54-4

Diui Thome aquinatis continuū in librum euangelij ſm Mattheum.

N.º 21.414

UNIVERSIDAD Y BIBLIOTECA DE ZARAGOZA

S Anctiſſimo ac re
uerendiſſimo pr̄i
dn̄o vrbano diui
na ꝓuidētia pape
quarto: frat Tho
mas de aquino or
dinis fratrū pre
dicatorū: cum de
uota reuerētia pe
dum oſcula bea
torū. Fons ſapie
vnigenitū dei ver
bum preſidens in
excelſis: ꝑ qd̄ pa
ter ſapienter fece
rat: ⁊ ſuauiter diſ
poſuerat vniuerſa: in fine temporū carnē ſumere voluit
vt ſub tegumento nature corporee ſplēdorē eius human⁹
intuitus poſſet inſpicere: quē in celſitudine maieſtatis di
uine attingere nō valebat. Diffuderat ſiquidē radios ſu
os: ſapie videlꝫ ſue indicia ſup oia opa que creauit: quo
dam vero ampliori ꝓuilegio imaginē ꝓpriam hominuꝫ
aiabus impreſſerat: quātū diligētius expreſſerat in cordi
bus ipſū amantiū ſm ſui muneris largitatē. Sed quid ē
hominis aia in tam imenſa creatura: vt diuine ſapie veſti
gia poſſit cōprehendere ad ꝑfectionē: quinimmo ⁊ ſapien
tie lux infuſa hominib⁹ ꝑ peccati tenebras ⁊ occupatōnū
temporaliū caligines fuerat obumbrata: ⁊ intantū ē quo
rundā cor inſipiēs obſcuratū: vt dei glāꝫ in idola vana
ꝯuerterēt: ⁊ que nō cōueniūt facerēt: in ſenſū reprobū in
cidētes. Diuina vero ſapia que ad ſui fruitionē hoiem fe
cerat: eū ſui inexpertē eſſe nō ſinens: totū ſe in humanam
naturā cōtulit: eam mō ſibi aſſumēdo mirabili: vt errātē
hoiem ad ſe totalir̄ reuocaret. Huius igit ſapie claritatē
nube mortalitatis velatā prim⁹ aplor̄ ꝑnceps fide con
ſpicere meruit: ⁊ eam ꝯſtanter abſq; errore ⁊ plenarie cō
fiteri dicēs: Tu es chriſt⁹ filius dei viui. O btā cōfeſſio:
quā nō caro ⁊ ſanguis ſed pat celeſtis reuelat: hec in ter
ris fundat eccliam: aditū prebet in celū: peccata meretur
ſoluere: ⁊ ꝯtra cā porte nō preualēt inferorū. Hui⁹ igitur
fidei ac ꝯfeſſionis heres legitime: ſanctiſſime pr̄ ꝓ ſtudio
mens nr̄a inuigilat: vt tante ſapie lux fideliuꝫ corda ꝑfun
dat: ⁊ hereticor̄ cōfutet inſanias: que porte inferorū me
rito deſignant. Sane ſi ſm platonis ſniam beata cenſet
reſpublica: cuius rectores operā ſapie dare cōtigerit: illi
ſiquidē ſapie quā ibecillitas intellect⁹ humani errorib⁹
plerūq; cōmaculat: quātomagis ſub nr̄o regimine beat⁹
cenſeri pōt ppl̄us chriſtian⁹: vbi tāta diligentia excellen
tiſſime illi ſapie curaꝫ ipenditis: quā dei ſapia carnalib⁹
mēbris induta ⁊ verbis docuit: ⁊ operibus demōſtrauit
Et hui⁹ ſiquidē diligentie ſtudio veſtre ſanctitati compla
cuit mihi cōmittere matthei euangeliū exponendū: qd̄ iu
xta ꝓpriā facultatē execut⁹ ſollicite ex diuerſis doctoruꝫ
libris predicti euāgelij expoſitionē continuā compilaui:
pauca quidē certorū auctorū verbis vt plurimū ex glo
ſis adijciens: que vt ab coruꝫ dictis poſſent diſcerni: ſub
gloſe titulo prenotaui. Sed ⁊ in ſanctor̄ doctor̄ dictis
hoc adhibui ſtudiū: vt ſingulorū auctorū noia: necnō in
qbus habeant libris aſſūpta teſtimonia deſcribant: hoc
excepto ꝙ libros expoſitionū ſupra loca que exponebā
tur non oportebat ſpālitER deſignari: puta ſicubi nomen
inueniat hieronymi: de libro mētione nō facta: datur in
telligi ꝙ hoc dicat ſup mattheuꝫ. ⁊ in alijs ratio ſimilis
obſeruet: niſi his que de cōmentario chryſoſtomi ſuper
mattheū ſumūtur oportuit iſcribi in titulo ſup mattheū
vt ꝑ hoc ab alijs que ſumunt de ipſi⁹ homiliario diſtin
guantur. In aſſumēdis aūt ſanctorū teſtimonijs: plerūq;
oportuit aliqua reſcindi de medio ad ꝓlixitatē vitandā:
necnō ad manifeſtiorē ſenſum: vel ſm ꝯgruentiā expoſi
tionis lr̄e ordinē cōmutari. Interdū etiā ſenſū poſui: ver
ba dimiſi: maxime in homilia chryſoſtomi: ꝓpter hoc ꝙ
eſt tranſlatio vitioſa. Fuit aūt mea intentio in hoc opere
nō ſolū ſenſū ꝑſequi lrālem ſed etiā myſticū ponere: iter
dū etiam errores deſtruere: necnon cōfirmare catholicā
veritatē. Qd̄ quidē neceſſariū fuiſſe videt: q: in euāgelio
precipue forma fidei catholice tradit ⁊ totius vite regu
la chriſtiane. Prolixū igitur pn̄s opus nō videat alicui: fie
ri eni nō potuit vt hec oia ſine diminutione ꝓſequerer: ⁊
tot ſcōr̄ ſnias explicarē oimoda breuitate ſeruata. Suſci
piat itaq; vr̄a ſcitas pn̄s opus vr̄o diſcutiendū corrigen
dūq; iudicio: veſtre ſollicitudinis ⁊ obediētie mee fructū
vt dū a vobis emanauit preceptū: ⁊ vobis reſeruat fina
le iudiciū: ad locū vn̄ exeūt flumia reuertant.

E Uangelij ꝓnūciator apertus eſaias ꝓpheta: euā
gelice doctrine ſublimitatē nomen ⁊ materiam
breuiter cōprehendēs: euangelicū doctorē ex ꝑ
ſona dn̄i alloquit dicēs: Sup montem excelſum aſcēde
tu qui euāgeliças ſyon. exalta in fortitudine vocē tuaꝫ: q
euāgeliças hieruſalē. exalta: noli timere: dic ciuitatibus
iude: ecce de⁹ veſter: ecce dn̄s deus in fortitudine veniet
⁊ brachiū eius dn̄abitur: ecce merces eius cū eo. Breuiter
ab ipſo euāgelij noie ſumamus exordiuꝫ. AVG. contra
fauſtū: Euāgelij nomē latine iterpretat bonus nūcius: vel
bona ānūciatio: qd̄ quidē cū aliqd̄ bonū ānunciat: ſemꝑ
dici pōt: ꝓprie tn̄ hoc vocabulū obtinuit annūciatio ſal
uatoris. Narratores quippe originis factor̄ dictor̄ paſ
ſionū dn̄i ieſu chriſti ꝓprie dicti ſūt euāgeliſte. CHRY.
in ho. Quid eni his bonis nūciatis fiat eq̄le: deus in ter
ra: homo in celo: amicitia dei ad nr̄am facta naturā: ꝓli
xuꝫ ſolutū preliū: diabolus ꝯfuſus: mors ſoluta: paradi
ſus aptus. Et hec oia ſupra dignitatē nr̄am: ⁊ cū facilita
te nobis data ſūt: non q: laborauimus: ſꝫ q: dilecti ſum⁹
a deo. AVG. in de vera reli. Cū enīꝫ oibus modis me
deat animis deus: ꝑ tempor̄ opportunitatib⁹ q̄ mira ſa
piētia eius ordinant: nullo mō beneficētius ꝯſuluit gene
ri humano: ꝙ cū vnicus filius ꝯſubſtātialis pr̄i ⁊ coeter
nus totū hoiem ſuſcipere dignatus ē: ⁊ verbū caro factū
ē: ⁊ habitauit in nobis: ita eni demonſtrauit ꝙ excelſum
locū iter creaturas habeat humana natura in hoc ꝙ ho
minibus in vero hoie apparuit. AVG. i ſer. de nati. De
mū factus ē deus hō: vt homo fieret de⁹. Hec igit bona
euāgelicandū ꝓnūciat ꝓpheta dicēs: Ecce [illegible]
BEDA in epl. ad flauianū: Exinanitio autē [illegible] ſe inuiſi
bilis viſibilē prebuit: ⁊ cauſator ac dn̄s omi[illegible] vnꝰ
voluit eē mortaliū: iclinatio fuit miſerationis: nō defectio
poteſtatis. GLOSA: Ne ergo ſic deus adeſſe credatur
vt fieret aliq̄ diminutio poteſtatis: ſubiūgit propheta: Ec
ce dn̄s in fortitudine veniet. AVG. de doc. chriſtiana
Non ꝑ locor̄ ſpatia veniēdo: ſed in carne mortali morta
libus apparēdo. BEDA in ſer. de dn̄i paſſi. De ineffa
bili aūt dei potētia factū ē: vt dū deus verus eſt in carne
paſſibili: cōferat hōi glīa per cōtumeliā: incorruptio per
ſuppliciū: vita per mortē. AVG. de baptiſmo paruulo
rum: Fuſo eni ſanguine ſine culpa oiuꝫ culpar̄ chirogra
pha deleta ſūt: qbus hoies a diabolo antea tenebantur.
GLOSA: Quia ergo ꝑ virtutē chriſti patientis hoies
a peccato liberati: ſerui facti ſūt dei. Sequit: Et brachiū
eius dn̄abit. LEO papa in ſer. de paſſi. Attulit aūt no
bis in chriſto ſingulare ꝑſidiū: vt in natura paſſibili mor
tis cōditio non maneret: quā ipaſſibilis eēntia recepiſſet
⁊ per id qd̄ nō poterat mori: poſſit id quod mortuū erat
ſuſcitari. GLO. Et ſic per chriſtū nobis imortalis glīe
aditus apitur. vn̄ ſequit: Ecce merces eius cū eo. de qua
.ſ. ipſe dicit: Merces veſtra copioſa ē in celis. AVG.
ꝯtra fauſtū: Eterne eni vite ꝓmiſſio regnūq; celorum ad
nouū pertinet teſtamentū: tpaliū vero ꝓmiſſiones teſta

mento veteri cõtinent. GLO. Sic ergo q̃tuoꝛ nobis de chꝛiſto euãgelica doctrina tradit: diuinitatez aſſumentẽ humanitatẽ aſſumptã: moꝛtẽ ꝑ quã a ſeruitute eripimur: reſurrectionẽ ꝑ quã nobis aditus glie vite apit: ⁊ ppter hoc in ezechiele ſub figura q̃tuoꝛ aialium demonſtrat.

GREG. ſup ezechi. Ipſe eni vnigenitus dei fili⁹ vera- citer fact⁹ eſt hõ: ipſe in ſacrificio nr̃e redẽptiõis dignat⁹ eſt moꝛi vt vitulus: ipſe ꝑ virtutẽ ſue foꝛtitudinis ſurre- xit vt leo: ipſe etiã aſcendẽs ad celos ẽ eleuat⁹ vt aquila. GLO. In qua aſcenſiõe manifeſte oñdit ſuã diuinita- tem. Matthe⁹ ẽ in hoĩe intelligit: qꝛ circa hũanitatẽ chꝛi- ſti ꝑncipaliter imoꝛat: Marc⁹ in leone: qꝛ agit de reſur- rectione: Lucas in vitulo: qꝛ agit de ſacerdotio: Joannes in aq̃la ſcribens ſacra diuinitatis. AMBRO. ſup lu- cam: Et bñ accidit vt qm̃ euãgelij librũ ſm̃ mattheũ dici mus eẽ moꝛalẽ opinio hui⁹ ꝑmitteret: moꝛes eni ꝓpꝛie dicunt hũani. Figura aũt leonis aſcribit marco: qꝛ a po- tẽtie cepit expꝛeſſiõe diuine cũ dixit: Initiũ euãgelij ieſu chꝛiſti filij dei. Joãni aũt figura aquile eo ꝙ diuine mira cula reſurrectionis expꝛiſſit. GREG. in ſer. dñi: Hec aũt ipſa vniuſcuiuſq; libꝛi euãgelica exoꝛdia teſtãt: nã qꝛ ab hũana generatiõe cepit: iure ꝑ hoĩez matthe⁹: qꝛ ꝑ clamo rem in deſerto: recte ꝑ leonẽ marcus: qꝛ a ſacrificio: bñ ꝑ vitulũ lucas: qꝛ võ a diuinitate verbi cepit: digne ꝑ aq̃lã ſignificat ioannes. AVG. de cõ. euã. Uel q regiã chꝛi- ſti ꝑſonã maxie cõmẽdauit ꝑ leonẽ ſignificat: Lucas aũt ꝑ vitulũ ꝓpter victimã ſacerdotis: Mateus aũt q neq; ſtirpẽ regiã neq; ſacerdotalẽ narrare voluit ⁊ tñ in hũa- nis vſatus oñdit: hoĩs figura ſignificat. Hec aũt tria aĩa- lia: leo: hõ: vitul⁹ in terra gradiunt. vñ iſti tres euãgeliſte in iſtis maxie occupati ſũt q̃ chꝛiſt⁹ in carne opat⁹ ẽ. At vero ioannes velut aq̃la volat: ⁊ lucẽ incõmutabilis ve- ritatis accutiſſimis coꝛdis oculis intuet: ex quo dat intel- ligi tres euãgeliſtas circa actiuã vitã fuiſſe verſatos: Jo- annẽ vero circa cõtẽplatiuã. REMI. Doctoꝛes aũt gre- coꝝ ꝑ hoiem intelligũt Mattheũ: qꝛ genealogiã dñi ſm̃ carnẽ deſcripſit: ꝑ leonẽ vero Joannẽ: qꝛ ſicut leo ſuo ru- gitu cũctas beſtijs timoꝛẽ incutit: ſic ⁊ ioãnes cũctis here- ticis timoꝛẽ incuſſit: ꝑ vitulũ intellexerũt Lucã: qꝛ vitul⁹ ſacerdotalis eſt hoſtia: ⁊ ipſe ſemꝑ circa templũ ⁊ ſacer- dotiũ verſatus ẽ: ⁊ ꝑ aq̃lã Marcũ intellexerũt: qꝛ aquila in ſcripturis diuinis ſolet ſignificare ſpm̃ſcm̃: q locutus fuit ꝑ oꝛa ꝓphetaruz: ⁊ ipſe a ꝓphetico teſtimonio exoꝛ- ſus ẽ. HIERO. Circa numerũ vero euãgeliſtaꝝ ſcien- dum eſt plures fuiſſe q euangelia ſcripſerũt: ſicut ⁊ lucas euãgeliſta teſtat dicens: Quoniãquidẽ multi conati ſunt oꝛdinare ⁊c. Et ſicut ꝑſeuerãtia vſq; ad pñs tp̃s monimẽ- ta dederãt: que a diuerſis auctoꝛibus edita: diuerſaꝝ he- reſum fuere ꝑncipia: vt eſt illud: iuxta Egyptios ⁊ Tho- mã ⁊ matthiã ⁊ Bartholomeũ. xij. q; aploꝝ ⁊ Baſilidis atq; Apellis ⁊ reliquoꝛũ: quos enumerare longiſſimuz eſt: eccl̃ia aũt que ſupꝛa petrã dñi voce fundata eſt: q̃tuoꝛ flumina paradiſi inſtar eructuãs: quatuoꝛ annulos ⁊ an- gulos hꝫ: ꝑ quos q̃ſi arca teſtamẽti ⁊ cuſtos legis dñi li- gnis mobilib⁹ vehit. AVG. de que. euã. Uel qm̃ q̃tuoꝛ ſunt ptes oꝛbis terre: ꝑ cui⁹ vniuerſitatẽ chꝛiſti eccl̃ia dila- tat. Alius aũt fuit eis oꝛdo cognoſcẽdi atq; ꝑdicandi: alius aũt ſcribẽdi. Ad cognoſcẽdũ q̃ppe atq; ꝑdicandũ ꝑmi fuerũt: q ſecuti ſũt dñm in carne pñtẽ: docẽtẽ audie- rũt: facientẽq; viderũt: atq; ex eius oꝛe ad euangeliçandũ ſũt miſſi. Sed in ꝯſcribẽdo euãgelio qđ diuinit⁹ oꝛdina- tũ cẽ credenduz ẽ ex numero eoꝝ quos añ paſſionẽ dñs elegit: ꝑmũ vltimũq; locũ duo tenuerũt: ꝑmũ matthe⁹: vltimũ ioannes: vt reliq duo q ex illo numero erãt: ſed tñ chꝛiſtũ in illis loquentẽ ſecuti erãt: tanq̃ filij amplectẽ- di: ac ꝑ hoc in loco medio ꝯſtituti: vtroq; ab eis latẽ mu- nirent. REMI. Matthe⁹ q̃dẽ ſcripſit in iudea ſub tp̃e Caij Caligule ĩpatoꝛis: Marcus in italia Rome ſub tp̃e neronis vel claudij ſm̃ rabanũ: Lucas võ in achaie boe- tieq; partibus rogat⁹ a theophilo: ⁊ ioãnes ephẽſi aſie minoꝛi ſub tp̃e Nerue ꝑncipis. BEDA: Sed tñ cũ ſint quatuoꝛ euãgeliſte: nõ tam q̃tuoꝛ euãgelia q̃ vnũ q̃tuoꝛ libꝛoꝝ veritati ꝯſonũ ediderũt. Sic eni duo verſus eadẽ ꝓſus hñtes materiã: ꝑ diuerſitate metri ⁊ vboꝝ duo ſũt: ⁊ tñ nõ niſi vnã ꝯtinẽt ſniam: ſic euãgeliſtaꝝ libꝛi cuz ſint q̃tuoꝛ: vnũ ꝯtinẽt euãgeliũ: qꝛ vnã doctrinã faciũt de fide catholica. CHRY. in ho. Sufficiebat aũt vt vn⁹ euãgeliſta oĩa diceret: ſed cum q̃tuoꝛ ab vno oꝛe oĩa lo- quant: non ſm̃ eadẽ tp̃a: neq; in eiſdẽ locis ꝯuenientes ⁊ adinuicẽ colloq̃ntes maxima fit demõſtratio veritatis. Et hoc ipſũ qđ in aliq̃bus modicis diſſonare vident: ma- ximũ ſignũ veritatis eſt. Si eni ꝑ oĩa ꝯſonarẽt: crederent inimici ꝙ ex placito quodã hũano ꝯueniẽtes ſcripſerint q ſcripſerũt. In ꝑncipalibus q̃dẽ que ptinẽt ad infoꝛma- tionẽ vite ⁊ ꝑdicationẽ fidei: nequaq̃ diſſonãt: nec i par- uo. Si aũt in miraculis: h q̃dẽ hoc: ille võ illa dixit: hoc te nõ ꝯturbet. ſi eni vnus oĩa dixiſſet: ſupflu⁹ eẽt nume- rus reliquoꝝ. ſi oẽs diuerſa: nequaq̃ ꝯſonantie demon- ſtratio appareret. ſi aũt aliq̃d de tp̃ibus vel modis diffe- rent annũciant: hoc nihil ĩpedit eoꝝ que dicta ſũt verita- tẽ: vt infra oñdet. AVG. de cõ. euã. Quãuis aũt ſingu- li eoꝝ ſuũ quẽdã narrãdi oꝛdinẽ tenuiſſe videant: non tñ vnuſq̃ſq; eoꝝ velut alteri⁹ ꝑcedẽtis ignar⁹ voluiſſe ſcri- bere repit: vel ignoꝛata ꝑtermiſiſſe que ſcripſiſſe ali⁹ iue- nitur: ſed ſicut vnicuiq; inſpiratũ eſt: nõ ſupfluã coopatõ- nẽ ſui laboꝛis adiunxit. GLO. Sublimitas aũt euãge- lice doctrine cõſiſtit q̃dẽ ꝑmo in eius excellẽtiſſima au- ctoꝛitate. AVG. de cõ. euan. Inter oẽs eni diuinas au- ctoꝛitates que ſanctis lr̃is ꝯtinent: euãgeliũ merito excel- lit: cui⁹ ꝑmi ꝑdicatoꝛes apl̃i fuerũt: q dñm ieſũ ſaluatoꝛẽ nr̃m chꝛiſtũ etiã in carne pñtẽ viderũt: quoꝝ q̃dã hoc ẽ mattheus ⁊ ioannes etiã ſcripta de illo q ſcribenda viſa ſũt: libꝛis ſingulis ediderũt. Ac ne putaret qđ attinet ad ꝑcipiendũ ac ꝑdicandũ euãgeliũ intereſſe aliq̃d: vtrũ illi annũciẽt q eundẽ dñm hic in carne apparentẽ ſecuti ſũt: an alij q ex illis cõꝑta fidelit crediderũt: diuina ꝓuiden- tia ꝓcuratũ eſt ꝑ ſpm̃ſcm̃: vt q̃buſdã etiã ex illis q ꝑmos aploſ ſequebant: nõ ſolũ annũciãdi verum etiã ſcribẽdi euãgeliũ tribueret auctoꝛitas. GLO. Et ſic pꝫ ꝙ ſubli- mitas euãgelice auctoꝛitatis a chꝛiſto depẽdet: ⁊ hoc de- ſignat in verbis ꝓphete ꝑmiſſis cum dĩ: Sup montẽ ex- celſũ aſcẽde tu. Mons eni excelſus chꝛiſt⁹ ẽ: de quo idez eſaias dicit: Erit in nouiſſimis dieb⁹ ꝑparat⁹ mons: do- mus dñi in v̾tice montiũ. i. ſup oẽs ſcõs q a mõte chꝛiſto montes dicunt: qꝛ de plenitudine ei⁹ oẽs accepim⁹. Re- cte aũt ad mattheũ dĩ: Supꝛa montẽ excelſũ aſcende tu. qꝛ ſicut ꝑdictũ ẽ: ipſe in ꝓpꝛia ꝑſona facta chꝛiſti vidit ⁊ ei⁹ doctrinã audiuit. AVG. de q̃. euã. Illud aũt diſcu- tiẽdũ ẽ qđ ſolet nõnullos mouere: cur ipſe dñs nihil ſcri- pſerit vt alijs de ipõ ſcribẽtibus neceſſe ſit credẽ: Sꝫ neq̃ q̃ dicẽdũ ẽ ꝙ ipſe nõ ſcripſerit qñ q̃dẽ mẽbꝛa ei⁹ id opa- ta ſunt: qđ dictãte capite cognouerũt. Quicq̃d. n. de ſuis factis ⁊ dictis nos legere voluit: hoc ſcribendũ illis tãq̃ ſuis manib⁹ ĩperauit. GLO. Secũdo etiã hꝫ euangeli- ca doctrina ſublimitatẽ v̾tutis. vñ apl̃s dicit: ꝙ euãgeliũ v̾tutis dei ẽ in ſalutẽ oĩ credenti. Et hoc oñdit ꝓpheta in ꝑmiſſis v̾bis cũ dicit: Exalta in foꝛtitudine vocẽ tuaz. in quo etiã ⁊ modũ euãgelice doctrine deſignat i exaltatio- ne vocis: ꝑ quã doctrine claritas dat. AVG. ad volu- ſianũ: Modus eni ipſe quo ſcã ſcriptura ꝯtexit oĩb⁹ ac- ceſſibil ea q̃ apte cõtinet q̃ſi amicus familiaris ſine phuco ad coꝛ loq̃t indoctoꝝ atq; doctoꝝ. Ea võ que in myſte- rijs occultat: nec ipſa eloq̃o ſupbo erigit quo nõ audeat accedẽ mens tardiuſcula ⁊ inerudita q̃ſi paup ad diuitẽ: ſꝫ iuitat oẽs hũili ſermõe q̃s nõ ſolũ manifeſta paſcat: ſꝫ etiã ſecreta exerceat v̾itate: hoc i ꝓmptis qđ in recõditis hñs. Sꝫ ne apta faſtidirẽt eadez rurſus apta deſiderant: deſiderata quodãmõ renouant: renouata ſuauit ĩtimãt.

Dis

Dis ſalubꝛit ⁊ pſtine cõualeſcit ⁊ paruis nutriũt: ⁊ magnis oblectant ingenia. GLO. Sꝫ qꝛ vox exaltata longius audit: potuit in exaltatiõe vocis euãgelice doctrine pu- blicatio deſignari: qꝛ nõ ad vnã tm̃ gẽtẽ: ſꝫ ad vniuerſas nationes ꝑdicãda mãdat. Predicate inq̃t dñs euãgeliũ omni creature. GRE. Pot eni oĩs creature noĩe natio gentiũ deſignari. GLO. Tertio aũt hꝫ euãgelica doctri- na altitudinẽ libertatis. AVG. In veteri eni teſtamẽto ꝓpter tp̃aliũ bonoꝝ ꝓmiſſionẽ: maloꝝq; cõminationez ſeruos parit tp̃alis hieruſalez. In nouo aũt vbi fides in petra charitatẽ q lex poſſit ĩpleri: nõ magis timoꝛe pene q̃ dilectiõe iuſticie liberos parit hieruſalẽ eterna. GLO. Uñ ⁊ hãc ſublimitatẽ doctrine euãgelice ꝓpha deſignat dicẽs: Exalta noli timere. Reſtat aũt videre q̃bus ⁊ qua de cã hoc euãgeliũ ſit ſcriptũ. HIERO. Matthe⁹ eni euãgeliũ in iudea hebꝛeo ſermone edidit: ob eoꝝ maxiẽ cãm q in hierlm crediderãt ex iudeis. cũ eni ꝑmo ꝑdicaſ- ſet euãgeliũ i iudea: volẽs trãſire ad gẽtes: ꝑm⁹ euãgeliũ ſcripſit hebꝛaice: qđ fratribus a q̃b⁹ ibat in memoꝛia de- reliq̃t. Sicut eni neceſſe fuit ad cõfirmationẽ fidei euãge- liũ ꝑdicari: ſic ⁊ ꝯtra hereticos ſcribi. CHRY. Coꝛp⁹ aũt ſue narratiõis oꝛdinauit matthe⁹: ꝑmũ ẽ natiuitatez deinde baptiſmũ: tertio tentationẽ: q̃rto doctrinã: q̃nto miracula: ſexto paſſionẽ: ſeptimo reſurrectionẽ ⁊ aſcen- ſionẽ ipſius: non ſolũ hiſtoꝛiã de chꝛiſto exponẽ volens ꝑ hoc: verũ etiã euãgelice vite ſtatum docere: qm̃ nihil ẽ ꝙ ex parẽtib⁹ naſcimur: niſi iterũ per aquã ⁊ ſpm̃ renati fuerimus ex deo. Poſt baptiſmũ aũt neceſſe ẽ ꝯtra dia- bolũ ſtare: poſt hoc q̃ſi oĩ ſupata tentatiõe fact⁹ idoneus ad docendũ. Si q̃dẽ ſacerdos ẽ: doceat ⁊ doctrinã ſuam bone vite q̃ſi miraculis factis cõmendet: ſi laic⁹ ẽ operi- b⁹ doceat fidẽ. Deinde neceſſe ẽ exire nos de hoc ſtadio mũdi: ⁊ tũc reſtat vt tentationũ victoꝛiaz reſurrectionis merces ſeq̃t ⁊ gloꝛia. GLO. Patet igit ex ꝑmiſſis euã- gelice doctrine materia ſcriptoꝝ euãgelij: numer⁹: figure diſa: ⁊ oꝛdo: euãgelice doctrine ſublimitas: ⁊ q̃bus hoc euãgeliũ ſit ꝯſcriptũ: ⁊ oꝛdo ꝓceſſus ipſi⁹. CAP. I.

Liber generationis ieſu chꝛiſti filij da- uid: filij abꝛaam.

Quia faciẽ hoĩs Mattheus ſignificat: q̃ſi de hoĩe exoꝛſus ẽ ſcribẽ dicẽs: Liber gn̄a- tionis. RABA. Quo exoꝛdio ſatis oñdit gn̄ationem chꝛiſti ſm̃ carnẽ ſuſcepiſſe narrandã. CHRY. Judeis eni euangeliũ ſcripſit: q̃b⁹ ſupfluũ erat exponere diuinita- tis naturã quã cognoſcebãt: neceſſariũ aũt fuit eis myſte- riũ incarnatiõis oñdẽ. Joannes aũt cũ gentib⁹ euãgeliuz ſcripſit: q nõ cognoſcebãt ſi de⁹ filiũ hꝫ: iõ neceſſariũ fuit ꝑmũ illis oñdẽ qꝛ ẽ fili⁹ dei de⁹: deinde qꝛ carnẽ ſuſce- pit. RABA. Cũ aũt paruã libꝛi particulã teneat gene- ratio dixit: Liber generatiõis. Cõſuetudo eni hebꝛeoꝝ ẽ vt volumib⁹ ex eoꝝ ꝑncipijs impõnãt noĩa: vt eſt geneſis.

GLO. Planioꝛ aũt ſenſus eẽt: Hic ẽ liber generationis ſed h eſt mos in multis: vt Uiſio eſaie: ſubaudis hec eſt. Generationis aũt ſingularit dĩ: q̃uis multe ꝑ oꝛdinez re- plicent. qꝛ ꝓpt chꝛiſti generationẽ cetere h inducũtur.

GREG. in ho. Uel iõ libꝝ hunc gn̄atiõis noiat: qꝛ hec eſt toti⁹ diſpẽſatiõis ſũma ⁊ radix bonoꝝ oĩuz: deũ hoĩez factũ eẽ: hoc eni facto alia ſm̃ rõnẽ ſequebant. REMI. dicit aũt: Li. gene. ie. chꝛi. qꝛ nouerat ſcriptũ eẽ: Liber ge- neratiõis ade: ⁊ iõ ſic exoꝛſus ẽ vt opponẽt libꝛũ libꝛo: Adã nouũ ade veteri: qꝛ oĩa ꝑ iſtũ ſũt reſtaurata q ꝑ illũ ſũt coꝛrupta. HIER. In eſaia aũt legim⁹: Generatõnẽ eius q̃s enarrabit: nõ ẽ putem⁹ euãgeliſtã ꝓphete eẽ ꝯtrariũ vt qđ ille ĩpoſſibile dixit eſſe affatu: hic narrare incipiat qꝛ ibi de generatiõe diuinitatis: h de incarnatiõe dictuz eſt. CHRY. in ho. Nec tñ parua eſtimes te audire hãc audiens generationẽ. eſt eni valde ieffabile ꝙ de⁹ ex mu- liere naſci dignatus ẽ: ⁊ hic ꝓgenitoꝛes dauid ⁊ abꝛaaz

REMI. Si aũt aliq̃s dixerit qꝛ ꝓphete dẽ [illegible] hũanitate dixit: nõ ẽ reſpondendũ: Nullus generationẽ dñi narrauit: ſꝫ pꝛer⁹ q̃ matthe⁹ ⁊ lucas. RABA. In hoc aũt ꝙ dicit: Ieſu chꝛiſti. regalẽ ⁊ ſacerdotalẽ i eo exp̃mit dignitatẽ. nã ieſus q noĩe huius ꝑſagiũ ꝑtulit: ꝑm⁹ poſt moyſen i ꝑplo ſiri ducatũ tenuit: Aaron võ myſtico cõ- ſecratus v̾ngento ꝑmus in lege ſacerdos fuit. AVG. de q̃. no. ⁊ vete. teſt. Qđ aũt ꝑ olei vnctionẽ ꝑſtabat de⁹ illis q in reges vel ſacerdotes vngeb̃ant: hoc ꝑſtitit ſpũſ ſcũs hoĩ chꝛiſto addita expiatiõe. Spũs eni ſcũs puriſi- cauit qđ de maria v̾gine in coꝛp⁹ ſaluatoꝛis ꝓfecit: ⁊ hoc eſt vnctio coꝛpis ſaluatoꝛis q̃re chꝛiſtus eſt appellatus.

CHRY. ſup matth. Quia võ ipſa prudẽtia iudeoꝛuz negabat ieſũ de dauid ſemine eẽ natũ: ſubdit: filij dauid filij abꝛaã. Quare aũt nõ ſufficiebat dicẽ illũ filiuz abꝛae ſolius: aut dauid ſolius: qꝛ ad ambos de chꝛiſto naſcitu- ro ex eis ꝓmiſſio fuerit facta. ad abꝛaã q̃dẽ ſic: Et i ſemi- ne tuo bñdicẽt oẽs gẽtes terre. Ad dauid aũt ita: De fructu ventris tui ponã ſup ſedẽ tuã. Iõ ẽ vtriuſq; filiũ dixit: vt vtriuſq; ꝓmiſſiões in chꝛiſto adĩpletas oñderet. deindẽ qꝛ chꝛiſtus tres dignitates fuerat habitur⁹: rex: ꝓpha: ſacerdos. Abꝛaã ꝓpheta fuit ⁊ ſacerdos. ſacerdos ſicut de⁹ ad illũ dicit in geneſi: Accipe mihi vaccam ruffam: ſicut ait dñs ad abimelech de illo: Ꝓpha eſt ⁊ oꝛabit ꝓ te. Dauid rex fuit ⁊ ꝓpheta: ſacerdos aũt nõ fuit. Ideo ẽ amboꝝ fili⁹ noiatus ẽ vt vtriuſq; pꝛis triplex dignitas oꝛiginali iure recognoſceret in chꝛiſto. AMBRO. ſup lucã: Iõ etiã duos generis auctoꝛes elegit: vnũ q de co- gnatiõe ꝑploꝝ ꝓmiſſũ accepit: alteruz q de generatione chꝛiſti oꝛaculũ ꝯſecutus eſt. Et iõ lꝫ ſit oꝛdine ſucceſſiõis poſterioꝛ: ꝑoꝛ tñ deſcribit: qꝛ plus eſt ꝓmiſſuz accepiſſe de chꝛiſto q̃ de eccl̃ia q̃ ẽ ꝑ chꝛiſtũ. potioꝛ ẽ eni q ſaluat eo qđ ſaluat. HIERO. Oꝛdo etiã ꝑpoſter⁹: ſꝫ neceſſa- rio cõmutat⁹. ſi eni ꝑmũ poſuiſſet abꝛaã: ⁊ poſtea dauid rurſus ei repetendũ fuit abꝛaã vt generatiõis ſeries texe- ret. CHRY. ſup matth. Altera aũt rõ ẽ: qꝛ regni digni- tas maioꝛ ẽ q̃ nature. nã ⁊ſi abꝛaã ꝑcedebat in tp̃e: da- uid ꝑcedebat in dignitate. GLO. Quia võ ex hoc titu- lo appareat totũ hũc libꝛũ cõſcribi de ieſu chꝛiſto: neceſ- ſariũ ẽ pꝛecognoſcẽ q̃d ſit ſentiendũ de ipſo. ſic eni meli⁹ exponi potuerũt q in hoc libꝛo de eo dicũt. AVG. de q̃. euã. Erroꝛ aũt hereticoꝝ de chꝛiſto trib⁹ generib⁹ ter- minat: aut de diuinitate: aut de hũanitate: aut de vtroq; fallunt. AVG. de here. Cherint⁹ ẽ ⁊ Ebion ieſũ chꝛiſtũ hoiem tm̃ fuiſſe dixerũt: quos ſecut⁹ paul⁹ ſamaſatenus chꝛiſtũ nõ ſemꝑ fuiſſe: ſed ei⁹ initiũ ex quo de maria na- tus ẽ aſſeuerat: nec eni aliq̃d ampli⁹ q̃ hoiez putat. ⁊ hec hereſis poſtea a Photino cõfirmata eſt. AVG. ꝯ here- ticos: Joãnes aũt apl̃s iſtius inſaniã longe añ ſpũſcõ cõ- ſpiciẽs eũ alto ĩpitie ſopoꝛe demerſuz ſue vocis ꝑconio excitat dicens: In ꝑncipio erat vbũ. Ei ẽ qđ in ꝑncipio erat apud deũ: nõ relinquit in nouiſſimo tp̃e vt oꝛiginis ſue ab hoĩe ꝑncipiũ ſumpſerit. Itẽ inquit: Pr̃ glifica me illa glia quã habui apud te priuſq̃ mundus fieret. audiat photin⁹ eũ gliam añ ꝑncipiũ poſſidẽ. AVG. de here. Neſtoꝛij aũt ꝑuerſitas fuit vt hoiem tm̃mõ ex btã Ma- ria virgine genitũ ꝑdicaret: quẽ vbũ dei nõ vnitatẽ ꝑſone ⁊ in ſocietatẽ ſepabilẽ recepiſſet: qđ catholicoꝛuz aures nequaq̃ ferre potuerunt. AVG. ad monachos egypti: Ait eni apl̃s de vnigenito: ꝙ cũ in foꝛma dei eẽt: nõ rapi- nam arbitratus ẽ eẽ ſe equalẽ deo. Quis ẽ ẽ ille q ẽ in foꝛ- ma dei: aut q̃õ exinanit⁹ eſt: ⁊ deſcẽdit ad humilitatẽ ſm̃ hoĩs foꝛmã: Et q̃dẽ ſi ꝑdicti heretici in duos diuidẽtes chꝛiſtũ. i. in hoiez ⁊ vbũ hoiem dicũt ſuſtinuiſſe exinani- tionẽ: ſeparãtes ab eo dei vbũ: pꝛeoñdẽdũ eſt qꝛ i foꝛma ⁊ in equalitate intelligit: ⁊ fuit pr̃is ſui vt exinanitiõis ſu- ſtineret modũ. Sed nihil creaturaꝝ ẽ: ſi ſm̃ ꝓpꝛiã intelli- gat naturã in pr̃is equalitate: q̃õ ẽ exinanit⁹ dicit: ⁊ ex qua eminẽtia vt eẽt hõ deſcẽdit: aut q̃õ intelligit aſſum-

ꝑſiſſe tanꝗ non hñs in ꝓncipio ſerui formã. Sed aliũ ꝙ vbũ patri equale exiſtens habitauit in hoīe nato ꝑ mariã. Et hec ē exinanitio. Certe audis filiũ dicentez ſcõs aplos: Si qs diligit me: vbũ meũ cuſtodiet. Audis quõ in eis qui ſe diligũt: ſe ⁊ ſibi cohabitare dixit deũ patrē. Putas ⁊ ipſum exinanitũ ⁊ vacuatũ: dabim' ⁊ ſerui formã acceptiſſe: q2 indulgentiã ſe aiabꝰ ſãctis facit manſionē. Quid aũt ipſe habitãs in nobis patris ⁊ ipſe hũanitatis diſpenſatiõez adimplet. ABBAS yſidorus ad archiepī. Verũ ne vniuerſis annumerem': vnũ ad qđ vniuerſa intēdunt dicem': q2 illũ q̄ deus erat: hũilia loqui ⁊ diſpenſatiuũ ſimul ⁊ vtile eſt: ⁊ nihil inuiolabili nature preiudicat. Cũ vero q̄ homo ē: diuina ⁊ ſupnaturalia quedã loq̄ ſumme preſũptiõis ē malũ: nã regi quidē lz etiã ⁊ humilia agē: militi vo nõ lz imperiales voces emittē. Si igit deus erat hũanatus: etiã humilia locũ hñt. Si vo homo tm̄ erat: excelſa nõ hñt locũ. AVG. de here. Sabelliũ diſcipulum Noeti quidã phibẽt: q̄ dicebat chriſtũ eundē ⁊ prẽz ⁊ ſpm̄ ſcm̄. AVG. ꝯ hereti. Huiꝰ aũt inſaniſſimi furoris audaciã celeſtiũ teſtimoniorum auctoritate frenabo ad demonſtrandã ꝓprie ſubſtãtie filij ꝑſonã: nõ illã q̄ homini ſuſcepto ꝯgruere cauillat aſſumẽs: ſed illa in mediũ ꝓferẽs teſtimonia: q̄ ſine vllo ancipitis intelligẽtie ſcrupulo diuinitati eiꝰ cõpetere oẽs pariter ꝯfitent. In geneſi eni deuz dixiſſe legim': Faciam' hoiem ad imaginē ⁊ ſimilitudinē nr̃am. Ecce pluraliter dicit Faciam': aliũ videlz indicans ad quē loquẽtis factus ē ſermo. Si vnus ē: ad imaginez ſuã feciſſe diceret: nũc aũt aliꝰ ⁊ alterius imaginē aperti' feciſſe deſcribitur. GLO. Alij vero verã chriſti hũanitatē negauerũt. Valẽtin' eni dixit chriſtũ a prẽ miſſũ ſpiritale vel celeſte corp' attuliſſe: nihilq3 aſſũpſiſſe de Maria virgine: ſz ꝑ illã tanꝗ ꝑ riuũ aut fiſtulã ſine aſſũpta carne trãſiſſe. Nos aũt nõ iđ credim' natũ ex maria virgine ꝙ aliter in vera carne exiſtē atq3 hoib' apparere nõ poſſet: ſz q2 ſic ſcriptũ ē in ea ſcriptã cui niſi crediderim' nec chriſtiani nec ſalui eẽ poterim'. Si aũt de celeſti vl' aerea vel humida creatura corp' aſſũptũ vellet cõmutare: i hũmane carnis veriſſimã qualitatē hoc eũ potuiſſe facē qs negaret? AVG. de heſi. Manihei vero dixerũt: phantaſma eẽ dñm ieſũ chriſtũ: nec femineo poſſe naſci ex vtero. AVG. lxxxiij. q. Sz ſi phãtaſma fuit corp' chriſti: fefellit chriſt': ⁊ ſi fallit: veritas nõ ē. Eſt aũt veritas xp̄s: nõ ḡ phãtaſma fuit corp' ei'. GLO. Et q2 ꝓncipiũ huiꝰ euãgelij ⁊ etiã euãgelij ſm lucã manifeſte oñdit chriſtum natũ ex femina: ex quo apparet vã chriſti hũanitas: ergo vtriuſq3 euãgelij ꝓncipia negãt. AVG. ꝯ fauſtũ: vñ fauſtus dicit: Euãgeliũ quidē a ꝑdicatõe chriſti ⁊ eẽ cepit ⁊ nominari: in quo ipſe nuſꝗ ſe natũ ex hoib' dicit. At vo genealogia adeo nõ ē euãgeliũ: vt nec eius ſcriptor auſus fuerit eũ euãgeliũ noiare. Quid eni ſcribit: Liber generationis ieſu chriſti filij dauid: nõ ḡ liber euãgelij ieſu chriſti: ſz liber generatiõis. At vero Marc' q2 generationem ſcribere nõ curauit: ſz tm̄ ꝑdicationē filij dei qđ ē euangeliũ: vide ꝙ cõpetent ſit exorſus: Euãgeliũ inqt ieſu chriſti filij dei: vt h ſatis appareat genealogiã nõ eẽ euãgeliũ nãq3 ⁊ in ipſo mattheo poſt incluſũ ioannē i carcere tũc legit ieſũ cepiſſe ꝑdicare euãgeliũ regni. Ergo quicqđ ante hoc narrat: genealogiã eẽ cõſtat: nõ euãgeliũ. Ad ioannē ḡ ⁊ marcũ me cõtuli: quorum mihi ꝓncipia nõ imerito placuerũt: q2 nec dauid nec mariã iducũt: nec ioſeph: ꝯ quē Augu. Quid ergo rñdebit aplo dicẽti: Memor eſto ieſũ chriſtũ reſurrexiſſe a mortuis ex ſemīe dauid ſm euangeliũ meũ. Quod aũt erat apli pauli euãgeliũ: hoc etiã ceterorum aplorum ⁊ oiuz fideliũ. hoc eni alibi dicit: Siue ego ſiue illi euãgeliũ ꝑdicauerũt. AVG. de hereſi. Arriani aũt prẽz ⁊ filiũ ⁊ ſpm̄ ſcm̄ volũt eẽ vni' eiuſdẽq3 ſubſtantie: nature: aut exiſtẽtie: ſz eẽ filiũ creaturã prĩs: ſpm̄ vero ſcm̄ creaturã creature: hoc ē ab ipſo filio creatũ volunt: Chriſtũ etiã ſine aĩa carnē ſuſcepiſſe arbitrant. AVG.

ꝑmo de tri. Sz ioannes in eo declarat filiũ nõ tm̄ deum eſſe: ſed etiã eiuſdē cũ prẽ ſubſtãtie: q2 cũ dixiſſet: Et deꝰ erat verbũ: addidit: Oĩa ꝑ ipſũ facta ſũt. vñ apparet ipſũ factũ nõ eẽ ꝑ quē factã ſũt oĩa. ⁊ ſi factꝰ nõ ē: creatꝰ nõ ē: ⁊ ſic eiuſdē cũ prẽ ſbſtãtie ē. oĩs eni ſbã q̄ deus nõ ē: creatura ē. AVG. ꝯ felicianũ: Neſcio cui quidã nobis mediatoris ꝑſona cõtulerit: q̄ medicus nr̃m nõ redimens carnē q̄ ſine anima nec bñficiũ poſſit ſentire ſuſcepit. Si eni venit chriſtus ſaluũ facere qđ ꝑierat: q2 totꝰ hõ ꝑijt: totꝰ bñficio ſaluatoris indiget: ⁊ iđ chriſtꝰ veniẽdo totũ ſaluat corpꝰ ⁊ aĩam aſſumẽdo. AVG. in li. lxxxiij. q. Quõ etiã ipſi rñdent tã manifeſtis obiectionib' ex euãgelica ſcriptura: in q̄ ꝯtra eos dñs tã multa cõmemorat: vt ē illud: Triſtis eſt aĩa mea vſq3 ad mortē. ⁊ Ptãtē habeo ponẽdi aiam meã: ⁊ multa huiuſmodi. q̄ ſi dicãt parabolis eũ locutũ eẽ: habemus euãgeliſtarũ rõnes: q̄ res geſtas narrãtes ſic eum corp' habuiſſe teſtant: ſic eũ indicãt hr̃e aĩaz ꝑ affectiones q̄ nõ pñt eẽ niſi in aĩa. eis eni narrãtib' legimus: Et miratus ē ieſus: ⁊ iratus ⁊ multa hꝰmõi. AVG. de hereſibꝰ. Apollinariſte aũt ſicut arriani chriſtũ dixerunt carnē ſolã ſine aĩa ſuſcepiſſe: In q̄ q̄ſtiõe teſtimonijs euãgelicis victi: mentē q̄ rõnalis ē aĩa hois defuiſſe aĩe chriſti. Sed ꝓ hac ipſũ verbũ in ea fuiſſe dixerũt. AVG. in libro. lxxxiij. q. Sed ſi ita ē beluã quandã cũ figura humani corpis dei verbuz ſuſcepiſſe crederet. AVG. de hereſib': De ipſa vero eius carne ſic a recta fide diſſenſiſſe phibent: vt dicerẽt carnã illã ⁊ verbũ vni' eiuſdẽq3 ſubſtantie eẽ: ꝯtentioſiſſime aſſeuerãtes verbũ carnē factũ: hoc ē verbi aliqđ in carnē fuiſſe mutatũ atq3 cõuerſũ nõ aũt carnē de Marie carne ſuſcepiſſe: ꝯuerſũ atq3 mutatũ: non aũt in carnē de Maria ſuſceptã. CYRIL. in epla ad Joãnē antio. Furere aũt arbitramur eos q̄ ſuſpicati ſũt ꝙ mutatiõis obumbratio circa diuinã verbi naturã põt cõtingere: manet eni qđ ē ſemꝑ: ⁊ nõ mutat: nec ꝯuerſionis ē capax. LEO ad ꝯſtãtinopoli. Nos aũt nõ ita dicim' chriſtũ hoiem vt aliqđ ei deſit qđ ad hũanam certũ eſt ꝑtinere naturã: ſiue aĩam: ſiue mentē rõnabilez: ſiue carnē q̄ nõ ē de femina ſũpta ſit: ſz facta de vbo i carnem: conuerſo atq3 mutato. Que tria falſa apollinariſtarũ hereſis: tres varias ꝓtulit ptes. LEO ad paleſti. Euntices quoq3 tertiuz apollinaris dogma delegit: vt negata hũane carnis atq3 aĩe veritate totũ dñm nr̃m ieſũ chriſtum vni' aſſereret eẽ nature tanꝗ verbi diuinitas ipſa ſe in carnē aiamq3 verteret: ⁊ cõcipi naſci aut nutriri ⁊ cetera huiuſmõi: eiꝰ tm̄ eẽntie fuerit. ſ. diuĩe: q̄ nihil horum in ſe ſine carnis recepit veritate: qm̄ natura vnigeniti: natura ē prĩs: natura ē ſpũſſancti: ſimulq3 ipaſſibilis ⁊ ſempiterna. Verũ ſi ab apollinaris ꝑuerſitate heretic' iſte deceſſerit ne ꝯuinceret: deitatē paſſibilē ſentire atq3 mortalem: ⁊ tm̄ verbi incarnati. i. verbi ⁊ carnis vnã audet ꝓnũciare naturã: nõ dubie in manichei ⁊ martiõis trãſijt inſaniam: ⁊ dñm ieſũ chriſtũ ſimulatorie oĩa credit egiſſe: nec hũanuz ipſũ corpus: ſz phãtaſticã corpis ſpēm: oculis appruiſſe cernẽtiũ. IDEM ad iulianũ: In eo vero ꝙ eutices in epali iudicio auſus ē dicē añ incarnationē duas fuiſſe in chriſto naturas: poſt incarnationē aũt vnã: neceſſarium fuit vt ad reddẽdã rationē ꝓfeſſiõis ſue ſollicitis interrogatiõib' vrgeret. Arbitror eni eũ talia loquentē hoc hr̃e ꝑſuaſũ: ꝙ aĩa quã ſaluator aſſũpſit: poſt in celis ſic cõmorata ꝙ de maria virgine naſceret. Sz hoc catholice mentes aureſq3 nõ tolerãt: q2 nil ſecũ dñs de celo veniẽs nr̃e ꝯditiõis exhibuit. Nec aĩaz eius q̄ anterior extitiſſet: nec carnē q̄ nõ materni corpis eſſet accepit. vñ qđ i Origene merito dãnatũ ē: q̄ aiarum añꝗ corpib' inſereẽt nõ ſolũ mi ras ſz ⁊ diuerſas fuiſſe aſſeruit actiões: neceſſe ē ꝙ i iſto plectat. REMI. Has igit hereſes in ꝓncipio euãgelij ſui euãgeliſte deſtruunt: nã matthe' cũ narrat eũ duxiſſe originē ꝑ reges iudeorum: verum hoiez eũ oñdit ⁊ verã carnem habuiſſe. Similiter ⁊ lucas q̄ ſacerdotalē ſtirpem ⁊ ꝑſonam

ꝑſonã deſcribit: Marc' aũt cũ ait: Initium euãgelij ieſu chriſti filij dei: ⁊ iohãnes cũ ait: In ꝓncipio erat verbũ manifeſtãt eũ añ oĩa ſecula ſẽp fuiſſe deũ apd deũ prẽm.

Abraã aũt genuit Yſaac. Yſaac aũt genuit iacob: Jacob aũt genuit iudam ⁊ fratres eius.

AVG. de cõ. euã. Mattheus euãgeliſta oñdit generationē chriſti ſm carnē ſe ſuſcepiſſe narrãdã a genealogia chriſti exorſus ē. Lucas aũt tanꝗ ſacerdotē in expiãdo peccatis magis aſſignãs: nõ ab initio euãgelij ſui: ſz a bapiſmo chriſti generatiões enarrat vbi teſtimoniũ ioãnis ꝑhibuit dicẽs: Ecce q̄ tollit peccata mũdi. In generatiõibus etiã matthei ſignificatur nr̃orum ſuſceptio peccatorum a dño chriſto. In generationib' aũt luce ſignificat abolitio nr̃orum peccatorũ ab ipſo: iđ generatiões chriſti matthe' deſcendẽs enarrat: lucas aũt aſcẽdẽs hũmanã aũt chriſti generationē: Matthe' deſcendẽdo deſcribẽs ad abraaz generatiões cõmemorat. AVG. ſup lucã: Prior enim abraã meruit fidei teſtimoniũ: q2 credidit deo: ⁊ reputatũ ē ei ad iuſticiã: iđ etiã auctor generis debuit ſignificari. q2 inſtaurãde eccl'ie ſponſionē ꝑmus emeruit cũ dr̃: Bñdicent i te oẽs trib' terre. Et iterũ dauid dclatũ ē ꝙ ieſus filius eiꝰ diceret. vñ huic ꝓrogatiua ſeruat: vt ab eo generatiõis dñice manaret exordium. CHRY. Euãgeliſta igit matthe' gñationē dñice carnis ꝑ ſeriē parẽtũ volens cõmẽdare memorie ordines a prẽ abraã dicit: Abraam genuit Jſaac. Cur nõ dixit iſmael quē ꝑmitus genuit? Sequit: Jſaac aũt genuit iacob. cur nõ dixit eſau q̄ eius ꝑmogenitus fuit? Q2. ſ. ꝑ illos ad dauid ꝑuenire nõ poſſet.

GLO. Oẽs tm̄ frẽs iude cũ ipſo in generatiõe cõputat qđ etiã iđ factũ ē: q2 Jſmael ⁊ Eſau nõ remãſerũt in cultu vni' dei: frẽs vero iude in pplo ſũt cõputati. CHRY. Vel ppterea. xij. patriarcharum meminit: vt eã q̄ ex ꝓgenitorũ nobilitate ē elationē auferret. Etenĩ multi horum ex ãcillis nati fuerũt: ſed oẽs ſimilit erãt patriarche ⁊ tribuũ ꝓncipes. GLO. Jđ aũt iudã noiatim poſuit: q2 de illo tm̄ dñs deſcẽdit. In ſingulis aũt patrib' non ſolũ dz notari hiſtoria: ſz allegoria ⁊ moralitas. allegoria quidē: i q̄ vnuſquiſq3 patrũ chriſtũ ꝓfiguret. moralitas in hoc notat ꝙ ex ſingulis patrib' in nobis aliq̄ virtus ꝑ ſignificationē nois vel exemplũ edificet. Abraã ḡ in multis locis figurã chriſti portat. ⁊ pterea i noie: Abraã eni pr̃ multarum gẽtiũ interpretat: ⁊ chriſt' eſt pr̃ multorum fideliũ. Abraã etiã de cognatiõe ſua exijt ⁊ in terra aliena demorat' ē: ⁊ chriſtus derelicto iudaico pplo ad gẽtes ꝑ ꝑdicatores ſuos exiuit. CHRY. ſup matth. Jſaac aũt iterꝓtat riſus: riſus aũt ſcõrum ē: nõ ſtricta cachiatio labiorum: ſed rõnabile gaudiũ cordis qđ fuit myſteriũ chriſti. Sicut eni ille parentibus in vltima ſenectute donat' ē leticia ſuis vt cognoſcatur q2 nõ erat filius nature ſed grẽ: ſic ⁊ chriſt' in nouiſſimo fine ꝓductus ē a mr̃e iudea gaudiũ cũctis. ſz iſte per vginez: ille de anu: ãbo ꝯ ſpem nature. REMI. Jacob ſupplãtator interꝓtat: ⁊ de chriſto dr̃: Supplantaſti inſurgẽtes in me ſubt' me. Jacob genuit iudã ⁊ frẽs eius.

CHRY. ſup matthe. Et nr̃ Jacob genuit. xij. aplos in ſpũ nõ in carne: vbo nõ i ſanguie. Judas aũt iterꝓtat cõfeſſor: qm̄ chriſti erat imago q̄ cõfeſſor prĩs erat futurus dicẽs: Confiteor tibi pr̃ dñe celi ⁊ terre. GLO. Moraliter aũt abraaz nobis vtutē fidei ꝑ exẽpla chriſti ſignificat: cũ de eo legat: Abraã credidit deo ⁊ reputatum ē ei ad iuſticiã. Jſaac ſignificat ſpem: q2 iterꝓtat riſus: fuit eni gaudiũ parentũ. ſpes vero ſimilit ē gaudiũ nr̃m dũ eterna bona ſperare facit: ⁊ de eis gaudē. Abraã ergo genuit Jſaac: q2 fides generat ſpem: iacob aũt ſignificat charitatē. Charitas eni amplectit duas vitas: actiuã ꝑ dilectionē ꝓximi: ꝯtẽplatiuã ꝑ dilectionē dei. actiua ꝑ liã: ꝯtẽplatiua ꝑ rachel ſignificat. lia eni laborãs iterꝓtat: q2 actiua in labore ē: Rachel viſũ ꝓncipiũ: q2 ꝑ ꝯtẽplatiuã ꝓncipiũ ideſt de' videt. Naſcit ḡ iacob de duob' parẽtib': q2 charitas naſcit de fide ⁊ ſpe: qđ enim credimus ⁊ ſperamus diligimus.

Judas aũt genuit phares ⁊ çarã de thamar. Phares aũt genuit eſrom. Eſrom autem genuit araz. Arã aũt genuit aminadab. Aminadab aũt genuit naaſon. Naaſon aũt genuit ſalmon. Salmon aũt genuit booç de raab. Booç aũt genuit obeth ex ruth. Obeth aũt genuit ieſſe. Jeſſe autē genuit dauid regem.

GLO. Pretermiſſis alijs filijs iacob: euãgeliſta iude ꝓſequit generationē dicẽs. Judas aũt genuit phares ⁊ çaram de thamar. AVG. de ciui. dei: Nec iudas ꝑmogenitus: nec iſtorum geminorum aliqs fuit ꝑmogenit' iude: ſed añ illos iam tres genuerat. Eos itaq3 tenuit in ordine generationũ ꝑ quos ad dauid atq3 inde quo intẽderet: ꝑueniret. HIERO. Notãdũ aũt i genealogia ſaluatori nulla ſanctarũ aſſumi mulierũ: ſed eas q̄s ſcriptura repꝑhendit: vt q̄ ꝓpter peccatores venerat: de peccatorib' naſcẽs oiuz peccata deleret. vñ ⁊ in ſeq̄ntib' ruth moabitis ponitur. AMBRO. ſup lucã: Lucas aũt h declinauit vt maculatã ſacerdotalis generis ſeriem declararet: ſz ſancti matthei ꝯſiliũ a rõnis iuſticia nõ abhorret: nã cũ euãgelicaret ſm carnē generatũ eẽ q̄ oiuz peccata ſuſciperet ſubiectũ iniurijs: ſubditũ paſſioni. nec hoc quidez putauit expertē aſſerendũ eẽ pietatis vt maculate q̄q3 originis nõ recuſaret iniuriã: ſimul ne puderet eccl'iaz de peccatoribus ꝯgregari: cũ dñs de peccatorib' naſceret. poſtremo vt beneficiũ redẽptionis etiã a ſuis maiorib' inchoaret: neq3 putaret originis maculã ipedimẽto poſſe eẽ vtuti: nec ſe inſolens de ſui nobilitate iactaret. CHRY. i ho. Poſt hoc monſtrat oẽs obnoxios fuiſſe peccatis. inſtat eni thamar fornicatio iudã accuſãs: ⁊ dauid a fornicata muliere genuit Salomonē. Si aũt a magnis lex nõ ē impleta nec a minorib': ⁊ ſic oẽs peccauerũt: ⁊ neceſſaria facta ē chriſti pñtia. AMBRO. ſup lucã: Vide aũt q2 nõ ocioſe mattheus vtrũq3 ſignificauit cũ phares tm̄mo cõmemorationũ cã depoſceret: q2 hic in vtroq3 myſteriuz eſt. ꝑ geminos eni gemina deſcribit vita pplorũ: vna ſm legē: altera ſm fidē. CHRY. ſup mattheũ. Per Zaram eni ſignificat iudaicus ppl's q̄ ꝑm' apparuit in luce fidei quaſi de vulua tenebroſa mũdi ꝓcedẽs: ⁊ iđ ſignificatus ē cocco circũciſiõis mutãtib' oib': q2 ipſe ppl's dei erat futurus: ſz poſita ē añ faciē ei' lex: q̄ſi ſepes vel materia. Sic ḡ ipedit' ē ppl's iudaic' ꝑ legē: ſz tp̄ib' chriſti rupta ē ſepes legis q̄ erat int iudeos ⁊ gẽtes: ſicut ait aplus medũ parietē macerie ſoluẽs: ſic factũ ē vt gẽtilis ꝑ phares ſignificatus: poſtꝗ rupta ē lex ꝑ chriſti mãdata: ꝑmus ad fidē ꝓcedat: ⁊ poſtea ſeqt iudaicus ppl's. Seqt: Phares aũt genuit Eſrom. GLO. Judas genuit phares ⁊ çaraz anteꝗ intraret egyptũ: i quã ambo poſtea cũ prẽ tranſierunt. In egypto vero phares genuit eſrom. Eſrom autē genuit arã. Arã aũt genuit aminadab. Aminadab aũt genuit naaſon: ⁊ tũc moyſes eduxit eos de egypto. Naaſõ aũt fuit dux ſub moyſe in tribu iuda ꝑ deſertũ: i quo genuit ſalmon. Jſte ſalmon fuit ꝓnceps de tribu iuda: q̄ cũ ioſue terrã ꝓmiſſiõis itrauit. CHRY. ſup matth. Quã aũt ex aliq̄ cã ſm ꝓuidentiã dei poſita horum patrũ noia credim'. Seqt: Naaſon aũt genuit ſalmon. Jſte ſalmon mortuo prẽ fuit ꝓnceps in tribu iuda q̄ cũ ioſue terram ꝓmiſſiõis itrauit. CHRY. ſup matth. Accepit aũt vxorē noie raab. hec aũt raab dr̃ fuiſſe raab meretrix de hiericho: q̄ ſuſcepit exploratores filiorum iſrl': abſcõdit eos ⁊ ſeruauit icolumes. Cũ aũt ſalmõ nobilior eẽt int filios iſrl' q2 de tribu erat iuda: ⁊ q2 filius ꝓncipis erat: vidit raab ſic fidelē q̄ſi magnã aliꝗ ꝯſtitutã: meruit accipē i vxorez. Forſitan aũt ⁊ iđ iterꝓtat ſalmon q̄ſi ꝑ ipſũ nomē iuitaret a ꝓuidentia dei: vt acciperet vas electiõis raab. Interꝓtatur eni ſalmon: accipere vas. Seqt: Salmon aũt genuit

flug... ſilior... egreſſio ⁊

booz de raab. GLO. Iſte ſalmon in terra pmiſſiõis genuit de illa raab booz. Booz aũt genuit obeth ex ruth.

CHRY. ſup matth. Quõ aũt booz accepit vxorē moabitidē noīe Ruth: exponere eſtimaui ſupfluũ: cũ de his ſcriptura ſit oib⁹ manifeſta. Hoc aũt dicim⁹ ſolũ qm̃ ruth p merito fidei ſue nupſit booz: qꝛ deos patrũ ſuoꝝ repulit: ⁊ deũ viuentē elegit. Et booz p merito fidei ſue illam accepit vxorē: vt ex ꝯiugio tali ſcificato gen⁹ naſceret regale. AMBRO. ſup lucã: Quõ aũt ruth cũ eēt alienigena iudeo nupſit: ⁊ q̃ rõne in chriſti generatiõe ei⁹ putauerit euãgeliſta copule cõmemorationē eē faciendã: que legis ſerie mechabat? Qꝛ ḡ nõ de legitĩa ſaluatoꝛ gnãtõe manauit: videt eſſe deformē niſi ad aplicã ſniaz reuertaris: qꝛ nõ ē lex poſita iuſtis: ſꝫ iniuſti. Hec enĩ cũ eēt alienigena ⁊ moabitis: pſertim cũ lex moyſi phiberet has nuptias moabitis: qꝛ excluderet ab eccła quo itroiuit in eccleſiã: niſi qꝛ ſcã ⁊ imaculata moꝛib⁹ ſupra legē ſcã ē. Diffinitionē ḡ legis exceſſit ⁊ meruit int̃ maioꝛes dñici generis cõputari: pp̃ter cognationē mẽtis electa: nõ coꝛpis. Magnũ aũt nobis exemplũ ē: qꝛ in illa nr̃m oĩuz q̃ ex gẽtibus collecti ſum⁹: ingrediẽdi in eccłiaz dñi figura pceſſit. HIERO. in epła ad paulinũ: Ruth etiã moabitis eſaie explet vaticiniũ dicẽtis: Emitte agnũ dñe dñatoꝛē terre de petra deſerti ad montē filie ſyon. Seqt̃: Obeth autē genuit Ieſſe. GLO. Ieſſe pr̃ dauid binominus eſt: qꝛ frequẽti⁹ vocat⁹ eſt eſai. ſꝫ qꝛ pph̃a vocat eũ nõ eſai: ſꝫ ieſſe dicens: Egredietᷣ virga de radice ieſſe. vt oñderet illã pphetiã cõpletã in maria ⁊ i chriſto: euãgeliſta poſuit ieſſe. Seqt̃: Ieſſe aũt genuit dauid regē. REMI. Sed q̃rẽdũ ē q̃re ſctũs euãgeliſta ſolũ dauid noiauerit regē? qd̕ iõ dixit vt oñderet eũ pmũ fuiſſe regē in tribu iuda. ipſe autē chriſt⁹ ē phares diuiſoꝛ: vt ē illud: Diuidet agnos ab hedis. eſt ⁊ zarã oꝛiens: vt ē illud: Ecce vir: oꝛiẽs nomē ei⁹ eſt. Eſrom ſagitta: vt ē illud: Poſuit me ſicᷣ ſagittã electã. RABA: Uel alterũ pp̃ter abũdantiã grẽ ⁊ latitudinem charitatis. Arã elect⁹ ſm̃ illud: Ecce puer me⁹ elect⁹. vel excelſus ſm̃ illud: Excelſus ſup oẽs gẽtes dñs. ipſe ē aminadab. i. volũtari⁹ q̃ dicᷣ: Uolũtarie ſacrificabo tibi. Idē eſt ⁊ naaſon. i. auguriũ: q̃ nouit pterita pñtia ⁊ futura. vl̕ ſerpẽtinus ſm̃ illud: Moyſes exaltauit ſerpẽtē in deſerto. Eſt ⁊ ſalmon. i. ſenſibilis q̃ dicit: Ego ſenſi de me vtutem exiſſe. GLO. Ipſe accipit raab. i. ecclĩaz de gẽtib⁹ Raab enĩ fames vel latitudo vel ĩpetus: qꝛ ecclia gentiũ eſurit ⁊ ſitit iuſticiã: ⁊ ĩpetu doctrine phos ⁊ reges ꝯuertit. Ruth etiã interptat̃ vidẽs vel feſtinãs: ⁊ ſignificat eccleſiã: q̃ puro coꝛde videt deũ ⁊ feſtinat ad brauiũ ſupne vocatiõis. REMI. Eſt ⁊ Booz: in quo robur: vt ē illud: Cũ exaltat⁹ fuero a terra oĩa traham ad me. Eſt ⁊ Obeth ſeruiẽs: vt ē illud: Filius hoĩs nõ venit miniſtrari ſꝫ miniſtrare. Eſt ⁊ Ieſſe icenſũ: ſm̃ illud: Ignē veni mittē i terram. Ipē ē dauid manufoꝛtis: ſm̃ illud: Dñs foꝛtis ⁊ potens deſiderabilis. ſm̃ illud: Ueniet deſiderat⁹ cũctis gẽtibus. Pulcher aſpectu ſm̃ illud: Speciofus foꝛma pre filijs hominũ. GLO. Interi videam⁹ quas ṽtutes iſti patres i nobis edificẽt: quia fides: ſpes: ⁊ charitas oĩuz ṽtutũ ſunt fundamentũ. Sequẽtes ṽtutes ſũt q̃ſi ſupadditiones. Iudas iterptat̃ ꝯfeſſio. duplex ē aũt cõfeſſio: ē altera fidei: altera peccatoꝝ. Si ergo p⁹ tres ſupradcãs ṽtutes peccat: neceſſaria ē nõ ſolũ fidei ſꝫ pctõꝝ ꝯfeſſio. Poſt iudã ſeqt̃ phares ⁊ zarã: phares diuiſio: zara oꝛiẽs interptat̃: ⁊ thamar amaritudo. Cõfeſſio enĩ generat diuiſionē a vitijs ⁊ oꝛtũ ṽtutũ ⁊ amaritudinē pñie. P⁹ phares ſeqt̃ eſrom q̃ ſagitta iterptat̃. poſtq̃ enĩ aliq̃s diuiſus ē a vitijs ⁊ ſecularib⁹: oꝫ fieri ſagitta vt i alijs vitia pdicando pimat. Seqt̃: Arã q̃ iterptat̃ elect⁹ vel excelſus: qꝛ poſtq̃ aliq̃s a mũdo remotus ē ⁊ alijs pficit: neceſſe eſt vt deo electus: hoib⁹ celebꝛis: excelſus in ṽtutib⁹ habeatur. Naaſon interptat̃ auguriũ. hoc aũt auguriũ nõ ē ſeculare ſed celeſte. De hoc gl̃iabat̃ ioſeph fratrib⁹ mãdans: Uos decuſiſtis cyphũ dñi mei: in quo augurari ſolebat. Cyphus ē diuina ſcriptura vbi ē potus ſapie. in hac augurat̃ ſapiẽs: qꝛ ibi videt futura. i. celeſtia. Seqt̃: Salmõ. i. ſenſibilis. poſtq̃ enĩ aliq̃s ſtudet in diuina ſcriptura: fit ſenſibilis. i. diſcernẽs guſt⁹ rõnis: qd̕ bonũ: qd̕ malũ: qd̕ dulce: qd̕ amaꝝ. Seqt̃: Booz. i. foꝛtis: inſtruct⁹ enĩ in ſcripturis fit ad oĩa aduerſa toleranda foꝛtis. AVG. ſup matth. Iſte aũt foꝛtis ē fili⁹ raab. i. ecclie: Raab enĩ interptatur latitudo vel dilatata. qꝛ. n. ex oĩbus finib⁹ trẽ vocata ē ecclia gentiũ: latitudo appellat̃. RABA. Sequit̃ Obeth. i. ſeruit⁹: nõ enĩ idone⁹ ē ad ſeruitutē niſi q̃s foꝛtis eſt: q̃ ſeruit⁹ generat̃ ex ruth. i. deſtinãtia. Opoꝛtet enĩ pmptũ eē ſeruũ nõ pigrũ. CHRY. ſup matth. Nunc aũt q̃ diuitias ⁊ nõ moꝛes: pulchritudinē ⁊ nõ fidē: ⁊ qd̕ in meretricib⁹ q̃ri ſolet: hoc in ꝯiugib⁹ optãt: nõ generãt ſubditos filios vel ſibi vel deo: ſed ꝯtumaces ⁊ ꝯ ſe ⁊ ꝯ deũ: vt filij eoꝝ ſint pena religioſitatis eoꝝ. Iſte obeth genuit ieſſe. i. refrigeriũ: nã q̃cũq̃ ē ſubdit⁹ deo ⁊ parẽtib⁹ ſuis: tales filios generat deo pſtante a q̃b⁹ refrigeratur.

GLO. Uel ieſſe. i. incenſũ. Si enĩ ſeruim⁹ ex amoꝛe ⁊ timoꝛe: erit deuotio in coꝛde q̃ exigue ⁊ deſiderio coꝛdis ſuauiſſimũ incenſũ offert deo. poſtq̃ aũt aliq̃s idone⁹ eſt ſeru⁹ ⁊ ſacrificiũ deo factus: ſeqt̃ vt ſit dauid. i. manufoꝛtis: q̃ cõtra hoſtes foꝛtiter dimicauit: ⁊ idoneos tributarios fecit. Similiter ipſe debet carnales: ideſt homines verbo ⁊ exẽplo deo ſubiugare.

David aũt rex genuit ſalomonē ex ea q̃ fuit vrie. Salomon autē genuit roboam. Roboam autem genuit abiam. Abias aũt genuit aſa. Aſa autem genuit ioſaphat.

GLO. Secũdũ q̃tridinariũ generatiõis ſeriē euãgeliſta decurrit: q̃ a regib⁹ cõtinet: ⁊ ideo a dauid incipit q̃ pm⁹ in tribu iude regnauit dicens: Dauid rex genuit ſalomonem ex ea q̃ fuit vrie. AVG. de cõ. euã. Quia enĩ in generationib⁹ matthei ſignificat̃ nr̃oꝝ ſuſceptio peccatoꝝ. iõ ipſe a dauid p ſalomonē deſcẽdit i cui⁹ mr̃e ille peccauit. Lucas ṽo a dauid p nathan aſcẽdit: p quē pph̃az de⁹ peccatũ illi⁹ expiauit: qꝛ in generatiõib⁹ luce ſignificatur abolitio pctõꝝ. AVG. in li. retra. Dicendũ tñ fuit p cui⁹ nois pph̃am: ne putaret idē fuiſſe hõ cũ alter fuerit: q̃uis ⁊ ipſe hoc noie vocaret̃. REMI. Querendũ ē aũt q̃re euãgeliſta Berſabee pꝓzio noie nõ noiauit ſicᷣ ceteras mulieres: qd̕ iõ ē: qꝛ cetere mulieres q̃uis repheñſibiles fuiſſet tñ laudabiles erãt ṽtutib⁹. Berſabee ṽo nõ ſolũ fuit ꝯſcia adulterij: ſꝫ etiã homicidij mariti ſui: ⁊ iõ pꝓzio noie eã nõ noiauit i genealogia dñi. GLO. Tacet etiã nomē berſabee: vt noiando vriã reducat ad mẽoꝛiã illd̕ maximũ ſcelus qd̕ i eũ fec̃ dd̕. AMBRO. ſup lucã: At ṽo ſcũs dauid i eo ē pcellẽtioꝛ q̃ hoiez ſe ipſe cognouit: ⁊ cõmiſſũ ſup arrepta vrie vxoꝛe pctm̃ pnĩe curauit lachꝛymis abluendũ: oñdẽs nob̃ neminē pp̃e ṽtuti debere ꝯfidē. hẽm⁹. n. aduerſariũ magnũ q̃ vinci a nobis ſine dei adiutoꝛio nõ poſſit: ⁊ plerũq̃ i illuſtrib⁹ viri grauia pctã repericᷣs: vt q̃ſi hoies tẽtatori potuiſſe ſuccũbē cognoſcas: ne ṽtutib⁹ egregijs pluſq̃ hoies crederet̃. CHRY. ſup matt. Salomõ aũt iterptat̃ pacific⁹: qm̃ oib⁹ i circuitu gẽtib⁹ pacificatis: ⁊ tributa reddẽtib⁹: pacificũ habuit r̃gnũ. Salomõ aũt genuit roboã. Roboã iterptat̃ a mltitudie ppłi. Mltitudo enĩ mr̃ ē ſeditiõis: qꝛ qd̕ a plurib⁹ peccat̃: plerũq̃ manet inuidicabile. Paucitas aũt magiſtra eſt diſcipline.

Ioſaphat autē genuit ioꝛã. Ioꝛã aũt genuit oziã. Ozias aũt genuit ioathã. Ioathã aũt genuit achaz. Achaz aũt genuit ezechiã. Ezechias autē genuit manaſſen. Manaſſes autē genuit amon. Amon aũt genuit ioſiaz. Ioſias aũt genuit iechoniã ⁊ fratres eius in tranſmigratione babylonis.

HIERO.

HIERO. In quarto aũt regum volumine legimus de ioꝛã ochoziã fuiſſe generatũ. Quo moꝛtuo ioſabeth filia ioꝛam regis ⁊ ſoꝛoꝛ ochozie tulit ioas filiũ fratris ſui: ⁊ eũ interniſſioni q̃ exercebat̃ ab athalia ſubtraxit. Cui ſucceſſit i regnũ filius ei⁹ amazias: poſt quē regnauit fili⁹ ei⁹ azarias q̃ appellat̃ ozias: cui ſucceſſit ioathã filius eius. Cernis ergo q̃ ſm̃ fidē hiſtoꝛie tres reges in medio fuerũt quos euãgeliſta ptermiſit. Ioꝛã quoq̃ nõ gẽuit oziã: ſed ochoziã ⁊ reliquos quos numerauim⁹. verũ qꝛ euangeliſte ppoſitũ erat thẽſſeradecades ⁊ i diuerſo tẽpoꝛis ſtatu ponere in ioꝛam generaſſe: miſcuerat impijſſime iezabel: iccirco vſq̃ ad tertiã generationē ei⁹ memoꝛia tollitur: ne in ſancte natiuitatis oꝛdine poneret̃. HILA. Purgata vero labe familie gẽtilis iã regalis in quarta generationũ ꝯſequentiũ oꝛigo nũerat̃. CHRY. ſup mat. Quod ſpũſſcãs p pphetã ꝯtcitatus ē dicẽs: vt diſpergeret oẽm maſculũ de domo achab ⁊ iezabel: ⁊ impleuit iehu fili⁹ namſi accepit pmiſſionē: ⁊ vſq̃ ad q̃rtã generationē ſedeant filij ei⁹ in ſede regni ſup iſrł. Quãta ergo benedictio facta eſt ſup iehu qui vindictaz fecerat ſup domum achab ⁊ iezabel: ⁊ vſq̃ ad quartã generationē pꝛecidant filij ei⁹ regũ numero: ⁊ ſic pctm̃ ei⁹ deſcẽdit i filios ei⁹: ſicᷣ fuerat ſcriptũ: Reddã pctã patrũ i filios: vſq̃ ad tertiã ⁊ q̃rtã gnãtionē. Uidete ḡ q̃ piculoſũ ē intre ꝯiugia ex genere ipioꝝ. AVG. de q. no. ⁊ ve. teſt. Uel nõ imerito ſublati ſũt de nũero ceteroꝝ ochozias ioas ⁊ amaſias. Sic enĩ eoꝝ ꝯtinuauit ipietas vt nullũ iteruallũ habẽt. Salomon aũt merito pr̃is dimiſſus i regno ē. roboã aũt merito filij: illi aũt tres maligne agẽtes ſũt. Ad pditionē. n. generis exẽplũ ē q̃ñ iugit malignitas pãdit. Sequitur: Ozias aũt gẽuit ioa. ioa. aũt ge. achaz. Achaz aũt ge. eze. cui cũ eēt ſine liberis dcm̃ ē: Diſpone domui tue qꝛ moꝛieris. Iõ fleuit: non pp̃ longioꝛē vitã: cũ ſciret inde Salomonē placuiſſe deo q̃ nõ petiſſet ãplioꝛes ãnos. Sed qꝛ dubitabat ne pꝛomiſſio dei impleret̃: cũ ſe ſciret eē de dauid: p quē opoꝛtebat venire chriſtũ: ⁊ ipſe erat ſine liberis. Seqt̃: Ezechias aũt genuit manaſſen. Manaſſes aũt genuit amon. Amon aũt genuit ioſiã. Ioſias aũt genuit iechoniã ⁊ fratres ei⁹ in trãſmigratione babylonis.

CHRY. ſup matth. Sꝫ nõ ſic poſitũ eſt in libꝛo regũ: vbi talis ē oꝛdo. Ioſias genuit eliachim poſtea vocatũ ioachim. Ioachim aũt genuit iechoniã: ſꝫ ioachim ſublat⁹ ē de nũero regũ: qꝛ nõ ppł̃s dei ꝯſtituerat eũ i regnũ: ſꝫ Pharao p potẽtatũ. Si. n. iuſtũ fuit vt pp̃t ſolã ꝯmixtionē generis achab: tollerẽt tres reges de nũero regũ: q̃re nõ erat iuſtũ vt ſilr̃ tolleret̃ ioachim: quez Pharao vi hoſtili fecerat regē? Et ſic iechonias q̃ ē fili⁹ ioachim: nepos aũt ioſie ſublato pr̃e de nũero regũ ipſe ē poſitus: p eo q̃ſi fili⁹ ioſie. HIERO. Uel aliť: Sciam⁹ iechoniã pꝛioꝛez ipſum eſſe quez ⁊ ioachim: ſm̃ aũt filiũ non patrē: quoꝝ pꝛimus p. k. ⁊ m. ſecũdus p. ch. ⁊ n. ſcribitur. Quia ſcriptoꝛũ vitio ⁊ longitudine tempoꝛũ apud grecos latinoſq̃ confuſum ē. AMBRO. ſuper lucam. Duos. n. fuiſſe ioachim: regnoꝝ libꝛi indicãt. Sic. n. ſcriptũ ē: doꝛmiuit ioachim cũ patribus ſuis ⁊ regnauit ioachim fili⁹ ei⁹ pꝛo eo: filius aũt eſt cui hieremias nomē impoſuit iechoniã. Et bene ſanctus mattheus a pphetã voluit diſcrepare vt nõ ioachim ⁊ iechoniã valeret ſimul quia maioꝛē fructũ dñice pietatis aſtruxit. Generis eniz nobilitatem dñs in hominibus non requiſiuit. ſed de captiuis ⁊ peccatoꝛibus congrue naſci voluit: qui remiſſionez veniebat pꝛedicare captiuis: non igitur ſuppꝛeſſit alterum euangeliſta: ſed vtrumq̃ ſignificauit: q̃ vterq̃ iechonias dictus ſit. REMI. Sed queri poteſt quare dicat euãgeliſta eos natos i trãſmigratiõe: cũ nati fuiſſet añ q̃ trãſmigratio fuerit fcã: iõ aũt dicᷣ ad hoc: qꝛ ad h⁹ nati ſũt vt de regno tot⁹ ppłi p ſuis ⁊ alioꝝ peccatis captiui ducerẽt. Et qꝛ pſcius erat de⁹ eos eē ducẽdos captiuos: iccirco dixit eos natos i trãſmigratiõe. De his aũt quos ſcit̃ a euãgeliſta in genealogia dñi ſil̕ ponit: ſciẽdũ q̃ aut ſimiles fuerũt fama aut infamia. iudas ⁊ frẽs ei⁹ laudabiles fuerunt fama: ſimiliter phares ⁊ zara: iechonias ⁊ fratres eius notabiles fuerũt infamia. GLO. Myſtice aũt dauid ē chriſtus: q̃ goliã. i. diabolũ ſupauit. Urias autē. i. luxuria. i. diabol⁹ q̃ dicit: Similis ero altiſſimo. cui eccleſiã ꝯiugatã chriſtus de ſolario pr̃ne maieſtatis adamauit: ⁊ pulchꝛã factã ſibi matrimonio copulauit. Uel vrias. i. iudaicus populus: q̃ p legē de luce gloꝛiat̃. Sed huic chriſtus legē abſtulit: quã de ſe loqui docuit. Berſabee aũt ē puteus ſatietatis. i. abũdantia grẽ ſpiritalis.

REMI. Uel berſabee iterpꝛetat̃ pute⁹ ſeptim⁹: ſiue puteus iuramẽti: p qd̕ ſignificat̃ fons baptiſmatis i quo dat̃ donũ ſpiritus ſeptifoꝛmis: ⁊ fit ibi adiuratio ꝯtra diabolũ. Eſt ⁊ chriſtus ſalomon pacificus: ſm̃ illud apłi: Ipſe ē pax noſtra. Eſt roboaz latitudo ppłi: ſm̃ illud: Multi venient ab oꝛiente ⁊ ab occidẽte. RABA. Uel impetus ppłi: qꝛ velociter pplos ꝯuertit ad fidē. REMI. Ipſe ē abia. i. pr̃ dñs: ſm̃ illud: Unus ē pater veſter qui i celis ē. ⁊ iterũ: Uos vocatis me magiſter ⁊ dñe. Eſt ⁊ aſa. i. attollens: ſm̃ illud. Qui tollit peccata mũdi. Eſt ⁊ ioſaphat. i. iudicãs: ſm̃ illud: Omne iudiciũ dedit filio. Eſt ⁊ ioꝛã. i. excelſus: ſm̃ illud: Nemo aſcendit in celũ niſi qui de celo deſcẽdit. Eſt ⁊ ozias. i. robuſtus dñi: ſm̃ illd̕: Foꝛtitudo ⁊ laus mea dñs. Eſt ⁊ ioathã cõſũmatus vel pfectus: ſm̃ illud apłi: Finis legis chriſtus. Eſt ⁊ achaz ꝯuertens: ſm̃ illud: ꝯuertimini ad me. RABA. Uel ꝯpꝛehẽdens: qꝛ nemo nouit patrē niſi filius. REMI. Eſt ⁊ ezechias foꝛtis dñs: vel dñs ꝯfoꝛtauit: ſm̃ illud: Confidite ego vici mũdũ. Ipſe ē manaſſes obliuionis ſiue oblitus ſm̃ illud: Peccatoꝝ veſtroꝝ non recoꝛdaboꝛ amplius. Eſt ⁊ amon fidelis: ſm̃ illud: Fidelis dñs i oĩbus verbis ſuis. Eſt ⁊ ioſias: vbi ē incenſũ dñi: ſm̃ illud: Factus i agonia: plixius oꝛabat. RABA. Q̃ vero incenſuz orõnũ ſignificat pſal. teſtat̃ dicẽs: Dirigat̃ orõ mea ſicᷣ icenſũ in cõſpectu tuo. Uel dñi ſalus: ſm̃ illud: Salus aũt mea i ſẽpiternũ erit. REMI. Ipſe iechonias pꝛeparãs vel dñi pꝛeparatio: ſm̃ illud: Si abiero ⁊ pꝛeparauero vobis locũ. GLO. Moꝛaliter aũt poſt dauid ſequit̃ ſalomon: qui interpꝛetat̃ pacificus. Tũc eniz aliquis fit pacificus motibus ſedatis illicitis: ⁊ q̃ſi iam in eterna tranquillitate poſitus cũ deo ſeruit ⁊ alios ad eũ conuertit. Sequit̃ roboã. i. populi latitudo: poſt. n. non hꝫ qd̕ i ſe vicat: amplecti alios debet ⁊ late populũ dei ad ſupna trahere ſecũ. Sequit̃ abia. i. pater dñs. His. n. pꝛemiſſis põt ſe pfiteri filiũ dei: ⁊ tũc eſſe aſa. i. attollẽs vt virtute in virtutē ad patrem ſuũ aſcẽdat: ⁊ tũc erit ioſaphat. i. iudicans: vt alios iudicet ⁊ a nemine iudicetur. Ita fit ioꝛam. i. excelſus quaſi in celeſtibus habitãs. Unde efficit̃ ozias. i. robuſtus dñi: quaſi robur ſuũ deo attribuẽs: ⁊ in ſuo pꝓpoſito pſeuerãs. Et ſequit̃: Ioathan. i. pfectus qꝛ quotidie in maius pficit. Et ſic fit achaz. i. cõpꝛehẽdens: ex opatione. n. augmẽtat̃ agnitio: ſm̃ illud: Annũciauerũt opa dei ⁊ fcã eius intellexerũt. Sequit̃: Ezechias. i. foꝛtis dñs: qꝛ deũ foꝛtē eē intelligit: ⁊ iõ in amoꝛē ei⁹ ꝯuerſus fit manaſſes. i. obliuioſus tẽpoꝛalia tradẽs obliuioni: ⁊ ex hoc fit amon. i. fidelis: q̃. n. tpalia ꝯtẽnit neminē i re ſua defraudat. Et ſic fit ioſias. i. ſalutē dñi ſecure expectãs. Ioſias enim ſalus dñi interpꝛetat̃.

Et poſt tranſmigrationez babylonis iechonias genuit ſalathiel. Salathiel autem genuit zorobabel. Zoꝛobabel autem genuit abiud. Abiud autem genuit eliachim. Eliachim autem genuit azoꝛ. Azoꝛ autem genuit ſadoch. Sadoch autez genuit achim. Achim autem genuit eliud. Eliud autem genuit eleazar. Eleazar autem genuit mathan. Mathan autem genuit iacob.

CHRY. ſup matth. Poſt tranſmigrationẽ inter priuatas perſonas primo ponit iechoniã quia priuatus ⁊ ipſe. AMBRO. ſup lucã: De quo hieremias dicit: Scribe virum iſtũ abdicatum: quia nõ exurget ex ſemine eius ſedẽs in throno dauid. Quomõ autẽ ex ſemine iechonie nullus regnaturus dicit per prophetã: ſi enim chriſtus regnauit: ex ſemine autẽ iechonie chriſtus ẽ: propheta mentitus ẽ. Sed illic futuros ex ſemine iechonie nõ negat: ⁊ ideo de ſemine eius chriſtus ẽ. ⁊ quod regnauit chriſtus non cõtra propheciã ẽ: nõ enim ſeculari honore regnauit. Ipſe enim dixit: Regnũ meũ non ẽ de hoc mũdo. Iechonias autem genuit ſalathiel.

CHRY. ſup matth. De ſalathiel quidem nihil legimus vel boni vel mali: tamẽ putamus ſanctũ eũ fuiſſe ⁊ in captiuitate aſſidue deũ petiiſſe pro ipſa calamitate que cõtigerat iſrael: ideo petitionẽ dei eũ appellatum fuiſſe: interpretatur enim petitio dei. Salathiel autẽ genuit zorobabel: qui interpretatur fluxio poſtpoſita vel ex cõmixtione. Vel hic doctor babylonie legitur. Si verũ ẽ neſcio: quia ſacerdotale ⁊ regale genus mixtũ ẽ in zorobabel. Reuerſi ſunt filij iſrael in terrã propriã: quia cũ contenderẽt tres pro ſua ſententia vicit zorobabel: ⁊ pronunciata ẽ omnibus fortior veritas eẽ: propter quod darius conceſſit ei filios iſrael redire in ſua. ⁊ ideo recte ſecundum prudentiã dei nominatus ẽ zorobabel. i. doctor babylonie. Que enim maior doctrina quã oſtẽdere veritatem dñatricem eſſe omniũ rerum. GLO. Sed hoc videtur eſſe contrariũ generationi que legitur in paralipomenon. Dicitur enim ibi: Iechonias genuiſſe ſalathiel ⁊ phadaia: ⁊ phadaia: ⁊ zorobabel zorobabel moſollã: ananiã ⁊ ſalomith ſororẽ eorum. Sed ſcimus multa in paralipomenon vitio ſcriptorum deprauata. Unde multe ⁊ indeterminate genealogiarũ veniũt queſtiões: quas iubet apls euitari. Vel poteſt dici: Salathiel ⁊ phadaia eũdẽ eẽ quaſi binomiũ. Vel ſalathiel ⁊ phadaia fratres eẽ: ⁊ filios eiuſdẽ nominis habuiſſe: ⁊ hiſtoriographũ ſecutũ fuiſſe generationẽ zorobabel filij ſalathiel. De abiud vſque ad ioſeph nulla hiſtoria inuenitur in paralipomenon: ſed alij multi ãnales leguntur fuiſſe apud hebreos: qui dicebantur verba dierũ: de quibus herodes rex alienigena dicitur multos cõbuſſiſſe: vt ordo regie ſtirpis confunderet. Et forſitan ioſeph nomina parentũ ibi legerat: vel alio quoquo modo retinuerat: vñ euãgeliſta ſeriem iſtius generationis poterat ſcire. Notandũ tamen quod prior iechonias dñi reſurrectio: ſequẽs dñi preparatio dicitur. Utrũque autem cõuenit dño chriſto qui dicit: Ego ſum reſurrectio ⁊ vita: ⁊ vado parare vobis locum. Salathiel. i. petitio mea deus: illi cõuenit quod dicit: Pater ſancte: ſerua illos quos dediſti mihi. REMI. Eſt etiã zorobabel. i. magiſter cõfuſionis: ſecundum illud: Magiſter veſter cũ publicanis ⁊ peccatoribus mãducat. Ipſe ẽ abiud. i. pater meus iſte: ſecundum illud: Ego ⁊ pater vnũ ſumus. Eſt ⁊ eliachim. i. deus reſuſcitans: ſecundum illud reſuſcitabo eum in nouiſſimo die. Eſt ⁊ azor. i. adiutus: ſecundum illud: Qui me miſit mecũ eſt. Ipſe ẽ ⁊ ſadoch iuſtus ſiue iuſtificatus: ſecundum illud: Traditus ẽ iuſtus pro iniuſtis. Eſt ⁊ achim. i. frater meus iſte: ſecundum illud: Qui fecerit voluntatẽ patris mei hic meus frater eſt. Eſt etiam eliud. i. deus meus iſte: ſecundum illud: Deus meus ⁊ dñs meus.

GLO. Eſt ⁊ eleazar. i. deus meus adiutor. Eſt ⁊ mathan. i. donans vel donatus: ſecundum illud: Dedit dona hominibus ⁊ ſic deus dilexit mundũ vt filiũ ſuũ daret vnigenitum.

REMI. Eſt ⁊ iacob ſupplãtans: quia non ſolũ ipſe ſupplãtauit diabolũ: ſed ⁊ huius poteſtatẽ ſuis filiabus dedit: ſecundum illud: Ecce dedi vobis poteſtatẽ calcãdi ſupra ſerpẽtes. Eſt ⁊ ioſeph. i. apponẽs: ſecundum illud: Ego veni vt vitam habeant ⁊ abũdantius habeant. RABA. Sed videamus quid moraliter iſti patres ſignificẽt: quia poſt iechoniam qui dicit preparatio dñi ſequitur ſalathiel. i. petitio mea deus. qui enim preparatus eſt non petit niſi ſolum deũ. Sed iterũ fit zorobabel. i. magiſter babylonis. ſ. terrenorum hominũ quos facit cognoſcere de deo quod pater ẽ: quod ſonat abiud: ⁊ tũc ille populus reſurget a vitijs. vnde ſequitur: Eliachim qui reſurrectio interpretatur ⁊ tunc ſurgens operãdum ab iuuans quod ſonat azor. Fit ſadoch. i. iuſtus: ⁊ tunc dicit fidelis per dilectionẽ proximi: ipſe eſt frater meus quod ſonat achim. Et per dilectionẽ dei dicit deus meus: quod ſonat eliud. ⁊ ſequitur eleazar. i. deus meus adiutor: quia recognoſcit deum ſuum adiutorẽ. Ad quid autẽ tendit oſtẽdit mathan. quod dicit donũ vel donans. expectat enim deũ datorẽ: ſicut luctatus ẽ in principio ⁊ vitia ſupplantauit. Sic ⁊ in fine vite quod ad iacob pertinet: ⁊ ſic peruenit ad ioſeph. i. ad augmentum virtutum.

Iacob autem genuit ioſeph virum marie: de qua natus eſt ieſus qui vocatur chriſtus.

GLO. Poſt omnes generationes patrũ ponit vltimo generationem ioſeph viri marie: propter quã omnes alie introducunt dicẽs: Iacob autẽ genuit ioſeph. HIE. Hũc locũ obijcit nobis iulianus auguſtus diſſonantie euangeliſtarũ: Mattheus ioſeph filiũ dixit iacob: ⁊ lucas filium eũ appellauerit hely: non intelligens cõſuetudinẽ ſcripturarũ quod alter ſecundum naturã: alter ſecundum legẽ ei pater ſit. Scimus enim hoc per moyſen: deo iubẽte preceptũ vt ſi frater aut propinquus abſque liberis mortuus fuerit: alius eius accipiat vxorẽ ad ſuſcitandũ ſemẽ patris vel propinqui ſui. Super hoc aphricanus temporũ ⁊ euſebius ceſarienſis plenius diſputauerũt. Ex eccleſiaſtica autẽ hiſtoria: Mathan enim ⁊ melchi diuerſis tẽporibus ex vna eademque vxore eſta nomine ſingulos filios procrearunt: quia mathan per ſalomonem deſcendit vxorẽ eam primũ ceperat: ⁊ relicto filio vno iacob nomine defũctus eſt. poſt cuius obitum quoniã lex viduã alij viro non vetat nubere: Melchi qui per nathan genus ducit: cũ eſſet ex eadẽ tribu: ſed non ex eodẽ genere: relictam mathan accepit vxorẽ: ex qua ipſe ſuſcepit filiũ nomine hely: per quos ex diuerſo patrum genere efficiũtur. Iacob ⁊ hely vterini fratres quorum alter. i. iacob fratris hely ſine liberis defuncti vxorẽ ex mãdato legis accipiens genuit ioſeph: natura quidem genitus ſuũ filium: propter quod ⁊ ſcribitur: Iacob autem genuit ioſeph. Secundum legis vero preceptũ Hely efficitur filius iacob: quia frater erat ad ſuſcitandũ fratris ſemẽ acceperat: ⁊ per hoc recte inuenitur atque integra generatio. Et ea quam mattheus enumerat: ⁊ ea quam lucas qui legalem ſucceſſionem: que velut adoptione quadam erga defunctos conſtat: competenti ſatis pro hoc deſignauit indicio: obſeruans ne in huiuſmodi ſucceſſionibus genuiſſe aliquẽ nominaret. AVG. de con. euan. Cõmodius enim filius eius dictus ẽ a quo fuerat adoptatus quam ſi diceretur ab illo genitus cuius carne non erat natus. Mattheus autẽ dicẽs: Abraam genuit iſaac: ⁊ in hoc perſeuerans donec diceret: Iacob genuit ioſeph. ſatis expreſſit cũ patrẽ produxiſſe ſecundum ordinẽ generationũ a quo ioſeph nõ adoptatus: ſed genitus erat: quamquam ſi etiã lucas genitũ diceret ioſeph ab hely: ne ſic nos hoc verbũ perturbare deberet. neque enim abſurde quiſquam dicit nõ carne: ſed charitate genuiſſe: quem ſibi filiũ adoptauerit. Ex eccleſiaſtica hiſtoria: Hec autẽ non nobis ad ſubitũ repta: aut abſque illis auctoribus cõmẽtata ſũt: ſed ipſi ſaluatoris noſtri ſecundum carnẽ propinqui ſeu ſtudio tanti ſeminis demonſtrãdi: ſeu edocẽdi que ſecundum veritatẽ geſta ſũt: hec tradiderũt. AVG. de con. euan. Merito autẽ lucas qui nõ ab initio euãgelij ſui ſed a baptiſmo chriſti generatiões enarrat tanquam ſacerdotẽ in expiandis peccatis magis aſſignans: adoptiõis originẽ ipſe ſuſcepit: quia per adoptionẽ efficimur filij dei credẽdo in filiũ dei. Per carnalẽ vero generationẽ quã mattheus proſequitur: filius dei potius propter nos homo factus ẽ. Satis autẽ oſtẽdit lucas ſe dixiſſe: Ioſeph filiũ hely: quod illi fuerit adoptatus: cũ adã filiũ dixerit dei: qui per gratiã quã poſtea peccãdo amiſit: tanquam filius in paradiſo conſtitutus ſit. CHRY. in ho. Poſitis igitur progenitoribus vniuerſis ⁊ finiẽs in ioſeph addit: Virũ marie: monſtrãs quod propter illã ⁊ hũc in genealogia poſuit. Cũ autẽ virũ audieris tibi ſuſpitio non ſubeat nuptiarum: ſed recordare cõſuetudinis ſcripturarũ que ſponſe vxores ⁊ ſponſi viri vocantur.

GENADIVS. de eccleſiaſticis dogmatibus: Natus eſt autẽ dei filius ex homine. i. ex maria: ⁊ per hominem. i. non ex maria. ⁊ non per hominem. i. ex viri coitu: ſicut ebion dicit. vñ ſignanter ſubdit: De qua natus ẽ ieſus. AVG. de hereſibus: Quod eſt contra valẽtinũ qui dixit chriſtũ nihil aſſumpſiſſe de virgine: ſed per illã tanquam per riuũ aut fiſtulã pertranſiſſe. AVG. cõtra fauſtũ: Cur autẽ carnẽ ex vtero femine aſſumere voluerit: ſumma cõſilij penes ipſũ ẽ: ſiue quod vtrumque ſexũ hoc modo honorãdũ indicauit: aſſumẽdo formam viri ⁊ naſcẽdo de femina: ſiue aliqua alia cauſa quã nõ temere dixerim. AVG. de queſt. no. ⁊ ve. teſta. Quod autẽ per olei vnctionẽ preſtabat deus his qui in reges vngebantur: hoc preſtitit ſpũſſctus homini: Chriſtus addita expiatione qua natus ẽ: Chriſtus ẽ appellatus. Et hoc eſt quod dicit: Qui vocatur chriſtus. AVG. de con. euãge. Non tamen erat fas vt eũ ob hoc a coniugio marie ſepandũ putaret quod nõ ex eius cõcubitu: ſed virgo peperit chriſtũ. hoc enim exemplo magnifice inſinuatur fidelibus coniugatis ⁊ ſeruata pari cõſenſu continentia: poſſe permanere coniugiũ non permixto corporis ſexu: ſed cuſtodito mentis affectu: preſertim quia naſci eis filius potuit ſine illo complexu carnali. AVGV. de nup. ⁊ concu. Omne autem nuptiarum bonum impletum eſt in illis parentibus chriſti: fides: proles: ⁊ ſacramentum. prolem: cognoſcimus ipſum dñm. fidem quia nullum adulteriũ. ſacramentũ: quia nullũ diuortium.

HIERO. Querat autem diligens lector ⁊ dicat cum ioſeph: ſit pater domini ſaluatoris: quod pertinet ad dominũ generationis ordo deductus vſque ad ioſeph: Cui reſpõdebimus primo nõ eſſe cõſuetudinis ſcripturarũ vt mulierum in generationibus ordo texeretur: deinde ex vna tribu fuiſſe ioſeph ⁊ mariã. vñ ex lege eam accipere cogebatur vt propinquã: ⁊ quod ſimul cenſẽtur in bethleẽ vt de vna videlicet ſtirpe generati. AVG de nup. ⁊ cõcu. Fuit ⁊ ſeries generationis vſque ad ioſeph producenda ne in illo cõiugio viriliſexui vtique peccatorum peccatori fieret iniuria: cũ veritati nihil deperiret: quia ex ſemine dauid erat ⁊ maria. AVG. cõtra fauſtũ: Nos ergo credimus etiã mariã fuiſſe in cognatione dauid: quia eius ſcripturis credimus que vtrumque dicunt: ⁊ xpm ex ſemine dauid ſecundum carnẽ: ⁊ eius matrẽ mariã: nõ cũ viro cõcũbẽdo: ſed virginẽ. ARGESTE cõſilij: Cauẽdus autẽ ẽ hic Neſtorij error qui ſic dicit: cũ diuina ſcriptura dictura ẽ aut natiuitatẽ chriſti que ex maria virgine ẽ aut mortẽ nuſquam videtur ponẽs deus: ſed aut chriſtus aut filius aut dñs quam hic tria naturarum ſignificatiua duarum: aliquando quidẽ huius: aliquãdo vero illius: aliquando autẽ ⁊ illius ⁊ iſtius. Accipe autẽ ad hoc teſtimoniũ: Iacob genuit ioſeph virum marie: de qua natus ẽ ieſus qui dicitur chriſtus. Deus enim verbũ ſecũda ex muliere nõ eguit natiuitate. AVG. cõtra felicianũ: Sed nõ alius dei ⁊ alius hominis: ſed idẽ chriſtus dei ⁊ hominis filius fuit. ⁊ ſicut in vno homine aliud animus ⁊ aliud corpus: ſic in mediatore dei ⁊ hominum: aliud dei filius: aliud hominis filius fuit vnus tamen ex vtroque chriſtus dñs fuit. Aliud inquã pro diſcretione ſubſtãtie: nõ alius pro vnitate perſone. Sed obijcit hereticus: Neſcio quõ natũ doceatis ex tempore quẽ coeternũ patri dicitis iã fuiſſe: naſci. n. ẽ velut quidã motus rei nõ extantis ãtequam naſcatur id agens beneficio natiuitatis vt ſit: Quo colligitur eũ qui erat naſci nõ potuiſſe: ſi naſci potuit: nõ fuiſſe. Ad quod AVG. Fingamus ſicut plerique volunt eẽ in mũdo aiam generalẽ: que ſic ineffabili motu ſemina cũcta viuificet: vt non ſit cõcreta cũ genitis: nempe cũ hec in vterũ paſſibilẽ materiã ad vſus ſuos formatura peruenerit: vnã facit ſecũ eſſe perſonã eius rei quã non eandẽ cõſtat habere ſubſtãtiã. ⁊ fit operante aia ⁊ patiẽte materia ex duabus ſubſtãtijs vnus homo: cũ aia aliud doceatur: aliud caro: ſicque aiam naſci fatemur ex vtero quam ab vtero veniẽtẽ vitã dicimus cõtuliſſe concepto. Naſci inquã ex matre dicitur que ex hac ſibi corpus aptauit: in quo naſci poſſet: nõ quia antequam naſceretur quantũ ad ſe attinet: ipſa penitus nõ fuiſſet. Sic ergo imo multo incõprehẽſibilius ẽ atque ſublimius natus ẽ ſuſceptiõe perfecti hominis de matre filius dei: qui per oipotentiã ſingularẽ omnibus genitis eſt cauſa naſcendi.

Omnes itaque generationes ab abraam vſque ad dauid generationes quatuordecim: ⁊ a dauid vſque ad tranſmigrationẽ babylonis generatiões quatuordecim: ⁊ a trãſmigratiõe babylonis vſque ad chriſtum generationes quatuordecim.

CHRY. ſup matth. Poſitis generationibus ab abraam vſque ad chriſtũ: eas in tres partes diuiſit: per generationes. xiiij. quia ter cõpletis. xiiij. generationibus: mutatus ẽ in iudeis ſtatus hominum. ab abraam enim vſque ad dauid fuerũt ſub iudicibus: a dauid vſque ad trãſmigrationẽ babylonis ſub regibus: a trãſmigratiõe vſque ad chriſtum ſub pontificibus. Hoc ergo vult demonſtrare: ſicut ſemper cõpletis. xiiij. generatiõibus mutatus eſt hominum ſtatus: ſic cõpletis. xiiij. generatiõibus a trãſmigratione ad chriſtũ: neceſſe eſt a chriſto mutari ſimiliter hominum ſtatũ: quod ⁊ factũ ẽ. poſt chriſtũ enim omnes gẽtes ſub vno chriſto iudice rege ⁊ pontifice acti ſũt. vnde quoniam iudices: reges: ⁊ pontifices chriſti dignitatẽ prefigurabãt: ſemper principia eorũ in figura fuerũt chriſti: primus iudicũ ieſus naue: primus regũ dauid: primus pontificũ ieſus filius ioſedech. hoc in figura chriſti fuiſſe dubitat nemo. CHRY. in ho. Vel ideo in tres partes diuiſit oẽs generationes: demonſtrans quod neque regimine trãſmutato facti ſunt meliores: ſed ſub iudicibus: regibus: pontificibus: ⁊ ſacerdotibus in eiſdẽ permãſerũt malis: propter quod ⁊ captiuitatẽ babylonis cõmemorat: manifeſtãs quod neque ex hoc ſũt correcti. Deſcenſus autẽ in egyptum non meminit: quia egyptios non adhuc timebant: ſicut aſſyrios vel parthos. ⁊ quia illud erat antiquum: hoc autẽ recens: ⁊ quia illuc non propter peccata deducti ſũt ſicut in babylone. AMBRO. ſup lucã: Illud autẽ non pretermittẽdũ putamus quod a dauid tẽporibus vſque ad iechoniã cũ. xvij. fuerũt reges in decem. xiiij. generatiões mattheus poſuit. Oportet autẽ cognoſcere poſſe plures eſſe ſucceſſiones: pauciores generationes: poſſunt. n. diutius viuere aliqui ⁊ ſerius generare: aut certe penitus exortes exiſtere: itaque nõ que regum eadẽ generationum tẽpora. GLO. Vel põt dici tres reges eſſe pretermiſſos vt ſupius dictũ eſt. AMBRO. ſup lucã: Rurſus ergo cũ a iechonia vſque ad ioſeph generatiões. xij. cõputẽtur: poſtea. xiiij. generatiões deſcriptas eẽ cõmemorauit. Sed ſi diligẽter aduertas: hic quoque. xiiij. generationũ poteris inuenire rationem. xij. enim a ioſeph numerantur. xiij. ẽ chriſtus. duos autẽ ioachim. i. duos iechonias fuiſſe hiſtoria indicat: patrẽ ⁊ filiũ. non igitur ſuppreſſit alterũ euangeliſta: ſed vtrumque ſignificat: ita addito minori iechonia generationes. xiiij. computantur. CHRY. ſup matth. Vel vnus iechonias bis numeratur in euangelio: ſemel ãte trãſmigrationẽ: iterum autẽ poſt tranſmigrationem. hic enim iechonias cũ eſſet vnus duas habuit cõditiones. fuit enim ⁊ rex ante tranſmigrationẽ quaſi rex factus a populo dei: factus eſt ⁊ priuatus poſt trãſmigrationẽ: ideo ante traſmigrationẽ numeratur inter reges quaſi rex: poſt tranſmigrationẽ autẽ inter priuatos. AVG. in ii. de cõ. euan. Vel ideo vnus in illis progenitoribus bis numeratur. i. iechonias a quo facta eſt quedã in extraneas gẽtes deflexio: quoniam in babylonia tranſmigratus eſt. Ubi autẽ ordo a rectitudine flectitur vt eat in diuerſum: tanquam angulũ facit: illud autẽ quod in angulo eſt bis numeratur. ⁊ hoc iam chriſtũ prefigurat a circũciſione ad preputium migraturum: ⁊ lapidẽ angularẽ futurũ. REMI. Ideo autẽ. xiiij. poſuit generatiões: quia denarius ſignificat decalogũ: quaternarius vero quatuor libros euangelij. vnde in hoc oſtẽdit cõcordiã legis ⁊ euãgelij. Ideo etiam quaternarium numerum triplica-

ſit: vt oſtenderet ꝙ pfectio legis ꝓphetie ⁊ gratie in fide ſancte trinitatis ꝯſiſtit. GLO. Uel i hoc numero ſepꝑoꝛ mis gr̃a ſpūſſci ſignificat: hic.n. numerꝰ ex ſeptē ꝯficiturꝫ qd aūt geminat: ſignificat gratiā ſpūſſci corpori ⁊ aīe eſſe neceſſariā ad ſalutē. Sic ergo hec generatio diuidit i tres ꝑſe qdecades. pma ē ab abraā vſq ad dauid: ita ꝙ dauid ibi icludit. ſ; ſecūda a dauid vſq ad trāſmigrationē ita ꝙ dauid ibi nō includit: ſed trāſmigratio ſub eo cōtinet. tertia ē a trāſmigratōe vſq ad chriſtū: in ꝗ ſi dicamꝰ iechoniā bis numeratū trāſmigratio incluſa ē. In pma ſignificant hoies āte legē: in ꝗ quoſdā hoies naturalis legis inuenies. ſ. abraā; iſaac ⁊ iacob: oēs vſq ad ſalomonē. In ſecūda ſignificant hoies ſub lege: oēs eni; ꝗ in ea inueniunt: ſub lege fuerūt. In tertia hoies gr̃e ꝙ terminat ad chriſtū ꝗ gratie dator fuit: in ꝗ etiā liberatio a captiuitate babylone facta ē: ſignificās liberationē a captiuitate p chriſtū factā. AVG. de con. euā. Cū aūt ꝗterdenas generationes tribꝰ diſtinxiſſet articulis: non tn̄ eas dixit in ſūma vt diceret: Fiūt oēs. xlij. vnus.n. in illis ꝓgenitoribꝰ bis numerat. ſ. iechonias. ſic ergo nō. xlij. ꝙ faciunt ter. xiiij. ſ; ꝓpter vnū bis numeratū. xl. ⁊ vna generationes fiūt. Matthēꝰ igit ꝗ regiā in chriſto ꝯſtituerāt iſinuare ꝑſonā: excepto chriſto. xl. hoies in generationum ſerie numerauit. Numerꝰ.n. iſte illud tēpus ſignificat ꝗ i hoc ſeculo regi nos oportet a chriſto ſm diſciplinā laborioſam quā ſignificat illa virga ferrea. Q autē numerus iſte hāc tpalē vitā eternāq ſignificet: illa iterim cā de ꝓximo occurrit: ꝙ ⁊ tpa annorū quadripartitis vicibus currūt: ⁊ mūdus ipſe quatuor ptibus terminat: ab oriēte ⁊ occidēte: aquilone ⁊ meridie. xl. aūt quater hñt decē. Porro ipſa decē ab vno vſq ad quatuor ꝓgrediēte numero ꝯſūmant. GLO. Uel denarius ad decalogū refert: ꝗternarius ad pn̄tē vitā ꝗ p quatuor tpa tranſit: vel p decē vetus teſtm̄: p quatuor nouū. REMI. Siqs aūt voluerit dicē ꝙ ſūt. xl. ⁊ due generatiōes: ꝙ nō ē vnus iechonias: ſed duo. dicendū ē ꝙ ⁊ iſte numerꝰ ꝯgruit ſancte eccliene ſcit.n. a ſeptenario ⁊ ſenario: nā ſexies ſeptē. xl. ⁊ duo faciūt. Senariꝰ refert ad laborē: ſeptenariꝰ vo ad requiē.

Chriſti autem generatio ſic erat: cum eſſet deſponſata mater ieſu maria ioſeph: anteꝗ; cōuenirent inuenta eſt in vtero habens de ſpūſancto.

CHRY. ſup matth. Qm̄ ſupius dixerat: Jacob autē genuit ioſeph. cui deſpōſata maria genuit ieſu;: ne aliqs audiētiū ſic eſtimaret eē natiuitatē quō ꝑcedentiū patrū: ipſe ordinē narrationis ſue ꝑcedēs dicit: Chriſti aūt generatio ſic erat. ac ſi dicat: Generatio quidē eoꝝ quos expoſuimus patrū ſic fuit: quēadmodū retuli: Chriſti autē gnātio nō ſic. ſ; ita erat: Cū eēt deſpōſata mr̄. CHRY. i ho. Quaſi eni aliqd nouū dicturꝰ ꝑmittit modū gnātionis dicere: ne audiēs virū marie eſtimes natū eē lege nature. REMI. Pōt aūt ad ſupiora referri hoc mō: Sic erat chriſti generatio ſicut dixi. i. Abraam genuit iſaac.

HIERO. Sed qre nō de ſimplici virgine: ſ; de deſpōſata ꝯcipit: primū vt p generationē ioſeph origo Marie mōſtraret. ſecūdo ne lapidaret a iudeis vt adultera. tertio vt i egyptū fugiens haberet ſolaciū mariti. Martyr etiā Ignatius quartā addidit cām: vt partus inquiēs eiꝰ celaret a diabolo: dū eū putat nō de virgine ſ; de vxore generatū. CHRY. ſup matth. Ideo aūt ⁊ deſponſata ⁊ domi habita: na; quēadmodū in ea que in domo viri cōcipit: intelligit cōceptio naturalis: ita in ea ꝗ extra domū cōcepit: ē ſuſpecta cōiūctio. HIERO. cōtra heluidiū: Sciēdū aūt ꝙ heluidius quidā hō turbulētus accepta materia diſputandi blaſphemare cōtra dei matrē incepit: cuius prima ꝓpoſitio fuit: Matthēꝰ loquit ſic: Cū eſſet deſponſata. Ecce inquit habes deſponſatā: nō ꝯmēdatā vt dicitis: ⁊ vtiq nō ob aliud deſponſatā niſi qm̄ nupturā. ORIGE. Deſponſata fuit quidē ioſeph: non tamē in cōcupiſcētia iūcta. Mater eius inquit mater immaculata: mater incorrupta: mater intacta. Mater eiꝰ: cuius eius: mater ē dei: vnigeniti dn̄i regis oium plaſmatoris ⁊ redēptoris cunctoꝝ. CYRIL. Quid eni; videbit aliquis in ſcā virgine preter alias: ſi dei mater nō ſit ſ; chriſti vel dn̄i: vt Neſtorius dicit: Nihil eni; abſurdū eſt etiā ſi voluerit quis matrē vniuſcuiuſq vnctorū chriſti noiare genitricē. Sola vero preter illas ſancta virgo ⁊ chriſti genitrix: intelligit ac dicit. Genuit eni nō purū hoiem ſm vos: ſ; incarnatū potius ⁊ hoiem factū ex deo patre verbū. Sed forſitan illud ais: Dic mihi putaſne diuinitatis facta ē virgo. Et ad hoc quoq dicimꝰ ꝙ natū eſt ex ipſa dei ſubſtātia eius verbū: ⁊ ſine ꝑncipio tēporis ſemꝑ exiſtēs genitori: in nouiſſimis aūt tēporibꝰ quoniā caro factū ē: hoc eſt vniuī carni aiam habēti rationalē: natū etiā dicit carnaliter p mulierē. Aſſimulat aūt quodāmō natiuitati que ſm nos hoc ſacramētū: matres etenī; terrenorū miniſtrāt nature coagulatā paulatim carnē ꝑficiendā in ſpecie humana. Immittit aūt animali ſpm̄ deus. Sed ſ; ſint iſte ſolūmodo terrenoꝝ corporū matres: attamē parientes totū animal ⁊ non partē peperiſſe dicunt. Tale aūt aliquid geſtū pcipimus in generatiōe emanuel: natū eni; ē ex patris ſubſtātia dei verbū. Quia vero carnē aſſūpſit ꝓpam ea; faciēs: neceſſariū ē ꝯfiteri ꝗ a natus ē ſm carnē p mulierē. Quia igit ⁊ deus vere ē: quō dubitabit quiſpiā ſanctā virginē dicere genitricē. LEO papa in ſer. de natiui. Nō aūt te dei cōceptus turbet: partus te nō cōfundat auditus: qn̄ virginitas quicquid ē humani pudoris excuſat: aut que hic verecūdie leſio vbi inijt deitas cū amica ſibi ſemꝑ integritate conſortiū: vbi ē interpres āgelus: fides ꝓnuba: diſpenſatio caſtitas: donatio virtus: iudex cōſcientia: cauſa deus: cōceptio integritas: virginitas partus: virgo mater. CYRIL. ad Jo. antiochenū: Sed ſi de celo ⁊ non ex ipſa ſanctū corpus chriſti factū eſſe diceremus vt valētinus: quomō intelligeretur dei genitrix Maria: Nomē aūt matris oñdit cū ſubdit: Maria. BEDA ſup lucā: Interpretat autē maria ſtella maris hebraice: dn̄a ſyriace: quia ⁊ luce; ſalutis ⁊ dn̄m mūdo edidit. Cui aūt deſponſata fuerit: oſtēdit ſubdens: Joſeph. CHRY. ſup matt. Ideoq fabro lignario Maria deſponſata erat quoniā chriſtus eccleſie ſpōſus oium ſalutē hominū operaturus erat p lignum crucis. CHRY. in homelia: Quod aūt ſequitur: Anteꝗ conuenirent, non dicit: anteꝗ duceret in domu; ſponſi: etenim iam intus erat. Conſuetudo enim multotiēs veteribus erat in domo deſponſatas habere: qd ⁊ nunc quoq fieri videtur: ⁊ generi loth intus cū ipſo erāt. GLO. Sed dicit: Anteꝗ conuenirēt. ad carnis cōmixtione;.

CHRY. ſuper matth. Ut non ex cōpaſſione carnis ⁊ ſanguinis naſceret qui ex deo natus eſt: vt carnis ⁊ ſanguinis ſolueret paſſionem. AVG. de nup. ⁊ cōcu. Nuptialis etiam cōcubitus ibi non fuit: ꝙ in carne peccati fieri non poterat ſine vlla carnis concupiſcētia que accidit ex peccato: ſine qua concipi voluit: qui futurus erat ſine peccato: vt hinc etiā doceret omnē que de concubitu naſcit carnē eſſe peccati: quādoquidē ſola que non inde nata ē: non fuit caro peccati. AVG. in ſer. de nati. Naſcit etiā ab intacta femina chriſtꝰ: ꝙ fas nō erat vt virtus p voluptatē: caſtitas p luxuriam: per corruptionē incorruptio naſceret. nec poterat niſi nouo ordine aduentare de celo: qui vetuſtū mortis deſtruere veniebat imperiū. Regnū igitur tenuit virginitatis: que rege; genuit caſtitatis. ideo etiam dn̄s noſter virgineū ſibi requiſiuit hoſpitium habitandi: vt nobis oſtēderet deum in caſto corpore portari debere: ergo qui ſcripſit lapideas tabulas ſine ſtilo ferreo: ipſe grauidauit Mariā ſpiritusancto. vnde dicit: Inuēta eſt in vtero habens. HIERO. Nō ab alio inuēta eſt niſi a ioſeph qui pene licētia maritali oīa nouerat. CHRY. ſuper matth. Nam ſicut hiſtoria nō incredibilis docet: qn̄ geſta ſūt ꝗ refert lucas: Joſeph abſēs erat: nec eni; cōueniēs ē putare pn̄te ioſeph introiſſe angelū ad maria;: ⁊ dixiſſe ꝗ dixit: ⁊ mariā reſpondiſſe quecūq rn̄dit. Et ſi credamus angelū potuiſſe intrare ad ea; ⁊ loqui: plane tamē mariā abiſſe in montana ⁊ manſiſſe cū heliſabeth menſibus tribus: poſſibile nō fuit preſente Joſeph: ꝙ neceſſe erat vt abſentatiōis eiꝰ ⁊ māſiōis diutine reqreret cās. poſtꝗ aūt rediit peregre pꝰ tot mēſes inuenit eā grauidā manifeſte. CHRY. i ho. Propē aūt dic: Inuēta ē. qd de nō excogitatis dici ꝯſuetū ē. Ne aūt moleſtes euāgeliſtā interrogādo ꝗliter ſit natꝰ ex vgine breuit expediuit ſe dicēs: De ſpūſcō: ꝗſi ſpūſſcūs ē ꝗ eſt hoc miraculū opatꝰ. neq.n. gabriel: neq mattheꝰ aplꝰ dicē potuerūt. GLO. Hoc ꝗ qd dr: Eſt ex ſpūſcō. euāgeliſta ex pte ſua adduxit: vt cū diceret habere i vtero: oīs mala remoueret ſuſpitio a mētibus audiētiū. HIE. in expoſitiōe ca. ſi. Nō aūt ſic ꝗdā ſcelerātiſſime opināt: ſpmſcm̄ dicimꝰ fuiſſe p ſemine: ſ; potētia ac vtute creatoris dicimus opatū. AMBRO. in libro de ſpūſcō: Qd eni ex aliquo ē: aut ex ſubſtātia ē: aut ex ptāte eiꝰ ē. ex ſubſtātia ſic filiꝰ: ꝙ a pr̄e. ex ptāte ſic ex deo oīa: quō ⁊ i vtero habuit maria ex ſpūſcō. AVG. ad euſtochiū: Profecto aūt iſte modꝰ quo natus ē xp̄s de ſpūſcō inſinuat nobis gr̄am dei: ꝗ hō nullis ꝑcedētibꝰ meritis i ipſo ex ordine nature ſue quo eē cepit: vbo dei copularet i tātā pſone vnitatē vt idē ipſe eēt filiꝰ dei. Sz cū illā creaturā quā virgo ꝯcepit ⁊ pepit: ꝙuis ad ſolā pſonā filij ptinentē tota trinitas fecerit: neq eni ſepabilia ſūt opa trinitatis: cur i ea faciēda ſolꝰ ſpūſſcūs noiatus ē: an ⁊ qn̄ vnꝰ triū i aliꝗ ope noiat: vniuerſa opari trinitas itelligit. HIERO. Sz iquit heluidiꝰ: neq de nō ꝯuēturis euāgeliſta dixiſſ; priuſꝗ ꝯuenirēt: ꝙ nemo de nō praſuro dic anteꝗ prādēret: ꝗſi ſiqs dicāt: Anteꝗ i portu prāderē ad aphrica; nauigaui nō poſſet ſtare ſnīa: niſi ei i portu prādendū ſit qñq. aut nō potius ſit itelligēdū ſic: ꝙ ante l; ſepe ⁊ ꝯſequētiā indicet: tn̄ nōnūꝗ ea tm̄ ꝗ prius cogitabant oñdit: nec neceſſe ſit vt cogitata fiāt. Cū iō aliud iteruenerit: ne ea ꝗ cogitata ſūt fierēt. HIERO. Nō ergo ſequit vt poſtea ꝯuenerit: ſ; ſcriptura ꝙ factū nō ſit oñdit. REMI. Uel hoc vbū ꝯueniēdi: nō ipſū ꝯcubitū: ſ; tp̄s ſignificat nuptiaꝝ. i. qn̄ ea ꝗ fuerat ſpōſa icipit eē vxor. Eſt.n. ſenſus: Anteꝗ ꝯuenirēt. i. āteꝗ rite ſolēnia nuptiaꝝ celebrarēt. AVG. de con. euā. Hoc quēadmodū fcm̄ ſit qd hic ꝑtermiſit lucas: exponit poſt ꝯmemoratū ꝯceptū ioānes ita narrās: In mēſe aūt ſexto miſſus ē āgelꝰ. ⁊ ifra: Spiritusſcūs ſupueniet i te. hoc ergo ē qd mattheꝰ cōmemorauit dicēs: Inuēta ē in vtero hñs de ſpūſcō. nec ꝯtrariū ē: ꝙ lucas expoſuit qd mattheꝰ ꝑtermiſit. Sic nō ē ꝯtrariū: ꝙ mattheꝰ deiceps ꝯtinet qd lucas ꝑtermiſit. Seqt eni: Joſeph aūt vir eiꝰ cū eēt iuſtus. vſq ad eū locu; vbi ſcriptū ē de magis ꝙ p aliā viā reuerſi ſūt i regionē ſuā. Siqs aūt velit vnā narrationē ex oibus ꝗ de chriſti natiuitate dicunt ab alterutro: ſi hec ꝑtermittunt: ordiare ſic pōt: Chriſti generatio ſic erat: fuit i diebꝰ herodis. vſq ibi: Māſit aūt maria cū illa ꝗſi menſibꝰ tribꝰ ⁊ reuerſa ē in domū ſuā. Et tūc addendū eſt quod hic dicit: Et inuēta eſt in vtero habens de ſpiritusancto.

Joſeph aūt vir eius cū eēt iuſtus: ⁊ nollet eam traducere: voluit occulte dimittere eam.

CHRY. in ho. Cū dixiſſet euāgeliſta ꝙ ex ſpūſcō ⁊ ſine ꝯcubitu iuenta ē in vtero hñs: ne ſuſpectū habēs xp̄i diſcipulū ꝗſi grādia de ſuo magiſtro fingentē: itroducit ioſeph p ea ꝗ paſſus ē ad fidē eoꝝ ꝗ dcā ſunt ꝯferentē: vn̄ dicit: Joſeph aūt vir eiꝰ cū eēt iuſtus. AVG. i ſer. de natiui. Intelligēs eni ioſeph marie vterū grauidari turbat: ꝙ mariā quā de tēplo dn̄i accepat: ⁊ nōdū cognouerat: grauidam ſentiebat: ſecūq eſtuabat diſputans ⁊ dicēs: Quid faciā: ꝓdo: aut taceo: Si ꝓdidero: adulterio non ꝯſentio: ſ; vitiū crudelitatis icurro: ꝙ ſm moyſi ſniam lapidādā eā eē cognoſco. Si tacuero: malo ꝯſentio: ⁊ cū adulteris portionē meā pono: qm̄ ergo tacē malū ē: adulteriū ꝓdere peius ē: dimittā eā a cōiugio. AMBRO. ſup lucā: Pulchre aūt docuit ſcūs mattheꝰ quid facē debeat iuſtus: ꝗ obprobriū ꝯiugis deprehēderit: vt incruētū ab homicidio: caſtū ab adulterio ꝑſtare ſe debeat. ⁊ iō dicit: Cū eēt iuſtus. Ubiq ergo i ioſeph iuſti gr̄a ⁊ pſona ſeruat vt teſtis oret: lingua.n. iuſti loqtur iudiciu; veritatis. Sz quō ioſeph cū crimē celet vxoris: iuſtꝰ deſcribit: CHRY. in ho. In lege eni ꝑceptū ē: nō ſolū reos: ſ; cōſcios criminis obnoxios eē pctō. HIERO. Sz ſciēdū ꝙ iuſtū hic virtuoſū i oibus dicit. Eſt eni; iuſticia ⁊ auaritiā nō habere: ⁊ vniuerſalis virtus: ⁊ ſic noie iuſticie maxime vtit ſcriptura. Juſtus igit exiſtēs. i. benignꝰ ⁊ mitis: voluit occulte dimittere ea; ꝗ nō ſolū traditioi: ſ; etiā pene ſm legē obnoxia videbat. ſ; ioſeph vtrūq remiſit ꝗſi ſupra legē viuēs: ſic.n. ſol āteꝗ radios mōſtrat: mūdū clarificat: ſic ⁊ xp̄s āteꝗ naſceret: multa ſigna ꝑfecte virtuti apparē fecit. AVG. de ver. dn̄i: Uel aliter Si ſolus noſti ꝙ aliquis peccauerit i te: ⁊ eū corā hoibꝰ arguere: nō es correctorꝛ ſ; ꝓditor. vn̄ vir iuſtus Joſeph tāto flagitio qd de vxore fuerat ſuſpicatꝰ magna benignitate pepcit. Eſtuabat vtiq certa adulterij ſuſpitio: ⁊ tn̄ ꝙ ipſe ſolus ſciebat: noluit eā diuulgare: ſ; occulte dimittē volēs ꝓdeſſe peccāti: nō punire peccātē. HIERO. Uel hoc teſtimoniū Marie ē: ꝙ ioſeph ſciēs illiꝰ caſtitatē ⁊ admirās qd euenerat: celat ſilētio cuius myſteriū neſciebat. REMI. Uidebat eni grauidā quā nouerat caſtā. ⁊ ꝙ legerat: Egrediet virga de radice Jeſſe. vn̄ nouit Mariā duxiſſe originē: ⁊ legerat etiā: Ecce virgo ꝯcipiet. nō diffidebat hāc ꝓphetiā i ea eē iplendā. ORIGE. Sed ſi ſuſpitionē in ea nō habebat: quō iuſtus erat vt imaculatā dimitteret: Jō ergo dimittē volebat: qm̄ magnū ſacramētū in ea eē cognoſcebat cui approximare ſe idignū eſtimabat. GLO. Uel cū vellet eā dimittē iuſtꝰ erat: cū occulte piusnotat eā ab infamia defendēs: ⁊ hoc ē: cū eſſet iuſtus voluit dimittē eā: cū nollet eā traducē i publicū. i. diffamare: voluit hoc facere occulte. AMBRO. ſup lucā: Nemo aūt quā nō accepit dimittit ⁊ iō quā volebat dimittere: fatebat acceptā. GLO. Uel cū nollet eā traducē in domū ſuā ad cohabitationē aſſiduā: voluit occulte dimittē eā. i. tp̄s nuptiaꝝ mutare. vera. n. virtꝰ eſt cum nec pietas ſine iuſticia: nec ſine pietate ſeruat iuſticia: ꝗ ſepate ab iuicē dilabunt. Uel iuſtus erat p fidē ꝗ credebat chriſtū de virgine naſciturū. vnde voluit ſe humiliare ante tantam gratiam.

Hec autē eo cogitāte: ecce angelus dn̄i apparuit in ſomnis ioſeph dicēs: Joſeph fili dauid: noli timere accipere mariā coniugē tuā. Qd. n. in ea natum eſt: de ſpiritusancto eſt.

REMI. Quia ſicut dictū eſt cogitabat Joſeph occulte mariā dimittē. hoc aūt ſi feciſſet: ꝑpauci eēnt ꝗ nō magis ſuſpicarent eā eē meretricē ꝗ virginē: iccirco repēte ꝯſiliū ioſeph diuino mutatu; ē ꝯſilio. vn̄ dr̄: Hec aūt eo cogitāte. GLO. In quo notat animꝰ ſapiētis ꝗ nihil temere vult incipe. CHRY. in ho. Notat etiā māſuetudo ioſeph: ꝙ nulli enarrauit ſuā ſuſpitionē: neq ei ꝗ ſuſpecta erat: ſed in ſe cogitabat. AVG. in ſer. de natiui. Sed ioſeph iſta cogitante nō timeat Maria dauid filia: quoniā ſicut dauid venia; contulit ſermo ꝓpheticus: ſic mariā liberat angelus ſaluatoris. Ecce enim iterū virginis ille paranimphus gabriel aduenit. vnde ſeqtur. Ecce angelus dn̄i apparuit ioſeph. GLO. Hoc igit verbo apparuit: ſignificat poteſtas apparētis: qui qn̄ vult ⁊ quō exhibet ſe videndū. RABA. Quō autē angelus ioſeph apparuit demonſtrat cū dicit: In ſōnis. i. quomō iacob ſcalā vidit p imaginatione; quandam oculis cordis oſtenſam. CHRY. in ho. Ideo autē nō apparuit

manifeſte ioſeph ſicut paſtoribus: q̄ꝛ valde fidelis erat: paſtores aūt indigebant quaſi rudes. Uirgo aūt ī digſit: q̄ſi ꝑmo de maximis inſtruēda. Siſr etiā ꝫacharias indiguit āte conceptionē prolis mirabili viſiōe. GLO. Appa rēs āgelus nomē exprimit: gen⁹ ꝯmemorat: ⁊ timoreꝫ excludit dicēs: Joſeph fili dauid: ioſeph eū ex noīe: q̄ſi notū ⁊ familiarē ſibi oſ̄dit. CHRY. ſup matth. Filiuꝫ dauid eū noīans voluit eū adducē ī memoriā paſſionis dei ad dauid: vt de ſemine ei⁹ xp̄s naſceret. CHRY. in ho. Dicēs aūt: Noli timere. monſtrat cū iaꝫ timere ne offēderet deū q̄ſi adulterā habens: al's neq̄ꝫ cogitaſſet eā expellere. SEVE. Spōſus etiā ne timeat admonet: q̄ꝛ pius anim⁹ dū ꝯpatitur plus paueſcit: ac ſi dicat: Hic nō ē mortis cauſa ſꝫ vite: q̄ꝛ q̄ vitā parturit: non meret occidi. CHRY. ſup matth. Dicēs ei. iā ne timeas: cognitorē ſe cordis ei⁹ oſ̄dere voluit: vt ꝑ hoc futuroꝝ bonorū q̄ de xp̄o erat dicturus faceret fidē. AMBRO. ſup lucā: Nō aūt te moueat: ꝙ eaꝫ ꝯiugē vocat: nō eni virginitatis ereptio: ſꝫ ꝯiugij teſtificatio: nuptiarū celebratio declarat. HIERO. ꝯtra heluidiū: Nō tñ ē putādū ꝙ ex eo ꝙ vxor ē appellata ſponſa eē deſierit: cū hāc eē ꝯſuetudinē ſcripture nouerim⁹: ꝙ ſponſos viros ⁊ ſpōſas appellet vxores: ſicut deuteronomij teſtimonio approbat: Si quis inquit īuenerit virginē deſpōſatā viro ī cāpo ⁊ vim faciēs dormierit cū ea moriat: q̄ꝛ humiliauit vxorē ꝓximi ſui. CHRY. in ho. Dicit aūt: Noli timere accipe. i. ītus retinere: iā eni mēte dimiſſa erat. RABA. Uel noli timē accipe eā. nuptiali ꝯuentu ⁊ aſſidua cohabitatione. CHRY. ſup matth. Propter tres aūt cās apparuit āgelus ioſeph hoc dicēs ei: primo ne iuſtus hō ignorās faceret reꝫ iniuſtā ex ꝓpoſito iuſto: deinde ꝓpter honorē ipſius matris: naꝫ ſi dimiſſa fuiſſet apud īfideles: turpi ſuſpitiōe carere nō poterat: tertio vt ītelligēs ioſeph ſcāꝫ ꝯceptionē: diligētius ſe cuſtodiret ab illa q̄ꝫ prius: iō tñ nō āte ꝯceptionē virginis venit ad ioſeph: vt nec cogitaret hec q̄ cogitauit: ne pateret q̄ paſſus eſt ꝫacharias culpā infidelitatis incurrēs de ꝯceptiōe ꝯiugis iā lōgeue: incredibilior. n. erat res virgineꝫ poſſe cōcipere q̄ꝫ anuꝫ.

CHRY. in ho. Uel ideo turbato iā ioſeph āgelus venit: vt appareat ioſeph ſapiā: ⁊ vt hoc ipſū fieret ei eoruꝫ q̄ dicebant demōſtratio. Dū eni audit ab āgelo q̄ intra ſe cogitauerat: indubitabile ſignū erat: ꝙ a deo mitteret: cuius ſoli⁹ ē ſcire cordis ſecreta. Sermo etiā euāgeliſte īſuſpicabilis fit: demonſtrās ioſeph paſſum qḋ īprobabile ē virū pati. Uirgo etiā oēm malā ſuſpitionem effugit ex hoc: ꝙ vir q̄ ꝫelotipiā paſſus ē: eā ſuſcepit: ⁊ poſt ꝯceptionē ſeruauit. Ideo aūt virgo ioſeph hec q̄ āgelus nūciarat nō dixit: q̄ꝛ nō eſtimabat ſibi credi a ſpōſo: ⁊ maxime iā in ſuſpitionē adducto. Uirgini aūt āte ꝯceptionē ānūciat angelus: ne ſi poſt cōceptionē differret: in anguſtia eſſet. Oportebat aūt extra turbationē eē illā matrē: q̄ omniuꝫ cōditorē recepit. CHRY. in ho. Nō ſolū aūt angelus ab iniqua ꝯmixtione virginē excuſat: ſꝫ ⁊ ſupra naturaꝫ cōcepiſſe demōſtrat: nō ſolū timorē auferēs: ſꝫ ⁊ leticiaꝫ addēs. vñ ſubdit: Quod eni ī ea natū ē de ſpūſancto ē.

GLO. Aliud ē naſci in ea: ⁊ aliud ab ea. naſci ab ea eſt ꝓdire in lucē: naſci in ea eſt idem qḋ concipi. vel ſm̄ preſentiā angeli quā hꝫ ex deo: cui futurū quaſi preteritū eſt natū dicit. AVG. de queſt. no. ⁊ ve. teſta. Sꝫ ſi de ſpiritu ſācto natus eſt xp̄s: cur dictū ē: Sapientia edificauit ſibi domū? Quō iſta gemina rōne dꝫ itelligi? Primū eni domus xp̄i eccleſia ē: quā edificauit ſibi ſāguine ſuo. deinde pōt ⁊ corp⁹ ei⁹ dici domus ei⁹: ſicut dr̄ templū ei⁹. Factū aūt ſpūſſci: factū filij dei ē: ꝓp nature ⁊ volūtatiſ vnitatē: ſiue eniꝫ pr̄ faciat ſiue fili⁹ ſiue ſpūſſcūs: trinitas eſt q̄ operat: ⁊ quicquid tres fecerit: dei vnius ē. AVG. in enche. Nūquid tñ iō dicturi ſum⁹ patrē hoīs xp̄i eē ſpm̄ſā ctū: vt deus pr̄ verbuꝫ genuerit: ſpūſſanctus hoīem? qḋ ita abſurdū ē: vt nulle fideles aures id valeant ſuſtinere.

Quō ḡ dicimus chriſtū natū de ſpūſcō: ſi non eū genuit ſpūſſanct⁹? an q̄ꝛ fecit eū: īq̄tū. n. homo ē: factus ē: ſicut apl's dicit: factus ex ſemine dauid. ſ. carne: neq̄ꝫ eni q̄ꝛ mundū iſtū fecit deus: dici eū fas ē dei filiū: aut natuꝫ ex deo: ſꝫ factū vel creatū vel cōditū. hic aūt cū ꝯfiteamur eū natū de ſpūſcō ⁊ maria virgine: quō nō ſit fili⁹ ſpūſſci ⁊ ſit fili⁹ Marie virginis? nō ergo ꝯcedēdū ē q̄cquid de aliq̄ re naſcit: cōtinuo eiuſdē rei filiū nūcupandū. vt eniꝫ omittā aliter de hoīe naſci filiū: aliter capillū: pediculū ⁊ lūbricū: quoꝝ nihil ē fili⁹. Certe hoīes q̄ naſcunt ex aqua ⁊ ſpū nō aque filios recte eos dixerit quiſpiā: ſꝫ dei patris ⁊ matris eccleſie. Sic ergo de ſpūſcō natus ē ⁊ fili⁹ dei patris ē non ſpiritusſancti.

Pariet aūt filiū: ⁊ vocabis nomen ei⁹ Jeſuꝫ: ipſe eni ſaluū faciet pplm̄ ſuū a peccatis eorum.

CHRY. in ho. Quia hoc qḋ āgel⁹ ad ioſeph dixerat ſupra hūanā cogitationē ⁊ legē nature erat: nō ſolū ex ꝑteritoꝝ reuelatione ꝯfirmat q̄ dixerat: ſed etiā ex futuris dicēs: Pariet aūt filiū. GLO. Ut. n. nō videret ioſeph āpli⁹ ꝯiugio nō eſſe neceſſari⁹: cū ꝯceptio eēt ſcā ſine ei⁹ auxilio: oſ̄dit ꝙ q̄uis nō ſit neceſſari⁹ ꝯceptui: tñ vtilis ē ꝓcurationi: q̄ꝛ ipſa pariet filiū: ⁊ tunc matri ⁊ filio erit neceſſari⁹: matri vt ab infamia defendat: filio vt eū nutriat ⁊ circūcidat. Que circūciſio notat vbi dicit: Et voca. no. eius Jeſū. In circūciſiōe eni ſolet dari nomē. CHRY. ſup matth. Nō aūt dixit pariet tibi filiū ſicut ad ꝫachariā Ecce helizabeth vxor tua pariet tibi filiū: q̄ꝛ mlier q̄ ex viro cōcipit: marito ſuo filiū parit: q̄ꝛ magis ex illo ē q̄ꝫ de ipſa: hec aūt q̄ nō de viro ꝯcepat: nō viro filiū pepit: ſꝫ ſibi tm̄mō. CHRY. in ho. Uel indetermiate hoc poſuit: vt oſ̄dat ꝙ eū pepit orbi traꝝ vniuerſo. RABA. Dicit aūt: Uocabis nomē: ⁊ nō ipones: q̄ꝛ ab eterno ipoſitum ē. CHRY. in ho. Hinc aūt oſ̄dit admirabilē eē partū: q̄ꝛ deus eſt q̄ nomē deſup ꝑ angeluꝫ mittit: nec nomen qḋcūq̄ꝫ ſed qḋ ē infinitoꝝ bonoꝝ theſaur⁹. Ideoq̄ꝫ interpretat illud angel⁹: bonā ſubſiituēs ſpem: ⁊ ex hoc ad credendū qḋ dicebat: inducit. ad talia eni credēda facilius accedere ꝯſueuimus. HIERO. Jeſus eniꝫ hebreo ſermone ſaluator dr̄. Etymologiā ḡ noīs ſignificat dicēs: Ipſe eniꝫ ſaluū faciet pplm̄ ſuū a pctīs coꝝ. Oſtēdit eni eūdem toti⁹ mūdi ſaluatorē: ⁊ noſtre ſalutis auctorem. Saluat quidē non incredulos: ſed pplm̄ ſuū: hoc ē in ſe credētes ſaluat: nō tam a viſibilib⁹ hoſtibus q̄ꝫ potius iuiſibilib⁹: hoc ē a pctīs ſaluat: nō armis pugnādo: ſꝫ pctā relaxādo. SEVE. Ueniāt ⁊ audiāt q̄ requirūt: quis ē quē Maria genuit? Ipſe. n. ſaluū faciet pplm̄ ſuū: nō alteri⁹ ſaluū faciet pplm̄. vñ a pctīs coꝝ: eē deū q̄ pctā donat ſi xp̄ianis nō credis: crede infidelib⁹ vel iudeis dicētib⁹: Nemo pōt pctā dimittere niſi ſolus deus.

Hoc autem totū factum eſt: vt adimpleretur qḋ dictū eſt a dño per ꝓphetā dicenteꝫ: Ecce virgo in vtero habebit ⁊ pariet filiū: ⁊ vocabitur nomē eius emanuel: qḋ ē interꝑtatū nobiſcū deus.

REMI Mos fuit euāgeliſte ea que dicit de veteri teſtamēto ꝯfirmare: ꝓpter iudeos q̄ in xp̄m crediderāt: vt vt agnoſcerēt ea eſſe ꝯpleta in grā euāgelij: q̄ predicta fuerāt in veteri teſtō. ⁊ ſubdit: Hoc autē totū factū ē. Querēdū aūt ē in hoc loco quare dixerit: hoc totū factū eē: cū ſupius ſolā ꝯceptionē narrauerit? Sꝫ ſciendū ꝙ hoc ideo dixit: vt demonſtraret ꝙ āte ī ꝑſentia dei factū fuit. q̄ꝫ fieret apud hoīes. Siue q̄ꝛ preteritarū rerū erat narrator: totū factū eſſe dixit: q̄ꝛ q̄n hoc ſcripſit: iam totū factū erat. RABA. Uel hoc totū factū eſſe dicit: ꝙ virgo deſponſaret: ꝙ caſta ſeruaret: ꝙ grauida inueniret: ꝙ ꝑ angelū reuelaret: vt adimpleret qḋ dictū ē: Nō eni hoc impleret: ꝙ virgo cōcipet ⁊ pareret: niſi deſpōſata eēt: ne lapidaret: ⁊ niſi ab āgelo ſecretū detegeret: ⁊ ita eā ioſeph

accipet: dimiſſa ꝑ infamiā effiueret: ⁊ lapidatiōe periret. Si ḡ āñ pctm̄ pareret: caſſaret ꝓpheta q̄ ait: Pariet filiū. GLO. Uel pōt dici: ꝙ vt nō ponit cauſalit. nō eni iō impleui ē: q̄ꝛ īpiendū erat: ponit aūt ꝯſecutiue ſicut ⁊ ī Geneſi ſuſpēdit alterū in patibulo: vt ꝯiectoris veritas ꝓbaret: q̄ꝛ vno ſuſpēſo ꝯiectori veritas ē ꝓbata: ſic ⁊ ī hoc loco ītelligēdū ē: ꝙ hoc facto qḋ ꝑdictū ē. ꝓphīa ipleta ē. CHRY. in ho. Uel aliter: Quia vidit angel⁹ abyſſū diuine miſericordie nature leges ſolutas: ⁊ eū q̄ erat oīb⁹ ſuperior: ad hoīeꝫ q̄ erat oībus inferior deſcēdiſſe. Hec ⁊ huiuſmōi vno v̄bo oſ̄dit dicēs: Hoc aūt totū factū eſt q. d. ne putas ꝙ hec nūc tm̄ deo placeāt: olim ꝑordinata ſūt: decent eni angelus nō v̄gini ſꝫ Joſeph ꝓphetiā inducit: q̄ſi in ꝓphetis meditanti ⁊ experto. Et ꝑmo q̄deꝫ v̄ginē ꝯiugē appellauerat: nūc aūt v̄ginē cū ꝓphetā inducit: vt hoc etiā a ꝓpheta audiret: q̄ſi diu ꝑmeditatuꝫ. vñ ad fidē coꝝ q̄ dicebant: inducit Eſaiā vel magis deū. nō eni dicit: Ut ipleret qḋ dictū eſt ab eſaia: ſed qḋ dictū eſt a dño ꝑ eſaiā. HIERO. ſup eſaiā: Q̄m aūt ꝑmittit in ꝓpheta: Dabit dñs ipſe nobis ſignū. nouuꝫ dꝫ eſſe atq̄ꝫ mirabile. Si aūt iuuēcula vel puella vt iudei volūt: ⁊ nō v̄go pariat: q̄le ſignū poterat appellari: cū hoc nomē etatis ſit: nō integritatiſ? Et reuera v̄go hebraice bethula appellat: q̄ in pñti loco nō ſcribit in ꝓpheta. Sꝫ ꝑ hoc verbo poſitū eſt halma: qḋ ꝑter. lxx. oēs adoleſcentulā trāſtulerūt. Porro halma apḋ eos ābiguū ē. dicit eni ⁊ adoleſcēula ⁊ abſcondita. ergo halma nō ſolū puella vl' virgo: ſed virgo abſcōdita dr̄ ⁊ ſecreta: que nunq̄ꝫ virorum patuerit aſpectibus: ſꝫ magna parentū diligētia cuſtodita ſit. Lingua q̄ꝫ punica que de hebreorū fontib⁹ ducit ꝓprie virgo halma appellat. In nr̄o q̄ꝫ ſermone hama dr̄ ſcā: omniūq̄ꝫ pene linguarū verbis vtunt hebrei: ⁊ q̄ntuꝫ cum mea pugno memoria nunq̄ꝫ me arbitror halmā de muliere nupta legiſſe: ſꝫ de ea q̄ eſt virgo: vt nō. virgo ſolūmō ſit: ſꝫ in annis adoleſcētie: pōt eni fieri vt virgo ſit vetula. Jſta aūt v̄go in annis puellarib⁹: vel certe virgo nō puella q̄ adhuc virū noſſe nō poſſet. HIE. ſup matt. Pro eo aūt ꝙ euāgeliſta mattheus dicit: In vtero habebit. in ꝓpheta q̄ꝛ futura ꝑdicit: ſignificat ꝙ futurum ſit: ⁊ ſcripſit: Accipiet. Euāgeliſta aūt q̄ꝛ nō de futuro ſꝫ de ꝑterito narrat hiſtoriā: mutauit accipiet ⁊ poſuit habebit qui aūt habet nequaq̄ꝫ accepturꝰ ē. Dicit aūt: Ecce virgo in vtero habebit ⁊ pariet filiū. LEO in epl'a ad flauianū: Cōcept⁹ q̄ppe ē de ſpūſcō intra vterū v̄ginis matris q̄ ita illū ſalua virginitate edidit: queādmodū ſalua v̄ginitate cōcepit. AVG. in ſer. de natiui. Qui eni dirupta corpoꝝ mēbra in alijs poterat reintegrare tangēdo: q̄ꝫto magis in ſua mr̄e q̄ inuenit integra nō violauit naſcendo creuit eni in eius partu corpis integritas poti⁹ q̄ꝫ decreuit: ⁊ virginitas ampliata eſt poti⁹ q̄ꝫ fugata. THEO. in ſer. epheſi. concilij. Quia v̄o photin⁹ purū hoīeꝫ dicit q̄ natus ē: dei nō dicēs partū. ⁊ q̄ ex vulua ꝓceſſit hoīem ꝓponit a deo diuiſū: dicat nūc quō natura humana per vuluā virginalē nata: virginitateꝫ vulue ſeruauit incorruptam: nullius eni hoīs mater v̄go ꝑmanſit. Sed q̄ꝛ natus eſt carne deus v̄bū: cuſtodit virginitatē: ſeipſū ꝑ v̄bū eē oſ̄dens. neq̄ꝫ eni noſtrū v̄bū cum paritur corrūpit mētē: neq̄ꝫ deus v̄bū partū eligēs peremit v̄ginitatē. Seq̄t: Et vocabūt nomē eius emanuel. CHRY. in ho. Conſuetudo q̄dē ē ſcripture res q̄ ꝯtingūt ꝓ noībus ponere. Nihil ḡ eſt aliud qḋ dicit: Uocabūt nomen eius emanuel. q̄ꝫ videbūt deū cū hoībus. vñ nō dicit Uocabis: ſed vocabūt. RABA. Primo q̄dē angeli pſallētes: ſecūdo apl'i ꝑdicantes: adhuc ⁊ ſcī martyres: deinde cūcti credētes.

HIERO ſup Eſaiā: Septuaginta aūt reliq̄ trāſtulerūt ſiliter Uocabis: ꝓ quo hic ſcriptū ē Uocabūt: qḋ in hebreo non habet: v̄bū eni charathi: qḋ oēs interꝑtati ſunt vocabis: pōt ītelligi ⁊ vocabit ꝙ ipſa. ſ. v̄go q̄ cōcipiet ⁊ pariet chriſtū: emanuel appellatura ſit noīe: qḋ interꝑtat

nobiſcū de⁹. REMI. Querendū aūt ē q̄s eſt interꝑtat⁹ hoc nomē: ꝓpheta aut euāgeliſta aut aliq̄s trāſlator? Sꝫ ſciendū ꝙ ꝓpheta nō ē interꝑtatus. ſcō aūt euāgeliſte q̄d neceſſe fuerat iterꝑtari: cū ſcriberet hebreo ſermone? fortaſſis q̄ꝛ hoc nomē obſcurū erat apud hebreos: idcirco dignū erat interꝑtatiōe. Sed magis credendū eſt ꝙ aliquis trāſlator ſit interꝑtat⁹: ne haberet hoc nomen obſcurū apud latinos: hoc deniq̄ꝫ noīe due ſubſtātie: diuinitatis. ſ. ⁊ humanitatis in vna ꝑſona dñi nr̄i Jeſu chriſti deſignāt: q̄ꝛ q̄ ante oīa ſecula ineffabiliter genit⁹ eſt a deo patre: idē ipſe in fine tēpoꝝ factus ē emanuel. i. nobiſcuꝫ de⁹ ex v̄gine matre. Q̄ aūt dr̄ nobiſcū de⁹: pōt intelligi hoc mō: nobiſcū factus ē. i. paſſibilis: mortalis ⁊ ꝑ omnia noſtri ſimilis abſq̄ꝫ peccato: ſiue q̄ꝛ ſubſtantiā nr̄e fragilitatis quā aſſūpſit ſubſtantie ſue diuinitatis in vnitate ꝑſone coniūxit. HIERO. ſup Eſaiā: Sꝫ ſciendū ꝙ hebrei hoc de ezechia filio achaꝫ ꝓphetari arbitrāt: ꝙ ipſo regnāte capta ſit ſamaria: qḋ oīno ꝓbari nō pōt. Siq̄dē achaꝫ filius ioathan regnauit ſup iudeā ⁊ hieruſalē ānis xvj. cui ſucceſſit in regnū filius eius ezechias annos nat⁹. xxiij. ⁊ regnauit ſup iudeā ⁊ hierl'm ānis. xxix. quō ḡ quā vidit ꝑmo āno achaꝫ ꝓphetiā de ezechie ꝯceptu dr̄ ⁊ natiuitate: cuꝫ eo tpe cū regnare cepat achaꝫ iam nouē eſſet ezechias annorū? niſi forte ſextum ezechie regni ānū quo capta ē ſamaria: infantiā eius appellari dicāt nō etatis: ſed imperij: qḋ coactū eſſe ac violentū ⁊ ſtultis patet Quidā de noſtris Eſaiā ꝓphetā duos filios habuiſſe ꝯtēdu: iaſuph ⁊ emanuel: emanuel de ꝓphetiſſa vxore ſua eſſe generatū in typū dñi ſaluatoris: hoc aūt fabuloſum eſt. PETRVS alfonſus: Nō eni ſcitur ꝙ aliq̄s hō illius tp̄is emanuel ſit vocatus. Sed obijcit hebreus: quō ſtare poterit ꝙ hoc ꝓpt chriſtū dictū ſit ⁊ mariā: cuꝫ ab achaꝫ vſq̄ꝫ ad mariā multa centena annoꝝ trāſierūt? Sꝫ lꝫ ad achaꝫ loqueret ꝓpheta nō ſolū tñ ad eū vel de ſuo tpe dicta eſt ꝓphetia. Propt hoc eni dictū ē: Audite domus dauid nō audite achaꝫ. Ite⁹: Dabit dñs ipſe vobis ſignū. addit ipſe: Ac ſi diceret: nō ali⁹: ex quo ītelligit ipꝫ dñm ſignū eē futurū. Quod etiā pluralit ait: vobis ⁊ nō tibi: innuit non ꝓpter achaꝫ vel ad ipſū ſolū hoc dictum fuiſſe. HIERO. ſup Eſaiā: Eſt ergo ſic intelligendū qḋ dr̄ ad achaꝫ: Jſte puer q̄ naſcet ex virgine o domus dauid: nūc appelletur emanuel. i. nobiſcū deus: q̄ꝛ a rebus ipſis ꝓbabiliter a duob⁹ regib⁹ inimicis liberata patebit deū te habere pñtē. Poſtea aūt vocabit Jeſus. i. ſaluator eo ꝙ vniuerſū genus hoīuꝫ ſit ſaluaturus. Nō mireris. ergo o domus dauid ad rei nouitatē: ſi virgo deū pariat q̄ tantā habeat poteſtatē vt multo poſt tpe naſciturus te nunc liberet inuocatus. AVGV. contra fauſtū: Quis aūt demētiſſimus diceret cum manicheo verius eē fidei de chriſto ſine teſte nō credere: cū apl'us dicat: Quō credent ei quē nō audierūt? aut quō audiēt ſine ꝑdicante? Ut aūt nō ꝯtēnerent: neq̄ꝫ fabuloſa ducerent q̄ apl'i nunciabant: demonſtrat hec a ꝓphetis fuiſſe ꝑdicta: q̄ꝛ etſi atteſtabāt miracula: nō defuiſſent q̄ magice potētie cūcta illa tribuerēt: niſi talis eoꝝ cogitatio ꝯteſtatiōe ꝓphīca vinceret. Magicis eni artibus longe anteq̄ꝫ naſceret ꝓphetas ſibi ꝯſtituere a q̄bus ꝑnūciaret: nemo vtiq̄ꝫ diceret. Si etiam dixerimus hoī gentili: crede chriſto q̄ꝛ deus ē ⁊ rñderit: Uñ credo? plataq̄ꝫ auctoritate ꝓphetarum oñderimus fidē ꝓphetarum ex his que ventura cecinerunt eueniſſe cernunt. Credo eni ꝙ eum non lateret: quātas a regibus huius ſeculi perſecutiones prius ꝑtulerit chriſtiana religio: videat nunc ipſos reges terre xp̄i imperio ſubiugatos: oēſq̄ꝫ gētes eiſdē ſeruiētes: q̄ oīa ꝑ ꝓphetas fuerūt ꝑdicta. Hoc ḡ audiēs de ſcriptura ꝓphetica ⁊ cernēs ī vniuerſa tra ꝯpleta: moueret ad fidē. GLO. Horū ḡ errorē euāgeliſta excludit dicēs: Ut adipleret qḋ dictū eſt a dño ꝑ ꝓphetā. Prophetia aūt alia ē ex predeſtinatiōe dei: quā neceſſariū ē euenire oībus modis vt ſine

ſuo impleat arbitrio: vt illa de q̃ mõ agimus. vñ dĩc: Ecce. ad demõſtrãdũ certitudinẽ ꝓpheticã: alia ẽ ex p̃ſciẽtia dei cui noſtrũ admiſcet arbitriũ: ⁊ cooperãte grã ꝯſequimur p̃miũ: vl̃ ab ea iuſte relicti tormẽtũ: alia nõ ex p̃ſcia: ſꝫ ẽ q̃dã cõminatio more hũano fcã ſic illõ: Adhuc. xl. dies ⁊ niniue ſubuertet: itelligẽdo niſi niniuite corrigãt.

Exurgẽs aũt ioſeph a ſõno: fecit ſicut precepit ei angelus dñi: ⁊ accepit mariã cõiugẽ ſuã. Et nõ cognoſcebat eaꝫ donec peperit filiũ ſuũ primogenitum: ⁊ vocauit nomen eius ieſum.

Eo adiu redijt vita quo igreſſa ẽ mors. RE. Per inobedientiã eni ade oẽs pditi ſumus: p obedientiã ioſeph oẽs ad p̃ſtinũ ſtatũ icipimꝰ reuocari. nã his vbis magna nobis virtus obediẽtie ꝯmẽdať: q̃bus dr̃: Ex. aũt io. a ſõ. fe. ſic p̃cc. ei ange. dñi. GLO. Nõ tm̃ qð p̃cepit ãgelus fecit: ſꝫ etiã ſic p̃cepit. Quiſq̃s etiã a deo moneť ſoluat moras: ſurgat a ſõno: faciat qð iubeť. Et acce. ma. cõiu. ſuã. CHRY. Nõ i domo accepit eã: nec eni adhuc dimiſerat eã de domo: ſꝫ de aio ſuo depoſuerat eã: ⁊ iterũ i animũ ſuũ eaꝫ recepit. REMI. Uel accepit celebratis nuptijs vt coiunx vocaret: nõ tñ vt ꝯcumberet: qꝛ ſeq̃t: Et nõ cognoſcebat eã. HIERO. ꝯtra heluidiũ: Sꝫ heluidiꝰ ſupfluo labore deludat cognoſcẽdi vbũ ad coitũ magis q̃ ad ſciẽtiã eẽ referẽdũ: q̃ſi hoc quiſq̃ negauerit: ⁊ eas ineptias q̃s redarguit aliq̃n prudẽs q̃ſpiã potuerit ſuſpicari. Deinde vult docẽ: q̃ donec ſiue vſq3 aduerbiũ certuꝫ tẽpus ſignificet: quo cõpleto fiat aliquid quod vſq3 ad illud tempus nõ fiebat: vt h̃. Nõ cogno. eã do. pe. filiuꝫ. Appet inquit cognitã eẽ poſt partũ: cuiꝰ cognitionẽ filij tm̃ gn̄atio differebat. Et ad hoc approbandũ cõgerit de ſcripturis exẽpla q̃plurima. Ad qð rñdemus: Et cognoſcebat: ⁊ vſq3 vel donec i ſcripturis dupliciť intelligẽda. Et de eo q̃dẽ qð ſcriptũ ẽ: Cognoſcebat: ad coitũ eẽ referẽdũ ipſe diſſeruit nullo dubitãte: q̃n ad ſciam ſepe referať vt ibi: Remanſit puer ieſus in hierlm: ⁊ nõ cognouerũt parẽtes eiꝰ. Sic etiã donec i ſcriptura ſepe certũ tp̃s ſic ipſe diſſeruit ſignificat: ſepe ifinitũ: vt ĩ illõ: Donec cõſeneſcatis ego ſũ: nunq̃d poſtq̃ ꝯſenuerit: deꝰ deſiſtet. Et ſaluator i euãgelio: Ecce ego vobiſcũ ſũ vſq3 ad cõſũmationẽ ſeculi: ergo poſt ꝯſumationẽ ſeculi a diſcipulis abſcedet? Et apo. Oportet illũ regnare donec ponat inimicos ſub pedibꝰ eiꝰ: nunq̃d poſtq̃ illi ſub pedibꝰ erũt: regnare deſiſtet? Intelligat ergo ea de q̃bꝰ poſſet ambigi ſi nõ fuiſſent ſcripta ſignificari. Cetera võ nr̃e itelligẽtie derelinq̃: iuxta qð euãgeliſta illud idicat: de quo ſcandalũ poterat moueri: nõ eã cognitã eẽ a viro vſq3 ad partuꝫ: vt multomagis itelligeremꝰ cognitã nõ fuiſſe poſt partũ. HIERO. ſup matth̃. Ut q̃s dicat: Donec ille vixit nõ ẽ hoc locutus: nunq̃d p hoc ſignificauit: qꝛ poſt mortẽ ille locutus ẽ: qð fieri nõ põt: ſic ⁊ ioſeph ãte partũ credibile fuit vt nõ cognoſceret eã: qꝛ nõdũ cognoſcebat myſterij dignitatẽ: poſtq̃ võ cognouit: qꝛ ẽ fcã vnigeniti dei templũ: quõ poterat hoc vſurpare? Sed ſequẽtes Eunomiũ putãt: qꝛ illi auſi ſũt hoc dicere q̃ ioſeph hoc auſus fuit: ſicut inſanus neminẽ reputat eẽ ſanũ. HIERO. cõtra heluidiũ: Ad ſũmã illud requiro cur ſe abſtinuerit ioſeph vſq3 ad partus dieꝫ: rñdebit vtiq3 qꝛ angelũ audierat dicenteꝫ: Qð in ea natũ eſt. Qui ergo ſõnio tm̃ credidit vt vxorẽ nõ auderet tãgere: hic poſtq̃ paſtores audierat: magos viderat: miracula tãta cognouerat: tẽplũ dei ſpũſſcĩ ſedẽ: dñi ſui matrẽ audebat attingẽ? CHRY. ſup matth̃. Põt etiã dici q̃ verbũ cognoſcẽdi hic accipiť p agnitiõe: vere. n. nõ agnouit eã ãte cuius fuerat dignitatis: ⁊ poſtq̃ peperit tũc cognouit eã: qꝛ ſpecioſior ⁊ dignior facta fuerat q̃ totus mũdus: qꝛ quẽ totus mũdus capere nõ poterat: in anguſto cubiculo vteri ſui ſola ſuſcepit. HILA. in hc mi. Uel aliter: Propter ſãctiſſime Marie glorificationẽ a ioſeph cognoſci non potuit: donec peperit. dñm. n. glorie hñs in vtero quomõ cognoſceret: ſi moyſi cũ deo colloquẽtis glorificata eſt facies vt nõ poſſent intẽdere in eã filij iſrael: quãtomagis Maria agnoſci vel intueri non poterat: que dñm potẽtie i vtero habebat? Poſt partũ autẽ a ioſeph agnita inuenit ſpecie faciei: non tactu libidinis. HIERO. ſup mattheũ: Ex hoc aũt q̃ dĩc: Filiũ ſuũ p̃mogenitũ: q̃dã puerſiſſime ſuſpicanť ⁊ alios filios habuiſſe: Maria dicẽtes primogenitũ nõ dici niſi qui habeat ⁊ fratres: cũ hic mos ſcripturarũ ſit: vt primogenitũ non eũ vocẽt: quẽ fratres ſequãtur: ſed eũ qui primus natus ſit. HIERO. cõtra heluidiũ: Alioquin ſi nõ ẽ primogenitus niſi quẽ ſequunť ⁊ fratres: tãdiu ſacerdotibus primogenita non debenť: q̃diu ⁊ alia fuerint procreata. GLO. Uel primogenitus diciť inter oẽs electos p gratiã: ppꝛie autẽ vnigenitus dei patris vel Marie dr̃. Seq̃t: Et vocabit nomẽ eiꝰ ieſũ. Die octauo quo fiebat circũciſio ⁊ nomẽ imponebať. REMI. Liquet aũt hoc nomẽ fuiſſe notiſſimũ ſanctis patribus ⁊ dei ꝓphetis: maxime illi qui dicebat: Defecit i ſalutari tuo anima mea: ⁊ exultauit cor meũ i ſalutari tuo. Et illi q̃ dicebat: Exultabo i deo ieſu meo.

CAPI. II.

Um natus eſſet ieſus in bethleeꝫ iude in diebus herodis regis: ecce magi ab oriẽte venerunt hieroſolymã dicentes: Ubi eſt qui natus eſt rex iudeorũ? Uidimus eniꝫ ſtellaꝫ eius in oriente: ⁊ venimus adorare eum.

AVG. in ſer. de epi. Poſt miraculũ virginei partꝰ quo vterus diuino numine plenus ſaluo pudoris ſigno deũ hoiẽmq3 pfudit inter obſcuras cubiculi latebras ⁊ preſepis anguſtias: in quibꝰ infinita maieſtas mẽbris cõtractioribus ſtabulabať: dũ pendet ad vbera ⁊ viliuꝫ patiť decus inuolumenta pãnorũ: repẽte nouũ de celo ſidus terris effulſit: ⁊ totius mũdi diſſipata caligine: noctẽ cõuertit in diẽ: ne dies celareť in nocte. vñ euãgeliſta dicit: Cũ ergo natus eẽt. REMI. In prin. aũt huiꝰ euãgelice lectiõis tria ponit. Perſonã cũ dĩc: Cũ na. eſſet ie. locũ: cũ ait: In bethleẽ iude. tp̃s cũ addit: In diebus herodis regis. Et hec tria ad confirmationẽ narrãde rei ponuntur: HIERO. ſup matth̃. Putamus aũt ab euãgeliſta primũ editũ ſic in hebraico legimꝰ iude nõ iudee. Que ẽ eni aliarũ gẽtiũ bethleẽ: vt ad diſtinctionẽ eiꝰ hic iudee poneret. Iude aũt iccirco ſcribiť: qꝛ ⁊ aliã bethleeꝫ i iudea legimus in li. ieſu filij naue. GLO. Due eniꝫ bethleẽ ſũt: alia q̃ eſt in terra ꝫabulon: altera q̃ in terra iuda: q̃ prius vocata ẽ effrata. AVG. in li. de con. euan. De ciuitate aũt de bethleẽ mattheus lucaſq3 ꝯſentiũt. Sꝫ quõ ⁊ q̃ cã ad eã venerint ioſeph ⁊ maria lucas exponit: mattheus p̃termittit. Ecõtra de magis ab oriẽte veniẽtibus lucas tacet mattheus dicit. CHRY. ſup matth̃. Sed videamus quid ad vtilitatẽ reſpiciat q̃ euãgeliſta tp̃s deſignat quo chriſtus naſciť dicẽs: In die. he. regis. qð dicit vt ꝓphetiã danielis ipletã demonſtraret: q̃ poſt. lxx. ſeptimanas ãnorũ chriſtũ naſciturũ eſſe p̃dicit. Nã ex illo tẽpore vſq3 ad regnũ herodis. lxx. ſeptimanarũ ãni ſũt cõſũmati. vel iõ: qꝛ tãdiu iudaica gens ſub iudaici regibꝰ q̃uis pctõribꝰ tenebať ꝓphe mitebãt ad remediũ eiꝰ: nũc q̃n lex dei ſub ptãte regi iniq̃ tenebať: ⁊ iuſticia dei ſb dñatione romana premebať naſciť chriſtus: qꝛ magna deſperabilis infirmitas: medicũ artificioſiorẽ q̃rebat: vel iõ regis alienigene mẽtionẽ fecit: vt ipleret ꝓphia q̃ dixit: Nõ auferet ſceptrũ de iuda: nec dux de femore eiꝰ: donec veniat q̃ mittẽdꝰ ẽ. AMB. ſup lucã. Ferť aũt qð idumei latrones aſcalonã igreſſi: antipatrũ inter alios adduxerũt captiuũ. Is igiť imbutus myſterijs iudeorũ: hircano iudee regi amicia copulať: quẽ p ſcaď pompeiũ hircanus direxit: ⁊ qꝛ legationis fructu potitus ẽ: p eaꝫ gratiã ptem regni affectauit. Occiſo aũt antipatro filius eius herodes ſub antonio ſenatuſconſulto iudeis regnare preceptus ẽ. in quo

in quo claret herodẽ nulla affinitate generis iudeorũ regnũ q̃ſiſſe. CHRY. ibo. Dĩc aũt: Herodis regi. dignitatẽ addẽs: qꝛ ⁊ aliꝰ filiꝰ fuit herodes q̃ ioannẽ interfecit. CHRY. ſup matth̃. Dũ ergo hoc tp̃e natꝰ eẽt: Ecce magi veniũt. hoc ẽ ꝯfeſtim vt natꝰ ẽ: magnũ deũ oñdẽtes in paruulo hoiẽ. RABA. Magi võ ſũt q̃ de ſingulis rebꝰ philoſophanť: ſꝫ ſmo cõis magos p maleficiũ accipit: q̃ aliť tñ hñť apð gẽtẽ ſuã: eo q̃ ſint phĩ chaldeorũ: ⁊ ad hꝰ artis ſciaꝫ reges quoq3 ⁊ pncipes eiuſdẽ gẽtis oĩa ſapiũt ⁊ ipſi p̃mũ ortũ dñi itellexerũt. AVG. i ſer. de epi. Iſti aũt magi q̃d fuerũt niſi p̃mitie gẽtiũ? Iſrahelite paſtores: magi gẽtiles. illi ꝓpe: iſti longe: vtriq3 tñ ad angularẽ lapidẽ cucurrerũt. Manifeſtatꝰ ẽ ergo ieſus nõ doctis nec iuſtis. p̃ualet nãq3 impietas i ruſticitate paſtorũ: ⁊ ipietas i ſacrilegijs magorũ: vtroſq3 ſibi lapis ille angularis attribuit: q̃ppe q̃ venerit ſtulta eligere vt ꝯfunderet ſapiẽtes: ⁊ nõ vocare iuſtos: ſed pctõres: vt nullꝰ magnꝰ ſupbiret: nullꝰ ifirmꝰ deſparet. GLO. Hi aũt magi reges fuerũt: q̃ ecsi tria munera obtuliſſe dicunť: nõ iõ nõ plẽs q̃ tres fuiſſe pbanť: ſꝫ vt p eos gẽtes q̃ ex tribus filijs noe nate ſũt venture ad fidẽ p̃figurarẽť. vel tot fuerũt pncipes: qui plures duxerũt i comitatu ſuo. Uenerũt aũt nõ poſt annũ: qꝛ tũc iueniret in egypto: nõ i p̃ſepio: ſꝫ tertiadecima die. Ad oñdẽdũ aũt vñ veniret dr̃: Ab oriẽte. REMI. Sciẽdũ ẽ aũt qꝛ varia ẽ de magis opĩo. q̃dã. n. dicũt eos fuiſſe chaldeos: chaldei. n. ſtellã p deo colebãt: ⁊ iccirco dixerũt q̃ nũcupatiuis eorũ deꝰ oñderit deũ verũ natũ. Alij võ dicũt p̃ſas eos fuiſſe: nõnulli dicũt illos de vltimis finibꝰ terre fuiſſe. Alij võ dicũt illos fuiſſe nepotes balaã: qð magis ẽ credẽdũ. Balaã. n. inť cetera q̃ ꝓphetauit dixit: Orieť ſtella ex iacob. Illi võ hñtes hãc ꝓphetiã mox vt viderũt ſtellã nouã itellexerũt regẽ natũ ⁊ venerũt. HIERO. Et ſic hãc ſtellã futurã vaticinio balaaꝫ nouerant: cuiꝰ erãt ſucceſſores: Sꝫ q̃rẽdũ ẽ ſi chaldei vel p̃ſe aut de finibꝰ t̃re fuerũt: quõ i tã breui ſpacio hieroſolymã venire potuerũt? REMI. Sꝫ ſciẽdũ ẽ q̃ aliq̃ ſolẽt dicẽ q̃ puer q̃ tũc natꝰ ẽ i tã breui ſpacio tp̃is de vltimis finibꝰ t̃re ad ſe pducẽ potuit. GLO. Uel nõ mirãdũ ẽ eos i. xiij. diebꝰ veniſſe i bethleẽ: cũ equos arabicos: ⁊ dromedarios haberẽt: q̃. ſ. ſũt veloces ad iter. CHRY. ſup matth̃. Uel p bieniũ ãte xp̃i natiuitatem ꝓfecti ſũt: ⁊ ſtella eos p̃cedebat: ⁊ neq3 eſca neq3 potꝰ defecit i peris eorũ. REMI. Uel ſi fuerũt ſucceſſores balaaꝫ: reges iſtorũ nõ longe diſtant a t̃ra ꝓmiſſiõis: iccirco i tã breui ſpacio tp̃is hierlm venire potuerũt. Sꝫ tũc q̃rẽdũ ẽ: q̃re euãgeliſta dicat eos ab oriente veniſſe? Qð iõ ẽ: qꝛ ab illa regiõe venerũt. q̃ i oriẽtali pte iudeis poſita ẽ. Pulchre aũt ipſi ab oriẽte veniſſe dicũť: qꝛ oẽs q̃ ad dñꝫ veniũt: ab ipõ ⁊ p ipꝫ veniũt. Ipe. n. ẽ oriẽs: ſm illõ: Ecce vir: oriẽs nomẽ eiꝰ. CHRY. ſup matth̃. Uel ab oriẽte venerũt vñ dies naſciť: inde initiũ fidei pceſſit: qꝛ fides lumẽ ẽ aiarũ. Ab oriẽte ḡ venerũt ſed hieroſolymã. REMI. Q̃uuis dñs ibi natꝰ nõ eẽt: qꝛ lꝫ agnoſcerẽt natiuitatis tp̃s: locũ tñ nõ cognouerũt. Hierlm. n. regia ciuitas ẽ: ⁊ crediderũt q̃ talis puer nõ niſi in vrbe regia naſci debuiſſet. Siue iõ venerũt: vt adipleret qð ſcriptũ ẽ: De ſyon exiuit lex ⁊ vbũ dñi hierlm. qꝛ ibi p̃mo annũciatꝰ ẽ chriſtꝰ. Siue vt ſtudio magorũ dãnaret pigritia iudeorũ. Uenerũt ergo hieroſolymã dicẽtes: Ubi ẽ q̃ natꝰ ẽ rex iudeorũ? AVG. i ſer. de epi. Cũ aũt multi nati atq3 defũcti eẽnt reges iudeorũ: nũq̃d quẽq̃ eorũ adorãduꝫ magi q̃ſierũt? qꝛ nec quẽq̃ eorũ de celo loq̃ntẽ didicerũt. Nõ itaq3 regi iudeorũ q̃les eẽ illic ſolebãt: hũc tã magnũ honorẽ longinq̃ alienigene ab eodẽ regno prſus ab extraneis a ſe deberi arbitrabanť. Sꝫ talẽ natũ eẽ didicerãt: i quo adorãdo: ſe ſalutẽ q̃ ſꝫ deũ ẽ ꝯſecuturos minime dubitarẽt. neq3. n. etas erat ſaltẽ: cui adulatio hũana ſeruiret nõ de mẽbris purpura: nõ i capite diadema fulgebat nõ põpa famulãtiũ: nõ t̃ror exercitꝰ: nõ glioſa fama pliorũ: hos ad eũ viros ex remotis t̃ris cũ tãto voto ſupplicatiõis attraxerũt. Iacebat i p̃ſepio puer ortu recẽs: exiguus corpe: ꝯtẽptibilis pauptate. Sꝫ magnũ aliq̃d latebat i puo qð illi hoies p̃mitie gẽtiũ nõ t̃ra portãte: ſꝫ celo narrãte didicerãt. vñ ſeq̃t: Uidimꝰ. n. ſtel. eiꝰ in oriẽte. Annũciãt ⁊ itrogãt: credũt ⁊ q̃rũt: tãq̃ ſignificãtes eos q̃ ãbulãt p fidẽ: ⁊ deſiderãt ſpeꝫ. CHRY. ibo. Sciẽdũ aũt q̃ p̃ſcillianiſte heretici q̃ naſci vnũquẽq3 hoiem ſub ꝯſtitutionibus ſtellarũ putãt: hoc i adiutoriũ ſui erroris aſſumũt: q̃ noua ſtella exijt: cũ dñs in carne appuit: cuiꝰ fuiſſe fatũ eãdẽ q̃ apparuit: ſtellã putãt. AVG. de con. euã. Et ſm fauſtũ hic ſtella iducit: q̃ ꝯfirmat geneſiꝫ vt recte geneſidiũ hoc magis nũcupari poſſit q̃ euãgelium. GRE. ibo. Sꝫ abſit a fideliũ cordibꝰ vt eẽ q̃d fatũ dicãt. AVG. de ciui. dei: Nã hoies q̃n fatũ audiunt: vſitata loq̃ndi ꝯſuetudie nõ itelligũt niſi vim poſitiõis ſiderũ: q̃lẽ ẽ q̃n q̃s naſciť ſiue ꝯcipiť: q̃ aliq̃ alienãt a dei volũtate Et hi ab auribꝰ oĩuꝫ repellẽdi ſũt: q̃ q̃liũcũq3 deorũ volũt eſſe cultores. Aliq̃ võ ſtellas hãc putant habẽ ptãtẽ traditã ſibi a ſũma dei ptãte: q̃ magnã celo faciũt iuriã. i cuiꝰ velut ſplẽdidiſſima curia opinãť ſcelera faciẽda decerni: q̃lia ſi aliq̃ terrena ciuitas decreuiſſet: genere hũano decernẽte fuerat euertẽda. CHRY. ſup matth̃. Si ergo aliq̃s adulter ⁊ homicida fiat p ſtellã: magna ẽ iniq̃tas illarũ ſtellarũ: magis aũt illiꝰ q̃ creauit ſtellas: nã cuꝫ ſit p̃ſcius futurorũ deꝰ: ex quo tãta iniq̃tas futura erat p ſtellas: ſi voluit ei dare nõ ẽ bonꝰ: ſi voluit ei dare ⁊ non potuit ipotẽs ẽ. Si etiã ſtelle ẽ q̃ aut mali ſumꝰ aut boni: ergo nec bonũ nr̃m laudandũ ẽ nec malũ vitupandũ: q̃a nec i nobis ẽ volũtariꝰ actꝰ: vt q̃d. n. mali mei penã ſuſcipiã: qð nõ volũtate ſꝫ neceſſitate ꝯmiſi? CHRY. ſup matth̃. Ipſa deniq3 mãdata dei ne peccẽt hoies: aut hortamẽta vt faciãt bonũ: hãc inſipiẽtia deſtruũt. Quis. n. iubet aliquẽ: ne faciat malũ: qð nõ põt declinare? aut faciat bonũ: ad qð nõ põt puenire? GRE. Inſipiẽtes võ ſũt ⁊ orõnes oĩbus ſm fatũ exiſtẽtibꝰ: exulat aũt ex pũidẽtia dei cũ pietate: cũ his ⁊ hõ organũ ſolũ inueniť ſupni circularis motus: ad hoc. n. moueri ad opatiões aiunt nõ ſolũ ptes corpis ⁊ aie excogitatões ⁊ vir q̃ hoc dicũt q̃ i nobis ſũt: ⁊ ꝯtingẽtis naturã deſtruũt eã: ⁊ nihil aliud ẽ hoc q̃ oĩa euertere. vbi etiã de reliquo erit liberũ arbitriũ: liberũ. n. oportet eẽ qð ẽ i nobis. AVG. in. x. de ciui. dei: Non vſq3quaq3 aũt abſurde dici põt: ad ſolas corporũ differẽtias afflatus quoſdã valere ſidereos: ſic ſolaribꝰ acceſſibꝰ ⁊ deceſſibꝰ videmꝰ anni tp̃a variari: ⁊ lunaribꝰ incremẽtis atq3 decremẽtis augeri ⁊ minui q̃dã genera rerũ ſic conchas ⁊ mirabiles eſtus oceani: nõ aũt animi volũtates poſitiõibꝰ ſiderũ ſubdi q̃ nõ dicãt ſtelle ſignificare iſta potiꝰ q̃ facẽ: qð ẽ q̃ nũq̃ dicẽ potuerũt: cur in vita geminorũ in actiõibus: in euẽt. bꝰ: ⁊ pfeſſionibus: actibꝰ: honoribꝰ: ceteriſq3 rebus ad humanã vitaꝫ ptinẽtibꝰ: atq3 in ipſa morte plerũq3 ſit tãta diuerſitas: vt ſimiliores ſint multi extranei q̃ ipſi iter ſe gemini: p exiguũ tp̃is interuallũ in naſcẽdo ſepati: in ꝯceptu aũt p cõcubitũ vno etiã momẽto ſeminati. Qð ergo conanť efficere de iteruallo exigui tp̃is qð iter ſe gemi dũ naſcerenť habuerũt. Si tñ valet quãta iueniť in geminorũ volũtatibus: actibꝰ: moribꝰ: caſibuſq3 diuerſitas. Quidã vero nõ aſtrorũ ꝯſtitutionẽ: ſꝫ oĩum ꝯnexionẽ ſerieẽq3 cauſarũ: quã dei ſũmi tribuũt volũtati ⁊ pñti fati noie appellant. Siq̃s ergo res hũanas fato tribuit: qꝛ ipſã dei volũtatẽ vel ptãtẽ fati noie appellat: ſniaꝫ teneat: linguã corrigat: q̃m fati nomẽ ſolet a loquẽtibꝰ poni in ſiderũ ꝯſtitutiõe. vñ volũtatẽ dei fati vocabulo nõ nũcupamus: niſi forte vt fatũ a fando. i. a loquẽdo dictũ intelligamꝰ. Scriptũ ẽ: Semel locutꝰ ẽ deꝰ: duo hec audiui. Unde nõ ẽ multũ cũ eis de vbi ꝯtrouerſia laborãdũ atq3 certãdũ. AVG. cõtra fauſtũ: Si aũt ſub fato ſtellarũ nulliꝰ hois geneſiꝫ ponimꝰ liberũ arbitriũ volũtati ab oi neceſſitatis vĩculo

vindicem⁹: quāto min⁹ illi⁹ tpalē gnātionē ſub aſtroꝝ cōditiōe credim⁹ factā: q̄ ē vniuerſoꝝ etern⁹ creatoꝛ ⁊ dn̄s. Itaq̄ illa ſtella quā viderūt magi: Chꝛiſto ſm̄ carnē nato nō ad decretū dn̄abatur: ſʒ ad teſtimoniū famulabat. Proīde nō ex illis erat ſtellis q̄ ab initio creature itinera ſuoꝝ oꝛdinē ſb creatoris lege cuſtodiūt: ſʒ nouo vgīs partu nouū ſidus apparuit: qḋ myſteriūʒ officij ſui etiā ipſis magis q̄rētib⁹ chꝛiſtū cū ante faciēʒ pergeret exhibuit: donec eos vſq̄ ad ipſū locū vbi de⁹ vbū infans erat ꝑeundo pduceret. Qui aūt aſtrologi ita ꝯſtituerūt naſcētiū hominū fata ſub ſtellis vt aliquā ſtellarū hoīe aliquo nato circuit⁹ ſui oꝛdinē reliq̄ſſe: ⁊ ad eū q̄ nat⁹ ē aſcēderēt: foꝛteʒ q̄ppe naſcētis aſtroꝝ oꝛdini colligari arbitrātur: nō aſtroꝝ oꝛdinē ad hoīs nati diē poſſe mutari. q̄ꝓpter ſi ſtella illa ex his erat: q̄ in celo pagunt oꝛdines ſuos: quō poterat diſcernere qḋ chꝛiſt⁹ actur⁹ erat: q̄ nato xp̄o iuſſa ē relinq̄re qḋ agebat. Si aūt vt ꝓbabili⁹ credit ad demōſtrandū chꝛiſtū q̄ nō erat exoꝛta ē: nō iō xp̄s nat⁹ ē q2 illa extitit: ſʒ illa extitit q2 xp̄s nat⁹ ē. vn̄ ſi dici opoꝛteret nō ſtellā chꝛiſto: ſʒ chꝛiſtū ſtelle fatū fuiſſe diceremꝰ. ipſe q̄ppe illi: nō illa huic naſcēdi attulit cāʒ. CHRY. i ho. Nō ē hoc etiā aſtronomie op⁹ a ſtellis ſcire eos q̄ naſcūtur: ſʒ ab hoꝛa natiuitatis futura pdicere. hi aūt tp̄s natiuitatis nō cognouerūt vt hic ſumētes initiū a ſtellaꝝ motu futura cognoſcerēt: ſʒ ecōuerſo. Dicūt ergo: Uidimus ſtellā ei⁹. GLO. i. ꝓpꝛiā: q2 hāc creauit ad oñſionē ſui.

AVG. in ſer. de epiph. Paſtoꝛib⁹ angeli: magis ſtella chꝛiſtū demonſtrat: vtriſq̄ loq̄t lingua celoꝝ: q2 lingua ceſſauerat ꝓphetaꝝ. Celos angeli habitāt: ⁊ ſidera exoꝛnāt: vtriſq̄ ergo celi enarrāt gloꝛiā dei. GREG. Et rationabiliter iudeis tanq̄ ratione vtētibus rōnale aial. i. angelus pdicare debuit: gētiles vo q2 a rōne vti neſciebāt: ad cognoſcēdū dn̄m nō p vocē ſʒ p ſigna pducūt: q2 ⁊ illis ꝓphetie tanq̄ fidelib⁹: ⁊ iſtis ſigna tanq̄ infidelibus data ſūt. Eiſdē aūt gētibus chꝛiſtū cū pfecte eēt etatis apl'i pdicāt: eūq̄ puulū ⁊ necdū p hūani oꝛis officiū loquētē ſtella gētib⁹ denūciat: q2 nimirū rōnis oꝛdo ponebat: vt loquētē iā dn̄m: loquētes nobis pdicatoꝛes: ⁊ necdū loquētē elemēta muta pdicarēt. AVG. in ſer. de epiph. Ipſe etiā chꝛiſt⁹ expectatio gētiū de q̄bus quōdā beatiſſimo pr̄i Abꝛae innumerabilis fuit ꝓmiſſa ſucceſſio: nō carnis ſemine ſʒ fidei fecūditate generāda. ⁊ iō ſtellarū multitudini cōpata: vt ab oī gentiū pꝛe: nō terrena ſʒ celeſtis ꝓgenies ſperaret. Ad credēdū ergo ꝓmiſſe poſteritatis heredes i ſiderib⁹ deſignari: oꝛtu noui ſideris: vt in quo celū eſt adhibitū in teſtimoniū celi ſimulet obſequiūʒ.

CHRY. in ho. Qm̄ aūt non celeſtiū vna ſtellaruʒ hec fuit manifeſtū ē. nulla eni alia ſtellaꝝ hac via pcedit: hec eni ab oꝛiēte in meridiē ferebat. ita. n. Paleſtina ad Perſidē iacet. Secūdo aūt a tp̄e q̄ videbat: nō. n. in nocte apparuit tm̄: ſʒ i media die: qḋ nō ē virtutis ſtelle: ſʒ nec etiā lune. Tertio ab eo q̄ apparebat: ⁊ occultabat rurſus. cū eni intrauerūt hieroſolymā occultauit ſeipſā: deīde vbi Herodē reliq̄rūt: ſeipſā mōſtrauit: neq̄ etiā ꝓpꝛiū quēdā greſſū habebat: ſʒ cū opoꝛtebat ire magos ibat: qn̄ autē ſtare opoꝛtebat ſtabat: ſic ⁊ de colūna nubis erat i deſerto. Neq̄ etiam ſurſū manēs partū virginis oſtentabat. ſed deoꝛſum deſcendens hoc faciebat: qḋ non eſt ſtelle motus: ſʒ vtutis cuiuſdā rōnalis. vn̄ videt hec ſtella virt⁹ iuiſibil' fuiſſe i talē apparentiā foꝛmata. REMI. Nōnulli dicūt hāc ſtellaꝝ fuiſſe ſpm̄ſcm̄: vt ipſe q̄ poſtea ſup baptiçatū dn̄m deſcēdit in ſpecie colūbe: i ſpecie ſtelle apparuit magis. Alij dicūt fuiſſe āgelū: vt ipſe q̄ apparuit paſtoꝛib⁹ apparuerit etiā magis. GLO. Seq̄t etiā: In oꝛiēte. Utrū ſtella in oꝛiēte oꝛta ſit: an ipſi ibi poſiti natā ⁊ occidērē viderit: ābiguū ē. potuit eni naſci i oꝛiente ⁊ eos in hierl'm pducere. AVG. in ſer. de epiph. Sʒ dicturus es: A quib⁹ audierūt q̄ talis. ſ. ſtella chꝛiſtū natū ſignificaret: pꝛofecto ab angelis aliqua monitione reuelationis. Queris foꝛtaſſis: ab angelis bonis an malis? Chꝛiſtū q̄dē ⁊ angeli mali hoc ē demones filiū dei eſſe ꝯfeſſi ſūt. Sed cur nō ⁊ a bonis nō audierint qn̄ i chꝛiſto adorādo ſalus eoꝝ iā q̄rebat: nō iniq̄tas dānabat. Potuerūt ergo illis ⁊ āgeli dicē: Stella quā vidiſtis chꝛiſtus ē. Ite adoꝛate illū vbi nat⁹ ē: ⁊ ſimul indicate q̄lis quātuſq̄ natus ſit. LEO papa in ſer. de epiph. Uel ꝑter illā ſtelle ſpeciē q̄ coꝛpoꝛeū incitauit obtutū fulgētioꝛ veritatis radius eoꝝ coꝛda pdocuit: ⁊ hoc q̄dē ad illuminationeʒ fidei ptinebat. AVG. in li. de q̄ſt. no. ⁊ ve. teſta. Uel iudeoꝝ natū regē intellexerūt: cū ſtella indice tpalis rex ſolent deſignari. Hi eni magi chaldei nō maliuolētia aſtroꝝ curſū: ſʒ rerū curioſitate ſpeculabant. Sic eni dat intelligi: traditionē balaaʒ ſeq̄bant q̄ dixit: Oꝛiet ſtella ex iacob. vn̄ vidētes ſtellā extra oꝛdinē mūdi: hāc intellexerūt quā balaaʒ futurā indicē regis iudeoꝝ ꝓphetauerat.

LEO papa i ſer. de epiph. Potuerūt aūt illis credita ⁊ intellecta ſufficere vt coꝛpali intuitu nō inq̄rerent: qḋ pleniſſimo viſu mētis inſpexerāt. ſʒ diligētia ſagacis officij ad vidēdū vſq̄ ad puerū pſeuerās: nr̄i tp̄is hoībus ſeruiebat: vt ſic oībus nobis ꝓfuit q̄ poſt reſurrectioneʒ dn̄i veſtigia vulnerū ei⁹ Thome apl'i exploꝛauit man⁹: ita ad noſtrā vtilitatē pficeret: q̄ i infantiā ipſi⁹ magoꝝ ꝓbauit aſpectus. Unde dicūt: Uenimus adoꝛare eūʒ.

CHRY. ſup matth. Sʒ nunq̄d neſciebāt: q2 in hierl'm regnabat Herodes: nunq̄d nō intelligebāt q2 q̄cūq̄ rege viuēte alterū regē pnūciat aut adoꝛat punit in ſāguine? Sʒ dū ꝯſiderabāt regeʒ futurū: nō timebāt pn̄tē. adhuc nō viderāt chꝛiſtū: iam parati erāt moꝛi p eo. O bt̄i magi q̄ āte cōſpectū crudeliſſimi regis: priuſq̄ chꝛiſtū cognoſcerēt: chꝛiſti facti ſūt ꝯfeſſoꝛes.

Audiēs autē herodes rex turbatus eſt: ⁊ omnis heroſolyma cum illo. Et ꝯgregans omnes pꝛincipes ſacerdotū ⁊ ſcribas populi ſciſcitabat ab eis vbi chꝛiſtus naſceretur. At illi dixerūt ei: In bethleem iude. Sic eniʒ ſcriptū eſt per ꝓphetam: Et tu bethleeʒ terra iuda: nequaq̄ʒ minima es in pꝛincipibus iuda. Ex te enim exiet dux qui regat populum meum iſrael.

AVG. in ſer. de epiph. Sic magi deſiderāt redēptoꝛē ita Herodes timet ſucceſſoꝛē. vn̄ ſeq̄tur: Audiēs aūt herodes rex turbatus eſt. GLO. Rex dī vt ex collatiōe ei⁹ q̄ q̄rit hic intelligat extraneus. CHRY. ſup matth. Et iō turbat audiēs regē natū iudeis ex genere iudeoꝝ cū eēt ipſe genere idume⁹: ne regno reuoluto iterū ad iudeos: ipſe a iudeis expelleret ⁊ ſemē ei⁹ poſt ipſū pſcideret a regno: ſemꝑ eni grādis ptās maioꝛi timoꝛi ſubiecta ē. Sic. n. rami arboꝝ i excelſo poſitarū etiā ſi leuis aura flauerit mouent: ſic ⁊ ſublimes hoīes etiā leuis nūciꝗ fama ꝯturbat: humiles aūt ſic i ꝯualle pleruq̄ in trāquillitate ꝯſiſtūt. AVG. in ſer. de epiph. Quid aūt erit tribunal iudicātis: qn̄ ſupbos reges timere faciebat natiuitas infantis? Pertimeat regē ad patris dextrā iā ſedentē quē rex impius timuit adhuc matris vbera lambenteʒ.

LEO papa i ſer. de epip. Supfluo tn̄ herodes timoꝛe turbat: nō capit xp̄m regio tua: nec iudei dn̄s ptātis tue cepit eē ꝯtent⁹. AVG. Quē i iudea regnare nō vis: vbiq̄ regnat. GLO. Uel nō ſolū ꝓpter ſe timuit: ſʒ ꝓpter irā romanoꝝ. decreuerāt. n. romani: neq̄s rex vel deus ſine eoꝝ ꝯſilio diceret. GRE. i ho. Celi aūt rege nato: rex tre turbat⁹ ē: q2 nimirū terrena altitudo cōfundit: cū celſitudo celeſtis aperit. LEO papa i ſer. de epiph. Herodes etiā diaboli pſonā gerit cui⁹ tūc fuit icētoꝛ: ita nūc quoq̄ ē defeſſus imitatoꝛ. Cruciat eni vocatiōe gentiū: ⁊ quotidiana ptātis ſue deſtructōe toꝛquet. CHRY. ſup matth. Uterq̄ ergo çelo ꝓpꝛio turbat: ⁊ ſui regni ſucceſſorē timebat: Herodes terrenū: diabolus aūt celeſtē. Ecce autē ⁊ iudaicus ppl's turbat: q̄ magis de audītu iſto gaudere debuerat: q2 rex iude⁹ ſurgere dicebat. Sʒ turbabātur q2 de aduētu iuſti nō poterant gaudē iniq̄. Aut certe turbabant: ne foꝛte irat⁹ iudaico regi genus ei⁹ vexaret. Un̄ ſequit: Et oīs hieroſolyma cū illo. GLO. Uolens illi fauere quē timebat: ppl's. n. plus iuſto eis fauet: quos crudeles ſuſtinet. Seq̄t: Et ꝯgregās oēs pn. ſacer. ⁊ ſcri. po. Ubi nota diligētiā inq̄rētis: vt ſi inuenerit faciat qḋ poſteā ſe velle oñdit: ſinaūt accuſat⁹ ſit Romanis. REMI. Scribe aūt dicti ſūt: nō tn̄ ab officio ſcribēdi: ſʒ potius ab interꝑtatiōe ſcripturarū: erāt. n. legis doctoꝛes. Seq̄tur: Sciſcitabat ab eis vbi chꝛiſtus naſceret. Hic attēdēdū ē: q2 nō dixit vbi xp̄s nat⁹ ē: ſʒ vbi naſcēt. Callide. eniʒ iterrogauit eos vt poſſet agnoſcē ſi de rege nato letarent. Chꝛiſtū aūt vocat: q2 nouerat inungi regē iudeoꝝ.

CHRY. ſup matth. Ut q̄d aūt iterrogat herodes qui nō credebat ſcripturis? aut ſi credebat: quō ſpabat poſſe interficere illū: quē regē futurū eē dicebāt? Sed diabolus iſtigabat: q̄ credebat q̄ ſcripture nō mentiunt: ſic ſūt oēs pctōꝛes q̄ hoc ipſū qḋ credūt pfecte credere nō pmittunt: q̄ eni credūt: vitatis ē virt⁹: q̄ nō pōt eē occulta: q̄ aūt nō credūt: excecatio ē inimici. Si. n. pfecte crederent: ſic viuerēt q̄ſi poſt modicū trāſituri de hoc mūdo: nō q̄ſi i eternū māſuri. Sequit: At illi dixerūt: In bethleē iude. LEO papa i ſer. de epiph. Magi q̄dē hūano ſenſu ſignificatū ſibi regis oꝛtū exiſtimauerūt i ciuitate regia eē q̄rēdū: ſʒ q̄ ſerui ſuſcepat foꝛmā: ⁊ nō iudicare venerat: ſʒ iudicari: Bethleē pelegit natiuitati: Hieroſolymā paſſioni. THEO. Si eni maximā Romā elegiſſet ciuitatē: potētia ciuiū mutationē oꝛbis terraꝝ factā putarēt. ſi fili⁹ fuiſſet impatoꝛis ptāti vtilitatē aſcriberēt. Sʒ quid fecit? oīa egena ⁊ vilia elegit: vt diuinitas cognoſceret oꝛbē trāſfoꝛmaſſe terrarū. ꝓpterea paupculā elegit matrē: paupioꝛē patriā: egenus fit pecunijs: ⁊ hoc tibi exponit pſepe. GREG. i ho. Bn̄ etiā in bethleē naſcit. Bethleeʒ q̄ppe dom⁹ panis iterpꝛetat. Ipſe nāq̄ ē q̄ ait: Ego ſum panis viu⁹ q̄ de celo deſcēdi. CHRY. ſup matth. Cū aūt debuiſſent celare myſteriū regis pfiniti a deo marie in ꝯſpectu alienigene regis: facti ſūt nō pdicatoꝛes operū dei ſʒ pꝛoditoꝛes myſterioꝝ eius: ⁊ nō ſolū manifeſtāt myſteriū: ſʒ etiā ꝓpheticū ꝓtulerūt exemplū. Un̄ ſubiungunt: Sic eni ſcriptū ē p ꝓphetā. ſ. Michea: Et tu bethleē terra iuda. GLO. Hoc ſic ponit: vt ab eis dcm̄ ē: q̄ etſi nō verba: veritatē ſēſus quodāmō ponūt. HIERO. Un̄ hic repꝛehēdunt iudei de ignoꝛātia: qm̄ ꝓphetia dicit: Tu bethleē effrata. illi dixerūt: Tu bethleē terra iuda. CHRY. ſup matth. Sʒ adhuc ipſā ꝓphetiā pcīdētes iterficiēdoꝝ puuloꝝ facti ſūt cā. ſic. n. ſcriptū erat: Ex te exiet rex q̄ paſcet pplm̄ meū iſrl' ⁊ dies ei⁹ a dieb⁹ ſeculi. Si ergo integrā ꝓphetiā ꝓtuliſſent: ꝯſiderās herodes q2 venereat rex terren⁹ cui⁹ dies a dieb⁹ ſeculi erāt: in tātū furoꝛē nō exarſiſſet. HIERO. ſup matth. Eſt aūt ſenſus ꝓphetie talis: Tu bethleē terra iuda vel effrata: qḋ iō dī: q2 ē alia bethleē i galgalis ſita: q̄uis puus vicus inter milia ciuitatuʒ iuda: tn̄ ex te naſcet chꝛiſt⁹ q̄ erit dn̄atoꝛ iſrl': q̄ ſm̄ carnē de dauid ē: de me tn̄ nat⁹ ē āte ſecula: ⁊ iō dī: Egreſſus ei⁹ ab initio a dieb⁹ eternitatis: q2 in pncipio vbū erat apud deū. Sʒ hoc vltimū vt dcm̄ ē iudei tacuerūt: alia vo mutauerūt: vel ꝓpt ignoꝛantiā vt dictū ē: vel ad maioꝛē manifeſtationē: vt herodi alienigene intellectū ꝓphetie apirēt. vn̄ p eo q̄ ꝓpheta dixit: Effrata: qḋ erat nomē ātiquū ⁊ foꝛte herodi ignotuʒ: dixerūt: terra iuda. Pꝛo eo aūt q̄ ꝓphetia dixerat: Minima es in milib⁹ iuda. volēs oñdere puitatē ei⁹ q̄tū ad ppl'i multitudinē: dixerūt: Neq̄q̄ minima es i pncipibus iuda. volētes oñdere magnitudinē dignitatis ꝓueniēteʒ ex dignitate pncipis naſcituri: q̄ſi dicerēt: Magna es inter ciuitates ex q̄b⁹ pncipes ꝓdierūt. REMI. Uel talis ē ſēſus: q̄uis minima videaris int̄ vrbes pncipatū hn̄tes: tn̄ nō es minima: q2 ex te exiet dux q̄ regat pplm̄ meuʒ iſrl'. dux aūt iſte chꝛiſt⁹ ē: q̄ pplm̄ fidelē regit ⁊ gubernat.

CHRY. i ho. Intēde aūt certitudine ꝓphetie: nō. n. dixit q̄ i bethleē erit: ſʒ q̄ de bethleē exiet: oñdēs q̄ ibi ſolū naſceret. Quō aūt hʒ rōnē de ʒoꝛobabel hec dicta eē vt q̄dā dicūt: nō. n. exit⁹ ei⁹ fuit a pncipio ex dieb⁹ ſeculi. Neq̄ etiā ex bethleē exiuit: cū nō i iudea ſʒ i babylonia nat⁹ ſit. Eſt etiā ad hoc qḋ dicit: Neq̄q̄ minima es: q2 ex te exiet. null⁹. n. ali⁹ illuſtrē fecit villā in q̄ naſceret q̄ chꝛiſtus. Poſt natiuitatē. n. a finib⁹ oꝛbis trāꝝ veniūt viſuri pſepe ⁊ tuguriꝗ locū. nō aūt dixit: Ex te exiet fili⁹ dei: ſed dux q̄ paſcet pplm̄ meū iſrl'. opoꝛtebat. n. i pncipio ꝯdeſcēdere vt nō ſcādaliçarēt: ⁊ q̄ ad ſalutē hoīum ptinebāt pdicare vt magis iducerent. Qḋ aūt dicit: Qui regat ppl'ʒ meū iſrl'. Iſrl'. n. hic dicit eos q̄ crediderunt ex iudeis. ſi aūt nō oēs chꝛiſtus rexit: eoꝝ ē accuſatio. De gētib⁹ aūt interi tacuit: ne ſcādaliçaret iudeos. Un̄ aūt mirabilē diſpēſationē: iudei. n. ⁊ magi ſimul ſe iuicem docēt. iudei a magis audiūt: q̄ xp̄m i oꝛiētis regione ſtella pdicabat: ⁊ magi a iudeis: q̄ ꝓphete ātiq̄tus eū nūciauerūt: vt geminato teſtimonio ꝯfirmati ardētioꝛi fide expeterēt: quē ⁊ ſtelle claritas: ⁊ ꝓphie manifeſtabat auctoꝛitas. AVG. in ſer. de epiph. Poterat. n. ſtella q̄ magos pduxit ad locū vbi erat cū matre vgine de⁹ ifans ad ipſā eos pducere ciuitatē: ſi tn̄ ſubtraxit ſe: nec eis pꝛoꝛſus apparuit donec de ciuitate i q̄ xp̄s naſceret ⁊ ipſi iudei dicerēt: In bethleē iude: ſiles facti fabꝛis arche noe: qui alijs vbi euaderēt pſtiterūt: ⁊ ipſi diluuio perierūt: ſiles lapidib⁹ milliarijs viā oderunt: nec ipſi ābulare potuerūt. Audierūt ⁊ abſierūt iquiſitoꝛes: dixerunt: ⁊ remanſerūt doctoꝛes. Nūc quoq̄ iudei ſile aliq̄d nobis exhibere nō deſinunt. nōnulli. n. paganoꝝ qn̄ eis de ſcripturis teſtimonia clara ꝓferim⁹: vt nouerit chꝛiſtū āte ꝓphetatū ſuſpecti ne foꝛte a xp̄ianis iſta ꝯficta ſint: maluit credere codicib⁹ iudeorū: ⁊ ſic tūc magi fecerāt: iudeos dimittūt inaniter lectitare: ipſi pgunt fideliter adoꝛare.

Tūc herodes clam vocatis magis diligēter didicit ab eis tp̄s ſtelle q̄ apparuit eis: ⁊ mittens illos in bethleē dixit: Ite ⁊ introgate diligēter de puero: ⁊ cū iuenereis renūciate mihi: vt ⁊ ego veniēs adoꝛē eū. Qui cuʒ audiſſent regem abierūt.

CHRY. ſup matth. Poſtq̄ audiuit herodes rn̄ſū duplici mō credibile: pmū q2 a ſacerdotib⁹ fuerat dictū: deinde q2 exēplo ꝓphetico fuerat ꝯpꝛobatū: nō tn̄ ad deuotionē flectit naſcituri regis: ſʒ ad maliciā iterfectiōis eius p dolū. vidit. n. q2 nō poterat magos nec blādimētis flectere: nec minis trere: nec auro coꝛrūpe: vt ꝯſentirēt i interfectionē regis futuri: iō illos decipe cogitauit. vn̄ dī: Tūc hero. clā voca. magis. Occulte aūt vocauit eos: vt nō viderēt iudei quos hēbat ſuſpectos: ne foꝛte q̄ſi regeʒ ſue gētis amātes pderēt ꝯſiliū ei⁹. Diligēter didicit ab eis tēpus ſtelle. REMI. Idcirco diligenter: q2 callid⁹ erat: ⁊ timebat ne nō reuerterent ad eū: vt tūc ſciret q̄d ageret de puero occidēdo. AVG. i ſer. de epiph. Ferme aūt biennio āte viſa ē ſtella mirātib⁹ q̄d eēt. Sʒ tūc itelligit idicatū eis cui⁹ eſſet ſtella: q̄ iā diu videbat qn̄ nat⁹ ē: q̄ p illā ſignificat. Sʒ poſtq̄ xp̄o nato reuelatū ē magis: venerūt ab oꝛiēte: ⁊. xiij. die adoꝛauerūt eū: quē āte paucos dies natū fuiſſe didicerūt. CHRY. i ho. Uel āte multū tēpus hec ſtella apparuit: qm̄ multū tp̄s i itinere erāt magi ꝯſūpturi: vt ꝯfeſtim cū nat⁹ eēt xp̄o aſſiſterēt: euʒ i faſcijs adoꝛātes vt mirabilioꝛ appareret. GLO. Scd̄m alios vo a die natiuitatis xp̄i credit ſtella tm̄ appa ruiſſe ⁊ pacto officio cū noua eēt deſijt eē. ait. n. Fulgēti⁹: Puer nat⁹ noua ſtellā fabꝛicauit. Cognito autē loco ⁊ tp̄e pſonā pueri vult nō ignoꝛare. vn̄ dicit: Ite ⁊ introgate diligēter de puero. illḋ pcepit qḋ abſq̄ pꝛecepto erāt facturi.

CHRY. i ho. Nō aūt dicit: Interrogate de rege: ſʒ de

pueroꝝ: neq. n. ꝑticipatus nomie cuꝫ vocari ſuſtinebat.

CHRY. ſup matth. Ergo vt ad hoc eos induceret: deuotionē ꝓmittebat: ⁊ p eā gladiū acuebat: ⁊ maliciā cordis ſui humilitatis colore depīgebat. Talis ē cōſuetudo oīum malignoꝝ: qñ aliquē i occulto grauiꝰ ledere volunt humilitatē illi ⁊ amicitias fingūt. Uñ dī: Et cū inueneritis renūciate mihi: vt ego veniēs adorē eū. GRE. i ho. Adorare eū ſe velle ſimulat: vt q̄ſi hūc ſi inuenire poſſit: extinguat. Seqꝉ: Qui cū audiſſēt regē abierūt. REMI. Audierūt magi herodē vt q̄rerēt dñm: ſꝫ nō vt ad eū reuerterēt. Significabāt. n. bonos auditores: q̄ bona q̄ audiūt a malꝭ ꝑdicatoribꝰ faciūt: ſꝫ tñ opa illoꝝ nō imitāt.

Et ecce ſtella quā viderāt i oriēte: añtecedebat eos: vſqꝫ dū veniēs ſtaret ſupra vbi erat puer.

CHRY. ſup matth. Ex hoc loco oñdit: q2 cū ſtella deduxiſſet magos ꝓpe hierlm abſcōdita ē ab eis: vt relicti a ſtella cogerēt i hierlm iterrogare de xp̄o ſil ⁊ manifeſtare: ꝓpt duo: pmo ad ꝯfuſionē iudeoꝝ: q2 gētiles ſtelle tātūmō viſiōe ꝯfirmati: xp̄m p alienas ꝓuicias reqrebāt. ⁊ iudei ab īfantia ꝓphetias legētes de xp̄o: ⁊ i ſuis finibꝰ natū nō ſuſceperūt: deīn vt iterrogati ſacerdotes vñ naſcit xp̄s: ad pīudiciū ſuū rñderēt: de bethleē: q2 qui herodē docuerāt de xp̄o: ipſi ignorabāt de illo. ⁊ iō poſt interrogationē ⁊ rñſionē habitā ſubdit: Et ecce ſtella quā viderāt in oriēte añtecedebat eos. vt ꝯſiderātes obſequiūꝫ ſtelle: regis itelligerēt dignitatē. AVG. i ſer. de epi. Et vt xp̄o plenū redderet obſequiū: tpauit gradū donec magos pduceret ad puerū. Obſequiū ꝑbuit: nō iperiū adduxit. ſupplices oñdit āpliſſimo lumie: ⁊ tecta nati cōfudit: ſicqꝫ diſceſſit. vñ ſeqꝉ: Uſqꝫ duꝫ veniēs ſtaret ſupra: vbi erat puer. AVG. ſup matth. Quid aūt mirū ſi ſole iuſticie orituro: ſtella miſtrabat diuina? Stetit eniꝫ ſupra caput pueri: q̄ſi dicēs: Hic ē. vt q2 loquēdo monſtrare nō poterat: ſtādo demōſtraret. GLO. Hic aūt apparet q ſtella i aere poſita erat: ⁊ domui i q̄ puer erat mltū vicina: aliꝉ eni domū nō diſcreuiſſet. AMBRO. ſup lucā: Hec aūt ſtella via ē: ⁊ via xp̄s: q2 ſm icarnationis myſteriū xp̄s ē ſtella: ipſe. n. ē ſtella ſplēdida ⁊ matutina. vñ vbi herodes ē: nō videt. vbi aūt xp̄s: rurſū videtur ⁊ viā mōſtrat. REMI. Uel ſtella ſignificat grāꝫ dei: herodes diabolū. q̄ aūt p pctm̄ ſe diabolo ſubdit: mox grām pdit. q ſi p pñiam receſſerit: mox grām iuenit: que nō dimittit: donec pducat ad domū pueri. i. eccleſiam.

GLO. Uel ſtella ē illuminatio fidei: q̄ ad ꝓximū ducit quā dū diuertūt ad iudeos: magi amittūt: q2 dū a malis ꝯſiliū querūt verā illuminationē pdunt.

Uidentes autē ſtellā: gauiſi ſunt gaudio magno valde. Et intrantes domū inuenerūt pueruꝫ cū maria matre eius: ⁊ procidentes adorauerunt eum: ⁊ apertis theſauris ſuis obtulerunt ei munera: aurum thus: ⁊ myrrham.

GLO. Poſtq̄ ꝑmiſit ſtelle obſequiū: ſubiūgit euāgeliſta magoꝝ gaudiū dicēs: Uiden. aūt ſtellā gaui. ſūt gau. ma. valde. REMI. Et ſciendū q nō ſatis fuit dicere euāgeliſte: Gauiſi ſūt. ſꝫ addidit: Gaudio magno. ⁊ valde. CHRY. ſup matth. Gauiſi ergo ſūt: q2 ſpes eoꝝ nō erat decepta: ſꝫ āpliꝰ ꝯfirmata q tāti itineris non ſine cā ſuſceperūt laborē. GLO. Gaudio gaudet: q̄ pp deū gaudet: q̄ ē veꝝ gaudiū. Addidit aūt ⁊ magno: q2 de magno gaudebāt. CHRY. Per myſteriū eni ſtelle itelligebāt: qm̄ dignitas tūc nati regis excedebat mēſurā oīum mūdialiū regū addidit etiā valde. REMI. Quia voluit oñdere q magis gaudēt hoīes de rebus perditis q̄ ſemp poſſeſſis. Subdit aūt: Et itrā. domū inue. pueꝝ. LEO papa. i. ſer. de epi. Quātitate paruū: aliene opis idigū: fandi ipotētē: ⁊ nulla ab hūane īfantie generalitate diſcretū: q2 ſic fidelia erāt teſtimonia: q̄ i eo maieſtatē iuiſibilis diuinitatis oñderēt: ita ꝓbatiſſimuꝫ debebat eē ſēpiternā illā eēntiā filij dei verā ſuſcepiſſe hoīs naturā. Cū Maria matre eius. CHRY. ſup matth. Nō diademate coronatā: aut i lecto aureo recubente: ſꝫ vix tunicā hñte vnā: nō ad ornamētū corpis: ſꝫ ad tegumētuꝫ nuditatis q̄lē hēre potuit carpētarij vxor pegre ꝯſtituta. Si ergo regē terrenū q̄rētes veniſſent: magis fuiſſent cōfuſi q̄ gauiſi: q2 tāti itineris laboreꝫ ſine cā ſuſcepiſſent. Nūc aūt q2 celeſtē regē q̄rebāt: ⁊ſi nihil regale videbāt: in eo tñ ſoliꝰ ſtelle teſtimonio ꝯtenti gaudebāt oculi eoꝝ ꝯtēptibilē puerū aſpicere: q2 ſpūs i corde eoꝝ terribilē eū mōſtrabat: vñ ꝓcidētes adorauerūt eū. vident eni hominē: ⁊ agnoſcūt deū. RABA. Diuio aū nutu factū ē: q abierat ioſeph ne aliq male ſuſpitōis occaſio daret gētibꝰ. GLO. Qui lꝫ morē ſue gētis in donis offerendis ſequant: arabes eni auro: thure ⁊ diuerſis generibꝰ aromatū abūdant: tñ aliqd myſterij muneribꝰ demōſtrare volebāt. vñ ſeqꝉ: Apertis theſauris ſuis obtulerūt ei munera: aurū: thus: ⁊ myrrhā. GRE. Aurū quippe regi ꝯgruit: thus vō i dei ſacrificiū ponebat: myrrha autē mortuoꝝ corpa cōdiunt. AVG. i ſer. de epi. Aurū igit ſoluit q̄ſi regi magno: thus imolat vt deo: myrrha ꝑbet q̄ſi p ſalute oīuꝫ morituro. CHRY. Hec aūt ⁊ſi tūc nō itelligebāt: ſm q̄ſi myſteriū iſta gerebant: vel qd ſignificaret vnūquodqꝫ munꝰ: eoꝝ nihil ꝯtrariū ē. Grā eni que illos hec oīa facere hortabat: ipſa ordinauerat vniuerſa.

REMI. Et ſciēdū q iſti nō ſinguli ſingula obtulerūt: ſꝫ ſinguli tria: ⁊ ſinguli cū ſuis muneribꝰ regē deū ⁊ hominē ꝑdicauerūt. CHRY. in ho. verecūdent ḡ Martion ⁊ paulus ſamoſetanꝰ: q̄ nolūt videre: q̄ magi viderūt: q̄ eccleſie ſūt ꝓgenitores: deū i carne adorantes. qm̄ eni i carne erat: faſcie mōſtrāt ⁊ ꝑſepe. qm̄ aūt nō vt purū hoīem adorant: ſꝫ vt deū: demōſtrant dona q̄ deo offerre decēs erat. Cōfundant ⁊ iudei videntes ſe ꝑuentos a magis: ⁊ neqꝫ poſt illos venire ſtudēt. GRE. Poteſt ⁊ i his aliud itelligi. Auro nāqꝫ ſapia deſignat: Salomōe teſte: q̄ ait: Theſaurꝰ deſiderabilis requieſcit i ore ſapiētis. Thure qd̄ deo icēdit: virtꝰ orōnis exprimit: ſm illud: Dirigat orō mea ſicut incēſū i ꝯſpectu tuo. Per myrrhā vero carnis mortificatio figurat. Nato ergo regi aurū offerimus: ſi i ꝯſpectu eiꝰ ſapie lumie ſplēdemus. Thus offerimus: ſi p orōnū ſtudia deo redolere valeamꝰ. Myrrhā offerimꝰ: ſi carnis vitia p abſtinētiam mortificamus.

GLO. Tres aūt viri q̄ offerūt: ſignificant gētes de tribus partibꝰ mūdi veniētes. Theſauros aperiūt dū fidē cordis p ꝯfeſſionē oñdunt. Bñ aūt i domo docētes ne theſaurū bone cōſcie iactādo ꝓpalemꝰ. Offerūt tria munera: hoc ē fidē ſācte trinitatis. vel apertis theſauris ſcripturarū: hiſtoricū: moralē: ⁊ allegoricū ſenſū offerūt. vel logicā: phyſicā: ⁊ ethicā: dū illa fidei ſeruire faciūt.

Et rñſo accepto in ſōnis ne redirēt ad herodē: p aliā viam reuerſi ſūt in regionē ſuā.

AVG. i ſer. de epi. Herodes ipſius ſeūs ex timore crudelis voluit deſeuire. Sꝫ quō poterat cape cuꝫ: q̄ ipſas fraudes venerat āputare? Ut ergo eiꝰ fraus eluderet. ſeqꝉ: Et rñſo accepto. HIERO. Qui eni munera obtulerūt dño: ꝯñr rñſuꝫ accipiūt. Rñſū nō p angelū fieri dī: vt meritoꝝ ioſeph ꝑuilegiū demōſtraret. GLO. Fit autē hec rñſio p ipꝫ dñm: q2 nullꝰ aliꝰ viā reuerſiōis iſtituit niſi ille q̄ dicit: Ego ſū via. nō tñ loqt puer ad eos: ne diuinitas āte tp̄s reuelet: ⁊ vt vera hūanitas habeat. Dicit aūt: Et rñſo accepto. Sic eni moyſes tacitus clamat: ſic iſti pio affectu iterrogabāt qd diuina iuberet voluntas. Dicit aūt: Per aliā viā reuerſi ſūt i regionē ſuā. q̄a ifidelitati miſcēdi nō erāt iudeoꝝ. CHRY. in ho. Intuere aūt magoꝝ fidē q̄lit nō ſcādaliꝫati ſūt i ſeipſis dicētes: Si magnꝰ ē puer hic: q̄ neceſſitas fuge ē: ⁊ occulte receſſiōis? Hoc eni ē vere fidei nō q̄rere cās eoꝝ q̄ ꝑcipiūtur: ſed

tur: ſꝫ ſuaderi ſolū ab eis. CHRY. ſup matth. Si aūt magi xp̄m q̄ſi terrenū regē q̄ſiſſēt: inuenientes eū apud ipſū manſiſſēt: nūc aūt adorauerūt ⁊ reuerſi ſūt. Cū aūt reuerſi fuiſſent: manſerūt colētes deū magis q̄ añ: ⁊ ꝑdicantes multos erudierūt. Et deniqꝫ cū thomas iuiſſet ad ꝓuinciā illā adiūcti ſūt: ⁊ baptiꝫati facti ſūt exeqtores ꝑdicatiōis ipſiꝰ. GRE. Magnū vō nobis aliqd magi inuūt q i regionē ſuā p aliā viā reuertūt. Regio q̄ppe nr̄a paradiſus: ad quē Jeſu cognito redire p viā q̄ venimus ꝓhibemur. A regiōe etenī nr̄a: ſupbiēdo: viſibilia ſequēdo: cibū vetitū guſtādo diſceſſimꝰ. ſꝫ ad eā neceſſe ē vt flēdo: obediēdo: viſibilia ꝯtēnēdo: atqꝫ appetitū carnis refrenādo redeamꝰ. CHRY. ſup matth. Nec etiā erat poſſibile: vt q2 ab herode ad chriſtū veniſſent: redirēt ad herodē. q. n. relicto xp̄o ad diabolū trāſeūt p peccatū: frequēter p pñiam reuertunt ad xp̄m. Qui eni fuit i innocentia: dū neſcit qd ſit malū: facile decipit. Sꝫ cū expertus fuerit malū qd̄ iuenit: ⁊ recordat bonū qd̄ pdidit: ꝯpunctus redit ad deū. Qui aūt relicto diabolo venit ad xp̄m difficile redit ad diabolū: q2 dū gaudet in bonis que inuenit: ⁊ recordat mala q̄ euaſit: difficilē redit ad malū.

Qui cū receſſiſſent: ecce angelus dñi apparuit in ſōnis ioſeph dicēs: Surge ⁊ accipe puerum ⁊ matrē eius: ⁊ fuge in egyptū: ⁊ eſto ibi vſqꝫ dū dicam tibi. Futurū ē eniꝫ: vt herodes querāt puerū ad pdendū eū. Qui conſurgēs accepit puerū ⁊ matrē eius nocte ⁊ ſeceſſit in egyptuꝫ. Et erat ibi vſqꝫ ad obitum herodis: vt adimpleretur qd̄ dictum eſt a dño per prophetaꝫ dicentē: Ex egypto vocaui filium meum.

RABA. Hic ꝑtermittit matheꝰ dieꝫ purificatiōis in q̄ oportebat ꝑmogenitū offerri i tēplo: ⁊ agnum vel par turturū: nō aūt colūbarū. Et quāuis timerēt herodē: tñ nō ſūt auſi trāſgredi legē: qn ad tēplū pueꝝ deferrēt. Cū itaqꝫ rumor de puero iā inciperet dilatari: mittit āgelꝰ q̄ i egyptū faciat puerū trāſportari. vñ dicit: Angelꝰ do. ap. in ſo. ioſeph. REMI. Per hoc q ſemp āgelꝰ ioſeph in ſōnis appuiſſe dī myſtice deſignat: q2 illi q̄ a curis terrenis: ⁊ ſecularibꝰ negocijs qeſcūt: ꝑfrui āgelica viſione merēt. Dicit ergo ei: Sur. ⁊ acci. pue. ⁊ ma. eiꝰ. HILA. Cū deſpōſatā eā iuſto ſignificabat: ꝯiugē nūcupauit: ſed pꝰ partū mr̄ tm̄ Jeſu oñdit: vt queādmodū iuſto ioſeph deputaret marie i v̄ginitate ꝯiugiū: ita venerabilis eius oñderet i ieſu mr̄is v̄ginitas. CHRY. ſup mat. Non aūt dicit: accipe mr̄ēꝫ ⁊ puerū eiꝰ: ſꝫ ecōuerſo: q2 nō ꝓpt mr̄em puer natꝰ ē: ſꝫ ꝓpt puerū mr̄ ꝑparata ē. Seqꝉ: Et fuge i egyptū. Quō autē filiꝰ dei añ hoīem fugit: aut q̄s liberet de inimici: ſi ⁊ ipſe inimicos ſuos timet? Et ꝑmū q̄dē oꝫ vt regulā hūane nature quā ſuſcepit ꝯſuet: ⁊ i hac pte: q2 hūane nature ⁊ puerilitati ꝯuenit fugere ptātē minātē: deide vt ceteri xp̄iani cū neceſſitas ꝑſecutionis aduenerit fuge nō erubeſcāt. Sꝫ q̄re in egyptū? Recordatꝰ ē eni dñs q̄ nō in finē iraſcit: quāta mala fecerit ſup egyptū: iō mittit filiū ſuū i eā: ⁊ dat illi magne recōciliatiōis ſignū: vt decem plagas egypti vna medicina ſanaret: vt ppl's q̄ añ fuerat ꝑſecutor ppli ꝑmogeniti: cuſtos fieret filij vnigeniti. vt q2 illi violēter dñati ſūt: iſti cū deuotione ſeruirēt: vt iā nō irēt ad mare rubꝝ demergēdi: ſꝫ vocarent ad aq̄s baptiſmatis viuificādi. AVG. i ſer. de epi. Audi etiā magni myſterij ſacrm̄. Moyſes aliqñ i egypto ꝑfidis clauſerat diē: illuc xp̄s adueniēs ſedētibꝰ in tenebris reddidit lucē. fugit: vt illuminaret: nō fugit vt lateret. Seqꝉ: Et eſto ibi vſqꝫ dū di. tibi: futurū ē eni: vt hero. pue. q̄rat ad pdendū eū. Putabat eniꝫ infelix tyrānꝰ ſaluatoris aduētu regali ſe ſolio detrudēdū: ſꝫ nō ita ē. non ad hoc venerat chriſtꝰ vt alienā gloriā inuaderet: ſꝫ vt ſuā donaret. Seqꝉ: Qui cōſur. acce. pue. ⁊ ma. eiꝰ noc. ⁊ ſeceſſit i egyptū. HILA. ſ. idolis plenā: Jā. n. poſt iudeorū inſectationē iudeā relinquēs: ignorātiā ſeculi colēdꝰ inferꝉ. HIERO. Qñ igit tollit puerū ⁊ matrē eiꝰ vt i egyptū trāſeat: nocte tollit i tenebris. qñ vō reuertit i iudeā: nec nox: nec tenebre ponūt in euāgelio. CHRY. ſup matth. Oīe eni ꝑſecutiōis āguſtia nox ē: refrigeriū autē dies. RABA. Uel q̄a luce vā recedēte lucis ipꝰ mores in tenebris remāſerūt: ipſa vero rediēte illuminantur.

CHRY. i ho. Uide aūt ſtatiꝫ ipſo nato tyrānū inſanientē: ⁊ q mr̄ cū puero ad extraneā effugat regionē: vt ſi tu icipiens alicui ſpirituali rei deſeruire: videaris tribulari: nō turberis: ſꝫ oīa viriliꝉ feras hoc hñs exēplum. BE. Qd̄ eni dñs a parētibꝰ ſublatꝰ ē in egyptū: ſignificat electos ſepꝰ maloꝝ iprobitate ſuis effugādos ex ſedibus: vel etiā exilio dānādos. Si qdē ipſe q̄ ſuis erat ꝑceptus: Cū vos ꝑſecuti fuerit i vnā ciuitatē: effugite i aliaꝫ: ꝑmꝰ fecit qd̄ ꝑcepit: fugiēdo hoīem q̄ſi hō i terra: quem ſtella magis paulo añ adorādū mōſtrauit ex celo. REMI. Quāt dñs in egyptū iturꝰ erat: ꝑdixerat eſaias dicēs: Ecce dñs aſcēdet ſup nubē leuē ⁊ igredietur egyptū: ⁊ diſpdet ſimulacra egypti. REMI. Cōſuetudo aūt fuit iſtiꝰ euāgeliſte oīa q̄ dixit ꝯfirmare: ⁊ hoc iō: q2 iudeis ſcribebat: Jōqꝫ ſubiūgit: Ut adiple. qd̄ dcm̄ ē a do. p ꝓphe. dicē. Ex egy. vo. fi. meū. HIERO. de optio genere iterptādi: Hoc. lxx. iterptes nō hñt: ſꝫ in Oſee ꝓpheta iuxta hebraicā ſcribit v̄itatē: Quia puer iſrl ⁊ dilexi eū. Ex egypto vocaui filiū meū: p quo. lxx. trāſtulerūt: Quia paruulꝰ ē iſrl ⁊ dilexi eū: ex egypto vocaui filiuꝫ meū. HIERO. ſup oſee: Hoc aūt teſtimonio vtit euāgeliſta: q2 hec typice referūt ad xp̄m. Notādū. n. q i hoc ꝓpheta: ⁊ i alijs ita de aduētu xp̄i: ⁊ vocatiōe gētiū prenūciat vt radix hiſtorie nō penitꝰ deſerat. CHRY. in ho. Eſt etiā ꝓphetie lex multa multotiēs de alijs: cōpleri autē in alijs: ſic de ſymeone ⁊ Leui dcm̄ ē. Diuidā eos i iacob: ⁊ diſpgā in iſrl: qd̄ nō i eis ſꝫ i nepotibꝰ ꝯpletū ē. qd̄ ⁊ hic apparet. Chriſtꝰ eni natura dei filꝰ ē: ⁊ ſic in eo ve ꝓphetia ꝯplet. HIERO. Poſſumꝰ autē ⁊ hūc locū ꝯſolari: ⁊ inducēꝰ teſtimoniū ex numeris: Deꝰ ex egypto vocauit eū: glia eiꝰ ſic vnicornis. REMI. Per ioſeph aūt deſignat ordo ꝑdicatoꝝ: p Mariā ſacre ſcripture: p puerū noticia ſaluatoris: p ꝑſecutionē herodis ꝑſecutio quā paſſa ē ecclia i hieroſolymis: p fugā ioſeph in egyptū trāſitus ꝑdicatoꝝ ad gētes ifideles: Egyptꝰ. n. tenebre iterptat. p tp̄s quo fuit i egypto ſpaciū tpis ab aſcenſione dñi vſqꝫ ad aduentū antichriſti: p obitum herodis extinctio inuidie in cordibus.

Tūc herodes videns quoniā illuſus eſſet a magis: iratus eſt valde: ⁊ mittēs occidit oēs pueros q erāt in bethleē ⁊ in oibus finibus eius a bimatu ⁊ infra: ſm tēpus qd̄ exq̄ſierat a magis.

CHRY. ſup matth. Poſtq̄ paruulꝰ ieſus magos ſuo iperio ſubiugauit: non ptāte corpis ſꝫ grā ſpūs iraſcebat herodes: q2 q̄s ipe ſedēs i throno regni ſuadere nō potuit: his ieſus paruulꝰ placuit i ꝑſepio iacēs: deide ꝯtēnentes eū magi addiderūt cās doloris. vñ dī: Tūc hero. videēs qm̄ illu. eēt a magis ira ē valde. Illa eni regū ira magna ⁊ iextinguibil' ē: quā regni zelꝰ accēdit. Sꝫ qd fec? Mittēs occidit oēs pueros. Sic. n. beſtia vlnerata: qcqd oculꝰ eiꝰ occurrit: q̄ſi actorē ſui vulneri dilaniat: ſic ⁊ ille deluſus a magi irā ſuā ſup paruulos diffūdebat. Dicebat. n. cogitāsi furore: Certe magi puerū inuenerūt: quē regnaturū dicebāt: nā rex regni zelo repletꝰ de his oīa timet: oīa ſuſpicat. Jō ḡ miſit ⁊ interfec oēs paruulos: vt vnū inueniret in oibꝰ. AVG. i ſer. de epi. Et dū iſequit xp̄m regi nr̄o coeuū: pcurauit exercitū ſtolis victricibus cādidatum.

AVG. in ſer. de inocētibꝰ: Ecce ꝓphanꝰ hoſtis beatis paruulꝭ nūq̄ tātū pdere potuiſſet obſeq̄o q̄tū ꝓfuit odio nā q̄tū ꝯtra eos iniq̄tas abūdauit: tātū grā b̄ndictionis

eliſiſſe. IDEM. O paruuli beati qui de vſa corona dubitabit i paſſiõe p xpo: q etiã paruul' baptiſmũ pdeſſe nõ extimat xpi: nõ q nat' hãc potuit pdicatores ãgelos narratores celos: adoratores magos: potuit ⁊ illis ne p eo ſic morirẽt pſtare: ſi ſciret illa morte periuros: ⁊ nõ potius maiore felicitate victuros. Abſit vt ad liberandos homines xps veniẽs de illo pmio q p illo interfecerãt: nihil egerit q pẽdẽs i ligno p eis a qb' interficiebat: orauit. RABA. Nõ ẽ aũt ↄtẽt' vaſtatiõe bethleẽ: ſz adiacẽtia loca vaſtauit: nec vllã miſericordiã etatis habuit a filio vni' noctis vſqz ad filiũ duoꝝ ãnoꝝ: qn oẽs occideret. vñ ſubdit: In bethleẽ ⁊ i oib' finib' ei' a bimatu ⁊ infra.

AVG. i ſer. de epi. In celo cui viderãt magi ignotiſſimã ſtellã nõ aũ paucos dieꝝ: ſz aũ ſinẽ biẽnij ſic inquirẽti herodi patefecerũt. vñ a bimatu ⁊ infra occidit infãtes: p pt qd ſeqt: ſz tpe qd exqſierat a magis. AVG. i ſer. de ino. Uel q2 timebat ne puer cui ſidera famulãt: ſpẽm ſuã paulo ſup etatẽ vel infra trãſformaret: vel etatẽ ſui tpis occultaret: ideo videt pueros a bimatu vſqz ad pueros vnius diei interfeciſſe. AVG. de cõ. euã. Uel aliquoꝝ magis ↄpinquãtiũ piculo p terrorib' agitat': herodes ab illa cura. ſ. inficiẽdi pueros mẽte ab rẽpta i alijs potius occupat. vel potuit credere magos fallacis ſtelle viſiõe deceptos poſtea q nõ inuenerũt quẽ natũ putauerant: erubuiſſe ad ſe redire: atqz ita timore depulſo a pſequẽdo puero querere: ⁊ ſic ↄpletis dieb' purgatiõis tute cũ illo aſcẽdere potuerũt. Quis eni nõ videat vnũ illũ diẽ regẽ multis occupatũ latere potuiſſe: deide vulgatis reb' q in tẽplo dicte facteqz fuerãt: herodes ſenſit ſe a magis illuſũ: ac deide ſic hic dr: multos infãtes occidit. BEDA in ho. In hac aũt morte pueroꝝ: oĩum xpi martyrũ pcioſa ẽ mors deſignata: q paruuli occiſi ſũt: ſignificat p humilitatẽ meritũ ad martyriũ pueniẽdũ gloriã: q in bethleẽ in oib' finib' ei' occiſi ſũt: oñdit in iudea. vñ eccl'ie cepit origo: ⁊ vbiqz p orbẽ pſecutionẽ ſecuturã. q bimi occiſi ſũt: doctrina et operatiõe pfectos iudicãt. Qui vo infra ſimplices: q illi qdẽ occiſi ſũt: ⁊ chriſtus euaſit: inſinuat corpora martyrũ ab impijs poſſe perimi: ſz xpz ab eis nõ poſſe auferri.

Tũc adimpletum eſt: quod dictũ eſt p hieremiã pphetã dicentẽ: Uox in rama audita ẽ: ploratus ⁊ vlulat' multus: rachel plorãs filios ſuos ⁊ noluit conſolari: quia non ſunt.

Quia euãgeliſta horrore impleuit auditorẽ crudelẽ occiſionẽ. CHRY. in ho. Narrãs rurſus mitigationẽ apponit: oñdẽs q hec nõ fcã ſit deo nequeũte phibẽ atqz ignorãte: ſz p pphaꝝ pdictẽ. vñ dic: Tũc implet ẽ. HIER. ſup hiere. Hoc hieremie teſtimoniũ matthe' non ſm hebraicã vitatẽ: nec iuxta. lxx. ptulit. Ex q pſpicuũ ẽ euãgeliſtas ⁊ aplos nõ interptatõnẽ alicui' ſecutos: ſz tanq hebreos qd legebãt hebraice ſuis ſmonib' expreſſiſſe. HIERO. ſup mat. Qd aũt dr: In rama. nõ putem' loci nomẽ eẽ: qd ẽ iuxta Gaba: ſz Rama excelſũ interptat: vt ſit ſẽſus. Uox i excelſo audita ẽ. i. lõge lateqz diſpſa. CHRY. ſup mat. Uel qm de morte inocẽtiũ: ideo i excelſo audiebat: ſm illd: Uox paupis penetrat nubes. Qd autẽ dicit Plorat': fletũ paruuloꝝ oñdit. Qd aũt dicit Ululat': matrũ ſignificat lamẽtũ. i paruulis aũt mors faciebat finẽ doloris: i matrib' aũt ſemp p memoriã reparat. ⁊ ideo dic: Ululat' mult': rachel plorãs filios ſuos. HIE. De rachel nat' ẽ beniamin: i cui' tribu nõ ẽ bethleẽ. Querit g quõ rachel filios iude. i. filios bethleẽ qſi ſuos plorat: Rñdebim' breuit: q2 ſepulta ſit iuxta bethleẽ i effrata: ⁊ ex corpuſculi hoſpitio mrĩs nomẽ accepit. Siue qm iuda ⁊ beniamin due tribus iũcte erãt: ⁊ herodes preceperat nõ ſolũ i bethleẽ interfici pueros: ſz ⁊ i oib' finib' ei' p occiſionẽ bethleẽ intelligim' multos etiã beniamin fuiſſe ceſos. AVG. de q. no. ⁊ ve. te. Uel q2 filij beniamin q ad rachel ptinẽt: olim a reliqs tribub' extincti ſũt: ⁊ i pñti q i futuro extã. Tũc g rachel cepit filios ſuos plãgere: qñ filios ſororis ſue i tali cã vidit occiſos: vt eterne vite hẽdes exiſterẽt: cui. n. aliqd aduerſũ euenit: ex felicitate alteri' aliena miſere luget. REMI. Aſſũpſit aũt ſcãs euãgeliſta ad exaggerãdã magnitudinẽ luct': vt dicat etiam rachelẽ mortuã ploraſſe filios ſuos: ⁊ noluit ↄſolari: q2 nõ ſũt. HIERO. Et hoc ſm duplicẽ intelligẽtiã: ſiue q eos i eternã mortuos extimaret: ſiue q ſe ↄſolari nollet de his: quos ſciuit eẽ victuros: vt ſit ſenſus: Noluit ↄſolari de hoc q nõ eẽt. HILA. Nõ eni nõ erãt hi q mortui putabant: i eternitatis eni pfectũ p martyriũ gliã efferebãt. ↄſolatio aũt rei amiſſe erat pſtãda: nõ aucte. HILA. ſup matth. Rachel eccle typũ prebẽs diu ſterilis: nũc fecũda. hui' plorat' ex filijs nõ idcirco q2 peremptos dolebat audit: ſz q2 ab his pimebat: quos filios retinere voluiſſet. RABA. Uel ſignificat eccliam qdẽ plorare ſcõꝝ de hoc ſeculo ablatiõe: ſz nõ ita velle ſe ↄſolari: vt q ſeculũ morte vicerũt: rurſus ad ſcli certamia ſecũ redeãt toleranda: q2 nõ ſũt vltra reuocãdi i mũdũ. GLO. Uel nõ vult ↄſolari i pñti: q2 nõ ſũt: ſz oẽm ſpem ⁊ ↄſolatiõnẽ ad eternã trãſmittit vitã. RABA. Bñ aũt rachel: q2 ouis vel vidẽs dr: eccliam figurat: cui' tota intentio vt deũ ↄtẽplet: inuigilat. ⁊ ipſa ẽ ouis cẽteſima quã paſtor in humeris reportat.

Defũcto autẽ herode: ecce angelus dñi apparuit in ſõnis ioſeph in egypto dicẽs: Surge ⁊ accipe puerũ ⁊ matrẽ eius: ⁊ vade in terrã iſrael. Defuncti ſunt eniz qui querebant animam pueri.

Ex eccleſiaſtica hiſtoria: Cũ p ſacrilegio: qd herodes i ſaluatorẽ ↄmiſerat: ⁊ ſcelẽ qd iniq vox ei' pegerat: vltio eũ diuina purgẽt i mortẽ: corp' ei' vt ioſeph' refert: morbus inuaſit diuerſus: ita vt diceret a vatib' nõ morbi corporis hec: ſz diuine vltiõis eẽ ſupplicia: ipſe aũt furore iã plen' nobiliores ⁊ pmarios ex oi iudea ad ſe colligi ⁊ recludi iubet i carcẽ: mãdãs ſtatĩ vt ſpm exhalaſſet oẽs interfici: vt ei' obitũ ois iudea defleret inuita. Paulo aũt añ q nouiſſimũ ſpm redderet: Antipatrũ filiũ ſuũ iugulauit: p' duos pueros qs añ necauerat. ſ. alexãdrũ ⁊ ariſtobolũ. Talis igit herodis fili': q digna ſupplicia ſcelẽ: qd i bethleẽ erga paruulos geſſerat: ⁊ p inſidijs ſaluatoris exactus ẽ: ab euãgeliſta deſignat cũ dic: Defũcto aũt herode. HIERO. Multi ppt ignorãtiã hiſtorie labũt i errorẽ: putantes eũdẽ eẽ herodẽ: a quo i paſſiõe dñs irridet: ⁊ qui nũc mortu' eẽ refert. Ergo herodes ille qui cũ pilato poſtea amicitias fecit: hui' herodis fili' ẽ: frat archelai quẽ Tyberi' ceſar lugdunũ relegauit: fratreqz ei' herodẽ ſucceſſorẽ regni fecit. Primo g herode defũcto: Ecce apparuit angel' dñi i ſõnis ioſeph i egypto dicẽs: Surge ⁊ accipe pueꝝ ⁊ mrẽz ei'. DIONY. i cele. hierar. Uide qm ⁊ ipſe ieſus ſupcaeleſtib' eẽntijs exiſtẽs: ad id qd ſm nos ẽ immutabilit' veniẽs nõ refugit ad ſe ordinatã ⁊ aſſũptã humanã ordinationẽ: ſz obediẽs ſubdit' dei pris p angelos diſpoſitiõib': ⁊ p medios ipſos ãnũciat ioſeph a pre diſpoſita filij ad egyptũ receſſio: ⁊ iterũ ad iudeaz ex egypto trãſductio. CHRY. Uides eni q2 ioſeph ad miſteriuz Marie erat elect': eũte eni illa i egyptũ ⁊ redeũte: qs miſteriũ ei tãte neceſſitat' implerer: niſi deſpõſata fuiſſet: Nã i pma qdẽ facie maria pueꝝ nutriebat ⁊ ioſeph ↄſeruabat. reuera aũt puer ⁊ matrẽ nutriebat: ⁊ ioſeph tuebat. ſeqt: Et vade i trã iſrl. Quaſi medic'. n. deſcẽdit i egyptũ vt viſitaret eã lãguẽtẽ errorib': nõ vt remaneret i ea. Ratio aſſignat cũ ſubdit: Defũcti ſũt enim: qui querebãt aiam pueri. HIER. Ex hoc loco intelligim' nõ ſolũ herodẽ: ſed etiã ſacerdotes ⁊ ſcribas eo tpe necẽ dñi fuiſſe meditatos. REMI. Sz ſi multi fuerũt: quõ in tã breui ſpacio extincti ſũt: q2 vt dcm ẽ: herode mortuo occiſi ſũt oẽs maiores q i cuſtodia tenebant. CHRY. ſup mat. Qd dr ↄſilio facti eẽ: q2 ↄſcẽſerũt herodi: vt inqreret puerum ⁊ occidẽt: q ſcriptũ ẽ: Turbat' ẽ herodes ⁊ ois hieroſolyma cũ illo. REMI. Aut certe locut' ẽ euãgeliſta per ſpẽm tropi qñ multi ponunt p vno. In hoc aũt q dicit: Aiam pueri: deſtruunt heretici q dixerũt xpm nõ ſuſcepiſſe aiam: ſz loco aie habuiſſe diuinitatẽ. BEDA i ho. Qd autẽ occiſis p dño pueris herodes nõ lõge poſt obijt: ⁊ ioſeph dñm ẽe ↄuerſe ad terrã iſrl reduxit: ſignificat oẽs pſecutiões q ↄtra eccliãꝝ erãt moliẽde: pſecutoꝝ morte vindicãdas: ⁊ pacẽ eccl'ie deniuo reddẽdã: ⁊ ſcõs q latuerãt ad ſua loca reuerſuros. vel q defuncto herode: redit ad terrã iſrl ieſus: denũciat q Enoch ⁊ Helia pdicãtib': iudei ſopita moderne inuidie flãma fidẽ vitatis accipiẽt.

Qui ↄſurgens accepit puerũ ⁊ matrẽ eius: ⁊ venit in terrã iſrael. Audiẽs autẽ q archelaus regnaret i iudea p herode patre ſuo timuit illo ire: ⁊ admonit' in ſõnis ſeceſſit i partes galilee. Et veniẽs habitauit in ciuitate q vocat nazareth: vt adimpleret qd dcm ẽ p pphetas: qm nazare' vocabit.

GLO. Angelice admonitiõi ioſeph nõ inobediẽs fuit. vñ ſeqt: Qui ↄſur. acce. pue. ⁊ ma. ei' ⁊ ve. i terrã iſrl. Nõ eni determinauerat ãgel': i quo loco tre iſrl: vt dubitãte ioſeph iterũ reuertat: ⁊ frequẽtiori viſitatiõe ãgeli certior redderet. vñ ſeqt: Audiẽs aũt q archelaus regnaret i iudea p herode pre ſuo: timuit illo ire. Ex hiſtoria ioſephi Habuit ſiqdẽ herodes vxores. xx. ex qrũ ſeptẽ numero ſã ſuſcepit ſobolẽ: pmogenit' ei' ãtipr ex ioſida: alexander: ⁊ ariſtobol' ex mariamne: archelaus ex mathaca ſamaritide: herodes ãtipas q poſtea tetrarcha fuit: ⁊ philipp' ex cleopatra hieroſolymitide. Trib' igit primis ab herode interfectis: ⁊ poſt mortẽ ei' occaſiõe teſti pris: archelao gubernationẽ regni vſurpãte: ⁊ cã de ſucceſſione regni ad ceſarẽ auguſtũ delata: tandẽ de ↄſilio ſenat' oẽs herodis monarchiã diſtribuit: mediã partẽ. ſ. idumeã ⁊ iudeã tradẽs archelao ſub noĩe tetrarchie: pollicit' ſe ſacturũ eũ regẽ: ſi ſe dignũ pbuiſſet. Mediã vo pte i duas ſecuit tetrarchas: ſeceſſitqz galilea i partẽ herodis tetrarche: Iturei vo ⁊ traconitidis regio philippo. Fcũs ẽ ergo poſt herodẽ defũctũ archela' qſi dyarch': qd dñs gen' hic regnũ appellat. AVG. de cõ. euã. Sz hic aliqs qret: quõ ſic lucas narrat: ibãt pẽtes ei' p oẽs ãnos penitẽtie i hierlm: ſi archelai timore ibi phibebant accedere: Hoc diſſolui nõ ẽ difficile: fieri eni poterat vt p diẽ feſtũ iter tã ingẽtẽ turbã latenter aſcẽderẽt mox reuerſuri: cũ tñ alijs dieb' habitare metuerẽt: vt nec ſolẽnitate pterniſſa eẽnt irreligioſi: nec i ↄtinua mãſiõe pſpicui. Iſte quoqz intellect' pz vt q lucas dicit p oẽs ãnos eos aſcẽdere ſolitos i hierlm: tũc accipiam' fcm: cũ iã nõ metueret archelaus: q ſm hiſtoriã ioſephi ſolũ. ix. ãnis regnauit. Seqt: Et admonit' i ſõnis ſeceſſit i partes galilee. Sz forte hic qſpiã moueat cũ matthe' dixerit: ideo timuiſſe ioſeph cuz puero redeũtẽ ire i iudeã: q2 cũ pre ſuo herode archela' fili' ei' regnabat: quõ potuit ire i galileã: vbi ali' fili' eius herodes tetrarcha erat: vt lucas teſtat. Quaſi vero ipſa ſint tpa qb' puero timebat: q lucas ↄmemorauit: q vſqz adeo mutata erãt: vt i ipſa iudea nõ rex eẽt archela': ſed pſes pilat'. GLO. Sz tũc qrit: qre nõ timuit ioſeph in galileã ire: cũ ⁊ ibi archelaus regnaret: ſz meli' potuit latere cũ puero i nazareth q in hierlz vbi erat caput regni archelai. CHRY. i ho. Et etiã q2 villã natiuitatis mutauit: res obũbrat: ipet' eni ois erat aduerſus bethleẽ ⁊ fines ei'. Uenit igit ioſeph i nazareth ⁊ piculũ fugiẽs ⁊ i patriã rediẽs. vñ ſequit: Et ve. habi. i ciui. q voca. naza. AVG. de cõ. euã. Forte ⁊ hoc mouet: quõ dicat matthe' ppterea cũ puero ieſu parẽtes ei' iſſe i galileã: q2 metu archelai i hierlm ire noluerit: cũ ppterea magis iſſe galileã videãt: q2 ciuitas eoꝝ erat nazareth galilee: ſic lucas nõ tacuit: Sz intelligẽdũ ẽ: vbi ãgel' in ſõnis i egyptũ dixit ad ioſeph: Uade i terrã iſrl: ſic intellectũ pmo eẽ a ioſeph: vt putaret recti' eẽ pgere i iudeã: ipa eni pmit' intelligi potuit tra iſrl. Poſtq vo ↄperit ibi regnare archelaũ noluit obijcere ſe piculo: cũ poſſz terra iſrl etiã a galilea intelligi: q2 ⁊ ipſã ppls iſrl icolebat. Quãq poſſit ⁊ aliter ſolui: q2 potuit videri parẽtib' xpi nõ eẽ habitãdũ ibi cuz puero: niſi in hieruſalem vbi erat templum dñi: ⁊ illuc iuiſſẽt niſi archelai pñtia terreret. Nõ aũt diuinit' iubebant in iudeã vel hierlm habitare: vt de archelao qd timebãt ↄtẽneret: ſz i terra iſrl in q etiã vt dcm ẽ poterat intelligi galilea. HILA. Uerũ typica ↄſeruata ẽ: ioſeph eni aploꝝ tenet ſpẽm qbus xps circũferẽd' ẽ tradit'. Hi tãq herode mortuo. i. pplo ei' i paſſiõe dñi depdito: iudeis pdicare ſũt iuſſi: miſſi. n. erãt ad oues pditas dom' iſrl. ſz manẽte hereditarie infidelitatis dñatu metuũt: ⁊ receduũt p viſũ: admoniti ſpũs ſci donũ i gẽtib' ↄtẽplãtes ad eã ↄuerterũt xpm. RABA. Uel hec vltima tpa eccl'ie deſignat: qñ plurimis iudeoꝝ ad pdicationez enoch ⁊ helie ↄuerſis: ceteri ad inſtinctũ antixpi cõtra fidẽ pugnabunt. Pars igit iudee i q regnabat archela' antixpi ſeqces oñdit. Nazareth aũt galilee quo trãſfert xps partẽ eiuſdez gẽtis q fidẽ ẽ ſuſceptura deſignat. vñ galilea trãſmigratio nazareth aũt flos virtutũ interptat: q2 eccl'ia quo ardẽti' a terrenis ad celeſtia trãſmigrat: eo magis virtutũ flore ⁊ germine abũdat. GLO. Huic aũt pphete teſtimoniũ adiũgit dicẽs: Ut iple. qd di. ẽ p pphe. q. naza. voca. HIERO. Si fixũ de ſcripturis poſuiſſet exẽplũ: nunq diceret: Qd dcm ẽ p pphetas: ſz ſimplr: Qd dcm ẽ p pphetã. Nũc aũt pluralr pphas vocãs: oñdit ſe nõ vba de ſcripturis ſũpſiſſe. Nazareus interptat ſcũs: ſcm aũt dñm futurũ ois ſcriptura ↄmemorat. Poſſumus ⁊ alit dicẽ q etiã eiſdẽ vbis iuxta hebraicã vitatẽ in Eſaia ſcriptũ ſit: Exiet virga de radice ieſſe: ⁊ nazareus de radice ↄſurget. CHRY. in ho. Aut forte legerũt ⁊ aliquos pphetas ita dicẽtes: q nõ ſũt nobis canonizati: ſic Nathan ⁊ Eſdra. Et qm hoc pphetatũ erat: manifeſtat philippus dicẽs ad nathanaelẽ quẽ ſcripſit moyſes i lege. Inuenim' ieſũ a nazareth. vñ etiã priũs xpiani nazarei vocabant: ſz apud antiochiã mutatũ ẽ hoc nomẽ: ⁊ dicti ſũt xpiani. AVG. de cõ. euã. Hec aũt ola q ſũt a natura rõne magoꝝ: ⁊ deiceps lucas tacet: hoc pinde cognoſcẽdũ q deinceps ad cetera valeat ſic vnuſquiſqz euãgeliſtaꝝ ↄtexere narrationẽ ſuaz: vt tanq nihil ptermittẽtis ſeries digeſta videat. tacitis. n. q nõ vult dicẽ: ſic ea q vult dicẽ illis q dicebat adiũgit: vt ipa ↄtinuo ſeq videant. Sz cũ alter dicit ea q alter tacuit: diligẽter ordo ↄſiderat' idicat locũ: vbi ea potuerit a q ptermiſſa ſũt trãſilire. CA. III.

In diebus aũt illis venit ioãnes baptiſta pdicãs in deſerto iudee ⁊ dicẽs: Penitentiam agite appropinqbit. n. regnũ celoꝝ. Hic ẽ. n. de quo dcm ẽ p eſaiã pphetã dicẽtẽ: Uox clamantis in deſerto parate viam dñi: rectas facite ſemitas eius.

CHRY. ſup matth. Sol appropians añq appareat: mittit radios ſuos: ⁊ facit albeſcere orientẽ: vt precedẽs aurora aduẽtũ diei demonſtret: ſic dñs natus i mũdo anteq appareat p doctrinã: ſpũs ſui fulgore trãſmiſſo illuminauit ioannẽ: vt pcedẽs ille aduẽtũ ãnunciet ſaluatoris. ⁊ ideo poſt ortũ xpi enarratã doctrinã eius enarraturus euãgeliſta ⁊ baptiſmũ in quo teſtimoniũ habuit de precurſore: ⁊ baptiſta premittit dicẽs: In diebus aũt illis venit ioan. bapti. pdi. in deſerto. REMI. His aũt verbis hti ioãnis nõ ſolũ tẽpus ⁊ locũ ⁊ pſonã: ſz etiam officiũ ⁊ ſtudiũ demonſtrat. Tẽpus generale demõſtrat cũ dicit: In diebus autẽ illis. AVG. de con. euã. Hoc aũt tẽpus lucas p terrenas ptãtes expreſſit cũ dixit: Anno. xv. Sed intelligerẽ debemus mattheũ cũ diceret: In

dicebꝰ illis: in multo longiori ſpacio agitur volūit. moꝛ
enīz vt narrauit regreſſū de egypto cōtinuū qꝺ vſqꝫ tpe
pueritie vel īfantie factū ē: vt poſſit ſtare qꝺ lucas de illo
cū. xij. eēt annoꝝ narrauit. ꝯtinuo intulit: In dieb⁹ illis il
lis. nō vſqꝫ pueritie tm̄ illius dies inſinuās: ſꝫ oēs dies
ab eius natiuitate vſqꝫ quo ꝑdicare cepit ioānes. RE
MI. Perſonā oñdit cū dicit Uenit ioānes. i. manifeſtauit
ſe q̄ tādiu pꝛiꝰ latuerat. CHRY. in ho. Sꝫ q̄re neceſſa
riū fuit vt ioānes xp̄m ꝑueniret opeꝝ teſtimonio xp̄m
ꝑdicāte. Primo qdē vt hic xp̄i dignitatē diſcas: ꝙ ſic pat
ita ⁊ ipſe ꝓphetas hꝫ: ſm̄ illud zacharie: Et tu puer ꝓphe
ta altiſſimi vocaberis: deinde vt nullā cām inuerecūdie
iudeis relinq̄t: qꝺ ⁊ ipſe demōſtrat dicēs: Uenit ioānes
neqꝫ mādūcās neqꝫ bibēs: ⁊ dicūt demoniū hꝫ. venit fi
lius hoīs manducans ⁊ bibens: ⁊ dicitis: Ecce homo
edax. Sꝫ ⁊ aliter neceſſariū erat ab alio pꝛiꝰ dici q̄ de chꝛi
ſto erāt: ⁊ non ab ipſo: alīs iudei q̄d dixiſſent q̄ poſt teſti
moniū ioānis dixerūt: Tu teſtimoniū ꝑhibes de teipſo:
teſtimoniū tuū nō ē verū. REMI. Officiū ſubiūgit cū
dicit: Baptiſta. in quo dn̄o viā ꝑparauit. niſi enī baptiꝫari
hoīes ꝯſueſcerēt: baptiſmū xp̄i abhoꝛrerēt. Studiū oſtē
dit cū ait: Pꝛedicās. RABA. Quia etiā xp̄s ꝑdicaturꝰ
erat. poſtq̄ enī viſū fuit idoneū tp̄s. ſ. circa. xxx. ānos in
cipiēs ꝑdicationē ſuā: viā dn̄o ꝑparauit. REMI. Lo
cū ſubiūgit dicēs: In deſerto iudee. MAX. Ubi ad ꝑ
dicationē eiꝰ nec inſolēs turba ꝯſtreperet: nec īfidelis au
ditoꝛ rediret: ſꝫ hi audire poſſent q̄ ꝑdicationē cura diui
ni cultꝰ expeterēt. HIERO. ſup Eſaiā: Uel in hoc cō
ſiderādū ē ꝙ ſalutare dei ⁊ glīa dn̄i nō ꝑdicat in hierlm:
ſꝫ in ſolitudine eccl'ie ⁊ in deſerta gētiū multitudine. HI
LA. Uel etiā ad iudeā venit deſertā dei frequētatiōe nō
ꝑpli: vt ꝑdicatiōis locꝰ coꝝ q̄bꝰ ꝑdicatio erat miſſa ſoli
tudinē teſtaret. GLO. Uel typice deſertū ſignificat vi
tā a mūdi illecebꝛis ſegregatā: que penitentibus ꝯpetit.
AVG. i li. de pn̄ia: Niſi aūt peniteat aliquē vite veteri
nouā nō pōt ichoare. HILA. Et iō pn̄iaꝫ regno celo
rū appꝛopinquāte ꝑnūciat: ꝑ quā ē reditꝰ ab erroꝛe: re
curſus a crimine: ⁊ poſt vitioꝝ pudoꝛē ꝑfeſſio deſinēdi
dicēs: Pn̄iam agite. CHRY. ſup matth. Ubi manife
ſtat in ipſo pꝛīcipio: qꝛ benigni regis ē nūcius: nō. n. pec
catoꝛibꝰ minas īꝫtēdebat: ſꝫ indulgentiā ꝑmittebat. So
lēt reges nato ſibi filio īdulgentiā in regno ſuo donare: ſꝫ
añ trāſmittūt acerbiſſimos exactoꝛes. Deꝰ aūt nato ſibi
filio volēs donare indulgētiā pctōꝝ: ꝑmiſit q̄ſi exacto
rē exigētē ⁊ dicētē: Pn̄iam agite. O exactio q̄ nō fac̄ pau
peres: ſꝫ diuites reddit. Nā cū q̄s debitū iuſticie ſue red
diderit: deo nihil ꝑſtat: ſꝫ ſibi lucrū ſue ſalutis acquirit.
Pn̄ia enīz coꝛ coꝛ dat: ſenſus illuminat: ⁊ ad ſuſceptionē
xp̄i ꝑparat humana ꝑcoꝛdia. vñ ſubiungit: Appꝛopinq̄
bit enīz regnū celoꝝ. HIERO. Pꝛius baptiſta ioānes
regnū celoꝝ pꝛedicat: vt pꝛecurſoꝛ dn̄i hoc honoꝛet pri
uilegio. CHRY. in ho. Ideoqꝫ qꝺ nunq̄ iudei audie
rāt neqꝫ etiā a ꝓphetis celos ⁊ regnū qꝺ ibi ē ꝑdicant: ⁊
nihil decetero de terra dicit: Sic ergo ex nouitate eoꝝ
q̄ dicunt exigit eos ad querēdūꝫ q̄ ꝑdicat. REMI. Re
gnū aūt celoꝝ quattuoꝛ modis dicit chꝛiſtꝰ: ſm̄ illud Lu
ce. iij. Regnū dei intra vos ē. Sancta ſcriptura: ſm̄ illud
Matth. ij. Auferet a vobis regnū dei: ⁊ dabit genti facie
ti fructū eius. Sancta eccl'ia: ſm̄ illud matth. xxv. Simile ē
regnū celoꝝ decē virginibus. Supernū ſoliūꝫ: ſm̄ illud
Matth. viij. Multi venient ab oriēte ⁊ occidēte: ⁊ recum
bent in regno celoꝝ. ⁊ hoc totū hic pōt intelligi. GLO.
Dicit aūt: Appꝛopinq̄bit enīz regnū celoꝝ: qꝛ niſi appꝛo
pinq̄ret nemo redire poſſet: qꝛ infirmi ⁊ ceci: via q̄ ē chꝛi
ſtus carebāt. AVG. de con. euan. Hec aūt vba ioānis
alij euāgeliſte ꝑtermiſerūt. Iā vo qꝺ ſequit: Hic ē q̄ dictꝰ
ē ꝑ Eſaiā ꝓphe. di. Uox clamā. i deſer. rec. facite ſemitas
eius. ābigue poſitū ē: nec elucet vtrū ex ꝑſona ſua euāge
liſta cōmemoꝛauit: an ad hec vba hiſdē ioānis ſecutꝰ adiū
xerit: vt totū hoc ioānes dixiſſe intelligat: Pn̄iam agite:
appꝛo. enīz reg. celoꝝ. Hic ē enīz ⁊c. Neqꝫ enīz hoc mo
uere debet qꝛ nō ait: Ego ſū: ſꝫ Hic ē. Nā ⁊ mattheus di
xit: Inuēit hoīez ſedēte i telonio: ⁊ nō dixit: Inuenit me.
qꝺ ſi ita ē nō ē mirū ſi ⁊ interrogatus q̄s diceret de ſeipſo:
ſicut narrat ioānes euāgeliſta. rñdit: Ego vox clamātis i
deſerto. GREG. in ho. Scit aūt qꝛ vnigenitꝰ filius vbū
patris vocat: ſm̄ illud: In ꝑncipio erat verbū. Et ipſa
aūt nr̄a locutione cognoſcimur: qꝛ vox ſonat vt verbū poſ
ſit audiri. Aduētū itaqꝫ dn̄i ioānes ꝑcurrēs vox dicit: qꝛ
ꝑ eius myſteriū patris vbū ab hoīb⁹ audit. CHRY.
ſup matth. Uox etiā eſt ſonus cōfuſus nullū ſecretū coꝛ
dis oñdēs: ſꝫ hꝰ tm̄mō ſignificās ꝙ vult aliq̄d dicē ille q̄
clamat. Uerbū aūt ē ſmo myſteriū coꝛdis aperiens. Ad
hec vox inter hoīes ⁊ aīalia cōis ē: vbū aūt ē hoium tm̄.
Iō ḡ ioānes dictꝰ ē vox nō vbū: qꝛ ꝑ eū deꝰ ſua ꝯſilia nō
demōſtrauit: ſꝫ hoc ſolū ꝙ deꝰ aliq̄d facere i oibꝰ me
ditabat: poſtea aūt ꝑ filiū ſuū pleniſſime myſteriū ſue vo
lūtatis aperuit. RABA. Qui recte vox clamātis ob
foꝛtitudinē ꝑdicatiōis dicit. Tribus aūt modis clamoꝛ
accidit: hoc ē ſi longe poſitus ē cui loquit: ſi ſurdus: ſi ꝑ
indignationē: ⁊ hec humano generi acciderūt. GLO.
Eſt igit ioānes q̄ſi vox verbi clamātis. verbū. n. clamat
in voce. i. chꝛiſtꝰ in ioāne. BEDA: Sic etiaꝫ ⁊ clama
uit i oibus q̄ a pꝛīcipio aliq̄d diuinitus dixerūt: ⁊ tm̄ iſte
ſolus ē vox: qꝛ ꝑ eū pn̄s verbū oñditur qꝺ alij longe nū
ciauerūt. GREG. Ipſe aūt ioānes ē clamās in deſerto:
qꝛ derelicte ac diſtitute iudee ſolaciū redēptoꝛis annun
ciat. REMI. Quātū aūt ad hiſtoꝛiā attinet: in deſerto
clamabat: qꝛ remotus erat a turbis iudeoꝝ. Quid autē
clamet: inſinuat cū ſubiungit: Parate viā dn̄i. CHRY.
ſup matth. Sic. n. magno regi i expeditionē vēturo pꝛe
paratoꝛes pꝛecedūt q̄ ſoꝛdida abluūt: diruptā cōponūt:
ſic ⁊ dn̄m noſtrū ꝑceſſit ioānes: qui ab humanis coꝛdi
bus pn̄ie ſcopis pctōꝝ ſoꝛdes ejceret: ⁊ que diſſipata
fuerūt ſpūalium ꝑceptoꝝ oꝛdinatiōe ꝯponeret. GRE
GO. in ho. Omnis aūt qui fidē rectā ⁊ bona opa pꝛe
dicat: dn̄o ad coꝛda audientiū viā parat. Rectas dn̄o ſe
mitas facit: dū mūdas in aīo cogitatiōes ꝑ ſermonē bo
ne ꝑdicatiōis foꝛmat. GLO. Uel fides ē via q̄ vbū ad
coꝛ deſcēdit: cū moꝛes i meliꝰ mutant: fiūt ſemite recte.

**Ipſe autē ioānes habebat veſtimentū de pi
lis cameloꝝ: ⁊ ꝫonā pellicēā circa lumbos ſuos.
Eſca autē eius erat locuſte ⁊ mel ſilueſtre.**

CHRY. in ho. Poſtq̄ oñdit qꝛ ipſe ē vox clamātis i
deſerto: pꝛudēter ipſe euāgeliſta ſubiūxit: Ipſe aūt ioan
nes. In q̄ oñdit q̄ ſit vita ipſius: qꝛ ipſe q̄dē teſtificabat
de xp̄o: vita aūt eiꝰ de ipſo. nemo aūt pōt eē alteriꝰ teſtis
idoneus: niſi fuerit fidelis. HILA. Fuerat enīz ꝑdicāti
ioāni ſicut locutio oppoꝛtunioꝛ: ita ⁊ veſtitus vtilioꝛ: ⁊
cibus aptioꝛ. HIERO. De pilis. n. cameloꝝ habe
bat veſtimentū: nō de lana. aliud auſtere veſtis indiciūꝫ
eſt: aliud luxurie mollioꝛis. CHRY. ſup matth. Ser
uis aūt dei nō ꝯuenit hꝫe veſtimētū ad ſpēm viſionis vel
ad carnis delectamentū ſꝫ tm̄ tegumētū nuditatis. habe
bat enīz ioānes veſtē nō mollē neqꝫ delicatā: ſꝫ ciliciā:
grauē ⁊ aſperā: ⁊ cōterentē coꝛpus potius q̄ fouentē: vt
de virtute ſic eiꝰ ipſe habitus coꝛpoꝛis loq̄ret. Sequit:
Et ꝫo. pelli. circa lū. ſuos. Conſuetudo enīz erat apud iu
deos vt ꝫonis laneis vterent: iō iſte q̄ſi duriꝰ aliquid fa
cere volens ꝫona pellicea cingebat. HIERO. Poꝛro
qꝺ ſeq̄tur: Eſca eius erat locuſte ⁊ mel ſilueſtre. Habita
toꝛis ſolitudinis congruū eſt vt non delicias ciboꝝ: ſꝫ
neceſſitates humane carnis expleret. RABA. Tenui
victū ꝯtentus ⁊ ex minutis volātibus ⁊ melle inuēto in
truncis arboꝝ. In dictis aūt arnulphi galliaꝝ epī repe
rimus minimū genus locuſtaꝝ fuiſſe in deſerto iudee:
q̄ coꝛpuſculis in modū digiti manꝰ exilibus ⁊ breuibus
in herbis

in herbis facile capiūtur: coctaqꝫ in oleo pauperē p̄bēt gu
ſtū. Similiter narrat in eodē deſerto eē arboꝛes habētes lata
folia ⁊ rotūda: lactei coloꝛis ⁊ melliti ſapoꝛis: q̄ nā fragi
lia manib⁹ fricant ⁊ eduntur. Et hoc ē qꝺ mel ſilueſtre di.
REMI. Sub hoc aūt habitu veſtimēto ⁊ vilitate ci
boꝝ oñdit ſe pctā totiꝰ generis humani deflere. RA. Pōt
⁊ habitus ⁊ guſtꝰ eius q̄litatē interne ꝯuerſatiōis expme
re. nā auſterioꝛibꝰ vtebat indumētis: qꝛ vitā peccātiū in
crepauit. ꝫona qdē pellicea q̄ cinctus fuit ⁊ helias: moꝛ
tificatiōis indiciū. RA. Locuſtas ⁊ mel ſilueſtre edebat
qꝛ dulcis ſapiebat turbis ꝑdicatio eiꝰ: ſꝫ citius finē ſoꝛ
tita ē. in melle. n. dulcedo: in locuſtis ē alacer volatꝰ: ſꝫ ci
to decidūt. REMI. Per ioānē aūt q̄ dei grā interptat
ſignificat xp̄s q̄ mūdo grāꝫ attulit ⁊ veſtimētū illiꝰ deſi
gnat eccl'ia gētiū. HILA. Cū eꝫuuijs imūdaꝝ pecudū
q̄bus gētiles pares exiſtimant: xp̄i ꝑdicatoꝛ induit: ſitqꝫ
ſcificatū habitū ꝓphetali q̄cq̄d i eis vel inutile fuerat: vl
ſoꝛdidū. ꝫone aūt ꝑcinctio: efficax in oē op⁹ bonū ē appa
ratus: vt ad oē miſteriū xp̄i ſimus accincti. In eſū etiam
eligūt locuſte fugaces hoīs ⁊ ad oēm aduētū nr̄i ſenſus
euolātes: nos. ſ. q̄ ab oī ſmone ⁊ congreſſu ipſis q̄buſdā
coꝛpis ſaltib⁹ efferebamur volūtate vagi: i opib⁹ inutiles
i vbis q̄ruli: ſede pegrini: nūc ſum⁹ ſcōꝝ alimonia ⁊ ſocie
tas ꝓphetaꝝ electiſſimi cū melle ſilueſtri: dulciſſimū ex no
bis cibū nō ex alueaꝛijs legis: ſꝫ ex trūci ſilueſtriū arbo
rum ꝑbituri.

**Tūc exibat ad eum hieroſolyma ⁊ oīs iudea: ⁊
oīs regio circa ioꝛdanem ⁊ baptiꝫabantur ab eo
in ioꝛdane confitentes peccata ſua.**

Cōuerſatiōe ioānis expoſita: ꝯuenienter ſubiūgit: Tūc.
CHRY. ſup matth. Exibat ad eū: aplꝰ enī reſonabat
cōuerſatio vite eius in eremo q̄ vox clamoꝛis ipſius.
CHRY. in ho. Erat. n. mirabile i humano coꝛpe tantā
ꝑſeuerātiā videre: qꝺ vtiqꝫ ⁊ iudeos magis attrahebat: ma
gnū heliā in eo vidētes. Cōferebat aūt ad ſtupoꝛē ꝙ de
reliq̄rat eos grā ꝓphetaꝝ: ⁊ poſt longū tp̄s reuerſa vide
bat ad eos. Pꝛedicatiōis etiā modus imutatꝰ ad id ꝑde
rat: nihil enī aſſuetoꝝ apud alios ꝓphetas audiebāt: pu
ta ꝑlia ⁊ victoꝛias babylonis ⁊ ꝑſas: ſꝫ celos: ⁊ quidēꝫ
illic regnū ⁊ ſuppliciū gehēne. Dicit aūt: Tūc exi. ad euꝫ
hieroſo. ⁊ oīs iu. ⁊ oīs re. cir. ioꝛ. ⁊ bapti. ab eo in ioꝛ.
GLO. Baptiſmo ꝑcurrēte: nō pctā dimittēte. REMI.
Baptiſmꝰ. n. ioānis figurā gerebat cathecuminoꝝ: nā ſic
mō cathecizāt pueri: vt digni fiant ſacro baptiſmatis: ita
ioānes baptiꝫabat vt baptiꝫati ab eo: poſtea deuote vi
uēdo digni fierēt accedere ad xp̄i baptiſmū. In ioꝛdane
aūt baptiꝫabat: vt ibi aperiret ianua regni celeſtis: vbi di
tus ē aditus filijs iſrl' terrā ꝓmiſſiōis intrādi. Seq̄t: Cō
fitentes pctā ſua. CHRY. ſup matth. Ad cōparationem
enī ſcītatis ioānis q̄s poterat arbitrari ſe iuſtū? Sicut. n.
veſtis cādida ſi fuerit poſita iuxta niuē ad cōparationē ni
uis ſoꝛdida inuenit: ſic ad cōparationē ioānis oīs hō vide
bat imūdus: ⁊ iō pctā ſua ꝯfitebant. Cōfeſſio aūt pctōꝝ
teſtimoniū ē ꝯſcie timentis deū. Perfectꝰ enī timoꝛ ſoluit
oēm pudoꝛē. Illic aūt turpitudo ꝯfeſſionis aſpicit: vbi fu
turi iudicij pena nō credit. Et qꝛ ipſuꝫ erubeſcere pena ē
grauis: iō iubet nos deus ꝯfiteri pctā nr̄a: vt verecūdiā
patiamur ꝓ pena: nā ⁊ hoc ipſū ps iudicij eſt. RA. Bñ
aūt q̄ baptiꝫādi erāt exire ad ꝓphetam dicūt: qꝛ niſi q̄s ab
infirmitate recedat: pompe diaboli ac mundi illecebꝛis
abrenūciet: baptiſmū ſalubꝛe cōſeq̄ non poterit. Bñ aūt
i ioꝛdane q̄ deſcēſio eoꝝ di baptiꝫant: qꝛ de ſupbia vite
ad hūilitatē vere ꝯfeſſiōis deſcēderāt: Exēplū aūt iā tūc
ꝯfitēdi pctā: ac melioꝛē vitā ꝑmittēdi baptiꝫādis dabat.

**Uidēs aūt multos phariſeoꝝ ⁊ ſaduceoꝝ ve
niētes ad baptiſmū ſuūz dixit eis: ꝓgenies vipaꝝ
q̄s demonſtrabit vobis fugere a ventura ira? Fa
cite ergo fructū dignum pn̄ie. Et ne velitis dicere
intra vos: patrē habemꝰ abrahā. Dico enī vobis:
q̄ñ potens eſt deus de lapidib⁹ iſtis ſuſcitare fili
os abꝛae. Iam enī ſecuris ad radicē arboꝝ poſi
ta eſt. Omnis ergo arboꝛ que nō facit fructūꝫ bo
num excidetur ⁊ in ignem mittetur.**

GREG. in paſto. Pꝛo q̄litate audiētiū foꝛmari dꝫ ſer
mo doctoꝝ: vt ⁊ ad ſua ſingulis ꝯgruat: ⁊ tm̄ a cōis edifi
catiōis arte nūq̄ recedat. GLO. Unde neceſſe fuit vt pꝰ
doctrinā quā ioānes turbis tradiderat: euāgeliſta etiā il
lius doctrine faceret mētionē q̄ inſtruxit eos q̄ pꝛouecto
res videbant. Et iō dic: Uidēs aūt mul. phari. ⁊ ſaduce.
veni. ad bap. ſuū. ISIDO. i li. ethimo. Phariſei ⁊ ſadu
cei inter ſe ꝯtrarij ſūt: nā phariſei ex hebꝛeo i latinū īterptant
diuiſio: eo ꝙ traditionū ⁊ obſeruationū iuſticiā ꝑferunt
vñ diuiſi vocāt a ꝑplo q̄ſi ꝑ iuſticiā. Saducei interptan
tur iuſti: vēdicāt. n. ſibi qꝺ nō ſūt: coꝛpoꝝ reſurrectionē
negāt: ⁊ aīaꝫ cū coꝛpe interire ꝑdicāt. Hi tm̄ q̄nqꝫ libꝛos
leg reſpiciūt: ꝓphetarū vaticinia reſpuūt. GLO. Hos ḡ
q̄ int iudeos maioꝛes videbāt vidēs ioānes ad baptiſ
mū ſuū venire: dixit eis: Pꝛogenies viperarū: q̄s vobis
demōſtrabit fugere a vētura ira? REMI. Conſuetudo
ſcripturaꝝ ē ab imitatiōe opeꝝ noīa iponē: ſm̄ illud: Pꝛi
mꝰ amoꝛreus: ſic iſti ab imitatiōe viperaꝝ ꝓgenies vi
perarū dicūt. CHRY. ſup matth. Sic enī artificioſus
medicus ſi viderit egrotātis coloꝛē: itelligit ſpeciē paſſio
nis: ſic ioānes veniētiū ad ſe phariſeoꝝ prauas cogitatō
nes itellexit: foꝛſitan. n. apud ſe cogitauerūt: Imus ⁊ cōfi
temur pctā nr̄a: nullū laboꝛē nobis iponit: baptiꝫamur:
⁊ ꝯſeq̄mur indulgētiā pctōꝝ. Inſipiētes: nunq̄d facta dige
ſtiōe ſpurcitatis nō eſt neceſſaria ſuppoſitio medicine: ſic
multa ꝑligētia neceſſaria ē hoi poſt ꝯfeſſionē ⁊ baptiſ
mū vt vulnus pctōꝝ ꝑfecte ſanet: iō dic: Pꝛogenies vipe
rarū. Nā enī viperaꝝ ē ꝙ ſtatim cū momorderit hoīeꝫ cur
rit ad aquā: quā ſi nō inuenerit moꝛit. iō iſtos dicebat ꝓge
niē viperaꝝ: qꝛ pctā moꝛtifera ꝯmittētes currebāt ad ba
ptiſmū: vt ſic vipere ꝑ aquā ꝑicula moꝛtis euaderent.
Itē viperaꝝ nā ē rūpe viſcera matꝝ ſuaꝝ: ⁊ ſic naſci. qm̄
ḡ iudei aſſidue ꝑſequētes ꝓphetas coꝛrūpūt matrē ſuā ſy
nagogā: iō ꝓgenies viperaꝝ nūcupāt. Iteꝫ vipere a foꝛ
ris ſpecioſe ſūt ⁊ q̄ſi picte: itus aūt veneno replete: ita ⁊
iſti pulchꝛitudinē ſcītati oñdebāt i vultu. REMI. Cuꝫ
ḡ di: Quis demōſtrabit vobis fugē a vētura ira? ſubau
dit niſi deꝰ. CHRY. ſup matth. Uel q̄s vobis demō
ſtrauit: nū Eſaias ꝓpheta? abſit. Si enī ipſe vos docuiſſet
nō ſpē in aquā poneret tm̄: ſꝫ etiā i opib⁹ bonis. ille enī
dicit: Lauami ⁊ mūdi eſtote: auferte neq̄tiā ab aiab⁹ vrīs
diſcite bñfacē. Nūq̄d aūt etiā dauid dicēs: Lauabis me
⁊ ſup niuē dealbaboꝛ? abſit. ille. n. ſic dic poſtea: Sacrifi
ciū deo ſpūs ꝯtribulatꝰ. Si ḡ eētis diſcipuli dauid: cum
gemitu ad baptiſmū veniretis. REMI. Si vo: q̄s demō
ſtrabit: ſub futuro legat tpe: hic ē ſenſus: Quis doctoꝛ: q̄s
ꝑdicatoꝛ dabit vobis ꝯſiliū: vt poſſitis euadē irā eterne dā
natiōis? AVG. i li. de ci. dei: Deꝰ aūt ꝓpt quādā operū
ſimilitudinē: nō ꝓpt affectionū īfirmitatē ſꝫ ſcriptas iraſcit
nec tm̄ vlla paſſiōe turbat. hoc enī vbū vīdicte vſurpauit
effectꝰ: nō ille turbulētos affectꝰ. Si ḡ vultis effugē facite
dignū fructū pn̄ie. GRE. i ho. In q̄bꝰ vbis notādū ē: ꝙ
nō ſolū fructū pn̄ie: ſꝫ dignos pn̄ie admonet eē faciēdos
Sciēdū. n. ē qꝛ q̄ſq̄s illicita nulla ꝯmiſit: huic iure ꝯcedit
vt licitis vtatur. At ſiq̄s in culpā lapſus ē: tāto a ſe debꝫ
licita abſcidere q̄nto ſe meminit ⁊ illicita ꝑpetraſſe. Uniuſ
cuiuſqꝫ ergo cōſcientia ꝯuenit: vt tanto maioꝛa q̄rat bo
noꝝ operū lucra ꝑ pn̄iaꝫ: q̄nto grauioꝛa ſibi intulerit dā
na ꝑ culpā. ſꝫ iudei de gētis nobilitate gloꝛiātes: iccirco
ſe agnoſcē pctōꝛes nolebāt: qꝛ de abꝛae ſtirpe deſcēderant
⁊ iō eis recte di: Et ne velitis dicere intra vos: patrē ha

bem' abraã. CHRY. in bo. Hec aũt dicit nõ ꝓhibens
illos dicere ex illo ſe eẽ: ſʒ ꝓhibet in hoc ꝯfidẽ: virtuti aic
nõ iſtudẽs. CHRY. ſup matth. Quid. n. ꝓdeſt ei quẽ
ſordidãt mores generatio clara: aut qd nocet illi genera
tio vilis quẽ mores adornãt: Melius ẽ. n. alicui vt i eo glo
rientur parẽtes qz talẽ filiũ hñt: ꝙ vt ipſe in parentib' glorief
Sic ⁊ vos nolite gliari dicẽtes: qz patrẽ hẽm' abraã: ſʒ
magis erubeſcite: qz filij eſtis eius: ⁊ ſcitatis ei' nõ eſtis
heredes. De adulterio. n. natus videt q nõ aſſimilat pᵹ
Parentũ igit gliam excludit dicẽs: Et ne velitis dicere.
RABA. Quia g̃ ꝑco veritatis ad dignũ pnie fructũ fa
ciendũ eos icitare volebat: ad hũilitatẽ ꝓuocabat ſine q̃
nullus penitẽ põt: ſubdẽs: Dico. n. vo. qm po. ẽ de' de la
pi. iſtis ſuſci. fi. abrae. REMI. Fert ꝙ in eo loco ꝑdica
uit ioãnes circa iordanẽ: vbi iubẽte deo. xij. lapides de
medio alueo iordanis ſublati poſiti ſũt. potuit g̃ fieri vt
hos demõſtrãdo diceret: De lapidib' iſtis. HIERO.
In q dei idicat potẽtiã: ꝙ q de nihilo cũcta fecerat: poſ
ſet ⁊ de ſaxis duriſſimis ꝓplm ꝯcreare. Prima. n. ſũt ru
dimẽta fidei credẽ deũ poſſe qcqd voluerit. ex lapidib'
aũt generari hoies ſile eſt ei ꝙ ex ſara ꝓceſſit iſaac. vñ ⁊
ꝓpha dic: Aſpicite ad petrã de q̃ exciſi eſtis. Hui' igit ꝓ
phetie eos memores faciẽs monſtrat ꝙ poſſibile ẽ nunc
etiã ſile fieri. RABA. Uel aliter: Lapidũ noie gẽtes ſi
gnificate ſũt: q lapides coluerũt. CHRY. ſup matt. Itẽ
lapis durus ẽ ad op': ſʒ cũ factũ fuerit op' ex eo deficere
re neſcit: ſic ⁊ gẽtes cũ difficultate crediderũt qdẽ: tñ cre
dẽtes ꝑmanẽt in eternũ in fide. HIER. Lege ezechi. Auffe
ram inqt a vobis cor lapideũ: ⁊ dabo vobis cor carneũ
in lapide duritia: in carne mollitudo mõſtrat. RABA.
De lapidib' g̃ filij abrae ſuſcitati ſũt: qz dũ gẽtiles i abrae
ſemie. i. in xpo crediderũt eius filij facti ſũt: cui' ſeminí
ſũt vniti. Seqt: Iã. n. ſecuris ad radicẽ arboris poſita ẽ.
CHRY. ſup matth. Securi ẽ acutiſſima ira ꝯſũmatio
nis q totũ ꝑciſura ẽ mũdũ. Sʒ ſi poſita ẽ: q̃re nõ ꝑcidit:
qz rõnabiles ſũt arbores: ⁊ in ꝑtãte hñt facere bonũ aut
nõ facere: vt vidẽtes ad radices ſuas poſitã eẽ ſecuri: ti
meãt ⁊ faciant fructũ. Ergo denũciatio ire qd eſt ſecuris
poſitio: etſi malis nihil agat: tñ a malis ſegregat bonos.
HIERO. in bo. Uel ſecuris ẽ ꝑdicatio euãgelij iuxta
hieremiã q vbũ dñi ꝯparat ſecuri cedẽti petrã. GRE.
in bo. Uel ſecuris ẽ redẽptor nr̃ q velut ex manubrio ⁊
ferro ex diuinitate ꝯſtans ⁊ hũanitate: tenet ex hũanita
te: ſʒ incidit ex diuinitate: q videlʒ ſecuris ad radicẽ ar
boris poſita ẽ: qz etſi ꝑ patientiã expectat: videt tñ qd fa
ctura ẽ. Ois eni ar. q non fa. fru. bo. excidet: ⁊ in ig. mitte
tur. Quia vnuſqſqʒ ꝑuerſus paratã citi' gehẽne ꝯcrematio
nẽ iuenit: q h fructũ boni opis facere ꝯtẽnit. Securiʒ aũt
nõ iuxta ramos poſitã ſʒ ad radicẽ dic. cũ eni malorũ fi
lij tollũt: rami infructuoſe arboris abſcindũt: cũ vo tota
ſil' ꝓgenies cum parẽte tollit: infructuoſa arbor a radice
abſciſa eſt: ne remaneãt vñ praua iterũ ſoboles ſuccreſcat
CHRY. in bo. Cũ aũt dic: Ois excludit ꝑmatũ q ẽſt a
nobilitate: q̃ſi dicat: Etſi nepos fueris abrae ſuſtinebis
penã ſine fructu manẽs. RA. Quatuor aũt ſũt ſpẽs ar
borũ: q̃rũ vna tota ẽ arida: cui aſſilant pagani: altera viri
dis ſed ſine fructu: cui aſſilant hypocrite: tertia viridis ⁊
fructuoſa ſʒ venenoſa: cui aſſimilãt heretici: q̃rta viridis
ẽ ⁊ fructum bonum gignit: cui aſſimilãt viri catholici.
GREG. in bo. Igit ois arbor nõ faciẽs fructũ bonum
excidet ⁊ in ignẽ mittet: qz paratã gehẽne concremationẽ
inuenit qui h boni operis fructum facere contẽnit.

**Ego qdẽ baptiço vos in aq̃ in pniaʒ: q autẽ
poſt me venturus ẽ fortior me ẽ: cui' nõ ſũ dign'
calciamẽta portare. Ipſe vos baptiçabit in ſpũ
ſcõ ⁊ igni. Cuius vẽtilabrũ in manu ſua: ⁊ ꝑmun
dabit areã ſuã: ⁊ ꝯgregabit triticum in horreum
ſuũ: paleas aũtẽ comburet igni inextinguibili.**

GLO. Quia in ꝑcedẽtib' vbis ioannes explicauerat
qd ſupra ſũmatĩe de agẽda pnia ꝑdicauit: reſtabat vt etiã
diſtincti' ꝑdicaret qd de regni celorũ appropinquatiõe ſup
dixerat: ⁊ iõ dixit: Ego qdẽ bapti. vos in aq̃ i pniam.
GRE. i bo. Ioãnes nõ i ſpũ ſʒ in aq̃ baptiçat: qz pctã ſol
uere nõ valebat. corpa qdẽ ꝑ aquã lauat: ſʒ tñ aias ꝑ ve
niã nõ lauat. CHRY. i bo. Cũ. n. nõdũ eẽt oblata ho
ſtia: neqʒ pctm ſolutũ eẽt: nec ſpũs deſcẽdiſſet i aquã: q̃lit
fieret remiſſio pctõꝝ: Sʒ qz iudei nequaq̃ ꝓpa ſentiebãt
pctã ⁊ hoc erat eis cã malorũ: aduenit ioãnes i ꝯgnitionẽ
eos ducẽs ꝓprioꝝ pctõꝝ pniaʒ mẽorando. GRE. in bo.
Cur g̃ baptiçat q pctã nõ relaxat: niſi vt ꝑcurſiois ſue or
dinẽ ſeruãs q naſciturũ naſcẽdo ꝑuenerat: baptiçaturũ
qʒ dñm baptiçãdo ꝑueniret. CHRY. ſup matt. Ul miſ
ſus erat ioãnes ad baptiçãdũ vt ad baptiſmũ veniẽtib'
pñtiã filij dei i corpe ꝑdicaret: ſic ipſe teſtat alibi dicẽs:
vt manifeſtet in iſrl: iõ ego veni i aq̃ baptiçare. AVG.
ſup iohez: Uel iõ baptiçat: qz oportebat baptiçari xp̃m
Sʒ q̃re nõ ſol' ipſe baptiçat' ẽ a ioanne ſi ad hoc miſſus
erat ioãnes ꝑ quẽ baptiçaret xp̃s: Quia ſi ſol' dñs bapti
çatus eẽt baptiſmate ioãnis: nõ deeſſent q putarẽt bapti
ſmũ ioãnis maiorẽ eẽ q̃ baptiſmũ xp̃i: vſqʒ adeo vt ſol'
xp̃s eo baptiçari meruiſſet. RABA. Uel iõ baptiçat:
vt penitẽtes hoc ſignaculo ab ipenitẽtib' ſecernendo ad
baptiſmũ dirigat xp̃i. CHRY. ſup matth. Quia g̃ ꝓpt
xp̃m baptiçabat: iõ ad xp̃m veniẽtib' ipſũ ꝑdicat appari
turũ: ⁊ eminẽtiã ptãtis ei' annũciat dicẽs: Qui aũt poſt
me vẽtur' ẽ: fortior me ẽ. REMI. Sciendũ ẽ aũt ꝙ qn
qʒ modis venit xp̃s poſt ioãnẽ: naſcẽdo: ꝑdicãdo: bapti
çando: moriẽdo: ⁊ ad inferos deſcẽdẽdo. Et pulchre dñs
dr̃ fortior ioãne: qz ille pur' hõ: hic deus ẽ ⁊ hõ. RA.
Ac ſi ioãnes dicat: Ego qdẽ fortis ſũ ad pniam inuitãdo
ille pctã remittẽdo: ego regnũ celorũ ꝑdicãdo: ille dõnã
do: ego in aq̃ baptiçãdo: ille in ſpũ. CHRY. in ho. Cũ
aũt audieris: Quia fortior me ẽ: ne eſtimes hm ꝯparationẽ
me hoc dicẽ: neqʒ. n. int' ſuos illi' ordinari ſũ dign' vt vi
liſſimã miſterij ſuſcipere ꝑticulã. vñ ſubdit: Cui' nõ ſum
dig. calci. portare. HILA. Aplis. n. circũferẽdo ꝑdica
tiõis gliaʒ derelinquẽs: qb' ſpecioſis pedib' pacem dei
erat debitũ nũciare. CHRY. ſup matth. Ul per pedes
xp̃i itelligẽ poſſum' xp̃ianos: ꝓcipue aplos ceteroſqʒ ꝑdi
catores int' qs erat ioãnes baptiſta: calciamẽta aũt ſũt in
firmitates qb' operit ꝑdicatores. Hec g̃ calciamenta xp̃i
oẽs ꝑdicatores portãt: ⁊ ioãnes etiã portabat: ſʒ ſe dignũ
nõ eẽ portare ꝓnũciat: vt maiorẽ oſderet graʒ xp̃i meri
tis ſuis. HIERO. i alio euãgelio ait: Cui ego nõ ſũ dign'
ſol. corri. calciamẽti. hic hũilitas: ibi miſteriũ demõſtra
tur: qz xp̃s ſpõſus ſit ⁊ ioãnes nõ mereat ſpõſi corrigiaʒ
ſoluẽ: ne vocet dom' ei' iuxta legẽ moyſi ⁊ exẽplũ ruth
dom' diſcalciati. CHRY. ſup matth. Quia vo nemo
põt dare digni' bñficiũ q̃ ipſe ẽ: nec facẽ aliqz qd ipſe nõ
ẽ: recte ſubdit: Ille vos baptiçabit in ſpũſcõ ⁊ igni. Ioan
nes qdẽ cũ ſit corpal: ſpiritalẽ baptiſmũ dare nõ põt: ſʒ
baptiçat in aq̃ q corp' ẽ: ⁊ iõ corp' cũ corpe baptiçat. xp̃s
aũt ſpũs ẽ: qz deus ẽ. ſpũs etiã ſcũs ſpũs ẽ: aia qʒ ſpũs ẽ:
iõ ſpũs cũ ſpũ ſpm nr̃m baptiçat. Baptiſmus aũt ſpũs ꝓ
ficit: qz igrediẽs ſpũs circũplectit i aiaʒ ⁊ q̃ſi muro qdaʒ
inexpugnabili circuit eã: ⁊ nõ ꝑmittit vt carnales ꝯcupie
ꝑualeant cõtra eã. nõ qdẽ facit vt caro nõ ꝯcupiſcat: ſʒ te
net aiaʒ vt ei nõ ꝯſentiat. Et qm̃ xp̃s iudex ẽ: baptiçat in
igne. i. in tẽtatiõibus: in igne aũt baptiçare nõ põt hõ pu
rus. Ille. n. tẽtandi hʒ liniaʒ qui remunerãdi hʒ ptãtẽ. hic
aũt baptiſmus tribulationis. i. ignis cõburit carnẽ vt nõ
germiet cõcupiſcẽtias: nã caro ſpiritales qdẽ penas nõ
timet: ſed carnales. Ideo g̃ dñs ſuper ſeruos ſuos carna
les tribulatiões mittit: vt timẽs anguſtias ſuas caro nõ
ꝯcupiſcat malũ. Uides g̃ ſpũs repellit ꝯcupitas: ⁊ ꝑtale

re nõ ſinit. ignis aũt ipſas ꝯcupiſcẽtiaꝝ radices cõburit
HIERO. Uel in ſpũſcõ ⁊ igni: qz ignis ẽ ſpũſſcũs: q
deſcẽdẽs ſedit q̃ſi ignis ſupra ſingulos aploꝝ. Et ipletus
ẽ ſermo dñi dicẽs: Ignẽ veni mittẽ in terrã: ſiue qz in pñti
ſpũ baptiçamur: ⁊ in futuro igni: ſm illud apli: Uniuſcu
iuſqʒ op' q̃le ſit ignis ꝓbabit. CHRY. in bo. Non aũt
dicit: Dabit vobis ſpũmſcm: ſʒ baptiçabit vos in ſpũſcõ
copiã gr̃e metaphorice oñdẽs. Per hoc etiã monſtrat ꝙ
ſola volũtate etiã in fide indiget ad iuſtificandũ: nõ labo
rib' ⁊ ſudorib'. ⁊ ſic facile ẽ baptiçari: ita facile ẽ per eũ
trãſmutari ⁊ fieri meliores. In genere vo vehemẽtiã gr̃e
q vinci nõ poſſit demõſtrat: ⁊ vt intelligat ꝙ ſilis antiqs
⁊ magnis ꝓphetis repẽte ſuos faciet: ꝓpt hoc. n. ignis me
minit: qz plures viſionũ ꝓphetalium per ignẽ apparuerũt.
CHRY. ſup matt. Hʒ g̃ ꝙ baptiſm' xp̃i nõ ſoluit ioã
nis baptiſmũ: ſʒ in ſe icluſit. q. n. baptiçat i noie xp̃i: vtrũ
qʒ baptiſmũ hʒ: ⁊ aq̃ ⁊ ſpũs: qz xp̃s ⁊ ſpũs erat ⁊ corp'
ſuſcepit: vt ⁊ corpale ⁊ ſpiritale baptiſma daret. Ioãnis
aũt baptiſm' nõ icludit in ſe baptiſmũ xp̃i: qz qd min' ẽ
maius in ſe icludẽ nõ põt. Iõ aplus cũ inueniſſet qſdã ephe
ſios ioãnis baptiſmate baptiçatos: iterũ baptiçauit eos
in noie xp̃i: qz in ſpũ nõ erãt baptiçati: qm ⁊ xp̃s iterũ ba
ptiçauit eos q a ioãne fuerãt baptiçati: ſic ſmo ioãnis de
mõſtrat dicẽs: Ego vos baptiço i aq̃: ille vos baptiçabit i
ſpũ. nec videbat iterũ baptiçare: ſʒ ſcl. qz. n. apli' erat ba
ptiſma xp̃i q̃ ioãnis: nouũ dabat ⁊ nõ iteratũ. HILA.
Saluti igit nr̃e ⁊ iudicij tp̃s deſignat i dñõ dicẽs: Bapti.
vos in. ſ. ſ. ⁊ igne. qz baptiçatis i ſpũſcõ reliquũ ſit ꝯſũma
ri igne iudicij. vñ ſubdit: Cui' vẽtilabrũ i manu ſua. RA.
Per vẽtilabrũ. i. paleã diſcretio iuſti examinis deſignat:
qd hʒ dñs i manu. i. in ptãte: qz pr̃ oẽ iudiciuʒ dedit filio
Seqt: Et ꝑmũdabit areã ſuã. CHRY. ſup matt. Area
i. eccĩa: horreũ vo regnũ celeſte: ager aũt h mũd'. Mit
tẽs g̃ dñs aplos ceteroſqʒ doctores q̃ſi meſſores: ꝑcidit
oẽs gẽtes de mũdo: ⁊ in areã eccĩe ꝯgregauit. hic g̃ triu
rãdi ſum': h vẽtilãdi. oẽs. n. hoies in reb' carnalib' dele
ctantur: ſic grana in palea. ſʒ q fidelis ẽ ⁊ boni cordis hʒ
medullã: mox vt leuis tribulatio fuerit: negligẽs carna
lia currit ad dñm: ſi aũt modice fidei fuerit: vix cũ grãdi
tribulatiõe. Qui aũt oĩno ifidelis ẽ ⁊ vacu' q̃tũcũqʒ ꝯtri
tus fuerit: nõ trãſit ad deũ. Triticũ aũt cũ ꝑmũ trituratũ
fuerit: iacet cũ paleis in vno loco ꝯfuſũ: poſtea aũt vẽtila
tur vt ſeparet: ſic ⁊ in vna eccĩa fideles cũ infidelib' ha
bent cõmixti: iõ mouet ꝑſecutio q̃ſi vẽt' vt vẽtilabro xp̃i
iactati: qz iã diſiũcti fuerãt actib': ſeparẽt ⁊ locis. Et vi
de qz nõ dixit: Mũdabit areã ſuã: ſʒ Permũdabit. neceſ
ſe ẽ. n. vt diuerſis modis tẽtet eccĩa: donec ꝑmũdet. Et
ꝑmũ qdẽ vẽtilauerũt illã iudei: deinde gẽtiles: mõ heretici
poſtmodũ ꝑuẽtilabit antixp̃s. Sic. n. qñ modica ẽ aura
nõ ꝑmundat tota tritici meſſa: ſʒ leuiores palee iactant:
grauiores aũt remanẽt: ſic ẽ mõ modico flatu tentatiõis
ſufflãte peſſimi hoies recedũt. Si aũt ſurrexerit maior tẽ
peſtas: ⁊ illi q vident eẽ ſtabiles ſũt exituri. Iõ neceſſaria
ẽ tẽtatio maior vt ꝑmundet eccĩa. REMI. Hãc etiam
areã. ſ. eccĩaʒ mundat i hac vita cũ vel ꝑ iudiciũ ſacerdo
tuʒ mali de eccĩa tollũt: vl' ꝑ mortẽ de hac vita abſcindũt
RABA. Uniuerſaliſ aũt aree purgatio in fine perficiet:
qñ mittet angelos ſuos fili' hois: ⁊ colliget de regno ſuo
oĩa ſcãdala. GREG. xxxiiij. mor. Nã poſt triturã vite
pñtis i q nũc triticũ ſub paleis gemit: ita illo extremi iu
dicij vẽtilabro triticũ paleaqʒ diſcernitur: vt nec i tritici
horreũ palee trãſeãt: nec in paleaꝝ ignẽ horrei grana di
labant. ⁊ hoc ẽ qd ſeqt: Et ꝯgre. triti. ſuum in hor: paleas
aũt cõbu. igni inexti. HILA. Triticũ ſuũʒ ꝑfectos. ſ.
credẽtiũ fruct' dic celeſtib' horreis recõdẽdũ: paleas vo
infructuoſoꝝ hoiuʒ inanitatẽ. RA. Uel ex hoc int' pale
as ⁊ ziçania diſtat: ꝙ palee nõ alio q̃ triticoꝝ ſemie pro
deũt: ziçania vo de diuerſo. Palee g̃ ſũt q fidei ſacris im
buunt: ſʒ ſolidi nõ ſũt: ziçania vo q ⁊ ope ⁊ ꝓfeſſiõe ſecer
nuũt a bonoꝝ ſorte. REMI. Ignis aũt inextinguibilis
dr̃ pena eterne dãnatiõis: ſiue qz qs ſel ſuſcepit nũqʒ ex
tinguit: ſʒ ſp cruciat: ſiue ad diſtãm ignis purgatorij q ad
tps accendit ⁊ extinguit. AVG. de ꝯcor. euã. Si aũt q̃
rit q vba poti' ioãnes baptiſta dixerit: vtrũ q mattheus:
an q lucas: an q marc' eũ dixiſſe cõmemorat: nullo mõ
hic laborãduʒ eẽ idicat q prudẽt intelligit ipſas ſnias eẽ
neceſſarias cogſcẽde veritati qbuſlibet vbis fuerint expli
cate. Et i hoc apparet nõ debẽ eos arbitrari mẽtiri: q̃ꝙ
ſi plurib' remiſcẽtib' rẽ quã audierũt vel viderũt: nõ eo
dẽ mõ atqʒ eiſdẽ verbis eadẽ res fuerit indicata. Quiſqs
aũt dicit euãgeliſt ꝑ ſpũſci potentiã hoc potuiſſe cõcedi
vt nec i genere vboꝝ nec in ordine nec in numero diſcre
parẽt: nõ intelligit q̃to apli' euãgeliſtaꝝ excellit auctori
tas: tãto magis ꝑ eos fuiſſe firmandã ceteroꝝ hoiuʒ ve
rã loquẽtiũ ſecuritatẽ. Qd aũt ali' dixit: Cui' nõ ſũ dign'
calciamẽta portare. alius vo: Calciamẽti corrigiã ſoluere
nõ verbis tñ: ſʒ ⁊ re ipſa videt aliud eẽ. Merito g̃ q̃ri po
teſt: qd hoꝝ ioãnes dixerit: Uerũ etiã videt narraſſe qui
hoc potuit narrare qd ille dixit: q aũt aliud: etſi nõ ẽ mẽ
tiens certe vel oblitus aliqd ꝓ alio dixiſſe putabit. Oẽʒ
aũt falſitatẽ abeſſe ab euãgeliſtis decet: nõ ſolũ eã q mẽ
tiendo ꝓmit: ſʒ etiã eã q obliuiſcẽdo: ita ſi ad rẽ ptinet ali
qd aliud intelligere. Ex vtroqʒ dictoꝝ recte exiſtimãduʒ
ẽ ioãnẽ vtrũqʒ dixiſſe: ſiue aliud alio tpe ſiue ꝯſeſtim. Si
aũt nihil intẽdit ioãnes cũ de calciamẽtis dñi dicẽt: niſi
excellẽtiã ei' ⁊ ſuã hũilitatẽ qdlibet dictoꝝ dixerit: eã
dẽ tñ ſniam tenuit: q etiã vbis ſuis ꝑ calciamẽtoꝝ cõme
morationẽ eãdẽ ſignificationẽ hũilitatis expſſit. vñ ab ea
dem volũtate nõ aberrauit. Utilis g̃ modus ⁊ mẽorie ꝯmẽ
dand' nõ eẽ mẽdaciũ cũ qſqʒ volũtatẽ eius explicat de
q aliqd narrat etiã dicẽs aliqd aliud qd ille nõ dixit: vo
lũtatẽ tñ ſuã explicauit eãdẽ quã ⁊ ille cui' vba cõmemo
rat. Ita eni ſalubriter dicimus nihil aliud eſſe querẽdum
q̃ quid velit ille qui loquitur.

**Tũc venit ieſus a galilea in iordanẽ ad ioan
nẽ vt baptiçaret ab eo. Ioãnes aũt ꝓhibebat eũ
dicẽs: Ego a te debeo baptiçari: ⁊ tu venis ad me
Rñdens aũt ieſus dixit ei: Sine mõ. Sic eni de
cet nos iplere omnẽ iuſticiam. Tunc dimiſit euʒ.**

GLO. Poſtq̃ ꝑdicatiõe ſui ꝑcurſoris xp̃s mũdo ꝓnũ
ciat' ẽ: tãdẽ q diu latuerat: hoib' ſe manifeſtare voluit. vñ
dr̃: Tũc ve. ie. a gali. i ior. ad io. vt bap. ab eo. REMI.
Et ſciẽdũ ꝙ i his vbis deſcribũt pſone loca ⁊ tps ⁊ offi
ciũ. tps cũ dic: Tũc. RA. Qñ. ſ. tricenari' erat: i q oñ
dit nullũ vel ſacerdotẽ vl' ꝑdicatorẽ debẽ iſtitui: niſi ſit ꝑ
fecte etati. Ioſeph tricenari' regimẽ egypti ſuſcepit. Da
uid ea etate regnũ ichoauit. Ezechiel ſub eodẽ tpe ꝓphe
tiã ꝓmeruit. CHRY. i bo. Quia etiã p' baptiſmũ hũc
legẽ ceſſare oportebat: hac etate ad baptiſmũ venit q po
teſt oĩa pctã ſuſcipe: vt lege ſuata null' dicat: qz iõ eã ſol
uit qz iplere nõ potuit. CHRY. ſup matt. Tũc etiã. ſ.
qñ ioãnes ꝑdicauerat: Pniaʒ agite. vt ꝯfirmaret ꝑdica
tionẽ ipſi': ⁊ vt teſtimoniũ acciperet a ioãne. Sic aũt cuʒ ꝓ
ceſſerit lucifer: lux ſolis nõ expectat occaſũ luciferi: ſʒ eo
ꝓcedẽte egredit: ⁊ ſuo lumie obſcurat illi' cãdoreʒ: ſic ⁊
xp̃s nõ expectauit vt curſũ ſuũ ioãnes iplerct: ſʒ adhuc
eo docẽte apparuit. REMI. Perſone ponunt cũ dic:
Uẽit ieſus ad ioãnẽ. i. de' ad hoiẽ: dñs ad ſuũ: rex ad mi
litẽ: lux ad lucernã. Loca deſignãt cũ dic: A galilea in ior
danẽ. Galilea eni trãſmigratio interꝑtat. Quicũqʒ g̃ vult
baptiçari: trãſmigret de vitijs ad virtutes: ⁊ veniẽdo ad
baptiſmum ſe humiliet. Iordanis eni interpretatur deſcen
ſum. AVGV. Multa aũt mirabilia in hoc flumine ſe
pius facta eẽ ſcriptura ſancta cõmemorat: inter cetera di
cens: Iordanis cõuerſus ẽ retrorſũ. an qdẽ retrorſũ aq̃
ꝯuerſe fuerãt: mõ retrorſũ pctã ꝯuerſa ſũt: ſicut etiã Heli
as in iordane diuiſionẽ fecit aq̃rũ: ⁊ chriſt' in eodẽ Ior

dane ſeparationẽ opamus ẽ pctõꝝ. REMI. Officiũ deſtinat cuꝫ ſeqtur: Ut baptiçaret ab eo. CHRY. ſup matthe. Nõ vt ipſe remiſſionẽ pctõꝝ acciperet p baptiſmũ: ſꝫ vt ſctificatas aqͣs relinqret poſtmodũ baptiçãdis. AVG. Saluator cui iõ baptiçari voluit: nõ vt ſibi mũdiciã acqreret: ſꝫ vt nobis fluenta mũdaret. Ex qͦ ipſe in aquã demergit: ex eo oĩuꝫ pctã ablŭit aq̃. Nec mirũ ꝙ aquã: hoc eſt ſubſtantiã corpalẽ ad purificandã aiam dicim᷒ puenire: puenit plane: ⁊ penetrat ↄſcie vniuerſe latibula. Quãuis eni ipſa ſit ſubtilis ⁊ tenuis: bñdictiõe tñ chriſti facta ſubtilior: occultas vite cauſas ad ſecreta mẽtis ſubtilior roze permeat. Subtilior.n. bñdictionũ curſus ꝙ aqͣruꝫ meatus. vñ q̃ de ſaluatoris baptiſmate bñdictio fluxit tanq̃ fluui᷒ ſpiritalis oĩuꝫ gurgitũ tract᷒ vniuerſoꝝ fontiũ venas impleuit. CHRY. ſup matth. Adhuc aũt ad baptiſmũ venit: vt q̃ hũanã ſuſcepit naturã: totuꝫ hũane nature inueniat impleſſe myſteriũ: nã q̃uis ipſe non erat pctõr: tñ naturã ſuſcepit peccatricẽ. ꝓpterea etſi p ſe baptiſmate nõ egebat: tñ in aliĩs carnalis natura op᷒ hebat. AVG. i ſer. de epi. Itẽ iõ baptiçari voluit: qꝛ voluit facere qͦd faciendũ oĩb᷒ iperabat vt bon᷒ magiſter doctrinã ſuam nõ tam v̓bis inſinuaret: ꝙ actibus exerceret.

AVG. ſup ioannẽ: Hinc ergo dignatus ẽ a ioãne baptiçari: vt cogſcerẽt ſerui q̃ta alacritate debeant currere ad baptiſma dñi: qñ ipſe nõ dedignatus ẽ accipe baptiſma ſerui. HIE. Itẽ baptiçari voluit: vt baptiſmate ſuo ioannis baptiſma cõfirmaret. CHRY. in ho. Quia v̓o baptiſmus pnie erat: ⁊ in demõſtrationẽ delictoꝝ inducebat: ne aliq̃s eſtimaret: ꝙ hac rõne chriſt᷒ ad iordanẽ venit: iõ veniẽti dixit: Ego a te debeo baptiçari: ⁊ tu venis ad me: q̃ſi dicat: CHRY. ſup matthe. Ut tu me baptiçes: ẽ idonea rõ: vt iuſt᷒ efficiar: ⁊ dignus celo. vt aũt ego te baptiçẽ q̃ ẽ rõ: Oĩe bonũ de celo deſcẽdit in terrã: nõ de terra aſcẽdit in celũ. HILA. Deniq̧ a ioanne baptiçari ꝓhibetur vt de᷒: ⁊ ita in ſe fieri oportere vt hõ docet. Vñ ſeqͭ: Rñdẽs aũt ieſus dixit ei: Sine mõ. Pulchre dixit mõ: vt oñderet chriſtũ in aq̃ a ioanne: Ioãnẽ a chriſto in ſpũ baptiçandũ. Siue aliť: Sine mõ: vt q̃ formam ſerui aſſũpſi: expleã ⁊ hũilitatẽ eius: alioq̃n ſcito te i die iudicĩ meo eẽ baptiſmate baptiçanduꝫ. vel Sine mõ: vt dicit dñs: habeo ⁊ aliud baptiſma: quo ⁊ baptiçand᷒ ſũ. Tu me baptiças in aq̃: vt ego te baptiçẽ p me in ſanguine tuo. CHRY. ſup matth. In quo etiam oñdit qꝛ poſtea chriſt᷒ baptiçauit ioannẽ: q̃uis etiã in apocryphis libris hoc manifeſte ſcriptũ ſit. Sꝫ mõ ſine: vt iuſticiã baptiſmatis nõ verbis ſꝫ factis adipleã: p̄us ſuſcipiã: poſtea p̄dicabo. Vñ ſeqͭ: Sic.n. decet nos oẽm iplere iuſticiã. vbi nõ hoc ſignificat vt ſi fuerit baptiçatus adipleat oẽm iuſticiã: ſꝫ ſic. i. queadmodũ baptiſmatis iuſticiã p̄us factis ipleuit: poſtea p̄dicauit: ſic ⁊ oẽm aliã iuſticiaꝫ: ſꝫm illud: Cepit ieſus facere ⁊ docere. Aut ita: ſic oportet nos iplere oẽm iuſticiã ſicut iuſticiã baptiſmi. i. ſꝫm diſpẽſationẽ hũane nature. Sicut.n. ipleuit iuſticiã naſcẽdi creſcẽdi ⁊ ſimſliũ. HILA. Erat ⁊ p eũ oĩs iplenda iuſticia: p quẽ ſolũ lex poterat ipleri. HIERO. Nõ aũt addit iuſticiã legis ſiue nature: vt vtrũq̧ intelligam᷒. REMI. Ul ſic: Decet nos iplere oẽm iuſticiã. i. oñdere exẽplũ oĩs iplende iuſticie in baptiſmo ſine quo nõ apit aditus regni celeſtis. vel etiã diſcant ſupbi exẽplũ hũilitatis: vt nõ dedignent baptiçari ab hũilib᷒ mẽbris: dũ viderint me baptiçatũ a te ioanne ſeruo meo. Illa aũt ẽ vera hũilitas quã comes obediẽtia ſeqt. vñ ſubdit: Tũc dimiſit eũ. i. ad vltimũ aſſenſum prebuit vt baptiçaret eum.

Baptiçatus aũt ieſus: cõfeſti aſcẽdit de aq̃. Et ecce apti ſũt ei celi: ⁊ vidit ſpm̃ dei deſcendentẽ ſicut columbam: ⁊ venientem ſuper ſe.

AVG. in ſer. de epi. Quia vt dictũ ẽ cũ ſaluator nr̃ ab luit: iam tũc nĩ m baptiſmũ tota aq̃ mũdat: vt ſecuturis poſtmodũ pplis lauacri gr̃a miſtraret. Oportuit etiã chriſti baptiſmo ea deſignari q̃ p baptiſmũ ↄſequũt fideles. vñ dĩ: Baptiçatus aũt ieſus confeſtim aſcẽdit de aqua. CHRY. ſup matth. Factũ chriſti ad myſterium ptinet oĩuꝫ q̃ poſtmodũ fuerãt baptiçãdi: ⁊ iõ dixit ↄfeſtim. Et nõ dixit ſimpliciter: aſcẽdit: qꝛ oẽs q̃ digne baptiçant in chriſto ↄfeſtim de aqua aſcẽdũt. i. pficiũt ad v̓tutes: ⁊ ad dignitatẽ ſubleuant celeſtẽ. Qui.n. in aquã ingreſſi fuerãt carnales ⁊ filĩ ade pctõres: ↄfeſtim de aq̃ aſcendũt ſpirituales filĩ dei facti. ſi aũt q̃dã ex ſua culpa nihil pficiũt baptiçãdi: qd ad baptiſmũ? RABA. Quia ḡ nobis dñs ſui corpis intinctu baptiſmi lauacrũ dedicauit: nobis q̧ p᷒ acceptũ baptiſma celi aditũ patere ⁊ ſpm̃ſcm̃ demonſtrauit. vñ ſeqtur: Et apti ſũt ei celi: HIERO. Nõ reſeratiõe elemẽtoꝝ ſed ſpiritalib᷒ oculis ſic ⁊ ezechiel in p̄ncipio voluminis ſui aptos eſſe cõmemorat. CHRY. ſuper matth. Si.n. ipſa creatura rupta fuiſſet nõ dixiſſet: Apti ſũt ei. qꝛ qͦd corpaliter apit oĩbus ẽ aptũ. Sꝫ dicet aliq̃s qd eni añ oculos filĩ dei clauſi fuerãt celi: q̃ etiã in terra ↄſtitut᷒ erat in celo? Sꝫ ſciendũ ꝙ ſicut ſꝫm diſpẽſationem hũanã baptiçatus ẽ: ſic ſꝫm hũanã diſpẽſationẽ apti ſũt ei celi. ſꝫm aũt naturã diuinã erat in celis. REMI. Sꝫ nũquid tũc p̄mo apti ſũt ei celi: etiã ſꝫ hũanã naturã: fides eni eccl̃ie ⁊ credit: ⁊ tenet ꝙ nõ minus apti ſunt ei celi: añ ꝙ poſt. Ideo ḡ dĩ: ꝙ apti ſũt ei celi: qꝛ oĩb᷒ renatis apit ianua regni celeſtis. CHRY. ſup matth. Forte.n. erãt inuiſibilia q̃dã obſtacula p̄us q̃bus obſiſtentib᷒ aie defunctoꝝ nõ poterant introire celos. Nullã.n. aiam añ xp̄m arbitror aſcendiſſe in celũ ex quo peccauit Adã: ⁊ clauſi ſũt celi. Sꝫ ecce baptiçato xp̄o apti ſũt tm̃. Poſtq̃ v̓o tyrannũ vicit p crucẽ: qꝛ nõ erãt neceſſarie porte celo nunq̃ claudẽdo: nõ dicũt angeli: Aptite portas: iã eni erãt apte: ſꝫ Tollite portas. Vel in baptiçatis apiunt celi: ⁊ vidẽt ea q̃ ſunt in celo: nõ carnalibus oculis vidẽdo: ſꝫ ſpiritalib᷒ fidei credẽdo. Aut ita: Celi ſũt ſcripture diuine q̃s oẽs legũt: nõ tñ oẽs itelligũt: niſi q̃ fuerũt ſic baptiçati: vt accipiãt ſpm̃ſcm̃. Vñ ⁊ aplis p̄mit᷒ erãt clauſe ſcripture ꝓphetaꝝ: ſꝫ accepto ſpũſcõ reſerate ſũt eis oẽs ſcripture. Tñ quocũq̧ mõ intelligat: celi apti ſũt ei. i. oĩb᷒ ꝓpt euꝫ: ſic ſi ipator alicui ꝓ alio petenti dicat: Hoc bñficiũ nõ illi do: ſꝫ tibi. i. ꝓpter te illi. GLO. Vel tant᷒ ſplẽdor circũfulſit xp̄m i baptiſmo: vt empyreũ videret celũ reſeratũ eẽ. CHRY. i ho. Si aũt tu nõ vides nõ icredul᷒ ſis. Etenim i p̄ncipĩs ſpiritaliũ rerũ ſemp ſenſibiles apparẽt viſiões: ꝓpt illos q̃ nullã itelligẽtiã icorpal̓ nãe ſuſcipe pñt vt ſi poſtea nõ fiãt: ex his q̃ ſemel facta ſũt recipiãt fidẽ.

REMI. Sicut aũt oĩb᷒ p baptiſmũ renati apit ianua regni celeſti: ita oẽs i baptiſmate accipiũt dona ſpũſci. Iõ ſubdit: Et vi. ſpi. dei deſcẽ. ſicut colũ. ⁊ ve. ſup ſe. AVG. i ſer. de epi. Xp̄s.n. poſtq̃ nat᷒ ẽ hoĩb᷒ renaſcit ſacris: vt queadmodũ tũc eũ miramur icorrupta mr̃e ꝓgenitũ: ita ⁊ nũc ſuſcipiam᷒ illũ pura vnda ſbmerſũ. filiũ.n. genuit mr̃ ⁊ caſta ẽ. xp̄m lauit vnda: ⁊ ſcã ẽ. Deniq̧ ſpũſcũs q̃ tũc illi i vtõ affuit: mõ eũ i gurgite circũfulſit. q̃ tũc Mariã caſtificauit: nũc fluẽta ſcificat. Vñ dicit: Et vidit ſpm̃ dei deſcẽdẽtẽ. CHRY. ſup matt. Iõ aũt ſpũſcũs ſpeciẽ colũbe ſuſcipit: qm̃ p̄ oĩb᷒ aialib᷒ hec cultrix ẽ charitatis: oẽs aũt iuſticie ſpecies: q̃s hñt ſui dei i v̓itate: pñt hẽre ſui diaboli i ſimulatiõe. Solã aũt charitatẽ ſci ſpũs nõ põt imũd᷒ ſpũs imitari. Iõ ḡ hãc p̄uatã ſpeciẽ charitatis ſibi ſuauit ſpũſcũs: qꝛ p nullius teſtimoniũ ſic cogſcit. vbi ẽ ſpũſcũs: ſic p gr̃aꝫ charitatis. RABA. Significãt etiaꝫ q̃tuor v̓tutes i baptiçatis p colũbã. Colũba eni ſec᷒ fluẽta habitat: vt viſo accipitre mergat ſe ⁊ euadat. Meliora grana eligit: alienos alienus pullos nutrit: nõ lacerat roſtro: felle caret: in cauernis petre nidificat: gemitum pro cantu habet: ita ⁊ ſancti ſecus diuine ſcripture fluenta reſident vt incurſum diaboli euadant. Sanas ſñias q̃bus paſcantur eligũt: non hereticas. hoĩes qui diaboli fuerũt pulli. i. imitatores: doctrina nutriũt ⁊ exẽplo: bonas ſententias lacerãdo nõ puertũt hereticoꝝ more. Ira irrecõciliabili carẽt. In plagis mortis xp̄i q̃ petra firma ẽ: nidũ ponũt. i. ſuũ refugiũ ⁊ ſpem: ſicut etiã alĩ delectant i cantu: ita ipſi in gemitu p pctis. CHRY. in ho. Veteris etiã recordat hiſtorie. i diluuio apparuit hoc aial: ramũ ferens oliue: ⁊ cõem orbis trãq̃llitatẽ annũciãs: q̃ oĩa typus erãt futuroꝝ. Etenĩ nũc colũba apparet: liberatorẽ nobis demonſtrãs: ⁊ ꝓ ramo oliue adoptionem generi humano affert. AVG. in ſer. de tri. Eſt aũt i ꝓmptu intelligere cur ſpũſcũs miſſus dicat. cũ in ipſũ dñm corpali ſpecie velut colũba deſcẽdit: facta eſt eni q̃daꝫ creature ſpẽs ex tpe in q̃ viſibiliter oñderet ſpũſcũs. Hec aũt operatio viſibiliter exp̄ſſa: ⁊ oculis oblata mortalib᷒: miſſio ſpũſci dicta eſt: nõ vt appareret inuiſibilis eius ſubſtãtia ſꝫ vt corda hoĩuꝫ exterioribus viſis cõmota ad occultã eternitatẽ ↄuerterent. Nõ aũt ſic aſſũpta ẽ creatura i qua ſpũſcũs apparuit in vnitate. ſ. pſone: ſicut aſſũpta eſt humana illa forma ex virgine. Neq̧ eni colũbam btificauit ſpũs: aut ſibi in pſone ſue vnitatẽ in eternũ ↄiũxit. Proinde q̃uã illa colũba ſpũs dicta ſit: vt oñderet p colũbã ſpm̃ demõſtratũ: nõ tñ ita poſſum᷒ dicere ſpm̃ſcm̃ ⁊ deũ ⁊ colũbã: ſicut dicimus filiũ ⁊ deũ ⁊ hoĩeꝫ: nec ſicut dicimus filiũ agnũ dei: nõ ſolũ ioanne baptiſta dicẽte: ſꝫ etiã ioanne euãgeliſta vidẽte agnũ occiſum in apocalypſi. illi q̧ppe viſio ꝓphetica nõ eſt exhibita oculis corporeis p formas corporeas: ſꝫ in ſpũ p ſpiritales imagines corporũ. De illa vero colũba nullus vnq̃ dubitauit: q̃n oculis viſa ſit. nec ſicut dicimus filiũ petrã. ſcriptũ ẽ eni: Petra erat xp̄s. ita poſſum᷒ dicere ſpm̃ colũbã. Illa eni iã erat in creatura: ⁊ p actiõis modũ nũcupata ẽ noĩe xp̄i quẽ ſignificabat: nõ aũt ſic illa colũba: q̃ ad hoc tm̃mõ ſignificãda repẽte extitit. Magis aũt ille hoc mihi v̓r flãme illi q̃ in rubo apparuit moyſi: ⁊ illi quã ppl̓s in eremo ſeq̃bat: ⁊ fulgurib᷒ ac tonitruis q̃ ſiebãt dũ lex daret i monte. Ad hoc eni reꝝ illaꝝ corpalis extitit ſpẽs vt aliq̃d ſignificaret atq̧ preteriret. ꝓpt has ergo corpales formas miſſus dĩ ſpũſanctus: ille v̓o ſpẽs corpales ad demonſtrandũ ꝙ opus fuit ad tẽpus apparuerũt: ⁊ eſſe poſtea deſtiterũt. HIERO. Sedit aũt colũba ſuper caput ieſu: ne quis putaret vocẽ p̄ris ad ioannem factam: nõ ad dñm. vñ ſequit: Et veniẽte ſup ſe.

Et ecce vox de celis dicens: Hic eſt filius meus dilectus in quo mihi complacui.

Non eni vt añ p moyſen aut ꝓphetas: nec p̄ typos aut figuras. AVG. in ſer. de epiph. Venturũ in carne pat̃ filiũ docuit: ſꝫ palã veniſſe mõſtrauit dicẽs: Hic ẽ filius meus. HILA. Vel vt ex his q̃ ↄſũmabant in chriſto cognoſcerem᷒ poſt aque lauacruꝫ ⁊ de celeſtib᷒ portis ſcm̃ in nos ſpm̃ inuolare: ⁊ celeſtis nos glĩe vnctione pfũdi: ⁊ p̄ne vocis adoptiõe filios dei fieri. HIERO. Myſteriũ aũt trinitatis, in baptiſmate demõſtrat: dñs baptiçat ſpũs deſcẽdit i habitu colũbe: p̄ris vox filio teſtimoniũ phibentis audit. AVG. in ſer. de epiph. Nec mirũ ſi i dñico lauacro myſteriũ nõ defuit trinitatis: cũ nr̃m lauacrũ trinitatis cõplcat ſacrm̃. voluit.n. dñs p̄mo circa ſe exhibere: quod erat poſtea hũano generi precepturus.

AVG. de fide ad petrũ: Quãuis aũt p̄r ⁊ filius ⁊ ſpũſſcũs ſint vna natura: firmiſſime tñ tene tres eẽ perſonas patreq̧ ſolum eſſe q̃ dixit: Hic eſt filius meus dilectus. Et filiũ ſolũ eẽ ſup quẽ illa vox p̄ris inſonuit: ⁊ ſpm̃ſcm̃ ſolũ eſſe q̃ in ſpecie colũbe ſup xp̄m baptiçatũ deſcendit

AVG. iiĩ. de trini. Hec aũt opa ſunt totius trinitatis: In ſua q̧ppe ſubſtãtia p̄r ⁊ filius ⁊ ſpũſſcũs vnũ ſũt ſine vllis internallis tẽpoꝝ vel locoꝝ: In meis aũt vocib᷒ ſeparati ſũt p̄r filius ⁊ ſpũſſcũs: nec ſimul dici potuerũt: ⁊ i l̄ris viſibilib᷒ ſua ſepatim locoꝝ ſpacia tenuerũt: qꝛ ſilitudine vtrũq̧ cognoſcit inſepabilẽ in ſeipſa trinitatẽ p viſibilis creature ſpeciẽ ſepabiliter demonſtrari. ꝙ aũt ſolius p̄ris vox ſit: oñdit ex hoc qͦd dicit: Hic eſt filius me᷒. HILA. in libro de tri. Non ſolũ noĩe ↄteſtat᷒ ẽ eum eſſe filiũ: ſꝫ ꝓprietate. Multi.n. nos filĩ dei ſum᷒: ſꝫ nõ talis ẽ h̓ filius. hic.n. ⁊ ꝓprius ⁊ ver᷒ eſt filius origine nõ adoptiõe: v̓itate nõ nuncupatiõe: natiuitate non creatione.

AVG. ſup ioannẽ: P̄r aũt diligit filiũ: ſꝫ q̃õ p̄r filium nõ q̃õ dñs ſeruũ: ſꝫ q̃õ vnicũ: nõ quõ adoptatũ. Et iõ ſubditur: In quo mihi cõplacui. REMI. Vel ſi ad humanitatẽ xp̄i referat ſi legat: In quo mihi cõplacui. talis ẽ ſenſus in quo mihi ↄplacui: qꝛ iſtũ ſolum repperi ſine pctõ. Si v̓o legat: In quo mihi cõplacuit: ſubaudit placitum meũ ↄſtituere: vt p eũ agerẽ q̃ agẽda ſũt. i. genus humanũ redimerẽ. AVG. de cõ. euã. Hec aũt v̓ba ⁊ alĩ duo marcus ⁊ lucas ſilit narrant: ſꝫ de v̓bis vocis q̃ de celo facta ẽ: narrãt locutionẽ ſalua tñ ſñia. Qͦd.n. matthe us ait dictũ: hic ẽ fili᷒ meus dilectus. ⁊ alĩ duo dicũt: Tu es es filius me᷒ dilectus. ad eandẽ ſñiam explicandã valet. vox eni celeſtis vnũ hoꝝ dixit: ſꝫ euangeliſta oñdere voluit ad id valere qͦd dictũ ẽ: Hic eſt fili᷒ meus. vt illis potius q̃ audiebãt indicaret: ꝙ ipſe eẽt filius dei: atq̧ ita dictũ referre voluit: Tu es filius me᷒. ac ſi illi diceretur: Hic eſt filius me᷒. Nõ eni xp̄o indicabat qͦd ſciebat: ſed audiebãt q̃ aderãt: ꝓpt quos vox facta ẽ. Iam vero qͦd alius dicit: In quo mihi cõplacui. alius: In te cõplacuit mihi. Si q̃ris q̃d hoꝝ illa voce ſonuerit: qͦlibet accipe: dum intelligas eos q̃ nõ eandẽ locutionẽ retulerũt: eadẽ retuliſſe ſñiam. ꝙ eni de᷒ in filio ſibi cõplacuit: admonet aliq̃s ex eo qͦd dictũ eſt: In te cõplacui. ꝙ aũt in filio pat̃ placuerit hoĩbus: admonet ex eo qͦd dictũ ẽ: In te cõplacuit mihi. ſeu intelligat hoc dictũ eẽ ab oĩb᷒ euangeliſtis tanq̃ diceret: In te cõplacitũ meum cõſtitui: hoc eſt iplere quod mihi placet.

CA. IIII.

Tunc ieſus ductus ẽ in deſertũ a ſpũ vt tẽtaret a diabolo. Et cũ ieiunaſſet q̃dragita diebus ⁊ q̃dragita noctib᷒: poſtea eſuriſt.

CHRY. ſup matth. Poſtq̃ baptiçatus ẽ dñs a ioãne in aq̃: ducit a ſpũ in deſertũ vt baptiçaret igne tentatiõis vñ dĩ: Tũc Ieſus duct᷒ ẽ in deſertũ a ſpũ. Tũc. ſ. qñ pat̃ clamauit de celo: Hic ẽ filius me᷒ dilect᷒. CHRY. in ho. Quiſq̧s ḡ poſt baptiſmũ maiores ſuſtines tentatiões nõ turberis: etenĩ ꝓpt hoc accepiſti arma: vt nõ vaces: ſꝫ vt prelieris. Ideo aũt tentationẽ a te de᷒ nõ ꝓhibet. p̄mũ q̃dẽ vt diſcas: qm̃ multo factus es fortior. deinde vt magnitudine donoꝝ nõ extollaris. tertio vt diabol᷒ experiẽtia cogſcat ꝙ pfecte ab eo abſceſſiſti. q̃rto vt per hoc fortior reddaris. q̃nto vt crediti tibi theſauri ſignũ accipias. neq̧ eni diabol᷒ ſupueniret tibi ad tentãdũ niſi te i maiori bono: e effectũ vidẽt. HILA. In ſcificatis.n. maxime diaboli tẽtamẽta graſſant: qꝛ victoria ei ẽ mag̓ optata de ſcis. GREG. i ho. Dubitari aũt a q̃buſdã ſolet: a q̃ ſpũ ſit duct᷒ ieſus i deſertũ: ꝓpt hoc qͦd ſubdit: Aſſũpſit eũ dia. i ſan. ciui. Sꝫ v̓e ⁊ abſq̧ vlla q̃one ↄuenĩẽt accipit vt a ſpũſcõ duct᷒ eẽ credat: vt illuc eũ ſu᷒ ſpũs duceret: q̃ hũc ad tentãdũ ſpũs malign᷒ iuenit. AVG. i. iiĩ. de trini. Cur ſeipſũ q̧ tentãdũ p̄buit: vt ad ſupandas tẽtatiõis mediator eẽt: nõ ſolũ p adiutoriũ: verũ etiã p exemplũ. CHRY. ſup matth. Eſt aũt duct᷒ a ſpũſcõ: nõ q̃ſi minor maioris p̄cepto. nõ eni ſolũ duct᷒ dĩ q̃ alicui᷒ ptãte ducit: ſꝫ etiã ille q̃ alicui᷒ rõnabili exhortatiõe placat: ſic ſcptũ ẽ de Andrea ꝙ inuenit Simonẽ frẽꝫ ſuũ ⁊ adduxit eũ ad ieſũ. HIERO ſup matth. Ducit aũt nõ inuit᷒ aut capt᷒: ſꝫ volũtate pugnãdi. CHRY. Ad hoĩes eni diabol᷒ vadit: vt tẽtet eos. qñ aũt aduerſus xp̄m diabolus ire nõ potat: iõ ↄ diabolũ xp̄s ꝓceſſit. vñ dĩ: Ut tẽta. a dia. GREG. i ho. Sꝫ ſciẽdũ nobis ẽ qꝛ trib᷒ modis tentatiõe agitur: ſuggeſtione: delectatiõe: ⁊ conſenſu. ⁊ nos cũ tentamur plerũq̧ in delectatiõe aut in conſenſu labi

mar: q̄ꝛ de carnis pctō ꝓpagati in nobiſipſis etiā gerim⁹ vñ certamina toleram⁹. Deus vō q̄ in vtero v̄ginis icarnatus in mūdo ſine pctō venerat: nihil ꝯtradictiōis i ſemetipſo tolerabat. Tētari ḡ per ſuggeſtionē potuit: ſ; eī mentē peccati delectatio nō momordit: atq; iō oīs diabolica illa tentatio foris: non intus fuit. CHRY. in bo. Tūc aūt maxime inſtat diabolus ad tentandū: cū viderit ſolitarios. vñ etiā in ꝑncipio mulierē tētauit ſine viro eā inueniēs: vñ ꝛ ſic ꝑ boc etiā; diabolo dat occaſio tentādi ꝙ ducit in deſertū. GLO. Hoc deſertū ē inter hierlm ꝛ hiericho vbi morabant latrones: q̄ locus vocatur dorobin. i. ſanguinis ꝓpter effuſionē ſanguinis quā; ibi latrones faciebāt. vñ ꝛ bō cū deſcendiſſet a hieruſalē in hiericho: incidiſſe dicit in latrones gerēs figurā ade q̄ a demonib⁹ victus ē. Cōueniēs ḡ fuit vt ibi xp̄s diabolū ſuperaret: vbi diabolus boiem ſub figura ſupaſſe dictū eſt. CHRY. ſup matth. Nō ſolū aūt xp̄s duct⁹ ē in deſertū a ſpū: ſ; ꝛ oēs filij dei hñtes ſpm̄ſcm̄. non eni ſunt ꝯtenti ſedere ocioſi: ſ; ſpūſſcūs vrget eos aliq̄d magnū; apprehēdere opus qd̄ ē in deſerto q̄ntū ad diabolū: quia non ē ibi iniuſticia qua diabolus delectat. Oīe etiā bonū ē extra carnē ꝛ mūdū: q̄ꝛ nō eſt ſm voluntatē carnis ꝛ mūdi. Ad tale ḡ deſertū oēs filij dei exeūt vt tentent: vtputa ſi non ꝓpoſuiſti ducere vxorē: duxit te ſpūſſcūs in deſertum. i. extra fines carnis ꝛ mūdi: vt tenteris a ꝯcupiſcentia carnis. Quō eni tentat libidine q̄ tota die eſt cū vxore? Scire aūt debem⁹: ꝙ filij dei nō tentāt a diabolo niſi in deſertū exierint: filij aūt diaboli in carne ꝛ mūdo ꝯſtituti ꝯſtringunt: ꝛ parēt ſicut bonus hō ſi vxorē habuerit nō fornicat: ſed ſufficit ei vxor ſua. Malus aūt etiam hñs vxorē fornicat: ꝛ nō ē vxore ꝯtent⁹: ꝛ ſic in oib⁹ inuenies. Filij ḡ diaboli nō exeūt ad diabolū vt tententur. Quid eni opus h; ad certamē exire q̄ nō deſiderat vincere? Qui aūt glorioſiores ſūt filij dei extra fines carnis exeūt ꝯ illū: q̄ꝛ victorie glīa; ꝯcupiſcūt. Propterea ꝛ in hoc chriſt⁹ exijt ad diabolū: vt tentaret ab eo. CHRY. in bo. Ut aūt diſcas ꝙ magnū bonū eſt ieiuniū: ꝛ q̄lit ſcutum ē aduerſus diabolū: ꝛ q̄m poſt baptiſmū nō laſciuie ſ; ieiunio intendere oportet: ipſe ieiunauit nō eo idigens, ſed nos inſtruēs. CHRY. ſuper matth. Et vt q̄dragesimi noſtri ieiunij poneret meſurā. xl. dieb⁹ ꝛ. xl. noctibus ieiunauit. Uñ ſeq̄t: Et cū ieiunaſſet. xl. dieb⁹ ꝛ. xl. noctib⁹

CHRY. in bo. Nō aūt vltra ꝓceſſit ieiunādo ꝙ moyſes ꝛ helias: ne incredibilis videret carnis aſſumptio.

GREGO. in bo. Ipſe aūt auctor omniū in q̄draginta dieb⁹ nullū oīno cibū ſūpſit. Nos ꝙ q̄ntū poſſum⁹ q̄dragesime tp̄e carnē nr̄am ꝑ abſtinentiā affligam⁹. Quadragenarius aūt numer⁹ cuſtodit: q̄ꝛ virt⁹ decalogi ꝑ libros q̄tuor ſci euāgelij implet. denarius eteni q̄ter duct⁹ in q̄dragenariū ſurgit. Uel q̄ꝛ in hoc mortali corpe ex q̄tuor elemētis ſubſiſtimus: ꝑ cui⁹ voluntatē ꝑceptis dñicis ꝯhimus q̄ ꝑ decalogū ſunt accepta. Qui ḡ ꝑ carnis deſideria decalogi mandata ꝯtēpſimus: dignū ē vt eandē carnē q̄terdecies affligamus. Uel ſicut in lege offerre debem⁹ decimas rex: ita ei offerre ꝯtendim⁹ decimas dierū;. A ꝑma eni dñica q̄drageſime vſq; ad paſchalis ſolēnitati gaudia ſex hebdomade veniūt quax dies. xl. ꝛ duo ſūt ex q̄bus ſex dies dñici ab abſtinētia ſubtrahūt: remanēt ergo. xxxvj. Dū vō ꝑ. ccc. ꝛ. lxv. dies ann⁹ ducit: nos aūt ꝑ. xxxvj. dies affligimur: q̄ſi anni nr̄i decimas deo dam⁹

AVG. in li. lxxxiij. queſtio. Uel alit: Oīs ſapiētie diſciplina eſt creatorē creaturāq; cognoſcere. Creator ē trinitas: pr̄ ꝛ fili⁹ ꝛ ſpūſſcūs: creatura vero parti ē inuiſibilis ſicut aīa cui ternarius numerus tribuit. Diligere eni deū triplicit iubemur: ex toto corde: ex tota aīa: ꝛ ex tota mēte. Partim viſibilis ſicut corp⁹ cui q̄ternari⁹ debet: ꝓp̄t calidū ꝛ frigidū humidū ꝛ ſiccū. Denarius ḡ numer⁹ q̄ totam inſinuat diſciplinā: q̄ter ductus. i. numero q̄ corpi debet multiplicatus: q̄ꝛ ꝑ corp⁹ adminiſtratio gerit quadrageſimū numerū ꝯficit: cui⁹ ptes equales ad q̄nquagenarium ꝑueniūt. vnū eni ꝛ duo ꝛ q̄tuor ꝛ q̄nq; ꝛ octo ꝛ decē ꝛ. xx. que ſūt ptes q̄dragenarij ſimul iūcte efficiūt. l. Et iō tp̄s quo ingemiſcim⁹: ꝛ dolemus q̄dragenario numero celebrat. Status aūt beatitudis in quo erit gaudiū q̄nq̄geſime celebratione ꝑfigurat. i. paſcha vſq; ad pentecoſtē. AVGV. in ſer. de q̄dra. Nō aūt q̄ꝛ chriſtus poſt acceptū baptiſmū ꝯtinuo ieiunauit: regulā obſeruatiōis dediſſe credendū ē: vt poſt chriſti baptiſmū ꝯtinuo ieiunare neceſſe ſit. S; q̄n acriori certamine cū tentatore ꝯfligitur: ieiunandū eſt: vt corp⁹ impleat de caſtigatiōe militiā ꝛ anim⁹ īpetret de humiliatiōe victoriā. CHRY. ſup matth. Sciebat aūt dñs cogitationē diaboli q̄ꝛ volebat eū tentare: audierat eni q̄ꝛ chriſtus natus ē in hoc mūdo angelis ꝑdicantib⁹: paſtorib⁹ referētibus: magis q̄rentibus: ꝛ ioanne oñdente. vñ dominus ꝓceſſit contra eum: non quaſi deus: ſed quaſi homo: magis aūt quaſi deus ꝛ hō. Nam ꝑ. xl. dies nō eſurire nō erat hoīs: aliq̄n autē eſurire nō erat dei. vñ eſuriuit: ne manifeſte intelligat deus: ꝛ ſic diaboli ſpem tentādi extingueret: ſuā aūt victoriam īpediret. vñ ſeq̄t: Poſtea eſurijt. HILA. Nā poſt xl. dies nō i. xl. dieb⁹ eſurijt. igit cū dñs eſurijt nō inedie ſurrepſit operatio: ſed nature ſue hoīem dereliq̄t. Non eni erat a deo diabolus ſed a carne vincēdus: qua rerū rōne indicat poſt. xl. dierū ꝯſūmationē q̄bus p⁹ paſſionē in ſeculo erat commoraturus: eſuritionē ſe hūane ſaluti habiturū: quo in tp̄e expectatū deo patri munus: hominē quem aſſūpſerat reportauit.

Et accedens tentator dixit ei: Si filius dei es dic vt lapides iſti panes fiant. Qui rñdens dixit: Scriptū eſt: Non in ſolo pane viuit hō: ſed i omni verbo qd̄ procedit de ore dei.

CHRY. ſup matth. Quia diabolus vidēs ꝑ. xl. dies chriſtū ieiunantē deſperauerat: poſtq̄ eſurientē ſenſit: iterū cepit ſperare. vñ ſeq̄t: Et accedēs tentator. Si ḡ ieiunaueris ꝛ tenteris: ne dicas q̄ꝛ ꝑdidi fructū; ieiunij mei. Nā etſi nō tibi ꝓfuit ieiuniū tuū: vt nō tēteris: tñ ꝓficiet vt a tentationib⁹ nō vincaris. GREGO. in bo. Sed ſi ipſū ordinē tentatiōis aſpicim⁹: penſam⁹ q̄nta magnitudine nos a tentatiōe liberamur. Antiquus eni hoſtis ꝑmū; hominē ex gula tentauit: cū cibum ligni vetitum ad comedendū ſuaſit. Ex vana gloria cum diceret: Eritis ſicut dij. Ex auaricia cum diceret: Scientes bonū ꝛ malū. Auaricia eni non ſolum pecunie eſt: ſed etiā; altitudinis cum ſupra modū ſublimitas ambitur. Quibus autē modis ꝑmum hominē ſtrauit iſtis modis ſecundo homine tentato ſuccubuit. Per gulam tentat cum dicit: Dic vt lapides iſti panes fiant. Per vanam gloriā cum dicit: Si filius dei es: mitte te deorſum. Per ſublimitatis auariciā cum regna mundi oſtendit dicens: Hec oīa tibi dabo.

AVG. ſuper lucā: Inde autē cepit vnde iam vicerat. i. gula. vnde dixit ei: Si filius dei es: dic vt lapides iſti panes fiant. Quid aūt ſibi vult talis ſermonis exorſus: niſi q̄ꝛ cognouerat dei filium eē venturum: ſed veniſſe ꝑ infirmitatem corpis nō putabat: aliud explorantis: aliud tentantis eſſe: ꝛ deo ſe ꝓfitetur credere: ꝛ homini conatur illudere. HILA. Eam ergo in tentando conditionem operis propoſuit: per quā in deo ex mutatione lapidū in panes virtutem poteſtatis agnoſceret: ꝛ in homine oblectamento cibi patientiā eſurientis illuderet. HIER. Sed ex duobus contrarijs teneris a diabolo. Sed ad iperium eius poſſūt lapides panes fieri: ergo fruſtra tentas eum: qui tante potentie eſt. ſi autem non poteſt facere: fruſtra dei filium ſuſpicaris. CHRY. ſuper mattheum: Sicut autem diabolus omnes homines excecabat: ſic mō inuiſibiliter a chriſto ē excecatus. Poſt. xl. eni dies eſurientē ſenſit: ꝛ per. xl. nō eſurientē non intellexit cum ſuſpicatus eſt eum nō eſſe filium dei: non cogitauit

q̄m fortis ſublata ad ea q̄ infirma ſunt: deſcēdere pōt: infirmus aūt ad ea que fortia ſūt: aſcēdere nō pōt. Magis ergo ex eo ꝙ ꝑ tot dies nō eſurijt intelligere debuit quia deus eſt: q̄ ex eo ꝙ poſt tot dies eſurijt: q̄ꝛ hō ē. Sed dicit: Moyſes ꝛ helyas. xl. dies ieiunauerūt: ꝛ hoies erāt. ſed illi ieiunantes eſuriebāt ꝛ ſuſtinebāt. iſte. xl. dieb⁹ nō eſurijt: ſ; poſtea. Eſurire eni: ꝛ nō mādūcare patiētie eſt hūane: nō eſurire aūt diuine nature. HIERO. Propoſitū aūt chriſti erat humilitate vincere. vñ aduerſariū vicit teſtimonijs legis nō ptāte virtutis: vt hoc ipſo ꝛ hominē plus honoraret: ꝛ aduerſariū plus puniret: cū hoſtis generis humani nō quaſi a deo: ſ; q̄ſi ab hoīe vinceret. vnde ſeq̄t: Cui rñdens dixit ei: Scriptū ē: non in ſolo pane viuit homo: ſ; in oī verbo qd̄ ꝓcedit de ore dei.

GREG. in bo. Sic ergo tentatus a diabolo dñs: ſacri eloquij ꝑcepta rñdit: ꝛ qui tentatorē ſuū mergere in abyſſum poterat: v̄tutē ſue potentie nō oñdit: quaten⁹ nobis ꝑberet exemplū: vt quotiēs a prauis hoibus aliq̄d patimur: ad doctrinam excitemur potius q̄ ad vindictam.

CHRY. ſup matth. Non aūt dixit: nō in ſolo pane viuo: ne videat de ſe dictū eē: ſed inedie: nō in ſolo pane viuit homo: vt poſſet diabolus dicere: Si filius dei es. abſcondit ſe vt nō oñdat: quod pōt ſi hō eſt: aſtute excuſat ſe: ne oñdat non poſſe. RABA. Teſtimoniū aūt hoc de deutronomio ſumptū ē. Ergo ſiq̄s nō veſcit v̄bo dei iſte nō viuit: q̄ꝛ ſicut corp⁹ humanū nō viuit ſine terreno cibo: ita ꝛ aīa viuere nō pōt ſine dei v̄bo. Procedē autē verbū de ore dei dicit: cum volūtatē ſuam per ſcripturarum teſtimonia reuelat.

Tunc aſſumpſit eū diabolus in ſanctā ciuitatem: ꝛ ſtatuit eū ſup pinnaculū templi: ꝛ dixit ei: Si filius dei es: mitte te deorſū. Scriptū ē eni q̄ꝛ angelis ſuis mādauit de te: ꝛ i manib⁹ tollēt te: ne forte offendas ad lapidē pedem tuum. Ait illi ieſus rurſū: Scriptū eſt: Nō tētabis dñm deū tuū.

CHRY. ſup matt. Cū ex ꝑmiſſo chriſti reſpōſo nihil certum dicere diabolus potuiſſet: vtrū chriſt⁹ deus eſſet an homo: aſſūpſit eū ad aliā tentationem dicēs apud ſe: Iſte q̄ fame non vincit: etſi filius dei non ē: tñ ſanctus ē: valēt eni hoies ſancti fame nō vinci: ſed poſtq̄ omnē neceſſitatē carnis vicerūt per vanā glīam cadūt: iō cepit eū tentare in gloria vana: ꝓp̄t qd̄ ſeq̄t: Tūc aſſū. eū dia. in ſanct. ciuita. HIERO. Aſſūptio iſta nō ex ībecillitate dñi venit: ſed de inimici ſupbia que volūtatē ſaluatoris neceſſitatē putat. RABA. Sancta aūt ciuitas hierlm dicebat in qua tēplū dei erat: ꝛ ſcā ſcōx ꝛ cultus vni⁹ dei ſm legē moyſi. REMI. In quo oñdit q̄ꝛ diabolus fidelibus chriſti etiā in ſanctis locis inſidiat. GREG. in bo. Sed ecce dū dicit deus hō in ſanctā ciuitatē a diabolo aſſumptus: hūane aures audire expaueſcūt: i quorū tñ oiū; diabolus caput eſt. Quid eſt aūt mirū ſi ſe ab illo ꝑmiſit in montē duci: q̄ ſe ꝑmiſit a mēbris illius crucifigi? GLO. Diabolus eni ſēp ad alta ducit eleuādo ꝑ iactantiā: vt ꝑcipitare poſſit. Et iō ſequit: Et ſtatuit ſupra pinnaculū templi. REMI. Pinnaculū ſedes erat doctox: Templū eni nō habebat culmē erectū: ſicut nr̄e domus habēt: ſed ꝛ planū erat deſup more paleſtinox: ꝛ in ipſo templo tria tabulata erāt. Et ſciendū q̄ꝛ in pauimento pinnaculū erat: ꝛ in vnoquoq; tabulato pinnaculum erat. Siue ergo ſtatuerit eū in illo pinnaculo: qd̄ erat in pauimento: ſiue in illis que erāt in ꝑmo ſecūdo vel tertio tabulato: intelligendū ē ꝙ in illo ſtatuiſſet eū: vñ aliqd̄ ꝑcipitiū eſſe potuit. GLO. Nota vō hec oīa corporeis ſenſib⁹ eſſe cōpleta: q̄ꝛ eni ꝑma adiuicē ꝯferunt: in ſpecie hoīs diabolū apparuiſſe veriſimile eſt. CHRY. ſup matth. Sed forte dicit quō in corpe ꝯſtitutū videntibus oībus ſtatuit ſupra templū: ſed forſitan diabolus ſic eum aſſumebat: vt ab oībus videret: ipſe aūt neſciēte diabolo inuiſibiliter ſic agebat vt a nemine videret. GLO. Iō aūt duxit eū ſupra pinnaculū cū vellet eum de vana glīa tētare: q̄ꝛ i cathedra doctox multos deceperat inani glīa ꝛ iō putauit iſtū poſitū in ſede magiſterij inani glīa extolli poſſe. vñ ſequit: Et dixit: Si filius dei es: mitte te deorſum. HIERO. In oībus eni tentationib⁹ hoc agit diabolus: vt intelligat: ſi filius dei ſit. Dicit aūt: Mitte te. q̄ꝛ vox diaboli qua ſemꝑ hoies cadere deorſū deſiderat: ꝑſuadere pōt: precipitare nō pōt. CHRY. ſup matthe. Per hāc aūt ꝓpoſitionē q̄mo poterat cognoſcere ſi ē fili⁹ dei an nō: Uolare eni ꝑ aerē nō eſt ꝓp̄e opus dei: q̄ꝛ nulli vtile eſt. Si ergo aliq̄s volauerit ꝓuocatus ꝓp̄t oſtentationē ſolā hoc facit: ꝛ eſt potius ex diabolo q̄ ex deo. Si ergo homini ſapienti ſufficit eē qd̄ eſt: ꝛ nō eē neceſſariū ei apparere qd̄ non ē: quāto magis filius dei oſtēdere ſe neceſſariū non h;: de quo nemo pōt tātū cognoſcere q̄ntum ē apud ſe. AMBRO. ſup lucā: Sed q̄ꝛ ſathanas transfigurat ſe ſicut angelū lucis: ꝛ de ſcripturis ipſis diuinis laqueū fidelibus parat: vtitur teſtimonijs ſcripturarū: non vt doceat: ſed vt fallat. vñ ſequit: Scriptū ē eni q̄ꝛ angelis ſuis mandauit de te. HEIRO. Hec in. xc. pſalmo legimus. verū ibi nō de chriſto: ſed de viro ſcō ꝓphetia ē. male ergo diabolus interꝑtatur ſcripturas.

CHRY. ſup matth. Uere eni filius dei angelox manibus nō portat: ſed ipſe magis angelos portat. ꝛ ſi portat manibus angelox nō vt offendat ad lapidē pedē ſuū q̄ſi infirmus: ſed ꝓpter honorē quaſi dñs. O diabole q̄m filius dei manib⁹ portat legiſti: ꝛ q̄ꝛ ſup aſpidē ꝛ baſiliſcū calcat: nō legiſti. Sed illud ꝑdē exemplū ꝓfert quaſi ſupbus: hoc aūt tacet quaſi aſtutus. CHRY. in bo. Intuere etiā q̄ꝛ teſtimonia a dño allata ſūt ꝯuenient: a diabolo aūt indecenter: non eni qd̄ ſcriptū ē: Angelis ſuis. ſuadet ꝓijcere ſeipſū ꝛ ꝑcipitare. GLO. Eſt ergo ſic exponendum: Ait eni ſcriptura de quolibet bono hoīe: ꝙ angelis ſuis. i. adminiſtratorib⁹ ſpiritibus ꝑcepit de ipſo: ꝙ i manibus ſuis. i. in auxilijs ſuis tollēt eū: ꝛ cuſtodiēt: ne offēdat pedē. i. affectū mētis: ad lapidē. i. ad veterē legem ſcriptam in lapideis tabulis. vel per lapidem poteſt intelligi omnis peccati occaſio ꝛ ruine. RA. Notandū eſt autē; ꝙ ſaluator noſter l; permiſiſſet ſe a diabolo ſupra pinnaculū templi poni: tamen renuit ad imperiū eius deſcendere nobis exemplū donans: vt quiſquis iperauerit viam veritatis artam nos aſcendere obtēperemus. Si aūt vult nos de altitudine veritatis: ꝛ virtutum ad ima erroris ꝛ vitiorum precipitare: non illum audiamus.

HIERO. Falſas autē de ſcripturis diaboli ſagittas veris ſcripturarū frāgit clypeis. vnde ſequit: Ait illi rurſum ieſus: ſcriptum eſt: Non tentabis dñm deū tuum.

HILA. Diaboli eni conatus cōtundens: ꝛ deum ſe ꝓteſtatur ꝛ dñm. CHRY. Nō aūt dixit: Non tentabis me dñm deum tuū: ſed ita: Non tentabis dñm deum tuū quod poterat dicere omnis homo dei tentatus a diabolo: q̄m ꝛ qui hoiem dei tentat: deum tentat. RABA. Uel aliter: Suggerebat ei q̄ſi hoi: vt aliquo ſigno exploraret q̄ntum apud deum poſſet. AVGV. ꝯtra fauſtum: Pertinet aūt ad ſanā doctrinā: q̄n habet hō quid faciat: non tentare dñm deum ſuum. HIERO. Et notandum ꝙ neceſſaria teſtimonia de deuteronomio tñ protulit: vt ſecūde legis ſacra monſtraret.

Iterū aſſūpſit eū diabolus in mōtē excelſum valde: ꝛ oñdit ei oīa regna mūdi ꝛ glīa; eox: ꝛ dixit ei: Hec oīa tibi dabo: ſi cadēs adorauerīs me. Tūc dicit ei ieſus: Uade ſathana. Scriptū ē eni: Dñm deū tuū adorabis: ꝛ illi ſoli ſeruies. Tūc reliquit eum diabolus: ꝛ ecce angeli acceſſerunt ꝛ miniſtrabant ei.

CHRY.ſuper matth. Diabolus ex ſecūdo riſo ītertus tranſit ad tertiā temtationē: q2 cū chriſt9 rñdeīs vāris diſruperat: rñdeīa vane glie trāſiuerat ponit ei rñdeīs auaricie: ꝓpter qḋ dr̄: Iterū aſſūpſit eū diabolus in montem excelſū valde. Quē .ſ. diabol9 circuiēs oēm terrā excelſiorē ceteris cogſcebat. Quāto eni excelſior fuerit mons tāto ex eo ſpacioſior terra videt. vñ ſeqt: Et oñdit oīa regna mundi: ⁊ gliaȝ eoꝝ. Oñdit aūt ita non vt ipſa regna vel ciuitates eoꝝ vel populus vel argentū vel aurū videret. ſed ptes terre: in qbus vnūqḋq; regnū vel ciuitas poſita erat: vtputa ſi aſcendēs ſup excelſū locū digito extenſo dicā tibi: Ecce ibi ē roma aut alexandria: nō ſic oñdo tibi vt ipſas videas ciuitates: ſed ptes terre in qbus poſite ſunt: ſic ⁊ diabol9 poterat chriſto ſingula loca demonſtrare digito: ⁊ vniuſcuiuſq; regni honores ⁊ ſtatū verbis exponere. nā oñſum dicit etiā qḋ exponit ad itelligendū. ORIGE.ſup lucā: Uel aliter: Non ē arbitrandum ꝙ regna ei mūdi oñdens: perſarū verbi grā: regnū iudeorūq; oñderit: ſȝ oñdit ei regnū ſuū quō regnaret in mūdo .i. quō alij regnent a fornicatione: alij ab auaricia.

REMI. Gloriā eoꝝ appellat aurū argentū ⁊ lapides ꝑcioſos: ⁊ tpalia bona. RABA. Oñdit aūt hec diabolus dño: non ꝙ ipſe viſū eius amplificare potuit: aut aliqd ignotū demonſtrare: ſȝ vanitatē pompe mūdane quā ipſe diligebat: quaſi ſpecioſā ac deſiderabilē vbis oñdēs in amorē chriſto ſuggerēs venire volebat. GLO. Qui non concupiſcentie oculo intuet ſicut nos: ſed ſicut medici vident morbos ſine leſione. HIERO. Seqt: Et dixit illi: Hec oīa tibi dabo. Arrogans ⁊ ſupbus de iactantia loquit. non eni pōt oīa regna dare: cū ſciamus pleroſq; ſanctos viros a deo reges factos. CHRY.ſup matthe. Sed ea que p iniquitatē fiunt in mundo: vtputa per furtū aut p periuria acqſitas diuitias diabolus dat. Nō ergo diabolus qbus vult diuitias dare pōt: ſȝ his qui volūt ab illo recipere. REMI. Mirāda etiā eſt diaboli dementia. illi ꝓmittebat dare regna terrena: qui ſuis fidelib9 dat regna celeſtia: ⁊ gliam mūdi ei qui ē celeſtis glie dñs.

AMBRO. Habet aūt ambitio domeſticū periculuȝ: vt eni dñet alijs ꝑus ſeruit: curuat obſeqo: vt honore dominet: ⁊ duȝ vult eſſe ſublimior: fit remiſſior. vñ apte ſubditur: Si cadēs adoraueris me. GLO. Ecce antiq diaboli ſuperbia. Sicut eni in ꝑncipio voluit ſe ſimilē deo facere: ita nūc volebat diuinū ſibi vſurpare cultū dicens: Si cadēs adorauerīs me. Ergo qui adoratur9 ē diabolū ante corruit. Sequit: Tūc dicit ei ieſus: Uade ſathana.

CHRY.ſuper matth. In quo finem tētandi diabolo ponit: ne ꝓgrediat vlterius tentās. HIERO. Nō aūt vt pleriq; putant: eadē ſathanas ⁊ petrus condēnant ſententia. Petro eni dicit: Uade retro me ſathana .i. ſequere me qui cōtrarius es mee volūtati. hic aūt dicit: Uade ſathana. ⁊ nō ei dr̄ Retro: vt ſubaudiat: Uade in ignē eternum q paratus ē tibi: ⁊ angelis tuis. REMI. Uel ſm alia exempla: Uade retro .i. remiſcere: recordare i q̄ta gloria cōdit9 fuiſti: ⁊ in q̄tā miſeriā cecidiſti. CHRY. ſup mattheū: Uidendū aūt q2 chriſtus cuȝ paſſus fuiſſet tentationis iniuriā dicēte ſibi diabolo: Si filius dei es: mitte te deorſū. non ē turbatus: neq; diabolū increpauit. Nūc aūt qñ diabolus vſurpauit ſibi dei honorē exaſpatus eſt: ⁊ repulit eum dicēs: Uade ſathana. vt nos illius diſcamus exemplo: nr̄as qdem iniurias magnanimiter ſuſtinere: dei aūt iniurias nec vſq; ad auditū ſufferre: qm̄ in ꝓprijs iniurijs eſſe quēpiā patientē laudabile ē: iniurias aūt dei diſſimulare nimis eſt impium. HIERO. Dicens aūt diabolus ſaluatori: Si cadēs adorauerīs me ecōtrario audit: ꝙ ipſe magis adorare eū debeat q̄ſi dominū: ⁊ deū ſuū. AVG. ꝯtra ſermo. arrianorū. vnde ſequitur: Scriptū eſt eni: Dominū deū tuū adorabis: ⁊ illi ſoli ſeruies. Unus dñs deus noſter ē ipſa trinitas: cui ſoli ſeruitutē pietatis iure debemus. AVG. x. de ciuitate dei: Nomine aūt ſeruitutis cultus deo debitus intelligitur: latriam qppe nr̄i vbicūq; ſanctarū ſcripturarū poſitum eſt interptati ſūt ſeruitutē. ſed ea ſeruitus que debet hoībus: ſm quā ꝑcepit apl's ſeruos dñis ſuis ſubditos eē debere: grece nūcupari ſolet dulia: latria vo aut ſemp aut tam frequēter vt pene ſemp ea ſeruitus dr̄: que ptinet ad colendū deū. CHRY.ſup matth. Diabol9 aūt ſicut rōnabiliter intelligi pōt nō quaſi obediēs precepto receſſit: ſed diuinitas chriſti ⁊ ſpūſſcūs qui erat in eo expulſit inde diabolū. vnde ſeqt: Tūc reliquit eū diabolus. Quod ad noſtrā ꝓficit ꝯſolationē: q2 nō tādiu hoīes dei diabolus tentat q̄diu vult: ſed q̄diu chriſt9 ꝑmittit. Et ſi eni permittit eū pauliſper tētare: tñ repellit ꝓpt infirmaȝ naturam. AVG. ix. de ciuitate dei: Poſt tentationē vero ſancti angeli ſpiritib9 imundis metuēdi quō miniſtrabant: ⁊ p hoc magis magiſq; inoteſcebat demonib9 q̄tus eēt. vñ ſequit: Et ecce angeli acceſſerūt ⁊ miniſtrabāt ei.

CHRY.ſup matth. Non aūt dixit: deſcēdentes angeli vt oñdat q2 ſēp ad miſteriū eius erāt in t'ris: ſed tūc precipiente dño receſſerūt ab eo: vt loc9 diabolo aduerſus chriſtū daret: ne forte videns angelos circa eū nō appropinquaret ad eū. In quib9 aūt rebus illi miniſtrabāt ſcire nō poſſum9: vtrū ad ſanationes infirmitatū: an ad correctiones animarū: an ad effugationē demonū: q̄ oīa p angelos facit. vñ eis facientib9 ipſe facere videt: tñ manifeſtū eſt: ꝙ nō ꝓpt neceſſitatē impotētie eius ei miſtrabāt ſed ꝓpter honorē poteſtatis ipſius. nō eni dr̄ ꝙ adiuuarēt eū: ſed ꝙ miniſtrent. GREGO. in ho. Ex his aūt vnius pſone vtraq; natura oñdit: q2 ⁊ homo ē quē diabol9 tentāt: ⁊ idem ipſe de9 eſt cui ab angelis miſtrat. CHRY. ſup mattheū: Tūc breuit' perſtringam9 qḋ ſignificēt chriſti tētationes: Ieiuniū eſt abſtinētia rei male. eſuries ē deſideriū eius. vſus eius ē panis. Qui ergo peccatū ſibi cōuertit ad vſū: lapidē ꝯuertit in panē. Rñdeat ergo diabolo pſuadēti: q2 nō in ſolo vſu illius rei viuit hō: ſed i obſeruantia mandatorū dei. Quādo vero qs inflat9 fuerit quaſi ſanct9: ductus eſt q̄ſi ſup tēplū: ⁊ qñ eſtimauerit ſe cōſiſtere in ſanctimonij ſūmitate: poſitus eſt ſupra pinnā tēpli. Et hec tentatio ſequit ꝑmā: q2 victoria tentationis gloriationē operat: ⁊ fit cā iactantie. ſed vide ꝙ chriſtus ieiuniū vltro ſuſceperit. Sup templū aūt diabol9 eū duxit: vt tu ad abſtinentiā laudabilē ſponte ꝓcedas. Extolli aūt ad faſtigiū ſanctitatis nō acqeſcas: fuge exaltationē cordis: ⁊ nō patieris ruinā. Aſcēſio aūt montis eſt ꝓceſſio ad altitudinē diuitiarū ⁊ glorie huius mūdi: q̄ de ſupbia cordis deſcēdit. Cū ergo volueris diues fieri: qḋ eſt aſcēdere in mōtē: incipis cogitare de diuitijs ⁊ honoribus acqrendis: ⁊ tūc ꝑnceps mūdi gliam regni ſui tibi oñdit. Tertio loco ꝓuidet tibi cauſas: vt ſi volueris illa ꝯſeq: ſeruias ei negligens iuſticiā dei. HILA. Uicto aūt a nobis calcatoq; diaboli capite: angeloruȝ miniſteria ⁊ virtutū in nos celeſtiū officia nō defutura oñdit. AVG. de cō. euā. Lucas has tentatiōes nō eodē ordine ꝓſecutus ē. vñ incertū ē ꝙ ꝑus factū ſit: vtrum regna terre ꝑus demonſtrata ſint: ⁊ poſtea in pinnā tēpli leuatus ſit: an ecōuerſo: nihil tñ ad rē: dū oīa facta eē manifeſtū ſit. GLO. Sed qḋ dicit lucas magis videt ſm hiſtoriam eē. Sed mattheus has refert tentationes ſm hoc ꝙ in adam facte ſunt.

Cum aūt audiſſet ieſus ꝙ ioannes traditus eſſet: ſeceſſit in galileaȝ: ⁊ relicta ciuitate naçareth venit: ⁊ habitauit in ciuitate caphernaum maritima: in finibus çabulon ⁊ neptalim: vt adimpleret quod dictū eſt p eſaiā ꝓphetā: Terra çabulon ⁊ terra neptali: via mari trans iordanem galilee gētiū: ppl's q ābulabat i tenebris vidit lucē magnā: ⁊ ſedentibus i regiōe vmbre mortis lux orta ē eis.

RABA. Poſtq̄ matth. de .xl. dierū ieiunio ⁊ de tētatione xp̄i ⁊ de angeloruȝ miniſterio narrauit: cōtinuo ſubiecit dicens: Cum aūt audiſſet ieſus q2 ioannes traditus eſſet.

CHRY.ſup matth. Sine dubio a deo q2 in virū ſcm̄ nemo pōt aliqd niſi tradiderit eū de9. Sequit: Seceſſit i galileā .ſ. de iudea vt paſſionē ſuā oppoꝛtuno tpi reſeruaret: ⁊ deinde vt nob fugiēdi ꝑiculū daret exēplū. CHRY. in ho. Nō eni accuſabile ē nō ꝑijcere ſeipſū in ꝑiculū: ſed incidētē nō ſtare viriliter. Recedit etiā de iudea: iudaicā inuidiā mitigās: ſimul qdē ꝓphetiā cōplēs: ⁊ magiſtros orbis terrarū piſcari ſtudēs q in galilea morabāt. Animāduerte etiā q̄liter ad gētes abiturus a iudeis acceptis cām. etenī cū ꝑcurſorē in vincula miſiſſent: īpellūt ieſum trāſire ad galileā gētium. GLO. Ut aūt refert lucas: venit naçareth: vbi erat nutrit9: ⁊ ibi itrauit i ſynagogā: vbi legit ⁊ dixit multa: ꝓpt q̄ voluerūt eum ꝑcipitare de mōte: ⁊ tūc deſcēdit caphernaū. vñ mō ait matthe9: Et reli. ciui. naça. ve. ⁊ ha. caphamaum. HIER. Naçareth ē i galilea vicus iuxta mōtē thabor: Chaphernaū ē oppidū i galilea gētiū iuxta ſtagnū geneçareth: ⁊ ideo dicit: Maritima. GLO. Addit etiā: In finib9 çabulon ⁊ neptali. vbi ꝑma captiuitas hebreoꝝ fuit ab aſſyrijs. Ubi g̃ ꝑma legis obliuio ē ꝑma euāgelij ꝑdicatio: vt ⁊ de loco q̄ſi medio diffluāt ad gētes ⁊ iudeos. REMI. Relicta aūt vnā .ſ. naçareth: vt ꝑdicādo ⁊ miracula faciendo plures illuminaret. in quo facto reliqt ꝑdicatorib9 exēplū: vt eo tpe ⁊ illis i locis ſtudeāt ꝑdicare: qñ multis ꝓdeſſe pnt. Sequit: Ut adiple. qḋ dictū ē p eſaiā ꝓphetā: Terra çabu. ⁊ terra nepta. In ꝓphetia ita habet: Primo tpe alleuiata ē terra çabulon ⁊ terra neptalim: ⁊ nouiſſimo aggrauata ē via maris trās iordanē galilee gētiū. HIERO.ſup eſaiā: Dicit aūt ꝑmo tpe alleuiata eē ab onere pctōꝝ: q2 i regiōib9 duaꝝ tribuū ꝑmū ſaluator euāgelium ꝑdicauit: nouiſſimo vero tpe aggrauata ē fides eoꝝ plurimis iudeoꝝ i errore ꝑmanentib9. Mare aūt hic lacū appellat geneçareth: q iordanē influēte efficit. In cui9 littore caphernaū ⁊ tyberias ⁊ bethſaida ⁊ coroçabim ſite ſūt: in q maxie regiōe xp̄s ꝑdicauit. vel ſm hebreos i xp̄m credētes. he due trib9 çabulon ⁊ neptalim ab aſſyrijs capte ſūt: ⁊ galilea deſerta ē: quaȝ ꝓpha dicit eē alleuiatā: eo ꝙ pctā populi ſuſtinet: ſed poſtea reliq̄ trib9 q̄ habitabāt trans iordanē ⁊ i ſamaria ducte ſūt i captiuitatē: ⁊ hoc inquiūt. Scriptura nūc dicit ꝙ regiōis ei9 ppl's ꝑmū captiuat9 eſt: ipſa ꝑmū lucē ꝑdicātis viderit xp̄i vel ſȝ naçareos aduenięte xp̄o: ꝑmo terra çabulon ⁊ neptalim ē phariſeoꝝ errorib9 liberata: poſtea p euāgeliū apoſtoli pauli igrauata ē .i. multiplicata ꝑdicatio i terminos gētium. GLO. Hic aūt i euāgelio diuerſi noiatim ad idē vbū reducunt: ita ⁊ terra çabulon ⁊ terra neptalim q̄ ē via maris q̄ ē trās iordanē .ſ. ppl's galilee gētiū q ābulabat i tenebris. HIER. Nota aūt ꝙ due galilee ſūt: vna q̄ dicit iudeoꝝ: ⁊ alia q̄ dicit gētiū. Diuiſa eſt eni galilea a tpe ſalomonis q dedit .xx. ciuitates i galilea hyram regi tyri: q̄ ps dicta ē poſtea galilea gētiū: reliqua iudeoꝝ. Uel legēdū ē: Trās iordanē galilee gētiū. Ita inquā vt ppl's q vel ſedebat vl' ābulabat i tenebris lucē viderit: neq̄q̄ paruā vel alioꝝ ꝓpharū: ſȝ magnā .ſ. illi9 q in euāgelio loquit: Ego ſū lux mūdi. Et q habitabāt i regione vmbre mortis lux orta ē eis. Int' mortē ⁊ vmbrā mortis hoc itereſſe puto: ꝙ mors eoꝝ ē q cū peccorib9 morti ad iferos prexerūt. Umbra aūt morti eoꝝ ē q dū peccēt nondū de hac vita egreſſi ſūt: pñt eni ſi voluerīt agere penitentiā. CHRY.ſup matth. Ul' in regiōe vmbre mortis ſedebāt gētiles q2 colebāt idola ⁊ demōes. Iudei aūt q legis opa faciebāt in tenebris erāt: q2 dei iuſticia nōdū erat eis manifeſta. CHRY. i ho. Ut aūt diſcas: ꝙ neq; lumē neq; tenebras ſenſibiles ait de lumie dixit: lumen magnū qḋ alibi dicit lumē veꝝ: tenebras aūt exponens noīauit vmbrā morti. Deinde monſtrās ꝙ nō ipſi querētes iuenerūt: ſȝ deus ipſis apparuit: dixit ꝙ lumen ortū eſt ⁊ effulſit. nō eni ꝑus ipſi ad lumē cucurrerūt: etenī in vltimis malis hoīes erāt añ chriſti ꝑñtiā. neq; eni ambulabant in tenebris: ſed ſedebāt: qḋ ſignū erat: q2 nō ſperabant liberari. Sic eni neſciētes quo oporteret ꝓgredi: ita cōprehenſi a tenebris ſedebāt iā nō potētes ſtare. Tenebras aūt vocat hic errorē ⁊ impietatē. RABA. Allegorice aūt ioānes eſt vox ꝑcedēs vbū: ⁊ alij ꝓphe. Poſtq̄ aūt ꝓpheta ceſſauit ⁊ ligatus ē: acceſſit verbū cōplēs qḋ ꝑdicauerat vox .i. ꝓpheta'. Et ſeceſſit in galileaȝ .i. de figuris ad veritatē. vel in galileā .i. in eccliaȝ: vbi ē tranſmigratio de vitijs ad vtutes. Naçareth interꝑtat flos: Caphernaū villa pulcherrima. Reliqt g̃ florē figurarū: quo fructus euāgelij ſignificabat: ⁊ venit i eccliaȝ q̄ ē xp̄i virtutib9 pulchra. Et maritima ē: q2 iuxta fluct9 ſeculi poſita quotidie tundit ꝓcellis pſecutionū. Int' çabulon ⁊ neptalim ſita ē .i. iudeis cōia ⁊ gētib9. Zabulon eni habitaculū fortitudinis dr̄: q2 apli q de iudea electi ſunt: fortes fuerūt: Neptalim dilatatio: q2 gentiū ecclia p orbē dilatata eſt. AVG. de cō. euā. Ioannes aūt euāgeliſta ꝑuſq̄ iret ieſus i galileā dicit de petro ⁊ andrea ⁊ nathanaele ⁊ de miraculo in chana galilee q̄ oīa ceteri euangeliſte ꝑtermiſerūt: id ꝯtexētes ſuis narratiōib9 ꝙ ieſus reuerſus ſit in galileā. vñ intelligit fuiſſe intpoſitos aliqs dies qb9 illa de diſcipulis geſta ſūt: que interponunt a ioāne.

REMI. Sed illud ſolerti9 attendēdū ē: qre ioānes dicat dñm iſſe in galileā anteq̄ ioānes miſſus fuiſſet in carcerē: Nā poſt vinū de aqua factū: ⁊ deſcēſū ei9 i caphernaū: ⁊ poſt aſcenſū eius in hieruſalē: dr̄ in euāgelio ioannis ꝙ rediſt in iudeā ⁊ baptiçabat: ⁊ nōdū erat miſſus ioannes in carcerē. Hic aūt dr̄ ꝙ poſtq̄ tradit9 fuit ioānes ſeceſſit in galileā. ⁊ hoc qdē dicit marcus. Nō aūt debet hoc ꝯtrariū videri: nā ioānes ꝑmū aduentū dñi in galileā deſcripſit: q .ſ. fuit añ incarcerationē ioānis. Sȝ ⁊ de ſcō aduētu alibi facit mētionē cū ait: ꝙ ieſus reliqt iudeā ⁊ abijt iterū in galileā. ⁊ de hoc tm̄ ſecūdo aduētu i galileā q .ſ. fuit poſt incarcerationē ioānis alij euāgeliſte dicūt.

EX eccliaſtica hiſtoria: Ioānē eni tradūt vſq; ad vltimū pene vite ſue tp̄s abſq; vllius ſcripture iudicijs euangeliū predicaſſe: ſed cū triū euāgeliorū ad ipſū noticia ꝑueniſſet: ꝓbaſſe qdē veritatē dictorū: deeſſe tñ vidit aliqua ⁊ maxime q̄ ꝑmo ꝑdicatiōis ſue tpe dñs geſſerat. certuȝ ē eni ꝙ in alijs trib9 euāgelijs hec vident ſola cōtineri: q̄ in eo geſta ſūt anno quo ioānes baptiſta vel incluſus eſt in carcerē vel punit9. Matthe9 eni p9 tentationē xp̄i continuo ſubiecit: Audiēs aūt q2 ioānes tradit9 eēt: ⁊ marc9 ſimilit'. Lucas vero ꝑuſq̄ aliqd de actib9 chriſti referret dicit ꝙ herodes ꝯcluſit ioānē in carcerē. Rogat9 eſt g̃ ioannes apl's vt ea q̄ preterierāt ꝑores añ traditionē ioannis ſaluatoris geſta conſcriberet: ⁊ ideo dicit in euangelio ſuo: Hoc fecit initium ſignorum ieſus.

Exinde cepit ieſus ꝑdicare ⁊ dicere: Penitentiam agite: Appropinquabit enim regnum celorum.

CHRY.ſup matth. Ille dȝ chriſti iuſticiā predicare: q ventri ſuo ꝯdicere pōt: q ſeculi iſti9 bona contēnit: q vanā gliam non deſiderat. Et ideo dicit: Exinde cepit ieſus ꝑdicare .i. ex quo tētatus famē vicit in deſerto: auariciaȝ ſpreuit in monte: vanaȝ gliam repercuſſit in templo. vel: Exinde cepit ꝑdicare. ex quo traditus eſt ioānes: nā ſi ꝑdicāte ioanne ꝑdicare cepiſſet: vilē reddidiſſet ioannē: ⁊ inueniret ꝑdicatio ioannis eſſe ſupflua q̄tum ad iſti9 doctrinā: ſicut ſi vno tempore ſol cū lucifero oriat: grāȝ luciferi celat. CHRY. in ho. Ideo etiā nō ꝑdicauit donec ioānes in carcerē mitteret: ne ex hoc multitudo ſcinderetur: ꝓpter qḋ etiā ioannes nullū fecit ſignū vt p miracula oēs traherent ad chriſtū. RABA. In hoc etiā docet nequis ab inferiori pſona ſermonē cōtēnat. vnde apl's: Sicut ſedēti reuelatū fuerit ꝑor taceat. CHRY.ſuper matth. Sapienter aūt inde ꝑdicationis ſue ſumpſit initiū

non vt cōcalcet ioannis doctrinā: ſed vt magis cōfirmet ⁊ teſtē eū verū fuiſſe demōſtret. HIERO. In quo etiā oſtēdit ſe eiuſdē eē dei filiū cuius ille fuerat ꝓpheta. Et iō dicat: Penitentiā agite. CHRY. ſup matth. Nō eni ſtatim iuſticiā ꝑdicauit: quā oēs cognoſcebāt: ſȝ penitētiā qua oēs indigebāt. Quis ergo auſus ē dicere: Volo bonus eē ⁊ nō poſſum: Penitentia eni correctio eſt volūtatis. ⁊ ſi vos mala nō terrēt: vt. ſ. pniam agatis: ſaltem bona delectent. vñ ſequit: Appropinqbit eni regnū celoꝝ. i. beatitudo regni celeſtis: ac ſi dicat: Parate vos ꝑ pniam: quia appropinquauit tps mercedis eterne. REMI. Et notandū qꝛ nō dicit: Appropinquauit regnū chananeorū aut iebuſeoꝝ: ſed regnū celorū. lex eni ꝓmittebat bona tēporalia: ſed dñs regna celeſtia. CHRY. in homi. Cōſiderādū etiā ꝙ i hac ꝑdicatiōe nihil de ſeipſo manifeſte ꝑdicabat: qḋ interim cōueniēs erat: qꝛ nondū de eo decētem habebāt opinionē. Incipiens etiā nihil graue ⁊ onerosū dixit: ſicut ioānes dixerat: Securim ad arborē inciſā: ⁊ huiuſmōi. ſed in ꝑncipio benigna ꝓpoſuit: regnum euāgeliȥans. HIERO. Myſtice aūt ioāne tradito chriſtus incipit predicare: quia deſinente lege: conſequenter oritur euangelium.

Ambulās autē ieſus iuxta mare galilee vidit duos fratres ſimonē qui vocat̄ petrus: ⁊ andreā fratrē eius mittētes rhete in mare. Erāt eni piſcatores. Et ait illis: venite poſt me ⁊ faciā vos fieri piſcatores hominū. At illi cōtinuo relictis rhetibus ſecuti ſunt eū. Et ꝓcedēs inde vidit alios duos fratres: iacobū ȥebedei: ⁊ ioannē fratrē eius in naui cū ȥebedeo patre eoꝝ: reficiētes rhetia ſua: ⁊ vocauit eos. Illi aūt ſtatim relictis rhetibus ⁊ patre: ſecuti ſunt eum.

CHRY. ſuper matth. Anteꝙ chriſtꝰ aliquid dicat vel faciat vocat aplos: vt nihil illos lateat nec verborū chriſti: nec operū vt poſtmodū fiducialit̄ dicere poſſint: Nō poſſumus que vidimꝰ ⁊ audiuimꝰ nō loq. Hinc eſt qḋ dr̄: Ambulans ieſus iuxta mare galilee. RABA. Mare galilee idē ē quod ſtagnū geneȥareth: mare tyberiadis: ⁊ lacus ſalinarū. GLO. Decēter aūt ꝑ piſcatoria vadit loca piſcatores piſcaturus. vñ ſeqt: Vidit duos fratres ſimonē qui vocat̄ petrus: ⁊ andreā fratrē eiꝰ. REMI. Vidit aūt nō tam corporalit̄ ꝙ ſpiritalit̄ ad corda eorum reſpiciens. CHRY. in homi. In medijs aūt operationibus exiſtētes eos vocauit: monſtrās ꝙ oibus occupationibꝰ ſequelā ſuā preponere oportet. vñ ſeqt: mittētes rhetia in mare. qḋ qdem eorū officio cōgruebat: ꝓpt̄ qḋ ſeqtur: Erant eni piſcatores. AVG. in ſermo. de calēd. Ianuarij: Nō eni elegit reges aut ſenatores aut phōs aut oratores: imo elegit plebeios: paupes: indoctos piſcatores. AVG. ſup ioannē: Si eni doctus eligeret: fortaſſis ideo ſe diceret electū: qꝛ doctrina eius eligi meruit. Dñs aūt noſter ieſus chriſtꝰ volēs ſupborū frangē ceruices non qſiuit ꝑ oratorem piſcatorē: ſed de piſcatore lucratus eſt iperatorē. Magnus cyprianus orator: ſȝ ꝑus petrus piſcator. CHRY. ſuper matth. Future etiam dignitatis grām artificij opere ꝓphetabāt. naȝ ſicut qui rhetia iactat in aqua: neſcit quos piſces cōprehenſurꝰ ē ſic ⁊ doctor qñ diuini ſermonis rhetia ſup pplm iactat: neſcit qui ſūt acceſſuri ad deū. Sed quoſcūqȝ deus excitauerit: illi adherēt eius doctrine. REMI. De his aūt piſcatoribꝰ loquit dñs per heremiā dicēs: Mittā i vos piſcatores meos ⁊ piſcabunt vos. vñ ⁊ h̄ ſubdit: Venite poſt me. GLO. Non tam pedibꝰ ꝙ affectu ⁊ imitatiōe. Et faciam vos fieri piſcatores hoiū. CHRY. ſuper matth. i. doctores: vt cū rheti verbi dei cōprehendatis hoies de mūdo tēpeſtuoſo ⁊ ꝑiculoſo: vbi hoies nō ambulant: ſed feruntur: qꝛ diabolus eos delectatione cōpellit eos i malo: vbi alterutrū hoies ſe comedūt: ſicut piſces fortiores deuorant iuniores: vt trāſlati viuant i terra corporis chriſti mēbra facti. GRE. in homi. Nulla autem petrus ⁊ andreas chriſtū miracula facere viderāt: nihil ab eo de premio eterne retributiōis audierāt: ⁊ tamē ad vnum dñi ꝓceptū hoc qḋ poſſidere videbant obliti ſunt vñ ſequit: At illi cōti. reli. rhe. ſe. ſūt eū. In quo affectum debemus potius pēſare ꝙ cenſū. Multū eni reliquit qui ſibi nihil retinuit: multū dimiſit qui cū re poſſeſſa concupiſcentijs renūciauit. A ſequētibꝰ ergo tanta dimiſſa ſūt quāta a nō ſequētibꝰ cōcupiſci potuerūt. Exteriora eni noſtra dño quantūlibet parua ſufficiūt: nec ꝑpendit ꝙtū in eius ſacrificio ſed ex ꝙto ꝓferatur. Eſtimationē qppe precij regnū dei nō habet: ſed tantū valet quātū habet.

CHRY. ſup matth. Non aūt predicti diſcipuli ſecuti ſunt chriſtū doctoris cupiētes honorē: ſed operis lucrum: ſciebat eni ꝙ precioſa ē aia hois: ꝙ grata eſt apud deū ſalus ipſiꝰ ⁊ quāta ē merces. CHRY. in homi. Tante igitur ꝓmiſſioni crediderūt ⁊ per ſermones quibus ſūt capti crediderūt ſe alios poſſe piſcari. CHRY. ſup matheū: Hec igit cupientes ſecuti ſūt omnibꝰ relictis: i quo nos docuerūt: qꝛ nemo pōt terrena poſſidere: ⁊ perfecte ad celeſtia peruenire. GLO. In his ergo datū ē exemplum illis qui cenſū deſerūt ꝓ chriſti amore. Subditur aūt exemplū eoꝝ q etiā carnales affectus pro deo poſtponūt. vnde dicitur: Et pce. inde vidit alios duos. Nota vocat binos ⁊ binos: ſicut alibi legitur ꝙ miſit binos ⁊ binos ad ꝑdicandū. GRE. in homi. Quatenꝰ hic nobis tacitus innuat: qꝛ qui charitatē erga alterū nō habet predicatiōis officiū ſuſcipere nullatenus dȝ. Duo enim ſunt precepta charitatis: ⁊ minus ꝙ inter duos charitas haberi nō poteſt. CHRY. ſuper matth. Sup charitatem etiā fraternitatis recte poſuit fundamēta: vt ex radicibus charitatis exuberās quaſi humor aſcēdat i ramis ⁊ hoc ſup naturalē charitatem: vt nō ſolū ꝑ grām: ſȝ etiā per naturam ipſa charitas firmior habeat. vnde dicit: Fratres: ſic eni fecit deus. ⁊ in veteri teſtamēto ſup moyſen ⁊ aaron fratres: ponēs edificationis initiū. Quoniā aūt abūdantior eſt gratia noui teſtamēti ꝙ veteris: iō primū popolū edificauit ſup vnam fraternitatē: hunc autē ſuper duas. Iacobū inquit ȥebedei ⁊ ioannē fratrē eius in naui cū ȥebedeo patre eorū reficientes rhetia ſua. qḋ eſt maxime paupertatis indiciū. vetera eni reficiebant qui noua vnde emerēt non habebāt. Et qḋ ad maiorē pietatem eorum ptinet in tanta paupertate ſic ꝓximo ſuo ſuccurrebant: vt ſecū eum baiularēt in naui: non vt ille iſtos adiuueret in opere: ſed vt iſti illū cōſolarent ſua preſentia.

CHRY. in homi. Nan parua aūt eſt hic demōſtratio virtutis: inopiam facile ferre: ex iuſtis nutriri laboribus colligari inuicē amoris virtute: patrē habere ſecū ⁊ curare. CHRY. ſup mattheū: Eſtimare aūt ꝑmos velociores ad predicandū qꝛ rhetia mittebant: iſtos aūt quaſi pigriores quia adhuc rhetia cōponebant: non ſumꝰ auſi: qꝛ differentiā eorū cognoſcere ſolius eſt chriſti. Forte ergo illi ꝓpter petrū dicti ſunt mittentes rhetia qui predicauit euangeliū: ſed nō cōpoſuit. Iſti aūt ꝓpter iohannē componētes: q euangeliū cōpoſuit. Sequit: Et vocauit eos. Erāt eni habitatione ciues: dilectione cōcordes: artificio pares: fraternitatis coniuncti pietate. Ideo ſimul vocauit eos: ne tot bonis cōiunctos diſſimilis vocatio ſepararet. CHRY. in homi. Vocādo aūt nihil eis ꝓmiſit ſicut prioribus: obediētia eni eorū qui preuenerāt viam eis preparauerat. Sed ⁊ multa de ipſo audierant ſcilȝ tanꝙ familiares ⁊ cōſanguinitate coniūcti. Sequit: Illi aūt reli. rheti. ⁊ patre: ſe. ſunt eum. CHRY. ſuper matth. Tria eni ſūt que relinqre debet qui venit ad chriſtum: actus carnales qui ꝑ rhetia piſcationis ſignificant: ſubſtantiā mundialem que ꝑ nauem: ⁊ parentes qui per patrem. Reliquerūt ergo nauem vt fierēt eccleſiaſtice nauis gubernatores. Reliquerūt rhetia: vt nō piſces afferrent ad ciuitatē terrenā: ſed hoies ad celeſtē. Reliquerūt vnum patrē vt ſpirituales patres oīuȝ fierent. HILA. Eis igitur artem ⁊ patria domū relinquentibꝰ docemur chriſtum ſecuturi ⁊ ſecularis vite ſollicitudine: ⁊ paterne domus conſuetudine nō teneri. REMI. Myſtice aūt per mare deſignatur iſte mundus: ꝓpter amaritudinē ⁊ ⁊ fluctuationē. galilea aūt interpretat̄ volubilis ſiue rota ⁊ ſignificat mundi volubilitatē. Ambulauit igitur ieſus iuxta mare dum ad nos ꝑ incarnationē venit: qꝛ nō carnem peccati: ſed ſimilitudinē carnis peccati ſuſcepit ex virgine. Per duos fratres duo populi deſignant: qui ab vno deo patre creati ſunt: quos vidit quādo eos miſericorditer reſpexit. Per petrū eni qui interpretat̄ agnoſcēs ⁊ dicitur ſimon. i. obediēs: deſignatur iudaicus populus qui per legem deum agnouit: ⁊ preceptis eius obediuit. Per andreā qui interpretat̄ virilis ſiue decorus: intelligitur gentilis populus q poſt agnitionē dei viriliter in fide ꝑmanſit. Nos popul vocauit quādo predicatores in mundū miſit dicens: Venite poſt me. i. relinqte deceptorem ⁊ ſeqmini creatorē. De vtroqȝ etiam populo facti ſunt hominū piſcatores. i. predicatores. Relictis aūt nauibus. i. carnalibus deſiderijs. Et rhetibꝰ. i. mundi cupiditatibus ſecuti ſūt chriſtum. Per iacobū etiā intelligitur iudaicus populus: qui per cognitionē dei diabolum ſupplantauit: Per ioannē gentilis populus q ſola gratia ſaluatus ē. Zebedeus aūt: quē relinquūt: ⁊ interpretatur fugitiuus ſiue labēs: ſignificat mundū qui tranſit: ⁊ diabolum qui de celis lapſus ē. Per petrū etiam ⁊ andreā mittētes rhetia in mare deſignant illi qui in ꝑma etate dū de naui corporis ſui mittūt rhetia carnalis concupiſcētie in mare huius ſeculi vocant a dño. Per iacobū ⁊ ioannē reficientes rhetia deſignant illi q poſt peccata ante aduerſitates veniūt ad chriſtū recuperantes q ꝑdicauerunt. RABA. Due naues duas ecclīas figurant: eam que ex circūciſione ⁊ eam q ex preputio vocata ē. Quilibet etiam fidelis fit ſimon deo obediēdo: petrus peccatum ſuū agnoſcendo: andreas viriliter labores patiēdo iacobus vitia ſupplantādo. GLO. Et ioannes vt totū gratie dei aſcribat. ⁊ ideo quater tm̄ vocatio ponit: per quos predicatores dei quatuor mundi partibꝰ vocatos ſignetur. HILA. Vel in hoc futurorū euangeliſtarū numerus figuratur. REMI. Per hoc etiā quatuor virtutes principales deſignantur. prudētia enim refert ad petrum ꝓpter diuinā cognitionem: iuſticia ad andreā ꝓpt̄ operū virilitatē: fortitudo ad iacobū ꝓpter diaboli ſupplantationē: temperantia ad ioannē: ꝓpt̄ diuine grē effectum. AVGV. de concor. euange. Sane mouere pōt: quomodo ioānes dicat nō in galilea: ſed iuxta iordanē andream ſecutū eē dñm: cū alio cuius nomen tacet: deinde petrū ab illo nomen accepiſſe. Ceteri aūt tres euangeliſte de piſcatione vocatos eos dicūt ſatis int̄ ſe conuenienter: maxime matthēꝰ ⁊ marcus. nam lucas andreā nō nominat: qui tamē intelligit̄ in eadē naui fuiſſe. Hoc etiā videtur diſtare ꝙ tm̄ petro a dño dictum eſſe cōmemorat lucas: Ex hoc iam hoies eris capiēs. qḋ matthēꝰ ⁊ marcus ambobus dixiſſe narrant. ſed potuit prius petro dici ſm lucā: ⁊ ambobus poſtea ſm alios duos. Sȝ quod de ioāne diximus: diligenter conſiderandū ē: cum ⁊ locorum plurimū interſit ⁊ temporis ⁊ ipſius vocationis. Sed intelligendū eſt petrū ⁊ andreā non ſic vidiſſe dñm iuxta iordanē: vt ei iam inſeparabiliter inhererent: ſed tm̄ cognouiſſe quis eſſet: ⁊ eum miratos ad propria remeaſſe. Forte aūt qḋ pretermiſerat recapitulat: qꝛ ſine vlla cōſequentis temporis differentia dicit: Ambulans aūt iuxta mare. Queri etiā poteſt: quō binos ⁊ binos ſeorſum eos vocauerit: ſicut narrat mattheus ⁊ marcꝰ: cū lucas dicat iacobū ⁊ ioannem tanꝙ ſocios petri ad adiuuandū vocatos fuiſſe: ⁊ ſimul ſubductis ad terrā nauibus chriſtum ſecutos. vnde intelligendum eſt hoc primo eſſe factū quod lucas inſinuat: ⁊ eos ad capturā piſcium ex more remeaſſe. Non eni erat dictū petro ꝙ piſces nū ꝙ eſſet capturus: cum poſt reſurrectionē hoc fecerit: ſed ꝙ homines eſſet capturus: poſtea hoc factum eſt qḋ matheus ⁊ marcus narrat: non eni ſubductis ad terrā nauibus tanꝙ cura redeundi ſecuti ſunt eum: ſed tanꝙ iubentem vt ſequerentur.

Et circuibat ieſus totam galileam docens in ſynagogis eorū: ⁊ predicans euangeliū regni: ⁊ ſanans omnē languorē ⁊ omnē infirmitatē in populo. Et abijt opinio eius in totā ſyriā: ⁊ obtulerunt ei oēs male habētes varijs lāguoribus ⁊ tormentis cōprehenſos: ⁊ qui demonia habebant ⁊ lunaticos ⁊ paralyticos ⁊ curauit eos. Et ſecuti ſunt eum turbe multe de galilea ⁊ decapoli ⁊ de hieroſolymis ⁊ de iudea ⁊ de trans iordanem.

CHRY. ſuper mattheū. Omnis rex pugnaturus cōtra aduerſariū prius congregat exercitum ⁊ ſic vadit ad pugnam: ſic ⁊ dñs contra diabolum pugnaturus prius congregauit apoſtolos: ⁊ ſic cepit euangelium predicare vnde ſequit: Et circuibat ieſus. REMI. In quo doctorum vita inſtruitur. Vt enim nō ſint pigri: docent̄ ꝑ hoc quod dicit: circuibat ieſus. CHRY. ſuper mattheū. Quia eni illi vt debiles ad medicū venire non poterant ipſe ſicut ſtudioſus medicus circuibat grauiter egrotantes: ⁊ dñs quidē circuibat ſingulas regiones. Qui autē ſunt vnius regionis paſtores conſiderando debent circuire populi ſingulas paſſiones vt ad remediū paſſiōis eorum aliquod medicamentum in eccleſia proferatur.

REMI. Vt aūt non ſint acceptores perſonarū docentur predicatores ꝑ hoc quod ſubiungitur: Totā galileā. Vt autem vacui non diſcurrāt: docentur per hoc qḋ ſubditur: Docent. Vt aūt nō paucis ſed multis prodeſſe ſtudeant: mouentur per hoc quod ſequitur: In ſynagogis.

CHRY. in homi. Hinc etiam eos erudiebat: ꝙ non eſt deo cōtrarius iudeis predicans ⁊ errorū predicator ſed cōſonans patri aduenit. REMI. Vt aūt non errores neqȝ fabulas ſed ſalutaria predicēt: docetur per hoc ꝙ ſubditur: Predicans euangeliū regni. Diſtat aūt inter docens ⁊ predicās: docēs eni refertur ad preſentia: ꝑdicans ad futura. docebat eni de preſentibꝰ mandatis: ꝑdicabat de futuris promiſſis. CHRY. ſuper mattheū: Vel docebat iuſticias naturales quas. ſ. ratio naturalis docet: vt caſtitatem: humilitatē: ⁊ huiuſmodi: quas per ſeipſos omnes bona eſſe intelligūt de quibꝰ neceſſaria ē doctrina: nō tantū ꝓpter manifeſtationē quātum ꝓpter excitationem cordis. Preualētibus eni delectationibus carnalibus ſcientia iuſticie naturalis quaſi in obliuionē deducta obdormit. Cum ergo cepit doctor reprehendere carnalia mala: eius doctrina nō nouam ſcientiā introducit: ſed oblitam cōmonefacit. Predicabat aūt euangelium ānūciando bona que antiqui manifeſte nec audierant: vt beatitudinem celeſtem: mortuorū reſurrectionē ⁊ huiuſmodi. Vel docebat interpretando prophetias de ipſo. Euangeliū predicabat denūciando in ſe bona futura. REMI. Vt autem doctores doctrinā ſuam virtutibus cōmendare ſtudeant: docent̄ per hoc quod ſubdit: Sanans omnē languorem ⁊ omnē infirmitatē in populo. Infirmitas quidē eſt corporū: languor autem animarum. CHRY. ſuper mattheū: Vel per languorē anime aliquā paſſionē intelligimus: vt auariciā: libidinē: ⁊ huiuſmodi. Per infirmitatē aūt infidelitatem: per quā aliqs infirmatur in fide. Vel ꝑ languores intelligunt̄ grauiores corporis paſſiones: per infirmitates autem leuiores: ſi

cū ſuīs paſſiones corꝑales diuinitatis virtute ſanabat: ſic ſpirituales verbo pietatis. Primo aūt docet ⁊ poſtea ſanat ꝓpter duo. Primo quia premittitur quod magis neceſſariū eſt. verba enī pietatis edificant aīam nō miracula. deinde qꝛ verba ꝑ miracula cōmendant: ⁊ nō econuerſo. CHRY. in homi. Conſiderandū aūt ꝙ vbicūq; legis cuiuſdā introductio fit: ſigna facere de⁹ aſſueuit: pignora ſue virtutis legem tribuēs ſuſcepturus: hoīez enī facturus mūdū creauit: ⁊ tūc illi legē in paradiſo propoſuit: ⁊ quādo noe legem laturus erat: magna ſigna oñdit. Et ſimiliter iudeis legem laturus ꝓdigia oſtēdit: ⁊ tunc legem dedit: ita ⁊ hic ſublimē illā legē introducturus: miraculoꝛū demonſtratione certificat que dicunt. Quoniam enī regnū quod ꝑdicabat nō apparebat: ab apparentibus ſignis ipſū manifeſtauit. GLO. Sed qꝛ predicatoꝛes debent habere bonū teſtimonium ab his ꝗ foris ſunt: ne ſi vita deſpicitur: predicatio contēnat: ſubditur: Et abijt opinio eius in totam ſyriam. RABA. Syria eſt omnis regio ab euphrate vſq; ad mare magnū: a cappadocia vſq; ad egyptum: in qua eſt ꝓuincia paleſtina in qua habitāt iudei. CHRY. in homi. Intende aūt moderationē euangeliſte quia nō vnūquenq; nobis enarrat curatoꝛū: ſed breuibus verbis copioſitatē tranſcurrit ſignoꝛū. vnde ſequit: Et obtulerūt ei omnes male habētes.

REMI. Per quos varias vult itelligi infirmitates: ſꝫ leuioꝛes. Cum vero dicit: Varijs languoꝛib⁹ ⁊ toꝛmentis cōpꝛehenſos: illos vult intelligi de quibus ſubinfert: Et qui demonia habebāt. GLO. Languoꝛ diuturnus eſt toꝛmentum: moꝛbus actus: vt doloꝛ lateris ⁊ huiuſmodi. qui aūt demonia habebāt: ſunt ꝗ a demonibus vexabantur. REMI. Lunatici enī dicti ſunt a luna: que dū menſtruis tēpoꝛibus creſcit ⁊ decreſcit: ipſi vexantur.

HIE. Demones enī obſeruantes lunaria tēpoꝛa creaturarū infamare cupiebant vt in creatoꝛē blaſphemie redundarēt. AVGV. xxij. de ciuitate dei: Illiciunt tamē demones ad habitandū per creaturas: quas nō ipſi: ſed deus condidit delectabilib⁹: ꝓ ſua diuerſitate diuerſis nō vt animalia cibis: ſed vt ſpiritus ſignis: que cuiuſq; delectationi congruūt. RABA. Paralytici aūt ſūt coꝛpoꝛe diſſoluti: paralyſis enī grece latine dicit diſſolutio. Sequitur: Et curauit eos. CHRY. ſuper matth. Cum in quibuſdā locis dicatur: Multos curauit: hic ſimpliciter dicit: Et curauit eos. ſignans ꝙ oēs curauit. Sicut ⁊ nouitius medicus intrans ciuitatē: omnes ad ſe venientes curat: ꝓpter ſuam opinionē cōmendandā. CHRY. in homi. A nullo autē eoꝛum fidē exquiſiuit: qm̄ nondū virtutis ſue demonſtrationē dederat: ⁊ in aduenīendo ⁊ ferendo a longe non paruā oſtenderant fidem. Sequit: Et ſecute ſunt eum turbe multe. RABA. Que quadripartite ſunt: alij ꝓpter celeſte magiſteriū vt diſcipuli: alij ob curationē infirmitatū: alij ſola fama ⁊ curioſitate: volentes experiri an veruꝫ eſſet quod dicebat: alij per inuidiā volentes eum in aliquo capere ⁊ accuſare. Myſtice autē ſyria interpretatur elata: galilea volubilis vel rota. i. diabolus ⁊ mundus qui ⁊ ſuperbus ē: ⁊ ad ima ſemper rotatur: in quo fama chꝛiſti per predicationē inotuit. demoniaci enī ſunt idolatre: lunatici: inſtabiles: paralytici: pigri: ⁊ diſſoluti. GLO. Turbe aūt que ſequūtur dñm ſunt de eccleſia: que ſpiritaliter eſt galilea tranſmigrās ad virtutes. Et decapolis. x. precepta ſeruās: i hieroſolyma ⁊ iudea: quā viſio pacis ⁊ cōfeſſio illuſtrat. Et trans ioꝛdanem qꝛ baptiſmo tranſito terram ꝓmiſſionis intrat.

REMI. Vel ſequūtur dñm de galilea. i. de volubilitate mundi. ⁊ decapoli que ē regio. x. vꝛbiū: ⁊ ſignificat decalogi tranſgreſſoꝛes. Et de hieroſolyma: quia. ſ. pꝛius innoxia pace detinebantur. Et de iudea. i. de cōfeſſione diabolica. Et de trans ioꝛdanem: quia ꝑus erant in paganiſmo conſtituti: ſed tranſeuntes per aquaꝫ baptiſmi venerūt ad chꝛiſtum.

CAP. V.

Videns autem ieſus turbas: aſcendit in montem: ⁊ cum ſediſſet acceſſerunt ad eum diſcipuli eius: ⁊ aperiens os ſuum docebat eos dicēs: Beati pauperes ſpiritu: quoniam ipſoꝛum eſt regnum celoꝛum.

CHRY. ſuper matth. Omnis artifex ſm̄ ꝓfeſſionem ſuā oppoꝛtunitatē operis videns gaudet. Carpentarius enī ſi viderit arboꝛē bonam cōcupiſcit eam precidere ad opus artificij ſui. Et ſacerdos cū viderit eccleſiam plenam: gaudet animus eius: ⁊ delectat vt doceat. Sic ⁊ dominus videns magnā congregationē populi: excitatus eſt ad docendū. vnde dicit: Vidēs aūt turbas ieſus aſcēdit in montem. AVGV. de concoꝛ. euāge. Vel hic pōt videri multas turbas vitare voluiſſe: ⁊ ob hoc aſcēdiſſe in montē: vt ſolis diſcipulis loqueret. CHRY. in ho. Per hoc aūt ꝙ non in ciuitate ⁊ foꝛo: ſed in monte ⁊ ſolitudine ſedit: erudiuit nos nihil ad oſtentationē facere: ⁊ a tumultibus abſcedere: ⁊ maxime cū de neceſſarijs diſputare opoꝛteat. REMI. Hic enī ſciendū ē ꝙ tria refugia legitur dñs habuiſſe: nauim: monteꝫ: ⁊ deſertum: ad quoꝛū alterum quotienſcūq; a turbis oppꝛimebat: conſcendebat. HIERO. Nōnulli aūt ſimplicioꝛum fratrū putant dñm ea que ſequuntur in oliueti monte docuiſſe: quod nequaꝙ ita eſt. Ex precedentib⁹ enī ⁊ ſequentibus in galilea mōſtratur locus quē putamus eſſe vel thaboꝛ vel quēlibet alium montem excelſū. CHRY. ſup matheum: Aſcendit autem in montē: pꝛimo ꝗdem vt impleret pꝛophetiaꝫ Eſaie dicentis: Super montē aſcende tu. deinde vt oſtendat quoniā in altitudine ſpiritaliuꝫ virtutum conſiſtere dicitur: qui docet dei iuſticiam parit ⁊ ꝗ audit. nemo enī poteſt in valle ſtare ⁊ de mōte loqui. Si in terra ſtas: de terra loquere. Si aūt de celo loqueris: in celo conſiſte. Vel aſcendit in montē vt oſtendat ꝙ omnis qui vult diſcere myſteria veritatis: in montē eccleſie debet aſcēdere: de quo ꝓpheta: Mons dei: mons pinguis.

HILA. Vel aſcendit in montē quia in paterne maieſtatis celſitudine poſitus celeſtis vite pꝛecepta conſtituit.

AVG. de ſermone dñi in monte: Vel aſcendit in montem: vt ſignificet quia minoꝛa erant pꝛecepta iuſticie: ꝗ a deo data ſunt per ꝓphetas populo iudeoꝛū quem timore adhuc alligari opoꝛtebat. Per filiū autem ſuū maioꝛa ꝓplo quem charitate iam conuenerat liberari. Sequitur: Et cum ſediſſet: acceſſerūt ad eum diſcipuli eius. HIE. Ideo aūt non ſtans: ſed ſedēs loquitur: quia nō poterāt eum intelligere in ſua maieſtate fulgentem. AVGV. de ſermone dñi in monte: Vel ꝙ ſedēs docebat: pertinet ad dignitatem magiſtri. Acceſſerūt autem ad eū diſcipuli eius: vt audiendis verbis illius hi eſſent in coꝛpoꝛe vicinioꝛes: qui pꝛeceptis implendis animo appꝛopinꝗbāt.

RABA. Myſtice aūt ſeſſio dñi incarnatio eius eſt: qꝛ niſi dñs incarnatus eſſet: humanū genus ad eū accedere nō potuiſſet. AVG. de concoꝛ. euange. Mouet aūt ꝙ mattheus in monte dicit hunc habituꝫ eſſe ſermonem a dño ſedente: lucas aūt in loco campeſtri a dño ſtāte. Hec igit diuerſitas facit videri aliū fuiſſe illū: aliū iſtū. Quid enī ꝓhibet chꝛiſtū quedā alibi repetere que ante iā dixerat: aut iterū facere: que ante iam fecerat? Quāꝙ etiā poſſit illud occurrere in aliq̄ excellentioꝛi parte montis: pꝛimo cum ſolis diſcipulis dñm fuiſſe: quando ex eis duodecim elegit: deinde cum eis deſcendiſſe non de monte: ſed de ipſa montis celſitudine in campeſtreꝫ locū. i. in aliquam equalitatem que in latere mōtis erat: ⁊ multos capere poterat: atq; ibi ſtetiſſe donec ad eū turbe congregarentur: ac poſtea cum ſediſſet acceſſiſſe ꝓpinquius diſcipulos eius: atq; ita illis ceteriſq; turbis pꝛeſentibus vnū habuiſſe ſermonem: quē matthe⁹ lucaſq; narrant diuerſo narrandi modo: ſed eadem veritate rerū. GREG. quarto

quarto moꝛa. Sublimia aūt ꝑcepta dño in monte dicturo pꝛemittit: Et aperiēs os ſuū docebat eos qui dudum aperuerat oꝛa ꝓphetarū. REMI. Vbicūq; aūt legitur dñs aperuiſſe os: inſpiciendū ē quia magna ſunt que ſequūtur. AVG. de ſermone dñi in mōte: Vel dicit: Aperiens os ſuū. vt ipſa moꝛa cōmendet aliquāto longioꝛē futurū eē ſermonem. CHRY. in homi. Vel hoc dicit vt diſcas quoniā nūc quidē docebat eos aperiens in loquendo: nūc aūt vocem que eſt ab operibus emittens.

AVG. in ſermone dñi in mōte: Si ꝗs aūt pie ſobꝛieq; cōſiderauerit: inueniet in hoc ſermone quātū ad moꝛes oppoꝛtunos ꝑtinet perfectum ⁊ vite chꝛiſtiane modum vnde ſic ipſe ſermo ꝯcluditur: Oīs qui audit verba mea hec ⁊ facit ea: ſimilabo eū viro ſapienti. AVG. ix. de ciuitate dei: Nulla aūt ē cauſa philoſophandi niſi finis boni. ꝙ aūt beatū facit: ipſe eſt finis boni. Et ideo a beatitudine incipit dicens: Beati pauperes ſpiritu. AVG. in ſermone dñi in monte: Pꝛeſumptio quidē ſpūs audaciā ⁊ ſupbiam ſignificat. vulgo etiam magnū ſpiritū ſuperbi habere dicūtur: ⁊ recte. nam ſpiritus ventus vocat: quis vero neſciat ſupbos inflatos dici quaſi vēto diſtentos. Quapꝛopter recte hic intelligitur: Pauꝑes ſpiritu humiles ⁊ timentes deū. i. nō habētes inflātē ſpm̄. CHRY. in ho. Vel ſpm̄ hic elationē ⁊ animū dicit. ꝙ enī ſūt multi humiles nolētes rerū neceſſitate coacti: nō eſt laus. vñ illos beatificat: qui ſe ex electiōe humiliāt. Ideo aūt hic incipit radicitus euellēs ſupbiā: qꝛ hec fuit radix ⁊ fons malicie vniuerſe: contra quā ponit humilitatē: velut quodam ſtabile fundamentū: qua ſubiecta cū ſtabilitate alia ſupedificant. hac aūt deſtructa: pereūt quecūq; cōgregaueris bona. CHRY. ſup matth. Ideo aūt dixit manifeſte: Beati humiles ſpū. vt ſic humiles oſtendāt: vt ſemꝑ adiutoꝛiū dei ſint meditātes. vñ in greco dicit: Beati mēdici vel egeni. Sunt enī multi naturalit humiles ⁊ nō ex fide qui nō pulſant adiutoꝛiū dei: ſed ſolū qui ſm̄ fidem ſūt humiles. CHRY. in homi. Vel qꝛ pauꝑes ſpū hic dicit foꝛmidantes ⁊ trementes dei iuſſiones: quos dñs ꝑ Eſaiaꝫ cōmēdat. Quid aūt ampli⁹ ꝙ ſimplicit humiles? Humiliū enī hic quidē mediocriter eſt: hic aūt ſupabundant. AVGV. Superbi ergo appetāt regna terraruꝫ: ſed humiliū eſt regnum celoꝛū. CHRY. ſuper matth. Nam ſicut cetera vitia deponunt ad inferos: maxime tn̄ ſupbia: ſic ⁊ oēs virtutes inducūt in regnū celoꝛū: maxime tn̄ humilitas: qꝛ ꝓpꝛiū ē vt qui ſe humiliat: exaltetur.

HIERO. Vel beati pauꝑes ſpiritu: qui. ſ. ꝓpter ſpm̄ ſanctū voluntarie ſūt pauperes. AMBRO. de offi. Inde aūt incipit beatitudo iudicio diuino: vbi erūna eſtimatur humano. GLO. Pauꝑibus aūt in pꝛeſenti cōuenienter ꝓmittūtur diuitie celi.

Beati mites: quoniā ipſi poſſidebunt terrā.

AMBRO. ſuper lucā: Cum ſimplicitate ꝯtent⁹ fuero inops: ſupeſt vt moꝛes meos temperē. Quid enī mihi ꝓdeſt carere ſecularibus: niſi fuero mitis? Cōgrue igitur ſequit: Beati mites. AVG. Mites ſūt qui cedūt improbitatib⁹: ⁊ non reſiſtūt in malo: ſed vincunt in bono malum. AMBR. ſuper lucā: Mitiga ergo affectū tuū vt nō iraſcaris: aut certe iratus ne peccaueris. Pꝛeclarū ē enī motum temperare cōſilio: nec minoꝛis virtutis dicitur ꝓhibere iracundiā ꝙ omnino nō iraſci: cū plerūq; iſtud leuius: hoc foꝛti⁹ eſtimet. Rixent igitur immites ⁊ dimicent ꝓ terrenis ⁊ tēpoꝛalibus rebus. Sed beati mites qm̄ ipſi hereditabūt terrā: de qua euelli non poſſunt. illā inquā terrā de qua in pſalmo dī: Poꝛtio mea in terra viuentiū. Significat enī quandā ſtabilitatē hereditatis ꝑpetue: vbi aīa ꝑ bonū affectū tanꝙ loco ſuo requieſcit: ſicut coꝛpus in t̄ra. Et inde cibo ſuo alit: ſicut coꝛp⁹ ex t̄ra: ipſa eſt requies ⁊ vita ſcōꝝ. CHRY. ſup mat. Vel t̄ra hic ſicut ꝗdam dicunt: ꝙ diu ē i hoc ſtatu terra moꝛtuoꝝ ē: qꝛ vanitati ſubiecta eſt. cū aūt liberata fuerit de coꝛruptiōe fit terra viuoꝝ vt moꝛtales hereditēt imoꝛtalē. Alterum exponentē legi quaſi celū in quo habitaturi ſūt ſancti dicat terra viuoꝛū: qđ ꝙtum ad inferioꝛē regionē celū eſt: ꝙtū aūt ad ſuperi⁹ celū dicit terra. Alij dicūt qꝛ coꝛp⁹ noſtrū terra ē: ⁊ ꝙdiu ſubiacet moꝛti: terra ē moꝛtuoꝛū. Cū aūt fuerit cōfoꝛme factū gloꝛie coꝛpis chꝛiſti: erit terra viuoꝛū. HILA. Vel hereditatē terre mitibus dñs pollicetur idest eius coꝛpis qđ ipſe aſſūpſit habitaculū: qꝛ ꝑ māſuetudinē mentis nr̄e habitat chꝛiſt⁹ in nobis: nos ꝗ clarificati coꝛpis eius gloꝛia veſtiemur. CHRY. in homi. Vel alit: chꝛiſtus hic ſpiritalibus ſenſibilia immiſcuit: qm̄ enī eſtimatur qui mitis ē oīa ſua ꝑdere: cōtrariū ꝓmittit dicens: ꝙ cum ſtabilitate ſua poſſidet: qui nō eſt ꝓteru⁹. qui aūt aliter eſt: multotiēs animā ⁊ hereditatē paternā perdit. Quia vero ꝓpheta dixerat: Manſueti hereditabunt terrā: a conſuetis verbis cōtexit ſermonē. GLO. Mites etiam ꝗ ſeipſos poſſederūt: hereditatē patris i futuro poſſidebunt. plus aūt eſt poſſidere terrā: ꝙ hic regnū celoꝛū: multa enī habemus: que ſtati amittimus.

Beati qui lugent: quoniam ipſi cōſolabunt.

AMBR. ſuper lucā: Cum hoc feceris: vt. ſ. ſis pauꝑ ⁊ mitis: memēto qꝛ peccatoꝛ es: lugeto pctā. vñ ſequitur Beati qui lugent. Et bene tertia bñdictio ē peccata deflentis: quia trinitas ē: que peccata cōdonat. HILA. Lugētes enī hic dicūtur nō oꝛbitates: aut ꝯtumelias: aut dāna merentes: ſed pctā vetera flentes. CHRY. ſup matth. Et qui ſua ꝗdē peccata lugēt: beati ſūt: ſed mediocrit: beatioꝛes aūt ſunt: qui aliena lugent peccata: tales conuenit eſſe oēs doctoꝛes. HIE. Luctus enī hic non moꝛtuoꝛuꝫ ponit cōmuni lege nature: ſed peccatis ⁊ vitijs moꝛtuoꝛum. Sic fleuit ſamuel ſaulē: ⁊ paulus eos ꝗ poſt imundiciam pniam nō egerūt. GHRY. ſup matth. Cū aūt conſolatio ſit lugentiū: ceſſatio luctus: ꝗ ſua pctā lugent: ꝯſolabunt indulgentiā ꝯſecuti. CHRY. in ho. Et lꝫ talib⁹ ſufficiat venia frui: nō terminat retributionē in peccatoꝝ remiſſionē: ſed ⁊ multaꝝ facit participes cōſolationū: ⁊ hic ⁊ in futuro. Semꝑ enī maioꝛes laboꝛib⁹ de⁹ dat retributiones. CHRY. ſup matth. Qui vō aliena pctā lugent conſolabūtur: qui cū in ſeculo illo ꝓuidentiā cognouerint dei: ⁊ intellexerint: ꝙ ꝗ perierūt non fuerūt dei: de cuius manu nemo rapere pōt: de eis luctu derelicto in ſua beatitudine letabunt. Vel alit: AVG. in ſer. dñi in monte. Luctus ē triſticia de amiſſiōe charoꝛū. Conuerſi aūt ad deū ea que in hoc mūdo chara habebāt amittūt. non enī gaudēt his rebus ꝗb⁹ añ gaudebāt: ⁊ donec fiat in illis amoꝛ eternoꝝ: nōnulla meſticia ſauciant. Cōſolabūtur ḡ ſpū ſcō qui maxime ꝓpterea paraclitus noīatur. i. ꝯſolatoꝛ: vt tꝑalē amittentes eternā leticia ꝑfruāt. Et iō dicit: Qm̄ ipſi ꝯſolabūtur. GLO. Vel ꝑ luctū duo genera cōpunctionis intelligūtur. ſ. ꝓ miſerijs hui⁹ mundi ⁊ ꝓ deſiderio celeſtiū. vñ filia Caleph petiuit irriguū ſuperius ⁊ inferi⁹. huiuſmōi aūt luct⁹ nō hꝫ niſi pauꝑ ⁊ mitis: ꝗ cū mundū non diligat: ꝙ miſer eſt recognoſcit: ⁊ iō celū cōcupiſcit. ꝯuenient ergo lugētibus ꝓmittit conſolatio: vt ꝗ triſtatus eſt in pn̄ti: gaudeat in futuro. Maioꝛ ē aūt retributio lugentis ꝙ pauꝑis ⁊ mitis. plus enī ē gaudere in regno ꝙ hr̄e ⁊ poſſidere: multa enī cū doloꝛe poſſidemus. CHRY. in ho. Notandū aūt ꝙ hāc beatitudinē cum intentiōe quadā ꝓpoſuit: iō non dixit: Qui triſtant: ſed Qui lugēt. in quo etiā ꝑfectiōis ſapientie magiſteriū dedit. Si enī qui filios vel alios defūctos lugent: ſm̄ illud tp̄s non deſiderāt pecuniā nec gl̄iam: nec conuitijs exacuūtur: neq; aliqua alia paſſiōe capiunt: multo magis hec ſeruare debent: qui lugēt ſua peccata.

Beati qui eſuriunt ⁊ ſitiunt iuſticiaꝫ: quoniā ipſi ſaturabuntur.

AMBRO. ſup lucã: Poſtq̃ delicta defleui: eſurire ĩcipio ⁊ ſitire iuſticiam. Eger enĩ cũ in graui morbo ẽ: nõ eſurit. vñ ſeqͥt: Beati qui eſuriũt ⁊ ſitiunt iuſticiã. HIE. Nõ nobis ſufficit velle iuſticiã: niſi iuſticie patiamur famẽ: vt ſub hoc exẽplo nunq̃ nos ſatis iuſtos: ſed ſemper eſurire iuſticie opa intelligam⁹. CHRY. ſup mat. Qm̃ omne bonũ qđ nõ ex amore ipſius boni faciũt hoĩes: ingratũ eſt añ deũ. Eſurit aũt iuſticiã qui ſm̃ iuſticiam dei deſiderat cõuerſari. ſitit aũt iuſticiã qui ſciẽtiã eius acquirere cupit. CHRY. in ho. Iuſticiã aũt dicit vel vniuerſalẽ vel particularẽ auaricie ꝯtrariã. Quia enĩ de miſericordia dicturus erat: pmõſtrat qualr̃ miſereri oporteat: qꝛ nõ ex rapina neq̃ ex auaricia. vnde etiã qđ ẽ auaricie ꝓpriũ. ſ. eſurire ⁊ ſitire: iuſticie attribuit. HILA. Sitiẽtibus aũt ⁊ eſurientib⁹ iuſticiã beatitudinẽ tribuit ſignificans extenſam in dei doctrinã ſcõꝝ auiditatẽ: ꝑfecta in celo ſacietate repleri. Et hoc ẽ qđ dicit: Qm̃ ipſi ſaturabũt. CHRY. ſup matth. ſ. largitate remunerantis dei: qm̃ maiora erũt premia dei q̃ ſanctoꝝ deſideria.

AVG. Uel illo cibo ſaturabũtur in p̃ſenti de quo dñs dicit: Meus cibus ẽ: vt faciã voluntatẽ patris mei: qđ ẽ iuſticia. ⁊ illa aq̃ de qua quiſq̃ biberit: fiet ei fons aque ſalientis in vitã eternã. CHRY. in ho. Uel in hoc terrenum premiũ determinat: qꝛ enĩ eſtimatur auaricia abundantes facere: ipſe cõtrariũ dicit: q̃ iuſticia hoc operat. Qui enĩ iuſticiam cupit: omnia cum ſtabilitate habet.

Beati miſericordes: quoniam ipſi miſericordiam conſequentur.

GLO. Iuſticia ⁊ miſericordia ita cõiuncte ſunt vt altera ab altera debeat temperari. iuſticia enĩ ſine miſericordia crudelitas eſt: miſericordia ſine iuſticia diſſolutio. vñ de miſericordia poſt iuſticiã ſubdit dicens: Beati miſericordes. REMI. Miſericors dr̃ quaſi miſerũ habens cor: quia alterius miſeriã quaſi ſuã reputat: ⁊ de malo alterius quaſi de ſuo dolet. HIER. Miſericordia hic nõ ſolũ in elemoſynis intelligitur: ſed in omni peccato facili ſi alter alterius onera portemus. AVG. Beatos autẽ dicit eẽ qui ſubueniũt miſeris: qm̃ eis ita rependitur: vt de miſeria liberent. vñ ſeqͥtur: Qm̃ ipſi miſericordiã ꝯſequentur. HILA. Intantũ enĩ deus beniuolẽtie noſtre in oẽs delectatur affectu: vt ſuã miſericordiã ſit ſolis miſericordibus p̃ſtatus. CHRY. in ho. Uidet aũt eſſe eq̃lis retributio: ſed eſt multo maior: non enĩ ẽ eq̃lis humana miſericordia ⁊ diuina. GLO. Merito ergo miſericordibus miſericordia ĩpendit: vt plus accipiãt q̃ meruiſſent. ⁊ ſicut plus recipit q̃ vltra ſaturitatẽ hꝫ: q̃ ille qui hꝫ tm̃ ad ſaturitatẽ: ſic maior eſt glĩa miſericordie q̃ p̃cedẽtiũ.

Beati mundo corde: qm̃ ipſi deũ videbunt.

AMBR. Qui miſericordiã defert miſericordiã amittit: niſi mũdo corde miſereat. Nã ſi iactantiã q̃rit: null⁹ ẽ fructus. vñ ſeqͥtur: Beati mũdo corde. GLO. Cõueniẽter aũt ſexto loco ponit cordis mũdicia: qꝛ ſexto die hõ ꝯditus ẽ ad imaginẽ dei: q̃ quidẽ obtenebrata erat in homine ꝑ culpã ſed in imũdis cordib⁹ reformat ꝑ grãꝫ. Merito aũt poſt p̃dicta ſeqͥtur: qꝛ niſi illa p̃cedãt mundũ cor in hoĩe nõ creat. CHRY. in ho. Mũdos aũt h̃ ait vel eos q̃ vniuerſalẽ virtutẽ poſſidẽt: ⁊ nulli⁹ ſibi malicie cõſcij ſunt: vel eos q̃ in tẽperantia ꝯſiſtũt: que maxĩe neceſſaria ẽ ad videndũ deum: ſm̃ illud pauli: Pacẽ ꝑſeq̃mini cũ oĩbus ⁊ ſanctimoniã: ſine q̃ nemo videbit deũ. Quia enĩ multi miſerentur q̃dẽ: ſꝫ ĩpudica agũt: mõſtrãs q̃ nõ ſufficit p̃mũ. ſ. miſereri: hoc de mũdicia appoſuit. HIE. Mũdus aũt deus a mũdo corde conſpicit. Tẽplũ. n. dei non põt aũt olluũi. Et hoc ẽ quod dr̃: Qm̃ ipſi deũ videbũt. CHRY. ſup matth. Qui. n. oẽm iuſticiã facit ⁊ cogitat: mente ſua deũ videt: qm̃ iuſticia figura ẽ dei: de⁹. n. iuſticia ẽ. Secũdũ ergo q̃ aliq̃s eripuerit ſe a malis ⁊ fecerit bona: ſm̃ hoc deũ videt aut parũ aut ampli⁹ aut interdum aut ſemꝑ ſm̃ poſſibilitatẽ humanã. In ſeculo aũt illo mũdi corde deũ videbunt facie ad faciẽ: nõ in ſpeculo ⁊ in enigmate ſicut hĩc. AVG. in ſer. dñi in mõte. Stulti aũt ſunt qui deũ videre iſtis exteriorib⁹ oculis q̃runt: cũ corde videat: ſicut alibi ſcriptũ ẽ: In ſimplicitate cordis querite illũ: hoc enĩ eſt ſimplex cor qđ mundũ cor.

AVG. xxij. de ciui. dei: Si aũt tantũ poterũt in corpore ſpirituali oculi etiã ipſi ſpirituales q̃tũ pñt iſti q̃les nunc habemus: ꝓculdubio per eos deus videri non poterit.

AVG. in p̃mo de trini. Hec aũt viſio merces ẽ fidei: cui mercedi ꝑ fidẽ corda mũdant: ſicut ſcriptũ ẽ: Mũdans fide corda eorũ. hoc aũt ꝓbatur illa maxĩe ſnĩa: Bti mundo corde: qm̃ ipſe deũ videbunt. AVG. ſup ge. ad lr̃aꝫ Nemo aũt videns deũ viuit vita iſta: qua mortalr̃ viuit ⁊ iſtis ſenſibus corꝑis. Sed niſi ab hac vita quiſq̃ fũditus moriatur: ſiue oĩno exiens de corpe: ſiue ita alienatus a carnalib⁹ ſenſibus vt merito neſciat: ſicͥ ait apl̃s: vtruꝫ in corpore an extra corp⁹ ſit: non in illã ſubuehit viſionem.

GLO. Maiorẽ aũt remunerationẽ iſti habẽt q̃ p̃mi ſicut qui in curia regis non ſolum prandet: ſed etiam faciem regis videt.

Beati pacifici: quoniã filij dei vocabuntur.

AMBR. ſup lucã: Cum interiora tua vacua feceris ab omni labe pctĩ: ne diſſenſiões ꝯtentioneſq̃ ex affectu tuo ꝓdeant: a te pacẽ incipe: vt ſic pacem alijs feras. vñ ſequit: Beati pacifici. AVG. xix. de ciui. dei: Eſt aũt pax tranq̃llitas ordinis. Ordo aũt eſt pariũ diſpariũq̃ ſua loca tribuens diſpoſitio. Sicut aũt nemo ẽ qui gaudẽ nolit ita nemo eſt q̃ pacẽ habere nolit: q̃nquidẽ ipſi qui bella volunt: nihil aliud q̃ ad glĩoſã pacẽ cupiunt bellãdo ꝑuenire. HIER. Pacifici aũt dicunt beati q̃ p̃mũ ĩ corde ſuo: deinde ⁊ inter fratres diſſidentes faciũt pacẽ. Quid enĩ ꝓdeſt alios ꝑ te pacari: cũ in tua aĩa ſint bella vitiorũ.

AVG. in ſer. dñi in monte: Pacifici aũt in ſemetipſis ſunt: q̃ oẽs animi ſui motus cõponentes ⁊ ſubijcientes rõni carnaleſq̃ ꝯcupiſcentias habẽtes edomitas fiũt regnum dei: in quo ita ordinata ſũt omnia: vt qđ ẽ in hoĩe p̃cipuũ ⁊ excellens: ĩperet ceteris reluctãtib⁹ que ſũt nobis beſtijſq̃ cõmunia: atq̃ idipſuꝫ qđ excellit in hoĩe. i. mens ⁊ rõ ſubijciat potiori qđ eſt ipſa veritas filius dei. Neq̃ enĩ imperare inferiorib⁹ põt: niſi ſuperioribus ſubijciatur. Et hec eſt pax q̃ datur in terra hoĩbus bone volũtatis. AVG. in li. retrac. Non tm̃ cuiq̃ ꝓuenire poteſt in hac vita vt lex repugnans legi mẽtis oĩno non ſit in mẽbris. Sꝫ hoc nunc pacifici agunt domando cõcupiſcentias carnis: vt ad pacẽ pleniſſimã q̃nq̃ veniat. CHRY. ſup matt. Pacifici aũt ad alios ſunt: nõ ſolũ q̃ inimicos in pace reconciliãt: ſed etiam illi qui imemores maloruꝫ diligũt pacem. Pax enĩ illa beata eſt q̃ in corde poſita ẽ. non tm̃ in verbis. Qui aũt pacem diligũt: filij ſũt pacis.

HILA. Pacificorũ aũt beatitudo adoptiõis ẽ merces. Et ideo dr̃: Qm̃ filij dei vocabũt. Parẽs enĩ omniũ deus noſter ẽ: neq̃ aliter tranſire in nũcupationẽ familie eius licebit: niſi fraterne inuicẽ charitatis pace viuamus.

CHRY. in ho. Uel qꝛ pacifici dicunt qui nec litigant: nec odiũt ad inuicẽ: ſed ⁊ cõgregãt litigãtes recte filij dei vocant: qꝛ vnigeniti hoc eſt opus congregare diſperſa: ⁊ pacificare ꝯtra ſe ꝓliantia. AVG. Uel qꝛ in pace perfectio eſt vbi nihil repugnat pacifici filij dei dicunt: qm̃ nihil reſiſtit deo. Et vtiq̃ filij dei ſimilitudinẽ pacis debent habere. GLO. Maximã ergo dignitatẽ habent pacifici: ſicut q̃ fili⁹ regis dr̃ in domo regia ſũmus ẽ. Septimo aũt loco btĩtudo hec ponitur: qꝛ in ſabbato vere requiei dabitur pax: ſex etatibus tranſactis.

Beati qui perſecutionem patiuntur propter iuſticiaꝫ: qm̃ ipſorum eſt regnum celorum.

CHRY. in ho. Poſita pacificoꝝ beatitudine ne aliq̃s exiſtimaret q̃ ſemꝑ pacẽ ſibi querere ſit bonum: ſubdit: Beati qui ꝑſecutionẽ patiunt ꝓpter iuſticiã. hoc ẽ ꝓpter virtutẽ: ꝓpter defenſionẽ alioꝝ: ꝓpter pietatẽ. Iuſticiam enĩ cõſueuit ꝓ omni virtute sic ponere. AVG. in ſer. dñi in monte: Pace enĩ intrinſecus cõſtituta ac firmata: quaſcũq̃ ꝑſecutiões ille q̃ foras miſſus ẽ forinſecus ꝯcitauerit: augerit: auget glĩam que ſm̃ deũ ẽ. HIERO. Signãter aũt addidit: Propter iuſticiã. Multi. n. ꝓpter ſua pctã ꝑſecutionẽ patiunt: ⁊ nõ ſũt iuſti. Simulq̃ conſidera q̃ octaua vere circũciſiõis beatitudo martyrio terminet. CHRY. ſup matth. Non aũt dixit: Beati qui a gentilib⁹ ꝑſecutionẽ patiũtur: ne putes illũ ſoluꝫ beatũ q̃ ꝑſecutionẽ patitur ꝓpter idola nõ colẽda: ideo ⁊ ab hereticis ꝑſecutionẽ patiens ꝓpt veritatẽ non relinquendã beatus ẽ: qꝛ ꝓpter iuſticiã patitur. Sed ⁊ ſi q̃s ex potentibus q̃ chriſtiani vident: forſitan ꝓpt ſua pctã correct⁹ a te fuerit te ꝑſecutus: btũs es cũ Ioanne baptiſta. Si enĩ verũ eſt q̃ ꝓphete martyres ſũt qui a ſuis occiſi ſũt: ſine dubio qui ꝓpter cauſã dei aliq̃d patit: etſi a ſuis patitur mercedẽ martyrij hꝫ. Et ideo nõ poſuit ſcriptura ꝑſonas ꝑſequentiũ: ſed ſolã cãm ꝑſecutiõis: vt nõ aſpicias: quis te ꝑſequit: ſed ꝓpt quid. HILA. Sic ẽ ad poſtremum eos in btĩtudine numerat: q̃bus oĩa ꝓ chriſto pati q̃ iuſticia ẽ pronus affectus ẽ. His igr̃ ⁊ regnũ ſeruat: qꝛ in ꝯtẽptu ſeculi ſũt pauꝑes ſpũ. vñ dicit: Qm̃ ipſoꝝ ẽ regnũ celoruꝫ. Uel octaua btĩtudo tanq̃ ad caput redit: qꝛ conſũmatũ ꝑfectũq̃ oñdit ⁊ ꝓbat. Itaq̃ ĩ p̃ma ⁊ ĩ octaua noĩatum eſt regnũ celorũ. ſeptẽ enĩ ſũt que ꝑficiũt: naꝫ octaua clarificat: ⁊ ꝑfectũ demonſtrat: ⁊ ꝑ hos gradus ꝑficiant ⁊ ceteri: tanq̃ accipiatur rurſus exordiũ. AMBRO. ſup lucã: Uel aliter: Primũ regnũ celoꝝ ſcis p̃poſituꝫ eſt in abſolutiõe corpis: ſecundũ p⁹ reſurrectionẽ eẽ cũ chriſto. Poſt reſurrectionẽ tuã: terrã incipies tuã poſſidẽ abſolutus a morte: ⁊ in ipſa poſſeſſiõe ꝯſolationem repies. Cõſolationẽ ſeq̃tur delectatio: delectationẽ diuina miſeratio: Cui aũt miſeret dñs ⁊ vocat: ⁊ ſic vocat⁹ videt vocantẽ. Qui aũt deũ viderit: in ius diuie generatiõis aſſumitur: ⁊ tũc demũ q̃ſi dei filius celeſtis regni diuitijs delectat. Ille igr̃ incipit: hic replet. CHRY. ĩ ho. Ne aũt mireris ſi ſm̃ vnãquãq̃ btĩtudinẽ regnũ non audis: quia cũ dicit: Cõſolabunt: miſericordiã cõſequẽt ⁊ cetera huiuſmodi. Per hec vniuerſa nihil aliud q̃ regnũ celoꝝ occulte inſinuat: vt nihil ſenſibile expectes. Neq̃ enĩ btũs eſt q̃ in his coronat: que cũ pñti vita diſcedũt. AVG. Diligent̃ aũt attẽdend⁹ ẽ numer⁹ harũ ſnĩarũ. his enĩ ſeptem gradib⁹ ꝯgruit opatio ſpũſſci ſeptiformis quã eſaias deſcribit. ſed ille a ſũmo: hic ab imo: qꝛ ibi docet fili⁹ dei ad ima deſcenſurus: hic hõ de imis ad ſimilitudinẽ dei aſcenſur⁹. In his p̃us eſt timor q̃ cõgruit hoĩb⁹ humilib⁹: de q̃bus dr̃: Bti pauꝑes ſpũ. i. non alta ſapiẽtes: ſed timẽtes. Secũda ẽ pietas: que cõuenit mitib⁹: q̃ eniꝫ pie querit: honorat: nõ rep̃hendit: non reſiſtit: qđ ẽ mitem fieri. Tertia ẽ ſcĩa que cõuenit lugentib⁹: q̃ didicerũt q̃b⁹ malis nũc vincti ſunt: q̃ q̃ſi bona petierũt. Quarta q̃ eſt fortitudo cõgruit eſurientib⁹ ⁊ ſitientib⁹: qꝛ deſiderãtes gaudiũ de veris bonis laborãt: a terrenis cupiẽtes auerti. Quinta cõſiliũ ꝯuenit miſericordib⁹: qꝛ vnicum remediũ eſt de tãtis malis erui: dimittere alijs ⁊ dare. Sexta eſt intellectus: ⁊ cõuenit mũdis corde: q̃ purgato oculo pñt videre qđ ocul⁹ nõ vidit. Septima ẽ ſapiẽtia: que cõuenit pacificis: in q̃bus nullus motus ẽ rebellis: ſꝫ obtẽperant ſpiritui. Unũ aũt p̃miũ qđ eſt regnuꝫ celoꝝ varie noĩatũ eſt. In p̃mo ſicͥ oportebat poſitũ ẽ regnũ celoruꝫ qđ eſt ꝑfecte ſapientie initiũ: ac ſi diceret: Initiũ ſapie timor dñi. Mitibus hereditas tanq̃ teſtm̃ p̃ris cũ pietate querentibus. Lugentib⁹ cõſolatio tanq̃ ſcientib⁹ q̃d amiſerũt: ⁊ in q̃bus merſi ſũt. Eſurientib⁹ ſaturitas tanq̃ refectio laborantibus ad ſalutẽ. Miſericordib⁹ miſericordia tanq̃ optimo ꝯſilio vtentib⁹: vt hoc eis exhibeat: qđ exhibent. Mũdis corde facultas videndi deũ tanq̃ purũ oculũ ad intelligenda eterna gerentib⁹. Pacificis dei ſimilitudinẽ. Et iſta quidẽ in hac vita pñt cõpleri: ſicut cõpleta eẽ in apoſtolis credimus. nã quod poſt hãc vitã ꝓmittitur: nullis verbis exponi poteſt.

Beati eſtis cum maledixerint vobis hoĩes ⁊ perſecuti vos fuerint: ⁊ dixerint omne malũ aduerſũ vos mentiẽtes ꝓpter me. Gaudete ⁊ exultate: quoniã merces veſtra copioſa eſt in celis. Sic enĩ ꝑſecuti ſunt ꝓphetas qui fuerũt ante uos.

RABA. Superiores ſnĩas generalr̃ digerebat: iã incipit loqui pñtes compellãs: predicẽs eis ꝑſecutiones quas pro noĩe eius paſſuri erãt dicẽs: Beati eſtis cũ maledixerint vo. ho. ⁊ ꝑſe. vos fuerit. ⁊ dix. oẽ malũ aduer. vos. AVG. Queri aũt põt quid interſit qđ ait: Cũ vobis maledicẽt: ⁊ dicent omne maluꝫ: cũ maledicere hoc ſit malũ dicere: Sed alr̃ eſt maledictũ iactatũ cũ ꝯtumelia corã illo q̃ maledicit: aliter cũ abſentis fama leditur. Perſeq̃ aũt ẽ vim iferre vel inſidijs appetere. CHRY. ſup matth. Si aũt verũ eſt: qm̃ q̃ calicẽ aque porrexerit: merces eius nõ perit: cõſequẽter q̃ vel vni⁹ leuiſſimi verbi iniuriã fuerit paſſus: vacu⁹ nõ erit a mercede. Ut aũt blaſphematus ſit btũs: duo ꝯuenire debẽt: vt ⁊ mendaciter blaſphemet: ⁊ ꝓpter deũ: alioq̃n ſi vnũ defuerit: nõ ẽ beatitudinis merces. Et iõ dicit: Mẽtiẽtes ꝓpter me.

AVG. Qđ ꝓpter illos adiũ puto q̃ volũt de ꝑſecutionibus ⁊ de fama ſue turpitudinis gloriari: ⁊ iõ dicere ad ſe ꝑtinere chriſtũ: q̃ multa de illis dicũtur mala: cũ ⁊ vera dicant qñ ⁊ de errore illoꝝ dicunt. etſi aliq̃n falſa iactant: nõ tm̃ ꝓpter chriſtũ iſta patiũt. GRE. ſup ezechielem: Quid aũt poterit obeſſe ſi hoĩes vobis derogent: ⁊ ſola vos ꝯſcĩa defẽdat: Sꝫ tm̃ linguas detrahẽtiũ ſicͥ noſtro ſtudio nõ debemus excitare ne ipſi pereãt: ita ꝑ ſuã maliciã excitatas debemus equanimr̃ tolerare: vt nobis meritũꝫ creſcat. vñ ⁊ hic dr̃: Gaudete ⁊ exultate qm̃ merces veſtra copioſa ẽ in celis. GLO. Gaudete mẽte quidẽ: ⁊ exultate corpe: qꝛ merces veſtra nõ tm̃ magna ẽ ſicut aliorũ: ſed copioſa eſt in celis. AVG. Non hic celos puto dici ſuperiores p̃tes huius viſibilis mũdi: nõ. n. merces veſtra in rebus viſibilib⁹ collocanda ẽ: ſꝫ ĩ celis dictũ puto in ſpiritalib⁹ firmamẽtis vbi habitat ſempiterna iuſticia. Sentiũt ẽ iã iſtã mercedẽ q̃ gaudẽt ſpiritalib⁹: ſed ex oĩ ꝑte ꝑficiet: cũ mortale hoc iduerit imortalitatẽ.

HIE. Gaudere igitur ⁊ exultare debem⁹ vt merces nobis in celeſtib⁹ p̃paret. hoc qui vanã ſectat glĩaꝫ iplẽ nõ põt. CHRY. ſup matth. Quia q̃tũ aliq̃s letat de laude hoĩuꝫ: tãtũ de vituꝑatiõe triſtat. q̃ võ glĩaꝫ ꝯcupiſcis ĩ celo: obprobria nõ timeas in terris. GRE. ſup ezechielẽ: Aliq̃n tm̃ detractores debem⁹ cõpeſcẽ: nedũ de nob̃ mala diſſeminãt eoꝝ q̃ audire nos ad bona poterãt corda inocentiũ corrũpant. GLO. Nõ ſolũ aũt p̃mio ſed etiã exẽplo eos ad patientiã ꝓuocat: cũ ſubdit: Sic enĩ ꝑſecuti ſũt ꝓphas q̃ fuerũt añ vos. REMI. Magnã. n. ꝯſolationẽ accipit hõ in tribulatiõe poſit⁹: duꝫ recordat paſſiones aliorũ a q̃b⁹ exẽplũ patiẽtie accipit: ac ſi dicẽt Mementote qꝛ illi⁹ vos eſtis apl̃i: cui⁹ ⁊ illi fuerũt ꝓphe.

CHRY. in ho. Sil̃r ⁊ inſinuat coeq̃litatẽ ſui honoris ad patrẽ: ac ſi dicat: Sicͥ illi ꝓpt patreꝫ ita ⁊ vos ꝓpt me patiemi. Cũ etiã dixit ꝓphas q̃ fuerũt añ vos: monſtrat ⁊ ipſos ꝓphas iã factos. AVG. Perſecutionẽ aũt hic generalr̃ poſuit: ⁊ in maledictis: ⁊ in laceratiõe fame.

Uos eſtis ſal terre. Qđ ſi ſal euanuerit: ĩ quo ſalietur? Ad nihilum valet vltra: niſi vt mittat foras: ⁊ conculcetur ab hominibus.

CHRY. in ho. Quia excelſa p̃cepta diſcipulis dedc

rat: vt nō dicerēt: q̄liter poterimꝰ ea ſeruare: eos laudibꝰ mitigat dicēs Uos eſtis ſal terre. In quo mōſtrat ꝙ neceſſario hec iniūgit. nō eni ꝓ veſtra vita aut ꝓ vna gente: ſz ꝓ vniuerſo mūdo vos mitto. ⁊ ſi alios mordētes male audiatis gaudete: hoc eni eſt opꝰ ſalis: mollia mordicare: q̄re alioꝝ maledictio nihil vobis nocet: ſz ē teſtis vſe vtuti. HILA. Eſt hic ꝓprietas q̄rēda dictoꝝ: quā apoſtolorū officiū ⁊ ipſius ſalis nā mōſtrabit. hoc igit̄ i oēm vſū hūani generis effectū incorruptionē corpibꝰ qbꝰ fuerit aſperſū impartit: ⁊ ad oēm ſenſū ↄditi ſaporis aptiſſimū ē. Apli aūt ſūt rerū celeſtiū p̄dicatores: ⁊ eternitatis velut ſatores: merito ſal terre nūcupati: q ꝑ vtutē doctrine q̄ſi ſaliētes eternitati corpa ſeruāt. REMI. Sal etiā ꝑ aquā ⁊ ardorē ſolis ⁊ ꝑ flatū venti in naturā alterā cōmutat̄: ſic ⁊ aplici viri ꝑ aquā baptiſmi ⁊ ardorē dilectionis ⁊ flatū ſpūſſci in ſpiritalē regenerationē cōmutati ſūt. Sapiētia etiā celeſtis ꝑ aplos p̄dicata exiccat humores carnaliū operū: aufert fetorē: ⁊ putredinē male ↄuerſationis: ⁊ vermē libidinoſe cogitatiōis: ⁊ illū de quo dicit̄ propheta: Uermis eoꝝ nō morit̄. REMI. Sūt apli ſal terre. i. hoīuz terrenoꝝ q amādo terrā trā vocāt̄. HIER. Uel apli ſal tre appellant̄: q per illos vniuerſuz hoīuz ↄditur genus. CHRY. ſup matth. Doctor. n. cū fuerit oibus p̄dictis vtutibꝰ ornatus: tūc ē q̄ſi optimū ſal ⁊ totꝰ ppl's de illo cōdit̄: vidēdo eum ⁊ audiēdo. REMI. Et ſciendū q nullū ſacrificiū offerebat̄ deo i veteri teſtamēto niſi prius cōdiret̄ ſale: q nullus pōt laudabile ſacrificiū deo offerre abſq ſapore celeſtis ſapie. HILA. Uerū q cōuerſiōi hō ſubiacet: iō aplos ſal tre nūcupatos monet in tradite ſibi ptātis virtute ꝑſiſtere: cum ſubdit: Qȝ ſi ſal euanuerit: in quo ſalliet̄? HIER. i. ſi doctor errauerit quo alio doctore emēdabitur? AVG. Et ſi vos ꝑ quos ↄdiēdi ſūt ppli metu ꝑſecutionū tpaliū: amiſeritis regna celorum: q erūt hoies per quos vobis error auferatur? Alia lr̄a hȝ: Si ſal infatuatū fuerit oñdens fatuos eē iudicādos q tpaliū bonorū vel copiā ſectātes vel inopiā metuētes amittūt eterna: q nec dari pñt ab hoibꝰ nec auferri. HILA. Si aūt doctores infatuati nil ſalliāt: ⁊ ipſi ſenſu accepti ſaporis amiſſo viuificare nō pñt corrupta reddūt inutiles. vñ ſeqtur: Ad nihi. va. vltra niſi vt mit. fo. ⁊ ↄcul. ab hoibꝰ. HIER. Exēplū de agricultura ſcriptū ē. Sal. eni vt in ↄdimentū ciboꝝ ⁊ ad ſiccādas carnes neceſſariū ē: ita aliū vſū nō hȝ. Certe legimꝰ in ſcripturis vrbes q̄ſdā ira victoꝝ ſale ſeminatas vt germē nullū in ipſis oriret̄. GLO. Poſtq̄ ḡ illi qui capita ſūt aliorū defecerint nulli vſui apti ſūt: niſi ad hoc vt mittant̄ foras ab officio docēdi. HILA. Uel etiā de eccl'ie promptuarijs ꝓiecti pedibꝰ incedentiū ↄterant̄. AVG. Non aūt calcat̄ ab hoibus: q patit̄ ꝑſecutionē: ſed q ꝑſecutionē timēdo infatuat̄. Calcari eni nō pōt niſi inferior. inferior aūt nō eſt: q q̄uis corpe multa in terra ſuſtineat: corde tñ in celo fixus eſt.

Uos eſtis lux mūdi. Non pōt ciuitas abſcōdi ſupra montē poſita: neq3 accēdūt lucernā ⁊ ponūt eā ſub modio: ſz ſup candelabrū: vt luceat oībus q in domo ſūt. Sic luceat lux veſtra corā hominibus vt videant opera veſtra bona: ⁊ glorificent patrem veſtrum qui in celis eſt.

CHRY ſup matth. Sicut doctores ꝓpt̄ bonā cōuerſationē ſūt ſal quo ppl's cōdit̄: ita ꝓpter vbū doctrine ſūt lux qua ignorātes illumināt̄. prius aūt ē bñ viuere: q̄ bñ docere: ⁊ iō poſtq̄ aplos dixerat ſal: ↄñter vocat eos lucem dicēs: Uos eſtis lux mūdi. Uel q ſal in eo ſtatu tenet rē ne ad deteriꝰ mutet̄: lux aūt ad meliꝰ ꝑducit illuſtrādo: ꝓpter qȯ apli dicti ſūt prius ſal ꝓpt̄ iudeos: ⁊ ꝓpt̄ populū chriſtianū a qbus deꝰ cognoſcit̄: quos ſeruāt in dei ſcīa: lux aūt ꝓpter gētes q̄s ad ſcie lumē ꝑducūt. AVG. Oportet aūt hic mūdū nō celū ⁊ terrā: ſz hoies q ſūt in mūdo intelligi: vel q diligūt mūdū: qbꝰ illuminādis apli miſſi ſūt. HILA. Natura eni lumis ē vt lucez quocūq circūferat̄ emittat: illatūq edibꝰ tenebras interimat: luce illumināte. Igit̄ mūdus extra cognitionē dei poſitꝰ obſcurus: tenebat̄ ignorātie tenebris: cui ꝑ aplos ſcie lumē inuehit̄: ⁊ cognitio dei claret: ⁊ de paruis eorū corpuſculis quocūq inceſſerint: lux tenebris miniſtratur. REMI. Sic aūt ſol dirigit radios ſuos: ita ⁊ dñs q ē ſol iuſticie direxit aplos ſuos ad effugādas hūani generis tenebras. CHRY. in ho. Intellige aūt ꝙ magna eis ꝓmittit: vt q in regiōe ꝓpria cogniti nō erāt: ad fines orbis terrarū eoꝝ veniret fama: nec ꝑſecutiōes q̄s p̄dixerat eos poterūt occultare: ſed ꝓpter hoc magis preclari reddūtur. HIER. Ne aūt apli abſcōdāt̄ ob metū: ſz tota libertate ſe ꝓdāt: docet eos fiduciā p̄dicādi: cū ↄñt dicit: Nō pōt ciui. abſcō. ſupra mō. poſita. CHRY. in ho. Per hoc etiā eos docet eſſe ſollicitos de ꝓpria vita q̄ſi in oculis omniū poſitos: ſic ciuitas q̄ ē ſupra montē poſita: vel lucerna ſupra candelabrū lucēs. CHRY. ſup matt. Hec aūt ciuitas eccl'ia ſcōꝝ ē: de q̄ dr̄: Glorioſa dicta ſūt de te ciuitas. Ciues eiꝰ ſūt oēs fideles: de qbꝰ apl's: Uos eſtis ciues ſcōꝝ. Hec ḡ ciuitas poſita ē ſupra montē chriſtum: de quo daniel: Lapis abſciſus ſine manibꝰ factꝰ ē mons magnꝰ. AVG. Uel poſita ē ſupra mōtē. i. ſupra magnā iuſticiā quā ſignificat mōs in q diſputat dñs. CHRY. ſuper matth. Non pōt ergo ciuitas abſcōdi poſita ſupra montē etiā ſi ipſa voluerit. Mons. n. q eā portat facit eā oibus manifeſtā: ſic ⁊ apoſtoli ⁊ ſacerdotes q fūdati ſūt in chriſto nō pñt eē abſconditi: etiā ſi voluerit: q chriſtꝰ eos manifeſtat. HILA. Uel ciuitatē carnē quā aſſūpſerat nuncupat q in eo ꝑ naturā ſuſcepti corpis: quedam humani generis ↄgregatio cōtinetur: ⁊ nos ꝑ ↄſortiū carnis ſue ſumus habitatio ciuitatis. Abſcōdi ergo nō pōt: quia in altitudine poſitꝰ celſitudinis dei: admiratiōe operum ſuoꝝ offert omnibꝰ contēplandus. CHRY. ſup matth. Quare aūt ſanctos ſuos chriſtꝰ manifeſtet: ⁊ non ſinat eos eē abſconditos per alterā ↄparationē oñdit: cū ſubdit: Neq accē. lucer. ⁊ po. eā ſub mo. ſed ſupra cādelabrū. CHRY. in ho. Uel per hoc qȯ dixit: Nō pōt ciuitas abſcon. demōſtrauit ſuā virtutē. In hoc aūt qȯ ſubdit: Neq accē. lucer. eos inducit ad liberā p̄dicationez: ac ſi diceret: Ego q dē lucernā accendi: vr̄ aūt erit ſtudiū eā manere ardentē: nō ſolū ꝓpter vos ſed ꝓpter alios q illuminabūt: ſed ⁊ ꝓpter gloriam dei. CHRY. ſuper matth. Lucerna ē verbū diuinū de quo dictū ē: Lucerna pedibus meis verbū tuum. Accendētes lucernā ſunt pr̄ ⁊ filius ⁊ ſpūſſcūs. AVG. Quid aūt putamꝰ dictū eē Exponūt eā ſub modio: vt occultatio tm̄ lucerne accipienda ſit: tanq̄ ſi diceret: Nemo accendit lucernā ⁊ occultat eam: an aliqd etiā modius ſignificat: vt hoc ſit ponere lucernam ſub modio: ſuperiora facere corpis cōmoda q̄ p̄dicationē veritati. Sub modio ergo lucernā ponit quiſq̄s lucē doctrine bone cōmodis tēporalibus obſcurat ⁊ tegit. Et bene modiꝰ dr̄ res corporalis ſiue ꝓpt̄ retributionē mēſure: q ea quiſq̄s recipit q̄ geſſit in corpe ſiue q tēporalia bona q̄ corpe peragūtur circa dierꝝ mēſuram quā ſignificat modius inchoant̄ ⁊ trāſeunt: eterna vero ſpiritalia nullo tali fine coercent̄. Super cādelabrū aūt lucernā ponit: q corpus ſuū miniſterio vbi ſubijcit: vt ſuperior ſit predicatio vitatis: ⁊ inferior ſeruitus corporis. per ipſā. n. corporis ſeruitutē excelſior lucet doctrina: dum per vocē ⁊ ceteros corpis motus bonis opibus inſinuatur diſcētibꝰ. CHRY. ſup mat. Uel modij ſūt homīes mūdiales: qm̄ ſic modij deſup qdē vacui ſūt ſubtus aūt pleni: ſic oēs mundi amatores in rebus ſpiritalibus inſenſati ſunt: in terrenis autem ſapiētes. ⁊ ideo quaſi modius verbū dei tenet abſconditū: qñ ꝓpt̄ aliquā cauſā terrenam verbū dei non eſt auſus palam ꝓloqui: nec fidei

veritatē. Cādelabrū eſt eccleſia que baiulat verbū vite: ⁊ oīs eccliaſticus vir. HILA. Uel ſynagogaz dñs modio cōparauit q ſuſceptos fructꝰ intra ſe tm̄ receptās certū diuerſe obſeruātie ↄtinebat. AMBRO ſup lucā: Et iō nemo fidē ſuā intra mēſurā legis includat: ſz ad eccliam cōferat: in q ſeptiformi ſpūs relucet grā. BEDA in ho. Uel ipſe xp̄s accēdit lucernā: q teſtā humane nature flāma ſue diuinitatis īpleuit: quā nec credētibus abſcōdē: nec modio ſupponere: hoc ē ſub mēſura legis includere: vel viniꝰ gētis terminos noluit cohibere. Candelabrū eccliam dicit: cui lucernā ſuppoſuit: q nr̄is i frontibus fidē ſue incarnatiōis affixit. HILA. Uel lucerna xp̄i ponit̄ in cādelabrū. i. in ligno ꝑ paſſionē ſuſpēſa: q̄ lumē eternū ē in eccl'ia habitātibꝰ p̄bitura: Et iō dicit: Ut luceat oibus q in domo ſūt. AVG. Siq̄s. n. domuz vult accipe eccleſiā: nō ē abſurdū. Uel domus ē ipſe mūdus ꝓpt̄ id qȯ ſupius ait: Uos eſtis lux mūdi. HILA. Tali etiā lumine monet fulgere aplos: vt ex admiratiōe opis eoꝝ deo laus ipartiat̄. vñ ſeqtur: Sic luceat lux veſtra corā hoibus: vt videāt opa vr̄a bona. CHRY. ſup mat. i. ſic illuiate docētes: vt nō vr̄a tm̄ audiant vba ſz vt opa videāt vt quos illuminaueris ꝑ vbū q̄ſi lux cōdiatis ꝑ exēplū quaſi ſales. Per illos aūt doctores q docēt ⁊ faciūt magnificat̄ deus: nā diſciplina dñi ex moribꝰ familie demonſtrat̄. Et iō ſeqt: Et glo. pa. ve. q i ce. ē.

AVG. Si tm̄mō diceret: Ut videāt opa vr̄a bona. finē ↄſtituiſſe videret̄ in laudibꝰ hominū: q̄s querūt hypocrite: ſed addidit: Et glorificēt patrez vr̄m q in celis ē: vt hoc ipſū qȯ hō ꝑ bona opa placet hominibus: nō ibi finē cōſtituat: ſz referat ad laudē dei: ⁊ ꝓpterea placet hominibus: vt in illo glorificet̄ deus. HILA. Nō ꝙ ab hoibus oporteat gloriā q̄rere: ſz vt diſſimulantibus nobis opꝰ noſtrū hīs int̄ q̄s viuimꝰ: i honorē dei eluceat.

Nolite autē putare: quoniā veni ſoluere legē aut ꝓphetas. Non veni ſoluere ſz adiplere. Amē quippe dico vobis: donec tranſeat celū ⁊ terra: iotha vnuz aut apex vnus non preteribit a lege: donec omnia fiāt. Qui ergo ſoluerit vnū de mādatis iſtis minimis ⁊ docuerit ſic hoīes: minimus vocabitur in regno celoruz: qui autē fecerit ⁊ docuerit: hic magnus vocabitur in regno celorum.

GLO. Poſtq̄ hortatus ē audiētes vt ſe p̄pararēt ad oia ſuſtinēda pro iuſticia ⁊ nō abſconderēt qȯ accepturi erāt: ſz ea beniuolētia diſcerēt: vt ceteros docerēt: icipit eos informare qd doceāt: tāq̄ ſi q̄rerēt: Quid ē hoc qȯ nō vis abſcōdi: ꝓ quo iubes oia tolerari? nūquid aliqd dicturus es extra ea q̄ in lege ſūt ſcripta? Iō iquit: Noli te putare qm̄ veni ſoluere legē: aut ꝓphas. CHRY. ſuper matth. Qȝ ꝓpt̄ duas cās dicit: Primū vt diſcipulos ſuos his vbis ad ſuū ꝓuocaret exēplū: vt ſic ipſe oēm legē adiplebat: ſic ⁊ illi ſtuderēt iplere. Deniq futurū erat vt calūniarent̄ eū iudei: q̄ſi legē ſoluētē: priuſq̄ incurrat calūniā calūnie ſatiſfac̄: ne aūt putaret̄ ſic veniſſe: vt ſimplicit̄ legē p̄dicaret: ſic ꝓphete fecerāt. REMI Duo dixit: negat veniſſe ſe ſoluere: ⁊ affirmat veniſſe ſe iplere. ⁊ iō addit: Nō eniz veni legē ſoluere ſz iplere. AVG. In hac aūt ſnīa duplex ē ſenſus. Nā adiplere legē aut ē addēdo aliqd qȯ minus hȝ: aut faciēdo qȯ habȝ. CHRY. in ho. Impleuit igit̄ xp̄i ꝓphetas cōplendo oia q̄ ꝑ eos de ipſo fuerāt dicta: legē aūt p̄mo quidē nihil trāſgrediēdo legaliū: ſecūdo iuſtificādo ꝑ fidē: qȯ lex ꝑ lr̄am facere nō valebat. AVG ↄtra fauſtū: Demū etiā q ſub gratia poſitis i hac mortali vita difficile erat iplere: qȯ in lege ſcriptū ē: Non cōcupiſces. Ille ꝑ carnis ſue ſacrificiū ſacerdos effectus ipetrat nobis indulgentiā etiā hinc adiplens legē: vt qȯ ꝑ noſtrā infirmitatē minus poſſumꝰ ꝑ illius ꝑfectionē curet̄: cuius capiti mēbra effecti ſumus. Puto etiā ſic eſſe accipiendū qȯ dr̄: Non veni legē ſoluere ſz adiplere. his videlz additamētis: q vel ad poſitionē ꝑtinēt antiquarū ſnīarū: vel ad ↄuerſationē in eis. Apuit eni dñs etiā iniquū motū ad nocendū fratri in homicidij genere deputari. Maluit etiā nos dñs nō iurantes nō recedere a vō: q̄ verū iurantes appropinq̄re ꝑiurio. Sed cur o manichei legē nō accipitis ⁊ ꝓphetas: cū xp̄s ad eos ſe nō veniſſe ſoluē dixit ſz adiplere? Ad hꝰ rn̄det fauſtꝰ hereticus: Quis hoc teſtat̄ dixiſſe ieſū: Matheꝰ: Quō ergo ioānes nō id teſtat̄: q fuit i mōte: Matheꝰ hꝰ ſcripſit: q poſtq̄ ieſus deſcēdit i mōtē ſecutꝰ ē eū? Ad hꝰ auguſtinꝰ rn̄det: Si nemo de xp̄o vā dixit: niſi q vidit eū vel audiuit: hodie de eo vā dicit nullus. Cur ergo ex ore ioānis nō potuit vera matheꝰ audire de xp̄o: ſi ex libro ioānis poſſumꝰ vera loqui de eo nos tāto tp̄e poſt nati? hic enim nō ſolū matthei ſz etiā luce ac marci euāgeliū ⁊ non i parē auctoritatē receptū eſt. Huc accedit: q ⁊ ipſe dñs potuit narrare mattheo qȯ egerat: anq̄ eū vocaſſet. Apte aūt dicite nō vos credere euāgelio: nā q in euangelio nō niſi qȯ vultis creditis: vobis potius q̄ euāgelio creditis. Itē fauſtꝰ: Probemꝰ ⁊ mattheū hoc nō ſcripſiſſe: ſz aliū: neſcio quē ſub noīe eiꝰ. Quid. n. dicit: Cuz trāſiſſet ieſus vidit ſedētē hoiem ad teloniū mattheū nomie. Et q̄s ergo ſcribēs de ſeipſo dicat: vidi hoiem ⁊ nō vidit? Ad qȯ auguſtinꝰ: Ita mattheus de ſe: anq̄ de alio ſcripſit: ſic ⁊ ioānes fecit dicēs: Cōuerſus petrꝰ vidit aliuz diſcipulū quē diligebat ieſus. Māifeſtū ē. n. hūc morē fuiſſe ſcriptorū cū geſta narrarēt. Itē fauſtꝰ: Quid ꝙ etiā ex ipſo ſermone qȯ p̄cepit: nō putari q veniret legē ſoluere: magis intelligi dat̄: q ſoluēt: neq. n. nihil tale eo faciēte iudei ſuſpicari hoc poſſent? Ad qȯ augꝰ. Hodie quidē valde infirmū ē: nō eniz negamꝰ iudeis nō itelligētibꝰ videri potuiſſe xp̄m detractorē eē legis ⁊ ꝓphetarū. Itē fauſtus: Quid ꝙ etiā lex ⁊ ꝓphete nec adipletiōe gaudēt: cum in deuteronomio dicat̄: Hec precepta que mando tibi obſeruabis: nec addas q̄cq̄ eis: nec minuas? Ad qȯ augꝰ: Nō itelligit fauſtus qd ſit legē iplere: cū hoc de verboꝝ adiectiōe putat accipiēdū. Plenitudo eni legis charitas ē quā dñs dedit mittēdo fidelibꝰ ſpm̄ſcm̄. Implet̄ ḡ lex vel cū fiunt q̄ ibi p̄cepta ſūt: vel cū exhibent̄ q̄ ꝓphetata ſūt. Itē fauſtus: ꝙ nouū teſtm̄ ieſū ↄdidiſſe fatemur: quid aliud a deſtructiōe fatemur veteris teſtamenti? Ad quod augꝰ: In veteri teſtō figure erāt futurorūz quas rebus per chriſtū preſentatis auferri oportebat: vt eo ipſo lex ⁊ prophete implerentur: in quibus ſcriptum eſt: Daturum deuz nouum teſtm̄. Itez fauſtus: Hoc igit̄ ſi dixit chriſtus: aut aliud ſignificās dixit: aut quod abſit mētiēs dixit: aut omnino nec dixit: ſz ieſum quidez mentitū fuiſſe nullus dicat: ac per hoc aliter dictum eſt: aut nec omnino dictum eſt: me quidem iam aduerſus capituli huiꝰ neceſſitudinem manichea fides reddit hic tutum: que principio mihi non cunctis que ex ſaluatoris nomine leguntur ſcripta: paſſim credere perſuaſit. Eſſe enim multa ziçania que in cōtagiū boni ſeminis: ſcripturis pene oibus noctiuagijs quidaz ſeminator inſparſit. Ad quod augꝰ: Manicheus docuit impiam peruerſitatē: vt ex euāgelio quod hereſim tuam non impedit hoc accipias: qȯ autē impedit non accipias. Nos autē docuit aplus piaz ꝓuiſionē vt quiſquis nobis ānunciauerit: preter id qȯ accepimus: anathema ſit. Dñs aūt expoſuit quid ſint ziçania non aliqua falſa veris ſcripturis imiſſa: ſicut tu interpretaris: ſed hoies filios maligni. Itē fauſtus: Cū te iudeus interpellabat: cur legis ⁊ ꝓphetarū precepta nō ſerues: que chriſtus dixit: nō ſe veniſſe ſoluere ſed adimplere: cogeris: aut vane ſupſtitioni ſuccūbere: aut capitulum profiteri falſum: aut te chriſti negare diſcipulum? Ad quod augꝰ: Nullas ex hoc capitulo catholici patiuntur anguſtias: quaſi legis ⁊ ꝓphetarū p̄cepta nō ſeruent: q charitatē dei ⁊ ꝓximi hñt: in qbꝰ p̄ceptis pēdet lex ⁊ ꝓphete.

Et quecūq; ibi rebꝰ geſtis vel ſacroꝝ celebrationibꝰ vel locutionū modis figurate ꝓphetata ſunt: in xp̄o ⁊ eccl'ia cōpleri cognoſcunt. Un̄ nec vane ſuperſtitiōi ſuccūbimus: nec iſtud euāgelij capitulū falſū eē dicimꝰ: nec xp̄i diſcipulos nos negamꝰ. Qui ḡ dicit: Si xp̄s legē ⁊ ꝓph'as nō ſoluiſſet: illa ſacra legis ⁊ ꝓphetarū in xp̄ianoꝝ celebratiōibus ꝑmanerēt. Pōt dicē ſi xp̄s legē ⁊ ꝓphetas nō ſoluiſſet: adhuc ꝓmitteret naſciturꝰ: paſſurꝰ: reſurrecturꝰ: cū iō magis hoc nō ſoluerit: ſ; adipleuerit: q2 iā nō ꝓmittit naſciturꝰ paſſurꝰ reſurrecturꝰ: qd̄ illa ſacra quodāmō ꝑſonabāt. Sed ānūciat: q; natus ſit: paſſus ſit: reſurrexit: qd̄ hec ſacra q̄ a xp̄ianis agunt: iam ꝑſonāt. Patet ergo quāto errore delirēt: q̄ putāt ſignis ſacriſq; mutatis etiā res ipſas eē diuerſas: q̄s ritꝰ ꝓpheticꝰ ꝓnūciauit ꝓmiſſas: ⁊ euāgelicꝰ demonſtrat repletas. Itē fauſtꝰ: Querēdū ē ſi hoc xp̄s dixit: cur dixerit: vtrū ne ꝯpalpādi iudeorū furoris cā: q̄ ſcā ſua ab eo ꝯculcari vidētes: nec audiēdū q̄dā eū exiſtimabāt: aut vt nos q̄ eis credebamꝰ ex gētibꝰ inſtrueret legis ſubire iugū. Si aūt hec ei fuit cā dicēdi: illa debet eē quā dixi: nec hoc ipſū mentitꝰ ē. Sunt eniz tria genera legū: vnū hebreoꝝ: qd̄ pctī ac mortis paulus appellat. aliud gētiū: qd̄ nāle vocat dicēs: Gētes nāliter q̄ legis ſūt faciūt. tertiū ē vitatis: de q̄ dixit lex: ſpūs vite. Itē ꝓphete alij ſūt iudeoꝝ de q̄bus notū ē: alij gētiū de q̄bus paulꝰ dicit: dixit q̄dā ꝓpriꝰ eoꝝ ꝓpheta: alij veritatis de q̄bus ieſus dicit: Mitto ad vos ſapiētes ⁊ ꝓphetas. Et q̄dē ſi obſeruatiōes hebraicus adipletionis grā ꝓtuliſſet: dubiū nō erat: q̄n de iudeoꝝ lege ⁊ ꝓph'is dixiſſet. Ubi vō ſola recēſet antiq̄ora p̄cepta. i. nō occides nō mechaberis: q̄ olim ꝓmulgata fuerāt: ꝑ enoch ⁊ ſeth ⁊ ceteros iuſtos: cui nō videat hoc eū dixiſſe de vitatis lege ⁊ ꝓphetis. Ubi vō iudeoꝝ q̄dā viſus ē noiaſſe: penitꝰ eradicauit: p̄cipiēdo ꝯtraria: vt ē illud. Oculū ꝓ oculo: dentē ꝓ dēte. Ad qd̄ augꝰ. Manifeſtū ē quā legem ⁊ quos ꝓphetas xp̄s nō venerit ſoluē: ſ; iplere. Ipſa. n. eſt lex q̄ ꝑ moyſen data ē: nō aūt ſic fauſtꝰ opinat: q̄dā dn̄s adipleuit: q̄ ab antiq̄s iuſtis iā dicta erāt an̄ legē moyſi ſicut: Nō occides. Quedā vō ſoluit: q̄ ꝓpria videbant legis hebreoꝝ. nos. n. dicimꝰ: Et hec ꝓ tp̄e bn̄ fuiſſe iſtituta: ⁊ nūc a xp̄o nō ſoluta ſ; adipleta: vt patebit ꝑ ſingula. Hoc etiā nō intelligebāt: q̄ in ea ꝑuerſitate māſerūt vt gētes cogerēt iudaiꝫare heretici. ſ. q̄ naꝫarei dicuntur.

CHRY. ſup matth. Qm̄ vō oia q̄ ab initio mūdi vſq; ad finē erāt futura: myſtice erāt ꝓphetata i lege ne videat aliq̄d eoꝝ q̄ fiunt: deꝰ nō antea cognouiſſe. ꝓpterea dicit: Nō pōt fieri vt trāſeat celū ⁊ terra: donec oia q̄ i lege ꝓphetata ſūt rebꝰ ipſis fuerit adipleta. ⁊ hoc ē qd̄ dicit: Amē dico. di. vo. do. trāſe. ce. ⁊ ter. io. vnū aut vnus apex nō p̄te. a lege: donec oia fiāt. REMI. Amē hebreꝰ ſmo ē: ⁊ latine dr̄ vere fideliť: ſiue fiat. Duabꝰ aūt de cāis hoc ſermone vtit dn̄s: ſiue ꝓpt̄ duritiā illoꝝ q̄ tardi erāt ad credēdū: ſiue ꝓpt̄ credētes vt ꝓfūdius attenderēt ea q̄ ſequunt. HILA. Per hoc aūt q; ait: Donec trāſeat celū ⁊ terra. celū: q̄dē ⁊ terrā maxima elemēta nō arbitamur eē abſoluēda. REMI. Permanebūt. n. eſſentialiť: ſed trāſibūt ꝑ renouationē. AVG. Per hoc aūt q; ait: Iotha vnū aut vnus apex nō trāſibit a lege. nihil pōt aliud intelligi niſi vehemēs exp̄ſſio ꝑfectiōis: q̄n ꝑ lr̄as ſingulas demōſtrata ē: inter q̄s lr̄as iotha minor ē ceteris: q2 vno ductu fit. Apex etiā ē ipſiꝰ aliq̄ i ſūmo particula: quibus vbis oñdit in lege ad effectū ⁊ minima queq; ꝑduci. RABA. Apte quoq; grecū iotha ⁊ nō ioth hebreuz poſuit: q2 iotha in nūero. x. ſignificat: ⁊ decalogu; legis enumerat: cuiꝰ q̄dē apex ⁊ ꝑfectio ē euāgeliū. CHRY. ſup matth. Si aūt ingenuꝰ hō vel in vili mēdacio inuētus fuerit erubeſcit: ⁊ vir ſapiēs vbū qd̄ dixit: nō relinq̄t i vacuū: quō vba diuina ſine exitu vacua poterant ꝑmanē: vn̄ cōcludit: Qui ergo ſol. vnū de mā. iſtis minimis: ⁊ docue. ſic ho. mi. vo. in regno celoꝝ. Puto aūt q; ipſe dn̄s manifeſte hoc oñdit: q̄ ſūt minima mādata: mōſtrans dicendo: Si q̄s ſoluerit vnū de mādatis iſtis minimis. i. q̄ mō dicturꝰ ſū. CHRY. in ho. Nō. n. ꝑ veteribꝰ legibꝰ hoc dixit: ſ; ꝓ his q̄ ipſe erat p̄cepturꝰ: q̄ quidē minima vocat: lic; magna ſint. Sic. n. multotiēs de ſe humilia locutus ē: ita ⁊ de ſuis p̄ceptis humiliter loquit. Uel aliter

CHRY. ſup matth. Mādata moyſi in actu facilia ſūt: nō occides: nō adulterabis. Ipa. n. criminis magnitudo volūtatē faciēdi repercutit: ⁊ iō i remuneratiōe modica ſūt: in pctō aūt magna. Mādata aūt xp̄i. i. nō iraſcaris: nō ꝯcupiſcas: in actu difficilia ſūt: ⁊ iō in remuneratiōe magna: i pctō aūt minima. Minima igiť dicit iſta chriſti mādata: nō iraſcaris: nō ꝯcupiſcas. ergo illi q̄ leuia pctā cōmittūt minimi ſūt in regno dei. i. q̄ iratus fuerit: ⁊ grāde pctm̄ nō fecerit: a pena quidē ſecurꝰ ē. ſ. dānatiōis eterne: nō tn̄ ē in glīa. ſ. quā ꝯſequunt illi qꝰ etia; hec minima iplent. AVG. Uel ecōuerſo illa q̄ p̄cepta ſūt in lege dicunt minima: q̄ aūt xp̄s dicturꝰ ē: ſūt maxia. Mandata aūt minima ſignificant ꝑ vnū iotha ⁊ vnū apicē. Qui ergo ſoluerit: ⁊ docuerit ſic. i. ſm̄ q; ſoluit: minimꝰ vocabit in regno celoꝝ. Et fortaſſe iō nō erit: q2 ibi niſi magni eē nō pn̄t. GLO. Soluere aūt ē nō agere: qd̄ recte q̄s itelligit: vel nō intelligē q̄ deprauauit: aut minuere integritatē ſupadditiōis chriſti. CHRY. in ho. Uel cū audieris minimū in regno celoꝝ: nihil aliud ſuſpicare q̄ ſuppliciū ⁊ gehēnā. Regnū. n. ꝯſueuit dicē nō ſolū regni vtilitatē: ſ; tp̄s reſurrectionis ⁊ aduētū chriſti terribilē. GREG. in ho. Uel ꝑ regnū celoꝝ eccl'ia intelligēda ē: in q̄ doctor q̄ ſoluit mandatū: minimus vocat: q2 cuius vita deſpicitur: reſtat vt eiꝰ p̄dicatio contēnat. HILA. Uel minima dicit dn̄i paſſionē ⁊ crucē: q̄ ſiquis tanq̄ erubeſcēda nō ꝯfitebit: erit minimꝰ. i. nouiſſimꝰ ac pene nullꝰ. Cōfitenti vō magna i celo vocatiōis glīam pollicet. vn̄ ſeq̄t: Qui aūt fecerit: ⁊ docuerit magnus vocabit in regno celoꝝ.

HIERO. Suggillat in hoc phariſeos q̄ ꝯtēptis mandatis dei ſtatuebāt ꝓprias traditiōes: q; nō eis ꝓſit doctrina in ꝑplō: ſi paruū qd̄ in lege ē deſtruāt. Poſſumus autē ⁊ aliter intelligere q; magiſtri eruditio etiā ſi paruo pctō obnoxia ſit: deducat eū de gradu maximo: nec ꝓſit docere iuſticiā quā mīma culpa deſtruit: btūdoq; ꝑfecta ſit: q̄ ſermone docueris: ope ꝯplere. AVG. Uel aliter: Qui ſoluerit illa minima. ſ. p̄cepta legis ⁊ ſic docuerit: minimꝰ vocabit. Qui aūt fecerit illa minima: ⁊ ſic docuerit: non tā magnꝰ habendꝰ ē: ſ; tn̄ non tam minimꝰ q̄ ille qui ſoluit. vt aūt ſit magnus: facere debet ⁊ docere: q̄ chriſtus docet.

Dico autē vobis: quia niſi abundauerit iuſticia veſtra pluſq̄ ſcribarū ⁊ phariſeorū: nō intrabitis regnum celorum. Audiſtis quia dictum eſt antiquis non occides: qui aūt occiderit reus erit iudicio. Ego autez dico vobis: quia omnis q̄ iraſcitur fratri ſuo: reus erit iudicio. Qui autē dixerit fratri ſuo racha: reus erit concilio. Qui autem dixerit fatue: reus erit gehēne ignis.

HILA. Pulcherrimo ingreſſu opꝰ legis cepit excedere aditū i celū: apl'is niſi iuſticiā phariſeoꝝ anteiſſent: denūciās nō futurū: ⁊ hꝰ ē qd̄ dicit: Dico eni vob. CHRY. ſup mat. Iuſticiā aūt h̄ dicit vniuerſalē v̄tutē: itēde aūt grē additamētū. Diſcipulos. n. ſuos adhuc vidēs: mgr̄is q̄ i veteri teſtō erāt vult eſſe meliores. ſcribas aūt ac phariſeos nō dixit iniquos: q2 nō dixiſſet eos habere iuſticiā. vide etiā qm̄ hic vetus teſtm̄ confirmat: cōparationē faciēs eius ad nouū: plus eniz ⁊ minus eiuſdē generis eſt: ſcribarū aūt ⁊ phariſeoꝝ iuſticie ſūt mādata moyſi. ſup iapletiones aūt illoꝝ mādatoꝝ ſūt mādata chriſti. Hoc ē qd̄ dicit: Niſi q̄s legi mādata ⁊ hec mea p̄cepta q̄ an̄ illos minima exiſtimabant ipleuerit: nō itrat i regnū celoꝝ: qm̄ illa de pena liberāt: que. ſ. trāſgreſſoribꝰ legis debet: nō aūt in regnū inducūt: hec aūt ⁊ de pena liberāt: ⁊ regnū inducūt. Cū aūt ſit idē ſoluere minima mādata ⁊ non cuſtodire: q̄re ſupra de ſoluēte dicit q; minimꝰ vocabit i regno dei. hic aūt de nō ꝯſeruāte: nō introibit in regnū celorū. Sed vide q2 minimū eē in regno: idē ē ⁊ nō intrare in regnū. Eſſe aūt aliquē in regno nō eſt regnare cū chriſto: ſed eē tn̄ in populo chriſti: tanq̄ ſi dicat de ſoluēte q; inter xp̄ianos quidē erit: tn̄ minimꝰ chriſtianꝰ. Qui aūt intrat in regnū: fit particeps regni cū chriſto. Conſequent ⁊ iſte q̄ nō intrat i regnū celoꝝ: gloriā q̄dē nō habebit cū chriſto: erit tn̄ in regno celorū. i. in numero eorū ſup q̄s xp̄s celoꝝ rex regnat. AVG. ix. de ciui. dei. Uel aliť: Niſi abūdauerit iuſticia veſtra pluſq̄ ſcribaꝝ ⁊ phariſeoꝝ. i. ſup eos q̄ ſoluūt qd̄ docēt: q2 de his alibi dictū eſt: Dicūt eni ⁊ nō faciūt: ac ſi dicat: Niſi ita abūdauerit iuſticia veſtra vt vos nō ſoluatis: ſed faciatis potius qd̄ dicatis nō itrabitis i regnū celoꝝ. Alio ergo mō intelligēdū ē regnū celorum: vbi ambo ſūt: ⁊ ille. ſ. qui ſoluit qd̄ docet: ⁊ ille qui facit: ſed ille minimus: ille magnꝰ: qd̄ quidē regnū celoꝝ ē eccl'ia p̄ñs. Alio aūt mō regnū celorū dicit: quo nō intrat niſi ille qui facit: ⁊ hoc ē eccl'ia: qualis i futuro erit. AVG cōtra fauſtū: Hoc aūt nomē: regnū celorū qd̄ tam crebro noiat dn̄s: neſcio vtrū in libris veteris teſti quiſq̄ inueniat: ꝓprie. n. ꝑtinet ad reuelationē noui teſtamēti: qd̄ ori eiꝰ etiā noiandū ſeruabat quē regem ad regendū ſeruos ſuos vetus teſtm̄ p̄figurabat. Hic ergo finis quo p̄cepta reuerēda ſūt: occultus erat in veteri teſtō: q̄uis ſm̄ eū etiā nūc viuerēt ſci: qui futurā reuelationē videbāt. GLO. Niſi abūdauerit. referendū ē ad itellectū phariſeorū ⁊ ſcribarū: nō ad cōtinētiā veteris teſtamēti. AVG. cōtra fauſtū: Pene eniz oia q̄ monuit vel p̄cepit dn̄s: niſi adiūgebat: Ego aūt dico vobis inueniūtur in illis veteribꝰ libris: ſ; q2 nō itelligebāt homicidiū niſi ꝑemptionē corporis humani: apuit dn̄s oēm iniquū motū ad nocendu; fratri in homicidij genere deputari. vn̄ ſb̄dit: Audiſti q2 dcm̄ ē antiq̄s: nō occides. CHRY. ſup. matth. Uolēs chriſtꝰ oñdere q2 ip̄e deꝰ q̄ aliqn̄ locutus ē in lege: ⁊ q̄ nūc mādat in gr̄a: illō mādatū qd̄ ponit in lege an̄ oia. ſ. ꝓhibitiua q̄ ſūt ꝯtra ꝓximū: ⁊ nūc ponit in p̄ncipio mādatoꝝ ſuoꝝ. AVG. primo de ciui. dei: Nō aūt qd̄ audiuimus: Nō occides: virgultū vellere nefas ducimꝰ: ſm̄ manicheoꝝ errorē: nec de irratiōabilibus aialibus dcm̄ intelligimus: q2 iuſtiſſima ordinatiōe creatoris vita ⁊ mors eorū noſtris vſibus ſubdit. vn̄ reſtat q; de hoie intelligamꝰ: qd̄ dcm̄ eſt: Nō occidēs. non alterū: ergo nec te. neq; eniz q̄ ſe occidit: aliud q̄ hoiem occidit. nequāq̄ aūt cōtra hoc p̄ceptū fecerūt q̄ auctore deo bella geſſerūt ac ꝑſonā gerētes publice ꝑtātis iuſtiſſime rōnis: iꝑerio ſceleratos morte punierūt. ⁊ abraā non ſolū nō eſt culpatus crudelitatis crimine: verū etiā laudatus ē noie pietatis q; voluit filiū obediēter occidē. hi ergo excipiuntur quos deus occidi iubet: ſiue lege data: ſiue ad perſonam ꝓ tēpore expreſſa iuſſione: nō aūt ipſe occidit: q̄ miniſteriū dat iubēti. ſicut adminiculū gladius vtēti. nec Sāpſon aliter excuſat q; ſeipſū cū hoſtibꝰ ruina domus opp̄ſſit: niſi q; latenť ſpūs hoc iuſſerat: q̄ per illū miracula faciebat. CHRY. in ho. Per hoc autē q; dicit: Dcm̄ ē antiq̄s. oñdit multū tp̄s eſſe: ex quo mandatū hoc acceperūt. Hoc ergo dicit: vt ꝓuocet tardos auditores ad altiora p̄cepta ſicut ſi magiſter puerū pigritātem ad excellētiorē doctrinā ꝓuocās dicat: Multu; tp̄s ꝯſumpſiſti in ſyllabicādo. ⁊ iō ſubdit: Ego aūt dico vobis qm̄ ois q̄ iraſcit fratri ſuo reus erit iudicio. In quo ꝯſidera legiſlatoris ꝑtātē: nullus eniz antiquorū ita locutus ē: ſ; ſic: Hec dicit dn̄s. q2 illi vt ſerui ea q̄ ſunt dn̄i annūciabāt: hic aūt vt filius ea q̄ ſūt pr̄is: q̄ etiā ſua ſūt: ⁊ illi cōſeruis p̄dicabāt: hic aūt ſuis ſeruis legē ponebat.

AVG. ix. de ciui. dei: Due quidē ſūt ſnīe philoſophorū de animi paſſiōibus: ſtoicis vō nō placet huiuſmodi paſſiōes cadere in ſapientē. peripatetici vero has paſſiōes in ſapientē cadere dicūt: ſ; moderatas rōniq; ſubiectas: ſicut cū ita p̄rebet̄ miſericordia vt iuſticia ꝯſeruet. In diſcipline aūt xp̄iana nō tam q̄rit vtrū pius aius iraſcat aut triſtet: ſed vn̄. CHRY. ſup matth. Qui eniz ſine cā iraſcit reus erit: q̄ vero cū cā nō erit reus. na; ſi ira nō fuerit nec doctrina ꝓficit nec iudicia ſtant nec crimia cōpeſcunt. Itaq; qui cū cā nō iraſcit: peccat. patiētia eniz irrōnabilis vitia ſeminat: negligētiā nutrit: ⁊ nō ſolū malos ſed etiā bonos inuitat ad malū. HIERO. In quibuſdā ergo codicibus addit: Sine cā. ceterū in veris definita ſnīa eſt: ⁊ ira penitus tollit. Si. n. iubemur orare ꝑ ꝑſequētibus: ois ire occaſio tollit. iraſcēdū ergo nō ē ſine cā: q2 ira viri iuſticiā dei non operat. CHRY. ſup matth. Sed tn̄ iracūdia q̄ cū cā eſt: nō ē iracūdia: ſed iudiciū. iracūdia. n. ꝓprie intelligit ꝯmotio paſſionis: q̄ autē cū cā iraſcit: ira illiꝰ nō ē ex paſſione: iō iudicare dr̄ non iraſci. AVG. in li. retracta. Illud etiā dicimꝰ intuendū q̄d ſit iraſci fratri ſuo: qm̄ nō fratri iraſcit q̄ peccato fratris iraſcit. Qui ergo fratri nō peccato iraſcit ſine cā iraſcit. AVG. xiiij. de ciui. dei: Iraſci autē fratri vt corrigat nullus ſane mētis reprehēdit: huiuſmodi eniz motꝰ de amore boni ⁊ de ſcā charitate veniētes: vitia dicēda nō ſūt: cū rectā rōnē ſequant. CHRY. ſup matth. Puto aūt nō de iracūdia carnis loquit chriſtus: ſ; de iracūdia aie: caro. n. nō pōt obedire vt nō cōturbet. Qn̄ ergo homo iraſcit: ⁊ nō vult facere qd̄ ira cōpellit: caro eiꝰ irata ē: animus aūt eiꝰ nō ē iratus. AVG. Sic ergo i hoc p̄mo eſt vnū. i. ira ſola. in ſecūdo aūt ſūt duo. ſ. ira: ⁊ vox q̄ irā ſignat. vn̄ ſequit: Qui aūt dixe. fra. ſuo ra. reus erit cōci. Nōnulli de greco trahere voluerūt interp̄tatione; huiꝰ vocis: putātes pānoſū dici racha: qm̄ grece dr̄ pannus rachos. Probabilius aūt nō ē eſſe vocē ſignificante; aliq̄d: ſ; indignātis animi motū exp̄imentē. Has aūt voces grāmatici iteriectiones vocant: velut cu; dicitur a dolēte heu. CHRY. in ho. Uel racha ē verbū cōtemptus ⁊ paruipēſiōis. Sic eniz nos vel famulis vel iunioribus iniūgētes dicimꝰ: Uade tu: dic illi tu: ita ⁊ q̄ ſyrorū vtunt lingua racha dicūt ꝓ tu. Dn̄s eniz ⁊ que paruiſſima ſūt excellet: ⁊ cū honore nob̄ inuicē vti iubet. HIE. Uel racha hebreū verbū ē: ⁊ dr̄ inanis aut vacuus: quē nos poſſumus vulgata iniuria abſq; cerebro nūcupare. Signāter aūt addidit: Qui dixerit fratri ſuo. frater eniz nr̄ nullus ē: niſi q̄ eundē nobiſcū h; patrē. CHRY. ſup matth. Indignū aūt dicere hoiem vacuū qui h; in ſe ſpiritūſcm̄. AVG. In tertio aūt ſignificant tria: ira: ⁊ vox q̄ irā ſignificat: ⁊ in voce vituperatiōis expreſſio. vn̄ dr̄: Qui aūt dixe. fa. re. erit gehē. ignis. AVG. Gradꝰ itaq; ſūt in iſtis peccatis primo vt q̄ſquis iraſcat: ⁊ motum retineat corde receptū. Ia; ſi extorſit vocē nō ſignificantē aliquid: ſ; animi motū ipſa eruptione teſtantē plus eſt q̄ ſi ira ſurgēs ſilētio p̄meret. Sed adhuc plus ē ſi etiam vbū ꝓferat: qd̄ ia; certā vituꝑationē deſignat. CRHY. ſup matth. Sicut aūt nemo ē vacuus q̄ h; ſpm̄ſcm̄: ita nemo ē vacuus q̄ chriſtū cognoſcit. ſed ſi racha idē eſt qd̄ vacuus: quantū ad ſenſū verbi vnū eſt dicere fatue ⁊ racha: ſed differūt q̄tū ad dicētis ꝓpoſitū. racha. n. verbū vulgare erat apud iudeos: qd̄ nō ex ira neq; odio ſ; ex aliquo motu vano dicebāt: magis fiducie cā q̄ iracundie: ſ; iracūdie cā nō dr̄ q̄re pctm̄ ē: q2 ꝯtētiōis. cā dr̄: nō edificatōis. ſi. n. nec bonū vbū dicē demꝰ niſi ꝑ edificatōne: quātomagꝭ illō qd̄ i ſe nāliť malū ē. AVG. Uide etiā nūc tres reatꝰ: iudicij: ꝯcilij: ⁊ gehēne ignis: in q̄bꝰ q̄ſdā gradus factos admonet a leuioribus ad grauiora. nā in iudicio adhuc defenſionis locus datur. ad conciliu; autē ꝑtinere videt ſnīe ꝓlatio: q̄n inter ſe iudices conferunt quo ſupplicio dānari oporteat. in gehēna vō ignis certa

eſt dãnatio: ⁊ pena dãnati. vñ patet quantũ interſit inter iuſticiã phariſeoꝝ ⁊ chriſti. ibi.n. occidentẽ reuz facit iudicio: hic autẽ ira facit reũ iudicio: qȯ boꝝ triũ eſt leuiſſimũ. RABA. Gehẽnã hic ſaluator inferni cruciatum nominat: quã nomẽ traxiſſe putant a valle idolis conſecrata: que ẽ iuxta hieriſm repleta olim cadaueribus: quã ⁊ ioſiam cõtaminaſſe in libro regũ legimus. CHRY. in ho. Hic autẽ primũ gehẽne nomẽ poſuit: poſtꝙ̃ in regno celoꝝ ſupradixerat: oñdens ꝙ illud dare eſt ex ſuo amore: hoc autẽ ex noſtra deſidia. Multis autẽ hoc graue videt: ſi ꝑ ſolo verbo tantã patiemur penã: ꝓpter qȯ quidã dicunt hoc hyꝑbolice dictũ eſſe. Sz timeo ne verbis hic noſmetipſos decipiẽtes: illic ope vltimũ patiamur ſuppliciũ. Nõ ergo eſtimes hoc eẽ oneroſũ: plures enim penarũ ⁊ peccatoꝝ a verbis habẽt principiũ. eteni paruã verba multotiens homicidiũ peperũt: ⁊ ciuitates integras euerterũt. Nec eniz paruũ eſtimes: fratrẽ ſtultũ vocare: auferẽs ei prudẽtiã ⁊ intellectũ quo homines ſumus ⁊ ab irrationabilibus diſtamus. CHRY. ſuper mattheũ: Uel reus erit concilio. i. vt ſit vnus ex concilio eorũ qui aduerſus chriſtũ fuerint: ſicᷓ apoſtoli in ſuis canonibus interpretant. HILA. Uel qui ſpiritũ ſcõ plenũ cõuitio vacuitatis inſinuat: fit reus concilio ſanctoꝝ: contumeliã ſpiritusſancti ſanctoꝝ iudiciũ animaduerſione luiturus. AVG. Quiſquis autẽ dixerit: quo grauiori ſupplicio punit homicidiũ: ſi gehẽna ignis punit cõuitium: cogit intelligi eſſe differentiã gehẽnaꝝ. CHRY. in ho. Uel iudiciũ ⁊ conciliũ ſunt pene in preſenti: gehẽna autẽ pena futura. Ideo aũt ire iudiciũ appoſuit: vt oñdat ꝙ non eſt poſſibile hominẽ totaliter eſſe ſine paſſionibus: ſed refrenare eas poſſibile eſt: ⁊ propterea determinatã penã nõ appoſuit ne videret totaliter iram ꝓhibere. Cõciliũ autẽ poſuit nũc ꝑ iudicio iudeoꝝ: ne videatur ſemꝑ noua inducere. AVG. In iſtis autẽ tribus ſẽtentijs ſubauditio verboꝝ intuenda eſt. habet eniz prima ſententia omnia verba neceſſaria: vt nihil ſubaudiatur. Qui iraſcit inquit fratri: ſine cauſa ſm quoſdã. In ſecũda vero cũ ait: Qui autẽ dixerit fratri ſuo racha. ſubaudit ſine cã: nam in tertia vt ait: Qui autẽ dixerit fatue: duo ſubaudiunt: fratri ſuo ⁊ ſine cã. ⁊ hoc eſt vñ defendit ꝙ apoſtolus galathas vocat ſtultos: quos etiam fratres nominat. non enim id facit ſine cauſa.

Si ergo offers munus tuum ad altare: et ibi recordatus fueris: quia frater tuus habet aliquid aduerſum te: relinque ibi munus tuum ante altare: ⁊ vade prius reconciliari fratri tuo: ⁊ tunc veniẽs offeres munus tuum.

AVG. Si iraſci non ẽ fas fratri: aut dicere racha: aut fatue: multominus in animo tenere aliquid vt in odium indignatio conuertat. ⁊ ideo ſubdit: Si ergo of. munus tu. ad alta. ⁊ ibi recor. fue. quia fra. tu. ha. aliquid aduerſum te. HIERO. Non dixit: Si tu habes aliquid aduerſus fratrẽ tuũ: ſed ſi frater tuus habet aliquid aduerſum te: vt durior tibi reconciliationis imponatur neceſſitas. AVG. Tunc eni ipſe habet aduerſus nos ſi nos eũ in aliquo leſimus. nam nos aduerſus illũ habemus: ſi ille nos leſerit: vbi non eſt opus pergere ad reconciliationẽ. nõ eniz veniam poſtulabis ab eo qui tibi fecit iniuriã: ſz tãtũ dimittas: ſicut tibi a dño dimitti cupis: quod ipſe cõmiſeris. CHRY. ſuꝑ mattheũ: Si aũt ille te leſerit: ⁊ prius rogaueris: magnam habebis mercedem.

CHRY. in ho. Sed ſi aliquis ꝓpter amorẽ proximi ei reconciliari non curat: ad hoc euz inducit: vt ſaltẽ ei⁹ opus non remaneat imperfectuz ⁊ precipue in loco ſacro. vñ ſubdit: Relinque ibi mu. tu. ante. alta. ⁊ va. prius reconci. fra. tuo. CHRY. ſuꝑ mattheũ: Ecce a diſcordantibus accipere non vult ſacrificiũ. Hinc ergo ꝑpendite quantũ ſit malũ diſcordie: ꝓpter qȯ ⁊ illud abijcit: per qȯ culpa relaxat. Uide aũt miſericordiã dei: quomõ hominũ vtilitates amplius aſpicit ꝙ̃ ſuos honores. plus enim diligit concordiã fideliũ ꝙ̃ munera. ꝙ̃diu enim fideles hoĩes aliquã diſſenſionẽ habuerint: munus eoꝝ non ſuſcipit: oratio enim nõ exaudit. Nemo enim inter duos inimicos põt eſſe fidelis amicus amboꝝ: ideo ⁊ deus non vult eẽ amicus fideliũ ꝙ̃diu inter ſe fuerint inimici. Et nos ergo fidẽ deo nõ ſeruam⁹ ſi inimicos ei⁹ diligim⁹: ⁊ amicos ei⁹ odim⁹. Qualis aũt ꝑceſſit offẽſio: tal' oz ſequi recõciliatio. ſi cogitatu offẽdiſti: cogitatu reconciliare. ſi vbis offendiſti: vbis recõciliare. ſi opibus offẽdiſti: operibus reconciliare: Omne eniz peccatũ quomõ cõmittit: eo mõ de ipſo penitẽtia agit. HILA. Reconciliata aũt hũana pace reuerti i diuina iubet: i dei charitatẽ de charitate hoĩum trãſituros. Et ideo ſequit: Et tũc veniẽs offeres munus tuũ. AVG. Si autẽ qȯ hic dicitur accipiat ad litterã: fortaſſis aliqs credit ita fieri oportere ſi frater ſit pñs: non eniz diutius differri põt cũ munus tuũ relinquere añ altare iubearis. Si vero de abſente: ⁊ qȯ fieri põt etiã trans mare cõſtituto aliqͩ tale veniat in mentẽ: abſurdũ ẽ credẽ añ altare munus relinquẽdũ qȯ poſt terras ⁊ maria perrata offeras deo. ⁊ iõ ꝓrſus intro ad ſpiritalia refugere cogimur: vt qȯ dictũ ẽ: ſine abſurditate poſſit intelligi. Altare itaqꝫ ſpiritalit̃ fidẽ accipere poſſumus. Munus eniz qȯ offerimus deo ſiue doctrina ſiue oratio: vel quicquid aliud deo acceptũ eſſe non põt: niſi fide fulciat. Si ergo fratrẽ in aliquo leſimus: pergendũ ẽ ad reconciliationẽ: nõ pedibus corporis: ſz motibus animi: vbi te humili affectu ꝓſternas fratri in conſpectu eius: cui⁹ munus es oblaturus. Ita eniz ⁊ ſi pñs ſit: poterit eũ nõ ſimulato animo lenire veniã poſtulando: atqꝫ inde veniẽs. i. intentionez reuocans: ad id qȯ agere ceperat offeras munus tuũ.

Eſto conſentiens aduerſario tuo cito duz es in via cum eo: ne forte tradat te aduerſarius iudici: ⁊ iudex tradat te miniſtro: ⁊ in carcerem mittaris. Amen dico tibi: nõ exies inde donec reddas nouiſſimum quadrantem.

HILA. Quia nullũ tp̃s vacuũ affectũ placabilitatis dñs eẽ ꝑmittit: cito in vite nr̃e via recõciliari nos aduerſario ꝑcepit: ne in mortis tp̃s nõ inita pace trãſeamus. ⁊ iõ dicit: Eſto conſen. aduer. tuo cito dũ es cũ eo in via ne forte tra. te aduer. iu. HIERO. Pro eo ꝙ nos habemus in latinis codicibus: Cõſentiẽs. in grecis ſcriptũ ẽ: Synocon: qȯ interꝑtat beniuol⁹ aut benign⁹. AVG. Sz videamus qͥs ſit aduerſarius: cui iubemur eẽ beniuoli: aut. n. diabolus ẽ: aut homo: aut caro: aut de⁹: aut ꝑceptũ ei⁹. Sz diabolo nõ video q̃lit iubeamur eẽ beniuoli aut ꝯſentiẽtes: vbi eniz beniuolẽtia: ibi amicitia: nec qſꝙ̃ dixerit amicitiã cũ diabolo eẽ faciendã: neqꝫ ꝯcordare cũ ille expedit: cui ſemel renunciãdo bellũ indiximus: neqꝫ cõſentire illi debet cui ſi nunꝙ̃ conſenſiſſemus nunꝙ̃ in iſtas incidiſſemus materias. HIERO. Quidaz tamẽ dicũt a ſaluatore ꝑcipi vt ſimus beniuoli erga diabolũ: ne faciamus eum penã ſuſtinere ꝑ nobis: quem dicunt ꝑ nobis eſſe torquendum: ſi ei conſenſerimus vitia ſuggerenti. quidã cautius diſputant in baptiſmate ſingulos pactũ inire cũ diabolo ei abrenũciãdo. Si ergo ſeruauerimus pactũ beniuoli: ⁊ conſentiẽtes ſumus aduerſario: ⁊ nequaꝙ̃ in carcere recludendi. AVG. Non autem video quomõ accipiã ab hoĩe nos iudici tradi: vbi chriſtũ iudicẽ intelligo: ante cuius tribunal oẽs exhiberi oportet. Quomõ autẽ iudici traditurus ẽ: qr añ iudicẽ pariter exhibet: ⁊ etiã ſi occidẽdo quis nocuerit homini: nõ erit iaz tp̃s quo cõcordet cũ eo i via. i. in hac vita: nec tñ iõ non ſanabit penitẽdo: Carni vero multominus video quomõ ꝯſentiẽtes eẽ iubeamur: magis eni peccatores ei ꝯſentiũt. q vero eã ſeruituti ſubijciunt: nõ ei ꝯſentiũt: ſed eã ſibi ꝯſentire cogũt. HIERO. Quõ etiã caro mittẽda erat in carcerẽ ſi aĩe nõ ꝯſenſerit: cũ ⁊ aĩa ⁊ caro pariter recludẽde ſint: nec quicꝙ̃ poſſit caro facẽ niſi qȯ animus imꝑauerit. AVG. Fortaſſis ergo iubemur ideo ꝯſentire qr peccãdo receſſimus: vt aduerſarius nr̃ dicere poſſit duz nobis reſiſtit: Deus eniz ſuꝑbis reſiſtit. Quiſquis ergo in hac vita nõ fuerit recõciliatus deo ꝑ mortẽ filij eius: tradet ab illo iudici. i. filio cui pater iudiciũ dedit. Quomõ aũt põt recte dici homo eẽ in via cũ deo niſi qr deus vbiqꝫ eſt: aut ſi non placet dici impios eſſe cũ deo qui vbiqꝫ preſto eſt: ſicut nõ dicim⁹ cecos eẽ cuz luce q̃ eos circũfundit. Unũ reliquũ ẽ: vt hic aduerſariũ ꝑceptũ dei intelligamus qȯ aduerſat peccare volẽtibus: ⁊ datũ ẽ nobis ad hãc vitã vt ſit nobiſcũ i via: cui oportet nos ꝯſentire cito: legẽdo ꝑ audiendo: deferẽdo ei culmẽ auctoritatis: vt qȯ aliqͥs intelligit nõ oderit ꝓpt̃ hoc ꝙ aduerſat peccatis ſuis: ſed magis diligat ꝓpter correctionẽ. Qȯ vero obſcurũ ẽ oret vt intelligat. HIERO. Sed ex ꝑcedẽtibus manifeſtus ẽ ſenſus ꝙ dñs nos ad cõcordiã ꝓximi cohortat. nã ſupradictũ eſt: Uade recõ. fra. tuo. CHRY. ſuꝑ matth. Feſtinat eni dñs vt ad amicitiã feſtinemus inimicoꝝ nr̃oꝝ ꝙ̃diu viuim⁹ in hac vita ſciens ꝙ̃ periculoſũ ẽ ſi vnus ex inimicis pace non facta mortuus fuerit. Si eniz inimicantes ꝑ mortẽ inueritis añ iudicẽ tradet chriſto: conuincens te reũ iudicio eius. Tradet aũt te iudici: etiã ſi te prius rogauerit: q eniz rogat prius inimicũ: reũ facit eũ añ deũ. HILA. Uel aduerſarius tradet vos iudici: qr manens in eo ſimultatis veſtre ira vos arguit. AVG. Iudicẽ intelligo chriſtũ: pater eniz omne iudiciũ dedit filio. Miniſtrũ autẽ intelligo angelũ. Et ãgeli inqͭt miniſtrabãt ei. ⁊ cũ ãgelis ſuis venturũ credimus ad iudicandũ. vñ ſequit: Et iudex tradat te miniſtro. CHRY. Uel Miniſtro. i. ãgelo penarũ crudeli: ⁊ ille mittet te in carcerẽ gehẽne. vñ ſequit: Et in carcerẽ mittaris. AVG. Carcerẽ aũt intelligo penas videlz tenebrarũz: ⁊ nequis iſtum carcerem contẽneret: Sequit: Amẽ dico tibi: nõ exies inde donec reddas nouiſſimũ quadrãtẽ. HIERO. Quadrãs genus nũmi ẽ qȯ habet duo minuta. hoc ẽ ergo: Nõ egredieris de carcere donec etiã minuta peccata ꝑſoluas. AVG. Aut eniz pro eo poſitũ ẽ: ꝙ nihil relinquitur impunitũ: ſicut cũ volumus exprimere aliquid ita ex actu vt nihil relinqueret: dicimus vſqꝫ ad fecem. vel ſignificant ſub nomine quadrantis nouiſſimi terrena peccata. Quarta enim pars elementorũ huius mũdi ⁊ ea nouiſſima terra inuenit. In hoc autẽ ꝙ dictũ eſt Soluas: ſignificat pena eterna: ſicut poſitũ eſt Donec: vbi dictũ eſt: Sede a dexteris meis: donec ponã inimicos tuos ſub pedibus tuis: non eniz cũ fuerint inimici ſub pedibus poſiti: deſinit regnare: ita ⁊ hic accipi põt: Nõ exies inde donec ſolueris nouiſſimũ quadrantẽ. ſemꝑ non exiturũ: qr ſoluet ſemꝑ nouiſſimũ quadrantẽ duz ſempiternas penas peccatoꝝ terrenoꝝ luit. CHRY. ſuꝑ matth. Uel ſiquidẽ in hoc ſeculo ſi pacẽ feciſſes etiã grauiſſimi operis poteris accipere indulgẽtiam. ſi autẽ ſemel condẽnatus fueris: miſſus in carcerẽ non ſolũ de grauibus peccatis: ſz etiaz de verbo ocioſio: qȯ poteſt ſignificari ꝑ quadrantẽ: exigent a te ſupplicia. HILA. Quia eniz charitas plurimũ peccatoꝝ tegit nouiſſimũ pene quadrãtẽ ſoluemus: niſi precio ipſius culpa criminũ redimat. CHRY. ſuꝑ matheuz: Uel anguſtie huius mundi appellant carcer: in q̃s plerũqꝫ peccantes mittunt a deo. CHRY. in ho. Uel loquit hic de iudicibus qui ſunt in mundo iſto: ⁊ de via que eſt ad hoc iudiciũ: ⁊ de carcere iſto: vt non ſolũ a futuris ſed a preſentibus auditorẽ inducat q̃ ſũt ante oculos: ⁊ magis conſueuerũt mouere: ſicut ⁊ paulus dicit: Si malefeceris: time ꝑtãtẽ: nõ. n. ſine cã gladiũ portat.

Audiſtis quia dictum eſt antiquis: non mechaberis. Ego autem dico vobis: quia omnis q viderit mulierem ad concupiſcendum eã: iam mechatus eſt eam in corde ſuo.

GHRY. in ho. Poſtꝙ̃ dñs primũ mãdatũ adimpleuit. ſ. Non occides: ordinate ꝓcedit ad ſcdm. d. Audiſtis qr dictũ eſt antiquis: Non mechaberis. AVG. de. x. chordis. i. non ibis ad aliquã aliaz preter vxorẽ tuã. ſi eniz hoc exigis ab vxore: non vis hoc reddere vxori cuz debeas in virtute ꝑbere vxorẽ. Turpe autẽ eſt vt vir dicat nõ poſſe fieri: qȯ femina facit vir nõ põt. Noli autez dicere: Uxorẽ nõ habeo: ad meretricẽ pergo: nec hoc preceptũ violo: qȯ dic̃. Nõ mechaberis. iaz eniz noſti ꝑceptũ tuũ: iã noſti qȯ mãducet qȯ bibas. Abſtine ergo te a fornicationib⁹. Cũ eni imaginẽ dei qȯ es tu corrũpis ꝑ fornicationes ⁊ defluentias libidinis: ipſe etiã dñs qui ſcit quid tibi vtile ſit: hoc preceptũ ne ꝑ illicitas voluptates corruat templũ eius qȯ eſſe cepiſti. AVG. cõtra fauſtũ: Sed q̃m putabãt phariſei tñmodo corporalẽ cũ femina illicita cõmixtionẽ vocari mechiã: demonſtrauit dñs talẽ cõcupiſcentiã nihil aliud eſſe dicẽs: Ego autẽ di. vo. qr om. qui vi. mulie. ad conca. eaz: iaz me. eſt eã in cor. ſuo. Qȯ autẽ lex ꝑcipit: nõ concupiſces vxorẽ proximi tui: videbat iudeis itelligendũ eẽ de ablatiõe: nõ de cõcubitu.

HIERO. Inter paſſionẽ ⁊ ꝓpaſſionẽ hoc intereſt: ꝙ paſſio reputat ꝑ vitio. ꝓpaſſio vitij culpã habeat: tñ nõ tenet in crimine. Ergo qui viderit mulierẽ: ⁊ anima eius fuerit titillata hic ꝓpaſſione ꝑcuſſus eſt. Si ergo conſenſerit: de ꝓpaſſione trãſiuit ad paſſionẽ: ⁊ huic nõ voluntas peccati ẽ: ſed occaſio. Quicũqꝫ igit viderit ad cõcupiſcendũ. i. ſi ſic aſpexerit: vt concupiſcat: ⁊ facere diſponat: iſte recte mechatus dicit in corde ſuo. AVG. Nã tria ſunt quibus iplet peccatũ. ſ. ſuggeſtio que ꝑ memoriã fit ſiue ꝑ corporis ſenſus: ꝙ ſi frui delectauerit: delectatio illicita refrenãda eſt. Si autẽ cõſenſio facta fuerit: plenũ peccatũ eſt. verũtñ delectatio añ conſuetudinẽ vel nulla eſt vel tenuis: cui conſentire peccatũ eſt. Si aũt ⁊ ſi factũ ꝑceſſerit: videt ſatiari ⁊ extingui cupiditatas. Sed poſtea cũ ſuggeſtio repetit: maior accendit delectatio: q adhuc minor eſt ꝙ̃ illa que in conſuetudinẽ vertit: quaz vincere difficile ẽ. GREG. in. xxj. mora. Quiſquis vero incaute exterius reſpicit: plurimũqꝫ i delectatiõe peccati cadit: atqꝫ obligatus deſiderijs incipit velle qȯ noluit. valde naqꝫ eſt ꝙ caro deorſũ trahit: ⁊ ſemel ſpecies forme cordi ꝑ oculos alligata vix magni luctaminis manu ſoluit. Prouidendũ ergo nobis eſt: qr intueri non oz: qȯ nõ licz ꝯcupiſci. Ut eniz mũda mens in cogitatõne ſeruet: a laſciuia voluptatis ſue deprimẽdi ſunt oculi: quaſi quidã raptores ad culpã. CHRY. in ho. Si ergo continue velis oculos pulchris facieb⁹ infigere: capieris omnino: ⁊ ſi bis vel ter fortaſſis poſſis continere: nõ eni es extra humanã naturã. Qui autẽ flãmam ſemel accendit etiam viſa muliere abſente format apud ſe imaginez turpiũ actionũ a quibus multotiẽs procedit ad opus: ꝙ ſi aliqua ſe ordinando oculos hoĩum ad ſe attraxerit: etiã ſi nulli plagã intulerit penã patiet extremam: verũtamẽ eniz fecit ⁊ ſi nullus qui bibat inuentus ſit. Qȯ autẽ viris dicit: hoc etiam ad feminas loquit: capiti enim loquens ⁊ corpori perſuadet.

Qȯ ſi oculus tuus dexter ſcãdaliçat te: erue eum ⁊ proijce abs te. Expedit eniz tibi vt pereat vnum membrorum tuorum q̃z totũ corpus tuũ mittatur in gehẽnã ignis. Et ſi dextra manus tua ſcandaliçat te: abſcide eam ⁊ proijce abs te. Expedit enim tibi vt pereat vnum membrorum tuorum: q̃z totũ corpus tuum eat in gehẽnam.

GLO. Quia nō ſolū peccata vitāda ſunt: ſꝫ ⁊ occaſiones peccatorū tollēde: poſtq̄ docuit vitare mechie peccatū: nō ſolū in ope ſed etiā in corde: ꝯñter docet occaſiones peccatorū abſcindere dicēs: Qȝ ſi ocul⁹ tuus dexter ſcādaliçat te. CHRY. ſup mattheū: Sꝫ ſi ſm ꝓphetaꝫ nō ē ſanitas in carne noſtra: quot mēbra q̄s habet debet abſcindē: vt ſm maliciā carnis ſufficiat pena mēbrorūꝫ. Sed videamus ſi ſic poſſibile ē intelligē de oculo corporalis vel manu: ſicut totus hō cū ꝯuerſus fuerit ad deuꝫ: mortuus ē pctō: ſic ⁊ oculus cū deſierit male aſpicē: electus ē pctō: ſꝫ neq̄ȝ ſic ꝯuenit: Si eniꝫ dexter oculus ſcādaliçat ſiniſter qd facit: nūquid ꝯtradicit dextero vt q̄ſi innocēs reſeruet? HIERO. In dextero ergo oculo ⁊ dextera manu ⁊ fratrū ⁊ vxoris ⁊ liberorꝫ atq̄ȝ affiniuꝫ ⁊ ꝓpinquorꝫ inuit affectus: quē ſi ad ꝯtēplādā verā lucē nobis ipedimēto cernimus: debem⁹ trūcari huiuſmodi portiones. AVG. Quēadmodū aūt in oculo cōtēplatio: ſic in manu actio recte intelligit. p oculū aūt intelligimus dilectiſſimū amicū. ſolet eni ab eis qui vehemēter volūt exprimere dilectionē ſuā ita dici. Diligo eū vt oculū meū. Oportet aūt itelligi p oculū amicū ꝯſiliariuꝫ: q̄ȝ oculus iter demonſtrat. Qȝ aūt additū ē Dexter: fortaſſe ad augendā vim dilectionis valet: dextrū eniꝫ oculū homines magis formidāt amittere. Uel q̄ȝ dexter ē: intelligit ꝯſiliarius in reb⁹ diuinis. ſiniſter aūt ocul⁹ ē ꝯſiliari⁹ in reb⁹ terrenis: vt ſic ille ſit ſenſus: Quicquid illud ē qd ita diligis: vt p dextero oculo habeas ſi ſcādaliçat te. i. ſi ipedimēto ē tibi ad verā beatitudinē eijce eū ⁊ ꝓijce abs te. De ſiniſtro aūt ſcādaliçāte ſupfluū erat dicē: qñquidē nec dextro parcendū ē. Dextera aūt man⁹ accipit dilect⁹ adiutor in diuis opib⁹: ſiniſtra aūt in opibus q̄ huic vite ⁊ corpori ſūt neceſſaria. CHRY. ſup mattheū: Uel aliter: vult chriſt⁹ vt nō ſoluꝫ de ꝑiculo nr̄i peccati curemus: ſꝫ etiā ne ad eos ptinētes turbe aliq̄d agāt: v. puta ſi hēs aliquē amicū: q̄ res tuas bñ aſpicit q̄ſi ꝓprius oculus: aut q̄ ꝓcuret res tuas q̄ſi ꝓpria manu: ſi eū agnoueris aliq̄d turpiter agē: ꝓijce eū lōge abs te: q̄ȝ ſcādaliçat te: q̄ȝ nō ſolū ꝓ nr̄o peccato: ſꝫ etiā ꝓximorꝫ quos ꝓhibē poſſum⁹ dabim⁹ rōnem. HILA. Fit ergo īnocētie gradus celſior: carere eniꝫ nō ſolet ꝓprijs vitijs: ſi extrinſecus incidentibus admonemur. HIERO. Uel aliter: Quia ſupra de ꝯcupiſcētia mulieris dixerat: recte nūc cogitationē ⁊ ſenſū in diuerſa volitātē oculū nūcupauit. ꝑ dexterā aūt ⁊ ceteras corporis ꝑtes volūtatis ad effectū initia demonſtrant. CHRY. ſup matth. Ocul⁹ eni iſtē carnalis ſpeculū ē interioris oculi. Habet aūt ⁊ corpus ſuū ſenſū: qd ē ocul⁹ ſiniſter: ⁊ appetitū qd ē manus ſiniſtra. Partes aūt aīe dextre vocant: qm̄ in libero arbitrio anima ē creata ⁊ ſub lege iuſticie vt recte videat ⁊ agat. Pars aūt corpis q̄ nō hꝫ liberū arbitriū ⁊ ē ſub lege peccati ſiniſtra dr̄. Nō aūt carnis ſenſū vel appetitū ꝑcidere iubet: deſideria eni carnis retinē poſſum⁹: vt nō faciam⁹ qd deſiderat caro: ꝑcidere aūt nō poſſum⁹ vt nō deſideret. Qñ aūt ex ꝓpoſito volum⁹ malū ⁊ cogitam⁹: tūc dexter ſenſus ⁊ dextera volūtas nos ſcādaliçāt: ⁊ iō hic ꝑcidere iubet. Pñt. n. ꝑcidi ꝓpt arbitrij libertatē. Uel aliť: Oē bonū gnāliter qd nos vel alios ſcandaliçat: ꝑſcindere debem⁹ a nobis: ſicut ſi viſito aliquā mulierē cā religionis. bonus reſpect⁹ ē ocul⁹ dexter. ſꝫ ſi aſſidue viſitans decidi in laqueū deſiderij eius: vel etiā quidā videntes ſcādaliçant dexter ocul⁹ ſcādaliçat: qd bonū ē ſcādaliçat. oculus eniꝫ dexter eſt bonus reſpectus. i. itentio: man⁹ dextera bona volūtas. GLO. Uel oculus dexter ē vita ꝯtēplatiua q̄ ſcandaliçat in deſidiā mittēdo vel arrogātiaꝫ: vel cū ex infirmitate ꝯtēplari ad purū nō valemus. Dextera aūt manus ē bona opatio vel vita actiua q̄ ſcādaliçat: dū p ſeculi frequētiā ⁊ occupatiōis tedio illaq̄amur. Sicq̄s ergo nō pōt frui ꝯtēplatiua. nō torqueat occaſio ab actiua. vel ne dū occupat actib⁹ areſcat ab interna dulcedine. REMI. Sꝫ q̄re eijciēd⁹ ſit dexter oculus ⁊ dextera man⁹ abſcidēda: manifeſtat cū ſubdit: Expedit eniꝫ. CHRY. ſup matth. Qm̄ eni alter alterius mēbra ſumus: meli⁹ ē vt ſine vno tali mēbro ſaluemur q̄ vt volētes tales hēre ⁊ ipſi peream⁹ cuꝫ eis. Uel meli⁹ ē vt ſine vno reſpectu aut vno bono ope ſaluemur: q̄ dū omnia opa bona volum⁹ facere cū oibus pereamus.

Dictū eſt autē: quicunq̄ȝ dimiſerit vxorē ſuā det ei libellum repudij. Ego autē dico vobis: q̄ȝ ois q̄ dimiſerit vxorē ſuā excepta fornicatōis cā: facit eā mechari: ⁊ q̄ dimiſſam duxerit adulterat.

GLO. Docuerat ſupius dñs alienā vxorē nō eē cōcupiſcēdā: ꝯñter hic docet ſuā nō eſſe dimittēdā dicēs: Dictū eſt aūt: q̄cūq̄ȝ dimiſerit vxorē ſuā: det illi libelluꝫ repudij. HIERO. In poſteriori parte iſtū locū plenius dñs ⁊ ſaluator exponit q̄ moyſes libellum repudij dari iuſſerit ꝓp duritiā cordis maritorū: nō diſcidiū cōcedēs ſꝫ auferēs homicidiū. CHRY. ſup matth. Qñ enim moyſes filios iſrael eduxit in egypto: genere q̄dem erāt iſraelite: moribus aūt egyptij. ꝓpt mores gentiliū cōtingebat vt vir odiret vxorē: ⁊ q̄ȝ dimittē illā nō ꝑmittebat: paratus erat iterficere eā: aut aſſidue affligē: iō iuſſit dari libellū repudij: nō q̄ȝ bonū erat: ſꝫ q̄ȝ remediū erat mali peioris. HILA. Sed dñs equitatē in oēs conciliās manere eā maxime in cōiugiorꝫ pace ꝑcepit. vñ ſubdit: Ego aūt dico vobis: q̄ȝ ois q̄ dimiſerit vxorē ſuā. AVGV. ꝯtra fauſtū: Quod hic ꝑcepit dñs de vxore nō dimittēda nō ē ꝯtrariū ei qd lex ꝑcipit: vt manicheus dicebat: neq̄ȝ eni ait lex: Qui voluerit dimittat vxorē: cui eēt ꝯtrariū nō dimittē ſꝫ vtiq̄ȝ nolebat dimitti vxorē a viro: q̄ hanc iterpoſuit mora vt in diſcidiū anim⁹ ꝑceps libelli cōſcriptione refractus abſiſteret: ꝑſertim q̄ȝ vt ꝓhibent apud hebreos ſcribere lr̄as hebreas nulli fas erat niſi ſcribis ſolis q̄ excellentiorē ꝓfitebant ſciam. Ad hoc igiť lex mittere voluit eū: quē iuſſit libellū dare repudij: ſi dimiſiſſet vxorē q̄ inter ipſū ⁊ vxorē pacifice agendo cōcordiā ſuaderet: ⁊ libellū nō ſcriberet: niſi in aīo nimis puerſo ꝯſiliū ꝯcordie nō valeret. Sic ergo neq̄ȝ priorꝫ hominū legē p v̄borū additamēta ipleuit neq̄ȝ illā que p moyſen data eſt: q̄ſi ꝯriorꝫ oppoſitionē deſtruxit: vt manicheus dicebat: ſꝫ potius oia ex hebreorꝫ lege ꝯmemorata ita cōmendauit: vt q̄cq̄d ex ꝑſona ſua inſup loq̄ret: vl ad expoſitionē requirēdā valeret: ſiq̄d illa obſcure poſuiſſet: vel ad tuti⁹ obſeruādū qd illa voluiſſet. AVG. de ſer. do. i mōte: Qui ḡ dimittēdi morā q̄ſiuit: ſignificauit quātū potuit duris hoib⁹ ſe nolle diſcidiū. Dñs ḡ ad illud ꝯfirmādū vt nō facile vxor dimittat: ſolā cām fornicatiōis excepit dicēs: Excepta cā fornicatiōis. ceťas v̄o vniuerſas moleſtias ſiq̄ forte extiterit: iubet ꝓ fide ꝯiugali fortiť ſuſtineri. CHRY. ſup mat. Si. n. extraneorꝫ vitia ſupportare dēm⁹ dicēte aplō: Inuicē onera vr̄a portare: q̄to magl vxorū. vir aūt xp̄ian⁹ nō ſolū ſe īdignare nō dꝫ: ſꝫ nec alijs īdignādi occaſionē ꝑbere: alioq̄n illorꝫ crimē ad iſti⁹ redundat pctm̄: q̄ alijs ꝯmittēdi criminis fact⁹ ē cā. Qui ḡ dimittēs vxorē occaſionē dedit adulteriorū ꝯmittēdorꝫ vt ⁊ illa adulteť i alteꝫ: ⁊ alť i illā ꝓ adulterijs h⁹ dī cōdēnať. ⁊ iō dic: q̄ q̄ dimiſit vxorē ſuā: fac eā mechari. AVG. de ſer. do. i mōte: Ulteri⁹ etiā mechū dic virū q̄ eā duxerit: q̄ dimiſſa ē a viro. ſ. ꝑ libellū repudij. ⁊ iō ſbdit: Et q̄ dimiſſā duxerit: adulterat. CHRY. ſup ho. Nō. n. dicas qm̄ vir ſuus eā dimiſit: q̄ȝ etiā poſtq̄ dimiſſa eſt: remanet dimittentis vxor. AVG. de ſer. do. Huius autē rei aplus terminū oñdit: qui tamdiu obſeruanduꝫ dicit: q̄diu vir eius viuit. Illo autem mortuo dat nubendi licentiā. Si autem non conceditur alteri nubere mulieri viuente viro a quo receſſit: multo minus fas eſt illicita cū q̄buſlibet ſtupra ꝯmittere: neq̄ etiā contra iſtud ꝑceptū q̄ dñs dimitti cōiugē vetat facit q̄ cū ea

nō carnaliter: ſꝫ ſpūaliter viuit: cū nō eā dimittat. Beatiora nāq̄ȝ ſūt ꝯiugia eorꝫ: qui iter ſe pari cōſenſu ꝯtinentiā ſeruāt. Quit autē hic qd: cū dñs cā fornicationis ꝑmittat dimitti vxorē: q̄liter hic intelligēda ſit fornicatio: vtrū vt eā fornicationē credamus dictā q̄ ſtupris ꝯmittitur: an quēadmodū ſcripture ſolent fornicationē vocare oēm illicitā corruptionē: ſicut ē idolatria vel auaricia: ⁊ oīs iam trāſgreſſio legis ꝑ illicitā ꝯcupiſcentiā. Sꝫ ſi licet ſm apoſtolū vt dimittat cōiux infidelis: q̄uis melius ſit nō dimittere: ⁊ tn̄ nō licet ſm ꝑceptū dñi vt dimittat cōiux: niſi cā fornicatiōis. fornicatio ē etiā ipſa infidelitas: porro ſi infidelitas fornicatio eſt ⁊ idolatria infidelitas: ⁊ auaricia idolatria: nō eſt dubitandū ⁊ auariciā fornicationeꝫ eē. Quis ergo iā q̄ālibet illicitā ꝯcupiſcētiā pōt recte a fornicatiōis genere ſeparare ſi auaricia fornicatio eſt.

AVG. in li. retract. Nolo tn̄ putare lectorē in re tā difficili iſtā ſibi diſputationē noſtrā debē ſufficere: non eni omne peccatum fornicatio eſt ſpiritalis. Neq̄ȝ enim omnem peccanteꝫ deus ꝑdit: q̄ quotidie ſcōs ſuos exaudit dicētes: Dimitte nobis debita nr̄a: cū ꝑdat oēm qui fornicať ab eo: vtrū etiā ꝓpter hanc liceat dimittē vxorē: latebroſiſſima qō eſt: licere tn̄ ꝓpter iſtā q̄ in ſtupris cōmittiť nulla qō eſt. AVG. in li. lxxxiij. queſtionū: Si enim aliquis aſſerat ſolā fornicationē dñm admittere ad cām relinquēde coniugis q̄ cōcubitu illicito ꝑpetrať: pōt dicere dñm de vtroq̄ȝ fideli dixiſſe: vt neutri liceat alterū relinquere: niſi cā fornicationis. AVG. de ſer. do. Non aūt tm̄ fornicantē vxorē dimittere cōcedit: ſed quiſquis eam quoq̄ȝ vxorē dimittit a q̄ ipſe cogit fornicari: cā fornicationis vtiq̄ȝ dimittit: nō tm̄ illius: ſꝫ ⁊ ſue. illi⁹: q̄ȝ fornicať: ſue ne fornicet. AVG. de fide ⁊ operib⁹: Eodē etiā mō rectiſſime dimittit ſi viro ſuo dicat: nō ero vxor tua: niſi mihi de latrocinio diuitias cōgreges: aut ſi q̄d aliud vel facinoroſū vel flagitioſū in viro nouerit. Tūc eniꝫ ille cui hoc vxor dicit: ſi veraciter penitēs eſt: mēbrū qd eū ſcādaliçat āputabit. AVG. de ſer. do. in monte. Nihil aūt eſt iniquius q̄ fornicationis cā vxorē dimittē: ſꝫ ⁊ ipſe cōuincit fornicari: occurrit ei illud in quo alterꝫ iudicas teipſuꝫ condēnas. De eo autem quod dicit: Et qui di. dux. adul. pōt queri: vtrū ſicut mechať ille qui eā ducit: ſic ⁊ illa quā ducit. iubet eniꝫ ab aplō ⁊ illa manere innupta: aut viro recōciliari. Sꝫ tn̄ ſi diſceſſerit a viro multū itereſt vtrū dimittat: an dimittať. ſi enim ipſa virū dimiſerit ⁊ alteri nupſerit: videť cupiditate mutādi cōiugij virū priorē reliquiſſe q̄ adulterina cogitatio ē. ſꝫ ſi dimittať a viro: ineniri nō pōt: quō cū vir ⁊ mulier pari ꝯſenſu miſceant: vnus eorꝫ mechať ſit ⁊ non alter. Huc accedit: q̄ȝ ſi mechať ille ducendo eā q̄ dimiſſa ē a viro: ipſe facit eā mechari: qd hic dñs vetat.

Iterū audiſtis q̄ȝ dictū eſt antiquis non periurabis: reddes autē dño iuramēta tua. Ego autē dico vobis: non iurare omnino: neq̄ȝ ꝑ celum quia thronus dei eſt: neq̄ȝ per terrā: quia ſcabellū eſt pedū eius. Neq̄ȝ per hieroſolymam: q̄a ciuitas eſt magni regis. Neq̄ȝ per caput tuū iuraueris: quia non potes vnum capillū albū facere aut nigrū. Sit autē ſermo veſter: eſt eſt: non non: qd autē his abundantius eſt: a malo eſt.

GLO. Docuerat ſupra dñs nō eē iniuriā ꝓximo inferendā: ꝓhibēdo irā cū homicidio: cōcupiſcentiā cū adulterio: ⁊ dimiſſionē vxoris cū libello repudij: nūc autem ꝯñter docet ab iniuria dei abſtinēdū: cū ꝓhibet nō ſoluꝫ ꝑiuriū tanq̄ malū: ſꝫ etiā iuramētū tanq̄ mali occaſionē vñ dicit: Iterū audi. q̄ȝ dict. eſt anti. nō ꝑiu. Dicit eniꝫ in leuiti. Nō ꝑiurabis in noīe meo. ⁊ ne creaturas facerent ſibi deos: ꝑcepit reddere deo iuramēta: ⁊ nō iurare per creaturas. vñ ſubdit: Red. aūt do. iura. tua. i. ſi iurare cōtigerit ꝑ creatorē iurabis: nō ꝑ creaturā. vñ dr̄ i deutero. Dñm deū tuū timebis: ⁊ ꝑ nomē eius iurabis. HIER. Hoc aūt q̄ſi paruulis fuerat lege conceſſuꝫ: vt quō victimas imolabāt deo: ne eas idolis imolarent: ſic ⁊ iurare ꝑmitterēt in deū: nō q̄ recte hoc facerēt: ſed q̄ meli⁹ eēt deo hoc exhibere q̄ demonijs. CHRY. ſup matth. Nemo eni frequēter iurat q̄ nō aliq̄n piurat: ſicut q̄ facit cōſuetudinē multa loqui aliq̄n loquit ipoꝛtuna. AVG. cōtra fauſtū: Quia vero piurare graue peccatū ē: lōgius aūt remotus ē a piurio qui nec iurare ꝯſueuit: q̄ qui vera iurare ꝓclinis ē: maluit nos dñs non iurātes recedere a vero: q̄ verū iurātes appropinquare piurio. vñ ſubdit: Ego aūt dico vobis nō iurare oīno. AVG. de ſer. do. in monte: In quo phariſeorꝫ iuſticiā q̄ ē nō ꝑiurare cōfirmat. nō eni pōt piurare: q̄ nō iurat: ſed qm̄ ille iurat qui adhibet deū teſtem: ꝯſiderādū ē ne ꝯtra hoc ꝑceptū dñi aplſ feciſſe videat: q̄ȝ ſepe hoc mō iurauit cuꝫ dixit: Que ſcribo vobis ecce corā deo: q̄ȝ nō mentior. ⁊ teſtis ē mihi deus: cui ſeruio in ſpū meo: niſi forte q̄s dicat tūc cauēdū eē iurationē cū aliq̄d dr̄ ꝑ qd iuratur: vt nō iurauerit: q̄ȝ non dixit ꝑ deū ſed dixit teſtis ē mihi deus. ridiculū eſt hoc putare: ſed tn̄ ſciat hoc mō iuraſſe apoſtoluꝫ dicentē: Quotidie morior ꝑ gloriā veſtrā fratres. Qd ne quis ita exiſtimet dcm̄ tanq̄ ſi diceret: Ueſtra gloria me facit quotidie mori. Greca exemplaria dijudicāt i q̄bus qd ſcriptū ē non niſi a iurāte dicit. AVG. cōtra mēda. Sed pleraq̄ȝ in v̄bis intelligere non valētes in factis ſcōrū colligim⁹ quēadmodū oporteat accipi qd facile i aliā partē duceret: niſi exēplis reuocaret. Iurauit aplſ i eplis ſuis ⁊ ſic oñdit: quō accipiendū ē qd dictū ē: Dico autem vo: nō iu. om. ne. ſ. iurādo ad facilitatē iurādi veniať: ex facilitate aūt iurādi veniať ad ꝯſuetudinē: a cōſuetudine in piuriū decidať. Et iō nō inenit iuraſſe niſi ſcribēs: vbi ꝯſideratio cautior nō hꝫ linguā ꝑcipitem: ⁊ tn̄ dñs oīno ait: non iurare. nō eniꝫ cōceſſit vt id liceret ſcribētib⁹: ſꝫ q̄ȝ ꝑcepti violati reū paulū ꝑſertim i eplis ꝯſcriptis nefas ē dicere: intelligēdū ē illud qd poſitū ē Oino: ad hoc poſitū vt q̄tum in te eſt non affectes: vbi q̄ſi ꝓ bono cū aliqua delectatione appetas iuſiurandū. AVG. cōtra fauſtū: In ꝑſcriptis ergo vbi eſt ꝯſideratio maior: pluribus locis aplſ iuraſſe ineniť: ne quiſq̄ putaret etiaꝫ verū iurādo peccari: ſed potius intelligeret humane fragilitatis corda nō iurādo tutius piurio conſeruari. HIERO. Deniq̄ȝ conſidera q̄. hic ſaluator nō ꝑ deuꝫ iurare prohibuit: ſed per celū: ꝑ terrā: ⁊ per hieroſolymam: ⁊ ꝑ caput tuū. hanc enim per elemēta iurandi peſſimam conſuetudineꝫ ſemꝑ habere iudei noſcuntur. qui autē iurat: aut veneratur: aut diligit eum ꝑ quem iurat. iudei autem ꝑ angelos ⁊ vrbē hieruſalem ⁊ templū ⁊ elementa iurantes: creaturas venerebant dei honore: cum in lege preceptum ſit: vt nō iuremus niſi ꝑ dñm deū noſtrū. AVG. de ſer. do. in monte: Uel ideo additum eſt: Neq̄ȝ ꝑ celum. quia iudei non putabant ſe teneri iuramēto. ſi per iſta iuraſſent ac ſi dicat: Cum iuras per celum ⁊ terram non te arbitreris non debere dño iuſiurandum tuum: quia per eum iurare conuinceris: cuius celum thronus eſt: ⁊ cuius terra ſcabellū eſt: quod non eſt ſic dcm̄: quaſi habeat deus collocata membra in celo ⁊ in terra: vt nos cum ſedemus: ſed illa ſedes dei iudicium ſignificat. Et quoniā in hoc vniuerſo mundi corpore maximā ſpeciem celum hꝫ: ſedere in celo dr̄: tanq̄ pñtior ſit excellēti pulchritudini vis diuia: terrāq̄ȝ dr̄ calcare q̄ minimā ſpēm ordinet i extremis. Spiritalit aūt ſcās aīas celi noīe ſignificat ⁊ terre peccatrices: qm̄ ſpiritalis oia iudicat. Pctōri aūt dcm̄ ē: Terra es ⁊ i trā ibis. Et q̄ i lege manē voluit ſb lege ponit. ⁊ iō ꝯgruēter dicit: Scabellū pedū ei⁹. Sequitur: Neq̄ȝ ꝑ hieroſolymā: q̄ȝ ciuitas ē magni regis qd meli⁹ dr̄: q̄ dicēt mea: cū tn̄ hoc dixiſſe itelligať. Et quis

GLO. Quia nō ſolū peccata vitāda ſunt: ſꝫ ⁊ occaſiones peccatorū tollēde: poſtq̄ docuit vitare mechie peccatū: nō ſolū in ope ſed etiā in corde: ɔ̄ñter docet occaſiones peccatorū abſcindere dicēs: Q̄ ſi ocul⁹ tuus dexter ſcādaliçat te. CHRY. ſup mattheū: Sꝫ ſi ſm ꝓphetaꝫ nō ē ſanitas in carne noſtra: quot mēbra q̄s habet debet abſcindē: vt ſm maliciā carnis ſufficiat pena mēbrorūꝫ. Sed videamus ſi ſic poſſibile ē intelligē de oculo corporalis vel manu: ſicṫ totus hō cū ɔuerſus fuerit ad deuꝫ: mortuus ē pctō: ſic ⁊ oculus cū deſierit male aſpicē: electus ē pctō: ſꝫ neq̄ȝ ſic ɔuenit: Si enīꝫ dexter oculus ſcādaliçat ſiniſter q̄d facit: nūquid ɔtradicit dextero vt q̄ſi innocēs reſeruet? HIERO. In dextero ergo oculo ⁊ dextera manu ⁊ fratrū ⁊ vxoris ⁊ liberoꝝ atq̄ȝ affiniūꝫ ⁊ ꝓpinquoꝝ inuit affectus: quē ſi ad ɔtēplādā verā lucē nobis īpedimēto cernimus: debem⁹ trūcari huiuſmodi portiones. AVG. Queādmodū aūt in oculo cōtēplatio: ſic in manu actio recte intelligit. p oculū aūt intelligimus dilectiſſimū amicū. ſolet enī ab eis qui vehemēter volūt exprimere dilectionē ſuā ita dici. Diligo eū vt oculū meū. Oportet aūt ītelligi p oculū amicū ɔſiliariuꝫ: q2 oculus iter demonſtrat. Q̄ aūt additū ē Dexter: fortaſſe ad augendā vim dilectionis valet: dextrū enīꝫ oculū homines magis formidāt amittere. Uel q2 dexter ē: intelligit ɔſiliarius in reb⁹ diuinis. ſiniſter aūt ocul⁹ ē ɔſiliari⁹ in reb⁹ terrenis: vt ſic ille ſit ſenſus: Quicquid illud ē qḋ ita diligis: vt p dextero oculo habeas ſi ſcādaliçat te. i. ſi īpedimēto ē tibi ad verā beatitudinē eīce eū ⁊ ꝓīce abs te. De ſiniſtro aūt ſcādaliçāte ſupfluū erat dicē: q̄nquidē nec dextro parcendū ē. Dextera aūt man⁹ accipit dilect⁹ adiutor in diuīs opib⁹: ſiniſtra aūt in opibus q̄ huic vite ⁊ corpori ſūt neceſſaria. CHRY. ſup mattheū: Uel aliter: vult chriſt⁹ vt nō ſoluꝫ de ꝑiculo nr̄i peccati curemus: ſꝫ etiā ne ad eos ꝑtinētes turbe aliq̄d agāt: vꝑputa ſi hēs aliquē amicū: q̄ res tuas bn̄ aſpicit q̄ſi ꝓprius oculus: aut q̄ ꝓcuret res tuas q̄ſi ꝓpria manu: ſi eū agnoueris aliq̄d turpiter agē: ꝓīce eū lōge abs te: q2 ſcādaliçat te: q2 nō ſolū p nr̄o peccato: ſꝫ etiā ꝓximoꝝ quos ꝓhibē poſſum⁹ dabim⁹ rōnem. HILA. Fit ergo inocētie gradus celſior: carere enīꝫ nō ſolet ꝓpr̄ijs vitijs: ſi extrinſecus incidentibus admonemur. HIERO. Uel aliter: Quia ſupra de ɔcupiſcētia mulieris dixerat: recte nūc cogitationē ⁊ ſenſū in diuerſa volitātē oculū nūcupauit. p dexterā aūt ⁊ ceteras corporis ꝑtes volūtatis ad effectū initia demonſtrant. CHRY. ſup matth. Ocul⁹ enī iſte carnalis ſpeculū ē interioris oculi. Habet aūt ⁊ corpus ſuū ſenſū: qḋ ē ocul⁹ ſiniſter: ⁊ appetitū qḋ ē manus ſiniſtra. Partes aūt aie dextre vocant: q̄m in libero arbitrio anima ē creata ⁊ ſub lege iuſticie vt recte videat ⁊ agat. Pars aūt corpis q̄ nō hꝫ liberū arbitriū ⁊ ē ſub lege peccati ſiniſtra dr̄. Nō aūt carnis ſenſū vel appetitū p̄cidere iubet: deſideria enī carnis retinē poſſum⁹: vt nō faciam⁹ qḋ deſiderat caro: p̄cidere aūt nō poſſum⁹ vt nō deſideret. Q̄n aūt ex ꝓpoſito volum⁹ malū ⁊ cogitam⁹: tūc dexter ſenſus ⁊ dextera volūtas nos ſcādaliçāt: ⁊ iō hic p̄cidere iubet. Pn̄t. n. p̄cidi ꝓpṫ arbitrij libertatē. Uel aliṫ: Oē bonū gn̄aliter qḋ nos vel alios ſcandaliçat: p̄ſcindere debem⁹ a nobis: ſicṫ ſi viſito aliquā mulierē cā religionis. bonus reſpect⁹ ē ocul⁹ dexter. ſꝫ ſi aſſidue viſitans decidi in laqueū deſiderij eius: vel etiā quidā videntes ſcadaliçanṫ dexter ocul⁹ ſcādaliçat: qḋ bonū ē ſcādaliçat. oculus enīꝫ dexter eſt bonus reſpectus. i. itentio: man⁹ dextera bona volūtas. GLO. Uel oculus dexter ē vita ɔtēplatiua q̄ ſcandaliçat in deſidiā mittēdo vel arrogātiaꝫ: vel cū ex infirmitate ɔtēplari ad purū nō valemus. Dextera aūt manus ē bona opatio vel vita actiua q̄ ſcādaliçat: dū p ſeculi frequētiā ⁊ occupatiōis tedio illaqamur. Siq̄s ergo nō pōt frui ɔtēplatiua. nō torqueat occaſio ab actiua. vel ne dū occupaṫ actib⁹ areſcat ab interna dulcedine. REMI. Sꝫ q̄re eīciēd⁹ ſit dexter oculus ⁊ dextera man⁹ abſcidēda: manifeſtat cū ſubdit: Expedit enīꝫ. CHRY. ſup matth. Q̄n enī alter alterius mēbra ſumus: meli⁹ ē vt ſine vno tali mēbro ſaluemur q̄ vt volētes tales hr̄e ⁊ ipſi peream⁹ cūꝫ eis. Uel meli⁹ ē vt ſine vno reſpectu aut vno bono ope ſaluemur: q̄ dū omnis opa bona volum⁹ facere cū oībus peream⁹.

Dictū eſt autē: quicunq̄ȝ dimiſerit vxorē ſuā det ei libellum repudij. Ego autē dico vobis: q2 oīs q̄ dimiſerit vxorē ſuā excepta fornicatōis cā: facit eā mechari: ⁊ q̄ dimiſſam duxerit adulterat.

GLO. Docuerat ſupius dn̄s alienā vxorē nō eē cōcupiſcēdā: ɔ̄ñter hic docet ſuā nō eſſe dimittēdā dicēs: Dictū eſt aūt: q̄cūq̄ȝ dimiſerit vxorē ſuā: det illi libelluꝫ repudij. HIERO. In poſteriori parte iſtū locū plenius dn̄s ⁊ ſaluator exponit q̄ moyſes libellum repudij dari iuſſerit ꝓp duritiā cordis maritorū: nō diſcidiū cōcedēs ſꝫ auferēs homicidiū. CHRY. ſup matth. Q̄n enim moyſes filios iſrael eduxit in egypto: genere q̄dem erāt iſraelite: moribus aūt egyptij. ꝓpṫ mores gentiliū cōtingebat vt vir odiret vxorē: ⁊ q2 dimittē illā nō ꝑmittebaṫ: paratus erat īterficere eā: aut aſſidue affligē: iō iuſſit dari libellū repudij: nō q2 bonū erat: ſꝫ q2 remediū erat mali peioris. HILA. Sed dn̄s equitatē in oēs conciliās manere eā maxime in cōiugioꝝ pace p̄cepit. vn̄ ſubdit: Ego aūt dico vobis: q2 oīs q̄ dimiſerit vxorē ſuā. AVGV. ɔtra fauſtū: Quod hic p̄cepit dn̄s de vxore nō dimittēda nō ē ɔtrariū ei qḋ lex p̄cipit: vt manicheus dicebat: neq̄ȝ enī ait lex: Qui voluerit dimittat vxorē: cui eēt ɔtrariū nō dimittē. ſꝫ vtiq̄ȝ nolebat dimitti vxorē a viro: q̄ hanc īterpoſuit morā vt in diſcidiū anim⁹ p̄ceps libelli cōſcriptione refractus abſiſteret: ꝑſertim q2 vt ꝑhibent apud hebreos ſcribere lr̄as hebreas nulli fas erat niſi ſcribis ſolis q̄ excellentiorē ꝓfitebanṫ ſciam. Ad hoc igiṫ lex mittere voluit eū: quē iuſſit libellū dare repudij: ſi dimiſiſſet vxorē q̄ inter ipſū ⁊ vxorē pacifice agendo cōcordiā ſuaderēt: ⁊ libellū nō ſcriberet: niſi in aīo nimis ꝑuerſo ɔſiliū ɔcordie nō valeret. Sic ergo neq̄ȝ priorꝝ hominū legē p v̄borū additamēta ipleuit neq̄ȝ illā que p moyſen data eſt: q̄ſi ɔ̄rioꝝ oppoſitionē deſtruxit: vt manicheus dicebat: ſꝫ potius oīa ex hebreoꝝ lege ɔmemorata ita cōmendauit: vt q̄cq̄d ex ꝑſona ſua inſup loq̄ret: vl̄ ad expoſitionē requirēdā valeret: ſiq̄d illa obſcure poſuiſſet: vel ad tuti⁹ obſeruādū qḋ illa voluiſſet. AVG. de ſer. do. i mōte: Qui ḡ dimittēdi morā q̄ſiuit: ſignificauit quātū potuit duris hoīb⁹ ſe nolle diſcidiū. Dn̄s ḡ ad illud ɔfirmādū vt nō facile vxor dimittaṫ: ſolā cām fornicatiōis excepit dicēs: Excepta cā fornicatiōis. ceťas v̄o vniuerſas moleſtias ſiq̄ forte extiterit: iubet p fide ɔiugali fortiṫ ſuſtineri. CHRY. ſup mat. Si. n. extraneoꝝ vitia ſupportare dēm⁹ dicēte apl̄o: Inuicē onera vr̄a portare: q̄to magi͛ vxorū. vir aūt xp̄ian⁹ nō ſolū ſe inq̄nare nō dꝫ: ſꝫ nec alijs inq̄nādi occaſionē p̄bere: alioq̄n illoꝝ crimē ad iſti⁹ redundat pctm̄: q̄ alijs ɔmittēdi criminis fact⁹ ē cā. Qui ḡ dimittēs vxorē occaſionē dedit adulteriorū ɔmittēdoꝝ vt ⁊ illa adulterēṫ i alteꝝ: ⁊ alṫ i illā p adulterijs h⁹ dī cōdēnat. ⁊ iō dicṫ: q̄ q̄ dimiſit vxorē ſuā: fac eā mechari. AVG. de ſer. do. i mōte: Ulteri⁹ etiā mechū dicṫ virū q̄ eā duxerit: q̄ dimiſſa ē a viro. ſ. p libellū repudij. ⁊ iō ſb̄dit: Et q̄ dimiſſā duxerit: adulterat. CHRY. ſ ho. Nō. n. dicas q̄m vir ſuus eā dimiſit: q2 etiā poſtq̄ dimiſſa eſt: remanet dimittentis vxor. AVG. de ſer. do. Huius autē rei apl̄us terminū oñdit: qui tamdiu obſeruanduꝫ dicit: q̄diu vir eius viuit. Illo autem mortuo dat nubendi licentiā. Si auteꝫ non conceditur alteri nubere mulieri viuente viro a quo receſſit: multo minus fas eſt illicita cū q̄buſlibet ſtupra ɔmittere: neq̄ etiā contra iſtud p̄ceptū q̄ dn̄s dimitti cōiugē vetat facit q̄ cū ea nō carnaliter: ſꝫ ſpūaliter viuit: cū nō eā dimittat. Beatiora nāq̄ȝ ſūt ɔiugia eoꝝ: qui iter ſe pari cōſenſu ɔtinentiā ſeruāt. Quṫ autē hic qō: cū dn̄s cā fornicationis ꝑmittat dimitti vxorē: q̄liter hic intelligēda ſit fornicatio: vtrū vt eā fornicationē credamus dictā q̄ ſtupris ɔmittiṫ: an quēadmodū ſcripture ſolent fornicationē vocare oēm illicitā corruptionē: ſicut ē idolatria vel auaricia: ⁊ oīs iam trāſgreſſio legis p illicitā ɔcupiſcentiā. Sꝫ ſi licet ſm apoſtolū vt dimittaṫ cōiunx infidelis: q̄uis melius ſit nō dimittere: ⁊ tn̄ nō licet ſm p̄ceptū dn̄i vt dimittaṫ cōiunx: niſi cā fornicatiōis. fornicatio ē etiā ipſa infidelitas: porro ſi infidelitas fornicatio eſt ⁊ idolatria infidelitas: ⁊ auaricia idolatria: nō eſt dubitandū ⁊ auariciā fornicationeꝫ eē. Quis ergo iā q̄ūlibet illicitā ɔcupiſcētiā pōt recte a fornicatiōis genere ſeparare ſi auaricia fornicatio eſt.

AVG. in li. retract. Nolo tn̄ putare lectorē in re tā difficili iſtā ſibi diſputationē noſtrā debē ſufficere: non enī omne peccatum fornicatio eſt ſpiritalis. Neq̄ȝ enim omnem peccanteꝫ deus ꝑdit: q̄ quotidie ſcōs ſuos exaudit dicētes: Dimitte nobis debita nr̄a: cū ꝑdat oēm qui fornicaṫ ab eo: vtrū etiā ꝓpter hanc liceat dimittē vxorē: latebroſiſſima qō eſt: licere tn̄ ꝓpter iſtā q̄ in ſtupris cōmittiṫ nulla qō eſt. AVG. in li. lxxxiij. queſtionū: Si enim aliquis afferat ſolā fornicationē dn̄m admittere ad cām relinquēde coniugis q̄ cōcubitu illicito ꝑpetraṫ: pōt dicere dn̄m de vtroq̄ȝ fideli dixiſſe: vt neutri liceat alterū relinquere: niſi cā fornicationis. AVG. de ſer. do. Non aūt tm̄ fornicantē vxorē dimittere cōcedit: ſed quiſquis eam quoq̄ȝ vxorē dimittit a q̄ ipſe cogit fornicari: cā fornicationis vtiq̄ȝ dimittit: nō tm̄ illius: ſꝫ ⁊ ſue. illi⁹: q2 fornicaṫ: ſue ne fornicet. AVG. de fide ⁊ operib⁹: Eodē etiā mō rectiſſime dimittit ſi viro ſuo dicat: nō ero vxor tua: niſi mihi de latrocinio diuitias cōgreges: aut ſi q̄d aliō vel facinoroſū vel flagitioſū in viro nouerit. Tūc enīꝫ ille cui hoc vxor dicit: ſi veraciter penitēs eſt: mēbrū qḋ eū ſcādaliçat āputabit. AVG. de ſer. do. in monte. Nihil aūt eſt iniquius q̄ fornicationis cā vxorē dimittē: ſꝫ ⁊ ipſe cōuinciṫ fornicari: occurrit ei illud in quo alteꝝ iudicas teipſuꝫ condēnas. De eo auteꝫ quod dicit: Et qui di. dux. adul. pōt queri: vtrū ſicut mechaṫ ille qui eā ducit: ſic ⁊ illa quā ducit. iubeṫ enīꝫ ab apl̄o ⁊ illa mānere innupta: aut viro recōciliari. Sꝫ tn̄ ſi diſceſſerit a viro multū intereſt vtrū dimittat: an dimittaṫ. ſi enim ipſa virū dimiſerit ⁊ alteri nupſerit: videṫ cupiditate mutādi cōiugij virū priorē reliquiſſe q̄ adulterina cogitatio ē. ſꝫ ſi dimittaṫ a viro: īueniri nō pōt: quō cū vir ⁊ mulier pari ɔſenſu miſceanṫ: vnus eoꝝ mechat⁹ ſit ⁊ non alter. Huc accedit: q2 ſi mechaṫ ille ducendo eā q̄ dimiſſa ē a viro: ipſe facit eā mechari: qḋ hic dn̄s vetat.

Iterū audiſtis q2 dictū eſt antiquis non periurabis: reddes autē dn̄o iuramēta tua. Ego autē dico vobis: non iurare omnino: neq̄ȝ p celum quia thronus dei eſt: neq̄ȝ per terrā: quia ſcabellū eſt pedū eius. Neq̄ȝ per hieroſolymam: q2 ciuitas eſt magni regis. Neq̄ȝ per caput tuū iuraueris: quia non potes vnum capillū albū facere aut nigrū. Sit autē ſermo veſter: eſt eſt: non non: qḋ autē his abundantius eſt: a malo eſt.

GLO. Docuerat ſupra dn̄s nō eē iniuriā ꝓximo inferendā: ꝓhibēdo irā cū homicidio: cōcupiſcentiā cū adulterio: ⁊ dimiſſionē vxoris cū libello repudij: nūc autem ɔ̄ñter docet ab iniuria dei abſtinēdū: cū ꝓhibet nō ſoluꝫ ꝑiuriū tanq̄ malū: ſꝫ etiā iuramētū tanq̄ mali occaſionē vn̄ dicit: Iterū audi. q2 dict. eſt anti. nō ꝑiu. Dicit enīꝫ in leuiti. Nō ꝑiurabis in noīe meo. ⁊ ne creaturas facerent ſibi deos: p̄cepit reddere deo iuramēta: ⁊ nō iurare per creaturas. vn̄ ſubdit: Red. aūt do. iura. tua. i. ſi iurare cōtigerit p creatorē iurabis: nō p creaturā. vn̄ dr̄ i deutero. Dn̄m deū tuū timebis: ⁊ p nomē eius iurabis. HIER. Hoc aūt q̄ſi paruulis fuerat lege conceſſuꝫ: vt quō victimas imolabāt deo: ne eas idolis imolarent: ſic ⁊ iurare ꝑmitterēṫ in deū: nō q̄ recte hoc facerēt: ſed q̄ meli⁹ eēt deo hoc exhibere q̄ demonijs. CHRY. ſup matth. Nemo enī frequēter iurat q̄ nō aliq̄n ꝑiuret: ſicṫ q̄ fecit cōſuetudinē multa loqui aliq̄n loquiṫ importuna. AVG. cōtra fauſtū: Quia vero ꝑiurare graue peccatū ē: lōgius aūt remotus ē a ꝑiurio qui nec iurare ɔſueuit: q̄ qui verū iurare ꝓclius ē: maluit nos dn̄s non iurātes recedere a vero: q̄ verū iurātes appropinquare ꝑiurio. vn̄ ſubdit: Ego aūt dico vobis nō iurare oīno. AVG. de ſer. do. in monte: In quo phariſeoꝝ iuſticiā q̄ ē nō ꝑiurare cōfirmat. nō enī pōt ꝑiurare: q̄ nō iurat: ſed q̄m ille iurat: qui adhibet deū teſtem: ɔſiderādū ē ne ɔtra hoc p̄ceptū dn̄i apl̄s feciſſe videat: q2 ſepe hoc mō iurauit cūꝫ dixit: Que ſcribo vobis ecce corā deo: q2 nō mentior. ⁊ teſtis ē mihi deus: cui ſeruio in ſpū meo: niſi forte q̄s dicat tūc cauēdū eē iurationē cū aliq̄d dr̄ p qḋ iuratur: vt nō iurauerit: q2 non dixit p deū ſed dixit teſtis ē mihi deus. ridiculū eſt hoc putare: ſed tn̄ ſciat hoc mō iuraſſe apoſtoluꝫ dicentē: Quotidie morior p gloriā veſtrā fratres. Qḋ ne quis ita exiſtimet dcm̄ tanq̄ ſi diceret: Ueſtra gloria me facit quotidie mori. Greca exemplaria dijudicāt: i q̄bus qḋ ſcriptū ē non niſi a iurāte dicit. AVG. cōtra mēda. Sed pleriq̄ȝ in v̄bis intelligere non valētes in factis ſcōrū colligim⁹ quēadmodū oportet accipi qḋ facile i aliā partē duceret: niſi exēplis reuocaret. Iurauit apl̄s i epl̄is ſuis ⁊ ſic oñdit: quō accipiendū ē qḋ dictū ē: Dico auteꝫ vo. nō iu. om. ne. ſ. iurādo ad facilitatē iurādi veniaṫ: ex facilitate aūt iurādi veniat ad ɔſuetudinē: a cōſuetudine in ꝑiuriū decidat. Et iō nō inueniṫ iuraſſe niſi ſcribēs: vbi ɔſideratio cautior nō hꝫ linguā p̄cipitem: ⁊ tn̄ dn̄s oīno ait: non iurare. nō enīꝫ cōceſſit vt id liceret ſcribētib⁹: ſꝫ q2 p̄cepti violati reū paulū p̄ſertim i epl̄is ɔſcriptis nefas ē dicere: intelligēdū ē illud qḋ poſitū ē Oīno: ad hoc poſitū vt q̄tum in te eſt non affectes: vbi q̄ſi p bono cū aliqua delectatione appetas iuſiurandū. AVG. cōtra fauſtū: In p̄ſcriptis ergo vbi eſt ɔſideratio maior: pluribus locis apl̄s iuraſſe inueniṫ: ne quiſq̄ putaret etiaꝫ verū iurādo peccari: ſed potius intelligeret humane fragilitatis corda nō iurādo tutius ꝑiurio conſeruari. HIERO. Deniq̄ȝ conſidera q̄ hic ſaluator nō p deuꝫ iurare prohibuit: ſed per celū: p terrā: ⁊ per hieroſolymam: ⁊ p caput tuū. hanc enim per elemēta iurandi peſſimam conſuetudineꝫ ſemp habere iudei noſcuntur. qui autē iurat: aut veneratur: aut diligit eum p quem iurat. iudei auteꝫ p angelos ⁊ vrbē hieruſalem ⁊ templū ⁊ elementa iurantes: creaturas venerebanṫ dei honore: cum in lege preceptum ſit: vt nō iuremus niſi p dn̄m deū noſtrū. AVG. de ſer. do. in monte: Uel ideo additūꝫ eſt: Neq̄ȝ p celum. quia iudei non putabant ſe teneri iuramēto. ſi per iſta iuraſſent ac ſi dicat: Cum iuras per celum ⁊ terram non te arbitreris non debere dn̄o iuſiurandum tuum: quia per eum iurare conuinceris: cuius celum thronus eſt: ⁊ cuius terra ſcabellū eſt: quod non eſt ſic dcm̄: quaſi habeat deus collocata membra in celo ⁊ in terra: vt nos cum ſedemus: ſed illa ſedes dei iudicium ſignificat. Et quoniā in hoc vniuerſo mundi corpore maximā ſpeciem celum hꝫ: ſedere in celo dr̄: tanq̄ ꝑñtior ſit excellēti pulchritudini vis diuia: terrāq̄ȝ dr̄ calcare q̄ minimā ſpēm ordinet i extremis. Spiritaliṫ aūt ſcās aias celi noīe ſignificat ⁊ terre peccatrices: q̄m ſpiritalis oīa iudicat. Peccatori aūt dcm̄ ē: Terra es ⁊ i trā ibis. Et q̄ i lege manē voluit: ſb̄ lege poniṫ. ⁊ iō ɔgruēter dicit: Scabellū pedū ei⁹. Sequitur: Neq̄ȝ p hieroſolymā: q2 ciuitas ē magni regis qḋ meli⁹ dr̄: q̄ dicēt mea: cū tn̄ hoc dixiſſe intelligaṫ. Et quia

ipſe vtiqꝫ eſt dñs: dño iuſiurandũ debet qui p hieroſoly
mã iurat. Sequit: Neqꝫ p caput tuũ iuraueris. Quid. n.
poterat quiſq̃ magi ad ſe ptinere arbitrari: q̃ caput ſuũ:
Sed quõ nr̃m ẽ vbi ptãẽ faciendi vnũ capillũ albũ aut
nigrũ nõ habemus: Propt qd dicit. Quia nõ potes vnũ
capillũ albũ facẽ aut nigrũ. Ergo deo debet iuſiurandũ:
quiſquis etiã p caput ſuũ iurare voluerit. ⁊ hinc etiã ce
tera intelligunt. CHRY. in ho. Attẽdite autẽ q̃ elemẽ
ta mũdi extollit: nõ ex ppria natura: ſed ex habitudine
quã habẽt ad deũ: ne idolatrie daret occaſio. RABA.
Qui aũt iurare phibuit: quõ loqui oporteat docuit ſub
dens: Sit aũt ſermo veſter eſt ẽ: non: nõ. i. qd eſt ſufficiat
dicere eſt: qd non ẽ: ſufficiat dicẽ nõ eſt. Siue idẽ dr bis ẽ
eſt: nõ nõ: vt quid ore affirmes: opibus pbes: ⁊ qd ver
bis negas: factis nõ cõfirmes. HILA. Uel aliter: In fi
dei ſimplicitate viuẽtibus iurare opus nõ eſt: cũ qbus
ſemp qd ẽ eſt: qd nõ nõ: ⁊ p hoc eorum ⁊ opus ⁊ ſermo ois
in vero ẽ. HIERO. Euãgelica igit veritas non recipit
iuramentũ: cũ ois ſermo fidelis p iuramẽto ſit. AVG.
Quapropt qui itelligit nõ in bonis: ſꝫ in neceſſarijs iu
rationẽ habẽdã: refrenet ſe q̃tũ põt: vt nõ ea vtat niſi in
neceſſitate: cũ videt pigros eẽ hoies ad credendũ: qd vti
le eſt credere: niſi iuratione firmet. hoc ergo ẽ bonũ ⁊ ap
petendũ: qd hic dicit: Sit ſermo veſter eſt eſt: nõ non. qd
aũt his abũdantius ẽ: a malo eſt. i. ſi iurare cogeris: ſcias
de neceſſitate venire infirmitates eorum qbus aliquid ſua
des: q̃ vtiqꝫ iſirmitas malũ eſt. itaqꝫ nõ dixit: Quod am
plius ẽ malũ ẽ. tu eniꝫ non malũ facis qui bene vteris iu
ratiõe: vt alteri pſuadeas qd vtiliter pſuadeas: ſedas: ſꝫ
a malo ẽ illi⁹ cui⁹ infirmitate iurare cogeris. CHRY.
in ho. Uel a malo eſt. i. ab infirmitate eorum quibus lex iu
rare pmiſit. Ita eniꝫ xp̃s nõ mõſtrat veterẽ legẽ diaboli
eſſe: ſꝫ a veteri iperfectiõe ducit ad abundãtiã nouitatẽ.

**Audiſti qꝛ dictũ eſt: oculũ pro oculo: dentez pro
dente. Ego autẽ dico vobis nõ reſiſtere malo: ſꝫ
ſiquis te percuſſerit in dexteram maxillã tuã: pre
be illi ⁊ alteram. ⁊ ei qui vult tecũ in iudicio con
tendere ⁊ tunicã tuã tollere: dimitte ei ⁊ palliuz. ⁊
quicunqꝫ te angariauerit mille paſſus: ⁊ vade cũ
illo ⁊ alia duo. Qui autẽ petit a te: da ei: ⁊ volenti
mutuare a te ne auertaris.**

GLO. Quia ſupius docuerat dñs non eẽ primo iniu
riã inferendã: nec irreuerẽtiã dño: cõſeqnter hic docet q̃liter
ſe chriſtianus hẽre debeat ad iniuriã ſibi inferẽtes. vñ di
cit. Audi. qꝛ di. eſt: ocu. p ocu. ⁊ den. p dente. AVG.
cõtra fauſtũ: Qd quidẽ ad reprimẽdas flãmas odiorum in
ſe inuicẽ ſeuientiũ: ⁊ immoderatos aios refrenãdos ita
preceptũ eſt. Quis eniꝫ facile cõtentus eſt tãtũ reponẽ vi
dicte q̃tũ accipit iniurie: Nõne videm⁹ leuiter leſos ho
mines: moliri cedere: ſitire ſanguinez: vixqꝫ inuenire in
malis inimici vñ ſatient: Huic igit imoderate ac iniuſte
vltioni lex iuſtũ modũ figẽs penã talionis inſtituit: hoc ẽ
vt qualẽ quiſqꝫ inſtituit iniuriã: tale ſuppliciũ rependat:
quod nõ fomes ſed limes furoris ẽ: nõ vt id quod ſo
pitũ erat hinc accẽderet: ſed ne id qꝛ ardebat vltra extẽ
deret. ipoſita ẽ eniꝫ iuſta vindicta q̃ iuſte debet ei qui paſ
ſus fuerit iniuriã. Qd aũt debet: ⁊ ſi benigne remittit: nõ
tñ inique repetit. Itaqꝫ cũ peccet qui imoderate vult vin
dicari: nõ peccet aũt qui iuſte vult vindicari: remotior ẽ
a peccato q̃ nõ vult oĩno vindicari. ⁊ idẽ ſubdit: Ego aũt
dico vobis nõ reſiſtere malo. Poterã aũt ⁊ ego ſic pone
re: Dictũ ẽ antiquis: Nõ iniuſte vindicabis. ego aũt di
co vobis: ne vindicetis: qd adipletio eſt. Si p hec verba
qd legi defuit a chriſto additũ mihi videret: ac nõ poti⁹
id qd lex volebat efficere: ne iniuſte ſe quiſq̃ vidicaret:
cõſeruari tutius ſi oĩno ſe nõ vindicaret. CHRY. ſup
matth. Sine hoc eniꝫ mãdato legis mãdatũ ſtare nõ po
terat: qꝛ ſi ſm legis mandatũ oẽs reddere mala pro ma
lis cepimus: oẽs efficimur mali eo q̃ pſequẽtes abũdẽt.
Si autẽ ſm chriſti pceptũ nõ reſiſtẽ malo: ⁊ ſi mali non
leniunt: tñ boni pmanebũt boni. HIER. Dñs ergo no
ſter viciſſitudinẽ tollẽs trũcat initia peccatorum. in lege nã
qꝫ culpa emẽdat: hic peccatorũ auferũt exordia. GLO.
Uel põt dici q̃ dñs hoc dixit: iuſticie veteris legis ali
quid addẽs. AVG. de ſer. do. in mõte: Phariſeorũ eniꝫ
iuſticia minor eſt non excedere vindicte moduz: ⁊ hoc ẽ
pacis inchoatio. pfecta aũt pax ẽ talẽ penit⁹ nolle vindi
ctã. Intra illud ergo pmũ qd preter legẽ eſt: vt mal⁹ malũ
p minori malo reddat. Et hoc qd dñs pficiendis diſci
pulis dicit: ne p malo vllũ malũ reddat: mediũ locũ te
net vt tãtũ reddat: quantũ acceptũ ẽ: p qd a ſũma diſcor
dia ad ſũmã cõcordiã tranſitus factus eſt. Quiſquis. n.
malũ prior infert: maxime a iuſticia diſtat. Quiſquis aũt
nulli prior malefecit: ſꝫ tñ leſus rependit grauius: receſſit
aliquãtulũ a ſũma iniquitate. Qui vero tantũ reddit: q̃
tum accepit: iam aliquid donat. iuſtũ ẽ enim eũ qui leſit
prior grauius ledi. Hanc ergo inchoatã minime iuſticiã
ille pficit: qui legẽ venit iplere. Duos aũt gradus qui in
terſunt: intelligẽdos reliquit. Nã eſt qui nõ reddat tãtũ: ſꝫ
min⁹. Et hic aſcẽdit qui oĩno nil rependerit: qd parũ vi
det dño: niſi ⁊ ãplius ſis paratus ſuſcipere. Quapropt
non ait: nõ reddere malũ p malo: ſed nõ reſiſtere aduer
ſus malum: vt non ſolum non rependas quod tibi fue
rat irrogatum: ſed etiam non reſiſtas: quin aliud irroge
tur. Hoc enim eſt quod conuenienter exponitur: Sed ſi
quis te percuſ. in dexte. maxil. tuã: prebe ei ⁊ alterã. Qd
ad miſericordiã ptinere hi maxime ſentiũt: qui eis quos
multũ diligũt ſeruiũt: vel prauis vel phreneticis a qbus
multa ſepe patiunt. ⁊ ſi eorum ſalus id exigat: pbent ſe etiã
vt plura patiant. Docet ergo dñs medicus animarũ vt
diſcipuli ſui eorum quorũ ſaluti cõſulere vellent: imbecillita
tes equo animo tolerarẽt. Ois nãqꝫ improbitas ex im
becillitate animi venit: qꝛ nihil inocẽtius ẽ eo qui in vir
tute pfectus eſt. AVG. cõtra mẽda. Ea vero que in no
uo teſtõ a ſanctis facta ſũt: valent ad exempla intelligen
darũ ſcripturarũ: que in pceptis digeſta ſũt: velut cũ le
gimus in euãgelio: Accepiſti alapã: exemplũ autẽ patien
tie nullũ q̃ ipſius dñi excellentius inuenimus: ⁊ ipſe cũ
alapa pcuſſus eſſet: nõ ait: Ecce alterã maxillã: ſꝫ ait: Si
male dixi: exprobra de malo: ſi autẽ bene: qd me cedis:
vbi oñdit illã pparationẽ alterius maxille in corde faciẽ
dã. AVG. in ſer. do. in monte: Paratus eni fuit dñs nõ
ſolũ in alterã maxillã cedi p ſalute omniũ: ſꝫ in toto cor
pore crucifigi. Queri aũt põt: qd ſit dextera maxilla. Sꝫ
cũ facies ſit: q̃ quiſqꝫ cognoſcit: in faciem cedi ſm aplm
eſt contẽni ac deſpici. Sed qm̃ facies non põt dici dexte
ra ⁊ ſiniſtra: ⁊ tñ nobilitas eſt: ſm deũ ⁊ ſeculũ ita diſtri
buit: tanq̃ in dexterã maxillã ⁊ ſiniſtrã: vt in quocũqꝫ di
ſcipulo chriſti contẽptũ fuerit q̃ chriſtianus ẽ multoma
gis in ſe contẽni paratus ſit. ſiquos huiuſmodi ſeculi ho
nores hꝫ. Ois aũt in quib⁹ iprobitatẽ aliquã patimur: in
duo genera diuidunt: qm̃ vnũ ẽ: qd reſtitui nõ põt: alterum
qd põt. Sꝫ in illo qd reſtitui nõ põt: vindicte ſolatiũ que
ri ſolet. Quid enim pdeſt q̃ pcuſſus repercutis: nũquid
pptera qd in corpore leſũ eſt reſtituit: ſed tumidus ani
mus talia fomenta deſiderat. CHRY. ſup matth. Nũ
quid aũt ſi repercuſſeris eũ cõpeſcuiſti eũ: vt te non pcu
tiat: ſed magis excitaſti eũ vt adhuc percutiat. Nã iracũ
dia p iracundiã non cõpeſcit: ſed ãplius irritat. AVG.
in ſer. do. in monte: Unde dñs potius miſericorditer p
ferendã alterius infirmitatẽ indicat: q̃ alieno ſupplicio
ſuã mitigandã: neqꝫ tñ hic ea vindicta phibetur que ad
correctionẽ valet. Ipſa eniꝫ ptinet ad miſericordiaz: nec
impedit illud ppoſitũ quo quiſq̃ parat⁹ ẽ ab eo quẽ cor
rectum eſſe vult plura deferre. Requirit tñ vt ⁊ ille vin
dicet: cui ordine rerum poteſtas data eſt. ⁊ ea volũtate
vindicet:

vindicet: qua pater i filiũ paruulũ quẽ odiſſe nõ põt. Sã
cti aũt viri nõnulla pctã morte punierũt: quo ⁊ viuẽtib⁹
vtilis metus incuteret: ⁊ illis q̃ mort. puniebãtur: nõ ip
ſa mors noceret: ſꝫ pctm̃ qd augeri poſſet ſi viueret. In
de ẽ q̃ helias multos morte affecit: de quo cũ exẽplũ ce
piſſent diſcipuli: rephẽdit i eis dñs nõ exẽplũ pphe: ſed
ignorãtiã vindicãdi: aiaduertẽs eos nõ amore correctio
nis: ſꝫ odio deſiderare vindictã. Sed poſtq̃ eos docuit
diligere primũ: infuſo etiã ſpũſcõ: nõ defuerũt tales vin
dicte. Naꝫ ⁊ vbis petri ananias ⁊ vxor ei⁹ exanimes ce
ciderũt. Et paulus apls tradidit quẽdã ſathane in interi
tũ carnis. ⁊ idẽ quidã aduerſus corpales vindictas: que i
veteri teſtõ: neſcio qua cecitate ſeuiãt: quo aio facta ſunt
neſciẽtes. AVG. ad boniſa. comitẽ: Quis aũt mente ſo
brius regibus dicat: nõ ad vos ptinet: qs velit eẽ ſiue re
ligioſus ſiue ſacrileg⁹: qbus dici nõ põt: Nõ aũt ad nos
ptinet in regno vr̃o: qs velit pudicus eẽ aut ipudicus.
Melius ẽ quidẽ ad deũ colẽdũ hoies duci q̃ pena com
pelli. Multis aũt pfuit: qd experimẽto pbam⁹: prius dolo
re vel timore cogi: vt poſtea poſſint doceri: aut qd iã ver
bis didicerãt: ope ſectari. Sicut. n. meliores ſũt quos di
rigit amor: ita plures ſũt quos corrigit timor. Agnoſcãt
in aplm paulũ prius cogẽtẽ chriſtũ: ⁊ poſtea docentẽ.

AVG. in ſer. do. in mõte: Tenebit ergo hoc iniuriarum
genere qd p vindictã luit iſte mod⁹ a xp̃ianis vt accepta
iniuria nõ ſurgat odiuz: ſꝫ paratus ſit aius plura ppeti:
nec correctionẽ negligat: q̃ vel cõſilio vel auctoritate vti
põt. HIERO. Secundũ aũt myſticos intellectus per
cuſſa dextera nr̃a: nõ debemus ſiniſtrã pbere: ſꝫ alteraz:
hoc ẽ alterã dexterã: iuſtus. n. ſiniſtrã nõ habet. Si nos
hereticus in diſputatiõe pcuſſerit: ⁊ dextrũ dogma vo
luerit vulnerare: opponat ei aliud de ſcripturis teſtimo
niũ: AVG. in ſer. do. in mõte: Aliud aut iniuriarũ ge
nus ẽ qd integrũ reſtitui põt: cuius due ſũt ſpẽs. vna ad
pecuniã: altera ad opera ptinet: vñ de primo horum duorum
ſubdit: Et ei qui vult tecũ in iudicio contẽdere: ⁊ tunicaz
tuã tollere: dimitte ei ⁊ palliũ. Sicut ergo qd poſitũ ẽ de
percuſſa maxilla oia ſignificat: que ſic ingerunt ab im
probis vt reſtitui nõ poſſint niſi vindicta: ita qd poſituz
ẽ de veſtimẽto oia ſignificat que pñt reſtitui ſine vidicta:
⁊ hoc etiã ad preparationẽ cordis: nõ ad oſtẽſionẽ ope
ris pceptũ recte intelligit. Et qd de tunica ⁊ veſtimẽto. di
ctũ ẽ: in omnibus faciendũ ẽ: q̃ aliquo iure tẽporalit no
ſtra eẽ dicimus. Si. n. de neceſſarijs hoc iperatũ eſt, quã
tomagis ſuperflua cõtẽnere cõuenit. Et hoc ipſe ſignat
cũ dicit: Qui vult tecũ in iudicio contẽdere. Ois ergo in
telligunt de quibus in iudicio nobiſcũ contẽdi põt. Sed
vtrũ ⁊ de ſeruis accipiendũ ſit magna q̃ſtio eſt: nõ enim
xp̃ianũ oꝫ ſic poſſidẽ ſeruũ quõ equũ: q̃uiſ fieri poſſit vt
maiori pcio valeat equ⁹ q̃ ſeru⁹. Sꝫ ſi ſeru⁹ rectius a te
regit q̃ ab illo qui eũ cupit auferre: neſcio vtrũ quiſq̃ au
deat dicere eũ vt veſtimẽtũ debẽ contẽni. CHRY. ſup
matth. Indigna aũt res ẽ: vt hõ fidelis ſtet in iudicio añ
cõſpectũ iudicis infidelis. Uel ſi fidelis certe ſecularis
⁊ q̃ te venerari debuerat: pp̃ter dignitatẽ fidei iudicat te
pp̃ter neceſſitatẽ cauſe: ⁊ pdes dignitatẽ chriſti pp̃ter ne
gociũ mũdi. deinde omne iudiciũ irritatio cordis ẽ ⁊ co
gitationũ malarũ. nã ſi videris q̃ cã tua fraudib⁹ aut pe
cunijs expugnet: ⁊ ſimilit tu cauſe tue adeſſe feſtinas: ⁊ ſi
ab initio hoc conſiliũ non habuiſti. AVG. in enchiri
dion: Et idẽ phibuit hic dñs ſuos de ſecularibus rebus
cũ alijs habere iudiciũ: tñ cũ aplus ſinit in eccleſia talia
iudicia finiri inter fratres fratribus iudicantibus: extra
eccleſiaz vero terribilit vetat: manifeſtũ ẽ quid ſm ve
niã concedat infirmis. RABA. in moralib⁹: Sed tñ
q̃dã dũ tpalia nobis rapiũt ſolũmodo ſũt tolerãdi. Qui
dã vo ſunt ſeruata charitate phibẽdi: nõ ſola cura ne no
ſtra ſubtrahant: ſed ne rapiẽtes nõ ſua ſemetipſos pdãt.
Plus. n. ipſis raptoribus debemus metuere q̃ rebus ir
rationabilibus inhiare. Cũ autẽ p terrena re pax a cor
de cũ primo ſcindit: apparet q̃ plus res q̃ proxim⁹ amat.

AVG. in ſer. do. Tertiũ vero iniuriarũ genus: qd ad
operã ptinet ex vtroqꝫ confectũ ẽ: ⁊ cũ vindicta ⁊ ſine vi
dicta põt reſtitui: naꝫ qui angariat hoiem ⁊ cogit ſe im
probe adiuuari ab inuito: ⁊ penã improbitatis põt lue
re ⁊ operam reddere. In hoc ergo genere iniuriarũ dñs
docet animũ chriſtianũ eſſe patientiſſimũ: ⁊ ad plura pfe
renda paratũ. vñ ſubdit: Et quicũqꝫ te angariauerit mil
le paſſus: vade cũ illo alia duo. ⁊ hoc vtiqꝫ monet non
tã vt pedibus agas q̃ vt animo ſis paratus. CHRY.
in ho. Angariare eniꝫ eſt iniuſte trahere ⁊ ſine ratiõe ve
xare. AVG. de ſer. do. in monte. Sic ergo dictũ puta
mus: Uade cũ il. alia duo. ſcilꝫ milia: vt tria cõpleri volu
erit: quo numero ſignificat perfectio vt meminerit quiſ
quis hoc facit: pfectã ſe implere iuſticiã: pp̃ter qd ⁊ tri
bus exẽplis hoc pceptũ inſinuauit. ⁊ in hoc tertio exem
plo ſimplo duplũ addit: vt trip'uz compleat. Uel p hoc
accipit q̃ in pcipiendo tanq̃ tolerabilius incipiẽs pau
latim creuerit. nam primo pberi voluit alterã maxillam
cũ fuerit dextra pcuſſa: vt minus pferre paratus ſis: q̃ p
tuliſti. Deinde illi qui tunicã vult tollere iubet ⁊ palliuz
dimitti: vel veſtimẽtũ ſm aliã lr̃am: qd aut tãtũdẽ ẽ: aut
non multo amplius. Tertio de mille paſſibus qbus ad
dẽda dicit, duo milia vſqꝫ ad duplũ pducit. Sed qm̃ pa
rũ ẽ nõ nocere: niſi ⁊ beneficiũ pſtes: cõſeqnter adiũgit ⁊ di
cit: Qui aũt petit a te da ei. CRRY. ſup matth. Quia
diuitie noſtre non ſũt: ſꝫ dei. Deus. n. diſpẽſatores diui
tiarũ ſuarũ voluit eſſe nos non dños. HIERO. Sed
ſi de elemoſynis tm̃ dcm̃ intelligamus: in pluribus pau
peribus hoc ſtare non põt: ſꝫ vt diuites ſi ſemp dederit
ſp dare nõ poterũt. AVG. in ſer. dñi: Dicit ergo: Om
ni petẽti da: nõ oia petẽti: vt id des: qd dare honeſte po
tes ⁊ iuſte. Quid eniꝫ ſi pecuniã petat: qua innocentẽ co
net opprimere: quid ſi ſtuprũ petat: Dandũ ẽ ergo quod
nec tibi nec alteri noceat: q̃tũ ab homine credi põt: ⁊ cũ
negaueris qd petit: iudicãda ẽ iuſticia vt non eũ inanẽ di
mittas: ⁊ aliqñ meli⁹ aliqd dabis cũ petentẽ iniuſte corre
xeris. AVG. ad vincẽ. Utilius. n. eſurienti panis tollit:
ſi de cibo ſecurus iuſticiã negligat: q̃ eſurienti panis frã
git: vt vi iniuſticie ſeductus acquieſcat. HIERO. Põt
eniꝫ intelligi de pecunia doctrine q̃ nunq̃ deficit: ſꝫ quã
to plus datur: tãto amplius duplicat. AVG. Qd autẽ
ait: Et volẽti mutuari a te ne auertaris: ad animũ referẽ
dũ eſt. hilarẽ. n. datorẽ diligit deus. Mutuat aũt omnis
qui accipit: ⁊ ſi ipſe nõ ſoluturus ſit: qꝛ miſericordib⁹ deus
plura reſtituit. aut ſi nõ placet accipe mutuãtẽ niſi eũ qui
accipit redditur⁹: intelligẽdũ ẽ dñm ipſa duo genera pre
ſtandi eſſe cõplẽdũ. naꝫ aut donam⁹ aut reddituro cõmẽ
damus. Recte ergo ad hoc bñficij genus hortando dic:
Ne auertaris. i. ne pp̃terea volũtatẽ alienes: q̃ſi deus nõ
redditur⁹ ſit: cũ hõ reddiderit. cũ. n. ex pcepto dei facis:
infructuoſũ eẽ nõ põt. CHRY. ſup matth. Ergo iubet
nos xp̃s mutuũ dare: non tñ ſub vſuris: qꝛ q̃ ſic dat non
ſua dat: ſꝫ aliena tollit. de vno vinculo ſoluit: ⁊ multis alli
gat: ⁊ nõ ppt dei iuſticiã dat: ſꝫ ppt pprium lucrũ. Simi
lis ẽ etiã pecunia vſuraria aſpidis morſui. naꝫ ſicut vene
nũ aſpidis latẽter oia mẽbra corrũpit: ſic vſura oẽs facul
tates conuertit in debitũ. AVG. ad marcel. Obijciũt
aũt quidã q̃ hec chriſti doctrina reipublice morib⁹ nulla
ex parte cõueniat. naꝫ qs inquiũt tolli ſibi ab hoſte ali
quid patiat: vel romane puincie depdatoribus nõ male
velit belli iure rephẽdẽ. Sũt aũt iſta pcepta patiẽtie ſem
per in cordis pparatione retinenda: ipſaqꝫ beniuolẽtia
ne reddat malũ p malo ſemp in voluntate cõplenda eſt.
Agẽda ſũt aũt multa ⁊ cũ inuitis benigna q̃dã aſperita
te plectentes: ac p hoc ſi terrena reſpu. pcepta chriſtiana
cuſtodiat: ⁊ ipſa bella ſiue nõ beniuolẽtia nõ gerentur: vt
ad ipietatis iuſticieqꝫ pacatã i ſocietatẽ victis facilius

ꝯſulať. nã cui licẽtia iniquitatis eripiť vtiliť vinciť: qm̃ nihil ẽ infelicius felicitate peccãtiũ: q̃ penalis nutriť ipunitas: ⁊ mala volũtas velut hoſtis interioꝛ roboꝛať.

Audiſtis quia dictũ ẽ: diliges proximũ tuũ: ⁊ odio habebis inimicuꝫ tuuꝫ. Ego autem dico vobis: diligite inimicos veſtros: benefacite his q oderunt vos: ⁊ orate pro perſequentibus ⁊ calũniantibus vos: vt ſitis filij patris veſtri qui in celis eſt: qui ſolẽ ſuuꝫ oriri facit ſuper bonos ⁊ malos: ⁊ pluit ſuper iuſtos ⁊ iniuſtos. Si enim diligitis eos qui vos diligunt: quam mercedẽ habebitis? Nonne ⁊ publicani hoc faciunt? Et ſi ſalutaueritis fratres veſtros tm̃: quid amplius facitis? Nonne ⁊ ethnici hoc faciũt? Eſtote ergo vos pfecti: ſicut ⁊ pater veſter celeſtis perfectus eſt.

GLO. Docuit dñs ſupꝛa iniuriã inferẽti nõ eẽ reſiſtẽdũ: ſꝫ ad plura pferenda paratũ eẽ: nũc aũt vlteri9 docet iniuriã inferẽtibus ipendendũ eẽ charitatis affectũ ſil' ⁊ effectũ. Et cuꝫ pmiſſa ad cõplementum iuſticie legis ptineãt: ↄueniẽter hoc vltimũ ptinet ad ipletionẽ charitatis: q̃ ſm aplm̃ ẽ legis plenitudo. Dicit ergo: Audiſtis q2 dictũ ẽ: diliges ꝓximũ tuũ. AVG. in pmo de doc. xp̃ia. Q2 aũt nullũ hoiem excepit: qui pcepit ꝓximũ diligere: dñs in parabola ſemiuiui relicti oñdit dicẽs ꝓximũ qui erga illũ extitit miſericoꝛs: vt eũ itelligamus ꝓximũ cui exhibẽdũ eẽ miſericoꝛdie officiũ: ſi indigeret: qđ nulli negandũ eẽ quis nõ videat: dño dicẽte: Bñfacite his q̃ oderũt vos. AVG. de ſer. do. in mõte: Gradũ aũt eẽ in phariſeoꝝ iuſticia: q̃ ad legẽ veterẽ ptineret: hic intelligiť ꝙ multi etiã eos a q̃b9 diligũť oderũt. Aſcẽdit ergo aliquẽ gradũ: q̃ ꝓximũ diligit: ꝙuis adhuc oderit inimicuꝫ. vñ ad hũc deſignãdũ ſubdit: Et odio habebis inimicũ tuũ. Que vox nõ eſt accipiẽda vt iubẽtis iuſto ſꝫ pmittẽtis infirmo. AVG. contra fauſtũ: Quero aũt a manicheis cur ꝓpꝛiũ velint eẽ legis moyſi qđ dcm̃ ẽ antiq̃s: oderis inimicũ tuũ: an ⁊ paul9 nõ dixit hoies quoſdã deo odibiles? Querẽdũ ẽ ergo quõ intelligať: exẽplo dei cui dixit paul9 quoſdã odibiles odio hñdos inimicos: Et rurſus exẽplo dei q̃ facit ſolẽ ſuũ oꝛiri ſup bonos ⁊ malos diligendos inimicos? Hec itaq3 regula ẽ qua ⁊ oderimus inimicũ ꝓpť id qđ in eo malũ ẽ. i. iniquitatẽ: ⁊ diligam9 inimicũ ꝓpť id qđ in eo bonũ ẽ i. rõnabilẽ creaturã. Audito igiť ⁊ nõ intellecto qđ antiq̃s dcm̃ erat: Oderis inimicũ tuũ. ferebanť hoies in hoĩs odiũ: cũ nõ deberẽt odire niſi vitiũ. Hos ergo coꝛrigit dñs cũ ſubdit: Ego aũt dico vobis: diligite inimicos veſtros. vt qui iam dixerat: Nõ veni ſoluere legẽ: ſꝫ implere: Pꝛecipiẽdo vtiq3 vt diligam9 inimicos: cogeret nos intelligẽ quõ poſſem9 vnũ eundẽq3 hoiem ⁊ odiſſe propter culpã: ⁊ diligere propter naturam. GLO. Sed ſciẽdũ ẽ in toto coꝛpe legis nõ eẽ ſcriptũ: Odio habebis inimicũ tuũ. ſꝫ hoc dĩ ꝙtũ ad traditionẽ ſcribarũ: q̃bus viſũ ẽ hoc addẽdũ: q2 dñs pcepit filijs iſrť pſequi inimicos ſuos: ⁊ delere amalech de ſub celo. CHRY. ſup matth. Sicut. n. qđ dictũ ẽ: Nõ ↄcupiſces. nõ dictũ ẽ ad carnẽ ſꝫ ad aiam: ſic in hoc loco: caro quidẽ inimicũ ſuũ diligere nõ põt: aia aũt põt: q2 dilectio vel odiũ carnis in ſenſu ẽ: aie vero i intellectu. Qñ ergo nocemur ab aliquo: ⁊ ſi ſentim9 odiũ: nõ tñ exequi volum9: ↄgnoſce q2 caro nr̃a odit inimicũ: aia vero diligit. GRE. xxi. moꝛa. Inimici aũt dilectio tũc veraciť cuſtodiť cũ nõ de pfectu deijcimur: nec de ruina illi9 letamur. Nõ eni amat aliq̃s quẽ nõ vult eẽ melioꝛẽ: eũq3 ſtãtẽ: voto pſequiť: quẽ cecidiſſe gratulať. Euenire tñ plerũq3 ſolet: vt nõ amiſſa charitate ⁊ inimici nos ruina letificet: ⁊ rurſũ ei9 gľia ſine inuidie culpa cõtriſtet: cũ ⁊ ruente eo quoſdã bene erigi credimus: ⁊ pficiẽte illo pleroſq3 iniuſte oppꝛimi timeamus. Sꝫ ad hoc ſeruandũ ẽ diſcretiõis examẽ: ne cũ nr̃a odia exequimur: fallamur ſub ſpecie vtilitatis aliene. Opoꝛtet etiã pẽſare q̃d debem9 ruine pctõꝛis: ⁊ q̃d iuſticie ferientis. naꝫ cũ pueꝛſũ quenq̃ oĩpotens pcutit: ⁊ cõgaudẽdũ ẽ iuſticie iudicis: ⁊ condolẽdũ miſerie pereuntis. GLO. Qui aũt ſũt cõtra eccleſiaꝫ trib9 modis ei aduerſanť: odio: ṽbis: cruciatu coꝛpoꝛis: ecõtra diligit. vñ dĩ: Diligite inimicos vr̃os: bñfacite. vñ ſequiť: Bñfacite his q̃ oderũt vos. vñ ſequiť: Et oꝛate ꝓ pſequẽ. ⁊ calũ. vos. HIERO. Multi pcepta dei imbecillitate ſua: nõ ſcõꝝ virib9 eſtimãtes: ipoſſibilia putãt eẽ q̃ pcepta ſũt: ⁊ dicũt ſufficẽ virtutib9: nõ odiſſe inimicoſ. cetera diligẽ plus pcipi ꝙ humana nã patiať. Sciendũ ẽ ergo chꝛiſtũ nõ impoſſibilia pcipere: ſꝫ pfecta q̃ fecit dauid in ſaul ⁊ abſalon. Stephanus quoq3 martyr ꝓ lapidãtibus depcatus eſt. Et paulus anathema cupit eſſe ꝓ pſecutoꝛibus ſuis. Hoc aũt ieſus ⁊ fecit: ⁊ docuit dicẽs: Pr̃ ignoſce illis. AVG. in encheridion. Sꝫ pfectoꝝ ſũt iſta filioꝝ dei: quo quidẽ ſe dꝫ ois fidelis extẽdere ⁊ humanũ animũ ad hũc affectũ oꝛãdo deũ: ſecũq3 luctando pducere. Tñ hoc tam magnũ bonũ tãte multitudinis nõ ẽ quãtã credim9 exaudiri: cũ in oꝛone dĩ: Dimitte nobis debita nr̃a: ſicut ⁊ nos di. debi. nr̃is. AVG. de ſer. do. in mõte: Oꝛiť aũt h qõ ꝙ huic pcepto dñi q̃ nos hoꝛtať oꝛare ꝓ inimicis: multe alie ſcripture partes videntur aduerſe: q2 in ꝓphetis inueniunť multe impcationes aduerſus inimicos: vt ẽ illud: Fiãt filij eius pupilli. Sꝫ ſciẽdũ ꝙ ꝓphete ſolẽt figura impcantis futura pdicẽ. Sꝫ illud magis mouet qđ dicit ioãnes: Eſt aũt pctm̃ ad moꝛtẽ nõ ꝓ illo dico vt oꝛet q̃s: aperte. n. oñdit eẽ aliquos fratres ꝓ q̃bus oꝛare nobis nõ pcipit: ꝑ hoc qđ pmittit: Si q̃s ſcit peccare fratrẽ ſuũ: cũ dñs etiã ꝓ pſecutoꝛib9 nos iubeat oꝛare. Nec iſta qõ ſolui põt niſi fateamur aliqua pctã eẽ in fratrib9 q̃ inimicoꝝ pſecutione ſunt grauioꝛa. Nam ⁊ ſtephanus oꝛat ꝓ eis a q̃bus lapidať: q2 nõdum chꝛiſto crediderat. Et aplus paulus nõ oꝛat ꝓ alexãdro q2 frater erat: ⁊ ꝑ inuidentiã fraternitatẽ oppugnãdo peccauerat. Pꝛo quo aũt nõ oꝛas: iaꝫ nõ ↄtra illũ oꝛas. Sꝫ quid agimus de his cõtra quos oꝛatũ a ſãctis accipim9 nõ vt coꝛrigerenť: naꝫ hoc mõ ꝓ ipſis poti9 oꝛatũ ẽ: ſꝫ ad illã vltimã dãnationẽ nõ ſic cõtra dñi traditoꝛẽ ꝑ ꝓphetaꝫ: naꝫ illa pdictio futuroꝝ nõ optatio ſupplicij fuit. Sꝫ ſic in apocalypſi legimus martyres oꝛare vt vindicenť: ſꝫ hic nõ opoꝛtet moueri. Quis enim audeat affirmare vtrũ cõtra ipſos hoies: an cõtra regni pctĩ petierit? Nã ipſa ⁊ iuſticie ⁊ miſericoꝛdie vindicta martyrũ vt euertatur regnũ pctĩ: quo regnãte tanta ꝑpeſſi ſunt. deſtruiť aũt partim coꝛrectione hoium: partim dãnatione pſeuerãtiũ in pctõ. Nõne tibi videť paulus in ſeipſo ſtephanũ vindicaſſe cũ dicit: Caſtigo coꝛp9 meũ: ⁊ in ſeruitutẽ redigo?

AVG. de queſt. no. ⁊ ve. teſta. Vel aie occiſoꝝ clamãt vindicari ſe poſtulãtes: ſic ſãguis abel clamauit de terra nõ voce ſꝫ rõne. Nã ⁊ opus opificẽ laudare dĩ ꝑ hoc ipſũ ꝙ videtẽ ſe oblectat. nõ eniꝫ tã impatiẽtes ſũt ſacti vt vrgeãt fieri qđ ſciũt tpe pfinito futurũ. CHRY. in ho. Vide aũt quot grad9 aſcẽdit: ⁊ qualiť nos in ipſũ virtutis verticẽ ſtatuit. Pꝛimus gradus ẽ: nõ incipe in iuſticiã ſecũdus eq̃lẽ non vindicari: tertius nõ facere vexanti q̃ quis paſſus eſt: quartus exponere ſeipſũ ad patiẽdũ mala: quintus ãplius ſe tribuere ꝙ ille vult qui fecit mala: ſextus non odio habere eũ qui hoc operať: ſeptimus diligere: octauus benefacere: non9 pꝛo ipſo oꝛare. Et quia magnũ erat pceptũ: pclarũ pmiuꝫ ſubdit: ſcilꝫ fieri ſimiles deo. vnde dicit: Vt ſitis filij patris veſtri qui eſt in celis. Siquis eniꝫ pcepta dei cuſtodiat: ⁊ filius dei efficiť: ergo non in natura filius eſt: hic ſcilicꝫ de quo loquiť: ſed arbitrio ſuo. AVG. de ſer. do. in monte: Ex illa autem regula intelligenduꝫ eſt qđ hic diciť: qua ⁊ ioãnes dicit: Dedit eis poteſtatẽ filios dei fieri. Unus eniꝫ naturali-

ter filius

ter filius eſt: nos aũt poteſtate accepta efficimur filij inquãtũ illa q̃ ab eo pcipiunť iplemus. Itaq3 nõ ait. Facite iſta q2 eſtis filij: ſꝫ facite iſta vt ſitis filij. Cũ aũt ad hoc vos vocat: ad ſimilitudinẽ ſuã vocat. vnde ſequiť: Qui ſolem ſuũ facit oꝛiri ſup bonos ⁊ malos: ⁊ pluit ſup iuſtos ⁊ iniuſtos. Poteſt aũt ꝑ ſolem intelligi nõ iſte viſibilis: ſꝫ ille de quo dĩ: Vobis q̃ timetis nomẽ dñi: oꝛiet ſol iuſticie: ⁊ ꝑ pluuiã irrigatio doctrine veritatis quia ⁊ bonis ⁊ malis apparuit ⁊ euãgelizatus ẽ xp̃s. HILA. Vel in baptiſmi ⁊ ſpũs ſacri tribuit ſolem ⁊ pluuiam.

AVG. Vel põt accipi ſol iſte viſibilis ⁊ pluuia q̃ fructus gignunt: q2 iniqui in libꝛo ſapie plangunt: Sol nõ oꝛtus ẽ nobis. Et de pluuia ſpirituali dĩ: Mãdabo nubib9 meis ne pluant ſup eã. Sed ſiue hoc ſiue illud: magna dei bonitate fit q̃ nobis imitãda pcipit: nõ aũt ſolũ ait: Qui facit ſolẽ oꝛiri: ſꝫ addidit: Suuꝫ. i. quem ipſe fecit vt hic admoneremur quãta liberalitate ex pcepto ei9 pſtare debemus: quẽ nõ creamus ſꝫ ex muneribus eius accipimus. AVG. cõtra vincentiũ: Sꝫ ſic iſta dona ei9 laudamus: ita etiã flagella i eos quos diligit cogitemus. vñ nõ ois q̃ pcit amic9 ẽ: nec ois q̃ ṽberat inimicus. Meli9 ẽ. n. cũ ſeueritate diligẽ ꝙ cũ lenitate decipe. CHRYSO. ſuper matthe. Caute aũt dixit: Sup iuſtos ⁊ iniuſtos: nõ ſup iuſtos vt iniuſtos: quia ois bona deus: non ꝓpť hoies dat: ſꝫ ꝓpť ſcõs: ſic ⁊ flagella ꝓpter pctõꝛes: ſꝫ in bonis nõ ſepať pctõꝛes a iuſtis: ne deſperẽt: nec in malis iuſtos a pctõꝛibus ne gloꝛient. Maxime cũ malis bona nõ pſint q̃ male viuẽtes ad piudiciũ ſuũ percipiũt nec bonis mala noceãt: ſꝫ magis pſint ad iuſticie lucrũ.

AVG. in li. i. de ci. dĩ: Nã bon9 tpalib9 bonis nõ extolliť: nec malis frãgit. Mal9 aũt iõ huiuſmõi felicitate puniť: q2 felicitate coꝛrũpiť. Vel iõ iſta tpalia bona ⁊ mala vtriſq3 voluit eſſe cõia: vt nec bona cupidius appetant: q̃ mali habẽ cernunt: nec mala turpiť euitent: quib9 ⁊ boni afficiunť. GLO. Amare aũt amantẽ nature ẽ: inimicũ ṽo amare ẽ charitatis: ⁊ iõ ſequiť: Si. n. diligitis eos q̃ vos diligũt: quã mercedẽ habebitis. ſ. in celo. de his. n. diciť: Recepiſtis mercedẽ veſtrã. Sed tñ hec opoꝛtet facere: illa non omittere. RABA. Si ergo pctõꝛes erga dilectoꝛes ſuos natura duce volunt eẽ bñfici: multomagis vos maioꝛis dilectiõis ſignũ amplecti debetis: etiã nõ amãtes. vñ ſequiť: Nõne ⁊ publicani hoc faciũt. i. qui publica vectigalia exigunt: vel q̃ publica negocia ſeculi vel lucra ſectanť. GLO. Si ṽo ꝓ his tm̃ oꝛaueritis: qui aliqua affinitate vobis ↄiũcti ſũt: q̃d ãplius hꝫ bñficium vr̃m ꝙ infideliũ: vñ ſequiť: Et ſi ſaluta. frẽs ve. tm̃. quid ãplius facietis? Salutatio. n. ẽ quedã ſpẽs oꝛonis. Nonne ethnici hoc faciũt? RABA. i. gẽtiles: nam ethnos grece latine gẽs dĩ: q̃ tales ſũt vt fuerũt geniti. ſ. ſub pctõ.

REMI. Quia ṽo pfectio dilectiõis vltra dilectionẽ inimicoꝝ nõ põt ꝓcedere. iõ poſtq̃ dñs pcepit diligere inimicos ſubiũxit: Eſtote ergo ⁊ vos pfecti: ſic ⁊ pr̃ veſter celeſtis pfectus ẽ. Ipſe quidẽ pfect9 ẽ vt oĩpotẽs: hõ autẽ vt ab oĩpotẽte adiutus. nã ſic qñq3 in ſcripturis ꝓ veritate ⁊ eq̃litate accipiť vt ibi: Sic fui cũ moyſe ita ero ⁊ tecũ. aliqñ aũt ꝓ ſilitudine vt hic. CHRY. ſup matthe. Sicut. n. filij carnales ſimulãt pr̃es i aliquo coꝛpis ſigno: ita filij ſpirituales deũ in ſanctitate.

Attẽdite ne iuſticiã veſtrã faciatis coꝛã hominibus vt videamini ab eis: alioquin mercedẽ nõ habebitis apud patrẽ veſtrũ qui in celis eſt.

GLO. Poſtq̃ chꝛiſtus legẽ quãtũ ad pcepta impleuit: incipit nũc eã adiplere quãtũ ad pmiſſa vt ꝓ celeſti mercede pcepta dei faciam9: nõ ꝓ terrenis que lex pmittebat. Oia aũt terrena ad duo potiſſima reducunť. ſ. ad humanã gloꝛiã: ⁊ ad terrenoꝝ affluentiã: quoꝝ vtrũq3 i lege pmiſſũ eẽ videť. De gloꝛia. n. dĩ i deutero. Faciet te dñs excelſioꝛẽ cũctis gẽtibus q̃ verſanť in terra. De affluẽtia vero tpaliũ ibidẽ ſubdit: Abũdare te faciet dñs in oĩbus bonis. ⁊ ideo dñs hec duo ab intẽtione fideliuꝫ excludit. ſ. gloꝛiã ⁊ terrenoꝝ affluẽtiã. Sꝫ ſciẽdũ ꝙ appetitus gloꝛie ꝓpinqui9 ẽ virtuti. CHRY. ſup matth. Ubi eniꝫ res agitur gloꝛioſa: ibi facili9 inuenit locũ gloꝛiationis occaſio: ⁊ iõ intẽtionẽ gloꝛie pmo dñs excludit. Pꝛe oĩbus. n. vitijs carnalib9 piculoſius hoc eẽ i hoĩbus intellexit: cũ. n. oia mala ſeruos diaboli vexent: cõcupiſcẽtia vane gloꝛie magis vexat ſeruos dei ꝙ ſeruos diaboli. AVG. in li. de ſen. pſpe. Quas etiã vires nocẽdi habeat humane gľe amoꝛ: nõ ſentit niſi q̃ ei bellũ indixerit: q2 etſi cuiq̃ facile ẽ laudẽ nõ cupe dũ negať: difficile tñ ẽ ea nõ delectari cũ offerť. CHRY. ſup matth. Intuere autẽ q̃liter incepit. velut de fera aliq̃ difficile cognita diſputãs: ⁊ apta furari eũ q̃ nõ valde vigilat. Occulte. n. ingrediť ⁊ oia q̃ intus ſũt inſenſibiliť auferť. CHRY. in ho. Et iõ hoc cautius cauẽdũ mandat dicẽs: Attẽdite ne iuſticiã vr̃am faciatis coꝛã hoĩbus. Coꝛ autẽ noſtrũ attẽdẽ debem9: inuiſibilis. n. ẽ ſerpẽs quẽ obſeruare iubemur: ⁊ latenter ingrediť ⁊ ſeduciť. ſꝫ in coꝛde mũdo ſi ſurreptio inimici ſucceſſerit: mox hõ iuſt9 diſcernit: q2 ſpiritu alieno pulſať. Si aũt coꝛ fuerit iniquitatib9 plenũ: ſuggeſtionẽ diaboli nõ facile itelligit. ⁊ iõ pmiſit: Ne iraſceris: Ne cõcupiſcas. q2 q̃ malis iſtis ſubiect9 ẽ: coꝛ ſuũ nõ põt attẽdere. Sꝫ quõ põt fieri vt nõ coꝛã hoĩb9 elemoſynã faciam9: aut ſi fiat quõ nõ ſentiemus? Si. n. in pñte aliquo occurrerit paup: quõ dabit ei abſconſe: ſꝫ educẽdo eũ in ſecreto videť q2 dať. Sꝫ ↄſidera q2 nõ dixit: Ne tm̃ coꝛã hoĩb9 faciatis. ſꝫ addidit: Ut videamini ab eis. Qui ergo nõ iõ facit vt ab hoĩbus videať: etſi coꝛã hoĩbus fecerit: nõ tamen coꝛã hominibus feciſſe videť. qui eniꝫ aliq̃d facit ꝓpter deũ: neminẽ vidit in coꝛde ſuo niſi deũ: ꝓpter quẽ facit: ſic artifex eũ ſemꝑ hꝫ pꝛe oculis: q̃ ſibi opus faciẽdũ ↄmiſit. GREG. Si ergo dantis gloꝛiã querim9: ⁊ publicata nr̃a opera in ↄſpectu illi9 occulta ſeruam9. ſi ṽo ꝑ hoc noſtrã laudẽ ↄſpicim9: foꝛas ab ei9 cõſpectu iaꝫ fuſa ſũt: etiã ſi a multis ignoꝛẽt. ſed valde pfectoꝝ ẽ ſic oſtẽſo ope actoꝛis gloꝛiã q̃rere: vt de illata laude: pꝛiuata neſciãt exultatiõe gaudere: quã infirmi contẽnẽdo nõ ſupant: neceſſe ẽ vt bonũ qđ opanť abſcondãt. AVG. de ſer. do. in monte. In hoc ṽo ꝙ dicit: Ut videamini ab eis. addẽs: apparet hoc eũ ꝓhibuiſſe vt ibi finem nr̃i ꝓpoſiti collocem9. nã ⁊ apľs qui dič: Si adhuc hoĩbus placerẽ: chꝛiſti ſeru9 nõ eſſeꝫ. Alio loco dicit: Ego hoĩbus ꝑ oia placeo. Qđ nõ ideo facit: vt placẽt hoĩbus: ſꝫ deo: ad cuius amoꝛẽ coꝛda hoium volebat ↄuertere ex eo qđ eis placebat: Sic nõ abſurde loq̃reť q̃ diceret: In hoc ope quo nauẽ q̃ro: nõ nauẽ q̃ro: ſꝫ patriã. AVG. de ſer. do. i mõ. Dič aũt: Ut videami ab eis. q2 ſũt q̃dã q̃ ſic faciũt iuſticiã coꝛã hoĩbus vt nõ videanť ab eis: ſꝫ vt ipſa opa videanť: ⁊ gloꝛificeť pr̃ qui in celis ẽ: nõ eniꝫ ſuã iuſticiã deputãt: ſꝫ ei9 cui9 fide viuũt.

AVG. de ſer. do. in mõte: In hoc etiã ꝙ addit: Alioquin mercedẽ nõ habebitis apud patrẽ veſtrũ q̃ in celis ẽ. nihil aliud demonſtrat: niſi illud nos cauere opoꝛtere ne humanã laudẽ ꝓ noſtroꝝ operũ mercede queramus.

CHRY. ſup matth. Quid aũt a deo recipies: qui deo nihil dediſti? Nã qđ ꝓpter deũ fit: deo dať ⁊ ab eo recipiť. qđ aũt ꝓpter hoies fit: in vẽtos effũdiť. Que ẽ autẽ ſapiã res dare ⁊ ṽba vacua cõparare: ⁊ mercedẽ dei cõtẽnere? Vel illũ aſpice a quo laudẽ expectas: qui te ꝓpť deũ facẽ putat: alioquin vituperaret te magis. Ille autẽ q̃ plena q̃dẽ volũtate ꝓpť hoies facit: ille ꝓpter hoies feciſſe videť. Si aũt ꝑ alicui9 coꝛ cogitatõ vana aſcẽdit deſiderãs hoĩbus apparere: aia autẽ intelligẽs cõtradicit: ille nõ ꝓpter hoies feciſſe videť: q2 qđ cogitauit paſſio carnis eſt quod eligit iudicium anime.

Cũ ergo facis elemoſynaꝫ: noli tuba canere

ante te:ſicut hypocrite faciunt in ſynagogis ⁊ vi-
cis vt honorificentur ab hominibus. Amē dico
vobis receperūt mercedem ſuam. Te autē facien
te elemoſynā: neſciat ſiniſtra tua qd faciat dextra
tua:vt ſit elemoſyna tua in abſcondito:⁊ pater tu⁹
qui videt in abſcondito reddet tibi.

AVG de ſer.do in mōte. Gnāliter ſupra dñs iuſticiā
noīauit cū dixit: Attēdite ne iuſticiā vrām:nūc aūt ꝑ par
tes exequit. CHRY.ſup mat. Ponit aūt tria fortia bo
na.ſ.elemoſynā:orationē:⁊ ieiuniū:contra tria mala:ad
uerſus q̄ dñs tētationis bellū ſuſcepit.pugnauit.n.ꝓ no
bis ꝯtra gulā in eremo:cōtra auariciā ſupra monte: con
tra vanā gloriā ſupra tēplū. Eſt ergo elemoſyna q̄ diſper
git:cōtra auaritiā q̄ ꝯgregat:ieiuniū ꝯtra gulā:q2 ē ei cō-
trariū:oratio vº ꝯtra vanā gloriā:q2 cū oē malū ex ma-
lo naſcat:ſola vana gloria de bono ꝓcedit:iō nō deſtrui
tur ꝑ bonū:ſʒ magis nutrit.nullū ergo remediū pōt eſſe
ꝯtra vanā gloriā niſi oratio ſola. AMBRO. Omnis
aūt ſnia diſcipline chriſtiane i miſericordia ⁊ pietate ē: ⁊
iō ab elemoſyna incipit dicēs: Cū ergo facis elemoſynā
noli tuba canere añ te. GLO. Tuba aūt ē ois actus vel
ſermo ꝑ quē opis iactātia demōſtrat:puta q̄ facit elemo
ſynā qñ aliquē videt pñtem: vel intercedēte aliquo:aut
honeſtiori ꝑſone q̄ pōt retribuē:alr aūt non facit. Sʒ et
ſi i loco ſecreto fecerit:eo ꝓpoſito vt laudabilis videat:
tuba ē. AVG. Sic ḡ qḋ dic: Noli tuba canere añ te: ad
hoc reſpicit qḋ ſupiꝰ ait: Attēdite ne iuſticiā vrām faciat
co.ho. HIE. Qui aūt tuba canit elemoſynā faciēs hy-
pocrita ē. Et iō ſubdit: Sic hypocrite faciūt. ISIDO.
Nomē hypocrite tractū ē a ſpecie eoꝝ q̄ i ſpectaculꝭ ꝯte-
cta facie icedūt diſtiguētes vultū vario colore:vt ad ꝑſo
ne quā ſimlant colorē ꝑueniāt:mō i ſpecie viri:mō in fcīe
vt fallāt populū dū in ludis agūt. AVG. de ſer.do.in
monte: Sic ergo hypocrite.i.ſimlatores tanq̄ imitato-
res ꝑſonarū aliarū agūt partes illiꝰ qḋ nō ſūt. nō enim q̄
agit partes agamēnonis:vē ipſe ē: ſʒ ſimlat eū: ſic ⁊ i ec-
cleſiis in oi vita humana q̄ ſe vult videri qḋ nō ē:hypo-
crita ē. Simlat eniʒ ſe iuſtū ⁊ nō exhibet:q̄ totū fructū in
laude hoium ponit. GLO. Et iō ſubdit loca publica
cū dicit: In ſynagogis ⁊ vicis. Et finē intentū cū ſubdit:
Ut honorificent ab hoibꝰ. GREG. xxxii. mora. Sciē
dū vº ē ꝙ ſūt nōnulli:q̄ ⁊ ſanctitatis habitū tenēt: ⁊ pfe-
ctionis meritū exequi nō valēt:quos nequaq̄ credendū
ē inter hypocritarū numerū currere: q2 aliud ē infirmi-
tate:aliud callida ſimulatione peccare. AVG. de ſer.
do.in monte. Tales aūt q̄ ſimulatiōe peccāt:ab inſpecto
reꝰ cordis deo mercedē nō capiūt:niſi fallacie ſuppliciū.
⁊ iō ſubdit: Amē dico vobis receperūt mercedē ſuam.

HIERO: Nō dei mercedē:ſʒ ſuā. Laudati.n. ſunt ab
hoibus:quoꝝ cauſa exercuere virtutes. AVG. de ſer.
do.in monte: Hoc aūt reſpicit ad illud qḋ ſupra poſuit:
Alioqn mercedē nō habebitis apḋ pſem vrm. Sic ḡ nō
quō illi elemoſynā facias:ſʒ quō faciēda ſit iubet ꝯuenie
ter cū dic: Te aūt faciēte ele.neſ.ſini.tua:qd fa. dex.tua.

CHRY. in ho. Hoc aūt ꝑ ſupabūdātiā dixit:ac ſi dicat:
Si poſſibile eſt teipſum ignorare: ⁊ ipſas manus latere
poſſibile eſſet: ſtudioſiſſimū ē tibi. CHRY. ſup mat.
Apli aūt interptant in li.canonū ſic: Dextera ē ppls chri
ſtianus:q̄ ē ad dexterā chriſti. Siniſtra aūt ē ois ppls q̄
ē ad ſiniſtrā. Hoc ergo dicit ne chriſtiano elemoſynā faciē
te q̄ eſt dextera infidelis aſpciat qui ē ſiniſtra. AVG.
de ſer.do.in monte: Sʒ ſm hoc videbit nulla eſſe culpa
velle placere fidelibus:cū tñ in quorūlibet hoium laudē
finē boni opis ꝯſtituere ꝓhibeamur. Ut aūt te imitētur
quibus facta tua placuerūt nō tñ fidelibꝰ:ſʒ etiā infide-
libus exhibendū ē. Si aūt vt alii dicūt: ſiniſtrā inimicuʒ
putaueris:vt neſciat inimicus tuus cū elemoſynā facis:
cur ipſe dñs inimicis iudeis circūſtantibus miſericordi
ter ſanauit hoies: Deide quō cū ipo inimico faciem⁹:vt
illḋ ipleam⁹ ꝑceptū: Si eſurierit inimicus tu⁹ ciba illū.
Tertia opinio ē ridēda eoꝝ q̄ dicūt ſiniſtre noie vxorē
ſignificari:vt qm̄ in re familiari tenaciores pecuniarū ſo
lēt ēē femine:lateat eas cū aliqd viris alienis impendūt
ꝓpt domeſticas lites. Nō aūt ſolis viris hoc ꝑceptū da
tū ē:ſʒ etiā feminis. cui ergo ſiniſtre iubet femina occulta
re opus miſericordie ſue:an etiā vir ſiniſtra erit femine:
ꝙ ſi qſpiā putat:cū ꝑceptū ſit talibꝰ vt ſe inuicem bonis
moribus lucrifaciāt:nō ſibi debēt occultare bona opera
ſua:nec furtiua faciēda ſūt vt ꝓmereat deꝰ. ꝙ ſi occultan-
dū ē aliqd ꝙ diu alterius infirmitas id equo animo non
pōt ſuſtinere: ꝙuis nō illicite fiat:nō tñ femina ꝑ ſiniſtrā
ſignificari facile apparet totiꝰ capituli ſignificatione. Et
etiā qm̄ ſiniſtrā vocet: qḋ eniʒ in hypocritis culpatū eſt:
ꝙ.ſ.laudes hoium q̄rūt:hoc tñ facere vetaris. q̄propter ſi
niſtra videt ſignificare delectationē laudis: dextera autē
ſignificat intētionē implēdi ꝑcepta diuina. Cū ergo ꝯſciē
tie faciēdi elemoſynā miſcet ſe appetitio laudis hūane:
fit ſiniſtra ꝯſcia dextre. Neſciat ergo ſiniſtra.i. nō ſe mi-
ſceat conſcientie tue laudis humane appetitio. Dñs autē
nr̄ multo magis ꝓhibet ſolā ſiniſtrā in nobis operari:ꝙ eā
miſceri opibꝰ dextre. Quo aūt fine hoc dixerit: oñdit cū
ſubdit: Ut ſit elemoſyna vrā in abſcōdito.i. in ipſa bona
ꝯſcia:q̄ humanis oculis demōſtrari nō pōt:nec vbis ape
riri:quandoquidē multi multa mentiunt. Sufficit aūt ti-
bi ad ꝓmerendū ꝑmiū ipſa conſciētia:ſi ab eo expectas
ꝑmiū:q̄ ſolꝰ ꝯſcie inſpector ē. Et hoc eſt qḋ ſubdit: Et pr̄
tuus q̄ vi.in abſcon.reddet tibi. Multa latina exēplaria
hñt: Reddet tibi palā. CHRY. ſup matth. Impoſſibi
le ē.n.vt opus bonū hois in abſcondito dimittat deꝰ: ſʒ
in hoc ſeculo manifeſtat ⁊ illo glorificat:q2 glīa dei: ē ſic
⁊ diabolus manifeſtat malū:in quo malicie eius virtꝰ oñ
dit. Propter aūt publicat deꝰ oē bonū in ſclo illo:cuius
bona nō ſūt cōia bonis ⁊ malis. iō cuicūq3 illic bene fe-
cerit deus:manifeſtū eſt ꝓ mercede iuſticie ſue meruit il
lud. Merces aūt iuſticie in hoc ſclo manifeſta nō ē: quia
hic nō ſolū boni ſʒ etiā mali ſūt diuites. AVG. de ſer.
do.in mōte: Sʒ in grecis exēplaribꝰ q̄ ꝓpria ſūt nō inue-
nimus Palā. CHRY. in homi. Si ergo vis habere in
ſpectores eorū q̄ facis: ecce habes nō ſolū angelos aut
archangelos:ſʒ deū vniuerſoꝝ. CA.VI.

Cum oratis non eritis ſicut hypocrite q̄
amant in ſynagogis ⁊ in angulis platea
rū ſtantes orare:vt videant ab hoibus:
amen dico vobis receperunt mercedem ſuā. Tu
autē cuʒ oraueris:intra i cubiculū tuuʒ: ⁊ clauſo
oſtio ora patrem tuū in abſcondito:⁊ pater tuus
qui videt in abſcondito reddet tibi.

Salomon dicit ante orationē prepara animam tuam.

CHRY. ſup matth. Qḋ quidē facit q̄ faciens elemo-
ſynā venit ad orōnē:bona eniʒ opa excitant fidē cordis
⁊ dant ꝯfidentiā anime apud deū orādi. Ergo elemoſy-
na ꝑparatio ē oratiōis: ⁊ idē dñs poſt elemoſynā conue
nient de oratiōe nos iſtruit. AVG. de ſer.do.in mōte:
Nō aūt hoc monet nūc vt oremus ſʒ quō orem⁹: ſic nec
ſuperius vt faciam⁹ elemoſynā:ſʒ quo animo faciam⁹.

CHRY. ſup matth. Eſt aūt oratio quaſi quoddā ſpiri
tale tributū qḋ anima offert deo de viſceribꝰ ſuis. Quā
to ergo glorioſior ē:tāto cautior ē ſeruāda:ne ꝓpt hoies
facta vileſcat: ⁊ iō dicit: Cū oratis nō eritis ſicut hypo-
crite. CHRY. in ho. Hypocritas vocat:q̄ deū ſe fingē
tes orare hoies circūſpiciūt. ⁊ ideo ſubdit: Qui amant i
ſynagogis orare. CHRY. ſup matth. Puto aūt nō ad
locū hoc refert dñs:ſed ad ꝓpoſitū orātis:in conuētu.n.
fideliū orare laudabile ē:ſic dictū ē: In eccleſiis benedi-
cite deū.

Qui ergo ſic orat vt ab hoibus videat:nō deū
aſpicit ſʒ homines. ⁊ ideo quātū ad propoſitū ſuū in ſy
nagoga orat. Cuius autē orantis mens ſolū aſpicit deū:
quāuis in ſynagoga oret:tñ apud ſe in ſecreto videt ora-
re. Sequit: Et in āgulis plateaꝝ:vt videant abſcōſe: orāt.
Et ſic dupliciter laudant: ⁊ q2 orant: ⁊ q2 abſconſe orant.

GLO Uel anguli plateaꝝ ſūt vbi via ꝑ trāſuerſū greſ
ſū ducit: ⁊ q̄driuiū reddit. CHRY. ſup matth. Eo er-
go ꝓpoſito in conuētu vetat orare vt a cōuētu videat. vñ
ſubdit: Ut videant ab hoibus. Orās ergo nihil nouū fa
ciat qḋ aſpiciāt hoies: vel clamādo vel pectus ꝑcutiēdo
vel manus extēdēdo. AVG. de ſer.do. Non autē vide
ri ab hoibus nefas ē:ſʒ ideo hoc agere vt ab hoibus vi
dearis. CHRY. in ho. A vana eniʒ gloria vbiq3 eruī
bonū ē:maxime aūt in orōne:ſi.n. in hoc cogitationibus
circūferimur. ſi ad orandū ingreſſi fuerimus:hāc hñtes
egritudinē: q̄liter intelligemus ea q̄ a nobis dicunt: AV-
GV. de ſer.do. Sic etiā fugiendū eſt hoium ſcientiaꝝ:ſi
hoc animo aliqd fiat vt fructus expectet placēdi hoibus
vnde ſubdit: Amen dico vobis receperūt mercedē ſuā.

CHRY. ſup matth. Unuſquiſq3.n. vbi ſeminat:ibi me-
tit. Unde qui ꝓpt hoiem orāt nō ꝓpt deū:ab hoibus nō
a deo laudant. CHRY. in ho. Dicit aūt: Receperunt.
q2 deus retributionē que ē ab ipſo tribuere vellet:illi an
te eam q̄ ē ab hoibus vſurpāt. Quō aūt orādū ſit ſubiū
git dicens: Tu aūt cū ora. intra in cubi.tuū: ⁊ clau. oſtio
ora pa.tuū in abſcondito. HIERO. Hoc ſimpliciter in-
tellectum erudit auditorem vt vanā orādi gloriā fugiat.

CHRY. ſup matth. Ut nemo ſit ibi niſi ille q̄ erat: ⁊ il
lū quē orat. Teſtis.n. orantē grauat:nō adiuuat. CY-
PRI. de orōne dñica: In abditis etiā locis orare magis
ꝯuenit fidei:vt ſciamus dñm vbiq3 eē pñtem ⁊ maieſta-
tis ſue plenitudine occulta penetrare. Poſſumꝰ etiā intel
ligere ⁊ oſtiū domꝰ os corporis:vt nō clamoſa voce ore
mus deū:ſʒ tacito corde ꝓpter tria. Primo q2 deus non
voce clamoſa pulſandus ē:ſʒ cōſcia recte placādus: qui
ē cordis auditor. Secūdo q2 ſecretas orōnes tuas non
oʒ alteꝝ ſcire:niſi te ⁊ deū. Tertio q2 clamoſe orās alteꝝ
iuxta te nō ꝑmitti orare. EX COLPA. Cū ſūmo etiā ē
orādū ſilentio:vt ipos q3 inimicos nr̄os: q̄ orantibꝰ nob
maxime inſidiant lateat nr̄e petitiōis intentio. AVG.
de ſer.do.i mōte: Uel ꝑ cubicula nr̄a ſunt intelligēda cor
da nr̄a: de q̄bus dr̄: Que dicitis in cordibꝰ vr̄is: ⁊ in cu-
bilibꝰ veſtris ꝯpungimini. Oſtiū ē carnalis ſenſus: foris
ſūt oia tpalia: q̄ ꝑ ſenſū cogitatiōes nr̄as penetrāt: ⁊ tur-
ba vanoꝝ phantaſmatū orātibꝰ obſtrepūt. CYPRI.
de orōne dñica: Que aūt ſegnitia ē alienari ⁊ capi ineptis
cogitatiōibus ⁊ ꝓphanis cū dñm deꝑcaris: q̄ſi ſit aliud
qḋ magis debeas cogitare ꝙ cū deo loq̄ris. Quō te au-
diri a deo poſtulas: cū teipſū nō audias: hoc ē ab hoſte
nō cauere: hoc ē deū negligētia orōnis offendē. AVG.
de ſer.dñi: Claudendū ē ergo oſtiū.i. carnali ſenſui reſi-
ſtendū: vt oratio ſpiritalis dirigat ad patrē: que fit i in-
timis cordis vbi orat pater ad in abſcondito. vñ ſequit:
Et pater tuus qui videt in abſcondito reddet tibi. RE
MI. Et eſt ſenſus: Sufficiat tibi vt ille ſolꝰ nouerit tuā
orōnē q̄ oium corda nouit occulta: q2 ipe q̄ eſt inſpector
erit exauditor. CHRY. in ho. Nō aūt dixit: Grati da
bit:ſʒ Reddet tibi. Eteniʒ debitorē ſeipſū tibi cōſtituit.

Orantes autem nolite multum loqui: ſicut
ethnici faciunt. Putant enim ꝙ in multiloquio
exaudiant. Nolite ergo aſſimilari eis. Scit enim
pater veſter quid opus ſit vobis: añq3 petatis eū

AVG. de ſer. do.in mōte: Sic hypocritaꝝ ē ꝑbere ſe
ſpectandos in orōne quoꝝ fructꝰ ē placē hoibus: ita eſt
ethnicoꝝ.i. gētiliū in multiloqo ſe putare exaudiri ⁊ iō
ſubdit: Orātes aūt noli. mul. loq̄. EX COLPA. Fre-
quēter eniʒ ſʒ breuiter ē orandū: ne imorātibꝰ nobis inſere
re aliquid noſtro cordi inſidiator poſſit inimicus. AV
GV. ad probā: Nō tñ vt qdā putāt: hoc orare in multilo
quio ſi diutius oret. Aliud ē ſermo multꝰ: aliud diutur-
nus affectꝰ. Naʒ ⁊ de ipſo dño ſcriptū ē: ꝙ ꝑnoctauerit
in orando: ⁊ ꝓlixius orauerit: vt nobis ꝑberet exēpluʒ.
Dicunt fratres in egypto crebras qdē habere orationes:
ſʒ eas tñ breuiſſimas ⁊ rapti i quodāmō iaculatas: ne illa
vigilanter erepta q̄ orāti plurimū ē neceſſaria ꝑ ꝓductio
res moras hebetet intentio: ac ꝑ hoc ipſi ſatis oñdunt
hāc intētionē ſic eſſe obruendā ſi ꝑdurare nō pōt: ita ſi ꝑ
durauerit: non cito eſſe rūpendam. Abſit aūt ab oratiōe
multa locutio: ſʒ nō deſit multa ꝑcatio ſi feruēs ꝑſeuerat
intētio: nā multū loqui ē in orando rem neceſſariaʒ ſup-
fluis agere verbis. Multū aūt ꝑcari ē eū quē precamur
diuturna cordis excitatiōe pulſare: nā plerūq3 hoc nego
ciū plus gemitibus ꝙ ſermonibus agit: plus fletu ꝙ affa
tu. CHRY. in ho. Diſſuadet igit ꝑ hoc inanē locutio-
nē in orando: puta cū non petimus decentia a deo: potē-
tatus ⁊ glīas: inimicos ſupare: ⁊ pecuniarū abūdantiā.
Iubes ergo hic non longas orōnes facē. Longas aūt di
co non tpe: ſʒ multitudine eoꝝ q̄ dicunt: ꝑmanere tamē
oportet eos q̄ petūt. Orationi eniʒ ait apls inſtantes. nō
tñ iubet decē miliū verſuū orōnē ꝯponere ⁊ cordetenus
enūciare: qḋ occulte inſinuat: cū dixit: Nolite multū lo-
qui. GLO. Dānat aūt multiloquiū orōnis veniēs de in
fidelitate. vñ ſequit: Sicut ethnici faciūt. Gentilibꝰ enim
erat neceſſaria verborū multiplicitas: ꝓpt demones q̄
neſcirēt quid illi peterēt: niſi illoꝝ verbis inſtructi. vñ ſe-
quit: Putāt.n. ꝙ in multiloquio ſuo exaudiant. AVG.
de ſer.do. i mōte: Et reuera omne multiloquiū a gētilibꝰ
venit: q̄ exercēde lingue potiꝰ ꝙ mūdando aio dant ope
rā: ⁊ hoc ſtudii genus etiā ad deū ꝑce flectendū transfer-
re conant. GREG. xxxiii. mora. Sed veraciter orare
ē amaros in cōpunctione gemitus ⁊ non cōpoſita verba
reſonare. Et iō ſubdit: Nolite ergo aſſimlare eis. AVG.
de ſer.do.in mōte: Si eniʒ verba multa ad id ꝓferuntur
vt inſtruat ignarus: qd eis opus ē ad rerū oium ꝯditorē
vñ ſequit: Scit.n. pater veſter qd opꝰ ſit vobis añq̄ pe-
tatis eū. HIERO. Cōſurgit aūt in hoc loco q̄dam he
reſis phoꝝ quorūdā dogma ꝑuerſū dicētiuʒ: Si nouit
deus qd oremus: ⁊ anteq̄ petamus ſcit quo indigeam⁹
fruſtra ſcienti loq̄mur. Quibꝰ rñdendū ē nō narratores
eē: ſed rogatores. Aliud ē.n. narrare ignorāti: aliud pete
re ſciēti. CHRY. in ho. Nō ergo orās vt doceas: ſed
flectas vt familiaris efficiaris cōtinuitate interpellatio-
nis: vt humilieris: vt rememoreris pctōꝝ tuoꝝ. AVG.
de ſer.do.in monte: Nec etiā verbis nos agere debem⁹
apud deū ⁊ vt impetremus qḋ volumus: ſʒ rebus quas
animo gerimus: ⁊ intentione cogitatiōis cū dilectiōe pu
ra ⁊ ſupplici affectu. AVG. ad probā: Sed iō ꝑ certa
interualla temporū etiā verbis rogamꝰ deū: vt illis rerū
ſignis noſipſos āmoneamus: quātūq3 in hoc deſiderio
ꝓfecerimus: nobiſipſis inoteſcamꝰ: ⁊ ad hoc augenduʒ
noſipſos acrius excitemꝰ ne variis curis qḋ tepeſcere ce
perat: oino frigeſcat ⁊ penitus extinguat: niſi crebriꝰ in-
flāmetur. Nobis ergo neceſſaria ſūt vba: q̄bus cōmoue
amur: ⁊ inſpiciamus qd petamꝰ: nō quibꝰ dñm ſeu docē
dū ſeu flectendū eſſe credamus. AVG. de ſer.do.i mō-
te: Sed rurſus q̄ri pōt ſiue rebus ſiue verbis orādū ſit:
qd opus ſit ipſa orōne ſi deus iā nouit qḋ nobis neceſſa-
riū ſit: niſi q2 ipſa oratiōis intētio cor noſtrum ſerenat ⁊
purgat: capaciuſq3 efficit ad excipiēda diuina munera: q̄
ſpūaliter nobis infundunt. Nō.n. ambitione precū nos
exaudit deus q̄ ſemꝑ paratus ē dare ſuā lucē: ſed nos nō
ſemꝑ parati ſumꝰ accipe cuʒ inclinamur in alia. Fit ergo
in oratione conuerſio cordis ad deum: ⁊ purgatio iterio
ris oculi cum ea que cupiebant: tpaliter excluduntur: vt
acies cordis ſimplicis ferre poſſit ſimplicē lucē: ⁊ in ea
manere cū gaudio quo beata vita ꝑficitur.

Sic ergo vos orabitis: Pat noſter q̄ es i celis

GLO. Inter ſalutaria monita ⁊ diuina quibus cōſulit credētibus formā orādi ꝓpoſuit: ⁊ orōnes cōpoſuit breuibus verbis: vt ſit fiducia cito annuēdi: qḋ breuit vult rogari. vñ dicit: Pater nr̄ q̄ es i celis. CYPRI. de orōne dñica: Qui fecit viuē: docuit ⁊ orare: vt dū3 oratione quā filius docuit apud patrē loquimur: facilius audiamur. Amica ⁊ familiaris oratio eſt dñm de ſuo rogare: agnoſcat pater filij ſui verba cū p̄cē facim⁹: ⁊ cū ipſū habeam⁹ aduocatū apud patrē ꝓ pc̄tis nr̄is: qñ pc̄tōres ꝓ delictis noſtris petimus: aduocati nr̄i verba ꝓmamus.

GLO. Nō tñ his ſolis verbis orat: ſ3 ⁊ alijs ſub codē ſenſu ꝯceptis quibus cor nr̄m accendit. AVG. de ſer. dñi in monte: Cū aūt in omni deꝓcatione beniuolētia cōciliāda ſit eius quē deꝓcamur: deinde dī q̄d deꝓcemur ꝑ laudē illius ad quē oratio dirigit: ſolet beniuolētia conciliari: ⁊ hoc in orationis p̄ncipio poni ſolet. In quo dñs nr̄ nihil aliud nos dicē iuſſit niſi Pater nr̄ q̄ es in celis: Multa quidē dicta ſūt in laudē dei: nuſq̄ tñ inuenit p̄ceptū pp̄lo iſrael vt dicerēt Pater nr̄: ſ3 ē eis inſinuatus vt dñs tanq̄ ſeruis. ſ3 de pp̄lo xp̄iano apl's dicit: q̄ ſpm̄ adoptionis accepit: in quo clamam⁹: Abba pater. qḋ nō ē meritor̄ noſtror̄: ſ3 gr̄e quā in orōne ponim⁹: cū dicimus. Pat: quo noīe ⁊ charitas excitat. Quid eni3 charius d3 eſſe filijs q̄ pr̄: ⁊ ſupplex affectus cū homines dicūt deo: Pater nr̄. ⁊ q̄dā imperādi p̄ſuppoſitio. Quid iā3 nō det filijs petētibus: cū hoc ipſū an dederit vt filij eſſent. Poſtremo quāta cura animū tāgit vt q̄ dicit: Pr̄ nr̄. tāto p̄ie nō ſit indign⁹. Admonent etiā hinc diuites: vel genere nobiles cū facti fuerint chriſtiani: nō ſupbire aduerſus paupes vel ignobiles: qm̄ ſimul dicūt deo: Pr̄ nr̄: qḋ nō pn̄t pie ac vere dicē niſi ſe frēs eē cognoſcāt.

CHRY. in ho. Qḋ eni nocumētū ē ex inferiori cognatiōe: cū ſm ſupiorē oēs ſimus copulati: q̄ etiā patrē dixit ⁊ pc̄tōꝝ remiſſionē ⁊ adoptionē ⁊ hēditatē ⁊ fraternitatē q̄ eſt ad vnigenitū: ⁊ ſpūs largitionē ꝑ vnā hāc ꝯfeſſus ē nūcupationē. Nō. n. poſſibile ē uocare deū patrem niſi eū qui ē oibus iſtis bonis potit⁹. Dupl'r orantiū igit erigit ſenſū ⁊ dignitate eius q̄ inuocat: ⁊ magnitudine beneficior̄ quibus orās potitus ē. CYPRI. de orōne dñica: Nō aūt dicim⁹: Pater meus: ſ3 Pr̄ nr̄: q2 pacis ⁊ vnitatis magiſter noluit ſigillatim ⁊ p̄uatim p̄cē fieri: vt q̄s cū p̄ecat: ꝓ ſe tm̄ p̄cetur. Publica eni3 ē nobis ⁊ cōis oratio ⁊ qñ oramus: nō ꝓ vno tm̄: ſed ꝓ populo toto oramus: q2 totus pp̄ls vnū ſumus. Sic eni3 vnū orare ꝓ omnibus voluit: quō in vno oēs ipſe portauit. CHRY. ſuper matth. Pro ſe eni3 orare neceſſitas cogit: ꝓ altero aute3 charitas fraternitatis hortat. Dulcior aūt eſt ante deu3 orō: nō quā neceſſitas trāſmittit: ſ3 quā charitas fr̄nitatis cōmēdat. GLO. Dī etiā Pater nr̄: qḋ cōe ē oibus: non pr̄ meus: qḋ ſoli xp̄o ꝯuenit: q̄ ē fili⁹ ꝑ naturā. CHRY. ſup matth. Addit autē: Qui es in celis. vt ſciamus nos habere patrē celeſtē: ⁊ erubeſcāt ſe terrenis reb⁹ ſubſternere qui patrē hn̄t in celis. EX COL PA. Et vt ad illā regionē in qua patre3 noſtrū cōmorari fatemur: ſūmo deſiderio ꝑperemus. CHRY. in ho. In celis ergo cū dicit: non illic deū cōcludēs hoc ait: ſed a terra abducēs orantem: ⁊ excelſis regionib⁹ affigens. AVG. de ſer. dñi in monte: Uel dī eē in celis. i. in ſanctis ⁊ iuſtis: non enim ſpacio locor̄ cōtinet deus. Sūt quidē celi excellētia mūdi corpora ⁊ ſi in eis locus deſ ē credat: melioris meriti ſūt aues quarū vita ē deo vicinior. Nō autē ē ſcriptū: Prope eſt dñs celſis hoibus: aut eis q̄ in montib⁹ habitāt: ſed cōtritis corde. Sed ſicut terra appellatus eſt pc̄tōr: cui dictū ē: Terra es: ⁊ in terrā ibis. ſic celū iuſtus ecōtrario dici pōt. Recte ergo dī: Qui es in celis. Tantu3 eni3 ſpiritaliter intereſſe videt int̄ iuſtos ⁊ pc̄tōres: quantū corporaliter int̄ celū ⁊ terra3: Cui⁹ rei ſignificāde gratia orātes ad orientē ꝯuertimur vnde celū ſurgit: nō tanq̄ deus ibi ſit ceteras mūdi deſerēs partes: ſ3 vt admoneat animo3 ad naturā excellentiorē ſe cōuertere. i. ad deū cū corp⁹ ei⁹ qḋ trenū eſt: ad corp⁹ excellētius. i. ad corp⁹ celeſte cōuertit. Conuenit etiā vt oium ſenſibus ⁊ paruulor̄ ⁊ magnor̄ bene ſentiat de deo. ⁊ ideo q̄ nondū pn̄t aliquid corporeū cogitare: tolerabilior eſt illor̄ opinio

Sanctificetur nomen tuum.

AVG. Dictū ē quis ſit qui petit: ⁊ vbi habitet. Ia3 videam⁹ q̄ ſint petēda. Primū aūt omniū q̄ petunt: hoc ē: Sāctificet nomē tuū. qḋ nō ſic petit: q̄ſi nō ſit ſcm̄ dei nomē: ſ3 vt ſcm̄ habeat ab hoibus. i. ita inoteſcat de⁹ vt nō eſtimet aliquid ſanctius. CHRY. in ho. Uel rogare iubet orantē ꝑ nr̄am glificari vitā: ac ſi dicat: Ita fac nos viuere: vt ꝑ nos vniuerſa te glorificēt. ſāctificet. n. idē ē qḋ glorificet: Digna ē aūt deū deꝓcantis oratio nihil petere ante patris gloriā: ſ3 oia ei⁹ laudi poſtponere. CYPRI. Uel aliter: Nō optam⁹ deo vt ſanctificet orōnibus nr̄is: ſed vt nomē ei⁹ ſāctificet in nobis. Quis eni3 ipſe dixit: Sācti eſtote: q2 ego ſcūs ſū. id petimus ⁊ rogam⁹: vt q̄ in baptiſmo ſāctificati ſum⁹: in eo qḋ eē cepimus pſeueremus. AVG. de pſeuerātia: Cur aūt pſeuerātia iſta poſcit a deo ſi vt pelagiani dicūt: nō datur a deo. An ⁊ iſta irriſoria petitio ē: cū id ab eo petit: qḋ ſcitur nō ipſū dare: ſ3 ipſo nō dante eē in hois prāte. CYPRI. Et hoc etiā vt ſāctificemur: quotidie deꝓcamur. Opus enim eſt nobis cōtinua ſāctificatione: vt q̄ quotidie delinq̄mus: delicta nr̄a ſāctificatione aſſidua purgemus.

Adueniat regnum tuum.

GLO. Congrue ſequit vt poſt adoptionē filior̄ regnū petam⁹: qḋ filijs debet. Uñ ſequit: Adueniat regnū tuū. AVG. de ſer. do. in mōte: Quod nō ita dictū ē: q̄ſi de⁹ nūc nō regnet etiā in terra: ſemp̄q3 in ea regnauerit. Adueniat ergo accipiendū ē: vt manifeſtet hoibus. nulli aūt licebit ignorare regnū dei. Cū eni vnigenit⁹ nō ſolū intelligibiliter: ſ3 etiā viſibilit̄ venerit iudicare viuos ⁊ mortuos: tūc aūt eſſe futurū iudiciū dīē dñs docet: cū euangeliū p̄dicatū fuerit in oibus gētibus: q̄ res ꝑtinet ad ſāctificationē nois dei. Uel gn̄alit̄ ꝓ toti⁹ mūdi petit regno vt diabol⁹ in mūdo regnare deſiſtat: vel vt in vnoquoq3 regnet deus: ⁊ nō regnet pc̄tm̄ i mortali hominum corpe. CYPRI. Uel nr̄m regnū petim⁹ aduenire a deo nob repromiſſū ⁊ chriſti ſāguine acq̄ſitū: vt q̄ in ſclo an̄ ſeruiuimus: poſtmodū xp̄o dn̄ante regnem⁹. AVG. ad p̄bā: Regnū nāq3 dei veniet ſiue velim⁹ ſiue nolim⁹. S3 deſideriū nr̄m ad illud regnū excitam⁹: vt nobis veniat: atq3 in eo regnem⁹. EX COL PA. Uel q2 nouit ſcūs teſtimonio conſcie ſue cū apparuerit regnū dei: ei⁹ ſe futuru3 eē ꝯſortē. HIERO. Attendēdū aūt q̄ grādis audacie ſit: ⁊ pure ꝯſcie poſtulare regnū dei: ⁊ iudiciū nō timere. CYPRI. Pōt etiā ⁊ ipſe xp̄s eē regnū dei: quē venire quotidie cupim⁹: cui⁹ aduēt⁹ vt cito nobis repn̄tet optam⁹. nā cū reſurrectio ip̄e ſit q2 in ipſo reſurgim⁹: ſic ⁊ regnū dei pōt itelligi: q2 i illo regnaturi ſum⁹. Bn̄ aūt regnū dei petim⁹. i. celeſte: q2 ē ⁊ terreſtre regnū. ſ3 q̄ renūciauit iā ſclo: maior ē etiā honorib⁹ eius ⁊ regno. Et iō q̄ ſe deo ⁊ xp̄o dedicat: nō trena: ſ3 celeſtia regna deſiderat. AVG. de pſeuerātia: Cū aūt petit: Adueniat regnū: q̄d orāt q̄ iā ſācti ſūt: niſi vt i ea ſāctitate q̄ iā illis data ē pſeuerēt. Neq3. n. alit̄ veniet dei regnū: qḋ his q̄ pſeuerāt vſq3 in finē: certū ē eſſe venturū.

Fiat voluntas tua: ſicut in celo ⁊ in terra.

AVG. In illo btitudinis regno vita btā p̄ficiet i ſanctis: ſic nūc: in celeſtib⁹ angel'. Et iō poſt illā petitionē qua dicim⁹: Adueniat regnū tuū. ſequit: Fiat volūtas tua: ſicut in celo ⁊ in terra. i. ſicut in angelis q̄ ſūt i celo volūtas tua fit: vt te pfruant: nullo errore obnubilāte cor̄ ſapia3 nulla miſeria ipediente cor̄ btitudinē: ita fiat in ſanctis tuis qui

ſūt q̄ in terra ſūt: ⁊ de terra quantu3 ad corpus attinet facti ſunt. Itē fiat volūtas tua. recte intelligit: obediatur p̄ceptis tuis ſic in celo ⁊ in t̄ra. i. ſic ab angelis ita ab hoibus: nō q̄ ipi faciāt vt velit de⁹ ſ3 q2 faciūt qḋ ille vult. i. faciūt ſm voluntatē ei⁹. CHRY. in ho. Uide aūt cōſequētiā optimā. q2. n. ꝯcupiſcē docuit celeſtia ꝑ hoc qḋ dictū ē: Adueniat regnū tuū. añq̄ ad celū ꝑueniat: ipſam terrā iuſſit fieri celū ꝑ hoc q̄ dicit: Fiat volūtas tua ſicut in celo ⁊ in t̄ra. HIERO. Erubeſcant aūt ex hac ſnīa qui quotidie ruinas in celo fieri mentiunt. AVG. de ſer. do. in mōte: Uel ſicut in celo ⁊ in terra. i. ſic in iuſtis ita i pc̄tōrib⁹: tāq̄ ſi dicēt: ſic faciūt volūtatē tuā iuſti: ita etia3 pc̄tōres: vt ad te conuertant: ſiue ita vt ſua cuiq̄ tribuant. qḋ fiet extremo iudicio. Uel ꝑ celū ⁊ terrā accipiamus ſpm ⁊ carnē. Et qḋ dicit apl's: Mēte ſeruio legi dei. videam⁹ factā dei volūtatē in ſpū. In illa aūt immutatione que ꝓmittit iuſtis. Fiat volūtas tua ſic in celo ⁊ in terra. i. ſicut ſpūs nō reſiſtit deo: ita ⁊ corp⁹ nō reſiſtat ſpūi: Uel Sicut in celo ⁊ in terra. i. ſic in ipſo ieſu chriſto: ita ⁊ i eccleſia tanq̄ in viro patris voluntatem impleuit: ita ⁊ in femia q̄ illi deſponſata ē. Celū. n. ⁊ terra cōueniens intelligit q̄ſi vir ⁊ femina: qm̄ terra celo fecūdante fructifera ē. CYPRI. Nō ergo petim⁹ vt deus faciat qḋ vult: ſed vt nos facē poſſim⁹ qḋ de⁹ vult: qḋ vt fiat in nobis op⁹ ē dei volūtate. i. op̄e eius ⁊ ꝓtectione: q2 nemo ſuis virib⁹ fortis ē: ſ3 dei miſericordia tutus. CHRY. in ho. Uirtus. n. nō eſt nr̄i ſtudij ſolū: ſ3 ſuperioris gr̄e. Rurſū aūt hic orōnē ꝓ orbe terrarū cuilibet noſtrū iniūxit. Neq3. n. dixit: Fiat volūtas tua in me vel in nobis: ſ3 vbiq3 terrar̄: vt ſoluat error: ⁊ plantet veritas: ⁊ expellat malicia: ⁊ reuertatur virtus. ⁊ ſic iam nō differt celū a terra. AVG. de bono pſeuerātie: Ex hoc aūt euidēter oñditur ꝯtra pelagianos initiū fidei eē donū dei: qñ ꝓ infidelibus vt habere fidē incipiāt: ſcā orat eccl'ia. Cū etiā in ſāctis iam ſit facta dei volūtas: cur vt fiat adhuc petūt: niſi vt pſeuerēt i eo qḋ eē ceperunt. CHRY. ſup mat. Cōit aūt accipi d3 qḋ ait: Sic in celo ⁊ in t̄ra. i. ſcilicet nomē tuū ſic i celo ⁊ i terra. Adueniat regnū tuū ſic in celo ⁊ in terra. Fiat volūtas tua ſicut in celo ⁊ in terra. Et vide q̄ caute locutus ē nō dixit: Pater ſāctifica nomē tuū in nobis: Adueniat regnū tuū ſup nos: Fac volūtatē tuā in nobis. Nec iterū dicit: Sāctificemus nomē tuū: Suſcipiamus regnū tuū: Faciam⁹ volūtatē tuā: ne hoc aut dei tm̄ aut hois tm̄ eē videat: ſed medie dixit ⁊ impſonalit̄. nā ſicut hō nō pōt facere bonū niſi habuerit adiutoriū dei: ſic nec deus bonū opatur in homine: niſi homo voluerit.

Panē noſtrū ſupſubſtātialē da nob hodie.

AVG. Hec ergo tria q̄ in p̄miſſis petitiōibus petunt hic inchoant: ⁊ quantūcūq3 pficim⁹ augent in nobis. Perfecte vero qḋ in alia vita ſperandū ē: ſp poſſidebunt: reliq̄ vo q̄tuor q̄ ſequunt petunt tpalia q̄ ppt̄ eterna cōſequenda ſūt neceſſaria. panis eni3 q̄ cōueniēter petit: hic ē neceſſarius. Seq̄t. n. Panē noſtru3 ſupſubſtantialē da nobis hodie. HIERO. Qḋ nos ſupſubſtantialē exprimimus: in greco habet ephuſion: qḋ verbū. lxx. interp̄tes puſion frequētiſſime trāſferūt. Cōſiderauim⁹ ergo in hebreo ⁊ vbicūq3 illi puſion expſſerunt: nos inuenim⁹ ſogolla: qḋ ſymmachus exeriton. i. p̄cipuū vel egregiu3 trāſtulit: ſ3 in quodā loco peculiarē interp̄tatus ſit. Qñ ergo petim⁹ vt peculiarē vel p̄cipuu3 nobis dñs tribuat panē: illū petim⁹ q̄ dicit in euāgelio: Ego ſu3 panis viu⁹: qui de celo deſcēdi. CYPRI. Na3 panis vite xp̄s eſt: ⁊ panis hic omniū nō ē: ſ3 nr̄ ē. Hūc aūt panē dari nob quotidie poſtulam⁹: ne qui in chriſto ſum⁹: ⁊ euchariſtiam quotidie accipim⁹: intercedēte aliquo grauiori delicto a celeſti pane ꝓhibeamur: ⁊ a chriſti corpe ſepemur. Petim⁹ ergo vt q̄ in chriſto manem⁹: a ſāctificatione ei⁹ ⁊ corpore nō recedamus. AVG. de bono pſeuerātie: Perſeuerantiam ergo a dño ſācti poſcunt: qñ petunt ne a chriſti corpe ſepentur: ſ3 in ea ſāctitate pmaneāt: vt nullū crimē admittāt. CHRY. Uel panē ſupſubſtantialē poſuit: hoc ē quotidianū. EX COL PA. Cum dicit: Hodie: oñdit eū quotidie eē ſumēdū: oiq3 tpe hec orō debet pfundi: q2 nō ē dies qua nō opus ſit nobis hui⁹ panis ꝑceptiōe cor interioris hois ꝯfirmare. AVG. de ſer. do. in monte: Sed cōtra hoc illi mouēt qōnē q̄ in orientalib⁹ partibus nō quotidie cene dñi cōicant: qui de hac re ſuā ſnīam defendūt vel ipſa auctoritate eccleſiaſtica: q̄ ſine ſcādalo iſta faciūt. neq3 ab eis q̄ eccleſijs p̄ſunt facē ꝓhibent. Sed vt de iſtis nil in aliquā partē diſſeramus: illud certe occurrere cogitantibus regulā nos orādi a dño accepiſſe quā trāſgredi nō oportet. Quis ergo audeat dicē ſemel tm̄ nos orare debere orationē dñicam: aut ſi iterū ⁊ tertio vſq3 ad eā tm̄ horā qua corpi dñi cōicamus. nō enim poſtea dicere poterimus: Da nobis hodie: qḋ iam accepimus. Aut poterit quiſq3 cogere vt vltia parte diei ſacrm̄ illud celebremus. EX COL PA. L3 iſtud qḋ dī: Hodie: ad pn̄tē vitā poſſit intelligi. i. dū in hoc ſeculo cōmoramur: p̄ſta nobis hūc panē. HIERO. de ſer. do. in mōte: Poſſumus ſupſubſtātialē panē ⁊ alit̄ intelligere: q̄ ſup oēs ſubſtātias ſit: ⁊ vniuerſas ſupet creaturas. ſ. dñi. AVG. ſup lucā: Uel quotidianū panē accipiamus ſpiritalē: p̄cepta. ſ. diuina q̄ quotidie opor3 meditari ⁊ operari. GREG. xxiiij. mora. Noſtrū aūt hūc panē dicimus: ⁊ tñ vt detur oram⁹: q2 dei eſt ex vi nature: ⁊ nr̄ fit ꝑ acceptionē. HIERO. Alij ſimplicit̄ putāt ſm apl'i acceptionē dicētis: Habes victū ⁊ veſtitū his cōtēti ſimus. de pn̄ti tm̄ cibo ſcōs curā gerere. vñ in poſteriobus p̄ceptū ē: nolite cogitare de craſtino. AVG. ad p̄bam: Sic ergo hic ſufficiētiā petimus a parte q̄ excellit. i. noīe panis totū ſignificātes. CHRY. ſup matth. Nō ſolū aūt oramus ideo: Panē noſtrū da nobis hodie: vt habeam⁹ q̄d manducem⁹: qḋ cōe ē inter iuſtos ⁊ pc̄tōres: ſ3 vt qḋ mādacam⁹: de manu dei accipiam⁹: qḋ ē tm̄ ſcōr̄. Na3 illi de⁹ dat panē q̄ cū iuſticia p̄parat: diabolus aūt ei q̄ p̄parat cū pc̄tō. Uel ita vt dū a deo dat: ſāctificatus accipiat: ⁊ iō addidit: Nr̄m. i. quē nos habemus paratū: illū da nobis: vt a te ſcificet: ſic ſacerdos panem accipiēs a laico ſcificat ⁊ porrigit ei. panis eni3 offerētis ē: ſ3 qḋ ſcificatū ē: bn̄ficiū ē ſacerdotis. Dicit aūt Nr̄m ꝓpter duo. p̄mo q2 oia q̄ nobis de⁹ dat: ꝑ nos alijs dat: vt de eo qḋ accipim⁹: partē impotētibus faciam⁹. Qui ergo de laborib⁹ ſuis indigētibus p̄ſtat: nō tm̄ panē ſuum māducat: ſ3 etia3 alienū. Dēde q̄ de iuſticia acq̄ſitū panē māducat ſuū panē māducat: qui aūt cū pc̄tō alienū. AVGV. de ſer. do. in mōte. Forte aūt aliq̄s moueat: cur oremus ꝓ his adipiſcendis q̄ huic vite ſūt neceſſaria ſic eſt victus ⁊ tegumentū cū dñs dicat: Nolite ſolliciti eē quid edatis: aut q̄d induamini: nō pōt aūt q̄ſq3 de ea re ꝓ q̄ adipiſcēda orat nō eē ſollicitus. AVG. ad p̄bā: S3 ſufficientiā vite nō indecēter vult q̄ſquis vult ⁊ nō apl'i⁹. hec aūt ſufficiētia nō appetit ppt̄ ſeipſā: ſ3 ppt̄ ſalutē corporis ⁊ cōgruentē habitū pſone hois: quo habitu nō ſit incōuenies eis cū q̄bus honeſte viuēdū ē. Iſta g̊ cū hn̄t: vt teneāt: cū nō hn̄t vt habeāt orādū ē. CHRY. i ho. Cōſiderādū ē aūt q̄ poſtq̄ dixit: Fiat volūtas tua ſic i celo ⁊ i t̄ra. Et q2 hoibus loq̄bat in t̄ra carne idutis ⁊ nō potentibus habē eandē ipoſſibilitatē cū angelis cōdeſcēdit iam īfirmitati nr̄e: q̄ neceſſario indiget cibo. Et iō ꝓ pane iuſſit orōnē facē nō ꝓ pecunijs neq3 laſciuia: ſ3 ſolū ꝓ pane quotidiano: ⁊ neq3 hoc ſufficit: ſ3 appoſuit. Da nobis hodie. vt nō ꝯteram⁹ nos ipſos ſollicitudine ſupueniētis diei. CHRY. ſup mat. Et ſic p̄ma facie vident hec v̄ba ſonare: vt q̄ h⁹ dicūt: nō habeat i craſtinū aut p⁹ craſtinū p̄paratū q̄ ſi ita ē orō iſta: aut pauc⁹ pōt ꝯuēīre ſic apl'is: q̄ docēdi gr̄a di tpe vagabāt: aut forſitā nulli. Doctrinā aūt xp̄i ita debemus aptare vt oēs in ea pficiāt. CYPRI.

Diuinū ergo cibū diſcipulus chriſti debʒ petere:ne in lō
gū deſideriū petitiōis extēdat:q2 ↄtrariū ſibi ſit ⁊ repu/
gnās:vt qram⁹ in ſeculo diu manē q̄ petim⁹ regnū celoꝝ
velociter aduenire. vel addit: Quotidianū. vt tātū quis
mãducet quātū rō naturalis exigit:nō quātū laſciuia car
nis īpellit. Si.n.in vno cōuiuio tātū expēdas quātū ſuf
ficere tibi pōt centū dieb⁹:iā nō quotidianū cibū mādu-
cas:ſʒ multoꝝ. HIERO. In euāgelio aūt qd̄ appel
lat̄ ſm hebꝛeos p ſupſubſtantiali pane moar reperit: qd̄
dr̄ craſtinū:vt ſit ſenſus: Panē noſtrū craſtinū.i.futurū
da nobis hodie.

Et dimitte nobis debita noſtra ſicut ⁊ nos di mittimus debitoꝛibus noſtris.

CHRY. Poſt ſubſidiū cibi petit̄ ⁊ venia delicti: vt q̄
a deo paſcit̄:in deo viuat:nec tm̄ p̄ntis vite:ſʒ eterne con
ſulat:ad quā venire pōt ſi pctā donent̄:q̄ debita dñs ap/
pellauit:ſicut alibi dicit: Dimiſi tibi omne debitū:q2 ro/
gaſti me. vn̄ ſequit̄: Dimitte nobis debita nr̄a. Quare ne
ceſſarie ⁊ ſalubꝛit̄ admōemur q̄ pctōꝛes ſum⁹:q̄ p pctis
rogare ↄpellimur:⁊ nequis ſibi q̄ſi inocēs placeat:⁊ ſe
extollēdo pl⁹ peat:īſtruit̄ ſe peccare quotidie dū p pctis
quotidie iubet̄ oꝛare. AVG. de bono pſeuerātie: Hoc
aūt telo pelegiani ↄfodiunt̄ heretici q̄ audēt dicē hoīem
iuſtū in hac vita hr̄e nullū oīno pctm̄: ⁊ i talib⁹ hoīb⁹
eē iā in p̄nti tpe eccleſiā nō hn̄tem maculā aut rugam.

CHRY. in ho. Qm̄ vero fidelib⁹ hec oꝛo cōuenit:⁊
leges eccleſie docēt ⁊ oꝛonis pꝛīcipiū qd̄ docet deū pr̄ẽʒ
vocare. Qui ergo fidelib⁹ iubet remiſſionē pctōꝝ petē:
demōſtrat q̄ poſt baptiſmū ↄtingit pctā dimitti ↄtra no
uatianos. CYPRI. Qui ergo p pctis nō oꝛare docuit
p̄t̄nā miſericoꝛdiā pmiſit:ſʒ plane addidit legē certa cō-
ditiōe nos ↄſtringēs:vt ſic nobis debitū dimitti poſtule-
m⁹:ſm q̄ ⁊ ipſi debitoꝛib⁹ nr̄is dimittim⁹. ⁊ hoc ē qd̄ di
cit: Sicut ⁊ nos dimittim⁹ debitoꝛib⁹ nr̄is. GREG. x.
moꝛa. Ut pfecto bonū qd̄ a deo ↄpuncti petim⁹: hoc pꝛi
mū pximo ↄuerſi faciam⁹. AVG. de ſer. do. Hoc non
de pecunia dr̄:ſʒ de oībus q̄ in nos q̄ſq3 peccat:ac p hoc
etiā de pecunia peccat:nāq3 i te q̄ pecuniā tibi debitā cū
habeat vnde reddē:nō reddit:qd̄ pctm̄ ſi nō dimiſeris:
nō poteris dicē: Dimit. nob̄ de. no. ſi. ⁊ nos di. de. nr̄is.

CHRY. ſup mat. Cū q̄ ergo ſpe oꝛat:q̄ inimicitiā ſer/
uat aduerſus alteꝝ a q̄ foꝛſitan leſus ē. Sic.n.ipſe oꝛans
mentit̄. Dic̄.n. remitto: ⁊ nō remittit:ſic ⁊ a deo petit īdul
gentiā:⁊ nō illi idulget. Sʒ multi nolētes dare veniam
peccātibus in ſe:fugiūt iſtā oꝛonē oꝛare:ſtulti. pmo q2 q̄
nō ſic oꝛat:vt docuit chriſt⁹:nō ē chꝛiſti diſcipulus. ſecū
do q2 nec pr̄ libēter exaudit oꝛonē quā fili⁹ nō dictauerit:
cognoſcit.n.pr̄ filij ſui ſenſus ⁊ v̄ba neq3 ſuſcipit q̄ vſur/
patio humana excogitauit:ſʒ q̄ ſapiā chꝛiſti expoſuit.
AVG i enchiri. Tñ q2 hoc tā magnū bonū.ſ. dimittere
debita ⁊ diligere inimicos tante multitudinis nō ē quan
tā credim⁹ exaudiri cū in oꝛone dr̄: Dimitte no. de. no. ſic
⁊ nos di. de. no. Proculdubio verba ſpōſionis hui⁹ im/
plent̄:ſi hō nōdū ita pficit vt diligat inimicū:tñ qn̄ rogat̄
ab hoīe q̄ peccauit in eū:vt ei dimittat:dimittit ex coꝛde
q̄ etiā ſibi rogāti vtiq3 vult dimitti. Jam vero q̄ eū i quē
peccauit:ſi peccato ſuo mouetur vt roget:nō adhuc ē re/
putandus inimicus:vt eū diligē ſit difficile:ſicut difficile
erat qn̄ inimicitias exercebat.

Et ne nos inducas in tentationem.

CHRY. ſup mat. Quia multa magnifica ſupꝛa man/
dauit hoībus:vt deū patrē ſuū dicāt:vt regnū dei petāt
venire:iō nūc addit hūilitatis doctrina cū dr̄: Et ne nos
īducas ī tētationē. AVG. de ſer. do. in monte: Nōnul
li codices hn̄t: Et ne nos īferas ī tētationē qd̄ tātūdē va
lē arbitroꝛ:nā ex vno greco v̄bo vtrūq3 ē trāſlatū. Multi
aūt iterp̄tando ita dicūt: Ne nos patiaris induci in tenta
tionē:exponētes quomō dictū ſit Inducas. Non enim p
ſeipſū inducit deus:ſʒ induci patit̄ eū quem ſuo auxilio
deſeruerit. CYPRI. Qua i parte oñdit̄ ↄtra nos nihil
aduerſariū poſſe niſi de⁹ añ pmiſerit:vt oīs timoꝛ nr̄ ⁊ de
uotio ↄuertat̄ ad deū. AVG. de ſer. do. Aliud ē aūt in
duci i tētationē:aliud tētari. nā ſine tētatiōe pbat⁹ eē nēo
pōt:ſiue ſibi ipſi ſiue alij. Deo aūt añ oēs tētatiōes q̄ſq3 no
tiſſim⁹ ē. Nō ergo hic oꝛat vt nō tētemur:ſʒ vt nō infera
mur i tētationē:tāq̄ ſi q̄ſpiā cui neceſſe ē igne examinare
nō oꝛat vt igne nō ↄtīgat:ſʒ vt nō exurat̄. Inducimur. n.
ſi tales icīderit q̄s ferre nō poſſum⁹. AVG. ad pbam:
Cū ergo dicim⁹: Ne nos iducas i tēta. nos admonemur
hoc petē ne deſerti ei⁹ adiutoꝛio alicui tētatiōi:vel ↄſen-
tiam⁹ decepti:vl̄ cedam⁹ afflicti. CYPRI. In q̄ admone
mur īfirmitatiſ ⁊ ībecillitatis nr̄e ne q̄s ſe īſolēter extollat:
vt dū pcedit hūilis ⁊ ſubmiſſa ↄfeſſio:⁊ dat̄ totū deo:q̄c
q̄d ſupplicit̄ petit̄:ipi⁹ pietate pſtet̄. AVG. de bo. pſeue
rātie: Cū aūt ſci petūt ne nos īferas in tētationē:q̄d aliud
q̄ vt i ſcitate pſeuerēt oꝛant. Si aūt h⁹ ſibi ↄceſſo q̄deʒ eē
de dei dono cū ab illo poſcit̄ demōſtrat̄:nēo ſcōꝝ nō te
net vſq3 in finē pſeuerātiā ſcitatis. neq3.n.q̄ſq̄ in pposito
xp̄iano pſeuerare deſiſtit:niſi i tētationē pmit⁹ īferat̄. Jō
ḡ petim⁹ ne īferamur ī tētationē vt h⁹ nō fiat: ⁊ ſi fit deus
nō pmittit vt fiat. Nihil.n. fit:niſi qd̄ aut ipſe facit: aut fie-
ri pmittit. Potēs ē ergo a malo i bonū flectē volūtates:⁊
lapſū ↄuertē ac dirigē i ſibi placitū greſſū. Cui nō fruſtra
dr̄ Ne nos īferas ī tētationē. nā q̄ i tētationē ſue male vo
lūtatis nō infert̄:in nulla pꝛſus infert̄ vn⁹ q̄ſq3.n. tētat̄ a
ↄcupiſcētia ſua. Uoluit ergo de⁹ a ſe poſci ne īferamur in
tētationē:qd̄ poterat nobis ⁊ nō oꝛātibus dari:q2 voluit
nos admoneri:a quo bn̄ficia accipiam⁹. Attēdat ergo ec
clīa quotidianas oꝛones ſuas. oꝛat vt increduli credāt.
De⁹ ergo ↄuertit ad fidē. oꝛat vt credētes pſeuerēt. Deus
ergo dat perſeuerantiā vſq3 in finē.

Sed libera nos a malo: amen.

AVG. de ſer. do. Oꝛandū ē:nō ſolū vt nō inducamur
ī malū quo carem⁹:ſʒ ab illo etiā liberemur:in qd̄ iaʒ in
ducti ſum⁹. ⁊ iō ſeq̄t: Sed libera nos a malo. CHRY.
in ho. Ud malū hic diabolū vocat:ppt̄ excellētiā mali
tie:nō q̄ ex natura ē:ſʒ q̄ ex electiōe. Et q2 ad nos īpaca-
bile bellū hʒ:ppt̄ hoc dixit: Libera nos a malo. CY
PRI. Poſt oīa q̄dē ſupꝛadicta in ↄſūmatiōe oꝛonis vēit
clauſula vniuerſas partes nr̄as collecta bꝛeuitate cōclu-
dēs. Nihil.n. remanet qd̄ vltra adhuc debeat poſtulari:
cū ſemel ptectionē dei aduerſus malū petam⁹ q̄ īpetra-
ta:cōtra oīa q̄ diabolus ⁊ mūdus operat̄ ſecuri ſumus.
Quis.n. de ſeculo met⁹ ē:cui⁹ in ſclō de⁹ tutoꝛ ē: AVG.
ad pbā: Et hoc vltimū qd̄ in oꝛone dñica poſitū ē tā late
pʒ:vt hō xp̄ianus in q̄libet tribulatiōe ↄſtitut⁹:in hoc ge
mit⁹ edat:⁊ i hoc lachꝛymas fūdat:hinc exoꝛdiat̄:in hoc
terminet oꝛonē. vn̄ ſeq̄tur: Amē. quo deſideriū oꝛātis ex
pꝛimit̄. HIERO. Amē.n. qd̄ in fine ↄſtat ſcriptū:ſigna
culū ē dñice oꝛonis:qd̄ Aq̄la interpꝛetat⁹ ē fideliter:qd̄ nos
vere poſſum⁹ dicē. CYPRI. Quid mirū ſi talis oꝛo ē
quā de⁹ docuit:q̄ magiſterio ſuo oēm p̄cem nr̄aʒ ſaluta-
ri ſermone bꝛeuiauit: hinc p eſaiā fuerat añ p̄dcm̄: Ser-
monē bꝛeuiatū faciet de⁹ ſup terrā. Nā cū dñs ieſus xp̄s
oībus venerit vt colligēt:doctos parit̄ atq3 indoctos:oi
ſexui atq3 etati p̄cepta ſalutis ediderit:p̄ceptoꝝ ſuoꝝ
fecit grāde ↄpēdiū:vt i diſciplina celeſti diſcentiū memo
ria nō laboꝛaret:ſʒ qd̄ eēt ſimplici fidei neceſſariū veloci
ter diſceret. AVG. ad pbā. Quelibet aūt alia v̄ba di
cam⁹ q̄ affect⁹ oꝛant:vl̄ p̄cedēdo foꝛmat vt clareat:vl̄ cō/
ſequēdo attēdit vt creſcat:nil aliud dicim⁹ q̄ q̄ i iſta oꝛo
ne dñica poſitū:ē ſi recte ⁊ ↄgruēt oꝛam⁹. Qui.n. dic̄: Cla
rificare i oīb⁹ gētib⁹:ſic clarificat⁹ es i nob̄. q̄d aliud dic̄
q̄ Sctificet̄ nomē tuū. Qui dic̄: Greſſus meos dirige ſm
eloquiū tuū q̄d aliud dicit q̄: Fiat volūtas tua. Qui dic̄:
Oñde faciē tuā ⁊ ſalui erimus. q̄d aliud dicit: q̄ Adueni
at regnum tuū. Qui dicit: Paupertatē ⁊ diuitias ne dederis
mihi. q̄d aliud dicit q̄ Panem. no. quo. da. no. ho. Qui
dicit: Memēto dñe dauid:⁊ oīs manſuetudinis eius: ⁊ ſi
red. retri. mihi mala. q̄d aliud dicit q̄ Dimitte no. de. no.
ſi. ⁊ nos di. de. no. Qui dicit: Aufer a me ↄcupiſcētias vē
tris. q̄d aliud dicit q̄ Ne nos idu. in tēta. Qui dic̄: Erue
me ab inimicis meis de⁹ meus. q̄d aliud dicit q̄ Libe.
nos a ma. Et ſi p oīa p̄dicationū ſcāꝝ verba diſcurras
nihil inuenies:qd̄ in iſta oꝛone dñica nō cōtineat. Qui/
quis aūt id dicit:qd̄ ad euangelicā iſtā p̄cē ptinere non
poſſit carnalit̄ oꝛat:qd̄ neſcio quō nō dicat̄ illicite: qn̄ re
natos dñs nō niſi ſpiritalit̄ docet oꝛare. Qui aūt dicit in
oꝛone: Dñe multiplica diuitias meas: ⁊ honoꝛes meos
auge:⁊ hoc dicit eoꝝ hn̄s cōcupiſcētiā:nō id attēdens vt
ex his ſm deū p̄ſit hoībus:puto eū nō inuenire in oꝛone
dñica quo poſſit hec vota aptare. quāobꝛem pudeat ſal
tem petere:qd̄ nō pudet cupe. Aut ſi ⁊ hoc pudet:⁊ cupi
ditas vincit:meli⁹ hoc petet:vt etiam ab iſto cupiditatis
malo liberet cui dicim⁹: Libera nos a malo. AVG. de
v̄. domi. Uidet̄ etiā iſte numer⁹ petitionū ſeptenario bti-
tudinū ↄgruē. Si eni timoꝛ dei eſt quo beati ſūt pauperes
ſpū:qm̄ ipſoꝝ eſt regnū celoꝝ:petam⁹ vt ſcificet̄ i hoīb⁹.
nomē dei:timoꝛe caſto pmanēte in ſecula ſeculoꝝ. Si pie
tas ē q̄ bti ſūt mites: petam⁹ vt veniat regnū ei⁹ vt miteſ
camus nec reſiſtam⁹. Si ſcīa eſt:qua bti ſūt q̄ lugent:oꝛe-
mus vt fiat volūtas eius ſicut in celo ⁊ in t̄ra:q2 ſi coꝛp⁹
tanq̄ terra cū ſpiritui tanq̄ celo ↄſenſerit nō lugebimus
Si foꝛtitudo ē:q̄ beati ſūt q̄ eſuriūt:oꝛemus vt panis nr̄
quotidian⁹ detur nobis hodie:quo ad pleniſſimā ſaturi
tatem venire poſſum⁹. Si ↄſiliū ē:quo bti ſunt miſericoꝛ
des:qm̄ ipſoꝝ miſerebit̄:dimittam⁹ debita vt nobis nr̄a
debita dimittant̄. Si intellect⁹ ē:quo bti ſūt mūdo coꝛde
oꝛemus nō induci in tētationē ne habeam⁹ duplex coꝛ:
tp̄alia ⁊ terrena ſectando de q̄bus tētatiōes fiunt i nobis
Si ſapiā eſt:q̄ beati ſūt pacifici:qm̄ filij dei vocabuntur:
oꝛemus vt liberemur a malo. ipſa eni liberatio liberos
nos faciet filios dei. CHRY. i ho. Quia v̄o ſollicitos
nos fecerat īimici memoꝛia:i hoc q̄ dixerat: Libera nos
a malo. rurſus audaciā p̄bet p hoc q̄ in q̄buſdam libꝛis
ſubdit̄: Qm̄ tuū eſt regnū ⁊ v̄tus ⁊ glā. q2 ſi ei⁹ eſt regnuʒ
nullū foꝛmidare opoꝛtet eū. ⁊ qui p̄liatur ↄtra nos: ſit ei
ſubiectus. Cū aūt virtus ei⁹ ⁊ glā ſint infinita nō ſolum a
malis eruere pōt:ſed etiā facere glīoſū. CHRY. ſup
matth. Hec etiā ad p̄cedētia ptinent. q̄ eni dicit: Tuū ē re
gnum. rn̄det ad illud qd̄ dixerat: Adueniat regnū tuū. ne
aliq̄s dicat:ḡ deus nō hʒ regnum in terra. q̄ aūt dicit: Et
virtus. rn̄det ad id qd̄ dixerat: Fiat volūtas tua ſicut i ce
lo ⁊ i terra. ne aliq̄s dicat q̄ deus nō pōt facere qd̄ vult.
q̄ vero dicit: Et glā. rn̄det ad oīa que ſequuntur:in q̄bus
gloꝛia dei apparet.

Si eniʒ dimiſeritis hominibus peccata eoꝝ dimittet ⁊ vobis paṫ veſter celeſtis delicta ueſtra. Si autem non dimiſeritis hominibus: nec pater ueſter dimitet uobis peccata ueſtra.

RABA. Per hoc q̄ dñs dixerat: Amen. ſignificat i-
dubitant̄ illis a dño ↄferri oīa que rite poſtulāt qui cōdi/
tionis addite ſeruare pactum nō negligunt. vn̄ ſubdit: Si
eni dimi. ho. pec. eoꝝ dimit. ⁊ vobis pr̄ ve. ce. deli. ve.
AVG. i ſer. do. Ubi nō ē p̄tereūdū q̄ ex oīb⁹ his ſentē-
tijs q̄bus nos dñs oꝛare p̄cepit:eā potiſſimū cōmēdan/
dam eē indicauit que ptinet ad remiſſionē pctōꝝ: in qua
nos miſericoꝛdes eē voluit:qd̄ eſt vnū ↄſilium miſerias
euadendi. CHRY. ſup matth. Non aūt dixit vt pꝛius
nobis deus dimittat:⁊ poſtea nos debitoꝛib⁹ nr̄is. ſcit
eni dñs hoīes eē mendaces qm̄ etſi acceperint remiſſio/
nem peccati ſui:ipſi ſuis debitoꝛibus nō dimittunt:iō ſic
dicit vt pꝛius dimittam⁹:p⁹ petam⁹ dimiſſionē. AVG.
in enchi. Quiſq̄s aūt roganti ⁊ peccati ſui petēti ex coꝛ/
de nō dimittit:nullo mō eſtimet a dño ſua peccata dimit
ti. ⁊ ideo ſubdit: Si aūt nō dimiſeritis hominib⁹: nec pr̄
ve. di. vo. pec. ve. CYPRI. Excuſatio eni tibi nulla eſt
ſiū die iudicij:cuʒ ſm tuam īniam iudiceris: ⁊ q̄d feceris:
hoc ipſe patiaris. HIERO. Si aūt hoc qd̄ ſcriptū eſt:
Ego dixi dij eſtis: vos aūt ſicut hoīes moꝛiemini. ad eos
dr̄ qui ppter peccata hoīes ex dijs eē meruerūt. Recte ḡ
⁊ hi q̄bus pctā dimittunt̄: hoīes appellati ſūt. CHRY.
in ho. Ideo aūt celoꝝ ⁊ patris meminit vt ex hoc puo-
cet auditoꝛē. nihil eni ita te deo aſſimilat:ſicut iniuriā ti-
bi facientib⁹ ignoſcere. Incōueniens ē aūt ſi talis patris
fili⁹ exiſtens feralis efficit̄: ⁊ ad celū vocatus terrenum
quēdam ⁊ vite hui⁹ ppꝛiū habeat ſenſū.

Cum aūt ieiunatis: nolite fieri ſicut hypocri te triſtes. Extminant eni facies ſuas: ut pareāt ho minibus ieiunantes. Amen dico uobis quia rece perunt mercedem ſuam.

CHRY. Quia oꝛo illa iam foꝛtis eſt q̄ fit in ſpū humi
li ⁊ coꝛde cōtrito:q̄ aūt delitijs fruit̄ ſpm̄ humilē ⁊ ↄtritū
habere non pōt:manifeſtū eſt qm̄ oꝛo ſine ieiunio graci-
lis ē ⁊ infirma:⁊ iō quicūq3 p aliq̄ neceſſitate voluerunt
oꝛare:ieiuniū cū oꝛone iunxerūt:q2 ieiuniū adiutoꝛiū eſt
oꝛonis. vn̄ ↄn̄t dñs poſt doctrinā de oꝛone ſubiūgit do
ctrinā de ieiunio dicens: Cū aūt ieiu. no. fie. ſi. hypo. tri.
Sciebat eni dñs glīam vanā ex oi bono pcedere: iō ſpi/
nā vane glīe q̄ naſcit̄ in t̄ra bona iubet p̄cidere ne ſuffocet
ieiunij fructū: Nō aūt pōt fieri vt nō ſentiat q̄ ieiunat: ſed
melius ē vt ieiuniū te oñdat:q̄ tu ieiuniū. Nō aūt pōt fie
ri vt ſit hilaris q̄ ieiunat. Jō nō dixit: Nolite eē triſtes: ſʒ
Nolite fieri triſtes. Qui eni per īpoſturas aliq̄s fallētes
apparēt:illi nō ſunt triſtes ſʒ fiūt. Qui aūt naliṫ ppt̄ aſſi-
duū ieiuniū triſti ē:nō fit triſtis:ſʒ v̄e ē. vn̄ ſubdit: Exter.
eni fa. ſu. vt pa. ho. ieiu. HIE. Uerbū extmināt qd̄ in
eccl̄iaſticis ſcripturis vitio interpꝛetū tritū ē:aliud mlto ſi/
gnificat q̄ vulgo intelligit̄. Extmināt q̄ppe exules q̄ mit-
tunt̄ extra t̄minos. p quo ſermōe demoliūt̄ ſemp accipe
debem⁹. Demolit̄ aūt hypocrita faciē ſuā vt triſticiaʒ ſi-
mulet:⁊ aio foꝛte letāte luctū geſtat in vultu. GREG.
viij. moꝛa. Nā oꝛa palleſcūt: coꝛpus debilitate q̄tit: pe/
ctus interrūpētib⁹ ſuſpirijs vꝛget:nihilq3 tāto laboꝛe ali
ud niſi eſtimatio hūana cogitat̄. LEO pa. Non ſūt aūt
caſta ieiunia q̄ nō de rōne veniūt ↄtinētie ſʒ de arte falla
cie. CHRY. ſup mat. Si ḡ q̄ ieiunat ⁊ triſtē ſe facit hy-
pocrita ē:quāto magis iniq̄oꝛ ē q̄ nō ieiunat:ſʒ argumētis
q̄buſdā in facie ſua pingit venalē palloꝛē q̄ſi ieiunij ſignū
AVG. de ſer. do. in mō. In hoc aūt caplō maxie aduer
tendū ē:nō in ſolo rerū coꝛpeaꝝ nitoꝛe atq3 pōpa ſʒ etiā
in ipſis ſoꝛdib⁹ luctuoſis eē poſſe iactantiā: ⁊ eo periculo
ſioꝛē q̄ ſub noie ſuitutis dei decipit. Qui ḡ imoderato cul
tu coꝛpis atq3 veſtit⁹ vl̄ cetaꝝ reꝝ nitoꝛe fulget:facile cō
uincit̄ reb⁹ ipſis pōpaꝝ ſeculi eē ſectatoꝛ:nec quēq̄ fallit̄
doloſe imagine ſcitatis. Qui aūt in pfeſſiōe xp̄ianitatis
debilitato ſqualoꝛe ac ſoꝛdib⁹ intētos in ſe hoīuʒ oculos
facit cū id volūtate faciat:nō neceſſitate patiat̄. ceteri ei⁹
operib⁹ pōt cognoſci vtrū hoc ↄtēptu ſupflui cult⁹ an am
bitione aliq̄ faciat. Fructus aūt ieiunij hypocritaꝝ mani
feſtat̄:cū ſubinfert: Ut pareant hoībus ieiunātes: Amen
di. vo. rece. mer. ſuā. i. quā deſiderauerūt.

Tu autem cum ieiunas: unge caput tuum: ⁊ faciem tuam laua: ne uidearis hominib⁹ ieiunās ſed patri tuo qui eſt in abſconſo: ⁊ pater tuus qui uidet in abſconſo reddet tibi.

GLO. Docuit dñs q̄d non eſt faciendum: modo do
cet q̄d eſt faciendū dicens: Tu aūt cum ieiu. vn. ca. t. ⁊ fa.
tu. la. AVG. de ſer. do. in monte: Queri aūt ſolet q̄d
ſit quod hic dicitur: Non enim quiſq̄ recte p̄ceperit q̄/
uis faciem quotidiana ↄſuetudine lauem⁹: vnctiſq3 capi-

tibus cū ieiunamꝰ nos eē debere: qḋ turpiſſimū oēs faciunt. CHRY. ſup math. Iḋẽ ſi iō iubet nos nō fieri triſtes: ne ꝑ triſticiā appareamꝰ hoibus ieiunare. Si vnctio capitis ⁊ lauatio faciei a ieiunātibꝰ ſep ſeruent: nihilominus erūt ſigna ieiunij. HIE. Sed loquit iuxta ritū prouincie paleſtine: vbi diebꝰ feſtis ſolēt vngere capita. Precipit ḡ vt qñ ieiunamꝰ letos ⁊ feſtiuos nos eē mōſtrēmꝰ

CHRY. ſup mat. Simplex ḡ intētio hꝰ ē: qm ꝑ aggregatione intelligenda ſūt iſta: ſicut ceſa audieras: tanq̄ ſi dicat: Sic longe te facere debes ab oſtētatiōe ieiunij tui vt ſi poſſet fieri qḋ tñ nō decet: ea etiā facias q̄ ex diuerſo luxurie ⁊ epulatiōis vident eſſe indicia. vñ ſeqt: Ne videaris ho. ieiu. CHRY. in ho. In elemoſyna q̄dē nō ſimpliciter hoc poſuit: ſed dixit elemoſynā nō eē faciendā corā hoibus: apponēs vt videremur ab eis. In ieiunio aūt ⁊ oratione nihil tale addidit: qm elemoſynā q̄dē ipoſſibile ē oīno latere: orōnē aūt ⁊ ieiuniū poſſibile ē. Non paruus aūt fructus eſt hūanā glām ꝯtēnere: ꝑ hoc eni aliqs a graui hoīuꝫ ſeruitute liberat: ⁊ ꝓpriꝰ virtutis operator efficitur: eā amans nō ꝓpter alios ſꝫ ꝓpt ſeipſā. Sicut. n. nos ꝯtumeliā eſtimamꝰ: cū nō ꝓpter nos ſꝫ ꝓpt alios diligimur: ita nec virtutē oportet ꝓpt alios ſeq: nec deo ꝓpt hoies obedire: ſꝫ ꝓpter ſeipſū. Ideo ſeqt: Sꝫ pri tuo q̄ ē in abſcondito. GLO. i. pri tuo celeſti q̄ eſt inuiſibilis: vel q̄ habitat in corde ꝑ fidē. deo aūt ieiunat qui ꝓ eius amore ſe macerat: ⁊ qḋ ſibi ſubtrahit: alteri largit. Et pr tuꝰ q̄ vi. i abſcō. red. tibi. REMI. Sufficit eni tibi vt q̄ ē inſpector ꝯſcie: ſit ⁊ remunerator. CHRY. ſup mat. Spiritaliter aūt facies aie ꝯſcia intelligit. Sicut eni in ꝯſpcū hoīuꝫ grōſa ē facies pulchra: ſic in oculis dei ſpecioſa ē mūda ꝯſcia. Has facies hypocrite q̄ ꝓpt hoies ieiunāt exterminat: fallere volētes deū ⁊ hoies: nā ſemp vulnerata ē ꝯſcia eiꝰ q̄ peccat. Si ḡ abſtuleris nequiciā ab aia tua lauaſti ꝯſciam tuā ⁊ bñ ieiunas. LEO. pa. in ſer. de ieiu. Impleri eni dꝫ ieiuniū nō ciborū tm̄mō parcitate: ſꝫ maxime ꝑuatiōe viciorꝫ. Nā cū ob hoc caſtigatio iſta ſumat: vt carnaliū deſiderioꝝ fomites ſubtrahāt: nullū magis ſectandū ē ꝯſcie genus: q̄ vt ſemp ſimus ab iniuſta volūtate ſobrij: ⁊ ab inhoneſta actiōe ieiuni: q̄ deuotio nō ſecernit inualidos: qꝛ etiā in languido corpe pōt aie integritas repiri. CHRY. ſup math. Spiritalit aūt caput tuū chriſtꝰ ē: ſitientē pota: eſurientē ciba: ⁊ ſic oleo miſericordie vnxiſti caput tuū. i. chriſtū qui clamat in euangelio: quod vni ex minimis meis feciſtis: mihi feciſtis.

CHRY. in ho. Illud eni ieiuniū deꝰ approbat: qḋ añ oculos eius manꝰ elemoſynarū lauat. Hoc ḡ qḋ tibi ſubtrahis alteri largire: vt vñ tua caro affligit: inde egētis ꝓximi caro reparet. AVG. de ſer. do. Uel caput recte accipimꝰ rōnē: qꝛ in aia ꝑeminet: ⁊ cetera hoīs mēbra regit. Ungē ḡ caput ad leticiā ptinet. Interius ḡ gaudeat de ieiunio ſuo: q̄ ieiunādo ſe auertit a volūtate ſeculi: vt ſit ſb dītus chriſto. GLO. Ecce nō oīa in nouo teſtamēto ad lrām accipiunt. Ridiculū eni eſt in ieiunio oleo delibuti: ſꝫ ſpū amoris eius cuiꝰ paſſionibꝰ debemꝰ participare nos macerādo mens dꝫ inungi. CHRY. Ꝓprie aūt dꝫ faciē q̄dē lauare: caput aūt nō lauare: ſꝫ vngere. Quādiu eni ſumꝰ in corpe ꝯſcia nr̄a ſordida ē in peccatis. Caput aūt noſtrum chriſtus: peccatum non fecit.

Nolite theſaurizare uobis theſauros in terra ubi erugo ⁊ tinea demolit: ⁊ ubi fures effodiūt ⁊ furant. Theſaurizate aūt uobis theſauros in celo vbi nec erugo nec tinea demolitur: vbi fures non effodiunt nec furantur. Ubi eſt theſaurus tuus ibi eſt ⁊ cor tuum.

CHRY. in ho. Poſtq̄ vane glorie expulit egritudinē optime iā ſermonē de ꝯtēptu diuitiaꝝ inducit. Nihil eniꝫ ita pecunias ꝯcupiſcē facit: vt glē cupido: ꝓpt hoc nāqꝫ famuloꝝ greges ⁊ aura optos equos ⁊ argēteas mēſas expetūt hoies: nō vt vtilitatē aut voluptatē ipleant: ſꝫ vt multis oſtēdāt. ⁊ hoc ē qḋ dicit. Nolite theſau. vo. theſau. in terra. AVG. de ſer. do. Si eni eo corde quiſqꝫ opet aliqḋ vt terrenū ꝯmodū adipiſcat: nō erit cor mūdū: qḋ in terra volutat. Sordeſcit eni aliqḋ cū inferiori miſcet nature: q̄uis i ſuo genere nō ſordidet: qꝛ etiā de puro argēto ſordidat aurū ſi miſceat: ita ⁊ aius nr̄ terrenoꝝ cupiditate ſordeſcit: q̄uis terra in ſuo ordine munda ſit.

CHRY. ſup mat. Uel alit: Qꝛ ſupra dñs nihil de elemoſyna vel oratione vel ieiunio docuerat: ſꝫ ſimulationem eoꝝ cōpeſcuit tñ: nunc ſm tria ꝑdicta tres ꝯſequentias introducit doctrine: quarū ꝑma ptinet ad elemoſynā q̄ eſt hic: Nolite theſau. vo. thē. in terra. vbi ꝑmo dat ꝯſiliuꝫ vt elemoſyna fiat: vt ſit ordo narratiōis talis: Cū facis elemoſynā: noli tuba canere añ te. ⁊ poſtea ſubſeqt: Nolite theſaurizare vo. theſau. i ter. ſecūdo oſtēdit q̄ ē vtilitas in elemoſyna faciēda: tertiō vt neqꝫ timor inopie accidētis ipediat volūtatē elemoſyne faciēde. CHRY. i ho. Dicēs aūt: Nolite vo. theſau. in terra. ſubdit: Ubi erugo ⁊ tinea demolit. vt demonſtret theſauri q̄ ē hic nocumētum: ⁊ eiꝰ qui ē i celo: vtilitatē: ⁊ a loco ⁊ ab his q̄ nocent q. d. qḋ formidas ne pecunie ꝯſumant: ſi elemoſynā dederis: Itaqꝫ da elemoſynā ⁊ additionē accipiēt. eteni q̄ i celis ſūt apponent: q̄ ſi nō dederis pereūt: ⁊ nō dixit aliꝭs derelinqs: qm in hoc delectabile ē hoibus. RABA. Tria aūt ponit: ſꝫ tres diuerſitates diuitiaꝝ: metalla erugine: veſtes tinea demoliunt. Sūt aūt alia q̄ neqꝫ eruginē neqꝫ tineā timēt: ſicut lapides ꝑcioſi. ⁊ iō ponit generale detrimētū. ſ. fures: q̄ oēs diuitias rape poſſūt. CHRY. ſup mat. Alia lrā hꝫ: vbi tinea ⁊ cōmeſtura exterminat. Oia. n. bona mūdi triplr tollit interitꝰ. Aut eni a ſemetipſis veteraſcūt ⁊ tineāt: ſicut veſtimēta: aut ipſis dñis luxurioſe viuentibꝰ cōmedūt: aut ab extraneis vel dolo vel vi vel calūnijs vel alio iniq̄ mō diripiūt: q̄ oēs fures dicūt: qꝛ ꝑ iniq̄tatē feſtināt aliena facē ſua. Sꝫ dices: Nūqḋ oēs q̄ hec hñt ꝑdūt ea: Interī q̄dē dicā: qꝛ etſi nō oēs ꝑdūt tñ multi ꝑdūt. Uere aūt ⁊ male ſeruatas diuitias etſi nō corpalit: ſpiritalit tñ ꝑdidiſti: qꝛ nō ꝓficiūt tibi ad vſū ſaluti. RA. Allegorice aūt erugo ſignificat ſupbiā q̄ decorē v̄tutū obfuſcat. Tinea q̄ veſtes latent rodit inuidia ē q̄ bonū ſtudiū lacerat: ⁊ ꝑ cōpactionē vnitatis diſſipat. Fures ſūt heretici ⁊ demones q̄ ſemp ad hoc ſūt intenti vt ſpiritalibꝰ ſpoliēt. HILA. Ceterū laus celeſtis eterna ē: nec furto ſurrepēti ſubtrahēda: nec tinea ⁊ rubigine inuidie excidēda. Et iō ſequit: Theſaurizate aūt vobis theſauros in celis: vbi neqꝫ erugo neqꝫ tinea demolitur: ⁊ vbi fures nō effodiunt: neqꝫ furāt. AVG. de ſer. do. in monte: Celū aūt hoc loco nō corporeū acceperim: qꝛ omne corpus ꝓ terra habendū ē. Totuꝫ eni mundum debet ꝯtemnē qui ſibi theſaurizat in illo celo: de quo dictum eſt: Celum celi dño. i. in firmamēto ſpiritali. Celum eni ⁊ terra trāſibunt. Non aūt in eo quod trāſit collocare debemus theſaurū noſtrū: ſed in eo qḋ ſemper manet.

CHRY. ſup mat. Quid ergo melius ē: an in terra reponere: vbi icertus ē ꝯſeruatiōis euentꝰ: an in celo vbi ē certa cuſtodia: Que aūt ſtulticia ē illic relinqre vñ exiturus es ⁊ illic nō ꝑmittere quo iturꝰ es: Illic ḡ ſubſtātiam tuam colloca: vbi patriā habes. CHRY. in ho. Quia tñ nō oīs terrenus theſaurus erugine aut tinea deſtruit aut per fures auferur: ⁊ ideo aliud inducit dicens: Ubi eſt theſaurus tuus ibi eſt ⁊ cor tuū: ac ſi dicat: ⁊ ſi nihil ꝑorum veniat non paruam ſuſtinebis iacturam inferioribus affixus: ⁊ eorū ſeruus factus: ⁊ a celeſtibus cadens ⁊ nihil excelſoꝝ cogitare potens. HIERO. Hoc aūt non ſolum de pecunia: ſed de cūctis poſſeſſionibꝰ ſentiēdum eſt. Guloſi eni deus vēter ē. Laſciui theſaurus ſunt lubrica amoris libido. huic ſeruit vnuſquiſqꝫ a q̄ vincit. Ibi ergo hꝫ cor: vbi ⁊ theſaurus. CHRY. ſup math. Uel alit: ponit nūc que ſit vtilitas in elemoſyna faciēda. Qui eni collocat theſauros in terra nō hꝫ qḋ ſperet in celo. Ut qḋ ergo aſpiciet in celū: vbi nihil repoſitū hꝫ: Uñ dupliciter peccat. ꝑmo qꝛ mala ꝯgregat: ſcḋo qꝛ cor hꝫ in terra: ⁊ ex cōtrarijs cauſis dupliciter bene facit qui theſaurizat in celo.

Lucerna corpis tui eſt oculus tuꝰ. Si oculus tuꝰ fuerit ſimplex: totū corpus lucidū erit. Si aūt oculus tuꝰ fuerit nequā: totū corpus tuū tenebroſū erit. ſi ergo lumen tuum quod in te eſt: tenebre ſūt ipſe tenebre quante erunt:

CHRY. in ho. Poſtq̄ fecit mentionē de intellectu in ſeruitutē redacto ⁊ captiuato: qꝛ hoc nō multis facile cognoſcibile erat: ad exteriorē doctrinā trāſponit dicens: Lu. cor. tui eſt ocu. tuꝰ. ac ſi di. Si nō noſti qḋ ē iactura intellectus a corporalibꝰ hoc diſce. Qḋ eni eſt oculus corpori: hoc eſt intellectꝰ aie. Sicut ergo oculis orbat multū operatiōis reliquoꝝ mēbrorū amittit lumine eis extincto: ita ⁊ mēte corrupta multis malis vita tua implet.

HIERO. Hoc ergo totū trāſfert ad ſenſū: q̄ñ eni corpus totū eſt in tenebris: ſi oculus nō fuerit ſimplex: ita ſi aia principalē fulgorē ſuū ꝑdiderit: vniuerſus ſenſus vel ſenſualis ps aie in caligine cōmorabit. vñ dicit: Si ergo lu. qḋ in te ē: tenebre ſūt: ipſe tenebre quāte ſūt. i. ſi ſenſus qḋ lumē ē aie vitio caligat: ipſa putas caligo q̄bꝰ tenebris obuoluet. CHRY ſup mat. Uidet aūt q̄ nō de corpali oculo h loquat: nec de hoc corpore qḋ videt de foris: alioqn dixiſſet: Si oculus tuus ſanꝰ fuerit aut infirmus: nūc aūt dicit: Simplex ⁊ nequā. ſi aūt benignū oculū hꝫ ⁊ infirmū: numqḋ corpꝰ eius in lumie ē: Aut ſi malignū ⁊ ſanū: numqḋ corpꝰ eius in tenebris ē: HIE. Seo ſolent lippiētes lucernas vidē nūeroſas: ſimplex aūt oculꝰ ⁊ purus ſimplicia intuet ⁊ pura. CHRY. ſup math. Uel dī oculus nō a foris: ſꝫ ab intus. Lucerna. n. ē mens ꝑ quā aia videt deū. Qui ergo cor hꝫ ad deū: illius oculꝰ lucidus eſt. i. illiꝰ mens mūda ē: nō terrenis ꝯcupiſcētijs ſordidata. Tenebre aūt i nobis ſūt ſenſus carnales: q̄ ſemp deſiderāt que ſūt tenebraꝝ. Qui ḡ hꝫ oculū mūdū. i. mētem ſpiritalē: corpꝰ ſuū ſeruat lucidū. i. ſine pctō. Et ſi eni caro deſiderat mala: virtute tñ diuini timoris repercutit eā. Qui aūt hꝫ oculū. i. mētē aut malignitate tenebroſaꝫ aut ꝯcupiſcētia turbulentā: tenebroſū poſſidet corpꝰ: nō eni reſiſtit carni qñ ꝯcupiſcit ꝑuerſa: qꝛ nō hꝫ ſpem i celo que ꝑſtat nobis virtutem vt concupiſcētijs reſiſtamus.

HILA. Uel alit: De officio lumis oculi lumen cordis expreſſit: qḋ ſi ſimplex ⁊ lucidū manebit: claritatē eterni lumis corpi tribuit: ⁊ ſplendorē originis ſue corruptioni carnis infundet. ſ. in reſurrectiōe. Si aūt obſcurū peccatis ⁊ volūtate erit: vitijs mētis natura corpis ſubiacebit.

AVG. de ſer. do. Uel alit: Oculū hic accipe debemꝰ intentionē nr̄aꝫ q̄ ſi mūda fuerit ⁊ recta: oīa opa nr̄a que ſm eam opamur bona ſūt: q̄ q̄dē oīa totū corpus appellauit: qꝛ ⁊ aplš mēbra nr̄a dicit q̄dā opa vbi ait: Mortificate mēbra veſtra fornicationē ⁊ immundiciā. nō ḡ qḋ q̄ſqꝫ faciat: ſed quo aio faciat ꝯſiderandū ē. Hoc ē eni lumē in nobis: qꝛ hoc nobis manifeſtuꝫ ē bono aio nos facē qḋ faciamus. Omne eni qḋ manifeſtat lumen ē. Ipſa v̄o facta que ad hoīuꝫ ſocietatē ꝓcedūt incertū nobis hñt exitum: ⁊ ideo tenebras eas vocauit. nō eni noui cū pecuniā porrigo indigēti qḋ ſit inde facturꝰ. Si ergo ipſa cordis intētio q̄ tibi nota eſt: ſordidat appetitu tpaliū rerū: magis ipſū factū cuiꝰ incertus eſt exitus ſordidū erit: qꝛ etſi bñ alicui ꝓueniat: qḋ tu nō recta intētiōe facis: q̄ñ tu feceris: iputabit tibi non q̄ñ illi ꝓuenerit. Si aūt ſimplici intētione. i. ſine charitatis opa nr̄a fiāt: tunc mūda ſūt: ⁊ placent in ꝯſpectu dei. AVG. ꝯtra mēda. Sꝫ ea q̄ ꝯſtat eē pctā: nulla velut bona itētiōe faciēda ſūt. ea q̄ppe opa hoīuꝫ ſi cāis habuerint bonas vel malas: nūc ſunt bona nūc mala: q̄ nō ſūt ꝑ ſeipſa peccata: ſicut victū ꝑbere pauperibꝰ bonū eſt: ſi fiat miſericordie cā: malū aūt ſi ſiat cā iactantie. Cū v̄o opa ipſa pctā ſunt: vt furta: ſtupra: ⁊ huiuſmodi: q̄s dicat cāis bonis eē faciēda: vel peccata nō eſſe: q̄s dicat furemur diuitibꝰ vt habeamꝰ qḋ demꝰ pauperibus: GRE. xxviij. mora. Uel alit: Si lumē qḋ in te ē. i. ſi hoc q̄ nos bñ agē cepimus: ex mala intētiōe offuſcamꝰ ipſa q̄ mala eē nō ignoramus etiā cū facimꝰ: quāte tenebre erūt: REMI. Uel alit: Fides lucerne aſſimilat: qꝛ ꝑ eam greſſus interioris hoīs. i. actio illuminat ne offēdat ſm illud: Lucerna pedibꝰ meis verbū tuū. q̄ ſi fuerit mūda ⁊ ſimplex totū corpus lucidū erit. Si v̄o ſordida: totū corpus erit tenebroſū. Uel alit: Per lucernā intelligit rector eccle: q̄ bene oculus dī: qꝛ ſalutaria plebi ſubiecte ꝑuidere dꝫ: que ꝑ corpꝰ intelligit. Si ergo rector eccleſie errauerit: quātomagis errabit pplš ei ſubiectus:

Nemo poteſt duobus dñis ſeruire. Aut eniꝫ vnum odio habebit: ⁊ alterum diliget: aut unum ſuſtinebit: ⁊ alterum contēnet. Non poteſtis deo ſeruire ⁊ mammone.

CHRY. ſup matt. Superiꝰ dixerat dñs q̄ q̄ hꝫ mētē ſpiritalē: ille pōt corpꝰ ſuū ſuare ſine pctō: q̄ aūt nō hꝫ: nō pōt. cuiꝰ rōnē ſubiūgit dicēs: Nemo pōt duobꝰ dñis ſuire. GLO. Uel alit: Qꝛ dictū ē ſupra q̄ ꝓpt intētionē tpaliū: bona mala fiūt. vñ poſſet aliqs dicē: Ego faciā bona: ⁊ ꝓpt tpalia ⁊ ꝓpt celeſtia. Cōtra qḋ dñs ait: Nō poteſtis duobꝰ dñis ſuire. CHRY. in ho. Uel alit: In anterioribꝰ auariciā ꝯpſſit tyrānidē ꝑ multa ⁊ magna ſꝫ adhuc alia apponit ampliora. Nō eni in hoc ſolū nobis nocent diuitie q̄ latrones aduerſus nos armant ⁊ q̄ intellectū obtenebrāt: ſꝫ etiā a ſeruitute dei nos expellūt: ⁊ hoc ꝓbat a cōibꝰ ꝯceptiōibꝰ dicens: Nemo pōt du. do. ſui. Duos aūt dic: q̄ ꝯria iniūgūt. Cōcordia eni multos vnū fac: qḋ oſtēdit ꝑ hoc qḋ ſubdit: Aut. n. vnū odio habebit. Iō aūt duo ponit vt mōſtret facilē eē tranſmutationē ad meliꝰ. Si. n. dicas: Seruꝰ factꝰ ſū pecuniaꝝ: amādo. ſ. eaſ mōſtrat q̄ poſſibile ē ad aliud venire. ſ. nō ſuſtinēdo ſuitutē: ſꝫ ꝯtēnēdo. GLO. Ul duo tāgē vꝫ ſeruiētiū genera q̄dā eni ſeruiūt liberalit ex amore: q̄dā ſeruilit ex timore. Si ḡ aliqs ex amore ſeruiat vni ꝯrioꝝ dñoꝝ: neceſſe ē vt alteꝝ odio habeat. Si v̄o ex timore ſeruiat: nece ē vt dū vnū ſuſtinet alteꝝ ꝯtēnat. Res aūt trena vel deꝰ ſi i corde hoīs dñet: ad ꝯria ex vtroqꝫ trahit hō: nā deꝰ trahit ad ſuꝑiora ſibi ſuiētē: res v̄o trena ad iferiora: ⁊ iō quaſi ꝯcludēs ſbdit: Nō po. deo ſer. ⁊ mam. HIE. Mamona ſermone ſyriaco diuitie nūcupāt. Audiat ḡ hoc auarꝰ q̄ cenſet vocabulo xp̄iano: nō poſſe ſe ſil diuitijs xp̄oqꝫ ſuire ⁊ tñ nō dixit: Qui hꝫ diuitias: ſꝫ Qui ſeruit diuitijs. Qui eni diuitiaꝝ ſeruꝰ ē: diuitias cuſtodit vt ſeruꝰ. q̄ aūt ſuitutis excuſſit iugū: diſtribuit eas vt dñs. GLO. Per mamona etiā itelligit diabolꝰ q̄ ꝑeſt diuitijs: nō q̄ poſſit eas dare niſi qñ deꝰ ꝑmittit: ſꝫ qꝛ ꝑ eas hoies fallit. AVG. de ſer. do. in mon. Qui eni ſeruit mamone. i. diuitijs: illi vtiqꝫ ſeruit: q̄bꝰ iſtis trenis merito ſue ꝑuerſitati ꝑpoſitꝰ ꝑnceps huiꝰ ſeculi a dño dī. Uel alit: q̄ ſint duo dñi oſtēdit cū dī: Nō po. deo ſer. ⁊ mā. ſ. deo: ⁊ diabolo. Aut ḡ hūc odio ha. hō: ⁊ al. di. i. deū. Aut al. pa. ⁊ al. ꝯtē. Patit eni duꝝ dñm q̄ſqs ſeruit mamone: ſua eni cupiditate iplicatus ſbdit diabolo: ⁊ nō eū diligit. Sic q̄ ancille aliene cōiūctꝰ ē: ꝓpt ꝯcupiſcētiā durā patit ſeruitutē: etſi nō diligat eū: cuiꝰ ancillā diligit. Dixit aūt alterum ꝯtemnet: nō odio habebit. nullꝰ eni v̄a ꝯſcia deū pōt odiſſe. Contēnit aūt. i. nō timet eū: cū q̄ſi de eiꝰ bonitate ſecurꝰ ē.

Ideo dico vobis ne ſolliciti ſitis anime veſtre quid manducetis: neqꝫ corpori veſtro qḋ induamini. Nōne aia plꝰ ē q̄ꝫ eſca: ⁊ corpꝰ q̄ꝫ veſtimētū

AVG. de ſer. do. in monte: Quia ſepius docuerat dñs
ꝙ quiſqs vult diligere deū ⁊ cauere ne offēdat: nō ſe ar-
bitref duobus dñis poſſe ſeruire: ne forte ꝗuis iam ſup-
flua nō querant: ꝓpter ipſa tn̄ neceſſaria cor duplicef: ⁊
ad ea deflectēda torqueat intentio ſubiūgit dicēs: Jō di.
vo. ne. ſol. ſi. ani. ve. qd mādu. neqꝫ cor. ve. quid indua.
CHRY. in ho. Nō hoc dicit ꝙ aīa cibo indigeat: icor-
porea eſt eni: ſed ſm cōem locutus ē ꝯſuetudinē. aliter. n.
nō pōt morari in corpe niſi eo cibato. AVG. Uel aīaꝫ
in hoc loco ꝑ aiali vita poſitā nouerim⁹. HIE. Jn nō-
nullis codicib⁹ additū eſt: neqꝫ qd cibabis. Ergo qd oi-
bus natura tribuit ⁊ iumētis ⁊ beſtijs hoībuſqꝫ cōe ē: hu-
ius cura penit⁹ liberamur. Qd aūt h̄ dī de carnali cibo
⁊ veſtimēto accipiamus. Ceterū de ſpiritalib⁹ cibis ⁊ ve
ſtimentis ſemꝑ debem⁹ eē ſolliciti. AVG. de here. Di-
cunt aūt euchite quidā heretici opinātes monacho nō li-
cere ſuſtentāde vite ſue cā aliqd opari: atqꝫ ita ſeipſos ꝓ
fiteri vt oino ab opibus vacent. AVG. de opibus mo
nachoꝝ: Jnquiūt. n. nō de hoc ope corpali i quo vl' agri
cole vel opifices laborāt p̄cepit aplē cū dixit: Qui non
vult opari nō manducet. Neqꝫ euāgelio poſſet oino eſſe
ꝯtrius vbi ait dñs: Jō dico vobis ne ſolliciti ſitis. Jn v̄bo
ḡ apl'i p̄dicto ſpiritalia opa debem⁹ accipe: de qb⁹ alibi
dī: Ego plantaui: apollo rigauit. ⁊ ita ſe arbitrant aplice
⁊ euāgelice obtēperare ſnie: cū euangeliū credūt de non
curāda corpali vite hui⁹ indigētia p̄cepiſſe: ⁊ aplm̄ de ci-
bo ſpiritali dixiſſe. Qui nō vult opari: nō māducet. Pri-
us ergo demōſtremus aplm̄ opera corpalia ſeruos dei
opari voluiſſe. Premiſerat eni dicēs: Jpi ſcitꝪ quō opor
teat vos imitari: qꝛ nō inquieti fuim⁹ int' vos neqꝫ paneꝫ
ab aliquo gratis mandacauim⁹ ſed in labore ⁊ fatigatio
ne die ac nocte laborātes: nequē veſtrū grauarem⁹: nō qꝛ
nō habuimus ptātem ſꝫ vt noſipſos formā darem⁹ vo
bis q̄ nos imitaremini. Nā ⁊ cū eſſemus apud vos: hoc
denūciabamus vobis: qm̄ ſiqs non vult opari: nō māduc
cet. Quid ad hoc dici pōt qñ exēplo ſuo docuit: q̄d p̄ce-
perit. ſ. corpalit' operādo: Nā ꝙ corpalit' operat' ſ. . . dit
in actibus vbi dī: ꝙ manſit cū aquila ⁊ vxore ei⁹ p̄ſcilla
opus faciēs apud illos: erāt eni tabernaculoꝝ artifices:
⁊ tn̄ aplo tanꝗ p̄dicatori euāgelij militi chriſti: plātatori
vinee: paſtori gregis ꝯſtituerat dñs vt de euāgelio viuē-
ret q tn̄ ſtipendiū ſibi debitū non exegit: vt ſe formam daret
eis q exigere indebita cupiebāt. Audiāt ergo q nō habēt
hanc ptātē: quā ille habebat: vt tm̄modo ſpiritalit' ope-
rantes manducēt panē a corpali labore gratuitū. Si aūt
euāgeliſte ſūt: ſi miſtri altarij: diſpēſatores ſacroꝝ habēt
hanc ptātem: ſi ſaltē habebāt aliqd in ſeculo: quo facile
ſine opificio ſuſtentarēt hāc vitā: qd cōuerſi ad deū indi
gentib⁹ diſpartiti ſūt: ⁊ credēda ē eoꝝ infirmitas ⁊ feren-
da. Nec attendēdū in quo loco hoc qd habebāt ipende-
rint: cū oiuꝫ chriſtianoꝝ ſit vna reſpu. Sed q veniunt ad
ꝓfeſſiones ſeruitutis dei ex vita ruſticana: ⁊ ex opificuꝫ
exercitio: ⁊ plebeio labore ſiquo min⁹ operent excuſare nō
pñt. Nullo eni mō decet vt in ea vita vbi ſenatores fiūt
laborioſi: ibi fiāt opifices ocioſi: ⁊ quo veniūt relicti de
licijs ſuis q fuerunt p̄dioꝝ dñi: ibi ſint ruſtici delicati.
At cum dñs ait: Nolite ſolliciti eē. nō hoc dicit: vt iſta nō
ꝓcurent: ꝗtum neceſſitas eſt vñ honeſte poterūt: ſed vt
iſta intueant: ⁊ ꝓpter iſta faciāt quicqd in euāgelij p̄dica
tione facere iubent: eā nanqꝫ intētionē paulo ſupius ocu-
lū vocauerat. CHRY. in ho. Uel pōt alit' ꝯtinuari: Cū
eni docuiſſet dñs pecuniā deſpicē: ne aliqui dicerēt: qlit'
poterimus viuere: ſi oia ꝓiecerim⁹ ſubiūgit dicēs: Jōqꝫ
dico vobis. GLO. i. cura tpali: ne retrahamini ab eter
nis. HIE. Precipif ergo nobis: ne ſolliciti ſim⁹ qd come
damus: qꝛ in ſudore vultus p̄paremus nobis panē. Er
go labor exercendus ē: ſollicitudo tollēda. CHRY. ſu
per matth. Nō eni ſollicitudinib⁹ ſpiritalib⁹: ſꝫ laborib⁹
corpalibus accipiendus ē panis: q laborātib⁹ ꝓ premio

diligētie deo p̄ſtante abūdat: ⁊ negligētib⁹ ꝑ penā deo
faciēte ſubducit. Confirmat aūt ſpem nr̄aꝫ dñs: p̄mo de
maiori ad min⁹ deſcēdit dicēs: Nōne aīa plus ē ꝗ eſca:
⁊ corpus plus ꝗ veſtimentū? HIE. Qui maiora p̄ſtitit
vtiqꝫ ⁊ minora p̄ſtabit. CHRY. ſup matth. Niſi. n. vo
luiſſet ꝯſeruari qd erat nō crearet. qd aūt ſic creauit vt ꝑ
eſcā ſeruet: neceſſe eſt vt det ei eſcam: ꝗdiu vult eē qd fe-
cit. HILA. Uel alit': Qꝛ corruptis circa futuroꝝ cu-
ram: infideliū ſenſus eſt calūniātiū q in reſurrectiōe cor
porū ſpēs ſit futura: q in ſubſtantia eternitatis alimonia.
Jō ſubſequent dī: Nōne aīa plus eſt ꝗ eſca? Nō eni pati
tur ſpē nr̄aꝫ futuri in reſurrectiōe cibi ⁊ potus ⁊ veſtitus
ſollicitudine demorari: ne redēpti in corpus atqꝫ aiaꝫ cō-
tumelia in nō efficiendis leuiorib⁹ inferatur.

Reſpicite uolatilia celi q nō ſerūt neqꝫ metūt neqꝫ ꝯgregāt in horrea: ⁊ pr̄ ueſter celeſtis paſcit illa. Nōne magis pluris eſtis illis? Quis aūt ueſtrꝝ cogitās pōt adijcē ad ſtaturā ſuā cubitū unū?

CHRY. Poſtꝗ cōfirmauit ſpem nr̄am de maiore ad
minus deſcēdens: deinde cōfirmat de minori ad maius
aſcēdēs cū dicit: Reſ. vo. ce. qꝛ nō ſe. neqꝫ metūt. AVG.
de opibus monachoꝝ: Quidā ſe dicunt ꝓpterea opari
nō debere: qꝛ nec volucres celi ſemināt neqꝫ metūt. Cur
ḡ nō attendūt qd ſequitur: Neqꝫ ꝯgregāt in horrea? Cur
ḡ iſti manus ocioſas ⁊ plena repoſitoria volūt hīe? cur
deniqꝫ coquūt: hec eni aues nō faciūt: aut ſi reperiūt qb⁹
hoc pſuadeāt: vt eis ꝑ ſingulos dies eſcas afferāt p̄pa-
ratas: ſaltē ſibi de fontibus aquā afferūt ⁊ reponunt: qd
volatilia nō faciūt. Sed ſi nec aq̄ ſibi vaſa cogunt iplere:
⁊ iam illos qui tūc erāt hieroſolyme nouo gradu iuſticie
ſupgreſſi ſunt: qui demiſſo ſibi ex grā frumēto panē fece
runt aut facere curauerūt: qd aues nō faciūt. Nō poſſunt
aūt iſta ſeruare: vt. ſ. nihil in craſtinū reponāt q ſe ꝑ mul-
tos dies a cōſpectu hoiuꝫ ſeparatos ⁊ nulli ad ſe p̄bēn-
tes acceſſū includūt ſeipſos: viuētes in magna intētione
orationū. An forte quo ſunt ſanctiores: eo ſūt volucrib⁹
diſſimiliores? Quod ergo dicit de volatilib⁹ celi ad hoc
dicit: ne quiſꝗ putet deū ſeruoꝝ ſuoꝝ neceſſaria nō cura
re: cum eius ꝓuidentia vſqꝫ ad iſta gubernanda ꝑueniat
Neqꝫ eni nō ipſe paſcit eos qui manibus operant: neqꝫ
etiā quia de⁹ dixit: Jnuoca me in die tribulatiōis ⁊ eruā
te. non debuit fugere apoſtolus: ſed expectare vt cōpre
henderet: ⁊ eum deus ſicut tres pueros de medijs igni-
bus liberaret. Sicut eni qui fugientib⁹ ſanctis huiuſmōi
queſtionē obijceret: reſponderēt nō ſe oportuiſſe tentare
deum: ſed tūc talia deum ſi vellet eē facturū vt eos libera
ret: ſicut danielē a leonib⁹ ⁊ petrū a vinculis: cuꝫ ipſi qd
facerēt nō haberēt. Cum vero eis fugā in poteſtatem de-
diſſet: etiam ſi liberarent per illā: non niſi ab ipſo libera-
ri: ſic ſeruis dei valentibus manib⁹ ſuis victū tranſigere
ſi ex euangelio mouerit queſtionē de volatilibus que nō
ſemināt neqꝫ metunt: facile r̄ndebunt. Si nos ꝑ aliquam
infirmitatē vel occupationē nō poſſum⁹ operari: ille nos
paſcet ſicut aues que nihil opantur. Cum aūt poſſumus
non debemus tētare deum: qꝛ hec que poſſumus ei⁹ mu
nere poſſumus. Et cum hic viuimus: illo largiente viui-
mus: qui largitus eſt vt poſſumus: ⁊ ille nos paſcit a q
aues paſcuntur: ſicut dicitur: Et pater veſter celeſtis paſ-
cit illa: nonne vos ma. plu. eſ. illis? AVG. de ſer. do. in
monte. i. carius vos valetis: qꝛ rōnale aial ſicut eſt homo
ſublimius ordinat in rerū natura ꝗ irrōnalia: ſicut ſunt
aues. AVGV. xi. de ciui. dei: Plerūqꝫ tamē carius cō
parat equus ꝗ ſeruus: ⁊ gemma ꝗ famula: nō ratiōe cō-
ſiderantis: ſed neceſſitate indigentis: ſeu voluptate cupiē
tis. CHRY. ſup matth. Oia eni aialia deus ꝓpt ho
mineꝫ fecit: hominē aūt propter ſe. quanto ḡ p̄cioſior eſt
hominis creatio: tanto maior eſt dei ſollicitudo de ipſo.

Si ḡ aues non laborātes inueniūt eſcas: hō non inuenit
cui deus dedit ⁊ operandi ſciam ⁊ fructificandi ſpem.
HIERO. Sunt aūt qdā q dū volūt terminos patrū
excedere ⁊ ad alta volitare: in ima mergūt. Uolatilia ce-
li angelos eſſe volūt: ceteraſqꝫ in dei miniſterio fortitudi
nes que abſqꝫ cura dei ſui alant ꝓuidentia. Si hoc itaqꝫ
eſt vt intelligi volūt: quō ſeqt dictū ad hoies: Nōne vos
ma. plu. eſtis illis? Simplicit' ḡ accipiūt: ꝙ ſi volatilia abſ
qꝫ cura ⁊ erūnis dei aluit ꝓuidētia: que hodie ſūt ⁊ cras
non erūt: quātomagis hoies quib⁹ eternitas repromittit
HILA. Pōt aūt dici ꝙ ſub noie volucruꝫ exēplo nos
imundoꝝ ſpirituū hortat: qbus ſine aliquo negocio que-
rēdi ⁊ congregādi: viuendi tn̄ tribuit de eterni cōſilij po-
teſtate ſubſtantia: atqꝫ vt ad imundos iſtud ſpūs referat
opportune adiecit: Nonne vos magis pluris eſtis illis?
De cōparationis p̄ſtantia diſiam nequitie ⁊ ſactitatis oñ
dens. GLO. Non ſolū aūt exemplo auiū: ſꝫ experimē
to docet ꝙ ad hoc ꝙ ſum⁹ ⁊ viuim⁹ nr̄a cura non ſufficit
ſed diuina ꝓuidētia operat' dicēs: Quis aūt veſtrꝝ cogi.
pōt adijce. ad ſtaturā ſuaꝫ cubi. vnū? CHRY. ſup mat.
Deus eni eſt qui ꝑ ſingulos dies incremēta corpis tui fa
cit: te nō intelligente. Si ergo in teipſo quotidie dei ꝓui-
dentia operat': quō in neceſſarijs tuis ceſſabit? Si autem
vos cogitādo modicā partem corpori veſtro addere nō
poteſtis: quō cogitādo ſaluādi eſtis in toto? AVGV.
de ſer. do. in mōte: Uel pōt referri ad ſequētia: ac ſi dicēt
Non eē cura nr̄a factū vt ad hanc ſtaturā veniret corp⁹
nr̄m: ex hoc intelligi pōt: ꝙ ſi velletis adijcere vnū cubi
tum nō poſſetis. Jlli ergo tegendi corpis curā relinquite
cui⁹ cura factū ē vt eēt tāte ſtature. HILA. Uel alr: Sic fi
dem vitalis ſubſtātie nr̄e de documēto ſpirituū ſeruauit
ita opinionē futuri habitus iudicio cōis intelligētie de-
reliquit. Cū eni vniuerſorū corpoꝝ que vitā hauſerunt:
diuerſitatē in vnū pfectuꝫ virū ſit exciturus: ſolus qui
potēs ſit ad vniuſcuiuſqꝫ ꝓceritatē cubitū vnū ⁊ alteruꝫ
tertiūue p̄ſtare: de veſtitu. i. de ſpecie corporū cū ei⁹ con
tumelia ambigim⁹: q vt equalē omnē hoieꝫ efficiat: tātuꝫ
mēſure eſt humanis corporib⁹ additur⁹. AVG. vltimo
de ciui. dei: Sed ſi chriſt⁹ in ea mēſura corpis i qua mor-
tuus eſt reſurrexit: nefas ē dicere cū reſurrectionis oium
tꝑs venerit: acceſſurā corpori eius eā magnitudinē quā
non habuit: qñ in ea diſcipulis in quo notus erat appa-
ruit: vt longiſſimis fieri poſſit equalis. Si aūt dixerim⁹
ad dñici corpis modū etiā minimorū maiorūqꝫ corpo-
ra redigēda perhibit de multoꝝ corporib⁹ ꝑplurimū: cum
ipſe nec capillū periturū eē ꝓmiſit. Reſtat ergo vt quiſqꝫ
recipiat ſuā menſurā quā vel habuit in iuuētute: ſi ſenex
eſt mortuus: vel fuerat habitur⁹ ſi eſt añ defunctus. Et iō
non ē dictū ab aplo in menſurā ſtature: ſed in menſuram
etatis plenitudinis chriſti: qꝛ reſurgēt corpora mortuoꝝ
in iuuenili etate ⁊ robore ad quam chriſtum perueniſſe
cognouimus.

Et de veſtimētis qd ſolliciti eſtis? Conſiderate lilia agri quō creſcūt. Non laborāt neqꝫ nent. Dico aūt vobis: qm̄ nec ſalomon in omni gloria ſua coopertus eſt ſicut vnum ex iſtis. Si eniꝫ fenum agri qd hodie eſt ⁊ cras in clybanū mittit deus ſic veſtit: ꝗtomagis vos modice fidei?

CHRY. in ho. Poſtꝗ mōſtrauit ꝙ nō oportet nos ꝓ
cibo eē ſollicitos: ad id quod leui⁹ ē ptranſit: neqꝫ eni ita
neceſſariū eſt indumentū ſicut cib⁹. vñ dicit: Et de veſti.
qd ſolli. eſtis? Non aūt hic vtit' exemplo volucrū vt idu-
ceret pauonē ⁊ cygnū: a qbus erat ſimilia exēpla accipe
re: ſed vtit' exemplo lilioꝝ dicens: Cōſiderate lilia agri.
Uult ex duob⁹ mōſtrare ſupabundātiā. ſ. a munificētia
pulchritudinis: ⁊ a vilitate participantiū tali decore.
AVG. de ſer. do. in monte: Jpſa aūt documēta nō ſic
allegorice diſcutiēda ſūt: vt queram⁹ quid ſignificēt aues
celi: aut lilia agri: poſita ſūt eni vt de rebus minorib⁹ ma
iora pſuadeant. CHRY. ſup matth. Lilia eni ſtatuto tē
pore formant in frondib⁹: veſtiunt cādore: implent odo
ribus. Et qd terra radici nō dederat: deus inuiſibili opa
tione largit'. Jn oib⁹ aūt eadē plenitudo ſeruat': vt nō ab
euentu facta putentur: ſed dei ꝓuidētia intelligant eē diſ-
poſita. Dicendo aūt: Non laborāt: viros cōfortat. Dicē-
do vero: Neqꝫ nent: mulieres. CHRY. in ho. Hec aūt
dicēs nō opus ꝓhibuit: ſed ſollicitudinē. ſicut ⁊ ſupra cū
de ſeminatiōe loqueret'. CHRY. Et vt magis dei ꝓui
dentiā in ipſis cōmendet: que omnē ſupat humanā indu
ſtriā ſubdit: Dico aūt vobis qm̄ neqꝫ ſalo. in om. glā ſua
coop. eſt ſicut vnū ex iſtis. HIER. Reuera eni qd ſeri-
cuꝫ: que regū purpura: que pictura pōt florib⁹ cōparari?
Quid ita rubet vt roſa? Quid ita cādet vt liliū? Uiole ve
ro purpurā nullo ſupari murice: oculoꝝ magis ꝗ ſermo
nis iudiciū eſt. CHRY. in ho. Quantū eni veritatis
ad mendaciū tn̄ veſtimētoꝝ ⁊ floꝝ diſta ē. Si ḡ ſalomō
a floribus ſupatus ē: qui oib⁹ regibus fuit p̄clarior: ꝗto
tu veſtimētis poteris vincē floꝝ decorē? Eſt aūt ſalomon
ſupatus a floꝝ decore nō ſemel tn̄ neqꝫ bis: ſed ꝑ totuꝫ
tꝑs ſui regni. Et hoc ē qd dic: Jn omi gloria ſua. q nec in
vno die ita decoratus ē vt flores. CHRY. ſup matth.
Uel hoc dicit: qꝛ ſalomon ⁊ſi nō laborabat: tn̄ iubebat.
Ubi aūt iuſſio: illic ⁊ miniſtrantium offenſa: ⁊ iubētis ira
frequēt' inuenit'. hec aūt qñ neſciūt: ſic ornant'. HILA.
Uel lilia intelligēda ſūt angeloꝝ celeſtiū claritates: quib⁹
a deo glorie candor indutus ē. Nō laborāt aūt neqꝫ nent
qꝛ virtutes angeloꝝ ex ea quā adepte ſūt originis ſue ſor
te vt ſint ſemꝑ accipiūt: ⁊ cū i reſurrectiōe ſimiles hoies
angelis erūt ſperare celeſtis glie voluit operimentū: exē
plo angelice claritatis. CHRY. ſup matth. Si aūt flo-
ribus terrenis ſic occurrit deus: qui nati ſūt: vt tm̄mō vi-
deant ⁊ pereāt: hoies negliget: quos ſic creauit vt non ꝓ
tꝑe videant: ſed vt ꝑpetuo ſint. Et hoc eſt qd dicit: Si au
tem fenū agri qd hodie ē ⁊ cras in clybanū mittit de⁹ ſic
veſtit: ꝗtomagi vos modice fidei? HIER. Cras aūt in
ſcripturis futurū tꝑs intelligit dicēte iacob: Exaudiat me
cras iuſticia mea. GLO. Alij libri habēt in ignē vel in
aceruū q hꝫ ſpēm clybani. CHRY. in ho. Non aūt li-
lia iā ea vocat: ſed fenū agri: vt eorū vilitatē oñdat. Sꝫ ⁊
aliā vilitatē apponit dicēs: q hodie ſūt: ⁊ nō dixit Cras
nō erūt: ſed qd ē multo deficientius ꝙ in clybanū mittit.
Qd aūt dicit, Quātomagis vos, occulte inſinuat humani
generis honor ac ſi dicēt: Uos qbus aiam dedit: corpus
plaſmauit: ꝓphetas miſit: ⁊ vnigenitū filium tradidit
GLO. Dicit aūt Modice fidei: qꝛ modica fides eſt q̄
nec de minimis certa ē. HILA. Uel ſub feni noie gen-
tes nūcupant'. Si igit' gentib⁹ iccirco tn̄ indulget eternitas
corpalis vt mox igni iudicij deſtinet: ꝗ ꝓphanū ē ſactos
de glia eternitatis ābigere cū iniqs eternitatis op⁹ p̄ſtet ad
penā? REMI. Spiritalit' aūt ꝑ volatilia ſci viri deſignāt
qui ex aqua ſacri baptiſmatis renaſcūt: ⁊ deuotione ter-
rena deſpiciūt: ⁊ celeſtia petūt qb⁹ pluris dicūt eē apli:
qꝛ p̄ncipes ſunt oiuꝫ ſcoꝝ. Per lilia etiā ſci viri intelligū
tur: q abſqꝫ labore legaliū cerimonialiū ſola fide deo pla
cuerūt: de qb⁹ dī: Dilectus me⁹ mihi paſcit int' lilia. Scā
etiā eccl'ia ꝑ liliū intelligit': ꝓpter candorē fidei: ⁊ odoreꝫ
bone cōuerſationis: de q̄ dī: Sicut liliuꝫ int' ſpinas. Per
fenū deſignant infideles: de qbus dī: Aruit fenuꝫ ⁊ flos
eius cecidit. Per clybanū eterna damnatio: vt ſit ſenſus:
Si deus infidelibus tribuit bona temporalia: quātoma
gis tribuet nobis eterna.

Nolite ergo ſolliciti eſſe dicētes quid māducabimus: aut quid bibemus: aut quo operiemur Hec eni oia gentes iquirūt. Scit eni pr̄ veſter qꝛ his oib⁹ idigetis. Querite ergo primū regnū dei

⁊ iuſticiam eius ⁊ hec omnia adiicientur vobis.

GLO. Poſtq̃ ſigillatim de victu ⁊ veſtitu ſollicitudinem excluſerat argumẽto' ab inferiorib' ſumpto: hic cõſequẽter vtrũq; excludit dicẽs: Nolite ergo ſolliciti eſſe dicẽtes: qd manducabimus aut qd bibem': aut quo operiemur? REMI. Ideo aũt hoc dñs repetiuit: vt oñderet hanc rem eẽ pernecceſſariã: ⁊ vt artius eã in cordibus nr̃is ſculperet. RA. Notãdũ vero q nõ ait: Nolite querere aut ſolliciti eẽ de cibo aut potu aut indumẽto: ſʒ Quid manducetis aut qd bibatis: aut qd veſtiamini. vbi mihi videnť argui q̃ ſumpto victu vel veſtimẽto cõmuni lautiora cibi vel auſteriora his cũ q̃bus vitã ducunt alimenta vel indumẽta requirũt. GLO. Eſt etiã alia ſollicitudo ſuꝑflua ex vitio hominũ qñ fruct' ⁊ pecuniam pluſq̃ neceſſe ẽ reſeruãt: ⁊ dimiſſis ſpiritalib' illis intẽti ſunt quaſi de bonitate dei deſperãtes: ⁊ hoc ꝓhibeť. vñ ſubdiť: Hec eni oĩa gentes requirũt. CHRY. ſup mat. Quia in rebus hũanis fortunã credũt eſſe nõ ꝓuidentiã neq; iudicio dei vitas ſuas gubernari exiſtimãt: ſʒ incerto duci curſu. Et iõ merito timẽt ⁊ deſperãt q̃ſi qui nemĩnẽ hñt gubernantẽ. Qui aũt credit ſe dei iudicio gubernari: eſcã q̃dẽ ſuã in manu dei cõmittit. vnde ſequiť: Scit. n. pater veſter q2 his oĩbus indigetis. CHRY. in homi. Non aũt dixit deus: Scit deus: ſʒ Scit pr̃ veſter: vt eos in maiorẽ ſpem ducat. ſi eni pater ẽ: nõ poterit deſpicere filios cũ nec hoĩes patres hoc ſuſtineãt. Dicit aũt: Quĩ his oĩb' idigetis vt magis ſollicitudinẽ abiicias: q2 neceſſaria ſũt. Qualiter eni eſt pr̃ q ſuſtinet etiã neceſſaria filiis non dare? Si aũt eſſent ſuꝑflua: nõ ita oporteret cõfidere. AVG. xv. de trini. Nõ aũt iſta ex aliquo tpe cognouit deus ſed futura oĩa tpalia: atq; in eis etiaʒ qd ⁊ qñ ab illo petituri eramus: ſine initio añ preſciuit. AVG. xii. de ciui. dei: Qd aũt dicunt quidã hec dei ſcientia nõ poſſe cõprehẽdi: quia infinita ſũt: reſtat eis dicere q nõ oẽs numeros deus nouerit: quos infinitos eſſe certiſſimũ ẽ. Infinitas aũt numeri nõ ẽ icõprehenſibilis ei: cui' intelligentie nõ eſt numerus. Quapropť ſi quicq̃d ſciẽtia cõprehendiť ſcientis cõprehenſione finiť: ꝑfecto oĩs infinitas quodã ineffabili mõ deo finita ẽ: q2 ei' ſcie incõprehẽſibilis nõ eſt. GREG. neſenus in libro de hoĩe: Quĩ aũt eſt ꝓuidentia p huiuſmõi ſigna demonſtrať. ꝑmanentia eni vniuerſorũ ⁊ maxie eoꝝ que ſũt in generatiõe ⁊ corruptione ⁊ poſitio ⁊ ordo eoꝝ que ſũt: ſemꝑ cuſtoditur' ſm eundẽ modũ q̃liter ꝑficereť nullo ꝓuidente? Sʒ q̃daʒ dicũt deo curã eſſe exiſtentiũ ꝑmanentie in vniuerſali: ⁊ huius ſolius ꝓuidentiã hr̃e. Singularia vero fieri vt cõtingit. Tres aũt cãs ſolas vtiq; q̃s diceret nõ fiendi ꝓuidẽtiã ſingulariũ? Aut eni hoc qd eſt ignorare deũ: qm̃ bonũ ẽ particulariũ diligentiã habere: aut nõ velle: aut nõ poſſe. Sed ignorãtia oĩno aliena ẽ a beata ſubſtãtia. Qualiť eni latebiť deũ qd nec hõ ſapiens ignorabit: q ſingularibus deſtructis vniuerſalia deſtruent? Nihil aũt ꝓhibet oĩa indiuidua perire: nulla ꝓcurãte potentia. Si aũt nõ vult: ꝓpter duas fit cauſas: aut ꝓpter pigritiã: aut ꝓpter indecẽtiã. Pigritia aũt a duob' generať: aut eni voluptate aliq̃ attracti pigritamur: aut ꝓpter timorẽ deſiſtimus: quoꝝ neutrũ fas eſt cogitare de deo. Si aũt dicãt nõ decere deũ: indignũ eni eſſe tante btitudinis puis cõdeſcendere: qualiť nõ incõueniẽs ẽ artificẽ quidẽ ꝓcurantẽ vniuerſalia: nihil ꝑticulariũ neq; paruiſſimũ derelinq̃re ſine ꝓcuratione: ſcientẽ q ad totũ ꝑficit pars: cõditorẽ vo deũ artificibus enũciare idoctiorẽ? Si aũt nõ põt imbecillis eſt deus ⁊ impotẽs benefacẽ. Si vo incõprehẽſibilis nobis eſt ſingulariũ ꝓuidentie rõ: nõ ꝓpterea oportet dicẽ q2 nõ eſt ꝓuidentia: ita eni dicerẽt: q2 numerũ hominũ ignoramus: neq; hoĩes eẽ. CHRY. ſup matth. Sic ergo q credit ſe dei iudicio gubernari: eſcam ſuã in manu dei cõmittat: cogitet aũt de bono ⁊ malo: de q̃ niſi ſollicitus fuerit neq; malũ fugiet neq; bonũ apprehẽdet. Et iõ eo ſubdiť: Querite aũt ꝑmũ regnum dei ⁊ iuſticiã eius. Regnũ dei ẽ retributio bonoꝝ operũ. Iuſticia aũt eius: via pietatis p quã itur ad regnũ. Si ergo cogites q̃lis erit gloria ſcõꝝ: neceſſe ẽ vt aut ꝓpter timorẽ pene recedas a malo: aut ꝓpter deſideriũ glorie feſtines ad bonũ. Et ſi cogitaueris que ſit dei iuſticia: qd. ſ. odit de' ⁊ qd amat: iuſticia ipſa oñdit tibi vias ſuas q amantes ſe ſequr. Nõ aũt daturi ſum' rõnẽ ſi pauperes ſum' aut diuites: ſed ſi bene vel male egerimus: qd ẽ in nr̃o arbitrio.

GLOSA: Uel dicit iuſticiam eius. q. di. vt per eum nõ per vos iuſti ſitis. CHRY. ſup matth. Terra autẽ etiã ꝓpter pctã hoĩuʒ maledicit: vt nõ germinet: ſm illõ Maledicta terra in ope tuo. benedicit aũt cũ bona fecerimus. Quere ḡ iuſticiã ⁊ nõ deerit tibi panis. Uñ ſeq̃t: Et hec oĩa adiicient vobis. AVG. de ſer. do. i mõte. ſ. tpalia q manifeſte hic oñdit non eẽ talia bona nr̃a ꝓpter q bñ facẽ debeamus: ſʒ tñ neceſſaria eẽ. Regnũ vo dei ⁊ iuſticia eius bonũ nr̃m eſt: vbi finis cõſtituendus ẽ. Sed q2 i hac vita militam' vt ad illud regnũ ꝑuenire poſſim' q vita ſine his neceſſariis agi nõ põt: apponent inq̃t hec vobis. Cũ aũt dixit illud Primũ: ſignificauit q2 hoc poſterius querendũ ẽ nõ tpe ſed dignitate: illud tanq̃ bonũ noſtrũ: hoc tanq̃ neceſſariũ ẽ. Neq; eni ṽbi gr̃a debem' euãgeliçare vt mãducem': q2 ſic vilĩ' haberem' euãgeliũ q̃ cibũ: ſʒ iõ manducam': vt euãgeliçemus. Querẽtibus aũt ꝑmũ regnũ dei ⁊ iuſticiã eius. i. hoc ꝑponentib' ceteris reb': vt hoc ꝓpter cetera q̃ramus: non dʒ ſubeẽ ſollicitudo ne neceſſaria deſint. ⁊ iõ ait: Hec oĩa adiiciẽť vob. i. ꝯuenient ſine vllo vr̃o impedimẽto: ne cũ iſta queritĩ: illic auertamini: aut duos fines conſtituatĩ. CHRY. in ho. ⁊ nõ dixit: Dabunt: ſed apponẽť: vt dicas q2 pñtia nihil ſunt ad magnitudinẽ futuroꝝ. AVG. de ſer. do. in monte: Cũ aũt legimus in fame ⁊ ſiti aplm̃ laboraſſe: nõ exiſtimem' hic dñi ꝓmiſſa titubaſſe: qñquidẽ iſta ſint adiutoria. Medicus iſte cui nos totos cõmiſim': nouit qñ apponat ⁊ qñ detrahat ſicut nobis indicat expedire. Si eni nobis aliqñ defuerint: qd plerũq; ꝓpter noſtram exercitationẽ deus ſinit nõ debilitat ꝓpoſitũ noſtrũ ſed exaiatũ ꝯfirmat. Nolite ḡ ſolliciti eẽ i craſtinũ. Craſtin'. n. dies ſollicit' eẽ erit ſibiipſi. Sufficit eni diei malicia ſua. GLO. Prohibuerat ſollicitudinẽ pñtiũ reꝝ mõ ꝓhibet ſollicitudinẽ futuroꝝ: variã ex vitio hoĩuʒ ꝓuenientẽ cũ dic: Nolite ḡ ſolliciti eẽ i craſtinũ. HIE. Cras i ſcriptis futuꝝ tp̃s itelligiť: dicẽte iacob: Exaudiet me cras iuſticia mea. ⁊ i ſamuele phãtaſmate phitoniſſa loq̃ť ad ſaulẽ Cras erit mecũ. de pñtib' ḡ ꝯceſſit deb ẽẽ ſollicitos q futura ꝓhibet cogitare. Sufficit eni nob pñtis tp̃is cogitatio. futura q̃ incerta ſũt deo relinq̃mus. Et hoc ẽ qd dr̃: Craſtinus eni dies ſollicitus erit ſibiipſi. i. ipſe afferet ſollicitudinẽ ſuã ſecũ. Sufficit eni diei malicia ſua. Hic maliciam non ꝯrariã virtuti poſuit: ſed laborem ⁊ afflictionẽ ⁊ anguſtiam ſeculi. CHRY. in ho. Nihil eni ita doloreʒ infert aie: vt ſollicitudo ⁊ cura. Cũ aũt dicat q craſtina dies erit ſollicita de ſeipſa: volens manifeſtius facẽ qd dr̃: Proſopopeiã facit tp̃is ſm multoꝝ ꝯſuetudinẽ loquens ad plebẽ impfectã. vt eni eos magis moueat: ipſos dies conquerẽtes inducit p ſuꝑflua cura. Nunq̃d enim dies nõ ſufficiens habet onus. i. curam ſuã: qd igiť eũ aggrauas magis: curã q pertinet ad aliũ diem apponendo?

CHRY. ſuper matth. Uel aliter: Per hodie hec ſolum ſignificantur: que habemus in vita preſenti neceſſaria. Qd autem dic Cras: quod ſuperfluum eſt oſtendit. dicit ergo: Nolite ſolliciti eſſe in craſtinum: ideſt nihil curetis ſuper id habere quod neceſſarium eſt vobis: ad vitam quotidianam. Quod enim ſuperfluum fuerit quod eſt cras curabit ſe. Et hoc eſt quod dicit: Craſtinus eniʒ dies ſollicitus erit ſibiipſi: ac ſi dicat: Superflua cum cogitaueris: ipſe ſe curabunt: te quidem eis non fruente

inuenient dños multos q ea ꝓcurẽt. Quid ḡ curas de illis quoꝝ ꝑtãtẽ eas aliis dimiſſur'? Sufficit eni diei malicia ſua. q. d. Sufficit tibi labor quẽ pateris ꝓpť neciã: noli de ſuꝑfluis laborare. Uel aliter: AVG. de ſer. do. in monte: Nõ dr̃ craſtinus dies niſi in tpe vbi ꝑterito ſuccedit futuꝝ: Ergo cũ aliq̃d boni opamur nõ terrena: ſed eterna cogitemus. craſtin' eni dies ſollicitus erit ſibiipſi. i. cũ oportuerit ſumas cibũ ⁊ huiuſmõi. ſ. cũ neceſſitas vrgere ceperit. Sufficit enim diei malicia ſua. i. ſufficit q iſta ſumere vrgebit neceſſitas: quã maliciã noiat: q2 penalis ẽ nobis: ꝑtinet eni ad mortalitatẽ quã peccãdo meruim'. huic ḡ pene tpal' necitatis noli addẽ aliqd grauius vt nõ ſolũ eã patiaris: ſʒ etiã ꝓpter hanc explendã militꝭ deo. Hic eſt cauẽdũ: ne cũ viderim' aliquẽ ſeruũ dei ꝓuidere: ne iſta neceſſaria deſint: vl' ſibi vel eis quoꝝ cura ſibi cõmiſſa ẽ: iudicemus eũ ꝯtra dñi ꝑcepta facẽ: ⁊ de craſtino eẽ ſollicitũ. nam ⁊ ipſe dñs cui miniſtrabãt angeli: ꝓpter exẽplũ loculos habẽ dignatus ẽ. Eſt in actib'. aploꝝ ſcriptũ ea q ad victum ſũt neceſſaria: ꝓcurata eſſe in futurũ ꝓpter iminentẽ famẽ. nõ ḡ hoc dñs increpat: ſi quis humano more iſta ꝓcuret: ſed ſi q̃s ꝓpť iſta nõ militet deo. HILA. Hoc etiã totũ ſub dicti celeſtis ſignificãtia ꝯtinet. Iubemur igiť nõ ambire de futuri. Satis. n. vite nr̃e malicia dieꝝ q̃bus viuim' ſ. pctã ſufficiũt: vt cõtra hec purgãda oĩs vite nr̃e meditatio: laborq; verſet. Ceſſante aũt cura noſtra ipſa futura ſollicita ſunt dũ nobis eẽne claritatĩ ꝑfect' deo ꝓcurãte ꝑponiť. CA. VII.

Nolite iudicare ⁊ non iudicabimini: nolite condẽnare ⁊ non cõdẽnabimini. In q enim iudicio iudicaueritis iudicabimini: ⁊ in qua mẽſura menſi fueritis remetieť vobis.

AVG. de ſer. do. in monte: Quia cũ iſta tpalia ꝓcurauit in futurũ: incertũ ẽ quo aio fiat: cũ poſſit ſimplici corde fieri ⁊ duplici opportũe hoc loco ſubiecit: Nolite iudicare. vel aliť: GHRY. in ho. Huculq; expoſuit cõſequentiã ad elemoſynã ꝑtinentẽ: nũc aũt incipit exponere ꝯſequentiã ad orõnẽ reſpicientẽ. Et eſt doctrina hec quodãmodo ꝑs orõnis: vt ſit ordo narratiõis talis: Dimitte nobis debita noſtra. ⁊ ſeq̃t: Nolite iudicare: vt nõ iudicemini. CHRY. ſup matth. Sed ſi iudicare ꝓhibet: q ꝯſequẽtia paulus in corinth. iudicat fornicantẽ: ⁊ petrus ananiã ⁊ ſaphirã mẽdacii arguit? Sʒ q̃dã hũc locũ ſm huiuſmõi ſenſũ exponũt: q2 dñs hoc mandato non ꝓhibet chriſtianos ex beniuolẽtia alios corripere: ſʒ ne p iactantiã iuſticie ſue chriſtiani chriſtianos deſpiciãt: ex ſolis plerũq; ſuſpitiõibus odiẽtes ceteros ⁊ ꝯdẽnãtes. Et ſub ſpecie pietatĩ ꝓpriũ odiũ exequẽtes. CHRY. i ho. Uñ nõ dixit: ne q̃eſcẽ facias peccantẽ: ſʒ ne iudicaueris: hoc ẽ ne amarus fias iudex. corripe quippe nõ vt hoſtis expetens vindictã: ſʒ vt medicus inſtituẽs medicinam.

CHRY. ſup matth. Sʒ vt nõ ſiquidẽ corriperẽt chriſtiani chriſtianos ꝯuenit ſermo q dicit: Nolite iudicare. Sʒ ſi nõ ſic corripuerint: nũq̃d ꝓpter hoc ꝯſequẽť indulgẽtiã pctõꝝ: q2 dictũ ẽ: Nõ iudicabimini. Quis eni ꝯſeq̃t idulgentiã mali ꝑoris: q2 nõ addidit alterũ malũ? Hoc autẽ diximus volẽtes oñdere: q2 hic ſermo non ẽ poſitus de ꝓximis nõ iudicãdis: q peccãt in deũ: ſʒ q in nos peccãt. Qui eni nõ iudicat ꝓximũ ꝓpter pctm̃ in ſe cõmiſſuʒ: illũ nec deus iudicat ꝓpť pctm̃: ſʒ dimittit ei debitũ: ſicut ⁊ ipſe dimiſit. CHRY. in ho. Uel aliť: Nõ ſimpliciter vniuerſa pctã iubet nõ iudicare: ſed his q multis malis ſũt pleni: ⁊ alios p minimis iudicãt: hãc ꝓhibitionẽ facit. Sicut ⁊ paul' nõ ſimpliciť ꝓhibet iudicare eos q peccant: ſʒ diſcipulos iudicãtes de magiſtris redarguit: docens vt eos q ſupra nos ſũt nõ iudicem'. HILA. Uel aliter: Iudicari de ſponſiõib' ſuis deũ vetat: q2 vt iudicia ex incertis reb' inter hoĩes ſumũť: ita ⁊ hoc iudiciũ aduerſus deũ ex ambiguitate ſuſcipiť: qd penitus ꝑepellit a nobis: vt cõſtans poti' fides retineať: q2 nõ ſicut i certis reb' pctm̃ fit ꝑꝑerã iudicaſſe: ſʒ ſi in his reb' dedero iudiciũ: initiũ fit criminis. AVG. de cõ. euã. Uel aliť: Hoc loco nihil aliud ꝑcipi exiſtimo niſi vt ea facta que dubiũ ẽ quo animo fiant: in meliorẽ ꝑtẽ interꝑtemur. Deus aũt que nõ pñt bono aio fieri: ſic ſũt ſtupra blaſphemie ⁊ huiuſmodi: nobis iudicare ꝑmittiť. de factis aũt mediis q poſſũt bono ⁊ malo animo fieri: temerariũ eſt iudicare: maxime vt cõdẽnem'. Duo aũt ſũt in q̃bus temerariũ iudiciũ cauere debem': cũ incertũ eſt quo aio q̃cq̃ factũ ſit vl' cũ icertũ ẽ: q̃lis q̃ſq; futurẽ' q nũc vl' bon' vel mal' apparet. Nõ ḡ reꝑhẽdam' ea q nec ſcim' quo aio fiãt: neq; ita reꝑhendam' q manifeſta ſũt vt deſperem' ſanitatem. Põt autẽ mouere qd ait: In quo iudicio iudicaueritis: iudicabimini. Nunq̃d ſi nos temerario iudicio iudicauerimus temere etiã de nobis de' iudicabit? aut nũq̃d ſi mẽſura iniqua mẽſi fuerim': ⁊ apud deũ ẽ iniq mẽſura vñ nobis remetiať? Nã mẽſure noĩe ipſũ iudiciũ ſignificatũ arbitror. Sed hoc dictũ qm̃ temeritas q punis aliũ: ipſa te puniat neceſſe ẽ. Iniq̃tas eni ſepe nihil nocet ei q patiť iniuriã: ei vo q facit neceſſe ẽ vt noceat. AVG. xxi. de ciui. dei: Dicũt aliq̃ quõ veꝝ ẽ qd ait chriſt': vt in q mẽſura menſi fueritis remetieť vobis: ſi tpale pctm̃ ſupplicio puniať eterno? Nec attendũt nõ ꝓpť eq̃le tp̃is ſpaciũ: ſʒ ꝓpť viciſſitudinẽ mali. i. q mala fecerit mala patiať: eandem dictã mẽſurã fuiſſe: q̃uis in ea re hoc ꝓꝑe poſſit accipi: de q deus cũ hoc diceret: loq̃bať. i. de iudiciis ⁊ cõdẽnatiõib'. Proinde q iudicat ⁊ ꝯdẽnat iiuſte: ſi iudicať ⁊ ꝯdẽnatur: iuſte in eadẽ mẽſura recipit: q̃uis non hoc qd dedit. Iudicio. n. fecit qd iniquũ ẽ: iudicio patitur quod iuſtum eſt.

Quid aũt vides feſtucam in oculo fr̃is tui: ⁊ trabẽ in oculo tuo nõ vides? Aut qũo dicis fratri tuo: Frať ſine eiiciã feſtucã de oculo tuo: ⁊ ecce trabs ẽ in oculo tuo? Hypocrita eiice ꝑmũ trabẽ de oculo tuo: ⁊ tunc videbis eiicere feſtucam de oculo fratris tui.

AVG. de ſer. do. Quia temerario ⁊ iniq̃ iudicio dñs nos ãmonuerat: maxie aũt hi temere iudicãt q de incertis ⁊ facile reꝑhendũt: q magis amãt vituperare ⁊ dãnare q̃ emẽdare atq; corrigẽ: qd vitiũ vel ſuꝑbia ẽ vel inuidẽtia: ꝯñť ſubiicit ⁊ dic: Quid aũt vides feſtucã i oculo fratris tui: ⁊ trabẽ i ocu. tuo. nõ vides? HIE. De his loq̃ť q cũ mortali crimie detineãť obnoxii minora pctã frĩb' nõ ꝯcedũt: vt ſi forte ita ille peccauerit: tu odio reꝑhendas. Quãtũ aũt inť feſtucã ⁊ trabẽ: tãtũ inť irã diſtat ⁊ odiũ: odiũ eni ira inueterata ẽ. Fieri aũt põt vt ſi iraſceris hoĩ: velis eũ corrigi: nõ aũt ſi eum oderis. CHRY. in ho. Multi etiã hoc faciũt q ſi viderint monachũ ſuꝑfluũ veſtimentũ hñtẽ: aut copioſiori cibo potitũ: amari fiũt accuſatores: q̃tidie ipſi rapiẽtes ⁊ crapulam patientes. CHRY. ſup mat. Ul' aliť: Hoc qd hic dr̃ doctorib' ꝯuenit. Dẽ eni pctm̃ diiudicať modicũ aut magnũ ſm peccãtis pſonã. Laici eni pctm̃ modicũ ẽ: ⁊ feſtuca q̃tũ ad peccatũ ſacerdotĩ: qd trabi ꝯpať. HILA. Uel aliť: Pctm̃ in ſpm̃ſcm̃ ẽ diuie vtutis ꝑtãtẽ negare: ⁊ xp̃o ſbam abnuere eẽnitatis p quẽ q2 in hoĩeʒ venit de': hõ rurſus veniret in deũ. Ergo q̃ta inť feſtucã ⁊ trabẽ dr̃ia ẽ: tãtũ oñdit pctm̃ i ſpm̃ſcm̃ cetã crimia excedẽ: vt cũ ifideles delicta corpis aliis exprobrãt: onus pcti qd de ꝓmiſſis dei ãbigũt: i ſe añ nõ videãt in oculo: trabe tanq̃ in mẽtis acie icidẽte. Seq̃tur: Aut quomodo dices fratri tuo: ſine eiiciam feſtucam de oculo tuo: ⁊ ecce in oculo tuo trabs ẽ?

CHRY. i. cum facile arguis peccatum fratris tui: ipſe aũt in eodem peccato vel in maiori exiſtens. AVG. de ſer. do. Primũ ergo cogitemus cũ aliquẽ reꝑhendere nos neceſſitas coegerit: vtrũ tale ſit vitium quod nunq̃

habuimus. Et tūc cogitem⁹ ⁊ nos oēs eſſe: ⁊ habere potuiſſe. vel tale qd habuim⁹ ⁊ iam nō habem⁹: ⁊ tūc tāgat memoriā cōmunis fragilitas: vt illā correctionē nō odiū ſed miſericordia pcedat. Si aūt inuenerim⁹ nos in eodē vitio eſſe nō obiurgem⁹: ſed ꝯgemiſcam⁹: ⁊ ad parit conandū inuitem⁹. Raro aūt ⁊ ex magna neceſſitate obiurgationes adhibēde ſūt: in qbus nō nobis ſ; vt dño ſeruiatur inſtemus. CHRY. ſup matth. Uel aliť: Quo dicis fratri tuo. i. quo ꝓpoſito putas ex charitate vt ſalues ꝓximū tuū: non qꝛ teipſū ante ſaluares? Uis ğ nō alios ſanare: ſed p bonā doctrinā malos actus celare: ⁊ ſcientie laudē ab hoībus q̄rere: non edificationē mercedis a deo: ⁊ es hypocrita. vñ ſeqt: Hypocrita: eijce pmū; trabem de oculo tuo. AVG. de ſer. do. Accuſare. n. vitia officiū eſt bonoꝝ: qd cū mali faciūt: alienas ptes agūt: ſicut hypocrite q tegūt ſub pſona qd ſunt: ⁊ oñdunt in pſona qd non ſūt. CHRY. in ho. Et notandū ꝙ vbicūq; vult monſtrare magnū aliqd peccatū a cōtumelia icipit ſicut ibi: Serue nequā oīne debitū dimiſi tibi. ⁊ iō hic dicit: Hypocrita eijce pmū. Eteni que ſuiipſius ſūt: magis aliqs nouit: ꝙ que ſūt alioꝝ: ⁊ que maiora ſūt: magis videt ꝙ que minora: ⁊ ſeipſū magis diligit ꝙ ꝓximū. Et iō iubet eū qui obnoxi⁹ ē multis peccatis: nō amarū eē iudicē delictoꝝ alterius: ⁊ maxime cū fuerint parua qdē; ab arguendo aut a corrigēdo auertēs: ſed ꝓhibet ꝓpria ꝯtēnere ⁊ alienis inſilere. Oportet eni vt pmo cū diligētia inueſtiges que tua ſūt: ⁊ tūc q ꝓximi ſūt diſcuties. ⁊ iō ſeqt: Et tūc videbis eijcere feſtucā de oculo fratris tui. AVG. de ſer. do. in monte: Auferētes eni de oculo noſtro trabē inuidētie vel malicie vel ſimulationis: videbimus eijcere feſtucam de oculo fratris.

Nolite ſanctū dare canib⁹ neq; mittatis margaritas ueſtras añ porcos: ne forte cōculcēt eas pedibus ſuis: ⁊ canes cōuerſi dirūpant vos.

AVG. de ſer. do. in monte: Quia pōt aliquos p nomē ſimplicitatis ad quā p ſupiora induxerat decipere: vt ſic putet vitioſū eſſe aliqñ verū occultare: qūo vitioſu; ē falſū dicere: recte ſubiūgit: Nolite ſanctū dare canibus: neq; mittatis margaritas veſtras añ porcos. CHRY. ſup matth. Uel aliť: Juſſerat ſupius dñs diligere inimicos ⁊ benefacē his qui peccāt in nos. ne ğ cogitarēt ſacerdotes etiā q dei ſunt eis cōicare: talē cogitationē ꝯpeſcuit dicēs: Nolite ſanctū dare canib⁹. ac ſi dicēt: Mādaui vobis diligere inimicos ⁊ bñfacere eis de vřis corpalib⁹ bonis: nō tñ de meis ſpiritalib⁹ paſſim: qm̄ in natura vobiſcū cōces ſūt nō in fide: ⁊ de⁹ carnalia bñficia dignis ⁊ indignis ſiliť pſtat: nō aūt gratias ſpiritales. AVG. de ſer. do. in mōte: Querendū aūt ē qd ſit ſanctū: qd margarite: qd porci. Sanctū ē qd corrūpe nefas ē: cui⁹ ſceleris volūtas rea teneť: q̄uis illud incorruptibile maneat. Margarite aūt ſūt quecūq; ſpiritalia magna eſtimanda ſunt. L; itaq; vna eadēq; res ⁊ ſanctu; ⁊ margarita dici poſſit. Sed ſanctū dī ex eo ꝙ nō d; corrūpi: margarita vero ex eo ꝙ nō debet cōtemni. CHRY. ſup matth. Uel aliter: Sanctū ē ſicut baptiſmus: gratia corpis chriſti: ⁊ huiuſmodi. Myſteria aūt veritatis margarite ſunt: qꝛ ſicut margarite icluſe cochleis poſite ſūt in ꝓfūdo maris: ſic myſteria diuina v̄bis incluſa poſita ſūt in altitudine ſenſus ſacre ſcripture. CHRY. in ho. Que qdē his q bone mentis ſūt: ⁊ intellectū hñt: reuelata honeſta apparēt. his aūt q inſenſibiles ſūt magis videť reuerēda: cū ignorant. AVG. de ſer. do. Canes aūt p impugnatoribus veritatis: porcos p ꝯtēptoribus poſitos non incōgrue accipim⁹. Quapropť qꝛ canes exiliūt ad dilacerādum: qd aūt dilacerāt: integrū eē non ſinūt. dixit: Nolite ſanctū dare canib⁹. qꝛ q̄tū in ipſis ē ſi fieri poſſet: conāť perimere veritatē. Porci aūt q̄uis non ita vt canis morſu appetant: paſſim tñ calcādo inqnāt. Et iō dicit: Neq; mittatis mar. ve. ante porcos. RABA. Uel canes ſunt ad vomitū reuerſi: porci nōdū cōuerſi: ſed in luto vitiorū ꝯuerſati. CHRY. Uel aliter: Canis ⁊ porcus imunda aialia ſunt: ſed canis ex omni pte: qꝛ nec ruminat: nec vngulā findit. porcus aūt ex pte: nam vngulā h; fiſſam: ſed nō ruminat: ꝓpter qd canes puto intelligendos gētiles vel hereticos oīno imundos: ⁊ ꝓpter actus: ⁊ ꝓpter fide;: porcos aūt hereticos: qꝛ nomē dñi inuocare vidētur. Non ē ğ ſcm̄ dare canib⁹: qꝛ baptiſm⁹ ⁊ alia ſacramenta nō ſunt dāda niſi fidē habentib⁹. Itē myſteria veritatis. i. margarite: non ſūt dande: niſi deſiderantib⁹ veritatē: ⁊ cū hoc rōne humana viuentibus. Si eni porcis ea miſeris. i. ſcēroſe vite delectatiōe grauatis: non intelligerēt pcioſitatem earū: ſed eſtimant eas ſimiles ceteris fabulis mūdialibus: ⁊ eas actib⁹ ſuis carnalib⁹ cōculcāt. AVG. de ſer. do. Calcari eni dī quicqd ꝯtemniť. Et iō dī: Ne forte conculcēt eas pedibus ſuis. GLO. Dicit aūt: Ne forte: qꝛ reſipiſcē pñt ab imūdicia. AVG. Qd aūt ſequitur: Et cōuerſi dirūpāt vos. Nō aūt ipſas margaritas: illas eni cōculcāt. ⁊ cū cōuertunt vt adhuc aliqd audiāt: dirūpunt eū a quo miſſas margaritas ꝯculcant. nō eni facile inueneris qd ei gratū eē poſſit: q magno labore inuenta ꝯtēnant. Qui ergo tales docēt qūo nō dirūpant indignādo ⁊ ſtomachādo nō video. CHRY. ſup matth. Uel porci nō ſolū carnalib⁹ actibus margaritas ꝯculcāt: ſ; etiā poſt modicū cōuerſi p inobediētiā rūpūt ꝓhibitores earū. Frequenť aūt ⁊ ſcādaliȥati calūniant eos q̄ſi dogmatū nouoꝝ ſeminatores. Canes etiā cōculcātes ſancta ſordidis actibus: diſputationib⁹ ſuis rūpunt pdicatorē veritatis. CHRY. in ho. Et bene dixit: Cōuerſi. Fingūt eni māſuetudinē vt addiſcāt: deinde cū dedicerit detrahūt. CHRY. ſup matth. Rōnabiliť aūt margaritas dari porcis ꝓhibuit: qꝛ ſi porcis minus imūdis mitti vetanť: q̄to magis canibus plus imundis. De ſcō aūt dādo idē eſtimare nō poſſumus: qꝛ frequenť etia; bñdictionē dam⁹ pecoꝝ more viuētibus chriſtianis: non qꝛ merenť accipere: ſed ne forte pleni⁹ ſcādaliȥati diſpereāt. AVG. de ſer. do. Cauendū eſt ğ neqd aperiať ei: q nō capit: melius eni querit id qd clauſum ē ꝙ id qd apertu; ē: aut infeſtat p odium vt canis: aut negligit p ꝯtēptu; vt porcus. Non ē aūt ꝯſequēs vt ſi verum occultať: etiā falſum dicať: qꝛ dñs q̄uis nihil mētitus ſit: vera tñ aliq̄ occultauit: ſm illud: Adhuc habeo vobis multa dicere que nō poteſtis portare mō. Sed ſi aliqs nō capit ꝓpter ſordes mundand⁹ ē vel verbo vel ope q̄tū fieri pōt a nobis. Qz autē dñs quedā dixiſſe inueniť: que multi q aderant vel reſiſtendo vel ꝯtēnendo nō receperūt: nō putandus ē ſanctū dediſſe canibus: aut margaritas ante porcos miſiſſe. Dedit eni eis q capere poterāt: ⁊ ſimul aderāt quos ꝓpter alioꝝ imundiciā negligi nō oportebat: ⁊ q̄uis tentantes eum in ipſis q eis rñdebat: ꝯtabeſcerēt: alij tñ qui poterant cape ex illoꝝ occaſione multa vtiliter audiebāt. Qui ergo nouit qd rñdeat: d; rñdere ſaltē ꝓpter illos qbus deſperatio ſuboriť: ſi ꝓpoſitā qōnē ſolui non poſſe crediderint: ⁊ hoc de rebus ad inſtructionē ſalutis ptinētibus. De ſupuacuis autem ⁊ noxijs nōnihil dicendum eſt ſed hoc ipſū explicandu; eſt: cur inquirenti talia non oporteat reſpondere.

Petite ⁊ dabitur vobis: querite ⁊ inuenietis pulſate ⁊ aperietur vobis. Oīs eni qui petit accipit: ⁊ qui q̄rit inuenit: ⁊ pulſanti aperietur.

HIERO. Quia carnalia ſupra vetuerat poſtulari qd petere debeamus oñdit dicēs: Petite ⁊ dabitur vobis. AVG. de ſer. do. Uel aliť: Cū pceptum eēt ne ſanctum dareť canibus: ⁊ ne margarite añ porcos mittanť: potuit auditor ſue ignorātie ꝯſcius dicere: qd ſanctum me dare canibus vetas: cum adhuc me habere nō videā? ⁊ iō opportune ſubiecit dicens: Petite ⁊ accipietis. CHRY. ſup matth. vel aliť: Qm̄ ad ſignificandā orōnē q̄dā dederat eis mādata dicēs: Nolite iudicare. cōpetent adiūgit: Petite ⁊ dabitur vobis. Quaſi. d. Si hāc clementiā ſeruaueritis ad inimicos: quicqd clauſū vobis videť: pulſate ⁊ aperieť vobis. Petite ergo pcib⁹ die ac nocte orātes: q̄rite ſtudio ⁊ labore. nec eni laborātes circa ſcripturas acqrimus ſciam ſine grā dei: nec grām acqrim⁹ niſi ſtuduerim⁹: ne donū dei negligētib⁹ deť. Pulſate aūt orōne ⁊ ieiunijs ⁊ elemoſynis. Sicē eni q pulſat oſtiū non tñ voce clamat: ſ; manu: ſic ⁊ q bona opa facit pulſat opibus bonis. S; dices: Hocipſū peto: vt ſciā ⁊ faciā: qūo ğ poſſū facere pulſ ꝙ accipiā? S; qd potes fac: vt ampli⁹ poſſis: ⁊ qd ſcis ſerua: vt ampli⁹ ſcias. Uel aliť: Cū dixiſſet ſupra oībus vt indulgerēt inimicis: ⁊ poſtea ꝓhibuerit ne ſub obtētu dilectiōis ſancta canibus darēt: nūc dat eis bonū ꝯſiliū: vt petāt deū ꝓ illis: ⁊ dabiť eis: querant eos q perierāt in pctis ⁊ inueniēt. Pulſent eos q in erroribus ſūt ꝯcluſi: ⁊ aperiet eos de⁹: vt habeat ſermo eoru; ad animas eoꝝ ingreſſū. Uel aliť: Qm̄ maiora erāt mandata ſupius poſita ꝙ virtus hūana: trāſmittit eū ad deū cui⁹ gratie nihil ipoſſibile ē dicēs: Petite ⁊ dabiť vobis: vt qd ex hoībus ꝯſūmari nō poteſt: p grām dei adimpleatur. Cum eni alia aialia de⁹ muniuerit veloci pedū curſu: aut velocib⁹ pēnis: aut vngulb⁹: aut dentib⁹: aut cornibus: hoiem ſolū ſic diſpoſuit vt virtus illi⁹ ſit ipſe: vt infirmitatis ſue neceſſitate coact⁹ ſemp neceſſariu; habeat dñm ſuū. GLO. Petimus aūt fide: querim⁹ ſpe: pulſamus charitate. Primū petere debes vt habeas: p⁹ querere vt inuenias: inuēta obſeruare vt introeas. REMI. Uel aliť: Petim⁹ orādo: q̄rim⁹ recte viuēdo: pulſam⁹ pſeuerādo. AVG. de ſer. do. in monte: Petitio aūt ptinet ad ipetrandā ſanitatē animi: vt ea ſe pcipiūt: iplere poſſimus: inqſitio aūt ad inueniendā veritatē. S; cū quiſq; verā viā iueneriť: pueniet ad ipſam poſſeſſionē q tñ pulſanti aperiet. AVG. in li. retracta. Operoſe quidē iſta tria qd inter ſe differant: ſic exponendū putaui: ſed lōge melius ad inſtantiſſimā petitionē oia referunt. vñ poſtea ꝯcludit dicēs: Dabit bona petentib⁹ ſe. CHRY. in ho. Per hoc ğ ꝙ addidit: Querite ⁊ pulſate. cū inſtātia mltā ⁊ robore peti iuſſit. Qui eni querit: oia alia ꝓijcit a mente: ⁊ ad illud ſolū afficiť qd queriť. q aūt pulſat: cū vehementia ⁊ feruida mēte venit. CHRY. ſup matt. Quia v̄o dixerat: Petite ⁊ accipietis ne forte pctōres audientes dicerēt: Ad hoc dñs dignos hortať: nos aūt indigni ſumus: iō repetit vt tam iuſtis ꝙ pctōribus miſericordiā dei cōmendet. E ideo dicit: Oīs q petit accipit. i. ſiue iuſtus ſit ſiue peccator: tñ petere nō dubitet: vt ꝯſtet neminē ſperni niſi qui petē dubitauit a deo. nō eni credibile ē vt opus pietatis qd exhibeť bñfaciendo inimicis de⁹ iniūgat hoībus: ipſe aūt nō faciat cū ſit bonus. AVG. ſup ioannē: Uñ pctōres exaudit deus. Si eni pctōres nō audiret: fruſtra publican⁹ dixiſſet: Dñe ꝓpitius eſto mihi peccatori. ⁊ ex iſta ꝯfeſſione meruiſſet iuſtificationem. AVG. in li. ſniaꝝ ꝓſpe. Fideliter aūt ſupplicās deo ꝓ neceſſitatibus hui⁹ vite ⁊ miſericordiť audiť: ⁊ miſericordiť nō audiť. Quid eni infirmo ſit vtile magꝭ nouit medicus ꝙ egrot⁹. Si aūt id poſtulat qd de⁹: ⁊ pcipit ⁊ ꝓmittit fieri oino qd poſſit: qꝛ accipiet charitas qd petit vitas. AVG. ad paulinū ⁊ hieraſiā: Bon⁹ aūt dñs q nō tribuit ſepe qd volum⁹: vt qd mallem⁹ attribuat. AVG. de v̄. do. Perſeuerantia etiā op⁹ ē: vt accipiam⁹ qd petimus. AVG. de ſer. dñi: Cū. n. de⁹ aliqñ tardius dat: cōmendet dona: non negat: diu deſiderata dulcius obtinentur: cito aūt data vileſcūt. Pete ğ ⁊ querere iuſta. Petendo eni ⁊ q̄rendo creſcit appetit⁹: vt capias. Seruat tibi de⁹ qd nō vult cito dare: vt tu diſcas magna magne ꝯſiderare: iō oportet ſemp orare: ⁊ non deficere.

Aut quis eſt ex vobis homo quē ſi petierit filius panē: nunquid lapidem porriget ei? Aut ſi piſcē petierit: nūquid ſerpētem porriget ei? Si ergo uos cū ſitis mali: noſtis bona data dare filijs ueſtris: quanto magis pař ueſter qui in celis ē dabit bona petentibus ſe?

AVG. de ſer. do. Sicut in ſupiorib⁹ egit de volatilib⁹ celi ⁊ de lilijs agri: vt ſpes de minorib⁹ ad maiora cōſurgeret: ita ⁊ in hoc loco cū dicit: Aut qs ex vobis homo. CHRY. ſup matth. Ne forte aliqs ꝯſiderās q̄ta ē differētia inter deū ⁊ hoiem: ⁊ ponderās pctā ſua dū deſperat ipetrare: nec incipiat petē: patrū ⁊ filioꝝ ſilitudinē introduxit: vt ſi ꝓpter pctā nřa deſperam⁹: ꝓpter paternā bonitatē dei ſperemus. CHRY. in ho. Duo aūt oportet adeē orāti: ⁊ petē vehemēť: ⁊ q d; petē. Hec aūt ſūt ſpiritalia. eteni ſalomō qꝛ petijt qd petē oportebat: velociť accepit. CHRY. ſup matth. Que aūt petere d; ſub ſilitudine panis ⁊ piſcis oñdiť. Panis eni ē verbū de noticia dei přis. Lapis ē oē mendaciū qd h; ſcandalū offenſionis ad aiam. REMI. Piſcem aūt poſſum⁹ intelligere verbū de chriſto: ſerpentē aūt ipſū diabolū. Uel p panem intelligiť doctrina ſpiritalis: p lapidē ignorātia: per piſcē vnda baptiſmatis ſacri: p ſerpētē aſtutia diaboli ſiue infidelitas. RABA. Uel panis qui eſt cōmunis cibus: charitatem ſignificat ſine q alie virtutes nihil valēt. Piſcis ſignificat fidē q ex aqua baptiſmatis orta ē: ⁊ in medijs fluctibus hui⁹ vite pulſať: ⁊ tñ viuit. Lucas autē; addidit tertiū. ſ. ouū qd ē ſpes aialis: vñ ſpem ſignificat. Cōtra charitatem ponit lapidē. i. odij duritiā: cōtra fidē ſerpentē. i. pfidie venenū: ꝯtra ſpem ſcorpionē. i. deſperationē q retro pungit ſicut ſcorpio. REMI. Eſt ğ ſenſus Nō eſt timendū ꝙ ſi petamus a deo pře panē. i. doctrinā vel charitatē ꝙ porrigat lapidē. i. ꝙ pmittat cor nřm cōſtringi aut frigore odiorū aut duritia mētis. vel ſi ꝙ petierimus fidē ipſe nos pmittat perire veneno infidelitatꝭ vñ ſeqtur: Si ğ vos cū ſitis mali. CHRY. in ho. Hec aūt dixit nō detrahens humane nature: neq; malū ꝯfitens oīne genus humanū: ſ; ad dřiam bonitatis ſue: dilectionē paternā maliciā vocās: tāta ē ſupabūdātia amoris ipſius ad hoies. Quia q̄to ad cōpationē dei q ſolus ſingulariť bonus ē: oēs mali videnť: ſicut ad cōpatione; ſolis oē lucidū videť obſcurū. HIE. Uel ſupra aplorū poſitione oē hoiū; genus dānať cuius ab infātia cor ad malū appoſitū eſt: vt in geneſi legiť. nec mirū huius ſeculi dici malos cum ⁊ aplꝭ memoret: qm̄ dies mali ſunt. AVG. de ſer. do. Uł malos appellauit huius ſeculi dilectores. vñ ⁊ bona q dant: ſm eorū ſenſū bona dicenda ſūt: qꝛ hoc ꝓ bonis hñt: quāq̄ ⁊ in rerū nā iſta bona ſint ſ. tpalia. Et ad iſtam vitā īfirmā ptinētia. AVG. de ſer. do. Bonū eni qd facit bonos: deus ē. Aurū aūt ⁊ argentum bonū ē: non ꝙ te faciat bonū: ſed vñ facias bonum. Mali ğ cū ſimus: ⁊ bonū patrē habeamus nō ſemp mali remaneam⁹. AVG. de ſer. do. Si ğ cū ſimus mali: nouimus id dare qd petimus: q̄to magis ſperandū ē daturum deū nobis bona petētibus. CHRY. ſup mattheū: Qm̄ aūt nō oia petentibus pſtat: ſ; bona tñmō: iō ꝯuenienter addidit bona. GLO. A deo eni nō niſi bona pcipimus q̄liacūq; nobis videant: oia eni dilectis i bonū coopanť. REMI. Et ſciendū ꝙ vbi matthe⁹ ſic diť: Dabit bona: Lucas dicit: Dabit ſpm̄ bonū. ſed nō d; videri cōtrariū: quia cūcta bona que homo a deo accipit: p gratiam ſpūſancti dantur.

Oia ergo q̄cūq; uultis ut faciāt uobis hoies ⁊ uos facite illis. Hec eſt enim lex ⁊ prophete.

AVG. de ſer. do. Firmitas quedā ⁊ valentia ambulādi p ſapientie viam in bonis moribus cōſtituta ē: quib⁹ pducunť hoies vſq; ad mūdationē ⁊ ſimplicitatē cordis de qua iam diu loquēs ita cōcludit: Oia quecūq; vultis

Nemo eni eſt q̄ velit q̄cq̄ duplici corde ſecum agere.

CHRY. ſup matth. Vel aliṫ: Supra ꝓpter ſanctificandam oꝛonē mādaui: vt nō iudicēt hoīes eos q̄ peccant in ipſos. Et q2 ab oꝛdine narratiōis ſue recedēs introduxit alia quedā: nūc ad mandatū qđ ceperat rediens ait: Oīa quecūq₃ vultis. i. nō ſolū mando: nolite iudicare: ſ₃ ⁊ oīa quecūq₃ vultis vt faciāt vobis hoīes: ⁊ vos facite eis: ⁊ tūc impetrabiliṫ poteritis oꝛare. GLO. Vel aliṫ: Diuꝫ bonoꝝ ſpiritualiū diſtributoꝛ ē ſpūſſcūs vt opa charitati ipleant. vñ ſubdit: Oīa ergo. CHRY. in ho. vel aliter: vult dñs demonſtrare: qm̄ opoꝛtet hoīes ⁊ ſupius inquirere auxiliū: ⁊ que a ſeipſis ſūt ſimul inferre. vñ cū dixiſſet: Petite: q̄rite: ⁊ pulſate: docet apte ipſos hoīes ſtudioſos eē. ⁊ iō ſubdit: Oīa q̄cūq₃. AVG. de ver. do. Vel aliter: Promiſerat ſe dñs petentibꝰ bona largiturum. Vt aūt ille agnoſcat médicos ſuos: agnoſcamꝰ ⁊ nos nr̄os. Excepta eni ſubſtātia facultatū: tales ſūt q̄ petūt: quales a q̄bus petūt. Quā frontē habes petēdi ad deū tuū q̄ nō agnoſcis parē tuū. Hinc ē qđ ꝓuer. dr̄: Qui obturat aurē ſuā ad clamoꝛē paupis: ⁊ ipſe clamabit: ⁊ nō exaudietur. Quid aūt petenti ꝓximo debeamus ipendere: vt ⁊ ipſi audiamur a deo: ex hoc ꝯſiderare poſſumꝰ qđ ab aliis volumꝰ nobis impēdi. Et iō dixit: Oīa ḡ quecūq₃ vultis.

CHRY. in ho. Nō ſimpliciter dicit oīa: ſ₃ addidit: Ergo. q. d. Si vultis audiri cū illis que dixi ⁊ hec facite. Nō aūt dixit: Quecūq₃ vis effici tibi a deo hec fac ad ꝓximū: vt nō dicas q̄liter hoc ē poſſibile. ſ₃ ait: Quecūq₃ volueris effici tibi a cōſeruo: hec ⁊ circa ꝓximum oñde.

AVG. de ſer. do. Quidā latini codices habēt additū: Bona: qđ additum puto ad manifeſtationē ſnīe. Occurrebat: ꝙ ſi q̄ſq̄ flagitioſe aliq̄d erga ſe fieri velit ⁊ ad hoc referat iſtam ſnīam: vt hoc ꝑoꝛ illi faciat a quo ſibi fieri cupit: ridiculū eſt hūc putare iſtā ipleſſe ſnīam. Intelligēdum eſt aūt ꝑfectam eē ſnīam etiā ſi hoc nō addatur. Qđ eni dictū eſt: Oīa quecūq₃ vultis: nō vſitate ac paſſim: ſ₃ ꝓprie dictū accipi opoꝛtet. Voluntas nāq₃ nō eſt niſi i bonis: nam in malis cupiditas ꝓprie dr̄: nō voluntas: nō q2 ſic ſemꝑ loquāt ſcripture: ſ₃ vbi opoꝛtet: ibi oino ꝓpriū verbū tenēt vt nō aliud intelligat. CYPRI. de oꝛatiōe dñica: Cū aūt dei verbū dñs ieſus chꝛiſtus oībus veniret ꝑceptoꝝ ſuoꝝ fecit grande cōpendiū cū dixit: Quecūq₃ vulti vt faciāt vobis hoīes ⁊ vos facite eis. vñ ſubdit: Hec ē eni lex ⁊ ꝓphete. CHRY. ſup matth. Nam quecūq₃ lex ⁊ ꝓphete ſparſim in oībus ꝑceperūt ſcripturis in hoc cōpendioſo ꝯtinent mandato: q̄ſi innumerabiles arboꝛum rami in vna radice. GREGO. x. moꝛa. Qui eni cogitat vt ea alteri faciat: que ipſe ſibi ab altero fieri expectat: penſat nimirū vt malis bona ⁊ bonis melioꝛa reddat. CHRY. in ho. Vñ manifeſtū eſt etiā qm̄ ex nobis q̄ decēant oēs ſcimus: ⁊ nō ē poſſibile ad ignorantiā refugere. AVG. de ſer. do. Videt aūt hoc preceptum ad dilectionē ꝓximi ꝑtinere: nō aūt ad dei: cum in alio loco duo eē ꝑcepta dicat: in q̄bus lex pēdet ⁊ ꝓphe. cū aūt hic nō addit tota lex qđ ibi addidit: ſeruauit locū alteri ꝑcepto qđ ē de dilectiōe dei. AVG. viii. de trini. Vel aliter: Ideo ſcriptura tm̄ dilectionē ꝓximi cōmemorat cū dicit: Oīa quecūq₃ vultis. q2 q̄ ꝓximū diligit: ꝯſequēs ē: vt ⁊ ipſā ꝑcipue dilectionē diligat: deus aūt dilectio ē. Cōſequēs eſt ḡ vt ꝑcipue diligat deū.

Intrate per anguſtā poꝛtam. q2 lata poꝛta ⁊ ſpacioſa uia eſt que ducit ad perditionē: ⁊ multi ſunt qui itrāt per eā. Quā āguſta poꝛta ⁊ arta uia eſt que ducit ad uitā: ⁊ pauci ſunt qui iueniūt eā.

AVG. de ſer. do. in mon. Admonuerat ſupius ad habendū coꝛ ſimplex ⁊ mūdū: in quo q̄ritur deꝰ: ſ₃ q2 hoc paucoꝝ ē: iā incipit de inueſtigāda ſapiā loq: cui inueſtigāde ⁊ ꝯtemplāde talis oculus ꝑ oīa ſupioꝛa ꝑductus ē quo videri iā poſſit arta via ⁊ anguſta poꝛta. vñ ſubdit: Intrate ꝑ anguſtā poꝛtā. GLO. Vel aliṫ: Et ſi difficile ſit vt aliis facias: qđ tibi vis fieri: tm̄ ſic faciendū ē vt intremus ꝑ anguſtā poꝛtā. CHRY. ſup matth. Vel aliter: Tertia hec ꝯueniētia ad iuſticiam ieiunii ꝑtinet: vt ſit oꝛdo narrationis talis: Tu aūt cū ieiunas vnge caput tuū ⁊ poſtea ſeq̄t: Intrate ꝑ anguſtā poꝛtā. Precipue eni tres ſūt naturales paſſiōes ⁊ intime carnis: ꝑmo eſca ⁊ potus deinde amoꝛ viri ad mulierē: tertio loco ſomnꝰ. ⁊ iō grauius eſt eas a natura carnali ꝑcidere q̄ ceteras paſſiōes. Et iō nullius paſſiōis abſtinētia ſic ſcificat coꝛpꝰ: ſicut ꝙ hō ſit caſtus ieiunꝰ ⁊ in vigiliis ꝑſeuerās: ḡ ꝓpter omes has iuſticias: ⁊ ꝑcipue ꝓpter laborioſiſſimū ieiuniū dic. Intrate ꝑ anguſtā poꝛtā. Poꝛta ꝑditionis ē diabolus: ꝑ quem introitur in gehennā. Poꝛta vite ē chꝛiſtꝰ: ꝑ quem introitur in regna celeſtia. Lata aūt poꝛta dr̄ eē diabolus nō magnitudine ꝑtātis extenſus: ſed effrenate ſupbie licētia dilatatus. Poꝛta aūt anguſta dr̄ chꝛiſtus nō paruitate ꝑtātis exiguus: ſ₃ hūilitatis rōne collectus: q2 quē totus nō capit mūdus: ſeipſū intra anguſtias vteri virginalis incluſit. Via aūt ꝑditiōis ē oīs iniq̄tas. Dr̄ aūt ſpacioſa: q2 nō eſt intra regulā diſcipline incluſa: ⁊ ambulātes in ea q̄cq̄d eos delectauerit: hoc ſequūt. Via aūt vite dr̄ eē oīs iuſticia: ⁊ ꝓpter ꝯtrias cauſas eē arta. Cōſiderādū aūt q2 niſi q̄s ambulauerit ꝑ viā: nō pōt ꝑuenire ad poꝛtam. Qui eni nō ambulāt ꝑ viā iuſticie: ipoſſibile ē vt vere chꝛiſtū cognoſcant. Silr̄ nec incurrit in manꝰ diaboli: niſi quis in via ambulat pctōꝝ. GRE. ſup ezechielē. Quāuis aūt charitas ſit lata: tm̄ ꝑ anguſta ⁊ ardua hoīes ducit a terra: Satis anguſtū eſt oīa ꝑtermittē: vnū ſolū diligere: ꝓſpera nō ambire: aduerſa nō timere. CHRY. in ho. Sed cū poſtea dicat: Iugū meū ſuaue ē ⁊ onꝰ meū leue. qualiṫ hic anguſtā eē viā ait ⁊ artā: ſ₃ ⁊ hic mōſtrat eā leuē eſſe ⁊ ſuauē: qm̄ via ē ⁊ poꝛta ſicut ⁊ altera que lata ⁊ ſpacioſa dr̄: ipſa via ⁊ poꝛta ē. hoꝛum aūt nihil manſurū ē: ſed oīa ꝑtranſeūt. Tranſire aūt laboꝛes ⁊ ſudoꝛes ⁊ in bonū finē deuenire. ſ. in vitā ſufficiēs ē mitigare eos q̄ agones patiunt. Si eni tēpeſtates nautis: ⁊ vulnera militibus leuia ſūt ꝓpter ſpem ꝑmioꝝ pereūtiū multomagis cū celū ꝑiacens fuerit ⁊ imoꝛtalia pꝛemia: nullū aliq̄d ſentiet iminentiū piculoꝝ. S₃ ⁊ hoc. i. anguſtā vocare: maxime ad faciendū eā leuē ꝯferebat. Vigilare eni eos ꝑparabat: hoc. n. dñs dicit erigēs nr̄m deſideriū. Qui eni in agone certat: cū viderit ꝑncipē admirantē laboꝛes agonū animoſioꝛ fit. Ne igitur meſti ſimus cū multa nobis hic ꝯtigerint triſtia: q2 arta ē via: ſed nō ciuitas. Iō neq₃ hic q̄etē opoꝛtet expectare neq₃ ibi triſte aliq̄d ꝑſtolari. Dicens aūt: qm̄ pauci ſūt q̄ inuenerūt eā: rurſus hic multoꝝ deſidiā ſignificauit: ⁊ audiētes erudiuit nō multoꝝ ꝓſperitatibꝰ attēdere: ſed paucoꝝ laboꝛibus. HIE. Significanter igiṫ de vtraq₃ locutus dixit: ꝙ ꝑ latā multi ambulant: anguſtā pauci inueniūt. latā eni non q̄rimus: nec inuentiōe opus eſt. ſponte ſe offert: ⁊ errantiū via eſt. anguſtā vero nec oēs inueniūt: nec qui inuenerint: ſtatī igrediunt ꝑ eā. Siq̄dē multi inuēta veritatis via: capta voluptatibus ſeculi de medio itinere reuertunt.

Attēdite a falſis ꝓphetis qui ueniūt ad uos in ueſtimētis ouiū: intrinſecus autē ſunt lupi rapaces. A fructibꝰ eoꝝ cognoſcetis eos. Nūqd colligūt de ſpinis uuas aut de tribulis ficus? Sic oīs arboꝛ bona fructus bonos facit: mala aūt arboꝛ malos fructus facit. Non pōt autem arboꝛ mala bonos fructꝰ facere: neq₃ arboꝛ bona malos fructus facere. Oīs arboꝛ que nō facit fructū bonū excidetur ⁊ in ignem mittetur. Igitur ex fructibꝰ eoꝛum cognoſcetis eos.

CHRY.

CHRY. ſup matth. Sup̄ commendauerat apl̄is dñs: ne elemoſynas: oꝛones ⁊ ieiunia coꝛā hoībꝰ ſicut hypocrite faciāt: ⁊ iō ad cognoſcendū q2 hec oīa in hypocriſi fieri pōt loquitur dicēs: Attēdite a falſis ꝓphet. AVG. de ſer. do. Vel aliṫ: Cū dixiſſet dñs paucos eē q̄ inueniūt anguſtā poꝛtā ⁊ artā viā: ne heretici q̄ pleriūq₃ ſe ſub nomine paucitatis cōmendāt: ſe nobis ſupponat: ſtatī ſubiūgit dicēs: Attēdite a falſis ꝓphetis. CHRY. in ho. Vel aliter: Quia dictū eſt ꝙ anguſta ē poꝛta: ſed ⁊ multi ſunt q̄ ꝑuertunt eā q̄ illuc fert viam: ideo q₃ induxit: Attendite a falſis ꝓphetis. In quo vt maioꝛē ſollicitudinē habeāt: meminit eoꝝ q̄ in patribꝰ eoꝝ facta ſūt: falſos ꝓphetas vocās: etenī tūc talia cōtigerūt. CHRY. ſup matthēū. Qđ aūt ſcriptū eſt infra: Quia lex ⁊ ꝓphete vſq₃ ad ioānē. dr̄ q2 ꝓphetia de chꝛiſto nō erat futura poſt eum. Prophete aūt ⁊ fuerūt ⁊ ſūt: ſed nō q̄ ꝓphetarēt de chꝛiſto: ſ₃ q̄ interꝑtarētur ea q̄ de chꝛiſto ab antiq̄s fuerāt ꝓphetata. i. doctoꝛes eccliaꝝ. nec eni pōt q̄s ꝓpheticos interꝑtari ſenſus: niſi ꝑ ſpm̄ ꝓphetie. Sciēs ergo dñs futuros eē falſos doctoꝛes hereſū diuerſaꝝ admonet dicēs: Attēdite a falſis ꝓphetis. Quia eni nō erāt futuri manifeſti gētiles: ſed abſconditi ſub noīe chꝛiſtiano non dixit: Aſpicite: ſed attēdite. vbi eni res certa ē: aſpicit. i. ſimplr̄ videt. vbi aūt incerta: attendit. i. caute ꝯſideratur. Iterꝫ dr̄ dicit: Attendite. q2 firma tutela ſalutis ē ſcire quē fugias. Non aūt ſic admonet Attēdite. q̄ſi inuito deo diabolus hereſes introducat: ſ₃ eo ꝑmittēte. q2 eni nō ſine iudicio vult ſeruos ſuos habere: iō miſit tētationē. q2 vō nō vult eos ꝑ ignoꝛantiā perire: iō ꝑmonet. Ne aūt aliq̄d hereticus doctoꝛ dicat: q2 nō dixit uos falſos ꝓphetas: ſ₃ gētiliū ⁊ iudeoꝝ doctoꝛes: iō addidit: Qui ve. ad vos i veſti. ouiū. Oues eni chꝛiſtiani dicūt. veſtimentū aūt ouile eſt ſpēs chꝛiſtianitatis ⁊ ſimulate religiōis. nulla aūt res ſic exterminat bonū ſicut ſimulatio. Nā malū ſub ſpecie boni celatū: dū nō cognoſcit nō cauet. Et ne adhuc dicat hereticꝰ: q2 de veris doctoꝛibꝰ loq̄t: q̄ tm̄ pctōꝛes ſunt: iō addit: Intrinſecꝰ aūt ſūt lupi rapaces. Catholici aūt doctoꝛes eſſi fuerint pctōꝛes: ſerui q̄dē carnis dicūt: non tm̄ lupi rapaces: q2 nō hūt ꝓpoſitū ꝑdere chꝛiſtianos. Manifeſte ḡ de hereticis doctoꝛibus dicit: q2 eo ꝓpoſito ſpeciē chꝛiſtianoꝝ ſuſcipiūt: vt chꝛiſtianos iniquo ſeductionis moꝛſu dilaniēt: de q̄bus dixit apl̄s: Scio q2 poſt diſceſſū meū intrabūt i vos lupi graues: nō ꝑcentes gregi.

CHRY. in ho. Sed tm̄ videt falſos ꝓphetas hic nō hereticos inſinuare: ſ₃ eos q̄dē qui vite ſūt coꝛrupte: ſ₃ facie quidē virtutis induūt: q2 induxit: A fructibus eoꝝ cognoſcetis eos. Apud hereticos eni ē multotiens ⁊ vitā inuenire: apud hos aūt quos dixi nequaq̄. AVG. de ſer. do. Vñ rectiſſime q̄rit: quos fructꝰ nos attēdere voluerit. multi eni quedā in fructibꝰ deputāt: q̄ ad veſtitum ouiū ꝑtinēt: ⁊ hoc mō de lupis decipiūt: ſeculi. eni ſūt vl' ieiunia: vel elemoſynas: vel oꝛōnes q̄ ꝑtendūt hoībꝰ: placere cupientes eis: q̄bꝰ iſta difficilia vident. Hi ḡ nō ſunt fructꝰ de q̄bus cognoſci iſtos monet. Iſta eni que cū bono aīo fiunt: ſūt ꝓprie ouibꝰ veſtes: cū aūt malo in errore nō aliud q̄ lupos tegūt. ſ₃ nō iō debēt oues odiſſe veſtimentū ſuū ꝙ pleriūq₃ illo ſe occultāt lupi. Qui ſūt ergo fructus q̄bus cognoſcamꝰ arboꝛē malā dicit apl̄s: Manifeſta ſūt opa carnis q̄ ſunt foꝛnicatio: imundicie. Qui vero ſunt fructus q̄bus cogſcamꝰ arboꝛē bonā: idē apl̄s oñdit dicēs: Fructus aūt ſpūs ſūt charitas: gaudiū: pax.

CHRY. ſup matth. Fructus etiā eius ouis ē ꝯfeſſio eius fidei. qui eni ſm̄ deū vocē humilitatis ⁊ vere ꝯfeſſionis emittit: ouis ē. qui aūt ꝯ veritatē blaſphemꝰ vlulat ꝯ deū: lupus ē. HIE. Et ſic ḡ pōt de ouibꝰ intelligi qđ hic de falſis ꝓphetis dr̄: q̄ aliud habitu ac ſermone pꝛomittūt: aliud ope demonſtrāt: ſpecialiṫ de hereticis intelligendū videt: q̄ vident ꝯtinētia ac ieiunio q̄ſi q̄dā pietatis veſte ſe circūdare: intrinſecꝰ aūt hñtes animū venenatū: ſimpliciōꝝ fratrū coꝛda decipiūt. AVG. de ſer. do. in monte: Sꝫ ex opibus cōniici pōt vtrū exterioꝛē cultū ambitiōe aliq̄ ſideant. Cū eni ceperint aliq̄bꝰ tētatiōibꝰ ea ipſa vel ſubtrahi vel negari q̄ iſto velamie vel ꝯſecuti ſūt vel cōſeq̄ cupierūt: tūc neceſſe ē vt appareat vtrū lupus in ouina pelle ſit: an ouis in ſua. GREG. xxxi. moꝛa. Hypocrita etiā ſancte eccle pace ꝑmitur: iccirco ante oculos nr̄os religiōe veſtit. Siq̄ vō fidei tētatio erūpat ſtatim lupi mente rabida habitu ſe ouine pellis expoliat: q̄tūq₃ ꝯ bonos ſeuiat: ꝑſequēs demōſtrat. CHRY. in ho. Facile etiā hypocrite capiūt: via eni quā iuſſi ſūt ambulare laboꝛioſa ē. hypocrita aūt laboꝛare nō vtiq₃ eliget. Deinde vt nō dicas: qm̄ ipoſſibile eſt cognoſcere tales: rurſū rōnē ab humano exēplo ponit dicēs: Nūqd colligunt de ſpinis vuas aut de tribulis ficus? CHRY. ſuper matth. Vua in ſe myſteriū chꝛiſti hꝫ. ſicut eni botrus multa in ſe grana ligno mediāte ſuſpēdit: ſic ⁊ chꝛiſtus multos ſibi fideles ꝑ lignū crucis tenet adſtrictos. Ficus aūt ē eccleſia: q̄ multos fideles tenet dulci quodā charitatis amplexu: ſicut ficus multa grana vno tegmine tenet incluſa. Sūt ergo ficꝰ ſigna hec: charitatis q̄dē in dulcedine: vnitatis aūt in cōiunctiōe granoꝝ. In vua aūt patientie q̄dē ſignū ē: q2 in toꝛcular mittit. gaudii aūt: q2 vinum letificat coꝛ hoīs. ſynceritatis: q2 nō eſt aq̄ ꝑmixtū. ſuauitatis aūt in delectatiōe. Spine aūt ⁊ tribuli ſūt heretici. ſicut ergo ſpina vel tribulus ex q̄cūq₃ pte hꝫ aculeos: ſic ⁊ ſeruos diaboli ex q̄cūq₃ parte cōſideraueris: iniq̄tatis pleni ſūt. Nō pñt ergo huiuſmōi ſpine ⁊ tribuli eccleſiaſticos fructus ꝓferre. Q aūt pticulariter ſub ſimilitudine ficus ⁊ vitis ſpine ⁊ tribuli dixerat: oñdit ꝯñt vniuerſaliṫ eē verū cū dicit: Sic oīs arboꝛ bona fructꝰ bonos facit: mala aūt arboꝛ fructꝰ malos facit. AVG. de ſer. do. In hoc aūt loco illoꝝ erroꝛ cauendus ē q̄ de duabꝰ arboꝛibus duas naturas opināt eē: quaꝝ vna ſit dei: altera vō nō. Nō aūt eos adiuuare duas iſtas arboꝛes dicēdū ē: q2 de hoībus eū dicē planū ē: ſi quis ꝑcedētia ⁊ ꝯſequētia legerit.

AVG. xii. de ciui. dei: Noībus aūt ꝑdictis ipſe nature diſplicent: nō eas ꝯſiderātibꝰ ſm̄ vtilitatē ſuā. nō aūt ex cōmodo vl' incōmodo nr̄o: ſed ꝑ ſeipſā ꝯſideratā nā dat artifici ſuo glīaꝫ. Nature igiṫ oēs qm̄ ſūt: ⁊ iō hñt modū ſuū: ſpeciē ſuā: ⁊ quādā ſecū pacē ſuā ꝑfecto bone ſunt.

CHRY. in ho. Vt aūt nullꝰ dicat qm̄ mala arboꝛ fert q̄dē fructus malos: fert aūt ⁊ bonos: ⁊ ſic difficilis ſit cognitio duplici ꝓlatione exiſtēte: iō ſubiungit: Non poteſt arboꝛ bona fructus malos facere: neq₃ arboꝛ mala fructus bonos facere. AVG. de ſer. do. Ex hoc verbo putant manichei neq₃ animā malā fieri poſſe: vt in meliꝰ cōmutet: neq₃ bonā in deterius: q̄ſi dictū ſit: Non pōt arboꝛ bona mala fieri: neq₃ mala fieri bona. ſed ita dictū ē: Non pōt arboꝛ bona fructus malos facere: nec econuerſo. Arboꝛ q̄ppe eſt ipſa aīa. i. ipſe hō: fructus vō opa hominis. Nō ergo pōt malus hō bona opari: neq₃ bonꝰ mala. Ergo ſi vult malus bona opari: ꝑus bonꝰ fiat. Quādiu aūt q̄ſq₃ malus eſt nō pōt facere fructꝰ bonos. Sicut eni pōt fieri vt qđ fuit nix: nō ſit: nō aūt vt nix ſit calida: ſic pōt fieri vt qui malus fuit: nō ſit malus: nō tm̄ fieri poteſt: vt malus bñ faciat: q2 etſi aliq̄n vtilis ē: nō hoc ipſe facit: ſed fit de illo diuina ꝓuidētia ꝓcurāte. RABA. Homo aūt ipſe arboꝛ bona vel mala dr̄ ꝓpter volūtatē bonā vel malā. Fructus aūt ſūt opa q̄ nec bona male voluntatis eē pñt: nec mala bone volūtatis. AVG. cōtra Iulia. Sicut aūt manifeſtū eſt ex volūtate mala tanq̄ ex arboꝛe mala fructus eius fieri oīa opa mala: ſic ipſā voluntatē malam. vñ dices eē exoꝛtā niſi quia volūtas mala angeli ex angelo: ex hoīe hoīs oꝛta eſt. Quid aūt erant hec duo anteq̄ in eis iſta mala oꝛirent: niſi bonū opꝰ dei ⁊ bona atq₃ laudanda natura? Ecce ergo ex bono oꝛitur malum: nec fuit oino vñ oꝛiri poſſit: nec ex bono ipſam dico voluntatē malā: qm̄ nullū malum ꝑceſſit: nō opera

male: que non ſūt niſi ex voluntate mala tanꝗ̄ ex arbore mala: nec ideo tanꝗ̄ ex bono potuit oriri voluntas mala: qꝛ bonū factum ē a bono deo: ſed qꝛ de nihilo facta, nō de deo. HIERO. Querebant autē ab hereticis q̄ duas in ſe contrarias dicūt eſſe naturas. Si iuxta intelligentiā eorū arbor bona malos fruct⁹ facere nō pōt: quō moyſes arbor bona peccauerit ad aquā contradictionis: petrus ſꝫ in paſſione dn̄m negauerit dicens: Neſcio hoiem: Aut quō conuerſio ſocer moyſi arbor mala q̄ in deū iſrl̄ non credebat dedit conſiliū bonum? CHRY. in ho. Quia vero primo nō intulerat falſos ꝓphetas: iō terret eos ſm̄ penā que eſt a deo dicens: Oīs arbor que nō facit fructū bonū excidetur: ⁊ in ignē mittet. Quibus verbis ⁊ iudeos inſinuare videt: ideoqꝫ verboꝝ ioannis baptiſte meminit: per eadem v̄ba penam eis ſubſcribēs. Etenī ⁊ ille hoc dixit ad iudeos: ſecurim ⁊ arborē inciſā: ⁊ ignē inextinguibilem cōmemorās. Siqs aūt diligent̄ inueſtigabit duę pene ſūt: ⁊ excidi: ⁊ cōburi. q̄ enī cōburit̄ ⁊ a regno excidet̄ oīno: q̄ pena difficilior ē. multi aūt gehēnam ſolā abhorrēt. Ego aūt caſū illius glorie multo amariorē penā gehēne eē dico. Quō enī paruū vel magnū malū non ſuſcipet pater: vt videat ⁊ potiatur dulciſſimo filio. Hoc itaqꝫ in gloria illa putemus: non enī aliqs filius ita ſuauis ē patri vt illo ſtatim bonorū requies ⁊ diſſolui ⁊ eē cum chriſto. intolerabilis quidē pena eſt ⁊ gehēna: ſꝫ ſiqs decē mille ponat gehēnas: nihil tale dicit quale ē a beata gl̄ia illa excidere ⁊ odio haberi a chriſto. GLO. Ex p̄miſſis aūt ſimilitudine cōcludit qd̄ ſupra iam dixerat quaſi manifeſtū dicēs: Igit̄ ex fructibus eorū cognoſcetis eos.

Non omnis qui dicit mihi: dn̄e dn̄e intrabit in regnū celoꝝ: ſed qui facit volūtatē patris mei qui in celis ē ipſe intrabit in regnū celoꝝ. Multi dicent mihi in illa die: dn̄e dn̄e nonne in nomine tuo ꝓphetauim⁹: ⁊ in nomine tuo demonia eiecimus: ⁊ in nomine tuo uirtutes multas fecimus: ⁊ tūc confitebor illis: qꝛ nunꝗ̄ noui uos. Diſcedite a me omnes qui opamini iniquitatem.

HIE. Sicut ſupra dixerat eos q̄ habēt veſtē bone vite nō recipiēdos ꝓpt̄ dogmatū nequitiā: ita nūc econtrario aſſerit: nec his quidē accōmodādam fidē: q̄ cū polleant integritate doctrine malis opib⁹ deſtruūt. vtrūqꝫ enī dei ſeruis neceſſariū eſt: vt ⁊ opus ſermone: ⁊ ſermo opibus cōprobet. ⁊ iō dicit: Nō oīs q̄ dicit mihi Dn̄e dn̄e intrabit in regnū celorū. CHRY. in ho. Ubi iudeos maxime tangere videt in dogmatibus oīa ponētes. vn̄ ⁊ paulus eos incuſat dicēs: Si aūt tu iude⁹ cognominaris ⁊ requieſcis in lege. CHRY. ſup matth. Uel alit̄: q̄m falſos ꝓphetas ⁊ veros ex fructib⁹ eoꝝ docuit diſcernendos: hic iam manifeſti⁹ docet q̄ ſūt fructus quib⁹ diſcernūt̄ ꝓbi doctores ⁊ reprobi. AVG. de ſer. do. Cauendū enī ē in ipſo chriſti noīe ab hereticis vl̄ q̄buſlibet male intelligētibus: ⁊ ſeculi hui⁹ amatorib⁹ ne decipiamur. ⁊ iō dicit: Non oīs qui dicit mihi Dn̄e dn̄e. Sed merito pōt moueꝛ quō huic ſnīe cōueniat illud apl̄i: Nemo pōt dicere dn̄m ieſū niſi in ſpūſcō. Non enī poſſum⁹ dicē illos qui nō intrant in regnū celoꝝ hr̄e ſpm̄ſcm̄. Sed apl̄s ꝓprie poſuit hoc verbū Dicit: vt ſignificet voluntatē atqꝫ intellectū dicētis: Ille enī ꝓprie dicit: q̄ voluntatē ac mentē ſuā ſono voci enūciat. dn̄s aūt generalit̄ hic poſuit v̄bū dicēdi. videt̄ enī etiā ille dicē q̄ nec vult nec intelligit qd̄ dicit. HIE. Moris ē enī ſcripturaꝝ dicta ꝓ factis accipere: ſm̄ quē ſenſū dicit apl̄s: Cōfitent̄ ſcire deum factis aūt negāt. AMBRO. Omne etiā verū a quocūqꝫ dicatur: a ſpūſcō eſt. AVG. de ſer. do. Non ḡ putem⁹ ad illos fructus de quib⁹ ſupra dixerat ptinere: ſiqs dn̄o noſtro dicat: Dn̄e dn̄e: ⁊ ex eo nobis arbor bona videat: ſꝫ illi ſūt fructus facē volūtatē dei. vn̄ ſeqt̄ur: Sed q̄ fa. vo. pa. mei qui in celis ē: ipſe intra. in re. ce. HILA. Celeſtis uni regni iter obediētia voluntatis dei: nō nūcupatio reperta ē. CHRY. ſup matth. Que aūt ē voluntas dei ipſe dn̄s docet: Hec eſt enī voluntas eius q̄ miſit me: vt oīs qui videt filiū: ⁊ credit in eū: habeat vitā eternā. Credulitatis aūt verbū: ⁊ ad cōfeſſionē reſpicit: ⁊ ad actū. q̄ ḡ nō cōfitetur aut nō cōuerſat ſm̄ verbū chriſti: nō intrabit in regnū celoꝝ. CHRY. in ho. Non aūt dixit: Qui facit volūtatē meā: ſed patris: q̄m interī cōueniēs erat p̄us hoc ſuſcipi ad hebecillitatē eoꝝ: ſed ⁊ ꝑ hoc illud occulte inſinuauit: nō ē enī alia voluntas filij q̄ⁿ que ē patris. AVG. de ſer. do. Illud aūt ad rē ptinet: ne decipiamur: non ſolū noīe xp̄i ꝑ eos q̄ nomē hn̄t: ⁊ facta nō agūt: ſed etiā q̄buſdam factis atqꝫ miraculis: qualia ꝓpt̄ infideles cū fecerit dn̄s monuit tn̄ ne talibus decipiamur: arbitrātes ibi eē inuiſibilē ſapientiā: vbi miraculū viſibile videm⁹. Un̄ adiungit ⁊ dicit: Multi dicēt mihi in illa die. CHRY. in ho. Uides qualit̄ latenter iā ſeipſū introducit. Quia enī oēm cōpleuit ſermonē: mōſtrat ſeipſū iudicē eē. Que enī pena expectat eos q̄ peccant: iā ſn̄ monſtrauit. Quis aūt eſt q̄ punit: hoc iā reuelat dicēs: Multi dicēt mihi in illa die.

CHRY. ſup matth. Quā. ſ. venerit in maieſtate patris ſui: q̄n iam nemo auſus ē garrula cōtētiōe ſermonum aut mendaciū defendere aut cōdicere veritati: q̄n opa ſingulorū loquēt: ⁊ ora tacebūt: nec alter ꝓ altero interueniet: ſed ſinguli ſibi timebūt. In illo enī iudicio nō erūt teſtes adulatores hoies: ſed angeli veraces: iudex aūt dn̄s iuſt⁹. vn̄ ꝓpter timentiū hoīm ⁊ anguſtias patientiū vocē expꝛimit dicēs: Dn̄e dn̄e. Nō enī ſemel ſufficit illi dicere Dn̄e: quē neceſſitas timoris aſtringit. HILA. Aliqui aūt ſibi ex verbi intētiōe p̄ſumūt in doctrine ꝓphetia ⁊ demonioꝝ fuga ⁊ opeꝝ virtutib⁹: atqꝫ hinc ſibi regnū celoꝝ pollicētur dicētes: Nōne in noīe tuo ꝓphetauim⁹. CHRY. in ho. Sed ſūt quidā qui dicūt q̄m mētientes hi hoc dixerūt: ideo ſaluati nō ſūt: ſed nō auderēt iudice p̄ſēte ad ipſū hoc dicere. Sed ⁊ ipſa riſio ⁊ interrogatio oſtendit eos talia feciſſe. Quia. n. h̄ mirabiles erant apud oēs miracula facientes: illic aūt vident ſeipſos punitos admirātes dicūt: Dn̄e: nōne in noīe tuo. Quidā aūt dicūt: q̄m nō in tꝑe in quo hec miracula faciebāt iniq̄ agebāt: ſꝫ poſtea. Sed ſi hoc erit rurſus qd̄ dn̄s volebat mōſtrare: nō cōſtat q̄. ſ. neqꝫ fides neqꝫ miracula valēt: bona vita non exiſtente: qd̄ ⁊ paulus dicit: Si habuero fidē vt montes trāſferā: charitatē aūt nō hūero: nihil ſū. CHRY. ſup mat. Sꝫ cōſidera qꝛ in noīe dicūt: nō i ſpū. ꝓphetāt enī in noīe chriſti: ſed in ſpū diaboli: quales ſunt diuinatores. Sed ſic diſcernūt q̄m diabolus interdū falſa dicit: ſpūſſcūs nunꝗ̄. Conceſſū eſt aūt ⁊ diabolo interdū vera dicere: vt mendaciū ſuum rara veritate cōmendet. Demonia aūt eijciunt in noīe chriſti hn̄tes ſpm̄ inimici: magis autē non eijciunt: ſed eijcere vident colludētib⁹ ſibi demonibus. faciūt ⁊ virtutes. i. miracula: non vtilia ⁊ neceſſaria ſꝫ inutilia ⁊ vacua. AVG. de ſer. do. Legāt. n. quāta fecerint reſiſtentes moyſi magi egyptioꝝ. HIE. Uel alit̄: ꝓphetare virtutes facē ⁊ demonia eijcere etiam diuina virtute interdum nō eſt eius meriti q̄ opat̄: ſed vel inuocatio noīs chriſti hoc agit: vel ob cōtēplationē eoꝝ qui inuocāt: aut vtilitatē eoꝝ qui vident ⁊ audiūt cōcedit̄: vt licꝫ hoīes deſpiciāt ſigna faciētes: tn̄ deū honorēt ad cuius inuocationē fiunt tanta miracula. nā ⁊ ſaul ⁊ balaā ⁊ cayphas ꝓphetauerunt: ⁊ in actib⁹ aploꝝ filij ſcene videbantur eijcere demonia: ⁊ iudas apl̄s cū aīo ꝓditoris multa ſigna inter ceteros aploſ feciſſe narrat̄. CHRY. i ho. Quia enī nō oēs ad oīa apte ſe habebāt: ſed hi q̄dē erant vite pure: fidē aūt non tantā habebāt: hi aūt contrariū: iō deus illos ꝑ hos cōuertebat: vt multā oſtēderēt fidē: hos aūt per hoc ineffabile ſignoꝝ donum vt fierēt meliores euocabat. vn̄ ⁊ cum multa copia hāc g̃ratiā eis dabat. Dicent enī: Uirtutes multas fecimus. Sed qꝛ circa eū qui

eos ita

eos ita honorauit: ingrati facti ſūt: recte ſeqt̄: Tūc confitebor illis qꝛ nūꝗ̄ noui vos. HIE. Signāt̄ dicit: tūc cōfitebor. qꝛ multo tꝑe ān dicere diſſimulauerat. CHRY. ſup matth. Grandē enī irā grandis dilatio p̄cedere debet que iuſti⁹ facit dei eē iudiciū: ⁊ digniorē interitū peccatorū. Sciendū aūt q̄ peccatores neſcit de⁹: qꝛ nō digni ſūt vt cognoſcant a deo: nō qꝛ oīno ipſos nō cognoſcat: ſed quia ſuos eē illos nō cognoſcit. Sed videt̄ eos non cognoſcere: qꝛ nō eos diligit: ſicut etiā nō videt̄ deū cognoſcere q̄ non colūt eum digne. CHRY. in ho. Dicit aūt eis: Nunꝗ̄ noui vos. q̄ſi non ſolū in tꝑe iudicij: ſed neqꝫ tūc cum miracula faciebatis. multos enī ⁊ hic iam odio hꝫ: ⁊ ān punitionē auertit. HIERO. Obſerua etiam hoc qd̄ dicit: Nūꝗ̄ noui vos. eē cōtra quoſdā dicentes q̄ oēs hoies ſemꝑ cōuerſati ſūt inter rōnabiles creaturas.

GREG. xx. mora. Hac aūt ſnīa dat̄ intelligi q̄ in hoībus charitas: humilitas: nō aūt debeāt v̄tutū ſignū venerari. vn̄ aūt ſcā eccl̄ia etiā ſiqua ſunt hereticoꝝ miracula deſpicit: qꝛ hec ſanctitatis ſpēm nō eē cognoſcit. Probatio q̄dē ſanctitatis nō eſt ſigna facere: ſed ꝓximū vt ſe diligere: de deo vera: de ꝓximo meliora q̄ de ſeipſo ſentire. AVG. cōtra aduerſariū leg ⁊ ꝓphetaꝝ: Abſit aūt vt ſm̄ monachos iſta de ꝓphetis ſanctis dn̄s dixerit: ſed dictū eſt de his q̄ poſteri⁹ euāgeliū p̄dicatū in ei⁹ nomine ſibi loqui videtur: neſcientes q̄d loquant̄. HILA. Sic aūt hypocrite glati ſūt: quaſi aliquid ꝓpꝛiū ſit q̄ loquunt̄ aut faciūt: ⁊ nō oīa virtus dei inuocata ꝑficiat: cuius doctrine ſciam lectio afferat: demonioꝝ fugā chriſti nomē exagitet. De nr̄o igitur eſt beata illa eternitas ꝓmerēda: malum oē videmus: agamuſqꝫ potius qd̄ vult q̄ qd̄ pōt gloriemur. Repudians igit̄ eos ac expellēs ꝓpt̄ opa iniq̄tatis dicit: Diſcedite a me qui opamini iniquitatem. HIE. Non dixit: qui opati eſtis iniq̄tatē: ne videretur tollere pniam: ſed qui opamini. i. qui vſqꝫ in p̄ntē horā cū iudicij tp̄s aduenerit: lꝫ nō habeatis facultatē peccādi: tn̄ adhuc hētis affectū. CHRY. i ho. Nō mors quidē aīam a carne ſeparat: aīe aūt ꝓpoſitū nō imutat.

Omnis ergo qui audit verba mea hec: ⁊ facit ea: aſſimilabitur viro ſapienti qui edificauit domū ſupra petram: ⁊ deſcendit pluuia ⁊ venerunt flumina: ⁊ flauerūt uenti: ⁊ irruerunt in domū illā ⁊ non cecidit. Fundata enī erat ſupra petram. Et omnis qui audit verba mea hec: ⁊ nō facit ea: ſimilis erit viro ſtulto qui edificauit domū ſuam ſuper harenam: ⁊ deſcēdit pluuia ⁊ uenerunt flumina ⁊ flauerunt uenti: ⁊ irruerunt in domū illā ⁊ cecidit: ⁊ fuit ruina eius magna.

CHRY. in ho. Q̄m q̄dā futuri erāt q̄ dicta ſūt a dn̄o admirātes: oſtēſionē aūt q̄ ē ꝑ opa n̄ tribuētes: ſꝫ p̄ueniēs eos terret dicens: Oīs ḡ q̄ audit verba mea hec ⁊ facit ea: aſſimilabit viro ſapiēti. CHRY. ſup matt. Nō aūt dixit: Eſtimabo eū q̄ audit ⁊ facit virū ſapientē: ſed Aſſimilabit viro ſapiēti. ergo q̄ ſimilat̄ hō eſt. Cui aūt aſſimilatur: chriſto. Chriſt⁹ aūt ē ſapiēs vir q̄ edificauit domū ſuā. i. eccl̄iam ſupra petrā. i. ſupra fortitudinē fidei. Uir aūt ſtultus. i. diabolus: q̄ edificauit domum ſuam: ideſt omnes impios ſuper harenam: ideſt inconſtantiam infidelitatis: aut ſup carnales homines q̄ dicūt̄ harena ꝓpt̄ ſterilitatē. Et qꝛ nō coherēt ſibi: ſed ſūt ꝑ diuerſas opiniones diſperſi: ⁊ qꝛ ſūt inumerabiles. Pluuia aūt eſt doctrina q̄ irrigat hoiem. nubes aūt ē a q̄bus pluuia fluit. q̄dā a ſpūſcō excitant̄ ſicut apl̄i ⁊ ꝓphete. Et q̄dā a ſpū diaboli: ſicut heretici. Uenti aūt boni ſūt ſpūs diuerſaꝝ v̄tutū vel angeli qui inuiſibilit̄ in ſēſib⁹ hominū opant̄: ⁊ adducūt ad bona. Uenti aūt mali ſūt ſpūs imūdi. Flumina aūt bona ſūt euāgeliſte ⁊ doctores: ppl̄i flumina mala: hoies i mundo ſpū pleni ⁊ verboſitate inſtructi: ſicut phariſei ⁊ ceteri ſecularis ſcie ꝓfeſſores de quoꝝ ventre exeūt flumina aque mortue. eccl̄iam ḡ quā chriſtus fundauit non pluuia mēdacis doctrine corrūpit: neqꝫ diabolicus flat⁹ ipellit: neqꝫ violentoꝝ fluminū ipetus mouet. Nec ē cōtrariū q̄ q̄dā de eccl̄ia cadūt. Nō enī oēs qui chriſtiani dicuntur chriſti ſūt: ſed nouit dn̄s qui ſunt ei⁹. Sꝫ cōtra domū quā edificauit diabolus deſcēdit pluuia vere doctrine. venti. i. ſpiritales g̃re aut angeli. flumia quatuor euangeliſte ⁊ ceteri ſapientes. Et ſic cecidit dom⁹. i. gētilitas: vt ſurgeret chriſt⁹: ⁊ facta ē eius ruina magna: ſolutis erroribus cōuictis mēdacijs ⁊ idolis in toto mūdo deſtructis. chriſto ḡ ſimilis ē qui audit v̄ba chriſti ⁊ facit ea. ipſe enī edificat ſupra petrā. i. chriſtū q̄ eſt omne bonū: vt in q̄cūqꝫ ſpecie boni aliqs edificauerit ſupra chriſtū edificaſſe videat̄. ſicut aūt eccl̄a edificata a chriſto dirui non pōt ſic talē chriſtianū: q̄ ſe edificauit ſup chriſtū: nulla aduerſitas deijcere pōt: ſm̄ illud: Quis nos ſepabit a charitate chriſti? Diabolo aūt ē ſimilis qui audit v̄ba chriſti: ⁊ nō facit. Uerba enī que audiūt: ⁊ nō fiūt. ſepata ſūt ⁊ diſperſa: ⁊ iō aſſimilāt̄ harene. Harena etiā ē oīs malicia: vl̄ etiā mūdialis bona. Sicut aūt dom⁹ diaboli deſtructa ē ita tales ſupra harenā fundati deſtruūt̄ ⁊ cadunt. Et ē ruina magna ſi de fundamēto fidei aliq̄d ruine fuerit paſſus Nō aūt ſi fornicatus fuerit: aut homicidiū fecerit: qꝛ hꝫ vn̄ ꝑ pniam ſurget: ſicut ⁊ dauid. RABA. Uel ruina magna intelligenda eſt: qua dicturus ē dn̄s audientib⁹ ⁊ nō facientib⁹: Ite in ignē eternū. HIE. Uel alit̄: Super harenā q̄ fluida ē ⁊ in vnā copulā non pōt redigi oīs hereticoꝝ ſermo edificat̄: vt corruat. HILA. Uel alit̄: In pluuijs blandaꝝ ⁊ ſenſim illabētiū voluptatū illecebras ſignificat: quib⁹ p̄mū fides rimis patētib⁹ imadeſcit: p⁹ quas fluuioꝝ ꝓcurſus. i. grauioꝝ cupiditatū mot⁹ incurrit: vt exinde tota ventoꝝ vis circūſtantiū deſeuiat. i. vniuerſus diabolice ꝑtātis ſpūs inferat̄. AVG. de ſer. do. Uel aliter: Pluuia cū in mali alicui⁹ ſignificatiōe ponit̄: caliginoſa ſupſtitio itelligit̄. Rumores aūt hoīm ventis cōparant̄: fluui⁹ aūt carnalib⁹ cōcupiſcētijs tāꝗ̄ fluctib⁹ ſup terrā: ⁊ qui ꝓſꝑitatib⁹ iducit̄ aduerſitatib⁹ frāgit̄: q̄ꝝ nihil metuit: qui fundatā hꝫ domū ſupra petrā. i. qui nō ſolū audit p̄ceptū dn̄i: ſed etiā facit. Et in his oībus ꝑiculo ſe ſubijcit: qui audit ⁊ non facit. Non. n. q̄ſqꝫ firmat in ſe que dn̄s p̄cipit: vel ipſe audit: niſi faciēdo. Cōſiderādum aūt eſt: qꝛ cū dixit: Qui audit verba mea hec. ſatis ſignificat iſtū ſermonē oībus p̄ceptis quib⁹ chriſtiana vita formatur: eē ꝑfectū: vt merito q̄ ſm̄ ea viuere voluerint: cōparent̄ edificanti ſupra petram.

Et factū ē cū conſummaſſet ieſus verba hec: admirabant̄ turbe ſuper doctrina eius. Erat enī docens eos ſicut ꝑtātem habens: ⁊ non ſicut ſcribe eorum ⁊ phariſei.

GLO. Poſita doctrina chriſti effectū doctrine ipſi⁹ in turbis oſtēdit dicens: Et factū eſt cū cōſū. ieſus v̄ba hec admi. tur. ſup doc. eius. RABA. Cōſūmatio hec ad ꝑfectionē v̄boꝝ ⁊ integritatē dogmatis ptinet. Quod aūt dr̄ turbas admirari aut infideles in turba ſignificat: q̄ ob hoc ſtupebant: qꝛ nō credebant verbis ſaluatoris: aut q̄ oēs generalit̄ demonſtrat: q̄ excellentiā tante ſapie in eo venerabant̄. CHRY. ſup matth. Placatus rōnabiliter hoīs intellectus laudē generat: victus aūt admirationē. Quicq̄d enī digne laudare nō poſſum⁹ admiramur. Admiratio tn̄ eoꝝ magis ad gl̄iam chriſti ptinebat q̄ ad fidem ipſoꝝ: ſi enī crederēt in chriſtū non mirarent̄. Illud enī mouet admirationē qd̄ ſupat facientis aut dicētis ꝑſonā: ⁊ iō qd̄ a deo factū aut dictum ē nō admiramur: qꝛ oīa minora ſunt q̄ dei potētia. Turbe aūt erāt que mirabant̄. i. ppl̄s vulgaris: nō p̄ncipes ppl̄i qui nō diſcendi ſtudio audire ſolebant. Populus aūt ſimplex ſimplicit̄

audiebat: ſed eoꝝ ſilentiū ſi illi interfuiſſent ſuis condi-
tionibꝰ ꝯturbaſſent: vbi eni eſt maior ſcīa illic fortior ma
licia: q eni feſtinat eē ꝑor: nō ē ꝯtentꝰ eē ſcōdus. AVG.
de cō. euā. Ex eo aūt qd h dr pōt videri diſcipuloꝝ tur-
bā deſeruiſſe: ex qbus illos .xij. elegerat in monte ex plu
ribus: quos aplos nōiauit: qd mattheꝰ h ꝑtermiſit. So-
lis eni diſcipulis in mōte videt ieſus hūc habuiſſe ſmo-
nē quem mattheꝰ interpoſuit: ⁊ lucas tacet. Et deinde cū
deſcēdiſſet in loco cāpeſtri habuiſſe alterū ſimilē: de q
mattheꝰ tacet: lucas nō tacet. Quāq etiā illud poſſit oc-
currere q ſicut ſupra dictū eſt aplis: ceteriſq turbis pn-
tibus vnū habuiſſe ſermonē quē mattheꝰ lucaſq narra-
uit diuerſo narrādi mō: ſꝫ eadē vitate ſnīaꝝ: ⁊ ſic planū
eſt qd hic dr de admiratiōe turbe. CHRY. in ho. Cau
ſam aūt admiratiōis ſubdit dicēs: Erat .n. do. eos ſic po.
ha. ⁊ nō ſicut ſcri. eorū ⁊ phari. Si aūt hanc ptātē viden
tes p opa ſcribe eū a ſe abigebāt: vbi ſola verba erāt po
teſtatē manifeſtantia: qliter ſcādalizati h fuiſſent: ſꝫ turbe
hoc nō paſſe ſūt. Cū eni aīa beniuola fuerit: facile ꝑſuade
tur a ſermonibꝰ vitatis. Erat aūt poteſtas docēdis vt mł
tos eoꝝ caperet ⁊ in admiratiōnē mitteret: ita q ꝓpter
delectatiōnē eoꝝ q dicta erāt: neq tacētē dimittebāt. vn
⁊ ſecute ſūt eū deſcēdentē de monte. Stupebāt aūt eius
maxime ptātem: q nō ad aliū referēs vt ꝓphete vt moy
ſes dixerūt: q dixit: ſed vbiq oñdit ſe eū eē: q habet dnīz
eteni legē ferēs ꝯtinue apponebat: Ego aūt dico vobis.
HIE. Quia qſi deꝰ ⁊ dns ipius moyſi ꝓ libertate vo-
lūtatis ſue vel ea que minꝰ videbant addebat in lege: vel
cōmutans ꝑdicabat in pplo: vt ſupra legimꝰ: Dictū ē an-
tiquis: ego aūt dico vobis. Scribe aūt ea tm docebāt q
ſcripta ſunt in moyſe ⁊ ꝓphetis. GREG. xxiiij. mora.
Uel ſingulariter chriſtꝰ ex bona ptāte locutus ē: q ex in-
firmitate mala nulla cōmiſit. Nos aūt q infirmi ſumus
ex ꝓpria infirmitate pēſemus quo docēdi ordine īfirmis
fratribus cōſulamꝰ. HILA. Uel in verboꝝ virtutibus
effectū ptātis metiebant. AVG. de ſer. do. Hoc eſt enī
qd in pſalmo ſignificat: fiducialit agā in eo: Eloqa dnī:
eloqa caſta: argentū igne examinatū terre ꝓbatū ſeptulū
ꝓpter quē numerū admonitus ſum oīa iſta ꝑcepta ad ſe
ptem illas referre ſnīas: quas in ꝑncipio ſermonis huiꝰ
poſuit .ſ. de beatitudinibꝰ. Cū enī aliqs fratri iraſcat ſi-
ne cā vel racha dicat: vel fatuū eū appellet: ſuperbiſſime
admittit: ꝯ qd eſt vnū remediū vt ſupplici aīo veniā dep
cetur: qui nō iactantie ſpū infletur. Beati ergo pauperes
ſpū: qm ipſoꝝ eſt regnū celoꝝ. Cōſētit aūt aduerſario .i.
vbo dei reuerentiā exhibēdo: quiſqs ad teſtamentū pa-
tris operiendū: nō litibus acerbus ſed pietate mitis ac-
ceſſerit. Beati ergo mites: qm ipſi hereditate poſſidebunt
terrā. Quiſqs etiā carnalē delectatiōnē ꝯ rectā volūtatē
ſuam rebellare ſentit exclamet: Infelix ego hō qs me li-
berabit de corꝑe mortis huiꝰ: ⁊ ita lugendo iplorēt ꝯſo-
latoris auxiliū. vn beati q lugēt: qm ipſi ꝯſolabūt. Quid
aūt laborioſius cogitari pōt q vt ocioſa ꝯſuetudine ſu-
panda ꝑcidant intra ſe mēbra ipedimēta regnū celoꝝ: nec
dolore frangat: toleret in cōiugali fide oīa que grauis ſint
moleſtiſſima crimē tm fornicationis nō habētꝰ: vꝝ loqt
q non in rōnibus crebris: ſed in moꝝ ꝓbitate cōmēdet
Sed qs tantos labores inire audeat: niſi flagrēt amore
iuſticie: quaſi fame ac ſiti vehemēti attētus: Beati ergo q
eſuriūt ⁊ ſitiūt. qm ipſi ſaturabunt. Quis aūt pōt paratꝰ
eē ab infirmis iniurias ſuſtinere: petēti a ſe tribuere: dili
gere inimicos: bnfacere his qui ſe oderunt: orare ꝓ pſe-
quentibus: niſi ꝑfecte miſericors. Beati ergo miſericor-
des: qm ipſi miſericordiā ꝯſequētur. Mundū aūt cordis
oculū hꝫ: q finē bonoꝝ operum ſuoꝝ: nō in eo cōſtituit
vt hoībus placeat: neq vt cōparet ea q huic vite ſunt ne
ceſſaria: neq temere animū hoīs ꝯdēnat: ⁊ qcqd exhibet
hoī: hac intētione exhibet: q ſibi vult exhiberi. Beati er-
go mūdo corde qm ipſi deū videbūt. Oportet etiā vt ꝑ
mundū cor inueniat arta via ſapie: cui pueroꝝ hoīnū
deceptiōes obſtrepūt qs euadē eſt venire ad pacē ſapie
Beati ergo pacifici: qm filij dei vocabūt: ſed ſiue iſte or-
do ꝯſiderandus ſit ſiue alius: facienda ſūt q audiuimꝰ a
dnō: ſi volumꝰ edificare ſupra petrā.

CA. VIII.

Um autem deſcendiſſet ieſus de monte:
ſecute ſunt eum turbe multe: ⁊ ecce lepro
ſus ueniens adorabat eum dicens: Dñe
ſi uis potes me mundare. Et extendens ieſus ma-
num: tetigit eum dicens: Uolo: mundare. Et cōfe
ſti mūdata eſt lepra eius. Et ait illi ieſus: Uide ne
mini dixeris: ſꝫ uade oñde te ſacerdoti: ⁊ offer mu
nus tuū quod precepit moyſes i teſtimoniū illis.

HIE. Poſt predicatiōnē atq doctrinā: ſignoꝝ offert
occaſio: vt p virtutū miracula ꝑteritus apud audientes
ſermo firmetur. CHRY. Quia eni quaſi ptātem ha-
bens docebat vt non eſtimaretur oſtēſio eſſe hic doctrine
modus opibus hoc idē facit: quaſi ptātem habēs curare
Et iō dicit: Cum aūt deſcen. de mon. ſecu. ſūt eū tur. mul.
ORIGE. Docēte eni dño in monte: diſcipuli erāt cū
ipſo qbus erat datū celeſtis doctrine noſſe ſecreta. Nūc
aūt deſcendēte eo de monte: turbe ſecute ſūt eum: que in
montē aſcēdere nequaq poterāt: q quos delictoꝝ ſarci
na deprimit: ad myſterioꝝ ſublimia ſcādere non valent
Deſcendēte aūt dño: hoc eſt inclināte ſe ad infirmitatē ⁊
ipotentiā ceteroꝝ: miſertus eſt iperfectiōi eoꝝ vł infirmi
tati. ſecute ſūt eū turbe multe: qdā ꝓpter claritatē: pleriq
ꝓpter doctrinā: nōnulli ꝓpter curatiōnē ⁊ adminiſtratio
nem. AIMO. Uel aliter: Per montē in quo dns ſedet
celū intelligitur: de quo ſcriptū eſt: Celū mihi ſedes eſt.
Sed cum dns in mōte ſedet: ſoli diſcipuli ad eū aſcēdūt
q anteq fragilitatis nrē humanitatē aſſumeret: notꝰ erat
tm in iudea deus. At vero poſtq de monte ſue diuinita-
tis deſcendit: ⁊ humanitatis nrē fragilitatē aſſūpſit: ma-
gna turba natiōnū ſecuta eſt eū. Demonſtrat aūt docto-
ribus: vt in ꝑdicatione ſua ſermonē habeāt tpatū: ⁊ ſicut
viderint vnūquēq capere poſſe: ita ⁊ verbū dei annun-
cient. Aſcendūt eni in montē doctores: cū ꝑfectioribꝰ ex-
cellētia ꝑcepta oñdūt: deſcendūt vero cū infirmioribꝰ le-
uiora demonſtrant. CHRY. ſup matth. Inter ceteros
aūt qui montē nō aſcenderāt: ⁊ leproſus ſurſū aſcendere
nō valebat: qſi peccatoꝝ baiulans pōdus. Lepra enī ē
peccatū aīarū nrāꝝ. Ideo ergo dns de altitudine celi q-
ſi de excelſo monte deſcendit vt leprā peccatoꝝ nroꝝ
mundaret. Et iō quaſi iā ꝑparatus deſcēdenti occurrit ꝓ
pter qd dr: Et ecce leproſus veniens. ORIGE. Deor-
ſum currit ⁊ in monte nihil dicit: q tps eſt oī rei ſub celo
tempus doctrine: ⁊ tps curatiōis. In monte docuit: aīas
curauit: corda ſanauit: qbus cōpletis ſicut de celeſtibus
montibus ad ſaluandos carnales deſcendente: venit ad
eū leproſus ⁊ adorabat eū anteq peteret. adorare cepit:
cultum oñdens. CHRY. ſuper matth. Non eni illū pe
tebat qſi hoīem artificē: ſed adorabat eū quaſi deū. Orō
aūt ꝑfecta eſt fides ⁊ cōfeſſio. vn leproſus fidei opꝰ ado
rās ipleuit: ſed opus cōfeſſionis ipleuit in verbis. vnde
adorabat eū dicens: ORI. Dñe per te oīa facta ſūt: tu
g ſi vis potes me mundare. Uoluntas tua opus ē: ⁊ opa
tue volūtati obediūt. Tu ꝑus naamā ſyrū p heliſeum a
lepra mūdaſti: ⁊ mō ſi vis potes me mūdare. CHRY.
in ho. Non dixit: Si rogaueris deū: neq ſi adoraueris
ſꝫ ſi volueris: potes me mūdare. Neq dixit: dñe mūda:
ſed ei totū cōcedit: ⁊ dnm eū facit: ⁊ poteſtatē vniuerſoꝝ
ei attribuit. CHRY. ſup matth. Et ita ſpiritali medico
ſpiritalē offerebaꝰ mercedē. nā ſicut medici pecunijs: iſte
orōne: placatur. Nihil eni dignius offerimus deo q orō
nem fidelē. In hoc aūt q dicit: Si vis. nō dubitat chriſti
volūtatē

volūtatē ad omne opus bonū paratā: ſed q nōn oībꝰ
expedit corporalis integritas: neſciebat vtrꝫ ei expediebat
curatio illa. Dicit g: Si vis. ac ſi diceret: Credo. q qd bo
num eſt vis: ignoro aūt ſi eſt nihil qd deſidero bonum.
CHRY. in homi. Cū aūt volūtate ac ſmone purgare
poſſet: manꝰ appoſuit tactū. vn ſequit: Et extēdēs manū
tetigit eū. vt oñdat qm nō ſubiacet legi: ⁊ qm mundo iā
nihil eſt imundū. Heliſeus aūt obſeruās legis diligētiā:
nō exiuit ⁊ tetigit naaman: ſed mittit eū ad iordanē lauā-
dum. Dns aūt monſtrat: qm nō vt ſeruꝰ: ſꝫ vt dominus
curat ⁊ tangit. Nō eni manꝰ a lepra facta eſt immunda: ſꝫ
corpꝰ leproſū a manu ſancta ꝯſtitutū eſt mundū. Nō eni
corpa ſolū curaturꝰ aduenit: ſed ⁊ aīam in verā ſapiam
ducturꝰ. Sicut igit manibus nō lotis iam nō mäducare
ꝓhibebat: ita ⁊ hic erudit quoniā oportet aīe lepram for
midare ſolā: qd eſt peccatū: leprā aūt corporis nullum
impedimētū eſſe ad virtutē. CHRY. ſup matth. Quā-
uis aūt lrām legis ſoluerit: ꝓpoſitū tm eiꝰ nō ſoluit. Iō tm
lex iuſſit non tagere: q nō poterat facere vt lepra nō ſor
didaret tangentē: ergo vetuit tangere leprā: nō vt leproſi
nō ſanarent: ſed vt tāgētes nō inquinarent. Iſte autē tan-
gens non inquinatꝰ eſt a lepra ſed ipſam leprā mundauit
tangendo. DAMA. Nō eni deꝰ ſolum erat; ſed homo
vn p tactū ⁊ p ſermonē diuina ſigna operabat. vt eni per
organū: ita p corpꝰ diuine ꝑficiebant actiones. CHRY.
in ho. Cū aūt leproſū tangit nullus eū incuſat: q nondū
inuidia detenti erant auditores. CHRY. ſup mattheū:
Si autē tacite eū curaſſet: quis ſcire poterat cuiꝰ virtute
ſanatꝰ eēt: Igit volūtas mundādi facta eſt ꝓpter leproſū
Uerbū aūt ꝓpter ſpectantes. Ideo dixit: Uolo: mūdare
HIE. Nō aūt vt pleriq latinoꝝ putat iunctim legēdū
eſſe: Uolo mundare. ſed ſeparati. Uolo. deinde imperās
dicat: Mūdare. Ille eni dixerat: Si vis. dominꝰ reſpōdit
volo. Ille ꝑmiſerat: Potes me mundare. dominus dixit
Mundare. CHRY. in homil. Nuſq aūt videt dicere
hoc verbū: q uis magna ſigna faciens: ſed hic ꝓpterea ap
poſuit Uolo: vt opiniōnē plebis ⁊ leproſi de eius poteſ-
tate cōfirmaret. CHRY. in ho. Ceſſit autē mandanti
natura cū decēti velocitate. Et ideo ſequit: Et confe. mun.
eſt le. eius. ſed hoc qd dicit: Confeſti multū eſt tardiꝰ ve-
locitate q ſm opus eſt facta. ORIGE. Quia eni nō du-
bitauit credere: nō tardat ſanatio: qui non diſtulit confeſ
ſionē: nō differtur mūdatio. AVG. de con. euan. Huius
autē leproſi mundati: quē lucas meminit: nō ſane hoc or-
dine: ſed vt ſolent ꝑtermiſſa recordari: poſteriꝰ facta hoc
cuparī: ſicut diuinitꝰ ſuggerebant: vt antea cognita poſ-
tea recordādo reſcriberēt. CHRY. in homi. Curans
autē eius corpus iubet nulli dicere. vn ſequit: Et ait illi
ieſus: vide nemini dixeris. Quidā igit aiūt quoniā ideo
iuſſit hoc: vt non malignent circa eius purgatiōnē: qd in-
ſipiēt dr. Nō eni ita mūdauit: vt dubitabilis eēt mūdatio
ſed nulli dicere iubet: docens nō diligere oſtentationem
⁊ honorem. Qualit igit alij ſanato iubet dicere: Sed in
hoc erudiuit nos bone mētis eſſe. Nō eni illic diuulgari
ſe iuſſit: ſed dari glām deo. p leproſum ergo hunc inſtruit
nos nō eſſe vane glorioſos: p illum autē nō eſſe ingratos
ſed oīa ad laudē dei referre. HIE. Et reuera quid erat
neceſſe q ſmone iactaret: qd corpe ꝑferebat. HILA.
Uel vt ſalus hec nō offeret potius q quereret ſilētiū ipe-
rat. Sequit: Sꝫ vade oñde te ſacerdo. HIE. Mittit aūt
eum ad ſacerdotes: pmū ꝓpter humilitatē: vt ſacerdotibꝰ
deferre videat: deinde videntes leproſum mundatum ſi
crederent ſaluatori: ſaluarent. ſi vero nō crederēt: inexcu
ſabiles fierēt: ⁊ ſimul ne qd in eo ſepiſſime criminabant:
legē infringere videret. CHRY. in home. Neq enim
vbiq eā diſſoluebat: neq vbiq cuſtodiebat: ſꝫ quādoq
quidē hoc qñq illud faciebat: in vno qdem future ſapie
preparās vitā: in altero aūt inuerecūdā iudeoꝝ cohibēs
linguā: ⁊ ꝯdeſcēdēs imbecillitati eoꝝ. Un apli apparent
qñq quidē obſeruantes legē: qñq aūt eā ꝑtermittentes
ORI. Uel mittit ad ſacerdotes vt cognoſcāt: q non p
legis cōſuetudinē mūdatus ē: ſed p grē opatiōnē. HIE.
Erat aūt in lege ꝑceptū: vt qui mūdati fuerāt lepra: offer-
rent munera ſacerdotibꝰ. vn ſequit: Et offer munus tuū
quod ꝑcepit moyſes in teſti. illis. CHRY. ſup matth.
Non ſic intellige q hoc moyſes ꝑcepit in teſtimoniū il-
lis: ſꝫ vade tu offer in teſtimoniū illis. CHRY. in ho.
ꝓuidēs eni chriſtꝰ eos ex hoc nihil ꝓfecturos: nō dixit:
In emēdationē eoꝝ: ſꝫ In teſtimoniū. i. in accuſationē ⁊
atteſtationē: qm q a me erant fiēda: oīa facta ſūt. Et lꝫ eos
ꝓuiderim nō emendari: nō tm dimiſit q facere oportebat
Illi aūt in ꝓpria manſerūt malicia. Non aūt dixit: munꝰ
qd ego iubeo: ſed qd moyſes iuſſit. vt interim trāſmittat
ad legē: ⁊ iniquoꝝ obſtruat ora. vt eni nō dicant: qm ſa-
cerdotū glām rapuit: opus quidē ipſe ipleuit: ꝓbationē
aūt illis ꝯceſſit. ORI. Uel offer munus tuū. vt oēs q
vidēt te portare: miraculo credāt. CHRY. ſup matth.
Uel iō iubet offerri munera: vt ſi poſtmodū eū expelle-
re vellēt diceret eis: munera qſi a mundato accepiſtis: ⁊
quō me qſi leproſū expellitis: HILA. Uł legēdū ē qd
moyſes ꝑcepit in teſtimoniū illis: q qd moyſes in lege
ꝑcepit: teſtimoniū ē nō effectus. BEDA. in ho. Siquē
aūt moueat: quō dns cum videat moyſi ſacrificiū appro
bare: id eccla nō recipiat: meminerit q nondū chriſtꝰ cor
pus ſuū optulerat p paſſionē in holocauſtū. Non autem
oportebat auferri ſignificantia ſacrificia ꝑus q illud qd
ſignificabat ꝯfirmatū eēt teſtimonio aploꝝ ꝑdicantiū: ⁊
fide credētiū ppłoꝝ. Uir aūt iſte genꝰ humanū deſignat:
qui nō ſolū leproſus: vꝝ etiā iuxta euāgeliū luce plenꝰ
lepra fuiſſe deſcribit: Omnes eni peccauerūt: ⁊ egēt glīa
dei. illa. ſ. vt extēta manu ſaluatoris: hoc ē incarnato dei
vbo humanāq ꝯtingēte naturā: ab erroris priſci vanita
te mūdent. ⁊ q diutius abominabiles ⁊ a caſtris popu
li dei eiecti iā aliqn tēplo redditi ⁊ ſacerdoti: qant offer
re corpa ſua hoſtiā viuentē: illi. ſ. cui dr: Tu es ſacerdos
in eternū. REMI. Moraliter aūt p leproſū deſignatur
peccator: nā peccatū imundā ⁊ variā aīam facit: qui ante
chriſtū ꝓcidit: qn de ꝑſtinis peccatis ꝯfundit; ⁊ tm debet
ꝯfiteri ⁊ remediū pnīe poſtulare. nā leproſus vulnꝰ oſtē-
dit: ⁊ remediū poſtulauit. Extēdit aūt dns manū qn au-
xiliū diuine miſeratiōis ipēdit: ⁊ ſtati ꝯſequit remiſſionē
delictorum: nec debet eccleſie eidem recōciliari: niſi iudi
cio ſacerdotis.

Cum autem introiſſet capharnaum: acceſſit
ad eū centurio: rogans eum ⁊ dicens: Domine
puer meus iacet in domo paralyticus: ⁊ male
torquetur. Et ait illi ieſus: Ego ueniam: et cura-
bo eum. Et reſpondens centurio ait: Dñe non ſū
dignus vt intres ſub tectum meum: ſed tm dic ver
bō ⁊ ſanabitur puer meus. Nam ⁊ ego homo ſū
ſub potāte conſtitutus habens ſub me milites: ⁊
dico huic uade ⁊ uadit: ⁊ alij ueni ⁊ uenit: ⁊ ſeruo
meo: fac hoc ⁊ facit.

CHRY. ſup matth. Poſtq dns diſcipulos docuit i
monte: leproſū aūt ſanauit ſub monte: venit capharnaū
in myſterio: q poſt iudeoꝝ mundatiōnē venit ad gētis.
AYMO: Capharnaū eni que villa pinguedinis īterꝑta
tur: ſiue ager ꝯſolatiōis: ecclīā q ex gentibꝰ ē collecta ſi-
gnificat: que ſpiritali pinguedine ē repleta: ſm illud: Sicꝫ
adipe ⁊ pinguedine repleat aīa mea. Et inter ꝑſſuras ſe-
culi de celeſtibus ꝯſolat: ſm illud: Cōſolatiōes tue letifi-
cauerūt aīam meā. vn dr: Cū aūt introiſſet capharnaū:
acceſſit ad eum cēturio. AVG. de ver. do. Iſte cēturio
de gētibus erat. Iam eni de iudea gens habebat milites
romani imperij. CHRY. ſup matth. Centurio aūt iſte

primus fructus ex gẽtibꝰ: ad cuiꝰ fidei ꝯparationẽ oĩuꝫ
iudeoꝝ fides infidelitas ẽ inuenta: qui neqꝫ chriſtũ audi-
uit docentẽ neqꝫ leproſũ cũ mundaret aſpexit: ſꝫ audita
tãtũmõ ſanitate leproſi: plus credidit ꝙ̄ audiuit. erat enĩ
in myſterio gentiũ futurarũ: q neqꝫ legẽ an ꝓphetas lege-
rãt de chriſto: neqꝫ ipſũ chriſtũ mirabilia facientẽ vide-
runt. Acceſſit ḡ rogans eũ ⁊ dicẽs: Dñe puer meus iacet
in do. para. ⁊ male torquet. Uide aũt bonitatẽ centurio-
nis q ꝓ ſalute ſerui ſollicite feſtinabat q̃ſi nõ dãnũ pecu-
nie ſed ſalutis paſſurus in morte illius. Nullã enĩ diffẽ
eſtimabat int̃ ſeruũ ⁊ dñm: q: etſi dignitas i hoc ſeculo di-
uerſa eſt int̃ illos: vna tñ ẽ illis natura. Fidẽ aũt cẽturio-
nis vide: q nõ dixit veni ⁊ ſalua eũ: q ⁊ ille ꝯſtitutus in
omni loco erat pñs. ſapientiã aũt: q nõ dixit: hic ꝯſtitu-
tus ſalua eũ: ſciebat enĩ q potens ẽ ad faciendũ: ſapiens
ad intelligendũ: miſericors ad exaudiendũ: iõ infirmita-
tẽ tñ expoſuit. Remediũ aũt ſanitatis in ꝑtãte miſericor-
die eius dimiſit dicẽs: Et male torquet. In quo apparet
q diligebat eũ. Nã vnuſqſqꝫ quẽ diligit etſi modice fue-
rit tediatꝰ: grauiꝰ eũ putat hĩc ꝙ̄ hꝫ. RABA. Oĩa iſta
cũ dolore cognoſcit ⁊ iacentẽ ⁊ paralyticũ ⁊ male detẽ-
tum: iõ vt aĩe ſue anguſtias demonſtraret ⁊ dñm cõmo-
ueret: ſic debẽt oẽs ꝯdolere ſeruis: ⁊ coꝝ curã habere.

CHRY. in ho. Quidã aũt dicũt q̃m excuſans ſe in h̄
cãm dixit ꝓpter quã nõ ipſũ adduxit. Neqꝫ enĩ poſſibi-
le erat diſſolutũ eũ cum torqueret: ⁊ ad vltima eẽt expira-
tiones portari. Ego aũt ſignũ hoc eẽ magne fidei dico: q
enĩ ſciebat q ſola iuſſio ſufficeret ad reſtaurationẽ ia-
centis ſupfluũ eſtimabat eũ ducẽ. HILA. Jacẽtes aũt
in ſeculo: ⁊ peccatoꝝ morbis diſſolute: ſpũaliter gẽtes
eſtimãde ſũt: oĩbus vndiqꝫ mẽbris fluidis ⁊ ad ꝯſiſtendi
officiũ gradiendiqꝫ corruptis q̃rũ ſalutis ſacrm̃ in puero
cẽturiõis explet: ꝙ ſatis dictũ ſit ꝑncipẽ eẽ gẽtiũ credẽtiũ
rarũ. Quis aũt ſit hic ꝑnceps: canticũ moyſi in deutero
nomio docet: vbi. ſ. dr̃: Conſtituit terminꝰ gentium iuxta
numerũ angeloꝝ. REMI. Uel ꝑ centurionẽ deſignant
q ꝑmi ex gentibꝰ crediderũt: ⁊ ꝑfecti in virtutibꝰ fuerunt
Centurio enĩ dr̃ qui centũ militibꝰ ꝑeſt: cẽtenariꝰ aũt nu-
merus ꝑfectus ẽ. Recte ergo cẽturio ꝓ puero ſuo rogat
q ꝑmitie gẽtiũ ꝓ ſalute totius gẽtilitatis deũ rogauerũt.

HIE. Uidẽs aũt dñs cẽturionis fidẽ humilitatẽ ⁊ pru-
dentiã: ſtatim ſe itur eẽ ꝓmittit. vñ ſeqt̃: Et ait illi ieſus
Ego veniã ⁊ curabo eũ. CHRY. in ho. Quod nũꝙ̄ fe-
cit hic: facit ieſus. vbiqꝫ enĩ ſeqt̃ voluntatẽ ſupplicantiũ
hic aũt ꝑſilit ⁊ non ſolũ curare ꝓmittit ſed ire ad domũ
facit hoc vt diſcamꝰ cẽturionis virtutes. CHRY. ſup
math. Niſi enĩ ille dixiſſet: Ueniã ⁊ curabo eũ. nunꝙ̄ iſte
rñderet: Non ſũ dignus. deinde q̃m ꝓ ſeruo petebat: iõ
ire ꝓmiſit: vt nos doceat nõ colere magnos: ⁊ ꝯtẽnẽ mo-
dicos: ſꝫ pauperes ⁊ diuites ſimiliter honorare. HIE.
Sicut aũt in cẽturione cõmendamꝰ fidẽ: eo q credit para-
lyticũ a ſaluatore poſſe ſanari: ita pꝫ humilitas in hoc q
ſe iudicauit indignũ: cuiꝰ tectũ dñs intraret. vñ ſeqt̃: Et rñ-
dens centurio: ait illi: Dñe non ſũ dignus vt intres ſub te-
ctum meũ. RABA. Propt̃ ꝯſciam enĩ vite gẽtilis: gra-
uari ſe magis dignatiõe putauit ꝙ̄ iuuari: cuiꝰ etſi fide ꝑ-
ditus: nondũ tñ erat ſacramẽtis iniunctus. AVG. de v̄.
do. Dicẽdo aũt ſe indignũ: ꝑſtitit dignũ nõ in cuiꝰ parie-
tes: ſed in cuiꝰ cor verbi dei chriſtꝰ intraret. Neqꝫ hoc di-
ceret cum tãta fide ⁊ humilitate: niſi illũ quẽ timebat intra-
re domũ ſuã corde geſtaret. nam nõ erat magna felicitas
ſi ieſus intraret in parietes eius: ⁊ nõ eẽt in pectore eius.

SEVERIA. Myſtice aũt hoc tectũ corpus ẽ qđ regit
aĩam: qđ libertatẽ mẽtis celeſti viſione in ſe cõcludit: ſed
deꝰ neqꝫ habitare carnẽ: neqꝫ tectũ nr̃i corpis dedignatur
intrare. ORI. Nũc etiã q̃n ſancti ⁊ deo acceptabiles ec-
cleſiaꝝ antiſtites ſub tectũ tuũ intrant: tũc ibidẽ per eos
dñs ingredit̃: ⁊ tu ſic eſtimes q̃ſi dñz ſuſcipiẽs. Et q̃n cor-
pus ⁊ ſanguinẽ dñi manducas ⁊ bibis: tũc dñs ſub tectũ
tuũ ingreditur: ⁊ ergo humilians teipſũ dicas: Dñe nõ ſuꝫ
dignus ⁊c̃. Ubi enĩ indigne ingredit̃: ibi ad iudiciũ ingre
ditur accipiẽti. HIE. Prudẽtia aũt cẽturionis apparet i
hoc: q vltra corpis tegimẽ latentẽ vidit diuinitatẽ. vnde
ſubiungit: Sed tñ dic verbo ⁊ ſanabitur puer meus.

CHRY. ſup math. Sciebat enĩ q̃m aſtabant illi inuiſi-
biliter angeli miniſtrãtes qui omne vbũ eius vtũt in opꝰ.
q etſi angeli ceſſarẽt: tñ infirmitates ꝑceptis eius viuaci-
bus expelluntur. HILA. Dicit etiã centurio pueꝝ voce
poſſe ſanari: q ſalus gentiũ omnis ex fide eſt: ⁊ ꝑceptis
dñi vita ẽ vniuerſoꝝ. ⁊ iõ ſubiũgit dicens: Nã ⁊ ego hõ
ſum ſub ꝑtãte ꝯſtitutus: hñs ſub me milites. Et dico huic
vade ⁊ vadit: ⁊ aliĩ veni ⁊ ve. ⁊ ſeruo meo fac hoc ⁊ facit

CHRY. ſuper math. Patris ⁊ filiĩ myſteriũ ſpũſancto
ſuggerẽte depinxit: ac ſi diceret: Etſi ego ſũ ſub ꝑtãte alte-
rius: tñ habeo ꝑtãtem iubẽdi eis qui ſub me ſunt: ſic ⁊ tu
ꝙuis ſis ſub ꝑtãte patris. ſ. inq̃tũ hõ: habes tñ ꝑtãtez iu-
bendi angelis. Sed forte dicet ſabellius volens oñdere
eundẽ eẽ patrẽ qui ⁊ filius ẽ: ſic hoc eẽ intelligendum: Si
ego ſub ꝑtãte ꝯſtitutus poſſũ iubere: q̃tomagis tu q ſub
nullius ꝑtãte. Sꝫ hanc expoſitionẽ nõ recipit textꝰ. Nõ
enim dixit: Si ego homo ſub ꝑtãte: ſꝫ dixit: Nam ⁊ ego
homo ſub ꝑtãte. In quo pꝫ q int̃ ſe ⁊ chriſtũ nõ cõparatio-
nis diffiam fecit: ſꝫ rõnẽ ſimilitudinis introduxit. AVGV.
de v̄. do. Si ego hõ ſub ꝑtãte iubẽdi habeo ꝑtãtẽ: qđ tu
potẽs: cui omniũ ſeruiũt ꝑtãtes? GLO. Potes ꝑ ange-
loꝝ miniſteria ſine corpis pñtia dicẽ infirmitati vt rece-
dat: ⁊ recedet: ⁊ ſanitati vt veniat: ⁊ veniet. AYMO:
Poñt aũt ꝑ ſubiectos cẽturionis v̄tutes naturales intelli-
gi: in q̃bus plurimi gentiliũ pollebant: vel etiã cogitatio-
nes bone aut male. malis aũt dicamus vt recedãt ⁊ rece
dent: ſꝫ bonas vocamus: ⁊ veniẽt: ſeruo q̃ꝫ nr̃o hoc ẽ cor-
pori: vt ſubijciat volũtati diuine. AVG. de cõ. euan.
Huic aũt qđ hic dr̃: videt̃ repugnare qđ ait lucas cũ au-
diſſet cẽturio de ieſu: miſit ad eũ ſeniores iudeoꝝ rogãs
eũ vt veniret ⁊ ſaluaret ſeruũ eius. ⁊ iteꝝ q cũ longe eẽt
a domo miſit ad eũ centurio amicos dicẽs: Dñe noli ve-
xari: nõ enĩ ſũ dignus vt ſub tectũ meũ intres. CHRY.
in ho. Quidã aũt dicunt: q̃m nõ ẽ idez illic ⁊ hic: qđ mul-
tas cõiecturas hꝫ. De illo enĩ ait: q̃m ſynagogã nr̃am cõ-
ſtruxit: ⁊ gentẽ diligit. De iſto aũt ipſo ieſus ait: Neqꝫ in
iſrael tantã fidẽ inueni. vñ videt̃ iudeũ illũ eẽ: mihi aũt vi-
det idẽ hic ⁊ ille eẽ. Sꝫ q̃n lucas dicit: q miſit vt veniat:
blãditias iudeoꝝ inſinuauit. Cõueniens enĩ ẽ credẽ cen-
turionẽ volentẽ abire ꝓhibitũ eẽ a iudeis blãdientibus ⁊
dicentibꝰ: q̃m nos adimꝰ ⁊ ꝯducimus. Sꝫ q̃n ab eorum
iminẽtia erutus ẽ: tũc miſit dicẽs: Ne eſtimes q ꝓpt̃ deſi-
diã nõ veni: ſed q me indignũ eſtimaui vt te in domum
meã ſuſciperẽ. Quod aũt mathꝰ ait nõ ꝑ amicos: ſed ꝑ
ſeipſũ hoc eũ dixiſſe: nihil ꝯtrũ ẽ: vtrũqꝫ enĩ deſideriũ vi-
ri repñtauit. Et q̃m de chriſto decẽtẽ opinionẽ habebat
Cõueniẽs aũt ẽ opinari ⁊ ipſũ poſtꝙ̄ miſit amicos ad-
uenientem ꝑ ſe hec dicẽ. Si aũt nõ hoc dixit lucas: neqꝫ
illud mathꝰ nõ ſibi ꝯdicũt: ſed cõplent q ab inuicẽ dere
linquebantur. AVG. de con. euan. Mathꝰ ḡ acceſſũ
centurionis ad dñm ꝑ alios factũ cõpendio dicẽ voluit:
q fidẽ eius qua vere ad deũ accedit: laudauit vt diceret
Nõ inueni tantã fidẽ in iſrael. Lucas aũt iõ totũ q geſtũ
eſt aperuit: vt ex hoc intelligẽ cogẽmur: q̃lit̃ eũ accepiſſe
dixerit mathꝰ: q mentiri nõ potuit. CHRY. in ho.
Neqꝫ enĩ eſt ꝯtrũ q fabricauit ſynagogã ſcḋm lucã: ⁊ q h̄
oñditur nõ eẽ iſraelita: poſſibile enĩ ẽ iudeũ nõ exiſtentẽ
⁊ ſynagogã fabricaſſe ⁊ gentẽ diligere.

**Audiẽs aũt ieſus miratus eſt: ⁊ ſequẽtibꝰ ſe di-
xit: Amen dico vobis: non inueni tantam fidem
in iſrael. Dico aũt vobis: q multi ab oriẽte ⁊ occi
dente venient ⁊ recumbent cuꝫ abraam ⁊ iſaac ⁊
iacob in regno celorum: filiĩ autem regni eijcient
in tenebras exteriores. Ibi erit fletus ⁊ ſtridor dẽ-
tiũ. Et dixit ieſus centurioni: Uade ⁊ ſicut credi-
diſti fiat tibi: ⁊ ſanatus eſt puer ex illa hora.**

CHRY. in ho. Sicut qđ leproſus dixerat de chriſti
ꝑtãte: ſi vis potes me mũdare: chriſti voce ꝯfirmat dicẽ-
tis: Uolo: mũdare. ita ⁊ hic cẽturionẽ de chriſti ꝑtãte te-
ſtantẽ nõ ſolũ nõ accuſauit: ſꝫ etiã ꝯmendauit. Sꝫ ⁊ am-
plius aliqđ fecit: intentionẽ eniꝫ laudis euãgeliſta ſigni-
ficãs dicit: Audiẽs aũt ieſus miratus ẽ. ORIGE. Atẽ-
de quãtũ ſit aut q̃le qđ deus vnigenitus miratur. aurũ: di-
uitie: regna: ꝑncipatus in ꝯſpectu eius ſũt tanꝙ̄ vmbra
vel termios decidẽs. Nihil ergo horũ in ꝯſpectu dei mi-
rabile ẽ: q̃ſi magnũ vel ꝑcioſũ: ſꝫ tñ fides hãc miratur ho-
norificãs: hãc acceptabilẽ ſibi eſtimat. AVG. ſup gene-
ſim ꝯtra manicheos: Quis aũt illo fecerat illã fidẽ niſi
ipſe q admirabat̃: q ſi ⁊ alius eam feciſſet vt quid mira-
ret̃ q ꝑſciꝰ erat? Qđ ergo miratur dñs nobis mirandũ eẽ
ſignificat: q̃bus adhuc opus ẽ ſic moueri. oẽs eniꝫ tales
motus eiꝰ nõ ꝑturbati animi ſigna ſũt: ſꝫ docẽtis magiſte-
riũ. CHRY. in ho. Unde plebe oi pñte admiratus eẽ
dr̃: ⁊ aliĩs exẽpluꝫ dedit: vt eũ mirent̃. Seqt̃ enĩ: Et ſequẽ-
tibus ſe dixit: Amẽ dico vobis: nõ inueni tãtam fidẽ in
iſrael. AVG. cõtra fauſtũ: Fidẽ laudat illius: nõ aũt de-
ſertionẽ militie imperauit. HIER. Hoc aũt de pñtibus
loquit̃: nõ de oĩbus retro ꝑtriarchis ⁊ ꝓphetis. CHRY.
ſup math. Credidit eniꝫ andreas: ſꝫ ioãne dicente: Ecce
agnus dei. credidit petrus: ſꝫ euãgelizãte ſibi andrea cre-
didit philippus: ſꝫ legẽdo ſcripturas nathanael: ⁊ priꝰ
ſignũ diuinitatis accepit: ⁊ ſic fidei confeſſionẽ obtulit.

ORIG. Jairus iſraelis ꝑnceps ꝓ filia ſua petẽs: nõ di-
xit: Dic vbo: ſed veni velociter. Nicodemꝰ de fidei ſacro
audiẽs ait: Quõ põt hoc fieri? Maria ⁊ martha dicunt:
Dñe ſi fuiſſes hic: frat̃ meꝰ nõ fuiſſet mortuꝰ. q̃ſi dubitã-
tes q vbiqꝫ poſſꝫ adeſſe dei potẽtia. CHRY. ſup mat.
Aut ſi voluimꝰ fideliorẽ putare iſtũ ꝙ̄ aplos ita teſtimo-
niũ chriſti itelligẽdũ ẽ: q vnũquodqꝫ bonũ hoĩs ſcḋm quã-
titatẽ ꝑſone illiꝰ laudat̃. ruſticũ eniꝫ dicere aliqđ ſapient̃
magnũ ẽ: qđ de philoſopho nõ ẽ mirũ: ſic de centurione
dcm̃ ẽ: i nullo tantã fidẽ inueni in iſrl̃. CHRY. in ho.
Nõ eniꝫ erit eq̃le iudeũ credere ⁊ gentilẽ. HIER. Uel
forte in cẽturione fides gentiũ ꝑponit̃ iſrael. vñ ſubdit:
Dico aũt vobis q multi ab oriẽte ⁊ occidente venient.

AVG. de ver. do. Nõ oẽs ait: ſꝫ Multi: tñ ipſe ab oriẽ-
te ⁊ occidẽte iſtis duabus partibꝰ totꝰ orbis deſignat̃.
AYMO. Uel ab oriente veniũt q ſtatim illuminati trã-
ſeũt. ab occidẽte: hi qui ꝑſecutionẽ vſqꝫ ad mortẽ tolera-
uerũt ꝓ fide. vel ab oriẽte quis venit cũ ab infantia deſer-
uire incipit. ab occidente: duꝫ in ipſa decrepita etate ad
deũ ꝯuertitur. ORIGE. Sed quõ alibi dicit: q pauci
ſũt electi? ꝑ diuerſas eniꝫ generationes pauci electi ſũt: ſi
mul v̄o cõgregati in tpe viſitatiõis multi inueniẽt̃. Seqt̃
Et recũbent. nõ carnaliter iacẽtes: ſꝫ ſpiritaliter requieſcẽ-
tes. nõ tẽporaliter potãtes: ſꝫ eternalit̃ epulãtes cũ abra-
am iſaac ⁊ iacob in regno celoꝝ. vbi lux: exultatio: gl̃ia:
⁊ lõgeuitas vite eterne. HIER. Quia aũt deus abraaꝫ
celi ꝯditor: pater chriſti ẽ iccirco i regno celoꝝ ẽ: ⁊ abra-
am cũ quo accubiture ſunt nationes que crediderunt in
chriſtũ filiũ creatoris. AVG. de ver. do. Sicut autẽ vi-
demꝰ chriſtianos vocatos ad celeſte conuiuiũ: vbi ẽ pa-
nis iuſticie potus ſapiẽ: ita videmꝰ ⁊ iudeos reprobatos.
vñ ſequit̃: Filiĩ autẽ regni eijcient in tenebras exteriores.
Iudei. ſ. q legeꝫ acceperũt: qui celebrant figura oĩum fu-
turorũ que cũ pñtia nõ agnouerũt. HIER. Uel filios
regni dicit iudeos q in eis deꝰ añ regnauit. CHRY.
in ho. Uel filios regni eos dicit q̃bus regnũ erat ꝑpara-
tũ: qđ ⁊ magis eos mordebat. AVG. cõtra fauſtũ: Si
ergo nõ ꝯmẽdauit moyſes ꝑplo iſrael dñm: niſi deũ Abra-
am Iſaac ⁊ Iacob: cũqꝫ ipſũ chriſtus ꝯmẽdat: nõ ẽ cona-
tus illũ ꝑplm auertere a deo ſuo: ſed iõ minatꝰ ẽ eos itu-
ros in tenebras exteriores q auerſos videret eos a deo
ſuo in cuiꝰ regno gẽtes vocatas ex toto orbe terraꝝ recu-
bituras dicit cũ Abraaꝫ iſaac ⁊ iacob: nõ ob aliud ꝙ̄ q
fidẽ tenuiſſent dei abraaꝫ iſaac ⁊ iacob. Quibꝰ nõ quaſi
in morte correctis: vel ꝑꝰ paſſionẽ ſuã iuſtificatis teſtimo-
niũ dñs ꝑhibebat. HIERO. Tenebre aũt exteriores
dicunt: q̃m qui a dño expellit̃ foras: relinquit lumen. AY-
MO: Quid autẽ ibi paſſuri ſint: manifeſtat cuꝫ ſubdit:
Ibi erit fletus ⁊ ſtridor dentiũ. Per metaphorã enim mẽ-
broꝝ penas deſcribit tormẽtorũ. Solent. n. oculi fumo
tacti lachrymas ꝓducere: dentes v̄o a nimio frigore ſtri-
dere. oſtendit ergo q reprobi in inferno ⁊ calorẽ intole-
rabilẽ ⁊ frigus ſuſtinebũt: ſcḋm illud Job: Trãſient ab aq̃s
niuiũ ad calorẽ nimiũ. HIERO. Si aũt fletus oculo-
rũ ẽ: ⁊ ſtridor dentiũ: oſſa demõſtrat: vera ẽ corpoꝝ ⁊ eo-
rũdẽ mẽbroꝝ q ceciderant reſurrectio. RABA. Uel
ſtridor dentiũ ꝓdit indignãtis affectũ: eo q ſero vnũqueq̃-
qꝫ peniteat: ſero ſibi iraſcat̃: q tã ꝑtinaci iprobitate deli-
quit. REMI. Uel alit̃: Tenebras exteriores appellat
exteras natiões. quãtũ. n. ad hiſtoriã attinet: ꝑdicit dñs
his v̄bis interitũ iudeoꝝ: q̃m ꝓpter infidelitateꝫ ducẽdi
erãt captiui ⁊ diſpergẽdi ꝑ diuerſa regna terrarũ. fletus
enĩ ab igne ſolet fieri: ſtridor dentiũ a frigore. Illis ergo
aſcribit fletus: q in calidioribꝰ locis habitãt: ſic in india
⁊ ethiopia. Stridor vero dentiũ illis aſcribit: q in frigi-
dioribus locis cõmorãtur: ſicut ẽ Hircania ⁊ Scythia.

CHRY. ſup math. Ne q̃s aũt exiſtimet blãditiaꝝ eẽ
hec v̄ba: q dcm̃ erat: credere facit ſignũ. vñ ſequit̃: Et di-
xit ieſus centurioni: Uade: ⁊ ſicut credidiſti fiat tibi. RA-
BA. Quaſi. d. ſcḋm mẽſurã fidei fiat tibi ⁊ iſta gr̃a. Põt au-
tẽ meritũ dñi etiã famulis ſuffragari: nõ ſolum merito fi-
dei: ſꝫ etiã ſtudio diſcipline. vñ ſequit̃: Et ſanatus ẽ puer
ex illa hora. CHRY. in ho. Ubi velocitatẽ admirare:
neqꝫ enim ſolũ curare: ſꝫ inopinate: ⁊ in momẽto tẽporis
hoc facere virtutẽ xp̄i oñdebat. AVG. de ver. do. Sicẽ
eniꝫ dñs domũ centurionis corpe nõ intrauit ſꝫ abſens
corpe: pñs maieſtate puerũ ipſũ ſanauit: ſic ⁊ in ſolo iu-
daico ꝑplo corpore fuit: apud alias gentes nec de virgi-
ne natus ẽ: nec paſſus ẽ: nec humana ꝑtulit: nec diuia mi-
rabilia fecit: ⁊ tñ impletũ ẽ qđ dcm̃ erat: Populus queꝫ
nõ cognoui: ſeruiuit mihi: i auditu auri obediuit mihi: Iudea
. n. gens cognouit ⁊ crucifixit: orbis terraꝝ audiuit ⁊ credidit.

**Et cuꝫ veniſſet ieſus i domũ petri vidit ſocrũ
eius iacentem ⁊ febricitãtem: ⁊ tetigit manuꝫ eius
⁊ dimiſit eam febris: ⁊ ſurrexit ⁊ miniſtrabat eis.**

AVG. Poſtꝙ̄ oñdit mattheus ꝑ leproſũ totuꝫ genus
humanũ ſanatũ: ⁊ in ſeruo cẽturionis gẽtilis ꝑpli ſana-
tionẽ: ꝯſequẽter ꝑ ſocrũ petri deſignat curationẽ ſynago-
ge: cũ dic̃: Et cũ veniſſꝫ ieſus i domũ petri. Priꝰ aũt narrat
de ſeruo: q maiꝰ miraculũ fuit ⁊ maior gr̃a in gẽtili con-
uerſo. vel q in fine ſeculi ſynagoga ẽ plenarie ꝯuertẽda:
cũ plenitudo gentiũ ſubintrauerit: Domꝰ aũt petri in be-
thſaida erat. CHRY. in ho. Sed cur intrauit i domũ
petri: mihi videt̃ cibũ aſſũpturꝰ. vñ ſequit̃: Et ſur. ⁊ mini.
eis. Apud diſcipulos. n. diuertebat honorãs eos: ⁊ aui-
diores ex hoc faciẽs. Attẽde aũt petri ad chriſtũ reuerẽ-
tiã. hñs. n. ſocrũ domi febricitãtẽ: nõ traxit eũ in domũ:
ſꝫ expectauit doctrinã ꝯpleri ⁊ alios curari. Ab exor-
dio. n. erudiebat̃: q alioꝝ erãt ſibiipſi ꝑponẽ. Quocirca
neqꝫ ipſe eũ induxit: ſꝫ xp̄s ſpõte adiuit: poſtꝙ̄ dixit cẽtu-
rio: Nõ ſũ dignus vt intres ſub tectũ meũ. monſtrãs quã-
tũ largiebat̃ diſcipulo. Nõ ẽ aũt dedignatꝰ ſub vilia tugu-
ria piſcatorũ intrare: erudiens ꝑ omnia humanũ ꝯculca-
re tumorẽ. Et q̃nqꝫ q̃dẽ ſolũ verbis curat: q̃nqꝫ aũt etiaꝫ

manū extēdit. vñ ⁊ hic dr̄: Et teti. ma. eꝰ: ⁊ di. eā fe. Nō enī volebat ſemꝑ cū ſupabūdātia miracula facē: oportebat .n. interī latē: Tāgēs aūt corpꝰ nō febrē extinxit ſolū ſed ⁊ purā tribuit ſanitatē. Quia enī egritudo curabilis erat: mō curatiōis ſuā vtutē oſtēdebat: faciēdo qd̄ ars medicinalis nō opat: vt. ſ. ſimul pfectā reſtitueat ſanitatē. vñ euāgeliſta hoc innuēs dicit ꝙ ſurrexit: ⁊ miniſtrabat eis.
HIER. Natura eniʒ hoīuʒ iſtiuſmōi eſt: vt pꝰ febrem magis laſceſcāt corpa: ⁊ incipiēte ſanitate egrotatiōis mala ſentiāt. Ueꝝ ſanitas que pfert a dñō: tota ſimul redit.
CHRY. in. ho. In hoc ergo qd̄ dicit ꝙ ſurrexit: ⁊ miniſtrabat eis: ⁊ chriſti vtutis ſignū ē: ⁊ diſpoſitiōis mulieris quā erga chriſtū oſtēdebat. BEDA in. ho. Myſtice autē domꝰ petri lex vel circūciſio ē. Socrꝰ ē ſynagoga: q̄ quodā mō ē mr̄ eccl̄e petro cōmiſſe. hec febricitat: q: inuidie eſtibꝰ laborabat: pſequēs eccl̄aꝝ: cuiꝰ manū dñs tāgit: qñ carnalia eius opa in ſpiritalem vſum conuertit. REMI. Uel per ſocrū petri pōt intelligi lex q̄ ſm aplm īfirmabat per carnē. i. carnalē intelligētiā. Sed cum dñs per myſteriū īcarnatiōis viſibilis in ſynagoga apparuit ⁊ ope legē īpleuit: ⁊ ſpiritaliter intelligēda docuit: mox ipa ſociatā grā euāgelij: tātū robur accepit: vt que fuerat miniſtra mortis ⁊ pene poſtmodum fieret vite ⁊ glorie.
RABA. Uel vnaqueqꝫ aīa q̄ carnis cōcupiſcētijs militat: q̄ſi febribꝰ eſtuat: ſed manu miſericordie diuine tacta cōualeſcit: ⁊ per cōtinētie frena carnis laſciuiaꝫ ꝯſtringit ⁊ mēbris qbꝰ ſeruierat imūditie: ſeruit iuſticie. HILA Uel in ſocrū petri vitioſa infidelitatis eſtiat affectio cui adiacet libtas volūtatis: q̄ nos ſibi q̄daꝫ ꝯiugij ſocietate cōiūgit. Ergo ingreſſu dñi in petri domū. i. i corpe curat infidelitas pctōꝝ calore eſtuans: ⁊ ſaluata officiū famulatu miſtrat. AVGV. de cō. euā. Hoc aūt qñ fcm̄ ſit. i. poſt qd̄ vel añ qd̄ nō expſſit matheꝰ. nō .n. poſt qd̄ narrat poſt hoc etiā fcm̄ neceſſe ē ītelligat. Nimirū tñ iſte h recoluiſſe itelligit: qd̄ puꝰ ꝯmiſat. Nā id marcꝰ h narrat añꝙ illud de mūdato leproſo cōmemoret ꝙ poſt ſermonē in mōte habitū de quo ipſe tacuit videt̄ īpoſuiſſe. Itaqꝫ ⁊ lucas hoc poſt factū narrat de ſocru petri: poſt qd̄ ⁊ marcꝰ añ ſermonē etiā quē pluxū iterpoſuit q̄pōt idē videri: quē dicit habitū in mōte matheꝰ. Quid aūt iterest q̄s quo loco ponat: ſiue qd̄ ex ordine īſerit: ſiue qd̄ omiſſū recolit: ſiue qd̄ poſtea fcm̄ añ pꝛocupat: dūʒ tñ nō aduerſet eadē alia narrāti: nec ſibi nec alij: q: .n. nulliꝰ ī ptāte ē res oppoꝛtune cognitas quo q̄ſꝙ ordie recordet: ſatis pbabile ē ꝙ vnuſqſqꝫ euāgeliſtarū eo ſe ordine credidit p ebuiſſe narrare: quo voluiſſʒ deꝰ ea q̄ narrabat eiꝰ recordationē ſuggerere. Quapꝛopt̄ vbi ordo tēpoꝝ non apparet nihil nr̄a intereſſe dʒ: quē narrādi ordinē q̄libet eoꝝ tenuerit.

Ueſpe autem fcō: obtulerūt ei multos demonia habentes: ⁊ eijciebat ſpiritus verbo: ⁊ omnes male habentes curauit: vt adimpleretur qd̄ dcm̄ eſt per eſaiam prophetaʒ dicentem: Ipſe infirmitates nr̄as accepit ⁊ egrotationes nr̄as poꝛtauit.

CHRY. in. ho. Quia multitudo credētiū erat iā aucta neqꝫ tpe īpellente a chriſto abſcedere patiebātur: veſpe ei infirmos adducūt. vñ dr̄: Ueſpe autez fcō obtulerūt ei multos demonia hñtes. AVGV. de cō. euā. Per hoc autē ꝙ dicit. Ueſpe autē facto: ad eiuſdē diei tpis hoc ptinere ſatis iudicat: q̄uuis neceſſe nō ſit: vbi dicit: Ueſpe fcō. eiuſdē diei veſpuʒ accipe. REMI. Chriſtus autem dei filiꝰ auctor hūane ſalutis fons ⁊ origo totiꝰ pietatis celeſtē medicinaʒ tribuebat, vñ ſequit̄: Et eijciebat ſpūs verbo: ⁊ oēs male hñtes curauit. Demones eniʒ ⁊ morbos ſolo vbo repellebat: vt his ſignis ⁊ vtutibꝰ oſtēderet ſe ad ſalutē generis hūani veniſſe. CHRY. in. ho. Intēde autē q̄tā multitudinē curatā trāſcurrūt euāgeliſte: non vnūquēqꝫ curatū enarrātes: ſed vno vbo pelagus ineffabile miraculoꝝ inducētes. Ne autē magnitudo miraculi icredulitatē immitteret: ſi tātā plebē ⁊ varias egritudines vno tēporis momēto curauit: inducit pphetā atteſtātē his q̄ fiebāt: vñ ſubdit: Ut adimple. qd̄ dcm̄ ē per eſaiaʒ pphe. di. Ipſe īfirmi. no. acce. RABA. Nō vt ſibi haberet: ſed vt nobis auferret: ⁊ egrotatiōes nr̄as poꝛtauit vt qd̄ p ībecillitate virīū ferre nō poteramꝰ: ille p nobis poꝛtaret. REMI. Quia humane nature infirmitatem ad hoc ſuſcepit: vt nos īfirmos faceret fortes atqꝫ robuſtos. HILA. Et paſſione corpis ſui ſm pphetaꝝ dcā infirmitates humane ībecillitatis abſoꝛbuit. CHRY. in. ho. Hoc autē de peccatis magis a pphetis dcm̄ eē videt. Qualiter igit̄ euāgeliſta de egritudinibꝰ hoc exponit. Sed ſciēdū ꝙ vl̄ hiſtorie hic teſtimonium adaptauit: vel oſtēdit qm̄ plures egritudinū: ex peccatis ſūt aīabus: nā ⁊ ipſa mors a peccatis hʒ radicē. HIERO. Attēdēdum autē ꝙ oēs nō mane: nō meridie: ſʒ ad veſpā curātur: qñ ſol occubiturꝰ ē: ⁊ qñ granū tritici in terra moꝛit: vt multos afferat fructꝰ. RAB. Solis. occubitꝰ paſſionem ⁊ mortē deſignat illiꝰ q̄ dixit: q̄diu ſū in mūdo: lux ſū mūdi. q̄ tpalit̄ viuēs ī carne: paucos iudeoꝝ docuit: calcato aūt regno mortis oībꝰ p orbē gētilibꝰ fidei dona pmiſit

Uidēs autez ieſus turbas multas circum ſe: iuſſit diſcipulos ire trans fretuʒ. Et accedēs vnus ſcriba ait illi: Magiſter ſequar te quocūqꝫ ieris. ⁊ dicit illi ieſus: Uulpes foueas habent: ⁊ volucres celi nidos: Filius autem hominis nō habet vbi caput ſuum reclinet. Alius autem de diſcipulis eius: ait illi: Dñe pmitte me pmū ire ⁊ ſepelire patrē meū. Ieſus autez ait illi: Sequere me: ⁊ dimitte mortuos ſepelire mortuos ſuos.

CHRY. in ho. Quia chriſtꝰ nō ſolū corpa curabat: ſʒ aīam emēdabat ⁊ verā ſapiam mōſtrare voluit: nō ſolū egritudines ſoluēdo: ſʒ etiā nihil ad oſtēſionē faciēdo. ⁊ ideo dr̄: Ui. aūt ie. tur. mul. circū ſe: iuſ. diſci. ire trāſ fretū. Faciebat aūt hoc ⁊ ſil̄ moderata nos cape docēs: ⁊ inuidiā iudaicā mitigās: ⁊ docēs nos nihil ad oſtētationem facere. REMI. Uel hoc fecit q̄ſi hō volēs turbarū importunitatē declinare. Erāt aūt ei affixi. admirātes eū: ⁊ videre ipm̄ volētes. q̄s .n. diſcederet a tali miracula operāti: q̄s nō in faciē eiꝰ ſimplicē vellet videre: ⁊ os talia loquēs: Si .n. moyſes gloꝛificatā faciē hēbat: ⁊ ſtephanꝰ ſic angeli: intellige cōem dominatorē qualē decēs ē tūc appuiſſe. vnde ppheta dicit: Specioſus forma pre filijs hominū. HILA. diſcipuloꝝ aūt nomē nō. xij. tñ apoſtolis cōuenire eſtimādū eſt: nā preter aplos plures fuiſſe diſcipulos legimus. AGV. de cō. euā. Manifeſtū ē aūt aliū eſſe diē quo iuſſit ire trāſ fretuʒ: nō eū q̄ ſequit̄ illū: ī quo ſocrus petri ſanata ē: quo die marcꝰ lucaſqꝫ eū in deſertū exiſſe affirmant. CHRY. in ho. Uide aūt q̄liter turbas nō ſimpliciter abijcit: vt nō offendat. Nō .n. dixit recedite: ſʒ vltro diſcipulus iuſſit abire: ſpem dans turbe eūdi etiā illuc. REMI. Sʒ q̄d inter iuſſionē dei ⁊ trāſfretationē geſtū ſit: euangeliſta ſtuduit manifeſtare cū ait: Et acce. vnus ſcri. ait illi: Ma. ſe. te quo ieris.
HIERO. Iſte ſcriba qui tm̄ litterā nouerat occidentē: ſi dixiſſet: Dñe ſequar te quocūqꝫ ieris: non fuiſſet repulſus a dñō: ſʒ quia magiſtruʒ vnuʒ de pluribus eſtimat: ⁊ litterator erat ⁊ non ſpiritalis auditor: ideo non habʒ locum in quo poſſit ieſus reclinare caput ſuū. Oſtenditur autem nobis ⁊ ob hoc ſcribam repudiatuʒ: ꝙ ſignoꝝ videns magnitudinem ſequi voluerit ſaluatorem: vt lucra ex operum miraculis quereret: hoc idem deſiderans qd̄ ⁊ ſimon magus a petro emere voluerat. CHRY. in ho. Uide etiā quātus ē tumor: Ita eniʒ aduenit: ⁊ locutꝰ eſt ſicut dedignās cū turba ānumerari: ſʒ oſtēdens qm̄ ſupra multos ē ipſe. HILA. Uel aliter: Iſte ſcriba q̄ ē vnꝰ ex doctoribus legis an ſit ſecuturus iterrogat: q̄ſi lege non ꝯtineret hūc eē queʒ vtilit̄ ſequat. Igit infidelitatis affectū ſub diffidētis iterrogatiōis expreſſit: q: fidei aſſūptio nō introgāda ē ſʒ ſequēda. CHRY. in ho. Rñdet autē ei chriſtꝰ nō ad interrogationē vboꝝ: ſʒ ad ꝯſiliū obuiās mētis. vñ ſequit̄: Et dicit ei ieſus: Uulpes foueas habēt: ⁊ volucres celi nidos: Filius aūt homīs non hʒ vbi caput ſuū reclinet: Ac ſi dicat: HIERO. Quid me pꝑter diuitias, ⁊ ſeculi lucra cupis ſequi: cū tāte ſim paupertatis: vt nec hoſpitiolū quideʒ habeam: ⁊ tecto vtar nō meo.
CHRY. in ho. Hoc autē nō erat auertētis ſʒ arguētis q̄dē malū ꝯſiliū: cōcedētis autē ſi vellet cū paupertatis expectatiōe ſeq̄ chriſtū. Et vt diſcas eius maliciā audiens hoc ⁊ correctus nō dixit: paratus ſū ſequi. AVG. de ver. do. Uel aliter: Filꝰ hoīs nō habʒ vbi caput reclinet ſcilʒ in fide tua. Uulpes eniʒ habēt foueas in corde tuo: q: doloſus es. volatilia celi habent nidos in corde tuo: q: elatus es. Doloſus ⁊ elatus nō me ſeq̄ris: qūo enī doloſus ſequit̄ ſimplicitatē. GRE. xix. mora. Uel aliter: Uulpes valde fraudulēta ſūt aīalia: q̄ in foſſis vel ſpecubus abſcōdunt: cūqꝫ apparuerit nūꝙ rectis itineribus: ſʒ tortuoſis anfractionibus currūt: volucres vero alto volatu ſe ſubleuāt. Noīe ergo vulpiū doloſa atqꝫ fraudulēta: noīe aūt volucrū hec aūt ſupba demonia deſignant ac ſi dicat: Fraudulēta ⁊ elata demonia in corde tuo inueniunt habitationē ſuā: humilitas autē mea requieʒ in ſupba mēte nō inuenit. AVG. de que. euā. Intelligitur eniʒ miraculis motus ppt̄ inanē iactātiā eū ſequi voluiſſe: quā ſignificāt aues: finxiſſe aūt diſcipuli obſequiū: q̄ fictio vulpiū noīe ſignificata ē. RABA. Heretici aūt ī ſua vſutia ꝯfidentes ſignificant p vulpes: ⁊ maligni ſpiritꝰ p volucres celi: q̄ in corde iudaici ppl̄i foueas ⁊ nidos. ī. domicilia habebāt. Sequit̄: Alius aūt de di. illiꝰ ait illi: Dñe pmitte me ire pmū ⁊ ſepelire patrē meū. HIER. Quid inter ē inter ſcribā ⁊ diſcipulū: ille magiſtrū vocat: hic dñm cōfitet. HILA. Iſte pietatis occaſione ad ſepeliendū patrē ire deſiderat: ille ſecuturū ſe quo libet eſſe pmittit: nō magiſtrū q̄rēs: ſʒ ex magiſtro lucrū. Iſte etiā diſcipulus nō introgat an ſequet: iaʒ enī ſequi ſe oportē credidit: ſʒ pmitti ſibi orat ſepelire patrē. AVG. de ver. do. Dñs aūt qñ parat hoīes euāgelio: nullā excuſationē vult inponi carnalis huiꝰ tpaliſqꝫ pietatis. ⁊ idō ſeq̄tur: Ieſus aūt di. ei. ſeq̄re me: ⁊ di. mor. ſepe. mor. ſuos.
CHRY. in ho. Hoc autē dixit nō iubēs ꝯtēnere amorē q̄ ē ad parētes: ſʒ monſtrās qm̄ nihil celeſtibus negocijs nobis magis neceſſariū eē opoꝛʒ. Et qm̄ cū toto ſtudio his iungi debemꝰ: ⁊ neqꝫ parū tardare etiā ſi valde ſeuitabilia ⁊ incitātia fuerit que attrahūt. Quid .n. magis neceſſariū erat ꝙ ſepelire patrē. Quid etiā facilius: neqꝫ eniʒ tpis multū ꝯſumēdū erat. p hoc etiā eū dñs a miſeris malis eripuit: puta luctibꝰ ⁊ meroribꝰ ⁊ ab his q̄ hic expectāt. Poſt ſepulturā .n. neceſſe iā erat ⁊ teſtamēta ſcrutari: ⁊ hēditatis diuiſionē ⁊ alia huiuſmodi: ⁊ ita fluctuatiōes ex fluctuatiōibꝰ ei ſuccedētes a lōge eū a veritatis abducē poꝛtu. Si autē adhuc tumultuaris: excogita qm̄ multi infirmos nō pmittūt ſcire: nec ad monumētum ſeq̄: etiā ſi pr̄ aut mr̄ aut filꝰ ſit q̄ defūctꝰ ē. nec ex hoc incuſātur credulitatis: ſʒ ꝯtrariū credulitatis eēt. Et multo maius malū ē abducē hoīem a ſpiritalibꝰ ſermonibꝰ: ⁊ maxime cū fuerit q̄ hoc ꝯpleant. Erāt .n. q̄ cōplerturi erāt huius funeris ſepluturā. vñ dr̄: Dimitte mor. ſepe mor. ſuos.
AVG. de ver. do. Quaſi. d. Pr̄ tuꝰ mortuꝰ ē. Sūt alij mortui q̄ ſepeliāt mortuos ſuos: q: īfideles ſūt. CHRY. in ho. In quo mōſtrat qm̄ hic mortuus nō erat eiꝰ. etenī q̄ defūctus erat: ſic eſtimo de numero infideliū erat. Si aūt admiraris iuuenē qm̄ p negocio ita neceſſario interrogauit ieſū: ⁊ nō ſpōtanee abijt: multo magis admirare: qm̄ ⁊ phibitus pmāſit qd̄ nō erat magnitudinis cū non ppt̄ deſidiā fecerit: ſʒ vt nō intercideret negociū magis neceſſariū. HILA. Itē q: accepimꝰ in dñice orōnis exordio ita pmū pcandū: Pr̄ nr̄ q̄ es in celis. ⁊ in diſcipulo credētis populi pſona admonet ꝙ pater ſibi viuꝰ in celis eſt: Deinde inter fidelem filium patremqꝫ infidelem ius paterni nominis nō relinqui. Admonuit etiā nō admiſceri memorijs ſcōꝝ mortuos infideles: ⁊ etiam eos eē mortuos q̄ extra deū viuūt: ⁊ idcirco mortui ſepeliant a mortuis: q: p dei fideʒ viuos viuo opoꝛteat adherere. Si aūt mortuū ſepelit mortuꝰ: nō debemꝰ curā habē mortuoꝝ: ſʒ viuētiū: ne dū ſolliciti ſumꝰ de mortuis: nos q̄ mortui appellemur. GRE. iiij. mo. Mortui etiā mortuū ſepeliūt: cū pctōres pctōribꝰ fauēt. Qui .n. peccātē laudibꝰ pſequunt: extinctū ſub vboꝝ ſuoꝝ aggere abſcōdūt.
RABA. Notādū ē in hac ſnīa: aliqñ minora bona pretermittēda ſūt p vtilitate maioꝝ. AVG. de con. euan. Qd̄ aūt mattheus dicit tūc iſtud geſtū eē qñ iuſſit vt irent trāſ fretū: lucas vō ambulātibꝰ illis in via nō ē ꝯtrariū: q: viā vtiqꝫ ambulabāt: vt venirēt ad fretū.

Et aſcendente eo in nauiculam ſecuti ſunt eū diſcipuli eius: ⁊ ecce motus magnus factus eſt in mari: ita vt nauicula operiretur fluctibꝰ. Ipe vero dormiebat. Et acceſſerunt ad eum diſcipuli eiꝰ: ⁊ ſuſcitauerunt eum dicentes: Domine ſalua nos: perimus. Et dicit eis ieſus: Quid timidi eſtis modice fidei: Tunc ſurgens impauit uentis ⁊ mari: ⁊ facta eſt trāquillitas magna. Porro homines mirati ſunt dicentes: Qualis eſt hic: q: uēti ⁊ mare obediunt ei.

ORIG. Cuʒ multa magna ⁊ mirēda oſtēdiſſet chriſtus in terra: trāſit ad mare: vt ibidē excellētia opa demōſtraret quatenꝰ terre mariſqꝫ dñm ſe eſſe cūctis oſtēderet. vnde dicit: Et aſcēdēte eo in nauiculā ſecuti ſūt eū diſcipuli eius. Nō imbecilles ſʒ firmi ⁊ ſtabiles in fide. Hi ergo ſecuti eū: non tm̄ greſſus eius ſequētes: ſʒ magis ſāctitateʒ comitantes. CHRY. Accepit aūt diſcipulos ſecuʒ ⁊ in naui vt ad vtraqꝫ eos erigeret: ⁊ ad hoc ꝙ in piculis nō ſtupeſcerent: ⁊ ad hoc ꝙ in honoribꝰ moderata de ſe autument. vt eniʒ nō magna de ſe ſaperent: ppter hoc ꝙ alijs dimiſſis eos retinuerat: pmittit eos fluctuari. Ubi eniʒ miraculoꝝ oſtēſio erat: plebeʒ permittit adeſſe. vbi autē tentationū ⁊ timorū arreptio: athletas orbis terraꝝ quos excitaturus erat: hos ſolos aſſumit. ORIG. Ingreſſus ergo nauiculā fecit turbari mare. vñ ſequit̄: Et ecce motus magnus factus ē in mari: ita vt nauicula operiretur fluctibus. Hec tempeſtas nō ex ſe orta ē: ſʒ poteſtati paruit imperantis qui educit ventos de theſauris ſuis. Facta eſt autē tempeſtas magna vt magnū opus oſtēderetur: quia quāto magis fluctus nauicule irruebant: tāto magis diſcipulos timor conturbabat: vt plus deſiderarent ſe liberari p mirabilia ſaluatoris. CHRY. Quia enim viderāt alios chriſti beneficia accepiſſe: nō autē ſimiliter aliquis eſtimat que in alienis corporibus fiunt: ⁊ que in ſeipſo opoꝛtuit p familiarē ſenſū eos potiri beneficijs chriſti. ⁊ ideo voluit hanc fieri tempeſtatē: vt p liberationē manifeſtiorē accipiant beneficij ſenſum. Erat autem hec turbatio typus futurarū tentationū: de quibus paulus dicit: Nolo vos ignorare fratres: quoniā grauati ſumus ſupra virtutem. Ut ergo daret tēpus formidini ſequit̄: Ipſe vero dormiebat. Si enim vigilante eo facta fuiſſet tempeſtas: vel non timuiſſent: vel non rogaſſent: vel neqꝫ poſſe ipſum tale aliquid facere crederent. ORIGE. Eſt autē res mirabilis ⁊ ſtupenda: is qui nunꝙ dormit neqꝫ dormitat dormire dicitur. Dormiebat quidem corpore ſed vigilabat deitate: demonſtrans quia veruʒ humanum poꝛtabat corpus: qd̄ corruptibile induerat.

Corpoꝛe itaqȝ doꝛmiebat vt apl'os faceret vigilare: ⁊ ne oēs nos vnq̄ aīo doꝛmiamus. Tāto aūt metu diſcipuli fuerāt cōterriti ⁊ pene aīo alienati: vt irruerēt in eū: ⁊ nō modeſte ac leuiter ſuggererēt: ſȝ turbulēter ſuſcitarēt eū. vñ ſequit: Et acceſ. ad eū di. ei' ⁊ ſuſci. euȝ di. Dñe: ſalua nos perimus. HIER. Hui' ſigni typū in iona legim': qñ ceteris piclitantibus ipſe ſecurus eſt ⁊ doꝛmit ⁊ ſuſcitat. ORIG. O veraces diſcipuli Saluatoꝛē vobiſcuȝ habetis: ⁊ de piculo timetis? Uita vobiſcū ē ⁊ de moꝛte ſolliciti eſtis? Sȝ rñdeant: paruuli ſum' ⁊ adhuc infirmi: iō q̄ȝ timem'. vñ ſequit: Et dicit eis ieſus: Quid timidi eſtis modice fidei? Quaſi diceret: ſi potentē me ſup terraȝ cognouiſtis: q̄re nō creditis q̄ i mari potēs ſim? Et ſi moꝛs irrueret: nonne debuiſtis eā ꝯſtantiſſime ſuſtinē? Qui modicū credit arguet: q̄ nihil credit ꝯtēnet. CHRY. i bo. Si aūt aliq̄s dixerit: qm̄ nō fuit modice fidei: accedētes excitare ieſū: hoc ſignū fuit q̄ nō decentē de ipſo opinionē habebāt. Nouerāt q̄ excitat' poterat mare increpare nondū aūt q̄ doꝛmiēs. Ꝓpt hoc etiā neqȝ pñtibus turbis hoc ſignū fecit: vt nō accuſent modice fidei: ſȝ diſcipulos ſolū accipiēs coꝛrigit ⁊ pri' ſoluit turbationē aq̄rū. vñ ſequit: Tūc ſurgēs impauit vētis ⁊ mari: ⁊ facta ē tranq̄llitas magna. HIER. Ex hoc aūt loco intelligimus q̄ oēs creature ſentiāt creatoꝛē. q̄bus. n. impat: ſentiūt impantē: nō erroꝛe hereticoꝝ: q̄ oīa putāt aīanti ſenſibilia eē: ſȝ maieſtate cōditoꝛis q̄ apud nos inſenſibilia ſūt: illi ſenſibilia ſūt. ORIG. Impauit ergo vētis ⁊ mari: ⁊ de magno vēto facta ē tranq̄llitas magna. Decet enī magnū magna facē: ⁊ iō q̄ pri' magnifice ꝯturbauit pfundū maris: nūc iterū trāquillitatē magnā fieri iuſſit: vt diſcipuli nimiū cōturbati: magnifice letarent. CHRY. i bo. In hoc etiā oñdit q̄ oīs cōfeſtim ſoluta ē tēpeſtas: ⁊ neqȝ ſcintilla turbatiōis remāſit: qd̄ quidē extraneū erat. Cū. n. nālīter fluctuatio termiat vſqȝ ad multū tp̄s aque ꝯcutiunt: ſȝ hic ſimul oīa ſoluebant. vñ qd̄ de patre dcm̄ ē: Dixit: ⁊ ſtetit ſpūs pcelle. hoc chriſt' ope impleuit. ſolo enīȝ verbo ⁊ pcepto ſedauit ⁊ refrenauit. A viſu aūt ⁊ a ſono ⁊ ex vtēdo nauigio q̄ aderant: eū hoiem eſtimabāt ꝑpt hoc in admiratiōeȝ ceciderūt. vñ ſequit: Poꝛro homines mirati ſūt dicētes: q̄lis ē hic: q: venti ⁊ mare obediūt ei? GLO. Chryſoſtom' ponit hāc lr̄am: Qualis ē hic hō. ſōnus. n. ⁊ qd̄ apparebat hoiem demōſtrabat: ſȝ mare ⁊ tranq̄llitas deū oñdebat. ORIG. Sed q̄ hoies mirati ſūt? Nō putes h apl'os ſignificatos. nuſq̄. n. iuenimus pter honoꝛē cognominari: ⁊ dñi diſcipulos ſȝ ſēp aut apl'i aut diſcipuli noiant. Mirabant ergo hi hoies q̄ cū eo nauigabāt: quoꝝ erat nauicula. HIER. Si aūt q̄s ꝯtentioſe voluerit eos q̄ mirabant fuiſſe diſcipulos: rñdebimus recte hoies appellatos: q: necdū nouerant potentiā ſaluatoꝛis. ORIG. Nō autē interrogātes dicūt: qual' ē iſte: ſȝ aſſerentes: q: iſte talis ē: cui vēti ⁊ mare obediunt. Qualis ergo ē iſte. i. quantus: q̄ foꝛtis: q̄ magnus. Iubet oī creature: ⁊ nō ſupgredit iuſſionē ei'. ſoli hoies reſiſtūt: ⁊ iō in iudicio dānabunt. Myſtice aūt oēs in ſcē eccleſie nauicula cū dño p hūc vndoſū ſupnatamus mūdū. Ipſe autē dñs pio obdoꝛmit ſōno: patientiā noſtraȝ ⁊ impioꝝ pniam expectās. HILA. Uel doꝛmit: eo q̄ ſōno nr̄o ꝯſopiat in nobis. Maxie autē aliud accidit: vt a deo auxiliū in piculi metu ſperemus: atqȝ vtinam vel ſpes ſera ꝯfidat ſe piculū poſſe euadere: chriſti itra ſe vigilante virtute. ORIG. Alacriter ergo accedamus ad eū cū pphetа dicētes: Exurge quare obdoꝛmis dñe. ⁊ ipſe impabit vētis. i. demonib': ⁊ cōcitant fluctus. i. pricipes hui' mūdi ad pſecutiōes ſcis īmittendas: facitqȝ trāquillitatē magnā circa coꝛp' ⁊ ſpm: pacē eccleſie: ⁊ ſerenitatē mūdo. RABA. Uel alit: Mare eſt eſtus ſeculi. Nauicula quā xp̄s aſcēdit: intelligit arboꝛ crucis: cuius auxilio fideles trāſacti mūdi fluctib' perueniūt ad celeſtē patriā q̄ſi ad litus ſecurū: in q̄ chriſt' vna cū ſuis aſcendit. vñ prius ait: Qui vult venire poſt me: abneget ſemet ipſū: ⁊ tollat crucē ſuā ⁊ ſequat me. Cū ergo xp̄s i cruce poſit' fuiſſet: motus magn' fact' ē: q: cōmote ſūt mentes diſcipuloꝝ de ei' paſſione: ⁊ nauicula operta ē fluctib': q: tota vis pſecutōis circa crucē chriſti fuit: vbi. ſ. moꝛte occubuit. vñ dictū ē: Ipſe vō doꝛmiebat. Suū doꝛmire moꝛi ē. Excitant aūt diſcipuli dñȝ: dū turbati moꝛtis maximis votis reſurrectionē q̄rūt dicētes: Salua reſurgēdo: q: perimus turbatiōe me moꝛtis. Ipſe vō reſurgens increpat duritiā coꝛdis coꝝ vt alibi legit. Impauit autē vētis: q: diaboli ſupbiā ſtrauit. Imperauit mari: q̄ veſaniā iudeoꝝ deſiecit: ⁊ facta eſt trāquillitas magna: q: ſedate ſūt mētes diſcipuloꝝ viſa reſurrectiōe. GLO. Uel nauicula ē ecclīa pñs i q̄ xp̄s cū ſuis mare ſcl'i trāſit: aq̄s pſecutoꝝ cōpeſcit: vñ miremur ⁊ grās agamus.

Et cuȝ veniſſet ieſus trans fretuȝ in regioneȝ geraſenoꝝ occurrerūt ei duo hñtes demonia de monumentis exeūtes ſeui nimis: ita vt nemo poſſet trāſire per viam illā. Et ecce clamauerūt dicentes: Quid nobis ⁊ tibi ieſu fili dei? Veniſti huc añ tēpus toꝛquere nos? Erat autē non longe ab illis grex multoꝝ poꝛcoꝝ paſcens. Demones autem rogabant eum dicentes: Si eijcis nos hinc: mitte nos in gregeȝ poꝛcoꝝ. Et ait illis: Ite. At illi exeuntes abierūt in poꝛcos. Et ecce magno impetu abijt totus grex pceps in mare: ⁊ moꝛtui ſunt in aquis. Paſtoꝛes auteȝ fugerūt: ⁊ venientes in ciuitateȝ nunciauerunt hec oīa: ⁊ de his qui demonia habuerāt. Et ecce tota ciuitas exijt obuiā ieſu ⁊ viſo eo rogabāt euȝ vt trāſiret a finibus eoꝛum.

CHRY. in bo. Quidā hoies xp̄ȝ hoiem eē dicebant venerūt demones diuinitatē eius diuulgantē: vt q̄ mare pcelloſū ⁊ rurſus quietū non audierāt: demones audirent clamātes. vnde dicit: Et cū veniſſet trans fretū in regionē geraſenoꝝ: occurrerūt ei duo hoies hñtes demonia. RABA. Geraſa vꝛbs ē arabie trans ioꝛdanem iūcta monti galaad quem tenuit tribus manaſſe: non longe a ſtagno tyberiadis: in quo poꝛci pꝛecipitati ſūt. AVGV. de con. euan. Qd̄ autē matheus duos dicit fuiſſe q̄ demonia patiebant: marcus auteȝ ⁊ lucas vnum cōmemoꝛant: intelligas vnum eoꝝ fuiſſe pſone alicuius clarioris ⁊ famoſioꝛis: quem regio illa maxime dolebat: ⁊ p cuius ſalute plurimū ſatagebat: de quo facti hui' fama pꝛeclarius fragrauit. CHRY. in bo. Uel lucas ⁊ marcus vnū eoꝝ ſeuioꝛē elegerunt: vnde ⁊ eius calamitateȝ expꝛimunt. lucas. n. dicit q̄ ruptis vinculis agebatur in deſerto: marcus aūt q̄ ⁊ lapidibus ſeipſuȝ intercidebat nec tamē dicunt: quoniā vnus ſolus erat: ne mattheo contraria dicē viderent. Per hoc aūt q̄ ſubdit: De monumētis exeuntes. pernitioſū dogma imponere volebant. ſ. q̄ anime moꝛientiū demones fiant. vnde multi auruſpicuȝ occidunt pueros: vt animam eoꝛuȝ cooperantē habeāt: ꝓpter qd̄ ⁊ demoniaci clamant: qm̄ anima illius ego ſum. Non eſt autē anima defuncti que clamat: ſed demon hoc fingit vt decipiat audientes. Si eniȝ in alterius coꝛpus animā moꝛtui poſſibile eſſet intrare: multomagis in coꝛpus ſuum. ſed neqȝ habet rationeȝ: iniqua paſſaȝ animā coopari iniqua ſibi facienti: vel hominē poſſe virtutem incoꝛpoꝛeaȝ in aliaȝ trāſmutare ſubſtantiā. ſ. animā in ſubſtantiā demonis. Neqȝ enī in coꝛpoꝛibus hoc machinari quis poteſt: vt in hominis coꝛpus faciat aſini coꝛpus. neqȝ eniȝ rationabile eſt animā a coꝛpoꝛe ſepatam h iam oberrare. Iuſtoꝝ. n. aīe i manu dei ſt. vñ ⁊ q̄ pueroꝝ: neqȝ eniȝ male ſūt. Sȝ ⁊ q̄ pctōꝝ ſūt: cōfeſtim hinc abducunt. ⁊ hoc manifeſtū ē ex lazaro ⁊ diuite. Quia vō nullus eos afferre audebat ad chriſtuȝ ꝑpt ſeuiciaȝ hos demoniacos: xp̄s ad eos vadit. Que q̄dē eoꝝ ſeuitia demonſtrat cū ſubdit: Seui nimis ita vt nemo poſſit trāſire p viā illā. Sed q: alios ꝓhibebāt ptrāſire: obſtructā igit viā inuenerit. Eraīt flagellabant inuiſibilit intolerabilia patiētes ex chriſti pñtia. vñ ſequit: Et ecce clamauerūt dicētes: Quid nobis ⁊ tibi ieſu fili dei? HIE. Nō ē aūt voluntatis iſta cōfeſſio quā pmiū ſequit ꝯfitentis: ſȝ neceſſitatis extoꝛſio q̄ cogit inuitos: velut ſi ſerui fugitiui poſt multū tp̄is dñm ſuū videāt nihil aliud niſi de verberibus depcent: ſic ⁊ demones cernentes dñm in terris repēte v̄ſari: ad eos iudicādos ſe veniſſe credebāt. Ridiculi ſūt putāt q̄dā demonia ſcire filiū dei ⁊ diabolū ignorare: eo q̄ minoꝛis malitie ſint iſti q̄ ille cuius ſatellites ſūt: cū oīs ſcia diſcipuloꝝ ad magiſtrū referēda ſit. AVGV. ix. de ci. dei. Tantū aūt innotuit eis de': quātū voluit: tantū aūt voluit quātū opoꝛtuit. Innotuit ergo eis nō p id qd̄ vita eterna ē ⁊ lumē qd̄ illuminat pios: ſȝ p q̄daȝ tpalia ſue virtutis effecta: ⁊ occultiſſime pñtie ſigna que āgelicis ſpiritibus etiā malignis potius q̄ infirmitati hominū pñt eē pſpicua. HIERO. Sed tñ tā demones q̄ diabolus ſuſpicari magis filiū dei q̄ noſſe intelligēdi ſt. AVG. in li. de q. no. ⁊ ve. teſti: Qd̄ aūt demones clamant: Quid nobis ⁊ tibi ieſu fili dei: magis ex ſuſpitione q̄ ex cognitione dixiſſe credēdi ſūt. Si eni cognouiſſent: nunq̄ dñm gloꝛie crucifigi pmiſiſſet. REMI. Sȝ q̄tieſcūq̄ ei' vtute toꝛq̄bant: ⁊ ſigna ⁊ miracula faciētē videbāt: eſtimabāt eē filiū dei: poſtq̄ videbāt eū eſurire ⁊ his ſimilia pati dubitabāt: ⁊ credebāt hoiem purū. Cōſiderādū ē q̄ etiā iudei increduli dicētes chriſtuȝ in beelzebub eiecisse demonia: ⁊ arriani dicētes eū eē creaturā: non ſolū iudicio dei: ſȝ etiā demonū ꝯfeſſione dānari merent q̄ chriſtū filiū dei deſpiciūt. Recte aūt dicūt: Quid nobis ⁊c. hoc ē nihil cōe ē nr̄e malicie ⁊ tue grē: q: ſm aplm̄: nulla ſocietas ē lucis ad tenebꝛas. CHRY. in bo. Ut aūt nō videret adulatiōis hoc eē: ab experiētia clamabāt dicētes: Veniſti añ tp̄s toꝛq̄re nos. AVG. viij. de ciui. dei: Siue q: ſubitū illis fuit qd̄ futurū q̄dē: ſȝ tardi' opinabant: ſiue q: pditionē ſuā hāc ipſā dicebāt: q: fiebat vt eoꝝ cognitio ſpneret: ⁊ hoc erat añ tp̄s iudicij quo eternā dānatione puniēdi ſūt. HIE. Pñtia etiā ſaluatoꝛis toꝛmēta ſūt demonū. CHRY. in bo. Nō aūt poterāt dicere ſe nō peccaſſe: q: eos xp̄s inuenerat mala operātes ⁊ facturā dei puniētes. vñ eſtimabāt ꝑpt ſupabūdantiā maloꝝ q̄ fecerāt q̄ nō expectaret i eis tp̄s extreme punitionis q̄ erit in die iudicij. AVG. de cō. euā. Qd̄ aūt verba demonū diuerſimode ab euāgeliſtis ſūt dicta: nō hȝ aliq̄d ſcrupuli: cū vel i vnā redigi ſniam: vel oīa dicta poſſint intelligi: nec q: pluraliter apud matth. apud illos aūt ſingulariter loquit cū ⁊ ipſi narrēt q̄ interrogat' q̄s vocaret: legionē ſe eē rñdit: eo q̄ mlta eēnt demonia. Sequit: Erat autē nō lōge ab eis grex poꝛ. mul. paſcēs: demones autē ro. eū di. ſi eijcis nos hinc: mitte nos in poꝛcos. GRE. ij. moꝛa. Scit. n. diabol' q: qd̄libȝ agere ex ſemetipō nō ſufficit: q: nec p ſemetipȝ i eo q̄ ē ſpūs exiſtit. REMI. Sȝ iō nō petierūt vt in hoies mitterent: q: illū cuius virtute toꝛquebant: humanā ſpeciē geſtare videbāt. Nec etiaȝ petierūt: vt in pecoꝛa mitterent: q: pecoꝛa dei pcepto mūda ſunt aīalia: ⁊ tūc in tēplo dei offerebant. Pꝛe alijs aūt imūdis in poꝛcos mitti petierūt: q: nullū animal eſt imūdius poꝛco: vñ ⁊ poꝛcus dr̄ q̄ſi ſpurcus: eo q̄ i ſpurcitijs delectet: ſic ⁊ demones ſpurcitijs pctōꝝ delectāt. Nō aūt petierūt vt in aere mitterent ꝑpt nimiā cupiditatē nocēdi hoibus. Sequit. Et ait illis: Ite. CHRY. in bo. Nō aūt hoc fecit ieſus q̄ſi a demonijs pſuaſus: ſȝ mlta hinc diſpēſans: vnū q̄dē vt inſtruat magnitudineȝ nocumēti demonū q̄ illis hoibus inſidiabant: aliud vt diſcāt oēs: qm̄ neqȝ aduerſus poꝛcos audent: niſi ipſe conceſſerit. Tertiū vt oñdāt q̄ grauioꝛa in illos hoies opati eēnt q̄ in poꝛcos: niſi eēnt hoies illi inter calamitates diuina pꝛudētia adiuti. magis eniȝ odio hñt hoies q̄ irrōnabilia. Per hoc aūt manifeſtū ē q̄ nullus ē q̄ nō patiat diuina pꝛudētia. Si aūt nō oēs ſimiliter neqȝ ſm vnū modū: ⁊ hoc etiā pꝛudētie maxima ſpes ē. ad id aūt qd̄ vnicuiqȝ expedit pꝛudētia oñdit. Cū pdcis aūt ⁊ aliud ex h' diſcimus: qm̄ nō cōiter oīuȝ pꝛuidet ſolū: ſȝ ſingularit vniuſcuiuſqȝ qd̄ in demoniacis his aliquis aſpiciet manifeſte q̄ olim ſuffocati eēnt: niſi diuīa pcuratiōe poꝛti eēnt: ꝓpterea etiā cōceſſit abire in gregē poꝛcoꝝ: vt q̄ regiōes habitabāt illas: diſcāt ei' virtutē. Ubi. n. null' eū cognouerat fulgē faciebāt miracula vt eos in ſue diuinitatis ꝯgnitionē trahāt. HIE. Nō ergo vt ꝯcedāt ſaluatoꝛ demonibus qd̄ petebāt dixit: Ite: ſȝ vt p interfectionē poꝛcoꝝ hoibus ſalutis occaſio pberet. Sequit: At illi exeūtes. ſ. ab hoibus. Abierūt in poꝛcos. ⁊ ecce magno īpetu abijt totus grex pceps in mare: ⁊ moꝛtui ſunt in aq̄s. Erubeſcat manicheus ſi de eadē ſubſtātia ⁊ ex eodē oꝛigine hominū beſtiarūqȝ ſūt aīe: quō ob vni' hoīs vel duoꝝ ſalutē duo milia poꝛcoꝝ ſuffocant. CHRY. in bo. Iō aūt poꝛcos demones occiderūt: q: vbiqȝ hoies in meſticiā mittere ſtudēt: ⁊ de pditione letant. Dāni etiā magnitudo augebat ei' qd̄ factū erat famā. a multis eniȝ diuulgabat. ſ. ab his q̄ curati erāt a poꝛcoꝝ dominijs ⁊ a paſtoꝛib'. vñ ſequit: Paſtoꝛes aūt fugerūt ⁊ venientes in ciuitatē nūciauerunt oīa. ⁊ de his q̄ demonia habuerāt: ⁊ ecce tota ciuitas exijt obuiā ieſu: Sȝ cū deceret eos adorare ⁊ admirari virtutē: emittebāt eū a ſe. vñ ſeq̄tur: Et viſo eo rogabāt eū vt trāſiret a finib' eoꝝ. Intuere aūt ⁊ chriſti manſuetudinē poſt virtutē: q:. n. bñficia adepti abigebāt eū: nō reſtitit ſȝ receſſit: ⁊ eos q̄ indignos ſe pꝛūciauerāt eius doctrina dereliquit: dans eis doctoꝛes liberatos a demonib' ⁊ poꝛcoꝝ paſtoꝛes. HIER. Uel q̄ rogant vt trāſeant fines eoꝝ: non de ſuperbia hoc faciūt: ſed de humilitate qua ſe indignos dñi pñtia iudicabant: ſicut ⁊ petr' ait: Exi a me dñe: q: vir pctōꝛ ſū. RABA. Interpꝛetat geraſa colonū eijciēs: vel aduena ꝓpinquās: hoc ē gētilitas que diabolū a ſe eiecit. Et que pri' lōge nō facta ē ꝓpe poſt reſurrectionē viſitata a chriſto p pꝛedicatoꝛē. AMBRO. ſup lucā: Duo quoqȝ demoniaci figurā popl'i gētilis accipiūt: quoniā cū tres filios noe generauit: cham: ſem: ⁊ iapheth: ſem tñmō familia in poſſeſſionē aſcita ē dei: ex duob' aūt alijs nationū populi pupullularūt. HILA. Unde extra vrbē. i. extra legis ⁊ pphaꝝ ſynagogā duos hoies i monumētis demones detinebāt duarū. ſ. gentiū oꝛigines: intra defūctoꝝ ſedes ⁊ moꝛtuoꝝ reliq̄as obſederāt: efficiētes pterutib' viā vite pñtis infeſtā. RABA. Uel nō imerito i monumētis illos habitaſſe ſignificauit. q̄d. n. aliō ſt coꝛpa pfidoꝝ niſi q̄dā defūctoꝝ ſepulchꝛa: i q̄b' nō dei ſmo: ſȝ aīa peccātis moꝛte recludit. Dicit aūt: Ita vt nēo poſſit trāſire p viā illā. q: ante aduētū ſaluatoꝛis i uia gētilitas fuit. Uel p duos iudeos ⁊ gētes accipe q̄ nō hñt i domo. i. i ꝯſcia ſua nō requieſcebāt. In monumētis manebāt. i. in opibus moꝛtuis delectabant: nec ſinūt p viā fidei: quā viā iudei ipugnāt aliquē trāſire. HILA. Occurſus aūt eoꝝ concurrētiū ad ſalutē volūtas iudicat. vidētes aūt demones nō ſibi iā locū i gētib' derelinq̄: vt patiat habitare ſe i hereticis depcantur: q̄bus occupatis: i mare. i. cupiditatē ſecularē demonū pcipitāt inſtictu: cū reliq̄rū gentiū infidelitate moꝛiūt. Uel poꝛci ſūt q̄ lutulētis delectant actib'. nā niſi q̄s poꝛci moꝛe vixerit: nō i eū diaboli accipiunt ptātē: aut ad pbandū tñ nō ad pdendū accipiēt. Qd̄ aūt in ſtagnū pcipitati ſūt poꝛci: ſignificat etiā q̄ libato populo gentiū a dñatione demonū in abditis agunt ſacrilegos ritus ſuos q̄ chriſto credere noluerūt: ceca ⁊ pfūda curioſitate ſubmerſi. Qd̄ aūt paſtoꝛes poꝛcoꝝ fugientes iſta nūciāt: ſignificat quoſdā ⁊ etiā pmates īpioꝝ quāq̄

ꝓphanã legẽ fugiant: potentiã tñ chriſti ſtupendo predi-
care nõ ceſſant. Q aũt magno timore pculſi rogant vt
ab eis diſcedat. ſignificat multitudinem vetuſta ſua vita
delectatã: honorare quidẽ ſe nolle chriſtianã legem: dicẽs
ꝙ̃ tñ eã implere nõ põt. Uel vrbs illa iudaica ppl̃m ha-
buit ſpeciem que chriſti operibus auditis: dñm ſuũ obſ
plem pergit: ꝓhibens ne fines ſuos vrbeꝗ contingeret.
Nõ enim euangelia recepit. CA.IX.

Et aſcẽdens ieſus in nauiculam tranſfreta-
uit ⁊ uenit in ciuitatem ſuã. Et ecce offere-
bant ei palyticũ iacentẽ in lecto. Uidens
autem ieſus fidẽ illorũ: dixit palytico. Confide fili.
Remittunt tibi peccata tua. Et ecce quidã de ſcri-
bis dixerunt intra ſe: Hic blaſphemat. Et cum vi-
diſſet ieſus cogitatões eorum dixit: Ut qd cogita-
tis mala in cordibus ueſtris? Quid eſt facilius di-
cere: dimittunt tibi peccata tua: an dicere: ſurge ⁊
ãbula? Ut aũt ſciatis q2 fili9 hoĩs hꝫ ptãtem ĩ terra
dimittẽdi pctã: tũc ait palytico: Surge tolle lectũ
tuum ⁊ vade in domum tuã. Et ſurrexit ⁊ abiit ĩ do-
mum ſuã. Uidentes autẽ turbe timuerunt: ⁊ glori-
ficauerunt deũ qui dedit poteſtatẽ talẽ hominibꝰ.

CHRY: in ho. Mõſtrauit ſupius xp̃s ſuã vtutẽ p do
ctrinã qñ docuit eos vt ptãtẽ hñs p leproſũ qñ dixit: Uo
lo: mũdare. p cẽturionẽ q dixit: Dic vbo ⁊ ſanabit puer
meꝰ. p mare: qd vbo refrenauit. p demones q eũ confite
bant. Hic aũt rurſus alio maiori mõ inimicos eius cõ-
git confiteri eq̃litatẽ honoris ad patrẽ. vñ ad hoc oñden
dũ ſubdit: Et aſcẽdens in na. trãſfr. ve. in ci. ſuã. Nauigiũ
aũt intrãs ptrãſit: q pede mare poterat ptrãſire. nõ. n. ſp
mirabilia volebat facẽ: nȩ incarnationis noceat rationi.
IOAN. ep̃s: Creator aũt rerũ orbis t̃re dñs poſtea
ꝙ̃ ſe ppt nos nr̃a ãguſtiauit ĩ carne: cepit habẽ humanã
patriã: cepit ciuitatis iudaice eẽ ciuis: parentes habẽ cepit
parẽtũ oium ipſe parẽs vt attraheret charitas qs diſpſe-
rat metꝰ. CHRY. in ho. Ciuitatẽ aũt ſuã hic caphar-
naũ dic. alia. n. eũ ſuſcepat naſcẽtẽ. ſ. bethleẽ: alia eũ nutri
uit. ſ. naçareth: alia aũt habuit ꝯtinue habitãtẽ. ſ. caphar-
naũ. AVG. de cõ. euã. Uel alit: Qd matheꝰ hic ſcribit
de ciuitate dñi: marcꝰ aũt de capharnaũ: difficiliꝰ ſolue-
ret: ſi matheꝰ naçareth noiaret. nũc vo cũ potuerit ipa ga
lilea dici ciuitas xp̃i: q2 in galilea erat naçareth: ſicut ĩ vni-
uerſũ regnũ romanũ in tot ciuitatibꝰ ꝯſtitutũ dr̃ mõ ro-
mana ciuitas. Quis dubitauerit vt veniẽs ĩ galileã dñs
recte diceret veniſſe in ciuitatẽ ſuã: in qcũqꝫ eẽt oppido
galilee: pſertim q2 ⁊ ipſa capharnaũ extollebat ĩ galilea
vt tanꝙ̃ metropolis haberet. HIE. Uel ciuitatẽ eiꝰ
nõ aliã ĩtelligamꝰ ꝙ̃ naçareth. vñ ⁊ naçarenꝰ appellatꝰ
ẽ. AVG. de cõ. euã. Et ſm h̃ dicimꝰ mattheũ ptermiſiſ
ſe q geſta ſũt poſtea ꝙ̃ Jeſus venit in ciuitatẽ ſuã donec
vẽiret capharnaũ: ⁊ hic adiũxiſſe de ſanato palytico: ſicut
ĩ mltis faciũt ptmittẽtes media tãꝙ̃ hoc ꝯtinuo ſequat:
qd ſine vlla ptermiſſiõis ſignificatiõe ſubiungunt. ⁊ hoc
mõ hic ſubdit: Et ecce offerebãt ei paralyticũ iacentẽ in
lecto. CHRY. ĩ ho. Paralyticꝰ aũt h̃ alter ẽ pter eũ q̃ĩ
ioãne ponit. Jlle qdẽ ĩ natatorijs iacebat: h̃ aũt ĩ caphar-
naũ. ⁊ ille famulis carebat: hic aũt hẽbat eos q ſui curã
habebãt: q ⁊ portãtes eũ attulerũt. HIERO. Obtule-
rũt aũt ei iacentem in lecto: q2 ipſe ingredi nõ valebat.
CHRY. in ho. Nõ aũt vbiqꝫ ab egris ſolũ q̃rit fidem:
puta cũ iſaniũt: vel alit ab egritudine ĩ exceſſu fuerit mẽ
tis. vñ ſubdit: Uidẽs aũt ieſus fidẽ illorũ. HIE. Nõ eiꝰ
qui offerebat: ſꝫ eoꝝ q offerebãt. CHRY. in ho. Quia
igit tãtã oñdũt fidẽ monſtrat ⁊ ipſe ſuã vtutẽ: cũ oi ptãte

ſoluẽs pctã. vñ ſeq̃t: Dixit paralytico: Cõfide fili remit
tũt tibi pctã. IOAN. ep̃s: Quãtũ valet apud deũ fi-
des ppria apud quẽ ſic valuit aliena: vt intus ⁊ extra ſana
ret hoĩem. Audit veniã ⁊ tacet paralyticꝰ: nec vllã r̃ndet
gratiã: q2 plus corporis ꝙ̃ aie tedebat ad curã. Merito ĝ
xp̃s offerẽtiũ recipit fidẽ: nõ vecordiã iacẽtis. CHRY.
Uel erat magne fidei etiã huiꝰ infirmi. nõ. n. pmiſiſſet ſe
ſubmitti: vt aliꝰ euãgeliſta dicit p tectũ nõ credẽs. HIE.
O mira humilitas: deſpectũ ⁊ debilẽ: totis mẽbroꝝ cõ-
pagibus diſſolutũ filiũ vocat: quẽ ſacerdotes nõ digna-
bant attingere. aut certe iõ filiũ: q2 dimittunt ei pctã ſua:
vbi dat nobis itelligẽtia pp pctã pleraſqꝫ euenire corpo
rũ debilitates. Et iccirco forſitã priꝰ dimittunt pctã: vt
cauſis debilitatis ablatis ſanitas reſtituat. CHRY. in
ho. Scribe aũt diffamare volẽtes: etiã nolẽtes fecerũt cla
rere qd factũ ẽ. eoꝝ. n. emulatiõe ad ſigni oñſionẽ vſus ẽ
xp̃s: hoc. n. ẽ ſupabũdantia eiꝰ ſapie qd ſua p inimicos
manifeſtat. vñ ſequit: Ecce quidã de ſcribis dixerũt intra
ſe: Hic blaſphemat. HIE. Legimꝰ ĩ ꝓphetia: Ego ſum q
deleo oẽs iniq̃tates tuas. Cõſequẽt ergo ſcribe: q2 hoĩem
putabãt ⁊ verba dei nõ intelligebãt: arguũt eũ vitio blaſ
phemie. Uidẽs aũt cogitatiões eoꝝ oñdit ſe deũ q põt
cordis occulta cognoſcẽ: ⁊ quodãmõ tacẽs loquit: Eadẽ
potẽtia ꝙ̃ cogitatiões vr̃as intueor: poſſũ ⁊ hoibꝰ delicta
dimittẽ. Ex vobis itelligite qd paralyticꝰ ꝯſequat. vñ ſeq̃
tur: Et cũ vidiſſet ieſus cogi. eoꝝ dixit. Ut quid cog. ma.
in cor. vr̃is? CHRY. in ho. Nõ quidẽ eoꝝ deſtruxit ſu
ſpitionẽ: q̃. ſ. cogitabãt eũ pdicta dixiſſe vt deũ. Si enim
nõ eẽt eq̃lis deo p̃ri oportebat eũ dicẽ: longe ſum ab hac
ptãte. ſ. dimittẽdi pctã: nũc aũt ꝯtrariũ firmauit ſua voce
⁊ miraculi oñſione. vñ ſubdit: qd eſt faciliꝰ dicẽ: dimittũt
tibi pecca. tua: an dicẽ: ſurge ⁊ ãbula? Quãto quidẽ aia
corpe potior ẽ: tãto pctm̃ dimittẽ maiꝰ ẽ ꝙ̃ corpꝰ ſanare.
Sꝫ q2 illõ qdẽ nõ maĩfeſtũ: hꝰ aũt manifeſtũ: fac minꝰ qd
ẽ manifeſtiꝰ: vt demõſtret maiꝰ ⁊ nõ manifeſtũ. HIE.
Utrũ. n. ſint palytico pctã dimiſſa: ſolꝰ nouerat q dimitte
bat. Surge aũt ⁊ ãbula. tam ille q ſurgebat: ꝙ̃ hi q ſurgẽtẽ
videbãt poterant approbare: ꝙ̃ ꝙ̃ eiuſdem virtutis ſit ⁊
corpis ⁊ aie vitia dimittẽ. Jnt̃ dicẽ aũt ⁊ facẽ mlta diſtã-
tia ẽ. fit ergo carnale ſignum vt pbet ſpiritale. vñ ſeq̃t: Ut
aũt ſciatis: qm̃ filiꝰ ho. hꝫ ptãtẽ in terra dimittẽdi pctã.
CHRY: in ho. Supra qdẽ paralytico nõ dixit: Dimit-
to tibi pctã: ſꝫ dimittũt tibi pctã. q2 vo ſcribe r̃ſiſtebãt: al
tiorẽ ſuã potẽtiã demõſtrat dicẽs: q2 filiꝰ hoĩs hꝫ ptãtem
dimittẽdi pctã. Et vt oñdat ſe p̃ri eq̃lẽ nõ dixit ꝙ̃ filiꝰ ho
mis indiget aliquo ad dimittẽdũ pctã: ſꝫ qm̃ hꝫ. GLO.
Hec aũt vba vt ſciatis pñt eẽ xp̃i vel euãgeliſte: q̃ſi euan-
geliſta dicẽt: Jpſi dubitabãt eũ pctã dimittẽ: ſꝫ vt ſciatis
qm̃ filiꝰ hoĩs hꝫ ptãtem ait paralytico. Si aũt xp̃s dicat
ꝓnũciaſſe hec vba ſic itelliget: Uos dubitatis me poſſe
pctã dimittẽ: ſꝫ vt ſciatis qm̃ filiꝰ hoĩs. q quidẽ orõ impfe
cta ẽ: ſꝫ ſubdit actꝰ loco ꝯſequẽtis. vñ dr̃: Ait paralytico:
Surge ⁊ tolle lectũ tuũ. IOAN. ep̃s: Ut qd fuit teſti-
moniũ infirmitatis: ſit pbatio ſanitatis. Et vade ĩ domũ
tuã. ne chriſtiana fide curatꝰ: moriaris in pfidia iudeoꝝ.
CHRY. in homi. Hoc aũt pcepit vt nõ eſtimet phã
taſia eẽ qd fcm̃ ẽ. vñ ad vitatẽ facti oſtẽdendã ſubdit: Et
ſurrexit ⁊ abijt in domũ ſuã. Sed tñ aſtantes hoies ad-
huc deorſũ trahunt. vñ ſequit: Uidẽtes aũt tur. ti. ⁊ glo.
deũ q de. talẽ po. hoibꝰ. Si. n. bene cogitaſſent apud ſe:
agnouiſſent q2 filiꝰ dei erat. Jnterim. n. nõ paruũ erat eſti
mare oibus hoibus maiorẽ ⁊ a deo venire. HILA.
Myſtice aũt a iudeis repudiatꝰ in ciuitatẽ ſuã reuertitur.
Dei ciuitas fideliũ plebs ẽ. in hãc ergo introiuit p naui. i.
eccleſiam vectus. IOAN. ep̃us: Non autem chriſtus
indiget naui ſed nauis chriſto: quia ſine celeſti guberna-
tione nauis eccleſie per mundanum pelagus ad celeſtem
portũ non valet peruenire. HILA. Jn paralytico aũt
gentiũ vniuerſitas offert medẽda. hic itaqꝫ angelis mini-

ſtrãdus offert: hic filiꝰ nũcupat: q2 dei opꝰ ẽ. huic remittũ
tur aie pctã q lex laxare nõ poterat. fides. n. ſola iuſtifi-
cat. Deinde virtutẽ reſurrectiõis oñdit: cũ ſublatione le-
cuili infirmitatẽ corporibꝰ docuit defuturã. HIERO.
Juxta tropologiã aũt interdũ aia iacẽs in corpe ſuo virtu
tibꝰ diſſolutis: a pfecto doctore dño offert curãda. vnuſ
quiſqꝫ. n. eger petẽde ſalutis petitores dicit adhibẽ: p qs
actuũ nroꝝ clauda veſtigia: verbi celeſtis remedio refor
ment. Sũt igit monitores mentis q animũ auditoris ad
ſupiora erigũt ꝙ̃uis exterioris corporis debilitate tor-
pentem. IOAN. ep̃s: Dñs autẽ in hoc ſcõ inſipiẽtium
volũtates nõ q̃rit: ſꝫ reſpicit ad alterꝰ fidẽ: nec medicꝰ lã-
guentiũ reſpicit volũtatẽ: cũ ꝯtraria requirat infirmꝰ. RA
BA. Surgẽ aũt ẽ aiam a carnalibꝰ deſiderijs abſtrahẽ.
Lectũ tollẽ ẽ carnẽ a terrenis deſiderijs ad volũtatẽ ſpũs
attollere. Domũ ire ẽ ad paradiſũ redire: vel ad internam
ſui cuſtodiã: ne iterũ peccet. GREG. xxiij. mora. Uel p
lectũ voluptas corporis deſignat. iubet itaqꝫ vt hoc ſa-
nus portet vbi infirmꝰ iacuerat: q2 ois q adhuc vitijs de
lectat: infirmꝰ iacet in voluptatibꝰ carnis: ſꝫ ſanatꝰ hoc
portat: q2 eiuſdẽ carnis ꝯtumelias poſtmodũ tolerat: qd
intꝰ prius deſiderijs requieſcebat. HILA. Uidẽtes aũt
turbe timuerũt. Magni. n. timoris res eſt: nõ dimiſſis a
chriſto pctis ĩ mortẽ reſolui: q2 nullus ẽ in domũ eternam
reditus ſicui indulta non fuerit venia delictoꝝ. Ceſſante
autẽ timore honor reddit: ꝙ̃ poteſtas hoibus hac vita
data ſit p verbũ eius ⁊ peccatoꝝ remiſſiõis ⁊ corpoꝝ re
ſurrectionis ⁊ reuerſionis in celum.

Et cum trãſiret inde ieſus: vidit hoiem ſedẽtẽ
in teloneo: mattheũ nomine. Et ait illi: Seq̃re me
Et ſurgẽs ſecutus ẽ eũ. Et factũ ẽ: diſcũbẽte eo in
domo: ecce multi publicani ⁊ pctõres uenientes
diſcũbebant cum ieſu ⁊ diſcipulis eius. Et uidẽtes
phariſei dicebãt diſcipulis eiꝰ: Quare cum publi-
canis ⁊ pctõribꝰ manducat magiſter vr̃? At ieſus
audiẽs ait: Nõ eſt opus valentibꝰ medicꝰ: ſꝫ male
hñtibꝰ. Eũtes autẽ diſcite qd ẽ: miſericordiã volo
⁊ non ſacrificium. Non enim veni vocare iuſtos
ſed peccatores.

CHRY. in ho. Cũ chriſtus feciſſet miraculũ nõ pmã-
ſit in eodẽ loco ne iudeoꝝ çelũ accẽderet ãpliorem. Hoc ⁊
nos faciamꝰ nõ obſtinate obſiſtẽtes eis q inſidiant: cum
dr̃: Et cũ tranſiret inde ieſus. ſ. a loco vbi miraculũ fece-
rat. Uidit hoiem ſe. in telo. mat. noie. HIERO. Ceteri
euãgeliſte pp verecũdiã ⁊ honorẽ matthei: noluerũt eum
noie appellare vl̃gato: ſꝫ dixerũt Leui. Duplici. n. voca
bulo fuit. ipſe aũt mattheꝰ ſm illud ſalomonis: Juſtꝰ ac-
cuſator ẽ ſui mattheũ ſe ⁊ publicanũ noiat: vt oñdat legẽ-
tibꝰ nullũ debẽ ſalutẽ deſpare: ſꝫ ad meliora ꝯuerſus: cũ
ipſe de publicano in aplm̃ ſit repẽte mutatꝰ. GLO. Di
cit aũt: Sedẽtẽ in teloneo. i. ĩ domo vbi vectigalia ꝯgre
gant. Erat. n teloneariꝰ dictꝰ: a telon grece qd ẽ vectigal.
CHRY. in ho. Per hoc ergo mõſtrat vocãtis virtutẽ:
qm̃ nõ deſiſtẽtem a piculoſo officio ex medijs ipſũ euul-
ſit malis: ſicut ⁊ paulũ adhuc inſaniẽtẽ. Et iõ ſequit: Et ait
illi: Seq̃re me. Sic vidiſti vocãtis vtutẽ: ita addiſce voca
ti obediẽtiam: neqꝫ. n reſiſtit: neqꝫ domũ abire rogauit ⁊
ſuis hoc cõicare. REMI. Humana etiam picula q ei a
pricipibꝰ accidẽ poterãt puipẽdit: dũ officij ſui rõnes ĩ-
pfecta relĩqt. vñ ſequit: Et ſurgẽs ſecutꝰ ẽ eũ. ⁊ q2 t̃rena lu
cra deſeruit: iõ iure factus ẽ dñicoꝝ talẽtorũ diſpẽſator.
HIERO. Arguit aũt in hoc loco porphiriꝰ ⁊ iulianꝰ
augu. vel imperitiã hiſtorici mẽtiẽtis: vel ſtulticiã eoꝝ q
ſtatĩ ſecuti ſũt ſaluatorẽ: q̃ſi irrõnabilit quẽlibet vocantẽ
hoiem ſint ſecuti: cũ tãte virtutes tãtaqꝫ ſigna pceſſerit: q
aplos anꝙ̃ credẽnt vidiſſe nõ dubiũ ẽ. Certe fulgur ipe

⁊ maieſtas diuinitatis occulte: q etiã in facie refulgebat
humana vidẽtes ad ſe trahẽ poterat in pmo aſpectu. Si
enim ex magnete lapide hec eẽ vis dr̃ vt ferrũ trahat: ꝙ̃-
to magis dñs oium creaturarũ ad ſe trahẽ poterat quos
volebat. CHRY. in ho. Sꝫ cur nõ cũ petro ⁊ ioãne
⁊ alijs eũ vocauit: qm̃ duriꝰ adhuc diſpoſitꝰ erat: ſꝫ poſt
multa miracula ⁊ multã chriſti famã: qñ aptiorẽ eum ad
obediẽtiã ſciuit: q2 intima cordis nouit. AVG. de cõ.
euã. Uel pbabiliꝰ videt ꝙ̃ hec ptermiſſa recordãdo mat
theꝰ cõmemorat: q2 an ſermonẽ habitũ in mõte credẽdũ
ẽ vocatũ eẽ mattheũ. in eo qppe mõte tũc lucas ꝯmemo
rat. xij. electos quos ⁊ aplos noiat. GLO. Mattheus
enim vocationẽ ſuã refert int̃ miracula. magnũ enim mira
culũ fuit ꝙ̃ publicanꝰ fcũs ẽ apls. CHRY. in ho. Quid
aũt ꝙ̃ de alijs aplis nobis nõ dr̃: q̃lit ⁊ qñ ſũt vocati ni-
ſi de petro ⁊ andrea ⁊ iacobo ioãne ⁊ matth. hi. n. maxi
me erãt in icõuenientibꝰ ⁊ humilibꝰ ſtudijs. Neqꝫ telonei
officio ẽ aliqd deteriꝰ: neqꝫ piſcatiõe viliꝰ. GLO. Cõ-
gruã aũt celeſtis bnficij vicẽ ipendẽs mattheꝰ: xp̃o ma-
gnũ ꝯuiuiũ in domo ſua parauit: vt illi cõmodaret ſua
tpalia: a quo expectabat ppetua bona. vñ ſequit: Et fa. ẽ
ẽ diſcũ. eo in do. AVG. de con. euã. Hic mattheꝰ nõ ex-
preſſit in cuius domo diſcũbat ieſus: vñ poſſꝫ videri nõ
hoc ex ordine ſubiũxiſſe: ſꝫ quod alio tpe factũ ẽ recor-
datꝰ iterpoſuiſſe: niſi marcus ⁊ lucas q hoc oino ſimilit
narrãt: manifeſtarẽt in domo leui: hoc eſt matthei: diſcu
buiſſe ieſũ. CHRY. in ho. Honoratus aũt mattheus
ingreſſu xp̃i in domũ eiꝰ oẽs publicanos q erãt eiuſdem
artis ꝯuocauit. vñ ſequit: Ecce multi pu. ⁊ pec. ve. diſcũ.
cũ ieſu ⁊ diſci. eiꝰ. GLO. Publicani enim vocant q pu
blicis negocijs iplicant q ſine pctõ vix aut nunꝙ̃ pñt tra
ctari: ⁊ pulchrũ fuit pſagiũ: q2 q apls ⁊ doctor gẽtiũ erat
futurꝰ: in pma ſua cõuerſiõe peccatiũ gregẽ poſt ſe trahit
ad ſalutẽ: et vt iam pficeret ex exẽplo qd pficere debebat
⁊ vbo. HIE. Tertulianꝰ hos dic fuiſſe ethnicos dicen
te ſcriptura: Nõ erit vectigal pendẽs ex iſrl': q̃ſi mattheꝰ
nõ fuerit iudeꝰ. dñs aũt nõ ꝯuiuat cũ ethnicis: cũ id ma
xime caueret: ne legẽ ſoluere videret: q ⁊ diſcipulis pce-
pit: Jn viã gẽtium ne abieritis. Uiderãt aũt publicanũ a
pctis ad meliora ꝯuerſũ: locũ iueniſſe pnie: ⁊ ob id etiã ip
ſi nõ deſperãt ſalutẽ. CHRY. in ho. Uñ acceſſerũt ad
redẽptorẽ nr̃m: ⁊ nõ ſolũ ad colloquẽdũ: ſꝫ etiã ad ꝯue-
ſcẽdũ recepti ſũt: nõ ſolũ decputãs aut arguẽs inimicos:
ſꝫ etiã ꝯueſcẽs emẽdabat multotiẽs eos q male diſpoſi-
ti erãt: p hoc docẽs nos: qm̃ oẽ tp̃s ⁊ oẽ opꝰ põt nob tri
buẽ vtilitatẽ. hoc aũt vidẽtes phariſei idignati ſũt. de q-
bꝰ ſubdit: Et vi. pha. di. diſci. eiꝰ Quare cũ pu. ⁊ pec. mã
du. magr̃ vr̃? Notãdũ ꝙ̃ cũ diſcipuli viſi ſũt peccare xp̃m
alloquũt dicẽtes: Ecce diſcipli tui faciũt qd nõ licet facẽ ĩ
ſabbato. hic apud diſciplos xp̃o detrahũt: q oium mali
gnãtiũ erãt ⁊ volẽtiũ ſeparare a doctore corda diſcipu-
loꝝ. RABA. Duplici aũt errorẽ tenebãt: q2 ⁊ ſe iuſtos
arbitrabãtur: q ſupbie faſtu a iuſticia lõge diſceſſerãt: ⁊
eos crimiãbãt iniuſtos q reſipiſcẽdo a pctis iuſticie ap-
propinq̃bãt. AVG. de cõ. euã. Lucas aũt aliquãto dif-
ferẽtiꝰ hoc vr̃ ꝯmemoraſſe: ſm quẽ phariſei dicũt diſci-
pulis: Quare cũ publicanis ⁊ pctõribꝰ mãducatis ⁊ bibitis?
xp̃o ⁊ diſcipulis eiꝰ hoc obiectũ iſinuãs. Sꝫ cũ diſcipulis di
cebat: magis magiſtro obijciebat quẽ ſectãdo imitabãt.
Una ẽ ĝ ſnia ⁊ tãto meliꝰ iſinuata: ꝙ̃to qbuſdã vbis manẽ
te vitate mutata. HIE. Neqꝫ vo ĩ pſtinis pmanẽtes ve
niũt ad ieſũ vt phariſei ⁊ ſcribe murmurãt: ſꝫ pniam agẽ
tes: qd ⁊ pñs ſmo dñi ſignificat. vñ ſeq̃t: At ieſus au. ait:
nõ ẽ opꝰ valẽ. me. ſꝫ ma. hñtibꝰ. RABA. Seipm̃ medi
cũ dic q miro medicãdi genẽ pp iniq̃tates nr̃as vulneratꝰ
ẽ: vt vlnꝰ pctõꝝ nroꝝ ſanaret. Sanos qdẽ eos appellat
q ſuã volẽtes ſtatuẽ iuſticiã vẽ dei iuſticie ſbiecti nõ ſũt.
Male hñtes eos vocat q ſue fragilitati ꝯſcia deuicti nec
p legẽ vidẽtes ſe iuſtificari: pnitẽdo ſe ſubmittũt grẽ dei.

CHRY. in ho. Poſtq̄ a cōibus opinionibꝰ eos allocutus ē: alloquit̄ eos ex ſcripturis cū dicit: Euntes aūt diſcite qd̄ ē miſericordiā volo ⁊ nō ſacrificiū. HIERO. De ꝓpheta. ſ. Oſee ſumēs teſtimoniū ſuggillat ſcribas ⁊ phariſeos q̄ ſe iuſtos eſtimātes pctōꝝ ⁊ publicanoꝝ cōſortia declinabāt. CHRY. in ho. Ac ſi dicat: Cur accuſatis me: qm̄ pctōres corrigo: ergo ⁊ deū patrē ex hoc incuſate. Sic. n. ille vult pctōꝝ emēdationē: ita ⁊ ego. ⁊ ſic oñdit nō ſolū nō eſſe ꝓhibitū qd̄ incuſabāt: ſꝫ ⁊ ſm̄ legē maius eē ſacrificio. nō. n. dixit: Miſericordiā volo ⁊ ſacrificiū: ſꝫ hoc iniunxit: illud aūt eiecit. GLO. Nō tñ reſpicit deꝰ ſacrificiū ſine miſericordia. faciebāt aūt phariſei ſepe ſacrificia in tēplo: vt iuſti apparerēt corā ꝑplo: ſꝫ nō exercebāt miſicordie opa: in q̄bus ꝓbat̄ vera iuſticia. RABA. Admonet itaq̄ eos vt ꝑ opa miſicordie ſibimetipſi ſupne miſicordie p̄mia reqrant: ⁊ nō ꝯtemptis pauperū neceſſitatibꝰ ꝑ oblationē ſacrificioꝝ ſe deo placere ꝯfidant. vñ dicit: Euntes ſ. a temeritate ſtulte vituperatiōis ad diligētiorē ſcripture ſcē meditationē: q̄ miſericordiā maxime ꝯmēdat. vñ ⁊ ſuū de miſericordia exemplū eis ꝓpōit dicēs: Nō. n. ve. vo. iu. ſꝫ pctōres. AVG. de con. euā. Lucas addidit: In pniam. qd̄ ad explanādā ſniam valet: ne q̄ſq̄ pctōres ob hoc ipſū q̄ pctōres ſūt diligi arbitret̄ a chriſto: cū ⁊ illa ſilitudo de egrotis bñ intimet qd̄ velit deꝰ vocādo pctōres tanq̄ medicꝰ egros: vtiq̄ vt ab iniquitate tanq̄ ab egritudine ſalui fiāt: qd̄ fit ꝑ pniam. HILA. Oībus aūt xp̄s venerat: quō ergo nō ſe iuſtis veniſſe dicit: Erāt ergo q̄bꝰ neceſſe nō erat: vt veniret: ſꝫ nemo iuſtꝰ ex lege ē: oñdit ergo inanē iuſticie iactātiaꝫ: qꝛ ſacrificiꝫs īfirmis ad ſalutē: miſericordia erat vniuerſis in lege poſitis neceſſaria. CHRY. in ho. vñ ironice videt̄ ad eos loquēs: ſic cū dī: Ecce iaꝫ adā factus ē q̄ſi vnꝰ ex nobis. Qm̄. n. nullꝰ iuſtꝰ erat in t̄ra: paulus ſignificat dicēs: Oēs peccauerūt ⁊ egēt glīa dei. In hoc autē ⁊ illos mitigauit q̄ vocati erāt. q. d. Tm̄ renuo abhominare pctōres q̄ ꝑpter eos ſolos adueni. RABA. Uel qꝛ iuſti erāt ſic nathanael ⁊ ioānes baptiſta: nō erant ad pniaꝫ initādi. vel Nō veni vocare iuſtos falſos: q̄ de iuſticiaꝰ ſua gloriant̄ vt phariſeos: ſꝫ illos q̄ ſe pctōres recognoſcūt. Per matth. aūt publicanoꝝ vocationē fides gētiū exprimit q̄ prius mūdi lucris inhiabāt: ⁊ nūc ſpiritalit̄ cū dño reficiunt̄ ꝑ ſupbiā phariſeoꝝ inuidia iudeoꝝ de ſalute gentiū. vel matth. ſignificat hoiem t̄renis lucris inhiātē quē videt ieſus dum oculo miſericordie reſpicit. Mattheus eniꝫ interꝑtat̄ donatus: leuita aſſūptus. penitēs aūt a maſſa ꝑditoꝝ aſſumit̄: ⁊ grā dei eccleſie donat̄. Et ait illi ieſus: Seq̄re me. vel ꝑ p̄dicationē: vel ꝑ ſcripture admonitionē: vel ꝑ internā inſpirationē.

Tūc acceſſerūt ad eū diſcipuli ioannis dicētes: Quare nos ⁊ phariſei ieiunamꝰ frequēter: diſcipuli aūt tui nō ieiunāt? Et ait illis ieſus: Nunqd poſſūt filiꝫ ſpōſi lugere q̄diu cum illis eſt ſpōſus? Uenient autē dies cū auferet̄ ab eis ſpōſus: ⁊ tūc ieiunabunt. Nemo autē imittit cōmiſſuraꝫ panni rudis in veſtimentū vetus. Tollit eni plenitudinē eius a veſtimēto: ⁊ peior ſciſſura fit. Neq̄ mittūt vinuꝫ nouū in vtres veteres. Alioquin rumpunt̄ vtres ⁊ vinum effunditur: ⁊ vtres pereunt. Sed vinū nouū ī vtres nouos mittūt: ⁊ ambo ꝯſeruāt̄.

GLO. Cū de cōuiuio pctōꝝ ⁊ de participatione rñdiſſet eis: de comeſtiōe eū aggrediunt̄. vñ dī: Tūc acceſſerūt ad eū diſcipuli ioānis dicētes: q̄re nos ⁊ pha. ieiu. fre. diſc. aūt tui nō ieiunāt? HIERO. ſupba interrogatio ⁊ ieiuniꝫ rep̄hendēda iactātia: nec poterāt diſcipli ioānes nō eē ſub vitio q̄ iungebant̄ phariſeis quos a ioāne nouerāt ꝯdēnatos: ⁊ calūniabant̄ eū quē ſciebant magiſtri vocibꝰ p̄dicatū. CHRY. i ho. Qd̄ aūt dicūt tale ē: Ex quo tu vt medicꝰ hoc facis: ſꝫ cur diſcipli tui dimittētes ieiuniū talibus mēſis accedūt: ⁊ deinde incuſationeꝫ ex ope augere volētes: p̄mo ſeipſos ponūt: ⁊ deinde phariſeos. ieiunabāt illi q̄dē a lege diſcētes: ſic ⁊ phariſꝰ dixit: Ieiuno bis in ſabbato: ipſi aūt a ioāne. RABA. Ioānes. n. vinum ⁊ ſicerā non bibit: qd̄ abſtinētie meritū nō auget: cui nulla ē potētia nature. Dñs aūt qui pctā pōt ꝯdonare cur a pctōribꝰ mādicātibꝰ declinaret: quos abſtinētibus poterat facē iuſtiores. Ieiunat aūt chriſtꝰ: ne p̄ceptū declines. māducat aūt cū pctōribꝰ vt gratiā ⁊ ꝑtatē intelligas. AVG. de cō. euā. Sꝫ cuꝫ matthꝰ tm̄ diſcipulos ioānis hoc dixiſſe ꝓhibeat v̄ba q̄ apud marcū legunt̄ magis indicāt alios hoc dixiſſe. De aliꝫs. i. cōuiuas de diſcipulis ioānis ⁊ phariſeis: qd̄ lucas euidētius expreſſit: q̄ alios de aliꝫs dixiſſe narrauit. vñ ergo matthꝰ dic: Tūc acceſ. ad eū diſ. io. niſi qꝛ ⁊ ipſi aderāt: ⁊ oēs certatim vt q̄ſq̄ poterat: hꝰ obiecerūt. CHRY. in ho. Uel lucas dic q̄ phariſei hoc dixerūt: h̄ dic q̄ diſcipuli ioānis: qꝛ phariſei illos acceperūt ad dicēdū qd̄ poſtea i herodianis fecerūt. Sꝫ ꝯſiderādū q̄ qñ pro extraneis ſic ꝑ publicanis ſermo erat vt eoꝝ turbatā mitiget aiam vehemētius iꝓbātes incuſauit: vbi aūt diſcipulos ꝯuitiabant̄ cū māſuetudine rñdet. vñ ſequit̄: Et ait illis ie. Nūquid pñt fi. ſpō. lugē q̄diu cū illis eſt ſpōſus? Primo q̄dē ſeipſū medicū vocauerat: h̄ aūt ſpōſuꝫ: i memoriā reducēs v̄ba ioānis q̄ dixit: Qui hꝫ ſpōſā ſponſus ē. HIERO. Spōſus xp̄s ē: ſpōſa aūt eccl̄a. de hoc ſpiritali ꝯnubio apl̄i ſūt creati: q̄ lugē nō pñt q̄diu ſpōſū in thalamo vidēt: ⁊ ſciūt ſpōſū eē cū ſpōſa. Qñ v̄o trāſierūt nuptie ⁊ paſſiōis ac reſurrectiōis tēpus aduenerit tūc ſpōſi filiꝫ ieiunabūt. Et hoc ē qd̄ ſubdit: Uenient aūt dies qñ aufe. ab eis ſpō. ⁊ tūc ieiunabūt. CHRY. in ho. Qd̄ aūt dicit tale: ē gaudiꝫ ē p̄ns tp̄s ⁊ leticie: nō ergo itroducēda ſūt triſtia: eteniꝫ ieiuniū triſte ē nō naliter: ſꝫ illis q̄ imbecillꝰ adhuc diſpoſiti ſūt. his. n. q̄ ſapiam ꝯtēplari deſiderāt: delectabile ē. vñ ſm̄ opinionē illoꝝ hoc dixit. ꝑ hoc autē mōſtrat q̄ nō gule erat: qd̄ fiebat: ſꝫ diſpēſationis cuiuſdā. HIERO. Nōnulli aūt putāt iccirco dies. xl. paſſiōis ieiunia debē cōmitti: ſꝫ ſtatim dies pentecoſtes ⁊ ſpūſſcūs veniēs inducat nobis feſtiuitatē. Ex huiuſmodi occaſiōe teſtimoniꝫ montanꝰ priſca ⁊ maximilla: etiā poſt pentecoſtē faciunt q̄drageſimā q̄ ablato ſpōſo filiꝫ ſpōſi debeāt ieiunare: eccl̄ie aūt ꝯſuetudo ad paſſionē dñi ⁊ reſurrectionē ꝑ humilitatē carnis venit: vt ſpiritalis ſagine ieiunio corporis ꝑparemur. CHRY. in ho. Rurſus aūt a cōibꝰ cōfirmat hūc ſmonē cū ſubdit: Nemo aūt mittit cōmiſſura pāni rudis i veſtimētū vetꝰ. tollit eniꝫ plenitudinē eiꝰ a veſtimēto: ⁊ peior ſciſſura fit: q̄ſi dicēt: nōduꝫ effecti ſūt fortes mei diſcipuli: ſꝫ adhuc multa indigēt cōdeſcēſione: nondū ſūt ꝑ ſpirituꝫ renouati. Sic aūt diſpoſitis nō oportet grauedinē iponere p̄ceptorū: hoc autē dixit regulā dans ſuis diſcipulis: vt diſcipulos ex vniuerſo orbe terrarū cū māſuetudine ſuſcipiāt.

REMI. Ueſtimentuꝫ vetus diſcipulos vult intelligi: qꝛ nondū erant ꝑ oīa inouati. Pannū rudē. i. nouū appellat nouam gratiam. i. euāgelicā doctrinā cuius quedam particula ē ieiuniū: ⁊ iō nō cōueniebat vt ſeuiora p̄cepta ieiuniꝫ illis committerentur ne forte auſteritate ieiuniꝫ frangerent: ⁊ fidem perderent quā habebāt. ideo ſubdit: Tollit eni plenitudinē eius a veſtimēto: ⁊ peior ſciſſura fit. GLO. Quaſi. d. Ideo rudis pānus. i. nouꝰ nō debet poni in veſtimēto veteri: quia tollit ſepe a veſtimēto plenitudinē eius. i. ꝑfectionē: ⁊ tūc fit peior ſciſſura. Grāne eniꝫ onus rudi iniunctū: illud boni qd̄ prius inerat ſepe deſtruit. REMI. Duabꝰ aūt ſimilitudinibus poſitis. ſ. nuptiarum ⁊ de pāno rudi ⁊ de veſtimēto veteri: nūc tertiā ſimilitudinē de vtribus ⁊ de vino. Neq̄ mittūt vinū nouū in vtres veteres. Utres veteres appellat ſuos diſcipulos qui nondum

qui nondū ꝑfecti erāt innouati. Uinū nouū appellat plenitudinē ſpūſſancti ⁊ ꝓfunda celeſtiū myſterioꝝ: que tūc diſcipli ferre nō poterāt: ſꝫ poſt reſurrectionē vtres noui ſcī fuerūt: ⁊ vinū nouū receperūt qñ ſpūſſcūs repleuit corda eoꝝ. Unde quidā dixerūt: Oēs iſti muſto pleni ſunt. CHRY. in ho. Hinc ⁊ nos cām docuit humilitaꝫ verboꝝ q̄ cōtinuo ad eos dicebat ꝑpter imbecillitatē ipſorū. HIER. Uel aliter: Per veſtimentū vetus ⁊ vtres veteres debemus intelligere ſcribas ⁊ phariſeos. particula veſtimēti noui ⁊ vinū nouū ſūt precepta euangelica ſentiēda: q̄ nō pñt ſuſtinere iudei: ne maior ſciſſura fiat: tale quid ⁊ galathe facere cupiebāt: vt cū euāgelio legis p̄cepta miſcerēt: ⁊ in vtribus veteribꝰ mitterēt vinū nouum. Sermo igit̄ euangelicus aplīs potius q̄ ſcribis ⁊ phariſeis ē infundēdus: q̄ maiorū traditiōibus deprauati: ſynceritatē preceptoꝝ chriſti nō poterāt cuſtodire.

GLO. Per hoc ergo ſignificat q̄ aplī nō erāt in veteribus obſeruātiꝫs detinēdi: quos oportebat gratie nouitate ꝑfundi. AVG. in ſer. de q̄drageſima. Uel aliter. Oīs qui recte ieiunat aut animā ſuā in gemitu orōnis ⁊ caſtigatiōe corpis humiliat: aut illecebra carnalia ſpiritalis ſapie delectatione ſuſpendit: de vtroq̄ aūt ieiuniꝫ genere dñs hic rñdet. Nā de primo q̄ habet anime humilitationē dic: Nō pñt filiꝫ ſpōſi lugere. De illo q̄ habet epulū mentis: ꝯñter locutus ē dicēs: Nemo mittit ꝯmiſſurā pāni rudis. Deinde qꝛ ſpōſus ablatus vtiq̄ nobis ē lugendū ē. Et recte lugemus: ſi flagramus deſiderio eius. Beati q̄bus licuit eū añ paſſionē tūc habere p̄ntē: interrogare ſic vellent: audire ſic deberēt: illos dies cōcupierūt videre patres añ aduentū eius: neq̄ viderūt: qꝛ in alia diſpēſatione ſūt ordinati ꝑ quos venturus annūciaret̄: nō a q̄bus veniēs audiret̄. in nobis aūt illud impletū ē qd̄ ipſe dicit: Uenient dies qñ deſiderabitis videre vnū de diebus iſtis ⁊ nō poteritis. Quis ergo hic nō lugebit: q̄ nō dicat: facte ſt̄ mihi lachryme mee panes die ac nocte dū dr̄ mihi quotidie: vbi ē deus tuꝰ? Merito ergo aplus cupiebat diſſolui ⁊ eē cū chriſto. AVGV. de con. euan. Qd̄ ergo dixit mattheus: Lugere: vbi marcꝰ ⁊ lucas dicūt Ieiunare: ſignificat de tali ieiunio dñm locutū qd̄ ptinet ad humilitatē tribulatiōis: vt illud alteꝝ qd̄ pertinet ad gaudiū mētis in ſpiritalia ſuſpēſe: ⁊ ob hoc alienate a corꝑalibꝰ cibis: poſterioribus ſilitudinibꝰ ſignificaſſe intelligat̄: id oñdens q̄ circa corpꝰ occupatis: ⁊ ob hoc veterē ſenſū hñtibus hoc genus ieiuniꝫ ꝯgruat. HILA. Myſtice v̄o q̄ p̄nte ſponſo ieiunādi neceſſitatē diſcipulis nō eē rñdet: p̄ntie ſue gaudiū: ⁊ ſacramētū ſci cibi edocet: quo nemo ſe p̄nte. i. in ꝯſpectu mētis chriſtū habituri ꝯtinens indigebit: q̄ſi eo carens: ablato aūt ſe ieiunaturos eē dicit: qꝛ oēs nō credētes reſurrexiſſe chriſtū habituri nō eſſent cibū vite. In fide eniꝫ reſurrectiōis ſacramētū panis celeſtis accipit̄. HIER. Uel cū ꝑpt̄ pctā a nobis receſſerit: tūc indicēdū ē ieiuniū: tunc luctus ē recipiēdus. HILA. Ponit etiā exēpla: q̄bus oñdit infirmitates vetuſtate pctōꝝ ⁊ animas ⁊ corpora noue gratie ſacramēta nō cape. RABA. Cū aūt date ſint diuerſe ſimilitudines ad idē: differunt tñ. veſtis. n. q̄ foris tegimur opa bona ſignificat q̄ foris agimꝰ. vinū quo intus reficimur feruor eſt fidei ⁊ charitatis quo intus reformamur.

Hec illo loquēte ad eos: ecce princeps vnus acceſſit ⁊ adorabat eū dicens: Dñe: filia mea mō defuncta eſt: ſed veni impone manū tuam ſup eā: ⁊ viuet. Et ſurgēs ieſus ſequebatur euꝫ: ⁊ diſcipuli eius. Et ecce mulier que ſanguinis fluxum patiebatur duodecim annis: acceſſit retro: ⁊ tetigit fimbriam veſtimenti eius. Dicebat enim intra ſe: Si tetigero tm̄ veſtimentum eius: ſalua ero. At ieſus conuerſus ⁊ videns eā dixit: Confide filia: Fides tua te ſaluam fecit. Et ſalua facta ē mulier ex illa hora.

CHRY. in ho. Poſt ſermones opus adiunxit: in quo amplius phariſei obſtruerent: eo q̄ qui aduenit ad miraculū petendū archiſynagogus erat: ⁊ luctus magnus: qꝛ puella vnigenita erat ⁊. xij. annoꝝ qñ incipit eſſe flos etatis. ⁊ ideo dī: Hec illo loquēte ad eos: ecce princeps vnꝰ acceſſit. AVG. de con. euā. Dicūt aūt hoc ⁊ marcus ⁊ lucas: ſꝫ ab iſto ordine iam recedūt. eo eniꝫ loco hoc inſerūt: vbi poſt expulſa demonia ⁊ in porcos miſſa tranſfretando redit a regione geraſenoꝝ. Et ꝑ hoc qd̄ marcus dicit: intelligendū ē hoc factū eſſe: poſtq̄ venit rurſus ieſus trans fretū: ſꝫ q̄ tñ poſt: non apparet. niſi autē fuiſſet aliqd̄ interuallū: nō eſſet qñ fieret: qd̄ narrat mattheus in conuiuio domus ſue. poſt hoc factū continuo ſequit̄ de archiſynagogi filia. Si enim loquēte eo de pāno nouo ⁊ vino nouo acceſſit princeps: nihil aliud factoꝝ dictorūq̄ eius interpoſitū ē. in narratiōe aūt marci patet locus vbi alia interponi poterūt. Similit̄ aūt ⁊ lucas non renitit̄ mattheo. qd̄. n. adiūxit: Et ecce vir cui nomē erat iairus. nō ꝯtinuo accipiendū ē factū: ſꝫ poſt illud de cōuiuio publicanoꝝ vt narrat mattheus dicēs: Hec illo loquēte ad eos ecce princeps. ſ. iairus archiſynagogus acceſſit ⁊ adorabat eū dicēs: Dñe: filia mea mō defuncta ē. Conſiderandū eſt autē: ne repugnare videat̄ qd̄ aliꝫ duo euāgeliſte morti iaꝫ ꝓximā: nō tñ mortuā eā dicant: vſq̄ adeo vt dicāt veniſſe poſtea qui mortuā nūciarent: ⁊ ob hoc non debere vexari magiſtrū: intelligendū ē breuitatis cā mattheū hoc potius dicere voluiſſe rogatū dñꝫ facere: qd̄ ipſū feciſſe manifeſtū ē: vt. ſ. mortuaꝫ ſuſcitaret. Attendit eniꝫ nō v̄ba p̄ris de filia ſua: ſꝫ qd̄ potiſſimū ē volūtatē. Ita eniꝫ deſperauerat: vt potius eā vellet reuiuiſcere: nō credēs viuā poſſe inueniri: quā morientē reliq̄rat. Duo itaq̄ poſuerūt qd̄ dixerit iairus: matthꝰ aūt qd̄ voluerit atq̄ cogitauerit. Sane ſi quiſq̄ illoꝝ duorū p̄rē ipſꝫ ꝯmemoraſſet dixiſſe: vt vexaret̄ ieſus q̄ puella mortua fuiſſet: repugnarent eiꝰ cogitatiōi v̄ba que poſuit matthꝰ: nūc v̄o nō legit̄ q̄ ſuis nūciantibꝰ ille ꝯſenſerit. Hinc aūt rem p̄neceſſariā dicimus: nihil in cuiuſq̄ v̄bis debere iſpicere niſi volūtatē: cui debēt verba ſeruire: nec mētiri quēq̄ ſi aliꝫs v̄bis dixerit qd̄ ille voluerit: cuiꝰ verba nō dicit. CHRY. in ho. Uel hoc qd̄ princeps dixit de morte puelle: ē augere calamitatē. Eteniꝫ cōſuetudo ē rogātibus extollere ſermone ꝓpria mala: ⁊ amplius aliquid eo qd̄ ē dicere: vt magis attrahāt eos q̄bus ſupplicant. vñ ſubiungit: Sed veni ipone manū ſup eā: ⁊ viuet. Uide aūt eius groſſiciē. Duo eniꝫ expetit a chriſto: ⁊ accedere ipſū ⁊ manū imponere. Hoc etiā ſyrus ille naaman ⁊ a propheta expetebat. Eteniꝫ ⁊ viſu indigetꝰ ⁊ ſenſibilibus rebus q̄ groſſius diſpoſiti erāt. REMI. Mirāda ē autē pariter atq̄ imitanda dñi humilitas ⁊ māſuetudo: nā mox vt rogatus ē: rogantē cepit ſequi. vñ ſubdit: Et ſurgēs ieſus ſequebat̄ eū. Hic ſubditos ⁊ p̄latos pariter inſtruxit: ſubditis exēplū obediētie reliquit: p̄latis v̄o inſtātiā ⁊ ſollicitudinē docēdi demonſtrauit: vt quotienſcūq̄ audierint aliquē mortuū in anima: ſtatim adeſſe ſtudeāt. Et cū eo ibant diſcipuli eius. CHRY. in ho. Et marcus quidem ⁊ lucas dicūt: quoniā tres accepit diſcipulos. ſ. petrū: iacobū: ⁊ ioānē: mattheū aūt non aſſumpſit ampliorē ei ꝯcupiſcentiā imittens. Et qꝛ imꝑfectius adhuc diſpoſitus erat: ꝑpter hoc eniꝫ illos honorat: vt aliꝫ ſimiles illis efficiant̄. Sufficiebat eniꝫ interim mattheo videre ea que facta ſunt circa ſanguinis fluxuꝫ patiēteꝫ. de qua ſubdit: Et ecce muli. q̄ ſā. flu. patie. xij. an. ac. re. ⁊ teti. fim. veſti. eius. HIERO. Hec autē mulier ſanguine fluens: non in domo: non in vrbe accedit ad dñm: qꝛ iuxta legē vrbibus excludebant̄: ſed in itinere ambulāte

bño: vt dñ pgit ad aliā: alia curaret. CHRY. Jō autē
nō libera ꝓpalatiōe ad chꝛiſtū venit: q̄ꝛ verecūdabatur
ꝓpter paſſionē īmundā ſe exiſtimās. Etenī apud legē
multa immūdicia eſtimabat̃ eſſe hec paſſio: ꝓpter hoc la/
tet ꝛ occultat̃. REMI. Jn quo laudāda ē ei⁹ humilitas
q̄ꝛ nō ad faciē acceſſit ſed retro: ꝛ indignā ſe iudicauit pe
des dñi tāgere: ꝛ nō plenitudinē veſtimēti tetigit ſed tm̄
mō fimbꝛiā. Habuit. n. dñs fimbꝛiā iuxta legis p̄ceptū.
Phariſei etiā fimbꝛias habebāt q̄s magnificabāt: in qui
bus etiā ſpinas appēdebant. ſꝫ fimbꝛie dñi nō habebāt
vulnerare: ſꝫ potius ſanare. ꝛ iō ſequit̃: Dicebat eni intra
ſe: q̄ꝛ ſi tetigero tm̄ veſtimentū eius: ſalua ero. Jn quo fi/
des ei⁹ admirāda ē: q̄ꝛ deſperās de ſalute medicoꝝ in q̄
ſua erogauerat: vt marcus dicit: intellexit celeſtē adeſſe
medicū: ꝛ in eo totā ſuā intētionē collocauit: ꝛ iō ſaluari
ꝓmeruit. vñ ſequit̃: At ieſus ꝯuerſus ꝛ vidēs eam dixit:
Cōfide filia: fides tua te ſaluā fecit. RABA. Quid ē q̄
eā ꝯfidere iuſſit: q̄ ſi fidē nō haberet: ſalutē ab eo nō que/
reret: ſꝫ robur ꝛ pſeuerantiā fidei ab ea expoſtulauit: vt
ad certā ꝛ verā ꝑueniat ſalutē. CHRY. in ho. Uel q̄ꝛ
fouidoloſa erat hec mulier: ꝓpter hoc ait: Cōfide. Et fi/
liā eā vocat: q̄ꝛ fides eam filiā fecerat. HIERO. Nō
aūt dixit: Quia fides tua te ſaluā factura ē: ſꝫ Saluā fe/
cit. in eo enī q̄ credidiſti: iam ſalua facta es. CHRY.
in ho. Nondū tn̄ pfectā de chꝛiſto opinionē habebat: q̄ꝛ
nequaq̄ eſtimaſſet eū latere: ſꝫ chꝛiſtus nō dimiſit eam la
tere: nō q̄ſi gl̄iam cōcupiſcēs: ſed multoꝝ cā. Pꝛimo. n.
ſoluit timorē mulieris: ne a cōſcia pungat̃: q̄ſi donū fura
tura. Secūdo eā emēdat de hoc q̄ eſtimat ſe latē. Ter/
tio oībus fidē eius oñdit: vt eā emulent̃. Quarto dedit in
hoc ſignū q̄ monſtrauit ſe noſſe oīa: nō min⁹ eo q̄ fontē
ſanguinis ſiccauit: de quo ſequit̃: Et ſal. fa. eſt mu. ex illa
hoꝛa. GLO. Jntelligendū ē ex illa hoꝛa ex qua tetigit
fimbꝛiā: nō ex illa hoꝛa ex q̄ ieſus cōuerſus ē ad eā: iam
enī ſalua facta erat vt alij euāgeliſte manifeſte oñdunt: ꝛ
ex v̄bis dñi ꝑpendi pōt. HILA. Jn quo magna virtu/
tis dñice adminiſtratio ē: cū poteſtas intra coꝛp⁹ manēs
rebus caducis efficaciam adderet ſanitatis: ꝛ vſq̄ in ve/
ſtiū fimbꝛias opatio diuina ꝓcederet. nō enī cōpꝛehēſi/
bilis erat de⁹ vt coꝛpe clauderet̃. Aſſūptio nāq̄ coꝛpis
nō naturā v̄tutis incluſit: ſꝫ ad redēptionē nr̄am fragili/
tatē coꝛpis virtus aſſūpſit. Myſtice aūt pꝛiceps hic lex
eē intelligit̃: q̄ dñm oꝛat vt plebi quā ipſa chꝛiſto ei⁹ aduē
tus expectatiōe p̄dicata nutrierat: vitā moꝛtue reddat.

RABA. Uel archiſynagogus ſignat moyſen. ꝛ di ia/
rus. i. illuminās ſiue illuminatus: q̄ꝛ accepit v̄ba vite da
re nobis: ꝛ p hoc cūctos illuminat. Jpſe a ſpūſcō illumi
natus. Filia igit̃ archiſynagogi. i. ipſa ſynagoga velut duo
decimo etatis āno. i. tpe pubertatis: poſtq̄ ſpiritalē ſobo
lē deo generare debebat: erroꝝ languoꝛe conſternatā
ē. Ad hāc pꝛicipis filiā dū ꝓperat dei v̄bū vt ſaluos fa/
ceret filios iſrael: ſcā ecclia ex gētibus ꝯgregata: q̄ interio
rū lapſu criminū dep̄eribat paratā alijs fide ꝑcepit ſani/
tatē. Notandū aūt dū archiſynagogi filia ſit duodenis: ꝛ
mulier hec ab ānis. xij. ſāguine fluxit: eo tpe quo hec na
ta ē: illa cepit infirmari. vna enī pene ſeculi etate ꝛ ſyna
goga ex patriarchis cepit naſci: ꝛ gentiū exteraꝝ natio
idolatrie ſanie fedari. Nā fluxus ſāguinis biuariā pōt in
telligi: hoc ē ſup idolatrie pollutiōe ꝛ ſup his q̄ carnis ꝛ
ſāguinis delectatiōe gerunt̃: ꝛ ſic q̄diu ſynagoga viguit:
laboꝛauit eccleſia: ſꝫ illoꝝ delicto ſalus gentib⁹ ſcā eſt.
Accedit aūt ꝛ tangit dñm eccleſia: cū ei p fidē appꝛopin/
quat. GLO. Credidit: tetigit: dixit: q̄ꝛ his tribus: fide:
v̄bo: ꝛ ope oīs ſalus acq̄rit̃. RABA. Accedit autē re
tro ſiue iuxta: hoc ē qō ipē ait: Siquis mihi miſtrat: me
ſequat̃. ſiue q̄ꝛ p̄ntem dñm in carne non vidēs: pactis iā
ſacris incarnatiōis illius ad agnitionis eius gratiā ꝑue/
nit. vñ ꝛ fimbꝛiā veſtimēti tāgit: q̄ꝛ cū chꝛiſtū in carne gē
tilis ppl̄s nō vidiſſet v̄ba incarnatiōis recepit. Ueſtimen

tū enī chꝛiſto ē myſteriū incarnatiōis eius: quo diuini/
tas induta ē: fimbꝛie veſtimēti: v̄ba de incarnatiōe eius
dependentia. Nō aūt veſtē: ſꝫ fimbꝛiā tangit: q̄ꝛ nō vidit
in carne dñm: ſꝫ ſuſcepit p aplos incarnatiōis verbū. Bea
tus q̄ vel extremā p̄tē verbi fide tāgit. Nō aūt in vrbe ſꝫ
in itinere ꝑgente dño ſanat̃. vñ apl̄i. Quia indignos vos
iudicatis vite eterne: ecce cōuertimur ad gentes: gentili/
tas aūt ex hoꝛa dñici aduētus cepit habere ſalutē.

Et cum veniſſet ieſus in domum pꝛincipis: ꝛ vidiſſet tibicines ꝛ turbam tumultuantē dicebat: Recedite: non eſt eni moꝛtua puella: ſed doꝛmit. Et deridebant eū. Et cū eiecta eēt turba intrauit: ꝛ tenuit manū eius ꝛ dixit: Puella ſurge. Et ſur rexit puella: ꝛ exijt fama hec ī vniuerſā terrā illā.

GLO. Poſt mulieris emoꝛoiſſe curationē ſequit̃ de
moꝛtue ſuſcitatione tū dicit̃: Et cū veniſſet ieſus in domū
pꝛincipis. CHRY. in ho. Cōſiderādū ē aūt q̄ ꝓpter
hoc tardius vadit ꝛ plura loquit̃ mulieri curate: vt ꝑmit
tat moꝛi puellā: ꝛ ſic manifeſta fiat reſurrectionis demō
ſtratio. Et ſimiliter in laçaro vſq̄ ad tertiā diē māſit. Se
quit̃: Et cū vidiſſet tibicines ꝛ turbā tumultuātē. qō ē moꝛ
tis demōſtratio. AMBRO. ſup lucā: Moꝛe enī vete
ri tibicines ad excitādos luctus in moꝛtuis ferebant̃ ad
hiberi. CHRY. Sed chꝛiſtus tibias vniuerſas pie/
cit: parētes aūt puelle introduxit ne poſſet dici q̄ aliter
curauit: ſed ꝛ ante ſuſcitationē puelle ſermone ſpem eri/
git. vñ ſequit̃: Dicebat recedite: nō ē enī moꝛtua puella:
ſed doꝛmit. RABA. q. d. Uobis moꝛtua ē: deo autē
q̄ ſuſcitare pōt: viuit tā in aīa q̄ in coꝛpoꝛe. CHRY.
Per hoc aūt ꝛ tumultū mētis remouit eoꝝ q̄ aderant: ꝛ
oñdit q̄m facile ē ei moꝛtuos ſuſcitare: qō vtiq̄ in laçaro
fecit dicēs: laçarus amic⁹ nr̄ doꝛmit. Et ſimul docuit: q̄ꝛ
enī ꝛ ipſe erat moꝛiturus in alioꝝ coꝛpibus inſtruxit di
ſcipulos ꝯfidere ꝛ viriliter ferre moꝛtē. Etenī eo accedē/
te iā moꝛs ſōnus erat. Hoc aūt dño dicēte deridebat̃. vñ
ſequit̃: Et deridebāt eū. CHRY. in ho. Nō aūt incre/
pauit deriſionē: vt ꝛ ipa deriſio ꝛ tibie ꝛ alia vniuerſa de
monſtratio fiant moꝛtis: q̄ꝛ enī multotiēs poſtq̄ ſcā ſūt
miracula nō credūt hoīes. antea eos conuincit ꝓpꝛijs rñ
ſionib⁹. qō ꝛ in laçaro fecit cū dixit: Ubi poſuiſtis eū: vt
q̄ dixerūt: veni ꝛ vide: ꝛ q̄m fetet: q̄triduan⁹. n. ē. nō am/
pli⁹ poſſint nō credere: q̄m moꝛtuū ſuſcitauit. HIER.
Nō aūt erāt digni vt viderēt myſteriū reſurgētis: q̄ reſu
ſcitantem idignis cōtumelijs irridebāt. ꝛ ideo ſequit̃: Et
cū eiecta eſſet turba intrauit ꝛ tenuit manū ei⁹ ꝛ ſurrexit
puella. CHRY. Nō q̄dē aliā ſupinducens aīam eam
ſuſcitauit: ſed eā q̄ exierat reinducēs ꝛ velut ex ſōno eri/
gēs vt añ viā faciat p viſū fidei reſurrectiōis: ꝛ nō ſolū
puellā reſuſcitat: ſꝫ ꝛ cibū ei iubet dari vt alij euāgeliſte
dicūt: vt nō videat̃ phantaſma eē qō ſcm̄ ē. Sequitur: Et
exijt fama hec in vni. ter. illā. GLO. Quod magnitudi
nē ꝛ nouitatē miraculi ꝑtinet ꝛ ad manifeſtā v̄itatē ipſi⁹
ne ꝯfictū putet̃. HILA: Myſtice aūt dñs domū pꝛinci
pis. ſ. ſynagogā ingredit̃: cui in cantici leḡ hymnus luctuū
pſonabat. HIER. Uſq̄ enī hodie iacet in domo pꝛi
cipis moꝛtua ꝛ q̄ vident̃ magiſtri tibicines ſūt: carmē lu
gubꝛe canētes. Turba quoq̄ iudeoꝝ nō ē turba creden/
tiū ſꝫ tumultuātiū. ſꝫ cū intrauerit plenitudo gentiū tunc
oīs iſrael ſaluus fiet. HILA. Ut aūt rarus ex lege cre
dētiū electionis numerus poſſet intelligi turba oīs ex
pulſa ē: quā vtiq̄ ſaluari dñs optaſſet: ſed irridendo di/
cta geſtaq̄ eius reſurrectionis non fuit digna conſoꝛtio.
HIERO. Tenuit aūt manū eius: ꝛ ſurrexit puella: q̄ꝛ
niſi pꝛius mūdate fuerint manus iudeoꝝ q̄ ſanguine ple
ne ſunt: ſynagoga eoꝝ moꝛtua nō cōſurget. HILA.
Exeunte autem fama in vniuerſā terrā illā electōis ſalus
donū chꝛiſti atq̄ opera pꝛedicātur. RABA. Moꝛali/
ter autem

ter autē puella in domo moꝛtua ē aīa moꝛtua in cogita/
tione. Dicit autē q̄ puella doꝛmit: q̄ꝛ q̄ peccāt in p̄nti ad/
huc p penitentiā reſuſcitari pñt. Tibicines ſūt adulatoꝛes q̄
fouēt moꝛtuā. GRE. xviij. mo. Foꝛas aūt turba eijcit̃ vt
puella ſuſcitet̃: q̄ꝛ niſi p⁹ a ſecretioꝛib⁹ coꝛdis expellat̃ ſe
cularium multitudo curarū: aīa que intrinſecus iacet moꝛ
tua nō reſurgit. RABA. Jn domo aūt puella paucis
arbitris ſurgit, iuuenis extra poꝛtā. Et laçarus coꝛā mul/
tis q̄ꝛ publica noxa publico eget remedio, leuis leuioꝛi:
ꝛ ſecreta poteſt deleri penia.

Et tranſeunte inde ieſu: ſecuti ſunt eū duo ce ci clamātes ꝛ dicētes: Miſerere noſtri fili dauid. Cum autem veniſſet domum acceſſerunt ad eū ceci: ꝛ dicit eis ieſus: Creditis: quia hoc poſſū fa cere vobis: Dicunt ei: Utiq̄ dñe. Tūc tetigit ocu los eoꝛum dicens: Secundū fidē veſtrā fiat vo bis: ꝛ aperti ſunt oculi eoꝛum: ꝛ cōminatus eſt il lis ieſus dicens: Uidete nequis ſciat. Jlli autem exeuntes diffamauerūt eum in tota terra illa.

HIERO. Pꝛioꝛi ſigno de pꝛincipis filia ꝛ moꝛhoſa
muliere: ꝯñter ſignū de duobus cecis adiungit̃: vt qō ibi
moꝛs ꝛ debilitas: h̄ cecitas demonſtraret. ꝛ iō dī: Et trā
ſeunte inde ieſu. ſ. a domo pꝛincipis. Secuti ſūt eū duo
ceci clamātes ꝛ dicētes: Miſerē nr̄i fili dauid. CHRY.
Nō aūt parua h̄ iudeoꝝ accuſatio ē: cū hi q̄dē oculis ca
rētes: ex auditu ſolo fidē ſuſcipiāt. Nō aūt illi hn̄tes vi/
ſū atteſtant̃ miraculis q̄ fiebant. Uide aūt ꝛ eoꝝ deſi/
deriū: neq̄ enī ſimpliciter acceſſerūt. ſꝫ cū clamoꝛe: ꝛ ni
hil aliud q̄ miſericoꝛdiā poſtulātes. Filiū aūt dauid vo
cabāt: q̄ꝛ nomē honoꝛis eē videbat̃. REMI. Recte er/
go filiū dauid vocāt: q̄ꝛ virgo maria de ſtirpe dauid oꝛi
ginē duxit. HIER. Audiāt martion ꝛ manichei⁹ ꝛ cete
ri heretici: q̄ vetus laniāt teſtm̄: ꝛ diſcāt ſaluatoꝛē appel/
lari filiū dauid. ſi enī nō ē natus in carne: quō vocat̃ fi/
lius dauid: CHRY. Cōſiderādū aūt q̄ multotiēs dñs
voluit rogat⁹ ſanare: vt nō aliq̄s eſtimet eū ꝓpter captan
dā honoꝛis magnificentiā ad miracula inſilire. HIE.
Et tn̄ rogātes nō curant̃ in itinere: nō tranſitoꝛie vt puta/
bāt: ſꝫ poſtq̄ venit in domū illā accedūt ad eū vt intro/
eāt ꝛ pꝛimū eoꝝ diſcutit̃ fides: vt ſic fidei lumē accipiāt
vñ ſequit̃: Cū aūt ve. do. acceſ. ad eū ceci: ꝛ dixit eis ieſus
Creditis q̄ꝛ hec poſ. fa. vo. CHRY. Rurſū aūt h̄ eru
dit nos gl̄iam multitudinis expellere: q̄ꝛ enī ꝓpe erat do/
mus: ducit eos illuc ſingulariter curaturus. REMI.
Qui aūt cecis reddere poterat viſū: nō ignoꝛabat ſi cre/
derent: ſꝫ iō interrogauit: vt fides eoꝝ q̄ geſtabat̃ coꝛde:
dū confiterent̃ oꝛe: digna fieret amplioꝛi mercede: ſm̄ il/
lud apl̄i: Oꝛe ꝯfeſſio fit ad ſalutē. CHRY. Et nō pꝛo
pter hoc ſolū: ſꝫ vt oñderet q̄m digni erāt curatiōe: ꝛ vt
nō aliq̄s dicat: q̄m ſi miſericoꝛdia ſolā ſaluabat: oēs ſal/
uari opoꝛtebat. Jō etiā fidē ab eis expetit: vt ad excelſi⁹
eo reducat. q̄ꝛ enī dixerāt eū filiū dauid: erudit q̄ opoꝛ
tet de eo maioꝛa ſentire. vñ nō dixit: Creditis q̄m nō poſ
ſum rogare pꝛēm: ſꝫ Creditis q̄m poſſum hoc facere: de
quoꝝ rñſione ſequit̃: Dicūt ei vtiq̄ dñe. Nō vltra filiū
dauid eū vocāt: ſꝫ alti⁹ eleuant̃: ꝛ dñationē confitent̃. Et
tūc iā ipſe imponit ei⁹ manū. vñ ſequit̃: Tūc tetigit oclos
eoꝝ dicens: Secūdū fidē veſtrā fiat vobis. Dicit aūt hoc
fidē eoꝝ affirmās ꝛ conteſtans: q̄m nō adulatiōis erant
verba q̄ dixerāt. Poſtea curationē ſubiūgit dicēs: Et ap/
ti ſūt oculi eoꝝ. Deinde poſt ſanationē iubet nulli dicere.
ꝛ nō ſimpliciter iubet: ſꝫ cū multa vehemētia. vñ ſequit̃:
Et cōminatus ē eis ieſus dicēs: Uidete neq̄s ſciat. Jlli
aūt exeūtes diffamauerūt eū in tota terra. HIE. Dñs
q̄dē ꝓpter humilitatē fugiēs iactātie gl̄iam hoc p̄ceperat
ꝛ illi ꝓpt̃ memoꝛiā grē nō pñt tacere b̄ñficiū. CHRY.

Qꝛ aūt alibi dixit: Uade ꝛ annūcia gl̄iam dei nō ē cōtra
riū. erudit enī nos ꝓhibere eos q̄ volūt ꝓpter nos lau/
dare. Si aūt ad dñi gl̄iam refert̃: nō debem⁹ ꝓhibere: ſꝫ
magis iniungere vt hoc fiat. HILA. Uel ſilentiū cecis
dñs imperat: q̄ꝛ aploꝝ ꝓpꝛiū erat p̄dicare. GRE. xxx. mo.
Querēdū aūt nob ē q̄d ſit h̄ q̄ ipſe oīpotēs cui h̄ ē velle
qō poſſe: ꝛ taceri virtutes ſuas voluit: ꝛ tn̄ ab eis q̄ illu/
minati ſūt q̄ſi inuitus iudicat̃: niſi q̄ ſeruis ſuis ſe ſequē/
tibus exēplū dedit: vt ipſi q̄dē virtutes ſuas occultari
deſiderēt: ꝛ tn̄ vt alij eoꝝ exēplo ꝓficiant: ꝓdant̃ inuiti.
Occultent̃ ergo ſtudio: neceſſitate publicēt̃: ꝛ eoꝝ occul/
tatio ſit cuſtodia ꝓpꝛia: eoꝝ publicatio ſit vtilitas aliena.
REMI. Allegoꝛice autē p hos duos cecos duo popl̄i
deſignant̃. i. iudaic⁹ ꝛ gētilis. vel duo ppl̄i iudaice gētis:
nā tpe Roboā. regnū eius diuiſū eſt in duas partes. De
vtroq̄ aūt pplo in ſe credēte chꝛiſt⁹ illuminauit in domo
p quā intelligit̃ eccl̄ia: q̄ abſq̄ vnitate eccl̄ie nullus ſalua
ri pōt. Jlli aūt q̄ ex iudeis crediderūt aduentū dñi: p vni
uerſū oꝛbē diffamauerūt. RABA. Dom⁹ aūt pꝛicipis
ſynagoga ē ſubdita moyſi: dom⁹ ieſu celeſtis ē hieruſa/
lē. Dño ergo p hoc ſeculū trāſeūte: ꝛ in domū ſuā reuertē
te: Duo ceci ſecuti ſūt eū: q̄ꝛ p̄dicato euangelio p aplos
multi ex iudeis ꝛ gētib⁹ ceperūt eum ſequi. Sed poſtq̄
in celū conſcēderat: intrauit in domū. i. in eccleſiā: ꝛ ibi
illuminati ſunt.

Egreſſis autem illis: ecce obtulerūt ei homi nem mutum demonium habentem: ꝛ eiecto de monio locutus eſt mutus: ꝛ mirate ſunt turbe di centes: Nunq̄ apparuit ſic in iſrael. Phariſei aūt dicebāt: i pꝛicipe demonioꝝ eijcit demones.

REMI. Pulchꝛe illuminatis cecis muto loquelā red/
didit: ꝛ obſeſſum a demone curauit. in quo ſcō oſtēdit ſe
dñm virtuti ꝛ celeſtis medicine auctoꝛē. nā p eſaiā dictū
ē: Tūc aperient̃ oculi cecoꝝ ꝛ aures ſurdoꝝ patebūt: ꝛ
aperta erit lingua mutoꝝ. vñ dī: Egreſſis autē illis: ecce
obtulerūt ei hoīem demoniū hn̄tem. HIER. Qō autē
dī grece cophos: magis tritū eſt ſermoni cōi: vt tam ſur
dus q̄ mutus intelligat̃. ſed moꝛis ē ſcripturarū cophon
indifferenter vel ſurdū vel mutū dicere. CHRY. Nō
aūt nature erat hec paſſio: ſꝫ ex demonis inſidijs: iōq̄ ꝛ
alijs indiguit q̄ eū adducerēt: neq̄ enī p ſeipſū rogare po
terat ſine voce exiſtēs: neq̄ alijs ſupplicare demone ani
mā cū lingua colligāte. ꝓpter hoc neq̄ expetit fidē ab eo
ſꝫ cōfeſtim egritudinē ſanat. vñ ſequit̃: Et eiec. demo. lo. ē
mutus. HILA. Jn quo rerū oꝛdo ſeruatus ē. nam de
mon pꝛius eijcit̃: ꝛ tūc reliq̄ coꝛpis officia ſuccedūt. Seq̄
tur: Et mi. ſūt tur. di. Nūq̄ ap. ſic in iſrl̄. CHRY. Pꝛe
ponebat q̄dē ceteris eū: nō q̄ꝛ curabat ſolū: ſꝫ q̄m facile
ꝛ velociter: ꝛ infinitas egritudines ꝛ iſanabiles ſanabat.
Hoc aūt maxīe phariſeos ꝯtriſtabat: q̄m oib⁹ eū ꝓpone
bāt: nō ſolū his q̄ tūc erāt: ſꝫ ꝛ his q̄ vnq̄ genti fuerāt in
iſrael. vñ phariſei cōcitati ecōtrario detrahebāt. ꝓpter qō
ſequit̃. Phari. aūt dice. Jn pꝛin. demo. eijcit demo. RE/
MI. Scribe nāq̄ ꝛ phariſei ſcā dñi negabāt q̄ poterāt: ꝛ
q̄ nō poterāt negare: in ſiniſtrā partē interp̄tabant̃: ſm̄ il
lud pſalmi: Jn multitudine v̄tutis tue mētient̃ tibi inimici
tui. CHRY. Eoꝝ aūt dicto q̄d ē dementius: Nō enī cō
fingi pōt ꝓpter demonē alterū demonē: ſuia enī applau/
dere cōſueuit: nō diſſoluere ſua. Chꝛiſtus aūt nō ſolū de/
mones eijciebat: ſꝫ ꝛ lepꝛoſos mūdabat: ꝛ moꝛtuos ſuſci
tabat: ꝛ pctā ſoluebat: ꝛ regnū dei p̄dicabat: ꝛ ad patrē
hoīes adducebat: q̄ demon neq̄ poſſet facē neq̄ vellet.
RABA. Myſtice autē ſic in duob⁹ cecis ſignatus eſt
vterq̄ ppl̄s iudeoꝝ ꝛ gētiū: ita in hoīe muto ꝛ demonia
co generalit̃ ſignatū ē oē genus humanū. HILA. Uel
in muto ꝛ ſurdo ꝛ demoniaco gentiū plebs idigna toti⁹
ſalutis infert̃. oībus. n. vndiq̄ malis circūſeſſa toti⁹ coꝛ/

poris vitijs implicabat. REMI. Bñ autē .n. ꝑple mirat᷑ erat: q: in confeſſione vere fidei ⁊ in laude ſui creatoris aperire nō poterat: ſiue q: mutis idolis cultū ipendebat ſimilis illis factus. Demoniac⁹ erat: q: ꝑ morē infidelitatis diaboli ipſius ſubdit⁹ erat. HILA. Dei aūt cognitiōe ſupſtitionū olim velamia effugata: ⁊ viſus ⁊ auditus ⁊ ſermo ſalutis inuehit. HIERO. Sic enī ceci lumē recipiūt: ſic ⁊ muti ad loquendū lingua laxatur: vt confiteatur cui quē antea denegabat. In turba aūt admirāte ꝯfeſſio nationū ē. Phariſei autē ꝑ ſuā calūnia vſqꝫ hodie iudeorū infidelitatē demonſtrāt. HILA. Adminiſtrationē autē turbe talis ꝯfeſſio ſubſecuta ē: Nūq̄ apparuit ſic in iſrael. q: is cui ꝑ legē nihil opis afferri potuit verbi vtute ſaluat. REMI. Illi vero q̄ mutū ſanādū dño obtulerūt: intelligunt apli ⁊ ꝑdicatores q̄ aſpectibus diuine pietatis gētilē ꝑplm ſaluādū obtulerūt. AUG. de cō. euā. Hoc aūt hic dr̄ de duobus cecis ⁊ demonio muto: ſol⁹ matthe⁹ poſuit. Illi duo ceci de q̄bus alij narrant nō ſūt iſti: ſꝫ tñ ſimile factū eſt: ita vt ſi ipſe matthe⁹ nō etiā illius facti meminiſſet: poſſet putari hoc qđ nūc narrat dictū fuiſſe etiā ab alijs duobus. Qđ cōmēdare memorie diligēter debemus eſſe q̄dā facta ſimilia: qđ ꝓbat nō eē idē. Cū ipſe euāgeliſta vtrūqꝫ ꝯmemorat: vt ſiq̄n talia ſingula apō ſingulos inuenirem⁹: atqꝫ in eis ꝯtrariū qđ ſolui nō poſſit occurrat: nō eſſe factū idē ſꝫ aliud ſimile vel ſimiliter factū.

Et circuibat ieſus omnes ciuitates ⁊ caſtella docens in ſynagogis eorum: ⁊ predicans euāgeliū regni: ⁊ curās oēm languorē ⁊ oēm infirmitatem. Uidens autem turbas miſertus eſt eis: quia erant vexati ⁊ iacentes ſicut oues non habentes paſtorē. Tunc dicit diſcipulis ſuis: Meſſis quidē multa: operarij autē pauci. Rogate ergo dñm meſſis: vt mittat operarios in meſſem ſuam.

CHRY. Noluit dñs ipſo facto redarguere accuſationē phariſeorū dicentiū: In principe demoniorū eijcit demonia. demon .n. ꝯuitiā paſſus nō bñfacit: ſꝫ nocet eis q̄ eū inhonorāt. Dñs aūt ꝯtrariū facit: q̄ poſt ꝯuitia ⁊ ꝯtumelias nō ſolū nō puniuit: ſꝫ etiā nec increpauit: quinimo bñficia ꝓſtitit. vñ ſequit: Et circui. ieſus oēs ciui. ⁊ caſtel. In quo erudit nos accuſatorib⁹ nr̄is retribuere nō accuſatōes: ſꝫ bñficia. Qui enī poſt accuſationē deſiſtit a bñfactōe: monſtrat qm̄ ꝓpter hoīuꝫ laudē bñfacit. Si vero ꝓpter deū bñfacis ꝯſeruis: q̄cquid illi fecerint, nō deſiſtis bñfaciēs: vt maior ſit merces. HIERO. Uides aūt q̄ equaliter ⁊ vicis ⁊ vrbibus ⁊ caſtellis .i. ⁊ magnis ⁊ paruis euāgeliū ꝑdicauerit: vt nō ꝯſideraret nobiliū potētiā: ſꝫ ſalutē credētiū: Sequit: Do. in ſyna. eorū. hoc .ſ. hñs opis qđ mādauerat pr̄ ⁊ hāc eſuriē vt doctrina ſaluos faceret infideles. Docebat aūt in ſyna. euā. regni. vñ ſequit: Et ꝑdi. euan. regni. REMI. Intelligendū ē dei. Quāuis .n. annūcient bona tꝑalia: tñ nō dr̄ euangeliū. Hinc ē q̄ lex nō nominat euāgeliū: q: ſuis obſeruatoribus nō ꝑmittebat bona celeſtia: ſꝫ terrena. Poſt ꝑdicationē aūt ⁊ doctrinaꝫ curabat oēm languorē ⁊ oēm infirmitateꝫ: vt q̄bus ſermo nō ſuaſerat: opa ꝑſuaderēt. vñ ſequit: Curās oēm languorē ⁊ oēm infirmitatē. qđ de ipſo ꝓprie dr̄: nihil q̄ppe ei impoſſibile ē. GLO. Languorē vocat diuturnā infirmitatē: infirmitatē aūt leues morbos. REMI. Sciendū eſt aūt: q: illos quos corpe ſanabat forinſecus: mēte ſanabat intrinſecus. Alij vero hoc facere nō ꝓ ſua ptāte: ſꝫ ꝑ dei grām. CHRY. Nō autē in hoc ſtat chriſti bonitas: ſꝫ ⁊ aliā ꝓuidentiā circa eos oñdit: viſcera miſericordie circa eos expādens. vñ ſequit: Uidēs aūt turbas: miſert⁹ ē eis. REMI. Per qđ officiū boni paſtoris magis q̄ mercenarij in ſe chriſt⁹ oñdit. Quare aūt miſertus ſit ſubiungit: Quia erāt vexati ⁊ iacē. ſic oues nō ha. pa. Uexati q̄dē a demonib⁹: ſiue q: a diuerſis infirmitatib⁹ ⁊ languorib⁹ erāt vexati. RABA. Uel vexati ꝑ diuerſos errores: ⁊ iacētes .i. torpētes nō valētes ſurge: ⁊ cū haberēt paſtores erāt q̄ſi nō habētes paſtorē. CHRY. Hec ꝑncipū iudeorū erat accuſatio: q̄m paſtores exiſtētes ea q̄ luporū erant oñdebant. nō ſolū enī nō emēdabāt multitudinē ſꝫ ⁊ nocebāt eorū ꝓfectui. Illis enī admirantib⁹ ⁊ dicētib⁹: Nūq̄ apparuit ſic in iſrael. ꝯtrario dicebāt: In principe demoniorū eijcit demonia. REMI. Poſtq̄ aūt dei filius de celo ꝓſpexit in terrā: vt audiret gemitus cōpeditorū: mox multa meſſis cepit augeri. turbe nāqꝫ humani generis fidei nō appropinquaſſent: niſi q: auctor humane ſalutis de celis ꝓſpexit in terrā. ⁊ iō ſequit: Tūc dixit diſcipulis ſuis: Meſſis q̄dē multa operarij aūt pauci. GLO. Meſſis ergo dicunt hoīes q̄ ꝑnt meti a ꝑdicatoribus ⁊ de collectione ꝑditorū ſeparari: vt grana excuſſa a paleis poſtea in horreis reponant. HIERO. Meſſis multa: ꝑplorū ſignat multitudinē: oparij pauci penuriā magiſtrorū. REMI. Paruus .n. erat numerus aplorū ad ꝯparationē tātarū ſegetū. Hortat aūt dñs ſuos ꝑdicatores .i. aplos ⁊ eorū ſequētes: vt quotidie ſui numeri augmētationē expoſcant. vñ ſubdit: Rogate ergo dñm meſ. vt mit. opa. in meſ. ſuā. CHRY. Latēter ſeipſū dñm oñdit. Ipſe .n. ē q̄ meſſis ē dñs. Si .n. metē miſit q̄ apli nō ſeminauerūt: manifeſtū ē qm̄ nō aliena metere miſit: ſꝫ ea q̄ ipſe ꝑ ꝓphas ſeminauit. Sꝫ cū .xij. apli ſint oparij: dixit: Depcamini dñm meſſis vt mittat oparios in meſſem ſuā. ⁊ tñ nullū eis adiecit: q: .ſ. eos lꝫ .xij. exiſtētes multiplicauit nō nūerū adijciēs: ſꝫ vtutē largiēs. RE. Uel tūc augmētatus ē qñ deſignauit ⁊ alios .lxxij. ⁊ qñ ſūt facti multi ꝑdicatores ſpūſcō deſcēdente ſup credētes. CHRY. Oñdit aūt q̄ magnū donū ſit hoc .ſ. vt aliqs habeat virtutē decenter ꝑdicādi: ꝑ hoc q̄ dicit hoc eſſe orādū. Cōmemorat aūt in hoc loco verborū ioānis de area ⁊ ventilabro ⁊ palea ⁊ frumēto. HILA. Myſtice aūt ſalute gētib⁹ data: ciuitates oēs ⁊ caſtella oia vtute ⁊ ingreſſu xp̄i illuminant: ⁊ oēm infirmitatē veterē languoris euadūt. Immūdi aūt ſpūs dñante violentia vexatā ⁊ ſub legis onere egrotā plebē dñs miſeret: q: null⁹ adhuc eis paſtor erat cuſtodiā ſcī ſpūs reddit⁹. Erat aūt doni iſti⁹ copioſiſſimus fruct⁹ cui⁹ copia haurientiū multitudinē vincit: nā q̄tūlibet aſſumat a cūctis: ad largiendū tñ ſēp exuberat. ⁊ q: plures eē vtile eſt ꝑ quos miniſtret: rogari dñm meſſis iubet: vt ad capaſſendū qđ preparabat donū ſpūſſcī: meſſorū copiā deus preſtet. ꝑ orationē .n. hoc munus a deo effundit.

CA. X.

Et cōuocatis duodecim diſcipulis ſuis: dedit illis poteſtatē ſpirituū immūdorum vt eijcerent eos: ⁊ curarent oēs languorē ⁊ omnē infirmitatē. Duodecim autē diſcipulorū nomina ſunt hec. Primus ſimon qui dicitur petrus: ⁊ andreas frater eius: philippus ⁊ bartholomeus: iacobus zebedei ⁊ ioānes frat eius: thomas ⁊ mattheus publicanus: ⁊ iacobus alphei ⁊ thadeus ſimon chananeus: ⁊ iudas ſcarioth: qui ⁊ tradidit eum.

GLO. A curatiōe ſocrus petri vſqꝫ huc cōtinuationē habuerūt relata miracula. Et fuerūt ante ſermonē in mōte habitū facta: qđ ex electione matthei q̄ inter ipſa refertur indubitāter habem⁹. Fuit .n. vnus de .xij. elect⁹ in monte ad apoſtolatū. Hic aūt redit ad ordinē rei ſic geſte ē p⁹ curatū cēturionis ſeruū dicēs: Et cōuocatis .xij. diſcipulis. REMI. Narrauerat .n. ſupius euāgeliſta: q: cohortatus ē dñs diſcipulos rogare dñm meſſis: vt mitteret oparios in meſſē ſuā. ⁊ qđ hortatus ē: hoc nūc īplere videt. Duodenari⁹ enī numer⁹ ꝑfect⁹ ē. Naſcit aūt a ſenario: qui

q̄ ꝑfectionē hꝫ: eo q̄ ex ſuis partib⁹ q̄ ſūt vnū duo ⁊ tria in ſeipſꝫ format. Senari⁹ aūt numer⁹ duplicat⁹ duodenariū gignit. GLO. Que q̄dē duplicatio ad duo precepta charitatis: vel ad duo teſtamēta ꝑtinē videt. RABA. Duodenari⁹ etiā nūerus q̄ ꝯficit ex ternario ⁊ q̄ternario deſignat eos ꝑ q̄tuor mūdi clymata fidē ſcē trinitatis ꝑdicaturos. Iſte etiā numer⁹ ꝑ multas figuras in veteri teſtō ꝓſignat⁹ ē. Per .xij. filios Jacob. ꝑ .xij. pricipes filiorū iſrael. ꝑ .xij. fontes viuētes in Heliꝫ. ꝑ .xij. lapides rōnali Aaron. ꝑ .xij. panes ꝓpoſitionis. ꝑ .xij. exploratores a Moyſe miſſos. ꝑ .xij. lapides vnde factū ē altare. ꝑ .xij. lapides ſublatos de Jordane. ꝑ .xij. boues q̄ ſuſtinebāt mare eneū. In nouo etiā teſtō ꝑ .xij. ſtellas i corona ſpōſe. ꝑ .xij. fūdamēta Hieruſalē: q̄ vidit Joānes: ⁊ ꝑ .xij. portas. CHRY. Nō ſolū aūt eos ꝯfidere fecit eorū miniſteriū vocādo miſſionē in meſſeꝫ: ſꝫ ⁊ faciēdo eos potētes ad miniſteriū. vñ ſequit: Dedit illis ptātē ſpirituū immūdorū vt eijcerēt eos ⁊ curarēt oēm languorē ⁊ oēm infirmitatē. REMI. In quo apte demōſtrat q: vexatio turbarū nō fuit tñ vna aut ſimplex ſꝫ varia. ⁊ hoc ē miſereri turbis: dare diſcipul' ptātē curādi ⁊ ſanādi eas. HIE. Benign⁹ .n. ⁊ clemēs dñs ac magiſter nō inuidet ſuis atqꝫ diſcipul' vtutes ſuas: ⁊ ſic ipſe curauerat oēm languorē ⁊ infirmitateꝫ: apoſtolis quoqꝫ ſuis tribuit ptātē vt curēt oēm languorē ⁊ oēm infirmitatē. Sꝫ multa drīa ē inter habere ⁊ tribuē: donare ⁊ accipe. Iſte quodcūqꝫ agit ptāte dñi agit: illi ſiq̄d faciūt imbecillitatē ſuā ⁊ virtutē dñi cōfitent dicētes: In noie ieſu ſurge ⁊ ābula. Catalogus aūt aplorū ponit vt extra hos q̄ pſeudo apli ſūt excludātur. vñ ſequit: Duodecim aūt aplorū noia ſūt hec. Primus ſimon q̄ vocat petr⁹ ⁊ ādreas frat ei⁹. Ordinē q̄dē aplorū ⁊ meritū vniuſcuiuſqꝫ illi⁹ fuit deſtribuē q̄ cordis archana rimat. Prim⁹ ſcribit ſimon cognomine petrus ad diſtinctionē alteri⁹ ſimonis q̄ appellat chanane⁹ de vico galilee chana: vbi dñs aq̄s ꝯuertit i vinū. RABA. Idē ē aūt grece ſiue latine petr⁹: qđ ſyriace cephas. ⁊ in vtraqꝫ lingua nomē a petra deriuatū ē. Nec dubiū quin illa de q̄ paul⁹ ait: Petra aūt erat chriſt⁹. REMI. Fuerunt aūt nōnulli q̄ in hoc noie greco .ſ. atqꝫ latino qđ ē petr⁹: querētes hebraice lingue interꝑtationē dixerūt: q̄ inꝑtat diſcalciās ſiue diſſoluēs: vel agnoſcēs. Sꝫ illi q̄ hoc dicūt: duab⁹ tenent ꝯtrarietatib⁹. Prima ē ex ꝓprietate hebraice lingue: in q̄ .p. nō exprimit: ſꝫ loco ei⁹ .f. ponit. Uñ pilatū dicūt filatū. Secūda ex interꝑtatiōe euangeliſte q̄ narrat dñm dixiſſe: Tu vocaberis cephas. ⁊ ipſe de ſuo addit: Qđ interꝑtat petrus. Simon interꝑtat obediēs. Obediuit enī vbis andree ⁊ cū eo venit ad chriſtū: ſiue q: obediuit ꝑceptis diuinis. Et q: ad vni⁹ iuſſiōis voceꝫ ſecut⁹ ē dñm. Siue vt q̄buſdā placet: interꝑtat deponēs merorē: ⁊ audiēs triſticiaꝫ. Dño .n. ſurgēte depoſuit merorē dñice paſſionis ⁊ triſticiam audiuit: dicēte ei dño: Alius te cinget: ⁊ ducet quo tu non vis. Sequit. Et andreas frat ei⁹. CHRY. Nō parua autē ⁊ hec laus eſt: Petrū enī denominauit a vtute: Andreā vero a nobilitate q̄ ē ſm morē: in hoc q̄ eū fratrē petri dixit. Marc⁹ autē poſt duos vtices .ſ. petrū ⁊ ioānē andreaꝫ numerat: hic aūt nō ita. Marc⁹ enī ſm dignitatē eos ordinauit. REMI. Andreas aūt interꝑtat virilis. Sic enim apud latinos a viro deriuat virilis: ita apud grecos ab aner deriuat andreas. Bñ aūt virilis dr̄: q: relictis oibus ſecut⁹ ē chriſtū: ⁊ viriliť in mādatis ei⁹ ꝑſeuerauit. HIER. Euāgeliſta aūt paria iuga aplorū queqꝫ ꝯſociat. Iūgit enī petrū ⁊ ādreā fratres: nō tam carne q̄ ſpū: Jacobū ⁊ ioānē q̄ patrē corpis relinquētes verū patrē ſecuti ſūt. vñ ſequitur: Jacobus zebedei ⁊ ioānes frat ei⁹. Jacobuꝫ quoqꝫ appellat zebedei: q: ⁊ ali⁹ ſeq̄t iacob⁹ alphei. CHRY. Uide aūt q: nō ſm dignitatē ordinat. Mihi enī videtur Joānes nō alijs ſolū: ſꝫ etiā fratre maior eē. REMI. Interꝑtat aūt iacob⁹ ſupplātans ſiue ſupplātator: q: nō ſolū vitia carnis ſupplātauit ſꝫ etiā eandē carnē herode trucidante contēpſit. Joānes interꝑtat dei grā: q: pre oib⁹ diligi a dño meruit. vñ ob ꝑcipui amoris grāꝫ ſupra pectus dñi in cena recubuit. Sequit Philipp⁹ ⁊ bartholomeus. Philipp⁹ interꝑtat os lāpadis ſiue lāpadarū: q: lumen quo illuminat⁹ ē a dño mox inuento fratri ꝑ officiū oris ſtuduit ꝓpinare. Bartholome⁹ ſyrū nomē eſt nō hebreū: et interꝑtat fili⁹ ſuſpēdentis aq̄s .i. chriſti q̄ corda ſuorū ꝑdicatorū de terrenis ad celeſtia ſubleuat ⁊ ſuſpēdit: vt quo magis celeſtia penetrāt: eo corda ſuorū auditorū gutta ſacre ꝑdicatiōis magis inebriēt ⁊ infundāt. Sequit. Thomas ⁊ matthe⁹ publican⁹. HIERO. Ceteri euāgeliſte in cōiunctiōe nominū ꝑmū ponūt mattheū poſtea thomā. Nec publicani nomē aſcribūt: ne antique ꝯuerſatiōis recordātes ſuggillare euāgeliſtā videnť. Iſte vero ⁊ poſt thomā ſe ponit ⁊ publicanū appellat: vt vbi abūdauit pctm̄: ſupabūdet ⁊ grā. REMI. Thomas autē interꝑtat abyſſus ſiue gemin⁹: q̄ grece dr̄ Didymu⁹. Bñ aūt didymus ⁊ abyſſus interꝑtat: q: quo diuti⁹ dubitauit: eo ꝓfundi⁹ affectū dñice paſſiōis credidit ⁊ myſteriū diuinitatis agnouit. vñ dixit: Dñs me⁹ ⁊ de⁹ me⁹. Mattheus aūt interꝑtat donat⁹: q: dei munere de publicano euāgeliſta fcūs ē. Seq̄t: Et iacob⁹ alphei ⁊ thade⁹. RABA. Iſte iacob⁹ ē q̄ i euāgelijs frat dñi noiat: ⁊ etiā i epiſtola ad galathas: q: maria vxor alphei ſoror fuit marie matris dñi quā ioānes euāgeliſta mariā cleophe nominat: fortaſſe q: idē cleophas ⁊ alpheus ē dictus. Uel ipa maria defūcto alpheo poſt iacobū natū: nupſit cleophe. REMI. Et bñ dr̄ fili⁹ alphei .i. iuſti ſiue docti: q: nō ſolū vitia carnis ſupplātauit: ſꝫ etiā curā carnis ꝯtēpſit. nā cui⁹ meriti fuerit: teſtes ſūt apli q̄ eum epm hieroſolymitane eccl'ie ordinauerūt. vñ ⁊ eccl'iaſtica hiſtoria inter cetera de eo dic: Quia carnē nūq̄ comedit: ⁊ vinū ⁊ ſiceram nō bibit: balneis ⁊ lineis veſtibus nō ē vſus: die noctuqꝫ flexis genib⁹ orabat. Adeo etiā magni meriti fuit vt ab oibus iuſtus vocaret. Thade⁹ aūt ipſe ē quē lucas iudā iacobi .i. frēm iacobi appellat cui⁹ epl'a in eccl'ia legit: in q̄ ſe frēm iacobi noiat. AUG. de cō. euan. Nōnulli aūt codices hñt Lebbeū. q̄s aūt nūq̄ ꝓhibuit duob⁹ vel tribus noib⁹ vnū hoieꝫ vocari. REMI. Judas aūt interꝑtat ꝯfeſſus: eo q̄ filiū dei ꝯfeſſus ſit. RABA. Thadeus aūt ſiue lebbeus interꝑtat corculus .i. cordis cultor. Sequit: Simon chananeus ⁊ iudas ſcarioth q̄ tradidit eū. HIER. Simon chananeus ipſe ē q̄ ab alio euangeliſta ſcribit zelotes: chana q̄ppe zelus interꝑtat. Judas aūt ſcarioth vel a vico i quo ortus ē: vel ex tribu iſſachar vocabulū ſūpſit: vt quodā vaticinio in cōdēnationeꝫ ſui natus ſit. Iſachar enī interꝑtatus ē merces vt ſignificet ꝓciū ꝓditoris. REMI. Interꝑtat aūt ſcarioth memoria dñi: q: ſecutus ē dñm: ſiue memoriale mortis quādiu meditatus ē in corde ſuo vt dñm traderet in morteꝫ: ſeu ſuffocatio: q: ſeipſū ſtrāgulauit. Et ſciendū q̄ duo diſcipuli hoc noie ſūt vocati ꝑ quos oēs chriſtiani deſignantur: ꝑ iudā iacobi illi q̄ in cōfeſſione fidei ꝑſeuerauerūt: ꝑ iudā ſcariothē illi q̄ relicta fide retro ꝯuerterūt. GLO. Duo ⁊ duo noiati exprimūt: vt iugal' ſocietas approbet. AUG. xviij. de ciui. dei: Elegit ergo hos in diſcipulos ⁊ aplos noiauit humiliť natos: inhonoratos: illiteratos vt q̄cq̄d magnū eēnt ⁊ facerēt: ipſe in eis eēt ⁊ faceret. Habuit inter eos vnū quo malo vtēs bñ: ⁊ ſue paſſiōis impleret diſpoſitū: ⁊ eccl'ie ſue tolerandorū malorū ꝑberet exēplū. RABA. Qui etiā nō ꝑ iprudētiā īnť aplos eligit. magna ē .n. vitas quā nec aduerſari⁹ miniſter īfirmat. Uoluit etiā a diſcipulo ꝑdi: vt tu a ſocio ꝓditus modeſte feras tuū erraſſe iudiciū: periſſe bñficiū.

Hos duodecim miſit ieſus precipiens eis ⁊ dicens: In viam gētiū ne abieritis: ⁊ in ciuitates ſamaritanorum ne intraueritis: ſed potius ite ad

oues que perierunt domus iſrael. Euntes autem p̄dicate dicētes: q² appropinq̄bit regnū celoꝝ. Jnfirmos curate: mortuos ſuſcitate: leproſos mūdate: demones eijcite. gratis accepiſtis gratis date.

GLO. Quia manifeſtatio ſpūs vt aplus dicit ad vtilitatē eccl̄ie dat: pꝰ datā apl̄is ptātē: mittit eos vt ptātē ad alioꝝ vtilitatē exequāt. vn̄ dr̄: Hos duodecī miſit Jeſus. CHRY. Attēdite aūt opportunitatē miſſiōis: Poſtq̄ eniꝫ viderūt mortuū ſuſcitantē: mare increpātē: ⁊ cetera hꝰmōi: ⁊ ſufficient̄ v̄tutis eiꝰ demōſtrationē ſuſceperāt p v̄ba ⁊ p opa tūc eos mittit. GLO. Mittens aūt docet eos quo eant: qd p̄dicēt: ⁊ qd faciāt. Prio q̄dē q̄ eant. vn̄ dr̄: Precipiēs eis ⁊ dicēs: Jn viā gētiū ne abieritis: ⁊ i ciui. ſamarita. ne intraue. ſꝫ potiꝰ ite ad oues q̄ pierūt domꝰ iſrl̄. HIER. Nō ē aūt ꝯtrariꝰ locꝰ iſte ei p̄cepto quo poſtea dr̄: Eūtes docete oēs gētes. q² hoc añ reſurrectionē: illud poſt reſurrectionē p̄ceptū ē. Et oportebat p̄mū aduētū chriſti nūciare iudeis: ne iuſtā haberēt excuſationē dicētes: iō a ſe dn̄ꝫ reiecisſe: q² ad gētes ⁊ ſamaritanos ap̄ꝫos miſit. CHRY. Jō etiā p̄mo ad iudeos mittit: vt q̄ſi i q̄dā paleſtra i iudea exercitati: ad agones orbis terrarū intrarēt: ⁊ velut quoſdā pullos debiles ad volādū eos inducēs. GREG. in ho. Uel q² prīꝰ ſoli iudee voluit ⁊ poſtmodū gētibus p̄dicari: q̄tenus redēptoris nr̄i p̄dicatio a ppriꝫs repulſa gētiles pp̄los q̄ſi extraneos q̄reret. Erāt etiā tūc q̄dā q̄ de iudea vocādi erāt: ⁊ de gentilibꝰ vocādi nō erāt: q̄ nec ad vitā reparari mererēt: nec tn̄ grauiꝰ de ꝯtēpta p̄dicatōe iudicari. HILA. Legi etiā lectio obtinere priuilegiū euāgeliꝫ debebat: hoc minꝰ iſrl̄ ſceleris ſui excuſatione hītur: q̄ plus ſedulitatꝫ in admonitiōe ſenſiſſet. CHRY. Jtē ne eſtimarēt q² chriſto ꝯuitiebant ⁊ demoniacū eū vocabāt: q̄ ppī hoc eos odio habēt: p̄muꝫ eos emēdare ſtuduit: ⁊ ab oībus aliꝫs diſcipulos adducēs eis medicos ⁊ doctores mittit: ⁊ nō ſolū ꝓhibuit aliꝫs ānūciare añq̄ iudeis: ſꝫ neq̄ viā q̄ ad gentes fert ꝯtingere ꝯcedebat qd̄ ſignat cū dicit: Jn viā gentiū ne abieritis. Et q² ſamaritani ꝯtrarij erant iudeis: q̄uis faciliores eēnt vt ꝯuerterent ad fidē: tn̄ neq̄ ſamaritanis priuſq̄ iudeis p̄dicari ꝑmiſit. vn̄ dicit: Et in ciuita. ſama. ne intraueri. GLO. Samaritani q̄dē fuerūt gētiles dimiſſi in terra iſrl̄ a rege aſſirioꝝ poſt captiuitatem ab eo factā: ⁊ multis piculis coacti ad iudaiſmū ſūt ꝯuerſi: circūciſionē: ⁊ q̄nq̄ libros moyſi recipiētes: cetera v̄o oīno abhorrētes: vn̄ iudei ſamaritanis nō contebantur. CHRY. Ab his ergo diſcipulos auertēs ad filios iſrl̄ mittit quos oues pereuntes vocat: nō abſcōdēs: vndiq̄ veniā eis excogitās ⁊ attrahēs eoꝝ mentē. HILA. Qui tn̄ lꝫ oues vocent: in chriſtū lupoꝝ ac viperaꝝ linguis ⁊ faucibꝰ ſeuierūt. HIER. Juxta tropologiā v̄o p̄cipit nobis q̄ chriſti cēſemur noīe ne in viā gētiū ⁊ hereticoꝝ ambulemꝰ errorē: vt quoꝝ religio ſeparata ē: ſepararet ⁊ vita. GLO. Poſtq̄ aūt docuit eos quo eant: inſinuat qd p̄dicent. vn̄ ſubdit: Eūtes aūt p̄dicate dicētes: q² appropinq̄bit regnū celoꝝ. RABA. Hic appropinq̄re dr̄ regnū celoꝝ ꝑ collatā nobis fidē inuiſibilis creatoris: nō aliq̄ motiōe electoꝝ. Recte aūt celi vocant̄ ſcī q̄ deū fide retinēt ⁊ diligūt charitate. CHRY. in ho. Uides myſteriꝫ magnitudinē: vides apl̄oꝝ dignitatē: nihil ſenſibile p̄cipiunt dicē: vt moyſes ⁊ ꝓphete: ſꝫ noua q̄dā ⁊ inopinata. Jlli. n. t̄rena bona p̄dicauerūt: hi aūt regnū celoꝝ ⁊ oīa q̄ illic ſūt bona. GRE. in ho. Adiūcta ſūt a p̄dicatoribus ſcīs miracula: vt fideꝫ v̄bis daret v̄tus oſ̄ſa: ⁊ noua facerēt q̄ noua p̄dicarēt. vn̄ ſeq̄t: Jnfirmos curate: mortuos ſuſcitate: leproſos mūdate: demones eijcite. HIE. Ne. n. hoībus ruſticanis ⁊ abſq̄ eloquiꝫ venuſtate indoctis ⁊ illiteratis nemo crederet pollicētibus regna celoꝝ: dat ptātē p̄dicta faciēdi: vt magnitudinē ꝓmiſſoꝝ probet magnitudo ſignoꝝ. HILA. Tota aūt v̄tus dn̄ice ptātis in apl̄is refert̄: ⁊ q̄ in adā imagine ⁊ ſimilitudine dei erāt figurati: nūc p̄fectā x̄pi imaginē ſortiunt̄: ⁊ q̄cq̄d maloꝝ adē corpi ſathane iſtinctꝰ intulerat: hoc rurſū ipſi de cōſortio dn̄ice ptātis emēdēt. GRE. in ho. Hec aūt ſigna in exordio eccl̄ie neceſſaria fuerūt: vt. n. fides creſcēt credētiū miracul̄ erat nutriēda. CHRY. Poſtea aūt ceſſerūt reuerētia fidei vbiq̄ plātata. Si aūt ⁊ poſtea fcā ſūt: pauca ⁊ rara fuerūt. ꝯſuetudo. n. ē deo talia facē cū aucta fuerint mala: tūc. n. ſuā demōſtrat potētiā. GRE. in ho. Scā tn̄ eccl̄ia q̄tidie ſpiritalit̄ facit qd̄ tūc ꝑ apl̄os corꝑalit̄ faciebat. q̄ nimirū tāto maiora ſūt: q̄to ꝑ hec nō corpa: ſed aīe ſuſcitant̄. REMI. Jnfirmi q̄ppe ſūt ignaui q̄ nō hn̄t vires bn̄ viuēdi. Leproſi ſūt imundi ope vel delectatiōe carnali. Mortui ſūt q̄ opa mortis agūt. demoniaci ſūt q̄ i ptātē diaboli ſūt redacti. HIE. Et q² ſp̄ dona ſpiritalia ſi merces media ſit viliora fiūt: adiūgit auaritie cōdēnatio cū ſubdit: Gratis accepiſtis grat̄ date. q. d. Ego magr̄ ⁊ dn̄s abſq̄ p̄cio vobis hoc tribui: ergo ⁊ vos ſine p̄cio date. GLO. Hoc aūt dicit ne iudas q̄ loculos habebat de p̄dicta ptāte pecuniā ꝯgregare vellet: dāñās ⁊ hic ꝑfidiā ſimoniace hereſeos. GRE. in ho. Preſciebat nāq̄ nōnullos donū accepti ſpūs in vſū negociationis inflectē: ⁊ miraculoꝝ ſigna ad auaritie obſequiū declinare. CHRY. Uide aūt q̄lit̄ moꝝ diligētiā nō minꝰ hꝫ q̄ ſignoꝝ: monſtrās q̄m ſigna ſine his nihil ſunt. Et eniꝫ ſupbiam eoꝝ cōprimit dicēs: Gratis accepiſtis. ⁊ ab amore pecuniaꝝ mūdos eē p̄parat dicens: Gratis date. Uel vt nō videat̄ eoꝝ eē bn̄ficiū ait: Gratis accepiſtis. q. d. nihil vos de v̄ro largimini ſuſcipiētibus. neq̄. n. mercede hoc accepiſtis: neq̄ laborantes in ea gratia: gratis enim accepiſtis: ita igit̄ aliꝫs date: neq̄ enim ē condignuꝫ precium eoꝝ inuenire.

Nolite poſſidere aurum neq̄ argentum neq̄ pecuniam in ꝫonis veſtris: non perā in via neq̄ duas tunicas neq̄ calciamenta neq̄ virgam. Dignus eſt enim operarius cibo ſuo.

CHRY. Quia ſpiritaliū mercationē ſupra dn̄s ꝓhibuerat: ꝯſñter radicē oīum maloꝝ euellēs ait: Nolite poſſidē auꝝ neq̄ āgētū. HIE. Si. n. ſic p̄dicāt vt p̄ciū nō accipiāt ſupflua ē auri ⁊ argēti nūmoꝝq̄ poſſeſſio. Nā ſi hoc habuiſſēt videbāt̄ nō cā ſalutis hoīm: ſed cā lucri p̄dicare. CHRY. Per hoc ergo p̄ceptū p̄mo q̄dē diſcipulos facit nō eſſe ſuſpectos. Secūdo ab oī eos liberat ſollicitudīe: vt vacationē oēꝫ tribuāt v̄bo dei. Tertio docet eos ſuā v̄tutē. Hoc nēpe eis poſtea dixit: Nunq̄d aliq̄d defuit vobis q̄n miſi vos ſine ſacculo ⁊ pera. HIE. Qui aūt diuitias detrūcauerat q̄ ꝑ aurū ⁊ argentū ⁊ es ſignant̄: ꝓpemodū ⁊ vite neceſſaria amputat: vt apl̄i doctores v̄e religiōis q̄ iſtituebant oīa dei ꝓuidētia gubernari: ſeip̄os oſ̄derēt nihil cogitare de craſtino. GLO. Un̄ addit: Neq̄ pecuniā i ꝫonis v̄ris. Duo. n. ſūt genera neceſſarioꝝ: vnū q̄ emūt̄ neceſſaria: qd̄ intelligit̄ ꝑ pecuniā in ꝫonis: aliud ipſa neceſſaria: qd̄ intelligit̄ per perā. HIE. Per h̄ aūt q̄ dicit: Neq̄ peraꝫ in via. arguit ph̄os q̄ vulgo appellant̄ bactrope ꝑite: q̄ ꝯtēptores ſcl̄i ⁊ oīa ꝓ nihilo ducētes: cellariū ſecū vehāt. Seq̄t̄: Neq̄ duas tunicas. Jn duabꝰ tunicis duplex mihi videt̄ indumētum veſtimētoꝝ: nō q̄ in locis ſcythie ⁊ glatiali viuentibus vna q̄s tunica debeat eē ꝯtentꝰ: ſꝫ q̄ i tunica veſtimētū intelligamꝰ: ne alio veſtiti aliud nobis futuroꝝ timore reſeruemꝰ. Seq̄t̄: Neq̄ calciamēta. Et plato etiā p̄cipit illas duas corꝑis ſūmitates nō eē velādas: nec aſſuefieri debere mollitie capitꝫ ⁊ pedū. cū. n. hec hūerit firmitatē: cetera robuſtiora ſūt. Seq̄t̄: neq̄ virgā. Qui. n. dn̄i habemꝰ auxiliū: baculi p̄ſidiū cur q̄ramus? REMI. Oſ̄dit etiā dn̄s his v̄bis: q² ſcī p̄dicatores reuocati ſūt ad p̄mi hoīs dignitatē: q̄ q̄diu celeſtes poſſedit theſauros iſta nō ꝯcupiuit: ſed mox peccando illa amiſit: iſta deſiderare cepit.

CHRY. i ho. Felix aūt ē iſta ꝯmutatio. nā ꝓ auro ⁊ argēto hꝰmōi acceperūt ptātē curādi īfirmos. ſuſcitādi mortuos: ⁊ alia hꝰmōi. vn̄ nō a p̄ncipio dixit eis: Nō poſſideatis aurū vel argētū: ſꝫ q̄n dixerat: Leproſos mūdate demones eijcite. Ex quo pꝫ q̄ āgelos eos ex hoībus vt ita dicā ꝯſtituit: ab oī ſoluēs vite huius ſollicitudine vt vna ſola detineant̄ cura q̄ ē doctrine. A q̄ ⁊ eos ſoluit dicēs: Ne ſolliciti ſitis q̄d loq̄mini. q̄re qd̄ videt̄ eē valde oneroſū ⁊ graue: hoc maxie leue eis oſ̄dit ⁊ facile. Nihil. n. ē ita iocūdū vt a cura ⁊ ſollicitudine erutū eē ⁊ maxie cū poſſibile fuerit ab hac erutos i nullo minorari deo p̄ñte ⁊ ꝓ oībus nobis effecto. HIE. Et q² nudos quodāmō ⁊ expeditos ad p̄dicādū apl̄os miſerat ⁊ dura videbat̄ eē ꝯditio magiſtroꝝ: ſeueritatē p̄cepti ſequēti ſn̄ia tēperauit dicēs: Dignꝰ ē. n. oparīꝰ cibo ſuo. q. d. Tātū accipite q̄tū in veſtitu ⁊ victu vobis neceſſariū ē. vn̄ apl̄s: Hn̄tes victū ⁊ veſtitū his ꝯtēti ſimꝰ. ⁊ alibi: Cōicet his q̄ catheciꝫat ei q̄ catheciꝫat in oībꝰ bonis. vt quoꝝ diſcipli metūt ſpiritalia ꝯſortes faciāt eos carnaliū ſuoꝝ nō in auaricia: ſꝫ in neceſſitatē. CHRY. A diſcipul̄ autē apl̄os cibari oportebat: vt neq̄ ipſi magna ſaperent aduerſus eos q̄ docebāt: ſic oīa p̄bētes ⁊ nihil accipiētes: neq̄ rurſus illi abſedāt q̄ſi ab his deſpecti. Deīde vt nō dicāt apl̄i: Mēdicātes ergo nos iubet viuē: ⁊ i hoc verecūdarent̄: mōſtrat hoc eis debitū eē: operarios eos vocās: ⁊ qd̄ dat̄ mercedē appellās. nō. n. q² apl̄oꝝ in ſmonibꝰ opatio erat eſtimare debebāt puū eē bn̄ficiū qd̄ preſtabāt. ⁊ iō dicit: Dignꝰ ē oparīꝰ cibo ſuo. Hoc aūt dixit: nō q̄dē oſ̄dēs tāto p̄cio apl̄icos dignos eē labores: ſꝫ apl̄is legē iducēs ⁊ tribuētibꝰ ſuadēs: q² qd̄ ab ipſis dat̄: debitū ē. AVG. de ba. puu. Nō g̃ ē venale euāgeliū: vt ꝓ t̄palibꝰ p̄dicet̄. Si. n. ſic vēdūt: magnā reꝫ vili vēdūt. Accipiāt ergo p̄dicatores ſuſtētationē neceſſitatis a pp̄lo: mercedē diſpēſatiōis a deo. Nō. n. a pp̄lo reddit̄ q̄ſi merces illis q̄ ſibi i charitate euāgeliꝫ ſeruiūt: ſꝫ tāq̄ ſtipēdiū dat̄ q̄ vt poſſint laborare paſcāt̄. AVG. de cō. euā. Uel aliē: Cū dixerat dn̄s apl̄is: Nolite poſſidere aurū. ꝯtinuo ſubiecit: Dignꝰ ē oparīꝰ cibo ſuo. vn̄ ſatis oſ̄dit: cur eos poſſidē hoc ac ferre noluerit: nō quo neceſſaria non ſint ſuſtētatiōi huiꝰ vite: ſꝫ q² ſic eos mittebat vt eis hoc deberi demōſtraret ab illis q̄bꝰ euāgeliū credētibꝰ ānunciarēt tāq̄ ſtipēdia militātibꝰ. Apparet aūt h̄ nō precepiſſe dn̄ꝫ ita tāq̄ euāgelice viuē aliūde nō debeāt q̄ eis p̄bentibꝰ q̄bꝰ ānūciāt euāgeliū. Alioq̄n ꝯtra hoc p̄ceptū fecit paulꝰ q̄ victū de manuū ſuarū laboribꝰ trāſigebat. ſꝫ apparet ptātē dediſſe apl̄is dn̄m in q̄ ſcirēt ſibi iſta deberi. Cū aūt a dn̄o aliq̄d ip̄at̄: niſi fiat: iobediētie culpa eſt. cū aūt a dn̄o ptās dat̄: licꝫ cuiq̄ nō vti ⁊ tāq̄ de ſuo iure recedere. Hoc ergo ordinās dn̄s q̄ q̄ euāgeliū ānūciāt de euāgelio viuāt: illa apl̄is loq̄bat̄ vt ſecuri nō poſſiderēt: neq̄ portarēt huic vite neceſſaria nec magna nec minima. iō poſuit: Nec virgā. oſ̄dēs a fidelibꝰ ſuis oīa deberi miniſtris ſuis nulla ſupflua req̄rentibꝰ. Hāc g̃ ptāteꝫ virge noīe ſignificauit: cū dixit ſꝫ marcū: Ne q̄d tollerēt in via niſi virgā tm̄. Sꝫ ⁊ calciamēta cū dicit mathēꝰ in via nō eē portāda: curā ꝓhibuit q̄ iō portāda cogitāt̄ ne deſint: hoc de duabꝰ tunicis intelligēdū ē: ne q̄ſq̄ eoꝝ p̄ter eā q̄ eēt indutꝰ aliā portādā putaret. ſollicitꝰ ne opꝰ eēt cū ex ptāte illa poſſit accipe. Proinde marcꝰ dicendo calciari eos ſandaliꝫs vel ſoleis: aliq̄d hoc calciamētum myſtice ſignificatiōis hr̄e admonet: vt pes neq̄ tectus ſit deſup neq̄ nudꝰ ad t̄rā. i. nō occultet̄ euāgeliū: nec t̄renis ꝯmodis initāt̄. Et q̄ nō portari duas tunicas ſꝫ expſſiꝰ idui ꝓhibet: monet non dupl̄r ſꝫ ſimpl̄r ābulare: ita dn̄m oīa dixiſſe nullo mō dubitādū ē: ptī ꝓpe ptī figurate. Sꝫ euāgeliſtas alia iſtū alia illū inſeruiſſe ſcriptis ſuis. Quiſq̄s aūt putat nō potuiſſe dn̄m in vno ſermone q̄dā figurate q̄dā ꝓprie ponē eloq̄a: cetā eiꝰ inſpiciat: ⁊ videbit q̄ temere atq̄ ineruditē arbitret̄. Quia. n. dn̄s monet vt neſciat ſiniſtra q̄d fac̄ dextra: ip̄as elemoſynas ⁊ q̄cq̄d hic aliud p̄cipit figurate accipiēdū putabit. HIE. Hec hiſtorice dixerimꝰ. cetā ſm̄ anagogē: nō licꝫ magiſtri aurū ⁊ argētū ⁊ pecuniā q̄ in ꝫonis ē poſſidere. Aurū ſepe legimꝰ ꝓ ſenſu: argētū ꝓ ſmone: es ꝓ voce. hec nō licꝫ vobis ab aliꝫs accipe: ſꝫ data a dn̄o poſſidē: neq̄ hoc hereticorū ⁊ ph̄oꝝ pūerſeq̄ doctrine ſuſcipe diſciplinas. HILA. Quia v̄o ꝫona miniſteriꝫ apparatus ē ⁊ ad efficaciā opis p̄cinctio: ꝑ hoc q̄ eris in ꝫona inhibet̄ poſſeſſio ne q̄d i miſterio venale ſit: admonemur. Admonemur etiaꝫ nec perā habē in via: curā. ſ. ſecularis ſubſtātie relinquendā: q² oīs theſaurꝰ i t̄ra pniciōſus ē cordi illic futuro vbi cōdat̄ theſaurꝰ. Dicit aūt: Nō duas tunicas. ſufficit. n. nobis ſemel x̄ps indutꝰ: neve poſt intelligētiā verā: altera deinceps vel hereſis vel legis veſte iduamur. Nō calciamēta: q² in ſcā t̄ra pctōꝝ ſpinis atq̄ aculeis nō obſeſſa: vt moyſi dcm̄ ē nudis pedibꝰ ſtaturi: admonemur nō aliuꝫ greſſus nr̄i habē: q̄ quē accepimꝰ a chriſto paratū. HIE. Uel docet dn̄s pedes nr̄os mortiferis vincul̄ nō alligari: ſꝫ ſcām terrā ingrediētes eē nudos: neq̄ habere virgā q̄ vertat̄ in colubrū: neq̄ in aliquo p̄ſidio carnis initi: q² hꝰmōi virga ⁊ baculꝰ arūdineꝰ ē quē ſi paululum p̄ſſeris frāgit̄: ⁊ manum trāſforat incūbētis. HILA. Poteſtatis autē heſterne iure nō ſumꝰ indigni hn̄tes virgā de radice ieſſe.

Jn quācūq̄ aūt ciuitatē aut caſtellū intraueritis: īterrogate q̄s in ea dignꝰ ſit: ⁊ ibi manete donec exatis. Jntrātes aūt in domū ſalutate eā dicētes: Pax huic domui. Et ſiq̄deꝫ fuerit domus illa digna: veniat pax veſtra ſup eā: ſi autē nō fuerit digna pax veſtra reuertet̄ ad vos. Et q̄cūq̄ nō receperit vos neq̄ audierit ſermones veſtros: exeūtes foras de domo vel ciuitate excutite puluereꝫ de pedibꝰ veſtris. Amē dico vobis tolerabilius erit terre ſodomorū ⁊ gomorreorū in die iudiciꝫ q̄ꝫ illi ciuitati.

CHRY. i ho. Quia dixerat ſupius dn̄s: Dignꝰ ē oparīꝰ cibo ſuo: ne credēt ꝓp hoc oīuꝫ eis ianuā apire: multā diligētiā h̄ iubet facē de hoſpite eligēdo. vn̄ dr̄: Jn quācūq̄ ciuitatē aut caſtellū īraueritꝫ: īterrogate q̄s i ea dignꝰ ſit. HIE. Apl̄i nouā īroeūtes vrbē ſcire nō poterāt q̄s q̄lis eēt: g̃ fama hoſpes eligēdꝰ ē pp̄li ⁊ iudicio vicinoꝝ ne p̄dicatoris dignitas ſuſcipiētis infamia deturpetur.

CHRY. i ho. Qualit̄ g̃ ip̄e x̄ps apud publicanū manebat: q². ſ. dignꝰ effectꝰ erat ex ꝯuerſiōe. hoc etiā nō ſolū i gl̄iaꝫ eis ꝓderat: ſꝫ in cibatiōnē. Si eni dignꝰ ē oīno dabit cibū: ⁊ maxie cū nihil āplius neceſſariꝫs peteret̄. Jntēde aūt q̄lit̄ oībus eos denudās: oīa eis dedit: ꝑmittens in domibꝰ eoꝝ q̄ docebant̄ manere. Jta eniꝫ ⁊ ipſi a ſollicitudinibꝰ eruebant̄: ⁊ aliꝫs ſuadebāt q̄m ꝓpt̄ eoꝝ aduenerāt ſalutē ſolā: in hoc q̄ nihil deferebāt ⁊ nihil āplius neceſſariꝫs expetebāt. Et nō ad oēs ſimpl̄r introibat. nō eniꝫ ſignis ſolū volebat eos claros apparē: ſꝫ magis virtute. Nihil aūt ita v̄tutē deſignat: ſicͭ nō ſuperfluis vti.

HIER. Hoſpes vnꝰ etiā eligit̄ nō tribuēs bn̄ficiū ei q̄ apud ſe māſurꝰ ē: ſꝫ accipiēs. h̄. n. dr̄ q̄s in ea dignꝰ ſit: vt magis ſe nouerit accipe grāꝫ q̄ dare. CHRY. i ho. Jntēde aūt q² nō dū oīa eis tribuit: neq̄. n. eis largit̄ vt ſciāt q̄s ſit dignꝰ: ſꝫ iubet ſcrutari. nō ſolū aūt dignos iubet q̄rere: ſꝫ neq̄ de domo in domū trāſmutari: cū ſubdit: Et ibi ma. donec exea. vt neq̄ ſuſcipiētē ꝯtriſtēt: neq̄ ipſi opinionē accipiāt leuitatis aut gule. AMBRO. ſup lucā: Nō ergo ocioſe domꝰ quā igrediant̄ apl̄i eligēda diſcernit̄: vt mutādi hoſpitiꝫ cā nō ſuppetat: nō tn̄ eadē cautio receptori mādat̄: ne dū hoſpes eligit̄ hoſpitalitas minua

tur. Sequit: Jntrātes aūt in domū ſalutate eā dicentes: pax huic domui. GLO. q. dicā: Pacē hoſpiti p̄cami: vt ſopiat͛ oīs repugnātia ꝯtra v͛itatē. HIE. Jn h̄ etiā occulte ſalutationē hebꝛei ac ſyri ſmonis exp̄ſſit. Qđ. n. grece dr̄ Chere ⁊ latine Aue: hoc hebꝛaico ſyroq̄ʒ ſmone appellat͛ Salēlach ſiue Samalalach. i. pax tecū. Qđ aūt p̄cipit tale ē: Jntroeūtes aūt pacē imp̄cami hoſpiti: ⁊ q̄tū in vob̄ ē diſcoꝛdie bella ſedate. Sin aūt oꝛta fuerit ꝯtradictio vos mercedē habebitī de illata pace: illi q̄ hāc noluerūt: bellū poſſidebūt. vñ ſeq̄t: Et ſiq̄dē fu. do. il. di. ve. pax vr̄a ſup eā. ſi aūt nō fu. di. pax vr̄a ad vos reuertet͛. REMI. Quia. ſ. aut erit q̄ſq̄ʒ p̄deſtinatꝰ ad vitā ⁊ celeſte v͛bū ſeq̄t qđ audit. aut ſi nullꝰ audire voluerit: ipſe p̄dicatoꝛ ſine fructu nō erit: qꝛ ad eū pax reuertit͛ qñ ei a dño p laboꝛe ſui opis recōpēſat͛. CHRY. in ho. Jnſtruit ģ eos dñs q̄ nō pp̄ h̄ expectēt ab alīq̄s p̄ſalutari: qꝛ docebāt: ſʒ āncedē ſalutatiōe alios honoꝛādo. Deinde mōſtrat q̄ nō ſola ſalutatio: ſʒ bñdictō p h̄ qđ dic̄: Si fu. do. di. ve. ſup eā. REMI. Docuit ģ dñs diſcip̄los ſuos offerre pacē i introitu domꝰ vt ſalutatiōe pacis eligeret domꝰ digna vel hoſpes: ac ſi patēt dicēt: Oībꝰ offerte pacē: qꝛ aut accipiēdo dignos: aut nō accipiēdo idignos ſe manifeſtabūt. q̄uis. n. fama ppl̄i dignꝰ electꝰ ſit hoſpes: tñ ſalutādꝰ ē vt magis ſua dignitate p̄dicatoꝛes vocēt: q̄ vltro ſe ingerē videāt͛. h̄ aūt pax paucoꝝ v͛boꝝ ad totā explozationē digne domꝰ vel hoſpitis pōt referri. HILA. Salutāt ģ apl̄i domū cū paci affectu: ſʒ ita vt poti⁹ pax dcā ſit q̄ data. Poꝛro aūt pacē ppꝛiā q̄ viſcera miſeratiōis ſūt nō opoꝛtē in eā venire niſi ſit digna: q̄ ſi digna repta nō fuerit: ſacrm̄ pacis celeſtis itra ppꝛiā ap̄loꝝ cōſciā ē ꝯtinēdū. Jn eos aūt q̄ celeſtis regni p̄cepta reſpuerit: egreſſu ap̄loꝝ ⁊ ſigno pulueris a pedibꝰ excuſſi eīna maledictio relinq̄t. vñ ſeq̄t: Et q̄cūq̄ʒ n̄ rece. vos: neq̄ʒ. au. ſ. ve. ex. fo de. do. vl̄ d̄ ciuitate excutite puluerē d̄ pedibꝰ vr̄is. Exiſtēti eni i loco cū loco videt͛ eē cōīo. Totū ģ qđ ē illiꝰ domꝰ excuſſo puluē pedū reliquit: nihilq̄ʒ ſanitari d̄ iſiſtētiū ap̄loꝝ veſtigijs mutuat͛. HIE. Puluis etiā excutit͛ de pedibꝰ i teſtimoniū laboꝛis ſui: q̄ igreſſi ſint ciuitatē: ⁊ p̄dicatio ap̄lica ad illos vſq̄ʒ puenerit. Siue excutit͛ puluis: vt ſi tolerabiliꝰ erit t͛re ſodomoꝝ q̄ illi ciuitatis q̄ n̄ recipit euāgeliū: nihil ab eis accipiāt: nec ad victū q̄dē neceſſaria q̄ euāgeliū ſpꝛeuerit. RABA. Uel alit͛ Pedes diſcip̄loꝝ ip̄ʒop̄ꝰ iceſſūq̄ʒ p̄dicatiōs ſignāt. Puluis v͛o quo aſp̄gūt: t͛rene leuitas ē cogitatiōis: a q̄ etiā ſūmi doctoꝛes imunes eē neq̄unt: cū p auditoꝛibꝰ ſolliciti ſalubꝛibꝰ curis iceſſant intēdūt: ⁊ q̄ſi p itinera mūdi: vno calcaneo t͛re pluerē legūt. Qui ģ ſpꝛeuerit doctrinā docētiū: ſibi laboꝛes ⁊ p̄icula tediūq̄ʒ ſollicitudinū ad teſtimoniū ſue dānatōis inflectūt. Qui v͛o recepint v͛bū: afflictiones curaſq̄ʒ doctoꝝ q̄s p ſe tolerabūt in argumentū ſibi v͛tunt hūilitatī: ⁊ ne leuis culpa videat͛ eē ap̄los nō recipere ſubdit: Amē di. vo. tole. erit t͛re ſodomoꝛum ⁊ gomoꝛ. in die iu. q̄ illi ciuitati. HIER. Quia ſodomitis ⁊ gomoꝛꝛeis nō fuit pꝛedicatū: huic aūt cū pꝛedicatum: ſit nō recepit euāgeliū. REMI. Uel qꝛ ſodomite ⁊ gomoꝛꝛei int͛ vitia carnis ⁊ hoſpitales fuiſſe legūt: q̄uis nō tales hoſpites recepint ſic̄ ap̄li. HIE. Si aūt tolerabiliꝰ erit t͛re ſodomoꝝ q̄ illi ciuitati q̄ nō recepit euāgeliū ģ it͛ pctōꝛes ſupplicia diuerſa ſūt. REMI. Spiritalit͛ tñ ſodomoꝝ ⁊ gomoꝛꝛoꝝ mētionem facit: vt p hoc demōſtret: q̄ illa pctā ſūt deo magī odibilia q̄ fiūt cōtra naturā: p q̄bꝰ deletꝰ ē mundus aq̄s diluuij: q̄tuoꝛ ciuitates ſubuerſe: ⁊ mūdꝰ q̄tidie diuerſis malis affligit͛. HILA. Myſtice autē iſtruit nos dñs nō imiſceri eoꝝ domibus aut familiaritatibꝰ q̄ chꝛiſtū aut iſectāt͛: aut neſciunt: ⁊ in q̄cūq̄ʒ ciuitate iterrogare q̄s eoꝝ habitatiōe ſit dignꝰ. i. ſicubi eccl̄ia ſit ⁊ chꝛiſtꝰ habitatoꝛ: neq̄ʒ quoq̄ alibi trāſire: qꝛ hec ē domꝰ digna ⁊ iuſtꝰ hoſpes. Judeoꝝ autē plures erāt futuri quoꝝ tātꝰ i fauoꝛē legī affectꝰ eēt: vt q̄uis p admirationē opeꝝ i chꝛiſtū credidiſſēt: tñ i legī opibꝰ moꝛarēt: alij v͛o exploꝛāde libertatī q̄ i xp̄o ē curioſi: trāſire ſe ad euāgelia ex lege eēnt ſimulaturi. Multi ēt i hereſiʒ p itelligētie p̄uerſitatē traducerent. Et qꝛ iſtiuſmōi oēs penes ſe eē veritatem catholicā mētiunt͛ domo ipſa. i. eccleſia caute vtendum eſt.

Ecce ego mitto vos: ſic̄ oues in medio luporū. Eſtote ergo pꝛudētes ſic̄ ſerpētes: ⁊ ſimplices ſic̄ colūbe. Cauete aūt ab hoībus. Tradēt enim vos ꝯcilijs: ⁊ in ſynagogis ſuis flagellabūt vos: ⁊ ad pꝛeſides ⁊ ad reges ducemini pꝛopter me: in teſtimonium illis ⁊ gentibus.

CHRY. i ho. Quia ſup͛ꝰ ap̄loꝝ remouit ſollicitudinē ⁊ ſignoꝝ eos oſſiōe armauit: ꝯnter p̄dic̄ eis mala q̄ debebāt eis ꝯtigē. p̄mo q̄dē vt diſcerēt p̄ſcie eiꝰ v͛tutē. 2ꝰ vt nullꝰ ſuſpicaret͛: qm̄ pp̄ ībecillitatē mgr̄i hec eis ſupuenirēt mala. tertio vt ipſi ſuſtinētes nō obſtupeſcerēt dum iopinabilr̄ ⁊ p̄ter ſpē euenirēt. 4ꝰ. vt h̄ audiētes nō turbēt͛ i tpe crucī. deīde vt diſcāt qm̄ noua hec p̄liǵ lex ē. Nudos. n. mittit: a ſuſcipiētibꝰ iubet cibari. Neq̄ʒ i h̄ ſiſtit: ſʒ vltiꝰ ſuā v͛tutē oñdit dicēs: Ecce ego mit. vos ſic̄ o. i me. lu. Ubi ꝯſiderād q̄ nō ſimplr̄ ad lupos: ſʒ i medio luporū mittit: vt ſic ſuā v͛tutē magī demōſtrēt cū oues lupos ſupauerit etiam i medio lupoꝝ exiſtētes: ⁊ plimos moꝛſus accipiētes ab eis nō ſolū nō ꝯſumūt͛: ſʒ ⁊ illos ꝯuertūt. Multo aūt mirabiliꝰ ē ⁊ maiꝰ: trāſmutare mētes eoꝝ q̄ inficē eos. Jnt͛ lupos aūt oūiū māſuetudinē eos docet oñdē. GRE. i ho. Qui. n. locū p̄dicatoꝛis ſuſcipit mala iferre nō dʒ ſʒ tolerare: vt ex ipſa ſua māſuetudine irā ſuētiū mitiget: ⁊ pctōꝝ v͛lnera ipe i alījs afflictiōibꝰ vlneratꝰ ſanet. Qm̄ ⁊ ſi qñ ẓelꝰ rectitudis exigit vt erga ſubditos ſeuiat: furoꝛ ipe de amoꝛe ſit nō de crudelitate: q̄tenꝰ ⁊ iura diſcipline foꝛis exhibeat ⁊ intꝰ pꝛīna pietate diligat q̄s foꝛis caſtigat. Multi aūt cū regimis iura ſuſcipiūt: ad lacerādos ſubditos inardeſcūt: t͛roꝛē ptātis exhibēt: dñi videri appetūt: pꝛes ſe eē mime recogſcūt: hūilitatī locū i elatiōe dñatiōis imutāt: ⁊ ſi qñ extriſecꝰ blādiūt͛: intriſecꝰ ſeuiūt. de q̄bꝰ dr̄: Ueniūt ad vos i veſtimētis ouiū: īt͛iſecꝰ aūt ſūt lupi rapaces. Cōtra q̄ nob̄ ꝯſiderādū ē: qꝛ ſic̄ oues int͛ lupos mittimur: v. ſenſū ſuātes inocētie: moꝛſū malicie nō habeamꝰ. HIE. Lupos aūt ſcribas ⁊ phariſeos vocat q̄ ſūt clerici iudeoꝝ. HILA. Lupos etiā ſignificat oēs hos qui veſano furoꝛe in ap̄los deſeuituri erāt. CHRY. i ho. Maloꝝ aūt erat eis cōſolatio mittētis v͛tus. Et iđ añ oīa poſuit dicēs: Ecce ego mitto vos q. d. Ne turbemī qm̄ i medio lupoꝝ mittemi. poſſū eni facē vt nihil mali ſuſtineatī: nō ſolū lupis nō ſuppoſiti: ſʒ leonibꝰ t͛ribilioꝛes effecti: ſʒ ita expedit fieri. h̄. n. vos claꝛioꝛes fac̄ ⁊ meā v͛tutē magī diuulgat. deīde vt aliq̄d etiā a ſeipſis iferāt: ⁊ nō ſine cā coꝛonari eſtimēt: ſubdit: Eſtote ģ pꝛu. ſic̄ ſer. ⁊ ſim. ſic̄ colūbe. HIE. Ut p pꝛudētiā deuitēt iſidias: p ſimplicitatē nō faciāt malū. Et ſerpētis aſtutia ponit͛ i exēplū: qꝛ toto coꝛpe occltat caput vt illđ in q̄ vita ē ꝓtegat. Jta ⁊ nos toto p̄iclo coꝛpis caput nr̄m q̄ xp̄s ē cuſtodiamꝰ. i. fidē itegrā ⁊ icoꝛꝛuptā ſuare ſtudeamꝰ. RABA. Solet etiā ſerpēs eligere ſtrictas rimas p q̄s trāſiens veterē pellē exuat. ſimilr̄ p̄dicatoꝛ trāſiēs p anguſtā viā veterē hoīem oīno deponat. REMI. Pulchꝛe etiā p̄dicatoꝛes ſerpētis pꝛudentiā monet habere: qꝛ p̄mꝰ hō p ſerpētē deceptꝰ ē: ac ſi dicēt: qꝛ hoſtis callidꝰ fuit ad decipiendū: vos pꝛudētes ſitis ad liberandū. ille laudauit lignū: vos laudate crucis v͛tutē. HILA. Jlle animū p̄mo mollioꝛis ſexꝰ aggreſſus ē: ſpe dei delleſit ⁊ cōionē imoꝛtalitatis ſpopōdit. Pari ģ oppoꝛtunitate itroſpecta vniuſcuiuſq̄ʒ nā ⁊ volūtate v͛boꝝ adhibēda pꝛudētia ē: ſpes futuroꝝ bonoꝝ reuelāda: ⁊ qđ ille mētitus ē: nos pꝛedicemꝰ ex vero ſm̄ ſponſionē dei angelis ſiles

angelis ſiles futuros eē q̄ credāt. CHRY. in ho. Sic aūt pꝛudentiā ſerpētis opoꝛtet hr̄e vt in p̄ncipalibꝰ nō ledamur: ſic ⁊ ſimplicitatē colūbe in nō vidicādo cū iiuſta patimur: neq̄ʒ p inſidias alicui nocēdo. REMI. Jđ aūt dñs hec duo ſociauit: qꝛ ſimplicitas abſq̄ʒ pꝛudētia facile decipi pōt: ⁊ pꝛudētia p̄iculoſa ē niſi ſimplicitate tpet͛ alicui non nocēdo. HIE. Simplicitas aūt colūbaꝝ ex ſpūſſci ſpecie demōſtrat͛. vñ dic̄ ap̄ls: Malicia paruuli eſtote. CHRY. in ho. Quid aūt durius his fiet iuſſionibus: nō. n. ſufficiēs eſt pati mala: ſʒ neq̄ʒ turbari ꝯceditur qđ ē colūbe. ira eni nō p irā: ſʒ p manſuetudinē extinguit͛. RABA. Qđ aūt lupi de q̄bus ſupꝛa dixerat ſint hoīes oñdit cū ſubdit: Cauete aūt ab hoībus. GLO. Jdeo aūt neceſſariū ē vt ſitis ſicut ſerpētes. i. aſtuti. nam ſm̄ ſuā ꝯſuetudinē tradent vos: p̄mū in cōſilijs ꝓhibendo ne p̄dicetis in noīe meo. deinde incoꝛꝛectos flagellabunt vos. tandē ad reges ⁊ p̄ſides ducemini. HILA. Qui extoꝛq̄re ſilētiū v͛m aut ꝯniuētiā tentāt. CHRY. in ho. Mirandū ē aūt q̄lit͛ hoc audiētes nō ſtatī abſceſſerant hoīes q̄ ſtagnū illud nūq̄ egreſſi fuerāt circa qđ piſcabant͛: qđ nō virtutis eoꝝ erat ſolū: ſʒ ſapie doctoꝛis. Unicuiq̄ʒ eni maloꝝ mitigationē adiungit. vñ ⁊ h̄ dicit: Pꝛopt͛ me. nō eni p̄ua ꝯſolatio ē ꝓpt͛ xp̄m pati: qm̄ nō vt p̄nitioſi ⁊ nocini hec patiebant͛. Et iteꝝ addit: Jn teſti. il. CHRY. in ho. Qui. ſ. p̄ſequēdo moꝛtē intulerūt: vel q̄ vidēdo nō ſūt mutatī. Moꝛs q̄ppe ſcōꝝ bonis ē in adiutoꝛiū: malis in teſtimoniū: vt inde p̄uerſi ſine excuſatiōe pereāt: vñ electi exemplū capiūt vt viuāt. CHRY. in ho. Hoc aūt eos ꝯſolabat͛: nō qꝛ alioꝛū capiebāt penam: ſʒ vt ꝯfidentiā habeāt: qm̄ vbiq̄ʒ eū hn̄t p̄ntē ⁊ p̄ſcientē. HILA. Nō ſolū aūt h̄ teſtimonio excuſatio ignoꝛāte diuinitatis adimēda ē p̄ſequētibꝰ: ſʒ etiā gentibꝰ via pandēda credēdi i chꝛiſtū ptinacit͛: inter ſeuiētiū penas ꝯfeſſorū vocibus p̄dicatū: ⁊ hoc ē qđ ſubiūgit: Gētibus.

Cū autē tradēt vos: nolite cogitare quomō aut q̄d loquamini. Dabit͛ eni vobis in illa hoꝛa quid loquamini. Non eni vos eſtis qui loquimi ſed ſpūs p̄ris veſtri qui loquitur in vobis.

CHRY. in ho. Cū p̄miſſis conſolationibꝰ nō p̄uā ⁊ aliā apponit. vt eni nō diceret: qualit͛ ſuadē poterimꝰ hoībus talibꝰ p̄ſequētibꝰ: p̄ſecutionibꝰ exiſtētibꝰ: iubet eos de miſſione ꝯfidere dicēs: Cū aūt tra. vos: no. co. quō aut q̄d loq̄mini. REMI. Duo aūt dicit: Quō aut q̄d. quorū vnū refert͛ ad ſapientiā: alterū ad oꝛis officiū. Quia eni ⁊ ipſe ſubminiſtrabat v͛ba q̄ loq̄rent͛: ⁊ ſapiā q̄ ea ꝓferrēt: nō fuerat neceſſe ſcis p̄dicatoꝛibꝰ q̄d loq̄rent͛: aut quō. HIE. Cū eni ꝓpter chꝛiſtū ducamur ad iudices volūtatē tm̄ noſtrā p chꝛiſto debemꝰ offerre. Ceteꝝ ipſe chꝛiſtꝰ q̄ in nobis habitat loquit͛ p ſe: ⁊ ſpūſſci in r̄ndendo gr̄a miniſtrabit͛. HILA. Fides eni nr̄a oībꝰ p̄ceptis diuie volūtatis intenta: ad r̄ſionē ſcie inſtruet͛: in exēplo hn̄s abꝛaā cui poſtulato ad hoſtiā iſaac: nō defuit aries ad victimā. Et iđ ſeq̄t: Nō eni vos eſtis q̄ loq̄mi: ſʒ ſpūs pa. ve. q̄ lo. in vobis. REMI. Et ē ſenſus: Uos accedītī ad certamē: ſʒ ego ſū q̄ p̄lioꝛ. Uos v͛ba editis: ſʒ ego ſū q̄ loquoꝛ. Hinc paulus ait: An experientiā queritis eius q̄ in me loq̄t xp̄s. CHRY. Per h̄ aūt ad ꝓp̄haꝝ. eos dignitatē reduxit: q. ſ. dei ſpū ſūt locutī. Cū aūt h̄ dicat: Ne ſolliciti ſitī q̄d loq̄mi. alibi dr̄: Parati ſemp ad ſatiſfactionē oī poſcēti vos rōnē reddē de ea q̄ in vobis ē ſpe. Cū eni in medio amicoꝝ certamē erit: iubemur eē ſolliciti. cū aūt ē iudiciū terribile ⁊ plebes iſanietes ⁊ timoꝛ vndiq̄ʒ auxiliū a xp̄o p̄bet͛: vt ꝯfidēt͛ loquāt͛ ⁊ nō obſtupeſcāt.

Tradet autem frater fratrē in moꝛtem ⁊ pater filium: ⁊ inſurgēt filij in parentes: ⁊ moꝛte eos afficient: ⁊ eritis odio omnibus hoībus pꝛopter nomen meum. Qui autem perſeuerauerit vſq̄ʒ in finem: hic ſaluus erit.

GLO. Pꝛemiſſa ꝯſolatiōe ſubdit grauioꝛa pericula. Uñ dr̄: Tradet aūt fra. fra. in moꝛ. ⁊ pr̄ fi. ⁊ ſur. fi. in pen. ⁊ moꝛ. eos afficiēt. GRE. in ho. Minoꝛē eni doloꝛē ingerūt mala q̄ ab extraneis: maioꝛē que ab illis patimur de quoꝝ mentibꝰ p̄ſumebamꝰ: qꝛ cū dāno coꝛpis mala nos cruciēt charitatis amiſſe. HIE. Hoc aūt in p̄ſecutionibꝰ fieri crebꝛo videmꝰ: nec vllus ē inter eos fidꝰ affectus quoꝝ diuerſa ē fides. CHRY. Deinde qđ ē mltū hoꝛribiliꝰ appoſuit dicēs: Et eritis odio oībꝰ hoībꝰ. Ut eni cōēs oꝛbis terrarū hoſtes: ita eos expellē tentabant. Hinc etiā rurſus apponit ꝯſolatio cū dicit: Pꝛopt͛ nomē meū. Et cū hoc rurſus aliud ꝯſolatoꝝ ponit cū ſubditur Qui aūt p̄ſeuerauerit vſq̄ʒ in finē: hic ſaluꝰ erit. Qm̄ eni ꝯſueuerūt multi in p̄ncipio quidē eē vehementes poſtea v͛o diſſolui: ꝓpter hoc ait: Qm̄ finē reqro. Que. n. vtilitas ē ſeminū in p̄ncipio q̄dē floꝛeſcētiū: poſtmodū aūt tabeſcentiū: ꝓpt͛ hoc aūt ſufficientē p̄ſeuerantiā expetit ab ipſis. HIE. Nō. n. cepiſſe: ſʒ p̄feciſſe v͛tutis ē. REMI. Nec inchoātibꝰ ſʒ p̄ſeuerātibꝰ p̄miū tribuit͛. CHRY. Ne aūt aliq̄s dicat: qꝛ oīa chꝛiſtꝰ in ap̄los fecit: nihil mirabile ē tales illos eē effectos: nihil patiētes onerosū. ꝓpter hoc ait: q̄ p̄ſeuerātia eis ē opꝰ. Etſi eni ex p̄mis eruti fuerint p̄iculis alījs difficilioꝛibꝰ ꝯſeruāt͛: ⁊ pꝰ illa rurſus alia ſuccedēt: ⁊ nō ſtabūt q̄n inſidias patiāt͛ donec viuūt. Et hoc occulte iſinuat dicēs: Qui p̄ſeuerauerit vſq̄ʒ in finē h̄ ſaluus erit. REMI. i. p̄cepta fidei nō deſeruerit: ⁊ in p̄ſecutionibꝰ nō defecerit: ſaluꝰ erit: qꝛ p p̄ſecutiōibus t͛renis p̄cipiet p̄mia regni celeſtī. Et notādū qꝛ finis nō ſp ſignat ꝯſūptionē: ſʒ aliqñ p̄fectionē: iuxta illđ: Finis legis xp̄s ē. vñ etiā pōt eē ſenſus: Qui p̄ſeuerauerit vſq̄ʒ in finē. i. i xp̄o. AUG. xxi. de ciui. dei: Jn chꝛiſto nāq̄ʒ p̄ſeuerare ē i fide eiꝰ p̄manē: q̄ p dilectionē opat͛.

Cum autem perſequentur vos in ciuitate iſta fugite in aliam. Amen dico vobis: non conſūmabitis ciuitates iſrl̄ donec veniat filius hominis.

CHRY. in ho. Poſtq̄ p̄dixit tribulia illa q̄ pꝰ crucē ⁊ reſurrectionē ⁊ aſcēſionē eis erāt ventura: rurſus ducit eos ad māſuetioꝛa. Nō eni iuſſit eos ad p̄ſecutionē audaciter ire: ſʒ fugē. vñ dic̄: Cū aūt p̄ſe. vos i ci. iſta: fu. in ali. Quia. n. interī p̄ncipiū erat ꝯuerſiōis eoꝝ: ꝯdeſcendēte v͛tit ſermōe. HIE. Hoc eni ad illđ tp̄s referēdū ē: cū ad p̄dicationē ap̄li mittebāt͛: q̄bꝰ ⁊ ꝓpꝛie dictū ē: Jn viā gentiū ne abieritī: qđ p̄ſecutionē timē nō debeāt ſʒ decliare. Qđ q̄dē videmꝰ in p̄ncipio feciſſe credētes qñ oꝛta hieroſolymis p̄ſecutiōe diſpſi ſūt in vniuerſā iudeā: vt tribulatiōis occaſio fieret euāgelij ſemiariū. AUG. ꝯ fauſtū Neq̄ʒ tñ ſaluatoꝛ nō poterat tueri diſcip̄los ſuos q̄bꝰ fugē p̄cipit. Et hꝰ rei p̄oꝛ exēplū p̄buit: ſʒ iſtruebat hoīs infirmitatē: ne deū tētare audeat qñ hʒ q̄d faciat: vt qđ cauē dʒ euadat. AUG. p̄mo de ciui. dei: Potuit autē eos admonē vt ſibi manꝰ iferrēt: vt nō in manꝰ p̄ſequētiū deuenirēt. Poꝛro ſi h̄ ille nō iuſſit aut monuit: vt h̄ mō ſui ex hac vita emigrarēt: q̄bꝰ migrātibꝰ ſe māſionē eīnā p̄paratuꝝ eē pmiſit: q̄lʒ exēpla opponāt gentes q̄ ignoꝛāt deū: manifeſtū ē hoc nō licē credētibꝰ vnū verum deum. CHRY. in ho. Ne aūt dicāt: q̄d igit͛ p̄ſecutionē paſſi fugerimꝰ: ⁊ rurſus hinc nos abiecerit: huc deſtruēs timorē ait: Amē dico vobis: nō ꝯſūmabitī. i. non p̄uenietī me circūeūtes paleſtinā: donec vos aſſumā. RA. Uel p̄dicit q̄ nō añ p̄dicationē ſuis ad fidē pducēt oēs ciuitates iſrl̄: q̄ reſurrectio dñi fuerit ppetrata: ⁊ in toto oꝛbe t͛raꝝ p̄dicādi euāgeliū ptās ꝯceſſa. HILA. Uel alit͛: Ex vna in aliā fugā ſuadet: qꝛ p̄dicatio eiꝰ p̄mū a iudea effugata tranſit ad greciā. Deinde diuerſis itra grecie vꝛbes ap̄lorū paſſionibꝰ fatigata. Tertio in vniuerſis gētibꝰ demoratur: ſed vt oñderet gētes q̄dē ap̄loꝝ p̄dicationi credi

turas: veꝝ vt reliquū iſrl̕ crederēt eē aduētui ſuo debitū ait: Nō cōſū. ciui. iſrl̕. i. pꝰ plenitudinē gentiū qꝺ erit reliquū iſrl̕ ad implendū numeꝝ ſcōꝝ: futuro claritati chriſti aduentu ē in eccl̕ia ꝯuocādū. AVG. i ep̄la ad hono. Faciant ergo ſerui chriſti qꝺ ꝓcepit vel ꝑmiſit ſicut ipe fugit in egyptū. fugiāt oio de ciuitate in ciuitatē: qñ eoꝝum dſcꝫ ſpiritalit̕ a pſecutoribꝰ q̄rit̕: vt ab alijs q̄ nō ita requirunt nō deſerat eccleſia: ſꝫ ꝓbeant cibaria ꝯſeruis: quos aliter viuere nō poſſe nouerūt. Cū aūt oiuꝫ. i. epoꝝ cleri coꝝum ⁊ laicoꝝ ē cōe piculū: hi q̄ alijs indigēt nō deſerāt ab his q̄bus indigēt. aut igit̕ ad loca munita oēs traſeāt: aut q̄ hn̄t neceſſitatē remanendi nō relinquāt ab eis p q̄s illoꝝ eccleſiaſtica ē ſupplēda neceſſitas: vt vel pariē viuāt vl̕ pariter ſufferāt qꝺ eos pr̄ifamilias volet pati. REMI. Preterea ſciendū ē ꝙ ſicut ꝓceptū pſeuerādi in pſecutionibꝰ ſpēalit̕ ad ap̄los ptinet: ⁊ ad eoꝝ ſucceſſores viros fortes: ſic lꝫ lnīa fugiendi ſatis ꝯuenit infirmis in fide: quibus ꝯdeſcendit pius magiſter: ne ſi vltro ad martyrium obtuliſſent: fortaſſis poſiti in tormētis negarēt: leuiꝰ eniꝫ erat fugere ꝙ negare. Sꝫ q̄uis fugiendo pfecte fidei ꝯſtātiā in ſe nō oñderent tn̄ magni meriti erat: qm̄ oia ꝓ chriſto parati erant deſerere. ſ. fugiēdo. Niſi aūt illis lnīaꝫ fugiendi dediſſet: dicerēt eos aliq̄ alienos eē a gloria regni celeſtis. HIE. Spiritalit̕ aūt poſſumus dicere: Cū pſecuti vos fuerint in vna ciuitate. h eſt in ſcripturaꝝ libro vel teſtimonio: nos fugiamꝰ ad alias ciuitates. i. ad alia volumina. q̄uis eni cōtēcioſus fuerit perſecutor: ante pſidiū ſaluatoris adueniet ꝙ aduerſarijs victoria ꝯcedat.

Non ē diſcipulus ſup magiſtꝝ: nec ſeruus ſuper dn̄m ſuū. Sufficit diſcipulo vt ſit ſicut magiſter eius: ⁊ ſeruo ſicut dn̄s eius. Si patrēfamilias beelçebub vocauerūt: q̄tomagis domeſticos eiꝰ?

CHRY. in ho. Quia futuꝝ erat vt diſcipuli cū premiſſis pſecutionibꝰ etiā diffamari: malā opinionē paterētur: qꝺ multis oneroſius eē videbat̕: hic eos ꝯſolat̕ a ſeipſo ⁊ ab his que de ipſo ſūt dicta: cui ꝯſolatiōi nulla poterat eē equalis. HIE. Dn̄s eni lumē eternū: dux credētium: ⁊ imortalitatis parēs diſcipulis ſuis in futurarum paſſionū ſolatiū an̄ ꝑmiſit: vt glorie loco amplectamur ſi dn̄o vr̄o vel paſſionibꝰ adequemur. vn̄ dicit: Nō ē diſci. ſup ma. nec ſeruus ſup do. ſuū. CHRY. in ho. Intelligendū donec fuerit diſcipulus ⁊ ſeruꝰ: nō eſt inquā ſuper magiſtrū ⁊ dn̄m: ſm̄ honoris naturā. Nec mihi ea q̄ raro ꝯtingunt hic obijcias: ſꝫ ab his que ſūt in pluribꝰ ſuſcipe hūc ſermonem. REMI. Magiſtꝝ aūt ⁊ dn̄m ſemet ipſū appellat. p ſeruū ⁊ diſcipulū: ſuos vult itelligi ap̄los GLO. q. d. Ne indignemini tolerare q̄ tolero: q2 dn̄s ſū faciēs qꝺ volo: ⁊ magiſter docē qꝺ vtile ſcio. REMI. Et quia hec ſnīa minus videbat̕ ſupioribꝰ v̕bis ꝯgrua: q̄tendāt v̕ba manifeſtat cū ſubdit̕: Si patrēfamilias beelçebub vocauerūt: q̄tomagis domeſticos eiꝰ? CHRY. in ho. Nō dixit ſeruos: ſed domeſticos: vt multā ad eos familiaritatē oñderet: ſicut ⁊ alibi dixit: Nō dicā vos ſeruos: ſꝫ amicos meos. REMI. Quaſi. d. Uos ḡ tpales honores ⁊ humanā gl̕am nō queratis: dū me videtis p irriſiōes ⁊ obprobria genꝰ hūanū redimere. CHRY. in ho. Nō ſolū aūt dixit: ſi domus dn̄m ꝯuitiati ſunt: ſed ipſā ſpeciē ꝯuitij: qm̄ beelçebub eū vocauerunt. HIE. Beelçebub idolū ē acharon: qꝺ vocat̕ in regū volūie idolū muſce. Beel ipſe bel ſiue baal: çebub aūt muſca di. Pricipē ḡ demoniorū ex ſpurciſſimi idoli appellebāt vocabulo: q̄ muſca di. ꝓpt̕ imūdiciā q̄ extīniat ſuauitatē olei.

Ne ergo timueritis eos. Nihil eni eſt opertum qꝺ non reueletur: ⁊ occultū quod nō ſciatur Quod dico vobis in tenebris: dicite in lumine: ⁊ quod in aure auditis predicate ſup tecta. Et nolite timere eos q occidunt corpus: aiaꝫ aūt nō poſſunt occidere: ſed potius timete eū qui pōt corpꝰ ⁊ aiam pdere in gehennā.

REMI. Poſt ꝑmiſſam ꝯſolationē aliā nō minorem ſubiūgit dicens: Ne ḡ timueritis eos. ſ. pſecutores. Quare aūt nō eēt timendū manifeſtat cū ſubiūgit: Nihil enim optū qꝺ non reuelet: ⁊ occultū qꝺ nō ſciat. HIE. Quō ḡ in pn̄ti ſeculo multoꝝ vitia neſciūt: ſꝫ de futuro tpe ſcribitur: Qñ iudicabit deꝰ occulta hoiūꝫ ⁊ illuminabit latebras tenebraꝝ: ⁊ manifeſta faciet ꝯſilia cordiū. ⁊ ē ſenſus Nolite timere pſecutorū ſeuitiā: ⁊ blaſphemātiū rabiem q2 veniet dies iudicij in quo ⁊ vr̄a virtus ⁊ illorū nequitia demonſtrabit̕. HILA. Igit̕ nō minas nō ꝯuitia nō ptātes inſectantiū monet eē metuendas: q2 dies iudicij nulla hec fuiſſe atqꝫ inania reuelabit. CHRY. i ho. Ut aliter: Figura quidē eorū q̄ dicunt vniuerſalē videt̕ enunciationē habere: veꝝ nō de oibꝰ: ſꝫ de ꝑmiſſis ſolū dictū ē. q. d. ſi doletis audiētes ꝯuitia: hoc cogitate: quia ⁊ ab hac ſuſpitione poſt parū eruemini. Uocāt q̄dē vos ariolos ⁊ magos ⁊ ſeductores: ſꝫ expectate parū ⁊ ſaluatores vos orbis terrarū vniuerſi dicēt: cū p ipſos apparueritis benefactores: nec illoꝝ intendēt ſmonibꝰ hoies: ſed rerū veritati. REMI. Quidā aūt dicūt ꝙ his v̕bis promiſerit dn̄s diſcipulis ſuis ꝙ p eos eēnt reuelāda oia occulta myſteria: q̄ ſub velamie lr̄e legis latebāt. vn̄ ap̄lus dicit: Cū cōuerſi fuerint ad xp̄m: tūc auferet̕ velamen. ⁊ ē ſenſus: Quare debetis timere vr̄os pſecutores: cū tante ſitis dignitatis: vt p vos occulta myſteria legis ⁊ ꝓphetarum ſint manifeſta. CHRY. in ho. Deide q2 eos ab oi timore liberauerat ⁊ altiores obprobrijs fecerat: nunc opportuno tpe eis loq̄t de libera ꝓpalatiōe q̄ ē in predicatiōe dicēs: Qꝺ di. vo. in tene. di. in lumie. ⁊ qꝺ in aure au. ꝓdi. ſup tecta. HILA. Non legimꝰ dn̄m ſolitū fuiſſe noctibus ſermocionari: ⁊ doctrinā in tenebris tradidiſſe ſꝫ hoc dicit: q2 oīs ſermo eiꝰ carnalibꝰ tenebre ſūt: ⁊ verbum eiꝰ infidelibꝰ nox ē. Itaqꝫ ab eo qꝺ dictū ē cū libertate fidei ⁊ cōfeſſionis ē loquendū. REMI. Eſt ḡ ſenſus Qꝺ dico vobis i tenebris. i. int̕ iudeos incredulos: vos dicite in luie. i. fidelibꝰ ꝓdicate. Et qꝺ in aure audiṫ. i. qꝺ dico vob̄ ſecrete: ꝓdicate ſup tecta. i. palā corā oibꝰ. Solemꝰ. n. dicē. In aurē loq̄t illi. i. ſecrete. RABA. Sane qꝺ ait: Predicate ſup tecta: iuxta morē ꝓuincie paleſtine loq̄t: vbi ſolēt in tectis reſidere: q2 nō ſūt cacuminata: ſꝫ eq̄lia. Ergo ꝓdicabit̕ i tectis: qꝺ cūctis audiētibꝰ palā dicet̕. GLO. Uel alit̕: Qꝺ di. vo. i tenebris. i. dū adhuc i timore carnali eſtis. Dicite in luie. i. in fiducia veritatis: cū a ſp̄ū ſcō eritis illuminati. Et qꝺ in aure auditis. i. ſolo audi tu pcipitis. Predicate. ope cōplēdo. Sup tecta. exiſtētes. i. corpa vr̄a q̄ ſunt domicilia aiaꝝ. HIE. Uel alit̕. Qꝺ di. vo. in te. di. i lu. i. auditis in myſterio aptius predicate. Et qꝺ in aure auditis: predicate ſuper tecta. i. qꝺ vos erudiui i puulo iudee loco vniuerſis vrbibꝰ i toto mūdo audacter edicite. CHRY. i ho. Sicut aūt qñ dicebat: Qui credit i me opa q̄ ego facio ⁊ ille faciet: ⁊ maiora his faciet. ita ⁊ h mōſtrat: qm̄ oia p eos opat̕: et pluſqꝫ p ſeipſū q. d. ꝓncipiū ego dedi: ſꝫ qꝺ plꝰ ē p vos explē volo. h aūt nō iiūgēti ē ſolū: ſꝫ ⁊ futurū ꝓdicēti ⁊ oñdēti: qm̄ oia ſupabūt. HILA. Cōſtant̕ ḡ ingerēda ē dei cognitio: et pfundū doctrine euāgelice ſecretū: lumie ꝓdicatiōis reuelandū: nō timēdo eos qbꝰ cū ſit lnīa in corpa tm̄: in aiaꝫ ius nullū ē. Et iō ſubdit: Et no. ti. eos q̄ occi. cor. aiaꝫ aūt nō pn̄t occidē. CHRY. in ho. Uide q̄lit̕ oibus eos ſtatuit ſupiores: nō ſollicitudinē ſolū ⁊ maledictionē: neqꝫ picula: ſed ⁊ ipſā q̄ oibus videt̕ terribilior: mortē ſuadēs ꝓpt̕ dei timorē ꝯtēnē. vn̄ ſubdit: Sꝫ potiꝰ eū ti. q̄ pōt ⁊ aiaꝫ ⁊ corpus pdere in gehēnā. HIE. Nomē gehenne i veteribus libris nō inuenit̕: ſed ꝑmo a ſaluatore ponit̕. Queramus ergo que ſit hꝰ ſermonis occaſio: idolū baal fuiſſe iuxta hierl̕m ad radices mōtis moria in q̄bus ſiloa fluit

nō ſemel legimus: Hec vallis ⁊ pars cāpi planicies irrigua erat ⁊ nemoroſa: plenaqꝫ delitijs: ⁊ locus in ea idolo ꝯſecratus. In tanta aūt pp̄ls iſrl̕ dementiā venerat: vt deſerta tēpli vicinia: ibi hoſtias imolaret ⁊ rigorē religionis delitie vincerēt: filioſqꝫ ſuos icēderēt demoni. ⁊ appellabat̕ locus ipſe gehēno. i. vall̕ filioꝝ ennon. Hoc regum volumē ⁊ paralypomenon ⁊ hieremias ſcribūt pleniſſime. ⁊ cōminat̕ deꝰ ſe locū ipſū ipleturū cadaueribus mortuoꝝ: vt nequaꝙ vocet̕ tophet ⁊ baal: ſꝫ vocet̕ polyandriū. i. tumulꝰ mortuoꝝ. Futura ḡ ſupplicia ⁊ pene ꝑpetue q̄bꝰ pctōres cruciādi ſūt huiꝰ loci vocabulo denotāt̕. AVG. xiij. de ciui. dei: Hoc aūt nō antea fiet ꝙ aia corpi fuerit copulata: vt nulla direptiōe ſepent̕: ⁊ tn̄ tunc recta mors aie dr̄: q2 non viuit ex deo. mors aūt corpis q2 in dānatiōe nouiſſima q̄uis hō ſentire nō deſinat tn̄ q2 ſenſus ipſe: nec volūtate ſuauis: nec q̄ete ſalubris: ſed dolore penal̕: ē mors potiꝰ appellata ꝙ vita. CHRY. in ho. Uide aūt rurſus: q2 nō ꝑmittit eis liberationē a morte: ſꝫ ſuadet ꝯtēnere mortē: qꝺ ꝑmlto maius ē ꝙ erui a morte. ⁊ qꝺ hoc ſermone ea que de imortalitate ſunt dogmata eis infigit.

Nōne duo paſſeres aſſe veneūt? Et vnus ex illis nō cadet ſup terram ſine patre veſtro: vr̄i aūt ⁊ capilli capitis oēs numerati ſūt. Nolite ergo timere multis paſſeribꝰ meliores eſtis vos.

CHRY. in ho. Poſtqꝫ timorē mortis excluſerat ne eſtimarent ap̄li ꝙ ſi interficerēt: eēnt derelicti a deo: rurſus ſermonē de ꝓuidētia dei iducit dicēs: Nōne duo paſſeres aſſe veneūt? ⁊ vnus ex illis nō cadet ſup terrā ſine patre vr̄o? HIE. Et ē ſenſus: Si parua aialia abſqꝫ deo nō decidūt auctore: ⁊ in oibus ē ꝓuidētia: ⁊ q̄ in his peritura ſūt ſine volūtate dei non pereūt: vos q̄ eterni eſtis nō debetis timere ꝙ abſqꝫ dei viuati ꝓuidētia. HILA. Myſtice aūt ꝙ vendit̕ corpꝰ atqꝫ aia ē: ⁊ cui vendit̕: peccatū ē. Qui ḡ duos paſſeres aſſe veneūt ſeipſos pctō minimo vendūt: natos ad volandū ⁊ ad celū pennis ſpiritalibus efferendos: ſꝫ capti ꝓcijs pn̄tiū voluptatū ⁊ ad luxum ſeculi venales: totos ſe talibꝰ actionibꝰ nūdināt̕. dei aūt volūtatis vt vnꝰ ex illis magis euolet: ſꝫ lex ꝯſtitutiōe dei pfecta decernit vnū ex eis potiꝰ decidē. Quēadmodū. n. ſi euolarent: vnū eēnt fieretqꝫ corpꝰ ſpiritale ita pctōꝝ ꝓcio vēditis: aia terrenā ꝯtrahit ex vitioꝝ ſorde materiā: fitqꝫ vnū ex illis qꝺ tradat̕ in terrā. HIE. Qꝺ aūt ait: Ueſtri aūt ⁊ capil. ca. oēs nu. ſunt. Immenſā dei erga hoies oñdit ꝓuidentiā ⁊ ineffabilē ſignat affectū ꝙ nihil nr̄oꝝ deū lateat. HILA. In numerū eni aliq̄d colligi diligētie eſt. CHRY. Unde hoc dixit nō ꝙ pilos deus numeret: ſꝫ vt diligentē cognitionē ⁊ multā circa eos ꝓuidentiā oñdat. HIE. Deridēt aūt intelligentiā eccleſiaſticā in h loco: q̄ carnis reſurrectionē negant: q̄ſi nos ⁊ capillos q̄ numerati ſūt ⁊ a tonſore deciſi oēs dicamus reſurgere: cū ſaluator nō dixerit: Ueſtri autē ⁊ capilli oēs ſaluādi ſūt: ſed numerati ſūt. Ubi numerus ē ſcia numeri demonſtrat̕: nō eiuſdē numeri conſeruatio.

AVG. vlti. de ciui. dei: Quāuis de ipſis capillis poſſit inq̄ri: vtrū redeat q̄cq̄d tondētibꝰ decidit: qꝺ ſi rediturū ē: q̄s nō exhorreat illā deformitatē. Semel aūt intellecto ita nihil periturū eē in corpe: ita vt deforme nihil ſit i corpore: ſimul intelligit̕ ea q̄ deformē factura fuerāt enormitatē maſſe ipſi acceſſura eē: nō locis q̄bꝰ mēbroꝝ forma turbet̕: velut ſi de limo vas fieret qꝺ rurſus in eūdē limē redactum totū de toto iterū fieret: nō eſſet neceſſe vt illa pars limi q̄ in anſa fuerat ad anſam rediret: aut q̄ fūduꝫ fecerat: ipſa rurſus faceret fundū: dū tn̄ totū reuerteret̕ i totū. i. totus ille limus in totū vas: nulla ſui pte perdita remearet. Quapropt̕ ſi capilli totiens tonſi ad ſua loca deformiter redeūt: q2 in eandē carnē: vt quēcūqꝫ locū ibi corpis teneāt: ſeruata ptiū congruētia materie in vtilitatem vertent̕. Quāuis qꝺ dicit: Capillus capitis vr̄i non peribit: nō de longitudine: ſꝫ de numero capilloꝝ poſſet intelligi. vn̄ ⁊ hic dr̄: Capilli capitis vr̄i numerati ſunt.

HILA. Neqꝫ eni dignū negociū ē peritura numerare. Ut igit̕ nihil ex nobis periturū eē cognoſceremꝰ ipſo capilloꝝ nr̄oꝝ ſuppatatoꝝ numero indicat̕. Nullus igitur corpoꝝ nr̄oꝝ caſus ē ptimeſcēdus. Et iō ſubdit̕: Nolite ergo timere: multis paſſeribꝰ meliores eſtis vos. HIE. In quo manifeſtiꝰ ſupior expoſitiōis ſēſus expſſus ē ꝙ timere nō debeāt eos q̄ pn̄t corpus occidere: qm̄ ſi ſine dei ſcia parua q̄qꝫ alia nō decidūt: q̄tomagis hō q̄ ap̄lica ſulius ſit dignitate. HILA. Uel cū dicit plurimis eos anteſtare paſſeribus: oñdit multitudini infideliū electioneꝫ fideliū ꝓeſſe: q2 his caſus in terra ē illis volatus in celū. REMI. Myſtice aūt xp̄s caput ē: ap̄li capilli qui pulchre numerati dicūt̕: q2 noia ſcōꝝ ſcripta ſūt in celis.

Omnis ergo qui cōfitebitur me corā hoibꝰ: confitebor ⁊ ego eū coram patre meo q in celis ē Qui aūt negauerit me coram hoibus: negabo ⁊ ego eū corā patre meo qui in celis eſt.

CHRY. Ejciens dn̄s timorē q̄ diſcipuloꝝ concutiebat aiam: p ea q̄ ꝯſequūt̕ rurſus eos cōfortat: nō ſoluꝫ timorē ejciens: ſꝫ ⁊ ſpe ꝑmioꝝ maiorū eos erigēs in liberam ꝓpalationē veritatis dicēs: Oīs ḡ q̄ cōfitebit̕ me coram hoibus: ꝯfitebor ⁊ ego eū corā pr̄e meo qui ē in celis. HILA. Hoc cōcludēdo dicit: q2 doctrinis talibus ꝯfirmatos oꝫ liberā de deo ꝯfitēdi hr̄e ꝯſtātiā. REMI. Cōfeſſio aūt hic illa intelligēda ē: de qua dicit ap̄ls: Corde credit̕ ad iuſticiā: ore fit ꝯfeſſio ad ſalutē. Ne ḡ aliquis putaret ſe abſqꝫ oris ꝯfeſſione poſſe ſaluari: nō ſoluꝫ ait Qui me cōfeſſus fuerit: ſed addit: Corā hoibꝰ. Et iteruꝫ addit: Qui aūt negauerit me corā hoibus: negabo ⁊ ego eū corā pr̄e meo q̄ ē in celis. HILA. in quo oñdit q̄les nos teſtes hoibꝰ fuerimꝰ: tales apꝺ deū patrē teſtimonio eius vſuros. CHRY. in ho. Ubi cōſiderandū ē: q2 in pena ampliꝰ ē ſupplicium: ⁊ in bonis maior retributio. Quaſi. d. Supabūdaſti ꝓus: me hic ꝯfitēdo aut negādo ſupabūdabo ⁊ ego ineffabilit̕ ubi maiora dādo. Illic. n. ego te ꝯfitebor: aut negabo. Propt̕ hoc ſi feceri aliquod bonū: ⁊ nō ſuſceperis retributionē: ne turberis: cū additamēto eni in futuro tpe retributio te expectat. Et ſi feceris aliqꝺ malū ⁊ nō exſolueris vindictaꝫ non ꝯtēnas. illic enim te excipiet pena: niſi trāſmuteris ⁊ melior fias.

RABA. Et ſciēdū ꝙ negare ꝙ deus nō ſit: nec pagani pn̄t: ſꝫ ꝙ non ſit deus filius ⁊ pr̄ negari ab infidelibꝰ pōt. Confitebit̕ ḡ aliquē filius apud patrē: q̄ p filiuꝫ habebit acceſſū ad patrē. Et q2 filius dicet: Uenite benedicti patris mei. REMI. Negabit aūt negantē ſe: q2 p ipſū non habebit acceſſū ad patrē: ⁊ a ꝯſpectu ſue diuinitatis ⁊ patris repelletur. CHRY. Ideo aūt nō ſolā fidē q̄ ē ꝑ mentē: ſed ⁊ ꝯfeſſionem exigit oris: vt erigat nos in liberam ꝓpalationē ⁊ ampliorē amorē: excelſos nos faciēs. Hec aūt verba ad vniuerſos loquit̕: ⁊ in pſona ap̄loꝝ loquit̕ ſolū. Non eni ſolos ap̄los: ſed ⁊ diſcipulos eorū facit viriles. Qui nūc hoc ſeruat: nō ſolum cū libera ꝓpalatione docebit: ſed ⁊ oibus facile ſuadebit. huiꝰ eni v̕bi obſeruatio multos ad ap̄los adduxit. RABA. Uel ꝯfitetur q̄s ieſum ea fide q̄ p dilectionē opat̕: mādata eiꝰ fideliṫ iplendo: negat q̄ ꝓceptis nō obedit.

Nolite arbitrari: q2 venerim pacē mittere in terrā. Non veni pacem mittere: ſed gladiū. Ueni eni ſepare hoiem aduerſus patrē ſuū: ⁊ filiam aduerſus matrē ſuā: ⁊ nurū aduerſus ſocrū ſuam: ⁊ inimici hois domeſtici eius.

HIE. Supra dixerat: Quod dico vobis in tenebris dicite in lumie: nūc infert q̄d poſt ꝓdicationē ſequat̕ di

cere. Nolite arbi. q᷑ ve. pa. mit. in terrã. Nõ ve. pa. mit. ſed gladiũ. GLO. Uel aliť ↄtinua: Sicuti mors non pȝ attrahere ſic nec carnalis affectus. CHRY. Qualiter ḡ eis iniũxit vt in vnãquãq; domũ ingredientes pacẽ indicerent? Qualiter etiã ⁊ angeli dixerũt: Gloria in excelſis deo: ⁊ in terra pax hoĩbus. qm̃ hec maxime ẽ pax cũ id qđ egrotat inciditᷓ cũ id qđ liteᷓ infert ſepat: ita enĩ poſſibile erit celum terre copulari. Nã ⁊ medicus ita reliquũ ↄſeruat corpus: cũ id qđ inſanabiliť ſe hȝ abſciderit. Ita qđẽ ⁊ in turri babel geſtũ ẽ: malã enĩ pacẽ bona diſſonantia ſoluit. Ita ⁊ paulus eos q̃ aduerſus eũ ↄſonabãt diuiſit. Non enĩ vbiq; ↄcordia bonũ ẽ: nã ⁊ latrones ↄſonabãt. Hoc aũt pliũ nõ ẽ ſui ꝓpoſiti: ſȝ illoꝝ ↄſilij. HIE. Ad fidem enĩ chriſti tot᷒ orbis ↄ̃ ſe diuiſus ẽ. Unaqueq; domus ⁊ infideles habuit ⁊ credẽtes: ⁊ ꝓpterea bellũ miſſũ ẽ bonũ: vt rũperet pax mala. CHRY. Hoc aũt dixit q̃ſi diſcipulos ↄſolans: ac ſi diceret: Ne turbemini q̃ſi preť ſpem his ↄtingẽtibus; ꝓpter hoc enĩ veni vt pliũ mittã. Et nõ dixit pliũ: ſȝ qđ difficilius ẽ: gladiũ. Uoluit enĩ aſperitate verboꝝ coꝝ excitare auditũ: vt nõ i difficultate rerũ deficiant: ne aliq̃s dicat ꝙ blanda ſuaſit: ſed difficilia occultauit. Melius ẽ in rebus manſuetudinẽ videre ꝙ̃ in verbis. ⁊ ꝓpter hoc in his nõ ſteti: ſȝ exponẽs pliĩ ſpẽȝ oñdit hoc eẽ ciuili bello difficilius dicẽs: Ueni enĩ ſeparare hoĩeȝ aduerſus patrẽ ſuũ: ⁊ filiã aduer. ma. ſuã: ⁊ nurꝝ aduer. ſocrũ ſuã. In quo oñdit ꝙ nõ ſolũ in familiaribus erit hoc pliũ: ſȝ in amantiſſimis ⁊ valde neceſſarijs: qđ maxime chriſti virtutẽ oñdit: ꝙ diſcipuli hec audiẽtes ⁊ ipſi ſuſceperũt: ⁊ alijs ſuaſerũt. Quãuis aũt nõ ipſe chriſtus hãc ſeparationẽ fecerit: ſȝ illoꝝ malicia: tñ dicit ſe facere ſȝ ſcripture ↄſuetudinẽ. Scriptũ ẽ enĩ: Dedit eis de᷒ oculos vt nõ videãt. Hoc aũt maxime oñdit vetus teſtm̃ nouo eẽ cognatũ. Eteni in iudeis vnuſq̃ſq; ꝓximũ interficiebat: qñ vitulũ fecerũt: ⁊ qñ beelphegor imolauerũt. vñ vt monſtraret eũdẽ eẽ cui hec ⁊ illa placuerũt: ꝓphe meminit dicẽs: Et inimici hoĩs domeſtici ei᷒. Et i iudeis tale aliq̃d ↄtigit. erãt enĩ ꝓphete ⁊ pſeudo ꝓphe ⁊ plebs ſcindebat: ⁊ domus diuidebant: ⁊ hi q̃dẽ his credebant alij aũt illis. HIE. Hic aũt locus ꝑpe hiſdẽ verbis in michea ꝓpheta ſcribit: Et notandũ vbicũq; de veteri iſtrumento teſtimoniũ ponit vtrũ ſenſus tm̃ an ⁊ verba ↄſentiãt. HILA. Myſtice aũt gladi᷒ teloꝝ oĩuȝ acutiſſimũ eſt: in quo ius ptãtis ⁊ iudicij ſeueritas ⁊ aĩaduerſio peccatoꝝ. Dei igiť verbũ nũcupatũ meminerim᷒ i gladio: q̃ gladius miſſus ẽ in terrã. i. p̃dicatio eius hoĩuȝ cordib᷒ infuſa. Hic igiť q̃nq; habitãtes i vna domo diuidit: tres in duo: ⁊ duo in tres: ⁊ tria ad hoĩeȝ referim᷒. i. corpus ⁊ aĩam ⁊ volũtatẽ. nã vt corpi aĩa data eſt: ita ⁊ ptãs hoĩ vtẽdi vtroq; vt vellet indulta ẽ. At ob illud lex ẽ ꝓpoſita volũtati: ſed hoc tñ in illis deprehẽdit: q̃ p̃mi a deo figurati ſũt. Sȝ ex pctõ atq; infidelitate p̃mi parentis ſequẽtibus generatiõibus cepit eẽ corpis nr̃i p̃r pctm̃: mat aĩe ĩfidelitas. Uolũtas aũt ſua vnicuiq; adiacet: ḡ iã vni᷒ dom᷒ q̃nq; ſũt. Cum ḡ innouamur baptiſmi lauacro per virtutẽ v̄bi ab originis nr̃e pctĩs ſepamur: recũ: q᷑ q̃dã obſectiõe gladij dei a p̃ris ⁊ matris affectionib᷒ diſſidemus: fitq; grauis in domo vna diſſenſio ⁊ domeſtica nouo hoĩ erũt inimica: q᷑ ille manere in ſp̃us nouitate gaudebit: ea v̄o q̃ a proſapie antiq̃tate deducta ſunt: ↄſiſtere in his q̃bus oblectant ↄcupiſcũt. AVG. de q̃. euã. Uel aliter: Ueni ſepare ho. aduer. pa. ſuũ. q᷑ renũciat q̃s diabolo q̃ fuit filius ei᷒. Et filiam aduerſus matrẽ ſuã. plebs dei aduerſus mũdanã ciuitatẽ: hoc ẽ ꝑnicioſam ſocietateȝ generis humani: quã nũc babylonia: nũc egypto: nũc ſodoma: nũc alijs atq; alijs noĩbus ſcriptura ſignat. Nurũ aduerſus ſocrũ ſuã. eccliam aduerſus ſynagogã: que ſm̃ carnẽ chriſtũ peperit ſponſũ eccle. Diuidũt aũt in gladio ſp̃us: qđ eſt verbũ dei. Et inimici hoĩs domeſtici ei᷒ cũ q̃bus aĩ cõſuetudine implicatus erat. RABA. Nulla apud eos iura cuſtodiri pñt: inter quos fidei bellũ eſt. GLO. Uel aliť: Hoc dicit. q. d. Nõ ad h̃ inť hoĩes veni: vt carnales affect᷒ ↄfirmẽ: ſȝ ſpirituali gladio diſſecẽ. vñ recte dr̃: Et inimici hoĩs domeſtici ei. GRE. iij. mo. Callidus nanq; aduerſari᷒ cũ a bonoꝝ cordib᷒ repelli ſe cõſpicit: eos q̃ ab illis valde diligunt exquirit. Et p eorum verba blãdiens loq̃ť q̃ plus ceteris amať: vt dũ vis amoris cor pforat: facile pſuaſionis eius gladius ad intime rectitudinis munimina irrumpat.

Qui amat patrem aut matrẽ pluſ q̃ȝ me non eſt me dignus. Et q̃ amat filiũ aut filiaȝ ſuper me nõ eſt me dignus. Et qui nõ accipit crucem ſuã ⁊ ſequitur me non eſt me dignus. Qui inuenit aĩaȝ ſuam pdet illam: ⁊ qui pdiderit aĩam ſuam propť me inueniet eam.

HIE. Quia an̄ p̃miſerat: nõ veni pacẽ mittere ſȝ gladiũ: ⁊ diuidere hoĩem aduerſus patrẽ ⁊ matrẽ ⁊ ſocrũ: ne q̃s pietatẽ religioni an̄ferret ſubiecit dicẽs: Qui amat patrem aut matrẽ pluſ ꝙ̃ me: nõ eſt me dign᷒. Et in cantico legimus cãticoꝝ: Ordinauit in me charitatẽ. H̃ enĩ ordo i oĩ affectu neceſſarius ẽ. Ama poſt deũ patrẽ aut matreȝ aut filios. Si aũt neceſſitas venerit vt amor parentũ aut filioꝝ dei amori cõparet: ⁊ nõ poſſit vtrũq; ſaluari: odiũ in ſuos: pietas in deũ eſt. Nõ ḡ ꝓhibuit amari patrẽ aut matrem: ſȝ ſignanť addidit: Pluſ ꝙ̃ me. HILA. Illi. n. q̃ domeſticas hoĩuȝ charitates dilectiõi eius p̄tulerint: futuroꝝ bonoꝝ indigni erunt hereditate. CHRY. Si autem paulus iubet p oĩa parentib᷒ obedire nõ mireris. in illis enĩ ſolũ dicit obediendũ q̃ nõ nocẽt pietati: eteni ſcm̃ ẽ oẽm eis aliũ reddẽ honorẽ. Cũ aũt ãplĩ᷒ debito exegerint: nõ oportet aſſentire. Sũt aũt hec veteri teſtamẽto ↄſonãtia: eteni illic eos q̃ idola colebãt: nõ odio hr̃e ſoluȝ: ſȝ ⁊ lapidare dñs iubet. ⁊ in deuteronomio dr̃: Qui dixerit patri ſuo ⁊ mr̃i ſue: neſcio vos: ⁊ fratrib᷒ ſuis ignoro illos: hi cuſtodierũt eloquiũ tuũ. GLO. Uideť autẽ ꝑ in pluribus accidere: vt parẽtes plus diligãt filios ꝙ̃ fi᷑ ꝗ diligãt eos: ⁊ iõ gradatim p᷒ ꝙ̃ ſuũ amorẽ amori parentũ eẽ p̄ponẽdũ docuit: docet ↄñt p̄ferendũ eẽ filioꝝ amori dicens: Et q̃ amat fi. aut fi. ſup me: nõ ẽ me dign᷒.

RABA. Per qđ ſignat illũ diuino ↄſortio eẽ indignuȝ q̃ ↄſanguinitatis carnalẽ amorẽ p̄ponit ſpirituali amori dei. CHRY. Deinde vt nõ moleſte ferant illi. ſ. q̃b᷒ amor dei p̄ferť: ad altiorẽ adducit ſermonẽ. aĩa enĩ nihil ẽ familiarius alicui: ſȝ tñ ⁊ hãc nõ ſimplr̃ eã hr̃i odio iuſſit: ſed vt eã quis tradat in occiſiões ⁊ ſanguines oñdẽs ꝙ non ſolũ ad mortẽ oȝ eẽ paratũ: ſed ad mortẽ violentã ⁊ reꝓbatiſſimã. ſ. mortẽ cruci. vñ ſeq̃ť: Et q̃ nõ accipit crucẽ ſuã ⁊ ſeq̃ť me: nõ ẽ me dign᷒. Nihil aũt adhuc eis de ꝑpa dixerat paſſiõe: ſȝ interim in his eos erudit: vt ſermonẽ de paſſiõe ei᷒ magĩ ſuſcipiãt. HILA. Ul' q̃ xp̃i ſũt: crucifixerũt corpus ſuũ cũ vitijs ⁊ ↄcupiſcẽtijs: ⁊ indignus ẽ chriſto q̃ nõ crucẽ ſuã in qua cõpatimur: cõmorimur: cõſepelimur: ↄſurgim᷒: accipiẽs dñm ſit ſecutus in hoc ſacramẽto fidei ſp̃us nouitate viuẽt᷒. GRE. in ho. Crux q̃ppe a cruciatu dr̃: ⁊ duob᷒ modis crucẽ dñi baiulam᷒: cũ aut p abſtinentiã carnẽ affligim᷒: aut p ↄpaſſionẽ pximi neceſſitatẽ illĩ᷒ noſtrã putam᷒. Sciẽdũ v̄o ẽ ꝙ ſũt nõnulli q̃ carnis abſtinentiã nõ p deo: ſed p inani glã exhibent. ⁊ ſũt nõnulli q̃ cõpaſſionẽ pxio: nõ ſpiritaliť ſȝ carnaliť impendũt: vt ei nõ ad virtutẽ: ſȝ q̃ſi miſerãdo ad culpas foueant. Hi itaq; crucẽ videntur ferre: ſed dñm nõ ſequũtur. Et iõ ait: Et ſequiť me. CHRY. Quia v̄o p̄cepta hec que iniũgũtur oneroſa videntur: ponit ⁊ vtilitatem coꝝ maximã exiſtentẽ dicens: Qui inuenit aĩaȝ ſuã perdet eã. Quaſi. d. Non ſolum hec que p̃miſi non nocẽt ſed maxime ꝓderunt: ↄ̃ria v̄o nocebunt: ⁊ hoc vbiq; facit. Ab his enĩ q̃ hoĩes cõcupiſcunt inducit: ſicut ſi dicat: Propter q̃d nõ vis ↄtẽnere aĩaȝ tuã: q᷑ diligis eã. Quo circa ꝓpter hoc ↄtẽne: ⁊ tũc ei maxime ꝓderis. REMI. Aĩa aũt in hoc loco nõ ſubſtãtia ẽ intelligẽda: ſȝ hec vita p̃ns. ⁊ eſt ſenſus: Qui inuenit aĩaȝ ſuã. ſ. hãc p̃ntẽ vitã. i. q̃ hanc lucẽ ⁊ eius dilectionẽ ⁊ voluptates ad hoc deſiderat vt ſemp inuenire poſſit: illã quã ſemp ſeruare cupit pdet: ⁊ aĩam ſuã eterne dãnatiõi p̄parat. RABA. Uel aliter: Qui ſalutẽ aĩe ſue q̃rit: eternã pdere: hoc ẽ in mortem dare nõ dubitat. vtriq; aũt ſenſui ↄgruit apte qđ ſequitur: Et q̃ pderit aĩam ſuã ꝓpť me: inueniet eã. REMI. Ideſt q̃ hãc tpalẽ lucẽ ⁊ eius dilectiões ⁊ voluptates tpe pſecutionis ꝓpť ↄfeſſionẽ noĩs mei ↄtẽpſerit: aĩe ſue inueniet eternã ſalutẽ. HILA. Sic ḡ pficit lucrũ aĩe i mortẽ ⁊ dãnũ in ſalutẽ. detrimẽto enĩ breuis vite fama imortalitatis acquiritur.

Qui recipit vos me recipit. ⁊ qui me recipit: recipit eum q̃ me miſit. Qui recipit ꝓphetam in noĩe ꝓphete: mercedẽ ꝓphete accipiet. Et qui recipit iuſtum in noĩe iuſti mercedem iuſti accipiet. Et quicunq; potum dederit vni ex minimis iſtis calicẽ aque frigide tñ in noĩe diſcipuli: amẽ dico vobis non pdet mercedem ſuã.

HIE. Dñs ad p̃dicationem diſciplulos mittẽs: docet pericula nõ timẽda: affectũ ſubijcit religioni: aurũ ſupra tulerat: es de zona excuſſerat: dura euãgeliſtaꝝ conditio. Un̄ ergo ſũptus: vñ victus: vñ neceſſaria: ⁊ cetera. Et iõ auſteritatẽ p̄ceptoꝝ ſpe tẽperat p̃miſſoꝝ inquiens: Qui recipit vos me recipit. vt in ſuſcipiendis aplĩs vnuſq̃ſq; credentiũ xp̃m ſe ſuſcipiſſe arbitret. CHRY. Sufficiẽtia ſiq̃dẽ erant p̃miſſa ad pſuadendũ eis qui erãt aplĩos ſuſcepturi. Quis enĩ eos q̃ ita erant fortes ⁊ oẽs ↄtemnebant: vt alij ſaluarent: nõ ſuſciperet oĩ cũ deſiderio? Et ſuperius q̃dem penã cõminat᷒ ẽ his q̃ nõ recipent. hic aũt retributionẽ p̃mittit recipientib᷒. Et p̃mõ q̃dẽ repromittit honorẽ ſuſcipientib᷒ aplĩos vt xp̃m ſuſcipiãt ⁊ etiã patrem. vñ ſubdit: Et q̃ me recipit: recipit euȝ qui me miſit. Quid aũt huic honori fiet eq̃le: vt quis patrẽ ⁊ filiũ recipiat? HILA. In q̃bus verbis docet etiã in ſe mediatoris officiũ: qui cũ ſit receptus a nobis atq; ipſe pfectus ex deo ſit: deus p illũ tranſfuſus in nobis ſit: ⁊ p hũc ordinẽ graꝝ nõ aliud aplĩos recepiſſe ꝙ̃ deus: ⁊ in illis chriſtus: ⁊ in chriſto de᷒ habitat. CHRY. Promittit autẽ poſt hec ⁊ aliam retributionẽ dicẽs: Qui reci. ꝓphe. in no. ꝓ. merce. ꝓ. accipiet. Nõ aũt ſimplr̃ dixit: Qui ſuſcipit ꝓphetã: aut qui ſuſcipit iuſtũ: ſȝ addit: In noĩe ꝓphe: ⁊ in noĩe iuſti: hoc ẽ ſi nõ ꝓpter vite hui᷒ eminẽtiã: neq; ꝓpter aliđ tpaliũ ſuſcepit: ſȝ q᷑ vel ꝓpha ẽ vel iuſt᷒. HIE. Uel aliť: Quia ad ſuſceptionẽ magiſtroꝝ diſcipulos puocauerat: poterat credentiũ occulta eẽ miſſio: ḡ ⁊ pſeudo ꝓphetas ⁊ iudã pditorẽ debem᷒ ſuſcipe. vñ dñs dicit non pſonas ſuſcipiẽdas eẽ ſȝ noĩa: ⁊ mercedẽ nõ perire ſuſcipiẽtis: lȝ idign᷒ fuerit q̃ ſuſcept᷒ ſit. CHRY. Dicit aũt Mercedẽ ꝓphe ⁊ mercedẽ iuſti accipiet. i. qualeȝ decenſ ẽ accipe eũ q̃ ſuſcipit ꝓphetã vl' iuſtũ: vel qualẽ ꝓpha aut iuſtus ẽ acceptur᷒. CHRY. in ho. Nõ enĩ vt mercedeȝ de ꝓpha vel iuſto ſȝ mercedẽ ꝓphe vel iuſti. Iſte enĩ forſitan iuſtus ẽ: ⁊ q̃to in hoc mũdo nihil poſſidet tanto loquẽdi p iuſticia fiduciã maiorẽ hȝ: hũc cũ ille ſuſtentat q̃ in hoc mũdo aliq̃d poſſidet illi᷒ iuſticie libertatẽ ſibi participẽ facit: ⁊ cũ eo pariť iuſticie p̃mia recipit quẽ ſuſtentando adiuuit. Ille ꝓphetie ſp̃u plenus ẽ: ſȝ tñ corporeo eget alimẽto. Et ſi corpus nõ reficiť: certũ eſt ꝙ vox ipſa ſubtrahat. Qui igiť ꝓphe alimẽta tribuit: vires illi ad loquendũ dedit. Cũ ꝓpha ḡ mercedẽ ꝓphe accipiet. q̃ hoc an̄ dei oculos exhibuit qđ audiuit. HIE. Myſtice aũt q̃ ꝓphetam recipit vt ꝓphetã: ⁊ intelligit eũ de futuris loquẽtẽ: hic ꝓphe mercedẽ accipiet. Igiť iudei carnaliť intelligentes ꝓphetas: mercedẽ nõ accipiũt ꝓphetę. REMI. Nõnulli vero ꝓphetam intelligũt dñm ieſuȝ chriſtũ: de q̃ moyſes dicit: Prophetam vobis ſuſcitabit de᷒. quẽ ſiliter iuſtũ intelligimus: q᷑ incõpabiliť iuſtus ẽ. Qui ḡ in noĩe iuſti ⁊ ꝓphe. ſ. chriſti: ꝓphetam vel iuſtũ ſuſcipit ab eo recipiet remunerationẽ: p cuius amore recipit. HIE. Poterat aũt aliq̃s cauſari ⁊ dicẽ. Paupertate ꝓhibeor vt hoſpitalis eẽ nõ poſſim: ⁊ hãc excuſationẽ leuiſſimo exẽplo diluit: vt calicẽ aque frigide toto aĩo porrigamus dicẽs: Et quicũq; potũ dederit vni ex minimis iſtis aquẽ frigide calicẽ tñ in noĩe diſcipuli: amẽ dico vobis nõ pdet mercedẽ ſuam. Frigide inq̃t nõ calide: ne ⁊ in calida paupertatẽ ⁊ penurie lignoꝝ occaſio quereret. REMI. Dicit autẽ minimis. i. nõ ꝓphe non iuſto: ſȝ alicui ex minimis. Ubi nota deũ magis ad piũ affectũ dantis reſpicere: ꝙ ad q̃titatẽ rei exhibite. Uel minimi ſũt q̃ nihil penitus hñt in h̃ mũdo: ⁊ iudices erũt cũ chriſto. HILA. Uel p̃uidens plures futuros tñ apoſtolat᷒ noĩe glioſos: oĩ vero vite ſue ope iprobabiles: obſequiũ qđ ipſis ſub religiõis opinione delatũ ẽ: mercede nõ fraudat. nam lȝ ⁊ ipſi minimi ſint. i. pctõꝝ vltimi: non inania tñ in eos etiaȝ leuia ſub frigide aque noĩe deſignata officia eẽ decernit. Nõ enĩ peccati hoĩs ſȝ diſcipuli noĩ honor p̄ſtit᷒ ẽ. CA. XI.

Et factum eſt cuȝ conſũmaſſet ieſus p̄cipiẽs duodecim diſcipulis ſuis: trãſijt inde vt doceret ⁊ p̃dicaret in ciuitatibus eoruȝ.

RABA. Poſtꝙ̃ diſcipulos ſuos dñs ad p̃dicãdũ miſerat: p̃miſſis verbis eos inſtruxit: Ipſe etiã quod docuerat verbis: factis impleuit: offerens primã predicationem iudeis. ⁊ hoc eſt quod dr̃: Et factum eſt cũ conſummaſſet ieſus. Dicit aũt: Tranſijt inde. CHRY. in ho. Quia enim eos miſit: ſubtraxit ſeipſum: dans locuȝ eis ⁊ tempus facere que iniũxerat. eo enĩ preſente ⁊ curante null᷒ ad diſcipulos vellet accedere. REMI. Pulchre aũt de ſpirituali doctrina qua. ſ. aplĩos inſtruxerat ad generalem tranſit in ciuitatibus p̃dicando: q᷑ in hoc de celis ad terras deſcẽdit vt oẽs illuminaret. in quo facto monenť etiam ſancti p̃dicatores vt oĩbus pdeſſe ſtudeãt.

Joannes autem cuȝ audiſſet in vinculis opera chriſti: mittens duos de diſcipulis ſuis ait illi: Tu es qui venturus es: an alium expectamus? Et reſpondens ieſus ait illis: Euntes renunciate ioanni que audiſtis ⁊ vidiſtis. Ceci vident: claudi ambulant: leproſi mundantur: ſurdi audiũt: mortui reſurgunt: pauperes euãgeliçantur: ⁊ beatus eſt qui non fuerit ſcandaliçatus in me.

GLO. Poſuerat ſupra euangeliſta quomodo per miracula ⁊ doctrinam chriſti tam diſcipuli ꝙ̃ turbe inſtruebantur: nunc oſtendit quomodo hec inſtructio vſq; ad diſcipulos ioannis peruenerit: qui ad chriſtum emulationem habere videbantur. vnde dicit: Joannes autem cuȝ audiſſet in vinculis opa chriſti: mittens duos ex diſcipulis ſuis ait illi: Tu es qui venturus es: an alium expectamus? GREGO. Querendum autem nobis eſt: Joannes propheta ⁊ pluſꝙ̃ propheta: qui venientem ad baptiſmum dominũ oſtendit dicens: Ecce agnus dei ecce qui tollit peccata mundi: cur in carcere poſitus mittens diſcipulos requirit: Tu es qui venturus es: an alium expectamus: tanꝙ̃ ſi ignoraret quem oſtenderat: ⁊ an ipſe ſit neſciat: quem ipſe ꝓphetiçando: baptiçando: oñdẽdo ipſũ clamauerat. AMBRO. Nõnulli aũt hoc ſic intelligũt. Magnũ quidẽ ita ꝓphetam eẽ ioannẽ: vt chriſtũ agno ⁊ ſceret ãnũciaret remiſſionẽ pctõꝝ futurã: ſȝ tñ tãꝙ̃ piũ vatem quẽ venturꝝ crediderat nõ crediđiſſe moriturũ. Non igitur fide ſed pietate dubitauit. Dubitauit

eidem et petrus dicentē: Propicius tibi eſto domine: nō fiet h. CHRY. in ho. Sed nō vtiqȝ hoc hȝ rōnē. Ioh̄es enī neqȝ hoc ignorabat: ſȝ hoc pmū teſtatus eſt dicēs: Ecce agnus dei qui tollit pctā mūdi. Agnū enī vocans: crucem denūciat: nec aliter q̄ p crucē pctm̄ abſtulit mūdi. Qualiter aūt maior ppheta ē hic: ſi neqȝ que pphetauit ſūt noſcit? Sicut Eſaias dicit: Sicut ouis ad occiſionē ducet'. GRE. in ho. Sed aliter hec queſtio ſoluit: ſi geſte rei tp̄s penſatur. Ad iordanis enī fluenta poſitus: qz ipſe redēptor mūdi eēt aſſeruit: miſſus vo in carcere an ipſe veniat: requirit nō qz ipſū eē mūdi redēptorē dubitat: ſȝ querit vt ſciat: ſi is q p ſe in mūdū venerat: p ſe etiā ad inferni clauſtra deſcēdat. HIE. Vñ nō ait: Tu es q veniſti: ſed tu es q ventur' es. Et ē ſenſus: Manda mihi qz ad inferna deſcēſur' ſū: vtrū te etiā īferis debeā nūciare: an aliū ad hec ſacra miſſurus es? CHRY. in ho. Sȝ qualiter ⁊ hoc hȝ rōnē? Cui' enī gratia nō dixit: Tu es q venturus es in infernuȝ: ſed ſimplr: Qui ventur' es? Quaſi ⁊ deriſibilis videt q ppter hoc ei dixerit: vt ⁊ illuc abiēs pdicaret. pñs enī vita gratie tp̄s ē: poſt obitū aūt iudiciū ē ⁊ pena: quare ī nullo opus erat pcurſore illic. Sȝ aliter: Si infideles p' mortē credētes eēnt ſaluādi: nullus peribit aliqñ: oēs enī penitebūt tūc ⁊ adorabūt. Omne enī genu flectet: celeſtiū terreſtriū: ⁊ infernoꝝ. GLO. Conſiderandū aūt ē q nō ideo hieronym' ⁊ gregori' dixerūt q ioānes aduentū chriſti in infernū pnūciatur' eēt: qz eius pdicatiōe aliq nō credētes cōuerterent ad fidē: ſȝ vt iuſtis in expectatiōe chriſti manētib' ex vicino aduētu cōſolationē afferret. HILA. Certū ē tñ q q venturum vt precurſor nūciauit: cōſiſtentem vt ppheta agnouit: adeūtē vt cōfeſſor venerat' ē: eius abūdanti ſciētie error nō obrepſit. Nec ſane credi pōt ſpūſſci grām in carcere poſito defuiſſe: cū aplīs ṽtutis ſue lumē eēt in carcere poſitis miniſtratur'. HIE. Non ḡ quaſi ignorās interrogat: ſed quō ſaluator interrogat vbi ſit lazarus poſitus: vt q locū ſepulchri indicabāt: ſaltē ſic pararent ad fidē: vt viderēt mortuū reſurgentē. Sic ⁊ ioannes iterficiēd' ab herode diſcipulos ſuos mittit ad chriſtum: vt p hanc occaſionē vidētes ſigna atqȝ ṽtutes crederent in eū: ⁊ magiſtro interrogante ſibi diſcerēt. Quamuis haberēt diſcipuli ioānis aliqd mordacitatis ex inuidia aduerſus dñm: ſupior ḡ interrogatio demōſtrauit cū dixerūt: Quare nos ⁊ phariſei ieiunam' frequēter: diſcipuli aūt tui nō ieiunāt? CHRY. in ho. Donec igit ioānes erat cū ipſis: ſuadebat eis cōtinue de chriſto: qz aūt iā nō erat obiturus: ampli' ſtudiūȝ facit. Etenī formidabat: ne relinquat in diſcipulis ſuis pniciōſi dogmatis cōditionē: ⁊ maneant abiecti a chriſto: cui ⁊ a pncipio oēs ſuos afferre ſtuduit. Si aūt dixiſſet eis: Abite ad ipſū qz melior me eſt: nō vtiqȝ pſuaſiſſet: ſȝ eſtimaret humilia de ſe ſcatiēs hoc dicere: ⁊ ſic magis eēnt ei affixi. Quid igit facit? Expectat ab eis audire q chriſt' miracula facit: neqȝ oēs miſit: ſȝ duos quoſdā quos nouerat fortaſſis aliis pſuaſibiliores exiſtētes: vt inſuſpicabilis interrogatio fieret ⁊ ex rebus ipſis diſcerēt diſtantiā int eū ⁊ ieſū. HILA. Ioannes igit nō ſue ſed diſcipuloꝝ ignorātie conſulit. vt cognoſcerent nō aliū a ſe pdicatū: ad opa ei' intuēda: diſcipulos ſuos miſit vt auctoritatē dictis ſuis illius opa cōferrent: nec chriſt' alius expectaret: q cui teſtimoniū opera pſtitiſſent. CHRY. in ho. Chriſt' aūt mentē noſcēs ioānis: nō dixit: Quī ego ſuȝ. qz p hoc rurſus obſiſteret hoc audiētib'. excogitaſſent enī ⁊ illi nō dixiſſent qd iudei ad ipſū dixerūt: Tu de teipſo teſtimoniū phibes. ⁊ ppter hoc a miraculis fecit eos diſcē inſuſpicabilem doctrinā faciens ⁊ manifeſtiorē. Teſtimoniū enī qd ē a reb' credibili' ē teſtionio: qd ē a ṽbis. vñ cōfeſti curauit cecos ⁊ claudos ⁊ alios mltos: nō vt docēt ioānē ſciētē: ſȝ hos q dubitabant. ⁊ idō ſequit: Et rñdens ieſus ait illis: Euntes renūciate ioanni q audiſtis ⁊ vidiſtis. Ceci vidēt: claudi ambulant: leproſi mūdant: ſurdi audiūt: mortui reſurgūt: pauperes euangeliçāt. HIE. Qd premiſſis nō minus ē. Pauperes aūt euāgeliçatos intelligite vel pauperes ſpū: vel certe opibus pauperes. Ut nulla int nobiles ⁊ ignobiles int diuites ⁊ egenos in pdicatiōe diſtantia ſit: hec magiſtri rigorē: hec pceptoris cōprobāt ṽitatē: qñ ois apud eū qui ſaluare pōt eqlis ē. CHRY. Qd aūt ait: Et beatus ē q nō fuerit ſcandaliçatus in me: int nūcios percutit. qz enī ſcandaliçabant in ipſo: dubitationē coꝝ nō diuulgans: ⁊ ſoli eoꝝ cōſcie derelinquēs: redargutionē eorū latent induxit. HILA. Itaqȝ cui rei ioānes cauiſſet oñdit dicēs beatos eos in qbus aliqd in ſe ſcandali nō fuiſſet: qz metu eius. ſ. nē ſcandaliçarent: diſcipulos ſuos ioānes vt chriſtū audirēt miſit. GRE. Uel aliter: Infideliū mēs grauiter in chriſto ſcādalū pauit: cū eū etiā poſt tot miracula mortuū vidit. vñ paulus dīc: Nos pdicam' xp̄ȝ crucifixū: iudeis qdē ſcādalū. Quid ḡ ē dicē: Btūs q nō fuerit ſcandaliçatus ī me: niſi apta voce abiectionē mortis ſue humilitatēqȝ ſignare: ac ſi patēter dicat: Mira qdē facio: ſed abiecta ppeti nō dedignor: qz ḡ moriēdo te ſubſequor: cauendū valde ē hoibus ne in me mortē deſpiciāt: qui ſigna venerant. HILA. Prebet etiā myſtice in his que ī ioāne geſta ſūt intelligētia amplior: vt ppheta ipſo conditionis ſue genere pphetiçaret: qz in eo forma legis lata ē. Chriſtū enī lex annūciauit: ⁊ remiſſionē peccatoꝝ pdicauit: ⁊ regnū celoꝝ ſpopōdit: ⁊ iohānes totū hoc opus legis expleuit: igitur ceſſante iā lege q pctis plebis incluſa: ne chriſt' poſſet intelligi qſi vinculis ⁊ qſi carcere cōtinebatur ad euāgelia cōtuenda lex mittit: vt infidelitas fidem dictoꝝ cōtēplet in factis. AMBRO. ſup lucā: Et fortaſſe iſti diſcipuli quos miſit: ſūt duo ppli: vnus q ex iudeis credidit: alter qui ex gentibus.

Illis aūt abeūtibus: cepit ieſus dicere ad turbas de iohāne: Quid exiſtis in deſertum videre? Arundineȝ vento agitatam? Sed qd exiſtis videre? Hoiem mollibus veſtitū? Ecce qui mollibus veſtiunt: in domib' regum ſūt. Sed qd exiſtis videre? Prophetā? Etiā dico vobis: ⁊ pluſqȝ prophetā. Hic eſt enī de quo ſcriptum eſt: Ecce ego mitto angelum meū ante faciem tuam. qui preparabit viam tuam ante te.

CHRY. Quātū ad diſcipulos ioannis ſatis actum erat. certificati enī de chriſto p ſigna q viderāt receſſerūt. Sȝ oportebat etiā turbas ſanari: q ex īterrogatiōe diſcipuloꝝ ioānis mlta incōueniētia ſubintellexerūt: ignorātes mittētis cōſiliū. Poterāt vtiqȝ dicere q tāta teſtat' ē de chriſto aliter pſuaſus ē: nūc ⁊ dubitat vtrū ſit ipſe? Nūqd ḡ altercās ad ieſū hoc dicit? nūquid timidior a carcere factus nūqd vane ⁊ inanit̄ priora dixit? HILA. Ac ne illud qd īmediate pmiſerat referri poſſet ad ioannē tanqȝ ſcādaliçatus eēt de chriſto ſubdit: Illis aūt abeūtib' cepit ieſus dicē ad turbas de ioāne. CHRY. in ho. Propt̄ h aūt abeūtib' eis vt nō videat hoī adulari. Corrigens aūt plebē: nō īducit in mediū ſuſpitionē eoꝝ: ſȝ ſolutionē cogitationū eorū inducit: q eos in dubitationē mittebāt. demōſtrans ſe noſſe occulta. Neqȝ enī dixit ſicut iudeis: qd cogitatis mala: etſi mala cogitauerint: nō tamē ex malicia: ſed ex ignorātia. vñ nō loqt eis dure: ſed rñdet p ioanne oñdens q nō excidit a priori opinione. Hoc aūt docet: nō ſolū pprio verbo ſȝ eoꝝ teſtimonio: nō tñ p ea q dixerūt: ſȝ p ea q egerūt. Ideoqȝ ait: Quid exiſtis in deſertuȝ vidē? ac ſi diceret: Propt̄ qd ciuitates dimittētes cōueniſtis in deſertū? Non enī plebs tāta cū tāto deſiderio ī heremū veniſſet: niſi magnū quēdā ⁊ mirabilem ⁊ petra ſolidiorem ſe videre exiſtimans. GLO. Nō aūt tunc exierant in deſertuȝ ad hoc vt viderēt ioannē. nec enim erat

tunc in deſerto ſȝ in carcere: ſȝ pteritū refert: qz frequent' exierat pplus in deſertū videre ioannē cū adhuc eēt in deſerto. CHRY. in ho. Et vide qz omnē aliā maliciā pretermittēs remouet a ioāne leuitatē de q turbe dubitabāt dicens: Arūdinē vento agitatā. GRE. in ho. Qd videlȝ nō aſſerēdo. ſȝ negādo intulit. Arūdinē qppe mox vt aura cōtingit in ptem flectit: p quā carnalis anim' deſignatur: qui mox vt fauore ⁊ detractiōe tangit in ptē quālibet declinatur. Arūdo ḡ vento agitata ioānes nō erat: quē a ſtatus ſui rectitudine nulla rerū varietas īflectebat ac ſi dñs diceret: HIE. Nūqd ob hoc exiſtis in deſertū vt videretis hoiem calamo ſimilē: q omni vēto circūfertur: ⁊ leuitate mentis de eo ambigēt: quē antea pdicaret. An forſitā ſtimulus inuidie cō me cogit: ⁊ pdicatio ei' vanā ſectat glām: vt ex ea q̄rat lucra? Cur diuitias cupiat: vt affluat dapibus: locuſtis veſcit ⁊ melle ſilueſtri: an vt mollib' veſtiat: pili cameloꝝ ſunt tegimē ei'. ⁊ idō ſubdit: Sȝ qd exiſtis vidē: hoiēȝ mollib' veſtitū? CHRY. in ho. Uel aliter: q nō ſit Ioānes ſimilis calamo mobili p veſtrū ſtudiū ſignificaſtis. ſ. in deſertū exeūtes. Nō tamē pōt aliqs dicere q ioānes qdem cōſtans erat: ſȝ poſtea laſciuie ſeruiēs factus ē mobilis: ita aliq ſūt mobiles p naturā: alii vero laſciuie ſeruiēdo mobiles fiūt. Ioānes aūt neqȝ natura mobilis erat: ppter qd dixerat: Nō exiſtis videre arūdinē vēto agitatā. Neqȝ laſciuie dans ſeipſum pdidit quā habebat excellentiā. q enī nō ſuierit laſciuie mōſtrat ſtola: ſollicitudo: ⁊ carcer. Si enī vellet mollib' veſtiri: nō eremū inhabitaſſet: ſȝ regū palatia. vñ ſequit: Ecce q mollibus veſtiūt in domib' regū ſūt. HIE. Ex h oñdit rigidā vitā ⁊ auſterā pdicationē vitare debere aulas regū ⁊ molliū hoiūȝ palatia declinare. GRE. in ho. Nemo aūt exiſtimet in fluxu atqȝ ſtudio pcioſaꝝ veſtium peccata deeſſe: qz ſi hec culpa nō eſſet: nullo mō ioannē dñs de veſtimēti ſui aſperitate laudaſſet. Et nequaq petrus feminas a pcioſaꝝ veſtiū appetitu cōpeſceret dicēs: Non in veſte pcioſa. AVG. iii. de doctrina chriſtiana: Cū in oibus talibus nō vſus rerū: ſed libido vtētis inculpa ē. Quiſqs enī rebus reſtrictius vtit q ſe hñt mores eoꝝ cū qb' viuit: aut intēperās: aut ſupſtitioſus ē. Quiſqs vero ſic vtit vt metas cōſuetudinis bonoꝝ int quos verſat excedat: aut aliqd ſignat: aut flagitioſus eſt. CHRY. in ho. A loco aūt ⁊ veſtimētis ⁊ a cōcurſu hominū: eius morib' deſignatis inducit iam ⁊ pphām euȝ eē dicēs: Sed qd exiſtis videre: pphetā: dico vobis etiā pluſq pphetā. GRE. Prophete enī miniſteriū ē ventura pdicē: nō etiā demonſtrare. Ioānes ḡ pluſq ppheta ē qz eū quē pcurrendo pphetiçauerat: etiā oñdendo nūciabat. HIE. In quo etiā ceteris pphetis maior ē: Et quia ad pnilegiū pphetale etiā baptiſmi acceſſit pmiū: vt ſuū dñm baptiçaret. CHRY. i ho. Deinde mōſtrat ſm qd eſt maior dicēs: Hic ē enī de quo ſcriptū ē: Ecce mitto angelū meū an faciem tuā. HIE. Ut enī meritoꝝ ioannis augmentū faceret de malachia teſtimoniū infert: in quo etiā angelus pdicat. Angelū aūt hic dici ioannē nō putemus nature ſocietate: ſȝ officii dignitate. i. nūciū q venturū dñm nunciauit. GREG. Qui enī grece angelus: hic latine nunci' dr. Recte ḡ q nūciare ſupnū nunciū venerat angelus vocat: vt dignitatē ſeruet in noīe quam explet in opatione. CHRY. in ho. Monſtrat igit ſm qd ē maior ioannes pphetis: ſm id. ſ. qd ē pp̄e chriſtū. Et idō dicit: Mitto an faciem tuā. hoc ē pp̄e te: ſicut enī q pp̄e currū regis incedūt aliis ſūt clariores: ita ⁊ ioānes pp̄e chriſti pñtiam. GLO. Deinde alii pphete miſſi ſūt vt aduētuȝ chriſti annūciarēt. Iſte aūt vt ppararet viā ipſius. vñ ſequitur: Qui ppārabit viā tuā an te. i. penia reddet tibi corda auditorū pniam pdicando ⁊ baptiçando. HILA. Myſtice aūt deſertū ſpūſcō vacuū ē ſentiēdū in quo habitatio dei nulla ſit. In arūdine hō talis oñdit de glīa ſeculi vite ſue inanitate ſpecioſus: in ſe aūt fructu veritatis carens: exterior placens ⁊ nullus interior: ad oēm vētorum motū. i. immūdoꝝ ſpirituū flatū mouēdus: neqȝ ad cōſiſtendi firmitatē valens: ⁊ aie medullis inanis. veſte aūt corporis quo induit aia ſignat: qd luxu ac laciuiis molleſcit in regibus tranſgreſſoꝝ angeloꝝ nūcupatio ē: hi enī ſeculi ſūt potentes: mūdiqȝ dñantes. Ergo veſtiti mollib' in domib' regū ſūt. i. illoꝝ qbus per luxū fluida ⁊ diſſoluta ſunt corpa: pȝ eē demonū habitationē. GRE. Ioannes etiā mollib' veſtibus nō fuit: qz vitā peccantiū nō blandimētis fouit: ſed rigore aſpere inuectiōis increpauit dicēs: Genimina viparaꝝ ⁊c.

Amen dico vobis: non ſurrexit int natos mulierum maior ioanne baptiſta. Qui autem minor eſt in regno celorum: maior eſt illo.

CHRY. Premiſſa cōmendatiōe ioānis ex pphete teſtimonio: nō hic ſtetit: ſed iā ſniaȝ ppriā de ipſo īducit dicens: Amen dico vobis: nō ſurre. ma. int na. muli. ioan. bapti. RABA. Ac ſi diceret: Quid dicerē p ſingula de cōmendatiōe ioannis? Amē dico vobis: int natos mulierū: int natos inqt mulieꝝ nō virginū: mulieres enī pprie corrupte vocant. Si aūt Maria aliqñ mulier ī euāgelio nuncupat: ſciendū ē interpretē mulierē p femia poſuiſſe: ſicut ibi: Mulier ecce filius tu'. HIE. His ḡ pfertur hoibus q de mulierib' nati ſūt: ⁊ de cōcubitu viri: ⁊ nō ei q natus ē ex virgine ⁊ ſpūſancto: q̄uis in eo q dicit: Nō ſur. int na. mu. ma. io. bapti. nō ceteris pphetis ⁊ patriarchis ioānē ptulit: ſȝ ioanni ceteros exequauit. Nō enī ſtatī ſequit: Ut ſi alii maiores eo nō ſūt: ille maior aliorum ſit. CHRY. ſup math. Sȝ tanta cū ſit iuſticie altitudo vt in illa nemo poſſit eē pfectus niſi ſolus de': puto q oēs ſci q̄tū ad ſubtilitatē diuini iudicii inuicē ſibi inferiores ſūt aut priores. ex quo itelligim': qm qui maiorē ſe nō hȝ maior oibus ē. CHRY. in ho. Ne aūt rurſus ſupabūdantia laudū pariat aliqd incōueniēs iudeis ioannē pferentib' chriſto cōuenienter hoc remouet dicens: Qui aūt minor ē ī regno celoꝝ: hic maior ē illo. AVG. cō aduerſariū legis ⁊ pphetaꝝ: Argumentat aūt ex hoc hereticus ita velut rōcinādo tanq̄ ioannes non ptineat ad regnū celoꝝ: ⁊ ob hoc multo min' ceteri pphe illius ppli qbus maior ē ioannes. Hec aūt verba dñi duobus modis pñt intelligi. Aut enī regnū celoꝝ appellauit hoc qd nōdū accepim': de q in fine dictur' ē: Uenite bñdicti pr̄is mei pcipite regnū. ⁊ qz ibi ſūt angeli: qbus in eis minor maior ē qlibet iuſto portāte corp' qd corrūpit. Aut ſi regnū celoꝝ intelligi voluit ecclaȝ: cui' filii ſūt ab inſtitutiōe generis humani vſqȝ nūc oēs iuſti: dñs ſeipſū ſignauit: q naſcēdi tpe minor erat ioāne: maior aūt diuinitatis eternitate: ⁊ dñica ptāte. Proinde ſm priorē expoſitionē ita diſtinguit: Qui minor ē in regno celoꝝ: ac deinde ſubinfert: Maior ē illo. Secūdū hāc aūt poſteriorē ita: Qui aūt minor ē. ac deinde ſubinfert: In regno celorum maior ē illo. CHRY. Dicit aūt in regno celoꝝ. i. ī ſpiritalibus ⁊ vniuerſis q ſūt ſm celū. qdā aūt dicūt qm de aplīs hoc dixit chriſt'. HIE. Nō aūt ſimplr intelligamus: q ois ſcūs q iā cū dño ē ſit maior illo: q adhuc cōſiſtit in plio: aliud ē enī victorie coronā poſſidere: aliud adhuc in acie dimicare.

A diebus aūt ioānis baptiſte vſqȝ nūc regnū celorū vim patit: ⁊ violēti rapiūt illud. Oēs enī pphete ⁊ lex vſqȝ ad ioannē pphetauerūt: ⁊ ſi vultis recipere: ipſe eſt helias qui venturus eſt. Qui habet aures audiendi audiat.

GLO. Quia dixerat ſupi': Qui minor ē ī regno celoꝝ ē maior ioāne: ne vidēt ioānes a regno celoꝝ eē alien' h remouet ſbdēs: A die. aūt io. bap. vſqȝ nunc: reg. ce. vim pa. ⁊ vi. ra. illd. GRE. Per regnū celoꝝ ſupnū ſoliuȝ ſignat: cū quo pctōres quolibet facinore. polluti ad pniaȝ

redeūt: ⁊ ſemetipſos corrigūt: quaſi peccatores in locū alienū intrant: ⁊ violenti regnū celoꝝ rapiūt. HIE. Si aūt ꝑmus ioannes baptiſta pniam ꝑplis nūciauit dicēs: Pniam agite: appropinquabit eni regnū celoꝝ: ↄueniēter a diebꝰ illius regnū celoꝝ vim patit ⁊ violēti rapiūt illud. Grandis ē eni violētia in terra nos eē generatos: ⁊ celorū ſedē querere ⁊ poſſidere ꝑ virtutē q̄ non tenuimꝰ ꝑ naturā. HILA. Uel aliť: Dñs aplos ire ad oues ꝑditas iſrł iuſſerat: ſꝫ oīs hec ꝑdicatio ꝓfectū publicanis ⁊ peccatoribꝰ afferebat: itaq̄ꝫ vim regnū patiť: ⁊ violēti diripiunt: q꞉ glīa iſrael a patribus debita: a ꝓphetis nūciata a xp̄o oblata fide gētiū occupať ⁊ rapiť. CHRY. Uel rapiūt regnū dei ꝑ fidē chriſti oēs q̄ cū feſtiatiōe veniūt. vñ dicit: A diebꝰ aūt ioānis vſq̄ꝫ nūc. Et ita inpellit ⁊ feſtinare facit ad fidem ſuaꝫ: ſimul ⁊ his q̄ antea dicta ſūt a ioāne opitulať. Si eni vſq̄ꝫ ad ioannē oīa cōpleta ſūt: ipſe eſt q̄ venturus ē. vñ ſubdit: Oēs eni ꝓphete ⁊ lex vſq̄ꝫ ad ioannē ꝓphetiçauerūt. HIERO. Nō q̄ poſt ioannē excludat ꝓphetas. Legimus eni in actibꝰ aploꝝ ⁊ Agabuꝫ ꝓphetiçaſſe ⁊ q̄tuor vgīnes filias philippi. Sꝫ vt lex ⁊ ꝓphete quos ſcriptos legimꝰ quicquid ꝓphetiçauerūt de dño vaticinati ſūt. Qd̄ ḡ dr̄: Uſq̄ꝫ ad ioannē ꝓphetiçauerūt: chriſti tp̄s oñdit: ⁊ quē illi dixerūt eē venturū: ioānes veniſſe oñdit. CHRY. Deinde aliā ↄiecturā ſui aduentus ponit dicēs: Et ſi vultis recipere ipſe ē helias q̄ venturus ē. Dicit dñs in malachia: Mittā vobis heliā theſbitē. ⁊ de iſto dicit: Ecce ego mitto angelum meū añ faciem tuā. HIE. Helias ḡ ioānes dr̄: non ſm̄ ſtultos ph̄os ⁊ quoſdā hereticos q̄ reuerſionē aiaꝝ introducūt: ſed q̄ iuxta aliud teſtimoniū euāgelij venerit in ſpū ⁊ vtute helie: ⁊ eandē ſpūſſci vel grāꝫ habuerit vel mēſurā. Sꝫ ⁊ vite auſteritas rigorq̄ꝫ mētis helie ⁊ ioānis pares ſūt: vterq̄ꝫ i eremo: vterq̄ꝫ çona pellicea cīgebať. Jlle q̄m regē achab ⁊ ieçabel īpietatis arguit fugere cōpulſus ē: iſte q꞉ herodis ⁊ herodiadis illicitas arguit nuptias: capite trūcatur. CHRY. Et bene dixit: Si vultis recipere: libertatē oñdens: ⁊ voluntariā expetens mentē. Eſt eni ille h̄ ⁊ h̄ ille: q꞉ ꝑcurſores facti ſūt vtriq̄ꝫ. HIE. Hoc aūt qd̄ dictū ē Jpſe ē Helias: myſticū eē ⁊ egere intelligētia ſequēs dñi ſermo demonſtrat dicēs: Qui hꝫ aures audiēdi audiat. REMI. Ac ſi diceret: Qui hꝫ aures cordis audiendi ⁊ intelligendi intelligat: quia nō dixit ioannē heliā eſſe in perſona: ſed in ſpiritu.

Cui aūt ſimilem eſtimabo generationē iſtaꝫ? Similis eſt pueris ſedētibus in foro: qui clamantes coequalibus dicunt: Cecinimus vobis ⁊ non ſaltaſtis: lamentauimus ⁊ non planxiſtis. Uenit eni ioānes neq̄ꝫ manducans neq̄ꝫ bibens: ⁊ dicūt: demoniū habet. Uenit filius hoīs māducās ⁊ bibens: ⁊ dicūt ecce homo vorax ⁊ potator vini: publicanorū ⁊ peccatorū amicus. Et iuſtificata eſt ſapientia a filijs ſuis.

HILA. Totus h̄ ſermo infidelitatis obprobriū ē: ⁊ de affectu ſupioris q̄rimonie deſcēdit: q꞉ inſolēs plebs per diuerſa ſermonū genera docta nō fuerit. CHRY. Uñ ⁊ interrogatiōe vtitur monſtrās q̄m nihil quod deberet fieri ad ſalutē eoꝝ: derelictū ē dicēs: Cui aūt ſimileꝫ eſtimabo generationē iſtā? GLO. q. d. Tāꝫ ē ioānes: ſꝫ vos nec ſibi nec mihi voluiſtis credere: ⁊ iō cui vos ſimiles eſtimabo? ꝑ generationē accipit cōiter ⁊ iudeos ⁊ ſe cū ioanne. REMI. Mox aūt ſibiipſi rñdet ſubiungēs: Similis ē pueris ſedentibꝰ in foro qui clamātes coequalibus dicūt: Cecinimꝰ vobis ⁊ nō ſaltaſtis: lamētauimus ⁊ nō planxiſtis. HILA. Jn pueris ꝓphete ſignanť: qui in ſimplicitate ſenſus vt pueri ꝑdicauerūt: ⁊ in medio ſynagoge tanq̄ꝫ in publico fori ↄuentu coarguūt: q̄ cantātibus ſibi officio corpis nō obſecūdauerint: ⁊ q̄ dicti ſuis nō paruerint: ad cantantiū eni modū ſaltantiū motꝰ aptatur. Prophē. n. ad ↄfeſſionē pſallēdi deo ꝓuocauerūt vt cantico moyſi tenet: vt eſaie: vt dauid. HIE. Dicunt ḡ: Cecinimꝰ vobis ⁊ nō ſaltaſtis. i. ꝓuocauimus vos: vt ad noſtrū canticū bona opa faceretis: ⁊ noluiſtis. Lamētati ſumꝰ ⁊ vos ad penitentiā ꝓuocauimꝰ: ⁊ nec hoc quidem facere voluiſtis: ſpernētes vtranq̄ꝫ ꝑdicationē taꝫ exhortatiōis ad virtutes q̄ꝫ pnie poſt peccata. REMI. Quid eſt aūt q̄ dicit coequalibꝰ? Nūq̄d infideles iudei coequales erant ſanctis ꝓphetis? Sꝫ hoc dicit: q̄m de vna ſtirpe orti fuerūt. HIE. Pueri etiā ſunt: de q̄bus eſaias loquiť: Ecce ego ⁊ pueri mei quos dedit mihi dñs: iſti ergo pueri ſedent in foro vbi multa venalia ſunt: ⁊ dicunt: CHRY. Cecinimꝰ vobis ⁊ nō ſaltaſtis. hoc ē remiſſā vitam oñdi: ⁊ non ꝑſuaſi eſtis. Lamētauimus ⁊ nō planxiſtis. hoc ē ioannes durā ſuſtinuit vitā ⁊ nō attēdiſtis. nō aūt dicit ille illud ⁊ ego hoc: ſꝫ cōiter: q꞉ vna intētio vtriuſq̄ꝫ erat. vñ ſeq̄t: Uenit eni ioannes neq̄ꝫ mādacās neq̄ꝫ bibēs ⁊ dicūt: demoniū hꝫ. Uenit filꝰ hoīs ⁊c̄. AVG. ↄtra fauſtū: Uellē aūt vt mihi manichei dicerēt: qd̄ manducabat ⁊ quid bibebat chriſtꝰ: q̄ in cōpatiōe ioānis nō manducātis neq̄ꝫ bibētis: hic ſe dixit manducantē ac bibentē. Nō eni dictū ē q̄ ioānes oino non biberet: ſed q̄ vinū ⁊ ſicerā nō biberet: bibebat ergo aquā. cibus autē eius nō oino nullus erat: ſed locuſta ⁊ mel ſilueſtre. vñ ḡ dictus ē nō manducās neq̄ꝫ bibēs: niſi q꞉ illo victu quo iudei vtebant non vtebať: hoc ergo dñs niſi vteret: nō in eius cōpatiōe manducās bibenſq̄ꝫ diceret. Mirū aūt ſi nō manducans dr̄ qui locuſtas ⁊ mel comedit: ⁊ manducans dr̄ qui pane ⁊ olere ↄtētus ē. CHRY. Dicit ergo Uenit ieſus. ac ſi dicat: ꝑ cōtrariā viā venimus ego ⁊ ioannes: ⁊ idē fecimus: ſicut ſi venatores ꝑ duas ↄtrarias vias aliq̄d aial inſequantur: vt in alteꝝ incidat. Uniuerſum aūt hominū genus ieiuniū ⁊ durā vitam admiratur ⁊ ꝓpter hoc diſpenſatū ē a ꝑma etate ita nutriri ioanneꝫ vt ꝑ hoc digna fide eēnt que dicerent ab ipſo. Jnceſſit ſiquidē dñs ꝑ hanc viā: qñ. xl. diebus ieiunauit: ſꝫ tñ ⁊ aliter docuit q̄ ſibi eēt credendū: multo eni maius erat q̄ teſtaret ꝓ eo ioānes: q̄ ꝑ hanc viā inceſſerat: q̄ꝫ q̄ ipſe per hanc viā incederet: aliť ioānes nihil plus oñdit p̄ter vitam ⁊ iuſticiā: chriſtus aūt ⁊ a miraculis teſtimoniū habebat. dimittēs ḡ ioannē ieiunio fluere: ipſe ↄtrariā inceſſit viam: ad mēſam intrās publicanoꝝ ⁊ manducās ⁊ bibens. HIE. Si ergo ieiuniū vobis placet: cur ioānes diſplicuit? ſi ſaturitas: cur filiꝰ hoīs? quoꝝ alterū demoniū habentē alteꝝ voracē ⁊ ebriū nūcupaſtis. CHRY. Qualem igiť iam excuſationē accipiēt? ꝓpter hoc ſubdit: Et iuſtificata ē ſapientia a filijs ſuis. hoc ē Etſi vos ꝑſuaſi non eſtis: ſed me iam incuſare nō habetis: qd̄ ⁊ de pře ait ꝓpheta: Ut iuſtificeris in ſermonibus tuis. etſi enim nihil in vobis expleať a ꝓcuratiōe dei: que ē circa vos: oīa que ſūt ex pte ſua cōplet: vt in verecūdis: neq̄ꝫ vmbrā relinquat ingrate dubitationis. HIE. Juſtificata ē ergo ſapiētia a filijs ſuis. i. dei diſpenſatio atq̄ꝫ doctrina: vel ipſe chriſtꝰ: qui eſt dei virtus ⁊ dei ſapientia iuſte feciſſe ab aplis ſuis filijs cōprobatus ē. HILA. Eſt aūt ipſe ſapientia nō ex effectu: ſꝫ ex natura. Plures eniꝫ dictum apoſtolicū q̄ ait chriſtū dei ſapientiā ⁊ dei virtuteꝫ: his modis ſolēt eludere: q̄ in eo ex vgine creādo efficax dei ſapientia ⁊ virtus extiterit. ſed ne tale poſſet intelligi ip̄m ſe ſapiētiā nūcupauit eā in ſe: que nō ſunt eiꝰ oñdēs. Non eni idē opus virtutis ⁊ virtus: ⁊ efficiēs diſcernit ab effectu. AVG. de. q. Uel iuſtificata ē ſapīa a filijs ſuis: q꞉ ſci apli intellexerūt regnū dei nō eē in eſca ⁊ potu: ſꝫ in equanimitate tolerandi: quos nec copia ſubleuat: nec deprimit egeſtas. vñ ⁊ paulus dicebat: Scio abūdare ⁊ penuriam pati. HIE. Jn quibuſdam libris legitur: Juſtificata eſt ſapientia ab operibꝰ ſuis. ſapiētia nanq̄ꝫ nō q̄rit vocis

vocis teſtimoniū ſed opeꝝ. CHRY. Si aūt exempla vilia ſūt de pueris nō mireris. ad ibicillitatē eni audiētiū loquebať: ſicut Ezechiel multa dicit exempla iudeis conuenientia dei magnitudine indigna. HILA. Myſtice aūt iudeos nec ioānis ꝑdicatio inflexit: quibꝰ ⁊ lex grauis viſa ē potibꝰ cibiſq̄ꝫ ꝑſcriptis ⁊ difficilis ⁊ moleſta: peccatuꝫ i ſe qd̄ demoniū nūcupat hñs: q꞉ ꝑ obſeruātie difficultatē neceſſe eis eſſet i lege peccare. ruſuſq̄ꝫ i chriſto euangelij ꝑdicatio vite libertate nō placuit: ꝑ quā difficultates legis ⁊ onera laxata ſūt. Et ad eā publicani peccatoreſq̄ꝫ crediderūt: atq̄ꝫ tot ⁊ tātis admonitionū generibꝰ fruſtra habitis nec ꝑ grām iuſtificanť: ⁊ a lege ſūt abdicati: ⁊ iuſtificata ē ſapīa a filijs ſuis: ab his. ſ. q̄ regnū celoꝝ fidei iuſtificatiōe diripiūt: cōfitentes iuſtū ſapientie opus q̄ munꝰ ſuum ad fideles a contumacibus tranſtulerit.

Tūc cepit exprobrare ciuitatibus in q̄bꝰ facte ſūt plurime virtutes eius q꞉ nō egiſſent pniam. Ueh corozaim: ueh tibi bethſaida: q꞉ ſi i tyro ⁊ ſidone facte eēnt virtutes q̄ facte ſūt i vobis oli in cilicio ⁊ cinere pniam egiſſent. Uerūtamen dico vobis: tyro ⁊ ſidoni remiſſius erit in die iudicij q̄ꝫ vobiſ. Et tu caphanaū: nūq̄d vſq̄ꝫ in celū exaltaberis? Uſq̄ꝫ in infernum deſcēdes. Quia ſi in ſodomis facte fuiſſent virtutes q̄ facte ſūt in te forte manſiſſent vſq̄ꝫ in hāc diem. Uerūtameꝫ dico vobis: q꞉ terre ſodomorū remiſſiꝰ erit in die iudicij q̄ꝫ tibi.

GLO. Hucuſq̄ꝫ iudeos cōiter increpauerat: nūc aūt quaſi noiatim quaſdā ciuitates increpat: q̄bus ſpecialiť ꝑdicauerat: nec tñ ↄuerti volebāt. vñ dr̄: Tūc cepit exprobrare ciuitatibꝰ in q̄bus facte ſūt plurime vtutes eius q꞉ nō egiſſent pniaꝫ. HIE. Exprobratio eni ciuitatū corozaim ⁊ bethſaide ⁊ caphanaū: capituli huiꝰ titulo pandiť: q̄ iō exprobrauerat eis: q꞉ poſt factas vtutes ⁊ ſigna q̄ꝫ plurima: nō egerūt pniaꝫ. vñ ſubdit: Ueh tibi corozaim Ueh tibi bethſaida. CHRY. Ut autē nō dicas a natura eos eē malos: ponit nomē ciuitati. ſ. bethſaida: a q̄ q̄nq̄ꝫ ꝓceſſerūt apoſtoli: eteni philippꝰ: ⁊ duo binarij ꝑncipaliū aploꝝ hinc fuerūt. ſ. petrus ⁊ andreas: iacobꝰ ⁊ ioannes. HIE. Sꝫ ꝑ hoc qd̄ dicit Ueh: he vrbes galilee a ſaluatore plāgunť: q̄ poſt tanta ſigna atq̄ꝫ vtutes nō egerint penitentiā. RABA. Corozaim aūt que interꝑtať myſteriū meū: ⁊ bethſaida q̄ domus fructuū vel domꝰ venatorum dr̄: ciuitates ſunt galilee ſite in littore maris galilee. Plangit ḡ dñs ciuitates que quōdā myſteriū dei tenuerūt: ⁊ virtutū iā fructū gignere debuerūt: ⁊ in quas ſpiritales venatores ſūt miſſi. HIE. Et ꝑferunť eis tyrus ⁊ ſidon vrbes idolatre: ⁊ vitijs dedite. ⁊ iō ſeq̄t: Quia ſi in tyro ⁊ ſidone facte eēnt vtutes q̄ facte ſūt in vobis olim: in cilicio ⁊ cinere pniaꝫ egiſſent. GRE. xxxv. mo. Jn cilicio quidē aſperitas q̄ punctio peccatoꝝ: i cinere aūt puluis oñditur mortuoꝝ. ⁊ iccirco vtrūq̄ꝫ hoc adhiberi ad pniam ſolet: vt in punctione cilicij cognoſcamꝰ quid ꝑ culpā fecimus: ⁊ in fauilla cineris ꝑpendamꝰ: qd̄ per iudiciū facti ſumus. RABA. Tyrus aūt ⁊ ſidon ſūt vrbes phenicis. interꝑtať aūt Tyrus anguſtia: ⁊ ſidon venatio: ⁊ ſignificat gētes q̄s venator diabolus in anguſtia peccatorū cōprehendit: ſed ſaluator ieſus ꝑ euāgeliū abſoluit. HIE. Querimꝰ aūt vbi ſcriptū ſit q̄ in corozaim ⁊ bethſaida dñs ſigna fecerit. Supra legimꝰ: Et circuibat ciuitates oēs: ⁊ vicos curans oēm infirmitatē: ⁊ reliq̄ inter ceteras ergo vrbes ⁊ viculos exiſtimandū ē in corozaim ⁊ in bethſaida dñm ſigna feciſſe. AVG. de ꝑſeuerantia: Nō ergo verū ē q̄ his temporibus: ⁊ his locis euangeliū eius predicatū nō eſt: in q̄bus tales oēs futuros eſſe ꝑſciebať: quales multi in eius corꝑali pñtia fuerint: qui in eū nec ſuſcitatis ab eo mortuis credere voluerunt. Ecce eni dñs atteſtatur q̄ tyrij ⁊ ſidonij acturi eēnt magne humilitatis pniam: ſi in eis facta eſſēt diuinaꝝ ſigna virtutū. Porro ſi etiā ſm̄ facta que facturi eēnt ſi viuerent: mortui iudicanť. ꝑfecto q꞉ fideles futuri erāt iſti ſi eis cū tantis miraculis euāgeliū fuiſſet predicatū: non ſunt vtiq̄ꝫ puniendi: ⁊ tñ in die iudicij punienť. Seq̄t eni: Uerūtñ dico vobis: Seuerius ergo punient illi: iſti remiſſius. HIE. Quod ideo ē: q꞉ tyrus ⁊ ſidon naturalē tñ legē calcauerāt: iſte vero ciuitates poſt tranſgreſſionē naturalis legis ⁊ ſcripte: etiā ſigna que apud eos facta ſunt paruipēderūt. RABA. Jmpletū aūt hodie videmꝰ dictū ſaluatoris: q꞉. ſ. corozaim ⁊ bethſaida ꝑſente dño credere noluerūt. Tyrus aūt ⁊ ſidon poſtea euāgeliçantibꝰ diſcipulis crediderūt. REMI. Caphanaū aūt metropolis erat galilee: ⁊ inſignis ciuitas illius ꝓuincie: ⁊ ideo dñs ſpecialiť mentionē illius facit: dicens: Et tu caphanaū: nūq̄d vſq̄ꝫ in celū exaltaberis: vſq̄ꝫ ad īfernū deſcēdes? HIE. Jn altero exēplari reperimꝰ: Et tu caphanaū que vſq̄ꝫ ad celū exaltata es: vſq̄ꝫ ad inferna deſcendes. Et eſt duplex intelligentia. vel iō ad inferna deſcendes: q꞉ contra ꝑdicationē meā ſupbiſſime reſtitiſti. Uł iō q꞉ exaltata vſq̄ꝫ in celū meo hoſpitio ⁊ meis ſignis atq̄ꝫ virtutibꝰ tātū habēs ꝑuilegiū: maioribus plecteris ſupplicijs: q̄ his quoq̄ꝫ credē noluiſti. REMI. Non ſolū aūt tyri ⁊ ſidonis: ſꝫ ipſa ſodomoꝝ ⁊ gomorreoꝝ fecerūt leuia pctā ꝑ cōpatiōnē. ⁊ iō ſeq̄t: Quia ſi in ſodomis facte eēnt vtutes que facte ſūt in te: forte manſiſſent vſq̄ꝫ in hūc diē. CHRY. Jn quo augeť eoꝝ accuſatio: eteni maxima malicie demōſtratio ē: cum non ſolum his qui tūc erant: ſed his q̄ nūq̄ꝫ fuerāt mali apparēt deteriores. HIE. Jn caphanaū aūt que interꝑtať villa pulcherrima ↄdēnatur hieriꝫ: cui dr̄ ꝑ ezechielē: Juſtificata ē ſodoma ex te. REMI. Jdeo aūt dñs qui oīa nouit: i hoc loco vbū dubitatiuū poſuit. ſ. forte: vt demōſtraret: q꞉ liberū arbitriū cōceſſū ē hoībus. Sequiť: Uerūtñ dico vobis: q꞉ terre ſodomoꝝ remiſſius erit in die iudicij q̄ tibi. Et ſciendū ē q̄ noīe ciuitatis vel terre: nō edificia vel domorū parietes dñs increpat: ſed hoīes in eis commorātes hꝫ ſpēm tropi: que ē metonomia. Jn qua ꝑ hoc qd̄ cōtinet: id qd̄ ↄtinet oñdit. ꝑ hoc aūt qd̄ dicit: Remiſſiꝰ erit i die iudicij. aperte demōſtrat: q꞉ diuerſa ſūt ſupplicia i inferno: ſicut ⁊ diuerſe ſunt manſiones in regno celorum. HIE. Querat aūt prudēs lector ⁊ dicat: Si tyrus ⁊ ſidon ⁊ ſodoma potuerūt agere pniam ad ꝑdicationē ſaluatoris ſignorūq̄ꝫ miracula: non ſūt in culpa q̄ nō crediderūt: ſed vitij ſilentiū in eo ē q̄ acturis pniam noluit ꝑdicare: Ad quod facilis ⁊ aperta ē rñſio: ignorare nos iudicia dei: ⁊ ſingulaꝝ eius diſpenſationū ſacramēta neſcire: ꝓpoſitum fuerat deuꝫ videre fines non excedē: ne iniuſtam phariſeis ⁊ ſacerdotibꝰ occaſionē ꝑſecutiōis daret vñ ⁊ aplis ꝑcepit: Jn viā gentiū ne abieritis. Corozaim ⁊ bethſaida dānanť: q̄ pñte dño credere noluerūt. Tyrus ⁊ ſidon iuſtificanť: q̄ aplis illius crediderūt. Nō queras tpa cū credentiū intueris ſalutē. REMI. Soluiť aūt ⁊ aliť: Fortaſſis erāt plurimi i corozaim ⁊ bethſaida q̄ credituri erāt: ⁊ erāt multi i tyro ⁊ ſidone q̄ nō erāt credituri. Et ideo non erāt digni euangelio. Dñs ergo iō habitatoribꝰ corozaim ⁊ bethſaide ꝑdicauit: vt illi q̄ credituri erant crederēt. ⁊ habitatoribꝰ tyri ⁊ ſidonis ꝑdicare noluit: ne forte illi qui nō erant credituri: ↄtēptu euengelij deteriores facti atrocius punirenť. AVGV. de ꝑſeuerantia: Quidā aūt diſputator catholicus non ignobilis: hūc euangelij locū ſic expoſuit: vt diceret ꝑſciſſe dñm tyrios ⁊ ſidonios a fide fuiſſe poſtea receſſuros: cū factis apud ſe miraculis crediddiſſent: ⁊ miſericordia potius nō eū illic iſta feciſſe: quoniā grauiori pene obnoxij fierēt ſi fidem quā tenuerāt reliquiſſent. q̄ ſi eam nullo tpe tenuiſſent. Uel aliter: Preſciuit ꝑfecto deus beneficia ſua: q̄bus nos liberare dignať. hec aūt eſt ꝑdeſtinatio ſanctoꝝ

pſcientia.ſ.⁊ preparatio bñficiorū dei:qb⁹ certiſſime libe rant quicūq₃ liberant. Ceteri aūt nō niſi in maſſa pditiō rant quicūq₃ liberant. Ceteri aūt nō niſi in maſſa pditionis iuſto diuino iudicio relinquunt: vbi tyrij relicti ſunt ⁊ ſidonij:q etiā credere potuerūt ſi mira chriſti ſigna vidiſſent.ſed qm̄ vt crederēt nō eis erat datū: ⁊ vñ crederent eſt negatū. Ex quo apparet habē quoſdā in ipſo ingenio diuinā natur munus intelligētie quo moueant ad fidem ſi pgrua ſuis mentibus vel audiāt vba vel ſigna ꝯſpiciāt ⁊ tñ ſi dei altiore iudicio a pditionis maſſa nō ſūt gratie pdeſtinatiōe diſcreti.nec ipſa eis adhibent vel dicta diuina vel facta:p que poſſēt credē:ſi audirēt vtiq₃ talia vel viderēt. In eadē pditiōis maſſa relicti ſūt etiā iudei q nō potuerūt credē factis in ꝯſpectu ſuo taz magnis clariſq₃ virtutibus. Cur eni non poterāt credere:nō tacuit euangelium dicens: Cū aūt tanta ſigna feciſſet corā eis: non poterant credē:q2 dixit eſaias: Excecaui oculos illorū ⁊ indurani corū cor. Non erāt ḡ ſic excecati oculi:nec ſic indurata cor tyriorū ⁊ ſidoniorū qn crediſſent: ſi qualia viderunt iſti ſigna vidiſſent. Sed nec illis pfuit q̄ poterāt credē:q2 pdeſtinati nō erant.nec iſtis obfuiſſet:q̄ nō poterant credē:ſi ita pdeſtinati eēnt vt eos cecos dñs illuminaret ⁊ induratis cor lapideū vellet auferre. AVG. de cō.euā. Hoc aūt quod hic dī:etiaz lucas cōmemorat ꝯtinuatim cuidā ſermoni dñi etiam h ex ipſius ore ꝯtexēs.vnde magis videt ipſe hoc ordine illa cōmemorari quo a dño dicta ſunt:matthe⁹ aūt ſue recordatiōis ordinē tenuiſſe.aut ſi illud quod matthe⁹ ait: Tūc cepit exprobrare ciuitatib⁹.ſic accipiendū putāt: vt punctū ipſū tpis voluiſſe credat exprimere:in hoc qd eſt Tūc:nō aūt ipm tps aliquāto lati⁹ quo h multa gerebant ⁊ dicebant. Quiſq₃ ḡ hoc credit:credat hoc eē bis dictū. Cū enim ⁊ apud vnū euangeliſtā inueniant quedā que bis dixerat dñs: ſicut apud lucā de nō tollenda pera in via:qd mirū ſi aliqd aliud bis dictū ſigillatim a ſingulis dī eodē ordine quo dictū eſt: Et iō diuerſus ordo apparet in ſingulis:q2 ⁊ tunc quādo ille ⁊ tūc qn̄ iſte cōmemorat dictū ē.

Rñdens ieſus dixit: Confiteor tibi pater dñe celi ⁊ ter:q2 abſcōdiſti hec a ſapiētibus ⁊ prudentibus ⁊ reuelaſti ea paruulis. Ita pr: quoniaz ſic fuit placitum ante te.

CHRY. Quia ſciebat dñs multos de ſuperiori queſtione dubitaturos.ſ.q̄ iudei chriſtū nō receperūt quem gentilitas tam pne ſuſcepit:rñdet hic cogitationib⁹ eorū. Et iō dicit: Rñdens ieſus dixit: Cōfi.ti.pa.do.ce.⁊ ter.

GLO.i.q facis celos ⁊ relinqs i terrenitate quos vis. Vel ad lrām: AVG. de verbis dñi: Si chriſt⁹ dixit cōfiteor:a quo longe ē oē peccatū: ꝯfeſſio nō ē ſoli⁹ peccatoris:ſed aliqn̄ etiam laudatoris. Cōfitemur ḡ ſiue laudātes deū:ſiue accuſantes noſmetipſos. Dixit ḡ: Confiteor te.i.laudo te:nō accuſo me. HIER. Audiāt ḡ qui ſaluatorē nō natum:ſ3 creatū calūniant q̄ prēz ſuū vocet celi ⁊ terre dñz. Si eni ⁊ ipſe creatura ē:⁊ creatura conditorem ſuū prēz appellare pōt:ſtultū fuit nō ⁊ ſui ⁊ celi ⁊ terre dñm vel prēz ſimilit̄ appellare. Grās aūt agit q̄ aplis aduent⁹ ſui aperuerit ſacra: q̄ ignorauerūt ſcribe ⁊ phariſei:q ſibi ſapientes vident:⁊ in ꝯſpectu ſuo prudētes. Et iō ſeqt: Quia abſcō.hec a ſapi.⁊ pru.⁊ reue.ea par.

AVG. de vbis dñi: Noie ſapientū ⁊ prudentū ſupbos itelligi poſſe ipſe expoſuit cū ait: Reuelaſti ea puul: qd.n. eſt paruulis niſi humilib⁹: GRE.xxvij.mora. Quod eni nō ſubiūgit: Reuelaſti ea ſtultis ſed paruulis:tumorē ſe dānaſſe innotuit:nō acumē. CHRY. Vel dicēs ſapientes:nō verā ſapiam dicit:ſed eā quā videbant ſcribe ⁊ phariſei ab eloquētia hre. Propē hoc neq₃ dixit: Reuelaſti ea ſtultis:ſed paruulis.i.informib⁹ aut ruſticis:in q erudit nos p oia ab elatione erui:humilitatē aūt ꝫelare.

HILA. Celeſtiū ḡ vborū archana atq₃ vtutes ſapientibus abſcondunt:⁊ paruulis reuelant:paruulis malicia nō ſenſu:ſapientibus vo ſtulticie ſue pſumptiōe:nō ſapientie cauſis. CHRY. Reuelatū aūt eē his dignū ē leticia:occultari aūt his nō leticia:ſ3 lachrymis dignuz eſt. Non ḡ ppē hoc letat:ſ3 qm̄ que ſapiētes nō cognouerūt cognouerūt hi. HILA. Facti ſūt huius eqtatē dñs paterne volūtatis iudicio ꝯfirmat: vt qui indignāt paruuli in deo fieri:ſtulti deinceps in ſapiētia ſua fiant. Et iō ſubditur: Ita pr̄:qm̄ ſic placitū fuit ante te. GRE.xxv.mo. Quibus vbis exempla humilitatis accipim⁹:ne temere diſcutere ſupna ꝯſilia de aliorū vocatiōe:aliorū vero repulſione pſumam⁹:oſtendēs q̄ iniuſtū eē nō pōt qd placuit iuſto. HIE. In his etiā verbis blādiētis affectu loquit ad prēm vt ceptū in apoſtolis cōpleat beneficium.

CHRY. Hoc aūt q dñs diſcipulis dixit ſtudioſiores eos fecerunt.q2 eni ꝯñs erat eos de ſe magna ſapere q2 demones abigebāt:ideo hinc eos reprimit:reuelatio eni erat qd eis factū ē nō illorū ſtudiū:ideoq₃ ſcribe ſapiētes ⁊ prudētes exiſtimātes ſe eē:exciderūt ppē pprium tumorē. vñ ſi ppter hoc ab eis abſcōdita ſūt dei myſteria:timete dicit,⁊ vos ⁊ manete paruuli:hoc eni fecit vos reuelatio ne potiri. Sicut aūt cū paulus dicat: Tradidit illos de⁹ in reprobū ſenſum.nō hoc dicit inducēs deū hoc agentē ſ3 illos qui cauſā tribuerūt:ita ⁊ hic: Abſcōdiſti hec a ſapientib⁹ ⁊ prudētib⁹. Et ppter qd abſcondita ſunt ab illis:audi paulum dicentē:qm̄ qrentes ppriā iuſticiā ſtatuere: iuſticie dei non ſūt ſubiecti.

Omnia mihi tradita ſunt a patre meo. Et nemo nouit filiū niſi pater: neq₃ patrem quis nouit niſi filius:⁊ cui voluerit filius reuelare.

CHRY. Quia dixerat: Confiteor tibi pr̄:qm̄ abſcōdiſti hec a ſapientib⁹.vt non eſtimes qm̄ ita gratias agit prī:ſicut ſi ipſe ſit hac virtute pnatus: Conſequēt̄ adiungit: Omnia mihi tradita ſūt a patre meo. Cum autem audieris qm̄ tradita ſūt:nihil humanū ſuſpiceris. vt eni nō duos deos ingenitos eē eſtimes:hāc ponit dictionē. Simul eni cū genitus ē:oiuz dñator fuit. HIE. Alioquin ſi iuxta nr̄am fragilitatē ſentire volum⁹:cum ceperit hic quod accipit:incipiet nō habere quod dedit. Vel tradita ſibi omnia:nō celum ⁊ terra ⁊ elemēta intelligenda ſūt ⁊ cetera que ipſe fecit ⁊ cōdidit:ſed hi qui p filiū acceſſuz hñt ad patreꝫ. HILA. Vel hoc dicit: nequid in illo minus q̄ quod in deo ē eſtimaret. AVG. ꝯ maximū: Nā ſi minus habet in ptāte aliqd q̄ pater:nō ſunt ei⁹ omnia que habet pr̄.gignēdo eni dedit pr̄ potentiā filio: ſic oia que hꝫ in ſubſtantia ſua gignendo dedit ei quē genuit de ſubſtātia ſua. HILA. Deinde in mutua cognitiōe patris ⁊ filij dat intelligere nō aliud in filio q̄ qd in prē extitiſſe. Sequit eni: Et nemo nouit filiū niſi pr̄:neq₃ patrem quis nouit:niſi filius. CHRY. Ex eo eni q̄ ſolus patrem nouit:latent oñdit eiuſdē ſe eē ſubſtantie: ac ſi diceret: Quid mirū ē ſi omniū ſum dñator:cū aliqd aliud maius habeā.ſ.ſcire prēm: ⁊ eiuſdē eē ſubſtātie. HILA. Eandē eni vtriuſq₃ in mutua cognitione docet eē ſubſtātiā:eū qui filiū cognoſceret:prēm quoq₃ cogniturus eſſet in filio:q2 oia ei a prē ſunt tradita. CHRY. Cum aūt dicat: Neq₃ prēm aliqs cognoſcit niſi filius:non hoc ait: qm̄ eū oēs oīno ignorēt:ſed quoniā cognitione: qua ipſe eū nouit:nullus eum ſcit:qd ⁊ de filio dicendū eſt. Neq₃ etiā de ignoto qdā deo h dixit:ſic martiō ait. AVG.j. de tri. Deniq₃ ppter hāc inſepabilitatē ſufficiēt aliqn̄ nominatur vel ſolus pater vel ſolus filius:nec inde ſeparatur vtriuſq₃ ſpūs:qui pprie dicitur ſpiritus veritatis.

HIE. Erubeſcat ergo eunomius hereticus tāq̄ ſibi noticiam patris ⁊ filij:quantā alterutrū inter ſe habēt vendicans:quod ſi inde contendit: ⁊ ſuam ꝯſolat inſaniā:q2 ſequitur: Et cui voluerit filius reuelare. Aliud eſt nature equalitate noſſe quod noueris:aliud reuelantis dignatōne. AVG. vij. de ciui. dei: Reuelat aūt pater p filiuz.i. p verbū

per verbū ſuū. Si eni hoc verbū quod nos proferimus tpale ⁊ trāſitoriū ⁊ ſeipſū oñdit: ⁊ illud de quo loqmur quāto magis verbū dei:p quod facta ſūt omnia:quod ita oſtendit patrē:ſicuti ē pater:q2 ⁊ ipſum ita eſt.⁊ hoc ē qd pater. AVG. de que.euā. Cum aūt diceret: Nemo nouit filium niſi pater.non dixit:⁊ cui voluerit filiū reuelare pat:ſ3 cū dicēt: Nemo no.pa.niſi fi.addidit: ⁊ cui vo. fi.reue.qd non ita intelligendum eſt quaſi filius a nullo poſſit agnoſci:niſi a patre ſolo: Pater aūt nō ſolum a filio:ſed etiā ab eis quibus reuelauerit filius. ſic eni poti⁹ dictū eſt vt intelligamus patrē ⁊ ipſū filium per filium reuelari:quia ipſe eſt mētis noſtre lumē vt quod poſtea intulit: Et cui voluerit filius reuelare.non tm̄ prēm:ſed etiaz filium accipiamus:ad totū eni quod dixit illatum ē: Vbo eni ſuo ſe pater declarat. Verbū aūt:nō ſolum quod per verbū declaratur:ſed etiā ſeipſum declarat. CHRY. Si ergo patrem reuelat:⁊ ſeipſū reuelat. Sed hoc quidē vt manifeſtum dimiſit:illud aūt poſuit:quia.ſ.poterat eē dubium.p hoc etiam inſtruit q̄ adeo cōcordat patri: q̄ non eſt poſſibile aliquē venire ad patrem niſi per filium hoc eni maxime ſcandaliꝫabat:q̄ videbat deo ꝯtrarius Et ideo per omnia hoc deſtruere ſtuduit.

Venite ad me omnes qui laboratis ⁊ onerati eſtis:⁊ ego reficiam vos. Tollite iugum meum ſuper vos:⁊ diſcite a me:quia mitis ſum ⁊ humilis corde:⁊ īuenietis requieꝫ aiab⁹ vr̄is. Iugū.n. meū ſuaue ē:⁊ onus meū leue.

CHRY. Per ea q dicta ſunt in deſiderium ſui diſcipulos conſtituerat:oñdens ineffabilem ſuā virtutē:nunc aūt eos ad ſe vocat dicēs: Venite ad me oēs qui laboratis ⁊ onerati eſtis. AVG. de vbis dñi: Quare eniꝫ oēs laboramus:niſi quia ſumus hoies mortales lutea vaſa portantes:que faciūt inuicem anguſtias: ſed ſi anguſtentur vaſa carnis: dilatent ſpatia charitatis:ad qd ergo dicit: Venite ad me oēs qui laboratis:niſi vt nō laboretis:

HILA. Legis etiā difficultatibus laborantes ⁊ peccatis ſeculi oneratos ad ſe aduocat. HIER. Grauia.n. eē onera peccati ⁊ Zacharias ppheta teſtat: iniquitatem dicens ſedere ſup talētū plūbi. Et pſalmiſta cōpleuit: Iniqtates mee aggrauate ſūt ſup me. GRE.xxx.mo. Aſperū etiā iugū ⁊ durū ſeruitutis pondus ē ſubeē tpalib⁹ ābire trena:retinere labētia:velle ſtare in nō ſtantib⁹:appetē qdē trāſeūtia ſ3 cū tranſeūtib⁹ nolle trāſire. Dū eni ꝯtra votum cuncta fugiunt:que pus mentē ex deſiderio adeptiōis affixerāt:poſt ex pauore amiſſiōis premunt.

CHRY. Nō aūt dicit: Venite ille ⁊ ille:ſed oēs q in ſolitudinibus:qui in triſticijs:qui in peccatis eſtis : non vt expetā noxas:ſed vt ſoluā peccata. Venite:non qm̄ indigeo veſtra glā:ſed quia volo veſtrā ſalutem.vñ dicit: Et ego reficiam vos:nō dixit:ſaluabo ſolum: ſ3 quod multo amplius erat: Reficiā vos.i.i omni quiete conſtituaꝫ.

RABA. Non ſolū exonerabo : ſed interna refectione ſaturabo. REMI. Venite dicit nō pedib⁹:ſ3 moribus: non corpe:ſed fide. Iſte nāq₃ eſt ſpiritalis acceſſus : quo quiſq₃ deo appropinquat.⁊ ideo ſeqt: Tollite iugū meū ſuper vos. RABA. Iugum chriſti eſt euāgeliū chriſti quod iudeos ⁊ gentes in vnitate fidei coniungit ⁊ ſociat. Hoc aūt ſuper nos iubemur ſumere.i.in honore habere ne forte ſubtus ponētes.i.illud praue ꝯtemnētes lutulētis pedibus vitiorū conculcem⁹.vñ ſubdit: Diſcite a me.

AVG. de verbis dñi: Non mūdū fabricare:nō in ipſo mundo miracula facere:ſed q2 mitis ſum ⁊ humilis corde. Magnus eſſe vis:a minimo incipe. Cogitas magnā fabricā cōſtituere celſitudinis:de fundamēto pus cogita humilitatis:⁊ quāto quiſq₃ vult ſupimponere maius edificium:tanto altius fodiat fundamentū:quo aūt puenturum ē cacumen nr̄i edificij:vſq₃ ad cōſpectuꝫ dei. RA. Dicendū ergo nobis ē a ſaluatore noſtro:vt ſimus mites moribus:⁊ humiles mentib⁹:neminē ledam⁹:neminem ꝯtēnamus:⁊ virtutes q̄s foris oñdimus in ope:intus teneamus in corde. CHRY. Et ideo incipiens diuinas leges ab humilitate incipit:⁊ maximū pmiū ponit dicēs Et inuenietis requiē aiabus veſtris. Hoc maximū eſt premiū.non eni alteri efficeris vtilis ſolum:ſed teipſū requieſcere facis:⁊ añ futurā hanc tibi dat repromiſſionē:i futuro aūt ppetua gaudebis requie. CHRY. Et ne formidarent:q2 dixerat Onus ⁊ iugū:ſubdit: Iugū eni meū ſuaue ē:⁊ onus meū leue. HILA. Iugi aūt ſuauis ⁊ leuis oneris blandimēta pponit: vt credentib⁹ eius boni ſciētia pſtet:qd ipſe ſolus nouit in prē. GRE.iiij.mora. Quid graue mentis nr̄e ceruicib⁹ iponit:q vitare oē deſiderium qd pturbat pcipit:qui declinare laborioſa mundi hui⁹ itinera monet: HILA. Et quid iugo ipſo ſuaui⁹ qd onere leuius: pbatū fieri:ſcelere abſtinē:bonū velle: malū nolle:amare oēs:odiſſe nullū:eterna cōſeqˀ:pñtib⁹ non capi:nolle inferre alteri qd ſibi pperi ſit moleſtum.

RABA. Sꝫ qōo iugū chriſti ſuaue cū ſupra dicatur: Arta eſt via que ducit ad vitam: Sꝫ qd anguſto vitio incipitur:pceſſu tpis ineffabili dilectionis dulcedine dilatatur. AVG. de vbis dñi: Item qui iugū dñi intrepida ceruice ſubierūt:tam difficilia picula patiunt: vt nō a laboribus ad quietē:ſꝫ a qete ad laborē vocari videāt. Sꝫ pfecto adeſt ſpūſſcūs:qui in exterioris hois corruptione interiorē renouaret de die in diē:⁊ guſtata reqe ſpiritali in affluentia delitiarū dei in ſpe beatitudinis : omnia pñtia deliniret:aſpera ⁊ oia grauia reuelaret: ſecari ⁊ vri ſe hoies patiūt:vt dolores nō eterni:ſꝫ aliquāto diuturnioris vlceris acriorū dolorū pcio redimant:qb⁹ tempeſtatibus vel penis iportuni ſunt mercatores: vt diuitias venturas acquirāt. Sꝫ q has nō amāt:eadem grauia patiunt. Qui vero amāt:eadē qdem:ſꝫ nō grauia pati videtur. Oia eni ſeua ⁊ imania prſus facilia ⁊ ppe nulla efficit amor.quāto ergo facilius ad verā beatitudinē charitas facit:quod ad miſeriā q̄tum potuit cupiditas fecit:

HIERO Quō etiā leuius ē lege euangeliū: cum in lege homicidiū ⁊ adulteriū:in euāgelio ira ꝯcupiſcentiaq₃ puniant: In lege eni multa precepta ſūt:que aplꝰ nō poſſe cōpleri pleniſſime docet. In lege opa requirunt:in euāgelio voluntas qritur:que etſi effectum non habuerit: tñ pmiū nō amittit. Euangeliū ea precipit que poſſum⁹ : ne ſcilꝫ cōcupiſcamus.hoc in noſtro arbitrio eſt:lex cuꝫ voluntatē non puniat:punit effectum: ne adulteriuꝫ facias. Finge in pſecutiōe aliquā virginē pſtitutā: hec apud euāgeliū q2 volūtate nō peccat virgo ſuſcipit:in lege qſi corrupta repudiatur.

CA.XII.

In illo tpe abijt ieſus p ſata ſabbato:diſcipuli auteꝫ eius eſurientes ceperūt vellere ſpicas ⁊ manducare. Phariſei autē videntes dixerūt ei: Ecce diſcipuli tui faciunt qd nō licet eis facere ſabbati. At ille dixit eis: Nō legiſtis qd fecerit dauid qn̄ eſurijt ⁊ q cū eo erant:quō itrauit in domū dei:⁊ panes ppoſitionis comedit:quos nō licebat ei edere:neq₃ his q cū eo erāt: niſi ſolis ſacerdotibus: Aut non legiſtis in lege:q2 ſabbatis ſacerdotes in tēplo ſabbatuꝫ violāt:⁊ ſine crimine ſunt: Dico autē vobis:q2 tēplo maior eſt hic. Si auteꝫ ſciretis qd eſt:miſericordiā volo ⁊ nō ſacrificiuꝫ:nūq₃ cōdēnaſſetis innocentes. Dñs enim eſt filius hominis : etiam ſabbati.

GLO. Narrata predicatione cū miraculis vnius anni ante queſtionem ioannis factis:trāſit ad ea que facta ſunt in alio anno.ſ.poſt mortē ioannis:quādo iam in oi

bus chriſto ꝯtradicitur. vnde dicit: In illo tpe abijt ieſus ſabbato ꝑ ſata. AVG. de cō. euā. Hoc aūt qḋ hic ſeqtur: ſine vlla repugnātie queſtiōe cōmemoꝛat a marco ⁊ a luca. ſed illi nō dicūt: In illo tpe. vñ foꝛtaſſis mattheus rei geſte hic oꝛdinē tenuit: illi aūt recoꝛdatiōis ſue niſi latius accipiat quod dictū ē: In illo tpe. i. q̄ hec multa ⁊ diuerſa gerebant. vnde cōcipitur iſta oīa poſt moꝛtē ioānis completa eē. Cum eni ioannes diſcipulos ſuos ad chriſtum miſiſſet: creditur poſt paululū decollatus fuiſſe. vñ cum dī: In illo tpe: interminatū temp⁹ ponere videtur.

CHRY. Quare aūt per ſata ſabbato eos ducebat: qꝛ omnia pſciuit: niſi quia volebat ſoluere ſabbatū? volebat quidē ſed nō ſimpliciter: ideoqꝫ non ſine cauſa id ſoluit: ſed dans occaſionē rationabilē: vt ⁊ legē ceſſare faciat: ⁊ legem nō offendat: ⁊ ideo hic vt iudeos mitiget: nature neceſſitatē pmittit. ⁊ hoc ē quod dī: Diſcipuli aūt ei⁹ eſurientes ceperūt vellere ſpicas ⁊ manducare. Quāuis in peccatis que manifeſta ſūt: nulla ſit excuſatio. neqꝫ eni occidens ad ſui occiſionē poteſt furoꝛē ptendere: neqꝫ q̄ adulterat ꝯcupiſcentiā: ſed nec vllā aliam cām: hic tñ famē inducēs: diſcipulos ab omi accuſatione liberat. HIE. Ut aūt in alio euangeliſta legimus: ꝓpter nimiā impoꝛtunitatē nec veſcendi quidē habebant locū: ⁊ ideo quaſi homines eſuriebāt. Q aūt ſpicas ſegetum manibus confricant: ⁊ in eiſdē cōſolant: vite auſterioꝛis indiciū ē: non pparatas epulas: ſꝫ ſimplicē cibū querentiū. CHRY. Tu aūt admirare diſcipulos q̄ ita erant oppꝛeſſi: ⁊ nullā coꝛpoꝛaliū habebāt curā: ſed cōtemnebāt carnalē menſaꝫ ⁊ fame oppugnabant: nec tñ deſiſtebāt a chriſto: niſi eni eos cogeret vehemēt eſuries: nequaq̄ hoc feciſſent quid aūt phariſei ad hoc dicerēt ſubdit: Phariſei aūt videntes dixerūt ei: Ecce diſcipuli tui faciūt qḋ nō licet facere ſabbatis. AVG. de opibus monachoꝝ: De ſabbato aūt potius q̄ de furto diſcipulis dñi iudei calūniati ſunt: qꝛ populo iſrael ꝑ legē pceptum ē: vt in agris ſuis furem nullū tenerent: niſi qui ſecū aliquid vellet auferre. nā q̄ nihil aliud attigiſſet q̄ id qḋ comediſſet liberū ipunitūqꝫ abire ſinerent. HIERO. Nota vero q̄ pꝛimi apoſtoli ſaluatoꝛi litterā ſabbati deſtruūt aduerſus ebionitas: qui cū ceteros recipiant apl'os: Paulū tanq̄ tranſgreſſoꝛē legis repudiāt. deinde ad excuſationē eoꝝ ſubditur: At ille dixit eis: Non legiſtis quid fecerit dauid qñ eſurijt? Ad confutandā ſiquidē calūniam phariſeoꝝ veteris recoꝛdatur hiſtoꝛie: qñ dauid fugiēs ſaulē venit in nobbam: ⁊ ab achimelech ſacerdote ſuſceptus poſtulauit cibos qui cū panes laicos nō haberet: dedit eis cōſecratos panes qbus nō licebat veſci niſi ſolis ſacerdotibus ⁊ leuitis: melius arbitratus de famis periculo homines liberare: q̄ deo ſacrificiū offerre. hoſtia enim deo placabilis eſt hominū ſalus. Opponit ergo dñs ⁊ dicit Si ⁊ dauid ſanctus ē: ⁊ achimelech pontifex a vobis nō repꝛehendit: ⁊ legis vtriqꝫ mādatū pꝛobabili excuſatione tranſgreſſi ſūt: ⁊ fames in cauſa eſt: cur eandē famē nō pꝛobatis in apl'is: quā pbatis in ceteris? Quāq̄ ⁊ in hoc multa diſtantia ſit: Iſti ſpicas in ſabbato manu cōfricant illi panes comederūt leuiticos: ⁊ ad ſabbati ſolēnitatē accedebant neomeniaꝝ dies: qbus reqſitus in cōuiuio fugit ex aula regia. CHRY. Excuſās aūt diſcipl'os dauid in mediū adducit. eteni multa ꝓphete hui⁹ erat gl'ia apud iudeos. Nec poteſt rñderi q̄ dauid ꝓpheta erat: qꝛ nec ꝓpter hoc ei licebat: ſꝫ ſacerdotibus ſolis. tanto aūt magis diſcipulos ab accuſatiōe liberat: quāto maioꝛ inuenit q̄ hoc fecit. ſed etſi dauid ꝓpheta erat: nō tñ qui cum ipſo erant. HIE. Obſerua tñ q̄ panes ꝓpoſitiōis nec dauid nec pueri eius acceperunt anteq̄ mundos ſe a mulieribus eē reſponderint. CHRY. Sꝫ dicit aliquis Quid ē exemplū hoc ad id quod querit: Non eni dauid ſabbatū tranſgreſſus ē: ſed in hoc oñditur chriſti ſapientia q̄ ad exemplū fert ſabbatis maius. Neqꝫ eni ē equale tranſgredi ſabbati diem quod multotiēs factum eſt: ⁊ ſacrā illā tangere menſā: quod nulli fas erat. Deinde rurſus ⁊ aliter ſoluit: pncipalioꝛē inducēs ſolutiōeꝫ: cū dicit: Aut non legiſtis in lege: qꝛ ſabbatis ſacerdotes in tēplo ſabbatū violant ⁊ ſine crimine ſūt? HIE. Ac ſi diceret: calumniamini diſcipulos meos: cur ſabbato ſpicas triuerit: famis neceſſitate cogēte: cū ipſi ſabbatū violetis in templo imolātes victimas: cedētes tauros: holocauſta ſuper lignoꝛū ſtruem incendio cōcremantes: ⁊ iuxta alterius euangeliū fidem circūcidītis paruulos in ſabbato: vt dum aliam legē ſeruare cupitis ſabbatū deſtruatis Nunq̄ aūt leges dei ſibi cōtrarie ſunt: ⁊ pꝛudent vbi diſcipuli ſui argui poterant trangreſſionis: ⁊ achimelech ⁊ dauid dicit exempla ſectantes: verā aūt ⁊ abſqꝫ neceſſitatis obtentu ſabbati puaricationē in ipſos refert q̄ calūniam fecerāt. CHRY. Ne aūt mihi dicas: qm̄ afferre in medium aliū peccantē nō eſt erui ab accuſatiōe. cū eni nō accuſatur q̄ fecit: excuſatio fit circa id quod factuꝫ eſt Uerum h nō ſufficit: ſed qḋ maius eſt dixit q̄ ſine crimine ſūt. Uide aūt q̄ta poſuit: Locum vbi dicit: In templo Tēpus cum dicit: Sabbatis. Legis remiſſionē cum dicit Uiolant ⁊ non ſolū ſoluūt. Et q̄ nō liberantur a pena: ſꝫ a culpa liberati ſūt. vnde dicit: Sine crimie ſūt. Neqꝫ aūt hoc ſimile ē pꝛiꝰ qḋ dixerat de dauid. Illud eni ⁊ ſemel fcm̄ ē: ⁊ a dauid nō ſacerdote: ⁊ neceſſitati cā fuit. Hoc aūt ſecundū ſingulo ſabbato ⁊ a ſacerdotib⁹ ⁊ ſm legem. Et iō non ſm veniā vt in pꝛimo exemplo: ſed ſm legē ſūt diſcipuli ab accuſatione liberati. Sed nunqd diſcipuli ſūt ſacerdotes: imo ſūt ſacerdotib⁹ maioꝛes. ipſe eni aderat qui templi ē dñs: qui veritas eſt ⁊ non typus. ⁊ iō ſubditur: Dico aūt vobis qꝛ templo maioꝛ ē h. HIER. Hic non pnomen: ſed aduerbū loci legendū eſt: q̄ maioꝛ templo ſit locus q̄ dñm templi teneat. AVG. de que. euā. Notandū aūt vnū exemplū datum eē regie ptātis de dauid: alterum ſacerdotalis de his qui ꝓpter miniſteriū tēpli ſabbata violant: vt multo minus ad ipſū euulſaꝝ ſabbato ſpicarum crimen ptineat: qui verus rex ⁊ verus ſacerdos eſt. Deinde qꝛ graue audientib⁹ videbat eſſe qḋ dixerant: rurſus cōuocat ad miſericoꝛdiā ſermonē cum quadā vehementia inducēs: cuꝫ dicit: Si aūt ſciretis qd̄ eſt: Miſericoꝛdiam volo ⁊ nō ſacrificiū: nunq̄ cōdēnaſſetis innocentes. HIER. Quid aūt ē: Miſericoꝛdiaꝫ volo ⁊ nō ſacrificiū: ſupꝛa diximus. Quod auteꝫ dicit: Nunq̄ cōdemnaſſetis innocētes. de apl'is intelligendū ē Et ē ſenſus: Si miſericoꝛdiā cōpꝛobaſtis achimelech: q̄ periclitātē fame dauid refocillauit: qre meos diſcipl'os cōdemnatis? CHRY. Uide aūt rurſus qnalit̄ ad veniam ducens ſermonē diſcipulos rurſus venia ſuperioꝛes oñdit: in hoc quod dicit eos innocentes: qḋ quidē ſupꝛa ⁊ de ſacerdotibus dixerat: Deinde ⁊ aliam cām dicit qre ſunt innocētes dicens: Dñs eni eſt filius hoīs etiā ſabbati. REMI. Filium aūt hoīs ſeipſū apppellat. ⁊ ē ſēſus Ille quē vos purū hoīem putatis: deus eſt oīuꝫ creaturarū dñs ⁊ etiā ſabbati: ⁊ iō pōt legē mutare ꝓ ſua voluntate: qꝛ fecit eā. AVG. cōtra fauſtū: Diſcipulos aūt ſuos vellere ſpicas ſabbato nō ꝓhibuit: vt inde cōuincerct ⁊ pñtes iudeos ⁊ futuros manicheos q̄ herbā non euellunt: ne homicidiū ppetrent. HILA. Myſtice aūt i pncipio ē conuendū ſermonē hūc ita ceptū eē: In illo tpe quo. ſ. deo patri gratiā data gētib⁹ ſalute ꝯfeſſus ē. Ager aūt mundus ē. ſabbatū ociū ē. ſeges credituroꝝ pfectus in legis ocio. Dñi pgreſſus in hunc mūdū eſt eſuries: eſuries fames eſt ſcilꝫ ſalutis humane. RABA. Spicas vellunt duꝫ ſingulos hoīes a trena intentione retrahūt. Fricant dum a cōcupiſcētia carnis mētes exuunt. Grana comedūt: dū emēdatos in coꝛp⁹ eccl'ie traijciūt. AVG. de que. euā. Nullus aūt tranſit in coꝛpus chriſti niſi carnalibus ſpoliatus fuerit indumentis: ſm illud apl'i: Exuite vos veterem hoīem. ſabbato hoc agunt. ſ. ſpe quietis eterne ad quā alios inuitāt. RABA. Itē ambulāt per ſata cū dño q̄ in ſcripturaꝝ meditatiōe delectant. Eſuriunt: dū panē vite. i. dei amoꝛē in eis euenire deſiderant. Uellūt ſpicas ⁊ terūt: dū teſtimonia diſcutiūt donec inueniāt qḋ latebat in littera: ⁊ hoc ſabbato dū a turbidis cogitationib⁹ vacant. HILA. Phariſei q̄ penes ſe clauē celoꝝ eē exiſtimabāt: illicita agere diſcipulos arguūt: q̄s dñs factoꝝ in quibus ſub rerū argumēto ꝓphetie rō cōtinetur admonuit: atqꝫ vt oñderet oīuꝫ rerum efficaciam ſpēm futuri opis ꝯtinere adiecit: Si aūt ſciretis quid eſt: Miſericoꝛdiā volo. opus eni ſalutis nr̄e nō in ſacrificio legis ſed in miſericoꝛdia ē: ⁊ lege ceſſante in dei bonitate ſaluamur. Cuius rei donū ſi intellexiſſent: nūq̄ cōdemnaſſent innocentes. i. apoſtolos ſuos quos inſimulaturi erant tranſgreſſe legis inuidia cum ſacrificioꝛum vetuſtate ceſſāte: vniuerſis ꝑ eos miſicoꝛdie nouitas ſbueniret.

Et cuꝫ inde tranſiſſet: venit in ſynagogā eoꝛū Et ecce hō manuꝫ habens aridā: ⁊ interrogabāt eum dicentes: Si licet ſabbatis curare vt accuſarent eum. Ipſe autē dixit illis: Quis erit ex vobis homo qui habeat oueꝫ vnā: et ſi ceciderit hec ſabbatis in foueam: nōne tenebit ⁊ leuabit eā? Quātomagis melioꝛ eſt homo oue. Itaqꝫ licet ſabbatis benefacere. Tunc ait homini: Extende manuꝫ tuā. Et extēdit: ⁊ reſtituta eſt ſanitati ſicut alia.

HIER. Quia deſtructionē ſabbati qua diſcipl'os arguebant: pbabili exēplo excuſauerat: ipſū calūniari volunt. vñ dicit: Et cū inde tranſiſſet venit in ſynagogā eoꝝ. HILA. Hec eni q̄ pmiſſa ſunt in campo dicta geſtaqꝫ ſūt: ⁊ poſt hec ſynagogā ingredit. AVG. de con. euan. Poſſet aūt putari eodē die factū ⁊ de ſpicis ⁊ de iſto ſanato: qm̄ ⁊ ſabbatū hic cōmemoꝛat: niſi lucas aperuiſſꝫ alio ſabbato factū fuiſſe. Pꝛoinde qḋ dicit mattheus: Et cum inde tranſiſſet venit in ſynagogā eoꝝ. Nō quidē venit niſi cū inde tranſiſſet: ſed poſt quot dies in ſynagogā eoꝝ venerit poſtea q̄ a ſegete illa trāſijt: an rcē ꝯtinuoqꝫ illuc ierit: nō expꝛſſū ē: ac per hoc locus datur narratiōi luce: qui dicit alio ſabbato h⁹mōi manū fuiſſe ſanatam. HILA. Ingreſſo aūt ſynagogā hoīem aride man⁹ offerunt: interrogātes an curare ſabbatis liceret: occaſionem arguendi eū ex rñſiōe q̄rentes. vñ ſeqt: Et ecce homo ma. ha. ari. ⁊ int. eū dicentes: Si licet ſabbato curare? CHRY. Non aūt introgāt vt addiſcāt: ſꝫ vt accuſent eū. vñ ſequit: Ut accuſarent eū. q̄uis ⁊ ipſū opus ſufficeret ſi accuſare volebant: ſꝫ ⁊ ꝑ verba volebāt captionem inuenire maioꝛē copiā argutionum ſibi pparantes. HIE. Et interrogāt vtrū licet curare ſabbatis: vt ſi nō curauerit: crudelitatis aut imbecillitatis. ſi curauerit: trāſgreſſiōis vitio eū accuſēt. AVG. de cō. euā. Sꝫ pōt mouere qūo matthe⁹ dixerit q̄ ipſi introgauerūt dñꝫ ſi licet ſabbato curare: cū marc⁹ ⁊ lucas illos poti⁹ a dño int̄rogatos eſſe phibeant: Licet ſabbato bñfacere: an male? Itaqꝫ intelligendū q̄ illi pꝛius interrogauerūt dñm: Si licet ſabbato curare? deinde intelligēs cogitatiōes eoꝝ aditum accuſandi querentiū ꝯſtituit in medio illū quem erat ſanaturus: ⁊ interrogauit q̄ marcus ⁊ lucas euꝫ interrogaſſe cōmemoꝛant: ⁊ tūc illis tacentib⁹ ꝓpoſuit ſilitudinem de oue: ⁊ cōcluſit q̄ licet ſabbato bñfacere. vñ ſeqt: Ipſe aūt dixit illis: Quis erit ex vo. hō q̄ ha. ouē vnā. HIERO Ubi ſic ſoluit ꝓpoſitā qōnē vt interrogātes auaritie ꝯdēnaret. Si vos inqt in ſabbato oueꝫ: ⁊ aliud qḋlibet aīal in foueā decidēs eripe feſtinatis: nō aīali: ſꝫ vře auaritie ꝯſulētes: q̄tomagis ego hoīem q̄ multo melioꝛ ē oue: debeo liberare? RABA. Cōpetenti ergo exēplo ſoluit qōnē eoꝝ vt eos oñdat ſabbatum violare in ope cupiditatis: q̄ eū violare arguūt in ope charitatis legē male interꝑtātes q̄ dicūt in ſabbato a bonis feriādū in quo a malis tñ feriandū ē. Uñ opus ſeruile nō facietis i eis. h ē pctm̄: ſic i etna reqe a mal' tñ feriabit: nō a bonis AVG. de cō. euā. Pꝛopoſita aūt ſilitudine de oue cōcludit q̄ liceat ſabbato bñfacē dicēs: Itaqꝫ li. ſab. bñfacē. CHRY. Intēde aūt q̄liter vane excuſatiōes de ſolutione ſabbati inducit: ſꝫ qꝛ iā inſanabilit̄ egrotabat ad opus pceſſit. vñ ſeqt: Tūc ait hoī: Extē. ma. tuā ⁊ extē. ⁊ reſti. ē ſani. ſicut alia. HIER. In euāgelio quo vtunt nazarei ⁊ ebionite: qḋ vocat apoſtoliqꝫ matthei auctēticum. Hō iſte qui aridā hꝫ manū: cemētarius ſcribit' iſtiuſmodi vocibus auxiliū pꝛecans: Cemētarius erā: manib⁹ victum queritans: pcoꝛ te ieſu vt mihi reſtituas ſanitatē: ne turpiter mendicē cibos. RABA. Sabbatis aūt pꝛecipue docet ⁊ operat ieſus nō ſo'ū ꝓpter ſpūale ſabbatū: ſed etiam ꝓpter celebꝛioꝛē ppl'i couentū querēs ſalutē oīuꝫ. HILA. Myſtice aūt p⁹ reditū de ſegete ex qua iā apoſtoli fructus ſationis acceperāt: ad ſynagogā venit iam illic meſſis ſue opus paraturus: qꝛ plures poſtmodum vna cū apl'is extiterūt q̄ curabantur. HIE. Uſqꝫ aūt ad aduentū dñi ſaluatoꝛis arida manus in ſynagoga iudeorū fuit: ⁊ dei opa nō fiebant in ea. Poſtq̄ aūt ille venit in terras: reddita ē in apl'is credētibus dextera ⁊ opi pſtino reſtituta. HILA. Curatio aūt oīs in verbo ē ⁊ manus ſicut altera reddit. i. ſimilis miniſterio apl'oꝝ in officium dādē ſaluti efficit: docetqꝫ phariſeos egre ferre nō opoꝛtere opationē hūane ſalutis in apl'is: cuꝫ ipſis ad officiū eiuſdē miniſteriū manus ſit refoꝛmāda ſi credāt. RABA. Uel aliť: Hō q̄ habebat manū aridā humanū gen⁹ indicat ſterilitate boni opis arefactū ꝑ manū ad pomuꝫ extenſam: quā ſanauit manus innocēs in cruce extenſa. ⁊ bene manus in ſynagoga erat arida: qꝛ vbi maius donū ſcientie: ibi grauius ē inexcuſabilis noxe piculū. Sanāda aūt manus arida iubet̄ extendi: qꝛ infructuoſe debilitas aīe nullo melius oꝛdine q̄ elemoſynarū largitate curatur. Habebat aūt hō dexterā manū languidā: qꝛ ab elemoſynis toꝛpebat: ſiniſtrā ſanā: qꝛ ſue vtilitati intēdebat. Sꝫ veniēte dño dextra ſanatur: vt ſiniſtra: qꝛ qḋ cōgregauerat auide: mō diſtribuit charitatiue.

Exeūtes autē phariſei cōſiliū faciebāt aduerſus euꝫ: quō pderēt eum. Ieſus auteꝫ ſciens receſſit inde: ⁊ ſecuti ſunt euꝫ multi: ⁊ curauit eos oēs. Et pcepit eis: ne manifeſtuꝫ eū facerēt: vt adimpleretur qḋ dictuꝫ eſt ꝑ eſaiā ꝓphetā dicentem: Ecce puer meus quē ego elegi: dilectus me⁹ in quo bñ cōplacuit aīe mee: ponam ſpm̄ meum ſuper eum: ⁊ iudicium gētibus nunciabit. Nō cōtendet neqꝫ clamabit: neqꝫ audiet aliquis in plateis voceꝫ ei⁹ Arundinem quaſſatam non confringet: ⁊ linguꝫ fumigans non extinguet: donec eijciat ad victoꝛiam iudicium ⁊ in nomine eius gentes ſperabunt.

HILA. Inuidia facti phariſeos cōmouet: qꝛ cōtuentes hoīem in coꝛpe: deū in opibus nō intelligebāt. vñ dī: Exeūtes aūt pha. ꝯſi. fa. aduer. eū: qūo eum perderent. RABA. Exeūtes dicit: quia eoꝝ mens a dño auerſa fuit. ꝯſiliū fecerūt qūo vitam pderēt: non qūo ipſi vitam inuenirent. HILA. Scienſqꝫ eoꝝ conſilia receſſit: vt a ꝯſilijs malignātiū ꝓcul abeſſet. vñ ſeqt: Ieſus aūt ſciens receſſit inde. HIE. Sciēs inquā eoꝝ inſidias receſſit: vt phariſeis ꝯtra ſe occaſionē ipietatis auferret. REMI. Siue receſſit inde q̄ſi hō fugiens inſidias ſuoꝝ pſequētiū ſiue qꝛ nō erat tp̄s neqꝫ locus patiendi. nō eni. capit perire ꝓphetā extra hieruſm: ſicut ipſe dicit. Declinauit etiaꝫ dñs odio ſe pſequētes: ⁊ puenit illuc vbi iuenit plurimos ſe ꝑ amoꝛē diligētes. vñ ſeqt: Et ſecuti ſūt eū multi. Quē

pharisei vnanimi ꝯſilio pdere ꝗrūt:turba indocta vnani
mi dilectiōe ſeqᷓt.vñ mox ſui deſiderij ꝯſequunt̃ effectuʒ.
Nā ſeqtur: Et curauit eos oēs. HILA. Hys aūt quos
curauit:ſilentiū imperauit.vñ ſeqᷓt: Et pcepit eis ne mani
feſtū eū facerēt:nā ſalus vnicuiqꝫ reddita erat ſibi ipſa te
ſtis. Sʒ iubēdo ſilentiū teneri: ⁊ gloriādi de ſe iactantiā
declinat: ⁊ nihilominus cognitionē ſui pſtat:in eoipſo cū
admonet de ſe taceri:q: obſeruatio ſilentij ex re q̄ ſit ſilē
da pficiſcit. RABA. In hoc etiā nos inſtruit:ne cū ali
qd magni fecerim⁹:laudē foris q̄ramus. REMI. Ideo
etiā pcipit vt nō manifeſtarēt eū: ne pſequētes ipſū dete
riores fierēt. CHRY. in ho. deinde vt nō turberis in
his q̄ fiūt in inſania opinabili phariſeoꝝ: inducit pphe
tā hoc pdicentē. tāta erat. n. pphetaꝝ diligētia: vt neqꝫ h
derelinquāt:ſʒ ⁊ vias eius ⁊ trāſitus pphetiçarēt ⁊ intē
tionē cū qua hoc faciebat:vt diſcas q̄m oīa a ſpūſcō loq̄
bant. ſi eni cogitatiōes hoīuʒ īpoſſibile ē ſcire: multoma
gis chriſti intētionē niſi ſpūſcus reuelaret. Seqᷓt g: Ut i
pleret qd dictū eſt p eſaiā pphām dicētē: Ecce puer me⁹
quē elegi. REMI. Dñs quidē ieſus xp̄s puer oīpoten
tis dei dictus ē:nō ſm diuinitatē:ſʒ ſm aſſumpte carnis
diſpenſationē:q: coopante ſpūſcō carnē ſuſcepit ex vir
gine abſqꝫ macula pctī. Quidā libri hn̄t: Elect⁹ quē elegi
Electus eni fuit a deo patre. i. pdeſtinatus: vt eēt fili⁹ dei
pprius nō adoptiu⁹. RABA. Quē elegi dicit ad op⁹
qd nemo alius fecit:vt redimeret gen⁹ humanū: ⁊ pacifi
caret mundū cū deo. Seqᷓt: Dilectus me⁹ in quo bn̄ com
placuit aie mee. q: ipſe ſolus ē agnus ſine macula pecca
ti de quo pr̄ dicit: Hic ē filius me⁹ dilect⁹ in quo mihi bn̄
cōplacui. REMI. Qd aūt dicit: Aie mee. nō ita intelligē
dū eſt ꝙ de⁹ pr̄ aiam habeat:ſʒ trāſlatiue aia in deū aſcri
bitur:vt p eā demonſtraret dei affectus. Nec mirū ſi aia
tranſlatiue in deo dr̄:cū etiā cetera corpis mēbra ei aſcri
bāt. CHRY. Hoc aūt in pncipio ppha ponit vt diſcas
q: hoc qd hic dr̄:fuit ſm cōſiliū patris. dilect⁹ eni ſm ꝯſi
lium eius q̄ diligit facit. Sed iterū electus nō vt aduerſa
rius ſoluit legē:neqꝫ vt inimicus exiſtens legiſlatori: ſed
ei cōcordās. q: g dilectus ē:ponā ſpm̄ meū ſup eū. RE
MI. Tūc etiam deus pr̄ poſuit ſpm̄ ſuū ſup eū:cū opan
te ſpūſcō ſuſcepit carnē ex ỽgine: ⁊ mox vt hō factus eſt
plenitudinē ſpūſſci ſuſcepit. HIE. Ponit aūt ſpūſcūs
nō ſup dei verbū:ſʒ ſup vnigenitū q̄ de ſinu patris pceſ
ſit. ſ. ſup eū de quo dictū ē: Ecce puer meus. Quid aūt p
ipſū factur⁹ ſit ſubdit: Et iudiciū gentibus nunciabit.

AVG. xx. de ciui. dei: Quia. ſ. iudiciū pnunciauit futu
rū qd gentib⁹ erat occultū. CHRY. Deinde humilita
tem eius manifeſtans dicit: Non contēdet. q: ſicut illi pla
cuit oblatus ē: ⁊ manib⁹ pſequētiū ſe vltro obtulit. Neqꝫ
clamabit. Quia ſicut agnus coram tondēte ſe obmutuit.
Neqꝫ audiet aliqs in plateis vocē eius. HIE. Lata eni
ē ⁊ ſpatioſa via q̄ ducit ad pditionē: ⁊ multi ingrediūt p
eam:q̄ multi nō audiunt vocē ſaluatoris: q: nō ſūt i arta
via: ſʒ in ſpatioſa. REMI. Platea nāqꝫ grece:latine la
titudo dr̄. in plateis ergo vocē ei⁹ nemo audiuit: q: ſuis
dilectorib⁹ nō delectabilia in hoc mūdo pmiſit: ſʒ aſpe
ra. CHRY. Uolebat aūt dñs p h⁹mōi manſuetudinē
curare iudeos:ſʒ lʒ iſti rēnuerēt:nō tñ eis reſtitit eos de
ſtruendo. vñ ⁊ eius ỽtutē ⁊ illoꝝ ībecillitatē ppheta oñ
dēs dicit: Arūdinē quaſſatā nō ꝯfringet: ⁊ lignū fumigās
non extinguet. HIE. Qui pctōri nō porrigit manū:nec
portat on⁹ frīs ſui:iſte q̄ſſatū calamū ꝯfrigit. ⁊ q̄ modicā
ſcintillā fidei ꝯtēnit in puulis:hic lignuʒ extinguit fumi
gans. AVG. xx. de ciui. dei: Uñ pſecutores iudeos q̄
calamo q̄ſſato pdita integritate: ⁊ ligno fumanti amiſſo
lumie cōpati ſūt nō cōtriuit:nō extinxit:q: pepcit eis qui
nonduʒ venerat iudicare:ſed iudicari ab eis. AVG.
de que. euan. In ligno etiā fumigante notādū ē: q: deſer
to lumine facit putorē. HILAR. Uel in hoc ꝙ dicit:
Arūdinē q̄ſſatā nō ꝯfringet. oñdit ꝙ ita facile erat ei oēs
eos frangere ſicut arūdinē: ⁊ nō ſimplr arūdinē: ſed iaʒ
ꝯtritā. In hoc aūt ꝙ dicit: Lignū fumigās nō extinguet.
demonſtrat ⁊ illoꝝ furorē accenſū: ⁊ virtutē chriſti potē
tem ad extinguendū h⁹mōi furorē cū oī facultate. vñ in
hoc multa māſuetudo chriſti oñditur. RABA. Uel p
hoc ꝙ dicit: Arūdinē q̄ q̄ſſata ē nō eē ꝯfractaʒ:oñdit ca
duca ⁊ quaſſata gentiū corpa nō fuiſſe ꝯtrita:ſʒ in ſalutē
potius reſeruata. Per hoc autem ꝙ dicit: Lig. fumigans
non extin. oñdit exiguitatē ignis iam tantū fumigantis in
ligno nō extinctā. i. iſrl̄ ex reliquijs veteris grē ſpm̄ non
ablatū:quia reſumēdi toti⁹ lumis in tpe pnīe ſit facultas.

RABA. Uel ecōuerſo. arūdinē quaſſatā vocat iudeos
quos a vēto agitatos: ⁊ q̄ſi abinuicē diſſipatos: nō ſtatī
dñs ꝯdēnauit:ſed patient̃ ſupportauit. Lignum aūt fumi
gans vocat ppl̄m de gentibus ꝯgregatū: q̄ extincto natu
ralis legis ardore fumi amariſſimi ⁊ ocul noxij:tenebro
ſeqꝫ caliginis inuoluebat erroꝛib⁹:quē nō ſolū nō extinxit
⁊ redigit in cinerē:ſʒ ecōtrario de parua ſcintilla ⁊ pene
moriente maxima ſuſcitauit incēdia. CHRY. Sʒ poſ
ſet aliqs dicere: Quid igit: ſemp hec erūt ⁊ feret vſqꝫ in fi
nem eos q̄ ſic inſidiant̃ ⁊ inſaniūt: Abſit. ſʒ cū ſua oia fa
cta erūt:tūc ⁊ illa opabit. Et hoc ſignauit dicens: Donec
eijciat ad victoriā iudiciū. Ac ſi dicat: Cū ea que ex ſe ſūt
oia cōpleuerit:tūc pfectā vltionē inducet. tūc eni puniēt
cum clarā fecerit ſuā victoriā:vt nō relinquat eis inuere
cūde ꝯtradictiōis occaſio. HILA. Uel donec eijciat
ad victoriā iudiciū:ſublata. ſ. mortis ptāte:iudiciū ⁊ cla
ritatis ſue reditū introducat. RABA. Uel donec illō
iudicium qd in eo agebat ad victoriā pueniret: q: poſtq̄
mortē reſurgēdo ſupauit:expulſo pncipe hui⁹ mūdi vi
ctor ad regnū redijt:in patris dextera ſedens donec po
nat ſub pedib⁹ oēs inimicos ſuos. CHRY. Sed non
in hoc ſtabūt ea q̄ ſunt diſpēſatiōis vt ſolū puniant̃ q̄ nō
crediderūt:ſʒ ⁊ orbē terrarū ad ſe trahet. vñ ſeqᷓt: Et i no
mine ei⁹ gentes ſperabūt. AVG. xx. de ciui. dei: Hoc
aūt vltimū iam videm⁹ impletū. ⁊ ſi p hoc qd negari nō
pōt credit̃: ⁊ illud qd īpudent̃ a q̄buſdā negat̃: nouiſſimū
iudiciū qd ponet in terra:cū venerit ipſe de celo. qs eniʒ
ſperaret gētes in chriſti noīe ſperaturas: qñ tenebat̃:liga
batur:cedebatur:illudebat̃: ⁊ crucifigebat̃:qñ ⁊ ipſi diſci
puli ſpem pdiderāt:quā in illo habere iā ceperāt: ꝙ tunc
vix vnus latro ſperauit in cruce:nūc ſperant gētes longe
lateqꝫ diffuſe. Et ne in eternū moriant̃: ipſa i qua mortu⁹
eſt cruce ſignant̃. Nullus igit̃ dubitet p ieſū chriſtū nouiſ
ſimū futurū eē iudiciū. REMI. Sciendū ē aūt: q: nō ſo
lū iſtius loci ſenſus:ſʒ ⁊ multoꝝ alioruʒ hoc teſtimonio
ꝯfirmat̃:nā qd dicit: Ecce puer me⁹. ad illū refert̃ vbi di
xerat pater: Hic ē filius me⁹. Qd vō ait: Ponā ſpm̄ meū
ſup eū. ad hoc refert̃ ꝙ ſpūſcūs deſcēdit ſup dñm bapti
çatum. Qd aūt ſubiūgit: Iudicium gentibus nunciabit. re
fertur ad id qd infra dr̄: Cum ſederit fili⁹ hoīs in ſede ma
ieſtatis ſue. Qd aūt ſubdit: Non cōtendet neqꝫ clamabit.
ad hoc refert̃ ꝙ dñs pauca rñdit pncipi ſacerdotū ⁊ pi
lato:herodi vō nulla. Qd vō dicit̃: Arundinē quaſſatam
nō ꝯfringet. ad hoc ptinet ꝙ dñs ſuos pſecutores decli
nauit:ne fierēt deteriores. Qd vō dicit: In noie ei⁹ gentes
ſpabūt. ad hoc qd ipſe dixit: Eūtes docete oēs gētes.

**Tunc oblatus eſt ei demoniū habēs cecus ⁊
mutus: ⁊ curauit eum ita vt loqueretur ⁊ videret.
Et ſtupebant omēs turbe ⁊ dicebant: Nunquid
hic eſt filius dauid: Phariſei aūt audientes dixe
runt: Hic nō eijcit demones: niſi in beelçebub pn
cipe demoniorum.**

GLO. Cōfutauerat ſupius dñs phariſeos chriſti mi
racula calūniātes:ex hoc ꝙ ſabbatū ſoluere videbat̃: ſʒ
q: maiori nequitia ipſa chriſti miracula diuīa virtute fa
cta puertebāt:attribuētes ea imūdo ſpiritui: idō euāgeliſta
premittit

premittit miraculū ex quo blaſphemandi occaſionē ſū
pſerūt dicēs: Tūc oblatus ē ei demoniū habens: cecus
⁊ mutus. REMI. Qd aūt dicit Tūc: ad ſupiora refert
qñ ſanato hoīe qui habebat manū aridā: exiuit de ſyna
goga. Siue ꝙ dicit Tūc: pōt referri ad lati⁹ atqꝫ plixius
tps vt ſit ſenſus: Tūc qñ hec vel illa dicebant vel gerebā
tur. CHRY. Mirāda eſt aūt nequitia demonis. vtrūqꝫ
ingreſſū opilauit: p quē ille erat credītur⁹. ſ. ⁊ auditū ⁊ vi
ſum. Sʒ chriſtus vtrūqꝫ aperuit. Uñ ſeqtur: Et curauit
eū ita vt loq̄ret ⁊ videret. HIE. Tria aūt ſigna ſimul in
vno hoīe ppetrata ſūt. Cecus videt:mutus loqᷓt: poſſeſ
ſus a demone liberat̃. Qd ⁊ tūc q̄dē carnalit̃ factū ē: ſed
quotidie complet̃ in ꝯuerſionis credētiū: vt expulſo de
mone pmū fidei lumē aſpiciāt: deinde in laudes dei ta
centia pus ora laxent. HILA. Nō aūt ſine rōne cū tur
bas oēs curatas in cōi dixiſſet:nūc ſeorſū demoniū ha
bens cecus ⁊ mutus offert̃. Oportebat eni vt poſtq̄ ma
nus aride hō oblatus:qui in ſynagoga curabat̃:in vnius
h⁹mōi hoīs forma gētiū ſalus fieret:vt q̄ erat habitatio
demonij: ⁊ cecus ⁊ mutus deo capax pararet̃: ⁊ deū ꝯtē
neret in chriſto: ⁊ chriſti opa dei confeſſione laudaret.

AVG. de que. euā. Demoniū eni habens cecus ⁊ mu
tus qui nō credit: ⁊ ſubditus ē diabolo q̄ non intelligit ⁊
nō cōfitet̃ ipſā fidē vel nō dat laudē deo. AVG. de cō.
euā. Hoc aūt nō iſto ordine:ſʒ poſt multa alia lucas com
memorat ⁊ mutū dicit tm̄ ⁊ nō cecū. Sed etiā ex eo ꝙ ali
quid tacet: de alio dicē putandus ē. eas eni ſequētia ⁊ ipe
cōtexit que matthe⁹. HILA. Stupuerūt facti iſti⁹ oēs
turbe: ſed phariſeoꝝ ingraueſcit inuidia. vñ ſequit̃: Et ſtu
pebant oēs turbe ⁊ dicebant: Nūqd iſte eſt filius dauid:
GLO. Ob miſericordiā: ⁊ beneficia filiū dauid predi
cant. RABA. Turbe aūt q̄ minus erudite videbantur
dñi ſp facta mirantes: illi ꝯ vel q̄ negare nequiuerāt ſini
ſtra interptatione puertere laborabāt: q̄ſi hec nō diuini
tatis: ſʒ imūdi ſpūs opa fuiſſent. i. beelçebub q̄ deus erat
acharon. vnde ſeqᷓt: Phariſei aūt audiētes dixerunt: Hic
nō eijcit de. niſi in beel. pn. demonioꝝ. REMI. Beel
çebub aūt ipſe ē beel ⁊ baal ⁊ beelphegor. Bel fuit pater
nini regis aſſyrioꝝ. Baal dictus ē q: in excelſo colebatur
Beelphegor a loco. i. a monte phega. Zebub ſeruus fuit
abimelech filij gedeonis q̄ occiſis. lxx. fratrib⁹ edifica
uit tēplū baal: ⁊ cōſtituit eū ſacerdotē in ipſo ad abigen
das muſcas: q̄ ibi ꝯgregabant ppter nimiū cruorē victi
maꝝ. çebub nāqꝫ muſca dr̄. Beelçebub g vir muſcarū int̃
ptatur. vñ ppter ſpurciſſimū ritū colendi dicebāt eū eſſe
pncipē demonioꝝ. nihil g ſordidius inuenientes qd dño
obijcerēt: dicebāt eū in beelçebub eijcere demonia. Et ſci
endū ꝙ nō eſt legendū p. d. vel. t. in fine vt quedā mēdoſa
exemplaria habent: ſed p. b.

**Ieſus aūt ſciens cogitatiōes eorum dixit eis:
Omnē regnū diuiſū contra ſe deſolabit̃: ⁊ omnis
ciuitas vl̄ dom⁹ diuiſa ꝯtra ſe nō ſtabit. Et ſi ſatha
nas ſathanam eijcit: aduerſus ſe diuiſus eſt: q̄uo
ergo ſtabit regnum eius:**

HIE. Phariſei opa dei pncipi demōioꝝ deputabāt
q̄bus dñs nō ad dicta: ſʒ ad cogitata rñdit vt vel ſic cō
pellerent̃ credere potētie ei⁹ q̄ cordis videbat occulta. vñ
dr̄: Ieſus aūt ſciens cogi. eoꝝ di. eis. CHRY. Supe
rius q̄dē ⁊ de hoc chriſtū accuſauerāt q: i beelçebub eij
ceret demonia: ſʒ tūc q̄dē eos nō increpauit ꝯcedēs eis
⁊ a pluribus ſignis cognoſcere ei⁹ ỽtutē: ⁊ a doctrina di
ſcere eius magnitudinē. lʒ q: pmanebāt eadē dicentes iā
increpat eos q̄uis eoꝝ accuſatio valde irrōnabilis eēt.
Inuidia aūt nō q̄rit qd dicat: ſed ſolum vt dicat. neqꝫ tñ
chriſtus eos ꝯtēpſit: ſʒ rñdet cū decenti māſuetudine: do
cēs nos mites eē inimicis ⁊ nō turbari: etiā ſi talia dicāt
que nos in nobis nō recognoſcim⁹: neqꝫ hn̄t aliquā rō
nē. In quo etiā oñdit mendacia eē que ab ipſis ſūt dicta.
neqꝫ. n. ē demoniū habētis tantā oñdē māſuetudinē ⁊ co
gitatiōes ſcire. Et quia valde irrōnabilis erat eoꝝ ſuſpi
tio: ⁊ multitudinē timebāt nō audebāt publicare chriſti
accuſationē: ſʒ in mente voluebāt. Propt̃ qd dicit: Sciēs
cogitatiōes eoꝝ. Ipſe aūt accuſationē nō quā in rñdēdo
inde ponit neqꝫ diuulgat eoꝝ nequitiā: ſolutionē aūt idu
cit: ſtudiū eni eius erat pdeſſe peccantib⁹: nō publicare.
Non aūt rñdet eis a ſcripturis: q: nō attenderēt alit̃ ex
ponentes: ſʒ a cōibus opinionib⁹. Non eni ita exteriora
plia corrūpunt: ſicut ea q̄ interiora. hoc eni fit in corpori
bus ⁊ in oibus reb⁹: ſʒ interim a magis cognitis exēpla
ducit dicēs: Oē regnū ꝯ ſe diuiſū deſolabit̃. Nihil eniʒ ē
in terra regno potenti⁹: ſed tñ p altercationē perit. Quid
aūt dicēdū ē de ciuitate: vl̄ de domo: ſiue magnū ſiue puū
fuerit ꝯ ſeipſū pugnans perit. HILA. Uñ domus ⁊ ci
uitatis eadē ē hic rō q̄ eſt regni. ppt̃ qd ſeqᷓt: Et oīs ciui.
vel do. di. ꝯ ſe: nō ſtabit. HIE. Quō eni ꝯcordia parue
res creſcunt: ſic diſcordia maxie dilabūt̃. HILA. Ser
mo aūt dei diues ē ⁊ vel ſimplr̄ intellect⁹ vel inſpect⁹ īte
rius ad oēm pfectū ē neceſſari⁹. Relictis g his q̄ ad cōeʒ
intelligentiā patēt: cauſis interiorib⁹ imoremur. Rñſurus
eni dñs ad id qd de beelçebub dictū erat in ipſos q̄b⁹ rñ
debat rñſiōis ꝯditionē retorſit. lex. n. a deo ē: ⁊ regni iſrl̄
pollicitatio ex lege ē: ſi regnū legis ꝯ ſe diuidit̃ diſſoluat̃
neceſſe ē: ⁊ ſic iſrl̄ amiſit legē qñ ipletionē legis in chriſto
plebs legis ipugnat. Sʒ ciuitas hic hiriʒ indicat̃. q̄ poſt
ꝙ in dñm ſuū furore plebis exarſit ⁊ apl̃os eius cū cre
dentiū turbis fugauit poſt diuiſionē non ſtabit: atqꝫ ita
qd p hanc diuiſionē mox ꝯſecutū ē: ciuitatis illius denū
ciat̃ excidiū. Deinde aſſumit: Et ſi ſatha. ſatha. eijcit: ad
uer. ſe diui. ē: q̄uo g ſta. reg. eius: HIE. Ac ſi dicēt: ſi ſa
thanas pugnat ꝯ ſe ⁊ demō inimicus ē demōi: debēt iaʒ
mūdi venire ꝯſūmatio. Nec hn̄t in eo locū aduerſarie po
teſtates quaꝝ int̃ ſe bellū pax hoīuʒ ē. GLO. Neceſſa
ria g cōplexiōe eos arguit: vel eni chriſt⁹ in virtute dei de
mones eijcit: vel in pncipe demonioꝝ. ſi in ỽtute dei fru
ſtra calūniant̃. ſi in pncipe demonioꝝ regnū ei⁹ diuiſū eſt
nec ſtabit. ⁊ idō a regno ei⁹ recedāt: qd innuit ſibi eos ele
giſſe: dū in ſe nō credūt. CHRY. Uel ſic: Si diuiſus ē
ībecillior fact⁹ ē ⁊ perit. ſi aūt perit: q̄lit̃ pōt aliū pijcere:
HILA. Uel alit̃: Si ad diuiſionē ſuā coactus ē demō
vt demones pturbaret: hinc qꝫ eſtimādū ē plus i eo q̄ di
uiſerit ꝙ in his q̄ diuiſi ſūt eē ỽtutis. g regnū diaboli diui
ſione facta a xp̄o ē diſſolutū. HIE. Si aūt putat ſo ſcri
be ⁊ phariſei ꝙ receſſio demonū obediētia ſit in pncipē
ſuū vt hoīes ignorātes fraudulēta ſimulatiōe deludant̃:
qd poteſtis dicē de corpoꝝ ſanitatib⁹ q̄s dñs pꝑtrauit:
Aliud ē ſi mēbroꝝ qꝫ debilitates ⁊ ſpiritaliū virtutū inſi
gnia demonibus aſſignetis.

**Et ſi ego in beelçebub eijcio demones: filij ve
ſtri in quo eijciūt: Ideo ipſi iudices veſtri erūt. Si
aūt ego in ſpū dei eijcio demones: igitur peruenit
in vos regnum dei.**

CHRY. Poſt pmā ſolutionē venit ad ſecūdā: pmā
manifeſtiorē dicēs: Et ſi ego in beel. eij. demo. filij ve. in q̄
eijciūt: Idō ip. iu. ve. erūt. HIE. Filios iudeoꝝ vel exor
ciſtas legis gētis illi⁹ ex more ſignat: vl̄ apl̃os ex eoꝝ ſtir
pe generatos. Si exorciſtas: q: ad iuocationē dei eijcie
bāt demōes: coartat phariſeos introgatiōe prudenti: vt
ꝯfiteant̃ ſpūſſci eē op⁹ eoꝝ. Si expulſio indt demonū i fi
lijs vr̄is deo: nō demonib⁹ deputat̃: q̄re in meidē op⁹ nō
eādē hēat ⁊ cāʒ: g ipſi vr̄i iudices erūt: nō ptāte: ſʒ ꝯpatio
ne: dū illi expulſionē demonū deo aſſignant: vos pncipi
demonioꝝ. Sin aūt ⁊ de apl̃is dictū ē: qd ⁊ magis intel
ligē debem⁹: ipſi erūt iudices eoꝝ: q: ſedebūt i. xij. ſolijs
iudicātes. xij. trib⁹ iſrl̄. HILA. Iccirco aūt digne iudi
ces ſūt in eos ꝯſtituti q̄b⁹ id dediſſe xp̄s aduerſus demo

nes ptātis repit qđ ipſe ē negatus habuiſſe. RABA:
Uel q2 apli hn̄ ſibi ꝯſcij erāt nihil male artis ſe ab eo di/
dicīſſe. CHRY. Nō ḡ dixit Diſcipuli mei neqꝫ apli:ſꝫ
Filij vrī. Ut ſiquidē voluerint reuerti ad illoꝝ dignitatē
multā hinc accipiāt occaſionē. ſi aūt ingrati fuerint neqꝫ
verecūdā hn̄t excuſationē. Ejiciebāt aūt apli demones:
q2 acceperāt ptātē ab ipſo: ⁊ tn̄ nihil eos incuſabāt. non
eni rebus ſꝫ pſone chriſti aduerſabant. volēs igit mōſtra
re qm̄ inuidie erant q̄ dicebātur de ipſo: aplos in mediū
ducit. Ruſſus aūt ad ſui cognitionē inducit eos demon/
ſtrans qm̄ pprijs aduerſant bonis ⁊ ꝯtrariant ſue ſaluti:
cū decet eos letari q᷑ magna bona illis aduenerat dona/
turus. Uñ ſeqt: Si aūt ego in ſpū dei ejj. demo. igit puc.
in vos reg. dei. Per h̄ aūt demōſtrat q᷑ magne vtuti op᷒
ē demones ejicere: ⁊ nō cuiuſlibet grā. Et ob h̄ qdē ſyllo/
giçat dicēs: Ergo puc. in vos regnū dei. Ac ſi dicat: Si h̄
eſt: pfecto filius dei aduenit. hoc aūt obūbrate dicit: vt
nō illis ſit graue: deinde vt illos alliciat nō dixit ſimplr
puenit regnū. ſꝫ in vos. q. d. Uobis veniūt bona: ppter
qđ veſtrā ipugnatis ſalutē. hoc. n. ē ſignū a ꝓphetis tra/
ditū pn̄tie filij dei tanta fieri ptāte diuiā. HIE. Regnuꝫ
eni dei ſeipſū ſignat: de quo in alio loco ſcriptū ē: Regnū
dei intra vos eſt. ⁊ Medius ſtat intra vos queꝫ neſcitis
Uel certe illud regnū qđ ⁊ ioannes ⁊ ipſe dn̄s predicaue
rat: Pniaꝫ agite: appropinqbit eni regnū celoꝝ. Eſt ⁊ ter
tiū regnū ſcripture ſcē: qđ auferꝫ a iudeis: ⁊ tradit gēti fa/
cienti fructus ei᷒. HILA. Si ḡ diſcipuli opant p xp̄m
⁊ ex ſpū dei chriſt᷒ opat: adeſt regnuꝫ dei in aplis media
toris officio tranſfuſū. Diminutio regni diaboli ē augmē
tatio regni dei. AVG. de cō. euā. Uñ pōt etiā hic eē ſen
ſus: Si ego in beelzebub ejicio demones: etiā ſm̄ veſtraꝫ
ſniam puenit in vos regnū dei: q2 regnū diaboli ſtare nō
pōt: quē aduerſū ſe diuiſū fatemini. Regnū eni dei nūc di
xit quo dānaꝰ impij: ⁊ a fidelib᷒ de peccatis ſuis pniaꝫ
agentibus nūc ſecernuntur.

Aut quō poteſt qſq̄ꝫ intrare in domū fortis: ⁊ vaſa eius diripere: niſi prius alligauerit fortem? Et tunc domum illius diripiet.

CHRY. Poſita ſecūda ſolutiōe inducit ⁊ tertiā di/
cens: Aut quō pōt qſq̄ intra. in do. fortis? Q2 eni non po
teſt ſathanas ſathanā ejicere manifeſtuꝫ ex dictis ē. Sed
qm̄ neqꝫ alius pōt eū ejicere niſi prius eū ſupauerit: oib᷒ ē
manifeſtū. cōſtituit ḡ q᷑ ⁊ antea cū manifeſtiori abundan
tia: dicit eni: Tm̄ abſiſto ab hoc q᷑ vtar diabolo adiuto/
re q᷑ prelier cū eo ⁊ ligē eum: ⁊ huiuſmōi ꝯiectura ē q᷑. va
ſa eius diripio. Et ſic ꝯtrariū eius qđ illi tentabāt dicere
demonſtrat. Illi eni volebāt oñdere q᷑ non ꝓpria virtute
ejicit demones. Ipſe aūt oñdit q᷑ nō ſolū demones: ſꝫ ⁊
eoꝝ pncipē ligauit: qđ manifeſtū ē ab his que facta ſūt.
Qualit eni pncipe nō victo hi q ſubiacēt: demones dire/
pti ſūt? Hoc aūt mihi ꝓphetia videt eē qđ dī: Nō eni ſolū
demones ejicit: ſꝫ ⁊ errorē vniuerſi orbis terrarū abiget
⁊ machinationē diaboli diſſoluet. ⁊ nō dixit rapiet: ſed
Diripiet: oñdens q᷑ hoc cuꝫ poteſtate fiet. HIER. Do
mus illius mundus ē: q in maligno poſitus nō creatoris
dignitate: ſed magnitudine delinquētis alligatus ē fortis
⁊ religatus in tartarū ⁊ dn̄i pede ꝯtrit᷒. Nō aūt debem᷒
eſſe ſecuri: aduerſarius nr̄ fortis victoris quoqꝫ vocib᷒
cōprobat. CHRY. Fortē aūt eū vocat anq᷑ oñdēs ty/
rannidē que ex nr̄a deſidia orta ē. AVG. de que. euā.
Quos. ſ. ipſe tenebat: ne poſſent virib᷒ ſuis ab illo ſe ho
mines eruere ſꝫ p grām dei. Uaſa eius dicit oēs ifideles
Alligauit aūt fortē q2 ptātē illi ademit ipediēdi volūtatē
fideliū: a ſequēdo chriſtū ⁊ nō obtinēdo regno dei. RA
BA. Domū ḡ eius diripuit: q2 ereptos a diaboli laqueis
eos quos ſuos eē puidit eccliē adunauit. vel q2 oēs mū/
di pres aplis ⁊ eoꝝ ſucceſſorib᷒ cōuertenduꝫ diſtribuit.
Oñdit igitur p manifeſtā parabolā dicēs q᷑ nō ꝯcordat
in fallaci opatione cū demonib᷒ vt calūniabant: ſꝫ virtū
te diuinitatis hoies a demonib᷒ liberauit.

Qui non eſt mecum contra me eſt: ⁊ qui non congregabit mecum ſpargit.

CHRY. Poſita tertia ſolutiōe: hic ponit quartā di/
cens: Qui nō eſt mecū: ꝯ me ē. HILA. In quo oñdit lō
ge a ſe eē vt aliqd a diabolo mutuatū ſit ptātis: ⁊ ex hoc
ingentis piculi res intelligit male de eo opinari cuꝫ quo
nō eē idipſū ē qđ cōtra eſſe. HIE. Nō tn̄ putet hoc qſq̄
de hereticis dictū ⁊ ſciſmaticis: quāq̄ ⁊ ita ex ſuperfluo
poſſet intelligi: ſꝫ ex cōuenientibus textuqꝫ ſermonis ad
ad diabolū refert: eo q᷑ nō poſſint opa ſaluatoris beelze/
bub opibus cōparari. Ille cupit aias hoiꝫ tenere capti/
uas: dn̄s liberare. Ille pdicat idola: hic vnius dei notici
am. Ille trahit ad vitia: hic reuocat ad virtutes. Quō ḡ
pn̄t int ſe hic ꝯcordiā: quoꝝ opa ſūt diuerſa? CHRY.
Qui ḡ nō mecū ꝯgregat neqꝫ mecū ē: nō erit mihi cōparā
dus vt mecū demones ejiciat: ſꝫ magis deſiderat q mea
ſūt ſpargere. Sꝫ dic mihi: Si opoꝛtuerit cū aliquo plia/
ri q nō vult tibi auxiliari: hoc ipſo nō ē aduerſuꝫ te. Ipſe
etiam dn̄s alio loco dixit: Qui nō eſt aduerſū uos ꝓ uo
bis ē. Sꝫ nō eſt ꝯtrariū hoc qđ hic dī: Hic eni loqͭr de
diabolo aduerſario exiſtēte: ibi aūt de hoie q in pte erat
cū eis; de quo dictū erat: Uidim᷒ quēdā in noie tuo ej/
cientē demonia. Uidet aūt iudeos hic occulte inſinuare
cū diabolo ſtatuens eos. ipſi eni aduerſus eū erāt: ⁊ ſpar
gebāt q ipſe ꝯgregabat. Sed ⁊ decēs ē credere hoc de ſe
ipſo dixiſſe: quia aduerſus diabolū erat: ⁊ que illius ſūt
diſpergebat.

Ideo dico vobis: oē pctm̄ ⁊ blaſphemia remittet hominib᷒: ſp̄s aūt blaſphemie non remittet. Et quicūqꝫ dixerit verbū ꝯtra filiuꝫ hominis remittetur ei: qui aūt dixerit ꝯtra ſpiritūſanctū nō remittetur ei: neqꝫ in hoc ſeculo: neqꝫ in futuro.

CHRY. Quia dn̄s phariſeis excuſando r̄nderat: iā
eos terret. Eſt eni hoc correctiōis nō parua ps: nō ſolum
excuſando r̄nderi ſꝫ ⁊ cōtrariari. CHRY. Phariſeo/
rū eni ſniam ⁊ eoꝝ qui ita cū his ſentiūt puerſitatē: ſeue/
riſſima diffinitiōe ꝯdēnat: pctōꝝ oiuꝫ veniā ꝓmittens: ⁊
blaſphemie ſpūs indulgentiā abnegans. Iō dico vobis
oē pctm̄ ⁊ blaſ. re. hoibus. REMI. Sciendū ē tn̄ q᷑ nō
paſſim qbuſcūqꝫ dimittunt: ſꝫ illis q ꝓ ſuis reatib᷒ di/
gnam pniaꝫ egerint Deſtruit aūt his vbis error nouatiā
ni q dicebat q᷑ fideles poſt lapſū p pniaꝫ nō pn̄t ſurgere:
neqꝫ pctōꝝ ſuorū veniā ꝓmereri: maxime illi q in pſecu/
tione poſiti negabāt. Seqt: Spūs aūt blaſ. nō remittet.
AVG. de v. do. Quid eni intereſt ad rē vtrū dicat: Spi/
ritus blaſphemie nō remittet: an dicat: Qui blaſphema/
uerit in ſpm̄ſcm̄ nō ei remittet: vt lucas dicit: niſi forte q᷑
eadē ſnia apertius iſto mō q̄ illo dī. Et aliū euāgeliſtam
nō deſtruit alius ſꝫ exponit. Spūs eni blaſphemie clau
ſe dictū eſt: q2 nō ē expreſſū cui᷒ ſpūs. ⁊ iō ad h᷒mōi ex/
poſitionem ſubdit: Et qcūqꝫ dix. vbū ꝯtra fi. hois remit.
ei. Ideo poſt vniuerſalē cōmemoratiōnē ois blaſphemie
eminēti᷒ voluit exprimere blaſphemiā q dī ꝯ filium hois
quā in euangelio ſm̄ ioannē valde grauem oſtendit: vbi
ait de ſpūſancto: Ille arguet mundū de peccato: de iuſti/
cia: ⁊ de iudicio. de peccato qdē q2 nō credūt in me. Se/
quitur: Qui aūt di. ꝯtra ſpi. ſan. vbū: nō remit. ei neqꝫ in
hoc ſe. neqꝫ in futuro. Non ḡ hoc dī ꝓpterea q2 in trini
tate maior ē filio ſpūſſcūs: quod nullus vnq̄ vel hereti/
cus dixit. HILA. Quid aūt tam extra veniam eſt q̄ in
chriſto negare quod dei eſt: ⁊ cōſiſtentē in eo paterni ſpi
ritus ſubſtantiam adimere: cum in ſpū dei omne op᷒ con
ſumet: ⁊ in eo deus ſit mundū recōciliās ſibi. HIER.
Uel ita locus iſte eſt intelligendus: Qui verbū dixerit ꝯ
filium hominis. ſcandaliçatus carne mea: ⁊ me hoiem tn̄
arbitrans

arbitrans: talis opinio atqꝫ blaſphemia quāq̄ culpa nō
careat erroris: tn̄ hꝫ veniā ꝓpt corpis vilitatē. Qui au
tē manifeſta intelligēs opa dei cū dei virtutē negare nō
poſſit: eadē calūniat ſtimulat᷒ inuidia: ⁊ chriſtū dei vbū
⁊ opa ſpūſſci dicit eē beelzebub: iſti non remittet neqꝫ in
hoc ſclo neqꝫ in futuro. AVG. de ver. do. Sꝫ ſi h̄ pro
ptea dcm̄ eēt: pfecto de oi blaſphemia taceret: ⁊ hec ſo/
la remiſſibilis videret: q cōtra filiū hois dī: qſi cū hō ſo
lū putat. Cū vo pmiſſū ſit: Oē pctm̄ ⁊ blaſphemia remit
tet hoibus: pculdubio ⁊ illa blaſphemia q ꝯtra patreꝫ
dī illa gnālitate cōcludit: ⁊ tn̄ hec ſola irremiſſibilis diffi
nit: q dī ꝯtra ſpm̄ſcm̄. Nūqd nā ⁊ pī formā ſerui accepit:
qſi ſit maior ſpūſſcūs? Quis etiā nō cōuincit dixiſſe ver
bū ꝯtra ſpm̄ſcm̄ anq̄ chriſtian᷒ vel catholicus fieret: pri
mō ipſi pagani cū dicūt chriſtū magicis artib᷒ feciſſe mi
racula: nōne ſiles ſūt his q dixerūt eū in principe demo
nioꝝ ejeciſſe demonia? Iudei etiā ⁊ qcūqꝫ heretici ſpm̄/
ſpm̄ cōfitent: ſꝫ negant eū eē in corpe chriſti qđ eſt ecclia
catholica: ſiles ſūt phariſeis q negabāt ſpm̄ eē in chriſto.
Quidā etiā heretici ipſū ſpm̄ſcm̄ vel creaturā eē conten
dūt ſic arriani: eunomiani ⁊ macedoniani. vl eū prorſus
ita negant vt deū negēt eē trinitatē: ſꝫ ſolū patrē eē deuꝫ
aſſeuerāt: ⁊ ipſuꝫ aliqn̄ vocari filiū: aliqn̄ ſpm̄ſcm̄: ſic ſa/
belliani. Photiniani quoqꝫ patrē ſolū eſſe dicētes deuꝫ:
filiū vo nō niſi hoiem: negāt oino tertiā eſſe pſonā ſpiri/
tūſanctū. Manifeſtū ē igit a paganis iudeis ⁊ hereticis
blaſphemari ſpm̄ſcm̄. Nunqd ergo deſerendi ſunt ⁊ ſine
vllā ſpe deputandi: quib᷒ ſi nō eſt dimiſſū verbū qđ di/
xerūt ꝯtra ſpm̄ſanctū inaniter eis ꝓmittit q᷑ in baptiſmo
ſiue in ecclia remiſſionē accipiāt pctōꝝ. Nō eni dictū eſt:
Nō remittet ei in baptiſmo: ſed Neqꝫ i hoc ſeculo neqꝫ in
futuro. ⁊ ſic illi ſoli eſtimādi ſūt ab huiuſmōi grauiſſimi
peccati ream liberi: q2 ab infantia ſūt catholici. Nonnul
lis autē videt eos tn̄modo peccare in ſpm̄ſcm̄ qui laua
cro regenerationis abluti in eccleſia: ⁊ accepto ſpiritūſcō
velut tāto poſtea dono ſaluatoris ingrati mortifero ali/
quo peccato ſe imerſerūt: qualia ſūt vel adulteria vel ho
micidia vel ipa diſceſſio a nomie chriſtiano ſiue catholi
ca eccleſia. Sꝫ iſte ſenſus vnde ꝓbari poſſit ignoro: cuꝫ
⁊ penitētie quorūcūqꝫ criminū locus in eccleſia nō neget:
⁊ ipſos hereticos ad hoc vtiqꝫ corripiendos dicat apo/
ſtolus: Ne forte det illis deus penitentiā ad cognoſcēdā
veritatē. Poſtremo nō ait dn̄s: qui fidelis catholicus di
xerit verbū cōtra ſpm̄ſcm̄: ſꝫ qui dixerit: hoc ē quicunqꝫ
dixerit: nō remittet ei: neqꝫ in hoc ſeculo neqꝫ in futuro.
AVG. de ſer. dn̄i in monte: Uel alit dicit ioānes apls:
Eſt pctm̄ ad mortē: non p eo dico vt roget qs. peccatuꝫ
aūt fratris ad mortē dico etiā: cū poſt dei agnitionē per
grām dn̄i noſtri ieſu chriſti quiſq̄ oppugnat fraternitatē
aut aduerſus ipſaꝫ grām qua recōciliatus ē deo inuiden
tie facibus agitat. Huius peccati tanta labes ē vt depre/
candi humilitatē ſubire nō poſſit: etiā ſi peccatū ſuū ma
la conſcia ⁊ agnoſcere ⁊ ānunciare cogat. Quis mentis
affectionē ꝓpter peccati magnitudinē iaꝫ de dānatiōe ali
quos habere credēdus ē: ⁊ hoc fortaſſe ē peccare in ſpm̄
ſcm̄. i. p maliciā ⁊ inuidiā fraternā impugnare charitatē:
poſt acceptā grām ſpūſſci: qđ peccatū dn̄s neqꝫ hic neqꝫ
in futuro ſeculo dimitti dicit. vnde queri pōt vtrū in ſpm̄
ſcm̄ iudei peccauerit qn̄ dixerūt q᷑ in beelzebub pricipe
demonioꝝ dn̄s demonia expellebat: vtrū enim hoc in
ipſuꝫ dn̄m dictū accipiamus: q2 de ſe dicit alio loco: Si
patrēfamilias beelzebub vocauerūt quāto magis dome/
ſticos eius? an qm̄ de magna inuidētia dixerant ingrati
tam pn̄tibus beneficijs q̄uis nonduꝫ chriſtiani fuerint:
non ꝓpter ipſam inuidētie magnitudinē in ſpm̄ſcm̄ pec/
caſſe credēdi ſunt. Non eni hoc colligit de verbis dn̄i: vi
deri tn̄ pōt adhuc eos monuiſſe vt accedāt ad grāꝫ non
ita peccent vt nūc peccauerūt. Nūc eniꝫ in filiū hois di/
xerūt verbū neq̄: ⁊ pōt eis dimitti: ſi cōuerſi fuerint ⁊ ei
crediderit. Si aūt poſtq̄ ſpm̄ſcm̄ acceperint: fraternita/
ti inuidere ⁊ gratiā quā acceperūt oppugnare voluerint
nō eis dimitti: neqꝫ in hoc ſeculo: neqꝫ in futuro. Naꝫ ſi
eos ſic haberet cōdēnatos: vt nulla ſpes reliqua illis eēt:
nō adhuc monēdo iudicaret cū addidit dicēs: Aut faci
te arborē bonā ⁊c. AVG. in li. retract. Hoc aūt nō con
firmaui: q2 h̄ putare me dixi: ſꝫ tn̄ addendū fuit ſi in hac
tam ſcelerata mentis puerſitate finierit hanc vitā: qm̄ de
quocūqꝫ peſſimo in hac vita conſtituto: nō ē vtiqꝫ deſpe
randū: nec pro illo imprudēter oratur: de quo nō deſpe/
rat. AVG. de ver. do. Eſt aūt magnū ſecretū hui᷒ qō/
nis. Lumen ergo expoſitionis a dn̄o querat. Dico autē
charitati veſtre forte in omnibus ſcripturis ſanctis nul
la maior queſtio: nulla difficilior inuenitur. Prius ergo
vt aduertatis admoneo: non dixiſſe dominuꝫ: Omnis
blaſphemia ſpūs non remittet: neqꝫ dixiſſe q dixerit qđ/
cūqꝫ vbuꝫ ꝯtra ſpm̄ſanctū: ſꝫ q dixerit vbū. Quapropt
nō ē neceſſe vt oēm blaſphemiā ⁊ oē vbuꝫ qđ dī contra
ſpm̄ſāctū: remiſſionē qſq̄ exiſtimet nō habere: ſꝫ neceſſe
ē plane vt ſit aliqđ vbū qđ ſi dicatur ꝯtra ſpm̄ſcm̄: nullaꝫ
remiſſionē mereat. Solet. n. ſcripture ita loq vt qn̄ aliqd
ſic dī vt neqꝫ ex toto neqꝫ ex pte dictū ſit: nō ſit neceſſe vt
ex toto fieri poſſit vt ex pte nō intelligat: ſicut cū dn̄s di
xit iudeis: Si nō veniſſē ⁊ locut᷒ eis nō fuiſſeꝫ: pctm̄ nō
haberēt. Nō eni ita dcm̄ ē: vt ſine vllo oino peccato vel/
let itelligi futuros fuiſſe iudeos: ſꝫ eē aliqđ pctm̄ qđ non
habrēt niſi chriſt᷒ veniſſet. Quis autē ſit iſte mod᷒ ꝯtra
ſpm̄ſanctū ordo poſtulat vt dicam᷒ Inſinuat ſiqdē no/
bis in patre auctoritas: in filio natiuitas: in ſpūſcō pa/
tris filijqꝫ cōitas Qđ ḡ cōe ē patri ⁊ filio: p hoc nos vo/
luerūt habē cōionē ⁊ inter nos ⁊ ſecū. Charitas eniꝫ dei
diffuſa ē i cordib᷒ noſtris p ſpm̄ſcm̄ q dat᷒ ē nobis: ⁊ q2
pctis alienabamur a poſſeſſiōe bonoꝝ veroꝝ: charitas
operit multitudinē pctōꝝ. Q2. n. xp̄s i ſpūſcō pctā dimit
tat: hinc intelligi pōt q᷑ cuꝫ dixiſſet diſcipulis: Accipite
ſpm̄ſcm̄. ꝯtinuo ſubiecit: Sicui dimiſeritis pctā: dimit/
tent illi. Primū itaqꝫ credentiū bn̄ficiū ē in ſpūſcō remiſ
ſio pctōꝝ: ꝯtra hoc donū gratuitū loquit cor impenitēs.
Ipſa ḡ impenitētia ē ſpūſ blaſphemia q nō remittet neqꝫ
in h̄ ſclo neqꝫ in futuro. Contra. n. ſpm̄ſcm̄ quo pctā di/
mittunt verbuꝫ valde malum ſiue cogitatiōe ſiue lingua
ſua dicit: qui ſm̄ duritiā cordis ſui ⁊ cor ipenitēs theſau
riçat ſibi irā in die ire. hec oino impenitētia nō hꝫ remiſ/
ſionē neqꝫ in h̄ ſclo neqꝫ in futuro: q2 pnia ipetrat remiſ/
ſionē in h̄ ſclo q erit in futuro. ſꝫ iſta ipenitētia q̄diu qſqꝫ
in hac carne viuit: nō pōt iudicari. de nullo eni deſperan
dū ē q̄diu patiētia dei ad pniam adducit. Quid. n. ſi iſti
quos in quocūqꝫ genere erroris notas: ⁊ tanq̄ deſpera/
tiſſimos dānas: anq̄ iſtā vitā finiāt agāt pniam: ⁊ ueniāt
verā pniam in futuro? Hec aūt blaſphemia q̄uis plixa ⁊
plurib᷒ vbis ꝯtexta ſit: ſolet tn̄ ſcriptura etiā multa vba
vbū appellare. neqꝫ. n. vnū vbū locut᷒ ē dn̄s cū ꝓpheta:
⁊ tn̄ legit: Uerbū qđ fcm̄ ē ad illū vel ad illū ꝓphetā. Hic
aūt fortaſſis aliqs q̄rat vtrū tn̄mō ſpūſſcūs pctā dimit/
tat: an ⁊ pī ⁊ fili᷒. ipe. n. fili᷒ de pře dic: Dimittet vob pr̄
vr̄ pctā vr̄a. ⁊ de ſe ait: Fili᷒ hois ptātē hꝫ i tra dimittēdi
pctā. Cur ḡ illa ipnia q nūq̄ dimitti: ſolū ad ſpūſſci bla/
ſphemiā dī ptinē: tāq̄ ille q in h̄ ipnie pctō fuerit obliga
tus: dono ſpūſſci reſiſtē videat q᷑ eo dono fiat remiſſio
pctōꝝ. ſꝫ pctā q2 ꝓter eccliaꝫ nō dimittūt i eo ſpū dimitti
oportebat q i vnū ecclia ꝯgregat. Remiſſio ḡ pctōꝝ quā
tota trinitas fac: ꝓpe ad ſpm̄ſcm̄ dī ptinē. ipe. n. ſpūs ado
ptiōis filioꝝ i q clamam᷒ abba pr̄: vt ei poſſim᷒ dicē: Di
mitte nob debita nr̄a. ⁊ i h̄ ꝯgnoſcim᷒ ſic dic ioānes: Qm̄
xp̄s manet i nob de ſpūſcō quē dedit nob. Ad ipm̄ etiā
ptinꝫ ſocietas q efficimur vnū corp᷒ vnici filij dei quodā
mō ſocietas pr̄is ⁊ filij ē ipe ſpūſſcūs. qſqs ḡ re᷒ fuerit i/
pnia ꝯtra ſpm̄ſcm̄: i q vnitas ⁊ ſocietas cōionis ꝯgregat
ecclie: nunq̄ illi remittit. CHRY. Uel aliter ſm̄ pmā

expoſitionē: Judei quidē ignorabāt chriſtū ꝗs eſſet: ſpūs
autē ſancti ſufficiēs acceperāt experimētum: etenī ꝓphete
ꝑ eūʒ locuti ſūt. Q ergo dicit hoc ē: Eſto ꝙ me offēdiſtis
ꝓpter carnē circūpoſitāʒ: nūqd ⁊ de ſpūſancto habetis
dicere: quoniā ignoramus eū? ꝓpter hoc nō ignoſcibilis
ē vobis hec blaſphemia: ⁊ hic ⁊ illic dabitis vindictam
q2 enī demones eijcere ⁊ ſanitates pficere: ſpūſancti eſt.
Nō ergo mihi cōtumelias infertis ſolū: ſʒ ſpirituiſancto
ideoqʒ vobis ineuitabilis erit condēnatio. ⁊ hic ⁊ illic.
Etenī hoīum hi quidē hic ſolū puniūt: ſicut q̄ īdigni pticī
pauerūt myſterijs apud corinthios: hi aūt illic ſolū ſicut
diues in inferno: hi autē hic ⁊ illic: ſicut ⁊ ipſi iudei qui ⁊
hic intolerabilia paſſi ſunt hieruſalē capta: ⁊ ibi difficilli
maʒ ſuſtinent penaʒ. RABA. Jn hac autē auctoritate
extinguit hereſis Origenis qui aſſerit poſt multa ſecula
oēs pctōres veniā cōſecuturos: que refellit ꝑ hoc quod
dicit: ꝙ nō remittetur neqʒ in hoc ſeculo neqʒ in futuro.
GRE. in dialogo: Dat etiā intelligi quaſdaʒ culpas in
hoc ſeculo: quaſdā vō in futuro relaxari. qd enī de vno
negatur de qbuſdā ꝯceditur: ſʒ tñ hoc de paruis mini-
miſqʒ pctis fieri poſſe credēdū eſt: ſicut ē aſſiduꝰ ocioſus
ſermo: imoderatꝰ riſus: vl' pctm̄ cure rei familiaris que
vix ſine culpa vl' ab ipſis agit q̄ culpā qualit̄ debeant de
clinare ſciūt: aut in nō grauibꝰ culpis error ignorātie: q̄
etiā pꝰ mortē grauāt ſi nō in hac vita adhuc poſiti mime
fuerint relaxata. Hoc tñ ſciēdū ē q2 illic ſaltem de mini-
mis nil qſqʒ purgatōis obtinebit: niſi q̄ hoc bonis acti-
bus in hac vita poſitus vt obtineat promeretur.

Aut facite arborēʒ bonā ⁊ fructuʒ eiꝰ bonuʒ aut facite arborē malam ⁊ fructuʒ eiꝰ malū. Siqdeʒ ex fructu arbor agnoſcitur. Progenies viperaruʒ: quō poteſtis bona loqui cū ſitis mali? Ex abundantia enī cordis os loqtur. Bonus homo de bono theſauro ꝓfert bona: ⁊ malus homo de malo theſauro profert mala.

CHRY. poſt priores redargutiones rurſus eos alit̄
cōfūdit. Hoc autēʒ facit nō vt ſeipm accuſatione liberet
ad hoc eniʒ ſufficiebāt priora: ſed eos corrigere volens
vñ dicit: Aut facite arborē bonaʒ ⁊ fructū eius bonum:
aut facite arborē malā ⁊ fructū eius malū. Ac ſi dicat:
Nullus veſtꝝ dixit ꝙ malū eſt aliquos a demone libe-
rare. ſʒ quia opibꝰ nō maledicebāt: ſʒ diabolū dicebāt
hoc opanteʒ: demōſtrat ꝙ hec accuſatio ē ꝑter ꝯſequen-
tiaʒ reꝝ ⁊ ꝑter cōes ꝯceptiōes. talia aūt ꝯfingē ē imenſe
verecūdie. HIER. Cōſtrigit ḡ eos ſylogiſmo quē greci
vocāt aficton: nos ieuitabilē poſſumꝰ appellare: q̄ iter-
rogatos hincinde ꝯcludit: ⁊ in vtroqʒ cor imprimit. Si
inqt diabolꝰ malꝰ ē: bona opa facere nō poteſt. ſi autem
bona ſūt q̄ facta cernitis: ſequitur vt nō ſit diabolꝰ q̄ illa
fecit. neqʒ enī fieri poteſt vt ex malo bonuʒ: aut ex bono
oriat malū. CHRY. Etenī arboris diiudicatio a fructu
apparet: nō fructus ab arbore. vñ ſeqtur: Siquidem ex
fructu arbor cognoſcit. Et ſi enī arbor fructus eſt cauſa:
ſʒ tñ fructus arboris ē demōſtratiuꝰ: vos autē ꝯtrariū
facitis. Jn opibꝰ enī nihil accuſare hñtes ꝯtrariā de ar-
bore fertis ſniaʒ: me demonia cū appellātes. HILA.
Sic ergo in pñs iudeos refellit: qui cuʒ itelligerēt chriſti
opa vltra hūanā eē ỽtutē: noluerūt tñ ea q̄ dei ſūt cōfiteri
futurā vō oēʒ fidei puerſitatē coarguit: eoꝝ. ſ. q̄ diuinita-
teʒ ⁊ cōionē paterne ſubſtātie dño detrahētes in diuer-
ſa hereſū ſtudia ceciderūt: neutrū faciētes: nec iter gētes
ſub venia ignoratiōis habitātes: nec in veritatis cogniti
one ỽſantes. Arborē ſe in corpe poſitū ſignat: q2 ꝑ iterio
reʒ ỽtutis ſue fecūditatē exeat vbertas hoīs ī fructꝰ: igit̄
arbor bona faciēda cuʒ fructibꝰ bonis ē: aut mala cōſti
tuēda cū malis fructibꝰ: nō ꝙ arbor mala poſſit cōſtitui
q̄ bona ē: nec ecōuerſo. Sʒ vt ꝑ hāc ſignificatiā intelligē
mus chriſtū tanq̄ vtilē relinquendū: aut tanq̄ bonorum
fructuū vtilitate retinendū. Ceterū mediuʒ ſe agere ⁊ in
chriſtū aliq̄ deferre. negare q̄ maxima ſūt: venerari tanq̄
deū dei cōione ſpoliare blaſphemia ſpūs ē: vt cū ꝑ ad-
mirationeʒ tantorū operū dei nomē detrahere non au-
deas: ꝑ maliuolentiā mentis generoſitatē eius abnegata
paterne ſubſtātie cōione deturpas. AVG. de ver. do.
Uel in hoc admonuit nos dñs vt bone arbores ſimus:
vt bonos fructus ꝓducere poſſumus. vbi enī ait: Facite
eniʒ arborē bonā ⁊ fructū eius bonū. ē ꝑceptū ſalubre:
cui obediētia eſt neceſſaria. Q aūt dicit: Facite arborē
malā ⁊ fructū eius malū. non ꝑceptū eſt vt faciatis: ſed
monitio vt caueatis. Cōtra hos. n. dixit: Qui putabāt ſe
cū mali eēnt: bona loq̄ poſſe vl' bona opa hēe: hō dñs dic
eē nō poſſe. Priꝰ. n. ē mutādꝰ hō vt opa mutent. ſi. n. ma
net hō in eo ꝙ malꝰ ē bona opa hēe nō pōt. ſi manet ī eo
qd bonū ē: mala opa hēe nō pōt. Oēs ḡ malas arbores
xp̄s inuenit: ſʒ dedit ptāteʒ filios dei fieri credentibus ī
noīe eius. CHRY. Quia vero nō ꝑ ſeipſo: ſʒ ꝑ ſpūſā-
cto facit ſermonē: eos conuenienter increpat dicēs: Pro
genies viperarū: quō poteſtis bona loqui cū ſitis mali?
Hoc autē dixit ⁊ eos incuſans: ⁊ eoꝝ que dicta ſunt de-
monſtrationē ex ipſis prebens. q. d. Ecce vos cū ſitis ar
bores male: non poteſtis portare fructū bonū. non ergo
miror ꝙ hec loquimī: eteniʒ male nutriti eſtis a malis ꝓ-
genitoribus ⁊ mentē malā habetis. Et vide ꝙ non dixit:
Qualiter poteſtis bona loqui cū ſitis ꝓgenies vipera-
rū? Nihil eniʒ hoc ad illud ptinet: ſʒ q̄liter poteſtis bona
loqui cū ſitis mali? Progenies autē viperarū dixit: q2 ī
ꝓgenitoribꝰ gloriabant: vt ergo excluderet eoꝝ ſupbiā:
ſepauit eos a cognatiōe abraā: attribuēs eis ꝓgenitoes
ſimiliū morū. RAB. Uel ꝓgenies viparū. i. filios ⁊ imi
tatores diaboli eos appellat: q2 ſciēter bonis opibus de
trahūt qd diabolicū eſt. vñ ſequit: Ex abundantia eniʒ
cordis os loquit. Jlle homo ex abundantia cordis loq
tur: q̄ nō ignorat ex qua intentione ỽba promant: qd ap-
tius oñdere volēs ſubiungit: Bonus hō de bono theſau
ro ꝓfert bona: ⁊ malus hō de malo theſauro profert ma
la. Theſaurus cordis intentio ē cogitatiōis: ex qua inte
rius arbiter iudicat ꝓuentū opis: vt aliqñ maiora mino
rē habeant mercedē: aliqñ ob incuriā cordis tepidi: ma-
iorū virtutū opa oſtētantes minora a dño premia ſortiū
tur. CHRY. Ex his etiaʒ demonſtrat ſuā deitatē ſciē
tem cordis occulta: qm̄ non verborū ſolū: ſed etiā mala
rū cogitationū exſoluent vindictā. Eſt autē nature cōti-
nētia ſupemanantis int̄ nequitie ỽba ꝑ os extra effūdi: q̄-
re cū audieris hominē male loquentē: multo ampliorēʒ
eſtimes nequitiam ꝙ verba demonſtrāt. Qd enim exte-
rius dī eſt ſupefluentia eius qd intus ē: in quo eos vehe
menter tetigit. Si eniʒ qd dictū eſt ab eis ita eſt malū: ex
cogitata radix ỽboꝝ ꝙ magna ē? Contingit autē hoc de
center. lingua eniʒ confuſa multotiens non repente effun-
dit nequitiā: cor autē nullū hoīum hñs teſteʒ: ſine timo
re quecūqʒ vult parturit mala. dei eniʒ nō multa cura eſt
ei ſed cū augetur multitudo maloꝝ que intus ſunt: que in
terim occultabant: extra per verba ꝓueniunt. Et ideo di
cit. ex abundantia cordis os loquit. Et ꝙ homo de the
ſauris cordis loquitur. CHRY. Jn hoc aūt quod di
cit: Bonus homo de bono theſauro ⁊c. Uel ipſos iude-
os deum blaſphemātes oſtendit de quali theſauro bla-
ſphemiam proferant. Uel cum ſuperiori queſtione heret
ſententia ꝙ quomō non poſſit bonus homo ꝓferre ma
la nec malus bona: ſicut nō poſſit chriſtus mala nec dia
bolus bona opa facere.

Dico auteʒ vobis: quoniā omne verbū ocioſum qd locuti fuerint homines: reddent rationeʒ de eo in die iudicij. Ex verbis eniʒ tuis iuſtificaberis: ⁊ ex verbis tuis condēnaberis

CHRY. Poſt ꝓmiſſa eis dñs multuʒ timorē incutit:
oñdens ꝙ vltimā dabunt vindictā q̄ talia deliquerunt.
vñ dicit: Dico eniʒ vobis ꝙ omne verbū ocioſū qd lo-
cuti fuerīt hoīes: reddēt rōnē de eo in die iudicij. HIE-
RO. Et ē ſenſus: Si ocioſū ỽbū qd nequaq̄ edificat au-
diētes: nō ē abſqʒ piculo eiꝰ q̄ loqtur: ⁊ in die iudicij red
det vnuſquiſqʒ rōnē ſermonū ſuoꝝ: quātomagis vos q̄
opa ſanctiſpūs calūniamini: ⁊ dicitis me ī beelzebub eij
cere demōia reddituri eſtis rōnē calūnie vrē? CHRY.
Nō aūt dixit Q locuti eſtis vos: ſimul quidē omne ho-
minū erudiens genus: ſimul aūt minꝰ oneroſū faciēs ſuū
ſermonē. Ocioſū aūt ỽbū ē qd mendax ē: qd calūniā ha
bet. Quidā aūt dicūt: qm̄ ⁊ vanū q̄le ē qd riſū mouet in-
ordinatū: vel turpe: vel inuerecundū. GRE. in ho. Uel
ocioſū verbū ē: qd aut vtilitate rectitudinis: aut ratiōe iu
ſte neceſſitatis caret: qd. ſ. ſine vtilitate ⁊ loquētis dī ⁊ au
dientis: ſi omiſſis ſerijs de rebus friuolis loq̄mur: ⁊ fa-
bulas narremus antiq̄s. Ceterū q̄ ſcurrilia replicat: ⁊ ca
chinnis ora diſſoluit: ⁊ aliqd ꝓfert turpitudinis: hic nō
ocioſi verbi ſʒ criminoſi tenebit reus. REMI. Ex ſu-
perioribꝰ aūt ỽbis adhuc ſequēs dependet ſnia cuʒ dī: Ex
ỽbis eniʒ tuis iuſtificaberis ⁊ ex ỽbis tuis cōdēnaberis
Nō ē aūt dubiū q2 vnuſquiſqʒ de verbis ſuis male q̄ lo-
quit cōdēnabit. Uerūtñ q2 ex bonis verbis nō iuſtificat
qs niſi ex intimo corde ⁊ deuota intentione ea proferat.
CHRY. Uide aūt q2 non ē oneroſū hoc iudiciū: non
ex qbus alius dixit de te: ſʒ ex qbus ipſe locutꝰ es ſnias
iudex feret. Nō igit accuſatos timē oportet ſʒ accuſātes.
nō eniʒ illi cogunt accuſare ſe ꝓ his malis q̄ audierūt: ſʒ
hi pro his que male dixerunt.

Tunc rñderunt ei quidam de ſcribis ⁊ phariſeis dicētes: Magiſter volumꝰ a te ſignū videre Qui rñdens ait illis: Generatio mala ⁊ adultera ſignū querit: ⁊ ſignū nō dabitur ei niſi ſignū ione ꝓphete. Sicut eniʒ fuit ionas in ventre ceti tribus diebus ⁊ tribus noctibus: ſic erit filius hoīs ī corde terre tribus diebus ⁊ tribus noctibus.

CHRY. Quia dñs ſupius multotiēs ỽbis inuerecun
dā phariſeoꝝ obſtruxerat linguā: rurſus ad opa veniūt:
qd admirās euāgeliſta dicit: Tūc rñderūt ei qdā de ſcri-
bis ⁊ phariſeis dicētes: Magiſter volumus a te ſignuʒ
videre. Tūc. ſ. cū flecti oportebat: cū admirari: cū obſtu
peſcere: ſʒ tūc a malicia nō deſiſtūt. Dicūt enī volumꝰ a
te ſignū videre: vt eū capiāt. HIER. Signa poſtulant:
q̄ſi q̄ viderāt: ſigna nō fuerint: ſʒ in alio euāgeliſta qd pe-
tant plenius explicat: Uolumꝰ a te ſignū videre de celo:
vel in morē helie ignē de ſublimi venire cupiebāt: vel ſi-
militudinē ſamuelis tpe eſtiuo cōtra naturā loci mugire
tonitrua: coruſcare fulgura: imbres ruere: q̄ſi nō poſſint
⁊ illa calūniari ⁊ dicere ex occultis ⁊ varijs aeris paſ-
ſionibꝰ accidiſſe. naʒ q̄ calūniaris ea q̄ oculis vides: ma
nu tenes: vtilitate ſentis: qd facturus eēs ī his q̄ de celo
veniūt? vtiqʒ rñdebitis ⁊ magos in egypto multa ſigna
feciſſe de celo. CHRY. Uerba aūt eoꝝ adulatiōe ⁊
ironia ſūt plena: ⁊ priꝰ qdē cōuitiabant demoniacū eū di
cētes: nūc aūt adulant: vocātes eū magiſtruʒ: ꝓpt̄ hoc ⁊
dñs eos vehemēter arguit. vñ ſequit: Qui rñdens ait il-
lis: Generatio mala ⁊ adultera ſignū querit. Et qdē cū ei
cōuitiabant: manſuete eis rñdebat: cū aūt adulabant cō-
uitioſe: demōſtrās ꝙ vtraqʒ paſſione erat ſupior: ⁊ neqʒ
cōuitijs in irā deducit: neqʒ ab adulatiōe mollit. Q aūt
dicit tale ē: Quid mirū ſi hoc in me facitis: q̄ ignotus ſū
vobis: cū in pr̄eʒ cuiꝰ tantā accepiſtis experiētiā hoc idē
feciſtis: derelicto eo ad demones currentes: Propt̄ hoc
aūt eos dicit generationē malā: q2 ingrati ſemꝑ facti ſūt
circa bñfactores ⁊ bñ patiētes deteriores fiunt: qd ē vl-
time malicie. HIER. Egregie aūt dixit: Et adultera: q2
dimiſerat virū: ⁊ iuxta ezechielem multis ſe amatoribꝰ
copulauit. CHRY. Unde ⁊ mōſtrat ſe patri eq̄leʒ ſi ei
nō credere generationē adulterā facit. RABA. Deide
rñdere incipit non eis ſignū de celo qd indigni erāt vide
re: ſʒ de ꝓfūdo inferni tribuēs. Diſcipulis aūt ſuis ſignū
de celo dedit: qbus eternā beatitudinis gloriā ⁊ ꝑus in
monte figuraliter: ⁊ poſt veraciter in celū ſubleuatus oñ
dit. vñ ſeqtur: Et ſignū nō dabit ei niſi ſignuʒ ione ꝓphe-
te. CHRY. Quia nō vt eos induceret ſigna faciebat
ſciebat eniʒ eos lapideos eē: ſʒ vt alios emēdet: aut qm̄
nō acciperēt ſignū: q̄le ē illō qd petebāt. Signū. n. eis fa
ctū ē: qñ ꝑ ꝓpriā penā cognouerūt eius virtuteʒ. hoc igit
occulte īſinuās dicit: Signū nō dabit ei. ac ſi dicāt: Mul
ta bñficia demōſtraui: nihil horū vos allexit ad venerā-
dū meā virtutē: quā cognoſcetis ꝑ penā qñ ciuitatem ve
ſtrā in terrā proiectā videbitis. Jnterim aūt ſermonē de
reſurrectione interponit: quē cogniturī erāt ꝑ ea que po-
ſtea erāt paſſuri dicēs: Niſi ſignū ione ꝓphete. Crux enī
ꝓfecto credita nō eēt: niſi ſigna teſtāria habuiſſet: Hac au
tē non credita: ⁊ reſurrectio vtiqʒ credita non eēt: ꝓpter
hoc ⁊ ſignū hoc vocat ⁊ figurā in mediū fert vt veritas
credat. vñ ſequit: Sicut fuit ionas ī ventre ceti tribꝰ die
bus ⁊ tribꝰ noctibꝰ. RABA. Oñdit iudeos ad inſtar
niniuitarum criminoſos: ⁊ niſi peniterent ſubuerſioni ꝓ
ximos. ſed ſicut illis denūciat ſuppliciuʒ ⁊ demonſtrat
remediū: ita iudei non debēt deſperare veniā: ſi ſaltē pꝰ
chriſti reſurrectionē egerint pniam. Jonas enī. i. colūba
vel dolēs: ſignū ē eius ſuꝑ quē deſcēdit ſpūſcūs in ſpe-
cie colūbe: ⁊ q̄ dolores nr̄os portauit. Piſcis qui ionaʒ
deuorauit in pelago ſignificat mortē quā chriſtus paſſus
eſt in mundo. Tribus diebus ⁊ noctibus fuit ille in ven
tre ceti: ⁊ iſte in ſepulchro. ille eiectus ē in aridā: iſte re-
ſurrexit in gloriā. AVG. de cō. euā. Quidā autē modū
locutionis ſcripture neſciētes: noctē uoluerūt aduertere
tres illas horas a ſexta vſqʒ ad nonā quibus ſol obſcu-
ratus ē: ⁊ diē tres horas alias qbus iterū terris ē reddi-
tus. i. a nona vſqʒ ad eius occaſū. Sequit enī nox futura
ſabbati: q̄ cū ſuo die ꝯputata erūt iam due noctes ⁊ duo
dies. Porro aūt poſt ſabbatū ſequit nox ꝑme ſabbati. i.
illuceſcētis diei dñici in qua tūc dñs reſurrexit. Erūt er-
go due noctes ⁊ duo dies: ⁊ vna nox etiā ſi tota poſſet ī-
telligi: nec oñderemus ꝙ illud diluculū pars eius extre-
ma ſit: quapropī nec ānumeratis illis ſex horis quarū
tribus tenebratus ē ⁊ tribus illuxit: ꝯſtabit ratio triū die
rū ⁊ trium noctiuʒ. reſtat ergo vt hoc inueniat illo ſcri
pturaꝝ vſitato loquēdi mō quo a parte totū itelligitur.
HIERO. Non ꝙ oēs tres dies ⁊ tres noctes in infer
no fecerit: ſed ꝙ in parte paſceues ⁊ dñice ⁊ tota die ſab
bati tres dies ⁊ tres noctes intelligant. AVG. iiij. de
trinita. Jpſum enim triduū nō plenum ⁊ totū fuiſſe ſcri-
ptura teſtis eſt: ſʒ ꝑmus dies a parte extrema totus an-
numeratus ē: dies vero tertius a parte prima ⁊ ipſe totꝰ
mediꝰ aūt inter eos. i. ſecūdus dies abſolute totꝰ. xxiiij.
horis ſuis. xij. nocturnis ⁊. xij. diurnis. nox eniʒ vſqʒ ad
diluculū: quo dñi reſurrectio declarata ē: ad tertiuʒ pti-
net diē. Sic. n. primi dies ꝓpter futurū hoīs lapſū a lu-
ce in noctē: ita iſti ꝓpter hoīs reparationē a tenebris in
lucē cōputant. CHRY. Nō aūt manifeſte dixit ꝙ re-
ſurgeret q2 eū deriſiſſent ſʒ occulte inſinuat: vt ⁊ illi cre-
derent qd ꝑſciuit. Nō autē dixit: Jn terra: ſʒ Jn corde ter
re: vt ⁊ ſepulchrū oñderet: ⁊ ꝙ nullus ſolā morti apparē
tiā ſuſpicetur. Et tres dies ꝓpter hoc poſuit: vt credat ꝙ
mortuus ē. Sed ipſa figura veritatē demōſtrat: nō enim
ionas in ventre ceti in phantaſia: ſʒ in ỽitate. neqʒ figura
fuit in veritate: ⁊ veritas ī imaginatiōe: ꝓpter qd manife
ſtū ē ꝙ filij ſūt diaboli martionē ſequētes: q̄ chriſti paſſio
nē phātaſticā eē aſſeruit: ⁊ ꝙ ꝓ eis eēt paſſurus ſʒ eis nō
ꝓficeret: oſtēdit ꝑ hoc qd innuit ꝙ illi generationi ſignū
daretur Jone prophete.

Uiri niniuite ſurgēt in iudicio cuꝫ generatiōe iſta: ⁊ condemnabūt eam: qꝛ pniam egerūt in pdicatiōe ione. Et ecce plꝰ q̄ꝫ ionas hic. Regina auſtri ſurget in iudicio cuꝫ generatione iſta ⁊ cōdēnabit eaꝫ: qꝛ venit a finibus terre audire ſapiāꝫ ſalomonis. Et ecce pluſ q̄ꝫ ſalomon hic.

CHRY. Ne aliquis eſtimaret ꝙ talia deinceps futura eēnt in iudeis q̄lia niniuitis ↄtigerāt: vt ſicut ionas illos ↄuertit ⁊ ciuitas fuit a periculo liberata: ita illi poſt reſurrectiōem ↄuerterēt: dn̄s nūc totū ↄriū oñdit: qm̄.ſ. ex bñficio paſſionis nullū fructū pceperūt: ſed ⁊ grauia paciēt vt infra oñdit p exēplū demonis. Interi autēꝫ oſtendit ꝙ iuſte patiētur dicēs: Uiri niniuite ſurgēt in iudicio cū generatiōe iſta. REMI. Oñdit autēꝫ dn̄s his verbis vnā eē maloꝝ ⁊ bonoꝝ reſurrectiōēꝫ futurā: ↄtra q̄ſdam hereticos q̄ dixerūt vnā reſurrectiōem bonoꝝ ⁊ alteraꝫ maloꝝ. Deſtruit etiā his v̄bis fabula iudeoꝝ q̄ ſolēt dicere ꝙ āte iudiciū mille ānis celebꝛet reſurrectio: aperte his v̄bis oñdēs: qꝛ mox vt celebꝛabit reſurrectio: celebꝛabit ⁊ iudiciū. Et cōdēnabūt eaꝫ. HIER. Nō ſentētie ptāte: ſꝫ ↄparatiōis exēplo. vn̄ ſubdit: Quia pniam egerūt in pdicatiōe ione: ⁊ ecce pluſ q̄ ionas hic. Hic: aduerbiū loci: nō ꝓnomē itelligas. Jonas ſcd̄ꝫ .lxx. iterpꝛetes triduo pdicauit: ego tāto tpe. Ille aſſyrijs gēti icredule ego iudeis poplo dei. Ille voce locutus ē ſimplici: nihil ſignoꝝ faciens: ego tāta faciēs: beelzebub calūniam ſuſtineo. CHRY. Nō autē hic ſtat dn̄s ſed ⁊ aliā anūciatiōnē adiūgit dicēs: Re. au. ſur. in iu. cū genc. iſta: ⁊ condē. eā: qꝛ ve. a fi. ter. au. ſapi. ſalo. Iſtō plꝰ fuit q̄ pus. Jonas eni ad illos abijt: regina autē auſtri nō expectauit ſalomonē ad ipam ire: ſꝫ ipa ad eū acceſſit: ⁊ mulier ⁊ barbara: ⁊ tātū remota nō moꝛtem foꝛmidās ſola cupidie v̄boꝛum ſapiētū. Ibi ḡ mulier aduenit: hic ego veni. Et ipa q̄dem a finibꝰ terre ſurrexit: ego autē ciuitates ⁊ caſtra circueo Et illa q̄dē de arboꝛibꝰ ⁊ lignis diſputauit: ego autēꝫ de ineffabilibus myſterijs. HIE. Eodē ḡ mō condēnabit regina auſtri pplm̄ iudeoꝝ: quo cōdēnabūt viri niniuite iſraelē incredulē. Iſta ē regina ſaba: de qua in regnꝫ volumine ⁊ in paralypomenō legimꝰ q̄ p tātas difficultates gēte ſua ⁊ ipio derelictis: venit in iudeaꝫ ſapiam audire ſalomonis: ⁊ ei mlta munera obtulit. In niniue aūt ⁊ i regina ſaba occulte fides nationū pfert iſraeli. RABA. Niniuite ſignificāt eos q̄ peccare deſiſtūt: regina v̄o eos q̄ peccare neſciūt. pnia eni peccatū abolet: ſapiētia cauet REMI. Pulchꝛe aūt eccl̄ia de gētibꝰ ↄgregata regina dr̄: qꝛ moꝛes ſuos regē nouit. De q̄ pſalmiſta: Aſtitit regina a dextris tuis. Auſtri aūt regina ē: qꝛ ardoꝛe ſpūſſācti ſupabūdat. Auſtri eni ventꝰ calidꝰ ſignificat ſpm̄ſanctum Salomon autem qui interpꝛetatur pacificus: ſignificat ipm̄ de quo dictum eſt: Ipſe eſt pax noſtra.

Cum autem immūdus ſpūs exierit ab hoīe: ambulat p loca arida q̄rens requiem ⁊ nō iuenit. Tunc dicit: Reuertar in domū meā vnde exiui. Et veniens inuenit eaꝫ vacātēꝫ: ſcopis mundataꝫ ⁊ oꝛnataꝫ. Tūc vadit ⁊ aſſumit ſepteꝫ alios ſpūs ſecuꝫ nequioꝛes ſe: ⁊ intrātes habitant ibi: ⁊ fiunt nouiſſima hominis illiꝰ peioꝛa pꝛioꝛibꝰ. Sic erit generationi huic peſſime.

CHRY. Quia dn̄s dixerat iudeis: Uiri niniuite ſurgēt in iudicio ⁊ condēnabūt generationē iſtā: ne ꝓpter tēpoꝛis tardationē ↄtēnerēt ⁊ fierent pinguioꝛes: oñdit ꝙ nō ſolū in futuro ſclo: ſꝫ ⁊ h̄ grauiſſima patiētur: futuraꝫ in eis penā ſub quodā enigmate ſubdēs. vn̄ dic: cū autē īmū. ſpi. exi. ab hoīe. HIE. Quidā iſtū locū de hereticis dictū putāt: ꝙ imundus ſpūs q̄ in eis an̄ habitauerat: qn̄ gētiles erāt: ad confeſſionē vere fidei eijcitꝰ. poſtea v̄o cū ſe ad hereſim trāſtulerit: ⁊ ſimulatis virtutibꝰ oꝛnauerint domū ſuā: tūc alijs ſeptē neq̄ ſpiritibꝰ adiunctis: reuertat ad eos diabolus: ⁊ habitet in illis: fiantq̄ nouiſſima eoꝝ peioꝛa pꝛioꝛibꝰ. multo quidē peioꝛi conditione heretici q̄ gētiles: qꝛ in illis ſpes fidei: in iſtis eſt pugna diſcoꝛdie: cū hec intelligētia plauſū quēdā ⁊ coloꝛē doctrine pferat: neſcio an habeat v̄itatē. ex eo eniꝫ ꝙ finita vel parabola vel exemplo: ſequit: Sic erit gn̄atiōi huic peſſime. cōpellimur nō ad hereticos ⁊ quoſq̄ homines: ſed ad iudeoꝝ pplm̄ referre parabolā: vt cōtextꝰ loci nō paſſiuꝰ ⁊ vagus i diuerſū fluctuet: atq̄ inſipientiū moꝛe turbet: ſed herēs ſibi vel ad pꝛioꝛa vel ad poſterioꝛa vn̄ r̄ndeat. Immūdꝰ ſpūs exijt a iudeis: qm̄ acceperūt legē. Expulſus aūt a iudeis: ambulauit p gentiū ſolitudines. vn̄ ſequit: Ambulat p lo. ari. q̄. ſibi requiē. REMI. Loca arida appellat coꝛda gentiū ab oī humoꝛe ſalutariū aquarū: hoc ē ſcāꝝ ſcripturarū ⁊ ſpiritaliū donoꝝ: ⁊ ab infuſione ſci ſpūs aliena. RABA. Uel loca arida ſūt coꝛda fideliū: q̄ a mollicie fluxe cogitatiōis expurgata callidus iſidiatoꝛ exploꝛat: ſiquos greſſus ibi figere poſſit. ſꝫ caſtas mētes effugiens diabolus in ſolo coꝛde pꝛauoꝝ gratā ſibi pōt inuenire quietē. vn̄ ſequit: Et nō inuenit. REMI: Putabat aūt diabolus ſe ppetuā quietē poſſe habere in gentili pplo: ſed ſubdit: Et nō iuē. qꝛ apparēte dei filio p myſteriū icarnatōis ſue gētilitas credidit. HIE. Que cū dn̄o crediſſet: ille nō inuēto loco in natiōibꝰ dixit: Reuer. ad do. me. vn̄ exi. Habeo iudeos quos an̄ dimiſerā: Et veni. inue. va. ſcopis mū. ⁊ oꝛna. Uacabat eniꝫ tēplū iudeoꝝ: ⁊ chꝛiſtū hoſpitē non habebat dicentē: Surgite ⁊ abeamus hinc. Quia igit ⁊ dei ⁊ angeloꝝ pſidia nō habebāt: ⁊ oꝛnati erāt ſupfluis adoꝛnatiōibꝰ legis ⁊ traditionibꝰ phariſeoꝝ: reuertit diabolus ad ſedē ſuā pꝛiſtinā: ⁊ ſeptenario numero ſibi addito demonū: habitāt pꝛiſtinā domū: ⁊ fiunt nouiſſima illiꝰ ppli peioꝛa pꝛioꝛibꝰ. multo.n. nūc maioꝛe demonū numero poſſident: blaſphemātes in ſynagogis ſuis chꝛiſtū ieſū: quā in egypto poſſeſſi fuerāt an̄ legis noticiā: qꝛ aliud ē venturuꝫ nō credere: aliud nō ſuſcepiſſe q̄ venerit. Septenariū aūt numerū adiunctū diabolo: vel ꝓpt ſabbatū intellige: vel ꝓpt numerū ſpūſſcī: vt quō in eſaia ſup floꝛē q̄ de radice ieſſe deſcēdit ſeptē ſpūs v̄tutū deſcendiſſe narrant: ita ecōtrario vitioꝝ numerus in diabolo cōſecratus ſit. Pulchꝛe ḡ ſeptem ſpūs aſſumi dicunt: vel ꝓpter violationē ſabbati: vel ꝓpter criminalia peccata q̄ cōtraria ſūt ſeptē donis ſpiritusſancti. CHRY. Uel hic penā eoꝝ demonſtrat. dicit enim: ꝙ ſicut demoniaci liberati fuerint ab infirmitate: ſi deſidioꝛes efficiant grauioꝛē attrahunt aduerſus ſe phātaſiā: ita ⁊ in vobis fiet. Eteni ante detinebamini a demone: quādo idola adoꝛabatis: ⁊ filios veſtros demonibus occidebatis: ſed tamē nō dereliqui vos: ſꝫ expuli demonē illū p ꝓphas: ⁊ p me metipſū rurſus veni: aplīꝰ expurgare vos volēs. Qꝛ igit nō vultis attendere: ſed in maioꝛē excidiſtis neq̄tiaꝫ: grauiꝰ eniꝫ ē occidē chꝛiſtū: q̄ ꝓphas: ꝓpt hoc difficilioꝛa patiemini. Que enim ſub veſpaſiano ⁊ tyto contigerūt eis multo grauioꝛa fuerunt his que paſſi ſunt in egypto: ⁊ in babylone: ⁊ ſub antiocho: nec hoc ſolū oſtendit: ſed qm̄ ab omni virtute erūt deſolati: ⁊ demonū actibus occupabiles magis q̄ ante. Hoc autē nō ſolū ad illos: ſed ad nos etiā dicta eē rationē habet: ſi illūinati: ⁊ a pꝛioꝛibus eruti malis rurſus ab eadē poſſideamur nequitia. Eteniꝫ difficilioꝛ iam erit pena poſterioꝛū peccatoꝝ pꝛopter qd̄ paralytico chꝛiſtus dixit: Ecce ſanus factus es: noli peccare: ne deterius tibi aliquid ↄtingat. RABA. Hō eniꝫ q̄libet ad fidē ↄuerſus ē a quo diabolꝰ p baptiſmū eijcit: q̄ eiectꝰ inde loca arida pagrat. i. coꝛda fideliū.

GRE. xxxiij. moꝛa. Loca eniꝫ arentia: atq̄ inaquoſa ſūt coꝛda iuſtoꝝ: q̄ p diſcipline foꝛtitudinē ab oī carnalis ↄcupiſcētie humoꝛe ſiccant. Loca v̄o humētia ſūt terrenoꝝ hoīuꝫ mētes quos humoꝛ carnalis ↄcupiſcētie qꝛ replet fluidas facit: in q̄bus diabolus iniq̄tatis ſue veſtigia tāto altius ipꝛimit: q̄to in eiſdē mētibꝰ pes trāſitus illius q̄ſi influxa ira deſcēdit. RABA. Rediēs aūt ad domū ſuā vn̄ exiuerat: Inuenit eā vacātē a bonis actibꝰ p negligentiā: Scopis mūdatā. ſ. a vitijs pſtinis p baptiſmū: Oꝛnataꝫ ſimulatis v̄tutibꝰ. p hypocriſim. AVG. de q̄. euā. Un̄ p hec verba ſignat dn̄s quoſdā ita credituros: vt nō poſſint ferre laboꝛē cōtinētie ⁊ ad ſeculū rediturī ſūt: qd̄ dicit: Aſſumit ſecū alios ſeptē. intelligit: qꝛ cū q̄s ceciderit de iuſticia etiā ſimulationē habebit. Cupiditas eniꝫ carnis expulſa p pniam ↄſuetis opibus cū non inuenerit in q̄bꝰ delectationibꝰ ↄquieſcat: auidiꝰ redit: ⁊ rurſus occupat mētē hoīs: ſi negligētia ſubſecuta ē: vt nō introduceret tanq̄ habitatoꝛ mūdate domui ſmo dei p ſanā doctrinā: qm̄ nō ſolū habebit illa. vij. vitia q̄. vij. virtutibꝰ ſūt ↄtraria ſpiritalibꝰ: ſꝫ etiā p hypocriſim ſe ipas habere virtutes ſimulabit: propterea aſſumptis ſecum vij. alijs nequioꝛibus: hoc eſt ipſa ſpetenaria ſimulatione redit ipſa concupiſcentia: vt ſint nouiſſima hominis illius peioꝛa pꝛioꝛibus. GREGO. vij. moꝛa. Pleruq̄ etiā fit vt cū mens ex ipſo exoꝛdio ſui pfectꝰ extollit: eiuſ ſe iaꝫ q̄ſi de virtutibꝰ erigit: ſeuiēti ↄtra ſe aduerſario aditū pādat: tātoq̄ ſe vehēmētiꝰ in eiꝰ ↄfractiōe exhibet: q̄to ⁊ grauiꝰ qꝛ vel ad modicū fuerat, pꝛectus dolet.

Adhuc eo loquente ad turbas: ecce mr̄ eius ⁊ fratres ſtabant foꝛis: querentes loqui ei. Dixit autem ei quidam: Ecce mater tua ⁊ fratres tui foꝛis ſtant querentes te. At ipſe reſpondens dicenti ſibi ait: Que eſt mater mea: ⁊ qui ſūt fratres mei? Et extendens manum in diſcipulos ſuos dixit: Ecce mater mea ⁊ fratres mei. Quicūq̄ enim fecerit voluntatem patris mei qui in celis eſt: ipſe meus frater ſoꝛoꝛ ⁊ mater eſt.

HILA. Quia pdcā oīa in plne maieſtatis v̄tute loq̄bat: nūciāti ſibi ꝙ foꝛis a mr̄e atq̄ fratribus expectaret q̄d r̄nderit: euāgeliſta demōſtrat ſubdens: Adhuc eo lo. ad tur. ec. ma. eiꝰ ⁊ fra. fo. ſta. q̄. lo. ei. AVG. de cō. euā. Hoc ſine dubio ↄuenient geſtū intelligē debemꝰ. pmiſit eniꝫ cū ad hoc narrādū tranſiret: Adhuc eo loquēte ad turbas. Quid eſt Adhuc: niſi qn̄ illud loq̄bat: Nā ⁊ marcus poſt illud qd̄ de blaſphemia ſpūſſcī retulerat dixit: Et veniūt mr̄ eiꝰ ⁊ frēs: Lucas aūt nō huiꝰ rei geſte oꝛdinē tenuit: ſꝫ poccupauit hoc ⁊ recoꝛdatū ante narrauit.

HIERO. cōtra heluidiū: Hinc heluidij vna ꝓpoſitio ſumit: ex hoc ꝙ frēs dn̄i in euāgelio noiant. Un̄ inq̄t fratres dn̄i dci ſūt: q̄ nō erāt frēs? Sꝫ iaꝫ nūc ſciēdū ē quioꝛ modis i ſcripturis diuis frēs dici: nā: gēte: cognatiōe: ⁊ affectu. Natura: vt eſau ⁊ iacob. Gēte: vt. oēs iudei frēs inter ſe vocant: vt in deuteronomio: Nō poteris ↄſtituē ſup te hoīem alienū q̄ nō ē frat tuus. Poꝛro cognatione frēs vocant q̄ ſūt de vna familia: ſic in geneſi: Dixit abꝛaam ad loth: Nō ſit rixa īter te ⁊ me: qm̄ frēs ſumꝰ. Affectu etiaꝫ frēs dicunt: qd̄ in duo diuidit: in ſpāle ⁊ cōe. in ſpāle: qꝛ oēs chꝛiſtiani fratres dicūt: vt ſaluatoꝛ dic: Uade dic fratribꝰ meis. Poꝛro in cōe: qꝛ oēs hoīes ex vno pꝛe nati: pari inter nos germanitate ↄiūgimur: ſic ibi: Dicite his q̄ oderūt vos fratres nr̄i vos eſtis. Interrogo ergo iuxta quē modū frēs dn̄i in euāgelio appellent: Iuxta naturā: ſꝫ ſcriptura nō dic: nec Marie eos vocātis filios nec ioſeph. Juxta gēteꝫ: ſꝫ abſurdū ē vt pauci ex iudeis vocati ſint frēs cū oēs q̄ ibi fuerunt: frēs potuerint appellari. Juxta affectū humani iuris ⁊ ſpūs veruꝫ ſit q̄ magis erant frēs q̄ aplī: quos dn̄s docebat intrinſecus? Aut ſi oēs qꝛ hoīes ſūt frēs: ſtultū fuit nūciare q̄ſi ꝓpꝛiū Ecce frēs tui q̄rūt te. Reſtat igit vt frēs eos intelligas appellatos a cognatiōe nō affectu: nō gētis puilegio: non natura. HIER. ſup matth. Quidā v̄o frēs dn̄i de alia vxoꝛe ioſeph filios ſuſpicantur: ſequētes deliramēta apocriphoꝝ: ⁊ quādā, mechā vel eſchā mulierculā cōfingētes. Nos aūt frēs dn̄i: nō filios ioſeph: ſꝫ cōſobꝛinos ſaluatoꝛis ſoꝛoꝛis Marie matertere dn̄i filios intelligimus: q̄ eſſe dr̄ mr̄ iacobi minoꝛis ⁊ ioſeph ⁊ iude q̄s in alio euāgelij loco frēs dn̄i legimꝰ appellatos. frēs aūt ↄſobꝛinos dici oīs ſcriptura demōſtrat. CHRY. Uide aūt ⁊ fratrū eiꝰ elationē. cū eniꝫ deceret eos ingrediꝰ ⁊ audire cū turba: vel ſi hoc nō vellēt: expectarēt finē ſermonis ⁊ tūc eū adire: hi extra eū vocāt ⁊ coꝛā oībꝰ hoc faciūt: ⁊ ſupfluū honoꝛis amoꝛē oñdētes ⁊ mōſtrare volētes ꝙ cū oī ptāte chꝛiſto aliq̄d iniūgūt: qd̄ ⁊ euāgeliſta oñdit hoc ipſū obſcure inſinuās cū dicit: Adhuc eo loquēte. ac ſi dicēt Nūq̄d nō erat tp̄s aliud? Quid aūt ⁊ loqui volebāt ſi p v̄itatis dogmatibꝰ cōiter hoc ꝓponere opoꝛtebat: vt ⁊ alios lucrarent. ſi aūt de alijs ſibiipſis ptinētibus nō opoꝛtebat ita feſtināter vocare: vn̄ manifeſtū ē qm̄ ſolū ex vana glīa hoc faciebāt. AVG. de natura ⁊ gr̄a: Si inq̄t dicat de fratribꝰ de ſcā v̄gine Maria ꝓpt honoꝛē chꝛiſti nullā pꝛſus cū de peccatis agit hꝛe volo q̄ōnē. Inde eniꝫ ſcimꝰ ꝙ ei plus grē collatū fuerit ad vincendū oī ex pte pctm̄: ꝙ cōcipe ⁊ parere meruit eū queꝫ cōſtat nullū habuiſſe pctm̄. Seq̄t: Dixit aūt ei q̄dā: Ecce mr̄ tua ⁊ frēs tui foꝛis ſtant q̄rentes te. HIER. Uidet mihi iſte q̄ nūciat nō foꝛtuitu ⁊ ſimplicit nūciare: ſꝫ inſidias tēdere vtrū ſpirituali opi carnē ⁊ ſanguinē pferat. vn̄ ⁊ dn̄s nō ꝙ matrē negaret ⁊ frēs exire ↄtēpſit: ſꝫ quo r̄nderet inſidiāti. CHRY. Neq̄ aūt dixit: Uade dic ei qm̄ nō ē mr̄ mea: ſꝫ ad eū q̄ nūciauerat extēdit ſermonē. Seq̄t eni: At ipſe r̄ndens dicēti ait: Que ē mr̄ mea: ⁊ q̄ ſūt frēs mei HILA. Nō aūt faſtidioſe de mr̄e ſua ſenſiſſe exiſtimādꝰ ē cui in paſſiōe poſitus marie ſollicitudinis tribuit affectū. CHRY. Qd̄ ſi negare vellet matrē: tūc vtiq̄ negaſſet qn̄ iudei exp̄ꝛobꝛabāt ei. HIE. Non ḡ iuxta marcionē ⁊ manicheū matrē negauit: vt natus de phātaſmate putaret: ſꝫ aplōs cognationi ptulit: vt ⁊ nos in cōparatiōe dilectionis carni ſpm̄ pferamus: nec maternū refutat obſequiū pietatis: cuiꝰ pceptū ē: Honoꝛa patrē tuū ⁊ matrē tuā. Sꝫ pn̄is ſe myſterijs vel affectibꝰ āplius q̄ mr̄nis debē demonſtrat. vn̄ ſeq̄t: Et extē. ma. in diſci. di. Ecce mr̄ mea ⁊ fra. mei. GRE. in ho. Fideles q̄dē diſcipulos frēs noiare dignatꝰ ē dn̄s dicēs: Ite nūciate fratribꝰ meis. q̄ ergo frat dn̄i fieri ad fidē veniēdo potuit: q̄rendū q̄uo etiā eē poſſit mr̄? Sꝫ ſciendū nobis ē: quia q̄ chꝛiſti frat vel ſoꝛoꝛ ē in credēdo: mr̄ efficit pdicādo: q̄ſi eni parit dn̄m quē coꝛdi audiētis infūdit: ⁊ mr̄ eiꝰ efficit: ſi p eiꝰ vocē amoꝛ dn̄i i pximi mēte generat. CHRY. Cū his aūt q̄ dcā ſūt ⁊ aliud nos docuit videlicet in nulla cognatiōe cōfidētes v̄tutē negligē. Si enim mr̄i nihil pdeſt matrē eē niſi virtꝰ adeēt: q̄s vtiq̄ alius per cognationē ſaluabit? Una eniꝫ nobilitas ſola ē: dei facē voluntatē. ⁊ lō ſeq̄t: Quicūq̄. n. fecerit volūtatē pꝛis mei q̄ i celis ē. Multe mulieres bt̄ificauerūt ſcām virginē illā ⁊ eius vterū: ⁊ optauerūt tales fieri mr̄es. Quid ē igit qd̄ pꝛohibeat? Ecce latā vobis ↄſtituit viā: ⁊ licet nō mulieribꝰ ſolū: ſꝫ ⁊ viris fieri matrē dei. HIER. Dicamꝰ aūt ⁊ alit Saluatoꝛ loquit ad turbas: itrinſecꝰ erudit natiōes: mr̄ eiꝰ ⁊ frēs hoc ē ſynagoga ⁊ ppl̄s iudeoꝝ foꝛis ſtāt. HILA. Cū itaq̄ ingrediēdi ad eū haberēt vt ceteri ptātē: ſꝫ qꝛ in ſua venit ⁊ ſui eū nō receperūt: ingreſſu eiꝰ atq̄ aditu abſtinēt. GRE. in ho. Un̄ ⁊ mr̄ eiꝰ cū q̄ſi nō agnoſcit foꝛis ſtare phibet: qꝛ videlꝫ ſynagoga ab auctoꝛe ſuo nō recognoſcit: qꝛ legis obſeruationē tenēs ſpiritalē intellectū pdidit: ⁊ ſe ad cuſtodiā litteꝛe foꝛis fixit. HIE. Cūq̄ rogauerit ⁊ q̄ſierit ⁊ nūciū miſerint r̄nſū accipiēt: liboꝛos eos eē arbitrij: ⁊ intrare poſſe ſi velint ⁊ ipi credē. XIII.

I illo die exiens ieſus de domo ſedebat ſecus mare. Et cõgregate ſunt ad euꝫ turbe multe: ita ut in nauiculã aſcendens ſederet ⁊ oĩs turba ſtabat ĩ littore: ⁊ locut⁹ ẽ eis multa in pabolis dicẽs: Ecce exijt q ſeminat ſeminare ſemẽ ſuũ. Et dum ſeminat: qdã ceciderũt ſec⁹ viaꝫ ⁊ venerũt volucres celi ⁊ comederũt ea. Alia aũt ceciderunt in petroſa vbi non habebãt terrã multam ⁊ continuo exorta ſunt: quia non habebãt altitudinem terre. Sole autem orto eſtuauerunt: ⁊ quia non habebant radicem aruerunt. Alia autem ceciderunt in ſpinas: ⁊ creuerunt ſpine ⁊ ſuffocauerunt ea. Alia autem ceciderunt in terram bonam: ⁊ dabant fructum: aliud centeſimum: aliud ſexageſimum: aliud triceſimum. Qui habet aures audiendi audiat.

CHRY. Poſtq̃ increpauerat eũ q mr̃is ⁊ fratrũ pſentiã nũciauit: dehinc fecit qd illi cupiebãt: exijt. ſ. domũ pmo ſanãs egritudinẽ vane glĩe fratrũ: ſecũdo decẽtem honorẽ exhibẽs mr̃i: vñ dr̃: In illo die exiẽs ieſus de do. ſede. ſe. ma. AVG. de cõ. euã. Cũ dicit in illo die: ſatis idicat aut hoc ↄ̃iter geſtũ p⁹ pmiſſa aut nõ mlta iterponi potuiſſe: niſi forte dies more ſcripturarũ tps ſignificet. HILA. Nõ ſolũ aũt vba ⁊ facta dñi: verũ etiã itinera ac loca ĩ qb⁹ vtutes opabat ⁊ pdicat: celeſtib⁹ ſunt plena ſacris. P⁹ ſmonẽ qppe in domo habitũ: vbi nephanda blaſphemia demoniũ hr̃e dcũs ẽ: egrediens docebat ad mare vt oñderet ſe relicta ob culpã pfidie iudea ad gẽtes ſaluãdas eẽ trãſiturũ. gẽtiliũ eni corda diu ſupba ⁊ icredula: merito timidis amariſq; fluctib⁹ maris aſſimilant. domũ vo dñi p fidẽ fuiſſe iudeã qs neſciat? HIERO. Cõſiderãdũ etiã q ppls domũ ieſu nõ poterat itrare: nec eẽ ibi vbi apli audiebãt myſteria: Iccirco miſerator dñs egredit de domo ſua ⁊ ſedet iuxta hui⁹ ſeculi mare: vt cõgregent ad eũ multe turbe ⁊ audiãt in littore q intus nõ merebant audire. vñ ſeqt: Et ↄgre. ſũt ad eũ turbe multe: ita vt ĩ nauiculã aſcẽdẽs ſedẽt: ⁊ oĩs turba ſtabat ĩ littore. CHRY. Hoc aũt nõ ſimplicit̃ euãgeliſta poſuit ſꝫ vt mõſtret q dñs hoc fecerit: volẽs cũ diligẽtia hoc ſpectaculũ ſtatuere: vt nullũ dimittat p⁹ dorſũ ſꝫ oẽs corã facie habeat. HILA. Sediſſe aũt dñm in naui ⁊ turbas foris ſtetiſſe ex ſubiectis reb⁹ ẽ ratio. In parabolis. n. erat locutur⁹: ⁊ facti iſti⁹ genere ſignificat eos q extra eccliaꝫ poſiti ſũt nullã diuini ſermonis poſſe cape intelligẽtiaꝫ. Nauis. n. eccliẽ typũ pfert: intra quã vbũ vite poſitũ eſt ⁊ pdicatũ his q extra ſũt: ⁊ harene mõ ſteriles intelligẽ nõ pñt. HIER. Ieſus etiã in medijs fluctib⁹ ẽ: hincinde mari tũdit: ⁊ in ſua maieſtate ſecur⁹ appropinq̃re fac̃ terre nauiculã ſuã: vt ppls neq̃q̃ piculũ ſuſtinẽs: nõ tentationib⁹ circũdatus q̃s ferre nõ poterat: ſtat in littore fixo gradu vt audiat q dicunt. RABA. Vel q aſcẽdẽs nauẽ ſedebat in mari: ſignificat q chriſt⁹ p fidẽ aſcẽſur⁹ erat in mẽtes gẽtiliũ: ⁊ eccliam collectur⁹ in mari. i. in medio nationũ ↄtradicentiũ. Turba vo q ſtabat in littore q neq; in naui neq; in mari erat: gerit figurã recipientiũ verbũ dei: ⁊ iã fide a mari. i. a reprobis ſeparatorũ: ſꝫ necdũ myſterijs celeſtib⁹ ĩbutorũ. Seqt: Et locut⁹ ẽ eis multa in parabolis. CHRY. Quãuis in monte ita nõ fecerit nõ. n. p parabolas ſmonẽ ↄtexit. Tũc eni turbe ſole erãt ⁊ plebs incõpoſita: hic aũt ⁊ ſcribe ⁊ phariſei. Non ppẽ hoc aũt ſolũ in parabolis loquit: ſꝫ vt manifeſtiorẽ ſmonẽ faciat: ⁊ ãpliorẽ memoriã iponat: ⁊ ſub viſu res reducat. HIER. Et notandũ q nõ oĩa locut⁹ ſit eis in parabolis: ſꝫ multa. ſi enim dixiſſet cũcta in parabolis: abſq; emolumẽto ppli receſſiſſent. pſpicua miſcet obſcuris: vt p ea q intelligũt: puocent ad eorũ noticiã q nõ intelligũt. Turba etiã nõ vni⁹ ſnie ẽ: ſꝫ diuerſarũ in ſingulis voluntatũ. vñ loquit ad eã in multis parabolis: vt iuxta varias volũtates diuerſas recipiãt diſciplinas. CHRY. Primã aũt parabolã ponit eã q faciebat auditorẽ attentiorẽ. qr eni ſub enigmate erat tractatur⁹: erigit mẽtes audiẽtiũ p pmã parabolã dicẽs: Ecce exijt q ſemi. ſemi. ſemen ſuũ. HIER. Significat aũt ſator iſte q ſeminat eẽ filius dei ⁊ pñis in pplis ſeminare ſermonẽ. CHRY. Unde aũt exijt q vbiq; pñs ẽ: vel q̃liter exijt? nõ loco: ſꝫ incarnatiõe ppinquius fact⁹ nobis p habitũ carnis: qr eni nos intrare nõ poteram⁹ ad eũ peccatis nr̃is phibentib⁹ nobis ingreſſũ: ipſe ad nos egredit. RABA. Vel exijt cũ relicta iudea p aplos ad gẽtes trãſiuit. HIER. Vel intus erat domi verſabat: loq̃bat diſcipulis ſacra. Exijt ergo de domo ſua vt ſeminaret in turbis. CHRY. Cũ aũt audieris: qm̃ exijt qui ſeminat vt ſeminet: nõ eſtimes eẽ idẽtitatẽ ſermonis. Egredit eni multotiẽs q ſeminat ⁊ ad aliã reꝫ: vel vt ſcindat terrã: vel vt malas incidat herbas: vel vt ſpinas euellat: vel vt aliã talẽ quãdã diligentiã exhibeat: h autẽ ad ſeminãdũ exiuit. quid igit fit de ſemine iſto: tres depeunt partes: ⁊ vna ſaluat: ⁊ hoc nõ eq̃lit̃ ſꝫ cũ differẽtia q̃dã. vñ ſequit: Et dũ ſeminat: q̃dã ceci. ſe. viã. HIER. Hanc parabolã ad pbandã hereſim ſuã valẽtinus aſſumit tres introducẽs eſſe naturas: ſpiritualẽ naturalẽ: vel animalẽ: atq; terrenã: cũ h quatuor ſint: vna iuxta viam: alia petroſa: tertia plena ſpinis: q̃rta terra bona. CHRY. Sed ſm hoc q̃liter habẽt rationeꝫ inter ſpinas ſeminare ⁊ ſup petrã ⁊ in via? In ſeminib⁹ q̃dem ⁊ terra materialibus nõ habẽt vtiq; rationẽ. nõ enim eſt in ptãte petre fieri terrã: neq; vie nõ eẽ viã: neq; ſpine nõ eẽ ſpinã. In animabus aũt ⁊ doctrinis multã habet hoc laudẽ. poſſibile eniꝫ ẽ petrã fieri terrã pinguẽ: ⁊ viã non vltra ↄculcari ⁊ ſpinas deſtrui. q igit plus ſeminis pijt: nõ ẽ ab eo q ſeminat: ſed a ſuſcipiẽte terra. i. ab aĩa: Ipſe eniꝫ q ſeminat nõ diuitẽ nõ pauperẽ diſcernit: nõ ſapiẽtẽ neq; iſipiẽtẽ: ſꝫ oib⁹ loq̃bat q a ſeipo erãt ↄplẽs: prudẽs tñ q futura erãt vt liceat ei dicẽ: Quid me oportuit facere ⁊ non feci? Ideo autẽ nõ dicit manifeſte: qm̃ hec ſuſceperũt deſides ⁊ pdiderũt: hec aũt diuites ⁊ ſuffocauerũt hec aũt molles ⁊ pdiderũt: qr nõ voluit eos vehemẽter tãgere: vt nõ in differentiã mittat. Per hanc etiã parabolã diſcipulos erudit. ⁊ ſi plures audientiũ eos fuerint q peũt: vt nõ ppter hoc deſides ſint: qr nec ppter hoc dñs q oĩa pu̇idit deſtitit a ſeminãdo. HIERO. Obſerua aũt hãc eẽ pmaꝫ parabolã q cũ interptatione ſua poſita ẽ: ⁊ cauenduꝫ ẽ vbicũq; dñs exponit ſermones ſuos: ne vel aliud vel qd plus vel min⁹ pſumas intelligere q̃ ab eo expoſitũ ẽ. RABA. Que vo tacita nr̃e intelligentie dereliquit: pſtringẽda ſũt breuit. Via ẽ mens ſedula malarũ cogitationũ: meatu trita atq; areſcã. Petrã duritiã ꝓterue mẽtis: terrã leuitatẽ aĩe obediẽtis: ſoleꝫ dicit feruorẽ pſecutionis ſeuientis. Altitudo terre ẽ pbitas anime diſciplinis celeſtibus inſtitute. in q̃ expoſitione dixim⁹: qr nequaq̃ ipſe res in via eadẽq; ſignificatiõe ſemp allegorice ponant. HIER. Prouocamur aũt ad dictorũ intelligentiã: quotiẽs his ſmonibus ↄmonemur q ſequũt: Qui hꝫ aures audiẽdi audiat. REMI. Aures audiendi ſũt aures mẽtis. ſ. intelligẽdi ⁊ faciẽdi que iuſſa ſũt.

Et accedẽtes diſcipuli dixerũt ei quare in parabolis loqueris eis? Qui rñdens ait illis. Quia vobis datum eſt noſſe myſteriuꝫ regni celorũ: illis auteꝫ non eſt datum. Qui eniꝫ habet dabitur ei: ⁊ abũdabit: qui auteꝫ nõ habet ⁊ qd habet auferet ab eo. Idõ in parabolis loquor eis: qr videtes nõ vident: ⁊ audiẽtes nõ audiũt neq; intelligũt: ⁊ adimpleat in eis pphetia eſaie dicẽtis: Auditu audietis ⁊ nõ intelligetis: ⁊ videntes videbitis ⁊ nõ videbitis. Incraſſatuꝫ eſt eniꝫ cor ppli hui⁹ ⁊ auribus grauiter audierunt: ⁊ oculos ſuos clauſerunt: ne qñ videant oculis ⁊ auribus audiãt: ⁊ corde intelligant ⁊ cõuertantur: ⁊ ſanẽ eos. Veſtri autem beati oculi qr vident: ⁊ aures veſtre qr audiunt. Amen quippe dico vobis: qr multi pphete ⁊ iuſti cupierunt videre que videtis: ⁊ non viderunt: ⁊ audire que auditis: ⁊ non audierunt.

GLO. Intelligẽtes diſcipuli eẽ obſcura q a dño pplo dicebãt: voluerũt dño inſinuare ne pabolice loq̃ret. vñ dr̃ Et acce. diſci. dixe. ei: q̃re ĩ pabo. lo. eis? CHRY. Ubi dignũ ẽ admirari diſcipulos: quare diſcẽ cupiẽtes ſciũt qñ interrogare oportet: nõ eni corã oib⁹ hoc faciunt. Et hoc oñdit matthe⁹ cũ dicit: Et accedẽtes. Marc⁹ autem manifeſti⁹ demõſtrat dicens q ſingulariter acceſſerunt. HIERO. Querẽdũ ẽ autẽ quõ accedãt tunc ad eũ: cũ ieſus in naui ſedebat: niſi forte intelligat q dudũ cũ ipſo nauẽ ↄſcẽderit: ⁊ ibi ſtãtes ſup interptatõe pabole ſciſcitati ſunt. REMI. Dicit ergo euãgeliſta: Accedẽtes, vt oñderet q ſollicitati ſt: ſiue poterãt accedẽ corporaliter: q̃uis eẽt aliqd vl breue ſpatiũ iter eos. CHRY. Cõſiderãda ẽ aũt ⁊ eorũ rectitudo q̃lit̃ multã p alijs hñt curã. ⁊ pus q alioruꝫ ſũt q̃rũt: ⁊ tũc q ſũt ipſorũ. nõ eni dixerũt: In pabolis loqueris nobis: ſed In parabolis loqueris illis. Qui reſpondens ait illis: quia vobis datum eſt noſſe myſterium regni celorũ. REMIG. Vobis inq̃ qui mihi adheretis: ⁊ in me creditis. Myſteriũ aũt regni celorũ appellat euãgelicã doctrinã. Illis autẽ. ſ. q foris ſũt: ⁊ ĩ eũ credẽ nolũt: ſcribis. ſ. ⁊ phariſeis ⁊ ceteris in ĩcredulitate pſeuerãtib⁹ nõ ẽ datũ. Accedam⁹ ergo cũ diſcipulis ad dñꝫ puro corde: vt nobis euãgelicã doctrinã interptari dignet iuxta illõ: Qui appropiq̃nt pedib⁹ ei⁹: accipiẽt de doctrina ipi⁹. CHRY. Hoc aũt dixit nõ neceſſitatẽ iducens neq; fatũ: ſed mõſtrãs qm̃ illi quib⁹ nõ ẽ datũ: cã ſibi ſũt vniuerſorũ malorũ: ⁊ oñdẽ volẽs qm̃ cognoſcere diuina myſteria donũ dei eſt ⁊ grã deſup data: nõ tñ ppter hoc liberuꝫ arbitriũ deſtruit: hoc ex his q ſequũt manifeſtuꝫ ẽ. vt eniꝫ neq; iſti deſperẽt: neq; illi pigritẽt: audiẽtes qm̃ eis datũ ẽ: demõſtrat a nobis pncipiũ horũ eẽ cũ ſubdit Qui eni hꝫ dabit ei ⁊ abũdabit. q autẽ nõ hꝫ: ⁊ qd hꝫ auferet ab eo. ac ſi diceret: Cuꝫ aliq̃s deſideriuꝫ habuerit ⁊ ſtudiũ: dabit ei ⁊ vniuerſa q a deo ſunt. Cũ autem his vacu⁹ fuerit: ⁊ q ad ſe ptinẽt nõ inferat: neq; q a deo ſũt eẽ dant: ſꝫ ⁊ qd hꝫ auferet ab eo: nõ deo auferẽtẽ ſꝫ ſe indignũ faciẽte his q hꝫ. vñ ⁊ nos ſi viderim⁹ aliquẽ deſidioſe audientẽ: ⁊ exhortãtes q attẽdat nõ ei pſuaſerim⁹ ſileam⁹: qr ſi magis imorati fuerim⁹: intendet ei deſidia. Studẽtẽ aũt diſcẽ allicim⁹ ⁊ multa effundimus: ⁊ bñ dixit ſm euãgeliſtã: Qd videt hr̃e. neq;. n. hꝫ ipm qd habꝫ. REMI. Qui etiã hꝫ ſtudiũ legẽdi: dabit ei ⁊ facultas intelligẽdi. ⁊ q nõ hꝫ legẽdi ſtudiũ: hoc qd p nature bonũ videtur hr̃e auferet ab eo. vel q hꝫ charitatẽ dabũt ei cetere vtutes: ⁊ q non hꝫ auferet ab eo: qr abſq; charitate nullũ bonũ eẽ põt. HIER. Vel aplis in xp̃o credẽtibus ↄcedit. Iudeis vo q nõ crediderũt in filiũ dei: etiã ſiqd p nature bonũ poſſidẽt tollit: neq; eni pñt aliqd ſapienter intelligẽ: qr ſapie nõ hñt caput. HILA. Fidẽ etiã iudei nõ hñtes: legẽ quoq; quã habuerũt pdiderũt: ⁊ iõ pfectã fides euãgelica hꝫ donũ: qr ſuſcepta nouis fructibus ditat: repudiata vo etiã veteris ſubſtãtie opes detrahit. CHRY. Ut aũt manifeſti⁹ qd dixerat fiat: ſubdit: Idõ in parabolis lo. eis: qr vi. nõ vi. ⁊ au. nõ au. neq; itel. Et ſiqdeꝫ nature hec excecatio eẽt apire eorũ oculos oportebat. qr vo volũtaria ẽ hec excecatio ppẽ h nõ dixit ſimpliciť: Nõ vidẽt. ſꝫ videntes nõ vidẽt. viderũt eni demones exeũtes ⁊ dixerũt: In beelzebub eijcit demonia. Audiebãt q ad deũ oẽs attrahebat: ⁊ dicũt: Nõ ẽ hic hõ a deo. Quia ergo ↄtraria his q videbãt ⁊ audiebãt enũciabãt: ppẽ hoc ipſũ videre ⁊ audire eis aufert: nihil eni hĩc pficiunt: ſed in iudicium magis incidũt. vnde ⁊ a pncipio nõ eis parabolice loquebat: ſꝫ cuꝫ multa certitudine. Quia aũt audita ⁊ viſa puertũt iaꝫ in parabolis loquitur. RABA. Et notandũ ẽ qr nõ ſolũ q loquebat: verũ etiã q faciebat parabole fuerũt. i. ſigna ſpiritualiũ rerũ qd liquido oñdit cũ dicit: Ut videntes nõ videãt. Verba nãq; videri nõ poterãt: ſed audiri. HIER. Hec de his loquit q ſtant in littore: ⁊ diuidunt a ieſu: ⁊ ſonitu fluctuũ ꝑſtrepente nõ audiunt q dicunt. CHRY. Deinde vt nõ dicerent: qm̃ vt inimicus noſter nobis detrahit: prophetaꝫ inducit eadẽ ſententiantẽ. vñ ſequit: Ut impleat in eis pphetia eſaie dicentis: Auditu audietis ⁊ non intelligetis: ⁊ videntes videbitis: ⁊ non videbitis. i. auditu audietis vba: ſꝫ nõ intelligetis vborũ archana. Videntes videbitis carnẽ. ſ. Et nõ videbitis. h ẽ nõ itelligetis diuinitatẽ. CHRY. Hoc aũt dixit qr ipſi ſibi abſtulerũt videre ⁊ audire aures ⁊ oculos ſibi claudentes ⁊ cor incraſſãtes Nõ enim ſolũ non audiebãt: ſed ⁊ grauiter audiebãt. vnde ſequit: Incraſ. eſt cor po. hui⁹: ⁊ auri. gra. audi. RABA. Incraſſatũ ẽ eniꝫ cor iudeorũ craſſitudine malicie: ⁊ abũdantia peccatorũ grauiter vba dñi audierũt: qr igrati ſuſceperũt. HIERO. Ac ne forte arbitremur craſſitudinẽ cordis ⁊ grauitatẽ auriũ nature eſſe non voluntatis: ſubiũgit culpã arbitrij ⁊ dicit: Et oculos ſuos clauſerunt. CHRY. In hoc autẽ intenſã eorũ nequitiã oñdit: ⁊ auerſionẽ cũ ſtudio. vt aũt attrahat eos ſubdit: Et conuertant ⁊ ſanem eos. In quo demõſtrat: qr ſi conuerterent ſanarent: ſic̃ ſi aliquis diceret: Si rogatus eſſem: confeſtim donatur⁹ erã. oñdit qualiter aliq̃s ſibi recõcilieť: ita ⁊ h cũ dicit: Neqñ ↄuertant ⁊ ſanẽ eos. demõſtrat qm̃ ⁊ ↄuerti poſſibile ẽ ⁊ pniaꝫ agentes ſaluari. AVG. de que. euan. Vel alit̃: Oculos ſuos clauſerũt: neqñ oculis videãt. i. ipſi cã fuerũt vt deus eis oculos clauderet. Alius eniꝫ euangeliſta dicit: Excecauit oculos eorũ. Sꝫ vtrũ vt nunq̃ videant: an vero ne vel ſic vel ſic aliqñ videant: cecitate ſua ſibi diſplicẽtes ⁊ ſe dolentes: ⁊ ex hoc humiliati atq; cõmoti ad ↄfitendũ pctã ſua ⁊ pie q̃rendũ deũ. Sic eniꝫ marcus hoc dicit: Neqñ ↄuertant: ⁊ dimittant eis pctã. Ubi intelligant peccatis ſuis meruiſſe vt nõ intelligerẽt: ⁊ tñ hoc ipꝫ miſericoditer eis factũ: vt pctã ſua cogñſcerẽt: ⁊ ↄuerſi veniã mererẽt. q aũt ioãnes hũc locũ dicit ppterea nõ poterãt credẽ qr iterũ dixit eſaias: Excecauit oculos eorũ: vt nõ videãt oculis ⁊ non intelligant corde: et ↄuertant ⁊ ſanẽ eos. Aduerſari videt huic ſnie ⁊ oĩno cogere vt qd hic dcm̃ ẽ: Neqñ oculis videant: nõ accipiat ne vel ſic aliqñ oculis videãt: ſꝫ prſus vt nõ videãt. qñqdẽ aperte dicit: Ita vt oculis nõ videãt Et qd ait: Propterea nõ poterãt credere. ſatis oñdit nõ iõ factã excecationẽ: vt ea cõmoti ⁊ dolẽtes ſe nõ intelligere: ↄuerterent aliqñ p pniam. nõ eniꝫ poſſent hoc facẽ niſi prius crederẽt: vt credẽdo ↄuerterent: ⁊ ↄuerſione ſanarent: ⁊ ſanitate intelligerent ſꝫ iõ potius excecatos vt nõ crederẽt. dicit eniꝫ aptiſſime: Propterea nõ poterãt credẽ: qd ſi ita ẽ qs nõ exurgat in defenſionẽ iudeorũ vt eos extra culpã fuiſſe pclamet: q nõ crediderunt: ppterea eniꝫ non poterãt credẽ: qr excecauit oculos eorum. Sed qm̃ potius deus extra culpam debet intelligi: cogimur fateri alijs quibuſdam peccatis ita eos excecari meruiſſe: qua tamẽ excecatione non poterant credẽ. verba enim ioãnis iſta ſunt: Non poterant credere: quia iteruꝫ dixit eſaias: Excecauit oculos eorũ. Fruſtra itaq; conamur intelligere ideo fuiſſe cecatos vt conuerterentur: cũ conuerti non poterant: quia non credebant: ⁊ ideo credẽ nõ poterant: quia excecati erãt. An forte nõ abſurde di-

cim⁹ quoſdaꝫ iudeoꝝ fuiſſe ſanabiles: ſed tanto tumore ſupbie pcipitatos: vt eis expediret primo nō credere: vt nō intelligerēt dominuꝫ loquētē parabolas: quibus nō intellectis nō in eū crederēt. Non credētes autē cū ceteris deſperatis crucifigerēt eum: atq; ita poſt eius reſurrectionē cōuerterētur: quādo iā de reatu mortis dn̄i amplius humiliati diligerēt: a quo ſibi tantū ſcelus dimiſſū eē gauderēt: quoniā tanta eoꝝ ſuperbia tali humiliatione eſſet deijciēda: quod incōgrue dictū eſſe quilibet arbitretur: ſi nō ita contigiſſe in actib⁹ apoſtoloꝝ manifeſte legerit. Non ergo abhorret: qd̄ ait ioannes: ꝓpterea nō poterāt credere: q: excecauit oculos eoꝝ vt nō videāt. Ab ea ſentētia qua intelligim⁹ iō excecatos vt cōuerterētur: hoc eſt iō eis p obſcuritates parabolaꝝ occultatas ſententias dn̄i: vt poſt eius reſurrectionē ſalubriori penitētia reſipicerēt: q: p obſcuritatē ſermonis excecati: dicta dn̄i nō intellexerūt: ⁊ ea nō intelligēdo nō in eum crediderūt: nō credēdo eū crucifixerūt: atq; ita poſt reſurrectionē miraculis q̄ in ei⁹ noīe fiebāt exterriti: maioris criminis reatu cōpuncti ſūt ⁊ ꝓſtrati ad penitētiā: deinde accepta indulgētia ad obediētiā flagrātiſſima dilectiōe cōuerſi: quibuſdā autē nō ꝓfuit illa cecitas ad cōuerſionem. REMI. Et quāuis ad hoc poteſt hec ſententia ſic intelligi: vt in oībus ſubaudiat̄ nō hoc mō: neq̄n oculis videāt ⁊ neq̄n auribus audiāt: ⁊ nequādo corde intelligant: ⁊ neq̄n conuertantur ⁊ ſanē eos. GLO. Sic ergo oculi eoꝝ qui vident ⁊ nolunt credere ſunt miſeri: veſtri autē beati. vn̄ ſequit̄: Ueſtri autē oculi q: vident: ⁊ aures veſtre q: audiunt. HIERO. Niſi autē ſupra legiſſemus auditores ad intelligētiā ꝓuocatos: ſaluatore dicēte: Qui habet aures audiēdi audiat. putaremus nūc oculos ⁊ aures que beatitudinē accipiūt corporales intelligi. Sꝫ mihi vident̄ oculi illi beati: q̄ chriſti poſſunt agnoſcere ſacramēta: ⁊ ille beate aures de quibus eſaias loquit̄: Dn̄s appoſuit mihi aurē. GLO. Mens enim ē oculis q: naturali vigore ad intelligēdū aliq̄d dirigit: auris q: alio docēte diſcit. HILA. Uel apoſtolici tēporis beatitudinē docet: quorū oculis atq; auribus ꝯtigit dei ſalutare viſere ⁊ audire, ꝓphetis atq; iuſtis cupientibus videre ⁊ audire in plenitudine tempoꝝ deſtinatū. vnde ſequit̄: Amē quippe dico vobis: q: multi ꝓphete ⁊ iuſti cupierūt videre que vos videtis: ⁊ nō viderūt: ⁊ audire que vos auditis: ⁊ nō audierūt. HIERO. Uidetur autē huic loco illud eſſe contrariū qd̄ alibi dicitur: Abraā cupiuit videre diē meū: vidit ⁊ gauiſus eſt.

RABA. Eſaias quoq; ⁊ micheas ⁊ multi alij ꝓphete viderūt gloriā dn̄i: qui etiā ꝓpterea videntes appellati ſunt. HIER. Non autē dixit prophete ⁊ iuſti: ſꝫ multi. Inter multos enī pōt fieri vt alij viderint: alij nō viderint: lꝫ ⁊ in hoc piculoſa ſit interpretatio: vt inter ſanctorū merita diſcretionē quālibꝫ facere videamur. ſ. quātū ad fidē de chriſto habitā: ergo abraā vidit i enigmate nō vidit in ſpecie. vos autē imp̄ntiaꝝ tenetis: ⁊ habetis dn̄m veſtrū: ⁊ ad v̄ volūtatē interrogatis ⁊ cōueſcimini ei.

CHRY. Hec ergo q̄ apoſtoli viderūt ⁊ audierūt: preſentiā ſuā dicit: miracula: vocē: ⁊ doctrinā. In hoc autē nō ſolū malis: ſed his qui boni fuerāt eos preponit. Etenim antiquis iuſtis beatiores eos dicit: qm̄ non ſolū q̄ iudei nō viderāt hi vident: ſed ⁊ que iuſti ⁊ ꝓphete cupierūt videre: ⁊ nō viderūt. Illi enī fide ſolū ꝯſiderauerūt: hi aūt viſu ⁊ multo manifeſtius. Uides aūt q̄liter vetus teſtm̄ copulat nouo. nō enī ſi ꝓphete alieni cuiuſdā ⁊ ꝯtrarij dei ſerui fuiſſent: chriſtū cupiuiſſent.

Uos ergo audite parabolā ſeminantis: Omnis qui audit verbuꝫ regni ⁊ nō itelligit: venit malus ⁊ rapit quod ſeminatuꝫ eſt in corde eius: hic eſt qui ſecus viā ſeminatus eſt. Qui autē ſuper petroſa ſeminatus eſt: hic eſt qui verbum audit: ⁊ cōtinuo cū gaudio accipit illud. Nō habet autē in ſe radicem: ſed eſt temporalis. Facta autē tribulatione ⁊ perſecutione propter verbum continuo ſcandaliçatur. Qui autē ſeminatus eſt in ſpinis: hic ē qui verbū dei audit: ⁊ ſollicitudo ſeculi iſtius ⁊ fallacia diuitiarum ſuffocat verbuꝫ: ⁊ ſine fructu efficitur. Qui vero in terram bonam ſeminatus eſt: hic eſt qui audit verbū ⁊ intelligit ⁊ fructū affert: ⁊ facit aliud quidem centeſimuꝫ: aliud autem ſexageſimum: aliud vero triceſimum.

GLO. Dixerat ſuperius q: iudeis non ē datū noſſe regnū dei: ſed apoſtolis. ⁊ ideo cōcludit dicēs: Uos ergo audite parabolā ſeminantis: quibus. ſ. cōmittunt̄ celi myſteria. AVG. ſup geneſim ad litterā. viij. Qd̄ narrauit euangeliſta factū eſt: dn̄m. ſ. talia locutū fuiſſe: ipſi⁹ autē dn̄i narratio parabola fuit: de qua nūq̄ exigit̄ vt etiam ad litterā facta monſtrarent: que ſermone ꝓferuntur.

GLO. Unde parabolā expones ſubdit: Omnis q̄ audit verbū regni ⁊ non intelligit. ſic ꝯſtruendū eſt: Omnis qui audit verbū regni. i. predicationē meā que ad regnū celorū adipiſcendū valet: Et non intelligit. Quomō autē nō intelligat ſubiungit: venit enim malus. i. diabolus: Et rapit qd̄ ſeminatū ē in corde eius. Omnis igr̄ qui talis eſt: hic eſt qui ſecus viā ſeminatus eſt. Notandū eſt autē q̄ ſeminatū diuerſis modis accipit̄. Dicit̄ enī ⁊ ſemen ſeminatū: ⁊ ager ſeminatus: qd̄ vtrūq; hic inuenit̄. Ubi. n. ait: Rapit qd̄ ſeminatū eſt: de ſemine intelligendū eſt. vbi autē ſequit̄: Secus viā ſeminatus eſt. non de ſemine: ſed de loco ſeminis intelligendū eſt. i. homine: qui ē q̄ſi ager diuini verbi ſemine ſeminatus. REMI. His autē verbis exponit dn̄s quid ſit ſemen: verbum. ſ. regni. i. euangelice doctrine. Sūt. n. nōnulli qui v̄bū dei nulla cordis deuotione ſuſcipiunt: ⁊ ideo ſemen verbi dei qd̄ in eorū cordibus ſeminat̄: demones quaſi ſemen vie trite ſubito auferunt. Sequit̄: Qui autē eſt ſeminatus ſupra petrā: h̄ verbum audit ⁊c̄. Semen enim verbū dei qd̄ in petra. i. corde duro ⁊ indomito ſeminat̄ fructificare non poteſt: q: multa eſt eius duritia: ⁊ paruū celeſte deſideriū. vn̄ ꝓpter nimiā duritiā non habent in ſe radicē. HIER. Attende autē qd̄ dictū ſit: Cōtinuo ſcandaliçatur. Eſt ergo aliqua diſtantia inter eum qui multis tribulationib⁹ penīſq; cōpellit̄ chriſtū negare: ⁊ eū qui ad primā pſecutionē ſtatim ſcandaliçat̄: ⁊ corruit: de quo hic loquit̄. Sequit̄: Qui autē ſemi. eſt in ſpi. Mihi videt̄ ⁊ illud qd̄ iuxta litterā ad adam dicit̄: Inter ſpinas ⁊ tribulos panē tuū manducabis. hoc ſignificare myſtice q̄ quicunq; ſeculi ſe dederit voluptatibus curiſq; iſtius mūdi: panē celeſtē ⁊ cibū verū inter ſpinas comedit. RABA. Recte autē ſpine vocant̄: q: cogitationū ſuaꝝ punctionibus mentē lacerāt: ⁊ quaſi ſtrangulādo ſpiritales virtutū fructus gignere nō permittūt. HIERO. Et eleganter adiunxit: Fallacia diuitiarū ſuffocat verbū. Blande enim ſunt diuitie: aliud agentes aliud pollicētes. Lubrica eſt illarū poſſeſſio: dū huc illucq; circūferunt: ⁊ inſtabili gradu vel habētes deſerūt: vel nō hn̄tes reficiūt. vnde ⁊ dn̄s diuites aſſerit difficulter intrare in regnum celorū ſuffocantibus diuitijs verbū dei: ⁊ vigorē virtutū emollientibus. REMI. Et ſciendū q: his tribus generibus terre neq̄ cōprehendūtur omnes qui verbū dei audire poſſunt: ſed tamē ad ſalutē perducere nō valent. Excipiunt̄ gētiles: qui nec audire meruerunt. Sequit̄: Qui vero in terram bonā ſeminatus eſt. Terra bona eſt fidelis conſcientia electorū ſiue mens ſanctoꝝ: que verbū dei cum gaudio ⁊ deſiderio: ⁊ cordis deuotione ſuſcipit: ⁊ inter ꝓſpera ⁊ aduerſa viriliter conſeruat: ⁊ ad futura pducit vn̄ ſequitur: Et facit fructū aliud cētēſimū: aliud ſexageſimū: aliud vero triceſimū. HIER. Et notādū q̄ ſicut in terra mala tres fuere diuerſitates. ſ. ſecus viā: ⁊ petroſa ⁊ ſpinoſa loca: ſic in terra bona trina diuerſitas ē: cēteſimi: ſexageſimi. ⁊ fructus triceſimi. Et in illa autē ⁊ in iſta nō mutat̄ ſubſtantia: ſed voluntas: ⁊ tam incredulorū q̄ credētium corda ſunt: q̄ ſemē recipiūt: vn̄ primo ait: Uenit malus ⁊ rapit qd̄ ſeminatū ē in corde eius. ⁊ ſecūdo ⁊ tertio ait: Hic ē q̄ verbū audit. In expoſitione quoq; terre bone: iſte ē q̄ audit verbū. Primū ḡ debem⁹ audire deinde intelligere: poſt intelligentiā fruct⁹ reddere doctrinarū: ⁊ facere vel cēteſimū fructū vel ſexageſimū atq; triceſimū. AVG. xxi. de ciui. dei: Quidā putāt hoc ſic ē intelligēdū q̄ ſancti ꝓ ſuoꝝ diuerſitate meritoꝝ: alij tricenos homines liberēt: alij ſexagenos: alij centenos: qd̄ in die iudicij futurū ſuſpicari ſolēt: nō poſt iudiciū: q̄ opinione q̄dā cū videret homīes ſpualitatē perſimē pollicētes: eo q̄ oēs iſto mō adhibere actionē pene poſſe videant̄: r̄ndit bn̄ potius eē viuēdū vt inter eos quiſq; reperiat̄: q̄ p̄ alijs intercedēdū ſit liberādis: ne tam pauci ſint vt cito ad numerū ſuū perueniētes multi remaneant: q̄ erui iam de penis illoꝝ interceſſione nō poſſint: ⁊ in eis inueniat̄ quiſquis ſibi ſpem fructus alicui temeritate vaniſſima pollicet. REMI. Triceſimū ergo fructū facit qui fidē ſancte trinitatis docet: ſexageſimū v̄o q̄ pfectionē bonoꝝ operū ꝯmēdat. ſenario enī numero oīs mūdi ornatus ꝯpletus ē. Centeſimū aūt fructū facit q̄ vitā eternā pmittit. cē tenarius. n. de leua trāſit ad dexterā: p leuā aūt vita p̄ns ꝯſignat̄: p dexterā futura. Aliī ſemen verbi dei triceſimū fructū fac q̄n bonā cogitationē gignit: ſexageſimū q̄n bonā locutionē: cēteſimū q̄n ad fructū boni opis pducit.

AVG. de q̄. euā. Uel alit̄: Centeſimus fruct⁹ ē martyrū ꝓpter ſacietatē vite vel ꝯtēptū mortis. Sexagenari⁹ v̄ginū ꝓpter ociū interius: q: nō pugnāt ꝯtra ꝯſuetudinē carnis ſolet enī ociū ꝯcedi ſexagenarijs p⁹ militiā: vl̄ p⁹ actiōes publicas: triceſimi⁹ v̄o ꝯiugatoꝝ: q: hec ē etas pliantium: ip̄i hn̄t acriorē cōflictū ne libidinib⁹ ſupent̄. Uel aliter cōſligēdū ē cū amore tp̄aliū bonoꝝ: vt rō vicat: aut etiā edomit⁹ ſubdatur ſibi: vt cū ſurgē cepit facile reprimat̄: aut ita extinct⁹ vt ſe oīo nulla ex parte ꝯmoueat. Ex quo fit vt ipſā etiā mortē ꝓpt veritatē alij fortit̄ ſpernāt: alij equanimit̄: alij libent̄: q̄ tria genera fruct⁹ ſunt tre: triceni: ⁊ ſexageni ⁊ cēteſimi. In hoc ꝑ aliquo genere inueniēdus ē q̄ de mortis ſue ſide de hac vita recte cogitat emigrare. HIE. Uel cēteſim⁹ fruct⁹ v̄gib⁹: ſexageſim⁹ viduis ⁊ cōtinētib⁹: triceſim⁹ ſcō mr̄imonio deputat̄. Nā ipa digitorū ꝯiūctio: ⁊ q̄ſi molli ſe oſculo ꝯplectens ⁊ federās maritum pingit ⁊ cōiugē: ſexagita ad viduas: eo q̄ in anguſtia ⁊ tribulatiōe ſint poſite. vnde ⁊ inferiori digito deprimunt̄. quāto maior ē difficultas ex pte quōdā voluptatis illecebris abſtinere: tāto maius ⁊ p̄miū. Porro centeſim⁹ numer⁹ a ſiniſtra trāſit ad dextrā: ⁊ hiſdem q̄dē digitis nō eadē manu circulū faciēs: exp̄mit v̄ginitatis coronā.

Aliam parabolam propoſuit illis dicēs: Simile factū eſt regnū celoꝝ homini qui ſeminauit bonū ſemē in agro ſuo. Cū autē dormirēt homines venit inimicus eius ⁊ ſuperſeminauit çiçania in medio tritici: ⁊ abijt. Cum autem creuiſſet herba ⁊ fructū feciſſet: tunc apparuerūt ⁊ çiçania. Accedentes autē ſerui patriſfamilias: dixerūt ei: Dn̄e nōne bonū ſemē ſeminaſti in agro tuo? Unde ergo habet çiçania? Et ait illis: Inimicus homo hoc fecit. Serui autem dixerūt ei: Uis imus ⁊ colligim⁹ ea? Et ait: Nō: ne forte colligētes çiçania eradicetis ſimul ⁊ triticū. Sinite vtraque creſcere vſq; ad meſſem: ⁊ tēpore meſſis dicā meſſoribus: Colligite p̄mū çiçania ⁊ alligate ea in faſciculos ad comburendum: triticum autem congregate in horreum meum.

CHRY. In precedenti parabola locutus ē dn̄s de his q̄ verbū dei non ſuſcipiūt: hic aūt de his q̄ ſuſcipiūt corruptiuū ſermonē. aſtutiē hoc ē diabolice machinationis veritati ſemp errorē inſerere. vnde hic: Aliā parabolā ꝓpoſuit illis dicēs: HIER. Propoſuit autē aliā parabolā quaſi diues paterfamilias: inuitatos diuerſis reficiens cibis vt vnuſquiſq; ꝓ natura ſui ſtomachi variā alimēta ſuſciperet. Nō aūt dixit alterā ſed aliam. Si enī ꝓpoſuiſſet alterā expectare tertiā non poteramus: premiſit aliā: vt plures ſequant̄. Que autē ſit parabola oſtenditur cum ſubdit: Simile factū eſt regnū celorum.

REMI. Regnū celorū appellat ipſū filiū dei: qd̄ regnū ſimile dicit̄ eſſe homini qui ſeminauit bonum ſemē in agro ſuo. CHRY. Deinde modū inſidiarū diaboli oſtendit dicens: Cū autē dormirent hoīes venit inimicus eius ⁊ ſuperſeminauit çiçania i medio tritici ⁊ abijt. Demonſtrat hic q̄ error poſt veritatē exiſtit: qd̄ et rerū exitus teſtatur. Etenim poſt ꝓphetas fuerunt pſeudo ꝓphete: ⁊ poſt apoſtolos pſeudo apoſtoli: ⁊ poſt chriſtū antichriſtus. Niſi enim diabolus viderit quid imitetur: vel quibus inſidiet̄: non temtat. quia igit̄ vidit q̄ hic reddit in fructu centū: ille. lx. alius. xxx. ⁊ nō poterat rape ⁊ ſuffocare qd̄ radicatū erat: p aliā deceptionē inſidiatur iterſerens ſuā: multis ea ſimilitudinib⁹ colorās: vt facile ſurripiat his qui habiles ſunt ad deceptionē. ꝓpter hoc nō dicit: q̄ ſeminet aliquod aliud ſemen: ſed çiçania que ſm viſum aſſimulentur quodāmō frumento. Hinc etiā apparet diaboli malignitas: tunc ſeminauit quādo vniuerſa erant cōpleta vt magis noceret agricole ſtudio. AVGV. de que. euan. Dicit autē cū dormirent homines: q: cum negligentius agerēt prepoſiti eccleſie: aut dormitionē mortis acciperent apoſtoli venit diabolus: ⁊ ſuperſeminauit eos quos malos filios dn̄s interpretatur. Sꝫ recte queritur vtrū heretici ſint: aut male viuentes catholici. Sꝫ q̄ dicit eos in medio tritici ſeminatos: quaſi videntur illi ſignificari qui vnius cōionis ſunt. Ueruntamen quoniā agrū ipſum non eccleſiā: ſed hunc mundū interpretatus eſt: vnde intelligantur heretici: q: in hoc mundo pmiſcentur bonis: vt illis qui in eadem fide mali ſint palee potius q̄ çiçania deputent̄: quia palea etiā fundamentū habet cum frumento radicēq; cōmunem. Scitmatici autē vident̄ ſpicis corruptis eſſe ſimiliores vel paleis ariſtarū fractis vel ſciſſis ⁊ de ſegete abiectis: nec tamen conſequens eſt vt omnis hereticus vel ſciſmaticus ab eccleſia corporaliter ſepetur. multos enim portat eccleſia: quia non ita defendunt falſitatē ſententie ſue: vt intentā multitudinē faciant: qd̄ ſi fecerint tunc pelluntur: Cum ergo diabolus aſperſus prauis erroribus falſiſq; opinionibus ſuperſeminaſſet: hoc ē precedente nomine chriſti hereſes ſuperieciſſet: magis ipſe latuit: atq; occultiſſimus factus ē. Hoc eſt enī qd̄ dicit: Et abijt. quāq̄ i hac parabola dn̄s ſicut in expoſitione concluſit: nō quedam ſed omnia ſcandala ⁊ eos qui faciunt iniquitatē çiçaniorū nomine ſignificaſſe intelligit̄. CHRY. Ex poſterioribus autē diligenter hereticorū formā deſcribit dicens: Cum autē creuiſſet herba ⁊ fructū feciſſet: tūc apparuerūt ⁊ çiçania. In principio enim heretici obumbrāt ſeipſos: cū autē multā acceperint libertatē ⁊ ſermone aliquis cū eis participauerit: tūc venenū effundunt. AVGV. de que. euan. Uel aliter: Cum homo ſpiritalis eſſe cepit dijudicans omnia tūc ei errores incipiunt apparere. diſcernit enī quicq̄d audierit aut legerit abhorrere a regula veritatis: ſꝫ donec in eiſdē pficiatur ſpiritalibus pōt eū mouere quare ſub nomine chriſtiano tam multe

hereticoꝝ extitere falſitates. vñ ſequit: Accedẽtes aũt ſerui patrisfamilias dixerũt ei: Dñe nõne bonũ ſemen ſeminaſti in agro tuo: vñ ergo ziʒania: Utrũ autẽ ibi ſint ſerui quos poſtea meſſores appellat: an q: in expoſitiõe parabole meſſores dicit eſſe angelos: nec quiſꝙ dicere facile auſus fuerit angelos neſciſſe qs ziʒania ſupſeminauerit: magis oportet intelligi hoĩes ipſos fideles ſuoꝝ noĩe hoc loco ſignatos. nec mirũ ſi ⁊ boni ſemen ipſi dicũtur ex diuerſis .n. ſignificatiõib' vna res diuerſas ſilitudines recipit: ſicut ⁊ de ſe ait: ꝙ ipſe ſit ianua: ꝙ ipſe ſit paſtor.

REMI. Accedũt aũt ad deũ ſine corpe: ſʒ corde ⁊ mẽtis deſiderio: quo docẽte intelligũt diaboli calliditate hoc ẽ factũ. vñ ſequit: Et ait illis: Inimicus hõ hoc fecit.

HIERO. Diabolus ꝓpterea inimicus hõ appellat: q: deus eſſe deſijt. ⁊ in .ix. pſal. ſcriptũ ẽ de eo: Exurge dñe: nõ cõfortet hõ. Quãobrẽ non dormiat q eccle ꝑpoſitus ẽ: ne ꝑ illi' negligẽtiã inimic' hõ ſupſeminet ziʒania: hẽ hereticorũ dogmata. CHRY. Inimic' aũt vocat ꝓpt iacturã quã infert hoĩbus. vexatio eniʒ diaboli aduerſus nos ẽ. principiũ aũt vexatiõis factũ eſt nõ ab inimicia q ẽ ad nos: ſʒ q̃ eſt ad deũ. AVG. de que. euan. Cũ aũt ſerui dei cognouerint hãc excogitaſſe diabolũ fraudẽ: cũ ꝯtra tãti nominis auctorẽ nihil ſe valere ſentiret: vt fallacias ſuas eodẽ nomine obtegeret: põt ſibi oriri volũtas vt tales hoĩes de reb' hũanis auferãt ſi aliquã ipſi habeãt facultatẽ: ſed vtrũ facere debeãt iuſticiã dei cõſulunt. vñ ſeqt: Serui aũt dixerũt: vis imus ⁊ colligim' ea:

CHRY. Ubi intuenda ẽ ſeruoꝝ diligentia ⁊ dilectio, etenĩ feſtinãt ziʒania euellere: qđ mõſtrat eoꝝ de ſemine ſollicitudinẽ. Ad hoc eñi ſolũ reſpiciũt: nõ vt aliquis puniat: ſed vt ſeminata nõ pereant. Quid autẽ dñs reſponderit ſubditur: Et ait: nõ. HIERO. Datur enĩ locus penitentie: ⁊ monemur ne cito ãputem' fratrẽ: q: fieri põt vt ille qui hodie noxio deprauatus ẽ dogmate: cras reſipiſcat: ⁊ defẽdere incipit veritatẽ. vñ ſubditur: Ne forte colligẽtes ziʒania: eradicetis ſil' ⁊ triticũ. AVG. de cõ. euã. In quo eos patientiſſimos ⁊ trãquilliſſimos reddit hoc eniʒ dĩ: q: boni dũ adhuc infirmi ſunt: opus hñt in qbuſdã maloꝝ cõmixtiõe: ſiue vt ꝑ eos exerceant: ſiue vt eoꝝ ꝯparatiõe magna illis exhortatio fiat inuitantur ad meli'. aut forte ſimul eradicat triticũ cũ auferant ziʒania: q: multi ꝑmo ziʒania ſũt: ⁊ poſtea triticũ fiunt: q niſi patienter cũ mali ſint tolerent: ad laudabilẽ mutationẽ nõ pueniũt: itaꝙ ſi euulſi fuerint: ſimul eradicatur ⁊ triticũ: qđ futuri eſſent ſi eis parceret. Jõ dicit tales non eſſe auferendos de hac vita: ne cũ malos conat interficere: bonos interficiat qđ forte futuri ſint: aut bonis obſit: qbus ⁊ inuiti vtiles ſũt. Sʒ tũc oppoꝛtune hoc fiet: cũ iaʒ de fine nõ reſtat vel tps cõmutãde vite vel ꝑficiẽdi ad veritatẽ ex occaſione atꝙ cõparatione alieni erroris: ⁊ ideo ſubdit: Sinite vtraꝙ creſcere vſꝙ ad meſſem. i. vſꝙ ad iudiciũ. HIER. Uidet autẽ hoc eſſe contrariũ illi precepto: Auferte malũ de medio veſtrũ. Si eniʒ ꝓhibetur eradicatio ⁊ vſꝙ ad meſſeʒ tenẽda ẽ patientia quomõ eijciendi ſunt quidã de medio noſtrũ: Sed inter triticũ ⁊ ziʒaniam qđ nos appellamus loliũ: ꝙ diu herba eſt: ⁊ necdũ calamus venit ad ſpicam: grãdis ſimilitudo ẽ: ⁊ in diſcernẽdo aut nulla aut difficilis ſubſtantia. ꝓmo monet ꝙ dñs: ne verbi qđ ambiguũ eſt cito ſniam ꝓferamus: ſed deo iudici reſeruemus: vt cũ dies iudicij venerit: ille nõ ſuſpitionem criminis: ſʒ manifeſtũ reatuʒ de ſcõꝝ cetu eijciat. AVG. cõtra epiſtolã pmeniani: Cũ enim quiſꝙ chriſtianoꝝ intus in eccleſia ꝯſtitutoꝝ in aliquo tali peccato fuerit deꝓhẽſus: vt anathemate dignus habeatur: fiat hoc vbi periculũ ſciſmatis non timet cũ dilectiõe nõ ad eradicandũ: ſed ad corrigendũ. ꝙ ſi ſe nõ agnouerit: neꝙ penitendo correxerit: ipſe foris exiet: ⁊ ꝑ ꝓpriã voluntatẽ ab eccleſie cõiõne dirimet. vñ dñs cũ dixiſſet: Sinite vtraꝙ creſcere vſꝙ ad meſſem. ſubiũxit cãm dicẽs: Ne forte cum vultis colligere ziʒania: eradicetis ſimul ⁊ triticũ. Ubi ſatis oſtendit cũ metus iſte non ſubeſt: ſed oĩno de frumentoꝝ ſtabilitate certa ſecuritas manet. i. qñ ita cuiuſꝙ crimẽ notũ ẽ: ⁊ oĩbus execrabile apparet: vt vel nullos prorſus vel non tales habeat defenſores per quos poſſit ſciſma ꝯtingere: nõ dormiat ſeueritas diſcipline: in q̃ tanto ẽ efficacior emendatio prauitatis: quãto diligẽtior fuerit obſeruatio charitatis. Cũ vero idẽ morbus plurimos occupauerit: nihil aliud boni reſtat ꝙ dolor ⁊ gemitus. ſic igit miſericorditer corripiat homo qđ põt: qđ autẽ non põt: patienter ferat: ⁊ ex dilectione gemat atꝙ lugeat: donec ille deſup emẽdet ⁊ corrigat: atꝙ vſꝙ ad meſſem differat eradicare ziʒania ⁊ paleam ventilare. Turba aũt iniquorũ cũ facultas eſt in populis pro mendi ſermonẽ generali obiurgatione feriẽda ẽ: ⁊ maxime ſi occaſionẽ atꝙ oppoꝛtunitatẽ ꝑbuerit aliquod dñi deſup flagellũ: quo eos appareat ꝑ ſuis meritis vapulare. tũc eniʒ aures humiles ꝑbet emẽdari ſermone calamitas auditoꝝ: ⁊ facilius in gemitũ confitendi ꝙ in murmura reſiſtendi afflicta corda compellit: ꝙ ꝙ. etſi nulla calamitas tribulatiõis premat: cũ facultas detur vtiliter corripit in multitudinem multitudo. nam ſicut ſeparata ſeuire: ſic in ipſa cõgregatione obiurgata gemere conſueuit. CHRY. Hoc aũt dixit dñs ꝓhibens occiſiones fieri. neꝙ enĩ oportet interficere hereticũ: q: preliũ inexpiabile in orbem terrarũ induceretur. ⁊ ideo dicit: Ne eradicetis ſimul cũ eis frumentũ. i. ſi moueritis arma ⁊ occideretis hereticos: neceſſe ẽ multos ſcõꝝ ſimul ſubmitti: nõ ꝙ detinẽ hereticos: ⁊ abſcidere libertã eoꝝ ꝓpellationẽ: ⁊ ſynodos ⁊ ſtudia diſſoluere ꝓhibet: ſed interficere ⁊ occidere. AVG. ad vincentiũ: Hec aũt primitus mea ſententia erat: neminẽ ad vnitatẽ chriſti eſſe cogẽdũ. verbo eniʒ agendũ: diſputatione pugnandũ: ratione vincendũ: ne fictos catholicos haberemus: quos apertos hereticos noueramus. Sed hec opinio mea non contradicentiũ verbis: ſed demonſtrantiũ ſuperabat exemplis. harũ eniʒ legũ terror quibus ꝓmulgandis reges ſeruiũt dño in timore: ita ꝓfuit vt nũc alij dicant: Jam hoc volebamus: ſʒ deo gratias qui nobis occaſionẽ ꝑbuit ⁊ dilationũ morulas amputauit. Alij dicãt: hoc eẽ verum iam ſciebamus: ſed neſcio qua conſuetudine tenebamur: gratias deo qui vincula noſtra diruptit. Alij dicãt: Neſciebamus hoc eẽ veritatẽ: nec eam diſcere volebamus: ſʒ ad eam cognoſcendã metus fecit intentos: gratias dño q negligentiã noſtraʒ ſtimulo terroris excuſſit. Alij dicant: Nos falſis rumoribus terrebamur intrare: quos falſos eſſe neſciremus niſi intraremus: nec intraremus niſi cogeremur: grãs deo q predicationẽ nr̃am flagello abſtulit: expertos docuit ꝙ vana ⁊ inania de eccl̃ia ſua mẽdax fama iactauerit. Alij dicãt: Putabam' quidẽ nihil intereſſe vbi fidẽ chriſti teneremus: ſʒ grãs dño q nos a diuiſione collegit: ⁊ hoc vni deo ꝯgruere vt in vnitate colatur oñdit. Seruiãt ergo reges terre chriſto leges edẽdo ꝓ xp̃o.

AVG. ad bonifaciũ comitẽ: Quis aũt veſtruʒ velit nõ ſolũ aliquẽ hereticoꝝ perire: verũ etiam aliquid ꝑdere: ſʒ aliter nõ meruit habere pacẽ domus dauid niſi abſolon filius eius in bello quod ꝯtra patrem gerebat fuiſſet extinctus: ꝙuis magna cura mandauerit ſuis: vt eũ q̃tũ poſſent viuũ ſaluũꝙ ſeruarẽt: ⁊ eẽt cui penitenti patern' affectus ignoſceret: Quid aũt ei reſtitit niſi perditũ flere: ⁊ ſui regni pace acquiſita ſuã meſticiaʒ ꝯſolari. Sic ergo catholica mater eccl̃ia: ſi aliquoꝝ ꝑditione tã multos ceteros colligit dolorẽ materni cordis lenit: ⁊ ſanat cũctorũ liberationẽ ꝑploꝝ. vbi ẽ autẽ qđ iſti clamare cõſueuerũt liberũ ẽ credere: cui vim chriſtus intulit: quẽʒ coegit: ecce habẽt apl̃m paulũ: agnoſcant in eo prius cogenteʒ chriſtũ: ⁊ poſtea docentẽ: prius ferientẽ: ⁊ poſtea conſolantẽ. Mirũ autẽ eſt quõ ille qui pena corporis ad euangeliũ coactus intrauit plus illis omnib' qui ſolo verbo vocati ſunt in euangelio laborauit: cur ergo non cogeret eccl̃ia ꝑditos filios vt redirẽt: ſi ꝑditi filij coegerũt alios vt perirẽt: Sequit: Et in tpe meſſis dicã meſſorib': Colligite ꝑmũ ziʒania: ⁊ alligate ea in faſciculos ad ꝯburẽdũ.

REMI. Meſſis aũt appellat tẽpus metendi: ꝑ meſſeʒ vo deſignat dies iudicij: i quo ſepandi ſũt boni a malis. Sed ꝓpt qđ dicit: CHRY. Colligite ꝑmuʒ ziʒania: Ut nõ timeãt boni: q̃ſi ſimul cũ ziʒanijs tollat frumẽtuʒ.

HIER. Qđ autẽ dicit ziʒanioꝝ faſciculos igni tradi ⁊ triticũ ꝯgregari in horrea: manifeſtũ eſt hereticos quoſꝙ ⁊ hypocritas gehẽne ignibus ꝯcremandos: ſcõs vo q appellant triticũ horreis. i. celeſtibus mãſionibus recipi. AVG. de que. euã. Querĩ aũt põt cur non vnũ faſceʒ aut vnũ aceruũ ziʒanioꝝ fieri dixerit: niſi forte ꝓpter varietatẽ hereticoꝝ nõ ſolũ a tritico ſʒ etiã a ſeipſis diſcrepantiũ. Jpſa vniuſcuiuſꝙ hereſeos in qbus ſigillatim ſua cõione diſiuncti ſũt: noĩe faſciculoꝝ deſignauit: vt etiã tũc incipiãt alligari ad cõburendũ cũ a catholica cõione ſegregati: ſuas ꝓprias q̃ſi eccleſias habere cepint vt cõbuſtio earũ ſit in fine ſcl̃i nõ alligatio faſciculoꝝ. Sʒ ſi ita eſſet: nõ tã multe reſipiſcẽdo: ⁊ in catholicaʒ remeando ab errore diſcederẽt. Quapropt alligatio faſciculoꝝ in fine ꝓfutura ẽ: vt nõ cõfuſe: ſʒ ꝑ mõ ꝑuerſitatis ſue vniuſcuiuſꝙ erroris ptinacia puniat. RABA. Et notandũ ꝙ vbi dicit: Seminauit bonũ ſemen. notat bonã voluntatẽ q in electis ẽ. vbi vero dicit: Inimicus. cautelã habendã intimare voluit: de qua creſcentib' ziʒanijs. q̃ſi patienter ferens ait: Inimicus homo hoc fecit. patiẽtiã nobis ꝯmendauit. vbi vero ait: Ne forte colligẽtes ziʒania. donauit nobis diſcretionis exemplũ. Qñ aũt ſubiungit: Sinite vtraꝙ creſcere vſꝙ ad meſſem. cõmendauit longanimitatẽ. Ad vltimũ iuſticiã cum dicit: Alligate ea in faſciculos ⁊c̃.

Aliam parabolam propoſuit eis dicens: Simile eſt regnum celorum grano ſynapis: qđ accipiens homo ſeminauit in agro ſuo: qđ minimum quidem eſt omnibus ſeminibus. Cum autez creuerit: maius eſt omnibus oleribus: ⁊ fit arbor ita vt volucres celi veniãt ⁊ habitent in ramis eius.

CHRY. Quia dñs dixerat ꝙ de ſemine tres partes pereunt: ⁊ ſaluat vna. ⁊ in ipſa rurſus que ſaluat: multa efficit iactura ꝓpter ziʒania que ſupſeminant: ne diceret: Qui ergo erũt ⁊ quãti fideles: ꝯter hũc timorẽ aufert ꝑ parabolã ſynapis. ⁊ ideo dicit: Aliam parabolã ꝓpoſuit eis dicẽs: Simile ẽ regnũ celorum grano ſynapis.

HIER. Regnũ celorũ ꝑdicatio euangelij eſt ⁊ noticia ſcripturarũ q ducit ad vitã: de qua dicit ad iudeos: Auferet a vobis regnũ dei. huiuſmodi ergo regnũ celoꝝ eſt ſimile grano ſynapis. AVG. de que. euan. Granũ nãꝙ ſynapis ad feruorẽ fidei ptinet: vel eo ꝙ dicat venena expellere. Sequit: Quod accipiẽs homo ſeminauit i agro ſuo. HIERO. Homo q ſeminat in agro ſuo a pleriſꝙ ſaluator intelligit: q in animis credẽtiũ ſeminat. Ab alijs ipſe homo ſeminãs in agro ſuo. i. in corde ſuo. Quis aũt eſt iſte q ſeminat: niſi ſenſus noſter ⁊ animus q ſuſcipiẽs granũ ꝑdicationis: ⁊ fouẽs ſementẽ humore fidei facit in agro ſui pectoris pullulare. Sequit: Qđ minimũ quidẽ ẽ omnibus ſeminibus. Predicatio euãgelij minima ẽ oĩbus diſciplinis. ad primã quidẽ doctrinã fidẽ non habet veritatis: hoĩem deũ: deũ mortuũ: ⁊ ſcandalũ crucis ꝑdicãs: cõfer huiuſmodi doctrinã dogmatibus philoſophorũ ⁊ libris eoꝝ: ⁊ ſplẽdori eloquẽtie: ꝯpoſitioniꝙ ſermonum: ⁊ videbis quãto minus ſit ceteris ſeminibus ſemen euãgelij. CHRY. Uel minimũ ſemen euãgelij: q: diſcipuli vniuerſis erãt imbecilliores: ſʒ tñ quia magna erat virtus in eis: expanſa ẽ eoꝝ predicatio vbiꝙ terraꝝ. ⁊ ideo ſequit: Cũ aũt creuerit: maius ẽ oĩbus oleribus. i. dogmatibus. AVG. de que. euan. Dogmata autẽ ſunt placita ſectarum. i. vt placuit ſectis. HIERO. Phariſeoꝝ .n. dogmata cũ creuerint: nihil mordax nihil vitale demonſtrant: totũ marcidũꝙ ebulit in olera ⁊ in herbas que cito areſcũt ⁊ corruũt. Predicatio aũt euãgelica q parua videbat in principio: cuʒ vel in animã credẽtis: vel in totũ mundũ ſata fuerit: non exurgit in olera: ſed creſcit in arboreʒ: ita vt volucres celi q̃s vel animas credentiũ: vel fortitudines dei ſeruitio mãcipatas ſentire debem': veniant ⁊ habitẽt in ramis eius. vñ ſequit. Et fit arbor ita vt volucres celi veniãt ⁊ habitent in ramis eius. Ramos puto euãgelice arboris qui de grano ſynapis creuerint: dogmatũ eẽ diuerſitates: in qbus ſupradictarũ volucrũ vnaqueꝙ requieſcit. Aſſumamus ⁊ nos pẽnas colũbe vt ad altiora volitãtes poſſimus habitare in ramis huius arboris: ⁊ nidos nobis facere doctrinarũ: terrenaꝙ fugiẽtes ad celeſtia feſtinare. HILA. Uel grano ſynapis ſeipſũ dñs cõparauit: acri ſemini ⁊ oĩuʒ ſeminũ mĩmo: cui' vĩtus ꝑſſuris accendit. GRE. xix. mora. Jpſe qdẽ ẽ granũ ſynapis q in horto ſepulture plantatus: arbor magna ſurrexit. Granũ nãꝙ fuit cũ moreret: arbor cũ reſurgeret: granũ ꝑ humilitatẽ carnis: arbor ꝑ potẽtiã maieſtatis. HILA. Granũ igit hoc poſtꝙ i agro ſeminatũ fuit. i. vbi a ꝑplo ꝯprehẽſus ⁊ tradit' morti: tãꝙ i agro fuit ſatiõe q̃dã corpis cõſepultus: vltra mẽſurã omniũ olerũ excreuit: ⁊ vniuerſã ꝓphetarũ gloriã excedit. Oleris eniʒ vice tanꝙ egroto iſrael data ẽ predicatio ꝓphetarũ: ſed iaʒ in ramis arboris celi volucres inhabitant: aplos. ſ. ex chriſti virtute ꝓtenſos: ⁊ mundũ inumbrantes in ramis intelligimus: in quo gẽtes in ſpeʒ vite aduolabũt: ⁊ aurarũ turbine i. diaboli ſpũ flatuꝙ vexate: tanꝙ in ramis arboris cõquieſcent. GRE. xix. mora. Jn iſtis etiã ramis volucres requieſcũt: q: ſãcte anime quibuſdã virtutũ pẽnis a terrena cogitatione ſe ſubleuant: in eoꝝ dictis atꝙ cõſolationibus ab h'mõi fatigatione vite reſpirant.

Aliam parabolã locut' eſt eis: Simile eſt regnum celorum fermento: quod acceptum mulier abſcõdit i farine ſatis trib' donec fermẽtatũ ẽ totũ.

CHRY. Ad idẽ oſtendendũ dñs apponit parabolã de fermẽto. vñ dicit: Aliã parabolã locutus ẽ eis: Simile ẽ regnũ celorũ fermẽto. q. d. Sicut fermẽtum multã farinã trãſmutat in ſuã virtutẽ: ita ⁊ vos totuʒ mundũ trãſmutabitis. Et vide xp̃i prudentiã: ea eni q ſũt nature inducit: demõſtrãs qm̃ ſicut illa poſſibile ẽ fieri: ita ⁊ hoc. Nõ aũt dixit ꝙ poſuit ſimplicit' ſʒ abſcõdit: ac ſi diceret: Jta ⁊ vos cũ ſubiecti fueritis ipugnatorib' veſtris: tũc eos ſupabitis. Et ſicut fermentũ ſuffodit quidẽ nõ autez deſtruit: ſed paulatim ad ſuũ habitũ oĩa trãſmutat: ſic ⁊ in ꝑdicatione veſtra continget. non itaꝙ q: multas dixi ſuuenturas vobis vexatiões timeatis. ita enim fulgebitis ⁊ oẽs ſupabitis. tria aũt ſata hic ꝓ multis poſuit. hũc eniʒ numerũ determinatũ ꝓ multitudine indeterminata accepit. HIERO. Satũ aũt ẽ genus mẽſure iuxta morẽ ꝓuincie paleſtine: vnũ modium ⁊ dimidiũ accipiẽs.

AVG. de que. euã. Uel fermentũ dicit dilectionẽ eo ꝙ feruefcere facit ⁊ excitat. Mulierẽ: ſapientiã dicit. Jn farine autẽ ſatis trib' intelligunt vel tria illa in hoĩe: ex toto corde: ex tota anima: ⁊ ex tota mẽte. vel tria illa fructifera: centeſimũ: ſexageſimũ: ⁊ triceſimũ. vel tria illa genera hoĩum noe: danıel: ⁊ iob. RABA. Dicit aũt donec fermẽtatũ ẽ totũ. q: charitas in nr̃a mẽte recõdita eo vſꝙ creſcere debet: vt totã mentẽ in ſui ꝑfectionem ꝯmutet qđ h inchoat: in futuro vo ꝑficit. HIER. Uel aliť: Mulier iſta q fermentũ accipit: ⁊ abſcõdit: ꝑdicatio mihi videt apl̃ica vel eccleſia de diuerſis gentib' ꝯgregata. hec tollit fermẽtũ: intelligentiã. ſ. ſcripturarũ ⁊ abſcondit illud in farine ſatis tribus: vt ſpũs aĩa corpus in vnũ re

dacta nõ diſcrepent inter ſe. Uel aliter: Legimus in pla-
tone tria eſſe in anima: rõnale: iraſcibile: ꝛ ↄcupiſcibile:
ꝛ nos ḡ ſi accepimus fermentũ euãgelicũ ſacraꝝ ſcriptu-
rarũ: in rõne poſſideamus prudẽtiã: in ira odiũ cõtra vi-
tia: in deſiderio cupiditatẽ virtutũ: ꝛ hoc totũ fiet p euã-
gelicã doctrinã quã nobis mater eccl'ia preſtitit. dicaꝫ ꝛ
quoꝝdã intelligentiã: mulierẽ iſtã ꝛ ipſi eccleſiã interp-
tant: q̃ fidẽ hominis farine ſatis trib' ↄmiſcuit. ſ. credulí
tati patris ꝛ filij ꝛ ſpũſſci: cũ in vnũ fuerit fermẽtata: nõ
nos ad triplicẽ deũ: ſꝫ ad vnius diuinitatis pducit noti-
ciã. plus quidẽ ſenſus: ſꝫ nũq̃ parabole ꝛ dubia enigma
tũ intelligentia pñt ad auctoritatẽ dogmatũ pficere. HI
LA. Fermẽto ſe dñs cõparauit. fermentũ eniꝫ de farina
ẽ: qḋ virtutẽ acceptã aceruo ſui generis reddit. hoc auteꝫ
fermentũ acceptũ mulier ſynagoga. ſ. p iudiciuꝫ mortis
abſcondit hoc: aut in farine mẽſuris tribus. i. legis: pro-
phetarũ: euãgelioꝝ eq̃litate coopertũ: oĩa vnũ fecit: vt
qd lex cõſtituit: pphete nũciauerũt: idipſũ euãgelioꝝ
pfectionibus expleat: q̃q̃ ad triũ gentiũ vocationẽ: ex
ſem cham ꝛ iapheth: tres mẽſuras farine eſſe referendas
ſenſiſſe multos memini. Sꝫ neſcio an hoc ita opinari rõ
pmittat: cũ etſi omniũ gentium vocatio ſit: in his tñ chri
ſtus nõ abſconſus ſit ſed oſtenſus: ꝛ in tanta infidelium
multitudine fermentatũ ẽ totũ.

Hec omnia locutus eſt ieſus in pabolis ad
turbas: ꝛ ſine pabolis non loquebatur eis: vt imple
retur quod dictũ erat per prophetã dicentẽ: Ape
riam in pabolis os meũ: eructuabo abſcondita
a conſtitutione mundi.

CHRY. Poſt pmiſſas parabolas ne aliq̃s opinaret
ꝙ chriſtus noua induceret: induxit euãgeliſta pphetam
etiã hũc pdicẽtẽ doctrine modũ. Et iõ dicit: Hec omĩa
locu. ẽ ie. in para. ad turbas. Marcus aũt ait: Quõ ſic po
terãt audire: loq̃bat eis ſermonẽ in parabolis. vñ nõ mi-
reris ſi de regno diſputãs grani ꝛ fermẽti meminit: hoi-
bus. n. loq̃bat ideotis ꝛ indigẽtibus ab his induci. RE
MI. Parabola grece: latine dr ſimilitudo p quã veritas
demonſtrat. Oñdit quippe in ipſa ſilitudine quaſdã figu-
ras ṽboꝝ ꝛ imagines vitatis. HIER. Nõ aũt diſcipu
lis ſꝫ turbis parabolas loq̃bat: ꝛ vſq; hodie turbe i pa
rabolis audiunt: ꝛ iõ dr: Et ſine parabolis nõ loq̃batur
eis. CHRY. Quãuis eniꝫ multa ſine parabolis non
turbis dixerit: ſꝫ tñ tunc nihil. AVG. de qõ. euan. Uel
hoc dr: nõ q2 nihil ppriẽ locutus ẽ: ſꝫ q2 nullũ fere ſmo-
nẽ explicauit: vbi nõ p parabolã aliqḋ ſignificauit: q̃uis
in eo aliqua ꝛ pprie dixerit: ita vt ſepe inueniat totus
ſermo eius parabolis explicatus: totus aũt pprie dict'
nullus inueniat. Explicatos autẽ ſermones dico qñ ex
aliqua occaſiõe rerũ incipit loq̃: quouſq; terminet q̃cq̃d
ad ipſã reꝫ ptinet ꝛ tranſeat ad aliud. Nõnũq; ſane alius
euangeliſta correxerit: qḋ alius diuerſis tpibus dictuꝫ
indicat. nõ eniꝫ oĩno ſm rerũ geſtarũ ordinẽ: ſꝫ ſm ſue q̃ſ
q; recordationis facultatẽ narrationẽ quã exorſus ẽ or-
dinauit. Quare aũt in parabolis loq̃ret: manifeſtat euã
geliſta cũ ſubdit: Ut adimpleret qḋ dĩ. ẽ p pphe. di. Ape
riã in para. os meũ eruc. abſcõ. a conſti. mũdi. HIER.
Hoc teſtimoniũ de. lxxvij. pſalmo ſumptũ ẽ. Legi in nõ-
nullis codicib' eo loco vbi nos poſuim' ꝛ vulgata edi-
tio hꝫ: Ut adimpleret qḋ dcm̃ ẽ p pphetã dicentẽ: ibi ſcri
ptũ ẽ p eſaiã pphetã dicentẽ. REMI. Unde porphyri'
obiecit fidelibus: Euãgeliſta nr̃ tãte inſipiẽtie fuit: vt qḋ
reperit i pſalmis: ipſe deputauerit eſaie. HIER. Quia
ḡ minime inueniebat in eſaia arbitror poſtea a prudẽtib'
viris eẽ ſublatũ. Sꝫ mihi vr̃ i pricipio ita editũ: Quõ ſcri-
ptũ eſt p aſaph pphetã dicentẽ. Septuageſimus. n. ſepti
mus pſalm' de quo ſumptũ ẽ hoc teſtimoniũ: Aſaph p-
phete iſcribit: ꝛ pmũ ſcriptorẽ nõ itellexiſſe aſaph: ꝛ pu

taſſe ſcriptoris vitiũ: atq; emẽdaſſe nomẽ eſaie: cuius vo
cabulũ manifeſtius erat. Sciendũ ẽ itaq; ꝙ non ſolũ da-
uid: ſꝫ etiã ceteri quoꝝ in pſalmis et hymnis ꝛ canticis
dei pſcripta ſũt noĩa pphete ſũt appellãdi: aſaph videlꝫ
ꝛ idithũ ꝛ eſraite: ꝛ reliq̃ quos ſcriptura ↄmemorat: qḋ
q; in pſona dñi dr: Aperiã in parabolis os meũ. Cõſide
randũ attentius ꝛ inueniẽdũ deſcribi egreſſum iſraelis ex
egypto: ꝛ oĩa ſigna narrari q̃ in exodi cõtinent hiſtoria.
Ex quo intelligim' vniuerſa illa q̃ ibi ſcripta ſũt parabo-
lice ſentienda ꝛ manifeſtare abſcõdita ſacra. Hoc eniꝫ ſal
uator editurũ ſe eẽ pmittit dicẽs: Aperiã in parabol' os
meũ. GLO. q. d. Qui pri' locutus ſũ p pphetas: mõ in
ppria pſona aperiã os meũ in parabolis: ꝛ eructuabo
de theſauro mei ſecreti: eniguaꝫ myſteria que abſcondi-
ta erant a conſtitutione mũdi.

Tunc dimiſſis turbis venit in domũ: ꝛ acceſ
ſerunt ad eum diſcipuli eius dicẽtes. Ediſſere no
bis parabolã ziʒanioꝝ agri. Qui reſpondẽs ait:
Qui ſeminat bonũ ſemen eſt fili' hominis. Ager
autẽ eſt mundus. Bonũ vero ſemen: hi ſunt filij
regni. ziʒania autẽ filij ſunt nequaꝫ. Inimicus au-
tẽ qui ſeminauit ea eſt diabolus. Meſſis vero cõ
ſũmatio ſeculi ẽ. Meſſores autẽ angeli ſunt. Si-
cut ergo colliguntur ziʒania ꝛ igni cõburuntur:
ſic erit in conſũmatiõe ſeculi. Mittet filius homi-
nis angelos ſuos ꝛ colligẽt de regno eius omnia
ſcandala: ꝛ eos qui faciũt iniquitatẽ ꝛ mittẽt eos
in caminũ ignis. Ibi erit fletus ꝛ ſtridor dentiũ.
Tunc iuſti fulgebunt ſicut ſol in regno patris eo
rũ. Qui habet aures audiendi audiat.

CHRY. Locutus fuerat dñs turbis in parabolis vt
eos ad interrogandũ induceret: ꝛ q̃uis multa in parabo
lis dixiſſet: nullus tñ euꝫ interrogauit: ꝛ iõ eos dimiſit.
vñ ſequit: Tũc dimiſſis turbis venit in domũ. Nullus
aũt euꝫ ſcribarũ ſequit. vñ manifeſtum eſt ꝙ pꝑter nihil
aliud pri' ſeq̃bãt: ꝙ vt eũ caperẽt in ſermone. HIER.
Dimittit aũt turbas ꝛ domũ reuertit: vt accedãt ad euꝫ
diſcipuli: ꝛ ſecreto interrogẽt q̃ ppls nec merebat audi-
re: nec poterat. RABA. Myſtice aũt dimiſſa turba tu-
multuantiũ iudeoꝝ ingredit eccleſiã gentiũ: ꝛ fidelibus
exponit ſacramẽta celeſtia. vñ ſequit: Et acceſſerũt ad eũ
diſc. ei'. d. Ediſ. no. para. ziʒa. agri. CHRY. Cũ aliqñ
volẽtes diſcere formidauerint interrogare: nũc libere in-
terrogãt ꝛ ↄfiſi ſunt: qm̃ audierãt: Uobis datum ẽ noſſe
myſteriũ regni dei. lõq; ſingulariter interrogant: nõ multi
tudinẽ emulãtes: q̃bus nõ erat datũ. Dimittũt aũt para-
bolã fermẽti ꝛ ſynapis vt manifeſtiores. Interrogãt au-
tẽ de parabola ziʒanioꝝ: q2 hꝫ cõuenientiã ad pmiſſã pa
rabolã de ſemine: ꝛ aliq̃d ãplius oſtẽdit. dñs aũt q̃ eſſet
parabola exponit. vñ ſequit: Qui rñdens ait eis: Qui ſe.
bo. ſe. ẽ fil. hois. REMI. Ideo aũt dñs ſe filiũ hominis
appellauit: vt hoc iudicio nobis exemplũ humilitatis re-
linq̃ret. ſiue q2 futurũ erat vt heretici negarẽt eũ verum
hoiem eẽ: ſiue vt p humanitatis fidẽ poſſimus cõſcẽdere
ad diuinitatis cognitionẽ. Sequit: Ager aũt ẽ mũdus.

GLO. Cũ aũt ipſe ſit q̃ ſeminat agrũ ſuũ: manifeſtũ eſt
ꝙ pñs mũdus ẽ eius. Sequit: Bonũ ṽo ſemẽ hi ſũt fi. re
gni. REMI. i. ſancti ꝛ electi viri q̃ inter filios regni cõ
putant. AVG. ↄtra fauſtũ: Ziʒania aũt exponit dñs nõ
aliq̃ falſa veris ſcripturis imiſſa: ſicut manichei' interpta
tur: ſꝫ oẽs filios maligni. i. imitatores diabolice falſitatis
vñ ſequit: Ziʒania aũt ſũt fi. neq̃. Per quos oẽs impios ꝛ
malignos vult intelligi. AVGV. de q. euã. Dis aũt i-
mũdicia in ſegete ziʒania dicunt. Sequit: Inimicus aũt
q̃ ſe. ea ẽ diabolus. CHRY. Eteniꝫ hoc diabolice eſt
machinationis

machinationis ṽitatĩ ſemp̃ inſerere errorẽ. Seq̃t: Meſſis
ṽo ↄſũ. ſe. ẽ. Alio aũt loco ait: de ſamaritanis loquẽs: Le
uate oculos vr̃os ꝛ cõſiderate regiões: qm̃ iaꝫ albe ſunt
ad meſſem. ꝛ rurſus: Meſſis quidẽ multa operarij aũt pau
ci. in q̃bus ṽbis meſſem dicit iaꝫ adeſſe. Qualiter ḡ h̃ eã
dicit eẽ futurã: Sꝫ ſciendũ ꝙ in alia ſignificatiõe meſſeꝫ
dicit: vñ ꝛ ibi dicit ꝙ alius ẽ q̃ ſeminat ꝛ alius q̃ metit. h̃
aũt eundẽ dicit eẽ q̃ ſeminat ꝛ q̃ metit: qm̃ ibi non ad ſui
differentiã: ſꝫ aploꝝ pphetas induxit. Eteniꝫ ipſe chri-
ſtus p pphetas ſeminauit in iudeis ꝛ ſamaritanis. Idẽ
ḡ nominat ſemẽ ſm aliud ꝛ aliud. Cũ eniꝫ de obediẽtia
loq̃tur: ꝛ pſuaſione ad fidẽ h̃ vocat meſſeꝫ: ſic in quo to-
tũ pficit. Sed cũ inq̃rit de fructu auditiõis verbi dei: nũc
cõſũmationẽ dicit meſſem ſic hic. REMI. Per meſſeꝫ
eniꝫ deſignat dies iudicij in quo ſepandi ſũt boni a ma-
lis: qḋ fiet miniſterio angeloꝝ. vñ infra dr: ꝙ veniet fi-
lius hominis cũ ãgelis ſuis iudicare. ppt qḋ ſequitur:
Meſſores aũt angeli ſunt. Sequit: Sic ḡ ziʒa. colli. ꝛ igni
cõbu. ſic erit in ↄſũ. ſcli. Mit. fi. ho. ãge. ſu. ꝛ colli. de reg.
ei' oĩa ſcan. ꝛ eos q̃ fa. iniq̃tatẽ. AVG. xx. de ciui. dei:
Nunq̃d de regno illo vbi ſunt nulla ſcãdala: de regno ḡ
iſto eius qḋ ẽ hic. ſ. eccl'ia colligent. AVG. de q̃. euan.
Q3 autẽ pmo ſepant ziʒania hoc ẽ: q2 tribulatiõe pcedẽ-
te ſepabunt impij a pijs: qḋ p bonos angelos intelligit
fieri: q2 officia vindicte pñt implere boni bono aĩo: quõ
lex: quõ iudex: officia ṽo miſericordie mali implere non
pñt. CHRY. Uel põt intelligi de regno celeſtis eccle-
ſie: ꝛ tũc oñdit h̃ duplex pena: videlꝫ ꝙ excidunt a glia:
in hoc qḋ dicit: Et colligẽt de regno eius oĩa ſcandala. ſ.
ne ſcandala in regnũ eius intrẽt. ꝛ hoc ꝙ ↄburunt in hoc
qḋ ſubdit: Et mittẽt eos in caminũ ignis. HIER. Oĩa
aũt ſcandala referunt ad ziʒania. hoc aũt qḋ dicit: Et col
ligẽt de reg. ei' oĩa ſcan. ꝛ eos q̃ fa. iniq̃tateꝫ. inter hereti-
cos ꝛ ſciſmaticos q̃ faciũt iniquitatẽ voluit diſtinguere:
vt p eos q̃ faciũt ſcãdala intelligant heretici: p eos ṽo q̃
faciũt iniq̃tates: intelligant ſciſmatici. GLO. Uel aliť:
Per ſcandala pñt intelligi illi q̃ pbent pximo occaſioneꝫ
offenſionis aut ruine: p faciẽtes iniq̃tatẽ quoſcũq; peccã
tes. RABA. Obſerua qḋ dicit: Et eos q̃ faciũt iniqui
tatẽ: nõ q̃ fecerũt: q2 non q̃ cõuerſi ſũt ad pniam: ſꝫ ſolũ q̃
pmanent in peccatis: eternis cruciatib' mãcipãdi ſunt.

CHRY. Uide aũt ineffabilẽ dei amorẽ ad hoies. Eſt. n.
ad bñficia pmptus ꝛ ad penaꝫ tardus. cũ. n. ſeminat p ſe
ipſũ ſeminat: cũ aũt punit: p alios. mittit eni ad h̃ angelos
ſuos. Sequit: Ibi erit fle. ꝛ ſtri. dentium. REMI. His
ṽbis demonſtrat vera corporũ reſurrectio: nihilominus
oñdit p h̃ duplex pena inferni. ſ. nimij caloris: ꝛ nimij fri
goris. ſic aũt ſcandala referunt ad ziʒania: ita iuſti repu-
tant in filios regni de q̃bus ſequit: Tũc iuſti fulgebũt ſic
ſol in regno patris eoꝝ. in pñti eniꝫ ſclo fulget lux ſcõꝝ
corã hoibus: poſt ↄſũmationẽ aũt mũdi ipſi iuſti fulge-
bũt: ſic ſol i regno pris ſui. CHRY. Nõ q2 ita ſolũ ſic
ſol: ſꝫ q2 h̃ ſidere aliud magis luculẽtũ nõ noſcim': cogni
tis nobis vtit exẽplis. REMI. Q3 aũt dicit: Tũc ful
gebũt: intelligendũ ẽ q2 ꝛ nũc fulgẽt in exemplũ alioꝝ: ſꝫ
tũc fulgebũt ſic ſol ad laudandũ deũ. Sequit: Qui hꝫ au
res audiẽdi audiat. RABA. i. q̃ hꝫ intellectũ itelligat:
q2 myſtice hec oĩa intelligẽda ſũt.

Sile ẽ regnũ celoꝝ theſauro abſcondito in
agro quẽ q̃ inuenit hõ abſcõdit: ꝛ pre gaudio illi'
vadit ꝛ vẽdit vniuerſa q̃ hꝫ: ꝛ emit agrũ illũ.

CHRY. Parabole q̃s ſupra dñs poſuerat de fermẽ
to ꝛ ſynapi ad vtutẽ euãgelice pdicatiõis referunt: qm̃ ſu
pabit orbẽ terrarũ. nũc aũt vt pcioſitatẽ ꝛ magnificẽtiaꝫ
eiuſdẽ oñderet: pponit parabolã de theſauro ꝛ margari
ta dicens: Sile ẽ reg. ce. the. abſcon. in agro. Predicatio
eniꝫ euãgelij occultata ẽ in mũdo. ꝛ ſi nõ vẽdideris oĩa:
nõ emes eã: ꝛ cũ gaudio hoc oportet facere. vñ ſequit:

Quẽ q̃ inuenit hõ abſcõdit. HILA. Hic q̃dẽ theſaur'
gratis inuenit. Euãgelioꝝ eniꝫ pdicatio in abſoluto eſt.
Sꝫ vtẽdi ꝛ poſſidẽdi h' mõi theſauri cuꝫ agro poteſtas
nõ põt eſſe ſine pcio: q2 celeſtes diuitie nõ ſine dãno ſe-
culi poſſident. HIER. Q3 aũt abſcondit nõ de inuidia
facit: ſꝫ more ſeruãtis ꝛ nolẽtis pdere abſcõdit in corde:
quẽ priſtinis ptulit facultatib'. GRE. in ho. Uel aliter:
Theſaur' in agro abſcõditus ẽ celeſte deſiderium. Ager
ṽo in quo theſaur' abſcondit ẽ diſcipline ſtudij celeſtis:
quẽ. ſ. theſaurũ cũ inuenit homo abſcõdit. ſ. vt ſeruet: q2
ſtudiũ celeſtis deſiderij a malignis ſpiritib' cuſtodiri nõ
ſufficit ei q̃ hoc ab humanis laudib' nõ abſcondit. in pñ
ti eteniꝫ vita q̃ſi in via ſum': qua ad patriaꝫ pgim'. Ma
ligni aũt ſpũs iter noſtrũ q̃ſi quidam latrũculi obſident.
Depredari ḡ deſiderãt: q̃ theſaurũ publice portãt in via.
Hoc aũt dico: nõ vt pximi nr̃i opa nr̃a nõ videãt: ſꝫ vt p
hoc qḋ agimus: laudes exteri' nõ q̃ramus. Celoꝝ autẽ
regnũ iccirco terrenis reb' ſile dr: vt ex his q̃ anim' no-
uit ſurgat ad incognita: vt p hoc ꝙ ſcit notũ diligere: di-
ſcat ignotũ amare. Sequit: Et pre gau. illi' va. ꝛ vẽ. vni-
uer. q̃ hꝫ: ꝛ emit agrũ illũ. Agrũ pfecto vẽdĩtis oĩbus cõ
parat: q̃ voluptatib' carnis renũciãs: cũcta ſua terrena
deſideria p diſcipline celeſtis cuſtodiã calcat. HIER.
Uel theſaur' iſte in quo ſũt oẽs theſauri ſapie ꝛ ſcie ab-
ſcõditi: aut de' ṽbũ ẽ q̃ in carne chriſti videt abſcõditus:
aut ſcẽ ſcripture in q̃bus repoſita ẽ noticia ſaluatoris.

AVG. de que. euã. Hũc aũt theſaurũ dixit in agro ab
ſcõditũ. ſ. duo teſtamẽta in eccl'ia: q̃ cũ q̃s ex parte intel
lectus attigerit: ſentit illic magna latere ꝛ vadit ꝛ vendit
oĩa ſua ꝛ emit illũ. i. ↄtẽptu tẽporaliũ ↄparat ſibi ociũ: vt
ſit diues cognitione dei.

Iteꝝ ſile ẽ regnũ celoꝝ homini negociatori
q̃rẽti bonas margaritas. Inuẽta aũt vna pcioſa
margarita abijt ꝛ vẽdidit oĩa q̃ habuit ꝛ emit eã.

CHRY. Euãgelica pdicatio nõ ſolũ lucrũ multiplex
pbet: ſꝫ ꝛ pcioſa ẽ vt margarita. Uñ p' parabolã de the
ſauro ponit parabolã de margarita dicẽs: Iteꝝ ſimile ẽ
reg. ce. homi negociatori. In pdicatiõe eniꝫ duo oꝫ ad-
eſſe. ſ. ab hui' vite negocijs ſeparari: ꝛ vigilantẽ eẽ qḋ ne
gociatio deſignat: vna aũt ẽ veritas ꝛ nõ ptita: ꝛ pꝑter h̃
vna margarita dr̃ inuẽta. Et ſic q̃ margaritã hꝫ: ipſe qui
dẽ nouit ꝙ diues ẽ: alij ṽo nõ ẽ cognitus multotiẽs eã
manu detinẽs ppt eius puitatẽ: ita ẽ in pdicatiõe euange
lij. q̃ eniꝫ eã detinẽt: ſciũt ſe diuites eẽ. Infideles aũt hũc
theſauꝝ neſciẽtes diuitias nr̃as ignorãt. HIER. Bone
aũt margarite pñt intelligi lex ꝛ pphete. audi ḡ marcion
ꝛ manichee ꝙ bone margarite ſũt lex ꝛ pphete. Una er-
go pcioſiſſima margarita ẽ ſcia ſaluatoris ꝛ ſacrm̃ paſ-
ſionis ꝛ reſurrectiõis illius: qḋ cũ inuenerit hõ negocia-
tor ſiſis pauli apl'i: oĩa legis pphetarũq; myſteria ꝛ ob-
ſeruatiões priſtinas in q̃bus inculpate vixerat: q̃ſi purga-
mẽta ↄtẽnit vt ipꝫ lucrifaceret: nõ quo inuẽtio bone mar
garite ↄdẽnatio ſit veterũ margaritarũ: ſꝫ quo cõparatio
ne eius oĩs alia gẽma ſit vilior. GLO. Uel p margari-
tã pcioſã intelligit celeſtis vite dulcedo: quã inuentã oĩa
vẽdẽs emit: q2 q̃ celeſtis vite dulcedinẽ inquãtũ poſſibi-
litas admittit pfecte cognouerit ea q̃ in terris amauerat:
libẽter cũcta derelinquit: deforme conſpicit q̃cq̃d de ter
rene rei placebat ſpecie: q2 ſola pcioſe margarite claritas
fulget in mẽte. AVG. de q̃. euã. Uel hõ cũ q̃rat bonas
margaritas: inuenit vnã pcioſaꝫ: q2 q̃rens hoies bonos
cũ q̃bus vtilr̃ viuat: inuenit vnũ ſine pctõ ieſũ chriſtũ: aut
pcepta q̃rens: q̃bus ſeruatis cũ hoibus recte cõuerſet.
Inuenit dilectioneꝫ pximi: in quo ex vno dicit apl's oĩa
cõtineri: aut bonos intellectus q̃rens inuenit illuꝫ vnuꝫ
q̃ cũcta ↄtinent: in pncipio erat ṽbũ: qḋ ẽ lucidũ cãdore
veritatis: ꝛ ſolidũ firmitate eternitatis: ꝛ vndiq; ſibi ſile
pulchritudine vitatis. q. de' penetrata teſtudine itelligẽd'

ē. Quodlibet vо illoꝝ triū ſit:vel ſi aliud occurrere po-
tuerit:qđ margarite vnius ꝑcioſe noīe ſignificet:ꝑciū eiꝰ
ē noſipſi:q̄ ad eā poſſidēdā nō ſumus liberi niſi oībus
ꝓ nr̄a liberatiōe ɔtēptis q̄ tpaliter poſſident. Uēditis.n.
rebꝰ nr̄is:nullū aliud ꝑciū maius accipimꝰ q̄ noſipſos:
q: talibꝰ implicari nr̄i non eramus:vt rurſus nos pro il-
la margarita demus:non quia tantū valet:ſed quia plus
dare non poſſumus.

Iteꝝ ſile eſt regnū celoꝝ ſagene miſſe in ma
ri: ⁊ ex omni genere piſciū ɔgreganti:quā cū im-
pleta eſſet educētes:⁊ ſecus littus ſedentes elege-
rūt bonos in vaſa ſua:malos autē foras miſerūt
Sic erit in conſūmatione ſeculi: Exibunt angeli:
⁊ ſepabunt malos de medio iuſtoꝝ ⁊ mittēt eos
in caminū ignis:ibi erit fletus ⁊ ſtridoꝛ dentiū.

CHRY. Poſtq̄ ꝑ ꝑdictas parabolas euāgelicā ꝑdi
catiōnē cōmendauerat:vt nō ɔfidamus in ꝑdicatiōe ſo
lū:neq̄ fidē nobis eſtimemꝰ ſufficere ad ſalutē:aliā para
bolā terribilē ſubdit dicēs: Iteꝝ ſile eſt reg. ce. ſage. miſ.
in mari. HIER. Impletio eniꝫ hieremie vaticinio di-
cētis: Ecce ego mittā ad vos piſcatores multos. poſtq̄
aūt audierūt petrus ⁊ andreas:iacobus ⁊ ioānes: Seq̄
mini me:faciā vos piſcatores hominū:cōtexerūt ſibi ex
veteri ⁊ ex nouo teſtō ſagenā euāgelicoꝝ dogmatū: ⁊ mi
ſerūt eā in mare huiꝰ ſcl'i:q̄ vſq̄ hodie in medijs fluctibꝰ
tendit:capiēs de ſalſis ⁊ amaris gurgitibꝰ quicqđ incide-
rit.i. bonos hoīes ⁊ malos:⁊ hoc ē qđ ſubdit: Ex oī ge.
piſ. ɔgregāti. CHRY. Uel aliť: Scā eccl'ia ſagene ɔpa-
rať:q: ⁊ piſcatoribꝰ ē ɔmiſſa ⁊ ꝑ eā quiſq̄ ad eternū regnuꝫ
a p̄ntis ſcl'i fluctibus trahiť:ne eterne mortis ꝓfūdo mer
gať: q̄ ex omni genere piſciū ɔgregat: q: ad pctōꝝ veniā
ſapiētes ⁊ fatuos:liberos ⁊ ſeruos: diuites ⁊ paupes:
fortes ⁊ infirmos vocat. Que ſagena.ſ. tūc vniuerſaliter
cōpleť:cū in fine ſuo humani generis ſūma ɔcludiť. vñ ſe
quit: Quā cū imple. eēt edu. ⁊ ſecꝰ lit. ſedē. ele. bo. in va.
ſua:ma. aūt fo. miſerūt. Sicꝰ.n. mare ſeculū:ita ſcl'i finē ſi
gnificat littus maris:in quo.ſ. fine boni piſces i vaſis eli
gunť:mali ꝓijciunť foras:q: ⁊ electus quiſq̄ in tabernacu-
la eťna recipiť:⁊ interni regni luce ꝑdita ad exteriores te
nebras reprobi ꝓtrahunť. Nūc eniꝫ malos bonoſq̄ cōi
ter q̄ſi ꝑmixtos piſces fidei ſagena cōtinet:ſꝫ littus indi
cat ſagena eccl'ie qđ trahebat. HIER. Dū eniꝫ ſagena
extraheť ad littus:tūc verū ſecernēdoꝝ piſciū iudicium
demonſtrabiť. CHRY. Quid aūt diſtat hec parabola
a parabola ɀiɀanioꝝ: Eteniꝫ illic hi q̄dē ſaluanť:hi autē
peūt:ſic̄ ⁊ h̄. ſꝫ illic q̄dē ꝓpť prauoꝝ dogmatū hereſiꝫ: ⁊
in anteriori parabola de ſemine:q: nō attendebāt q̄ dice
banť: h̄ aūt ꝓpť vite neq̄tiā ꝓpť quā q̄uis ⁊ piſcatiōe ca-
pti.i. cognitiōe dei fruētes non poſſūt ſaluari. Ne aūt au
diēs q̄m malos foras miſerūt eſtimes hāc penā nō eſſe
piculoſā:ꝑ expoſitionē eiꝰ grauitatē oñdit dicēſ: Sic erit
in cōſū. ſcl'i: exibūt āgeli. q̄uis alibi dicat: q̄ ipſe ſegrega
bit eos:ſic̄ ſeparat paſtoꝛ oues:hic āgelos hoc facere di
cit:ſic̄ ⁊ in parabola ɀiɀanioꝝ. GRE. in ho. Timēdū ē
autē hoc potiꝰ q̄ exponēdū. apta eniꝫ voce tormēta pec-
cantiū dicta ſūt: neq̄s ad ignorātie ſue excuſationē recur
reret:ſiq̄d de eterno ſupplicio obſcure diceret. RA-
BA. Cū.n. venerit finis mūdi:tūc verū ſecernendoꝝ pi
ſciū iudiciū demōſtrabiť: ⁊ q̄ſi in quodā q̄etiſſimo portu
boni mittenť in vaſa celeſtiū māſionū:malos aūt torren
dos ⁊ exiccādos:gehēne flāma ſuſcipiet.

Intellexiſtis hec oīa: Dicūt ei: Etiā. Ait illis:
Ideo omnis ſcriba doctus in regno celoꝝ ſimi-
lis ē homini patriſfamilias:qui profert de theſau
ro ſuo noua ⁊ vetera.

CHRY. Recedētibus turbis dñs diſciplis in para
bolis loq̄tur:ex q̄bus ſapiētiores ſūt facti:ita q̄ intelligūt
q̄ dicunt. Quo circa dicit eis: Intellexiſtis hec oīa: dicūt
ei: Etiā. HIER. Ad apl'os eniꝫ ꝓprie ſmo ē: quos nō
vult audire tm̄ vt ꝑplm:ſꝫ etiā intelligē vt mgros futuros
CHRY. Deinde q: intellexerūt:rurſus eos laudat. vñ
ſequit: Ait illis: Ideo oīs ſcriba do. in re. ce. ſi. ē hoi pa-
fa. q̄ ꝓfert de theſau. ſuo no. ⁊ vetera. AVG. xx. de ci.
dei: Nō dixit Uetera ⁊ noua. qđ vtiq̄ dixiſſet niſi maluiſ-
ſet meritoꝝ ordinē ſeruare q̄ tēporū. Manichei etiā dū
ſola dei ꝓmiſſa noua tenere ſe arbitranť: remanēt in ve
tuſtate carnis:⁊ nouitatē inducūt erroris. AVG. de q̄.
euā. Utrū aūt iſta cōcluſiōe exponere voluit quē dixerit
theſaurū in agro abſcōditū: q̄m ſcē ſcripture intelligant
q̄ noīe duoꝝ teſtamētoꝝ noui ⁊ veteris ɔcludunt:an oñ
dere voluit eū doctū habēdū in eccl'ia q̄ etiā ſcripturas
veteres parabolis explicatas intellexerit:ab iſtis nouis
accipiēs regulas:q: ⁊ iſta dñs ꝑ parabolas enūciauit vt
ſi ipſe in q̄ illa cōplenť ⁊ manifeſtanť:ꝑ parabolas ad-
huc loq̄t donec paſſio eiꝰ veliū diſcindat:vt nihil ſit oc-
cultū qđ nō reueleť:multomagis illa q̄ taꝫ longe de illo
ſcripta ſūt parabolis operta eſſe nouerimus:q̄ cū iudei
ad litterā accipiāt noluerūt eſſe docti in regno celoꝝ.

GRE. Sed ſi ꝑ nouū ⁊ vetus qđ dī vtrūq̄ teſtm̄ acci-
pimus: Abraā doctū fuiſſe denegamꝰ: q̄ noui ⁊ veteris
teſtamēti etſi facta nouit:minime vba nūciauit. Moyſen
q̄ꝫ patriſfamilias ɔparare nō poſſumꝰ:q: etſi teſtm̄ edo-
cuit vetus:noui tm̄ dicta nō ꝓtulit. Sed in eo qđ hic dī:
intelligi valet:q: nō de his q̄ fuerāt ſꝫ de his q̄ eē i eccl'ia
poterāt loq̄banť:q̄ tūc noua ⁊ vetera ꝓferūt: cū vtriuſq̄
teſtamēti ꝑdicamēta vocibꝰ ⁊ moribꝰ loquunť. HILA.
Diſcipulis eniꝫ ē locutꝰ:quos ſcribas ꝓpter ſciam nūcu
par:eo q̄ intellexerint ea q̄ ille noua ⁊ vetera.i. in euāge-
lijs ⁊ lege ꝓtulit:q̄ ſūt ⁊ eiuſdem patriſfamilias:vniuſq̄
vtraq̄ theſauri:ipſos etiā ſub patriſfamilias nomie ſibi
ɔparat:eo q̄ doctrinā de ſpūſſci theſauro ſuo nouoꝝ ac
veterū ſūt adepti. HIERO. Uel apl'i inſtructi ſcribe di
cunť:q̄ſi notarij ſaluatoris:q̄ vba illiꝰ ⁊ ꝑcepta ſignabāt
in tabulis cordis carnalibꝰ regnorū celeſtiū ſacramētis:
⁊ pollebāt opibus patriſfamilie:ejiciētes de theſauro do-
ctrinarū ſuarū noua ⁊ vetera:vt quicquid in euāgelio pre-
dicabāt legis ⁊ ꝓphetarū vocibꝰ cōprobarēt. Uñ ⁊ ſpō-
ſa dicit in cantico canticoꝝ: Noua cū veteribꝰ fratruelis
meꝰ ſeruaui tibi. GRE. Uel aliter: Uetus eſt vt ꝑ culpa
humanū genꝰ in eterna pena intereat:⁊ nouū vt ɔuerſus
in regnū viuat. Prius aūt de regni ſilitudine theſauꝝ in-
uētū ac margaritā bonā ꝓtulit: poſtmodū inferni penas
de maloꝝ cōbuſtione narrauit:atq̄ in cōcluſione ſubiū-
git: Ideo doctus ſcriba. Ac ſi dicat: Ille in ſcā eccl'ia do-
ctus ꝑdicatoꝛ ē:q̄ ⁊ noua ſcit ꝓferre de ſuauitate regni:⁊
vetuſta dicē de terrore ſupplicij: vt vel pene terreant quos
premia non inuitant.

Et factū ē cū ɔſūmaſſet ieſus pabolas iſtas:
tranſijt inde. Et veniēs in patriā ſuā docebat eos
in ſynagogis eorū:ita vt mirarenť ⁊ dicerēt: Un-
de huic ſapientia hec ⁊ virtutes: Nōne hic eſt fa-
bri filius: Nōne mater eius dicit maria: ⁊ fratres
eius iacobus ⁊ ioſeph ⁊ ſimō ⁊ iudas: ⁊ ſorores
eius nōne oēs apud nos ſūt: Uñ ergo huic om-
nia iſta: Et ſcandalizabanť in eo. Ieſus autēꝫ di-
xit eis: Nō eſt propheta ſine honore niſi i patria
ſua ⁊ i domo ſua. Et fecit ibi virtutes multas pro
pter incredulitatem illorum.

HIERO. Poſt parabolas q̄s dñs ad ꝑplm ē locutꝰ:
⁊ q̄s ſoli apl'i intelligūt:trāſijt in patriā ſuā vt ibi aptius
doceat. Et hoc ē qđ dī: Et factū eſt cū conſū. ieſus para.
iſtas trāſijt inde ⁊ ve. in pa. ſuā docebat eos i ſyna. eoꝝ.
AVG. de con.

euā. A ſuperiori ſermone parabolarū iſta
rū ſic trāſit:vt nō oñdat conſequētis ordinis neceſſitatē:
ꝑſertim q: marcꝰ ab iſtis parabolis nō in qđ matthēꝰ: ſꝫ
in aliud intēdēs in qđ ⁊ lucas:ita cōtexuit narrationē:vt
credibilius oñdat hoc eē potius ɔñter geſtū qđ ipſi duo
ɔñter adiungūt de naui.ſ. in q̄ dormiebat ieſus: ⁊ de mi-
raculo expulſoꝝ demonioꝝ:q̄ matthēꝰ ſupius recolens
interpoſuit. CHRY. Patriā aūt eiꝰ h̄ nazareth vocat. nō
eīm fecit ibi ꝟtutes mltas:vt infra dī ſꝫ i capharnaū fecit mlta
ſigna. ſꝫ doctrinā eis oñdit nō minorē admirationē hñtē
q̄ ſigna. REMI. In ſynagogis aūt docebat:vbi pluri
mi ɔueniebāt:q: ꝓpter multoꝝ ſalutē de celis deſcendit
ad terras. Seq̄t: Ita vt mirarenť ⁊ dicerēt:vnde huic ſa.
hec ⁊ virtutes: Sapia referť ad doctrinā:virtutes vо ad
miraculoꝝ opationē. HIER. Mira ſtulticia nazareno
rū. Miranť vñ habeat ſapiam ⁊ virtutes:ſꝫ error in ꝓm
ptu ē:q: fabri filiū ſuſpicanť. vñ ⁊ dicūt: Nōne hic eſt fa
bri filius. CHRY. Per oīa ḡ erāt inſenſati vilipēdētes
eū ab eo q̄ eſtimabať eē pr̄: q̄uis multa hoꝝ exempla hñ
tes in antiq̄s tpibꝰ ⁊ patrū ignobiliū nobiles videtes fi-
lios:eteni dauid cuiuſdā agricole ieſſe fuit filiꝰ: ⁊ Amos
cuiuſdā paſtoris ⁊ ipe paſtor. Oportebat.n. ꝓpť hoc ma
xime eū honorare:q̄m a talibꝰ exiſtens talia loq̄bať. Ex
hoc eni erat manifeſtū q̄m nō ex humana diligētia erat:
ſꝫ ex diuina grā. AVG. in ſer. de nati. Eſt aūt pať chri
ſti faber deꝰ:q̄ totius mūdi opera fabricatus ē: arcā noe
diſponebat:moyſi tabernaculuꝫ ordinauit: arcam teſta
mēti inſtituit. Fabrū dixeriꝫ q̄ mentē rigidā explanat:ac
cogitatiōes ſuperbas excidit. HILA. Fabri etiam h̄
erat filiꝰ:ferrū igne vincētis ratiōe:ſcl'i virtutē iudicio de
coquētis maſſāq̄ formātis in oē opus vtilitatis hūane
formā.ſ. corpoꝝ nr̄oꝝ in diuerſa mēbroꝝ miniſteria:
⁊ ad oīa eterne vite opa fingētis. HIER. Cū aūt errēt
in patre:nō ē mirādū ſi errēt in fratribꝰ. vñ ſubdiť: Nōne
eius mr̄ dī maria: ⁊ frēs eiꝰ iacobus ⁊ ioſeph ⁊ ſimon ⁊
iudas: ⁊ ſorores eius nōne apud nos oēs ſūt: HIER.
cōtra heluidiū: Frēs dñi hic appellanť filij matertere eiꝰ ma
rie: ⁊ hec ē mr̄ iacobi ⁊ ioſeph.i. maria cleophe vxor al
phei. ⁊ hec dcā ē maria mr̄ iacobi minoꝛ. AVG. de q̄.
euā. Nō ḡ mirū ē dictos eē frēs dñi ex mr̄no genē q̄ſcūq̄
cognatos:cū etiā ex cognatiōe ioſeph dici potuerint fra
tres eius ab illis q̄ euꝫ patrē dñi eſſe arbitrabanť. HI-
LA. Inhonorať ḡ dñs a ſuis:⁊ quāq̄ docēdi prudētia
⁊ opandi virtus admirationē ɔmoueret:non tm̄ credunt
hec in noīe dñi agere:⁊ pr̄ne artis quodā obprobrio la-
ceſſunt. Inter tot ḡ magnifica q̄ gerebat:corpis eiꝰ cōtem
platiōe cōmouebanť. ⁊ iō dicūt: Unde huic oīa iſta: Se
quit: Et ſic ſcādalizabanť in eo. HIER. Error iudeoꝝ
ſalus nr̄a ē ⁊ hereticoꝝ cōdēnatio:intātū eniꝫ cernebant
hoīem ieſū chriſtū vt putarēt filiū fabri. CHRY. In-
tuere eniꝫ chriſti māſuetudinē ɔuitiatꝰ ē:ſꝫ cū multa mā
ſuetudine rñdit. vñ ſequit: Ieſus aūt dixit eis: Nō ē pro-
pheta ſine honore:niſi in patria ſua ⁊ i domo ſua. RE
MI. Prophetā ſeipſū appellat:qđ ⁊ moyſes manifeſtat
cū dicit: Prophetā ſuſcitabit deꝰ de fratribꝰ veſtris vo-
bis. Et hoc ſciendū q: nō ſolū chriſtus q̄ ē caput omniuꝫ
ꝓphetarū: ſꝫ etiā hieremias daniel ⁊ ceteri minores ꝓ-
phete maioris honoris ⁊ dignitatis fuerūt apđ exteros
q̄ apud ſuos. HIER. Propemodū eniꝫ nāle ē ciues ſē
per ciuibꝰ inuidere. nō eniꝫ cōſiderāt p̄ntia viri opa:ſed
fragilis recordanť infantie:q̄ſi nō ⁊ ipſi ꝑ eoſdē etatū gra
dus ad maturā etatē venerint. HILA. Inhonorabilē
etiā ꝓphetā in patria ſua eſſe rñdit:q: in iudea eēt vſq̄
ad cruci ſniam cōdēnādus:⁊ q: penes ſolos fideles dei
virtꝰ ē:⁊ ꝓpter eoꝝ incredulitatē opibus diuine virtutis
abſtinuit. vñ ſequit: Et nō fecit ibi virtutes multas ꝓpť
incredulitatē eoꝝ. HIER. Nō q̄ etiā incredulis face-
re nō potuit ꝟtutes multas:ſꝫ q̄ ne multas faciens virtu
tes ciues incredulos ɔdēnaret. CHRY. Si aūt admi
ratio eis adueniebat ex miraculꝪ:q̄re nō mlta fecit: q: nō
ad oſtētationē ſuā inſpiciebat: ſꝫ ad ea q̄ alijs erāt vtilia.
hoc igiť nō ꝓueniēte deſpexit: q̄ erat ſuiipſius: vt nō pe
nā eiꝰ augeat. Cur igiť vel pauca fecit ſigna: vt nō dicant:
Si vtiq̄ facta eēnt ſigna nos credidiſſemꝰ. HIE. Pōt
etiā aliter intelligi q̄ ieſus deſpiciať in domo ⁊ in patria
ſua:hoc ē in populo iudeoꝝ: ⁊ iō ibi pauca ſigna fecerit:
ne penitus inexcuſabiles fierēt. maiora aūt ſigna quoti-
die in gētibus ꝑ apl'os facit:nō taꝫ in ſanatione corpoꝝ
q̄ animarū ſalute. CA. XIIII.

In illo tempore audiuit herodes tetrar-
cha famam ieſu: ⁊ ait pueris ſuis: Hic ē
ioānes baptiſta:ipe ſurrexit a mortuis: ⁊
ideo virtutes operantur in eo. Herodes enim te-
nuit ioānem ⁊ alligauit euꝫ: ⁊ poſuit in carcerem
ꝓpter herodiadē vxorē fratris ſui. Dicebat eniꝫ
illi ioānes: Non licet tibi habere eam. Et volens
illum occidere timuit populū:quia ſicut prophe
tam euꝫ habebant.

GLO: Quia ſupra euāgeliſta oñderat quō phariſei
chriſti miracula calūnianť:cōciues aūt eiꝰ hic admiran
tes chriſtū tm̄ ɔtēnebant:refert nūc quā opinionē ex audi
tis miraculis herodes de chriſto cōcepat. vñ dī. In illo
tpe audiuit herodes tetrarcha famā ieſu. CHRY. Nō
abſq̄ cā hic tp̄s euāgeliſta deſignat: ſꝫ vt diſcas tyrāni
ſupbiā ⁊ negligentiā. neq̄ enim a principio didicit ea q̄
erāt a chriſto:ſꝫ poſt plurimū tp̄s:ſic etiā multi q̄ i pote
ſtatibus ſūt multa electiōe circūdati huiuſmōi tarde ad-
diſcūt:q: nō multā horū faciūt curā. AVG. de cō. euā.
Dixit aūt matthēꝰ in illo tpe: nō i illo die:vel ipſa hora.
nā ⁊ marcꝰ quidē hoc eodē mō dicit:ſꝫ nō eodē ordine.
ſed poſtq̄ diſcipulos ad ꝑdicanduꝫ miſit: nulla tm̄ facta
neceſſitate qua hoc ɔueniēter geſtū eē intelligereť. Lucas
etiā narrandi euꝫ ordinē tenet quē ⁊ marcus:nec ipſe tm̄
rerū geſtarū ordinē fuiſſe eundē credi cogit. CHRY.
Uide ḡ q̄ magnū q̄d ē virtus:nam ⁊ defunctū ioānē he-
rodes formidauit:⁊ de reſurrectione philoſophať: ⁊ iō
ſequit: Et ait pueris ſuis:hic ē ioānes baptiſta:ipſe ſur-
rexit a mortuis:⁊ iō virtutes opanť in eo. RABA. Sꝫ
quāta ē inuidia iudeoꝝ ex iſto loco docemur. Ioānē.n. a
mortuis potuiſſe reſurgere nullo atteſtāte herodes alie-
nigena nūciauit: Iudei vо chriſtū quē ꝓphete ꝑdixerant
nō reſurrexiſſe:ſꝫ furtim ablatū eē credere malunt: i quo
inſinuať q̄ ꝓmptior ē animꝰ gentiū ad credulitatem q̄ iu
deoꝝ. HIERO. Quidā aūt eccleſiaſticoꝝ interpretuꝫ
querit q̄re herodes iſta ſit ſuſpicatus:vt putet ioāneꝫ a
mortuis reſurrexiſſe:q̄ſi alieni erroris nob reddenda ſit
ratio: aut ex his ꝟbis habeat occaſionē hereſis meтemi
ſchoſeos:q̄ poſt multos ānoꝝ circulos in diuerſa cor-
pora dicit aīas inſinuari:cū eo tpe quo ioānes decolla-
tus ē dñs. xxx. ānoꝝ eſſet. RABA. Bene autē de re-
ſurrectionis virtute oēs ſenſerūt: q̄ maioris potētie ſūt
ſci futuri cū a mortuis reſurrexerint: q̄ fuere duꝫ adhuc
carnis infirmitate grauarenť. ꝓpterea dicit: Et iō virtu-
tes opanť in eo. AVG. de con. euan. Lucas aūt dicit:
Et ait herodes: Ioānē ego decollaui:q̄s ē iſte de q̄ audio
talia: Quia ḡ heſitātē lucas ɔmemorauit herodē: intelli-
gendū ē aut poſt hāc heſitationē ɔfirmaſſe in animo ſuo
qđ ab alijs dicebať:cū dixit pueris ſuis ſicut h̄ matthēꝰ
narrat: Hic ē ioānes baptiſta. ita ꝓnūciāda ſūt hec ꝟba:
vt heſitantē adhuc iudicēt. vtroq̄ eniꝫ mō ꝓnūciari pōt:
vt aut ɔfirmatū eū ex alioꝝ ꝟbis accipiamꝰ: aut adhuc
eū heſitantē vt lucas ɔmemorat. REMI. Forte aūt q̄-
ret aliq̄s: q̄re dicat matthēꝰ: In illo tpe audiuit herodes:
cū longe ſupius dicat q̄ mortuo herode reuerſus ē dñs
ex egypto: Sꝫ hec qđ ſoluiť ſi itelligať duos fuiſſe hero-

des. mortuo nāq; priore herode ſucceſſit ei archelaus filiꝰ eiꝰ: q̄ poſt .x. ānos relegatus ē apud viēnā vrbē gallie. deinde ceſar auguſtus iuſſit diuidi illud regnū in tetrarchias: ⁊ tres partes dedit filijs herodis. Iſte ḡ herodes q̄ ioānē decollauit: ē filiꝰ maioris herodis ſub quo dn̄s natus ē ⁊ vt hoc oñderet euāgeliſta addidit Tetrarcha.

GLO. Quia vō dixerat de opiniōe reſurrectiōis ioānis: cū nihil de morte dixiſſet: iō reuertit ⁊ narrat q̄liter obierit. CHRY. Et hāc hiſtoriā nobis euāgeliſta non pͥncipalr̄ inducit: q2 totū ſtudiū fuit ei dicere de chriſto ⁊ nihil aliud: niſi ad hoc ꝯferre debēt. Dicit ḡ. Herodes tenuit ioānē ⁊ alligauit eū. AVG de con. euā. Lucas q̄dē nō eodē ordine id recordat: ſʒ circa baptiſmuʒ quo dn̄s baptiçatꝰ ē. vn̄ hoc ꝑoccupaſſe intelligit: vt narret qđ multo poſt factū ē. Cū. n. ꝯmemoraſſet ioānes verba de dn̄o ꝙ vētilabrū in manu eiꝰ ſit: cōtinuo hoc ſubiecit: qđ nō ꝯtinuo factū eē ioānes euāgeliſta exponit: cū ꝯmemoret poſtea q̄ꝫ baptiçatꝰ ē ieſus iſſe cuʒ in galileā: ⁊ poſt rediſſe in iudeā: ⁊ ibi baptiçaſſe circa iordanē ātēq̄ ioānes in carcerē miſſus eſſet. Sʒ nec mattheus nec marcus eo ordine de ioāne in carcerē miſſo in ſua narratiōe poſuerunt: quo factū apparet in coꝝ ſcriptis. nam ⁊ ipſi dixerūt tradito ioāne dn̄m iſſe in galileā: ⁊ poſt multa q̄ fecit ibi ex occaſione fame veniētis ad herodē: de chriſto narrant omnia q̄ de ioāne fuerūt incluſo ⁊ occiſo. Cauſam autē quare poſitus ſit in carcerē oñdit cū dicit: Propt̄ herodiadē vxorē fr̄is ſui. Dicebat. n. illis Ioannes: Nō licet tibi habē eā. HIE. Vetꝰ narrat hiſtoria: philippū herodis maioris filiū frēm huiꝰ herodis duxiſſe vxorē herodiadē filiā arethe regis arabū: poſtea vō ſocerū eiꝰ exortis q̄buſdā ꝯtra generū ſimultatibꝰ tuliſſe filiā ſuā: ⁊ in dolorē prioris mariti herodis inimici eius nuptijs copulaſſe. ḡ ioānes baptiſta q̄ venerat ī ſpū ⁊ virtute helie: eadē auctoritate qua ille achab corripuerat ⁊ ieçabel arguit herodē ⁊ herodiadē ꝙ illicitas nuptias fecerit: et non liceat fratre viuēte germano vxorē eiꝰ ducere: malēs periclitari apud regē q̄ꝫ ꝓpter adulationē eē imemor preceptorū dei. CHRY. Non tn̄ vxori loquitur ſed viro eius: qm̄ principalior erat hic. forſan enim legem iudeorum tenebat: ⁊ ideo ioānes eum ab adulterio prohibuit. Sequitur: Et volens eum occidere timuit populum.

HIERO. Seditionem quidem populi verebatur propter ioānem a quo ſciebat turbas in iordane plurimas baptiçatas: ſed amore vincebatur vxoris: ob cuius ardorem etiā dei precepta neglexerat. GLO. Timor eni dei corrigit: timor hoīuʒ differt: ſʒ volūtatē nō aufert. vnde et auidiores reddit ad crimē quos aliq̄ñ ſuſpēdit a crimīe.

Die autē natalis herodis: ſaltauit filia herodiadis in medio: ⁊ placuit herodi. Unde cum iuramento pollicitus eſt ei dare: quodcūq; poſtulaſſet ab eo. At illa ꝑmonita a matre ſua: Da mihi inquit hic in diſco caput ioānis baptiſte. Et cōtriſtatus eſt rex. propter iuramentū autē ⁊ eos q pariter recūbebant iuſſit dari. Miſitq; ⁊ decollauit ioānem in carcere. Et allatuʒ eſt caput eius in diſco: ⁊ datuʒ eſt puelle ⁊ illa attulit matri ſue. Et accedentes diſcipuli eius tulerunt corpus eius ⁊ ſepelierunt illud: ⁊ veniētes nūciauerūt ieſu.

CHRY. Poſtq̄ enarrauit euangeliſta incarceratiōnē ioānis: ꝓſequit de occiſiōe ipſiꝰ dicēs: Die aūt natalis herodis ſaltauit filia herodiadis in medio. HIE. Nullū inuenimꝰ aliū obſeruaſſe diē natalis ſui niſi herodē ⁊ pharaonē: vt quorū erat par impietas eēt vna ſolēnitas. REMI. Et ſciēdū ꝙ ꝯſuetudo ē nō ſolū diuitū ſʒ etiā pauperū mulierū: ita pudice filias ſuas nutrire: vt vix ab extraneis videant. Hec aūt impudica mulier impudice filiā ſuā nutriuit: quā nō docuit pudorē ſʒ ſaltationē. Nec minus reprehēdendus ē herodes q̄ oblitus ē domū ſuā eē aulā regiā quā ꝑdcā mulier fecerat theatrū. vn̄ ſequit: Et placuit herodi. vn̄ cū iuramēto pollicitꝰ ē ei dare quodcūq; poſtulaſſet ab eo. HIERO. Ego aūt nō excuſo herodē ꝙ inuitꝰ ⁊ nolēs ꝓpt̄ iuramētū homicidiū fecerit: q̄ ad hoc forte iurauit vt future occiſiōis machinas ꝑpararet: alioq̄n ſi ob iuſiurandū feciſſe ſe dicit: ſi matris: ſi pr̄is poſtulaſſet interitū facturꝰ fuerat: an nō: qđ i ſe ḡ repudiaturꝰ fuit: ꝯtēnere debuit in ꝓpheta. ISIDO. In malis ḡ ꝓmiſſis reſcide fidē. Impia ē ꝓmiſſio q̄ ſcelere adimplet. Illud nō ē obſeruādū ſacrm̄ quo malū icaute ꝓmittit. Sequit: At illa ꝑmonita a mr̄e ſua: da mihi inquit hic in diſco caput ioānis baptiſte. HIERO. Herodias eniʒ timēs ne herodes aliq̄ñ reſipiſceret vel philippo fr̄i amicꝰ fieret: atq; illicite nuptie repudio ſoluerent: monet filiā vt in ipſo ſtatim cōuiuio Ioānis caput poſtulet: digno opi ſaltatiōis dignū ſāguinis ꝑmium.

CHRY. Duplex ē aūt hic puelle accuſatio: ⁊ qm̄ ſaltauit: ⁊ qm̄ ita ei placuit: vt occiſionē expetēt in mercedeʒ. Vide aūt q̄liter crudelis ⁊ q̄liter mollis ē herodes. ſeipſū eni obnoxiū iuramēto facit: illā aūt dn̄aʒ petitiōis cōſtituit. q2 ḡ ſciuit qđ ex eiꝰ petitōe malū eueniebat: triſtatꝰ ē. vn̄ ſequit: Et cōtriſtatꝰ ē rex. virtꝰ eni etiā apud malos admiratiōe ⁊ laudibus digna ē. HIERO. Vel alit: Cōſuetudinis ſcripturarū ē: vt opinionē multoꝝ ſic narret hiſtoricꝰ: quō eo tp̄e ab hoībus credebat: ſic ioſeph ab ipſa q̄ꝫ maria appellabat pr̄ ieſu: ita ⁊ nūc herodes dicit ꝯtriſtatꝰ: q2 h̄ diſcūbētes putabāt. Diſſimulator eni mētis ſue ⁊ artifex homicidij triſticiā ꝑferebat in facie: cuʒ leticiā habēt in mēte. Sequit: Propt̄ iuſiurādū: aut ꝓpt̄ eos q̄ pariter recūbebāt iuſſit dari. Scelus excuſat iuramēto: vt ſub occaſiōe pietatis impius fieret. Qd autē ſubiicit: Et ꝓpt̄ eos q̄ pariter diſcūbebāt. vult oēs ſceleris ſui eē cōſortes: vt in luxurioſo cōuiuio cruente epule deferrent. CHRY. Si aūt teſtes habē piurātiōis formidauit: quāto magis timuiſſe oportebat tā inique occiſiōis tātos teſtes habē. REMI. Sʒ in eo minꝰ pctm̄ factū ē cā maioris pcti. nā q2 libidinoſā volūtatē nō extīxit iccirco ad luxuriā vſq; ꝑuenit. ⁊ q2 luxuriā nō coercuit: iō ad reatū homicidij deſcēdit. vn̄ ſeq̄t: Miſitq; ⁊ decollauit Ioānē in carcere: ⁊ allatū ē caput eiꝰ in diſco. REMI. Legimꝰ in romana hiſtoria flaminiū ducē romanoruʒ ꝙ accubāti iuxta meretricule q̄ nūq̄ vidiſſe ſe dixerat hominē decollatū: accēſus ſit: vt reus q̄dā capitaľ crimis in cōuiuio trūcaret: a cenſoribꝰ pulſū curia ꝙ epulas ſāguini ꝯmiſcuerit: ⁊ mortē q̄uis noxij hoīs in alteriꝰ delitias ꝑſtiterit: vt libido ⁊ homicidiū pariter miſcerētur: quāto ſceleratior herodes ⁊ herodias ac puella q̄ ſaltauit i ꝑciū ſāguinis petijt caput ꝓphete: vt haberēt in ptātē linguā: q̄ illicitas nuptias arguebat. Sequit: Et datū ē puelle: ⁊ tulit matri ſue. GLO. Vt hēat i ptāte linguā q̄ illicitas nuptias arguebat. GRE. iij. morali. Sʒ nō ſine admiratiōe grauiſſima ꝑpendo: ꝙ ille ꝓphetie ſpū intra matris vterū impletus: quo inter natos mulierū nemo maior ſurrexit: ab iniq̄s in carcere mittit: ⁊ ꝑ puelle ſaltu capite trūcat: ⁊ vir tāte ſeueritatis ꝓ riſu turpiuʒ morit. Nūquid nā credimus aliq̄d fuiſſe qđ in eius vita illa ſic deſpecta mors tergeret: Sʒ iccirco deꝰ ſuos ſic premit in infimis: q2 videt quō remuneret in ſūmis. Hinc ergo vnuſq̄ſq; colligat q̄d illi ſint paſſuri quos reprobat ſi ſic cruciat quos amat. GRE. xxix. mora. Neq; autē ioannes de confeſſione chriſti: ſed iuſticie veritate requiſitus occubuit. Sed quia chriſtus eſt veritas: vſq; ad morteʒ pro chriſto quaſi pro veritate peruenit. Sequitur: Et accedentes diſci. eius tule. cor. eius ⁊ ſepeli. illud. HIE. In quo ipſius Ioānis ⁊ ſaluatoris diſcipulos intelligere poſſumꝰ. RABA. Narrat autē ioſephus vinctū hominē in caſtellū macherōta adductū: ibiq; trūcatū: eccleſiaſtica vero

eccleſiaſtica vero narrat hiſtoria ſepultū eū in ſebaſta vrbe paleſtinorū: que quondā ſamaria dicta ē. CHRY. Intende aūt qualit̄ diſcipuli ioannis iam magis familiares facti ſūt ieſu. ipſi eni ſūt qui annūciauerūt ei quod factū ē de ioāne. vn̄ ſeq̄t: Et veniē. nūciaue. ieſu. Etenī vniuerſos dimittētes ad ipſū ꝯfugiūt: ⁊ ita paulati poſt calamitatē ⁊ riſionem a chriſto oratāʒ directi ſūt. HILA. Myſtice aūt ioannes ꝑtulit formā legis: q2 lex chriſtū ꝑdicauit: ⁊ ioannes ꝓfectus ex lege ē: chriſtū ex lege ꝑnunciās. Herodes vō ꝑnceps ē populi: ⁊ populi ꝑnceps ſubiecte ſibi vniuerſitatis nomē cauſaſq; cōplectitur. Ioānes ergo herodē monebat: ne fratris ſui vxorē ſibi iūgeret. Sunt eni atq; erant duo populi circūciſionis ⁊ gentiuʒ. hi igit fratres ex eodē ſūt humani generi parēte: ſʒ iſraelē lex admonebat: ne opa gentiū ⁊ infidelitatē ſibi iungeret: q̄ ipſis tanq̄ vinculo ꝯiugalis amoris ānexa ē. Die aūt natalis idest rerū corꝑaliū gaudijs herodiadis filia ſaltauit. voluptas eni tanq̄ ex infidelitate orta: ꝑ oia iſrael gaudia totis illecebris ſue curſibꝰ offerebat: cui ſe etiā ſacramēto venalē ꝑpl's addixit. Sub peccatis eni ⁊ ſeculi voluptatibus iſraelite vite eterne munera vēdiderūt. Hec matris ſue. i. infidelitatis inſtinctu orauit deferri ſibi caput ioannis. i. gliā legis. ſʒ ꝑpl's boni eiꝰ qđ in lege erat ꝯſciꝰ: voluptatis ꝯditiōibꝰ nō ſine piculi ſui dolore ꝯcedit: ſcitq; ſe talē deceptoꝝ gloriam oportuiſſe ꝯcedere: ſed peccatis tanq̄ ſacro coactus ⁊ ꝑncipū adiacētiū metu atq; exemplo deprauatus: ⁊ victus illecebris voluptatis meſtꝰ obtēperat. Igit inter reliq̄ diſſoluti populi gaudia: in diſco ioannis caput offert: dāno. ſ. legis voluptas corporuʒ ⁊ ſecularis luxus auget. Igit ꝑ puellaʒ ad matrē defert: ac ſic ꝓbroſus iſrael etiā voluptati ⁊ infidelitati ſue gloriā legis adduxit. Finitis igit legis tp̄ibus ⁊ cū ioanne ſepultis: ⁊ diſcipuli eius res geſtas dn̄o annūciāt ad euangelia ſ. ex lege veniētes. HIERO. Vel alit: Nos vſq; hodie cernimꝰ in capite ioannis ꝓphete iudeos chriſtū qui caput ꝓphetarū eſt ꝑdidiſſe. RAB. Sed ⁊ linguā ⁊ vocē apud eos ꝑdidit ꝓpheta. REMI. Vel aliter: Decollatio ioannis ſignat minorationem fame illius qua eſtimat a ꝑpl'o chriſtꝰ: ſicut exaltatio dn̄i in cruce ſignat ꝓfectū fidei. vn̄ ioānes dixerat: Illū oʒ creſcē: me aūt minui.

Qđ cū audiſſet ieſus ſeceſſit inde in nauicula in locum deſertū ſeorſum. Et cuʒ audiſſent turbe ſecute ſunt eū pedeſtres de ciuitatibus. Et exiens vidit turbaʒ multam: ⁊ miſertus eſt eis: ⁊ curauit languidos eorum.

GLO. Saluator audita nece ſui baptiſte ſeceſſit in locum deſertū. vn̄ ſeq̄t: Quod cū audiſſet ieſus: ſeceſſit inde in nauicula i locū deſertū ſeorſū. AVG de cō. euā. Hoc aūt ꝯtinuo poſt ioānis paſſionē euāgeliſta factū eē cōmemorat. vn̄ poſt hec facta ſūt illa q̄ ꝑmo narrata ſūt q̄bus motus herodes dixit: Hic eſt ioannes. Illa eni poſteriora debēt intelligi q̄ ad herodē ptulit fama vt moueretur ⁊ heſitaret: quiſnaʒ iſte eē poſſet de quo audiret talia cū ioannē ipſe occidiſſet. HIE. Nō aūt ſecedit in locū deſertū: vt quidā arbitrant timore mortis. Sʒ parcēs inimicis ſuis ne homicidium homicidio iungeret: vel in diem paſche ſuū interitū differēs: in quo ꝓpter ſacramētum imolandus ē agnus: ⁊ poſtes credentiū ſanguine reſpergēdi. Siue iō receſſit vt nobis ꝑberet exēplū temeritatis vltro ſe tradentiū vitande: q2 nō oēs eadē ꝯſtantia ꝑſeuerant in tormētis q̄ ſe torquēdos offerunt. Ob hāc cām in alio loco ꝑcipit: Cū ꝑſecuti vos fuerint in iſta ciuitate: fugite in aliam. vn̄ eleganter q̄ꝫ euāgeliſta nō dicit: Fugit in locū deſertū: ſʒ Seceſſit: vt ꝑſecutores vitauerit magis q̄ timuerit. Pōt etiā aliā ob cām audito ioannis interitu ſeceſſiſſe in deſertū locum: vt credētiū ꝓbaret fidem. CHRY. Vel iō hoc fecit: q2 plura humaniꝰ vult diſpēſare: nondū tp̄e exiſtente denudādi ſuam manifeſte deitatē: ꝓpt̄ qđ ⁊ diſcipulis dixit: ꝙ nulli dicerēt ꝙ ipſe eēt chriſtus. Poſt reſurrectionē aūt volebat hoc fieri manifeſtū. Iō aūt q̄uis ꝑ ſe nouerit qđ factū ē: tn̄ anteq̄ nūciaret ei: nō ſeceſſit vt demonſtraret ꝑ oia incarnationis veritatē. non eni ſolo viſu: ſʒ opibus hoc credi volebat. Recedēs vero nō abijt in ciuitatē: ſʒ in deſertum in nauigio: vt nullus ſequeret. Turbe aūt neq; ita deſiſtūt ſʒ ſequūt: ⁊ neq; quod geſtū ē de ioanne eos terruit. vn̄ ſeq̄t: Et cū audiſſent turbe ſecute ſūt eū pedeſt. de ciui. HIE. Secute ſunt aūt eum pedeſtres: nō in iumētis: nō in vehiculis: ſʒ ꝓprio labore pedū: vt ardorē mētis oñderēt. CHRY. Et ꝓpter hoc ſtatim retributionē acceperūt. vn̄ ſeq̄t: Et exiens vidit turbā multā: ⁊ miſertus ē ei: ⁊ curauit languidos eoꝝ. vl' eni multa erat affectio eoꝝ q̄ ciuitates dimittebāt: ⁊ diligēter euʒ querebāt: ſʒ tn̄ que ab ipſo fiebāt: oīs ſtudij ſuperexcedūt retributionē. Iōq; cām talis curatiōis miſericordiā ponit. Eſt aūt magna miſericordia ꝙ oēs curat: ⁊ fidē non expetit. HILA. Myſtice aūt dei verbū lege finita: nauē ꝯſcendēs eccl'am adijt: in deſertū deſcendit. Relicta quippe cōuerſatione iſrael in vacua diuine cognitionis pectora tranſit. Turba autē hoc audiens dn̄m de ciuitate ſequit in deſertum: de ſynagoga videlʒ ad eccl'iā tendēs: quā vidēs miſertꝰ ē: ⁊ oēm languorē infirmitatēq; curat: obſeſſas. ſ. mentes ⁊ corda infidelitatis vitio ad intelligentiā noue predicatiōis emēdat. RABA. Illud q̄ꝫ notanduʒ ꝙ poſtq̄ dn̄s in deſertum venerit: ſecute ſūt eum turbe multe. Nam anteq̄ veniret in ſolitudineʒ gentium: ab vno tn̄ populo colebatur. HIERO. Relinquūt aūt ciuitates ſuas: hoc eſt priſtinas cōuerſationes ⁊ varietates dogmatū. Egreſſus aūt ieſus ſignat ꝙ turbe q̄uidē habebant eundi voluntatem: ſʒ ꝑueniēdi vires nō habuerūt: iō ſaluator egreditur de loco ⁊ obuiam pergit.

Veſpere autem facto acceſſerunt ad eum diſcipuli eius dicētes: Deſertus eſt locus ⁊ hora iā preterijt: dimitte turbas: vt euntes in caſtella emāt ſibi eſcas. Ieſus autem dixit eis: Non habent neceſſe ire: date illis vos manducare. Reſponderūt ei: Non habemus hic niſi quinq; panes ⁊ duos piſces. Qui ait eis: Afferte mihi illos huc. Et cuʒ iuſſiſſet turbam diſcūbere ſuper fenum: acceptis quinq; panibus ⁊ duobus piſcibus: aſpiciens in celum benedixit ⁊ fregit: ⁊ dedit diſcipulis panes diſcipuli autem turbis. Et manducauerunt oēs ⁊ ſaturati ſunt. Et tulerunt reliquias duodeci cophinos fragmentorum plenos. Manducantiū autem fuit numerus quinq; milia virorum: exceptis mulieribus ⁊ paruulis.

CHRY. Turbarū fidē oñdit: ꝙ dn̄m etiā famē patiētes expectabant vſq; ad veſperā. ⁊ iō ſeq̄t: Veſpe aūt fa. acceſſe. ad eū diſci. eiꝰ dicētes: Deſertus ē locꝰ. Libaturꝰ q̄dem eos dn̄s expectat rogari: quaſi vbiq; nō inſiliens ꝑor ad miracula: ſʒ vocatꝰ. Iō aūt nullus de turba accedit. venerabantur eni eū abūdanter: ⁊ neq; famis ſenſuʒ accipiebant amore inſtātie. Sʒ neq; diſcipuli accedētes dicūt: Liba eos. adhuc eni iꝑfectiꝰ erāt diſcipuli diſpoſiti ſʒ dicūt: Deſertꝰ ē locus. qđ eni videbat iudeis i eremo eē miraculū: cū dicerēt: Nūq̄d pōt pare menſā in deſerto hoc ⁊ ꝑ opa oñdit. Propt̄ hoc aūt ⁊ in deſertū eos ducit vt ſine oī ſuſpitione ſit hoc miraculū: ⁊ nullus eſtimet ex caſtello aliquo ꝓpe exiſtenti inferri aliq̄d ad menſaʒ. Sʒ q̄uis deſertus ſit locus: tn̄ q̄ nutrit orbē terrarū adeſt. vl' hora iā ꝑterijt vt dicunt: tn̄ q̄ nō erat hore ſuppoſitꝰ loquebat. Et q̄uis ꝑueniens diſcipulos dn̄s multos infir-

mos curauit:tñ iterim ita ipſecti erāt: ꝙ neqꝫ qđ de pani
bus factur⁹ erat poterāt eſtimare.vñ ſbdūt: Dimitte tur.
vt eūtes in caſtella emant ſibi eſcas.Uide aūt magiſtri ſa
pientiā.nō eni ſtati dixit eis: Ego cibabo eos. neqꝫ eni h
facile ſuſcepiſſet:ſꝫ ſubdit:Jeſus aūt dixit eis:Nō habēt
neceſſe ire:date illis vos mādūcare. HIE.Jn quo ꝓuo
cat aplos ad fractionē panis:vt illis ſe nō hīc teſtantib⁹
magnitudo miraculi notior fieret. AVG.de cō.euan.
Pōt aūt mouere:ſi dñs ſm narrationē ioānis ꝓſpectis
turbis qſiuit a philippo. vñ illis eſce dari poſſent: qūo
ſit verū qđ matthe⁹ h narrat ꝑus dixiſſe dño diſcipulos
vt dimittēt turbas quo poſſet alimēta emere de ꝓximis
locis.Jntelligit ergo poſt hec verba dñm inſpexiſſe mul
titudinē ⁊ dixiſſe philippo qđ ioānes cōmemorat.Mat
theus aūt ⁊ alij ꝑtermiſerūt:⁊ oīno in talib⁹ qōnibus ne
minē moueri oꝫ:cū ſi ab aliq̄ euāgeliſtaꝝ dr̄ qđ ab alio ꝑ
termitit. CHRY.Diſcipuli vo neqꝫ ꝑ ꝑmiſſa vba di
recti ſūt:ſꝫ adhuc vt hoi loquūt.vñ ſeqt:Rñderūt ei:Nō
habemus h niſi qnqꝫ pa. ⁊ duos piſces. Addiſcim⁹ aūt
in hoc diſcipuloꝝ philoſophiā:qlit ꝯtēpſerūt : eſcā.xij.
eni exiſtētes qnqꝫ panes habebāt:⁊ duos piſces.ꝯtēpti
bilia eni illis erāt corꝑalia ⁊ a ſpiritalib⁹ poſſidebantur.
Quia igit diſcipuli adhuc ad terrā trahebant:iā dñs in/
ducere incipit q ab ipſo erant.vñ ſeqt:Qui ait eis:afferte
illos mihi huc.Propt qđ aūt nō facit panes ex nihilo q
bus turbā paſcat:vt.ſ.obſtruat martioīa ⁊ manichei os:
q creaturas alienāt a deo:⁊ ꝑ opa docet qm oia q̄ vidēt
eius opa ⁊ creationes ſūt:⁊ vt oñdat qm ipſe ē q fructus
tradidit: q dixit a ꝑncipio:Terra germinet herbā virētē
neqꝫ eni hoc minus illo ē.Nō eni minus ē de qnqꝫ pani/
bus facere panes tātos:⁊ de piſcib⁹ ſilit:ꝙ de tra educē
fructū:⁊ ab aq̄s reptilia alia aiata: qđ demonſtrabat eū
eē dñm tre ⁊ maris.Oportet aūt erudiri diſcipuloꝝ exē
plo:qm ⁊ſi pauca habuerim⁹:oꝫ ea retribuē indigētib⁹
Juſſi nāqꝫ diſcipuli afferre qnqꝫ panes nō dicūt: vñ mi/
tigabimus famē noſtrā:ſed obediūt ꝯfeſtim.vñ ſequit:Et
cū iuſſiſſet turbā diſcūbere ſup fenū:acceptis qnqꝫ pani
bus ⁊ duobus piſcibus:aſpiciens in celum benedixit ac
fregit:Quare aūt aſpexit in celū ⁊ benedixit:Oportebat
nāqꝫ credi de eo qm a patre ē:⁊ qm ei equalis ē. equali
tatē demonſtrabat:cū ꝑtāte oia faceret. A pre aūt eſſe ſe
mōſtrabat per hoc qđ ad ipſū oia referens faciebat:inuo/
cans eū ad ea q̄ fiebant.⁊ iō vt vtrūqꝫ oñdat:nūc quidēꝫ
ꝑtāte:nūc aūt orās miracula facit.Deinde ꝯſiderandū ꝙ
in minorib⁹ reſpicit in celū:in maiorib⁹ aūt ꝑtāte oia facit
Qñ eni peccata dimiſit:mortuos ſuſcitauit : mare refre/
nauit:occulta cordiū redarguit:oculos ꝯdidit ceci nati:q̄
ſolius dei ſūt nequaꝙ videtur orans.Quādo aūt panes
multiplicari fecit:quod his oibus minus ē : tūc reſpexit
in celū:vt diſcas qm ⁊ in minorib⁹ nō aliūde virtutēꝫ hꝫ
ꝙ a patre.Simul aūt erudit nos nō ꝑus tangere menſaꝫ
donec gratias egerim⁹ ei q cibū dat nobis. Propt hoc
etiam ⁊ in celū reſpicit.alioꝝ eni ſignoꝝ multorū exem
pla habebāt diſcipuli:hui⁹ aūt nullū. HIE.Frangēte aūt
dño ſeminariū fit ciboꝝ.ſi eni fuiſſent integri:⁊ nō in fru
ſtra diſcerpti:⁊ nō diuiſi in multiplicē ſegetē:tantā multi
tudinē alere non poterāt. Turbe aūt a dño ꝑ aplos ali/
menta ſuſcipiūt.vñ ſequit:Et dedit diſcipulis panes:di/
ſcipuli aūt turbis. CHRY.Jn quo qdē non ſolū eos
honorauit:ſed voluit vt hoc miraculo facto:nō incredu
li fiant: neqꝫ obliuiſcant eius cū ꝑterierit manib⁹ ipſius
teſtantib⁹.Jdeoqꝫ turbas dimittit ꝑus famis ſenſū acci/
pere.⁊ diſcipulos accedere ⁊ interrogare: ⁊ ab ipſis ac/
cepit panes vt multa eēnt teſtimonia eius quod fiebat:⁊
multas rememoratiōes haberēt miraculi. ex hoc aūt ꝙ
nihil amplius ꝙ panes ⁊ piſcis eis dedit: ⁊ ex hoc ꝙ oi/
bus cōiter ea appoſuit:humilitatē:parſimoniā: ⁊ chari/
tatēꝫ qua oia eſtimarent cōmunia eos erudiuit:qđ ⁊ a lo
co docuit:cū ſup fenū eos diſcūbere fecit. nō eni nutrire

ſolū corꝑa volebat:ſed ⁊ aiam erudire. Panes aūt ⁊ pi/
ſces in diſcipuloꝝ manibus augebant.vñ ſequit:Et mā/
ducauerūt oēs ⁊ ſaturati ſūt. Sed neqꝫ vſqꝫ ad hoc ſtetit
miraculū:ſed ⁊ ſupabundare fecit nō panes integros: ſꝫ
fragmēta:vt oñdat qm illi panes neqꝫ q̄tum relīqe erāt
⁊ vt abſentes diſcāt qđ factū ē:⁊ ne vllus qđ factū ē eſti/
met eē phantaſiā.vñ ſeqt:Et tulerūt reliquias.xij.cophi/
nos plenos fragmentoꝝ. HIE.Unuſqſqꝫ eni aplorūꝫ
de reliquijs ſaluatoris iplet cophinū ſuū: vt ex reliquijs
doceat veros fuiſſe panes q multiplicati ſūt. CHRY.
Propt hoc eni ⁊.xij.cophinos ſupabūdare fecit:vt ⁊ iu
das ſuū cophinū portaret. Accipiēs aūt fragmēta dedit
diſcipulis ⁊ nō turbis q̄ adhuc iperfectius diſpoſite erāt
ꝙ diſcipuli.Juxta numerū qnqꝫ panū ⁊ comedentiū vi/
rorū qnqꝫ miliū multitudo ē.vñ ſequit:Manducantium
aūt fuit numerus qnqꝫ milia viroꝝ : exceptis mulierib⁹
⁊ puulis. CHRY.Hoc eni erat plebis maxima laus
qm mulieres ⁊ viri aſtabant:qñ he reliquie facte ſunt.
HILA.Nō aūt qnqꝫ panes multiplicant in plures:ſꝫ
fragmentis fragmēta ſuccedūt.Creſcit deinde materies:
neſcio vtrū in menſaꝝ loco aut in ſumētium manibus.
RABA.Hoc aūt miraculū ſcripturus ioānes ꝑmiſit
qr ꝓximū eēt paſcha.Matthe⁹ vo ⁊ marc⁹ hoc interfe/
cto ioanne ꝯtinuo factū eē cōmemorāt.vñ colligit iminē
te paſchali feſtiuitate fuiſſe decollatū:⁊ āno poſt ſequēte
cū paſchale tpꝰ rediret myſteriū dñice paſſionis eſſe cō
pletū. HIE.Oia aūt hec plena myſterijs ſūt.hoc enim
facit dñs nō mane:nō meridie:ſꝫ veſpe qñ ſol iuſticie oc/
cubuit. REMI.Per veſperā eni mors dñi deſignatur
quia poſtꝙ ille verus ſol in ara crucis occubuit: fameli/
cos ſatiauit.Uel ꝑ veſperū vltia etas ſeculi deſignat:in q̄
filius dei veniēs:turbas in ſe credētiū refecit. RABA.
Qr aūt diſcipuli rogant dñm vt dimittat turbas vt emāt
ſibi cibos ꝑ caſtella: ſignat faſtidiū iudeoꝝ ꝯtra turbas
gentiū:quos iudicabāt magis aptos:vt q̄rerēt ſibi cibuꝫ
in cōuēticulis phariſeoꝝ:ꝙ diuinoꝝ librorū vterentur
paſtu. HILA.Sed dñs rñdit:Non hñt neceſſe ire.oñ
dens eos qbus medet : venalis doctrine cibo nō egere:
neqꝫ neceſſitatē hīe regredi ad iudeā ciboſqꝫ mercari:iu
betqꝫ apoſtolis vt eſcā darent.Nūqd aūt ignorabat nō
eē quod dari poſſet:ſꝫ erat oīs typica rō explicāda.nō/
dum enim cōceſſum apoſtolis erat ad vite eterne cibuꝫ
celeſtem panē perficere ac miniſtrare:quorum reſponſio
ad ſpiritalis intelligentie ordinem tendit:quia adhuc ſub
quinqꝫ panibus.i.qnqꝫ libris legis continebant: ⁊ piſciū
duorum.i. ꝓphetarū ⁊ ioānis predicationib⁹ alebantur
RABA.Uel ꝑ duos piſces ⁊ ꝓphetias ⁊ pſalmos ha
bemus.totum eni vetus teſtamentūꝫ in his tribus com/
pletur:lege: ꝓphetis:⁊ pſalmis. HILA.Hoc igit pri/
mū quis in his adhuc erant apoſtoli obtulerunt : ſed ex
his euangelioꝝ predicatio in maiorē ſue virtutis abun/
dantiam creſcit.Accumbere poſt hoc ſupra fenum popu
lus iubetur:non iam in terra iacens:ſed lege ſuffultus: ⁊
tanꝙ terre feno fructibus operis ſui vnuſquiſqꝫ ſubſter/
nitur. HIERO.Uel diſcūbere iubentur ſuper fenum
⁊ ſecundū alium euangeliſtā per qnquagenos ⁊ cētenos
vt poſtꝙ calcauerint carnē ſuam:⁊ ſeculi voluptates: q̄ſi
arens fenū ſibi ſubiecerint:tunc per qnquagenarij nume
ri ꝑſentiam ad perfectum centeſimi numeri culmē aſcen/
dant.Aſpicit autem ad celū:vt illuc dirigendos oculos
doceat.Frangitur autem lex cum prophetis ⁊ in ei⁹ me/
dio ꝓferuntur myſteria:vt quod integrū non alebat diui
ſum per ꝑtes alat gentiūꝫ multitudinē. HILA.Dantur
aūt apoſtolis panes:quia per eos erant diuine gr̄e dona
reddēda.Jdē aūt edentium numerus inuenit :q futur⁹ fu/
erat crediturorū.nam ſicut in libro actuū ꝯtinetur ex iſ/
rael populi infinitate viroꝝ quinqꝫ milia crediderunt.
HIE.Comederūt aūt qnqꝫ milia viroꝝ q in perfectūꝫ
virū creuerant.Mulieres aūt ⁊ paruuli ſexus fragilis ⁊

etas minor numero indigni ſunt:vñ ⁊ in numeroꝝ libro
ſerui:mulieres:⁊ puuli:⁊ vulgus ignobile abſqꝫ numero
ꝑtermitit. RABA.Turbis aūt eſurientib⁹ non noua
creat cibaria:ſed acceptis eis q̄ habebāt diſcipuli bñdi/
xit:qr veniēs in carne:non alia ꝙ q̄ ꝑdicta ſūt ꝑdicabat:
ſꝫ legis ⁊ ꝓphetaꝝ ſcripta myſterijs grauida eē demon
ſtrat. Qđ aūt ſupeſt turbis:a diſcipulis tollit:qr ſacratio
ra myſteria:q̄ a rudibus capi nequeūt:nō ſūt negligenter
habēda:ſed a.xij.aplos q ꝑ.xij.cophinos ſignātur:⁊ ab
eoꝝ ſucceſſorib⁹ diligent inq̄renda. Cophinis eni ſuilia
opa agunt:⁊ deus infirma mūdi elegit: vt ꝯfūdat fortia
Quinqꝫ aūt milia ꝓ qnqꝫ ſenſib⁹ corꝑis:hi ſūt qui in ſecu
lari habitu exteriorib⁹ recte vti nouerūt.

Et ſtatim cōpulit diſcipulos aſcendere in na/
uiculā: ⁊ precedere eū trans fretū donec dimitte/
ret turbas.Et dimiſſa turba aſcendit in montē ſo
lus orare. Ueſpe aūt facto : ſolus erat ibi. Naui/
cula aūt in medio mari iactabatur fluctib⁹. Erat
eni ꝯriius vētus. Quarta aūt vigilia noctis venit
ad eos ambulās ſupra mare.Et videntes eūꝫ ſu/
pra mare ambulantē:turbati ſūt dicētes:qr phan
taſma eſt.Et pre timore clamauerunt. Statiqꝫ ie
ſus locutus eſt eis dicēs:Habete fiduciā: ego ſū.
nolite timere. Rñdens aūt petrus dixit: Dñe ſi tu
es iube me venire ſup aq̄s. At ipſe ait : Ueni.Et
deſcendens petrus de nauicula ambulabat ſuper
aquas vt veniret ad ieſum. Uidēs vero ventū va
lidum timuit.Et cum cepiſſet mergi clamauit di/
cens: Dñe ſaluū me fac.Et continuo ieſus exten/
dens manum apprehendit eū:⁊ ait illi: Modice
fidei quare dubitaſti:Et cum aſcēdiſſet in nauicu
lam ceſſauit ventus. Qui aūt in nauicula erāt ve/
nerūt ⁊ adorauerūt eūꝫ dicētes : Uere fili⁹ dei es.

CHRY.Diligentē examiatione eoꝝ q̄ facta erāt tra
dere volēs:eos q ꝑmiſſū ſignū viderant iuſſit a ſe ſepari
quia ⁊ſi ꝑſens viſus fuiſſet phātaſtice ⁊ nō in veritate:fe
ciſſe miraculum diceret:nō tñ vt abſens.Et iō dr̄:Et ſta/
tim cōpulit ieſus diſcipulos aſcēdere in nauiculā: ⁊ ꝑce/
dere eū trans fretū:donec dimittēt turbas. HIE.Quo
ſermone oñdit inuitos eos a dño receſſiſſe: dū amore ꝑ/
ceptoris ne ad pūctum quidē tpis ab eo volunt ſepari.
CHRY.Conſiderandū aūt ꝙ cū dñs magna opatur
dimittit turbas:docēs nos nuſꝙ gl̄am multitudinis ꝓſe/
qui:neqꝫ attrahē multitudinē.Et iterū docet:non debere
turbis nos cōmiſcere ꝯtinue : neqꝫ fugere multitudinem
ſemp:ſed alterutrū vtilit facere.vñ ſeqt:Et dimiſſa turba
aſcendit in montē ſolus orare.Jn quo nos docet qr ſoli
tudo bona ē:cū nos deū interpellare oporteat. ꝓpt hoc
etiā ad deſertū vadit ⁊ ibi ꝑnoctat dū orat: erudiēs nos
in oratione tranquillitatē q̄rere:⁊ a tpe ⁊ a loco. HIE.
Qr aūt aſcendit ſolus orare:nō ad eūꝫ referas q de qnqꝫ
panib⁹ qnqꝫ milia hominū ſatiauit:ſꝫ ad eū q audita mor
te ioannis ſeceſſit in ſolitudinē:nō quo ꝑſonam dñi ſepa
remus:ſꝫ quo opa eius int deū hominēqꝫ diuiſa ſunt.
AVG.de con.euā.Pōt aūt hoc videri ꝯtrariū:ꝙ mat/
theus dimiſſis turbis eū dicit aſcendere in mōtē: vt illic
ſolus oraret:Joannes aūt in mōte fuiſſe eū eaſdē turbas
pauit.Sꝫ cū ⁊ ipſe ioānes dicat p⁹ illud miraculū fugiſſe
eū in montē:ne a turbis teneret que eū volebāt facere re/
gē:vtiqꝫ manifeſtum ē ꝙ de monte in planiora deſcende
rat:qñ illi panes miniſtrati ſūt. nec illud repugnat quod
mattheus dixit:Aſcendit in montē ſolus orare Joānes
aūt cum cognouiſſet:inqt ꝙ venturi eēnt vt facerēt eum
regē:fugit iterū in montē ipſe ſolus:neqꝫ eni cauſa orādi

contraria ē cauſe fugiendi. quādoquidē ⁊ hinc dñs do/
cet hanc eſſe nobis magnā cām orādi:qñ eſt cauſa fugiē
di.Nec illud cōtrarium eſt qđ mattheus ꝑus dixit cum
iuſſiſſe aſcēdere diſcipulos in nauiculā:ac deinde dimiſ/
ſis turbis aſcendiſſe in montē ſolus orare. Joānes vero
ꝑus eū fugiſſe cōmemorat ſolū in montē:ac deinde : Ut
aūt ſero factum ē inqt deſcenderūt diſcipuli eius ad ma/
re.⁊ cū aſcendiſſēt ⁊ cetera.qs eni non videat hoc recapi
tulando ioannē poſtea dixiſſe factū a diſcipulis qđ iam
ieſus iuſſerat anteꝙ fugiſſet in montēꝫ. HIE.Recte aūt
quaſi inuiti ⁊ retractātes apli a dño receſſerāt: ne illo ab
ſente naufragia ſuſtinerēt.Seqt eni. Ueſpe aūt facto:ſo/
lus erat ibi.i.in monte. Nauicula aūt in medio mari ia/
ctabatur fluctibus:erat eni ventus cōtrari⁹. CHRY.
Rurſus aūt diſcipuli tēpeſtatē ſuſtinent ſicut ⁊ ꝑus : ſed
tūc quidē habētes eū in nauigio hoc paſſi ſūt: nunc autē
ſoli exiſtētes.Paulati eni ad maiora eos ducit ⁊ ad ferē
dum oia viriliť inſtruit. HIE.Dño quidē in montis ca
cumie cōmorante ſtatim ventus contrarius orit ⁊ turbat
mare:⁊ piclitant apli:⁊ tādiu iminēs naufragiū ꝑſeuerat
ꝙdiu ieſus veniat. CHRY.Tota autē nocte dimittit
eos fluctuari:erigēs eoꝝ cor poſt timorē in maī⁹ ſui de
ſideriū imittens eos ⁊ in memoriā ꝯtinuā: ꝓpt hoc non
ꝯfeſtim eis aſtitit.vñ ſequit:Quarta aūt vigilia noctis ve
nit ad eos ambulans ſupra mare. HIE.Statiōes eni
⁊ vigilie militares in trina horarū ſpatia diuidūt. Qñ g
dicit:Quarta vigilia nocti veniſſe ad eos dñm: oñdit to
ta nocte piclitatos. CHRY.Erudiēs eos nō cito ſolu
tionē inq̄rere aduenientiū maloꝝ:ſꝫ ferre ea q̄ cōtingunt
viriliter.qñ aūt putauerūt erui: tūc intenſus ē timor. vñ
ſequit:Et videntes eū ſupra mare ambulantē turbati ſūt
dicētes qr phātaſma ē:⁊ pre timore clamauerūt . Semp
eni hoc dñs facit cum ſoluturus ſit mala aliq̄: difficilia ⁊
terribilia inducit. Quia eni nō nō ē longo tpe tentari cā
finiendi ſūt agones iſtorū:volēs ampli⁹ eos lucrari au
get coꝝ certamina:qđ ⁊ in abraā fecit : vltimū certamen
tentationē filij ponēs. HIE.Cōfuſus aūt clamor ⁊ icer
ta vox magni clamoris indiciū eſt. Si aūt iuxta martio/
nē ⁊ manicheū dñs nr̄ nō eſt natus ex vgine:ſed viſus in
phātaſmate:qūo nūc apli timēt ne phantaſma videant:
CHRY.Chriſtus g nō ꝑus ſe reuelauit diſcipulis do
nec clamauerūt.q̄to eni magis intēdebat timor: tāto ma
gis letati ſūt in eius pñtia.vñ ſequitur : Statiqꝫ ieſus lo/
cutus ē eis dicēs:habete fiduciā:ego ſuꝫ.nolite timere.h
aūt vbū ⁊ timorē ſoluit:⁊ fiduciā preparauit. HIERO.
Qr aūt dicit:Ego ſum.nec ſubiūgit quis ſit:vel ex voce ſi
bi nota poterāt intelligere eū qui ꝑ obſcuras noctis tene
bras loquebat: vl ipſū eē ſcire poterant:quē locutum ad
moyſen nouerant:hoc dicēs filijs iſrael:Qui eſt miſit me
ad vos.in omnibus aūt locis ardentiſſime fidei inueni/
tur petrus.Eodē igitur fidei ardore quo ſemp nunc quo
qꝫ tacentibus ceteris credit ſe poſſe facere ꝑ voluntatēꝫ
magiſtri:quod non poterat ꝑ naturā.vñ ſequit: Reſpon/
dens aūt petrus dixit:Dñe ſi tu es iube me venire ad te
ſup aquas.q.d.Tu ꝑcipe ⁊ illico ſolidabūtur. vnde ⁊ le
ue fiet corp⁹ quod ꝑ ſe graue ē. AVG.de ver do.Non
eni poſſū hoc in me ſꝫ in te.Agnouit petrus qđ ſibi eſſet
a ſe:qđ ab illo cuius voluntate ſe credidit poſſe : qđ nulla
humana infirmitas poſſet. CHRY.Uide aūt quātus
ē feruor:quāta fides.non dixit Ora ⁊ deꝑcare:ſed iube.
nō eni ſolū credidit qm pōt chriſtus ābulare ſuper mare
ſed qm pōt ⁊ alios inducere:⁊ ꝯcupiſcit velocit ad eum
ire.Hoc eni tā magnū qſiuit ꝓpt amorē ſolū: non ꝓpter
oſtentationē.Nō eni dixit:Jube me ire ſuper aq̄s:ſed Ju
be me venire ad te.Patet aūt ꝙ cū in miraculo ſupra po
ſito oñderit ꝙ dñatur mari : nunc ad mirabilius ſignum
eos inducit.vñ ſequit:At ille ait:Ueni.Et deſcendēs pe/
trus de naui.ambu.ſuper aq̄s vt veni.ad ieſum. HIE.
Qui putant dñi corpus iō nō eē verū:qr ſup molles aq̄s

quaſi mo'le ⁊ acreā inceſſerit: rñdeant quõ ambulauerit petrus: quē vtiqꝫ verum boīeꝫ non negabūt. RABA. Deniqꝫ theodoꝛ᷒ ſcripſit coꝛpale pōdus nō babuiſſe dominū ſcōꝫ carnē: ſꝫ abſqꝫ pondē ſup mare ābulaſſe: ſꝫ ꝯ̄riū fides catholica ꝓdicat. Nā dionyſius dicit: ꝙ nō iſtis pedibus coꝛpale pondus babētib᷒ ⁊ materiale onus deābulabat ſup vndā. CHRY. Petr᷒ aūt qd̄ maius ē ſupans. ſ. vndā maris: a minoꝛi turbat. ſ. a vēti ipulſu. vñ ſeqt: Uidēs aūt ven. validū. Talis ē. n. natura būana vt multotiēs in magnis recte ſe babēs: in minoꝛib᷒ repꝑbendat. h aūt qd̄ petrus timuit: dr̄iam mōſtrabat mgr̄i ⁊ diſcipuli: ſꝫ ⁊ alios diſciplos mitigabat. Si. n. in duobus fribus ſciſſuris ad dextrā moleſtati ſūt: multomagꝭ h moleſtati fuiſſent: nōdū eni erāt ſpū pleni: poſtea vō ſpiritales effecti vbiqꝫ petro ꝑmatū ꝯcedūt: ⁊ in ꝯciōibus eū ꝑmittūt. HIE. Pauluꝭū etiā relinqtur tentatiōi: vt augeat fides: ⁊ intelligat ſe nō facultate poſtulatiōis: ſꝫ potentia dn̄i ꝯſeruatū. Ardebat. n. in aīo eius fides: ſꝫ būana fragilitas in ꝓfūdū trabebat. AVG. de v̄. do. Pꝛeſūpſit ꝙ petrus de dn̄o: titubauit vt bō: ſꝫ rediuit ad dn̄ꝫ vñ ſeqt: Et cū cepiſ. mer. cla. di. Do. ſal me fac. Nunquid aūt dn̄s deſereret titubantē: quē audierat inuocantē? vñ ſeqt: Et cōti. ie. extē. ma. appꝛe. eū. CHRY. Jō aūt non iniūxit vētis deſcē: ſꝫ extendēs manū appꝛebēdit eū: qm̄ illi᷒ fide op᷒ erat. Cū eni q a nobis ſūt defecerint: tūc ea q a deo ſūt: ſtant. Ut igiſ mōſtraret: qꝛ nō vēti imiſſio ſed illi᷒ modica credulitas piculū opabat: ſubdiſ: Et ait illi: Modice fi. q̄re dubi. Jn q manifeſtat: qꝛ neqꝫ vētus nocē potuiſſet ſi fides firma fuiſſet. Sicut aūt pullū añ tp̄s ex nido exeuntē ⁊ caſurū mr̄ alis poꝛtans rurſus ad nidū reducit: ita ⁊ xp̄s fecit. vñ ſeqt: Et cū aſcē. in naui. ceſſa. vē. q aūt erāt in naui. vene. ⁊ adoꝛa. eū dicē. Uere fili᷒ dei es

RABA. Qd̄ qdē de nautis intelligēdū ē ſiue de aplis. CHRY. Uide aūt q̄lit paulati ad id qd̄ eſt excelſi᷒ vniuerſos ducebat. Supꝛa eni increpauit mare: nunc auteꝫ magis vtutē ſuā demōſtrat ſup mare ābulādo: ⁊ aliī hoc idē facē iubēdo: ⁊ piclitātē ſaluādo. idqꝫ dicebāt ei: Uere fi. dei es. qd̄ ſupꝛa nō dixerāt. HIE. Si ꝙ ad vnū ſignum trāqllitate maris reddita q p᷒ nimias ꝓcellas inſ dū ⁊ caſu fieri ſolet: nautē atqꝫ rectoꝛes vē filiū dei ꝯfitētur: cur arrius ipſū in eccl̄ia ꝓdicat creaturā? AVG. de v̄. do. Myſtice aūt mōs altitudo ē. Quid aūt alt᷒ celo i hoc mūdo? Quis vō in celū aſcēdit nouit fides nr̄a. Cur aūt ſolus aſcēdit in celū? qꝛ nemo aſcēdit in celū: niſi qui de celo deſcēdit: q̄uis ⁊ cū in fine venerit ⁊ nos in celū leuauerit: etiā tūc ſolus aſcēdet: qꝛ caput cū coꝛpe ſuo vn᷒ ē xp̄s: nūc aūt ſolū caput aſcēdit. Aſcēdit aūt oꝛare: quia aſcendit ad patrē ꝓ nobis interpellare. HILA. Uel ꝙ veſpe ſolus ē: ſollicitudinē ſuā in tp̄e paſſiōis oñdit: ceteris trepidatiōe diſlapſis. HIE. Aſcēdit etiā in mōtē ſol᷒ qꝛ turba ad ſublimia ſeq nō pōt: niſi docuerit eam iuxta mare in littoꝛe. AVG. de v̄. do. Uerūtñ dū xp̄s oꝛat in excelſo: nauicula turbaſ magnis fluctib᷒ in ꝓfūdo. ⁊ qꝛ inſurgūt fluctus: pōt iſta nauicula turbari: ſꝫ qꝛ xp̄s oꝛat: nō pōt mergi. Nauiculā q̄ppe eccl̄iaꝫ cogitate: turbulētū mare h ſeculū. HILA. Q aūt nauē ꝯſcendere diſcipulos iubet: ⁊ ire trāſ fretū dum turbas ip̄e dimittit: ⁊ dimiſſis turbis aſcēdit in mōtē oꝛare: eē intra eccl̄iaꝫ iubet: ⁊ piculū fieri vſqꝫ in id tp̄s quo reuertēs i claritatꝭ aduētu pplō oī q ex iſrl̄ erit reliq ſalutē reddat: eiuſqꝫ pctā dimittat: dimiſſoqꝫ eo vl̄ in celeſte regnū poti᷒ admiſſo agēs deo patri grās in glā ei᷒ ⁊ maieſtate ꝯſiſtat. Sꝫ inſ hec diſcipuli vēto ac mari deferūt: ⁊ totis ſeclī motib᷒ imūdo ſpū adūerſāte iactanſ. AVG. de v̄. do. Qñ. n. aliqs ip̄ie volūtatis maxie ptātis pſecutionē indicit eccl̄ie ſup nauiculā grādis vnda ꝯſurgit. RAB. Unde bñ dꝛ qꝛ nauis erat in medio mari: ⁊ ip̄e ſolus i terra: qꝛ nōnūq̄ eccl̄a tantis ꝑſſuris ē afflicta: vt eā dn̄s deſeruiſſe videaſ ad temp᷒. AVG. de v̄. do. Uenit aūt dn̄s ad viſitādos diſciplos

ſuos q turbabāt in mari q̄rta vigilia noctꝭ. i. extrēma ꝑte noctis. vigilia eni vna tres boꝛas bꝫ: ac ꝑ h nox q̄tuoꝛ vigilias bꝫ. HILA. Pꝛima igiſ vigilia fuit legis: ſecūda ꝓpbarū: tertia coꝛpalis aduētus: q̄rta in reditu claritatꝭ. AVG. de v̄. do. Quarta igiſ vigilia noctis: h ē pene iā nocte finita veniet in fine ſeculi: iniqtatis nocte trāſacta ad iudicādū viuos ⁊ moꝛtuos. venit aūt mirabiliſ. Surgebāt eni fluct᷒: ſꝫ calcabāſ. q̄tūlibet eni ptātes ſeculi cōſurgāt: ꝑmit eaꝝ caput nr̄m caput. HILA. Ueniēs aūt xp̄s in fine eccl̄aꝫ feſſā ⁊ antichꝛiſti ſpū ⁊ toti᷒ ſeculi moribus inueniet circūactā. Et qꝛ de antichꝛiſti ꝯſuetudie ad oēm tētationū nouitatē ſolliciti erūt: etiā ad dn̄i aduentū expaueſcēt: falſaꝝ reꝝ imagies metuētes. Sꝫ bon᷒ dn̄s timoꝛē depellet dicēs: Ego ſū. ⁊ aduētus ſui fide metū naufragiī iminentꝭ repellet. AVG. de q. euā. Ul ꝙ dixerūt diſciplꝭ phantaſma eē ſignat: qꝛ qdā qui ceſſerit diabolo de chꝛiſti aduētu dubitabūt. Q aūt petrus iploꝛat auxiliū a dn̄o ne mergat: ſignat qbuſdā tribulatiōib᷒ etiā p᷒ vltimā pſecutionē purgatū in eccl̄a: qd̄ ⁊ paul᷒ ſignat dicēs: Saluus erit: ſic tñ q̄ſi ꝑ ignē. HILA. Uel ꝙ petr᷒ ex oī ꝯſiſtētiū in naui numero rñdere audet: ⁊ iuberi ſibi vt ſupꝛa aq̄s ad dn̄m veniat pꝛecaſ: paſſiōis tp̄e volūtatis ſue deſignat affectū: dn̄i veſtigiis dn̄i iuberēs ad cōtēnendā moꝛtē conat᷒ ē. Sꝫ infirmitatē future tētationis timiditas eius oñdit. Per metū eni moꝛtis vſqꝫ ad negādi neceſſitatē coactus ē. Clamoꝛ aūt eius penitētie ſue gemitus ē. RABA. Reſpexit dn̄s: ad pniam ꝯuertit: manū extēdit: ⁊ indulgētiā tribuit: ⁊ ſic diſcipulus ſalutē inuenit: qꝛ nō eſt volētis neqꝫ currētis: ſed miſerētis dei.

HILA. Q aūt trepidāte petro virtutem veniēdi ad ſe dn̄s nō induxit: ſꝫ manu appꝛebēſū ſuſtinuit: hec ē rō. ſolus eni paſſurus ꝓ oībus: oīuꝫ pctā ſoluebat. nec ſociuꝫ admittit qcqd vniuerſati ꝑſtat ab vno. AVG. de v̄. do. Jn vno etiā aplo. i. petro in oꝛdie aploꝝ ꝑmo ⁊ ꝑcipuo in q figurabat eccl̄a vtrūqꝫ genus ſignificādū fuit. i. firmi in h ꝙ ſup aq̄s ābulauit: ⁊ infirmi in h ꝙ dubitauit: nā ⁊ vnicuiqꝫ ſua cupiditas tēpeſtas ē: amas deū: ābulas ſupꝛa mare. Sub pedib᷒ tuis ē ſeculi timoꝛ: amas ſeculuꝫ abſoꝛbet te. Sꝫ cū fluctuat cupiditate coꝛ tuū vt vincas cupiditatē: inuoca xp̄i diuinitatē. RABA. Aderit aūt dn̄s ſi ſopitis tētationū piculis ꝓtectiōis ſue fiduciā retribuat: ⁊ h diluculo appꝛopinquāte. Cū eni būana fragilitas ꝑſſuris obſita: ſuaꝝ viriū puitatē cōſiderat: erga ſe tenebꝛas cernit. Cū aūt mētē ad ſupnū ꝑſidiū erexerit: repēte exoꝛtū luciferi cōſpicit q totā vigiliā matutinā illuminat. Nec mirandū ſi aſcēdēte nauiculā dn̄o vēt᷒ ceſſauit. in᷒ qcūqꝫ eni coꝛde dn̄s ꝑ grām adeſt: mox vniuerſa bella qeſcūt. HILA. Aſcēſu etiā xp̄i ad nauī: vētū ⁊ mare eē ſedatū p᷒ claritatꝭ ſue reditū etna eccl̄e pax ⁊ trāqllitas idicaſ. ⁊ qꝛ tūc manifeſti᷒ adueniet: recte admirantes vniuerſi locuti ſūt: Uere fili᷒ dei es. Cōfeſſio eni vniuerſoꝝ tūc abſoluta ⁊ publica erit: dei filiū nō iā in būilitate coꝛpoꝛea ſed in gloria celeſti pacē eccl̄e reddidiſſe. AVG. de q. euā. Signaſ eni claritatē ei᷒ tūc manifeſtā futurā ꝑ ſpēꝫ iā vidētib᷒ q per fidē nūc ambulāt.

Et cū trāſfretaſſet venerūt in terrā geneçareth Et cū cognouiſſet eū viri loci illi᷒: miſerūt in vniuerſā regionē illā: ⁊ obtulerūt ei oēs male babētes: ⁊ rogabāt eū: vt vl̄ fimbꝛiā veſtimētꝭ eius tangerēt. Et qcūqꝫ tetigerūt ſalui facti ſūt.

REMI. Narrauerat ſupi᷒ euāgeliſta dn̄ꝫ iuſſiſſe diſcipꝉos ſuos aſcēdē i nauiculā: ⁊ ꝑcedē eū trans fretū: nunc aūt in incepta intentione pſeuerans dicit quo transfretando puenerint: dicens: Et cum transfretaſ. vene. in ter. gene. RABA. Terra geneçar iuxta ſtagnū geneçareth a loci ipſius natura nomen trabens qua criſpantibus aquis de ſeipſo ſibi excitare aurā ꝑbibet. greco eni vocabulo

q̄ſi generās ſibi aurā dicit. CHRY. Mōſtrat autē euāgeliſta ꝙ poſt multū tp̄s ad ptes illas xp̄s venerat. Et iō ſeqt: Et cū cogno. eū viri lo. il. miſe. in vniuer. regi. illā. HIE. Cognouerūt aūt eū rumoꝛe: nō facie. vl̄ certe ꝓ ſignoꝝ magnitudie q ꝑpetrabat in pplis: vultu pluri/mis notus erat. Et vide q̄ta fides ſit boīum terre geneçareth: vt nō pñtiū tm̄ ſalute ꝯtēti ſint: ſꝫ mittāt ad alias ꝑ circuitū ciuitates. CHRY. Neqꝫ eni ſiliſ vt pꝛi᷒ ad domos trabebāt ⁊ tactū manus iniꝛebāt: ſꝫ cū maioꝛi fide eū alliciebant. vñ ſeqt: Et obtule. ei oēs ma. ba. ⁊ roga. eū: vt fim. veſti. eius tan. Mulier eni q fluxū ſanguis patiebaſ: vniuerſos hāc ſapientiā edocuit: vt. ſ. tangēdo fimbꝛiā veſtimētꝭ xp̄i ſaluarenſ. Pꝫ etiā ꝙ tp̄s quo xp̄s abñs fuit: nō ſolū fidē eoꝝ non diſſoluit: ſꝫ ⁊ maioꝛem reddit: cuius virtute oēs ſaluati ſūt. ⁊ iō ſeqt: Et qcunqꝫ tetigerūt: ſalui facti ſūt. HIE. Si aūt ſcirem᷒ qd in nr̄a lingua reſonat geneçareth: intelligerem᷒ q̄uo ieſus ꝑ typū aploꝝ ⁊ nauis eccl̄iaꝫ de pſecutiōis naufragio liberatā trāſducat ad littus: ⁊ in tranqlliſſimo poꝛtu faciat requieſcere. RABA. Geneçar eni interꝑtaſ oꝛtus ꝑncipiū: tūc aūt plena nobis tribuet tranqllitas: qñ paradiſi per xp̄ꝫ nobis reſtituetur bereditas: ac pꝛime ſtole iocūditas.

HILA. Uel aliſ: Finitis legis tp̄ibus: ⁊ ex iſrl̄ qnqꝫ milibus viroꝝ intra eccl̄iaꝫ collocatis: iā credētiū pplis occurrit: iā ip̄ſe ex lege ꝑ fidē ſaluus: reliquos ex ſuis infirmos egrotoſqꝫ offerūt dn̄o: oblatiqꝫ fimbꝛias veſtimentoꝝ ꝯtingē optabāt ſalui ꝑ fidē futuri: ſꝫ vt ex veſte tota fimbꝛie: ita ex dn̄o nr̄o ieſu xp̄o ſācti ſpūs grā virt᷒ exijt q aplis data: ip̄ſos qꝫ tanq̄ ex eodē coꝛpe exeūtib᷒ ſalutem his q ꝯtingere cupiūt ſubmiſtrāt. HIE. Ul̄ fimbꝛiā veſtimētꝭ eius minimū mādatū intellige: qd̄ q trāſgreſſus fuerit: minim᷒ vocabiſ in regno celoꝝ: vel aſſumptioneꝫ coꝛpis ꝑ quā venim᷒ ad verbū dei. CHRY. Nos aūt nō ſolū fimbꝛiā aut veſtimentū xp̄i babem᷒: ſꝫ etiā coꝛpus ei᷒ vt comedam᷒. Si ꝙ q fimbꝛiā veſtimētꝭ ei᷒ tetigerunt: tantā acceperunt virtutem: multomagis qui totum ipſum ſument.

CA. XV.

Tunc acceſſerūt ad eū ab bieroſolymis ſcribe ⁊ pbariſei dicētes: Quare diſcipuli tui tranſgrediūſ traditiōes ſenioꝝ? Nō eni lauāt manus ſuas cū panē manducant. Jpſe aūt rñdens ait illis: Quare ⁊ vos trāſgredimi mādatum dei ꝓpter traditionē veſtrā? Nam deus dixit: Honoꝛa patrē ⁊ matrē: ⁊ q maledixerit patri vel matri: moꝛte moꝛiaſ. Uos aūt dicitis qcunqꝫ dixerit patri vel matri munus qdcunqꝫ ē ex me tibi ꝓderit: ⁊ nō honoꝛificabit patrē ſuū aut matrē ſuā: ⁊ irritum feciſtis mandatum dei pꝛopter traditionem veſtram.

RABA. Hoīes geneçareth ⁊ min᷒ docti credūt ſꝫ q ſapiētes videt ad pugnā ueniunt: iuxta illō: Abſcōdiſti a ſapiētib᷒ ⁊ pꝛudētib᷒ ⁊ reuelaſti ea paruulis. vñ dꝛ: Tūc acceſ. ad eū ab biero. ſcri. ⁊ pba. AVG. de cō. euan. Jta aūt cōſerit euāgeliſta narratiōis ſue oꝛdinē dicēs: Tunc acceſſerūt: vt q̄tū ip̄ſe tranſitus indicat rerū etiā ꝯſequētium oꝛdo ſeruet. CHRY. Pꝛopt h aūt euāgeliſta hic tp̄s deſignat: vt oñdat ineffabilē illoꝝ neqtiā nulli cedētem. tūc eni venerūt qñ plurima ſigna opatus ē: qñ infirmos ex tactu fimbꝛie curauerat. ꝙ aūt ab bieroſolymis veniſſe dicūt ſcribe ⁊ pbariſei: ſciendū ē ꝙ ꝑ oēs tribus erāt diſſeminati: ſꝫ qui in metropoli babitabāt: peioꝛes aliis erant: velut amplioꝛi fruētes bonoꝛe: ⁊ maioꝛē ſupbiam poſſidētes. REMI. Duab᷒ aūt de cauſis repꝑbendūt: ⁊ qꝛ ab bieroſolymis venerāt. i. a loco ſcō deſcenderant: ⁊ qꝛ ſenioꝛes populi ⁊ legis doctoꝛes erāt: ⁊ non ad diſcendū: ſꝫ ad repꝑbendēdū dn̄m venerāt. Subdiſ eniꝫ:

Dicentes: q̄re diſci. tui trāſgre. tra. ſenió. HIE. Mira pbariſeoꝝ ſcribarūqꝫ ſtulticia: dei filiū arguūt q̄re traditiones boīuꝫ ⁊ ꝑcepta nō ſeruet. CHRY. Uide aūt q̄liter ⁊ a ſua interrogatiōe capiūt. Non eni dicunt: Quare tranſgrediunſ legē moyſi: ſed Traditionē ſenioꝝ. vnde manifeſtū ē ꝙ multa noua inducebant ſacerdotes: q̄uis moyſes dixerit: Nō adiicietis ad verbū qd̄ ego ꝓpono vobis hodie: ⁊ non auferetis ab eo. ⁊ qñ opoꝛtebat eos ab obſeruationib᷒ liberari: tūc amplioꝛib᷒ obſeruationibus ſe alligabāt: timētes ne aliqs eoꝝ ꝑncipatū auferret terribilioꝛes eē volētes: qꝛ ⁊ ip̄i eēnt legiſlatoꝛes. REMI. Que aūt fuerint traditiōes manifeſtat marc᷒ cū ait Pbariſei ⁊ oēs iudei niſi crebꝛo lauēt man᷒ ſuas: nō mādūcāt panē. vñ ⁊ hic diſciplos repꝑbendūt dicētes: Non eni la. ma. ſu. cū pa. mandu. CHRY. Uerba eni ꝓpbetarū carnaliſ accipiētes qd̄ dictū erat: Lauamini: ⁊ mūdi eſtote. de coꝛpe ſolū lauādo ſeruabāt: ⁊ iō ſtatuerāt non niſi lotis manib᷒ māducādū eē. HIE. Man᷒ aūt. i. opa nō coꝛpis: ſꝫ aīe lauāde ſūt: vt fiat in illis verbum dei.

CHRY. Jō aūt diſcipuli nō lotis manib᷒ māducabāt: qꝛ iā ſupflua deſpiciebāt: ea ſolū q ſūt neceſſaria attendētes: ⁊ neqꝫ lauari neqꝫ nō lauari ꝓ lege babētes: ſꝫ vt cōtingebāt alterutrū faciētes. Qui eni ⁊ ip̄ꝫ neceſſariū cibū ꝯtēnebāt: q̄liſ circa hoc ſtudiū bērēt? REMI. Uel repꝑbēdebāt pbariſei diſcipulos dn̄i nō de iſta lauatiōe q cōſueto moꝛe ꝯgruis ⁊ neceſſariis tp̄ib᷒ agiſ: ſꝫ de illa ſupflua q de ſupſtitioſa traditiōe ſenioꝛum fuerat reperta.

CHRY. Chꝛiſtus aūt nō excuſauit: ſꝫ ꝯfeſtim reaccuſauit demōſtrās q̄m eū q magna peccat ꝓ puis pctis alioꝝ ſollicitū eē nō oꝫ. vñ ſeqt: Jpſe aūt rñdēs ait illꝭ: Quare ⁊ vos trāſgredimi mādatū dei ꝓpt traditionē veſtrā? Nō aūt dic ꝙ bñ faciūt trāſgrediētes: vt nō det eis occaſionē calūnie: neqꝫ tñ vitupat qd̄ ab aplis factū ē: ne approbet eoꝝ traditiōes. Neqꝫ rurſus accuſat ſenioꝛes: ne tāq̄ iniuriatoꝛē eū repuliſſet: ſꝫ icrepat eos q aduenerāt tāgēs etiā ſenioꝛes q talē traditōnē ſtatuerāt dicēs. HIE. Cū vos pp traditionē boīuꝫ ꝑcepta dei negligatꝭ: q̄re diſciplos meos arguēdos creditꝭ ꝙ ſenioꝝ iuſſa puipēdūt: vt dei ꝑcepta cuſtodiāt? nā de᷒ dixit: Ho. pa. ⁊ ma. Honoꝛ in ſcripturꝭ nō tm̄ in ſalutatiōib᷒ ⁊ officiis deferēdis q̄tū in elemoſynis ac oblatiōe ſentiſ. Hoꝛa inqt apl̄s viduas q vere vidue ſūt. h. n. honoꝛ donū intelligiſ. Pꝛecepat ꝙ dn̄s vel ibecillitates vl̄ etates vl̄ penurias pentū ꝯſiderās: vt filii hoꝛarēt etiā in vite neceſſariis miſtrādis pentes ſuos. CHRY. Uoluit aūt mōſtrare ꝙ parētes eēnt valde hōꝛādi: ꝑ h ꝙ adiūxit ⁊ ꝑmiū ⁊ penā: ſꝫ dn̄s h ꝑmiū ꝑmittēs qd̄ hoꝛātib᷒ repꝛomittiſ. ſ. eē lōgeuū ſup trā: ponit qd̄ trībili᷒ ē. ſ. penā: vt ⁊ ip̄os ſtupefacēt: ⁊ alios attrabēt. vñ addit: Et q maledixerit pr̄i vel matri: moꝛte moꝛiaſ. in q demōſtrat eos moꝛte dignos eē. Si eni qui v̄bo debōꝛat pentē moꝛte puniſ: multomagꝭ vos q ope ⁊ nō ſolū debōꝛatis pentes: ſꝫ ⁊ alios h docetꝭ? Qui igiſ neqꝫ viuē debetꝭ: q̄liſ meos diſciplos incuſatꝭ? Quo aūt dei mādatū trāſgrediāſ: manifeſtat cū ſbdit: Uos aūt dicitꝭ: Quicūqꝫ dixe. pa. vel ma. mun᷒ qdcūqꝫ ē ex me: tibi ꝓderit. HIE. Pꝛemiſſā eni ꝓuidētiſſimā dei legē volētes ſcribe pbariſeiqꝫ ſubuertē: vt ipietatē ſub noīe pietatꝭ iducerēt: docuerūt peſſimos filios: vt ſiqs ea q parētib᷒ offerēda ſūt: deo voluerit vouē q ver᷒ ē pꝛ: oblatio dn̄i ꝑponaſ parētū munerib᷒. GLO. Ut ſit ſēſus: Qd̄ ego offero deo ⁊ mibi ⁊ tibi ꝓderit: ⁊ iō nō debes ſumē. ſ. res meas i tuos vſus: ſꝫ pati vt deo offerā. HIE. Uel certe ip̄i pentes q deo ꝯſecrata cernebāt: ne ſacrilegii crimē incurrerēt: declināres egeſtate conficiebāſ: atqꝫ ita fiebat vt oblatio liberoꝝ ſub occaſiōe tēpli ⁊ dei i lucra cedēt ſacerdotū. GLO. Ut ſit ſēſus: Quicūqꝫ. i. qſqs veſtrū o iuuenes: Dixerit. i. dicē poterit. vel dicet pr̄i vel mr̄i: O pr̄: mun᷒ qd̄ ē deo ex me iā deuotū: Pꝛoderit tibi admitrādo. q̄ſi diceret: nō debes ſumere: ne ſis reus ſacrilegii.

Uel põt legi ꝑ defectū hoc modo: Quicūq; dixerit patri ⁊ cetera. ſubaudi faciet dei mandatū: vel cõplebit legem vel erit dign⁹ vita eterna. HIERO. Poteſt aũt ⁊ hũc breuiter habere ſenſū: Cõpellitis inquit filios: vt dicant parentibus ſuis: Quodcūq; donum oblaturus erā deo in tuos cõſumis cibos: tibiq; ꝓdeſt o pater ⁊ mat: quaſi diceret: non. GLO. Et ſic ꝓpter iſtas ꝑſuaſiones auaricie veſtre: ille iuuenis nõ honorificabit patrē ⁊ matrē. vnde ſequitur: Et non honorificabit patrē ⁊ matrē. quaſi diceret: Uos filijs iſta peſſima ſuaſiſtis: ⁊ ꝓpter hoc fili⁹ poſtea patrē ⁊ matrē non honorificabit: ⁊ ita mandatū dei de ſuſtentandis parentib⁹ feciſtis irritū: ꝓpter traditionē veſtrā. ſ. auaricie veſtre ſeruientes. AVG. contra aduerſariū legis ⁊ ꝓphetarum. Euident aũt hic xp̄s oñdit ⁊ illā eſſe dei legē quā heretic⁹ blaſphemat: ⁊ iudeos habere ſuas traditiões a libris ꝓpheticis ⁊ legitimis alienas: quas apoſtolus appellat ꝓphanas fabulas ⁊ viles.

AVG. contra fauſtū: Multa etiā nos hic dñs docet: ⁊ iudeos a deo ſuo ſe nõ auertere: ⁊ eius mandata nõ tm̄. ſe non infringere: verū etiā illos ⁊ q̄bus infringerentur arguere: ⁊ non niſi per moyſen iſta mādaſſe. AVG. de queſti. euangeliſta. Uel aliter: Munus quodcūq; eſt ex me: tibi ꝓderit. ideſt munus quod offers cauſa mei: ad te iam ꝑtinebit: quibus verbis ſignificant filij iam ſibi non neceſſe eē parentū pro ſe oblationē: q ad eā etatem peruenissent: vt poſſent iam ipſi offerre ꝓ ſe. In hac ergo etate conſtitutos vt poſſent parentib⁹ ſuis hoc dicere: cū hoc dixiſſent negabant phariſei reos eſſe: ſi parentib⁹ nõ preſtarent honorem.

Hypocrite: bñ prophetauit de vobis eſaias dicēs: Populus hic labijs me honorat: cor aũt eorum longe eſt a me. Sine cauſa autem colunt me docentes doctrinas ⁊ mandata hoīū. Et cõuocatis ad ſe turbis dixit eis: Audite ⁊ intelligite Non quod intrat in os coinquinat hominē: ſed qd̄ ꝓcedit ex ore hoc coinq̄nat hoīē.

CHRY. Monſtrauerat dñs q phariſei non erāt digni accuſare tranſgredientes mandata ſeniorū: cum dei legem deſtruerent: Rurſus aũt demonſtrat hoc ipſū ⁊ a ꝓpheta. vñ dicit: Hypocrite bñ ꝓphauit de vobis eſaias dicens: Populus hic labijs me honorat: cor aũt eorū longe eſt a me. REMI. Hypocrita dicit ſimulator: q: aliud ope ſimulat: ⁊ aliud corde geſtat. Iſti ergo bene hypocrite dicūt: quia ſub honore dei terrena ſibi lucra accumulare cupiebant. RABA. Preuidit aũt eſaias ſimulationē iudeorū q in dolo pugnarēt ꝯtra euangeliū. Et idō dixit ex perſona dñi: Populus hic labijs me hōrat ⁊c̄.

REMI. Iudeoꝝ nanq; populus labijs ⁊ ore deo appropinquare ⁊ honorare eum videbat: quia vnius dei cultum ſe habere gloriabat: ſed corde longe a deo receſſit: quia viſis ſignis atq; miraculis nec diuinitatē ei⁹ cognoſcere: nec eum ſuſcipe voluerūt. RABA. Item labijs eū honorabāt: quando dicebāt: Magiſter: ſcimus quia verax es. ſed cor eorū longe ab eo fuit. miſerūt inſidiatores vt eum caperent in ſermone. GLO. Uel commendādo exteriorē mundiciam eum honorabāt: ſ; duz interiori que vera ē carebāt: cor eorū longe erat a deo: ⁊ illis talis honor inutilis erat. vñ ſequit: Sine cauſa autē colunt me: docentes doctrinas ⁊ mandata hoīū. RABA. Non eñi habebūt mercedē cum veris cultorib⁹ docētes doctrinas ⁊ mādata hoīū: contēptis p̄ceptis diuis.

CHRY. Augmentata ḡ accuſatiõe phariſeorū a teſtimonio ꝓphete: ⁊ illis nõ emendatis: iam eis non loquit ſ; turbis. vnde dicit: Et cõuocatis ad ſe turbis dixit eis Audite ⁊ intelligite. Quia turbis dogma excelſū ⁊ multa philoſophia plenū ꝓpoſiturus erat: nõ ſimplicit hoc enūciat ſed ſuſceptibilē facit ſermonē. primo quidem ⁊ ore ⁊ ſollicitudine exhibita circa turbas: quod oñdit euāgeliſta dicens: Et cõuocatis ad ſe turbis. Deinde etiam ſuſceptibilē facit ſermonē ex tempore: q: poſt mortuos ſuſcitatos: poſt victoriā contra phariſeos habitā: tūc legem ꝓponit: vt facilius ſuſcipiat. Et non ſolū ſimpliciter turbas aduocauit: ſed etiā eos attentiores fecit in hoc q dixit: Audite ⁊ intelligite. ideſt attēdite ⁊ erigamini mēte ad hoc audiendū. Nõ aũt dixit eis: Nihil eſt obſeruatio eſcarum: neq; q moyſes male iniūxerat: ſ; per modum admonitionis ⁊ cõſilij a rerum ipſarū natura teſtimoniū accipiens ait: Non quod intrat in os coinq̄nat hominē. ſed quod ꝓcedit ex ore: hoc coinq̄nat hominē. Hieronimus habet cõmunicat. HIE. Uerbū cõmunicat ꝓprie ſcripturarū eſt: ⁊ ꝓprio ſermone nõ teritur. populus aũt iudeoꝝ cū partē dei ſe eē iactans: cõmunes cibos vocat q̄bus oēs vtunt hoīes. verbi gratia: Suillam carnē: oſtreas: lepores: ⁊ iſtiuſmodi animātia que vngulā non findunt: nec ruminant: nec ſquamoſa in piſcib⁹ ſūt. Unde ⁊ in actibus apl̄oꝝ ſcriptū eſt: Quod deus ſāctificauit: tu ne cõmune dixeris. Cõmune ergo quod ceteris hoībus pȝ: ⁊ quaſi nõ de parte dei ꝓ imundo appellat. AVG. ꝯtra fauſtum: Teſtamēto aũt veteri non ē ꝯtraria iſta ſententia: qua dñs dicit: Non quod intrat in os. in qua apoſtolus dicit: Omnia mūda mūdis: ⁊ ois creatura dei bona eſt. Si poſſunt hoc aplm de ipſis dixiſſe naturis intelligāt manichei: illas aũt litteras ꝓpter quaſdam prefigurationes tempori cõgruentes: aīalia quedā non natura ſed ſignificatiõe immūda dixiſſe. Itaq; verbi gratia: Si de porco ⁊ agno requirat: vtrūq; natura mundū ē: q: natura omnis creatura dei bona ē: quadā vero ſignificatione agn⁹ mūdus: porcus immūdus eſt: tanq̄ ſi ſtultū ⁊ ſapientē diceres: vtrūq; hoc verbū natura vocis ⁊ litterarum ⁊ ſyllabarū quibus cõſtat vtiq; mundū eſt: ſignificatione aũt vnū bonū verbū quod dicit ſtultus: immūduz dici poteſt: non natura ſui: ſ; qm̄ quoddā immūdū ſignificat. Et fortaſſe quod eſt in rerū figuris porcus: hoc eſt in hoīum genere ſtultus. ⁊ tam illud aīal q̄ iſte due ſyllabe quod dicit ſtultus quoddā vnū idēq; ſignificant. Immundū quippe illud aīal in lege poſitū eſt: eo q nõ ruminet: non aũt hoc eius vitiū: ſed natura eſt. Sūt aũt hoīes qui ꝑ hoc aīal ſignificantur immūdi ꝓprio vitio: non natura: qui cū libent audiant verba ſapiētie: poſtea de his omnino nõ cogitāt. Quod eñi vtile audieris velut ab inteſtino memorie: tanq̄ ad os cogitationis recordādi dulcedine reuocare: qd aliud ē q̄ ſpiritalit ruminare: qd̄ q nõ faciunt: illoꝝ aīalium genere figurant. He aũt ſimilitudines rerū in locutiõibus vel obſeruationib⁹ figuratis rõnales mentes vtiliter ⁊ ſuauit mouent. ſ; priori populo multa talia non tm̄ audienda verū etiam obſeruāda p̄cepta ſunt. Tēpus eñi erat quo nõ tm̄ dictis: ſ; etiā factis ꝓpheticari oportebat ea q̄ poſteriore fuerāt reuelāda. qb⁹ ꝑ chriſtū atq; in chriſto reuelatis fidei gentiū onera obſeruationi nõ ſunt impoſita: ꝓphetie tñ eſt auctoritas cõmēdata. Requiro aũt a manicheis: vtruz iſta dñi ſnīa qua dixit: non inq̄nari his que in os eius intrāt: vera aut falſa ſit. Si falſa dicūt: cur eā eorū doctor Adimātus a chriſto ꝓlatam dicēs: ad expugnandū vetus teſtamentū obiecit? Si aũt vera ē: cur aduerſus eā credūt ſe coinq̄nari?

HIE. Opponat aũt prudens lector ⁊ dicat: Si qd̄ intrat in os nõ coinq̄nat hoīē: q̄re idolotitis nõ veſcimur Sciendū igit q ipſi quidē cibi ⁊ ois dei creatura per ſe munda ſit: ſed idoloꝝ ⁊ demonū inuocatio ea facit imūda apud eos. ſ. qui cum ꝯſcientia idoli idolotitū manducant: ⁊ ꝯſcientia eorū cum ſit infirma polluit: vt apl̄s dicit. REMI. Quicūq; aũt tante fidei eſt vt intelligat creaturarū dei nullo modo inq̄nari poſſe: ſanctificet cibus per verbū dei ⁊ orationem: ⁊ comedat quicquid vult: ita tamen q hec licentia offendiculum non fiat infirmis: vt apoſtolus dicit.

Tunc accedentes diſcipuli eius dixerunt ei: Scis quia phariſei audito hoc verbo ſcādaliçati ſunt: At ille reſpõdens ait: Omnis plātatio quā non plantauit pater meus celeſtis: eradicabit. Sinite illos: ceci ſunt: ⁊ duces cecoꝝ. Cecus autē ſi ceco ducatum preſtet: ambo in foueam cadunt.

HIE. Ex vno ſermone dñi oīs ſuperſtitio obſeruationum iudaicaꝝ fuerat eliſa: qui in cibis ſumēdis abominādiſq; religionē ſuā ſitā arbitrabant. CHRY. Premiſſa itaq; cum audiſſent phariſei: nihil cõtradixerant illi: q: vehementi eos ꝯuicerat: nõ redarguēdo ſolū: ſ; ⁊ dolū illorū ꝓpalādo: ſ; ſcandaliçati ſūt phariſei. ſ. nõ aũt turbe vñ dicit: Tūc accedētes diſcipuli eius dixerūt ei: Scis quia phariſei audito hoc vbo ſcandaliçati ſūt? HIER. Quia crebro verſatur in eccleſiaſticis ſcripturis ſcandaluz: breuiter dicendū qd ſignificat: ſcandalū nos offēdiculū vt ruinā ⁊ impactionē pedis poſſum⁹ dicere. Cū ergo legim⁹: Quicūq; ſcādaliçauerit. hoc intelligimus: q dicto vel facto occaſionē ruine dederit. CHRY. Chriſtus aũt nõ ſoluit phariſeoꝝ ſcandalū ſ; magis eos increpauit. vnde ſequit: At ille rñdens ait: Omnis plantatio quā nõ plātauit pater me⁹ celeſtis eradicabitur. Hoc aũt manichei de lege dictū eē dicūt: ſed ꝯfutāt eos que antea dicta ſūt. Si. n. de lege dixiſſet: qualit ſupius ꝓ lege pugnaſſet dicēs: Quare tranſgredimini mandatū dei ꝓpt traditionē veſtrā? Qualit etiā ꝓphetam induxiſſet in medium Si etiam deus dixit: Honora patrē ⁊ matrē: qualit hoc qd̄ in lege dictū ē non ē dei plantatio? HILA. Dicēs ḡ omnē plantationē que nõ a patre ſit: docet traditionē hominū eradicādā: cuius fauore legis p̄cepta trāſgreſſi ſūt

REMI. Ois etiam falſa hypocriſis ⁊ ſuꝑſtitioſa obſeruatio cum ſuis actoribus ꝑmanere non põt. ⁊ q: a deo p̄e nõ ē cum eiſdē eradicabit. Illa ergo ſola ꝑmanebit: que a deo patre eſt. HIE. Nunqd ergo eradicabit ⁊ illa plātatio: de qua apl̄s ait: Ego plantaui: apollo rigauit? Sed ſoluitur queſtio ex eo qd̄ ſequit: Deus incremētū dedit Dicit ⁊ ipſe: Dei agricultura: dei edificatio eſtis. ⁊ alibi: Coopatores dei ſumus. Si aũt coopatores dei plātāte paulo ⁊ rigante apollini: de⁹ cū opatorib⁹ ſuis plantat ⁊ rigat. Abutant aũt hoc loco q diuerſas naturas introducūt dicētes: Si plantatio quā nõ plātauit pater eradicabitur: ergo quā ille plātauit nõ põt eradicari. Sȝ audiāt illud hieremie: Ego vos plantaui vineā verā: quõ verſi eſtis in amaritudinē vitis aliene? Plātauit qdē deus: ⁊ nemo põt eradicare plantationē eius. Sȝ qm̄ iſta plātatio in volūtate ꝓprij arbitrij ē: nullus alius eā eradicare poterit: niſi ipſa tribuerit aſſenſū. GLO. Uel plātatio iſta doctores legis ſignificat cū ſequacib⁹ ſuis: qui chriſtū nõ habebāt fundamentū. Quare aũt ſūt eradicādi ſubditur Sinit. il. Ceci. ſūt ⁊ du. cecoꝝ. RABA. Ceci quidē ſunt ideſt luce mandatoꝝ dei priuati: ⁊ ſūt duces cecoꝝ: quia alios in p̄cipitiū trahunt errātes ⁊ in errorē mittētes. vñ ſubdit: Cecus aũt ſi ceco ducatum p̄ſtet: ambo in foueaz cadunt. HIE. Hoc etiam ē quod apl̄s p̄ceperat: Hereticum hoīem poſt primā ⁊ alterā correctionē deuita: ſciēs q ꝑuerſus ſit huiuſcemodi. In hūc ſenſū ⁊ ſaluator p̄cepit doctores peſſimos dimittendos arbitrio ſuo: ſciens eos difficulter ad veritatē poſſe trahere.

Reſpõdens autē petrus dixit ei: Ediſſere nobis parabolā iſtā. At ille dixit: Adhuc ⁊ vos ſine intellectu eſtis? Non intelligitis q: omne quod in os intrat: in ventrem vadit: ⁊ in ſeceſſum emittitur Que aũt ꝓcedunt de ore: de corde exeūt: ⁊ ea coinquināt hominē. De corde enim exeunt cogitationes male: homicidia: adulteria: fornicationes: furta: falſa teſtimõia: blaſphemie. Hec ſūt que coinquinant hominem. Non lotis autem manibus manducare non coinquinat hominem.

REMI. Conſueuerat dñs parabolice loqui: ⁊ ideo petrus cū audiſſet: quod intrat in os nõ coinquinat hominē: putauit illū parabolice fuiſſe locutū: ⁊ ideo interrogauit vt ſubdit: Rñdens aũt petrus dixit ei: Ediſſe. no. pa. iſtam. Et q: ex ꝑſona ceteroꝝ hoc dixerat: iccirco ſimul cum alijs a dño reprehēſus ē. vnde ſequit: At ille dixit: Adhuc ⁊ vos ſi. intel. eſtis? HIERO. Corripit autem a dño quare parabolice dictum putet: quod ꝑſpicue locutus eſt. Ex quo animaduertimus vitioſum eſſe auditorem qui obſcura manifeſte aut manifeſte dicta obſcure velit intelligere. CHRY. Uel ideo dominus increpat eū: q: nõ erat ex incertitudine qd̄ queſierat: ſ; ex ſcandalo quo ſcādaliçat⁹ erat. Turbe. n. nõ itellexerāt quod dictū erat. Diſcipuli autē ſcādaliçati fuerāt. vñ a p̄ncipio qdē ꝓ phariſeis introgare volebāt: ſ; q: audierant eum magna dicentē: Omnis plātatio ⁊c̄. repreſſi fuerūt. Sȝ petrus q vbiq; feruēs erat: neq; ita ſilet: quē dñs increpat: ⁊ increpationi rõnē addidit dicēs: Nõ itelligitis q: om. qd̄ i os intrat in ven. va. ⁊ in ſeceſ. emittit. HIE. Ex hac ſententia qdā calūniantur dñs phyſice diſputatiõis ignarus: putet oēs cibos in ventrē ire: ⁊ in ſeceſſum digeri: cum ſtatim infuſe eſce per artus ⁊ venas ac medullas; neruoſq; fūdant. Sȝ ſciēdū q tenuis humor ⁊ liquēs eſca cū i venis ⁊ artub⁹ cõcocta fuerit: ⁊ digeſta ꝑ occultos meat⁹ corporis quos greci poros vocāt: ad inferiora dilabit: ⁊ in ſeceſſū vadit. AVG. de vẽa religiõe: Alimēta carnis corrupta .i. amittētia formā ſuā in mēbroꝝ fabricā migrāt: ⁊ corrupta reficiūt in aliā formā ꝑ ꝯueniētiā trāſeūda: ⁊ ꝑ vitalē motū diiudicant qdāmodo: vt ex eis in ſtructuram huī⁹ pulchri viſibilis que apta ſūt aſſumant: nõ apta vero ꝑ ꝯgruos meat⁹ abijciant: quoꝝ aliud feculētiſſimū reddit terre ad alias formas aſſumēdas: aliud ꝑ totū corp⁹ exhalat: aliud totī⁹ aīalis latētes neruos accipit: ⁊ inchoatur in ꝓlē. CHRY. Cū aũt hoc dñs dicit adhuc diſcipulis ſm iudaicā infirmitatē reſpõdet. dicit. n. q̄ in cibus nõ manet: ſed egredit: quis ⁊ ſi maneret: nõ faceret immundū: ſed nondū hec audire poterāt. ꝓpter hoc autem ⁊ moyſes ꝑ tātū tēpus dicit eē immūdos: quātum cibus intus manet. In veſpe. n. iubet lauari ⁊ mūdū eſſe quaſi tēpus digeſtionis ⁊ egeſtionis dimetiēs. AVG. xv. de trini. Duo autē quedā hoīs ora dñs cõplexus eſt: vnum corpis: aliud cordis. nā cum dicit: Oē qd̄ in os itrat ⁊c̄. apertiſſime demõſtrauit os corpis. At in eo qd̄ ſequit: os cordis oñdit dicēs: Que autē ꝓce. de ore. de cor. ex. ⁊ ea coinq hoīem. CHRY. Que. n. cordis ſunt: intus in homie manēt: ⁊ exeūtia inquināt nõ manētia ſolū: immo tūc mag cū exierūt vñ ſubiūxit: De corde. n. exeūt cogitatiões male quas p̄mo ponit: q: hoc erat iudaicū vitiuz qui. ſ. ei inſidiabant. HIER. Principale igit aīe non ſm platonē in cerebro eſt: ſ; iuxta chriſtū in corde: ⁊ arguēdi ſūt ex hac ſnīa: qui cogitatiões a diabolo immitti putant ⁊ nõ ex ꝓpria naſci volūtate. Diabol⁹ adiutor eſſe ⁊ incētor malaꝝ cogitationū põt: auctor eſſe nõ põt. Si autem ſemꝑ in inſidijs poſit⁹ leuē cogitationuz nraꝝ ſcintillam ſuis fomitib⁹ inflāmauerit: nõ debem⁹ opinari eū quoq; occulta cordis rimari: ſed ex corpis habitu ⁊ geſtib⁹ eſtimare qd verſem⁹ itrinſec⁹. vbi gra: Si pulchrā mulierē nos crebro viderit inſpicere: intelligit cor ab oculis vulnerarū. GLO. Ex cogitatõib⁹ autem malis ꝓueniunt ⁊ mala facta ⁊ mala vba: que lege ꝓhibēt. vñ ſubdit Homicidia. que ꝓhibent illo legis p̄cepto: Nõ occides. Adulteria: fornicatiões. q̄ itelligunt ꝓhiberi illo p̄cepto: Non mechaberi. Furta. q̄ ꝓhibēt illo p̄cepto: Nõ furtū facies Falſa teſtimonia. ꝯtra illō p̄ceptū: Nõ dices aduerſ⁹ ꝓximū tuū falſuz teſtimoniū Blaſphemie. ꝯtra illō p̄ceptū Nõ aſſumas nomē dei in vanū. REMI. Nominatis autē

vitiſe q̄ diuina lege ꝓhibent pulchre diſſe ſubiungit: Hec
ſūt q̄ coinq̄nāt hoīeȝ.i.immundū exparū reddūt. GLO.
Et q̄a huiuſmōi vba dn̄i ex phariſeoꝝ neq̄tia occaſionē
ſumpſerāt q̄ traditiões ſuas diuinis p̄ceptis p̄ferebāt: cō
ſequenter ɔcludit incōuenientiā traditionis p̄miſſe dicēs: Nō
lo.autē mani.mandu.nō coin.hoīem. CHRY. nō aūt
dixit eſcas i lege ꝓhibitas māducare nō coinq̄nat hoieȝ
vt nō poſſent illi ɔtradicere: ſȝ concludit de illo de quo
diſputatio erat.

Et egreſſus inde ieſus ſeceſſit in partes tyri ⁊
ſidonis. Et ecce mulier chananea a finibus illis
egreſſa clamauit dicens ei: Miſerere mei dn̄e fili
dauid filia mea male a demōio vexat. Qui nō rn̄
dit ei verbuȝ. Et accedentes diſcipuli eius: roga
bant eum dicentes: Dimitte eā: quiā clamat poſt
nos. Ipſe autem reſpondens ait: Non ſuȝ miſſus
niſi ad oues que perierant domus iſrael. At illa
venit ⁊ adorauit eū dicēs: Dn̄e adiuua me. Qui
reſpondens ait: Nō eſt bonuȝ ſumere panē filioꝝ
⁊ mittere canibus. At illa dixit: Etiam dn̄e. Nam
⁊ catelli edunt de micis q̄ cadunt de menſa dn̄oꝝ
ſuoruȝ. Tunc reſpondens ieſus: ait illi: O mulier
magna eſt fides tua: fiat tibi ſicut vis. Et ſanata ē
filia eius ex illa hora.

HIERO. Scribis ⁊ phariſeis ⁊ calūniatorib' dere
lictis: trāſgredit in ptes tyri ⁊ ſidonis: vt tyrios ſidonioſ
q̄ curaret. ⁊ iō dicit: Et egreſſus inde ieſus ſeceſſit in p
tes tyri ⁊ ſidonis. REMI. Tyrus ⁊ ſidō ciuitates fue
re gentiliū. nam tyrus metropolis fuerat chananeoꝝ: ſi
don terminꝰ chananeoꝝ reſpiciēs ad aqlonē. CHRY.
Conſiderandū aūt q̄ qn̄ ab eſcaꝝ obſeruatione iudeos
eripuit: tūc ⁊ gentib' ianuā aperuit: ſicut ⁊ petrus p̄mo
in viſiōe iuſſus ē hanc legē ſoluere: ⁊ poſt ad cornelium
mittitur. Siquis aūt querat: cum diſcipulis ſuis p̄ceperit:
In viā gentiū ne abieritis: qualiter ambulat viā: Primuȝ
q̄dē illō dicemꝰ: q2 nō erat obnoxiꝰ p̄cepto qḋ diſcipulis
dederat. Secūdo aūt: q2 neq̄ vt p̄dicaturus abijt. Vnde
⁊ marcus dicit: Qm̄ occultauit ſeipſum. REMI. Iuit
aūt vt tyrios ſidonioſq̄ curaret: ſiue vt huiꝰ mulieris fi
liam liberaret a demonio: quatenꝰ p̄prius fidē ſcribarum
⁊ phariſeoꝝ nequitiā cōdemnaret: de qua dicit muliere
ſubdit: Et ecce mulier chananea a finibus illis egreſſa.

CHRY. Dicit aūt euāgeliſta eam chananeā: vt oſ̄ndat
virtutē p̄ntie chriſti. Chananei.n. qui expulſi fuerāt: vt nō
puerterēt iudeos: hi iudeis apparuerūt prudētiores: vt
exirent a terminis ſuis ⁊ accederēt ad chriſtū. Dum aūt
hec mulier acceſſiſſet: nihil aliud q̄ miſericordiā popoſ
cit. vn̄ ſeq̄t: Clamauit dicēs ei: Miſerere mei dn̄e fili da
uid. GLO. Magna fides chananee hic notat: deū cre
dit vbi dn̄m vocat: hoiem vbi dicit filiū dauid. Nihil ex
merito poſtulat: ſed ſolā miſericordiā dei efflagitat dicēs
Miſerere. Nec dicit: Miſerere filie: ſȝ Miſerere mei: q2
dolor filie dolor eſt matris. ⁊ vt magis eū ad ɔpaſſioneȝ
moueret: totū ei dolorē enarrat. vn̄ ſeq̄tur: Filia mea ma.
a demo. vexat. In quo vulnere medico detegit: ⁊ magni
tudinē ⁊ qualitatē morbi. magnitudinē cū dicit: Male ve
xatur. qualitatem cum dicit: A demonio. ORI. in ho.
Vide aūt prudentiā femine: nō iuit ad hoies ſeductores
nō queſiuit inanes ligaturas: ſed oēs relinquēs diaboli
cultꝰ venit ad dn̄m. Nō petijt iacobū: nō rogauit ioānē
nō acceſſit ad petꝝ: ſȝ ſuſcipit in ſe p̄nie patrocinium: ſola
cucurrit ad dn̄m. Sȝ vide in exp̄to angoriū petit: ⁊ tamē
tum ſuū p̄dicit in clamorē: ⁊ amator hoīuȝ deus nō rn̄
det verbū. vn̄ ſequit: Qui nō rn̄det ei verbū. HIE. Nō
aūt de ſupbia phariſaica: nec de ſcribarū ſupcilio: ſȝ ne

ipſe ſnīe ſue cōtrarius videret p quā iuſſerat: In viā gen
tium ne abieritis. nolebat eni occaſionē calūniantib' de
re p̄fectāq̄ ſalutē paſſiōis ⁊ reſurrectiōis tpi reſeruabat.

GLO. Differēdo etiā ⁊ nō rn̄dendo patientiā mulieris
⁊ p̄ſeuerantiā nobis oſ̄ndit. Ideo etiā nō rn̄dit vt diſcipu
li p ea rogarent: oſ̄ndens p hoc neceſſarias eē p̄ces ſcoꝝ
ad aliqd impetrandū. vn̄ ſeq̄t: Et acceſ. diſci. eiꝰ: roga. eū
dicē. Dimit. eā: q2 cla. poſt nos. HIE. Diſcipli adhuc
illo tp̄e myſteria dn̄i neſcientes vel miſericordia moti: ro
gabant p chananea muliere: vel importunitate eius ca
rere cupiētes. AVG. de cō. euā. Affert aūt aliquā repu
gnantie q̄ōnem q̄ marcus in domo dicit fuiſſe dn̄m cuȝ
ad illū venit mulier p filia ſua rogans. Mattheꝰ aūt poſ
ſet intelligi de domo tacuiſſe: eandē tamen cōmemoraſ
ſe. Sȝ qm̄ dicit diſcipulos dn̄o ita ſuggeſſiſſe: Dimitte il
lam: qm̄ clamat pꝰ nos: nihil vr̄ aliud ſignificare: q̄ poſt
ambulantē dn̄m mulierē iſtā deprecatoriā vocē miſiſſe. In
telligendū ē ergo dixiſſe quidē marcum q̄ intrauerit vbi
erat ieſus cū eū p̄dixiſſet fuiſſe in domo. Sȝ q2 mattheꝰ
ait: Non rn̄dit ei verbū: dedit agnoſcere q̄ tacuerūt am
bo: ⁊ in eo ſilentio egreſſū fuiſſe ieſum de domo illa: atq̄
ita cetera cōtexunt que iā in nullo diſcordāt. CHRY.
Eſtimo aūt ⁊ diſcipulos ad calamitatē mulieris eſſe cōtri
ſtatos: ſȝ tn̄ non ſūt auſi dicere: Da ei hanc grām: ſed Di
mitte eam. ſicut nos cuȝ volumꝰ alicui p̄ſuadere: multo
tiens ɔtraria dicimꝰ. Ipſe aūt rn̄dens ait: Non ſū miſ. ni.
ad oues q̄ perie. domus iſrl. HIE. Non aūt hoc dicit:
q̄n ad gētes miſſus ſit: ſȝ q̄ primū ad iſrl miſſus ē: vt illis
nō recipientib' euangeliū: iuſta fieret ad gētes trāſmigra
tio. REMI. Spūalr etiā miſſus ē ad ſalutē iudeoꝝ: vt
etiā corpali p̄ntia eos doceret. HIE. Signanter aūt di
xit: Ad oues p̄ditas domꝰ iſrl: vt etiā ex hoc loco erro
neam ouē de alia parabola intelligamꝰ. CHRY. ibi.
Sed q2 mulier vidit nihil poſſe apl̄os: inuerecūda facta
eſt. aū enī neq̄ in ɔſpectū venire audebat: vt dictū ē: Cla
mat poſt nos. Qn̄ aūt videbat vt anguſtiata recederet tunc
ꝓpius venit. vn̄ ſeq̄t: At il. ve. ⁊ adorauit eū. HIE. Nō
q̄ iſta chananitidis p̄ſeuerant p̄mū filiuȝ dauid: deinde
dn̄m vocat: ⁊ ad extremū deū adorauit. CHRY. Ideo
q̄ nō dixit: Roga vel deprecare deū: ſed dn̄e adiuua me.
Quāto ergo magis mulier multiplicabat ſupplicationē:
tanto ⁊ ipſe multiplicabat negationē. ⁊ nō adhuc iudeos
oues vocat ſed filios: illā aūt canē. vn̄ ſeq̄t: Qui reſpon.
ait: Non ē bo. ſume. pa. fili. ⁊ da canib'. GLO. Filij ſūt
iudei generati ⁊ nutriti ſub cultu vnius dei p legē. Panis
ē euangeliū miracula ⁊ alia q̄ ad ſalutē nr̄am ptinēt. nō ē
ergo couenieus vt a filijs auferant ⁊ dent gentib' qui ſūt
canes: donec iudei repudient. RABA. Canes aūt gē
tiles ꝓpter idolatriā dicunt: q̄ eſui ſanguinis dediti ⁊ ca
dauerib' mortuoꝝ: vertunt in rabiē. CHRY. Vide
aūt mulieris prudentiā: q̄lr neq̄ ɔtradicere auſa ē neq̄
triſtata in alioꝝ laudib': neq̄ moleſtata in ꝓprio ɔuitio
vn̄ ſeq̄tur: At illa dix. Etiā do. nam ⁊ catel. edunt de mi.
q̄ ca. de mē. do. ſuo. Ille dixit: Nō ē bonū. hec aūt dixit
Vtiq̄ dn̄e. Ipſe iudeos filios vocat: hec autē dn̄os. ipſe
canē eā noīauit: hec aūt ⁊ opꝰ canis adiecit: ac ſi dicat: Si
canis ſū: nō ſum aliena. canē me dicis: ergo nutri me vt
canē nō poſſū relinquere menſā dn̄i mei. HIE. Mira
aūt huius mulieris fides patiētia ⁊ humilitas. p̄dicatur
fides qua credebat ſanari poſſe filiā ſuam. patiētia qua
totiens ɔtēpta in p̄cibus p̄ſeuerat. humilitas q̄ ſe nō ca
nibus ſed catellis cōpat. Scio me inquit filioꝝ panē nō
mereri: nec integros cape poſſe cibos: nec ſedē ad mēſaȝ
poſſe cū p̄re: ſȝ ɔtēta ſū reliquijs catuloꝝ: vt per humilitatē
micarū ad panis integri veniā magnitudinē. CHRY.
Propter h aūt chriſtus tardabat. p̄ſciebat. n. eā hoc dictu
ram: nec occultari volebat tantā mulieris virtutē. vn̄ ſe
quit: Tūc rn̄dens ieſus ait illi: O mulier magna ē fides
tua: fiat tibi ſicut vis. Ac ſi dicat: Fides tua maiora his
audire pōt

audire pōt: v ex interiȝ fiat tibi ſicut vis. Vide q̄liter nō
paꝝ ⁊ hec mlr intulit i filie medicinā. pp hoc. n. neq̄ chri
ſtus dixit: Sana ſit filia tua: ſed magna ē fides tua: fiat ti
bi ſicut vis. vt diſcas qm̄ ſimplr loq̄bat ⁊ nō adulatiōis:
ſȝ mlte fidei erāt vba ipſiꝰ. Hec āt xp̄i vox ſimilis ē illi voci
q̄ dixit: Fiat firmamentū: ⁊ factū ē. vn̄ ſeq̄tur: Et ſana. ē fi.
eiꝰ ex illa hora. Intēde āt q̄lr apl̄is nō ipetrantib' ipetrat
ipa: tā magnū q̄d ē iſtātia orōis. Etenīȝ pro nr̄is noxis a
nobis vult magis rogari q̄ ab alijs pro nobis. REMI.
His ēt vbis dat nobis exēplū cathecizādi ⁊ baptizandi
pueros: qm̄ h non ait: Salua filiā meā: aut adiuua eā: ſed
miſerere mei: ⁊ adiuua me. Hic eteniȝ deſcēdit cōſuetudo i
eccl'ia vt fideles ꝓ ſuis paruulis fidē deo ꝓmittāt: qn̄ ipi
nō ſūt tāte etatis ⁊ rōis: vt p ſe fidē deo ꝓmittere valeant
q̄tenꝰ ſicut fide iſtiꝰ mulieris ſanata ē filia eiꝰ ita ⁊ fide vi
roꝝ catholicoꝝ petā puulis relaxētur. Allegorice āt hec
mlr ſanctā eccl'iaȝ ſignificat de gētib' cōgregatā. Per hoc
eniȝ q̄ dn̄s relictis ſcribis ⁊ phariſeis venit i ptes tyri ⁊
ſidonis p̄figurabat q2 relicturꝰ erat iudeos: ⁊ trāſiturꝰ ad
gētes. Eſt āt h mlr egreſſa a finib' ſuis: qm̄ eccl'ia ſcā receſ
ſit a p̄ſtinis errorib' ⁊ vitijs. HIERO. Filiā aūt eccl'ie
puto aīas eē credētiū: q̄ male a demonio vexabāt ignorā
tes creatorē: ⁊ adorantes lapidē. REMI. Filios āt dn̄s
appellat p̄triarchas ⁊ ꝓphas illiꝰ tp̄is. Per mēſā deſigna
tur ſacra ſcriptura: p micas vo minima p̄cepta vel interna
myſteria q̄b' ſcā eccl'ia paſcit: p cruſtas vo carnalia p̄ce
pta q̄ iudei obſuāt. Mice āt ſub mēſa comedi dicūt: quia
eccl'ia hūilit ſe ſubmittit ad iplēda diuina p̄cepta. RABA.
Nō āt cruſtas ſȝ micas de pane pueroꝝ edunt catelli: q2
cōuerſi ad fidē q̄ erāt deſpecti in gētib': nō lr̄e ſupficiem i
ſcripturi: ſed ſpiritalē ſenſū quo i bonis actib' p̄ficere va
leāt inq̄rūt. HIE. Mira āt rerū cōuerſio iſrl: quōdā fili
us nos canes: p diuerſitate fidei ordo noim cōmutat. De
illis poſtea dicit: circūdederūt me canes multi. nos au
diuimꝰ cū mliere: fides tua te ſaluā fecit. RABA. Que
merito magna dr̄: q2 cū gētes nec lege fuerint ibute: nec vo
cib' ꝓphaꝝ iſtructe ad p̄dicationē mox apl̄oꝝ in auditu
auris obedierūt: ideo ſalutē ipetrare meruerūt. Vex ſi ad
p̄mas eccl'ie rogantis lachrymas dn̄s ſaluteȝ aīe differt
dare nō ē deſperādū vel a petēdo ceſſādū: ſȝ magis p̄c
cibȝ inſiſtēdū. AVG. de q. euā. q̄ ⁊ pueꝝ cēturionis: ⁊
filiā chananee mlieri nō veniēs ad domos eoꝝ ſanat: ſi
gnificat gētes ad q̄s nō venit ſaluas fore p vbū ſuū q̄ ro
gātib' filij ſananſ. Et intelligēda ē p̄ſona eccl'ie: q̄ ſibi eſt ⁊
mr̄ ⁊ filij. nā ſiml oēs q̄b' ɔſtat eccl'ia mr̄ dr̄: ſinguli āt ideȝ
ipſi filij appellāt. HILA. Vel hec mlr ꝓſelitoꝝ forma
p̄fert: fines ſuos egredit: ⁊ ex gētib'. ſ. i ppl'i alteriꝰ nomē
excedēs: q̄ ꝓ filia videlicet gētiū plebe dn̄atu imūdoꝝ ſpi
rituū occupata orat: ⁊ q2 dn̄ȝ cognouit ex lege: dauid fili
uȝ nūcupat. RABA. Itē ſiq̄s ɔſciaȝ hȝ alicuiꝰ vitij ſor
de pollutā: filiā habet male a dmonio vexatā. Itē ſiq̄ſ bo
na q̄ geſſit pctōꝝ peſte fedauit: filiā hȝ imūdi ſpūs furijs
agitatā: ideo neceſſe ē vt ad p̄ces lachrymaſq̄ cōfugiat:
ſanctoꝝq̄ interceſſiones ⁊ auxilia querat.

Et cū trāſiſſet īde ieſus: uenit ſecꝰ mare galilee: ⁊
aſcēdēs i mōtē ſedebat ibi. Et acceſſerūt ad eum
turbe multe hn̄tes ſecū mutos: cecos: claudos: de
biles: ⁊ alios multos: ⁊ proiecerūt eos ad pedes
eius: ⁊ curauit eos ita vt turbe mirarētur vidētes
mutos loquētes: claudos ambulantes: cecos vidē
tes: ⁊ magnificabant deum iſrael.

HIE. Sanata chananee filia: reuertitur dominus ad iu
deam. vnde dicitur: Et cū tran. inde ieſus: venit ſecꝰ ma.
galilee. REMI. Hoc mare diuerſis vocabulis appella
tur. Dicit. n. mare galilee: pp galileā adiacētē: mare tybe
riadiſ: ꝓpt tyberiadē ciuitatē. Sequitur: Et aſcēdēs i mō
tē ſedebat ibi. CHRY. Conſiderādū āt q̄ aliqn̄ dn̄s cir
cuit vt ſanet infirmos: aliqn̄ āt ſedet expectās eos: ⁊ iō
conuenienter hic ſic ſubdit: Et acceſſerūt ad eū turbe mul
te: habētes ſecū mutos: claudos: cecos: debiles: ⁊ alios
multos. HIE. In eo loco vbi latinus interpres trāſtulit
debiles: in greco ſcriptū eſt kullois: qḋ nō debilitatis ge
nerale: ſed vniꝰ infirmitatis nomē ē: vt quō claudus dici
tur q̄ pede claudicat vno: ſic kullois appellet q̄ vnā manū
debilē hȝ. CHRY. Hi autem in duobus fidē ſuā demō
ſtrabāt: ⁊ in aſcendendo mōtē. Et in hoc quia eſtimabāt
ſe nullo alio indigere: niſi vt proijcerētur ad pedes ieſu:
neq̄ ēt adhuc tangūt fimbriā veſtimēti: ſed ⁊ ad altiorem
fidē aſcēdūt. vnde dicit: Et proie. eos ad pedes eius. Et
mulieris q̄dē filiā cū multa tarditate curauit: vt eiꝰ virtu
tē oſtenderet. His āt nō quia meliores erant: ſed vt infi
delium iudeorū ora obſtrueret: cōfeſtiȝ ſanationē p̄rebet
vnde ſequit: Et curauit oēs. Multitudo autē eorum qui
curabantur ⁊ facilitas ſanationis eos in ſtuporē mitte
bat. vnde ſequit: Ita vt tur. mira. vi. mu. loquētes. HIE
RO. De debilib' tacuit: quia quid de contrario diceret
vno verbo nō haberet. RABA. Myſtice āt cū filia cha
nanee p̄figuraſſet ſalutē gentiū: venit in iudeā: q2 cū pleni
tudo gētiū intrauerit: tūc oīs iſrael ſalu' erit. GLO Ma
re āt iuxta qḋ venit ieſus turbida huius ſeculi volumina
ſignificat: quod ē galilee: cū hoīeſ a vitijſ ad virtutes trāſ
migrāt. HIERO. Aſcēdit autē in montē: ⁊ quaſi auis
teneros fetus ꝓuocet ad volādū. RABA. Vt. ſ. audito
res ſuos erigat ad ſuperna ⁊ celeſtia meditanda. Sede
batq̄ ibi: vt demonſtraret nō niſi in celeſtib' requiē eſſe
querendam. Eo autem ſedente in monte. i. in celorum ar
ce accedūt turbe fideliū deuota mente illi appropinquan
tes: ducentes ſecū mutos ⁊ cecos ⁊c. eoſq̄ ad pedes ieſu
proijciunt: quia peccata cōfitētes ipſi ſoli curādas ſubijci
unt: quos ita curat vt turbe mirentur ⁊ magnificent deuȝ
iſrael: quia fideles quando viderit eos q̄ ſpiritaliter egro
tauerant: diuerſis operib' virtutū ditatos laudē deo de
cantant. GLO. Muti autem ſunt qui non laudāt deuȝ
ceci qui non intelligunt viam vite: ſurdi qui non obtēpe
rant: claudi per deuia boni operis nō recte euntes: debi
les ſunt: qui infirmi ſūt in bonis operibus.

Ieſus autē conuocatis diſcipulis ſuis dixit:
Miſereor turbe: quia triduo iam perſeuerāt me
cum: ⁊ non habent quod manducent. Et dimitte
re eos ieiunos nolo: ne deficiant in via. Et dicunt
ei diſcipuli: Vnde ergo nobis in deſerto panes tā
tos: vt ſaturemus turbam tantā? Et ait illis ieſus:
Quot panes habetis? At illi dixerūt ſeptē ⁊ pau
cos piſciculos. Et p̄cepit turbe vt diſcūberēt ſup
terrā. Et accipiēs ſeptē panes ⁊ piſces: ⁊ gratias
agēs fregit ⁊ dedit diſcipulis ⁊ diſcipuli dederūt
populo: ⁊ comederunt ⁊ omnes ſaturati ſunt. Et
quod ſupfuit de fragmētis tulerūt ſeptem ſportas
plenas. Erāt āt qui māducauerāt quattuor milia
hominum: extra paruulos ⁊ mulieres.

HIERO. Prius chriſtus īfirmorum debilitates abſtu
lerat: poſtea vero ſanatis offert cibos. Conuocat quoq̄
diſcipulos ſuos: ⁊ quod facturus ē loquit. vnde dicitur:
Ie. aūt cōuo. diſci. ſuis di. Miſerere turbe. Hoc āt facit
vt mgr̄is exēplū tribuat: cū minoribus atq̄ diſcipulis cō
municādi ſimilia: vel ex cōfabulatione intelligāt ſigni ma
gnitudinem. CRHY. Turbe eniȝ cū ad ſanationem ve
niſſent: non audebāt petere panes. vnde ipſe amator ho
minum ⁊ oiuȝ curā gerens: etiam nō petentibus dat. pro
pter quod dicit: Miſereor turbe. Ne autē dicatur: quoni
am venientes viaticū portauerant dicit: Quia triduo iam
perſe. mecū: ⁊ non habent qḋ manducēt. Etſi eniȝ quādo

venerūt cibos habuerunt: tamē cōſūpti iā erāt: ⁊ ꝓpter hoc non in pͥma aut ſcōa die hoc fecit: ſed in tertia quādo iā oīa ſūt cōſūpta: vt priꝰ ipſi in neceſſitate cōſtituti cū aplōꝝ deſiderio ſuſciperēt qḋ fiebat. Mōſtrat aūt ꝙ de lōge venerāt: ⁊ nihil eis reliquū fuerat: in hoc ꝙ dic: Et dimit. eos ieiu. no. ne defi. in via. Cū āt nollet eos ieiunos dimittere: iō tñ nō ſtatī ſignū facit: vt ex hac interrogatiōe ⁊ rñſione attētiores diſcipulos faciat: ⁊ fidē ſuam oſtendāt dicētes: Fac panes. Et quāuis chriſtus plurima fecerit vt miraculi priꝰ facti recordarētur: qꝛ fecit eos miniſtros: ⁊ partiti ſūt cophinos: adhuc tñ iperfectius diſpoſiti erant. qḋ pꝫ per hoc qḋ ſequit: Et di. ei diſci. Unde ergo no. in deſerto pa. tan. vt ſatu. tur. tan. Ipſi quidē īfirma cogitatione hoc dixerūt: per hoc tamē miraculū futurū inſuſpicabile faciētes. ne aliquis. n. ſuſpicaret ꝙ ab aliquo propinquo caſtello accepti ſunt cibi: ꝓpter hoc miraculū iſtud in ſolitudine fit multum a caſtellis diſtante. Ipſe autē chriſtus vt diſcipulorū erigat mentē: eos interrogat vt ex modo interrogatiōis eos cōmemoret illorū que priꝰ facta ſūt. vñ ſequit: Et ait il. ieſus: Quot pa. habetis? At illi dixerūt ſep. ⁊ piſci. paucos. Nō āt addūt: Sed hec quid ſūt inter tātos? ſicut antea dixerāt: iā. n. paulatī ꝓfecerāt: lꝫ nō totū apprehendat ab eis. Admirare aūt ī aplis vītatis amorē: qualr ipſi ſcribētes nō occultāt ſuos ēt magnos defectꝰ. nō. n. ē quātalibet accuſatio: parū ante tali ſigno facto cōfeſtī obliuiſci. Admirare aūt ⁊ aliā ſapientiā eoꝝ qualiter vētrē ſuperabāt: nō multā mēſe curā faciētes. In eremo. n. exiſtētes: ⁊ per tres dies ibi morātes: ſolū ſeptē panes ibi habebāt. Alia vō ſimiliter poribus fecit. etenī recūbere eos fecit in terra ⁊ in manibꝰ diſcipulorū creſcere panes. vnde ſequit: Et p̄cep. tur. vt diſcu. ſuper terrā. HIE. De hoc autē ſupra diximꝰ ⁊ eadē repetere ocioſi ē: tm̄ in his que diſcrepant imoremur. CHRY. Finis āt vtriuſqꝫ miraculi nō ſimilis ē. Sequit enī: Et qḋ ſuperfu. de frag. tu. ſep. ſpor. ple. Erāt āt q̄ mādu. quatu. mi. ho. ex. paruu. ⁊ mulieres. Quare āt minores fuerint reliquie ī hoc miraculo q̄ in pͥmo: ⁊ ſi nō tot fuerint qui comederūt? Aut igit hoc ē: qꝛ ſporte cophinis maiores erāt: aut ex diuerſitate rememorēt: ⁊ illius ⁊ huius miraculi: ⁊ ꝓpter hoc tūc quidē fecit cophinos reliq̄arū numero eq̄les diſcipulis: nūc āt ſportas panibꝰ eq̄les. REMI. In hac āt euāgelica lectiōe cōſiderāda ē in xp̄o operatio diuinitatis ⁊ humanitatis. per hoc. n. ꝙ turbis miſeret: oñdit ſe humane fragilitatis affectionē habere. In eo vō ꝙ multiplicauit: ⁊ turbas paſcit: oñditur diuinitatis opatio. Deſtruitur ergo h̄ error Eutycetis qui in xp̄o dicebat vnā naturā. AVG. de cō. euā. Sane vt ab re eſt admonere ī hoc miraculo ꝙ ſi aliquis euāgeliſtarū hoc dixiſſet: cōtrariꝰ ceteris putaret. Sed qꝛ illi q̄ miraculū de ſeptē panibꝰ narrauerūt: nec illud de quinqꝫ tacuerūt nemīnē mouet: ⁊ vtrūqꝫ factū hoīes intelligūt. Hoc ideo diximus: vt ſicubi ſimile reperit factum a dño: qḋ in aliquo alter alteri euāgeliſte ita repugnare videat: vt oino ſolui nō poſſit: nihil aliud itelligat q̄ vtrūqꝫ factū eē ⁊ aliud ab alio ꝯmemoratū. GLO. Notādū āt ꝙ priꝰ dñs auſert debilitates ⁊ poſtea cibat: qꝛ priꝰ ſūt remouēda peccata: ⁊ poſtea aīa verbis dei nutrienda. HILA. Sicut autem illa turba quā prius pauit iudaice credētiū conuenit plebi: ita hec populo gentium cōparatur. ꝙ vero quatuor milia viroꝝ cōgregantur: multitudo innumerabiliū ex quatuor orbis partibus intelligitur. HIERO. Iſti etiam non ſunt quinqꝫ milia ſed quattuor milia: qui numerus ſemper in laudibus ponitur. ⁊ quadrāgulus lapis nō fluctuat: nō ē inſtabilis: ⁊ ob hāc cauſam etiam euangelia in hoc numero cōſecrata ſūt. In ſupiori ergo ſigno quia propinqui erāt: ⁊ vicini quinqꝫ ſenſuū: nō ipſe dominus eoꝝ recordat ſed diſcipuli. Hic āt ipſe dominus miſereri ſe dicit eoꝝ: qꝛ triduo iā perſeuerāt cū eo: qꝛ. ſ. patri: filio: ſpirituiqꝫ ſancto credebant. HILA. Uel quia oē paſſionis dominice tempus cū domino agunt: ſiue quia venturi ad baptiſmū confitentur ſe credere in paſſiōe ac reſurrectione eiꝰ: ſiue quia toto paſſionis dominice tempore ieiunijs domino quādā cōpaſſionis ſocietate iungūtur. RABA. Uel hoc dicitur: qꝛ in toto ſeculo ternū tempus eſt quo gratia datur: primū ante legem: ſecundū ſub lege: tertiū ſub gratia: quartū ē in celo ad quod tēdens reficitur in via. REMI. Uel quia peccata cōmiſſa per penitētiā corrigentes: cogitatione: locutione ⁊ ope conuertuntur ad dominū. Has turbas noluit dominus dimittere ieiunas ne deficerent in via: qꝛ peccatores per penitentiā cōuerſi in curſu labētis ſeculi pereunt: ſi abſqꝫ ſacre doctrine pabulo dimittantur. GLO. Septē panes ſunt ſcriptura noui teſtamēti: in quo gratia ſpūſſancti ⁊ reuelatur ⁊ daẗ. neqꝫ ſunt ordeacei vt ſupra: qꝛ non hic vt in lege vitale alimentū: figuris quaſi tenaciſſima palea tegitur. hic nō duo piſces: vt in lege duo iungebantur. ſ. rex ⁊ ſacerdotes: ſed pauci. i. ſancti noui teſtamēti: qui de fluctibꝰ ſeculi erepti ⁊ ſuſtinēt turbulentū mare: ⁊ exēplo ſuo nos reficiūt: ne in via deficiamus. HILA. Turbe āt in terrā recūbūt. nullis. n. legis opꝛibꝰ fuerāt ante ſubſtrate: ſed peccatoꝝ ⁊ corpoꝝ ſuoꝝ inherebant. GLO. Uel ibi ſuper fenū: vt deſideria carnis cōprimātur: hic ſuper terrā: vbi ⁊ ipſe mūdus relinqui p̄cipitur: vel mōs in quo dñs reficit ē altitudo chriſti. ibi ergo fenū ſup terrā qꝛ ibi ē celſitudo chriſti: ꝑꝑ carnales carnali ſpe ⁊ deſiderio tegit: hic remota oī cupiditate carnali cōuiuas noui teſtamēti ſpe permanētes ſolidatas continet: ibi quinqꝫ milia q̄ carnales quinqꝫ ſenſibus ſubditi: hic q̄tuor ꝑꝑ quatuor virtutes quibꝰ ſpiritalr muniūtur tēperātiā: prudentiam: fortitudinē: ⁊ iuſticiā: quaꝝ prima ē cognitio rerum appetēdarū ⁊ vitādarū: ſecūda refrenatio cupiditatis ab his que tēporaliter delectant: tertia firmitas cōtra moleſta ſeculi: quarta que per oēs diffūdit: dilectio dei ⁊ ꝓximi. ⁊ ibi ⁊ hic mulieres ⁊ paruuli excepti ſunt: qꝛ in veteri ⁊ nouo teſtamēto nō admittūtur ad dñm qui nō perdurāt occurrere in virū perfectū vel infirmitate viriū: vel leuitate mētis. Utraqꝫ refectio in monte celebrata ē: qꝛ vtriuſqꝫ teſtamēti ſcriptura ⁊ altitudinē celeſtiū preceptorū mādat ⁊ premiū. Utraqꝫ altitudinē chriſti predicat: altiora myſteria que nō capit cōis turba: apoſtoli ſufferunt ⁊ implent. ſ. perfectoꝝ corda ſeptiformis ſpūs gratia ad intelligendū illuſtrata. ſporte iunco ⁊ folijs palmarū ſolēt cōtexi: ⁊ ſignificāt ſanctos qui radicē cordis in ipſo fonte vite collocāt: ne areſcāt vt iuncꝰ ī aqua: ⁊ palmā eterne retributionis in corde retinet.

CA. XVI.

T dimiſſa turba aſcendit ī nauiculā ⁊ venit in fines magedan. Et acceſſerunt ad eū phariſei ⁊ ſaducei tentantes: ⁊ rogauerunt eum vt ſignū de celo oſtenderet eis. At ille reſpondens ait illis: Facto veſpere dicitis: ſerenum erit: rubicundū ē enī celum. Et mane hodie tēpeſtas: rutilat. n. triſte celum. Faciē ergo celi diiudicare noſtis: ſigna autē tēporū nō poteſtis. Generatio mala ⁊ adultera ſignū querit ⁊ ſignū nō dabitur ei niſi ſignum ione prophete. Et relictis illis abijt.

CHRY. Sicut poſt miraculū quinqꝫ panum dominꝰ turbas dimiſit: ita ⁊ nunc. nec āt pedes recedit: ſed nauigio ne turba eū ſequat. vnde dicit: Et dimiſſa turba aſcēdit in nauiculā: ⁊ venit in fines magedā. AVG. de cō. euan. Marcus aūt dicit ꝙ in dalmanutha. nec eſt dubitādum eūdē locū eē ſub vtroqꝫ noīe. Nā pleriqꝫ codices nō habēt etiam ſm marcū niſi magedan. RABA. Eſt āt magedā regio cōtra geraſā: ⁊ interpretatur poma vel nūcia: ⁊ ſignificat hortū de quo dī: Hortus cōcluſus: fons ſignatus: in quo creſcūt poma virtutū: ⁊ vbi nūciatur no-

mē dñi

men domini. Docet aūt ꝙ predicatores miniſtrato verbo turbe: ipſi intra cubiculū cordis virtutū pomis debēt refici. Sequit: Et acceſſerūt ad eū phariſei ⁊ ſaducei tentantes ⁊ rogauerūt eū: vt ſignum de celo oſtenderet eis. REMI. Admirāda quippe ē cecitas phariſeoꝝ ⁊ ſaduceoꝝ. ſic. n. poſtulabāt ſignū de celo: q̄ſi ea nō eēnt ſigna q̄ facere videbat. Quod aūt ſignū poſtularēt: iohannes manifeſtat. refert. n. poſt refectionē de quinqꝫ panibꝰ turbā acceſſiſſe ad dñm ⁊ dixiſſe: qḋ ſignum facis vt videamus ⁊ credamꝰ tibi. Patres noſtri manna in deſerto comederūt: ſicut ſcriptū ē: Panē de celo dedit eis mādūcare. Ideoqꝫ ⁊ hic dicunt: Vñde nobis ſignū de celo. i. fac vt vno vel duobus diebus manna pluat: vt totus populus paſcat ſicut multo tēpore factū ē in deſerto. Ipſe vero inſpiciēs cogitationes eoꝝ vt deus: ⁊ ſciēs ꝙ ſi etiā ſignū de celo eis oſtenderet nō crederēt: noluit eis dare ſignū quod poſtulabāt. vñ ſeq̄tur: At ille rñdēs ait illis: Facto veſpe dicitis: ſerenū erit. HIERO. Hoc apud grecos in pleriſqꝫ codicibus nō habet. Senſus aūt manifeſtus ē: ꝙ ex elementoꝝ ordine ⁊ conſonātia: poſſūt ⁊ ſereni ⁊ pluuioſi dies prenoſci. Scribe aūt ⁊ phariſei qui videbantur legis eē doctores ex prophetarū vaticinio nō poterāt cognoſcere ſaluatoris aduētū. AVG. de q̄. euā. Pōt ēt intelligi quod dixit dñs: Facto veſpe dicitis ſerenū erit. etenī rubicūdū ē celū. i. ſāguine paſſiōis xp̄i: pͥmo aduētu idulgētia peccatoꝝ daẗ. Et mane: hodie tēpeſtas. rubet. n. cū triſticia celū: illud ē qḋ ſecūdo aduentu igne precedente venturus eſt. GLO. vel alr: Rutilat triſte celū. i. patiūtur apli poſt reſurrectionem: poſt quos. me iudicare in futuro ſcire poteſtis: qꝛ cū nō parco meis bonis q̄n patiātur nō parcā alijs in futuro. Faciē ergo celi diiudicare noſtis: ſigna aūt tpꝝ nō poteſtis. Signa tēpoꝝ dixit de aduētu ſuo vel paſſiōe: cui ſimile ē roſeum celū veſpere: ⁊ idē de tribulatiōe: ante aduentū ſuū futura: cui ſimile ē mane roſeū cū triſticia celū. CHRY. Sicut ergo in celo aliud q̄dē ē ſignū ſerenitatis aliud pluuie ita ⁊ ī me putare oportet: nūc. n. ſ. in pͥmo aduētu his ſignis que in terra ſūt opus ē: q̄ autē in celo ſūt cōſeruant tpī ſecūdi aduētꝰ. Nūc. n. ſicut medicus veni: tūc ſicut iudex adero. ꝓpter hoc nunc occultus veni: tūc autē cum multa diuulgatiōe q̄n virtutes celoꝝ mouebūtur. Sꝫ nō ē nunc tēpus hoꝝ ſignoꝝ: qꝛ veni mori: ⁊ q̄ abiecta ſūt pati. ⁊ ideo ſequit: Generatio mala ⁊ adultera ſignū querit: ⁊ ſignū non dabit ei: niſi ſignū ione ꝓphete. AVG. de cō. euā. Hoc autē ⁊ alibi iā dixit mattheus. vnde retinendū ē eadē dñm ſepe dixiſſe: vt ꝙ exiſtēte contrario ſolui nō poterit: his dictū intelligat. GLO. Dicit autē generatio mala ⁊ adultera. i. incredula: pro ſpiritali carneū habens intellectū. RABA. Non ergo generationi illi tentantium dominū ſignū celeſte datur: q̄le querebāt: quibus multa ſigna dedit in terra. Sed generatiōi querentiū dñm. i. apoſtolis: quibus cernētibus aſcendit in celum ⁊ ſpiritūſanctum miſit. HIERO. Quid autem ſibi velit ſignū ione: iā ſupra dictum eſt. CHRY. Cū autē hoc ſecundo phariſei audiſſent: oportebat interrogare ⁊ dicere: Quid eſt qḋ dicit? Sed ipſi nō deſiderio diſcendi hoc a dño queſierunt: ⁊ ideo dñs eos reliquit. vnde ſequtur: Et relictis illis abijt. RABA. i. relicta generatiōe mala iudeorum: abijt trāſ fretū: ⁊ gentiū ſecutus eſt populus. nota ꝙ non ſicut in alijs legitur locis: dimiſſis turbis abijt: ſed quia infidelitatis error inſolentiū animos obtinebat: dicitur ꝙ eos reliquit.

Et cum veniſſet diſcipuli eius trans fretū: obliti ſunt panes accipe. Qui dixit illis: Intuemini ⁊ cauete a fermento phariſeorum et ſaduceorum. At illi cogitabant inter ſe dicentes: Quia panes non accepimus. Sciēs aūt ieſus dixit eis: Quid cogitatis inter vos modice fidei: qꝛ panes nō habetis? Nōdū intelligitis neqꝫ recordamini quinqꝫ panū ⁊ quinqꝫ miliū hominum: ⁊ quot cophinos ſumpſiſtis? Neqꝫ ſeptē panū: ⁊ quatuor miliū hominum: ⁊ quot portas ſūpſiſtis? Quare nō intelligitis: quia nō de pane dixi vobis: cauete a fermēto phariſeorū ⁊ ſaduceorum. Tunc intellexerunt: quia nō dixerit cauēdū a fermēto panū: ſed a doctrina phariſeorū ⁊ ſaduceorum.

GLO. Sicut dominus phariſeos reliquerat ꝓpter eoꝝ infidelitatem: ita conſequēter ⁊ doctrinā eoꝝ a diſcipulis cauendū eē docet. vñ ſequit: Et cū ve. diſci. eiꝰ trans fre. ob. ſūt acci. panes. REMI. Tanto. n. amore magri detinebātur: vt nec etiam ad punctū vellēt ab eo recedere. Animaduertendū eſt ergo q̄tum alieni eſſent ab appetitu deliciarū cū tā paruā haberēt de neceſſarijs curā: vt ēt obliti ſint panes accipe: ſine quibꝰ humana fragilitas ſubſiſtere non pōt. Sequit: Qui dixit illis: Intuemini ⁊ ca. a fer. pha. ⁊ ſaduceoꝝ. HILA. In quo monentur apli non admiſceri iudeoꝝ doctrine: qꝛ legis opa in effectū fidei ⁊ prefigurationē rerū cōſequentiū conſtituta ſūt ⁊ i quoꝝ tpa atqꝫ etatē veritas cōtigiſſe t nihil vltra i veritatis ſimilitudinē poſitū arbitrarētur: ne doctria phariſeoꝝ xp̄ꝫ neſciēs: effectū euangelice veritatis rūperet. HIE. Qui enī cauet a fermēto phariſeoꝝ ⁊ ſaduceoꝝ legis aclīe p̄cepta nō fuat: traditiōes hominū negligit: vt faciat dei mādata. Hoc ē fermentum de quo apls ait: Modicū fermētū totā maſſam corrūpit. Iſtiuſmodi fermētū: etiā oī rōne vitādū ē: qḋ habuit martion valētinꝰ ⁊ oēs heretici. Fermētū. n. hāc hꝫ vim vt ſi farine mixtū fuerit: qḋ parū videbat: creſcat in maius: ⁊ ad ſaporem ſuū vniuerſā cōſperſionē trahat: ita ⁊ doctrina heretica ſi vel modicā ſcintillā iecerit in tuū pectꝰ ī breui ingēs flāma cōcreſcit: ⁊ totā hoīs paſſionē ad ſe trahit. CHRY. Sed quare nō dixit: Attendite a doctrina phariſeorum manifeſte: qꝛ vult cōmemorare ea que facta ſunt. ſ. de multiplicatione panū: etenī nouerat eos eē oblitos. ſimpliciter autem de hoc eos incuſare non videt rōnē habere: occaſione autē ab eis recepta eos increpare: ſuſceptibilē faciebat icuſationē: ⁊ iō q̄ cogitabant diſcipuli: euāgeliſta i mediū introducit dicēs: At illi cogitabāt intra ſe dicētes: Quia panes nō accepimꝰ. HIE. Quō autem panes nō habebāt: qui ſtatī impletis ſeptē ſportis: aſcēderūt in nauiculā ⁊ venerūt in fines mageda: ibi audiūt nauigātes ꝙ cauere debeāt a fermēto phariſeoꝝ ⁊ ſaduceorum: ſed ſcriptura teſtatur ꝙ obliti ſunt eos ſecū tollere. CHRY. Quia vō diſcipuli circa obſeruationes iudaicas adhuc repebant: ideo dñs vehementer eos increpat ad vtilitatē oīū. vñ ſeq̄tur: Sciēs autem ieſus dixit eis: Quid cogitatis inter vos modice fidei: quia panes non hētis? GLO. q. d. Quid cogitatis me dixiſſe de terrenis panibꝰ de quibꝰ nō ē vobis dubitandum: cū de tā paucis tantas feci abundare reliquias. CHRY. Hoc aūt facit vt ſolicitudinem eſcarū ab eis abijciat. Sed q̄re nō arguit eos: cum dixerunt: Unde nobis in ſolitudine panes tanti? etenī opportuniꝰ videbat hoc dici. Sed iō tūc nō reprehēdit eos: ne videret ſe ingerere ad ſigna faciēda ⁊ nolebat ante turbas eos increpare. Tunc etiā rōnabilior hec accuſatio fuit: quando iā duplici miraculo de panibus facto tales erant: vt adhuc de eſcis dubitarēt. Uide aūt ⁊ increpationē cū manſuetudine: velut. n. excuſādo reſpondet pro his quos increpauerat dicens: Nōdū intelligitis: neqꝫ recordamini quinqꝫ panū. GLO. q. d. Neqꝫ myſteriū itelligitis: neqꝫ virtutē in memoria habetis. CHRY. Per quod in memoriam eos reducit ad ea que preterierunt ⁊ ad futura attentiores facit. HIE.

Per hoc aūt ꝙ dicit: Quare nō intelligitis. ecce per occaſionē docet eos quid ſignificent quinqꝫ panes ⁊ ſeptē: qnqꝫ milia hominū: ⁊ quattuor milia: que paſta ſūt i eremo Sı̄.n. fermētū phariſeoꝝ ⁊ ſaduceoꝝ nō corporalē panē ſed traditiones peruerſas ⁊ hereticas ſignificāt dogmata quare cibi quibꝰ nutritꝰ ē populus dei nō verā doctrinā integrāqꝫ ſignificent? CHRY. Ut aūt diſcas quātū i diſcipulis potuit increpatio chriſti: ⁊ qualiter eoꝝ mētē erexerit dormiētē: audi qd euāgeliſta dicat: Tunc intellexerūt ꝙ nō dixit cauēdū a fermēto panū: ſed a doctrīa phariſeoꝝ ⁊ ſaduceoꝝ: quāuis eo hoc nō interpretante. Jnterꝑtatio ergo dn̄i eos a iudaicis obſeruationibꝰ abduxit. deſides exiſtētes attentiores fecit: ⁊ a parua fide eos eripuit: vt nō timeāt ſiqn̄ paucos panes habere videant neqꝫ pro pane ſoliciti ſint: ſꝫ hec reſpiciāt vniuerſa.

Uenit aūt ieſus i partes ceſaree philippi ⁊ interrogabat diſcipulos ſuos dicēs: Quē dicūt hoīes eē filiū hoīs? At illi dixerūt: Alij iohānē baptiſtā alij aūt heliā: alij vero hieremiā aut vnū ex ꝓphetis. Dicit illis ieſus: Uos aūt quē me eē dicitis? Reſpōdēs ſimō petrus dixit: Tu es chriſtus filiꝰ dei viui. Rn̄dens aūt ieſus dixit ei: Beatus es ſimon bariona: qꝛ caro ⁊ ſanguis nō reuelauit tibi ſed pater meus qui in celis eſt. Et ego dico tibi qꝛ tu es petrꝰ ⁊ ſup hanc petrā edificabo eccleſiā meaꝫ: ⁊ porte inferi nō preualebūt aduerſum eā. Et tibi dabo claues regni celoꝝ. Et quodcūqꝫ ligaueris ſuper terrā: erit ligatū ⁊ in celis. Et quodcūqꝫ ſolueris ſup terrā: erit ſolutū ⁊ in celis.

GLO. Poſtq̄ diſcipulos a phariſeorūꝫ doctrina remouerat dn̄s: ꝯuenīēter euāgelice doctrine altitudinē in eis fūdat. ⁊ vt maior ſolēnitas deſignet: locꝰ deſcribit cū dicit: Uenit aūt ieſus i partes ceſaree philippi. CHRY. Jdeo aūt nō ſimplr ceſareā nominat: ſꝫ ceſareā phi lippi: qa ē ⁊ alia ceſarea q̄ ē ſtratonis: non aūt in illa: ſed in hac diſcipulos interrogauit: lōge eos a iudeis abducens: vt ab omni timore eruti: libere dicāt que habebāt in mente. Phillippus aūt iſte frater fuit herodis thetrarche ithuree ⁊ traconitidis regiōis: qui in honorem tyberij ceſaris ceſareā philippi: q̄ nūc paneas dicit appellauit. GLO. Confirmaturus aūt in fide diſcipulos: ꝑus opiniones ⁊ errores alioꝝ a mentibus eoꝝ voluit remouere. vnde ſequit: Et inter. diſci. ſuos di. Quē dicunt homines eē filiū hoīs? ORI. Jnterrogat chriſtus diſcipulos: vt ex apoſtolorū rn̄ſionibꝰ nos diſcamꝰ diuerſas opiniones fuiſſe tunc apud iudeos de xp̄o: ⁊ vt nos ſemper ſcrutemur de xp̄o: qualis opinio ſit apud hoīes de nobis: vt ſiqd male dicit de nobis: occaſiones illiꝰ precidamꝰ. ſiqd aūt boni: eius occaſiones augeamꝰ. Sed ⁊ diſcipuli ep̄orum ⁊ apoſtolorū inſtruūtur exēplo: vt qualeſcūqꝫ opiniones audierit foris de ep̄is ſuis referant eis. HIERO. Pulchre aūt interrogat: Quē dicunt hoīes eſſe filium hoīs? Quia qui de filio hoīs loquūtur: homines ſūt: qui vero diuinitatē eiꝰ intelligūt: non hoīes ſed dij appellantur. CHRY. Nō aūt dicit: Quē me dicunt ſcribe ⁊ phariſei eē: ſed quē me dicunt hoīes eē: plebis mētē que ad malū inflexa nō erat inueſtigās. Etſi.n. multo humilior q̄ oportebat eoꝝ erat de chriſto opinio: ſed tamē a nequitia libera erat: phariſeoꝝ autem opinio de xp̄o erat plena multa malicia. HILA. Dicendo ergo. Quē dicunt hoīes eē filiū hominis? ſignificauit preter id quod in ſe videbatur eē aliud ſentiendū: erat enim hominis filiꝰ. Quod igitur de ſe opinādi iudiciū deſiderabat non illud arbitramur quod ipſe cōfeſſus eſt: ſed occultū erat de quo querebat: in quod ſe credentiū fides debeat extēdere. Eſt autē hec cōfeſſionis tenende ratio: vt ſicut dei filium: ita ⁊ filium hominis meminerimꝰ: quia alterūꝫ ſine altero nihil ſpei tribuit ad ſalutē. ⁊ ideo ſignāter dixit: Quē dicunt hoīes eē filiū hoīs? HIERO. Non eniꝫ dixit: Quē me eē dicūt homines: ſed Quē dicunt eē filiū hominis: ne iactanter de ſe querere videretur. Et nota ꝙ vbicūqꝫ in veteri teſtamēto ſcriptū eſt Filius hoīs: in hebreo poſitū ē Filiꝰ adam. ORI. Diuerſas aūt iudeoꝝ opiniones de chriſto diſcipuli referunt. vnde dicitur: At illi dixerunt: Alij aūt iohannē baptiſtā. eſtimationeꝫ.ſ. ſecuti herodis. Alij aūt heliā. videlicet eſtimantes ꝙ aut ſecundam natiuitatē ſuſceperit helias: aut ex eo tempore in corpore viuens i tēpore apparuit illo. Alij vero hieremiā. quē dominus in gentibꝰ ꝓphetā conſtituit: nō intelligētes qm̄ hieremiaſ typus fuerat chriſti. Aut vnū ex ꝓphetis. rōne ſimili propter illa que deus ad ipſos locutus ē ꝑ ꝓphetas: nō tn̄ in ipſis: ſed in ipſo ſunt impleta. HIERO. Sed tamē turbe ſic errare potuerant in helia ⁊ hieremia: quō herodeſ errauit in ioanne. vn̄ miror quoſdaꝫ interpretes cauſas erroꝝ inquirere ſinguloꝝ. CHRY. Quia vero diſcipuli opinionē turbe recitauerant: euocat eos ꝑ ſecundā interrogationē ad opinandū aliquid maius de ipſo. ⁊ ideo ſequitur: Dicit illis ieſus: Uos aūt quē me eē dicitis? Uoſ aūt inquā qui ſimul mecuꝫ eſtis ſemp: quia maiora ſigna vidiſtis q̄ turbe: nō oportet vos in opinione conuenire cum turbis: ⁊ ꝓpter hoc non a ꝑncipio ꝑdicationis eos de hoc interrogauit: ſed poſtq̄ multa ſigna fecit: ⁊ multa locutus ē eis de ſua deitate. HIERO. Attende autem ꝙ ex hoc textu ſermonis apoſtoli nequaq̄ homines: ſꝫ dij appellant. Cum.n. dixiſſet: Quē dicunt homines eſſe filiū hominis: ſubiecit: Uos autē quē me eē dicitis? Ac ſi dicat illis: quia homines ſunt humana opinātibus: vos qui dij eſtis: quē me eſſe exiſtimatis? RABA. Non aūt quaſi neſciens de ſe ſententiam diſcipuloꝝ vel extraneorū inquirit: ſed ideo diſcipulos quid de ſe ſentiāt interrogat: vt ꝯfeſſionē recte fidei digna mercede remuneret. Jō quid alij de ſe ſentiant inquirit: vt expoſitis ꝑmo ſententijs errantium diſcipuli ꝓbarentur veritatē ſue confeſſionis nō de opinione vulgata ſed de ipſo pcepiſſe dominice reuelationis archano. CHRY. Quando vero dominus de plebis opinione interrogat: oēs reſpondent: ſed omnibus diſcipulis interrogatis petrꝰ taq̄ os apl̄oꝝ ⁊ caput: pro oībꝰ rn̄det. vn̄ ſequit: Rn̄dens ſimō petrus dixit: tu es xp̄s filius dei viui. ORI. Denegauit quidem petrus aliqd eoꝝ eē ieſū q̄ arbitrabant iudei. cōfeſſus ē aūt Tu es xp̄s. qō neſciebant iudei: ſed ⁊ qō maius ē filius dei viui: q̄ ⁊ per ꝓphetas dixerat: Uiuo ego dicit dn̄s ⁊ ideo dicebat viuus: ſed ſm̄ ſupereminentiā: qꝛ ſupeminet oībꝰ habētibus vitā: qm̄ ſolus habet imortalitatē: ⁊ ē fons vite: qō ꝓprie dicit deus pater: vita aūt ē quaſi de fonte ꝓcedens: qui dixit: Ego ſū vita. HIERO. Deuꝫ etiaꝫ viuū appellat ad cōparationē eoꝝ deoꝝ qui putātur dij: ſed mortui ſunt: Saturnū dico iouē: venerē: ⁊ herculē: ⁊ cetera idolorū portenta. HILA. Eſt autē hec vera ⁊ inuiolabilis fides ex deo deū filium ꝓfectuꝫ eē: cui ſit ex eternitate patris eternitas. Hunc igitur aſſūpſiſſe corpus ⁊ hominē factum eē: perfecta confeſſio eſt. Cōplexuſ eſt itaqꝫ oīa q̄ ⁊ naturā ⁊ nomen expreſſit: in quo ſumma virtutū ē. RABA. Mira aūt diſtinctione factū ē vt dominꝰ ipſe hūilitatē aſſūpte hūanitatꝭ ꝓfiteat: diſciplis excellētiā diuine eternitatis oſ̄dat. HILA. Dignū aūt cōfeſſio petri ꝑmiū conſecuta eſt: quia dei filiū i homine vidiſſet. vnde ſequit: Reſpondens aūt ieſus di. ei: Beatꝰ es ſimon bar. qꝛ caro ⁊ ſan. nō reue. tibi: ſed pater meus qui ē in celis. HIERO. Reddit.n. chriſtus apoſtolo vicem pro teſtimonio quod de ſe petrus dixerat: Tu es chriſtꝰ filꝰ dei viui. dn̄ aūt dixit ei: Beatus es ſimon bariona: q̄re? quia nō reuelauit tibi caro ⁊ ſanguis ſed reuelauit pr̄ qō caro ⁊ ſanguis reuelare nō potuit ſpūſſancti grā reuelatum ē. Ergo ex confeſſione ſortitur vocabulū ꝙ reuelationē ex ſpūſcō habeat: cuius ⁊ filꝰ appellādus ſit. ſiqdeꝫ bariona in lingua noſtra ſonat filius colūbe. HIE. Alij ſimpliciter accipiunt: ꝙ ſimō.ſ. petrus filius ſit ioannis: iuxta alterꝰ loci interrogationē: Simon ioannis: diligis me? ⁊ volūt ſcriptorū vitio deprauatū: vt pro bar. ioāna .i. filius ioannis bariona ſcriptū ſit vna detracta ſyllaba Joanna vō interpretatur dei gratia. vtrūqꝫ auteꝫ nomen myſtice itelligi pōt: ꝙ ⁊ colūba ſpm̄ſcm̄ ⁊ gratia dei donū ſignificet ſpiritale. CHRY. Uanū ē.n. dicere: Tu es filius ione vel ioanna: niſi vt oſtendat quoniā ita naturaliter eſt xp̄s filius dei: ſicut petrus filius ione einſdē ſubſtāde cū eo qui genuit. HIE. Jllud auteꝫ ꝙ ait: Qꝛ caro et ſanguis nō reuelauit tibi. apl̄ice narratiōi cōpara: in qua ait: Continuo nō acquieui carni ⁊ ſanguini. carnē ibi ⁊ ſāguinē iudeos ſignificās: vt hic quoqꝫ ſub alio ſenſu demonſtret ꝙ ei nō ꝑ doctrinā phariſeoꝝ ſꝫ per dei gratiā xp̄s dei filius reuelatꝰ ſit. HILA. Uel aliter: Beatus hꝫ: qꝛ vltra humanos oculos ⁊ intēdiſſe ⁊ vidiſſe laudatꝰ ē: nō id qō ex carne ⁊ ſanguine ꝯtuēs: ſed dei filiū celeſtis patris reuelatiōe cōſpiciēs dignuſqꝫ iudicatus ē vt ꝑmꝰ agnoſceret ꝙ diuinitas eēt in xp̄o. ORI. Eſt aūt i hoc loco querēdū: vtrū cū ꝑus mitterentur iā cognoſcebant diſcipuli qm̄ ipſe erat xp̄s. Hic.n. ſermo demōſtrat: qm̄ tūc ꝑmū cōfeſſus fuerit eū petrus chriſtū filiuꝫ dei viui. ⁊ vide ſi potes: qm̄ credere ieſuꝫ eē xp̄ꝫ minꝰ ē q̄ cognoſcere vt dicamꝰ ꝙ qn̄ mittebātur ad ꝑdicāduꝫ credebāt qdeꝫ ieſū eē xp̄ꝫ. poſtea autē ꝓficiētes etiā cognouerūt. Aut ita ē rn̄denduꝫ: vt dicamꝰ qm̄ tūc qdē apl̄i initia cognitionis habebāt chriſti: ⁊ exigua cognoſcebāt de illo: poſtea aūt ꝓfecerunt in agnitione ipſiꝰ: vt poſſent cape ſciaꝫ chriſti reuelatā a pr̄e: ſicut ⁊ petrus q̄ beatificat: nō ſolum in eo quod dicit: Tu es chriſtus. ſed in eo magis qō addidit filiꝰ dei viui. CHRY. Nimiruꝫ autē ſi nō ꝯfeſſus eēt petrus xp̄ꝫ ꝓprie ex patre natuꝫ nō eēt hꝭ reuelatione opus neqꝫ eſtimare xp̄ꝫ vnū ex multis filijs adoptiuis beatitudine dignuꝫ eēt: nā ⁊ ante hoc illi q̄ erāt i naui dixerunt: Uere filꝰ dei ē hꝭ. Sꝫ ⁊ nathanael dixit: Rabbi tu es filius dei. nō tn̄ bn̄ dicti ſūt: qꝛ nō talē cōfeſſi ſunt filiationeꝫ qualē petrus: ſꝫ vnuꝫ ex multis euꝫ eſtimabāt: nō vere filiuꝫ. vel eiſi ꝑcipuuꝫ qdē pre mltis: nō autē ex ſubſtantia patris. Uides autē q̄liter ⁊ filiuꝫ reuelat pr̄: ⁊ patrē filius Nō.n. ab alio ē dicere filiuꝫ q̄ a patre: nec ab alio patrē q̄ a filio. q̄re ⁊ hinc manifeſtuꝫ eſt ꝙ filꝰ ē cōſubſtātialis ⁊ coadorādus prī. Oſ̄dit aūt xp̄s ex hinc iā mltos credituros: qō fuerat petrus cōfeſſus. vn̄ ſubbit: Et ego dico tibi qꝛ tu es petrꝰ. HIE. Ac ſi.d. qꝛ tu mihi dixiſti: Tu es xp̄s filius dei viui: ⁊ ego dico tibi: non ſmone caſſo ⁊ nullū opꝰ hn̄te: ſꝫ dico tibi: qꝛ meū dixiſſe feciſſe ē: Quia tu es petrus. ſicut.n. ipſe lumē apl̄is donauit: vt lumē mūdi appellent: ⁊ cetera q̄ a dn̄o ſortiti vocabula ſūt: ita ⁊ ſimoni q̄ credebat in petrā xp̄m: petri largitus eſt nomen. AUG. de cō. euā. Nullus tn̄ arbitretur ꝙ hꝭ petrꝰ nomen accepit. nō.n. accepit hoc nomē niſi vbi ioānes cōmemorat ei dictū eē: Tu vocaberis cephas: qō interpretat petrus. HIERO. Secūdū aūt metaphorā petre recte dr̄ ei: Edificabo eccl̄iam meā ſup te. ⁊ hoc eſt qō ſequit. Et ſup hāc petrā edificabo eccl̄iaꝫ meā. CHRY. i. in hac fide ⁊ cōfeſſione edificabo eccleſiā meā. Hic oſ̄dit mltos iā crediuros qō petrus ꝯfeſſus fuerat ⁊ erigit eiꝰ ſenſum ⁊ paſtorē ipſū facit. AUG. in li. retracta. Dixi i quodā loco de apl̄o petro: ꝙ in illo tanq̄ i petra edificata ē eccleſia: ſꝫ ſcio me poſtea ſepiſſime ſic expoſuiſſe qō a dn̄o dictū ē: Tu es pe. ⁊ ſup hāc pe. edi. ec. meā. vt ſup hūc itelligeret: quē cōfeſſus ē petrꝰ dicēs: Tu eſ xp̄s filꝰ dei viui: ac ſi petrꝰ ab hac petra appellatꝰ ꝑſonā eccl̄ie figuraret: q̄ ſup hāc petrā edificat. nō n. dictū ē illi: Tu es petra: ſꝫ tu es petrꝰ: petra aūt erat xp̄s: quē cōfeſſus ſimō ſicut ei tota eccleſia ꝯfitet: dictꝰ ē petrus. Haꝝ aūt duaꝝ ſniaꝝ tum q̄ ſit ꝓbabilior eligat lector. HILA. Eſt aūt in nūcupatione noui noīs felix eccl̄ie fūdamētū: dignaqꝫ edificatione illiꝰ petra q̄ infernas leges ⁊ tartari portas ⁊ oīa mortis clauſtra diſſolueret. vn̄ ad oſ̄dēdā firmitatē eccl̄ie ſupra petrā fūdate ſubdit: Et porte iferi nō ꝑua. aduer. eaꝫ. GLO. i. nō ſepabūt eā a charitate mea ⁊ fide. HIE. Ego portas iferi vitia reor atqꝫ peccata. vel certe hereticorūꝫ doctrinas ꝑ q̄s illecti hoīes ducūtur ad tartarū. ORI. Sed ⁊ ſingule ſpiritales neq̄tie in celeſtibꝰ porte ſūt iferorū: qbꝰ cōtrariātur porte iuſticie. RABA. Porte quoqꝫ iferi ⁊ tormēta ⁊ blādimēta ſūt ꝑſecutoꝝ: ſꝫ ⁊ praua infideliū opa ineptaqꝫ colloqa porte ſūt inferi: qꝛ iter ꝑditionis oſ̄dūt. CHRY. Nō aūt expmit vtrū petre nō ꝑualebūt: in q̄ edificat xp̄s eccl̄iaꝫ: aut eccl̄ie quaꝫ edificat ſup petrā: tn̄ manifeſtū ē: qꝛ nec aduerſus petrā nec aduerſus eccl̄iaꝫ porte ꝑualēt iferoꝝ. CYRIL. in li. theſau. Scdꝫ aūt hāc dn̄i ꝓmiſſionē eccl̄ia apl̄ica petri ab oī ſeductiōe hereticaqꝫ cōuētiōe manet imaculata: ſup oēs ꝑpoſitos ⁊ ep̄os: ⁊ ſup oēs ꝑmates eccl̄iaꝝ ⁊ apl̄oꝝ in ſuis pōtificibꝰ i fide pleniſſima ⁊ auctoritate petri. Et cū alie eccl̄ie quorūdā errore ſint verecūdate: ſtabilita inq̄ſſibiliter ipſa ſola regnat: ſilētiū iponēs ⁊ oīuꝫ obturās ora hereticoꝝ: ⁊ nos neceſſario ſalutis nō decepti ſupbia neqꝫ vino ſupbie debriati typū vitatis ⁊ ſcē apl̄ice traditioniſ vna cū ipſa cōfitemur ⁊ predicamꝰ. HIERO. Nemo aūt putet hoc de morte dici ꝙ apl̄i ꝯditioni mortis ſubiecti nō fuerit: quoꝝ martyria videat coruſcare. ORI. Si g̃ ⁊ nos pr̄e nobis reuelāte q̄ ē in celis: qn̄.ſ. cōuerſatio nr̄a i celis ē cōfeſſi fuerimꝰ ieſū xp̄ꝫ eē filiū dei viui ⁊ nobis dicet: Tu es petrꝰ. petra.n. ē. oīs q̄ imitator ē xp̄i: aduerſus quē aūt porte ꝑualent iferoꝝ: ille neqꝫ petra dicendus ē: ſupra quā edificat xp̄s eccl̄iaꝫ: neqꝫ eccl̄ia neqꝫ pars eccl̄ie quā xp̄s edificat ſupra petrā. CHRY. Deinde ⁊ aliū petri dicit honorē cū ſubdit: Et tibi dabo claueſ regni celoꝝ. q. d. Sicut pr̄ tibi dedit me cognoſcere: ita et ego tibi aliqd dabo. ſ. claues regni celorum. RABA. Qui.n. regē celoꝝ maiori pre ceteris deuotiōe ꝯfeſſus ē merito ꝑ ceteris ipſe collatis clauibꝰ regni celeſtis donatus ē: vt cōſtaret oībꝰ qꝛ abſqꝫ ea cōfeſſiōe ac fide regnuꝫ celoꝝ nullus poſſet intrare. Claues autē regni celorum ipſā diſcretionē ⁊ potētiā noīat: potētiā q̄ liget ⁊ ſoluat: diſcretionē q̄ dignos vel indignos diſcernat. GLO. Un̄ ſeqtur: Et qōcūqꝫ ligaueris. i. quēcūqꝫ indignū remiſſiōe iudicaueris dū viuit: idignꝰ apō deū iudicabit. Et quodcūqꝫ ſolueris. i. q̄cūqꝫ ſoluēdū iudicaueri dū viuit: remiſſionē peccatorū cōſequet a deo. ORI Uide aūt quātā ptātē hꝫ petra ſup quā edificat eccl̄ia: vt ēt iudicia eiꝰ maneāt firma q̄ſi deo iudicāte ꝑ eā. CHRY. Uide aūt q̄lr̄ xp̄s reducit petrū ad excelſā de ipſo intelligentiā. Hec.n. ei ſe ꝓmittit daturū q̄ ſūt ꝓpria dei ſoliꝰ. ſ. peccata ſoluere: ⁊ eccl̄iaꝫ imutabilē facere inter tot perſecutionū ⁊ tentationū ꝓcellas. RABA. Hec aūt ligādi atqꝫ ſoluendi ptās q̄uis ſoli petro data videat a dn̄o: tn̄ ⁊ ceteris apl̄is dat: necnō ēt nūc i ep̄is ac ꝑſbyteris oī eccl̄ie. Sꝫ iō petrꝰ ſpālīter claues regni celorūꝫ ⁊ ꝑncipatū iudiciarie ptātis accepit: vt oēs ꝑ orbem credētes itelligāt qꝛ quicūqꝫ ab vnitate fidei vl̄ ſocietatis illius quolibet mō ſemetipſos ſegregāt: tales nec vinculis pctōrū abſolui: nec ianuam pn̄t regni celeſtis igredi. GLO. Spālit ēt eā petro cōceſſit vt ad vnitatē nos iuitaret. Jō.n. cū ꝑncipē apl̄orū cōſtituit: vt eccl̄ia vnū ꝑncipalē xp̄i haberet vicariū: ad queꝫ diuerſa mēbra eccl̄ie reccurrerēt: ſi forte inter ſe diſſentirent. Qō ſi diuerſa capita eēnt in eccl̄ia vnitatis vīculum rūperet. Quidā aūt dicūt ꝙ iō dic: Sup terrā. Nō.n. data ē ptās hoībus ligādi vel ſoluēdi mortuos: ſed viuos. Qui aūt mortuos ſolueret vel ligaret: nō ſup terrā: ſꝫ poſt terrā hoc faceret. EX ſenten. cōſtātinopol. cōcilij. Quō aūt ꝑſumūt quidā dicere de viuis tantūmodo hec dicta eē: an ignorāt: qꝛ iudiciū anathematis nihil ē aliud q̄ ſe

paratio? Euitandi ſunt autem illi qui a peſſimis culpis
detinentur: ſiue in viuis ſint ſiue non. A nocente enim
ſemper reſurgere neceſſarium eſt. Sed ⁊ auguſtini reli-
gioſe memorie q̄ inter aphꝛycanos ep̄os ſplēduit diuer-
ſe epl̄e recitate ſunt: ſignificantes ꝙ opoꝛteret hereticos
⁊ poſt moꝛtē anathematizare. Talē aūt eccleſiaſticā tra-
ditionē: ⁊ alij aphꝛicani ep̄i ſeruauerūt. Sed ⁊ ſancta ro
mana eccleſia quoſdā ep̄os poſt moꝛtē anathematizauit
lʒ pꝛo fide ĩ vita ſua nō eēnt accuſati. HIE. Iſtū locuʒ
ep̄i ⁊ p̄ſbyteri nō intelligētes aliq̄d ſibi de phariſeoꝝ aſ
ſumūt ſupcilio: vt vel dānēt inocētes: vel ſoluere ſe noxi
os arbitrētur cū apud dn̄ʒ nō ſnīa ſacerdotū ſʒ reoꝝ vi-
ta q̄raẜ. Legimus ĩ leuitico de lepꝛoſis vbi iubētur oñde-
re ſe ſacerdotibꝰ: ⁊ ſi leprā habuerint tūc a ſacerdote im
mūdi fiant: nō ꝙ ſacerdotes lepꝛoſos faciāt ⁊ imūdos ſʒ
ꝙ habeāt noticiā lepꝛoſi ⁊ non lepꝛoſi: ⁊ pn̄t diſcernere q̄
mūdus: q̄ve imūdus ſit. Quō ergo ibi lepꝛoſū ſacerdos
imūdū facit: ſic ⁊ hic alligat vel ſoluit ep̄s vel p̄ſbyter nō
eos q̄ iſōtes ſūt vel inoxij: ſʒ pꝛo officio ſuo cū pctōꝝ au
dierit varietates: ſcit q̄ ligandꝰ ſit: q̄ ſoluēdꝰ. ORI. Sit ḡ
irrep̄hēſibilis q̄ alterū ligat vel ſoluit: vt iueniat dignus
ligare vel ſoluere ĩ celo. Sʒ ⁊ ei q̄ potuerit virtutibꝰ poꝛ
tas obſtruere iferoꝝ: q̄ſi p̄miū dantur claues regni celo
rū. oēs.n. ſpecies virtutis cū quis eā ceperit opari: quaſi
ipſe ſe adapit ante eū: dn̄o videlicet apiēte eā per gratiaʒ
ſuā vt iueniaẜ eadē virtus ⁊ poꝛta eē ⁊ clauis poꝛte. Foꝛ-
ſitan autē ⁊ vnaqueqꝫ virtus ē regnū celoꝛum.

**Tūc p̄cepit diſcipulis ſuis vt nemini dicerent:
qꝛ ipſe eēt ieſus xp̄s. Exide cepit ieſus oñdere di
ſcipulis ſuis: qꝛ opoꝛteret eū ire hieroſolymam ⁊
multa pati a ſenioꝛibus ⁊ ſcribis ⁊ pꝛincipibus
ſacerdotū ⁊ occidi ⁊ tertia die reſurgere.**

ORIGE. Poſtq̄ petrus cōfeſſus ē xp̄ʒ filiū dei viui: qꝛ
noluit hoc eos interim p̄dicare ſubdiẜ: Tūc p̄cepit diſci
pulis ſuiſ vt nemini dicerēt: qꝛ ipſe eēt ieſus xp̄s. HIE.
Sed cū ſupꝛa mittens diſcipulos ad pꝛedicandū iuſſerit
eis: vt āuūciarēt aduētū ſuū: videẜ eē cōtrariū qd̄ hic p̄ci
pit: ne ſe dicāt eē ieſū chꝛiſtū. mihi vr̄ aliud eē xp̄ʒ p̄dica-
re: aliud ieſū xp̄ʒ. Et xp̄s cōe dignitatis ē nomē: ieſus ꝓ-
pꝛiū vocabulū ſaluatoꝛis. ORI Uel tunc leuiter q̄deʒ
de eo annūciabāt: q̄ſi de magno ⁊ mirabili viro: chꝛiſtuʒ
aūt eē eum nondū āñūciabāt. Qui aūt vult ēt chꝛiſtū euʒ
p̄dicatū ab aplis: dicet q̄m leuiter pꝛemittere voluit eos
mētionē nois ſui: vt interim facto ſilētio pꝛedicatiōis hu
ius: hoc ipſū qd̄ leuiẜ de chꝛiſto auditū fuerat digeraẜ i ſē
ſibus auditoꝝ. Aut ita ē ſoluēda q̄ſtio: vt videātur ea q̄
ſupiꝰ de āñūciādo chꝛiſto ſunt dicta: nō ad tēpus ꝑtinere
qd̄ fuit añ chꝛiſti reſurrectionē: ſed ad tēpoꝛa poſt futura
Hec aūt que mandat vt nemini dicāt: tūc aplis cōuenire
iutile.n. ē ipſū q̄dē p̄dicare: crucē aūt eiꝰ tacere. Pꝛopterea
p̄cepit eis vt nemini dicerēt: qꝛ ipſe ē chꝛiſtꝰ: ⁊ pꝛepara-
bat eos vt poſtmodū dicāt: Dn̄ ipſe ē xp̄s q̄ crucifixus
ē: ⁊ reſurrexit a moꝛtuis. HIERO. Qd̄ neqꝫ putet ꝓꝑe
tm̄ eē intelligētie qd̄ ſeq̄tur: cauſas tūc ꝓhibite pꝛedicatio
nis exponit. Sequiẜ.n. Exide cepit ieſus oñ. diſci. ſuis: qꝛ
opoꝛ. eū ire hiero. ⁊ mul. pati a ſeni. ⁊ ſcri. ⁊ pꝛ. ſacer. et
occi. ⁊ ter. die reſur. Eſt aūt ſenſus: Tūc me pꝛedicate cuʒ
iſta paſſus fuero: q̄a nō ꝓdeſt chꝛiſtū publice pꝛedicari et
eius vulgare i populis maieſtatē quē poſt paululū flagel
latū viſuri ſūt ⁊ crucifixū. CHRY. Quod.n. ſemel ra
dicatū ē ⁊ poſtea euulſū: ſi iterū plantetẜ: difficile retinebiẜ
apud multos. qd̄ aūt infixū ſemel ē: ⁊ manſit poſtea imo
bile facile ꝓuehiẜ ad augmētū. ꝓpẜ hoc aūt imoꝛaẜ triſti
bus pꝛedicēdis: ⁊ ſmonē multiplicat: vt apiat diſcipulo-
rū mētes. ORIGE. Et vide qꝛ nō dixit: Cepit dicere vl̄
docere: ſed Oñdere: q̄ñ ſicut coꝛpoꝛalia oñdi dicūtur: ſic
oñdi dicūẜ a xp̄o ea q̄ loquebaẜ. Nō aūt ſic puto eis qui
coꝛpoꝛaliter eū m̄lta patiētē viderūt: oñſa fuiſſe ea q̄ vide
bant: quō diſcipulis oñſus ē rōnabilis ſmo de myſterio
paſſiōis ⁊ reſurrectiōis chꝛiſti: ⁊ tūc quidē cepit oſtēdere
ꝯñter aūt poſtea capacioꝛibꝰ factis pleniꝰ demonſtrauit:
qꝛ oē quod cepit ieſus hoc ꝑfecit. Opoꝛtebat aūt euʒ ire
in hieruſalē: vt occidaẜ q̄dē in hieroſolymis q̄ ſūt deoꝛſū
regnet autē reſurgens ĩ hieruſalē celeſti. Poſtq̄ eni reſur-
rexit xp̄s: ⁊ alij cōſurrexerūt ei: iā nō deoꝛſū q̄riẜ hieruſa
lē vel domꝰ oꝛonis in ea: ſed ſurſū. patiẜ auteʒ multa a ſe
nioꝛibꝰ hieruſalē terrene: vt gloꝛificetur ab his q̄ capiūt
bn̄ficia eiꝰ celeſtibꝰ ſenioꝛibꝰ. Tertia auteʒ die reſurrexit
a moꝛtuis: vt eripiēs a maligno acq̄rat eis q̄ liberati fue-
rant hoc donū vt baptizenẜ ſpū ⁊ aīa ⁊ coꝛpoꝛe ĩ noie pa
tris ⁊ filij ⁊ ſpūſſci: q̄ ſūt tres dies ſimul ꝑpetuo inſtātes
eis qui ꝑ eos facti fuerūt filij lucis.

**Et aſſumēs eū petrꝰ: cepit icrepare illū dicens:
Abſit a te dn̄e: nō erit tibi hoc. Qui cōuerſus di-
xit petro: Uade poſt me ſathanas ſcādalū es mi-
hi: qꝛ non ſapis ea q̄ dei ſunt: ſed ea q̄ hominum.**

ORI. Adhuc initia eoꝝ q̄ oñdebātur dicēs xp̄s petruſ
idigna hec filio dei viui arbitrabaẜ: ⁊ q̄ſi oblitꝰ q̄m filius
dei viui nihil dignū icrepatiōe facit aut agit: cepit icrepa
re: ⁊ hoc ē qd̄ dı̄: Et aſſumēs eū petrus cepit icrepare illū
HIERO. Sepe diximꝰ nimij ardoꝛis: amoꝛiſqꝫ q̄ ma-
ximi fuiſſe petrū in dn̄ʒ ſaluatoꝛē. Qui ergo poſt ꝯfeſſio
nē ſuā ⁊ p̄miū ſaluatoꝛis qd̄ audierat: nō vult deſtrui cō
feſſionē ſuā: nec putat poſſe fieri vt dei filiꝰ occidaẜ: aſſu-
mit eū i affectū ſuū. vel ſeparatim ducit: ne p̄ñtibꝰ ceteris
ꝯdiſcipulis videaẜ magiſtꝝ arguere: ⁊ cepit illū icrepare
amātis affectu: ⁊ obſtās dicere: Abſit a te dn̄e. Uel vt me
lius habeẜ ĩ greco: Pꝛopitius ſis tibi dn̄e: nō erit hoc. q̄ſi
neceſſariā haberet ꝓpitiationē. cuiꝰ affectū q̄dē ſuſcipienſ
xp̄s ignoꝛātiā expꝛobꝛat. vn̄ ſeq̄tur: Qui cōuer. dixit pe.
Uade poſt me ſatha. ſcāda. mihi es. HILA. Sciēs.n.
dn̄s diabolice artis īſtinctum petro ait: Uade retro poſt
me. i. vt exēplo ſue paſſiōis ſeq̄tur. In eū vō ꝑ quē opinio
hec ſuggerebaẜ cōuerſus adiecit: Satha. ſcāda. mihi es.
Nō.n. cōuenit exiſtimare petro ſathane nomē: ⁊ accuſati
onē ſcādali deputari: poſt idulta illa btitudinis ⁊ ptātis tā
ta p̄conia. HIERO. Sed mihi erroꝛ apoſtolicꝰ de pie
tatis affectu veniēs: nūq̄ incentiuum videbiẜ diaboli.
pꝛudēs ḡ lectoꝛ cōſideret petro illā btitudinē ac ptātē i fu
turo ꝓmiſſā non i p̄ñti datā: ꝙ ſi ſtatiʒ dediſſet ei: nunq̄ i
eo pꝛaue cōfeſſiōis erroꝛ iueniſſet locū. CHRY. Quid
ēt mirabile ē hec pati petrū q̄ de his reuelationē nō ſuſce
pit. Ut.n. diſcas ꝙ neqꝫ illa q̄ de xp̄o cōfeſſuſ fuerit: ex ſe
locutus ē: vide q̄liter in his q̄ nō reuelata ſūt ei turbatio-
nē patiaẜ. humana.n. ⁊ terreſtri cogitatiōe: q̄ ſūt chꝛiſti cō
ſiderās eſtimabat turpe ⁊ indignum eē ei ꝙ pateret. Et iō
dominꝰ ſubiecit: Quia nō ſapis ea q̄ dei ſūt: ſed ea q̄ ho-
minuʒ. HIE. q. d. mee volūtatis ē ⁊ pꝛis: vt pꝛo homi-
nū ſalute moꝛiar: tu tuā tm̄ ꝯſiderās volūtatē nō vis gra
nū tritici cadere ĩ terrā: vt multos afferat fructus: ⁊ ideo
qꝛ cōtraria loq̄ris voluntati mee debes aduerſarius ap-
pellari. ſathanas.n. interpꝛetaẜ aduerſariꝰ ſiue cōtrarius
nō tm̄ vt pleriqꝫ putant eadem ſathanas: ⁊ petrus ſnīa cō
dēnātur. petro euiʒ dı̄: Uade retro me ſathanas. i. ſeque-
re me: qui contrarius es voluntati mee. ille audit: Uade
ſathanas. ⁊ non ei dicit retro: vt ſubaudiaẜ: Uade in ignē
eternū. ORI. Dixit ergo petro: Uade poſt me. q̄ſi deſi-
ſtenti per ignoꝛātiā ire poſt xp̄ʒ. Sathana aūt dixit ei: q̄ſi
ꝑ ignoꝛātiā aliquid habenti contrarium deo. Beatus aūt
ad quē conuertitur chꝛiſtus: etiā ſi coꝛripiendi cauſa cō-
uertitur. Sed quare dixit ad petrum: Scādalum mihi es
cum in pſalmo dicaẜ: Pax multa diligentibus legem tuā
⁊ non eſt illis ſcandaluʒ: Sed reſpondenduʒ ē: quoniam
non ſolum ieſus non ſcandalizatur: ſed nec omnis homo
q̄ in dilectione dei perfectus ē. ſed quātum ad ſe qui tale
aliquid: vel agit vel loquitur: ſcandalum eſt alteri: lʒ ille
inſcādalizabilis

inſcandalizabilis ſit: aut certe omnē diſcipulū peccanteʒ
ſcandalum ſibi appellat: ſicut ⁊ paulus dicebat: quis ſcā
dalizatur ⁊ ego non vꝛoꝛ.

**Tunc ieſus dixit diſcipulis ſuis: Siq̄s vult pꝰ
me venire abneget ſemetipſū: ⁊ tollat crucē ſuā: ⁊
ſeq̄ẜ me. Qui.n. voluerit aīaʒ ſuā ſaluā facere: per
det eā. Qui autem perdiderit animam ſuam pꝛo-
pter me: inueniet eam.**

CHRY. Poſtq̄ petrus dixerat: ꝓpitius eſto tibi: neq̄
ꝙ erit tibi hoc: ⁊ audiuit: Uade retro me ſathanas. ñ fu
it dn̄s hac ſolū icrepatione cōtētꝰ: ſed ex ſuperabūdan-
tia voluit oñdere incōueniētiā dictoꝝ a petro ⁊ fructum
ſue paſſionis. vn̄ ſubdiẜ: Tūc ieſus dixit diſcipulis ſuis:
ſiq̄s vult poſt me venire: abneget ſemetipſū ⁊ tollat crucē
ſuā ⁊ ſequatur me. q. d. tu dicis mihi: pꝛopitius eſto tibi.
Ego aūt dico tibi: q̄m nō ſolū me ꝓhibere a paſſione no
ciuū tibi ē: ſed neqꝫ ſaluari poteris niſi patiaris ⁊ moꝛia-
ris ⁊ vite abꝛenūcieẜ ſemꝑ. ⁊ vide ꝙ nō coactiuū facit ſer
monē. nō.n. dixit: ſi volueritis opoꝛtet vos h̄ pati: ſʒ Si
quis vult. hoc aūt dicens magis attrahebat. qui.n. liber
tati auditoꝛē dimittit: magis attrahit. q̄ vero violentiam
infert multotiēs ipedit. nō aūt ſolis diſcipulis ſʒ cōe hoc
dogma oꝛbi terrarū ꝓponit dicens: Siquis vult. i. ſi mu
lier: ſi vir: ſi rex: ſi liber: ſi ſeruꝰ. CHRY. Tria aūt ſūt
que dicunẜ: Abneget ſemetipſū ⁊ tollat crucē ſuā: ⁊ ſequa
tur me. GREGO. in home. Quia niſi quis a ſemetipſo
deficiat: ad eū qui ſuper ipſū ē nō appꝛopinquat. Sed ſi
noſipſos relinquimꝰ: quo ibimꝰ extra nos: vel quis eſt q̄
vadit ſi ſe deſeruit: ſed aliud ſumꝰ ꝑ peccatū lapſi: aliud ꝑ
naturā conditi. tūc ergo noſmetipſos relinquimꝰ ⁊ abne-
gamus cū vitamꝰ qd̄ ꝑ vetuſtatē fuimꝰ: ⁊ ad hoc nitimur
ad quod per nouitatē vocamur. GREGO. ſuper eze-
chie. Semetipſū ēt abnegat: quicūqꝫ mutaẜ ad melioꝛa ⁊
incipit eē quod nō erat: ⁊ deſinit eē qd̄ erat. GREGO.
xxiij. moꝛa. Semetipſū ēt abnegat qui calcato typo ſuper
bie ante dei oculos ſe eē a ſe alienū demōſtrat. ORIG.
Quāuis aūt videaẜ aliquis a peccato abſtinere: tm̄ niſi in
crucē chꝛiſti crediderit: nō pōt dici chꝛiſto confixus ſiue
cruci. vn̄ ſeq̄tur: Et tollat crucē ſuā. CHRY. Uel aliter
Qui negat aliū vel fratrē vel famulū vel quēcūqꝫ: ⁊ ſi fla
gellatū viderit: ⁊ quodcūqꝫ patiētē nō aſſiſtit: nō adiuuat
ita vult coꝛpoꝛi nr̄o nos nō ignoſcere: vt ſi flagellauerint
vel quodcūqꝫ aliud fecerint coꝛpoꝛi nō parcamus. hoc
eniʒ ē parcere: ſicut patres tūc ignoſcūt filijs: cū magiſtri
eos tradētes iuſſerint: vt non parcant. Ne aūt eſtimes ꝙ
vſqꝫ ad verba tm̄ ⁊ contumelias opoꝛtet abnegare ſeipꝫ
oñdit vſqꝫ ⁊ quātū abnegare ſeipſū opoꝛteat: qꝛ vſqꝫ ad
moꝛtē etiā turpiſſimam. ſ. crucis: quod ſignificat ĩ hoc qd̄
dicit: Et tollat crucē ſuā ⁊ ſeq̄tur me. HILA. Sequēduſ
eniʒ ē dn̄s cruce aſſumpta paſſionis ſue: ⁊ ſi non ſoꝛte tm̄
voluntate comitādus ē. CHRY. Quia ēt latrones mł
ta grauia patiūtur: vt nō eſtimes ꝙ paſſio maloꝝ ſuffici
at: adiūgit cāʒ patiēdi cū dicit: Et ſequaẜ me. vt ꝓpter eū
oia ſuſtineas: ⁊ alias eiꝰ virtutes addiſcas. hoc ē.n. ſequi
chꝛiſtū vt oʒ: diligentē eē circa virtutes: ⁊ pati oia ꝓpter
ipſū. GREGO. Duobꝰ ēt modis crux tolliẜ: cū aūt per
abſtinētiā affligiẜ coꝛpus: aut ꝑ cōpaſſionē ꝓximi affligi-
tur aius. Sed qꝛ ipſis virtutibꝰ quedā vitia mixta ſūt: di
cendū nobis ē ꝙ abſtinētiā carnis nōnūq̄ vana gloꝛia ob
ſidet: qꝛ dū tenuitas in coꝛpoꝛe: dū palloꝛ in vultu reſpici
tur: virtus patefacta laudaẜ. Cōpaſſionē vero animi ple-
rūqꝫ latenter obſidet pietas falſa: vt hanc nonnunq̄ vſqꝫ
ad condeſcendēdū vitijs pertrahat. vn̄ ad hec excludēda
ſubdit: Et ſequaẜ me. HIERO. Uel aliter: Tollit cru-
cem ſuaʒ q̄ mūdo crucifigiẜ. cui aūt mūdus crucifixus eſt
ſequiẜ dominū crucifixū. CHRY. Deinde qꝛ graue vi
debaẜ qd̄ dictū ē ꝑ ea q̄ ꝯſequūtur: id mitigat pꝛemia po-
nēs ſupereminētia laboꝛibꝰ ⁊ malitie penas. vn̄ ſequitur:
Qui.n. voluerit aīaʒ ſuā ſaluā facere ꝑdet eā. ORI. Qd̄
dupliciẜ pōt intelligi. Pꝛimuʒ ſic: Siq̄s amatoꝛ vite p̄ñ
parcit aīe ſue timēs moꝛi: ⁊ putās aīaʒ ſuā ꝑ hāc moꝛtem
ꝑire: iſte volens hoc mō ſaluare aīaʒ ſuā ꝑdet eā: alienaʒ
illā faciens a vita eterna. Siq̄s cōtēnēs vitā p̄ñtē vſqꝫ ad
moꝛtē pꝛo vitate certauerit: ꝑdet quidē aīaʒ ſuā quātū ad
vitā p̄ñtē: ſʒ q̄m ꝓpẜ chꝛiſtū ꝑdet eā: magis eā ſaluā faciet
vitā eternā. Alio mō ſic: Siq̄s intelligit q̄ ē vera ſalus: et
acq̄rere vult eā ad ſalutē aīe ſue: iſte abnegans ſemetipꝫ
ꝑdit: quātū ad voluptates carnales aīaʒ ſuā ꝓpter chꝛi
ſtū: ⁊ ꝑdēs aīaʒ ſuā hoc mō: ſaluat eā ꝑ opa pietatis. dicē
do.n. Qui voluerit: pꝛecedētē ⁊ ſequētē vnū ſenſū eē oñ-
dit. Si ergo qd̄ ſupius dixit: Abneget ſemetipſū. de moꝛ
te coꝛpali dixit: ꝯñter hoc de ſola moꝛte intelligere debe-
mus dictū eē. Si aūt abnegare ſeipſū ē carnalē conuerſa
tionē reijcere: ⁊ ꝑdeẜ aīaʒ ē ꝑponē voluptates carnales.

**Quid.n. ꝓdeſt hoi ſi mūdū vniuerſū lucretur:
aīe vero ſue detrimētū patiaẜ. Aut quā dabit hō
ꝯmutationē ꝓ aīa ſua? Filiꝰ.n. hoiſ venturꝰ ē i gloꝛia
pr̄is ſui cū āgeliſ ſuiſ: ⁊ tūc reddet vnicuiqꝫ ſʒ opa
eiꝰ. Amē dico vob: ſūt q̄dā de hic ſtātibꝰ q̄ nō gu-
ſtabunt moꝛtem: donec videant filium hois veni
entem in regno ſuo.**

CHRY. Quia dixerat: q̄ vult ſaluare perdet: ⁊ qui ꝑdet
ſaluabit: vtrobiqꝫ ſalutē ⁊ ꝑditionē ponēs: ne aliquis eſti
met equalē eē hic inde ꝑditionē ⁊ ſalutē ſubiungit: Quid
enim ꝓdeſt ho. ſi mū. vni. lu. ani. vō ſue detri. pa. q. d. ne
dicas ꝙ q̄ ꝑicula q̄ ꝓpter chꝛiſtū iminēt effugit: ſaluet ai-
mā ſuā. i. vitā tpalē. Sʒ pone etiā cū aīa. i. vita tpali totū
oꝛbē terraꝝ q̄d ex his hoi erit āplius aīa i ꝑpetuū ꝑeū
te? Si.n. famulos tuos videres in leticia: te aūt in malis
vltimis ꝯſtitutū: q̄d lucrareris ex eoꝝ dn̄io? Hoc ēt in aīa
tua reputa: cū carne laſciuiente ipſa futurā ꝑditionē expe
ctat. ORI. Puto ēt ꝙ mūdū lucraẜ q̄ nō abnegat ſemet
ipſuʒ: nec ꝑdit aīaʒ ſuā quātū ad voluptates carnales: et
ipſe facit aīe ſue detrimētū. Iō duobus nobis ꝓpoſitis
magis ē eligēdū vt mūdū ꝑdamꝰ: ⁊ lucremur aīas nr̄as.
CHRY. Sʒ ſi regnaueris ſup vniuerſū oꝛbē terraꝝ: nō
poteris aīaʒ tuā emere. vn̄ ſequiẜ: Aut quā dabit hō com
mutationē ꝓ aīa ſua? Ac ſi dicat: Diuitias ſi ꝑdideris: po
teris dare diuitias alias ad eas redimēdas: aīaʒ aūt per
dens: nō poteris aīaʒ aliquam dare: ſʒ neqꝫ aliq̄d aliud.
Quid autē mirabile ē: ſi in aīa hoc cōtingit? eteni i coꝛpo
re hoc videẜ contingere. Etſi.n. x. milia diademata coꝛpo
ri inſanabiliter egroto circūpoſueri: nō curaẜ. ORIGE.
Et p̄ma q̄dē facie cōmutatio aīe ē ſubſtātia: vt dēt ſubſtā
tiā ſuā hō paupibꝰ: ⁊ ſaluet aīaʒ ſuā. Sʒ puto ꝙ non ha
bet aliq̄d hō: qd̄ dās q̄ſi cōmutationē aīe ſue liberet eam
de moꝛte: deꝰ aūt ꝓ aiabꝰ hoiūʒ dedit cōmutationē pꝛeci
oſū ſanguinē filij ſui. GRE. Uel aliter pōt cōtinuari: qꝛ
ſancta eccleſia aliud habet tēpus perſecutiōis: ⁊ aliud pa
cis: redēptoꝛ nr̄ ipſa eiꝰ tpa diſtinguit in p̄ceptis. nā ꝑſecu
tiōis tp̄e ponēda ē aīa: pacis aūt tp̄e ea q̄ āpliꝰ dñari p̄ñt
frāgēda ſūt deſideria terrena. vn̄ dı̄: Quid.n. ꝓdeſt hoi?
HIE. Pꝛouocatis aūt diſcipulis vt abnegarēt ſe ⁊ tolle-
rēt crucē ſuā: grandis fit terroꝛ audiētiū. Iccirco triſtibꝰ
leta ſuccedūt: ⁊ dicit: Filiꝰ.n. ho. ven. ē in glīa pr̄is ſui cuʒ
an. ſuis. Times moꝛtem? audi glīaʒ triūphātis. Uereris
crucē? auſculta āgeloꝝ myſteria. ORI. q. d. Nūc q̄dē fi
liꝰ hois venit: ſʒ nō i glīa. nō.n. decebat eū in gloꝛia cōſti
tutū peccata nr̄a poꝛtare: ſʒ tūc veniet i glīa: cū añ p̄para
uerit diſcipulos ſuos factꝰ ſicut illi: vt illos faceret ſicut
eſt ipſe cōfoꝛmes glīe ſue. CHRY. Nō aūt dixit in tali
glīa i quali ē pater: ne alteritatē gloꝛie ſuſpiceris: ſed ait
Gloꝛia pr̄is: vt eadē glīa oñdaẜ. Si aūt gloꝛia vna ē: mani
feſtū ꝙ ſubſtātia vna ē. Quid ergo times petre moꝛtē au-
diens: tūc me videbis in glīa. Si aūt ego in glīa ⁊ vos

ſed tñ dicēs gl̄ia: terribilia immiſcuit ī medium iudicium
introducens. vñ ſequit: Et tunc reddam vnicuiqꝫ ſm ope
ra eius. HIERO. Non ē.n. diſtinctio iudei ⁊ gētilis vi
ri ⁊ mulieris: pauperū ⁊ diuitū: vbi nō pſone ſed opera
conſiderātur. CHRY. Hoc aūt dixit non ſolū pecca-
torib9 penas cōmemorās: ſed iuſtis brauia ⁊ coronas.
HIE. Poterat aūt apoſtolorꝫ tacita cogitatio iſtiuſmodi
ſcandalū ſuſtinere. Occiſionē ⁊ mortē nūc dicis eē futurā
ꝙ autē pmittis te affuturū ī gloria in tēpora longa differ
tur. Preuidēs ergo occultorꝫ cognitor quid poſſent obij
cere: pñtē timorē pñti cōpenſat premio dicens: Amē dico
vobis: ſunt quidā de hic ſtan. qui nō gu. mortem do. vi. fi.
ho. ve. in re. ſuo. CHRY. Volens ergo monſtrare qd
eſt illa gloria in qua poſtea venturus ē: eis in preſenti vi
ta reuelauit ſicut poſſibile erat eos diſcere: vt neqꝫ in dñi
morte iam doleant. REMI. Quod ergo hic dicitur im-
pletum ē in tribus diſcipulis: quib9 dñs trāſſiguratus in
monte gaudia eterne repromiſſionis oñdit: qui viderūt
eū in regno ſuo veniētē. i. in ea claritate fulgētē: in ꝗ pera-
cto iudicio videbit ab oīb9 ſanctis. CHRY. Propter
hoc aūt non pdicit noīa eorꝫ qui aſcenſuri erāt ī mōtē: qꝛ
reliqui valde concupiſcerent ſequi: exēplū illi9 glorie viſu
ri ⁊ grauiter tuliſſent velut deſpecti. GRE. Vel regnum
dei pñs eccleſia vocat. ⁊ qꝛ nōnulli ex diſcipulis ei9 vſqꝫ
adeo in corpore victuri erāt vt eccleſiā dei cōſtructā con
ſpicerent: ⁊ cōtra hui9 mūdi gloriā erectā conſolatoria p
miſſiōe. nūc dr: Sunt quidā de hic ſtantib9. ORI. Mo
raliter aūt vbū dei his qui nouiter inducūtur ad fidem:
formā habet ſerui: pfectis aūt venit in glīa pr̄is ſui. Ange
li aūt illi9 ſunt pphetarū ſmones: quos nō ē poſſibile an
te ſpiritaliter intelligere: niſi cū ſpiritaliter intellectū fue-
rit vbuꝫ chriſti: vt videant ſimul apparere in maieſtate.
Tunc autem dabit vnicuiqꝫ de gloria ſua ſm actū eius:
qꝛ quāto quis melior fuerit in actib9 ſuis tāto ſpiritalius
intelligit chriſtū vel pphetas ipſi9. Stātes aūt vbi ſtat ie
ſus: ſūt qui fundatas hñt apud ieſū aīe baſes. Ex quib9
qui melius ſtāt: dicūtur nō guſtare mortē donec videant
vbū dei: qd venit in regno ſuo videns eminētiā dei quaꝫ
videre nō pñt q diuerſis īuoluti ſūt peccatis: qd ē mortē
guſtare: q peccans aīa morit. Sicut. n. vita ē ⁊ panis viu9
q de celo deſcēdit: ſic ⁊ inimica ei9 mors panis ē mortu-
us. Ex iſtis aūt panib9 qdā modicū māducāt tm̄ guſtātes
qdā abūdāti9. q. n. raro ⁊ modicū peccant: tātūmodo gu
ſtāt mortē. q aūt pfecti9 ſuſceperint ſpiritalē virtutē: nō gu
ſtāt eā: ſꝫ viuo pane ſemp veſcūtur. ꝙ aūt dicit: donec vi
deāt. nō diffinit tps: vt poſtꝗ trāſierit illud donec: fiat qd
añ nō fuerat factū: ſꝫ rē que neceſſaria ē exponit. q. n. ſe-
mel videt eū in gloria ei9: iā nequaquā guſtabit mortem.
RABA. Sanctos aūt mortē guſtare teſtat: a quib9 mors
corporis quaſi libando guſtat: vita vero anime poſſidē-
do tenetur.

CA. XVII.

Et poſt dies ſex aſſumpſit ieſus petrꝫ
⁊ iacobū ⁊ ioānē frēꝫ ei9 ⁊ duxit illos
mōtē excelſū ſeorſū: ⁊ trāſſiguratus ē
ante eos. Et reſplenduit facies ei9 ſicut
ſol: veſtimēta aūt ei9 facta ſunt alba ſi
cut nix. Et ecce apparuerūt illis moyſes ⁊ helias
cū eo loquētes. Reſpōdēs aūt petrus: dixit ad ie-
ſuꝫ: Dñe bonū ē nos hic eē: ſi vis faciam9 hic tria
tabernacula: tibi vnū: moyſi vnū ⁊ helie vnū.

REMI. Claritatē ſue viſiōis quā pmiſerat dñs diſcipu
lis ſuis in hac trāſſiguratione habita i monte poſt ſex di
es cōpleuit. vñ dr: Et poſt ſex dies aſſūpſit pe. ⁊ ia. ⁊ io.
fra. ei9. HIERO. Querit aūt quō poſt ſex dies aſſum
pſit eos: cū lucas euāgeliſta octonariū numerꝫ ponat: ſed
facilis ē ſolutio: qꝛ hic medij ponuntur dies: ibi primus ad
ditur ⁊ extrem9. CHRY. Ideo aūt non confeſtiꝫ facta
pmiſſione eos ſurſū ducit: ſed poſt ſex dies: vt reliqui di
ſcipuli nihil patiant humanū. i. aliquē inuidie motū. vel
vt horū dierū ſpacio vehemētiori cōcupiſcentia repleti:
qui aſſumēdi erant: ſolicita mēte accederent. RABA.
Merito aūt poſt ſex dies gloriā illā oñdit: qꝛ poſt ſex eta
tes futura eſt reſurrectio. ORI. Vel quia in ſex diebus
totus factus ē viſibilis mūdus: qui trāſcēdit oēs res mū
di: pōt aſcēdere ſup montē excelſū ⁊ gloriā aſpicere ver-
bi dei. CHRY. Ideo aūt hos tres aſſūpſit qm alij pec
catores erāt. Intende aūt qualiter mattheus nō occultat
eos qui ſibi ppoſiti ſūt. hoc. n. ⁊ ioannes facit pcipuas
petri laudes cōmemorās. Ab emulatione. n. ⁊ vana glo-
ria mundus fuit apoſtolorum chorus. HILA. In tri-
bus aūt aſſumptis de triū origine: Sem: Chaꝫ: ⁊ Iaphet
futura electio populi oſtendit. RABA. Vel tres ſolū-
modo diſcipulos ſecū ducit: Quia multi ſunt vocati pau
ci vero electi. Vel quia qui nūc fidē ſancte trinitatis icor
rupta mēte ſeruant: tūc eterna eius viſiōe letāt. REMI.
Oſtenſurus aūt domin9 gloriā ſue claritatis diſcipulis:
duxit eos i mōtē. vñ ſequitur: Et duxit illos in mōtē ex-
celſū ſeorſū. In quo docet: qꝛ neceſſe ē oīb9 qui deū cōtē
plari deſiderant: vt nō in infimis voluptatib9 iaceant: ſed
amore ſupernorꝫ ſemp ad celeſtia erigant: ⁊ vt oñdat di-
ſcipulis qten9 gloriā diuine claritatis nō i hui9 ſeculi pro
fūdo querāt ſed in celeſtis beatitudinis regno. Ducuntur
autē ſeorſū: qꝛ ſancti viri toto animo ⁊ fidei intētiōe ſepa
rati ſunt a malis: fundituſqꝫ ſeparabūtur i futuro: vel qꝛ
multi vocati pauci vo electi. Sequit: Et transſigurat9 eſt
ante eos. HIERO. Qualis. n. futur9 ē tēpore iudican
di: talis apoſtolis apparuit. Nemo aūt putet priſtinā eū
formā ⁊ faciē pdidiſſe vl amiſiſſe corporis vitate: ⁊ aſſū-
pſiſſe corpus ſpiritale vel aereum. Sed quō trāſſigurat9
ſit: euāgeliſta demonſtrās. d. Et reſplēduit facies ei9 ſicut
ſol: veſtimēta aūt ei9 facta ſunt alba ſicut nix. Vbi ſplen-
dor faciei oſtendit ⁊ candor deſcribit veſtiū: nō ſubſtātia
tollit: ſed gloria cōmutat. Certe transformat9 ē dñs in eam
gloriā qua venturus eſt poſtea in regno ſuo. Trāſforma-
tio ſplēdorē addidit: faciē nō ſubtraxit: ⁊ſi corpus ſpirita
le fuerit. vnde ⁊ veſtimenta mutata ſunt: que intātū fuere
cādida: vt alius euāgeliſta dixerit: qlia fullo ſup terrā nō
poſſet facere: ⁊ huiuſmodi aūt corporale ē ⁊ tactui ſubia-
cet: nō ſpiritale ⁊ aereū quod illudat oculos: ⁊ tm̄ in phā-
taſmate aſpiciat. CHRY. Si autē facies dñi reſplēdu-
it ſicut ſol: ⁊ ſancti ſicut ſol fulgebūt: nūquid erit equalis
claritas dñi ⁊ ſuorꝫ: nequaꝗ. Sꝫ qꝛ nihil lucidi9 īuenit
ſole: idcirco ad manifeſtādū exēplū future reſurrectiōis:
⁊ facies dñi reſplēdere: ⁊ iuſti fulgere dicūtur ſicut ſol.
ORIGE. Myſtice aūt cū aliquis trāſcēderit ſex dies ſꝫ
ꝙ diximus: videt trāſſiguratū ieſuꝫ añ oculos cordis ſui.
Diuerſas. n. habet verbū dei formas apparēs vnicuiqꝫ
ſm ꝙ vidēti expedire cognouerit: ⁊ nemini ſupra qd ca-
pit ſemetipſū oñdit. vñ nō dixit ſimpliciter Transſigura
tus ē: ſed Corā eis. In euāgelijs. n. ieſus ſimpliciter itelli
git ab eis qui nō aſcendunt per exercitationē verborum
ſpiritaliū ſup excelſuꝫ ſapientie montē. Eis autē qui aſcē
dunt: iā non ſm carnē cognoſcit ſed deus verbū intelligi
tur. Corā his ergo trāſſigurat ieſus: ⁊ nō corā illis q ſunt
deorſū in cōuerſatiōe terrena viuētes. Hi aūt corā quib9
trāſſigurat: facti ſūt filij dei: ⁊ oñdit eis ſol eē iuſticie: ⁊ ve
ſtimēta ipſius fiunt candida ſicut lumē: que ſūt ſmones ⁊
littere euangeliorum quibus ieſus ē indutus ſm illa que
ab apoſtolis dicūtur de eo. GLO. Vel veſtimēta chri
ſti ſanctos ſignificant: de quibus eſaias: Oibus his ve-
lut veſtimento veſtieris: ⁊ viui operantur: qꝛ cādidi erūt
virtutibus: ⁊ omnis viciorum eſtus ab eis remotus erit.
Sequitur: Et appa. illis moy. ⁊ heli. cum eo loquentes.
CHRY. Hoc autem multas habet ratiōes. Et pma qui
dem eſt hec: Quia enim turbe dicebant eum eſſe heliam
vel hieremiam aut vnū ex prophetis: capita prophetarꝫ
ſecum

ſecum ducit: vt ſaltem hinc videatur differentia ſeruorꝫ
⁊ domini. Alia ratio eſt: Quia enim continue ieſū accu-
ſabant iudei tanꝗ transgreſſorē legis ⁊ blaſphemum: pa
tris ſibi gloriam vſurpanteꝫ: vt oſtendatur ab vtraqꝫ ac
cuſatione inoxius: eos qui in vtroqꝫ fulſerunt in mediuꝫ
ducit. Etenim moyſes legeꝫ dedit ⁊ helias pro gloria dei
emulator fuit. Alia ratio eſt vt diſcant: quoniam mortis
⁊ vite poteſtatem habet: ppter hoc ⁊ moyſen qui morte
defecerat: ⁊ heliam qui nondū mortē paſſus fuerat ī me
dium ducit. Aliam cāꝫ ⁊ ipſe euangeliſta reuelat. ſ. mon-
ſtrare crucis gloriā ⁊ mitigare petrū ⁊ alios diſcipulos
paſſionē timētes. Loquebantur. n. vt alius euāgeliſta di
cit de exceſſu quē cōpletur9 erat in hieruſalē. vnde eos in
mediū ducit qui ſe morti expoſuerūt pro his q deo pla-
cebant: ⁊ pro plebe credētiū. Etenīꝫ tyrānis vterqꝫ ſe li-
bere preſentauit: Moyſes quidē pharaoni: helias auteꝫ
achab. Ducit aūt ⁊ ppter hoc eos in medium. volebat. n.
ꝙ diſcipuli illorꝫ priuilegia ꝫelarēt: vt. ſ. fierent manſueti
ſicut moyſes: ⁊ ꝫelātes ſicut helias. HILA. Quod eti
am moyſes ⁊ helias ex omni ſanctorum numero aſſiſtūt
medius inter legē ⁊ prophetas chriſtus in regno eſt. cum
his eniꝫ iſraelē quibus teſtibus predicatus ē iudicabit.
ORI. Siquis etiā intelligit ſpiritalē legem conuenientē
ſermonibus ieſu ⁊ in prophetis abſconditam chriſti ſa-
pientiā: ille vidit moyſen ⁊ heliam in gloria vna cum ieſu
HIERO. Conſiderandum eſt etiam ꝙ ſcribis ⁊ phari-
ſeis de celo ſigna poſcentibus dare noluit: hic vero vt
apoſtolorum augeat fidē dat ſignū de celo: helia inde de
ſcendente quo cōſcenderat: ⁊ moyſe ab inferis reſurgen
te: qd ⁊ achaꝫ per iſaiaꝫ precipit: vt petat ſibi ſignū de in
ferno vel de excelſo. ORIGE. Quid autem feruidus
petrus dixerit ſubditur: Rñ. petrus di. ad ieſum: domi-
ne bonum eſt nos hic eē. Quia enim audiuit ꝙ oportet
eum hieroſolymam ire: adhuc timet pro chriſto: ſed poſt
increpationē non audet dicere rurſus: Propitius eſto ti
bi. ſed idē occulte per alia ſigna inſinuat. Quia enim vi-
debat multā quietem ⁊ ſolicitudinē: cogitauit cōuenien-
tē ibi ſtationem eſſe ex loci diſpoſitione: quod ſignificat
dicens: Bonum eſt nos hic eſſe. Vult etiam ibi ſemper eſ
ſe: ideo tabernaculorum meminit dicens: Si vis faciam9
hic tria tabernacula. Cogitauit enim ꝙ ſi hoc fieret non
aſcenderet hieroſolymam: ⁊ ſi non aſcenderet chriſtus
non moreretur: Ibi enim ſciebat ſcribas inſidiari ei. Co-
gitabat etiam ꝙ helias aderat: qui in monte ignem deſcē
dere fecit: ⁊ moyſes qui intrauit nebulam: ⁊ deo locutus
eſt. vnde occultari poterant vt nullus perſecutorum ſci-
ret vbi eſſent. REMI. Vel aliter: Viſa domini maieſta
te ⁊ duorum ſeruorum: petrus adeo delectatus ē: vt cun
cta temporalia obliuioni traderet: ⁊ ibi iperpetuum vel-
let manere. Si autem tunc petrus ſic accēſus eſt: quanta
erit ſuauitas ⁊ dulcedo videre regem in decore ſuo ⁊ in-
tereſſe choris angelorum ⁊ omnium ſanctorum. In eo ſa
ne quod ait petrus: Domine ſi vis. deuotionem ſibi ſubdi
ti obedientis ſerui oſtendit. HIERO. Erras tamē pe
tre: ⁊ ſicut alius euangeliſta teſtatur: neſcis quid dicas.
Noli tria tabernacula querere: cum vnū ſit tabernaculuꝫ
euāgelij in quo lex. ⁊ prophete recapitulāda ſunt. Si aūt
queris tria tabernacula nequaꝗ ſeruos cum domino cō
feras: ſed fac tria tabernacula: immo vnum patri ⁊ filio ⁊
ſpirituiſancto: vt quorum eſt vna diuinitas vnum ſit
in pectore tuo tabernaculum. REMI. Errauit etiā: qui
voluit vt regnum electorum conſtitueretur in terra quod
dominus promiſerat dare in celis. Errauit etiam: quia
oblit9 eſt ſe ⁊ ſocios ſuos eē mortales: ⁊ abſqꝫ guſtu mor
tis voluit ſubire eternā felicitatem. RABA. Et in eo ꝙ
celeſti conuerſationi tabernacula faciēda putauit: in qua
domus neceſſario non erat: cum ſcriptum ſit: Templum
non vidi in ea.

Adhuc eo loquēte: ecce nubes lucida obūbra
uit eos. Et ecce vox de nube dicens: Hic eſt filius
me9 dilect9 in quo mihi bene cōplacui: ipſū audi-
te. Et audientes diſcipuli ceciderūt in faciē ſuam
⁊ timuerūt valde: ⁊ acceſſit ieſus ⁊ tetigit eos: di
xitqꝫ eis: Surgite ⁊ nolite timere. Leuātes autem
oculos ſuos neminē viderunt: niſi ſolū ieſū. Et de
ſcēdētib9 illis de mōte precepit ieſus dicēs: Nemi
ni dixeritis viſionem: donec filius hominiſ a mor
tuis reſurgat.

HIERO. Quia carnale ē frondib9 aut tentorijs qrebāt
tabernaculuꝫ: nubis lucide operiunt vmbraculo. vñ dr:
Adhuc eo loquēte: ecce nubes lu. obū. eos. CHRY. Cū
dñs cōminat nubē tenebroſā oñdit ſicut i ſina: h aūt qꝛ nō
terrere volebat: ſꝫ docē nubes apparuit lucida. ORI.
Lucida aūt nubes obumbrās ſcōs ē vtus pr̄na: vl forte
ſpūſſanctus. dicā ēt ſaluatorē nrꝫ eē lucidā nubē: q obū-
brat euāgeliū ⁊ legē ⁊ pphas: ſicut itelligūt q pñt aſpicē
lumē ipſius i pmiſſis. HIE. Quo imprudēter iterrogaue
rat petrus: ppterea dñi rñſionē nō meret: ſꝫ pr̄ rñdet p fi
lio: vt vbū dñi cōpleret: Qui me miſit ipe de me teſtimoni
um phibet. RHRY. Neqꝫ aūt moyſes loquit neqꝫ heli
as: ſꝫ pr̄ oībus maior voceꝫ emittit ex nube: vt diſcipuli
credāt: ꝙ a deo hec vox erat. Semp enī ⁊ apparere ſolet
deus i nube: ſicut ſcriptū ē: Nubes ⁊ caligo i circuitu ei9
⁊ hoc ē qd dr: Et ecce vox de nube. HIERO. Vox qui
dē pr̄is de celo loquēs audit q teſtimoniū phibeat filio: ⁊
petrꝫ errore ſublato doceat veritatē: imo p petrū ceteros
aploſ. vñ ſubdit dicēs: Hic ē filius meus dilect9. huic ē
fiēdū tabernaculū: huic obtēperādū. h ē fili9: illi ſui ſūt.
debēt ⁊ ipi vobiſcū i penetralibus cordis ſui dño taber-
naculū pparare. CHRY. Ne igit timeas petre. Si enī
potēs ē deus: manifeſtū qꝛ ⁊ filius ſimilr potēs ē. ſi. n. di
ligit ne timeas. nullus. n. quē diligit pdit: nec tu equaliter
eū diligis genitori. Neqꝫ aūt ſolū diligit eū qꝛ genuit: ſed
⁊ qꝛ vnus ē voluntatis cū ipo. Sequit. n. In quo mihi cō-
placui. ac ſi diceret: In quo requieſco: quē accepto qꝛ oīa q
ſūt pr̄is cū diligētia exequit: ⁊ ē volūtas vna ipi9 ⁊ pr̄is
quare ⁊ ſi crucifigi vult nō cōtradicas. HILA. Hūc ḡ eē
filiū: hūc dilectū: hūc cōplacitū: ſꝫ ⁊ hūc audiētiū vox de
nube ſignificat dicēs: Ipꝫ audite. vt. ſ. idone9 ipe pcepto-
rū taliū auctor eſſet: q ſeculi dānuꝫ crucis volūtatē: obitū
corporis: ⁊ poſt hec regni celeſtis glam facti cōfirmaſſet
exēplo. REMI. Dicit ḡ: Ipm audite. ac ſi alijs vbis di
ceret: Recedant vmbre legales ⁊ typi pphaꝝ: ⁊ ſolū co-
ruſcū lumē euāgelij ſequamini. Siue ſic ait: Ipm audite.
vt illū eē oñderet quē moyſes pdixerat dicēs: Tāꝗ me
pphā ſuſcitabit vob de9 de frib9 vrīs tāꝗ me audieti ipꝫ
Sic ḡ dñs vndiqꝫ hūit teſtes: ex celo vocē pr̄is: ex paradi
ſo heliā: ex inferis moyſen: ex hoīb9 aploſ: vt i noīe ieſu
oē genu flectat: celeſtiū: terreſtriū: ⁊ infernorꝫ. ORI. Vox
aūt de nube aut ad moyſen ⁊ heliā loquit: q deſiderabāt
videre filiū dei ⁊ audire eū: aut diſcipſos docet. GLO.
Notādū aūt ꝙ hñ cōuenit myſterium ſecunde regenerati
onis: q. ſ. erit i ſurrectiōe vbi caro reſuſcitabit cū myſte-
rio prime que ē in baptiſmate: vbi aīa reſuſcitatur. In ba
ptiſmate enim chriſti operatio totius trinitatis oſtenſa ē.
Fuit enim ibi filius incarnatus: apparuit in columbe ſpe
cie ſpirituſſanctus: ⁊ pater fuit ibi in voce declaratus. Et
ſimiliter in transſiguratione que eſt ſacramentum ſecun-
de regenerationis tota trinitas apparuit: pater in voce:
filius in homine: ſpirituſſanctus in nube. Queritur autē
quare ſpirituſſanctus ibi in colūba: h in nube declaratus
ē: Dona ſiqdē ſua per ſpecies declarare ſolet. Innocenti
am aūt in baptiſmate donat: que per auem ſimplicitatis
deſignat. Datur9 ē aūt claritatē ⁊ refrigeriū in reſurrectio
ne: ⁊ ideo in nube refrigerium: in fulgore nubis claritas
reſurgētiū corporū deſignat. Seqt: Et audi. diſci. ceci. in

ſa. ſuam: ⁊ timue. valde. HIER. Triplicē autē ob cām
pauoꝛe terrent: vel quia ſe erraſſe cognouerant: vl̄ q2 nu
bes lucida operuerat eos: aut q2 dei pr̄is vocē loquētis
audierant. Humana. n. fragilitas cōſpectū maioꝛis gloꝛie
ferre nō ſuſtinet: ac toto aīo ⁊ coꝛpoꝛe ꝯtremiſcēs ad ter
rā cadit. quāto. n. quis ampliora q̄ſierit: tāto magis ad infe
rioꝛa collabit ſi ignoꝛauerit menſurā ſuā. REMI. In eo
vo ꝙ ſci apl̄i i faciē ceciderūt: fuit iudiciū ſcītatis: q2 ſan
cti i faciē cadere dicūtur: impij vo retroꝛſū. CHRY. Sꝫ
cū añ in xp̄i baptiſmo q̄ſi talis ēt vox de celo delata eſt:
nullus ex turba q̄ aderat tale aliquid paſſus ē: quō diſci
puli in mōte ceciderūt: q2. ſ. ⁊ ſolitudo ⁊ altitudo ⁊ ſilētiū
erat multū: ⁊ trāſfiguratio ſtupoꝛe plena: ⁊ lumen purū ⁊
nubes extēſa: ex quibꝰ oībꝰ ſtupoꝛ in eis congregabatur
HIERO. Quia vo illi iacebāt ⁊ ſurgere non poterāt:
ipſe clemēter accedit: ⁊ tangit eos vt tactu fuget timoꝛem
⁊ debilitata mēbꝛa ſolidētur. ⁊ hoc ē qd̄ dr̄: Et ac. ieſus ⁊
teti. eos. quos aūt manu ſanauerat: etiā ſanauit iperio. vñ
ſeqtur: Dixitqꝫ eis: ſurgite ⁊ nolite timere. Primū timoꝛ
expellit vt poſtea doctrina tribuat. Seqtur: Le. aūt ocu.
ſuos: ne. vi. niſi ſo. ieſū. qd̄ rōnabiliter factū ē: ne ſi moy
ſes ⁊ helias pſeueraſſent cū dño: pr̄is vox videret incer
ta: cui potiſſimū daret teſtimoniū. Uidēt ēt ieſū ſtātē abla
ta nube ⁊ moyſen ⁊ heliā euanuiſſe: q2 poſtq̄ legis ⁊ pꝛo
phetarū vmbꝛa diſceſſerat: vtrūqꝫ in euāgelio reperitur
Seqtur: Et deſcēdētibꝰ illis de monte p̄cepit eis ieſus di
cens: Nemini dixe. viſi. hāc: do. fi. ho. a moꝛ. reſur. Non
vult ḡ i pp̄lis p̄dicari: ne ⁊ incredibile eēt pꝛo rei magni
tudine: ⁊ poſt tātā gl̄iam apud rudes aīos ſequens crux
ſcādalū faceret. REMI. Siue q2 ſi maieſtas illꝰ diuul
garet i pp̄lo: pp̄l̄i ipediret diſpēſationē paſſionis eius: re
ſiſtēdo pꝛincipibꝰ ſacerdotū: ⁊ ſic redēptio humani gene
ris retardaret. HILA. Silētiū ēt rerū geſtarū q̄s vide
rāt iperat: vt cū eēnt ſpiritu ſancto repleti: tunc geſtoꝛum
ſpiritalium teſtes eſſent.

Et iterrogauerūt eū diſcipuli eiꝰ dicētes: Quid
ergo ſcribe dicūt ꝙ heliam opoꝛteat p̄mo venire?
At ille rñdēs ait eis: Helias q̄dē venturꝰ ē ⁊ reſtitu
et oīa. Dico aūt vob̄: q2 helias iā venit ⁊ non co
gnouerūt eū: ſed fecerūt ī eo q̄cūqꝫ voluerūt. Sic
⁊ filiꝰ hoīs paſſurus ē ab eis. Tūc itellexerūt diſci
puli quia de ioāne baptiſta dixiſſet eis.

HIERO Traditio phariſeoꝝ ē iuxta malachiā ꝓphe
tā: ꝙ helias veniat añ ſaluatoꝛis aduētū: ⁊ reducat coꝛ pa
trū ad filios ⁊ filioꝝ ad pr̄es: ⁊ reſtituat oīa in antiquū
ſtatū. Eſtimāt ḡ diſcipuli trāſfoꝛmationē gl̄ie hāc eē: quā
i mōte viderāt. Et iō dr̄: Et iterro. eū diſc. eiꝰ di. qd ḡ ſcri.
di. ꝙ heli. oꝫ p̄mū ve. Ac ſi dicerēt: Si iā veniſti i gl̄iam
quō p̄curſoꝛ tuus nō apparet? maxie aūt hoc dicūt: q2 he
liā viderāt receſſiſſe. CHRY. Nō aūt aduētū helie di
ſcipuli de ſcripturis ſciebāt. ſꝫ ſcribe eis manifeſtabāt: ⁊
ferebat h̄ ſmo i plebe idocta: ſicut ⁊ de chꝛiſto. Nō aūt vt
opoꝛtebat aduētꝰ chꝛiſti ⁊ helie a ſcribis iterpꝛetabatur.
Scripture. n. duos dāt chꝛiſti aduētꝰ: eū. ſ. q̄ factꝰ ē: ⁊ eū
q̄ futurꝰ ē. Sꝫ ſcribe plebē euertētes: ſecūdū aduētū ſolū
cōmemoꝛabāt plebi: ⁊ dicebāt: Q̄m ſi h̄ ē chꝛiſtꝰ opoꝛte
bat heliā p̄uenire. Eſt igit ſolutio quā chꝛiſtꝰ iducit. Seq
tur: At ille rñdēs ait: heli. q̄dē ve. ē: ⁊ reſti. oīa. Dico autē
vobis: q2 helias iā ve. Ne aūt eſtimes eū in ſmone erraſ
ſe: ſi q̄nqꝫ dic heliā vēturū: ⁊ q̄nqꝫ veniſſe. Cum. n. dicit ꝙ
helias venturus eſt: ⁊ reſtaurabit omnia: de ipſo helia in
ꝓpꝛia perſona loquitur: q̄ quidē reſtaurabit oīa: dū coꝛ
riget infidelitatē iudeoꝝ: qui tunc inuenientur: quod ē con
uertere c[illegible]ꝛda patrū ad filios. i. iudeoꝝ ad apl̄os. AVG.
de q̄. euā. Uel reſtituet oīa. i. eos quos antichꝛiſti pſecutio
perturbauerit. vel vt ipſe reſtituat moꝛiendo que debet.
CHRY. Si aūt tot bona erūt ex helie p̄ñtia: quare tunc
nō eū miſit? Dicemꝰ q2 ⁊ tunc chꝛiſtū eſtimātes heliā non
crediderūt ei. Tūc aūt helie credent: qui cū poſt tātā ex
pectationē venerit annūciās ieſū: facilꝰ ſuſcipiēt q̄ ab eo
dē dicent. Cū vo dicit ꝙ helias iā venit: Ioannē heliā vo
cat: ꝓpter miniſterij modū. ſicut. n. helias ſecūdi aduen
tus pꝛecurſoꝛ erit: ita ioannes p̄curſoꝛ factꝰ ē p̄mi. ꝓpter
hoc aūt ioānē heliā noīat: vt oñdat p̄mū ſuū aduētū ve
teri teſtamēto: ⁊ ꝓphetie conuenire. HIERO. Ipſe er
go q̄ vēturus ē i ſecūdo ſaluatoꝛis aduētu iuxta coꝛpoꝛis
fidē: nūc ꝑ ioānē venit in virtute ⁊ ſpū. Seqt̄: Et nō co
gnouerūt eū: ſed fecerūt i eo quecūqꝫ voluerūt. hoc ē ſpꝛe
uerūt: ⁊ decollauerūt eum. HILA. Ut dñi aduētū p̄nū
cians paſſionē quoqꝫ pꝛecurreret: ⁊ iniurie ⁊ vexatiōis
exēplo. vñ ſeqtur: Sic ⁊ fi. ho. paſ. eſt ab eis. CHRY.
In quo oppoꝛtune ſuā paſſionē ꝯmemoꝛat ex paſſiōe io
annis multā eis pꝛebēs cōſolationē. HIERO. Queri
tur ergo cū herodes ⁊ herodias ioānē iterfecerint: quō
ipſi quoqꝫ ieſū crucifixiſſe dicantur cū legamus eū a ſcri
bis ⁊ phariſeis interfectū? Et bꝛeuiter rñdēdū ꝙ i ioānis
nece phariſeoꝝ factio cōſenſerit: ⁊ in occiſiōe domini he
rodes iunxerit volūtatē ſuā: qui illuſū atqꝫ deſpectū re
miſit ad pilatū vt eū crucifigeret. RABA. Ex iudicio
aūt paſſiōis ſue quam dominus eis ſepius pꝛedixit ⁊ p̄
curſoꝛis ſui quā iam cōpletā cernebant diſcipuli cogno
ſcebāt ioannē ſibi in helie vocabulo demonſtratū eē. vñ
ſequit̄: Tūc intel. diſci. q2 de io. bap. dixiſ. eis. ORIG.
Quod autē dixit ꝓpter ioannē helias iā venit: nō aīa he
lie: eſt intelligenda: ne incidamus in dogma trāſcoꝛpoꝛa
tionis: q2 alienū ē ab eccleſiaſtica veritate: ſed ſicut ange
lus p̄dixit: Uenit in ſpiritu ⁊ virtute helie.

Et cum veniſſet ad turbā acceſſit ad eū hō ge
nibꝰ ꝓuolutꝰ ante eū dicens: Dñe miſere filio meo
q2 lunaticꝰ ē: ⁊ male patit̄. Nā ſepe cadit i ignē: et
crebꝛo i aquā. Et obtuli eum diſcipulis tuis: ⁊ nō
potuerūt curare eū. Reſpōdēs aūt ieſus ait: O ge
neratio icredula ⁊ ꝑuerſa: quouſqꝫ erō vobiſcū?
Uſquequo patiar vos? Afferte huc illū ad me: ⁊
increpauit illū ieſus: ⁊ exijt ab eo demoniū: ⁊ cura
tus eſt puer ex illa hoꝛa.

ORIG. Concupiſcens petrus ſpectabilē illā vitā ⁊ pꝛe
ponens vtilitatem ſuam vtilitatibus plurimoꝝ dicebat
Bonum ē nos hic eē. Sed quoniam charitas non querit
que ſua ſunt: hoc quod videbatur bonū petro: non fecit
ieſus: ſed quaſi de monte excelſo diuinitatis deſcēdit ad
turbā: vt qui nō poterāt aſcendere ſurſū ꝓpter infirmita
tem animarū ſuarum: illis pꝛoficiat. vnde dicitur: Et cū
veniſſet ad turbā. Niſi. n. cum diſcipulis ſuis electis ve
niſſet ad turbā: nō acceſſiſſet ad eum ille de quo ſubditur
Acceſſit ad eum homo genibꝰ pꝛouolutus ante eū dic[illegible]s
Domine miſerere filio meo. Ubi conſiderandū ē ꝙ quā
doqꝫ qui patiūtur: credunt ⁊ depꝛecantur pꝛo ſua ſalute:
quandoqꝫ autē pꝛo eis alij faciūt: ſicut nūc qui genibus
voluit: pꝛo filio rogat: q̄nqꝫ vero a ſemetipſo ſaluatoꝛ ēt
a nullo rogatꝰ ſanat. Pꝛimo autē queramus quid ē quod
ſequitur: Quia lunaticus ē ⁊ male patit̄. Medici ergo lo
quūtur que volūt: qui nec imundū ſpiritum arbitrantur
ſed coꝛpoꝛalem aliquā paſſionē: ⁊ dicunt humida moue
ri in capite ſm̄ aliquā cōpaſſionē ad lumē lunare qd̄ hu
midam habet naturam. nos autē qui euangelio credimꝰ:
dicemus hanc paſſionem imundum ſpiritum in homini
bus opari. Obſeruat. n. quedā ſciſmata lune: ⁊ ſic opat̄:
vt ab obſuatiōe lune pati hoies mētiātur: ⁊ ꝑ hoc culpa
bilē dei creaturā oñdat: ſic ⁊ alij dmones ſꝫ aliqua ſtella
rū ſciſmata inſidiantur hoibus: vt iniqtatē in excelſo lo
quantur: quaſdam ſtellas dicentes maleficas: quaſdā be
neficas: cum nulla ſtella a deo ſit facta: vt male faciat. in
hoc aūt qd̄ ſubdit̄: Nā ſe. ca. i ig. ⁊ cre. in aquā. CHRY.

Conſiderādū ē ꝙ niſi ꝓuidentia h̄ hō eēt potiꝰ dudū piſ
ſet. Demō. n. q̄ ipſū in ignē ⁊ in aquā mittebat interfeciſſꝫ
cū dino: niſi deus eū refrenaſſet. HIE. Qd̄ aūt dicit et
ob. eū diſ. tu. ⁊ nō po. cu. eū. Latēter accuſat apl̄os cum
impoſſibilitas curādi interdū nō ad imbecillitatē curātiū: ſed
ad coꝝ q̄ curādi ſūt fidē referat. CHRY. Inſpice aūt
⁊ aliunde eius inſipiētiā: qualr̄ corā turba iterpellat ad ie
ſū aduerſus diſcipulos: ſꝫ ipſe eos liberat ab accuſatiōe
defectū curationis imputās illi. Ex multis. n. mōſtrat eum
infirmū i fide fuiſſe: nō tm̄ tm̄ i eiꝰ pſonā inuehit: ne ipſū cō
turbaret: ſꝫ i oēs iudeos. Pꝛobabile ē. n. multos p̄ñtiū
de diſcipulis icōuenientia cogitaſſe. ⁊ iō ſeqtur: Rñ. ie. ait:
o ge. icre. ⁊ puer. quo. ero vo. vſqꝫquo pa. vos? Per hoc
aūt qd̄ dicit: Uſqꝫquo ero. vo. oñdit deſideratā ab eo eē
moꝛtē ⁊ cōcupiſcibilē receſſū. REMI. Sciendū quoqꝫ
q2 dñs nō tm̄ tūc ceperat pati iꝓbitatē iudeoꝝ: ſꝫ a lō
go pꝛius tpe. ⁊ iō h̄ dicit: Uſqꝫquo patiar vos. ac ſi dicat
q2 lōgo tpe cepi pati veſtras iꝓbitates: iō indigni eſtis
mea p̄ſentia. ORIGE. Ul' qm̄ nō potuerāt eū ſanare di
ſcipuli: q̄ſi adhuc modice fidei conſtituti: ꝓpterea dixit:
O generatio incredula. ⁊ ꝙ ait Peruerſa: oñdit qm̄ ex ꝑ
uerſitate malitia ē introducta extra naturā. puto aūt ꝙ ꝓp
ꝑuerſitatē totius humani generis q̄ſi grauatꝰ malitia eoꝝ
dixit: Uſqꝫquo ero vobiſcū? HIE. Nō autē credendū
ē ꝙ tedio ſuperatꝰ ſit: ⁊ māſuetus ac mitis i vba furoꝛis
eruperit: ſed ꝙ in ſimilitudinē medici ſi egrotū videat cō
tra ſua p̄cepta ſe gerere dicat: Uſqꝫquo aſcēdā i domum
tuā? vſqꝫquo artis perdā induſtriā? me aliud iubēte ⁊ te ali
ud ꝑpetrāte. ꝙ aūt nō ſit iratꝰ hoi ſed vitio: ac per vnū ho
minē iudeos arguat ifidelitatiſ: pꝫ ex hoc ꝙ infert: Affer.
huc ill. ad me. CHRY. Poſtq̄. n. diſcipulos excuſaue
rat: ducit patrē pueri ad ſpem benignā credēdi ꝙ ab hoc
malo eripiet: ⁊ vt iducatur pater ad fidē futuri miraculi
vidēs demonē tumultū pati: ex hoc ſolū ꝙ vocabatur in
crepauit eū. vñ ſeqtur: Et icrepauit eū ieſus. Nō ille q̄ pa
tiebat: ſed demō icrepat. REMI. In quo facto reliquit
exēplū pꝛedicatoꝛibꝰ vt vitia pſequātur: hoies vo suble
uent. HIE. Siue increpauit pueꝝ: q2 ꝓpter peccata ſua
a demone fuerat oppſſus. Seqt̄: Et exijt ab eo demō: ⁊
cu. ē pu. ex illa hoꝛa. RABA. Quia nulla remanet ibi i
firmitas vbi oīpotēs ſalutē p̄ſtat ptās. HIE. Mihi aūt
vr̄ iuxta tropologiā lunaticꝰ eē: q̄ ꝑ hoꝛarū momēta mu
tat̄ ad vitia: ⁊ nūc q̄dē in ignē fert̄: quo adulterātiū coꝛda
ſuccēſa ſūt: nūc in aq̄s. ſ. voluptatum vl' cupiditatū que
nō valent extinguere charitatem. AVG. de q̄. euā. Uel
ignis ad irā ꝑtinet: eo ꝙ alta petat: aq̄ ad voluptates car
nis. ORI. De icōſtātia aūt pctōꝛis dr̄: Stultus vt luna
mutat̄. Et ē videre i talibꝰ ipetꝰ quoſdā q̄ſi opū boноꝝ
ſubꝛepe. aliqñ aūt quaſi q̄dā abꝛeptiōe ſpūs a paſſiōibꝰ
ꝯphēdūt ⁊ cadunt a ſtatu bono i quo ſtare putabāt. Foꝛſi
tan ḡ angelus q̄ ſoꝛtitus ē huiꝰ lunatici cuſtodiā pr̄ huiꝰ
appellat̄: dep̄cās q̄ſi pꝛo filio medicū animaꝝ: vt liberet
eū q̄ nō pōt ſanari a paſſiōe ꝑ vbū hūile diſcipuloꝛum
chꝛiſti: q2 nō recipit eoꝝ admonitionē veluti ſurdus. Et
iō opꝰ ē ei xp̄i ſmo vt iā decetero ſine rōne nō agat.

Tūc acceſſerūt diſcipuli eiꝰ ad ieſū ſecreto ⁊ di
xerūt: Quare nos nō potuimꝰ eijcere illū? Dixit il
lis ieſus: Propter icredulitatē vr̄ā. Amē q̄ppe
dico vobis: ſi habueritis fidē ſicut granū ſynapiſ
dicetis mōti huic: trāſi hinc ⁊ trāſibit: ⁊ nihil ipoſ
ſibile erit vob̄. Hoc autem genus non eijcitur: niſi
per oꝛationem ⁊ ieiunium.

CHRY. Acceperāt diſcipuli a dño ptātē ſpūū imūdo
rum: ⁊ q2 oblatū demoniacū curare nō potuerāt vr̄ ꝙ i
dubitatiōē deuenerit: ne foꝛte grāꝫ q̄ erat eis tradita p̄di
diſſent. ⁊ iō dic̄: Tūc acceſ. ad ie. diſci. eiꝰ ſecre. ⁊ dixerūt
q̄re nos nō po. eij. illū? Interrogāt q̄dē ſingularit̄ nō ꝓpt̄
vecūdiā: ſꝫ q2 de ieffabili ⁊ magna re erāt eū iterrogaturi
Seqtur: Dixit illis ie. ꝓpt̄ i cre. vr̄ā. HILA. Credide
rāt q̄dē apl̄i: nō dū tm̄ erāt pfecte fidei. nā dño i mōte d̄mo
rāte: ⁊ ipſis cū turbis reſidētibꝰ q̄dā tepoꝛ eoꝝ fidē retar
dauerat. CHRY. Uñ manifeſtū ē hic: qm̄ ⁊ diſcipl̄i i fi
de ifirmati ſūt: ſꝫ nō oēs. colūne. n. ille nō aderāt. ſ. petrꝰ:
iacobꝰ: ⁊ ioānes. HIE. Hoc ē aūt qd̄ i alio loco dñs di
cit: Quecūqꝫ i noīe meo petieritis: credētes accipiet. Er
go quotiēs nō accipimꝰ: nō p̄ſtātis ē ipoſſibilitas: ſꝫ po
ſcētiū culpa. CHRY. Sciēdū tm̄ ꝙ ſic mltotiēs accedē
tis fides accipe ſufficit affectū miraculi: ita mltotiēs faciē
tiū miracula ſufficit vtꝰ: ēt nō credētibꝰ illis q̄ experierunt
miracula opari. etenī q̄ circa coꝛneliū ex ꝓpꝛia fide alle
xerūt grāꝫ ſpūſſci. Ille aūt moꝛtuꝰ q̄ ꝓiectꝰ ē in ſepulchꝝ
heliſei: ſola virtute coꝛpis ſancti reſuſcitatꝰ ē. ꝯtigit aūt ⁊
tūc diſcipl̄os ifirmari i fide. iperfectiꝰ. n. diſpoſiti erāt añ
crucē: ⁊ iō fidē dicit hic eē cāꝫ ſignoꝝ. Uñ ſubdit̄: Amen
q̄ppe di. vo. Si ha. fi. ſic gra. ſina. di. mon. huic: trā. hic ⁊
trāſibit. HIE. Putāt aliq̄ fidē grano ſynapis cōparatā
paruā dici: cū apl̄s dicat: Et ſi habuero tātā fidē vt mō
tes trāſferā. magna ē ḡ fides q̄ grano ſynapis comparat̄.
GRE. x. moꝛa. Granū q̄ppe ſynapis niſi terat̄ nequaq̄
virtꝰ eiꝰ agnoſcit̄: ſic ſi viꝝ ſcm̄ tritura pſecutionis oppꝛi
mat: mox i feruoꝛē vtutis vtit̄ q̄cq̄d i illo antea deſpicabi
le ifirmūqꝫ videbat̄. ORI. Uel iō oīs fides grano ſyna
pis cōparat̄: qm̄ cōtēnit̄ q̄dē fides ab hoibꝰ: ⁊ modicum
aliq̄d ⁊ vile apparet. Cū vo cōſecutū fuerit huiuſmodi ſe
mē bonā aīaꝫ q̄ſi terrā: fit arboꝛ magna. Sic aūt magna ē
p̄dicta lunatici ifirmitas ⁊ foꝛtis ad curādū iter oīa ma
la vt mōti aſſimilet̄: nec expellat̄: niſi ꝑ oēꝫ fidē eiꝰ q̄ paſ
ſiōes huiuſmodi ſanare voluerit. CHRY. Uñ ⁊ de trā
ſlatiōe mōtiū mētionē facit. Et vltra ꝓcedit dicēs: Et ni
hil impoſ. erit vobis. RABA. Sic. n. fides mētē nr̄āꝫ ca
pacē donis celeſtibꝰ facit: vt q̄cūqꝫ volumꝰ: facillime a fi
deli dño ipetrare poſſimꝰ. CHRY. Si autē dixeris
vbi apl̄i mōtes trāſtulerit? Illud dicā: q2 mlta maioꝛa fece
runt moꝛtuos plimos ſuſcitātes. Dicunt autē poſt apl̄os
ſci q̄dā apl̄is mioꝛes: mōtes neceſſitate iminēte trāſtuliſſe
Si autē apl̄oꝝ tpe mōtes nō ſunt trāſlati: hoc nō fuit: q2
nō potuerūt: ſꝫ q2 noluerūt: vtilitate nō iminēte. Nec dñs
dixit ꝙ hoc eēnt facturi: ſꝫ ꝙ hoc facere poſſent. ꝓbabili
ter tm̄ factū ē: ſꝫ ſcriptū nō ē. neqꝫ. n. oīa miracula q̄ fece
runt ſcripta ſunt. HIE. Uel mōtis trāſlatio nō eiꝰ ſigni
ficat̄ quē oculis carnis aſpicimꝰ: ſꝫ illiꝰ q̄ a dño trāſlatus
fuerat ex lunatico: q̄ ꝑ ꝓphetā coꝛrūpe dicit oēꝫ terram.
GLO. Ut ſit ſenſus: Dicetis mōti huic. i. ſupbo diabolo:
Trāſi hic. i. ab obſeſſo coꝛpe i altū mari. i. in ꝓfundū ifer
ni: ⁊ trāſibit ⁊ nihil ipoſſibile erit vob̄. i. nulla icōmoditaſ
iſanabilis. AVG. De q̄. euā. Uel aliter: Ne diſcipuli i mi
raculis faciēdis extollerēt i ſupbiā: admoniti ſūt potiꝰ ꝑ
hūilitatē fidei q̄ſi ꝑ ſynapis granū elatiōeꝫ terrenā q̄ mō
tis noīe ſignificata ē curare trāſferre. RABA. Dū aūt
docet apl̄os quō demō debeat expelli: oēs iſtituit ad vi
tā: vt. ſ. nouerimꝰ grauioꝛa q̄qꝫ vl' imūdoꝝ ſpūū vl' ho
minū tētamēta ieiunijs ⁊ oꝛōnibꝰ eē ſupāda: ⁊ illud deū
quoqꝫ hoc remedio ſingulari poſſe placari. vnde ſubdit̄:
Hoc aūt ge. nō eij. niſi ꝑ oꝛa. ⁊ ieiuniū. CHRY. Qd̄ di
cit nō ſolū de genē lunaticoꝝ: ſꝫ ⁊ vniuerſo genē demonū.
Ieiuniū. n. mltā ſapiāꝫ ipōit: ⁊ hoiēꝫ q̄ſi āgelū de celo ꝯſti
tuit: ⁊ icoꝛpeas ptātes ipugnat. Sꝫ ⁊ oꝛōne opꝰ ē: q̄ſi pn
cipalioꝛi. Qui. n. oꝛat vt opoꝛtet: ⁊ ieiunat: ñ mltis idiget ⁊
ita nō fit auarꝰ: ſꝫ ad elemoſynā ꝓmptꝰ ē. Qui ēt ieiunat
leuis ē ⁊ vigilāt oꝛat: ⁊ ꝯcupiſcētias ꝑnitioſas extiguit: ⁊ ꝓ
pitiū deū fac: ⁊ aīaꝫ ſupbā hūiliat. Qui ḡ oꝛat cū ieiunio
duplices hꝫ alas: ēt ipis vētis leuioꝛes. Neqꝫ. n. oſcitat ⁊
toꝛpet oꝛās: qd̄ ⁊ mlti patiūt̄: ſꝫ ē igne vehemētioꝛ ⁊ tra
fixioꝛ: iōqꝫ tal' maxie d̄mōijs aduerſat̄. nihil. n. ē hoīe de
centꝰ oꝛāte potētꝰ. Si aūt ifirmū ē tibi coꝛpꝰ ad ꝯtīue ieiu
nāduꝫ: nō tm̄ ad oꝛanduꝫ. Et ſi ieiunare nō potes: potes
tm̄ ñ laſciuire. nō ꝑuū autē ē hoc: neqꝫ mltū a ieiūio diſtās.

ORI. Si ergo aliquando opoꝛtuerit nos circa curationē tale aliquid patientiū permanere: nō adiuremus neqꝫ interrogem⁹: neqꝫ loq̄mur q̄ſi audiēti ſpūi imūdo: ſꝫ abigamus ieiunijs ⁊ oꝛationib⁹ nr̄is ſpūs malignos. GLO. Uel hoc gen⁹ demonij.i. iſta carnaliū voluptatū mutabilitas non vincit: niſi ſpūs oꝛone cōfirmet: ⁊ caro ꝑ ieiuniū maceret. REMI. Uel ieiuniū hic intelligit generale quo nō ſolū abſtinem⁹ a cibis: ſꝫ ab oīb⁹ illecebꝛis carnalib⁹ ⁊ peccatoꝛū paſſionib⁹. Similr̄ oꝛo itelligēda ē generalis: q̄ i pijs ⁊ bonis opib⁹ cōſiſtit. De qua dicit apoſtolus: Sine intermiſſione oꝛate.

Cōuerſantib⁹ aūt eis i galilea: dixit illis ieſus Filius hoīs tradēdus ē i man⁹ hoīuꝫ ⁊ occident eū: ⁊ tertia die reſurget. Et ꝯtriſtati ſūt vehemēter.

REMI. Sepe dn̄s myſteria ſue paſſionis diſcipulis pꝛedixit: vt q̄n acciderēt: tāto leuius ea ferrēt: quāto ꝑcognita haberent. Et iō hic dī: Cōuerſātib⁹ aūt eis in ga. di. il. ie. Fili⁹ ho. tra. ē i ma. hoīuꝫ: ⁊ occident euꝫ. ORI. Uidētur q̄dē hec illis q̄ ſupꝛa dixerat ſimilia eē vt facile q̄s dicat dn̄ꝫ eadē ipſa repetere qđ nō ē ita. tradēdū.n. ſuperi⁹ nō ē dictū: hic aūt nō ſolū tradēdū: ſꝫ etiā i man⁹ hoīꝫ tradēdū audiuim⁹. Tradi.ū igit apl̄s filiuꝫ narrat a deo patre: ſꝫ ēt cōtrarie ꝑtātes eū i man⁹ hoīuꝫ tradiderunt. HIE. Sēp aūt ꝓſperis miſcet triſtia. Si.n. contriſtat eos q2 occidēdus ē: debet letificare qđ ſubdit: Et die tertia reſurget. CHRY. Neqꝫ.n. multū tēpus dixit quo i moꝛte maneret: ſꝫ tertia die ſe dixit reſurrecturū. ORI. Pꝛedicēte aūt hoc dn̄o triſtati ſunt diſcipuli. vn̄ ſeq̄tur: Et cōtriſtati ſūt vehemēter. nō attendētes ad illud qđ dixerat Et tertia die reſurget. nec ꝯſiderātes q̄s eēt cui ad deſtruendā moꝛtē triū dierū tēpus ſufficeret. HIE. Poꝛꝛo ꝙ ꝯtriſtabātur vehemēter: nō de īfidelitate venit: verū pꝛo dilectiōe magr̄i: nihil de eo ſiniſtꝝ ⁊ hūile patiūt audir̄.

Et cū veniſſent caphar̄neum: acceſſerunt qui didrachmā accipiebāt ad petrum: ⁊ dixerunt ei: Magiſter veſter n̄ ſoluit didrachmā? Ait: Etiā. Et cū itraſſet i domū ꝑuenit eū ieſus dicēs: Quid tibi videt ſimō? Reges terre a quibus accipiunt tributū vel cēſū a filijs ſuis: an ab alienis? Et ille dixit: Ab alienis. Dixit illi ieſus: Ergo liberi ſunt filij? Ut aūt nō ſcādaliçem⁹ eos vade ad mare et mitte hamū: ⁊ eū piſcē q ꝑm⁹ aſcēderit tolle. Et apto oꝛe eius inuenies ſtaterem: illum ſumens da eis pꝛo me et te.

GLO. Quia diſcipuli audita dn̄i paſſiōe cōtriſtati erāt ne aliq̄s paſſiōeꝫ xp̄i neceſſitati aſcriberet nō humilitati ſubiūgit factū i quo xp̄i libertas ⁊ humilitas demōſtrat vn̄ dī: Et cū ve. ca. acceſ. q̄ didra. acci: ad pe. ⁊ di. ei: Magiſter veſter nō ſol. didrachmā? HILA. Dn̄s didrachmā ſoluere poſtulat.i. denarios. hoc.n. oī iſrael lex pꝛo redēptiōe coꝛꝑis ⁊ aīe cōſtituerat i miniſterio tēpli ſeruiētiū. CHRY. Cū.n. ꝑmogenita egyptioꝝ iterfecit deus tūc tribū leui pꝛo eis accepit. Deide q2 ꝑmogenitis qui erāt apud iudeos: mīoꝛ hui⁹ trib⁹ numer⁹ erat ꝑ deficiētibus i numerū ſiclū iuſſit inferri: ⁊ extūc tenuit ꝯſuetudo vt ꝑmogenita vectigal hoc inferrēt. Quia igit ꝑmogenit⁹ erat chꝛiſt⁹: videbat aūt diſcipuloꝝ ꝑmus eē petrus: ad eum accedunt. Et vt mihi videt: nō in vnaquaqꝫ ciuitate hoc expetebant: Ideoqꝫ in capharnaū adeunt chꝛiſtū: q2 eius patria exiſtimabat. HIE. Uel aliter: Poſt auguſtū ceſareꝫ iudea facta eſt tributaria: oēs cenſi capite ferebātur. vn̄ ⁊ ioſeph cū maria cognata ſua ꝓfeſſus eſt in bethleē. Rurſus q̄m dn̄s nutrit⁹ erat in nazareth: quod ē opidum galilee: ſubiacens capharnaum vꝛbi ibi depoſcitur tributa: ⁊ pꝛo ſignoꝛum magnitudine hi qui exigebāt nō audebāt ipſū repetere: ſꝫ diſcipulū cōueniūt. CHRY. Et neqꝫ hunc cū multa vehementia: ſed manſuetus. neqꝫ eniꝫ incuſantes ſed interrogantes dixerūt: Magr̄ veſter nō ſoluit didrachmā? HIE. Siue malicioſe interrogāt vtruꝫ reddat tributa: an contradicat ceſaris voluntati. CHRY. Quid igit petrus? Ait. Etiā. Et his quidē dixit q̄m ſoluit: Chꝛiſto aūt nō dixit: erubeſcēs foꝛtaſſis ꝓ his ei loqui. GLO. Uel aliter: Et petr⁹ r̄ndit: Etiā.i. ita ē ꝙ nō ſoluit. Uoluit aūt petrus dn̄o intimare ꝙ herodiani peterēt cēſū: ſed dn̄s ꝑuenit eū. vn̄ ſeq̄tur: Et cū itraſ. do. pꝛe. eū. ie. di. Reges terre a q̄b⁹ reci. tri. vel cēſū.i. redditū de capite: A filijs ſuis: an ab alienis? HIE. Ante quidē ꝙ petrus ſuggerat: dn̄s interrogat: ne ſcandalizētur diſcipuli ad poſtulationē tributi: cū videāt eū noſſe que abſēte ſe geſta ſūt. Seq̄tur: At ille di. Ab alie. Dixit illis ieſus Ergo liberi ſunt filij? ORI. Sermo iſte duplicē hꝫ ſenſū. Secūdū vnū.n. filij regū terre liberi ſunt apud reges terre: extranei aūt extra terrā liberi ſūt. ꝑter eos aūt q̄ deꝑmūt eos: ſicut egyptij filios iſrl̄ fui. Secūdū alterum aūt ꝓpter hocipſuꝫ ꝙ aliqui ſūt alieni a filijs regū terre: ſed ſūt filij dei: liberi ſūt: q̄ manēt in verbis ieſu ⁊ cognouerunt v̄itatē: ⁊ v̄itas liberauit eos a ſuitute pcti. Filij aūt regū terre liberi nō ſūt: q̄m oīs qui facit peccatū: ſuus eſt pcti. HIE. Dn̄s aūt nr̄ ⁊ ſm carnē ⁊ ſm ſpūꝫ fili⁹ erat regis: vel ex dauid ſtirpe generat⁹: vl̄ oīpotētis patris v̄bū ergo tributa q̄ſi fili⁹ reguꝫ nō debebat. AUG. De que. euan. Dicit.n. i oī regno liberos eē filios.i. nō eē vectigabiles. Mlt̄o g̃ magis liberi eē debēt i quolibet regno terreno filij regni ipſi⁹: ſub quo ſunt omnia regna terrena. CHRY. Si aūt nō erat filius: inaniter hoc exēplū induxit. Sed dicet aliq̄s: Fili⁹ ē ſꝫ nō ꝓpꝛi⁹: ē g̃ alien⁹: ⁊ ſic hoc exēplū nō habet v̄itatē. Ipſe.n. de ꝓpꝛijs filijs diſputat: ad quoꝝ differētiā alienos vocat: q̄ nō ex parētib⁹ ſubſtātialiter nati ſūt. Intēde aūt q̄lr̄ ⁊ hinc xp̄s certificat eam cognitionē q̄ petro reuelata ē de eo: ꝑ quaꝫ dixit: Tu es xp̄s filius dei viui. HIE. Quāuis ergo liber eēt: q2 tn̄ humilitatē carnis aſſumpſerat: debuit oēm iuſticiaꝫ adimplere. vn̄ ſequit: Ut aūt nō ſcā. eos va. ad mare. ORI. Cōſequēs quoqꝫ ē intelligere: q̄m quotiēs exurgūt q̄daꝫ q̄ ꝑ iniuſticiā tollāt nr̄a terrena: reges hui⁹ terre eos tranſmittūt: vt exigāt a nobis q̄ ſūt ipſoꝝ: ⁊ ſuo exēplo ꝓhibet dn̄s aliqđ ſcādalū fieri ēt huiuſmōi hoīb⁹: ſiue ne āplius peccent: ſiue vt ſaluēt. Filius eniꝫ dei q̄ nullū op⁹ fecit ſeruile: q̄ſi habēs foꝛmā ſerui quā ꝓpter hoīeꝫ ſuſcepit: tributū ⁊ cenſū dedit. HIE. Quid ꝑmū i hoc loco mirer neſcio: vtrū ꝑſciaꝫ an magnitudinē ſaluatoꝛis? Pꝛeſcientiā ꝙ nouerat habere piſcē in oꝛe ſtaterē: ⁊ ꝙ ꝑm⁹ ipſe capiēdus eēt. magnitudinē atqꝫ v̄irtutē ſi ad ei⁹ v̄bū ſtater i oꝛe piſcis creat⁹ ē: ⁊ qđ futuruꝫ erat: ipſe loquēdo fecerit Ipſe ergo xp̄s ꝓpter eximiā charitatē ⁊ crucē ſuſtinuit et tributa reddidit: nos infelices qui chꝛiſti cenſemur noīe: ⁊ nihil tāta dignū facim⁹ maieſtate: pꝛo illi⁹ honoꝛe ⁊ tributa nō reddim⁹: ⁊ q̄ſi filij regis a vectigalib⁹ īmunes ſumus. Hoc ēt ſimpliciter intellectū edificat auditoꝛē: dum audit dn̄ꝫ tāte fuiſſe pauꝑtatis: vt vn̄ tributa ꝓ ſe ⁊ apl̄o redderet: non habuerit. Quod ſiquis obijcere voluerit: quomodo iudas in loculis poꝛtabat pecuniam. reſpondebimus: rem pauperum in vſus ſuos cōuertere nefhas putauit: nobiſqꝫ ideꝫ tribuit exemplū. CHRY. Uel iō non ex repoſitis iubet dare: vt oſtendat ꝙ maris ⁊ piſciū dominetur. ORI. Uel quoniam ieſus non habuit imaginem ceſaris. pꝛinceps enim huius ſeculi nihil habebat in eo: pꝛopterea non ex pꝛopꝛio: ſed ex mari imaginem ceſaris accepit. non autem ſuſcepit ipſe ſtaterem: neqꝫ fecit eū ſibi poſſeſſionē ne ſit aliq̄n imago ceſaris apud imaginē inuiſibil̄ dei. Uide ēt chꝛiſti pꝛudētiā: qualr̄ nec rennuit tributū: nec ſimpliciter iubet dari: ſed pꝛius oſtēdit ſe nō eſſe obnoxium: ⁊ tunc dat quoꝛū vnuꝫ fecit.ſ. dare tributum: vt illi.ſ. actoꝛes non ſcandalizentur. hoc autem.ſ. vt oſtendat ſe liberum vt nō ſcādalizentur diſcipuli. alio v̄o loco ꝯtēnit phariſeoꝝ ſcandalū: q̄n de eſcis diſputabat: docēs nos ſcire tꝑa ſm que opoꝛtet nō cōtēnere eos qui ſcandalizant: ⁊ ſm q̄ opoꝛtet cōtēnere. GRE. ſuꝑ ezechiel. Conſiderādū.n. eſt: q2 inquātū ſine peccato poſſumus vitare ꝓximoꝝ ſcandalū debem⁹. Si aūt de veritate ſcādalū ſumit: vtili⁹ ꝑmittit naſci ſcādalū ꝙ veritas relinq̄tur. CHRY. Sicut aūt ſtupe ꝯcis de xp̄i virtute: ita admirare petri fideꝫ: q̄m rei tā difficili obediuit. Ideoqꝫ de fide eū remunerās: copulauit eū ſibi in tributi datiōe qđ fuit abundātis honoꝛis. Et hoc ē qđ dī: Inue. ſta. il. ſu. da eis pꝛo me ⁊ te. GLO. Cōſuetudo.n. erat vt vn⁹ quiſqꝫ pꝛo ſe didrachma redderet. Stater vero ē pōdus duoꝝ didrachmatū. ORI. Myſtice aūt in agro cōſolatiōis: ſic.n. interꝑtat capharnauꝫ: ꝯſolat oēꝫ diſcipulū ⁊ liberū filiū eē ꝓnūciat: ⁊ dat ei v̄irtutē piſcādi ꝑmū piſcē: vt aſcēdēte eo cōſolationē accipiat petrus ſuꝑ eū quē piſcat⁹ ē. HILA. Cū aūt ꝑmū piſcē admonet petrus inquirere: aſcenſuri oñdunt ⁊ plures. Beatus ille ꝑm⁹ martyr ſtephan⁹: ꝑmus aſcēdit: ⁊ ſtaterē in oꝛe continuit. In quo didrachma noue ꝓdicationis tanq̄ duo denarij habebant. dei.n. gloꝛiā ⁊ dn̄ꝫ xp̄ꝫ in paſſione ꝯtuēs pꝛedicabat. HIE. Uel iſte piſcis q̄ ꝑmus captus ē adā: q̄ per ſecūdū adā liberat: ⁊ id quod in oꝛe ei⁹: hoc ē in confeſſione fuit inuētū: pꝛo petro ⁊ dn̄o reddit. ORI. Cū etiaꝫ videris auarū hoīnē ab aliquo petro coꝛꝛectū ꝙ abſtulit de oꝛe eius verbū pecunie: dices eū aſcendiſſe de mari.i. de fluctib⁹ ſolicitudinū auaritie ad hamū rōnabilem ⁊ ꝯpꝛehēſū atqꝫ ſaluatū ab aliquo petro qui eū docuit veritatē: vt pꝛo ſtatere habeat imaginē dei.i. eloquia eius. HIE. Et pulchꝛe illud ipſū quidē dat p̄ciū: ſed diuiſuꝫ ē: q2 pꝛo petro quaſi pꝛo peccatoꝛe p̄ciuꝫ reddebatur: Dn̄s āt nr̄ pctm̄ nō fecit. Oñdit aūt ſilitudo carnis dn̄i eodē ⁊ dn̄s ⁊ ſeruus ꝑcio liberantur.

CA. XVIII.

In illa hoꝛa acceſſerunt diſcipuli ad ieſū dicentes: Quiſputas maioꝛ eſt i regno celoꝛū? Et aduocās ieſuſ paruulū: ſtatuit eū i medio eoꝛū: ⁊ dixit: Amē dico vobis: niſi cōuerſi fueritis ⁊ efficiamini ſicut paruuli nō intrabitis in regnuꝫ celoꝛū. Quicunqꝫ ergo humiliauerit ſe ſicut paruulus iſte: hic ē maioꝛ i regno celoꝝ. Et qui ſuſceperit vnū paruulum taleꝫ i noīe meo me ſuſcepit. Qui aūt ſcandaliçauerit vnū de puſillis iſtis qui in me credūt: expedit ei vt ſuſpendatur mola aſinaria in collo eius ⁊ dimergatur i ꝓfūduꝫ maris.

HIE. Quia diſcipuli viderant pꝛo petro ⁊ domino ideꝫ tributū redditū: ex qualitate p̄cij arbitrati ſūt oīb⁹ apoſtolis petrū eē ꝑlatū. CHRY. Unde paſſi ſūt aliquod humanū qđ euangeliſta deſignat dicens: In illa hoꝛa acceſſerūt diſcipuli ad ieſū dicētes: Quiſputas maioꝛ es in regno celoꝝ? Uerecūdati ſiq̄dē paſſionē cōfiteri quā paſſi ſunt: nō dicūt manifeſte: Perꝝ cur ꝑhonoꝛaſti nobis: ſꝫ indeterminate interrogant: Quis maioꝛ eſt? Q̄n aūt tres ꝑhonoꝛatos viderūt.ſ. petrū iacobū ⁊ ioannē in trāſfiguratione: nihil tale paſſi ſunt. q̄n vero in vnū ſolū contulit honoꝛē: tūc doluerūt. Tu aūt cōſidera pꝛimū q̄dē ꝙ nihil eoꝝ que ſūt in terris q̄rūt: deīde ꝙ poſtea hāc paſſionē depoſuerūt. Nos aūt neqꝫ ad defect⁹ eoꝝ contingere poſſum⁹. neqꝫ.n. querim⁹: Quis maioꝛ ē in regno celoꝛū ſed Quis maioꝛ ē in regno terre. ORI. In his aūt imitatoꝛes diſcipuloꝝ eē debem⁹: ſiq̄n aliq̄d in nobis dubiuꝫ q̄rit̄ ⁊ nō inuenit: vt cū oī cōſenſu accedam⁹ ad ieſuꝫ q̄ potēs ē illuminare coꝛda hoīuꝫ ad intelligēdā ſolutioneꝫ oīuꝫ queſtionū. Interrogemus etiā aliquē doctoꝛū: Qui ꝑpoſiti hn̄tur in eccl̄ijs. Sciebāt aūt diſcipuli hoc interrogātes: q2 nō ē eq̄litas ſanctoꝝ i regno celeſti: ſꝫ quomō maioꝛ ⁊ q̄lr̄ viuēs minim⁹ hoc diſcere cupiebāt. Uel ſciebāt q̄s eēt minim⁹: ⁊ q̄s magn⁹: ex eo qđ ſupꝛa dn̄s dixerat: ſꝫ ex mlt̄is magnis q̄s eēt maioꝛ hoc eis nō erat manifeſtū. HIE. Uidēs aūt ieſus cogitationes eoꝝ voluit deſiderio glīe humilitatis ꝯtētionē ſanare. vn̄ ſeq̄tur: Et aduo. ie. puu. ſta. eū in me. eoꝝ. CHRY. Mihi videt valde paruulū i medio ſtatuere: oīb⁹ paſſionib⁹ exutum. HIE. Ut i eo ⁊ etatē q̄rere ⁊ ſimilitudinē inocētie demōſtraret. vel certe puulū ſtatuit i medio eoꝝ ſeipſū q̄ nō venerat miniſtrari ſed miniſtrare: vt eis humilitatis tribueret exēplū. Alij paruulū iterꝑtātur ſpm̄ſanctū quē poſuerit in coꝛdib⁹ diſcipuloꝝ: vt ſuꝑbiā i humilitatē mutaret. Seq̄tur: Et dixit: Amē di. vo. niſi cōuer. fue. ⁊ efficia. ſicut paruuli: nō intr. in reg. celoꝝ. Nō ꝓcipit apl̄is vt etatē habeant paruuloꝝ: ſed inocentiā: ⁊ ꝙ illi ꝑ annos poſſidēt: hi poſſideāt ꝑ induſtriā: vt malicia nō ſapia puuli ſint. Ac ſi dicat: Sicut iſte puulus cui⁹ vobis exēplū tribuo nō ꝑſeuerat i iracūdia: leſus nō meminit: vidēs pulchꝛā mulierē nō delecta: nō aliud cogitat: ⁊ aliud loquit: ſic ⁊ vos niſi talē habueritꝭ inocētiā: ⁊ animi puritatē regnū celoꝛū nō poteritis intrare. HILA. Pueros ēt credētes oēs ꝑ audiētie fidē nūcupauit. hi.n. patrē ſequūtur: matrē amāt velle malū neſciūt: curā opū negligūt: nō inoleſcunt: non oderunt: nō mētiūtur: dictis credūt: ⁊ qđ audiūt verum habent. Lr̄a g̃ ſic legit: GLO. Niſi conuerſi fueritis ab hac elatione ⁊ indignatione in qua modo eſtis ⁊ efficiamini oēs inocētes ⁊ humiles per virtutē: ſicut paruuli ſūt ꝑ etatē: nō intrabitis in regnū celoꝝ ⁊ q̄nquidē aliter nō intraſ. Quicunqꝫ g̃ humiliauerit ſe ſicut paruulus iſte: hic maioꝛ ē in regno celoꝛū. Quāto.n. q̄s erit humilioꝛ: tāto maioꝛ efficit in regno celoꝝ. REMI.i. in cognitiōe gratie vel eccleſiaſtica dignitate: vel certe in eterna beatitudine. HIE. Uel aliter: Quicūqꝫ humiliauerit ſe ſicut paruulus iſte.i. qui ſe in exēplū mei humiliauerit: hic itrabit in regnū celoꝝ. Sequit: Et qui ſuſceperit vnū paruu. ta. i noīe meo: me ſuſcepit. CHRY. ac ſi. d. Nō ſolū ſi tales efficiamini: mercedē accipitis: ſed etſi alios tales ꝓpt̄ me honoꝛabitꝭ: ⁊ honoꝛis q̄ ē ad illos retributionem vobis determino regnū. Magis aūt qđ mlt̄o mai⁹ ē ponit dicēs Me ſuſcepit. HIE. Qui.n. talis fuerit: vt xp̄i imitet humilitatē ⁊ inocētiā: i eo xp̄s ſuſcipit ⁊ pꝛudēter: ne cū delatū fuerit apl̄is: ſe putēt honoꝛatos adiecit: nō ſuo illos merito: ſꝫ magr̄i honoꝛe ſuſcipiēdos. CHRY. Deide facile ſuſceptibilē hūc ſmonē fac: penā iducēs. vn̄ ſequit: Qui aū ſcādalizat vnū de puſillis iſtis. Ac ſi dicēt: Sic q̄ hos honoꝛāt ꝓpt̄ me mercedē habēt: ita ⁊ q̄ hoſ dehonorant: vltimā ſuſtinebūt vindictā. Si aūt conuitiū ſcādalū vocat: ne mireris. multi.n. puſillanimes ex eo ꝙ deſpiciuntur: ſcandālizati ſunt. HIE. Nota ꝙ qui ſcandalizat puulus ē. maioꝛes.n. ſcādala nō recipiūt. Et q̄ꝙ generalis poſſit eē ſn̄ia aduerſus oēſ q̄ aliquē ſcādalizāt: tn̄ iuxta cōſequētiā ſmonis ēt ꝯtra apl̄os dictū itelligi pōt: q̄ iterrogādo q̄s maioꝛ eēt i regno celoꝝ: videbātur inter ſe de dignitate cōtēdere. ⁊ ſi in hoc vitio ꝑmanſiſſent: poterāt eos quos ad fidē vocabāt ꝑ ſuū ſcādalū ꝑdere: dū apl̄os viderēt iter ſe de honoꝛe pugnare. ORI. Quō aūt q̄ cōuerſus ē ⁊ fact⁹ q̄ſi puer: ⁊ minim⁹ ē ⁊ potēs ſcādalizari: hoc ſi poſſum⁹ explanat̄. Oīs q̄ filio dei credit ⁊ ꝯuerſat ſꝫ euāgelicos act⁹: ꝯuerſus ābulat q̄ſi puer. q̄ aūt nō conuertit vt fiat ſicut puer: hūc ipoſſibile ē itrare i regnū celorū. In oī aūt credētiū mltitudine ſūt q̄dā nuꝑ cōuerſi. vt fiant ſicut puuli: nōdū aūt ſunt facti: hi puſilli hn̄tur in xp̄o ⁊ ſūt ſcādali receptoꝛes. HIE. Qđ aūt dī: Expedit ei vt ſuſpēdat. ſꝫ ritū ꝓuīcie loq̄tur: quo maioꝝ criminuꝫ iſta apud veteres iudeos pena fuerit: vt in ꝓfūdū ligato ſaxo mergere. Expedit aūt ei q̄a multo meli⁹ eſt pꝛo culpa breueꝫ recipe penā ꝙ eternis ſuari cruciatib⁹. CHRY. Cōſequēs aūt erat ꝑoꝛib⁹ dicere: Me non ſuſcepit. qđ erat

omni pena amariuſ. ſed quia groſſi erant ⁊ predicta pene eos nō mouebat: cōparationē exēpli cogniti manifeſtat preparatā penā. ꝓpter hoc .n. dicit ꝙ expedit ei hoc ſuſtinere: qm̄ eos alia grauior pena expectat. HILA. Myſtice aūt mole opꝰ labor eſt cecitatis. nā clauſis iumētorum oculis agitur i gyrū: ⁊ ſub aſini q̄dē noie frequēter gētes cognominatas reperimꝰ: q ceci laboris ignorātia cōtinētur. Judeis aūt ſciētie iter i lege p̄ſtitū ē: q ſi chriſti apl̄os ſcādalizauerit: rectiꝰ alligata collo mola aſinaria demerſi i mari fuiſſent. i. gētiū labore depſſi ignorātia ſeculi demōſtrarētur: q̄ illis tolerabiliꝰ fuerat neſciſſe xp̄m ꝙ prophetarū dn̄z nō recepiſſe. GRE. vij. mora. Uel aliter: Quid p mare niſi ſeculū: q̄d per molā aſinariā niſi actio terrena ſignificat: q̄ cū colla mētis p ſtulta deſideria ſtringit: hāc in laboris circuitū mittit. Sūt vtiq; nōnulli qui dū terrenas actiōes deſerūt: ⁊ ad cōtēplatiōis ſtudia humilitate poſtpoſita vltra intelligentie vires ſurgūt: nō ſolū ſe in errorez deijciūt: ſz infirmos quoſq; de gremio veritatis diuidunt. Qui ḡ vnū de minimis meis ſcandalizat meliꝰ ei fuerat: ligata collo mola aſinaria i mari ꝓijci: q̄ nimirū peruerſe menti expeditiꝰ eē potuiſſet: vt occupata mūdo terrena negocia ageret: ꝙ p cōtēplatiōis ſtudia ad mltorꝝ pnicié vacaret. AVG. de q. euā. Ul' aliter Qui ſcandalizauerit vnū ex puſillis iſtis. i. ex humilibꝰ q̄les vult eē diſcipulos ſuos nō obtēperādo vl' etiā ↄtradicēdo: ſicut de alexandro apl's dicit: expedit ei vt mola aſinaria ſuſpēdat collo eiꝰ: ⁊ p̄cipitet in profūdū maris. i. cōgruit ei vt cupiditas rerū tp̄aliū: cui ſtulti ⁊ ceci alligātur: eū deuictū pōdere ſuo deducat ad interitū.

Ueh mūdo a ſcandalis. Neceſſe eſt eni vt veniant ſcandala. Uerūtn̄ veh hoi per quē ſcandalū venit. Si aūt manus tua vel pes tuus ſcandaliçat te abſcide eū ⁊ proijce abs te. Bonū tibi ē ad vitā ingredi debilē vel claudum q̄z duas manus vel duos pedes habētē mitti in ignē eternū. Et ſi oculus tuus ſcādaliçat te: erue eū ⁊ proijce abs te Bonū ē tibi vnū oculū habētē i vitā itrare: q̄z duos oculos habētē mitti in gehennā ignis.

GLO Dixerat dn̄s ꝙ expedit ei q ſcandalizat: vt ſuſpēdat mola aſinaria i collo eiꝰ. Cuiꝰ rōnez aſſignās ſubdit: Ueh mūdo a ſcādalis. i. ꝓpter ſcādala. ORI. Hoc nō de elemētis mūdi itelligamꝰ: ſz h̄ hoies q ſūt i mūdo dicūtur mūdus. Nō ſūt aūt diſcipuli xp̄i de hoc mūdo. vn̄ nō pōt eis eē a ſcādalis veh. nā etſi mlta ſūt ſcādala: non tāgūt eū q nō ē de hoc mūdo. Si aūt adhuc ē de hoc mūdo: ꝓpterea ꝙ diligit mūdū ⁊ que ſūt i eo: tāta ſcādala cōprehēdēt eū quātis fuerat obligatꝰ in mūdo. Seqtur: Neceſſe ē .n. vt veniāt ſcādala. CHRY. Cū aūt dicit: Neceſſe ē: nō deſtruit libertatē arbitrij: neq; neceſſitati aliq̄rꝝ rerꝝ ſupponit: ſz qd̄ oīno futurꝝ ē predicit. ſcādala quidē ſūt ꝓhibitiones recte vie. nō aūt p̄dicatio xp̄i ſcādala inducit. neq; q̄ p̄dixit: ꝓpter hoc fit: ſz q̄ oīno futurū erat ꝓpter hoc p̄dixerit: Sz dicet aliqs: Si oēs corrigātur: ⁊ nullus ſit q ſcādala aſſerat: nōne mēdacij arguet hic ſermo: Nequaq̄. q̄ .n. p̄uidit inemēdatos futuros hoies eē ꝓpter hoc dixit: Neceſſe ē vt veniāt ſcādala. i. oīno venient. ſi aūt corrigendi eēnt nō dixiſſet. GLO. Uel neceſſe ē vt veniāt ſcādala: q̄ ſūt neceſſaria. i. vtilia: vt q p hoc pbati ſūt manifeſti fiāt. CHRY. Scādala .n. erigunt hoies ⁊ acutiores eos faciūt: ⁊ eū q cadit velociter erigūt inquātū. ſ. igerūt ſolicitudinē. HILA. Uel humilitas paſſionis ſcādalū mūdo ē: qd̄ ſub deformitate crucis eterne glie dn̄z voluit accipe. Et q̄d mūdo tā piculoſū ꝙ non recepiſſe xp̄z: Jō vō neceſſe ait venire ſcādala: q̄ ad ſacramētū reddēde nobis eternitatis: oīs i eo paſſionis humilitas eēt cōplēda. ORI. Uel veniētia ſcādala ſūt āgeli ſathane: nec tn̄ putes ſm naturaz vel ſubſtātiā eē hꝰ mōi ſcādala: ſed libertas arbitrij in quibuſdā genuit ſcandalū: volēs ſuſcipere pro virtute laborē. Nō pōt aūt eē verꝝ bonū niſi habeat ipugnationē mali. Sic ergo neceſſe eſt venire ſcādala ſicut neceſſe ē ſuſtinere maliciā celeſtiuz q̄ magis irritātur: quātomagis vbū xp̄i in hominibꝰ inualeſcens: expellit ab eis malignas virtutes. Querūt aūt organa p que ſcādala opent: qbus ē magis veh. nā mlto peius erit ei q ſcādalizat: ꝙ ei q ſcādalizat. vude ſequitur: Uerūtn̄ veh hoi illi p quē ſcā. venit. HIE. Ac ſi. d. Ueh hoi illi q vitio ſuo facit vt per ſe fiat: qd̄ neceſſe ē vt i mūdo fiat. Simulq; p generalē ſniaz pcutit iudas q ꝓditioni aiuz p̄pauerat. HILA. Uel ſub hois nūcupatione actorē ſcandali huius quod ē extra paſſionē chriſti iudaicuz pp̄lm deſignat: p quē oē huic mūdo piculū cōparat: vt chriſtū in paſſione abnegēt quē lex ⁊ pp̄he paſſibilē p̄dixerūt. CHRY. Ut aūt diſcas ꝙ nō ſunt abſolute neceſſitatis ſcandala: audi que ſequūtur: Si aūt manꝰ tua vel pes tuus. Nō aūt hoc de mēbris corporalibꝰ dicit: ſed de amicis quos in ordine neceſſariorꝝ mēbrorꝝ habemꝰ. nihil ē .n. ita nociuū vt ↄuerſatio mala. RABA. Scādalū q̄ppe ſmo grecus ē: qd̄ nos offendiculū vel ruinā ⁊ ipactionē pedis dicere poſſumꝰ. Jlle ergo ſcandalizat fratrē qui ei dicto factoue minꝰ recto occaſionē ruine dederit. HIE. Jgitur oīs truncatꝰ affectꝰ: ⁊ vniuerſa ꝓpinquitas āputat: ne p occaſionē pietatis vniuſquiſq; credētiū ſcandalis pateat. Si iquit ita eſt tibi cōiunctus vt manꝰ: pes: oculus: ⁊ ē vtilis atq; ſolicitus ⁊ acutus ad pſpiciēdū: ſcādalū aūt tibi faciat: ⁊ ꝓpter morꝝ diſſonātiaz te pertrahat in gehēnā: melius ē vt ꝓpinquitate eiꝰ careas ⁊ emolumētis carnalibꝰ ꝙ dum vis lucrifacere cognatos ⁊ neceſſarios: cāz habeas ruinarꝝ. Nouit .n. vnuſquiſq; credētiū quid ſibi noceat: vel i quo ſollicitetur animus ac ſepe tētet. melius ē .n. vitā ſolitariā ducere: ꝙ ob vite p̄ntis neceſſaria vitā eternam perdere. ORI. Uel ſacerdotes rōnabiliter p̄nt dici eccleſie oculus: qm̄ ſpeculatores habentur. diaconi aūt ceteriq; manus: q̄ p eos opa ſpiritalia gerūtur. pp̄ls aūt ſūt pedes corpis eccleſie quibꝰ oībꝰ parcere nō oportet ſi ſcādalū eccleſie facti fuerint. Uel actus aie: peccās manꝰ intelligit: ⁊ inceſſus aie: peccans pes: ⁊ viſus aie: peccās oculus: quos oportet p̄cidere ſi ſcādalū p̄bēt: frequenter eniz ipſa opa mēbrorū pro mēbris in ſcriptura ponuntur.

Uidete ne contēnatis vnum ex his puſillis. Dico enim vobis: quia angeli eorum in celis ſemper vident faciem patris mei qui in celis eſt. Uenit .n. filius hominis ſaluare quod perierat. Quid vob̄ videtur: Si fuerint alicui centum oues: ⁊ errauerit vna ex eis: nonne relinquit nonagintanouem i mōtibus ⁊ vadit querere eaz que errauit: Et ſi cōtigerit vt inueniat eam: amen dico vobis: q̄ gaudet ſuper eā magis q̄z ſuper nonagintanouē que nō errauerunt. Sic nō ē volūtas an̄ patrē veſtrū qui in celis ē: vt pereat vnus de puſillis iſtis.

HIE. Supra dixerat dominus per manū ⁊ pedez ⁊ oculū omnes ꝓpinquitates ⁊ neceſſitudines q ſcandalū facere poterant āputādas: auſteritatē itaq; ſnie ſubiecto precepto tēperauit dicēs: Uidete ne cōtē. vnū ex his puſillis Ac ſi. d. Quātuz in vobis eſt nolite cōtēnere: ſed poſt veſtrā ſalutē etiā illorꝝ querite ſanitatē. Sin autē perſeuerātes in peccatis videritis: meliꝰ eſt vos ſaluos fieri ꝙ perire cum multis. CHRY. Uel aliter: Sicut fugere malos: ita honorare bonos magnum habet lucruz. Supra ergo docuit ſcandalizantium abſcindere amicitias: hic autem docet exhibere ſanctis honorem ⁊ procuratioēz.

GLO. Uel aliter: Quia tantū malū prouenit ex ſcādalizantis fratribus: videte ne contēnatis vnū ex his puſillis. ORI. Puſilli āt ſūt qui nuper in xp̄o ſūt nati: aut tales q pmanēt ſine pfectu q̄ſi nup nati. Nō āt habuit neceſſe mādare xp̄s de pfectioribꝰ fidelibꝰ nō cōtēnēdis ſz de puſillis ſicut ⁊ ſupra dixerat: Siquis ſcādalizauerit vnū ex puſillis iſtis. Aliꝰ aūt forte dicit Puſillū: hic dicit pfectū: ſm ꝙ alibi ait: Quiꝰ minimus fuerit i vob̄: hic erit maior. CHRY. Uel quia pfecti paruuli apud mltos eſtimant. ſ. paupes ⁊ cōtēptibiles. ORIGE. Sed huic expoſitiōi nō videt cōuenire qd̄ d̄: ſi qs ſcādalizauerit vnū de puſillis iſtis. perfectꝰ .n. nō ſcādalizat nec pit. Sed qui hāc expoſitionē eſtimat verā dicit ꝙ iuſti hois aia vertibilis ē ⁊ ſcādalizat aliqn̄ etſi nō facile. GLO. Jdeo āt nō ſūt cōtēnēdi: q̄ adeo chari ſūt deo: ꝙ āgeli ſunt eis ad cuſtodiā deputati: vn̄ ſeqtur. Dico .n. vobis: q̄ angeli eorū in celis ſemp vidēt faciē patris mei q in celis ē. ORIGE. Quidā volūt ex eo dare hoīb́ꝰ angelū adiutorē ex quo p lauacrū regeneratiōis nati ſūt infātes in xp̄o dicētes nō eē credibile incredulis ⁊ errātibꝰ preeſſe āgelū ſctū: ſed tpe infidelitatis ⁊ pctōꝝ ē hō ſub angelis ſathane aliȷ̄ āt volūt mox cū qs fuerit natus: eorꝝ qui precogniti ſunt a deo accipere ſibi p̄poſitū āgelū. HIE. Magna eniz dignitas animarū: vt vnaq̄q; hēat ab ortu natiuitati in cuſtodiā ſui angelū delegatū. CHRY. Hic āt non de q̄buſcūq; angelis loqtur: ſed de ſuperuenientibꝰ. Cuz eniz dicat: Uident faciē patris mei. nihil aliud oſtēdit ꝙ magis liberā p̄ntiaz ⁊ maiorē eorꝝ apud deū. GRE. in ho. Dionyſius āt dicit ꝙ ex minoribꝰ angelorū agminibus ad explēdū miniſteriū vel viſibiliter vel inuiſibiliter mittūtur. nā ſupiora illa agmina vſū exterioris miniſterij neq̄quā habēt. GRE. ij. mora. Et faciē ergo patris āgeli ſemp vident: ⁊ tn̄ ad nos veniūt: q̄ ⁊ ad nos ſpeciali preſentia foras exeūt: ⁊ tn̄ ibi ſe vnde receſſerant p iternam cōtēplationē ſeruat. Neq; .n. ſic a diuina viſiōe foras exeunt: vt interne cōtēplationis gaudijs priuentur. HIE. Saluādorꝝ igit p chriſtū oratiōes angeli deo quotidie offerūt: ḡ piculoſe ille cōtēnitur: cuiꝰ deſideria ac poſtulationes ad eternū ⁊ inuiſibilē deū angelorꝝ famulatu ac miniſterio peruehuntur. AVG. de ver. do. Uel angeli nr̄i dicūt q ſūt angeli dei. Dei ſunt: q̄ deū nō reliquerūt. nr̄i ſunt: q̄ ſuos ciues nos hēre ceperūt. Sicut ergo nūc illi vidēt deū: ita ⁊ nos ſumꝰ viſuri facie ad faciē. de qua viſione dicit ioānes: Uidebimꝰ eū ſicuti ē. facies .n. dei manifeſtatio eiꝰ intelligēda ē: nō aliquod tale mēbrum quale nos habemꝰ i corpe: atq; iſto noie nūcupamꝰ. CHRY. Rurſus aliā rōnē ponit: quare puſilli nō ſint cōtēnēdi p̄ore maiorē dicēs: Uenit .n. fi. ho. ſal. qd̄ pierat. REMI. q. d. Nō cōtēnatis puſillos: q̄ ego p hoīb́ꝰ hō fieri dignatus ſū. Cū .n. dicit: qd̄ perierat. ſubintelligēdum ē genꝰ humanū. oīa .n. elemēta ſuū ordinē ſeruāt: ſz hō errauit: q̄ ſuū ordinē perdidit. CHRY. Deīde ad hāc rōem pabolā copulat: per quā ⁊ patrē inducit ſalutē hominū volētē dicēs: Quid vobis videtur ſi fuerit alicui centū oues GRE. i ho. Hoc ad chriſtū auctorē hoīm pertinet: q̄ .n. centenariꝰ pfectꝰ ē numerꝰ: ipſe centū oues hūit: cū angelorū ⁊ hominū ſubſtātiā creauit. HILA. Ouis autez vna hō intelligendus eſt. ⁊ ſub homine vno vniuerſitas ſentiēda ē: in vniꝰ .n. ade errore oē hoiuz genꝰ aberrauit. Jgit ⁊ q̄rēs hoiez chriſtꝰ ē: ⁊ nonagintanouē relicte celeſtis glorie multitudo ē. GRE. Dicit āt euāgeliſta eas relictas in mōtibꝰ vt ſignificet in excelſis: q̄ nimirū oues q̄ nō pierāt i ſublimibꝰ ſtabāt. BEDA: Quem ḡ dn̄s inuenit qn̄ hoiez reſtaurauit. Et ſup eā inuētā maiꝰ gaudiū eſt in celo ꝙ ſup nonagi tanouē: q̄ maior materia diuine laudis ē i reſtauratiōe hoīm ꝙ i creatiōe āgelorꝝ. Mirabiliter .n. āgelos creauit: ſz mirabiliꝰ hoiez reſtaurauit. RABA. Nota ꝙ vnū deeſt a nouez vt .x. ſint: ⁊ a nonaginta nouē vt cētū ſint. Uariari ergo p breuitatē ⁊ magnitudinē numeri p̄nt quibuſ vnū deeſt ē vt pficiātur. ipſū vō vnū ſine varietate i ſe manēs cū acceſſerit: ceteros pficit. Et vt pfecta ſūma ouiū integraret in celo: hō pdiꝰ q̄rebat i terra. HIE. Aliȷ̄ vō nonagintanouē ouibꝰ iuſtorꝝ putant numerū intelligi: ⁊ in vna ouicula pctōꝝ ſm ꝙ in alio loco dixerat: Nō veni vocare iuſtos: ſz peccatores. GRE. in ho. Cōſiderādū āt nobis ē cur dn̄s plus de conuerſis peccatoribꝰ ꝙ de ſtantibꝰ iuſtis gaudiū eē fateat: q̄. ſ. plerūq; pigri remanēt ad exercenda bona p̄cipua q valde ſibi ſecuri ſūt ꝙ nulla cōmiſerint mala grauiora. At cōtra nōnūꝙ hi q ſe aliq̄d egiſſe illicite meminerunt: ex ipo ſuo dolore cōpūcti inardeſcūt i amorē dei. Et q̄ ſe erraſſe a deo cōſiderāt: dāna p̄cedētia lucris ſubſequētibꝰ recōpēſant: ſic ⁊ dux i p̄lio plus eū milité diligit: qui poſt fugam cōuerſus hoſtē fortiter premit ꝙ illū q nūquā terga p̄buit ⁊ nūquā aliq̄d fortiter fecit. Sed ⁊ ſūt quidā iuſti de quibus tantū ē gaudiū: vt eis nullus penitēs p̄poni poſſit: ꝙ ⁊ ſi nō ſint ſibi malorꝝ cōſcij: tn̄ illicita reſpuūt: ⁊ in oībꝰ ſe humiliāt. Quātū ergo gaudiū ē ſi humiliter plāgat iuſtus: cū gaudiū ſit: ſi qd̄ male geſſit: dānat iniuſtꝰ. BED. Uel p nonagintanouē oues quas i mōtibꝰ reliquit: ſuperbos ſignificat: qbꝰ ad pfectionē vnitas deeſt. Cū ergo inuenerit peccatorē magis ſup eū gaudet. i. ſuos gaudere facit ꝙ ſup iuſtos falſos. HIE. Quod āt ſubdit: Sic non ē voluntas. refert ad ſuperiꝰ ꝓpoſitū: de quo dixerat: Uidete ne cōtēnatis vnū de puſillis iſtis. ⁊ docet iccirco parabolā poſitā: vt puſilli nō ↄtēnātur. Jn eo āt ꝙ dicit: Nō eſt voluntas ante patrē ⁊c̄. oſtendit ꝙ quotieſcūq; perierit aliquis ex puſillis non volūtate patris perit.

Si āt peccauerit in te frater tuus vade ⁊ corripe eū iter te ⁊ ipſū ſolū. Si te audierit: lucratꝰ eris frēz tuū. Si āt nō te audierit: adhibe tecū adhuc vnū vel duos vt in ore duorū vel triū teſtium ſtet oē v̄bū. Qd̄ ſi nō audierit eos: dic eccleſie. Si ā eccleſiā nō audierit ſit tibi ſicut ethnicꝰ ⁊ publicanꝰ.

CHRY. Quia ſuperiꝰ vehemētē ſmonē aduerſus ſcādalizantes ꝓpoſuit: vndiq; eos terrēs: ne rurſus hi quibus ſcādala iſerūtur: ſic fiāt reſupini: vt totū cōtēnētes i aliud vitiū icidāt. ſ. negligētie: ⁊ ſcādalizātes per oīa ſibi pci volētes i elatiōez icidāt: h̄ dn̄s eos cōpmit: ⁊ redargutiōz fieri iubet dicēs: Si āt pec. in te fra. tuꝰ: va. ⁊ co. euz iter te ⁊ ip. ſolū. AVG. de v̄. do. Admonet nos quidez dn̄s nr̄ nō negligere iuicē pctā nr̄a: nō q̄rēdo q̄d rephēdas: ſz vidēdo q̄d corrigas. Debemꝰ .n. amādo corripe n̄ nocēdi auiditate: ſz ſtudio corrigēdi. ſi neglexeris: peior eo factꝰ es. Jlle iiuriā fec: ⁊ iiuriā faciēdo graui ſeipſū vulnere pcuſſit: tu vulnꝰ frīs cōtēnis peior es tacēdo ꝙ ille cōuitiando. AVG. j. de ci. dei. Plerūq; .n. a mal' docēdis: admonēdis: aliqn̄ ēt obiurgādis ⁊ corripiēdis male diſſiſat: vl' cū labor piget: vl' cū eorꝝ iimicitias deuitamꝰ ne ipediāt ⁊ noceāt i iſtis tp̄alibꝰ rebꝰ: ſiue q̄s adipiſci adhuc nr̄a cupiditas appetit: ſiue q̄s adhuc amitte formidat iſirmitas. Si āt ꝓpterea q̄ſq; obiurgādis ⁊ corripiendis male agētibꝰ pcit: q̄ opportuniꝰ tēpꝰ inq̄rit vl' eiſdē ipſis metuit ne deteriores ex hoc efficiāt: vl' ad bonā vitā ⁊ piā erudiēdos ipediāt alios iſirmos aut p̄māt atq; auertat a fide: nō vi eē cupiditatis occaſio: ſz cōſiliū charitatis. Lōge aūt grauiorē hn̄t cāz eccl'iarꝝ p̄poſiti q i eccl'ijs ↄſtituti vt nō pcāt obiurgādo pctā: nec iō tn̄ ob huiuſcemōi culpā penitꝰ alienꝰ ē: q lz p̄poſitꝰ nō ſit: i eis tn̄ qbꝰ vite huiꝰ neceſſitate cōiūgit: mlta monēda vl' arguēda nouit, ⁊ negligit: deuitās eorꝝ offēſiōes ꝓp' illa qbꝰ i hac vita nō idebite vtitur: ſed plus ꝙ debuit delectat. CHRY. Cōſiderādū āt ꝙ q̄nq; dn̄s eū qui cōtriſtauit ad cūꝰ q cōtriſtatus ē ducit. ſicut cum dicit: ſi recordatus fueris ꝙ frater tuus habet aliquid aduerſum te: vade reconciliari fratri tuo. Quādoq; autem eū qui iniuſta paſſus ē iubet dimit-

tere pꝛoximo ſicut ibi: Dimitte nobis debita noſtra: ſicut ⁊ nos di. de. noſtris. Hic āt aliū excogitat modū. cū. n. qui contriſtatus ē ducit ad eū qui cōtriſtauit: ⁊ ideo dicit: Si peccauerit in te frater tuus. Quia enim ille qui iniuſta fecit: nō facile veniret ad excuſationē: verecūdatus hunc qui paſſus eſt ad illum trahit: ⁊ nō ſimpliciter: ſed vt corrigat quod factū ē: vnde dicit: Uade ⁊ corripe eū. RABA. Nō paſſiꝫ iubet peccāti dimittere: ſꝫ audiēti. i. obedienti ⁊ penitētiā agenti: ne vel difficilis ſit venia vel remiſſa indulgentia. CHRY. Non āt dicit: accuſa: neqꝫ increpa: neqꝫ vindictas expete ſed argue. i. rememora ſibi peccatū dic ei que ab eo paſſus es. Ipſe. n. ira ⁊ verecūdia detinetur ebrius factus quaſi graui ſomno. Uñ opoꝛtet te qui ſanꝰ es ad illū qui egrotat abire. HIE. Sciendū tñ qꝫ ſi peccauerit in vos frater veſter: ⁊ in quolibet cā vos leſerit: dimittēdi habetis poteſtatē imo neceſſitatē: qꝛ pꝛecipit vt debitoꝛibꝰ nr̄is debita dimittamꝰ. ꝓpter qḋ ⁊ hic dicitur Si peccauerit in te frater tuus. Si āt in deū quis peccauerit: nō ē nr̄i arbitrij. nos ecōtrario in dei iniuria benigni ſumꝰ: in nr̄is cōtumelijs exercemꝰ odia. CHRY. Iō āt pꝛecepit arguere ei qui paſſus ē iniuriā ⁊ nō alij: qꝛ ille qui fecit iniuriā ab eo manſuetiꝰ ſuſtinet: ⁊ maxime cū ſolus eū corripiat. Cū. n. qui vindictā expetere debebat: hic ſalutis videtur diligētiā habere: maxime hoc eū pōt ꝑpitiū facere. AVG. de v̄. do. Quādo ergo in nos aliquis peccat: habeamꝰ magnam curā: nō ꝓ nob: nā gloꝛioſum ē iniuriā obliuiſci: ſed obliuiſcere iniuriā tuā nō vulnus fratris tui: ergo corripe inter te ⁊ ipſū ſolū: ſtudēs correctioni: parcēs pudoꝛi. Foꝛte. n. pꝛe verecūdia incipit defēdere peccatū ſuū: ⁊ quē vis facere correctioꝛē facis peioꝛē. HIE. Corripiēdus ē enim ſeoꝛſū frater ne ſi ſemel pudoꝛē atqꝫ verecundiā amiſerit permaneat in peccato. AVG. de v̄. dñi. Apl's āt dicit: Peccātē coꝛā omnibꝰ argue: vt ⁊ ceteri timoꝛē habeant. Aliquādo ergo ſcias corripiēdū eē fratrē inter te ⁊ fratrē ſolū: aliqñ āt coꝛā oībus Quid āt ante facere debeamꝰ intēdite ⁊ videte: Si peccauerit inqt i te frater tuus corripe eū inter te ⁊ ipſū ſolū. quare: qa in te peccauit: tu ſcis qꝛ peccauit. Quideꝫ in te peccauit. Quia. n. ſecretū fuit qñ in te peccauit: ſecretum qre cū corrigis q̄ peccauit. nā ſi ſolus noſti: qꝛ peccauit i te: ⁊ eū vis coꝛā oībꝰ arguere: nō es correctoꝛ ſed ꝓditoꝛ. Peccauit ergo in te frater tuꝰ: ſed ſi tu ſolus noſti: tūc vere i te ſolū peccauit. Nā ſi multis audiētibꝰ tibi fecit iniuriā: ⁊ in illos pecauit quos teſtes ſue iniquitatis effecit: ḡ ipſa corripiēda ſūt coꝛā oībꝰ q̄ peccant coꝛā oībꝰ: ipſa corripiēda ſunt ſecretiꝰ q̄ peccantur ſecretiꝰ. Diſtribuite tp̄a: ⁊ cōcoꝛdate ſcripturas. Quare āt ꝓximū corrigi: qꝛ tu doles qꝫ peccauerit in te: abſit. ſi āt amoꝛ tui id facis: nil facis. ſi amoꝛe illiꝰ facis: optime facis. Deniqꝫ in ipſis v̄bis attēde cuiꝰ amoꝛe id facere debeas: vtrū tui: an illiꝰ. Sequit. n. Si te audierit: lu. eris fra. tuū. Ergo pp illū fac, vt lucreris illū. Agnoſce qꝛ in hominē peccādo periſti: nā ſi nō perieras quō te lucratꝰ ē: Nemo ḡ cōtēnat qñ peccat in fratrē. CHRY. In quo ēt demōſtrat qꝫ inimicitia dānū ē cōe: ⁊ ꝓpter hoc nō dixit qꝫ ille lucratꝰ ē ſeipꝫ ſꝫ qꝫ tu lucratꝰ es eū. ex quo oñdit: qm̄ ⁊ tu ⁊ ille dānum paſſi eratis ex diſcoꝛdia. HIE. Per ſalutē. n. alteriꝰ nobꝭ quoqꝫ acqrit ſalus. CHRY. Quid āt facē debeas ſi nō ꝑſuadeat ſubdit: Si āt te nō audierit: adhibe tecū vnū vl' duos. Quāto. n. inuerecūdioꝛ fuerit ⁊ ꝑtinacioꝛ: tāto magis nos ad medicinā ſtudere opoꝛtet: nō ad irā ⁊ odiuꝫ Eteniꝫ medicus cū viderit moꝛbū nō remitti nō deſiſtit: ſed tūc magis ꝑparat ad curādū. Uide āt q̄liter nō vindicte grā hec correptio fit: ſed emēdatiōis: ⁊ ꝓpter hoc nō cōfeſtiꝫ iubet duos accipere: ſed qñ ipſe corrigi nō voluerit: neqꝫ tūc ad eū mittit multitudinē: ſed vnū vel duos: ⁊ ad hoc legis teſtimoniū inducit dicens: Ut in oꝛe duorū teſtiū vel triū ſtet oē v̄bū. q. d. Habes iam teſtimoniuꝫ qꝫ totū feciſti quod tuū erat. HIE. Uel intelligendū eſt

hoc modo: Si te audire noluerit: adhibeatur vnus frater tm̄ qꝫ ſi nec illū audierit: adhibeatur ⁊ tertius: vel corrigēdi ſtudio: vt. ſ. vel admonitione: aut pudoꝛe corrigatur vel conueniendi ſub teſtibus. GLO. Uel ſi dixerit: non eē peccatum: vt pꝛobent illud eē neceſſariū. HIE. Poꝛro ſi nec illos audire voluerit: tūc multis dicendum ē vt deteſtationi eū habeāt: vt qui non potuit pudoꝛe ſaluari ſaluet oppꝛobꝛijs. vnde ſequitur: Qḋ ſi nō audierit eos dic eccleſie. CHRYSO. Lhis qui eccleſie pꝛeſident. GLO. Uel dic toti eccleſie: vt maioꝛē erubeſcentiam patiat. Poſt hec oīa ſequatur excōicatio que fieri debet ꝑ os eccleſie. i. per ſacerdotem: quo excōicante tota eccleſia cū eo operat. vnde ſequitur: Si āt eccleſia nō audierit ſit tibi ſicut ethnicus ⁊ publicanꝰ. AVG. de v̄. do. i. noli illū iā deputare in numero fratrū tuoꝝ: nec ſic tamē ſalus eius negligenda ē. nā ⁊ ipſos ethnicos. i. gētiles ⁊ paganos in numero quidē fratrū nō putamus: ſed tamē coꝝ rum ſalutē ſemper inquirimꝰ. CHRY. Nihil tamē tale pꝛecipit dñs obſeruandū in his qui extra eccleſiā ſunt: q̄lem pꝛecipit hic de fratribus corripiendis. Sed de exterioꝛibus dicit: Siquis percuſſerit te in vna maxilla: pꝛebe ei ⁊ aliā: qḋ ⁊ paulus dicit: Quid mihi eſt de his qui foꝛis ſūt iudicare: HIE. Fratres āt ⁊ arguere ⁊ auertere iubet. Qḋ āt dicit: Sicut ethnicus ⁊ publicanꝰ: oſtenditur maioꝛis eē deteſtationis qui ſub noīe fidelis agit opera īfideliū: qꝫ hi qui aperte gētiles ſūt. Publicani eni vocant qui ſeculi ſectant lucra: ⁊ exigūt vectigalia ꝑ negociatiōes ⁊ fraudes ac furta ſcelerata atqꝫ periuria. ORIGE. Uideamus autem ne foꝛte ſententia hec: nō de quocūqꝫ peccato poſita ſit. quid enim ſi aliquis peccauerit aliquod peccatoꝝ que ſūt ad moꝛtē: puta maſculoꝝ cōcubitoꝛ factꝰ: adulter: homicida: aut mollis: nūquid talē rationis eſt arguere ſolus ad ſolū: ⁊ ſi audierit ſtatiꝫ eū dicere lucrifactū: ⁊ nō pꝛius expulerit eū de eccleſia: niſi poſtq̄ coꝛā teſtibus argutus ⁊ ab eccleſia perſtiterit i actu pꝛioꝛi. aliꝰ aūt reſpiciēs ad imenſā miſericoꝛdiā chꝛiſti: dicet quoniā cū verba chꝛiſti nullā faciāt differētiaꝫ peccatoꝝ cōtra chꝛiſti miſericoꝛdiam faciunt qui hec ad minima tm̄ peccata pertinere diſtinguūt. aliꝰ cōtra caute ipſa verba cōſiderās: nō de omni peccato hec dicta defēdet: qm̄ qui grādia illa peccata facit: nō ē frater: ſed noīat frater cū quo ſm̄ apl'm nō opoꝛtet nec cibū ſumere. ſicut āt negligētibꝰ peccandi occaſionē dant: qui ad oē peccatuꝫ hoc ꝑtinere exponūt: ſic econtra qui docet in minimis ⁊ non moꝛtiferis peccati: peccātē poſt argutionē teſtiū vel eccleſie fieri opoꝛtere: ſicut ethnicū ⁊ publicanū: aliqd crudelitatis videt inducere. Utrū. n. oīno pereat pꝛonūciare nō poſſumꝰ. pꝛimū qꝛ qui ter argutꝰ nō obediuit: pōt i quarto obedire. deide qꝛ aliquādo nō ſm̄ opera hoīs redditur ei: ſꝫ ampliꝰ q̄ peccauit: qḋ expedit in hoc mūdo. demū qꝛ nō dixit ſolū: Sicut ethnicꝰ ⁊ publicanꝰ. ſed Sit tibi. Qui ergo in peccato leui correctꝰ ter nō ſe emēdat: nos quidē debemꝰ eū habere ſicut ethnicū ⁊ publicanū: abſtinētes ab eo vt cōfūdat: an vt ēt a deo q̄ſi publicanꝰ ⁊ ethnicus iudicet: nō ē noſtrū ꝓnūciare: ſed ē i iudicio dei.

Amē dico vob̄ q̄cūqꝫ alligaueritꝭ ſup terrā erūt ligata ⁊ i celo ⁊ q̄cūqꝫ ſolueritꝭ ſup terrā erūt ſoluta ⁊ i celo. Iterū dico vob̄: qꝛ ſi duo ex vob̄ ꝯſenſerint ſup terraꝫ de oī re quācūqꝫ petierit fiet illis a patre meo qui i celis ē. Ubi. n. ſūt duo vel tres cōgregati i noīe meo: ibi ſū in medio eoꝛum.

HIE. Quia dixerat ſi eccleſiā nō audierit: ſit tibi ſic ethnicꝰ ⁊ publicanꝰ: ⁊ poterit cōtēpti fr̄is hec eē rn̄ſio vl' tacita cogitatio. Si me dſpicis: ⁊ ego te dſpicio: ſi me cōdēnas ⁊ tu mea ſnīa cōdēnaberis: ꝑtātē tribuit apl'is vt ſciant qꝫ qui talibꝰ cōdēnātur: humanā ſententiā diuina ſnīa coꝛroboꝛari, vñ di: Amē dico vob: q̄cūqꝫ alli. ſu. ter. erūt li. ⁊ i celo. ⁊ quecūqꝫ ſol. ſup̄ ter. erūt ſo. ⁊ in celo. ORIGE. Nō dixit In celis: ſic petro: ſꝫ In celo vno: qꝛ nō ſūt tāte pfectionis ſic petrus. HILA. Per hoc tñ ad terrorē maximi metus quo ad pn̄s oēs ꝯtinent: imobile ſeueritatis apl'ice iudiciū demōſtrauit: vt quos in terris ligauerint. i. peccatoꝝ nodis inoxios reliq̄rint: ⁊ quos ſoluerint: ꝯceſſione. ſ. venie acceperit in ſalutē: hi in celis ligati ſūt vl' ſoluti. CHRY. Et notādū qꝫ nō dixit ꝑlati eccl'ie: Liga talē: ſꝫ Si ligaueri. idiſſolubilia erūt ligamina: q̄ſi hoc eiꝰ iudicio dimittēs. Uide aūt q̄liter incoꝛrigibilem duplicibꝰ colligauit neceſſitatibꝰ. ſ. ⁊ pena q̄ ē hic. ſ. ꝓiectione ab eccl'ia quā ſupꝛa poſuit dicēs: Sit tibi ſic ethnicus: ⁊ ſupplicio futuro qḋ ē ligatū eē in celo: vt multitudine iudicioꝝ diſſoluat fratris irā. AVG. de ver. do. Uel alit: Cepiſti habē frēm tuū tanq̄ publicanū ligās eū in terra: ſꝫ vt iuſte alliges vide. Nā iniuſta vincula diſrūpit iuſticia. Cū aūt correxeris ⁊ cōcoꝛdaueris cū fratre tuo: ſoluiſti illū in terra. cū ſolueris in terra: ſolutꝰ erit ⁊ in celo. Multū ꝑſtans: nō tibi ſꝫ illi: qꝛ multū nocuit nō tibi: ſꝫ ſibi. GLO. Nō ſolū aūt de excōicatione: ſꝫ etiā de omni petitiōe q̄ fit a ꝯſentiētibus in vnitate eccl'ie dat ꝯfirmationē cū ſubdit: Iterū dico vobis: qꝛ ſi duo ex vobis ꝯſenſerint ſup terrā. Uel penitentē recipiēdo: vel ſupbū abijciēdo: vel de alia re quā petierint q̄ non ē ꝯtraria eccl'ie vnitati. Fiet illis a pr̄e meo qui in celis ē. Per hoc autē qḋ dicit: Qui in celis ē: eū ſup oīa eē oñdit: ⁊ ꝑ hoc cōplere eū poſſe qḋ petit. Uel in celis ē. i. in ſāctis: qḋ valet ad ꝓbandū qꝫ fiet illis qcq̄d petierint qḋ dignū ſit: qꝛ illū apud ſe hn̄t a quo petūt. Unde rata ē ſnīa ꝯſentiētiuꝫ qꝛ deꝰ cū eis habitat. ⁊ iō ſequit: Ubi eni ſunt duo vel tres ꝯgre. in no. meo: ibi ſum in medio eoꝝ. CHRY. Uel qꝛ dixerat: Fiet illis a patre meo: vt oñdat ſe etiā eſſe datoꝛē ſimul cū patre ſubdit: Ubi ſunt enim duo vel tres. ORI. Nō aūt dixit: In medio eoꝝ ero: ſꝫ ſum. Mox eniꝫ vt aliq ꝯſenſerint chꝛiſtus inuenit in eis. HILA. Ipſe eniꝫ qui pax atqꝫ charitas ē: ſedē atqꝫ habitationē in bonis atqꝫ pacificis volūtatibꝰ collocabit. HIE. Uel alit: Oīs ſupioꝛ ſermo ad ꝯcoꝛdiā nos ꝓuocauerat: igit ⁊ ꝓmiū pollicet: vt ſollicitiꝰ feſtinemꝰ ad pacē cū ſe dicat inter duos vel tres mediū foꝛe. CHRY. Nō aūt dixit ſimplicit: Ubi ꝯgregati fuerit: ſꝫ addit: In noīe meo. q. d. Si qs ꝓpter me pꝛincipalē cām amicitie ad ꝓximū habuerit: cū eo ero: ſi ⁊ in alijs virtuoſus erit. Quō ḡ nō ibi ꝯſentiētes ꝯſequunt id qḋ petūt: Pꝛimo quidē qꝛ nō expediētia petūt. Scḋo qꝛ idigni ſūt q̄ petūt: ⁊ ea q̄ ſūt a ſe ipſis nō inferūt. vñ dic: Si duo ex vob. q̄ euāgelicā oñdētis ꝯuerſationē. Tertio: qꝛ aduerſus eos q̄ cōtriſtauerūt oꝛant vindictā q̄rentes. Quarto: qꝛ petūt miſericoꝛdiā peccātibus q̄ nō penituerūt. ORIGE. Et iſta ē etiā cā ꝓpter quā nō exaudimur oꝛātes: qꝛ nō cōſentimꝰ nobis ꝑ oīa ſup terrā neqꝫ dogmate neqꝫ ꝯuerſatiōe. Sic enim in muſicis niſi fuerint ꝯueniētia vocū nō delectat audiētē: ſic in eccl'ia niſi ꝯſenſū habuerit nō delectat deꝰ i ea: nec audit voces eoꝝ. HIE. Poſſumꝰ aūt ⁊ hoc ſpiritaliter intelligere: qꝫ niſi ſpiritus ⁊ anima coꝛpuſqꝫ conſenſerint: ⁊ nō intra ſe bellū diuerſarū habuerint volūtatū: de omni re quā petierint impetrent a patre. nulli eniꝫ dubium ē: quin bonaꝝ rerū poſtulatio ſit vbi coꝛpus vult habere ea que ſpiritꝰ. ORIGE. Uel in quo duo teſtamenta conſentiunt ſibi: eius inuenitur oꝛatio de omni re acceptabilis deo.

Tunc accedēs petrus ad eū dixit: Dñe quotiens peccauerit in me frater meus: ⁊ dimittaꝫ ei: Uſqꝫ ſepties: Dicit illi ieſus: Nō dico tibi vſqꝫ ſepties: ſꝫ vſqꝫ ſeptuagies ſepties.

HIE. Supꝛa dixerat dñs: Uidete ne cōtēnatis vnuꝫ de puſillis iſtis. ⁊ adiecerat: Si peccauerit i te frater tuꝰ. ⁊ ꝓmiū repꝛomiſerat dicēs: Si duo ex vobis. vñ ꝓuocatus apl's petrus interrogat. ⁊ hoc ē qḋ di: Tūc accedēs ad eū pe. dixit: Dñe quo. pec. in me fra. meꝰ di. ei: ⁊ cū interrogatiōe ꝓfert ſnīam dicēs: Uſqꝫ ſepties: CHRY. Putauit quidē petrus aliqd ſe magnū dicere. Sed qd amatoꝛ hoīum riderit ſubdit: Dicit illi ie. Nō tibi di. vſqꝫ ſep. ſꝫ vſqꝫ ſep. ſepties. AVG. de ver. do. Audio dicere ei ſi ſeptuagies octies peccauerit ignoſcas: ⁊ ſi centies: ⁊ diuino quotiēs peccauerit ignoſce. Si eniꝫ chꝛiſtꝰ nullia peccatoꝛuꝫ inuenit ⁊ tñ oīa donauit: noli ſubducere miſericoꝛdiā. Ait eniꝫ apl's: Donātes vobiſmetipſis ſiqs aduerſus aliquē habet querelā: ſic deus in chꝛiſto donauit nobis. CHRY. Cuꝫ ḡ dicit: Uſqꝫ ſeptuagies ſepties. nō numerū determinatū ponit vt numero ꝯcludat remiſſionē: ſꝫ qḋ ꝯtinue ⁊ ſemp ē ſignificauit. AVG. de ver. do. Nō tñ ſine cauſa dñs ſeptuagies ſepties dixit: nā lex in decē ꝓceptis ꝯmendat. lex eniꝫ ꝑ decē: peccatū ꝑ. xj. ſignificat: qꝛ trāgreſſio denarij ē. Septē aūt ſolet ꝓ toto cōputari: qꝛ ſeptē diebꝰ voluit tp̄s. Duc aūt ſepties. xj. fiūt ſeptuagies ſepties. Omnia ḡ pctā dimitti voluit qꝛ ea ſeptuageſimo ſeptimo numero ꝑſignauit. ORI. Uel qꝛ numerꝰ ſex videt eē operis ⁊ laboꝛis: ſeptimꝰ aūt repauſatiōis dicit remiſſionē fieri opoꝛtere fratribꝰ in hoc mūdo degētibus: ⁊ ſm̄ res huiꝰ mūdi peccātibus. Si autē aliqs vltra ea peccata peccauerit: iaꝫ nō habebit remiſſioneꝫ. HIE. Uel intelligendū ē ſeptuagies ſepties. i. q̄dringētis nonagita vicibꝰ: vt totiēs peccāti fratri dimitteret quotiens ille peccare poſſet. RABA. Alit tñ dat venia petēti fratri: vt nobis. ſ. ſocia charitate cōiūget: ſic Ioſeph fratribꝰ: aliter inimico ꝑſequēti: vt bonū ei velimus: ⁊ ſi lꝫ faciamus: vt dauid lugēs Saul.

Ideo aſſimilatū eſt regnum celoꝛuꝫ homini regi: qui voluit rationem ponere cuꝫ ſeruis ſuis. Et cū cepiſſet rationē ponere oblatus eſt ei vnus qui debebat ei decem milia talenta. Cum autem non haberet vnde redderet: iuſſit eum dñs eius venūdari ⁊ vxoꝛem eius ⁊ filios ⁊ omnia que habebat: ⁊ reddi. Pꝛocidens auteꝫ ſeruus ille oꝛabat eum dicens: Patientiam habe in me: ⁊ omnia reddam tibi. Miſertus auteꝫ dñs ſerui illius dimiſit eum: ⁊ debitum dimiſit ei. Egreſſus autē ſeruus ille: inuenit vnuꝫ de conſeruis ſuis: qui debebat ei centuꝫ denarios: ⁊ tenens: ſuffocabat eū dicens: Redde qḋ debes. Et pꝛocidens conſeruus eius: rogabat eum dicens: Patientiaꝫ habe in me: ⁊ omnia reddam tibi. Ille autem noluit: ſꝫ abijt ⁊ miſit eum in carcerē: donec redderet debitum. Uidentes autem conſerui eius que fiebant contriſtati ſunt valde ⁊ venerūt ⁊ narrauerūt dño ſuo omnia que facta fuerant. Tunc vocauit illuꝫ dñs ſuus: ⁊ ait illi: Serue nequā: omne debitum dimiſi tibi: quoniā rogaſti me. Nōne ergo opoꝛtuit ⁊ te miſereri conſerui tui: ſicut ⁊ ego tui miſertus ſum: Et iratus dñs eius tradidit eum toꝛtoꝛibus quoad vſqꝫ redderet vniuerſum debitū. Sic ⁊ pater meus celeſtis faciet vobis: ſi non remiſeritis vnuſquiſqꝫ fratri ſuo de coꝛdibus veſtris.

CHRY. Ne aliqs exiſtimaret magnū qd ⁊ graue dñꝫ iniūxiſſe: cū dicit dimittēdū vſqꝫ ſeptuagies ſepties: adiecit parabolā. HIE. Familiare eni ē ſyris ⁊ maxime paleſtinis ad oēm ſermonē ſuū parabolā iūgere: vt qḋ per ſimplex pꝛeceptū ab auditoꝛibus teneri non poteſt ꝑ ſimilitudinē exemploꝝ teneat, vñ dicit: Ideo aſſimi. ē re.

celo.ho.re.q̄ vo.rōnē ponē.cū ſer.ſuis. CHRY.Filꝰ
dei ſicē ſapia iuſticia ⁊ vitas:ita ipſe ē regnū nō autē ali
cuiꝰ eoꝝ q̄ ſūt deorſū:ſꝫ omniū q̄ ſūt ſurſū:in quorū ſen
ſibꝰ iuſticia ⁊ cetere v̄tutes regnāt:q̄ facti ſūt celi ꝑ hoc ꝙ
portāt celeſtis imaginē. Hoc ꝑ regnū celoꝝ.i.filꝰ dei qn̄
factus ē in ſimilitudinē carnis peccati: tūc ſimilis factꝰ ē
hōi regi vniēs hoīem ſibi. REMI. Uel regnū celoꝝ
ↄgrue ſcā eccleſia intelligit:in qua dn̄s operat̄ hoc qd̄ in
iſta parabola loquit̄. Noīe aūt hoīs aliqn̄ deſignat̄ patꝰ
ſicꝰ ibi:Simile ē regnū celoꝝ homini regi q̄ fecit nuptias
filio ſuo.aliqn̄ vō deſignat̄ filius: hic aūt vtrūqꝫ intelli
gi pōt pater ⁊ filꝰ:q̄ ſūt vnus deꝰ. Deus aūt rex dr̄: cun
cta q̄ creauit regēdo ⁊ gubernādo. ORI.Serui aūt hi
ſoli ſunt quātū ad iſtas parabolas:q̄ diſpēſatores ver
bi habent: ⁊ q̄bus hoc ē ↄmiſſū vt negocient̄. REMI.
Uel ꝑ ſeruos huiꝰ hoīs regis deſignāt oēs hoīes quos
ad laudādū ſe creauit: q̄buſqꝫ legē n̄aē dedit:cū q̄bꝰ rō
nē poīt :qn̄ vitā ⁊ mores ⁊ actꝰ ſingloꝝ diſcutit:vt vni
cuiqꝫ ſm ꝙ geſſit tribuat. vn̄ ſequit̄: Et cū cepiſſet rōnem
po.obla.ē ei.vnus:q̄ debebat.x.milia talenta. ORI.
Omnis aūt vite nr̄e ratio ponenda ē a rege:qn̄ oēs nos
p̄ntari oportuerit an̄ tribunal chriſti: Nec hoc dicimus
vt ſuſpitio ſit:ne forte res ipſa neceſſariū habeat longū
tp̄s. Uolēs eniꝫ deus vētilare omniū mētes:cito oia ab
oibus omni tp̄e geſta ſingulis q̄buſcūqꝫ faciet in mentē
venire:ineffabili quadā virtute. Dicit aūt: Et cū cepiſſet
rōnē ponere. qꝛ initiū iudicij ē vt icipiat a domo dei. In
p̄ncipio ꝑ ponēde rōnis oblatus ē debitor talētorū mul
torū:qui.ſ.multa fecerat dāna ⁊ magna ei erāt iniūcta: ⁊
nullū attulit lucrū:q̄ forſitan tot talēta ꝑdidit quātos ꝑdi
dit hoīes. ⁊ idō talentoꝝ multorū ē factus debitor:qm̄ ſe
cutus ē mulierē ſup talentū plūbi ſedentē:cuiꝰ nomē iniq̄
tas. HIE. Scio quoſdā iſtū q̄ debebat.x.milia talenta
diabolū interp̄tari:cuiꝰ vxorē ⁊ filios venūdandos ꝑſe
uerāte illo in malicia inſipientiā ⁊ malas cogitationes
intelligi voluīt. Sicꝰ eniꝫ vxor iuſti dr̄ ſapia:ſic vxor in
iuſti ⁊ pctōris appellat̄ ſtulticia. Sꝫ quomō ei dimittat
dn̄s.x.milia talēta: ⁊ ille nobis ↄſeruis ſuis.c.denarios
nō dimiſerit:nec eccleſiaſtice interp̄tatiōis ē:nec a p̄udē
tibus viris recipiēda. AVG.de ver.do. Idō dicendū ē
ꝙ qꝛ lex in decē p̄ceptis cōmendat̄:ille debebat.x. milia
talētorū:ꝑ qd̄ omnia pctā ſignificat̄:q̄ ſm legē fiunt. RE
MI. Homo aūt ſua volūtate ⁊ ſponte peccās ſuo cona
tu nullo mō ſurgere valet: ⁊ nō habet vn̄ reddat:qꝛ nihil
in ſe inuenit ꝑ qd̄ ſe a peccatis ſoluat. vn̄ ſequit̄: Cū autē
nō habe.vn̄ redde.iuſſit eum dn̄s venūdari ⁊ vx.e. ⁊ fi.
⁊ omnia q̄ habebat. ⁊ reddi. Uxor q̄dē ſtulti ē ſtulticia: ⁊
carnis voluptas ſeu cupiditas. AVG.de q̄ euan. Per
hoc ꝑ ſignificat̄ trāſgreſſorē decalogi ꝑ cupiditate ⁊ p̄ra
uis opibus:tanꝙ vxore ⁊ filijs penas ſoluere debuiſſe
qd̄ ē p̄ecciū eius. p̄eciū eniꝫ vēditi ē ſupplicium dānati.
CHRY. Hoc aūt nō ex crudelitate iuſſit:ſꝫ ex ineffa
bili affectione. Uult eniꝫ eū terrere ꝑ has minas vt ſup
plicet ⁊ nō vendat̄:qd̄ ⁊ factū ē:cū ſubdit: Procidēs aūt
ſer.ille:roga.eū dicēs:patiētiā habe in me: ⁊ oia reddam
tibi. REMI. His aūt v̄bis humiliatio ⁊ ſatiſfactio pctō
ris demōſtrat̄ dū dr̄: Procidēs. In hoc vō ꝙ dicit: Pa
tientiā habe in me:vox exp̄imit̄ pctōris poſcētis tēpus
viuēdi ⁊ ſpatiū corrigēdi. Eſt aūt larga dei benignitas ⁊
clemētia erga pctōres cōuerſos:qm̄ ip̄e ſempꝰ paratꝰ ē ꝑ
baptiſmū aut penitētiā peccata dimittere. vn̄ ſequit̄: Mi
ſertus aūt do.ſerui.il.dimi.eū: ⁊ debitum dimiſit ei.
CHRY. Uide aūt diuini amoris ſupabundantiā:pe
tit ſeruus ſolius tp̄is dilationē:ip̄e autē maius eo qd̄ pe
tijt dedit:dimiſſionē ⁊ ↄceſſionē totiꝰ mutui. volebat aūt
⁊ a p̄ncipio dare:ſꝫ nolebat ſolū ſuū eſſe donū:ſꝫ ⁊ ſup
plicatiōis illius vt nō incoronatꝰ abſcedat. Idō aūt anꝙ
rationē poneret:debitum nō dimiſit:qꝛ docere voluit a
quātis debitis eū liberat:vt ſaltē ita ad cōſeruos māſue
tior fieret. Et quidē vſqꝫ ad hec q̄ ꝑmiſſa ſūt acceptabilis
fuit. etenim ↄſenſus ē ⁊ ꝑmiſit ſe reddere debitū: ⁊ p̄roci
dēs rogauit: ⁊ debiti magnitudinē cognouit. Sed q̄ po
ſtea fecit indigna fuere p̄iorib9. Sequit̄: Egreſſus autē
ſer.ille inue.vnū de cōſeruis ſuis:q̄ debe.ei centū dena
rios. AVG.de ver.do. Qd̄.aūt dicit ꝙ debebat ei cē
tū denarios:ab eodē numero.ſ.decē ſumit̄:q̄ ē numerꝰ
legis.nā ⁊ centū cēties fiunt decē milia: ⁊ decies deni ſūt
centū: ⁊ illa.x.milia talētorū: ⁊ illi decies deni: ⁊ a legiti
mo numero nō recedūt:in quo vtroqꝫ inueniēs pctā. vter
qꝫ eſt ꝑ debitor:vterqꝫ venie dep̄ecator. Omnis eni hō
⁊ debitor ē dei: ⁊ debitorē hꝫ fratrē ſuū. CHRY. Tā
ta aūt differētia ē pctōꝝ q̄ ↄmittūt i hoīem: ⁊ q̄ ↄmittūt
in deū:quāta ē differētia.x.miliū talētorū ⁊ centū dena
riorū:magis aūt ⁊ multo plus:qd̄ patet ex differētia per
ſonarū: ⁊ a paucitate peccantiū. Homine.n. vidēte ⁊ de
ſiſtimus: ⁊ pigritamur peccare:deo aūt vidēte ſm vnū
quēqꝫ diē non obſiſtimus:ſed agimus informidabiliter
oia ⁊ loq̄mur. Non hinc aūt ſolū grauiora apparēt pec
cata in deū: ſꝫ etiaꝫ ⁊ beneficio quo ſumus potiti ab ip
ſo. Fecit eniꝫ nos eſſe: ⁊ oia ꝑpter nos opatus ē. Animā
rōnalē nobis inſpirauit:filiū ſuū miſit:celū nobis apuit:
⁊ nos filios ſuos fecit. Nunq̄d ꝑ ſi vnaquaqꝫ die morere
mur ꝑ illo:retribueremꝰ ei aliqd̄ dignū:nequaꝙ. Sꝫ hoc
rurſus ad vtilitatem noſtram ꝑtinet. nos aūt ecōtrario
in legibꝰ eius offendimus. REMI. Sic ꝑ ꝑ debitorem
decē miliū talentorū deſignant illi q̄ maiora crimina cō
mittunt:ꝑ debitorē aūt centū denarioꝝ q̄ minora cōmit
tunt. HIE. Qd̄ vt manifeſtius fiat dicamus ſub exem
plo: Siq̄s veſtrū cōmiſerit adulteriū:homicidiū:ſacrile
giū:maiora crimina decē miliū talentorū rogāti dimit
tunt:ſi ⁊ ip̄e dimittat minora peccantibus. AVG.de
ver.do. Sed ille ſeruus ingratus:iniquus:noluit p̄ſtare
qd̄ illi indigno p̄eſtitū fuit. Sequit̄ eniꝫ: Et tenēs ſuffoca
bat eū dicēs: Redde qd̄ debes. REMI.i. acriter. inſi
ſtebat vt vindictā ab eo exigeret. ORI. Idō vt arbitror
ſuffocabat:qm̄ a rege exierat:nō eniꝫ ſuffocaret conſer
uum ſuū ſi nō exiſſet a rege. CHRY. Per hoc etiā ꝙ
dicit: Egreſſus: oſtēdit ꝙ nō poſt multū tēpus:ſed confe
ſtim adhuc q̄ſi in auribꝰ habēs beneficiū in maliciā abu
ſus ē liberatione a ꝑprio dn̄o ſibi data. Quid igit̄ ille fe
cerit ſubdit̄: Et p̄roci.cōſer.eius:rogabat eū dicēs: Pa
tiētiā habe in me ⁊ omnia reddā tibi. ORI. Conſidera
ſubtilitatē ſcripture:qm̄ ſeruꝰ multoꝝ debitor talentoꝝ
ꝑcidens adorauit regē.q̄ aūt centū debebat denarios:
p̄rocidēs nō adorabat:ſꝫ rogabat conſeruū dicēs : Pa
tientiā habe. CHRY. Sed neqꝫ hec v̄ba ingratus ſer
uus reueritus ē:q̄bus ſaluatꝰ ē. Sequit̄ eniꝫ: Ille aūt no
luit. AVG.de que.euan.i.tenuit cōtra eū hūc animuꝫ
vt ſupplicia illi vellet:ſꝫ abijt. REMI.i.magis ira ex
arſit vt ab eo vindictā exigeret: ⁊ miſit eū in carcerē do
nec redderet debitū.i.ap̄p̄ehēſo fratre vindictā ab eo
exegit. CHRY. Uide dn̄i charitatē ⁊ ſerui crudelitatē
hic ꝑ decē milibꝰ talentis:hic aūt ꝑ centū denarijs. hic
cōſeruū:hic aūt dn̄m rogabat. ⁊ hic quidē totalē abſolu
tionē accepit:ille aūt ſolā dilationē petebat. Cōdoluerūt
q̄ nō debebāt. vn̄ ſeq̄t̄: Uidētes aūt cōſerui eius q̄ fiebāt
ↄtriſtati ſunt valde. AVG.de.q.euā. Per ↄſeruos itel
ligit̄ ecclīa:q̄ illū ſoluit ⁊ ligat. REMI. Uel cōſerui for
te angeli ſūt intelligendi aut p̄dicatores ſācte eccleſie: ſi
ue quicūqꝫ fideles q̄ vidētes aliquē fratreꝫ remiſſionem
peccatorū adeptū:nō velle miſereri cōſerui ſui cōtriſtan
tur de eius ꝑditione. Sequit̄: Et venerūt ⁊ narrauerunt
dn̄o q̄ facta fuerāt. Uenīūt quidē nō corpore ſed corde.
Dn̄o aūt narrare ē dolores ⁊ cōtriſtatiōes cordis in ſuo
affectu demonſtrare. Sequit̄: Tūc vocauit eū dn̄s ſuꝰ.
vocauit q̄dem ꝑ ſententiā mortis: ⁊ ab hoc ſeculo migra
re iuſſit. ⁊ dixit ei: Serue neꝙ: omne debitū dimiſi tibi:
qm̄ rogaſti me. CHRY. Et quādoquidē decē milia ta
lēta debebat:

tanta debebat:nō vocauit eū neꝙ: neqꝫ ē cōuiciatus ſed
miſertus. Quādo aūt cōtra cōſeruū ingratus ē effectus:
tūc dicit: Serue neꝙ. ⁊ hoc ē qd̄ dr̄: Nōne ergo oportuit
⁊ te. REMI. Et ſciendū qꝛ ſeruus ille nullū r̄ſum le
git dn̄o dediſſe:in quo demonſtrat̄ ꝙ in die iudicij ⁊ ſta
tim poſt hāc vitā omne argumentū excuſatiōis ceſſabit.
CHRY. Quia vero bn̄ficio nō ē factꝰ melior:relinqui
tur vt pene corrigat̄. vn̄ ſequit̄: Et iratus dn̄s eius tradi
dit eū tortorib9 quoadvſqꝫ redderet vniuerſū debitum.
Nō aūt ſimplr̄ dixit: Tradidit eū:ſꝫ Iratus:qd̄ non po
ſuit qn̄ iuſſit eū vēdi.nō eniꝫ hoc erat ire:ſꝫ magis amo
ris ad correptionē: nūc aūt hec ſnīa eſt ſupplicij ⁊ pene.
REMI. Tūc eniꝫ dr̄ deꝰ iraſci qn̄ aduerſus peccato
res vindicat̄. Tortores aūt dicunt̄ demones:qꝛ ſempꝰ ad
hoc parati ſūt vt ꝑditas aīas ſuſcipiāt: ⁊ in pena eterne
dānatiōis eas torqueāt. Nunq̄d aūt poſtꝙ aliq̄s demer
ſus fuerit in eternā dānationē poterit inuenire ſpatium
corrigendi:aut aditū exeūdi. Nō:ſꝫ Quouſqꝫ ponit̄ ꝑ in
finito. ⁊ ē ſenſus:ſempꝰ ſoluet:ſꝫ nunꝙ ꝑſoluet: ⁊ ſempꝰ pe
nā luet. CHRY. Per hoc ꝑ oſtēdit ꝙ ↄtinue.i.eterna
liter punietur neqꝫ reddet aliqn̄. Gr̄ais aūt irreuocabilis
ſint charīſmata ⁊ dei vocatiōes:tn̄ tātū valuit malicia vt
⁊ hāc legē ſoluere videat̄. AVG.de ver.do. Dicit eniꝫ
deus: Dimittite ⁊ dimittet̄ vobis. ſꝫ ego p̄ior dimiſi:di
mittite vel poſtea. nam ſi non dimiſeris : reuocabo te. ⁊
quicq̄d tibi dimiſerā:replicabo tibi.nō eniꝫ fallit aut fal
lit chriſtꝰ q̄ ſubiecit dicēs: Sic ⁊ pater meꝰ celeſtis faciet
vobis :ſi nō remiſeritis vnuſq̄ſqꝫ fratri ſuo de cordibus
veſtris. Meliꝰ ē eniꝫ vt clames ore ⁊ dimittas in corde:
ꝙ ſis blādus ore ⁊ crudelis in corde. Idō enim dn̄s ſub
dit: De cordibꝰ veſtris. vt ſi ꝑ charitatē imponitis diſci
plinā:de corde lenitas nō recedat. Quid eniꝫ taꝫ piuꝫ ꝙ
medicus ferēs ferramētū:ſeuit in vulnus vt hō curet̄: qꝛ
ſi vulnus palpat̄ hō ꝑdit̄ur. HIE. Idō ⁊ dn̄s addidit:
De cordibꝰ veſtris:vt oēm ſimulationē ficte pacis auer
teret. Precipit ꝑ dn̄s petro:ſub cōparatione regis dn̄i ⁊
ſerui q̄ debitor.x.miliū talētorū a dn̄o rogās veniā im
petrauerat:vt ip̄e quoqꝫ dimittat cōſeruis ſuis minora
peccātibus. ORIGE. Uult etiā docere faciles nos eē
ad indulgēdū eis q̄ nocuerūt nobis:maxie ſi ſatiſfaciant
⁊ dep̄ecent̄ ſibi veniā dari. RABA. Allegorice autē
ſeruus hic q̄ decē milia talentoꝝ debuit iudaicus ēp̄ple
decalogo legis aſtrictus:cui dn̄s ſepiꝰ dimiſit debita qn̄
in anguſtijs cōſtituti illiꝰ miſericordiā dep̄ecabant̄. ſꝫ li
berati oēs debitores atrociter repetebāt ⁊ a gētili ꝑopu
lo:quaſi ſibi obnoxio:circūciſioneꝫ ⁊ cerimonias legis
expetunt.ſed ⁊ ꝑphetas ⁊ ap̄los crudeliter trucidūt. vn̄
tradidit eos dn̄s in manus romanorū vel malignoꝝ ſpi
rituū q̄ eternis cruciatibus eos punirēt. CA.XIX.

Et factum eſt cum conſūmaſſet ieſus ſer
mones iſtos migrauit a galilea: ⁊ vēit in
fines iudee trans iordanem: ⁊ ſecute ſunt
eum turbe multe: ⁊ curauit eos ibi. Et acceſſerūt
ad eum phariſei tentantes eū ⁊ dicentes: Si licet
homini dimittere vxorem ſuam quacūqꝫ ex cau
ſa? Qui reſpondens ait eis: Nō legiſtis quia qui
fecit hominē ab initio:maſculum ⁊ feminaꝫ fecit
eos: Et dixit: Propt̄ hoc dimittet homo patreꝫ
⁊ matrem: ⁊ adherebit vxori ſue: ⁊ erunt duo in
carne vna. Itaqꝫ iam non ſunt duo ſed vna caro.
Quod ergo deus coniunxit homo non ſeparet.
Dicunt illi: Quid ergo moyſes mandauit dari li
bellum repudij ⁊ dimittere? Ait illis: Quoniam
moyſes ad duritiaꝫ cordis veſtri permiſit vobis
dimittere vxores veſtras:ab initio aūt nō fuit ſic.

CHRY. in ho. Dn̄s p̄rius iudeā relīquēs ꝑpt̄ illorū
emulatiōeꝫ:nūc ibidē iaꝫ imorat̄ qꝛ paſſio in p̄ximo fu
tura erat :nō tn̄ ad iudeā interim aſcēdit ſꝫ in terminos
iudee. vn̄ dr̄: Et factū ē cū conſū. Ieſus ſer.iſtos.migra.
a galilea. RABA. Hic ꝑ incipit narrare q̄ in iudea fe
cit:docuit:ſiue paſſus ē. ⁊ p̄imo quidē trās iordanē ad
orientē:deide etiā cis iordanē qn̄ venit hierico ⁊ bethpha
ge ⁊ hieruſalē. vn̄ ſeq̄t: Et ve.in fines iudee trās iordanē.
CHRY. ſup mat. Quaſi iuſtꝰ dn̄s diuꝫ q̄ ſic diligit alios
ſeruos:vt alios nō cōtēnat. REMI. Sciendū ē aūt ꝙ
oīs illa iſraelitarū ꝑuincia gn̄aliter iudea dicebat̄:ad cō
parationē aliarū gentiū. Uerūtn̄ meridiana eiꝰ plaga in
qua habitabat tribus iuda: ⁊ tribus beniamin ſpāliter di
cebat̄ iudea ad diſtinctionē aliarū regionū q̄ in ipſa p̄ro
uincia cōtinebant̄.i.ſamaria:galilea: ⁊ decapolis: ⁊ reli
que alie. Sequit̄: Et ſecute ſūt eū turbe mlte. CHRY.
ſup matth. Perducebāt eū q̄ſi paruuli filij patrem ꝑegre
longe ꝑficiſcentē. Ipſe aūt tanꝙ pat̄ ꝑficiſcens:pignora
charitatis filijs reliq̄t remedia ſanitatū. vn̄ dicit: Et cura
uit eos. CHRYSO. in homi. Conſiderandum etiam
ꝙ neqꝫ doctrine verborum continue dn̄s inſiſtit:nec ſi
ſignorum operationi:ſꝫ nūc quidem hoc:nūc autē illud
facit:vt a ſignis credibilis appareret i his q̄ dicebat̄. Ex
ſermonū aūt doctrina vtilitas q̄ erat in ſignis oñderet̄.
ORI. Sanabat aūt dn̄s turbas trās iordanē vbi ba
ptiſmꝰ dabat̄. Uere eniꝫ oēs a ſpiritalibꝰ infirmitatibus
ſaluant̄ etiā baptiſmo. ⁊ multi q̄dē ſequunt̄ chriſtū ſicut
turbe:tn̄ non ſurgētes vt mattheus q̄ ſurgēs ſecutus eſt
dn̄m. RAB. Curat etiā galileos in iudee finibꝰ vt pec
cata gētiū i eā veniā q̄ iudee ꝑabat̄ admittēt. CHRY.
in ho. Curabat ſiq̄dē chriſtꝰ hoīes: ⁊ illis bn̄faciens ⁊ ꝑ
eos multis alijs. Horū eniꝫ ſanatio alijs erat occaſio di
uine cognitiōis:ſꝫ nō phariſeis q̄ ex ſignis duriores fie
bāt. vn̄ ſequit̄: Et acceſ.ad eū phariſei tētantes eū ⁊ dicē
tes: Si licet homini dimittere vxorē ſuā quacūqꝫ ex cā:
HIE. Ut q̄ſi cornuto eū teneāt ſyllogiſmo: ⁊ quodcūqꝫ
r̄ndeat pateat captiōi. Si dixerit dimittēdā vxorē qualꝫ
bet ex cā ⁊ ducēdam aliā:pudicitie p̄dicator ſibi videt̄
dicere cōtraria. Sin aūt r̄nderit:nō oēm ob cām debere
dimitti q̄ſi ſacrilegij reus tenebit̄: ⁊ aduerſus doctrinam
moyſi ⁊ dei facere. CHRY. in ho. Inuenire aūt ex mo
do etiā interrogationis maliciā. dn̄s enim ſupra de lege
hac diſputauerat:ipſi autē q̄ſi iam nullo dcō interrogāt.
.ſ.opināres ꝙ oblitus eſſet eoꝝ q̄ dixerat. CHRY.
ſup mat. Sicꝰ aūt ſi videas hoīem aſſidue amicitias medi
corū colentē:itelligi qꝛ infirmꝰ ē:ſic ⁊ cū videas virū ſiue
mulierē de dimittēdis vxoribꝰ aut viris introgātes:co
gnoſce qꝛ vir ille laſciuꝰ ē:mulier illa meretrix ē. nā i mr̄i
mōio caſtitas delectat̄:libido aūt q̄ſi vinclo ↄiugij alliga
ta torquet̄. Sciebāt aūt qm̄ nullā cām idoneam habebāt
circa dimittēdas vxores:p̄ter ſolā turpitudinē: ⁊ alias at
qꝫ alias ſibi iūgebāt. Timuerūt aūt introgare ex q̄bus
cāis: ne ſeipſos infra āguſtias certarū cāꝝ aſtringerēt. ſꝫ
iterrogauerūt ſi ex oibus cauſis licet: ſciētes qꝛ moduꝫ
neſcit:nec infra terminos vnius cōiugij capit libido: ſed
quātomagis exercet̄:magis accendit̄. ORI. Tētato au
tē dn̄o:nullus diſcipuloꝝ eiꝰ q̄ poſitus ē ad docendum
grauiter ferat:ſi tētatus fuerit a quibuſdā:tn̄ ⁊ tentatori
bus r̄ndet dogmata pietatis. HIE. Sic aūt reſponſio
nē tēperat:vt diſciplinā tranſeat ſcripturā ſanctaꝫ addu
cens in teſtimoniū ⁊ n̄alem legē:p̄imāqꝫ dei ſniam:ſcdo
opponēs. vn̄ ſequit̄: Qui reſpondēs ait eis: Non legi. qꝛ
q̄ fec̄ ab initio maſculū ⁊ feminā fec̄ eos: Hoc in exordio
geneſis ſcriptū ē. Dicēdo aūt maſculū ⁊ feminaꝫ:oſtendit
ſcdā vitanda ↄiugia. nō eniꝫ ait: Maſculū ⁊ feminas qd̄
ex p̄iorū repudio q̄rebatur:ſed Maſculuꝫ ⁊ feminā:vt
vnius cōiugij cōſortia necterent̄. RABA. Salubri au
tē conſilio dei factū ē vt ſui corporis portionē vir ample
cteret̄ in femina:nec a ſe putaret eſſe diuerſuꝫ:quod de ſe

cognoſceret fabricatū. CHRY. ſup matth. Si ergo ex
hoc deus marē ⁊ feminā ex vno creauit vt ſint vnū: q̄re
ergo ⁊ deccetero vir ⁊ mulier nō ex vno vtero naſcunt:
ſic volatilia quedā: q: de⁹ maſculū qdem creauit ⁊ femi-
nam: ꝓpter neceſſitatē filiorū generādorū: tñ ſemꝑ fuit ca
ſtitatis amator: ⁊ cōtinētie auctor. Jō illū typū nō ſerua-
uit in oībus: vt ſiquidem vult homo nubere ſm primaz
diſpoſitionē creatiōis humane itelligat qd ē vir ⁊ vxor.
Si aūt noluerit nubere: nō habebit neceſſitatez nubendi
ꝓpter coniunctionē natiuitatis: ne forte videat per ſuam
cōtinentiā in alterū ꝑdere: qui nolebat eē continēs: ſicut
dñs poſt coniunctū matrimonium iubet: ne alter altero
nolēte ſe ſeparet. CHRY. in homi. Non ſolū autē ex
modo creationis: ſed etiā ex modo legiſlationis mōſtra
uit: qm̄ vnū oportet vni coniūgi: ⁊ nunq̄ reſcindi. vñ ſeq̄
tur: Et dixit: ꝓpter hoc relinquet homo patrē ⁊ matrez ⁊
adherebit vxori ſue. HIE. Similiter ait: vxori nō vxo-
ribus. Et expſſe ſubdit: Erūt duo in carne vna. Premiū
eni ē nuptiarū ex duob⁹ vnā carnē. ſ. ꝓlis fieri. GLO.
Uel ī carne vna. i. in carnali copula. CHRY. ſup mat.
Si ğ q: ex viro ē vxor: ⁊ ex vna carne ſūt ambo reliquet
homo patrē ſuū ⁊ matrē: maior nūc charitas debet eſſe
inter fratres ⁊ ſorores: q: hi quidē ex eiſdē parētib⁹ ex-
eunt: illi aūt ex diuerſis. Sed hoc magnū ē nimis: q: for-
tior ē dei ꝯſtitutio q̄ virtus nature. Nō enim ꝓcepta dei
nature ſubiecta ſūt: ſz natura dei ꝓceptis obtempat. De-
inde fratres ex vno naſcūtur vt diuerſas vias petāt: vir
autē ⁊ vxor ex diuerſis naſcunt: vt in vnū cōueniāt. Or-
do etiā nature dei ordinationē loquit. Quod enim ē in
arborib⁹ humor: hoc ē in hominib⁹ amor. humor autē
de radicibus aſcēdit in herbā: ⁊ ſurſum trāſmittitur in ſe-
men. Jdeo parētes quidē diligūt: ſed nō ſic diligunt a fi-
liis: homo eniz nō ad parētes: ſed ad procreādos filios
trāſmittit affectū. ⁊ hoc ē qḋ dicit: Proptē hoc relinquet
homo patrē ⁊ matrē ⁊ adherebit vxori ſue. CHRY. ī
ho. Uide etiā ſapiam doctoris. Jnterrogat⁹. n. ſi licet: nō
ꝯfeſtim dixit: Nō licet: vt nō turbarēt: ſz ꝑ ꝓbationē hoc
conſtituit. Deus enim a principio maſculū ⁊ feminā fecit
⁊ ſimplicit eos coniūxit: ſed matrē iuſſit dimittere ⁊ pa-
trē: ⁊ nō ſimpliciter virū mulieri dixit aduenire: ſz con-
iungi: ex ipſo mō locutiōis indiuiſibilitatē oñdens. Sz
⁊ maiorē copulā adiunxit cū dixit: Et erunt duo in car.
vna. AVG. ix. ſup gene. ad lit. Hec tñ vba cū ꝓmi hoīs
fuiſſe ſcriptura teſtet: dñs tñ h deū h dixiſſe declarat vt
hic intelligeremus ꝓpter extaſim q̄ precefferat in adam
hoc diuinitus tanq̄ ꝓphetam dicere potuiſſe. REMI.
Myſteriū eniz hoc eē apl's dic in xp̄o ⁊ eccl'ia: dñs eni ie-
ſus chriſtus quaſi patrē deſeruit: cū de celis ad terrā de-
ſcendit: ⁊ matrē deſeruit. i. ſynagogā ꝓpter infidelitatē: ⁊
adheſit vxori ſue ſācte. ſ. eccleſie: ⁊ ſūt duo in carne vna.
. i. chriſtus ⁊ eccleſia in vno corpore. CHRY. in ho.
Poſtq̄ vero veteris legis ⁊ verba ⁊ facta induxit cū po-
teſtate: iaz ⁊ ipſe interꝑtat ⁊ legē inducit dicēs: Jtaq̧ iaz
nō ſūt duo: ſz vna caro. Sicut enim q ſpiritaliter ſe dili-
gunt: vna aīa eſſe dicunt: dicēte ſcriptura: Omniū credē-
tiū erat cor vnū ⁊ aīa vna. ſic vir ⁊ vxor q carnaliter ſe
diligūt: vna caro eē dicunt. Quēadmodū igit carnē inci-
dere eſt ſordidū: ita ⁊ mulierē diuidere ē iniquū. AVG.
xiiij. de ciuita. dei: Unū etiā dicunt vel ꝓpter ꝯiunctionē:
vel ꝓpt originez femine: q̄ de maſculi latere creata eſt.
CHRY. in ho. Ulterius aūt ⁊ deus induxit dicens:
Qḋ ergo deus cōiunxit hō non ſeparet. demonſtrās q̄
⁊ ꝓter naturā ⁊ ꝓter legē ē vxorē dimittere. ꝓter naturaz
quidē: q: vna caro diuidit. ꝓter legē aūt qm̄ deo copulā-
te ⁊ iubēte nō diuidi vxor dimittit. HIE. Deus enim
ꝯiunxit vnā faciēdo carnē viri ⁊ femine. hāc ğ homo nō
pōt ſeparare: ſz ſolus de⁹. Hō ſepat qñ ꝓp deſideriū ſe-
cūde vxoris prima dimittit. De⁹ ſeparat q ⁊ ꝯiunxerat:
qñ ex conſenſu ꝓpter ſeruitutē dei ſic habemus vxores
quaſi non habētes. AVG. contra fauſtū: Ecce iudei ex
libris moyſi ꝯuincunt nō eſſe vxorē dimittēdā: q ſm vo-
luntatē legis moyſi arbitrabant ſe facere: cū dimitterent.
Simul ⁊ illud hic ipſo chriſto atteſtāte cognoſcim⁹ deū
feciſſe ⁊ cōiunxiſſe maſculū ⁊ feminā: qḋ manichei negā-
do dānant chriſti euāgelio reſiſtentes. CHRY. ſuper
matth. Grauis ē autē fornicariis interꝑtatio caſtitans. ſz
cōtra rationem reſpondere nō poſſūt: veritati tñ credere
nō acqeſcunt. Conferūt ğ ſe ad patrocinīū moyſi: ſic ho-
mines malā cām hñtes cōfugiunt ad potētes viros: vt
ſi ꝑ iuſticiā nō pñt: vincant ꝑ ꝑſonā. vñ ſequit: Dicūt illi:
Quid ğ moyſes mandauit dari libel. repu. ⁊ dimittere.
HIE. Aperiūt calūniam quā parauerat: lz dñs non
ꝓpriā ſniaz ꝓtulerit: ſed veteris hiſtorie ⁊ mandatoruz
dei fuerit recordatus. CHRY. in ho. Si aūt dñs alie-
nus eſſet a veteri teſtō: nō decertaſſet ꝓ moyſe: neq̧ que
ſua ſūt mōſtraſſet veteribus ꝯuenire. Sz ineffabilis chri-
ſti ſapientia: ⁊ ꝓ his excuſando rñdit. vñ ſequit: Et ait il-
lis: Qm̄ moyſes ad duritiā cordis veſtri ꝑmi. vo. dimit.
vxo. ve. Jn quo liberat moyſen: ab accuſatiōe ⁊ totū illoꝝ
caput cōuertit. AVG. cōtra fauſtū: Quāta eni erat du-
ritia: q nec ꝑ libelli interpoſitionē vbi diſſuadēdi locus
iuſtis ⁊ prudētibus tribuebat: ſolui ⁊ flecti poſſet ad re-
cipiendā vel reuocandā ꝯiugij charitatē. Porro qua cal-
liditate reprehendūt manichei moyſen tanq̄ cōiugia di-
rimentē ꝑ libellū repudij: ⁊ laudāt chriſtuz tanq̄ ei⁹ vin-
culā cōfirmantē: cū ſm ſuā ſacrilegā ſniam moyſen lau-
dare debuerūt ſeparantē: qḋ ꝯiunxerat diabolus: ⁊ chri-
ſtū vituperare diaboli ligamēta ſolidantē. CHRY. in
ho: Deniq̧ q: graue erat: qḋ dictū erat: ſtatim reducit ſer-
monē ad antiquā legē dicēs: Ab initio au. non fuit ſic.
HIE. Qḋ dicit huiuſmodi ē: Nunqd pōt deus ſibi eē
cōtrarius: vt aliud añ iuſſerit: ⁊ ſniam ſuā nouo frangat
imperio? Non ita ſentiendū ē: ſz moyſes cū videret pro-
pter deſideriū cōiugū ſecūdaꝝ: q illis ditiores vel iunio-
res vel pulchriores eēnt: primas vxores iterfici: aut ma-
lam vitā ducere: maluit indulgere diſcidiū. q̄ odia ⁊ ho-
micidia ꝑſeuerare. Simulq̧ ꝯſidera q̄ non dixit: Pro-
pter duritiā cordis veſtri ꝑmiſit vobis deus: ſz moyſes
vt iuxta apoſtolū ꝯſiliū eſſet hominis nō imperiū dei.
CHRY. ſup mat. Propterea bñ dixit: Q moyſes hoc
ꝑmiſit non precepit. Qḋ enim ꝓcipim⁹ ſemꝑ volum⁹: qḋ
aūt ꝑmittimus nolētes indulgemus: q: malā voluntatē
hominū ad plenuz ꝓhibere non poſſumus. Permiſit ğ
nobiſ facere mala ne faceretis peiora: ğ hoc vobis ꝑ-
mittendo nō vobis dei iuſticiā demonſtrauit: ſed a pctō
abſtulit culpā peccādi: vt q̄ſi ſm legem agētibus vobis:
pctm̄ veſtrū nō videat eſſe pctm̄.

Dico autem vobis: quia quicunq̧ dimiſerit vxorem ſuam niſi ob fornicationem: ⁊ aliam duxerit: mechatur. Et q dimiſſam duxerit: mechat.

CHRY. in ho. Quia os illoꝝ opilauerat: iā cū aucto-
ritate legē inducit dicēs: Dico aūt vobis q: quicūq̧ di-
mi. vxo. ſuā: niſi ob for. ⁊ aliaz duxerit mechat. ORI.
Forte aūt dicet aliqs: qm̄ ieſus dicēs: Quicūq̧ dimiſe-
rit vxorē ſuā niſi ob fornicatiōem: ꝑmiſit vxorē dimitte-
re: quēadmodū moyſes: quē retulit ꝓp duritiā cordis iu-
deoꝝ hoc ꝓcipiſſe. Sz ad h rñdendū: qm̄ ſi ſm legē adul-
tera lapidat: nō ſm hoc intelligit res turpis: ꝓpter quaz
moyſes ꝑmittit libellū repudij. nec enim in ca adulterij
oportebat libellū dare repudij. Sz forſitan moyſes om-
nem culpā mulieris turpē rem appellauit: q ſi inuēta fue-
rit in vxore: ſcribit ei libellus repudij. Querendū ē autez
ſi ꝓpter ſolā cām fornicationis dimittere iubet vxorem:
qd eſt ſi mulier non fuerit fornicata: ſed aliud quid gra-
uius fecerit: puta venefica inueniat: aut interfectrix filio-
rum? Sed dñs exponens rem alibi dixit: Qui dimiſe-
rit excepta cauſa fornicationis facit eam mechari: dans
ei occaſionem
ei occaſionē ſecūdarū nuptiarū. HIE. Sola ergo for-
nicatio ē que vxoris vincit affectū: imo cū illa vnā carnē
in aliam diuiſerit: ⁊ ſe fornicatiōe ſeparauerit a marito
nō dz teneri: ne virū q̧ ſub maledictiōe faciat dicēte ſcri-
ptura: Qui adulterā tenet ſtult⁹ ⁊ impius ē. CHRY. ſup
matth. Sic. n. crudelis ē ⁊ iniquus q caſtā dimittit: ſic fa-
tuus ⁊ iniquus q retinet meretricē. Nā patron⁹ turpitu-
dinis ē: q crimē celat vxoris. AVG. de adulterinis cō-
iugiis: Nō tñ erit turpis: nec difficilis etiā poſt patrata ⁊
purgata adulteria recōciliatio cōiugij: vbi per claues re-
gni celoꝝ nō dubitat fieri remiſſio peccatorū: nō vt poſt
viri diuortiū adultera reuocet: ſz vt poſt chriſti cōſortiū
adultera nō vocet. CHRY. ſup mat. Oīs aūt res ꝑ q̄s
cauſas naſcit ꝑ ipſas ſoluit. Matrimoniū autez nō facit
coitus ſz volūtas. ⁊ ideo nō ſoluit illud ſeparatio corpo-
ris: ſed ſeparatio volūtatis. Jdeo q dimittit cōiugē ſuaz
⁊ aliam nō accipit: adhuc maritus ē. nā ⁊ſi corpore iam
ſeparatus ē: tñ adhuc volūtate cōiunctus ē. Cū ğ aliā ac-
cipit: tūc plene dimittit. Et iō dñs nō dicit: Qui dimittit
mechat: ſz q alterā ducit. RABA. Una ğ ſolūmodo
carnalis ē cā. i. fornicatio: vna ſpiritalis: h eſt timor dei
vt vxor dimittat. nulla aūt cā eſt vt viuēte ea q relicta eſt
alia ducat. HIE. Poterat aūt accidere vt aliqs calum-
niā faceret innocēti vxori: ⁊ ob ſecūdā copulā nuptiaruz
veteri crimē impingeret. Jdeo ſic priorē dimittere iubet
vxorē: vt ſecūdā ꝑma viuēte nō habeat. Nemō poterat
euenire vt iuxta eandē legē vxor quoq̧ marito daret re-
pudiū: eadē cautela ꝓcipit ne ſecūdū accipiat viruz. ⁊ q:
meretrix ⁊ q̄ ſemel fuerat adulta obprobriū nō timebat
ſecūdo nō nubē ꝓcipit viro. q̄ ſi talē duxerit: ſub adulte-
rij crimine ſit. vñ ſequit: Et q dimiſſam duxerit mechat.
GLO. Accipientem terret: quia adultera non timet
obprobrium.

Dicunt ei diſcipuli eius: Si ita ē cauſa hominis cum vxore: non expedit nubere. Qui dixit illis: Non omnes capiunt verbum iſtud ſed quib⁹ datum eſt. Sunt enim eunuchi qui de matris vtero ſic nati ſunt: ⁊ ſunt eunuchi qui facti ſūt ab hominibus: ⁊ ſunt eunuchi qui ſeipos caſtrauerunt ꝓpter regnū celorū: Qui pōt cape capiat.

HIE. Graue pōdus vxor ē: ſi excepta cauſa fornica-
tionis eā dimittere nō licet. Quid eni ſi temulēta fuerit:
ſi iracūda: ſi malis moribus tenēda erit? Uidentes ğ apl'i
graue vxorū iugū: ꝓferūt motū animi ſui. vñ dī: Dicūt ei
diſcipuli eius: Si ita ē cā. ho. cū vxore nō expedit nube-
re. CHRY. in ho. Leuius eniz ē cōtra cōcupiſcētiam
ꝓliari. ⁊ ꝯtra ſeipſū q̄ ad mulierē malā. CHRY. ſup
matth. Nō aūt dixit dñs: q: expedit: ſz magis ꝯſenſit q̄
nō expedit: ſz infirmitatē carnis ꝯſiderauit. vñ ſequitur:
Qui dixit eis: Nō oēs capiunt verbū iſtud. i. nō omnes
hoc pñt. HIE. Nemo aūt putet ſub hoc vbo qḋ addit:
Sz qbus datū ē. vel fatū vel fortunā introduci: q̄ hi ſūt
virgines: quos ad hoc caſus adduxit. Sz his datū eſt a
deo q petierūt q voluerūt: q vt acciperēt laborauerunt.
CHRY. ſup matth. Jdeo ğ nō oēs cape poſſūt: q: nō
oēs volūt. palma ꝓpoſita ē: q cōcupiſcit gloriā: nō cogi-
tet de labore. Nemo vinceret: ſi oēs periculū timerēt: Ex
eo ğ q̄ quidā a ꝓpoſito ꝯtinētie cadunt nō debemus cir-
ca virtutē caſtitatis fieri pigriores: ſic ⁊ q i pugna cadūt
nō exanimant ceteros. Qḋ ğ dicit: Quibus datū ē. illud
oſtendit: q: niſi auxiliū gratie accipemus: nihil nobis va-
leret. Hoc autē auxiliū gratie volētibus nō denegat. Di-
cit eni dñs: Petite ⁊ inuenietis. CHRY. in ho. Deīde
poſſibile hoc eē oſtēdens ait: Sūt eniz eunuchi. q. d. Ex-
cogita ſi ab aliis exciſus eſſes: qd vtiq̧ faceres: volupta-
te quidē priuatus: mercedē aūt non haberes. CHRY.
ſup matth. Sicut enim pctm̄ opus ſine volūtate nō facit
ita ⁊ iuſticia ex ope nō conſūmat: niſi ⁊ volūtas aſſuerit.
Jlla ē ğ glorioſa cōtinētia: nō illa quā tranſgredi non pōt
neceſſitas debilitatis corporis: ſz quā cōplectit volun-
tas facti ꝓpoſiti. HIE. Triplex ğ genus eunuchorum
poſuit: quoꝝ duo ſūt carnales: ⁊ tertij ſpiritales. Alij. n.
ſunt q duo de vtero matris ſic naſcunt: alij quos vel ca-
ptiuitas facit: vel delitie matronales. tercij ſūt q ſeipſos
caſtrauerūt ꝓpter regnū celoꝝ: ⁊ q cū poſſint eē viri pro-
pt chriſtū eunuchi ſiūt. Jſtis ꝓmittit ꝓmiū: ſupioribus
aūt qbus neceſſitas caſtimonie ē nō volūtas: nihil oino
debet. HILA. Jn vno eniz eoꝝ poſuit naturā. ſ. i eo q
naſcit: in altero neceſſitatē. ſ. in eo q factus ē: in tertio vo-
lūtatē: q. ſ. ſpe regni celeſtis talis eē decreuit. CHRY.
ſup matth. Quod aūt aliq ſic naſcunt hac rōne fit: ſicut ⁊
naſcunt ſex digitos hñtes aut q̄tuor. Si eniz deus ſicut
ab initio ꝯſtituit vnāquāq̧ naturā: ſic dimitteret illā imu-
tabilit ſemꝑ in ſuo ordine ꝑmanere: in obliuionē deduce-
ret corā hoībus opatio dei. Jō ğ interdū nā rerū ꝯuertit
cōtra ſuā naturā: vt ſp de⁹ nature opifex in memoriā re-
ducat. HIE. Poſſum⁹ ⁊ aliter dicē: Eunuchi ſūt ex ma-
tris vtero q frigidiores nature ſūt: nec libidinē appeten-
tes: ⁊ alij q ab hoībus fiunt: quos aut phariſei faciunt:
aut ꝓpt idolorū cultū emolliunt in feminas: vel ꝑſuaſiōe
heretica ſimulāt caſtitatē: vt mētiant religiōis vitatē. Sz
nullus eoꝝ ꝯſequit regnū celoꝝ: niſi q ſe ꝓpt chriſtū ca-
ſtrauerit. vñ ſequit: Qui pōt ca. ca. vt vnuſqſq̧ ꝯſideret
vires ſuas: vtrū poſſit virginalia ⁊ pudicitie implere ꝓce-
pta. ꝑ ſe eniz caſtitas blāda ē: ⁊ quemlibet ad ſe alliciēs.
Sed ꝯſiderāde ſūt vires: vt q pōt cape capiat. Que hor-
tātis dñi vox ē: ⁊ milites ſuos ad pudicitie ꝓmiū cōcitā-
tis: q̄ſi q poteſt pugnare pugnet ⁊ ſuperet: ac triumphet.
CHRY. in ho. cū aūt dicit: Qui ſe caſtrauerūt. nō mē-
broꝝ dic abſciſionē: ſz malarū cogitationū interēptionē
maledictiōi eniz ē obnoxius q mēbrū aſcidit: eteni q̄ ho-
micidaꝝ ſūt talis ꝓſumit. Et manicheis q detrahūt crea-
turis tribuit occaſionē: ⁊ eadē cū gētibus mēbra detrun-
cātibus: de q̄ ait: Abſcidē. n. mēbra demoniace tētatiōis
ē. Cū his aūt q dcā ſūt neq̧ ꝯcupiſcētia māſuetior ita fit:
ſz moleſtior. Aliūde. n. hz fontes ſꝑma qḋ in nob ē: ⁊ ꝓci-
pue a ꝓpoſito incōtinēti ⁊ mēte negligēte. ⁊ſi ipa ſobria
fuerit: nalū motū nullū ē nocumētū. nec ita abſciſio mē-
bri ꝯꝑmit tētatiōes ⁊ tranqllitatē fac vt cogitatōis frenū.

Tunc oblati ſūt ei paruuli: vt manus eis imponeret ⁊ oraret. Diſcipuli autem increpabant eos. Jeſus vero ait eis: Sinite paruulos: ⁊ nolite eos ꝓhibere ad me venire: taliū ē eniz regnū celorū. Et cū impoſuiſſet eis manus: abijt inde.

CHRY. ſup matth. Dñs de caſtitate ſermonē fecerat:
audiētes aūt qdā obtulerūt ei infantes caſtitate mūdiſſi-
mos: putabāt eniz q: dñs corꝑe mūdos tñ laudaret. ⁊
hoc ē qḋ dī: Tūc ob. ſūt ei par. vt man⁹ eis impo. ⁊ ora.
ORI. Jā eni ex ꝓcedētibus vtutibus ei⁹ exꝑti erāt: qm̄
ꝑ iꝑoſitionē manuū ei⁹ ⁊ orationē repellunt mala. Offe-
rūt ğ ei pueros: ꝯſiderātes qm̄ in poſſibile ē vt poſtq̄ ꝑ
tactū dñs dederit in eis diuinā virtutē: vt ruina aut de-
moniū aliqḋ tāgere eos poſſit. REMI. Cōſuetudo eti-
am fuit apud veteres vt paruuli offerent ſeniorib⁹: q̄ten⁹
eoꝝ manu vel ore bñdicerent: ⁊ iuxta hāc ꝯſuetudinem
paruuli oblati ſūt dño. CHRY. ſup matth. Caro autē
q: nō delectat in bonū: facile obliuiſcit bonū: malū autē
qḋ audierit retinet ſemꝑ. Añ modicū aūt tp̄s chriſtus ac-
cipiēs puerū dixit: Niſi facti fueritis ſic ꝑuulus iſte non
intrabitis in regnuz celoꝝ. ⁊ ecce ſtatim obliti diſcipuli
puerilis innocētie: vetabāt pueros ad chriſtū quaſi indi-
gnos accedē. vñ ſeqt. Diſcipli aūt icrepabāt eos. HIE.
Nō quo nollēt eis ſaluatoris ⁊ manu ⁊ voce bñdici: ſz q̄
nōdū hñtes pleniſſimā fidē: putarēt eū in ſilitudinē alioꝝ

boꝝ offerentiū īportunitate laſſari. CHRY. in ho. Uel diſcipuli expellebāt pueros cā dignitatis xpi. Dñs aūt dolēs eos moderata ſape: ⁊ timorē ꝯculcare mūdanū: accepit paruulos ⁊ in vlnis tenuit eos: ⁊ talib' regnū celoꝝ ꝓmittit. vñ ſequit: Jeſus aūt ait eis: Sini. par. ⁊ noli. ꝓhi. eos veni. ad me: taliū ē. n. re. celo. CHRY. ſup matth. Quis eniz mereat appropinq̄re chriſto ſi repellit ab eo ſimplex īfantia? Jō dixit: Noli. ꝓhi. eos. Nā ſi ſancti futuri ſūt: qd negatis filios ad patrē venire? Si autez pctōres futuri ſūt: vt qd ſniam ꝯdēnatiōis ꝓfertis anteq̄ culpā videatis? HIE. Signāter aūt dixit: Taliū ē reg. celoꝝ: nō iſtoꝝ: vt oñderet nō etatē regnare ſz mores: ⁊ his q̄ ſimilē haberēt inocentiā ⁊ ſimplicitatē pmiū repromitti. Seq̄t: Et cū īpoſuiſſet eis ma. abijt ide. CHRY. ſup mat. Pñs loc' inſtruit oēs parētes: vt filios ſuos ſacerdotibus offerāt. nō enim ſacerdos manus īponit: ſz chriſt' in cui' noie man' imponit. Si eniz q̄ eſcas ſuas p orōnē offert deo ſcificatas eas mādücat. Scificat eni p vbū dei ⁊ orationē vt aplſ dicit: q̄tomagis pueros offerri deo ⁊ ſcificari neceſſe ē? Cā aūt ſcificandaꝝ eſcaruz hec ē: qm̄ totus mūdus in maligno poſit' ē: vñ ⁊ res corꝑales q̄ ſūt magna ps mūdi in maligno poſite ſūt. Cōſequent infantes qn̄ naſcunt ⁊ ipi quātū ad carnē in maligno poſiti ſūt. ORI. Pueros aūt myſtice dicim': q̄ in chriſto adhuc carnales ſūt: ⁊ lacte op' hñtes. Qui autez ꝓfitent vbi doctrinā: ſimpliciores q̄dē ⁊ q̄ſi puerilē ſermonē hñtes quo nutriunt: adhuc nouitij ſūt q̄ offerūt ſaluatori pueros ⁊ īfantes. Qui aūt vident eē ꝑfectiores: ⁊ iō ſūt diſcipli ieſu priuſq̄ diſcāt rōnē iuſticie de pueris: rephēdūt eos q̄ ꝑ ſimplicē doctrinā pueros ⁊ infātes. i. minus adhuc eruditos offerūt xpo. Dñs aūt hortās diſcipulos ſuos iaz viros ꝯſtitutos ꝯdeſcēdere vtilitatib' pueroꝝ: vt fiant pueris q̄ſi pueri vt pueros lucrent: Dicit: Ta. ē reg. celo. Nā ⁊ ipe cū in forma dei eēt: factus ē puer. Nec ḡ debem' attendēre eſtimatiōe ſapie excellētioris ⁊ ꝑfect' ſpiritalioris ꝯtēnam' q̄ſi magni puſillos eccleſie: ꝓhibētes pueros venire ad ieſū. Qm̄ aūt pueri nō oia q̄ dicunt ſeq̄ pñt: īpoſuit eis manū ieſus: ⁊ vtutez relinq̄ns i eis ꝑ tactū: abijt ab eis q̄ſi non potentib' ſeq̄ xpz ſic ceteri diſcipuli ei' ꝑfecti. REMI. Manib' etiā īpoſitis bñdixit pueris: ſignificās q̄ humiles ſpū ſūt digni ei' grā ⁊ bñdictiōe. GLO. Jmpoſuit etiā eis man': viris ꝯtinentib' grām ſui auxilij referendā ſignificaret.

HILA. Jnfantes etiā gētiū forma ſūt: q̄bus ꝑ fidez ⁊ auditū ſalus reddit. Uerū ex affectu p̄mo ſaluandi iſrl̄ a diſcipulis inhibent accedē: quos dñs ait nō oportere ꝓhiberi. Mun' eni ſpūſſci ⁊ ꝑ īpoſitionē manus ⁊ p̄catione: ceſſāte legis ope erat gētibus largiendū.

Et ecce vnus accedens ait illi: Magiſter bone: quid boni faciam vt habeam vitam eternam? Qui dixit ei: Quid me interrogas de bono? Un' eſt bonus deus. Si autē vis ad vitā ingredi: ſerua mādata. Dicit illi: Que? Jeſus aūt dixit: Nō homicidium facies: non adulterabis: non facies furtum: non falſum teſtimoniū dices: honora patrē tuū ⁊ matrez: diliges ꝓximū tuū ſicut teipſuz. Dicit illi adoleſcēs: Omnia hec cuſtodiui a iuuētute mea: quid adhuc mihi deeſt? Ait illi ieſus: Si vis perfectus eſſe vade ⁊ vēde omnia que habes ⁊ da pauperibus: ⁊ habebis theſauruz in celo: ⁊ veni, ſequere me. Cum audiſſet autem adoleſcēs vbū: abijt triſtis. Erat. n. hñs multas poſſeſſiōes.

RABA. Audierat forſan homo iſte a dño tm̄ eos q̄ volūt paruulis ſimiles eē dignos introitu regni celeſtis ⁊ iō certior cupiēs eē: nō parabolas ſz apte poſtulat exponi: q̄b' meritis vitā etnā cōſeq̄ poſſit. Et iō dī: Et ecce vnus acce. ait il. Magr̄ bo. q̄d bo. fa. vt ha. vitā eternaz?

HIE. Jſte q̄ interrogat ⁊ adoleſcēs ⁊ diues erat ⁊ ſuperbus: ⁊ nō voto diſcētis ſz tētantis īterrogat: qḋ ex eo ꝓbare poſſum' q̄ dicēte ſibi dño ſi vis ad vitā īgredi: ſerua mādata. Rurſū fraudulent interrogat: q̄ ſūt illa mādata? q̄ſi nō ⁊ ipſe legē aut dñs poſſet eidē hec iubere ꝯtraria? CHRY. in ho. Ego aūt auarū q̄dē eū: ſz pecuniarum amatorem nequaq̄ recuſo dicē: q2 ⁊ chriſt' talez eū eſſe redarguit: ſimulatorē aūt neq̄q̄: q2 nō ē ſecurū de icertis iudicare: ⁊ maxie accuſādo. Marc' aūt hāc ſuſpitionez deſtruit. dic eni q̄ occurrēs ⁊ genu flectēs rogabat euz: ⁊ qm̄ īſpiciēs eū ieſus amauit eū. Si euz tentās acceſſiſſet: demōſtraſſet nobis h̄ euāgeliſta: ſic in alijs facit. Si aūt ⁊ ipſe ſiluiſſet: chriſt' eū nō ꝑmiſiſſet latere: ſz redarguiſſet manifeſte: aut occulte inſinuaſſz. Hoc aūt nō facit. Sed q̄d eni: Qui dic ei: Quid me int. de bono? AUG. de cō. euā. Pōt aūt vidē diſtare aliq̄d qḋ h̄ ſz matth. dī: Quid me interro. de bo. Scdm̄ alios aūt: Quid me dicis bonū? Nā q̄d me interrogas de bono: ad illud magis referri pōt: qḋ ait ille q̄rens: q̄d boni faciā? Jbi eniz ⁊ bonuz noiauit ⁊ interrogatio ē. Magr̄ aūt bone nōdū ē introgatio. Cōmodiſſime ḡ itelligit vtrūq3 dcm̄: Quid me dicis ⁊ interro. de bono. HIE. Quia vo magiſtrū vocauerat bonum ⁊ non deū: vel dei filiū ꝯfeſſus erat: dixit q̄uis ſcm̄ hoiem cōparatione dei nō eē bonū. de quo dī: ꝯfitemini dño qm̄ bon'. Et iō dicit. Unus ē bo. de'. Ne q̄s aūt putet in eo: q̄d bon' deus dī excludi a bonitate filiū dei. Legim' in alio loco: Paſtor bon' ponit aiam ſuā ꝓ ouib' ſuis. AUG. p̄mo de ciui. dei: Uel q2 ille vitaz eternā q̄rebat. Uita aūt etna ē in illa ꝯtēplatiōe: q̄ nō ad penā videt deus ſz ad gaudiū ſempiternū: ⁊ nō intelligebat: cū q̄ loq̄bat: qm̄ tm̄mō eū filiū hoīs arbitrabat. iō dic: Quid me intro. de bo. ⁊ vocas me ſz q̄ vides magiſtrū bonū? Hec forma filij hoīs apparebit in iudicio: nō tm̄ iuſtis: ſz ⁊ ipijs. ⁊ ipa viſio malū eis erit: q2 penalis erit. Eſt aūt viſio forme mee in q̄ eq̄lis ſū deo. Jlle ergo vn' de' pr̄ filius ⁊ ſpūſſcūs: ipe ē ſolus bon': q2 nemo videt eū ad lucrū ⁊ plāctū: ſz tm̄ ad ſalutē ⁊ leticiā veram.

HIE. Saluator etiā nr̄ bonitatis teſtimoniū nō renuit: ſz magiſtri abſq3 deo excluſit errorē. Que aūt vtilitas ē vt ita rñderet? Reducit eniz eū paulatim ⁊ erudit liberari ab oī adulatiōe: ⁊ ab his q̄ ſūt ſup terrā eū adducens: deo adherere ſuadet: ⁊ futura q̄rere: ⁊ noſſe eū q̄ vere ē bonus ⁊ radix ⁊ fons vniuerſoꝝ bonoꝝ. ORI. Rñdet etiā ſic chriſt' ꝓpi eū q̄ dixit: Quid bo. fa. qn̄ eniz declinam' a malo ⁊ facimus bonū quātū ad cōparationē ceteroꝝ hoīum dī bonū qḋ facim': quātū aūt ad vitatē ſm̄ q̄ h̄ dī: Un' ē bon'. Bonū noſtrū nō ē bonū. Dicere autē pōt q̄s: qm̄ ſciēs dñs ꝓpoſitū introgātis nō eē vt faciat: vel humanū bonū dixit: Quid me interrogas de bono? Ac ſi. d. Cū ſim parat' ad ea q̄ dicunt: cur me interrogas de bono? Poſt hoc aūt dic: Si vis ad vitā igre. ſua mā. Ubi ꝯſidera qm̄ adhuc q̄ſi extra vitā cōſtituto rñdit: Si vis ad vitā ingre. ſm̄. n. vnū modū hō ē extra vitā q̄ ē extra eū q̄ dixit: Ego ſum vita. alſ aūt oīs q̄ ſup terrā ē quāuis iuſtiſſim': pōt q̄dē in vmbra eē vite: nō aūt in ipſa vita cū ſit corꝑe mortis circūdat'. Jntroibit aūt q̄s in vitā abſtinēs ſe ab opibus mortuis: appetēs aūt opa viua. Sūt aūt ⁊ vba mortua: ⁊ vba viua: ⁊ cogitatiōes mortue ⁊ cogitatiōes viue. ⁊ iō dicit: Si vis ad vitā ingre. ſerua māda. AUG. de ver. do. Nec etiā dixit: Si vis venire ad vitā etnā: ſz Si vis venire ad vitā eā: diffiniēs vita q̄ fuerit etna vita. Hic ḡ ꝯſiderādū eſt queadmodū amanda ſit etna vita: qn̄ ſic amat miſera iſta: ⁊ qñq3 finiēda vita. REMI. Demōſtrat aūt his vbis: q2 lex ſuis ipletorib' nō ſolū tpalia dabat: ſz ⁊ vitā etnā. Et q2 h̄ audierat ſollicit' fact' introgauit. vñ ſeq̄t: Dic illi: Que. CHRY. in ho. Hoc aūt nō tētās dixit: ſed eſtimās alia q̄dā p̄cepta eſſe p̄ter legalia que vite eā ꝯferent ei. REMI. Jeſus vo q̄ſi infirmo cōdeſcēdēs: clementiſſime legis p̄cepta expoſuit. vñ ſequit: Jeſus aūt dixit: Nō homici. facies. quorū p̄ceptoꝝ expoſitio ē ſequēs ſnīa: q2 dī: Et diliges ꝓximū tuū ſic teipſū. Et eniz aplſ dicit: Qui diligit ꝓximū legez ipleuit. Querendū ē aūt: q̄re dñs tm̄ ſecūde tabule p̄cepta ꝯmemorauit. Jccirco. ſ. quia forte iſte ſtudioſus erat in dilectiōe dei: ſiue q2 dilectio ꝓximi gradus ē aſcēdēdi ad dilectiōez dei. ORI. Forſitā aūt iſta precepta ſufficiūt vt in pricipio vt ita dicā vite ingrediat q̄s: non aūt ſufficiūt hec vel alia ſimilia iſtis ad interiora vite introducere queq̄. Qui aūt p̄terierit vnū iſtoꝝ mādatoꝝ nec in pricipio vite itrabit. CHRY. in ho. Quia ḡ dñs ea p̄cepta ꝯmemorauerat q̄ erāt in lege: iō ſeq̄t: Dicit illi adoleſcēs: Hec oia ſeruaui a iuuētute mea. Et neq3 ſtetit: ſz rurſus interrogat: Quid adhuc mihi deeſt? Qḋ ⁊ ipſū ſignū ē vehemētis deſiderij. REMI. Jllis aūt q̄ in grā ꝑfecti eē volunt oñdit q̄liter ad ꝑfectionem venire poſſūt. vñ ſequit: Ait illi ieſus: Si vis ꝑfectus eē: vade ⁊ vēde oia q̄ habes ⁊ da paupibus. Notāda ſūt iſta vba: nō eniz ait: Uade ⁊ māduca oia q̄ habes: ſz Uade ⁊ vende. Et nō ait. Aliq̄: ſic ananias ⁊ ſaphira: ſz Oia. Et pulchre ſubiūgit: Que habes. Jlla eni habem' q̄ iuſte poſſidemus. Jlla ḡ q̄ iuſte poſſident: vēdēda ſūt. Que vo iniuſte: ſūt erogāda illis q̄bus fuerāt ablata. nec ait: Da ꝓximis aut diuitib': a q̄bus accipies ſimilia: ſz Da paupibus. AUG. de opibus monachoꝝ. Nec attēdendū in q̄bus monaſterijs vel in quo loco indigētibus fratribus hoc qḋ habebat aliq̄s ipenderit. Omniū eni chriſtianorū vna reſpu. ē. Et iō q̄ſq̄s chriſtian' neceſſaria vbilibet erogauerit: vbicūq3 etiā ipe qḋ neceſſariuz ē ſibi accipit: de eo qḋ ē chriſti accipit. RABA. Ecce duas vitas hominib' ꝓpoſitas audim': actiuā ad quā ptinet: Nō occides ⁊ cetera legis mādata: ⁊ cōtēplatiuā ad quaz ptinet: Si vis ꝑfect' eē. Actiua ad legē ptinet: ꝯtēplatiua ad euāgeliū: q2 ſic vetus nouū p̄ceſſit teſtm̄: ita bona actio p̄cedit ꝯtēplatiōnē. AUG. ꝯtra fauſtū: Nec tm̄ illi ſoli q̄ vt ſint ꝑfecti vēdunt vel dimittūt oia ſua: ptinēt ad regnū celoꝝ. ſz huic militie chriſtiane ꝓpt̄ quoddā ꝯmerciū charitatis ſubiūgit etiā q̄dā ſtipēdiaria mltitudo: cui dicet in fine: Eſuriui ⁊ dediſtis mihi manducare: quos abſit vt iſtos a mādatis euāgelicis alienos a vita eterna ſeparādos iudicem'. HIE. cōtra vigilantiū: Qḋ vigilanti' aſſerit eos meli' facē q̄ vtant reb' ſuis ⁊ paulatim fruct' poſſeſſionū paupibus diuidant: q̄ illos q̄ poſſeſſiōibus venūdatis ſemel oia largiant: nō a me ei ſz a deo rñdebitur: Si vis eē ꝑfect': vade ⁊ vēde. Jſte quē tu laudas: ſecūdus aut terti' gradus ē: quē ⁊ nos recipim' dūmodo ſciam' prima ſecūdis ⁊ tertijs p̄ferēda. GENA. de eccleſia. dogmatib': Bonū ē eni facultates cū diſpēſatione paupibus erogare. melius ē ꝑ intētione ſequēdi dñm inſimul donare ⁊ abſolutū ſollicitudine egere cū chriſto.

CHRY. in ho. Et q2 de pecunijs erat ſmo: a q̄bus denudari admonuit: oñdit q̄ ampliora his retribuet: quanto ſ̄ra maius ē celū. ⁊ iō dicit: Et ha. theſau. in ce. Jn theſauro eniz copiā ⁊ ꝑmanentiā retributionis oñdit. ORI. Si aūt oē mādatū in h̄ vbo implet: Diliges ꝓxi. tuū ſi. teipſū. ꝑfect' aūt ē q̄ ipleuerit oē mandatū q̄ōo dñs dicenti adoleſcēti: Hec oia ſeruaui a iuuētute mea: q̄ſi nōdum ꝑfecto dicit: Si vis ꝑfect' eē. forte aūt qḋ ait: Diliges ꝓxi. tuū ꝯ nō a dño poſitū ē ſz ab aliquo additū: q2 nec marc' ⁊ lucas hūc locū exponētes addiderūt. Uel alit: Scriptū eſt i euāgelio ſm̄ hebreos q̄ cū dñs dixiſſet ei: Ua. ⁊ vē. oia q̄ ha. cepit diues ſcalpere caput ſuū: ⁊ nō placuit ei. Et di. ad eū do. Quō di. ſe. le. ⁊ ꝓphe. qm̄ ſcri. ē in lege: Diliges ꝓximum tuū ſic teipſū. Et ecce multi frēs tui filij abrae amicti ſūt ſtercore morientes pre fame: ⁊ dom' tua plena ē multis bonis: ⁊ nō egredit oīno aliquid ex ea ad eos. Uolēs ḡ dñs arguere diuitē illū dicit: Si vis ꝑfect' eſſe: vade ⁊ vēde oia q̄ habes ⁊ da paupib'. Sic eni apparebit ſi diligis ꝓximū tuū ſicut teipſū. Sed ſi ꝑfectus ē q̄ habet oēs virtutes quō fit ꝑfectus q̄ vendit oia ſua ⁊ paupibus dat? Ponamus eniz aliquē hoc feciſſe: quō ſtatim erit ſine ira: ſine cōcupiſcētia: ſuſcipiēs oēs virtutes ⁊ deponēs malitiā vniuerſā? Sapienti ḡ videbit forſā dicere: qm̄ q̄ paupibus tradidit bona ſua ipſoꝝ oratiōib' adiuuat: accipiēs ad ſuā ſpiritalē inopiā illoꝝ ſpiritalē abūdantiā. ⁊ fit hoc mō ꝑfect': q̄uis aliq̄s hūanas habet paſſiōes. aut ita iſte q̄ mutauit ꝓ diuitijs paupertatē: vt fiat ꝑfect' credēs ſermonib' chriſti: adiuuabit vt ſapiēs fiat in chriſto iuſtus ⁊ caſtus: ⁊ abſq3 omni paſſiōe: non tm̄ ſic vt in ipo tpe quo tradidit bona ſua paupibus: fiat oīno ꝑfectus: ſz ex illo die incipiet ſpeculatio dei adducere eū ad oēs virtutes. Aliter aūt ad expoſitionē moralē trāſibit dicēs ſubſtantiā eſſe vnūquēq3 actus anime eius. Jmperat ḡ chriſtus vēdere oēm ſubſtantiā malā: ⁊ q̄ſi tradere eā virtutibus operātibus eā q̄ ab omni bono paupes ſunt. Sic eniz pax aplſoꝝ reuertit ad ipſos: niſi fuerit filius pacis: ſic vniuerſa peccata reuertunt ad actores eoꝝ cū nō fuerit q̄s vtens malis eoꝝ: ⁊ ſic neq3 dubitatio erit quin ſtatim erit ꝑfectus: q̄ ſic vendidit oēs ꝓprias facultates. Manifeſtū ē aūt: q̄ q̄ talia agit nō hꝫ theſaurū in celo: ⁊ ipſe factus celeſtis. Jn ſuo enim celo habebit theſaurū glorie dei ⁊ diuitias in omni ſapientia dei. Talis autē poterit ſeq̄ chriſtum: q2 non diſtrabit ab aliq̄ mala poſſeſſiōe: quo min' chriſtū ſequat. HIE. Multi etiā diuitias relinquētes dñm nō ſequunt: nec ad ꝑfectionē ſufficit niſi poſt contēptas diuitias ſaluatorez ſequerent. i. relictis malis faciāt bona. Facilius eniz ſacculus contēnit q̄ volūtas. Et iō ſequit: Et veni ſeq̄re me. Sequit eniz dñm q̄ imitator ē eius: ⁊ ꝑ veſtigia illi' gradit. Sequit: Cū audiſſet aūt adoleſcēs vba hec: abijt triſtis. Hec ē triſticia q̄ ducit ad mortē. Cāq3 triſticie redditur: Erat eni hñs multas poſſeſſiōes. i. ſpinas ⁊ tribulos q̄ ſementē dñicā ſuffocauerūt. CHRY. Nō eniz ſiliter detinent q̄ pauca habēt: ⁊ q̄ multis abūdant: qm̄ abiectio diuitiarū maiorē accēdit flāmā: ⁊ violētior fit cupido.

AUG. i epl̄a ad paulū ⁊ theraſiaz: Neſcio autē quō cū ſupflua terrena diligunt: artius adepta q̄ cōcupita cōſtringunt. nā vñ iuuenis ille triſtis diſceſſit: niſi quia magnas habebat diuitias. Aliud ē eniz iaz nolle incorporare q̄ deſunt: aliud iaz incorporata diuellē. Jlla eniz velut extranea repudiant: iſta velut mēbra p̄cidunt. Scdm̄ hiſtoriā aūt iſte adoleſcēs laudabilis q̄dē ē: q2 nō occidit: nō adulterat' ē: vituꝑabilis aūt q2 ꝯtriſtat' ē in vbis chriſti vocātibus eū ad ꝑfectionē. Adoleſcēs q̄ppe erat ſm̄ animā: ⁊ ꝓpterea relinquēs chriſtuz abijt.

Jeſus autem dixit diſcipulis: Amen dico vobis: quia diues difficile intrabit in regnuz celoꝝ. Et iterum dico vobis: Facilius eſt camelum per foramen acus tranſire: q̄ diuitem intrare in regnum celorum. Auditis autem his diſcipuli mirabantur valde dicētes: Quis ergo poterit ſalu' eſſe? Aſpiciens autem ieſus dixit illis: Apud homines hoc impoſſibile eſt: apud deum autez omnia poſſibilia ſunt.

GLO. Occaſiōe hui' auari de quo p̄dictuz ē: habuit ſermonē dñs de auaro. vñ dī: Jeſus autē dixit diſcipulis ſuis: Amē dico vobis. CHRY. qḋ q̄dem dixit nō pecunijs q̄dem detrahēs: ſed eis q̄ detinent ab ipſis. Et diſcipulos paupes exiſtētes nō verecūdari ob inopiaz.

HILA. Habere eniz diuitias criminis nō ē: ſz modus in habendo retinēdus ē. Nā quō cōicandū ē neceſſitatibus ſcōꝝ ſi cōicandi materia non relinquit? RABA. Sed inter pecunias habere ⁊ pecunias amare nōnulla

diſtantia ē: tutius aūt ē nec habere nec amare diuitias.
RABA. Unde dñs in marco exponēs huius loci ſen-
ſū: difficile ē ꝯfidētib⁹ in diuitijs intrare in regnū celoꝝ.
illi eni in diuitijs confidūt: qui omnē ſuā ſpē in diuitijs
collocant. HIE. Quia vero diuitie habite difficile cō-
tēnunt: nō dixit: ꝙ impoſſibile eſt diuitē intrare in regnū
celoꝝ ſed difficile. vbi difficile ponit: nō impoſſibilitas
ꝑtendit: ſed raritas demonſtrat. HILA. Periculoſa
eni cura ē velle diteſcere: ⁊ graue onus innocentia ſubijt
incremētis opū occupata. Rem enim ſeculi famulatus
dei nō ſine ſeculi vitijs aſſequet: hinc difficile eſt diuitē
regnū celoꝝ adire. CHRY. in homi. Quia vero di-
xerat difficile diuitē intrare in regnū, ꝓcedit ad oñdendū
ꝙ ē impoſſibile. vñ ſequit: Et iterū dico vobis: facilius ē
camelū ꝑ foramen acus trāſire: ꝗ̄ diuitē intrare in regnū
celoꝝ. HIE. Scḋm hoc nullus diuitū ſaluus erit. Sꝫ
ſi legamus Eſaiā: quō cameli madian ⁊ epha veniāt ad
hieruſalē cū donis atq; muneribus: ⁊ q̄ quōdam curui
erant: ⁊ vitioꝝ grauitate diſtorti ingrediant portas hie-
ruſalē: videbimus quomō ⁊ iſti cameli q̄bus diuites cō-
parant cū depoſuerint grauē ſarcinā peccatoꝝ: ⁊ toti⁹
corporis prauitatē: intrare pñt ꝑ anguſtā ⁊ artā viā q̄ du-
cit ad vitā. CHRY. ſup ma. Gentiū etiā aīe aſſimulate
ſūt tortuoſis camelꝭ: in q̄b⁹ erat gibbus idolatrie: qm̄ co-
gnitio dei erectio ē animarū. Acus aūt ē filius dei: cuius
prima pars ſubtilis eſt ſm diuinitatē: alia vero groſſior
ſm incarnationē eius. Tota aūt recta eſt: ⁊ nullā habet
deflexionē: ꝑ cuius vulnus paſſiōis gētes egreſſe ſunt in
vitā eternā. hac acu conſuta ē immortalitatis tunica. ipa ē
acus que ſpiritui conſuit carnem. hec acus iudaicū po-
pulū iunxit ⁊ gentiū. hec acus amicitiā angeloꝝ ⁊ homi-
nū copulauit. Facili⁹ ē ḡ gentiles trāſire ꝑ foramē acus:
ꝗ̄ diuites iudeos intrare in regnū celoꝝ. Si enim gētes
cū tanto labore diuellunt ab irrationabilibus idoloꝝ
culturis: quātomagis iudei diuellunt a rationabilib⁹ dei
culturis. GLO. Aliter dr̄: Quia hieroſolymis quedā
porta erat que foramen acus dicebat ꝑ quā camelus ni-
ſi depoſito onere: ⁊ flexis genibus tranſire nō poterat: ꝑ
qḋ ſignificat diuites non poſſe trāſire viā artam que du-
cit ad vitā: niſi ſordib⁹ pctōꝝ ⁊ diuitijs depoſitis ſaltē
non amando. GRE. xxxv. mora. Uel nomine diuitis
quelibet elatū: cameli appellatiōe propriā condeſcenſio-
nē ſignificat. Camelus aūt ꝑ foramen acus tranſit: cū re-
dēptor noſter vſq; ad ſuſceptionē mortis per anguſtias
paſſiōis intrauit: que paſſio velut acus extitit: q: dolore
corpus pupugit. Facilius aūt camelus foramen acus ꝗ̄
diues regnū celoꝝ ingredit: q: niſi ipſe prius ꝑ paſſionē
ſuā formā nobis humilitatis oſtenderet: nequaq̄ ſe ad
humilitatē ipſius ſupba rigiditas inclinaret. CHRY.
in homi. Diſcipuli autē inopes exiſtentes turbant ꝓ ſa-
lute alioꝝ dolentes: ⁊ doctoꝝ iam viſcera aſſumentes.
vnde ſequit: Audientes aūt diſcipuli: mirabant dicētes:
Quis ḡ poterit ſaluus eſſe? AVG. de que. euan. Cū
aūt pauci ſint diuites in cōparatione multitudinis paupe-
rū intelligendū eſt ꝙ oēs q̄ diuitias cupiūt in diuitū nu-
mero haberi diſcipuli animaduerterunt. CHRY. in
homi. Dei autē opus hoc eſſe conſequenter oſtendit: qm̄
multa opus eſt gratia vt homo in diuitijs dirigat. vnde
ſequitur: Aſpiciens aūt ieſus dixit eis: Apud homines
hoc impoſſibile eſt: apud deū aūt omnia poſſibilia ſūt.
Per hoc qḋ dicit Aſpiciens: ſignificat euāgeliſta ꝙ mā-
ſueto oculo timidā eoꝝ mentē mitigauit. REMI. Nō
aūt hoc ſic intelligendū eſt ꝙ poſſibile ſit apud deū ꝙ di-
ues cupidus auarus ⁊ ſuperbus intret in regnū celoꝝ:
ſed vt conuertat ⁊ ſic intret. CHRY. in homi. Neq;
etiā hoc ideo dicitur vt reſupinus iaceas: ⁊ ſicut ab im-
poſſibilibus abſtineas: ſed magnitudinem iuſticie conſi-
derans inſilias deum rogans.

Tunc reſpondens petrus dixit: Ecce nos re-
liquimus omnia: ⁊ ſecuti ſumus te. Quid ergo
erit nobis? Jeſus autē dixit illis: Amen dico vo-
bis: ꝙ vos q̄ ſecuti eſtis me in regeneratiōe cū ſe-
derit fili⁹ hominis in ſede maieſtatis ſue: ſedebi-
tis ⁊ vos ſuper ſedes duodecim: iudicantes duo-
decim tribus iſrael. Et omnis qui reliquerit do-
mum vel fratres aut ſorores: aut patrem aut ma-
trem aut vxores aut filios aut agros propter no-
men meum: centuplum accipiet: ⁊ vitam eternam
poſſidebit. Multi autem erunt primi nouiſſimi:
⁊ nouiſſimi primi.

ORIGE. Audierat petr⁹ v̄bū chriſti dicētis: Si vis
ꝑfectus eē: vade ⁊ vēde omnia q̄ habes: Deinde cōſide-
rauit adoleſcētē cū triſticia abeuntē ⁊ difficultatē diuitū
ingrediēdi in regnū celoꝝ: idō quaſi q̄ non facilē rem con-
ſūmauerat fiducialiter queſiuit. Etſi enim minima cū fra-
tre reliquit: ſꝫ non minima eſtimata ſunt apud deū: ꝯſide-
rantē qm̄ ex tanta plenitudine dilectionis illa minima re-
liq̄rūt vt etiā ſi mltas hūiſſent poſſeſſiōes oia reliq̄ſſent.
Et puto ꝙ magis petrus ꝯfidens de affectu ſuo ꝗ̄ de ipa
quātitate reꝝ relictarū fiducialiꝭ interrogauit. vñ dicit:
Tunc rñdens petrus dixit ei: ecce nos reliquimus oia.
CHRY. in ho. Qualia oia o beate petre? arūdinē? rhe-
te? nauigiū. Oia q̄dem hec dicis: nō ꝓpt munificentiam:
ſꝫ vt ꝑ interrogationē hāc inopē inducat plebē. q: enim
dñs dixerat: Si vis ꝑfectus eē: ne dicat aliq̄s inopum:
Quid igit ſi nō habuero: nō poſſū eē ꝑfectus? Interro-
gat petr⁹: vt tu iops diſcas: qm̄ i nullo hinc diminut⁹ es.
Qui eni claues regni celoꝝ acceprat: pro his que ibi ſūt
iam cōfidit: ⁊ ꝓ orbe terrarū vniuerſa interrogat. Intue-
re aūt ⁊ qualr̄ rñdet diligēter ſic̄ chriſtus inq̄ſiuit: etenim
chriſtus duo a diuite expetijt dare paupibus ⁊ ſeq̄ ſe. ꝓ-
pter hoc ipſe addit: Et ſecuti ſumus te. ORI. Pōt dici
ſm oia q̄ pater reuelauit petro eſſe filiū ſuū: ſecuti ſum⁹
te iuſticiā ſanctificationē ⁊ huiuſmodi. Propt̄ hoc quaſi
victor athleta interrogat q̄ ſint p̄mia certaminis. HIE.
Quia ḡ nō ſufficit tm̄ relinq̄re iungit qḋ ꝑfectū ē: Et ſecu-
ti ſum⁹ te. fecimus q̄dē qḋ iuſſiſti: qd ḡ nobis dabis p̄mij?
⁊ hoc ē qḋ dr̄: Quid ḡ erit nobis? Sequit: Je. aūt di. il.
Amē di. vo. ꝙ vos q̄ ſecu. eſtis me. HIE. Nō dixit:
Qui reliquiſtis oia. hoc eni ⁊ ſocrates fecit phs: ⁊ mul-
ti alij diuitias cōtēpſerūt. Sed q̄ ſecuti eſtis me. ꝙ ꝓprie
apľoꝝ ē atq; credentiū. HILA. Secuti ſūt q̄dem diſci-
puli chriſtū i regeneratiōe. i. in lauacro baptiſmi: i fidei
ſcificatiōe. hec eni illa regeneratio ē quā apľi ſūt ſecuti
quā lex indulgere nō potuit. HIE. Uel aliť debet con-
ſtrui: Uos qui ſecuti eſtis me: ſedebitis in regeneratiōe.
i. qñ mortui ex corruptiōe reſurgēt incorrupti: ſedebitis
⁊ vos in ſolijs iudicatiū cōdēnantes. xij. trib⁹ iſrľ: q: vo-
bis credētibus illi credere noluerūt. AVG. xx. de ciui.
dei: Sic enim caro nr̄a regenerabit ꝑ incorruptionē: quē-
admodū anima nr̄a regenerabat ꝑ fidē. CHRY. ſup
matth. Futurū enim erat vt in die iudicij rñderent iudei:
Dñe nō te cognouimus filiū dei in corpe ꝯſtitutū. q̄s ho-
minū videre poterat theſaurū in terra abſcōditū: ſolem
nube celatū? Rñdebunt ḡ diſcipuli: Et nos hoies fuim⁹
ruſtici ⁊ obſcuri in plebe: vos ſacerdotes ⁊ ſcribe: ſꝫ in
nobis bona volūtas facta ē q̄ſi lucerna ruſticitatis nr̄e:
in vobis aūt malicia fcā ē q̄ſi caligo ſcīe vr̄e. CHRY.
in ho. Propt̄ aūt hoc nō dixit: Et gētes ⁊ orbē terrarū.
ſꝫ trib⁹ iſrael: q: in eiſdē erāt educati ⁊ legib⁹ ⁊ ꝯſuetudi-
nib⁹ apľi ⁊ iudei. Cū ḡ dixerint iudei: qm̄ ꝓpt hoc nō po-
tuimus credere chriſto: q: lex ꝓhibuit: diſcipuli in me-
diū inducerent q̄ eandē ſuſcepunt legē. Sꝫ dicet aliq̄s:
Quid magnū ꝓmiſit eis: ſi id qḋ niniuite habēt ⁊ regina
auſtri hoc ⁊ ipſi habebūt? Maxima quidē alia p̄mia añ
⁊ poſt eis ꝓmittit: ſꝫ ⁊ hic occulte inſinuat aliq̄d plus il-
lis. De illis enim ſimplr̄ dixit: ꝙ ſurgēt ⁊ ꝯdēnabūt gene-
rationē hāc: de his aūt: Cū ſederit filius hois: ſedebi-
tis ⁊ vos. Manifeſtū eſt ḡ ꝙ conregnabūt ⁊ cōſedebunt
in gloria illa: honorē enim ⁊ gloriā ineffabilē ſignificat ꝑ
thronos. Qualiter aūt hec ꝓmiſſio ꝯpleta eſt: nunquid
enim ⁊ iudas ſedebit: nequaq̄. Lex eni a dño poſita eſt ꝑ
hieremiā ꝓphetā: loquar ſup gentē ⁊ regnū vt edificē ⁊
plantē illud. ſꝫ ſi fecerit malū in ꝯſpectu meo penitebo: ⁊
ego de bonis q̄ locutus ſum vt facerē eis. q. d. Si indi-
gnos ſeipſos ꝓmiſſione faciāt nō adhuc faciā qḋ ꝓmiſi.
Indignū autē ſeipſū principatu iudas oñdit: ⁊ ꝓpt hoc
tūc loquēs diſcipulis nō ſimplr̄ eis ꝓmiſit. neq; enim di-
xit: Uos ſedebitis ſed adiūxit: Qui ſecuti eſtis me. vt ⁊
hinc iudā excludat: ⁊ eos q̄ poſtea futuri erāt attraheret.
non enim ad illos ſolos dictū ē: neq; ad iudam iam indi-
gnū effectū. HILA. Sequela ḡ chriſti apľos ſup. xij.
thronos iudicandis. xij. trib⁹ iſrael: in. xij. patriarcharū
gloriā copulauit. AVG. xx. de ciui. dei: Ex hoc enim
loco diſcim⁹ cū ſuis diſcipulis iudicaturū ieſū. vñ ⁊ ali-
bi iudeis dicit: Ideo iudices veſtri erūt. nec qm̄ ſup duo-
decim ſedes ſeſſuros eē ait. xij. ſolos homies cū ipo iu-
dicaturos putare debem⁹. Duodenario q̄ppe numero
vniuerſa quedā ſignificata ē iudicantiū multitudo: ꝓpt
duas partes numeri ſeptenarij quo ſignificatur pleruq;
vniuerſitas: q̄ due partes. i. tres ⁊ quatuor ꝑ altera mul-
tiplicate. xij. faciunt: alioquin qm̄ in locum iude tradito-
ris apoſtolū mathiā legimus ordinatū. Apľus paulus
qui plus illis oibus laborauit: vbi ad iudicandū ſedeat
nō habebit: qui ꝑfecto cū alijs ſanctis ad numerū iudi-
cum ſe ꝑtinere demonſtrat cum dicit: Neſcitis quia ange-
los iudicabimus. AVG. in libro de penitētia: In hoc
ergo numero iudicantiū omnes intelligunt q̄ ꝓpter euā-
geliū ſua oia dimiſerūt: ⁊ ſecuti ſūt dñm. GRE. x. mo.
Quiſq̄s. n. ſtimulo diuini amoris excitatus hic poſſeſſa
reliquerit: illic ꝓculdubio culmē iudiciarie ꝑtātis obtine-
bit: vt ſimul tūc iudex cū iudice veniat: qui nūc ꝯſidera-
tione iudicij ſeſe ſpontanea pauptate caſtigat. AVG.
xx. de ci. dei: De ipſis quoq; iudicandis in hoc numero
duodenario ſimilis cauſa ē. nō. n. quia dictū eſt: Judicā-
tes. xij. tribus iſrľ: tribus leui que. xiij. eſt ab eis iudican-
da nō erit: aut ſolum illū populū: nō etiā gentes ceteras
iudicabunt. CHRY. ſup matth. Uel per hoc qḋ dicit:
In regeneratiōe. ꝓmittit chriſt⁹ tēpus chriſtianitatis fu-
turū poſt aſcēſionē ſuā qñ. ſ. hoies regenerāt ꝑ baptiſmū.
⁊ illud ē tempus qñ chriſtus ſedet in ſede maieſtatis ſue.
Et vide q: nō de tpe futuri iudicij dicit: ſꝫ de vocatiōe gē-
tiū vniuerſaꝝ. nō. n. dixit: Cū venerit fili⁹ hois ſedēs ſup
ſedē maieſtatis ſue: ſꝫ i regnātiōe cū ſederit in ſede maie-
ſtatis ſue. Quod ⁊ tūc fuit ex quo gētes credere ceperūt
in chriſtū: ſm illud pſalmi: Regnabit dñs ſup gētes: de⁹
ſedet ſup ſedē ſanctā ſuā. Et extūc apľi ſederūt ſuper. xij.
thronos. i. in omnib⁹ chriſtianis. oīs. n. chriſtian⁹ q̄ ſuſci-
pit verbū petri thron⁹ fit petri: ⁊ ſic de alijs apľis. ſedent
ergo apľi in his thronis in. xij. partes diſtinctis ſm diffe-
rētias aīaꝝ ⁊ diuerſitates cordiū: q̄s ſolus de⁹ cogn̄ſcit.
Sic. n. iudeoꝝ ppľs in. xij. trib⁹ fuit diuiſus: ſic ⁊ vniuer-
ſus ppľs chriſtian⁹ diuidit i. xij. trib⁹ vt q̄dā aīe ſint de tri-
bu ruben: ⁊ ſic de alijs ꝓpter diuerſas virtutes. Nō enim
oēs gr̄e in oibus eq̄liter ſūt ſꝫ vnus ꝓcedit iſta: alius in
illa. Et ſic apoſtoli iudicabūt. xij. trib⁹ iſrľ. i. oēs iudeos
ꝑ hoc ꝙ verbū apoſtoloꝝ ē a gētibus receptū. Oēs aūt
chriſtiani ſunt quidē. xij. ſedes apľorum: ſed vna ſedes
chriſti. Chriſti enim oēs virtutes ſunt q̄ſi vna ſedes: quia
in omni virtute eq̄liter ipſe ſolus ꝑfect⁹ ē. vnuſq̄ſq; apľo-
rum in aliquo bono ſp̄ali fit ꝑfectior: vt petrus in fide: ⁊
ī petrus requieſcit in fide: ioānes in innocentia: ⁊ ſic de
alijs. ⁊ ꝙ de retributiōe apľis in hoc mūdo danda chri-
ſtus loquat demonſtrat qḋ ſequit: Et om. q̄ reli. do. vel
fra. Si enim in hoc ſeculo centuplū recipiat: ſine dubio ⁊
apľorum etiā in hoc ſeculo merces futura ꝓmittebatur.
CHRY. in homi. Uel diſcipulis ꝓmittit futura: q: ex-
celſiores erāt iam ⁊ nihil pñtium querebāt: alijs aūt que
ſunt h̄ repromittit. ORI. Uel aliť: Siq̄s reliq̄rit oia ⁊
ſecutus fuerit chriſtū que ꝓmiſſa ſūt petro ⁊ ipe recipiet.
Si autē nō oia reliq̄t: ſꝫ quedā ſp̄aliter referunt hic mul-
tiplicia recipiet: et vitā poſſidebit eternā. HIE. Ex occa-
ſione aūt huius ſnīe q̄dā introducūt mille ānos poſt re-
ſurrectionē dicētes: Tūc nobis centuplū omniū rerū q̄s
dimiſimus: ⁊ vitā eternā eē reddendā: ꝙ ſi in ceteris di-
gna ſit ꝓmiſſio: in vxoribus appareat turpitudo: vt qui
vnā pro dño dimiſerit: centū recipiat in futuro. Senſus
igit iſte eſt: Qui carnalia ꝓ ſaluatore dimiſerit: ſpiritalia
recipiet: q̄ ꝯparatione ⁊ merito ſui q̄ſi paruo numero eē
tenarius cōpararet. ORI. Sꝫ in hoc ſclo q: ꝓ fratrib⁹
carnalib⁹ multos inueniet frēs ſm fidē: ſic ⁊ parētes oēs
epōs ⁊ preſbyteros ⁊ filios oēs etatē filioꝝ habentes.
Sūt aūt ⁊ angeli fratres ⁊ ſorores oēs: q̄ exhibuerūt ſe
chriſto virgines caſtas tam iſte que nūc habentur in ter-
ris: ꝗ̄ ille q̄ iā viuūt in celis. Agros aūt ⁊ domos mul-
tiplices intellige in requie paradiſi ⁊ ciuitate dei: ſuper
hec aūt oia poſſidebūt vitā eternā. AVG. xx. de ci. dei.
h̄ etiā qḋ h̄ dr̄: Cētuplū accipiet. exponēs quodāmō apľs
ait: q̄ſi nihil hñtes ⁊ oia poſſidētes. Cētū enim ꝓ ipa vni-
uerſitate ponunt aliqñ. HIE. ꝙ aūt dicit: Et oīs q̄ reli.
fra. cōgruit illi ſnīe q̄ dixerat: Ueni ſeparare hoiem a pa-
tre ſuo. Qui enim ꝓpt fidē chriſti ad ꝑdicationē euāgelij
oēs affectus ꝯtēpſerint atq; diuitias ⁊ ſcli voluptates:
iſti cētuplū accipiēt: ⁊ vitā eternā poſſidebūt. CHRY.
i ho. Cū aūt dicit: Qui reli. vxorē. nō h̄ ait vt ſimplr̄ nu-
ptie diuellant ſꝫ vt oibus ꝑferam⁹ fidei pietatem. Uidet
aūt mihi ⁊ ꝑſecutiōis tp̄s occulte inſinuare. q: eni multi
futuri erāt filios ad ipietatē trahētes: cū h̄ acciderit: neq;
ꝓ pñibus neq; ꝓ viris habeant. RABA. Uerū q: mul-
ti virtutū ſtudia nō eadē q̄ incipiūt intētiōe pietatis cōſū-
māt: ſꝫ vel tepeſcūt vel accelerare labunt. Sequit: Mul.
aūt erūt p̄mi no. ⁊ no. primi. ORI. Per hoc exhortat
eos qui nuper accedūt ad v̄bū diuinū: vt feſtinēt ad ꝑfe-
ctū aſcēdere pre multis q̄ vident ſenuiſſe in fide. Pōt eti-
am hic ſenſus deſtruere eos q̄ gloriant eo ꝙ chriſtianis
parētibus ſūt enutriti in ipſa xp̄ianitate: neq; puſillani-
mes fiāt ꝙ chriſtianitatis dogmata nouiſſime recepint.
Habet etiā aliū intellectū vt ſint primi iſraelite q̄ facti ſūt
nouiſſimi ꝓpt infidelitatē: gētes aūt nouiſſimi p̄mi. Cau-
te aūt dicit: Multi. non enim oēs p̄mi erunt nouiſſimi:
nec oēs nouiſſimi primi. Adhuc aūt multi hominū qui
natura nouiſſimi ſūt efficiunt ꝑ vitā angelicā q̄buſdā an-
gelis ſuperiores: ⁊ q̄dā angeli q̄ fuerūt p̄mi facti ſunt no-
uiſſimi ꝓpt culpā. REMI. Pōt etiā ſp̄aliť referri ad
triſticiā diuitis q̄ p̄mus videbat legis p̄cepta implēdo:
ſꝫ q: terrenā ſubſtantiā ꝓtulit deo: nouiſſimus factus eſt.
Sancti apľi videbant ſꝫ relinquēdo oia ꝑ humilitatꝭ grāz
facti ſunt p̄mi. Sūt etiā plurimi q̄ poſt ſtudia bonoꝝ ope-
rum a bonis opibus deficiunt: ⁊ cū fuerint primi: fiunt
nouiſſimi.

CA. XX.

Simile eſt regnū celoꝝ hoi patrifamilias
qui exijt p̄mo mane cōducere oparios in
vineā ſuā. Conuentiōe aūt facta cū oparijs
ex denario diurno: miſit eos i vineā ſuā. Et egreſ-
ſus circa horā tertiā vidit alios ſtātes in foro ocio-
ſos: ⁊ dixit illis: Ite ⁊ vos in vineā meā: ⁊ qḋ iuſtū
fuerit dabo vobis. Illi aūt abierūt. Iterū aūt exijt
circa ſextā ⁊ nonā horā: ⁊ fecit ſimilit̄. Circa vnde-
cimā vero exijt ⁊ inuenit alios ſtātes: ⁊ dicit illis:

Quid hic ſtatis tota die ocioſi? Dicūt ei: qꝛ nemo nos cōduxit. Dicit illis: Ite ⁊ vos in vineā meā. Cū ſero aūt factū eēt: dicit dñs vinee ꝓcuratori ſuo: Voca operarios: ⁊ redde illis mercedē: icipiēs a nouiſſimis vſqꝫ ad ꝑmos. Cū veniſſet ergo qui circa vndecimā horā venerāt: acceperūt ſingulos denarios. Venientes aūt ⁊ ꝑmi arbitrati ſūt ꝙ pluſ eſſēt accepturi. Acceperūt aūt ⁊ ipi ſingulos denarios. Et accipiētes murmurabāt aduerſus patrēfamilias dicētes: Hi nouiſſimi vna hora fecerunt ⁊ pares illos nobis feciſti: qui portauimus pōduſ diei ⁊ eſtus? At ille rñdens vni eorū dixit: Amice nō facio tibi iniuriā. Nōne ex denario cōueniſti mecum? Tolle quod tuū eſt ⁊ vade. Volo aūt ⁊ huic nouiſſimo dare: ſicut ⁊ tibi. Aut nō licet mihi quod volo facere? An oculus tuꝰ nequā ē: qꝛ ego bonus ſū? Sic erūt nouiſſimi primi: ⁊ primi nouiſſimi. Multi eni ſūt vocati: pauci vero electi.

REMI. Quia dixerat dñs: Multi erūt ꝑmi nouiſſimi ⁊ nouiſſimi ꝑmi: vt hanc ſniam ꝯfirmaret ſubiunxit ſimilitudinem dicēs: Si. eſt reg. cel. ho. patrifamilias.

CHRY. ſup matth. Hō pr̄familias chriſtꝰ ē: cui celi ⁊ terra q̄ſi vna ē domꝰ. familia aūt celeſtiū ⁊ t̄reſtriū ⁊ inferioꝝ creaturaꝝ: vinea aūt eius iuſticia ē: in qua diuerſe ſpēs iuſticiaꝝ poſite ſūt q̄ſi vites: puta manſuetudo: caſtitas: paciētia: ceterēqꝫ v̄tutes: q̄ oēs generalit̄ iuſticia appellant̄: hoīes aūt vinee cultores ponūt̄. vñ dī: Qui ex. pri. ma. cō. ope. in vi. ſuā. Deus eni iuſticiā ſuam dedit in ſenſibꝰ nr̄is: nō ꝓpt̄ ſuā vtilitatē: ſꝫ ꝓpt̄ nr̄am. Scitote ḡ qꝛ mercēnarij ſumꝰ ꝯducti. Sicut ḡ nemo iō ꝯducit mercēnariū vt h̄ ſolū faciat ꝙ mādūcat: ſic ⁊ nos nō iō vocati ſumꝰ a xp̄o vt hec ſolū opemur q̄ ad nr̄m ꝑtinēt vſū: ſꝫ ad glīaꝫ dei. ⁊ ſicut mercēnarius ꝑus aſpicit opꝰ ſuū: deinde quotidianū cibū: ſic ⁊ nos debemꝰ aſpicē q̄ ad glīaꝫ dei ꝑtinēt: deinde q̄ ad nr̄aꝫ vtilitatē. Et ſicut mercēnariꝰ totā diē circa dñi opus ip̄edit: vnā aūt horā circa ſuū cibū: ſic ⁊ nos oē t̄ps vite nr̄e debemꝰ ip̄ēdere circa glīam dei modicā aūt p̄tē circa vſus nr̄os terrenos. Et ſic mercēnariꝰ diei q̄ opꝰ nō fecerit: erubeſcit intrare in domū ⁊ petere panē: quō tu nō ꝯfunderis intrare in eccl̄aꝫ ⁊ ſtare ante conſpectum dei: quando nihil bonum in conſpectu dei geſſiſti? GREGO. in homi. Vel paterfamilias i. ꝯditor noſter h̄ꝫ vineā vniuerſā. ſ. eccl̄iaꝫ q̄ ab abel iuſto vſqꝫ ad vltimū electū q̄ in fine mūdi naſciturꝰ ē quot ſcōs ꝓtulit q̄ſi tot palmites miſit. Ad erudendā aūt dñs plebē ſuā quaſi ad excolendā vineā ſuā nullo t̄pe deſtitit operarios mittere: qꝛ ⁊ ꝑus ꝑ p̄res: ⁊ poſtmodū ꝑ legi doctores: deinde ꝑ ꝓph̄as: ad extremū v̄o ꝑ ap̄los q̄ſi ꝑ operarios in vinee cultū laborauit: ꝙuis in quolꝫ modulo vel mēſura q̄ſqꝫ cū fide recta bone actiōis extitit: hꝰ vinee operarius fuit. ORI. Totū aūt h̄ ſeculū p̄ns vnuꝫ diē dicere poſſumꝰ: magnū q̄dē ꝙtū ad nos: modicū aūt ꝙtū ad dei vitā. GRE. in ho. Mane aūt mūdi fuit ab adā vſqꝫ ad noe. Et iō dī: Q exijt ꝑmo mane ꝯducere operarios in vineā ſuā. ⁊ modū ꝯductiōis ſubiūgit dicēs: Cōuen. aūt fa. cū ope. ex dena. diurno. ORI. Salutis aūt arbitror nomē eē denariū. REMI. Denariꝰ eni dī qui antiq̄tus ꝓ. x. nūmis iputabat̄: ⁊ figurā regis h̄ꝫ. Recte ḡ ꝑ denariū deſignat̄ obſeruati decalogi p̄miū. pulchre ergo dicit: Cōuentiōe facta ex denar. diur. qꝛ vnuſqſqꝫ in agro ſancto eccl̄e ꝓ ſpe future remuneratiōis laborat. GRE. Tertia vero hora a noe fuit vſqꝫ ad abraam: de qua dī: Et egreſſus circa horā tertiā vidit alios i foro ſtantes ocioſos. ORI. Forū aūt ē qcq̄d ē extra vineā. i. extra eccl̄iā xp̄i. CHRY. ſup mat. In hoc enim mūdo vendēdo ⁊ emēdo viuūt hoīes ⁊ inuicē ſibi fraudē facientes: vitā ſuā ſuſtentāt. GRE. Qui aūt ſibi viuit qui carnis ſue voluptatibꝰ paſcit̄ recte ocioſus arguitur: qꝛ fructū diuini opis nō ſectat̄. CHRY. ſup mat. Vel ocioſi ſūt peccatores: illi eni mortui dicunt̄. ocioſus aūt eſt q̄ opꝰ dei nō opat̄. Vis ḡ nō eē ocioſus: non aliena tollas: ⁊ de tuis des: ⁊ opatus es in vinea dñi miſericordie viteꝫ colēs. Seq̄t̄: Et dixit illis: Ite ⁊ vos in vineam meā. Nota ꝙ ſolis ꝑmis cōuenit ſp̄alr̄ dare denarium. alios aūt ſub incerto pacto ꝯduxit dicēs: Qd iuſtū fuerit dabo vobis. Sciēs eni dñs qꝛ p̄uaricaturus fuerat adā: ⁊ oēs poſtmodū in diluuio erāt perituri: certū fecit pactum ad eū: neq̄ñ dicat ſe neglexiſſe iuſticiā: qꝛ neſciebat que premia fuerat recepturus. Iſtis autem non fecit pactum: quia tantū paratꝰ eſt retribuere: ꝙtum mercēnarij recipere non ſperabant. ORI. Vel operarios tertie hore nō inuitauit ad totum opus: quicquid aūt poterunt operari: ſuo arbitrio reſeruauit. Poterant eni eq̄le opus facere in vinea eis qui ex mane ſunt operati quicunqꝫ in tempore breui volebant operantē virtutē ad opus extēdere: que ante non fuerat opata. GRE. Sexta quoqꝫ hora ē ab abraā vſqꝫ ad moyſē. Nona ē a moyſe vſqꝫ ad aduentum dñi. vñ ſequitur: Iterum aūt exijt circa ſextaꝫ ⁊ nonam horā ⁊ fecit ſimiliter. CHRY. ſuper matth. Ideo autem ꝯiungit ſextam ⁊ nonam: quia in ſexta ⁊ nona generationē vocauit iudeorū: ⁊ frequentauit cum hominibus diſponere teſtamēta q̄ſi diffinitio ſalutis omni tempore iam appropinquāte. GRE. Undecima vero hora eſt ab aduentu dñi vſqꝫ ad finem mūdi. Operator ergo mane hora tertia ſexta ⁊ nona antiquꝰ ille ⁊ hebraicus populus deſignatur qui in electis ſuis ab ipſo mūdi exordio dum recta fide deū ſtuduit colere quaſi non deſtitit in vinee cultura laborare: ad vndecimā v̄o gentiles vocātur. vnde ſeq̄tur: Circa vndecimā vero exijt ⁊ inuenit alios ſtantes: ⁊ dixit illis: Quid hic ſtatis tota die ocioſi? Qui eni tranſacto tam lōgo mūdi t̄pe ꝓ vita ſua laborare neglexerant: quaſi tota die ocioſi ſtabant: ſꝫ pēſate quid inquiſite rñdeat. Sequitur eni: Dicunt ei: quia nemo nos conduxit. Nullus quippe ad eos patriarcha nullus ꝓpheta ad eos venerat. ⁊ quid eſt dicere: Nemo nos conduxit: niſi vite nobis nemo viam predicauit?

CHRY. ſuper mattheū: Que eſt eni conductio noſtra ⁊ cōductionis merces? ꝓmiſſio vite eterne. gentes eni ſole: neqꝫ deum ſciebant neqꝫ dei ꝓmiſſa. HLA. Hi igitur mittunt̄ ad vineam. vnde ſequit̄: Dixit eis: Ite ⁊ vos in vineam meam. RABA. Poſtꝙ autē operis diurni ratio reddita eſt ad remuneratiōis tempus opportunum dicit: Cum aūt ſero factum eſſet hoc eſt cum dies totius mundi ad veſperaꝫ cōſummatiōis inclinata eſſet.

CHRY. ſuper mattheū: Conſidera quia ſero nō alio mane mercedē reddit: ergo adhuc ſtante ſeculo iſto iudicium eſt futurū: ⁊ vnicuiqꝫ merces ſua reddenda. ⁊ hoc ꝓpter duos rationes. Prima eſt: quia ipſa beatitudo futura eſt merces iuſticie: ideo non in illo ſeculo fit iudium ſed ante illud. Deinde ante aduentum diei illius premittitur iudicium: ne videant peccatores diei illius beatitudinem. Sequitur: Dicit dominꝰ procuratori ſuo. i. filius ſpirituiſancto. GLO. Vel ſi voluerit dicit pater filio: qui. ſ. pater operatur ꝑ filium ⁊ filius ꝑ ſpiritūſanctum: non ꝓpter aliquā differentiam ſubſtantie dignitatis.

ORI. Vel dicit dñs ꝓcuratori ſuo. i. alicui angeloꝝ q̄ ſuper mercedes retribuendas eſt poſitus: ſiue alicui ex multis ꝓcuratoribus ſm̄ ꝙ ſcriptū ē: Sub curatoribus ⁊ tutoribꝰ eſſe heredē in t̄pe quo paruulus ē. REMI. Vel dominꝰ ieſus chriſtus ipſe ē paterfamilias ⁊ vinee ꝓcurator: ſicut ⁊ ipſe ē ⁊ oſtium ⁊ oſtiarius. Ipſe eni eſt venturus ad iudiciū vt vnicuiqꝫ reddat ſm̄ ꝙ geſſit. Vocat ḡ operarios ⁊ reddit illos mercedē: qñ oēs cōgregabūt in iudicio: vt vnuſqſqꝫ accipiat ſm̄ opa ſua. ORI. Primi aūt operarij teſtimoniū habētes ꝑ fidē nō acceperūt dei ꝓmiſſionē ꝓ nobis aliq̄d meliꝰ ꝓſpiciēte patrefamilias vt nō ſine nobis ꝑficiāt̄. Et qꝛ miſericordiā ꝯſecuti ſumꝰ ꝑmi mercedē ſperamus accipe q̄ ſumus chriſti: pꝰ nos aūt q̄ añ nos opati ſūt. ⁊ ideo dī: Vocā operarios ⁊ redde illis mer. ſuā: incī. a nouiſ. vſqꝫ ad ꝑmos. CHRY. ſup matth. Semp eni libentius aliq̄d damus illis q̄bus gratis donamus: qꝛ ꝓ ſolo nr̄o honore donamꝰ: Ergo oībus ſanctis deus reddēs mercedē iuſtus oñdit: gētibꝰ aūt dans miſericors: dicēte ap̄lo: Gentes aūt ſup miſericordiā honorare deū. ⁊ ideo dī: Incipiens a nouiſſimis vſqꝫ ad ꝑmos. Aut certe vt oñdat deus ineſtimabilē miſericordiā ſuā ꝑmū nouiſſimis ⁊ idignioribꝰ reddit mercedem: poſtea ꝑmis. nimia. n. miſericordia ordineꝫ non aſpexit. AUG. de ſpū ⁊ littera: Vel iō velut ꝑores reperiūt minores: qꝛ minores dilati ſūt. Seq̄t̄: Cū veniſſent aūt qui circa vndecimā horā venerāt. GRE. Eundē denariū accipiūt q̄ laborauerūt ad vndecimā quē expectauerūt toto deſiderio ⁊ q̄ laborauerūt ad primā: qꝛ equalem vite retributionē ſortiti ſūt cū his q̄ ab initio mundi vocati fuerant hi qui in fine mūdi ad deum venerunt.

CHRY. ſup matth. Nō aūt iniuſte: nā ⁊ qui in prima p̄te ſeculi natus ē: ⁊ non amplius vixit ꝙ ſtatutū t̄ps vite ⁊ q̄d illi nocuit ſi poſt illius exitū mundus ſtetit? ⁊ q̄ circa finē naſcunt̄ non minus viuēt ꝙ dies q̄ numerati ſunt eis. ⁊ q̄d illis ꝓdeſt ad compendiū laboris ſi cito mūdꝰ finitur cū penſū vite ſue compleāt ante mundū. Deinde nō eſt in hoīe quādo naſcit̄ ꝑus aut poſtea: ſꝫ ꝑtātis diuine. Nec ille quidē ſibi priorē dꝫ locū defendere: q̄ ꝑus natus ē: nec ille ꝯtēptibilior dꝫ eſſe q̄ poſtea. Seq̄t̄: Et acci. murmu. aduer. patrēfa. dicētes. Si aūt verū ē qō diximus: qꝛ ꝑmi ⁊ poſteriores t̄ps ſuū vixerūt ⁊ nō ampliꝰ neqꝫ minus: ⁊ vnicuiqꝫ mors ſua ꝯſūmatio ipſius: q̄d eſt qō dicūt: Portauimus pondus diei ⁊ eſtus. qꝛ. ſ. magna eſt nobis virtus ad faciendā iuſticiā cognoſcere ꝓpe eē finē mūdi. Vñ ⁊ chriſtus nos armās dicebat: Appropinquabit regnū celoꝝ. Illis aūt infirmatio erat ſcire mūdi ſpatia eē longinq̄. ꝙuis ergo nō ꝑ omne ſeculū vixerint: tñ totius ſeculi grauamina ꝑtuliſſe videt̄: aut pondꝰ totiꝰ diei dicit oneroſa legis mādata: eſtū aūt vrentē erroris tentationē quā cōflabant ſpūs maligni in eos ad emulationē gentiū eos irritātes: a q̄bus oībus gētiles liberi extiterūt chriſto credētes: ⁊ ꝑ cōpendiū grē ad plenū ſaluti. GRE. Vel pondus diei ⁊ eſtus ferre ē ꝑ longioris vite t̄pa carnis ſue calore fatigari. Sꝫ pōt q̄ri quō murmurare dicti ſūt q̄ ad regnū vocāt̄ celoꝝ: etenī regnū nullus q̄ murmurat accipit: nullus q̄ accipit murmurare poteſt.

CHRY. in ho. Non aūt dꝫ ea que in parabolis ſunt ſm̄ totū qō dī inueſtigare: ſed intentionē ꝓpt̄ quā cōpoſita eſt intelligere: ⁊ nihil vltra ſcrutari. Nō ergo inducit hoc vt oñdat aliquos eē inuidia morſos: ſꝫ vt oſtendat hos tāto potitos eē honore ꝙ ⁊ inuidiā alijs poterāt generare. GRE. Vel quia antiq̄ p̄res vſqꝫ ad aduentū dñi ꝙtūlibet iuſte vixerant: ducti ad regnū non ſūt eoꝝ: hoc ipſū murmuraſſe ē. Nos aūt q̄ ad vndecimā venimꝰ pꝰ laborē non murmuramꝰ: qꝛ poſt mediatoris aduētuꝫ in hoc mūdo venientes: ad regnū ducimur mox vt de corpore eximus. HIE. Vel oīs retrouocatio gentilibus inuidet: ⁊ in euāgelij torquet̄ gratia. HILA. Et ſm̄ inſolentiā populi iā ſub moyſe ꝯtumacis hoc murmur operantiū eſt. Seq̄tur: At ille rñdens vni eoꝝ dixit: Amice: non facio tibi iniuriā. REMI. Per hunc vnū p̄nt intelligi oēs qui ex iudeis crediderūt: quos amicos ꝓpter fidem noīat. CHRY. ſup matth. Non aūt dolebāt quaſi defraudati de mercede ſua: ſꝫ qꝛ illi amplius ꝙ merebantur acceperāt. Sic. n. dolent inuidi qñ alteri aliq̄d additur q̄ſi eis ſubſtrahat̄. ex q̄ pꝫ ꝙ ex vana gloria naſcit̄ inuidia. Iō. n. dolet eē ſcōs: quia deſiderat eē ꝑor: ⁊ iō inuidie motū remouet dicēs: Nōne ex denario ꝯueniſti mecū? HIE. Denarius figurā regis h̄ꝫ. Recepiſti ergo mercedē quā tibi ꝓmiſerā: hoc eſt imagineꝫ ⁊ ſimilitudinem meā: q̄d q̄ris ap̄lius? ⁊ nō tā ip̄e plus accipe ꝙ aliū nihil accipe deſideras. Tolle qō tuū ē ⁊ vade. REMI. i. recipe mercedē tuā: ⁊ vade in glīam. Volo aūt ⁊ huic nouiſſimo. i. gētili ꝑp̄lo dare ſꝫ meritū: ſic ⁊ tibi. ORI. Forſitan aūt ade dicit: Amice nō facio tibi iniuriā: nōne ex denario cōueniſti mecū: tolle qō tuū ē ⁊ vade. Tuum ē ſalus qō ē denarius. Volo aūt vt huic nouiſſimo dare ſicut ⁊ tibi: nō icredibilit̄ pōt q̄s arbitrari hūc nouiſſimū eē ap̄lm paulū: q̄ vna hora opatus ē: ⁊ ſilr̄ oēs q̄ añ eum fuerunt. AUG. de ſancta virgi. Quia v̄o ipſa vita eterna ꝑiter erit oībus ſanctis eq̄lis denarius oībus ē attributus qui ē omniū merces. qꝛ v̄o in ipſa vita et̄na diſtincte fulgebunt lumina meritoꝝ: multe māſiōes ſūt apud patrē. ac in denario quidē ipari nō viuet alius ꝓlixius. in multis aūt manſiōibꝰ honoratur alius alio clarius.

GRE. Et qꝛ ipſa regni ꝑceptio eiꝰ ē bonitas voluntatis recte ſubiungit̄: Aut non lꝫ mihi qō volo facere? Stulta eni ē qō hoīs ꝯ̄ bonitatē dei murmurare. Conq̄rēdū q̄ppe eēt nō ſi dat qō nō dꝫ: ſꝫ ſi nō daret qō debet. vñ apte ſubdit̄: Aut oculus tuꝰ neq̄ ē: qꝛ ego bonꝰ ſū. REMI. Per oculū eni vult intentionē intelligi. Iudei nanqꝫ neq̄ habuerūt oculū. i. intentionē malā: qꝛ de ſalute gentium dolebāt. ad quid aūt ſenſus huiꝰ p̄abole tēdat: manifeſtat cum ſubditur: Sic erunt ꝑmi nouiſſimi ⁊ nouiſſimi ꝑmi: eo ſcilicet ꝙ iudei de capite vertantur in caudam: ⁊ nos de cauda mutamur in caput. CHRY. ſup matth. Aut iō ꝑmos dicit nouiſſimos: ⁊ nouiſſimos ꝑmos non vt nouiſſimi digniores ſint ꝙ ꝑmi: ſed vt coequētur ⁊ nulla ſit int̄ eos dīa t̄pis cā. Q aūt dic̄: Mul. ſūt vo. pau. ve. electi. Nō ad ſuꝑiores ſcōs ꝑtinet ſꝫ ad gētes: qm̄ ex ipſis gētibꝰ qui mlt̄i vocati ſūt: pauci ſūt eligēdi. GRE. Ad fidē. n. plures veniūt: ⁊ ad celeſte regnū pauci perducūt̄: pleriqꝫ. n. deū vocibꝰ ſequūt̄: moribꝰ fugiūt. Ex hoc ergo duo ꝑ̄ſare debemꝰ. Primū ē vt de ſe q̄ſqꝫ minime ꝑſumat qꝛ etſi iā ad fidē vocatꝰ ē: vtrū ad regnū eligendꝰ ſit neſcit. Secūdū v̄o ē vt vnuſq̄ſqꝫ ꝓximū ſuū quē iacere i vitijs ꝯſpicit: deſpare nō audeat: qꝛ diuine mie̅ diuitias ignorat. Vel alit̄: Mane noſtrū puericia ē. hora t̄tia adoleſcētia intelligi pōt: qꝛ q̄ſi iā ſol in alt[illegible]ficit: dū calor etatis creſcit. Sexta aūt iuuētꝰ ē: qꝛ velut in cētro: ſol figit̄ dū in ea plenitudo robori ſolidat̄. Nona aūt ſenectꝰ itelligit̄: in q̄ velut ſol ab alta axe deſcēdit: qꝛ etas a calore iuuētutꝭ deficit. Undecima v̄o ē ea etas: q̄ decrepita vl̄ veterana vocat̄. CHRY. i ho. Q aūt nō oēs ſil̄ ꝯduxit: ſꝫ alios mane: alios hora t̄tia: ⁊ ſic de alijs ex dīa mētis eoꝝ ꝓceſſit. Tūc. n. eos vocauit: qñ erāt obedituri. nā ⁊ latronē vocauit: qñ obediturꝰ erat. Si aūt dicāt: qꝛ nēo nos ꝯduxit: ſic dictū ē: Nō oꝫ oīa ſcrutari q̄ in p̄abolis ſūt. Itē hoc nō dic̄ dñs ſꝫ operarij. ꝙ ipſe. n. oēs ꝙtū ad ſe ꝑtinet a prima etate vocet ſignificat cū dī: Exijt ꝑmo mane operarios ꝯducē. GRE. Qui ḡ vſqꝫ ad vltimā etatē deo viuē neglexerūt: vſqꝫ ad horā vndecimā ocioſi ſteterunt: ⁊ tñ tales p̄rfamilias vocat: ⁊ plerūqꝫ añ remunerant̄: qꝛ ꝑus ad regnū de corpe exeūt: ꝙ hi q̄ mō i pueritia vocati eē videbāt̄. ORI. Nō aūt dicet: Quid hic ſtatis tota die ocioſi: his q̄ ſpū inſipiētes carne ꝯſumūt̄: ſi poſtea regredi voluit vt iteꝝ ſpū viuāt: qō nō dicimꝰ diſſuadentes ne ad domū paternā reuertāt̄ laſciui filij q̄ viuēdo luxurioſe euāgelice doctrine ſbaꝫ ꝯſūpſerūt. Sꝫ qm̄ nō ſiſces ſūt eis q̄ peccauerūt in iuuētute ſua dū nō adhuc didiciſſet q̄ fidei erāt. CHRY. in ho. Q aūt dicit: Erūt ꝑmi nouiſſimi ⁊ nouiſſimi ꝑmi. eos occulte iſinuat q̄ a p̄nꝰ claruerūt: ⁊ poſtea v̄tutē ꝯtēpſerūt: ⁊ rurſus eos q̄ a malicia reducti ſūt ⁊ mltos ſuperexceſſerūt. Cōpoſita ē ḡ hec p̄abola vt eos auidiores facēt: q̄ in vltia ſenectute ꝯuertūt̄: ne eſtimarēt ſe minꝰ aliq̄d habituros.

Et aſcendens ieſus hieroſolymã aſſumpſit duodecim diſcipulos ſecreto: ⁊ ait illis: Ecce aſcẽdimus hieroſolymã: ⁊ filius hoīs tradet princi pib⁹ ſacerdotū ⁊ ſcribis: ⁊ cõdemnabũt eũ mor te: ⁊ tradent eum gentibus ad illudendũ: ⁊ flagel landũ: ⁊ crucifigendũ: ⁊ tertia die reſurget.

CHRY. in ho. Dñs a galilea veniẽs nõ repẽte hieroſolymã aſcẽdit: ſ; p̄us miracula fecit: phariſeos ↄfutauit: ⁊ diſcipulos de vite pfectione ⁊ remuneratiõe inſtruxit: nũc aſcenſurus hieruſalẽ rurſus eis de paſſiõe loqt. vñ dr̄: Et aſcen. ie. hie. aſſũ. duode. diſci. ſecreto. ORI. In. xij. adhuc erat ⁊ iudas. adhuc eni forſitan dign⁹ erat cũ alijs ſeorſũ audire q̃ paſſurus erat mgr̄. CHRY. ſup matth. Oīs aũt ſalus hoīu; in chriſti morte poſita ẽ nec ẽ aliqd ppt qd magis deo grãs agere debeam⁹: q̃ ꝓpter mortẽ ipſius. Ideo. xij. aplis in ſecreto mortis ſue annũciauit myſteriũ: q; ſemp p̄cioſior theſaurus in melioribus vaſis includit. Si aũt alij audiſſẽt paſſionẽ chriſti futurã: viri forſitan turbarent ppt infirmitatẽ fidei: ⁊ mulieres ꝓpter mollitiẽ ſue nature: ex q̃ in tali negocio ad lachrymas excitant. CHRY. in ho. Dictum ẽ qdẽ ⁊ ad multos: tñ occulte ſicut ibi: Soluite tẽplũ h. ⁊ ſignũ nõ dabit ei: niſi ſignũ ione ꝓphete. Diſcipulis aũt manifeſte expoſuit dicens: Ecce aſcendimus hieroſolymam. CHRY. ſup matth. Qd dicit Ecce: ↄſtantie ſermo eſt vt memorĩa p̄ñtie huius in cordib⁹ recõdant. Dicit autẽ Aſcendam⁹. ac ſi. d. Uidete q; volũtarie vado ad mortẽ. Cũ g̃ videritis me in cruce pendẽtẽ ne eſtimeti me hoiẽ ẽẽ tñ: nã etſi poſſe mori: hoīs ẽ: velle tñ mori: hoīs nõ ẽ. ORI. Hoc igit ↄſiderãtes ſcire debem⁹: qm̃ frequẽter etiã cognoſcentes qm̃ ⁊ tentatiões aliq̃s ſubituri ſumus: nos ipſos offerre debem⁹: ſ; ſupra dictũ ẽ: Si q̃s vos pſecutus fuerit in vna ciuitate fugite in aliã. ſapiẽtis in xp̄o ẽ vt cognoſcat q̃le tp̄s exigit declinationẽ: q̃le obuiationem piculoꝝ. HIE. Crebro aũt de paſſiõe ſua diſcipulis dixerat: ſed q; multis in medio diſputatis poterat labi de memoria qd audierant: iturus hieroſolymã: ⁊ ſecum ducturus aplos ad tẽtationẽ eos parat: ne cũ veniat pſecutio ⁊ crucis ignominia ſcandaliʒent. CHRY. ſuper matth. Tribulatio. n. cũ ſupuenerit expectantib⁹ nobis leuior inuenit q̃ eẽt futura ſi repẽtina veniſſet. CHRY. in ho. Predicit etiã eis vt diſcãt: qm̃ p̄ſci⁹ ad paſſionẽ venit ⁊ volens: ſed a p̄n° qdẽ mortẽ p̄dixit eis ſolã: qñ aũt exercitati ſũt adducit alia. ſ. qm̃ tradidit eum gentibus. RABA. Tradidit. n. iudas dñm iudeis: ⁊ ipſi tradiderunt eũ gentib⁹. i. pilato ⁊ ptãti romanoꝝ. Jõ aũt dñs in mũdo noluit ꝓſpari ſ; grauia pati: vt oñderet nobis qui ad delectationẽ cecidimus: cũ q̃ amaritudine redire debeamus. vñ ſeqt: Ad illu. ⁊ fla. ⁊ crucifigendũ. AVG. xviij. de ci. dei: Paſſione oñdit qd ſuſtinere ꝓ veritate: reſurrectiõe qd ſpare in trinitate debeam⁹. vñ dicit: Et ter. di. re. CHRY. in ho. Que qdẽ huius grã dixit: vt cum triſtia viderit: reſurrectionẽ expectarẽt. vñ ſubdit: Et ter. di. re. AVG. iiij. de ci. dei: Una. n. mors. ſ. ſaluatori ſm corpus duabus mortib⁹ nr̄is ſaluti fuit. ſ. aīe ⁊ corpis: ⁊ vna eius reſurrectio duas nobis reſurrectiões p̄ſtitit. Hec aũt rõ ſimpli ad duplũ: orit qdẽ a ternario numero vnũ q̃ppe ⁊ duo tria ſunt. ORI. Hic aũt nõ referunt diſcipuli dixiſſe aut feciſſe aliqd: cũ audiſſẽt triſtia hec xp̄o futura recõdantes q̃ dñs dixit ad petrũ: ne audiant talia vel peiora. ⁊ nunc qdẽ q̃ diuinas lr̃as ſcire ſe arbitrãtur ſcribe: ↄdẽnãt ieſũ morte ⁊ i linguis ſuis flagellãt: ⁊ crucifigunt eũ p hoc q̃ tollere volunt doctrinã; ipſius. Jlle aũt paululũ deficiens: ſurgit apparẽs his q̃ acceperunt poſſe videre.

Tunc acceſſit ad eũ mat filioꝝ ʒebedei cũ; filijs ſuis adorãs ⁊ petẽs aliqd ab eo. Qui dixit ei Quid vis? Ait illi: Dic vt ſedeãt hi duo filij mei vnus ad dextram tuã: ⁊ vn⁹ ad ſiniſtrã; in regno tuo. Rñdens aũt ieſus dixit: Neſcitis qd petatis. Poteſtis bibere calicẽ quẽ ego bibiturus ſum? Dicunt ei poſſumus. Ait illis: Calicẽ qdẽ meum bibetis: ſedere aũt ad dextrã meã vel ſiniſtrã nõ ẽ meũ dare vobis: ſ; q̃bus paratũ ẽ a patre meo.

HIE. Quia p⁹ oīa dixerat dñs: Et tertia die reſurget putauit mulier p⁹ reſurrectõnẽ illico regnaturũ: ⁊ auiditate feminea p̄ñtia capit: imemor futuroꝝ. vñ dr̄: Tũc acceſ. ad eũ mr̄ filij. ʒebe. cũ fi. ſuis. CHRY. ſup mattheũ Hec mr̄ filioꝝ ʒebedei ẽ ſalome: cui⁹ apud alterũ euangeliſtã ponit nomẽ vere pacifica: q̃ vere filios genuit pacis. Magna laus mulieris ex hoc loco colligit: q; nõ ſolum filij reliquerũt patrẽ: ſ; ipſa reliqrat viꝝ ſuũ: ⁊ ſecuta fuerat chriſtũ: q; ille ſine iſta viuẽ poterat: iſta aũt ſine chriſto ſalua eẽ nõ poterat: niſi forte q̃s dicat: q; infra temp⁹ vocationis aploꝝ ⁊ paſſiõis xp̄i mortu⁹ ẽ ʒebede⁹: ⁊ ſic illa ſexu fragilis etate defecta: chriſti veſtigia ſequebat. q; fides nunq̃ ſeneſcit: ⁊ religio fatigationẽ nõ ſentit. Audacẽ aũt fecerat eã ad petendũ nature affectus. vñ dicit: Adorãs ⁊ petẽs aliqd ab eo. i. reuerẽtia exhibita petit vt qd petierit ſibi det. Seqt: Qui dixit ei: qd vis? Nõ interrogat q̃ſi neſciẽs: ſ; vt illa exponẽte manifeſtũ faceret irrõnabilẽ eẽ petitionẽ. vñ ſbdit: Ait illi: Dic vt ſedeãt hi duo filij. AVG. de cõ. euã. Qd aũt hoc p matrẽ dictũ eẽ mattheus expſſit: marcus ipſos filios ʒebedei phibet dixiſſe cũ illa illoꝝ volũtatẽ attuliſſet ad dñm: vñ magis ipſos q̃ illã dixiſſe quod dictũ ẽ: marcus breuiter intimauit. CHRY. in ho. Uidebãt. n. ſeipſos honoratos p̄ alijs ⁊ audierant: q̃ ſup. xij. thronos ſedebũt. vñ p̄matũ ipſi⁹ cathedre petebant accipe. Et q̃ qdẽ plus alijs honoris apud chriſtũ habebãt nouerãt: timebãt vero petrũ; ſibi p̄ferri. vñ ⁊ alius euãgeliſta dicit: q̃ q; ꝓpe erãt hieruſalẽ putabãt q̃ regnũ dei eẽt in ianuis. i. aliqd ſenſibile. Unde manifeſtũ ẽ q̃ nihil ſpiritale petebãt: nec intelligentiã ſuperioris regni habebant. ORI. Si. n. in regno mũdiali in honore eẽ videtur qui ſedẽt cũ rege: nõ fuit mirum ſi mulier muliebri ſimplicitate vel ipitia talia ſe debere petere eſtimauit: ⁊ ipſi fratres adhuc ipfecti: ⁊ nihil aliũ cogitantes de regno chriſti talia arbitrati ſũt de his q̃ ſedebunt cum ieſu. CHRY. ſup matth. Uel aliter: Nõ dicimus q̃ recte peteret hec mulier: ſ; hoc dicimus: quia nõ terrena ſed celeſtia filijs ſuis optabat. non enim ſentit ſicut cetere matres que corpora natorum ſuorum amant: animas autem contemnũt. deſiderant illos valẽ in ſeculo iſto: ⁊ non curant quid ſint paſſuri in illo: vt oſtendant quia corporum ſunt parentes: non animarũ. Eſtimo aũt q̃ hi fratres cum audiſſent dñm de paſſione ac reſurrectione ſua ꝓphetantem: ceperunt dicere intra ſe cum eẽnt fideles: Ecce rex celeſtis deſcẽdit ad regna tartarea: vt regem mortis deſtruat. Cum autem victoria fuerit conſũmata: quid aliud reſtat: niſi vt regni gloria ſubſequat. ORIGE. Deſtructo enim peccato quod regnabat in corporibus mortalibus hominũ ⁊ omni principatu malignarum virtutum: eminentiam chriſti in hominib⁹ chriſtum recipit: quod eſt ipſũ ſedere in ſede glorie ſue. q̃ aũt omnia deus facit ad dextram ⁊ ſiniſtram; hoc eſt vt iam nullum malũ ſit ante eum. ⁊ qui quidem precellũt pre ceteris appropinquãtibus chriſto: ſunt a dextris eius: qui aũt inferiores ſunt a ſiniſtris ſunt eius. Dextrã; aũt chriſti vide ſi potes intelligere inuiſibilem creaturã;: ſiniſtrã aũt viſibilem ⁊ corpalẽ. Appropinquãtiũ. n. chriſto quidem dextram ſortiũtur vt intelligibilia: alij ſiniſtrã vt ſẽſibilia. CHRY. ſup matth. Qui aũt ſeipſum deparauit hominibus: quomodo regni ſui ſocietatẽ non donabit

petentis negligẽtia rep̄hendit: vbi de diuitiis miſericordia dubitat. Si nos rogamus magiſtrũ: forſitan ceterorũ fratrũ corda cõcutim⁹. Etſi eni vinci. a carne non p̄ñt quaſi iam ſpirituales: tñ pcuti p̄ñt quaſi adhuc carnales. g̃ ſubmittamus matrẽ nr̄ã;: vt ſuo noĩe deꝑcet pro nobis. Si. n. rep̄henſibilis inuẽta fuerit: facile merebit veniã;: ipſe eni ſex⁹ excuſat errorẽ. Si aũt aũt fuerit ipo mna: facili⁹ iperabit mr̄ ꝓ filijs ſuis rogãs. Ipſe. n. dñs q̃ matrũ aĩos filioꝝ miſeratiõe ipleuit: facili⁹ audiet maternũ affectũ: tunc dñs occultoꝝ cognitor nõ ad vba intercedẽtis mulieris rñdit: ſed ad cõſilia ſuggerentiũ filiorũ. Bonũ qdẽ erat eorũ deſideriũ: ſ; incõſiderata petitio. iõ ↄſi imperrare nõ debebãt: ſimplicitas tñ petitiõis eorũ cõfundi non merebat: q; de amore dñi talis petitio naſcebatur: ꝓpterea ſolã ignorantiã in eis dñs rep̄hendit. vñ ſeqt: Rñdẽs aũt ie. di. Neſci. qd petati. HIE. Nec mirũ ſi iſte arguat ipitie: cũ ⁊ de petro dicat: Neſciẽs qd diceret. CHRY. ſup matth. Nam frequẽt dñs patit diſcipulos ſuos aliqd nõ recte aut dicere aut agere aut cogitare: vt ex illoꝝ culpa occaſionẽ inueniat exponẽdi regulam pietatis: ſciens q; error eoꝝ nõ nocet p̄ñte mgr̄o: ⁊ non ſolũ in p̄ñti: ſ; etiã in futuro doctrina eius edificat. CHRY. ſup mat. Hoc aũt dic oñdẽs q̃ vel nihil ſpiritale petebãt: vel ſi nouiſſet q̃ petebãt: nõ auſi fuiſſet tãtũ qd petere qd ſupexcedit ſuperiores v̄tutes. HILA. Neſciunt etiã qd petant: q; nihil de gloria aploꝝ ãbigendũ erat: iudicaturos enim eos ſermo ſuperior expoſuit. CHRY. ſup matth. vel Neſcitis qd petatis. q. d. Ego vos vocaui ad partẽ dextrã de ſiniſtra: ⁊ vos vr̄o cõſilio curritis ad ſiniſtrã: iõ forſitan p mulierẽ res agebat. Cõmiſit. n. ſe diabolus ad cõſueta arma mulierũ: vt ſicut adã p mulierẽ ſpoliauit: ita ⁊ iſtos ſepararet p matrẽ. ſed iã nõ poterat p mulierẽ pditio introire in ſcõs: ex quo de muliere ſalus cũctoꝝ pceſſit. Uel iõ dicit: Neſcitis quid petatis. Nõ eni ſolũ debem⁹ cogitare qualẽ gliã; ſequamur: ſed qũo euadam⁹ ruinã peccati: q; ⁊ in ſeculari bello q̃ ſemp de p̄da victorie cogitat difficile vincit: iõ petẽdum erat: Da nobis auxiliũ gratie tue vt omne malũ vincamus. RAB. Neſciebãt etiã qd peterẽt: q; ſedẽ glie a dño quã nondũ merebant inquirunt. Delectabat eos culmẽ honoris: ſ; p̄us habebant exercere viã laboris. vñ ſubdit: Po. bi. cali. quẽ ego bibi. ſũ? HIE. Calicẽ in ſcripturis diuinis paſſionẽ intelligim⁹: vt in pſalmo: Calicem ſalutaris accipiã. ſtatimq; infert quis iſte ſit calix: Precioſa in cõſpectu dñi mors ſanctoꝝ ei⁹. CHRY. ſup matth. Sciebat aũt dñs q; paſſionẽ ipſius poterant imitari: ſed iõ interrogat vt oẽs audiamus: q; nemo põt cum chriſto regnare: niſi paſſionẽ chriſti fuerit imitatus: res. n. p̄cioſa niſi p̄cio nõ ↄpat. Paſſionẽ aũt dñi dicim⁹ nõ ſolũ pſecutionẽ gentiliũ: ſ; oẽm violẽtiã quã patimur ↄtra peccata certãtes. CHRY. in ho. Dic g̃: Poteſtis bibere? Ac ſi. d. Uos mihi de honore ⁊ coronis loqmini: ego aũt de agonib⁹ vobis ⁊ ſudorib⁹. nõ. n. hic ẽ premioꝝ tp̄s. Ex modo aũt interrogationis eos attrahit. nõ eni dixit: Poteſtis ſanguinẽ veſtrũ effũdere: ſ; Poteſtis bibere calicẽ? Deinde addit: Quẽ; ego bibiturus ſum? REMI. Ut ex cõmunione ad ipſũ auidiores fiãt: at illi qui iam martyrij libertatẽ ↄſtantiãq; retinebãt: bibituros ſe pollicent. vñ ſequit: Di. ei poſſum⁹. CHRY. ſuper matth. Uel dicũt hoc nõ tam ex fiducia ſue fortitudinis q̃ ignorãtia: Inexptis eni leuis videt eẽ tentatio paſſionis ⁊ mortis. CHRY. in ho. Uel hoc ex deſiderio ꝓmittũt. Neq;. n. hoc dixiſſet niſi expectaſſent audire qd petebant. Dñs aũt eis ꝓphetat magna bona. i. martyrio dignos efficiendos. Seqt: At il. Cali. qui. me. bibetis. ORI. Nõ ita reſpondit chriſt⁹: Calicẽ meũ bibere poteſtis: ſ; ad futurã eoꝝ pfectionẽ reſpiciẽs dixit: Calicẽ; qdẽ meũ bibeti. HIE. Querit aũt qũo calicẽ martyrij filij ʒebedei: iacobus videl; ⁊ ioãnes biberint: cũ ſcriptura narrat iacobũ tñ aplm ab herode capite truncatũ: ioannes aũt ꝓpria morte vitã finierit: S; ſi legim⁹ in eccleſiaſtica hiſtoria q̃ ipſe ioãnes ꝓpter martyriũ ſit miſſus in feruentis olei doliũ ⁊ relegatus in pathmos inſulã ſit videbimus martyrio aĩu; nõ defuiſſe: ⁊ bibiſſe ioanne; calicẽ cõfeſſionis: quẽ ⁊ tres pueri in camino ignis biberũt: ſ; pſecutor nõ fuderit ſanguinẽ. HILA. Dñs ergo collaudans eoꝝ fidẽ ait: martyrio qdẽ eos cõpari poſſe ſ; leue eius ac dextre aſſidẽ alijs a deo patre fuiſſe diſpoſitũ;. vñ ſeqt: Sede. aũt ad dex. meã. Et qdẽ q̃tũ arbitramur: ita honor iſte alijs eſt reſeruat⁹: q̃ tñ nec apli ab eo erũt alieni: q̃ in. xij. p̄triarcharaꝝ ſede ↄſidẽtes: iſraelẽ iudicabũt. ⁊ q̃tũ ſcire ex ipſis euãgelijs licet: in regno celorũ moyſes ⁊ helias aſſidebũt q̃b⁹ cõmitantib⁹ cum glie ſue habitu in monte apparuit. HIE. S; mihi h neq̃q̃ videt: ſ; iõ ſedẽtiũ in regno celoꝝ vocabula nõ dicũt ne paucis noĩatis ceteri putarẽt excluſi. regnũ. n. celoꝝ nõ eſt tm̃ dãtis: ſ; accipiẽtis. Nõ ẽ pſonaꝝ acceptio apd deũ ſ; quicũq; talẽ ſe p̄buerit vt regno celoꝝ dign⁹ fiat: h accipiet qd nõ pſone: ſ; vite paratũ ẽ. Si itaq; tales eſtis qui ↄſeq̃mini regnũ celoꝝ quod pr̄ me⁹ victorib⁹ p̄parauit: vos q̃; accipieti illd. Jõ tñ nõ dixit: Neq; nõ ſedebiti. ne duos ↄfunderet: neq; ſedebitis. ne ceteros irritaret. CHRY. in ho. Uel alit: Uidet cõmunis oībus eẽ locus ille nõ ſolum hoībus: ſ; etiã angelis. ſic eni p̄cipuũ vnigeniti ponit id paulus dicẽs: Ad quẽ aũt angeloꝝ dixit vnq̃: Sede a dextris meis. Dñs g̃ nõ q̃ſi exiſtentib⁹ quibuſdã qui aſſeſſuri ſũt: ſ; ↄdeſcendẽs interrogantiũ ſuſpitiõi rñdit. hoc eni vnũ ſolũ q̃rebãt pre alijs ſtare apud ipſũ. S; dominꝰ rñdet: Moriemini qdẽ ꝓpter me: nõ tñ hoc ſufficit vos facere p̄mũ ordinẽ obtinere. Si. n. aliq̃s alius venerit cũ martyrio: ampliorẽ virtutẽ poſſidẽs: nõ quia vos amo illũ expellã: ⁊ vobis dabo p̄matũ. Propt hoc aũt vt nõ infirmus eẽ oñdatur: nõ dixit ſimplr: Nõ ẽ meum dare ſed Nõ ẽ meũ vobis dare: ſ; q̃bus paratũ ẽ. his. ſ. q̃ ab opib⁹ p̄ñt fieri clari. REMI. Uel alit: Nõ ẽ meũ dare vobis. i. ſupbis talib⁹ q̃les vos eſtis: ſ; humilibus corde: q̃bus paratũ ẽ a patre meo. AVG. p̄mo de tri. Uel alit: Scdm formã ſerui diſciplis dñs rñdet: Sedere aũt ad dextrã ⁊c. Qd aũt paratũ ẽ a pr̄e eius: ⁊ ab ipſo filio ẽ paratũ: q; ⁊ ipſe ⁊ pater vnũ ſũt.

Et audientes decẽ indignati ſunt de duobus fratribus. Jeſus aũt vocauit eos ad ſe ⁊ ait: Scitis quiã principes gentium dñant eorum: ⁊ qui maiores ſunt poteſtatẽ exercent inter eos. Nõ ita erit inter vos. S; quicunq; voluerit inter vos maior fieri: ſit vr̄ miniſter. Et qui voluerit int vos primus eẽ: erit veſter ſeruus. Sicut filius hoīs nõ venit miniſtrari ſed miniſtrare: ⁊ dare aĩam ſuam redemptionem pro multis.

CHRY. in ho. Donec chriſti ſentẽtia incerta erat nõ triſtabant alij diſcipuli: ſ; tũc triſtati ſunt qñ eos increpauit. vnde dicit: Et audiẽtes. x. indignati ſũt de duob⁹ fratribus. HIE. Non ad mulieris audaciã referunt poſtulantis: ſed ad filios q̃ ignorãtes p menſurã ſuã nõ modica cupiditate exarſerũt. CHRY. in ho. Intellexerunt eni q; hec petitio diſcipuloꝝ fuit qñ eos dñs increpauit Quando aũt eos a domino prehonoratos viderunt in transfiguratione: etſi ſm mentem dolebant: in medium eĩ ferre nõ audebant honorãtes doctore;. CHRY. ſup matth. Sicut autem duo carnaliter petierunt: ita ⁊. x. carnaliter contriſtati ſunt. nam velle quidem eſſe ſuper oẽs vituperabile eſt: ſuſtinere aũt alium ſuper ſe minus ẽ glorioſum. HIERO. Humilis aũt magiſter ⁊ mitis nec cupiditatis duos arguit poſtulantes: nec. x. reliquos indignatiõis increpat ⁊ liuoris. vñ ſeqt: Jeſus aũt vocauit

eos ad ſe. CHRY. in ho. Quia enī turbati erant: vo-
catione eos ꝯſolat̄ de ꝓpinquo eis loquendo. etenī duo
a ſocietate. .x. ſeipſos ſeparantes ꝓpius ſtabāt: ſeorſū do-
mino loquētes: nō tn̄ ſicut ꝑus pueros in mediū ducēs
eos ꝯſolat̄: ſʒ a cōtrario infert dicens: Scitis q̄ prīci-
pes gentiū dn̄ant eoꝝ. ORI. .i. nō ꝯtēti tn̄ regere ſuos
ſubiectos: ſʒ violent̄ eis dn̄ari nitunt̄: int̄ vos aūt q̄ eſtis
mei nō erunt hec. q̄m ſicut oīa carnalia in neceſſitate ſūt
poſita: ſpiritalia aūt in volūtate: ſic ⁊ q̄ prīcipes ſunt ſilit̄
ſpiritales: p̄ncipatus eoꝝ in dilectione ſubditoꝝ dʒ eſſe
poſitus: nō in timore corꝑali. CHRY. in ho. Oſtēdit
aūt in hoc q̄ gentile ē p̄matus cupere: ⁊ ſic gentiū cōpa-
tione eoꝝ aīam eſtuātem ꝯuertit. CHRY. ſup matth.
Et opus q̄dē deſiderare bonū: bonū ē: quia nr̄e volūtati
eſt: ⁊ noſtra ē merces. p̄matū aūt honoris cōcupiſcere
vanitas ē: hoc enī ꝯſequi iudiciū dei ē: ꝓpt̄ qḋ ex p̄matu
honoris neſcimus ſi mercedē iuſticie meremur. Neq̄ȝ .n.
apl's laudē habebit apud deū q̄ apl's fuit: ſʒ ſi op' apl'a-
tus ſui bene ipleuit. nec apl's ꝓ merito ſuo antecedēti ho-
noratus ē vt eēt apl's: ſed ad hoc miniſteriū aptus ē iudi-
catus ſm̄ motū aīe ſue. Primatus ⁊ fugientē ſe deſiderat
⁊ deſiderantē ſe honorat. ꝯuerſatio ḡ melior deſiderāda
eſt: nō dignior gradus. Volēs ergo dn̄s duoꝝ fratrū ʒe-
bedei ⁊ alioꝝ indignationē extinguere: introducit dr̄iam
inter p̄ncipes mūdiales ⁊ eccl'iaſticos: oñdēs q̄ p̄mat'
in chriſto nec ab aliquo appetēdus ē nō habēte: nec alte-
ri inuidendus ē habēte: nec alteri inuidēdus ē habēti: q̄
p̄ncipes mūdi iō ſunt vt dominēt̄ minoribus ſuis: ⁊ eos
ſeruituti ſubijciant ⁊ expolient: ⁊ vſq̄ȝ ad mortē eis vtan-
tur ad ſuam vtilitatē ⁊ glām. Principes aūt eccl'e ſiūt vt
ſeruiant minoribus ſuis: ⁊ miniſtrent eis quecunq̄ȝ acce-
perunt a chriſto: vt ſuas vtilitates negligant ⁊ illoꝝ ꝓcu-
rent: ⁊ mori nō recuſent ꝓ ſalute inferiorū. Primatum ḡ
eccleſie cōcupiſcere neq̄ȝ iuſtū eſt neq̄ȝ vtile. Nullus ſa-
piēs vult vltro ſe ſubijcere ſeruituti ⁊ ꝑiculo tali: vt det
rōnem ꝓ omni eccleſia: niſi forte qui nō timet dei iudiciū
abutens p̄matu ſuo eccl'aſtico ſeculariṫ: ita vt cōuertat il-
lū in ſecularē. HIE. Deniq̄ȝ ſui ꝓponit exēplū vt ſi di-
cta ꝑuipēderēt erubeſcerēt ad opa. vn̄ ſubdit: Sicut fili'
ho. non. ve. mini. ſed miniſtrare. ORI. Nā ⁊ſi angeli ⁊
martha miniſtrauerūt ei: tn̄ non iō venit vt miniſtret̄ ſed
vt miniſtret: ⁊ tantū creuit miniſtrās: vt impleret qḋ ſeq̄t̄
Et daret aīam ſuā redēptionē ꝓ multis. ſ. q̄ crediderunt
in eū: daret inquā in mortē. Sʒ q̄m ſolus erat inter mor-
tuos liber ⁊ fortior oī poteſtate mortis: oēs ſeq̄ ſe volen-
tes liberauit a morte. Eccleſiaꝝ ergo p̄ncipes imitari de-
bent chriſtū acceſſibilē. ⁊ mulierib' loquētē: ⁊ pueris ma-
nus imponentē: ⁊ diſcipulis pedes lauantē vt ipſi ſilit̄er
faciāt fratrib'. Nos aūt tales ſumus vt etiā p̄ncipū mū-
di excedere videamur ſupbiā: vel nō intelligētes ⁊ ꝯtem-
nentes mandatū chriſti: ⁊ querim' ſicut reges acies p̄ce-
dentes: ⁊ terribiles nos ⁊ exceſſu difficiles maxime pau-
perib' exhibemus: nullā affabilitatē habētes: vel hic ad
nos ꝑmittētes. CHRY. in ho. Quātūcūq̄ȝ ergo tu hu-
miliatus fueris: nō poteris tātū deſcēdere q̄ntū dn̄s tu'.

**Et egredientibus illis ab hierico ſecuta ē eū tur-
ba multa. Et ecce duo ceci ſedentes ſecus viam:
audierūt quia ieſus tranſiret: ⁊ clamauerūt dicen-
tes: Dn̄e miſerere nr̄i fili dauid. Turba aūt incre-
pabat eos vt tacerent. At illi magis clamabāt di-
cētes: Dn̄e miſerere noſtri fili dauid. Et ſtetit ieſus
⁊ vocauit eos ⁊ ait: Quid vultis vt faciaʒ vobis?
Dicunt illi: Dn̄e vt apiātur oculi noſtri. Miſert'
aūt eoꝝ ieſus tetigit oculos eoꝝ. Et ꝯfeſtim vide-
runt: ⁊ ſecuti ſunt eum.**

CHRY. ſup matth. Sicut teſtimoniū ſtudioſi agrico-
le ē meſſis fecūda: ita aſſidui doctoris ē p̄dicādo eccleſia
plena. vn̄ ⁊ h̄ dr̄: Et egre. il. ab hieri. ſecu. ē eū tur. multa.
Neminē labor itineris ipediuit: q̄ amor ſpiritalis fatiga-
tionē nō ſentit. Neminē paſſionū ſuaꝝ recordatio retra-
xit: q̄ ingrediebant̄ in poſſeſſionē regni celeſtis. Vere. n.
non hʒ ſup terrā qḋ amet: q̄ bonū celeſte in v̄tute guſta-
uerit. Opportune aūt oblati ſūt an̄ faciē chriſti duo ce-
ci: vt aptis oculis q̄ſi teſtes v̄tutis aſcenderēt cū eo in hie-
ruſalē. vn̄ ſeq̄t̄: Et ecce duo ceci. Hi currētiū ſtrepitū au-
diebant ⁊ ꝑſonas nō videbāt: nihil ſoluti hn̄tes de toto
corꝑe niſi vocē. Et iō q̄ pedibus eū ſeq̄ non poterāt: vo-
ce ſequebant̄. vn̄ dr̄: Audi. q̄ ieſus trāſ. ⁊ clama. dicētes:
Dn̄e miſe. nr̄i fili dauid. AVG. de cō. euā. Hoc aūt fa-
ctum marcus cōmemorat: ſʒ de vno ceco factū. Que ita
ſoluitur qḋ. nā duoꝝ cecorū quos matthe' interpoſuit:
vnū fuiſſe in illa ciuitate famoſiſſimū: ex h̄ ſatis apparet
q̄ ⁊ nomē eius ⁊ p̄ris eius marcus cōmemorauit. Bar-
thimeus. n. timei filius ex aliq̄ magna felicitate deiectus
nouiſſime fuit: q̄ non ſolū cecus: veꝝ etiā mendic' ſede-
bat. Hinc ē ḡ q̄ ipſū ſolū voluit ꝯmemorare marc': cui'
illuminatio tā clarā famā huic miraclo cōparauit: q̄ erat
illius nota calamitas. Lucas v̄o q̄uis oīo eodē mō ſcm̄:
tn̄ in alio ceco intelligēd' eſt par cōmemorare miraculū
Ille q̄ppe hoc factū dicit: cum appropinq̄ret hierico: aliḡ
cū egrederet̄ ab hierico. Seq̄t̄: Tur. aūt incre. eos vt ta-
cerent. CHRY. ſup matth. Videbant enī ſordidas ve-
ſtes: ⁊ non cōſiderabāt ꝯſcie claritatē. Ecce fatua ſapien-
tia hominū: exiſtimāt enī iniuriā pati magnos ſi a paupi-
bus honorēt. Quis enī paup auſus ē diuitē publice ſalu-
tare? ORIGE. Vel ſilentiū nō cā honoris exigūt: ſʒ q̄
acerbe a cecis audiunt qḋ negabant. ſ. dn̄m eē dauid fi-
lium. ORI. Vel qui crediderāt increpabāt eos: vt nō
appellarēt eū ꝯtēptibili noīe filiū dauid: ſʒ poti' dicerēt
Fili dei miſerere nr̄i. HILA. Imitabant̄ aūt magis ve-
titi quā cōpeſcebant̄: fides enī q̄n̄ vetat̄ magi accendit̄. ⁊
iō in ꝑiculis ſecura ē: ⁊ in ſecuritate ꝑiclitat̄. vn̄ ſeq̄t̄: At
illi magis cla. dicē. Miſer. no. fili dauid. Primo enī cla-
mabant: q̄ ceci erant. Secūdo magis clamabāt: q̄ veta-
bant ad lumē accedē. CHRY. in ho. Chriſt' aūt ꝑmit-
tebat eos vetari: vt plus eoꝝ deſideriū appareret. Hinc
aūt diſce: q̄m ſi abiecti fuerimus cū ſtudio accedentes ad
deū: ꝑ noſipſos aſſeq̄mur qḋ petimus. Seq̄t̄: Et ſte. ie. ⁊
vo. eos ⁊ ait: Quid vul. vt fa. vo. HIE. Ideo aūt ſtetit
ieſus: q̄ ceci quo ꝑgerēt ignorabāt. Multe fouee erāt in
hierico: multe rupes: ⁊ prerupta in ꝓfūdū vergētia: icir-
co dn̄s ſtat: vt venire poſſint. ORI. Vel ieſus nō ptrā-
ſit: ſed ſtat: vt ſtāte eo nō tranſfluat bn̄ficiū: ſʒ q̄ſi de fonte
ſtante miſericordia defluat vſq̄ȝ ad eos. HIE. Vocari
aūt iubet ne turbe ꝓhibeāt: ⁊ interrogat q̄d velint: vt ex rn̄-
ſione eoꝝ manifeſta debilitas appareat: ⁊ v̄tus ex reme-
dio cognoſcatur. CHRY. ſup mattheum: Vel interro-
gabat ꝓpter fidē: vt dū ceci chriſtū filiū dei ꝯfitent̄: ꝯfun-
dantur vidētes qui cum tn̄ hoīem putant. Dn̄m quideʒ
chriſtum vocauerāt: ⁊ verū dixerāt. Sed dicētes filium
dauid: diſſipabant qḋ bene cōfeſſi ſūt: nam abuſiue ⁊ ho-
mines dn̄i dicunt: vere aūt nemo dn̄s niſi deus. Cum ḡ
dicūt: Dn̄e fili dauid: abuſiue chriſtū ſm̄ hoīeʒ honorāt
Si autem ſolūmodo dn̄m dicerēt: deitatē ꝯfiterent. ideo
interrogat: Quid vultis? Tūc illi iam non dixerūt: Dn̄e
fili dauid: ſed tn̄ dn̄e. Sequit̄ enī: dicunt illi: Dn̄e vt ape-
riātur oculi noſtri. Filius enī dauid cecos illuminare nō
poteſt. Quādiu ergo dixerunt: Dn̄e fili dauid: ſuſpenſa
eſt ſanitas. Mox autem vt dixerūt domine: infuſa eſt ſa-
nitas. Sequitur enim: Miſer. aūt eorum ieſus teti. ocu.
eo. ⁊ ꝯfe. vide. Tetigit aūt vt homo carnaliter: ſanauit vt
deus. HIE. Preſtat enī artifex qḋ nā non dederat: aut
certe qḋ debilitas tulerat miſericordia donat. CHRY.
in homilia. Hi autem ſicut ante donationem fuerunt per-
ſeuerantes: ita ⁊ poſt donationem non fuerunt ingrati.

CHRY. ſup matth. Bonā enī manus obtulerūt xp̄o
ſanati. Sequit̄ enī: Et ſecuti ſūt eū. Hoc enī deus a te re-
quirit ſm̄ ꝓphetā: ſollicitū te ambulare cū dn̄o deo tuo.
HIE. Qui ḡ in hierico cōtracti ſedebāt ⁊ clamare tn̄
nouerat: poſtea ſequūt̄ ieſū: non tā pedibus q̄ virtutib'.
RABA. Hierico aūt q̄ interp̄tat̄ luna: defectū nr̄e mu-
tabilitatis ſignificat. ORI. Myſtice aūt hierico intelli-
gitur mūdus in q̄ chriſt' deſcēdit. Qui aūt ſūt in hierico
exire neſciūt de ſapia mūdi: niſi viderit nō ſolū ieſū ex-
euntē de hierico: ſʒ etiā diſcipulos eius. Hoc ergo vidē-
tes: ſecute ſūt eū turbe multe: mundū ⁊ mūdana oīa ꝯtē-
nentes: vt xp̄o duce aſcēdāt in hieruſlm celeſtē. Duos ce-
cos poſſumus dicere iudā ⁊ iſrl': qui an̄ chriſti aduētū ce-
ci fuerunt: q̄ nō videbāt verbū verū qḋ erat in lege ⁊ ꝓ-
phetis: tn̄ ſedētes ſecus viam legis ⁊ ꝓphaꝝ: ⁊ ſm̄ carnē
tn̄ intelligentes: clamabāt tn̄ ad eū q̄ factus ē ex ſemine
dauid ſm̄ carnē. HIE. Vel duos cecos pleriq̄ȝ phari-
ſeos ⁊ ſaduceos intelligūt. Vel aliṫ: Duo ceci ſedentes iu-
xta viam: ſignificat de vtroq̄ȝ pplo quoſdā iā coherētes
ꝑ fidē diſpenſationi tꝑali: ſm̄ quā chriſtus via ē: ⁊ deſide-
rantes illuminari. i. aliq̄d de verbi eternitate intelligē: qḋ
tranſeunte dn̄o ipetrare cupiebāt. i. per meritū fidei qua
credit filius dei ⁊ natus hō ⁊ paſſus ꝓpter nos. ꝑ hanc
enī diſpenſationē q̄ſi tranſit ieſus: q̄ actio tꝑalis ē. opor-
tebat aūt vt tātū clamarēt: donec reſiſtētis ſibi turbe ſtre-
pitū vincerēt. i. tam ꝑſeuerando aīum intenderēt orando
atq̄ȝ pulſando quouſq̄ȝ ꝯſuetudinē deſiderioꝝ carnaliū
q̄ tanq̄ turba obſtrepit cognitiōi lucē veritatis eterne vi-
dere conāti: vel ipſā hoīuʒ carnaliū turbā ſtudia ſpirita-
lia impedientē fortiſſima intentiōe ſuperarēt. AVG. de
verbis dn̄i: Bonos enī chriſtianos volētes facere p̄ce-
pta dei: chriſtiani mali ⁊ tepidi ꝓhibent: clamāt tn̄ illi nō
deficientes. cū enī quiſq̄ȝ chriſtian' ceperit bn̄ viuere: mū-
dūq̄ȝ ꝯtēnere: in ipſa ſui volūtate patit̄ rephenſores frigi-
dos chriſtianos: ſʒ ſi ꝑſeuerauerint ipſi iā obſequēt̄ q̄ an̄
ꝓhibebāt. AVG. de. q. euā. Itaq̄ȝ audiēs ieſus q̄ pul-
ſanti aperiet: ſtans eos tangit ⁊ illuminat. q̄ enī fides in-
carnationis tꝑalis ad eterna intelligēda nos p̄parat: trā-
ſeūte ieſu admoniti ſūt vt illuminarēt̄: ⁊ ab eo ſtante illu-
minati ſūt: tꝑalia enī tranſeunt: eterna ſtant. CHRY.
ſup matth. Quidā interp̄tant̄ duos cecos gentiles: vnus
ex cham: ali' ex iaphet: q̄ ſecus viā ſedebāt. i. iuxta veri-
tatē ꝯuerſabant̄: ſʒ veritatē inuenire non poterāt: vel ſm̄
rōnem v̄bi ꝯſiſtentes: q̄ noticiā v̄bi nondū acceperant.
RABA. Agnita aūt fama noīs chriſti ꝑſcipes ei' fie-
ri querebāt: ꝯ̄dicebāt multi. p̄mo iudei vt in actib' legi-
mus. deinde etiā gentiles ꝑſecutiōe inſtabant: nec tn̄ eos
q̄ erāt ad vitā ordinati: ſalute p̄uare valebāt. CHRY.
ſup matth. Cōſequent̄ aūt gentiū oculos mētis tetigit ie-
ſus: dans eis grām ſpūſſci: que illuminate ſecute ſūt eum
opibus bonis. ORI. Et nos ergo ſedentes iuxta ſcri-
pturarū viā: ⁊ intelligentes in q̄bus ceci ſum': ſi ex affe-
ctu petierimus: tanget oculos aīaꝝ nr̄arum: ⁊ recedet a
mētibus nr̄is tenebra ignorātie: vt eum in ſcie lumine ſe-
quamur q̄ dedit nobis poſſe videre: ꝓpter nihil aliud:
niſi vt eum ſequamur. CA. XXI.

**Et cum appropinquaſſēt hieroſolymis:
⁊ veniſſent bethphage ad monteʒ oliueti:
tunc ieſus miſit duos diſcipulos dicens
eis: Ite in caſtellum quod cōtra vos eſt: ⁊ ſtatim
inuenietis aſinam alligatā ⁊ pullum cum ea: ſol-
uite ⁊ adducite mihi. Et ſiquis vobis aliquid di-
xerit dicite: quia dn̄s his opus habet: ⁊ cōfeſtim
dimittet eos. Hoc autem factum eſt: vt adimple-
retur quod dictum eſt per ꝓphetam dicentē: Dici-
te filie ſyon: ecce rex tuus venit tibi manſuetus ſe-
dens ſuper aſinā: ⁊ pullū filium ſubiugalis. Eun-
tes aūt diſcipuli fecerunt ſicut precepit illis ieſus.
Et adduxerunt aſinam ⁊ pullum: ⁊ impoſuerunt
ſuper eos veſtimenta ſua: ⁊ eum deſuper ſedere fe-
cerunt. Plurima aūt turba ſtrauerunt veſtimēta
ſua in via: Alij autem cedebāt ramos de arbori-
bus: ⁊ ſternebant in via. Turbe aūt que precede-
bant ⁊ que ſequebant̄: clamabant dicētes: Oſan-
na filio dauid: benedictus qui venit in nomine do-
mini oſanna in excelſis.**

REMI. Narrauit ſupius euangeliſta dn̄m egreſſum
a galilea ⁊ cepiſſe aſcendere hieroſolymā. Poſtq̄ ḡ nar-
rauit quid in via geſſerit in incepta intentione ꝑſeuerans
dicit: Et cū appropiquaſſet hieroſoly. ⁊ ve. bethpha. Bet-
phage viculus fuit ſacerdotū: ſitus i latere montis oliue-
ti: diſtans vno miliario a hieruſalē. ſacerdotes enī qui ꝑ
certos dies in tēplo deſeruiebāt cōpleto officio vici ſue
illic diuertebant ad manendū. ſimiliṫ ⁊ illi q̄ accipiebant
officiū illuc diuertebant q̄ p̄ceptū fuit in lege: vt nullus
diebus ſabbatorū plus q̄ mille paſſus incederet. ORI.
Unde ⁊ interp̄tat̄ bethphage maxillarū domus q̄m maxil-
la ꝓpria erat pars ſacerdotū in lege. Seq̄t̄: Tūc ieſus mi-
ſit duos diſcipulos. CHRY. ſup matth. Non dixit di-
ſcipulis dicatis: Dn̄s tuus his op' hʒ: vel dn̄s veſter: vt
intelligant q̄ ipſe ſit ſolus dn̄s: nō ſolū aīaliū ſʒ oīuʒ ho-
minū: nā ⁊ peccatores ꝯditione quidem ſui ſūt: volūtate
aūt ſua diaboli. CHRY. in ho. Neq̄ȝ paruū enī exiſtī-
mes qḋ factū ē: q̄s enī ſuaſit dn̄is iumentoꝝ nō velle ꝯ̄tra-
dicere: volentes ſilere ⁊ ꝯcedere: ⁊ in hoc diſcipulos eru-
dit q̄m poterat ⁊ iudeos ꝓhibere: ſʒ noluit: ſʒ ⁊ docet. vt
qḋcūq̄ȝ petitū fuerit daret. ſi enī q̄ ignorabant chriſtū: ita
cōceſſerunt: multomagis diſcipulos ꝯuenit oībus dare:
qḋ aūt dr̄: Et cōfeſtim dimittet eos. CHRY. ſup mat.
Intelligendū ē q̄ aīal poſtq̄ ingreſſū eſt in hierlʒ ad dn̄ʒ
ſuū remiſſū ē a xp̄o. GLO. Vel dn̄s iumētoꝝ cōfeſtim
dimittet eos in dn̄i ſeruitio mancipandos. Adhibet aūt
huic facto ꝓphete teſtimoniū: vt appareat dn̄m oīa que
de ipſo ſcripta erāt ipleſſe: ſed inuidia cecatos ſcribas ⁊
phariſeos ea q̄ ipſi legebāt intelligere noluiſſe. ⁊ iō ſeq̄t̄:
Hoc aūt totū factū ē vt adim. qḋ di. ē ꝑ ꝓphe. ſ. ʒacharia.
CHRY. ſup matth. Sciēs enī ꝓpheta maliciā iudeo-
rū q̄ ꝯ̄dicturi erāt chriſto aſcēdenti in tēplū p̄monuit vt
ꝑ hoc ſignū cognſcerēt regē ſuū dicētē: Dicite filie ſyon.
RABA. Filia ſyon hiſtorialiṫ dr̄ hierlm ciuitas: q̄ ſita
ē in mōte ſyon. myſtice aūt ē eccl'a fideliū ꝑtinēs ad ſup-
nā hierlm. CHRY. ſup matth. Ecce: oñdētis v̄buʒ. i.
nō carnali aſpectu: ſʒ ſpiritali intellectu opa virtutū eius
aſpicite. An̄ tpa q̄dē multi dicebāt Ecce: vt oñderēt q̄ il-
le de q̄ loq̄bat̄ anq̄ naſcēt̄ iā erat Rex tuus. Cū ḡ videritis
eū nolite dicē: Nō habem' regē niſi ceſarē. Venit tibi. Si
itellexeris vt ſaluet te: ſi nō intellexeris: venit ꝯ̄ te. Man-
ſuet'. Nō vt ꝓpt̄ potentiā timeāt: ſʒ vt ꝓpt̄ māſuetudineʒ
amaret. vn̄ non ſedet in curru aureo p̄cioſa purpura ful-
gens: nec aſcēdit ſup feruidū equū diſcordie amatorē ⁊
litis: ſʒ ſup aſinā trāq̄llitati ⁊ pacis amicā. vn̄ ſequit̄: Se-
dēs ſup aſi. ⁊ pul. fi. ſubiu. AVG. de cō. euā. In hoc aūt
teſtimonio ꝓphetico aliq̄n̄ diuerſa ē euāgeliſtaꝝ locutio
h̄ enī matthe' ſic adhibet vt aſinā dicat ꝯmemoraſſe ꝓ-
phetā: nō aūt ita ſe hʒ vel qḋ ioānes inꝑponit: vel codi-
ces eccl'iaſtice inꝑpretatiōis. lxx. Cuius rei cā mihi v̄r q̄
matthe' hebrea lingua ꝑhibet̄ euāgeliū ꝯſcripſiſſe. Ma-
nifeſtū ē aūt inꝑpretationē illā q̄ dr̄. lxx. in nōnullis aliter
ſe habere q̄ inueniūt in hebreo: q̄ eā liguā nouerūt: ⁊ qui
interpretati ſunt ſinguli eoſdem libros hebreos. Huius
aūt diſtātie cauſa ſi querat̄ nihil ꝓbabilius eſtimo q̄ eos
lxx. illo ſpū interpretatos: quo ⁊ illa q̄ inꝑpretabāt̄ dicta

fuerāt: qḋ ex ipſa coꝝ mirabili que ꝑdicat ↄſenſione firmatū eſt: ꝗ̄ ⁊ ipſi nōnulla i eloquio variando ⁊ a volūtate dei cuius vͣba erant nō credēdo nihil aliud demōſtrare voluerūt: ꝙ hoc ipſū in euangeliſtaꝝ ↄcordia q̄dam diuerſitate narrat: qua nobis oñdit nō eē mendaciū ſicut quiſꝗ ita diuerſo mō aliquid narret: vt ab eius volūtate cui ↄſentiēdū eſt nō recedat quod noſcere in moꝛib⁹ vtile eſt ꝓpter cauenda mendacia: ⁊ ipſi fidei ne putemus q̄ſi cōſecratis ſonis ita muniri veritatē tanꝗ̄ de⁹ nobis quē admodū ipſam rē: ſic vͣba que ꝓpter illā ſūt dicēda cōmendet: cū potius ita res ſermonib⁹ ꝑferat: vt iſtos oīno querere nō deberem⁹: ſi rem ſine his noſſe poſſem⁹: ſicut illā nouit deus ⁊ in eo angeli eius. Seq̄t: Eun. aūt diſci. fe. ſi. ꝑce. il ieſus: ⁊ adduxerūt aſi. ⁊ pul. Ceteri aūt euangeliſte de aſina tacent. nō deberet aūt ꝑmouē lectoꝛē nec ſi mattheus de pullo tacuiſſet ſicut illi de aſina tacuerūt q̄tomin⁹ moueri opoꝛtēt: quia vn⁹ ita cōmemoꝛauit aſinā de qua ceteri tacuerūt: vt tñ pullū nō taceret de quo illi dixerūt. vbi enī vtrūꝗ pōt intelligi factū nulla repugnantia eſt: nec ſi alius aliud cōmemoꝛaret: q̄to minus vbi vnus vnū: alius vtrūꝗ. Seq̄tur: Et impo. ſuper eos veſti. ſua ⁊ eū deſup ſe. fe. HIE. Sed videt ꝙ ſup vtrūꝗ aīal in paruo itineris ſpatio dñs ſedere nequiuerit. ꝗ̄ cum hiſtoꝛia aut īpoſſibilitatē habeat aut turpitudinem: ad altioꝛa tranſmittimur. i. ad myſticū ſenſū. REMI. Lꝫ potuerit fieri vt ſuper vtrunꝗ animal dñs ſederit. CHRY. in ho. Mihi aūt videt ꝙ non ꝓpt myſterium ſolū ſup aſinā ſedit: ſed ⁊ menſurā nobis ſapie tribuens demōſtrat. ſ. ꝙ nō ſup equos ferri neceſſe ē: ſꝫ ſufficit aſino vti: ⁊ eo ꝙ neceſſitati ē eſſe ↄtētum. Interroga aūt iudeos quis rex ſup aſinā delatus intrauit hieroſolymā: ſꝫ nō vtiꝗ aliū habēt dicere: niſi iſtū ſolū. HIE. Turbe ꝗ̄ que egreſſe fuerāt de hierico ⁊ ſecute ſaluatoꝛē: ſupꝑoſuerūt veſtimēta ſua ⁊ ſtrauerunt viā ramis arboꝛū. ⁊ idō ſeq̄tur: Plu. aūt tur. ſtra. veſti. ſua ī via. pedib⁹ aſini. necubi offēdat in lapidē: nec calcet ſpinā: nec labat in foueam. Sequit: Alij aūt cede. ra. de arbo. ⁊ ſter. in via. de arboꝛibus. ſ. fructiferis q̄bus mons oliueti conſitus ē. Cūꝗ ope cūcta feciſſent: vocis q̄ꝫ tribuūt teſtimoniū. vñ ſequit: Turbe aūt que ꝑcede. ⁊ ſeque. cla. di. Oſan fi. da. Quid aūt ſignificet oſanna: nūc ꝑſtringā breuit. In centeſimo. xvij. pſalmo qui manifeſte de aduentu ſaluatoꝛis ſcriptus ē inter cetera hoc q̄ꝫ legimus: O dñe ſaluū me fac: o dñe bñ ꝓſperare. Bñdictus qui ventur⁹ es in noīe dñi. Pro eo qḋ in. lxx. habet interp̄etib⁹: O dñe ſaluū me fac: in hebꝛeo legimus: Anna adonaij oſi anna. Qḋ manifeſtius eſt interp̄etat⁹ Symmachus dicēs: Obſecro dñe ſaluū mē fac. Nemo ergo putet ex duob⁹ vͣbis greco. ſ. ⁊ hebꝛeo ſermonē eſſe cōpoſitū: ſed totū hebꝛaicum ē. REMI. Et ē cōpoſitū ex integro coꝛꝛupto. Oſi enī latine dī ſalua ſiue ſaluifica: Anna vero apud illos interiectio ē obſecrantis. nā ſicut apud illos ab obſecrante dī oſanna: ſic apud latinos dī heu. HIE. Significauit enī ꝙ aduentus chꝛiſti ſalus mūdi ſit. vñ ſequit: Bñdict⁹ qui venit in noīe dñi. Saluatoꝛ quoꝗ idipꝫ in euāgelio cōpꝛobante: Ego inquit veni in noīe p̄ris mei. REMI. Quia. ſ. in oībus bonis opibus non ſuā: ſꝫ p̄ris gloꝛiā queſiuit. GLO. Et eſt ſenſus: Bñdictus. i. glioſus ſit: Qui venit. i. incarnatus eſt. In noīe dñi. i. patris eū gloꝛificando. Iterū repetunt: Oſanna. i. ſalua obſecro. ⁊ determināt vbi ſe vellent ſaluari. In altiſſimis. i. in celeſtibus: nō terrenis. vel per hoc q̄ iungit Oſanna. i. ſalus in excelſis: ꝑſpicue oñditur ꝙ aduentus chꝛiſti nō tm̄ hoīs ſalus ſed totius mūdi ſit: terrena iūgens celeſtib⁹. HIE. Uel humanā q̄dem chꝛiſti diſpēſationē laudant in eo ꝙ dicebant: Oſanna filio dauid: bñdictus qui venit in noīe dñi. Reſtitutionē aūt eius in ſancta: in eo ꝙ dicebant: Oſanna in excelſis. CHRY. Oſanna etiā q̄dā interp̄tant gliā: alij vero redēptionē. Nam ⁊ glia illi debet: ⁊ redēptio illi ↄuenit q̄ oēs redemit. HILA. Laudationis enī verba redēptionis in eo exp̄imūt p̄tātem: filium aūt dauid nuncupāt in quo agnoſcerēt eterni regni hereditatem. CHRY. Nunꝗ̄ aūt antea dñs ſibi adhibuit miniſteria iumētoꝝ nec ramoꝝ virētia circa ſe oꝛnamēta ↄſtituit: niſi mō qñ hieruſ vt pateret aſcēdit. Excitauit enī vidētes vt facerēt quod ꝑus volebant: ergo poteſtas eis data eſt: nō mutata volūtas. HIE. Myſtice aūt appropinquat dñs hieroſolymis egrediēs de hierico: turbis inde eductis q̄plurimis: qꝛ magn⁹ magnis ditatus mentibus ſalute credentiū rediēs: ingredi cupit vꝛbē pacis ⁊ locū viſionis dei. Et venit bethphage. i. ad domum maxillaꝝ ⁊ ↄfeſſionis poꝛtabat typū ⁊ erat ſitus in monte oliueti vbi eſt lumē ſcie laboꝝ ⁊ doloꝝ requies. Per caſtellū enī quod cōtra apl'os erat mundus iſte deſignat: ↄ apl'os enī erat: nec lumē doctrinarū volebat accipe. REMI. Dñs ꝗ̄ de monte oliueti diſcip̄los miſit: qꝛ de ꝑmitiua eccl'a ꝑdicatoꝛes in mundū direxit. Duos q̄ppe miſit ꝓpt duos oꝛdines ꝑdicatoꝝ quos manifeſtat aplus dicens: Qui opatus eſt petro in apoſtolatū circūciſiōis opatus eſt ⁊ mihi inter gētes: ſiue qꝛ duo ſūt ꝑcepta charitatis: ſiue ꝓpt duo teſtamēta: ſiue ꝓpt litterā ⁊ ſpiritū.

HIE. Siue ꝓpt theoꝛicā ⁊ pꝛacticā. i. ſcientiā ⁊ opa. Aſina aūt iſta q̄ ſubiugalis fuit ⁊ edomita ⁊ iugū legis traxerat ſynagoga intelligit. Pullus aſine laſciu⁹ ⁊ liber gentiū ppl's: Iudea enī ſm̄ deū mater eſt gentiū. RAB. Unde mattheus ſolus q̄ iudeis euangeliū ſcripſit aſinā dño refert adductā: vt eidē etiam genti hebꝛee ſi peniteat nō deſperandā monſtret eē ſalutē. CHRY. ſup matth. Propt quaſdā aūt ſimilitudines aīalibus aſſimilati ſunt homies dei filium nō cognoſcētes. Eſt enī animal imundum ⁊ pꝛe ceteris pene iumētis magis irrōnabile ⁊ ſtultum ⁊ infirmū ⁊ ignobile ⁊ oneriferū. Sic fuerunt hoīes ante chꝛiſti aduentū: paſſionib⁹ diuerſis imundi: irrationabiles verbi ratione carētes: ſtulti ꝓpter dei ↄtemptū: infirmi ſm̄ animā: ignobiles qꝛ obliti generatiōis celeſtis facti fuerant ſerui paſſionū ⁊ demonū: oneriferi qꝛ ſufferebant ſarcinā erroꝛis a demonib⁹ vel phariſeis īpoſitam. Ligata aūt erat aſina. i. diabolici erroꝛis vinculo īpedita: vt non haberet libertatē eūdi quo vellet: nā anꝗ̄ peccemus: liberū habemus arbitriū ſequi volūtatē diaboli an non. Qꝫ ſi ſemel peccantes obligauerimus nos opibus eius: iam noſtra virtute euadere nō poſſum⁹: ſꝫ ſicut nauis fracto gubernaculo illuc ducit: vbi tempeſtas voluerit: ſic ⁊ homo diuine auxilio gratie ꝑdito per peccatum nō quod vult agit: ſꝫ quod diabolus vult. Et niſi deus valida manu miſericoꝛdie ſue ſoluerit eū: vſꝗ ad moꝛtē in peccatoꝝ ſuoꝝ vinculis ꝑmanebit. ⁊ idō dicit diſcipulis: Soluite. ſ. per doctrinā veſtrā ⁊ ꝑ miracula veſtra: quia omnes iudei ⁊ gentes ꝑ apl'os ſunt liberati. Et adducite mihi. i. ad gliam meam illos cōuertite. ORI. Unde ⁊ aſcendēs in celum iuſſit diſcipulis ſuis vt ſoluerent peccatoꝛes dans eis ſpm̄ſcm̄. Abſoluti aūt ⁊ ꝑficiētes ⁊ nutriti verbi diuinitate digni habentur remitti in locum ex quo erant aſſūpti: non iā ad opa ꝑoꝛa ſed vt pꝛedicarent eis filiū dei. ⁊ hoc ē qḋ ſignificat dicens: Et cōfeſtim di. eos. HILA. Uel ꝑ aſinā ⁊ pullū duplex vocatio ex gentib⁹ oñditur. Erant enī ſamaritani ſub q̄dam obſeruantie ſue cōſuetudine ſm̄ mentes: q̄. ſ. ſignificāt ꝑ aſinā. Erant etiā indomite gentes ⁊ feroces: qui. ſ. ſignificantur per pullū. Igit duo mittunt vt ſoluant ligatos erroꝛis vinculis. ꝑ philippū enī ſamaria credidit. ꝑ petrū coꝛnelius chꝛiſto tanꝗ̄ ꝑmitie gentiū adductus ē. REMI. Sicut aūt tūc dictū ē aplis: Siquis vobis aliq̄d dixerit: dicite qꝛ dñs his opus habet: ſicut nunc ꝑdicatoꝛibus eſt pꝛeceptū vt ſi aliquid aduerſitatis obſtiterit a ꝑdicando nō ceſſarent. HIE. Ueſtis aūt apoſtolica que iumento ſupponit: vel doctrina virtutū vl' diſcretio ſcripturarū intelligi poteſt: ſiue eccleſiaſticoꝝ dogmatum

veritates

veritates quib⁹ niſi aīa inſtructa fuerit ⁊ oꝛnata: ſeſſoꝛē hūc dñm nō meret. REMI. Dominus aūt ſup aſellū ſedens hieroſolymā tēdit: qꝛ ꝑſidens ſancte eccleſie vel aīe fideli ⁊ eā ī hoc ſeculo regit ⁊ poſt hāc vitā ad viſionē celeſtis patrie īroducit. Apoſtoli aūt ⁊ ceteri doctoꝛes veſtimēta poſuerūt ſup aſinā: qꝛ gloꝛiā quā acceperūt a chꝛiſto gētibus dederūt. Turba aūt veſtimēta ſternebat ī via qꝛ credētes ex circūciſiōe gliā quā habebāt ex lege contēnebāt. Ramos aūt de arboꝛibus ꝑcidebāt: qꝛ ex ꝓphetis acceperūt exēpla de chꝛiſto: quaſi de arboꝛibus virētibus. Uel turba que veſtimenta ſtrauit in via: ſignificat martyres que veſtimēta ſua. i. coꝛpoꝛa que tegumēta ſūt aīaꝝ ꝓ chꝛiſto ad martyriū tradiderūt. Uel ſignificātur illi q̄ coꝛpoꝛa ſua ꝑ abſtinētiā domāt. Illi aūt ramos arboꝝ ꝑcidūt qui dicta ⁊ exempla ſanctoꝝ patrū querunt ad ſuā vel filioꝝ ſalutē. HIERO. Qḋ aūt ait: Turbe aūt que ꝑcedebāt ⁊ que ſequebant. vtrūꝗ populū oſtendit ⁊ qui ante euāgeliū ⁊ qui poſt euangeliū dño crediderūt: cōſona ieſum cōfeſſionis voce laudare. CHRY. ſup matth. Et illi quidē ꝓphetātes de chꝛiſto vēturo clamauerūt: hi aūt laudātes clamāt ō aduētu xp̄i adipleto.

Et cū intraſſet hieroſolymā: cōmota ē vniuerſa ciuitas dicēs: Quis eſt hic? Populi aūt dicebāt: Hic ē ieſus pꝛopheta a nazaret galilee. Et itrauit in tēplum dei: ⁊ eijciebat oēs vendentes ⁊ emētes in templo: ⁊ menſas nummulariorū ⁊ cathedras vendētium columbas euertit. ⁊ dicit eis: Scriptū ē: domus mea domus oratiōis vocabit: vos aūt feciſtis illam ſpeluncā latronū. Et acceſſerunt ad eum ceci ⁊ claudi in tēplo: ⁊ ſanauit eos. Uidētes aūt pꝛincipes ſacerdotū ⁊ ſcribe mirabilia que fecit: ⁊ pueros clamantes in tēplo ⁊ dicentes: oſāna filio dauid: indignati ſunt ⁊ dixerūt ei: Audis q̄d iſti dicūt? Ieſus aūt dixit eis: Utiq̄ꝫ. Nunꝗ̄ legiſtis: qꝛ ex oꝛe īfantiū ⁊ lactētiū ꝑfeciſti laudē?

HIERO. Introeunte ieſu cū turba tota hieroſolymorū ciuitas cōmouet: mirās frequentiā: neſciēs virtutē. vñ dī: Et cū ītraſ. hieroſo. ↄmo. ē vni. ciui. di. Quis eſt hic? CHRY. ſup matth. Merito aūt ↄmouebant vidētes rē mirabilē: hō laudabat q̄ſi deus: ſed deus laudabat in homine. Puto aūt ꝙ nec ipſi qui laudabāt ſciebāt q̄d laudabāt: ſed ſpiritus ſubito ingreſſus in eos veritatis vͣba fundebāt. ORIGE. Sꝫ ⁊ qñ intrauit ieſus hieroſolymā verā admirātes v̾tutes celeſtes dicebant: Quis ē iſte rex gloꝛie? HIERO. Alijs autem vel ambigentibus vel interrogātibus niſi plebecula ↄfitet. vnde ſequit: Populi aūt dicebāt: Hic ē ieſus ꝓpheta a naçareth galilee. A minoꝛibus incipiūt vt ad maioꝛa ꝑueniāt. ꝓphetā. n. dicūt quē moyſes ſui ſimilē dixerat eē ventuꝝ. A naçareth aūt galilee: qꝛ ibi educatus fuerat: vt flos campi nutriretur in floꝛe virtutū. RABA. Notādū aūt ꝙ hic introitus ei⁹ in hieruſalē fuit ante quinꝗ dies paſche. Narrat. n. ioannes ꝙ ante ſex dies paſche venerit in bethania ⁊ in craſtinū aſino ſedēs: venit ī hieruſalē: vbi notāda ē cōcoꝛdia nō ſolū in rebus ſed ēt in tēpoꝛibus veteris ⁊ noui teſtamēti. Decima eniꝫ die menſis pꝛimi agnus qui in paſcha īmolaret: domū īroduci iuſſus eſt: qꝛ ⁊ dñs decima die eiuſdē menſis: hoc ē ante quinꝗ dies paſche ciuitatē in qua pateret erat ingreſſurus. Sequit: Et intrauit ieſus in templū dei. CHRY. ſup matth. Hoc erat ꝓpꝛiū boni filij vt ad domū curreret patris ⁊ illi honoꝛē redderet: ⁊ tu imitatoꝛ chꝛiſti factus cū ingreſſus fueris in aliquā ciuitatē pꝛimo ad eccleſiam curras. hoc ēt erat boni medici vt ingreſſus ad infirmā ciuitatē ſaluādam: pꝛimum ad oꝛiginē paſſiōis intēderet: nā ſicut de tēplo oē bonū egredit: ita de tēplo oē malū ꝓcedit. ſi. n. ſacerdotiū integꝝ fuerit: tota eccl'ia floꝛet: ſi aūt coꝛꝛuptū fuerit tota fides marcida ē. ſicut. n. cū videris arboꝛē pallētibus folijs: intelligis qꝛ vitiū hꝫ in radice: ſic cū videris populum indiſciplinatū: ſine dubio cognoſce qꝛ ſacerdotiū eius non ē ſanū. Sequit: Et eijciebat oēs vendētes ⁊ ementes. HIE. Sciēdum quidē eſt ꝙ iuxta mandata legis in venerabili toto oꝛbe templo dñi: ⁊ de cunctis pene regiōibus iudeoꝝ illuc populo cōfluente: innumerabiles imolabantur hoſtie maxime feſtis diebus: tauroꝝ: arietū: hircoꝝ pauperib⁹ ne abſꝗ ſacrificio eēnt pullos colūbaꝝ ⁊ turtures offerētib⁹. Accidebat aūt vt q̄ de lōge venerāt victimas nō haberēt: excogitauerūt igit ſacerdotes quō pꝛedā de populo facerēt: ⁊ oīa aīalia q̄bus opus erat ad ſacrificia venderent: ⁊ vt venderēt non habentibus: ⁊ vt ipſi rurſus empta ſuſciperēt. hāc ergo ſtrophā. i. fraudē ſe in diuerſa vertentē crebꝛo venientiū īopia diſſipabat: q̄ indigebāt ſumptibus ⁊ nō ſolū hoſtias nō habebant: ſed nec vnde emerēt. Poſuerūt itaꝗ nummularios q̄ mutuā ſub cautione darēt pecuniā: ſꝫ qꝛ erat lege pꝛeceptū vt nemo vſuras acciperet: ⁊ ꝓdeſſe nō poterat pecunia fenerata que cōmodi nihil haberet ⁊ interdū ꝑderet ſoꝛtē excogitauerūt ⁊ aliā thechuyn. i. artē vt ꝓ nummularijs collibiſtas facerēt. Huius verbi ꝓpꝛietatē latina lingua nō expꝛimit. Collibia dicunt apud illos: que nos appellam⁹ tragemata vl' vilia munuſcula: verbi gr͂a: frixi ciceris vuarūꝗ paſſarū: ⁊ poma diuerſi generis. Igit qꝛ vſuras accipere nō poterāt: collibiſte ꝓ vſuris accipiebāt varias ſpēs: vt q̄ in nummo nō licebāt: in his rebus exigerēt que nummis coemuntur: quaſi nō hoc ipꝫ ezechiel pꝛedicauerit dicēs: Uſurā ⁊ ſupabundātiā nō accipietis. Iſtiuſmodi dñs cernens in domo patris negociationē ſeu latrocinīū ardoꝛe ſpūs cōcitatus tantā hominū multitudinē eiecit de tēplo.

ORIG. In quo nō debēt vendere ⁊ emere: ſed oꝛonibus tm̄ vacare q̄ congregant quaſi in domo oꝛonis. vñ ſequit: Et dicit eis: Scriptū ē. ſ. in eſaia: Domus mea domus oꝛatiōis vocabit. AUG. in regula: Nemo ergo in oꝛatoꝛio aliquid agat niſi ad qḋ factū ē: vnde ⁊ nomē accepit. Sequit: Uos aūt feciſtis illā ſpeluncam latronum.

HIE. Latro enim ē ⁊ tēplū dei in latronū cōuertit ſpeluncā q̄ lucra de religiōe ſectat. Mihi aūt inter oīa ſigna que fecit dñs: hoc videt eē mirabilius ꝙ vnus homo: ⁊ illo tp̄e contēptibilis: in tantū vt poſtea crucifigeret. Scribis ⁊ phariſeis ↄtra ſe ſeuiētibus ⁊ videntibus lucra ſua deſtrui potuerit ad vnius flagelli vͣbera tantā eijcere multitudinē. Igneū eniꝫ quiddā atꝗ ſidereū radiabat ex oculis eius: ⁊ diuinitatis maieſtas lucebat in facie. AUG. de con. euā. Manifeſtū aūt ē hoc nō ſemel: ſed iterū a domino eē factū: ſꝫ pꝛimū cōmemoꝛatū ē a ioanne: hoc aūt vltimū a ceteris tribus. CHRY. in ho. In quo maioꝛ ē accuſacio iudeoꝝ qm̄ cū bis hoc idē feciſſet: moꝛabantur tm̄ in ſua dementia. ORIGE. Myſtice aūt tēplū dei eſt eccleſia chꝛiſti. Sūt aūt multi ī ea nō ſicut decet viuentes ſpiritaliter: ſed ſm̄ carnē militāt: qui domū oꝛonis de lapidibus viuis ↄſtructā faciūt ſpeluncā eē latronū actib⁹ ſuis. Si aūt opoꝛtet tres ſpēs eiectas a templo cautius exponere: poſſumus dicere: Quicūꝗ in populo chꝛiſtiano ad nihil aliud vacāt niſi circa emptiōes ⁊ vēditiones rarius aūt in oꝛonibus ꝑmanēt vel in alijs actibus rectis ipſi ſūt vendentes ⁊ emētes in tēplo dei. Diaconi qui non bene tractant eccl'aꝝ pecunias ⁊ diuites fiunt de reb⁹ pauperꝝ: ipſi ſūt nummularij: pecuniaꝝ menſas habētes quas chꝛiſtus euertit. ꝙ aūt menſis eccleſiaſticaꝝ pecuniarum diaconi ꝑſunt: docemur in actibus apoſtoloꝝ. Epi autē qui tradūt eccleſias q̄bus nō opoꝛtet: ipſi ſunt qui vendūt colūbas. i. grāꝫ ſpūſſancti: quoꝝ cathedras chꝛiſtus euertit. HILA. Iuxta ſimplicē enim intelligentiā colūbe nō erāt in cathedris: ſed in caueis: niſi foꝛte colūbaꝝ iſtitoꝛes ſedebāt in cathedris qḋ abſurdū ē: qꝛ in cathedris

l

magiſtroꝝ magis dignitas indicat q̄ ad nihilum redigit
cū mixta fuerit lucris. obſerua etiā pp auaritiā ſacerdotū
altaria dei nūmulariorꝝ mēſas appellari. Qd̄ autē de ec-
cleſiis diximus: vnuſquiſq; de ſe intelligat. dicit eni apo
ſtolus: Uos eſtis templū dei: nō ſit in domo pectoris ve
ſtri negociatio: nō donorꝝ cupiditas: ne ingrediatur ieſus
iratus ⁊ rigidus ⁊ nō aliter mūdet templū ſuū: niſi flagel
lo adhibito: vt de ſpelūca latronū domū facit orationū.
ORIGE. Uel in ſcd̄o aduentu eiiciet vel euertet quos
iuenerit i templo dei idignos. CHRY. ſup matth. Jō
etiā nummulariorꝝ menſas euertit: qd̄ ſignificat ꝙ in tem
plo dei nō debent eſſe nummi niſi ſpiritales q̄ dei habēt
imaginē: nō q̄ portāt imaginē terreni. Cathedras vendē-
tiū columbas euertit: loquēs ipo facto qd̄ faciūt i templo
multe columbe venales: ex quo vna colūba gratuita de-
ſcendit i templū corporis mei. Qd̄ aūt turbe vbis clama
uerūt: domin' factis oñdit. vnde ſequit: Et acceſ. ad eum
ce. ⁊ clau. i tem. ⁊ ſa. eos. ORIG. In templo enim dei. i. i
eccleſia nō ſunt oēs videntes neq; recte ambulantes: ſed
q̄ ex eis intelligunt: qꝛ nullius ē opus niſi chriſti vt ſanent
accedentes ad vbū dei ſanant. REMI. Qd̄ aūt i tēplo
ſanant: ſignificat ꝙ homines nō niſi in eccleſia ſanari pñt,
cui data ē ptās ligandi atq; ſoluendi. HIE. Niſi aūt mē
ſas nummulariorꝝ ſubuertiſſet: cathedraſq; colūbas vē
dentiū: ceci ⁊ claudi lucē pſtinā ⁊ cōcitū gradū i tēplo
nō meruiſſent recipere. CHRY. in ho. Principes autē
ſacerdotū neq; ita pſuadebant: ſed ex reliquis miracu-
lis ⁊ pconiis puerorꝝ eū extollentib' idignabant. vñ ſeq
tur: Ui. autē prin. ſacer. HIE. Cum. n. manū nō aude
ant i eū iniicere ſacerdotes tñ opera calumniant ⁊ teſti-
moniū populi atq; puerorꝝ q̄ clamabāt: Oſana filio da
uid benedict' q̄ venit i nōie dñi. qd̄ videlꝫ hoc nō dī niſi
ſolo filio dei. Uideāt ḡ epi ⁊ quilibꝫ ſancti hōies cū qn
to periculo dici ſibi iſta patiant. ſi vero dño cui hoc dice
bat: qꝛ nondū ſolida erat credentium fides pro crimine i
pingit. CHRY. in ho. Sicut aūt colūna ſi modicū ob-
liquata fuerit accepto pōdere amplius vadit in latus: ſic
⁊ cor hominis cū pūerſū fuerit: ſi alicui' viri iuſti opera
videat vel audiat nō ꝯfirmat: ſed magis ad inuidiā ꝯcita
tur. Hoc mō ſacerdotes ꝯcitati ſunt ꝯtra chriſtū dicētes:
Audis qd̄ iſti dicūt? HIERO. Sꝫ chriſti reſpōſio mo-
derata fuit. Nō dixit qd̄ ſcribe audire cupiebāt bñ faciūt
pueri: vt mihi teſtimoniū phibeāt: nec rurſū errant pueri
ſūt: debetis etati ignoſcere: ſꝫ pfert exēplū de octauo pſal
mo: vt tacēte dño teſtimoniū ſcripturarꝝ puerorꝝ dicta fir
maret. vñ ſequit: Jeſus aūt dicit eis: Utiq;. Nunꝗ legiſti
CHRY. ſup matth. Tāꝗ ſi dicat: eſto: mea culpa ē: qꝛ
iſti clamāt. Nunqd̄ mea culpa ē: qꝛ ante tot milia annorꝝ
hoc futurꝝ ꝓpheta pdixit. Infātes aūt ⁊ lactētes nec itel-
ligere aliquē: nec laudare pñt. Dicunt ḡ infantes nō etate
ſed ſimplicitate cordis: lactētes aūt qm̄ q̄ſi lactis ſuaui-
tate: ita mirabiliū delectatiōe excitati clamabāt. Lac. n. dī
opus miraculorꝝ: qꝛ miracula nullū laborē vidētibus ex
ponūt: ſed vidētes admiratione delectāt: ⁊ ad fidē mollit
inuitāt. Panis aūt ē doctrina pfecte iuſticie quā accipere
nō pñt niſi exercitati ſēſus circa res ſpiritales. CHRY.
in ho. Hoc aūt ⁊ typus gētiū erat ⁊ apoſtolis nō pua ꝯſo-
latio: vt. n. non anguſtarent qualiter ideote exiſtētes poſ
ſent pdicare: preueniētes pueri eorꝝ eiecerūt timorē: qm̄
ſcilicet dabit eis ſermonē qui hos fecit laudē cātare. Hoc
ēt miraculū ſignificat ꝙ chriſtus conditor erat nature: qꝛ
pueri ſignificatiua loquebant ⁊ ꝓphetis cōſona: viri aūt
inſipientia ⁊ inſania plena.

**Et relictis illis abiit foras extra ciuitatem in be
thaniam: ibiq; manſit. Mane aūt reuertentes i ci
uitatē eſuriit. Et vidēs fici arborē vnā ſecus viam
venit ad eā: ⁊ nihil inuenit in ea niſi folia tñ. ⁊ ait
illi: Nunq; ex te fructus naſcatur in ſempiternū.
Et areſacta ē cōtinuo ficulnea. Et vidētes diſcipu
li mirati ſunt dicentes. Quō continuo aruit? Re-
ſpondēs aūt ieſus ait eis: Amen dico vobis ſi ha
bueritis fidē ⁊ nō heſitaueritis: nō ſolum de ficul
nea facietis: ſed ⁊ ſi monti huic dixeritis tolle ⁊ ia
cta te in mare fiet. Et oīa quecunq; petieritis i ora
tione credentes: accipietis.**

CHRY. ſup matth. Malū hominē melius locū dādo
pōt aliquis vincere ꝙ rñdendo: qꝛ malicia non inſtruitur
ſmonibus: ſed excitat: ⁊ iō dñs recedēdo ꝯpeſcere ſtudu
it: quos rñdendo nō ꝯpeſcuit. vñ dī: Et relic. il. abi. fo. ex
tra ciui. i betha. HIERO. Hinc aūt intelligēdū ē ꝙ dñs
tante fuerit paupertatis ⁊ ita nulli adulat' ſit: vt in vrbe ma
xima nullū hoſpitē: nullā inuenerit māſionē: ſꝫ in vico p-
uulo apud lazarū ſororeſq; eius habitaret. eorꝝ quippe vi
culus bethania ē. vñ ſequit: Ibiq; manſit. CHRY. ſup
matth. Ut. ſ. ibi maneret corporaliter vbi ⁊ ſpiritaliter re
pauſabat. nā ſanctorꝝ virorꝝ ē ꝙ nō gaudēt vbi epule lar-
ge ſunt: ſed vbi ſanctitas floret. HIE. Diſcuſſis aūt no-
ctis tenebris: cū in ciuitatē reuerteret dñs eſuriit. vñ ſeq
tur: Mane aūt reuer. in ci. eſu. veritatē. ſ. humane carnis
oñdens. CHRY. ſup matth. Qñ enī cōceſſit carni qd̄
ꝓpriū erat pati: tūc demōſtrat eius paſſionē. RABA.
Nota aūt maiorē ſtudioſi operatoris effectū dū dicitur
mane reuertiſſe i ciuitatē vt predicaret: ⁊ vt aliquos deo
patri acquireret. HIE. Dñs aūt paſſurus in populis ⁊
baiulaturus ſcandalū crucis: voluit diſcipulorꝝ animos
ſigni anticipatiōe firmare. vñ ſequit: Et vi. fici arbo. vnā
ve. ad eam: ⁊ nihil inue. in ea niſi fo. tm̄. CHRY. in ho.
Nō pp hoc veniebat qꝛ eſuriebat: ſꝫ pp diſcipulos: qꝛ. n.
vbiq; bene faciebat: nullū aūt puniebat: oportebat ⁊ pu-
nitiuis eius virtutis demōſtrationē tribuere. Noluit aūt
in hominibus hoc oñdere: ſed in planta. HILA. Et in
hoc quidē bonitatis dominice argumētū reperimus. Nā
vbi afferre voluit ꝓcurare p ſe ſalutis exemplū virtutis
ſue ptātem in humanis corporibus exercuit: ſpem futu-
rorꝝ ⁊ aīe ſalutē curis preſentiū egritudinū cōmendans
nunc vero vbi in cōtumaces formā ſeueritatis cōſtitue-
bat: futuri ſpēm damno arboris indicauit. vnde ſequitur
Et ait illi: Nūꝗ ex te fruc. naſ. in ſempi. HIE. Uel in ſe-
culū: vtrunq; eni eo mō grec' ſermo ſignificat. CHRY.
in ho. Suſpitionis aūt diſcipulorꝝ erat exiſtimare ꝓpter
hoc eā eē maledictā qꝛ nō habebat fructū: cur igit maledi
cta ē diſcipulorꝝ grā: vt diſcant qm̄ poterat ſiccare eos q̄
crucifixerūt eū. vñ ſequit: Et areſacta ē cōti. ficul. Jō aūt
nō in alia planta: ſed in oīum humidiſſima miraculū hoc
fecit: vt ⁊ hinc maius hoc miraculū appareat. Cū autem
in plantis vel in brutis fit aliquid tale: non queras quali
ter iuſte ſiccata eſt ficus ſi ipſe nō erat. hoc enim querere
eſt vltime demētie: qꝛ. ſ. in talibus nō iuenit culpa ⁊ pena
ſed miraculū inſpice: ⁊ admirare miraculi factorē. vnde
ſequit: Et viden. diſci. mi. ſunt di. quō cōti. aruit? GLO.
Nō facit creator iniuriā poſſidenti: ſed creatura ſuo arbi
trio ad vtilitatē aliorꝝ mutatur. CHRY. in ho. Et vt di
ſcas qm̄ pp eos fcm̄ ē. ſ. vt ad cōfitēdū eos erigat. audi qd̄
deinceps dicat. Sequit enim: Rñ. aūt ieſus ait illis: Amē
di. vo. ſi habu. fidē. HIE. Latrant ꝯtra nos gentilium
canes: aſſerētes apoſtolos ñ habuiſſe fidē: qꝛ mōtes trāſ
ferre nō potuerunt. Quibus rñdemus multa facta eē ſi-
gna a dño: q̄ ſcripta non ſunt: igit ⁊ hec credimus feciſſe
apoſtolos: ſed iō ſcripta nō eē ne fidelibus contradicēdi
maior daret occaſio: alioquin iterrogemus eos vtrꝝ cre-
dant his ſignis q̄ ſcripta narrant an non: ⁊ cū incredulos
viderimus: ꝯñter ꝓbabimus nec maioribus eos credi-
turos fuiſſe: qui minoribus nō crediderūt. CHRY. in
ho. Hoc aūt qd̄ dñs dicit orōni aſcribit ⁊ fidei. vñ iterꝝ
dicit: Oīa quecūq; pe. in ora. creden. acci. diſcipuli enim
chriſti nihil eorū que non oportet petūt ⁊ quaſi credētes
magiſtro nihil alid petūt niſi magna ⁊ celeſtia. RABA.
Quotieſcūq; aūt petētes non exaudimur: iō fit qꝛ, vel cō
tra auxiliū nr̄e ſalutis petimus: vel qꝛ eorꝝ p quibus pe
timus puerſitas ne ipetremus obſiſtit: vel in futurū petiti
onis nr̄e differt effectus: vt deſideria creſcant: ⁊ pfectius
capiāt gaudia q̄ reqrūt. AVG. de q̄. euan. Cōſiderādū
aūt ꝙ miratos eē diſcipulos de hoc ꝙ arbor aruerat: ⁊ eis
dñꝫ rñdiſſe qd̄ dictū ē de fide: nō ipſo ſcd̄o die quo male
dixerit arbori: ſed tertio die marcus dicit. Jpo quippe die
ſcd̄o ꝯmemorauit marcus de tēplo eiectos vendētes: qd̄
primo die fcm̄ ptermiſerat. ipo ḡ ſcd̄o die dicit facta ve-
ſpera egreſſū de ciuitate: ⁊ cū mane trāſirēt vidiſſe diſci-
pulos mane fcām ficū aridā. Matthe' aūt ſic loquit tāꝗ
ſcd̄o die hoc totū ſit factū: vñ intelligit qd̄ cū matthe' di
xiſſet areſacta ē ꝯtinuo ficulnea: ptermiſſis ceteris ad ſe-
cundā diē ptinētibus adiunxit ſtatī: Et vidētes diſcipu
li admirati ſunt: ita tñ ꝙ alio die viderit dñs ficulneam: ⁊
alio die diſcipuli mirati ſūt. itelligit enīꝫ nō tūc aruiſſe qñ
viderūt areſactā: ſed ꝯtinuo qñ maledicta ē: nō. n. areſcen
tem: ſed penitus areſactā viderūt: ac ſi eā ꝯtinuo in vbo
dñi aruiſſe intellexerūt. ORIG. Myſtice aūt relinquēs
dñs principes ⁊ ſcribas: fact' ē extra hieruſalē terrenā q̄
ideo cecidit: Uenit aūt i betha. ad domū obedientie. i. ec
cleſiā vbi cū requieuiſſet poſt principiū ꝯſtituēdi ecclām
reuertit in ciuitatē quā paulo ante reliquerat: ⁊ reuertens
eſuriit. CHRY. in ho. Si aūt q̄ſi homo eſuriſſet cibum
carnalē: nunꝗ mane eſuriſſet: ſꝫ mane eſuriit: q̄ aliorꝝ eſu-
rit ſalutē. HIE. Arborē aūt quā vidit in via intelligim'
ſynagogā q̄ iuxta viā erat: qꝛ legē habebat non tñ crede-
bat in viā. i. i chriſtū. HILA. Que ficus arbori ꝯparat
qꝛ credētes pmi ex iſrael apl'i groſſorꝝ mō: ceteros reſur
rectionis gl'a ⁊ tpe anteibunt. CHRY. ſup matth. Ficus
ēt ꝓpter multitudinē granorꝝ ſub vno cortice ē q̄ſi ꝯgre-
gatio multorꝝ fideliū. Nihil aūt iuenit i ea niſi folia tm̄. i.
traditiones phariſaicas: iactationē legis abſq; fructibus
veritatis. ORIG. Et qm̄ arbor illa erat figuraliter aīaꝫ
hñs: q̄ſi audiēti dicit: Nūꝗ ex te fructus naſcat in ſempi
ternū: iō infructuoſa ē ſynagoga iudeorꝝ: ⁊ hoc erit vſq;
ad ꝯſumationē ſeculi: donec itrauerit gētiū multitudo: ⁊
aruit ficulnea adhuc peregrināte in hac vita chriſto: ⁊ vi
dentes diſcipuli oculis ſpiritalibus myſteriū fidei ſiccate
mirati ſunt. ſed ⁊ diſcipuli chriſti fideles ⁊ non heſitantes
relinquētes eā ſiccā faciūt: cū vitalis virt' trāſierit ab eis
ad gētes: ſed ⁊ a ſingulis q̄ adducunt ad fidē: tollit mōs
ille ſathanas ⁊ mittit in mare. i. i abyſſū. CHRY. ſup
matth. Uel in mare. i. in iſtū mundū vbi ſunt aque ſalſe.
ideſt populi iniqui. RABA. Excluſionē. n. ſuā ab ele-
ctis amplius ſeuiēdo vindicat in reprobis. AVGV. de
q̄. euan. Uel hoc ſibi ſuus dei dicere dꝫ de monte ſuper
bie: vt eā a ſe repellat. vel qꝛ per eos euāgeliū pdicatum
ē ipſe dñs q̄ mons appellatus ē a iudeis i gentes tanꝗ in
mare iacit. ORIG. Oīs ēt qui obedit verbo dei betha
nia ē: ⁊ requieſcit chriſtus in eo: malos qdē ⁊ peccatores
relinquit. qñ aūt fuerit apud iuſtos fit ⁊ apud alios poſt
illos ⁊ cū illis: nō. n. dī ꝙ relinquēs bethaniā venit i ciui
tatē. Eſurit aūt ſemp dñs in iuſtis: volēs manducare fru
ctū ſpūſſancti i eis: qui ſunt caritas: gaudiū ⁊ pax. Erat
aūt ſecus viā hec ficus que folia tm̄ habuit ſine fructu.
CHRY. ſup matth. i. iuxta mundū. Si. n. hō iuxta mū-
dū vixerit nō pōt i ſe fructū iuſticie tenere. ORI. Si aūt
venerit dñs i tentationibus fructū requirēs: ⁊ inuētus fu-
erit aliquis nihil iuſticie hñs: niſi ꝓfeſſionē tm̄modo fi-
dei: qd̄ ē folia ſine fructu: mox exſiccat: hoc ipꝫ ēt qd̄ vī fi
delis amittēs. ſed ⁊ vnuſquiſq; diſcipulorꝝ ficū areſcere
facit manifeſtū faciēs eū eē vacuū a chriſto: ſicut petrus
dixit ad ſimonē: Cor tuū nō ē rectū corā deo. Melius ē
enim vt fallacē ficū q̄ viuere eſtimat: nō aūt fructificat: ſic-
cari vbis diſcipulorꝝ chriſti ⁊ fieri māifeſtā quā vt furent
per figmentū innocētiū corda. Eſt aūt ⁊ in vno quoq; in
fideli mons ſm̄ menſuram infidelitatis ſue qui verbis di
ſcipulorum chriſti tollitur.

**Et cū veniſſet in templū: acceſſerūt ad eū docen
tem principes ſacerdotū ⁊ ſeniores populi dicen
tes: In qua ptāte hec facis? Et quis tibi dedit hāc
ptātē? Rñdens ieſus dixit eis: Interrogabo vos
⁊ ego vnū ſermonē quē ſi dixeritis mihi: ⁊ ego vo
bis dicā in qua ptāte hec facio. Baptiſmus ioan-
nis vnde erat: e celo: an ex hominibus? At illi co-
gitabāt inter ſe dicentes: Si dixerimus e celo: di-
cet nobis: Quare ergo nō credidiſtis illi? Si autē
dixerimus ex hominibus timemus turbā. Oēs
eni habebāt ioannē ſicut ꝓphetam. Et rñdentes
ieſu dixerūt: Neſcimus. Ait illis: ⁊ ipſe: Nec ego
dico vobis in qua poteſtate hec facio.**

CHR. Quia viderat ſacerdotes chriſtū cū magna gl'a
introeuntē i tēplo: inuidia torquebant. Itaq; nō ſufficien
tes i pectore ſuo inuidie ſtimulantis ardorē ꝓrumpunt i
vocē. vñ dī: Et cū ve. in tē. ac. ad eū do. pri. ſa. ⁊ ſe. po. di.
In q̄ po. h fa. CHR. in ho. Qꝛ. n. ſiguis detrahere non
hēbāt ex his q̄ ibi hebant i tēplo vēdere: afferūt rephenſi
onē: ac ſi dicerēt: Nūqd̄ magiſtralē ſuſcepiſti thronū. Sa
cerdos ꝯſecrat' es. qm̄ tātā demōſtraſti ptātē. CHR.
ſup matth. Per hoc aūt ꝙ ſubdūt. Aut qs de. tibi hāc po
teſtatē. Oñdūt multas eē pſonas: q̄ dant hōibus ptātem
ſiue ēt corporalē ſiue ſpiritalē: q̄ſi dicerēt: De ſacerdo-
tali familia genitus nō es: ſenatus tibi hoc nō cōceſſit: ce
ſar non donauit. Si aūt credidiſſent qꝛ oīs ptās ex deo
eſt: nunꝗ interrogaſſent quis dedit tibi hāc ptātem. Oīs
enim hō ſm̄ ſe eſtimat alterꝝ: fornicarius neminē eſtimat
caſtū. caſtus nō facile de fornicario ſuſpicat: ſic q̄ non ē
ex deo ſacerdos: nullius ſacerdotiū putat ex deo. HIE.
Uel his verbis eandē quā ſupra calūniā ſtruunt: qñ di-
xerūt: In beelzebub pncipe demoniorꝝ eiicit demōia. Qñ
enim dicūt: In qua ptāte hec facis. dubitāt de dei ptāte:
⁊ ſubintelligi volūt diaboli eē qd̄ faciat. Addētes quoq;
Quis tibi dedit hāc ptātem. manifeſtiſſime dei filium ne
gant: quē putant nō ſuis ſed alienis viribus ſigna facere.
Poterat aūt dñs aperta rñſione tētatorꝝ calumniā ꝯfuta
re: ſed prudēter interrogauit vt ſuo ipi vel ſilētio vel ſcia
ꝯdēnarētur. vñ ſequit: Rñ. ieſus di. eis: Inter. vos ⁊ ego
vnū ſermonē. CHR. ſup matth. Nō qdē vt rñdētes au
diant: ſed vt ipediti nō interrogēt qꝛ ipe pceperat: Nolite
ſcm̄ dare canibus. Deinde ēt ſi dixiſſet nihil ꝓficeret: qꝛ
nō pōt ſentire que lucis ſunt tenebroſa volūtas. Interro
gantē. n. oportet docere: tentātē aūt rationabili pcuſſiōe
cōfundere: nō aūt ei vtutē myſteriī publicare. Dñs ergo
ſimplici interrogationi laqueū ponit in ſua interrogatiōe
⁊ qꝛ eum vitare nō poterāt: ſubdit: Quē ſi dixeritis mi-
hi ⁊ ego vobis dicā in qua ptāte hec facio. Eſt aūt inter-
rogatio talis: Baptiſ. io. vnde erat: ex ce. an ex hōibus.
AVG. ſup ioan. Accepit qdē ioānes vt baptizare poſſet
ab eo quē poſtmodū baptizauit: baptiſmus aūt quē acce-
pit baptiſmus ioannis hic dī. Solus tale donū accepit
nullus ante ipſū iuſtorū: nullus p' ipſū accepit baptiſmū
qui baptiſmus diceret ipius. Uenit enim ioannes bapti-
zare in aqua pnie viā dño pparādo: nō interius mundā-
do: qd̄ purus hō nō pōt. HIE. Ipſi aūt ſacerdotes qd̄
in ſua malicia ptractauerint oñdit cū ſubdit: At illi cogi-
tabāt inter ſe. Si. n. rñdiſſent baptiſma ioannis eē de ce-
lo: cōſequēs erat reſpōſio: quare nō eſtis baptizati a ioan
ne. Si aūt dicere voluiſſent humana deceptione cōpoſi-
tū ⁊ nihil habere diuinū ſeditionē populi formidabant.
Oēs. n. ꝯgregate multitudines ioānis receperāt baptiſma
⁊ ſic habebāt eū vt ꝓphetā. Rñdit itaq; impiiſſima fictio

⁊ humilitatis verbo quo neſcire ſe diceret verſa ē ad inſi-
dias cooperiendas. vnde ſequit᷑: Et reſpondentes ieſu: di
xerūt neſcimus. In eo ꝙ neſcire ſe reſpōderāt mentiti ſūt
cōſequēs ergo erat iuxta reſponſionē eoꝝ dn̄m quoqꝫ di
cere: Nec ego ſcio: ſed mētiri veritas nō pōt. Sequit᷑ eniꝫ
Ait illis ⁊ ip̄e: nec ego dico vobis in qua ptāte hec facio.
Ex quo oñdit ⁊ illos ſcire: ſed reſpondiſſe nolle: ⁊ ſe noſſe
⁊ ideo non dicere: q2 illi qd̄ ſciāt taceāt. ORIGE. Sed
dicet aliquis ꝯtra hoc q2 ridiculū erat interrogare i qua
ptāte hec faceret ieſus: nec. n. poterat fieri vt rn̄deret: q2 i
ptāte diaboli faceret: ſed nec ip̄e rn̄deret qd̄ erat veꝝ: qm̄
in ptāte ꝓpria facit. Siquis aūt dicat: qm̄ iterrogabāt pri
cipes vt illū terrerēt vtputa ſi facit aliquis qd̄ nobis non
placet in noſtris dicimus ei: quis te iuſſit hoc facere. euꝫ
terrētes vt recedat ab actu: ſed qd̄ ꝙ ⁊ chriſtus ita rn̄dit:
Dicite mihi vos hoc ⁊ ego vobis dico i qua ptāte hec fa
cio. forte ergo ſic intelligit᷑ hic locus: gnāliter qdē ſunt due
ptātes diuerſe: vna ex pte dei altera ex pte diaboli: ſpeci
aliter aūt ſūt plures. Non. n. vna ptās oibus ꝓphetis fa
cientibus ſigna cooperabat᷑: ſꝫ alia iſtis alia illis: ⁊ ad res
forſitan iferiores: ad res aūt eminētiores eminētior. Pri-
cipes aūt ſacerdotū videbāt ieſū multa ꝓdigia facietem
⁊ ideo ptātis ſibi cooperātis ſpēm ⁊ ꝓprietatē volebāt
audire a chriſto. Alij quidē qui ſigna fecerūt: in primis q
dē in iſta ptāte fecerūt. Proficientes aūt in alia ptāte: ma
iori tn̄ ſaluator vniuerſa fecit in vna ptāte quaꝫ accepit a
pr̄e. Qm̄ aūt nō erāt digni talia audire myſteria: ꝓpterea
non dat eis rn̄ſuꝫ ſꝫ ꝯtra iterrogat. RAB. Ob duas. n.
cās ſcia vitatis ē occultāda q̄rentib9: cū. ſ. is q̄ q̄rit aut mi
nus capax ē ad intelligēdū: aut odio vel cōtēptu veritatis
indignus ē: cui debeat aperiri quod querit.

**Quid autē vobis videt᷑? Hō qdā hēbat duos
filios: ⁊ accedēs ad primū dixit: Fili: vade hodie
operari i vineā meam: Ille aūt rn̄dens ait: Nolo.
Poſtea aūt pnīa motus abijt. Accedēs autēꝫ ad
alteꝝ dixit ſilr̄. At ille rn̄dens ait. Eo dn̄e: ⁊ non
iuit: Quis ex duobus fecit voluntatē patris? Di-
cūt ei: Primus. Dicit illis ieſus: Amē dico vobis
q2 publicani ⁊ meretrices precedūt vos in regno
dei. Venit. n. ad vos ioannes in via iuſticie: ⁊ non
crediditis ei. Publicani autem ⁊ meretrices cre
diderunt ei: vos autem videntes nec pn̄iam habu
iſtis poſtea vt crederetis ei.**

HIE. Poſt p̄miſſa infert dn̄s parabolā qua ⁊ illos ipi
etatis arguat: ⁊ ad gentes regnū dei doceat trāſferenduꝫ
dicēs. Quid aūt vobis videt᷑? CHRY. ſup matth. Quos
reos ꝓponit in cā: ipſos ⁊ iudices petit: vt a nullo mereā
tur ſolui: q̄ ſeipſos ꝯdēnāt. Magna ē fiducia iuſticie: vbi
aduerſario ipi cā ꝯmittit᷑. In parabolis ḡ figurat pſonas
eoꝝ vt nō intelligāt: quō ipſi aduerſus ſe ſniam dicerent.
Sequit᷑. n. Hō qdā habe. duos filios. quis ille? niſi deus
q̄ oēs hoies creauit: q̄ cū ſit natura dn̄s: tn̄ vult magis di
ligi q̄ſi pater ꝙ timeri vt dn̄s. Maior filius gentiū popu
lus erat: minor vero populus iudeoꝝ: qm̄ gentes q̄dem
erant ex tp̄e noe. Sequit᷑: Et ac. ad primū dixit: fili vade
ho. ope. in vi. meā. Hodie. i. tp̄e. ſeculi huius. locutus eſt
autem nō in facie vt hō: ſed in corde vt deus ſenſibus ige
rens intellectū. Operari aūt in vinea ē iuſticiā facere: ne-
ſcio aūt ſi totā q̄s hoiuꝫ ſufficiat opari. HIE. Primo ḡ dr̄
gentiliū populo p naturalis legis noticiā. Vade ⁊ opare
in vineā meā: hoc ē qd̄ tibi nō vis fieri: alteri ne feceris: q̄
ſupbe rn̄dit. vn̄ ſequit᷑: Ille aūt rn̄dens ait: Nolo. CHR.
ſup matth. Gentes. n. a principio relinquētes deū ⁊ iuſti-
ciam eius ⁊ trāſeuntes ad idola ⁊ peccata in cogitationi
bus ſuis rn̄dere videntur: Nolumus facere dei iuſticiaꝫ
HIE. Poſtea vero i aduētu ſaluatoris: gentiū populus
acta pnīa opatus ē in vinea dei ⁊ ſermonis cōtumaciam
labore correxit: ⁊ hoc ē qd̄ dr̄: Poſtea pnīa motus abijt.
Sequit᷑: Accedēs aūt ad alterū dixit ſimiliter: At ille rn̄.
ait: Eo dn̄e. Scd̄us. n. filius: populus iudeoꝝ eſt q̄ rn̄dit
moyſi: Oia quecūqꝫ dixerit nobis dn̄s faciem9. CHR.
ſup matth. Sed poſtea auerſi: mentiti ſunt deo: ſm̄ illud:
Filij alieni mentiti ſunt mihi: ⁊ hoc ē qd̄ dr̄: Et nō iuit. In
terrogat ḡ dn̄s ꝯiter. Quis ex duobus fecit voluntateꝫ
patris? Dicūt ei: Primus. vide quō aduerſus ſe ꝓtulerūt
ſniam dicētes: Priorē filiū voluntatē patris feciſſe. i. po-
pulū gentiū: q2 melius ē nō ꝓmittere deo iuſticiā ⁊ facere
ꝙ ꝓmittere ⁊ mētiri. ORIGE. Unde pōt ꝯſiderari dn̄ꝫ
eē locutū in parabola iſta ad eos qui modicū aut nihil ꝓ
mittunt: opibus aūt oñdunt: ⁊ cōtra eos q̄ magna ꝓmit-
tunt: nihil aūt ſm̄ ꝓmiſſionē ſuā agunt. HIE. Sciendū
eſt aūt in veris exemplaribus nō haberi nouiſſimuꝫ ſed
primū: vt ꝓprio iudicio cōdemnent. Si aūt nouiſſimum
voluerimus legere vt quidē hn̄t manifeſta ē interpretatio
vt dicimus intelligere quidē veritatem iudeos: tergiuer
ſari ⁊ nolle dicere q̄d ſentiūt: ſicut ad baptiſmū ioannis
ſcientes eē de celo dicere noluerunt. CHRY. ſup mat.
Eoꝝ autem iudiciū dn̄s abundanter cōfirmat. vn̄ ſequit᷑
Dixit illis ieſus: Amē dico vobis: q2 publicani ⁊ meretri
ces p̄cedūt vos in regno dei: ac ſi dicat: Nō ſolū popul9
gentium melior ē vobis: ſed ēt publicani ⁊ meretrices.
RABA. Pōt autem regnum dei euangeliuꝫ vel eccleſia
pn̄s intelligi: in quo gentes iudeos precedunt: q2 citius
credere voluerunt. ORIG. Per hoc autem non exclu-
ditur quin iudei aliquando intrent in regnū dei: ſed cum
plenitudo gentiū intrauerit: tunc omnis iſrael ſaluus fiet
CHRY. ſuper matth. Puto autem ꝙ ex perſona oium
virorum peccatorū publicani ponuntur: ⁊ ex pſona oiuꝫ
mulierū peccatricū meretrices: q2 auaricia p̄cipue i viris
abundat: fornicatio autem in mulieribus. Mulier enim
in quiete ſedet incluſa: fornicatio autem maxime ex ocio
naſcitur. vir autem quoniam in actibus reꝝ diuerſarum
eſt aſſidue auaricie peccatum facile incurrit: in fornicati-
onem autē non facile: niſi multum ſit laſciuus. naꝫ occu-
patio viriliū ſollicitudinum: voluptatem pleruncqꝫ exclu
dit. vnde ꝓprium eſt hoc adoleſcentium nihil agentium
Conſequenter exponit cauſam eius quod dixerat dicēs
Venit enim ioannes ad vos in via iuſticie: ⁊ non credidi
ſtis ei. RABA. Viam iuſticie ioannes predicans venit
quia chriſtum qui cōſumatio legis eſt digito monſtrauit.
CHRY. ſuper matth. Vel venit in via iuſticie ſic ma-
nifeſte vt conuerſatio ei9 venerabilis peccatoꝝ corda cō
cuteret. vnde ſequitur: Publicani auteꝫ ⁊ meretrices cre
diderunt ei. Conſidera quomodo conuerſatio bona pre
dicatoris predicationi preſtet virtutem vt etiam indomi
ta domet corda. Sequitur: Vos autē videntes nec pniaꝫ
habuiſtis poſtea vt crederetis ei. ac ſi diceret: Illi fecerūt
quod maius eſt credendo. Iſti autem neqꝫ pniaꝫ fecerūt
quod minus eſt. In hac autem expoſitione quā ſm̄ mul-
torum expoſitioneꝫ tractauimus aliquid mihi videtur
eſſe contrarium. Si enim duo filij iudei ⁊ gentes intelligē
di ſunt: poſtꝙ ſacerdotes interrogati reſponderunt prio
rem filium patris voluntatem feciſſe: concludens chriſt9
parabolam. ſic debuit dicere: Amen dico vobis: q2 gen-
tes precedūt vos in regnum dei. Nunc autem dicit quia
publicani ⁊ meretrices precedent vos i regnū dei: quod
magis popularium hominum oſtendit cōditionē ꝙ gen-
tium: niſi forte intelligamus vt prius dictū eſt. In tantuꝫ
gentium populus magis placet deo ꝙ vos: vt etiam pu-
blicani ⁊ meretrices ſint acceptabiliores deo ꝙ vos.
HIERO. Unde alij putāt non gentilium ⁊ iudeorum
eſſe parabolam: ſed ſimpliciter peccatoꝝ ⁊ iuſtorū: eo ꝙ
illi quidē per mala opera deo ſeruire negauerāt: poſtea
pnie baptiſmum acceperant a ioanne. Pharisei autē qui
iuſticiā preferebant ⁊ legē dei ſe facere iactabant: ioannis
contēpto

contempto baptiſmate eius p̄cepta nō fecerūt. CHR.
ſuper matth. Hoc autē ideo introducit: q2 ſacerdotes nō
diſcendi cauſa: ſed temtandi interrogauerāt: In qua ptāte
hoc facis? Multi aūt ex populis crediderāt: ⁊ ideo intro
ducit parabolā duoꝝ filioꝝ oñdens eis p eā: q2 meliores
ſūt ſeculares q̄ a principio ſecularē ꝓfitent vitā ꝙ ſacer-
dotes: q̄ a principio ꝓfitent deo ſuire: qm̄ populares q̄
dē aliqn̄ ꝯpuncti ꝯuertunt ad deū: ſacerdotes aūt ipeniti
biles ꝯſtituti: nūꝙ deſinūt peccare i deū. Prior. n. fili9 po
pul9 ē. nō. n. ppls ē pp ſacerdotes: ſꝫ ſacerdotes pp pplꝫ.

**Aliam parabolā audite: Homo erat paterfami
lias qui plantauit vineā: ⁊ ſepē circūdedit ei ⁊ fo-
dit in ea torcular: ⁊ edificauit turrim: ⁊ locauit eā
agricolis: ⁊ peregre profectus ē. Cum aūt tp̄s fru
ctuuꝫ appropinquaſſet miſit ſeruos ſuos ad agri
colas vt acciperent fructus eius. Et agricole ap-
prehenſis ſeruis eius: alium ceciderūt: alium occi
derūt: alium vero lapidauerunt. Iterū miſit alios
ſeruos plures prioribus: ⁊ fecerunt illis ſimiliter.
Nouiſſime aūt miſit ad eos filiū ſuū dicēs: Vere-
buntur forte filium meū. Agricole aūt videntes fi
lium: dixerūt inter ſe: Hic ē heres: venite occida-
mus eū: ⁊ habebimus hereditatē eius. Et appre-
henſum eū eiecerūt extra vineā: ⁊ occiderūt. Cum
ergo venerit dn̄s vinee quid faciet agricolis illis?
Aiunt illi: Malos male perdet ⁊ vineā ſuaꝫ loca
bit alijs agricolis: qui reddāt ei fructū temporib9
ſuis. Dicit illis ieſus: Nūq̄ legiſtis in ſcripturis
Lapidē quē reprobauerunt edificantes hic eſt fa
ctus in caput anguli. A dn̄o factum ē iſtud: ⁊ ē mi
rabile in oculis noſtris. Ideo dico vobis q2 auſe
retur a vobis regnuꝫ dei: ⁊ dabitur gēti facienti fru
ctus eius. Et qui ceciderit ſuper lapidē iſtum con
fringetur: ſup quē vero ceciderit: cōteret euꝫ.**

CHRY. in ho. Poſt priorē parabolā aliā ponit vt oñ-
dat eoꝝ accuſatōeꝫ eſſe maiorē ⁊ venia indignā. vnde di
citur: Aliā parabolā au. Homo erat pa. qui planta. vine
am. ORIGE. Homo paterfamilias deus ē q̄ dr̄ homo i
quibuſdā parabolis: ſicut ſi pater cū paruulo filio ſuo lo-
quatur infantilia vt deſcendat ad verba filij ſui ⁊ inſtruat
eū. CHRY. ſuper matth. Homo autem dicitur nomi-
ne non natura: ſimilitudine non veritate: preſcius enim fi
lius q2 propter appellationē humani nominis quaſi hō
purus fuerit blaſphemandus: etiam deum patrē inuiſibi
lem hominem appellauit: qui angelorum ⁊ hominū natu
ra dominus eſt beniuolentia pater. HIE. Plantauit aūt
vineā. de qua. Iſa. loquitur vinea domini Sabaoth do
mus iſrael eſt. Sequitur: Et ſepem circundedit ei: vel mu
rum vrbis vel angeloꝝ auxilia. CHRY. ſup matth.
Vel per ſepem intellige cuſtodiam patrum iuſtorum qui
tanꝙ murus facti ſunt populo iſrael. ORIGE. Vel cu
ſtodia dei fuit ſepes ipſius: torcular aūt locus libationū
de quo ſequitur: Et fodit in ea torcular. HIE. Altare. ſ.
aut torcularia illa quoꝝ titulo tres pſalmi pnotant᷑: octa-
uus: octogeſimus: octogeſimuſtertius. ſ. martyres. HI-
LA. Vel ꝓphetas quaſi quedā torcularia aptauit i quos
muſti modo quedā vbertas ſpūſſancti feruentis influeret
CHRY. ſup matth. Vel torcular eſt verbum dei quod
cruciat hominē contradicēte carnis natura. Sequitur: Et
edificauit turrim. HIE. ideſt templum de quo dicitur p
Micheā: Et tu turris nebuloſa filie ſyon. HILA. Vel i
turre eminentiā legis extruxit: que ⁊ in celū ex ſolo egreſ
ſu ꝓueheret ⁊ ex qua ſpeculari chriſti poſſet aduēt9. Se
quitur: Et locauit eā agricolis. CHRY. ſup matth. Qñ
ſcilicet per legē conſtituti ſunt ſacerdotes ⁊ leuite: ⁊ ꝓcu-
ratione regendi populū ſuſceperunt. Sicut auteꝫ colon9
q̄uis de ſuo munere obtulerit dn̄o: nō ſic eū placat ſicut
ſi de vinea eius redditus ei obtulerit: ſic ⁊ ſacerdos non
tantum pp ſuam iuſticiam placet deo q̄o ſi populū dei
in ſanctitate docuerit: qm̄ ipſius iuſticia vna eſt: populi
auteꝫ multiplex. Sequitur: Et peregre pfectus eſt. HIE.
Non loci mutatione nec eni deus alicubi abeſſe pōt quo
complent oia: ſed abire videtur a vinea: vt vinitoribus li
berum operandi arbitriuꝫ derelinquat. CHRY. in ho.
Vel peregre profectus eſt: cū longanimitatem habuit nō
ſemper eoꝝ peccatis penaꝫ inducens. ORIGE. Vel q2
dn̄s qui fuerat cuꝫ illis in nube diei ⁊ in columna ignis p
noctem: nequaꝙ poſtea ſimiliter apparuit illis. In iſaia
ergo iudaicus populus vinea noiatur: ⁊ ꝯminatio patris
familias cōtra vineam fit. In euangelio aūt vinea nō cul
patur: ſed eius coloni. ſed forte in euangelio vinea eſt re-
gnum dei. i. doctrina que ſcripturis inſerta ē ſcientie: vi-
ta autē irreprehenſibilis hominuꝫ: ē vinee fructus. Litte
ra aūt ſcripture ē vinee ſepes circūpoſita vt nō videātur
ab his qui foris ſunt fructus qui ſunt in abſconſo. ꝓfun-
ditas aūt eloquioꝝ dei eſt vinee torcular: in quod q̄ pro
fecerunt de eloquijs dei: infundūt ſtudia ſua quaſi fruct9
Turris autem edificata ē verbū de ipſo deo ⁊ de diſpē-
ſationibus chriſti hanc vineam tradidit colonis. i. popu
lo ante nos: tam ſacerdotibus ꝙ laicis. Et peregre profe
ctus eſt: ad ſuaꝫ proſpectionem dans occaſionē colonis
Appropinquat aūt tp̄s fructuum ⁊ ſm̄ vnū quēqꝫ ⁊ gene
raliter populo vniuerſo. Primum enim vite tp̄s ē ſm̄ in
fantiam: ⁊ tunc nihil vinea oñdit: niſi tm̄ hn̄s in ſe vita-
lem virtutē: cum autem inceperit poſſe loqui tempus eſt
generationis. Quantuꝫ aūt ꝓficit anima pueri ⁊ tantum
vinea. i. verbum dei. ⁊ poſt profectū vinea operatur fru-
ctum maturum charitatis ⁊ gaudij ⁊ pacis ⁊ huiuſmodi.
Sed ⁊ populo qui acceperunt legem per moyſen tp̄s fru
ctuum appropinquat aliquando. vn̄ ſequitur: Cum autē
tempus fruc. appro. miſit ſuos ſuos ad agri. vt acci. fru.
eius. RABA. Unde tp̄s fructuum poſuit non ꝓuentuū
nullus enim eſt fructus populi contumacis. CHRY. in
ho. Seruos dicit prophetas: qui offerunt quaſi ſacerdo-
tes domini populi fructus ⁊ obedientie oñſionē p opera
Hi aūt nō ſolum malicia potiti ſunt in non dando fructū
ſed etiam in indignando ad eos qui venerunt ⁊ ſanguine
manus impleuerunt. vnde ſequitur: Agri. auteꝫ app. ſer.
eius: ali. ceci. ali. occi. alium vero lapi. HIE. Ceciderunt
quidem vt hieremiam: occiderūt vt iſaiam: lapidauerūt
vt naboth ⁊ zachariam quem interfecerūt inter templuꝫ ⁊
altare. CHRY. ſup mat. Per ſingulos autē gradus ma-
licie: dei miſericordia addebatur: ⁊ per ſingulos gradus
diuine miſericordie malicia iudeorum creſcebat ⁊ ſic cō
tra dei clementiaꝫ malignitas humana certabat. vnde ſe
quitur. Iterum miſit alios ſeruos plu. p̄o. ⁊ fe. illis ſimi-
liter. HILA. Miſſi aūt plures prioribus illud tp̄s deſi
gnat quo poſt ſingulorum ꝓphetarū p̄dicationem: pluri
mus ſimul numerus prophetantiū emiſſus ē. RABA.
Vel primi ſerui qui miſſi ſunt: ipſe legifer moyſes intelli
gitur: ⁊ aaron primus ſacerdos dei: quos ceſos flagello
lingue vacuos emiſerūt. alios aūt ſeruos ꝓphetarū cho
rus intellige. HILA. In filio autē ad vltimum miſſo do
mini noſtri aduentus ſignificat᷑. Sequit᷑ eniꝫ: No. aūt mi.
ad eos fi. ſuum. CHRY. in ho. Quare aūt non cōfeſtim
miſit: vt ex his q̄ ad alios fecerant: ſeipſos accuſarent: ⁊
furorem dimittentes verecūdarentur ꝓpter filium adue-
nientem. vnde ſequit᷑: Vere. fi. meū. CHRY. Hunc autē
miſit nō quaſi ad obnoxios pene ſniam baiulantem: ſed
pnie veniam miſit eniꝫ eos confundere nō punire. HIE.
Quod autem dicit: Vere. fi. meum. non de ignorantia ve
nit. Quid eniꝫ neſciat paterfamilias q̄ hoc loco deus in-

telligitur ſed ſemper ābigere de⁹ dicitur vt libera volūtas hōi reſeruetur. CRHY. in ho. Uel hoc dicit annuncians quid fieri debebat: qm̄ oportebat eos verecundari: per hoc. n. vult oſtendere peccatū eorum magnū ꝛ oī excuſatione ꝓuatū. ORIGE. Uel illud quod ait: Uerebūtur filiū meum: videtur impletū in illis iudeis qui intelligentes chriſtū crediderūt in eū. Hoc aūt qd̄ ſequit̄. Agricole autē videntes filiū: dixerunt inter ſe: hic ē heres: venite occidamus eum. in illis impletū ē: qui videntes chriſtum: ꝛ cognoſcentes filium dei: nihilominus crucifixerunt eum. HIE. Interrogemus Arriū ꝛ Eunomiū: Ecce pater dicitur ignorare: quicquid pro patre riderint: hoc intelligant de filio: qui ſe dicit ignorare conſummationis diē. CHRY. ſup mat. Dicūt autē quidā: qꝛ poſt incarnationē: dictus eſt chriſtus filius ex baptiſmo: ſicut ceteri ſancti: quos ex hoc loco conuincit dn̄s. vbi dicit: Mittam filium meū. Qñ ergo adhuc cogitabat ad tranſmittendū filiū poſt ꝓphetas: iam filius erat deinde ſi eo mō dī filius ſicut oēs ſancti ad quos factū ē verbū dei debuit ꝛ ꝓphetas dicere filios ſicut ꝛ chriſtū: aut ꝛ xp̄ꝫ ſeruū dicere ſicut ꝛ ceteros ꝓphetas. HIE. Per hoc autem qd̄ dicunt: Hic eſt heres manifeſte dominus probat iudeoꝝ principes: non per ignorantiam: ſed per inuidiam dei filium crucifixiſſe. Intellexerunt enim eum eſſe illū cui pater per prophetam dicit: Poſtula a me ꝛ dabo tibi gentes hereditatem tuam. Hereditas quippe filio ſancta eccleſia data ē: quam nō moriens pater illi reliquit: ſed ipſe ſua morte mirabiliter acquiſiuit. CHRY. ſuper matth. Tamen poſtq̄ introiuit in templū ꝛ vendentes animalia que ad ſacrificium pertinebant foras eiecit: tūc precipue cogitauerunt eum occidere. vnde dicunt: Uenite occidamus eum: Dicebant enim intra ſe: Neceſſe ē vt populus per iſtum dimittat conſuetudinem hoſtiarum que ad noſtrum pertinent lucrum: ꝛ acquieſcat offerre ſacrificium iuſticie quod ad gloriam pertineat dei: ꝛ ſic iam non erit populus iſte poſſeſſio noſtra: ſed dei. Si autem occiderimus eum: dum non eſt qui iuſticie fructū a populo querat: ſemper durabit conſuetudo offerendarum hoſtiarū ꝛ ſic populus iſte erit noſtra poſſeſſio. ꝛ hoc ē quod ſeqtur: Et noſtra erit hereditas: hec eſt cogitatio communis omnium ſacerdotum carnalium: qui nō ſunt ſolliciti qūo viuat populus ſine peccato: ſed aſpiciant quid in eccleſia offeratur: ꝛ hoc eſtimāt ſacerdotij ſui lucrum. RABA. Uel hereditatem occiſo eo preripere moliebantur iudei cum fidē que per eū eſt extinguere: ꝛ ſuā magis que ex lege eſt iuſticiā preferre ac gentibus imbuendis conabātur inſerere. Sequitur: Et apprehenſum eū eiecerūt extra vineam ꝛ occiderunt. HILA. Chriſtus enim extra hieruſalem tanq̄ extra uineam in ſententiam damnationis abiectus eſt. ORIGE. Uel quod dicit: Eiecerūt extra vineā Tale mihi videtur q̄tum ad ſe alienum eum eſſe iudicauerunt a vinea ꝛ colonis. Sequit̄: Cū ergo venerit dominus vinee quid faciet agricolis illis. HIE. Interrogat quidem eos dominus: non ꝙ ignoret quid reſpōſuri ſint ſed vt propria rn̄ſione damnentur. Sequitur: Aiunt illi: Malos male perdet: ꝛ vineam ſuam locabit alijs agricolis. CHRY. ſup matth. Qd̄ autē verum reſponderunt non eſt illorum qui iuſte iudicauerūt: ſed ipſius cauſe: veritas enim ipſis violentiam fecit. ORIGE. Sicut enim cayphas: ſic ꝛ iſti nō ex ſe prophetauerunt contra ſe: qm̄ tollenda ab eis erat eloquia dei ꝛ danda gentibus fructū in tempore daturis: vel dominus quē occiderunt ſtatī venit reſurgens a mortuis: ꝛ malos quidē colonos male perdidit: alijs autem colonis. i. apoſtolis vineam ſuā conſignauit. i. eis qui ex iudaico populo crediderunt. AVG. de con. euan. Marcus autē hoc ab ipſis non reſponſum cōmemorat: ſed dominum hoc conſequēter locutū poſt interrogationē ipſum ſibi quodāmodo reſpondiſſe. Sed facile pōt intelligi vel illoꝝ vocē ita ſubiectā vt non interponeretur: illi reſponderunt: ſed tamen intelligeretur: aut ideo rn̄ſionē iſtam domino potius attributam: qꝛ cū verum dixerunt: etiam de illis hoc ipſe reſpōdeat qui veritas eſt. CHRY. in ho. Uel non eſt contradictionis ꝛ enim vtraq; facta ſunt: qꝛ. ſ. ꝛ ipſi primo hoc reſponderunt: ꝛ poſtea dominus intrauit. AVG. de con. euan. Sed illud magis mouet ꝙ lucas non ſolū eos hoc reſpondiſſe non dicit: verū etiā contrariā retuliſſe reſponſionem. Ita enī narrat: Quo audito ſententia ex ore domini prolata dixerunt: Abſit. Reſtat ergo vt intelligamus in plebe que audiebat quoſdā reſpondiſſe quod mattheus cōmemorat: quoſdā vero illud quod lucas dicit. i. abſit Nec moueat ꝙ mattheus principes ſacerdotum ꝛ ſeniores populi dixit acceſſiſſe ad dn̄ꝫ. ꝛ ſic ſine interpoſitione alicuius perſone ſermo contexitur: vſq; ad hoc ꝙ de locata agricolis vinea cōmemoratur. Poteſt enī putari oīa hec cū principibus ſacerdotū locutum fuiſſe: ſꝫ mattheus breuitatis cauſa tacuit quod lucas non tacuit: parabolā ſcilicet iſtā non ad eos ſolos dictā q̄ de poteſtate interrogauerant: ſed ad plebē in qua erant qui dicerent: perdet illos ꝛ vineā ſuā dabit alijs: que vox recte etiam ipſius domini fuiſſe intelligitur: ſiue propter veritatē: ſiue propter membroꝝ eius cū capite vnitatem. Erant etiam qui talia reſpondentibus dicerent: Abſit. qꝛ intelligebāt contra ſeipſos parabolam eſſe dictam. CHRY. ſuper matthe. Uel aliter: Lucas quidem ſm̄ reſponſionem oris eorū narrauit: Mattheus autem ſm̄ reſponſionē cordis nam vere viſibiliter quidem in facie contradixerunt dicētes: Abſit. In conſcientia autem ſuſceperunt dicentes. Malos male perdet. Sicut cum homo deprehenſus fuerit in malo: verbis quidem excuſat: intus autem eius conſcientia recognoſcit. CHRY. in ho. Uel aliter: Dominus propter hoc eis parabolam propoſuit vt ipſi non intelligentes contra ſe ſententiā proferrent: ſicut ꝛ ad dauid dictum eſt per nathan. rurſus autē intelligentes que dicta ſunt contra ſe eſſe dixerunt: Abſit. RABA. Moraliter autem cuiq; vinea locatur colenda cum baptiſmi myſterium datur: ꝙ operando exerceat. Mittitur ſeruus vnus alter ꝛ tertius cum lex pſalmus prophetia legitur: quorum monita bene operetur. Sed miſſus ceditur: eijcitur cum ſermo contemnitur: vel quod peius eſt blaſphematur. Heredem quantum ad ſe occidit qui filiū dei cōculcauerit ꝛ ſpiritui gratie contumeliam fecerit. Perdito malo cultore vinea alijs datur: cum donum gratie quod ſuperbus ſpreuerit humilis accipit. CHR. ſuper mat. Deinde quaſi non acquieſcentibus illis teſtimonium ſcripture inducit. Sequitur enim dicit illis ieſus: Nunquam legiſtis in ſcripturis: Lapidē quem reprobauerūt ideſt ſi parabolā meā non intelligitis: vel iſtā ſcripturā cognoſcatis. HIE. Uarijs autē parabolis res eedem conteruntur. quos enim ſupra operarios ꝛ agricolas appellauit: nunc edificatores ideſt cementarios vocat. CHRYSOSTI. in ho. Lapidem autē chriſtū vocat: edificatores autem doctores iudeorum qui chriſtū reprobauerūt dicentes: Hic non eſt a deo. RABA. Sed illis nolentibus idē lapis caput anguli firmauit: qꝛ de vtroq; populo: quotquot ipſe voluit ſua fide coniunxit. vnde ſequitur Hic factus ē in caput anguli. HILA. Eſt enī caput anguli factus: qꝛ eſt inter legem ꝛ gentes lateris vtriuſq; cōiunctio. CHRY. in ho. Deinde vt diſcāt qm̄ nihil eoꝝ que fiebant: deo contrariū erat. ſubdit: A domino factū eſt. ORI. i. iſte lapis donū ē donatū a deo edificio vniuerſo: ꝛ admirabile caput i oculis noſtris q̄ poſſumus eū videre oculis mentis. CHR. ſuper matth. Quaſi diceret: Quare nō intelligitis in cuius edificij angulo ponendus ē ille lapis: nō in noſtro qñ reprobatus ē: ſed in alio Si aūt aliud edificiū eſt futuꝝ: ergo noſtra edificatio eſt contemnēda vnde ſubdit: Ideo dico vobis: qꝛ auferetur a vobis regnū dei: ꝛ dabitur gentibus facientib⁹ fructū eius.

ORI. Regnū dei dicit myſteria regni dei. i. diuinas ſcripturas quas tradidit dominus: primo quidē populo illi priori cui credita ſunt eloquia dei: ſecundo aūt gentibus facientibus fructum: nemini enim datur verbum dei niſi facienti fructum de eo: ꝛ nemini in quo peccatum regnat datur regnum dei: quomodo ergo illis datū eſt: a quo ꝛ ablatum eſt? Sed conſidera quomodo quod datur: intelligitur gratis datū. Quibus ergo locauit nō omnino quaſi electis ꝛ fidelibus dedit. quibus aūt donauit cū iudicio electionis donauit. CHRY. ſup mat. Lapis autem dicitur chriſtus: non ſolū propter firmitatem: ſed etiā quia eſt inimicorū magna confractio. vnde ſequitur: Et qui ceciderit ſuper lapidē iſtum. HIERO. Qui peccator eſt ꝛ tamen in illum credit: cadit quidē ſup lapidē ꝛ confringitur: ſed non omnino conteritur. Reſeruatur enim per patientiā ad ſalutem: ſuper quem vero ille ceciderit: hic eſt cui lapis ille irruerit: ꝛ qui chriſtum penitus negauerit: ſic cōteret eum vt nec teſta quidem remaneat in qua hauriatur aque puſillum. CHRY. ſuper matthe. Aliud eſt enī cōfringi: ꝛ aliud comminui: de eo enim quod confringitur: aliquid remanet. quod autē cōminuitur quaſi in puluerem conuertitur. quod autem cadit ad lapidē non frangitur ſm̄ ꝙ eſt lapidis virtus: ſed inquantū fortiter cadit: aut propter pondus ſuū: aut propter altitudinē caſus: ſic ꝛ chriſtianus peccans: non tantū perit quantū pōt perdere chriſtus: ſed quantū ipſe ſe perdit per opera ſua: aut propter magnitudinē peccati: aut propter altitudinem dignitatis. Infideles autem pereunt tantū quantū poteſt eos perdere chriſtus. CHRY. in ho. Uel hic duas perditiones eorū oſtendit: vnā ab eo ꝙ offenderunt ꝛ ſcandalizati ſūt: quam deſignat dicens: Qui ceciderit ſuper lapidē. aliā in captiuitate eis ſuperuentura: quā manifeſtat dicens: Super quē vero ceciderit. AVGV. de que. euange. Uel de his dicit qui cadūt ſuper eum qui illū modo cōtemnunt vel iniurijs afficiūt Ideo nondū penitus intereūt. ſed tamē ꝯfringunt vt nō recti ambulent ſuper quos cadet: cū veniat deſuper in iudicio cū pena ꝑditionis: Id dixit: Cōteret eos: vt ſint impij tanq̄ puluis quē proijcit ventus a facie terre.

Et cum audiſſent principes ſacerdotum ꝛ phariſei parabolas eius: cognouerunt ꝙ de ipſis diceret. Et querētes eū tenere timuerūt turbas quoniam ſicut prophetam eum habebant.

HIERO. Quanuis duro corde iudei propter incredulitatē eſſent: tamen intelligebant contra ſe omnes domini ſententias dirigi. vnde dicitur: Et cum audiſſent prin. ſacerd. ꝛ phari. parabo. eius: cogno. ꝙ de ipſis diceret. CHRY. ſuper matth. Hec eſt autem differentia bonorum hominum ꝛ malorū. Bonus enī comprehenſus in peccato: gemit quia peccauit: malus autem fremit: nō qꝛ peccauit: ſed qꝛ comprehenſus eſt in peccato: ꝛ non ſolū penitentiam non agit: ſed magis aduerſus corripientem iraſcitur. vnde ꝛ iſti comprehenſi: magis ad maliciā ſunt excitati. Sequitur enim: Et querentes tenere eum timuerunt turbas: quoniam ſicut prophetam eum habebant. ORIGE. Sapiunt quidem aliquid de eo quod verū eſt prophetam eum eſtimantes: non autem magnitudinem eius intelligunt ſm̄ quod erat filius dei. Turbas autem ſic ſapiētes de eo: ꝛ paratas pro eo pugnare timent principes: neq; ad eorum ſcientiam pertingere poſſunt: nihil dignum ſentientes de eo. Deinde ſciendum ē: quoniā volentium ieſum tenere differentia ē. Aliter enim principes ꝛ phariſei querebant eum tenere: aliter ſponſa que dicit: Tenui eum: nec dimittam. adhuc enim tentura melius ſicut dicit: Aſcendam in palmam ꝛ tenebo altitudinē eius Omnes enī non recte ſapientes de diuinitate tenere volunt ieſum ꝛ perdere eum. Et alia quidē verba preter verbū chriſti poſſibile eſt comprehendere ꝛ tenere. Uerbū autem veritatis nemo poteſt cōprehendere. i. intelligere neq; tenere. i. cōuincere: neq; ſeparare a ſenſu credentiū neq; mortificare. i. deſtruere. CHRY. ſup matthe. Oīs etiam homo malus quantū ad voluntatem ſuā ꝛ manus mittit in deum ꝛ occidit eum. Qui enim precepta dei cōculcat: qui murmurat contra deum: ꝛ turbato vultu aſpicit celum: nonne ſi fieri potuiſſet manus mitteret in deū ꝛ occideret eum: vt tam licenter peccaret. RABA. Sꝫ tamen ꝙ timent mittere manum in ieſum propter turbā quotidie in eccleſia geritur: cum quilibet ſolo noīe frater fidei ꝛ pacis vnitatē quā nō diligit: ꝓpter bonos cohabitantes vel erubeſcit impugnare vel timet. CA. XXII.

ET reſpondens ieſus dixit iterū i parabolis eis dicens. Simile factum ē regnū celorum homini regi: qui fecit nuptias filio ſuo. Et miſit ſeruos ſuos vocare inuitatos ad nuptias: ꝛ nolebant venire. Iterū miſit alios ſeruos dicens: Dicite inuitatis: Ecce prādiū meū paraui: tauri mei ꝛ altilia occiſa ſūt: ꝛ oīa parata: venite ad nuptias Illi aūt neglexerūt: ꝛ abierunt: ali⁹ i villam ſuā: ali⁹ vero ad negociationē ſuam. Reliqui vero tenuerūt ſeruos ei⁹: ꝛ ꝯtumelijs affectos occiderūt. Rex aūt cū audiſſet irat⁹ ē: ꝛ miſſis exercitibus ſuis ꝑdidit homicidas illos: ꝛ ciuitatē illoꝝ ſuccēdit. Tūc ait ſeruis ſuis: Nuptie quidē parate ſunt: ſed qui inuitati erāt nō fuerūt digni. Ite ergo ad exitus viaꝝ ꝛ quoſcunq; inueneritis vocate ad nuptias. Et egreſſi ſerui eius in vias ꝯgregauerūt oēs quos inuenerunt malos ꝛ bonos: ꝛ implete ſūt nuptie diſcūbentiū. Intrauit aūt rex vt videret diſcūbētes: ꝛ uidit ibi hoiē non veſtitū veſte nuptiali: Et ait illi: Amice qūo huc intraſti non hn̄s veſtē nuptialem? At ille obmutuit. Tunc dixit rex miniſtris: Ligatis manib⁹ ꝛ pedib⁹ eius mittite eum in tenebras exteriores: ibi erit fletus ꝛ ſtridor dentiū. Multi autem ſunt vocati pauci vero electi.

CHRY. i ho. Quia dixerat: Dabit genti facienti fructus eius hic oſtendit cui genti. vnde dicitur: Et reſpondens ieſus dixit iterū in parabolis eis dicens: Simile fac. ē regnum celorum. GLO. Dicit autē: Reſpondens ideſt obuians praue cogitationi eorum de morte ſua. AVG. de con. euange. Parabolam autem iſtam ſolus mattheus narrat: ſimile quidem etiam lucas cōmemorat: ſed nō eſt hoc: ſicut ꝛ ipſe ordo indicat. GRE in ho. Hic per nuptias pn̄s eccleſia: illic per cenam eternum ꝛ vltimum cōuiuiū deſignatur. qꝛ ꝛ in hanc nonnulli exituri intrant: ad illud quiſquis ſemel intrauerit vlterius non exibit. At ſiquis forte contendat hanc eandem eſſe lectionem: intelligi forſitan poteſt: quia de ꝓiecto eo qui nuptiali veſte non intrauerat: quod lucas tacuit Mattheus dixit. ꝙ vero per illum cena per hunc autem prandium dicit: ne quaq̄ obſiſtit: quia cū ad horam nonam apud antiquos prandium fieret quotidie ipſum quoq; prandiū cena vocabatur. ORI. Regnum autē celorū ſimile eſt ſm̄ eum quidē qui regnat homini regi: ſm̄ eum autem qui conregnat filio regis: ſm̄ ea vero que ſunt i regno regis: ſeruis ꝛ inuitatis ad nuptias. Inter quos eſt ꝛ exercitus regis. Additum eſt autē homini regi: vt hominibus quaſi homo loquatur. ꝛ diſpenſat homines non cupientes diſpenſari a deo. Sed tunc ceſſabit regnum celorum eſſe ſimile homini: cū ceſſante zelo ꝛ contentione ꝛ ceteris paſſionibus ꝛ peccatis ceſſauerimus ſm̄ hominē ambulare: ꝛ

videbimus eũ ſicuti ẽ: Nũc.n. videmus eũ nõ ſicuti eſt:
ſed ſicuti ꝑ nr̃aȝ diſpẽſationẽ fact⁹ fuerit nobis. GRE.
in ho. Tũc aũt deus pr̃ deo filio nuptias fecit qñ hunc in
vtero virginis humane nãe cõiunxit Sȝ qꝛ ex duab⁹ ꝑ-
ſonis fieri ſolet nuptiaꝝ cõiunctio: abſit hoc ab intellecti-
bus nr̃is: vt pſonã redẽptoris nr̃i ex duab⁹ pſonis creda
mus eẽ vnitã. Ex duab⁹ quippe atq̃ i duab⁹ hũc naturis
exiſtere dicim⁹: ſȝ ex duab⁹ pſonis credere ꝯpoſitũ vt ne
phas vitam⁹: Securius ḡ dici põt: qꝛ i hoc rex pr̃ regi fi-
lio nuptias fecit ꝙ ei p icarnatiõis myſteriũ ſcãm eccl̃iaȝ
ſociauit. Uterus aũt genitricis virginis hui⁹ ſpõſi thala-
mus fuit. CHR. ſup mat. Uel alit̃: Cũ reſurrectio fuerit
facta ſanctoꝝ tũc ſuſcipiet hõieȝ vita q̃ ẽ xp̃s: mortalita-
tẽ eius ſua mortalitate abſorbẽs. Nũc.n. q̃ſi arras futuri
ꝯiugij ſpũmſanctũ accipim⁹: tunc aũt ipſuȝ xp̃ȝ plenius
in nobis habebim⁹. ORI. Uel ꝯiunctionẽ ſpõſi ad ſpon
ſam.i. xp̃i ad aiam verbi ſuſceptionẽ itellige: partus aũt
opera bona. HILA. Merito aũt a pr̃e iã ſunt he nuptie
facte: qꝛ eternitatis hui⁹ ſocietas: ꝛ noui corporis deſpon
ſata cõiunctio habet iã pfecta i xp̃o. Sequit̃: Et miſit ſer
uos ſuos vocare iuitatos ad nuptias: ꝛ noluerũt venire
CHRY. ſup mat. Ergo qñ miſit ſeruos ſuos iã inuitati
prius erãt. Inuitati ſũt.n. hõies a tp̃e abrae cui chriſti in
carnatio ꝓmittebat̃. HIE. Miſit aũt ſeruũ ſuũ: nec du-
biũ qn moyſen ꝑ quẽ legẽ inuitatis dedit. Si aũt ſeruos
legerimus: vt plura hñt exẽplaria: ad ꝓphetas referẽdũ
ẽ qꝛ inuitati p eos venire cõtẽpſerunt. Sequit̃: Iteꝝ miſit
alios ſeruos dicẽs: Dicite inuitatis. Serui qui ſcđo miſſi
ſunt meli⁹ ẽ vt ꝓphete intelligant̃ ꝙ apl̃i: ita tñ ſi ſeru⁹ ſu-
pra fuerit ſcriptus: ſin aũt ſeruos ibidẽ legas: hic ſerui ſe
cundi apl̃i ſũt intelligendi. CHR. ſuper mat. Quos mi
ſit cũ eis dixit: In viã gẽtiũ ne abieritis: ſȝ potius ite ad
oues pditas domus iſrael. ORIGE. Uel qui primi mit
tunt̃ ſerui vocare inuitatos ad nuptias: hñtur ꝓphete cõ
uertẽtes ex populo p ſuas ꝓphetias ꝛ reſtitutionẽ eccl̃ie
ad xp̃m. Qui aũt noluerũt venire in primis iuitati: ſũt q̃
noluerũt audire v̊ba ꝓphetaꝝ. Iteꝝ alij tranſmiſſi: alia
cõgregatio ꝓphetaꝝ ẽ. HILA. Uel ſerui ꝑmo miſſi q̃
iuitatos vocarẽt apoſtoli ſũt: q̃ aũt admonent̃ vt veniãt
inuitati antea: populus iſrael ẽ. in gl̃am.n. eternitatis p le
geȝ ẽ aduocatus. Apoſtoloꝝ ḡ erat ꝓpriũ cõmonere face
re eos quos inuitauerãt ꝓphete. Qui vero iteꝝ cũ prece
ptoꝝ cõditiõe mittunt̃ apl̃ici viri: iũt ſucceſſores eorum.
GRE. Sed qꝛ hi q̃ prius inuitati ſũt: ad nuptiaꝝ conui-
uiũ venire noluerũt: in ſcđa inuitatiõe iã dr̃: Ecce prãdiũ
meũ parauí. HIE. Prãdiũ parauĩ ꝛ tauri ꝛ altilia occiſa
vel p metaphorã opes regie deſcribunt̃ vt ex carnalibus
intelligant̃ ſpiritalia vel certe dogmatũ magnitudo ꝛ do
ctrina dei lege pleniſſima ſentire põt. CHRY. ſup mat.
Cũ ḡ dñs apl̃is dixit: Eũtes p̃dicate dicẽtes: quia appro
pinquauit regnũ celoꝝ: hoc ſignificauit quod hic dicitur
Prãdiũ meuȝ parauí ideſt ex lege ꝛ ꝓphetis ſcripturaꝝ
menſas ornaui. vnde ſequitur. Tauri mei ꝛ altilia occiſa
ſũt. GRE. in ho. Per tauros autẽ patres veteris teſta
mẽti ſignificãtur: qui ex permiſſiõe legis inimicos ſuos:
virtuti corporee cornu feriebãt. Altilia vero ſaginata di
cimus. ab eo eniȝ quod eſt alere altilia vel quaſi alita vo
camus. Per altilia ḡ patres noui teſtamẽti figurantur q̃
dũ gratiã piguedinis iterne dulcedinis pcipiũt a terrenis
deſiderijs ad ſublimia cõtemplatiõis ſue penna ſubleuã
tur. Dicit ḡ. Tauri mei ꝛ altilia occiſa ſũt. ac ſi.d. Patrũ p̃
cedẽtiũ mortes aſpicite: ꝛ remedia vite veſtre cogitate.
CHR. ſup mat. Uel aliter. Iõ dĩc: Et ſaginata ꝛ tauros
nõ qꝛ ꝛ tauri nõ fuerit ſaginati: ſȝ qꝛ nõ oẽs ſaginati fue-
rũt tauri: ḡ ſaginata tm̃mõ dicit ꝓphetas q̃ fuerũt ſpũſcõ
repleti: tauros aũt q̃ ꝓphete fuerũt ꝛ ſacerdotes: ſicut hie
remias ꝛ ezechiel. vt.n. tauri duces ſũt gregi: ita ꝛ ſacerdo
tes p̃ncipes ſũt populi. HILA. Uel alit̃: Tauri glorioſa
martyrũ ſpecies eſt qui ꝯfeſſiõi dei tanꝙ hoſtia electa ſũt
imolati. Saginata vero ſunt homines ſpiritales tanꝙ ce
leſti pane ad euolandum aues paſte: ceteros accepti cibi
vbertate explẽture. GRE. Notandũ vero ꝙ in priore in
uitatione nil de tauris ꝛ altilibus dicitur. In ſecũda aũt
iam tauri ꝛ altilia mactata memorantur: quia omnipotẽs
deus cum verba eius audire nolumus adiungit exẽpla:
vt omne quod impoſſibile credimus tanto nobis ad ſpe
randum fiat facilius quanto per hoc tranſiſſe ꝛ alios au
dimus. ORIGE. Uel quia prandium quod paratur eſt
eloquium dei: fortia quoq̃ eloquiorum dei tauri intelli-
gantur: ſuauia vero ꝛ delectabilia eorum ſunt ſaginata.
Siquiſ.n. ꝓferat quedaȝ dicta modica ꝛ non firma: ꝛ nõ
magnã virtutẽ rationis habẽtia: videnť macra eſſe que ꝓ
feruntur. Saginata autẽ ſunt cũ ad vnãquãq̃ ꝓpoſitiõeȝ
exempla multa rationis probatione repleta iducunt: pu-
ta ſi aliquis de caſtitate ſermonẽ loquitur: recte intelligit
turtur. Sed cũ ipſuȝ ſanctitatis ſermoneȝ cũ rationis ꝓ
batione de ſcripturis repletũ protulerit: ita vt delectet ꝛ
cõfirmet animũ audientis ꝓtulit cũ ſaginatũ. CHRY.
ſuper matth. Qđ autem dicit: Et omnia parata ſunt, intel
ligitur quia quicquid queritur ad ſalutẽ: iam adimpletuȝ
eſt in ſcripturis. Qui eniȝ ignorãs ẽ inuenit ibi quod di-
ſcat. Qui contumax ẽ: inuenit ibi quod timeat: qui labo-
rat inuenit ibi promiſſa: quibus excitet̃ ad opus. GLO.
Uel omnia parata ſunt.i. introitus regni paratus eſt per
fidem mee incarnatiõis qui ante fuerat clauſus. CHR.
ſuper matthe. Uel omnia parata dicit que ꝑtinent ad my
ſteriũ dominice paſſionis ꝛ noſtre redẽptiõis. Dicit aũt:
Uenite ad nuptias: non pedibus ſed fide ꝛ moribus. Se
quit̃: Illi aũt neglexerunt. Quare aũt neglexerint manife
ſtat cum ſubdit̃: Et abierũt: alius in villam ſuaȝ: alius ve
ro ad negociationẽ ſuam. CRHY. in ho. Quãuis auteȝ
videant̃ rationabiles occaſiones eſſe: ſed hinc diſcimus
etiam ſi neceſſaria ſint que detinent: omnibus tamen pre
ponere ſpiritalia oportet. Mihi aũt videt̃ ꝙ his occaſio-
nibus vſi: negligentie velamina proponebant. HILA.
Ambitione enim ſeculi tanꝙ villa hoies occupantur: plu
res vero ꝑꝑ pecunie cupiditatẽ negociatione detinentur.
CHRY. ſup matth. Uel aliter: Cũ labore manuũ noſtra
rũ aliquid facimus: puta exercentes agrũ vel vineã aut
opus ligni vel ferri: villam colere videmur. Cũ aũt nõ la
bore manuũ nr̃aꝝ alia lucra ſequimur: totũ hoc negocia
tio appellat̃. O miſerrim⁹ mund⁹ ꝛ miſeri qui eũ ſequunt̃
Sẽper.n. mũdialia opa hoies excluſerũt a vita. GRE.
Qui ḡ itent⁹ labori terreno: vel mũdi actiõib⁹ dedit⁹ my-
ſteriũ icarnatõis dñice pẽſare ꝛ ſȝ illud viuere.ſ. diſſimu
lat q̃ſi ad villã vel negociũ pgẽs: venire ad regis nuptias
recuſat. ꝛ plerunq̃ qđ ẽ graui⁹ nõnulli vocati: grãȝ nõ ſo
lũ reſpuũt: ſȝ ẽt ꝑſequunt̃. vñ ſubdit. Reliq̊ v̊o ten. ſer. ei⁹
ꝛ ꝯtu. affe. occiderũt. CHR. ſup mat. Uel p occupatiõeȝ
ville populares iudeoꝝ ſignificat quos mũdi delectatio
ſepauit a xp̃o. Per occupatõeȝ v̊o negociatiõis ſacerdo
tes ceteroſq̃ miſtros tẽpli ſignificauit: quos lucri obtẽtu
veniẽtes ad miſteriũ legis ꝛ tẽpli auaricia ſepauit a fide
De q̊b⁹ nõ dixit ꝙ malignati ſũt ſȝ neglexerũt. q̃.n. odio
aut iuidia crucifixerũt xp̃ȝ: illi malignati ſũt: q̃ aũt nego-
cijs ipediti nõ crediderũt: illi neglexiſſe dicunt̃ nõ mali-
gnati. De ſua tñ morte dñs tacet: qꝛ i priori pabola dixe-
rat: ſȝ oñdit mortẽ diſcipl̃oꝝ ſuoꝝ quos p⁹ aſcẽſũ ipſius
occiderũt iudei. Stephanũ lapidãtes ꝛ Iacobũ alphei
occidẽtes: pꝑ q̃ hieruſalẽ deſtructa ẽ a romanis: Et notã
dũ ꝙ ira i deo nõ ꝓprie ſȝ trãſlatiue dĩ. Tũc.n. iraſci dĩ
qñ vlciſcit̃. vñ ꝛ hic dĩ. Rex aũt cũ au. iratus ẽ. HIE. Qñ
inuitabat ad nuptias ꝛ agebat opera clemẽtie hois nomẽ
appoſitũ ẽ. nũc aũt qñ ad vltioneȝ venit: hõ ſilet ꝛ rex tm̃
dicitur. ORIGE. Dicãt aũt qui peccãt i deũ legis ꝛ pro-
phetarũ ꝛ totius creationis vtrũ iſte qui ꝛ homo dicitur
ꝛ iratus ꝓponit̃: ipſe ẽ pater xp̃i: ꝙ ſi dixerint hunc ipſuȝ
eſſe cogendi ſunt confiteri quoniam multa in eo ſm̃ paſſi
bilem

ſibilem hominũ naturã eẽ dicuntur: nõ q̃a ipſe paſſibilis
ẽ: ſed q̃a morẽ gerit paſſibilis nature hominũ. Et ſȝ hãc
conſequentiã ſuſcipere cõuenit ꝛ irã dei ꝛ pniam ꝛ cete-
ra huiuſmodi in prophetis. Seqtur: Et miſſis exercitt.
HIE. Per hoc exercitus romanos intelligimus ſub du
ce veſpaſiano ꝛ tito: qui occiſis iudee populiſ: preuarica
tricem incenderunt ciuitatẽ. CHRY. ſuper matth. Ro
manus aũt exercitus dĩ exercit⁹ dei: qꝛ dñi ẽ terra ꝛ ple
nitudo eius: nec etiã veniſſent romani hierlm niſi eos do
min⁹ excitaſſet. ORI. Uel ãgeloꝝ agmina ſunt exercit⁹
regis noſtri. miſſis ergo exercitib⁹ extinxiſſe homicidaſ
dĩ: q̃a in hominib⁹ oẽ iudiciũ per angelos exercet̃. Homi
cidas ergo pdit: q̃a perſequẽtes interimit. Ciuitatẽ eoruȝ
igni ſuccendit: qꝛ illorum non ſolũ aĩe: ſed caro quoq̃ in
qua habitauerant eterna gehenne flãma cruciãt. ORI.
Uel ciuitas ipiorũ ẽ ſm̃ vnũquodq̃ dogma congregatio
eoꝝ q̃ conueniũt i ſapiẽtia principũ huius ſeculi quã ſuc
cendit rex ꝛ exterminat q̃ſi ex malis edificationib⁹ cõſiſtẽ
tem. GRE. Sed his q̃ inuitãtẽ ſe cõtẽni cõſpicit: filij ſui
nuptias vacuas nõ habebit. quẽq̃.n. ſermo dei inẽturus
ẽ vbi requieſcat. vñ ſubdit̃. Tũc ait ſuis ſuis. ORI.i. apo
ſtolis aut angelis q̃ prepoſiti erãt in vocatiõe gẽtiũ. Nu
ptie q̃dẽ parate ſũt. REMI.i. oẽ ſacramẽtũ humane di
ſpenſatiõis iã pactũ atq̃ cõpletũ ẽ. Sed q̃ inuitati erant
.i. iudei nõ fuerũt digni: qꝛ dei iuſticiã ignorãtes ꝛ ſuam
ſtatuere volẽtes idignos ſe iudicauerunt eterne vite: Re-
probato ergo iudaico ppl̃o ad has nuptias gentilis ppl̃s
ẽ ſuſcept⁹. vñ ſeqtur. Ite ergo ad exi. viarũ ꝛ quoſ. inue.
vo. ad nuptias. HIE. Gentilis.n. ppl̃s nõ erat i vijs: ſed
exitib⁹ viaꝝ. REMI. Qui ſũt errores gẽtiliũ. CHRY.
ſup matth. Uel vie ſunt oẽs profeſſiones huius mũdi: vt
puta philoſophie militie ꝛ huiuſmodi. Dicit ḡ: Ite ad exi
tus viarũ vt cuiuſlibet cõditiõis hoies vocẽt ad fidẽ. ad-
huc ſicut caſtitas via ẽ q̃ ducit ad deũ: ſic fornicatio via
ẽ que ducit ad diabolũ: ꝛ ſic de alijs virtutib⁹ ꝛ vitijs. iu
bet ergo vt cuiuſcũq̃ cõuerſatiõis vl̃ conditionis hoies
inuitẽt ad fidẽ. HILA. Per viã ẽt tẽpus ſeculi itelligen-
dũ ẽ: atq̃ iõ ad exit⁹ viaꝝ iubẽt ire: qꝛ oib⁹ retroacta do
nãtur. GRE. Uel aliter: In ſcriptura ſacra vias actiões
accipim⁹. Exitus viaꝝ itelligim⁹ defect⁹ actionũ: qꝛ illi
plerũq̃ facile ad deũ veniũt quos in terrenis actionib⁹
proſpera nulla comitant̃. ORI. Uel alit̃: Puto hãc pri-
mã vocationẽ fuiſſe ad nuptias aliq̃rũ igenuaꝝ animarũ
Principalit̃.n. de⁹ vult venire ad epulationẽ diuini elo-
quij: eos q̃ ad intelligendũ ſũt ingenioſiores: ꝛ qm̃ q̃ hu-
iuſmodi ſũt nolũt ad iſtã vocationẽ venire: tranſmittunt̃
alij ſui ꝓuocãtes eos ꝛ promittẽtes ꝙ ſi venerint: pcipi-
ent prãdiũ patũ a rege. Sicut.n. in corꝑalib⁹ alia ẽ q̃ nu-
bit ſpõſa: alij iuitatores: alij q̃ iuitant̃ ad nuptias: ſic de⁹
ſcit diuerſos ordines aĩarũ: earũq̃ virtutes ꝛ cauſas. ob
q̃s hi q̃dẽ in cõſtitutiõe ſponſe accipiuntur: alij in ordine
ſeruoꝝ vocãtiũ: alij in nũero inuitatoꝝ ad nuptias. Sȝ
q̃ principaliter quidẽ fuerãt iuitati. primos iuitatores q̃
ſi paupes ſenſu neglexerũt ꝛ abierũt ſua ſequẽtes: in qui
bus magis ſũt delectati ꝙ i his q̃ rex p ſuos ſuos ꝓmit
tebat: ſȝ hi leuiores ſũt his q̃ ſuis trãſmiſſis iiurianť et
iterficiũt: q̃.ſ. ꝑparatiõe cõtẽcioſoꝝ v̊boꝝ auſi ſũt tenuiſ
ſe ſuos miſſos q̃ nõ ſũt ꝑparati ad ſoluẽdas q̃ões eoꝝ
v̊ſutas ꝛ contumelijs afficiũtur vel iterficiũt ab eis. Se
q̃tur: Et egreſſi ſui ei⁹ in vias cõgregauerũt oẽs quos in-
ue. ma. ꝛ bonos. ORI. Egrediẽtes ſerui ſiue de iudea ꝛ
hierlm apl̃i chriſti: ſiue ab interiorib⁹ angeli ſancti: veni
entes ad vias diuerſas diuerſoꝝ moꝝ congregauerunt
quoſcũq̃ inuenerũt. Et non curãt vtrũ aliq̃ ãn vocatio
nem mali fuerint aut boni. bonos autem intelligere hic
ſimpliciter conuenit humiliores ꝛ rectiores ex eis q̃ ve
niebãt ad cultũ dei: quib⁹ cõueniebat qđ apl̃s ait: Cũ gẽ-
tes q̃ legẽ nõ hñt: ea que legis ſũt faciũt: ipſi ſibi ſunt lex.
HIE. Inter ipſos.n. gẽtiles infinita ẽ diuerſitas: cũ ali-
os ſciam⁹ eẽ ꝓcliuiores ad vitia: alios ad honeſtatẽ mo
rũ virtutib⁹ deditos. GRE. Uel hoc dicit: qꝛ in hac ec
cleſia nec mali ſine bonis: nec boni ſine malis eẽ pñt. bo
nus aũt nõ fuit q̃ malos tolerare recuſauit. Sequit̃: Et im
plete ſũt nuptie diſcũbẽtiũ. ORI. Nuptie.ſ. chriſti ꝛ ec-
cleſie ſũt iplete: dũ reſtituti deo q̃ ab apl̃is ſunt iuenti re-
cubuerũt ad epulãdũ in nuptijs: ſed qm̃ bonos ꝛ malos
oportuit q̃dẽ vocari: nõ aũt vt mali permanerẽt mali: ſed
vt deponerẽt veſtimẽta ꝯtria nuptijs ꝛ induerẽt nuptia-
lia indumenta.ſ. viſcera miſericordie benignitatis. Iõ rex
egredit̃ vt videat diſcũbẽtes priuſquã apponat̃ eis pran
diũ vt retineat hñtes nuptialia veſtimẽta ꝛ delectet: cõ-
dẽnetq̃ contrarios. vñ ſeqtur Intrauit aũt rex vt videret
diſcũbẽtes. CHRY. ſuper matth. Non qꝛ alicubi ipſe
nõ eſt: ſed vbi vult per iudiciũ aſpicere ibi dicit̃ preſens:
vbi aũt nõ vult: abſẽs videt̃. Dies aũt aſpectatiõis ẽ di
es iudicij: qñ viſitaturus ẽ chriſtianos: qui ſup menſam
ſcripturarũ recũbũt. ORI. Ingrediẽs aũt inuenit quen
dã q̃ nõ mutauerat proprios mores. vñ ſeqtur: Et vidit
ibi hominẽ non veſtitum veſte nuptiali. Singulariter di
xit: q̃a vnius ſunt generis oẽs q̃ ſeruant maliciam poſt fi
dem quã habuerant ante fidẽ. GRE. Quid aũt debem⁹
intelligere per nuptialẽ veſtẽ: niſi charitatẽ: qꝛ hanc in ſe
dñs habuit: dũ ad ſociãde ſibi eccleſie nuptias veniret.
Intrat ergo ad nuptias: ſed ſine veſte nuptiali: qui i eccle
ſia fidem habet: ſed charitatẽ non habet. AVG. contra
fauſtum: Uel ſine veſte nuptiali nuptias adit qui querit
ibi gloriaȝ: non ſponſi ſed ſuam. HILA. Uel veſtis nu
ptialis eſt gratia ſpiritusſancti ꝛ candor habitus celeſtis
qui bone interrogationis confeſſione ſuſceptus vſq̃ i ce-
tum regni celorũ imaculatus ꝛ integer eſt reſeruandus.
HIE. Uel veſtis nuptialis precepta ſunt domini: ꝛ ope
ra que cõplentur ex lege ꝛ euangelio nouiq̃ hominis ef
ficiunt veſtimentum quod qui in die iudicij inuentus ſub
nomine chriſtiano non habet: ſtatim corripitur. vnde ſeq̃
tur: Et ait illi: Amice quomodo huc intraſti nõ habẽs ve
ſtem nuptialeȝ? Amicũ vocat: qꝛ eſt inuitatus ad nuptias
quaſi ſit amic⁹ ꝑ fidem. Arguit autem impudẽtie ꝙ ve
ſte ſordida mũdicias polluerit nuptiales. ORI. Et qm̃
qui peccat ꝛ non induit dñȝ ieſuȝ chriſtũ: nõ habet excu
ſationẽ aliquã. ideo ſequit̃: At ille obmutuit. HIE. In tẽ
pore eniȝ illo nõ erit loc⁹ impudentie: nec negandi facul
tas cum omnes angeli ꝛ mũdus ipſe teſtes ſint peccato
ruȝ. GRE. Non aũt ſolũ reiectus ẽ a nuptijs qui iniuri
aȝ nuptijs fecit: ſed adhuc a miniſtris regis ſuper vincu
la conſtitutis ligatus inceſſione qua non eſt vſus ad bo-
num: ꝛ apprehenſoria virtute qua nullũ opus ad bonuȝ
impleuit: cõdẽnatus ẽ in loco ab omni lumine alieno q̃
vocat̃ tenebre exteriores. vnde ſequit̃. Tunc rex dixit mi
niſtris: Liga. ma. ꝛ pe. mit. eũ in tene. exteriores. GRE.
Ligantur tunc pedes ꝛ man⁹ per diſtrictionẽ ſnie: q̃ mo
do a prauis opib⁹ ligari noluerũt per meliorationẽ vite:
vel tũc ligat pena quos modo a bonis operibus ligauit
culpa. AVG. xi. de tri. Prauarum vero atq̃ diſtortaꝝ
volũtatũ iplicatio vinculuȝ ẽ quo alligat̃ qui hoc ait: Ut
proijciat̃ in tenebras exteriores. GRE. Interiores auteȝ
tenebras dicim⁹ cecitatẽ cordis: exteriores vero eternaȝ
noctẽ damnationis. CHRY. ſup matth. Uel per hoc
deſignat̃ differẽtia tormẽtoꝝ in pctõrib⁹. Sũt.n. ꝑme te
nebre exteriores: interiores aũt minores: ꝛ nouiſſimi lo
ci. Seqtur. Ibi erit flet⁹ ꝛ ſtridor dẽtium. HIE. In fletu
oculoꝝ ꝛ ſtridore dentiũ per methaphorã mẽbrorũ cor
poraliũ: magnitudo oñdit̃ tormẽtoꝝ. Man⁹ quoq̃ liga
tas ꝛ pedes: fletũ oculorũ ꝛ ſtridorẽ dentiũ: ad cõprobã
dã reſurrectionis intellige veritatem. GRE. Ut illic dẽ
tes ſtrideant qui de edacitate gaudebãt: illic oculi defle
ant qui h̃ per illicitas concupiſcentias verſabant̃ q̃ten⁹
ſingula mẽbra ſupplicio ſubiaceant q̃ hic ſingulis quibuſ
q̃ vitijs ſubiecta ſeruiebant. HIE. Et qꝛ i cõuiuio nupti

ali non initium ſed finis queritur: ſubditur. Multi enim ſunt vocati pauci vero electi. HILA. In inuitante enī ſine exceptione publice bonitatis humanitas eſt: in inuitatis vero vel vocatis de iudicio meritorū ꝓbitatis electio ē. GRE. Nōnulli.n. bona nec incipiūt: nōnulli vō i bonis q̄ inceperūt minime ꝑſiſtūt. Tāto ergo ſibi vnuſquiſq; ſolicite metuat: ꝙ̄to ignorat q̄ reſtāt. CHRY. ſup matth. Uel aliter: Quotiēs deus tentat eccleſiaʒ ſuā igredit ad eā vt videat diſcūbētes: ⁊ ſi inuenerit aliquē nō habentē veſtē nuptialē interrogat eū vt qd factꝰ es chriſtianus ſi hec opa diligebas? Talē ergo chriſtus tradit miniſtris ſuis.i. aliqbꝰ magiſtris ſeductiōis: ⁊ ligant manꝰ eiꝰ.i. opa: ⁊ pedes.i. motꝰ aīe: ⁊ mittunt eū in tenebras.i. i errores vel gentiū: vel iudeorū vel hereſim. propinquiores enim ſunt tenebre gentiliū: qa veritatē ſpernunt quā nō audierunt: ſed exteriores iudeorū q̄ audierūt: ſed nō crediderunt: ſed magis exteriores hereticorum qui audierūt ⁊ didicerunt.

Tūc abeūtes phariſei cōſiliū inierūt vt caperent eū i ſermone. Et mittūt ei diſcipulos ſuos cū herodianis dicētes: Magr̄ ſcimus q2 verax es ⁊ viaʒ dei i veritate doces: ⁊ nō ē tibi cura de aliquo. Nō .n. reſpicis pſonā hoīuʒ. Dic ergo nob qd tibi videt? Licet cenſuʒ dari ceſari an nō? Cognita autē ieſus neqtia eoꝝ ait: Quid me tētatis hypocrite? Oſtēdite mihi nūmiſma cenſus. At illi obtulerunt ei denariū. Et ait illis ieſus: Cuius ē imago hec ⁊ ſupſcriptio? Dicūt ei: Ceſaris. Tūc ait illis: Reddite ergo que ſunt ceſaris ceſari: ⁊ que ſūt dei deo. Et audientes mirati ſunt: ⁊ relicto eo abierunt.

CHRY. ſup matth. Sicut ſi aliqs claudere voluerit aq̄ currētis meatuʒ ſi excluſa fuerit per aliquā violentiā, aliunde ſibi ſemitā q̄rit: ſic iudeorū malignitas ex vna parte ꝯfuſa: aliū ſibi aditū adinuenit. vñ dī. Tūc abeū. pha. cōſi. inie. vt ca. eū. in ſermone. Abierūt inquā ad herodianos: Quale cōſiliū tales ⁊ conſiliatores. ⁊ iō ſeqtur: Et mittūt ei diſci. ſu. cū herodianis. GLO. Tanꝙ̄ ignotis vt facilꝰ deciperēt: ⁊ p eos illū caperēt: cū timētes turbaʒ hoc p ſe nō preſumerēt facere. HIE. Nup qdē ſub ceſare auguſto iudea ſubiecta romanis: qñ in toto orbe ē celebrata deſcriptio ſtipendaria facta fuerat. Et erat i pplo magna ſeditio: dicentibꝰ aliis pro ſecuritate ⁊ qete q̄ romani pro oibꝰ militarent: debere tributa pſolui. Phariſei vō q ſibi applaudebāt i iuſticia: ecōtrario nitentibus nō debere populū dei q decimas ſolueret ⁊ pmitias daret ⁊ cetera q̄ in lege ſcripta ſūt hūanis legibus ſubiacere. Ceſar aūt auguſtꝰ herodē filiū antipatris alienigenaʒ ⁊ pſelitū regē iudeis conſtituerat: q tributis preeſſet ⁊ romano pareret imperio. Mittunt igit phariſei diſcipulos ſuos cū herodianis.i. militibꝰ herodis. ſeu quos illudentes phariſei: q2 romanis tributa ſoluebant: herodianos vocabant: ⁊ non diuino cultui deditos. CHRY in ho. Propter hoc aūt ſuos diſcipulos ⁊ herodis milites ſimul mittūt: vt quodcūq; dixerit reprehendat. cupiebāt .n. magis aduerſuʒ herodianos eū aliquid dicere: q2.n. eum detinere timebant ꝓpter turbas: voluerūt ei periculum immittere ex hoc ꝙ eēt publicis tributis obnoxius. CHRY. ſup. matth. Hec ē aūt hypocritaꝝ prima ſimulatio: q2 laudant quos ꝑdere volūt. Et iō i laudē prorūpūt dicentes: Magiſter ſcimꝰ q2 verax es. Magiſtrū eū vocant vt quaſi honoratꝰ ⁊ laudatus myſteriuʒ ſui cordis ſimpliciter eis apiat: tanꝙ̄ volēs eos habere diſcipulos. GLO. Tripliciter aūt contingit aliquē veritatē non docere. Primo ex parte ipſiꝰ docētis: q2.ſ. veritatē vel non nouit: vel nō amat. ⁊ ꝯ hoc dicitur: Scimꝰ quia verax es. Secūdo ex parte dei: cuiꝰ timore poſtpoſito qdā veritateʒ de eo quā nouerūt: nō pure ānūciāt. ⁊ cōtra hoc dicunt: Et viā dei in vitate doces. Tertio ex pte primi: ex cuius timore vel amore aliqs vitatē tacet. ⁊ ad hoc excludēdū dicūt: Et nō ē tibi cura de aliquo.ſ. hoīe. non .n. reſpicis perſonam hominum. CHRY. in ho. Hoc de herode ⁊ ceſare occulte inſinuabāt. HIE. Blāda qdē ⁊ fraudulēta iterrogatio illic ꝓuocat rñdētē vt magis deuʒ ꝙ̄ ceſarē timeat. vñ dicit: Dic ergo nobis qd tibi videt: licet cenſū dari ceſari an nō? Ut ſi dicat nō debere tributa ſolui ſtatiʒ audiētes herodiani: ſeditionis reū cōtra romanū principē eū teneāt. CHRY. in ho. Quia.n. ſciebant ꝙ qdā hāc diſcordiā meditātes occiſi erāt: volebant et ipſū p ſermones hos in talē ſuſpitionē imittere. Sequit. Cognita aūt ie. neq. eoruʒ ait. Quid me tēta. hypocrite. CHRY. ſup matth. Nō ſm ſermones eoruʒ pacificos blāde rñdit: ſed ſʒ cōſciētiā eoꝝ crudelē aſpa dixit: quia deꝰ voluntatibꝰ rñdet: nō vbis. HIE. Prima ergo virtus ē rñdētis: interrogātiū mētes cognoſcere: ⁊ nō diſcipulos ſed tētatores vocare. Hypocrita ergo vocat q aliud ē ⁊ aliud ſimulat. CHRY. ſup matth. Dicit g̃ eis hypocrite: vt cōſiderātes euʒ humanorū cordiū cognitorē qō facere cogitabāt pficere nō auderēt: Uide ergo ꝙ phariſei blādiebātur vt pderēt: ſed ieſus cōfūdebat vt ſaluaret: qa vtilior ē hoī deꝰ iratꝰ ꝙ̄ hō ꝓpitiꝰ. HIE. Sapiētia.n. ſemp ſapienter egit: vt ſuis potiſſimū tētatores ſermonibꝰ ꝯfutētur. Et iō ſeqtur. Oſtēdite mihi nūmiſma cēſus. At illi obtulerūt ei denariū. Hoc genꝰ nūmi ē qō pro decē nūmis cōputabat: ⁊ habebat imaginē ceſaris. vñ ſeqtur: Et ait illis ieſus: Cuiꝰ ē imago hec ⁊ ſuperſcriptio? Qui putant interrogationē ſaluatoris ignorātiā eē ⁊ nō diſpenſationē: diſcāt ex pñti loco ꝙ vtiq; poterat ſcire ieſus cuiꝰ imago eēt in nūmo. Seqtur: Dicūt ei: Ceſaris. Ceſarē nō putemꝰ auguſtū: ſʒ tyberiū ſignificari: ſub quo et paſſus ē dñs. Oēs autē reges romani a primo cayo ceſare q iperiū arripuerat ceſares appellāt. Seqtur. Reddite g̃ q̄ ſūt ceſaris ceſari.i. nūmū tributum ⁊ pecuniam. HILA. Si.n. nihil quod ceſaris ē penes nos reſederit: conditione reddēdi ei q̄ ſua ſunt non tenebimur. Porro aūt ſi rebꝰ illiꝰ icūbamꝰ: ſi iure ptātis ſue vtimur: extra q̄relā iniurie ē reddē ceſari qō ceſaris eſt. CHRY. Tu aūt cū audieris: Reddite q̄ ſūt ceſaris ceſari: illa ſcito eū dicere ſolū: q̄ in nullo pietati nocēt: qa ſi aliqd tale fuerit nō adhuc ceſaris ē: ſʒ diaboli tributū. Deinde vt non dicant: qm̄ hominibꝰ nos ſubiicis ſubdit: Et q̄ ſūt dei deo. HIE.i. decimas: pmitias: oblatiōes: ⁊ victimas: ſicut ⁊ ipſe dñs reddidit ceſari tributa pro ſe ⁊ petro: ⁊ deo reddidit q̄ dei ſunt: patris faciēs voluntatē. HILA. Deo ēt q̄ eius ſūt reddere nos oportet.i. corpus ⁊ aiaʒ ⁊ voluntatē. Nūmiſma.n. ceſaris i auro ē i quo ē eiꝰ imago depicta. Dei nūmiſma hō ē i quo ē dei imago figurata. iō diuitias veſtras date ceſari: deo aūt inocentie vře conſcientiā ſuate. ORI. Ex hoc loco diſcimꝰ ſaluatoris exēplo vt nō his que a multis dicunt: ⁊ propterea glorioſa videntur occaſione pietatis attēdamꝰ: ſʒ q̄ cōuenienter ſm ordinē rōnis dicūtur. Poſſumꝰ aūt ⁊ moraliter intelligere locū iſtū: qm̄ debemꝰ corpori qdā dare q̄ſi tributū ceſari.i. neceſſaria. Quecūq; aūt ſūt cōuenientia animarū nature.i. ea q̄ ducunt ad virtutem: debemꝰ deo offerre: q ergo ſupra modū docent legem dei: ⁊ de rebꝰ debitis corpori nihil curare precipiūt: ſunt phariſei q reddere ceſari tributū vetabāt: phibētes.ſ. nubere ⁊ abſtinere a cibis quos deꝰ creauit. q vō ſupra modū eſtimat oportē corporibꝰ idulgē: ipſi ſūt herodiani. Saluator autē nr̄ vult vt nec virtꝰ minoret dū ſupra modū carni ſuimꝰ: nec carnis nā grauet dū abūdātiꝰ vtutibꝰ adheremꝰ. Uł pnceps mūdi.i. diabolꝰ dī ceſar. ñ.n. poſſumꝰ reddere dō q̄ dei ſūt niſi pus reddiderimꝰ pncipi q̄ ſūt ſua.i. niſi dpoſuerimꝰ maliciā vniuerſā. Hoc ēt diſcamꝰ ex loco pñti ꝙ ꝯ tētātes nec oino tacere debemus nec ſimpliciter reſpondere: ſʒ circūſpecte vt precidamꝰ occaſione querentiū in nobis occaſionē: ⁊ doceamus irreprehenſibiliter que poſſunt ſaluare volentes ſaluari. HIE. Qui autē credere debuerant ad tantam ſapientiam mirati ſunt ꝙ calliditas eoruʒ inſidiandi nō inueniſſet locū. vnde ſequit: Et audiētes mirati ſūt ⁊ relicto eo abierunt. Infidelitatē pariter cuʒ admiratione reportantes.

In illa die acceſſerūt ad eū ſaducei qui dicunt non eē reſurrectionē ⁊ iterrogauerūt eum dicētes Magiſter: moyſes dixit: Siquis mortuus fuerit non habēs filiū: vt ducat frater eꝰ vxorem illius ⁊ ſuſcitet ſemē fratri ſuo. Erāt aūt apud nos ſeptem fratres: ⁊ primꝰ vxore ducta defunctꝰ ē: ⁊ nō habēs ſemē reliqt vxorē ſuā fratri ſuo. Similiter ſecūdus ⁊ tertius vſq; ad ſeptimū. Nouiſſime aūt omniū ⁊ mulier defuncta ē: In reſurrectione ergo cuius erit de ſeptē vxor? Oēs enim habuerunt eā. Reſpōdens aūt ieſus: ait illis: Erratis neſcientes ſcripturas neq; virtutē dei. In reſurrectione.n. neq; nubēt neq; nubētur: ſed erūt ſicut angeli dei in celo. De reſurrectiōe aūt mortuorū nō legiſtis qō dictū ē a deo dicēte vobis: Ego ſuʒ deus abraaʒ: ⁊ deus iſaac: ⁊ deus iacob. Non eſt deꝰ mortuorū ſed viuentiū. Et audientes turbe mirabantur in doctrina eius.

CHRY. in ho. Cōfutatis phariſeoꝝ diſcipulis cum herodianis: ſaducei ſe immittūt: cū tñ ex cōfuſione hoꝝ eos oporteret effici pigriores: ſed preſumptio inuerecūdum quod ē ⁊ pertinax ⁊ ipoſſibilia tentans. ꝓpter hoc ⁊ euāgeliſta ſtupēs eorū demētiā: hoc ipſuʒ ſignificat dicens: In illa die acceſ. ad eū ſaducei. CHRY. ſuper matth. Qñ recedebāt phariſei accedebāt ſaducei: forte tali cōſilio: q2 decertabāt qs eū ante cōprehēdere poſſet: vel ſi ratione eū non poſſent ſuperare: ſaltē per ipſaʒ frequentiā ſubuerterent ſenſuʒ eiꝰ. HIE. Due hereſes erāt in iudeis: vna phariſeoꝝ: ⁊ altera ſaduceoꝝ: phariſei traditionū ⁊ obſuationū iuſticiā preferebāt: vñ ⁊ diuiſi vocabātur a populo: ſaducei aūt q interpretātur iuſti: ipſi vendicabāt ſibi ꝙ nō erāt operibꝰ ⁊ corporis ⁊ aīe reſurrectionem credētibꝰ ꝯfitentibuſq; ⁊ angelos ⁊ ſpiritū ſequētes iuxta actus apoſtolorū oia denegabant. vñ ⁊ hic dicitur Qui dicūt reſurrectionē nō eē. ORI. Nō ſolū aūt carnis reſurrectionē negabāt: ſʒ ēt aīe imortalitatē tollebāt. CHRY. ſup matth. Uidens.n. diabolus: q2 iuſtitiā dei oino extinguere nō potuit: introduxit hereſim ſaduceoꝝ qui dicerēt nō eē reſurrectionē mortuoꝝ: que res oē propoſitū faciēde iuſtitie frāgit. qs.n. contēnus erit aduerſus ſeipſum quotidie luctamina exercere niſi ad ſpeʒ reſurrectionis aſpiceret. GRE. xiiij. mora. Sunt aūt nōnulli cōſiderātes ꝙ ſpūs a carne ſoluit: ꝙ caro in putredinē vertit: ꝙ putredo i puluerē reducitur: ꝙ puluis in elementa ſoluit: vt nequaꝙ̄ ab humanis oculis videat reſurrectionē fieri poſſe deſperant: ⁊ dū arida oſſa inſpiciūt: hec veſtiri carnibꝰ: rurſumq; ad vitam vireſcere poſſe fieri diffidunt. AVG. in enche. Non aūt perit deo terrena materies: de q̄ mortaliū creat caro: ſed in quēlibet puluerem cineremue ſoluat: in quoſlibet halitus auraſq; diffugiat. in quācūq; aliorū corporū ſubſtātiaʒ vel in ipſa elementa vertatur: in quorūcūq; animaliū aut etiā hominū cibum cedat: carneq; mutet: aīe illi humane i pūcto tēporis reddit q̄ eā primitus vt hō fieret: viueret ⁊ creſceret: aīauit. CHRY. ſup matth. Ad defenſionem aūt ſui erroris inueniſſe ſe argutiſſimā rōnē ſaducei putabāt. vñ ſequit: Et interro. eū dicētes: Magr̄: moyſes dixit: Siquis mortuus fuerit. CHRY. in ho. Quia.n. imitigabile malū mors erat apud iudeos: q oia pro pñti vita faciebant: in legem deduxit moyſes defuncti ſine filiis vxorē fratri dari oportere vt defuncto filꝰ naſceret ex fratre: ⁊ nō excideret nomen eius qō erat quedā mortis mitigatio. nō aūt aliꝰ ꝙ̄ frater vel propinquꝰ iubebat accipe vxorē defuncti: qm̄ nō ita putaret q ex tali cōiunctione erat naſciturꝰ eē filiꝰ eiꝰ q obiit: ⁊ iterū extraneus nō ita haberet neceſſitatem ſtatuere domū eius qui obierat ſicut frater: cui ēt ex cognatione hoc facere iuſtū erat. Sequit: Erāt autem apud nos ſeptē fratres. HIE. Qui reſurrectionē corporū nō credebāt ⁊ aiaʒ putabant interire cū corporibꝰ: recte iſti huiſmodi fingunt fabulam que deliramēti arguat eos qui reſurrectionē aſſerant mortuorū. Turpitudinē ergo fabule opponūt: vt reſurrectionis denegēt veritatē. vñ concludunt: In reſurrectiōe ergo cuiꝰ erit: ꝑ ōt aūt fieri vt vere i gente eorum hoc aliqñ acciderit. AVG. de q. euā. Per hos aūt ſeptē fratres myſtice intelligūtur hoīes ipii qui fructū iuſticie nō potuerūt afferre in terra p oēs. vii. mundi etates: qbꝰ iſta terra cōſiſtit. poſtea.n. ⁊ ipſa terra tranſiet p quā oēs illi q̄ſi ſeptē ſteriliter trāſierūt. Sequit. Rñdens aūt ieſus ait illis: Erratis neſciētes ſcripturas neq; virtutē dei. CHRY. ſuper matth. Sapiēter primum arguit ſtulticiā eorū: q2 nō legebāt. ſecūdo ignorātiā: q2 nō cognoſcebāt deū. Ex diligētia.n. lectiōis naſcitur ſcientia dei: ignorātia aūt negligētie filia ē. HIE. Propterea ergo errāt q2 ſcripturas neſciūt: ⁊ q2 ſcripturas neſciunt cōſequēter ignorāt virtutē dei. ORI. Duas aūt res dicit eos neſcire: vnā quidē ſcripturas: alterā aūt virtuteʒ dei p quā reſurrectio fit ⁊ noua vita in eo. Uel dñs arguens ſaduceos neſcire virtutē dei ſe eos nō cognoſcere arguebat. ipſe.n. erat virtꝰ dei ⁊ nō cognoſcebāt eū quaſi neſcientes ſcripturas q̄ loquūtur de eo: ꝓpterea nec reſurrectionē credebāt quā facturꝰ fuerat ipſe. Querit aūt cuʒ ſaluator dicat: Erratis neſciētes ſcripturas. q̄ſi dicat: qō i quibuſdā ſcripturis poſitū ē qō ſequit. In reſurrectione neq; nubēt: qō in veteri teſtamēto non legit ſcriptū. Nos aūt dicimꝰ: q2 ſcriptū ē nō in ipſis ſermonibus manifeſte iſta dicētibꝰ: ſed i myſterio indicātibꝰ ſm intellectū moralē: nā cū ſit lex vmbra futurorum bonorū: dicēs quodlibet de viris ⁊ vxoribꝰ: de ſpiritalibꝰ nuptiis principaliter dicit: Sʒ nec hoc īuenio alicubi ſcripturā dicētē ſanctos poſt exitum fore ſicē āgelos dei: niſi forte qs ⁊ hoc moralit̄ itelligat: ſʒ illud qō dī. Tu aūt ibis ad pres tuos. Itē appoſitꝰ ē ad pplʒ ſuū. Dicet aūt aliqs: Iō eos increpabat: qa nō legebāt ceteras ſcripturas q ſūt extra legē: ⁊ iō errabāt. Aliꝰ aūt dicit ꝙ neſciebāt moyſaice legis ſcripturas: ex eo ꝙ diuinū ſenſū earum nō ſcrutabātur. CHRY. ſup matth. Uel qō dicit: In reſurrectiōe neq; nubēt: retulit ad hoc qō dixerat. Neſciti virtutē dei. Qō aūt dixit: Ego ſuʒ deꝰ abraaʒ: ad illud qō dixit: Neſcitis ſcripturas. Et quidē calūniatoribꝰ pmū oportet i aliqua qōne auctoritatē ſcripture pferre: deīde rōnē exponere: interrogātibꝰ p ignorātiā pus rōnē exponamus: poſtea auctoritate cōfirmemꝰ: qm̄ calūniatores cōuincere oportet: interrogatores aūt docere: iō his iterrogantibus per ignorātiā: pus rōnē expoſuit dicens. In reſurrectione. HIE. i hoc āt qō dī: Neq; nubēt neq; nubēt. Latina ꝯſuetudo greco ideomati non rñdet. Nubere.n. apud latinos ꝓprie dicūt mulieres: ſʒ nos ſimpliciter dictū itelligamꝰ ꝙ nubere de viris; ⁊ nu i de mlieribꝰ dictū ſit. CHRY. ſup matth. In hoc qdē ſeclo q2 morimur: iō vxores ducimꝰ: vt qō moriēdo minuit: naſcēdo ſuppleat. ibi aūt moriēdi neceſſitas tollit. vñ ⁊ naſcēdi cā ſoluta ē. HILA. Et qdē ſuffecerat aduerſus ſaduceos opinionē: illecebre corporee receſſiſſe: ⁊ officiis ceſſātibꝰ iania hec corpuʒ gaudia ſuſtuliſſe: ſʒ a ſiecit: ſʒ ſit ſicē āgeli dei i celo. CHRY. i ho. p qō ad itrogatū ꝯueniēt rñdet: q2.n. hec erat eiꝰ cā eſtimandi reſurrectioneʒ non eſſe: quia credebant eādeʒ

foꝛe reſurgentium conditionē. Hāc cauſaʒ remouit: oſtēdens eos alteriꝰ ꝯditiōis futuros. CHRY. ſup matth. Notādū vero ꝙ cū de ieiuniis ⁊ elemoſynis ceteriſqꝫ virtutibꝰ ſpiritalibꝰ locutꝰ fuit: nūꝗ̄ āgeloꝝ ſilitudinē introduxit: niſi cū de abſolutiōe ⁊ coitu loqret: quoniam ſicut omnes actus carnales opera ſūt animaliū: precipue tñ actꝰ libidinis: ſic oēs virtutes ſunt res angelice: precipue tamē caſtitas: per quā vincitur natura virtutibꝰ. HIE. Quod ergo infertur. Sed ſunt ſicut angeli dei in celo: ſpiritalis conuerſatio repromittit. DIO. Tunc.n. qñ icoꝛruptibiles ⁊ imoꝛtales erimꝰ viſibili qdē ipſius dei apparitiōe in caſtiſſimis cōtēplationibꝰ adimplebimur. intelligibilis aūt luminis datione participabimꝰ: i ipaſſibili ⁊ i imateriali mēte: ſm imitationē ſupercelestiū mētiū: propter qd dr: ꝙ erimꝰ angelis equales. HILA. Eandē aūt calūniam quā ſaducei afferunt de cōiugio: afferre plures ſolent in quā foꝛmā muliebꝛis ſexus reſurgat. Sed qlis in ſcripturis auctoꝛitas ē de angelis: opinādo talē in reſurrectione ſpei noſtre ſenſuʒ opoꝛtet eē de feminis. AVG. xxij. de ciui. dei. Sed mihi melius videnṫ ſapere q̄ vtrūqꝫ ſexuʒ reſurrecturū nō dubitāt. Nō.n. libido ibi erit: q̄ cōfuſionis cā ē: Nā priuſꝗ̄ peccaſſent nudi erant: natura aūt ſeruabit: q̄ tunc quidē ⁊ a cōcubitu ⁊ a partu imunis erit: erūt tamē mēbꝛa feminea nō accomodata vſui veteri: ſed decoꝛi nouo: quo nō allicit aſpicientis cōcupiſcentia q̄ nulla erit: ſed dei laudet ſapiētia atqꝫ clementia: qui ⁊ quod nō erat fecit: ⁊ liberauit a coꝛruptione quod fecit. HIE. Nemo.n. dicit de lapide ⁊ arboꝛe ⁊ his rebꝰ que non habent mēbꝛa genitalia ꝙ nō nubēt neqꝫ nubent: ſed de his qui cū pñt nubere: tñ aliqua rōe non nubūt. RA. Hec aūt que dicta ſunt de reſurrectionis cōditionibꝰ propoſite reddidit queſtioni: de ipſa vero reſurrectione cōtra eoꝝ infidelitatē conuenienter loquit. CHRY. i ho. Et qꝛ illi interrogando moyſen pꝛemiſerant: per moyſen eos cōfutat. vñ ſubdit: De reſurrectione aūt moꝛtuoꝛum nō legiſtis. HIE. Ad cōpꝛobandū reſurrectionis veritatē multis aliis exēplis manifeſtioꝛibus vti potuit: ex qbus ē illud: Reſuſcitabūtur moꝛtui: ⁊ reſurgēt qui in monumētis ſūt. ⁊ in alio loco: Multi doꝛmientium de terre puluere reſurgēt. Querit ergo qd ſibi voluerit dñs hoc pꝛoferre teſtimoniū qd videṫ ambiguuʒ: vel non ſatis ad reſurrectionis pertinens veritatē: ⁊ q̄ſi hoc plato pꝛobauerit qd volebat ſtatiʒ intulerit: Non ē deꝰ moꝛtuoꝛum: ſed viuentiū. Supꝛa diximus aūt ſaduceos nec angelum nec ſpiritum nec reſurrectionē coꝛpoꝛū confitētes: ⁊ animarū quoqꝫ iteritū pꝛedicaſſe. hi qnqꝫ tm̄ libꝛos moyſi recipiebāt: ꝓphetarū vaticinia reſpuentes. Stultū autē erat inde ꝓferre teſtimonia: cuius auctoꝛitatē non ſequātur. Poꝛro ad eternitatē animaꝝ pꝛobādā: de moyſe ponit exēplū: Ego ſuʒ deus abꝛaā. ſtatimqꝫ infert: Non eſt deus moꝛtuoꝛū ſʒ viuētiū: vt cū pꝛobauerit aias ꝑmanere poſt moꝛtē: neqꝫ.n. poterat fieri vt eoꝝ eēt deꝰ qui neq̄ꝗ̄ ſubſiſterēt: conuenietēr introduceret ⁊ coꝛpoꝛū reſurrectio que cū aiabꝰ bona malaqꝫ geſſerūt. CHRY. in ho. Sʒ qualiter alibi ait: vt viuoꝝ ⁊ moꝛtuoꝝ dñeṫ: ſʒ hoc nō ē ſimile ei qd hic dr: moꝛtuoꝝ.n. ibi dicit eē dñs: eoꝝ .ſ. qui victuri ſūt: nō aūt eoꝝ q ſemel diſparuerūt: ⁊ vltra nō reſurgēt. HIE. Conſiderādū ēt ꝙ ſermo hic ad moyſen iā factꝰ fuerat ſanctis iſtis patriarchis iā pꝛidē qeſcentibꝰ. erāt ergo quoꝝ deꝰ erat. nihil.n. habere poterant ſi non erāt: qꝛ natura rei ē vt eē id neceſſe ſit cuiꝰ ſit alterū atqꝫ ita habere deū viuētiū ē cū deꝰ eternitas ſit: ⁊ non ſit eoꝝ que moꝛtua ſūt habere id quod eternuʒ ē: ⁊ qñ o eſſe illi futuri ſemꝑ negabūtur: quoꝝ ſe eē ꝓfiteaṫ eternitas. ORI. Deus ēt ē q dicit: Ego ſuʒ q ſuʒ. Sic ergo ipoſſibile ē vt dicaṫ eoꝝ deꝰ eē q nō ſunt. Et vide qa non dixit: Ego ſum deus abꝛaā iſaac ⁊ iacob: ſed deꝰ abꝛaā deꝰ iſaac: ⁊ deꝰ iacob. In alio aūt loco ſic dixit: Deꝰ hebꝛeoꝝ miſit me ad te. Qui.n. perfectiſſime ſūt circa deū: quātū ad cōparationē ceteroꝝ hominū totū habēt deū i ſe. ꝓpterea nō coiter ſed ſingulariter dr eoꝝ deꝰ: vt puta ſi dicamus: Ager ille illoꝝ ē: oñdimꝰ ꝙ vnuſquiſqꝫ eoꝝ nō habet eū in toto. Si aūt dicimꝰ ꝙ ager ille illiꝰ ē: demōſtramꝰ quia totū agꝝ poſſidet ille. Ubi ergo dicit: Deꝰ hebꝛeoꝝ: iperfectio demōſtraṫ eoꝝ: qꝛ vnuſquiſqꝫ eoꝝ aliquid modicū de deo habebat. Dicit aūt: Deꝰ abꝛaā: deꝰ iſaac: ⁊ deꝰ iacob: qꝛ ſinguli eoꝝ totū habebāt deū. nō aūt ad modicaʒ laudē reſpicit patriarcharū ꝙ deo viuebant. AVG. contra fauſtū. Oppoꝛtune itaqꝫ eadē voce nūc cōuincunt manichei: qua tūc cōuicti ſunt ſaducei. nā ⁊ ipſaʒ reſurrectionē alio qdē mō: ſed tñ ēt ipſi negāt. AVG. ſup ioanē. Jō aūt ſpecialiter deꝰ abꝛaā deꝰ iſaac ⁊ deꝰ iacob dr: qꝛ i iſtis tribꝰ oēs modi generatiōis filioꝝ dei vocanṫ. Generat.n. deꝰ nūꝰ totiēs de bono ꝑdicatoꝛe bonū filiū: ⁊ de malo malū: qd ſignificaṫ ꝑ abꝛaā q de libera vxoꝛe fidelē filiū habuit: ⁊ de ancilla infidelē genuit. Aliqñ vero generat ꝑ bonū pꝛedicatoꝛē bonū ⁊ malū filiū quod ſignificatur in iſaac q de libera vnū bonū ⁊ alterū malum generauit. Aliqñ generat bonos ꝑ bonū ⁊ malū ꝑdicatoꝛē: qd ſignificaṫ ꝑ iacob q bonos filios genuit: ⁊ de liberis: ⁊ de ancillis. CHRY. ſup matth. Et vide qñ ſit infirmioꝛ cōgreſſio iudeoꝝ cōtra chꝛiſtū. Pꝛima fuit cū terroꝛe: dicendo: In qua ꝑtāte hec facis: cōtra quaʒ neceſſaria fuit conſtātia coꝛdis. Secūda fuit cū dolo: cōtra quā neceſſaria fuit acuta ſapiētia. hec aūt fuit cū pꝛeſūptione ignara: q̄ pꝛecedētibꝰ facilioꝛ ē. Hominē.n. putantē ſe aliqd ſcire cū neſciat: viro ſciēti facile ē conuincere. Sic ⁊ oꝑatio inimici in pꝛimis grauis ē: ſed ſiqs foꝛti aīo ſuſtinuerit: inueniet eū infirmioꝛē. Sequtur: Et audiētes turbe mirabātur in doctrina eiꝰ. REMI. Nō quidē ſaducei ſed turbe mirant. Hoc ēt quotidie agit in eccleſia. cū.n. diuina iſpiratione aduerſarij eccleſie ſuperātur: turbe fideliū letātur.

Pharisei āt audiētes ꝙ ſilētiū impoſuiſſet ſaduceis cōuenerūt i vnū: ⁊ interrogauit eū vnꝰ ex eis legis doctoꝛ tētās eū: Magr̄ qd ē mādatū magnū i lege: Ait illi ieſus: Diliges dñʒ deū tuuʒ ex toto coꝛde tuo ⁊ ex tota aīa tua: ⁊ i tota mēte tua. Hoc ē maximū ⁊ pꝛimū mādatū. Secūdū aūt ſimile ē huic: Diliges ꝓximū tuum ſicut teipſum. In his duobus mandatis vniuerſa lex pēdet ⁊ ꝓphete.

HIE. Qꝛ ſupꝛa pharisei i oñſiōe denarij fuerāt ꝯfutati ⁊ aduerſe partis viderant factionem ſubꝛutā: debuerant ex hoc moueri ne vltra molirentur inſidias: ſed maliuolentia ⁊ liuoꝛ nutrit impudentiaʒ. vñ dicit: Pharisei aūt au. ꝙ ſilen. ip̄o. ſadu. cō. in vnū. ORI. Silentiuʒ autē ſaduceis impoſuit ieſus: volens oſtendere quoniā mendacij voceʒ obmuteſcere facit claritas veritatis. Sicut.n. pꝛopꝛiū eſt iuſti tacere cū ſit tempus tacendi: ⁊ loqui cuʒ ſit tēpꝰ loquēdi: nō tñ obmuteſcere: ſic ꝓpꝛiū ē oīum qui mēdacij ſunt doctoꝛes obmuteſcere qdē quātuʒ ad reʒ: non aūt tacere. HIE. Pharisei ergo ⁊ ſaducei q inter ſe contrarij ſunt ad tētāduʒ ieſuʒ pari mēte ꝯſentiūt. CHRY. ſup matth. vel conuenerunt in vnū pharisei vt multitudine vincerent quē rationibꝰ ſupare non poterant: a vitate nudos ſe ꝓfeſſi ſunt q multitudine ſe armauerunt. Dicebant.n. apud ſe. Unus loquatur pꝛo oibꝰ: ⁊ oēs loqmur per vnuʒ. vt ſiquidē vicerit oēs videamur viciſſe. ſi autē cōuictus fuerit: vel ſolus videaṫ confuſus. ⁊ iō ſequtur: Et interrogauit eum vnus ex eis legis doctoꝛ tentans eum. ORI. Omnes ergo q non diſcendi ſed tentandi cauſa interrogant aliqueʒ doctoꝛuʒ: eſtimare debemus illiꝰ phariſei fratres ſʒ illud: Qd vni ex minimis meis feciſtis mihi feciſtis. AVG. de con. euan. Non moueat autem ꝙ mattheus hic dicit tentantem fuiſſe: a quo dominus interrogatus eſt: marcus autem hoc tacet: et in fine ita concludit ꝙ ei dominus ſapienter, reſpondenti dixerit. Nō longe es a regno dei. Fieri.n. pōt vt q̄uis tētans acceſſerit: dñi tñ rñſione coꝛrectꝰ ſit. Aut certe ipſaʒ tentatiōem nō accipiamꝰ malā tanꝗ̄ decipe volētis inimicū: ſʒ potꝰ tanꝗ̄ experiri apliꝰ volentis ignotū. neqꝫ fruſtra ſcriptū ē: Qui facile credit leuis ē coꝛde. qd aūt iterroget ſubdit: Magr̄ qd ē mādatū i lege. ORI. Tētās dicebat: Magr̄: qm̄ nō tanꝗ̄ diſcipulus chꝛiſti ꝓferebat hāc vocē. Siqs ergo ñ diſcit aliqd a vbo: nec tradit ſe ei ex toto aio ſuo: dicit aūt ei: Magr̄: frater pharisei ē chꝛiſtū tētātis. Cū ergo ante ſaluatoꝛis aduētū legeretur lex: foꝛſitā qrebaṫ qd ē mandatū magnū i ea. Neqꝫ.n. iterrogaſſet hoc phariſeus niſi diu apud illos de hoc queſitū fuiſſet ⁊ nō iuētū: donec veniēs ieſus hoc doceret. CHRY. ſuper matth. De magno tñ mādato iterrogat: q nec minimū obſuabat: ille debet iterrogare de maioꝛi iuſticia q iā minoꝛē cōpleuit. HIE. Uel nō de mādatis iterrogat: ſed qd ſit ꝑmuʒ mādatū magnūqꝫ: vt cū oia q deꝰ mādauerit magna ſint: qcqd ille rñdeat occaſionē habeat calūniādi. CHRY. ſup matth. Dñs aūt ſic ei rñdit vt interrogatiōis eius fictā cōſciētiā ſtatiʒ ꝑmo rñſo ꝑcuteret. vñ ſequtur: Ait illi ieſus. Diliges dñʒ deū tuuʒ ex toto coꝛde tuo: ⁊ ex tota aia tua: ⁊ in tota mēte tua. Diliges inqt nō timoꝛe: qꝛ diligere magis ē q̄ timere. timere.n. ſeruoꝝ ē: diligere filioꝝ. Timoꝛ ſub neceſſitate ē: dilectio i libertate. Qui in timoꝛe ſuit deo penā qdē euadit: mercedē vero iuſticie nō hʒ: qꝛ iniuſtꝰ fecit bonū ꝓpter timoꝛē. Non vult ergo deus vt timeaṫ ſeruiliter ab hoībꝰ q̄ſi dñs: ſed vt diligaṫ q̄ſi pater q adoptiōis ſpūʒ donauit hoībꝰ. Diligere aūt deū ex toto coꝛde: ē vt coꝛ tuū non ſit inclinatū ad alicuiꝰ rei dilectionē magis q̄ dei. Diligere aūt deū i tota aīa: ē certiſſimū aiuʒ habere in veritate: ⁊ firmum eē in fide. Aliꝰ ē.n. amoꝛ coꝛdis: ⁊ aliꝰ ē amoꝛ aīe. Amoꝛ coꝛdis quodāmō carnalis ē: vt ēt carnaliter diligamꝰ deū: qd facere nō poſſumꝰ: niſi recedamꝰ ab amoꝛe mūdaliū rerū. Coꝛdis ergo amoꝛ ſentit i coꝛde. amoꝛ vero aīe nō ſentit ſed intelligit: qꝛ in iudicio aīe cōſiſtit. Qui.n. credit apud deū eē oē bonū ⁊ nihil boni eē extra ipſū hic diligit deū in tota aīa. Tota vero mēte diligere deum: ē vt oēs ſenſus deo vacēt. Cuiꝰ.n. intellectꝰ deo miniſtrat: cuiꝰ ſapiētia circa deum ē: cuiꝰ cogitatio ea que dei ſūt tractat: cuiꝰ memoꝛia q̄ bona ſūt recoꝛdaṫ tota mēte diligit deū. AVG. De doctrina chꝛiſtiana: Uel aliter: Deū ex toto coꝛde diligere ꝑcipis vt oēs cogitatiōes tuas: Ex tota aīa: vt oēʒ vitā tuaʒ: Ex tota mēte tua: vt oēʒ intellectū tuū i illū ꝯferas a quo habes ea q̄ ꝯfers. Nullā ergo vite nr̄e partē relīqt q vacare debeat ⁊ q̄ſi locū dare vt alia re velit frui. Sed qcqd aliud diligēdū venerit i aium: illuc rapiaṫ quo totꝰ dilectionis ipetꝰ currit: tūc.n. ē optimꝰ hō cū tota vita ſua ꝑgit i icōmutabile bonū. GLO. Uel ex toto coꝛde .i. itellectu. Aia .i. volūtate: Mente .i. memoꝛia: vt nihil ei contrariū velis: ſentias aut recoꝛderis. ORI. Uel aliter: Ex toto coꝛde .i. ſm totā recoꝛdationē ⁊ operationē ⁊ cogitationē. Ex tota aia .i. vt parati ſint eā ponere pꝛo pietate dei. In tota mente: nihil aliud .ſ. ꝓferentes niſi que dei ſunt. Et vide ſi potes coꝛ quidē accipe pꝛo itellectu: quo itelligibili ſpeculātur: mētē aūt ad ꝓferendas res. Mente.n. pꝛoferimꝰ ſingulas res: ⁊ per vnūquodqꝫ qd ſignificaṫ q̄ſi mēte nr̄a inambulamꝰ atqꝫ pꝛoferimus. Si aūt tentāti phariſeo dñs nō rñdiſſet: eſtimare poſſemꝰ nō eē vnuʒ mādatū maiꝰ altero: Sed dñs reſpōdens ſubdit: hoc eſt maximū ⁊ pꝛimuʒ mādatū. vbi diſcimꝰ ſentētiā de mandatis: qd ē magnū ⁊ ſunt inferioꝛa vſqꝫ ad minima. Rñdet aūt dñs nō ſolū qd ē magnū mādatū: ſed ēt pꝛimum: nō pꝛo oꝛdine ſcripture: ſʒ pꝛo dignitate virtutis. Hi aūt ſoli huiꝰ mādati in ſe ſuſcipiunt magnitudinē ⁊ pꝛimatuʒ q nō ſolū diligūt dñʒ deū ſuū: ſed etiā illa tria ſuſceperit .ſ. ex toto coꝛde ⁊c̄. Docuit aūt ꝙ nō ſolū ē magnū ⁊ pꝛimū ſʒ ēt ꝙ eēt ſcdm ſimile pꝛioꝛi. vñ ſequit: Secūdū autē ſimile ē huic: Diliges pꝛoximū tuum ſicut teipſuʒ. Si aūt q diligit iniqtatē odit aiaʒ ſuam: manifeſtū ꝙ non diligit ꝓximū ſicut ſeipſū: cū nec ſeipſū diligat. AVG. i. de doctri. chꝛiſtiana: Manifeſtū ē autē oēʒ hominē pꝛoximū eē deputādū: qꝛ erga neminē operādum ē malum. Jā vero ſi vel cui pꝛebendū: vel a quo pꝛebendū ē nobis officiū miſericoꝛdie recte ꝓximus dicit: manifeſtū ē hoc pꝛecepto quo tenemur diligere ꝓximū ēt ſanctos angelos cōtineri: a quibꝰ nobis tāta miſericoꝛdie ipēduntur officia: quāta nobis in ſcripturis animaduertere facile ē: ex quo ⁊ ipſe dñs nr̄ ꝓximū ſe nobis dici voluit: qm̄ ſeipſuʒ dominꝰ ieſus ſignificat opitulatū eē ſemiuiuo iacēti in via. AVG. viij. de tri. Qui aūt amat hoīes: aut qꝛ iuſti ſunt aut vt iuſti ſint amare debet. ſic.n. ⁊ ſeipſū amare debet: aut qꝛ iuſtꝰ ē: aut iuſtus ſit: ſic.n. diligit pꝛoximū ſicut ſeipſū ſine vllo ꝑiculo. AVG. i. de doc. chꝛiſtiana: Si aūt teipſuʒ nō ꝓpter te debes diligere: ſed ꝓpter illū vbi dilectiōis tue rectiſſimꝰ finis ē: nō ſuccēſeat aliquis homo ſi ⁊ ipſuʒ ꝓpter deū diligis: qſquis ergo recte pꝛoximuʒ diligit. hoc cū eo debet agere vt ēt ipſe toto coꝛde diligat deuʒ. CHRY. ſuper matth. Qui autem hoīem amat ſile ē: ſicut q deuʒ amat: qꝛ imago dei ē hō: in quo deꝰ diligit: ſicut rex in ſua imagine honoꝛaṫ. Et ꝓpter hoc dicit hoc mādatuʒ ſimile eē ꝑmo. ORI. Uel aliter qd mādatū ſequēs ꝑmo ē ſimile: ſignificat idē eē officij ⁊ meriti in vtroqꝫ: neqꝫ.n. dei ſine chꝛiſto aut chꝛiſti ſine deo pōt vtilis eē dilectio ad ſalutē. Sequit: In his duobꝰ mandatis tota lex pendet ⁊ pꝛophete. AGV. de que. euā. Pendet dixit .i. illo refertur vbi habet finē. RABA. Ad duo.n. hec pꝛecepta pertinet totꝰ decalogus. ꝑcepta quidē pꝛime tabule ad dilectionē dei: pꝛecepta ſecunde ad dilectionem pꝛoximi. ORI. Uel qꝛ qui oia impleuit que ſcripta ſunt de dei dilectione ⁊ pꝛoximi: dignus eſt magnas gratias a deo ꝑcipe vt intelligat oēʒ legē ⁊ pꝛophetas. AVG. vij. de trini. Cū aūt ſunt duo ꝑcepta in quibꝰ pēdet lex ⁊ pꝛophete: dilectio dei ⁊ pꝛoximi: nō immerito ſcriptura plerūqꝫ pꝛo vtroqꝫ vnuʒ ponit: ſiue dilectionē dei: ſicut ē illud: Scimꝰ.n. qm̄ diligentibꝰ deuʒ oia cooperant in bonū: ſiue dilectionē pꝛoximi: ſicut eſt illud. Ois lex in vno ſermōe implet: Diliges ꝓximū tuū ſicut teipʒ. Sed hoc ideo: qꝛ qui pꝛoximū diligit ꝯſequēs ē vt deuʒ diligat: Ex vna.n. eadēqꝫ charitate deū pꝛoximumqꝫ diligimꝰ: ſed deū ꝓpter deum: nos aūt ⁊ pꝛoximū propter deuʒ. AVG. i. de doctri. chꝛiſtiana. Sed tamē qm̄ excellentioꝛ ⁊ ſupꝛa noſtrā naturam ē diuina ſubſtātia: pꝛeceptū quo diligimꝰ deū a pꝛoximi dilectione diſtinctum ē ꝙ ſi te totū intelligas .i. animā ⁊ coꝛpus ⁊ pꝛoximū tuuʒ .i. animā ⁊ coꝛpus nullū diligendaruʒ rerum genus i his duobꝰ pꝛeceptis pꝛetermiſſuʒ ē. Cū.n. pꝛecurrat dilectio dei ſequitur dilectio pꝛoximi eiuſqꝫ dilectionis modus pꝛeſcriptus ſit: vt eū ſicut teipſum diligas ſimul ⁊ tui abs te dilectio pꝛetermiſſa non eſt.

Cōgregatis aūt phariſeis interrogauit eos ieſus dicēs: Quid vobis videṫ de chꝛiſto cuius filius ē: Dicūt ei: Dauid. Ait illis: Quō ergo dauid i ſpū vocat eū dñʒ dicēs: Dixit dominꝰ dño meo ſede a dextris meis. Donec ponā inimicos tuos ſcabellū pedū tuoꝝ: Si ergo dauid vocat eū dñʒ quō filiꝰ eiꝰ ē: Et nemo poterat ei rñdere verbū: neqꝫ auſus fuit qſq̄ʒ ex illa die eū ampliꝰ interrogare.

CHRY. in home. Judei eſtimantes chꝛiſtū eē hoīeʒ purū: eum tentabant: nec eum tentaſſent ſi filium dei credidiſſent. Uolens ergo chꝛiſtus oſtēdere ꝙ cognoſcebat fallaciā coꝛdis eoꝛum: ⁊ quia deus erat: nec manifeſte voluit dicere veritatē: nec occaſionē blaſphemie inuenientes iudei amplius inſanirent. Nec oīno tacere: qꝛ ad hoc venerat vt veritatē annunciaret: ideo talē interrogationem eis ꝓpoſuit: vt ipſa interrogatio eis oſtēderet quis eſſet.

Unde dicit: Congregatis aūt phariſeis interrogauit eos
ieſus dicens: Quid vobis videt de chriſto cuiꝰ filius eſt?
CHRY. in ho. Diſcipulos quidē pmū interrogauit qd
alij dicerēt de chriſto: ⁊ tunc quid ipſi dicerēt: hos aūt nō
ita. Profecto. n. ſeductorē eū dixiſſent ⁊ malū. exiſtima-
bant aūt: qm̄ chriſtus purꝰ hō erat: ⁊ idō dixerūt eum eſſe
filiū dauid: ⁊ hoc ē quod ſubdit: Dicunt ei dauid. Ipe au-
tē hoc reprehēdēs: īducit ꝓphetā dominationē eius ⁊ ꝓ-
prietatē filiationis ⁊ cohonoꝛationē q̄ ē ad patrē teſtātē.
Uñ dī: Ait illis: Quomodo ergo dauid in ſpū vocat eū
dñz dicens: Dixit dñs dño meo ſede a dextris meis do-
nec. HIE. Teſtimoniū hoc de. cix. pſalmo ſumptum ē.
Dñs ergo filiꝰ dauid vocat: nō ſm id qd de eo natus eſt:
ſed ſm id qd natꝰ ē ex pꝛe ſemp fuit preueniens ipſum car
nis ſue patrē: vocat aūt eū dñz ſuū non erroꝛe icerto: nec
ꝓpꝛia volūtate: ſed ſpūſcō. REMI. Qd aūt dicit: Se
de a dextris meis: nō intelligendū ē q dꝰ coꝛpoꝛeꝰ ſit vt
dextrā vel ſiniſtrā habeat: ſed a dextris dei ſedere ē i ho
noꝛe ⁊ equalitate paterne dignitati manere. CHRY. ſu
p matth. Puto aūt hāc interrogationē nō ſolū cōtra pha
riſeos: ſed ēt cōtra hereticos poſuit. nā ſm carnē vere fili
us erat dauid: dñs aūt ſm diuinitatem. CHRY. in ho.
Non aūt in hoc ſtat: ſed vt timeant ſubdit: Donec ponā
inimicos tuos ſcabellū pedū tuoꝝ. vt ſaltē ita eos indu-
cat. ORI. Deus ēt nō ad pditionē ſolū ponit ſcabellū
pedū chriſti inimicos ipſius: ſed ad eoꝝ ſalutē. REMI.
Donec aūt pro infinito ponit: vt ſit ſenſus: Sz ſemp: ⁊ ini
mici tui in ſempiternū ſubijcientur pedibꝰ tuis. GLO.
Qd aūt a patre inimici ſubijciūtur filio: nō infirmitatē
filij: ſed vnitatē nature ſignificat. nā ⁊ filꝰ ſubijcit inimicos
patri: qꝛ patrē clarificat ſup terrā. Et ex hac auctoꝛitate
cōcludit: Si ergo dauid vocat eū dñz: quō filius eius ē?
HIE. Interrogatio hec nobis ꝓficit vſq3 hodie cōtra iu-
deos. Et hi. n. qui confitent chriſtū eē venturū: hominē
ſimplicē ⁊ ſanctū virū aſſerunt de genere dauid. Interro
gemꝰ ergo eos docti a dño ſi ſimplex homo ē: ⁊ tamē fi-
lius dauid: quō dauid vocat eū dñz ſuū. iudei aūt ad de
ludēdā interrogatiōis veritatē: friuola multa cōfingunt:
vernaculū abꝛae aſſerētes cuius filꝰ fuit damaſcus elie-
zer: ⁊ ex ipſiꝰ perſona ſcriptū pſalmū: q poſt cedē quinq3
regū dñs deꝰ dño ſuo abꝛaā dixerit: Sede ad dextrā me
am donec ponā. Quos interrogemꝰ quō dixerit abꝛae
ea q̄ ſequūtur: ⁊ ridere cogamꝰ quō abꝛaā ante luciferū
genitꝰ ſit: ⁊ quō ſacerdos fuit ſz oꝛdinē melchiſedech. ꝓ
quo melchiſedech obtulerit panē ⁊ vinū ⁊ a quo decimas
pꝛede accepit. CHRY. in ho. Hoc tantū īpoſuit finem
ipſoꝝ diſputationibꝰ q̄ſi magnū ⁊ ſufficiēs ꝯcludere eo-
rum oꝛa. vñ ſeqtur: Et nemo poterat reſpondere ei ver-
bum. Neq3 auſus fuit quiſq ex illa die eum ampliꝰ inter-
rogare. Siluerūt. n. extūc nō volentes: ſed nō habēdo ali
quid dicere. ORI. Si aūt interrogatio eoꝝ fuiſſet ex
volūtate diſcēdi: nunq eis talia pꝛopoſuiſſet: vt ampliꝰ
nō ēēnt auſi eū iterrogare. RA. Ex hoc aūt itelligimꝰ ve
nena inuidie ſupari poſſe: ſz difficile qeſcē. CA. XXIII.

Tunc ieſus locutus ē ad turbas ⁊ ad
diſcipulos ſuos dicens: Sup cathe-
drā moyſi ſedebūt ſcribe ⁊ phariſei.
Oīa ergo quecūq3 dixerit vob̄ ſerua
te ⁊ facite: ſcdm̄ opa vero eoꝛum no
lite facere. Dicunt. n. ⁊ non faciunt. Alligāt autem
onera grauia ⁊ iportabilia ⁊ iponunt i humeros
hominū: digito autem ſuo nolunt ea mouere.

CHRY. ſuper matth. Poſtq dñs ſacerdotes riſiōe ꝓ-
ſtrauit: ⁊ icoꝛrigibilē eoꝝ conditionē oñdit: ſicut clerici
ſi male fecerint inemēdabiles ſūt: laici vero delinquen-
tes facile emēdant: tūc cōuertit ſermones ad apoſtolos
⁊ ad populū. vnde dicit. Tunc lo. ē ieſus ad turbas ⁊ ad
diſci. ſuos. Infructuoſū nāq3 ē verbū in quo ſic alter con
fundit: vt alter nō erudiat. ORI. Sunt aūt melioꝛes di
ſcipuli chriſti reliquis turbis: ⁊ inuenis in eccleſijs quoſ
dā affectuoſiꝰ accedētes ad verbū dei eē diſcipulos chri
ſti: ceteros aūt populū eē ipſiꝰ. Et interdū quedā diſci-
pulis ſolis dicit: quedā vero turbis: alia vero turbis ſi-
mul atq3 diſcipulis ſicut ſunt hec. vnde ſeqtur: Dicēs ſu-
per cathedrā moyſi: Qui legē moyſi pꝛofitent ⁊ interpꝛe
tari gloꝛiant hi ſedent ſup cathedrā moyſi. Qui ergo nō
recedūt a lrā legis: ſcribe dicunt. Qui aūt maius aliquid
ꝓfitētes: diuidūt ſeipſos quaſi melioꝛes a multis phari
ſei dicūtur: qd interpꝛetat diuiſi. Qui aūt moyſen ſm ſpiri
talē virtutē intelligūt ⁊ exponūt: ſedent quidē ſup cathe-
drā moyſi: ſed nō ſunt ſcribe ⁊ phariſei: ſed hi melio-
res dilecti chriſti diſcipuli. Poſt aduentū aūt chriſti ſedēt
ſup cathedrā eccleſie: q̄ ē cathedra chriſti. CHRY. ſup
matth. Uidēdū ē tñ quō quis ſup cathedrā ſedeat: qꝛ nō
cathedra facit ſacerdotē: ſed ſacerdos cathedram nō lo
cus ſanctificat hominē: ſz hō locū. Ideoq3 malus ſacer-
dos de ſacerdotio ſuo crimē acquirit: non dignitatem.
CHRY. in ho. Ne aūt aliquis dicat: qm̄ ꝓpter hoc de
ſidioꝛ factꝰ ſū ad agendū qꝛ malus ē doctoꝛ: hāc deſtru
it opinionē: cū ſubdit: Oīa ergo quecūq3 dixe. vo. ſer. et
facite. Non. n. ſua dicūt: ſed que dei ſunt: q̄ p moyſen deꝰ
in legē eduxit. Et intuere quāto circa moyſen vtit hono
re: eā iterū q̄ ad vetꝰ ē teſtamētū concoꝛdiā oſtendens.
ORIGE. Si aūt ſcribe ⁊ phariſei ſedētes ſup cathedrā
moyſi ſunt iudeoꝝ doctoꝛes: ſm litteraꝝ docentes legis
mandata: quō iubet nos dñs ſm oīa q̄ dicūt illi facere:
cū apli in actibꝰ vetent fideles viuere ſm litterā legis: Sz
illi docēt ſm litterā legē ſpiritaliter nō intelligētes. Que-
cūq3 ergo dicunt nobis ex lege intelligentes ſenſum legis
facimꝰ ⁊ ſeruamꝰ: nequaq facientes ſm opa eoꝝ. Nō. n.
ſicut lex docet faciunt: nec intelligūt velamen eē ſup litte
ram legis. Uel cū oīa audieris non oīa intelligas pꝛece
pta legis: puta multa que de eſcis ſunt ⁊ que de hoſtijs ⁊
ſimilia: ſed ea que coꝛrigūt moꝛes. Sed quare nō de lege
gratie hoc mandauit ſed de doctrina moyſi? qꝛ. ſ. nōdum
erat tēpus ꝓcepta noue legis ante tempus paſſionis ma
nifeſtare. Mihi aūt videt q aliquid aliud pꝛediſpenſans
hoc dicit: qꝛ. n. accuſaturus erat ſcribas ⁊ phariſeos i ſe
quētibꝰ ſmonibꝰ: ne videret apud ſtultos ex hoc eoꝛum
pꝛincipatū cupe vel pꝛopter inimicitiā hoc facere pꝛimū
a ſe hanc ſuſpitionē remouet: ⁊ tunc eos incipit repꝛehē
dere: vt turbe non in eadē vitia incidant: ⁊ ideo ne exiſti
ment q qꝛ debent eos audire: ideo eos debeant in operi
bus imitari. Subdit. n. Scdm vero opera eoꝝ nolite fa
cere. Quid ē aūt doctoꝛe illo miſerabilꝰ: cuiꝰ vitā diſci
puli cū nō ſequūtur ſaluātur: cū imitāt pdūt. CHRY.
ſup matth. Sicut aūt auꝝ de terra eligit: ⁊ terra relinquit
ſic ⁊ auditoꝛes doctrinā accipiāt ⁊ moꝛes relinquāt. Fre
quēter. n. de hoīe malo bona doctrina ꝓcedit: ſicut aūt ſa
cerdotes meliꝰ iudicāt ꝓpter bonos malos docere q ꝓ-
pter malos bonos negligere: ſic ⁊ ſubditi ꝓpter bonos ſa
cerdotes ēt malos honoꝛēt: ne ꝓpt malos boni ēt cōtem
nātur. meliꝰ ē. n. malꝰ iniuſta ꝓſtare q bonis iuſta ſubtrahe
re. CHRY. in ho. Cōſidera vero vñ icipit eos repꝛehen
dere. Nā ſeqtur: Dicūt. n. ⁊ nō faciūt. Maxie. n. accuſati
one dignꝰ ē: q doctrine auctoꝛitatē habēs: legē trāſgredit
pmo qdē qꝛ ꝑuaricat q alios coꝛrigere debet: deinde q
peccās maioꝛe pena dignꝰ ē ꝓpter honoꝛē: tertio qꝛ plus
coꝛrūpit velut i oꝛdine doctoꝛis peccans. Ruſus aūt ⁊
aliā eoꝝ repꝛehēſionē ponit: qm̄ graues ſūt ſibi ſubiectis.
vñ ſeqtur: Alligāt. n. onera grauia. In quo duplicē eoꝝ
malitiā oñdit: vnā qdē i hoc q ſine venia expetūt a ſubie
ctis ſummā diligētiā vite: aliā vo in hoc q ſibiipſis mul
tā cōcedūt licētiā. Opoꝛtet aūt bonū ꝓncipē econtrario
ſe habere. in his enī3 que ſm ſeipſū ſūt: graue indicem
eē. in ſubiectis aūt māſuetū. Intende aūt qualiter ⁊ eoꝝ

repꝛehēſionē aggrauat. Nō. n. dixit Non poſſūt: ſed No-
lunt. neq3 dixit Poꝛtare: ſed Digito mouere. i. neq3 ꝓpe
fieri neq3 tangere. CHRY. ſup matth. Et quidē quātū
ad phariſeos ⁊ ſcribas de quibꝰ loquit: onera grauia ⁊
ipoꝛtabilia dicit legis mādata: de quibꝰ petrꝰ in actibus
dicit: Ut qd vultis iponere iugū ſuper ceruices diſcipu-
loꝝ qd neq3 nos neq3 patres noſtri poꝛtare potuimus?
Onera. n. legis quibuſdā rōnibꝰ fabuloſis commēdātes:
auditoꝛibꝰ q̄ſi vincula ſuper humeros coꝛdis eoꝝ alliga
bant: vt velut rōnis vinculo cōſtricti nō reijcerēt ea a ſe.
Ipſi aūt nec ex modica parte ea iplebāt. i. vt nō dicāt ple
no ope: ſed nec modico tactu. i. digito. GLO. Uel alli-
gant onera. i. vndecūq3 traditiōes colligūt que cōſcienti
ā nō leuāt: ſed grauāt. HIERO. Humeri aūt ⁊ digitꝰ
⁊ onera ⁊ vincula qbꝰ alligant onera: ſpiritaliter ſūt intel
ligenda. Hic ēt generalit dñs aduerſus oēs magiſtros lo
quit, qui grādia iubēt ⁊ minoꝛa nō faciūt. CHRY. ſu-
per matth. Tales aūt ſunt q graue pōdus venientibꝰ ad
penitentiā iponūt: ⁊ ſic dū pena pꝛeſens fugit: cōtēnit pe
na futura. Si. n. faſcē ſuper humeros adoleſcentis quem
nō pōt baiulare poſueris: neceſſe hz vt aut faſcē reijciat:
aut ſub pōdere cōfringat: ſic ⁊ homini cui graue pōdus
pñiētie iponis: neceſſe ē vt aut penitētiā reijciat: aut ſuſci
piēs dū ſufferre nō pōt: ſcandaliçatꝰ amplius peccet. Dei
de ⁊ ſi erramꝰ modicā penitētiā iponētes: nōne meliꝰ eſt
ꝓpter miſicoꝛdiā reddere rationē q ꝓpter crudelitatē?
vbi paterfamilias largꝰ ē: diſpenſatoꝛ nō debet eē tenax
Si deꝰ benignꝰ: vt qd ſacerdos eiꝰ auſterꝰ? Uis appare-
re ſcūs: circa ēt vitā eſto auſterus: circa alioꝝ benignus
audiāt te hoīes pua mādātē ⁊ grauia faciētē. Talis ē aūt
ſacerdos q ſibi idulget ⁊ alios exigit: queadmodū malus
dſcriptoꝛ tributi i ciuitate q ſe releuat ⁊ onerat tribuētes.

Oīa vero opa ſua faciunt vt videant ab hoībꝰ
Dilatāt. n. philateria ſua: ⁊ magnificāt fimbꝛias.
Amāt aūt pmos recubitꝰ in cenis ⁊ pmas cathe-
dras in ſynagogis: ⁊ ſalutatiōes i foꝛo: ⁊ vocari
ab hoībꝰ rabbi. Uos autem nolite vocari rabbi.
Unus eſt. n. magiſter veſter: oēs aūt vos frēs eſtiſ
Et patrē nolite vocare vobis ſup terrā: vnꝰ eſt. n.
pater veſter q in celis ē. Nec vocemini magrī: qꝛ
magr̄ veſter vnꝰ ē chriſtꝰ. Qui maioꝛ ē veſtrū: erit
miniſter veſter. Qui aūt ſe exaltauerit humiliabit
⁊ qui ſe humiliauerit exaltabitur.

CHRY. in ho. Supꝛa dñs arguerat ſcribas ⁊ phariſe-
os crudelitatis ⁊ negligentie: conſequēter aūt arguit eos
inanis gloꝛie q̄ fecit eos a deo recedere. vñ dicit: Oia aūt
opa ſua fa. vt vide. ab hominibꝰ. CHRY. in ho. In oi
re naſcit q ipſam extermināt: ſicut ex ligno vermis ⁊ ex
veſtimēto tinea. vñ ſacerdotū miniſteriū q poſiti ſunt ad
edificationē ſanctitatis coꝛrūpe diabolus nitit: vt hoc ipz
bonū dū ꝓpter hoīes fit fiat malū. Tolle hoc vitiū de cle
ro: ⁊ ſine laboꝛe oīa reſecabis. ex hoc. n. fit: vt difficile cle
rici peccātes penitētiā agāt. Uult aūt dñs in hoc oſtēde-
re cāz ꝓpter quā nō poterāt credere chriſto: hoc ē qꝛ oīa
faciūt vt videant ab hoībꝰ: ipoſſibile. n. ē vt credat chri-
ſto celeſtia ꝑdicāti: q gloꝛiā hoīu3 ꝯcupiſcit terrenā. Legi
enī3 aliquē iterꝑtātē hūc locū: Supꝛa cathedrā. i. i hono-
re ⁊ gradu quo fuerat moyſes cōſtituti ſūt ſcribe ⁊ phari
ſei indigne q legē ꝓphetātē de chriſto vēturo pꝛedicabāt
alijs: ipſi aūt nō recipiebāt ꝑſentē: ꝓpter hoc hoꝛtat po-
pulū audire legē quā ꝑdicabat. i. credere i chriſtū ꝑdica-
tū a lege: ⁊ nō imitari ſcribas ⁊ phariſeos incredulos. ⁊
reddit cāz q̄re ꝑdicabāt ex lege chriſtū vēturū: ⁊ non cre
debāt i eū: qꝛ. ſ. oīa opa ſua faciūt: vt ab hoībꝰ videantur
. i. qꝛ nō pꝛedicabāt chriſtū venturū deſiderio aduentus
eius: ſed vt doctoꝛes legis eē ab hoībꝰ viderent. ORI.
Ad hoc aūt opera ſua faciūt vt ab hoībꝰ videantur: viſi
bilē ſuſcipientes circūciſionē: ⁊ viſibiliter coꝛpoꝛalia fer
menta auferētes de domibus ſuis ⁊ ſimiliter his ſimilia
agentes: chriſti vo diſcipuli legē in occultis iplēt quaſi in
occulto cōſtituti iudei: vt apoſtolus dicit. CHRY. in
ho. Uide aūt hic q cū quadā intētione eos incuſat. Non
enim ſimpliciter ait: q faciāt opa ſua: vt videātur ab ho-
minibꝰ: ſed addidit oīa. Deide mōſtrat q neq3 in magnis
vane gliabant: ſed in quibuſdā vilibꝰ rebꝰ. vñ ſubdit: Di
latant. n. phila. ſua ⁊ magnificāt fimbꝛias. HIE. Dñs. n.
cū dediſſet mandata legis per moyſen: ad extremū intu-
lit: Ligabis ea in manu tua: ⁊ erūt ſemp ante oculos tuos
⁊ eſt ſenſus: Pꝛecepta mea ſunt in manu tua: vt ope ꝯple
ant. ſint ante oculos tuos: vt die ac nocte mediteris in eis
Hoc phariſei male interpꝛetantes ſcribebāt in mēbꝛanis
decalogū moyſi. i. decē legis vba: cōplicātes ea ⁊ ligātes
i frōte: ⁊ q̄ſi coꝛonā capitis facientes: vt ſemp ān oculos
moueret. Iuſſerat quoq3 aliud moyſes vt in quattuoꝛ an
gulis pallioꝝ hiacyntinas fimbꝛias facerēt ad iſrael po-
pulū diſcernēdū: vt quō in coꝛpoꝛibꝰ circūciſio ſignum
iudaice gentis daret: ita veſtis haberet aliquā differenti
am. Supſtitioſi vo magrī captātes aurā popularē: atq3
ex mulierculis captātes lucra: faciebāt grādes fimbꝛias
⁊ acutiſſimas in eis ſpinas ligabāt: vt videlicet ambulā
tes ⁊ ſedētes interdū pūgerent: ⁊ q̄ſi hac commotione re
traherent ad miniſteria ſuitutis dei. Pictatiola ergo illa
decalogi philateria vocabāt. i. conſeruatoꝛia eo q qcū-
q3 habuiſſent ea: quaſi ob cuſtodiam ⁊ munimentum ſui
haberent. Nō intelligētibꝰ phariſeis q hec in coꝛde poꝛ
tanda ſūt nō in coꝛpoꝛe: alioquin ⁊ armaria ⁊ arce habēt
libꝛos: ⁊ noticiā dei nō habēt. CHRY. Illoꝛū aūt exē
plo adhuc multi aliqua nōia hebꝛaica angeloꝝ cōfingūt
⁊ ſcribunt: ⁊ alligāt que nō intelligētibꝰ metuēda videtur
qdā vero aliquā partē euangelij ſcriptā circa collum poꝛ
tant. Sed nōne quottidie euāgeliū i eccleſia legit: ⁊ audit
ab oībus? Cui ergo i auribꝰ poſita euāgelia nihil pꝛoſunt
quō cū poſſunt circa collū ſuſpenſa ſaluare? Deinde vbi
ē virtus euangelij: i figuris litteraꝝ: an in intellectu ſenſu
um: ſi in figuris: bene circa collū ſuſpēdis. ſi i intellectu
ergo meliꝰ in coꝛde poſita pꝛoſunt: q circa collū ſuſpen-
ſa. Alij vero ſic exponūt hūc locū: qꝛ dilatabāt vba ſua
de ꝓpꝛijs obſeruātijs: quaſi philateria. i. cōſeruatoꝛia ſa
lutis ea populo aſſidue pꝛedicātes. Fimbꝛias autem ve-
ſtimentoꝛū magnificatas dicit ſupereminētias eoꝛūdem
mandatoꝛū. HIE. Cū aūt ſupflue philateria dilatent ⁊
magnas faciant fimbꝛias: gloꝛiam cupientes ab homi-
nibus: conſequenter arguūtur in reliquis. vnde dicitur:
Amant enim pꝛimos accu. in ce. ⁊ pꝛimas cathe. in ſyna
go. RABA. Notandum q non ſalutari in foꝛo: nō pꝛi
mo ſedere vel diſcumbere vetat eos: quibus hoc officij
oꝛdine conuenit: ſed eos qui hec ſiue habita ſiue non ha
bita indebite amant a fidelibus: quaſi impꝛobos dicit eē
cauendos. CHRY. Non enim vituperat eos qui i pꝛi
mo loco recūbunt: ſed eos qui amant pꝛimos diſcubitus
ad voluntatem vituperationem referens: non ad factum.
Sine cauſa enim loco ſe humiliat: qui coꝛde ſe ꝑfert. ali-
quis enim iactatoꝛ audiens laudabile eſſe in vltimo lo-
co diſcūbere diſcūbit poſt omnes: ⁊ non ſolum iactanti-
am coꝛdis nō dimittit: ſed adhuc aliam iactantiam humi
litatis acqrit: vt qui vult videri iuſtus ⁊ humilis videat.
Multi enim ſuperbi coꝛpoꝛe quidem in nouiſſimo recū-
bentes: coꝛdis autem elatione videntur ſibi in capite re-
cūbere: ⁊ multi ſunt humiles in capite recūbentes: ⁊ con
ſcientia ſe in vltimo eſſe exiſtimant. CHRY. in ho. In
tende aūt vbi in eis vana gloꝛia dominabat: in ſynagogis
. ſ. i q̄s itrabāt alios directuri. In cenis hoc pati quali-
tercūq3 tolerabile erat quāuis doctoꝛē in admiratiōe eē
opoꝛteat: non in eccleſia ſolū ſed vbiq3. Si autem dilige
re talia ē incuſatio q malū ē ſtudere: vt his aliquis potia

tur. CHRY. ſuper matth. Primas & ſalutatiões amāt:
nō ſolū in tēpore vt eos primū ſalutem⁹: ſed etiā in voce
vt clamātes dicam⁹: Aue rabbi: ⁊ in corpore vt flexis ca
pitib⁹ eis incuruemur: ⁊ in loco vt ī publico ſalutētur. vñ
dicit: Et ſalutatiões ī foro. RABA. Quāuis ī hoc cul
pa nō careat: ſi ijdē in foro litib⁹ intereē qui in cathedra
moyſi magri ſynagoge cupiūt appellari: ⁊ vocari ab ho
minib⁹ rabbi. CHRY. ſuper mattheū. i. vocari volūt
⁊ nō eē: nomē appetūt ⁊ officiū negligūt. ORI. In ec
cleſia & chriſti inueniuntur mēſarū ſuſcipiētes ꝓmatum
vt diacones fiant: cōſequēter aūt primas cathedras eoꝝ
qui dicūtur preſbyteri preripere ambiūt. q̄dā aūt machi
nant vt epi vocentur ab hoīb⁹: hoc ē rabbi. chriſti autē
diſcipulus diligit q̄dē in ſpiritalib⁹ cenis recubit⁹ ꝓmos
vt meliora ſpiritaliū ciboꝝ māducet. Diligit etiā cū apo
ſtolis ſedentib⁹ ſup. xij. thronos ꝓmas cathedras: actib⁹
bonis dignū ſe prebere feſtinās cathedris huiuſmodi.
ſic aūt ⁊ ſalutationes diligit q̄ fiūt in nūdinis celeſtib⁹. i.
celeſtib⁹ ꝓmitiuorū cōgregatiōib⁹. Uocari aūt rabbi ne
q; ab hoīb⁹ neq; ab aliquo alio diligit iuſtus: q2 vnus ē
magiſter oīuz. vñ ſubdit: Uos autem noli. vocari rabbi.
CHRY. in ho. Uel aliter: Premiſſorū de quib⁹ phari
ſeos incuſauerat: alia quidē ſicut parua ⁊ vilia pretermi
ſit: quaſi diſcipulis debis inſtrui nō indigentib⁹: ſed qđ
erat oīuz maloꝝ cā. i. thronū appetere magiſtralē hoc in
mediū ducit ad diſcipulos īſtruēdū. vñ ſubdit: Uos aūt
nolite vo. rab. vn⁹ eſt eniz magiſter vr̄. CHRY. ſuper
matth. q. o. Nolite vocari rabbi: ne qđ deo debet vobis
ꝓſumatis. Nolite ⁊ alios vocare rabbi: ne diuinū hono
rē hoīb⁹ deferatis. Unus ē. n. magr̄ oīuz q̄ oēs hoīes na
turaliter docet. Si. n. hō hoīez erudiret: oēs hoīes diſce
rent q̄ habēt doctores. nūc aūt q2 nō hō docet ſed deus:
multi q̄dē docent: pauci aūt diſcūt. Nō. n. hō intellectū pre
ſtat hoī docēdo: ſed a deo preſtitū p admonitionem exer
cet. HILA. Et vt meminerint diſcipuli ſe filios paren
tis vni⁹: ⁊ per noue natiuitatis generationē terreni ort⁹
exceſſiſſe ꝓmordia ſubdit: Oēs autem vos fratres eſtis.
HIE. contra heluidiū: Oēs aūt hoīes affectu fratres di
ci poſſunt: quod ī duo diuidit: in ſpeciale ⁊ cōe. In ſpecia
le q2 oēs chriſtiani fratres vocant. Porro ī cōe: q2 oēs ho
mines ex vno patre nati pari inter nos germanitate cōiū
gimur. Sequit: Et patrē noli. vo. ⁊c. CHRY. ſup matth.
In mūdo. n. q̄uis hō hoīez generat: tū vnus ē pat̄ q̄ oēs
creauit. Nō. n. initiū vite habem⁹ ex parētib⁹: ſʒ trāſituz
vite p eos accipim⁹. ORI. Sʒ q̄s nō vocat patrē ī terri
q̄ p oēz actū ſm deū iplent dicit: Pater nr̄ qui es i celis.
GLO. Quia vo apparebat q̄s eſſet oīuz pater ī hoc qđ
dixerat: Qui es in celis: vult exponere q̄s ſit oīuz magr̄.
vñ ꝓceptū de magro iterū repetit dicens: Ne vocemini
magri q2 magr̄ veſter vn⁹ ē chriſt⁹. CHRY. in ho. Nō
tū dū dī chriſt⁹ magr̄: excludit pater: ſicut neq; ex hoc q̄
deus pater nr̄ dī hoīuz pater: excluditur chriſt⁹. HIE.
Querit aūt q̄re aduerſuz hoc ꝓceptū aplſ doctorē genti
um ſe eē dixerit: aut q̄uō ī monaſterijs vulgato ſmone ſe
inuicē patres vocāt. Qđ ſic ſcluit: Aliud ē eē natura pa
trē vel magrʒ: aliud idulgētia. Nos ſi hominē patrez vo
cam⁹: honorē etati deferim⁹: nō auctorē nr̄e oñdim⁹ vi
te. magr̄. n. dicitur ex conſortio veri magri. ⁊ ne īfinita re
plicē q̄uō vn⁹ p naturā de⁹: ⁊ vn⁹ fili⁹ nō ꝓiudicat ceteris
ne p adoptiōez dij vocent ⁊ filij: ita ⁊ vnus pater ⁊ magi
ſter nō preiudicat alijs vt abuſiue vocent ⁊ patres ⁊ ma
giſtri. CHRY. in ho. Non ſolū aūt dñs ꝓmatus cupe
re prohibet: ſed ad contrariū auditorē inducit. vñ ſubdit:
Qui maior ē veſtrū: erit miniſter veſter. ORI. Uel alit̄
Et ſi miniſtrat quis verba diuina: ſciens q2 chriſt⁹ ī eo fru
ctificat: nequaq̄ ſe magiſtꝝ ſed miniſtrū ꝓfitet. vñ ſequit:
Qui maior eſt veſtrū: erit miniſter veſter. qm̄ ⁊ ipſe chri
ſtus cū eēt vere magiſter: miniſtrū ſe eē ꝓfeſſus ē dicens:
Ego ſum in medio veſtrum quaſi q̄ miniſtrat. bñ aūt poſt
omnia q̄ib⁹ vane glie vetauit ꝯcupiſcētiā: addidit dicēs
Qui aūt ſe exaltauerit humiliabit: ⁊ q̄ ſe hūiliauerit exal
tabit. REMI. Quod ſic intelligit: Oīs qui ſe de ſuis me
ritis extollit: apud deū humiliabitur: ⁊ qui ſe de benefi
ciis humiliat apud deum exaltabitur.

Ueh aūt vobis ſcribe ⁊ phariſei hypocrite: q
clauditis regnū celoꝝ ante hoīes. Uos enim non
intratis nec introeuntes ſinitis intrare.

ORI. Chriſtus quaſi vere filius dei illi⁹ q̄ legē dedit ſʒ
ſimilitudinē benedictionuz q̄ ſunt in lege dixit ⁊ ipſe bea
titudines eoruz qui ſaluāt: ſm ſimilitudinē aūt maledicti
onū poſitaruz in lege ponit veh aduerſus peccatores di
cens: Ueh vobis ſcribe ⁊ phariſei hypocrite: qui fatent
bonitatis eē aduerſus peccatores iſta pronūciare intelli
gant: q2 ſimile ē ꝓpoſitū dei in maledictiōibus legis: ſiue
aūt illa maledictio ſiue iſtud veh nō ex ꝓnūciante cōtin
git peccanti: ſed ex peccatis q̄b⁹ dignū ſe ꝓbet ad ſuſcepti
onē iſtoꝝ q̄ de⁹ diſcipline cauſa ꝓnūciauit: vt cōuertant
hoīes ad bonū: ſicut pater icrepās filiū ꝓfert vba male
dictionis: nec tū vult illū dignū fieri maledictiōib⁹ illis:
ſed magis ab eis diuertere. Hui⁹ aūt veh cauſam ſubdit:
Qui clau. reg. celo. añ ho. vos au. nō intra. nec introe. ſi
nitis intra. Hec duo ꝓcepta naturaliter inſeparabilia ſūt
qm̄ hoc ipſū ſufficit ad expulſionē q̄ alios nō ꝑmittit in
trare. CHRY. ſup matth. Regnū celoꝝ dicūtur ſcriptu
re: q2 in illis inſitū ē regnū celoꝝ: ianua ē itellect⁹ eaꝝ. Ul̄
regnū celoꝝ ē beatitudo celeſtis: ianua aūt ē chriſt⁹ p quē
introit in ea. Clauicularij aūt ſūt ſacerdotes: q̄b⁹ creditūz
ē vbū docendi ⁊ interꝓtādi ſcripturas. clauis aūt ē vbūz
ſciētie ſcripturaꝝ: p quā apit hoīb⁹ ianua veritatis. Aper
tio aūt ei⁹ ē interꝓtatio vera. Uide aūt q2 nō dixit: Ueh vo
bis q̄ apitis: ſʒ q̄ clauditis ergo nō ſūt ſcripture clauſe: ſʒ
ſint obſcure. ORI. Phariſei ergo ⁊ ſcribe nec itrabant:
nec eū volebāt audire q̄ dixit: Si q̄s p me itroierit ſalua
bit. Et nec intrātes. i. eos q̄ credere poterāt ꝓpter ea que
a lege ⁊ ꝓphetis ante fuerant declarata de chriſto: introi
re ſinebāt: cū oī terrore ianuā claudētes adhuc deroga
bant doctrine ei⁹: ⁊ ſubuertebāt oēz ꝓpheticā ſcripturaz
de eo: ⁊ blaſphemabāt oē opus ipſi⁹ q̄ſi falſū ⁊ a diabo
lo factū. Sed ⁊ oēs q̄ mala cōuerſatiōe ſua dāt exēplum
peccandi ī populo: ⁊ q̄ faciūt iniuriā ſcandaliçātes puſil
los: claudere videtur ante hoīes regnum celorū. Et hoc
peccatum inuenit quidē in popularib⁹ maxime autez in
doctorib⁹ q̄ docent qđ decet ſm iuſticiā euāgelij hoīes:
nō aūt faciūt qđ docent. Bene aūt viuētes ⁊ bene docētes
apiūt hoīb⁹ regnū celoꝝ: ⁊ dū ipſi itrat alios ꝓuocāt itro
ire. Sʒ ⁊ mlti nō ꝑmittūt itrare ī regnū celoꝝ: intrare vo
lentes: qñ ⁊ ſine ratiōe excōicāt quoſdā ꝓpter aliquē çelū
q̄ meliores ſūt q̄ ipſi ⁊ ipſi quidē nō ꝑmittūt eos itroire.
Illi aūt q̄ ſobrij ſūt mēte: patiā ſua tyrānidē eoꝝ vincētes
q̄uis vetiti: tū itrāt ⁊ hereditāt regnū. Sʒ ⁊ qui cū multa
temeritate ſeipſos dederūt ad ꝓfeſſionem docēdi priuſq̄
diſcerēt: ⁊ iudaicas fabulas imitātes: detrahunt eis q̄ ea
que ſurſuz ſunt in ſcripturis requirūt: claudūt quātum ad
ſe ante homines regnum celorum.

Ueh vobis ſcribe ⁊ phariſei hypocrite q co
meditis domos viduaꝝ: oratiōes lōgas orātes:
propter hoc amplius accipietis iudicium.

CHRY. in ho. De reliquo dñs de gula eos reꝓhēdit: ⁊
qđ deteri⁹ ē: qm̄ nō a diuitib⁹ ſed a viduis accipiebāt vñ
vētrē iplerēt: ⁊ illoꝝ inopiā cōterebāt quā releuare opor
tebat. vñ dī: Ueh vo. ſcri. ⁊ pha. hypo. q̄ come. do. vidu.
GLO. i. q̄ vr̄a ſuperſtitione nihil intenditis: niſi vt ꝓdaz
de ſubiecta plebe faciatis. CHRY. ſup matth. Sexus
autē mulieꝝ incautus ē q2 nō oīa q̄ videt aut audit cū ra
tione deſiderat. Mollis etiā eſt: q2 facile flectitur vel de
malo ad bonū: vel de bono ad malū. virilis aūt ſexus ⁊
cautior

cautior ⁊ durior ē: propterea ſimulatores ſanctitatis cir
ca mulieres maxime negociantur. Quia nec intelligerē
eoꝝ ſimulationes poſſunt: ⁊ facile ad eoꝝ dilectionē in
clināt religionis cauſa. precipue tamen circa viduas ne
gociant: ꝓmo quidē q2 mulier nō facile decipit habens
cōſiliariū virū. deinde q2 nō facile de facultatib⁹ ſuis ali
quid dāt cū ſunt in ptāte viri. ꝓpterea ergo dñs dū iudai
cos ſacerdotes confundit: chriſtianos monet ne viduis
mulierib⁹ āplius cōmorētur q̄ ceteris: quia ⁊ſi volūtas
mala nō ſit: tū ſuſpitio mala ē. CHRY. in ho. Deinde
⁊ hui⁹ rapine modus erat grauior addit. n. Orationes
lon. oran. Quicūq; . n. malū facit dign⁹ eſt pena. ſed qui a
religione cāz accipit nequicie: grauiori ē obnoxi⁹ pene
vnde ſequit: Propter hoc āplius acci. iu. CHRY. ſup
matth. Primū q̄dē pro eo q̄ eſtis iniq̄: alterum pro eo q̄
ſigmentum accipitis ſanctitatis. auariciā. n. veſtrā religioſi
colore depingitis. ⁊ quaſi preſtatis diabolo arma dei: vt
amet iniquitas dū pietas eſtimatur. HILA. Uel quia
his ꝓcedebat regni celeſtis obſuatio vt ī obedūdis vidā
arū domib⁹ retineat ambitio: iō accipiēt ampli⁹ iudici
uz: q2 penā ꝓprij peccati ⁊ reatū aliene ignorantie debe
bunt. GLO. Uel q2 ſeruus ſciēs ⁊ non faciens vapula
bit multis.

Ueh vobis ſcribe ⁊ phariſei hypocrite qui circui
tis mare ⁊ aridā: vt faciatis vnū proſelitū: ⁊ cum
fuerit factus facitis eū filiū gehēne duplo q̄ʒ vos.

CHRY. in ho. Poſt ꝓmiſſa ruſus eos dñs aliter icu
ſat. ⁊ q2 inefficaces ſūt ad multorū ſalutem: cū multo la
bore idigeāt: vt ad ſalutē vnū cōuertāt. Et q2 nō ſolū de
ſides ſunt circa eos quos cōuertūt: ſʒ eoꝝ ēt deſtructo
res: dū eos corrūpūt praue vite exēplis. vñ dī. Ueh vo.
ſcri. ⁊ pha. hypo. qui circui. ma. ⁊ ari. vt fa. vnum proſe.
HILA. Maris aūt ⁊ terre ꝓgratione ſignificat in toti⁹
orbis finib⁹ eos eē: chriſti euāgelio obtrectaturos ⁊ le
gis iugo cōtra iuſtificationes fidei aliquos ſubdituros.
Proſelitī. n. ſunt ex gētib⁹ ī ſynagogā recepti: quoꝝ futu
roꝝ raritas ī vno indicat. Neq; . n. poſt chriſti predicati
onē doctrine eoꝝ fides relicta ē: ſʒ q̄ſquis acquiſitus fue
rit ad fidē iudeoꝝ: fili⁹ fit gehēne. ORI. Quicūq; enim
poſt ſaluatorē iudaiʒāt: docētur imitari affectū eoꝝ q̄ di
xerūt illo tēpore: Crucifige: crucifige eū. vñ ſeqtur: Et cū
fa. fue. faci. eū fi. gehē. du. q̄ vos. HILA. Iō autē pene
duplicate erit fili⁹: q̄ neq; ſit remiſſionē peccatorū gentili
uʒ conſecutus: ⁊ ſocietatē eoꝝ q̄ chriſtū ꝓſecuti ſunt ſit ſe
cut⁹. HIE. Uel aliter: Scribe ⁊ phariſei totū luſtrātes
orbē id ſtudij habebāt: de gētib⁹ facere proſelitū. i. adue
nā icircūciſuʒ miſcere populo dei. CHRY. ſup matth.
Nō aūt ꝓp miſericordiā volētes eū ſaluare quē docebāt
ſʒ aut ꝓpter auariciā: vt additis in ſynagoga iudeis ſacri
ficioꝝ adderet oblatio: aut ꝓpter vanā gloriā. Qui eniʒ
ſeipſū mergit in gurgitē peccatoꝝ q̄uō alterū a peccatis
velit eripe: Nūquid magis miſericors pōt alteri aliq̄s eē
ſe q̄ ſibi? Ex ipſis ergo actibus oñdit q̄ ꝓp deū aliquem
vult cōuertere aut ꝓp vanitatē. GRE. xxi. mora. Quia ve
ro hypocrite q̄uis ꝑuerſa ſemꝑ operēt: loqui tū recta nō
deſinūt. Bñ loquēdo q̄dē ī fide vel cōuerſatiōe filios pa
riūt: ſʒ eos bñ viuēdo nutrire nō poſſunt quāto enim ſe li
bent⁹ terrenis actib⁹ inſerūt: tanto negligētius eos quos
generāt agere terrena ꝑmittunt. Et q2 obduratis cordib⁹
viuunt: ipſos ēt quos generant filios nulla pietate debiti
amoris agnoſcunt. vnde ⁊ hic de hypocritis dī: Et cum
fue. fa. faci. eū fi. gehēne du. q̄ vos. AUG. contra fauſtū
Hoc aūt nō q2 circūcidebat dixit: ſʒ eoꝝ q2 mores imi
tant. a q̄b⁹ imitādis ſuos cohibuerat dicēs: Sup cathe
drā moyſi. In quib⁹ vbis vtrūq; debet aduerti: ⁊ quan
tus honor delat⁹ ſit doctrine moyſi: in cui⁹ cathedra etiā
mali ſedētes: bona docere cogebātur: ⁊ inde fieret ꝓſeli
tus fili⁹ gehēne: nō quidē vba legis audiendo: ſʒ eoꝝ ſe
cta ſectando. Propterea autez duplo q̄ illi: q2 hoc negli
gebat iplere: qđ ꝓpria voluntate ſuſceperat: nō ex iudeis
nat⁹: ſed ſpōte iude⁹ fact⁹. HIE. Uel q2 ante dū eēt gen
tilis ſimpliciter errabat: ⁊ erat ſemel fili⁹ gehēne. Uidēs
magiſtroꝝ vitia: ⁊ intelligēs deſtruerē eos opere qđ ver
bo docebāt: reuertitur ad vomitū ſuuz ⁊ gentilis factus
q̄ſi preuaricator maiori pena dign⁹ erat. CHRY. ſup
matth. Uel q2 forte ſub cultura idoloꝝ conſtitut⁹: vl ꝓp
hoīes iuſticiā ſeruabat: fact⁹ autē iude⁹ maloꝝ magiſtro
rum ꝓuocat⁹ exēplo fiebat peior magiſtris. CHRY. in
ho. Cū. n. virtuoſus fuerit magiſter: diſcipulus imitatur
cū aūt fuerit malus: ſuperexcedit. Fili⁹ aūt vocat gehēne
q̄uō fili⁹ ꝑditionis ⁊ fili⁹ hui⁹ ſeculi. Unuſquiſq; . n. cuius
opa facit: hui⁹ fili⁹ appellat. ORI. Ex hoc aūt loco di
ſcim⁹: qm̄ ⁊ eoꝝ qui ī gehennaʒ futuri ſūt erit differentia
tormētorū: qñ alter ē ſimpliciter fili⁹ gehenne: alter vo du
pliciter. Sʒ ⁊ hic videre oʒ: ⁊ ſi generaliter ē fieri aliqueʒ
filiū gehēne: vtputa iudeū aut gentilē aut ēt ſpecialiter vt
p ſingulas ſpecies peccatorū fiat q̄s fili⁹ gehēne: vt iuſtus
q̄dē ſʒ numerū iuſticiarū ſuarū augeat ī glia: peccator aūt
ſm numerū pctōrū ſuorū multiplicet in gehēna.

Ueh vob̄ duces ceci: q dicitis quicūq; iurauē
rit p tēplū nihil ē: q aūt iurauerit in auro tēpli de
bitor ē. Stulti ⁊ ceci: qd. n. mai⁹ ē: aurū: an tēpluʒ
qđ ſanctificat aurū? Et quicūq; iurauerit in altari
nihil ē. q̄cūq; aūt iurauerit ī dono qđ eſt ſup illud
debet. Ceci qd. n. mai⁹ ē: donū: an altare qđ ſigni
ficat donū? Qui ergo iurat ī altari: iurat in eo ⁊ ī
oībus que ſup illud ſūt. Et quicūq; iurauerit in tē
plo: iurat in illo ⁊ in eo q habitat in ipſo. Et qui
iurat in celo iurat in throno dei et in eo qui ſedet
ſuper ipſum.

HIE. Sicē ī philaterijs ⁊ fimbrijs dilatatis opinio ſan
ctitatis captabat gliaʒ: ⁊ p occaſionē glie q̄rebant lucra:
ſic alia ſuḃditiōis fraude inēta ipietatis arguit trāſgreſſo
res. Si q̄is enī ī cōtētiōe ſeu ī aliquo iurgio vel in cauſe
ambiguo iuraſſet ī tēplo ⁊ poſtea cōuict⁹ eēt mēdacij: nō
tenebat criminis re⁹. Et hoc ē qđ dicit. Ueh vo. du. ce. qui
dici. Quicūq; iurauerit p tē. nihil ē. q. d. Nihil oʒ. Si aūt
iuraſſet ī auro ⁊ pecunia q̄ ī tēplo ſacerdotib⁹ offerebat:
Statiʒ id ī quo iurabat cogebat exſoluere. vñ ſeqt. Qui
aūt iura. ī au. tē. debet vel debitor ē. CHRY. ſup matth.
Tēplū q̄dē ad gliā dei ptinet ⁊ ad hoīuʒ ſpiritalē ſalutē.
Aurū aūt tēpli ⁊ſi ad gloriā dei ptineat: tū mag̃ ad dele
ctationē hominū ⁊ ad vtilitatē ſacerdotū offert. Iudei er
go aurū quo ipſi delectabāt: ⁊ dona q̄b⁹ ipſi paſcebātur
ſanctiora dicebāt eē q̄ ipſū tēpluʒ: vt hoīes ꝓmptiores
facerēt ad offerēda dona q̄ ad ꝓces fundēdas ī tēplo: vñ
ꝯuenienter reꝓhēdit eos dñs dicens: Stulti ⁊ ceci: Quid
eniʒ mai⁹ ē: auꝝ an tēplū qđ ſci. au. Multi aūt nūc chriſtia
ni ſic inſipiētes itelligūt. Ecce eniʒ ſi aliq̄ cā fuerit: modi
cū vr̄ facere q̄ iurat p deū. Qui aūt iurat p euangelium:
mai⁹ aliq̄d feciſſe vr̄. Quib⁹ ſimilit̄ dicēdū ē: Stulti ⁊ ce
ci. nā ſcripture ꝓp deū ſcripte ſunt: nō de⁹ ꝓpter ſcriptu
ras. Maior ḡ ē de⁹ q̄ ſcificat euāgeliū: q̄ euāgeliū qđ ſan
ctificat ab eo. HIE. Rurſus ſi q̄s iuraſſet in altari: periu
rij reū nemo retinebat: ſi aūt iuraſſet ī dono vel ī oblatio
nib⁹: hoc ē ī hoſtia vel in victimis ī ſimilia ⁊ ceteris que
offerūtur deo ſuper altare: hoc ſtudioſiſſime repetebāt.
Totū aūt faciebat nō ob dei timorē: ſʒ ob diuitiarū cupi
ditatē. vñ ſequit: Et q̄ iura. in altari nihil ē. Qui aūt iura.
in dono. qđ ſup illud ē oʒ. Arguit enī eos dñs ſtultitie et
fraudulētie q̄ mlto mai⁹ ſit altare q̄ hoſtie q̄ ſcificātur ab
altari: vñ ſeqtur: Ceci: q̄d enī mai⁹ ē: donū: an altare qđ ſā
ctificat donū. GLO. Et ne forte in tātā īſaniā ꝓrūperent
vt dicerēt aurū ſancti⁹ eē tēplo: ⁊ donū altari: eos alia ra

ſtione cōuicit: qꝛ videlicet i iuramēto qđ fit p tēplū ⁊ altare ꝯtinet iuramētū qđ fit p aurū vl̄ p donū: Et hoc eſt qđ ſubdit: Qui ḡ iurat i alta. iurat i eo ⁊ i oībus q̄ ſup illud ſunt ⁊ q̄ iurauerit. ORI. Similiť qm̄ iudei cōſuetudinē habebāt per celū iurare ad reprehēſionē eorum ſubdit: Qui iurat i celo: iurat in throno dei ⁊ in eo q̄ ſedet ſuper ipſū. Nō ḡ ſicut arbitrāť: euadūt piculū i eo ꝙ nō p deū iurāt: ſꝫ p thronū dī. i. celū. GLO. Qui eni per ſubiectā creaturā iurat: ⁊ per diuinitatē pſidentē creature iurat. ORI. Eſt aūt iuramētū cōfirmatio verbi de quo iurat. Iuramētū ḡ itelligēdū ē teſtimoniū ſcripturarū qđ ꝓfert ad cōfirmationē vbi qđ loqmur: vt ſit q̄dē tēplū dei ſcriptura diuina: aurū aūt poſit᷒ ſenſus i ea. Sic aūt auꝝ qđ fuerit extra tēplū nō ē ſanctificatū: ſic oīs ſenſus q̄ fuerit extra diuinā ſcripturā: q̄uis admirabilis videať nō ē ſanctus. Nō ḡ debem᷒ ad ꝯfirmādā doctrinā nr̄os itellect᷒ aſſumere: niſi oſtderim᷒ eos eē ſcōs ex eo ꝙ i ſcripturis cōtinētur diuinis: Altare aūt ē hoīs cor: qđ pncipale habet i hoīe. Uota aūt ⁊ dona q̄ opponūtur ſup altare ē oē qđ ſupponiť cordi: vt orare: pſallere: elemoſynas facere: ieiunare. Sanctū ḡ facit oē votū hoīs: cor ei᷒ ex quo votū ei offertur. Iō nō pōt honorabili᷒ eē votū q̄ cor hoīs ex quo trāſmittiť votū. Si ergo cōſcia hoīs nō pugnat: fiduciā hꝫ ad deū: nō ꝓp dona: ſꝫ qꝛ vt ita dicā altare cordis ſui bn̄ cōſtruxit. Tertiū ē vt dicam᷒: ꝙ ſup tēplū. i. ſuper oēꝫ ſcripturā ⁊ ſuper altare. i. ſuper oē cor ē itellect᷒ q̄dā q̄ dī celū: thron᷒ ipſi᷒ dī dei: in quo ē videre facie reuelata cū venerit: qđ perfectū ē facie veritatis. HILA. Adueniēte āt chriſto: inutilē docet eē fiduciā legis: qꝛ nō in lege chriſt᷒: ſꝫ lex ſcificatur i chriſto i quo veluti ſedes thronuſq̄ ſit poſit᷒: atq̄ ita ſtulti ceciq̄ ſunt q̄ ſcificante pretermiſſo ſcificata venerātur. AVG. de q̄. euā. Tēpluꝫ āt ⁊ altare ipꝫ xp̄ꝫ itelligim᷒ aurū ⁊ donū laudes ⁊ ſacrificia: que in eo ⁊ per eum offerimus. Nō. n. ille per hoc: ſed iſta per illum ſanctificantur.

Ueh vob ſcribe ⁊ phariſei hypocrite: q̄ decimatis mētā ⁊ anethū ⁊ cyminū: ⁊ religſtis q̄ grauiora ſūt legis: iudiciū ⁊ miſicordiā ⁊ fidē. Hec oportuit facere ⁊ illa nō omittere. Duces ceci excolātes culicē: camelū aūt glutiētes.

CHRY. in ho. Supra dn̄s dixit ꝙ ligabāt grauiora onera ⁊ aliīs iponebāt: q̄ ipſi nec tāgere volebāt. Hic aūt rurſus oſtdit ꝙ i paruis q̄rētes diligētiā magna cōtēnebant. vn̄ dī. veh vo. ſcri. ⁊ pha. hypo. q̄ deci. mētā ⁊ ane. ⁊ cymi. HIE. Phariſei. n. qꝛ pceperat dn̄s ꝓp alimoniā ſacerdotū ⁊ leuitarū: quoꝝ pars erat dn̄s: oīuꝫ reruꝫ offerri i tēplo decimas: vt intellect᷒ myſticos dimittam᷒ hoc habebant ſtudiū: vt q̄ vilia fuerāt cōportarētur: cetera q̄ erāt maiora puipēdebāt. vn̄ ſeqtur: Et reli. q̄ grauio. ſūt le. iudi. ⁊ miſi. ⁊ fi. Ex hoc capitulo arguit eos auaricie ꝙ ſtudioſe ēt viliū olerū decias exigāt: ⁊ iudiciū in diſceptatiōe negocioꝝ: miſicordiāq̄ i pauperes: ⁊ fidē i deū q̄ magna ſunt pterminiāt. CHRY. ſup matth. Uel qꝛ ſacerdotes auaricia pleni: ſiq̄s decimas alicui᷒ rei minime nō obtuliſſet corripiebāt eū: q̄ſi magnū crimē feciſſet. Si q̄s aūt alterū ledebat: aut i deū peccabat: nō curabāt euꝫ corripe: de lucro aūt ſuo ſolliciti: ⁊ de glīa dei ac ſalute hominū negligētes. Seruare. n. iuſticiā ⁊ facere miſicordiā: ⁊ habere fidē ꝓp ſuā glīaꝫ de᷒ mādauit. Decimas āt offerre propter vtilitatē ſacerdotū: vt ſacerdotes q̄dem ꝓplo i ſpiritalib᷒ obſequātur. ppl̄i aūt i carnalib᷒ ſacerdotib᷒ ſubmiſtrēt: ſic ⁊ mō fit: qꝛ oēs de honore ſuo ſunt ſolliciti. De honore aūt dei nulli portiōes ēt ſuas vigilāter defedūt: ſꝫ circa obſequꝫ eccl̄ie curā ipēdere nō attēdūt. Si ppl̄s decimas nō obtulerit: murmurāt omnes. ſi peccātē ppl̄m viderit: nemo murmurat cōtra eos. Sꝫ qꝛ ſcribarū ⁊ phariſeoꝝ ad quos loq̄bať: q̄dam populares erāt: nō ē icōgruū vt aliā expoſitionē faciam᷒ ꝓpť eos q̄ decimā dabātē q̄ accipit decimas: recte decimare dr̄ ⁊ q̄ dat. Scribe ḡ phariſei minimarū q̄dē reꝝ decimas offerebāt: oſtdēdē religioſe grā. In iudicijs aūt erāt iniuſti ſrib᷒ ſine miſicordiā: i vitāte icreduli. ORI. Sꝫ qm̄ cōtigēs erat vt audiētes q̄dā dn̄ꝫ iſta loquēte ꝯtēnerēt minimaꝝ reꝝ decimatiōeꝫ ſapiēter addidit: ⁊ hec oportuit facē hoc ē iudiciū: miſicordiā: ⁊ fidē: ⁊ illa nō omittē. i. decimationē mēte: anethi ⁊ cymini. REMI. Oſtdit q̄ppe dominꝫ his vbis: qm̄ oīa pcepta legis tā maxia q̄ minima ſūt iplēda. Redarguit aūt q̄ elemoſynas de fructib᷒ terre faciūt putātes ſe minime poſſe peccare: q̄b᷒ nihil pſūt elemoſyne niſi a pctis ſtudeāt ceſſare. HILA. Et qꝛ minoris piculi eēt decimationē olerū: q̄ beniuolētie officium pterire: irridet eos ꝯſūter dn̄s dicēs: Duces ceci exco. culi. came. aūt glu. HIE. Camelū puto eē magnitudinē pceptoꝝ: iudicium miſicordiā ⁊ fidē. Culicē decimatiōeꝫ mente: anethi ⁊ cymini ⁊ reliquoꝝ oleꝝ viliū. Hec aūt pcepta dei que magna ſunt deuoram᷒ atq̄ negligim᷒: ⁊ opinionē religionis i paruis q̄ lucrū hn̄t: cū diligētia demōſtram᷒. ORI. Ut excolātes culicē. i. expellētes a ſe minima delicta q̄ culices noiauit. Camelū aūt glutiūt. i. cōmittēt maxia delicta q̄ noiat camelos: aialia videlꝫ tortuoſa ⁊ grādia. Scribe āt moralit̄ ſūt q̄ ap̄li᷒ nihil eſtimāt poſitū i ſcripturis q̄ ſimplex ſmo demōſtrat: phariſei aūt ſūt oēs q̄ iuſtificant ſemetipſos: ⁊ diuidūt ſe a ceteris dicentes. Noli mihi appropiquare: qm̄ mūdus ſuꝫ. Mēta aūt ⁊ anethū ⁊ cyminū: ciboꝝ condiuře ſūt: nō pncipales cibi. Sic i ꝯuerſatiōe nr̄a q̄dā ſunt neceſſaria ad iuſtificationē: vt iudiciuꝫ miſicordia: ⁊ fides. Alia ſūt q̄ſi condiētia act᷒ nr̄os: ⁊ ſuauiores eos faciētia: riſus: ieiuniū: flexio genuū: ⁊ huiuſmodi. Quō aūt nō eſtimāt ceci q̄ nō vidēt: qm̄ nihil ꝓdeſt cautū eē diſpēſatorē i reb᷒ minimis: cū pncipalia negligūtur. Hos ḡ ſmo pn̄s ꝯfūdit: nō q̄dē leuia ꝓhibēs obſuare: ſꝫ principalia pcipiēs caute᷒ cuſtodire. GRE. i. mor. Ul aliť. Culex ſuſurrādo vulnerat. camelus aūt ſpōte ſe ad ſuſcipiēda onera iclinat. Liquerūt ḡ culicē iudei: q̄ ſediciōſuꝫ latronē dimitti petierūt. Camelū vo glutierunt: qꝛ eū q̄ ad ſuſcipiēda noſtre mortalitatis onera ſpōte deſcēderat extinguere clamādo conati ſunt.

Ueh vobis ſcribe ⁊ phariſei hypocrite: q̄ mūdatis qđ de foris ē calicis ⁊ papſidis: iť aūt pleni eſtis rapina ⁊ imūdicia. Phariſee cece: mūda prius quod intus ē calicis ⁊ papſidis vt fiat ⁊ id qđ de foris eſt mundū.

HIE. Diuerſis vbis eodē ſenſu quo ſupra arguit phariſeos ſimulatiōis ⁊ mēdacij: ꝙ aliud oſtdāt hoīb᷒ foris aliud domi agāt. vn̄ dī. Ueh vo. ſcri. ⁊ pha. hypo. q̄ mūdatis qđ de foris ē cali. ⁊ para. Nō hoc dicit ꝙ i calice ⁊ parapſide coꝝ ſuperſtitio moraret: ſꝫ ꝙ foris hoīb᷒ oſtēderēt ſcitatē: qđ manifeſtū ē ex eo ꝙ addidit dicēs. Int᷒ aūt ple. eſtis rapi. ⁊ imūdicia. CHRY. ſup matth. Uel hoc dicit: qꝛ iudei quotiēs igreſſuri erāt i tēplū: aut ſacrificia oblaturi: aut per dies feſtos ſeipſos ⁊ veſtimēta ſua ⁊ vtēſilia lauāt: ⁊ a pctis nemo ſeipſuꝫ purgabat: cū deus neq̄ corporis mūdiciā laudet: neq̄ ſordes cōdēnet. Pone tn̄ qꝛ de᷒ odit ſordes corporū ⁊ vaſoꝝ que neceſſe ē vt ipſo vſu ſordidentur: quāto magi ſordes ꝯſcie horret: quā ſi volum᷒ ſemper mūdā ſuam᷒. HILA. Arguit ḡ eos q̄ iactātiā inutilis ſtudij ſequētes: vtilitatis perfecte miniſteriū dereliquūt. Calicis nāq̄ vſus iterior ē: q̄ ſi obſorduerit: q̄ pficiet lot᷒ exteri᷒: atq̄ iō interioris ꝯſcie nitor ē obtinēd᷒: vt ea q̄ corporis ſūt: forinſec᷒ abluantur: ⁊ iō ſubdit: Phariſee cece: mūda pri᷒ qđ it᷒ ē: ca. ⁊ pa. vt fiat ⁊ id qđ de foris ē mūdū. CHRY. ſup matth. Nō aūt ſuper hoc dicit de ſenſibili calice aut parapſide: ſꝫ de itelligibili: q̄ ſi nunq̄ tetigerit aquā: mūdus pōt eē apud deuꝫ. Si aūt peccauerit ⁊ tota aq̄ pelagi ⁊ fluminū ſe lauerit: ſordidus ē ⁊ miſer an̄ deū. CHRY. in ho. Attēde aūt ꝙ vbi de decimis loquebať ſ[illegible] dixit: Hec oportuit facere ⁊ illā nō omittere. Decia. n. elemoſyna q̄dā ē: Quid āt nocet elemoſynā dare: nō tn̄ hoc dixit ſicut legalē obſuatiōnē inducēs. Hic aūt vbi de purgationib᷒ ⁊ imūdicijs diſputat: nō ad hoc addit: ſꝫ oſtdit ꝙ de neceſſitate ad interiorē mūdiciā exterior ſeq̄tur: qđ q̄dē extra calicis ⁊ parapſidis corp᷒ vocās. qđ aūt int᷒ ē aīaꝫ. ORI. Hic ſermo nos inſtruit vt feſtinem᷒ eē iuſti: nō apparere. Qui. n. ſtudet vt appareat iuſt᷒: q̄ a foris ſūt mūdat: ⁊ que videntur curat: cor aūt ⁊ cōſciētiā negligit. Qui aūt ſtudet ea q̄ int᷒ ſūt. i. cogitatiōes mūdare: cōſequēs ē vt ēt ea q̄ a foris ſunt faciat mūda. Sꝫ oēs falſi dogmatis ꝓfeſſores calices ſunt a foris q̄ſi mūdati ꝓpter ſpeciē religionis quaꝫ ſimulāt: ab it᷒ aūt pleni rapina ⁊ ſimulatiōe: dū rapiūt homines ad errorē. Calix āt ē vas ad potuꝫ: parapſidis ad cibū. Oīs ḡ ſmo p quē potamur ſpiritalit̄: vl̄ oīs narratio per quā nutrimur: vaſa ſunt pot᷒ ⁊ cibi. Qui ḡ ſtudent cōpoſitū ꝓferre ſermonē: magis q̄ ſalutari ſenſu repletū: calix ei᷒ a foris mūdat᷒ ē: ab int᷒ aūt ſordib᷒ vanitatis implet᷒. Sꝫ ⁊ lr̄e legis ⁊ ꝓphetarū calices ſpiritalis pot᷒ ⁊ parapſides neceſſariaꝝ eſcarū ſunt. Scribe q̄dē ⁊ phariſei ſtudēt ſenſum exteriorē mūdū demōſtrare. diſcipuli autem chriſti: ſenſum ſpiritalem mundare feſtinant.

Ueh vob ſcribe ⁊ phariſei hypocrite: qꝛ ſimiles eſtis ſepulchris dealbatis: que a foris parent hoīb᷒ ſpecioſa: it᷒ vo plena ſūt oſſib᷒ mortuorū et oī ſpurcitia. Sic ⁊ vos a foris q̄dē paretis hoīb᷒ iuſti: intus autem pleni eſtis hypocriſi ⁊ iniq̄tate.

ORI. Sicut habet ſuperi᷒: it᷒ pleni rapina ⁊ intēperantia: ſimiliť hic pleni ſūt hypocriſi ⁊ iniq̄tate: que cōparātur oſſib᷒ mortuoꝝ ⁊ imūdicie vniuerſe. vn̄ dicit. Ueh vo. ſcri. ⁊ pha. hypo. q̄ ſimiles eſt᷒ ſepulchris dealbatis. CHRY. ſuper matth. Merito q̄dē iuſtoꝝ corpora templa dicuntur: qꝛ aīa in corpore iuſti dn̄at: ſicut deus i templo: vl̄ qꝛ ipſe de᷒ i corporib᷒ habitat iuſtis. Corpora āt pctōꝝ ſepulchra dicūtur mortuorū: qꝛ aīa mortua ē in corpore peccatorū. nec. n. viuēs putāda ē: q̄ nihil viuum aut ſpiritale agit in corpore. HIE. Sepulchra aūt forinſecus leuigata ſunt calce ⁊ ornata marmorib᷒ in auro: coloribuſq̄ diſtincta: int᷒ aūt plena ſunt oſſibus mortuorū. vn̄ dicit: Que apparēt hoībus ſpecioſa: int᷒ aūt plena ſunt oſſibus mortuoꝝ ⁊ oī ſpurcitia. Sic aūt ⁊ peruerſi magr̄i q̄ alia docent: ⁊ alia faciūt: mūdiciā habitu veſti ⁊ vboruꝫ humilitate demonſtrāt: int᷒ aūt pleni ſunt oī ſpurcitia ⁊ auaricia ⁊ libidine: ⁊ hoc manifeſte exprimit inferens: Sic ⁊ vos a foris q̄dē appa. ho. iuſti. intus autē pleni eſtis hypocriſi ⁊ iniq̄tate. ORI. Oīs. n. iuſticia ſimulata mortua eſt q̄ ꝓpť deū nō fit: magis aūt neq̄ iuſticia eſt ſic mortuus hō nō ē hō. Et ſicut mimi qui ꝑſonas ſuſcipiūt alioꝝ: ⁊ nō ſunt ipſi quos ſimulant. Tāta ḡ ſunt oſſa in eis ⁊ imūdicie: quāta bona ſimulāt ex malo affectu. Uidentur aūt a foris iuſti corā hoībus: nō eis quos ſcriptura appellat deos: ſꝫ corā eis q̄ ſicut hoīes moriūtur. GRE. xxvi. mora. Ante diſtrictū vo iudicē excuſatiōnē iō de ignorātia habere nō pn̄t: qꝛ dn̄ āte oculos hominū omneꝫ moduꝫ ſcitatis oſtdūt: ipſi ſibi ſunt teſtimonio: qꝛ bene viuere nō ignorant. CHRY. ſup matth. Dic aūt hypocrita ſi bonū ē eē malū: vt q̄d nō vis apparere qđ vis eſſe: Nā quod turpe eſt apparere turpius ē eē: qđ autē formoſū ē apparere: formoſius eſt eē. Ergo aut eſto quod appares: aut appare quod es.

Ueh vobis ſcribe ⁊ phariſei hypocrite: q̄ edificatis ſepulchra ꝓphetaꝝ ⁊ ornatis monumēta iuſtoꝝ: ⁊ dicitis: Si fuiſſemus i dieb᷒ patꝝ nr̄orum nō eſſem᷒ ſocij eoꝝ i ſanguine prophetaꝝ. Itaq̄ teſtimonio eſtis vobiſmetipſis q̄ filij eſtis eorum qui prophetas occiderunt.

HIE. Prudēt. iſſimo ſylogiſmo arguit eos eē filios homicidaꝝ: dū ipſi opiniōe bonitatis ⁊ glorie i ꝓplo edificant ſepulchra ꝓphetarū: quos maiores eoꝝ interfecerūt. Et hoc ē qđ dicit: Ueh vo. ſcri. ⁊ pha. hypo. q̄ edificatis ſepulchra ꝓphetaꝝ ⁊ ornatis monumēta iuſtoꝝ. ORI. Nō ſatis rōnabiliť cōminari dī: aduerſus eos q̄ edificant ſepulchra ꝓphetarum. quantum. n. ad hoc laudabile aliq̄d faciebant quomodo ergo erant digni ſuſcipere: veh. CHRY. in ho. Non ḡ eos icuſat: qm̄ ſepulchra edificāt ſꝫ intētioni eorū detrahit: cū qua edificabāt: qm̄ nō ꝓpť honorē eoꝝ q̄ occiſi fuerāt: ſꝫ ſicut pōpā ſibi ſtatuētes in occiſionib᷒ illoꝝ: ⁊ formidātes: ne forte tēpore ꝓcedēte ſepulchris deſtructis: tabeſcat tante audacie memoria. CHRY. ſup matth. Uel qꝛ dicebāt apud ſe: Si bn̄ fecerim᷒ paupib᷒: nō multi vident ⁊ pro tp̄e vidēt. Nōne ergo meli᷒ edificia facim᷒ que oēs aſpiciunt: nō ſolū in hoc tēpore: ſꝫ ēt in poſterū. O inſipiēs hō q̄d tibi prodeſt poſt mortē iſta memoria: ſi vbi es torqueris: ⁊ vbi nō es laudaris: Hoꝫ aūt iudeos caſtigat dn̄s: chriſtianos docet. nā ſi ad illos ſolos dixiſſet hec: dicta fuiſſent tn̄ nō etiā ſcripta: nūc aūt ⁊ dicta ſunt ꝓpter illos: ⁊ ſcripta ꝓpť iſtos. Si ergo iuxta alia bona fecerit hō edificia ſancta: addita mētū ē bonis operib᷒. ſi aūt ſine alijs bonis operib᷒: paſſio ē glīe ſecularis. Nō. n. gaudēt martyres quando ex illis pecunijs honorātur in quib᷒ pauꝑes plorāt. Semp āt iudei pteritorū ſanctorū cultores fuerūt ⁊ preſētiuꝫ cōtēptores: magis aūt ⁊ perſecutores. Nō eniꝫ ſuſtinētes increpatiōes ꝓphetarū ſuoꝝ: ꝑſequebantur eos ⁊ occidebant: poſtea vo naſcētes filij intelligebāt culpas patrum ſuoꝝ: ⁊ ideo quaſi de morte inocētiū ꝓphetarū dolentes edificabant memorias eorū. Et ipſi tn̄ ſimiliter ꝑſequebātur: ⁊ interficiebāt ſuos ꝓphetas: increpantes eos ꝓpter peccata ſua. ⁊ iō ſubdit: Et dicitis: Si fuiſſem᷒ in diebus patrū noſtroꝝ: nō eſſem᷒ ſocij eorū in ſanguie ꝓphetaruꝫ. HIE. Hoc aūt ⁊ ſi ſmone nō dicāt: ope loquūtur ex eo ꝙ ambitioſe ⁊ magnifice edificant memorias occiſorum. CHRY. ſup matth. Qualia ḡ cogitabāt i corde: talia loquebāt ⁊ facie. Naturalē aūt cōſuetudinē oīuꝫ malorū hoīuꝫ hic chriſt᷒ exponit: qꝛ alter alteri᷒ culpā cito intelligit: ſuā aūt difficile. Hō. n. in cā alteri᷒ trāquillū hꝫ cor: in ſua vo turbatū. In cā ḡ alteri᷒ de facili poſſum᷒ oēs iuſti iudices eē. Ille aūt vere iuſt᷒ ⁊ ſapiēs ē: q̄ ſibiipſi iudex ſi eē pōt. Sequiť: Itaq̄ teſtimonio eſtis vobiſmetipſis: qꝛ filij eſtis eorum q̄ ꝓphetas occiderūt. CHRY. in ho. Qualis aūt ē icuſatio filiū eē homicide eī q̄ nō cōmunicat mēti pr̄is: patet q̄ꝙ nulla. vn̄ manifeſtū ē ꝙ ꝓpter hoc dicit: qꝛ occulte inſinuat malitie ſimilitudinē. CHRY. ſup matth. Teſtimonia eniꝫ ſūt de filijs mores parentum. ſi eniꝫ pr̄ fuerit bon᷒ ⁊ mater mala: aut ecōuerſo: filij interdū patrē ſequūtur: interdū matrē. Si aūt ābo fuerint eq̄les: fit quidē aliq̄n vt de bonis parentibus mali exeāt filij: aut ecōuerſo: ſꝫ raro. Sic eniꝫ hoc ē: ſicut cum extra regulā nature naſciť hō: aut ſex digitos habens aut oculos nō hn̄s. ORI. Sed ⁊ in ꝓpheticis dictis narratio ſꝫ hiſtoriā ē corpus: ſpiritalis autē ſenſus eſt anima. Sepulchra ipſe littere ſcripturarū ⁊ libri. Qui ergo ſolā hiſtoriā attendūt corpora prophetarū colunt in litteris poſita quaſi in q̄buſdaꝫ ſepulchris: ⁊ dicunť phariſei. i. preciſi: quaſi animaꝫ prophetarum pcidentes a corpore.

Et vos implete menſurā patruꝫ veſtrorū. Serpentes genimina viperaꝝ: q̄uo fugietis a iudicio gehēne. Iō dico vobis: Ecce ego mitto ad vos ꝓphetas ⁊ ſapiētes ⁊ ſcribas: ⁊ ex illis occidetis ⁊ crucifigetis: ⁊ ex eis flagellabitis i ſynagogis veſtris ⁊ ꝑſequimini de ciuitate in ciuitateꝫ vt veniat

ſup vos ois ſanguis iuſtus q̄ effuſus ē ſup terraꝫ a
ſanguie abel iuſti vſqꝫ ad ſāguinē zacharie filij ba
rachie: quē occidiſtis inter templū ⁊ altare. Amē
dico vobis venient hec oia ſup generationē iſtaꝫ.
CHRY. i ho. Quia dixerat contra phariſeos ⁊ ſcribas
ꝙ filij eēnt eoꝝ qui occiderunt ꝓphetas: nūc manifeſtat
ꝙ in malicia eis ſimiles erant: ⁊ ꝙ fictio erat hoc ꝙ dice-
bant: ꝙ nō cōmunicaſſent operib⁹ eoꝝ ſi fuiſſent in tēpo
re illo. Et iō dicit: Et vos iplete mēſurā pa. veſtroꝝ. Nō
quidē hoc dicit quaſi iniūgēs: ſed quaſi ꝑdicēs qḋ futuꝝ
erat. CHRY. ſup matth. Propheti ẓat enim illis futuruꝫ
eē vt ſicut patres eoꝝ interfecerunt prophetas: ſic ⁊ ipſi
interficerent chriſtū ⁊ apoſtolos ⁊ ceteros ſcōs: vt puta
ſi cōtra aliquē litiges aduerſariū dicis illi: fac mihi qḋ es
facturus. nō iubes vt faciat ſed oñdis te intelligere qḋ co
gitat facere. Et quidē quātū ad veritatē excelſerunt mēſu
rā patrū ſuoꝝ. Illi enim hoīes occiderunt: iſti deū crucifi
xerūt. Sꝫ quia voluntate ſua deſcendit i mortē: nō iputat il
lis ſue mortis peccatū: iputat autē illis mortē apoſtoloꝝ
ceteroꝝqꝫ ſcōꝝ. Et iō dicit: Implete ⁊ nō ſuperimplete.
Nā benigni ⁊ iuſti iudicis ē ſuas iniurias cōtēnere: ⁊ alio
ruꝫ iniurias vindicare. ORI. Impleūt ēt mēſurā pater
ne iniquitatis: ꝑ hoc ipſuꝫ ꝙ nō credunt in chriſtū. Cauſa
aūt incredulitatis fuit: qm̄ ſemꝑ animū ſuū dederūt circa
hiſtorias corporales: nihil ſpiritale in eis volētes itelli-
gere. HILA. Quia ergo mēſurā paterne volūtatis iple-
bunt: iō ⁊ ſerpētes ⁊ viperina generatio ſunt. vñ ſequitur
Serpētes genimina viperarū quō fugietis a iudicio gehē
ne? HIE. Hoc ipſuꝫ ⁊ ioānes baptiſta dixerat. Sic ergo
de viperis inquit naſcūtur vipere: ſic de homicidis pa-
trib⁹ vos nati eſtis homicide. CHRY. ſup matth. Geni
mina aūt viperarū dicunt: qm̄ talis ē viperarū natura vt
filij rūpāt vtē matris: ⁊ ſic procedāt: ſic ⁊ iudei ſemꝑ pa
rētes cōdēnāt: reprehendētes eoꝝ facta. Dicit aūt: Quō
fugietis a iudicio gehēne? Nūquid ſepulchra ſanctoꝝ edi
ficātes? Sꝫ primus gradus pietatis ē ſanctitatē diligere:
deinde ſcōs: ſine cā. n. iuſtos honorat q iuſticiaꝫ ſpernit.
Nō pñt ſancti amici eē illoꝝ quibus deus eſt inimic⁹: an
forſitan nomē vacuū vos liberabit: q2 videmini eē i ꝑplo
dei: puto aūt ꝙ meli⁹ ē inimic⁹ apert⁹ ꝙ amic⁹ falſus: ſic
⁊ apud deū odibilior ē q ſeruū dei ſe dicit: ⁊ mādata dia
boli facit. apud deū quidē q hoiēꝫ occidere diſponit: an
teꝙ occidat: homicida habet. Voluntas. n. ē q aut remu-
nerat pro bono: aut cōdēnat pro malo. opa aūt teſtimo-
nis ſunt volūtatis. Non ergo querit de⁹ opera propter ſe
vt ſciat quō iudicet: ſꝫ ꝓpter alios vt oēs intelligāt q2 iu-
ſtus ē de⁹. Prouidet aūt deus occaſioni peccādi malis:
nō vt peccare faciat: ſed vt peccatorē oñdat: ⁊ bonis pre
bet occaſionē: ꝑ quā oſtendāt propoſitū voluntatis ſue.
Sic ergo ſcribis ⁊ phariſeis dedit occaſionē oñdēdi vo
luntatē ſuā. vñ concludit. Ideo ecce mitto ad vos ꝓphe-
tas ⁊ ſapientes ⁊ ſcribas. HILA. i. apoſtolos qui de fu
turoꝝ reuelatiōe prophete ſunt: de chriſti agnitione ſapi
entes: de legis intelligentia ſcribe. HIE. Vel obſerua iu-
xta apoſtoluꝫ ſcribētēꝫ ad corinthios: varia dona eē di
ſcipuloꝝ chriſti: alios ꝓphetas q ventura predicāt: alios
ſapientes q nouerūt qn̄ debent ꝓferre ſermonē: alios ſcri
bas in lege doctiſſimos: ex quib⁹ lapidat⁹ ē ſtephanus:
paulus occiſus: petrus crucifixus: flagellati in actib⁹ apo
ſtoloꝝ diſcipuli: ⁊ perſecuti ſunt eos de ciuitate in ciui-
tatē: expellētes de iudea vt ad gentiū populos trāſmigra
rent. ORI. Vel ſcribe q mittunt a chriſto ſūt ſꝫ euange-
liū quos ⁊ ſpūs viuificat ⁊ littera nō occidit: ſicut littera
legis: quā ſequētes in vanas ſuperſtitiōes icurrūt. Siplex
aūt euangelij narratio ſufficit ad ſalutē. Scribe aūt legis
ſcribas noui teſtamēti adhuc per detractionē flagellant i
ſynagogis ſuis. ſꝫ ⁊ heretici q ſunt ſpiritales pharisei: lin
guis. uis: chriſtianos flagellāt ⁊ perſequūtur de ciuitate i
ciuitatē: interdū corporaliter: aliqñ aūt ſpiritaliter volētes
eos expellere: qſi de propria ciuitate legis ⁊ ꝓphetarū ⁊
euāgelij in aliud euangeliū. CHRY. ſup matth. Deinde
vt oñdat qm̄ nō ipune hoc faciūt: ineffabile eis ex his timo
rē incutit. vñ ſubdit: Ut veniat ſup vos omnis ſanguis.
RABA. i. oīs debita vltio pro effuſo ſanguine iuſtoꝝ.
HIE. De abel quidē nulla ē ābiguitas qn̄ is ſit queꝫ chain
frater occiderit. Iuſt⁹ aūt nō ſolū ex dñi nūc ſniaꝫ: ſꝫ ex ge
neſis teſtimonio cōprobat: vbi accepta ei⁹ a deo narran
tur munera. Querim⁹ aūt q̄s fuerit iſte zacharias fili⁹ ba
rachie: q2 multos legim⁹ zacharias: ⁊ ne libera nobis tri-
bueret erroris facultas additū ē: Quē occidiſtis iter tem
plū ⁊ altare. Alij zachariā filiū barachie dicunt q in. xij.
ꝓphetis vndecim⁹ ē: patriſqꝫ in eo nomen conſentit. ſed
vbi occiſus ſit inter tēplum ⁊ altare ſcriptura nō loquitur:
maxie cū tēporib⁹ ei⁹ vix ruine tēpli fuerint. Alij zachari
aꝫ patrē ioānis itelligi volūt. ORI. Uenit enim ad nos
quedā traditio talis: qſi ſit aliqs loc⁹ in tēplo: vbi virgi-
nib⁹ quidē licet adorare deū: ex pte aūt earū thoꝝ virilem
nō ꝑmittebāt i eo cōſiſtere. Maria aūt poſtꝙ genuit ſal-
uatorē: igrediēs ad orādū ſtetit i illo virginū loco: ꝓhibē
tib⁹ aūt eis q nouerāt eā iā filiū genuiſſe zacharias dixit
qm̄ digna ē vginū loco cū adhuc ſit virgo. Ergo qſi mani
feſtiſſime aduerſus legē agētē occiderūt eū inter tēpluꝫ ⁊
altare viri generatiōis illi⁹. ⁊ ſic verū ē verbuꝫ chriſti qḋ
dixit ad pñtes: quē occidiſti. HIE. Hoc tñ q2 de ſcriptu-
ris nō hꝫ auctoritatē: eadē facilitate cōtēnit q ꝓbat. Alij
iſtū volūt eē zachariā q occiſus ſit a ioas rege iude inter
tēplū ⁊ altare. i. i atrio tēpli. Sꝫ obſeruādū ꝙ ille zachari-
as nō fuit fili⁹ barachie ſed ioiade ſacerdotis. Sꝫ bara-
chias in lingua nr̄a bñdicēs deū dī: ⁊ ſacerdotis ioiade
iuſticia hebreo noīe demōſtrat. In euāgelio vō quo vtun
tur nazareni: pro filio barachie filiuꝫ ioiade ſcriptum re
perim⁹. REMI. Querendū ē aūt quō vſqꝫ ad ſangui-
nē zacharie dixerit: cū plurimoꝝ ſcōꝝ ſanguis poſtea
fuit effuſus? Soluit aūt ſic: Abel paſtor ouiū fuit in cāpo
occiſus. zacharias fuit ſacerdos in atrio tēpli interfectus.
Iō ḡ oñs hos duos cōmemorat: qm̄ ꝑ hos oēs ſci mar-
tyres deſignāt laicalis. ſ. ⁊ ſacerdotalis ordis. CHRY.
i ho. Abel ēt cōmemorauit: oñdēs qm̄ ex inuidia cēnt chri
ſtū ⁊ diſcipulos ei⁹ occiſuri. Zacharie aūt mētionem fecit
qm̄ duplex ꝓſūptio fuit i ei⁹ occiſiōe. nō. n. ſolū in ſanctuꝫ
hominē facta ē ſed ⁊ i loco ſcō. ORI. Zacharias ēt iter
pretatur memoria dei. oīs ḡ q memoriā dei diſperdere fe
ſtinat: i eis quos ſcādalizat zacharie ſanguinē vī effūdere
filij barachie. Per bñdictionē. n. dei: memores ſum⁹ dei
Ab ipſis ēt memoria interficit dei: qn̄ ⁊ tēplū dei a laſci-
uis corrūpit: ⁊ altare ei⁹ ꝑ negligentiā orationū ſordida-
rū ſordidat. Abel aūt luct⁹ interpretat. Qui ergo nō reci
pit quod ſcriptū ē: Beati q lugēt: ſanguineꝫ effundit abel:
hoc eſt veritatē luct⁹ ſalutaris. Effundunt ēt aliq vītatem
ſcripturaꝝ qſi ſanguineꝫ eaꝝ: q2 omnis ſcriptura niſi ſm
vītatem intelligat: mortua eſt. CHRY. in ho. Et vt oēꝫ
excuſationē illis adimeret: ne dicerēt: qm̄ ad gentes eos
miſiſti: ꝓpter hoc ſcandalizati ſum⁹ ꝓdixerat ꝙ ad eos eſ
ſent mittēdi diſcipuli: ⁊ iō de vltione eoꝝ ſubdit: Amē di
co vobis: venient hec oia ſup generationē iſtā. GLO. Nō
hos tm̄ preſentes dicit: ſꝫ oēꝫ generationē ꝑcedētē ⁊ futu
rā: q2 oēs vna ciuitas ſunt: ⁊ vnū corpus diaboli. HIE.
Regula aūt ſcripturarū ē duas generatiōes bonorum et
malorum noſſe. De generatiōe bonoꝝ dicit: Generatio iu
ſtoꝝ bñdicet: de malis vero in pñti loco generatio vipe-
rarū. Ergo ⁊ iſti q2 ſimilia ſicut chain: ⁊ ioas cōtra aplos
geſſerunt: de vna generatiōe eē referūtur. CHRY. i ho.
Vel aliter q2 gehēne pena quā eis cōminat⁹ fuerat tarda
bat. Cōminat etiā eis pñtia mala cuꝫ dicit: Venient hec
oia ſup generationē iſtaꝫ. CHRY. ſup matth. Sicut. n.
oia bona: q in ſingulis generationib⁹ a cōſtitutione mun
di oēs ſancti merebant: illis nouiſſimis ſūt donata: q re-
ceperunt

ceperunt chriſtū: ſic ois mala q in ſingulis generatiōib⁹
a conſtitutione mūdi pati meruerūt oēs iniqui: ſup nouiſ
ſimos iudeos venerūt: q2 chriſtū repulerunt. Aut ita: ſic
ois iuſticia precedētiū ſcōꝝ imo oiuꝫ ſanctoꝝ tm̄ mere-
ri non potuit quātū gratie datū ē hoib⁹ i chriſto: ſic oium
peccata ipſoꝝ tātū malū mereri nō potuerūt quantū ve-
nit ſup iudeos vt corporalia paterentur: qualia paſſi ſūt
a romanis: ⁊ ſic poſtmodū oēs generatiōes eoꝝ vſqꝫ i fi
nē ſeculi ꝓijcerent a deo: ⁊ ludibriū fierēt gentib⁹ vniuer-
ſis. Quid. n. pei⁹ pōt fieri ꝙ filiū cū miſericordia ⁊ humili
tate venientēꝫ nō ſuſcipe ſed tali mō interficere. Vel ita: ois
gens vel ciuitas nō ſtatiꝫ cū peccauerit punit eā de⁹: ſed
expectat ꝑ multas generatiōes. qm̄ aūt placuerit deo: per
dere ciuitatē illā aut gentē videt oiuꝫ generationū ꝑcedē
tiū peccata reddere illis: qm̄ q oēs merebātur: hec ſola
paſſa ē: ſic ⁊ generatio iudeoꝝ pro patrib⁹ ſuis vī puni-
ta. Uere aūt nō pro illis ſꝫ pro ſe cōdēnati ſūt. CHRY.
i ho. Qui. n. multos iā peccantes vidit ⁊ icorrect⁹ ꝑmāſit:
eadē rurſus vel grauiora faciēs: maiori ē pene obnoxi⁹.

Hieruſalē hieruſalē: q occidis ꝓphetas ⁊ lapi
das eos q ad te miſſi ſūt: quotiēs volui congrega
re filios tuos quēadmōꝫ gallina ꝯgregat pullos
ſuos ſub alas: ⁊ noluiſti. Ecce relinquītur vob do
mus vr̄a deſerta. Dico. n. vob nō me videbitiſ am
modo donec dicatis: Benedictus q venit in no
mine domini.

CHRY. in ho. Poſt predicta ad ciuitatē cōuertit domi
nus ſermonē: ex hoc erudire volēs auditores. vnde dicit
Hieruſalē hieruſalē. Hec aūt duplicatio miſerentis ē: ⁊ val
de diligentis. HIE. Hieruſalē aūt non ſaxa ⁊ edificia ci
uitatis ſed habitatores vocat: quā patris plāgit affectu.
CHRY. ſup matth. Preuidēs ruinā ciuitatis illi⁹ ⁊ pla
gā: que a romanis ſuuentura erat. recordabat quidē ſā-
guinis ſcōꝝ ſuoꝝ: q effuſus erat ab illis ⁊ poſtmodum
effundēdus. vnde addit: Que occidis ꝓphetas: ⁊ lapidas
eos q ad te miſſi ſunt. Miſſū ad te iſaiā occidiſti: ⁊ ſeruū
meū hieremiā lapidaſti. Ezechielē tractū ꝑ lapides exce
rebraſti: quō ſaluaberis: q ad medicū nō venire ꝑmittis
⁊ nō dixit Occidiſti aut lapidaſti: ſꝫ occidis ⁊ lapidas. i.
qſi hoc ꝓpriū ⁊ naturalē conſuetudinē hñs: vt occides ⁊
lapides ſcōs. Eadē fecit aplis q fecerat aliqñ ꝓphetis.
CHRY. in ho. Deinde cū vocaſſet eā: ⁊ abominabiles
ei⁹ occiſiones dixiſſet: qſi ſe excuſando dixit: Quotiēs
volui cōgregare filios tuos. q. d. neqꝫ predictis occiſiōi-
bus me a tua beniuolētia auertiſti: ſed volui te mihi adiū
gere: nō ſemel aut bis ſed multotiēs. Magnitudinē aūt
amoris ſub ſimilitudine galline oſtendit. AUG. de q.
euā. Hoc. n. gen⁹ animātis magnū affectū in filios habet:
ita vt eoꝝ infirmitate affecta ifirmet ⁊ ipſa. Et qḋ diffici
le i ceteris aiantib⁹ inuenies: alis ſuis filios protegēs cō
tra miluū pugnat: ſic ⁊ mater nr̄a dei ſapientia: ꝑ carnis
ſuſceptionē infirmata quodāmō: ſm illud apl̄i. Quod in-
firmū ē dei: forti⁹ ē hoīb⁹: ꝓtegit ifirmitatē noſtrā ⁊ reſi
ſtit diabolo ne nos rapiat. ORI. Filios aūt hieruſalem
dicit ſm ꝙ dicim⁹ ſemꝑ: ciuiū ſucceſſores precedētiū fili-
os. Dicit aūt: Quotiēs volui: cū ſit manifeſtum ſemel eū
docuiſſe in corpore iudeos. Sēper. n. chriſt⁹ preſens fu-
it ⁊ in moyſe ⁊ in prophetis ⁊ in angelis miniſtrātib⁹ ſa-
luti humane ꝑ ſingulas generatiōes. Siquis aūt non fue-
rit cōgregat⁹ ab eo: iudicabit qſi noluerit ꝯgregari. RA.
Ceſſent igit heretici chriſto principium ex virgine dare:
omittant aliū legis ⁊ ꝓphetarū deuꝫ ꝑdicare. AUG. in
enchiridion: Ubi ē aūt illa oipotētia q in celo ⁊ i terra oia
qcūqꝫ voluit fecit: ſi colligere filios hieruſalē voluit ⁊ nō
fecit? An nō poti⁹ illa quidē filios tuos ab ipſo colligi no
luit: ſꝫ ea quoqꝫ nolēte: filios ei⁹ collegit ipſe quos volu-
it. CHRY. in ho. Deinde cōminat penā quā ſemꝑ for-
midauerūt. ſ. ciuitatis ⁊ tēpli euerſionē dicens: Ecce reli
quet vobis dom⁹ veſtra deſerta. CHRY. ſup matth.
Sicut. n. corpus aīa recedēte pri⁹ quidē frigeſcit: deinde pu
treſcit ⁊ ſoluit: ſic ⁊ tēplū noſtrū dei ſpiritu recedente pri
us ſeditionib⁹ ⁊ in diſciplinatione replebit: deinde veni
et ad ruinā. ORI. Semꝑ ēt eis qui noluerūt congrega-
ri ſub alis ei⁹ cōminat chriſt⁹: Ecce relinquet vobis do-
mus veſtra deſerta. i. aīa ⁊ corpus. Sed ⁊ ſiqs ex vobis
noluerit congregari ſub alis chriſti: ex tēpore illo ex quo
congregationē refugit actu magis ꝙ corpore: nō videbit
pulchritudinē verbi: donec penitēs a propoſito malo di
cat: Benedict⁹ qui venit in noīe dñi. Tunc enim verbum
dei benedictū venit ſup cor hominis: qn̄ fuerit quis con-
uerſus ad deū. vñ ſequit: Dico enim vobis: nō me videbi
tis āmō donec dicatis: Bñdict⁹ qui venit in nomine dñi.
HIE. q. d. Niſi penitētiā egeritis ⁊ cōfeſſi fueritis ipſum
eē me: de quo prophete cecinerūt filiū oipotētis patris:
faciē meā nō videbitis. Hñt ergo iudei datū ſibi tēpus pe
nitētie. Confiteātur benedictū q venit i noīe dñi: ⁊ chriſti
hora conſpiciēt. CHRY. in ho. Vel aliť: Per hoc occul
te ſecūdū aduētū ſignificauit: qm̄ tūc oino eū adorabunt.
Qḋ aūt dicit āmodo ad tēp⁹ crucis refert. CA. XXIIII.

Et egreſſus ieſus de tēplo ibat. Et ac
ceſſerūt ad eū diſcipuli ei⁹: vt oſtēderēt
ei edificatiōes tēpli. Ipſe aūt rñdēs: di
xit illis: Uidetis hec oia? Amē dico
vobis: nō relinqtur hic lapis ſuper la
pidem: qui non deſtruatur.

ORI. Poſtꝙ oia q ſuper hieruſalē ventura erant chriſt⁹
predixit: exijt de tēplo q cōſeruauerat tēpluꝫ ne caderet
donec fuit in eo. vñ dī. Et egreſſus ieſus de templo ibat.
Sed ⁊ vnuſquiſqꝫ cū ſit tēplū dei ꝓpter ſpiritū dei inha-
bitantē in ſe: ipſe ſit cauſa ſue deſertionis vt egrediat ab
eo chriſt⁹. Sequitur: Et acceſſerunt ad eū diſcipuli eius
vt oñderent ei edificationes tēpli. Dignū ē videre quomō
oñdūt ei ſtructuras tēpli: qſi nunꝙ viderit tēplū. Ad qḋ
rñdendū ē: ꝙ cū chriſt⁹ propheti ẓaſſet ſuperi⁹ ruinā tem-
pli futurā: audientes diſcipuli mirati ſūt talē ac tantā tem
pli ſtructuram ad nihiluꝫ redigēdā: ꝓpterea oñdunt ei:
vt flecterent eū ad miſericordiā loci illi⁹ ne faceret qḋ fue
rat cōminat⁹. Sed ⁊ cū ſit humane nature admirabilis
cōſtructio facta videlicet tēplū dei: diſcipuli ceteriqꝫ ſan-
cti etiā modo mirāda opa dei erga figmētū humanū con
fitētes: ante cōſpectū chriſti intercedūt: ne deſerat gen⁹ hu
manū propter peccata ipſoꝝ. Sequitur. Ipſe autem re
ſpondens dixit eis: Uidetis hec omnia. Amen dico vo-
bis: non relinquetur hic lapis ſuper lapidē qui nō deſtru
atur. RA. Iuxta hiſtoriā manifeſtus ē ſenſus: qui. i. xlij.
anno poſt paſſionem domini: ſub Ueſpaſiano ⁊ Tito ro
manis principib⁹ ciuitas euerſa ē cum templo. REMI.
Diuinitus aūt procuratū ē vt reuelata iā luce gratie: tem
plū cum ſuis cerimonijs tolleretur: ne forte aliquis par-
uulus in fide dū videret oia illa q a dño fuerāt iſtituta et
a prophetis ſanctificata adhuc permanere: paulatiꝫ rece
dendo a ſynceritate fidei: ad carnalē iudaiſmū tranſiret.
CHRY. in ho. Sed qualiter verū ē ꝙ non manſit lapis
ſup lapidē. Uel. n. deſolationē eius oñdens oimodā hoc
dixit: vel ſm illuꝫ locuꝫ vbi erat: ſunt. n. eius partes vſqꝫ
ad fundamēta deſtructe. Cum his ⁊ illud dicā: qm̄ ex his
que facta ſunt: ⁊ de reliquis oportet credere ꝙ ꝑibūt per
fecte. HIE. Myſtice aūt recedente dño de tēplo: oia legi
edificia ⁊ cōpoſitio mādatoꝝ ita deſtructa ē: vt nihil a iu
deis poſſit impleri: ⁊ capite ſublato vniuerſa inter ſe mē
bra cōpugnent. ORI. Omnis etiaꝫ hō q ſuſcipiens in
ſe verbū dei templū ē: ſi poſt peccatū adhuc fuat ex par
te veſtigia fidei ⁊ religionis tēplū ē ex parte deſtructum ⁊
ex parte conſiſtens. Qui aūt poſtꝙ peccauerit curam ſui

non habet: paulatim minuit donec ad plenū recedat a deo viuente. ⁊ ſic non relinquetur lapis ſuper lapidē mandatorum dei qui non deſtruatur.

Sedēte aūt eo ſup mōtem oliueti acceſſerūt ad eū diſcipuli ſecreto dicentes: Dic nobis qñ hec erūt: ⁊ qđ ſignū aduentus tui: ⁊ conſūmationis ſeculi. Et reſpondens ieſus dixit eis: Uidete ne qs vos ſeducat. Multi enī veniēt in nomine meo: dicētes: ego ſum chriſtꝰ ⁊ multos ſeducent.

REMI. Perſeuerans dñs in itinere peruenit ad montē oliueti: ⁊ quibuſdā diſcipulis in via oſtēdentibꝰ ⁊ laudantibꝰ edificationē tēpli: ipſe palā predixerat oīa eē deſtruēda: iccirco cū perueniſſent ad montē oliueti: acceſſerunt ad eū interrogātes. vñ dr. Sedente aūt eo ſup mōtē oliueti. CHRY. Propter hoc aūt ſecretoꝰ acceſſerunt: quia de magnis erat interrogaturi. Etenī cupiebant diſcere diē aduētus eiꝰ: q2 vehementer deſiderabāt gloriā eiꝰ videre. HIE. Et interrogant tria. primo quo tēpore hieruſalē deſtruēda ſit dicentes: Dic nob qñ hec erunt. ſecūdo quo tēpore chriſtꝰ venturus ſit. vñ dicunt: Et qđ ſignū aduētꝰ tui. tertio quo tēpore cōſūmatio ſeculi ſit futura. vñ dicunt: Et cōſūmationis ſeculi. CHRY. Lucas autē ait vnā eē interrogationē q̄ ē de hieroſolyma. quaſi eſtimātibꝰ diſcipulis tūc futurū eē chriſti aduētū ⁊ finē mūdi: qñ hieroſolyma deſtrueret. Marcuſ aūt ait nō oēs de conſūmatione hieroſolyme: ſꝫ petrū iacobū ioannē ⁊ andreā quaſi liberius ⁊ ſecurius chriſto loquētes. ORI. Puto autē montē oliueti myſteriū eē eccleſie q̄ ex gentibꝰ eſt. REMI. Mons. n. oliueti nō habet īfructuoſas arbores: ſed oliueta quibꝰ lumē nutritur ad fugandas tenebras: ⁊ quibꝰ feſſis requies: infirmis ſalus preſtatur. Sedens aūt dñs ſupra mōtē oliueti cōtra tēplū: de ruina ipſius ⁊ excidio iudaice gentis diſputat vt et ipſo ſitu corporis monſtret: q2 quietꝰ manens in eccleſia imploꝝ ſupbiā cōdemnat. ORI. Agricola. n. reſidens in monte oliueti: verbū dei eſt in eccleſia cōfirmatū: chriſtꝰ. ſ. qui ſemper oleaſtri ramos inſerit in bonā oliuā patrū. Qui autē hñt fiduciā ante chriſtū: diſcere volunt ſignū aduētꝰ chriſti ⁊ conſūmationis ſeculi. Eſt aūt duplex aduentꝰ verbi in aīa. Primꝰ quidē ſtulta predicatio de chriſto: qñ predicamꝰ chriſtū natū ⁊ crucifixū. Secundus aūt aduentꝰ eſt in viris perfectis: de quibꝰ dicit: Sapientiā loquimur inter perfectos: ⁊ huic ſecundo aduentui adiungit conſūmatio ſeculi in viro perfecto cui mūdus crucifixus eſt. HILA. Et quia tria a diſcipulis q̄ſita ſunt: diſtinctis ⁊ tēporibꝰ ⁊ intelligentie ſignificationibꝰ ſeparātur. Reſpondetur ergo primo de ciuitatis occaſu: ⁊ qñ confirmat veritate doctrine: ne quis fallax ignorātibꝰ poſſit obrepere vñ ſequit: Et rñdens ieſus dixit eis: Uidete ne qs vos ſeducat. Multi. n veniēt in nomine meo dicentes: Ego ſū chriſtꝰ. CHRY. Neq3. n. de hieroſolyma deſtructū neq3 de ſecundo aduentu reſpondit ſtatī: ſed de malis quibus ſtatī obuiandū erat. HIE. Unus aūt eorū de quibus loquit fuit ſimō ſamaritanꝰ: quē in actibus apoſtolorū legimꝰ: qui ſe magnā dicebat eē virtutē: hic quoq3 inter cetera in ſuis voluminibꝰ ſcripta dimittēs: Ego ſū ſmo dei: ego oīpotēs: ego oīa dei. Sed ⁊ ioānes apoſtolus in epiſtola ſua loquit: Audiſtis q2 antichriſtꝰ venturus eſt: nūc aūt antichriſti multi ſūt. Ego reor: oēs hereſiarchas antichriſtos eē: ⁊ ſub noīe chriſti ea docere: q̄ ꝯtraria ſūt chriſto: nec mirū ſi aliquos ab his videamꝰ ſeduci: cum dñs dixerit: Et multos ſeducent. ORI. Multi aūt ſunt qui ſeducūtur: q2 larga ē porta q̄ ducit ad perditionem: ⁊ multi ſunt qui intrāt per eā. Hoc autē ſolū ſufficit ad cognoſcendū ſeductionē antichriſtoꝝ q̄ dicunt: Ego ſū chriſtus: qđ nunq̄ legit chriſtꝰ dixiſſe. Sufficiebant. n. ad credendū q ipſe ē chriſtꝰ opera dei: ⁊ ſermo quē docebat: ⁊ virtus ipſius. Omnis et ſermo qui pſitet expoſitionē ſcripturarū ſm fidē earū ⁊ nō habet veritatē: antichriſtus ē. Sed ⁊ oēs virtutes inuenimꝰ eē xp̄i: ⁊ oēs ſimulatas virtutes antichriſti: qm oēs ſpēs boni q̄ſcūq3 habet chriſtꝰ in ſe: in veritate ad edificationē hoīm oēs eas habet diabolus in ſpecie ad ſeductiōes ſcōꝝ. Opus ergo ē nobis deo auxiliatore: ne qs nos ſeducat vel ſermo vel virtus. Malum. n. inuenire aliquē ſm mores vite errātē. Multo aūt peiꝰ arbitror eſſe non ſm veriſſimā regulā ſcripturarū ſentire.

Audituri. n. eſtis prelia ⁊ opiniones preliorū videte ne turbemini. Oportet enī hec fieri: ſꝫ nōdū ſtatī ē finis: Conſurget enim gens i gentē: ⁊ regnū i regnū: ⁊ erunt peſtilētie ⁊ fames: ⁊ terremotus per loca. Hec autē omnia initia ſunt doloꝝ.

AVG. Ad heſichiū. Interrogantibꝰ diſcipulis ea dominus reſpōdit que iā ex illo tēpore fuerāt ſecutura: ſiue de excidio hieruſalē. vñ orta ē ipſiꝰ interrogatiōis occaſio: ſiue de aduētu ſuo per eccleſiā in qua vſq3 ad finē venire non ceſſat. in ſuis. n. veniēs agnoſcit: dū eiꝰ quotidie mēbra naſcūtur: ſiue de ipſo fine in quo apparebit viuos iudicaturꝰ ⁊ mortuos. Cū itaq3 ſigna dicat que ad iſta tria ptinēt: qđ eorū triū ſignoꝝ ad aliquid hoꝝ referendum ſit diligenter cōſiderādū ē: ne forte qđ ptinet ad vnū referendū putemꝰ ad alterū. CHRY. Hic aūt loquit de prelijs q̄ hieroſolymis erāt futura cū dicit. Audituri. n. eſtis prelia: ⁊ opiniones preliorū. ORI. Qui audit ipſas voces que fiunt in plijs: audit prelia. qui aūt de prelijs longe geſtis audit: opiniones vel rumores audit preliorum. CHRY. in ho. Quia vero per hoc turbari et diſcipuli poterant iō ſubdit: Uidete ne turbemini. Deīde q2 eſtimabant poſt illud bellū quo hieruſalē deſtrueret: ſtatī finē mūdi eē venturū: eos in vera opinione ſtabilit dicens: Oportet. n. hec fieri: ſed nōdū ſtatī ē finis. HIE. i. nō putemꝰ diē inſtare iudicij: ſꝫ in tēpus aliud reſeruari: cuius ſignū pſpicue in cōſequētibꝰ ponit: Conſurget. n. gens in gentē: ⁊ regnū i regnū. RABA. Uel admonentur apoſtoli ne his aduenientibꝰ terreātur: vt hieroſolymā iudeāq3 deſerāt: q2 nō ſtatī finis: ſed i q̄dragesimū ānū deſolatio puīncie: vltimūq3 vrbis ⁊ tēpli ſeqtur excidiū: de q̄bus ſubdit: Conſurget. n. gens i gētē: ⁊ regnū in regnū. Cōſtat aūt hic acerbiſſimos dolores quibꝰ oīs vaſtata ē puīncia ad lrāꝫ contigiſſe. CHRY. in ho. Deīde vt oſtēdat qm ⁊ ipſe pliabit ꝯ iudeos nō ſolū bella pnūciat: ſed ⁊ plagas diuinitꝰ illatas. vñ ſubdit: Et erūt peſtilētie ⁊ fames ⁊ terremotꝰ per loca. RAB. Notādū q in hoc qđ dicit: Conſurget gēs i gētē: oñdit pturbatio hominū: Erūt peſtilētie: ecce ineq̄litas corpoꝝ. Erit fames: ecce ſterilitas terre. Terremotus p loca: ecce reſpectus ire deſuper. CHRY. in ho. Et non ſimpliciter hec fient ſm conſuetudinē antea i hoībꝰ exiſtētē: ſed ex ira q̄ erit deſuper. Et pp hoc nō ſimpliciter dixit ea eē ventura neq3 repente: ſꝫ cum q̄dā ſignificatiōe. vñ ſubdit: Hec aūt oīa ſunt initia dolorum. i. iudaicoꝝ maloꝝ. ORI. Uel aliter: Sicut egrotant corpora ante mortē: ſic neceſſe ē ante corruptionem mūdi: vt quaſi languens terra frequētiꝰ terre motibꝰ ꝯq̄ſſet. Aer. n. vī mortiferā concipiēs peſtilēs fiat: ⁊ vitalis virtꝰ terre deficiēs: ſuffocet fructꝰ. Cōſequēs aūt ē vt propter inopiā ciboꝝ in auariciā ⁊ bella homines excitent: ſed q2 inſurrectiōes ⁊ lites interdū fiūt ꝑpter auariciam: interdū aūt ꝑpter concupiſcentiā principatꝰ ⁊ gloriā vanā: adhuc pfundiorē dabit aliquis cauſā eoꝝ q̄ ante finē mundi ſunt ventura. Sicut. n. aduentꝰ chriſti in pluribus gentibꝰ diuina virtute fecit pacem: ſic ꝯñs ē vt ꝑpter abūdātiā iniq̄tatis refrigerit charitas multoꝝ: ⁊ iō dereliquerit illos deꝰ ⁊ xp̄s eiꝰ: iterū fieri prelia dū nō prohibent a ſanctitate operatiōes ſeminatrices belloꝝ: ſed ⁊ aduerſarie virtutes hñ non vetantur a ſanctis: ⁊ a chriſto abſq3 prohibitione operabuntur in cordibꝰ hominū vt excitent gentes aduerſus gētē: ⁊ regnū aduerſus regnum. Si aūt ſicut q̄buſdā placet: ⁊ fames ⁊ peſtilentie ab angelis ſathane fiūt: hi etiā nūc inualeſcent ab aduerſis virtutibꝰ qñ nō fuerint ſales terre ⁊ lux mūdi chriſti diſcipuli: deſtruētes que ex demonū malicia ſemināt. Et aliqñ q̄dē in iſrael fames ⁊ peſtilentie fiebant ꝑpter peccata q̄s orationes ſanctorū ſoluebāt. Bene aūt per loca. nō. n. ſimul vult deꝰ perdere humanū genꝰ: ſꝫ iudicāſ per partes: dat penitētie locū. Si aūt incipientibꝰ huiuſmodi malis: nō fuerit facta correptio: proficiēt ad peiꝰ. vñ ſequit. Hec aūt oīa initia ſūt doloꝝ. generaliū. ſ. in vniuerſo mūdo: ⁊ eorū qui ſecuturi ſūt aduerſus impios vt i doloribꝰ acutiſſimis crucient. HIE. Myſtice aūt videt regnum cōtra regnū conſurgere: ⁊ peſtilētia coꝝ quoꝝ ſmo ſerpit vt cancer: ⁊ fames audiēdi vbū dei: ⁊ cōmotio vniuerſe terre ⁊ a vera fide ſeparatio in hereticis magis intelligi: q̄ cōtra ſe inuicē dimicātes: eccleſie victoriā faciūt. ORI. Oportet aūt hec fieri anteq̄ videamꝰ pfectionē ſapientie que ē i chriſto: ſꝫ nō ſtatī erit finis quē q̄rimꝰ. pacificꝰ. n. finis longe ē ab hoībꝰ iſtis. HIE. Qđ autē dixit: hec omnia initia ſūt doloꝝ: meliꝰ trāſfert parturitionū: vt q̄ſi conceptꝰ q̄dā aduentꝰ antichriſti nō partꝰ intelligit.

Tūc tradēt vos i tribulationē ⁊ occidēt vos ⁊ eritis odio oībꝰ gētibꝰ pp nomē meū. Et tūc ſcandalizabūtur multi ⁊ iuicē tradēt ⁊ odio habebūt iuicē. Et multi pſeudo ꝓphete ſurgent: ⁊ ſeducent multos: ⁊ qm abūdabit iniq̄tas refrigeſcet charitas multoꝝ. Qui autē pſeuerauerit vſq3 in finem hic ſaluus erit. Et p̄dicabit hoc euāgeliū regni in vniuerſo orbe in teſtimoniū omnibus gētibus ⁊ tunc veniet conſummatio.

RABA. Quo merito hieroſolymis ac prouincie iudeorū vniuerſe: totꝰ irroganda fuerint aduerſa dñs manifeſtat ſubdēs. Tūc tradēt vos. CHRY. in ho. Uel aliter: q2 diſcipuli audiētes ea q̄ de hieroſolyma dicebant: ſic diſpoſiti erāt vt extra turbationē eēnt q̄ſi de alia pena audientes: ſibi vero proſpera ſuperuētura ſperabāt: q̄ aduenire valde deſiderabāt: pp hoc eis grauia prenūciat in ſolicitudinē eos ſtatuēs. ⁊ prius quidē iuſſerat eos vigilare cōtra deceptiōes ſeductorū: nūc aūt tyrānorū violentiam eis predicit dicens: Tūc tra. vos in tribu. ⁊ oc. vos. Opportune. n. eorū mala interpoſuit: mitigationē hñtia a cōmunibꝰ malis. nec ſolū ita eos cōſolatꝰ ē: ſꝫ oñdēdo tribulatiōis cām: adiūgēs q propt nomē eiꝰ hec eēnt paſſuri. vñ ſequit: Et eri. odi. oī. ho. pro. no. meū. ORI. Sed qūo et in vltimis partibꝰ terre cōmemorantibꝰ gentibus odio habere populus chriſti: niſi forte ⁊ hoc aliq̄s dicat pp exaggerationē poſitū oībus pro multis. ſed ⁊ hoc quod dicit: Tūc tradēt vos hꝫ q̄ōnē. Nam ⁊ priuſq̄ hec fierent traditi ſunt chriſtiani in tribulationes: ſed aliq̄s rñdebit: quoniā tunc maxime tradētur chriſtiani i tribulationes quēadmodū vnq̄. Amant. n. qui in calamitatibꝰ ſūt: cāſ earū diſcutiētes inuenire aliq̄d qđ loq̄nt. Conſequēs ḡ ē vt q̄ſi derelinquētibꝰ hoībꝰ deorū culturā pp multitudinem chriſtianorū: dicāt fieri bella fames ⁊ peſtilentias: ſed et terremotꝰ cāꝫ dicerēt chriſtianos: pp qđ ⁊ perſecutiones paſſe ſunt eccleſie. CHRY. in ho. Poſtq̄ aūt iā duplex preliū poſuit. ſ. q a ſeductoribꝰ ⁊ qđ ē ab inimicis: ꝯñter tertiū preliū ponit: qđ ē a falſis fratribꝰ. vñ ſubdit: Et tūc ſcā. mł. ⁊ inui. tra. ⁊ odio ha. inicē. Uide autē ⁊ paulū hec plorātē ⁊ dicentē: Foris pugne: intus timores. ⁊ alibi: pericula i falſis fribus. de quibus alibi dicit: Tales ſūt pſeudo apoſtoli operarij ſubdoli. vñ ⁊ hic ſubd. Et mul. pſeu. pro. ſur. ⁊ ſedu. mltos. REMI. Imminente. n. captiuitate hieruſalem: mlti inſurrexerūt chriſtianos ſe eē dicentes: ⁊ multos ſeduxerunt: quos paulus nominat falſos fratres: ioannes vero antichriſtos. HILA. Ut nicolaus vnꝰ ex ſeptē diaconibꝰ fuit: q̄ multos mēdacia vitate peruertit. CHRY. in ho. Deinde qđ his difficiliꝰ ē oñdit: q̄ tales pſeudo ꝓphe nullā mitigationē a charitate accipiēt vñ ſeqt: Et qm abū. ini. re. cha. mlto. REMI. i. vera dilectio erga deū ⁊ pximū. Nā quātomagis ab vnoquoq3 iniq̄tas ſuſcipit: tantomagis i corde ipſiꝰ ardor charitatis extinguit. HIE. Conſiderādū aūt q nō negauit oīum futurā eē charitatē: ſed multoꝝ. Nam in apoſtolis ⁊ eorū ſimilibꝰ pmāſura ē charitas: de q̄ paulus dicit. Quis nos ſeparabit a charitate chriſti? ꝑpter qđ ⁊ hic ſubdit: Qui aūt perſe. vſq3 in fi. hic ſal. erit. REMI. Uſq3 in finē dicit: vſq3 ad terminū vite ſue: q̄. n. vſq3 ad terminum vite ſue i cōfeſſiōe noīs chriſti pſeuerauerit: ⁊ in charitate ſaluus factꝰ ē. CHRY. in ho. Deinde ne dicerēt: q̄lr ergo inter tot mala viuemꝰ? qđ plus ē pmittit. q nō ſolum viuerent: ſꝫ et vbiq3 docerēt. vñ ſubdit: Et predi. hoc euā. reg. in vni. orbe. REMI. Quia. n. nouerat dñs corda diſcipulorū cōtriſtāda eē de excidio hieruſalē ⁊ pditione ſue gentis: hec conſolatio cōſolat eos: q multo plures credituri erāt de gētibꝰ q̄ de iudeis pirēt. CHRY. in ho. Qđ aūt ⁊ añ captionē hieroſolyme vbiq3 p̄dicatū ē euāgeliū audi qđ ait paulus: In oēꝫ terrā exiuit ſonꝰ eorum. Et vides eū a hieruſalē ad hiſpaniā currētē. Si aūt vnꝰ tantā portionē accepit excogita: reliq̄ q̄ta op. ai ſunt. Uñ ⁊ quibuſdā ſcribēs de euāgelio dicit: q fructificat ⁊ creſcit in oī creatura q̄ ſub celo ē. Hoc aūt ē maximū ſignū virtutis xp̄i: q in. xxx. ānis vel parū āpliꝰ euāgelij ſmo fines orbis terrarū ipleuit. q̄uis aūt euāgeliū vbiq3 p̄dicatū fuerit. nō tñ oēs crediderūt. pp qđ ſubdit: In teſti. om. gētibꝰ. i. in accuſationē his q̄ nō crediderūt. Qui. n. crediderunt teſtabūt aduerſus eos qui non crediderunt: ⁊ condemnabunt eos. Conuenienter autem poſtq̄ predicatum eſt euāgeliū p orbē terrarū tūc hieroſolyma pijt. vñ ſequitur Et tūc ve. cōſūmatio. i. finis hieroſolymorū. Qui enī viderit xp̄i virtutē vbiq3 refulgētē: ⁊ i breui tpe orbē terrarū ſupgreſſā: quā veniā habere debuerūt: i igratitudine pmanētes? REMI. Pōt aūt ⁊ totꝰ locꝰ iſte referri ad cōſūmationē ſecli. Tūc. n. plurimi ſcādalizabūt rcedētes a fide: videtes multitudinē ⁊ diuitias maloꝝ ⁊ miracula antichriſti ⁊ cōſocios pſequētur: ⁊ ātixp̄s mittet pſeudo prophetas q̄ ſeducēt mltos: ⁊ abūdabit iniq̄tas: qm numerus malorū augebit: ⁊ refrigeſcet charitas: qm numerus bonorū minuet. HIE. Signū et dñici aduētꝰ eſt in toto orbe euāgeliū p̄dicari: vt nullus ſit excuſabilis. ORI. Qđ aūt dr: Eritis odio oībꝰ hoībꝰ pp nomē meū: ſic ſaluare qs poterit. q2 nūc quidē in vnū conſenſerunt oēs gētes aduerſus xp̄ianos. Cū aūt ꝯtigerint q̄ xp̄s p̄dixit: tūc fiēt pſecutiōes iā nō ex pte ſicut añ: ſꝫ generaliter vbiq3 aduerſus pplm dei. AVG. ad heſichi. Sed q̄ putāt hoc qđ dr. Predicabit euāgeliū regni i vniuerſo orbe per ipſos aplos factū eē: nō ita eē certis documētis ꝓbatū ē. Sunt enī in aphrica barbare innumerabiles gentes in q̄bus nōdū predicatū eſt euāgeliū ex his q̄ ducūtur inde captiui addiſcere in ꝓmptu ē. Neq3 tñ vllo modo recte dici poteſt iſtos ad ꝓmiſſionē dei nō ptinere. Non. n. romanos ſolū ſꝫ oēs gentes dñs ſemini abrae iurādo ꝓmiſit. In q̄bus ḡ gentibꝰ nōdū eſt eccleſia: oportet q ſit: vt oēs qui ibi fuerint credāt. qūo enī ⁊ illud iplebit: Eritis odio oībus gētibꝰ propter nomen meum: niſi in omnibus gentibus ſint: ⁊ qui oderint: ⁊ quos oderint? Non eſt igit ab apoſtolis p̄dicatio iſta cōpleta qñ adhuc ſunt gentes: in q̄bus nōdū cepit ipleri. qđ aūt dixit aplſ: In oēꝫ terram exiuit ſonus eorū. q̄uis locutꝰ ſit preteriti tēporis: verbis tñ qđ futurū erat dixit. nō qđ iā factū atq3 cōpletum: ſicut ⁊ ipſe ꝓpheta quo vſus eſt teſte fructificare ⁊ creſcere dixit euāgeliū i vniuerſo mūdo: vt ita ſignificaret: vſq3 quo creſcendo eēt futurū. Si ḡ latet qñ euāgelio vniuer-

ſue orbis ipſlebit: procul dubio lateret qñ finis erit: cū ꝗ pͤ non erit. ORI. Cū ergo oēs gentes audierit euangelij ꝑdicationē. tūc erit ſeculi finis. ⁊ hoc ē qđ ſequitur: Et tunc erit cōſūmatio. Multe enim nō ſolū barbaroꝝ: ſꝫ ⁊ nr̄oꝝ gētiū nōdū audierūt chriſtianitatis vbū. GLO. Uerū qꝫ aūt dictoꝝ ſerui pōt: ſi tn̄ diuerſo modo diffuſio predicationis euāgelij intelligat. Si. n. intelligat quātū ad fructū predicatiōis: q ē vt i ſingulis gētibꝰ fūdet eccleſia credētiū i chriſtū: vt auguſtinꝰ exponit: ē ſignū qđ oportet ꝓcedere ante finē mūdi: nō tn̄ ꝓceſſit ante deſtructionē hieroſolyme. Si aūt itelligat quātū ad famā ꝑdicatiōis: ſic ante finē hieroſolyme fuit cōpletū diſcipulis chriſti per quatuor mūdi partes diſperſis. Uñ hiero. dicit: Nō puto aliquā remanſiſſe gētē q xp̄i nomē ignoret: ⁊ ꝙꝙ nō habuit ꝑdicatorē: tn̄ ex vicinis gētibꝰ opinionē fidei nō poteſt ignorare. ORI. Moraliter aūt q viſurꝰ ē ſcḋm vbum dei aduētū glorioſuꝫ illū i aiaꝫ ſuā: neceſſe ē vt ſcḋm menſuram ꝑfectꝰ ſui inſidias a cōtrarijs opatiōibꝰ patiat qſi magnus athleta: ⁊ chriſtꝰ in eo ab oībꝰ odiat: nō tn̄ a gentibus ſcḋm carnē qꝫ a gentibꝰ ſpiritaliū nequiciarū: ſꝫ ⁊ in qōnibus pauci erūt veritatē plenꝰ attingētes. Plures aūt ſcandalizabūtur ⁊ cadent ab ea ꝓditores ⁊ accuſatores alterutrū: ꝓpter diſſenſionē dogmatū veritatis: q cā fiet vt odiāt ſe inuicē. Multi ēt erūt nō ſane tradētes de futuris ſermonem ⁊ quō nō oportet interꝑtātes ꝓphas: quos pſeudo ꝓphetas dicit: ſeducētes multos ⁊ feruētē dilectionē q prius fuerat in ſimplicitate fidei refrigeſcere facient: ſꝫ q potuerit manere in apoſtolice traditionis ꝓpoſito: ipſe ſaluabitur: ⁊ ſic predicatū euāgeliū in aiabus oium erit i teſtimoniū oībꝰ gētibꝰ. i. oībꝰ cogitatiōibꝰ icredulis aiarum.

Cū ergo videritis abominationē deſolationis q dicta ē a daniele ꝓpheta ſtātē i loco ſcō: q legit itelligat. Tūc q i iudea ſūt fugiāt ad mōtes: ⁊ q i tecto: nō deſcēdāt tollere aliqđ de domo ſua. ⁊ qui i agro nō reuertātur tollere tunicā ſuā. Ueh autem pregnantibꝰ ⁊ nutriētibus i illis diebꝰ. Orate autē vt nō fiat fuga veſtra hyeme vel ſabbato. Erit. n. tūc tribulatio magna: qlis nō fuit ab initio mūdi vſqꝫ mō: neqꝫ fiet. Et niſi breuiati fuiſſent dies illi non fieret ſalua omnis caro: ſed propter electos breuiabuntur dies illi.

CHRY. in ho. Quia ſupra occulte inſinuauit hieroſolyme finē: ꝯñter idē manifeſte oñdit ꝓphetiā inducēs que deſtructionē iudeoꝝ credere facit. vnde dicitur. Cū ergo vide. abo. deſo. q di. ē a danie. ſtan. i lo. ſan. qui le. intelligat. HIE. Hoc aūt qđ dictū ē: Qui legit intelligat: ponit vt ad itelligētiā myſticā ꝓuocemur. Legimꝰ aūt i daniele hoc mō: Et in dimidio hebdomadis auferet ſacrificium ⁊ libamina: ⁊ in tēplo deſolationū abominatio erit vſqꝫ ad cōſūmationē tpis: ⁊ cōſūmatio dabit ſup ſolitudinem. AVG. ad eſich. Lucas qdē vt oñderet, tūc factam fuiſſe abominationē deſolationis: q a daniele ꝑdicta ē qñ expugnata ē hieruſalē: eodē loco hec dñi vba cōmemorat: Cū videritis circūdari ab exercitu hieruſalē: tūc ſcitote q appropinqbit deſolatio eiꝰ. CHRY. in ho. Uñ abominationē deſolationis vi exercitū dicere: quo. ſ. deſolata ē ciuitas ſcā hieruſalē. HIE. Aut pōt intelligi de imagine ceſaris: quā pilatꝰ poſuit i tēplo: aut de hadriani equeſtri ſtatua: q in ipſo ſcāſcōꝝ loco ſtetit vſqꝫ in pñtē diem. Abominatio. n. ſcḋm veterē ſcripturā idolū nūcupat. ⁊ icirco addit deſolatiōis: q in deſolato tēplo atqꝫ deſerto idolū poſitū ſit. CHRY. in ho. Uel q ille q diſſoluit ciuitatē ⁊ tēplū: ſtatuā intꝰ poſuit. Ut aūt diſcant qm̄ viuentibꝰ quibuſdā eoꝝ hec erūt. ꝓp hoc dixit: Cūꝫ videritis. Ex quo admirare chriſti virtutē: ⁊ diſcipuloꝝ fortitudinē qui in talibꝰ tpibꝰ predicabāt, in quibꝰ oīa iudaica impugnabant. Apli aūt ex iudeis exiſtētes leges introducētes nouas: aduerſus romanos tūc dominantes: infinita millia iudeoꝝ ceperūt romani: ⁊ duodecim viros nō ſuperauerunt nudos ⁊ inermes. Quia vo multotiēs contigerat, in grauibꝰ prelijs iudeos reſtauratos fuiſſe: ſicut temporibꝰ ſennacherib ⁊ antiochi: ne aliqs ſuſpicet tale aliquid futurū: ſuis fugiendū eē precepit cum ſubdit. Tunc qui in iu. ſunt fu. ad mō. REMI. Hec enim omnia iminente deſolatione hieruſalem conſtat fuiſſe ipleta. appropinquante nāqꝫ romano exercitu: omnes chriſtiani qui i prouincia erant: ſicut hiſtoria eccleſiaſtica refert diuino miraculo moniti longius receſſerunt: tranſeuntes iordanem venerunt in pellā ciuitatē: ⁊ ibi ſub tutela agrippe regis cuiꝰ mentio in actibꝰ apoſtolorū fit aliquāto tpe manſerunt: ipſe aūt agrippa cū parte iudeoꝝ: q ſibi obtēperabat romano ſubditꝰ erat imperio. CHRY. in ho. Deinde oſtēdens ineuitabilia mala futura eē iudeis: ⁊ infinitā calamitatē ſubdit: Et qui in tecto ē non deſcen. tol. ali. de do. ſua. Eligibilius enim erat nudo corpore ſaluari: ꝙ intrare domū, vt tolleret veſtimētuꝫ ⁊ occidi, ꝓpter qđ ⁊ de eo q ē in agro, ſubdit: ⁊ qui in agro ē nō reuer. tol. tu. ſuā. Si enim qui in ciuitate ſunt fugiūt: multo magis qui foris ſūt: nō oportet ad ciuitatē refugere: ⁊ quidē pecunias cōtēnere facile ē: ⁊ ꝓuidere ſibi in veſtimētis nō difficile: q aūt a natura ſūt: qliter aliqs fugiet? Qualr enim ꝑgnās fiet leuis ad fugā: aut lactās poterit cū quē peperit deſerere: ꝓp quod ſubdit: Ueh aūt preg. ⁊ nu. in il. diebꝰ. His qdē q pigriores ſūt: ⁊ quia facile fugere non poſſunt: onere conceptionis grauate: his aūt q detinent vinculo compaſſiōis filiorū: ⁊ nō pñt ſimul ſaluare eos quos lactant. ORI. Uel qm̄ nō erit tūc tēpus miſerendi: neqꝫ ſup pregnantes: neqꝫ ſup lactantes: neqꝫ ſup infantes eaꝝ ⁊ quaſi ad iudeos loquēs: q arbitrabātur i ſabbato nō oportere ābulare viā aplꝰ ꝙ ē ſabbati iter ſubdit: Orate anteꝫ vt nō fiat fuga ve. hye. vel ſabbato. HIE. Quia. ſ. in altero duricia frigoris prohibet ad ſolitudines pergere ⁊ in montibus deſertiſqꝫ latitare: in altero aūt tranſgreſſio legis eſt ſi fugere voluerit: aut mors imminens ſi remāſerint. CHRY. in ho. Uide aūt qm̄ aduerſus iudeos ē hꝰ ſermo. nō. n. apoſtoli ſabbatū erāt obſeruaturi: neqꝫ ibi manſuri: cū veſpaſianꝰ hoc egit: etenim plures eorum premortui erant. Si aūt aliquis remāſerat in alijs partibꝰ orbis terrarū tūc cōuerſabat. ꝓp quid aūt hoc oradū eē dixerit ſubdit: Erit. n. tribu. mag. qua. nō fu. ab ini. mū. vſqꝫ mo. ne. fiet. AVG. ad eſichiū. Apud lucā ſic legit: Erit auteꝫ preſſura magna ſup terrā: ⁊ ira pplo huic: ⁊ cadēt in ore gladij: ⁊ captiui ducētur i oēs gentes. Nā ⁊ ioſephus qui iudaicā ſcripſit hiſtoriā talia mala dicit illi pplo tūc acceſſe: vt vix credibilia videātur. vñ nō imerito dictū eſt: talē tribulationē nec fuiſſe a creature initio: nec futurā: ſꝫ ⁊ſi tpe antichriſti talis aut maior forſitan erit: intelligēdū ē de illo pplo dictuꝫ: q eis talis āplꝰ futura non erit. Si eniꝫ antichriſtū illi primitꝰ ⁊ precipue recepturi ſūt: facturus ē tūc idē populus tribulationem potius ꝙ paſſurus. CHRY. in ho. Interrogo aūt iudeos vñ tam intolerabilis ira diuinitꝰ venit ſuper eos oībꝰ q añ facte ſunt difficilior: nā manifeſtū ē qm̄ propter crucis manifeſtationē ſed adhuc oſtendit ipſos grauiori pena fuiſſe dignos in hoc q dīt: Et niſi breuiati fuiſſent dies illi: nō fieret ſalua oīs caro. ac ſi diceret. Si āplꝰ duraſſet preliū romanorū aduerſus ciuitatē: vniuerſi periſſent iudei. Omnem. n. carneꝫ iudaicā dicit: ⁊ q foris ⁊ qui intꝰ erāt. nō. n. ſolum eos qui in iudea erāt ipugnabant romani: ſꝫ ⁊ eos q vbiqꝫ diſperſi erant perſequebant. AVG. ad eſichiū: Quidā aūt cōuenienter mihi itellexiſſe vr̄ mala ipſa ſignificata nomine dieꝝ: ſicut ſunt dicti dies mali in alijs ſcripture diuine locis. Neqꝫ enim dies ipſi mali ſunt: ſed ea que fiūt i eis. ipſa. n. dicta ſunt breuiari: vt deo tolerātiā donante minꝰ ſentirētur: ac ſi q magna eſſent fierent breuia.

CHRY.

CHR. i ho. ne vero iudei dicerēt qm̄ ꝓp predicatiōeꝫ ⁊ diſcipulos xp̄i hec mala euenerūt: oñdit q niſi illi eēnt redicitꝰ piſſent. vñ ſubdit: Sꝫ ꝓp ele. bre. di. illi. AVG. ad eſichiū: Nō. n. debemus ambigere: qñ euerſa ē hieruſaleꝫ fuiſſe i illo pplo electos dei q ex circūciſiōe crediderant: ſiue fuerāt credituri: electi añ ꝯſtitutiōeꝫ mūdi: ꝓp quos breuiarent dies illi: vt tolerabilia mala fierēt. Nō aūt deſūt: q exiſtimāt ita breuiores dies illos futuros: q curſo ſolis celeriore breuiarent ſicꝫ fuit longior dies orante ieſu naue. HIE. Nec recordāt illiꝰ ſcripti: Ordinatiōe tua pſeuerant dies: ſꝫ iuxta tpaꝫ qlitatē. i. abbreuiato e nō menſura: ſed nūero: ne tpū mora ꝯcutiat credētiū fides. AVG. ad eſichiū: Nō tn̄ putemꝰ hebdomadas danielꝰ: vl ꝓp dieꝝ breuitatōes fuiſſe turbatas: vl illo iā tpe nō fuiſſe ꝯpletas: ſꝫ i fine tpū eē ꝯplēdas. Aptiſſime. n. lucas teſtat daniel ꝓphetiā tūc fuiſſe ꝯpletā: qñ euerſa ē hierlm. CHRY. i ho. Intellige aūt ſpūſſci diſpēſatiōeꝫ qm̄ nihil hoꝝ ſcripſit ioannes: vt nō videret ex ipa eoꝝ q ſcā ſūt hiſtoria ſcribere. n. pꝰ captōeꝫ hierlm vixit multo tpe. Sꝫ q añ mortui ſūt ⁊ nihil hoꝝ viderūt ipi ſcribūt: vt vndiqꝫ fulgeat ꝓnunciatiōis vtus. HILA. Uel alr: Totū iudiciū aduētꝰ futuri dñs ponit dicēs: Cū videritis abominatōeꝫ. De āntixp̄i. n. tpibꝰ hec locutꝰ ē ꝓpha. abominatio ex eo dcā ē: q aduerſus deū veniēs honorē dei ſibi vēdicet: deſolatiōis autē abominatio q bellꝰ ⁊ cedibꝰ trā deſolaturꝰ ſit: atqꝫ ob id a iudeis ſuſceptꝰ loco ſcificatiōis iſtituit: vt vbi ſcōꝝ ꝓcibus deꝰ inuocabat: ibi ab infidelibꝰ receptꝰ dei honore venerabilis ſit: ⁊ q ꝓprius iſte iudeoꝝ error erit: vt q veritatē reſpuerūt: ſuſcipiāt falſitatē: iudeā deſeri monet: ⁊ tranſfugere i mōtes: ne admixtiōe plebis illiꝰ antixp̄o crediture vis aut ꝯtagio afferat. q āt ait: Et q i te. ſūt nō deſ. tol. ali. de do. ſua. ſic itellr: Tectū ē domꝰ faſtigiū ⁊ hitatōis totiꝰ excelſa ꝑfectio: Qui igit i ꝯſūmatōe domꝰ ſue. i. i cordis ſui ꝑfectiōe ꝯſtiterit: regnātiōe ſpūs noui celſus nō deſcēdere i hūiliora reꝝ ſcłariū cupiditate debebit. Et q i agro erit: nō reuertat tollere tunicā ſuā. i. poſitꝰ i opatōe ꝑcepti nō ad curas ꝓſtinas reuertat: ob qs veteꝝ exide peccaminū qbꝰ antea ꝯtegebat erit tunicā relaturꝰ. AVG. ad eſichiū: In tribulatiōibꝰ. n. cauēdū ē: neqſꝙ deiectus ad carnalē vitam de ſpiritali ſublimitate deſcēdat: aut q ꝓfecerat i anteriora ſe extēdēs: deficiēdo i poſteriora reſpiciat. HILA. q āt dī: Ue ꝑgnātibꝰ ⁊ nutriētibꝰ i illis diebꝰ. nō d fetaꝝ onere dñꝫ admonuiſſe credēdū ē: ſꝫ aiaꝝ peccati repletaꝝ oñdiſſe grauitatē: q neqꝫ i tecto poſite: neqꝫ i agro manētes repoſite ire tēpeſtatē vitare poſſint: illis āꝑ ve erit q nutriūt. Infirmitatē. n. aiaꝝ q ad cognitōeꝫ dei tāꝙ lacte educant i his oñdit: ⁊ iccirco ve ipis erit. q ad fugiēdū ātixp̄ꝫ graues ⁊ ad ſuſtinēdū ipſe: nec pctā effugierūt: nec cibū veri panis acceperunt. AVG. d ver. d. Ut ꝑgnās ē q res alienas ꝯcupiſcit. nutriēs ē q iā rapuit qđ ꝯcupierat. iſtis. n. ve erit i die iudicij: q āt dñs dixit: orate ne fiat fuga vr̄a hyeme vl ſabbato. AVG. d. q. euan. i. ne i leticia vl triſticia reꝝ tpaliū qs inueniat i die illa. HILA. Uel ne aut i pctōꝝ frigore: aut i ocio bonoꝝ opū reperiamur: q grauis vexatio icūbet: niſi q cā electorum dei diebus illis ſit breuitas afferenda vt vim maloꝝ coartatū tps excipet. ORI. Myſtice aūt i loco ſcō diuꝫ ſcripturaꝝ: tā veteris teſti ꝙ noui: Antixp̄s q ē falſū vbū ſtetit frequēt: q aūt hoc videt ex iudea lrē: fugiāt ad ſublimes vitatis mōtes. Et ſiqs inuētus fuerit aſcēdiſſe ſupra tectū vbi ⁊ ſtare ſup faſtigiū eius: nō deſcēdat inde occaſiōe vt auferat aliqđ d domo ſua. Et ſi fuerit i agro i quo abſcōditꝰ ē theſaurꝰ ⁊ reuerſus fuerit retro icurret i ſeductionē vbi mēdacis: ⁊ maxime ſi ſpoliauerit ſe vbū vetus. i. veterē hoiēꝫ ⁊ iteꝝ ꝯuerſus fuerit tollere ipꝫ. tūc aūt aia in vtero hñs q necdū fructificauit ex verbo icurrit i ve. pro ꝗcit. n. ꝯceptū: ⁊ euacuat a ſpe q ē i actibꝰ veritatis. ſilr āt ſi videat formatū ⁊ fructificatū vbū nō aūt fuerit enutritū ſufficiēter. Orēt aūt q fugiūt i mōtes: ne fuga eoꝝ fiat hyeme vel ſabbato: qm̄ i trāquillitate aie ꝯſtituti: pñt ipetrare viā ſalutis: ⁊ i ſabbato qñ hō bona opa nō facit: fuga vr̄a nō fiat. Nemo. n. i periculo falſi dogmatis facile ſupat niſi q nudus fuerit ab opibꝰ bonis. Que ē aūt maior tribulatio ꝙ videre fr̄es nr̄os ſeduci: ⁊ q aliqs videat ſeipꝫ moueri ⁊ ꝯturbari? Dies aūt itelligunt precepta ⁊ dogmata vitatis. oēs aūt itellectꝰ a ſcia falſi nōis venientes additamēta ſunt dieꝝ q deus abbreuiauit per quos vult.

Tūc ſiqs vob dixerit: ecce hic ē xp̄s aut illic: nolite credere. Surgēt eni pſeudo chriſti ⁊ pſeudo ꝓphete: ⁊ dabūt ſigna magna etꝰ ꝓdigia: ita vt in errorē inducātur ſi fieri poteſt etiā electi. Ecce predixi vobis: Si ergo dixerint vobis: ecce i deſerto eſt nolite exire: ecce in penetralibꝰ: nolite credere. Sicut eni fulgur exit ab oriēte: ⁊ apparꝫ vſqꝫ in occidēteꝫ ita erit ⁊ aduentus filij hoīs. Ubicuqꝫ fuerit corpus: illuc congregabūtur ⁊ aquile.

CHR. in ho. Cū ꝯpleſſet dñs ea q de hieroſolymis ſunt ad ſuū de cetero ꝓuenit aduentū: ⁊ dicit eius ſigna nō illꝰ vtilia ſolū: ſꝫ ⁊ nobis ⁊ his q pꝰ nos erūt oībꝰ. vñ dicit: Tūc ſiqs vo. dix. Ec. h ē chri. aut illic no. credere. Sic āt cū ſupra dixit euāgeliſta. In diebꝰ illis ioannes baptiſta nō tps qđ imediate ē ꝯñs oñdit; cū. xxx. anni i medio eēnt ita ⁊ hic cū dicit. Tūc totū mediū tps pretermiſit: qđ futuꝝ erat a captione hieroſolyme: vſqꝫ ad initia ꝯſūmationis mūdi: dans aūt eis ſigna ſui ſecūdi aduētus: de loco eos certificat: ⁊ de ſeductoribꝰ: non. n. ſicut i ꝓori aduētu in bethleem apparuit: ⁊ in ꝑuulo angulo orbis terraꝝ: ⁊ nullo ſciente a ꝑncipio: ita ⁊ tūc erit: ſꝫ manifeſte veniet: ita q non indigeat q aliquis eius aduentū annūciet ꝓp qđ dicit. Siqs vobis dixerit. Ecce hic ē chriſtus aut illic non credatis. HIE. In quo oñdit q ſcḋs aduētus non i hūilitate vt primꝰ: ſꝫ in glīa demonſtrādus ē. Stultū eſt itaqꝫ eū in ꝑuo loco vel in abſcondito qrere q totius mūdi lumē ē. HILA. Et tn̄ q in magna vexatōe poſiti erūt hoīes pſeudo ꝓphetāꝙ pñtem i xp̄o opeꝫ ſūt iudicaturi multis in locis xp̄m eē at hūi mētient: vt in antichriſti famulatū depreſſos vexatoſqꝫ deducāt: ⁊ iđ ſubdit: Surgent. n. pſeu. chriſti ⁊ pſeu. ꝓphe. CHRY. in ho. Hic de antichriſto loquit ⁊ de qbuſdā eiꝰ miniſtris: quos pſeudo chriſtos ⁊ pſeudo ꝓphas appellat: qles ⁊ tpe apłoꝝ multi fuerūt: ſꝫ añ ſcḋꝫ aduētū chriſti erūt multo ꝑoribꝰ amariores. vñ ſubdit. Et da. ſig. mag. ⁊ ꝓdigia. AVG i li. lxxxiij. qōnuꝫ. Admonet aūt hic dñs: vt itelligamꝰ qdā miracula ēt ſceleratos hoīes facere qlia ſci facere nō pñt nec tn̄ iđ potioris loci apđ deū arbitrādi ſūt. Nō. n. acceptiores erāt deo: ꝙ ppłs iſrł magi egyptioꝝ: q nō poterat ille ppłs facē qđ illi faciebāt: ꝙuis moyſes i vtute dei maiora potuerit. Sꝫ ideo non oībꝰ ſcīs ita attribuūt ne ꝑnicioſiſſimo errore decipiant ifirmi: exiſtimātes i talibꝰ factis maiora dona ꝙ i opibꝰ iuſticie: qbꝰ vita eterna ꝯpat. Cum ergo talia faciunt magi qualia nonnūꝙ faciunt ſancti: diuerſo fine ⁊ diuerſo iure fiunt. Illi enim faciūt querētes gloriaꝫ ſuā: illi querētes glīaꝫ dei: ⁊ illi faciūt ꝑ qdā ꝓtātibꝰ ꝯceſſa in ordine ſuo: qſi ꝓuata ꝯmertia vel bñficia: illi āt publica admiſtratione iuſſu eiꝰ cui cūcta creatura ſubiecta ē. Alit. n. cogit poſſeſſor equū dare militi: alr tradit ēptori: vl cuilibet donat aut ꝯmodat. Et quemadmodū pleriqꝫ mali milites qs iperialis diſciplina condēnat: ſignis iperatoris ſui nonnullos poſſeſſores territāt: ⁊ ab eis aliqđ qđ publice ñ iubet extorqnt: ita nonnūꝙ mali xp̄iani vl ſciſmatici vl heretici: per nomē xp̄i vl per vba vel ſacramēta xp̄iana exigūt aliqđ a ꝓtātibꝰ: cū autē malis iubētibꝰ volūtate cedūt: ad ſeducēdos hoīes cedūt quoꝝ errore letant. Quapropter aliter faciunt miracula magi: aliter boni xp̄iani. aliter mali xp̄iani: Magi ꝑ priuatos ꝯtractos: boni xp̄iani ꝑ publicā iuſticiā: mali chriſtiani per ſigna publice iuſticie. nec hoc etiā oportet mirari:

q2 oīa q̄ viſibiliter fiūt: ēt p inferiores ptātes aeris hui⁹ abſurde fieri poſſe credūtur. AVG. iij. de tri. Nec iō tñ putādū ē trāgreſſorib⁹ angelis ad nutū ſuire hāc viſibiliũ rerū māʒ: ſʒ deo poti⁹ a quo eis ptās daſ nec ſane creatores illi mali angeli dicēdi ſūt: ſʒ p ſubtilitate ſua ſemia rerū iſtarū nobis occultiora nouerūt: ꝛ ea p ↄgruas tētationes electoꝝ latent̄ ſpgūt atq; ita ꝛ gignēdarū rerū ꝛ accelerādoꝝ icremētoꝝ pbēt occaſiões. nā ꝛ multi hoies nouerūt ex qb⁹ herbis aut carnib⁹ aut ſuccis aut hūorib⁹ ita obrutis vł ↄmixtis q̄ aialia naſci ſoleāt: ſʒ hec ab hoibus tāto difficili⁹ fiūt: q̄to deſūt ſenſuū ſubtilitates ꝛ corpoꝝ mobilitates i mēbris trenis ꝛ pigris. GRE. xv. mo. Cū ḡ antixp̄s corā carnaliū oculis mirāda pdigia fecerit: p⁹ ſe tūc hoies trahet: q2 q̄ bonis pñtib⁹ delectāt: ptāti illius ſe abſq; retractōe ſubijciēt. vñ ſeqt̄: Ita ꝛ i erro. idu. ſi fie. po. ēt electi. ORI. Exaggeratorius ſmo ē dicēs: Si poſſibile ē. nō. n. pnūciauit neq; dixit: vt i errorē mittāt electi ſʒ oñdere vult qm̄ freqnt̄ valde pſuaſorij ſūt ſmones hereticoꝝ: ꝛ ↄmouē potētes ēt eos q̄ ſapient̄ agūt. GRE. xxxiij. mo. Uel q2 electoꝝ cor ꝛ trepida cogitatōe ↄcutit ꝛ tñ coꝝ ↄſtātia nō mouet: vna ſnīa dñs vtrūq; ↄplexus ē: q̄ſi. n. iā errare ē i cogitatōe titubare: ſʒ ſi fieri pōt ſubiūgit: q2 fieri nō pōt vt i errorē electi capiāt. ORI. Uel nō iō hoc dicit q electio diuina fruſtret: ſʒ q̄ hūano iudicio electi videbāt illi i errorē mittēt. GRE. i ho. Minus aūt iacula feriūt q̄ puidēt: ꝛ pp hoc ſubdit: Ecce pdixi vobis Dñs. n. nr̄ perituri mūdi pcurrētia mala denūciat: vt eo min⁹ pturbēt venientia q̄ fuerit pſcita. pp qd ↄñter ↄcludit Si ḡ dixerit vobis: Ec. i deſ. ē noli. exire. ꝛ ec. i pe. nolite credere. HILA. Nā pſeudo pphete de qb⁹ ſupra dixerat: nūc i deſtis xp̄ʒ eē dicēt: vt hoies errore depuauent nūc i penetralib⁹ aſſerēt eū eē vt hoies dñantis antixp̄i ptāte ↄcludāt: ſʒ dñs ſe nec loco occultādū: nec a ſingulis ſeorſū ↄtuēdū eē pfitet: ſʒ vbiq; ꝛ i ↄſpectu oīuʒ pñteʒ ſe futuꝝ eē denūciat. vñ ſeqt̄: Sic. n. ful. exit ab ori. ꝛ ap. vſq; ad oc. ita erit adue. fi. hois. CHR. i ho. Sic. n. ſupra pdixit q̄lr̄ antixp̄s vētur⁹ ē: ita ꝛ p hoc oñdit q̄lr̄ ipe ſit vētur⁹. Sic. n. fulgur nō idiget annūciāte aut pcone: ſʒ in iſtāti momēto tpis mōſtraſ ſm vniuerſū orbē terrarū etiā his q̄ i thalāis ſedēt. ita ꝛ aduēt⁹ xp̄i ſimul appebit vbiq; pp glie fulgorē: ↄñter aūt dicit ꝛ aliō ſignū ſui aduētus cū ſubdit: Ubicūq; fue. cor. il. cō. ꝛ aq. p aqles multitudinē angeloꝝ martyꝝ ꝛ ſcōꝝ oīuʒ deſignās. HIE. De exēplo n. nāli qd quotidie cernimus xp̄i iſtruimur ſacramento. Aqle. n. ꝛ vultures ēt trāſmarina dicūt ſētire cadauera: ꝛ ad eſcā huiuſcemōi ↄgregari. Si ḡ irrōnabiles volucres nāli ſēſu tāti trarū ſpacijs ſepate: puuʒ cadauer ſētiāt vbi iaceat: q̄to magis oīs multitudo credētiū dʒ ad xp̄ʒ feſtinare: cuius fulgur exit ab oriēte: ꝛ pʒ vſq; ad occidētem. Poſſumus aūt p corpus. i. Ioathon qd ſignificātius latine dr̄ cadauer: ab eo q p mortē cadat paſſionē xp̄i itelligere. HILA. Uñ vt nec loci i quo vētur⁹ eēt eēmus ignari dicit: Ubicūq; fuerit corpus ibi ↄgregabunt̄ ꝛ aquile. Scōs de volatu ſpiritalis corpis aqlas noiauit quoruʒ ↄgregātibus angelis ↄuētū futuꝝ i loco paſſiōis oñdit: ꝛ digne illic claritati aduētus expectabit: vbi nobis glīaʒ eternitatis paſſiōe corporee humilitatis opatus ē. ORI. Et vide q2 nō dixit: Ubicūq; fuerit corpus ibi ↄgregabūt vultures aut corui: ſʒ aqle. Uolēs oñdere magnificos ꝛ regales oēs: q̄ i paſſione dñi crediderūt. HIE. Aquile. n. appellātur q̄bus iuuētus renouata ē vt aquile: ꝛ q̄ aſſumūt pēnaſ vt ad xp̄i veniāt paſſionē. GRE. xiiij. mo. pōt ēt itelligi: Ubicūq; fuerit corpus. ac ſi dicat: q2 celeſti ſedi icarnatus pſideo electoꝝ aias cū carne ſoluero: ad celeſtia ſubleuabo. HIE. Uel alr̄. Qd hic de pſeudo pphetis dr̄ itelligi pōt. Multi. n. tpe captiuitatis iudaice pricipes extitere: qui xp̄os ſe eē dicerēt: itatū vt obſidentibus romanis tres itus fuerit factōes: ſed melius de ↄſūmatiōe mūdi dr̄: vt expoſitū ē. Pōt aūt ꝛ tertio de hereticoꝝ ↄ eccleſiā pugna itelligi: ꝛ de iſtiuſmōi antixp̄is q̄ ſub opinione falſe ſciē ↄ xp̄m dimicāt. ORI. Gnālitcr. n. vnus ē antixp̄s: ſpēs aūt eius multe: tāq̄ ſi dicamus. Mendaciuʒ nihil differt a mēdacio. Sicut aūt veri chriſti fuerunt ſci pphete: ſic itellige ſm vnūquēq; pſeudo xp̄ʒ: multos ei⁹ falſos pphetas q̄ antichriſti alicuius falſos ſmones predicāt q̄ſi veros: quoꝝ dicet aliqs: Ecce h ē xp̄s. ecce illic q̄ſi nō extra ſcripturā foris aſpiciēduʒ ē. Ex lege. n. ꝛ prophetis ꝛ aplis pferūt q̄ vident defendere mēdaciū. vel p hoc q dicit. Ecce hic ē xp̄s: ecce illic. oñdūt nō xp̄ʒ ſʒ aliquē fictū eiuſdē nois: vtputa ſm martionis doctrinā aut valentini ꝛ baſilidis. HIE. Siqs ḡ pmiſerit vobis q in deſerto gētiliū ꝛ phorū dogmate chriſtus moret: aut in hereticoꝝ penetralibus q̄ dei pollicēt archana: nolite credere: ſed q ab oriēte vſq; i occidētē fides catholica i eccleſijs fulget. GVG. de. q. euā. Oriētis ꝛ occidētis noie totū orbē voluit ſignificar: p quē futura erat eccleſia. Scōʒ aūt illū ſenſuʒ quo dixit: Amodo videbitis filiū hois venientē i nubib⁹: ↄuenient̄ ēt nūc fulgur noiauit: qd maxie ſolet emicar̄ d nubib⁹. Cōſtituta ḡ auctate eccłie p orbeʒ terrarū clara atq; manifeſta: ↄuenieter diſcipulos admonet atq; oēs fideles ne ſciſmaticis atq; hereticis credāt. Unūquodq; ſciſma aut vnaqueq; hereſis locū ſuū hʒ: i orbe terrarū aliquā tenēs ptē: aut obſcuris atq; occultis ↄuenticulis curioſitatē hoium decipit: quo ptinet qd ait: Siquis vobis dixerit: ecce hic eſt xp̄s aut illic. qd ſignificat terrarū ptes aut puinciarū: aut in penetralibus aut in deſerto: qd ſignificat occulta ꝛ obſcura ↄuenticula hereticoꝝ. HIE. Uel p hoc q dicit: In deſerto ꝛ i penetralibus oñditur q pſecutionis ꝛ anguſtiarū tpe ſp pſeudo pphe decipiēdi iueniunt locū. ORI. Uel qm̄ ſecretas ꝛ nō vulgatas ſcripturas pferūt ad ↄfirmationē mēdacij ſui vidētur dicere: Ecce in ſolitudine vbū ē vitatis. Quotiēs aūt canonicas pferāt ſcripturas i qbus oīs xp̄ianus ↄſentit videnſ dicere: Ecce in domibus ē verbū veritatis. Sed nos exire nō debemus a prima eccleſiaſtica traditiōe: vel eis ſmones q̄ ſūt dio extra ſcripturā oñdere volēs dixit Si dixerit vobis: Ecce i ſolitudine ē: nolite exire de regula fidei. Eos aūt q̄ ſimulāt diuinas ſcripturas oñdere volēs dixit. Si dixerit vobis. Ecce i penetralib⁹ ē: nolite credere. Ueritas. n. ſimił ē fulguri egrediēti ab oriēte: ꝛ apparenti vſq; ad occidentē. Uel hoc dicit: qm̄ vitatis fulgur ex oi ſcripturarū loco defendit. Exit ḡ vitatis fulgur ab oriente. i. ab initijs chriſti: ꝛ apparet vſq; ad paſſionē ipius i qua eſt occaſus eius: vel a prio initio creature mundi vſq; ad nouiſſimā aploꝝ ſcripturā. Uel oriens q̄dem eſt lex: occidens aūt finis legis ꝛ pphetie ioannes: ſola aūt eccleſia: neq; ſubtrahit huius fulguris verbū ꝛ ſenſū neq; addit q̄ſi pphetiā aliquid aliud. vel hoc dicit: q2 nō debemus attendere eis qui dicūt. Ecce hic xp̄s. nō autē oñdūt eū in eccleſia: in qua tota totus ē aduentus filij hominis dicentis. Ecce ego vobiſcū ſuʒ oibus diebus vſq; ad ↄſūmationē ſeculi. HIE. Prouocamur aūt ad paſſionē xp̄i: vt vbicūq; in ſcripturis legit. Cōgregemur: vt p illam venire poſſumus ad verbum dei.

Statim autem poſt tribulationē dierum illorū ſol obſcurabitur: ꝛ luna nō dabit lumē ſuū: ꝛ ſtelle cadent de celo: ꝛ virtutes celoꝝ commouebuntur: ꝛ tunc apparebit ſignū filij hominis in celo. Et tunc plāgent omnes tribus terre.

GLO. Poſtq̄ dñs pmunīuit fideles ↄ ſeductōeʒ antixp̄i ꝛ miniſtroꝝ ei⁹: oñdēs ſe manifeſte eē vēturū: nūc ordineʒ ꝛ mōʒ ſui aduēt⁹ demōſtrat dicēs: Stati aūt p⁹ tri. die. il. ſol obſcu. CHRY. i ho. Tribulatiōeʒ dic dieꝝ antixp̄i ꝛ pſeudo pphaꝝ. Tribulatio. n. tūc erit magna: tot exitialibus deceptorib⁹: ſʒ nō extēdet p tpis lōgitudinē: Si. n. iudaicū bellū pp electos decurtatū ē: multo magis pp eos hec tribulatio abbreuiabit. ꝛ pp hoc nō ſimplr̄ dixit: P⁹ tribulationē: ſʒ addit ſtatiʒ: ipe. n. pfecti aderit. HILA. Glaʒ aūt aduēt⁹ ſui idicat obſcuritate ſol: ꝛ defectōe lune ꝛ cāu ſtellaꝝ. vñ ſeqt̄. Et lu. nō da. lu. ſuū ꝛ ſtel. ca. d celo. ORI. Dicet aūt aliqs ſicut i magnis ignib⁹ ſuccēdi icipientib⁹ tenebre ex fumo plimo videnſ extolli: ſic i ↄſūmatione mūdi ab igne q̄ ſuccēdēd⁹ ē obſcurabūt ēt luminaria magna: marceſcēte ſtellaꝝ luce: reliquū eaꝝ corp⁹ cū exaltari nō valeat: ſic pmū ēt a luce ipo portatū extollebat cadet de celo. His accidētib⁹ ↄñs ē celoꝝ rōnabiles vtutes ſtuporē ꝛ ↄmotionē aliquā pati ꝛ ↄturbari: remotas. ſ. a pmis functiōib⁹ ſuis. vñ ſeqt̄: Et v. ce. cō. ꝛ tūc app. ſig. fi. ho. i celo. i quo. ſ. celeſtia facta ſūt. i. vtus quā opat⁹ ē fili⁹ ſuſpē⁹ i ligno: ꝛ i celo appebit maxie ſignū illi⁹ vt hoies de oib⁹ tribub⁹ q̄ pus nō crediderūt xp̄ianitati annunciate: tūc recognoſcētes p ſignū illud manifeſtatū plāgēt ꝛ lamētabūt pp ignorātiā ſuā atq; pctā. vñ ſeqt̄: Et tūc plā. om. tri. terre. Alius aūt alr̄ arbitrabit: qm̄ ſic lucerne pauſati deficit lum̄: ſic celeſtiū luminū deficiēte nutrimēto ſol obſcurabit ꝛ luna: ꝛ ſtellaꝝ lumē deficiet: ꝛ qd remāſerit i eis q̄ſi terrenū cadet de celo. Sʒ quō pōt dici de ſole qm̄ obſcurabit lumē ei⁹: cū iſaias ppheta pfectū aliquē ſol i ↄſūmatiōe fore declarat: ſimilr̄ ꝛ de luna iſaias pfert: qm̄ erit ſic ſol. de ſtellis aūt q̄dā dicere tētāt: aut oēs aut plures eaꝝ maiores eē tota terra. Quō ḡ cadēt d celo cū magnitudini eaꝝ nō ſufficiat terra. HIE. Nō ḡ diminutiōe luminis hui⁹ mūdi accidēt: alioqn ſolē legim⁹ ſeptuplū habituꝝ luminis: ſʒ ↄpatiōe vere lucis oīa viſui appebunt tenebroſa. RABA. Nihil tñ phibet itelligi veraciter tunc ſolē ꝛ lunā cū ceteri ſiderib⁹ ad tps ſuo lumie puari: ſicut de ſole ſcm̄ ↄſtat tpe dñice paſſiōis. vñ ꝛ iohel dicit. Sol ↄuertet i tenebras: ꝛ luna i ſanguinē anq̄ veniet dies dñi magnus ꝛ manifeſtus. Ceteꝝ pacto die iudicij: ꝛ clareſcēte future glie vita: cū fuerit celū nouū ꝛ terra noua: tūc fiet qd iſaias ppheta dic. Erit lux lune ſicut lux ſolis: ꝛ lux ſolis erit ſeptēplr̄. Qd aūt de ſtellis dcm̄ ē: Et ſtelle cadēt de celo. i marco ita ſcriptū ē: Et ſtelle celi erūt decidētes i. ſuo lumie carētes. HIE. Per vtutes aūt celoꝝ: angelorū multitudines itelligim⁹. CHRY. i ho. Qui valde decent ↄmouebunſ vł ↄcucient videtes tātā trāſmutatōeʒ fieri: ꝛ ↄſeruos ſuos puniri: ꝛ orbē terraꝝ terribili aſſiſtente iudicio. ORI. Sicut aūt i diſpēſatiōe crucis ſole deficiēte tenebre facte ſūt ſup terrā: ſic ꝛ ſigno filij hois apparēte i celo deficiēt lumia ſol: lune: ꝛ ſtellaꝝ: q̄ſi ↄſūpta ex multa vtute ſigni illi⁹. vñ ſeqt̄: Tūc ap. ſig. fi. ho. i celo. Signū aūt crucis hic itelligam⁹: vt videāt iuxta zachariā ꝛ ioāneʒ iudei quē ↄpūxerāt: ꝛ ſignū victorie. CHRY. in ho. Si aūt ſol q̄dē obtenebraſ crux nō appereret: niſi multo ſolarib⁹ radijs luculētior eēt. Ne aūt diſcipuli verecūdent: ꝛ doleāt d cruce: eā ſignū noiat cū quadā claritate. Appebit aūt ſignū crucis: vt iudeoꝝ iuerecundiā ↄfutet. aduēiet. n. xp̄s i iudicio ñ vulnera ſolū: ſʒ mortē exprobratiſſimā oñdēs. vñ ſeqt̄ ꝛ tūc plāgēt ſe oēs trib⁹ terre: Uiſa. n. cruce ↄſiderabūt q morte eo nihil pfecerunt: ꝛ qm̄ crucifixerūt eū quē adorari oportebat. HIE. Recte aūt dicit trib⁹ terre. Hi. n. plāgēt q̄ municipatū nō hñt i celis: ſʒ ſcripti ſūt i terra. ORI. Moralr̄ aūt dicet aliqs obſcurādū ſolē eē diabolū: q̄ i ↄſūmatiōe ē arguēd⁹ cū ſit tenebre: ſimulat aūt ſe ſolē: Luna aūt q̄ vr̄ illuminari ab h⁹ ſole ē oīs eccłia malignātiū q̄ freqnter lumē ſe hre ꝛ dare pmittit. tūc aūt redarguta cū reprobatis dogmatib⁹ ſuis claritatē ſuā: ſʒ ꝛ q̄cūq;: ſiue i dogmatib⁹: ſiue i vtutibus falſis hoib⁹ q̄dē vitatē pmittebāt: mēdacijs aūt ſeducebāt: hi ↄuenieter dicēdi ſūt ſtelle cadētes de celo: vt ita dicaʒ ſuo: vbi erāt i altitudine ↄſtitute: extollēte ſe aduerſus ſciaʒ dei. Ad ↄmēdatiōeʒ aūt ſmonis h⁹ vtemur exēplo pūerbioꝝ dicēte. Lumē iuſtoꝝ ſp iextīguibile ē: lumē āt impioꝝ extīguet: tūc claritas dei apparebit in oi q̄ portauit imaginē celeſtis: ꝛ celeſtes letabūt: terreni aūt plāgēt. Uel eccłia ē ſol luna ꝛ ſtelle cui dictū ē: Specioſa vt luna: electa vt ſol. AVG ad eſichiū. Tūc. n. ſol obſcurabit ꝛ luna nō dabit lumē ſuū: q2 eccłia nō appebit ipijs tūc pſecutorib⁹ vltra modū ſeuiētib⁹. Tūc ſtelle cadēt de celo: ꝛ vtutes celoꝝ ↄmouebunſ qm̄ multi q̄ grā fulgere videbāt pſeqntib⁹ cedēt ꝛ cadēt: ꝛ q̄dē fideles fortiſſimi turbabūt hoc aūt p⁹ tribulatōeʒ dieꝝ illoꝝ dr̄ eē futuꝝ: nō q2 tranſacta tota illa pſecutōe accidāt iſta: ſʒ q2 pcedet tribulatio vt ſeqtur q̄runda defectio: ꝛ q2 p oēs dies illos ita fiet ppterea p⁹ tribulatōeʒ dieꝝ illoꝝ: ſʒ tñ in eiſdē dieb⁹ fiet.

Et videbunt filium hominis venientem in nubibus celi cum virtute multa ꝛ maieſtate.

CHRY. in ho. Quia crucē audierāt: ne rurſus exiſtimarēt aliqd turpe eē futuꝝ ſubiūgit. Et vi. fi. ho. ve. i nu. ce. cū v. ma. ꝛ maieſtate. AVG. ad eſichiū. Cui⁹ q̄dē pphetie ſenſus ē: vt cū hoc q̄ſq; audierit vel legerit: ipʒ eē aduētū accipiat qn̄ vēturus ē ad viuos ꝛ mortuos iudicandos i corpore ſuo: i quo ſedet ad dexterā pris: i quo etiā mortuus ē ꝛ reſurrexit: ꝛ aſcendit i celū: ꝛ ſicut i actibus aploꝝ legit. Nubes ſuſcepit eū ab oculis coꝝ: ꝛ q2 illic dictū ē ab angelis: Sic veniet quō vidiſtis eū euntē i celum merito credēdus ē nō ſolū i eodē corpore: veꝝ ēt i nube vēturus. ORI. Uidebunt ḡ oculis corporalibus filium hois i ſpē hūana venientē i nubib⁹ celi. i. ſupernis. Sicut n. qñ traſſormatus ē vox venit de nube ſic cū veniet iterū i ſpēm trāſſormat⁹ glorioſā: ꝛ nō ſup vnā nubē ſʒ ſuper multas q̄ erūt vehiculū ei⁹. Et ſiqdē vt ne terrā calcaret filius dei hieroſolymā aſcendēs: diligentes eū ſtrauerūt veſtimēta ſua i via: neq; aſellū q̄ portabat eū volentes terrā calcare: qd mirū ſi pr̄ ꝛ deus oīuʒ nubes ſternat celeſtes: ſub corpore filij deſcēdentis ad opus ↄſūmationis. Dicet aūt aliqs: qm̄ ſicut i factiōe hois accepit de⁹ limuʒ de terra ꝛ fixit hoieʒ: ſic vt appeat glīa xp̄i accipiens dñs de celo ꝛ de celeſti corpore: corporauit pmuʒ q̄dē i trāſfiguratōe in nubē lucidā. i. i ↄſūmatōe in nubes lucidas: pp qd nubes celi dicunt: ſʒ q ꝛ limus terre eſt dict⁹: ꝛ decet pꝛeʒ talia miranda dare filio ſuo q̄ ſe humiliauit: ꝛ ppea exaltauit illū: nō ſolū ſʒ ſpm̄: ſed ēt ſm corpus: vt ſup talib⁹ nubib⁹ veniret: ꝛ forſitan ſup nubib⁹ rōnalib⁹ ne irrōnabile eēt vehiculū filij hois glorificati. primū quideʒ venit ieſus cū vtute ex q̄ faciebat ſigna ꝛ pdigia i pplo. Ois aūt illa virtus ↄparatione illi⁹ virtutis multe: cū q̄ in fine ventur⁹ eſt modica erat. virt⁹. n. erat exinaniētı ſeipʒ ↄñs eſt etiā vt ad maioreʒ glīam reformet: q fuit trāſſormat⁹ in monte tunc. n. pp tres tm̄modo trāſſormat⁹ eſt: in conſūmatiōe aūt mundi totius apparebit i gloria multa: ꝛ videāt eū oēs in gloria. AVG. ad eſichiū: Sʒ qm̄ ſcripture ſcrutāde ſunt: nec earū ſupficie debemus eē ↄtenti: diligent̄ ſunt inſpicienda ſeqntia. poſt pauca. n. ſequit: Cum videritis hec oīa fieri: ſcitote q2 ppe ē iam in ianuis. tūc n. ſcimus ppe eſſe: cū aliqua videmus eſſe pmiſſorū Sʒ hec oīa in q̄bus ꝛ hoc ē: q videbit filius hois veniens ꝛ mittet angelos ſuos de q̄ttuor ptibus mūdi. i. de toto orbe trarū ↄgregat electos ſuos q̄ tota hora nouiſſima facit veniēs i ſuiſ mēbris tāq̄ i nubib⁹: vł i tota ipa eccłia tāq̄ i nube magna: ſic nūc venire ñ ceſſat ſʒ iō cū ptāte magna ꝛ maieſtate: q2 maior ptās ꝛ maieſtas illi⁹ appebit ſcīs q̄ h⁹ magnā vtutē dabit: ne tanta pſecutiōe vincanſ. ORI. Uel cū magna virtute venit quotidie ad aiam oīs credentis in nubib⁹ ppheticis. i. in ſcripturis pphetarū ꝛ apoſtolorū: qui vbum dei ſup humanā nām in intellectibus ſuis declarāt: ſic ēt eis q̄ intelligunt dicimus appere glāʒ multā: q̄ q̄dē vr̄ in ſcdo vbi aduentu qd eſt pfectorū: ꝛ ſic fortaſſe oīa q̄ a tribus euāgeliſtis dicta ſunt de xp̄i aduētu diligentius inter ſe collata ꝛ hñ diſcuſſa inuenient ad hoc pertinere q quotidie venit in corpore ſuo: qd ē eccleſia de quo aduētu ſuo alibi dixit. Amodo videbitis filiū hois ſedētē a dextris vtutis dei: ꝛ veniētē i nubib⁹ celi: excepti his locis vbi ab eo ille aduēt⁹ vltim⁹ i ſeipo pmittit.

Et mittet angelos ſuos cū tuba ⁊ voce magna: ⁊ ꝯgregabunt electos eius a quattuoꝛ ventis: a ſummis celoꝝ vſqꝫ ad terminos eoꝛum.

ORI. Quia de planctu mētionē fecerat: que ad hoc erit vt ſponte ꝯtra ſe ſniam ꝓferant: ⁊ ſeipſos ꝯdēnent. ne putet ꝙ in iſto plāctu mala eoꝝ terminent ſubdit. Et mit. ange. ſu. cū tu. ⁊ vo. magna. REMI. Hec aūt tuba nō reuera coꝛpoꝛea ē intelligenda: ſed archangelica vox: que adeo magna erit: vt ad clamoꝛē illi⁹ oēs moꝛtui de terre puluere reſurgāt. CHRY. Sonus aūt tube ꝑtinet ad reſuſcitationē: gaudiū ad repꝛeſentandū ſtupoꝛēꝫ q̄ tūc erit ad doloꝛē illoꝝ qui relinquent: ⁊ in nubibus non rapientur. ORI. Scriptū ē aūt i numeris: ꝙ ex quattuoꝛ ventis ꝯgregabāt ſacerdotes tybicinātes eos qui ſūt ex caſtris iſrl: ſm quoꝝ ꝯparationē de angelis chꝛiſti ꝯnter dr̄: Et cōgregabūt electos eius a quattuoꝛ vētis. REMI. i. a quattuoꝛ clymatibus mundi. i. oꝛiente: occidente: aquilone: ⁊ auſtro. ORI. Et ſimplicioꝛes q̄dē opinant eos tm̄ q̄ tūc inuenti fuerint in coꝛpoꝛe aggregandos: ſed melius eſt dicere ꝯgregādos nō ſolū ab angelis chꝛiſti eſſe oēs nō ſolū ab aduentu xp̄i ⁊ vſqꝫ ad ꝯſūmatōēꝫ vocatos atqꝫ electos: ſꝫ oēs q̄ a ꝯſtōe fuerūt mundi: q̄ viderūt ſicut abꝛaā chꝛiſti diē: ⁊ exultauerūt in illā. Qm̄ aūt nō tm̄ illos q̄ i coꝛpoꝛe fuerint ꝯꝑhenſi dicit cōgregādos chꝛiſti electos ſꝫ etiā illos qui de coꝛpoꝛibus ſūt egreſſi: manifeſtat ſermo dicēs ꝯgregatos electos: nō ſolū a q̄ttuoꝛ vētis: ſꝫ ēt ſubdens: A ſūmis celoꝝ vſqꝫ ad terminos eoꝝ. Qđ nemini ſup terrā exn̄ti arbitroꝛ ꝯuenire. Uel celi ſūt ſcripture diuine: aut auctoꝛes eoꝝ. in q̄bus habitat deus. Sūma aūt ſcripturaꝝ ſūt initia illaꝝ: termini aūt ꝯſūmatōes eaꝝ. Cōgregant ḡ ſci a ſūmis celoꝝ. i. ab eis q̄ viuūt i initijs ſcripturaꝝ vſqꝫ ad eos q̄ viuūt in ꝯſūmationib⁹ eaꝝ. Congregabūt. n. tuba ⁊ voce magna: vt qui audierit ⁊ aduerterit parent ſe ad viā ꝑfectiōis: q̄ ducit ad filium dei. REMI. Uel aliter: Ne foꝛte aliquis putaret ꝙ ſolūmō a q̄ttuoꝛ ꝑtibus mundi ⁊ nō a mediterraneis regionibus ⁊ locis: iō addit: A ſūmis celoꝝ vſqꝫ ad terminos eoꝛū: Per ſūmū. n. celi mediū oꝛbis intelligit: q2 medio oꝛbis ſūmum celi ꝑſidet. Per terminos aūt celoꝝ fines terre ſignificat vbi longe diſtātibus circulis celi: terre illidere videt̄. CHRY. Qđ aūt p angelos dn̄s electos vocat. ad electoꝛuꝫ honoꝛem ꝑtinet: nam ⁊ paulus dicit: ꝙ rapientur in nubibus: q2 eos quidēꝫ qui reſurrexerūt ꝯgregabunt angeli: congregatos autem recipient nubes.

Ab arboꝛe aūt fici diſcite parabolā: cū iā ramus eius tener fuerit ⁊ folia nata: ſcitis q2 ꝓpe ē eſtas. Ita ⁊ vos cū videritis hec oīa: ſcitote: q2 ꝓpe eſt in ianuis. Amen dico vobis: quia non pꝛeteribit generatio hec: donec omnia fiant. Celum ⁊ terra tranſibunt: verba autē mea non pꝛeteribunt.

CHRY. in ho. Quia dixerat ꝙ ſtatīꝫ poſt tribulatōēꝫ dieꝝ illoꝝ q̄ ꝓdicta ſūt ꝯtingerēt: ipi aūt querere poterāt Poſt quātū tp̄s: ideo exponit exēplū ponens de ficu dicens: Ab arbo. fi. diſci. para. cū iā ra. eius te. fu. ⁊ fo. na. ſci. q2 p. ē eſtas. HIE. q. d. Sicut qn̄ teneri fuerit in arboꝛe ficus cauliculi: ⁊ gēma erumpit in floꝛē: coꝛtexqꝫ folia parturit: intelligitis eſtatis aduentuꝫ: ⁊ fauonij ac veris introitū. Ita cū oīa q̄ ſcripta ſūt videritis: nolite putare iāꝫ adeſſe ꝯſūmatōnē mundi: ſꝫ q̄ſi ꝑuia ⁊ ꝓcurſoꝛes quoſdā venire: vt oñdāt ꝙ ꝓpe ſit ⁊ i ianuis. vn̄ ſequit: Ita ⁊ vos cū vide. hec om. ſcito. q2 p. ē ⁊ i ianuis. CHR. i ho. Per qđ oñdit ꝙ nō multū erit tp̄is mediū: ſed ſtatim aduētus chꝛiſti occurret. Per hoc aūt ⁊ aliud q̄ddam ꝓnunciat. ſ. eſtatē ſpiritalē: ⁊ trāquillitatē iuſtis poſt hyemē eē futurā peccatoꝛibus aūt ecōtrario hyemē poſt eſtatē. ORI. Sicut. n. ficus in tp̄e quidē hyemis vitalē virtutē hꝫ in ſe abſconditā: poſtmodū aūt cū virtus ipa vitalis ꝓdire ceperit ad manifeſtatiōnē ꝑcreſcēte hyeme ⁊ ipa valitudie ei⁹ ram⁹ efficit tener ⁊ folia ꝓducit ſic ⁊ mundus ⁊ vnuſq̄ſqꝫ eoꝝ qui ſaluātur ante chꝛiſti aduentū quaſi in hyeme i ſe abſcōſam hn̄t vitalē virtutē. xp̄o aūt inſpirāte fiunt teneri ⁊ nō duri coꝛdis rami: ⁊ que abſcondita erant i eis progrediunt in folia: ⁊ manifeſtos fructus oñdūt: talib⁹ aūt ꝓpe ē eſtas: ⁊ aduēt⁹ glīe vbi dei. CHR. i ho. ꝓp hoc ēt tūc poſuit: vt credere faciat hūc ſmonē oīo ita eē vētuꝝ. vbi cūqꝫ. n. qđ oīo euētuꝝ ē dicit: nāles neceſſitates i exēplum inducit. AVG. ad eſicbiū: Qđ aūt de ſignis euangelicis ⁊ ꝓpheticis que fieri cernimus ꝓpinquū dn̄i aduentū ſperare debeam⁹ q̄s negat: quotidie q̄ppe magis magiſqꝫ fit ꝓxim⁹. ſꝫ q̄to interuallo ꝓpinq̄t: de hoc dictū ē. Nō ē vr̄m ſcire tp̄a vel momēta. Uel qn̄ dixit aplš: Nunc ꝓpioꝛ eſt nr̄a ſalus: q̄ cū credidim⁹. ⁊ ecce tot anni trāſierūt: nec tn̄ qđ dixit falſū ē: q̄tomagis nūc dicēdū ē ꝓpinq̄re dn̄i aduētū qn̄ tant⁹ factus ē ad finē acceſſus. HILA. Myſtice aūt ſynagoga ficus arboꝛi ꝯparat. ramus igit ficus antichꝛiſtus eē intelligitur: diaboli filius: peccati poꝛtio: legis aſſertoꝛ: qui cū vireſcere cepit ⁊ frondeſcere: q̄dā peccatoꝝ exultātiū viriditate: tūc ꝓxia ē eſtas. i. dies iudicij ſentiet. REMI. Uel cū hec ficus rurſū germinabit. i. cūꝫ ſynagoga vbū ſcē ꝓdicatiōis accipiet: pꝛedicātibus enoch ⁊ helia: intelligere debem⁹ q2 ꝓpe eſt dies ꝯſūmationis. AVG. de que. euan. Uel p arboꝛē fici intellige genus humanū ꝓp pꝛuritū carnis. Cū iā ramus eius tener fuerit. i. cū filij hoīꝫ p fidē xp̄i ad ſpiritales fructus ꝑfecerit: ⁊ in eis honoꝛ adoptionis filioꝝ dei enituerit. HILA. Ut aūt fides certa eēt futuroꝝ ſubiunxit: Amē di. vo. q2 non ꝑte. gen. hec do. oīa fiāt. Amē aūt dicēdo ꝓfeſſionē veritatis adiunxit. REMI. Et ſimplices q̄dē ad deſtructionēꝫ hieruſalēꝫ referūt verba: ⁊ de illa generatiōe eſtimāt dicta: que paſſionē chꝛiſti aſpexit: ꝙ nō eēt tranſitura pꝛiuſq̄ fieret deſtructio ciuitatis illius. Neſcio aūt ſi verbū a vbo exponere poſſint ab eo ꝙ ait. Nō relinq̄tur hic lapis ſup lapidē. vſqꝫ ad illud qđ ait. Pꝛope ē i ianuis. foꝛſitan. n. in quibuſdā potuerūt: in alijs aūt non potuerunt oīo. CHRY. in homē. Hec ḡ oīa de fine hieroſolymoꝝ dicta ſūt: ⁊ que de pſeudo ꝓphetis ⁊ pſeudo chꝛiſtis: ⁊ alia: oīa que diximus vſqꝫ ad xp̄i aduentum futura. Qđ aūt dixit Generatio hec: nō de ea q̄ tūc erat dixit: ſed de ea q̄ eſt fideliū: ꝯſueuit. n. ſcriptura generationē non ſolū a tp̄e deſignare: ſed a loco: cultu ⁊ cōuerſatiōe: ſicut cū dr̄ Hec ē generatio querētiū dn̄m. Ex hoc aūt dicit: ꝙ hieruſalē peribit: ⁊ amplioꝛ ꝑs iudeoꝝ deſtruet: generationēꝫ aūt fideliū nulla ſeparabit tētatio. ORI. Gn̄atio tn̄ eccleſie trāſibit aliq̄n tn̄ totū hoc ſcꝫ vt hereditet futuꝝ: tn̄ donec hec oīa fiat: nō trāſibit. Cū aūt oīa hec fcā fuerit: trāſibit nō ſolū terra: ſꝫ ēt celū. vn̄ ſeq̄tur: Celū ⁊ terra. i. nō ſolū hoīes quoꝝ vita terrena ē: ⁊ ꝓpterea terra dicunt: ſꝫ ēt illi quoꝝ ꝯuerſatio ē i celis: ⁊ iō celū vocāt: trāſibūt aūt ad futura: vt veniāt ad melioꝛa. Uerba aūt q̄ a ſaluatoꝛe ſūt dicta nō trāſibūt: qm̄ q̄ ſua ꝓꝑa ſunt opant ⁊ ſemꝑ opabunt: ꝑfecti aūt ⁊ q̄ nō recepunt vt iā melioꝛes efficiātur: tranſeuntes qđ ſunt ad illud qđ non ſunt: ⁊ hoc eſt qđ ſubdit: Uerba aūt mea nō ꝑteribunt. Et foꝛte quidem verba moyſi ⁊ ꝓphetaꝝ trāſiuerunt: qm̄ q̄ ꝓphetiſabant ab illis ipleta ſūt. verba aūt xp̄i ſemp ſunt plena ⁊ quotidie implent: ⁊ adhuc ſunt implenda in ſanctis. Aut foꝛte neqꝫ moyſi verba aut pꝛophetaꝝ dicere debemus ipleta omnino. ꝓpe enim ⁊ illa verba filij dei ſunt: ⁊ ſemper implentur. HIE. Uel hic per generationem oē hoīum ſignificat genus: aut ſpāliter iudeoꝝ. Deinde vt magis eos ad fidē ꝓmiſſoꝝ inducat cū ſubdit: Celū ⁊ ter. tranſi. ver. aūt mea nō pꝛeteribūt. Ac ſi dicat: Facilius ē fixa ⁊ immobilia deſtrui: q̄ ſermonū meoꝝ aliquid decidere. HILA. Celū enim ⁊ terra ex conditione ſue creationis nihil hn̄t in ſe neceſſitatis vt non ſint. verba autem chꝛiſti ex eternitate deducta: id in ſe continent virtutis vt maneant.

HIE. Celum autē ⁊ terra tranſibunt in mutatione: nō abolitione ſui: alioquinq̄ñ ſol obſcurabitur ⁊ luna nō dabit lumē ſuū: ſi celū in quo iſta ſunt terraqꝫ nō fuerint. RABA. Celū tn̄ qđ trāſibit: nō ſidereū ſed aereū intelligere debemus: quod pꝛius diluuio perijt. CHRY. in ho. Elemēta aūt mūdi in mediū adducit: oñdēs q̄m ꝑcelſioꝛ celo ⁊ trā ē ecclia: ſil ēt ⁊ hic ꝯditoꝛē ſe oīuꝫ oñdit.

De die autē illa ⁊ hoꝛa nemo ſcit: neqꝫ angeli celoꝛuꝫ niſi pr̄ ſolus. Sicut aūt in diebus noe: ita erit aduētus filij hoīs. Sicut. n. erāt in dieb⁹ ante diluuiū comedentes ⁊ bibētes: nubētes ⁊ nuptui tradētes vſqꝫ ad eū diē quo intrauit noe i archaꝫ ⁊ nō cognouerūt donec venit diluuiū: ⁊ tulit oēs ita erit ⁊ aduētus filij hoīs. Tunc duo erūt i agro vnus aſſumet: ⁊ vnus relinquet. Due molentes i mola: vna aſſumet: ⁊ vna relinquet. Duo in lecto vno: vnus aſſumetur: ⁊ vnus relinquetur.

CHRY. in ho. Cū dixiſſet dn̄s oīa que pꝛecedūt xp̄i aduētū ⁊ ad ipas ianuas narrationē duxiſſet: diē tacere voluit. vn̄ dicit: De die aūt il. ⁊ ho. ne. ſcit ne. an. ce. ni. ſo. pr̄. HIE. In quibuſdā aūt latinis codicibus additū eſt: Neqꝫ filius: cū in grecis ⁊ maxime Adamantij ⁊ Pierij exēplaribus hoc nō habeat aſcriptuꝫ: ſed q2 in nonullis legit: diſſerēdū videt. REMI. Marcus ēt euāgeliſta nō ſolū dicit angelos neſcire: ſed ēt filiū. HIE. In quo gaudēt Arrius ⁊ eunomius. Dicūt. n. Nō pōt equalis eē: q̄ nouit ⁊ q̄ ignoꝛat. Cōtra quos bꝛeuiter iſta dicēda ſūt cū oīa tp̄a fecerit ieſus. hoc ē vbū dei. oīa. n. p ipm̄ facta ſūt. ⁊ ſine ipſo factū ē nihil. In oībus aūt tp̄ibus cū dies iudicij ſit: q̄ ꝯſequētia pōt eius ignoꝛare ꝑtē: cuius totū nouit. hoc ꝙꝫ dicendū ē. Quid eſt magis noticia pr̄is an noticia iudicij: ſi maius nouit: q̄ñ ignoꝛat qđ minus ē: HILA. Nūquid ēt deus pr̄ cognitionē illius diei filio denegauit: cū dictū ab eo ſit. Oīa mihi tradita ſunt a pr̄e meo: ḡ nō oīa ſūt tradita: ſi ē aliquid qđ negat. HIE. Igit q2 ꝓbauimus nō ignoꝛare filiū dei ꝯſūmatiōis diē: cā reddēda ē: cur ignoꝛare dicat. Poſt reſurrectionē q̄dēꝫ interrogat⁹ ab aplīs de hac die manifeſtius rn̄dit. Nō eſt vr̄m ſcire tp̄a ⁊ momenta: q̄ pr̄ poſuit in ſua ꝑtāte. In quo oñdit ꝙ ipe ſciat: ſꝫ nō expediat noſſe aplīs: vt ſemp incerti de aduētu iudicis ſic quotidie viuāt: q̄ſi die alia iudicādi ſint. AVG. i. de trini. ꝙ ḡ dicit Neſcit: intelligēdū ē neſcientes facit. i. ꝙ nō ita ſciebat: vt tūc diſcipulis indicaret: ſicut dictū ē ad abꝛaā. Nūc cognoui q̄m times deū. i. nūc feci vt cognoſceres: q2 ⁊ ipe ſibi in illa tentatiōe inotuit. AVG. de ver. do. Qđ aūt dixit pr̄ēꝫ ſcire iō dixit. q2 in pr̄e ⁊ filius ſcit. q̄d. n. ē in die qđ nō i vbo factū ſit: p qđ factus ē dies. AVG. i li. lxxxiij. q̄ōnū. Bn̄ aūt accipit qđ dictū ē: ſolū pr̄ēm ſcire ſm ꝓdictū modū ſciēdi: q2 facit filiū ſcire filius aūt neſcire dr̄: q2 nō facit hoīes ſcire. ORI. Uel aliter: Donec eccleſia q̄ ē coꝛpus xp̄i: neſcit diē illā ⁊ hoꝛāꝫ tādiu nec ipe filius dr̄ diē illā ⁊ hoꝛā ſcire. Dicit aūt ſcire ſm ꝓpriā ſignificationē: ſicut ē in ꝯſuetudine ſcripturaꝝ Apoſtolus. n. ſaluatoꝛē dicit neſcientē peccatū: q2 nō peccauit. ꝓparat aūt fili⁹ ſciaꝫ diei illius ⁊ hoꝛā coheredib⁹ ſue ꝓmiſſionis: vt oēs ſimul ſciāt. i. re ipa experiant i illa hoꝛa ⁊ die que ꝓparauit deus diligētib⁹ ſe. BASI. Legi ꝙꝫ in cuiuſdā libꝛo: filiū hūc nō vnigenitū: ſed adoptiuum debere intelligi. nō. n. vnigenito filio angelos ꝓpoſuiſſet. ſic. n. ait. Neqꝫ angeli celoꝝ neqꝫ fili⁹. AVG. ad eſicbiū: Sic ḡ euāgeliū dīc: De die illa ⁊ hoꝛa nemo ſcit. Tu aūt dicis: Ego aūt dico: neqꝫ mēſēꝫ: neqꝫ annū aduētus ipius ſcire poſſe. ita. n. hoc vr̄ ſonare tāq̄ nō poſſit ſciri quo anno vēturus ſit: ſed poſſit ſciri q̄ hebdomada annoꝝ vel q̄ decade tāq̄ dici poſſit atqꝫ diffiniri: inter illos ſeptēꝫ annos aut decē aut cētū vel quodlibet: ſeu maioꝛis numeri ſeu minoꝛis. ſi aūt hoc te nō ꝯpꝛehēdiſſe pꝛeſumis: hoc ſentis qđ ego. CHR. in ho. Ut aūt addiſcas: ꝙ nō ignorantie ſue ē ꝙ de die ⁊ hoꝛa iudicij tacet: aliud ſignū inducit, cū ſubdit: Sicut aūt fuit in diebus noe: ita fiet aduēt⁹ filij hoīs. Hoc aūt dixit oſtendens ꝙ repente venit ⁊ inopinate ⁊ pluribus laſciuientibus. hoc enim ⁊ paulus dicit. Cum dixerint Pax ⁊ ſecuritas: tūc repētinus eis ſuperueniet interitus. vnde ⁊ hic ſubdit: Sicut enim erāt in diebus illis ante diluuiū comedētes ⁊ bibentes. RABA. Nō igit hic iuxta martiōis ⁊ manichei erroꝛē: ꝯiugia vel alimenta damnantur: cū in his ſucceſſionis: in illis nature ſint poſita ſubſidia: ſed imoderatus licitoꝝ vſus arguitur. HIE. Queritur aūt quomodo: ſupꝛa ſcriptū ē: Surget gens contra gentem: ⁊ regnum cōtra regnum: ⁊ erunt peſtilētie ⁊ fames ⁊ terremotus: ⁊ nunc ea futura memorentur que pacis indicia ſunt: ſed eſtimandum ꝙ poſt pugnas ⁊c. q̄bus vaſtat genus humanū: bꝛeuis ſubſecutura pax ſit: que quieta oīa repꝛomittit: vt fides credentiū ꝯpꝛobet. CHRY. in ho. Uel laſciuia erit ⁊ pax his qui inſenſibiliter diſpoſiti ſunt. ꝓp hoc nō dixit aplus: Cum fuerit pax: ſed cū dixerint: pax ⁊ ſecuritas. inſenſibilitatē eoꝝ oſtendens: ſicut illoꝝ qui fuerant in diebus noe: q̄m mali laſciuiebāt. nō autē iuſti: ſed in tribulatiōe ⁊ triſticia ꝑtranſibant. Hinc aūt oſtendit: q̄m cū antichꝛiſtus venerit: indecentes voluptates aſſument apud eos q̄ iniq̄ erūt ⁊ de pꝛopꝛia deſꝑabunt ſalute. ⁊ ideo exēplū ponit huic rei ꝯueniens. Cū enim archa fabꝛicaretur: pꝛedicabat q̄dē in medio futura ꝓdicēs mala. Mali aūt non credētes ac ſi nullū fuiſſet futuꝝ malū laſciuiebāt. ⁊ q2 futura apđ multos non credūtur: ex ꝑteritis credibilia facit que pꝛedicit. Deinde aliud ſignū ponit per qđ oñdit: ⁊ ꝙ iopinabiliter dies ille veniet: ⁊ ꝙ ipe diē illā nō ignoꝛat dicens. Tunc duo erunt in agro: vnus aſſu. ⁊ al. reliquet. Ex quibus verbis oñditur ꝙ aſſument ⁊ relinquent ⁊ ſui ⁊ dn̄i: ⁊ qui in ocio ⁊ laboꝛe. HILA. Uel duos in agro duos populos fideliū ⁊ infideliū in ſeculo: tanq̄ in vite huius opere dies dn̄i depꝛehendet ſeparabunt tn̄ relicto alio: ⁊ alio aſſumpto: in quo fideliuꝫ ⁊ infidelium deſtructio docetur. Dei. n. ira ingraueſcēte: ſci in ꝓmptuario recōdent ꝑfidi vero ad celeſtis ignis materiē relinquent. de molentibus. n. par rō ē. vnde ſequitur: Due erūt mo. in mo. vna aſſu. ⁊ al. relin. Mola. n. op⁹ legis ē: ſed q2 pars iudeoꝝ vt per apoſtolos credidit: ita p heliā eſt creditura iuſtificanda p fidem. ideo vna per eādēꝫ fidēꝫ boni operis appꝛehendet: alia vero infructuoſa legis opere relinquetur molens icaſſū: ⁊ nō factura celeſtis cibi panē. HIE. Uel duo in agro pariter inuenient eundēꝫ habentes laboꝛēꝫ: ⁊ q̄ſi parē ſemētē: ſed fructus laboꝛis nō eque reſpicientes In duob⁹ ēt qui pariter molunt: vel ſynagogā intelligere debemus vel eccleſiāꝫ: ꝙ ſil molere videātur in lege: ⁊ de eiſdēꝫ ſcripturis ſcis farinā terere pꝛeceptoꝝ dei vel ceteras hereſes q̄ de vtroqꝫ teſtō aut altero: vident molere farinā doctrinaꝝ ſuaꝝ. Seq̄t: Duo i le. vn⁹ aſſu. al. relinq̄t. HILA. Duo aūt in lecto: ſunt eandēꝫ paſſionis dn̄ice requiēꝫ ꝓdicātes: circa quā hereticoꝝ ⁊ catholicoꝝ eadēꝫ ꝯfeſſio ē: ſꝫ q2 vnitatēꝫ diuinitatis pr̄is ⁊ filij catholicoꝝ fides ꝓdicabit: ⁊ hereticoꝝ falſitas īpugnabit: fidē ꝯfeſſionis vtriuſqꝫ diuini arbitrij iudiciū ꝯpꝛobabit: vnū aſſumendo ⁊ alium relinquendo. REMI. Uel his verbis tres oꝛdines eccleſie demonſtrātur: per duos in agro oꝛdo ꝓdicatoꝝ quibus ꝯmiſſus ē ager eccleſie: p duos i mola oꝛdo ꝯiugatoꝝ q̄ dū p diuerſas curas nūc ad hec: nūc ad illa flectunt: quaſi molas in circuitu trahunt: p duos i lecto oꝛdo continentiū: quoꝝ requies noīe lecti deſignat In his aūt oꝛdinibus ſunt boni ⁊ mali: iuſti ⁊ iniuſti: ⁊ iō ex eis quidā reliquent: ⁊ quidā aſſument. ORI. Uel aliter Coꝛpus quidem quaſi infirmū i lecto ē carnaliū paſſionū aīa autem molit in graui mola mundi: vel coꝛpoꝛis ſenſus i agro mundi operantur.

Vigilate ergo: qꝛ neſcitis qua hora dñs veſter ventur⁹ ſit. Illud aũt ſcitote qm̃ ſi ſciret paterfamilias qua hora fur venturus eẽt: vigilaret vtiqꝫ: ⁊ nõ ſineret pfodi domũ ſuã. Ideo ⁊ vos eſtote parati: qꝛ neſcitis q̃ hora filius hoĩs venturus ẽ.

HIE. Perſpicue oñdit dñs qꝛ ſupra dixit: De die autẽ illa nemo nouit niſi pater ſolus qꝛ. ſ. nõ expediebat apl'is ſcire: vt pendule expectatiõis incerti: ſp credãt eũ eſſe ventuꝝ: quẽ ignorãt qñ ventur⁹ ſit. ⁊ iõ q̃ſi ex ſupiorib⁹ ꝯcludẽs dicit. Vigi. ẽ qꝛ neſci. qua ho. do. ve. ven. ſit. Et nõ dicit: Quia neſcimus: ſed Neſcitis. ſ. vt oñdat ſe diẽ iudicij nõ ignorare. CHRY. in ho. Vult aũt eos ſemp in ſolicitudine eẽ: pp hoc dicit: Vigilate. GRE. Vigilat q̃ ad aſpectũ veri luminis oculos aptos tenet. Vigilat: q̃ ſuat operãdo qð credit. vigilat q̃ a ſe torporis ⁊ negligentie tenebras repellit. ORI. Dicit aũt: qui ſimplicior ẽ: qm̃ de ſecundo aduentu i quo venturus fuerat: hũc dicebat ſmonẽ: alius aũt ꝙ intelligibilẽ ⁊ futuꝝ in ſenſũ diſcipulorũ vbi dicebat aduẽtũ: qs nondũ erat i ſenſu coꝝ quẽadmodũ erat futurus. AVG ad eſicbiũ: Nõ ſolũ aũt illis dixit vigilate qbus tũc audiẽtibus ⁊ loquebat: ſꝫ ẽt illis q̃ fuerũt poſt illos ãnos: ⁊ ad nosipos: ⁊ qui erũt poſt nos vſqꝫ ad nouiſſimũ eius aduẽtũ: qꝛ ad oẽs ptinet quodãmodo. tũc. n. vnicuiqꝫ veniet dies ille: cũ venerit ei⁹ dies: vt talis hinc exeat: q̃lis iudicãdus ẽ illa die: ac ꝓ hoc vigilare dꝫ oĩs chriſtianus: ne iparatũ eũ inueniat dñi aduentus. Imparatũ. n. inueniet ille dies: quẽ iparatũ inuenerit ſue vite vltima dies. ORI. Vani aũt ſũt oẽs ſiue qui cõſũmationẽ mundi ſcire ſe ꝓfitẽt qñ erit: ſiue qui vite ꝓpe finẽ ſcire ſe gloriant quẽ nemo cognoſcere põt niſi ſpũ ſcõ illuminat⁹. HIE. Premiſſo aũt pr̃isfamilias exẽplo cur reticiat cõſummationis diẽ manifeſtius docet cũ ſubdit: Illud aũt ſci. qm̃ ſi ſci. p̃fa. q̃ ho. fur ven. eſ. vigi. vti. ⁊ nõ ſine. pfo. do. ſuã. ORI. P̃ifamilias domus ẽ ſẽſus hoĩs dom⁹ aũt ei⁹ ẽ aĩa: fur aũt diabolus. Eſt aũt oĩs ſmo cõtrarius q̃ nõ ꝑ nãleꝫ ĩtroitũ intrat ad aĩaꝫ negligentis: ſꝫ q̃ſi q̃ foderit domũ: primũ deſtruẽs q̃dã naturalis edificia aĩe. i. naturales itellectus: ⁊ ꝑ ipaꝫ dirutiõeꝫ igreſſus ſpoliat aĩaꝫ. Aliquotiẽs inenit q̃s furẽ i ipa pfoſſione: ⁊ ꝯprehendẽs eũ pcuſſorẽ ſermonẽ imittẽs interficit ipm. nõ ãt i die fur venit: qñ illumiata ẽ a ſole iuſticie aĩa hoĩs ſtudioſi: ſꝫ i nocte. i. i tpe adhuc malicie pmanẽtis: i q̃ cuꝫ fuerit aliquis poſſibile ẽ ⁊ ſi nõ habuerit virtutẽ ſolis: ꝙ tñ illuſtret ex aliq̃ ſplẽdore vbi: qð ẽ lucerna adhuc q̃deꝫ manẽs i malicia: ſꝫ tñ hñs ꝓpoſitũ melioꝝ ⁊ vigilãtium ne pfodiat hoc ei⁹ ꝓpoſitũ: vel in tpe tẽtationũ: vl' in quacũqꝫ calamitatĩ maxie fur ſolet venire: volẽs pfodere aĩe domũ. GRE. Vel neſciẽte p̃ifamilias fur domũ pfodit: qꝛ duꝫ a ſui cuſtodia ſpũs dormierit: iprouiſa mors veniẽs carnis nr̃e habitaculũ irrũpit: ⁊ eũ quẽ dñꝫ dom⁹ dormiẽtẽ inenerit necat: qꝛ dũ vẽtura dãna ſpũs minime ꝓuidet: hũc mors ad ſuppliciũ neſciẽtẽ rapit: furi aũt reſiſteret ſi vigilaret: qꝛ aduentũ iudicis q̃ occulte aĩas rapit ꝓcauẽs ei penitẽdo occurreret: ne ipenitẽs periret. Horã võ vltimã iccirco dñs voluit eẽ icognitã: vt ſemp poſſit eẽ ſuſpecta: vt dũ illã ꝓuidere minime poſſumus: ad illaꝫ ſine intermiſſiõe ꝓparemur ꝓpter qð ſequit. Ideoqꝫ eſto. para. qꝛ neſci. q̃ ho. fili. ho. ventu. eſt. CHRY. in hom. Hic videt ꝯfundere eos q̃ nõ tm̃ ſtudiũ faciũt aĩe ſue: q̃ñ tũ ſtudẽt circa pecunias qui furem expectant.

Quis putas ẽ fidelis ſeruus ⁊ prudẽs: quẽ conſtituit dñs ſupra familiã ſuã: vt det illis cibũ in tpe? Beatus ille ſeruus quẽ vt venerit dñs eius iuenerit ſic faciẽtem. Amẽ dico vobis qm̃ ſuper omnia bona ſua cõſtituet eũ. Si aũt dixerit malus ſeru⁹ ille in corde ſuo. Morã facit dñs meus venire: ⁊ ceperit pcutere cõſeruos ſuos: mãducet aũt ⁊ bibat cũ ebrioſis: veniet dñs ſerui illi⁹ in die qua nõ ſpat: ⁊ hora qua ignorat ⁊ diuidet eũ ptẽqꝫ ei⁹ ponet cũ hypocritis: illic erit flet⁹ ⁊ ſtridor dentium.

HILA. Quãuis dñs ſupra i cõĩnos ad infenſaꝫ vigilãtie curã fuerit adhortatus: ſpecialẽ tñ populi principib⁹. i. epĩs i expectatiõe aduentuqꝫ ſuo ſolicitudinẽ mandat. Hũc. n. ſeruũ fidelẽ atqꝫ prudentẽ ꝓpoſitũ familie. ſignificat: ꝯmoda atqꝫ vtilitates populi ſibi ꝯmiſſi curantẽ. vñ dicit: Quis putas ẽ fide. ſer. ⁊ pru. quẽ ꝯſti. do. ſu. fa. ſuã: vt det illis cib. in tpe. CRHY. i ho. Qð aũt dicit. Quis putas: nõ ẽ ignorãtis: inuenit. n. ⁊ p̃r interrogãdo loquẽs vt cũ dicit: Adam vbi es? REMI. Nec. n. ſignat hec interrogatio ipoſſibilitatẽ perficiende virtutis ſed difficultatẽ. GLO. Rarus. n. ẽ fidelis ſuus dño ꝓpter dñm ſuiens: oues xp̃i nõ ad lucrũ: ſꝫ ꝓ amore xp̃i paſcẽs: prudẽs qui ſubditoꝝ capacitatẽ vitã ⁊ mores diſcuciat: quẽ ꝯſtituat dñs qui. ſ. ſit vocatus a deo ⁊ nõ ſe ingeſſerit. CHRY. i ho. Duo aũt expetit ab hui⁹modi ſuo. ſ. prudẽtiã ⁊ fidẽ. fidelẽ enim eũ dicit: qm̃ nihil qð dñi ſui ẽ: ſibi ꝓpriũ fecit nihil ẽt de rebus ſui dñi vane ⁊ inaniter cõſumpſit. Prudentẽ aũt eũ vocat: qm̃ cognouit id: qð oportet diſpenſare que data ſunt. ORIG. Vel q̃ in fide ꝓficit: ⁊ ſi nondũ i ea pfectus ẽ cõiter fidelis vocat: ⁊ q̃ naturalẽ hꝫ mentis velocitatẽ: dicit prudens. Siquis aũt ꝯſideret: inueniet fideles multos ⁊ ſtudiũ fidei exercentes: nõ aũt ⁊ prudentes: quoniã que ſtulta ſunt mundi elegit deus. Et iterũ videbit alios veloces quidẽ eſſe ⁊ prudentes: modice autẽ fidei. Conuenire aũt in vnũ fideleꝫ atqꝫ prudẽtem: rariſſimuꝫ ẽ. Vt aũt in tẽpore det cibuꝫ: neceſſariã hꝫ quis prudentiã. vt aũt non adimet cibos indigentiuꝫ: opus ẽ fidei qm̃ ⁊ ſm ſimplicem intellectũ opus habemus vt fideles ſimus ad diſpenſandum eccleſie reddit⁹: ⁊ vt non deuoremus que ſunt viduaꝝ: ⁊ vt memores ſimus pauperuꝫ ⁊ ne occaſionem accipientes ex eo quod ſcriptũ ẽ. Dominus conſtituit his qui euangelium predicãt de euangelio viuere: amplius queramus ꝙ cibuꝫ ſimplicẽ ⁊ neceſſaria veſtimẽta: ⁊ vt nec amplius teneamus nobis ꝙ his q̃ neceſſitatem paciuntur. Prudentes autem vt prudenter intelligamus indigentiũ cauſas: propter quas ſunt indigentes: ⁊ vniuſcuiuſqꝫ dignitatem: quo educatus eſt: ⁊ quantũ neceſſarium habet. Multa enim ſapientia opus eſt ei qui bene vult diſpenſare eccleſiaſticos reddit⁹. Sic ⁊ fidelis ſeruus ⁊ prudens vt non effundat rationabileꝫ ⁊ ſpiritalem cibum quibus non oportet: volens oſtendere ſe eſſe prudẽtem: illis. ſcilicet qui magis neceſſariũ habẽt verbum quod mores eorum edificet: ⁊ vitã componat: ꝙ quod illuminat ſcientie lucem: aut vt ne eis qui poſſũt acucius audire: piget exponere altiora: ne exponentes vilia contemnant ab his qui naturaliter ſunt igenioſi: aut ꝑ exercitationem ſecularis ſapiẽtie acuti. CHRY. in ho. Adaptatur etiã ⁊ ad principes ſeculares hec parabola: vnumquẽqꝫ enim his que habet ad cõem vtilitatem vti oportet: nõ ad nocumentum conſeruoꝝ neqꝫ ad pditionem ſuiipſius: ſiue habet ſapientiam ſiue principatũ ſiue aliud quodcunqꝫ. RABA. Dñs aũt chriſtus ẽ: familia autẽ ſupra quã conſtituit ẽ eccleſia catholica. Difficile eſt ergo inuenire in vno ⁊ vt prudẽs ſit ⁊ fidelis: non aũt impoſſibile: nec enim beatificaret eum qui non põt eſſe cum ſubdit: Beatus ille ſer. quẽ cum vene. do. eius inue. ſic facientem. HILA. i. precepto dñi ſui obedientẽ: vt doctrine opportunitate verbum vite in eternitatis cibum alende familie diſpenſet. REMI. Notandum autem ꝙ ſicut magna diſtantia ẽ meritorum inter bonos predicatores ⁊ bonos auditores: ita magna diſtantia eſt premiorum. Bonos enim auditores ſi vigilantes inuenerit: faciet diſcumbere: vt lucas dicit. Bonos autem predicatores ſuper omnia bona ſua conſtituet. Vnde ſequitur: Amen dico vo. quoniã ſuper oĩa bo. ſua conſti. eũ. ORI. vt. ſ. conregnet cuꝫ chriſto: cui oĩa ſua tradidit pater: ſicut boni patris filius ſup oẽm pãtris ſubſtantiam conſtitutus: participat huiuſmodi dignitatem ⁊ gloriam fidelibus: ⁊ prudentibus diſpẽſatoribus ſuis: vt ſint ⁊ ipſi ſup oẽm creaturã. RABA. Nõ vt ſoli ſꝫ vt ꝓ ceteris eterna ꝓmia habeãt tñ ꝓ ſua vita: tñ ꝓ gregis cuſtodia. HILA. Vel ſup oĩa bõa ꝯſtituet. i. i dei glĩa collocabit: qꝛ nihil ẽ vltra qð meli⁹ ſit. CHRY. Deinde nõ ſolũ ab honore q̃ imminet bonis: ſꝫ a pena quã minat malis erudit auditorẽ cũ ſubdit. Si aũt dixe. ma. ſer. ille i cor. ſuo: morã fa. do. me. veni. ⁊ cepe. pcutere. AVG. ad eſichiũ: Ex morib⁹ hui⁹ ſui apparet aĩus ei⁹: quos mores lꝫ breuit magiſter bonus curauit exprimere. i. ſupbiã cuꝫ dicit: Et ceperit pcu. ꝯſer. ſuos. atqꝫ luxuriã cũ dicit. Manducet aũt ⁊ bi. cum ebrio. ne qð dicebat. Morã facit dñs me⁹. deſiderio ſui dñi dicere crederet. Quõ. n. ardebat ille q̃ dixit: Sitiuit aĩa mea ad deũ viuũ qñ veniã. Dicẽdo. n. qñ veniã: moras ſe ppeti moleſte ferebat: qꝛ ẽt qð tpe accelerat: deſiderio tardũ vi. ORI. Peccat aũt i deũ q̃cũqꝫ epus q̃ nõ q̃ſi ꝯſeruus miniſtrat: ſꝫ q̃ſi dñs: ⁊ frequẽter vt amar⁹ dñs ꝑ viꝫ dominat: ⁊ nõ eſuriẽtes ſuſcipit ſꝫ epulat cũ ebrioſis ⁊ ſemp ſomniat: qꝛ p⁹ multũ tpis vẽtur⁹ ẽ dñs. RABA. Tipice ẽt põt itelligi ꝯſeruos pcutere ꝯſciẽtias iſirmorũ verbo vel exẽplo viciare. HIE. Qð aũt dicit: Veniet dñs ſer. il. i die q̃ nõ ſperat: ⁊ ho. q̃ igno. Ad hoc dicit: vt ſciat qñ nõ putat dñs tũc eũ eẽ vẽturꝝ: ⁊ vigilãtie ac ſolicitudinis diſpẽſatores admonet. Porro qð dicit: Diuidet eum nõ ẽ intelligẽdũ ꝙ gladio eũ diſſecet: ſꝫ a ſcõꝝ ꝯſortio eũ ſepet. ORI. Vel diuidet eũ: qñ ſpũs ei⁹. i. ſpiritale donũ reuertet ad deũ q̃ dedit eũ. Aĩa aũt cũ corpore ſuo vadit in gehennã. Iuſtus aũt nõ diuidit: ſꝫ aĩa ei⁹ vadit cũ ſpũ. i. ſpiritali dono ad regna celeſtia. Qui aũt diuidunt: non hñt poſtmodũ i ſe ptẽ ſpiritalis doni q̃ erat a deo: ſꝫ reliquẽ pte q̃ erat ipoꝝ. i. aĩa q̃ cũ corpore puniet. vñ ſequit: Et ptẽ eius ponet cũ hypocritis. HIE. Cũ his videliꝫ q̃ erãt in agro: ⁊ q̃ molebãt: ⁊ nihilominus derelicti ſunt. Sepe. n. dixim⁹ hypocritã aliud eẽ ⁊ aliud oñdere: ſicut ⁊ in agro ⁊ i mola idẽ facere videbãt: ſꝫ exitus diuerſe volũtatis aperuit. RA. Vel cũ hypocritis ſuſcipit ptẽ ſuaꝫ ſ. duplicẽ gehẽne penã. i. ignis ⁊ frigoris. vñ ſeqt: Ibi erit fletus ⁊ ſtridor dẽtiũ. ad ignẽ. n. ptinet fletus oculoꝝ: ad frigus ſtridor dentiũ. ORI. Vel fletus erit eis qui male in hoc mũdo ridẽtes fuerũt: ⁊ his qui requieuerũt irrationabilit erit dẽtiũ ſtridor. nolẽtes. n. dolores mãlit ſufferre: ꝯpulſi tormẽtis dentib⁹ ſtridẽt: illi. ſ. qui manducauerũt acerbitatẽ malicie. Ex his aũt cognoſcere ẽ: qm̃ nõ ſolũ qui fideles ſũt ⁊ prudẽtes: cõſtituit dñs ſup familiã ſuã ſꝫ ẽt malos: ⁊ qð ñ ſoluat eos de hoc ꝙ ꝯſtituti ſũt a dño ſup familiã ei⁹: ſꝫ illud vt dent i tpe cibos: ⁊ vt abſtineãt a ſecutionib⁹ ⁊ comeſſatõibus. AVG. ad eſichiũ: Hoc aũt ſuo malo remoto q̃ pculdubio dñi ſui odit aduẽtũ: ꝯſtituam⁹ añ oculos tres ſuos bonos aduentũ dñi deſiderãtes. Si vnus coꝝ citius: alter tardius dñm ſuũ dicit eẽ venturꝝ: tertius de hac re ſuã ignorãtiã ꝯfitet. videmus tñ quis magis euangelio cõſonet. vnde dicit Vigilemus ⁊ oremus qꝛ citius vẽturus ẽ dñs. Alter dicit: Vigilem⁹ qꝛ breuis ⁊ icerta ẽ vita iſta: ꝙuis tardius vẽtur⁹ ſit dñs Tertius dicit: Vigilemus qꝛ breuis ⁊ incerta ẽ vita iſta: ⁊ neſcimus qñ venturus ẽ dñs. Quid aũt aliud hic dicit ꝙ ꝙ cũ audimus euãgeliuꝫ dicere. Vigilate qꝛ neſcitis q̃ hora venturus ſit dominus. omnes quidem pre deſiderio regni dei hoc volunt eſſe veꝝ quod putat primus deinde ſi factũ fuerit gaudebit cum illo ſecundus ⁊ tertius. ſi autem factum non fuerit: metuendũ ẽ ne inter ipſas moras perturbentur qui crediderant quod dixerat primus ⁊ incipiant domini aduentum non tardũ putare ſed nullum. Qui autem credit quod dicit ſecundus: tardius dominum eſſe venturum: ſi falſum fuerit nulli turbabuntur in fide: ſed inopinato gaudio perfruentur. Qui autẽ quid horum verum ſit ignorare ſe confitetur: illud optat: hoc tollerat in nullo eorum errat: quia nil eorum aut affirmat aut negat.

CA. XXV

Tunc ſimile erit regnũ celoꝝ decẽ virginibus: q̃ accipientes lãpades ſuas exierũt obuiã ſpõſo ⁊ ſpõſe. Quinqꝫ aũt ex eis erãt fatue: ⁊ qnqꝫ prudẽtes Sed quinqꝫ fatue acceptis lãpadib⁹ nõ ſumpſerũt oleũ ſecũ. Prudentes vero acceperũt oleũ in vaſis ſuis cũ lãpadibus. Morã autẽ faciẽte ſponſo dormitauerunt oẽs ⁊ dormierunt. Media aũt nocte clamor factus ẽ: ecce ſponſus venit: exite obuiã ei. Tũc ſurrexerũt oẽs virgines ille: ⁊ ornauerũt lãpades ſuas. Fatue aũt ſapientibus dixerũt: Date nobis de oleo veſtro: qꝛ lãpades noſtre extinguunt. Rñderũt prudẽtes dicentes Ne forte nõ ſufficiat nobis ⁊ vobis: ite poti⁹ ad vẽdẽtes ⁊ emite vobis. Dũ aũt irẽt emere: venit ſpõſus ⁊ q̃ pate erãt itrauerũt cũ eo ad nuptias: ⁊ clauſa ẽ ianua. Nouiſſime vero veniunt ⁊ reliq̃ virgies dicentes: Dñe dñe: aperi nobis. At ille rñdens ait: Amẽ dico vobis neſcio vos. Vigilate itaqꝫ: quia neſcitis diẽ neqꝫ horam.

CHRY. In ſuperiori parabola dñs penã oñdit eius qui pcuciebat: ⁊ inebriebat: ⁊ bona dñi ſui diſpgebat. In hac aũt parabola punitionẽ inducit ẽt ei qui vtilitatẽ nõ affert: neqꝫ copioſe hec quibus indiget ſibi preparat. habebant enim fatue vgines oleũ: ſed non copioſe. vnde dicitur: Tunc ſi. erit reg. ce. x. vir. HILA. Ideo autem dicitur. Tunc: qꝛ de magno die domini de quo ſupra agebatur oĩs hic ſermo ẽ. CHRY. Regnũ aũt celoꝝ preſentis tpis eccleſia dicit ſicut ⁊ ibi: Mittet filius hominis angelos ſuos: ⁊ colligent de regno eius omnia ſcandala. HIE. Similitudineꝫ autem. x. virginum fatuarum atqꝫ prudentũ quidam ſimpliciter interpretantur in virginib⁹ quarum alie iuxta apoſtolum ⁊ corpore ⁊ mente ſũt virgines: alie virginitatem tm̃ corporum reſeruantes: vel cetera opera nõ habent: vel parentum cuſtodia reſeruante nihilominus mente nupſerũt. Sed mihi videtur ex ſuperioribus alius eſſe ſenſus qui dicitur: Et non ad virginalia corpora ſed ad oẽ hoĩum genus hãc cõparationem ptinere. GRE. in ho. In quinqꝫ. n. corporis ſenſib⁹ vnuſquiſqꝫ ſubſiſtit geminatus: geminat⁹ aũt quinarius denarium perficit. Et qꝛ ex vtroqꝫ ſexu fidelium multitudo colligitur: ſancta eccleſia. x. virginibus ſimilis denunciatur: vbi mali cũ bonis: reprobi cum electis admixti ſũt: recte ſimile virginibus prudentibus ⁊ fatuis perhibetur.

CHRY. in ho. Ideo aũt ponit parabolã hãc in virginuꝫ pſona: vt oñdat ꝙ lꝫ virginitas magnum quid ſit: tñ ſi ab operibus miſericordie ſit deſerta: cuꝫ adulteris foras eijcietur. ORI. Vel ſenſus omniũ qui receperũt verbum dei virgines ſunt. Tale eniꝫ eſt verbũ dei vt de ſua mundicia accommodet oĩbus qui per ſuã doctrinam receſſerũt ab idoloꝝ cultura: acceſſerunt aũt ꝑ xp̃m ad dei culturã. vnde ſequit: Que accipi. lam. ſuas exierunt ob. ſpon. ⁊ ſponſe. Accipiũt enim lãpades ſuas: ideſt organa ſua nãlia: ⁊ egrediunt de mundo ⁊ de erroribus: ⁊ veniũt obuiam ſaluatori qui ſemper paratus eſt venire: vt igrediatur ſimul cum dignis ad beatam ſponſam eccleſiam. HILA. Vel ſponſus atqꝫ ſponſa dominus noſter eſt in corpore deus: nanqꝫ ſpiritui caro ſponſa eſt. lãpades autem quas acceperunt: aiãꝝ ſplẽdentiũ lumen eſt que ſacramento baptiſmi ſplenduerunt. AVG. de verbis do

mini: Uel lampades que manibus geſtantur opera ſũt. dí
ctũ ē.n. Luceant opera veſtra coꝛam hominibus. GRE.
Qui aũt recte credũt: ⁊ iuſte viuunt: aſſimilant quinque
prudentibus. q aũt ꝯfitent qdē fidē ieſu: nō aũt ꝓparant ſe
bonis operibus ad ſalutē: reliqs qnqꝫ virginibus fatuis
vñ ſubdit: Quinqꝫ aũt ex eis erāt fatue ⁊ quinqꝫ prudētes
HIE. Sũt.n. quinqꝫ ſenſus q feſtināt ad celeſtia ⁊ ſuperna
deſiderāt. De viſu aũt ⁊ auditu ⁊ tactu ſpecialiter dictũ ē
Qđ vidimus: qđ audiuimus: qđ oculis nr̄is perſpexim⁹
⁊ manus nr̄e palpauerũt. De guſtu: Guſtate ⁊ videte qm̄
ſuauis ē dñs: De odoꝛatu: In odoꝛe vnguētoꝝ tuoꝝ cur
rimus. Alij aũt ſũt quinqꝫ ſenſus terrenis fecibus īhiātes
AVG de ver. do. Uel ꝑ quinqꝫ virgines ſignificat qnqꝫ
ptita ꝯtinētia a carnis illecebꝛis: cōtinendus ē.n. aĩ appe
titus a voluptate oculoꝝ: auriũ: odoꝛ faciēdi: guſtādi: ⁊ tan
gendi. Sed qꝛ iſta ꝯtinentia priꝫ coꝛā deo fit vt illi place
atur interioꝛi gaudio ꝯſcientie: prim coꝛā hoībus tm̄: vt
gloꝛia humana capiat: quinqꝫ dicunt ſapientes: ⁊ quinqꝫ
ſtulte. vtreqꝫ tm̄ v̓gines. qꝛ vtraqꝫ ꝯtinētia ē: ꝙuis diuerſo
fomite gaudeat. ORI. Sicut aũt ſequunt ſeipas inuicē
v̓tutes: ⁊ q vnā habuerit oēs habeat: ſic ⁊ ſenſus omnes
alteruteꝝ ſe ſubſequunt: ꝓpterea neceſſe ē: vt ad oēs qnqꝫ
ſenſus ſint prudētes: aut oēs fatui. HILA. Uel abſolute
in quinqꝫ prudentibus ⁊ quinqꝫ fatuis: fideliũ atqꝫ infide
lium ē ꝯſtituta diuiſio. GRE. Notādũ vero ē ꝙ oēs lam
pades habēt: ſed nō oēs oleũ hñt. Sequit.n. Sed qnqꝫ
fatue acce. lampa. nō ſumpſe. oleũ ſecũ. Prudentes vero
acce. oleũ i va. ſuis cũ lampadibus. HILA. Oleũ boni
operis fructus ē. vaſa humana ſũt coꝛpoꝛa intra quoꝝ
viſcera theſaurus bone ꝯſciētie recōdēdus ē. HIE. Ole
um ħ hñt virgines q iuxta fidē operibus adoꝛnant. non
hñt oleũ q̄ vident ſimili qdē fide ꝯfiteri: ſed virtutũ opa
negligunt. AVG. de ver. do. Uel per oleũ ipam leticiā
ſignificari arbitroꝛ: ſm̄ illud: Unxit te deus tuus oleo ex
ultationis. Qui ergo nō ꝓpterea gaudet: qꝛ deo intrinſe
cus placet nō hꝫ oleũ ſecũ. gaudiũ enim nō hñt qui incon
tinenter viuunt: niſi in laudibus hoīum. Prudentes aũt
acce. oleũ cũ lāpadib⁹. i. leticiā bonoꝝ operũ. In vaſis
ſuis. i. in coꝛde atqꝫ ꝯſcientia poſuerunt: ſicut apoſtolus
monet: Probet aũt ſeipꝫ hō: ⁊ tũc gloꝛiā habebit i ſeipſo
non in altero. CHR. in ho. Uel oleũ hic vocat charita
tē ⁊ elemoſynā: ⁊ quodcũqꝫ circa idigentes auxiliũ. Lam
pades aũt vocat virginitatis chariſma: ꝑꝑ hoc ꝯ fatuas
eas vocat: qm̄ maioꝛē ſuſtinētes laboꝛē ꝑꝑ minoꝛē oīa ꝑ
diderunt: maioꝛi.n. laboꝛe vincit carnis cupido ꝙ pecu
niaꝝ. ORIG. Uel oleũ ē verbũ doctrine quo vaſa aīaꝝ
īplent. Nihil.n. ſic ꝯfoꝛtat ſicut moꝛalis ſmo: q oleũ lumi
nis appellat. Prudētes ergo acceperũt huiuſmodi oleũ
qđ ſatis ſit eis et tardāte exitu: ⁊ moꝛante verbo venire
ad ꝯſũmationē coꝝ. Fatue aũt acceperũt lāpades: in pri
mis qdē accēſas: ſed tm̄ oleũ non acceperũt vt eis ſuffi
ceret vſqꝫ ad finē: negligētes circa ſuſceptionē doctrine q
ꝯfoꝛtat fidē: ⁊ bonoꝝ actuũ lumē illuminat. vnde ſequit
Moꝛā aũt fa. ſpon. doꝛ. oēs: ⁊ doꝛmierũt. AVGV. de
ver. do. Ex vtroqꝫ.n. genere hominũ moꝛiunt hoc inter
uallo tꝑis: donec ſub aduētu dñi fiat reſurrectio moꝛtuo
rũ. GRE. Doꝛmire ⁊ enim moꝛi ē. Ante ſomnũ. v̓o doꝛ
mitare ē ante moꝛtē a ſalute lāgueſcere: qꝛ ꝑ pōdus egri
tudinis ꝑuenit ad ſomnũ moꝛtis. Uel doꝛmitauerunt. i.
moꝛtue ſunt. Cōſequēter aũt dꝛ: Doꝛmierũt. qꝛ poſtea ſu
ſcitāde ſũt: Per hoc aũt ꝙ dicit. Moꝛā aũt faci. ſponſo.
oñdit ꝙ nō paꝝ tꝑis inter prioꝛē ⁊ ſecũdũ dñi aduentum
ꝑtergredit. ORI. Uel ſponſo tardāte ⁊ nō cito veniente
verbo ad ꝯſummationē vite patiunt aliquid ſenſus doꝛ
mitantes: ⁊ quaſi in nocte mũdi agentes ⁊ doꝛmierũt: vt
puta remiſſius agentes a ſēſu illo vitali: nō tamē lampa
des ꝑdiderũt: neqꝫ deſꝑauerũt de conſeruatione olei ille
prudētes. vñ ſequit: Media aũt nocte clamoꝛ factus eſt
ecce ſpon. ve. exite obuiā ei. HIERO. Traditio iudeo
rũ ē: chriſtũ media nocte venturũ in ſimilitudinē egypti
qñ paſca celebꝛatũ ē ⁊ exterminatoꝛ venit: ⁊ dñs ſuper ta
bernacula trāſijt: ⁊ ſanguine agni poſtes vr̄aꝝ frontium
ꝯſecrati ſũt: vnde reoꝛ ⁊ traditionē apoſtolicā ꝑmāſiſſe:
vt die vigiliaꝝ paſche ante noctē dimidiũ populũ dimit
tere nō liceat expectātes xp̄i aduētũ: poſtꝙ illud tꝑs trā
ſiret ſecuritate ꝑſumpta feſtũ cuncti agant diē. vñ pſalmi
ſta dicebat: Media nocte ſurgebam ad confitēdum tibi.
AVG. de ver. do. Uel media nocte. i. nullo ſciente aut
ſperāte. HIERO. ſubito ħ qſi in tēpeſta nocte: ⁊ ſecuris
oībus: qñ grauiſſimus ſopoꝛ ē ꝑ angeloꝝ clamoꝛē ⁊ tu
bas ꝑcedētiũ foꝛtitudinē chꝛiſti reſonabit aduentus. qđ
ſignificat cũ dꝛ: Ecce ſpon. venit exite obuiā ei. HILA.
Tuba enim excitāte ſpōſo tm̄ obuiā ꝓcedit. Erũt.n. iam
ambo vnũ. i. caro ⁊ deus: qꝛ in glām ſpiritalē humilitas
carnis trāſfoꝛmata ē. AVG. de ver. do. Uel qđ dicit ſpō
ſo tm̄ obuiā venire v̓gines: ſic intelligēdũ puto: vt ex ipis
virginibus ꝯſtet ea q̄ dꝛ ſponſa: tanꝙ ſi oībus chꝛiſtianis
in eccleſia ꝯcurrētibus filij ad matrē currere dicātur. cũ
ex ipſis ſi ꝗs ꝯgregatis ꝯſtet ea q̄ dꝛ mater. nunc enĩ de
ſponſata ē eccleſia: ⁊ virgo ē ad nuptias perducenda illo
tēpoꝛe quo vniuerſa moꝛtalitate in ea ꝑtereūte: imoꝛtali
ꝯiunctione habeat. ORI. Uel media nocte. i. in altitudiē
remiſſiōis factus ē clamoꝛ oēs ſuſcitare volētiũ ſicut ex
iſtimo angeloꝝ qui ſũt adminiſtratoꝛij ſpũs intus clamā
tes in ſenſib⁹ oīum doꝛmiētiũ. Ecce ſpon. ve. exite obuiā
ei. ⁊ ſuggeſtionē quidē hāc oēs audierũt: ⁊ ſurrexerũt: nō
aũt oēs decēter impoſuerũt lāpadibus ſuis oꝛnatũ. vñ ſe
quit. Tũc ſurrexerũt oēs virgines ille ⁊ oꝛna. lāpa. ſuas
Oꝛnant aũt lāpades ſenſuũ euāgelicis vſibus: Qui autē
male vtunt ſenſibus: oꝛnamētũ nullũ habent in ſenſibus.
GRE. Uel tũc quidē oēs virgines ſurgũt: qꝛ ⁊ electi ⁊ re
pꝛobi a ſomno ſue moꝛtis excitantur. Lāpades oꝛnant:
qꝛ ſua ſecũ opera numerāt: ꝓ qbus eterna recipere bea
titudinē expectāt. AVG. de ver. do. Aptauerũt.n. lāpa
des ſuas. i. rōnes reddēdas opeꝝ ſuoꝝ. HILA. Uel lā
padaꝝ aſſumptio aīaꝝ ē reditus i coꝛpoꝛa: coꝝqꝫ lux ē
ꝯſciētia boni operis elucēs: q̄ vaſculis coꝛpoꝝ ꝯtinetur.
ORI. Sed lampades fatuaꝝ virginũ extinguunt: qꝛ ea
rũ opera q̄ clara hoībus foꝛis apparuerũt: in aduentu
iudicis intus obſcurant. vñ ſequit: Fatue aũt ſapiētib⁹ di
xerunt: Date nobis de oleo vr̄o: qꝛ lāpades noſtre extin
guuntur. Quid ē aũt ꝙ tũc a prudētibus oleũ petunt: niſi
ꝙ in aduentu iudicis cũ ſe intus vacuas inuenerint: teſti
moniũ foꝛis querũt: ac ſi a ſua fiducia decepte ꝓximis
dicāt: Quia nos qſi ſine opere repelli ꝯſpicitis: dicite de
nr̄is operibus qđ vidiſtis. AVG. de ver. do. De ꝯſuetu
dine.n. id ſp̄ inqrit vñ gaudere aīus ſolet. Itaqꝫ hoīu q
coꝛda ñ vidēt teſtioniũ volũt hr̄e apđ deũ q coꝛdis īſpe
ctoꝛ ē: ſꝫ qꝝ frā aliena laude fulciũt eadē ſubtracta deficit
unt: vñ ⁊ eaꝝ lāpades extiguũt. Uel v̓gies q lāpades ſuas
dicunt extigui: oñdũt eas ex pte lucere ⁊ tñ ñ hñt lumē ide
ficiēs: nec opera perpetua. Siqs igit hꝫ aīum virginalē
⁊ amatoꝛ ē pudicitie: nō pꝫ mediocriter eē cōtentus his
q̄ cito exareſcũt: ⁊ oꝛto cauumate areſcũt: ſed perfectas vir
tutes ſequat: vt lumē hēat ſempiternũ. CHRY. in ho.
Nō ſolum he virgines ſtulte erāt: qm̄ hic receſſerũt miſe
ricoꝛdia carentes: ſꝫ qꝛ eſtimabant ibi ſe accepturas vbi
īpoꝛtune queſierũt. Quāuis aũt illis virginibus pruden
tibus nihil miſericoꝛdius ſit: q ꝑꝑ miſericoꝛdiā maxime
fuerũt appꝛobate: nō tñ ſtulte virgines ſua petitione poti
te ſũt. Sequit: Rñde prudētes dicētes: Ne foꝛte nō ſuffi.
nobis ⁊ vobis. Hinc aũt diſcimus ꝙ nullus nr̄um adire
poterit niſi opib⁹ cũ qb⁹ īuenti erim⁹. HIE. Nō.n. hoc
virgines prudētes de auaricia ſed de timoꝛe rñdent: vñ
qſqꝫ ꝓ ſuis opib⁹ mercedē accipiet: neqꝫ pñt i die iudicij
alioꝝ v̓tutes alioꝝ vitia ſubleuare. Dāt aũt prudētes cō
ſiliũ: vt nō debeāt ſine oleo lāpadaꝝ ſponſo occurrere.
Et hoc ē qđ ſequit: Ite potius ad vēdentes ⁊ emi. vobis.
HILA.

HILA. Uendentes hi ſunt qui miſericoꝛdia fideliũ in
digentes: reddũt ex ſe petita ꝯmertia idigentie ſue ſacieta
te boni operis nr̄i ꝯſciētiā veꝛundātes. Hoc ē.n. indefeſ
ſi luminis copioſa mā q̄ miſericoꝛdie fructibus ⁊ emēda
ē ⁊ recōdenda. CHR. i ho. Uides ħ quanta nobis ſit a
paupꝛib⁹ negociatio: paupes aũt nō ſũt ibi ſꝫ hic: lōgꝫ h
oleũ ꝯgregare oꝫ: vt illic vtile ſit cũ tempus nos vocet.
HIE. Uendit ēt hoc oleũ ⁊ multo emit ꝑcio ac difficili
laboꝛe ꝯquirit: qđ nō ſolũ in elemoſynis: ſed in cunctis
virtutibus ⁊ cōſilijs itelligimus magiſtroꝝ. ORIGE.
Uel aliter: Etſi fatue erāt: tñ hoc intelligebāt: qm̄ cũ lumi
ne debebāt obuiā ire ſponſo: oēs lāpades ſenſuũ hñtes
illuminatas. videbāt aũt ⁊ illud qm̄ ex eo ꝙ minus habe
bāt oleũ rōnabile: iā ꝓpinquātibus tenebꝛis lāpades ea
rũ fuerāt obſcurāde. Sꝫ ſapiētes tranſmittũt fatuas ad
olei venditoꝛes: vidētes qm̄ non tm̄ oleũ. i. verbũ doctri
ne ꝯgregauerāt: vt ſufficeret ipſis ad vitā ⁊ illos docerēt
vñ dicũt: Ite potius ad ven. i. ad doctoꝛes. Et emite vo
bis. i. ab eis accipite: ⁊ precium ē perſeuerātia ⁊ amoꝛ di
ſcendi ⁊ diligentia: ⁊ lab ꝯꝛ cupiētiũ diſcere. AVG. de
ver. do. Uel non ſũt putāde dediſſe ꝯſiliũ: ſed crimē eaꝝ
ex obliquo ꝯmemoꝛaſſe. Uēdunt.n. adulatoꝛes oleũ: qui
ſiue falſa ſiue ignoꝛata laudādo: aīas i erroꝛes mittunt: ⁊
eis vana gaudia tanꝙ fatuis ꝯſillādo: aliquā de his mer
cedē ꝯmodi tꝑalis accipiũt. Dꝛ ħ: Ite ad ven. ⁊ eme. vo. i.
videamus nũc qd vos adiuuēt q vobis laudes vendere
ꝯſueuerũt. Dicunt aũt: Ne foꝛ. non ſuf. no. ⁊ vo. qꝛ alieno
teſtimonio nō iuuat qſqꝫ apud deũ cui ſecreta coꝛdis ap
parēt: ⁊ vix qſqꝫ ſibi ſufficit: cui teſtimoniũ ꝑhibebat cō
ſciētia ſua. HIE. Ueꝝ qꝛ iā emēdi tꝑs exceſſerat: ⁊ adue
niente iudicij die locus nō erat penitētie: nō noua patra
re opera: ſed preteritoꝝ rōnē cogunt exoluere. vñ ſequit.
Cũ aũt irēt emere ve. ſpon. ⁊ q̄ parate erāt intra. cũ eo ad
nuptias. HILA. Nuptie aũt imoꝛtalitatis aſſumptio ē:
⁊ inter coꝛruptionē atqꝫ icoꝛruptionē ex noua ſocietate
cōiunctio. CHRY. in ho. Per hoc aũt qđ dicit. Dũ irēt
emere: oñdit qꝛ ṅſi miſericoꝛdes efficiamur poſt moꝛtē
nihil lucrabimur ad effugiendũ: ſicut nec diuiti ꝓfuit ꝙ
factus ē miſericoꝛs ⁊ ſollicitus circa eos q ſibi attinebāt
ORI. Uel dicit. Dũ irēt emere: ē.n. inuenire quoſdā qui
qñ debuerũt neglexerũt aliquid diſcere: in ipo aũt exitu
vite ſue dum diſponunt diſcere: ꝯpꝛehendunt a moꝛte.
AVG. de ver. do. Uel aliter: Euntibus illis emere. i. in
clinantib⁹ ſe in ea q̄ foꝛis ſunt: ⁊ ſolitis gaudere querenti
bus: qꝛ gaudia interna nō nouerāt: venit ille qui iudicat.
Et q̄ parate erāt. i. quibus coꝛā deo ꝯſcia teſtimoniũ ꝑhi
bebat. intra cũ eo ad nup. i. mũda aīa: puro ac ꝑfecto dei
v̓bo fecũda copulat. HIE. Poſt iudiciũ aũt diē bonoꝝ
opeꝝ ⁊ iuſticie occaſio nō relinquit. vñ ſequit: Et clauſa
ē ianua. AVG. de ver. do. Receptis.n. illis q ſũt in ange
licā vitā ꝯmutati: claudit aditus ad regna celoꝝ. non.n.
poſt iudiciũ pꝫ precũ ac meritoꝝ locus. HILA. Et tñ
cũ iā pnie nullũ ē tꝑs: fatue occurrũt. aperiri ſibi aditum
rogāt. vnde ſequit. Nouiſ. aũt. veni. ⁊ reliqꝫ v̓gi. dicētes
Dñe dñe aperi nobis. HIE. Egregia in dñi appellatione
ꝯfeſſio idiciũ fidei ē. Sꝫ qd ꝓdeſt voce inuocare: quē opi
bus neges? GRE. Doloꝛe aũt repulſionis ꝯpulſe appel
lationē igemināt dñatōis iuocādo pꝛeꝫ: cui⁹ i vita ſua mi
ſericoꝛdiā ꝯtēpſerũt. AVG. de ver. do. Nō aũt dictum eſt
ꝙ emerũt oleũ: ⁊ ideo intelligende ſunt nullo iaꝫ remanē
te de alienis laudibus gaudio: in anguſtijs ⁊ magnis affli
ctionibus redire ad iploꝛationē dei. ſed magna eius eſt ſe
ueritas poſt iudiciũ: cui⁹ ante iudicium ineffabilis miſeri
coꝛdia ꝓrogata ē. Propter quod ſequit. At ille rñdēs ait
Amē di. vo. neſcio vos. Ex illa. ſ. regula: qꝛ nō hꝫ ars dī
i. eius ſapiētia vt intrēt i gaudiũ eius q nō coꝛā deo: ſꝫ vt
placerēt hoībus conati ſũt aliqd ſꝫ ꝑcepta eius operari
HIE. Nouit.n. dñs eos q ſũt eius: ⁊ q ignoꝛat ignoꝛabi
tur. ⁊ lꝫ virgines ſint vel coꝛpoꝛis puritate vel vere fidei
ꝯfeſſione: tñ qꝛ oleũ nō hñt: ignoꝛant a ſponſo. Ex hoc āt
ꝙ infert: Uigilate itaqꝫ qꝛ neſcitis diē neqꝫ hoꝛā. intelligit
vniuerſa que dicta ſũt eē ꝑmiſſa: vt qꝛ ignoꝛamus iudicij
diē: ſolicite nobis lumē bonoꝝ opeꝝ ꝓparem⁹. AVG.
de ver. do. Nō aũt ſolũ illius futuri tꝑis quo venturus ē
ſponſus: ſꝫ ſue qſqꝫ doꝛmitiōis diē ⁊ hoꝛā neſcit: ad quā
qſqꝫ paratus ē: ēt paratus inuenit cũ illa vox ſonuerit q̄
oēs euigilaturi ſunt. AVG. ad eſichiũ. Non defuerũt āt
q docere voluerũt has qnqꝫ ⁊ qnqꝫ v̓gines ad hũc ei⁹ ad
uentũ q nũc fit ꝑ eccl̄iaꝫ ꝑtinere: ſꝫ hec nō ſũt temere pol
licēda: ne aliquid ocurrat quod valide ꝯdicat.

Sicut enĩ hō ꝑegre ꝓficiſcēs vocauit ſeruos ſu
os: ⁊ tradidit illis bona ſua. Et vni dedit quinqꝫ
talēta: alij aũt duo: alij vero vnũ: vnicuiqꝫ ſecũdũ
ꝓpꝛiā virtutē: ⁊ ꝓfectus ē ſtatĩ. Abijt autē q qn
qꝫ talēta acceꝑat: ⁊ opat̄ ē in eis: ⁊ lucrat̄ ē alia qn
qꝫ. Siſr q duo acceꝑat: lucratus ē alia duo. Qui
aũt vnũ acceꝑat abiēs fodit in terrā: ⁊ abſcondit
pecuniā dñi ſui. Poſt multũ vero tꝑis venit dñs
ſeruoꝝ illoꝝ: ⁊ poſuit rōnē cũ eis. Et accedēs q
qnqꝫ talēta acceꝑat: obtulit alia qnqꝫ talēta dicēs
Dñe qnqꝫ talēta tradidiſti mihi: ecce alia quinqꝫ
ſuꝑlucratus ſuꝫ. Ait illi dñs eius: Euge ſerue bo
ne, ⁊ fidelis: qꝛ ſuꝑ pauca fuiſti fidelis: ſuꝑ multa
te ꝯſtituā: intra i gaudiũ dñi tui. Acceſſit aũt ⁊ qui
duo talēta acceꝑat ⁊ ait: Dñe duo talenta tradidi
ſti mihi: ecce duo alia lucratus ſuꝫ. Ait illi dñs ei⁹
Euge ſerue bone ⁊ fidelis: qꝛ ſuꝑ pauca fuiſti fide
lis: ſuꝑ multa te cōſtituā itra i gaudiũ dñi tui. Ac
cedēs aũt ⁊ q vnũ talentũ acceperat ait: Dñe ſcio
qꝛ hō durus es: metis vbi nō ſemiaſti: ⁊ ꝯgregas
vbi nō ſparſiſti: ⁊ timēs abij ⁊ abſcōdi talētũ tuũ i
terra. Ecce hēs qđ tuũ ē: Rñdēs aũt dñs eius di
xit ei. Serue male ⁊ piger: ſciebas qꝛ meto vbi nō
ſemino: ⁊ ꝯgrego vbi nō ſparſi. Opoꝛtuit ergo te
ꝯmittere pecuniā meā nũmularijs: ⁊ veniens ego
recepiſſē vtiqꝫ quod meũ ē cũ vſura. tollite itaqꝫ
ab eo talētũ: ⁊ date ei qui hꝫ decem talēta. Oī.n.
habēti dabit ⁊ abundabit: ei aũt q nō hꝫ ⁊ quod
vꝫ hr̄e auferet ab eo. Et inutilē ſeruũ eijcite in tene
bꝛas exterioꝛes: illic erit fletus ⁊ ſtridoꝛ dentium.
GLO. In ꝑcedēti parabola demonſtrata eſt eoꝝ ꝯdēna
tio q oleũ ſibi ſufficiēter nō pꝛeparauerāt: ſiue ꝑ oleũ ni
toꝛ opeꝝ: ſiue gaudiũ ꝯſcie: ſiue elemoſyna q̄ ē ꝑ pecuniā
intelligat. Hec aũt parabola iducit ꝯ eos q nō ſolũ pecu
nijs: ſed nec verbo nec alio mō ꝓdeſſe ꝓximis volũt: ſꝫ
oīa occultāt. vñ dicit: Sicut.n. ho. pere. ꝓ. vo. ſ. ſu. ⁊ tradi
dit illis bona ſua. GRE. Hō aũt iſte q ꝑegre ꝓficiſcitur
redēptoꝛ nr̄ ē qui in ea carne quā aſſũpſerat abijt in celũ
Carnis.n. loc⁹ ꝓpꝛius terra ē: q̄ qſi ad peregrinādũ duci
tur: cũ ꝑ redēptoꝛē nr̄um i celo collocat. ORI. Scđm
n. diuinitatis ſue nām ñ peregrinat ſꝫ ſꝫ diſpēſationē coꝛ
poꝛis qđ ſuſcepit. Qui.n. dicit diſcipulis ſuis: Ecce ego
vobiſcũ ſum vſqꝫ ad ꝯſũmationē ſeculi: vnigenitus dei eſt
q nō ē coꝛpoꝛeo habitu circũcluſus: hoc aũt dicētes nō
ſoluimus ieſum: ſed vnicuiqꝫ ſubſtātie ꝓpꝛietatē ei⁹ ſalua
mus. Poſſumus ⁊ talia dicere ꝙ peregrinat dñs ꝑ fidem
ambulātibus ⁊ nō ꝑ ſpeꝫ: ſi aũt peregrināes a coꝛpoꝛe
cũ dño fuerimus: tũc ⁊ ipſe erit nobiſcũ. Simul ēt cōſide
rata: ꝙ nō vꝫ redditio ſmonis ita ꝯſcripta ſicut homo pe
regrinās: ita ego aut filius hoīs: qm̄ ipſe ē qui in parabo

n

la ꝓponitur peregrinãs quaſi homo:non ſicut filius dei. HIE. Uocatis aũt apl'is doctrinã eis euãgelioꝝ tradidit:nõ ꝓ largitate ⁊ parcitate alteri plus ⁊ alteri minus tribuẽs:ſed ꝓ accipiẽtiũ virib':quõ ⁊ apl's eos q ſolidũ cibũ capere nõ poterãt:lacte potaſſe ſe dicit. vñ ſequit: Et vni dedit qnq; talẽta: alij aũt duo:alij vo vnũ: vnicuiq; ſm ꝓpriã vtutẽ. CHRY. In quinq; ⁊ duob' ⁊ vno talẽto diuerſas gr̃as itelligim': q̃ vnicuiq; tradite ſũt. ORI. Si qñ.n.videris eoꝝ qui acceperunt a xp̃o diſpẽſationẽ eloquioꝝ dei:alios qdẽ hñe amplius:alios aũt minus:⁊ vt ita dicã:neq; in dimidio itelligẽtes reꝝ negocia ꝯparatione melioꝝ:alios aũt adhuc minus hñe videbitis diuias eoꝝ q eloquia dñi ſuſceperũt a xp̃o:qm̃ alia fuit vtus eorũ qbus data ſũt quinq; talẽta:alia quib' duo:alia quib' vnũ:⁊ alter alteri' nõ capiebat mẽſurã:⁊ qui accepit talẽtũ vnũ:accepit qdẽ datũ nõ ꝯtẽptibile:Multũ ẽ.n.⁊ vnũ talẽtũ talis dñi:m tres ſũt ꝓpꝛij ſui:ſicut tria ſũt genera eoꝝ qui fructũ faciũt. ⁊ quinq; quidẽ accepit talenta:que oia ſenſibilia ſcripturaꝝ põt adducere ad ſenſus diuiniores:duo aũt qui ẽ corporalẽ doctrinã edoctus:duo.n.vĩ carnalis numer' eẽ.ſ; adhuc minus potẽti vnũ talentum pr̃ſamilias dedit. GRE. Uel aliter: Quinq; talẽtis dona qnq; ſenſuũ.i.exterioꝝ ſciã exprimit: duob' vo itellect' ⁊ operatio deſignat.vni' autem talẽti noie intellectus tm̃ deſignat. Seqtur: Et ꝓfectus ẽ ſtatim. GLO. Nõ locum mutãs:ſed liberã eis operãdi ptãtẽ ꝑmittẽs ⁊ ſuo arbitrio relinquẽs. Sequit: Abijt aũt qui quinq; talẽta acce. ⁊ ope. ẽ in eis:⁊ lucratus ẽ alia quinq;. HIE. Acceptis.n. terrenis ſenſibus:celeſtiũ ſibi noticiã duplicauit:ex creaturis itelligẽs creatorẽ ex corporalibus incorporalia:ex breuib' ſempiterna. GRE. Sũt ẽt nonnulli q ⁊ ſi interna ac myſtica penetrare neſciũt:ꝓ intẽtionem tm̃ ſupne patrie docẽt recta q̃ pñt de ipſis exteriorib' q̃ acceperũt:dũ qui ſe a carnis petulãtia:a terrenaꝝ reꝝ ambitu: atq; a viſibiliũ voluptate cuſtodiũt:ab his ẽt alios admonẽdo cõpeſcũt. ORI. Uel q hñt ſenſus exercitatos ꝯuerſati ſalutariter:⁊ ad maiorẽ ſciã ſeipos erigentes ⁊ ſtudioſe docẽtes:lucrati ſũt alia quinq;:q2 nemo facile addĩtamẽtum accipit vtutis alterius niſi eius quã h;. ⁊ quanta ipa ſcit: tanta alteꝝ docet:⁊ nõ amplius. HILA. Uel ſuus ille q quinq; talenta accepit:ppl's ex lege credẽtiũ ẽ: ex qua ꝓfectus meritũ ipſius recte iplete euãgelice fidei opatiõe duplicauit. Seqtur: Similit ⁊ q duo acceperat:lucratus eſt alia duo. GRE. Sũt.n.nõnulli q dũ intelligẽdo ⁊ operãdo alijs ꝑdicãt:q̃ſi duplicatũ de negocio lucrũ reportãt q2 dũ vtriq; ſexui ꝑdicatio impẽdit:q̃ſi accepta talẽta geminãt. ORI. Uel lucrati ſũt alia duo.i.corporalẽ editionẽ ⁊ aliã paulo ſublimiorẽ. HILA. Uel ille ſu' cui duo talenta ꝯmiſſa ſũt:gentiũ populus ẽ:fide atq; ꝯfeſſione ⁊ filij iuſtificatus ⁊ pr̃is dñ; nr̃u; ieſum xp̃m deũ atq; hominẽ ex ſpũ ⁊ carne cõfeſſus ẽ.hec ḡ ſunt duo talẽta. Sed vt ppl's iudeoꝝ oẽ ſacrm̃ qd i qnq; talẽtis.i.i lege cognouerat.idipm̃ fide euãgelij duplicauit:ita iſte icremẽto duorũ talentoꝝ itellectũ atq; opatiõnẽ ꝓmeruit. Sequitur: Qui aũt vnũ acce. abiẽs fodit i terrã ⁊ abſcon.pecu. dñi ſui. GRE. Talẽtũ qppe i terra abſcondere:ẽ acceptũ igeniũ i terrenis actibus iplicare. ORI. Uel aliter: Si qñ videris aliquẽ:qui virtutẽ h; docẽdi ⁊ aiabus ꝓficiẽdi: ⁊ hãc vtutẽ occultat:q̃uis hẽat quãdã religionẽ ꝯuerſatõis nõ dubites dicere talẽ eẽ:q accepit vnũ talẽtũ:⁊ abſcõdit ipm in terra. HILA. Uel iſte ſuus q vnũ talẽtũ accepit ⁊ in terra recõdidit:populus ẽ i lege ꝯſiſtens:q ꝓp iuidiã ſaluãdaꝝ gentiũ i terra acceptũ talẽtũ abſcondit. In terra n.talẽtũ abſcõdere:ẽ noue ꝑdicatiõis gl'iam ſub obtrectatione corporee paſſionis occultare. Seqtur: Poſt multũ ve.tem.ve.do.ſer.illoꝝ:⁊ poſuit ra.cũ eis. In rõne autẽ ponẽda iudicij examẽ ẽ. ORI. Et obſerua i hoc loco qm̃ nõ ſui ad dñ; vadũt vt iudicent:ſ; dñs venit ad eos cũ tp̃s fuerit ipletũ:de quo dicit: Poſt multum vero tp̃is.i. poſtq̃ dimiſit aptos ad negociãdã aiaꝝ ſalutẽ:⁊ ideo nõ facile inenit qs ex eis q apti fuerint ad huiuſmõi opus vt cito trãſeat de hac vita:ſicut ẽ manifeſtũ ex eo ꝙ ⁊ apl'i ſenuerũt. Ex qbus dĩ ad petꝛ: Cũ ſenueris: extẽdes manũ tuã. de paulo aũt dictũ ẽ ad philemonẽ: Nũc aũt vt paulus ſenex. CHRY. i ho. Uide ⁊ dñm vbiq; nõ ꝯſeſtĩ expetentẽ rõnem vt diſcas eius lõganimitatẽ. Mihi aũt vĩ ꝙ reſurrectionẽ occulte inſinuãs hoc dixit. HIE. Ideo ḡ dicit: Poſt multũ tp̃is:q2 grãde tp̃s ẽ inter aſcẽſionẽ ſaluatoris:⁊ ſcd; ei' aduentũ. GRE. Hec aũt lectio huius euangelij ꝯſiderare nos admonet: ne qui plus ceteris in hoc mũdo accepiſſe aliqd cernũt:ab auctore mũdi grauius iudicent. Cũ.n.augent dona:rões ẽt creſcũt donorũ. Tãto ḡ humilior quiſq; d; eẽ ex munere:quãto ſe obligatiorẽ eẽ ꝯſpicit in reddẽda rõne. ORI. Fiducia aũt fecit eũ qui quinq; talẽta acceperat audere: vt ad dñm prius accederet. Sequit.n. Et acce. qui quinq; talẽ. acce. obtu. alia quinq; dicẽs. Dñe quinq; ta. tra. mi. ec. alia quinq; ſuplu.ſu; GRE. Seru' ḡ qui geminata talẽta retulit: laudat a dño:⁊ ad eternã remunerationẽ ꝑducit. vñ ſubdit: Ait illi dñs: Euge. RABA. Euge interiectio ẽ letantis: ꝓ qd gaudiũ ſuũ dñs inſinuat:qui bene laborantẽ ſeruũ ad gaudiũ eternũ inuitat:de quo ꝓpheta ait. Letificabis nos in gaudio cũ vultu tuo. CHRY. i ho. Serue bone.qui de bono loquit qd ẽ ad ꝓximũ. Et fidelis. q2 nihil eoꝝ q̃ ſũt dñi ſibi appropriauit. HIE. Dicit aũt: Sup pauca fuiſti fidelis:q2 oia q̃ in pñti hẽmus:l; magna videant ⁊ plurima:tñ ꝯparatione futuroꝝ pua ⁊ pauca ſũt. GRE. S; tũc fidelis ſuus ſupra multa ꝯſtituit qñ deuicta ois corruptiõis moleſtia:de eternis gaudijs i illa celeſti ſede gloriat. Tunc ẽt ad dñi ſui gaudiũ ꝑfecte itromittit: qñ i eterna illa patria aſſumptus:atq; angeloꝝ cetib' admixtus ſic interius gaudet de munere vt nõ ſit qd exterius doleat iã de corruptione. HIE. Quid aũt põt maius dari fideli ſuo q̃ eẽ cũ dño ⁊ videre gaudiũ dñi ſui. CHRY. in ho. Per hoc.n.verbũ oẽm beatitudinẽ oñdit. AVG. i. de tri. Hoc.n.erit plenũ gaudiũ nr̃u; quo ampli' non eſt: frui deo:trinitate:ad cui' imaginẽ facti ſum'. HIE. Utriq; aũt ſuo ⁊ q de quinq; talẽtis .x. fecerat:⁊ qui de duobus quattuor:idẽ pr̃ſfamilias ſermo blãditur. Utrunq; ẽt ſimili recipit gaudio:nõ ꝯſiderãs lucri magnitudinem ſed ſtudij voluntatẽ. vñ ſequit: Acceſſit aũt ⁊ qui duo tal. accepat. ORI. Qd aũt dicit:vel i eo q qnq; talẽta acceperat:vl i iſto q duo:accedẽs:itellige acceſſũ trãſitũ de hoc mũdo ad illũ:⁊ vide qm̃ eadẽ dicta ſũt ambob' nc forte ⁊ q minorẽ hñt vtutẽ ⁊ totã illã quã hñt f; ꝙ oportebat exercuit:nihil min' habitur' ſit apud deũ:q̃ ille qui fuerit in maiori vtute:hoc.n.ſolũ querit vt quicquid habuerit hõ ex deo:toto eo vtat ad gl'am dei. GRE. Seruus autẽ qui operari de talẽto noluit ad dñm cũ vbis excuſatiõis redit. vñ ſubdit: Acce. aũt ⁊ qui vnũ talẽ. acce. ⁊ ait: Dñe ſcio:q2 hõ durus es. HIE. Uere.n.hoc qd ſcriptũ ẽ: Ad excuſandas excuſationes i pctis:ẽt huic ſeruo cõtigit:vt ad pigritiã ⁊ negligẽtiã ſuperbie q̃; crimẽ accederet. Qui n.debuit ſimpliciter inertiã ꝯfiteri ⁊ orare pr̃emfamilias ecõuerſo calũniat:⁊ dicit ſe prudẽti feciſſe ꝯſilio: ne dum lucra pecunie quereret:ẽt de ſorte periclitaret. ORI. Uidet.n.mihi iſte ſeruus fuiſſe inter credẽtes quidẽ: nõ aũt fiducialiter agẽtes:ſed latere volẽtes ⁊ oia faciẽtes vt nõ cognoſcant q̃ſi xp̃iani. adhuc vident mihi qui huiuſmõi ſũt timorẽ dei hñe:⁊ ſapere de eo q̃ſi de aliquo auſtero ⁊ iplacabili. hoc.n. ſignat cũ dicit. Dñe ſcio q2 hõ dur' es Intelligimus aũt ꝙ vere dñs nr̃ metit vbi non ſeminauit qm̃ iuſtus ſeminat in ſpũ:ex quo metet vitã eternã. Metit ẽt vbi nõ ſeminat:⁊ ꝯgregat vbi nõ ſpargit: q2 ſibi ꝯputat eẽ collata q̃cũq; in pauperib' fuerint ſeminata. HIE. Ex eo ẽt ꝙ hic ſeruus auſus ẽ dicere: Metis vbi non ſeminaſti:intelligimus ẽt ⁊ gentiliũ philoſophoꝝ bonã vitam recipere dñm. GRE. Sunt autẽ pleriq; intra eccl'iaꝫ quorum

quoꝝ iſte ſeruus imaginem tenet: qui melioris vite vias aggredi metuũt:⁊ tñ iacere in ſui corporis ignauia nõ ꝑtimeſcũt. Cũq; ſe peccatores ꝯſiderant:ſcitas vias accipere trepidãt:⁊ remanere in ſuis iniquitatib' nõ formidant. HILA. Uel ꝑ hũc ſeruũ itelligit ppl's iudeoꝝ in lege ꝑſiſtẽs q dicit. Timui te:tãq̃ metu veteꝝ ꝑceptoꝝ ab vſu euãgelice libertatis abſtineat:dicatq;: Ecce qd tuũ ẽ. velut in his q̃ a dño ꝑcepta ſunt fuerit imoratus:cũ tñ ſciuerit medẽdos illic iuſticie fructus vbi lex ſata nõ ſit:⁊ colligẽdos ex gẽtib' q̃ nõ ex abrae ſint ſtirpe diſpſi. HIE. Sed qd putauerat ꝓ excuſatõe dixiſſe:i culpã ꝓpriã vertitur Unde ſeqtur: Reſpõ. aũt dñs eius di. ei: Ser. male ⁊ pi. ſcie.q2 meto vbi nõ ſemino. Seru' aũt malus appellat: q2 calũniã dño fecit:piger q2 talentũ noluit duplicare:vt in altero ſupbie:in altero negligẽtie ꝯdẽnet. Si inqt durꝝ ⁊ crudelem me noueras:⁊ aliena ſectari tu ſcires me mea diligẽtius q̃ſituꝝ:⁊ dares pecuniã meã ſiue argẽtũ nũmularijs:vtrũq;.n.argyrion grecus ſmo ſignificat. Eloquia inqt dñi eloq̃a caſta:argẽtũ igne examinatũ.pecunia ḡ ⁊ argẽtũ:ꝑdicatio euangelij ⁊ ſmo diuinus ẽ q dari debuit nũmularijs.i.vel ceteris doctoribus qd fecerũt apl'i per ſingulas ꝓuincias ꝑſbyteros ⁊ epos ordinãtes:vel cũctis credẽtib' q poſſit pecuniã duplicare ⁊ cũ vſuris reddere:vt q̃cquid ſmone didicerãt opere explerẽt. GRE. Sicut ḡ piculũ doctoꝝ aſpicit:ſi dnicã pecuniã teneãt: ita ⁊ auditoꝝ q2 cũ vſuris ab eis exigit qd audierũt:vt.ſ. ex eo qd audiunt ẽt ſtudeãt intelligere nõ audita. ORI. Nõ aũt ꝯfeſſus ẽ dñs ſe eſſe duꝝ ſicut ille arbitrabat: ceteris aũt eius ſermonibus ꝯceſſit. S; vere durus ẽ q his miſericordia dei abutunt ad negligẽtiã ſuã nõ ad ꝯuerſionem. GRE. Pigrũ vero ſuũ qua ſnia dñs feriat audiamus Tollite itaq; ab eo talentũ:⁊ date ei qui h; decẽ talenta. ORI. Põt quidẽ dñs ſue diuinitatis vtute auferre ſufficientiã ab eo qui pigrius ẽ ea vſus:⁊ dare ei q eã multiplicauit. GRE. Opportunũ aũt videbat vt ei potius qui duo q̃ qui quinq; talẽta accepat daret:ill'i.n. dari debuit qui minus habebat:ſed cũ ꝑ quinq; talẽta exterioꝝ ſcia deſignet. Per duo aũt itellectus ⁊ operatio: plus habuit qui duo q̃ qui quinq; talenta acceperit:q2 qui per talenta quinq; exterioꝝ adminiſtrationẽ meruit ab itellectu eternoꝝ adhuc vacuus fuit. Unũ ḡ talentũ ꝑ qd itellectum ſignificari dixim':illi dari debuit qui bene exteriora q̃ acceperat miniſtrauit qd quotidie in ſcã eccleſia cernimus vt ẽt de interna intelligẽtia polleãt qui exteriora fideliter adminiſtrãt. HIE. Uel dat ei qui .x. talenta fecerat vt intelligamus l; eq̃le ſit dñi gaudiũ in vtriuſq; labore: eius ſ. qui quinq; ⁊ qui duo duplicauit:tñ maius deberi ꝑmiũ ei qui plus in dñi pecunia laborauit. GRE. Generalis ẽt mox ſnia ſubdit qua dĩ. O i.n.ha. da. ⁊ abũda. ei aũt qui nõ h;:⁊ qd vĩ hñe auferet ab eo. Quiſquis aũt charitatem h;:alia ẽt dona ꝑcipit:quiſquis aũt charitatẽ nõ h;:etiã dona q̃ percepiſſe videbat amittit. CHRY. in ho. Qui ẽt gr̃am ſermonis ⁊ doctrine ad proficiẽdũ h;:nõ vtens ea gratiã ꝑdit. qui aũt ſtudiũ adhibet: ampli' attrahit donũ. HIE. Multi ẽt cũ ſint ſapiẽtes nãliter:⁊ habeãt acumen ingenij ⁊ fuerint negligentes:⁊ deſidia bonũ nãe corruperint:ad ꝯparationẽ eius qui ꝑpaululũ tardior labore ⁊ induſtria ꝯpenſauit qd minus hñit: ꝑdũt bonũ nature: ⁊ premiũ qd eis fuerat repromiſſũ videt trãſire ad alios. Põt ẽt ſic intelligi: Ei qui fidẽ h; ⁊ bonã in dño voluntatem:ẽt ſi quid minus vt hõ in opere habuerit:dabit a bono iudice. Qui aũt fidẽ nõ habuerit:ẽt ceteras vtutes q̃s videbat nãliter poſſidere ꝑdet. Eleganter inquit: Qd vĩ habere auferetur ab eo. quicqd.n.ſine fide xp̃i ẽ:nõ ei deb; imputari qui male eo vſus ẽ:ſed illi qui ẽt malo ſeruo nature bonũ tribuit. GRE. Uel quiſquis charitatẽ nõ hẽt: ẽt ea q̃ percepiſſe videbat amittit. HILA. Habẽtibus ẽt vſum euangelioꝝ ⁊ legis honor reddit:nõ habentib' aũt fidẽ xp̃i ẽt qd ex lege ſibi eẽ videbat honoris auferetur.

CHR. i ho. Seru' aũt mal' nõ ſolũ dãno punit:ſ; ẽt intolerabili pena ⁊ cũ pena accuſabili denũciatiõe. Unñ ſeqt. Et inutilẽ ſeruũ eijcite i tenebras exteriores. ORI. Ubi.ſ. nulla illuminatio ẽ forſitã nec corporalis:nec ẽ reſpectio dei illic:ſed quaſi indignis ſpeculatione dei qui talia peccauerũt:ꝯdẽnant in his q̃ exteriores tenebre appellãtur. Legimus ẽt aliquẽ ante nos exponẽtẽ de tenebris abyſſi q̃ eſt extra mũdũ:⁊ quaſi indigni toto mundo in abyſſum illã foras eijciant in qua ſũt tenebre nemine eas illuminante. GRE. Et ſic per penã in tenebras exteriores cadet:q per ſuã culpã ſponte in iteriores tenebras decidit. HIE. Quid ſit autem fletus ⁊ ſtridor dentium ſupra diximus. CHRY. in ho. Uide aũt q2 nõ ſolũ qui rapit aliena: aut qui mala operat punit vltima pena: ſed ẽt qui bona non facit. GRE. Habẽs igitur itellectũ curet oĩno ne taceat: habẽs reꝝ affluentiã a miſericordia nõ torpeſcat. habẽs artẽ q̃ regit:vſum illius cũ proximo ꝑciat:habẽs loquendi locũ apud diuitẽ ꝓ pauperibus intercedat. Talẽti.n. noie cuilibet reputabit:qd vl minimũ accipiat. ORI. Si aũt diſplicet tibi quod dicitur:ſi propter quod non docuit quis iudicat recordare illud apoſtoli: Ue mihi eſt:ſi nõ euangelizauero.

Cũ aũt venerit fili' hois i maieſtate ſua ⁊ oẽs angeli cũ eo:tũc ſedebit ſup ſedẽ maieſtatis ſue. ⁊ cõgregabũt añ eũ oẽs gẽtes:⁊ ſepabit eos ab iuicẽ:ſicut paſtor ſegregat oues ab hedis. Et ſtatuet oues qdẽ a dextris:hedos aũt a ſiniſtris. Tũc dicet rex his q a dextris ei' erũt. Uẽite bñdicti pr̃is mei:poſſidete paratu; vobis regnũ a ꝯſtitutõe mũdi. Eſuriui.n. ⁊ dediſtis mihi mãducare. Sitiui ⁊ dediſtis mihi bibere. Hoſpes erã ⁊ collegiſtis me. Nud' ⁊ opuiſtis me. Infirmus ⁊ viſitaſtis me. In carcer erã ⁊ veniſtis ad me. Tũc rñdebũt ei iuſti:dicẽtes: Dñe qñ te vidim' eſuriẽtem ⁊ pauim':ſitiẽtẽ ⁊ dedim' tibi potũ: Qñ aũt te vidim' hoſpitẽ ⁊ collegim' te aut nudũ ⁊ cooperuimus te: Aut qñ te vidimus infirmu;:aut in carcere:⁊ venimus ad te. Et rñdẽs rex dixit illis: Amẽ dico vob q̃;diu feciſtis vni de his fratribus meis minimis:mihi feciſtis. Tunc dicet ⁊ his q a ſiniſtris erũt: Diſcedite a me maledicti in ignẽ eternu;: q paratus ẽ diabolo ⁊ angelis eius. Eſuriui.n. ⁊ nõ dediſtis mihi mãducare. Sitiui: ⁊ nõ dediſtis mihi potũ. Hoſpes erã: ⁊ non collegiſtis me. Nud' ⁊ nõ opuiſtis me. Infirm' ⁊ i carcere: ⁊ nõ viſitaſtis me. Tũc rñdebũt ei ⁊ ipſi dicẽtes: Dñe qñ te vidim' eſurientẽ:aut ſitiẽtẽ:aut hoſpitẽ:aut nudũ:aut ifirmũ:aut i carcere:⁊ nõ miniſtrauim' tibi: Tũc rñdebit illis dicẽs. Amẽ dico vobis:q̃;diu non feciſtis vni de minorib' his nec mihi feciſtis.

RABA. Poſt parabolas de fine mundi: exequit dñs modũ futuri iudicij. CHRY. in ho. Eſt aũt hec pars delectabiliſſima quã ꝯtinue i aio vertentes cũ ſtudio audiamus ⁊ oi ꝯpunctiõe:nã ⁊ ipſe xp̃s terribilius ⁊ lucidius hũc pertractat ſmonẽ. Iccirco nõ dicit de cetero: Simile factũ ẽ regnũ celoꝝ:ſed reuelare ſeip̃; oñdit dicẽs. Cũ aũt ve. fi. ho. in maieſtate ſua. HIE. Poſt biduũ qdẽ paſcha facturus ⁊ tradẽdus cruci ⁊ illudendus ab hoibus: recte ꝓmittit gloriã triumphãtis:vt ſecutura ſcandala pollicitationis ꝑmio ꝯpenſaret. Et notãdũ ꝙ qui i maieſtate cernendus ẽ:filius hois ſit. AVG. ſup ioannẽ. In forma.n. humana videbũt eũ impij:videbunt ⁊ ad dexterã poſiti.

In iudicio.n. apparebit in forma quã ex nobis accepit: ſꝫ poſtea futuꝝ ẽ vt videat in forma dei: quã ſciũt omnes fideles. REMI. Deſtruit aũt his ꝟbis illoꝝ errorẽ q dixerũt dñz nõ in eadẽ forma ſui manere: maieſtatẽ autem appellat diuinitatẽ q̃ equalis ẽ pr̃i ⁊ ſpũiſcõ. ORI. Uel q: cũ glĩa huc reuertet: vt corpus eius ſit q̃le fuit cũ tranſfiguratus fuit in monte. ſedes aũt eiꝰ aut q̃dã pfectiores ſcoꝝ dicunt: de q̃bꝰ ſcriptũ ẽ. Qm̃ illic ſederũt ſedes i iudicio. aut q̃dã ꝟtutes angelice de q̃bus d̃. Siue throni ſiue dñationes. AUG. xx. de ci. dei: Deſcẽdit.n. cũ angelis quos aduocauit de ſupernis locis ad faciẽdũ iudicium. Unde d̃: Et oẽs angeli eius cũ eo. CHRY. i ho. Oẽs n. angeli cũ ipo aderũt teſtãtes ⁊ ipi quãti adminiſtrauerũt miſſi a dño ad hoĩuz ſalutẽ. AUG. ꝺ pnia. Uel angeloꝝ noĩe ſignificauit hoĩes q cũ xp̃o iudicabũt. Angeli n. nuncij ſunt. Nũcios aũt rectiſſime accipimus oẽs qui ſalutẽ celeſtẽ hoĩbus nunciauerũt. Sequit. Et ꝯgre. añ eũ om. gen. REMI. His verbis vera hoĩs futura demõſtratur reſurrectio. AUG. xx. de ci dei: Hec aũt ꝯgregatio p miniſteriũ angelicũ fiet: q̃bus in pſalmo d̃: Cõgregate illi ſcõs eius. ORI. Uel nõ localiter intelligamus ꝙ cõgregabunt añ eũ oẽs gẽtes: ſed q: iã nõ erunt diſperſe in dogmatibus falſis ⁊ multis de eo. Manifeſta.n. fiet diuinitas xp̃i: vt nõ ſolũ nullus iuſtoꝝ: ſed nec aliquis peccatoꝝ ignoret. Nõ.n. in aliquo loco apparebit filius dei ⁊ i altero nõ apparebit: ſicut ipe ſꝫ ꝯꝑatione fulguris voluit demõſtrare: ꝙ diu g̃ iniqui nec ſe cognoſcũt nec xp̃m vel iuſti p ſpeculũ in enigmate vidẽt: tãdiu nõ ſũt ſegregati boni a malis. Cũ aũt pp manifeſtationẽ filij dei oẽs ad intellectũ venerĩt ſuũ: tunc ſaluator ſegregabit bonos a malis. vnde ſequitur: Et ſepa. eos ab in. ſic pa. ſegre. oues ab hedis. Et peccatores cognoſcẽt ſua delicta: ⁊ iuſti manifeſte videbũt ſemina iuſticie ſue ad q̃lez eos pduxerint finẽ. Oues aũt dicti ſũt qui ſaluant pp mãſuetudinẽ quã didicerũt ab eo qui dicit. Diſcite a me q: mitis ſum. ⁊ pp qȝ vſq; ad occiſionẽ pati fuerũt venire imitãtes xp̃m: q ſicut ouis ad occiſionez ductus ẽ. Edi aũt dicunt mali: q aſpera ⁊ dura ſaxa aſcẽdũt: ⁊ p precipicia eoꝝ incedunt. CHRY. i ho. Uel hos vocat hedos: illos autẽ oues: vt hoꝝ infructuoſitatẽ oñdat: nullus.n. fit ab hedis fructus hoꝝ aũt vtilitatẽ: multus.n. ẽ ouiũ fructꝰ: ⁊ a lana ⁊ a lacte ⁊ a fetibus qui parturiunt. noĩe aũt ouis i ſcripturis diuinis ſimplicitas ⁊ innocẽtia ſolet deſignari. Pulchre g̃ in hoc loco p oues electi deſignant. HIE. Hedus autẽ laſciuũ ẽ aĩal: ⁊ feruẽs ſemp ad coitũ: ⁊ ſem per p peccatis offert in lege: nec dicit capras q̃ poſſũt hr̃e fetus: ⁊ tonſe egrediũtur de lauacro. CHRY. in ho. Deĩde ſegregat eos ẽt ſitu. Nã ſequit: Et ſtatuet oues quidẽ a dextris: hedos aũt a ſiniſtris. ORI. Sci.n. q dextera opera operati ſũt acceperũt p mercede ſuoꝝ dexteroꝝ dexterã regis i qua requies ⁊ gloria ẽ. Mali vero pp opera ſua peſſima ⁊ ſiniſtra ceciderũt in ſiniſtrã. i. in triſticiã tormẽtoꝝ. Sequit: Tũc di. rex eis q a dextris eiꝰ erũt: Uenite. vt q̃cq̃d minus fuerit eis cũ pfectius vniti fuerũt xp̃o: ꝯſequãtur. Addit aũt: Bñdicti pr̃is mei vt eminẽtia bñdictiõis eoꝝ manifeſtet: q: prius bñdicti ſunt a dño q fecit celũ ⁊ terrã. RABA. Uel vocant benedicti q̃bus p bonis meritis debetur eterna bñdictio. Patris aũt ſui dicit eẽ regnũ: quia ad eũ refert ptãtem regni a quo ipe rex ẽ genitus. vnde p auctoritatẽ regiã qua ipe ſolus exaltabit in die illa pferet iudicij ſniam. vñ ſignãter d̃. Tũc dicet rex. CHRY. in ho. Nota aũt ꝙ nõ dixit accipite: ſed poſſidete ſiue hereditate: ſicut familiaria bona ſiue paterna ſicut veſtra vobis antiquitus debita. vñ d̃: Para. vo. reg. a ꝯſti. mundi. HIE. Hec aũt iuxta pſciẽtiã dei accipienda ſũt: apd quẽ futura iã facta ſũt. AUG. xx. de ci dei: Excepto aũt illo regno de quo in fine dicturus ẽ: Poſſi. para. vo. reg. licꝫ longe ipari mõ: ẽt pſens eccleſia d̃ regnũ eius in quo adhuc cũ hoſte cõfligit: donec veniat ad illud pacatiſſimuz regnũ vbi ſine hoſte regnabitur. AUG. de pñia: Sꝫ dicet aliquis regnare nolo: ſufficit mihi ſaluũ eẽ: in quo primũ eos fallit: q: eoꝝ nec ſalus ẽ vlla quoꝝ iniquitas perſeuerat: deinde ſi ẽ aliqua dĩa inter regnãtes ⁊ nõ regnãtes: oꝫ tñ vt in vno regno ſint oẽs: ne in hoſtiũ aut alioꝝ numero deputent: ⁊ ceteris regnãtibꝰ ipi i pereãt. Oẽs.n. romani: romanũ regnuz poſſidẽt: ꝙuis nõ oẽs in eo regnẽt. CHRY. in ho. Pro q̃bus g̃ ſci celeſtis regni bona accipiãt: manifeſtat cũ ſubdit: Eſuriui ⁊ dediſtis mihi mãducare. REMI. Et notãdũ ꝙ in hoc loco ſex opera miſericordie a dño ꝯmemorant: que quicũq; implere ſtuduerit: regnũ a ꝯſtitutione mundi preparatũ electis pcipere merebit. RABA. Myſtice aũt qui eſurientẽ ⁊ ſicietẽ iuſticiã pane verbi reficit: vel potu ſapiẽtie refrigerat: ⁊ qui errantẽ p hereſiz vel peccatũ in domũ mr̃is eccleſie recipit ⁊ qui infirmũ in fide aſſumit: vere dilectionis obſeruat iura. GRE. xxv. moraliũ. Hi aũt quibꝰ iudex veniens in dexterã ꝯſiſtentiũ dicit: Eſuriui. ⁊c̃. ſunt qui ex parte electoꝝ iudicãtur ⁊ regnãt: q vite maculas lachrymis tergũt: qui mala precedẽtia factis ſequẽtibus redimentes q̃cq̃d illicitũ aliquãdo fecerint ab oculis iudicis elemoſynaꝝ ſupductione cooperiunt. Alij vero ſũt q nõ iudicãtur ⁊ regnãt: q ẽt precepta legis pfectiõis virtute tranſcẽdunt. ORI. Humilitatis aũt cã laude bñficioꝝ ſuoꝝ idignos ſe pclamãt: nõ obliti eoꝝ q fecerũt: Ipe ꝟũt eis oñdit ſuã ꝯpaſſionẽ i ſuis. vñ ſequit: Tũc rñdebũt ei iuſti. d. Dñe qñ te vidimus: RABA. Hoc quidẽ dicũt nõ diffidentes de ꝟbis dñi: ſed ſtupẽt de tanta ſublimatiõe ⁊ de maieſtatis ſue magnitudine. Uel q: videbit eis puum eẽ bonũ qȝ egerant ſm illud apoſtoli: Nõ ſunt ꝯdigne paſſiones huius tpis ad futuraz gloriã q re uelabit in nobis. Sequit: Et rñdens rex di. eis: Amẽ di. vo. ꝙdiu fe. vni ꝺ his fra. meis: mi. feciſtis. HIE. Libera quidẽ nobis erit intelligentia: ꝙ in oĩ paupere xp̃s paſceret: ſitiẽs potaret ⁊ ſic de alijs. ſed ex hoc ꝙ ſequit: ꝙdiu fe. vni ⁊c̃. non mihi vĩ gnãliter dixiſſe de pauperibus: ſed de his qui pauperes ſpiritu ſũt: ad quos extẽdẽs manũ dixerat: fratres mei ſũt qui faciũt voluntatẽ pr̃is mei. RABA. Sꝫ ſi fratres eius ſunt: q̃re eos minimos vocat: propter hoc quia ſunt humiles: q: pauperes: q: abiecti. Nõ aũt p hos monachos ſolũ intelligit qui ad montes receſſerũt: ſed vnum quẽq; fidelẽ ẽt ſi fuerit ſecularis ⁊ fuerit eſuriens aut aliud huiuſmodi vult mĩe procuratione potiri. Fratrez enim bapti ſma facit ⁊ miniſterioꝝ ꝯmunicatio. Sequit: Tũc di. ⁊ his q a ſini. erunt: Diſce. a me male. in ignẽ eter. qui ꝑpa. ẽ dia. ⁊ ange. eius. ORI. Sicut iuſtis dixerat: venite ita ⁊ iniuſtis diſcedite. nã ppinqui ſunt verbo qui ſeruant dei mãdatũ: ⁊ vocant vt adhuc ppinquiores efficiantur. Longe aũt ab eo ſunt ⁊ ſi videant ei aſſiſtere qui non faciunt mandata ipſius pp hoc audiũt. Diſcedite: vt qui mõ vel videntur eẽ ante eũ: poſtea nec videãtur. Cõſiderãdũ ẽ aũt qm̃ in ſcis dictũ ẽ: benedicti pr̃is mei. nõ aũt nũc d̃ maledicti pr̃is mei. nã benedictionis quidẽ miniſtrator ẽ pater. maledictionis aũt vnuſquiſq; ſibi ẽ auctor: q maledictione digna ẽ operatus. Qui aũt recedũt a ieſu: decidũt in ignẽ eternũ q alterius ẽ generis ab hoc igne quem habemus in vſu. Nullus enim ignis inter hoĩes ẽ eternus ſed nec multi tpis. Et ꝯſidera qm̃ regnũ q̃dẽ nõ angelis ꝑparatũ dicit. Ignẽ aũt eternũ diabolo ⁊ angelis eius. q: qñtũ ad ſe hoĩes nõ ad pditionẽ creauit peccãtes aũt ꝯiungunt ſe diabolo: vt ſicut q ſaluãtur: ſcis angelis coequant ſic qui pereũt diaboli angelis ꝯparant. AUG. xxi. de ci. dei: Ex hoc aũt patet ꝙ idẽ ignis erit hoĩuz ſupplicio attributus ⁊ demonuz: ſi aũt erit corporalis tactu noxius: vt eo poſſint corpora cruciari: quõ in eo erit pena ſpirituum malignoꝝ: niſi q: ſunt quedã demonibꝰ corpora: ſic q̃buſdã viſum eſt ex iſto aere craſſo ⁊ humido. Si aũt aliquis nulla habere demones corpora aſſerat nõ ẽ de hac re contentioſa diſputatiõe certãdum. Cur.n. nõ dicamus

ꝙuis miris tñ veris modis etiã ſpũs incorporeos poſſe pena corporalis ignis affligi. Si ſpiritus hominuz ẽt ipſi pfecto icorporei ⁊ nunc potuerũt ꝯcludi corporalibus mẽbris: ⁊ tũc poterunt corpoꝝ ſuoꝝ vinculis iſolubiliter alligari: Adherebũt g̃ demões lꝫ icorporei corporalibꝰ ignibꝰ cruciãdi: accipiẽtes ex ignibus penã: nõ dãtes ignibus vitã. Ignis aũt ille corporeus erit: ⁊ cruciabit huiuſmodi corpora cũ ſpiritibꝰ: demones aũt ſpũs ſine corporibꝰ. ORI. Uel forſitan ignis ille talis ſubſtãtia ẽ vt inuiſibilis ꝯburat: ipe inuiſibilis ꝯſtitutꝰ: ſꝫ ꝙ ait apl̃s: Que vident tpalia ſũt: q aũt nõ vident eterna. Ne aũt mireris audiẽs eẽ inuiſibilẽ ignẽ ⁊ puniẽtem: cũ videas interius calorẽ hoĩbꝰ accidẽtẽ: ⁊ nõ mediocriter cruciãtẽ. Sequitur Eſuriui.n. ⁊ nõ de. mi. mã. ſcripũ ẽ ad fideles: Uos eſtis corpus xp̃i. ſicut g̃ aĩa habitãs i corpore cũ non eſuriat ꝙtuz ad ſuã ſubſtãtiã ſpiritalẽ: eſurit tñ corporis cibũ: q: copulata ẽ corpori ſuo: ſic ⁊ ſaluator patit q patit corpus eius eccl̃ia: cũ ſit ipe ipaſſibilis. Et hoc ꝯſidera: q: loquẽs ad iuſtos p ſingulas ſpẽs eoꝝ bñficia dinumerat. Ad iniuſtos aũt pſcindẽs narrationẽ adunauit vtrũq; dicens: Infir. fui ⁊ i car. ⁊ nõ viſi. me: qm̃ miſericordis iudicis erat bñfacta q̃dẽ hoĩuz largius pdicare ⁊ ampliare: maleficã aũt eoꝝ trãſitorie memorari ⁊ abbreuiare. CHR. in ho. Intuere aũt q: nõ i vno tm̃ vl̃ duobꝰ ſꝫ i oĩbꝰ miſericordiã deſeruerũt: nõ.n. eſuriẽtẽ ſolũ nõ cibauerũt: ſꝫ neq; qȝ leuius erat ifirmũ viſitauerũt. Et vide qualit leuia iniungit nõ.n. dixit: In carcere erã: ⁊ nõ eripuiſtis me: ifirmus erã ⁊ nõ curaſtis me: ſꝫ nõ viſitaſtis: ⁊ nõ veniſtis ad me. In eſuriẽdo ẽt nõ pcioſã petit mẽſaz: ſꝫ neceſſariũ cibũ. Oĩa g̃ ſufficiẽtia ſũt ad penã: primo q̃dẽ facilitas petitiõis: panis.n. erat. ſcdo miſeria eius qui petebat: paup.n. erat. tertio ꝯpaſſio nãe: hõ.n. erat. quarto deſideriũ pmiſſionis: regnũ.n. pmiſit. quinto dignitas eius qui accipiebat. deꝰ n. erat q p pauperes accipiebat. ſexto ſupabundãtia honoris: qm̃ dignatus ẽ ab hoĩbus accipe. ſeptimo iuſticia dationis: ex ſuis.n. a nobis accipit: ſꝫ ꝯ vniuerſa hec homines p auariciã excecãt. GRE. xxv. mora. Iſti aũt q̃bꝰ hoc d̃: ſũt mali fideles q iudicãt ⁊ peũt: nõ.n. eoꝝ tũc cã diſcutit q ad ꝯſpectũ diſtricti iudicis iã cũ dãnatiõe ſue i fidelitatis accedũt: pfeſſionẽ ꝟo fidei retinẽtes: ſꝫ pfeſſiõis opa nõ hñtes redarguũt vt peãt. Iſti.n. ſaltẽ ꝟba iudicis audiũt: q: eiꝰ fidei ſaltẽ verba tenuerũt. Illi in dãnatione ſua eterni iudicis nec ꝟba ſuſcipiũt: q: eiꝰ reuerẽtiam nec verbotenus ſuare voluerũt: nã ⁊ pꝛiceps terrenã remp. regẽs: aliter punit ciuẽ iteriꝰ delinquẽtẽ: atq; aliter hoſtẽ exterius rebellãtẽ: in illo.n. iura ſua ꝯſulit: ꝯ hoſtẽ ꝟo bellũ mouet: ⁊ de pena eiꝰ q̃d lex hẽat nõ req̃rit. CHRY. i ho. Uerbis aũt iudicis redarguti: cũ mãſuetudine loquũtur. Sequitur.n. Tũc rñ. ei ⁊ ipi di. Dñe qñ te vidimus: ORI. Cõſidera ꝙ iuſti imorant i vno ꝙ ꝟbo: iniuſti aũt nõ ita p ſingula ſꝫ curſim dicũt: qm̃ ppriũ ẽ iuſtoꝝ bñficia ſua relata ſibi in facie diligẽter ⁊ p ſingula refutare cã humilitatis: maloꝝ aũt hoĩuz ẽ culpas ſuas excuſatiõis cã aut nullas eẽ oñdere: aut leues ⁊ paucas: ſed ⁊ rñſio xp̃i hocipꝫ ſignat. vñ ſequit: Tũc rñ. il. di. Amẽ di. vo. Uolẽs n. iuſtoꝝ bñficã oñdere grãdia: pctõꝝ aũt culpas nõ grãdes. ad iuſtos q̃dẽ dicit: Ex eo qȝ feciſti vni ex minimis meis fratribꝰ. ad iniuſtos aũt nõ adiecit fratribꝰ: reuera n. fratres eiꝰ ſũt q pfecti ſũt. Gratiꝰ ẽ aũt apud deũ opus bonũ qȝ fit in ſanctioribꝰ ꝙ in minus ſcis: ⁊ leuior culpa ẽ negligere minus ſctõs q̃ ſanctiores. AUG. xx. de ci. dei Nũc aũt de nouiſſimo iudicio agit qñ xp̃s de celo venturus ẽ: viuos ⁊ mortuos iudicaturꝰ: diuini iudicij vltimũ hũc diẽ dicimus. i. nouiſſimũ tp̃s. nã p quot dies iſtud iudiciũ ptendat incertũ ẽ: ſed ſcripturaꝝ ſctãꝝ more dies poni ſolet p tpe. Ideo aũt dicimus vltimũ iudiciũ vl̃ nouiſſimũ: q: ⁊ nũc iudicat: ⁊ ab humani generis initio iudicauit: a ligno vite ſepans primos hoĩes ⁊ angelis peccãtibus nõ pcens. In illo aũt finali iudicio ſimul ⁊ hoĩes ⁊ angeli iudicabunt: fiet.n. virtute diuina vt cuiq; opa ſua vel bona vel mala cũcta in memoriã reuocentur: ⁊ mentis intuitu mira celeritate cernantur: vt accuſet vel excuſet ſciẽtia conſcientiam.

Et ibũt hi i ſuppliciũ eternũ: iuſti ãt i vitã eternã.

AUG. de fide ⁊ operibus: Nõnulli ſeipos ſeducũt dicẽtes ignẽ eternũ nõ dictũ ipaz penã eternã. Hoc puidẽs dñs ſniam ſuã ita ꝯcluſit dicẽs. Et ibũt hi in ſup. eter. iuſti vero i vi. eter. ORI. Attende qm̃ cũ prius dixiſſet. Uenite bñdicti. deĩde: Diſcedite maledicti. ppterea ꝙ ppriũ boni dei ẽ primũ recordari benefacta bonoꝝ q̃ maleficiã maloꝝ: hic prius noĩat penã: deinde vitã bonoꝝ: vt primũ q̃ timoris ſunt euitemus mala: poſtea q̃ honoris ſũt appetamus bona. GRE. xxv. mo. Si g̃ tanta pena mulctat qui nõ dediſſe ꝯuincit qua pena feriẽdus ẽ qui redarguit abſtuliſſe aliena: AUG. xix. de ci. dei: Eſt aũt vita eterna ſummuz bonum nr̃um ⁊ finis ciuitatis dei: de quo fine dicit apl̃s: Finẽ vero vitã eternã. Sed rurſus q: vita eterna ab his qui familiaritatem nõ hñt cũ ſcripturis ſcis põt accipi ẽt in vita maloꝝ pp aĩe imortalitatẽ: vel pp itermĩnabiles penas ipſoꝝ pfecto finis ciuitatis huiꝰ in quo ſũmuz habebit bonũ: vel pax i vita eterna vl̃ vita eterna i pace dicẽdus ẽ vt ab oĩbus poſſit intelligi. AUG. i. de tri. Qȝ.n. dixit dñs famulo ſuo moyſi. Ego ſũ q ſuz: hoc ꝯtẽplabimur cũ viuemus in eternũ. Ita.n. dñs ait: Hec ẽ vita eterna: vt cognoſcãt te verũ deũ. Hec.n. nobis ꝯtemplatio pmittit actionũ oĩum finis: atq; eterna pfectio gaudioꝝ de qua dicit ioannes: Uidebimus eũ ſicuti ẽ. HIE. Prudẽs aũt lector intẽde ꝙ ⁊ ſupplicia eterna ſunt: ⁊ vita ppetua metũ deinceps nõ habeat ruinaꝝ. GRE. xxxiij. mo. At inquiũt iõ peccãtibus minatus eſt vt eos a pctis ꝯpeſceret: q̃bus rñdemus ſi falſa minatꝰ ẽ vt iniuſticiam corrigeret: ẽt falſa pmiſerat vt ad iuſticiã puocaret. ⁊ ſic dũ ſatagũt deũ phibere miſericordẽ: nõ verent predicare fallacẽ. at inquiunt ſine fine puniri nõ debet culpa cũ fine. q̃bus rñdemus ꝙ recte dicerẽt: ſi iudex iuſtus nõ corda hoĩum: ſed facta penſaret. Ad diſtricti g̃ iudicis iuſticiam ptinet: vt nunq̃ careãt ſupplicio q̃ꝝ mẽs i hac vita nunq̃ voluit carere pctõ. AUG. i. de ci. dei. Nullius ẽt legis iuſticia attẽdit: vt tanta mora tpis q̃ſq; puniat: q̃ta vñ puniret admiſit. Nullus.n. extitit q cẽſeret tã cito nocẽtium finiẽda eẽ tormenta: ꝙ cito factũ ẽ homicidiũ vel adulteriũ. Qui vero p aliquo grãdi crimine morte mulctat: nũquid morã q̃ occidit eius ſuppliciũ leges exiſtimãt: ⁊ nõ ꝙ eũ in ſempiternũ auferãt a ſocietate viuẽtiũ: Iam vero dãnũ: ignominia: exiliũ: ſeruitus: cũ plerũq; ſic infligunt vt nulla venia relaxent: nõne p huiꝰ vite modo ſilia penis vident eternis: Ideo quippe eterna eẽ nõ pñt: q: nec ipſa vita q̃ his plectit porrigit in eternũ. Sꝫ inquiũt. Quõ g̃ verũ ẽ qȝ ait xp̃s. In qua menſura menſi fueritis: remetiet vobis: ſi tpale pctm̃ ſupplicio punit eterno: nec attẽdũt vt pp equale tpis ſpaciũ: ſed pp viciſſitudinez mali. i. vt q mala fecerit mala paciat eandẽ dictã mẽſurã fuiſſe. Factꝰ ẽ aũt hõ malo dignus eterno: qui hoc i ſe pemit bonũ qȝ eſſe poſſet i eternũ. GRE. xxxv. mo. At inquiũt: Nullus iuſtus crudelitatibus paſcit: ⁊ delinquẽs ſuꝰ a iuſto dño iccirco cedi pcipit: vt a neq̃tia corrigat. Iniqui aũt gehenne ignibꝰ traditi: quo fine ſemp ardebũt: Quibꝰ rñdemꝰ ꝙ oĩpotens deus q: pius ẽ miſeroꝝ cruciatu nõ paſcit: q: aũt iuſtus ẽ: ab iniquoꝝ vltione nõ ſedat: ⁊ tñ ad aliq̃d iniqui ſemp ꝯcremãtur: vt. ſ. iuſti tãto in eternũ magis diuine grẽ debitores ſe eẽ cognoſcãt: ꝙto i eternũ mala puniri ꝯſpiciũt: q eiꝰ adiutorio vitare potuerãt. AUG. xxi. li. de ci. dei: Sꝫ nullũ ẽ iquiũt corpꝰ qȝ dolere poſſit: mori nõ poſſit. Neceſſe ẽ aũt vt viuat dolens: nõ ẽ neceſſe vt occidat dolor: q: nec corpora iſta mortalia oĩs dolor occidit. Et vt dolor aliquis poſſit occidere illa cã ẽ: qm̃ ſic connexa ẽ aĩa huic corpori: vt ſũmis doloribꝰ cedat atq; diſcedat: tũc aũt tali corpori aĩa ⁊ eo connectit modo vt

illud vinculum nullo dolore vincat. non ḡ tunc nulla: ſed ſempiterna mors erit: qñ nec viuere aīa poterit deū non habēdo: nec doloribus corporis carere moriēdo. Inter huiuſmodi aūt eternitatē ſupplicij negātes: miſericordior fuit origines q̄ ⁊ ipm diabolū ⁊ angelos eī⁹ poſt grauiora ꝓ meritis ⁊ diuturna ſupplicia ex illis cruciatibus eruēdos ⁊ ſociādos ſcīs angelis credidit. Sꝫ illū ꝓꝑ hoc ⁊ ꝓꝑ alia nōnulla nō imerito reprobauit eccl̄ia: q̄ ⁊ hoc ꝙ miſericors videat amiſit faciendo veras miās q̄bus penas luerēt: ⁊ falſas beatitudines ī q̄bus ſecurꝫ ⁊ ſempiternū gaudiū nō hērēt. Lōge aūt alter aliorꝫ miā ab humano erat affectu: q̄ hoīum illo iudicio dānatorꝫ miās tꝑales: hoīꝫ vero q̄ vel citius vel tardi⁹ liberant eternam felicitatē putāt. Cur aūt hec miā ad vniuerſā nām manat humanā: ⁊ cū ad āgelicā vētū fuerit: mox areſcit. GRE. xxxiij. mora. At inquiūt: Ubi ē ꝙ ſcī ſūt: ſi ꝓ inimicis ſuis quos tūc ardere viderit: nō orabūt? Orāt q̄dē ꝓ inimicis ſuis eo tꝑe quo pñt ad fructuoſā pniaꝫ eorꝫ corda ꝯuertere: quō ḡ tūc orabit ꝓ illis q̄ iā nullatenus pñt ab iniquitate ꝯmutari. AUG. xxi. de ci. dei: Itē ſūt alij ab eterno ſupplicio liberatiōeꝫ nō oīb⁹ hoībus ꝓmittētes: ſꝫ tm̄mō xp̄i baptiſmate ablutis: q̄ participes ſūt corporis eī⁹ quōlibet vixerint: ꝓꝑ illud qd̄ ait dñs. Siq̄s mādūcauerit ex hoc pane: nō morietꝛ ieternū. Itē ſūt q̄ nō oīb⁹ hñtib⁹ xp̄i ſacrm̄ nō ſolū catholicis q̄uis male viuētib⁹ hoc pollicētur: q̄ nō ſolū ſacramēto ſed reipa mādūcauerūt corpus xp̄i: in corpore eī⁹ qd̄ ē eccl̄ia ꝯſtituti: ēt ſi poſtea ī aliquā hereſiꝫ vl̄ ī gētiliū idolatriā fuerit lapſi. Sūt aūt q̄ ꝓꝑ id qd̄ ſcriptū ē: Qui pſeuerauerit vſq; ī finē hic ſaluus erit: non niſi in catholica eccl̄ia pſeuerātib⁹ hoc ꝓmittūt: ꝙ merito fundamēti .i. fidei ꝑ ignē ſaluētur: quo igne in vltimo iudicio punient mali: Sꝫ oībus his ꝯdicit apl̄s dicēs: Manifeſta ſūt opera carnis q̄ ſunt imūdicia fornicatio ⁊ his ſimilia q̄ ꝑdico vobis: qm̄ q̄ talia agūt regnū dei nō poſſidebūt. Siq̄s aūt tpalia ī corde ſuo ꝑponit xp̄o: ⁊ ſi videat hēre fidē xp̄i: nō ē tm̄ in eo fundamentū xp̄s cui alia preponūtur q̄tomagis ſi ꝯmittat illicita: nō prepoſuiſſe ſed poſtpoſuiſſe xp̄m ꝯuicit. Cōperi ēt quoſdā putare eos ſolū arſuros illius eternitate ſupplicij: q̄ ꝓ pctīs dignas elemoſynas facere negligūt: ideo iudicē ipm noluiſſe exiſtimant aliud ꝯmemorare ſe eē dicturꝫ niſi elemoſynas ſiue fcās ſiue nō fcās. Sꝫ q̄ digne ꝓ pctīs ſuis elemoſynas facit: prius eas facere icipit a ſeipo: indignū ē.n. vt ipe ſibi nō faciat q̄ facit in ꝓximū cū audiat dicē ē deū: Diliges ꝓximū tuū ſicut te ipm. Itemq; audiat: Miſerere aīe tue placēs deo. Hāc elemoſynā .i. vt deo placeat nō faciens aīe ſue quō dignas ꝓ pctīs ſuis facere elemoſynas dicēdus eſt? Propter hoc ḡ elemoſyne faciēde ſūt: vt cū de ꝑteritis pctīs deprecamur exaudiamur: nō vt ī eis pſeuerātes licētiā malefaciēdi nos ꝑ elemoſynas ꝯparare credam⁹. Iō aūt dñs a dextris elemoſynas ab eis factas ī ſiniſtris nō factas ſe iputaturꝫ eē ꝑdixit: vt hic oñderet q̄tū valēt elemoſyne ad priora delēda: nō ad ꝑpetua ipune ꝯmittēda peccata. ORI. Uel nō vni⁹ tm̄ iuſticie ſpēs remunerat ſicut exiſtimāt multi. In qualibuſcūq;.n. cauſis mādatis xp̄i q̄s fecerit: xp̄m cibat ⁊ potat q̄ fideliū iuſticiā ⁊ veritatē mādūcat ⁊ bibit. Itē xp̄o algēti veximus veſtimētum accipiētes ſapientie texturā: adeo vt ꝑ doctrinā aliquos doceamus ⁊ induamus eos viſcera miſericordie. Qñ ⁊ ꝑparamus cor noſtrū diuerſis v̾tutibus ad receptaculū eius vel illorꝫ que ſūt ipius: ipm peregrinantē ſuſcipim⁹ ī domū pectoris nr̄i. Itē cū fratrē infirmū ſiue in fide ſiue in bono opere viſitauerimus: aut ꝑ doctrinā aut icrepatiōnē: aut ꝑ ꝯſolatiōnē ipm xp̄m viſitamus. Deīde oē qd̄ hic eſt: carcer eſt chriſti ⁊ eorum qui ſunt eius qui ſunt in hoc mundo degentes: quaſi etiā in carcere nature neceſſitate conſtricti. Cum ergo bonuꝫ opus in eis fecerimus: viſitamus eos in carcere ⁊ chriſtum in eis. CA. XXVI.

Et factū eſt cū conſūmaſſet ieſus ſermones hos omnes: dixit diſcipulis ſuis: Scitis q̄ poſt biduū paſcha fiet ⁊ filius hoīs tradetur vt crucifigatur.

HILA. Poſt ſermonē quo ventuꝝ ſe dñs ī reditu: claritatis oñderat: nūc paſſuꝝ eē ſe admonet: vt ſacramētum crucis admixtū eē glie eternitatis cognoſcerēt. vñ dr̄: Factū ē cū ꝯſū. ie. ſ. hos oēs. RABA. de ꝯſūmatiōe ſcl̄i ⁊ ð die iudicij: Uel q̄ ab initio euāgelij vſq; ad paſſionē oīa faciendo ⁊ predicādo ꝯpleuerat. ORI. Nō ſimplicit̾ aūt dixit oēs: ſed hos oēs. adhuc.n. oportebat eū ēt alios loq̄ ſermones priuſq̄ traderet. Dixit diſcipulis ſuis: Sci. q̄ poſt bi. pa. fiet. RABA. Sicut ex ioānis narratiōe colligitur: ante ſex dies paſche venit ieſus ī bethaniā: inde venit hierl̄m ſedēs ſup aſellū: poſtea geruntꝛ ea q̄ narrāt hieroſolymis geſta. Ex illo ḡ die quo venit ī bethaniā: intelligimus cōſūmatū q̄driduū: vt occurreret dies añ biduū paſche. Hoc aūt iter paſcha ⁊ azima diſtat: ꝙ paſcha ipe ſolus dies appellatꝛ ī quo agnus dei occidebatꝛ ad veſperam: hoc ē .xiiij. luna primi menſis. xv. aūt luna qñ egreſſus ē populus de egypto ſuccedebat feſtiuitas azimorū: verꝫ euāgeliſte vnū ꝓ altero ponere ſolēt. HIE. Paſcha aūt qd̄ hebraice dr̄ phaſe: nō a paſſiōe vt pleriq; arbitrātur: ſed a trāſitu noiatꝛ eo ꝙ exterminator vidēs ſanguinē in foribus iſrl̄itarꝫ ptrāſierit: nec percuſſerit eos: vel ipſe dñs ꝑbens auxiliū pp̄lo ſuo deſup āmbulauerit. REMI. Siue q̄ auxiliāte dño pp̄ls iſrl̄iticus liberat⁹ ab egyptiaca ſeruitute trāſiuit ad libertatē. ORI. Nō aūt dixit: P⁹ biduū paſcha erit aut veniet: ne oñderet illud paſcha futurꝫ qd̄ fieri ſolebat ſꝫ legē: ſꝫ paſcha fiet: hoc ē q̄le nūq̄ factū fuerat. REMI. Myſtice.n. paſcha dr̄: ſiue q̄ ea die xp̄s trāſiuit de mūdo ad p̄rēꝫ: de corruptiōe ad incorruptiōeꝫ: de morte ad vitā. Siue q̄ ſalubri trāſitu a demoniaca ſeruitute mūdū redemit. HIE. Poſt duos ēt dies clariſſimi luminis veteris ⁊ noui teſti: verꝫ ꝓ mundo celebratꝛ paſcha: trāſitus ēt nr̄ .i. phaſe ita celebratꝛ ſi terrena dimittētes ad celeſtia feſtinemus. ORI. Predicit aūt diſcipulis ſe tradēdū cū ſubdit: Et fi. ho. tra. vt crucifi. Premuniēs eos ne priuſq̄ audiāt q̄ fuerāt futura: ſubito vidētes tradi mgr̄m ad crucē obſtupeſcant. Iō aūt ipſonalr̄ poſuit. Tradet̾: q̄ deus tradidit eū ꝓꝑ miām circa genus humanū: Iudas ꝓꝑ auariciā: ſacerdotes ꝓꝑ inuidiā: diabolus ꝓꝑ timorē: ne euelleret de manu eius genus humanū per doctrinam ipſius non aduertens quoniam magis fuerat eripiendum genus humanum per mortem ipſius q̄ ereptū fuerat per doctrinam ⁊ miracula.

Tunc cōgregati ſunt principes ſacerdotū: ⁊ ſeniores populi ī atriū principis ſacerdotuꝫ: qui dicebatur cayphas: ⁊ conſiliū fecerūt vt ieſuꝫ dolo tenerent ⁊ occiderent. Dicebant autem: Nō ī die feſto: ne forte tumultus fieret in populo.

GLO. Oñdit euāgeliſta appatū ⁊ machinatiōeꝫ dñice paſſiōis quā xp̄s ꝑnunciauerat: vñ dicit. Tūc ꝯgre. ſūt ꝑn. ſa. REMI. Qd̄ aūt dicit Tūc: ſuperiorib⁹ v̾bis ꝯiungit .i. anteq̄ paſcha celebraret. ORI. Nō aūt veri ſacerdotes ⁊ ſeniores illius q̄ videbatꝛ pp̄ls dei: vere aūt erat populus gomorre nō intelligētes ſūmū ſacerdotē dei inſidiati ſunt ei. ⁊ nō cognoſcētes ꝑmogenitū vniuerſe creature ēt ſeniorē oībus ꝯſiliati ſūt ꝯ eū. CHRY. in ho. Iniqua vero negocia tētantes ad principē ſacerdotū veniūt. īde volētes ptātēꝫ accipe vñ ꝓhibere oportebat. Multi aūt erāt tūc ꝑncipes ſacerdotū: lex v̾o vnū eē volebat. vñ manifeſtū ē ꝙ iudaica diſſolutio accipiebat ꝑncipiū. Moyſes.n. vnū ꝑncipē ſacerdotū eē iuſſit: ⁊ eo mortuo alterū fieri: poſtea v̾o annui fcī ſt̄. Eos igitꝛ aīt h̾ ꝑncipes ſacerdotū: q̄ ð ꝑncipib⁹ ſacerdotū erāt. RE. Cōdēnatꝛ āt illi ⁊ q̄ cōgregati ſt̄: ⁊ q̄ ꝑncipes ⁊ ſacerdotes fuerūt. q̄.n. plures ad peragendum

peragēdū aliqd̄ malū ꝯueniūt: ⁊ quo ſublimiores: ⁊ nobiliores fuerit: eo deteri⁹ hī malū qd̄ ꝯmittit: ⁊ eo maior pena illi⁹ ꝑparatꝛ. Ad oñdēdū aūt dñi ſimplicitatē ⁊ innocentiā addit euāgeliſta. Ut ieſū do. te. ⁊ occi. In quo.n. nulleꝫ mortis cāꝫ inuenire poterāt: ꝯſiliū fecerūt vt dolo tenerēt ⁊ occiderēt. CHRY. ī ho. Cōſiliū fuit ḡ vt tenerēt eū occulte ⁊ interimerēt: formidabāt aūt pp̄lm: idq; expectabāt feſtiuitātē ꝑterire. ꝓꝑ qd̄ ſeq̄t: Di. au. ñ ī di. fe. Diabol⁹.n. nolebat ī paſcha xp̄ꝫ pati: vt nō manifeſtā eī⁹ cōſtitueret paſſionē. Pncipes aūt ſacerdotū ñ ea q̄ dei ſūt timuerūt: ne .ſ. pctō ī hoc tꝑe pacto maior eī⁹ indignatio fieret: ſꝫ vbiq; q̄ hūana ſūt cogitabāt. vñ ſeq̄t: Ne for. tu. fi. ī po. ORI. Propt̾ diuerſa ſtudia pp̄li diligētis xp̄ꝫ ⁊ odiētis: credētis ⁊ ñ credētis. LEO pa. ī f. ð paſ. Prouidētib⁹ ḡ ꝑncipibus ne ī ſcō die tumult⁹ oriret: ñ feſtiuitati ſꝫ facinori ſtudebāt. ſeditiōes.n. turbarꝫ fieri ī ꝑcipua ſolēnitate metuebāt: nō vt pp̄ls nō peccaret: ſꝫ ne xp̄s euaderet. CHR. ī ho. Sꝫ tn̄ furore feruētes imutati ſt̄ a ſuo ꝯſilio: q̄.n. traditorē iuenerūt: ī ipa feſtiuitate xp̄ꝫ occiderūt. LEO pa. ī f. ð paſ. Diuino āt itelligim⁹ diſpoſitū fuiſſe ꝯſilio: vt iudeorꝫ ꝑncipes q̄ ſeuiēdi ī xp̄ꝫ occaſiōes ſepe q̄ſierāt: nō niſi ī ſolēnitate paſchali exercēdi furoris ſui accipērēt ptātē. Oportebat.n. vt manifeſto iplerētꝛ effectu: q̄ diu figurato fuerāt ꝓmiſſa myſterio: vt oue ſignificatiuā vera remoueret ouis: ⁊ vno expleret ſacrificio variarꝫ dr̄a victimarꝫ. Ut ḡ vmbre cederēt corpori: ⁊ ceſſarent imagines ſub pſētia veritatis: hoſtia ī hoſtiā tranſijt: ſanguine ſanguis aufertur: ⁊ legalis feſtiuitas dum mutatur impletur.

Cum aūt eēt ieſus in bethania ī domo ſimonis leproſi: acceſſit ad eū mulier hñs alabaſtrū vnguēti pcioſi: ⁊ effudit ſup caput ipi⁹ recumbētis. Uidētes aūt diſcipuli: indignati ſunt dicentes: Ut quid ꝑditio hec? Potuit.n. iſtud venūdari multo ⁊ dari pauperibus. Sciēs aūt ieſus ait illis: Quid moleſti eſtis huic mulieri? Opus.n. bonū operata eſt ī me. Nā ſꝑ pauꝑes hētis vobiſcū: me aūt nō ſꝑ hēbitis. Mittēs.n. hec vnguētuꝫ hoc in corpus meū: ad ſepeliendū me fecit. Amē dico vobis: vbicunq; predicatū fuerit hoc euangeliū in toto mūdo dicetur: ⁊ ꝙ hec fecit in memoriam eius.

GLO. Oſtēſo ꝯſilio ꝑncipū de xp̄i occiſiōe vult exeq̄ euāgeliſta ꝯpletiōeꝫ eī⁹: oñdēs q̄lit̾ iudas huiꝰ ꝯuētiōeꝫ cū iudeis vt xp̄ꝫ traderet: ſꝫ ꝑus cāꝫ ꝑditiōis ꝑmittit. Doluit.n. q̄ nō erat venūdatū vnguētū qd̄ mlr̄ ſup caput xp̄i effudit: vt de ꝑcio aliq̄d tolleret. vñ voluit hoc dānuꝫ ꝑditiōe mgr̄i recōpēſare. Dic̄ ḡ. Cū āt eēt ie. ī bet. ī do. ſi. le. HIE. Nō ꝙ leproſus illo tꝑe ꝑmaneret: ſꝫ q̄ antea leproſus poſtea a ſaluatore mūdat⁹ ē noīe ꝑſtino ꝑmanēte vt v̾t⁹ curātis appeat. Seq̄t: Acce. ad eū mu. ha. ala. vn. ꝑci. RAB. Eſt aūt alabaſtrū gen⁹ marmoris cādidi varijs coloribus intincti: qd̄ ad vaſa vnguētaria cauare ſolēt: eo ꝙ optime ſuare ea icorrupta dicatꝛ. HIE. Ali⁹ āt euāgeliſta ꝓ alabaſtro vnguēti precioſi nardū piſticū poſuit hoc ē verꝫ ⁊ abſq; dolo. RA. Piſtis.n. grece latine dr̄ fides: vñ piſticū .i. fidele. Erat.n. illō vnguētū fidele .i. purꝫ ⁊ nō adulteratū. Seq̄t: Et ef. ſu. ca. ip. recū. ORI. Forſitā q̄s diceret q̄tuor fuiſſe mulieres ð q̄b⁹ ſcripſerūt euāgeliſte. Ego aūt magi ꝯſentio tres fuiſſe: ⁊ vnā q̄dē ð q̄ ſcripſerūt matthe⁹ ⁊ marcus: alterā aūt de q̄ ſcripſit lucas: aliā de q̄ ſcripſit ioānes. HIE. Nemo.n. putet eādē eē q̄ ſup caput vnguētū: ⁊ que ſup pedes effudit: Illa.n. lachrymis lauit: ⁊ crine terſit: ⁊ manifeſte meretrix appellatꝛ. De hac āt nihil tale ſcriptū eſt nec.n. poterat ſtatim capite dñi meretrix digna fieri. AM. ſup lucā. Pōt ḡ nō eadē eē: ne ſibi ꝯtria dixiſſe euāgeliſte videatꝛ. Pōt ēt qd̄ meriti ⁊ tꝑis diuerſitate diſſolui vt adhuc illa peccatrix ſit: iā iſta pfectior. CHR. in ho.

Et ſꝫ hoc apud tres euāgeliſtas .ſ. mattheū marcū ⁊ lucā vna ⁊ eadē eē vr̄. Nō aūt abſq; rōe lep̄ ſimōis meminit euāgeliſta: ſꝫ vt oñdat vñ fiduciā ſumēs hec mlr̄ acceſſit ad xp̄ꝫ. q̄.n. lepra imūda paſſio eē videbatꝛ: vidēs ꝙ ieſ⁹ illū hoīeꝫ curauerat apd̄ quē manebat: ꝯfidit ꝙ ⁊ aīe eī⁹ imūdiciā facile expurgabit: ⁊ alijs mlr̄ib⁹ ꝓ curatiōe corporis ad xp̄ꝫ accedētib⁹ ſola ipſa hōris grā ad xp̄ꝫ acceſſit ⁊ ꝓꝑ aīe curatiōeꝫ: cū nihil ī corpe īfirmū hēet. Quapꝓꝑ marie aliq̄s eādē admirari dꝫ. Apd̄ ioānē āt nō ē eadē mlr̄: ſꝫ altera q̄dā mirabilis lazari ſoror. ORI. Qm̄ matthe⁹ q̄dē ⁊ marc⁹ ī domo ſimōis leproſi hoc fcm̄ exponūt: ioānes aūt ꝙ venit ieſ⁹ vbi erat lazar⁹ ⁊ nō ſimō: ſꝫ maria ⁊ martha miniſtrabāt. Adhuc ſꝫ ioānē añ ſex dies paſche venit ī bethaniā: qñ fecerūt ei cenā maria ⁊ martha: hic āt qñ recūbit ī domo ſimōis: p⁹ biduū paſcha erat futurꝫ. Et apd̄ mattheū ⁊ marcū diſcipuli idignātꝛ ex bono ꝓpoſito: apd̄ ioānē āt ſolus iudas furādi affectu: apd̄ lucā āt murmurat nemo. GRE. ī ho. Uel dicēdū ꝙ hāc eādē quā lucas peccatricē mlr̄eꝫ ioānes mariā noiat. AUG. ð cō. euan. Lucas āt q̄uis ſile fcm̄ ꝯmemoret eiq; qd̄ h̾ dr̄: nomēq; ꝯueniat eī⁹ apd̄ quē ꝯuiuabatꝛ dñs. nā ⁊ ipꝫ ſimonē dicit: tn̄ q̄ ñ ē ꝯ nāꝫ vl̄ morē hoīꝫ vnū nomē hēe duos hoīes potiꝰ credibile ē fuiſſe illū hoīeꝫ ſimonē nō leproſū ī cui⁹ domo hec ī bethania gerebātꝛ. Nihil igitꝛ aliō arbitror: niſi ꝙ nō q̄dē aliā fuiſſe mlr̄eꝫ q̄ peccatrix tūc acceſſit ad pedes ieſu: ſed eādē mariā bis hoc feciſſe ſemel .ſ. ꝙ lucas narrauit. nā ⁊ ioānes mariā ꝯmēdās ꝯmemorauit anq̄ veniret ī bethaniā: Erat ꝗdā lāguēs lazar⁹ ī bethānia de caſtello marie ⁊ marthe ſororis eī⁹. Maria āt erat q̄ vnxit dñꝫ vnguēto ⁊ extersit pedes eī⁹ capillis ſuis cui⁹ frāt lazar⁹ īfirmabatꝛ. iā itaq; hoc maria fecerat. Qd̄ āt ī bethania rurſ⁹ fecit: aliud ē qd̄ ad luce narratiōeꝫ ñ ꝑtinet: ſꝫ pariter narratꝛ a trib⁹ .ioāne .ſ. mattheo: ⁊ marco. ꝙ āt matthe⁹ ⁊ marc⁹ caput dñi vnguēto illo pfuſū dicūt: ioānes aūt pedes dñi: nō eē ꝯtriū: ſi accipiam⁹ nō ſolū caput: ſꝫ ⁊ pedes dñi pfudiſſe mlr̄eꝫ: niſi forte qm̄ marc⁹ fracto alabaſtro pfuſū caput ꝯmemorat. tā q̄ſq; calūnioſus ē vt aliq̄d ī vaſe fracto neget remanere potuiſſe: vñ ēt pedes dñi pfunderet. Ille aūt q̄ ſic calūniatꝛ: ꝑus accipiat pfuſos pedes anteq̄ illud fractū eēt vt ī itegro remaneret vñ ēt caput pfūderet vbi fractura illa totū effuderat. AUG. ð doc. chri. Neq; vllo mō q̄ſq̄ fieri crediderit dñi pedes ita vnguēto ꝑcioſo a mlr̄e pfuſos vt luxurioſorꝫ ⁊ neq̄ hoīꝫ ſolēt. In oībus.n. talib⁹ nō vſus rerꝫ: ſꝫ libido vtētis ī culpa ē. Quiſquis.n. reb⁹ ſic vtitꝛ: vt metas ꝯſuetudis bonorꝫ īter quos viuit excedat: aut aliq̄d ſignificat aut flagitioſus ē. Itaq; qd̄ ī alijs pſonis plerūq; flagitiū ē: ī diuina vl̄ ꝓphetica pſona magnū cuiuſdā rei ſignū ē. odor.n. bon⁹ fama bōa ē quā q̄ſq; bone vite opib⁹ habuerit: dū veſtigia xp̄i ſequitꝛ q̄ſi pedes eī⁹ precioſiſſimo odore pfūdit. AUG. de cō. euan. Sꝫ hoc videri pōt eē ꝯtriū qd̄ matthe⁹ ⁊ marc⁹ poſtea q̄ dixerūt paſcha poſt biduū futurꝫ: deīde ꝯmemorauerūt ꝙ erat ieſus ī bethania: vbi de vnguēto eadē narraturus ioānes dicit. Añ ſex dies paſche. ſꝫ q̄ ita mouētꝛ nō itelligūt mattheū ⁊ marcū illud qd̄ in bethania de vnguēto fcm̄ erat recapitulādo poſuiſſe. Nō.n. q̄ſq̄ eorꝫ cū dixiſſet p⁹ biduū paſcha futurꝫ: ſic adiūxit vt diceret: P⁹ hec cū eēt bethanie. CHRY. in ho. Sꝫ q̄ diſcipuli audierāt mgr̄ꝫ dicētē: Miāꝫ volo ⁊ nō ſacrificiū. apud ſe cogitabāt: Si holocauſta nō acceptat: multominus olei huiuſmōi vſū. vñ ſeq̄t. Uidētes aūt diſcipuli idignati ſūt dicētes. Ut q̄d ꝑditio hec: potuit.n. iſtō venūdari multo: ⁊ dari paupib⁹. HIE. Scio quoſdā hūc locū calūniari: q̄re ioānes iudā ſolū dixerit ꝯtriſtatū: eo ꝙ loculos tenuerit: ⁊ fur ab initio fuerit: ⁊ matthe⁹ ſcribat oēs diſciplos idignatos neſciētes tropū q̄ vocatꝛ ſynodoche: ꝙ ⁊ ꝓ multis vnus: ⁊ ꝓ vno multi ſoleāt appellari. nā ⁊ paul⁹ ī ep̄la ad hebreos dicit: Secti ſūt: cū vnū tm̄mō .ſ. yſaiā ſectum aſſumat. AUG. de con. euan. Pōt ēt intelligi ꝙ ⁊ alij di

ſcipuli aut ſenſerūt hoc: aut dixerunt: aut cis iuda dicēte pſuaſū ſunt: q; oīez volūtatē mattheus ⁊ marcus ē vbis expſſerūt. ſz iudas ꝓptea dixerat q: fur erat: ceteri vo ꝑ pauꝑuz curā. Joānes aūt de ſolo illo id ꝯmemorare voluit: cuius ex hac occaſiōe furādi cōſuetudīez credidit īmitādā. CHRY. i ho. Diſcipuli ḡ ita exiſtimabant: ſz dñs mētē mulieris vidēs ꝑmiſit. multa.n. erat eiꝰ religio ⁊ ineffabile ſtudiū: iccirco ꝯdeſcēdēs ꝯceſſit ſup caput ſuū vnguētū effundi. Sicut.n. pī eiꝰ odorē victime ⁊ fumū patiebat: ita ⁊ xp̄s mlīrem deuote vngētē: cuiꝰ diſcipuli mentē neſciebāt q̄rela faciētes. vñ ſeqtur. Sciēs āt ieſus ait illis Quid mo. eſ. huic mu. RE. p qḋ aperte oñdit q: apl̄i qd moleſte locuti fuerāt aduerſus eā. Pulchre autem ſubdit Opus bo. ope. ē ī me. Ac ſi di. Nō ē ꝑditio vnguēti ſicut vos dicitis: ſz opus bonū. i. pietatis ⁊ deuotōis obſeqū. CHRY. in ho. Jō aūt nō ſimplr dixit: Bonū opꝰ opata ē ī me: ſz ꝑus poſuit: Quid moleſti eſtis huic mulieri: erudiēs nos q̄cū q; gerit bonū a q̄cūq;: ⁊ ſi nō valde diligenter fcm̄ fuerit: ſuſcipere ⁊ augere ⁊ fouere ⁊ nō ex ꝑncipio oēz diligētiā expetere. Quiſq;.n. eū iterrogaſſet anq̄ feciſſet hoc mlr: nō mādaſſet hoc fieri: ſz poſt effuſū vnguētū nō hēbat locū diſcipuloꝝ icrepatio: ⁊ iō ipe vt nō obtūderet deſideriū mlris: oīa hec ī ꝯſolatōez mlris dixit. Seqt: Nā pau. ſp ha. vo. RE. Oñdit.n. dñs his vbis q̄ſi ex q̄dā rōne: qm̄ nō erāt illi culpādi q ſibi adhuc ī mortali corpe ꝯuerſāti: aliqd ḋ ſuis facultatibꝰ miſtrarēt: cū pauꝑes ſp hn̄di eēnt ī eccl̄ia: qbꝰ fideles cū vellēt bñfacē poſſent: ipe vo breui tpe corporalit̄ māſurꝰ erat cū eis: vñ ſequit: Me āt nō ſp hebitis. HIE. Queſt āt h qḋ: q̄re dñs pꝰ reſurrectōez dixerit ad diſcipulos: Ecce ego vobiſcū ſuz vſq; ad ꝯſūmatōez mūdi: ⁊ nūc loqt: Me āt nō ſp hebitis Sz mihi vī ī hoc loco ḋ p̄ntia dicere corpali: q: neq̄q̄ cū eis ita futurꝰ ſit pꝰ reſurrectionē q̄ō nūc ī oī ꝯuictu ⁊ familiaritate. RE. Uel ſoluit ita vt itelligat q: ſoli iude dictū ſit: ſz iō nō dixit: hēis ſz hebitis: q: ī pſona iude oibꝰ imitatoribꝰ illiꝰ dcm̄ ē. Jō āt dicit: Nō ſep: cū nec ad tps hēant: q: mali vidēt hēre xp̄z ī p̄nti ſclo qn̄ miſcent ſe mēbris xp̄i: ⁊ accedūt ad mēſā eiꝰ ſz nō ſp ſic hebūt: qn̄ ſoliſ electis dicturꝰ ē: Uenite bñdicti pr̄is mei. Seqt: Mit. n. hec vn. hoc ī cor. me. ad ſepe. me fe. Cōſuetudo erat illiꝰ ppl̄i vt corpora mortuoꝝ diuerſ aromatibꝰ ꝯdirēt q̄tenꝰ diutiꝰ illeſa ꝯſuarēt. Et q: futuꝝ erat vt hec mlr corpus dñi mortuū vellet pungere: ⁊ tñ nō poſſet: q: reſurrectōe anticiparet: iccirco diuina ꝓuidētia actū ē vt viuū dñi corpꝰ pungeret. hoc ē ḡ qḋ dicit. Mit. hec. i. cū hec mlr corpus meū viuū pūgēt: me moriturꝝ ⁊ ſepeliēdū oñdit. CHR. ī ho. Q: ḡ ſepulchꝝ ⁊ mortē ꝯmemorauerat vt nō videat ī triſticiā mittere mulierē: rurſus eā ꝯſolat p ea q̄ ꝯſequūt Amē di. vo. vbicūq; p̄di. fu. RABA. i. ī q̄cūq; loco dilatabit eccl̄ia p totū mūdū dicet: ⁊ q: hoc fec. iſtō ⁊ appoſitū notat q: ſicut iudas ꝓdicēs adeptꝰ ē pfidie īfamia: ſic ⁊ iſte pie deuotōis glīaz. HIE. Attēde noticiā futuroꝝ q: paſſurus poſt biduū ⁊ moriturus: ſciat euangeliū ſuū in toto orbe celebrandū. CHRY. in ho. Ecce aūt q: dixit: factū ē: ⁊ vbicūq; terraꝝ abieris: videbis hāc mulierem famoſā effectā qḋ virtus p̄dicētis efficit. Et regū q̄dē multoꝝ ⁊ ducū victorie ſilent: ⁊ multi qui ciuitates ꝯſtruxerūt: ⁊ gētes multas ſuīmti ſubegerūt: neq; ex auditu neq; ex noīe ſūt cogniti. quoniam aūt hec mlr oleuz effudit in domo leproſi cuiuſdā. xij. viris p̄ntibus: hoc oēs ꝯcinūt p orbē terraꝝ: ⁊ tps tanti ptrāſijt: ⁊ memoria eius qḋ factū ē nō ē tabefacta. Sz q̄re nihil ſpāle ꝓmiſit mulieri: ſz ſempiternā memoriā: q: ex his q̄ dixit intelligi potuit. Si. n. opus bonū fecit: manifeſtū ē q: ⁊ mercedē dignā ſuſcipiet. HIE. Myſtice aūt paſſurus ꝓ oī mundo morat in bethania in domo obediētie: q̄ quodā fuit ſimonis leproſi. Simon q; ipſe obediēs dī: q iuxta aliā intelligētiā mūdus interptari pōt: in cuius domo curata eſt eccleſia. ORI. Oleū aūt vbiq; in ſcripturis aut opus mie intelligitur: quo lucerne verbi nutriūt clarꝫſcūt: aut doctrina cuius auditu verbū fidei: quod ē acceſſum nutritur. Generaliter ḡ omne quo quis vngitur oleū appellatur. oleū aūt aliud ē vnguentū. itez vnguenti aliud ē precioſum: ſic oīs actus iuſtus opus bonū dicitur: Operis aūt boni aliud eſt qḋ facimus pp hoīes vel ſz hoīes: aliud qḋ pp deum ⁊ ſm deū. Jtē hoc ipſum qḋ facimus pp deū: aliud proficit ad vſuz hoīum: aliud tm̄ ad gloriā dei vt puta aliquis beneficit hoī nāli iuſticia motus: ñ pp deū: quo faciebāt interdū ⁊ gentes opus. illud oleū eſt vulgare non magni odoris: ⁊ ipſum tñ acceptabile apud deū: qm̄ vt dicit petrus apud clementē. Opera bona q̄ fiunt ab infidelibus in hoc ſeculo eis ꝓſunt: nō in illo ad cōſequēdū vitā eternā: q̄ aūt pp deū faciunt: magis illis in illo ſeculo proficit hoc ē vnguentū boni odoris: Sed aliud fit ad vtilitatem hoīuz: vt puta elemoſyna ⁊ cetera huiuſmōi hoc q̄ facit ī xp̄ianos: pedes dñi vngit: q: ipi ſunt dñi pedes qḋ precipue ſolēt facere penitentes ꝓ remiſſiōe pctōꝝ ſuoꝝ. Qui aūt caſtitati ſtudet ⁊ in ieiuniīs ⁊ in oōibus pmanet: ⁊ ceteris q̄ tm̄ ad gl̄iam dei ꝓficiūt: hoc ē vnguentū qḋ vngit dñi caput: ⁊ hoc ē vnguētum precioſum ex cuius odore tota replet eccleſia. ⁊ hoc ē opus ꝓpriū nō penitentiū ſz pfectoꝝ: aut doctrina que neceſſaria ē hoībus: hoc ē vnguentū quo pedes dñi vngunt. Agnitio aūt fidei q̄ ad ſolū ptinet deū ē vnguentū quo vngit caput xp̄i: quo cōſepelimur xp̄o per baptiſmū in mortē. HILA. Mulier aūt hec in prefiguratione plebis gentiuz ē q̄ in paſſiōe xp̄i gl̄iaz deo reddidit. Caput. n. eiꝰ punxit: caput aūt xp̄i deꝰ ē: nā vnguētū boni operis eſt fructus: ſz diſcipuli fauore ſaluādi iſrael vēdi hoc ī vſuz pauꝑeꝝ dicūt debuiſſe: pauꝑes aūt iudeos fide indigētes: inſtictu ꝓphetico nūcupāt: qbus dñs ait plurimū eē tpis quo hēre curā pauꝑuz poſſent. Cetez nō niſi ex precepto ſuo ſalutē gētibꝰ poſſe preſtari: q̄ ſecum infuſo mulieris huius vnguēto ſūt ꝯſepulte. q: regnātio nō niſi cū mortuis ī baptiſmi ꝓfeſſiōe redderetur. ⁊ iccirco vbi predicabitur hoc euangelium narrabitur opus eius: quia ceſſante iſrael: euangelij gloria fide gentium predicatur.

Tūc abiit vnus de duodeciz q dicebatur iudas ſcarioth: ad principes ſacerdotū: ⁊ ait illis: Quid vultis mihi dare ⁊ ego vobis eū tradā. At illi conſtituerunt ei triginta argenteos. Et exinde querebat opportunitatez vt eum traderet.

GLO. Poſita occaſione ꝓditionis: ꝯñter de ꝓditiōe iude agit euangeliſta. vnde dicit: Tunc abi. vnus de. xij. CHRY. in home. Tunc. ſ. quando hoc audiuit: quoniā predicabitur hoc euangeliū vbiq; timuit eniz: nam virtutis ineffabilis erat qḋ dictū eſt. AVGV. de con. euang. Jta. n. ſermo dirigitur dicente dño: Scitis q: poſt bidu. paſ. fi. tunc congre. ſunt prin. ſacer. Tūc abi. vnus de. xij. Inter illud enim qḋ dictū ē: Ne tumultus fieret ī populo ⁊ hoc qḋ dicitur. Tunc abijt vnus de. xij. interpoſitū eſt illud de bethania qḋ recapitulando dictū ē. ORI. Abijt aūt aduerſus vnū principē ſacerdotuz q factus fuerat ſacerdos in eternū ad multos principes ſacerdotū: vt venderet precio volentem redimere totū mundū. RABA. Abijt aūt dicit: q: non coactus: non inuitatus: ſed ſponte ſceleratū init conſilium. CHRY. in ho. Addit autem: vnus de. xij. ac ſi diceret: de primo choro eoꝝ qui ſublimiter electi ſunt: ⁊ ad deſignationem eius adiungit: Qui dicitur iudas ſcarioth. Erat eniz ⁊ alius iudas. REMI. Scariotha nāq; fuit villa vnde ortus ē iſte iudas. LEO. pa. in ſer. de paſ. Qui non timoris perturbatione chriſtū deſeruit: ſed pecunie cupiditate diſtraxit: amore enim pecunie vilis eſt omnis affectio ⁊ anima lucri cupida etiaz pro exiguo perire non metuit: nullumq; eſt iuſticie in illo corde veſtigium: in quo ſibi auaricia facit habitaculum. Hic perfidus iudas inebriatus veneno dum ſitit lucrum lucrum: tam ſtulte impius fit: vt dominum venderet et magiſtrū. vnde dixit principibꝰ ſacerdotū: Quid vul. mi. da. ⁊ ego vo. eū tra. HIE. Infelix iudas dānū qḋ ex effuſione vnguenti ſe feciſſe credebat: vult magiſtri precio cōpenſare. nec certā tñ poſtulat ſummam: vt ſaltem lucroſa videretur proditio: ſed quaſi vile tradens mancipium in poteſtate ementiū poſuit q̄ntuz vellent dare. ORI. Hoc aūt faciunt omnes qui accipiunt aliquid corporaliū aut mundaliū rerū vt tradant ⁊ eijciant ab anima ſua ſaluatorem ⁊ verbū veritatis quod erat in eis. Sequitur. At illi conſti. ei. xxx. ar. Tantā mercedem conſtituentes: quantos annos ſaluator conuerſatꝰ fuerat in hoc mūdo. HIE. Joſeph aūt non vt multi putāt iuxta. lxx. interpretes. xx. aureis vendituꝰ ē: ſed iuxta hebraicā veritatem. xxx. argenteis. neq; enim poterat ſeruus precioſior eē q̄ dñs. AVG. de con. euā. q: aūt dñs. xxx. venditꝰ ē: ſignificauit p iudā iudeos iniquoſq; q̄ pſequētes carnalia ⁊ tēporalia que ad q̄nq; pertinēt ſenſus corporis: Chriſtum habere noluerūt: ⁊ q: ſexta mūdi etate ſecerūt: ſexies q̄nq; eos quaſi preciū vēditi dñi accepiſſe ſignatū ē: ⁊ quia eloquiū dñi argentū ē: illi aūt ipſaz legē et carnaliter intellexerūt tanq̄ in argento impreſſerant ſecularis principatus imaginē quā amiſſo dño tenuerunt. Sequitur: Et ex. q̄. op. vt eū traderet. ORI. Qualē aūt opportunitatem querebat iudas: lucas manifeſtiꝰ explanat dicēs: Et querebat opportunitatē vt traderet euz ſine turba. i. qn̄ ppl̄s nō erat circa eū: ſed ſecretus erat cū diſcipulis: qḋ ⁊ fecit tradēs eū poſt cenā cū ſecretꝰ eēt in predio gethſemani: ⁊ inde vſq; nūc opportunitas iſta videtur his qui volunt prodere dei verbū in tēpore perſecutionis: qn̄ multitudo credentiū nō eſt circa verbū veritatis.

Prima aūt die azimoꝝ acceſſerunt diſcipuli ad ieſū dicētes: Ubi vis paremꝰ tibi comedere paſcha? At ieſus dixit: Jte in ciuitatē ad quēdā: ⁊ dicite ei: Magr̄ dicit tēpus meū prope ē apud te facio paſcha cū diſcipulis meis. Et fecerunt diſcipuli ſicut cōſtituit illis ieſus: ⁊ parauerūt paſcha.

GLO. Proſecutꝰ fuerat euāgeliſta de his q̄ erāt p̄ambula ad xp̄i paſſionē. ſ. de p̄nūciatione paſſiōis: de ꝯſilio ꝑncipū: ⁊ de tractatu ꝓditiōis: nūc aūt tps ⁊ ſeriē paſſionis icipit dicēs: Pria aūt die azi. HIE. Pria dies azimoꝝ. xiiij. dies mēſ p̄mi ē: qn̄ agnꝰ imolat ⁊ luna pleniſſima ē ⁊ fermētū abijcit. REMI. Et notādū q: apud iudeos p̄mo die paſcha celebrat: reliq̄ vo. vij. ſeqntes dies azimoꝝ vocabant: ſz nūc dies azimoꝝ dī ꝓ die paſche CHRY. in ho. Ul hāc p̄mā diē azimoꝝ dicit: q: vij. dies azimoꝝ erāt: aſſueuerūt. n. iudei a veſpa ſp numerare diē. vñ huiꝰ diei facit mētionē ſm quā ī veſpa paſcha erat imolādū qḋ q̄nta feria fuit. REMI. Sz forte dicet aliq̄s: Si ille typicꝰ agnꝰ figurā huiꝰ veri agni geſtabat: q̄re ñ ea nocte paſſus ē xp̄s qn̄ ſolebat agnꝰ imolari? Sz ſciendū q: eadē nocte myſteria ſanguis ⁊ corpis ſui diſcipulis celebrāda tradidit: ⁊ ſic tētꝰ ⁊ ligatꝰ a iudeis ⁊ ſue imolationis. i. paſſiōis ſacrauit exordiū. Seqtur. Acceſ. ad ie. diſ. d. Ubi vis pe. ti. co. paſc. Inter eos autē diſcipſos q̄ acceſſerūt ad ieſū iterrogātes: ⁊ iudā fuiſſe eſtimo ꝓditorē. CHRY. in ho. Ex hoc aūt manifeſtū ē: qm̄ nō erat ei domꝰ neq; tuguriū. Ego aūt eſtimo neq; diſcipſos habuiſſe. pfecto. n. eū illuc rogaſſēt vēire. ſeqt: At ie. dixit. Jte in ciui. ad q̄ndā. AVG. de cō. euā. Eū. ſ. quē marcꝰ ⁊ lucas dicūt prēmfamilias vel dñz domꝰ. Qḋ ḡ iterpoſuit matthēꝰ: Ad q̄ndā: tāq̄ ex pſona ſua ſtudio breuitatis illud ꝯpēdio voluit iſinuare: nā neminem ſic loq̄ vt dicat. Jte ad quēdā: q̄s neſciat? At p hoc cū matthēꝰ vba domini poſuiſſet dicētis: Jte ī ciuitatē. interpoſuit ipſe: Ad q̄ndā: nō q: ipſe dñs hoc dixerit: ſz vt ipſe nob̄ iſinuaret tacito noīe fuiſſe quēdā ī ciuitate ad quē dñi diſcipuli mittebātur vt prepararēt paſcha. manifeſtū ē enim diſcipulos a dño nō ad quēlibet ſz ad quēdā hoīez. i. ad certū aliquē miſſos eē. CHRY. in ho. Ul dicēdū q: p hoc qḋ dicit Ad quēdā oñdit q: ad ignotū hoīez mittit: mōſtrās hinc qm̄ poterat nō pati. Qui enī mētē huiꝰ pſuaſit vt eos ſuſciperet qḋ nō vtiq; opatꝰ eēt ī hiſ q̄ eū crucifigebāt ſi tñ voluiſſet nō pati: ego aūt nō hoc admiror ſolū qm̄ eū ſuſcepit ignotꝰ exñs: ſz qm̄ ſuſcipiēdo chriſtū multoꝝ odiū ꝯtēpſit. HILA. Ul iō hoīez cū quo paſcha celebraturꝰ eēt nō nolat: nō eniz chriſtianꝰ honor credētibꝰ erat pſcitus. RA. Ul nomē pretmittit vt oībꝰ verū paſcha celebrare volētibꝰ chriſtūq; hoſpitio ſue mētis ſuſcipe dāda facltas deſignet. HIE. Jn hoc ēt morē veteris teſti noua ſcriptura ꝯſuat. frequēter enī legimꝰ: Dixit ille illi: ⁊ ī loco illo ⁊ illo: ⁊ tñ nomē pſonaꝝ locorūq; nō ponit. Seqt: Et dicite ei: Magr̄ dic: tēpꝰ meū ꝓpe ē. CHRY. ī ho. Hoc aūt dixit diſcipulis paſſionē ꝯmemorās: vt ex mltiplici paſſiōis enūciatiōe exercitati meditarent quod futurū erat: ſil aūt demōſtrās q: volēs ad paſſionē venit. Sequit: Apud te facio paſcha. Jn quo demōſtrat qm̄ vſq; ad vltimū diez nō erat cōtrarꝰ legi. Addidit aūt: Cū diſcipulis meis: vt ſufficiēs fieret preparatio: ⁊ vt ille ad quē mittebat nō exiſtimaret eū occultari velle. Sequitur: Et fece. diſcip. ſicut conſti. illis ieſus. ⁊ para. paſcha. ORI. Forſitā aūt aliquis requiret ex eo q: ieſus celebrauit more iudaico paſcha: q: cōuenit ⁊ nos imitatores chriſti ſimul facere: nō cōſiderans q: ieſus factꝰ ē ſub lege: non vt eos q̄ ſub lege erant ſub lege relinqueret: ſz vt ex lege educeret: quāto ergo magis nō conuenit illos introire in lege q̄ priꝰ fuerant extra legē: ſed ſpiritaliter celebrātes q̄ in lege corporalit̄ celebrāda mādant: vt in azimis ſynceritatis ⁊ veritatis celebramꝰ paſcha ſz volūtatē agni dicētis: Niſi māducaueritis carnē meā: ⁊ bibe. ſan meū nō habe. vitā ī vobis.

Ueſpe aūt ſabbati: diſcūbebat cuz duodecim diſcipulis ſuis. Et edētibus illis dixit: Amen dico vobis: quia vnus veſtrū me traditurus ē. Et cōtriſtati valde: ceperūt ſinguli dicere: Nūqd ego ſum dñe? At ipſe rñdēs ait: Qui itingit mecū manū in parapſide: hic me tradet. Filius quidem hominis vadit ſicut ſcriptū ē de illo. veh aūt homini illi: p quē filius hoīs tradetur. Bonū erat ei: ſi natus nō fuiſſet hō ille. Rñdēs aūt iudas qui tradidit eum dixit: Nūquid ego ſuz rabbi? Ait illi: Tu dixiſti.

HIE. Quia ſupra dñs de paſ. ſua predixerat: nunc etiam de proditore predicit dās ei pnīe locum: vt cuz intelligeret ſciri cogitationes ſuas ⁊ occulta cordis conſilia peniteret eū facti ſui. vnde dicit: Ueſpere aūt ſa. diſcū. cū xij. diſci. ſuis. REMI. Cū. xij. dicit: q: iudas adhuc erat in numero: q̄ iā receſſerat merito. HIE. Omnia enī ſic agit iudas vt tollatur ſuſpicio ꝓditoris. REMI. Et notādū: q: pulchre veſpe facto diſcubuiſſe dicit: qm̄ ad veſperā agnꝰ imolari ſolebat. RAB. Jdeo ēt veſpere diſcubuit cuz diſcipulis: q: in paſſione chriſti qn̄ verus ſol ad occaſū properauit: refectio eterna oībꝰ fidelibꝰ preparata fuit. CHRY. in ho. Deſignat aūt euāgeliſta q: comedētibꝰ illis diſputat ieſus de traditione iude: vt ⁊ de tēpore ⁊ a mēſa oñdat maliciā proditoris. ⁊ ideo ſequit Et edētibꝰ illis. d. amē dico vo. q: vnꝰ ve. me tra. ē. LEO papa in ſer. de paſ. Jn quo notā ſibi eē ꝓditoris ſui ꝯſciētiā demōſtrauit: nō aſpa ac aperta ipiū icrepatiōe cōfundēs: ſed leui ⁊ tacita admonitiōe ꝯueniēs: vt facilꝰ corrigeret penitēdo: quē nulla ḋformaſſet abiectio. ORI. Ul dixit gnālit: vt teſtio pcuſſi cordis ſinguloꝝ q̄litas ꝓbaret: ⁊ vt iude oñderet maliciā q̄ nec cognitori ꝯſilioꝝ ſuorū credebat: eſtō q: ī primis putauit latere q̄ſi hoiem qui poſtq̄ vidit conſciaz ſuā poſitā ī vbis ipſiꝰ: quoꝝ primā

infidelitatis erat: ſecūdū īpudētie ⁊ vt ⁊ diſcipuloꝝ oſtenderet bonitatē: q2 plus credebāt verbis chriſti ꝙ conſcie ſue. vnde ſeqtur: Et cō. ſunt val. ⁊ cep. ſin. di. Nunqd ego ſū3 dñe? Vnuſquiſq3.n. diſcipuloꝝ ſciebat ex his q̄ docuerat ieſus: qm̄ ad malū vertibilis ē hūana nā: ⁊ i colluctatiōe aduerſus rectores hui' mūdi tenebrarum. ⁊ pp hāc cām vnuſquiſq3 eoꝝ timēs interrogauit: vñ ⁊ de oib' futuris timēdū ē nobis īfirmis. Vidēs aūt dñs de ſeipſis timentes diſcipulos: demōſtrauit ꝓditorē īdicio ꝓphetice vocis dicentis: Qui māducauit panē mecū āpliauit aduerſū me ſupplātatiōnē. vñ ſeqtur: At ipſe rñ. ait: Qui itin. me ma. i pap. hic me tradet. HIE. O mira dñi patiētia: prius dixerat: Vn' veſtrū me tradet. ꝑſeuerat ꝓditor i malo. manifeſti' arguit: ⁊ tñ nomē ꝓpriū nō deſignat. Judas.n. ceteris contriſtatis ⁊ retrahētib' manū ⁊ interdicentib' cibos ori ſuo: temeritate ⁊ īpudentia qua proditurus erat: etiā3 manū cū magiſtro mittit i parapſidē vt audacia bonā conſcientiā mētiret. CHRY. in ho. Mihi aūt videtur ⁊ hec chriſtū feciſſe: ꝙ.ſ. iudas cū eo i parapſide itīgeret: magis eū cōfundēs ⁊ in amorē ſuū attrahens. RA. Quod autē dicit hic matthe': In parapſide. marc' dicit: In catino. Parapſis.n. ē vas eſcarū quadrāgulatū a parib' aſſib' .i. equis lateribus dictū: catinū vero vas fictile apertū ad immittēdū liquorē: ⁊ potuit fieri vt in mēſa vas fictile quadrāgulatū contineret. ORI. Hec ē aūt propria cōſuetudo hoiū3 nimis maloꝝ: vt poſt ſalē ⁊ panē inſidientur hoib' maxime nihil inimicitie ab eis habentib'. Si autē ⁊ poſt ſpiritalē mēſam abūdanti' videbis: multitudinem malicie ei' nō recordat': nec in corporalib' bonis magiſtri dilectionē: nec in ſpiritalibus doctrinā. Tales ſūt oēs in eccleſia q̄ inſidiātur fratrib' ſuis: cū qb' ad eandē menſā3 corpis xp̄i frequēter ſimul fuerūt. HIE. Judas autē nec ꝑmo nec ſecūdo correct': a proditiōe retrahit pedē3 ſed patiētia dñi nutrit īpudētiā ſuā. ⁊ iō pena ꝑdicitur: vt quē pudor nō vitiat: corrigāt denūciata ſupplicia. vñ ſeqtur. Fili' qdē hois va. ſi. ſcri. ē de illo. REMI. Humanitatis nāq3 ē ire ⁊ redire: diuinitatis ſemp manere ⁊ eē: et q2 hūanitas pati potuit ⁊ mori: iccirco pulchre dicit fili' hois abire. Apte ēt dicit: Sicut ſcriptū ē de eo. qm̄ q̄cūq3 paſſus ē xp̄s a prophetis ꝑdicta ſunt. CHRY. in ho. Hoc aūt dixit ad cōſolādū diſcipulos: vt nō exiſtimarēt infirmitatis id eē quod paſſurus erat: ⁊ vtinā ēt corrigeret ꝓditorē. Quāuis aūt ſcriptū fuerit paſſurū eē chriſtū nihilomin' tñ incuſat iudas. Nō.n. traditio iude ſalutem noſtrā operata ē ſed ſapientia chriſti q̄ alioꝝ nequiciīs ad id quod nobis expediebat vtebat. vñ ſeqtur: Ve aūt ho. il. per quē fi. hois tradet. ORI. Nō dixit ve hoini illi a quo tradit: ſ3 ꝑ quē tradet: oſtēdēs alterū a quo tradebatur .i. diabolo: ipſū3 aūt iudā miniſtrū eē traditiōis. Ve aūt oib' traditorib' xp̄i: quicūq3.n. diſcipulos xp̄i tradit ipſū xp̄3 tradit. REMI. Vel ēt erit oib' q̄ maligna conſciētia ⁊ polluta ad mēſā3 chriſti accedūt. Quāuis.n. xp̄3 nō tradāt iudeis crucifigendū. tradūt tñ ſuis iniqs mēbris ſumēdū. ⁊ ad maiorē exaggrauatiōnē ſubdit: Bonū erat il. ſi na. nō fu. hō ille. HIE. Nō aūt iō putādus eſt ante fuiſſe ꝙ naſceret: q2 nulli poſſet eē bn̄: niſi ei qui fuerit ſed ſimpliciter dictū ē multo melius eē nō ſubſiſtere ꝙ male ſubſiſtere. AVG. de q̄. euā. Etſi qſpiā contēdit aliquam vitā eē an̄ iſtā: nō iude tñ vt nō naſceret: ſed nulli expedire cōuincit. An diabolo dicit nō expedire naſci. ſ. ad peccatū: an ēt bonū erat illi vt xp̄o nō naſceret per vocationem nec eēt apoſtata. ORI. Judas aūt poſt oiū3 aploꝝ īterrogatiōes: ⁊ poſt chriſti narratiōnē de ipſo vix aliquādo ⁊ ipſe interrogauit verſuto conſilio vt ſimilis ceteris interrogādo celaret ꝓditionis cōſiliū. Nā vera triſtitia nō ſuſtinet morā. vñ ſeqtur: Reſpon. aūt iu. qui tradi. eū dixit: Nūquid ego ſū rabbi? HIE. In quo blādientis fingit affectū ſiue incredulitatis ſignū. Ceteri.n. qui non erant proditurī dicūt: Nūquid ego ſū3 dñe? Iſte q̄ ꝓditurus erat non dñ3: ſ3 magiſtꝝ vocat: quaſi excuſationem habeat ſi dño denegato ſaltē3 magiſtrū ꝓdiderit. ORI. Vel hoc ipſū quaſi ſubſanians dicit: q2 vocabat magiſter cū nō eēt hoc vocabulo dign'. CHRY. in ho. Quis aūt dñs poterat dixiſſe: argētū es pactus accipe ⁊ adhuc audes interrogare: ſed nihil horū dixit mitiſſim' ieſus: nobis terminos ⁊ regulas prefigēs. Sequit enī3: Et ait illi: tu dixiſti. REMI. Quod ſic poteſt intelligi: Tu dicis ⁊ verū dicis: ſiue tu dixiſti ⁊ nō ego: vt adhuc ei locus penitentie concederet: dū nō apertius eius peruerſitas manifeſtat. RA. Potuit hoc etiam ſic dici a iuda ⁊ a domino reſponderi vt nō oēs aduerterēt quod dictū erat.

Cenātibus autē eis: accepit ieſus panē ⁊ benedixit: ac fregit: deditq3 diſcipulis ſuis ⁊ ait: Accipite ⁊ comedite: hoc ē corpus meum.

HIE. Poſtꝙ typicū paſcha fuerat īpletū ⁊ agni carnes cū aplis comederat: ad verū paſche trāſgredit ſacramētū: vt qm̄ oī ꝑfiguratiōe eius melchiſedech ſūmi dei ſacerdos panē ⁊ vinū offerēs fecerat: ipſe quoq3 i veritate ſui corporis ⁊ ſanguinis repreſentaret. vñ dī. Cenātib' aūt illis. AVG. ad ianuariū: In quo liquido apparet: quando primo acceperūt diſcipuli corp' ⁊ ſanguinē dñi: nō eos accepiſſe ieiunos. Nūquid tñ ꝓpterea calūniādū eſt ritus vniuerſe eccleſie qd̄ a ieiunis ſemp accipit. Placuit enim ſpūiſcō vt in honorē tanti ſacramēti in os chriſtiani pri' dñicū corp' intraret ꝙ ceteri cibi. Saluator nāq3 quo vehemēti' cōmēdaret myſteriū hui' altitudinē: vltimū i hoc voluit infigere cordib' ⁊ memorie diſcipuloꝝ a qb' ad paſſionē digreſſur' erat: ⁊ iō nō ꝑcepit quo deinceps ordine ſumeret: vt aplis ꝑ quos eccleſiā diſpoſiturus erat ſeruaret hūc locū. GLO. Sub alia tñ ſpecie carnē3 ⁊ ſanguinē ſuū tradidit xp̄s: ⁊ deinceps ſumēdū inſtituit: vt fides haberet meritū: q̄ de his ē q̄ nō videt. AMB de ſacramētis. Et vt nullus horror cruoris ſit: ⁊ preciū tñ operetur redēpt. oīs. AVG. ſup ioā. Cōmēdauit aūt dñs corpus ⁊ ſanguinē ſuū in eis reb' q̄ ad vnū aliqd redigunt ex multis. Panis nāq3 in vnū ex multis granis cōficitur: vinū vo in vnū ex multis acinis cōfluit. ita dñs ieſus chriſtus nos ſignauit: ⁊ myſteriū pacis ac vnitatis nr̄e in ſua mēſa cōſecrauit. REMI. Apte ēt fructū terre obtulit vt ꝑ hoc demōſtraret q2 ad hoc venerat: vt illā maledictionē auferret q̄ maledicta ē terra ꝓpter peccatum primi hois. Cōgruēter ēt iuſſit offerri q̄ de terra naſcūt: ⁊ pro qb' homines maxie laborāt: vt nō eēt difficultas in acquirēdo: ⁊ hoies de labore manuū ſuaꝝ ſacrificiū deo offerrent. AM. de ſacramē. Ex hoc aūt accipe anterioꝛa ē myſteria chriſtianoꝝ ꝙ iudeoꝝ. Obtulit enī3 melchiſedech panē ⁊ vinū ſimilis ꝑ oia filio dei: cui dī: Tu es ſacerdos i eternū ſm ordinē melchiſedech: de quo ⁊ hic dī: Accepit ieſus panē. GLO. Qd̄ de pane frumēti intelligi debet. grano enī3 frumēti ſe cōparauit dñs dicēs: Niſi granū frumēti cadēs i terrā. Talis ēt panis cōpetit ſacramēto: quia ei' vſus ē ꝯmunior: nā alij panes pp ei' defectū fiūt. Qz vo chriſt' vſq3 ad vltimū diē demōſtrauit ſe nō eē cōtrariū legi: vt ſupra ex verbis chryſoſ. habitū ē: in veſpa vo qñ paſcha imolabat ſm legis preceptū azima comedēdū erat ⁊ oē fermētatū abijciēdū: manifeſtum ē ꝙ panis iſte quē dñs accepit vt diſcipulis traderet azim' fuit. GRE. i regiſtro: Solet aūt nōnullos mouere: ꝙ i eccl'ia alij offerūt panes azimos: alij fermētatos. Eccl'ia nāq3 romana offert azimos panes ꝓpterea ꝙ dñs ſine vlla cōmixtiōe ſuſcepit carnē. alie vo eccleſie offerunt fermentatum pro eo ꝙ verbū patris indutum ē carne: ⁊ ē verus de' ⁊ verus homo. nā ⁊ fermētū ꝯmiſcet farine: ſ3 tñ tam azimum ꝙ fermētatū dum ſumimus vnū3 corpus domini nr̄i ſaluatoris efficimur. AMBRO. de ſacramentis: Iſte autē panis ante verba ſacramentoꝝ panis ē vſitatus: vbi acceſſerit conſecratio: de pane fit caro chriſti. Conſecratio autem quibus verbis ē ⁊ quib' ſermonibus niſi dñi ieſu? Si enī3 tanta vis ē in eius ſermone vt inciperent eſſe que non erant: quāto magis operatorius ē vt ſint q̄ erant: ⁊ in aliud cōmutentur. Si enī3 operatus ē ſermo celeſtis in alijs rebus: non operat in celeſtibus ſacramētis? Ergo ex pane corpus fit chriſti: ⁊ vinū fit ſanguis conſecratiōe verbi celeſtis. Modū requiris: Accipe. Conſuetudo eſt vt nō generetur homo niſi ex viro ⁊ muliere: ſed quia voluit dominus de ſpiritu ſancto ⁊ virgine natus ē chriſtus. AVG. de ver. do. Sicut ergo per ſpiritūſanctum vera caro ſine coitu creatur: ita ⁊ per eundem ſubſtantia panis ⁊ vini id eſt corpus chriſti ⁊ ſanguis conſecratur. ⁊ ideo quia verbo domini fit predicta conſecratio ſubditur: Benedixit. REMI. Per hoc etiam monſtrauit: quia humanam naturā vna cum patre ⁊ ſpiritu ſcō gratia diuine virtutis impleuit: ⁊ eterne imortalitatis munere ditauit. S3 vt monſtraret quia corpus eius non abſq3 ſua voluntate ſubiectū erat paſſioni ſubdit: Ac fregit. AVG. in li. ſēten. Proſperi. Cum enim frangitur hoſtia dū ſanguis de calice in ora fideliū funditur: quid aliud ꝙ dominici corporis imolatio in cruce eius quia ſanguinis effuſio de latere deſignatur? DIONY. in eccle. hierar. In hoc etiā3 oſtenditur ꝙ vnum ⁊ ſimplum dei verbum per humanationem compoſitū3 ⁊ viſibile ad nos peruenit: ⁊ ad ſe noſtrā ſocietatē benigne peragens: ſpiritalium bonorum diſtributorum nos participes fecit. vnde ſequitur: Deditq3 diſcipulis ſuis. LEO papa: in ſer. de paſſi. Nec ab hoc quidem myſterio traditore ſubmoto vt oſtenderet iudas nulla iniuria exaſperatus: qui īpietate voluntaria erat preſcitus. AVG. ſuper Jo. De vno enī3 pane ⁊ petrus accepit ⁊ iudas: ſed petrus accepit ad vitā3: iudas ad mortem. CHRY. in ho. Et hoc ioannes oſtendit dicens: Quoniā poſt hec intrauit in eum ſathanas. Etenim maius peccatum eſt factū: ⁊ quoniam cū tali mente ad myſteria acceſſit: ⁊ quoniam cū acceſſiſſet: non factus eſt melior: neq3 timore: neq3 beneficio: neq3 honore. chriſtus aūt non prohibuit eum: ꝙuis oia nouerit: vt diſcas qm̄ nihil dereliquit eorū que in correptionē conueniunt. REMI. In hoc etiam facto reliquit exēplum eccleſie: vt neminē3 a ſocietate ſui neq3 a cōmunione corporis ⁊ ſanguinis domini ſegreget: niſi pro aliquo manifeſto ⁊ publico crimine. HILA. Vel ſine iuda paſcha accepto calice ⁊ fracto pane conficitur: dignus enim eternoꝝ3 ſacramentorum cōmunione non fuerat. Diſceſſiſſe autē eum hinc intelligit ꝙ cū turbis reuerſus oſtenditur. Sequitur: Et ait accipite ⁊ comedite. AVG. de ver. do. Inuitat domin' ſeruos vt prepararet eis cibum ſeipſū3. Sed quis audeat manducare dñ3 ſuū? ⁊ quidem quando māducatur reficit: ſed nō deficit. viuit manducat': q2 ſurrexit occiſus: nec quādo māducat partes de illo facim': ⁊ quidē in ſacramento ſic fit. Norunt fideles queadmodū manducēt carnē chriſti. vnuſquiſq3 partē ſuā accipit. per partes māducatur in ſacramēto ⁊ integer manet: totus in celo: totus i corde tuo. Ideo autē iſta dicunt ſacramenta: q2 in eis aliud videtur: ⁊ aliud intelligit. qd̄ videtur habet ſpeciē corporalem: quod intelligit: fructū habet ſpiritalē3. AVG. ſuper ioānē. Carnē autē chriſti non edam' tñ in ſacramēto: qd̄ ⁊ multi mali faciunt: ſed vſq3 ad ſpiritus participationē manducemus: vt in domini corpore tanꝙ membra maneamus: vt eius ſpiritu vegetemur. AMBRO. de ſacra. Ante enim ꝙ conſecretur panis ē. vbi autem verba chriſti acceſſerūt dicentis: Hoc eſt corpus meum: corpus chriſti eſt.

Et accipiens calicem gratias egit: ⁊ dedit illis dicens: Bibite ex hoc oēs. Hic eſt enim ſanguis meus noui teſtamenti: qui pro multis effundetur in remiſſionem peccatorum. Dico autem vobis: non bibam āmodo de hoc genimine vitis vſq3 in diem illum: cum illud bibam vobiſcum nouum in regno patris mei.

REMI. Quia corpus ſuū ſub ſpecie panis dñs diſcipulis dederat. pulchre etiā calicē ſui ſanguinis tradit eiſdem. vnde dicitur: Et accipiens calicem gratias egit. In quo demonſtrat quātum de noſtra ſalute gratuletur. pro quibus etiam ſanguinem ſuū funderet. CHRY. in ho. Ideo etiā gratias egit: vt nos doceret qualiter oporteret nos hoc myſteriū perficere: ⁊ etiā monſtrauit qm̄ ad paſſionē non venit nolens. Erudiuit enī3 nos quodcūq3 patimur cū gratiarū actione ferre: ⁊ etiā ex hoc bonā3 ſpē3 nobis dedit. Si enī3 figura hui' ſacrificij .ſ. imolatio agni paſchalis: facta eſt liberatio populi ab egyptiaca ſeruitute: multo magis veritas liberabit orbē terrarū. Sequit: Et dedit illis dicens: Bibite ex hoc oēs. Ne autē hec audientes turbarentur: primū ipſe ſanguinē ſuum bibit: inducens eos ſine turbatiōe ad ꝯmunionē myſterioꝝ. HIE. contra Heluidiū: Sic igit dñs ieſus fuit cōuiua ⁊ cōuiuium: ipſe comedēs ⁊ q̄ comedit. Seqtur: Hic eſt ſanguis me' noui teſtamēti. CHRY. in ho. Hoc ē annūciatiōis legis noue: hoc enī3 promittebat vetus teſtamētū qd̄ cōtinet nouū. Sicut enim vetus teſtamētū habuit ſanguinē vituloꝝ ⁊ ouiū: ita nouū habet ſanguinē dñicū. REMI. Sicut.n. legit: q2 accepit moyſes ſanguinē agni ⁊ miſit in craterā: ⁊ itincto faſciculo hiſopi aſꝑſit populū dicēs: hic ē ſanguis teſtamēti qd̄ mādauit ad nos de'. CHRY. in ho. Sāguinē aūt nominās: ⁊ paſſionē ſuā ꝓnūciat dicēs: Qui pro mltis effūdet. Et rurſus dicit mortis cā3 cū ſubdit: In remiſſionē peccatoꝝ. q. d. ſanguis agni i egypto effuſus ē pro ſalute ꝑmogenitoꝝ ppli iſraelis: hic aūt i remiſſionē peccatoꝝ vniuerſi orbis terrarū. REMI. Et notādū q2 nō ait: Pro paucis aut pro oib': ſ3 pro multis q̄a nō venerat vnā tñ gētē redimere: ſed multos de oib' gētib'. CHRY. in ho. Hoc aūt dicēs oſtēdit ꝙ paſſio ei' myſteriū ē ſalutis hūane: ꝑ qd̄ ēt diſcipulos cōſolat. Etiā ſicut moyſes ait: Hoc erit vobis memoriale ſempiternū3 ita ⁊ ipſe dixit vt lucas refert: Hoc facite in meam cōmemorationē. REMI. Nō ſolū aūt panē: ſ3 ēt vinū offerēdū docuit: vt eſuriētes ⁊ ſitiētes iuſticiā his myſterijs doceret eē recreādos. GLO. Sicut.n. corporalis refectio fit ꝑ cibū ⁊ potū: ita ſub ſpecie cibi ⁊ pot' nobis ſpiritalē refectionē dñs ꝑparauit. Conueniēs ēt fuit ad ſignādū dominicā paſſionē: vt ſub duplici ſpecie hoc ſacramētū inſtitueret. In paſſione.n. ſanguinem ſuū effudit: ⁊ ſic ſanguis ei' fuit a corpe ſepat'. Oportuit ergo ad dñicā paſſionē3 repreſentādā: ſeorſū3 ꝓponi panē ⁊ vinū q̄ ſūt corpis ⁊ ſāguinis ſacramēta. Sciēdū tñ ē: ꝙ ſub vtraq3 ſpecie totus chriſt' cōtinet: ſub ſpecie qdē panis ſimul ſanguis cū corpore: ⁊ ſub ſpecie vini ſimul corpus cū ſanguie. AMB. i epl'a ad corin. Iō ēt i duab' ſpecieb' celebrat: valet enī3 ad tuitionē corpis ⁊ aie qd̄ ꝑcipim'. CYPRI. ad cōcilīū. Calix vo dñi nō ē aq̄ ſola ⁊ vinū ſolū: niſi vtrūq3 miſceat. q̄do nec corpus dñi pōt eſſe farina ſola aut aq̄ ſola: niſi vtrūq3 fuerit adunatū. AMB de ſacra. Si aūt Melchiſedech panē ⁊ vinū obtulit: qd ſibi vult aque mixtio? Accipe rōnē: Tetigit moyſes petrā: ⁊ petra vndā maximā fudit: petra aūt erat chriſtus: ⁊ vnus de militib' lancea tetigit latus chriſti: ⁊ de latere ei' aq̄ fluxit ⁊ ſanguis: aq̄ vt mūdaret: ſanguis vt redimeret. REMI. Sciendū etiā ꝙ vt ioannes dicit: Aque multi populi ſunt. Et quia nos oportet ſemp manere in chriſto: ⁊ xp̄3 i nobis: vinū3 aque mixtū offert vt oſtēdat: q2 caput ⁊ mēbra .i. chriſtus ⁊ eccleſia vnū ſunt corpus: vel vt demōſtret quia nec xp̄s paſſus ē abſq3 amore noſtre redēptionis: nec nos ſaluari poſſumus abſq3 illius paſſiōe. CHRY. in ho. Quia vero de paſſione ⁊ cruce eis locutus erat: conſequenter eum qui de reſurrectione eſt ſermonem inducit dicens. Dico aūt vobis nō bibam āmodo de hoc geni. vi. vſq3 in di. il. cū3 il. bi. vobiſ. no. in regno pa. mei. Regnum au-

tem reſurrectionem ſuam nominat. Ideo autem hoc de reſurrectione dixit: ꝙ.ſ. cum apoſtolis eſſet bibiturus: ne aliqui exiſtimarent phantaſiā eē reſurrectionem: ⁊ ideo perſuadentes hominibus de chriſti reſurrectiōe dixerūt: Simul comedimus ⁊ bibimus cum eo: poſtquā reſurrexit a mortuis: per hoc ergo oſtendit ꝙ videbunt eū clare ſuſcitatum: ⁊ cum ipſis rurſus erit. Quod aūt dicit: Nouū. intelligendū eſt noue. i. nouo modo: nō quaſi corpus paſſibile habens ⁊ indigens cibo. Non eniꝫ poſt reſurrectioneꝫ comedit ⁊ bibit: qꝛ cibo indigeret: ſed propter reſurrectionis certitudinē. Quia vero ſunt quidā heretici in ſacris myſterijs aqua vtentes non vino: demōſtrat per hec verba: quoniā ⁊ cū ſacra myſteria tradidit vinū dedit: qđ ⁊ reſuſcitatꝰ bibit. propter hoc dicit: Ex hoc genimine vitis. Vitis eniꝫ vinū nō aquam generat. HIE. Vel aliter: De carnalibus dominus tranſit ad ſpiritalia. ꝙ vinea de egypto tranſplantata populus ſit iſrael: ſacra ſcriptura teſtatur. dicit ergo dn̄s ſe de hac vinea nequaq̄ eē bibiturum niſi in regno patris. Regnū patris fidem puto eē credentium. ergo cū iudei regnū receperint patris tunc de vino eorum dn̄s bibet. Attēde autē ꝙ dicat: Patris: ⁊ non dei. Omnis eniꝫ pater nomē ē filij: ac ſi diceret cum crediderint in deū patrē: ⁊ adduxerit eos pater ad filiū. REMI. Vel aliter: Non bibaꝫ de geni. vi. huius. i. non vltra ſynagoge carnalibus oblationibus delectabor in quibus illa paſchalis agni imolatio precipuū locū tenere ſolebat: Aderit autem tempus mee reſurrectionis et dies: in quo in regno patris conſtitutus. i. gloria eterne imortalitatis ſublimatus vobiſcum illud bibam nouum: hoc ē de ſaluatione illiꝰ populi iā renouati per aquā baptiſmatis: quaſi nouo gaudio letabor. AVG. de q̄. euā. Vel aliter cū dicit: Bibā illud nouū. vult intelligi hoc vetus eſſe. Quia ergo de propagine adā qui vetꝰ hō appellatur corpus ſuſcepit: qđ in paſſione morti traditurus erat: vnde etiā per vini ſacramētū cōmēdauit ſanguinē ſuū: qđ aliud nouū vinū q̄ imortalitatē renouandoꝝ corporum intelligere debemus? Quod autē dicit: Vobiſcū bibā. in ipſis reſurrectionē corporū ad induēdā imortalitatem promittit. vobiſcū. n. non ad idē tēpus: ſed ad eandē innouationē eſſe dictum accipiendū eſt. nam ⁊ nos dicit apoſtolus reſurrexiſſe cum chriſto: vt ſpes rei future iā leticiam preſentē afferat. Quod autē de hoc genimine vitis ē illud nouū eſſe dicit: ſignificat vtiq̄ eadē corpora reſurrectura ſm̄ innouationē celeſtem que nunc ſm̄ terrenam vetuſtatem ſunt moritura. HILA. Videtur autē ex hoc ꝙ iudas cum eo non biberit: qꝛ non erat bibiturus in regno: cum vniuerſos tunc bibentes ex vitis iſtius fructu bibituros ſecum poſtea polliceretur. GLO. Sed ſuſtinendo aliorum ſanctorum ſententiam: ꝙ. ſ. iudas ſacramenta receperit a chriſto: dicendū ē quod hic dicit Vobiſcuꝫ ad plures eorum non ad omnes referendum eſt.

Et hymno dicto: exierūt in montē oliueti. Tūc dicit illis ieſus: Omnes vos ſcandalum patiemini in me in iſta nocte. Scriptum ē enim: Percutiam paſtorem: ⁊ diſpergentur oues gregis. Poſtq̄ꝫ autem reſurrexero: precedam vos in galileaꝫ. Reſpondens autem petrus: ait illi: Et ſi oēs ſcandalizati fuerint in te: ego nunquaꝫ ſcandalizabor. Ait illi ieſus: Amen dico tibi: quia ī hac nocte anteq̄ꝫ gallus cantet: ter me negabis. Ait illi petrus Etiam ſi oportuerit me mori tecū: non te negabo. Similiter ⁊ omnes diſcipuli dixerunt.

ORI. Diſcipulos qui acceperant benedictionis panem ⁊ biberant caliceꝫ gratiarū actionis: docebat dominus pro his omnibus hymnū dicere patri. vnde dicitur: Et hymno dicto exierunt in mō. oli. vt de alto trāſiret ad altū: qꝛ fidelis non poteſt aliquid agere ī conualle. CHRY. in ho. Audiant quicūq̄ velut porci ſimpliciter manducātes cū ebrietate ſurgunt: cū deceret gratias agere ⁊ ī hymnū menſam deſinere. Audiant quicūq̄ vltimam orationē in ſacris myſterijs non expectant. vltima eniꝫ oratio illius hymni ē ſignū. Gratias ergo egit āteq̄ ſacra myſteria diſcipulis daret: vt ⁊ nos gratias ageremꝰ. Hymnuꝫ dixit poſtq̄ dedit: vt ⁊ nos hocipſuꝫ faciamꝰ. HIE. Iuxta hoc exēplū ſaluatoris q̄ pane chriſti ⁊ calice ſaturatus ⁊ inebriatus fuerit: poteſt laudare deuꝫ ⁊ conſcendere mōtē oliueti: vbi laborum refectio dolorisq̄ ſolatium ⁊ veri luminis noticia eſt. HILA. Per hoc etiam oſtenditur ꝙ homines conſūmati in vniuerſis diuinoꝝ myſteriorum virtutibus: gaudio exultationeq̄ cōmuni in celeſtem gloriam efferuntur. ORI. Apte etiā mons miſericordie eſt electus vbi prenunciaturus fuit ſcandalū infirmitatis diſcipulorum: iam tunc paratus vt non repelleret diſcipulos diſcedentes: ſed vt reciperet reuertentes. vnde ſequitur. Tunc dixit il. ieſus. Omnes vos ſcan. patie. in me in iſta nocte. HIE. Predicit quidē quod paſſuri ſunt: vt cū paſſi fuerint non deſperent ſalutē: ſed agentes penitentiā liberentur. CHRY. in ho. In quo etiam docet nos quales ante crucem fuerunt diſcipuli ⁊ quales poſt crucē. Et enim qui neq̄ cum chriſto dum crucifigebatur ſtare poterant poſt mortem chriſti adamante fuerunt fortiores. Fuga enim diſcipulorum ⁊ timor demonſtratio eſt mortis chriſti vt confundantur qui hereſi martionis egrotāt Si enim neq̄ ligatus ē neq̄ crucifixus: vnde petro ⁊ reliquis apoſtolis incuſſus eſt tantus timor? HIE. Et ſignāter addit: In iſta nocte. quia quō qui inebriantur: nocte inebriantur: ſic ⁊ q̄ ſcandalū patiūtur: in nocte ⁊ in tenebris ſuſtinent. HILA. Huius etiam predictiōis fides auctoritate prophetie veteris continebatur. vnde ſeq̄tur. Scriptum eſt enim: percu. paſto. ⁊ diſper. oues gregis. HIE. Hoc alijs verbis in zacharia propheta ſcriptuꝫ eſt: ⁊ ex perſona prophete ad deum dicitur: Percute paſtorem et diſpergentur oues. percutitur autem paſtor bonus vt ponat animā ſuam pro ouibus ſuis: ⁊ de multis gregibus erroruꝫ fiat vnus grex ⁊ vnus paſtor. CHRY. in ho. Hanc autē propheciaꝫ inducit: ſimul quidem ſuadēs eis attendere ſemper que ſcripta ſunt: ſimul etiā oſtēdēs quoniam ſm̄ dei conſilium crucifigebatur: ⁊ vndiq̄ monſtrās non alienū ſe eſſe a veteri teſtamēto qui in eo prenunciabatur. non autē permiſit eos in triſtibus permanere: ſꝫ et leta prenunciat dicens: Poſtq̄ autē reſurrexero precedā vos in galileam. non enim cōfeſtim poſt reſurrectionem in celo eis apparuit: neq̄ in longam quandā regioneꝫ vt eis appareat vadit: ſed in ipſa gente ⁊ in ipſis fere regionibus vt ⁊ hinc crederent: quoniaꝫ qui crucifixus ē: ipſe eſt qui reſurrexit. Propter hoc etiam ſe in galileam abire dicit: vt a timore iudeorum liberati: crederent ei quod dicebatur. ORI. Predicit etiam hoc eis vt qui ad modicum diſperguntur ſcandalum paſſi: poſt congregentur a reſurgente chriſto: ⁊ precedente eos in galileam gentiū. HILA. Sed petrus in tantū ⁊ effectu ⁊ charitate chriſti efferebatur: vt ⁊ imbecillitatē carnis ſue ⁊ fidem verboꝝ domini non contueretur: quaſi dicta eius efficienda non eſſent. vnde ſequitur: Reſpondens petrus ait illi: Et ſi oēs ſcādaliçati fuerit in te: ego nunq̄ ſcādaliçabor. CHRY. in ho. Quid ais o petre? Propheta dixit: Diſpergentur oues. ⁊ chriſtus confirmauit quod dictum ē: ⁊ tu dicis: Nequaq̄. Quādo dixit: Vnus ex vobis me tradet: timebas ne tu eſſes traditor: quis nihil tibi tale conſcius eras nunc autem manifeſte eo dicente: quoniam omnes ſcandaliçabimini. ſed quia erutus erat ab anxietate quam de proditione habuerat: confidens de reliquo dicebat: Ego nunquam ſcandaliçabor. HIERO. Non tamen eſt temeritas nec mendacium: ſed fides eſt apoſtoli petri: ⁊ ardens affectus erga dominum ſaluatorem. REMI. Quod ergo ille dicit preuidēdo: iſte denegat amādo: vbi moraliter inſtruimur vt quantū cōfidimus de ardore fidei: tantum timeamus de carnis fragilitate. videtur tamē accuſabilis petrꝰ: ⁊ quoniā contradixit: ⁊ qm̄ alijs ſeipſꝫ prepoſuit: ⁊ tertio: quoniā totū ſibi attribuit ꝙ fortiter eſſet perſeueraturꝰ. vt hoc igit in eo ſanaret: permiſit fieri eius caſum: nō impellēs eum ad negandum. ſed eum ſibi deſerens ⁊ naturam humanam de fragilitate conuincens ORI. vnde alij diſcipuli ſcandaliçati ſūt in ieſu: Petrus autem nō ſolum ſcandaliçatur: ſed abundātius reliquit vt ter denegaret. vnde ſequitur: Ait illi ieſus: Amē dico tibi: quia in hac nocte anteq̄ gallus cātet: ter me negabis. AVG. de cōcor. euāge. Poteſt aūt mouere ꝙ tam diuerſa nō tm̄ verba: ſed etiā ſententias euāgeliſte premittunt: quibꝰ premonitus petrus illam preſūptionem proferret vel cum domino vel pro domino moriendi: ita vt cogant intelligibiliter eum expreſſe preſūptionem ſuam diuerſis locis ſermonis chriſti: ⁊ ter illi a dn̄o reſponſuꝫ ꝙ eum eſſet ante galli cantū ter negaturus: ſicut etiā poſt reſurrectionem ter illum interrogat vtrū illuꝫ amet ⁊ mādatū de paſcendis ouibus ter precepit. Quid enim habēt hec verba matthei vel ſententie ſimile illis quibꝰ ſm̄ ioānē vel quibꝰ ſm̄ lucā petrus protulit preſūptionem ſuaꝫ Marcus autem pene ipſis verbis hoc cōmemorat quibus ⁊ mattheus: niſi ꝙ diſtinctius quemadmodum futurum eſſet: expreſſit dictum eē a domino: Amen dico tibi quia tu hodie in nocte hac priuſq̄ bis gallus vocem dederit ter me es negaturus. vñ nōnullis qui parū attēdūt Marcus videtur non congruere ceteris. tota. n. negatio petri trina ē: que ſi poſt primū galli cantum inciperet: falſum dixiſſe viderentur tres euangeliſte qui dicunt dixiſſe dominū: ꝙ anteq̄ gallus cantaret euꝫ petrus eēt negaturus. Rurſus ſi totā trinam negationem ante peregiſſet q̄ cantare gallus inciperet: ſuperfluo dixiſſe marcus deprehenderetur ex perſona domini: Priuſquā gallus bis vocē dederit ter me es negaturus. Sed quia ante primū galli cantū cepta eſt illa trina negatio: attenderūt tres euāgeliſte non quando eā completurus eſſet petrus: ſed quādo futura eſſet ⁊ quando inceptura. i. ante galli cantū tota poſſit intelligi: quoniam ante galli cantum tantus timor obſederat mentē qui eā poſſet vſq̄ ad tertiam negatiōeꝫ perducere. Multo minus igitur mouere debet: quia trina negatio etiā trinis negantis vocibus ante galli cantuꝫ cepta: ⁊ ſi nō ante primū galli cantū peracta ē: tanq̄ ſi alicui diceretur: Anteq̄ gallus cantet ad me ſcribes epiſtolam. in qua mihi ter conuiciaberis: nō vtiq̄ ſi etiaꝫ ante oēm galli cantuꝫ ſcribere inciperet: ⁊ poſt primuꝫ galli cantuꝫ finiret: ideo dicendū erat falſuꝫ fuiſſe predictum. ORI. Quereres autē ſi poſſibile erat vt non ſcandaliçaretur petrus: ſemel ſaluatore dicente: quoniaꝫ oēs vos ſcandaluꝫ patiemini in me. Ad quod aliquis reſpondebat: quoniaꝫ neceſſe erat fieri quod predictum erat a ieſu. Alius auteꝫ dicet: quoniā qui exoratus a niniuitis: que predixerat pſonā nō fecit: poſſibile fuit vt repelleret etiā ſcandalū a petro deprecante. Nunc autē promiſſio eiꝰ audax in affectu quidē prōpto: nō ſine prudenti facta eſt ei cauſa: vt non ſolum ſcandaliçetur: verū etiaꝫ ter denegaret. poſtq̄ autem cuꝫ affirmatione iuramēti pronunciauit: dicet aliquis ꝙ nō erat poſſibile vt nō denegaret. Si eniꝫ iuramētū erat chriſti amen: mentitus fuiſſet dicendo: Amen dico tibi. ſi verū dixiſſet petrus: quia non te negabo. Videntur autē mihi ceteri diſcipuli cogitantes ppter primū fuerat dictū Omnes vos ſcandalū patiemini. Ad hoc autē quod dictuꝫ ē petro: Amē dico tibi. promiſerunt ſimiliter petro: quia non erāt cōprehēſi in illa prophetia. vnde ſequitur: Ait illi petrus: Etiā ſi oportuerit me mori tecū non te negabo. Similiter ⁊ omnes diſcipuli dixerunt: hic etiam petrus neſcit quid loquat. Cum ieſu enim mori pro omnibus moriente hominum non erat: quoniaꝫ oēs fuerant ī peccatis: ⁊ oēs opus habebant vt pro eis alius moreretur: non ipſi pro alijs. RAB. Sed quia intellexerat petrus dominū pre timore mortis eū ſe predixiſſe negaturuꝫ: ob hoc dicebat: ꝙ licet periculū imineret: nullo modo ab eius fide poſſet auelli: ⁊ ſimiliter alij apoſtoli per ardorē mentis non timuerūt damnū mortis: ſed vana fuit preſūptio ſine protectione diuina. CHRY. in ho. Hic ergo magnū diſcimꝰ dogma quod non ſufficit deſideriū hominis: niſi diuino aliquis potiatur auxilio.

Tunc venit ieſus cum illis in villam que dicitur gethſemani. Et dixit diſcipulis ſuis: Sedete hic: donec vadam illuc ⁊ orem. Et aſſumpto petro ⁊ duobus filijs zebedei: cepit contriſtari: ⁊ meſtus eſſe. Tunc ait illis: Triſtis eſt anima mea vſq̄ ad mortem. Suſtinete hic ⁊ vigilate mecum.

REMI. Paulo ſuperius euangeliſta dixerat: qꝛ hymno iam dicto exijt cuꝫ diſcipulis in montem oliueti: ⁊ vt oſtenderet ad quem locum ipſius montis diuerterit: conſequenter adiunxit: Tunc venit ieſus cum illis in villam que dicitur gethſemani. RABA. Lucas dicit: In montem oliueti. Ioānes Trās torrentē cedron. quod idem ē quod gethſemani: ⁊ eſt locus in quo orauit ad radicē mōtis oliueti: vbi ortus ē: vbi etiā eccleſia ē edificata. HIE. Gethſemani interpretatur vallis pinguiſſima: in qua iuſſit diſcipulos ſedere paulisper: ⁊ expectare redeuntē: donec pro cunctis dominus ſolus oraret. ORI. Non eniꝫ conueniebat vt ibi caperetur: vbi cuꝫ diſcipulis manducauerat paſcha: conueniebat autem ⁊ priuſq̄ proderetur orare: ⁊ eligere locū mundū ad orationem. vnde ſequitur Et dixit diſcipulis ſuis: ſe. hic do. va. il. ⁊ oreꝫ. CHRY. in ho. Hoc autem dicit: quia diſcipuli indiuiſibiliter ſequebantur chriſtū. cōſuetudo eniꝫ ei erat ſine diſcipulis orare: hoc autē faciebat erudiens nos in orationibus quietem nobis conſtituere ⁊ ſolitudinem querere. DAMA. in li. iij. Sed cum oratio ſit aſcenſus intellectus ad deum. vel petitio decentiū a deo qualiter dominus orabat? Neq̄ enim aſcenſione que ad deū eſt indigebat intellectꝰ eius ſemel ſm̄ perſonaꝫ deo verbo vnitus: neq̄ ea que a deo ē petitione vnus eniꝫ deus ⁊ homo chriſtus eſt. Sed formans in ſeipſo quod noſtrum ē: docuit nos a deo patre petere: ⁊ ad ipſum extendi: ſicut enim paſſiones ſuſtinuit vt triūphans nobis aduerſus eas victoriam tribueret: ita orat nobis viam faciens ad eam que ad deum ē aſcēſione: ⁊ pro nobis omnem iuſticiā implens: ⁊ reconcilians nobis patrem ſuū ⁊ vt principiū ipſuꝫ honorans: et monſtrans ꝙ nō eſt deo contrarius. REMI. Cuꝫ autē dominus in monte orauit: docuit nos in oratione pro celeſtibus dominuꝫ ſupplicare. Cum vero in villa orauit nos inſtruxit vt in oratione ſemper humilitatem ſeruare ſtudeamus. RAB. Pulchre autem appropinquās paſſioni: in valle pinguedinis oraſſe dicitur: vt demonſtraret ꝙ per vallem humilitatis ⁊ pinguedinem charitatis morteꝫ pro nobis ſuſceperit. Moraliter etiaꝫ nos inſtruxit: vt non geſtemus cor aridum a pinguedine charitatis REMI. Appropinquans morti dominꝰ in valle pinguedinis orauit: quia per vallem humilitatis ⁊ pinguedineꝫ charitatis pro nobis mortē ſubijt. Quia vero fidem diſcipulorum ⁊ conſtantiā deuote ſibi voluntatis acceperat: ſed turbandos illos ⁊ diſpergendos preſciebat: ideo iuſſit eos in loco ſedere. nam ſedere requieſcentis eſt: laboraturi enim erant eum negaturi. Qualiter autē progreſſus ſit manifeſtat: cum ſubiungit: Et aſſum. petro ⁊ duobus filijs zebedei: cepit contriſtari ⁊ meſtus eſſe. Illos videlicet aſſumpſit quibus in monte claritatem ſue maieſtatis oſtenderat. HILA. Sed quia dicit: Cepit contriſtari ⁊ meſtus eſſe. hereticorum omnis hic ſenſus ē: vt opinētur metum mortis in dei filium incidiſſe: qꝛ aſſerūt

nō de eternitate prolatū:neq; de īfinitate paterne ſubſtā
tie extitiſſe:ſꝫ ex nihilo per eū:qui oīa creauit effectū:⁊ iō
in eo doloris anxietas:iō metꝰ mortis:vt ꝙ mortē timere
potuit ⁊ mori poſſit.qui vero mori potuit:lꝫ in futurum
erit:nō tñ per eum qui ſe genuit ex preterito ſit eternus ꝙ
ſi per fidem capaces euangeliorum eēnt:ſcirent verbum
in principio deum:⁊ hoc in principio apud deū:⁊ eandē
eſſe eternitatē gignētis ⁊ geniti. Sed ſi virtutē illā incorru
pte ſubſtantie imbecillitatis ſue forte aſſūptio carnis infe
cerit:vt ſit ad dolorē infirma:ad mortē trepida iā ⁊ corru
ptioni ſubdita erit:ac ſic eternitate demutata ī metū:hoc
quod in ea eſt poterit aliqñ nō eē.Deus autē ſine mēſura
tēporū ſemper ē:⁊ qualis ē talis ſemper eternꝰ eſt. Mori
igitur nihil in deo potuit:nec ex ſe metus deo vllus eſt.
HIE. Nos autē ita dicimꝰ hominē paſſibilē a dei filio ſu
ſceptū:vt deitas ipaſſibilis permaneret. Paſſus ē enim
dei filius nō putatiue ſed vere oīa que ſcriptura teſtatur:
ſcdꝫ illud:quod pati poterat.ſcdꝫ.ſ.ſubſtātiā aſſumptam
HILA.l.de trinitate:Puto autē non alia hic ad timēdū
ꝙ paſſionis ⁊ mortis cauſa a quibuſdā pretendit. Inter-
rogo aūt eos ꝗ hoc ita exiſtimant:an ratione ſubſiſtat vt
mori timuerit:qui oēꝫ ab apoſtolis timorē mortis expel
lens ad gloriā eos ſui martyrij adhortatus. ꝗd enīꝫ ipſe
in mortis ſacramēto doluiſſe exiſtimādus eſt: qui pro ſe
morientibꝰ vitā rependit:Deinde quē dolorē mortis time
ret:poteſtatis ſue libertate moriturus:Si ēt paſſio hono
rificatura eū erat:quomodo triſtē eū metus paſſionis ef-
fecerat. HILA. Quia ergo meſtū dominū fuiſſe legimꝰ
cauſas meſticie reperiamꝰ.admonuerat ſupius oēs ſcan
dalizādos:petrū etiā dn̄s ter negaturū eſſe reſpondit: aſ-
ſumptiſq; eo ⁊ iacobo ⁊ ioanne cepit triſtis eē: ergo non
ante triſtis ē ꝙ aſſūmit: ſed oīs metus illis eē cepit aſſū-
ptis:atq; ita non de ſe orta eſt:ſed de eis quos aſſumpſe
rat meſtitudo. HIE. Contriſtabatur ergo dn̄s non timo
re patiendi qui ad hoc venerat vt pateret:⁊ petrū temeri
tatis arguerat:ſed propter infeliciſſimū Iudā:⁊ ſcanda-
lū oīuꝫ apoſtolorū:⁊ reiectionē populi iudeorū:⁊ euerſio
nē miſere hieruſalē. DAMA. in li.iij. Vel aliter:oīa que
a nō ente ad eē deducta ſūt a conditore: exiſtēdi naturali
ter deſideriū habēt:⁊ nō exiſtere naturaliter fugiūt:⁊ de-
us igit verbū homo factꝰ ē:habuit hoc deſiderium quod
deſiderauit eſcā ⁊ potū ⁊ ſomnū:quibꝰ.ſ.conſeruat vita
deſiderās:⁊ naturaliter in experientia horū factꝰ: ⁊ econ
trario corruptiuorū amotionē.vn̄ ⁊ tēpore paſſionis quā
volūtarie ſuſtinuit:habuit mortis timorē naturalē ⁊ triſti
ciā:ē.n.timor naturalis aīa nolens diuidi a corpore pro
pter eā que ex principio a conditore īpoſita ē naturalem
familiaritatē. HIE. Dominꝰ ergo noſter vt veritatē aſſū
pti probaret hominis:vere quidē contriſtatꝰ ē:ſed ne paſ
ſio in aīo illiꝰ dominaretur:per paſſionē cepit contriſtari
aliud eſt enīꝫ contriſtari:⁊ aliud incipere contriſtari. RE
MI. Deſtruūtur aūt in hoc loco manichei qui dixerunt
illū phantaſticū corpus aſſūpſiſſe:nihilominꝰ ⁊ illi qui di
xerunt eū verā aīaꝫ nō habuiſſe:ſed loco aīe diuinitateꝫ.
AVG. in lib.lxxxiij.qōnū: Habemꝰ enīꝫ euangeliſtaruꝫ
narrationes:per quas chriſtū ⁊ natum de beata virgine
maria cognouimꝰ:⁊ cōprehenſū a iudeis:⁊ flagellatuꝫ ⁊
crucifixū atq; interfectū ⁊ ſepultū in monumēto: que oīa
intelligere ſinē corpore nemo poteſt facta eē:nec figurate
accipienda quiſꝙ vel dementiſſimus dixerit: cum dicta
ſint ab eis qui res geſtaſ vt meminerant narrauerūt. Sic
ergo iſti corpus eum habuiſſe teſtantur:ſicut ⁊ eum ha-
buiſſe indicant animē affectiones ille que non poſſunt eſ
ſe niſi in anima:quas nihilominus ei dē euangeliſtiſ nar
rantibꝰ legimꝰ:Et miratus ē ieſus:⁊ iratꝰ:⁊ contriſtatus
AMB. ſuper lucā: Cum ergo in euangelio iſta referunt
non falſo vtiq; referuntur.verū ille hos motus certiſſi-
me diſpenſationis gratia ita cū voluit ſuſcepit animo hu
mano:vt cū voluit factus eſt homo: Habemus quidem
⁊ nos huiuſmodi affectꝰ ex humane conditionis infirmita
te: nō autem ita dn̄s ieſus:cuiꝰ infirmitas fuit ex poteſta-
te. DAMA. in.iij.lib. Quapropter naturales noſtre
paſſiones ſꝫ naturā ⁊ ſupra naturā fuerunt in chriſto. ſꝫ
naturā enim:q2 permittebat carni pati que propria.ſuper
naturam autē:quia non precedebant in eo voluntatē na-
turalis.nihil enim coactum in chriſto cōſideratur: ſꝫ oīa
voluntaria.volens enim eſuriuit:volens timuit ⁊ contri-
ſtatus eſt.Et ideo de manifeſtatiōe triſticie ſubditur.Tūc
ait illis:triſtis ē anima mea vſq; ad mortē. AMBRO.
ſup lucā.Triſtis autē ē:non ip ſe ſed aīa. Non enim triſtiſ
ſapientia:non diuina ſubſtātia:ſed aīa.ſuſcepit enīꝫ ani-
mā meaꝫ:ſuſcepit corpus meū. HIE. Nō autē propter
mortē:ſed vſq; ad mortē dicitur contriſtatꝰ: donec apo-
ſtolos ſua liberet paſſione.Dicant qui irrationabilē ieſū
ſumpſiſſe aīaꝫ ſuſpicant:quō contriſtet ⁊ nouerit tempus
triſticie:ꝙuis enīꝫ ⁊ bruta mereant animalia: tñ nō noue
runt nec cauſas neq; tempus vſq; ad quod debeant con-
triſtari. ORI. Vel aliter:Triſtis ē aīa mea vſq; ad mor
tē.q.d.Triſtis cepta ē in me:nō ſemp:ſed vſq; ad tempus
mortis:vt cū mortuus fuero peccato:moriar ⁊ vniuerſe
triſticie:cuiꝰ principiū tm̄ fuit in me. Sequit: Suſtinete
hic ⁊ vigilate mecū.ac ſi dicat:Ceteros quidē iuſſi ſedere
ibi quaſi infirmiores ab agone iſto ſeruans eos ſecuroſ
vos autem quaſi firmiores adduxi:vt collaboretis me-
cum in vigilijs ⁊ orationibus:tamē ⁊ vos manete hic vt
vnuſquiſq; in gradu ſue vocationis conſiſtat: quoniam
omnis gratia quāuis fuerit magna habet ſuperiorē. HIE.
Vel nō a ſomno prohibet cuiꝰ tēpus nō erat iminente diſ
crimine:ſed a ſomno infidelitatis ⁊ corpore mentis.

Et progreſſus puſilluꝫ:procidit in faciē ſuam
orans ⁊ dicēs: Pater mi:ſi poſſibile ē tranſeat a
me calix iſte. Verūtamen nō ſicut ego volo ſed ſi
cut tu. Et venit ad diſcipulos ſuos ⁊ inuenit eos
dormientes: ⁊ dicit petro: Sic non potuiſti vna
hora vigilare mecū? Vigilate ⁊ orate vt nō intretis
in tentationē. Spiritus quidē prōptus ē:caro aūt
infirma. Iterū ſcdo abijt ⁊ orauit dicens. Pater
mi ſi nō pōt hic calix tranſire niſi bibā illū fiat vo
luntas tua. Et venit iterū ⁊ inuenit eos dormiētes
Erant enim oculi eorū grauati: Et relictis illis ite
rum abijt ⁊ orauit tertio eundē ſmonē dicēs.

ORI. Petrum magis de ſe confidentem ⁊ alios addu-
xit:vt videant cadentem in faciem ⁊ orantē: ⁊ diſcant nō
magna ſed humilia de ſe ſapere:nec veloceſ eē ad promit
tenduꝫ:ſed ſolliciti ad orandū.⁊ ideo dicitur:Et progreſ
ſus puſillū. Nolebat enim longe fieri ab eis:ſed iuxta eoſ
conſtitutus orare.⁊ qui dixerat:Diſcite a me quia mitis
ſum ⁊ humilis corde. laudabiliter ſe humilians cadit in
faciē. vnde ſequitur: Procidit in fa.ſuam orans ⁊ dicens
Mi pater ſi poſſibile eſt:tranſeat a me calix iſte. Mani-
feſtans autem in oratione ſua deuotionem quaſi dilectꝰ
⁊ cōplacens diſpoſitionibus patris addidit: Verūtamē
non ſicut ego volo:ſed ſicut tu. Docens vt non oremꝰ fie-
ri noſtrā voluntatē ſed dei.ſm autem ꝙ cepit pauere ⁊ tri
ſtari ſm hoc orat calicem paſſionis tranſire: ⁊ non ſicut
ipſe vult:ſed ſicut pater:hoc eſt nō ſm ſubſtantiā eius di-
uinam ⁊ ipaſſibilē:ſed ſm naturā humanā ⁊ infirmā. ſu-
ſcipiēs enim naturā carnis humane oēs proprietates im
pleuit:vt nō in phantaſia habuiſſe carnē eſtimaretur: ſed
in veritate. Propriū ē autem hoīs fidelis: primū quideꝫ
nolle pati aliquid doloris maxime quod ducit: vſq; ad
morteꝫ:q2 homo carnalis ē.ſi aūt ſic voluerit deꝰ acquie
ſcere:quia fidelis ē.nā ſicut multū confidere nō debemus
ne noſtram virtutem videamur profiteri:ſic diffidere nō
debemus:ne dei adiutoris noſtri ipotentiam videamur
pronunciare. Notandū ē autē qm̄ marcus quidē ⁊ lucas
hoc ipſū ſcripſerūt:Ioannes aūt orātē ieſū:vt trāſiret ab
eo calix nō introducit:qm̄ hi magis ſm humanā naturā
eius exponūt de eo:ꝙ ſcdm diuinā: Ioannes aūt magis
ſcdꝫ diuinā. Aliter autem ieſus videns qualis erant iu-
dei paſſuri petētes eū ad mortē dicebat. Pater ſi poſſibi-
le ē:trāſeat a me calix iſte. HIE. Unde ſignāter dicit. Ca
lix iſte. hoc ē populi iudeorū:qui excuſationem ignorātie
habere nō pn̄t ſi me occiderit:habentes legē ⁊ prophetas
ꝗ vaticinant. ORI. Rurſus vidēs quanta vtilitas totiꝰ
mūdi eēt futura:ꝑ paſſionē ipiꝰ dicebat:Sꝫ nō ſic ego vo
lo:ſed ſicut tu.i.ſi poſſibile ē:vt ſine paſſione mea oīa iſta
bona prouenient:ꝗ ꝑ paſſionē meā ſunt proueētura:tranſe
at paſſio hec a me:vt ⁊ mundus ſaluet: ⁊ iudei i paſſione
mea non pereāt. Si aūt ſine perditione quorūdā multorū
ſalus nō pōt introduci:ꝙtū ad iuſtitiā tua nō tranſeat. Ca
licē aūt hūc ꝗ bibit:paſſionis:in multis locis noīat ſcri-
ptura. Bibit autē calicē totū ꝗ patit pro teſtimonio ꝗcꝗd
fuerit ei illatū. Effundit aūt accipiēs ꝗ denegat ne aliquid
patiat. AVG. de con.euā. Et ne quis euꝫ putaret patriſ
minuiſſe poteſtatē:nō dixit: Si facere pōt:ſed Si fieri po
teſt. vel ſi poſſibile ē:ac ſi diceret:Si vis.fieri.n.pōt qō il
le voluerit. vn̄ ⁊ lucas hoc ipſuꝫ planiꝰ intimauit.nō enīꝫ
ait:Si fieri pōt:ſed ſi vis. HILA. Vel aliter:nō ait:Trā
ſeat a me calix iſte.hec enīꝫ eēt pro ſe timētis oratio.ꝙ āt
vt a ſe trāſeat rogat:nō vt ipſe pretereat orat:ſed vt in al
terū illud qō ad ſe tranſit accedat. Totus igit ſupra eos ꝗ
paſſuri erant metus ē:atq; ideo pro his orat qui paſſuri
poſt ſe erāt dicēs: Tranſeat calix a me.i.quō a me bibit:
ita ab his bibat:ſine ſpei diffidentia:ſine ſenſu doloris:
ſine metu mortis. Iō aūt ait:Si poſſibile ē:q2 carni ⁊ ſan-
guini horū terror ē.⁊ difficile eſt eorū acerbitate corpora
non vinci humana. Quod aūt ait: Non ſicut ego volo:ſꝫ
ſicut tu.vellet ꝗdē eos nō pati:ne forte i paſſiōe diffidant
ſi coheredit atis ſue gl'iam ſine paſſionis ſue difficultate
mereant. Non ergo vt nō patiātur rogat dicens: Non vt
ego volo:ſed vt tu.ait eo ꝙ pater vult vt bibēdi calicis i
eos ex ipſo tranſeat fortitudo:q2 ex volūtate patris non
tā per chriſtū vinci diabolū ꝙ ēt per eiꝰ diſcipulos opor
tebat. AVG. in enchi. Sic igit chriſtꝰ hominē gerēs oſtē-
dit priuatā quādā hoīs volūtatē:in qua ⁊ ſuā ⁊ nr̄aꝫ figu
rauit:ꝗ caput nr̄ꝫ ē:cū dicit:Trāſeat a me. Hec.n.erat hu
mana volūtas ꝓpriū aliqđ tanꝙ priuatū volēs:ſed quia
rectū vult eē hoīeꝫ ⁊ ad deū dirigi ſubdit: Verūtñ ñ ſicut
ego volo:ſed ſicut tu.ac ſi diceret:videte:in me q2 potes
aliqđ ꝓpriū velle:⁊ ſi deꝰ aliud velit concedit hoc huma
ne fragilitati.hec vox capitis:ſalus ē totiꝰ corpis. LEO.
papa in ſer.de paſ. Hec vox oēs fideles inſtruit:oēs con
feſſores accēdit:oēs martyres coronauit. Nā ꝗs mundi
odia:quis tentationū turbines:quis poſſet perſecutoruꝫ
ſupare terrores:niſi xp̄s in oībꝰ ⁊ pro oībꝰ patri diceret
fiat voluntas tua. Diſcāt igit hāc vocem oēs eccleſie filij:
vt cū aduerſitas violēter alicuiꝰ tētatiōis icūbit:ſepato ti-
more formidinis:accipiāt tollerātiam paſſionis. ORI.
Puſillū aūt progrediente ieſu ab eis:nec vna hora potue
runt vigilare eo abſente:ꝓpter qō oremꝰ vt nec modicum
aliqñ ieſus progrediat. Sequit: Et ve.ad diſcipulos ſuoſ
⁊ inuenit eos dormiētes. CHRY. in ho. Quia tēpus in
tēpeſte noctis erat:⁊ oculi eorum a triſtitia erāt grauati.
HILA. Poſtꝙ ergo ad diſcipulos redit ⁊ dormientes
depꝑhēdit:Petrū arguit.vn̄ ſeqtur:Et dicit petro: ſic non
potuiſti vna hora vigilare mecuꝫ:Petrū ideo pre oībus
ex tribꝰ arguit:q2 pre ceteris nō ſe ſcandalizādum fuerat
gloriatꝰ. CHRY. in ho. Sꝫ q2 ⁊ alij idē dixerūt:oīum
ēt infirmitatē arguit ꝗ enīꝫ mori ſimul cū xp̄o elegerāt:ne
q; ſimul cū eo potuerūt vigilare. ORI. Inueniens autē
eos dormiētes ſuſcitat vbo ad audiēdū:⁊ precipit vigila
re dicēs:Vigilate ⁊ orate ne intretis in tētationē. vt ꝓmū
vigilemꝰ ⁊ ſic vigilātes oremꝰ. Vigilat ꝗ facit opa bona:
⁊ ꝗ ſollicite agit ne in aliqō tenebroſuꝫ dogma incurrat:
ſic.n.vigilātis exaudit oratio. HIE. Impoſſibile eſt hu-
manā aīaꝫ nō tētari. Ergo nō ait: Vigilate ⁊ ora.ne tētē.
ſꝫ ne intretis in tēta. hoc ē ne vos tētatio ſuperet. HILA.
Cur aūt ne in tētationē venirēt admonere eos voluiſſet
orare oñdit dicēs:Spūs ꝗdē ꝓmptꝰ ē:caro auteꝫ ifirma.
Non enīꝫ de ſe hoc dicit: ad eos enīꝫ hic ſmo cōuerſus
ē. HIE. Hoc aūt ē aduerſus temerarios:ꝗ qō crediderit
putāt ſe poſſe cōſequi. Itaq; quātū de ardore mētis con
fidimꝰ:tantū de fragilitate carnis timeamꝰ. ORI. Hic
conſiderandū ē:vtrū ſicut oīuꝫ caro infirma ē:ſic oīuꝫ ſpi
ritus ꝓmptꝰ ē:an oīuꝫ ꝗdē caro īfirma ē:non aūt ⁊ oīum
hominū ſpūs ꝓmptꝰ ē:ſꝫ tm̄ ſcōrū:infideliū aūt ⁊ ſpūs ſe
gnis ē ⁊ caro infirma. Eſt aūt ⁊ alio mō caro īfirma coruꝫ
ſolū quorū ſpūs ꝓmptꝰ ē ꝗ cū ſpū ꝓmpto opa carnis mor
tificāt. Hos ꝗ vult vigilare ⁊ orare:vt nō intrēt in tētatio
nē:qm̄ ꝗ ſpiritalior ē: ſollicitior debet eē:ne magnū bonū
ipſiꝰ grauē habeat lapſū. REMI. Vel aliter his verbiſ
oñdit ſe verā carnē ex virgine ſūpſiſſe:⁊ verā animā ha-
buiſſe. vn̄ ⁊ nūc dicit ſpūꝫ ſuū promptū eē ad patiēdum:
carnē vero infirmā timere dolorē paſſionis. Seqtur: Ite-
rū ſcdo abijt ⁊ orauit dicēs: Pater mi ſi nō pōt calix iſte
trāſire niſi bibā illū:fiat volūtas tua. ORI. Eſtimo ꝙ ca
lix ille paſſiōis oīno a ieſu fuerat trāſiturꝰ ſꝫ cū differen-
tia:vt ſiquidē biberet eū ⁊ ab ipſo trāſiret: poſtmodū ab
vniuerſo genere hoīuꝫ. Si aūt nō biberet eū:ab ipſo qui-
dē forſitā trāſiret ab hoībꝰ aūt nō trāſiret. Hunc ergo cali
ceꝫ paſſionis volebat ꝗdē a ſe trāſire:ſic vt oīno neq; gu
ſtaret amaritudinē eiꝰ ſi tñ poſſibile eēt:ꝙtū ad iuſticiam
dei. Si aūt nō poterat fieri magis volebat vt ſumeret eū
⁊ ſic trāſiret ab eo ⁊ ab vniuerſo hoīuꝫ genere:ꝙ vt ꝯtra
volūtatē paternā bibitionē eiꝰ effugeret. CHRY. in ho.
Quod ꝗdē ſecūdo vl' tertio orat:ex affectu.ſ.humane in-
firmitatis quo mortē timebat:certificat ꝙ vere factꝰ ē hō
Secūdo.n.vel tertio aliqđ fieri veritatis ē maxie demon-
ſtratiuū in ſcripturis. vn̄ ioſeph dixit pharaoni: Qō vi-
diſtis ſcdo ad eādē rē pertinēs:ſomniū firmitatis iudiciuꝫ
eſt. HIE. Vel aliter: Secūdo orat vt ſi niniue.i.gētilitas
aliter ſaluari nō poteſt:niſi aruerit cucurbita.i.iudea:fiat
volūtas patris:ꝗ nō ē contraria filij volūtati dicēte ipſo
ꝑ ꝓphetā:vt facerē volūtatē tuā deꝰ meꝰ volui. HILA.
Vel aliter:Paſſuris diſcipulis oēꝫ in ſe corporis noſtri
infirmitateꝫ aſſūpſit:crucīq; ſecū vniuerſa quibꝰ infirma
mur affixit:⁊ ideo trāſire ab eo calix non poteſt:niſi illuꝫ
bibat:quia pati niſi ex eius paſſione nō poſſumꝰ. HIE.
Chriſtus ſolus orat pro omnibꝰ: ſicut ⁊ ſolus patit pro
vniuerſis. Seqt enīꝫ: Et ve.iteruꝫ ⁊ inuenit eos dormi.
Erant enīꝫ oculi eorum grauati. Langueſcebant enim et
opprimebantur apoſtolorū oculi negatiōe vicina. ORI.
Puto enīꝫ ꝙ non tātū corporū oculi quantuꝫ animarum
grauati erāt. nō duꝫ.n. erat xīs ſpūs grauatꝰ. vn̄ nō eos re
prehendit:ſed vadens iterū orauit docens vt non deficia
mus:ſed permaneamꝰ in oratione:donec impetremuſ ea
que poſtulare iaꝫ cepimꝰ. vn̄ ſeqtur:Et relictis illis iterū
abijt ⁊ orauit tertio:eundeꝫ ſermonē dicens. HIE. Ter
tio autē orauit:vt in ore duorū vel triū teſtiū ſtaret oē ver
buꝫ. RA. Vel ideo tribus vicibus dn̄s orauit:vt nos a
peccatis preteritis veniaꝫ ⁊ preſentibus mali tutelā:⁊ fu
turis periculis cautelaꝫ oremus: ⁊ vt omneꝫ orationem
ad patreꝫ ⁊ ad filium ⁊ ad ſpiritū ſanctum dirigamus:⁊
vt integer ſpūs noſter ⁊ anima ⁊ corpus ſuetur. AVG.
de que.euan. Non abſurde etiaꝫ intelligit propter trinaꝫ
tentationē paſſionis ter dominū oraſſe. Sicut enīꝫ tenta-
tio cupiditatis trina eſt:ita tētatio timoris trina ē. Cupi-
ditati que in curioſitate ē opponitur timor mortis. ſicut
enim in illa cognoſcendarū rerū ē auiditaſ:ita ⁊ in iſta me
tus amittēde talis noticie. Cupiditati vero honoris vel
laudis opponitur timor ignominie ⁊ cōtumeliarū. cupi-
ditati aūt voluptatis opponit timor doloris. REMI.

Uel ter oꝛat pꝛo apoſtolis: ⁊ maxime pꝛo petro qui ter erat eum negaturus.

Tūc venit ad diſcipulos ſuos: ⁊ dicit illis: Doꝛmite iā ⁊ requieſcite. Ecce appꝛopinquauit hoꝛa: et filius hoīs tradet̄ i man⁹ peccatoꝝ. Surgite eam⁹ Ecce appꝛopinquauit qui me tradet.

HILA. Poſt oꝛationē frequētē: poſt diſcurſus recurſuſqꝫ multiplices metū demit: ſecuritatē reddit: in requiem adhoꝛtat̄. vñ dicit: Tunc venit ad diſ. ſuos ⁊ ait illis: doꝛ. iaꝫ ⁊ requi. CHRY. in ho. Et qdē tūc vigilare opoꝛtebat: ſꝫ hoc dixit: vt oñderet: qm̄ neqꝫ viſuꝫ poſſent ferre futuroꝝ maloꝝ: ⁊ qm̄ eoꝝ nō indiget auxilio: ⁊ qm̄ oīno tradi eū opoꝛtebat. HILA. Uel hoc dicit: qꝛ volūtatem patris de diſcipulis iā ſecur⁹ expectabat: de qua dixerat Fiat volūtas tua: q̄. ſ. tranſiturū in nos calicē bibēs infirmitatē coꝛpoꝛis noſtri: ⁊ timoꝛis ſolicitudinē: ⁊ ipſū doloꝛē moꝛtis abſoꝛbuit. ORI. Uel nō ē ille ipſe ſomnus: quē iubet nūc diſcipulos ſuos doꝛmire: ⁊ ille q̄ eis ſuperi⁹ ſcribit contigiſſe. Illic eniꝫ doꝛmientes inuenit: nō requieſcētes ſed grauatos oculos habentes: nūc aūt pꝛecepit eis nō ſimpliciter doꝛmire: ſed cū requie: vt oꝛdo ſeruetur: vt pꝛimū quidē vigilem⁹ oꝛātes vt nō intrem⁹ in tētationē: vt poſtea doꝛmiam⁹ ⁊ requieſcam⁹: vt cū aliqs inuenerit locū dño: tabernaculū deo iacob: aſcendat ſupꝛa lectū ſtrat⁹ ſui: ⁊ det ſōnū oculis ſuis. Foꝛſitā auteꝫ ⁊ aia nō potēſ ſemp̄ ſufferre laboꝛes: quaſi icarnata remiſſiōes aliquas ſine repꝛehēſione conſequet̄: q̄ moꝛaliter doꝛmitiones dicūt̄: vt vſqꝫ aliquātū tēpoꝛis habēs remiſſionē renouata reſuſcitet̄. HILA. Quod autē ad eos reuertēs doꝛmienteſqꝫ reperiēs pꝛimuꝫ reuerſus obiurgat: ſcḋo ſilet: tertio quieſcere iubet: rō iſta ē: q pꝛimū poſt reſurrectionē diſperſos eos: ⁊ diffidentes ac trepidos repꝛehendit ſecūdo miſſo ſpū paraclito: grauatis ad contuēdā euāgelij libertatē oculis viſitauit: naꝫ aliquādiu legis amoꝛe detenti: quodā fidei ſōno occupati ſūt. tertio vero. ſ. claritatis ſue reditu ſecuritati eos qetiqꝫ reſtituet. ORI. Poſtq̄ aūt reſuſcitauit eos a ſōno: vidēs in ſpū appꝛopinquantē iudā traditoꝛē: q̄ nōduꝫ videbat̄ a diſcipulis ei⁹ dicit: Ecce appꝛopin. hoꝛa: ⁊ fili⁹ homi. tradet̄ in man⁹ peccatorū. CHRY. in ho. Per hoc aūt qḋ dicit: Appꝛopinquāt hoꝛa. oñdit qm̄ diuine diſpoſitionis erat qḋ gerebatur. Per hoc aūt qḋ dicit: In man⁹ peccatoꝝ: demōſtrat qm̄ illoꝝ nequicie hoc opus erat: nō q ipſe delicto eēt obnoxius. ORI Sed ⁊ nūc in man⁹ peccatoꝝ tradit̄ ieſus: qñ hi q̄ vident ieſuꝫ credere habēt eū in manib⁹ ſuis: cuꝫ ſint peccatoꝛes. Sꝫ ⁊ quotieſcūqꝫ iuſt⁹ habens in ſe ieſuꝫ in poteſtate fact⁹ fuerit peccatoꝝ: Jeſus ē tradit⁹ in manus peccatoꝝ. HIE. Poſtq̄ ergo tertio oꝛauerat: ⁊ apoſtoloꝝ timoꝛē ſequente pnīa ipetrauerat coꝛrigendum ſecurus de paſſione ſua pergit ad perſecutoꝛes: ⁊ vltro ſe ad interficiēdū pꝛebet. vñ ſequit̄: Surgite eam⁹. q. d. Nō vos inueniāt q̄ſi timētes vltro pergam⁹ ad moꝛtem: vt cōfidētiā ⁊ gaudium paſſuri videant. Sequitur. n. Ecce appꝛopinquauit q̄ me tradet. ORI. Non dicit appꝛopinquauit mihi: nec. n. ipſi appꝛopiquabat traditoꝛ ei⁹ qui ſe elōgauerat peccatis ſuis ab eo. AVG. de concoꝛ. euā. Uidet̄ autē hic ſmo ſm̄ mattheū ſibiipſi eē contrari⁹. Quō eniꝫ dixit: Doꝛmite iā ⁊ requieſcite: cū cōnectat: Surgite eam⁹. q̄ velut repugnātia qdā cōmoti conātur ita pꝛnunciare qḋ dictū ē: Doꝛmite iā ⁊ requieſcite tanq̄ ab expꝛobꝛante: nō a permittente ſit dictū: qḋ recte fieret ſi eēt neceſſe. Cū vo marcus ita cōmemoꝛauerit: vt cum dixiſſet: Doꝛmite iā ⁊ requieſcite. adiūgens: Sufficit: ⁊ deinde inferret: Uenit hoꝛa. Ecce tradet̄ fili⁹ hoīs vtiqꝫ intelligitur poſt illud qḋ eis dictū ē: Doꝛmite iā ⁊ requieſcite: ſiluiſſe dñꝫ aliquātū: vt hoc fieret qḋ pmiſerat: ⁊ nunc intuliſſe: Ecce appꝛopinquauit hoꝛa. Pꝛopter qḋ ſm̄ marcū poſitum ē. Sufficit. i. q iā requieſcitis.

Adhuc eo loquēte: ecce iudas vn⁹ de duodeciꝫ venit: ⁊ cum eo turba multa cū gladijs ⁊ fuſtibus miſſi a pꝛincipibus ſacerdotū ⁊ ſenioꝛibus populi: Qui aūt tradidit eum: dedit illis ſignū dicens: Quēcūqꝫ oſculat̄ fuero ipſe ē tenete eum. Et confeſtiꝫ accedēs ad ieſum dixit: Aue rabbi. Et oſculatus ē euꝫ. Dixitqꝫ illi ieſus: Amice ad quid veniſti? Tūc acceſſerunt ⁊ manus iniecerunt in ieſū ⁊ tenuerūt eum.

GLO. Quia ſuperi⁹ dictū ē q dñs vltro ſe perſecutoꝛibus exhibebat: pꝛter euāgeliſta oñdit qūo ſit a pſecutoꝛib⁹ detent⁹. vñ dicit: Adhuc eo loquēte ecce iudas vnus de duodeciꝫ venit. REMI. Un⁹ videlicet numero: non merito. Hoc autē dixit ad oñdēdū imane facin⁹ illius qui de apoſtolica dignitate fact⁹ fuerat pditoꝛ. Seqtur: Et cū eo turba mlta cū gladijs ⁊ fuſtib⁹. Ut aūt oñderet euāgeliſta iudēꝛie cā illū depꝛehēſū ſubiungit: Miſſi a pnci. ſacer. ⁊ ſenio. populi. ORI. Pōt dicere aliqſ qm̄ pꝛpter mltitudinē eoꝝ qui iā crediderāt multi venerūt aduerſus eū timētes ne multitudo credētiū de manib⁹ eoꝝ tolleret eū Ego autē eſtimo ⁊ alterā cāꝫ: qm̄ q̄ putabant i beelzebub excere ſolere demonia arbitrabātur eū ex qbuſdā maleficijs poſſe effugere de medio volētiū eū tenere. Multi ⁊ nūc ſpiritalib⁹ gladijs militant contra ieſū: varijs. ſ. ⁊ diuerſis de deo dogmatib⁹: Seqtur: Qui aūt tradi. eū dedit eis ſignū dicēs: Quēcūqꝫ oſculat⁹ fuero: ipſe ē tenete eū. Dignū ē aūt q̄rere cū ſm̄ faciē not⁹ eēt oīb⁹ habitantibus in iudea q̄re q̄ſi nō cognoſcētib⁹ effigiē eius dedit eis ſignū? Uenit aūt traditio talis de eo ad nos: qm̄ nō ſoluꝫ due foꝛme in eo fuerūt: vna ſm̄ quā eū oēs videbant: altera ſm̄ quā trāſfigurat⁹ ē coꝛā diſcipulis in mōte: ſꝫ etiaꝫ vnicuiqꝫ apparebat ſm̄ q fuerat dignus. ſicut ⁊ de maria ſcriptū ē: q habebat ſapoꝛem ad oēꝫ vſuꝫ conuenientem: ⁊ verbū dei non ſimiliter cunctis apparet. Pꝛopter huiuſmodi ergo tranſfigurationes ei⁹ ſigno indigebant. CHRY. in ho. Uel ideo ſignū eis dedit: qꝛ multotiens detentus ab ipſis ptranſijt neſcientib⁹ eis: qḋ ⁊ tūc factū eēt: ſi ipſe voluiſſet. Seqtur: Et confeſtiꝫ accedens ad ieſum dixit. Aue rabbi. ⁊ oſculatus ē eū. RAB. Suſcipit dñs oſculū traditoꝛis: non q ſimulare nos doceat: ſꝫ ne pꝛoditionē fugere videatur. ORI. Si autē aliquis q̄rat Cur oſculo iudas tradidit ieſū? ſꝫ quoſdā quidē voluit reuerentiā ad magiſtrū ſuare: nō audēs manifeſte i euꝫ irruere. ſm̄ alios aūt hoc fecit: timēſ ne ſi foꝛte ſe manifeſtū aduerſariū pꝛebuiſſet: ipſe ei fieret cā euaſionis: cum poſſet ſm̄ opinionē eius effugere: ⁊ facere ſe imperuiū. Ego aūt puto q omnes pꝛoditoꝛes veritatis amare veritatem fingentes: oſculi ſigno vtunt̄. Oēs etiam heretici ſic ⁊ iudas ieſu dicunt Rabbi: Jeſus autem placabilia reſpōdet. vnde ſequitur: Dixitqꝫ illis ieſus: Amice ad quid veniſti? Dicit autē amice impꝛoperans ſimulationeꝫ: hoc. n. noie neminē bonoꝝ in ſcripturis cognoſcimus appellatum. ad malū. n. dicit: Amice quomodo huc itraſti? Amice non facio tibi iniuriā. AVG. in ſer. de paſ. Dicit autē Ad quid veniſti? tanq̄ diceret: oſcularis ⁊ inſidiaris: noui quare veneris amicum fingis: cū pꝛoditoꝛ ſis. REMI. Siue Amice ad quid veniſti: hoc fac: ſubintelligitur. Sequitur: Tunc acceſſerunt ⁊ manus iniecerunt in ieſum ⁊ tenuerunt eum. Tūc. ſ. quando ipſe permiſit. frequenter enim voluerunt: ſed nō potuerūt. RAB. Exulta chꝛiſtiane in cōmercio inimicoꝛum tuoꝛum viciſti: quod iudas vendidit: ⁊ quod iudeus emit tu acquiſiuiſti.

Et ecce vn⁹ ex his qui erant cū ieſu extēdēs manum exemit gladium ſuū ⁊ percutiens ſeruū pꝛincipis ſacerdotū amputauit: auriculam eius: Tūc ait illi ieſus: Conuerte gladium tuuꝫ in locū ſuū. Omnes enim qui acceperint gladium: gladio peribunt. An putas quia non poſſum rogare patrē meum: ⁊ exhibebit mihi modo plus q̄ꝫ duodeciꝫ legiones angeloꝛum. Quomodo ergo implebuntur ſcripture? Quia ſic opoꝛtet fieri.

CHRY. in ho. Sicut lucas refert: dñs in cena diſcipulis dixerat: Qui habet ſacculū tollat ſimiliter ⁊ peraꝫ: ⁊ q̄ non habet vendat tunicā ſuā ⁊ emat gladiū. ⁊ diſcipuli reſponderunt: Ecce gladij duo hic. Conueniens autem erat illic gladios eſſe pꝛopter agnū. ſ. paſchalē quē comederāt Audiētes quoqꝫ qm̄ venirent perſecutoꝛes ad chꝛiſtū capiendū: a cena exeuntes gladios ſumpſerūt in auxilium aduerſus perſecutoꝛes: quaſi pꝛo magiſtro pꝛeliaturi. vñ hic dicitur: Et ecce vnus ex his qui erant cū ieſu extēdēs manū exemit gladiū ſuum. HIE. In alio euangelio ſcriptum ē: q petrus hoc fecerit eodem ardoꝛe quo ⁊ cetera fecit. vñ ſeqtur: Et percutiens ſer. pꝛin. ſacer. ampu. auriculā eius. Seruus pꝛincipis ſacerdotū malchus appellatur: auricula quoqꝫ que amputatur dextera eſt. tranſitoꝛie dicendū ē q malchus. i. rex quondā populi iudeoꝝ ſeruus factus eſt impietatis ⁊ deuoꝛationis ſacerdotum Dexterāqꝫ perdidit auriculam: vt littere vanitatē audiat i ſiniſtram. ORI. Nam ſi videntur legē audire: modo cū ſiniſtro auditu audiunt vmbꝛam traditionis de lege non veritatem. Populus autem ex gentib⁹ ſignificatus p petruꝫ: per hoc ipſuꝫ quod crediderunt in chꝛiſtū: facti ſunt cauſa vt pꝛecideretur iudeoꝝ auditio dextera. RA. Uel petrus non tollit audientibus intelligendi ſenſum: ſed diuino ablato iudicio negligentib⁹ pandit: verū eadē dextera auris in his qui ex eodem populo crediderunt diuina pietate pꝛiſtino reſtituta ē officio. HILA. Uel aliter. Seruo pꝛincipis ſacerdotum auricula ab apoſtolo deſecatur populo. ſ. ſacerdotio ſeruienti. per chꝛiſti diſcipulū inobediens auditus exciditur: ⁊ ad capacitatē veritatis hoc quod erat non audiens amputat̄. LEO papa in ſer. de paſ. Dominus autē zelantis apoſtoli piū motū pꝛogredi vltra nō patitur. vñ ſequitur: Tunc ait illi ieſus. Conuerte gladiū tuum in locū ſuū. Contra ſacramētū erat redemptionis noſtre: vt qui moꝛi pꝛo omnibus venerat: capi nollet. Dat ergo in ſe furentibus licentiam ſeuiēdi: ne dilato glorioſe crucis triūpho: ⁊ domiatio diabolica fieret longioꝛ: ⁊ captiuitas hūana diuturnioꝛ. RA. Opoꝛtuit etiā vt actoꝛ gratie fideles patiētiā ſuo exēplo doceret: ⁊ potius ad ſuſtinenduꝫ foꝛtiter aduerſa inſtrueret: q̄ ad vindicandum pꝛouocaret. CHRY. in ho. Ad hoc autem vt populo perſuaderetur cōminationem addit dicens: Omnes enim qui acceperint gladium gladio peribunt. AVG. contra fauſtum: Ideſt ois qui vſus fuerit gladio. Ille aūt vtitur gladio qui nulla ſupioꝛitate aut legitima poteſtate vel iubente vel cōcedente in ſanguinē alicuius armatus. Nam vtiqꝫ dominus iuſſerat vt ferrum diſcipuli ei⁹ ferrent: ſed nō iuſſerat vt ferirent. Quid ergo indignū ſi petrus poſt hoc peccatū factus eſt paſtoꝛ eccleſie: ſicut moyſes poſt percuſſuꝫ egyptium factus ē rectoꝛ ſynagoge. Uterqꝫ eniꝫ non deteſtabili imanitate: ſed emēdabili animoſitate regulā exceſſit: vterqꝫ odio ipꝛobitatiſ aliene: ſed ille fraterno: iſte dñico. lꝫ adhuc carnali tamen amoꝛe peccauit. HILA. Sed non oīb⁹ gladio vtentib⁹ moꝛs ſolet eē per gladiū: nā plures aut febꝛis aut ali⁹ accidens caſus abſumit q̄ gladio aut iudicij officio aut reſiſtendi latronib⁹ neceſſitate ſunt vſi. Et ſi ſm̄ ſententiā eius omnis gladio vtēs gladio perimeret: recte ad necem eoꝝ gladius eximebatur qui eodem vtebantur ad facinus. HIE. Quo ergo gladio peribit quicunqꝫ gladium ſumpſerit? Illo nempe qui igneus vertitur ante paradiſum: ⁊ gladio ſpiritus qui i dei deſcribitur armatura. HILA. Recondi ergo gladium pꝛecipit dominus: quia eos non humano: ſed oꝛis ſui gladio eſſet perēpturus. REMI. Uel aliter: Qui gladio vtitur ad occidendum hominem ipſe ſue pꝛius malicie moꝛitur gladio. CHRY. in ho. Non ſolum autem mitigauit diſcipulos per cōminationem pene: ſed etiam oſtendendo q voluntarie hoc ſuſtinebat. vnde ſequitur: An putas quia non poſſum rogare patrem meum: ⁊ exhibebit mihi modo plus q̄ duodeciꝫ legiones angeloꝛum? Quia multa humane infirmitatis oſtenderat: non videretur credibilia dicere: ſi dixiſſet q eos perdere poſſet. Et ideo dicit: An putas quia non poſſum. HIERO. Quaſi diceret: Non indigeo duodecim apoſtoloꝛum auxilio: etiam ſi omnes me defenderent: q̄ poſſum habere. xij. legiones angelici exercitus. Una legio apud veteres ſex milibus hominum complebatur. de. xij. ergo legiōib⁹. lxxij. milia āgeloꝝ fiunt i quot gentes hominum lingua diuiſa eſt. ORI. Ex hoc autem demonſtratur: qm̄ ſm̄ ſimilitudinem legionum militie mundialis ſunt ⁊ angeloꝛum legiones militie celeſtis militantium contra legiones demonum. militia enim hominis omnis pꝛopter aduerſarios intelligit̄ conſtituta. Non autem quaſi indigens auxilio angeloꝛum hoc dicebat: ſed ſm̄ eſtimationem petri volentis ei auxilium ferre. Magiſ enim angeli opus habent auxilio vnigeniti filij dei q̄ ipſe illoꝛum. REMI. Poſſumus etiam intelligere per angelos romanoꝛum exercitum: cum Tyto enim ⁊ Ueſpaſiano omnes lingue aduerſus iudeam ſurrexerunt: ⁊ impletum eſt: Quia pugnabat pꝛo eo oꝛbis terraruꝫ contra inſenſatos. CHRY. in home. Non ſolum autem per hoc timoꝛem diſcipuloꝛum euacuat: ſed etiā p hoc q ſcripturas in medium itroducit dicens: Quomodo ergo implebuntur ſcripture: quia ſic opoꝛtet fieri? HIE. Hec ſententia pꝛmptum ad patiendum demonſtrat animum: q fruſtra pꝛophete cecinerint: niſi dominus eos vera dixiſſe ſua paſſione aſſeueret.

In illa hoꝛa dixit ieſus turbis: Tanq̄ ad latronem exiſtis cum gladijs ⁊ fuſtibus cōpꝛehēdere me. Quotidie apud vos ſedebam docens i tēplo: ⁊ nō me tenuiſtis. Hoc autem totū factum ē vt adimplerentur ſcripture pꝛophetarum. Tunc diſcipuli omnes relicto eo fugerunt. At illi tenentes ieſum duxerunt ad cayphas pꝛincipem ſacerdotum: vbi ſcribe ⁊ ſenioꝛes conuenerant. Petr⁹ autem ſequebatur eum a longe: vſqꝫ in atriū pꝛincipis ſacerdotū. Et ingreſſus intro: ſedebat cum miniſtris vt videret finem.

ORI. Poſtq̄ dixit petro: Reconde gladium tuum qḋ eſt patientie: poſtq̄ etiam auriculam reſtituit amputataꝫ ſicut alter dicit euangeliſta: q ſumme benignitatis indiciuꝫ fuerat ⁊ diuine virtutis: ſubditur: In illa hoꝛa dixit ieſus turbis. vt ſi pꝛeterita beneficia non recoꝛdantur vel pꝛeſentia recognoſcāt: Tanq̄ ad latronem exiſtis cum gladijs ⁊ fuſtibus cōpꝛehendere me. REMI. Ac ſi diceret: Latronis officium eſt nocere ⁊ latitare. ego vero nemini nocui: ſed plures ſanaui: ⁊ in ſynagogis ſemp docui. Et hoc eſt quod ſubditur: Quotidie apud vos ſedebam in templo docens ⁊ nō me tenuiſtis. HIE. Quaſi diceret: Stultum eſt eum cum gladijs ⁊ fuſtibus querere qui vltro ſe veſtris tradet manibus: ⁊ in nocte quaſi latitanteꝫ per pꝛoditoꝛem inueſtigare qui quotidie in templo doceat. CHRY. in home. Ideo autem eum in templo nō tenuerunt: quia non auſi erant pꝛopter turbaꝫ: pꝛopter qḋ ⁊ dominus foꝛas exiuit: vt ex loco ⁊ tempoꝛe daret eis aptitudinē ſe capiendi. Ex hoc ergo docet quoniam niſi volūtarius permiſiſſet: nequaq̄ eū capere valuiſſent: Deinde euangeliſta queſtionem ſoluit: pꝛopter quid dominus capi voluit: cum ſubdit: Hoc autem totum factum ē vt adimplerentur ſcripture pꝛophetaruꝫ. HIE. Foderūt

manus meas ⁊ pedes meos. Et alibi: Sicut ouis ad vi/
ctimā ductus ē. Et in alio loco: Ab iniquitatibus populi
mei ductus eſt ad mortem. REMI. Quia enim omnes
prophete predixerunt chriſti paſſionē: ideo non poſuit ſi
gulare teſtimonium: ſed generaliter dicit impleri vaticinia
omniū prophetarū. CHRY. in home. Diſcipuli autem
qui quando detentus eſt dominus permāſerunt: quādo lo
cutus eſt hec ad turbas: fugerūt. vnde ſequitur: Tunc diſci
puli omnes relicto eo fugerunt. ſciebant enim quoniā iā
non erat poſſibile effugere eo ſe voluntarie illis tradente.
REMI. In hoc tamen facto demōſtratur fragilitas apo
ſtolorum. qui enim de ardore fidei promiſerāt ſe mori cū
eo nunc timore fugiunt immemores ſue promiſſionis. quod
etiā videmus impleri in his qui pro amore dei magna ſe
promittunt facturos: ⁊ poſtmodū nō implent: non tamē
deſperare debent: ſed cū apoſtolis reſurgere: ⁊ per peni
tentiā reſipiſcere. RA. Myſtice autē ſicut petrus qui cul
pam negationis penitentie lachrymis abluit: recuperatio
nem eorū oſtendit: qui a martyrio labuntur: ita ceteri di
ſcipuli fugiētes cautelam fugiendi docent eos qui ſe mi
nus idoneos ad toleranda ſupplicia ſentiunt. Sequitur.
At illi tenentes ieſum duxerunt ad caypham principem
ſacerdotū. AVG. de q̄. euā. Sed tamen primo ad annā
ductus eſt ſocerū caiphe ſicut ioannes dicit: Ductus ē aūt
ligatus cū adeſſent in illa turba tribunus ⁊ cohors: vt ioan
nes cōmemorat. HIE. Refert autē ioſephus iſtum cay
pham vnius tm̄ anni pontificatum precio redemiſſe: cum
tamē moyſes deo iubente preceperit: vt pontifices patri
bus ſuccederent: ⁊ generationis in ſacerdotibus ſeries te
xeretur. non ergo mirū eſt ſi iniquus pontifex iniqua iudi
cet. RA. Conuenit etiam actioni caypha. i. inueſtigator
vel ſagax ad implendam ſuam nequitiā vel vomēs ore:
quia impudens fuit ad proferendū mendaciū: ⁊ ad per/
petrandū homicidiū. Ideo autem illuc eum adduxerunt
vt cū conſilio omnia facerent. vnde ſequitur: Ubi ſcribe ⁊
ſeniores conuenerant. ORI. Ubi cayphas eſt pūceps
ſacerdotū illic congregantur ſcribe. i. litterati: qui preſūt
littere occidenti: ⁊ ſeniores non in veritate: ſed in vetuſta
te littere. Sequitur: Petrus autem ſequebatur eum a lon
ge. Non enim poterat de proximo eū ſequi: ſed de longin
quo: nec tamē omnino recedens ab eo. CHRY. in ho. Mi
rus enim erat feruor petri: qui cū alios fugientes vidiſſet:
non fugit: ſed ſtetit ⁊ intrauit. Si aūt ⁊ ioannes intrauit:
tamē notus erat principi ſacerdotū. Longe aūt ſequebatur: quia
erat dn̄m negaturus. REMI. Neq̄ enim negare potuiſ
ſet ſi domino proximus adheſiſſet. Per hoc etiam ſignifi
catur q̄ petrus dominum ad paſſionē euntem erat ſecu
turus. i. imitaturus. AVG. de concor. euan. Significa
tur etiam eccleſiā ſecuturā quidē hoc eſt imitaturam paſ
ſiones domini: ſed lōge differenter. eccleſia enim pro ſe pa
titur: at illi pro eccleſia. Sequitur: Et ingreſſus intro ſedebat
cum miniſtris: vt videret finē. HIE. Uel amore diſcipu
li: vel humana curioſitate ſcire cupiebat quid iudicaret
de domino pontifex: vtrum eum neci addiceret: an flagel
lis ceſum dimitteret.

Principes autem ſacerdotum: ⁊ omne conſi
lium querebant falſum teſtimonium contra ieſum:
vt eum morti traderent: ⁊ non inuenerūt: cum mul
ti falſi teſtes acceſſiſſent. Nouiſſime autē venerūt
duo falſi teſtes ⁊ dixerunt: Hic dixit: Poſſum de
ſtruere templum dei: ⁊ poſt triduum reedificare il
lud. Et ſurgens princeps ſacerdotum ait illi: Ni
hil reſpondes ad ea q̄ iſti aduerſū te teſtificāt? Ihs aūt
tacebat. Et princeps ſacerdotum ait illi: Adiuro
te per deum viuum: vt dicas nobis ſi tu es chriſtus
filius dei. Dicit illi ieſus: Tu dixiſti. Uerūtamen
dico vobis: ammodo videbitis filium hominis ſe
dentem a dextris virtutis dei: ⁊ venientem in nubi
bus celi. Tunc princeps ſacerdotū ſcidit veſtimē
ta ſua dicens: Blaſphemauit. Quid adhuc ege
mus teſtibus? Ecce nunc audiſtis blaſphemiam.
Quid vobis videtur? At illi reſpondētes dixerūt:
Reus ē mortis. Tunc expuerunt in faciem eius ⁊
colaphis eum ceciderunt. alij autem palmas in faci
em eius dederunt dicentes: propheti3a nobis chri
ſte: quis eſt qui te percuſſit.

CHRY. in home. Congregatis principibus ſacerdo/
tum: ⁊ tota peſtilentie conuenticula: volebant ſuis inſi/
dijs iudicij formam imponere. vnde dicitur. Principes
autem ſacerdotum ⁊ omne conſilium querebant falſum te
ſtimonium contra ieſum vt eum morti traderent. Sed q̄
fictum erat iudicium: ⁊ omnia tumultus ⁊ turbationis
plena: manifeſtatur per hoc quod ſubditur: Et non inue
nerunt: cum multi falſi teſtes acceſſiſſent. ORIGE. Fal
ſa enim teſtimonia tunc locum habent: quando cum colo
re aliquo proferuntur. Sed nec color inueniebatur qui
poſſet contra ieſum adiuuare mēdacia: quāuis eſſent mul
ti gratiam tribuere volentes principibus ſacerdotum: qd̄
maximam laudem exhibet ieſu: qui ſic omnia irreprehen
ſibiliter dixit ⁊ fecit: vt nullam veriſimilitudinem inueni
rent in eo reprehēſibilis ⁊ mali ⁊ multi aſtuti. Sequit: No
uiſſime autem venerunt duo falſi teſtes ⁊ dixerūt. hic di/
xit: poſſum deſtruere templum dei: ⁊ poſt triduum reedi
ficare illud. HIERO. Quomodo autem falſi teſtes ſūt
ſi ea dicunt que dominum dixiſſe legimus? Sed falſus te
ſtis eſt qui non eodem ſenſu dicta intelligit: quo dicuntur
dominus enim dixerat de templo corporis ſui: ſz in ipſis
verbis calumniantur: vt paucis additis vel mutatis qua
ſi iuſtam calumniam faciant. Saluator dixerat: Soluite
templum hoc. iſti commutant ⁊ aiunt: Poſſum deſtruere
templum dei. Uos inquit ſoluite: non ego: quia illicitum ē
vt nobiſipſis inferamus manus. deinde illi vertunt: Et
poſt triduum reedificare illud vt proprie de templo iudai
co dixiſſe videretur. dominus autem vt oſtēderet anima
le inſpirans templum dixerat: Et ego in triduo reſuſcita
bo illud. aliud eſt edificare: aliud ſuſcitare. CHRY. in
home. Sed quare non attulerunt in medium accuſationē
de ſolutione ſabbati. quia multotiens eos ſuper hoc cō/
futauerat. HIERO. Ira autem preceps ⁊ impatiēs nō
inueniens calumnie locum: excutit de ſolio pontificem:
vt veſaniam mentis motu corporis demonſtraret. vnde
ſequitur: Et ſurgēs princeps ſacerdotum ait illi: Nihil re
ſpondes ad ea que iſti aduerſum te teſtificātur. CHRY.
in home. Hoc autem dixit volens ab eo inexcuſabilem
reſponſionem elicere: vt ex ipſa eum caperet. Inutilis aūt
erat excuſationis reſponſio: nullo eam exaudiente. Et
ideo ſequitur: Ieſus autem tacebat. Etenim ſolum figura iu
dicij ibi erat in veritate autem latronū erat incurſus ſicut
in ſpelunca: ⁊ ideo ſilet. ORIGE. Ex hoc autem loco
diſcimus contēnere calumniantium ⁊ falſorum teſtium vo
ces: vt nec reſponſione dignos eos habeamus qui non
conuenientia dicunt aduerſus nos: maxime vbi maius
eſt: libere ⁊ fortiter ſilere: q̄ defendere ſine vllo profectu.
HIERONY. Sciebat enim quaſi deus quicquid dixiſſet
torquendum ad calumniam. Quanto ergo ieſus magis ta
cebat ad indignos reſponſione ſua falſos teſtes ⁊ ſacer
dotes impios: tanto magis pontifex furore ſuperatus eū
ad reſpondendum prouocat: vt ex qualibet occaſione ſer
monis locum inueniat accuſandi. vnde ſequitur: Et prin
ceps ſacerdotum ait illi: Adiuro te per deum viuum vt di.
no. ſi tu es chriſtus filius dei. ORI. In lege quidem adiu
randi vſum aliquotiens inuenimus. eſtimo autē quoniam

non oportet vt vir qui vult ſm̄ euangeliū viuere adiuret
alterum. Si enim iurare non licet nec adiurare: ſed ⁊ q̄ re
ſpicit ieſum imperantem demonibus ⁊ poteſtatem dantē
diſcipulis ſuper demonia: dicet q̄ ſm̄ poteſtatem datam
a ſaluatore non eſt adiurare demonia. Princeps autem ſa
cerdotum peccatum faciebat inſidians ieſu: ⁊ ideo imita
batur proprium patrem: qui his dubie interrogauit ſal
uatorem: Si tu es chriſtus filius dei. vnde quis recte di/
cere poteſt quoniam dubitare de filio dei vtrum ipſe ſit
chriſtus: opus diaboli eſt. Non decebat autē dominum
ad adiurationem principis reſpondere ſacerdotum quaſi
vim paſſum: propter quod nec denegauit ſe filium dei eē:
nec manifeſte confeſſus eſt. vnde ſequitur: Dicit illi ieſus
tu dixiſti. Non enim erat dignus chriſti doctrina: ꝓpte
rea non eū docet: ſed verbum oris eius accipiens: in re
dargutionem ipſius conuertit. Sequit: Uerūtamē dico
vo. ammo. vide. filiū homi. ſeden. a dex. virtutis dei. Ui
detur mihi quoniā firmitatem quandā regalem ſignificat
ſeſſio filij hominis. iuxta virtutē ergo dei qui ſolus ē vir
tus fundatus eſt qui accepit omnē poteſtatem a patre ſicut
in celo ⁊ in terra. Erit autem quando hanc fundationem
videbunt etiam aduerſarij q̄ a tempore diſpenſationis in
cepit impleri. Uiderūt enim eius diſcipuli eū reſurgentem
a mortuis ⁊ per hoc viderunt eū fundatū ad dexterā vir
tutis. Uel q̄ ſm̄ longitudinē ſempiternā que ē apud deum
a conſtitutione mundi vſq̄ ad finē ē vnus dies. Nihil er
go mirū q̄ hic dicit ſaluator. Ammodo. ſpaciū eſt breuiſ
ſimū vſq̄ ad finem oſtendens: ⁊ non ſolū ſedentem eum
ad dexterā virtutis viſuros ꝓphetabat: ſed etiam venien
tem in nubibus celi. vnde ſequit: Et veni. in nubibus celi. He
nubes ſunt prophete ⁊ apoſtoli chriſti: quibus mādat plue
re cū oportet: ⁊ ſunt nubes celi nō tranſeuntes: quaſi por
tātes imaginē celeſtis: ⁊ digne ſunt vt ſint ſedes dei quaſi
heredes dei ⁊ coheredes chriſti. HIE. Pontificem aūt
de ſolio ſacerdotali furor excuſſerat: eadē rabies ad ſcin
dendū veſtes ꝓuocat. vnde ſequit: Tunc princeps ſacer
do. ſcidit veſtimenta ſua dicens: Blaſphemauit. Conſue
tudinis enim iudaice eſt: q̄ cū aliquid blaſphemū ⁊ qua
ſi contra deū audierit: ſcindant veſtimēta ſua. CHRY.
in ho. Hoc igit fecit vt accuſationē redderet grauiorem: ⁊
qd̄ verbis dicebat: factis extolleret. HIE. Per hoc aūt
q̄ ſcidit veſtimēta ſua: oſtendit iudeos ſacerdotalē gloriā
pdidiſſe: ⁊ vacuā ſedē habere pontificis. Dū enim veſtem
ſibi diſcidit: ipſū quo tegebat velamētum legis abrupit.
CHRY. in ho. Cū ergo ſcidiſſet veſtimēta ſua: non fecit
ſententiā a ſeipſo ſed ab alijs eā exquirit dicēs: Quid vo
bis videt? Sicut in confeſſis peccatis ⁊ blaſphemia ma
nifeſta fieri ſolet: ⁊ quaſi cogens ⁊ violētiā iferens ad ſen
tētiam ꝓferendā preuenit auditorē dicens: Quid adhuc
egemus teſtibus? Ecce nūc audi. blaſphemiā. Que aūt fuit il
la blaſphemia? Etenim ante eis congregatis dixerat: Di/
xit dn̄s dn̄o meo: ſede a dextris meis: ⁊ interpretatus eſt
eis ⁊ ſiluerunt: nec de cetero contradixerunt: qualiter er/
go nūc quod dictū ē blaſphemiā vocant. Sequitur: At il
li reſpōdētes dixerūt: Reus eſt mortis. Ipſi accuſantes:
ipſi diſcutientes: ipſi ſententiā proferentes. ORI. Quā
tū putas fuit erroris: ipſam principalē diuinā vitā reā mor
tis ꝓnūciare. ⁊ per tantorū reſurgentiū teſtimonia: nō re
ſpicere fontē vite de quo in oēs reſurgentes vita fluebat.
CHRY. in ho. Ut aūt venationē inuenientes ita ſuam
demōſtrabāt ebrietatē: ⁊ inſania ferebantur. Sequitur:
Tunc expue. in fa. eius: ⁊ cola. eum ceciderūt. HIE. Ut
cōpleret quod dictum ē: Dedi maxillā meā alapis: ⁊ faci
em meā nō auerti a cōfuſione ſputorū. Sequitur: Alij autē
pal. in faci. eius dede. dicen. Propheti3a no. chriſte: q̄s eſt
qui te percuſſit. GLO. In contumeliā ei hoc dicit: qui
ſe prophetā haberi voluit a populis. HIE. Stultum
autem erat verberantibus reſpondere ⁊ prophetare ce
dentē: cū palā percutientis inſania videretur. CHRY.
in ho. Attende autē q̄ euangeliſta cum ſūma diligentia q̄
videntur eſſe exprobratiſſima exponit: nihil occultās aut
verecundans: ſed gloriam exiſtimans maximam: domi
natorem orbis terrarum pro nobis talia ſuſtinere. Hoc
autem legamus continue: hoc noſtre menti inſcribamus ⁊
in his gloriemur. AVG. de q̄. euā. Quod autē dictum
eſt: Expuerunt in faciem eius ſignificauit eos qui preſen
tiam gratie eius reſpuunt. Item tanq̄ colaphis eum ce
dunt: qui ei honores ſuos preferunt. Palmas in faciem
eius dant: q̄ perfidia cecati: eum nō veniſſe affirmant: tā
q̄ preſentiam eius exterminātes ⁊ repellentes.

Petrus vero ſedebat foris i atrio: ⁊ acceſſit ad
eum vna ancilla dicens: Et tu cū ieſu galileo eras.
At ille negauit corā omnibus dicens: Neſcio qd
dicis. Exeunte autem illo ianuā: vidit eum alia an
cilla: ⁊ ait his qui erāt ibi: Et hic erat cum ieſu na
3areno. Et iterum negauit cum iuramēto: quia nō
noui hominem. Et poſt puſillū acceſſerunt q ſta
bant ⁊ dixerunt petro: Uere tu ex illis es. Nam ⁊
loquela tua manifeſtum te facit. Tunc cepit dete
ſtari ⁊ iurare: quia non nouiſſet hominem. Et cō
tinuo gallus cantauit. Et recordatus eſt petrus ver
bi ieſu quod dixerat: priuſq̄ gallus cantet: ter me
negabis. Et egreſſus foras fleuit amare.

AVG. de con. euā. Inter predictas dn̄i cōtumelias tri
na negatio petri facta ē: quam non oēs euangeliſte eodem
ordine narrant. Lucas enim explicat prius temptationē pe
tri: tunc demū contumelias dn̄i. Sed mattheus ⁊ marcus
eas ꝑmo ꝯmemorāt: ⁊ deide petri tētationē. Sic eni hic
ſequit. Petrus vero ſedebat foris in atrio. HIE. Foris
ſedebat vt videret exitū rei: ⁊ non appropinquabat ieſu:
ne miniſtris aliqua ſuſpitio naſceretur. CHRY. in bo.
Et qui quando detentū magiſtrū vidit ſolū: ita efferbuit
vt gladiū euaginauerit: ⁊ auriculā abſciderit: quando cō
tumelias chriſti audiuit negator efficit: ⁊ vilis puelle mi
nas non ſuſtinet. Sequitur enim: Et acceſſit ad eū vna an/
cilla dicens: Et tu cum ieſu gali. eras. RA. Quid ſibi
vult quia prima eū prodit ancilla cū viri magis eū potue
rint recognoſcere: niſi q̄ iſte ſexus peccare in nece domi
ni videretur: vt eius paſſione redimeret. Sequitur: At ille
negauit corā oibus dicens: Neſcio qd dicis. Palā coram
omnibus negauit: q̄a ſe manifeſtare expauit quod dicebatur
ſe neſcire: reſpondit: quia pro ſaluatore adhuc mori no
luit. LEO papa in ſer. de paſ. Ob hoc autem ſicut ap
paret heſitare permiſſus ē: vt in eccleſie principe remediū
penitentie conderet: ⁊ nemo auderet de ſua virtute confi
dere: quādo mutabilitatis periculū: nec beatus petrus po
tuiſſet euadere. CHRY. in ho. Non ſolū autē ſemel ſz
⁊ ſecundo ⁊ tertio negat in breui tempore. vn̄ ſequitur. Exe
unte aūt eo ianuā: vidit eū alia ancilla ⁊ ait his q̄ erāt ibi
Et hic erat cum ieſu na3areno. AVG de con. euā. In
telligit aūt q̄ poſtq̄ exijt foras cū iam ſemel negaſſet: gal
lus cantauit primū quod marcus dicit. CHRY. in ho.
Ut oñdat q̄ neq̄ vox galli eū a negatione detinuit. neq̄
in memoriā ſue promiſſionis reduxit. AVG. de cōcor.
euange. Non aūt foris ante ianuā iterū negauit: ſed cū re
diſſet ad focū neq̄ enim iā exierat ⁊ foris eum vidit altera
ancilla: ſed cū exiret eū vidit. i. cum ſurgeret ⁊ exiret ani
maduertit: ⁊ dixit his q̄ erant ibi. i. qui ſimul aderant ad
ignē in atrio: Et hic erat cum ieſu na3areno. Ille autem q̄
foras exierat: hoc audito regreſſus eſt: vt ſe quaſi purga
ret negādo. Uel quod eſt credibilius: non audiuit qd̄ de
eo dictum fuerat cum foras exiret: ⁊ poſteaq̄ redijt quod
dictum ē ei q̄ lucas cōmemorat. Sequitur: Et iterum nega
uit cum iuramento: quia non noui hominē. HIE. Scio
quoſdā pio affectu erga apoſtolū petrū locum hunc ita

interpretatores: vt dicerent petrū hominē negaſſe: non deū: ⁊ eſſe ſenſum: Neſcio hominē q̄ꝛ ſcio deū. Hoc q̄ friuolum ſit: prudens lector intelligit. ſi enim iſte non negauit: ergo mentitus ē dominus qui dixerat: Ter me negabis. RAB. In hac autem negatione petri dicim⁹ non ſolum abnegare chriſtum: q̄ dicit eū non eē chriſtum: ſꝫ qui cū ſit negat ſe eē chriſtianū. AVG. de con. euā. Nunc iam de tertia negatione inſpiciam⁹. Sequitur enī: Et poſt puſil. acceſ. qui ſta. ⁊ dixe. petro: Uere ⁊ tu ex illis es. Lucas autem dixit: Interuallo facto q̄ſi hore vnius ⁊ vt euꝫ conuincant. conſequenter adiungit: Nam ⁊ loquela tua manifeſtum te facit. HIE. Non quo alterius ſermonis eēt petrus aut gentis externe: omnes q̄ppe hebrei erant ⁊ q̄ arguebant: ⁊ q̄ arguebatur: ſed quo vnaqueq; prouincia habet ꝓprietates ſuas ⁊ vernaculū loquendi ſonū vitare nō poſſit. REMI. Uide aūt q̄ ſint noxia prauorū hominū colloq̄a: ipſa q̄ppe coegerūt petrū negare dominum: quē prius confeſſus fuerat eſſe dei filiū. Sequitur enī: Tunc cepit deteſtari ⁊ iurare: q̄ꝛ non nouiſſet hominem.

RAB. Nota q̄ꝛ primum ait. Neſcio q̄d dicis. ſecundo cū iuramento negat. tertio q̄ꝛ cepit deteſtari ⁊ iurare: q̄ꝛ nō nouit hominē. Perſeuerare q̄ppe in peccato dat incrementum ſcelerum: ⁊ q̄ minima ſpernit: cadit in maiora.

REMI. Spiritaliter autē per hoc q̄ petr⁹ ante primuꝫ galli cantum negauit: illi deſignantur qui ante chriſti reſurrectionē nō credebāt eū eē deū ſ⁊ morte turbati. Per hoc autem q̄ poſt galli cantū negauit: illi deſignantur q̄ in vtrāq; domini naturā ⁊ ſm deū ⁊ ſm hominē errant. Per primā aūt ancillā deſignat cupiditas: per ſecūdam carnalis delectatio: per illos q̄ aſtabant: demones intelliguntur. his enīꝫ trahuntur hoīes ad chriſti negationeꝫ.

ORI. Uel per primā ancillā itelligitur ſynagoga iudeorum qui frequenter cōpulerunt denegare fideles: per ſecundā congregatio gētium: q̄ ⁊ perſecuti ſunt chriſtianos per tertios ſtantes in atrio: miniſtri hereſum diuerſarum

AVG. de q̄. euā. Ter etiā petrus negauit: nā ⁊ error hereticorū de chriſto tribus generibus terminat. Aut enim ex diuinitate: aut hūanitate: aut de vtroq; fallūtur. RA. Poſt tertiā autem negationem ſequitur galli cāt⁹: ⁊ hoc eſt quod ſubdit: Et cōti. gallus cantauit. Per quē doctor eccleſie intelligit qui ſōnolentos increpans ait: Euigilate iuſti: ⁊ nolite peccare. Solet autē ſacra ſcriptura ſepe meritū cauſarū per ſtatum deſignare temporꝫ. vnde petrus qui media nocte peccauit: ad galli cantū penituit. vnde ſequitur: Et recordatus eſt petrus verbi ieſu quod dixerat Priuſq̄ gallus cantet: ter me negabis. HIE. In alio euāgelio legim⁹ q̄ poſt negationē petri ⁊ galli cantū reſpexit ſaluator petrū: ⁊ intuitu ſuo eū ad amaras lachrymas prouocauit: non enīꝫ fieri poterat vt in negationis tenebris ꝑmaneret: quē lux reſpexerat mundi. vnde ⁊ hic ſequitur: Et egreſſus foras fleuit amare. In atrio enim cayphe ſedens non poterat agere penitentiā. vnde foras egredit de impiorū conſilio vt pauide negationis ſordes amaris fletibus lauet. LEO papa: Felices o apoſtole ſancte lachrymę tue: que ad diluendā culpā negationis: virtutē ſacri habuere baptiſmatis. Affuit enim dextra domini ieſu chriſti: qui labētē te priuſq̄ deciperetis: ⁊ firmitatē ſtandi in ipſo cadendi periculo recepiſti. cito itaq; ad ſoliditatem rediit petra: tanq̄ recipiens fortitudinē vt qui tunc in chriſti expauerat paſſione: in ſuo poſt ſupplicio non timeret: ſed conſtans permaneret.

CA. XXVII.

Mane aūt facto: cōſilium inierunt oēs principes ſacerdotū ⁊ ſeniores populi aduerſus ieſum: vt euꝫ morti traderent. Et vinctū adduxerūt eū: ⁊ tradiderūt pontio pilato preſidi. Tunc videns iudas qui eū tradidit q̄ dānatus eēt: penitētia ductus retulit triginta argenteos principibus ſacerdotū ⁊ ſenioribus dicens: Peccaui: tradens ſanguinē iuſtū. At illi dixerūt: Quid ad nos? Tu videris. Et proiectis argēteis i tēplo receſſit: ⁊ abiens laqueo ſe ſuſpendit.

AVG. de con. euā. Contexuerat ſuperius euangeliſta narrationē in his que cum domino acta ſunt vſq; ad mane. Sed poſtea rediit ad narrandā petri negationeꝫ: qua terminata rediit ad mane: vt inde cetera contexeret. Et hoc eſt quod dicit: Mane aūt facto conſiliū inierunt oēs ꝓncipes ſacerdotū ⁊ ſeniores populi aduerſus ieſum: vt eū morti traderēt. ORI. Putantes per mortē extinguere eius doctrinam ⁊ fidē apud eos qui crediderunt in eum quaſi in filiū dei. Talia autem cōtra eū conſiliantes: alligauerunt ieſū ſoluentē a vinculis. vnde ſequit: Et vinctuꝫ adduxerunt eū: ⁊ tradiderūt pōtio pilato preſidi. HIE. Uide ſolicitudinē ſacerdotū i malū. tota nocte vigilarūt vt homicidiū facerent: ⁊ vinctū tradiderunt pilato. Habebant enīꝫ hunc morē: vt quē adiudicaſſent morti: ligatum iudici traderent. RAB. Attamē notandū q̄ nō tūc primū ligauerunt: ſed mox cōprehēſū in orto: vt ioannes declarat. CHRY. in ho. Ideo autē eum nō occulte interfecerunt: quia non habebāt eius glorie detrahere. multi enim eū admirabant: ⁊ propter hoc ſtuduerūt publice ⁊ corā hominib⁹ euꝫ occidere: ⁊ ideo ad preſidem eū duxerūt. HIE. Uidens autē iudas dominuꝫ adiudicaſſe morti: preciū retulit ſacerdotib⁹: quaſi in poteſtate ſua eſſet perſecutorꝫ mutare ſententiam. vnde ſequit: Tunc videns iudas qui tradidit euꝫ q̄ damnatus eſſet: penitentia ductus: retulit triginta argenteos principibus ſacerdotū ⁊ ſenioribus populi dicens: Peccaui: tradens ſanguinē iuſtū. ORI. Reſpondeant mihi qui de naturis q̄ſdā fabulas introducūt: vnde ē q̄ iudas cognoſcens peccatū ſuū dixit: Peccaui: tradens ſanguinē iuſtum: niſi ex bona plantatione mentis ⁊ ſeminatione virtutis que ſeminata ē in qualibet rationali anima: quā non coluit iudas ⁊ ideo cecidit in tale peccatū. Si autē nature pereuntis ē aliquis hominū: magis huius nature fuit iudas: Et ſiquidem poſt reſurrectionē chriſt⁹ hoc dixiſſet iudas: forſitā erat dicēdū q̄m cōpulit eū penitere de peccato ipſa virt⁹ reſurrectionis. Nūc aūt videns eū traditū eē pilato penituit: forſitan recordat⁹ q̄ frequenter ieſus dixerat de ſua reſurrectione futura. Forſitan ⁊ ſathanas qui ingreſſus in eū fuerat: preſto fuit ei donec ieſus traderetur pilato. Poſtq̄ aūt fecit qđ voluit receſſit ab eo: quo recedēte penitētiā capere potuit. Sed quomō vidit iudas q̄m cōdēnatus ē: nōdū. n. a pilato fuerat iterrogat⁹? forſitan dicet aliquis q̄m cōſideratiōe mētis ſue vidit exitum rei ex eo qđ traditū aſpexit. Ali⁹ aūt dicet: q̄m qđ ſcriptū ē: Uidēs iudas q꞉ cōdēnat⁹ ē. ad iudā refert: tūc enīꝫ ſenſit malū ſuū ⁊ intellexit ſe cōdēnatum. LEO papa. Dicendo tamen Peccaui tradens ſanguineꝫ iuſtū. in impietatis ſue perfidia perſtitit: qui ieſuꝫ nō deī filiū: ſed noſtre tantūmodo conditionis hominē: etiā inter extrema mortis ſue pericula credidit: cuius flexiſſet miſericordiā ſi eius omnipotentiam non negaſſet. CHRY. i ho. Uide aūt q̄m penitentiā agit q̄n cōpletū ē ⁊ finē accepit peccatū. Non enim permittit diabolus eos qui nō vigilāt videre malū anteq̄ perficiāt. Sequit: At illi dixerūt: Quid ad nos? tu videris. REMI. Ac ſi dicant: Quid ad nos ꝑtinet ſi iniuſtus ē: tu videris. i. opus tuū quale ſit manifeſtabit. Quidā aūt coniunctim voluerūt legere hec verba vt ſit ſenſus: Cui⁹ eſtimationis deputaris apud nos q̄ eum quē tradidiſti: iuſtū confiteris. ORI. Recedēte autē ab aliquo diabolo: obſeruat tempus iterum: ⁊ poſtq̄ cognouerit ⁊ ad ſecūdū peccatū induxerit: obſeruat etiaꝫ tertie deceptionis locū. Sicut ille qui primo vxorē patris habuit de hoc malo poſtea penituit. Sed poſtea diabolus voluit hanc ipſā triſticiā exaggerare vt ipſa triſticia abundantior facta abſorberet triſtantem. Simile aliquid factū ē in iuda. poſtq̄ enim penituit nō ſeruauit cor ſuū: ſed ſuſcepit abūdantiorē triſticiā a diabolo ſibi ſubmiſſaꝫ: q꞉ voluit eum abſorbere. vnde ſequitur: Et abiens laqueo ſe ſuſpendit. Si aūt locū penie requiſiſſet: ⁊ tēpus penitentie obſeruaſſet: forſitan inueniſſet eū qui dixit: Nolo mortē peccatoris Uel forte exiſtimauit preuenire magiſtrū moriturū: ⁊ occurrente ei cū anima nuda vt cōfitens ⁊ deprecans miſericordiā mereretur: nec vidit q꞉ non conuenit ſeruuꝫ dei ſeipſū expellere de hac vita ſed expectare dei iudicium.

RA. Suſpendit aūt ſe laqueo: vt ſe oſtenderet celo terreq; peroſum. AVG. de queſ. no. ⁊ ve. teſta. Sed occupatis principibus ſacerdotum ad necem domini a mane vſq; ad horaꝫ nonā q̄uō iudas eis retuliſſe precium ſanguinis quod acceperat ante crucē domini probatur ⁊ dixiſſe illis in tēplo: peccaui q̄ tradiderim ſanguinē iuſtum cū cōſtet oēs principes ⁊ ſeniores ante paſſionē domini non fuiſſe in tēplo. Quippe cū in cruce poſito inſultarent ei. Nec enīꝫ fide pōt probari: q꞉ ante paſſionē dn̄i relatū eſt cum ſint multa que ante facta probantur: ⁊ nouiſſima ordinantur. Sed ne forte poſt horā nonam factum ſit: vt videns iudas occiſum ſaluatorē: ⁊ ob hoc velū tēpli ſciſſum: terrā tremuiſſe: ſaxa fiſſa: elemēta cōterrita ipſo metu correptus doluerit. Sed poſt horā nonā occupati erāt vt exiſtimo ſeniores ⁊ principes ſacerdotū ad celebrationem paſche. Sabbato aūt ſm legē non licet nūmos portare: ac per hoc non ē probabile apud me quo die immo tēpore laqueo vitam finierit iudas.

Principes autē ſacerdotū acceptis argenteis dixerunt: Non licet eos mittere in corbonā: quia precium ſanguinis ē. Couſilio aūt inito: emerunt ex illis agrum figuli in ſepulturā peregrinorum: propter hoc vocat⁹ ē ager ille acheldemach: hoc ē ager ſanguinis: vſq; in hodiernum diem. Tunc īpletum eſt quod dictū eſt per hieremiam ꝓphetam dicentē: Et acceperunt triginta argenteos precium appreciati quē appreciauerunt a filijs iſrael ⁊ dederūt eos i agꝝ figuli: ſicut ꝯſtituit mihi dn̄s.

CHRY. in ho. Quia principes ſacerdotuꝫ nouerant q̄ occiſionem emerant a propria conſcientia ꝯdēnati fuerunt: ⁊ ad hoc oſtendendum ſubdit euāgeliſta. Pricipes autem ſacerdotum acceptis argenteis dixerunt. Non licet eos mittere in corbonā: quia preciū ſāguinis ē. HIE. Uere culicem liquentes ⁊ camelum glutientes. ſi enīꝫ ideo non mittunt pecuniā in corbonam hoc ē in gazophylaciū ⁊ dona dei: quia precium ſanguinis ē: cur ipſe ſanguis effundit. ORI. Uidebant autē quoniaꝫ circa mortuos magis eā pecuniā conueniebat expendi que precium ſanguinis erat. Sed quia ⁊ inter loca mortuorum ſunt differentie: vſi ſunt precio ſanguinis ieſu ad comparationem agri figuli alicuius: vt in eo peregrini ſepeliant: non ſꝫ votū ſuū in monumentis paternis. vnde ſequitur: Conſilio aūt inito emerunt ex illis agrū figuli in ſepulturaꝫ peregrinorum. AVG. in ſer. de ce. do. Prouidentia aūt dei factū puto vt precium ſaluatoris non peccatoribus ſūptū prebeat: ſed peregrinis requiē ſubminiſtret: vt iaꝫ exinde chriſtus ⁊ viuos ſanguinis ſui paſſione redimat: ⁊ mortuos precioſa paſſione ſuſcipiat. Precio ergo dominici ſanguinis ager figuli cōparatur. Legimus in ſcripturis q̄ totius generis humani ſalus redēpta ſit ſanguine ſaluatoris. Ager ergo iſte mundus hic totus ē. Figulus autē qui mundi poſſit habere dominatū: ipſe ē qui vaſcula corporis noſtri fecit de limo. Iſtius itaq; figuli ager chriſti ſanguine emptus ē: peregrinis inquā qui ſine domo patria ⁊ toto orbe exules iactabantur: requies chriſti ſanguine prouidet. Iſtos aūt peregrinos eē dicimus deuotiſſimos chriſtianos: q̄ renunciātes ſeculo: nihil poſſidentes i mūdo: in chriſti ſanguine requieſcunt. Sepultura enim chriſti nihil aliud ē q̄ requies chriſtiani. Conſepulti enim ſumus: ſicut ait apoſtolus cū illo per baptiſmū in morte. Nos ergo peregrini in hoc mūdo ſum⁹: ⁊ tanq̄ hoſpites in hac luce verſamur. HIE. Qui etiaꝫ peregrini eram⁹ a lege ⁊ prophetis praua iudeoruꝫ ſtudia ſuſcepimus in ſalutem. ORI. Uel peregrinos dicimus qui vſq; ad finem extranei ſunt a deo: nā iuſti conſepulti ſunt chriſto i monumento nouo quod exciſum eſt in petra. Qui autē alieni ſunt a deo vſq; in finem ſepulti ſunt in agro figuli operantis lutum: qui precio ſanguinis ē comparatus: et ager ſanguinis nominatur. vnde ſequitur. Propter hoc vocatus eſt ager ille acheldemach: hoc eſt ager ſanguinis vſq; in hodiernam dieꝫ. GLO. Quod referendū ē ad tēpus quo euangeliſta hoc ſcripſit. deinde confirmat idē ꝓphetico teſtimonio dicens. Tunc impletū ē quod dictū ē p hieremiā prophetā dicentē: Et acceperunt triginta argenteos precium appreciati quem appreciauerunt a filijs iſrael: ⁊ dederunt eos in agrum figuli: ſicut cōſtituit mihi dominus. HIE. Hoc in hieremia penitus non inuenitur: ſed in zacharia qui penultimus ē duodecim ꝓphetarum quedam ſimilitudo refert: ⁊ q̄q̄ ſenſus non multū diſcrepet: tamē ordo ⁊ verba diuerſa ſunt. AVG. de cōcor. euā. Siquis ergo putat ideo fidei euangeliſte aliquid derogandū: primo nouerit non oēs codices euangeliorum habere: quod per hieremiā dictū ſit: ſed tantūmodo per prophetam. Mihi autem hec non placet defenſio: q꞉ ⁊ plures codices habent hieremie nomen ⁊ antiquiores ⁊ nulli fuit cauſa cur adderet hoc nomē: ⁊ mendoſitas fieret. Cur aūt tolleret fuit vtiq; cauſa vt hoc audax imperitia faceret: predicta queſtione turbata. Potuit aūt fieri vt animo matthei euangeliū ſcribentis: pro zacharia hieremias occurreret: vt fieri ſolet: quod tamē ſine vlla dubitatione emēdaret ſaltē ab his admonitus: qui ipſo adhuc in carne viuente hec legere potuerūt: niſi cogitaret recordationis ſue que ſpirituſancto regebatur: non occurriſſe aliud pro alio nomē prophete: niſi quia domin⁹ hoc ita ſcribi conſtituit. Cur autē conſtituerit: prima cauſa eſt: q꞉ ſic inſinuat ita omnes prophetas vno ſpiritu locutos: mirabili inter ſe conſenſione conſtare: vt hoc multo ampli⁹ ſit: q̄ ſi omniū verba prophetarū vno vni⁹ hominis ore demōſtrētur. ⁊ ideo indubitanter accipi debent quecūq; per eos ſpirituſſanctus dixit: ⁊ ſingula eſſe omniū: ⁊ oīa ſingulorum. Si enim hodie quiſq̄ volens alicui⁹ verba iudicare: dicat nomē alteri⁹ in quo dicta ſunt: qui tamen ſit amiciſſim⁹ illius: cuius verba dicere voluit: ⁊ continuo recordat⁹ aliū pro alio ſe dixiſſe ita ſe corrigat: vt tamē dicat: bene dixi: nihil aliud intuens niſi inter ambos eē cōcordiaꝫ: quāto magis de prophetis ſanctis hoc cōmēdādū fuit. Eſt ⁊ alia cauſa cur hoc nomē hieremie in teſtimonio zacharie ſit manere permiſſuꝫ: vel potius ſancti ſpiritus auctoritate preceptū ſit: Eſt apud hieremiam: q̄ emerit agrū a filio fratris ſui: ⁊ dederit ei argentum: non quidem ſub hoc nomine precij: quod poſitum ē apud zachariaꝫ triginta argenteis. q̄ autē prophetiā de triginta argenteis ad hoc interpretatus ſit euangeliſta: quod modo de domino completum eſt: manifeſtum eſt: ſed ad hoc pertinere etiaꝫ illud de agro empto quod hieremias dicit: hinc poteſt myſtice ſignificari: vt nō hic zacharie nomen poneret qui dixit: triginta argenteis: ſed hieremie q̄ dixit de agro empto: vt lecto euangelio atq; inuento nomine hieremie: lecto autē hieremia: ⁊ non inuento teſtimonio de triginta argenteis: inuento tamen agro empto admoneatur lector vtrūq; conferre: ⁊ inde ſenſuꝫ enucleare prophetie: quomodo pertineat ad hoc quod in domino completum eſt. Naꝫ illud quod ſubiecit huic teſtimonio Mattheus cum ait: Quē appreciauerūt a filijs iſrael

⁊ dederunt eos in agrum figuli: ſicut conſtituit mihi dominus: nec apud zachariā: nec apud hieremiā reperitur. Unde magis ex perſona euangeliſte accipiendū ē: ⁊ myſtice inſertū: quia hoc ex domini reuelatione cognouerit ad hanc rem que de chriſti precio facta ē huiuſmodi pertinere propheciā. HIE. de optimo genere interpretandi: Abſit ergo de pediſſequo chriſti ꝙ poſſit argui de falſo: cui cura fuit non verba ⁊ ſyllabas aucupari: ſed ſententias dogmatū ponere. CHRY. i ho. Legi nuper ī quodā hebraico volumine: quod nazaree ſecte mihi hebreꝰ obtulit hieremie apocryphū: in quo hoc ad verbum ſcriptū reperi: ſed tamen mihi videtur magis de zacharia ſumptum teſtimoniū euangeliſtarum: ⁊ apoſtolorū more vulgato: q̄ verborum ordine pretermiſſo: ſenſus tamen de veteri teſtamento proferunt exēplum.

Jeſus autē ſtetit ante preſidē ⁊ īterrogauit eū preſes dicens: Tu es rex iudeorū? Dicit illi ieſus Tu dicis. Et cū accuſaretur a principibus ſacerdotum ⁊ ſenioribus: nihil reſpondit. Tunc dicit illi pilatus: Nō audis quanta aduerſum te dicunt teſtimonia? Et nō reſpondit ei ad vllum verbum: ita vt miraretur preſes vehementer.

AVG. de con. euā. Finitis his que Matheꝰ de Juda proditore interpoſuit ad ordinem narrationis reuertitur dicens: Jeſus autē ſtetit ante preſidem. ORI. Judex totius creature conſtitutus a patre: vide quantum ſe humiliauit: vt acquieſceret ſtare ante iudicē tunc terre iudee: ⁊ interrogatꝰ eſt interrogationeꝫ quā forſitan deridens aut dubitans pilatꝰ interrogat. vnde ſequit: Et interrogauit eum preſes dicens: Tu es rex iudeorū? CHRY. i ho. Jd pilatus interrogat quod aduerſarij contra chriſtū cōtinue reuoluebāt. Quia eniꝫ ſciebant pilatū nullā curam facientē legaliū ad publicas accuſationes rem ducunt. ORI. Uel pronunciatiue hoc dixit pilatꝰ. vñ ⁊ alibi ſcripſit in titulo: Rex iudeorū. Principi ergo ſacerdotum reſpondens: Tu dixiſti: oblique arguit eius dubitationem Pilati vero ſententiam confirmat pronunciātis. vnde ſequitur: Dicit ei ieſus: Tu dicis. CHRY. in ho. Confeſſus eſt ſe eſſe regem: ſed celeſtem: vt in alio euangelio manifeſtius legit. Regnū inquit meū non ē de hoc mundo: vt neq3 iudei neq3 pilatus excuſationē habeant: huic accuſationi inſiſtentes. HILA. Uel interroganti pontifici: an ipſe eēt ieſus chriſtus dixerat: Tu dixiſti: quia ſemper futurū chriſtum ex lege ipſe dixiſſet: huic vero legis ignaro interroganti an ipſe eēt rex iudeorū dicitur: Tu dicis: quia per fidem preſentis confeſſionis ſalus gentiuꝫ eſt. HIE. Attende autē ꝙ pilato qui inuitus promebat ſententiā aliqua ex parte reſpondit: ſacerdotibus autem ⁊ principibus ſacerdotum reſpondere noluit īdignos eos ſuo ſermone iudicans. vnde ſequitur: Et cū accu. a prin. ſacer. ⁊ ſenio. nihil reſpondit. AVG. de con. euā. Lucas autem ipſa crimina que accuſantes obiecerunt aperuit dicit enim: Ceperunt illum accuſare dicentes: Hunc inuenimus ſubuertentē gentem noſtrā ⁊ prohibenteꝫ tributa dari ceſari: ⁊ dicentē ſe chriſtū regeꝫ eē. Nihil auteꝫ intereſt ad veritatē quo ordine iſta retulerint: ſicut nihil intereſt ſi alius aliquid tacet qd alius cōmemorat. ORI. Accuſatus autem ieſus ſicut tunc illis nihil reſpondit: ſic nec ⁊ modo. nō fit eniꝫ eis verbū dei: ſicut aliquādo fuerat ad prophetas: ſed neq3 dignum erat vt pilato interroganti reſponderet: qui nō habebat permanēs ⁊ firmum de chriſto iudiciū ſed ad contraria trahebatur. vnde ſeq̄tur: Tunc dicit ei pilatus: Non audis quanta aduer. te dicunt teſtimonia? HIE. Gentilis quidē ē qui condēnat ieſum: ſed cauſam refert in populum iudeorum. CHRY. in ho. Jdeo autem hoc dicebat: quia volebat eum liberare: vt ſe excuſando reſponderet. Sequitur: Et non reſ. ei. ad vl. verbuꝫ: ita vt mira. preſes vehementer. Quia eniꝫ multas habentes demonſtrationes ex ipſis rebus: virtutis ⁊ manſuetudinis eius ⁊ humilitatis. tamē in ipſū indignabantur: ⁊ peruerſo iudicio agebantur contra ipſū ꝓpter hoc nihil reſpondet. ⁊ ſi aliquando reſpondet: breuia quidem dicit ne continua taciturnitate pertinacie opinio de ipſo accipiatur. HIE. Uel ideo ieſus nihil reſpondere voluit: ne crimen diluens dimitteretur a preſide ⁊ crucis vtilitas differretur. ORI. Miratus eſt autē preſes conſtantiā eius: forſitan ſciens ꝙ idoneus eēt pronūciare crimen: ⁊ tamē videbat eū in tranquilla ⁊ quieta ſapientia ⁊ grauitate non turbabili ſtare: ſed ⁊ vehementer miratur. Dignū enim ei videbatur magno miraculo vt exhibitus chriſtus ad criminale iudiciuꝫ: imperturbabilis ſtaret ante mortem: que apud oēs homines terribilis eſtimatur.

Per diem autem ſolēnem conſueuerat preſes populo dimittere vnum vinctum quem voluiſſet. Habebat autem tunc vnum vinctum inſignē qui dicebatur barrabas. Congregatis ergo illis dixit pilatus: Quē vultis dimittam vobis? barrabam an ieſum qui dicitur chriſtus. Sciebat eniꝫ ꝙ per inuidiam tradidiſſent eum. Sedente autē illo pro tribunali miſit ad eum vxor eius dicens: Nihil tibi ⁊ iuſto illi. Multa eniꝫ paſſa ſum hodie per viſum propter eum. Principes autem ſacerdotum ⁊ ſeniores perſuaſerunt populis vt peterent barrabam: ieſum vero perderēt. Reſpondens autem preſes ait illis: Quē vultis vobis de duobus dimitti? At illi dixerunt: Barrabam. Dicit illis pilatus: Quid igitur faciam de ieſu qui dicitur chriſtus? Dicunt oēs. Crucifigat. Ait illis p̄ſes: Quid enim mali fecit? At illi magis clamabant dicentes Crucifigatur. Uidens autem pilatus quia nihil proficeret ſꝫ magis tumultus fieret: accepta aqua lauit manus coram populo dicens: Innocēs ego ſum a ſanguie iuſti huius: vos videritis. Et reſpōdens vniuerſus populus dixit: Sanguis eius ſuper nos: ⁊ ſuper filios noſtros. Tunc dimiſit illis barrabam: ieſum autem flagellatuꝫ tradidit eis vt crucifigeretur.

CHRY. in ho. Quia chriſtus ad accuſationes iudeorū nihil reſponderat: per quod poſſet eū pilatus ab accuſationibus iudeorum excuſatū habere aliud machinatur: per quod eū liberare poſſit. vnde dicitur. Per diem autem ſolē. conſue. pre. dimit. po. vinc. vnū quem voluiſſet. ORI. Sic eniꝫ quaſdā gratias preſtant gentes eis quos ſubijciūt ſibi: donec confirmet ſuper eos iugū ipſoruꝫ: tamen conſuetudo hec aliquando fuit apud iudeos Saul eniꝫ nō interfecit ionathā: omni populo petente eū ad vitaꝫ. CHRY. i ho. Per hanc autem conſuetudinē chriſtū eripere tentauit: vt ⁊ neq3 vmbram excuſationis iudei ſibi derelinquant: manifeſtus homicida in comparatione chriſti adducitur: de quo ſequitur: Habe. aūt tūc vnū vinctū inſignē q̄ dice. barrabas. Non ſimpliciter dicit latronē: ſed inſignem: hoc eſt in malicia diffamatum. HIE. Jſte barrabas in euangelio quod iſcribit iuxta hebreos: filius magiſtri eorū interpretat: qui propter ſeditionem ⁊ homicidiū fuerat condemnatus. Offert autem optionem eis pilatus dimittendi quē vellent: latroneꝫ: an ieſuꝫ: nō dubitans ieſuꝫ potius eligendū. vnde ſequitur: Congre. aūt illis dixit pilatꝰ: Quē vultis dimittā vobis barrabam an ieſuꝫ qui dicitur chriſtus? CHRY. i ho. q. d. Si non vultis ſicut inocētē dimittere: ſaltē cōdēnatū feſtiuitati donetis. Si eniꝫ oportebat in peccatis manifeſtis exiſtētē dimittere: multomagis in dubijs. Uide auteꝫ ordinē conuerſuꝫ: Petitio pro cōdēnatis ſolet eē plebis conceſſio aūt principis nūc aūt cōtrariū geſtū ē. princeps eniꝫ petit a plebe: ⁊ plebs ferocior reddit. GLO. Quare aūt pilatꝰ ad liberationeꝫ chriſti laborauit manifeſtat euangeliſta cū ſubdit: Sciebat eniꝫ ꝙ per inuidiā tradidiſſent eū. REMI. Que aūt inuidia fuerit ioannes manifeſtat: qui narrat eos dixiſſe: Ecce mundus totus poſt eū vadit: ⁊ ſi dimittimꝰ eū ſic: oēs credent in eū. Notandū ē iā q̄ a loco eiꝰ quod mattheus dicit: An ieſū q̄ dicitur chriſtꝰ. Marcus dicit: Uultis dimittā vobis regē iudeorū: ſoli nāq3 reges iudeorū vngebant: ⁊ ab ipſa vnctione chriſti vocabant. CHRY. in ho. Deinde ſubdit aliud quod ſufficiens erat oēs a paſſione reuocare. Seqtur eni Sedente aūt illo pro tribunali: miſit ad eum vxor eiꝰ di. Nihil tibi ⁊ iuſto illi. Cū demōſtratione eniꝫ que erat a rebus ⁊ ſomnijs nō paruū quid erat. RAB. Notādū vero q̄ a tribunal ſedes ē iudicis: ſoliū regū: cathedre magiſtrorū. Jn viſionibus aūt ⁊ ſomnijs gentilis viri vxor hoc intellexit: qd iudei vigilātes nec credere nec intelligere voluerūt. HIE. Nota ēt ꝙ gētilibus ſepe a deo ſomnia reuelantur: ⁊ ꝙ in pilato ⁊ vxore eius iuſtū dominū cōfitentibꝰ gentilis populi teſtimoniū ſit. CHRY. in ho. Sꝫ cuiꝰ gratia nō ipſe pilatus ſomniū videbat: quia illa magis digna erat: vel quia ſi pilatꝰ vidiſſet: nō equaliter ſibi creditū eēt: vel forte neq3 dixiſſet: propter hoc diſpenſat a deo ꝙ mulier vidit: vt manifeſtū oībus fieret. Et nō ſimpliciter videt: ſed ⁊ patitur multa. Sequitur enim: Multa enim paſſa ſuꝫ ho. per vi. propter eū. vt. ſ. a cōpaſſiōe que erat ad vxorē: deſidior fieret vir circa occiſionē: ſed ⁊ tēpus nō paruꝫ conferebat: etenim eadem nocte vidit. AVG. in ſer. de paſ. Sic ergo iudex terret in coniuge: et vt crimini iudeorū non prebeat in iudicio conſenſuꝫ perulit in vxoris afflictione iudiciū. iudicat ipſe q̄ iudicat: ⁊ torquet anteꝙ torqueat. RAB. Uel aliter: Nunc demū diabolus intelligēs per chriſtū ſe ſpolia ſua amiſſuruꝫ: ſicut primā per mulierē mortē intulerat: ita per mulierem vult chriſtū de manibus iudeorū liberare ne per eiꝰ mortē: mortis amittat iperiū. CHRY. in ho. Nihil autem premiſſorū chriſti aduerſarios mouit: quia eos omnino inuidia excecauerat: vnde ex propria malicia plebē corrūpūt. ⁊ hoc eſt quod ſequitur: Principes aūt ⁊ ſeni. perſuaſe. populo vt pete. barra. Je. vo perderent. ORI. Et ē videre nūc quō ppłus iudeorū a ſenioribꝰ ſuis: ⁊ iudaice culture doctoribꝰ ſuadetur: ⁊ excitatur aduerſus ieſū vt perdant eū. Sequit. Reſpon. aūt preſes ait illis. Queꝫ vul. vo. de duo. dimitti. GLO. Reſpondiſſe aūt dicitur pilatꝰ hec dicens: ſiue ad ea que vxor nunciauerat: ſiue ad petitionē populi: q̄ iuxta conſuetudinē aliquē in die feſto ſibi dimitti petebāt. ORI. Turbe aūt quaſi fere que ſpacioſaꝫ ābulāt viā: voluerūt ſibi barrabā habere ſolutū. vñ ſubdit. At illi dixe. Barrabā. Jdeo gens illa hꝫ ſeditiones ⁊ homicidia ⁊ latrocinia ſm quoſdā gentis ſue in rebꝰ que foris habent: ſꝫ aūt oēs intus in anima. Ubi eniꝫ nō eſt ieſus: illic lites et prelia ſunt. vbi aūt ē: ibi ſunt oia bona ⁊ pax. Oēs ēt qui iudeis ſunt ſimiles vel i dogmate vel in vita: barrabā ſibi ſolui deſiderant. Quicūq3 eniꝫ mala agit: ſolutꝰ ē in corpore eiꝰ barrabas: Chriſtꝰ aūt vinctꝰ. Qui aūt bona agit: chriſtū habet ſolutū: barrabā vinctū. Uoluit aūt pilatꝰ pudorē tante iniquitati eis incutere. vnde ſequitur: Dicit il. pila. Quid igit faci. de ie. q̄ dicit chriſtꝰ. Nō ſolū aūt hoc: ſed ⁊ mēſurā colligere volens īpietatis eorū. Jlli aūt nec hoc erubeſcūt ꝙ pilatus ieſuꝫ chriſtū eē confitebatur: nec modū ipietatis ſeruant. vñ ſequit: Dicūt oēs: Crucifigat. Jn quo multiplicauerunt impietatis ſue menſurā: nō ſolū homicidā poſtulātes ad vitā: ſed etiā iuſtū ad mortē: ⁊ ad mortē turpiſſimā crucis RA. Pendentes ſiquidē in ligno crucifixi: clauibus ad lignū pedibꝰ manibuſq3 confixi: producta morte necabātur ⁊ diu viuebāt in cruce: nō quia longior vita eligebat: ſed qꝛ mors ipſa protendebat: ne dolor citius finiretur. verū iudei de morte peſſima cogitabāt: ſed a domino nō intelligentibꝰ eis electa erat. ipſam enim cruceꝫ diabolo ſuperato erat tanꝙ tropheū in frontibus fideliū poſiturus. HIE. Cū aūt hoc reſponderent: non ſtatiꝫ acquieuit: ſed iuxta ſuggeſtionē vxoris que mandauerat: Nihil tibi ⁊ iuſto illi. Jpſe quoq3 reſpōdit. vñ ſequitur: Ait illis preſes: Quid enim mali fecit? Hoc dicendo pilatꝰ abſoluit ieſū. Seqtur: At illi magis clamabāt dicentes: Crucifigat. Ut impleret quod in pſalmo dicit: Circūdederūt me canes multi: congregatio malignātiū obſedit me. Et illud hieremie: Facta ē mihi hereditas mea: ſicut leo in ſilua dederunt ſuper me vocē ſuā. AVG. de cō. euā. Sepius āt pilatꝰ cū iudeis egit: volens vt dimitteretur ieſus quod pauciſſimis verbis teſtat mattheus cū ſubdit: Uidēs pilatus q̄ a nihil pfice. ſed magis tumultus fieret. qd non diceret: niſi multū ille conatꝰ fuiſſet: quāuis tacuerit quotiens hoc tētauit vt erueret ieſuꝫ furori eorū. Sequit: Accepta aqua lauit manus corā populo dicēs: Jnnocēs ego ſum a ſan. iuſti huiꝰ. REMI. Mos eniꝫ erat apud āt quos vt cū vellet quis ſe oſtendere imunē ab aliquo crimine: accepta aq̄ lauaret manus ſuas corā populo. HIE. Pilatus ergo accepit aquā iuxta illud propheticū: Lauabo inter innocētes manus meas: quodāmodo in hoc conteſtās ⁊ dicēs: Ego quidē innocētē volui liberare: ſed quoniā ſeditio oritur: ⁊ rebellionis mihi contra ceſarē crimen impingitur: innocens ſum a ſanguine iuſti huius. Judex ergo q̄ cogit cōtra dominū ferre ſententiā: nō damnat oblatū ſed arguit offerentes: iuſtū eē pronūciās eū q̄ crucifigēdus ē. Sequit: Uos videritis. q. d. Ego miniſter legū ſuꝫ vox veſtra ſanguinē fundit. Sequit. Et reſpon. vni. po. dixit. San. eiꝰ ſuper nos ⁊ ſu. fi. noſtros. Perſeuerat vſq3 ī pñtē diē hec iprecatio ſup iudeos: ⁊ ſanguis dñi nō aufertur ab eis. CHRY. in ho. Jntuere aūt ⁊ hic iudeorū multā inſaniā. eorū. n. ipetus ⁊ pernicioſa concupiſcentia non permittit eos que oportet inſpicere ⁊ ſibi maledicunt di. Sanguis eius ſuper nos: qd ad filios maledictionem attrahūt di. Et ſup filios noſtros. ſed tamē miſericors deꝰ eorū ſententiā nō firmauit: ſed ex eis ⁊ eorū filijs ſuſcepit q̄ penitētiā egerūt. eteniꝫ ⁊ paulus ex ipſis fuit: ⁊ multa milia eorū q̄ in hieroſolymis crediderunt. LEO papa. in ſer. de paſ. Exceſſit ergo pilati culpā facinꝰ iudeorum: ſed nec ipſe euaſit reatū q̄ reliquit ꝓpriū iudiciū: ⁊ in crimen tranſiuit alienū. ſeqtur. n. Tunc dimi. il. bar. Jeſum auteꝫ flagella. tradi. eis vt crucifigeret. HIE. Sciendū ē auteꝫ pilatū romanis legibꝰ miniſtraſſe quibus ſancitum ē: vt q̄ crucifigit prius flagellis verberet. Traditur igitur ieſus militibꝰ verberandus: ⁊ illud ſanctiſſimū corpus pectuſ dei capax flagellis ſecuerūt. AVG. in ſer. de paſ. Ecce dominꝰ aptat ad vbera: ecce iam cedit. rupit ſanctā cutē violentia flagellorū repetitis ictibꝰ crudelia verbera ſcapularū terga concindūt. Prohdolor iacet extenſus ante hominē deus ⁊ ſuppliciū patitur rei: in quo nullum peccati veſtigiū potuit inueniri. HIE. Hoc aūt factū eſt: vt q̄ a ſcriptum erat: Multa flagella peccatorū. illo flagello nos a verberibus liberemur. Jn lauacro etiā manuū pilati: gentilium omnia opera purgantur: ⁊ ab impietate iudeorū nos alieni efficimur. HILA. Hortantibus autē ſacerdotibꝰ populus barrabā elegit: qui interpretatur patris filꝰ: in quo archanū future infidelitatis oſtenditur chriſto antichriſtū peccati filiū preferendo. RA. Barrabas etiam qui ſeditiones faciebat in turbis: dimiſſus eſt populo iudeorum. i. diabolus qui vſq3 hodie regnat in eis: ⁊ idcirco pacem habere non poſſunt.

Tūc milites preſidis ſuſcipiētes ieſum in pretorio: congregauerūt ad eū vniuerſaʒ cohortem: ⁊ exuētes eū: chlamydē coccineā circūdederūt ei Et plectētes coronā de ſpinis poſuerūt ſup caput eius: ⁊ harundinē in dextra eius: ⁊ genu flexo ante eū: illudebant ei dicentes: Aue rex iudeorum: ⁊ expuentes in euʒ acceperunt harūdinē ⁊ percutiebant caput eius.

AVG. de concor. euā. Poſt accuſationes chriſti: conſequens ē vt ipſaʒ domini paſſionē videamꝰ: quā matthe. ſic incipit. Tunc milites preſidis ſuſcipientes ieſum ī pretorio congregauerunt ad eū vniuerſaʒ cohortem. HIE. Quia eniʒ rex iudeorū fuerat appellatꝰ ⁊ hoc ei ſcribe ⁊ ſacerdotes crimē obiecerant: ꝙ ſibi in populo iſrael vſurparet imperiū: illudentes hoc faciunt vt nudatū priſtinis veſtibus induant chlamydē coccineā pro ruſo libo quo reges veteres vtebantur: ⁊ pro diademate īponant ei coronā ſpineā: pro ſceptro regali dent calamū: ⁊ adorēt q̄ſi regeʒ. ⁊ hoc eſt quod ſubditur: Et exuē. eū chlamy. cocci. circū. ei: ⁊ plectē. coro. de ſpinis. AVG. de con. euan. Per hoc autē intelligit Marcū dixiſſe indutū purpura. Pro regia eni purpura chlamys illa coccinea ab illudētibꝰ adhibita erat: ⁊ ē rubra quedā purpura cocco ſimillima. Poteſt ēt fieri: vt purpurā ēt marcus cōmemorauerit quā chlamys hēbat: q̄uis eēt coccinea. CHRY. in ho. Que igitur erit nobis cura de reliquo ſi contumelias ab aliquo patiamur: poſtq̄ chriſtus hoc paſſus eſt: Eteniʒ quod fiebat in chriſtū vlterius terminus cōtumelie erat: nec vna particula tm̄ ſed vniuerſuʒ corpus patiebatur iniurias: caput per coronā ⁊ harūdinē ⁊ colaphos facies q2 inſpuebat: gene q2 alapis cedebantur: corpꝰ totū per flagella. Et q2 denudatū ē per circūdationeʒ chlamydis ⁊ per fictā adorationē: manꝰ per harūdinē quam dederūt ei pro ſceptro: ac ſi timerēt ne aliquid pretermitterent grauiſſime preſūptionis. AVG. de con. euā. Apparet aūt mattheū recapitulando iſta commemoraſſe: nō quo tūc factū ſit: cū eum pilatꝰ crucifigendum tradidiſſet. Joānes eniʒ anteq̄ diceret: ꝙ eū pilatus crucifigendum tradiderit iſta cōmemorauit. HIE. Nos aūt oīa hec intelligamꝰ myſtice. Q2uō. n. caiphas dixit: Oportet vnuʒ hominē mori pro omnibꝰ. neſciēs quid diceret: ſic ⁊ iſti quodcūq3 fecerūt licet alia mente fecerint: tamen nobis q̄ credimꝰ ſacramēta tribuebāt. Jn chlamyde coccinea: opera gentiū cruēta ſuſtentat. Jn corona ſpinea maledictum ſoluit antiquū. Jn calamo venenata occidit animalia: ſiue calamū tenebat in manu: vt ſacrilegiū ſcriberet iudeorū. HIE. Uel aliter: Suſceptis omnibꝰ corporis noſtri infirmitatibꝰ a dño: oē deinde noſtrū quibꝰ regnū ſecum erat debitū: ſanguine cocci colore pfunditur. Spinis quoq3. i. cōpūgentiū quondā peccatis gentiū coronat: eſt eniʒ aculeus in ſpinis: ex quibꝰ chriſto victorie corona contexitur. Jn calamo vero earūdē gentiū infirmitas atq3 inanitas manu cōprehenſa firmatur: quin etiā capiti eiꝰ illiditur: vt infirmitas gentiū manu chriſti cōprehenſa etiam in deū patrem qui caput eiꝰ ē conquieſcat. ORI. Uel calamus myſteriū fuit qō priuſq̄ crederemꝰ confidebamꝰ ī virga harūdinea egypti: vel cuiuſcūq3 regni cōtrariꝫ do quē accepit: vt triūphet eū in ligno crucis. Percutiūt aūt cū hoc calamo caput chriſti ieſu: qm̄ ſemp regnum illud verberat deū patrē caput ſaluatoris. REMI. Uel aliť Per chlamydē coccineā caro dñi deſignat que rubra dicitur ꝑpter ſanguinis effuſionē: p ſpineā coronā ſuſceptio peccatorū nroꝝ: q̄a in ſimilitudine carnis peccati apparuit. RA. Calamo igiť chriſti caput percutiūt: q̄ diuinitati eiꝰ contradicētes: errorē ſuū auctoritate ſancte ſcripture que calamo ſcribiť: cōfirmare conātur. Spuūt in faciem eius q̄ p̄ntiā grē illiꝰ verbis execrandis reſpuūt: ⁊ ieſuʒ ī carne veniſſe denegant. Falſo aūt illū adorant qui eū credunt: ſed peruerſis actibus deſpiciunt. AVG. de con. euā. ꝙ aūt dñʒ in paſſione exuerunt veſtē propriā ⁊ induerunt fucatā: ſignati ſunt heretici: q̄ eū dicunt verū corpus nō habuiſſe ſed fictum.

Et poſtq̄ illuſerunt: exuerūt eū chlamydē ⁊ induerunt eū veſtimētis eius: ⁊ duxerunt eū vt crucifigerent. Exeuntes autem inuenerunt hominē cyreneū nomine ſimonē: hunc angariauerunt vt tolleret crucē eius. Et venerunt in locum q dicit golgatha: qō ē caluarie locus. Et dederunt ei vinuʒ bibere cum felle mixtum: Et cum guſtaſſet noluit bibere.

GLO. Poſtq̄ euangeliſta cōmemorauit ea q̄ ad illuſionem chriſti pertinēt: nūc narrare incipit ꝓceſſuʒ crucifixionis ipſiꝰ. vñ dī: Et poſtq̄ illu. ei exue. eū chlamydē: ⁊ induē. eū veſtimē. ſuis: ⁊ duxe. eū vt crucifigerēt. AVG. de cō. euā. Hoc aūt in fine factū eē intelligiť: cū iā duceret ad crucifigēdū. Poſtq̄. ſ. pilatꝰ tradidit eū iudeis. HIE. Notādū aūt ꝙ q̄n flagellat ieſus: ⁊ cōſpuit nō habet propria veſtimēta: ſed ea q̄ ꝑpter peccata noſtra ſūpſerat: cū aūt crucifigiť ⁊ illuſionis pōpa pterierit: tūc priſtinas veſtes recipit ⁊ propriū aſſumit ornatū: ſtatimq3 elementa turbant: ⁊ creatori dat teſtimoniū creatura. ORI. Et de chlamyde q̄dē ſcriptū ē: qm̄ denuo expoliauerūt eū. De corona aūt ſpinea nihil tale euāgeliſte ſcripſerūt: vt iā nō ſint ſpine nre āntiq̄: poſtq̄ ſemel eaſ a nob abſtulit ieſus ſup venerabile caput ſuū. CHRY. i ſer. de paſ. Nō aūt voluit dñs pati ſub tecto: nō in tēplo iudaico. ne putares ꝓ illa tm̄ plebe oblatū: ⁊ iō foras ciuitatē: foraſ muros: vt ſcias ſacrificiū eē cōmune quod totiꝰ terre ē oblatio: quod cōmunis ē purificatio: ⁊ hoc ſignat cū dicit: Exeuntes āt inuenerūt hominē cyre. noie ſimonē hunc angari. vt tolle. crucē eiꝰ. HIE. Ne q̄s aūt putet huic loco euangeliſte ioānis hiſtoriā eē cōtrariā. ille eniʒ dicit exeūtē dominū de ꝑtorio portaſſe crucē ſuā: Mattheus aūt refert ꝙ inuenerūt hoīē cyreneū cui īpoſuerūt crucē ieſu. Sʒ hoc intelligēdū ē: ꝙ egrediēs de pretorio ieſus ipſe portauerit crucē ſuā: poſtea obuiā habuerūt ſimonē: cui portandaʒ crucē īpoſuerūt. ORI. Aut egreſſi q̄dē angariauerūt ſimonē. appropinquātes aūt ad locū in quo eū fuerant ſuſpenſuri: īpoſuerūt crucē ⁊ ipſi: vt ipſe eā portaret. Non fortuito aūt angariatꝰ ē ſimō: ſʒ ꝑʒ diſpoſitionē dei ductꝰ ē ad hoc: vt euāgelica ſcriptura dignꝰ inueniret: ⁊ miniſterio crucis chriſti. Nō ſolū autē ſaluatorem conueniebat accipe crucē ſuā: ſʒ ⁊ nos cōueniebat eā portare: ſalutarē nobis angariā adiplentes. nec tm̄ ſic profeciſſet nobis eaʒ accipere: ſicut cū ipſe accepit. HIE. Myſtice chriſtū iuſcipiunt nationes: ⁊ peregrinus obediens portat ignominiam ſaluatoris. HILA. Jndignus eniʒ iudeus erat chriſti crucem ferre quia fidei gentium erat in reliquum ⁊ crucē accipere ⁊ cōpati. REMI. Jſte eniʒ ſimon non erat hieroſolymita: ſʒ peregrinꝰ ⁊ aduena. ſ. cyreneus. Cyrene eniʒ ciuitas ē libye. Jnterpretať aūt ſimō obediens: cyreneꝰ heres: vñ pulchre per eū deſignať populus gentiū q̄ peregrinꝰ erat teſtamētorū dei: ſed credēdo factꝰ eſt ciuis ſcōrū ⁊ domeſticꝰ ⁊ heres dei. GRE. in ho. Uel aliter: p ſimonē q̄ crucē dominicā ī angariā portat: deſignantur abſtinētes ⁊ arrogātes: q2 p abſtinētiā quidē carnē afficiūt: ſʒ fructū abſtinētie interiꝰ nō requirūt. vñ idem ſimō crucē portat: ſʒ nō moritur: q2 abſtinētes ⁊ arrogantes p abſtinētiā quidē corpus afficiūt: ſed per deſideriuʒ q̄dē glorie mūdo viuūt. Seqtur: Et vene. ī lo. q̄ dī golga. qō ē caluarie locꝰ. RA. Golgatha eniʒ ſyrū nomē ē: ⁊ interpretať caluaria. HIE. Audiui quēdā expoſuiſſe caluarie locū: in quo ſepultꝰ ē adā: ⁊ ideo ſic appellatū: quia ibi antiqui hominis ſit cōditū caput. Fauorabilis interptatio ⁊ mulcēs aurē populi: nec tamē vera. Extra vrbem enim ⁊ foris portā loca ſunt ī quibꝰ trūcantur capita dānatorū: ⁊ caluarie. i. decollatorū ſūpſere nomē. Propterea aūt ibi crucifixus ē ieſus: vt vbi prius erat area dānatorū: ibi erigerentur vexilla martyrꝫ. Adā vero ſepulturaʒ iuxta hebrō ⁊ arbee in ieſu filꝫ naue volumine legimus.

HILA. Locus aūt crucis talis ē vt poſitꝰ in medio terre ad capeſcendā dei cognitionē vniuerſis gentibus eſſʒ eq̄lis. Sequit: Et dede. ei bi. vinū cū fel. mixtū. AVG. de cō. euā. Hoc marcꝰ ita narrat: Et dabant ei bibere myrrhatū vinū. Fel quippe pro amaritudine matheꝰ poſuit: mirrathū eniʒ vinū amariſſimū ē quāq̄ fieri poſſit vt fel ⁊ mirrha vinū amariſſimū redderent. HIE. Amara vitis amarū vinū facit: quo potant dominū ieſuʒ: vt īpleat quod ſcriptū ē: Dederunt in cibū meū fel. Et deus loquiť ad hieruſalē: Ego te plantaui vineā verā: quō facta es in amaritudinē vitis aliene. Et cū guſtaſſet noluit bibere.

AVG. de con. euā. Quod aūt marcus ait: Et non accepit. intelligi: nō accepit vt biberet: guſtauit aūt ſicut mattheus teſtis ē. ⁊ qō idē mattheus ait: Noluit bibere: hoc marcus dixit: Nō accepit. tacuit etiam ꝙ guſtauit: ꝙ autē cum guſtaſſet: noluit bibere: hoc indicat ꝙ guſtauerit quidem pro nobis mortis amaritudinē: ſed tertia die reſurrexit. HILA. Uel ideo. oblatum vinū felle admixtū bibere recuſauit. non enim eterne glorie in corruptioni peccatorum amaritudo miſcetur.

Poſtq̄ aūt crucifixerūt eū diuiſerūt veſtimēta eius ſortē mittētes: vt īpleretur qō dictū ē p propheta dicētē: Diuiſerūt ſibi veſtimēta mea: ⁊ ſuper veſtē meā miſerūt ſortē. Et ſedētes ſeruabāt eū. Et īpoſuerūt ſuper caput eius cām ipſius ſcriptā: hic ē ieſus rex iudeorū. Tūc crucifixi ſunt cū eo duo latrones: vnus a dextris ⁊ vnus a ſiniſtris.

GLO. Premiſſo quō chriſtus ad locū paſſionis ē ductus: hic euangeliſta ipſaʒ paſſioneʒ proſequitur: genus mortis exponens cū dicit: Poſtq̄ aūt crucifixerunt eum. AVG. in libro. lxxxiꝫ. queſtionū: Sapientia quidē dei hominē ad exēplū quo recte viueremꝰ ſuſcepit. pertinet āt ad vitam rectā ea q̄ non ſunt metuēda nō metuere. Sunt autē homines q̄ quāuis mortē ipſā non timeant: genus tamen mortis horreſcunt. vt ergo nullū mortis genus recte viuenti homini metuendū eēt: illius hoīs cruce oſtendendum fuit. Nihil enim erat inter oīa genera mortis: illo genere execrabiliꝰ ⁊ formidabilius. AVG. in ſer. de paſ. Quantū aūt valeat virtus crucis: aduertat ſanctitas veſtra: Contēpſit adā preceptuʒ accipiens ex arbore pomū ſed q̄cquid adā pdidit: chriſtus in cruce inuenit. de diluuio aquarū humanū genꝰ archa lignea liberauit. de egypto dei populo recedēte: moyſes mare virga diuiſit: pharaonē proſtrauit: ⁊ populuʒ dei redemit. Jdem moyſes lignum in aquā miſit: ⁊ amaram aquā in dulcedinem cōmutauit. Ex lignea virga de ſpiritali petra ſalutaris vnda profert: ⁊ vt amelech vinceretur circa virgā: Moyſes expanſis manibꝰ extēdit: ⁊ lex dei arche teſtamēti creditur lignee: vt his omnibꝰ ad lignū crucis quaſi p gradꝰ quoſdā veniat. CHRY. in ſermone de paſſione. Jdeo ⁊ in excelſo ligno nō ſub tecto paſſus ē: vt etiā ipſiꝰ aeris natura mūdet. ſed ⁊ terra ſimile beneficiū ſentiebat decurrētis de latere ſanguinis ſtillatione mundata. GLO. Lignū ēt crucis ſignificare videtur eccleſiā in quattuor mūdi partibꝰ diffuſā. RA. Uel ſm moralē ſenſū crux p ſuā latitudinē ſignificat hylaritatē operantis: q2 triſticia anguſtias facit. latitudo eniʒ crucis ē in trāſuerſo ligno vbi figuntur manus. per manus aūt opera intelligimꝰ. per altitudinē aūt cui caput adiungiť: ſignificatur expectatio retributionis de ſublimi iuſticia dei. longitudo autē q̄ totū corpus extendiť: tolerantiā deſignat. vñ longanimes dicuntur q̄ tolerant. pfundū aūt quod terre infixū eſt: ſecretū ſacramenti prefigurat. HILA. Sic ergo in ligno vite cunctorū ſalus ⁊ vita ſuſpenditur. vñ dicitur: Poſtq̄ āt crucifi. eū diuiſe. veſti. eius: ſortē mittentes. AVG. de cō. euā. Hoc breuiter a mattheo dictū ē: Joannes autē diſtinctius explicat quēadmodū geſtū ſit: Milites inquit cū crucifixiſſent eū: acceperūt veſtimenta eius: ⁊ fecerūt quattuor partes: vnicuiq3 militi partē ⁊ tunicā. Erat aūt tunica inconſutilis. CHRY. in ho. Notandū ergo ꝙ non parua hec abiectio chriſti erat: quaſi enim circa dehonoratū ⁊ oiuʒ viliſſimū in chriſto hoc agebant. in latronibꝰ autem nihil tale operati ſunt. Diuidere enim veſtimenta ī condēnatis valde vilibus ⁊ obiectis fit: ⁊ nihil aliud habentibus. HIE. Hoc aūt quod circa chriſtū geſtū eſt: in pſalmo fuerat ꝓphetatū. ⁊ iō ſequiť: Ut adipleret quod dictū ē p prophetā dicentē: Diuiſerunt ſibi veſtimēta mea ⁊ ſuper veſtē meā miſerūt ſortē. Sequiť: Et ſedentes ſeruabant eū. ſ. milites. Diligentia militū ⁊ ſacerdotū nobis ꝓfuit: vt maior ⁊ apertior reſurgentis virtus appareat. Sequiť: Et īpoſuerūt ſuper caput eiꝰ cām ipſiꝰ ſcriptā: Hic ē ieſus rex iudeoꝝ. Nō poſſuʒ aūt digne admirari pro rei magnitudine ꝙ emptis falſis teſtibꝰ ⁊ ad ſeditionē clamoreq3 infelici ꝑplo concitato: nullā aliā inuenerūt cāʒ interfectionis eiꝰ niſi ꝙ rex iudeoꝝ eēt. ⁊ illi forſitan illudētes ridenteſq3 hoc fecerunt. RA. Diuinitus autē procuratū fuit: vt talis titulus ſup caput eiꝰ poneretur: vt p hoc iu dei agnoſcerent: qm̄ nec ēt occidendo facere potuerūt vt eum regem non haberēt. per mortis eni patibulū nō amiſit īperiū: ſed potius corroborauit. ORI. Et princeps q̄dē ſacerdotū ſm litterā legis portabat in capite ſuo ſanctificationē dñi ſcriptā. Uerus aūt princeps ſacerdotum: ⁊ rex ieſus in cruce q̄dē habet ſcriptū: Hic ē rex iudeorum Aſcendēs aūt ad patrē pro litteris: ⁊ pro noie quo nominatur habet ipſuʒ patrē. RA. Quia. n. rex ſimlʼ ⁊ ſacerdos ē: cū ſue carnis hoſtiā in altari crucis offerret: regis quoq3 dignitatē titulus pretendit qui nō infra: ſed ſupra crucē poniť: q2 licet in cruce ꝓ nobis hoīs infirmitate dolebat: ſuper crucē tm̄ regis maieſtas fulgebat: quā per crucem non perdidit: ſed potiꝰ cōfirmauit. Seqtur: Tūc crucifixi ſunt cū eo duo latrones: vnus a dextris: ⁊ vnus a ſiniſtris. HIE. Sicut enim pro nobis maledictū crucis factus eſt chriſtꝰ: ſic pro omniū ſalute inter noxios quaſi noxius crucifigiť. LEO papa. in ſer. de paſ. do. Duo āt latrones vnus ad dexterā ⁊ vnus ad ſiniſtrā crucifiguntur: vt in ipſa patibuli ſpecie monſtraret illa que ī iudicio ipſius oiuʒ hominū eſt facienda diſcretio. Paſſio igiť chriſti ſalutis noſtre continet ſacramentum: ⁊ de inſtrumento quod iniquitas iudeorū parauit ad penā: potentia redemptoris gradū fecit ad gloriā. HILA. Uel aliter: Duo latrones leue ac dextre affigūtur: oēm humani generis vniuerſitatē vocari ad ſacramentum paſſionis domini oſtēdentes. ſed quia per diuerſitatē fidelium ac infidelium fit omnium ſm dextram ſiniſtramq3 diuiſio vnus ex duobus ad dexteram eius ſitus: fidei iuſtificatione ſaluatur

REMI. Uel per iſtos duos latrones deſignantur oēs q̄ artioris vite continentiā apprehendunt. quicūq3 enim ſola intenſione placendi deo hoc faciunt deſignantur per illum qui a dextris dei crucifixus eſt. qui vero pro appetitu humane laudis: vel aliqua minus digna intentione deſignantur per illum qui a ſiniſtris crucifixus eſt.

Pretereuntes aūt blaſphemabāt eū: mouentes capita ſua: ⁊ dicentes: Uah qui deſtruis tēplū dei: ⁊ in triduo illud reedificās: Salua temetipſuʒ ſi filius dei es deſcende de cruce. Similiter ⁊ principes ſacerdotū illudētes cū ſcribis ⁊ ſenioribus

dicebãt: Alios ſaluos fecit: ſeipſũ nõ põt ſaluũ facere. Si rex iſrael ẽ: deſcẽdat nũc de cruce ⁊ credimus ei. Confidit in deo: liberet nũc eũ ſi vult. Dixit.n.qꝛ filius dei ſũ. Idipſuꝫ aũt ⁊ latrones q crucifixi erant cũ eo improperabant ei.

CHRY. in ho. Cuꝫ chriſtum denudaſſent ⁊ crucifixiſſent: vltra procedunt: ⁊ in cruce videntes affixuꝫ exprobrant ei. vnde dicitur: Pretereuntes autem blaſphemabant eum mouentes capita ſua. HIE. Blaſphemabant quidem qꝛ pretergrediebantur viaꝫ: ⁊ in vero itinere ſcripturarũ ambulare nolebant. Mouebant capita autẽ ſua quia iaꝫ ante mouerant pedes: ⁊ non ſtabãt ſupra petrã Idipſuꝫ autem inſultans dicit fatuus populus quod falſi teſtes cõfinxerãt. vnde ſequitur: Et dicentes: Vach qui deſtruis tẽpluꝫ dei: ⁊ in triduo illud reedificas. REMI. Vach interiectio eſt inſultantis ſiue irridentis. HILA. Quid ergo venie erit cum poſt triduũ reedificatũ tẽpluꝫ dei in corporis reſurrectione cerneret. CHRY. in ho. Vt quaſi prioribus ſignis incipientes detrahere ſubiungunt: Salua temetipſum. ſi filius dei es: deſcende de cruce. CHRY. in ſer. de paſſione: Sed econtrario quia filius dei eſt: ideo non deſcendit de cruce: nam ideo venit: vt crucifigeretur pro nobis. Sequitur. Similiter ⁊ principes ſacerdotum illudentes cum ſcribis ⁊ ſenioribus dicebãt Alios ſaluos fecit ſeipſum non poteſt ſaluum facere.

HIE. Etiam nolentes ſcribe et phariſei confitentur ꝙ alios ſaluos fecerit. Itaqꝫ veſtra vos condẽnat ſententia qui enim alios ſaluos fecit: vtiqꝫ ſi vellet ⁊ ſeipſum ſaluare poterat. Seqtur. Si rex iſrael eſt deſcendat nũc de cruce ⁊ credimus ei. CHRY. in ſer. de paſſione domini. Conſidera autem nunc vocem filiorum diaboli quomodo imitantur vocem paternaꝫ. Diabolus enim dicebat: Mitte te deorſum ſi filius dei es: ⁊ iudei dicunt: Si filius dei es: deſcende de cruce. LEO papa: De quo erroris fonte iudei talium blaſphemiaꝝ venena potaſtis? Quis vobis magiſter tradidit? que doctrina perſuaſit ꝙ illum regẽ iſrael: illuꝫ dei filiuꝫ credere deberetis qui ſe aut crucifigi non ſineret: aut a confixione clauoruꝫ liberũ corpꝰ excuteret? Non hoc vobis legis myſteria: aut prophetarum ora cecinerunt. Sed illud vere legiſtis: Faciem meaꝫ non auerti a confuſione ſputoruꝫ. Et iteruꝫ: Foderunt manus meas ⁊ pedes meos: dinumerauerunt omnia oſſa mea. Nunquid legiſtis: Dominus deſcendit de cruce? ſed legiſtis dominus regnauit a ligno. RA. Si aũt tunc de cruce ſurgeret inſultantibus cedẽs: virtuteꝫ nobis patientie non demonſtraret: ſed expectauit paululuꝫ: irriſioneꝫ ſuſtinuit: qui de cruce ſurgere noluit: de ſepulchro reſurrexit. HIERO. Fraudulenta auteꝫ eſt promiſſio cuꝫ addunt: Et credimus ei. Quid eniꝫ plus de cruce adhuc viuenteꝫ deſcendere: an de ſepulchro mortuuꝫ reſurgere Reſurrexit: ⁊ non credidiſtis: ergo etiaꝫ ſi de cruce deſcẽderet non crederetis. Sed mihi videt hoc demones immittere. ſtatiꝫ eniꝫ vt crucifixus eſt dominus: ſenſerũt virtuteꝫ crucis: ⁊ intellexerunt fractas vires ſuas eſſe: ⁊ hoc agunt vt de cruce deſcendat Sed dominus ſciens aduerſarioruꝫ inſidias permanet in patibulo: vt diabolum deſtruat. Seqtur: Cõfidit in do: liberet eũ ſi vult. CHRY. in ho. O inquinati valde: Nunquid prophete ⁊ iuſti non erant quia eos non eripuit a periculis deus. Si autem illorum glorie non obfuit: ꝙ eis pericula induxiſtis: multo magis in iſto non oportebat vos ſcandalizari per ea q patitur: quia ſemper per ea que dixit: hãc veſtram remouit ſuſpitioneꝫ. ſequitur: Dixit eniꝫ: quia filius dei ſum. Per quod oſtendere volebant eum pati ob ſeductoris ⁊ erronei cauſam: ⁊ ſicut ſuperbum ⁊ vane gloriantem in his que dicebat. Sic ergo non ſolum iudei ⁊ milites deſubtus eum deridebant: ſed ⁊ deſuper latrones cum eo crucifixi. vnde ſequitur: Idipſum autẽ ⁊ latrones qui crucifixi erant cũ eo improperabant ei. AVG. de concor. euangeliſtarum. Poteſt autem putari lucas repugnare ei quod hic dicitur: qui dicit ꝙ vnus de latronibus blaſphemabat eum: quem alter increpabat: niſi intelligamus mattheum breuiter reſtringentem hunc locum pluralem numerum pro ſingulari poſuiſſe: ſicut in epiſtola ad hebreos legimus pluraliter dictum: clauſerunt ora leonum cum ſolus daniel ſignificari intelligatur. Quid auteꝫ vſitatius ꝙ vt aliquis dicat: En ruſtici mihi inſultant: etiam ſi vnus inſultet. Eſſet autem contrarium ſi mattheus dixiſſet ambos latrones conuiciatos domino. Cum vero dictum eſt latrones: nec additum eſt ambo: potuit vſitato locutionis modo per pluralem numerũ ſignificari. HIERO. Vel poteſt dici ꝙ primum vterqꝫ ſcilicet blaſphemauerit: deinde ſole fugiente: terra commota: ſaxiſqꝫ diruptis: ⁊ ingruentibus tenebris vnus crediderit in ieſum: ⁊ priorem negationem ſequenti confeſſione emendauerit

CHRY. in ho. Vt enim non exiſtimes ex quadam cõniuentia id geſtuꝫ fuiſſe neqꝫ latronem fuiſſe: qui latro videbatur a contumelia oſtendit tibi quoniaꝫ etiam in cruce poſitus latro erat ⁊ inimicus: ⁊ repente transmutatus eſt. HILA. Quod auteꝫ latrones ambo conditionem ei paſſionis exprobrant: vniuerſis etiam fidelibus ſcandaluꝫ crucis futuruꝫ eſſe ſignificat. HIE. Vel in duobꝰ latronibus vterqꝫ populus gentiliuꝫ ⁊ iudeorum primo dominũ blaſphemauit: poſtea ſignorũ multitudine alter exterritꝰ egit penitentiaꝫ ⁊ vſqꝫ hodie iudeos icrepat blaſphemantes. ORI. Sed ⁊ latro qui ſaluatus ẽ poteſt eſſe myſteriuꝫ eoꝝ: q poſt multas iniquitates crediderunt in chriſtum.

A ſexta autem hora tenebre facte ſunt ſup vniuerſam terram: vſqꝫ ad horam nonaꝫ. Et circa horã nonam clamauit ieſus voce magna dicens: Heli heli: lamazabathani. Hoc eſt Deus meus: deus meus: vt quid dereliquiſti me? Quidam autem illic ſtantes: ⁊ audientes dicebant: Heliã vocat iſte Et continuo currens vnus ex eis acceptã ſpongiam impleuit aceto: ⁊ impoſuit harundini: ⁊ dabat ei bibere. Ceteri vero dicebant. Sine: videamus an veniat helias liberans eum. Ieſus autem iteꝝ clamans voce magna emiſit ſpiritum.

CHRYSOSTO. in ſer. de paſſione. Non poterat ferre creatura iniuriam creatoris: vnde ſol retraxit radios ſuos: ne videret impiorum facinora. Et ideo dicitur: A ſexta autem hora tenebre facte ſunt ſuper vniuerſam terram vſqꝫ ad horam nonam. ORIGE. Ab hoc textu quidaꝫ calumniãtur euangelicaꝫ veritateꝫ. Defectio eniꝫ ſolis a ſeculo ſemper fuit in ſuo tempore facta. Sed defectio ſolis que ſm conſuetudineꝫ tẽporuꝫ ita currentium fieri ſolet: non in alio tẽpore fit niſi in conuentu ſolis ⁊ lune: quando luna ſubtus currens: ſolis ĩpedit radios occurrentis ei. In tẽpore auteꝫ quo paſſus eſt chriſtus: manifeſtũ eſt quoniaꝫ conuentus non erat lune ad ſoleꝫ quoniaꝫ tempus erat paſchale quod conſuetudinis eſt agere quando luna plena eſt. quidam auteꝫ credentiũ volẽtes defenſioneꝫ aliquaꝫ inducere contra hoc dixerunt: quoniam illa defectio ſolis conuenienter ſm cetera prodigia noua: contra conſuetudineꝫ facta eſt. DIONY. in epiſtola ad policarpũ. Inopinabilit.n. ſoli lunã icidentẽ videamꝰ: nõ eniꝫ erat conuentꝰ tẽporis: ⁊ rurſus ipſã a nona hora vſqꝫ ad veſperã ad diametꝝ ſolis ſupnaturaliter reſtitutam. Eclypſiꝫ etiaꝫ ipſam ex oriente vidimus inchoatam: ⁊ vſqꝫ ad ſolarem terminum venientẽ poſtea regredientem: ⁊ rurſus non ex eodem ⁊ defectum ⁊ repugnationeꝫ

gnationem: ſed econtrario ſꝫ diametruꝫ factam. CHR. in home. Tribus etiam horis tenebre permanſerunt: cuꝫ eclypſis in momento tranſeat: non enim habet moraꝫ: vt ſciunt illi qui conſiderauerunt. ORIGE. Sed aduerſus hoc filij huius ſeculi dicunt. Quomodo hoc factuꝫ tam mirabile nemo grecorum: aut barbarorum ſcripſit eorum qui notauerunt: ſiquid tale nouum factum eſt aliquando. Et phlegon quidem in chronicis ſuis ſcripſit: in principatu tyberij ceſaris factum: ſed non ſignauit in luna plena: Arbitror ergo ſicut cetera ſigna que facta ſunt in paſſione ipſius ſcilicet velum ſciſſum: ⁊ terra tremuit: ⁊ cetera in hieruſalem tantummodo facta ſunt. Aut ſi latius voluerit quis extendere ad terram iudeam: ſicut in tertio libro regum dixit abdias ad helyam: Viuit deus tuus: ſi eſt gens aut regnum: vbi non miſit dominus meꝰ querere te: oſtendens quoniam ſatis euꝫ in gentibus queſierat circa iudeaꝫ. Eſt auteꝫ conſequens intelligere quaſdaꝫ tenebroſiſſimas nubes ⁊ multas ⁊ magnas concurriſſe ſuper hieruſalem: ⁊ terraꝫ iudee: ⁊ ideo facte ſunt tenebre profunde a ſexta hora vſqꝫ ad nonam. Due enim creature in ſexta die facte fuiſſe intelliguntur: ante ſextaꝫ quideꝫ animalia: in ſexta autem homo: ⁊ ideo conueniebat pro ſalute hominis morienteꝫ in hora ſexta ſuſpendi ⁊ a ſexta hora propter hoc tenebras fuiſſe factas ſuper omnẽ terram vſqꝫ ad nonam. Et ſicut moyſe manus extendente in celuꝫ: facte ſunt tenebre ſup egyptios: ſeruos dei tenentes in ſeruitute: ſimiliter ⁊ chriſto in ſexta hora manus extendente in cruce ad celum ſuper populuꝫ qui clamauerat. Crucifige euꝫ: facte ſunt tenebre: ⁊ ab omni lumine ſunt priuati: in ſignum futuraruꝫ tenebraruꝫ: que cõprehenſure erant genteꝫ iudeaꝫ. Item ſub moyſe facte ſunt tenebre ſuper omnem terram egypti tribus diebus: omnibus autẽ filijs iſrael erat lumen Sub xp̃o aũt facte ſunt tenebre ſuper omneꝫ iudeaꝫ tribus horis: quoniaꝫ propter peccata ſua priuati ſunt a lumine dei patris ⁊ a ſplendore chriſti: ⁊ ab illuminatione ſpiritusſancti. Lumẽ autem fuit ſuper omneꝫ reliquam terraꝫ: quod vbiqꝫ illuminat omneꝫ eccleſiaꝫ dei in chriſto. Et ſi vſqꝫ ad horam none tenebre facte fuerũt ſuper iudeam: manifeſtum eſt quoniaꝫ iteruꝫ eis lumen refulſit: quia cuꝫ plenitudo gentium intrauerit: tunc omnis iſrael ſaluus fiet. CHR. in home. Vel aliter Hoc admirãduꝫ erat: ꝙ in omnem terram tenebre ſunt facte: quod nunquaꝫ prius contigerat In egypto enim ſoluꝫ tenebre facte ſunt: quando paſcha perficiendum erat que enim tunc agebantur: horum typus erant. Et intuere ꝙ fuerint tenebre ĩ media die quãdo vbiqꝫ terrarũ dies erat: vt omnes qui habitabant terram: hoc miraculum cognoſcerent. Hoc autem ẽ ſignum quod petentibus promittebat dare dicens. Generatio praua ⁊ adultera ſignum querit: ⁊ ſignum non dabitur ei: niſi ſignum ione prophete crucem ſignans ⁊ reſurrectionem. Etenim multo mirabilius eſt in eo qui crucifixus erat hoc fieri: q̃ ambulante eo ſuper terraꝫ. Hoc autem ſufficiens erat eos conuertere: non ſoluꝫ magnitudine miraculi: ſed quia hoc geſtuꝫ eſt poſtq̃ omnia locuti fuerant que voluerant ⁊ ſacietateꝫ acceperant contumeliarum. Qualiter auteꝫ non admirati ſunt vniuerſi neqꝫ eſtimauerunt eum eſſe deũ? quia ſcilicet hominuꝫ genus tunc multa malicia ⁊ deſidia detinebatur: ⁊ hoc miraculuꝫ factuꝫ confeſtiꝫ tranſijt ⁊ non nouerant que eſſet cauſa eius qd gerebatur. Et propter hoc ipſe poſtea loquitur vt oſtendat ſe viuere: ⁊ ꝙ ipſe hoc miraculuꝫ fecit. vnde ſequitur Et circa horaꝫ nonaꝫ clamauit ieſus voce magna dicens Heli heli: lamaçabatani: Hoc eſt: Deus meus deus meꝰ vt quid dereliquiſti me? HIE. Principio viceſimi primi pſalmi vſus eſt. Illud vero quod eſt in medio verſiculi. Reſpice in me: ſuperfluuꝫ eſt. legitur enim in hebreo. Deus meus deus meus: quare me dereliquiſti? Ergo impij ſunt: qui pſalmum ex perſona dauid ſiue heſter ⁊ mardochei dictum putant: cuꝫ etiam euangeliſte teſtimonio ex eo ſumpta ſuper ſaluatore intelligant: vt eſt illud: Diuiſerũt ſibi veſtimenta mea: ⁊ foderũt manus meas. CHR. in home. Ideo auteꝫ emiſit propheticam vocem: vt vſqꝫ ad vltimam horam teſtimonium perhibeat veteri teſtamento: ⁊ vt videant quoniam honorat patrẽ et non eſt deo contrarius: ⁊ ideo hebraicaꝫ voceꝫ emiſit: vt eis fieret cognita ⁊ manifeſta. ORIGE. Requirendum ẽ autem: quid eſt ꝙ a deo derelictus eſt chriſtus? Et quidã quia non poſſunt exponere: derelinqui chriſtum a deo: dicunt ꝙ per humilitatem dictum eſt. Sed manifeſte intelligere poteris quid ſit quod dicit: faciens comparationeꝫ glorie illius quaꝫ habuit apud patrem: ad confuſioneꝫ quaꝫ contemnens ſuſtinuit cruceꝫ. HILA. Per hec auteꝫ verba ingnia cõtendunt heretica: ꝙ aut defeciſſe omnino dei verbuꝫ in animam corporis volũt: dũ corpꝰ officio anime viuificat: aut dõ nec fuerit chriſtus homo natus quia in eo dei verbũ modo ſpiritus habitauerit ꝓphetalis: quaſi ieſus chriſtus anime ſoluꝫ ⁊ corporis hõ cõis. Hoc habet ſui exordiũ: quo eſſe cepit homo: q nũc a dei verbo contracta rurſum protectione deſertus clamet: Deus meus: quare me dereliquiſti? Vel certe in anima verbi natura mutata: paterno xp̃s in oĩbus viſus auxilio: nunc inops eius mortiqꝫ pmiſſus ſolitudinẽ ſuam cõqueraf: relinquẽtemqꝫ ſe arguat. Sed inter has ipſas infirmaſqꝫ ſui eccleſie: fides ĩbuta apoſtolicis doctrinis nõ partit ieſuꝫ xp̃m: ne filius dei: nõ ⁊ filius hominis intelligatur: nam querela derelicti morientis infirmitas eſt. Promiſſio aũt paradiſi viuentis dei regnum ẽ. Habes in cõquerente ad mortẽ relictũ ſe eſſe: qꝛ homo ẽ. Habes eũ qui mori profitẽtem ſe in paradiſo regnare: qꝛ deus ẽ. Nõ ergo mireris verboꝝ humilitatẽ ⁊ querimonias derelicti cũ formam ſerui ſciens: ſcandalum crucis videas.

GLO. Dicitur aũt deus eũ deſeruiſſe in morte: quia poteſtati perſequẽtiũ eum expoſuit: ſubtraxit enim protectionẽ: ſed non ſoluit vnionẽ. ORIGE. Poſtq̃ aũt vidit ſuper omnẽ terram iudeaꝫ tenebras: hoc dixit oñdere volẽs: Dereliquiſti me pater. i. talibus: ex inanitũ calamitatibus tradidiſti: vt populus qui fuerat apud te honoratus recipiat que ĩ me auſus ẽ: vt priuetur a lumine tue proſpectionis: ſed ⁊ pro ſalute gentium dereliquiſti me. Quid autem tam bonũ fecerũt: qui ex gentibus crediderunt: vt precioſo ſanguine ſuper terram effuſo pro eis: emerem eos a maligno? Aut quid tale dignum facturi ſunt homines: pro quibus patior iſta? Forſitan autem ⁊ videns peccata hominum pro quibus patiebatur dixit: Quare me dereliquiſti: vt fierẽ quaſi qui colligit ſtipulaꝫ ĩ meſſe: ⁊ racemos in vindemia. Non autẽ eſtimes humano more ſaluatoreꝫ iſta dixiſſe: propter calamitatẽ que cõprehẽderat eum in cruce. Si enim ita acceperis: nõ audies magnaꝫ vocem eius que oſtendit aliquid eſſe magnũ abſcõditũ. RABA. Vel ſaluator hoc dixit: noſtros circumferens motus. qui in periculis poſiti a deo deſeri nos putamus. Humana enim natura propter peccatum a deo fuerat derelicta ſed quia filius dei factus ẽ noſter aduocatus: quorum ſuſcepit culpam. deplorat miſeriam in quo oſtendit quantum flere debeant qui peccant: quando ſic fleuit qui nunq̃ peccauit. Sequitur: Quidam autem illic ſtantes ⁊ audientes dicebant: Helyam vocat iſte HIE. Non oẽs: ſed quidam quos arbitror milites fuiſſe romanos non intelligentes hebraici ſermonis proprietatem: ſed ex eo qd dixit: Hely hely: Putãt helyã ab eo innocatum. Sinaũt iudeos qui hoc dixerint intelligere voluerimus: hoc more ſibi ſolito feciſſe: vt dominũ imbecillitatis infamẽt: q helye auxiliũ deprecet Sequit: Et cõtinuo currens vnus ex eis: acceptam ſpongiaꝫ impleuit aceto ⁊ impoſuit arundini: ⁊ dabat ei bibere. AVGV. in ſer.

de paſſione: Sic ergo propinator fontium potatur aceto mellis dator cibatur felle: flagellatur remiſſio: condemnatur venia: illuditur maieſtas: ridetur virtus: perfundit largitor ſbriũ ſputis. HILA. Eſt aũt acetũ vinũ qḋ per vitiũ aut incurie aut vaſis aceſcit: vinũ aũt eſt honor im mortalitatis aut virtus. Cũ igitur in adã coaceuiſſet: ipſe accepit ⁊ potauit ex gentibus. In calamo eniȝ ⁊ ſpongia vt potaret offertur ex corporibus gentiũ in ſe ad ↄmunionẽ imortalitatis ea que in nobis erãt vitiata tranſfudit.

REMI. Uel aliter: iudei acetũ erãt degenerãtes a vino patriarcharũ ⁊ prophetarũ: habebãt fraudulenta corda: quaſi ſpongiã cauernoſis atq̃ tortuoſis latibulis per arundinẽ deſignat ſacra ſcriptura: que in hoc facto implebatur. ſicut. n. lingua hebrea vel greca dicit loquela q̃ fit p linguã: ſic ⁊ arundo dici poſſet littera vel ſcriptura que ĩ hoc facto iplebatur: que fit per arundinẽ. ORI. Et forſitã q̃cunq̃ ẜm doctrinã eccleſiaſticã ſapiũt: viuũt autẽ male: dant ei vinuȝ bibere felle permixtũ. Qui aũt alienas a veritate ſententias applicãt chriſto: quaſi eas dicenti: hi ſpongiã implentes aceto iponũt calamo ſcripture: ⁊ offerunt ori eius. Sequit: Ceteri vero dicebant: Sine: videamus an veniat helyas liberans eum. RABA. Quia. n. milites praue ſonũ vocis dominice intelligebãt: ideo inaniter aduentũ helye expectabãt. Deuȝ ergo quẽ ſaluator hebraico ſermone inuocabat: inſeparabiliter ſemp ſecũ habebat. AVG. in ſer. de paſſione: Cũ ergo nil iam xp̃o reſtaret ex penis: mors morit: quia ſuuȝ eſſe ibi nil ſentit. Suſpecta ẽ vetuſtati nouitas. Hũc primũ. hũc ſolũ vidit hominẽ peccati neſcium: noxa liberũ: iuris ſui legibus nil debentẽ: Accedit tamen cõfederata iudaico more furori: ⁊ deſperata vite inuadit auctorẽ. vnde ſequit: Jeſus autem iterũ clamans voce magna emiſit ſpirituȝ. Quare aũt diſplicet: ſi chriſtus de ſinu patris ad noſtram ſeruitutẽ venit: vt nos ſue redderet libertati: noſtrã mortẽ ſuſcepit: vt nos eius morte liberemur: quãdo nos de pectu mortis mortales iudeos retulit: terrenos celeſtibus eſtimauit. Quantũ. n. diuina virtus operũ contemplatione lucebat: tantum pati pro ſubiectis ꝑ ſeruis mori inſigne eſt charitatis imenſe. Ergo hec prima cã ẽ dominice paſſionis: q: ſciri voluit q̃tum amaret hominẽ deus: q̃ plus amari voluit q̃ timeri. Secunda cauſa ẽ vt ſententiã mortis quã iuſte declarat: iuſt. ius aboleret. Quia nãq̃ prim⁹ homo adiudicãte deo: de reatu incurreret mortẽ: ⁊ eam tranſmiſit ad poſteros. Uenit de celo ſecundus hõ peccati neſcius vt mors damnaret: que rapere iuſſa: reos inocentie ipſũ inuadere preſumpſit auctorẽ. Nec mirandum eſt ſi pro nobis poſuit quod ſuſcepit a nobis. ſ. aiam qui propter nos fecit tãta ⁊ talia largitus ẽ nobis. AVGV. contra felicianuȝ: Abſit. n. a fidelibus iſta ſuſpicio: vt ſic chriſtus ſenſerit mortẽ noſtrã: vt quãtũ in ſe eſt: vita pdat vitã. Nã ſi hoc ita eſſet: quomodo illo triduo potuiſſe dicimus aliquid viuere: ſi vite fons dicit aruiſſe? Sẽſit igit mortẽ deitas chriſti participatione humana: ſiue humani affectus: quẽ ſponte ſuſceperat: non nature ſue potẽtiã pdidit per quaȝ cuncta viuificat. In morte. n. noſtra ſine dubio deſtitutũ corpus vita aĩam noſtram non perimit. duȝ diſcedens anima non vim ſuam perdit: ſed quod viuificauerat hoc dimittit: ⁊ quantũ in ſe eſt: alterius mortem facit ipſa non recipit. De ſaluatoris nunc anima dicemus: qui vt non dicam propter inhabitanteȝ diuinitateȝ ⁊ propter iuſticiaȝ ſingularem: certe propter cõmunẽ moriendi ſorteȝ corpus illo triduo ſic potuit deſerere: vt ipſa non poſſet penitus interire. Credo enim dei filium mortuuȝ eſſe: non ẜm penam iniuſticie quam ex toto non habuit: ſed ẜm legẽ nature: quam pro humani generis redẽptione ſuſcepit. DAMA. Etſi non mortuus eſt vt homo: ⁊ ſancta eius anima ab incontaminato diuiſa eſt corpore: ſed tamen deitas inſeparabilis ab vtriſq̃ permanſit: ab anima dico ⁊ corpore. Et neq̃ vna ſic hypoſtaſis in duas diuiſa eſt: corpus enim ⁊ anima ſicut a principio in verbi hypoſtaſi habuerũt exiſtentiam etiam in morte. Neq̃ eniȝ anima neq̃ corpus propriã habuerunt hypoſtaſim ꝑꝑ hypoſtaſiȝ verbi. HIE. Diuine aũt ptãtis indicium eſt emittere ſpiritum ⁊ vt ipſe quoq̃ dixerat. Nemo poteſt tollere animam meaȝ a me: ſed ego pono eaȝ: ⁊ iteruȝ ſumo eã. Spiritũ enim in hoc loco pro anima intelligamus. Sed quod vitale aut ſpirituale corpus faciat ſeu q̄ ipſius anime ſubſtantia ſpiritus ſit: iuxta id quod ſcriptum eſt. Auferes ſpiritum eoꝝ ⁊ deficient. CHRY. in ho. Propter hoc autem ⁊ voce magna clamauit: vt oſtendatur quoniaȝ ẜm eius poteſtateȝ id geritur. Per hoc. n. q̄ moriens vocem emiſit magnã: apertiſſime ſe verũ deũ eiſe oſtendit quoniam hoĩes cũ moriũtur: vix tenuẽ vocẽ emittere poſſunt. AVG. de con. euan. Quid aũt voce magna dixerit: lucas declarauit: dixit eniȝ: Et clamans ieſus voce magna a. t. Pater in manus tuas cõmendo ſpirituȝ meum. HILA. Uel ſpirituȝ cum clamore magne vocis emiſit. dolens non ſe omnia peccata portare.

Et ecce velũ tẽpli ſciſſum ẽ in duas ptes: a ſummo vſq̃ deorſum: Et terra mota eſt: ⁊ petre ſciſſe ſunt: ⁊ monumenta aperta ſunt: ⁊ multa corpora ſanctoꝝ qui dormierant ſurrexerũt. Et exeuntes de monumẽtis poſt reſurrectionẽ eius venerunt ĩ ſanctam ciuitatẽ ⁊ apparuerunt multis. Centurio aũt ⁊ qui cũ eo erant cuſtodiẽtes ieſum: viſo terre motu: ⁊ his que fiebant timuerũt valde dicentes. Uere filius dei erat iſte. Erant autem ibi mulieres multe a longe: que ſecute erãt ieſum a galilea miniſtrãtes ei: inter quas erat maria magdalene: ⁊ maria iacobi: ⁊ ioſeph mr̃: ⁊ mater filioꝝ zebedei.

ORIGE. Magna facta ſunt ex eo q̄ magna voce clamauit ieſus. vnde ſequitur: Et ecce velum templi ſciſſum eſt in duas partes a ſummo vſq̃ deorſum. AVGV. de concor. euange. In quo ſatis oſtendit tunc eſſe ſciſſuȝ cum amiſit ſpirituȝ. Si aũt non addidiſſet: Et ecce ſimpliciter dixiſſet: Et velum templi ſciſſum eſt. incertum eſſet vtrum ipſe ⁊ marcus hoc recapitulando cõmemoraſſet: lucas autem ordinem tenuiſſet: qui cum dixiſſet: Sol obſcuratus eſt. continuo ſubiungendum eſtimauit. Et veluȝ templi ſciſſum eſt: An lucas recapitulaſſet: quod illi ordine poſuiſſent. ORIGE. Duo autem fuiſſe vela intelligimus: vnum quod velat ſanctaſanctoruȝ: aliud exterius ſiue tabernaculi ſiue templi. In paſſione ergo domini ſaluatoris: velum quod erat a foris conſciſſum eſt: a ſurſum vſq̃ deorſuȝ. vt ab initio mundi vſq̃ ad finem conſciſſo velamine. myſteria publicentur: que vſq̃ ad aduentũ domini rationabiliter fuerũt occultata. Cum autem venerit quod perfectum eſt: tunc auferetur etiam ſecundum velũ vt videamus etiam que interius ſunt occulta. ſcilicet veraȝ arcam teſtamenti. ⁊ ſicut ipſa ſe habet natura videamus cherubin ⁊ alia. HILA. Uel ideo velũ templi ſcinditur: quia exinde populus eſt diuiſus in partes: ⁊ veli honor cum cuſtodia angeli protegentis aufertur. LEO papa in ſermone de paſſione: Eſt autem ad teſtimonium veneranda paſſionis ſufficiens ſignum elementorum inopinata turbatio. vnde ſequitur: Et terra mota eſt ⁊ petre ſciſ. ſunt: ⁊ monumenta aperta ſunt. HIERO. Nulli enĩ dubium ẽ quid ſignificet iuxta litteraȝ magnitudo ſignoruȝ: vt crucifixuȝ dominuȝ ſuuȝ ⁊ celum ⁊ terra ⁊ oĩa demonſtrarent. HILA. Mouetur terra: q: capax hui⁹ mortui eſſe non poterat. petre ſciſſe ſunt: oĩa enĩ valida ⁊ fortia penetrãs dei vbũ ⁊ ptãs eterne vtuti irrupat: Et monumẽta apta ſũt: erat. n. mortis clauſura reſerata. Sequit:

Et multa cor. ſanc. q̃ dormi. ſur. Illuminans eniȝ mortis tenebras: ⁊ infernoꝝ obſcura colluſtrans: mortis ſpolia detrahebat. CHRY. in ho. Ipſo quidẽ in cruce manẽte eum irridentes dicebant. Alios ſaluos fecit: ſeipſuȝ nõ põt ſaluũ facere: ⁊ qḋ in ſe facere noluit: in ſeruoꝝ corporib⁹ cuȝ multa ſupabundantia demonſtrauit. Si. n. quadriduanuȝ lazarũ exurgere magnũ fuit: multomagis eos repẽte qui oliȝ dormierant apparere viuentes qḋ future reſurrectionis erat indiciũ: vt aũt nõ putaret eẽ phantaſma qḋ factũ ẽ: euangeliſta ſubiungit: Et exeun. de monu. poſt reſurre. eius vene. in ſan. ciui. ⁊ appa. mul. HIE. Quõ aũt lazarus mortuus reſurrexit: ⁊ ſic multa corpora ſanctoꝝ reſurrexerũt: vt dñm oſtenderent reſurgentem: ⁊ tñ cũ monumẽta aperta ſũt: nõ ante reſurrexerũt: q̄ reſurgeret dñs vt eſſet primogenitus reſurrectionis ex mortuis ſanctã aũt ciuitatem in qua viſi ſunt reſurgentes: aut hieruſalem celeſteȝ intelligamus: aut hãc terrenam que ante ſancta fuerat: ſancta. n. appellabat ciuitas hieruſalem: ꝑꝑ templuȝ ⁊ ſanctaſcõꝝ: ⁊ ob diſtinctionẽ aliaꝝ vrbiũ: in q̃bus idola colebant. Quũ vero dicit: Appa. multis. oñditur nõ generalis fuiſſe reſurrectio q̃ oĩbus appareret: ſed ſpecialis ad plurimos: vt hi viderent qui cernere merebant. REMI. Queret aũt aliq̃s qḋ de illis factũ ſit q̃ reſurgẽte dño ſurrexerũt? Credendum quippe eſt quoniaȝ ideo ſurrexerũt: vt teſtes eſſent dominice reſurrectionis. Quidaȝ aũt dixerũt q̄ iterũ mortui ſunt: ⁊ in cincreȝ conuerſi: ſicut ⁊ lazarus ⁊ ceteri quos dñs reſuſcitauit. Sed iſtoꝝ dictis nullo modo eſt fides accõmodanda: quoniaȝ maius illis eſſet tormentũ q̃ ſurrexerũt ſi iteruȝ mortui eſſent: q̃ ſi nõ reſurgerẽt. Incũctanter ergo credere debemus: quia q̃ reſurgente domino a mortuis reſurrexerũt: aſcendente eo ad celos ⁊ ipſi pariter aſcenderũt. Semper aũt hec eadeȝ magna quotidie fiũt: velum enim templi ad reuelandũ que intus habent ſcinditur ſanctis. Terra etiaȝ mouet idest omnis caro nouo verbo ⁊ nouis rebus ẜm nouũ teſtm̃. Petre aũt ſcindũtur: que myſteriuȝ fuerũt prophetaꝝ: vt ĩ profũdis eoꝝ poſita ſpiritalia myſteria videamus. Monumẽta aũt dicũtur corpora peccatricũ aĩaꝝ idest mortuaꝝ deo: cum aũt p gratiã dei aĩe huiuſmodi fuerint ſuſcitate: corpora eoꝝ que prius fuerunt monumẽta: fiũt corpora ſanctoꝝ: vt vident a ſeipſis exire: ⁊ ſequunt eũ qui reſurrexit: ⁊ ĩ nouitate vite ambulant cũ eo. Et qui digni ſũt habere conuerſationẽ in celis ingrediũtur in ſcãm ciuitateȝ per ſingula tpa ⁊ apparent multis videntib⁹ opera bona ipſoꝝ. Sequit. Cẽturio aũt ⁊ q̃ cũ eo er. cuſ. ie. vi. terremo. ⁊ his q̃ fie. ti. val. di. ve. fi. dei er. iſte. AVGV. de con. euange. Nõ eſt contrariũ q̄ mattheus viſo terremotu dicit admiratũ centurionem ⁊ eos q̃ cũ eo erant: cũ lucas dicat hoc admiratũ: q̄ emiſſa magna voce expiraſſet. In eo. n. q̄ mattheus non ſolum dixit: Uiſo terremotu: ſed ⁊ addidit: His que fiebãt interꝫ locũ fuiſſe demonſtrauit luce: vt diceret centurionem ipſaȝ domini morteȝ fuiſſe miratuȝ: q: ⁊ hoc inter illa eſt, que tũc mirabiliter facta erãt. HIERO. Ex hoc conſiderandũ q̄ centurio in ipſo ſcandalo paſſionis vere dei filium confiteat: ⁊ arrius in eccleſia predicat creaturã. RABA. Unde merito per centurionẽ fides eccleſie deſignat: que vero myſterioꝝ celeſtiũ per morteȝ domini reſerato: continuo ieſuȝ ⁊ vere iuſtũ hominẽ ⁊ vere dei filiũ ſynagoga tacente confirmat. LEO in ſer. de paſ. Exẽplo igit centurionis contremiſcat in redẽptoris ſui ſupplicio terrena ſubſtãtia: rumpant infidelium mẽtiũ petre: ⁊ qui mortalitatis grauabant ſepulchris: diſcuſſa obſtaculoꝝ moraprofiliãt: appareant nũc quoq̃ in ciuitate ſancta. i. eccleſia dei future reſurrectionis indicia: ⁊ qḋ credendũ ẽ in cordibus: fiat in corporibus. Sequit: Erant aũt ibi muli. mul. a lon. q̃ ſecute erãt ieſuȝ a gali. miniſ. ei. HIE. Cõſuetudinis enim iudaice fuit: nec ducebat in culpã more gentis antique: vt mulieres de ſubſtantia ſua victũ atq̃ veſtituȝ preceptoribus miniſtrarẽt hoc: q: ſcãdaluȝ facere poterat in gentib⁹: paulus abieciſſe ſe memorat. Miniſtrabãt ãt dño de ſubſtãtia ſua: vt meteret illaꝝ carnalia cui⁹ ille metebãt ſpiritalia: nõ q: indigebat cibis dñs creaturarũ: ſꝫ vt typũ oñderet magiſtroꝝ: q: victu atq̃ veſtitu ex diſcipulis deberẽt eẽ ↄtenti. Sꝫ videamus q̃les comites habuerint. Sequit n. Inter quas erat maria mag. ⁊ ma. iaco. ⁊ ioſeph mr̃: ⁊ mr̃ filioꝝ zebedei. ORI. Apd marcũ aũt tertia illa ſalome appellat. CHRY. ĩ ho. He ãt mulieres ↄſiderabãt q̃ gerebant: q̃ maxie erãt ↄpaſſibiles: ⁊ q̃ ſeq̃bant miniſtrãtes vſq̃ ad pericula affuerũt: maximaȝ fortitudinẽ oñdẽtes: q: cũ diſcipuli fugerũt: ipſe affuerũt.

HIE. cõtra heluidiũ: Ecce inq̃t heluidius Jacob⁹ ⁊ ioſeph: ⁊ ſũt filij marie mr̃is dñi: quos iudei appellauerũt fratres xp̃i. Dicit aũt iacobi minoris ad diſtinctiõeȝ iacobi maioris: q̃ erat fili⁹ zebedei. Impiũ. n. dicit eẽ heluidi⁹ hoc ſentire de maria: vt cũ alie femine ibi fuerint: mr̃em eius abeſſe dicam⁹. aut alterã eẽ mariã neſcio quã ↄfingam⁹: pſertiȝ cũ euãgeliũ ioãnis teſtet eã illic fuiſſe pſentẽ. O furor cecus ⁊ ĩ exitiũ mens veſana: audi qḋ ioãnes euãgeliſta dicat. Stabãt iuxta crucẽ ieſu mater eius ⁊ ſoror mr̃is ei⁹: maria cleophe: ⁊ maria magdalẽe. Nulli dubiũ ẽ duos fuiſſe aplos iacobi nuncupatos vocabulo: iacobũ zebedei: ⁊ iacobuȝ alphei. Iſte aũt neſcio q̃s minor iacob⁹ quẽ marie filiũ ſcriptura ↄmemorat. Si apls ẽ alphei filius erit. ſi nõ ẽ apls: ſꝫ tertius neſcio q̃s iacob⁹ quõ putãdus ẽ fr̃ dñi: ⁊ quõ terti⁹ ad diſtinctionẽ maioris minor appellabit: cũ maior ⁊ minor nõ inter tres: ſꝫ inter duos ſoleãt pbere diſtãtiã: ⁊ frater dñi apls ſit: paulo dicẽte. Aliũ apoſtoꝝ vidi neminẽ: niſi iacobũ fratrẽ dñi. Ne aũt hũc iacobũ putes filiũ zebedei: lege act⁹ aploꝝ: iã ab herode fuerat iterẽptus. Reſtat ↄcluſio: vt maria iſta que iacobi minoris ſcribit mater: fuerit vxor alphei: ⁊ ſoror marie matri dñi: quã mariã cleophe ioannes euang. cõmemorat. Si aũt inde tibi alia atq̃ alia videt: q̄ alibi dicatur maria iacobi minoris mater: ⁊ alibi maria cleophe: diſces ſcripture cõſuetudinem eũdeȝ hoieȝ diuerſis noĩbus appellari ſicut raguel ſocer moyſi ietro dicit. Et dicit maria cleophe vxor alphei. hec eadeȝ dicta ẽ maria mater iacobi minoris: q̃ ſi mater eẽt dñi: magis eaȝ vt in oĩbus locis matrẽ alterius voluiſſet intelligi. verũ ⁊ ſi alia fuerit maria cleophe: ⁊ alia maria iacobi: ⁊ ioſeph mater hoc tñ cõſtat non eandeȝ mariam iacobi ⁊ ioſeph eẽ quã matrem domini. AVG. de con. euan. Poſſemus autem dicere alias mulieres a longe: vt tres euangeliſte dicunt: ⁊ alias iuxta crucẽ fuiſſe: vt ioannes dicit: niſi mattheus ⁊ marcus mariã magdalene nominaſſent. inter ſtantes lõge: quã. ſ. ioannis noiauit inter ſtãtes iuxta crucẽ. Quõ ãt hoc itelligit: niſi q: eo iteruallo erãt: vt ⁊ iuxta dici poſſẽt q: ĩ ↄſpectu ei⁹ pſto aderãt: ⁊ a lõge ĩ ↄparatõe turbe propinq̃us circũſtãtis cũ cẽturiõe ⁊ militib⁹. poſſum⁹ ẽt itelligere: q̄ ille q̃ ſimul aderãt cũ mr̃e dñi: poſtq̄ eã diſcipulo ↄmẽdauit: abire iã ceperãt: vt a denſitate turbe ſe exuerẽt. ⁊ cetera. q̃ fcã ſũt longi⁹ itueręt vt euãgeliſte q̃ p⁹ mortẽ dñi eos ↄmemorauerũt: ⁊ longe ſtantes cõmemorẽt:

Cũ aũt ſero factũ eẽt venit q̃dã hõ diues ab arimathia: noie ioſeph: q̃ ⁊ ipſe diſcipul⁹ erat ieſu. hic acceſſit ad pilatũ ⁊ petijt corp⁹ ieſu. Tũc pilat⁹ iuſſit reddi corp⁹. et accepto corpe ioſeph iuoluit illḋ in ſindone mũda: ⁊ poſuit illud ĩ monumẽto ſuo nouo: qḋ exciderat in petra. Et aduoluit ſaxũ magnũ ad oſtiũ monumẽti ⁊ abijt. Erãt ãt ibi maria magdalene ⁊ altera maria ſedẽtes ↄ ſepulchrum.

GLO. Poſtq̄ euange. retulerat ordinẽ dominice paſſionis ⁊ morteȝ: nunc agit de ei⁹ ſepultura dicens. Cũ ſero aũt factũ eſſet: venit q̃daȝ homo diues ab arimathia nomine ioſeph: qui ⁊ ipſe diſcip. erat ieſu. REMI. Arima-

ibla ipſa eſt ⁊ ramatha ciuitas helcane ⁊ ſamuelis: que ſi
ta eſt in regione chananitica iuxta dioſpoliꝫ. Iſte aūt io-
ſeph ſm ſeculi ſtatū magne fuit dignitatis: ſed multo ma-
ioꝛis meriti apud deuꝫ fuiſſe laudatur: ſiquideꝫ iuſtus fu
iſſe deſcribitur. Decebat quippe eū talem exiſtere qui coꝛ
pus domini ſepeliret: quatenus per iuſticiam meritoꝛum
dignus eſſet tali officio. HIERO. Diues aūt refertur
non de iactantia ſcriptoꝛis: quo virum nobilem atqꝫ di-
tiſſimum referat ieſu fuiſſe diſcipulum. Sed vt oſtendat
cauſam quare a pilato coꝛpus chꝛiſti potuerit impetrare
ſequitur. Hic acceſſit ad pilatum ⁊ petijt coꝛpus ieſu.
Pauperes eniꝫ ⁊ ignoti non eſſent auſi ad pilatū preſidē
romane poteſtatis accedere: ⁊ crucifixi coꝛpus impetra-
re. In alio autem euangelio ioſeph iſte buleutes appellat:
ideſt conſiliarius: ⁊ de ipſo quidem putāt pꝛimum pſal-
muꝫ fuiſſe compoſitum. Beatus vir qui non abijt in con
ſilio impioꝛum. CHRY. in home. Inſpice autem huiꝰ
viri foꝛtitudinem: in moꝛtis enim periculum ſe tradidit
inimicitias ad omnes aſſumens: pꝛopter beniuolentiam
chꝛiſti: ⁊ non ſolum audet coꝛpus chꝛiſti petere: ſed ⁊ ſe-
pelire. vnde ſequitur: Et accepit coꝛpus Ieſu ⁊ inuoluit
illud in ſindone munda. HIERO. Ex ſimplici ſepultura
domini ambitio diuitum condemnatur: qui nec in tumu-
lis quidem poſſunt carere diuitijs. Poſſumus aūt iuxta
intelligentiam ſpiritaleꝫ ⁊ hoc ſentire: ꝙ coꝛpus domini
non auro: non gemmis: non ſerico: ſed linteamine puro
obuoluendū ſit: quanꝗ ⁊ hoc ſignificet. ꝙ ille in ſindone
munda inuoluit ieſuꝫ: qui pura mente eum ſuſceperit.
REMI. Uel aliter qꝛ ſindon lineus pannus eſt: linū aūt
ex terra pꝛocreatur: ⁊ cū magno laboꝛe ad candoꝛē pꝛo-
ducitur: deſignatur qꝛ coꝛpus illius qḋ ex terra. i. ex vir-
gine ſumptū eſt: per laboꝛem paſſionis peruenit ad can-
doꝛeꝫ imoꝛtalitatis. RABA. Hinc etiam eccleſie mos
obtinuit vt ſacrificium altaris non in ſerico neqꝫ in pāno
tincto: ſed in lino terreno celebꝛet: Ut a beato papa ſilue-
ſtro legimus eſſe ſtatutū. Sequitur: Et po. illud i mo. ſuo
no. quod exciderat in petra. AVGV. in ſermone de ſab
bato ſancto. Ideo autē ſaluatoꝛ in aliena ſepultura poni
tur: qꝛ pꝛo alioꝛū moꝛiebatur ſalute: vt quid ergo in pꝛo-
pꝛia ſepultura qui in ſe moꝛteꝫ pꝛopꝛiaꝫ non habebat: vt
quid illi tumulus in terris cuius ſedes manebat in celis
vt quid illi ſepultura ꝓpꝛia qui tridui tm̄ tēpoꝛis ſpacio
in ſepulchꝛo non tam moꝛtuus iacuit: ꝗ velut in lectulo
conquieuit. Sepulchꝛū autem moꝛtis eſt habitaculū ne-
ceſſarium: ergo non erat moꝛtis habitaculum chꝛiſto: qꝛ
vita eſt: nec opus habebat ſemper viuēs habitaculo: de-
functoꝝ. HIERO. In nouo aūt ponitur monumēto
ne poſt reſurrectionē ceteris coꝛpoꝛibus remanētibꝰ ſur
rexiſſe alius fingeret. Pōt aūt ⁊ nouū ſepulchꝝ marie vir
ginalē vteꝝ demonſtrare. In monumēto aūt exciſo in pe
tra conditus ē: ne ſi ex multis lapidibus edificatū fuiſſet
ſuffoſſis tumuli fundamētis ablatꝰ furto diceret. AVG.
in ſer. de ſabbato ſancto: Si ēt ſepulchꝝ fuiſſet in terra: di
cere poterāt: ſuffoderūt terrā ⁊ furati ſunt eum. Si fuiſſet
lapis paruulus ſuppoſitus: dicere poterāt: doꝛmientibꝰ
nobis tulerunt eū. vnde ſequit: Et aduol. ſax. ma. ad oſt.
monu. ⁊ abijt. HIERO. Saxū eniꝫ magnū appoſitum:
oñdit non abſqꝫ auxilio plurimoꝝ ſepulchꝝ potuiſſe re
ſerari. HILA. Myſtice aūt ioſeph apoſtoloꝝ hēt ſpeci-
eꝫ: hic in munda ſindone coꝛpus inuoluit: ⁊ quidē in hoc
eodem linteo reperimus de celo ad petrum vniuerſoꝛuꝫ
animantiū genera ſubmiſſa. ex quo intelligit ſub lintei illi
us nomine conſepeliri chꝛiſto eccleſiam. Domini ḡ coꝛ-
pus infert in vacuam ⁊ nouaꝫ requiē lapidis exciſi: quia
per apoſtoloꝝ doctrinā impetus duritie gentilis quodā
doctrine opere exciſum chꝛiſtus infertur: rude. ſ. ac nouū
⁊ nullo antea ingreſſu timoꝛe dei peruium: ⁊ qꝛ nil pꝛeter
euꝫ opoꝛteat in pectoꝛa noſtra penetrare lapis oſtio ad-
uoluitur: vt qꝛ nullus antea in nos diuine cognitiōis au-
ctoꝛ fuerat illatus: nullus abſqꝫ eo poſtea inferat. ORI.
Non aūt foꝛtuito ſcriptū eſt: qm̄ inuoluit coꝛpus in ſindo
ne munda: ⁊ poſuit in monumēto nouo: ⁊ ꝙ aduoluit la-
pidem magnū: qm̄ oīa que ſunt circa coꝛpus ieſu munda
ſunt ⁊ noua ⁊ oīa magna valde. REMI. Poſtꝗ aūt coꝛ-
pus dñi ſepultuꝫ eſt: ceteris ad pꝛopꝛia remeātibus: ſole
mulieres que eū artius amauerant perſeuerauerunt: ⁊ di
ligenti cura notauerūt locum in quo coꝛpus domini po
neretur: quatenus congruo tpe munus ſue deuotionis ei
offerent. ⁊ ideo ſequitur: Erant aūt ibi ma. mag. ⁊ altera
ma. ſe. con. ſepulchꝛum. ORI. Mater aūt filioꝝ zebedei
non ſcribitur ſedere contra ſepulchꝛum: foꝛſitan. n. vſqꝫ
ad cruceꝫ peruenire potuit. Iſte aūt quaſi maioꝛes i cha
ritate: neqꝫ his que poſtea geſta ſunt defuerūt. HIE. Uel
ceteris relinquentibus dominuꝫ mulieres in officio per
ſeuerant expectantes qḋ ꝓmiſerat ieſus. Et ideo merue-
runt pꝛime videre reſurrectionē: quia qui perſeuerauerit
vſqꝫ in finem hic ſaluus erit. REMI. Quod vſqꝫ ho
die ſancte mulieres. i. humiles anime ſanctoꝝ: in hoc ſe
culo faciunt: ⁊ pia curioſitate attendunt quemadmodum
paſſio chꝛiſti completa ſit.

**Altera aūt die qui eſt poſt paraſceuen: conue
nerunt pꝛincipes ſacerdotū ⁊ phariſei ad pilatuꝫ
dicētes: Domine recoꝛdati ſumus: quia ſeductoꝛ
ille dixit adhuc viuens: poſt tres dies reſurgam.
Iube ergo cuſtodiri ſepulchꝛū vſqꝫ in diē tertiuꝫ
ne foꝛte veniant diſcipuli eius ⁊ furētur eum: ⁊ di
cant plebi: ſurrexit a moꝛtuis: ⁊ erit nouiſſimus er
roꝛ peioꝛ pꝛioꝛe. Ait illis pilatꝰ: Habetis cuſtodi
am: ite cuſtodite ſicut ſcitis. Illi aūt abeūtes muni
erūt ſepulchꝝ ſignantes lapidem cū cuſtodibus.**

HIE. i ho. Nō ſuffecerat ꝑncipibus ſacerdotū crucifi
xiſſe dñm ſaluatoꝛē: niſi ſepulchꝝ cuſtodirēt ⁊ quātū in
illis ē: manus ipōnerēt reſurgēti. vñ dī: Altera aūt die q̄ ē
poſt paraſceuē. RABA. Paraſceue dī pꝛepꝛatio. hoc
noīe vocat ſexta ſabbati: in q̄ pꝛeperabāt neceſſaria ſab-
bato: vt de manna dictuꝫ ē. Sexta die colligetis duplum
qꝛ. n. ſexta die factꝰ ē hō: i ſeptīa reqeuit deꝰ: iō ſexto die
ieſus ꝓ hoīe moꝛit: ⁊ in ſabbato qeuit i ſepulchꝛo. HIE.
Pꝛincipes aūt ſacerdotū lꝫ immēſum facinus i nece dñi
perpetrauerint: tñ nō ſufficit eis: niſi ēt poſt moꝛtē eiꝰ con
cepte nequie virꝰ exercētes: famaꝫ eiꝰ lacerātes: ⁊ quē inno
centē ſciebāt ſeductoꝛē vocāt. vnde dicunt. Dñe recoꝛ. ſu
mus: quia ſedu. ille dixit. ſicut aūt caypbas ignoꝛās ante
ꝓphetauerat dicēs. Expedit vnū hoīem moꝛi ꝓ populo
⁊ nō tota gens pereat: ſic ⁊ mō: ſeductoꝛ enim erat chꝛiſtꝰ
nō a veritate in erroꝛem mittens: ſed a falſitate in verita
tem: a vitijs ad vtutes: a moꝛte ad vitā ducēs. REMI.
Ex hoc autem dicunt eum dixiſſe ꝙ poſt tres dies reſur
gam qꝛ dixerat. Sicut fuit ionas tribus diebus ⁊ tribus
noctibus in ventre ceti. Sed videndum quomodo poſt
tres dies reſurrexerit. Nonnulli voluerūt tres hoꝛas te
nebꝛarum vnam intelligi noctem: ⁊ lucem que ſecuta eſt
tenebꝛas diem: ſed hi vim figurate locutionis ignoꝛaue
runt. Figurate enim ſexta feria qua paſſus ē compꝛehen
dit noctem pꝛecedenteꝫ. Sequitur auteꝫ nox ſabbati cū
ſuo die: nox vero dominici diei compꝛehendit ſuum diē
ac per hoc veꝝ eſt ꝙ poſt triduū reſurrexit. AVGV. in
ſer. de paſ. Ideo aūt poſt tres dies reſurrexit: vt in paſſio
ne filij totius trinitatis monſtraretur aſſenſus: triduū eniꝫ
legitur in figura: qꝛ trinitas que i pꝛincipio fecerat homi
nem: ipſa in fine hominē per chꝛiſti reparat paſſionē. Se
quitur: Iube ergo cuſtodiri ſepulchꝝ vſqꝫ in tertiū diem.
RABA. Diſcipuli. n. chꝛiſti fures ſpiritaliter erāt: qꝛ ab
ingratis iudeis ſcripta noui ⁊ veteris teſtamēti ablata in
vſuꝫ ecclie ꝯferebāt: ⁊ ſaluatoꝛē q̄ eis ꝓmiſſus fuerat illis

nocte doꝛmientibus: hoc eſt infidelitate toꝛpentibus ab-
ſtulerūt: gentibus credendū tradentes. HILA. Metus
furandi coꝛpoꝛis ⁊ ſepulchꝛi cuſtodia atqꝫ obſignatio:
ſtulticie atqꝫ infidelitatis teſtimonium ē: ꝙ ſignare ſepul-
chꝛū eius voluerūt: cuius pꝛecepto conſpexiſſent de ſe-
pulchꝛo moꝛtuū ſuſcitatū. RABA. In hoc aūt ꝙ dicūt:
Et erit nouiſſimus erroꝛ peioꝛ pꝛioꝛe. ignoꝛāter veꝝ di-
cunt. Peioꝛ. n. fuit cōtemptus penitētie in iudeis: ꝗ erroꝛ
ignoꝛātie. CHRY. i ho. Uide ēt q̄liter nolētes concertāt
ad demonſtrandā veritatē. irrefragabilis. n. demonſtra-
tio reſurrectionis facta ē per ea q̄ pꝛetenderūt: qꝛ. n. cuſto
ditū ē ſepulchꝝ: nulla fraus facta eſt. Si aūt fraus facta
nō ē: manifeſte ⁊ irrefragabiliter dñs ſurrexit. Quid autē
Pilatus rñdeat ſubiungitur: Ait illis pilatus: habetis cu
ſtodiam. Ite cuſtodite ſicut ſcitis. RABA. q. d. Suffici-
at vobis ꝙ conſenſi in necem innocentis: de cetero ve-
ſter erroꝛ vobiſcū ꝑmaneat. Sequit. Illi aūt abeūtes mu
nierūt ſepulchꝛū ſignātes lapidē cū cuſtodibꝰ. CHRY.
in ho. Nō aūt permittit pilatꝰ ſolos milites ſigillare. ſi. n.
ſoli milites ſigillaſſent poſſent dicere quoniā milites per
miſerunt ꝙ diſcipuli coꝛpus dñi furarent: ⁊ ita reſurrecti
onis infringere fidem: nūc hoc dicere nō poſſunt cū ipſi
met ſepulchꝛū ſigillaſſent.

CA. XXVIII.

**Veſpere aūt ſabbati que luceſcit in pꝛi
ma ſabbati: venit maria magdalene ⁊
altera maria videre ſepulchꝝ. Et ecce
terremotus factus ē magnus. Ange-
lus. n. dñi deſcēdit de celo: ⁊ accedēs
reuoluit lapidē: ⁊ ſedebat ſup eū. Erat autē aſpe
ctus eius ſicut fulgur: ⁊ veſtimentū eius ſicut nix.
Pꝛe timoꝛe aūt eius exterriti ſūt cuſtodes: ⁊ facti
ſunt velut moꝛtui. Rñdens aūt angelus dixit mu
lieribus: Nolite timere vos. Scio. n. ꝙ ieſum qui
crucifixꝰ ē queritis. Nō ē hic ſurrexit. n. ſicut dixit
Uenite ⁊ videte locū: vbi poſitus erat dñs. Et ci
to euntes dicite diſcipulis eiꝰ: qꝛ ſurrexit: ⁊ ecce ꝑce
det vos i galileā. Ibi eū videbitis: ecce ꝑdixi vob.**

AVGV. in ſer. de reſur. Poſt illuſiones ⁊ verbera:
poſt aceti ⁊ fellis pocula mixta: poſt ſupplicia crucis ⁊
vulnera: ⁊ poſtremo poſt ipſaꝫ moꝛtē ⁊ inferos: ſurrexit
de ſuo funere caro noua. redit ab occiduo latēs vita ⁊ in
moꝛte ſalus reſeruata reſurgit pulchꝛioꝛ reditura poſt fu
nus. AVG. de con. euā. De hoꝛa vero q̄ mulieres vene-
runt ad monumētū nō cōtēnenda exoꝛit queſtio. Cū eniꝫ
mattheus hic dicat: Ueſpere aūt ſab. q̄ lu. i ꝑma ſab. qḋ
eſt qḋ dicit marcus: Et valde mane vna ſabbatoꝝ venit
maria mag. ⁊ altera maria videre ſepulchꝛū. Apte qppe
pꝛima noctis qḋ ē veſpere: ipſaꝫ noctē voluit ſignificare
mattheus: cuius noctis fine venerūt ad monumētū: ḡ qm̄
ſabbato ipediebant: vt nō ante facerent: ab eo tpe noīauit
noctē ex quo eis licere cepit: vt facerēt qḋcūqꝫ vellēt tpe
eiuſdē noctis. Sic itaqꝫ dictū ē: Ueſpere ſabbati. ac ſi di-
ceret: nocte ſabbati. i. nocte q̄ ſequit diem ſabbati: qḋ ipa
verba eius ſatis indicāt. Sic. n. ait: Que luceſcit i pꝛima
ſabbati. qḋ fieri nō pōt niſi tñmō pꝛimā noctis particulā
i. ſolū initiū noctis intellexerimus dicto veſpere ſignifica
tū. Neqꝫ. n. ipſum initiū noctis luceſcit in pꝛima ſabbati:
ſed ipa nox in luce incipit terminari: ⁊ vſitatꝰ modus lo
quēdi ē diuine ſcripture a pte totū ſignificare. Ueſpere ḡ
noctē ſignificauit: cuius extremū ē diluculū: diluculo eni
venerūt ad monumētū. RABA. Uel aliter: Qḋ dicuꝫ ē
qꝛ ſcē mulieres veſpere ſabbati q̄ luceſcit i pꝛima ſabba
ti venerūt videre ſepulchꝛū: ita itelligēdū: qꝛ veſpere qdē
venire ceperint: ſed luceſcente mane i pꝛima ſabbati ad
ſepulchꝛū ꝑuenerūt. i. veſpere aromata parauerūt: qbus
coꝛpus dñi vngere deſiderabant: ſed aromata veſpere ꝑ
parata: mane ad ſepulchꝛū detulerūt. Quod mattheus
qdem bꝛeuitatis cā obſcurius poſuit: ſed euangeliſte alij
quo oꝛdine factū ſit euidentius oñdūt. Sepulto nanqꝫ ſe
xta feria domino: reuerſe a monumēto mulieres pꝛepa-
rauerūt aromata ⁊ vnguēta ꝗdiu operari licebat: ⁊ ſab-
bato quidē ſiluerūt ſm legis mandatū: ſicut lucas apte
deſignat. Cū aūt trāſiſſet ſabbatū: veſperaqꝫ adueniente
tps operādi redijſſet: ꝓmpte ad deuotionē emerunt: que
minus pꝛeparauerāt aromata: ſicut marcus ꝯmemoꝛat. Ut
venientes vngerēt ieſuꝫ. ⁊ valde mane veniunt ad monu-
mentū. HIE. Uel aliter: ꝙ diuerſa tpa iſtaꝝ mulieꝝ i euā
gelijs deſcribunt: nō mendacij ſignū ē vt impij obijciūt: ſꝫ
ſedule viſitatiōis officij dū crebꝛo abeūt ⁊ redeūt: ⁊ non
patiūt a ſepulchꝛo dñi diu abeſſe vł lōgius. REMI. Sci
endū aūt qꝛ matthēꝰ myſtice loquēs ſtuduit nobis iſinua
re illa ſacratiſſima nox q̄ntā dignitatē ex honoꝛe deuicte
moꝛtis ⁊ dñice reſurrectōis accepit. iō dixit: Ueſpe ſab.
q̄ lu. i ꝑ. ſab. cū ꝯſuetus oꝛdo tpuꝫ hēat: vt veſpe nō luce
ſcat i diē: ſed potꝰ obtenebꝛeſcat i noctē: oñdit his vbis
ꝙ dñs totā hāc noctē luce ſue reſurrectōis feſtiuā ⁊ cho
ruſcā reddidit. BEDA. i ho. Ab exoꝛdio ēt mūdane cre
atiōis vſqꝫ huc: ita tēpoꝝ curſus diſtinguebat vt dies no
ctē ꝑcederet: qꝛ hō a luce padiſi peccādo lapſus in huius
ſcli tenebꝛas erūnaſqꝫ decidit. Aptiſſime aūt nūc dies ſe
quit noctē: qñ ꝑ fidē reſurrectōis a pcti tenebꝛis ⁊ vmbꝛa
moꝛtis ad lucē vite xp̄o largiēte reducimur. SEVE. i ſer.
paſ. Eſt aūt veſpa ſabbati q̄ luceſcit: qꝛ illuminat ꝑ xp̄m:
ſabbatū nō delet. Nō inqt veni ſoluere legē: ſꝫ adimplere
Illuminat vt i diē dñicaꝫ luceat: clareſcat i ecclia qḋ in ſy
nagoga iudeis obſcurātibꝰ fuſcabat. Seqtur: Uenit ma.
mag. ⁊ alte. ma. vide. ſepul. Sero qdē mlr currit ad veniā
q̄ mature cucurrit ad culpā: q̄ de paradiſo ꝑfidiā ſūpſe-
rat. Feſtinat fidē ſumere de ſepulchꝛo. ꝯtēdit rapē de moꝛ
te vitā: q̄ de vita rapuerat moꝛtē. nō aūt dixit. Uenerūt ſꝫ
venit ſub vno noīe: veniūt due myſterio nō caſu. Uenit
ipa: ſꝫ altera vt mutaret mlr vtute nō ſexu. Pꝛecedūt āt
apl̄os femine: q̄ eccliaꝝ typū ad dñicū deferūt ſepulchꝝ
maria. ſ. ⁊ maria. maternū xp̄i vnū nomē i duas geminat
feminas: qꝛ hec ecclia ex duobꝰ pplis veniēs. i. ex gētibus
⁊ iudeis: vna eē figurat: venit aūt maria ad ſepulchꝝ: ſic
ad reſurrectiōis vteꝝ: vt iteꝝ xp̄s ex ſepulchꝛo naſceret
fidei q̄ carni fuerat gnātꝰ ex vētre: ⁊ eū quē clauſa vgini-
tas pñteꝫ tulerat vitā: redderet ſepiternā. Diuinitatis iſi-
gne ē clauſā vginē reliquiſſe poſt ptū: ⁊ de ſepulchꝛo clau
ſo exiſſe cū coꝛpoꝛe. Seqt: Et ecce. ter. fa. ē mag. HIE.
Dñs nr̄ vnus atqꝫ idē filꝰ dei ⁊ hoīs iuxta vtrāqꝫ nāꝫ di
uinitatis ⁊ carnis: nūc magnitudīs ſue: nūc hūilitatis ſi-
gnū demōſtrat. vñ ⁊ i pñti loco quāꝗ hō ſit qui crucifixus
eſt: q̄ ſepultus: tm̄ q̄ foꝛis agunt: oñdūt filiū dei. HILA.
Motus. n. terre reſurrectiōis ē virtus: cū ꝯcuſſo moꝛtis
aculeo: ⁊ illuminatis illꝰ tenebꝛis: reſurgēte vtutū celeſti
uꝫ dño: iferoꝝ trepidatio ꝯmouet. CHRY. i ho. Uel iō
terremotus factus ē: vt exurgāt ⁊ euigilēt mulieres. eteni
acceſſerāt vt vnguētū mitterēt: ⁊ qꝛ in nocte hec gerebant
pꝛobabile ē quaſdam obdoꝛmiſſe. BEDA. in ho. ꝙ etiā
terremotus reſurgente dño de ſepulchꝛo ſicut etiam mo
riente in cruce factus ē magnus: ſignificat terrena quidē
coꝛda per fidem paſſionis pꝛius ac reſurrectionis eius
ad penitentiam concutienda ſalubꝛi pauoꝛe permota.

SEVE. in ſermone paſche: Si autem ſic terra tremuit:
cum dominus ad veniā ſanctoꝝ reſurgeret: qūo cōtremi
ſcet cū noxioꝝ oium ſurget ad penā: dicente ꝓpha. Ter-
ra tremuit cū reſurgeret i iudicio deus. Et qūo dñi pñtiā
ſuſtinebit: que angeli pñtiaꝫ ſuſtinere nō valuit: naꝫ ſequi
tur: Angelus domini deſcendit de celo. Surgente ſiqui-
dem chꝛiſto moꝛte: pereunte terrenis redditur celeſte cō-
mertium: ⁊ mulieri cui fuerat cum diabolo letale conſi-
lium: cum angelo colloquium fit vitale. HILA. Miſe-

ricordie.n.dei patris inſigne ē reſurgente filio ab inferis virtutū celeſtiū myſteria mittere: atqȝ ideo prior reſurrectionis ipſe ē iudex: vt quodā famulatu paterne voluntatis reſurrectio nunciaret. BEDA. in hom. Quia.n. xp̄s deus ⁊ hō ēſſiter acta hūanitatis ſp ei angelorū miniſteria deo debita nō defuit. Sequitur: Et accedēs reuoluit lapidē Nō vt egreſſuro dn̄o ianuā pandat: ſʒ vt egreſſus eiꝰ iaʒ factꝰ hoībꝰ p̄ſtet idiciū: Qui.n. mortalis clauſo vginis vtero potuit naſcēdo igredi mūdū: ipſe factꝰ imortalis clauſo ſepulchro potuit reſurgēdo exire de mūdo. REMI. Significat aūt reuolutio lapidis reſeratiōeʒ ſacrorū xp̄i q̄ lr̄a legis tegebant: lex nāqȝ i lapide ſcripta fuit: ⁊ ideo p lapidē deſignat. SEVE. Nō āt dixit: Uoluit. ſʒ Reuoluit lapidē: qȝ lapis aduolutꝰ pbauit mortē: ⁊ reuolutꝰ extitit reſurrectōis aſſertor. Mutat hic ordo rerū: ſepulchrū mortē nō mortuū deuorat: domus mortis māſio fit vitalis. vteri noua forma mortuū recipit: reddit viuū. Seqt: Et ſedebat ſup eū. Sedebat iquā cui nulla ierat laſſitudo vt fidei doctor: vt reſurrectiōis mgr̄: ſedebat ſupra petrā vt ſoliditas ſedētis daret credētibꝰ firmitatē: ponebat angelus ſup petrā fūdamēta fidei: ſup quā xp̄s erat eccliaʒ fundaturus. Uel p lapidē monumēti pōt deſigiari mors q̄ oēs p̄mebant. p hoc ḡ q̄ angelus ſup lapidē ſedit: ſignificat q̄ xp̄s mortē ſua vtute ſubiecit. BEDA. in ho. Et recte ſtās apparuit angelꝰ q̄ aduētū dn̄i i mūdo p̄dicebat vt ſtādo deſignaret qȝ dn̄s ad debellādū mūdi principē veniret. p̄co aūt reſurrectiōis ſediſſe memorat: vt ſedēdo ſignificaret eū ſupato mortis auctore ſedē regni iā ꝯſcendiſſe ppetui. ſedebat aūt ſup lapidē reuolutū quo hoſtiuʒ monumēti claudebat: vt clauſtra iferorū ſua ipꝫ vtute deieciſſe doceret. AVG. de con. euā. Pōt aūt mouere q̄uo ſm mattheū angelus ſup lapidē ſedebat reuolutuʒ a monumēto: cū marcus dicat mulieres introeūtes i monumētū vidiſſe iuuenē ſedētē i dextris: niſi intelligamꝰ aut mattheū tacuiſſe de angelo: quē itrātes viderūt: marcū auteʒ de illo quē viderūt ſedēteʒ ſup lapidē: vt duos viderint ⁊ a duobꝰ ſigillatiʒ audierit q̄ dixerunt angeli de ieſu. aut certe q̄ dicit. Intrātes in monumētū. i. aliqua ſepta macerie debemus accipere qua ꝯmunitū locū tūc fuiſſe credibile ē. i. in aliquo ſpacio ante petrā: in q̄ excīſa locꝰ factꝰ fuerat ſepulture: vt ipꝫ viderint in eodē ſpacio ſedētem a dextris: quē dicit mattheus ſedentē ſup lapidē. Sequit: Erat autem aſpe. eius ſicut fulgur: ⁊ veſti. eius ſicut nix. SEVE. Uultus claritas a veſtiū cādore ſuperat: ⁊ facies fulguri: niui veſtis angeli ꝯparat: qȝ fulgur de celo: nix de terra. vñ pp̄ha: Laudate dn̄m de terra: ignis: grādo: nix: ⁊c̄. In facie ḡ angeli claritas celeſtis ſeruat nāe: in veſte ſignificat gratia cōionis humane: ⁊ ſic tēperat ſpecies angeli colloquētis: vt carnales oculi ⁊ veſtiū ferat placitaʒ claritatē: ⁊ ex fulgure vultus nunciū ſui tremerēt ⁊ reuererent auctoris. IDEM in alio ſer. Quid aūt facit idumētū vbi tegendi neceſſitas nō hētur: ſʒ angelus nr̄ʒ habitū nr̄am formā in reſurrectione p̄figurat: vbi hō ipſa corporis ſuis claritate veſtit. HIE. In candido ēt veſtitu angelus ſignificat gloriā triūphantis. GREG. in ho. de paſ. Uel aliter in fulgure terror timoris ē: in niue aūt blandimentuʒ candoris: qȝ vero oipotens deus ⁊ terribilis eſt peccatoribus ⁊ blādus iuſtis: recte teſtis reſurrectionis eius angelus: ⁊ in fulgure vultus: ⁊ in candore habitus demonſtrat: vt de ipſa ſua ſpecie: ⁊ terrēt reprobos ⁊ mulceret pios. vñ ſequit: Pre timore aūt eius exter. ſūt cuſto. ⁊ facti ſunt velut mortui. RABA. Timoris anxietate ſunt exterriti: qȝ amoris fiduciā nō habebant: ⁊ facti ſunt velut mortui q̄ reſurrectionis veritatē credere noluerūt. SEVE. in ſer. paſ. Cuſtodiebāt.n. crudelitatis ſtudio nō pietatis obſequio: ſtare.n. nō pōt quē ꝯſcia deſtituit: ⁊ impleuit reatus: hinc ē q̄ angelus p̄cellit impios: pios alloqtur: ⁊ ſolatur. Sequitur: Rñ. aūt an. dixit mul. HIE. Cuſtodes quidē timore perterriti ad inſtar mortuorū ſtupefacti iacent: ⁊ angelus tamen non illos: ſed mulieres ꝯſolatur dicens: Nolite timere vos. q. d. Illi timeāt in quibꝰ remanet incredulitas. ceterū vos qȝ ieſum queritis crucifixum: audite q̄ ſurrexerit: ⁊ promiſſa p̄fecerit. vñ ſequit: Scio.n. q̄ ieſuʒ qui crucifixus ē queritis. SEV. Adhuc n. crucifixū ⁊ mortuū requirebāt: quarū fideʒ ſcua paſſionis p̄cella turbauerat: ⁊ temptationis ita eas pondus. icuruauerat: vt celi dominuʒ quererēt in ſepulchro. Non eſt hic. RABA. p p̄ntiam carnis: q̄ tamen nuſq̄ deeſt per p̄ntiam maieſtatis. Sequitur: Surrexit enim ſicut dixit. CHRY. in ho. q. d. Et ſi mihi nō creditis: illius memẽtote verbū: deinde ⁊ alia ſequitur demonſtratio: cū ſubditur. Ue. ⁊ vi. lo. vbi po. erat do. HIERO. Ut ſi meis verbis nō creditis vacuo credatis ſepulchro. SEVE. Angelus ḡ predicit nomē: crucē dicit: loquitur paſſionē: ſed mox reſurrectiōeʒ: mox dn̄m confitetur: ⁊ angelus poſt tanta ſupplicia. poſt ſepulchrū agnoſcit dn̄m ſuū. Cur hō aut minoratū deū in carne iudicat: aut in paſſione exiſtimat defeciſſe virtutē: Dicit aūt crucifixū: ⁊ oſtendit locū vbi poſitus erat dn̄s: ne alter ⁊ non ideʒ reſurrexiſſe crederetur ex mortuis. Et ſi dominus in eadē redit carne: ⁊ ſue reſurrectionis facit indicia: quare homo in alia putat ſe carneʒ rediturū: aut carneʒ forte ſeruus dedignat ſuaʒ cū noſtram dn̄s non mutauit: RABA. Non autem ſolis vobis hoc gaudiū magnū conceſſum ē occulto corde tenere: ſed ſimiliter amantibus debetis illud pandere. vñ ſequitur. Et cito eū. di. diſ. e. qȝ ſur. SEVE. q. d. Reuertere ad virum mulier iam ſanata: ⁊ ſuade fidem q̄ perfidiā ante ſuaſiſti: Refer homini reſurrectiōis indiciū: cui ante ꝯſiliū ruine dediſti: ſeqt. Et ecce p̄ce. vos in gali. CHR. in ho. Hoc aūt dicit eripiens eos a periculis ne timor fidem impediret. HIE. Myſtice auteʒ precedet vos in galileam: hoc eſt i volutabrū gentilium: vbi ante error erat ⁊ lubricū: ⁊ firmo ac ſtabili pede veſtigiū non tenebat. Sequit: Ibi eū videbitis: ecce predixi vobis. BEDA. i ho. Bene aūt dominus in galilea videtur a diſcipulis qui iaʒ de morte ad vitam: iam de corruptione ad incorruptionem tranſierat: Galilea quippe tranſmigratio interpretatur. felices femine que triumphum reſurrectionis mūdo annunciare meruerunt: feliciores anime: que in die iudicij percuſſis pauore reprobis: gaudium beate reſurrectionis intrare meruerint.

Et exierūt cito de monumēto cū timore ⁊ gaudio magno: currentes nūciare diſcipulis eius. Et ecce ieſus occurrit illis dicens: Auete. Ille aūt acceſſerunt ⁊ tenuerunt pedes eius: ⁊ adorauerunt eum: Tunc ait illis ieſus: Nolite timere: ite nūciate fratribus meis vt eant i galileā: ibi me videbūt

HIERO. Mulieribus per angelum adhortatis cōfeſtim dominus occurrit vt nunciature expectantibus diſcipulis: reſurrectionem non angeli potius q̄ chriſti ore loquerentur. vnde dicitur: Et exierunt cito de monumento cum timore ⁊ gaudio magno. AVGV. de con. euan. Egreſſe autem dicuntur a monumento: hoc eſt ab illo loco vbi erat orti ſpacium ante lapidem effoſſum. HIE. Duplex autem mentes mulierum tenebat affectus: timoris ⁊ gaudij: ⁊ alter de miraculi magnitudine: alter ex deſiderio reſurgentis: ⁊ tamen vterqȝ femineum concitabat gradum. vnde ſequitur: Currentes nunciate diſcipulis eius. Pergebant enim ad apoſtolos: vt per illos fidei ſeminarium ſpargeretur. Que autem ſic querebant: que ita currebant merebantur obuiam habere dominum reſurgenteʒ. vnde ſequitur: Et ecce ieſus occurrit illis dicens: Auete. RABANVS. Per hoc oſtendit ſe omnibus iter virtutum inchoantibus: vt ad ſalutem perpetuā peruenire queant adiuuando occurrere. HIERO. Prime mulieres merentur audire: Auete. vt maledictū eue mulieris: in mulieribus ſolueretur. SEVE. In iſtis vero feminis eccleſie figuraʒ manere euidenter oſtendit: qȝ diſcipulos ſuos chriſtus de reſurrectione arguit trepidantes Occurrens autē iſtis nō poteſtate terret: ſed preueniēs charitatis ardore: chriſtus eniʒ in eccleſia ſe ſalutat quā ſeīa recipit in corpus. AVG. de concor. euangeliſtarū. Colligimus ⁊ angelorū allocutioneʒ bis numero eas habuiſſe venientes ad monumentū: ſcilicet cū viderant vnū angeluʒ de quo narrat mattheus ⁊ marcus: ⁊ cū poſtea viderunt duos vt narrant lucas ⁊ ioannes. Et ſimiliter ipſius domini bis ſemel ſcilicet illic quando maria hortulanuʒ putauit: ⁊ nunc iterū cū eis occurrit in via: vt eas ipſa repetitione firmaret: atqȝ a timore recrearet. SEVE. Sed ibi marie nec tangendi datur facultas: hic non ſolū tangendi ſed tenendi copia tota conceditur. vnde ſequitur. Ille auteʒ acceſſerunt ⁊ tenuerunt pedes eius: ⁊ adorauerūt eū. RABA. Superiꝰ quidē dictū ē: qȝ clauſo ſurrexit monumento: vt imortale: iaʒ factū doceret eſſe corpus quod in monumento clauſuʒ fuerat mortuū. Tenendos auteʒ mulieribus nunc prebuit pedes: vt intimaret veraʒ ſe carnem habere: que a mortalibus tangi poſſet. SEVE. Iſte quidē tenent pedes chriſti que in eccleſie typo euangelice predicatiōis tenent ⁊ merentur excurſum ac ſic fide aſtringunt ſui veſtigia ſaluatoris: ⁊ totius deitatis p̄ueniāt ad honorē. Illa autē merito audit: Noli me tangere: que in terris deflet dominū: ⁊ ſic i ſepulchro querit mortuū: vt in celis eū neſciat regnare cū patre. Quod ergo eadem maria nunc in fidei vertice conſtituta tangit chriſtū: ac tenet toto ſanctitatis affectu: nunc ibecillitate carnis ⁊ feminea infirmitate deiecta dubitat: ⁊ tactū ſuū non meretur auctoris: non facit queſtioneʒ. Siquidē illō de figura eſt hoc de ſexu. illud eſt de diuina gratia: hoc ō humana natura: quia noſipſi cū diuina ſcimus deo viuimus: cū humana ſapimus decamur ex nobis. Tenuerūt aūt pedes eius: vt ſcirēt i capite chriſti virū eſſe: ſe autem eſſe in pedibus chriſti: ⁊ datum ſibi virum ſequi: non preire ipſuʒ. Quod aūt dixerat angelus: Dicit ⁊ dominus: vt quas firmauerat angelus: chriſtus redderet firmiores Sequitur: Tūc ait illis ieſus: Nolite timere. HIE. Et in veteri ⁊ in nouo teſtamento hoc ſemper obſeruandū eſt q̄ quando aliqua auguſtior apparuerit viſio: primuʒ timor pellatur: vt ſic mente placata poſſint que dicuntur audiri. HILA. In contrariuʒ autem ordo cauſe principalis ē redditus: vt quia a ſexu muliebri cepta mors eēt ipſi primū reſurrectiōis glorie ⁊ viſus ⁊ nuncius redderetur. vnde dominus ſubdit: Ite nunciate fratribus meiſ vt eant in galileā: ibi me videbūt. SEVE. Uocat fratres quos corporis ſui fecit eſſe germanos: vocat fratres q̄s benignꝰ heres ſibi p̄ſtitit coheredes: vocat fratres quos patris ſui adoptauit in filios. AVGV. de concor. euā. Quod autem dominus non vbi primū ſe monſtraturus erat: ſed in galilea: vbi poſtea viſus ē ſe videndum mandauit: ⁊ per angelum ⁊ per ſeipſum: q̄uis fidelem facit intentum ad querendum in quo myſterio dictum intelligitur: Galilea nanqȝ interpretatur vel tranſmigratio vel reuelatio. Prius itaqȝ ſm tranſmigrationis ſignificationeʒ quid aliud occurrit intelligendum: niſi quia chriſti gratia de populo iſrael tranſmigratura erat ad gentes: quibus apoſtoli predicantes euangelium nullo modo crederent niſi eis ipſe dominus viam in cordibus hominum prepararet: ⁊ hoc intelligitur. Precedet vos in galileaʒ. Qđ autem ſubditur. Ibi eum videbitis: ſic intelligitur: ideſt ibi membra eius inuenietis: ibi viuum corpus eius i his qui vos ſuſceperint agnoſcetis. Secundum autem q̄ galilea interpretatur reuelatio: non iam in forma ſerui intelligendum eſt: ſed in illa in qua equalis eſt patri. Illa erit reuelatio tanq̄ vera galilea: cuʒ ſimiles ei erimus: ⁊ videbimus eum ſicuti eſt. Ipſa etiam erit beatior tranſmigratio ex iſto ſeculo in illam eternitatem.

Que cū abiiſſent: ecce quidā de cuſtodibus venerunt in ciuitatem ⁊ nunciauerunt p̄ncipibus ſacerdotū omnia que facta fuerāt. Et congregati cū ſenioribus ꝯſilio accepto pecuniā copioſam dederunt militibus dicentes: Dicite quia diſcipuli eius nocte venerunt: ⁊ furati ſunt eum nobis dormientibus. Et ſi hoc audituʒ fuerit a preſide: nos ſuadebimus ei: ⁊ ſecuros vos faciemus. At illi accepta pecunia: fecerūt ſicut erant edocti. Et diuulgatum eſt verbum iſtud apud iudeos: vſqȝ in hodiernum diem.

CHRY. in ho. Signorū que circa xp̄m apparuerūt: q̄dā fuerūt orbi terrarū cōia: puta tenebre: quedā p̄pria militibus cuſtodientibꝰ: ſicut mira angeli apparitio: ⁊ terremotus q̄ pp milites facta ſūt vt ſtupefierēt: ⁊ ab ipſis fiat teſtimoniū veritatis: vitas.n. a ꝯtrarijs diuulgata magis refulget: qđ ⁊ cōtigit. vñ dr̄: Que cū abiiſſent. ſ. mulieres. Ecce quidā de cuſtodibus venerūt in ciuitatē: ⁊ nunciauerūt principibus ſacerdotum omnia q̄ facta fuerāt. RABA. Simplex q̄dē animi qualitas ⁊ idocta hoīum ruſticitas: ſepe veritatē rei vt ē ſine fraude manifeſtat: at ꝯ verſuta malignitas: falſitatē veriſimilibꝰ verbis p vero ꝯmendare decertat. HIE. Principes ḡ ſacerdotū q̄ debuerant ꝯuerti ad p̄niaʒ: ⁊ ieſuʒ q̄rere reſurgentē p̄ſeuerant in malicia: ⁊ pecuniā q̄ ad vſus tēpli data fuerat vertūt i redēptionē mēdacij: ſicē ⁊ ante. xxx. argēteos iude dederūt pditori. vñ ſequit: Et cōgre. cū ſeni. cōſi. accepto. pecu. copio. dederūt militibꝰ dicētes: Dicite qȝ diſci. eiꝰ nocte vene. ⁊ fu. ſūt eū no. dor. SEVE. Nō.n. ꝯtenti ſūt interfeciſſe magiſtrū: imo ēt q̄uo diſcipulos pdere poſſint moliunt: diſcipulorū crimē eē faciūt vtutē magiſtri: plane amiſerūt milites: pdiderūt iudei: ſʒ diſcipuli magiſtrū ſuū: nō furto ſʒ fide: vtute nō fraude: ſcītate nō crimine: viuū nō mortuū ſuſtulerūt. CHRY. i ho. Qualiter.n. furarētur diſcipuli hoīes paupes ⁊ ideote: ⁊ neqȝ appere audētes: Si.n. adhuc xp̄ʒ viuū vidētes fugerūt: q̄l̄r mortuo eo nō timuiſſēt tot militū multitudinē: Nunq̄d oſtiū ſepulchri poterāt euertere: lapis.n. iminebat magnꝰ: multi indigēs manibꝰ. Nunq̄d ēt nō erat ſigillū ſupipoſitū: Propter q̄d aūt nō furati ſunt prima nocte: qñ nullꝰ ſepulchro affuit. Sabbato.n. petierūt a pilato cuſtodiā. Quid aūt ſibi volunt hec ſudaria q̄ petrus vidit iacētia: Si.n. vellēt furari nō eēnt nudū corpus furati: nō ſolū ne iniuriarent: ſed ne ēt in exuendo tardarent tribuerēt militibus ſe detinēdi facultatē: maxime qȝ mirrha erat corpori ⁊ veſtimētis affixa: ita glutinoſa vt nō facile eſſet a corpore auellere veſtimenta quare nō perſuaſibilia ſunt que de furto dicta ſūt. Unde p que reſurrectioneʒ obumbrare conantur: p hec eaʒ faciunt clarere. Dicentes eniʒ q̄ diſcipuli furati ſunt. cōfitentur non eē corpus in ſepulchro: furtū aūt oſtendit eſſe mēdax cuſtodia militū ⁊ diſcipulorū pauor. REMI. Sed ſi cuſtodes dormierūt: quomodo furtuʒ viderunt: ⁊ ſi non viderunt: quomodo teſtes fuerunt: ⁊ ideo quod voluerunt facere non potuerunt. GLO. Ne autē timore principis a mendacio reuocarentur: timētes propter negligentiā puniri ſubdunt: Et ſi hoc auditū fuerit a p̄ſide: nos ſuadebimus ei ⁊ ſecuros vos faciemus. CHRY. in home. Uide omnes corruptos. Pilatus enim ipſe perſuaſus eſt: plebs iudaica cōmota eſt: milites corrupti ſūt. vnde ſequitur: At illi accepta pecunia fecerunt ſicut erāt edocti. Si pecunia apud diſcipulum tantaʒ habuit virtutem: vt eum faceret magiſtri proditorem: non mireris: ſi pecunia milites ſuperantur. HILA. Emitur ergo reſurrectionis ſilentiū: ⁊ mēdaciū furti argento: qȝ honore. ſ. ſeculi. qui in pecunia eſt ⁊ cupiditate. xp̄i gloria denegat.

RABA. Sicut autem ſanguinis reatus queʒ ſibi ⁊ po

ſteris ſuis ipſi imprecabantur: grauis peccatorū ſarcina illos ꝑmit: ita emptio mendacij per qđ reſurrectionis de negāt veritatē: reatu eos ꝯſtringit perpetuo. vñ ſequit. Et diuulgatū eſt verbū iſtud apud iudeos vſqȝ in hodiernū diem. SEVERI. Apud iudeos quidem diuulgatuȝ eſt non apud chriſtianos. quod. n. i iudea iudeus obſcurabat auro: fide toto claruit in mundo. HIE. Oēs autē qui ſtipe templi: ⁊ his que conferuntur ad vſus eccleſie abutuntur in alijs rebus quibus ſuam explent voluntatem: ſimiles ſunt ſcribarum ⁊ ſacerdotum redimentium mendacium ⁊ ſaluatoris ſanguinem.

Undecim aūt diſcipuli abierunt in galileā in montē vbi conſtituerat illis ieſus. Et videntes euȝ adorauerunt: quidā autem dubitauerunt: Et accedens ieſus locutus ē eis dicēs: Data eſt mihi oīs poteſtas in celo ⁊ in terra. Euntes ergo docete oēſ gētes: baptizātes eos in nomine patris ⁊ filij ⁊ ſpūſ ſancti: docentes eos ſeruare omnia quecunqȝ mandaui vobis. Et ecce ego vobiſcū ſū oīb9 diebus: vſqȝ ad ꝯſummationē ſeculi.

BEDA. in home. Poſtq̄ dominicā reſurrectioneȝ ab angelo nunciatā beatus mattheus aſſeruit viſionē domini etiā a diſcipulis impleteȝ refert dicēs: Undecim autē diſcipuli abierunt in galileam in montē vbi conſtituerat illis ieſus. nam pergens dominus ad paſſionē ait diſcipulis: Poſtq̄ ſurrexero: precedā vos i galileā. Angelus quoqȝ mulieribus ait: Dicite diſcipulis eius: quia precedet vos in galileam: Quapropter iuſſioni magiſtri obedientia diſcipulorum obſequitur. Recte autē vndecim diſcipuli ad adorandū pergunt iam eniȝ vnus perierat: q dominuȝ ac magiſtrū ſuū tradiderat. HIE. Poſt reſurrectionē ergo ieſus in galilee mōte conſpicitur: ibiqȝ adoratur: licet quidam dubitent ⁊ dubitatio eorum noſtram augeat fidem. Sequitur: Et videntes eū adorauerūt: quidam autem dubitauerunt. REMI. Hoc auteȝ lucas euāgeliſta plenius manifeſtat: Refert eniȝ quia cum dominus reſurgens a mortuis ipſe apparuiſſet diſcipulis: ipſi conturbati ⁊ exterriti: exiſtimabant ſe ſpiritum videre.

RABA. In monte quidem apparuit eis dominus: vt ſignificaret quoniam corpus quod de communi generis humani terra naſcendo ſuſceperat: reſurgendo iam ſuper terrena omnia ſubleuauerat: ⁊ vt admoneret fideles: ſi illic celſitudinē reſurrectionis eius cupiunt videre: hic ab infimis voluptatibus ad ſuperna ſtudeant deſideria tranſire. Jeſus autem diſcipulos in galileam precedit q2 xp̄s reſurrexit a mortuis primitie dormientiuȝ. Sequuntur autem hi qui ſunt chriſti: ⁊ ſuo ordine ad vitam de morte tranſmigrant in ſua ſpecie diuinitatem contemplantes: ⁊ huic congruit q galilea reuelatio interpretatur. AVG. de con. euange. Sed conſiderandum eſt quomodo corporaliter in galilea dominus videri potuerit: quia enim non ipſo die quo reſurrexit viſus eſt manifeſtum eſt. naȝ in hieruſaleȝ viſus ē eo die in initio noctis: vt lucas ⁊ ioannes apertiſſime conſonant: neqȝ etiam in ſequentibus octo diebus: poſt quos dicit ioannes diſcipulis apparuiſſe dominum: vbi primo vidit eum thomas: qui eum non viderat die reſurrectionis eius: niſi quis dicat non illos vndecim qui iam tunc apoſtoli vocabantur: ſed diſcipulorum illic vndeciȝ fuiſſe ex multo numero diſcipulorum. Sed occurrit aliud quod obſiſtit: Joannes enim quando cōmemorauit non in monte ab vndecim: ſed ad mare tyberiadis a ſeptem piſcantibus viſuȝ eſſe dominū Hoc iaȝ tertio inquit manifeſtauit ſe ieſus diſcipulis ſuis quod intelligendum eſt ad numerum dieruȝ retuliſſe: nō ad numerū manifeſtationuȝ. Si auteȝ acceperimus intra illos octo dies anteq̄ eum thomas vidiſſet ab. xj. diſcipulis quibuſqȝ dominū viſum non erit ad mare tyberiadis tertio manifeſtuȝ eſſe ſed quarto: ac ꝑ hoc cogimur intelligere poſt omnia factum eſſe q euȝ in monte galilee diſcipuli vndecim viderunt. Inuenim9 itaqȝ apud quatuor euangeliſtas decies cōmemoratuȝ dominuȝ viſuȝ ab hominibus eſſe poſt reſurrectionē: ſemel ad monumentum mulieribus: iteruȝ eiſdem egredientibus a monumento in itinere: tertio petro: quarto duobus euntibus i caſtelluȝ: quinto pluribus i hieruſalem vbi non erat thomas ſexto vbi vidit euȝ thomas: ſeptimo ad mare tyberiadis octauo in monte galilee ſm mattheuȝ. nono q dicit marcus: nouiſſime recumbentibus: quia iaȝ non erant in terra cū illo conuiuaturi: decimo in ipſo die non iam i terra ſed eleuatum in nube: cum in celū aſcenderat quod marcus ⁊ lucas ꝯmemorant: ſed non oīa ſcripta ſunt: ſicut ioannes fatetur: crebra eniȝ erat eius cuȝ illis conuerſatio per dies. xl. priuſq̄ aſcendiſſet in celū. REMI. Uidentes ergo diſcipuli dominū cognouerūt: ⁊ idcirco dimiſſis in terrā vultibus adorabāt. ⁊ ideo pius ⁊ clemens magiſter vt oēȝ dubietatē auferret a cordibus eoꝝ: accedens ad eos corroborauit in fide vnde ſequitur: Et accedens ieſus locutus ē eis dicēs: Data eſt mihi oīs ptās in celo ⁊ in terra. HIE. Illi autē ptās data ē qui pauloante crucifixus: qui ſepultus in tumulo: qui poſtea reſurrexit.

RABA. Non. n. hic de coeterna patri diuinitate: ſed de aſſumpta loquor humanitate ſm quā minorat9 ē paulominus ab angelis. SEVE. Filius quippe dei: virginis filio: deus homini. Diuinitas carni cōtulit quod ſemp ipſe cū patre poſſedit. HIE. In celo aūt ⁊ in terra ptās data eſt: vt qui ante regnabat in celo per fidē credentiū regnet in terris. REMI. Qđ ergo pſalmiſta de reſurgēte dño dicit. Cōſtituiſti eū ſup opera manuū tuaꝝ: hoc nūc dominus dicit: Data ē mihi oīs ptās i celo ⁊ i terra. Et hic ſciendū quia anteq̄ dñs ſurrexiſſet a mortuis nouerant angeli ſe ſubiectos hoi chriſto. Uolens ergo xp̄s etiā hominibus notū fieri q data eſſet ſibi oīs ptās in celo ⁊ in terra: predicatores miſit: qui verbū vite cunctis nationibus predicarent. Unde ſequitur: Euntes ergo docete oēs gentes. BEDA. in home. Qui eniȝ ante paſſionē ſuaȝ dixerat: In viā gentiū ne abieritis: ſurgens a mortuis dicit: Ite docete oēs gentes. Quapropter confundantur iudei qui dicunt chriſtū tm̄modo ad ſuaȝ ſaluteȝ eſſe venturū. Erubeſcāt ⁊ donatiſte qui localiter chriſtum concludere cupientes dixerunt eū tm̄mō in aphrica eſſe: non in alijs regionibus. HIERO. Primū ergo docent omnes gentes: deinde doctas intingunt in aqua: non enim poteſt fieri vt corpus baptiſmi recipiat ſacramentuȝ: niſi oīa fidei ſuſceperit veritateȝ baptiçantes eos in noie patris ⁊ filij ⁊ ſpiritusſancti: vt quoꝝ ē vna diuinitas ſit vna largitio nomenqȝ trinitatis vnus deus. SEVE. Omnes ergo gētes poteſtas vna eademqȝ recreat ad ſalutem quas creauit ad vitam. DIDI. in libro de ſpiritu ſancto. Licet autē quis poſſit exiſtere mentis aliene qui ita baptiçare conet vt vnum de predictis nominibus pretermittat: videlicet contrarius chriſto legiſlatori. tamen ſine perfectione baptiçabit: imo penit9 a peccatis liberare non poterit: quos a ſe exiſtimauerit baptiçatos. Ex his autē colligitur q indiuiſa ſit ſubſtantia trinitatis: ⁊ patrē vere filij eſſe patreȝ ⁊ filiū vere patris filiū: ⁊ ſpiritūſanctū vere patris ⁊ dei filij eſſe ſpiritum: ⁊ inſuper ſapientie ⁊ veritatis. i. filij dei Hec eſt ſalus credentium: ⁊ diſpenſatio eccleſiaſtice diſcipline in hac trinitate perficitur. HILA. Quid. n. in hoc ſacramento ſalutis humane non cōtinetur: plena ſūt oīa vt a pleno ⁊ pfecto prolata. Habet. n. nature ſue nomē in patre: ſed pater tm̄ eſt: non. n. humano modo habet aliunde q pater eſt. Ipſe ingenitus: eternus habens in ſe ſemp vt ſemper ſit ſoli filio notus. Filius aūt eſt progenies ingeniti: vnus ex vno: verus a vero: viuus a viuo: perfectus a perfecto: virtutis virtus: ſapientie ſapientia: glorie gloria: imago inuiſibilis dei: forma patris ingeniti. Spiritus aūt ſctūs nō pōt a ꝯfeſſiōe ptis ⁊ filij ſepari: ⁊ qdē vbiqȝ nō deeſt hoc expectatōis nře ſolatiū. hic i donoꝝ opatio nob9 future ſpei pign9 ē: hic mētiū lumē: hic ſplēdor aioꝝ ē. Hec igit lȝ mutare nō poſſint heretici: afferūt tñ hūana ꝯmēta: vt ſabelli9 ptēȝ exq̄ tēdat i filiū: idqȝ n oīb9 potius ꝯfitēdū putat eē q̄ reb9: cū ipſis filium ꝑponat ⁊ ptēȝ: vt ebion dē initiū ex maria ꝓcedēs: nō ex deo hoiēȝ: ſed ex hoīe deū pferat: vt arriani q ex nihilo atqȝ ex tpe formaȝ ⁊ ſapiaȝ ⁊ vtutē dei ꝓducāt. Quid āt miꝝ ē vt de ſpūſcō diuerſa ſentiāt q i illo largitore eī9 tā temerarij ſūt auctores. HIE. Cōſiderat aūt hic ordo ꝑcipu9: Juſſit aplos vt ꝑmū docerēt vniuerſas gētes: deide fidei tīgerēt ſacramēto: ⁊ p9 fidē ac baptiſma q̄ eēnt obſuāda ꝑciperēt. vñ ſeqt Docētes eos ſuare oīa q̄cūqȝ mādaui vobis. RA. Qr ſicut corp9 ſine ſpū mortuū ē: ita fides ſine opib9 mortua ē. CHR. i ho. Qr vō eis magna iniūxerat: erigēs eoruȝ ſenſus dīc. Et ecce ego vo. ſū oīb9 di. vſqȝ ad ꝯſu. ſeculi. q. d. ne dicatis difficile eē iniūctū negociū: ego ſū vobiſcū q oīa facio leuia. Nō aūt cū illis ſolū dixit ſe futuꝝ eē: ſȝ ⁊ cū oīb9 q p9 illos credūt nō. n. vſqȝ ad ꝯſūmatōeȝ ſeculi apli māſuri erāt: ſȝ ſicut vni corpori fidelib9 loqt. RA. Ex hoc āt itelligit q vſqȝ ad finē ſcli ñ ſt dfuturi i mūdo q diuina māſiōe ⁊ ihabitatōe ſūt digni. CHR. Rememorat āt eis ⁊ ꝯſūmatiōeȝ: vt eos magi attraheret: ⁊ ne pñtia ſolū iſpiciāt: ſȝ ⁊ futura bona ⁊ ſine fine māſura. q. d. Triſticia quā ſuſtinebitis ſimul cū pñti vita ꝯſūmet: ⁊ totū ſeculuȝ i ꝯſūmatōeȝ deueniet: bona aūt q̄bus potiemini ſūt i eternū pmāſura. BE. in ho. Querit aūt q̄re h dicat. Ecce ego vobiſcū ſū. cū alibi dixiſſe legat. Uado ad eū q me miſit ſȝ alia ſūt q hūanitati aſcribunt: ⁊ alia q diuinitati. Ibit ad pȓeȝ p hūanitatē: manet aūt cū diſcipulis i forma q̄ eſt pȓi equalis. Qđ aūt dicit. Uſqȝ ad ꝯſūmationē ſcli: finitū p infinito ponit. nā q in pñti ſeculo manet cū electis eos ꝓtegēdo ipe poſt finē cū eis manebit: eos remunerando. HIE. Qui g vſqȝ ad ꝯſūmatōeȝ ſcli cū diſcipulis ſe eē ꝓmittit: ⁊ illos oñdit ſp eē victuros: ⁊ ſe nūq̄ a credētibus receſſuꝝ. LEO pa. i ſ. de paſ. Qui. n. aſcēdit i celos ñ deſerit adoptatos: ⁊ ipe deorſū ꝯfortat ad patiētiā: q ſurſū inuitat ad gloriā. Cuius glorie participes nos faciat ipſe xp̄s rex glorie: q ē deus benedictus in ſecula: Amen.

Incipiūt capitula euangelij matthei per ordinem.

Primum natiuitas domini noſtri ieſu chriſti.
Scđȝ magoꝝ munera: occultatio ieſu: Infātes iterficiūt.
Tertium: Regreſſus ieſus ex egypto in naçareth: a ioanne in iordane baptiçatur.
Quartum: Jeſus in deſerto tentatus a diabolo vicit: petrum ⁊ andream: iacobum ⁊ ioannem piſcatores conuocat: ⁊ circuiens varios languores hominum curat.
Quintum de beatitudine ⁊ ceteris mandatis.
Sextum: Orationem docet: ⁊ inter cetera mandata non eſſe cogitandum de victu ⁊ veſtitu predicit.
Septimuȝ: Non eſſe preprope iudicandū: de margaritis ante porcos non mittendis: petendum: querendum: ⁊ pulſandum: a pſeudo prophetis cauendum: quia nō oēs qui dicunt mihi: domine domine intrabunt i regnuȝ celorum. De domo edificata ſupra petram vel harenam.
Octauo: Leproſuȝ mundat: puerū cēturionis paralyticū curat: ſocrū petri a febribus liberat. De ꝑmis curis: ⁊ vt mortui mortuos ſuos ſepeliāt cuidā dicit: nauiganſ tempeſtatem ſedat: in terra geraçenorum demonia eiecit.
Nonū. Paraliticus curatus lectū ſuū baiulat: Mattheū cōuocat. dicit phariſeis nō eē opus medico validis: parabolaȝ panni ⁊ ſciſſure ⁊ vtriū ⁊ vini ponit: Mulierē a pfluuio liberat: ⁊ filiā principis cuiuſdā mortuā ſuſcitat: cecis oculos aperit. ſurdum ⁊ mutum demoniū eicit.
Decimū: Duodecim aplos ꝑmittit cū oī doctrina ac dicit q non venerit pacem mittere ſuper terram ſed gladiū.
Undecimum: Teſtimonium dicit ieſus de ioanne: atqȝ increpat ciuitates que credere noluerunt. Confeſſio domini ad patrem ⁊ iugum domini leue eſt.
Duodecimuȝ: Diſcipuli ſpicas vellunt: manum aridam habentē ſanat: hominē a demonio cecum ⁊ mutū liberat ⁊ in principe demonioꝝ facere opinantes deſtruit. Jone ⁊ niniuitaꝝ ſignū phariſeis tradidit: matrē ⁊ frēs ſpnit.
Decimumtertium: De nauicula turbis parabolas exponit: prophetā in patria ſua ſine honore eſſe dicit.
Decimūquartum de ioannis capite in diſco: de quinqȝ panibus ⁊ duobus piſcibus in quinqȝ milia viros: ieſus ſupra mare ambulans petrum mergentem releuat.
Decimumquintum q ea magis que de corde exeunt coinquinant hominem. Filiam mulieris ſyrophenıſſe a demonio liberat: ⁊ multos alios ſanat.
Decimumſextum de ſeptem panibus in quattor milia viros. A fermento phariſeoꝝ cauendū xp̄m dei viui filiuȝ eē petrus confitet: quenqȝ poſt paululum dure increpat.
Decimumſeptimum in monte transfiguratur puerum lunaticum curat: de ſtatere in ore piſcis.
Decimūoctauum: Humilitatem docet ſicut pueri: ⁊ nec minimum fidelium ſcandaliçanduȝ: quorum angeli faciē patris ſemp vidēt corripiēdos fratres ⁊ ſepius idulgēdū.
Decimūnonuȝ: Similitudo de illo qui ꝯſeruū ſuū ꝓpter centū denarios ſuffocat. De eunuchis infantes nō eē arcēdos a benedictione. Difficile diuitē itrare i regnū celoꝝ.
Uiceſimū de ꝑmis nouiſſimos futuros: parabolā operarioꝝ in vinea conductoꝝ. De petitōe filioꝝ çebedei. ⁊ de primis accubitib9 cene: De duob9 cecis ſecus viā curatis
Uiceſimūprimū de aſino ⁊ pullo eius. De ficu areſcā. Interrogat9 in q̄ ptāte hec faceret: interrogat de ioannis baptiſmate: ſubiungens parabolā duoꝝ filioꝝ in vineā miſſoꝝ parabolā: de vinee colonis q iterficiūt ad ſe m. ſſos
Uiceſimūſcđȝ: Parabolā de his q inuitati ad nuptias venire ꝯtēnūt: De denario ceſaris: de muliere q̄ ſeptē viros hūit. Jeſus tētat9 a phariſeis iterrogat: cui9 filius ē xp̄s.
Uiceſimūtertiuȝ: Increpans ſcribas dicit. Ueh vobis ſcribe ⁊ phariſei. Increpatio ciuitatis hieruſaleȝ: de occiſione prophetaruȝ ⁊ lapidatione.
Uiceſimūquartuȝ de ſignis nouiſſimoruȝ dieruȝ: de aduentu ſaluatoris.
Uiceſimūquintuȝ: de decem virginibus: de talentis: de ouibus a dextris ⁊ hedis a ſiniſtris.
Uiceſimūſextuȝ. Judeoruȝ conſiliuȝ de cōprehendendo ieſu: ⁊ cetera que in cena domini geſta ſunt.
Uiceſimumſeptimuȝ. Petro predicit q tertio euȝ abnegaturus eſſet: oratio ieſu ad patreȝ: ⁊ cetera cuȝ detraderetur. Paſſio domini ⁊ ſepultura.
Uiceſimumoctauuȝ. Reſurrectio eius: Item mandata ⁊ doctrina eius de baptiſmo.

Dominica ſecunda in aduentu.	
Cuȝ audiſſet ioannes in vinculis.	xj.
In feſto ſancti ſtephani martyris.	
Ecce ego mitto ad vos.	xxiij.
In feſto innocentiuȝ Angelus domini apparuit.	ij.
In epiphania domini.	
Cuȝ natus eſſet ieſus in bethleeȝ.	ij.
Dominica ſecunda poſt octauaȝ epiphani.	
Cuȝ deſcendiſſet ieſus de.	viij.
Dominica tertia aſcendente ieſu in naui.	viij.
Dominica quarta Sīle factuȝ eſt regnū celoꝝ.	xiij.
In ſeptuageſima Simile eſt regnū celoruȝ.	xx.
Feria quarta in capite ieiunij.	
Cuȝ ieiunatis nolite fieri ſicut hy.	vj.

Feria quinta. Cum introiſſet ieſus capharnaū.	viij.
Feria ſexta. Audiſtis quia dictū ē antiquis.	v.
Dominica prima in quadrageſima.	
Ductus eſt ieſus in deſertum.	iiij.
Feria ſecūda Cum venerit filius hominis.	xxv.
Feria tertia Cū intraſſet ieſus hieroſoly.	xxj.
Feria quarta Acceſſerunt ad ieſum ſcri. ꝛ phs.	xij.
Feria quinta Egreſſus ieſus: ſeceſſit i partes.	xv.
Dominica ſecunda in quadrageſima.	
Aſſumpſit Jeſus petrū iacobū ꝛ ioannem.	xvij.
Feria tertia Locutus ē ieſus ad turbas ꝛ ad.	xxiij.
Feria q̄rta Aſcendens ieſus hieroſoly.	xx.
Feria ſexta Homo quidem erat paterfami.	xxj.
Feria tertia poſt tertiā dn̄icam in quadrageſima.	
Reſpiciens ieſus diſcipulos ſuos	xviij.
Feria quarta Acceſſerunt ad ieſuꝫ ſcri. ꝛ phs.	xv.
Dominica in ramis palmarum.	
Cum appropinquaſſet ieſus hieroſolymam.	
Scitis quia poſt biduū paſcha fiet.	xxvj.
Sabbato Veſpere autem ſabbati.	xxviij.
Feria ſexta poſt dominicam in paſcha.	
Undecim diſcipuli.	xxviij.
Dominica quinta poſt penthecoſten.	
Niſi abundauerit iuſticia	v.
Dominica. vij. Attendite a falſis prophetis.	vij.
Dominica. xiij. Nemo poteſt duob' dn̄is ſuire.	vj.
Dominica. xvij. Acceſſerunt ad ieſum.	xxij.
Dominica. xviij. Aſcendens ieſus in nauicu.	ix.
Dominica. xix. Simile ē regnū celoꝝ hoi regi.	xxij.
Dominica. xxij. Abeuntes phariſei.	xxij.
Dominica. xxiij. Loquente ieſu ad turbas.	ix.
Dominica. xxiiij Cum videritis abomina.	xxiiij.
In feſto ſancti andree Ambulās ieſus iuxta mare.	iiij.
In feſto ſancte agnetis Sile ē reg. celo. theſauro.	xiij.
In conuerſione ſancti pauli apoſtoli.	
Ecce nos reliquimus omnia.	xix.
In cathedra ſancti petri Venit ieſus in partes.	xvj.
In feſto ſci matthie apli Confitebor tibi pater.	xj.
In feſto ſci petri apli Venit ieſus in partes.	xvj.
In feſto ſci pauli apli Ecce nos q̄ reliquimus oia.	xix.
In feſto ſcoꝝ. vij. fratrum Ecce mater.	xij.
In feſto ſci iacobi apli Acceſſit ad ieſum mater.	xx.
In natiuitate ſancte marie virginis.	
Liber generationis ieſu chriſti.	j.
In octaua apoſtolorum petri ꝛ pauli.	
Juſſit ieſus diſcipulos ſuos aſcen. in naui.	xiiij.
In feſto ſancti matthei apoſtoli.	
Vidit ieſus hominem ſedentem in the.	ix.
In dedicatione ſancti michaelis.	
Acceſſerunt diſcipuli ad ieſum di. quiſputas.	xviij.
In vigilia plurimorum apoſtolorum.	
Ecce ego mitto vos ſicut oues.	x.
Ecce nos reliquimus omnia.	xix.
In natali vnius martyris.	
Nolite arbitrari quia venerim mit.	x.
Si quis vult poſt me venire.	xvij.
Nihil opertum quod non reueletur.	x.
In natali plurimorum martyrum.	
Confitebor tibi pater celi ꝛ terre.	xj.
Sedente ieſu ſuper montem oliueti	xxiiij.
Videns ieſus turbas aſcendit in montem.	v.
In vigilia natiuitatis domini noſtri ieſu chriſti.	
Cum eſſet deſponſata mater ieſu	j.
In natali confeſſorum pontificum.	
Vos eſtis ſal terre: quod ſi eua.	v.
Vigilate quia neſcitis qua hora.	xxv.
Homo quidam peregre proficiſcens.	xxv.
In natali virginū. Sile ē regnū ce. x. virginibus.	xxv.
Simile eſt regnum celorum theſauro abſcondito.	xiij.
In honore ſancte crucis.	
Aſſumpſit ieſus duodecim diſcipulos ſecre.	xx.

Finis tabula.

Reuerendo in Chriſto patri dn̄o Ha
nibaldo: baſilice. xij. apoſtoloꝝ ve
nerabili preſbytero cardinali frater
Thomas de Aquino ordinis fra-
trū predicatoꝝ ſe totū. Rex opifex
deus ſolo ſue bonitatis intuitu cūcta
in eſſe producēs: nālem boni amoreꝫ
oibus indidit creaturis: vt dū vna-
queq; res bonū ſibi ꝯueniēs nāliter
amat ꝛ appetit: quadā ꝯuerſione mirabili in ſuū recurre
re demonſtret auctorē. Sꝫ in hoc prefert ceteris rōnalis
nā: q ipſū vniuerſalē bonitatis fontē p ſapiam intueri pōt:
ꝛ p charitatis amorē ſuauit' deguſtare: vn̄ fit vt ſapie bo
nū quo ad ipſū fontē bonitatis accedim': oibus hūanis
bonis ſm recte rōis iudiciū pferat. Hec ē. n. que faſtidiū
neſcit: ita vt q̄ eā edit adhuc eſuriat: ꝛ q̄ eā bibit ſitire nō
ceſſet. Hec eſt q̄ intantū pctō repugnat: vt q̄ ſm ipaꝫ ope-
rant: nō peccēt. Hec eſt que indeficientē fructū ſuis mini-
ſtris largit: vt q̄ eā elucidāt vitā poſſideāt, ſempiternam.
Precellit itaq; voluptates dulcedie: ſecuritate ſedes ꝛ re
gna: vtilitateq; diuitias vniuerſas. Huiuſmōi igit dele-
ctat' munerib' euāgelice ſapie a ſeculis i myſterio abſcō
dite: quā i lucē pduxit dei ſapia icarnata: miſteriū expō-
nis adhibui: ſacroꝝ doctoꝝ ſnias ꝯpillādo: ad qd̄ me in
duxit ꝑmit' felicis recordatōis Urbani pape q̄rti māda
tū. Verꝫ q2 eo ſūmo pontifice ex hac vita ſubtracto: tria
euāgelia: Marci Luce ꝛ Joānis exponenda reſtabāt: ne
op' qd̄ obediētia iceperat: negligētia iperfectū relinq̄ret
cū multo labore diligēs adhibui ſtudiuꝫ: vt q̄tuor euan-
gelioꝝ expoſitionē ꝯplerē: eadē i oibus forma ſuata i po
nēdis ſcōꝝ auctorib' ꝛ eoꝝ noibus pſcribēdis. Et vt ma
gis itegra ꝛ ꝯtinua pdicta ſcōꝝ expoſitio redderet: q̄ſdā
expoſitiōes doctoꝝ grecoꝝ i latinū feci trāſferri: ex qb'
plura expoſitiōibus latinoꝝ doctoꝝ iterſerui: auctoruꝫ
noibus pnotatis. Verꝫ q2 ꝯgruit vt de laboꝝ fructib' ob-
latōes ſacerdotib' offerant: expoſitiōis euāgelice opus:
laboris mei fructū apſoꝝ pſbytero cēſui offerēdū. i quo
vr̄a ſuſcipiat auctoritas debitū vt ſciētie iduſtria iudiciū
cenſuram exerceat: ꝛ antiqua dilectio amoris affectū in
offerentis munere cōprehendat. GLO.

Vocationē gentiū ꝛ cām ſalutis eaꝝ Eſaias pphe
ta manifeſto pnūciat oraculo dicēs: Deus me' fa
ctus ē fortitudo mea. ꝛ dixit: Parū eſt vt ſis mihi
ſeru' ad ſuſcitādas trib' Jacob: ꝛ feces iſrl' ꝯuertēdas.
Dedi te in lucē gētiū vt ſis ſalus mea vſq; ad extremū ter
re. HIE. ſup Eſaiā: In qbus vbis oñdit Chriſtū appel-
lari ſuū in q̄tū eſt formatus ex vtero. nā an̄ vba iſta pre
mittit: Hec dicit dn̄s formās me ex vtero ſuū ſibi. Fue-
rat ſiq̄dem volūtas pr̄is vt peſſimi vinitores miſſuꝫ ſuſ
ciperent filiū. vn̄ de iſtis Chriſtus ad diſcipulos loquit:
In viaꝫ gentiū ne abieritis: ſꝫ ite magis ad oues pditas
dom' iſrael. q2 igit iſrl' nō eſt reduct' ad deū: ppterea dei
filius loq̄t iudeis nō credētibus dicēs: Deus me' factus
eſt fortitudo mea: q̄ ꝛ ꝯſolatus ē me ſup adiectione ppl'i
mei. ꝛ dixit: ad ſuſcitādas trib' Jacob: que ſuo vitio cor
ruerūt: ꝛ ad feces ſiue reliq̄as Jſrael ꝯuertēdas. Pro ill'
eni dedi te i lucē gentiū oium: vt illumies vniuerſuꝫ mun
dū: ꝛ ſalutē meā p quā hoies ſalui fiunt vſq; ad extrema
terre facias puenire. GLO. Ex pmiſſis igit vbis duo
poſſum' colligere: quoꝝ pmū eſt diuina virtus q̄ fuit in
Chriſto: ex qua efficax fuit ad gentiū illuminationem: q2
dī: Deus me' factus ē fortitudo mea. Deus igit erat i Chri
ſto mūdū recōcilians ſibi: vt apl's ad corinth. dicit. vn̄ ꝛ
euangeliū p qd̄ credētes ſaluant virtus dei ē in ſalutē oī
credēti: vt idē apl's ad Ro. dicit. Secūdū aūt ē illumina
tio gentiū ꝛ ſal' mūdi ex diſpoſitiōe pr̄is p Chriſtū cōple
ta: q2 dī: Dedi te in lucē gentiū. vn̄ poſt reſurrectionē ſuā
dn̄s vt diſpoſitionē pr̄is ipleret ad pdicandū diſcipulos
miſit: dicēs: Docete oēs gētes. quoꝝ q̄dā ad pdicandū iu
deis: q̄dā ad pdicandū gentib' miniſteriū acceperūt. Q2
vero euāgeliū oportuit nō ſolū pdicari ppt pn̄tes: ſꝫ etiā
ſcribi ppter futuros: eadē diſtinctio ē in ſcriptorib' euan
gelij obſeruata. nā Mattheus iudeis euāgeliū hebraico
ſmone ſcripſit. Marc' aūt prim' euāgeliū ſcripſit i genti-
bus. EVSE. in eccliaſtica hiſtoria: Cū. n. romane vrbi
claꝝ verbi dei lumē fuiſſet exortū: ſmo veritatis ꝛ lucis q̄
p Petrū predicabat: vniuerſoꝝ mētes placido illuſtrauit
auditu: ita vt quotidie audiētib' eū nulla vnq̄ ſatietas fie
ret. vn̄ neq; eis auditio ſola ſufficiebat: ſed Marcū diſci
pulū eius oīb' pcibus exorāt: vt ea q̄ ille vbo pdicabat
ad ppetuā eoꝝ ꝯmonitionē hn̄dā ſcripture traderet: quo
domi foriſq; i huiuſmōi meditationib' vbi pmanerēt
nec pus ab obſecrādo deſiſtūt q̄ q̄ orauerant ipetrarēt. ꝛ
h fuit cā ſcribēdi euangeliū ſm Marcū. Petrus vo vt p
ſpm̄ ſcm̄ religioſo ſe compit furto ſpoliatū: delectat' eſt fi
dē eoꝝ p deuotōeꝫ q̄ ꝯſiderās: factūq; ꝯfirmauit: ꝛ i ppe
tuā legendā ſcripturā eccl'ie tradidit. HIERO. ſuper
Marcū: Principiū aūt q2 a pfectiōis etatis Chriſti pdica
tione ichoat: nec laborat in natiuitate infantuli q̄ loq̄t de
pfectione filij dei. CHRY. Cōpendioſaꝫ aūt ac breuē
narrationē facit: i quo magiſtrū imitat' ē. ſ. Petrū breui-
tati ſtudentē. AVGV. de con. euange. Vn̄ Mattheus
q̄ regiā Chriſti pſonā narrādā ſuſcepat: habuit marcū ſi
bi tanq̄ comitē ꝛ abbreuiatorē adiunctuꝫ: q̄ ſua veſtigia
quodammō ſequeret. Regū. n. eſt nō eſſe ſine comitū ob-
ſequio. Sacerdos aūt qm̄ i ſancta ſcōꝝ ſol' itrabat ppte
rea Lucas cui' circa ſacerdotiū Chriſti erat itētio nō ha
buit tanq̄ ſociū obſequēteꝫ q̄ ſuā narrationē quodāmō
breuiaret. BEDA: Notādū eſt etiā q euāgeliſte ſancti
diuerſuꝫ narratiōis ſue premordiū ſinguli diuerſuꝫ ſta-
tuere terminū. Matthe' nāq; a natiuitate dn̄ica exordiū
ſumēs: ad tp̄s vſq; dn̄ice reſurrectiōis ſeriē ſue narratio
nis pduxit. Marcus ab initio euāgelice pdicatōis incipi
ens puenit vſq; ad tp̄s aſcenſiōis dn̄i ꝛ predicatōis diſci
puloꝝ ei' cūctis gētib' p orbē. Lucas a natiuitate precur
ſoris inchoās euāgeliū terminauit i aſcēſione dn̄ica. Jo
annes ab eternitate vbi dei pncipiū ſumens: vſq; ad tp̄s
dn̄ice reſurrectōis euāgeliçādo ptigit. AMBRO. ſup
Lucā: Quia igit Marc' a potētie cepit expreſſiōe diuine
recte ſub leonis imagine figurat. REMI. ſuper Mat
theū: Per leonē etiā ſignat Marc': q2 ſicut leo terribileꝫ
vocē i deſerto emittit: ſic Marc' a voce i deſerto icepit: dicēs
Vox clamātis in deſerto. AVGV. de cō. euāge. Quā-
uis ꝛ de figura alit' dici poſſit: Marc'. n. q̄ neq; ſtirpē re
giā vt Matthe' ob hoc p leonē ſignificat': neq; ſacerdo
talē vt Lucas ſignat' p vituluꝫ vel cognationē vel conſe
crationē narrare voluit: ꝛ tn̄ i eis vſatus oñdit q̄ hō Chri
ſtus opatus ē per hois figurā i illis q̄tuor aialibus ſigna
t' videt. THEOPH. Vel euangelium ſm Marcum
aquila innuit: a pphetia. n. Joannis incepit. Prophetia
vero acute que a longe ſūt ſpeculatur vt aquila. Ca. I.

Initium euangelij Jeſu Chriſti filij dei.

HIERO. i plogo Marc' euangeliſta ſacerdotiū i Jſrl'
agens ſm carnē: leuita ad dn̄ꝫ ꝯuerſus euāgeliū i Jtalia
ſcripſit: oñdens in eo q̄d ꝛ generi ſuo deberet Chriſtus.
nā initiū euāgelij in voce pphetice exclamatōis iſtituēs
ordinē leuitice electiōis oñdit: predicās Joannē Zacha-
rie filiū i vocē angeli emiſſū dicens: Initiū euāgelij Jeſu
Chriſti filij dei. HIERO. Euāgeliū grece dicit: latie bo
na annūciatio predicat: qd̄ pprie ad regnū dei ꝛ remiſſio
nē pertinet peccatoꝝ. eteni euāgeliū p qd̄ venit redēptio
fideliū ꝛ btitudo ſcōꝝ. Quatuor aūt euāgelia vnū ſūt: ꝛ
vnū q̄tuor. In hebreo ieſus: in greco ſother: in latino ſal-
uator dicitur. Chriſtus auteꝫ grece: meſſias hebraice: lati
ne vnctus. i. rex ꝛ ſacerdos dicit. BEDA: Conferēdū
aūt ē hoc euāgelij pncipiū principio matthei quo ait: Li
ber gn̄ationis ieſu chriſti filij dauid: filij abrahā. Hic aūt
dicit filij dei. Ex vtroq;. n. vnus dn̄s Jeſus chriſt' dei ꝛ

hoīs filiꝰ eſtītelligēdus. Et apte pmus euãgeliſta filiũ hominis cũ: ſecũdus filiũ dei noiat: vt a minoꝛibꝰ ad maioꝛa paulatim ſenſus noſter aſſurgeret: ac p fidē ⁊ ſacramēta hũanitatis aſſũpte: ad agnitionē diuine eternitat̄ aſcēderet. Apte etiã q̄ humanã erat generationē deſcripturꝰ a filio hoīs cepit: Dauid. ſ. ſiue Abꝛahã. apte etiã is q̄ librũ ſuũ ab initio euãgelice pdicatiōis ichoabat filiũ dei magis appellare voluit Jeſuʒ Chꝛiſtũ: qꝛ hũane erat nature de pgenie patriarcharũ veritatē carnis ſuſcipe: ⁊ diuine fuit potētie euãgeliũ mũdo pdicare. HILARI. ſup Lucã: Nõ aũt ſolo noie ꝯteſtatꝰ ē chꝛiſtũ filiũ dei: ſʒ etiam ppꝛietate. Nos filij dei ſumus: ſʒ nõ talis h̄ filius. Hic eni verus ⁊ ppꝛius ē filius oꝛigine nõ adoptione: veritate non nũcupatione: natiuitate non creatione.

Sicut ſcriptũ ē i Eſaia pphera: Ecce mitto angelũ meũ ante faciē tuã q̄ pꝛeparabit viã tuã ante te. Uox clamantis in deſerto: Parate viam domini: rectas facite ſemitas eius.

BEDA: Scripturꝰ euãgeliũ Marcꝰ cogrue pmo ponit teſtimõia pphetaꝝ: vt eo cũctꝭ ſine ſcrupulo dubitatis ſuſcipienda q̄ ſcriberet intimaret: quo hec a pphetis antea pdicta eē demõſtraret. Simulq; vno eodẽq; euangelij ſui pncipio: ⁊ iudeos q̄ legē ac pphetas ſuſcepãt ad ſuſcipiēdã euãgelij grãm ac ſacra: que ipoꝝ pphete pdixerãt iſtituit. Et gētiles q̄ p euãgelij pconia ad dñm venerant: ad auctoꝛitatē q̄ꝫ legis ⁊ pphetaꝝ ſuſcipiendã venerãdãq; puocat. vñ dicit: Sicut ſcriptũ eſt i Eſaia pphera Ecce ego mitto angelũ meũ añ faciē tuã. HIERO. de optimo genere iterptandi: Hoc aũt nõ ſcribit in Eſaia: ſʒ in malachia in nouiſſimo. xij. pphetaꝝ. CHRY. Põt aũt dici q̄ falſitas ē ſcriptoꝛꝭ. Uel alr̄ dicet q̄ duas pphetias i diuerſis locis dictas a duobꝰ pphetꝭ in vnũ ꝯgregãs poſuit. Jn Eſaia. n. pphera poſt ezechie deſcribit hiſtoꝛiã: Uox clamãtis i deſto: i malachia vo: Ecce mitto angelũ meũ. Scõs igit euãgeliſta duas pphetias poſuit vt ab Eſaia dictas: ⁊ ad vnã lectionē hoc referēs: tacens vo a quo dicat: Ecce mitto angelũ meũ. AVG. de qõibus euãge. Sciēs. n. oia ad auctoꝛem referenda dcã hec ad Eſaiã reuocauit q̄ ſenſũ iſtũ poꝛ itimauerat. Deniq; pꝰ vba malachie ſtati ſubiecit dicēſ: Uox clamãtꝭ i deſto. vt iũgeret vba vtriuſq; pphete ad vnũ ſenſũ ptinētia ſub poꝛis pphete pſõa. BEDA: Uel alr̄ itelligēdũ ē: qꝛ ⁊ ſi nõ hec vba iueniũt in Eſaia: ſēſus tñ eoꝝ iuenit i multꝭ alijs locis: ⁊ manifeſtiꝰ i h̄ qõ ſubiũxit: Uox clamãtꝭ i deſto. Nã q̄ dixit malachias mittēdũ ãgelũ añ faciē dñi q̄ ppararet vias eiꝰ: h̄ ē qõ dixit Eſias vocē clamãtꝭ i deſto audiēdã q̄ diceret: Parate viã dñi. Jn vtraq; aũt ſnia ſimilr̄ parãda via dñi pdicat. Potuit aũt fieri vt aio marci euãgeliũ ꝯſcribētꝭ p malachia Eſaias occurrerit vt fieri ſolet qõ tñ ſine vlla dubitatiõe emēdaret: ſaltē ab alijs admoītus q̄ ipo adhuc i carne viuēte legere potuerũt: niſi cogitaret recoꝛdatõi ſue q̄ ſcõ ſpũ regebat: nõ fruſtra occurriſſe aliõ p alio nomē pphete. Sic. n. iſinuãt q̄cũq; p pphetas ſpũſſanctꝰ dixit: ⁊ ſingľa eē oiũ ⁊ oia ſinguloꝝ. HEIRO. Per malachiã g̃ pr̄is vox ſonat ad filiũ q̄ eſt facies pr̄is vñ agnitꝰ ē. BEDA: Angelꝰ aũt vocat Joãnes: nõ nature ſocietate iuxta hereſim Oꝛigenis: ſʒ officij dignitate. Angelꝰ. n. grece: latie nũciꝰ dr̄: q̄ noie rcͤ appellari potuit hõ ille q̄ fuit miſſꝰ a deo: vt teſtimoniũ pꝛhiberet de lumie: ⁊ veniētē i carne dñm mũdo nũciaret: cũ cõſtet oēs q̄ ſacerdotio fungũt ob euãgeliʒãdi officiuʒ angelos poſſe vocari: dicēte pphera Malachia: Labia ſacerdotꝭ cuſtodiũt ſciam: ⁊ legē reqrũt ex oꝛe eiꝰ: qꝛ ãgelꝰ ē dñi exercituũ. THEOPHI. Pꝛecurſoꝛ igit chꝛiſti ãgelꝰ dr̄ ppter vitã ãgelicã ⁊ reuerentiã excelſã. Qꝺ aũt dr̄: Añ faciē tuã. h̄ ſignificat q̄ſi diceret: iuxta te ē nunciꝰ tuꝰ. vñ oñdit ppinq̄tas pcurſoꝛis ad chꝛiſtũ. Eteni iuxta reges ãbulãt q̄ ppinq̄ ſunt magis. Seqͭ: Qui pparabit viã tuã añ te.

Per baptiſmũ. n. pparauit aiaſ iudeoꝝ vt chꝛiſtũ ſuſciperent. HIERO. Uel via dñi q̄ ad hoies igredit pnia ē p quã deus ad nos deſcēdit ⁊ nos ad illũ aſcēdimꝰ. hic autē initiũ pdicatõis Joãnis fuit: Penitētiã agite. BEDA Sic aũt Joãnes ãgelꝰ potuit vocari p eo q̄ faciē dñi euãgeliʒãdo pueniet: ita recte appellari ⁊ vox potuit: qꝛ vbuʒ dei ſonãdo pꝛibat. vñ ſeqͭ: Uox clamãtis i deſto. Cõſtat eni q̄ vnigenitꝰ filꝰ vbũ pr̄is vocat. ⁊ ex ipſa nr̄a locutõe cognoſcimꝰ: qꝛ pus vox ſonat vt vbuʒ poſtmodũ poſſit audiri. HIERO. Dr̄ aũt vox clamãtꝭ: qꝛ clamoꝛ ad ſurdos ⁊ lõge poſitos ſiue cũ idignatiõe fieri ſolet: q̄ iudaico certũ ē pplo eueniſſe: dũ longe ē a peccatoꝛibꝰ ſalus. ⁊ aures ſuas obturauerũt ſicut aſpides ſurde. ⁊ idignationē ⁊ irã ⁊ tribulatõeʒ a chꝛiſto audire meruerũt. CHRY. Per h̄ autē q̄ dr̄: Jn deſto. manifeſte oñdit pphetia nõ in hieruſalē diuĩa fieri dogmata: ſʒ i deſto. Qꝺ iplebat ad lr̄am Joãne baptiſta i deſto ioꝛdanis vbi dei apparitionē ſalutiferã pdicãte. Oñdit etiã ſmo pphericꝰ pter deſertũ qõ a moyſe oñſum fuit: vbi ſemitas faciebat: aliud eſſe deſtũ: in q̄ pſentē eē ſalutē chꝛiſti pdicabat. HIERO. Uel in deſerto fit vox ⁊ clamoꝛ: qꝛ deſti erãt a ſpũ dei: ſicut domꝰ vacãs ⁊ ſcopata deſti etiaʒ a pphera rege atq; ſacerdote. BEDA: Quid autē clamaret apit cuʒ ſubdit: Parate viã dñi: rectas facite ſemitas eiꝰ. Ois. n. q̄ fidē rectã ⁊ opa bona pdicat: q̄d aliud q̄ venieti dño ad coꝛda audiētiuʒ viã parat: vt hec. ſ. coꝛda vis grē penetret ⁊ lumē veritatꝭ illuſtret: Rectas autē ſemitas fac dũ mundas in aio cogitatiões p ſmonē pꝛedicatiõis foꝛmat. HIERO. vl̄ alr̄: Parate viã dñi: h̄ ē pniaʒ agite ⁊ pdicate. Rectas facite ſemitas eiꝰ vt via regia icedētes pxios nr̄os vt nos ⁊ noſmetipſos vt pxios diligamꝰ. Qui. n. ſemetipſuʒ diligit ⁊ nõ diligit pximũ ad dextrã declinat. Nam multi bñ agũt ⁊ bñ nõ coꝛrigũt vt fuit Hely. ⁊ q̄ ſemetipſuʒ odiēs pximuʒ diligit ad ſiniſtrã diuertit. Multi. n. bene coꝛrigũt ſʒ nõ bñ agunt: vt fuerũt ſcribe ⁊ phariſei. Semitas autē poſt viã ſequunt: qꝛ mãdata moꝛalia poſt penitētiã explanant. THEOPHI Uel via eſt nouũ teſtamentũ: ſemite vero vetus quaſi attritũ. ad viã enim neceſſe erat pparari. ſ. ad nouuʒ teſtamentũ. Ueteris autem teſtamenti ſemitas rectas fieri opoꝛtebat.

Fuit ioãnes i deſerto baptiʒãs ⁊ pdicãs baptiſmũ penitētie i remiſſionē peccatoꝛũ. Et egrediebatur ad eũ ois iudee regio: ⁊ hieroſolymite vniuerſi: ⁊ baptiʒabant ab illo i ioꝛdanis flumie: ꝯfitētes peccata ſua. Et erat ioannes veſtitus pilis camelorũ ⁊ ʒona pellicea circa lũbos eiꝰ: ⁊ locuſtas ⁊ mel ſilueſtre edebat: ⁊ pdicabat dicēs: Ueniet foꝛtioꝛ me poſt me: cuiꝰ nõ ſũ dignꝰ pcũbēs ſoluere coꝛrigiã calciamētoꝛum eius. Ego baptiʒo vos aqua ille vero baptiʒabit vos ſpiritu ſancto.

HIERO. Scõm pmiſſaʒ Eſaie pphetiã via dñi a Joãne parat p fidē ⁊ baptiſmũ ⁊ pniam. recte ſemite fiunt p auſtera indicia veſtis cilicine ⁊ ʒone pellicee: ⁊ cibi locuſtini: ⁊ mellis ſilueſtri ⁊ hũillime vocis. vñ dr̄: Fuit Joannes i deſto. Joãnes. n. ⁊ Jeſus q̄rũt qõ i deſto amiſſuʒ ē vbi vicit diabolꝰ ibi vincit. vbi cecidit hõ ibi exurgit. Joannes autē grã dei iterptat. a grã aũt narratio icipit. Sequit. n. Baptiʒãs. Per baptiſmũ. n. grã dat q̄ peccata gratis dimittit. Qꝺ autē ꝯſummat p ſpõſuʒ initiat p paranimphũ. Uñ cathecumi h̄ ē iſtructi: icipiũt p ſacerdotē ⁊ chꝛiſmãt p epꝫ: ⁊ ad h̄ deſignãdũ ſubdit: Et pdicãs baptiſmũ pnie i remiſſionē peccatoꝝ. BDEA: Liquet qꝛ Joannes baptiſmuʒ pnie nõ ſolũ pdicauit: veꝝ etiã q̄buſdaʒ dedit: ſʒ baptiſmuʒ in remiſſionē peccatoꝝ dare nõ potuit. Remiſſio eteni peccatoꝝ i ſolo baptiſmo chꝛiſti nobis tribuit. Dr̄ ergo pdicãs baptiſmũ pnie i remiſſioneʒ peccatoꝝ: qm̄ bapiſmuʒ qõ peccata ſolueret qꝛ dare nõ poterat

poterat: pꝛedicabat vt ſicut incarnatũ vbuʒ pr̄is pꝛecurrebat vbo pdicationis: ita baptiſmũ pnie quo peccata ſoluũt pcurreret ſuo baptiſmate quo peccata ſolui nõ poſſunt. THEOPHI. Uel alr̄: Baptiſmꝰ Joãnis etſi nõ hēret peccatoꝝ remiſſionē: tñ hoies ad pniaʒ iducebat. Sic ergo baptiſmũ pnie pdicabat: ſʒ hec pdicatio pnie ducebat in remiſſionē peccatoꝝ: q̄ſi q̄ penitētes chꝛiſtuʒ recipent: remiſſionē recipent peccatoꝝ. HIERO. Per Joannē aũt ſicut p amicũ ſpõſi iducit ſpõſa ad chꝛiſtũ: ſicut p puerũ rebecca ad Yſaac. vñ ſeqͭ: Et egrediebat ad illũ ois Ju. re. ⁊ Hie. vni. ⁊ bap. ab illo i ioꝛda. flumie. Cõfeſſio. n. ⁊ pulchꝛitudo i ꝯſpectu eiꝰ. ſ. ſpõſi. Deſilit. n. ſpõſa de camelo cũ humiliat ſe. Nũc eccľia viſo viro Yſaac i. ieſu chꝛiſto. Joꝛdanis aũt deſcenſio aliena iterptat vbi peccata abluunt. Nos. n. oli alienati a deo p ſupbiã per baptiſmi ſymbolũ humiliati erigimur in alta. BEDA Exemplũ aũt hic ſumit ꝯfitēdi peccata: ac melioꝛē vitam pmittēdi eis q̄ baptiſma deſiderãt p h̄ qõ ſubdit: Cõfitētes peccata ſua. CHRY. Quia vo Joãnes pniaʒ pdicabat pnie ſigna gerebat i veſtitu ⁊ cibo. vñ ſeqͭ: Et erat Joãnes veſtitꝰ pilis cameli. BEDA: Pilis inq̄t veſtitus nõ lana: aliud auſtere veſtis idiciũ eſt: aliud luxurie ē molliciꝛis. Zona aũt pellicea q̄ accinctus fuit: vt Helias moꝛtificatiõis idiciũ ē. Poꝛro qõ ſeqͭ: Et locuſtas ⁊ mel ſilueſtre edebat: habitatoꝛi ſolitudis ꝯgruũ ē vt nõ delitias ciboꝝ: ſʒ neceſſitatē humane carnis expleret. HIERO. Ueſtis aũt Joãnis ⁊ cibꝰ ⁊ potꝰ totã auſterã vitã pdicãtiũ ſignificat: ⁊ futuras gētes ad grãʒ dei q̄ ē Joãnes intus ⁊ foꝛis eē ꝯiũgendas. Pilis. n. cameli diuites gētiũ ſignificant: ⁊ ʒona pellicea paupes mũdo moꝛtui: ⁊ locuſtis errãtibꝰ ſapiētes huiꝰ mũdi: q̄ ſtipulas iudeis aridas relinq̄ntes: frumēta myſtica cruribꝰ trahũt: ⁊ in caloꝛe fidei ſaltꝰ i altũ dant: ⁊ melle ſilueſtri fideles iſpirati de icultã ſilua ſaginant. THEOPHI. Uel alr̄ veſtis de pilis cameloꝝ doloꝛis erat oñſiuũ inuēte ioanne q̄ penitentē dolere oʒ. Doloꝛeʒ. n. ſaccus ſignificat. ʒona vo pellicea moꝛtificationē iudaici ſignificat ppľi. Eſca autē Joãnis nõ ſolũ abſtinētiã notat: ſʒ etiã ē idicatiuũ itelligibiľ eſce: q̄ tũc ppľs veſcebat nõ q̄d altũ itelligēs: ſʒ tñ i alta ſaliēs iterũq; ſe depꝛimēs. Talis. n. ē locuſta i altũ ſaliēs ⁊ iteꝝ cadēs. Sic igit ⁊ melle q̄dē veſcebat ppľs qõ erat ex apibꝰ natũ. ſ. ex pphetꝭ: nõ tñ cultũ ſʒ ſilueſtre. Hēbãt. n. ſcripturas hebꝛei ſic mel qõdã ſʒ nõ bñ itelligebãt. GRE. xxxi. moꝛal. Uel ipſa ciboꝝ ſpecie deſignauit dñm quē puenit qꝛ iſructuoſe gentilitatꝭ dulcedinē ſumpſit mel ſilueſtre edit. Qꝛ vo iudeoꝝ plebē i ſuo coꝛpoꝛe i ptē ꝯuertit i cibo locuſtas accepit: q̄ ſubito ſaltus dãtes ptinus ad terrã cadũt. Saltꝰ. n. iudei dabãt cũ pꝛecepta dñi ſe iplere pmitterēt. Sʒ ad traʒ cadebãt: cũ p pꝛaua opa h̄ ſe audiſſe denegarēt. Habebãt ergo ſaltũ p vocē: ⁊ caſuʒ p actioneʒ. BEDA: Põt etiã habitꝰ ⁊ victꝰ Joãnis q̄litatem interne ꝯuerſatõis eiꝰ expꝛimere. Nãq; auſterioꝛibꝰ vtebat idumentꝭ: qꝛ vitã peccãtiũ nõ blãdimētis fouit: ſʒ vigoꝛe aſpe iuectiõis icrepauit. Zonã pelliceã hēbat circa lũbos: qꝛ carnē ſuã crucifixit cũ vitijs ⁊ ꝯcupiſcētijs. Locuſtas ⁊ mel ſilueſtre edebat: qꝛ dulce q̄ddã ſapiebat turbis pdicatio eiꝰ exiſtimãte pplo ne ipſe eſſet chꝛiſtꝰ. ſed ocius finē ſoꝛtita ē itelligētibꝰ eiꝰ auditoꝛibꝰ: qꝛ non ipſe chꝛiſtꝰ: ſʒ pcurſoꝛ ⁊ pphera eēt chꝛiſti. Jn melle eteni dulcedo: i locuſtis ē alacer volatꝰ. vñ ſeqͭur: Et pꝛedicabat dicens: Uenit foꝛtioꝛ me poſt me. GLO. Hoc dicebat ad remouēdũ turbe opinionē: que eũ chꝛiſtũ eē credebat foꝛtioꝛē aũt chꝛiſtũ eē pnũciat q̄ remiſſurus erat peccata qõ ipe facē nõ valebat. HIERO. Quis etiã foꝛtioꝛ ē grã q̄ abluũt peccata: quã ioãnes ſignificat illo q̄ ſepties ⁊ ſeptuagies dimittit peccata. Grã q̄dē poꝛ ē: ſʒ ſemel dimittit peccata p baptiſmũ: miſicoꝛdia vo ad miſos ab adã vſq; ad chꝛiſtũ p. lxxvij. generatões: ⁊ vſq; ad cētũ. xliiij. milia puenit. CHRY. Ne aũt eſtiaret h̄ ſʒ ꝯparatione ſui ad chꝛiſtũ dicere ſubiũgit: Cuiꝰ nõ ſuʒ dignꝰ pcũbens ſoluere coꝛrigiã calciamētoꝝ eiꝰ. Non ē aũt idē ſoluere coꝛrigiaʒ calciamentoꝛũ eius: qõ hic Marcꝰ dicit: ⁊ calciamenta poꝛtare: qõ dicit Matheꝰ. Et q̄dem narrationis oꝛdinē pſeq̄ntes euangeliſte: nec in aliquo fallētes dicũt vtrũq; Joãneʒ dixiſſe ſm alteꝝ ſenſum. ꝯmētãtes vero circa h̄ different expoſuerũt vnũq̄dq;. coꝛrigiã. n. vocat ligamē calciamētoꝝ. Ad excellētiã igit ptãtis chꝛiſti ⁊ diuinitatis magnitudinē extollendã h̄ dicit: ac ſi diceret neq; in miniſtri oꝛdine deputari ſufficiens ſuʒ. Magnũ. n. eſt i his que ſũt coꝛpis chꝛiſti q̄ſi pcũbēdo iferius attendere: ⁊ imaginē ſupnoꝝ iferiꝰ videre ⁊ ſoluere vnũqõq; iexplicabiliũ que ſunt circa myſteriũ incarnatiõis.

HIERO. Calciamentũ eni i extrema parte coꝛpis ē. Jn fine. n. ad iuſticiã eſt ſaluatoꝛ icarnatus. vñ p pphetã dr̄. Jn idumeã extendã calciamentũ meuʒ. GREGO. in homeľ. Calciamenta etiã ex moꝛtuis aialibus fiũt. Jncarnatus ergo dñs veniēs q̄ſi calciatus apparuit: q̄ i diuinitate ſua moꝛticina nr̄e coꝛruptiõis aſſumpſit. vel alr̄: Mos apud veteres fuit vt ſiq̄s eã que ſibi ꝯpeteret accipere vxoꝛē nollet: ille ei calciamentuʒ ſolueret q̄ ad hanc ſponſus iure ppinq̄tatis veniret. Recte ergo ſe idignũ eē ad ſoluendã coꝛrigiã calciamenti eiꝰ denunciat: ac ſi apte dicat: Ego redēptoꝛꝭ veſtigia denudare nõ valeo: qꝛ ſpõſi nomē mihi imeritꝰ nõ vſurpo. THEO. Jntelligit vo ⁊ ſic: oēs q̄ veniebãt ⁊ a Joãne baptiʒabãt p pniam ſoluebant a ligamine peccatoꝝ i chꝛiſtuʒ credendo. Jgit oiuʒ alioꝝ Joãnes ſic ſoluebat coꝛrigiã. i. vinculuʒ peccatoꝝ Jeſu vero nõ valuit coꝛrigiã ſoluere qꝛ non inuenit in eo peccatũ. BEDA: Sic ergo Joãnes dñʒ nõ adhuc manifeſte dñm aut dei filiũ: ſʒ tñ vnũ ſe foꝛtioꝛē pdicat. Nõ eni rudes adhuc auctoꝛes tanti capiebant archana ſacramētꝭ: q̄ filius dei eternus hoie aſſumpto ex virgine denuo natꝰ eſſet in mundũ: ſʒ paulatim p agnitionē gloꝛificate humilitatis introducēdi erãt ad finē diuine eternitatis: q̄bus tñ latent deũ hũc eē veꝝ declarãs ſubdit: Ego baptiʒo vos in aq̄: ille vo baptiʒabit vos in ſpũſcõ. Cui eni dubiũ eſt nullũ poſſe aliũ grãm ſpũſſancti niſi deum dare. HIERO. Quid. n. intereſt iter aquã ⁊ ſpm̄ſanctum q̄ ferebat ſup aq̄s: aq̄ myſteriũ eſt hoīs: ſpũs vero myſteriũ dei ē. BEDA: Baptiʒamur aũt a dño i ſpiritu ſancto: nõ ſolũ cuʒ in die baptiſmatis fonte vite in remiſſionē peccatoꝝ abluimur: veꝝ etiã quotidie per gratiaʒ eiuſdē ſpũs ad agenda que deo placent accendimur.

Et factũ ē i diebus illis: venit ieſus a naʒareth galilee: ⁊ baptiʒatus ē a ioãne in ioꝛdane. Et ſtatī aſcendens de aqua: vidit celos aptos ⁊ ſpm̄ſcũm tãq; colũbã deſcendētē ⁊ manētē i ipo. Et vox facta ē de celis: Tu es filiꝰ meꝰ dilectꝰ: in te cõplacui.

HIERO. Marcus euangeliſta ſicut ceruus ad fontes aquaꝝ deſiderans: ſaltus in planis ⁊ arduis dat: ⁊ velut apis melliflua floꝛes ſummatim deguſtat. vñ a naʒareth venientē ieſum enarrauit dicēs: Et factũ ē in diebꝰ illis: ieſus a naʒareth galilee ⁊ baptiʒatus eſt a Joanne in ioꝛ.

CHRY. Alteꝝ ſiq̄dem baptiſma oꝛdinãs ad Joãnis venit baptiſma qõ reſpectu ſui baptiſmi incõpletuʒ erat: a iudaico vo baptiſmate alienum tãq; in amboꝝ medio exiſtens: vt p baptiſmi naturã oñdat: qꝛ non in peccati remiſſionē baptiʒat: aut q̄ſi indigens ſpũſſancti acceptione: his. n. ambobꝰ baptiſma Joãnis carebat. Baptiʒatꝰ ē aũt vt notꝰ oibꝰ fieret ⁊ in eũ crederent: ⁊ ad iplēduʒ oēʒ iuſtitiã q̄ eſt obſuatio mãdatoꝝ. mãdatũ ſiq̄dem erat hoibꝰ baptiſmũ ſubire pphete. BEDA: Baptiʒatꝰ ē ⁊ vt baptiſmate ſuo Joãnis baptiſma cõpꝛobaret: ⁊ vt ioꝛdanis aquã ſanctificãs p deſcēſionē colũbe ſpũſſancti i lauacro credētiũ mõſtraret aduētuʒ. vñ ſeqͭ: Et ſtati aſcendēs de aqua vidit aptos celoſ ⁊ ſpm̄ſanctũ tãq; colũbã deſcendē-

tem ⁊ manentē i ipſo. Aperiunt aūt celi nō reſeratiōe elementoꝝ ſʒ ſpiritalib' oculis: qbus ezechiel i pncipio voluminis ſui eos aptos eſſe ꝯmemorat. h aūt ꝙ aptos celos poſt baptiſma vidit nři vtiqꝫ grā factū ē: qbus p lauacrū regeneratōis ianua pandit regni celeſtis. CHRY. Ut vt de celis hoib' ſanctificatio tribuat ac terrena celeſtib' cōiungant. Spūs aūt ſcūs ſup euʒ deſcendiſſe dr: nō tanq̄ tūc pmū ad eū acceſſerit: nō.n. ab eo vnq̄ fuerat derelict': ſʒ vt oñderet chriſtū q̄ a Joāne p̄dicabat tāq̄ digito quodā fidei oib' demōſtratū. BEDA: Qz etiā i baptiſmū deſcēdere viſus eſt ſpūſſcūs: ſignūʒ erat cōferende nobis i baptiſmo gratie ſpiritalis. HIERO. Hec ē aūt vnctio chriſti ſm carnē. ſ. ſpūſſanctus de qua dr: Unxit te de' de' tu' oleo leticie p̄ ꝯſortib' tuis. BEDA: Bñ aūt i ſpecie colūbe deſcēdit ſpūſſanct': qd multū ſimplex eſt aial atqꝫ a malicia fellis alienū: vt figurate nobis īſinuaret qz ſimplicia corda q̄rit nec habitare dignat i mētibus impijs. HIERO. In ſpē etiā colūbe ſpūſſanctus diſcēdit: qz in cātico de ecclīa canit. Sponſa mea: amica mea: dilecta mea: colūba mea: Sponſa in patriarchis: amica in pphetis: pxima in ioſeph: ⁊ mea dilecta i Joāne baptiſta. Colūba in chriſto ⁊ apoſtolis qbus dr: Eſtote prudentes ſicut ſerpētes: ⁊ ſimplices ſicut colūbe. BEDA: Sedit aūt colūba ſup caput ieſu neqs putaret vocē pris ad Joānē factā: nō ad dnʒ. Bñ autē addidit: manentē i ipſo: hoc.n. ē chriſto ſpāle vt implens cū ſemel ſpūſſanctus nūq̄ recedat. Nā fidelibus eius ad ſigna virtutū ⁊ miracula facienda aliqñ gratia ſpiritus cōfert: aliqñ tollit: quibus tñ ad operationē pietatis ⁊ iuſticie ad amoreʒ dei ⁊ pximi ꝯſeruandū nūq̄ grā ſpiritus abeſt. Ipſum autē q̄ baptiçandus cū alijs ad Joāneʒ venit: veruʒ eſſe filium dei in ſpū ſancto baptiçare volentē vox patris docuit. vñ ſeqtur: Et vox facta eſt de celis: Tu es filius me' dilect' in te ꝯplacui. Nō aūt p hoc ipe fili' qd neſciebat docet: ſʒ nobis qd credere debeamus oñditur. AVGV. de cō. euā. vñ Matthe' ait dictū eſſe: Filius me' dilectus. qz oñdere voluit ad id valere qd dictuʒ ē: Hic eſt fili' meus. vt illis potius q̄ audiebāt indicaret ꝙ ipſe filius eſſet dei. Si aūt queris: qd hoꝝ i illa voce ſonuerit: quodlibʒ accipiendū dummō intelligas eos q̄ nō eandē locutionē retulerūt eandeʒ retuliſſe ſniaʒ. Qz aūt deus in filio ſibi placuiſſe videat: admonemur ex eo qd dcm̄ ē: i te cōplacui.

BEDA: Nos quoqꝫ vox eadē docuit p aquā ablutōis ⁊ ſpm̄ ſanctificationis dei poſſe filios effici. myſterium etiā trinitatis i baptiſmate demōſtrat. fili' baptiçat. ſpūs deſcendit in ſpē colūbe. pris vox filio teſtominiū phibētis audit. HIERO. Moraliter ⁊ nos de volubilitate mundi: odore floꝝ mūdicie tracti cū adoleſcentulis poſt ſponſuʒ currim': ⁊ baptiſmi ſacro de duob' fontib' dilectiōis dei ⁊ pximi grā remiſſiōis abluimur: ⁊ aſcēdētes ſpe celeſtia ſecreta mundi cordis oculis intuimur. De hic ſpm̄ſanctū ſpū cōtrito ⁊ humiliato cū ſimplici corde deſcendentē ad māſuetos: ⁊ cū charitate nūq̄ cadente manentē ſuſcipimus. Et vox dñi de celis ad nos a deo dilectos dirigit: Beati pacifici qm̄ filij dei vocabunt. ⁊ tunc i nobis complacet pater cum filio ⁊ ſpiritu ſancto. ſ. quādo efficimur vnus ſpiritus cum deo.

Et ſtatim ſpiritus expulit eū i deſertū. Et erat in deſerto quadraginta diebus ⁊ quadraginta noctibus: ⁊ tentabatur a ſathana. Eratqꝫ cū beſtijs: ⁊ angeli miniſtrabant illi.

CHRY. Quia chriſtus oīa ad doctrinā nřaʒ opabat ⁊ ſuſtinebat: incepit poſt baptiſmū ad eremi habitationē ⁊ pugnauit cōtra diabolū: vt vnuſqſqꝫ baptiçatoꝝ tentationes maiores patiēter ſuſtineat poſt baptiſmū: nec turbet tāq̄ p̄ter ſpem hoc ꝯtingente: ſʒ oīa ſuſtinens maneat triūphator. Etſi.n. de' pmittat tentatōes fieri multis alijs modis: ob hoc etiā pmittit: vt cognoſcas ꝙ hō tentatus in maiori honore ꝯſtituit. nō.n. accedit diabol': niſi vbi aliquē i maiori honore viderit ꝯſtitutū. ⁊ ideo dr: Et ſtatim expulit eū ſpirit' in deſtuʒ. Propter h autē nō oſtēdit eū ſimpliciť euntē in deſertū ſʒ expulſuʒ: vt hoc itelligas fieri iuxta diuine diſpoſitiōis vbuʒ. p qd etiā inuit ne hō ſeipſuʒ in tētationē ingerat: ſed aliunde in tentationē q̄ſi expulſos victores exiſtere. BEDA: Uez necui veniret i dubiuʒ a quo eū ſpū expulſuʒ diceret in deſtum: oculte lucas primo poſuit ꝙ ieſus plen' ſpūſancto regreſſus eſt a iordane: ac deinde itulit: ⁊ agebat a ſpū i deſtuʒ neqd cōtra euʒ valuiſſe ſpūs putaret imundus: q̄ plen' ſpiritu ſancto quo volebat digrediēs q̄ volebat agebat.

CHRY. Expulit autē eū ſpūs in deſertū: qz.n. diabolū: ad tentādum ꝓuocare ꝑponebat: nō ſolū fame: ſʒ etiā loco occaſionē dedit. Tunc.n. maxime diabol' ſe ingerit cū videt aliqs ſolitarios pmanētes. BEDA: Secedit etiā i deſto vt nos doceat relictī mūdi illecebris: ⁊ ſocietate prauoꝝ diuinis p oīa ſuire mādatis. Tentat ſolus a diabolo: vt nobis inſinuet: qz oēs q̄ volunt pie viuere in chriſto pſecutōes patiunt. vñ ſequit: Et erat in deſerto. xl. diebus. ⁊. xl. noctib' ⁊ tentabat a ſathana. Tentatur aūt. xl. dieb' ⁊. xl. noctib': vt idicet: qz quādiu hic viuētes dño ſeruimus: ſiue pſpera blandiant qd ad dies ptinet: ſeu aduerſa fiant qd noctis figure ꝯgruit toto tpe aduerſari' aſſit: q̄ iter noſtꝝ tentādo īpedire non ceſſat. xl.n. dies ⁊ noctes totuʒ hui' ſeculi tēpus īſinuāt: qz quadripartitus eſt mund' i q̄ dño famulamur. x. vō ſunt p̄cepta p quoꝝ obſuātiā ꝯtra hoſtē certamus: decē aūt quater ducta. xl. fiūt. Sequitur: Eratqꝫ cū beſtijs. CHRY. Hoc aūt dicit vt oñdat quale erat deſtum: Inuiū.n. erat hoibus ⁊ beſtijs plenū. Sequit: Et angeli miniſtrabāt ei. Poſt tentationē enī ⁊ victoriā cōtra diabolū opatus eſt hoium ſalutē. Et ſicut apoſtol' dicit angeli i miniſteriū mittunt ꝓpter eos qui hereditatē capiūt ſalutis. Notandūqꝫ eſt ꝙ vincenti tentationē aſſiſtunt angeli miſtrantes. BEDA: Cōſiderandū etiā ꝙ chriſtus īter beſtias ꝯmorat vt hō: ſʒ miſterio vtit angelico vt de': Et nos cū i eremo ſancte cōuerſationis beſtiales hoiuʒ mores īpoluta mente toleramus: miniſteriū angeloꝝ meremur: a qbus corpore abſoluti ad eternā beatitudinē trāſferemur. HIERO. Uel tūc beſtie pacate nobiſcum ſunt ſicut in arca aialia munda cū īmundis: cum caro non concupiſcit aduerſus ſpm̄. poſt hoc angeli miniſtri mittunt nobis: vt reſponſa ⁊ ſolatia cordibus vigilantibus dent.

Poſtq̄ aūt traditus eſt Joānes venit ieſus in galileā predicans euangeliū regni dei: dicens: Quoniā impletum eſt tēpus: ⁊ appropinquabit regnū dei. Penitemini ⁊ credite euāgelio.

CHRY. Marc' euangeliſta Mattheum in ordine ſequitur: ⁊ ideo poſtq̄ dixit angelos miniſtrare ſubiungit: Poſtq̄ autem traditus eſt Joānes venit ieſus in galileā. Poſt tentationes ⁊ angelos miniſtrantes recedit in galileam inſtruens nos nō reſiſtere violentijs malignorum.

THEOPHI. Et vt oñdat nobis ꝙ in pſecutionibus decet recedere ⁊ non expectare: cū vō icidcrimus decet ſuſtinere. CHRY. Receſſit etiā vt ad doctrinā ⁊ ſanationes ſeipſuʒ ꝯſeruaret p̄uſq̄ pateret: hiſqꝫ oibus adipletis: fieret obediens vſqꝫ ad mortē. BEDA: Joanne tradito recte incipit dñs p̄dicare. vñ ſeqt: Predicans euāgeliū regni dei. Deſinente.n. lege ꝯſequenter orit euangelium. HIERO. Ceſſante vmbra adeſt veritas: Joāne i carcere: lex in iudea: Jeſus in galilea: Paulus in gentib' p̄dicans euangelium regni. Regno enim terreno ſuccedit paupertas: paupertati chriſtianoꝝ regnū tribuit ſempiternum. Honor autē terrenus ſpume aque vel fumo ſeu ſomno ꝯparat. BEDA: Nemo aūt putet traditionem Joānis in carcerē ſtatim poſt tentationē. xl. dierū ⁊ ieiuniū dñi factā. Quiſqs.n. euāgeliū Joānis legerit: inueniet dñm ante

dominuʒ aū traditionē Joannis multa docuiſſe ⁊ multa miracula feciſſe. habes.n. in euangelio ipſius: Hoc fecit initium ſignoꝝ ieſus. ⁊ poſtea. Necdum.n. erat miſſus Joānes in carcere. Fert autē qz cū legiſſet Joānes Matthei Marci ⁊ Luce volumia: ꝓbauerit qdem textū hiſtorie: ⁊ vera eos dixiſſe firmauerit: ſed vnius tm̄ āni i quo ⁊ paſſus ē poſt carcerē Joānis hiſtoriā texuiſſe. Pretermiſſo itaqꝫ anno cuius acta a tribus expoſita fuerāt ſuperioris tēporis anteq̄ clauderet Joānes i carcere geſta narrauit. cuʒ ergo dixiſſet Marcus: Quia venit ieſus in galileā: p̄dicās euāgeliū regni: ſubiungit dicēs: Qm̄ impletuʒ eſt tēpus: ⁊ appropinq̄bit regnū dei. CHRY. Siquidem ꝯpleto tēpore quādo. ſ. venit plenitudo tēporis: miſitqꝫ deus filiū ſuū: ꝯueniēs fuit humanū gen' vltimā conſeq̄ dei diſpenſationē. Et ideo dicit ꝙ appropinq̄uit regnū dei. Regnū aūt dei idē ē ſm ſubſtantiaʒ cuʒ regno celorum: q̄uis differt ratōe. Regnū.n. dei intelligitur quo de' regnat. hoc vero ē in regione viuētium: quādo facie ad facieʒ deum videntes in bonis pmiſſis exiſtēt. Siue amorem quis velit ſuſcipere illā regionem ſiue aliquam aliam cōfirmationem eoꝝ qui imaginē induūt ſuperioꝝ que per celos intelligunt. Satis.n. apparens ē ꝙ regnuʒ dei neqꝫ loco neqꝫ tēpore cōcludit. THEOPHI. Uel cōpletuʒ eſſe dicit dñs tēpus legis: quaſi diceret: vſqꝫ ad tempus preſens operabat lex: amodo operabit regnum dei qd ē ſm euāgeliuʒ cōuerſatio que cōuenienter aſſimilat regno celoꝝ. Cū enim vides aliquē carne indutuʒ ſm euangeliuʒ viuere: nūquid nō dices qm̄ iſte habʒ regnū celoꝝ quod nō ē eſca ⁊ potus: ſʒ iuſticia ⁊ pax ⁊ gaudiuʒ in ſpūſancto: Seqt: Penitemini. HIERO. Pniam enī agit qui vult eterno bono. ſ. regno dei adherere. Qui enī deſiderat nucleū frangit nucem. Amaritudinem radicis dulcedo pomi compēſat. Periculū maris ſpes lucri delectat. Dolorem medicine ſpes ſalutis mitigat. Preconiaʒ aūt chriſti illi narrare digne poſſunt: q̄ ad palmā indulgentie meruerūt peruenire. ⁊ ideo poſtq̄ dixit: Penitemini: ſubiunxit: Et credite euangelio. Nā niſi credideritiſ: nō itelligetis: penitemini. igit ⁊ credite. i. renūciate operibus mortuis. Quid.n. pdeſt credere ſine bonis operibus: nō tamē bonoꝝ operum meritum adducit ad fideʒ: ſʒ fides incipit vt bona opera conſequātur.

Et preteriēs ſecus mare galilee: vidit Simonem ⁊ Andream fratrē eius mittentes retia in mare. Erant.n. piſcatores. Et dixit eis ieſus: Uenite poſt me ⁊ faciaʒ vos fieri piſcatores hominū. Et protinus relictis retibus ſecuti ſūt eū. Et pgreſſus inde puſillū vidit Jacobū çebedei ⁊ Jōanem fratrem eius: ⁊ ipſos cōponētes retia in naui: ⁊ ſtatiʒ vocauit illos. Et relicto patre ſuo çebedeo i naui cum mercēnarijs ſecuti ſunt eū.

GLO. Poſita predicatione chriſti ad turbas agit euāgeliſta de vocatiōe diſcipuloꝝ quos fecit ſue predicatōnis miniſtros. vñ ſequit: Et preteriēs ſecus mare galilee vidit Simonē ⁊ Andreaʒ fratrē eius. THEO. Sicut Joānes euangeliſta refert: precurſores erāt diſcipuli Petr' ⁊ Andreas. Uidētes vō ꝙ Joānes de ieſu teſtimonium dederat adiuncti ſunt ei. poſt hec dolētes: qz Joānes traditus erat: ad artem ꝓpriā ſunt reuerſi. vñ ſequit: Mittentes retia in mare. Erāt enim piſcatores. Uide aūt eos de laboribus ꝓprijs enutritos ⁊ nō ex iniquitate. Tales enim digni erant chriſti pmi diſcipuli fieri. vñ ſubdit: Et dixit eis ieſus: Uenite poſt me. nūc ſcdo illos vocat. Eſt enim hec ſecūda vocatio reſpectu illius que legit in Joāne. Ad qd aūt vocent: oſtendit cū ſubdit: Faciā vos fieri piſcatores hominū. REMI. Quia per rete ſancte predicatiōis piſces. i. hoies de pfundo pelagi. i. infidelitatis ad lucem fidei traxerūt. Admirāda autem eſt iſta piſcatō. Piſces.n. cum capiunt mox moriunt. hoies cū capti ſūt verbo p̄dicationis potius viuificāt. BEDA: Piſcatores aūt ⁊ illitterati mittunt ad predicādū: vt fides credentiuʒ in v̄tute dei nō i eloquētia atqꝫ in doctrina eſſe putaret. Sequitur: Et ptinus relictis retibus ſecuti ſunt eum.

THEOPHI. Nō.n. oportet itervallū facere: ſʒ ſtatiʒ ſequi dñm. Poſt hos vero piſcat Jacobū ⁊ Joānē: qz ⁊ illi paupercī exñtes tamē ſenectutē nutriebāt paternā. vñ ſequit: Et pgreſſus ide puſillū: vidit Jacobū çebedei. Reliquerūt autē patrē: qz in ſequela chriſti eos erat īpediturus: Sic ⁊ tu cū a parētibus impedieris: relinque eos ⁊ accede ad deum. Oñdit autē ꝙ çebede' nō credidit: Mater vero apoſtoloꝝ credidit que ſecuta ē chriſtū mortuo çebedeo. Queri aūt pōt quomō binos vocauerit de nauiculis piſcatores: pmo Petrū ⁊ Andeaʒ: deinde pgreſſus paululū alios duos filios çebedi: cū lucas dicat Jacobū ⁊ Joānē vocatos fuiſſe ad adiuuādum petrū ⁊ Andreā: ⁊ chriſtū petro tm̄ dixiſſe: Noli timere ex h iā hoies eris capiēs: ſimul tñ ſubductis ad terrā nauib' eos fuiſſe ſecutos: Uñ itelligēdū ē hoc primo eē factū quod lucas inſinuat: et poſtmodū ad capturā piſciū eos ex more remeaſſe vt poſtea fieret: quod Marc' h narrat. Tūc.n. ſecuti ſunt dñʒ nō ſubductis ad terrā nauibus tāq̄ cura redeūdi: ſʒ tāq̄ vocātem ac iubētem vt ſequerētur. HIERO. Myſtice aūt hac quadriga piſcatorū vehimur ad ethera vt Helias. His q̄tuor angulis cōſtruit pma ecclīa his q̄tuor lřis hebraicis tetragrāmaton nomē dñi agnoſcit a nobis: quib' ſimili exēplo p̄cipit: vt audiam' vocē dñi vocātis ⁊ obliuiſcamur populū vitioꝝ: ⁊ domū paterne cōuerſatiōis que ē ſtulticia deo ⁊ rete araneaꝝ: in quo nos velut culices pene lapſos tenebat aer qui pēdet in nihil'i: nauē priſtine cōuerſatiōis abomināntes. Pellib' enī mortuis tegit adam qui ē genitor noſter ſm carnē: ⁊ nūc depoſito vetere hoie cū actibus ſuis nouū ſequētes hominē pellibus tegimur ſalomonis: qbus ſpōſa gloriatur ſe eſſe formoſaʒ factā Simon aūt obediēs: Andreas virilis: Jacobus ſupplātans: Joānes grā in latino ſonāt Quib' quatuor nominibus in imaginē dei conuertimur obediētia vt audiam': virilitate vt pugnem': ſupplātatione vt pſeueremus: grā vt cōſeruemur. Que quatuor virtutes cardinales dicunt: p prudētiam.n. obedimus: p iuſticiā viriliter agimus: p temperātiam ſerpētem calcam' per fortitudinē grām dei meremur. THEOPHI. Sciendū eſt etiā h qm̄ pmo vocat actio: deinde ꝯtēplatio. q̄ qdē eſt circa Petrū: actionē ſignificat. q̄ vō circa Joāneʒ ꝯtēplationē. Petr'.n. feruidiſſim' ⁊ magis ſollicit' alijs: Joānes vero theologus fuit excellētiſſimus.

Et ingrediunt capharnaum: ⁊ ſtatiʒ ſabbatis ingreſſus in ſynagogam docebat eos. Et ſtupebāt ſuper doctrina eius. Erat enī docēs eos quaſi ptātem habēs: ⁊ nō ſicut ſcribe.

HIERO. Marc' dicta euāgelij i ſeipſo diſponēs ordinē hiſtorie nō ſecut': myſterioꝝ ordinē ſeruat. vñ ſabbatis primā virtutē narrat dicēs: Et ingrediunt capharnaum. THEO. a naçareth recedēs. In die autē ſabbati quādo ſcribe cōgregabātur: tunc docens ſynagogā intrauit. vñ ſequit: Et ſtatim ſabbatis ingreſſus in ſynagogam docēs eos. Etenī lex ad h ſabbatis feſtare iubebat: vt lectioni ſtudētes cōuenirent in vnū. Docebat aūt chriſtus arguēdo nō adulādo ſicut phariſei. vñ ſequit: Et ſtupebāt ſup doctrina eius. Erat.n. docēs eos quaſi ptāteʒ habens ⁊ non ſicut ſcribe. docebat etiaʒ in poteſtate trāſmutās hoies ad bonū: ⁊ p penā nō credētib' minabatur.

BEDA: Scire etiā docebāt pplos que ſcripta ſūt in moyſe ⁊ pphetis. Jeſus vero quaſi de' ⁊ dñs ipſi' moyſi libertate volūtatiſ ſue: vel ea que minus videbant adde-

bat i lege vel cõmutãs ꝑdicabat in populo vt i mattheo legimus: Dictũ ẽ antiquis ego autẽ dico vobis.

Et erat i ſynagoga eoruʒ hõ in ſpiritu imũdo: ⁊ exclamauit dicẽs: Quid nobiſ ⁊ tibi ieſu naçarene? Veniſti añ tẽpus ꝑdere nos? Scio ꝙ ſis ſanct⁹ dei. Et cõminatus ẽ ei ieſus dicens: Obmuteſce: ⁊ exi de hoie. Et diſcerpens eũ ſpũs imundus: ⁊ exclamans voce magna: exiſt ab eo. Et mirati ſunt oẽs: ita vt conquirerent inter ſe dicẽtes: Quidnã ẽ hoc? Quenaʒ doctrina hec noua? Quia in ptãte ſpiritibus imundis impat: ⁊ obediũt ei. Et ꝓceſſit rumor eius ſtatim in omnẽ regionem galilee: qm̃ inuidia diaboli mors intrauit in orbem terrarũ contra ipſum.

BEDA: Mortis auctorem ꝑmo debuit medicina ſalutis opari. ⁊ ideo dr̃: Et erat in ſynagoga eoꝝ hõ i ſpiritu imũdo. CHRY. Spũs qdẽ angelus ⁊ aer ⁊ aia nũcupat: ⁊ etiã ſpũſſanctus. Ne igit ꝓpter ꝯmunicãtiã nois in errorẽ decidamus addit: Immũdo. imũdus autẽ dr̃ ꝓpter ipietatẽ ac elongationẽ a deo: ⁊ qr oibus imũdis ⁊ prauis opationibus ſe imiſcet. AVGV. x de ciui. dei: Contra ſupbiã porro demonũ quãtã virtutẽ habeat dei humilitas que in forma ſui apparuit: ipſi demões ita ſciunt vt eidẽ dño infirmitate carnis induto h̃ exprimerẽt: Seqt̃. n. Et exclamauit dicẽs: qd nobis ⁊ tibi ieſu naça. Ve. añ tẽ. per. nos. Clarũ eſt ibi ĩbis ꝙ i eis ⁊ ſcia erat ⁊ charitas nõ erat. Penã quippe ſuã formidabãt ab illo nõ in illo iuſticiã diligebãt. BEDA: Demones. n. dñʒ i terris cernẽtes ſe ꝯtinuo iudicãdos cernebãt. CHRY. Vel h̃ ita dicit quaſi diceret: auferẽs imũdiciã: diuinãqꝫ iponẽs cognitionẽ hoium aiabus: nobis locũ i hoib⁹ nõ das. TEOPHI. Exire. n. ab hoie ꝑdicationẽ ſuã dicebat demonũ immiſericordes. n. exiſtũt demones: maluʒ aliquod pati ſe exiſtimãtes cũ hoies nõ moleſtãt. Seqt̃: Scio ꝙ ſis ſanctus dei. CHRY. quaſi diceret. Cõſidero aduentũ tuum: nõ. n. firmã ac certã aduentus dei habebat noticiã. Sanctũ aũt dicit eũ: nõ vnũ de plurib⁹: qr ⁊ ſanctus erat vnuſqſqꝫ ꝓphetaꝝ: ſʒ vnũ eſſe denunciat. Per articulũ q̃ in greco ponit vnũ oñdit ꝑ timorẽ ṽo oiũ dñm recognoſcit. AVGV. Tantuʒ. n. eis innotuit quãtũ voluit: tãtũ aũt voluit quãtũ oportuit. Sʒ inotuit nõ ſic angelis ſanctis: q̃ ei⁹ ſm id qḋ ẽ ṽbũ ꝑticipata eternitate ꝑfruunt: ſʒ ſicut eis terrẽdis inoteſcẽd⁹ fuit: ex quo tyrãnica ptãte fuerat liberaturus ꝑdeſtinatos. inotuit ergo demonibus nõ ꝑ id qḋ ẽ vita eterna: ſʒ ꝑ quedã tẽporalia ſue virtutis effecta que angelicis ſenſib⁹ i malignorũ ſpirituũ potius ꝙ̃ infirmitati hoium poſſint eẽ conſpicua. CHRY. Nõ autem volebat ṽitas teſtimonia ſpirituũ immũdoꝝ. vñ ſeqt̃: Et cõminat⁹ ẽ ei ieſus: dicẽs obmuteſce ⁊ exi de hoie. Vñ dogma ſalutiferꝝ nobis dat: ne credam⁹ demonib⁹ quãtũcũqꝫ denũcient ṽitatẽ. Seqtur: Et diſcerpens eũ ſpũs imũdus: ⁊ exclamãs voce magna exiuit ab eo. Quia. n. hõ ille tãꝙ̃ ſapiens loquebat ac diſcrete ṽba ꝓferebat: ne putaret ꝙ nõ ex demõe ſʒ ex corde verba ꝯponeret: virũ diſcerpi ꝑmiſit a demõe: vt oñderet demonẽ eẽ q̃ loquebat. THEOPHI. Et vt videntes cernerẽt a quo malo liberabat hõ ⁊ ꝓpter miraculum crederẽt. BEDA: Põt aũt videri cõtrariũ quomõ diſcerpẽs: vel ſicut qdã codices hñt: cõuexãs eũ exiuerit cũ nihil ei nocuerit ſm Lucã: ſʒ ⁊ ipſe Lucas dicit: Et cũ ꝓieciſſet eũ: demoniũ i mediũ exijt ab eo nihilqꝫ ei nocuit. vñ itelligit hoc dixiſſe marcũ: Cõuexãs eũ ſiue diſcerpens: qḋ lucas dic̃: Cũ ꝓieciſſet eũ i mediũ. ⁊ qḋ ſeqt̃ ait: Nihilqꝫ ei nocuit. hoc itelligat ꝙ illa iactatio mẽbrorum atqꝫ vexatio nõ euʒ debilitauit: ſicut ſolẽt demonia exire etiã qbuſdã mẽbris amputatis atqꝫ euulſis. Viſita autẽ virtute miraculi: nouitatẽ dñice admirant doctrine: atqꝫ ad inqſitionẽ eoꝝ que audierãt ꝑ ea que viderãt excidat vñ ſeqtur: Et mirati ſunt oẽs ita vt cõquirerẽt. Ad h̃ eniʒ fiebãt ſigna vt ꝑ h̃ euangelio regni dei qḋ ꝑdicabat certius crederet: dũ hi q̃ celeſtia terrigenis gaudia ꝓmittebãt celeſtia in terris ac diuina opa monſtrabãt. Pri⁹ autẽ teſte euãgeliſta erat docẽs eos q̃ſi ptãtem hñs: ⁊ nũc turba atteſtãte in ptãte impat ſpiritib⁹ imũdis ⁊ obediũt ei. Sequit: Et ꝓceſſit rumor eius ſtatim in oẽm regionẽ galilee. GLO. Ea. n. que hoies multũ mirãt ꝓmpte diuulgant qr ex abũdãtia cordis os loqt̃. HIERO. Myſtice autẽ capharnaũ villa cõſolationis interpꝛtat: ſabbatũ autẽ requies. hõ in ſpũ imũdo reqe ⁊ cõſolatiõe ſanat vt locus ⁊ tẽpus ꝯgruant ſaluti. Hõ in ſpũ imũdo genus humanũ eſt in quo imũdicia regnauit ab adã vſqꝫ ad moyſen. nã ſine lege peccauerũt: ⁊ ſine lege perierunt. Qui ſciẽs ſanctũ dei obmuteſcere iubet: dũ ſcientes deũ deuʒ nõ ſicut deũ glorificauerũt: ſʒ ſuierũt potius creature ꝙ̃ creatori. Spiritus diſcerpens hominem exijt ab eo. Appropiquante ſalute appropinquauit tentatio. pharao dimiſſurus iſrael perſequitur iſrael. diabolus cõtemptus ſurgit in ſcandala.

Et protinus egredientes de ſynagoga venerunt in domum ſimonis ⁊ Andree cum iacobo ⁊ Joãne. Recũbebat autem ſocrus ſimonis febricitans: qui ſtatiʒ dicunt ei de illa. Et accendens eleuauit eam apprehenſa manu eius: ⁊ continuo dimiſit eam febris: ⁊ miniſtrabat eis.

BEDA: Primo debuit lingua ſerpentina ne vltra vir⁹ ſpargeret concludi: deinde femina que primo ſeducta eſt a carnalis cõcupie febre ſanari. vñ dr̃: Et ꝓtinus egrediẽtes de ſynagoga venerunt in dñm Simonis ⁊ Andree cum Jacobo ⁊ Joãne. THEO. Receſſit. n. vt cõſuetudo erat in ſabbato circa veſperã ad edẽduʒ in diſcipuloruʒ domũ. Que aũt miniſtrare debebat febribus tenebatur. vñ ſeqtur: Recũbebat aũt ſocrus ſimoniſ febricitãs. CHRY. Diſcipli aũt tanꝙ̃ exinde vtilitatẽ aliquã recepturi nõ expectãtes veſpere ſocrũ Petri ſanari ꝑcabant vñ ſequit: Qui ſtatim dicunt ei de illa. BEDA: In euãgelio autẽ luce ſcriptũ eſt ꝙ rogauerunt illũ ꝓ ea. Modo enim ſaluator rogatus vltro curat egrotos: oſtendens ſe contra vitiorũ quoqꝫ paſſiones ⁊ precibuſ ſemꝑ ãnuere fidelium: ⁊ ea nonunquã que ipſi minime itelligũt vel intelligẽda dare: vel pie petẽtibus etiã non intellecta dimittere: iuxta id quod pſalmiſta poſtulat: Ab occultis meis mũda me dñe. vnde ⁊ hic rogatus ſanat. Sequitur: eniʒ: Et accedens eleuauit eaʒ apprehẽſa manu eius. TEOPHI. Per hoc ſignificatur ꝙ ſi aliquis ifirmatur a deo curabitur ſi ſanctis miniſtrauerit ob chriſti amorẽ. BEDA: Qr autem ſabbatis maxime medicine doctrineqꝫ ſue dona frequentat: docet ſe non ſub lege eſſe: ſed ſupra legẽ: nec iudaicum eligere ſabbatũ: ſʒ verũ ſabbatum dilectãqꝫ dño eſſe requiẽ: ſi ſaluti ſtudẽtes animarũ ab opere ſeruili: ideſt a cunctis cõtineamus illicitis. Sequit: Et ꝯtinuo dimiſit eã fe. ⁊ miniſtrabat eis. Sanitas que dñi confert imperio ſimul tota redit: tanto robore comitãte: vt eis continuo qui ſe adiuuant miſtrare ſufficiat. Si aũt virũ a demonio liberatũ moraliter animum ab imunda cogitatione purgatũ ſignificare diximus conuenienter femina a febribus ad imperiuʒ dñi curata: carnẽ oſtẽdit a cõcupiſcẽtie ſue feruore ꝑ continẽtie ꝑcepta frenatam. HIERO. Febris. n. intẽperãtiã ſignificat: de qua nos filij ſynagoge ꝑ manũ diſcipline deſiderij eleuatiõe ſanamur: ⁊ huius q̃ ſanat nos miſtram⁹ volũtati. THEOPHI. Febricitat autẽ qui iraſcitur: vt ex ira manus effrenatus extendat; ſed ſi retineat manuʒ eius ſurgit: ⁊ ſic ratio miniſtrat.

Veſpere autẽ facto cũ occidiſſet ſol afferebãt ad eum oẽs male hñtes ⁊ demonia habentes: ⁊ erat ois ciuitas congregata ad ianuã. Et curauit multos qui vexabantur varijs languoribus ⁊ demonia multa eijciebat ⁊ non ſinebat ea loqui: qm̃ ſciebant eum.

THEO. Quia turbe cõſiderabant neminẽ licere die ſabbati curare: huius grã ſolis expectabant occaſum: vt curandos ad ieſum adducant. vñ dr̃: Veſpe aũt facto cũ occidiſſet ſol. Seqtur: Et curauit multos qui vexabãtur varijs languoribus. CHRY. Per h̃ aũt ꝙ dicit mltos oẽs oʒ itelligere iuxta ſcripture ꝯſuetudinẽ. THEO. Vel multos dicit. Erant. n. qdã infideles qui minime curati ſunt ꝓpter incredulitatẽ eoꝝ. Multos ergo ex oblatis ſanauit illos. ſ. qui fidẽ habebãt. Sequit: Et demonia multa eijciebat: ⁊ non ſinebat ea loqui qm̃ ſciebant eum. AVG. de q̃. no. ⁊ ve. te. Sciebãt. n. demõia chriſtũ eẽ q̃ ꝑ legẽ fuerat repromiſſus. oia. n. ſigna videbãt i eo q̃ dixerãt ꝓphete. myſteriũ aũt diuinitatꝭ ei⁹ ignorabãt: ſic ⁊ ꝑncipes eoꝝ. Si. n. cognouiſſent nũꝙ̃ dñʒ maieſtatꝭ crucifixiſſet. BEDA: Quẽ. n. dieꝝ. xl. ieiunio fatigatũ diabol⁹ hoiem cognouerat: nec tentando valuit an dei fili⁹ eẽt experiri. Jã nũc ꝑ ſignoꝝ potentiã vel intellexit: vel potius ſuſpicatus ẽ eẽ filiũ dei. Non igit ideo iudeis eũ crucifigere ꝑſuaſit: qr dei filiũ nõ eſſe putauit: ſʒ qr ſe morte illi⁹ nõ preuidit eſſe dãnandũ. TEOPHI. Ideo autẽ nõ ſinebat loqui demonia: docẽs nos non credere eis etiã ſi vera dicãt. Si. n. inuenerint aliquos ſibi credẽteſ: veritatib⁹ mendacia miſcent. CHRY. Nõ eſt autẽ cõtrarium ei qḋ hic dr̃: hoc qḋ Lucas dicit: ꝙ exibant demonia a multis clamãtia ⁊ dicentia: qr tu es chriſtus filius dei. Subiunxit eni: Et increpãs nõ ſinebat ea loq̃. Marc⁹. n. multa ſub breuitate ptranſiens circa finẽ ꝑdictoꝝ verboꝝ loquit. BEDA: Myſtice aũt ſolis occubit⁹ paſſionẽ morientis ſignificat illius q̃ dixit: Quãdiu i mundo ſuʒ lux mũdi ſum. ⁊ ſole occidente plures ꝙ̃ ante demoniaci ⁊ egroti ſanãtur: qr q̃ tẽporaliter i carne viuẽs: paucos iudeoꝝ docuit: oibus per orbẽ gẽtib⁹ fidei ſalutiſqꝫ dona trãſmiſit. HIERO. Janua aũt regni moraliter pnĩa eſt cũ fide que opeꝛat ſalutem languoribus varijs. varia eteniʒ ſunt vitia: quibus langueſcit ciuitas mundi.

Et diluculo valde ſurgens egreſſus abijt i deſertũ locum: ibiqꝫ orabat. Et perſecutus eſt eum Simon ⁊ q cum illo erant. Et cũ veniſſent ad euʒ dixerunt ei: Quia oẽs querunt te. Et ait illis: Eamus in ꝓximos vicos ⁊ ciuitates vt ⁊ ibi predicẽ ad hoc. n. veni. Et erat ꝑdicans in ſynagogiſ eoꝝ in omni galilea: ⁊ demonia eijciens.

THEOPHI. Poſtꝙ̃ dñs ifirmos curauit: ſeorſum recedit. vñ dr̃: Et diluculo valde ſurgẽs: egreſſus abijt in deſertum locũ. In quo docuit nos nõ facere aliqd ad apparentiã: ſʒ ⁊ ſi boni aliqd operamur nõ ꝓpalare. Seqt̃: Ibiqꝫ orabat. CHRY. Nõ qr indigeret. Ipſe eni erat qui hoium orationes ſuſcipiebat: ſʒ h̃ qdem diſpẽſatiue agens: forma bone operatõis nobis ẽ fact⁹. THEO. Oñdit. n. nobis ꝙ deo debʒ attribui ſi aliquid boni facimus: ⁊ ei debem⁹ dicere: Oẽ datũ optimũ deſup eſt deſcendens a te. Sequit: Et perſecut⁹ eſt illũ Simon: ⁊ q̃ cum illo erant. CHRYSO. Lucas aũt dicit turbas acceſſiſſe ad chriſtũ ⁊ dixiſſe qḋ Marc⁹ hic dic̃ dixiſſe apoſtolos ſubdens: Et cũ veniſſent ad eũ dixerunt ei: qr oẽs querunt te. Nõ autẽ inicẽ ꝯtradicunt. Suſcepit. n. chriſt⁹ ⁊ poſt apoſtolos turbã ꝯiungi chriſti pedib⁹ anhelãtem. gaudẽs aũt eos ſuſcipiebat: ſʒ volebat eos dimittere: vt ⁊ reliq̃ doctrine eiuſ participes eẽnt tãꝙ̃ nõ multo tpe in mũdo moraturus. Et ideo ſeqt̃: Et ait: eamus i ꝓximos vicos ⁊ ciuitates vt ⁊ ibi ꝑdicẽ. TEOPHI. Tranſit. n. ad illos magis indigentes: qr doctrinã ꝯcludere nõ ꝯuenit in vno loco: ſʒ vbiqꝫ radios ei⁹ extẽdere. Seqtur: Ad h̃. n. veni. CHRY. In quo manifeſtat exinationis. ſ. incarnationis myſteriũ ⁊ diuinitatis ſue dñium: dũ. ſ. aſſerit ſponte ſe in mundũ veniſſe. Lucas ṽo dicit: Ad h̃ miſſus ſum: denũciãs diſpenſationẽ ⁊ dei pris bonã voluntatem de filij incarnatione. Seqt̃: Et erat ꝑdicãs i ſynagogis eoꝝ in oi galilea. AVGV. de cõ. euã. In hac aũt ꝑdicatione quã dicit eũ habuiſſe i oi galilea: itelligit etiam ſermo dñi habitus in monte: cui⁹ cõmemorationem facit Matthe⁹ quẽ Marcus oino nõ cõmemorauit: nec aliqd ſimile ei dixit: niſi qua ſdã ſnĩas nõ ꝯtextim ſʒ ſparſiʒ repetiuit: quas dñs alijs locis dixit. THEO. Doctrine aũt operationẽ imiſcuit: ꝑdicãs. n. poſtmodũ fugauit demonia. Seqt̃. n. Et demõia eijciens. Niſi. n. oñderet chriſtus miracula: ei⁹ ſermoni nõ crederet: ſic ⁊ tu poſt doctrinã opare vt nõ ſit in te vacu⁹ tu⁹ ſermo. BEDA: Myſtice aũt ſi occaſu ſolis mors exprimit ſaluatoris: qre nõ diluculo redeũte reſurrectio eius idicet: Cui⁹ manifeſta luce abijt in deſertũ gentiuʒ: ibiqꝫ in ſuis fidelib⁹ orabat: qr corda eoꝝ ꝑ grãʒ ſacti ſpũs ad virtutẽ orõis excitabat.

Et venit ad eũ leproſus deprecãs euʒ: ⁊ genu flexo dixit: Si uis potes me mũdare. Jeſus autẽʒ miſertuſ eius extendit manũ ſuã: ⁊ tãgens eũ ait illi Volo. Mũdare. Et cũ dixiſſʒ ſtatĩ diſceſſit ab eo lepra: ⁊ mundatus ẽ. Et ꝯminatus eſt ei: ſtatimqꝫ eiecit illũ ⁊ dicit ei: Vide nemini dixeris: ſed vade oſtẽde te principi ſacerdotũ: ⁊ offer pro emundatione tua que precepit moyſes i teſtimoniuʒ illis. At ille egreſſus cepit predicare ⁊ diffamare ſmonem: ita vt iam non poſſet manifeſte introire in ciuitatem: ſed foris in deſertis locis eẽ. Et conueniẽbant ad eum vndiqꝫ.

BEDA: Poſtꝙ̃ lingua ſerpentina demonũ obcluſa eſt ⁊ femia que ꝑmo ſeducta ẽ a febre curata: tertio vir q̃ male ſuadẽtis dicta ꝯiugis audiuit ab erroris ſui lepra mũdat: vt ipſe eſſet ordo reſtauratõis in dño q̃ erat ordo caſus in ꝓtoplaſtis. vñ ſeqtur: Et venit ad eũ leproſus deprecãs eũ. AVGV. De cõ. euã. De h̃ leproſo mũdato talia Marc⁹ ꝯnectit: vt ipſe itelligat quẽ Matthe⁹ cõmemorat tũc eẽ mundatũ: qñ dñs poſt ſmonẽ de mõte deſcẽdit. BEDA: Et dñs ait: Nõ veni ſoluere legẽ ſʒ adiplere: ille q̃ excludebat a lege purgari ſe dñi ptãte ꝑſumens: non ex lege ſʒ ſupra legẽ eẽ grãʒ indicauit: q̃ leproſi maculaʒ poſſet abluere. Verꝝ ſicut in dño ptãtis auctoritas: ita in illo fidei cõſtãtia declarat. Seqtur. n. Et genu flexo dixit: Dñe ſi vis: potes me mũdare. In faciẽ ꝓcidit: qḋ humilitatꝭ eſt ⁊ pudoris vt vnuſqſqꝫ de vite ſue maculiſ erubeſcat: ſʒ ꝯfeſſionẽ verecũdia nõ rephẽſit. oñdit vuln⁹ ⁊ remediũ poſtulauit: ⁊ ipſa ꝯfeſſio religionis ⁊ fidei plena ẽ. In voluntate. n. dñi tribuit ptãteʒ. THOPHI. Nõ. n. dixit: ſi deũ deꝑcatus fueris: ſed ſi vis quaſi ipʒ credens deũ. BEDA: De volũtate aũt dñi nõ q̃ſi pietatis icredul⁹ dubitauit: ſʒ q̃ſi colluuionis ſue ꝯſcius nõ ꝑſumpſit. Sequit: Jeſus aũt miſtus ei⁹ extendit manũ ſuã: ⁊ tãgens eũ ait illi: Volo. mũdare. Nõ vt pleriqꝫ latinoꝝ putant itelligẽdũ ẽ ⁊ legendũ: volo mũdare: ſʒ ſeparati dicat volo: deinde iperet: mũdare. CHRY. Propter hoc aũt leproſum tãgit: ⁊ nõ ſolo ṽbo contulit ſanitatẽ: qr in lege a Moyſe dictũ ẽ: Qui leproſuʒ tetigerit: imũdus erit vſqꝫ ad veſpeꝝ. Vt eni oñdat ꝙ ſʒ naturã eſt hec imũdicia: ⁊ ꝙ lex nõ erat ꝓpter eũ poſita: ſʒ ꝓpt hoies puros: ⁊ ꝙ ipſe ẽ ꝓprie dñs legis ⁊ qr nõ ſic ſu⁹ iſert ſʒ ſic dñs ſanitatẽ: leproſũ tetigit ꝯgruent: nõ tñ exñte neceſſario tactu ad curationis opationẽ. BEDA: Ideo etiã tetigit vt pareret qr

contaminari nõ poterat q̄ alios liberabat: ſimulq̄ȝ illud mirabile: ꝙ eo ſanauit genere quo fuerat obſecratus. Si vis inquit leproſus potes me mūdare. Uolo inquit. ecce habes volūtatē. Mundare. ⁊ iam habes pietatis effcm̄.
CHRY. Per hoc aūt nõ ſolū opinione leproſi nõ deſtruxit: ſȝ magis ꝯfirmauit. vbo. n. morbū fugat. ⁊ qd̓ leproſus verbo dixerat: hoc ope adimpleuit. vñ ſequit: Et cū hoc dixiſſȝ: ſtatīȝ diſceſſit ab eo lepra: ⁊ mundatus ē.
BEDA: Nihil. n. mediū inter opus dei atq̄ȝ p̄ceptū: q2 in p̄cepto eſt opꝰ. dixit. n. ⁊ facta ſunt. Sequitur: Et ꝯminatus ē illi: ſtatimq̄ȝ eiecit eū: ⁊ dixit ei: Uide nemini dixeris. CHRY. Quaſi diceret: tēpꝰ nõdū eſt mea opa p̄dicari. tua nõ indigeo predicatiõe. Per hoc autem docet nos ex noſtris opibus honorē apud hoīes ꝓ retributione nõ querere. Seq̄t: Sed vade oñde te p̄ncipi ſacerdotū. Propter hoc autēȝ nūc ad ſacerdotē mittit ſaluator: ad ꝓbationē medele: ⁊ ne extra tēplū fieret: ſed in oratiõe cū populo ꝯputet. Mittit etiā que ſunt legis adimplens: vt iudeoꝝ linguaȝ malíloquā obturaret. Opus q̄dē ipſe ꝯpleuit: ꝓbationē opis illis dimittēs. BEDA: Ut. ſ. intelligeret ſacerdos eū non legis ordine: ſȝ grā dei ſupra legē eſſe curatū. Sequitur: Et offer ꝓ emūdatione tua: qd̓ p̄cepit Moyſes in teſtimoniū illis. TEOPHI. Precepit q̄dē munuſ offerre quod habebāt in ꝯſuetudine q̄ mū dabāt offerre: tanq̄ȝ in huiuſmodi teſtimoniū: qd̓ nõ erat cõtra legē: ſȝ magis legē confirmabat: intantū ꝙ ipſe legiſ operaretur p̄cepta. BEDA: Siquem viro mouet quo dñs iudaicū videt approbare ſacrificiū: cū id non recipiat eccl̃ia: meminerit ꝙ nõdū obtulerat i paſſiõe holocauſtū ſuū. Nõ aūt oportebat offerri ſignificātia ſacrificia ꝓ uſq̄ȝ illud qd̓ ſignificabat ꝯfirmatum eēt ꝯteſtatione apoſtoloꝝ p̄dicātiū: ⁊ fide credentiū populoꝝ. THEO. Leproſus aūt q̄ualis dñs ꝓhibuerit bñficiuȝ patefecit. vñ ſeq̄t: At ille egreſſus cepit p̄dicare ⁊ diffamare ſmoneȝ. Oportet. n. bñficiatū gratū eſſe ⁊ grãs reddere etiā ſi bñfaciēs nõ idigeat. GREGO. xix. moral. Merito aūt q̄rit: q̄dnā ſit ꝙ dñs q̄ geſſit abſcõdi iuſſit: ⁊ nec ad horā potuerūt abſcõdi. Sȝ notādū miraculū faciēs taceri iuſſit ⁊ tamē taceri nõ potuit: vt videlȝ electi eius exēpla doctrine illius ſequētes i magnis que faciūt latere q̄deȝ i voluntate habeant: ſȝ vt ꝓſint aliȷ̄s ꝓdāt inuiti. Nõ ergo voluit q̄cq̄ȝ fieri: ⁊ minime potuit: ſȝ q̄d velle eiꝰ mēbra debeāt: q̄d que de eis etiam volētibꝰ fiat: doctrine magiſterio exemplū dedit. BEDA: Uniꝰ aūt p̄cā ſaluatio multas ad dñm cogit turbas. vñ ſubdit: Ita vt iam nõ poſſet manifeſte introire in ciuitateȝ: ſȝ foris in deſertis locis eſſe.
CHRY. Leproſus. n. vbiq̄ȝ p̄dicabat mirabilē curationem: ita vt oēs currerēt ad viſuȝ ⁊ fidē curantis: vt ꝓpter h̓ dñs in ciuitatibꝰ euāgeliçare nõ poſſet: ſȝ in eremis cõuerſaret. vñ ſeq̄t: Et conueniebant ad eū vndiq̄ȝ. HIERO. Myſtice lepra noſtra pctm̄ p̄mi hoīs ē q̄ a capite cepit qñ regna mūdi deſiderauit. Radix. n. oīuȝ maloꝝ ē cupiditas. vñ Gieẓi auariciā ſecutꝰ lepra ſuffūdit. BEDA: Extenta vo manu ſaluatoris: hoc ē incarnato dei verbo: humanāq̄ȝ ꝯtingente naturā ab erroris ꝓſci varietate mundat. HIERO. Que q̄dē lepra vero ſacerdoti ſm ordinē Melchiſedech dñſa oblatiõe mundat eo dicēte nobis: Date elemoſynā: ⁊ oīa mūda ſūt vobis. Q2 aūt nõ poterat Jeſus manifeſte i ciuitatē introire ⁊c̄. ſignificat ꝙ nõ oībꝰ manifeſtatꝰ eſt Jeſus qui latis atq̄ȝ platanes ſeruiunt laudibus ⁊ ꝓprȷ̄s volūtatibus: ſed his q̄ foris cū petro exeūt: ⁊ in deſertis locis ſunt: que elegit dñs ad orandum ⁊ reficiendū populū: q̄. ſ. deſerūt delectationes mundi: ⁊ oīa que poſſident: vt dicant: Portio mea dñs. Gloria vero dñi manifeſtat his qui conueniūt vndiq̄ȝ. i. per plana ⁊ ardua: quos nihil põt ſepare a charitate chriſti. BEDA: Poſt factum etiā in ciuitate miraculum ſecedit dñs in deſertum: vt oñdat ſe magis quietaȝ ⁊ a ſeculi curis remotā diligere vitā: atq̄ȝ ob huius appetitum ſe ſanādis curā adhibere corporibus.

C. .II.

Et iterum intrauit caphărnaum poſt dies octo: ⁊ auditū eſt ꝙ in domo eſſet: ⁊ cõuenerunt multi ita vt nõ caperet eos domꝰ neq̄ȝ ad ianuaȝ: ⁊ loquebat eis verbū. Et venerunt ad euȝ ferentes paralyticū qui a quatuor portabat. et cū nõ poſſent offerre eū illi pre turba: nudauerūt tectum vbi erat: ⁊ patefacientes ſubmiſerunt grabatū: in quo paralyticus iacebat: Cū aūt vidiſſet Jeſus fidē illoꝝ: ait paralytico: Fili dimittuntur tibi peccata tua. Erant autē illic quidā de ſcribis ſedētes ⁊ cogitantes in cordibus ſuis: Quid ſic loquitur: blaſphemat. Quis põt dimittere peccata niſi ſolus deus? Quo ſtatim cognito Jeſus ſpū ſuo q2 ſic cogitarent intra ſe: dicit illis: Quid iſta cogitatis in cordibus veſtris? Quid eſt facilius: dicere paralyco dimittuntur tibi peccata tua: an dicere: Surge tolle grabatū tuū ⁊ ambula? Ut aūt ſciatis: q2 filius hoīs habet poteſtatē in terra dimittēdi peccata: ait paralytico: Tibi dico ſurge: tolle grabatū tuū: ⁊ vade in domū tuā. Et ſtatim ſurrexit ille: ⁊ ſublato grabato abiȷ̄t inde corā oībꝰ ita vt mirarent oēs: ⁊ honorificarēt deum dicētes q2 nūq̄ȝ ſic vidimus.

BEDA: Quia nec carnales ſuperna pietas deſerit: quinetiam his gratiam ſue viſitationis: per quam ⁊ ipſi ſpiritales effici valeant indulget: poſt deſertum dominꝰ redit in ciuitatē. vñ dicit: Et iteꝝ itrauit Caphărnaū poſt dies octo. AVGV. de con. euan. Mattheus autem hoc miraculum quod ſequitur ita ſcribit tanq̄ȝ in ciuitate dñi factum ſit: Marcus autem h̓ in caphărnaum: quod difficilius ſolueretur: ſi Mattheus etiaȝ naçareth nominaret. Nunc vero cum potuerit ipſa galilea dici ciuitas chriſti: q2 in galilea erat naçareth: quis dubitauerit in ciuitate ſua hoc feciſſe dñm: cū hoc fecerit in caphărnaum ciuitate galilee: p̄ſertīȝ q2 ⁊ ipſa caphărnaū ita excellebat in galilea vt tanq̄ȝ metropolis haberet. Uel Mattheus p̄termiſit que geſta ſunt poſtq̄ȝ venit in ciuitateȝ ſuā donec veniret caphărnauȝ: ⁊ ſic adiungit de ſanato paralytico ſubiungens: Et ecce offe. ei paraly. poſtq̄ȝ dixerat ꝙ venit in ciuitatem ſuam. CHRY. Uel caphărnaum ciuitatē eius dixit Mattheus eo ꝙ ſepius illuc ibat: ac multa ibidem miracula perpetrabat. Sequitur: Et auditū eſt ꝙ in domo eſſet: ⁊ conuenerunt multi ita vt non caperet eos domus neq̄ȝ ad ianuam. Laborem. n. accedendi deſiderium audiendi ſuperabat. Poſt hoc paralyticū introducunt: de quo ⁊ Mattheus ⁊ lucas dicunt. vnde ſequit: Et venerunt ferentes ad eum paralyticuȝ qui a quatuor portabatur. Inuenientesq̄ȝ multitudine ianuam obturatam: per eam non potuerunt aliquatenus introire. Sperantes autem portitores eum qui portabatur curationis gratiam poſſe promereri: lectum cum onere ſubleuātes: nudato tecto intromiſerunt cum lecto paralyticū añ faciem ſaluatoris: ⁊ hoc eſt quod ſubdit: Et cū nõ poſſent offerre eū. Sequitur: Cum vidiſſet autē Jeſus fidem illoꝝ ait paralytico: Fili: dimittunt tibi peccata tua. Nõ quidē dixit fidem paralytici: ſed portantium. Contingit. n. aliqñ ꝙ aliquis fide alterius conualeſcit. BEDA: Intuendum ſane quanti ꝓpria cuiuſq̄ȝ fides apud deum valeat vbi tantum valuit aliena: vt totus homo repente interius exteriuſq̄ȝ ſaluatus exurgeret: alioꝝ merito aliȷ̄s relaxarentur errata. THEO. Ipſius etiā paralytici fidē vidit. etenim ille portari non ſineret niſi curationis fideȝ haberet:

BEDA: Curaturꝰ aūt hominē a paralyſi dñs primo peccatorum vincula diſſoluit: vt oſtenderet eum ob nexus culparū artuū diſſolutione fuiſſe damnatū: nec niſi his relaxatis mebrorū poſſe recuperatione ſanari. Mira aūt humilitas deſpectum ⁊ debilem: totiſq̄ȝ membrorū diſſolutū cõpagibus filium vocat: quē ſacerdotes nõ dignabant attingere. aut certe ideo filiuȝ: quia dimittunt ei peccata ſua. Sequitur: Erāt auteȝ illic quidam de ſcribis ſedentes ⁊ cogitātes in cordibus ſuis: Quid hic ſic loquitur: blaſphemat. CYRIL. Arguunt autē eum blaſphemie mortis precipitantes ſententiā. erat enim in lege mandatum: ꝙ quicunq̄ȝ blaſphemaret in deū morte puniretur. Hoc autem ei imponebant: quia ſibi attribuebat diuinam poteſtatem remittendi peccata. vnde ſubditur: Quis poteſt dimittere peccata niſi ſolus deus? Solus eni iudex omniū poteſtatem habet dimittendi peccata. BEDA: Qui per eos quoq̄ȝ dimittit quibus dimittendi tribuit poteſtatem. ⁊ ideo Chriſtus vere deus eſſe probat: quia dimittere peccata quaſi deus poteſt. Erant itaq̄ȝ iudei qui cū chriſtū ⁊ deum eſſe ⁊ peccatū dimittere poſſe credant: Jeſum tamē chriſtū eſſe non credunt. Sed multo dementius errant arriani qui cū Jeſum ⁊ chriſtuȝ eſſe ⁊ peccata poſſe dimittere: euangeliȷ̄ verbis deuicti negare nõ audeant: nihilominus deū negare nõ timent. At ipſe perfidos ſaluare deſiderans: ⁊ occultorū cognitione ⁊ virtute opeꝝ deum ſe eſſe manifeſtat. Nam ſequitur: Quo ſtatim cognito Jeſus in ſpiritulancto: quia ſic cogitarent intra ſe dicit illis: Quid iſta cogitatis in cordibus veſtris: in quo oſtendit ſe deum qui poteſt cordis occulta cognoſcere: ⁊ quodāmodo tacens loquit: Eadē maieſtate ⁊ potentia qua cogitationes veſtras intueor: poſſum ⁊ hominibus delicta dimittere. THEO. Sed q̄uis fuerint eorū cogitatiões reuelate: tamē permanēt inſenſibiles: nõ in hoc conſentiētes ꝙ peccata valet dimittere qui nouit eorum corda. vnde dñs certificat de curatione anime per procurationē corporis: demonſtrans ꝑ viſibile inuiſibile: per id quod eſt facile difficilius q̄uis ipſi nõ ita crederent. Phariſei eni difficilius credebant ſanare corpus tanq̄ȝ manifeſtū: animā vero curare facilius: q2 inuiſibilis eſt medela: ita vt talia cogitarent. Ecce corpus curare deſinit: ⁊ inuiſibilem curat animā. magis aūt ſi valuiſſet: corpus iam curaſſet: ⁊ nõ ad inuiſibile refugiſſet. Saluator igitur oſtendens ꝙ vtraq̄ȝ poteſt ait: Quid eſt facilius. q. d. Ego quidē ꝑ corporis medelaȝ q̄ ſm veritatē facilior eſt: difficilior aūt vobis videt: oñdā vobis anime ſanitatē que difficilior ē. CHRY. Et quia dicere q̄ȝ facere facilius eſt: adhuc manifeſta erat ꝯtradictio: q2 opus nondū erat manifeſtū. Uñ ſubdit: Ut autē ſciatis q2 ꝑtātem habet fili. q. d. Qm̄ de verbo diffiditis operationē inducā qd̓ erat inuiſibile ꝯfirmantē. Signant aūt dicit: In terra dimittēdi pctā. vt oſtenderet ꝙ humane nature poteſtatē diuinitatis vniuit indiuiſibili vnione q2 etſi factus eſt homo: tñ dei verbū ꝑmanſit. etſi ꝑ diſpēſationē in terris cū hoībus ꝯuerſaret: nõ tamē ꝓhibebat miracula ꝑpetrare: ac remiſſionē tribuere peccatorū. nõ enī humanitas diminuit aliq̄d de ꝓprietatibus diuinitatis. nec diuinitaſ impediuit dei verbū incõmutabiliter: ⁊ veraciter in terris ſm carnē fieri filiū hoīs. THEO. Dicit aūt: Tolle grabatū tuum. ad maiorem miraculi certitudinē: oñdens ꝙ nõ eſt ſm fantaſiam: ſimulq̄ȝ vt oſtenderet ꝙ nõ ſolū curauit: ſed ⁊ fortitudinem dedit. ſic aīas nõ ſolum a peccato conuertit: ſed eis virtutem tribuit ad operandū mandata. BEDA: Fit igitur carnale ſignuȝ vt probet ſpiritale: quāq̄ȝ eiuſdē virtutis ſit ⁊ corporis ⁊ aīe vitia dimittere. vnde ſequit: Et ſtatim ille ſurrexit: ⁊ ſublato grabato abiȷ̄t corā oībus. CHRY. Prius aūt id qd̓ querere venerat. ſ. aīam remittendo peccata curauit: vt cū nõ credētes dubitauerunt: tunc opus adducat in mediū: vt verbū ope ꝯfirmet: ⁊ per manifeſtū occultū anime. ſ. ſanitas per medelā corporis oſtendat. BEDA. Datur etiaȝ nobis intelligentia propter peccata pleraſq̄ȝ euenire corporū debilitates. ⁊ iccirco forſitan prius dimittunt peccata: vt cauſis debilitatis ablatis: ſanitas reſtituatur. Quinq̄ȝ eni de cauſis affligunt hoīes moleſtiȷ̄s carnis. aut propter merita augenda: vt Job ⁊ martyres aut ꝓpter humilitatem ꝯſeruandam: vt paulus ab angelo ſathane. aut ob peccata intelligenda ⁊ corrigenda: vt maria ſoror Moyſi: ⁊ hic paralyticus. aut ad gloriā dei ſicut cecus natus ⁊ laçarus. aut ad initiū dānationis: ſicut herodes. Miranda ē aūt diuine potētie virtus: vbi nulla tpis interueniēte mora: iuſſu Saluatoris ſalus feſtina comitat. vnde ſequit: Ita vt admirarent. Relinquētes maius. ſ. remiſſionē peccatoꝝ: admirant tm̄modo qd̓ apparet corporis. ſ. ſanitatem. THEO. Nõ eſt aūt hic paralyticus qui a ioanne curatus narratur. ille eni hominēȝ non habebat: hic vero quatuor. ille in probatica piſcina curat: hic vero in domo. Eſt aūt vnus qui a mattheo ⁊ marco curatus narrat. Myſtice aūt eſt ⁊ nūc chriſtus in caphărnaū: in domo. ſ. ꝯſolationis. i. in eccl̃a q̄ eſt domꝰ paralytici. BEDA: Predicante autē domino in domo nõ capiunt neq̄ȝ ad ianuā: quia p̄dicante in iudea chriſto gentiles ad audiendū nondū intrare voluerunt: ad quos tamen etſi foris poſitos doctrine ſue verba per p̄dicatores direxit. HIERO. Paralyſis aūt typus eſt corporis quo piger iacet in mollitie carnis habēs deſideriū ſalutis. THEO. Si ergo diſſolutis potentiȷ̄s anime quaſi paralyticus inuirtuoſus habear ad bonū: ⁊ attollar a. iiȷ̄. euangeliſtis ad chriſtum adducar: audiāq̄ȝ tūc fili: ⁊ relinquunt mihi peccata. filius eni dei fit aliq̄s propter mādatorū operationē. BEDA: Seu q2 quatuor ſunt virtutes quibus ad ꝓmerendā ſoſpitatē homo fiducia mētis erigit: q̄s nõnulli prudentiā fortitudinē: temperantiaȝ ⁊ iuſticiā nūcupant. Deſiderant aūt paralyticū chriſto offerre: ſȝ turba interpoſita ab omni pte recluduntur: quia ſepe aīa poſt infirmi corporiſ deſidiā ſupne grẽ remedio cupiens innouari: priſce ꝯſuetudinis obſtaculo retardat. Sepe inter ipſas orõnis ſecrete dulcedines: ⁊ q̄i ſuaue cū dño colloquiū turba cogitationū interueniēs aciē mētis ne xp̄s videat: ipedit. Nõ itaq̄ȝ ē i infimis vbi turbe cumulāt remanēdū: ſȝ tectū domꝰ. i. ſacre ſcripture ſublimitas eſt appetēda: lexq̄ȝ dñi meditāda. THEO. Sȝ quõ ferar ad chriſtū: niſi tectū aperiat: Tectū eni ē intellectꝰ qui ſupponit oībus his que in nobis ſūt. hic multū hȝ terre q̄uis ad lateres fictiles: terrenas dico res: ſed ſi hec ſublēnet virtus: intellectus in nobis exonerat. Poſt hoc ſubmittat. i. humilietur. nõ eni decet extolli de hoc ꝙ intellectus eſt exoneratus: ſed magis humiliari. BEDA: Uel patefacto tecto eger ſubmittitur: quia reſeratis ſcripturaruȝ myſteriȷ̄s ad noticiam chriſti peruenit: hoc eſt ad eius humilitateȝ fidei pietate deſcendit. Q2 aūt cum grabato deponitur infirmus: ſignificat ab homine adhuc in iſta carne cõſtituto chriſtū debere cognoſci. De grabato autem ſurgere eſt animā ſe a carnalibus deſideriȷ̄s vbi egra iacebat abſtrahere. Grabatū tollere eſt ipſaȝ quoq̄ȝ carnem per continentie frena correptam ſpe celeſtiū premiorum a deliciȷ̄s ſegregare terrenis. Sublato autē grabato domū ire: ad paradiſum redire eſt. Uel ſanus qui languerat: domū reportat grabatum: cum anima remiſſione accepta peccatorū cum ipſo ſuo corpore ad internā ſui cuſtodiam ſe refert. THEOPHI. Oportet etiam grabatum. i. corpus tollere ad opationē boni. tunc eni ad ꝯtemplationē pertingere valebimꝰ ita vt q̄ i nobis ſūt cogitatiões dicāt: qm̄ nūq̄ȝ ſic vidimꝰ. i. nunq̄ȝ ſic intelleximus ſicut nūc ⁊ paralyſi curati. q̄ eni a peccatis mūdatꝰ eſt mundus videt.

Et egreſſus eſt ruſus ad mare: oīſq̄ȝ turba veniebat ad eū: ⁊ docebat eoſ. Et cū p̄teriret vidit le

**ui alphei ſedentē ad teloneū: ⁊ ait illi: ſequere me
Et ſurgēs ſecutus eſt eū. Et factū eſt cū accūberet
in domo illi⁹: multi publicani ⁊ peccatores ſimul
diſcūbebāt cū ieſu ⁊ diſcipulis eius. Erāt enī mul
ti q ſequebant eū. ⁊ ſcribe ⁊ phariſei vidētes quia
māducaret cū publicanis ⁊ peccatoribus: dixerūt
diſcipulis eius: Quare cū publicanis ⁊ peccatori
bus māducat ⁊ bibit magiſter veſter? Hoc audi
to ieſus ait illis: Nō neceſſe hñt ſani medico: ſꝫ q
male habēt. Nō .n. veni vocare iuſtos: ſꝫ pctōres.**

BEDA.: Poſtq̄ dñs in caphamaū docuit: egreſſus ē
ad mare: vt nō ſolū ciuilē vita hoīuꝫ inſtrueret: verꝫ etiaꝫ
habitatoribꝰ maris euāgeliū regni pdicaret: eoſq; fluctiua-
gos rerū labētiū motꝰ ↄtēnere: ac fidei firmitate ſupare
doceret. Uñ dī. Et egreſſus rurſus ad mare: oīſq; turba
veniebat ad eū: ⁊ docebat eos. THEO Uel poſt mira
culū ad mare egredit: q̄ſi ſolitarie volēs eē: ſꝫ turba ↄcur
rit iterꝫ vt addiſcas φ q̄ntū fugis gloriā tantū ipſa te pſeq
tur. Et ſiquidē tu ipaꝫ pſeq̄ris: ipa te fugiet. Jnde aūt trā
ſiēs dñs vocauit Mattheū. vñ ſequit: Et cū pteriret: vi
dit leui alphei ſedentē ad teloneū. CHRY. Jdē aūt ē pu
blicanꝰ a tribus euāgeliſtis noiatꝰ .ſ. Matthēꝰ a mattheo
Leui aūt ſimpliciť a Luca: Leui aūt alphei a Marco. fili
us .n. erat alphei. Binomios aūt ſm ſcripturā ⁊ alios eſt
videre: ſicut ſocer Moyſi qñq; ietro: qñ raguel vocatur.
BEDA: Sic ⁊ idē eſt Leui q̄ ⁊ Matthēꝰ. Sed Lucas
Marcuſq; ꝓpter verecūdiā ⁊ honorē euāgeliſte nomen
ponere noluit vulgatū. Jpſe aūt Matthēꝰ iuxta illud qd̄
ſcriptū ē: Juſtus accuſator eſt ſui: mattheū ſe ⁊ publicanū
noiat: vt oñdat legētibꝰ nullū debere ↄuerſū de ſalute diſ
fidere cū ipſe de publicano in apl̄m ſit repēte mutatꝰ. Ad
teloneū aūt .i. ad curā diſpēſationēq; vectigaliū ſedenteꝫ
dicit. telos .n. grece latine vectigal noiat. THEO. Se
debat enī in teloneo vt ↄſuetudinis eſt: aut aliquos impe
tēs: aut verba vendēs: aut aliq̄d huiuſmōi faciēs: q̄bus i
ſuis māſionibus telonariȷ̄ vtunt: q̄ de hoc ſtatu ſic ſuble
uatus eſt: vt relinquēs oīa chriſtū ſequeret. vñ ſequit: Et
ait illi: Sequere me. ⁊ ſur. ſe. eſt eū. BEDA: Sequi aūt
imitari ē: ideoq; ⁊ pauperē chriſtū nō tam greſſu q̄ affectu
imitari poſſet reliquit ꝓpria q̄ rape ſolebat aliena. Nō ſo
lū aūt lucra reliquit vectigaliū: ſꝫ ⁊ piculū ↄtēpſit qd̄ eue
nire poterat a pncipibus ſeculi: q: vectigaliū rōes impfe
ctas atq; incōpoſitas reliq̄t. Jpſe .n. dñs qui hūc exteriꝰ
humana allocutiōe vt ſequeret vocauit: intus diuina in
ſpiratiōe vt mox vocantē ſequeret accēdit. HIERO.
Sic ergo Leui q̄ appoſitus interptat a teloneo negocio
rū ſecularīū ſolū ſequit verbū qd̄ dicit: Qui nō renūcia
uerit oībꝰ q̄ poſſidet nō pot meus eē diſcipulꝰ. THEO
PHI. Qui aūt prius alios ipetebat ſic factꝰ eſt beniuolꝰ
vt ad comeſtionē plurimos ↄuocaret. vñ ſequit: Et factū
eſt cū accū. ſ. ieſus in domo illius multi publicani ⁊ pec
catores ſimul diſcūbebāt cū Jeſu ⁊ diſcipulis eiꝰ. BE
DA: Publicani aūt appellāt hi q̄ vectigalia publica exi
gūt: ſiue q̄ ↄductores ſūt vectigaliū fiſci vl̄ rerꝫ publicarꝫ:
necnō ⁊ hi q̄ ſeculi huiꝰ lucra p negocia ſectant eodē vo
cabulo cēſent. Qui viderāt publicanū a peccatis ad meli
ora ↄuerſū locū inueniſſe pnie: ⁊ ob id etiā nō deſperant
ſalutē. neq; vero in priſtinis vitiȷ̄s pmanētes veniūt ad Je
ſū vt phariſei ⁊ ſcribe murmurāt: ſꝫ pniaꝫ agentes vt ſe
quēs euāgeliſte ſmo deſignat dicēs: Erāt .n. multi q̄ ſeq
bant eū. Jbat .n. dñs ad ↄuiuia pctōrꝫ: vt occaſionē ha
beret docēdi: ⁊ ſpiritales imitatoribꝰ ſuis pberet cibos
qd̄ in myſteriorꝫ figuris ↄgruit. q̄ enī domicilio chriſtuꝫ
recepit interno: maximis delectatiōibꝰ exuberātiū paſcit
voluptatū. Jtaq; dñs libent ingredit: ⁊ in eius q̄ credide
rit recūbit affectu. ⁊ hoc eſt bonorꝫ operꝫ ſpiritale ↄuiuiū
quo diues ppl̄s eget: ⁊ paup epulat. THEO. Phari

ſei aūt hoc arguūt q̄ſi puros ſe faciētes. vñ ſequit: Et ſcri.
⁊ phari. vi. q: mā. cū pu. ⁊ pec. di. diſ. eiꝰ q̄re cū pu. ⁊ pec.
mā. ⁊ bi. ma. vr̄: BEDA: Si p matthei electionē ⁊ voca
tionē publicanorꝫ fides exprimit gentiū q̄ prius mūdi lu
cris inhiabāt: pfecto ſupciliū ſcribarꝫ ⁊ phariſeorꝫ inde
orū inuidiā inſinuat q̄ de gentiū ſalute torquent. Sequit
Hoc au. Je. ait illis: Nō neceſſe hñt ſa. me. ſed q̄ ma. hñt.
Suggillat ſcribas ⁊ phariſeos q̄ iuſtos ſe putātes pctōrꝫ
ↄſortia declinabāt. Seipm medicū dic̄ q̄ miro medicādi
gnē vulneratꝰ ē ꝓpt iniq̄tates nr̄as: ⁊ eiꝰ liuore ſanati ſu
mꝰ. Sanos aūt ⁊ iuſtos appellat eos q̄ ſuā iuſticiā volē
tes ſtatuere: iuſticie dei ſunt ſubiecti. Porro male hñtes ⁊
peccatores vocat eos q̄ ſue fragilitatis cōſcia deuicti: nec
p legē ſe iuſtificari poſſe videntes: Chriſti gratie penitēdo
colla ſubmittūt. vñ ſubdit: Nō enī veni vo. iuſ. ſꝫ pctōres.
Nō quidē vt maneāt pctōres: ſꝫ vt ad penitētiā ↄuertāt.

**Et erāt diſcipuli ioānis ⁊ phariſeorꝫ ieiunan
tes: ⁊ veniūt ⁊ dicūt illi: Quare diſcipuli ioānis ⁊
phariſeorꝫ ieiunāt: tui aūt diſcipuli nō ieiunāt? Et
ait illis Jeſus: Nūquid pñt filiȷ̄ nuptiarꝫ quādiu
ſpōſus cū illis ē ieiunare? Quāto tpe hñt ſecū ſpō
ſū nō pñt ieiunare. Ueniēt aūt dies cū auferet ab
eis ſpōſus: ⁊ tūc ieiunabūt in illis diebus. Nemo
aſſumētū panni rudis aſſuit veſtimēto veteri. Ali
oquin aufert ſupplementū nouū a veteri: ⁊ maior
ſciſſura fit. Et nemo mittit vinū nouū in vtres ve
teres: alioquin diſrūpet vinū vtres: ⁊ vinū effūdet
et vtres peribunt. Sed vinum nouum in vtres no
uos mitti debet.**

GLO. Sicut ſupius apud diſcipulos mgr̄ arguebat de
ↄſortio peccatorꝫ i ↄuiuiȷ̄s: ita nūc ecōuerſo apud mgr̄m
diſcipuli incuſant de ieiuniorꝫ omiſſiōe: vt ſic inter eos
mā diſcidiū orirct. vñ dī: Et erant diſci. Jo. ⁊ phari. ieiu.
THEO. Joannis .n. diſcipuli in ipfecto poſiti in ↄſue
tudinibꝰ iudaicis pmanebāt. AUGU. De cō. euā. Pōt
aūt putari iō addidiſſe phariſeos: φ ſimul cū diſcipulis
Joannis hoc qd̄ ſequit dño dixerint: cū Matthēꝰ h diſci
pulos Joānis tm̄ dixiſſe phibeat. ſꝫ vba q̄ ſequūt magis
indicāt alios hoc dixiſſe de aliȷ̄s. Sequit .n. Et veniūt ⁊
dicūt illi: Quare diſci. Jo. ⁊ phari. ieiu. tui aūt diſci. nō ie
iu. Hec .n. verba indicāt ↄuiuas q̄ aderāt veniſſe ad Jeſū
⁊ hoc idē diſcipulis dixiſſe: ita vt qd̄ ait: Ueniūt. nō de ip
ſis dixerit de q̄bꝰ interpoſuerat: Et erāt diſci. Jo. ⁊ pha.
ieiu. ſꝫ cū iſti eēnt ieiunātes veniūt illi quos h mouit. vñ
ḡ Matthēꝰ dicit: Et acceſſerūt ad eū diſcipuli Joānis di
cētes. niſi q: ⁊ apl̄i aderāt: ⁊ oēs certatim vt q̄ſq; poterat
h obiecerūt. CHRY. Diſcipuli ḡ Joānis ⁊ phariſeorꝫ
ↄ Chriſtū ꝣelotipe ſe hñtes: ipm interrogāt vtrū ſolus cū
diſcipulꝭ ſuis abſq; abſtinētia ⁊ labore pugnas ſupet paſ
ſionū. BEDA: Sꝫ Joānes vinū ⁊ ſicerā nō bibit: q: illi
abſtinētia meritū auget: cui potentia nulla inerat nature.
Dñs aūt cui naturaliť ſuppetebat delicta donare: cur eos
declinaret: q̄s abſtinētibꝰ poterat reddere puriores: ſꝫ ie
iunauit: ⁊ Chriſtus ne pceptū declinaret: manducauit cū
peccatoribꝰ vt grāꝫ cerneres: agnoſceres ptāteꝫ. Seq̄t:
Et ait illis Jeſus: nūq̄d poſ. filiȷ̄ nup. q̄diu ē cū illis ſpō
ſus ieiunare? AUG. Marcus h filios nuptiarꝫ appel
lat: Matthēꝰ aūt filios ſpōſi. filios .n. nuptiarꝫ nō tm̄ ſpōſi
ſꝫ etiā ſpōſe itelligimꝰ. CHRY. Sponſū ḡ ſeipm vocat
tanq̄ eccleſiā deſpōſaturꝰ. Eſt .n. deſpōſatio datio arre .ſ.
grē ſpūſſancti: p quā credit orbis terre. THEO. Spon
ſū etiā ſeipm vocat: nō ſolū tanq̄ virginales aias deſpon
ſantē: ſꝫ q: tps primi aduentus eius nō eſt doloris neq;
triſticie his q̄ credūt in eū: neq; labores ↄtinēs ſꝫ requiē
Eſt .n. abſq; operatiōe legali dās requiē per baptiſmū p
que facile ſine labore ſalutē ↄſequimur. Filiȷ̄ aūt nuptiarꝫ

ſiue ſponſi ſūt apl̄i: q: ipi dei grā digni ſūt facti oī bono ce
leſti: ac oī delectatiōe pticipes. CHRY. Cōuerſatiōnē
aūt ſuā oīs anguſtie dicit eē alienā: cū ſubdit: Quāto tpe
hā. ſe. ſpō. nō pñt ieiu. Jlle triſtat q̄ prius bonū nō hꝫ: q̄
vero in pñti accipit: gaudet ⁊ nō triſtat. Ut aūt elationeꝫ
illorꝫ deſtrueret ⁊ oñderet φ nō ad laſciuiā ꝓprios diſci
pulos ↄſeruabat. ſubiūgit: Ueniūt aūt dies cū auferet ab
eis ſpōſus: ⁊ tūc ieiunabūt in illis diebꝰ. q. d. Tempus
erit in quo ſuā virilitatē demōſtrent. qñ enī ſubtrahet ab
eis ſponſus ieiunabūt eius affectātes aduentū: vt ſpūs
illi ↄiungāt p corpales anguſtias emūdatos. oñdit etiaꝫ
φ nl̄la neceſſitas eſt vt ſui diſcipuli ieiunēt ſicut ⁊ illi qui
ſponſū humane nature q̄ vbiq; pſidet vbis dei ⁊ q̄ tribu
it ſemē vite ſecū habebāt pñteꝫ. Filiȷ̄ etiā ſpōſi q: infantes
ſūt nō pñt p totū ↄformari pñti ⁊ ſponſo: q̄ eorꝫ infantiā
ↄſiderās dignat eos nō tūc ieiunare: recedēte aūt ſpōſo
ꝓpter deſideriū ieiunabūt. ſꝫ cū pfecti fuerint: ⁊ ſpōſo cō
iungent in nuptiȷ̄s: regalē ſp comedēt cenā. THEO.
Jntelligendū eſt aūt ⁊ ſic qm̄ oīs homo q̄ bene operat eſt
ſpōſi filꝰ: ⁊ ſponſū ſecū hꝫ .ſ. Chriſtū: ⁊ nō ieiunat .i. ope
ra penitētie nō oñdit: q: nō peccat. qñ vero aufert ſpōſus
hoīe in peccatū labēte: tūc ieiunat ⁊ penitet: vt curet deli
ctū. BEDA: Myſtico aūt ſenſu pōt ſic exponi: φ diſci
puli Joannis ⁊ phariſei ieiunāt: q: oīs q̄ de operibꝰ le
gis ſine fide gloriat: ⁊ q̄ traditiōes ſequit hoīuꝫ: ⁊ pconiū
Chriſti aure corporis nō fide cordis pcipit: ſpiritalibus
abſtinēs bonis ieiuno corde tabeſcit. q̄ vero Chriſti mē
bris fideli icorporat amore nō pōt ieiunare: q: carne ip
ſius epulat ⁊ ſanguine. Sequit: Nemo aſſumentū panni
rudis .i. noui. CHRY. q. d. quia hi noui pdicatores te
ſtamēti exiſtūt: legibꝰ eas huire veteribus poſſibile nō eſt
vos aūt ↄgrue veteres ſequētes ↄſuetudines moſaica ie
iunia obſeruatis. Jſti vero nouas ac mirabiles obſerua
tiones traditi hoībus veteres obſeruare nō eſt neceſ
ſe: ſꝫ eē mentibꝰ virtuoſos: aliquo vō tpe ieiuniū cū cete
ris virtutibus obſeruabūt. Sꝫ hoc ieiuniū differt a ieiu
nio legis: q: illud erat ex neceſſitate: hoc ex volūtate ꝓpt
feruorē ſpūs cuiꝰ nōdū ſūt capaces. vñ ſequit: Et nemo
mit. vi. no. BEDA: Diſcipulos .n. veteribus cōparat
vtribus: quos vino nouo .i. ſpiritalibus pceptis facilius
diſrūpi q̄ poſſe ↄtineri dicit. Erūt aūt vtres noui cū poſt
aſcenſū dñi deſiderio ↄſolatiōis eius innouabūt: ⁊ tunc
nouū vinū nouis vtribus adueniet: hoc eſt ſpūſſancti fer
uor ſpiritaliū corda replebit. Doctori etiā cauendū eſt ne
aie i vetuſtate malicie pdurāti: nouorꝫ myſteriorꝫ ſecreta
cōmittat. THEO. Uel aliter: diſcipuli veteribus veſti
mentis aſſimulati ſūt ꝓpter eorꝫ mentis infirmitatē: q̄bꝰ
nō erat ↄgruū imponere ſtatutū graue ieiuniȷ̄. BEDA:
Qd eſt aliq̄ particula doctrine q̄ ad noue vite temperanti
am ptinet q̄ generale docet ieiuniū ab oī leticia tpaliū de
lectationū: q: ſi hoc fiat: ⁊ doctrina ſcindit: ⁊ nō conuenit
vetuſtati. Ueſtimento autem nouo bona opera que foris
aguntur inſinuantur. vino autem nouo feruor fidei ſpei
⁊ charitatis qua intus reformamur exprimitur.

**Et factū eſt iterꝫ cū dñs ſabbatis ambularet
p ſata: ⁊ diſcipuli eiꝰ ceperūt ꝓgredi ⁊ vellere ſpi
cas. Phariſei aūt dicebāt ei: Ecce q̄d faciūt diſci
puli tui ſabbatis qd̄ nō licet. Et ait illis: Nunquā
legiſtis quid fecerit dauid qñ neceſſitatē habuit: ⁊
eſuriȷ̄t ipſe ⁊ q cū eo erant: quō introiuit in domū
dei ſub abiathar principe ſacerdotū: ⁊ panes pro
poſitiōis māducauit: quos nō licebat manducare
niſi ſolis ſacerdotibus: ⁊ dedit eis ⁊ q cū eo erant
Et dicebat eis: Sabbatū propter hominē factuꝫ
eſt: ⁊ nō homo propter ſabbatū. Jtaq; dominus
eſt filius hominis etiam ſabbati.**

CHRY. Liberati a figura ⁊ veritate vniti Chriſti diſci
puli: figurale ſabbati feſtū nō ſeruāt. vñ dicit: Et factū eſt
iterꝫ cū ſab. am. p ſa. ⁊ diſci. eius ce. ꝓgre. ⁊ vel. ſpicas.
BEDA: Legimus ⁊ in ſequētibꝰ φ erāt q̄ redibāt ⁊ mul
ti: ⁊ nec māducādi q̄dē ſpaciū habebāt: ⁊ iō q̄ſi hoīes eſu
riebāt. CHRY. Eſuriētes aūt eſcā ſimpliceꝫ comede
bāt: nō ad voluptatē: ſꝫ ꝓpter nature neceſſitatē. Phari
ſei aūt figure ⁊ vmbre ſeruientes diſcipulos accuſabāt tā
q̄ iniuſte agētes. vñ ſequit: Phariſei etiā dicebāt ei: ecce
q̄d fa. diſ. t. ſab. qd̄ nō licet. AUG. de operibꝰ monacho
rū: Populo ſiquidē Jſrael p legē ſcriptā pceptū eſt: vt in
agris ſuis furē nl̄lus teneret: niſi q̄ ſecū aliq̄d vellet aufer
re. nā q̄ nihil aliud attigiſſet q̄ id qd̄ comediſſet: liberꝫ im
punitūq; abire ſineret. vñ etiā ſpicas vellētibus diſcipu
lis dñi: de ſabbato potiꝰ q̄ de furto iudei calūniati ſunt.
CHRY. Dñs aūt dauid in mediū itroducit: cui aliqñ
ↄtigit nō ſꝫ legē comedere: cū ſacerdotalē tetigit cibū: vt
illius exēplo accuſationē diſcipulorꝫ ſoluat. Sequit enī:
Et ait illis: nūq̄ legiſtis q̄d fe. da. THEO. Fugiēs enī
Dauid a facie Saul: ad principē ſacerdotū deuenit: ⁊ pa
nes ꝓpoſitiōis comedit: ⁊ gladiū abſtulit Golie: que dño
erāt oblata. Querūt vero aliq̄: q̄liter nūc euāgeliſta Abi
athar principē ſacerdotū noiauit: cū liber regū hūc noiet
abimelech? BEDA: Hoc aūt nihil hꝫ diſſonātie. ambo
eteni fuerūt illic: cū veniēs Dauid panes petiȷ̄t: ⁊ accepit
abimelech videlicet pnceps ſacerdotū: ⁊ Abiathar filius
eius. occiſo aūt abimelech a ſaule fugit abiathar ad da
uid ⁊ comes factus totiꝰ exiliȷ̄ eius: poſtea eo regnāte: ſū
mi ſacerdotiȷ̄ ⁊ ipſe gradū accepit: multoq; maioris ex
cellētie filius q̄ pater effectus eſt. iō dignus fuit cuiꝰ me
moriā dñs etiā viuēte pre q̄ſi ſūmi ſacerdotis faceret. Se
quit: Et dicebat eis: Sabbatū ꝓpt hoīeꝫ factū ē: ⁊ nō hō
ꝓpter ſabbatū. Maior .n. ē cura ſanitati ⁊ vite hoīs q̄ cu
ſtodia ſabbati adhibēda. Sic igit mandatū ē ſabbatū cu
ſtodiri: vt tm̄ ſi neceſſitas eēt: reꝰ nō eſſet q̄ ſabbatū violaſ
ſet. iō ſabbato circūcidi nō ē ꝓhibitū: q: neceſſe erat fieri
⁊ machabei neceſſitate inſtāte ſabbato pugnabāt. vñ diſ
cipulis eſurientibꝰ qd̄ licitū nō erat in lege neceſſitate fa
mis factū ē licitū: ſicut hodie ſiq̄s eger ieiuniū corrupit:
nulla rōe reus tenet. Sequit: Jtaq; dñs eſt filꝰ hoīs etiā
ſabbati. q̄ſi d. Dauid rex ſacerdotali cibo paſtus excuſa
bilis eſt: q̄to magis filꝰ hoīs verꝰ rex ⁊ ſacerdos ⁊ dñs
ſabbati: euulſarꝫ ſabbato ſpicarꝫ noxa nō tenet. CHRY
SO. Dñm q̄deꝫ ſabbati ⁊ filiū hoīs ſeipm ꝓprie vocat:
qm̄ quidē dei exñs filꝰ: filius hoīs ꝓpter hoīes dignatꝰ
eſt dici. Legis aūt latori ⁊ dño lex nō dñat. plus enī licet
regi q̄ legibꝰ ſtatuat. Jnfirmis quidē dat lex: nō pfectis ⁊
opantibꝰ ſupra legē. BEDA: Myſtice aūt diſcipuli p
ſata trāſeūt: cū doctores ſancti quos in fide inſtituerūt cu
re pie ſollicitudinis inſpiciūt: q̄s eſurire nihil meliꝰ q̄ ſalu
tē intelligimꝰ hoīuꝫ. vellere aūt ſpicas ē hoīes a terrena i
tentiōe eruere. Fricare aūt manibꝰ eſt exēplis v̄tutū a car
nis ↄcupiſcētia: q̄ſi a q̄buſdā folliculꝭ puritatē mētis exue
re. Grana māducare eſt emūdatū quēq; a ſordibꝰ vitio
rū p ora pdicātiū eccl̄ie mēbris incorpari. ⁊ bñ h diſcipu
li ꝓgrediētes an̄ faciē dñi feciſſe memorant: q: doctoris
neceſſe ſmo pcedat: ⁊ ſic cor auditoris ſubſequēs grā ſu
pne viſitatiōis illuſtret. Bñ ſabbatis: q: ⁊ ipi doctores i
pdicādo ꝓ ſpe future q̄etis laborāt: ⁊ auditores ſuos mo
uēt ꝓ eterna requie iſudare laboribus. THEO. Uel q:
cū hñt in paſſiōibꝰ requiē: tūc aliȷ̄s ad v̄tutē ductores fiūt
euellētes terrena. BEDA: Jtē p ſata ambulāt cū dño
q̄ eloq̄a ſacra meditari delectant. eſuriūt cū in eis panē vi
te īuenire deſiderāt: ⁊ h in ſabbati cū ſopita mēte a turbu
lētis cogitatiōibꝰ vacare gaudēt. Uellūt ſpicas: ⁊ ↄtritas
purgāt donec ad eſcā ↄueniāt: cū teſtimonia ſcripturarū
ad que legētes pueniūt meditādo aſſumūt: ⁊ tādiu diſcu
tiūt donec in eis medullā dilectionis inueniūt. verꝫ hec
mētiū refectio ſtultis diſplicet: ſꝫ a dño approbat. .III.

Et introiuit iterũ in ſynagogã: ⁊ erat ibi homo habens manũ aridã. Et obſeruabãt eũ ſi ſabbatiſ curaret vt accuſarẽt illũ. Et ait hõi habẽti manũ aridã: Surge in mediũ. Et dicit eis: Licet ſabbatis bñ facere an male: animaꝫ ſaluã facere an ꝑdere? At illi tacebãt. ⁊ circũſpiciẽs eos cũ ira: contriſtatus ſup cecitate cordis eoꝝ ⁊ dicit homini: Extende manum tuam. Et extendit: ⁊ reſtituta eſt manus illi.

THEOPHI. Poſtꝙ dñs iudeos q̃ diſcipulos accuſauerãt ꝙ ſpicas ſabbato euellebãt exemplo dauid ꝯfudit: nũc amplius ipſos ad veritatẽ reducẽs: miraculũ in ſabbato operat: oñdens ꝙ ſi operari ſabbato miracula in ſalutẽ hoĩuꝫ piũ eſt: nõ eſt malũ in ſabbato neceſſaria corporis opari. dicit ergo: Et introi. iterũ in ſyna. ⁊ erat ibi homo habẽs ma. ari. ⁊ obſer. eũ ſi ſab. cu. vt accu. eũ. BEDA: Quia enĩ deſtructionẽ ſabbati quã in diſcipul arguebãt ꝓbabili excuſauerat exẽplo: nũc ipm obſernãdo calũniari volũt: vt ſi ſabbato curet: trãſgreſſiõis. ſi nõ curet: crudelitatis aut imbecillitatis arguant. Sequit: Et ait ho. ha. ma. ari. ſurge in mediũ. CHRY. Statuit q̃dẽ illũ in medio vt terrerent aſpectu: ac viſo eo cõpatiãt ⁊ maliciã deponãt. BEDA: Et preueniẽs calũniã iudeoꝝ quã ei parauerãt: arguit eos: qꝛ legis ꝑcepta praua tẽtatione violabãt. vñ ſequit: Et dicit eis: licet ſabbato bñ facere: an male? Hoc aũt q̃rit: qꝛ eſtimabãt in ſabbato etiã a bonis opibus feriandũ: cũ lex a malis abſtinere iubeat dicẽs: Omne opus ſeruile nõ facietis in eo. i. peccatũ: qꝛ qui facit peccatũ ſeruus eſt peccati. Idem aũt eſt qδ ꝑmiſerat: bene facere an male. ⁊ qδ poſtea ſubdit: Aiaꝫ ſaluã facere an perdere. hoc ẽ hoĩeꝫ curare an nõ: nõ ꝙ deꝰ ſũme bonus auctor ꝑditiõis nobis eſſe poſſit: ſed ꝙ eiꝰ nõ ſaluare ſcripture ꝯſuetudine ꝑdere dicit. Siquẽ vero mouet quare dñs cũ corpus eſſet curaturus de aie ſaluatione interrogauerit: intelligat vel aiam more ſcripturaꝝ ꝓ hoĩe poſitã: ſicut dicit: He ſũt aie que exierũt de femore Jacob. vel ꝙ illa miracula propter anime ſalutẽ faciebat: vel ꝙ ipſa manus ſanatio ſalutẽ anime ſignificabat. AVGV. De cõ. euã. Sed põt mouere: quõ Matheꝰ dixerit ꝙ ipſi interrogauerint dñm: ſi licet ſabbato curare: cũ Marcus illos potius interrogatos a dño ꝑhibeat: licet ſabbato bñ facere: an male? Itaq; intelligendũ eſt ꝙ illi prius interrogauerũt dñm: ſi licet ſabbato curare: deinde ꝙ intelligẽs cogitatiões eoꝝ aditũ accuſandi q̃rẽtiũ: ꝯſtituerit in medio illũ quẽ fuerat ſanaturus: ⁊ interrogauerit q̃ Marcus ⁊ Lucas eũ interrogaſſe cõmemorãt: ⁊ tũc illis tacẽtibus ꝓpoſuiſſe ſimilitudinẽ de oue: ⁊ cõcluſiſſe ꝙ liceat ſabbati bñ facere. Sequit: At illi tacebãt. CHRY. Sciebãt. n. ꝙ eũ omnino curaret. Sequit: Et circũſpi. eos cũ ira. ꝙ eos cũ ira circũſpicit ac triſtat ſup cecitate cordis eoꝝ: humanitati ꝯuenit: quã ꝓ nobis ſuſcipe dignatꝰ eſt. vbo aũt miraculũ ꝯiungit: vñ ſola voce homo curat. vñ ſequit: Et extẽ. ⁊ reſti. eſt ma. illi. per hec oĩa pro diſcipulis rñdens: ſimulq; oſtendẽs ſuã vitã exiſtere ſupra legẽ. BEDA: Myſtice aũt homo q̃ manũ habebat aridã humanũ genus indicat in fecũditate boni operis areſactũ: ſed dñi miſeratiõe curatũ: cuius dextera q̃ in primo parente dũ vetite arboris poma decerperet aruerat: ꝑ redẽptoris gratiã dũ inſontes manus in cruce arboris tenderet: bonoꝝ opeꝝ ſuccis eſt reſtituta ſalati. Et bñ in ſynagoga manꝰ erat arida: qꝛ vbi ſcie donũ maius ẽ: ibi grauius eſt inexcuſabilis noxe piculũ. HIERO. Uel ſignificãt auaros q̃ valẽtes dare volũt accipe ꝑdari ⁊ nõ largiri: q̃bus dĩ vt extendãt manus ſuas. i. q̃ furabat iã nõ furet: magis aũt laboret operãs manu ſua qδ bonũ eſt: vt hẽat vñ ꝯmunicet indigẽtibꝰ. THEO. Uel aridã dextrã hꝫ manũ q̃ſquis nõ opat q̃ ſũt dextre partis. ex quo. n. manus nr̃a ꝯſtituit in operibꝰ ꝓhibitis: ex tũc areſcit in operatiõe boni. Iteꝝ vo reſtaurabit q̃ñ in virtute ſtabit. vñ Chriſtus dicit. Surge. ſ. a peccatis: ⁊ ſta in medio. ⁊ neq; ad diminutum neq; ad ſupabundantiam ſe extendit.

Exeuntes aũt phariſei ſtatim cũ herodianis ꝯſiliũ faciebãt aduerſuſ eũ quõ eũ ꝑderent. Jeſus aũt cũ diſcipulis ſuis ſeceſſit ad mare: ⁊ multa turba a galilea ⁊ iudea ſecuta eſt eũ: ⁊ ab hieroſolymis ⁊ ab idumea ⁊ trãſ iordanẽ: ⁊ q circa tyrũ ⁊ ſidonẽ multitudo magna audiẽtes q̃ faciebat venerũt ad eũ. Et dixit ieſus diſcipulis ſuis: vt in nauicula ſibi deſeruirẽt ꝓpter turbã: ne cõprimerẽt eũ. Multos. n. ſanabat: ita vt irruerent in eũ vt illũ tangerẽt. Quotquot aũt habebãt plagas: ⁊ ſpiritus imundi cũ illũ videbãt: ꝓcidebãt ei: ⁊ clamabãt dicentes: Tu es filius dei. Et vehementer cõminabatur eis: ne manifeſtarent eum.

BEDA: Phariſei reputãtes in crimẽ ꝙ ad verbũ dñi ſaluam q̃ languebãt extẽdit dexterã: de voce ſaluatoris fecerũt ꝯſiliũ. vñ dicit: Exeũtes aũt phariſei: ſtatim cũ herodi. cõ. fa. aduer. cum quõ eũ perderent. quaſi nõ ipſoꝝ q̃ſq; maiora ſabbatis ageret: cibos portando: porrigendo calicẽ: ⁊ cetera q̃ victui ſũt neceſſaria exequẽdo. Neq; enĩ ille q̃ dixit ⁊ facta ſũt: ſabbato laboraſſe poterat ꝯuinci. THEO. Herodiani aũt dicũt milites Herodis regis. hereſis nanq; quedã noua ſurrexerat: q̃ Herodẽ chriſtũ eẽ dicebat. Prophetia. n. Jacob innuebat ꝙ q̃ñ deficerent principes de Juda: tũc Chriſtus veniret: ⁊ qꝛ Herodis tꝑe nullus ſuperat iudaicoꝝ principũ: ſꝫ ipe ſolus regnabat alienigena exñs: q̃dã ipm eẽ Chriſtũ putauerũt: ⁊ hereſim ꝯſtituerũt. Iſti g̃ cũ phariſeis Chriſtũ interficere conabant. BEDA: Uel herodianos Herodis tetrarche miniſtros dicit: q̃ ꝓpter inimicitias q̃s eoꝝ dñs aduerſus Joannẽ habebat: etiã ſaluatorẽ quẽ Joannes ꝑdicabat inſidijs ꝑſequebant ⁊ odijs. Sequit: Jeſus aũt cũ diſ. ſu. ſeceſ. ad mare. q̃ſi homo fugiẽs ꝑſequẽtiũ inſidias qꝛ neq; adhuc venerat hora paſſiõis eiꝰ: neq; extra Hieruſalẽ fuit locus paſſiõis: vbi ⁊ exemplũ dedit ſuis: ſi in vna ciuitate ꝑſecutionẽ paterẽt i alterã fugiẽdi. THEO. Simul etiã ſecedit vt plurimis bñfaciat ab ingratis recedẽs: etenĩ multi ſecuti ſũt eũ ⁊ ſanauit eos. Sequit enĩ: Et multa turba a ga. tyri ⁊ Sidoni alienige. exñtes: vtilitatẽ a Chriſto accipiũt: ꝓpinqui vero eius iudei. ſ. ipſum ꝑſequebant: ⁊ ſic nulla eſt ꝓpinquitatis vtilitas niſi ſimilitudo bonitatis exiſtat. BEDA: Illi enĩ vidẽtes opera virtutũ eiꝰ: ⁊ verba doctrine audiẽtes: eũ ꝑſequebãt. Iſti aũt opinione tm̃ ducti virtutũ eius: ꝯgeſto agmine ꝑmaximo veniunt ad audiendũ eũ: opẽq; ſalutis flagitandã. Unde ſequit: Et dixit diſcipulis ſuis vt in na. ſibi deſer. THEO. Uide autem occultatam gloriam eius. eteniꝫ ne lederet eum turba petit nauiculam: vt intrans in eam conſeruetur illeſus. Sequit: Quotquot aũt ha. pla. ⁊ ſpi. imun: cũ illũ vide. ꝓci. ei. Plagas autem dicit infirmitates. ipſe nanq; deus nos vulnerat vt filios pater. BEDA: Procidebant ergo vtriq; dño: ⁊ q̃ habebãt plagas infirmitatũ corporaliũ: ⁊ qui a ſpiritibus vexabant immũdis: ſed infirmi ſimplici intentiõe obtinẽde ſalutis. demoniaci aũt vel potius in eis habitãtes demones vi diuini timoris coacti: nõ ſolũ ad ꝓcidendũ ei: verum etiaꝫ ad confitendum eius maieſtateꝫ cõpulſi. Unde ſequitur: Et clama. di. Tu es filius dei. vbi miranda eſt arrianoꝝ cecitas: qui poſt reſurrectiõis gloriã filiũ dei negãt: queꝫ demones adhuc mortali carne indutũ filiũ dei ꝓfitent. Sequit: Et vehe. cõmi. eis ne ma. eũ. Peccatori enĩ dixit deus: Quare tu enarras iuſticias meas? Prohibet ergo

dñm ꝑdicare peccator: neq; dum predicantẽ audit: ſeq̃tur errantẽ. improbus enĩ magiſter eſt diabolus qui falſa veris ſepe permiſcet: vt ſpũs veritatis teſtimoniũ fraudis obtegat. Ceteꝝ nõ ſolũ demones: ſed ⁊ a chriſto ſanati: ⁊ apoſtoli ante paſſionẽ precipiunt reticere de illo: ne diuina maieſtate ꝑdicata paſſionis diſpenſatio differret. Juxta allegoriã vero in hoc ꝙ dñs egreſſus de ſynagoga ſeceſſit ad mare gentiũ ſaluationẽ prefigurauit: ad quas venire ꝑ fideꝫ relicta ob ꝑfidiã iudea dignatus eſt. Recte. n. diuerſis erroꝝ anfractibus iactate natiões iſtabilitati pelagi cõparant. Multa aũt turba a diuerſis ꝓuincijs ſecuta eſt eũ: qꝛ ꝑdicantibꝰ aplis multas natiões ad ſe veniẽtes benigne ſuſcepit. Nauicula vero dño i mari deſeruiẽs eccl̃ia eſt de gentibus ꝯgregata. ꝓpter turbã aũt ne ſe cõprimat nauiculã aſcẽdit: qꝛ turbidas carnaliũ mentes fugiẽs ad eos qui gloriã ſeculi ſpernũt venire ⁊ mãſionẽ facere gaudet. Diſtat aũt inter ꝯprimere dñm ⁊ tangere. cõprimũt. n. eũ carnalibus cogitationibꝰ aut factis pacẽ turbãt in qua veritas manet. tãgit vero qui fidẽ ⁊ dilectionẽ eũ ſuſcepit corde. vñ qui eũ tetigerũt ſaluati eſſe ꝑhibent. THEO. Moraliter aũt herodiani. i. carnales chriſtũ interficere volũt: Herodes enĩ pelliceus interꝑtat. Qui vero de patria ſua egrediũt. i. a carnali habitudine hi ſequũt Chriſtũ: ⁊ eoꝝ plage curant. i. peccata q̃ ꝯſcientiã vulnerãt. Jeſus aũt in nobis eſt rõ que ꝑcipit vt nauicula noſtra. i. corpus ei deſeruiat: ne rationeꝫ turbationis opprimãt rerum.

Et aſcendens in montem vocauit ad ſe quos voluit ipſe. ⁊ venerunt ad eum: ⁊ fecit vt eſſent. xij. cũ illo: ⁊ vt mitteret eos predicare. ⁊ dedit illis poteſtatem curandi infirmitates ⁊ eijciendi demonia. Et impoſuit Simoni nomẽ Petrus: ⁊ Jacobuꝫ zebedei: ⁊ Joannẽ fratrẽ Jacobi: ⁊ impoſuit eis nomina boanerges: quod eſt filius tonitrui: ⁊ Andreã ⁊ Philippũ ⁊ Bartholomeũ ⁊ Matheum ⁊ Thomã ⁊ Jacobũ alphei ⁊ Thadeũ: ſimonem chananeũ ⁊ Judam ſcarioth q tradidit illũ.

BEDA: Poſtꝙ nephandos ſpũs ſe ꝑdicare ꝓhibuit: elegit ſcõs q̃ ⁊ imundos ſpũs eijcerẽt: ⁊ euãgeliũ ꝑdicarẽt. vñ dĩ: Et aſcẽ. in mõ. vo. ad ſe q̃s vo. ipe. THEO. Lucas aũt dicit ꝙ aſcẽdit ad orandũ. poſt miraculoꝝ. n. oñſionẽ orat docẽs nos ꝙ oꝫ gr̃as agere cũ ꝯſequimur aliquid boni: ⁊ hoc diuine virtuti appropriare. CHRY. Prelatos etiã eccl̃ie inſtruit in orationibus ꝑnoctare anteꝙ ordinationẽ faciãt vt eoꝝ officiũ nõ fruſtret. Cũ ergo ſm Lucã dies factus eẽt vocauit quos voluit. Erãt enim plures q̃ eũ ſequebãt. BEDA: Nõ enĩ illoꝝ electionis ac ſtudij: ſꝫ diuine erat dignatiõis ⁊ gr̃e: vt in apoſtolatũ vocarent. Mons etiã ille in quo aplos dñs elegit altitudinẽ deſignat iuſticie: in qua erãt inſtituẽdi: ⁊ quã erãt hominibus ꝑdicaturi. HIERO. Uel Chriſtus ſpiritaliter mons eſt ex quo aque viue fluunt: lac in paruuloꝝ ſalute ꝑparat: pinguedo ſpiritalis agnoſcit: ⁊ quicq̃d ſũme bonũ credit: in montis iſtius eſt gratia ꝯſtitutũ. In montẽ ergo vocant excelſi meritis ⁊ verbis: vt locus cõgruat meritis altis. Sequit: Et ve. ad eũ ⁊ fe. vt eſſent. xij. cũ illo: ⁊ vt mit. eos ꝑdicare. Spẽm enĩ Jacob dilexit dñs: vt ſint ipſi ſup thronos. xij. iudicãtes. xij. tribus Iſrael: qui etiã trini ⁊ quaterni circa tabernaculũ dñi excubãt: ⁊ ſancta domini verba humeris operũ portant. In hoc enĩ ſacramento quondã filij Iſrael circa tabernaculũ caſtrametabant vt ex omni parte ꝑ quadrũ trine tribus manerent. Ter aũt q̃tuor. xij. faciũt: ⁊ ter q̃terni ad predicandũ ſunt miſſi apli: vt per vniuerſas q̃drati orbis plagas baptizarẽt gẽtes in noĩe pr̃is ⁊ filij ⁊ ſpũſſancti. Sequit: Et dedit illis poteſtatẽ cu. ifir. ⁊ eijci. de. vt. ſ. ꝓmiſſoꝝ celeſtiũ magnitudine atteſtarent magnitudo factoꝝ: ⁊ noua facerẽt q̃ noua ꝑdicarẽt. THEO. Numerat aũt aploꝝ noĩa: vt ꝓpter falſos aplos euitãdos ſint noti ⁊ veri. ⁊ idõ ſequit: Et impo. Simo. no. Petrus. AVG. De cõ. euã. Nullus aũt putet nũc accepiſſe Simonẽ nomẽ vt petrus vocaret ne ſit ꝯriũ Joanni q̃ lõge añ dictũ eẽ illi cõmemorat: Tu vocaberis Cephas: qδ interꝑtat Petrus. Marcꝰ aũt recapitulãdo hoc cõmemorauit. Cũ. n. vellet noĩa. xij. apoſtoloꝝ enumerare: ⁊ neceſſe haberet Petrũ dicere: breuiter inſinuare voluit ꝙ nõ hoc antea vocaret: ſꝫ h̃ ei dñs nouũ ipoſuerit. BEDA: Ideo aũt dñs voluit eũ ꝑus aliter vocari: vt ex ipa cõmutatiõe noĩs ſacrm̃ ꝯmẽdaret. ideꝫ ẽ g̃ grece ſiue latine Petrus qδ ſyriace Cephas: ⁊ i vtraq; lingua nomẽ a petra deriuatũ eſt. nec dubiũ q̃n illa de q̃ Paulus ait: Petra aũt erat Chriſtus. nã ſicut lux va erat ⁊ Chriſtꝰ donauit aplis vt lux mũdi vocẽt: ſic ⁊ Simoni q̃ credebat in petrã Chriſtus petre largitus eſt nomen. HIERO. De obediẽtia autem quã Simon ſignificat aſcenditur ad agnitionem quam ſignificat Petrus. Sequitur: Et Jacobum zebe. ⁊ Jo. fra. Ja. BEDA: Subaudit: a ſuperioribus vocauit ad ſe aſcendẽs in mõtẽ. HIERO. Jacobũ. ſ. qui ſupplãtata hꝫ tota deſideria carnis ⁊ Joannẽ q̃ gr̃a accepit: qδ alij ꝑ laborẽ tenẽt. Sequit: Et impo. eis noĩa boanerges. CHRY. Filios quidẽ Zebedei ſic noĩat ꝓpter hoc ꝙ magna ⁊ clara diuinitati edicta debebãt orbi terre diffundere. HIRO. Uel ꝑ hoc triũ ſupioꝝ ſublime oñdit meritũ: q̃ in mõte merẽt audire tonitruũ pr̃is ꝑ nubem de filio tonãtis: Hic eſt filiꝰ meꝰ dilectus. vt ⁊ ipi ꝑ nubẽ carnis: ⁊ in ignẽ verbi q̃ſi fulgura i pluuiã in terris ſpargerẽt: q̃m dñs fulgura in pluuiã fecit vt extinguat miſericordia qδ iudiciũ vrit. Sequit: Et Andreã. qui viriliter vim facit ꝑditioni: ⁊ vt rñſum mortis in ſe ſemper habeat ⁊ anima eius ſit ſemper in manibus ſuis. BEDA. Andreas enim grecum nomen eſt: ⁊ interꝑtat virilis: ab arach qδ eſt vir: qꝛ viriliter dño adheſit. Sequit: Et Philiphũ. HIERO. Qui eſt os lãpadis q̃ illuminare põt ore qδ corde ꝯcepit: cui dedit dñs aptionẽ oris illuminãtis. Scimꝰ hũc modũ locutionis ꝓpriũ eẽ diuinaꝝ ſcripturaꝝ ꝙ hebrea noĩa ad aliqδ myſteriũ ſignificatiõis ſũt poſita. Sequit: Et Bartholomeũ. q̃ eſt filius ſuſpẽdentis aq̃s: illius. ſ. q̃ dixit: Et mãdabo nubibus meis ne pluãt ſup eũ imbrẽ. Nomẽ vo filij dei ꝑ pacem ⁊ dilectionẽ acq̃rit inimici. Beati. n pacifici: q̃m filij dei ſũt. Et diligite inimicos vr̃os vt filij dei ſitis. Sequit: Et Matheũ. q̃ eſt donatꝰ cui donat a dño: vt nõ ſolũ remiſſionẽ peccatoꝝ adipiſcat ſꝫ numero aſcribat aploꝝ: Et Thomã. q̃ eſt abyſſus: multa n. ꝓfunda ſciẽtes dei numine ꝓferũt. Sequit: Et Jacobũ Alphei. i. docti vl' milleſimi: cuiꝰ a latere cadent mille. h̃ alter Jacobꝰ ẽ: cui colluctatio nõ eſt aduerſus carnẽ ⁊ ſanguinẽ: ſꝫ aduerſus ſpiritales neq̃tias. Sequit: Et Thadeũ. is eſt corculꝰ. i. cordis cultor q̃ ꝯſeruat cor ſuũ oĩ cuſtodia. BEDA. Thadeus aũt ipe eſt quẽ Lucas i euãgelio ⁊ in actibꝰ aploꝝ iudã iacobi noĩat. erat enĩ frater iacobi fratris dñi vt ipe i epiſtola ſua ſcripſit. Sequit: Et Simonẽ chananeũ ⁊ iudam ſcarioth q̃ tradidit illũ. Hoc cũ additamẽto poſuit diſtinctionẽ Simonis Petri ⁊ iude Jacobi. Simon aũt chananeus dicit ab chana vico galilee: Judas aũt ſcarioth a vico in quo ortus eſt: aut ex tribu iſachar dicitur. HIERO. Quomõ iter apoſtolos ꝯputat: vt diſcamꝰ ꝙ deus nõ repellit aliquẽ ꝓpter futurã maliciã ſed propter ꝑſentẽ virtutẽ dignũ facit haberi. HIERO. Simon aũt ponens triſticiã interpretat. Beati nanq; qui lugent nũc: q̃m ipſi ꝯſolabunt. Chananeus aũt. i. zelotes dicit quẽ zelus domus dei comedit. Judas autem ſcarioth eſt qui nõ delet peccatum ſuũ per pniam. iudas. n. confitens vel glorioſus interpretatur: ſcarioth autẽ memoria mortis. Sũt aũt confeſſores multi in eccleſia ſuperbi et glorioſi: vt ſimon magus ⁊ arrius ⁊ ceteri heretici: quo-

rū memoria mortalis ideo in eccleſia celebrat̃ vt colet.

Et veniūt in domū: ⁊ cōuenit iterū turba: ita vt nō poſſent neq̄ panē manducare: ⁊ cū audiſſent ſui: exierūt tenere eū. Dicebāt.n. quoniā in furorē verſus eſt. Et ſcribe q ab hieroſolymis deſcenderant dicebant: quoniam beelzebub habet: ⁊ quia in principe demoniorum eiicit demonia.

BEDA: Electos in mōte apoſtolos dn̄s ad domū reducit q̄ſi eos admonens: vt poſt acceptū apl̄atus gradū ad cōſciētiā ſuā redeant. vnde dicit: Et veniūt in domū ⁊ cōuenit iterū turba: ita vt nō poſſēt neq̄ pa. mā. CHRY. Ingrate quidē erant principū multitudines: quos īpedit a cognitiōe elatio: grata vero ppl̄i multitudo venit ad ieſum. BEDA: Quā beata vero frequētia turbe cōfluentiū cui tantū fuit cure ad obtinendā ſalutē: vt auctori ſalutis cū his q̄ ſecū erāt: nec veſcēdi quidē hora libera maneret ſed quē turba frequētat externa: hūc ꝓpinquorū eſtimatio paruipēdit. Sequit̃.n. Et cū audi. ſui exi. te. eū. Quia.n. altitudinē ſapiētie quā audiebāt capere nō poterāt: q̄ſi ī alieno eū ſenſu locutū eſſe credebāt. vn̄ ſequit̃: Dicebant eni quoniā in fur. ver. eſt. THEOPHI. Ideſt demoniū h̄z ⁊ furit: ⁊ iō eū tenere volebāt vt incarcerarēt tanq̄ demoniacū. Et quidē ſui hoc volebāt. i. ꝓpinqui: forte cōpatriote ei⁹ vel fratres eius. Stulta aūt fuit inſania ꝙ tantorū miraculorū diuine ſapiētie factorē ī furiā verti cōcipiūt. BEDA: Multū aūt diſtat inter eos q̄ verbū dei ꝓ mētis tarditate nō intelligūt: q̄les fuerūt de q̄bus dictū ē: ⁊ eos q̄ hoc qđ intelligūt de induſtria blaſphemāt de quib⁹ ſubdit̃: Et ſcribe q̄ ab hiero. deſcē. dicē. q̄m beelze. habet. Que eni negare nequiuerāt: ſiniſtra interꝑtatiōe ꝑuertere laborāt: q̄ſi nō deitatiſ opa eſſent: ſ; imūdiſſimi ſpūs. i. beelzebub: q̄ deus erat acharon. Nā beel. q̄dē ipe ē bael: zebub aūt muſca vocat̃. Beelzebub ḡ. i. vir muſcarū īterꝑtat̃. ob ſordes īmolati cruoris ex cui⁹ ſpurciſſimo ritu ꝑncipē demoniorū eū nominabāt cū ſubdūt: Et q: ī prin. de. eijcit demonia. HIER. Myſtice aūt dom⁹ ad quā veniūt ꝑmitiua eſt eccleſia. Turbe q̄ īpediūt ipā nē manducari: pctā ⁊ vitia ſūt: q: q̄ mādūcat idigne: iudiciū ſibi māducat ⁊ bibit. BEDA: Scribe etiā ab hieroſolymis deſcēdentes blaſphemāt. Turba v̄o ab hieroſolymis veniēs ſecuta eſt dn̄m: ⁊ ab alijs regionibus iudeorū ſiue gētiū: q: ſic erat paſſiōis ipſ futurū: vt turba illū ppl̄i iudeorū cū palmiſ ac laudib⁹ hieroſolymā pduceret gentiles videre deſiderarent: ſed ſcribe ⁊ phariſei de ei⁹ morte tractarent.

Et cōuocatis eis: ī pabolis dicebat illis: Quō pōt ſathanas ſathanā eiicere? Et ſi regnū in ſe diuidat̃: nō pōt ſtare regnū illud. Et ſi dom⁹ ſupra ſemetipam diſpartiat̃: nō pōt domus illa ſtare. Et ſi ſathanas cōſurrexerit in ſemetipm: diſpartitus ē ⁊ nō poterit ſtare: ſ; finē h̄z. Nemo pōt vaſa fortis in domū ingreſſus diripe niſi prius fortē alliget: ⁊ tūc domū ei⁹ diripiet. Amē dico vobis q̄m oīa dimittent̃ filijs hoīuz peccata ⁊ blaſphemie q̄bus blaſphemauerint. q aūt blaſphemauerit ī ſpiritūſanctū nō h̄z remiſſionē in eternū: ſ; reus erit eterni delicti: quoniā dicebāt: ſpiritū īmundū h̄z.

CHRY. Poſita blaſphemia ſcribarū: dn̄s oñdit īpoſſibile fore qđ dicebāt: ſuā ꝓbationē exēplo cōfirmās. vn̄ dicit: Et cō. eis in pa. di. illis: Quō pōt ſa. ſat. eijcere. q̄ſi diceret: Regnū cōtra ſe inteſtino bello diuiſum: neceſſe eſt deſolari. Quod ⁊ in domo ⁊ in ciuitate videt̃. Quocirca etſi ſathane regnū in ſeipm diuiſū eſt: ita ꝙ ſathanas ab hoībus repellat ſathanā: deſolatio regni demonū appropinquauit. regnū aūt eorū eſt ī hoc ꝙ hoīes ſubditos teneāt. Si igit̃ ab hominib⁹ pellunt̃: hoc nō eſt aliud q̄ regnū eorū diſſolui. Si aūt adhuc in hoībus tenēt ꝑtātem manifeſtū eſt ꝙ regnū maligni adhuc ſtat: ⁊ nō eſt cōtra ſeipſ; diuiſū. GLO. Et q: iam oñdit exēplo ꝙ demō demonē nō expellit: oñdit quō poſſet expelli: dicēs: Nemo poteſt va. for. HIER. Exemplū tale eſt: fortis eſt demon: vaſa eius ſūt hoīes in q̄bus recipit̃. Niſi ergo q̄s prius vincat demonē ⁊ alliget: quō vaſa ei⁹. i. demoniacos ab eo diripiet? Sic ⁊ ego q̄ diripio vaſa eius. i. libero hoīes a demoniaca paſſiōe: prius alligo demones ⁊ ſupero eos ⁊ inimic⁹ eorū ſū. Quō ergo dicitis ꝙ beelzebub habeo ⁊ demonū amicus exn̄s demonia eijcio? BEDA: Alligauit etiā dn̄s fortē. i. diabolū: hoc eſt electorū ſeductiōe cōpeſcuit: ⁊ ingreſſus in domū. i. in mūdū: domū ei⁹ ⁊ vaſa. i. hoīes diripuit: q: ereptos a diaboli laqueis eccleſie ſue adunauit. Uel domū eius diripuit: q: oēs mūdi ptes q̄bus olim hoſtis dominabat̃ antiqu⁹ apoſtolis eorūq̄ ſucceſſoribus diſtribuit: vt pplos ad viam vite conuerterent. Oñdit aūt dn̄s ꝙ grande ſcelus cōmitterent: q̄ hoc qđ dei eſſe cognouerant: diaboli eſſe clamabant cū ſubdit̃: Amē dico vobis: q̄m omnia dimit. fi. ho. pec. ⁊ blaſ. quibus blaſphe. Omnia quidē peccata ⁊ blaſphemie nō paſſim dimittunt̃ oībus hominibus: ſed his qui dignā ꝓ erroribus ſuis in hac vita pniam egerint: ⁊ ſic neq̄ vllum habet locū. vl̄ Nouatus nō penitētibus qui in martyrio lapſi ſūt: veniā neget eſſe tribuendā: vl̄ Origenes q̄ aſſerit poſt iudiciū vniuerſale tranſactis l; ſeculorū voluminibus cūctos peccatores veniā peccatorū eſſe cōſecuturos: cuius errorē ſequētia dn̄i verba redarguūt cū; ſubdit̃: Qui aūt blaſph. ī ſpiritūſanctū nō h̄z remiſſionē in eternū. CHRY. Et quidē blaſphemiā q̄ circa eū erat excuſationē habere dicit: quia tunc videbat̃ homo deſpectus ⁊ infimi generis: ſed iniuria dei remiſſionē nō habet. Blaſphemia aūt in ſpiritūſanctū cōtra deū fit. Eſt enim ſpiritusſancti operatio regnū dei: ⁊ propter hoc irremiſſibilē dicit eſſe ſpiritusſācti blaſphemiā. Pro eo aūt qđ hic ſubdit̃: Sed erit reus eterni delicti. alius euangeliſta dicit: Neq̄ in hoc ſeculo neq̄ in futuro. Per qđ intelligit̃ iudiciū qđ eſt ſm legē ⁊ futurū. Cū eni lex maledicentem deū occidi iubeat: in hoc legis ſecunde excuſationē non habet. omnis aūt qui baptizat̃ extra hoc ſeculū fit. Latebat aūt iudeos remiſſio que fit per baptiſmū. Qui ergo miracula ⁊ demonū eiectionē que ſolū ſūt ꝓpria ſpiritusſancti: demoni appropriat: nulla excuſatio ſibi de blaſphemia relinquet̃. Sed neq̄ blaſphemia talis: cū ſit cōtra ſpiritūſanctū remitti videt̃. vnde exponens: ſubdit: Q̄m dicebāt: Spiritū habet imundū. THEOPHI. Eſt autem intelligendū ꝙ veniā nō cōſequent̃ niſi peniteāt. Cum vero in carne chriſti ſcandalizant̃ etiā ſi non peniterent aliquid excuſationis habebant: ⁊ remiſſionis aliquid cōſequebantur. HIERO. Uel hoc dicit quia non merebitur penitentiā agere vt recipiatur qui chriſtū intelligens principem demoniorum eſſe dicebat. BEDA: Neq̄ tamen hi qui ſpiritumſanctū nō eſſe deum credunt: irremiſſibilis blaſphemie crimine tenent̃: quia non inuidentia diabolica: ſed humana ignorantia ducti hoc faciunt. AUG. de verbis domini: Uel ipſa impenitētia eſt blaſphemia ſpiritusſancti que non remittetur. Contra enim ſpiritumſanctum quo peccata dimittuntur: verbum dicit ſiue cogitatione ſiue lingua: qui ſibi cor impenitens theſaurizat. Subiungit autem quoniā dicebant ſpiritum imundū habet: vt oſtenderet hinc fuiſſe exortam cauſam vt hoc diceret: eo ꝙ dicerent eum in beelzebub demonem expellere: non quia eſſet blaſphemia que non remittitur: cum ⁊ hoc remittatur ſi recta penitentia conſequatur: ſed hinc cauſa extitit vt a domino illa ſententia proferretur facta mentione ſpiritus imundi quē aduerſus ſe ipſum diuiſum dn̄s oſtendit propter ſpiritūſanctuz: qui etiā quos colligit efficit indiuiſos: peccata que aduerſus ſe diuiſa ſūt dimittēdo: cui dono remiſſiōis nō reſiſtit: niſi q̄ duritiā cordis īpenitētis habuerit. Nā alio loco dixerūt iudei de dn̄o ꝙ demoniū haberet: nec tn̄ ibi aliq̄d dixit de blaſphemia ſpūſſancti: q̄m nō ita obiecerūt ſpm̄ imundū: vt in ſe diuiſus ex ore eorū poſſet oſtendi ſicut beelzebub: a quo demones eijci poſſe dixerunt.

Et venerūt mater eius ⁊ fratres: ⁊ foris ſtātes miſerūt ad eū: vocātes eū. Et ſedebat circa eū turba ⁊ dicūt ei: Ecce mater tua ⁊ fratres tui foris q̄rūt te. Et rn̄dēs eis ait: Que ē mater mea ⁊ fratres mei? Et circūſpiciēs eos q in circuitu eiuſ ſedebāt ait: Ecce mr̄ mea ⁊ fratres mei. Qui eni fecerit volūtatē dei: hic frater me⁹: ⁊ ſoror mea ⁊ mr̄ mea ē.

THEO. Q: ꝓpinqui dn̄i venerāt tenere eū tanq̄ in furiā verſū: mr̄ ei⁹ amoris cōpaſſione detēta venit ad ipſ; vn̄ di: Et venerūt mr̄ ei⁹ ⁊ fratres: ⁊ foris ſtātes miſerūt ad eū vocātes eū. CHRY. Ex hoc aūt manifeſtū fit ꝙ nō ſemꝑ cū eo erāt fratres eius ⁊ mr̄: q: v̄o dilectus erat ad eū ꝓpter reuerētiā ⁊ affectū veniūt de foris expectātes. vn̄ ſequit̃: Et ſedebat circa eū turba ⁊ dicunt ei: Ecce mr̄ tua ⁊ fratres tui foris querūt te. BEDA: Fratres dn̄i nō filij ſꝑ v̄ginis marie iuxta heluidiū: Nec filij Ioſeph ex alia vxore iuxta quoſdā putādi ſūt: ſ; eius poti⁹ intelligēdi ſunt eē cognati. CHRY. Alter aūt euāgeliſta dicit ꝙ fratres ei⁹ nōdū credebāt in eū: Cui cōuenit qđ h̄ di: ꝙ eū q̄rebāt de foris expectātes. ⁊ ſm eandē intētionē dn̄s eorū nō ſicut ꝓpinq̄uorū meminit. vn̄ ſequit̃: Et rn̄dēs eis ait: Que ē mr̄ mea ⁊ fratres mei? Hoc aūt nō dixit matrē ⁊ fratres oīo reprobādo: ſ; oñdēs ſuꝑ omnē cognationē tēporalē oportet ꝓpriā aiā ꝑhonorare. vn̄ cōuenienter h̄ di his q̄ vocabāt ad ꝓpinquorū collocutionē: q̄ſi ad aliq̄d vtili⁹ q̄ ſit doctrina ſalutis. BEDA: Rogat⁹ ḡ officio verbi diſſimulat egredi: nō materne refutās obſequiū pietatis: ſ; paternis ſe myſterijs amplius q̄ maternis debere mōſtrat affectibus. Nec iniurioſe fratres cōtēnit: ſed opus ſpiritale carnis cognationi ꝑferēs: religioſorē cordiū copulā docet eſſe q̄ corporū. vn̄ ſequit̃: Et circūſpic. eos q̄ in circu. ei⁹ ſedebāt ait: Ecce mr̄ mea ⁊ fratres mei CHRY. In quo dn̄s oñdit ꝙ oportet eos q̄ fidei ſunt ꝓpinq̄ preoīb⁹ cōſanguineis honorare. Ieſu quidē aliq̄s mr̄ efficit̃ ꝑdicādo: q̄ſi eni parit dn̄m quē cordi audiētis infuderit. HIERO. Sciamus aūt nos eē fratres ei⁹ ⁊ ſorores: ſi volūtatē pr̄is ipleuerimus: ⁊ coheredes ſim⁹ eius. vn̄ ſequit̃: Qui.n. fecerit volūtatē dei: hic frater me⁹ ⁊ ſoror mea ⁊ mater eſt. THEO. Nō ergo negās matrē hoc dixit: ſed oñdēs ꝙ nō ſolū eſt digna honore ꝓpt hoc ꝙ genuit chriſtū: ſ; ⁊ ꝓpter omnē aliā virtutē. BEDA: Myſtice aūt mr̄ ⁊ fratres ieſu ſunt ſynagoga ex cuius carne eſt edit⁹ ⁊ ppl̄s iudeorū: q̄ ſaluatore intus docēte: veniētes intrare nequeūt cū ſpiritaliter ītelligere dicta nequeūt. Preoccupās aūt turba ingredit̃: q: differēte iudea: gētilitas fluxit ad chriſtū. foris eni ſtātes volūt dn̄z videre cognati ipſi⁹: cū iudei ſe ad cuſtodiā lr̄e foris fixerūt: ⁊ chriſtū poti⁹ ad carnalia docēda cogunt exire q̄ ſe ad diſcēda ſpiritalia cōſentiunt ingredi. Si ḡ foris ſtātes nec ipſi agnoſcūt parētes: queādmodū nos agnoſcemur ſi foris ſtemus. intus.n. eſt verbū: int⁹ ē lumē. .IIII.

Et iterū cepit docere ad mare: ⁊ cōgregata eſt ad eū turba multa: ita vt in nauim aſcēdēs ſederet in mari. ⁊ oīs turba circa mare ſuꝑ terrā erat: ⁊ docebat eos in pabolis multa ⁊ dicebat illis in doctrina ſua: Audite: Ecce exijt ſeminās ad ſeminādū. Et dū ſeminat aliud cecidit circa viā: ⁊ venerūt volucres celi ⁊ comederūt illud. Aliud vero cecidit ſuꝑ petroſa v̄bi nō habuit terrā multā: ⁊ ſtatim exortū eſt: q̄m nō hēbat altitudinē terre: ⁊ q̄n exortus eſt ſol exeſtuauit: ⁊ eo ꝙ nō hēbat radicē exaruit. Et aliud cecidit in ſpinas: ⁊ aſcēderūt ſpine ⁊ ſuffocauerūt illud ⁊ fructū nō dedit. Et aliud cecidit in terrā bonaz: ⁊ dabat fructū aſcēdentē ⁊ creſcētē: ⁊ afferebat vnū triceſimū: ⁊ vnū ſexageſimuz: ⁊ vnū centeſimū. Et dicebat: Qui h̄z aures audiēdi audiat. Et cū eēt ſingularis: interrogauerūt eū hi q cū eo erāt duodeciz pabolā. Et dicebat eis: Uobis datū eſt noſſe myſteriū regni dei: ill̄ aūt q foriſ ſūt ī pabolis oīa fiūt vt vidētes videāt: ⁊ nō videāt: ⁊ audiētes audiāt ⁊ nō ītelligāt: neq̄n cōuertant̃ ⁊ dimittāt̃ eis pctā. Et ait ill̄: Neſcitis pabolā hāc? Et quō oēs pabolas cognoſcetis? Qui ſeminat: v̄bū ſeminat. Hi aūt ſūt q circa viā vbi ſeminat̃ verbū: ⁊ cū audierint cōfeſtim venit ſathanas ⁊ aufert verbū qđ ſeminatū ē in cordibus eorū. Et hi ſūt ſimiliter q ſuꝑ petroſa ſeminant̃: q cū audierit verbū: ſtatim cū gaudio accipiūt illud ⁊ nō habēt radicē in ſe: ſ; tꝑales ſūt deinde orta tribulatiōe ⁊ ꝑſecutiōe ꝓpter verbū cōfeſtim ſcādalizant̃. Et alij ſūt q in ſpinis ſemināt̃ Hi ſūt q v̄bū audiunt ⁊ erumne ſeculi ⁊ deceptio diuitiarū: ⁊ circa reliq̄ cōcupiſcētie introeūtes ſuffocāt verbū ⁊ ſine fructu efficit̃. Et hi ſūt q ſuꝑ terram bonā ſeminati ſunt q audiunt verbū ⁊ ſuſcipiunt ⁊ fructificant: vnū triceſimū: ⁊ vnum ſexageſimum: ⁊ vnum centeſimum.

THEO. Licet matrē dn̄s ſuꝑius negligere videret̃: tn̄ reueret̃ eā. Propter eā nāq̄ egredit̃ circa mare. vn̄ dicit: Et iterū cepit ieſus docere ad mare. BEDA: Si eni euāgeliū Matthei inſpicim⁹ patet hāc doctrinā dn̄i ad mare eadē die qua ſuꝑiorē in domo celebratū eſſe ſermonē. terminato.n. ꝑmo ſmone cōtinuo ſubiūxit matthe⁹ dicēs In illo die exiēs de domo ſedebat ad mare. HIERO. Cepit aūt docere ad mare vt locus docēdi indicet auditores amaros fuiſſe ⁊ inſtabiles. BEDA: Relicta etiam domo cepit docere ad mare: q: relicta ſynagoga ad colligendā ꝑ apoſtolos ppl̄i gentilis multitudinē venit. vn̄ ſequit̃: Et cōgre. eſt ad eū turba mul. ita vt in nauē aſcēdēs ſederet in mari. CHRY. Quod nō ſine cā factū oz intelligi: ſed vt poſt ſe neminē dimitteret: ſ; oēs auditores ante faciē haberet. BEDA: Prefigurabat aūt hec nauis eccleſiā in medio nationū edificādā: in qua dn̄s dilectā ſibi cōſecrat manſionē. Sequit̃: Et dicebat illis in para. mul. HIERO. Parabola eſt rerū natura diſcrepantiū ſub aliqua ſimilitudine facta cōparatio. Greco eni vocabulo dicit̃ ſimilitudo: quando illud qđ intelligi volumus per cōpationes aliquas indicam⁹. Sic eni ferreū quēpiam dicimus: quādo durū ac fortē deſideramus intelligi: cū velocem ventis aut auibus cōparamus. Loquit̃ aūt turbis in parabolis more ꝓuidentie ſue: vt qui celeſtia capere nō poterāt: per ſimilitudinē terrenā audita percipere potuiſſent. CHRY. Erigit eni per parabolā audientiū mentē vt manifeſtiorē ſermonē faceret reſ viſui oſtēdens. THEO. Et vt attentiores faceret auditores primam parabolam proponit de ſemine quod eſt verbum dei. vnde ſequitur: Et dicebat illis in doctrina ſua: non moyſi: non prophetarum: quia ſuum predicat euangelium. Exijt ſeminās ad ſeminādū. Seminās aūt chriſt⁹ ē.

CHRY. Non aũt loco exiuit qui p̃ns extitit oĩbus ⁊
implet: ſꝫ habitu ⁊ diſpẽſatione q̃ nobis factus ẽ ꝓpinq̃
or ꝑ carnis amictũ. Quia.n.nõ valebam⁹ ire ad eũ pec-
catis impediẽtibus iter nr̃m: ipſe exit ad nos. Exijt aũt
ꝑdicãs pietatis ſeminare ſermonẽ quẽ copioſe loq̃bat.
Nõ aũt inculcat ſermonẽ eũdẽ in eo qð dicit: Exijt ſemi
nãs ad ſeminandũ. exit eniꝫ aliq̃n ſeminãs: aut vt faciat
nouale: aut herbas malas euellat: aut aliq̃d aliud opet.
Iſte aũt exijt ad ſeminandũ. BEDA: Uel exijt ad ſemi
nandũ cũ poſt vocatã ad fidẽ ſuã partẽ ſynagoge electã
ad vocationẽ q̃ꝫ gẽtiũ grẽ ſue dona diffudit. CHRY.
Sicut aũt ſeminãs nõ diſcernit terrã ſubiectã: ſꝫ ſimplr
⁊ abſq̃ diſcretiõe ſemẽ mittit: ſic ⁊ ipſe oẽs alloquit. Et
ad hoc ſignificãdũ ſubdit: Et dum ſeminat aliud cecidit
circa viã. THEOPHI. Uide q᷑ nõ dixit ꝙ ꝓiecit il-
lud in via: ſꝫ q᷑ cecidit. q̃ eñi ſeminat quãtũ in ſe eſt in ter
ram bonã ꝓijcit: ſed illa ſi fit mala corrũpit verbũ. Uia
aũt chriſtus eſt: infideles aũt ſũt circa viã. i. extra chriſtũ
BEDA: Uel via eſt mens ſedulo malaꝝ cogitationũ
motu trita: ne verbi ſemẽ in ea germinare ſufficiat. Et iõ
quicq̃d boni ſeminis vicinia talis vie contigerit perit: ⁊ a
demonibus rapit. Uñ ſequit: Et vene. volu. ce. ⁊ come. il
lud. Recte aũt demones volucres celi dicunt: ſiue q᷑ ce-
leſtis ſpiritaliſq̃ ſũt nature: ſiue q᷑ in aere habitãt. Uel q̃
ſũt circa viã ſũt negligẽtes ⁊ deſides. Sequit: Aliud ve-
ro cecidit ſupra petroſa. Petrã dicit duritiã ꝓterue mẽ-
tis: terrã leuitatẽ aie obedientis: ſolẽ feruorẽ pſecutionis
ſeuiẽtis. Altitudo ergo terre que ſemẽ dei debuerat acci
pere ꝓbitas eſt animi diſciplinis celeſtibus exercitati:
atq̃ ad obediẽdũ diuinis eloq̃is regularibus inſtituti.
Petroſa aũt loca q̃ vim radicis ſuſcipiende nõ hñt: illa
ſũt ꝑcordia q̃ dulcedine tm̃ auditi ſermonis ac ꝓmiſſis
celeſtibus ad horã delectant: ſꝫ in tpe tẽtatiõis recedunt
q᷑ paꝝ eſt in eis ſalutaris deſiderij qð ſemẽ vite ꝯcipiat
THEOPHI. Uel petroſi ſũt q̃ modicũ adherentes
petre. i. chriſto inquãtũ ad tp̃s verbũ recipiũt: poſtmo-
dũ abijciũt recedẽtes. Sequit: Et aliud cecidit inter ſpi-
nas. ꝑ qð ſignificãt anime multa curantes: Spine eñi cu-
re ſunt. CHRY. Ulterius vero ponit terram bonam
dicens: Et aliud cecidit in terram bonam. Secundum.n.
ꝯditionẽ terre ẽ differẽtia fructuũ. Multa eſt aũt dilectio
ſeminãtis ad hoies qm̃ ⁊ primos cõmẽdat: ⁊ ſcðos non
reijcit: ⁊ tertijs tribuit locum. THEOPHI. Uide
etiã quõ mali ſũt plurimi: ⁊ pauci q̃ ſaluant: q̃rta eniꝫ ps
ſeminis inuenit ſaluata. CHRY. Nõ tñ maior ps ſemi
nis occaſiõe amittit ſeminãtis: ſꝫ terre recipiẽtis. i. aie au
diẽtis: ⁊ quidẽ materialis agricola hoc mõ ſeminãdo cõ
grue ixcuſaret. Nõ eñi ignorat lapidẽ aut viã aut terrã ſpi
noſam: terrã pinguẽ nõ fieri. In rationabilib⁹ vero nõ eſt
ſic. Petrã.n. poſſibile eſt fieri terrã pinguẽ: ⁊ viã nõ ꝯcul-
cari ⁊ deſtrui ſpinas: qð ſi fieri nõ poſſet: nõ ibi ſeminaſ-
ſet. Per hoc ergo nobis tribuit pnie ſpem. Sequit: Et di
cebat q̃ habet aures audiẽdi audiat. HIERO. Quoti-
ens hec admonitio in euangelio aut in apocalypſi Joan
nis interponit: myſticũ hoc qð dicit atq̃ ad audiẽdũ di-
ſcẽdũq̃ inſinuat. Aures.n. audiẽdi ſũt cordis ⁊ ſenſus in-
teriores aures obediẽdi ⁊ faciẽdi q̃ iuſſa ſũt. Sequit: Et
cũ eẽt ſingularis interrogabãt eũ hi q̃ cũ eo erant. xij. pa
rabolã exponere. ⁊ dicebat eis: Uob datũ ẽ ſcire myſte-
riũ regni dei. illis aũt qui foris ſũt in para. oĩa fiũt. BE-
DA: Quaſi diceret: vos q̃ eſtis digni oĩa q̃ ad ꝑdicatio
nẽ ſũt cõgrua edoceri: parabolaꝝ manifeſtationẽ addiſ-
cetis. Ad iſtos aũt ꝑabolis verſus ſũ: q᷑ digni nõ ſũt ad
diſcere ꝓpter coꝝ maliciã: q̃ eñi legis quã acceperãt obe
diẽtiã nõ tenebãt: iuſtũ fuit vt noui ſermõis ꝑticipationẽ
nõ haberẽt: ſꝫ ab vtroq̃ ſũt alieni. Oñdit.n. per diſcipu
loꝝ obedientiã ꝙ per ꝯtrariũ indigni facti ſũt reliqui myſti
ce doctrine. Poſtea vero inductiõe vocis ꝓphetice eoꝝ
ꝯfũdit nequitiã tanq̃ a lõge ꝯfutatã. vñ ſequit: Ut viden-
tes videãt ⁊ nõ videãt: ⁊ audiẽtes audiãt ⁊ nõ intelligãt.
Quaſi. d. vt ꝓphetia impleat q̃ hoc ꝑdicit. THEO.
Deus.n. eos fecit videtes. i. intelligẽtes bonũ. Ipſi vero
nõ vidẽt voluntarie ſe fingentes nõ videre ne ꝯuertant et
corrigãt ſe tanq̃ ſue ſaluti inuiderẽt. Sequit: Neq̃n ꝯuer.
⁊ di. eis pec. CHRYSO. Sic ergo vidẽt ⁊ nõ vidẽt: au
diũt ⁊ nõ intelligũt. Q᷑ eñi vidẽt ⁊ audiũt: ꝯtingit eis ex
gratia dei. ſꝫ qð vident ⁊ nõ intelligũt: ꝯtingit eis: q᷑ gra
tiã recipe noluñt: ſed oculos claudũt ⁊ fingũt ſe nõ videre
neq̃ dictis acquieſcũt: ⁊ ſic a peccatis nõ mutant ꝑ hoc
qð vidẽt ⁊ audiũt: ſed ꝯtrariũ patiunt. THEO. Uel
põt aliter intelligi ꝙ reliq̃s loquebat in ꝑabolis: vt vidẽ
tes nõ videant: ⁊ audiẽtes nõ intelligãt. Deus.n. dat vi-
ſum ⁊ intellectũ his q̃ petũt: reliquos autẽ obcecat: ne in
maiorẽ redargutionẽ ſit eis: qð cũ intelligerẽt: noluerũt
facere que oportet. vñ ſequit: Neq̃n cõuer. ⁊ di. eis pec.
AUG. de ꝯcordantia euã. Uel hoc intelligunt peccatis
ſuis meruiſſe vt nõ intelligerẽt: ⁊ tñ h ipm miſericorditer
eiſ factũ vt peccata ſua cognoſcerẽt: ⁊ ꝯuerſi veniã mere
rẽt. HIERO. Illis ḡ q̃ foris ſũt i ꝑabolis oĩa fiũt: ⁊ fa
cta. ſ. ⁊ vba ſaluatori ꝙ neq̃ i his q̃ opabat vtutib⁹: neq̃
i eis q̃ ꝑdicabat archanis eũ cognoſcere deũ valẽt. Jõq̃
ad remiſſionẽ peccatoꝝ attigere nõ valẽt. CHRY. Q᷑
aũt nõ loquebat eis niſi in ꝑabolis: nec omnino loq̃ de
ſiſtebat: demõſtrat ꝙ his qui bono ꝓpinqui ſũt: etſi in ſe
ipis bonũ nõ habeãt: occultũ tñ eis oñdit. Cũ aũt aliq̃s
cũ reuerẽtia ac recto corde accedit: occultoꝝ reuelationẽ
ꝯſequit abundanter. Cũ aũt nõ ſana ſentit: nec his q̃ mul
tis facilia ſũt dignus fiet: nec etiã coꝝ auditu. Sequit: Et
ait illis neſcitis parabolã hãc: ⁊ quõ oẽs ꝑabolas cog-
noſcetis? HIER. Oportebat ſiquidẽ vt illi quibus in
ꝑabolis loquebat: requirerẽt qð nõ intelligerẽt: ⁊ ꝑ apo-
ſtolos quos ꝯtemptos habebãt diſcerẽt myſteriũ regni
qð ipi nõ habebãt. GLO. Et iõ dñs hec dicens: oñdit
oportere eos ⁊ hãc ꝓmã ⁊ oẽs ꝯueniẽtes ꝑabolas itelli
gere. ꝓpter qð exponẽs ſubdit: Qui ſeminat verbum ſe
minat. CHRY. Et quidẽ ꝓphete doctrinã ppl̃i planta
tioni vinee cõparauit: h vo ſeminationi: manifeſtans per
hoc ꝙ breuior eſt nũc ⁊ facilior obedientia ⁊ ſtatim fru-
ctũ dabit. BEDA: In hac aũt dñi expoſitiõe oẽs eoꝝ
q̃ audire verba ſalutis potuerũt ſi ad ſalutẽ ꝑuenire neq̃
unt diſtantia cõprehẽdit. Sũt nanq̃ q̃ verbũ qð audiũt
nulla fide: nullo intellectu: nulla ſaltẽ tentandi vtilitatis
occaſiõe ꝑcipiunt: de quibus dicit: Hi aũt ſũt q̃ circa viã
Cordibus eñi eoꝝ mandatũ verbũ: ꝯfeſtim imundi ſpũs
q̃ſi vie trite volucres ſemẽ eripiunt. Sũt q̃ auditi verbi ⁊
vtilitatẽ ꝓbãt ⁊ deſideriũ guſtant: ſed ne ad id qð ꝓbant
ꝑueniãt: alios huius vite aduerſa terrẽdo: alios ꝓſpera
blandiendo retardãt. de quoꝝ ꝑmis dicit: Et hi ſũt ſimi-
liter q̃ ſupra petroſa. De alijs dicit: Et alij ſũt q̃ in ſpinis
Spine aũt diuitie vocant: q᷑ cogitationũ ſuaꝝ ꝑctioni
buſ mẽtẽ lacerãt: ⁊ cũ vſq̃ ad peccatũ ꝑtrahũt q̃ſi inflicto
vulnere cruentãt. Dicit aũt: Et erũne ſeculi ⁊ deceptio di
uitiaꝝ. Quẽcũq̃.n. ſupuacu⁹ diuitiaꝝ decipit appetitus
neceſſe eſt mox curarũ erũna ꝯtinuaꝝ affligat. Addit aũt
Et circa reliq̃ ꝯcupie. q᷑ q̃ mandatis dei ꝯtẽptis circa re-
liqua ꝯcupiſcẽs aberrat: ad gaudiũ beatitudinis nõ põt
attingere. Suffocãt aũt huiuſmõi ꝯcupiſcẽtie vbũ: q᷑ bo
nũ deſideriũ ad qð intrare nõ ſinũt: q̃ſi additũ flatus vita
lis necant. Excipiunt aũt ab his hominũ differẽtijs gẽti
les q̃ nec audire verba vite merent. THEO. Eoꝝ vo
q̃ ſemẽ ſuſcipiũt ꝯueniẽter rurſus tres ſunt gradus. vñ ſe
quit: Et hi ſũt q̃ ſup terrã bonã ſemi. Qui in centũ fructifi
cãt: ſũt q̃ ꝑfectã ⁊ obediẽtẽ hñt vitã vt virgines ⁊ eremi-
te. Qui aũt in. lx. q̃ mediocriter ſe hñt: vt ꝯtinẽtes ⁊ q̃ in
cenobio ſũt. Qui aũt. xxx. q̃ parui q̃dẽ ſũt ſm ꝓpriã vir
tutẽ fructũ ferẽtes: vt laici ⁊ q̃ in ꝯiugio ſũt. BEDA: Uel
xxx. fructificat cũ aliq̃s fidẽ ſancte trinitatis electoꝝ cor
dibus inſinuat. lx. cũ ꝑfectionẽ docet bone opatiõis: cẽ-
tũ cũ celeſtis

regni ꝓmia demõſtrat. Centũ nanq̃ cõpu
tando in dexterã trãſferunt. vñ recte in ſignificatiõe ponũ
tur perpetue beatitudinis. Terra aũt bona eſt electoꝝ cõ
ſcia q̃ oĩbus ꝑdictis tribus terris ꝯ̄ria facit: q᷑ ⁊ cõmẽda
tũ ſibi ſemẽ verbi libent excipit: ⁊ exceptũ inter aduerſa
⁊ ꝓſpera ꝯſtanter ad fructus vſq̃ ad tpa ꝯſeruat. HIE-
RO. Uel fructus terre in. xxx. ⁊ lx. ⁊ centeſimo contine
tur: hoc eſt lege ⁊ prophetia ⁊ euangelio.

**Et dicebat illis: Nunq̃d venit lucerna vt ſub
modio ponat aut ſub lecto? Nõne vt ſup cãdela-
brũ ponat? Nõ ẽ.n. aliq̃d abſcõditũ qð nõ mani
feſtet: nec factũ eſt occultũ qð nõ veniat i palã. Si
q̃s hꝫ aures audiẽdi audiat. Et dicebat illis: Uide
te q̃d audiatis: In q̃ mẽſura mẽſi fueritis remetiet
vobis: ⁊ adijciet vobis. Qui.n. hꝫ dabit illi: ⁊ qui
nõ habet etiã qð habet auferetur ab eo.**

CHRY. Poſt interrogationẽ diſcipuloꝝ de ꝑabola
ac explanationẽ hñ ſubiũgit. Et dicebat illis: Nũquid ve
nit lucerna vt ſub modio ponat aut ſub lecto: nõne vt ſu
per cã. po. q̃ſi. d. ꝓpter h ꝑabola dicta ẽ: nõ vt imanifeſta
maneat aut occulta: tãq̃ ſub modio aut ſub lecto: ſed vt
dignis manifeſtet. Lucerna in nobis ẽ intellectualis na-
tura q̃ ſꝫ ꝓportionẽ illuminatiõis aut clare apparet: aut
obſcure. Si.n. meditatiões q̃ nutriũt lumẽ: ac recordatio
nes in q̃b⁹ lucerna talis accẽdit: negligãt: mox extinguit
HIERO. Uel lucerna verbũ eſt de trib⁹ ſemib⁹. Mo
dius aut lectus audit⁹ eſt inobedientiũ. Cãdelabrũ apl̃i
ſũt quoſ illuminauit verbũ dei. vñ ſequit: Nõ eſt.n. aliq̃d
abſcõ. Abſcõditũ ⁊ occultũ: ꝑabola ſeminis ẽ. In palam
vo venit dũ a dño tractat. THEO. Uel h dñs diſcipu
los monet lucidos eẽ ſcðm vitã ⁊ cõuerſationẽ. q. d. Si-
cut lucerna ad lucendũ ponit ſic ad vitã nr̃am oẽs iſpici-
ent. Itaq̃ ſtudete bonã vitã hꝛe ⁊ nõ in angulis ſedeatis
ſꝫ lucerna eſtote. Lucerna.n. nõ ſub lecto: ſꝫ ſupra cãde-
labrũ poſita lucet. Quã q̃dã lucernã neceſſe ẽ ponere ſu-
pra cãdelabrũ. i. in altitudinẽ ꝯuerſatiõis que ſm deũ eſt
vt ⁊ alijs lucere valeat: non ſub modio. i. circa gulã: neq̃
ſub lecto. i. ocio. Nemo.n. qui eſcis ſtudet ⁊ requiẽ diligit:
põt eẽ lucerna oĩbus lucẽs. BEDA: Uel q᷑ tp̃s vite no-
ſtre ſub certa diuine ꝓuiſiõis mẽſura ꝯtinet: recte modio
cõparat. Lect⁹ vero aie corpus ẽ: i quo tẽporaliter habi-
tãs quieſcit. Qui ergo amore vite tẽporalis ⁊ illecebraꝝ
carnaliũ occultat verbũ dei: modio vł lecto lucernã opit
Supra cãdelabrũ aũt ponit lucernã: q̃ corpus ſuũ mini-
ſterio verbi dei ſubijcit. vñ his verbis typice figurã do
cet ꝑdicãdi. vñ ſequit: Nõ.n. aliq̃d ẽ abſcõditũ qð nõ re-
uelet: neq̃ factũ eſt occultũ qð nõ in palã veniat. Quaſi
d. nolite erubeſcere euãgeliũ: ſꝫ inter tenebras ꝑſecutoꝝ
lumen verbi dei ſupra corpis vr̃i candelabrũ leuare: fixa
mẽte retinẽtes illũ diẽ quo illuminabit de⁹ abſcõdita te-
nebrarũ. Tunc.n. ⁊ vos laus ⁊ aduerſarios pena manet
eterna. CHRY. Uel aliter: Nõ eſt aliq̃d abſcõditũ. q. d.
Si vos cũ diligẽtia vitã duxeritis: accuſatiões lucernaꝫ
vr̃am nõ poterũt obũbrare. THEO. Unuſq̃ſq̃ enim
nr̃m ſeu bonũ aliq̃d ſeu malũ in ꝑterito fecerit manifeſta
tur in ꝑſentia ⁊ multomagis in futuro. Quid.n. eſt deo
occultius: ſꝫ tñ ⁊ ipe manifeſtatus eſt in carne. Sequitur:
Siquis hꝫ aures audi. au. BEDA: Ideſt ſiq̃s hꝫ ſenſũ
intelligẽdi verbũ dei: nõ ſe ſubtrahat: nõ auditũ ad fabu-
las ꝯuetrat: ſꝫ his q̃ veritas dixit: accõmodet aurẽ ſcru-
tandi: manus implẽdi: linguã ꝑdicãdi. Sequit: Et dice. il
lis: Uidete quid audiatis. THEOPHI. Ut ſcilicet ni-
hil eoꝝ q̃ vobis a me dicũt ſubterfugiatis. In q̃ menſura
menſi fueritis: remetiet vobis. i. quãtãlibet mẽſurã intẽti
onis introducetis: tantã recipietis vtilitatẽ. BEDA:
Uel aliter: Si ſolerter oĩa q̃ valeti bona facere ac ꝓximiſ
intimare ſtuderitis: aderit diuina pietas q̃ vobis ⁊ in ꝑ-
ſenti ſenſũ altiora capiẽdi ac potiora gerẽdi effectũ cõfe-
rat: ⁊ in futuro eternã retributionẽ adijciet. Et iõ ſubdit:
Et adijciet vob. HIERO. Ul aliter: Scðꝫ mẽſurã fidei
vnicuiq̃ diuidit intelligẽtia myſterioꝝ: ⁊ ſciẽtie etiã adij
cient virtutes. Sequit. Qui.n. hꝫ dabit ei. i. qui fidẽ: ha-
bebit virtutẽ: ⁊ qui hꝫ opus verbi: habebit ⁊ intelligẽtiã
myſterij. Et q̃ nõ hꝫ ecõtra fidẽ: deficit virtute: ⁊ q̃ nõ hꝫ
opus verbi: eius intelligẽtia caret: ⁊ q̃ nõ intelligit iã audi
tũ ꝑdidit. CHRY. Uel aliter: Qui hꝫ. ſ. affectũ ⁊ volũta
tẽ audiẽdi ⁊ petẽdi: dabit ei. Qui vero nõ hꝫ diuini audi
tus deſideriũ: ⁊ qð ꝯtingit hꝛe ſcripte legis auferet ab eo
BEDA: Nõnunq̃ eñi lector ingenioſus negligendo ſe:
priuat ſe ſapia: quã tardus ingenio ſtudioſius elaborãdo
deguſtat. CHRY. Põt aũt ideo dici ꝙ nõ hꝫ: q᷑ verita
tem nõ hꝫ. dicit aũt qð hꝫ ꝓpter hoc ꝙ mendaciũ hꝫ. pu-
tat eñi aliquid ſe hꝛe qui mendacis intellectus exiſtit.

**Et dicebat: Sic eſt regnũ dei: queadmodũ ſi
hõ iactet ſemẽ in terrã ⁊ dormiat ⁊ exurgat nocte
⁊ die: ⁊ ſemẽ germinet: ⁊ increſcat dum neſcit ille.
Ultro.n. terra fructificat primũ herbã: deinde ſpi
cã: deinde plenũ frumẽtũ in ſpica. Et cũ ex ſe ꝓdu
xerit fruct⁹ ſtatim mittit falcẽ quoniã adeſt meſſiſ.**

CHRY. Poſuit ſupra parabolã de tribus ſeminib⁹ di
uerſimode ꝑditis: ⁊ vno ſaluato: cuius ſm ꝓportionẽ fi-
dei ⁊ opatiõis tres differẽtias oñdit. h vero ꝑabolã po-
nit ſolũ de ſaluatiſ. vñ dicit: Et dicebat: Sic eſt regnũ dei
queadmodũ ſi hõ iactet ſemẽ in terrã. HIERO. Regnũ
dei ecc̃lia eſt q̃ regit a deo: ⁊ ipa regit hoies: ⁊ ꝯ̄rias vir
tutes ⁊ vitia calcat. CHRY. Uel regnũ dei dicit fidẽ q̃
eſt in ipm ac diſpenſationẽ humanitatis: qð q̃dẽ regnũ ẽ
ſicut ſi iaciat homo. Ipſe.n. exñs deus ⁊ dei filius hõ in
cõmutabiliter factus ꝓ nobis: terrã ſeminauit. i. totũ mũ
dũ verbo diuine cognitionis illuminauit. HIERO. Se
men.n. verbũ vite ẽ: terra corda humana: ⁊ dormitio ho
minis mors eſt ſaluatoris. Exurgit ſemẽ nocte ac die: q᷑
poſt ſomnũ chriſti: numerus credentiũ ꝑ aduerſa ⁊ ꝓſpe
ra: magis magiſq̃ germinabat in fide: ⁊ creuit in opere.
CHRY. Uel exurgit ipe chriſtus q̃ ſedebat expectãs
ꝑ lõganimitatẽ ꝙ recipiẽtes ſemẽ fructificarẽt. Surgit aũt
i. beniuolẽtie ſue verbo ad fructificationẽ nos erigẽs per
arma iuſticie a dextris q̃bus ſignificat dies: ⁊ a ſiniſtris
q̃bus ſignificat nox ꝑſecutionũ. ꝑ hec.n. ſemen germinat
nec areſcit. THEO. Uel aliter: Chriſtus dormit. i. aſcẽ
dit in celũ: vbi lꝫ dormire videat: ſurgit tñ nocte cũ ꝑ tẽta
tiões nos erigit in ſuã cognitionẽ: die vero cũ ꝓpt oẽs
noſtrã diſponit ſalutẽ. HIERO. Q᷑ aũt dicit: Dũ neſcit
ille. tropica eſt locutio. i. neſcire nos faciat q̃s fruct⁹ vſq̃
in finẽ afferat. CHRY. Uel dicit: Neſcit ille: vt oñdat li
berã volũtatẽ coꝝ q̃ verbũ ſuſcipiũt: volũtati.n. nr̃e cõ-
mittit opus: ⁊ nõ totũ ipe ſolus operat: ne bonũ inuolũ-
tariũ videat. vñ ſubdit: Ultro.n. terra fructificat. i. nõ ne-
ceſſitate coacta ꝯ̄ ꝓpriã volũtatẽ: ſꝫ volũtate adducit ad
fructificandũ. Primũ herbã. HIERO. Ideſt timorẽ.
Initiũ.n. ſapiẽtie timor dñi. Deinde ſpicã. i. penitẽtiã la-
chrymoſã. Deinde plenũ fru. i ſpi. i. charitatẽ: plenitudo
n. legis ẽ charitas. CHRY. Uel primo herbã fructifi-
cat in lege nature paulatim ad ꝑfectũ creſcẽs. poſtmodũ
ꝑducit ſpicas in manipulũ colligẽdas: ⁊ in altari dño of-
ferẽdas in lege. ſ. moyſi. poſtea plenũ fructũ in euãgelio.
vł q᷑ nõ ſolũ oportet nos frondere ꝑ obediẽtiã: ſꝫ eẽ pru
dentes: ⁊ q̃ſi harũdinis ſpicas erectos ꝑſiſtere de ventis
agitantibus nõ curantes. Oportet nos etiã aiam curare
ꝑ aſſiduitatẽ memorie: vt tanq̃ ſpicas fructũ geſtemus. i.
operationẽ virtutis cõpletã demõſtremus. THEO.
Herbã eñi germinamus cũ principiũ boni oñdim⁹. dein
de ſpicã cũ reſiſtere tẽtationibus poſſum⁹. deinde fructũ
cũ ꝑfectũ q̃s operat. Sequit: Et cũ ex ſe ꝓduxerit fruct⁹

ſtatim mittit ſal. qm̄ adeſt meſſis. HIERO. Falx ē moꝛs vl̄ iudiciū: qḋ ſecat oīa: meſſis ꝯſūmatio ſeculi. GREGO. Uel aliter: Semē homo iactat i terrā: cū coꝛdi ſuo bonā intētionē inſerit. Doꝛmit aūt q̄ iam in ſpe boni operis q̄ſcit. Nocte vero exurgit ac die: q2 inter aduerſa ⁊ ꝓſpera ꝓficit: dū ille neſcit q̄ adhuc metiri incrementa ſua nō valet: ⁊ tn̄ ꝯcepta vtus ad ꝑfectū ducit. Cū igit deſideria bona concipimus: ſemen in terram mittimus. Cum recte opari incipim⁹: herba ſum⁹. Cū ad ꝑfectū boni opis creſcim⁹: ad ſpicā ꝑuenim⁹. Cū in eiuſdē opis ꝑfectiōe ſolidamur: iā plenū frumentū in ſpica ꝓferim⁹.

Et dicebat: Cui aſſimilabimus regnū dei: aut cui ꝑabole cōꝑabim⁹ illud? Sicut granū ſynapis qḋ cū ſeminatū fuerit in terra minus eſt oībus ſeminibus q̄ ſūt in terra: ⁊ cū natū fuerit aſcēdit i arboꝛē: ⁊ fit maius oībus olerib⁹: ⁊ facit ramos magnos: ita vt poſſint ſub vmbꝛa eius aues celi habitare. Et talibus multis ꝑabolis loq̄baꝫ eis verbū ꝓut poterant audire. ſine ꝑabola aūt nō loquebaꝫ eis. Seoꝛſū aūt diſcipulis ſuis diſſerebat omnia.

GLO. Poſtq̄ poſuit de fructificatiōe ſeminis euāgelij hic ſubiūgit aliā ꝑabolā ad oſtendendā excellētiā doctrine euāgelice ad oēs alias doctrinas. vn̄ dicit: Et dicebat Cui aſſimilabim⁹ regnū dei? THEO. Paruiſſimū q̄dē eſt fidei verbū: Crede in deū ⁊ ſaluus eris. ſꝫ ſparſa ſuper terrā: ꝑdicatio dilatata ē ⁊ augmētata: ita vt celi volatilia. i. ꝯtēplatiui hoīes ⁊ alti intellectu ⁊ cognitiōe ſub eo habitēt. Quāti. n. ſapiētes gentiliū relinq̄ntes ſapiaꝫ ſub ꝑdicatiōe euāgelij requieuerūt. omniū igiꝫ maioꝛ ꝑdicatio facta eſt. CHRY. Et etiā q2 qḋ fuit hoīb⁹ in breuib⁹ ſermonibus nūciatū ſapia que īter ꝑfectos dicit: dilatauit ſuꝑ oēs ſmones: q2 nihil maius eſt hac vitate. THEO. Ramos aūt magnos fecit. quidā. n. aplōꝝ in Romā: ⁊ q̄dam in indiā: ⁊ quidā i alias terre ptes ſūt diuiſi ſicut rami. HIERO. Uel ſemē iſtud minimū ē timoꝛe: magnū aūt in charitate: q̄ eſt maioꝛ oībus oleribus: q2 deus charitas eſt: ⁊ oīs caro fenū. fecit aūt ramos miſericoꝛdie ⁊ cōpaſſiōis: cū ſub vmbꝛa paupes chꝛiſti: q̄ ſūt celi aīalia delectāꝫ hitare. BEDA: Homo aūt q̄ ſeminat a pleriſq3 ſaluatoꝛ iꝑe intelligiꝫ: ab aliq̄s aūt iꝑe homo ſeminans in coꝛde ſuo. CHRY. Poſtea vero Marcus breuitate gaudēs: oñdens ꝑabolaꝝ naturā ſubiūgit: Et talib⁹ multis ꝑabolis loq̄baꝫ eis verbū ꝓut po. audire. THEO. Qm̄. n. turbe erāt indocte a comeſtibilibus ⁊ ꝯſuetis nominib⁹ inſtruit eas: ⁊ ꝓpter hoc ſubdit: Sine ꝑabola aūt nō loquebaꝫ eis: vt. ſ. mouerenꝫ ad accedēdū ⁊ interrogādū. Sequiꝫ: Seoꝛſū aūt diſcipulis ſuis diſſerebat oīa. ſ. de q̄bus interrogabāt vt ignoꝛātes: nō ſimpliciter oīa tā manifeſta q̄ īmanifeſta. HIERO. Illi eni digni erant ſeoꝛſum audire myſteria in penetrali in timoꝛe ſapie: qui remoti a cogitationū malaꝝ tumultibus in ſolitudine virtutū ꝑmanebāt. Sapia. n. in tempoꝛe ocij percipitur.

Et ait illis: in illa die cū ſero eēt factū: Tranſeamus ꝯtra. Et dimittētes turbā aſſumūt eū ita vt erat i naui ⁊ alie naues erāt cū illo. Et facta ē ꝓcella magna vēti: ⁊ fluctus mittebat in nauim: ita vt implereꝫ nauis. Et erat ipſe in puppi ſuꝑ ceruical doꝛmiēs: ⁊ excitant eū: ⁊ dicūt illi: Magiſter: nō ad te ptinet q2 perim⁹? Et exurgēs cōminat⁹ eſt vēto: ⁊ dixit mari: Tace: obmuteſce. Et ceſſauit ventus. Et facta ē trāq̄llitas magna. Et ait illis: Quid timidi eſtis? Necdū habetꝫ fidē? Et timuerūt timoꝛe magno: ⁊ dicebant ad alterutrū: Quiſputas eſt iſte: quia mare ⁊ ventus obediunt ei?

HIERO. Poſt doctrinā dehinc ad mare veniunt ⁊ fluctibus turbanꝫ. vn̄ dicit: Et ait illis in illa die cū ſero eēt factū trāſeam⁹ ꝯ. REMI. Tria. n. legiꝫ dn̄s habuiſſe refugia. ſ. nauis: montis: ⁊ deſerti: quoties a turbis cōpꝛimebaꝫ ad aliqḋ iſtoꝝ refugiebat. Cū ergo vidit dn̄s turbas multas circa ſe: eaꝝ īpoꝛtunitatē q̄ſi hō volēs declinare iuſſit diſcipulos ſuos trāſfretare. Sequiꝫ: Et dimittētes. aſſu. e. ita vt erāt in naui. CHRY. Diſcipulos q̄dē aſſūpſit dn̄s vt viſoꝛes fierēt futuri miraculi: ſꝫ ſolū ipſos aſſumit: ne alij cognoſcerēt ipſos eē tā modice fidei. vnde ad oñdendū q̄ ſeꝑatim alij tranſfretabāt: ſubiūgit: Et alie na. e. cū illo. Ne aūt ſupbirēt diſcipuli q̄ eos ſolos aſſūpſerat: ꝑiclitari eos ꝑmittit. Et vt etiā ꝑ hoc diſcerēt tētationes viriliter ſuſtinere. vn̄ ſequiꝫ: Et fa. ē ꝓ. ma. Ut aūt futuri miraculi maioꝛē eis iprimat ſenſū: dat tp̄s timoꝛi doꝛmiēdo. vn̄ ſequiꝫ: Et erat ip. in pup. ſu. cer. doꝛ. Si. n. vigilaſſet: aut nō timuiſſēt neq3 rogaſſēt tēpeſtate oꝛta: aut eū aliq̄d tale facē nō putaſſēt. THE. Dimiſit g̃ eos icidere in timoꝛē ꝑiclitatiōis: vt ei⁹ virtutē in ſeipſis cognoſcerēt: q̄ alios ab eo bñficiatos videbāt. Doꝛmiebat aūt ſuꝑ cer. nauis ligneū ſiquidē. CHRY. Oñdēs ſuā humilitatē: ⁊ ex hoc multa ſapiam docens. Nōdū aūt diſcipuli q̄ circa eū exiſtebāt eius gloꝛiā cognoſcebāt. ⁊ q̄dē q̄ ſurgēs poterat ventis impare credebāt: ſꝫ q̄ q̄ſcēs ſeu doꝛmiēs nequaq̄. Et iō ſequiꝫ: Et ex. ſtāt eū ⁊ dicūt ei. Mgr̄ nō ad te ptinet q2 ꝑim⁹? THEO. Ipe aūt exurgēs: cōminaꝫ pꝛimo q̄dē vento: q̄ maris tēpeſtatē ⁊ fluct⁹ faciebat ⁊ hoc eſt qḋ ſubdiꝫ: Et exurgēs cōmi. ē vēto. deinde vero ꝑcipit mari. vnde ſequiꝫ: Et dixit mari: tace: obmuteſce.

GLO. Ex cōmotiōe. n. maris q̄dā ſonitus ꝯſurgit: qui videꝫ eē q̄dā maris locutio ꝑiculū cōminātis: ⁊ iō ꝯueniētes ſub q̄dā metaphoꝛa trāquillitatē impat taciturnitatis vocabulo: ſicut ⁊ in cohibitiōe ventoꝝ q̄ ſua violētia mare ꝯturbat: cōminatiōem noīauit. Solēt. n. ptātem hñtes eos q̄ violētia pacē hominū ꝯturbāt: cōminatiōe penaꝝ refrenare. Per h̄ ergo daꝫ intelligi: q̄ ſicut rex aliq̄s pōt cōminatiōe violētes cōpꝛimere ⁊ ſuis edicti murmur ſubiecti ppl̄i mitigare: ita chꝛiſtus rex vniuerſe creature ex n̄s: ſua cōminatiōe vētoꝝ cohibuit violētiā ⁊ mari taciturnitatē indixit: ⁊ ſtatim ē effectus ſecut⁹. Sequiꝫ eni: Et ceſſauit vē. cui. ſ. fuerat cōminat⁹. Et facta ē trāq̄llitaſ magna. ſ. in mari: cui taciturnitatē idixerat. THEO. Cōminat⁹ ē etiā ⁊ diſcipulis tanq̄ fidē nō hn̄tib⁹. Sequiꝫ eni: Et ait illis: Quid timidi eſtis: necdū habetis fidē? Si eni habuiſſēt fidē credidiſſent q̄ etiā doꝛmiēs ſuare eos potuiſſet incolumes. Sequiꝫ: Et timuerūt timoꝛe magno ⁊ dicebāt ad alterutrū: Quiſputaſ eſt iſte: q2 venti ⁊ mare obediūt ei? Eteni dubie habebāt ſe erga eū. Inquātū eni iuſſu mare placauit: nō baculo vt moyſes: nō ꝑcib⁹ vt heliſe⁹ ioꝛdanē: neq3 arcam vt ieſus naue: ſꝫ h̄ vere de⁹ eis videbaꝫ: ſm̄ vero q̄ doꝛmiebat homo. HIERO. Myſtice enīuero puppis eccl̄ie eſt initiū: in q̄ dn̄s coꝛpaliter doꝛmit: q2 nūq̄ doꝛmit q̄ cuſtodit iſrael. puppis. n. moꝛtuis pellibus viuos ꝯtinet: ⁊ fluctus arcet: ⁊ ligno ſolidaꝫ i. cruce ⁊ moꝛte dn̄i eccl̄ia ſaluaꝫ. Ceruical coꝛpus dn̄i eſt cui diuinitas ſicut caput inclinata eſt. Uent⁹ aūt ⁊ mare: demones ⁊ ꝑſecutoꝛes ſūt: q̄bus dicit: tace: qn̄ cōpeſcit edicta regū iniquoꝝ vt voluerit. Tranquillitas magna ē pax eccl̄e poſt ꝑſſurā: ſiue theoꝛica poſt vitā actiuā. BEDA: Uel nauicula quā aſcēdit: paſſiōis arboꝛ intelligit ꝑ quā fideles ad ſecuritatē ſecuri littoꝛis ꝑueniūt. Alie naues q̄ fuiſſe dicanꝫ cū dn̄o: illos ſignificāt qui fide dn̄ice cruci ibuti ſūt: nō tn̄ turbine tribulationū pulſati. Uel ꝑ⁹ tētationū ꝓcellas ſerenitate pacis vtunꝫ. Diſcipulis aūt nauigātib⁹ chꝛiſt⁹ obdoꝛmiuit: q2 fidelib⁹ futuri regni q̄etem meditātib⁹ tp̄s dn̄ice paſſiōis aduenit. vn̄ h̄ ſero factū fuiſſe ꝑhibeꝫ: vt ſolis occubitū nō ſola dn̄i doꝛmitio ſꝫ ipa diſcedētis lucis hoꝛa ſignificet. Aſcēdente aūt illo puppim crucis: fluctus blaſphemātiū ꝑſecutoꝝ aſſurgūt demoniacis

demoniacis excitati ꝓcellis: q̄b⁹ tn̄ nō ipi⁹ patiētia turbaꝫ: ſꝫ diſcipuloꝝ imbecillitas ꝯcutit. Excitāt aūt diſcipli dn̄ꝫ: q2 cui⁹ moꝛtē viderāt: maximis votis reſurrectionē q̄rebāt. Uēto exurgēs ꝯminat⁹ ē: q2 reſurrectiōe celebꝛata diaboli ſupbiā ſtrauit. Mare ſilere ꝑcepit: q2 iudeoꝝ rabiē reſurgēdo deiecit. Diſcipli aūt arguiꝫ: q2 ꝑ⁹ reſurrectionē exꝓbꝛauit eis incredulitatē eoꝝ. ⁊ nos quoq3 cuꝫ ſigno dn̄icē crucis inbuti: ſeculū relinq̄re diſponim⁹: nauē cum Ieſu ꝯſcendim⁹: mare trāſire conamur. ſꝫ nobis nauigātibus inter equoꝛis fremitus obdoꝛmit: qn̄ inter medios virtutū viſus: vl̄ imundoꝝ ſpirituū vel hominū ꝑꝛauoꝝ vel ipſaꝝ nfarū cogitationū impetus amoꝛis flāma refrigeſcit. Uerū inter huiuſmodi pꝛocellas illū ſedulo excitemus: mox tempeſtatē cōpeſcet: refundet tranquillitatem poꝛtum ſalutis indulgebit. Capitulū .V.

Et venerūt trās fretū maris in regionē geraſenoꝝ. Et exeūti ei de naui ſtatiꝫ occurrit de monumētis hō in ſpū imundo: qui domiciliū hēbat i monumētis. Et neq3 cathenis iā q̄ſq3 poterat eū ligare: qm̄ ſepe cōpedibus ⁊ cathenis vinct⁹ dirupiſſet cathenas ⁊ ꝯpedes ꝯminuiſſet: ⁊ nemo poterat eū domare. Et ſp die ac nocte i mōumētis ⁊ i mōtib⁹ erat clamāſ: ⁊ ꝯcidēſ ſe lapidib⁹. Uidēs aūt ieſū a lōge cucurrit ⁊ adoꝛauit eū: ⁊ clamās voce magna dixit: q̄d mihi ⁊ tibi ieſu fili dei altiſſimi? Adiuro te ꝑ deū ne me toꝛq̄as Dicebat. n. illi: Exi ſpūs imūde ab hoīe iſto. Et iterrogabat eū: Qḋ tibi nomē ē? Et dicit ei: Legio mihi nomē ē: q2 multi ſum⁹. Et depcabaꝫ eū multū ne ſe expelleret extra regionē. Erat aūt ibi circa mōtē grex poꝛcoꝝ magnus paſcēs i agris. Et deprecabāꝫ eū ſpūs: dicētes: Mitte nos in poꝛcos vt in eos itroeamus. Et ꝯceſſit eis ſtatim ieſus. Et exeūtes ſpūs imūdi itroierūt in poꝛcos: ⁊ magno impetu grex ꝑcipitatus eſt in mari ad duo milia ⁊ ſuffocati ſūt i mari. Qui aūt paſcebat eos fugerūt ⁊ nūciauerūt in ciuitatē ⁊ in agros. Et egreſſi ſunt videre q̄d eēt facti: ⁊ venerūt ad ieſū: ⁊ vidēt illū: q a demonio vexabaꝫ ſedentē veſtitū ⁊ ſane mētis: ⁊ timuerūt. Et narrauerūt illis q viderāt q̄liter factū eēt ei q demoniū habuerat: ⁊ de poꝛcis. Et rogare ceperūt eū: vt diſcederet de finib⁹ eoꝝ. Cūq3 aſcēderat naui: cepit illū depcari q a demonio vexatus fuerat vt eēt cū illo: ⁊ nō admiſit eū: ſed ait illi: Uade in domū tuā ad tuos: ⁊ annūcia illis quāta tibi dominus fecerit: ⁊ miſertus ſit tui. Et abijt et cepit pꝛedicare in decapoli quanta ſibi feciſſet ieſus: ⁊ omnes mirabantur.

THEO. Quia qui in nauicula erāt ꝯquirebāt adinuicē: Quiſputas eſt iſte: inimicoꝝ teſtimonio ꝯfirmaꝫ quis eēt. Acceſſit. n. demoniac⁹ ꝯfitēs ipm̄ eē filiū dei. Ad qḋ narrādū euāgeliſta accedēs di. Et vene. trās fre. ma. in regi. geraſenoꝝ. BEDA: Geraſa eſt vꝛbs i ſignis arabie trās ioꝛdanē iuxta montē galaad: quā tenuit tribus manaſſe: nō lōge a ſtagno tyberiadis: i qḋ poꝛci ꝑcipitati ſūt CHRY. Sed tn̄ neq3 geraſenoꝝ neq3 geraſenoꝝ exq̄ſita ſcriptura ꝯtinet: ſed gergeſinoꝝ. geraſa. n. ciuitas ē iudee: ⁊ nequaq̄ in ea eſt mare. geraſa vero arabie ciuitas eſt: neq3 mare neq3 ſtagnū ꝓximū hn̄s. Et ne tā euidens mendaciū euāgeliſte dixiſſe videanꝫ: viri taꝫ diligēter ſciētes q̄ circa iudeā erāt: gergeſe q̄dē aq̄: gergeſei antiq̄ ciuitas fuit: nūc tyberias nūcupata: circa quā ꝑcipitiū ē circūpoſitū ſtagnū. Sequiꝫ: Et exe. ei de na. ſta. occur. ei de monu. homo. AUG. de cō. euā. Cū Matthe⁹ dicat duos fuiſſe: marcus ⁊ lucas vnū cōmemoꝛāt: vt intelligas vnū eoꝝ fuiſſe ꝑſone alicuius clarioꝛis quē regio illa maxime dolebat. CHRY. Uel videt q̄ marc⁹ ⁊ lucas illud qḋ erat miſerabili⁹ narrauerūt: ⁊ ꝓpter hoc diffuſius qḋ illi ꝯtingebat enarrāt. Sequiꝫ. n. Et neq3 cathe. iā q̄ſq̄ eū po. ligare. Dixerūt ergo ſimpl'r demoniacū: numerū nō q̄rendo: vl̄ vt virtutē maioꝛē oñderēt operātis. Nā q̄ vnū talē curauerat: nō erat ei ipoſſibile multos alios curare. nec tn̄ h̄ diſſonātia demōſtraꝫ. Nō. n. dixerūt q̄ vnus ſolus erat: qḋ ſi dixiſſent: Mattheo ꝯdicere viderenꝫ. Habitabāt aūt i monumētis demones: erroneū dogma multis volētes imittere q̄ decedētiū aīe i demones ꝯuertebātur. GREGO. Niſſe. Parauerat aūt ſe cetus demonū ad reſiſtēdū diuine poteſtati. Cū aūt appꝛopinq̄ret q̄ poteſtatē habet ſuꝑ oīa exclamāt eminentē ei⁹ virtutē. vnde ſequiꝫ: Uidēs aūt ieſū a lon. cucur. ⁊ adoꝛa. eū: ⁊ cla. vo. magna ⁊ di. ei: q̄d mi. ⁊ tibi ieſu fili dei altiſſimi. CYRIL Uide demonē duplici paſſiōe diuiſū: audacia ⁊ timoꝛe reluctaꝫ ⁊ oꝛat: q̄ſi queſtionē aliquā intentās vult ſcire q̄d ſibi ⁊ ieſu cōe. q. d. qua de cā eijcis me ab hoībus cuꝫ ſint mei? BEDA: Que aūt ipictas ē iudeoꝝ eū dicere i pꝛincipe demonioꝝ eieciſſe demonia: quē ⁊ ipſa demonia fatenꝫ nihil ſecū habere cōe. CYRIL. deinde oꝛās ſubiūgit: Adiuro te per deū: ne me toꝛqueas. emiſſionē. n. reputabat toꝛmentū: vel etiā iuiſibiliter toꝛquebaꝫ. CHRY. Quāuis. n. mali ſint demones: ſciūt tn̄ q̄ ipos ꝓpter peccata expectat vltimo aliq̄ pena. q2 vero nōdū eis tp̄s vltime pene aduenerat: firmiſſime cognoſcebāt: maxime cū ꝑmiſſū eēt eis hoībus cōmiſceri. Sꝫ q2 chꝛiſtus cōpꝛehēderat eos tāta mala ꝑpetrare: putabāt q̄ ꝓpter factoꝝ exceſſum vltimū punitiōis tp̄s minime expectarēt: ꝓpter hoc ſupplicāt ne toꝛq̄anꝫ. BEDA Magnū. n. toꝛmētū eſt demonia leſione hoīs ceſſare: ⁊ tāto dimittit grauius quanto poſſidet durius. Sequiꝫ. n. Dice. n. illi: Exi ſpūs im. ab ho. iſto. CYRIL. Attēdens inexpugnabilē virtutē xp̄i: cōquaſſat ſathanā: cui verba chꝛiſti ſūt ignis ⁊ flāma: ſm̄ q̄ pſalmiſta dicit: Liq̄facti ſunt montes a facie dei. i. ſublimes ⁊ ſupbe virtutes. Sequiꝫ: Et iter. eū qḋ tibi nomē eſt? THEO. Interrogat q̄dē dn̄s nō vt ipe ſciret: ſꝫ vt ceteri ſciant multitudinē habitantiū demonum. CHRY. Ne ſi ipſe diceret q̄ multi ſūt: incredibile fieret. vult ergo q̄ ipſi ꝯfiteanꝫ: q̄ multi erāt. vn̄ ſequiꝫ: Et di. ei: legio mi. no. eſt: q2 mul. ſumus. Nō dicit determinatuꝫ numeꝝ ſꝫ mltitudinē. nō. n. ꝓdeſt ad ſciaꝫ exq̄ſitio numeri. BEDA: Cōfeſſa aūt publice peſte quā furēs tolerabat: virtus curātis gratioꝛ apparet. Sed ⁊ nr̄i tp̄is ſacerdoteſ q̄ per exoꝛciſmi gratiā eijcere noꝛūt ſolēt dicere patientes nō aliter valere curari: niſi quātū ſape poſſunt oē qḋ ab imundis ſpiritib⁹ viſu: auditu: guſtu: tactu: vl̄ alio quolibet coꝛpoꝛis aut animi ſēſu vigilātes doꝛmiētēſve ꝑtulerint: ꝯfitendo patenꝫ exponāt. Sequiꝫ: Et pꝛeca. eū. mul. ne ſe expel. extra regionē. CHRY. Aut vt lucas dicit: in abyſſū. Abyſſus. n. eſt ſeparatio hui⁹ mūdi. ꝓmerenꝫ. n. demones mitti ad tenebꝛas exterioꝛes diabolo ⁊ ſuis angelis ꝑparatas. Hoc aūt chꝛiſtus facere poterat: ꝑmiſit tn̄ eos in hac terra eē ne abſentia tētatoꝛis: hoīes coꝛona victoꝛie pꝛiuaret. THEO. Et vt nobiſcū pugnātes: nos ꝑitioꝛes ꝯſtituāt. Sequiꝫ. n. Erāt aūt ibi cir. mō. grex poꝛ. mag. paſcēſ: AUG. de cō. euā. Qḋ h̄ dicit marcus circa montes fuiſſe gregē: Lucas aūt in monte: nihil repugnat. Grex. n poꝛcoꝝ tā magnus fuit vt aliq̄d ei⁹ eēt in monte: ⁊ aliquid circa montē. Sequiꝫ: Et depca. eū ſpi. di. Mitte nos in poꝛ. vt in eos introeamus. REMI. ſuper mattheū: Iccirco aūt intrauerūt in poꝛcos nō ſpōte: ſꝫ petierūt vt eis ꝯcederet: vt demōſtrareꝫ q2 nō poſſunt

nocere hoīb⁹:niſi pmiſſiōe diuinā. Jdeo aūt nō petierūt
mitti in hoīes:q2 illū cui⁹ virtute torq̄bant: hūana ſpe
ciē geſtare videbāt.nec petierūt vt in pecora mitterent:q2
velut mūda aīalia in tēplo dei offerebant. Petierūt vt in
porcos mitterent:q2 nullū animal eſt imundius porco:⁊
demones ſp in ſpurcicijs delectāt. Sequit: Et ꝯceſſit eis
ſtatim ieſus. BEDA: Jdeo ḡdē pmiſit: vt p īterfectionē
porcoꝝ hoībus ſalutis occaſio pberet. CHRY. Uolēs
furiā quā ꝫ hoīes habēt demones oībus demōſtrare:⁊
ꝙ multo peiora vellēt hoībus infligere ſi poſſent: virtute
nō ipedirī diuina. Et q2 in hoībus hāc demōſtrationē fi
eri eius pietas nō ferebat: ipſos in porcos intrare pmiſit
vt in illis virtus ⁊ furor demonū videat. Sequit: Et exe.
ſpūs imundi. TITVS. Fugā aūt arripuerūt paſtores
ne cū porcis perirēt:⁊ huiuſmōi terrorē ciuib⁹ intulerūt
vñ ſequit: Qui aūt paſce. eos. Jllos aūt ad ſaluatorē ad
duxit damni neceſſitas. frequēter.n.cū deus hoīes dam
nat in rebus poſſeſſis: ꝯfert bñficiū aīabus. vñ ſequit: Et
ve. ad Je.⁊ vi. illū q̄ a de. vexa. ſe. ſ. iuxta pedes a q̄bus
nactus erat ſalutē: quē antea nec cathene cōpeſcere pote
rāt: veſtitū ⁊ ſane mētis q̄ ꝯtinuo nudus erat:⁊ obſtupue
rūt. vñ ſequit: Et ti. hoc igit miraculū pmū viſu: pmū ver
bis cōperiūt. vñ ſequit: Et nar. illi q̄ vide. THEO. Sus
pentes aut ꝑpter miraculū qđ acciderat timuerūt:⁊ ꝑpt
hoc deꝓcant ipz vt ab eoꝝ recedat finib⁹:⁊ hoc ē qđ ſub
dit: Et rogare eū cepe. vt diſce. a fin. eoꝝ. timebant.n.ne
aliq̄n tale aliq̄d paterent. Cōtriſtati.n. de porcoꝝ pditiōe
pñtiā renuūt ſaluatoris. BEDA: Uel ꝯſcij fragilitatis
ꝑprie: pñtia dñi ſe iudicabāt indignos. Sequit: Cūq3 aſ
cen. na. ce. illū dep. qui a demo. vexa. fue. vt eſ. cum illo.
HIERO. Timebat.n.ne aliq̄n inueniētes eū demones
reintrarēt in eū. dñs vero remittit eū in domū ſuā innuēſ
ei ꝙ q̄uis ipe pñs nō eſſet: tñ ſua virtus ipm cuſtodiet: ſi
mul etiā vt curatus alijs ꝓſit. vñ ſequit: Et nō admi. eū:
ſed ait illi: vade in do. tuā ad tu. ⁊ nūcia illis q̄ta ti. dñs
fece. ⁊ miſ. ſit tui. Uide ſaluatoris humilitatē. nō dixit: de
nūcia oīa q̄ feci tibi: ſed oīa q̄ fecit tibi dñs. ſic ⁊ tu cū ali
quid boni feceris: nō tibi ſed deo attribuas. CHRY.
Lz aūt alijs ſanatis preceperit nemini dicere: ꝯuenienter
tñ huic pcepit ꝙ annūciet: qm̄ oīs illa regio demonibus
detēta ſine deo manebat. THEO. Jpſe igit pcepit pdi
care:⁊ oēs mirant:⁊ hoc eſt qđ ſequit: Et cep. predicare.
BEDA: Myſtice aūt geraſa ſiue gergeſe vt q̄dā legūt:
colonū ejciēs ſiue aduene appropinq̄ns interptat: q2 gē
tiū ppl's ⁊ hoſtē de corde repulit:⁊ qui erat lōge factus ē
ꝑpe. HIERO. Hic aūt demoniac⁹: deſperatiſſim⁹ gē
tiū ppl's eſt: nec lege nature: nec dei: nec humano timore
alligatus. BEDA: Qui in monumētis hītabat: q2 i mor
tuis operib⁹: hoc eſt in peccatis delectabat: ſp nocte ac
die furebat: q2 in ꝓſperis ⁊ aduerſis a ſeruitio maligno
rū ſpirituū nō ceſſabat. ſed per operum feditatē quaſi in
monumentis iacebat. p factū ſupbie in mōtibus errabat
p verba duriſſime infidelitatis q̄ſi lapidib⁹ ſe ꝯcidebat.
Dicit aūt: Legio mihi nomē eſt. q2 ppl's gentiū diuerſis
idolatrie cultibus erat mancipat⁹. Q2 aūt exeūtes ſpūs i
mundi ab hoīe intrāt porcos quos in mare pcipitant: ſi
gnificat ꝙ liberato pplo gētiū a dñatiōe demonū q̄ chri
ſto credere noluerūt: in abditis agunt ſacrilegos ritus.
THEO. Uel p h̄ ſignificat ꝙ demones intrāt in hoīes
ad modū porcoꝝ viuentes:⁊ volutabro voluptatū ſe in
uoluētes: pcipitāt eos pcipitio i mare vite iſti⁹ ⁊ ſuffocāt.
HIERO. Uel ſuffocant in inferno ſine reſpectu miſeri
cordie p impetū mature mortis a q̄bus fugiunt multi: q2
flagellato ſtulto: ſapiēs prudētior fit. BEDA. Q2 antē
dñs volētē eē cū illo nō admiſit: ſignificat ꝙ q̄ſq3 intelli
gat poſt remiſſionē peccatoꝝ ingrediēdū ſibi eē in ꝯſciā
bonā:⁊ ſuiendū euāgelio ꝑpter alioꝝ ſalutē: vt deinde cū
chriſto requieſcat. GREGO. vij. moraliū: Cū.n. quātuli
bet paꝝ de diuina cognitiōe pcepim⁹: redire iā ad huma

na nolum⁹: ... ꝯtemplatiōis q̄rentes. Sꝫ dñs pcipit: vt
mens ... excedat in ope. poſtmodū ... depaſcat p ꝯte
platiōnē. HIE. Hō aūt ſanat̄ p̄dicab ... decapoli: dū a
romano nunc regno iudei conuertuntur: qui in littera tñ
pendent decalogi.

Et cū aſcēdiſſet ieſus in naui rurſus trās fretū
ꝯuenit turba multa ad eū ⁊ erat circa mare. Et ve
nit q̄dā de archiſynagogis noīe Jairus:⁊ videns
eū ꝓcidit ad pedes eius:⁊ depcabat eū multū di
cēs: qm̄ filia mea in extremis ē: veni impone manū
tuā ſup eā: vt ſalua ſit ⁊ viuat. Et abijt cū illo ⁊ ſeq
bat eū turba multa:⁊ cōprimebāt eū. Et mulier q
erat in ꝓfluuio ſanguinis annis. xij. ⁊ fuerat multa
ꝑpeſſa a cōplurib⁹ medicis:⁊ erogauerat oīa ſua:
nec q̄cq3 ꝓfecerat: ſꝫ magis deteri⁹ habebat: cū au
diſſet de ieſu: venit in turba retro:⁊ tetigit veſtimē
tū eius. Dicebat.n. q2 ſi vl' veſtimētū eius tetigero:
ſalua ero:⁊ ꝯfeſtim ſiccat⁹ eſt fons ſanguinis eius:
⁊ ſenſit corpe q2 ſanata eēt a plaga. Et ſtatiꝫ ieſus
cognoſcēs in ſemetipo virtutē que exierat de illo:
ꝯuerſus ad turbā aiebat: Quis tetigit veſtimenta
mea? Et dicebāt ei diſcipuli ſui: Uides turbā ꝯpri
mētē te:⁊ dicis: q̄s me tetigit? Et circūſpiciebat vi
dere eā que hoc fecerat. Mulier vero timēs ⁊ tre
mens: ſciēs qđ factū eſſet in ſe: venit ⁊ ꝓcidit añ eū
⁊ dixit ei omnē veritatē. Jeſus aūt dixit ei: Filia fi
des tua te ſaluam fecit vade in pace:⁊ eſto ſana a
plaga tua.

THEO. Poſt miraculū demoniaci: aliud miraculum
dñs opat: filiā. ſ. archiſynagogi reſuſcitās: ad cuius mira
culi narrationē euāgeliſta accedēs dicit: Et cū aſcē. ie. in
na. rur. trās fretū. AVGV. de cō. euā. Jntelligendū eſt
aūt qđ de archiſynagogi filia ſubdit factū eē cū trāſcēdiſ
ſet ieſus in naui rurſus trās fretū: ſed quantū poſt nō ap
paret. niſi.n. fuiſſet interuallū: nō eſſet q̄n fieret qđ narrat
matthe⁹ de ꝯuiuio domus ſue: poſt qđ factū nihil aliud
ꝯtinuo ſequit ꝙ illud de archiſynagogi filia. ſic eñi ipe cō
texit: vt ipe trāſit⁹ apte indicet hoc ꝯſequēter narrari qđ
ꝯſequēter eſt factū. Sequit: Et ve. quidā de archiſy. noīe
Jairus. CHRY. Nomē poſuit ꝑpter iudeos q̄ tūc erāt
vt nomē miraculi fieret dñſuū. Sequit: Et vi. eū ꝓci. ad
pe. eius:⁊ dep. eū mul. dicēs: Qm̄ filia mea in extremis
eſt. Et quidē matthe⁹ narrat archiſynagogū puellā mor
tuā nūciaſſe: Marcus vero grauiter infirmatā: ſed poſt
modū archiſynagogo cū quo dñs ire debebat nūciatū
fuiſſe puellā mortuā eē. Matthe⁹ ergo eādē rē ſiir ſigni
cat: ꝙ. ſ. mortuā ſuſcitauerit: breuitati cā eā dicēs obiiſſe:
quā ꝯſtat mortuā ſuſcitatā fuiſſe. AVGV. de cō. euā.
Attēdit.n. nō verbo pñs de filia ſꝫ qđ eſt potiſſimū: vo
lūtatē. ita.n. deſperauerat: vt poti⁹ eā vellet reuiuiſcere:
nō credēs viuā poſſe inueniri quā morientē reliquerat.
THEO. Fuit aūt hic vir ex pte fidelis inq̄tū cecidit
ad pedes ieſu: inq̄ntū vero depcat vt veniat: nō quantā
oportebat hēre fidē oñdit. Oportebat.n. dicere: Dic vbo:
⁊ ſanabit filia mea. Sequit: Et abijt cū illo:⁊ ſeq. eū tur.
multa:⁊ cōprimebat eū:⁊ mulier q̄ erat in ꝓflu. ſan. xij. an
nis. CHRY. Mulier iſta famoſa ⁊ nota oībus: ꝑpter
hoc ad ſaluatorē in manifeſto accedere nō audebat: neq3
ante eū venire: q2 ſm legē imunda erat, ꝑpter hoc retro te
tigit ⁊ nō ante: q2 nec hoc facere audebat: ſꝫ veſtimētorū
fimbriā. nō aūt fimbria ſꝫ ei⁹ cogitatio eā ſaluā fecit. Se
quit: Dicebat.n. q2 ſi vl' veſtimēta ei⁹ tetigero: ſalua ero.
THEO. Fideliſſima quidē eſt hec mulier q̄ a fimbrijs
curationē

curationē ſperauit, ꝑpter qđ ꝯſequit ſanitatē. vñ ſequit: Et
ꝯfeſtim ſic. eſt fons ſan. eius ⁊ ſenſit cor. ꝙ ſa. eſ. a plaga.
CHRY. Hīs aūt q̄ fide tāgūt chriſtū: virtutes ei⁹ cū eā
ſua volūtate donāt. vñ ſequit: Et ſtatim Je. cog. in ſemet
ipſo vir. q̄ exi. de eo: ꝯuer. ad tur. di. Quis teti. veſti. me
um? Uirtutes q̄dē ſaluatoris exeūt ab eo nō localiter aut
corpaliē: ipm mō aliquo relinquētes. icorpales.n. cū ſint
ad alios exeūt alijſq3 donāt: neq3 tñ extra eū ſūt a quo ex
ire dicūt: ſicut ſcie q̄ a doctore diſcētib⁹ tribuūt. Dicit g̃:
Cognoſcēs in ſemetipo vtū. q̄ exi. de eo. vt itelligēs: ꝙ eo
ſciēte nō ignorāte mulier ſalutē recepit. Jnterrogabat vo
q̄s me tetigit: lꝫ ſciret tāgētē: vt mulierē venietē manefeſtet
⁊ ei⁹ publicet fidē:⁊ ne virtus miraculoſi operis obliuio
ni tradat. Sequit: Et dice. ei diſ. ſui: vides tur. cōpri. te:⁊
di. q̄s me tetigit? Queſierat aūt dñs: q̄s me tetigit. i. cogi
tatiōe ⁊ fide. nō.n. cōprimētes turbe me tangūt: q2 nō co
gitatu ⁊ fide accedūt. Sequit: Et circūſpi. vi. eā q̄ h̄ fece
rat. THEO. Uolebat.n. dñs mulierē manifeſtare pri
mo q̄dē vt fidē approbet mulieri: deinde vt archiſynago
gū ad ꝯfidētiā ꝓuocaret: q2 ſic ei⁹ filia curaret: ſimulq3 vt
mulierē ſolueret a timore. Etenī timebat mlier: q2 furata
fuerat ſanitatē: ꝑpt qđ ſeq̄t: Mlier aūt tremēs ⁊ ti. ſci. qđ
fac. eēt in ſe: ve. ⁊ ꝓci. añ eū ⁊ dixit ei oēꝫ vitatē. BEDA:
Ecce quo tēdebat iterrogatio: vt. ſ. mlier ꝯfiteat veritateꝫ
diuturne infidelitati: ſubite credulitatis ⁊ ſanatiōis. ⁊ ita
ipa ꝯfirmat in fide ⁊ alijs pbet exēplū. Sequit: Jlle autē
dixit ei: filia fi. tua te ſal. fecit: vade in pa. ⁊ eſto ſa. a plaga
tua. Nō dixit: fides tua te ſal. factura eſt: ſꝫ te ſaluā fecit. q
d. in eo ꝙ credidiſti iā ſalua facta es. CHRY. Filiā vo
vocat ſaluatā fidei rōe. fides.n. chriſti dei filiationē pſtat
THEO. Dicit aūt ei: vade in pace. i. in requie. q. d. va
de requieſce: q2 hucuſq3 fuiſti in anguſtijs ⁊ turbatiōibus.
CHRY. Uel dicit: vade in pace. mittēs eā in finē bono
rū. in pace.n. de⁹ hitat: vt cognoſcat ꝙ nō ſolū corpe cura
ta eſt: ſꝫ etiā a cauſis corpalis paſſiōis. i. peccati mutata.
HIERO. Myſtice aūt p⁹ h̄ dicta venit iairus archiſy
nagog⁹: q2 cū intrauerit plenitudo gentiū: tunc oīs iſrael
ſalu⁹ fiet. Jairus ſiue illumināས ſiue illuminat⁹ iterptat. i.
iudaic⁹ ppl's vmbra lr̄e depoſita: ſpū illuſtrat⁹ ⁊ illumināſ
ꝓcidēs ad pedes vbi. i. ad incarnationē Jeſu ſe humiliāſ
rogat p filia: q2 q̄ ſibi viuit: alios viuere facit. Abraā etiā
⁊ moyſes ⁊ ſamuel rogāt p plebe mortua:⁊ ſequit Jeſus
pces eoꝝ. BEDA. Ad puellā aūt ſanādā pgens dñs a
turba cōprimit: q2 gēti iudee ſalutaria monita pbēs: no
xia carnaliū pploꝝ ē ꝯſuetudine grauat⁹. Mulier aūt ſā
guine fluēs: ſꝫ a dño curata eccl'ia ē ꝯgregata de gētibus.
flux⁹.n. ſanguinis ⁊ ſup idolatrie polluitiōe:⁊ ſup hīs que
carnis ac ſanguinis delectatiōe gerūt: pōt recte intelligi.
Sꝫ dū vbū dei iudeā ſaluare decerneret: plebs gentiū
paratā ꝓmiſſāq3 alijs pripuit ſpe certa ſalutē. THEO.
Uel p mulierē q̄ emorroiſſa erat itelligas humanā natu
rā. ꝓfluebat.n. peccatū qđ aīaꝫ occidēs q̄ſi ſāguinē fudit
aīaꝝ nr̄aꝝ. Hec a plurib⁹ medicoꝝ: ſapientū dico huius
mūdi ⁊ legis ⁊ ꝓphaꝝ curari nō valuit: mox vt fimbriā
chriſti tetigit. i. carnē ei⁹ ſanata ē. q̄.n. credit filiū dei incar
natū: h̄ eſt q̄ veſtimētoꝝ fimbriā tāgit. BEDA: vñ vna
credula mulier dñm tāgit: turba cōprimit: q2 q̄ diuerſis
hereſib⁹ ſiue pūerſis morib⁹ grauat: ſolo eccl'ie catholice
corde fideliter venerat. Uenit aūt eccl'a gentiū retro: q2 p
ſentē i carne dñm nō vidēs: pactis iā ſacris icarnatiōis il
li⁹: ad fidei ei⁹ grāꝫ puenit: ſicq3 dū pricipatiōe ſacroꝝ ei⁹
ſaluari a peccati meruit: q̄ſi tactu veſtimētoꝝ ei⁹ fontē ſui
ſāguinis ſiccauit. Circūſpiciebat aūt dñs vidē eā q̄ h̄ fece
rat: q2 omnes q̄ ſaluari merentur: ſuo dignos intuitu ac
miſeratione iudicat.

Adhuc eo loquēte: veniūt nūcij ad archiſyna
gogū dicētes: q2 filia tua mortua ē: q̄d vltra vexaſ
magiſtrū? Jeſus aūt audito verbo qđ dicebāt: ait
archiſynagogo: Noli timere: tm̄modo crede. Et
nō admiſit quēq3 ſeq ſe: niſi petrū ⁊ iacobū ⁊ ioan
nē fratrē iacobi. Et veniūt in domū archiſynago
gi:⁊ vidit tumultū ⁊ flētes ⁊ eiulātes multū. Et in
greſſus ait illis: Quid turbamini ⁊ ploratis? Pu
ella nō ē mortua ſꝫ dormit. Et irridebāt eū. Jpſe
vo eiectis oīb⁹: aſſumit prēꝫ ⁊ mr̄eꝫ puelle ⁊ q̄ ſecū
erāt:⁊ ingrediūt vbi puella erat iacēs:⁊ tenēs ma
nū puelle ait illi: Thabitha cumi: qđ eſt iterptatū:
puella tibi dico ſurge. Et ꝯfeſtim ſurrexit puella ⁊
ābulabat. Erat aūt ānoꝝ. xij. Et obſtupuerūt ſtu
pore magno. Et precepit illis vehemēter: vt nemo
id ſciret. Et iuſſit illi dare manducare.

THEO. Hi q̄ circa archiſynagogū erāt: chriſtū vnū
ex ꝓphetis eē credebāt:⁊ ꝑpt h̄ eū depcādū putabāt: vt
veniēs ſup puellā oraret. q2 vo iā expirauerat puella: pu
tabāt nō eē pcandū. ⁊ ideo dicit: Adhuc eo loquēte veni
unt ad archiſynagogū dicētes: q2 filia tua mortua ē: quid
vltra vexas mgr̄m? Sꝫ ipe dñs ad ꝯfitēdū patrē inducit
Sequit.n. Jeſus aūt vbo qđ dicebat audito: ait archiſy
nagogo: Noli ti. tm̄modo crede. AVG. de cō. euā. Non
legit ꝙ ſuis nūciantib⁹ ⁊ ꝓhibētib⁹: ne iā mgr̄ veniret: ille
ꝯſenſerit: ac p h̄ ꝙ dñs dixit ei: Noli timere: crede. nō diſ
fidentē rephēdit: ſꝫ credētē robuſtius ꝯfirmauit. Si autē
euangeliſta archiſynagogū cōmemoraſſet dixiſſe: ꝙ ſui a
domo venientes dixerūt ꝙ iā nō vexaret ieſū: repugnarēt
ei⁹ cogitatiōi vba q̄ poſuit Matthe⁹ cū dixiſſe: ꝙ. ſ. puel
la mortua eēt. Sequit: Et nō admiſit quēq̄ ſeq ſe niſi Pe
trū ⁊ Jacobū ⁊ Joannē fratrē Jacobi. THEO. Nō.n.
humilis chriſtus ad oſtētationē voluit aliq̄d opari. Se
quit:⁊ veniūt in domū archiſynagogi:⁊ videt tumultū:⁊
flentes ⁊ eiulātes multū. CHRY. Jpſe aūt iubet nō vl
lulare tāq̄ puella nō ſit mortua ſꝫ dormiēs. vñ ſeq̄t: Et in
gre. ait: q̄d tur. ⁊ plo. puе. nō ē mor. ſꝫ dor. HIE. Archi
ſynagogo di: filia tua mor. ē. Jeſus aūt dixit: Nō ē mor.
ſꝫ dor. vtrūq3 verꝝ ē. q. d. mortua ē vobis: mihi dormit.
BEDA: Hoībus.n. mortua eſt q̄ ſuſcitare nequiuerāt
deo dormiebat: in cui⁹ diſpoſitiōe ⁊ aīa viuebat:⁊ caro
reſuſcitāda q̄eſcebat. vñ mos apud chriſtianos obtinuit
vt mortui q̄ reſurrecturi nō dubitāt dormiētes vocēt: Se
quit: Et irri. eū. THEO. Deridēt aūt eū tanq̄ vlterius
nō poſſet aliq̄d facere: ſꝫ ipimet ꝯ ſeipſos atteſtātes diſ
putāt: tāq̄ vere mortuā ſuſcitauerit:⁊ iō miraculoſū erit
ſi ſuſcitauerit eā. BEDA: Quia g̃ verbū reſuſcitātis ir
ridere q̄ credere malebāt: merito foras excludūt: vtpo
te indigni q̄ potentiā reſuſcitātis ac reſurgētis myſteriuꝫ
viderēt. vñ ſequit: Jpſe vero eie. oībus. CHRY. Ut vt
oſtētationē auferret ꝑpt h̄ nō oēs ſecū eē ſinit: vt vo teſteſ
poſtmodū haberet diuine vtutis: tres pcipuos ex diſci
pulis elegit:⁊ patrē ⁊ mr̄eꝫ puelle tanq̄ p oībus neceſſa
rios. manu vero ⁊ verbo puellā viuificat. vñ ſequit: Et te.
ma. pu. ait illi. thabitha cumi: qđ ē interp. puella tibi di
co ſurge. Manus.n. ieſu viuificatiua exñs: mortuū corp⁹
viuificat. vox aūt iacētē excitat. vñ ſequit: Et ꝯfeſtim ſur
rexit pu. ⁊ ambulauit. HIERO. de optimo genere iter
pre. Arguat aliq̄s euāgeliſtā mēdacij q̄re exponēdo addi
derit: tibi dico: cū i hebraico thabitha cumi tñ ſignificet
puella ſurge: ſꝫ vt ſenſū vocād ⁊ iperātis exprimeret: addit
tibi dico ſurge. Sequit: Erat an. xij. GLO. Hoc euāgeli
ſta addidit ad oſtēdēdū puellā huius etatis eē ꝙ poterat
ambulare. Jn ambulatiōe ei⁹ nō ſolū ſuſcitata: ſꝫ etiā pfe
cte ſanata oſtēdit. Sequit: Et obſtu. ſtu. magno. ⁊ p. illis
vehementer: vt ne. id ſciret. ⁊ iuſſit illi dare manducare.
CHRY. Ad demōſtrādū ꝙ eā vere ſuſcitauerit:⁊ nō
ſm phantaſiā. BEDA: Myſtice aūt ſaluata a ꝓfluuio
ſanguinis muliere: mox filia archiſynagogi mortua nūci

ꝑtur: qꝛ ðñ ecclia gentiũ a vitioꝝ labe mũdata ⁊ ob fidei meritũ filia eſt cognominata: ꝯtrario ſynagoga ꝑfidie ſi‑mul ⁊ inuidie ſcelo ſoluta ẽ. ꝑfidie qdẽ: qꝛ in chꝛiſto crede‑re noluit. inuidie vo: qꝛ eccleſiã credere doluit. ⁊ qđ aie‑bãt nũciꝫ archiſynagogo: qđ vltra vexas mgrm: ꝑ eos ho‑die dicit q̃ a deo deſtitutũ ſynagoge ſtatũ videt: vt reſtau‑rari poſſe nõ credãt: ıđeoꝫ ꝓ reſuſcitatiõe illi⁹ ſupplicãdũ nõ eẽ eſtimãt. Sʒ ſi archiſynagog⁹. i. cetus doctoꝝ legis credere voluerit: ⁊ ſubiecta ei ſynagoga ſalua erit. qꝛ vo ſynagoga leticiã dulce inhabitatiõis merito infidelitatis amiſit: qſi iter flẽtes ⁊ eiulãtes moꝛtua iacet. Tenẽs autẽ puelle manũ dñs eã ſuſcitauit: qꝛ niſi ꝑus mũdate fuerit man⁹ iudeoꝝ q̃ ſanguine plene ſũt: ſynagoga moꝛtua nõ reſurget. In ſanatiõe aũt emoꝛroiſſe mulieris ⁊ ſuſcitati‑one puelle: ſalus oñdit generis humani: q̃ a dño ita diſ‑pẽſata ẽ: vt ꝑmo aliq̃ ex iſrael ad fidẽ venirẽt: deinde ple‑nitudo gentiũ intraret: ac ſic ois iſrael ſalu⁹ fieret. annoꝝ aũt. xii. erat puella: ⁊ annis. xii. mulier erat paſſa: qꝛ pec‑cata nõ credẽtiũ apparuerũt ĩ initio fidei credẽtiũ. vñ di‑cit: Credidit abꝛaam deo ⁊ reputatũ eſt ei ad iuſticiam. GREGO. iiii. mo. Moꝛaliter vo redẽptoꝛ nr̃ puellã in domo: iuuenẽ vero extra poꝛtã: in ſepulchꝛo aũt laçarũ ſuſcitat. adhuc qdẽ in domo moꝛtu⁹ iacet q̃ latet in pecca‑to. iã extra poꝛtã educit cui⁹ iniqtas vſqꝫ ad vecoꝛdiã pu‑blice ꝑpetratiõis apit. ſepulture vo aggere ꝑmit q̃ ꝑpetra‑tiõe neqtie etiã vſu ꝯſuetudinis ꝑſſus grauat. BEDA: Et notãdũ ꝙ leuioꝛes ⁊ quotidiani errat⁹: leuioꝛis pnie poſſũt remedio curari. vñ iacẽtẽ in cõclaui dñs faciliima voce puellã reſuſcitat dicẽs: Puella ſurge. vt vo qdridua‑nuſ moꝛtu⁹ ſepulchꝛi clauſtra euadere poſſet: fremuit ſpũ turbauit ſeipm: lachꝛymas fudit. Quãto igit grauioꝛ aie moꝛs: tãto acrioꝛ neceſſe ẽ vt penitẽtis feruoꝛ inſiſtat. Sʒ ⁊ h̃ notãdũ qꝛ publica noxa publico eget remedio. vñ la‑çarus de monumẽto vocat⁹ pplis inotuit. Leuia aũt pec‑cata: ſecreta queũt pnia deleri. vñ puella in domo iacẽs paucis arbitris exurgit: eiſdẽqꝫ vt nemini manifeſtẽt ꝑci‑pit. Turba etiã foꝛis eijcit vt puella ſuſcitet: qꝛ ſi nõ pri⁹ a ſecretioꝛib⁹ coꝛdis expellit ſecularium multitudo curaꝝ: aia q̃ itrinſec⁹ iacet moꝛtua: nõ reſurgit. Vñ aũt ſurrexit ⁊ ãbulabat: qꝛ aia a peccati reſuſcitata: nõ ſolũ a ſoꝛdib⁹ ſcelerum exurgere: ſed ⁊ in bonis ꝓficere debet opib⁹ ⁊ mox neceſſe eſt vt celeſti pane ſatietur: diuini. ſ. verbi ⁊ altaris particeps effecta. .VI.

Et egreſſus inde abijt in patriã ſuã ⁊ ſeq̃bãt eũ diſcipuli ſui. Et facto ſabbato ce‑pit ĩ ſynagoga docere ⁊ mlti audiẽtes ad‑mirabãt ĩ doctrina ei⁹ dicẽtes: Vñ huic hec oia? Et q̃ ẽ ſapia q̃ data ẽ illi: ⁊ virtutes tales q̃ ꝑ man⁹ ei⁹ efficiũt? Nõne hic ẽ faber fili⁹ marie: frater Ja‑cobi ⁊ ioſeph ⁊ iude ⁊ Simonis? Nõne ⁊ ſoroꝛes ei⁹ hic nobiſcũ ſũt? Et ſcãdaliçabãt ĩ illo. Et dice‑bat illis ieſus: qꝛ nõ ẽ ꝓpheta ſine honoꝛe niſi ĩ pa‑tria ſua: ⁊ in domo ſua: ⁊ ĩ cognatiõe ſua. ⁊ nõ po‑terat ibi virtutẽ vllam facere niſi paucoſ infirmos impoſitis manibus curauit: ⁊ mirabantur ꝓpt incredulitatem eoꝛum.

THEO. Poſt ꝑmiſſa miracula dñs ĩ patriã ſuã reuer‑tit: nõ ignoꝛãs qm̃ ſpernerẽt eũ: ſʒ vt occaſionẽ nõ habe‑rent vlterius dicẽdi: qꝛ ſi veniſſes credidiſſem⁹ tibi. vñ di‑cit: Et egreſ. inde abijt in pa. ſu. ⁊ ſe. eũ diſc. ſui. BEDA: Patriã ei⁹ naçareth dicit: in q̃ erat nutrit⁹. Sʒ quãta na‑çareoꝝ cecitas q̃ eũ quẽ vbis factiſqꝫ illi⁹ chꝛiſtũ cogno‑ſcere poterãt: ob ſolã gẽtis noticiã ꝯtẽnũt. Sequit: Et fa‑cto ſab. cepit in ſyn. do. ⁊ mul. au. admi. in doc. eius di. vñ huic hec oia; ⁊ q̃ eſt ſa. q̃ da. eſt. illi: ⁊ vir. ta. q̃ ꝑ ma. ei⁹ efficiũt? Sapiaꝫ ad doctrinã: virtutes refert ad ſanitates ⁊ miracula faciebat. Seqt: Nõne hic ẽ faber: filius Ma‑rie? AVG. de cõ. euã. Mathe⁹ qdẽ fabꝛi filiũ eũ dictũ eẽ dicit. nec mirãdũ ẽ cũ vtrũqꝫ dici potuerit. eo. n. fabꝛũ credebãt quo ⁊ fabꝛi filiũ. HIERO. Fili⁹ qdẽ fabꝛi Je‑ſus vocat: ſʒ fabꝛi q̃ fabꝛicat⁹ ẽ auroꝛã ⁊ ſolẽ. i. eccliaꝫ pri‑mã ⁊ ſequẽtẽ: quaꝝ figura mulier ⁊ puella ſanat. BEDA: Nã etſi humana nõ ſunt cõparanda diuinis: typus tñ inte‑ger eſt q̃ pr̃ Chꝛiſti igne opat ⁊ ſpũ. Sequit: Frater iaco‑bi ⁊ ioſeph ⁊ iude ⁊ ſimonis. nõne ⁊ ſoroꝛes ei⁹ h̃ nobiſ‑cũ ſũt? Frẽs ⁊ ſoroꝛes ei⁹ ſecũ eẽ teſtant: q̃ tñ nõ liberi Jo‑ſeph aut Marie iuxta hereticos ſũt putãdi: ſʒ poti⁹ iuxta moꝛẽ ſacre ſcripture cognati ſũt intelligẽdi: quõ abꝛaã ⁊ loth frẽs appellãt: cũ eẽt loth filius fratris abꝛae. Et ſcã‑daliçabãt ĩ illo. Scãdalũ ⁊ erroꝛ iudeoꝝ ſal⁹ nr̃a ẽ: ⁊ here‑ticoꝝ ꝯdẽnatio. Intãtũ. n. ſpernebãt dñm Jeſũ chꝛiſtũ: vt eũ fabꝛũ ⁊ fabꝛi vocarẽt filiũ. Sequit: Et dicebat eis Je‑ſus: Quia nõ eſt ꝓpha ſine hono. niſi ĩ pa. ſua ⁊ cogna. ſua. ⁊ in do. ſua. Prophetã dici in ſcripturis dñm Jeſũ etiã Moyſes teſtis ẽ: q̃ futurã ei⁹ incarnationẽ ꝑdicẽs fi‑lijs iſrael ait: Prophetã vobis ſuſcitabit dñs deus vr̃ de fratribus vr̃is. Nõ ſolũ aũt ipe q̃ dñs ẽ ꝓphetaꝝ: ſed ⁊ helias: hieremias: ceteriqꝫ ꝓphete minoꝛes ĩ pr̃ia ſua q̃ ĩ extremis ciuitatib⁹ hiti ſũt: qꝛ ꝓpemodũ nature ẽ ciues ſp ciuibus inuidere. nõ. n. ꝯſiderãt pñtia viri opa: ſʒ fra‑gilẽ recoꝛdant infantiã. HIERO. Comitat etiã ſepe vi‑litas originẽ: vt eſt illud: Quis ẽ fili⁹ Jſai? qꝛ humilia dñs reſpicit ⁊ alta a lõge cognoſcit. THEO. Siue etiã pre‑claros ꝯſanguineos ꝓphetas hẽat: ciues odiũt eos: ⁊ ꝓ‑pter h̃ dehonoꝛãt ꝓphetã. Sequit: Et nõ pote. ibi vir. vl‑lam facere niſi pau. infir. ipo. ma. cura. Qđ aũt dicit: nõ po‑terat: intelligere opoꝛtet nõ acceptabat: qꝛ nõ ipe ipotẽs: ſʒ illi infideles erãt: ergo ibi nõ operat virtutes: parcens eis ne maioꝛi repꝛhẽſione digni eẽnt: etiã factis miraculis nõ credẽtes. vl aliter: in miraculis faciendis neceſſaria ẽ virtus operãtis ⁊ recipientiũ fides: q̃ ibi deficiebat. vnde nõ acceptabat Jeſus ibi ſigna facere. Sequit: Et mira. ꝓ‑pter incre. illoꝝ. BEDA: Nõ qſi inopinata ⁊ inpꝛouiſa mirat q̃ nouit oia añq̃ fiant: ſʒ q̃ nouit occulta coꝛdis: qđ mirãdũ intimare vult hoibus: mirari ſe corã hoibus oñ‑dit. iudeoꝝ. n. miranda notat cecitas: q̃ nec ꝓphetis ſuis credere de chꝛiſto: nec ipſi interr ſe nato voluerunt cre‑dere chꝛiſto. Myſtice autem Jeſus deſpicitur in domo ⁊ in patria ſua: h̃ ẽ ĩ pplo iudeoꝝ. ⁊ iõ pauca ibi ſigna fecit: ne penit⁹ excuſabiles ibi fierẽt. Maioꝛa aũt ſigna q̃tidie ĩ gẽtiũ pplo facit: nõ tã ĩ ſanitate coꝛpoꝝ q̃ in aiaꝝ ſalute.

Et circuibat caſtella ĩ circuitu docẽs. Et ꝯuo‑cauit duodecim: ⁊ cepit eos mittere binos: ⁊ dabat illis poteſtatẽ ſpũuꝫ imũdoꝝ. Et ꝑcepit eis ne qđ tollerẽt ĩ via niſi virgã tm̃: nõ perã neqꝫ panẽ neqꝫ in çona es ſʒ calciatos ſandalijs: ⁊ ne induerentur duabus tunicis. Et dicebat eis: Quocũqꝫ introie‑ritis in domũ illic manete donec exeatis inde. ⁊ q‑cũqꝫ nõ receperit vos nec audierint vos: exeũtes inde excutite puluerẽ de pedibus vr̃is in teſtimo‑niũ illis. Et exeũtes pꝛedicabãt vt penitentiã age‑rent: ⁊ demonia multa eijciebant: ⁊ vngebãt oleo multos egrotos ⁊ ſanabantur.

THEO. Nõ ſolũ in ciuitatibus ꝑdicabat dñs: ſed ⁊ ĩ caſtellis: vt diſcam⁹ parua nõ ſpernere: neqꝫ magnas ſp q̃rere ciuitates: ſed verbũ dei in vicis abiectis ⁊ vilibus ſeminare. Vñ dicit: Et circui. caſtel. in circuitu do. BEDA: Benignus aũt ⁊ clemẽs dñs ac mgr̃ nõ inuidit ſuis atqꝫ diſcipulis ſuis virtutes ſuas. ⁊ ſicut ipſe curauerat omnẽ languoꝛẽ ⁊ omnẽ infirmitatẽ: aplis quoqꝫ ſuis de‑dit poteſtatẽ. vñ ſequit: Et ꝯuo. xii. ⁊ ce. eos mit. bi. ⁊ da. illis po. ſpi. imũ. Sed multa diſtãtia eſt inter donare ⁊ accipere. Iſte qđcũqꝫ agit poteſtate dñi agit: illi ſiquidẽ faciũt: imbecillitatẽ ſuã ⁊ virtutes dñi ꝯfitent: dicẽtes: In noie Jeſu ſurge ⁊ ambula. THEO. Binos aũt aplos mittit vt fierẽt ꝓmptioꝛes: qꝛ vt ait eccleſiaſtes: Melius eſt ſimul duos eſſe q̃ vnũ. Si aũt plures q̃ duos miſiſſet nõ eẽt ſufficiẽs numerus vt in plura caſtella mitterentur. GREGO. in ho. Binos aũt in ꝑdicationẽ diſcipulos mittit: qm̃ duo ſũt ꝑcepta charitatis: dei videlicet amoꝛ ⁊ ꝓximi: ⁊ minus q̃ inter duos charitas hẽri nõ põt. ꝑ h̃ ḡ nobis innuit: qꝛ q̃ charitatẽ erga alteꝝ nõ hʒ: ꝑdicatiõis officiũ ſuſcipe nullaten⁹ debet. Sequit: Et ꝑce. eis ne qđ tol. in via niſi virgã tm̃: nõ pe. nõ pa. nõ in çona es: ſʒ cal. ſan. ⁊ ne indu. du. tunicis. BEDA: Tanta eni ꝑdicatoꝛi in deo debet eſſe fiducia: ⁊ pñtis vite ſũptus: q̃uis nõ ꝓui‑deat: tñ hos ſibi nõ deeſſe certiſſime ſciat: ne dũ mens ei⁹ occupat ad tpalia: min⁹ alijs ꝓuideat eterna. CHRY. Hoc etiã eis dñs ꝑcepit: vt ꝑ habitũ oñderet quãtũ a di‑uitiaꝝ deſiderio diſtabãt. THEO. Inſtruẽs etiã eos ꝑ h̃ nõ eẽ amatoꝛes muneꝝ: ⁊ vt vidẽtes eos ꝑdicare pau‑ꝑtatẽ acqeſcẽt: cũ apli nihil habeant. AVG. de cõ. euã. Vl qꝛ cũ h̃ ſʒ matth. dñs ꝯtinuo ſubiecerit: Dign⁹ eſt. n. ope‑rarius cibo ſuo. ſatis oñdit cur eos poſſidere hoc aut fer‑re noluerit: nõ q̃ neceſſaria nõ ſint neceſſitati huius vite ſʒ qꝛ ſic eos mittebat: vt eis hoc deberi demõſtraret ab illis q̃bus euãgeliũ credẽtibus nũciarẽt. vnde apparet h̃ nõ ita ꝑcepiſſe dñm tanq̃ euãgeliſte viuere aliũde nõ de‑beãt: q̃ eis ꝑbentibus q̃bus annũciãt euãgeliũ: alioquin ꝯ hoc preceptũ fecit apl's qui victũ de manuũ ſuaꝝ laboꝛe trãſigebat: ſʒ ptãteꝫ dediſſe in qua ſcirẽt ſibi iſta deberi. Solet item queri quõ matthe⁹ ⁊ lucas cõmemoꝛauerint dixiſſe dñm diſcipulis vt nec virgã ferrẽt: cũ dicat Mar‑cus: Et ꝑcepit eis: ne quid tol. ĩ via: niſi virgã tm̃. Qđ ita ſoluitur: vt intelligamus ſub alia ſignificatione dictã vir‑gã: q̃ ſm̃ Marcũ ferẽda eſt: ⁊ ſub alia illã q̃ ſm̃ mattheũ ⁊ lucã nõ ẽ ferẽda. Potuit eni ſic bꝛeuiter dici: Nihil ne‑ceſſarioꝝ vobiſcũ feratis niſi virgã tm̃: vt illud qđ dictũ eſt: Nec virgã: itelligat nec minimas quidẽ res. Qđ vero adiũctũ ẽ: Niſi virgã tm̃: intelligat qꝛ ꝑ ptãteꝫ a dño rece‑ptã q̃ virge noie ſignificata ẽ: etiã q̃ nõ poꝛtant nõ deerũt. Vtrũqꝫ ergo dñs dixit: ſʒ qꝛ nõ vtrũqꝫ vnus euãgeliſta cõmemoꝛauit: putat ille q̃ virgã cũ alia ſignificatiõe poſi‑tã tollendã dixit: ei qui virgã rurſus aliud ſignificãtẽ nõ tollẽdã dixit: eẽ ꝯtri⁹: ſʒ iã rõe reddita nõ putet. Sic ⁊ cal‑ciamẽta cũ dicit Matthe⁹ in via nõ eẽ poꝛtãda: curã ꝓ‑hibet: qꝛ iõ cogitant poꝛtanda ne deſint. hoc ⁊ de duab⁹ tunicis intelligẽdũ eſt: ne q̃ſq̃ eoꝝ ꝑter eã qua eſſet indu‑tus: aliã poꝛtãdã curaret: ſollicitus ne opus eſſet cũ ex il‑la poteſtate poſſet accipere. ꝓinde Marcus dicẽdo cal‑ciari eos ſandalijs vel ſoleis: aliqđ hoc calciamẽtũ my‑ſtice ſignificatiõis hẽre admonet: vt pes neqꝫ tectus ſit de‑ſuper: nec nudus ad terrã. i. nec occultet euãgeliũ: nec ter‑renis cõmodis innitat. ⁊ q̃ nõ hẽri vel poꝛtari duas tuni‑cas: ſʒ expꝛeſſius indui ꝓhibet: qđ eos monet niſi nõ du‑pliciter: ſʒ ſimplr ambulare. Quiſqs aũt putat nõ potuiſ‑ſe dñm in vno ſmone qdã figurate qdam ꝓpꝛie ponere eloquia: cetera eius inſpiciat: ⁊ videbit q̃ hoc temere ac ĩ‑erudite arbitret. BEDA: In duabus aũt tunicis videt mihi duplex oſtẽdere veſtimentũ: nõ quo in locis ſcythie glatiali niue rigentibus: vna quis tunica debeat eſſe con‑tentus: ſed in tunica veſtimẽtũ intelligamus ne aliud ve‑ſtim: aliud vobis futuroꝝ timoꝛe ſeruet. CHRY. Vel aliter: Mattheus ⁊ lucas nõ calciamẽta neqꝫ baculũ poꝛ‑tare ꝑmittit: qđ oñdit ꝑfectiſſimũ eẽ. Marcus vero bacu‑lũ iubet aſſumere ⁊ ſandalijs calciari: qđ dictũ eſt ꝑmiſſi‑us. BEDA: Allegoꝛice aũt ꝑperã onera ſeculi: per pa‑nẽ delitie tempoꝛales: ꝑ es in çona occultatio ſapie deſi‑gnat: qꝛ quiſqꝫ officiũ doctoꝛis accipit: neqꝫ onerib⁹ ſecu‑larium negocioꝝ depꝛimi: neqꝫ deſiderijs carnalib⁹ reſol‑ui: neqꝫ cõmiſſũ ſibi talẽtũ verbi: ſub ocio debet lenti coꝛ‑poꝛis abſcondere. Sequit: Et dice. eis quocũqꝫ intro. in do. ma. illic do. ex. inde. Vbi dat ꝯſtantie generale mãda‑tũ: vt hoſpitalis neceſſitudinis iura cuſtodiãt: alienũ a ꝑ‑dicatoꝛe regni celeſtis aſtruens curſitare per domos. THEO. Ne. ſ. de gula ꝯtingerẽt eos repꝛhẽdi: ab alijs in alias trãſeũtes. Sequit: Et quicũqꝫ nõ re. vos: nec au. vos exe. inde ex. pul. de pe. veſtris in teſti. illis. Hoc autẽ dñs ꝑcepit vt oſtẽderet q̃ longã ꝓpter eos viã ambulaue‑rũt: ⁊ nihil eis ꝓfuit. Vel qꝛ nihil ab eis acceperũt etiã ne‑qꝫ puluerẽ: ſed ⁊ hũc excutiũt: vt hoc ſit in teſtimoniũ illis i. in redargutionẽ illis. CHRY. Vel vt ſit in teſtimoniũ laboꝛis vie quã ſuſtinebãt ꝓ eis: aut tanq̃ puluis pecca‑toꝝ ꝑdicantiũ ꝯuertat in ipos. Sequit: Et exe. ꝑdi. vt pe‑nitẽtiã agerẽt: ⁊ demonia multa eijciebãt ⁊ vngebãt oleo mltos egrotos ⁊ ſanabant. Qđ oleo vngerẽt ſolus Mar‑cus enarrat. Jacobus aũt in epl'a ſua canonica ſimilia di‑cit. Oleũ. n. ⁊ laboꝛes curat: ⁊ luminis ⁊ hilaritatis cã ex‑iſtit. Significat aũt oleũ vnctiõis dei miſericoꝛdiã: infir‑mitatis medelã: ⁊ coꝛdis illuminationẽ: qđ totũ oꝛo opat. THEO. Significat etiã gratiã ſpiritus ſancti: ꝑ quã a laboꝛibus trãſmutamur: ⁊ lumẽ ⁊ leticiã ſpiritalẽ ſuſci‑pimus. BEDA: Vñ pꝫ ab ipſis aplis hũc ſacte ecclie mo‑rem eẽ traditũ: vt energumini vel alij quilibet egroti vn‑gantur oleo pontificali benedictione conſecrato.

Et audiuit herodes rex: manifeſtũ. n. factũ eſt nomẽ eius. ⁊ dicebãt: qꝛ Joannes baptiſta reſur‑rexit a moꝛtuis: ⁊ ꝓpterea operant virtutes in illo Alij aũt dicebant quia helias eſt. Alij vero dice‑bant: qꝛ ꝓpheta eſt quaſi vnus ex ꝓphetis. Quo audito herodes ait: Quẽ ego decollaui Joãnes: hic a moꝛtuis reſurrexit.

GLO. Poſt ꝑdicationẽ diſcipuloꝝ chꝛiſti: ⁊ miracu‑loꝝ operationẽ ꝯuenienter euãgeliſta ſubiungit de fama que ꝯſurgebat in pplo. vnde dicit: Et audiuit hero. rex. CHRY. Herodes iſte fili⁹ erat pꝛimi herodis ſub quo Joſeph Jeſuꝫ duxerat in egyptũ. Tetrarchã aũt Matthe‑us noiat hũc atqꝫ lucas tanq̃ pꝛincipantẽ ſup quartã par‑tem regni patris ſui. Romani eni poſt moꝛtẽ patris regnũ in partes quattuoꝛ diuiſerũt. Marcus vero regẽ eũ vo‑cat: aut patris ꝯſuetudine: aut qꝛ hoc loco eius ꝯgruũ ex‑iſtebat. HIERO. Sequit: Manifeſtũ eni factũ ẽ nomẽ eius. Lucernã eni ſub modio abſcondi fas nõ eſt. Et dice‑bant. ſ. aliqui de turba: qꝛ Joannes baptiſta reſur. a moꝛ. Et ꝓpterea operant vir. in illo. BEDA: Quãta eni fu‑it iudeoꝝ inuidia docemur. Ecce. n. Joannẽ de quo dictũ eſt: qꝛ ſignũ fecit nullũ a moꝛtuis potuiſſe reſurgere: nullo atteſtãte credebãt: Jeſum aũt appꝛobatũ a deo virtutib⁹ ⁊ ſignis cuius reſurrectionẽ angeli: apoſtoli: viri ac femi‑ne ꝑdicabãt: nõ reſurrexiſſe: ſed furtim eſſe ablatũ crede‑re maluerũt. qui cũ dicerent Joannẽ reſurrexiſſe a moꝛtu‑is: ⁊ ꝓpterea virtutes operatas eſſe in illo: bene de vir‑tute reſurrectiõis ſenſerũt: q̃ maioꝛis potentie futuri ſũt ſancti cum a moꝛtuis reſurrexerint: q̃ fuerũt cum carnis adhuc infirmitate grauarent. Sequit: Alij aũt dice. qꝛ he. eſt. THEO. Confutabat. n. multos hoies Joãnes qñ dicebat: Genimina viperaꝝ. Sequit. Alij aũt dicebãt: qꝛ ꝓpheta eſt quaſi vnus ex ꝓphetis. CHRY. Mihi q̃‑dẽ videt hunc ꝓphetã dicere de quo moyſes dixit: Pro‑phetã ſuſcitabit vobis deus de fratribus vr̃is. Recte q̃‑deꝫ: ſʒ qꝛ manifeſte dicere trepidabãt h̃ eſt chꝛiſt⁹: Moy‑ſes vtebant voce ꝓpꝛiã ſuſpicionẽ velãtes ꝓpoſitoꝝ ſu‑oꝝ timoꝛe. Sequit: Quo audito: hero. ait: Quẽ ego de‑col. Jo. hic a moꝛ. reſur. Per ironiã hoc herodes expꝛeſſe ꝓnũciat. THEO. Vel aliter: Sciẽs herodes q̃ Joan‑nẽ iuſtũ exiſtẽtẽ ſine cauſa occiderat: credebat eũ a moꝛ‑tuis reſurrexiſſe: ⁊ q̃ ex reſurrectione ſuſcepiſſet miracu‑

loꝛū operatiōnem. AVG. de con. euan. In his autem verbis Lucas Marco atteſtat: ad hoc duntaxat ꝙ alij dixerint nō herodes Joannem ſurrexiſſe: ſed heſitantem Lucas cōmemoꝛauit Herodē: verbaq; eius ita poſuit dicentis: Joannem ego decollaui. Quis aūt ē iſte de quo audio talia: Intelligēdū eſt aūt poſt hāc heſitationē confirmaſſe in animo ſuo ꝙ ab alijs dicebat: cum ait pueris ſuis: ſicut Mattheus narrat hic eſt Joānes baptiſta: ipſe ſurrexit a moꝛtuis. Aut ita pꝛonuncianda ſunt hec verba: vt heſitantē adhuc indicent: pꝛeſertim quia ⁊ Marc⁹ qui ſuperius dixerat ab alijs dictū fuiſſe: ꝙ Joannes a moꝛtuis reſurrexerit: in extremo tamen ipſum herodem dixiſſe: Nō tacet quē ego decol. Jo. hic a moꝛ. reſur. Que item verba duobus modis pꝛonunciari poſſunt: vt aut confirmantis: aut dubitantis intelligant.

Ipſe enī herodes miſit ac tenuit Joannem ⁊ vinxit eū in carcerem pꝛopter herodiadē vxoꝛem philippi fratris ſui: quia duxerat eā. Dicebat. n. ioannes herodi: Non licet tibi habere vxoꝛē fratris tui. Herodias autē inſidiabatur illi ⁊ volebat occidere eū nec poterat. Herodes aūt metuebat ioannem ſciens eum virū iuſtū ⁊ ſanctum: ⁊ cuſtodiebat eū: ⁊ audito eo multa faciebat: ⁊ libenter eū audiebat. Et cum dies oppoꝛtunus accidiſſet: herodes natalis ſui cenā fecit pncipib⁹ ⁊ tribunis ⁊ pꝛimis galilee. Cumq; introiſſet filia ipſius herodiadis ⁊ ſaltaſſet ⁊ placuiſſet herodi: ſimulq; recūbentib⁹ rex ait puelle: Pete a me qđ vis ⁊ dabo tibi. ⁊ iurauit illi: qꝛ quicquid petieris dabo tibi lꝫ dimidiū regni mei. Que cū exiſſet: dixit matri ſue Quid petā: At illa dixit: Caput ioannis baptiſte. Cūq; introiſſet ſtatim cū feſtinatiōe ad regē petiuit dicens: volo vt pꝛotinus des mihi in diſco caput ioannis baptiſte. Et ꝯtriſtatus eſt rex. Pꝛopter iuſiurandū ⁊ pꝛopter ſimul diſcūbentes noluit eam contriſtare: ſed miſſo ſpiculatoꝛe pꝛecepit afferri caput ioannis in diſco: ⁊ decollauit eum in carcere. Et attulit caput eius in diſco: ⁊ dedit illud puelle: ⁊ puella dedit matri ſue. Quo audito diſcipuli eius venerunt ⁊ tulerunt coꝛpus eius: ⁊ poſuerunt illud in monumento.

THEO. Ex pꝛemiſſis marcus euāgeliſta occaſionē ſumens: hic de moꝛte cōmemoꝛat pcurſoꝛis dicēs: Ipſe. n. herodes miſit ac tenuit Joannē: ⁊ vinxit eū in carcerem ꝓpter herodiadē vxoꝛē fratris ſui: qꝛ duxit eā. BEDA: Uetus narrat hiſtoria philippū herodis maioꝛis filium ſub quo dn̄s fugit in egyptū: fratrē hui⁹ herodis ſub quo paſſus eſt chꝛiſtus duxiſſe herodiadē vxoꝛē filiam regis arethe: poſtea vero ſocerū eius exoꝛtis q̄buſdā ꝯ generū ſimultatibus tuliſſe filiā ſuā: ⁊ in doloꝛē mariti pꝛioꝛis inimici eī⁹ nuptijs copulaſſe. ꝗ Joānes baptiſta arguit herodē ⁊ herodiadē ꝙ illicitas nuptias fecerint: ⁊ non liceat fratre viuēte germano illius vxoꝛē ducere. THEO. Lex etiā pcipiebat ꝙ frater vxoꝛē fratris acciperet cū defunctus ꝓlē nō haberet. Ibi aūt erat filia: ꝓpter qđ erant nuptie ſcelerate. Sequit: Herodias aūt inſi. illi: ⁊ vole. oc. eū: ⁊ nō poterat. BEDA: Timebat eni herodias ne herodes aliquādo reſipiſceret: vel philippo fratri ſuo amicus fieret: atq; illicite nuptie repudio ſoluerent. Sequit: Herodes aūt metu. Jo. qꝛ ſciebat eū virū iuſtū ⁊ ſanctū. GLO. Timebat inquā eū reuerēdo. ſciebat eni eū eſſe iuſtum quo ad hoīes: ⁊ ſanctū quo ad deū. Et cuſtodiebat eum. ne. ſ. ab herodiade interficeret. Et audito eo multa faciebat. qꝛ putauit eū ſpiritu dei loqui. Et libenter eū audiuit. quia reputabat vtilia que ab eo dicebantur.

THEO. Uide aūt quātū operat ꝯcupiſcētie rabies: ꝗ cū herodes tantā circa Joannē habebat reuerentiā ⁊ tumoꝛē boꝛū fit imemoꝛ: vt ſue foꝛnicationi pꝛouideret.

REMI. ſup Mattheū: Libidinoſa eni voluntas eum coegit in illū manū mittere: quem ſciebat iuſtū ⁊ ſanctū. At per hoc dat intelligi qꝫ min⁹ peccatū factū ē ei cā maioꝛis peccati: ſm illud: Qui in ſoꝛdibus eſt: ſoꝛdeſcat adhuc. Sequit: Et cum di. oppoꝛ. acci. hero. nata. ſui ce. fe. pn. ⁊ tri. ⁊ pꝛimis ga. BEDA: Soli moꝛtaliū herodes ⁊ pharao legunt diē natalis ſui gaudijs feſtiuis celebraſſe. ſed vterq; rex infauſto hoſpitio natiuitatem ſuam ſanguine fedauit. veꝝ herodes tanto maioꝛe impietate q̄to ſanctū ⁊ innocentem doctoꝛem veritatis occidit: ⁊ hoc ꝓ voto ac petitione ſaltatricis. Sequitur eni: Cumq; intro. filia ip. hero. ⁊ ſal. ⁊ plac. hero. ſimulq; recū. rex ait: Pete a me qđ vis ⁊ dabo tibi. THEO. Dum eni conuiuium fit: ſathanas per puellā ſaltat: ⁊ iuſiurādū perficitur ſceleratū. Sequit eni: Et iura. illi qꝛ quicqd pet. da. tibi: lꝫ dimi. regni mei. BEDA: Nō excuſat ab homicidio per iuramentum. ideo eni foꝛte iurauit vt occaſionē inueniret occidendi. ⁊ ſi patris aut matris interitū poſtulaſſet: nō vtiq; conceſſiſſet herodes. Sequitur: Que cū exiſ. di. ma. ſue: quid petā: At illa di. Ca. Jo. ba. Digno operi ſaltatiōis: dignū poſtulatur ſanguinis pꝛemiū. Sequit. Cumq; intro. ſtatim cū feſ. ad re. pe. di. vo. vt pꝛo. des mi. in di. ca. io. ba. THEO. Maligna mulier pꝛotinus ſibi caput Joānis dari petit. i. ſtatī ī illa hoꝛa. Timebat. n. ne herodes reſipiſceret. Sequitur: Et contriſtatus eſt rex.

BEDA: Conſuetudinis eſt ſcripturarū: vt opinionem multoꝛum ſic narrat hiſtoꝛicus: quō eo tempoꝛe ab omnibus credebatur: ſicut ⁊ Joſeph ab ipſa quoq; Maria appellat pater Jeſu: ita ⁊ nunc herodes dicitur contriſtatus; quia hoc diſcūbentes putabant. diſſimulatoꝛ. n. mētis triſticiam pꝛeferebat in facie: cum leticiam haberet in mente: ſcelusq; excuſat iuramento: vt ſub occaſione pietatis impius fieret. vnde ſequit: Pꝛopter iuſiurandū ⁊ pꝛopter ſimul diſcūbentes noluit eam contriſtare. THEOPHI. Herodes quidem non ſui cōpos ſed voluptuoſus iuſiurandū impleuit: ⁊ iuſtū interimit. Decebat autē magis in hoc periurare ⁊ nō tātū ſcelus operari. BEDA: Qꝫ autem ſubdit: Et pꝛopter ſimul recumbentes. vult omnes ſceleris ſui eē ꝯſoꝛtes: vt i luxurioſo ipuroq; ꝯuiuio cruente epule deferent. vn̄ ſequit: Sꝫ miſ. ſpi. p. af. ca. io. in di. THEO. Spiculatoꝛ carnifex dicit qui conſtituitur ad hoīes interficiendū. BEDA: Non autem herodem puduit caput occiſi hoīs ante ꝯuiuas inferre. Pharao vero nil talis veſanie cōmiſiſſe legit. Ex vtroq; tamē exemplo pꝛobatur vtilius eſſe nobis diē moꝛtis future timendo: ⁊ caſte agendo ſepius in memoꝛiam reuocare ꝙ diem natiuitatis luxuriando celebꝛare. Homo eni ad laboꝛē naſcit in mūdo: ⁊ electi ad requiē per moꝛtem trāſeant e mūdo. Sequit: Et decol. eum in carcere: ⁊ attu. caput eius in diſco: ⁊ de. illud puelle: ⁊ puella dedit matri ſue. GREGO. iij. moꝛaliū. Nō ſine grauiſſima admiratione perpendo ꝙ ille pꝛophetie ſpiritu īfra matris vterū impletus: quo inter natos mulierū nemo maioꝛ ſurrexit ab iniquis in carcerē mittit: ⁊ pꝛo puelle ſaltatu capite truncat: ⁊ vir tante ſeueritatis pꝛo riſu turpiū moꝛitur. Nūquid credimus aliqđ fuiſſe qđ in eius vita: illa ſic deſpecta moꝛs tergeret. Sed qn̄ ille vel in cibo peccauit: q locuſtas ſolūmodo ⁊ mel ſilueſtre edit: Quādo ꝯuerſatione ſua offendere potuit qui de eremo nō receſſit: Quid eſt ꝙ omnipotens deus ſic vehementer in hoc ſeculo deſpicit: quos ſic ſublimit ante ſecula elegerit: niſi hoc qđ pietati fideliū pꝫ: qm̄ iccirco ſic eos pmit in infimis: qꝛ videt quomō remuneret ī ſūmis: ⁊ foꝛas vſq; ad deſpecta deijcit: qꝛ

intus vſq; ad icompꝛehenſibilia pducit. Hic ergo vnuſqſq; colligat: qđ illic paſſuri ſint quos repꝛobat, ſi hic ſic cruciat quos amat. Sequit: Quo audito diſcipuli eius venerūt ⁊ tulerūt coꝛpus ei⁹: ⁊ poſuerunt illud in monumēto. Narrat Joſeph⁹ vinctū Joānē in caſtellū macheronta adductū: ibiq; trūcatū. narrat vo eccleſiaſtica hiſtoꝛia ſepultū eū in ſebaſte paleſtine vꝛbe que quondam ſamaria dicta ē. Decollatio aūt Joānis: minoꝛatione fame illius q̄ chꝛiſt⁹ a ꝑplo credebat inſinuat: ſic exaltatio ſaluatoꝛis ī crucē pfectū deſignabat fidei: qꝛ ⁊ ipſe q pus a turbis ꝓpheta eſſe credebat: dei fili⁹ a cūctis fidelibus ē agnit⁹. vn̄ Joānes quē opoꝛtebat minui: cum diurnū lumē decreſcere icipit nat⁹ eſt: dn̄s aūt eo tpe āni quo dies creſcere incipit. THEO. Myſtice aūt hero. q interptat pelliceus: popul⁹ ē iudeoꝝ. q̄ hēbat vxoꝛē. ſ. inanē gloꝛiā cuius filia ſaltat ⁊ mouet etiā nūc circa iudeos. ſ. falſus intellectus ſcripturaꝝ: decapitauerūt ſiquidē Joānem. i. verbū ꝓpheticū: ⁊ ſine capite chꝛiſto habēt eum.

HIERO. Uel alr: Caput legis qđ ē chꝛiſt⁹ de coꝛpoꝛe abſcindit ꝓpꝛio. i. iudaico populo: ⁊ dat gentili puelle. i. romane eccleſie: ⁊ puella dat matri ſue adultere. i. ſynagoge credituꝛe in fine. Coꝛpus Joānis ſepelitur caput in diſco collocatur. Littera humata tegit. ſpiritus in altari honoꝛatur ⁊ ſumitur.

Et cōuenientes apoſtoli ad ieſū: renūciauerūt ei oīa que egerant ⁊ docuerāt. Et ait illis: Uenite ſeoꝛſum in deſertū locū: ⁊ requieſcite puſillū. Erant eni q veniebāt ⁊ redibāt multi: ⁊ nec ſpaciū mādu candi hēbāt. Et aſcēdentes in nauim abierunt in deſertū locū ſeoꝛſū. Et viderunt eos abeūtes: ⁊ cognouerunt multi: ⁊ pedeſtres de oībus ciuitatibus cucurrerunt illuc ⁊ pꝛeuenerūt eos. Et exiēs vidit turbam multā ieſus ⁊ miſertus ē ſup eos: qꝛ erāt ſicut oues nō hñtes paſtoꝛē: ⁊ cepit illos docere multa.

GLO. Poſtq̄ euāgeliſta narrauit moꝛtē Joānis: narrat ea que chꝛiſt⁹ cū ſuis diſcipulis poſt moꝛtem Joānis egerit dicens: Et cōue. apo. ad ieſū renū. ei oīa que ege. ⁊ docue. HIERO. Ad locū. n. vn̄ exeūt flumina reuertunt. deo ſemꝑ referūt grās miſſi ſup his que acceperāt. THEO. Diſcam⁹ aūt ⁊ nos cum in miniſterium aliqđ mittimur nō elongari: ⁊ vltra ꝯmiſſū officiū nō efferri: ſꝫ mittentē viſitare ⁊ renūciare ei oīa que egim⁹ ⁊ docuim⁹. BEDA: Nō. n. ſolū oꝫ docere ſꝫ facere. non ſolū aūt q ipſi egerant ⁊ docuerāt apoſtoli dn̄o renūciant: ſꝫ etiā q Joānes eis in docendo occupati ſit paſſus: ⁊ ſui ⁊ Joannis diſcipuli dn̄o renūciāt: ſicut Matthe⁹ deſcribit. Sequit: Et ait illis: Uenite ſeoꝛſū i deſertū locū: ⁊ requi. pu. AVGV. de cō. euan. Hoc cōtinuo poſt Joānis paſſionē factū eſſe cōmemoꝛat. vn̄ poſt hec facta ſunt illa q pꝛimo narrata ſunt: q̄bus motus herodes dixit: Hic ē Joānes bap. quē ego decollaui. THEOPHI. In deſertū aūt recedit locū ꝓpter humilitatē. Quieſcere aūt fac chꝛiſtus ſuos diſcipulos: vt addiſcāt pꝑoſiti: ꝙ q laboꝛāt in ope ⁊ ſmone requiem ꝓmerent: ⁊ ꝙ nō debēt cōtinue laborare. BEDA: Que aūt neceſſitas fuerit ꝯcedēde reqēi diſcipulis: oñdit cū ſubdit: Erāt. n. q ve. ⁊ redi. multi: ⁊ nec ſpaciū manducādi habebant. vbi tpis illi⁹ felicitas de laboꝛe docentiū ſimul ⁊ diſcentiū ſtudio demōſtrat. Seqt: Et aſce. in na. abierūt i deſertū locum ſeoꝛſum. Nō diſcipuli ſoli: ſꝫ aſſumpto dn̄o aſcēdentes in nauim: locū petiere deſertū vt Matthe⁹ demonſtrat. Tentat aūt fidē turbaꝝ: petēdo. n. ſolitudinem: an ſequi curent exploꝛat. Ille ſequēdo ⁊ nō ī iumentis aut vehiculis diuerſis: ſꝫ pꝛopꝛio laboꝛe pedū quātā ſalutis ſue curā gerāt oſtendunt: Sequit: Et viderūt eos abeū. ⁊ cog. multi: ⁊ pedeſ. de oībus ciuitatibus cucurrerunt illuc ⁊ pꝛeue. eos. Dum pedeſtres eos pꝛeueniſſe dicuntur: oſtēditur quia non in aliam maris ſiue ioꝛdanis ripā nauigio peruenerunt diſcipuli cū dn̄o: ſed ꝓxima eiuſdem regionis loca adierunt quo etiā indigene pedeſtres poterāt puenire. THEOPHI. Ita tu chꝛiſtum non expectans ꝙ ipſe reuocet: ſed pꝛecurrens eum pueniās. Sequitur: Et exiens vi. tur. mul. Jeſus ⁊ miſ. eſt ſuper eos: quia erant ſicut oues non habentes paſtoꝛē. Phariſei lupi exiſtētes rapaces: non paſcebant populū: ſed deuoꝛabant ꝓpter hoc ad chꝛiſtum verum congregantur paſtoꝛem qui tradidit illis cibū ſpiritalē. ſ. verbi dei. vnde ſeqtur: Et cepit eos docere multa. Uidens. n. eos qui miraculoꝛum occaſione eū ſequebantur pꝛe longitudine vie feſſos eoꝛum miſertus: voluit eoꝛum ſatiſfacere voluntati docendo eos. BEDA: Mattheus dicit ꝙ curauit languidos eoꝛū. h̄ eſt. n. veraciter pauperum miſereri: eis veritatis viā docendo aperire: ⁊ moleſtias coꝛpoꝛales auferre. HIERO. Myſtice autem ſeoꝛſum ducit dn̄s quos elegit: vt inter malos viuentes: mala non intendant: vt loth in ſodomis: ⁊ iob in terra hus: ⁊ abdias in domo achab. BEDA: Derelicta etiā iudea in deſerto eccleſie pꝛedicatoꝛes ſancti qui apud iudeos tribulationū ſarcina pꝛemebantur: de gratia fidei gentibus collata requiē nacti ſunt. HIERO. Puſilla tamē eſt h̄ ſanctis requies longus laboꝛ. ſꝫ poſtea dicit illis: vt requieſcant a laboꝛibus ſuis. Sicut autem in arca noe animalia que intus erāt foꝛis mittebantur: ⁊ que foꝛis erant intro erūpebant: ſic agitur in eccleſia. iudas receſſit: latro acceſſit. ſed q̄diu receditur a fide in eccleſia non eſt requiēs ſine meroꝛe. Rachel. n. ploꝛans filios ſuos noluit conſolari. non eſt etiā hoc ꝯuiuiū in quo bibitur vinum nouum: cum cantabitur cāticum nouū ab hoībus nouis cum moꝛtale hoc induerit immoꝛtalitatē. BEDA: Chꝛiſtum autem petentem deſerta gentium: multe fidelium caterue relictis menibus pꝛiſce conuerſationis ſequuntur.

Et cum iam hoꝛa multa fieret: acceſſerunt diſcipuli eius dicētes: Deſertus ē locus hic: ⁊ iā hoꝛa pꝛeteriuit dimitte illos vt eūtes i ꝓximas villas ⁊ vicos emāt ſibi cibos quos manducent. Et rñdens ait illis: Date illis manducare. Et dixerūt ei: Euntes emamus ducētis denarijs panes: ⁊ dabimus illis mādúcare. Et dicit eis: Quot panes habetis: Ite ⁊ videte. Et cū cognouiſſent dicunt: qnq; ⁊ duos piſces. Et pꝛecepit illis vt accūbere facerēt omnes ſm ꝯtubernia ſup viride fenū. Et diſcubuerūt in partes per centenos ⁊ per quinquagenos. Et acceptis quinq; panib⁹ ⁊ duobus piſcibus intuens ī celū: bñdixit ⁊ fregit panes ⁊ dedit diſcipulis ſuis vt ponerent añ eos: ⁊ duos piſces diuiſit oībus. Et māducauerūt oēs: ⁊ ſaturati ſūt. Et ſuſtulerunt reliquias fragmentoꝛū duodecim cophinos plenos: ⁊ de piſcibus. Erant autē qui manducauerunt quinq; milia viroꝛum.

THEO. Pꝛeponens dn̄s qđ vtilius eſt. ſ. cibum ſermonis dei: deinde etiā coꝛpoꝛalē cibū pbuit turbe: ad cuius narrationē euangeliſta accedit dicens: Et cū iam hoꝛa multa fieret: acceſ. diſ. eius di. Deſer. lo. eſt hic. BEDA: Hoꝛā multā veſptinū tpꝰ dicit. vn̄ Lucas dicit: Dies aūt cepat declinare. THEO. Uide aūt qm̄o diſcipuli Chꝛiſti circa hoīū amoꝛē pficiunt. turbaꝝ. n. miſerti accedūt ad Chꝛiſtū: ⁊ p eis intercedūt. Dn̄s aūt tētauit eos ſi eius vtutē tantā eſſe cognouerāt ꝙ turbas paſcere poſſet. vn̄ ſequit: Et rn̄dens ait illi: Date eis man. BEDA:

Prouocat etiã apoſtolos: hoc dicẽs ad fractionẽ panis: vt illis ſe nõ hñre teſtãtibꝰ: magnitudo ſigni notior fieret.

THEOPHI. Diſcipuli aũt arguebant eũ tãq̃ ignorantẽ quod illis eſſet neceſſariũ ad tantã multitudinẽ turbaꝝ paſcendã: vñ turbati rñdẽt. Seqꝛ.n. Et dixe. ei: Eũtes emamus de. du. pa. ⁊ dabi. illis man. AVG. de cõ. euã. Hoc Philippus apud Joãnẽ rñdet: ſꝫ Marcꝰ a diſcipulis rñſum eẽ ꝯmemorat: volens intelligi hoc ex ore ceteroꝝ philippũ rñdiſſe: q̄q̄ ⁊ pluralẽ numeꝝ p ſingulari vſitatiſſime ponere potuerit. Seqꝛ: Et dicit eis: Quot pa. habe. ite ⁊ vi. Hoc a dño factũ eẽ ceteri euangeliſte ptermiſerũt. Seqꝛ: Et cum cog. dicũt: qnq ⁊ du. pi. Q andreas apud Joãnẽ de qnq panibꝰ ⁊ duobꝰ piſcibus ſuggeſſerit: hoc ceteri euangeliſte pluralẽ numeꝝ p ſingulari ponẽtes: ex diſcipuloꝝ pſona retulerũt. Seqꝛ: Et pce. illꝰ vt accũ. fa. om. ſm ꝯtu. ſup vi. fe. ⁊ diſcu. i partes p cen. ⁊ qnq. Q aũt Lucas dic̃ qnquagenos iuſſos eẽ diſcũbere: Marcus võ qnquagenos ⁊ cẽtenos: ideo nõ hic mouet: qꝛ vnꝰ partẽ dicit: alter totũ. Qui.n. de cẽtenis retulit: h retulit qꝺ ille ptermiſit. THEO. Per hoc aũt dat intelligi ꝙ ſequeſtratiꝫ diſcubuerũt p partes ⁊ ptes. i greco.n. qꝺ h dr ſꝫ ꝯtubernia duplicat: ac ſi diceret: p ꝯtubernia. Seqtur: Et acce. qnq pani. ⁊ duobꝰ piſci. intuens ĩ ce. bñdixit ⁊ fre. pa. ⁊ de. di. vt po. añ eos: ⁊ duos piſces diuiſit oibꝰ. CHRY. Decenẽ aũt in celũ aſpexit: qꝛ in deſerto mãna accipiẽtes iudei: de deo dicere attẽtauerũt. Nũquid poterit dare panẽ? Ne võ hoc ꝯtingat añq̃ faceret ad patrẽ retulit qꝺ erat facturus. THEO. Intuet etiã in celũ: vt nos inſtrueret a deo petere eſcaꝫ ⁊ nõ a diabolo ſicut faciunt illi: q alienis iniuſte laboribus nutriunt. Ex hoc etiã turbis tũc innuit ꝙ nõ eſſet deo ꝯtrius: ſꝫ deũ inuocaret. Dat aũt panẽ diſcipulis apponendaꝫ turbis: vt tractando panẽ non dubiũ ſꝫ miraculũ videat. Seqꝛ: Et mã. oẽs: ⁊ ſa. ſunt. ⁊ ſuſtu. reli. freg. xij. cophi. Duodecim cophini ſupabũdant fragmentoꝝ: vt quolibꝫ apoſtoloꝝ vnũ cophinũ ſup humeꝝ apportãte: ineffabile miraculuꝫ videat. Supabundãtis.n. vtutis erat nõ ſolũ tot homines paſcere: ſꝫ ⁊ tantã ſupabũdantiã relinquere fragmẽtoꝝ. Moyſes.n. etſi mãna dabat: ſm vniuſcuiuſq neceſſitatẽ illud largiebat. ſupfluuꝫ võ vermibꝰ ſcaturiebat. Helias etiã viduã paſcens: q̃tuꝫ ei erat ſufficiẽs tribuebat. Ieſus vero tanq̃ dñs ſupabũdant opabat. BEDA: Myſtice aũt die declinata turbas ſaluator reficit: qꝛ vel fine ſeculoꝝ ppinquante: vel cũ ſol iuſticie pro nobis occubuit: a ſpiritalis inedie ſumus tabe ſaluati. ꝓuocat apoſtolos ad fractionẽ panis: inſinuãs ꝙ quotidie p eos ieiuna ſũt corda nr̃a paſcẽda: eoꝝ. ſ. lr̃is ⁊ exẽpliſ. Per qnq panes qnq moſaice legis libri: p duos piſces pſalmi ſunt ⁊ ꝓphete figurati. THEO. Uel duo piſces ſunt piſcatorum ſmones. ſ. eple ⁊ euangeliũ. BEDA: Quia võ qnq ſũt exterioris hoĩs ſenſus: qnq milia viri dñm ſecuti deſignant eos q in ſeculari adhuc hitu poſiti: exterioribꝰ bñ vti nouerunt. GREGO. xvj. mora. Diuerſi ꝯuiuantium diſcubitus diſtinctiones ecclaꝝ que vnã catholicam faciũt deſignãt. Jubilei aũt reqes qnqgenarij numeri myſterio ꝯtinet. ⁊ qnquagenariꝰ bis ducit vt ad centenariuꝫ ꝑueniat. Quia g pus a malo qeſcit ope vt pꝰ aia pleniꝰ qeſcat i cogitatiõe: aliꝫ qnquagenarij: alij centeni diſcũbũt.

BEDA: ſup fenũ aũt diſcũbẽtes dñicis paſcunt alimẽtis: qui p cõtinẽtiam calcatis ꝯcupiſcẽtijs audiẽdis iplẽdiſq dei verbis opam ipendũt. Saluator aũt non noua creat cibaria: qꝛ veniẽs i carne nõ alia q̃ pdicata ſũt pdicat: ſed legis ⁊ ꝓphetaꝝ ſcripta q̃ grauida ſint myſterijs gr̃e demonſtrat. Intuet i celũ vt ibi lucẽ doceat eẽ querendã. Frangit ⁊ añ turbas ponẽda diſtribuit diſcipul: qꝛ ſacramẽta ꝓphetie ſanctis doctoribꝰ q hec toto orbe pdicẽt patefecit. Qꝺ turbis ſupeſt a diſcipulis tollit: qꝛ ſacratiora myſteria q̃ a rudibꝰ capi nequeũt: nõ negligẽt omittẽda: ſꝫ ſunt inqrẽda pfectis. Nã p cophinos. xij. apoſtoli ⁊ ſequẽtes doctores figurãt: foris qdẽ hoĩbꝰ deſpecti: ſꝫ intus ſalutaris cibi reliquijs cumulati. Cõſtat.n. cophinos opa ſeruilia geri ſolere. HIERO. Uel duodecim cophini pleni fragmẽtis colligunt: cũ ſint ſup thronos iudicãtes. xij. tribus iſrael: q ſunt fragmẽta abraaꝫ: iſaac: ⁊ iacob: qñ ex iſrael reliquie ſalue fient.

Et ſtatim coegit diſcipulos ſuos aſcẽdere nauim vt precederent eum trans fretuꝫ ad bethſaidã dum ipſe dimitteret populũ. Et cũ dimiſiſſet eos abijt in montẽ orare. Et cum ſero eſſet erat nauis in medio mari: ⁊ ipſe ſolus in terra. Et vidẽs eos laborantes in remigando: erat.n. ventus cõtrariꝰ eis: ⁊ circa quartã vigiliã noctis venit ad eos ambulans ſupra mare: ⁊ volebat preterire eos. At illi vt viderunt eum ambulantem ſupra mare: putauerunt fantaſma eſſe ⁊ exclamauerunt. Oẽs.n. viderunt eum: ⁊ conturbati ſunt. Et ſtatim locutꝰ eſt cum eis: ⁊ dixit eis: Confidite: Ego ſum. Nolite timere: Et aſcendit ad illos in nauim: ⁊ ceſſauit ventus. Et plus magis intra ſe ſtupebant. Nõ.n. intellexerunt de panibus. Erat.n. cor eorum obcecatum.

GLO. Dñs qdẽ i miraclo panũ ꝙ eẽt ꝯditor reꝝ oñdit nũc aũt ãbulãdo ſup vndaſ ꝙ hẽret corpꝰ ab oĩuꝫ peccatorũ grauedie liberũ edocuit ⁊ i placãdo vẽtos: vndarũq ſtabilẽ ſedãdo ꝙ clemẽtis dñaret monſtrauit. vñ dr̃: Et ſtati coe. diſ. ſuos aſc. na. vt p. eũ trãſ fretũ ad Beth. dum ipe dimit. populũ. CHRY. Dimittit qdẽ pplm i bñdictiõe ⁊ aliqbꝰ curatiõibꝰ. Coegit aũt diſcipulos: qꝛ nõ de facili ab eo poterãt ſepari: ⁊ h qdẽ tũ ppt nimiũ affectum quẽ ad eũ hẽbãt: tũ qꝛ ſollicitabant q̃liter ad eos veniret.

BEDA: Merito aũt mouet quõ Marcꝰ dicat pacto miraculo panũ: diſcipulos veniſſe trãſ fretũ ad bethſaidã: cũ videat lucas dicere ꝙ i locis bethſaide fcm̃ fuerit miraculũ illud: niſi forte itelligamꝰ ꝙ lucas ait deſtũ locũ q ẽ bethſaida: nõ ipſꝰ itima ciuitatꝫ: ſꝫ loca deſti ad eã ptinẽtia eẽ deſignata. Marcꝰ autẽ dicit vt pcederẽt eũ ad bethſaidã vbi ipa ciuitas notat. Seqꝛ: Et cũ di. eos: abijt i mõtẽ orare. CHRY. Q decet itelligere de chriſto ſꝫ ꝙ ẽ hõ: hoc etiã fecit iſtruẽs nos aſſiduos eſſe i oratiõe. THEO. Dimiſſa aũt turba aſcẽdit orare. reqeꝫ.n. ⁊ ſilẽtiũ oratio exigit. BEDA: Nõ oĩs aũt q orat aſcẽdit i montẽ: ſꝫ q bñ orat: q deũ orãdo q̃rit. Qui võ de diuitijs aut honore ſeculi aut de inimci morte obſecrat: ipſe in infimis iacẽs viles ad deũ pces mittit. Quare aũt dñs dimiſſo pplo i mõtẽ oraturꝰ abierit: Joãnes declarat dicẽs Jeſus g cũ cognouiſſet qꝛ vẽturi eẽnt vt raperẽt eũ: ⁊ facerent eũ regẽ: fugit iteꝝ i mõte ipe ſolꝰ. Seqꝛ: Et cũ ſero eſſet: erat nauis i medio ma. ⁊ ipe ſolꝰ in terra. THEO. Permiſit aũt dñs pclitari diſcipulos vt patiẽtes fierẽt. vñ nõ ſtati eis aſtitit: ſꝫ p totã noctẽ pclitari pmiſit: vt doceret eos patientẽ expectare: ⁊ nõ a pncipio ſpare i tribulatõibꝰ ſubſidiũ. Seqꝛ.n. Et videns eos labo. i remi. erat eni ventꝰ ꝯtriꝰ eis: ⁊ circa quartã vigi. noctis venit ad eos amb. ſup ma. CHRY. Quatuor vigilias noctis dic̃ ſacra ſcriptura: vnãquãq diuidẽs i tres horas. vñ quartã vigiliã dicit: q ẽ poſt horã nonã. ſ. i hora. x. vel poſteriori hora. Seqꝛ: Et vo. pte. AVG. de cõ. euã. Quõ aũt h intelligere potuerũt: niſi qꝛ i diuerſuꝫ ibat: eos volẽs pterire tãq̃ alienos a qbꝰ ita nõ agnoſcebat: vt fantaſma putarẽt. Seqꝛ: At illi vt vi. eũ. am. ſuper ma. pu. fan. eſſe: ⁊ exclama. oẽs eni eum vide. ⁊ cõtur. ſunt. THEO. Uide autẽ qm̃ cũ chriſtus debebat coꝝ pericula ꝯpeſcere: tunc maiorẽ eis incutit timorẽ. Sed ſtatim p voceꝫ ꝯfortauit

eos. Seqtur.n. Et ſtatim locutus eſt cuꝫ eis: ⁊ dixit eis: Confidite: ego ſuꝫ no. time. CHRY. Statim aũt in voce cognouerunt eũ ⁊ timor ſolutus eſt. AVGV, de con. euan. Quõ ergo eos volebat pterire: quos pauentes ita ꝯfirmat: niſi qꝛ illa volũtas ptereũdi ad eliciendũ illũ clamorẽ valebat: cui ſubueniri oportebat. BEDA: Scripſit aũt Theodorus ſaracenus quõdaꝫ epũs: corpale pondus nõ habuiſſe dñm ſꝫ carnẽ: ſꝫ abſq pondere ſup mare ambulaſſe: ſꝫ fides catholica pondus ſꝫ carnẽ hr̃e eũ pdicat. Ait.n. Dionyſius: Ignoramus q̃liter nõ infuſis pedibus corporale pondus hñtibꝰ ⁊ materiale onus: deambulat in humidã ⁊ inſtabileꝫ ſubſtantiã. THEO. Deinde per introitũ in nauiculã dñs ꝯpeſcuit tẽpeſtatẽ. Seqt eni: Et aſcẽ. ad ill. i na. ⁊ ceſſ. ventꝰ. Magnũ qdẽ miraculum eſt ꝙ ambulat dñs ſup mare: ſꝫ tẽpeſtas ⁊ venti ꝯtrietas oppoſita fuerunt ꝓpt maius miraculũ. Apoſtoli eni ex miraculo qnq panũ nõ itelligẽtes chriſti potẽtiã: niſi ex maris miraculo pleniꝰ cognouerũt. vñ ſeqt: Et plꝰ intra ſe ſtupebant. Non.n. intelle. de panibus. BEDA: Stupebant qdẽ carnales adhuc diſcipuli vtutuꝫ magnitudinem: necdũ tñ in eo vitatẽ diuine maieſtatis cognoſcere valebant. vñ ſequit: Erat.n. cor eoꝝ obcecatũ. Myſtice autẽ labor diſcipuloꝝ in remigando ⁊ ventus ꝯtrius: labores ſancte eccleſie deſignat: que inter vndas ſeculi aduerſantes: ⁊ imũdoꝝ flatus ſpirituũ: ad quieteꝫ patrie celeſtis ꝑuenire conat. Bene autẽ dr̃: qꝛ nauis erat i medio maris: ⁊ ipſe ſolus in terra: qꝛ nõnũq̃ eccleſia tantis gentiliũ pſſuris afflicta eſt: vt redẽptor ipſiꝰ eã ꝓrſus deſeruiſſe videret. Sed videt dñs ſuos laborantes in mari: qꝛ eos ne in tribulationibus deficiãt: ſue reſpectu pietatis corroborat: ⁊ aliqñ manifeſto adiutorio liberat. Quarta aũt vigilia venit ad eos diluculo appropinquãte: qꝛ hõ mẽteꝫ cũ ad ſuperni lumẽ pſidij erexerit: aderit dñs ⁊ tentationũ pericula ſopient. CHRY. Uel pma vigilia eſt vſq ad diluuiũ: ſecũda vſq ad moyſen: tertia vſq ad aduentũ dñi: in quarta venit dñs ⁊ diſcipulis locutꝰ ẽ. BEDA: Sepe aũt fideles in tribulatione poſitos: ſuperna pietas deſeruiſſe viſa eſt: vt quaſi laborãtes i mari diſcipulos pterire ieſus voluiſſe putaret. Adhuc aũt heretici putant fantaſma fuiſſe dñm: nec verã aſſumpſiſſe carnẽ de virgine. HIERO. Dicit autẽ eis: Cõfidite: ego ſum. qꝛ videbimꝰ eũ ſicuti eſt. Ceſſauit aũt ventus ⁊ pcella ieſu ſedente. i. regnãte in naui que eſt vniuerſa eccleſia.

BEDA: In quocũq etiã corde p gr̃aꝫ ſui adeſt amoris: mox vniuerſa vitioꝝ ⁊ aduerſantis mũdi ſiue ſpirituum malignoꝝ bella cõpreſſa qeſcunt.

Et cum tranſfretaſſent venerunt in terrã genezareth: ⁊ applicuerũt. Cũq egreſſi eſſent de naui continuo cognouerunt eum: ⁊ percurrentes vniuerſam regionẽ illam ceperunt in grabatis eos q ſe male habebãt circũferre vbi audiebãt euꝫ eſſe. Et quocũq introiebat in vicos vel in villas aut ciuitates: in plateis ponebãt infirmos: ⁊ depcabãtur eũ vt vel fimbriã veſtimenti eius tangerẽt. Et quotquot tangebant eũ ſalui fiebant.

GLO. Quia euangeliſta expoſuerat pıculũ quod diſcipuli in nauigando ſuſtinuerãt: ⁊ quomõ fuerant liberati: nunc oñdit quo nauigando peruenerint: dicens: Et cuꝫ tranſfre. perue. in terraꝫ gene. ⁊ applicuerũt. THEO. Poſt magnum aũt ſpaciũ tẽporis ad predictum locũ dominꝰ tranſfretauit. Et ideo euangeliſta ſubdit: Cũq egreſſi eſſent de naui continuo cognouerunt eũ. ſ. icole. BEDA: Cognouerunt autẽ eum rumore nõ facie vel pro ſignorum magnitudine ⁊ vultu plurimis notus erat. Uide autẽ quãta fides ſit hominuꝫ terre genezareth: vt nõ preſentium tñ ſalute contenti ſint: ſed mittant ad alias p circuitum ciuitates: quo omnes currant ad medicũ. vnde ſequitur: Et pcur. vniuer. regi. illaꝫ: ceperunt in graba. illos qui ſe male habebant circumferre vbi audi. eũ eſſe.

THEOPHI. Non.n. ad domos inuitabant eum vt curaret: ſed magis ipſi male hñtes afferebant ad euꝫ. vñ etiam ſequitur: Et quocũq itroi. in vicos aut in vil. aut in ciui. in plateis ponebant infirmos ⁊ depreca. eum: vt vel fimb. veſti. eius tangerent. Miraculum eni quod circa mulierem emorroiſſam contigerat: ad aures multoꝝ deuenerat: ⁊ multã fideꝫ eis dabat ex qua ſanabãtur. Sequitur eni: Et quotquot tangebant eũ: ſalui fiebant. BEDA: Myſtice autem fimbriam veſtimenti eius minimũ mandatũ intellige: quod quicũq trãſgreſſus fuerit: minimus vocabitur in regno celorum: vel aſſumptioneꝫ carnis per quã venimus ad verbuꝫ dei: ⁊ illius poſtea fruimur maieſtate. HIERO. Quod aũt dr̃: Et quotquot tangebant eum: ſalui fiebant. iplebitur quando fugiet dolor ⁊ gemitus.

VII.

Et cõuenerũt ad eũ phariſei ⁊ qdã de ſcribis: veniẽtes ab hieroſolymiſ. Et cũ vidiſſent quoſdã ex diſcipulis eius cõibus manibꝰ. i. non lotis mãducare panes vituperauerũt. Phariſei.n. ⁊ oẽs iudei niſi crebro lauauerit manus nõ manducãt: tenẽtes traditionẽ ſeniorum: ⁊ a foro niſi baptizentur: nõ comedũt: ⁊ alia multa ſunt que tradita ſunt illis ſeruare: baptiſmata calicum ⁊ vrceoꝝ ⁊ eramẽtorũ ⁊ lectoꝝ. Et interrogabãt eũ phariſei ⁊ ſcribe: Quare diſcipuli tui nõ ambulant iuxta traditionẽ ſenioꝝ: ſed cõibus manibus manducant panẽ? Ait ille rñdens dixit eis: Bñ ꝓphetauit Eſaias de vobis hypocritis: ſicut ſcriptum eſt: Populꝰ hic labijs me honorat: cor aũt eoꝝ longe eſt a me. In vanum autẽ me colũt docentes doctrinas ⁊ precepta hoĩuꝫ. Relinquẽtes eni mandatũ dei tenetis traditiones hominuꝫ baptiſmata vrceoꝝ ⁊ calicuꝫ ⁊ ſimilia his facitis multa. Et dicebat illis: Bñ irritum feciſtis preceptum dei: vt traditionẽ veſtrã ſeruetis. Moyſes eni dixit: Honora patrẽ tuũ ⁊ matreꝫ tuã: ⁊ q maledixerit patri vel matri morte moriat. Uos autẽ dicitis: Si dixerit homo patri aut matri corban: quod eſt donũ quodcũq ex me tibi ꝓfuerit: ⁊ vltra nõ dimittitis eum quicq̃ facere patri ſuo aut matri: reſcindentes verbũ dei per traditionẽ vr̃aꝫ quã tradidiſtis. Et ſimilia huiuſmõi mlta facitis.

BEDA: Hoĩes terre genezareth q minus docti videbãtur: nõ ſolũ ipi veniũt: ſꝫ ⁊ ſuos ifirmos adducũt ad dñꝫ vt vel fimbriã eiꝰ mereãt cõtingere. At vero phariſei ⁊ ſcribe q doctores eẽ populi debuerãt nõ ad querẽdũ medelã: ſꝫ ad mouendas queſtionũ pugnas ad dñm cõcurrunt. vñ dr̃: Et ꝯuenerũt ad eũ pha. ⁊ qdaꝫ de ſcri. ve. ab hiero. ⁊ cũ vi. quoſdã de diſc. eius cõibus ma. i. nõ lotis mã. pa. vituperauerũt. THEO. Diſcipuli nãq dñi inſtructi ea q̃ vtutis tñ ſunt opari nõ lotis manibꝰ ſimpliciter comedebãt. phariſei aũt volẽtes occaſionẽ inuenire: h acceperũt: ⁊ non vtiq vituperabãt eos vt legis trãſgreſſores: ſꝫ qꝛ traditões ſenioꝝ tranſgrediebant. vñ ſequtur: Phariſei eniꝫ ⁊ omnes iudei niſi crebro la. ma. non mã. te. tradi. ſenioꝝ. BEDA. Spiritalia eni ꝓphetarũ verba carnaliter accipientes: que illi de cordis ⁊ operis caſtigatione precipiebãt: dicentes: Lauamini ⁊ mũdi eſtote ⁊ mũdamini qui fertis vaſa domini. iſti de corpore ſolo

ſuuando ſeruabant. Superſtitioſa ergo eſt hoim tradicio:
ſemel lotos ob manducãdũ panẽ crebrius lauare: ⁊ a fo
ro niſi baptiçent nõ comedere. Sʒ neceſſariũ ẽ eos q̃ pa
nẽ de celo deſcendentẽ: ꝑticipare deſiderãt crebro elemo
ſynis lachrymis ⁊ alijs iuſticie fructibus ſua opa purga
re. Neceſſariũ etiã eſt inquinamẽta que ex tẽporaliũ⁹ ne
gocioꝝ curis q̃ſꝙ ↄtraxerit: ſubſequenti bonaꝝ cogitatiõ
nũ ⁊ actuũ ꝑmũdet iſtantia. Fruſtra aũt iudei lauãt man⁹
⁊ a foro baptiçant: q̃ diu contẽnũt fonte ablui ſaluatoris
inuanũ baptiſma ſeruãt vaſoꝝ q̃ corpoꝝ ſuoꝝ ⁊ cordiũ
negligũt abluere ſordes. Seqꝛ: Et inter. eũ pha. ⁊ ſcri. di.
Quare diſc. tui nõ am. iuxta tra. ſe. ſʒ cõmunib⁹ manib⁹
mã. pa. CHRY. ſup Mattheũ. Mira phariſeoꝝ ſcri
baꝝ qꝫ ſtulticia: dei filiũ arguũt quare traditiones hium
⁊ ꝑcepta nõ fuet. Cõe aũt h̃ ꝑ imundo ponit. populus. n.
iudeoꝝ: partẽ dei ſe eſſe iactitans: cões cibos vocat: qb⁹
oẽs viunt. HIERO. Phariſeoꝝ aũt ſupfluũ latratum
furca rationis obtũdit. i. moyſi ⁊ eſaie iterptatõe: vt nos
aduerſantes hereticos ṽbo ſcripture vincam⁹. vñ ſeqꝛ:
At ille rñdẽs ait: Bñ prophe. de vobis hypo. Eſaias ſic
ſcriptũ ẽ: Populus hic labijs me honorat: cor aũt coꝝ lõ
ge ẽ a me. CHRY. Quia. n. nõ de legis tranſgreſſione
ſʒ ſenioꝝ diſcipulos accuſabãt: iniurioſe ipſos cõfundit
hypochritas vocãs: q̃ſi cõmẽdantes cũ reuerentia q̃daʒ
id qȯ nõ ↄueniebat. Supaddit aũt Eſaie ꝓphete ṽbũ: q̃ſi
de eis dictũ: ac ſi diceret: Sicut hi de qb⁹ dicit q̃ deũ la
bijs honorant cor aũt eoꝝ ab eo longe eſt: inanũ pietatẽ
cuſtodire ſe dicũt: doctrĩas hominũ honorãtes: ita ⁊ vos
q̃ derelinqtis id qȯ interi⁹ curabile ẽ: ⁊ iuſticiã colẽtes ac
cuſatis. HIERO. Traditio aũt phariſaica in mẽſis ⁊
vaſis abſcindẽda ẽ ⁊ radẽda. Sepe. n. traditionib⁹ hoiuʒ
mandata dei cedũt. vñ ſeqꝛ: Derelinquẽtes mãda. dei te
tra. hoium: baptiſma vrceoꝝ. CHRY. Ut aũt eos ar
guat tãq̃ dei reuerentiã nõ ſeruantes: ꝑpter traditionẽ a
ſeniorib⁹ factã diuinis ſcripturꝭ oppoſitã ſubiũgit: Moy
ſes enĩ dixit: honora patreʒ ⁊ ma. tu. ⁊ q̃ maledixerit pa.
vel ma. morte moriat. BEDA: Honor in ſcripturis nõ
tantũ i ſalutatõe ⁊ officijs deferẽdis: quãtũ in elemoſyna
ac muneꝝ collatiõe ſentit. honora inq̃t apoſtol⁹ viduas
que vere vidue ſunt. CHRY. Tali aũt exiſtẽte diuina
lege ac talib⁹ miniſtris tranſgredientib⁹ illatis: vos de leui
diuinũ trãſgredimini ꝑceptũ: obſeruãtes ſenioꝝ traditio
nes. vñ ſeqꝛ: Uos aũt di. Si dixe. hõ pa. ⁊ ma. Corbã: qȯ
ẽ donũ qȯcũqꝫ ex me tibi ꝓderit. ſupple: liber erit ab ob
ſeruatiõe ꝑmiſſi mãdati. vñ ſeqꝛ: Et vltra nõ dimit. eũ q̃c.
fa. pa. ſuo aut matri. THEOPHI. Uolẽtes. n. phari
ſei que offerebãt comedere: iſtruebãt filios q̃ cũ peculia
aliq̃ hẽbant: ⁊ parẽtes hec peterẽt: rñderẽt illis: Corbã. h̃
eſt donũ qȯ a me petis: iã obtuli dño: ⁊ ita hec nõ exq̃re
rent: quaſi dño oblata. i. ad ſalutẽ parentũ ꝓficua: ⁊ ſic de
cipiebãt filios: vt parẽtes nõ honorarẽt: ⁊ ipſi oblata de
uorarent. Hoc ẽ dñs exprobrat eis: qꝛ ꝑpter lucrũ legem
diuinã tranſgrediebãt. vñ ſeqꝛ: Reſci. verbũ dei ꝑ tradi.
veſtrã quã tra. ⁊ multa ſimilia huiuſmõi facitis. ſ. trãſgre
dientes precepta dei: vt obſeruetiſ hominſt traditiones.
CHRY. Uel pȯt dici q̃ phariſei iuuenes docebant
q̃ ſiqs ꝓ iniuria patri aut matri illata munus offerat deo:
erat imunis: q̃ſi deo dãs munera que patri debẽt. ⁊ h̃ di
cẽtes parẽtes honorari nõ ꝑmittebãt. BEDA: Põt au
tẽ ⁊ huc breuiter hñ e ſenſuʒ: Mun⁹ qȯ ex me ẽ tibi ꝓderit.
Cõpellitis inq̃t filios: vt dicãt parẽtib⁹ ſuis: Quodcũqꝫ
donũ oblatur⁹ erã deo: i tuos cõſumo cibos: tibiqꝫ ꝓdeſt
o pater ⁊ mater: q̃ſi dicãt: nõ ꝓdeſt: vt ſic illi timẽtes acci
perent qȯ deo videbãt mancipatũ: iopẽ magiſ vellẽt vitã
ducere q̃ edere de cõſecratis. HIERO. Myſtice autẽ
diſcipulos non lotis manibus manducare futurã gentiũ
cõionẽ ſignificat. Mũdicia ⁊ baptiſma phariſaicum ſte
rile eſt: cõicatio non lota apoſtolica extẽdit palmites ſu
os vſqꝫ ad mare.

Et aduocãs iterũ turbã dicebat illis: Audite
me oẽs ⁊ intelligite. Nihil eſt extra hominẽ intro
iens in eũ quod poſſit eũ coinqnare: ſʒ que de ho
mine ꝓcedunt illa ſunt que coinqnant hominem.
Siquis hʒ aures audiendi audiat. Et cũ introiſſʒ
in domũ a turba: interrogabant eum diſcipuli ei⁹
parabolã. Et ait illis: Sic ⁊ vos iprudentes eſtis?
Non itelligitis: qꝛ oẽ extrinſecus introiens in ho
minẽ non põt eũ coinquinare: qꝛ nõ intrat in cor
eius: ſʒ in ventrẽ vadit ⁊ in ſeceſſum exit purgans
oẽs eſcaſ? Dicebat aũt: qm̃ illa que de hoie exeũt
illa coinquinant hoiem. Ab intus. n. de corde ho
minũ male cogitationes procedunt: adulteria: for
nicationeſ: homicidia: furta: auaricie: nequitie: do
lus: impudicitie: oculus malus: blaſphemia: ſup
bia: ſtulticia. Oĩa hec mala ab intus procedũt ⁊
coinquinant hoieʒ.

CHRY. Judeis ↄſiderantibus corporalẽ mũdiciaʒ le
gis ⁊ de hac murmurantibus: dñs cõtrariũ vult itrodu
cere. vñ dꝛ: Et aduo. iterũ tur. di. illis: Audite me om. ⁊ i
tel. Nihil eſt extra ho. itro. in eũ. quod poſ. eũ coinquina
re: ſed que de ho. ꝓce. illa ſunt que coinqnt. ho. i. imũdũ
faciũt. Ea enim que chriſti ſunt intra hoiem cõſiderãtur.
ea vero que legis ſunt: magis cernũtur extra hoieʒ: qb⁹
quaſi corporalibus crux chriſti fineʒ in breui dare debe
bat. THEO. Hoc autẽ dñs dicit volẽs inſtruere ho
mines: q̃ obſeruationes eſcarũ quas lex cõmemorat nõ
oʒ corporaliter intelligere: ⁊ ex h̃ intentionẽ legis eis ma
nifeſtare icepit. CHRY. Subiungit aũt: Siquis haꝫ
aureſ au. au. Nõ. n. manifeſte apparuerat que eſſent illa q̃
de homine ꝓcedebãt ⁊ hominẽ coinqnant: ⁊ ꝑpter h̃ ver
baꝫ apoſtoli crediderũt q̃ aliquod aliud ꝓfundũ ꝑdict⁹
dñi ſermo inueret. vñ ſequit: Et cũ intro. in domũ a tur. i
ter. eum diſci. ei⁹ para. Parabolã autẽ imanifeſtũ ſmonẽ
vocabant. THEO. Dñs aũt prius icrepat. vñ ſeqꝛ: Et
ait illis: Sic ⁊ vos ipru. eſtis: BEDA: Uitioſus. n. eſt
auditor: q̃ obſcura manifeſte: aut manifeſte dicta obſcure
vult itelligere. THEO. Deinde dñs manifeſtat id qȯ
erat occultũ dicens: Nõ intelli. qꝛ oẽ ex. intro. in ho. non
põt eũ coinquinare. BEDA: Judei. n. ſe partem dei ia
ctãtes: cões cibos vocãt qb⁹ oẽs hoies viunt: vt oſtrea
lepores ⁊ huiuſmõi aialia: nec etiã idoloticum inquãtuʒ
cibus ⁊ dei creatura ẽ: ſed demonũ inuocatio h̃ facit imũ
dum. Et cãm ſubdit dicens: Quia nõ introijt in cor eius.
Anime locus ꝑncipalis iuxta platonẽ i cerebro: ſʒ iuxta
chriſtũ in corde eſt. GLO. Dicit ergo i cor ei⁹. i. in men
tẽ q̃ eſt ꝑncipalis pars aie ex q̃ tota hois vita dependet.
vñ ſʒ eã neceſſe ẽ hoiem mũdũ vel imũdũ eſtimari. ⁊ ſic
ea q̃ ad mentẽ nõ ꝑueniũt nõ poſſunt hõi imũdiciã affer
re. Cibi ergo qꝛ ad mẽtẽ nõ ꝑueniũt: ſʒ ſuã naturã hoieʒ
inqnare nõ poſſunt: ſʒ iordinat⁹ ciboꝝ vſus q̃ ex iordia
tione ꝑuenit menti: ad hois imũdiciã ꝑtinet. Q autẽ cibi
ad mentẽ nõ ꝑueniãt: oñdit id qȯ ſubdit: dicẽs: Sed i vẽ.
vadit. ⁊ in ſeceſ. ex. pur. oẽs eſcas. Hoc aũt dicit ne itelli
gat q̃ inde ex cibis i corpore maneat. Manet. n. quod ẽ
neceſſariũ ad corporis nutrimentũ ⁊ augmentũ. Egredi
tur aũt qȯ eſt ſupfluũ: q̃ſi purgatio quedã interius rema
nẽtis nutrimenti. AVGV. in libro. lxxxiij. queſtionum:
Quidã. n. ſic accedunt vt etiã mutẽt ⁊ mutent: ſicut ⁊ ipſe
cib⁹ amittẽs ſpeciẽ ſuã i corpus nr̃m vertit ⁊ nos reficit
in robur mutamur. Sʒ ⁊ tenuiſſimuſ humor: cũ in venis
⁊ alijs arterijs cocta fuerit eſca ⁊ digeſta: ꝑ occultos mea
tus quos greci poros vocãt dilabit: ⁊ in ſeceſſuʒ vadit.
BEDA: Sic ergo cibi nõ faciũt hoies imũdos: ſʒ ma

[illegible] que operat paſſiones ab interioribus ꝓcedẽtes. vñ
ſequitur: Dicebat autem: qm̃ que de ho. exe. illa coi. ho.
CHRY. Cuius rõnẽ ſignificat cũ ſubdit: Ab int⁹ enĩ
de cor. ho. cogi. ma. procedũt. Et ſic pʒ q̃ male cogitatio
nes ad mentẽ [illegible]: que h̃ cor nominant: ſcdm̃ quã hõ
di hõ[illegible] vel [illegible] mũdus vel imũdus. BEDA: Hic
autẽ arguũt q̃ cogitationes a diabolo immitti putant: non
ex ꝓpria naſci volũtate. Diabolus icentor ⁊ adiutor ma
laꝝ cogitationũ eſſe põt: ⁊ auctor eſſe non põt. GLO.
Ex malis aũt cogitationib⁹ vlteriuſ mali act⁹ ꝓcedũt: de
qbus ſubdit: Adulteria: que in violatõe alieni thori cõſi
ſtunt. fornicatões que ſunt illiciti coit⁹ ꝑſonaꝝ matrimo
nio ſolutaꝝ. Homicidia: qbus in ꝑſonas ꝓximoꝝ nocu
mentũ iſert. Furta: qbus res ſubtrahũt. Auaricie: inquã
tum aliqua iniuſte retinẽtur. Nequitie: que cõſiſtunt i ꝓxi
moꝝ calũnijs. Dolus in eoꝝ deceptõe. Impudicitia quã
tũ ad quãlibʒ corruptionẽ mẽtis vel corpis. THEO.
Oculus malus. i. odiũ ⁊ adulatio. nã q̃ odit oculũ maluʒ
⁊ inuidũ hʒ ad eũ quẽ odit. ⁊ adulator nõ recto oculo vi
dens que ſunt ꝓximi: ad malũ ipm̃ deducit. Blaſphemie
i. iniurie in deũ. Supbia. i. dei ↄtemptus: dũ. ſ. q̃s bonũ
quod operat nõ deo: ſʒ ſue ṽtuti aſcribit. Stulticia. i. iniu
ria in ꝓximũ. GLO. Uel ſtulticia eſt cũ nõ recte de deo
ſentitur. Contrariat. n. ſapie que eſt diuinaꝝ rerũ cogni
tio. Sequit: Omnia hec ma. ab intus ꝓce ⁊ coi. ho. Hoc
enĩ in culpã hõi iputat quod i ſua ꝑtãte exiſtit. Talia aũt
ſunt que ꝓcedunt ab interiori volũtate: per quã homo ẽ
ſuorum actuum dñs.

Et inde ſurgens abijt in fines tyri ⁊ ſidonis.
Et ingreſſus domũ neminẽ voluit ſcire ⁊ non po
tuit latere. Mulier. n. ſtatĩ vt audiuit de eo cuius
filia habebat ſpiritũ imũdum intrauit ⁊ procidit
ad pedes eius. Erat. n. mulier gentilis ſyrophenĩſ
ſa genere. Et rogabat eũ: vt demoniũ eijceret de fi
lia eius. Qui dixit illi: Sine prius ſaturari filios.
Non eſt. n. bonũ ſumere panem filiorũ: ⁊ mittere
canibus. At illa rñdit: ⁊ dixit illi: Utiqꝫ dñe. naʒ ⁊
catelli comedunt ſub menſa de micis pueroꝝ. Et
ait illi propter hunc ſermonẽ: vade: exijt demoniũ
a filia tua. Et cũ abiſſet domũ: inuenit puellam ia
centem ſupra lectũ: ⁊ demoniũ exiſſe.

THEO. Poſtq̃ de eſcis dñs docuerat: vidẽs incredu
los eſſe iudeos: fines ingredit gentiũ. Judeis. n. infideli
bus exñtib⁹: ſalus ad gẽteſ ↄuertit. vñ dꝛ: Et inde ſurgẽs
abijt in fi. ty. ⁊ ſi. CHRY. Tyr⁹ ⁊ ſidon loca chananeo
rum erant. venit igit ad eos dñs: non tãq̃ ad ꝓpinquos:
ſed tanq̃ ad eos qbus nihil eſt cõe ad patres qbus ꝑmiſ
ſio facta eſt. Et ideo ſic venit vt aduent⁹ ſuus tyrijs ⁊ ſido
nijs non appareret. vñ ſequit: Et ingreſ. domũ nemi. vo.
ſcire. Nondũ. n. tẽpus aduenerat vt cũ gẽtibus hitaret: ⁊
eos ad fidẽ adduceret. huiꝰ. n. tẽpus debitũ erat poſt cru
cẽ ⁊ reſurrectionẽ. THEO. Uel ideo clã igredit: ne oc
caſionẽ iudei ſumerent cõtra eũ: tãq̃ ad imundas gentes
trãſiſſet. Seqꝛ. Et nõ potuit latere. AVGV. de queſ.
no. ⁊ ve. te. Si aũt voluit ⁊ nõ potuit: ifirmata volũtaſ ei⁹
ẽẽ videt. Impoſſibile ẽ aũt vt ſaluatorꝭ volũtas nõ iplea
tur: nec põt velle qȯ ſic fieri nõ deberet. Jcirco qȯ factũ
eſt: h̃ voluiſſe dicendus eſt. Aduertendũ eſt aũt q̃ iſtud i
finibus geſtũ eſt gentiliũ: qbus adhuc tẽpus ꝑdicãdi nõ
erat: vltro tñ veniẽtes ad fidẽ: nõ ſuſcipe inuidie erat. Sic
ergo factũ ẽ vt ſaluator a diſcipulis ꝓdimus nõ eẽt: ab ali
is tñ qui ingrediẽtem domũ viderant ꝓditus ẽ: ⁊ incepit
ſciri q̃ eſſet in domo. A ſuis ergo noluit ꝑdicari: requiri
autẽ ſe voluit: ⁊ ita factũ eſt. BEDA: Ingreſſus etiã do
mũ ꝑcipit diſcipulis: ne ſe cuiq̃ in regione ignota q̃s eẽt

aperirent: vt exẽplo eius diſcerẽt qbus ſanandi ifirmos
gratiã ↄferret. In exhibitione miraculorũ humani fauo
ris gloriã quãtũ poſſent declinare: nec tñ a pio ṽtutiſ ope
re ceſſare: qñ hoc fieri vel fides bonoꝝ iuſte merẽt: vel in
fidelitas prauoꝝ neceſſario cogeret. Ipſe. n. ſuũ illo itroi
tum gentili feminine ⁊ qbuſcũqꝫ voluit publicauit. AV
GV. de queſ. no. ⁊ ve. teſt. Deniqꝫ mulier chananea audi
eus de illo intrauit ad eũ: que niſi prius ſubieciſſet ſe deo
iudeoꝝ bñficiuʒ conſecuta non eſſet. de qua ſequit: Mu
lier. n. ſtatim vt au. de eo. cuiꝰ fi. ha. ſpi. imũ. intra. ⁊ ꝓci.
ad pedes eius. CHRY. Per h̃ aũt voluit dñs diſcipu
lis oñdere: q̃ etiam gentibus apuit oſtiũ ſalutis. vnde ⁊
mulieris genus deſcribit cum ſubdit: Erat. n. muli. gẽ. ſy
ro. ge. i. de ſyria phenicis. ſequit: Et rogabat eũ vt demo
niũ eijceret de filia eius. AVGV. de cõſen. euã. Uide
tur autẽ afferre aliquã repugnãtie queſtionẽ: qꝛ dictũ i do
mo fuiſſe dñm: cũ ad illum venit mulier pro filia ſua ro
gans. Sed quoniã matthe⁹ dicit diſcipulos dño ita ſug
geſſiſſe: Dimitte illã qm̃ clamat poſt nos. nihil aliud vide
tur ſignificare q̃ p⁹ ãbulantẽ dñm mulierẽ illã depcatori
as voces emiſiſſe. Quõ ẽ i domo: niſi qꝛ itelligẽdũ ẽ dixiſ
ſe q̃dẽ marcũ: q̃ itrauerit vbi ẽ Jeſus: cũ eũ ꝑdixiſſʒ fuiſ
ſe i domo. Sed qꝛ matthe⁹ ait: Non rñdit ei ṽbum. dedit
agnoſcere i eo ſilẽtio egreſſuʒ fuiſſe Jeſum de domo illa:
atqꝫ ita cetera ↄtexunt: q̃ iã i nullo diſcordãt. Seqꝛ: Qui
dixit illi: Sine p⁹ ſaturari filios. BEDA: Quaſi. d. fu
turũ ẽ vt etiã vos qui de gẽtib⁹ eſtis ſalutẽ ↄſeq̃mini: ſʒ ꝑ
us oʒ iudeos q̃ merito ãtiq̃ dilectõis filioꝝ dei ſolẽt no
mie cẽſeri: pane celeſti refici: ⁊ ſic tãdẽ gẽtib⁹ vite pabula
miniſtrari. Seqꝛ: Nõ ẽ. n. bonũ ſumere pa. fi. ⁊ mit. ca.
CHRY. Hoc aũt ṽbũ dixit: nõ q̃ i eo ſit defect⁹ ṽtutis
ad bñfaciẽdũ oib⁹: ſʒ qꝛ bñficiũ ei⁹ diſtributũ iudeis ⁊ gẽ
tib⁹: cõionẽ iter ſe nõ hñtib⁹: ꝓuocationẽ magis oparet.
THEO. Canes vocat gẽtiles: tãq̃ a iudeis ſceleratos
reputatos. Panẽ ṽo dicꝛ bñficiũ: qȯ filijs. i. iudeis dñs ꝓ
miſit. Eſt ẽ ſenſus: q̃ nõ decet gẽtiles bñficij ꝑmo eẽ ꝑti
cipes: qȯ iudeis ꝑncipalit ꝓmiſſuʒ ẽ. Jȯ aũt dñs nõ ſtati
exaudit: ſʒ grãm differt vt etiã oñdat mulieris fidẽ ↄſtã
tẽ: ⁊ vt diſcam⁹ nõ ſtati deficere cũ oram⁹: ſʒ vt iſiſtamus
donec recipiam⁹. CRHY. Similit etiã vt iudeis oñde
ret: q̃ nõ eq̃lit eis dabat ⁊ alienigenis ſanitatẽ: ⁊ vt patefa
cta mulieris fide: magis pateſieret ifidelitaſ iudeoꝝ. Mu
lier. n. nõ grauit tulit: ſʒ vocẽ dñi cũ mlta reuerẽtia cõfir
mauit. vñ ſeqꝛ: At illa rñdit ⁊ dixit ei: Utiqꝫ dñe. naʒ ⁊ ca
tel. cõ. ſub mẽ. de micis pueroꝝ. THEO. Quaſi. d. Ju
dei panẽ totũ hñt. ſ. deſcendẽtẽ de celo: ⁊ tua etiã bñficia
ego micas poſtulo. ſ. modicã bñficij ꝑtẽ. CHRY. Q
ergo in ordine canũ ſe reputat reuerẽtie ẽ: q̃ſi. d. ꝓ grã ha
beo etiã i numero canũ eẽ: ⁊ nõ ab aliena: ſʒ a ꝓpria men
ſa comedere dñantis. THEO. Quia ẽ mulier ſapien
tiſſime rñdebat: obtinuit qȯ optabat. vñ ſeqꝛ: Et ait illi.
Nõ dixit: ṽt⁹ mea te ſaluã fec: ſʒ ꝓpt hũc ſmonẽ. i. ꝓpt fi
dẽ tuã q̃ h̃ ſmõe demõſtrat: Uade: exijt demo. a filia tua.
Seqꝛ: Et cũ abijſſet i do. ſu. iue. pu. ia. ſu. le. ⁊ demo. exiſ
ſe. BEDA: Propt humilẽ. n. mr̃is fideleqꝫ ſmonẽ filiã
deſeruit demoniũ: vbi dat exẽplũ cathetiçãdi: ⁊ baptiçã
di ifãtes: qꝛ videlicet ꝑ fidẽ ⁊ ↄfeſſionẽ ꝑentũ i baptiſmo
liberãt a diabolo ꝑuuli: q̃ nec de ſe ſapere: vel aliq̃d age
re boni poſſunt vl mali. HIERO. Myſtice aũt mulier
gẽtilis q̃ ꝓ filia rogat: ẽ mat nr̃a romana eccl̃ia. Nata ei⁹
demoniaca barbarica ẽ occidẽtalis natio: cuiꝰ fides fecit
de cane ouẽ. Micas aũt ſpiritalis itellectus: nõ panẽ iſra
ctũ lr̃e ſumere cupit. THEO. Unuſquiſqꝫ etiã noſtrũ
cum peccat: mulier eſt aia eius. Infirmã vero filiã hʒ hec
aia actus prauos: que filia demoniũ hʒ: naʒ actus praui
demoniũ ſunt. Peccatores aũt [illegible] nũcupant catuli i
pleti imũdicijs. Propter qȯ nõ [illegible] digni panẽ dei re
cipere aut participes fieri imaculatoꝝ myſterioruʒ dei.
Si ṽo cognoſcentes noſmetipſos ꝑ hũilitatẽ eẽ catulos

ↄfiteamur pctã nr̃a tũc ſanabit ſili⁹.ſ.opatio prima.

Et iteꝝ exiens de finibus tyri venit p ſidonē ad mare galilee īter medios fines decapoleos. Et adducunt ei ſurdum ⁊ mutũ. Et depꝛecabāt eum vt iponat illi manũ. Et appꝛehēdens eũ de turba ſeorſum miſit digitos ſuos in auricula ei⁹: ⁊ expuens tetigit linguã eius: ⁊ ſuſpiciens in celũ īgemuit ⁊ ait illi: Effeta: quod ē adaperire. Et ſtatī apte ſunt aures ei⁹: ⁊ ſolutũ ē vinculũ lingue ei⁹: ⁊ loq̄bat̄ recte. Et precepit illis necui diceret. Quanto aũt eis p̄cipiebat tāto magiſ pl⁹ p̄dicabāt: ⁊ eo amplius admirabāt̄ dicētes: Bñ oia fecit: ⁊ ſurdos fecit audire: ⁊ multos loqui.

THEO. In gētiliũ locis moꝛã dñs facere nō volebat ne occaſionē iudeis daret: vt tãſgreſſoꝛē legis eũ eſtimarēt q̄ ſe gentib⁹ admiſcebat: ⁊ idō ↄfeſtiꝫ reuertit̄. vñ dr̄: Et iteꝝ exi. de fi. Tyri ve. p ſido. ad ma. gali. īter me. fi. decapoleos. BEDA: Decapolis ē regio. x. vrbiũ trās ioꝛdanē ad oꝛiētē ↄ galileã. Qꝛ ergo dr̄ q̄ dñs venit ad mare galilee īter medios fines decapoleos: nō ipſos fines decapolis īraſſe ſignificat. neq̄ȝ .n. mare nauigaſſe dr̄: ſꝫ potius ad mare vſq̄ȝ veniſſe: atq̄ȝ ad ipm peruenīſſe locuꝫ q̄ medios fines decapolis lōge trās mare poſitos reſpiciebat. Seq̄t: Et addu. ei ſur. ⁊ mu. ⁊ dep̄ca. eũ vt ipo. illi manũ. THEO. Quod recte p⁹ demōiace liberationē ponit: ex demonio .n. talſ paſſio erat. Seq̄t: Et app̄. eũ de tur. ſeoꝛ. miſit di. ſu. in auri. ei⁹. CHRY. Seoꝛſũ a turba oblatũ ſurdũ ⁊ mutũ app̄hēdit: vt diuina miracīa nō faceret manifeſte: inſtruēs nos vanã gloꝛiã eijcere ⁊ tumorem. nihil .n. ē ex quo aliq̄s miracula opet̄: ſicut ſi humilitatē colat: ⁊ modeſtiã ſeq̄t. Miſit v̄o digitos in auriculã potēs v̄bo ſanare: vt oñderet q̄ diuina v̄tute dicatũ erat coꝛp⁹ diuinitati vnitũ: ⁊ opatio ei⁹. Quia .n. pp̄t trãſgreſſionē ade: natura humana multã icurrerat paſſionem: ac mēbꝛoꝝ ⁊ ſenſuũ leſionē: veniēs chꝛiſt⁹ i ſeipo pfectionē demōſtrauit hũane nature: ⁊ pp̄t hoc digitis aureſ apuit ⁊ ſputo loq̄lã dedit. vñ ſeq̄t: Et expu. te. li. e⁹. THEO. Ut ſ. oñderet q̄ oia mēbꝛa ſacri coꝛpis ei⁹ diuina exiſtūt ⁊ ſancta: ſic ⁊ ſputũ q̄d vinculũ lingue diſſoluit. Etenīꝫ oē ſputũ ſupfluitas ē: ſꝫ i dño oia diuina fuerũt. Seq̄t: Et ſuſpiciēs i celũ igemuit ⁊ ait: Effeta: quod ē adapire. BEDA: Suſpexit q̄dē i celũ: vt īde mutis loq̄lã: īde audituꝫ ſurdis: īde cũctis īfirmātib⁹ medelã doceret eē q̄rēdã. Ingemuit aũt: nō q̄ꝛ ipi op⁹ eēt cũ gemitu aliq̄d petere a pr̄e q̄ cũcta petētib⁹ donat cũ pr̄e: ſꝫ vt nobis gemendi daret exēpla: cũ vel p nr̄i: vel p nr̄oꝝ erratib⁹ pxioꝝ ſupne pietatis p̄ſidia īuocam⁹. CHRY. Simul etiã igemuit: noſtrã cãm ſuſcipiēs i ſeipo: ⁊ nature miſert⁹ hũane: videns miſeriã i quã humanũ gen⁹ inciderat. BEDA: Qꝫ autē ait: Effeta. i. adapire: ad aures pp̄ꝛie ptinet. aures .n. ad audiēdũ apiēde: ligua v̄o vt loq̄ poſſet a retinaculis erat ſue tarditatſ ſoluenda. vñ ſeq̄t: Et ſtatī ap. ſũt au. ei⁹. ⁊ ſolu. ē vin. lin. ei⁹: ⁊ loque. recte. Ubi vtraq̄ȝ natura vni⁹ ⁊ eiuſdē Chꝛiſti manifeſte diſtincta ē. Suſpiciēs q̄dē i celũ q̄ſi hō deũ dep̄cat⁹ igemuit: ſꝫ mox vno ſmone q̄ſi potēs diuina maieſtate curauit. Seq̄t: Et p̄cepit eis necui dicerent. HIERO. Per q̄d nō i v̄tutib⁹ gloꝛiãdũ eē docuit: ſꝫ i cruce ⁊ humiliatōe. CHRY. Pꝛecepit etiã miraculũ occultare: ne añ tp̄s accēderet iudeos ad homicidium p iuidiã ppetrãdũ. HIERO. Ciuitaſ aũt i mōte poſita vndiq̄ȝ circũſpecta abſcōdi nō pōt: ⁊ humilitas ſemp p̄cedit gloꝛiã. vñ ſeq̄t: Quāto aũt eis p̄cipiebat: tāto magis plus p̄dicabāt. TEO. Docemur aũt ex h̄ cũ alicui bñficia clargimur: mīme applauſus ⁊ laudes petere: cuꝫ v̄o accepim⁹ bñficia bñfactoꝛes p̄dicare ⁊ laudare q̄uis nolit. AVGV. de cō. euã. Si aũt ſciebat eos ſicut ille q̄ notas hēbat ⁊ p̄ntes ⁊ futuras hoīuꝫ volũtates tāto magis p̄dicaturos: quāto magi ne p̄dicarēt eis p̄cipiebat: vt q̄d hoc p̄cipiebat: niſi pigris volebat oñdere quāto gaudioſi⁹: q̄nto ſeruēti⁹ eũ p̄dicare debeāt: q̄b⁹ iubet vt p̄dicēt: q̄ñ illi q̄ phibebāt tacere nō poterāt. GLO. Et p̄dicatiōe aũt ſaluatoꝛꝫ a x̄po: creſcebat admiratio turbaꝝ ⁊ ↄfeſſio bñficioꝝ chꝛiſti. vñ ſeq̄t: Et eo ampli⁹ admira. di. Bñ oia fec. h. ſ. ſurdos fecit audire ⁊ mutos loq̄. HIERO. Myſtice aũt tyr⁹ interptaſ āguſtia: ⁊ ſignificat iudeam: cui dñs dicit: Loꝫ āguſtatũ ē ſtratũ a qua trãſfert ſe ad gētes alias. Sidō venatio iterptaſ. fera aũt idomita nr̄a natio ē ⁊ mare: q̄d fluctuoſa volubilitas ē. Inter medios aũt fineſ decapoleos. q̄d iterptaſ decalogi mãdata: ſaluatoꝛ ad ſaluãdas gētes venit. Gen⁹ aũt hũanũ p multa mēbꝛa: q̄ſi vn⁹ hō varia peſte abſũpt⁹ enũeraſ i pꝛoplaſto: cecat durꝫ male vidit: ſurd⁹ fit cũ audit: obmuteſcit cũ loq̄t. Dep̄cant aũt eũ vt iponat illi manũ. q̄ꝛ icarnatũ foꝛe dñꝫ multi iuſti ⁊ pr̄iarche cupiebāt ⁊ optabāt. BEDA: Uel ſurd⁹ ⁊ mut⁹ ē q̄ nec aures audiēdi v̄ba dei hꝫ: nec os apit p loquendis: q̄les neceſſe ē vt hi q̄ loq̄ iã ⁊ audire diua eloq̄a didicerũt: dño ſanãdos offerāt. HIERO. Seoꝛſum aũt ſemp a turbulētis cogitationib⁹ ⁊ actib⁹ ioꝛdinatis ſmonibuſq̄ȝ incōpoſitis educit: q̄ ſanari meret̄. Digiti aũt q̄ in aures mittũt: v̄ba vel dona ſpũs ſunt: de quo dr̄ Digitus dei eſt h̄. Sputũ aũt diuina ſapīa ē q̄ ſoluit vinculũ labioꝝ hũani generis: vt dicat: Credo in deũ patrē oipo. ⁊ reliq̄. Suſpiciēs aũt i celũ igemuit. i. gemere nos docuit: ⁊ i celũ theſauroſ nr̄i coꝛdis erigere: q̄ꝛ p gemitũ ↄpũctōis intime friuola leticia carnis purgat̄. Aperte ſũt aũt aures ad hymnos ⁊ cãtica ⁊ pſalmos. Soluit linguaꝫ vt eructet v̄bũ bonũ: q̄d nō poſſunt nec verbera cohibere.

Caplm. VIII.

In diebus illis iteꝝ cũ turba multa eſſet cum ieſu nec hērent q̄d manducarent: cōuocatis diſcipulis ait illis: Miſereoꝛ ſuper turbã: q̄ꝛ ecce iam triduo ſuſtinēt me: nec hñt q̄d manducēt. Et ſi dimiſero eos ieiunos i domũ ſuã deficiēt i via. Quidã .n. ex eis de lōge venerũt. Et rñderunt ei diſcipuli ſui: Unde illos q̄s poterit hic ſaturare panibus i ſolitudine? Et iterogauit: quot panes habetis? Qui dixerũt: Septē. Et p̄cepit turbe diſcũbere ſup t̄rã. Et accipiēs .vij. panes gr̄as agēs fregit: ⁊ dabat diſcipulis ſuis vt apponerēt ⁊ appoſuerũt turbe. Et hēbāt piſciculos paucos ⁊ ipſos bñdixit: ⁊ iuſſit apponi. Et manducauerunt ⁊ ſaturati ſunt. Et ſuſtulerũt q̄d ſuperat de fragmētis .vij. ſpoꝛtas. Erant aũt q̄ manducauerãt quaſi q̄tuoꝛ milia: ⁊ dimiſit eos.

THEOPHI. Poſtq̄ dñs ſuperius miraculum de multiplicatione panũ perpetraſſet: nũc iterũ occaſiōe habita cōgruenti adducit ſimile miraculũ operari. vñ dicit: In di. illis iterum cũ tur. mul. eſ. cũ Jeſu: nec haberēt q̄d man. con. diſc. ait illis: Miſe. ſu. tur. q̄m ecce iam tri. ſuſt. me. nec ha. quod man. Non enim ſemper circa alimenta miracula faciebat: ne propter cibum ipſum ſequerentur. Et nunc igitur hoc miraculum non feciſſet niſi quia videbat turbis periculũ imminere. vnde ſequitur: Et ſi dimi. eos ie. in do. ſu. defi. in via. Quidaꝫ enim ex eis de lon. ve. BEDA: Quare triduo ſuſtinent de longe venientes: mattheus plenius dicit ſic: Et aſcendens in montē ſedebat: ⁊ acceſſerunt ad eũ turbe multe: habentes multos infirmos ⁊ pꝛoiecerũt eos ad pedes eius: ⁊ curauit eos. THEOPHI. Diſcipuli adhuc non intelligebant nec virtuti eius pp̄ter pꝛioꝛa miracula credebant. vñ ſequit̄: Et reſponderunt ei diſci. ſui. vnde iſtos quis pote. hic ſatu. pa. in ſoli. Ipſe aũt dñs nō eos vituperat: ex h̄ iſtruēs nos q̄ nō debemus ignoꝛãtib⁹ ⁊ nō intelligentib⁹ grauiſ iraſci: ſꝫ eoꝝ ignoꝛãtie cōpati. Unde ſeq̄tur: Et iter eos: Quot pa. ha. Qui dix. vij. REMI ſuper mattheũ: Nō ideo iterrogauit q̄ꝛ ignoꝛaret quot hērent: ſꝫ vt dũ illi rñdēt .vij. quo paucioꝛes eēnt: eo magis miraculũ diffamaret: ⁊ notius fieret. Seq̄t: Et p̄ce. tur. diſc. ſup terrã. In ſuperioꝛi refectōe ſupꝛa fenũ diſcubuiſſe dicũt̄: hic v̄o ſup terraꝫ. Seq̄t: Et acci. vij. pa. gr̄a. agens fre. In eo q̄ gr̄as egit: nobis reliq̄t exēplum: vt de omnibus donis nobis celitus collat̄ illi gr̄as referam⁹. Et notandum q̄ꝛ dñs panes nō dedit turbe: ſꝫ diſcipul̄. diſcipuli autem dederunt turbis. Seq̄t .n. Et da. diſ. ſu. vt appo. ⁊ appo. turbe. Nō ſolũ panes: ſꝫ ⁊ piſciculos bñdicēs iuſſit apponi. Seq̄t enī: Et ha. piſc. pau. ⁊ ipos bñdixit: ⁊ iuſſit ap. Et mandu. ⁊ ſat. ſunt. BEDA: In hac ergo lectione conſiderãda eſt in vno eodēq̄ȝ redēptoꝛe nr̄o diſtincta opatio diuinitatis ⁊ humanitatis: atq̄ȝ euticetis erroꝛ qui vnã tm̄ in chꝛiſto opationem dogmatiꝫare p̄ſumit pcul a chꝛiſtianis finibus expellendus. Quis .n. nō videat h̄ q̄ ſup turbã miſeret̄ dñs: affectũ eſſe ⁊ cōpaſſionē humane fragilitatis. Qꝫ aũt ſeptē panib⁹ ⁊ piſciculſ paucis q̄tuoꝛ milia hoīuꝫ ſatiauit: diuine op⁹ eſt v̄tutis. Seq̄t: Et ſu. q̄d ſupe. de fra. vij. ſpoꝛ. THEO. Turbe cōedētes ⁊ ſaturate nō ſecũ tollũt panũ reliq̄as: ſꝫ ipas diſcipuli ſuſtulerũt: ſic ⁊ ſupius cophinos. In q̄ ſm̄ hiſtoꝛiã diſcimus: q̄m oꝫ nos his q̄ ſufficiũt eē ↄtentos: ⁊ nō querere vltra. Dcie numer⁹ mãducãtiũ deſcribit cũ dr̄: Erãt aũt q̄ ma. q̄ſi q̄tuoꝛ milia. ⁊ dimi. eos. Ubi ↄſiderãdũ ē: q̄ chꝛiſt⁹ neminē ieiunũ dimittit: oēs .n. vult ſua gr̄a enutriri. BEDA: Hoc v̄o typice īt hãc refectōnē: ⁊ illã q̄nq̄ȝ panũ ac duoꝝ piſciũ diſtat: q̄ ibi lr̄a veteris teſtamēti ſpiritali gr̄a plena ſignificata ē: h̄ aũt veritas ⁊ gr̄a noui teſtamēti fidelib⁹ miſtranda mōſtrata ē. Turba aũt triduo dñm ſuſtinet: pp̄t ſanationem īfirmoꝝ: vt matthe⁹ narrat: cũ electi in fide ſancte trinitatis p peccatis pſeuerãti iſtãtia ſupplicãt. Uel q̄ꝛ ad dñm ſe ope locutiōe atq̄ȝ cogitatiōe ↄuertũt. THEO. Uel p eos q̄ p triduũ expectãs: ſignificat baptiꝫatos. Baptiſmus .n. illuminatio dr̄: ⁊ trina ſubmerſiōe pficit̄. GREGO. p⁹ moꝛa. Nō vult aũt eoſ ieiunos dimittere ne deficiãt i via. oꝫ .n. q̄ i p̄dicatiōe v̄bũ ↄſolatōis accipiãt: ne a vitali pabulo ieiuni remanētes i h⁹ vite laboꝛe ſuccũbãt. AMBRO. ſup lucã: Bon⁹ q̄dē dñs ſtudia exigit: vireſ miſtrat: nō vult ieiunos dimittere ne deficiant i via: h̄ eſt vl̄ i iſti⁹ curſu vite: vl̄ añq̄ ad caput vie pueniãt. ſ. ad pr̄eꝫ ⁊ itelligãt q̄ ex patre chꝛiſt⁹ ē: ne foꝛte cũ acceperit q̄ nat⁹ ex v̄gine ē: icipiãt nō dei v̄tutē: ſꝫ hoīs eſtiare. Diuidit ergo eſcas dñs ieſus: ⁊ ille q̄dē vlt dare oib⁹: negat nemini: diſpenſatoꝛ ē oiuꝫ. ſꝫ cũ ille panes frãgat ⁊ det diſcipulis: ſi tu man⁹ tuas nō extēdas vt accipias tibi eſcas: deficies i via: nec poteris i eũ culpã referre q̄ miſeret̄ ⁊ diuidit. BEDA: Qui v̄o p⁹ carniſ flagitia: poſt furta: violētias: ⁊ homicidia ad pniam redeũt: ad dñm de longinquo veniũt. Quãto .n. q̄ſq̄ȝ pl⁹ i pꝛauo ope errauit: tanto ab oipotēte deo longi⁹ receſſit. ⁊ credētes de gētib⁹ de lōge venerunt ad chꝛiſtũ: iudei v̄o de pp̄e: q̄ legis ⁊ pphetarũ erãt lr̄is edocti ex illo. Supꝛa aũt i refectiōe q̄nq̄ȝ panũ turbe ſup fenũ viride diſcũbebãt: h̄ aũt ſup terra: q̄ꝛ p ſcripturã legis deſideria carnis cōpꝛimere iubemur. In nouo autē teſtamento ipam quoq̄ȝ terrã ac facultates tēpoꝛales reliquere pꝛecipimur. THEO. Septē aũt panes ſunt ſpiritales ſermones. nã ſeptenari⁹ numer⁹ ſpũſ ſancti ſignificatiuus eſt: qui pficit oino. in ſeptenario enī numero dierũ noſtra vita perficit̄. HIERO. Uel ſeptē panes dona ſunt ſpũſſancti. fragmenta panũ myſtici itellectus ſunt hui⁹ ſeptimane. BEDA: Qꝫ n. dñs panes fregit: apertioneꝫ ſignificat ſacramentoꝛum. q̄ gr̄as egit: oñdit quantũ de ſalute humani generis ↄgaudeat. q̄ panes diſcipulis dedit vt turbe apponerent: ſignificãt quia ſpiritalis dona ſcientie tribuit apoſtolis: ⁊ per eoꝝ miniſterium voluit eccleſie ſue vite cibaria diſtribui. HIERO. Piſciculi bñdicti libꝛi ſunt noui teſtamēti: quoniã piſcis aſſi parteꝫ dñs reſurgens poſtulat. vel in piſciculis ſanctos accipimus: quoꝝ ſcriptura noui teſtamēti fidem vitã ⁊ paſſiones cōtinet: qui turbulētis huius ſeculi fluctibus erepti: refectionē nobis internã exemplo ſuo pꝛebuerunt. BEDA: Qꝫ autem turbis ſaturatis ſuperat: apoſtoli tollunt: q̄ꝛ altioꝛa pfectionis p̄cepta que turba nequit attingere: ad illos ptinent qui generalē populi dei ↄuerſationē tranſcendunt: ⁊ tamē turba ſaturata eſſe memoꝛat̄: q̄ꝛ ſi ſua relinquere nequeant neq̄ȝ explere q̄d de virginibus dr̄: tamē audiēdo mãdata legis dei: ad vitam perueniunt eternã. HIERO. Septē autē ſpoꝛte .vij. eccleſie. Quatuoꝛ milia: ãnus eſt noui teſtamenti: cũ quatuoꝛ tēpoꝛibus. Bñ etiã quatuoꝛ milia ſunt: vt in ipſo numero docerent euangelicis ſe paſtos eſſe cibarijs. THEO. Uel quatuoꝛ milia ſũt. i. q̄tuoꝛ virtutib⁹ perfecti: ⁊ pp̄ter hoc veluti foꝛtioꝛes plura comedētes: pauciora reliquerũt. In iſto .n. miraculo .vij. ſpoꝛte remãnēt: in miraculo autē quinq̄ȝ panũ .xij. cophini: q̄ꝛ quinq̄ȝ milia erãt. i. quinq̄ȝ ſenſibus ſuientes. ⁊ pp̄ter h̄ nō potuerunt comedere: ſꝫ paucis cōtenti multe ſuperabundabãt reliquie fragmentoꝛum.

Et ſtatim aſcēdens naui cũ diſcipulis ſuis: venit i partes dalmanitha. Et exierũt phariſei ⁊ ceperunt cōq̄rere cũ eo: querētes ab illo ſignũ de celo tentãtes eũ. Et ingemiſcēs ſpũ ait: Quid generatio iſta ſignũ q̄rit? Amē dico vobis ſi dabit̄ generationi iſti ſignũ. Et dimittēs eos aſcēdit iteruꝫ nauiꝫ: ⁊ abijt trãſ fretũ. Et obliti ſunt panē ſumere ⁊ niſi vnũ panē nō hēbãt ſecũ in naui. Et p̄cipiebat eis dicens: Uidete ⁊ cauete a fermēto phariſeoꝝ: ⁊ fermēto herodis. Et cogitabãt ad alterutrum dicētes: q̄ꝛ panes nō hēmus. Quo cognito ait illis ieſus: Quid cogitatis: q̄ꝛ panes nō hētis? Nōdum cognoſcitis nec intelligitis? Adhuc cecatum hētis coꝛ vr̄ꝫ? Oculos hñtes nō videtis: ⁊ aures hñteſ nō auditiſ: Nec recoꝛdami quãdo q̄nq̄ȝ panes fregi in q̄nq̄ȝ milia: ⁊ quot cophinos fragmētoꝛũ plenos ſuſtuliſtis? Dicunt ei: Duodeci. Qñ ⁊ ſeptē panes in quatuoꝛ milia: quot ſpoꝛtas fragmētoꝝ tuliſtis? Et dicunt ei: Septem. Et dicebat eis: Quomō nōdum intelligitis?

THEO. Poſtq̄ dñs opatus eſt miraculũ panuꝫ: ſtatim in alium ſecedit locum ne pp̄ter miraculũ ipm turbe caperent: vt facerent regē. vñ dicit̄: Et ſtatim aſcen. nauiꝫ cuꝫ diſci. ſu. ve. in par. dalma. AVGV. de cō. euã. In mattheo autē legit̄: q̄ venit in fines magedã. Non aũt dubitandũ eſt eũdem locum eſſe ſub vtroq̄ȝ nomine. Nam pleriq̄ȝ codices nō hñt etiã ſm̄ marcum niſi magedã. Sequitur: Et exi. pha. ⁊ cepe. conq̄. cuꝫ eo: queren. ab il. ſig. de ce. tem. eum. BEDA: Phariſei ſiquidem ſignum querunt de celo: vt qui multa hominũ milia ſecundo de paucis panibus ſaturauit: nunc in exemplo moyſi mãna celitus miſſa: ⁊ per omnia paſſim diſperſa: populũ oēm in vltimo tēpoꝛe reficiat: q̄d in euangelio Joãnis querũt dicētes: Q̄d ſig. fa. vt vide. ⁊ cre. ti. Patres nr̄i mã. mãna in deſerto. ſicut ſcriptuꝫ eſt. Panem de celis de. eis mandu. THEOPHI. Uel querũt ſignuꝫ de celo. ſ. vt ſolē ⁊ lunam ſiſteret: grandinem peteret: ⁊ aerem immutaret. Credebant eniꝫ q̄ de celo ſigna facere non poterat: ſed q̄ in beelzebub ſolum poterat facere ſignum in terra.

BEDA: Sicut aūt turbā ſupra credentē reficturꝰ gr̄as
agebat: ita nūc ob ſtultā phariſeoꝝ petitionez gemuit: q̄z
humane nature circūferens affectus: ſicut de hoīum ſalu
te letat: ita ſup eoꝝ dolet erroribꝰ. vñ ſeqt̄: Et ige. ſpū ait:
Quid generatio iſta ſig. querit: Amē dico vo. ſi dabi. ge-
ne. iſti ſignū. i. nō dabit: iuxta illud in pſalmo: Semel iu-
raui in ſcō: ſi dauid mētiar. i. nō mētiar dauid. AUG.
de cō. euā. Nō aūt moueat φ marcus nō dicit rñſum ee
quere̅tibꝰ ſignū de celo idē qd̄ matheꝰ de iona: ſꝫ eiꝰ dñz
rñdiſſe: Signū nō dabit ei: itelligēdū ē eni q̄le petebant: h
eſt de celo. Pretermiſit aūt dicere de iona qd̄ matheꝰ cō
memorauit. THEO. Ideo aūt eos dñs nō exaudit: q̄z
aliud ē tps ſignoꝝ celeſtiū. ſ. tēpꝰ aduētus ſecūdi cū virtu
tes celoꝝ ↄmouebūt: ⁊ luna nō dabit lumē ſuū. Tēpore
aūt pmi aduētus nō ſiūt talia: ſꝫ oīa manſuetudine plena.

BEDA: Nō etiā dādū erat celeſte ſignū generationi
tentātiū dñz. Ceteꝝ generatiōi querentiū dñm ſignuz de
celo oñdit: qñ cernētibꝰ apoſtolis aſcēdit i celū. Sequitur:
Et dimit. eos. aſc. ite. na. ⁊ abijt trās fretū. THEO. Di
mittit qdē dñs phariſeos q̄ſi icorrectos. naz vbi ſpes eſt
correctiōis: ibi morādū ē. vbi vo malū incorrigibile ē: in
de recedēdū. Seqt̄: Et ob. ſūt pa. ſu. ⁊ niſi vnū pa. nō ha.
ſecū in naui. BEDA: Querit aūt aliqs: Quō panes nō
habebāt q̄ ſtati ipletis ſeptē ſportis aſcēderūt i naui culā
Sꝫ ſcriptura teſtat φ obliti ſūt eos ſecū tollere: qd̄ idiciū
eſt φ modicā carnis curā hērent i reliqs: qbꝰ ipſa reficiē
di corpis neceſſitas itentōe dñici comitatꝰ mente exceſſe
rat. THEO. Diſpenſatiue etiā panes ſumere diſcipuli
ſunt obliti: vt rephenſi a chriſto fierēt meliores: ⁊ ad vir
tis chriſti noticiaz puenirēt. Seqt̄. n. Et p̄. eis di. Ui. ⁊ ca.
a fer. pha. ⁊ fer. hero. CHRY. Matheꝰ dicit a fermē
to phariſeoꝝ ⁊ ſaduceoꝝ: Lucas vo phariſeoꝝ ſolum.
tres ergo phariſeos nolant: q̄ſi pncipales. Matheꝰ vo
⁊ marcꝰ ſibi ſecūdarios diuiſerūt. Cōgrue aūt marcꝰ po-
ſuit herodis: q̄ſi relictis a mattheo herodianis i ſupple
mētū narratōis ipſiꝰ. Hoc aūt dicēs: paulati iducit diſci
pulos ad ſenſū ⁊ fidē. THEO. Fermēto phariſeoruz
⁊ herodianoꝝ vocat doctrinā coꝝ q̄ſi dānoſaz ⁊ corru-
ptiuā: ⁊ malicia veteri plenā. herodiani. n. doctores erāt
q̄ herodē chriſtū eē dicebāt. BEDA: Uel fermētū pha
riſeoꝝ ē decreta legis diuine traditiōibꝰ hoīum poſtpo-
nere: legē vbis pdicare: ⁊ facti ipugnare: dñm tētare: do-
ctrine eiꝰ aut opibꝰ nō credere. Fermentū aūt herodis eſt
adulteriū: hōicidiū: temeritas iurādi: ſimulatio religiōis
⁊ odiū in chriſtū ⁊ pcurſorē eiꝰ. TEOPHI. Ipſi aūt
diſcipuli de fermēto panū dixiſſe dñm putauerūt. vñ ſeq
tur: Et cog. ad al. di. q̄z pa. nō ha. Hoc aūt dicebāt: q̄ſi nō
itelligētes chriſti vtutē: φ poterat panes facē ex nō ente.
vñ dñs eos rephēdit: Seqt̄. n. Quo cog. ieſus ait il. Quid
cogi. q̄z pa. nō hētis? BEDA: Per occaſionē aūt pcepti
qd̄ ſaluator iuſſerat dicēs: Cauete a fermēto phari. ⁊ fer.
hero. docet eos qd̄ ſignificēt qnq̄ panes ⁊ ſeptē: de qbꝰ
ſubdit: Nec recorda. qñ qnq̄ panes fregi ⁊c̄. Si. n. fermē
pdictū traditiones puerſas ſignificaret: q̄re cibi qbꝰ nutri
tus eſt populus dei: nō verā doctrinā ſignificet?

**Et veniunt bethſaida: ⁊ adducūt ei cecum: ⁊
rogabant eum vt illū tangeret. Et apprehenſa ma
nu ceci eduxit eum extra vicum: ⁊ expuens i ocu
los eius impoſitis manibus ſuis: interrogauit eū
ſi aliquid videret. Et aſpiciens ait: Uideo hoīes
velut arbores ambulantes. Deinde iteꝝ impoſu-
it manus ſuper oculos eius ⁊ cepit videre: ⁊ reſti
tutus eſt: ita vt clare videret omnia. Et miſit illum
in domū ſuā dicens: Uade in domū tuā: ⁊ ſi in vi
cum introieris: nemini dixeris.**

GLO. Poſt refectionē turbaꝝ euāgeliſta de illumina-
tiōe ceci ſubiūgit dicēs: Et veniunt bethſaida ⁊ addu. ei
cecū ⁊ roga. eū vt illū tāgeret. BEDA: Sciētes q̄z tactꝰ
dñi ſicut leproſū mūdare: ita cecū illuminare valeret. Se
quit. Et app. ma. ce. edu. eū extra vicū. THEO. Uidet
nāq̄ bethſaida multa īfidelitate fuiſſe infecta. vñ dñs ex
probrat ei: ve h tibi bethſaida q̄z ſi in tyro ⁊ ſidone ⁊c̄. In
hac ḡ adductū cecū extra vicū educit. nō. n. erat vā addu
centiū fides. Seqt̄: Et expu. i ocu. eiꝰ. ipo. ma. ſuis iterro.
eū ſi. ali. vide. CHRY. Spuit qdē ⁊ manꝰ iponit ceco:
volēs oñdere φ vbū diuinū opationi adiūctū mirabilit
pficit. Manꝰ. n. opationis eſt oñſiua: ſputū vo ſmōis ex
ore plati. Interrogat aūt ſi aliqd videret: qd̄ in alijs ſan-
atis nō fecit: ſignificās ppter ipfectā adducētiū fidē: ac ipſi
us ceci oculos eiꝰ non eē oīno aptos. vñ ſeqt̄: Et aſpi. ait:
Uideo ho. ve. arbo. am. Quia. n. i īfidelitate adhuc detine
bat: obſcure ſe videre hoīes declarabat. BEDA: For-
mā qdē corpoꝝ iter vmbras aſpiciēs: ſed nulla mēbroꝝ
lineamēta viſu adhuc caligāte diſcernere valēs: q̄les ↄdē
ſe arbores a longe ſpectātibꝰ: vel i luce nocturna ſolēt ap
parere: ita vt nō facile: arbor an homo ſit poſſit dinoſci.
THEOPHI. Ideo aūt nō ſtati eū ipfecte facit videre
ſꝫ i pte q̄z nō pfectā fidē habebat. Nā ſꝫ fidē dat medela.
CHRY. Deducit aūt eū ab initio ſenſꝰ redditi i fidei
apphenſionē: ⁊ ſic facit eū pfecte videre. vñ ſeqt̄: Deide ite
rū ipōit. ma. ſup ocu. eiꝰ ⁊ cepit videre. et poſtea ſubiūgit:
Et reſti. ita vt vi. cla. oīa ſenſu. ſ. ⁊ intellectu pfecte curatꝰ.
Sequit: Miſit eū i do. ſu. di. Uade i domū tu. ⁊ ſi in vicū
itro. ne. dixe. THEO. Hoc qdē pcepit ei q̄z infideles
erāt vt dictū ē: ne forte ab eis i aīa lederet: ⁊ ipſi nō credē
tes grauius crimē incurrāt. BEDA: Uel exemplū ſuis
tribuit ne de his q̄ faciunt mirādis: fauorem vulgi requi
rant. Myſtice aūt bethſaida domꝰ vallis īterptat. i. mun
dus q̄ eſt vallis lachrymaꝝ. Adducūt aūt ad dñz cecuz
i. qui nō videt qd̄ fuit: qd̄ ē: ⁊ qd̄ erit. Rogāt illū vt eū tan-
geret. Quis. n. eſt qui tangit: niſi qui ↄpungit. BEDA:
Tangit. n. nos dñs cū mētē afflatu ſui ſpūs illuſtrat: atq̄
ad agnitionē nos ppriē īfirmitatꝭ ſtudiūq̄ bone actionis
accendit. Apphendit manū ceci: vt eū ad executionē bo-
ne opationis ↄfortaret. HIERO. Et ducit eū extra vi
cū. i. ciuitatē maloꝝ. Expuit aūt i oculos eiꝰ vt videat vo
luntatē dñi p flatū ſpūſſancti. Impoſitis aūt manibꝰ inter
rogat eū ſi videret: q̄z p opa dñi maieſtas eiꝰ. BEDA
Uel expuens in oculus ceci iponit manꝰ ſuas vt videat:
q̄z cecitatē humani generis ⁊ p inuiſibilia dona: ⁊ p ſacra
mēta aſſumpte hūanitatis extersit. Sputū. n. qd̄ de capi
te hoīs pcedit: grām ſpūſſancti deſignat. Sꝫ quē vno ver
bo totū ſimul curare poterat: paulatim curat: vt magnitu
dinē humane cecitatis oñdat: que vix ⁊ quaſi p gradꝰ ad
lucē redeat. Et grām ſuā nobis indicat: p quā ſingula pfe
ctionis icremēta adiuuat. Quiſqs aūt ita longi tpis ob-
ſcuritate depſſus ē: vt inter bonū ⁊ malū diſcernere neſci
at: quaſi ābulātes hoīes īſtar arboꝝ cernit: q̄z facta mul-
titudinis abſq̄ luce dilectiōis videt. HIERO. Uel vi
det hoīes velut arbores: q̄z omnes hoīes exiſtimat ſe ſu
periores. Iteꝝ aūt manꝰ poſuit ſup oculos eiꝰ vt videret
clare oīa. i. p opa viſibilia īuiſibilia itelligeret: ⁊ q̄ oculus
non vidit: ⁊ claꝝ anime ſue ſtatum poſt rubiginē peccati
mundi cordis oculo cōtemplet. Miſit eū in domū ſuā. i.
cor ſuū: vt videret in ſe qd̄ añ nō vidit. Non enim putat
homo deſperans de ſalute oīno poſſe: qd̄ illuminatus fa
cile poteſt perficere. THEO. Uel poſtq̄ ſanauit mittit
in domū: nā domus vniuſcuiuſq̄ noſtrū celū ē: ⁊ manſio
nes que ſunt in eo. HIERO. Dicit autē ei: Et ſi in vicū
introi. nemini dixeris. i. vicinis cecitatem tuam ſemper
enarra: non virtutem.

**Et ingreſſus eſt ieſus ⁊ diſcipuli eius caſtella
ceſaree philippi: ⁊ in via interrogabat diſcipulos
ſuos dicens eis: Quem me dicūt eſſe homines?
Qui reſponderūt illi dicētes: Alij ioānē baptiſtā
alij heliā**

**alij heliā: alij vero quaſi vnū de prophetis. Tūc
dicit illis: Uos vero quē me eſſe dicitis? Reſpon
dens petrus ait ei: Tu es chriſtus. Et comminatus
eſt eis: necui dicerent de illo. Et cepit docere eos
quoniā oportet filiū hominis pati multa: ⁊ repro
bari a ſenioribus ⁊ a ſummis ſacerdotibus ⁊ ſcri
bis occidi: ⁊ poſt tres dies reſurgere: ⁊ palā verbū
loquebatur. Et apprehendēs eū petrus: cepit icre
pare eum: Dñe ppicius eſto tibi: nā hoc non erit.
Qui conuerſus ⁊ vidēs diſcipulos ſuos cōmina-
tus eſt petro dicens: Uade retro me ſathana: q̄m
non ſapis que dei ſunt: ſed que ſunt hominū.**

THEO. Poſtq̄ eduxit lōge a iudeis diſcipulos ſuos
tunc de ſeipſo interrogat: vt nō timētes iudeos rñdeant
veritatem. vñ di: Et ingreſſus eſt ieſus ⁊ diſci. eius in ca-
ſtel. ceſa. phil. HIERO. Philippꝰ iſte fuit frater hero-
dis de quo ſupra diximꝰ q̄ i honorē tyberij ceſaris ceſa-
reā philippi: que nūc paneas dicit appellauit. Seqt̄: Et
in via iter. diſci. di. Quē me dicūt eſſe hoīes? CHRY.
Sciens qdē interrogat: q̄z decebat vt diſcipuli q̄nq̄ eum
melius laudarent φ turbe. BEDA: Unde pmū hoīum
ſniam interrogat: diſcipuloꝝ fidē exploraturꝰ: ne illoruz
cōfeſſio vulgi videret opinione firmata. Seqt̄: Cui reſ. il
li dicē. Alij io. ba. alij heliā: alij vo quaſi vnū de pphet.
THEO. Multi nāq̄ putabāt φ ioānes a mortuis re
ſurrexiſſet: ſicut ⁊ herodes credebat: ⁊ poſt reſurrectionē
ſuā miracula ppetraſſet. Poſtq̄ vo ab eis ſciſcitatꝰ ē alio
rū ſuſpitionē: ipſos iterrogat qd̄ de h in coꝝ mēte ↄſiſtat
vñ ſequit: Tūc dicit illis: Uos vero quē me eſſe dicitis?
CHRY. Ex ipſo aūt iterrogatōis mō: in maiorē eos
reducit ſenſum ad maiꝰ aliqd eſtimandū de eo: ne cū tur-
bis ↄueniant. Quid vo vertex diſcipuloꝝ os apłorū in-
terrogatꝭ oībꝰ rñderit: manifeſtat cū ſubdit: Rñdēs petrꝰ
ait ei: Tu es chriſtꝰ. THEO. Cōfitet qdez illū eē chri
ſtū a pphetis denūciatū. Sꝫ qd̄ ad cōfeſſionē petri rñde-
rit dñs ⁊ q̄liter ipm beatificauit: Marcꝰ euāgeliſta ptrā-
ſit: ne huiuſmōi narrādo: petro ſuo magiſtro grāz pſtare
videret: Mattheꝰ aūt hoc plane ptractat. ORIG. ſup
matth. Uel q̄z marcꝰ ⁊ lucas ſcripſerūt petrū rñdentē: Tu
es chriſtus. nō adijcientes qd̄ poſitū ē in mattheo: Filius
dei viui. ppterea nō ſcripſerunt ad ↄfeſſionē relatā beati
tudinē. Seqt̄: Et cōmi. ē il. necui di. de illo. THEO.
Uolebat. n. interim ſuā gloriā occultare: ne multi ſcanda
lizarent de eo: ⁊ penā mererēt maiorē. CHRY. Uel vt
ſcandalo crucis ↄpleto purā infigat fidē in mēte eoꝝ. pꝰ
eni paſſione pfecta: circa aſcenſionē dixit eis: Euntes do
cete oēs gentes. THEO. Poſtq̄ aūt dñs ↄfeſſionē di-
ſcipuloꝝ acceptauit dicentiū verū deuz: tūc ipſis reuelat
crucis myſteriū. Unde ſeqt̄: Et cepit docere eos: q̄m oꝫ fi
liū hoīs multa pati: ⁊ repro. a ſeni. ⁊ a ſum. ſacer. ⁊ ſcri. ⁊
occi. ⁊ poſt tres dies reſur. Et palā verbū loquebat. ſ. de
futura paſſione. Nō aūt intelligebant diſcipuli ordinē ve
ritatis: neq̄ reſurrectionē ↄprehendere poterant: ſꝫ puta
bāt eſſe melius φ nō pateret. CHRY. Predixerat tñ
hoc eis dñs hac occaſione: vt oſtēderet φ oporteret poſt
crucē ⁊ reſurrectionē chriſtū a teſtibus pdicari. Rurſus
petrꝰ exiſtēs feruidus ſolus de his ſumit audaciā diſpu
tandi. Unde ſequit: Et apprehendēs eū petrus: cepit icre
pare eū: Dñe ppicius eſto tibi: nā hoc non erit. Hoc autē
amantis affectu ⁊ optantis dixit: quaſi diceret: Hoc non
pōt fieri: nec recipiūt aures mee vt dei filiꝰ occidendꝰ ſit.
CHRY. Quid eſt aūt hoc: φ petrus q̄ reuelatione pa
tris potitus erat ſic velociter cecidit ⁊ inſtabilis ē effectus
Sed dicimus nō eſſe mirū ſi hoc ignorauit qui de paſſio
ne reuelationē non accepit. Q. n. chriſtus filius dei viui
eſſet: reuelatione didicerat: myſteriū vero crucis ⁊ reſur
rectionis nondū ei fuerat reuelatū. Ipſe vero oñdens φ
oporteret eū ad paſſionē venire: petrū icrepauit. vñ ſeqt̄:
Qui conuer. vi. di. ſu. ↄmi. ē pe. di. Uade retro me ſatha.
THEO. Dñs nāq̄ volens oñdere φ ppter ſalutē ho
minū debebat eiꝰ paſſio fieri: ⁊ φ ſolꝰ ſathanas chriſtum
pati nolebat: vt genꝰ nō ſaluaret humanū: petrū ſathanā
nominauit: eo φ ſaperet que ſūt ſathane: nolēs chriſtū pa
ti: ſꝫ aduerſans eidē. Sathanas. n. aduerſariꝰ iterptatur.
CHRY. Demoni aūt ipm tentāti nō ait: Uade pꝰ me:
ſed petro dicit: Uade retro me. i. ſequere me: ⁊ volūtario
mee paſſionis ↄſilio nō reſiſtas. Seqt̄: Q̄m nō ſa. ea que
dei ſūt: ſꝫ que hoīum. THEO. Que hoīum ſunt dicit
petrū ſapere ſm φ affectōes carnales quodammō ſapie
bat: volebat. n. petrus φ ſibi chriſtus preſtaret requiez ⁊
non crucifigeretur.

**Et cōuocata turba cum diſcipulis ſuis: dixit
eis: Siquis vult me ſequi: deneget ſemetipſum: ⁊
tollat crucem ſuā ⁊ ſequatur me. Qui enim volue
rit aīam ſuā ſaluam facere perdet eā. Qui aūt per
diderit aīam ſuā propter me ⁊ euangeliū: ſaluā fa
ciet eam. Quid eni pderit homini ſi lucretur totū
mūdum ⁊ detrimentū aīe ſue faciat? Aut quid ho
mo cōmutationis dabit p aīa ſua? Qui. n. me con
feſſus fuerit ⁊ verba mea in generatione iſta adul
tera ⁊ peccatrice: ⁊ filius hoīs confitebitur eū cū
venerit in gloria patris ſui cuz angelis ſanctis. Et
dicebat illis: Amē dico vobis: q̄z ſunt qdā de hic
ſtantibꝰ q non guſtabunt mortē donec videant re
gnuz dei venietes in virtute.**

BEDA: Poſtq̄ diſcipulis myſteriū ſue paſſionis ⁊ re
ſurrectionis oñdit: hortat eos vna cū turba ad ſequēdū
ſue paſſiōis exēplū. vñ ſeqt̄: Et cō. tur. cū diſc. ſu. dixit eis:
Siquis vult poſt me ſeq: deneget ſemetipm. CHRY.
Quaſi diceret ad petrū: Tu quidē increpas me paſſionē
ſuſtinere volentē: ego aūt dico tibi φ nō ſolū phibere me
pati nociuū ē: ſꝫ neq̄ ſaluari poteris niſi ipſe moriari. Di
cit aūt: Siqs vult poſt me ſeq. q. d. ad bona voco que qs
velle dꝫ: nō ad mala ⁊ grauia vt cogaris. Qui eniz infert
violentiā freq̄nter ipedit: q̄ vo auditorē i libertatē dimit-
tit: magis attrahit ipm. Aliqs aūt abnegat ſeipꝫ: cū nullā
ſui corpis curā hꝫ: vt ſiue flagellet: ſiue aliqd ſimile patia
tur: ſuſtineat patient. THEO. Nā ſicut q̄ abnegat alte
rū fratrē aut patrē: q̄uis vulnerent ⁊ moriāt non cōpatit
nec imitat: ſic ⁊ nos debemꝰ ſpnere corpꝰ nrm: vt ſi vulne
rari ↄtingat: vł aliqd ſile pati: nō curemꝰ. CHRY. Nō
aūt ait φ parcat ſibiipi: ſꝫ φ āpliꝰ ē φ abneget ſemetipm
q̄ſi nihil cōe ad ſe hēat ſꝫ piculis exponat: ⁊ circa ea ſic di
ſponat ac ſi aliꝰ pateret: ⁊ h ē ſibiipi pcere: q̄z patres tūc li
beris ſuis ignoſcūt: cū tradētes eos doctoribꝰ illis iubeat
nō pci. Uſq̄ q̄ aūt oporteat ſeipſuz abnegare oñdit cum
ſubdit: Et tol. cru. ſu. q. d. vſq̄ ad mortē exprobrabiliſſi-
mā. THEO. Nā tūc crux exprobrabilis videbat: q̄z i
ea malefici figebāt. HIERO. Uel aliť: Sicut guberna-
tor piꝰ tēpeſtatē i trāquillitate pcauēs: nautas ſuos vult
eē paratos: ita ⁊ dñs dic: Siqs vult me ſeq: dene. ſemet.
i. alt ex altero fiat. BEDA: Tūc. n. nosipos abnegamꝰ
cū vitamꝰ qd̄ p vetuſtatē fuimꝰ: ⁊ ad h nitimur qd̄ p noui-
tatē vocamur. Crux aūt tollit: cū aut p abſtinentiā afficit
corpꝰ: aut p ↄpaſſionē pximi affligit animꝰ. THEO.
Quia vo pꝰ crucē vtutē aliā nos hre oꝫ: adiecit: Et ſeqt̄.
CHRY. Hoc aūt dic: q̄z ↄtingit aliquē patiētē nō ſeq
chriſtū: cū. ſ. aliqs nō patit ppt chriſtū. Seqt̄. n. chriſtū q̄
pꝰ eū ambulat: q̄ morti eiꝰ ſe ↄformat: pncipes etiā ⁊ pta
tes ↄtēnens ſub qbꝰ añ chriſti aduētū peccabat. Sequitur:
Qui vo. ani. ſu. ſal. fa. p. eā. Qui autē p. ani. ſu. pp. me: ⁊

ꝓpter eū̃.ſal.fa.eē.q.o. Hec vobis mando quaſi vobis parcens: etenī q̃ filio ſuo: ꝑcit ꝑdit eū̃: q̃ vo nō ꝑcit ſaluat. Oportet ḡ nos eē ad mortē ꝯ̄tinue ꝑparatos. Si.n.i mūdanis ꝓlijs q̃ parat⁹ eſt ad mortē melior eſt alijs: multo poſt mortē cū reſuſcitare valētē: multo magis in ſpiritualib⁹ ꝓlijs cū ſpes tāta reſurrectiōis exiſtat: q̃ q̃ ponit aiam ſuā i mortē: ſaluā facit eā. REMI. Aīa aūt h̄ loco itelligēda ē vita p̄ns nō aūt ipſa ſubſtātia aīe. CHRY. Quia ḡ dixerat. Qui vo.ani.ſu.ſal.fa.p.eā. ne q̄s ꝑditionē hāc ⁊ ſalutē illā eſtimet eq̄lē: ſubiūgit: Quid.n.ꝓ ho.ſi lu.to.mū. ⁊ detri.fa.aie ſue? Aut quā da.hō.ꝯmu.p.aīa ſua? q.d. ne dicas qm̄ aiam ſuā ſaluauit: q̃ cruci effugit ꝑicula. Cū.n. cum aīa ſua.i.vita iſta lucrat aliq̄s orbē terre: q̄d ampli⁹ erit ei aīa pereūte? Nūq̄d aliā h̄z aīaz ꝓ aīa dare? Preciū.n. ꝓ domo pōt aliq̄s ꝯmutare: aiam vo ꝑdēs: aliā aīaz dare nō pōt. Caute aūt dicit: Aut quā ꝯmu.da.ho. De⁹.n. ꝓpter nr̄am ſalutē dedit ꝯmutationē ꝑcioſuz ſanguinē ieſu chriſti. BEDA: Uel h̄ dr̄: q2 ꝑſecutiōis tp̄e ponēda eſt aīa: pacis aūt tp̄e frangēda ſunt deſideria terrena: q̄d ſignificat cū dicit: Quid.n.ꝓderit hōi ⁊c̄. Pleruq̄ aūt verecūdie vſu ip̄edimur: ⁊ rectitudinē quā tenem⁹ in mente nō exprimere valeam⁹ in voce. Et ideo ſubdit: Qui enim me cō.fu.⁊ v̄.me.i gene.iſta adul.⁊ pec.⁊ fi.ho.ꝯfū.eū: cū ve.in glo.pa.ſu.cū ang.ſu. THEO. Non.n.ē ſufficiēs fides que ſolū in mente ꝯſiſtit: ſꝫ ⁊ oris ꝯfeſſionē dn̄s req̄rit: ſanctificata.n.ꝑ fidē aīa: oꝫ ⁊ corp⁹ ꝑ cōfeſſionē ſanctificari. CHRY. Qui aūt h̄ didicit ſubijciet ſe cū deſiderio ad h̄ q̄ ſine ꝯfuſiōe xp̄z cōfiteat. Dr̄ aūt adultera gnātio q̄ deū verū aīe ſpōſū dereliq̄t: ⁊ nō ē ſecuta chriſti doctrinā: ſꝫ demonib⁹ ꝓſtrata: femina ip̄ietatis ſuſcepit: ꝓpt̄ q̄d ⁊ peccatrix dr̄. Qui ḡ inter hos chriſti dn̄ationē negauerit ⁊ v̄ba dei in euāgelio reuelata: dignā ip̄ietatis penā ſuſcipiet: audiēs i ſecūdo aduētu: Nō noui vos. THE. Qui ḡ ꝯfuſus fuerit crucifixū eē ſuū deū: ipe ⁊ ꝯfūdet illū nō h̄ vbi reputat chriſt⁹ paup ⁊ miſer: ſꝫ cū glīa ⁊ cū multitudie angeloꝝ. GREGO. i ho. Sūt aūt nōnulli q̄ chriſtū iō ꝯfitēt: q2 cūctos chriſtianos eē cōſpiciūt. Non ḡ ad ꝓbationē fidei vox ſufficit quā defēdit a verecūdia ꝓfeſſio gnālitatis. Pacis ḡ tp̄e ē aliō vbi oſtēdamur vobis: veremur ſepe a ꝓxīs deſpici: dedignamur iniurias v̄bi tolerare. Si ꝯtigerit iurgiū fortaſſe cū ꝓxio: erubeſcim⁹ ꝑores ſatiſfacere. Cor q̄ppe carnale dū hui⁹ vite gloriā q̄rit humilitatē reſpuit. THEO. Quia vo de ſua glīa dixerat voles oſtēdere q̄ nō inania ꝑmittebat: ſubditur: Et dic il. Amē di.vo.q2 ſūt q̄dā de hic ſtātib⁹: q̄ nō guſta.mor.do. vi.re.dei veniē.in v̄tute. Ac ſi diceret: q̄dā.i.petr⁹ ⁊ iacobus ⁊ ioānes nō guſtabūt mortē: donec eis oſtēdaꝫ i trāſfiguratione cū qua gloria venturus ſim in ſecūdo aduentu. Non.n.erat aliud tranſfiguratio: niſi ſecūdi aduēt⁹ ꝑnūciatio: in quo ⁊ ipſe chriſt⁹ ⁊ ſancti lucebūt. BEDA: Pia vero ꝓuiſione factū ē: vt ꝯtemplatiōe ſemp manētis gaudij ad breue momētū delibata: forti⁹ aduerſa tolerarent. CHRY. Non aūt eoꝝ q̄ aſcenſuri erāt noīa declarauit: ne reliq̄ diſcipuli aliq̄d paterēt humanū. ꝑdicit aūt vt dociliores circa huiuſmōi ꝯtēplatōez fiāt. BEDA: Uel regna dei p̄ns eccl̄ia vocat. Aliq̄ aūtē ex diſcipulis vſq̄ adeo i corpore victuri erāt: vt eccl̄iam ꝯſtructā conſpicerent: ⁊ ꝯ̄ mūdi gloriā erectā. Diſcipulis.n.rudib⁹ de p̄nti vita aliq̄d ꝑmittēdū fuit: vt poſſent robuſti⁹ i futuro ſolidari. CHRY. Myſtice aūt vita chriſt⁹ ē: mors vo diabol⁹. Guſtauit aūt mortē q̄ peccat: imorat: adhuc ois hō habēs dogmata bona aut praua: mortis aut vite panem deguſtat. Et q̄dem minus malū eſt videre mortem: malum autem eſt eam guſtare: ſed adhuc peius eā ſequi: peſſimum autem ei ſupponi. .IX.

Et poſt dies ſex aſſumpſit ieſus petruꝫ ⁊ iacobū ⁊ ioannem: ⁊ ducit illos in montē excelſum ſolos: ⁊ tranſfiguratus ē corā ipſis. Et veſtimenta eius facta ſunt ſplendētia ⁊ candida nimis velut nix: qualia fullo non poteſt ſuper terrā candida facere. Et apparuit illis helias cum moyſe: ⁊ erant loquentes cū ieſu. Et rñdens petr⁹ ad ieſu: Rabbi: bonū eſt nos hic eſſe: ⁊ faciamus tria tabernacula: tibi vnum: ⁊ moyſi vnuꝫ ⁊ helie vnum. Non.n.ſciebat q̄d diceret. Erant.n. timore exterriti. Et factā ē nubes obūbrās eos: ⁊ venit vox de nube dicens: Hic eſt filius meus chariſſimus audite illum. Et ſtatim circūſpicientes: neminem amplius viderunt niſi ieſum tm̄ ſecum.

HIERO. Poſt ꝯſūmationē crucis: glīa reſurrectionis oſtēdit: vt nō timerēt obprobria crucis: q̄ oculis ſuis viſuri erāt gloriā reſurrectionis future. vñ dr̄: Et p⁹ di.ſex aſ. ie.pe.⁊ ia.⁊ io.⁊ du.il.in mon.exce.ſo.⁊ trā.eſt co.ip.

CHRY. Q aūt lucas dicit poſt octo dies: nō ꝯ̄riat huic. Lucas n.⁊ diē q̄ chriſt⁹ ꝑdicta locut⁹ fuerat: ⁊ diē i q̄ eos aſſumpſit numerauit. Jō aūt p⁹ ſex dies eos aſſumpſit: vt vehemētiori repleti deſiderio i hoꝝ dieꝝ ſpacio vigilanti ⁊ ſollicita mēte ea q̄ videbāt attēderēt. THEO. Aſſumit aūt tres v̄tices aploꝝ petrū tāq̄ ꝯfitētem ⁊ diligentē: ioānē tāq̄ dilectū: iacobū vo tāq̄ altiloquū ⁊ theologū. Jntātū.n. grauis erat iudeis: vt herodes volēs iudeis placere: ipm̄ occiderit. CHRY. Nō aūt i domo ſuā gloriā demōſtrat: ſꝫ in montē excelſuꝫ illos aſſumit: qm̄ montis ſublimitas ꝯueniēs erat ad glorie ſublimitatē oſtēdendā. THEO. Seorſū aūt eos ducit: q2 debebat eis myſteria reuelare. Tranſfigurationē aūt oꝫ itelligere: nō figure immutationē: ſꝫ q2 manēte vt ꝑus erat figura: appoſitio facta eſt cuiuſdā ienarrabilis claritatis. CHRY. Neq̄ ḡ decet aliquā figure tranſformationē in regno dei eē futurā: aut circa ipꝫ ſaluatorē: aut circa eos q̄ aſſimilabant: ſꝫ appoſitionē claritatis. BEDA: Trāſfigurat igit ſaluator nō ſubſtātiā vere carnis amiſit: ſꝫ glīaꝫ future vel ſue vel nr̄e reſurrectiōis oſtēdit: q̄ q̄lis tūc aplīs apparuit: talis poſt iudiciū cūctis apparebit electis. Seq̄t: Et ve.e.fa.ſunt ſplē. GRE. xxxij.mor. Quia in ſupne claritatis culmine ei vite iuſticia fulgētes adherebūt: veſtis eni nomie iuſtos quos ſibi adiūgit inſinuat. Seq̄t: Et ap pa.il.he.cū moy.⁊ erant lo.cū ie. CHRY: Moyſen ⁊ heliā in medio introducit: pmo q̄dē q2 turbe dicebāt chriſtū heliā aut vnū ꝓphetaꝝ: aplīs ſe cū eis oſtēdit: vt differentiā ſuoꝝ ⁊ dn̄i cernerēt. Et etiā q2 de tranſgreſſiōe legis iudei chriſtū accuſabāt: ⁊ blaſphemū eū putabāt: tāq̄ ſibi gloriā p̄ris attribuētē eos q̄ in vtroq̄ fulſerūt i mediū ducit. Etenī moyſes legē dedit: ⁊ helias glīe dei zelator fuit. vñ ei nō aſſiſterēt: ſi deo ⁊ legi ei⁹ ꝯ̄rij eſſent. Et vt ſcirēt q̄ vite p̄tātē ⁊ morti h̄z: ꝓpt̄ h̄ ⁊ moyſen q̄ mortu⁹ erat: ⁊ heliā q̄ nōdū mortē paſſus fuerat i mediū introducit. Jtē p h̄ ſignificatur q̄ doctrine legis chriſti ꝓphetarū doctrina pedagog⁹ fuit. Significat etiā ꝯiūctionē noui ⁊ veteris teſti. Et qm̄ in reſurrectiōe cū ꝓphetis apli ꝯiūgētur: ⁊ vna erit obuiatio regi cōi. Sequit: Et reſ.pe.ait ie. Rabbi bonū ē nos h̄ eē: ⁊ faciam⁹ hic tria ta.ti.vnū: mo.vnū: ⁊ he.vnū. BEDA: Si tāti trāſfigurata chriſti humanitas: duorūq̄ ſocietas ſcōꝝ ad pūctū viſa delectat: vt eos ne diſcedāt etiā obſeq̄o petr⁹ ſiſtere velit: q̄ta erit felicitas viſioni deitatis inter angeloꝝ choros adeē ꝑpetuo. Seq̄t. Nō.n.ſcie.q̄d dice. Etſi.n petr⁹ ꝑ ſtupore humane fragilitatis neſciat q̄d dicat: inſitū tn̄ ſibi dat effect⁹ iudiciū: neſciebat.n. q̄d diceret: q2 oblit⁹ ē regnū ſactis a dn̄o nō alicubi terraꝝ: ſꝫ i celis eē ꝑmiſſuꝫ: nec recordat⁹ ē ſe ſuoſq̄ coaplos mortali adhuc carne circūſeptos imortalis vite ſtatū ſubire nō poſſe: cui etiā mēte exceſſerat: q2 i domo patris

mo patris que in celis ē: domu⁹ manufacta neceſſaria non ſit. Sꝫ ⁊ vſq̄ nūc iperitie notat q̄ſq̄s legi ꝓphetis ⁊ euangelio tria tabernacula facere cupit: cuꝫ h̄ ab inuicē nullatenus valeant ſeparari. CHRY. Nō etiā intellexit petrus q̄ ad demonſtrationē vere glīe tranſfigurationē dn̄s ē operat⁹: neq̄ q̄ ꝓpter doctrinā hoium hoc faciebat. nā plurimi erāt relicturi multitudinē i eremo habitātes. Sequit: Erāt.n.timo.ext. Erat aūt h̄ timor ſꝫ quē de cōi mēte in ſtatū eleuabant meliorē: q̄d.n. i exteriorib⁹ videbat moyſes ⁊ helias erat. Ducebat aūt aīa ad quēdā diuinū affectū: q̄ſi ex diuina viſione ab humano ſenſu abſtracta. THEO. Uel aliter petr⁹ timēs a monte deſcēdere: q2 iam p̄ns erat q̄ chriſtus crucifigi debebat dixit: Bonū ē nos h̄ eſſe. ⁊ nō illic deſcendere i mediū.ſ. iudeoꝝ. Si autē huc venient furētes ꝯ̄ te: habemus moyſen q̄ egyptios debellauit: hēmus ⁊ heliā q̄ ignē eduxit de celo ⁊ q̄nquagenos deſtruxit. ORIGE. ſup matt. Marc⁹ aūt ex ꝑſona ſua dicit: Nō.n.ſciebat q̄d diceret. Ubi ꝯſiderandū ne forte ꝑ exceſſum mentis loq̄bat: mot⁹ quodā ſpū alieno ne forte.ſ. ille ſpūs q̄ voluit q̄tū ad ſe chriſtū ſcādalizare: vt recederet a paſſiōe oib⁹ hoibus ſalutari. Jpſe operans etiā hic ſeductorie vult euellere chriſtū ſub colore boni: vt nō ꝯdeſcendat hoibus: nec veniat ad eos: nec ſuſcipiat mortē pro eis. BEDA: Quia vo petr⁹ mālē q̄ſiuit tabernaculū: nubis accepit vmbraculū: vt diſcati reſurrectione nō tegmine domoꝝ ſꝫ ſpūſſancti glīa eos eē ꝓtegendos. vñ ſeq̄t: Et facta ē nubes obū.eos. Quia vo ip̄rudent iterrogauerūt ꝓpterea riſſionē dn̄i nō merent: ſꝫ pat rñdet ꝓ filio. vñ ſeq̄t: Et venit vox de nube dicēs: Hic ē filius me⁹ chariſ.ipꝫ au. CHRY. A nube q̄dē vox emittitur in q̄ de⁹ apparere ꝯſueuit vt crederēt q̄ vox illa ferretur a deo. Jn hoc aūt q̄ dic: Hic ē fi.me.chariſ. vnā voluntatē p̄ri ⁊ filio ꝓteſtat: ⁊ q̄ ſalua filiatiōe q̄tū ad oia cū eo q̄ genuit vnū eē. BEDA: Quē aūt moyſes cū veniret i carne audiēdū ab oi aīa que ſaluari vellet ꝑdixit huc iaꝫ venientē i carne de⁹ p̄r audiēdū diſcipul' oſtēdit. Seq̄t: Et ſta.cir.ne.am.vi.niſi ie.tm̄ ſecū. Ubi.n. cepit fili⁹ deſignari mox ſui diſceſſerūt: ne ad illos p̄rna vox emiſſa putaret. THEO. Myſtice aūt p⁹ ꝯſummatōnē hui⁹ ſeculi q̄d in ſex dieb⁹ factū ē: aſſumet nos ieſus ſi ei⁹ ſum⁹ diſcipuli in montē excelſuꝫ.i.i celū: ⁊ tūc videbim⁹ ei⁹ glīaꝫ ſingularē. BEDA: Ueſtimēta aūt dn̄i recte ſci ei⁹ accipiunt q̄ nouo candore fulgebūt. Fullo aūt itelligēd⁹ ē cui pſalmiſta loq̄t: Ampli⁹ laua me ab iniq̄.mea: ⁊ a deli.meo.mū.me. qui nō pōt ſuis fidelib⁹ dare claritatē in terra: q̄ eis ꝯſeruata manet i celis. REMI. ſup matt. Uel ꝑ fullonē ſci deſignāt ꝑdicatores: ⁊ aiaꝝ purgatores: quoꝝ in hac vita null⁹ ita viuere valet vt alicui⁹ pc̄ti maculis nō obfuſcet. Jn futura.n. reſurrectiōe ſci ab oi macula pc̄ti purgabunt. Tales ḡ eos faciet dn̄s: q̄les nec ipi membra ſua caſtigāda nec vll⁹ ꝑdicatoꝝ ſuo vel exēplo vl' doctrīa facere pōt. CHRY. Uel veſtimenta alba euāgelica ſunt ⁊ aplīca ſcripta oiuꝫ clariſſima: q̄b⁹ ſilia null⁹ expoſitoꝝ facere pōt. ORIGE. ſup matt. Uel forſitā fullones ſuper terrā poſſum⁹ moralr̄ exiſtimare ſapiētes ſeculi hui⁹: q̄ putant ornare etiā turpes itellect⁹ ⁊ dogmata falſa fullōicatiōe igenij ſui: ſꝫ illoꝝ ars fullonica pōt facē aliq̄d ſile ſermoni q̄ oſtēdit ſpiritaliū itellectuū ſplēdorē i dictis ſcripturaꝝ i ꝓ̄tis: q̄ a plurimis ꝯtēnūt. BEDA: Moyſes ⁊ helias quoꝝ vnū mortuū ⁊ aliū i celis raptū legim⁹: futurā oiuꝫ ſcōꝝ glīaꝫ ſignificat: q̄ videlꝫ tp̄e iudicij: vel viui in carne rep̄iendi: vel ab olī guſtata morte reſuſcitādi ⁊ pariter ſūt regnaturi cū illo. THEO. Uel h̄ ſignificat q2 i glīa videbim⁹ ⁊ legē ⁊ ꝓphetas cū ipſo loq̄ntes.i. q̄ ꝑ eū fuerūt dicta ꝑ moyſen ⁊ alios ꝓphetas: tūc videbim⁹ eē ꝯſona reb⁹: ⁊ tūc audiem⁹ vocē p̄rnā.ſ. reuelantē.ſ. nobis filiū p̄ris ⁊ dicētē: qm̄ h̄ eſt fili⁹ me⁹: obūbrāte nube.i. ſpū ſcō q̄ ē ſapiētie fons. BEDA: Et notandū ſic dn̄o in iordane baptizato: ſic ⁊ i monte clarificato tot⁹ ſcē trinitatis myſteriū declarat: q2 gloriā ei⁹ quā in baptiſmo credētes ꝯfitemur: i reſurrectiōe videntes collaudabimus. Nec fruſtra ſpūſſanctus h̄ i lucida nube: illic appuit in colūba: q2 nūc ſimplici corde fidē quā ꝑcepit ſuat: tūc luce aperte viſiōis q̄d crediderat ꝯtēplabit. Cū aūt fieret vox ſup filiū īuent⁹ ē ipe ſol⁹ q2 cū māifeſtauerit ipꝫ electis: erit de⁹ oia i oib⁹: imo cū ſuis ꝑ oia chriſt⁹ caput cū corpe ſplēdebit.

Et deſcendētibus illis de monte ꝑcepit ill' ne cuiq̄ q̄ vidiſſent narrarēt: niſi cū fili⁹ hois a mortuis reſurrexerit. ⁊ verbū cōtinuerūt apud ſe conq̄rentes q̄d eſſet cū a mortuis reſurrexerit. Et iterrogabant eū dicētes: Quid ergo dicūt phariſei et ſcribe: q2 heliā oꝫ venire primū? Qui rñdēs ait ill': Helias cū venerit primo reſtituet omnia: ⁊ quō ſcriptum ē i filiū hois: vt multa patiat ⁊ cōtēnat. Sed dico vobis: q2 ⁊ helias venit: ⁊ fecerunt illi q̄cūq̄ voluerunt: ſicut ſcriptum eſt de eo.

ORI. ſup mat. Poſt myſteriū oſtēſuꝫ i monte deſcendētib⁹ de mōte diſcipul': ꝑcepit vt ei⁹ trāſfiguratio nō māifeſtet an̄ glīaꝫ paſſiōis ⁊ reſurrectiōis ipi⁹. vñ dr̄: Et deſc.de mō.ꝑ.il.ne cu.q̄ vi.nar.niſi cū fi.ho.a mor.re. CHRY. Ubi nō ſimplr̄ ſilere iubet: ſꝫ paſſionē iſinuās: cāꝫ iſinuat ꝓpt̄ quā ſilere debebūt. THEO. Ne.ſ. hoies ſcādalizent: audiētes de chriſto tā glīoſa q̄ eū crucifixū erāt viſuri. Nō igit erat ꝯgruū talia de chriſto dicere anteq̄ pateret: poſt reſurrectionē vo credibile videbat. CHRY. Jlli vo reſurrectiōis myſteriū igrantes: v̄bū q̄dē retinētes inuicē diſputabāt. vñ ſeq̄t: Et v̄.cō.apō ſe cō.q̄d eēt cū a mor.re. HIERO. Hoc q̄d ꝓprie marci ē: id ſignificat q2 cuꝫ abſorpta fuerit mors i victoriā: nō erūt i memoria priora. Seq̄t: Et iter.eū di. Quid ḡ di.pha.⁊ ſcri.q2 he.oꝫ ve ꝑ. CHRY. Jntētio q̄dē diſcipuloꝝ ſup hac iterrogatiōe talis mihi eē vr̄: Nos q̄dē heliā tecū vidim⁹ ⁊ ꝑus te vidim⁹ q̄ heliā. Scribe vo ꝑus heliā venire docēt: credimus itaq̄ eos mendaciū ꝓtuliſſe. BEDA: Uel ita eſtiabāt diſcipuli trāſformationē glīe hāc eſſe quā i mōte viderāt ⁊ dicūt: Si iā veniſti i glīa: quō ꝑcurſor tu⁹ nō appet: maxime q2 heliā viderāt receſſiſſe? CHRY. Quid aūt ad h̄ chriſt⁹ rñderit: appet ꝑ h̄ q̄d ſubdit: Qui rñdēs ait: He. cū ve.ꝑ.re.om. Jn q̄ oſtēdit q̄ helias veniet an̄ ſecūdū aduentū. Scripture.n. duos aduēt⁹ chriſti ꝑnūciāt: vnū.ſ. q̄ fact⁹ ē: ⁊ aliū q̄ ventur⁹ ē. Dn̄s aūt ſecūdi aduēt⁹ heliā aſſerit ꝑcurſorē. BEDA: Reſtituit aūt oia: vtiq̄ illa q̄ malachias oſtēdit dicēs: Ecce ego mittā vobis heliā ꝓphetaꝫ: vt ꝯuertat cor patrum ad filios: ⁊ cor filioꝝ ad p̄res eoꝝ reſtituet: ⁊ in h̄ q̄d morti debet ac diu viuēdo diſtulit. THEO. Preponit aūt h̄ dn̄s ad reſiſtendū opinioni phariſeoꝝ: q̄ tenebāt q̄ ꝑmi aduēt⁹ ꝑcurſor erat helias: q̄ſi ad icōueniēs ducens. vñ ſubdit: Et quō ſcriptū eſt i fi.ho. vt mul.pa.⁊ cō. Ac ſi dicat: Helias theſbytes cū venerit pacificabit iudeos: ⁊ ad fidē adducet ipos: ita vt ſit ſecundi aduent⁹ ꝑcurſor. Si ḡ ꝑmi aduēt⁹ helias ē ꝑcurſor quō ſcriptū ē q̄ fili⁹ hois oꝫ pati? ex his ḡ duob⁹ vnū erit aut q̄ nō ſit ꝑmi aduētus helias ꝑcurſor: ⁊ ſcripture erūt vere. aut ꝑcurſor ꝑmi aduent⁹: ⁊ ſcripture nō erūt vere: q̄ dicūt q̄ oꝫ chriſtū pati: cū helias debeat oia reſtituere: ⁊ nō debeat eē iude⁹ aliq̄s icredul⁹: ſꝫ oēs credere debeāt ad ꝑdicationē ei⁹ q̄cūq̄ audiēt eū. BED. Uel ita: ⁊ quō ſcriptū ē.i. quō de chriſti paſſiōe multifarie ꝓphete m̄lta ſcipſerūt: ſꝫ ⁊ helias cū venerit m̄lta paſſur⁹ ē ⁊ ꝯtēnend⁹ ab ipijs. CHRY. Sic aūt dn̄s ſecūdi aduent⁹ heliā aſſerit ꝑcurſorē: ſic ⁊ ꝯ̄ter aſſerit ioānē eē ꝑcurſorē ꝑmi aduent⁹. vñ ſubdit: Sꝫ di.vo.q2 ⁊ helias ve. GLO. Joannē vocat heliā: nō q2 helias erat i ꝑſona: ſꝫ q2 helie miſteriū adimplebat. ſic.n. ille ꝑcurſor erit ſecūdi aduēt⁹: ſic iſte fact⁹ eſt primi. THEO. Erat etiā ioānes redargutor

zelotes ⁊ eremita vt helias: nō tñ audiuerāt illū ſīc helīā audient. nefario vō ludo cū occiderunt: caput illius amputantes. vñ ſeqtur: Et fe. il. q̄. vo. ſicut ſcriptū eſt de eo. CHRY. Uel aliter iterrogabāt diſcipuli ieſū: q̄ño ſcriptū ē pati filiū hoīs? Ad h̄ autē quaſi rñdens dicit: Sicut ad ſimilitudinē helie Joānes venit ⁊ ei mala intulerūt: ſic ſ; ſcripturas oz filium hominis pati.

Et veniēs ad diſcipulos ſuos vidit turbā magnā circa eos: ⁊ ſcribas conqrentes cū illis. Et cōfeſtim oīs pp̄ls vidēs ieſū ſtupefactus eſt ⁊ expauerunt: ⁊ accurrētes ſalutabant eū. Et iterrogauit eos: Quid iter vos ↄquiritis? Et rñdens vnuſ de turba dixit: Magiſter attuli filiū meū ad te hñtē ſpm̄ mutū: q̄ vbicūqz eū apphēderit allidit illū ⁊ ſpumat ⁊ ſtridet dentib⁹ ⁊ areſcit. Et dixi diſcipulis tuis vt eijcerēt illū ⁊ nō potuerūt. Qui rñdēs eis dixit: O generatio incredula: q̄diu apud vos ero? Quādiu vos patiar? Afferte illū ad me. ⁊ attulerūt eū. Et cū vidiſſent eū ſtati ſpūs cōturbauit illū: ⁊ eliſus in terrā volutabat̄ ſpumans. Et interrogauit patrē ei⁹: Quantū tp̄is ē ex quo ei hoc accidit? At ille ait: Ab infantia. Et frequenter eū i ignē ⁊ in aquā miſit: vt eum pderet. Sed ſiqd potes adiuua nos miſert̄ nr̄i. Jeſus aūt ait illi: ſi potes credere: oīa poſſibilia ſunt credēti. Et cōtinuo exclamans pater pueri cū lachrymis aiebat: Credo dñe: adiuua incredulitatē meā. Et cū vidiſſ; ieſus cōcurrentē turbā cōminatus eſt ſpūi imundo dicēs illi: Surde ⁊ mute ſpūs ego p̄cipio tibi: exi ab eo: ⁊ amplius ne introeas in eū. Et exclamans ⁊ multū diſcerpens eū: exijt ab eo: ⁊ factus eſt ſicut mortuus: ita vt multi dicerent: q̄ mortuus ē. Jeſus aūt tenens manū ei⁹ eleuauit eū ⁊ ſurrexit. Et cū introiſſet in domū: diſcipuli eius ſecreto interrogabāt eū: Quare nos nō potuim⁹ eijcere? Et dixit illis: Hoc genus in nullo pōt exire: niſi i oratione ⁊ ieiunio.

THEO. Poſtq̄ glīam ſuā trib⁹ diſcipulis i monte oñderat: reuertit̄ ad alios diſcipulos q̄ cū eo nō aſcēderāt i mōtē. vñ dr̄: Et ve. ad di. ſu. vi. tur. mag. circa eos: ⁊ ſcri. eō. cū il. Phariſei nāqz captātes horā cū; pñs nō extiterat xp̄s: acceſſerūt vt ipos ad ſe attraherēt. HIERO. Nō ē aūt hōi reqes ſub ſole: ſemp paruulos occidit inuidia. magnoſ pcutiūt fulgura mōtes: alij diſcētes cū fide vt turbe: alij inuidētes cū faſtu vt ſcribe ad eccla; ↄueniūt. Seqt̄: Et ↄfe. cō. po. vi. ie. ſtu. ē ⁊ ex. BEDA: Notādum i oībus locis diſtātiā menti ſcribaꝝ ⁊ turbe. Scribe. n. nihil deuotōis: fidei: hūilitati: ⁊ reuerētie ei exhibuiſſe narrant: ſ; veniēte dño mox omis turba ſtupefacta expauit: eūqz ſalutās accurrit. vñ ſeqt̄: Et ac. ſa. eū. THEO. Affectabant. n. turbe eū videre: ita vt eū venientē a lōge ſalutarēt. Quidā vō dicūt q̄ aſpect⁹ eius ex trāſfiguratione ſpecioſior factus: turbā ad ſalutationē ei⁹ attrahebat. HIERO. Popul⁹ aūt vidēs ſtupefact⁹ ē ⁊ expauit: non diſcipuli: q̄ nō ē timor i charitate: timor ē ſuoꝝ: ſtupeſcere ſtultoꝝ. Seqt̄: Et iter. eos. Quid iter vos cō. Quid. ſ. dñs iterrogat: vt ↄfeſſio pariat ſalutē: ⁊ murmur cordis nr̄i ſmōib⁹ pijs ſoluat̄. BED. Pōt vō: niſi fallor: itelligi de h̄ q̄ōnē fuiſſe motā: q̄re ipſi cū eſſent diſcipuli ſaluatoris: ſaluare demoniacū q̄ i medio erat poſit⁹ nō poſſent: q̄d ex ſequētib⁹ pōt cōuinci cū di: ⁊ rñdens vn⁹ de tur. di. Magiſter attu. fi. me. ad te ha. ſpi. mu. CHRY. Hūic hoīe; ſcriptura iſirmū i fide oñdit: ex h̄ q̄d chriſt⁹ dic: O gnātio icredula. ⁊ p h̄ q̄d ſubdit: Si potes credere. S; ⁊ ſi iſidelitas ei⁹ occaſio extiterit demonē nō pellēdi: iculſat tñ diſcipulos. vñ ſubdit: Et dixi diſ. tu. vt ej. ⁊ nō po. Uide aūt ipſi⁹ iſipientiā. Jeſu; i medio turbaꝝ p̄cat diſcipulos icuſans. vñ ⁊ dñs corā plebe multo magi h̄ ei iputat nō ſolū i pſonā ei⁹ accuſationē itendēs: ſ; i pſonā oīu; iudeoꝝ. pbabile. n. ē mltos pñtiū ſcādali;atos: ea q̄ nō cōueniebāt de diſcipulis cogitaſſe. vñ ſeqt̄: Qui eis rñdēs dixit: O gnātio icre. q̄diu apud vos ero: q̄diu vos patiar? In q̄ oñdit: ⁊ mortē ſe deſiderare: ⁊ graue ei eē cū illis cōuerſari. BEDA: Jntm̄ aūt nō ē hoī irat⁹: ſ; vitio vt ſtati imlerit: Afferte illū ad me: ⁊ at. eū. Et cū vidiſ. il. ſta. ſpi. ↄtur. illū: ⁊ eli. i ter. volu. ſpu. CHRY. Hoc aūt dñs pmiſit ppt̄ pīe; pueri: vt cū vexātē demonē videret: ad fidē futuro miraclo traheret̄. THEO. Permittit etiā vexari pueꝝ: vt ex h̄ ſcirem⁹ demōis ipietatē: q̄ occidiſſ; eū niſi fuiſſ; a dño adiut⁹. Seqt̄: Et iter. pa. eius. Quātū tē. ē ex q̄ h̄ ei acci. At ille ait: Ad infan. ⁊ freq. eū; i ig. ⁊ aq. mi. vt eū p. BEDA: Erubeſcat iulianus q̄ dicere audet oēs hoīes abſqz pcti ↄtagiōe naſci i carne tāq̄ inocētes p oīa: vt fuit adā qñ creat⁹ ē. Quid. n. habuit iſte puer vt ab iſātia demōio vexaret̄ acerbiſſimo: ſi nullo originali pcti viculo tenebat̄: q̄ ↄſtat illū adhuc ppriū nō hr̄e potuiſſe pctm̄? GLO. Exp̄mat aūt i v̄bis ſue petitiōis fidei defectū. vñ ſubdit: S; ſiqd po. adiuua nos mi. no. Cū. n. dic: Siqd po. mālfeſtat ſe de ei⁹ potētia dubitare: q̄ viderat filiū ſuū a diſcipul' chriſti curatū nō eē. Dic autē Miſerere nr̄i. vt deſignaret miſeriā filij q̄ patiebat̄: ⁊ pīis q̄ ↄpatiebat̄. Seqt̄: Jeſus aūt ait illi: Si po. cre. om. poſ. ſunt cre. HIERO. Libertatē arbitrij h̄ idicat q̄d dic: Si potes. Que aūt ſunt oīa q̄ poſſibilia ſunt credēti: niſi q̄ i noīe ieſu. i. ſalutis poſtulāt cū lachrymis. BEDA: Aptū aūt rñſu; dñs dedit petēti. Ipſe. n. ait: Siqd potes adiuua nos. Et dñs: Si potes iqt credere. At ↄtra leproſus q̄ fideliter clamabat: Dñe ſi vis potes me mūdare. cōgruū ſue fidei accepit rñſū. Uolo: mūdare. CHRY. Q̄d aūt dicit: tale ē: Tāta ē v̄tutis apd̄ me ſupabūdātia: vt nō ſolū h̄ poſſim: ſ; ⁊ alios h̄ faciā opari. q̄re ſi crediderit vt oz: ⁊ hunc ipſe curare poteris: ⁊ alios multos. Sic ḡ eū; ad fidē reducebat q̄ adhuc de iſidelitate loq̄t. vñ ſeqt̄: Et cū. excla. pa. pu. cū la. aiebat: Credo dñe: adiu. icredu. meā. Sed ſi crediderat dicēs: Credo. q̄ño ſubdit: Adiuua icredulitatē meā? Dicam⁹ igit̄ q̄m mltiplex ē fides: itroductoria. ſ. ⁊ pfecta. Hic aūt icipiēs credere ſaluatorē dep̄cabat̄: vt apponeret reliquū ad ſuā v̄tutē. BEDA: Nemo. n. repēte fit ſumm⁹: ſ; i bona ↄuerſatiōe a minimis q̄ſqz ichoat: vt ad magna pueniat. Aliā nāqz ſunt v̄tuti exordia: aliud pfect⁹: aliud pfectio. Quia igit̄ p occultā iſpiratōnē gr̄e meritoꝝ ſuoꝝ gradib⁹ fides creſcit: vno eodēqz tp̄e is q̄ necdum pfecte crediderat: ſimul ⁊ credebat: ⁊ icredulus erat. HIERO. Per hoc etiā monſtrat̄ q̄ credulitas nr̄a iſirma ē: niſi inixa ſubſiſtat adiutorio ſubſidij dei. Fides aūt cū lachrymis optata vota capit. vñ ſeqt̄: Et cū; vi. ieſus ↄcur. tur. cōmi. ē ſpi. immū. di. illi: Surde ⁊ mu ſpi. ego tibi p̄cipio: exi ab eo: ⁊ ampli⁹ ne itro. i eū. THEO. Jdō aūt cū videret turbā ↄcurrere: ↄminat⁹ ē ſpūi imūdo. nolebat. n. corā turba curare: vt oſtationē; fugere doceret. CHRY. Q̄ aūt cōminat̄ ⁊ dixit: Ego tibi p̄cipio. diuine attribuit ptāti. Q̄ vō dicit non ſolū: Exi ab eo. ſ;: Et ampli⁹ noli itroire i eū. oñdit q̄ ad reitrādū pmpt⁹ erat: q̄ ille nōdū erat i fide pfect⁹: ſ; h̄ dñi iuſſio ihibebat. Seqt̄: Et exclama. ⁊ mul. diſ. eū exijt ab eo: ⁊ fact⁹ ē ſicut mor. ita vt mul. di. q̄ mor. ē. Nō. n. valuit mortē diabol⁹ iponere ppt̄ vere vite aduentū. BEDA: Quē aūt hoſtis ipius morti ſilē; reddidit hūc pi⁹ ſaluator pie dextere tactu ſaluauit. vñ ſeqt̄: Jeſus aūt te. ma. eius ele. eū ⁊ ſur. Ex q̄ ſicut verꝝ ſe eē deū potētia ſaluādi docuit: ita ⁊ veru; ſe habuiſſe carnis naturā more tact⁹ hūani declarauit. Negat nāqz Manes iſan⁹ veraciſ eū carnē iduiſſe: ſ; ipſe cū tot languētes ſuo tactu erexit mūdauit: illuminauit: hereſim illius: ⁊ anteq̄ nata eſſet damnauit. Seqt̄: Et cū itro. in do. diſ. ei⁹ ſe. int. eū: Quare nos nō po. ej. CHRY. Timebāt. n. ne forte collatā ſibi grām amiſiſſent: receperāt enī ptātē iā ſpirituū imūdoꝝ. Seqt̄: Et dixit illis: Hoc gen⁹ i nullo pōt exire: niſi in orōne ⁊ ieiunio. THEO. ſ. lunaticoꝝ: vel ſimplr̄ oīu; demonioꝝ gen⁹. Oporꝫ nāqz ieiunare eū q̄ curari oz: ⁊ illū q̄ curat. Sic. n. vera orō pficit: cū ↄiungit orōni ieiuniū: qñ nō grauat̄ q̄ orat ex ſumptione ciboꝝ: ſ; ſobri⁹ ē. BEDA: Myſtice aūt dñs ſurſum diſcipul' myſteria regni reſerat: deorſu; turbis peccata iſidelitatis exprobrat: ⁊ ſpūs malos ab his q̄ vexātur expellit. Nā carnales adhuc ⁊ iſipiētes ↄfortat: docet: caſtigat: ⁊ pfectionē liberi⁹ de eternis iſtruit. THEO. Demon aūt iſte ſurd⁹ ⁊ mut⁹ ē: ſurd⁹ inq̄tū nō vlt dei ſermones audire: mut⁹ vō inq̄tū nō vult alios q̄d ↄdecēs ē docere. HIERO. Peccator aūt ſpumat ſtulticia: ſtridet iracūdia: areſcit ignauia. Diſcerpit aūt ſpūs appropiquātē ad ſalutē: ⁊ ſilr̄ quos ventrē ſuū; trahere deſiderat: diſcerpit p terrores ⁊ dāna: vt fecit i iob. BEDA: Sepe. n. dū ↄuerti ad deū poſt peccata conamur: maiorib⁹ nouiſqz antiq hoſtis pulſamur inſidijs: q̄d facit: vt vel odium v̄tutis icutiat: vel expulſiōis ſue vindicet iiuriā. GRE. x. mora. Uelut mortu⁹ aūt oñdit̄ q̄ a maligni ſpūs ptāte liberat̄: q̄ q̄ſqs iā terrena deſideria ſubegit: vitā in ſe carnalis ↄuerſatōis extinguit. ⁊ mūdo mortu⁹ apparet: quē multi mortuū dicūt: q̄ q̄ ſpiritalr̄ viuere neſciūt eū q̄ carnalia opa bona nō ſeqt̄ extinctū fundit⁹ arbitant̄. HIERO. Per h̄ aūt q̄ ab iſantia vexat⁹ ē: ſignificat̄ gentilis pp̄lus: cui⁹ a natiuitate icreuit cult⁹ iutil' idoloꝝ: vt ſtulte imolaret filios ſuos demonijs. Uñ di: q̄ in ignē ⁊ aqua; eū miſit. Alij. n. de gētibus ignē venerabant̄: alij aquam. BEDA: Uel i h̄ demoniaco ſignificāt̄ q̄ originalis culpe reatu aſtricti veniūt i mūdū: xp̄i ſm grām ſaluādi. Ignis aūt ad feruorē iracūdie referend⁹ ē: aq̄ ad voluptates carnis que diſſoluere mētē p delitias ſolēt. Nō aūt puero q̄ vim patiebat̄: ſ; demoni q̄ inferebat ↄminat⁹ ē: q̄ q̄ peccantē emēdare deſiderat: vitiū vtiqz icrepādo ⁊ execrando oz exminare: ſ; hoīe; amādo refouere. HIERO. Jmputat aūt dñs ſpūi q̄d hōi p̄ſtat dicēs: Surde ⁊ mute ſpūs. q̄ ille nūq̄ audiet nec loq̄t: q̄d peccator penitēs audit ⁊ loq̄t. Exiēs aūt demō ab hoīe: nūq̄ reuertitur: ſi hō cor ſuū ſerauerit clauib⁹ humilitatis ⁊ charitatis: ⁊ oſtium obtinuerit imunitatis. Fact⁹ ē hō ſanat⁹ velut mortu⁹. Sanatis eteni di: Mortui eſtis: ⁊ vita veſtra abſcōdita ē cū chriſto in deo. THEO. S; ſi ieſus. i. euāgelic⁹ ſmo teneat manū. i. v̄tutē actiuā: tūc a demone liberabimur. Uide etiā q̄ ſmo de⁹ nos iuuat: deide reqrit̄ a nobis q̄ bonū opemur. Uñ dr̄ q̄ ieſus eleuauit illū: in quo oñdit̄ dei auxiliū. ⁊ ſurrexit: i quo monſtrat̄ hoīs ſtudiū. BEDA: Dū aūt docet dñs aplos q̄ño demō neqſſim⁹ debeat expelli: oēs iſtituit ad vitā: vt. ſ. nouerim⁹ grauiora queqz: vel imūdoꝝ ſpūu;: vel hoīu; tentamēta: ieiunijs ⁊ orōnib⁹ eē ſupanda. Jrā q̄z dñi cū in vltione; ſcelerū nr̄oꝝ fuerit accenſa: h̄ remedio ſingulari poſſe placari. Jeiunium aūt gnāle ē nō ſolū ab eſcis: ſ; ⁊ a cūctis illecebris abſtinē carnalib⁹: imo ab oīb⁹ vitioꝝ paſſionib⁹. Sic ⁊ orō gnālis nō ſolū i v̄bis ē q̄b⁹ diuinā clemētiā iuocam⁹: veꝝ etiā i oīb⁹ q̄ i obſequiū nr̄i ↄditoris fidei deuotiōe gerim⁹: teſte aplō q̄ ait: Sine itermiſſiōe orate. HIERO. Uel ſtulticia q̄ ad luxuriā carnis ptinet ſanat̄. Jra ⁊ ignauia occaſione pepellit̄. Medicina cuiuſqz vulneris adhibēda ē ei. Nō ſanat oculū: q̄d calcaneo adhibet̄. Jeiunio paſſiōes corporis: ⁊ oratione peſtes ſanāde ſunt mentis.

Et inde profecti pretergrediebant̄ galileā: nec volebāt quēq̄ ſcire. Docebat aūt diſcipulos ſuos ⁊ dicebat illis: Quia fili⁹ hoīs tradet̄ in man⁹ hoīu; ⁊ occidēt eum: ⁊ occiſus tertia die reſurget. At illi ignorabāt verbū: ⁊ timebāt iterrogare eū. Et venerūt capharnaū. Qui cū domi eēnt iterrogabat eos: Quid in via tractabatis? At illi tacebāt. Siqdem i via iter ſe diſputauerāt. q̄s eoꝝ maior eſſet. Et reſidens vocauit. xij. ⁊ ait il': Siqs vult prim⁹ eē: erit oīu; nouiſſim⁹ ⁊ oīu; miniſter. Et accipiēs pueꝝ ſtatuit eū in medio eoꝝ: quē cū ↄplex⁹ eſſet ait il': Quiſqs vnū ex huiuſmodi pueris receperit in noīe meo: me recipit. ⁊ q̄cūqz me ſuſceperit: nō me ſuſcepit: ſed eū q̄ miſit me.

THEO. Poſt miracula iterponit dñs ſmonē de paſſione: ne putaret̄ q̄ iuolūtarie paſſus ē. Uñ di: Et inde p fe. p̄ter. in ga. nec vo. quē. ſcire. i. ſe ibi eē. Docebat aūt di. ſuos ⁊ dice. illis: q̄m fi. ho. tra. in ma. ho. ⁊ occi. eū. BEDA: Semp p̄ſpis miſcet triſtia: vt cū repēte venerint: nō terreāt aplos: ſ; p̄meditatis aīs ferāt. THEO. Poſtq̄ vero dixerat q̄d triſte erat: tūc adiungit q̄d letificare oz. Uñ. ſeqt̄: Et occiſus: ter. die reſur. vt diſcerem⁹ ex h̄ q̄ p⁹ anguſtias leticie ſubſequūt̄. Seqt̄: At illi ig. ver. ⁊ ti. eum inter. BEDA: Hec ignorātia diſcipuloꝝ: nō tā de tarditate ingenij: q̄ de amore naſcit̄ ſaluatoris: q̄ carnales adhuc ⁊ myſterij crucis ignari. quē deū veꝝ cognouerāt mortuū credere neq̄ant. ⁊ q̄ p figuras eū loquentē ſepe audire ↄſueuerāt: horrētes euentū mortis ei⁹: etiā i eis que de ſua traditiōe ac paſſiōe apte loq̄bat̄: figurate aliqd ſignificari volebāt. Seqt̄: Et venerūt capharnaū. HIERO. Capharnaū di villa ↄſolatiōis. ⁊ ↄgruit interp̄tatō ad p̄dictā ſniam q̄ dixerat: Et occiſus: ter. die reſur. Seqtur: Qui cū domi eēnt: iterro. eos: Quid i via tractabatis? at illi tacebāt. CHRY. Matthe⁹ aūt dicit q̄ acceſſerūt ad ieſu; diſcipuli dicētes: Quiſputas maior ē i regno celoꝝ? Nō. n. ab initio narrationē icepit: ſ; tacuit de itelligētia ſaluatoris circa diſcipuloꝝ cogitatōes ⁊ dicta: q̄uis poſſ; itelligi q̄ ea etiā q̄ ſeorſu; cogitabāt aut dicebāt: dicebāt ad eū: q̄m oīa erāt ei ita cognita: ac ſi ad eū dicta fuiſſent. Seqt̄: Siqdē iter ſe in via diſputauerāt: q̄s eēt illorū maior. Lucas aūt dic: q̄ cogitatio itrauit i diſcipulos q̄s eſſet illoꝝ maior. Cogitationē. n. ⁊ itētionē eoꝝ dñs ex illorū verbis manifeſtauit ſm hiſtoriā euangelicam. HIERO. Recte aūt i via tractabāt de p̄ncipatu. Similis eni ē h̄ tractatio loco. Principat⁹. n. ſicut igredit̄: ſic deſerit: ⁊ q̄diu tenet̄: labit̄: ⁊ incertū ē in qua māſiōe. i. in q̄ die finiat̄. BEDA: Jnde aūt videt̄ orta diſputatio diſcipuloꝝ de p̄matu: q̄ viderāt petrū iacobū ⁊ ioānē ſeorſum ductos in monte: ſecretūqz eis ibi aliqd eē creditū. ſ; ⁊ petro ſm Matt. claues regni celoꝝ eē pmiſſas. Uidēs aūt diſcipuloꝝ cogitatiōes dñs: curat deſideriū glīe hūilitate ſanare: p̄matū nō eē q̄rendū: ⁊ p̄us ſimplici humilitatis cōmonet iperio. vñ Seqt̄: Et reſidēs vocauit. xij. ⁊ ait il': Siqs vult p̄m⁹ eē: erit oīu; nouiſſimus: ⁊ oium miniſter. HIERO. Ubi notādū q̄ illi euntes diſputabāt de p̄ncipatu: ipſe ſedēs docet hūilitatē. Pricipes. n. laborāt: hūiles q̄eſcūt. CHRY. Appetebāt q̄dē diſcipuli honore; hr̄e a dño. deſideriū etiā eis inerat vt magnificarentur a chriſto. Quāto. n. q̄s maior ē: tāto maiorib⁹ honorib⁹ dign⁹ exiſtit: ppter h̄ nō eoꝝ deſideriū ipediuit: ſ; hūilitatē itroduxit. THEO. Nō. n. vult vt vſurpem⁹ nobis primat⁹: ſ; p hūilitatē altitudinē ↄſeq̄mur. Mox autē monet eos inocētie puerilis exēplo. vñ ſeqt̄: Et ac. pu. ſta. eū; in me. eo. CHRY. Jpſo viſu eis pſuadēs hūiles eē ⁊ ſimplices. Eteni ab inuidia ⁊ vana glīa puul⁹ mūd⁹ exiſtit: ⁊ a ↄcupiſcēdo p̄matū. Nō ſolū aūt ait ſi tales efficiamini: mercedē magnā accipietis: ſ; ⁊ ſi alios tales honorabitis ppt̄ me. vñ ſeqt̄: Quē cū ↄplex⁹ eēt: ait il': Quiſqs vnu; ex huiuſ.

pu.re.i nō.meo:me recipit. BEDA: In quo vel ſimplr paupes xpi ab his q̄ volūt eē maiores: p ei⁹ oñdit hono re recipiēdos: vl malicia puulos ipos eē ſuadet: vt ſimpli citatē ſine arrogātia: charitatē ſine iuidia: ē deuotōnē ſine iracūdia ꝯſeruēt. Q aūt cōplectit puerꝫ ſignificat hūiles ſuo dignos eē ꝯplexu ac dilectōe. Addidit autē: In noīe meo. vt formā virtutis quā natura duce puer obſeruat: ipi p noīe chriſti rationis īduſtria ſeqnt. Sʒ qꝛ ſe i pueris re cipi docebat: ne putaret hoc eē ſolū qd videbat: ſubiūxit Et q̄cūq; me ſuſce. nō me ſu. ſed euʒ q̄ me miſit. Talem ſe vtiq; ac tantum credi volēs: qualis ⁊ quantus eſt pater. THEO. Uide quātum valet humilitas: patris nāq; ⁊ filij inhabitationē meret ⁊ etiā ſpūſſancti.

Rñdit illi Ioānes dicens: Magiſter vidim⁹ quēdam in noīe tuo eijcientē demonia q̄ non ſeqt nos: ⁊ ꝓhibuim⁹ eū. Ieſus aūt ait: Nolite ꝓhibere eū. Nemo ē.n. q̄ facit virtutē i noīe meo: ⁊ poſſit cito male loq de me. Qui.n. nō ē aduerſuʒ vos pro vobis ē. Quiſq;.n. potū dederit vobis calicē aq̄ frigide i noīe meo: qꝛ chriſti eſtis: amē dico vobis nō pdet mercedē ſuā. Et q̄ſq; ſcādaliçauerit vnuʒ ex his puſillis credētib⁹ i me: bonū ē ei magiſ ſi circūdaret mola aſinaria collo ei⁹ ⁊ in mare mitteret.

BEDA: Ioānes ꝑcipua deuotione dñz amās excludendū bñficio putauit eū q̄ nō recte vtat officio. Uñ dr̄ Rñdit illi Ioānes dicēs: Magiſter: Uidi quēdā in nomi. tuo eijcie. demo. q̄ nō ſeqt nos: ⁊ ꝓhi. eū. CHRY. Multi eni credentiū chariſmata receperūt: nec tñ cum chriſto erāt: q̄lis erat hic q̄ demones eijciebat. nō.n. oēs ad q̄a ordinate ſe hēbāt. Alij.n. erāt pure vite: fidē aūt tā pfecte nō hēbant: alij vō ecōtrario. THEO. Uel etiā q̄dā increduli videtes nomē ieſu virtuoſuʒ: dicebant ⁊ ipſi hoc nomē: ⁊ ſigna faciebāt: lʒ diuina grā eēnt idigni. volebat eni dñs etiā p indignos nomē ſuū ampliare. CHRY. Nō aūt çelo ſeu iuidia motus ioānes ꝓhibebat illū q̄ demones expellebat: ſʒ volebat q̄ oēs q̄ nomē dñi inuocabāt: ſeq̄rent chriſtū: ⁊ eſſent cū diſcipulis vnū. Sʒ dñs p hos q̄ miracula faciūt: lʒ ſint idigni: alios ꝓuocat ad fidē ⁊ ipſoſmet p hāc ieffabilē grām iducit: vt fiant meliores Uñ ſeqt: Ieſus aūt ait: Noli. ꝓ. eū. BEDA: In q̄ docet neminē a bono. qd ex pte hʒ eē arcendū: ſʒ ad hoc potius qd nōdū hʒ eē ꝓuocādū. CHRY. Decēt aūt eū nō eē ꝓhibendū oñdit ꝯſequēter dicēs: Nemo eſt.n. q̄ fa. vir. i nomi. meo. ⁊ poſ. ci. ma. lo. de me. Hoc aūt dicit ꝓpt eos q̄ in hereſim ceciderūt q̄les erāt ſimon ⁊ menander ⁊ cherint⁹. neq;.n. illi in noīe chriſti miracula faciebāt: ſed deceptiōib⁹ q̄buſdā facere videbant. Iſti vō ⁊ſi nō ſequunt nos: nō tñ ꝯ nos aliq̄d firmiter dicere valebunt: eo q̄ honorāt i opando virtutes nomē meū. THEO. Qualiter eni male de me loq̄tur: q̄ ex noīe meo occaſionē glorie hʒ ⁊ p hoc q̄ ipm īuocat: miracula opat: Seqt: Qui.n. nō ē aduer. vos: p vo. ē. AVG. de cō. euā. Uidēdū ē: ne h̄ illi ſmie dñi videat ꝯtriū: vbi ait: Qui mecū nō ē: aduerſum me ē. an hoc itereſſe aliq̄s dicit: qꝛ hic diſcipul ait: Qui nō ē aduer. vos: p vo. ē. Ibi aūt de ſeipo locut⁹ ē: Qui mecū nō ē: aduerſū me ē. q̄ſi nō poſſit cū illo nō eē: q̄ diſcipulis ei⁹ tāq̄ mēbris ei⁹ ſociat. Alioq̄n q̄o vez erit: Qui vos recipit: me recipit: Aut pōt etiā nō eē aduerſus eū: q̄ fuerit aduerſus diſcipulos ſuos: naʒ vbi erit illud: Qui vos ſpnit: me ſpnit: Sʒ nimiꝝ hoc vult itelligi tātū cū illo nō eē aliquē: inquātū ē aduerſus illū: ⁊ cū illo eē inquātū cū illo ē. Exēpli grā: ſicut iſte q̄ in noīe chriſti virtutes faciebat: ⁊ in ſocietate diſcipuloꝝ nō erat: īquātū opabat virtutes i illo noīe: intātū cū ipis erat: ⁊ aduerſus eos nō erat Inquātū vō coꝝ ſocietati nō adherebat: intātuʒ: cū ipis nō erat: ⁊ aduerſus eos erat. Sʒ qꝛ illi hoc eū facere ꝓhibuerūt: in quo cū ipis erat: dixit eis dñs: Nolite ꝓhibere. Illud.n. ꝓhibere debuerūt: qd extra coꝝ erat ſocietatē: vt illi vnitatē eccl'ie ſuaderēt: nō illud in q̄ cū illis erat nomē. ſ. magiſtri ⁊ dñi coꝝ in expulſiōe demonū ꝯmendās ſicut eccl'ia catholica facit: nō iprobās i hereticis ſacramēta cōmunia: ſʒ diuiſionē vel aliquā aduerſaʒ paci veritatiſq; ſniam. In h̄ eni aduerſus vos ſūt. CHRY. Uel aliter hoc dr̄ de credentib⁹ in eū: q̄ tñ ipm nō ſequūt ꝓpter vite laxationē. Illud aūt de demonib⁹ dr̄: q̄ a deo oēs ſtudent ſepare ⁊ ꝯgregationē ei⁹ diſpergere. Seqt: Quiſq;.n. po. de. vo. ca. aque fri. i no. meo: qꝛ chriſti eſtis: amē dico vobis: nō p. mer. ſu. THEO. Quaſi. d. Nō ſolū hūc qui i noīe meo miracula opat nō ꝓhibeo: ſʒ ⁊ q̄ſq̄s minimum q̄d dederit vobis ꝓpter nomē meū: ⁊ recepit vos ꝓpt me nō ꝓpter humanā grām ⁊ mundanā: nō pdet mercedē ſuam. AVGV. de cō. euan. Uñ oñdit q̄ ⁊ ille de quo ioānes ſuggeſſerat: nō ita ſepabat a ſocietate diſcipuloꝝ: vt eā tanq̄ heretic⁹ iprobaret: ſʒ ſicut ſolent hoīes nōdū audere chriſti ſuſcipe ſacramēta: ⁊ tñ nomini fauere chriſtiano: ita vt chriſtianos etiā ſuſcipiāt: ⁊ nō ob aliud eis niſi q̄ chriſtiani ſunt obſequāt. de q̄bus dicit q̄ nō pdēt mercedē ſuā: nō qꝛ iam tuti atq; ſecuri ſibi debeant videri ex hac beniuolētia quā erga chriſtianos habēt: etiā ſi chriſti baptiſmo nō abluant: nec vnitati ei⁹ incorpoꝛent: ſʒ qꝛ ita iam dei miſericordia gubernēt vt ad ea q̄ perueniāt: atq; ita ſecuri de hoc ſeculo abſcedāt. CHRY. Et nequis paupratē alleget: ponit illud quo nō ꝯtingit egere. ſ. calicē aque frigide: p quo etiā ꝯſequet mercedē. Nō.n. ꝑciū dati: ſʒ dignitas recipientiū ⁊ affect⁹ dantiū facit op⁹ dignū mercede. Nō ſolū aūt recipiēdos diſcipulos vbo oñdit ex mercede quā aliquis ꝯſeqt: ſʒ etiā qꝛ retrahit a tormēto. Seqt: Et q̄ſ. ſcan. vnū ex his pu. cre. i me: bonuʒ eſt ei mag. ſi cir. mo. aſi. col. ei⁹ ⁊ in ma. mit. Quaſi. d. Siq̄ vos ꝓpter me honorāt: mercedē habēt: ſic ⁊ inhonorantes. i. ſcandaliçātes vltimā accipiēt vltionē. Ex manifeſtis autē nobis tormentū deſcribit itolerabile: faciēs mētionē mole ⁊ ſubmerſionis. ⁊ nō ait: mola ſuſpendat i collo: ſʒ bonū ē ei hoc ſuſtinere: demonſtrās q̄m eū grauī⁹ aliq̄d malū expectat. Puſillos aūt in ſe credētes dicit eos q̄ iuocāt nomē ei⁹: nō ſolū ſeq̄ntes etiā eos q̄ calicē frigidū offerūt ⁊ nō opant alia maiora. Iſtoꝝ aūt neminē vult ſcandaliçari neq; ſupplantari. Hoc.n. eſt ꝓhibere nomē ei⁹ iuocare. BEDA: Recte aūt q̄ ſcandaliçari pōt: puſillus appellat. Qui.n. magn⁹ eſt: qdcūq; paſſus fuerit: nō declinat a fide. q̄ aūt puſillus eſt aio ⁊ puus: occaſiōes q̄rit quo ſcandaliçet. ꝓpterea oportet nos maxime his cōſulere q̄ parui ſunt in fide: ne occaſione nr̄i offendant ⁊ recedāt a fide: ac decidant a ſalute. GRE. ſup eze. Notandum tñ q̄ in noſtro bono opere aliqñ cauendū ē ſcandalū ꝓximi aliquādo aūt pro nihilo cōtēnēdū. Inquātū.n. ſine peccato poſſum⁹ vitare ꝓximi ſcandalū debem⁹. Si aūt de veritate ſcandalū ponit: vtili⁹ pmittit ſcādalū naſci: q̄ veritas relinquat. GRE. in paſto. Myſtice aūt i mola aſinaria ſecularis vite circuit⁹ ac labor exprimit: ⁊ p ꝓfundū maris extrema dānatio deſignat. Qui ergo ad ſanctitatis ſpeciē deduct⁹: vel vbo ceteros deſtruit: vel exēplo: melius ꝑfecto erat: vt hunc ad morteʒ ſub exteriore habitu terrena acta conſtringerent: q̄ ſacra officia in culpa ceteris imitabilē demonſtrarent: qꝛ nimiruʒ ſi ſolus caderet: vtrūq; hūc tolerabilior: inferni pena cruciaret.

Et ſi ſcandaliçauerit te manus tua: abſcide illā Bonū ē tibi debilē itroire i vitā q̄ʒ duas manus hñtem ire i gehēnā: in ignē inextinguibilē: vbi vermis coꝝ nō morit: ⁊ ignis nō extinguit. Et ſi pes tuus te ſcādaliçat: amputa illū. Bonū eſt tibi claudū introire in vitā eternā: q̄ʒ duos pedes hñtem mitti in gehēnā ignis inextinguibilis: vbi vermis coꝝ nō moritur: ⁊ ignis non extinguitur. Quō ſi oculus tuus ſcandaliçat te: eijce euʒ. Bonū ē tibi luſcuʒ introire in regnum dei: q̄ʒ duos oculos habentem mitti in gehennam ignis: vbi vermis coꝝ nō morit: ⁊ ignis non extinguitur. Ois eniʒ igne ſalict: ⁊ ois victima ſale ſalietur. Bonum eſt ſal: Quod ſi ſal inſulſum fuerit: in quo illud cōdietis: Habete in vobis ſal: ⁊ pacē habete inter vos.

BEDA: Quia ſupra docuerat dñs ne ſcandaliçarem⁹ eos q̄ credūt in eū: nūc cōſequent admonet q̄tum cauere debeamus eos q̄ ſcandaliçare nos. i. verbo vl exemplo ſuo ad ruinā peccati ꝓpellere certāt. vñ dicit: Et ſi ſcā. te. ma. tu. abſc. il. CHRY. Nō de mēbris h̄ dicit: ſʒ de ꝓpinquis amicis: quos q̄tum ad neceſſaria i membroꝝ ordīe nos hēm⁹. Nihil.n. tā nociuū vt pnicioſa ſocietas.

BEDA: Manū q̄ppe nr̄am appellat neceſſariū amicū: cuius auxilio quotidiano op⁹ hēmus. ſʒ ſi talis nos ledere in cā aīe voluerit: excludend⁹ ē a nr̄a ſocietate: ne ſi cū pdito i hac vita partē habere volum⁹: ſimul i futuro cū illo peam⁹. vñ ſeqt: Bo. ē ti. de. itro. i vi. q̄ du. ma. ha. ire in ge. i ig. inex. GLO. Debilē dicit adiutorio alicui⁹ amici puatū. Nā meli⁹ ē abſq; amico ire i vitam: q̄ cū eo ire in gehēnā. HIERO. Uel aliter: Bonū eſt tibi debilē igredi i vitā. i. ſine cupito pncipatu: q̄ duaſ man⁹ habētē. Due man⁹ principat⁹ ſunt humilitas ⁊ ſupbia. abſcide ſuperbiā: tenēs humilē pncipatū. CHRY. Deide teſtimoniū ꝓpheticū ex eſaia ꝓpheta iducit dicens: Ubi ver. eo. nō mo. ⁊ ig. nō ex. Nō de ſenſibili verme h̄ dic: ſʒ vermē cōſcientiā vocat mordentē animā q̄ nō ſit opata bonuʒ. Unuſq̄ſq;.n. ſuipſi⁹ accuſator fiet: rememorās que geſſit in vita mortali: ⁊ ſic coꝝ vermis imortalis pmanet. BEDA: Sicut autē vermis eſt dolor interius accuſans: ſic ignis ē pena extrinſecus ſeuiens. Uel in verme putredinē gehēne ſicut i igne ardorē deſignat. AVGV. xxi. de ciui. dei: Utrūq; aūt hoꝝ ignem. ſ. ac vermē q̄ volūt ad aīe penas nō ad corporis ptinere: dicūt etiā vri dolore anime ſero ac infructuoſe penitētis: eos q̄ fuerit a regno dei ſeparati. Et ideo ignē p iſto dolore vrente nō icōgrue iponi poſſe ꝯtendūt: ſm illud apoſtoli: Quis ſcandaliçatur ⁊ ego nō vror: Eūdē etiā vermē putāt itelligēdū eē: ſm illō: Sicut tinea veſtimētū ⁊ vermis ligñuʒ: ſic meror excruciat cor viri: q̄ ſi penas ⁊ aīe ⁊ corpis i illo ſupplicio futuras eē nō dubitāt: igne vri corp⁹: aīam vō rodi quodāmō verme meroris affirmāt. q̄ ⁊ſi credibili⁹ dr̄: qꝛ vtiq; abſurdū eſt ibi dolorē aut corpis aut aīe defuturū. Ego tñ facilius eſtimo vt ad corp⁹ vtrūq; dicā ptinere q̄ neutrū ⁊ ideo tacitū eſſe i iſtis diuine ſcripture verbis animi dolorē: qꝛ ꝯſequēs eſſe intelligit vt corpe dolēte animus q̄ʒ crucietur. Eligat ḡ q̄ſq; qd placet: aut ignē tribuere corpori: aīe vermē. h̄ ꝓprie: illud tropice: aut vtrūq; ꝓprie corpi. Poſſunt.n. aīalia etiā i ignib⁹ viuere: in vſtiōe ſine ꝯſumptōe: in dolore ſine morte p miraculū potētiſſimi creatoris. Seqt: Et ſi pes tu. ſcā. te. BEDA: Pes amic⁹ dr̄ ꝓpter miſteriū diſcurſus q̄ſi i nr̄is vſib⁹ accōmodatos. Sequit: Q ſi ocu. tu. ſcā. te. Oculus dr̄ amic⁹ vtilis atq; ſollicit⁹ ⁊ acutus ad pſpiciendū. AVGV. de cō. euā. Hic ꝑfecto apparet: q̄ illi q̄ noīe chriſti ſunt deuoti: ⁊ priuſq̄ chriſtianoꝝ numero ſocient: vtiliores ſunt q̄ hi q̄ cuʒ iā chriſtiani appellent: ⁊ chriſtianis ſacramētis ibuti ſunt talia ſuadēt: vt q̄b⁹ ea pſuaſerint: ſecū i eternā penā ptrahāt quos mēbroꝝ corporaliū noīe tāq̄ manū vel oculū ſcandaliçantem iubet erui a corpe: h̄ eſt ab ipſa vnitatis ſocietate vt ſine his potius veniat ad vitā: q̄ cū eis eat in gehēnā. Hoc ipſo aūt ſeparāt a q̄b⁹ ſeparant: q̄ eis mala ſuadentib⁹ h̄ eſt ſcādaliçantibus nō ꝯſentit. Et ſiquidē oībus bonis cū q̄bus eis noticia ē de hac ꝑuerſitate inoteſcunt ab oīb⁹ penit⁹ ſocietate atq; ab ipſa diuinoꝝ ſacramētorū pticipatiōe ſeparent. Si aūt q̄buſdā ita noti ſunt: pluribus aūt iſta coꝝ ē ignota ꝑuerſitas: ita tolerādi ſūt: vt neq; illis ad iniq̄tatis cōīonē ꝯſentiat: neq; ꝓpter illos bonorū ſocietas deſerat. BEDA: Quia vō dñs tertio mētionē vermis ⁊ ignis fecerat: vt h̄ valeam⁹ euitare tormētuʒ ſubdit: Omnis.n. igne ſalict. Fetor.n. vermiū de corruptione ſolet naſci carnis ⁊ ſanguinis: ideoq; caro recēs ſale condit: vt exiccato humore ſanguineo: vermeſcere neq̄at Et q̄dē qd ſale ſalit: vermis putredinē arcet. qd vō igne ſalit. i. ignib⁹ ſale aſpſis recōdit: nō ſolū vermes abijcit: ſʒ ipſam q̄ʒ carnē cōſumit. Caro ergo ⁊ ſanguis vermes creat: qꝛ delectatio carnalis cui ꝯdimentū ꝯtinentie non reſiſtit: penā luxurioſis generat eternā: cui⁹ fetorē q̄ſq̄s vitare deſiderat: ⁊ corp⁹ ſale ꝯtinētie ⁊ mentē ſtudeat ꝯdimento ſapie ab erroris ⁊ vitioꝝ labe caſtigare. Sal.n. dulcedinē ſapie: ignis ſpūſſancti grām deſignat. Dic ergo: Ois igne ſalit: qꝛ ois electus ſapia ſpūali dʒ a corruptiōe ꝯcupiſcētie carnalis expurgari. Uel ignis ē tribulatōis: quo patientia fideliū vt pfectū opus habere poſſint exercet. CHRY. Simile aūt ē huic qd dicit aplus: Uniuſcuiuſq; opus q̄le ſit ignis ꝓbabit. Poſtea a leuitico teſtimoniū introducit dī. Et ois victima ſalict. HIERO. Uictima dñi ē gen⁹ humanū: qd hic rōne ſapie ſalit: dū corruptio ſanguinis cuſtodia putredinis ⁊ mat vermiuʒ ꝯſumet: ⁊ illic purgatorio igne examiabit. BEDA: Poſſum⁹ ⁊ ita itelligere q̄ altare dei ſit cor electorū: hoſtie vō ⁊ ſacrificia i h̄ altari offerenda: bona ſūt opa fideliū. In oīb⁹ autē ſacrificijs ſal dʒ offerri: qꝛ nullū ē op⁹ bonū qd non ſal ſapientie: ab oī corruptōe vane laudis: ceteriſq; prauis ſiue ſupfluis cogitationib⁹ expurgat. CHRY. Uel h̄ dr̄ qꝛ oē mun⁹ victime nr̄e: q̄ eſt ſm orationē ⁊ ꝓximi ſubuētionē ſalit igne diuino de q̄ dr̄: Ignē veni mittere i terraʒ. de quo ſubdit: Bonū ē ſal. i. ignis dilectōis. Q ſi ſal iſulſum fuerit. i. ſeipſo puatū: ⁊ ꝓpria q̄litate p quā dr̄ bonū in quo illō ꝯdietis: Sūt.n. ſales ſal hñtes: q̄. ſ. hñt grē plenitudinē. ⁊ ſunt ſales ſal non hñtes: q̄.n. nō ſunt pacifici: ſal ſunt inſulſum. BEDA: Uel bonū ē ſal: bonū eſt dei verbū audire frequētius: ⁊ ſale ſapie ſpiritalis cordis archana condire. THEO. Sicut.n. ſal carnes cōſeruat: ⁊ vermes eas non ſinit generare: ſic ⁊ ſermone doctoris ſi deſiccatiuus erit: carnales hoīes cōſtringit. ⁊ i eis inextinguibilē vermē nō ſinit generari. Si vero ſit inſulſus. i. ſi virtutē deſiccatiuā ⁊ cōſeruatiuam nō habeat in quo cōdietur: CHRY. Uel ſm mattheū: diſcipuli chriſti ſūt ſal: q̄ totū orbē ꝯſeruāt: reſiſtētes putredini que ē ab idolatria ⁊ fornicatione peccatorum. Poteſt etiā intelligi q̄ vnuſq̄ſq; noſtrū habeat tantum ſalis: q̄tuʒ capax eſt dei grārum. vñ ⁊ apoſtolus ꝯiungit grām ſali: dī. Sermo vr̄ ſit in gratia ſale conditus. Sal etiā eſt dñs Ieſus chriſt⁹ qui fuit ſufficiens totā terrā cōſeruare: ⁊ multos in terra fecit ſales: quorū ſi aliq̄ marceſcant: poſſibile eſt.n. ⁊ bonos in putredinē trāſmutari: dignū eſt vt foras mittātur.

HIERO. Uel aliter: Sal inſulſum eſt q̄ amat principatuʒ: ⁊ increpare nō audet. vñ ſequitur: Habe i. vo. ſal. ⁊ pa. ha. inter vos. vt. ſ. ſalſedinē correptionis amor ꝓximi tēperet: ⁊ dilectionē ꝓximi ſal iuſticie cōdiat. GRE. ſuper Ezechie. Uel h̄ dicit cōtra quoſdaʒ quos dum maior conſcientia erigit: a ceteroꝝ ſocietate diſiungit: ⁊ quo plus ſapiunt: eo a ꝯcordie virtute reſipiſcunt. GRE. i paſto. Qui etiā loqui ſapienter nititur: magno ope metuat ne eius eloquio audientiū vnitas cōfundatur: ne dum ſapiens videri deſiderat: vnitatis ꝯpagē inſipienter abſcidat. THEO. Uel qui conſtringit ſe vinculo dilectiōis ad ꝓximum: hic ſalē habet: ⁊ ex h̄ pacem cum fratre ſuo.

AVGV. de cō. euan. Hec Marcus dñz locutum fuiſſe contextim commemorat: ⁊ aliqua poſuit que null⁹ alius euangeliſtaruʒ poſuit: alia vero que mattheus quoq; poſuit: ⁊ aliqua que mattheus ⁊ lucas. ſed illi ex alijs occaſionibus: ⁊ in alio rerum ordine. vnde mihi videt etiā

hoc loco dñm dixiſſe que alijs locis dixit: quia ſatis ꝑtinebant ad hanc ipſam eius ſententiam: qua vetuit prohiberi virtutes in nomine ſuo fieri: etiam ab illo qui cū diſcipulis eum non ſequebatur.

.X.

Et inde exurgens venit in fines iudee vltra iordanē ⁊ ꝯueniunt iterū turbe ad euꝫ ⁊ ſicut conſueuerat iterum docebat illos. Et accedentes phariſei īterrogabant eum: ſi licet viro vxorem dimittere tentātes eū. At ille r̄ndens dixit eis: Quid vobis precepit moyſes? Qui dixerunt: Moyſes permiſit libellū repudij ſcribere ⁊ dimittere. Quibus r̄ndens Jeſus ait: Ad duritiā cordis vr̄i ſcripſit vobis preceptū iſtud. Ab initio autē creature maſculū ⁊ feminam fecit eos deus. Propter hoc relinquet homo patrē ſuū ⁊ matrē ⁊ adherebit ad vxorē ſuā: ⁊ erūt duo ī carne vna. Itaqꝫ iam nō ſunt duo: ſꝫ vna caro. Quod ergo deus cōiunxit: hō non ſeparet. Et in domo iteruꝫ diſcipuli eius de eodē interrogauerunt eū. Et ait illis: Quicūqꝫ dimiſerit vxorē ſuaꝫ ⁊ aliā duxerit adulteriū cōmittit ſuper eā. Et ſi vxor dimiſerit virum ſuū ⁊ alij nupſerit: mechatur.

BEDA: Hucuſqꝫ marcus ea narrauit de dn̄o que in galilea fecit ⁊ docuit: Hic incipit enarrare que in iudea fecit ⁊ docuit ſiue paſſus eſt: ⁊ primo quidē trans iordanē ad orientē. Et hoc ē quod dr̄: Et inde. exur. ve. in fi. iu. vl. ior. Deinde etiā citra iordanē quādo venit iericho: bethaniā: ⁊ hieroſolymā. Et cū ois iudeorū prouincia generaliter ad diſtinctionē aliarū gentiū iudea ſit dicta: ſpecialius tn̄ meridiana eius plaga appellabat̄ iudea ad diſtinctionē ſamarie: galilee: decapolis: ⁊ ceterarū in eadē prouincia regionū. THEO. Viſitat aūt regionē iudee: quā ſepe ꝑpter iudeorū emulationē reliquerat: quia paſſio in ea erat futura non tn̄ aſcendit tūc hieroſolymā: ſꝫ iudee ꝯfinia vt turbe non malicioſe ꝓficeret. Hieroſolyma.n. erat operatrix ois nequitie ob maliciā iudeorū. vn̄ ſequit̄: Et ꝯue. ite. tur. ad euꝫ: ⁊ ſicut cō. ite. doce. illos. BEDA: Notanda ē mētium diſtantia in turbis ⁊ phariſeis. he cōueniunt vt doceantur: ⁊ ſui ſanent̄ infirmi: ſicut matthe. cōmemorat: illi accedūt vt ſaluatorē tentādo decipiāt. vn̄ ſequit̄: Et acce. pha. iter. eū ſi li. viro vx. di. tē. eū. THEO. Accedunt quidē nō deſerentes euꝫ ne turbe in eum crederent: ſꝫ ꝯtinue accedentes credebant eū in dubitationē deducere: ⁊ eum per interrogationes cōfundere. Propoſuerunt autē ei queſtionē ex vtraqꝫ parte precipitium habētem: vt ſi dicat ꝙ licet viro vxorē dimittere: vel non licet accuſarent ipſum cōtradicētes eidē ex dogmatibus moyſi. Chriſt⁹ igitur ſapientia ipſa r̄ndit eis reſponſionē: illorū laqueos fugientē. CHRY. Interrogat⁹.n. ſi licꝫ: nō ſtatim r̄ndit: nō licet: ne tumultuētur: ſꝫ primo eis legis ſniaꝫ voluit r̄ndere: vt qd̄ eū dicere oportebat hoc illi r̄nderent. vn̄ ſeqt̄: At ille r̄n. ait: Quid vobis pce. moyſes? Sequit̄: Qui dixerūt: Moyſes ꝑmiſit libellū repudij ſcribere ⁊ dimittere. Proponunt quidē moyſen hoc dixiſſe: aut propter interrogationem ſaluatoris: aut volētes in eū virorū multitudinē incitare. Etenī hoc iudeis erat indifferens: ⁊ oēs hoc operabant̄ tanq̄ a lege ꝑmiſſuꝫ. AVG. de cō. euan. Nihil autē ad rei veritatē intereſt: vtrū dn̄o ſeparationē ꝓhibēti: ⁊ ſniaꝫ ſuā de lege firmāti: ipſi turbe vt Matthe⁹ narrat intulerint queſtionē de libello repudij p eūdē moyſen ſibi ꝑmiſſo an hoc quidē illi de precepto moyſi illos interrogāti r̄nderint: vt Marc⁹ hic dicit. nā ⁊ volūtas ei⁹ ita ſe hēbat: vt nō eis redderet rōnē: cur illud Moyſes ꝑmiſerit: niſi prius ipſi hoc ꝯmemoraſſent. Cū ergo volūtas loquētiū: cui debēt vba ſuire ab euāgeliſtis vtroqꝫ monſtrata ſit: nihil intereſt iamſi diuerſus inter ambos fuerit modus narrādi. Poteſt etiā hoc intelligi: ꝙ ſicut dicit Marc⁹: prius eos de vxore dimittenda interrogātes: dn̄s viciſſim interrogat: qd eis precepit moyſes: q̄ cū r̄ndiſſent: Moyſen ꝑmiſiſſe libellū repudij ſcribere ⁊ dimittere: r̄ndit eis de ipſa lege p moyſen data: quomō de⁹ inſtituerit ꝯiugium maſculi ⁊ femine: dicens ea que ponit Matthe⁹: q̄bus auditis: illi id qd̄ ei primo interrogāti r̄nderāt repetierūt: dicētes: Quid ergo mādauit moyſes? AVG. cōtra fauſtū: Nolebat aūt dimitti vxorē a viro q̄ hanc interpoſuit morā: vt in diſcidiū animus precepꝯ libelli cōſcriptione refract⁹ abſiſteret: preſertim qz vt phibent: apud hebreos ſcribere lr̄as hebreas nulli fas erat niſi ſolis ſcribis. Ad hos igit̄ quos oporteret eē prudētes legis interp̄tes: ⁊ iuſtos diſcidij diſſuaſores: lex mittere voluit eū quē iuſſit libellū dare repudij ſi dimiſiſſet vxorē. Nō.n. poterat ei ſcribi libell⁹ niſi ab ipſis quos p hanc occaſionē ⁊ neceſſitatē venientē quodāmō in manus ſuas bono ꝯſilio regerēt: atqꝫ inter ipm ⁊ vxorē pacifice agendo dilectionē ꝯcordiāqꝫ ſuaderēt. ꝙ ſi tantum interciderat odiū vt extingui emēdariqꝫ nō poſſꝫ: tūc vtiqꝫ ſcriberet̄ libellus: qz fruſtra nō dimitteret: quā ſic odiſſet vt ad debitā cōiugio charitatē nulla prudentiū ſuaſione reuocaret̄. ꝑpter hoc ſubdit̄: Quibus re. ieſus ait: Ad dur. cor. ve. ſcri. ē vo. pre. iſtud. Magna.n. duritia erat: q̄ nec p libelli īterpoſitionē: vbi diſſuadēdi loc⁹ iuſtis ⁊ prudentib⁹ tribuebat̄: ſolui vel flecti poſſet ad recipiēdā vel reuocādā ꝯiugij charitatē. CHRY. Vel dr̄: Ad duritiā cordis vr̄i: qz ſi aīa fuerit purgata deſiderijs ⁊ ira: poſſibile ē mulierē neq̄ſſimā tolerare. Multiplicatis aūt i aīa paſſionib⁹ p̄dictis: multa mala ꝯtingēt circa odioſū ꝯnubiū. ſic igit̄ ab incuſatione eorū moyſen eripit q̄ dederat legē: ⁊ totū in eorū caput ꝯuertit. Sꝫ qz graue erat qd̄ dictū ē: ſtatī ad antiquā legē ſermonē reducit dicēs: Ab initio aūt creature maſculū ⁊ feminam fecit eos de⁹. BEDA: Non ait maſculum ⁊ feminas. qd̄ ex priorū repudio querebat̄: ſꝫ maſculum ⁊ feminā: vt vni⁹ ꝯiugis cōſortio necterent̄. CHRY. Si aūt voluiſſꝫ hanc quidē dimitti ⁊ alterā introduci: creaſſet plurimas mulieres. Nec ſolum homini deus mulierē cōiunxit: ſꝫ ⁊ relinquere parentes p̄cepit ⁊ mulieri adherere. vn̄ ſeqt̄: Et dixit. ſ. deus p adā Propt̄ hoc re. ho. pa. ſu. ⁊ ma. ſu. ⁊ adhe. ad vxo. ſuā. Ex ipo mō locutiōis inſeparabilitatē mr̄imonij demōſtrās qz dicit: Adherebit. BEDA: Et ſimiliter qz dicit: adherebit ad vxorē ſuā: nō ad vxores. Seqt̄: Et erūt duo ī carne vna. CHRY. I. ex vna radice facti: ī vnū corp⁹ cōuenient. Seqt̄: Itaqꝫ iā nō ſūt duo ſꝫ vna caro. BEDA: Primū igit̄ nuptiarū ē ex duab⁹ vnā carnē fieri. Caſtitas iūcta ſpūi: vn⁹ efficit ſpūs. CHRY. Poſt hoc terribile faciēs argumētum nō dixit: ne diuidatis: ſꝫ ꝯcluſit: Qd̄ ergo de⁹ cōiunxit: hō nō ſepet. AVGV. ꝯtra fauſtū: Ecce iudei ex libris moyſi ꝯuincunt: nō eē vxorē dimittendaꝫ: q̄ ſm voluntatem legis moyſi arbitrant̄ ſe facere cū dimitterent. Similit̄ ⁊ illud hinc cū ipo chriſto atteſtāte cogſcimus deū feciſſe ⁊ cōiunxiſſe maſculum ⁊ feminaꝫ: qd̄ manichei negādo dānantur: nō iam moyſi libris: ſꝫ chriſti euangelio reſiſtentes. BEDA: Qd̄ ergo de⁹ cōiunxit vnā faciendo carnē viri ⁊ femine: hoc hō nō pōt ſeparare: ſꝫ ſolus deus. Hō ſeparat: qn̄ ꝑpter deſideriū ſcdē vxoris primā dimittim⁹. De⁹ ſeparat: quādo ex ꝯſenſu ꝑpter ſeruitutem dei ſic habemus vxores: quaſi nō habentes. CHRY. Si aūt duo quos de⁹ cōiunxit ſeparari non debēt: multo magis eccliam quā de⁹ chriſto cōiunxit: ab eo nō ꝯuenit ſeparare. THEO. Quia vo ſcādalizabātur diſcipuli: tanq̄ ex p̄dictis nō plene eis fuerit ſatiſfactū propter hoc enim iteruꝫ interrogant. vn̄ ſequitur: Et ite. in do. diſc. eius de eodē iter. eum. HIERO. Scda interrogatio ab apoſtolis iterum dicta eſt: quia de eadem re de qua phariſei eum interrogauerunt. i. de coniugij ſtatu ⁊ hoc ⁊ hoc proprie. Iterata enī verbi ſnīa: nō faſtidiū ſed eſuriem ⁊ ſitim preſtat. vnde qui me comedunt: adhuc eſurient: ⁊ qui me bibūt adhuc ſitient. Mellifluū enī ſapientie eloquia guſtata: diligentibus multimodū ſaporem reddunt. vnde dn̄s iterato diſcipulos inſtruit. nam ſequitur Et dixit illis: Quicunqꝫ dimi. vx. ſu. ⁊ al. dux. adul. com. ſu. eā. CHRY. Adulteriū vocat nō cum ſua ſimul eſſe: Nō enī eſt ſua quā accepit prima derelicta: ⁊ propter hoc cōmittit adulteriū ſup eā. i. ſuper ſcdam quā introducit. Idē aūt eſt ⁊ de muliere. vnde ſequit̄: Et ſi vxor di. virū ſuū: ⁊ alij nup. mechat̄. Nō enī alteri vt proprio viro pōt cōiungi: ſi propriū derelinquat. Et quidem lex prohibuit adulteriū manifeſtū: ſaluator hoc nō manifeſtū: neqꝫ ab omnibus notū: nature contrariū. BEDA: In mattheo vero ſcriptū eſt plenius: Quicunqꝫ dimiſerit vxorē ſuaꝫ niſi ob fornicationē. Vna ergo ſolūmodo carnalis ē cauſa: fornicatio. Vna ſpiritalis: timor dei: vt vxor dimittatur: ſicut multi religionis cauſa feciſſe legunt̄. Nulla autē cauſa eſt dei lege pſcripta: vt viuēte ea q̄ relicta eſt alia ad ducat̄. CHRY. Quod aūt Mattheus dicit phariſeis hec verba dixiſſe: Marcus vero diſcipulis: nō eſt ꝯriū. contingit enī hec ⁊ his ⁊ illis dicta eſſe.

Et offerebāt illi puulos: vt tāgeret illos. diſcipuli aūt cōminabant̄ offerētib⁹. Quos cū videret Jeſus: indigne tulit. Et ait illis: Sinite paruulos venire ad me: ⁊ ne prohibueritis eos: taliū enī eſt regnū dei. Amē dico vobis: quiſqs nō recepit regnū dei velut puul⁹ nō intrabit ī illud. Et cōplexās eos ⁊ īponēs manus ſup illos: bn̄dicebat eos.

THEO. Oſtenſa ſupius nequitia phariſeorū chriſtum tētantiū: nūc oñdit multa fides turbarū que tn̄ manuū impoſitione putabant chriſtū benedicere paruulos quos ſibi offerebant. vnde dicitur: Et offe. illi paruu. vt tan. eos. CHRY. Sed diſcipuli ꝓhibebāt offerētes ꝑpter chriſti dignitatē. Et hoc eſt qd̄ ſubdit̄: Diſci. aūt cō. offe. Saluator aūt erudiens diſcipulos ſapere moderata: ⁊ tumorē ꝯculcare mūdanū: accipit pueros ⁊ eis p̄nūciat regnū dei. vn̄ ſequit̄: Et dixit illis: Sinite paruu. ve. ad me: ⁊ ne ꝓhi. eos. ORIGE. Siquis ergo eorū q̄ doctrinā eccleſiaſticā ꝓfitent̄: videat aliquē offerētē quoſdā ſtultos mūdi ⁊ ignobiles ⁊ infirmos: q̄ ꝑpter hoc appellati ſūt pueri ⁊ infantes: nō ꝓhibeat q̄ſi ſine iudicio faciētē eū q̄ offert talē ſaluatori. Poſt hec exhortat̄ diſcipulos ſuos iā viros ꝯſtitutos ꝯdeſcendere vtilitatib⁹ puerorū: vt fiant pueris quaſi pueri: vt pueros lucrent̄. Nā ⁊ ipe cū in forma dei eſſet: humiliās ſe factus eſt puer. vn̄ ſubdit̄: Taliū ē enī regnū dei. CHRY. Etenī ab oib⁹ paſſionib⁹ pura exiſtit aīa pueri: ꝑpter hoc oportet vt hec ex voluntate operemur: q̄ pueri habent p naturā. THEO. Unde nō dixit horū ē regnū dei: ſꝫ taliū. ſ. habentiū ⁊ ſtudio ⁊ labore innocentiā ⁊ ſimplicitatē quā habent pueri ex natura. Puer.n. nō odit neqꝫ malicioſe aliqd operat̄: neqꝫ verberatus a matre diſcedit. ſed etſi eā vilibus induat veſtimētis: p̄fert ea regalibus indumentis: ſic ⁊ ille q̄ viuit ſm virtutē eccleſie matris ſue nihil huic p̄honorat: neqꝫ etiā reginā multorū voluptate. vn̄ ⁊ dn̄s ſubdit̄: Amē dico vobis: Quiſqs nō rece. reg. dei velut puu. nō intrabit ī illud. BEDA: Ideſt niſi talē habueritis innocentiā ⁊ animi puritatē ſicut paruulus habet: regnū celorū nō poteritis intrare. Aliter: regnū dei. i. doctrinā euāgelij: ſicut puul⁹ recipere iubemur: qz quomodo paruulus in diſcēdo nō ꝯdicit doctoribus: neqꝫ rōes ⁊ verba cōponit: eis reſiſtēs ſꝫ fideliter ſuſcipit q̄ docēt: ⁊ cū metu obtēperat ⁊ diſcit: ita ⁊ nos obediēdo ſimplr̄ ⁊ ſine vlla ꝯdictiōe verbū dn̄i ſuſcipe debem⁹. Sequit̄: Et cō. eos. ⁊ im. ma. ſup il. bene. eos. CHRY. Bene aūt amplexat̄ eos ad bn̄dictionēꝫ tanq̄ in ꝓpriū ſinū leuās ꝓpiciat⁹ facturā ſuā ab eo cadentē ab initio ⁊ diſſiſā. Imponit aūt puulis manus: docens diuine virtutis operationē. Et quidē ſm ꝯſuetudinē aliorū manus īponit: ſꝫ nō ſm ꝯſuetudinē operat̄. De⁹ enī exiſtēs: humanū modū ſeruabat tanq̄ verus homo factus. BEDA: Cōplexus etiā bn̄dixit puulos: vt humiles ſpiritu ſua benedictione ⁊ gratia ⁊ dilectione dignos eſſe ſignificet.

Et cū egreſſus eſſet in via ꝓcurrēs quidā genuflexo ante eū: rogabat eū dicens: Magiſter bone qd faciā vt vitā eternā percipiā? Jeſus autē dixit ei: Quid me dicis bonū? Nemo bon⁹ niſi vn⁹ deus. Precepta noſti: Ne adulteres: ne occidas: ne fureris: ne falſū teſtimoniū dixeris: ne fraudem feceris. honora patrē tuū ⁊ matrem. At ille reſpōdēs ait illi: Magiſter: Hec omnia obſeruaui a iuuentute mea. Jeſus aūt intuitus eū dilexit eū: ⁊ dixit ei: vnū tibi deeſt: Uade quecunqꝫ habes vēde ⁊ da pauperibus: ⁊ habebis theſaurū ī celo: ⁊ veni ſequere me. Qui ꝯtriſtatus in verbo: abijt merens. Erat.n. habens multas poſſeſſiones. Et circūſpiciēs ieſus: ait diſcipulis ſuis: Quam difficile q pecunias habēt in regnū dei introibunt. Diſcipuli aūt obſtupeſcebant in verbis eius. At Jeſus rurſus reſpōdens ait illis: Filioli: q̄ꝫ difficile ē confidētes in pecunijs in regnū dei introire. Facilius eſt camelū per foramen acus trāſire: q̄ꝫ diuitē intrare in regnū dei. Qui magis admirabant̄ dicentes ad ſemetipſos: Et qs pōt ſaluus fieri? Et intuēs illos Jeſus ait: Apud hoīes impoſſibile eſt: ſed nō apud deū. Omnia enī poſſibilia ſūt apud deū.

BEDA. Audiuerat quidā a dn̄o tn̄ eos q̄ puulorū voluīt eē ſiles: dignos eē introitu regni celorū: atqꝫ ideo poſcit ſibi exponi nō parabolis: ſꝫ apte: q̄b⁹ operū meritis vitā eternā ꝯſequi poſſit. vn̄ dicit̄: Et cū egreſſus eēt in via pcur. q̄. genu. ante eū: roga. eū dicēs: Ma. bo. qd fa. vt vi. eter. pci. THEO. Miror de hoc iuuene q̄ oibus alijs ꝓ infirmitatibus ad chriſtū accedētib⁹: hic vite eterne poſſeſſionē poſtulat cū maligna ſit paſſio auaricie ꝑpter quam poſtmodū cōtriſtatus eſt. CHRY. Quia vero acceſſerat ad chriſtū: tanq̄ ad hoīeꝫ ⁊ ad vnū iudaicorū doctorū chriſtus tanq̄ hō r̄ndit eidē. vn̄ ſequit̄: Jeſus aūt dixit ei: Quid me di. bo. Nemo bo. niſi vn⁹ deus. Hec aūt dicēs nō excludit hoīes a bonitate: ſꝫ a cōparatione bonitatis diuine. BEDA: Unus aūt deus bon⁹: nō pr̄ ſolus intelligēdus ē: ſꝫ ⁊ fili⁹ q̄ dicit: Ego ſū paſtor bonus: ſꝫ ⁊ ſpūſſanctus: qz dr̄: Pater de celis dabit ſpiritū bonū petētib⁹ ſe. Ipſa.n. vna ⁊ indiuidua trinitas pr̄: fili⁹: ⁊ ſpūſſanct⁹: ſolus ⁊ vnus deus bon⁹ ē. Nō igit̄ dn̄s ſe bonū negat: ſꝫ eē deū ſignificat: nō ſe magr̄ꝫ bonū nō eē: ſꝫ magr̄m abſqꝫ deo nullū bonū eē teſtat̄. THEO. Voluit igit̄ dn̄s per hec verba mentē iuuenis facere altioreꝫ: vt ipm cognoſceret tanq̄ deum. Sed ⁊ aliud quidem innuit in his verbis: vt quando debes conferre cum aliquo: non adulando cum eo conferas: ſed reſpicias radicem bonitatis ⁊ fontē deum: ⁊ ei preſtes honorē. BEDA: Notandum autē ꝙ iuſticia legis ſuo tp̄e cuſtodita: nō ſolū bona terre: verū etiā ſuis cultorib⁹ vitā ꝯferebat. vn̄ dn̄s de vita eterna querēti conſequenter dixit: Precepta noſti? Ne adulteres: ne occi. Hec ē enī puerilis innocentia que nobis imitanda ꝓponitur: ſi regnū dei volumus intrare. vn̄ ſequit̄: Et ille reſpōdens ait: Magiſter hec oia ob. a iuuen. mea. Nō eſt putandus homo iſte vl voto tētantis: vt quidam putauerūt dn̄m interrogaſſe: vel de ſua vita eſſe mentitus: ſed

ſimpliciter vt vixerat eſſe confeſſus: qḋ patet ex hoc qḋ
ſubdit: Jeſus aūt intuitus eū: dilexit eū: ⁊ dixit ei. Si aūt
mēdaciū aut ſimulatiōis noxa reꝰ teneret: nequaq̄ intuitꝰ
archana cordis eiꝰ diligere diceret Jeſus. ORIGE. ſup
mat. In hoc.n. ꝙ dilexit eū vel oſculatus eſt eū: videt af-
firmaſſe pfeſſionē eiꝰ qui dixit ſe oīa iſta ipleſſe. Intēdēs
eni mente in eum vidit hoīez ex bona ꝯſciētia cōfitentē.
CHRY. Dignū tñ eſt inquirere q̄liter hūc dilexit: q̄ eū
nō erat ſecuturꝰ? Eſt aūt h̄ dicere q̄m quantū ad p̄ora di-
gnus erat amore: q̄ legis ſūt obſeruās a iuuētute. circa fi
nē vero neq̄ diminutionē prioris dilectiōis ꝯſecutꝰ eſt:
ſicut neq̄ pfectionē ſuſcepit. Etſi eni nō exceſſerat menſu
ram: humanā chriſti pfectionē nō ſequēs: nullo tñ crimi-
ne exiſtebat reus: ſcḋm poſſibilitatē hoīs legē obſeruans
⁊ in hac obſeruatiōe chriſtus eū dilexit. BEDA: Dili-
git eni dñs eos q̄ mādata legis q̄uis minora cuſtodiūt:
ſꝫ nihilominus q̄ in lege minus fuerāt his q̄ pfecti eē de-
ſiderāt oñdit: q2 nō venit ſoluere legē ſed adimplere. Vñ
ſequit: Et dixit ei: Vnū tibi deeſt. Vade quecūq̄ ha. ven-
de ⁊ da pauperibus ⁊ ha. theſau. in celo. ⁊ veni ⁊ ſe. me.
Quicūq̄ eni pfectus eē voluerit debet vendere q̄ hꝫ: nō
ex pte: ſicut ananias fecit ⁊ ſaphira: ſꝫ totū. THEO. Et
cū vēdiderit dare paupibꝰ: nō hiſtrionibus ⁊ luxurioſis
CHRY. Bene aūt nō fecit eterne vite mentionē ſꝫ the-
ſauri: dicēs: Et habe. theſa. in celo. Quia.n. de pecunijs
erat ſmo: ⁊ de abrenūciatiōe diuiꝫ: oñdit ꝙ reddit plura
his q̄ pcepit relinquere: quanto maius eſt celū q̄ terra.
THEO. Sed q2 multi ſūt paupes nō humiles: ſꝫ ebrij
aut aliquā aliā habētes maliciā: ꝓpter h̄ dicit: Et veni ſe
quere me. BEDA: Sequit eni dñm q̄ imitator eiꝰ ē: ⁊ ꝑ
veſtigia eius gradit. Sequit: Qui ꝯtriſtatꝰ in verbo abijt
merēs. CHRY. Et cām triſticie ſubdit euāgeliſta dicēs
Erat.n. poſſeſſiōes habēs multas. Nō.n. eodē mō affici-
unt q̄ pauca habēt ⁊ q̄ multa. Adiectio.n. acq̄ſitarū diui-
tiaꝝ maiorē flāmā cupiditatis accēdit. Sequit: Et circū.
Jeſus ait diſci. ſuis: Quādiffi. qui pecu. ha. in reg. dei in-
troi. THEO. Nō hoc dicit ꝙ diuitie male ſint: ſꝫ ha-
bentes ipas vt cuſtodiāt. docet.n. nō ipas hr̄e.i. retinere
⁊ cuſtodire: ſed eis in neceſſarijs vti: ⁊ in ſeruitio hoīs eē
CHRY. Dixit aūt h̄ dñs diſcipulis paupibus exñti-
bus ⁊ nihil poſſidētibꝰ: inſtruēs eos inopiā nō erubeſce
re: ⁊ q̄ſi excuſando eis rñdens ꝓ eo ꝙ nihil eos habere
ꝯceſſerat. Sequit: Diſcipuli aūt obſtu. in verbis eiꝰ. Ma
nifeſtū eſt.n. quoniā inopes exñtes ꝓ alioꝝ ſalute dole-
bant. BEDA: Sed q2 inter pecunias habere ⁊ amare
multa diſtantia eſt. vñ ⁊ ſalomon nō ait: Qui hꝫ: ſed qui
amat diuitias: fructū nō capit ex eis. iō dñs obſtupeſcēti
bus diſcipulis verba pmiſſe ſnie exponit. vñ ſequit: At
Jeſus rur. rñdens ait illis: Filioli: q̄ difficile eſt cōfi. i pe.
regnū introire? Vbi notādū ē ꝙ nō ait q̄ ipoſſibile eſt: ſꝫ
q̄ difficile eſt. qḋ.n. ipoſſibile eſt: omnino fieri nō poteſt.
Quod difficile: cum labore poteſt. CHRY. Vel dicēs
difficile oſtendit eſſe impoſſibile: ⁊ nō ſimpliciter ſed cuꝫ
quadā intēſione. ⁊ hoc oñdit exēplo: di. Faciliꝰ eſt came.
p fora. acus trāſire q̄ diuitē intra. i regnū dei. THEO.
Camelū ſiquidē oportet intelligere aut ipꝫ animal aut fu-
nē illū groſſū q̄ naues magne vtunt. BEDA: Quomo-
do ergo vel in euāgelio matheꝰ ⁊ ioſeph: vl' in veteri te-
ſtamēto q̄plurimi diuites intrauerūt i regnū dei: niſi for
te q2 diuitias vl' ꝓ nihilo hr̄e vel ex toto relinquere dño
inſpirāte didicerūt? Altiore aūt ſenſu faciliꝰ eſt chriſtū pa
ti ꝓ dilectoribꝰ ſuis: q̄ dilectores ſeculi ad chriſtū poſſe
ꝯuerti. Cameli eni noīe ſe itelligi voluit: q2 īfirmitati nr̄e
onera ſuſtulit. p acū aūt ſignificat pūctiōes.i. dolores in
paſſiōe ſuſceptos. Foramē g̃ acꝰ dicit anguſtias paſſiōis:
qua ſciſſa: nr̄e quaſi veſtimēta nature quodāmodo reſar-
cire dignatꝰ ē. Sequit: Qui mag. admira. dice. ad ſemet-
ipſos: Et q̄s pōt ſaluꝰ fieri? cū incōpabiliter maior ſit tur
ba paupeꝝ: q̄ diuitibus pditis pōt ſaluari. intellexerunt
tñ cūctos q̄ diuitias amāt: etiā ſi adipiſci nequeāt: in diui
tū numero deputari. Seq̄t: Et intuēs eos Jeſus ait: Apud
homi. impoſſi. eſt: ſꝫ nō apud deū. Quod nō ita intelligē
dū eſt q̄ſi cupidi ⁊ ſupbi in regnū celoꝝ ſint intraturi cuꝫ
cupiditate ⁊ ſupbia: ſꝫ poſſibile eſt deo vt a cupiditate ⁊
ſupbia ad charitatē ⁊ humilitatē ꝯuertāt. CHRY. Jdeo
aūt hoc opus dei eſſe dixit: vt oñderet ꝙ multa opus eſt
illi gratia: q̄ ad hoc a deo dirigit. vñ monſtrat ꝙ nō pua
merces eſt diuitibꝰ valētibꝰ chriſti philoſophiam ſequi.
THEO. Vel intelligēdū ē qḋ dicit: Apud hoīes ipoſ-
ſibile eſt: ſed nō apud deū. q2 cū deū audimꝰ: hoc fit poſſi
bile. cū vero humana ſapimꝰ: ipoſſibile. Sequit: Omnia
eni poſſibilia ſūt apud deū. Cū oīa dicit: entia ſubintelli-
gas. peccatū.n. nō ē ens. Eſt.n. res abſq̄ eſſentia ⁊ hypo
ſtaſi peccatū. Vel aliter: Peccatū nō virtutis ſꝫ infirmita
tis eſt: ⁊ iō peccatū ſicut ⁊ infirmitas ipoſſibile eſt apud
deū. Sed nunq̄d deus facere pōt vt id qḋ factū eſt: nō ſit
factū? Ad qḋ dicit ꝙ deus eſt ſūma veritas. facere aūt qḋ
factū ē vt nō ſit factū: falſū eſt. Qualiter g̃ vītas faciet fal
ſū? Prius igit deſtruet ꝓpriā naturā: vt quidā dicūt. Nū-
quid pōt deus nō eē deus. hoc eni ridiculū eſt.

Et cepit ei Petrus dicere: Ecce nos dimiſi-
mus omnia: ⁊ ſecuti ſumus te. Reſpondens Je-
ſus ait: Amē dico vobis: nemo eſt qui reliquerit
domū aut fratres aut ſorores aut patrem aut ma-
trem aut filios aut agros propter me ⁊ ꝓpter euā
geliū: q nō accipiet cēties tantū nūc in tēpore hoc
domos ⁊ fratres ⁊ ſorores ⁊ matres ⁊ filios ⁊ a-
gros cū pſecutionibꝰ ⁊ in ſeculo futuro vitā eternā
Multi autē erūt pmi nouiſſimi: ⁊ nouiſſimi pmi.

GLO. Quia iuuenis audito conſilio ſaluatoris de re-
rum dimiſſione: triſtis abſceſſerat. Diſcipuli autem chri-
ſti premiſſū conſiliū iam adimpleuerant: ſollicitare cepe
runt de premio: eſtimantes ſe magnū aliquid feciſſe: cum
iuuenis qui precepta legis impleuerat: hoc ſine triſticia
nec audire potuerit. vnde petrus pro ſe ⁊ alijs dominuꝫ
interrogat. Et hoc eſt quod dicitur: Et cepit ei petrus di-
cere: Ecce nos dimiſimus omnia: ⁊ ſecuti ſumus te.
THEO. Petrus etſi pauca dimiſit: tamen hec omnia
vocat. Nam ⁊ pauca habent vinculū paſſionis: ita vt be
atificetur ille qui pauca relinquit. BEDA: Et quia non
ſufficit tñ dimittere: iungit quod perfectū eſt: Et ſecuti ſu
mus te. quaſi dicat fecimus quod iuſſiſti. Quid igitur da
bis nobis premij? Petro autem de diſcipulis tñ interro
gante: dominus vniuerſalem reſponſionē facit. vnde ſe-
quitur: Reſpondens Jeſus ait: Amen dico vobis: nemo
eſt qui re. do. aut fratres. Hoc autem dicens: non innuit
vt patres relinquamus: non adiuuantes eos: neq̄ vt ab
vxoribus ſeparemur: ſed nos inſtruit preferre honorem
dei ſecularibus rebus. CHRY. Mihi autem videtur
ꝙ in hoc intendebat perſecutiones futuras occulte pre-
nunciare: quia futuruꝫ erat vt multi patres ad pietatem
filios inducerent: et vxores viros. Non autē differt di-
cere: Propter nomē meū aut euangeliū: vt Marcus di-
cit: aut propter regnum dei: vt ait lucas. Etenim nomen
chriſti virtus euangelij eſt ⁊ regni. Euangeliū eni recipit
in nomine ieſu chriſti: ⁊ regnū dei per nomē ipſiꝰ cogno-
ſcitur ⁊ venit. BEDA: Quidā autē ex occaſione huius
ſententie qua dicit: Accipiet centies tantū. nunc in tēpo-
re hoc iudaicā mille annorū fabulā poſt reſurrectionē iu
ſtorū dogmatiçant: quando oīa que propter deū dimiſi-
mus multiplici ſunt fenore reddenda: inſuper ⁊ vita eter-
na donanda. Nec vident ꝙ etſi in ceteris digna ſit pro-
miſſio: in vxoribus tamē centenis iuxta alios euangeli-
ſtas appareat turpitudo: pſertim cū dñs in reſurrectio-
ne nubendum nō eſſe teſtetur: ⁊ ea que propter ſe dimiſſa
fuerint: recipienda in hoc tpe cum perſecutionibus aſſe-
ueret: que mille annis ſuis abeſſe affirmat. CHRY.
Eſt quidem igit centies tantū merces ſm cōmunicationē
⁊ nō ſm poſſeſſionem. h̄ eni adimpleuit eis dñs nō corpa
liter: ſꝫ alio quodāmodo. HIERO. Vxor.n. in domo
circa viri cibū negociat ⁊ veſtimēta. Vide igit h̄ ⁊ i aplis
Multe.n. mulieres ſollicite erāt de eoꝝ cibo ⁊ veſtimētis
⁊ miniſtrabāt eis. Siłr ⁊ patres ⁊ matres plurimas apli
habuerūt. ſ. eos q̄ ipoſ diligebāt: ſꝫ ⁊ petrꝰ vnā relinquēs
domū: poſtea diuiꝫ diſcipuloꝝ domos habebat. Et maiꝰ
ē: q2 cū pſecutiōibꝰ hec oīa poſſidebūt ſancti: ſi pſecutio-
nē ſint paſſi ⁊ anguſtiati. ꝓpter qḋ ſequit: Multi aūt erūt
pmi nouiſſimi ⁊ nouiſſimi primi. Phariſei.n. primi exi-
ſtentes facti ſūt nouiſſimi. Qui vō oīa reliquerūt: ⁊ chri-
ſtū ſecuti ſūt: fuerūt nouiſſimi in ſeculo iſto p anguſtias ⁊
pſecutiōes: ſed erūt primi p ſpem q̄ eſt in deū. BEDA:
Pōt ſane h̄ qḋ ait Accipiet centies tantū. altiꝰ intelligi. Cē
tenarius q̄ppe numerꝰ de leua trāſlatus in dexterā: ſꝫ eā
dem inflexu digitoꝝ videat hr̄e figurā: quā habuerat de-
narius in leua: tñ quātitatis magnitudine ſurſū creſcit: q2
videlicet oēs q̄ ꝓpter regnū dei tpalia ſpreuerūt ⁊ in hac
vita pſecutionibꝰ pleniſſima eiuſdē regni gaudiū fide cer
ta deguſtāt: atq̄ in expectatiōe patrie celeſtis q̄ ſignificat
in dextera oīuꝫ electoꝝ delectatiōe fruūt. Veꝝ q2 multi
v̄tutū ſtudia nō eadē q̄ incipiūt intētiōe pietatis ꝯſūmāt:
mox ſubinfert: Multi aūt erūt ⁊c. Quotidie.n. videmus
multos in laico habitu ꝯſtitutos: magnis vite meritis ex
cellere: ⁊ alios a prima etate ſpirituali ſtudio feruētes: ad
extremū ocio torpente laſceſcere: atq̄ inerti ſtulticia qḋ
ſpiritu cepere carnē conſummare.

Erāt aūt i via aſcēdētes hieroſolymā: ⁊ pcede-
bat illos ieſus. Et ſtupebāt: ⁊ ſequentes timebāt.
Et aſſumēs iteꝝ duodeci cepit ill' dicere q̄ eēnt ei
vētura: Quia ecce aſcēdimꝰ hieroſolymā: ⁊ filius
hoīs tradet principibꝰ ſacerdotū ⁊ ſcribis ⁊ ſenio
ribus: ⁊ dānabūt eū morte. Et tradēt eū gentibꝰ:
⁊ illudēt ei ⁊ ꝯſpuēt eū ⁊ flagellabūt eū: ⁊ interfici-
ent eum: ⁊ tertia die reſurget.

BEDA: Meminerāt diſcipuli ſmonis quo dñs ſe paſ-
ſurū multa a ſūmis ſacerdotibꝰ ⁊ ſcribis predixerat: ⁊ iō
hieroſolymā tēdētes ſtupebāt. Et hoc eſt qḋ dicit: Erant
aūt in via aſcēden. hiero. ⁊ pce. illos ieſus. THEO. Vt
oñdat ꝙ ad paſſionē pcurrit: ⁊ ꝙ nō refugit mortē ꝓ nr̄a
ſalute. Et ſtupe. ⁊ ſequē. time. BEDA: Ne vel ipſi cū eo
occiderēt: vel ſaltē ille cuiꝰ vita ⁊ magiſterio gaudebāt: i
inimicoꝝ manibꝰ occūberet. Preuidēs aūt dñs ex paſſiōe
ſua diſcipuloꝝ aīos pturbādos: eis ⁊ paſſionis penā ⁊
reſurrectiōis ſue gloriā pdicit. vñ ſequit: Et aſſumēs ite-
rū. xij. cepit illis dicere q̄ ei eēnt ventura. THEO. Vt.ſ.
diſcipuloꝝ corda ꝯfirmaret: vt cū hec paudirēt leuiꝰ poſt
modū ſuſtinerēt: ⁊ i repētinis nō formidarēt: ⁊ etiā vt oñ
deret ꝙ voluntarie pati. Qui.n. pnoſcit ⁊ pōt fugere ⁊ nō
fugit: manifeſtū ē ꝙ volūtarie ſeipm paſſionibꝰ tradit. Se
orſū aūt aſſumit diſcipulos: nāq̄ ꝯueniēs erat paſſiōis
myſteriū ꝓpinquioribꝰ ſibi reuelare. CHRY. Cōme-
morat aūt ſingula q̄ paſſurus erat ne ſi aliq̄d ꝑtermiſſuꝫ
remaneret: cernētes poſtmodū illud ſubito turbarent. vñ
ſubdit: Quia ecce aſcēdimus hieroſolymā. GLO. Ad
quē.ſ. ptinet pati: nā diuinitas pati nō pōt. Tradet.ſ. a iu
deis princi. ſa. ⁊ ſcri. ⁊ ſenioribus: ⁊ ꝯdem. eū morte: iudi-
cātes eū eē reū mortis. Et tradēt eū gētibꝰ.ſ. pilato genti
li. Et illudēt ei. milites eius. Et ꝯſpuēt eū ⁊ fla. eū ⁊ inter-
fi. eū. CHRY. Vt aūt cū fuerint ꝯtriſtati ꝓpter paſſio-
nē ⁊ mortē tūc ⁊ reſurrectionē expectent: ſubdit: Et tertia
die reſurget. Cū.n. triſticias ⁊ opprobria q̄ ꝯtigerūt non
occultauerit: ꝯueniēs erat vt ei ⁊ de reliquis crederēt.

Et accedunt ad eū iacobus ⁊ ioānes filij çebe
dei dicētes: Magiſter volumus vt qḋcūq̄ petie-
rimus facias nobis. At ille dixit eis: Quid vultis
vt faciam vobis? Et dixerunt: Da nobis vt vnus
ad dexteram tuaꝫ: ⁊ alius ad ſiniſtram tuam ſede
amus in gloria tua. Jeſus aūt dixit eis: neſcitis q̄d
petatis. Poteſtis bibere calicē quē ego bibo: aut
baptiſmo quo ego baptiçor baptiçari? At illi dix
erūt ei: Poſſumus. Jeſus aūt ait eis: Calicē q̄dē
quē ego bibo bibetis: ⁊ baptiſmo quo ego bapti
çor baptiçabimini: ſedere aūt ad dexterā meā vel
ad ſiniſtrā nō ē meū dare vobis: ſꝫ q̄bꝰ paratū eſt.
CHRY. Audientes diſcipuli chriſtum frequenter de
ſuo regno loquentē putabant ꝙ hoc regnū poſt eius mor
tem non eſſet: ⁊ ideo nunc prenunciata chriſti morte: ac-
ceſſerunt ad eū vt honoribus regni ſtatim fierent digni.
vnde dicit: Et acceſ. ad eū ia. ⁊ io. fi. çe. di. Magiſter vo.
vt qḋcūq̄ pe. fa. nobis. Erubeſcētes eni ꝙ aliquid huma
nū paſſi erāt: acceſſerūt ad chriſtū ſeorſū eū a diſcipulis
aſſumētes. Saluator vō nō ignorās q̄d petere debebāt:
ſed ad reſpondendum eos inducens interrogationē ſub
iungit: At ille dixit eis: Quid vultis vt faciam vobis?
THEO. Credebant autēꝫ predicti diſcipuli ꝙ proptē
hoc hieroſolymā aſcēderet vt regnaret: ⁊ poſtmodū pa-
teretur: que ſe paſſurū pdixerat: ⁊ hoc cogitātes dexte-
rā ⁊ ſiniſtram ſedem appetebāt. vnde ſequit: Et dixerunt
Da nobis vt vnus ad dexterā ⁊ alius ad ſiniſtrā ſedeat
in gloria tuā. AVG. de cō. euā. Hoc ab eis nō per eos
ipſos: ſed p matrē dictū eſſe mattheus expſſit: cū illa eo-
rū voluntatē attuliſſet ad dñm. vnde magis ipſos q̄ illā
dixiſſe qḋ dictū eſt Marcꝰ breuiter intimauit. CHRY.
Vel conuenienter dici pōt vtrūq̄ factū eſſe. Videntes.n.
ſe pre alijs honoratos: predictā petitionē ſe cōſequi eſti
mabant: ⁊ vt facilius petitionē obtinerent: matrē aſſum-
pſerūt: vt cū hac ſimul chriſtū precarent. AVG. de cō.
euan. Deniq̄ ⁊ dominus etiam ſm Marcum ⁊ ſm Mat
theū ipſis potius q̄ matri reſpondit. Nām ſequit: Jeſus
autē dixit eis: Neſcitis quid pe. THEO. Quaſi.d. Nō
eſt hoc qḋ creditis ꝙ ſim tpaliter in hieruſalē regnaturus
ſed oīa hec que.ſ. ad regnū meū ptinent ſupra intellectuꝫ
ſunt. Etenī ſedere a dextris meis tam magnū quid eſt: vt
excellat ordines angeloꝝ. BEDA: Vel neſciunt quid
petant: qui ſedē glorie a dño quā nōdū merebant inqui-
runt. CHRY. Vel dicit: neſcitis quid petatis. ac ſi di-
ceret: Vos de honore loquimini: ego vero de agonibus
⁊ ſudoribus diſputo. Non enim eſt hoc pmioꝝ tempus
ſed occiſionis: prelioꝝ: ⁊ periculoꝝ. vnde ſubdit: Pote-
ſtis bibere ca. quē ego bi. aut bap. quo ego bapti. bapti-
çari? Per modū interrogatiōis attrahit eos: vt ex cōmu
nione que eſt ad ipm auidiores fierent. THEO. Cali-
cē aūt ⁊ baptiſmū crucē noiat: calicē q̄dē tanq̄ potū dulci
ter ab ipſo ſuſceptū: baptiſmū vero tanq̄ emūdationem
nr̄oꝝ facientē peccatoꝝ. Qui nō itelligentes qḋ dixerat
reſponderūt. vnde ſequit: At illi dixerūt: poſſumus. Cre
debāt eni ꝙ de calice ſenſibili ⁊ baptiſmo quo iudei bap
tiçari ſolebāt lauantes.ſ. ſe anteq̄ comederēt loqueretur.
CHRY. Reſpōderūt aūt tam ꝓmpte expectātes in eo
qḋ petierūt exaudiri. Sequit: Jeſus aūt ait eis: Calicem
quidē quē ego bibo bi. ⁊ bapti. quo ego bapti. baptiçabi
mini. i. martyrio digni eritis ⁊ patiemini ſicut ⁊ ego. BE
DA: Querit aūt quomodo calicē martyrij iacobus ⁊ io
annes biberunt: aut quomodo baptiſmo dñi fuerunt ba-
ptiçati: cū ſcriptura narret iacobum tñ apoſtolum ab he
rode capite truncatū: Joannes autem propria morte fini
uit vitā. Sꝫ ſi legamus eccleſiaſticas hiſtorias in quibꝰ
fertur ꝙ ⁊ ipſe propter martyriū in feruentis olei dolium

miſſus ſit: ſtatiq; relegatus in pathmos inſula: ſic videbimus martyrium animo nõ defuiſſe: ⁊ bibiſſe ioannem calicẽ cõfeſſionis: quẽ ⁊ tres pueri in camino ignis biberunt: lȝ perſecutor non fuderit ſanguinẽ. Sequitur: Sedere autem ad dex. me. vel ad ſi. non eſt me. da. vo. ſed quibus paratũ eſt. CHRY. Ubi duo querunt. vnũ ẽ: ſi paratũ eſt alicui ſedere a dextris ei⁹. Alterũ aũt: ſi oĩuȝ dñs his quibus paratũ ẽ poteſtatẽ tribuẽdi nõ hȝ. Ad pmũ ḡ dicim⁹ q̄ null⁹ a dextris neq; a ſiniſtris ſedet: inuius .n. ẽ oĩ creature thronus ille. Quõ ḡ dixit: Sedere ad dexterã meã vł ad ſiniſtrã nõ ẽ meũ dare vobis. q̄ſi qbuſdã ſeſſuris. Ad ſuſpitionẽ q̄dẽ interrogãtiũ rñdit eoꝝ intẽtioni cõdeſcẽdẽs: neq;.n. nouerãt illũ thronũ excelſũ ⁊ cathedrã q̄ ẽ a dextris pr̃is: ſȝ vnũ ſolũ petebant. ſ. potiri primatu ⁊ alijs pẽeſſe. Quidã.n. audierũt dictũ de apoſtolis q̄ ſup xij. thronos ẽẽnt ſeſſuri: qd ẽẽt qd̄ dictũ ẽ ignorãtes: inter ceteros petierũt pmatũ. Ad ſcõm dicẽdũ eſt q̄ tale donũ pr̃ãtez filij nõ trãſcẽdit: ſȝ qd̄ i mattheo dr̃: Paratũ ẽ a pr̃e meo. idẽ ẽ ac ſi diceret: a me. vñ ⁊ marc⁹ nõ dixit h: a pr̃e meo. Qd̄ ḡ hic chriſtus dicit tale ẽ: Moriemini inq̄ ppt̃ me: nõ tñ h ſufficit ad hoc q̄ vos pmũ ordinẽ obtineatis. Si.n. aliq̄s ali⁹ cũ martyrio venerit: omnẽ aliã virtutẽ poſſidẽs multa vobis maiora poſſidebit. his.n. parat̃ pmatus q̄ p opa poſſunt fieri primi. Sic igit̃ dñs ſua rñſione eos inſtruxit vt nõ vane ⁊ inaniter p pmatib⁹ moleſtent: ſimul aũt ⁊ eos noluit cõtriſtari. BEDA: Uel nõ eſt meũ vobis dare. i. ſuperbis: hoc eni adhuc erãt. Alijs paratũ eſt: ⁊ vos alij eſtote. i. humiles: ⁊ vobis paratũ eſt.

Et audiẽtes decẽ indignati ſũt de iacobo ⁊ ioanne. Jeſus aũt vocãs eos: ait illis: Scitis q̄ hi q̄ videt̃ pncipari gẽtib⁹ dominãt̃ eis: ⁊ pncipes eoꝝ pt̃ãtez hñt ipoꝝ. Nõ ita ẽ aũt i vobis: ſȝ q̄cũq; voluerit fieri maior erit vr̃ miniſter. Et q̄cũq; voluerit in vobis pm⁹ ẽẽ: erit oĩuȝ ſeruus. Nã ⁊ fili⁹ hoĩs nõ venit vt miniſtraret̃ ei: ſed vt miniſtraret: ⁊ daret animã ſuã redemptionẽ pro multis.

THEO. Quia reliq̄ apłi vidẽt iacobũ ⁊ ioannẽ honorẽ petere: pariter ferre nõ poſſũt. vñ dicit̃: Et audiẽ. decẽ indignati ſũt de iacobo ⁊ ioanne. Patiẽtes.n. humana inuidia mouebãt: ſȝ tũc pmo indignati ſũt: cũ viderũt ipos a dño nõ ſuſceptos. nõ aũt prius indignabant: q̄ videbãt ipos alijs phonorari: tũc igit̃ ſic ipfecte ſe hẽbãt apłi: ſed poſtea in pmatib⁹ ſibi cedebãt adinuicẽ. chriſt⁹ aũt eos ſanat: primo q̄dẽ ad eoꝝ cõſolationẽ eos iuxta ſe adducẽdo ⁊ h ſignificat̃ cũ dicit̃: Jeſus aũt vocãs eos. deinde demõſtrãdo q̄ vſurpare honorẽ ⁊ deſiderare primatũ gẽtiliũ ẽ. vñ ſequit̃: Ait illis: Scitis q̄ hi q̄ vident p̃n. gen. do. eis: ⁊ prin. eorũ po. ha. ipoꝝ. Gentiliũ principes tyrãnice ⁊ dñabiliter ad principatũ ſe ingerũt. Sequit̃: Nõ ita ẽ aũt in vobis. BEDA: In quo docet eũ maiorẽ ẽẽ q̄ minor fuerit: ⁊ illũ dñm fieri q̄ oĩuȝ ſeruus ſit. fruſtra igit̃ aut illi immoderata q̄ſierãt: aut iſti dolẽt ſup maioꝝ deſiderio: cuȝ ad ſũmitatẽ virtutũ nõ potẽtia ſȝ humilitate veniat̃. Deinde pponit exẽplũ vt ſi dicta paruipẽderẽt: erubeſcerẽt ad opa. ⁊ dicit: Nã ⁊ fili. homi. nõ ve. vt miniſtra ei: ſȝ vt mini. ⁊ da. ani. ſuã. redẽ. p multis. THEO. Qd̄ mai⁹ eſt q̄ miniſtrare. Cũ.n. aliq̄s p eo cui miniſtrat morit̃: qd iſto põt ẽẽ mai⁹ ⁊ mirabilius: ſȝ tñ iſta miniſtratio ⁊ humilitatis deſcenſus gloria ei⁹ erat ⁊ omniũ. Ante.n. q̄ homo fieret: ſolũ ab angelis notũ eſt. Cũ aũt factus ẽ hõ ⁊ crucifixus eſt: nõ tñ ipſe gloriã hȝ: ſȝ ⁊ alios in pticipatiõe ſue glorie ſuſcepit: ⁊ dñat⁹ eſt p fidẽ orbi terre. BEDA: Nõ aũt dixit aiaȝ ſuã redẽptionẽ dare p oĩbus: ſed pro multis. i. qui credere voluerunt.

Et veniũt hiericho. Et pficiſcẽte eo de hiericho ⁊ diſcipulis eius ⁊ plurima multitudine: fili⁹ thimei barthime⁹ cec⁹ ſedebat iuxta viã mẽdicãs. Qui cũ audiſſet q̄ ieſus naçaren⁹ ẽ: cepit clamare ⁊ dicere: Jeſu fili dauid miſerere mei. Et cõminabãt illi multi vt taceret. At ille multomagis clamabat: fili dauid miſerere mei. Et ſtans ieſus p̃cepit illũ vocari. Et vocãt cecũ: dicentes ei: Animequior eſto: ſurge vocat te. Qui piecto veſtimẽto ſuo: exiliens venit ad eũ. Et rñdẽs ieſus dixit illi: Quid tibi vis faciã? Cec⁹ aũt dixit ei: Raboni vt videã. Jeſus aũt ait illi: Uade: Fides tua te ſaluum fecit. Et confeſtim vidit: ⁊ ſequebatur eum in via.

HIERO. Paſſioni dñi appropinquãti: ciuitas nomẽ rñdet. dr̃ eni: Et veniũt hiericho. Hiericho luna ſiue anathema interp̃tat̃. Defect⁹ aũt carnis chriſti pparatio ẽ hieruſalẽ celeſtis. Sequit̃: Et pficiſ. eo de hieri. ⁊ diſci. ei⁹ ⁊ plu. multitu. fili⁹ thimei barthime⁹ cecus: ſedebat iuxta viã mẽdicãs. BEDA: Matthe⁹ duos iuxta viã ſedẽtes ⁊ ad dñm clamãtes: cecos dicit ẽẽ illuminatos. Lucas aũt cũ appropinq̄ret hiericho pari ordine illuminatũ ab eo cecũ ẽẽ phibet: vbi nemo ſaltẽ ſapiẽs putet euãgeliſtas ſibimet cõtria ſcribere: ſȝ aliũ pleni⁹ ſcribere q̄ alter omiſit. Jntelligẽdũ ẽ ḡ vnũ eoꝝ fuiſſe potiſſimũ: qd̄ ex h apparet q̄ nomẽ ei⁹ ⁊ nomẽ pr̃is eius Marcus cõmemorauit. AVG. de cõ. euã. Hinc ẽ ḡ q̄ ipm ſolũ voluit cõmemorare marc⁹: cui⁹ illuminatio tã clarã famã huic miraculo cõparauit: q̄ erat nota calamitas. lucas v̓o q̄uis oĩo eodẽ mõ factũ: tñ in alio ceco intelligẽdus ẽ par cõmemorare miraculũ: ⁊ eiuſdẽ miraculi modũ parẽ ſequit̃. Qui cũ audiſſet q̄ ieſus naça. ẽ: cepit clama. ⁊ dicere: Fili dauid ieſu miſerere mei. CHRY. Filiũ dauid vocat cec⁹ dum p̃tereũtis turbe laudẽ audiẽs: ac pphetaꝝ expectatione cõpletã certificat⁹. Sequit̃: Et cõminabant il. mul. vt taceret. ORIGE. Tanq̄ ſi dicat: Qui pmi crediderãt increpabant ei clamanti: Fili dauid: vt taceret ⁊ nõ appellaret eũ cõtẽptibili noĩe ſȝ diceret: Fili dei miſerere mei. ille aũt nõ deſtitit. vñ ſequit̃: Ille aũt magis clama. fili dauid miſe. mei. Cui⁹ clamorẽ dñs exaudiuit. vñ ſequit̃: Et ſtãs ieſus p. illũ vocari. Uide aũt q̄ inferior ẽ cec⁹ de quo lucas loquit̃: nã nec ieſus eũ vocauit vt matthe⁹ dicit: nec iuſſit eũ vocari vt h dicit: ſȝ iuſſit eũ ad ſe adduci: q̄ſi nõ poteſt p ſe venire. Jſte aũt cec⁹ ad ipeiũ dñi vocat̃. vñ ſequit̃: Et vocãt eũ dicẽtes ei: Animequior eſto: ſurge vocat te. Jlle aũt abijciẽs veſtimẽtũ venit ad eũ. Sequit̃: Qui piecto veſti. ſuo venit ad eũ. Forte veſtimẽtũ ceci ⁊ mẽdicatis velamẽtũ intelligit̃ cecitas ⁊ mẽdicitatis quo fuerat circũdatus: qd̄ abijciẽs venit ad ieſũ: quẽ appropinquãtẽ dñs interrogat. vñ ſequit̃: Et rñdens ieſus ait illi: Quid tibi vis faciã? BEDA: Nunq̄d q̄ lumẽ reddere poterat: qd vellet cec⁹ ignorabat? Ad hoc ḡ reqrit vt petat: ad hoc reqrit vt cor ad orationẽ excitet. CHRY. Uel q̄rit: ne. ſ. aliq̄s eſtimaret q̄ aliud volẽti accipe aliud daret. Eteni cõſuetudo erat ei⁹ voluntatẽ curãdoꝝ vniuerſis facere manifeſtã ⁊ tũc medelã inducere vt alios duceret in zelũ: vt oñderet eũ q̄ curãdus erat gratie dono digne potiri. Sequit̃: Cecus aũt dixit ei: Raboni vt videã. BEDA: Paruipẽdit eni extra lucẽ cec⁹ aliqd q̄rere: q̄ etſi hẽe cec⁹ qdlibet põt ſine luce nõ põt videre qd̄ hȝ. HIERO. Cõſiderans autẽ ieſus pmptã voluntatẽ: cõpletiõe deſiderij remunerat. ORIGE. ſuper mattheũ: Dignius autem eſt dicere Raboni: vł ſicut in alijs dicit̃ domine: q̄ fili dauid. vnde ppter illud qd̄ dixit: fili dauid: nõ preſtitit ei ſanitatẽ: ſed ppter h qd̄ dicit: Raboni. vñ ſequit̃: Jeſus aũt dixit ei: Uade fides tua ſaluũ te fecit. Et cõfeſtim vidit: ⁊ ſequebat̃ eum in via. THEO. Grata enim eſt anima ceci in eo q̄ ſanus effectus ieſum nõ reliquit: ſȝ ſecutus eſt eum. BEDA: Myſtice aũt hiericho que interptari dicit̃ luna: defectum noſtre mutabilitatis deſignat. appropinquans dominus hiericho lumen ceco reddidit: quia veniens in carne ⁊ paſſioni appropinquans: multos ad fidẽ adduxit. Nõ.n. primis incarnatiõis ſue tẽporibus: ſed paucis antequã pateretur annis: myſteriũ verbi mundo exhibuit. HIERO. Cecitas etiã ex pte facta iudeis illuſtrat̃ in fine qñ eis mittet heliem propheta. BEDA: Qui aũt appropinquãs hiericho vnũ illuminauit: ac pficiſcens de hiericho duos: h intimauit q̄ ante paſſionẽ ſuã vni tñ populo iudeoꝝ pdicauit: poſt reſurrectionẽ vero atq; aſcẽſionem ſuã p apoſtolos ⁊ iudeis ⁊ gentibus diuinitatis ⁊ humanitatis ſue archana patefecit. q̄ vero Marc⁹ vnũ illuminatũ ſcribit ad gentiũ ſalutẽ reſpicit: vt eoꝝ quos inſtruebat ad fidẽ ſaluationi figura cõgrueret. Matthe⁹ vero q̄ credẽtibus ex hebreis ſuũ ſcribebat euãgeliũ: qd̄ in gentiũ quoq; noticiã erat puẽturũ: recte duos dicit illuminatos: vt ad vtrũq; pplm fidei gr̃aȝ ptinere doceret. Proficiſcẽte igit̃ dño ⁊ diſcipulis ei⁹ ⁊ plurima multitudine de hiericho: cecus ſedebat iuxta viã mẽdicãs: q̄ aſcẽdente ad celos dño ⁊ multis fideliũ ſequẽtib⁹: imo cũ cũctis ab initio mũdi electis: vna cũ illo ianuã regni celeſtis ingrediẽtib⁹: mox gentiũ ppłs cepit ſue illuminatiõis ſpẽ hẽre: q̄ mẽdicat iuxta viã ſedẽs: q̄ necdũ iter veritatis ingrediẽs ad hoc puenire cõtẽdit. HIERO. Popul⁹ etiaȝ iudeoꝝ q̄ ſcripturã cõſeruat nec cõplet: iuxta menſaȝ mendicãs eſurit. Clamat aũt: Fili dauid miſerẽ mei. q̄ p merita patriarchaꝝ iudaic⁹ ppłs illuminat̃. Cõminãt̃ aũt ei multi vt taceat: q̄ peccata ⁊ demonia cõpeſcũt clamorẽ pauperis: ſȝ ille magis clamabat: q̄ ingraueſcẽte bello: manus ad lapidẽ adiutorij: h ẽ ieſũ naçarenũ cũ clamore leuande ſũt. BEDA. Populus etiã gentiũ agnita fama noĩs chriſti pticeps ei⁹ fieri q̄rebat: cui cõdicebãt multi: p̃mo iudei: deinde etiã gentiles: ne illuminandus mũdus chriſtũ inuocaret: nec tñ ipugnãtiũ furor eos q̄ ad vitaȝ erant pordinati valebat ſalute p̃uare. Clamãtẽ aũt cecũ tranſiẽs audiuit: q̄ p humanitatẽ ſuã miſert⁹ eſt: q̄ p diuinitatis potentiã mentis nr̃e tenebras excluſit. q̄.n. ppter nos nat⁹ ⁊ paſſus ẽ ieſus q̄ſi trãſijt: q̄ hec actio tpalis eſt. Starẽ aũt dei eſt imutabiliter cũcta diſponere. clamãtez aũt cecũ dñs vocat: cũ pplo gẽtiũ p pdicatores verbũ fidei mittit: q̄ vocãtes cecũ animequiorẽ ẽẽ ⁊ ſurgere atq; ad dñz venire p̃cipiũt: cũ pdicãdo indoctis ſpem eos ſalutis hẽre: ac de corpe vitioꝝ erigi: atq; ad virtutũ ſtudia ſe accingere iubent. piecto aũt veſtimẽto exilit: q̄ abiectis mũdi retinaculis expedito mẽtis greſſu: ad largitorẽ eterno lucis pperat. HIERO. Uenit etiã iudaic⁹ ppłs exiliens nudus veteri hoĩe vt hinnulus ſaliẽs ſup mõtes: q̄ ſegnitiẽ deponẽs patriarchas pphas apłos i altis cõſiderãs ad ſupna ſe extẽdit. q̄ cõueniẽs aũt ẽ ordo ſaluti: audiuim⁹ primo p pphetas: deinde clamam⁹ p fidẽ: poſtea vocamur p apłos: ſurgim⁹ p pniaȝ: exuimur p baptiſmũ: interrogamur p volũtatẽ. Cec⁹ aũt interrogat⁹ h reqrit: vt videat volũtatẽ dñi. BEDA: Jmitemur ḡ ⁊ nos eũ: nõ diuitias: nõ terrena bona: nõ honores a dño: ſȝ lucẽ q̄ram⁹ quã videre cũ ſolis angelis poſſum⁹ ad quã via fides eſt. Unde ⁊ ceco rñdet: Fides tua te ſaluũ fecit. videt aũt ⁊ ſequit̃: Qui bonũ qd̄ intelligit opat̃. Jeſũ.n. ſequit̃ q̄ bonũ qd̄ intelligit operat̃: q̄ imitat̃: q̄ pſperari i h mũdo noluit: obprobria ac irriſiões tolerauit. Et q̄ rerũ corpaliũ delectatiõe a gaudio iterno cecidim⁹: cũ q̄ amaritudine illic redeat̃ oñdit. THEO. Dicit aũt q̄ ſecutus ẽ dñz i via ſ. in hac vita: q̄ poſt hãc excludũt̃ oẽs qui h eũ nõ ſequũt̃ ab operãdo mãdata ei⁹. HIERO. Uel via iſta ẽ q̄ dixit Ego ſũ via veritas ⁊ vita. Hec eſt via anguſta q̄ ducit ad ardua hieroſolyme ⁊ bethanie ad montẽ oliuarũ qui eſt mons luminis ⁊ conſolationis.

CA. XI.

Et cũ appropinq̄rẽt hieroſolyme ⁊ bethanie ad montẽ oliuaꝝ mittit duos ex diſcipulis ſuis: ⁊ ait illis: Jte in caſtellũ qd̄ cõ vos eſt: ⁊ ſtatim introeũtes illuc inuenietis pullũ ligatũ: ſup quẽ nemo adhuc hoĩuȝ ſedit: Soluite illũ: ⁊ adducite. Et ſiq̄s vobis dixerit: qd facitis? dicite q̄ dño neceſſari⁹ ẽ: ⁊ cõtinuo illũ dimittet huc. Et abeũtes inuenerũt pullũ ligatũ an̄ ianuã foris in biuio: ⁊ ſoluunt eũ. Et q̄dã de illic ſtãtib⁹ dicebãt illis: Quid facitis ſoluẽtes pullũ? Qui dixerũt eis: ſicut p̃cepat illis ieſus: ⁊ dimiſerũt eis. Et duxerũt pullũ ad ieſũ: ⁊ impoſuerũt illi veſtimẽta ſua: ⁊ ſedit ſup eũ. Multi aũt veſtimẽta ſua ſtrauerũt in via: alij aũt frõdes cedebãt de arborib⁹: ⁊ ſternebãt i via. Et q̄ pibant ⁊ q̄ ſeq̄bant̃ clamabãt dicẽtes: Oſanna benedictus q̄ venit in noĩe domini: benedictũ quod venit regnũ patris noſtri dauid: oſanna in excelſis.

CHRY. Poſtq̄ dñs ſue virtutis ſufficiẽtez experientiã dederat: ⁊ crux inſtabat i ianuis: oĩa cũ iã maiori agit claritate q̄ aduerſarios inflãmatura erãt: ⁊ iõ q̄uis multotiẽs pri⁹ aſcẽderit hieroſolymã: nũq̄ tñ cũ tanta excellẽtia ſicut mõ. THEO. Ut ſi velint valeãt gl̃iaȝ ei⁹ agnoſcere ⁊ p pphetias de eo cõpletas ſcirẽt q̄ ẽ verus de⁹. Si vero noluerint maius fieret eis iudiciũ: q̄ tot claris miraculis nõ crediderũt. hui⁹ igit̃ aduẽtus claritatẽ euãgeliſta deſcribẽs dicit: Et cũ appro. hiero. ⁊ betha. ad mon. oli. mittit duos ex diſci. ſuis. BEDA: Bethania villula eſt ſiue ciuitas in latere mõtis oliueti: vbi laçarus ẽ ſuſcitat⁹ a mortuis. Quõ aũt diſcipulos miſerit ⁊ ad qd: oñdit ſubdens: Et ait illis: Jte in caſtellũ qd̄ eſt cõ vos. THEO. Cõſidera v̓o quãta dñs diſcipulis pdixerit. ſ. q̄ inuenirẽt pullũ. vñ ſequit̃: Et ſtatim introeũtes illic inuenietis pullũ ligatũ ſup quẽ nemo adhuc hominũ ſedit: ſoluite illuȝ ⁊ adducite. ⁊ q̄ ipedirent̃ ab accipiẽdo. Uñ ſequit̃: Et ſiq̄s vobis dixerit: qd faciti? dicite q̄ dño neceſſarius ẽ. ⁊ q̄ h dicto pmitterẽt accipe. Uñ ſequit̃: Et cõtinuo illũ dimittet huc. Et ſicut dñs pdixerat: ita ipleret̃. Uñ ſequit̃: Et abeũtes inuenerũt pullũ ligatũ an̄ ianuã foris in biuio: ⁊ ſoluũt eũ. AVGV. De cõ. euã. Mattheus aſinã dicit: ⁊ pullũ: ceteri aũt de aſina tacẽt. vbi ḡ vtrũq; factũ põt itelligi: nlla repugnãtia ẽ: nec ſi ali⁹ vnũ: alius aliũ cõmemoraret: q̄to minus moueri oportet ſi ali⁹ vnũ: alius vtrũq; cõmemoraret. Sequit̃: Et q̄dã de illic ſtantib⁹ dicebãt illis: Quid facitis: ſoluentes pullũ? Qui dixerũt eis: ſicut p̃ceperat illis ieſus: ⁊ dimiſerũt eis. ſ. pullũ. THEO. Nõ aũt hoc pmitterent: niſi diuina virtus eis incũberet cogens illos p̃ſertim q̄ rurales exiſtentes ⁊ coloni pmiſerũt pullũ auferre. Sequit̃: Et duxerũt pullũ ad ieſũ: ⁊ impoſuerũt illi veſtimẽta ſua: ⁊ ſedit ſup eũ. CHRY. Nõ q̄dẽ q̄ ex neceſſitate a mõte oliueti vſq; hierłm ſup pullũ ire dñz oportebat: cũ iudeã ⁊ oẽm galileã pedes pambulauerat: ſed ſignũ erat qd̄ fiebat. Sequit̃: Multi aũt veſtimẽta ſua ſtrauerũt in via. HIERO. Sub pedib⁹ pulli aſine. Alij aũt fron. cede. de arbo. ⁊ ſterne. in via. Magis aũt ad ornatũ ⁊ ad ſacramẽtũ ptinet: q̄ ad neceſſitatẽ. Sequit̃: Et q̄ prei. ⁊ q̄ ſeque. clama. dicen. Oſanna bene. qui ve. in no. dñi. Multitudo.n. donec corrupta nõ fuit cognouit q̄ cõgruũ erat: ppt̃ qd̄ honorificauit ieſũ vnuſq̄ſq; ſm ppriã virtutẽ. vñ laudãtes ipm: hymnũ leuiticũ aſſũpſerũt dicẽtes: Oſanna. qd̄ ſȝ quoſdã ideȝ eſt qd̄ ſaluũ me fac: ſm vero quoſdã idẽ qd̄ hymnus. Eſtimo aũt primũ ẽẽ verius: nã in centeſimo decimoſeptimo pſalmo habetur: O Domine ſaluum me fac. quod in hebraico ſcriptum eſt: Oſanna. BEDA: Eſt autem oſanna verbum hebraicũ cõpoſitum ex duobus: corrupto ⁊ integro. Salua nanq; ſiue ſaluifica apud eos dicitur oſy. At vero anna interiectio eſt deprecantis: quomodo apud latinos eſt dolentis heu

HIERO. Oſanna igiṫ .i. ſaluifica dicit: vt hoīes ſaluēt ab eo bñdicto vincēte ⁊ veniēte ī noīe dñi .i. p̄ris ſui: qm̄ filius de patre nomē ſuſcepit: ⁊ p̄r de filio. CHRY. Hic ꝫ dant deo gloriā dicētes: Bñdict⁹ q̄ venit ī noīe dñi. Bñdicūt etiā regnū xp̄i dicētes: Bñdictū qḋ venit regnū p̄ris nr̄i dauid. THE. Regnū aūt dauid regnū xp̄i dicebāt: ⁊ qꝛ de ſemine dauid xp̄s deſcēderat: ſimulq3 qꝛ dauid .i. perp̄tatꝫ manufortis. Qs .n. fuit manufortis niſi dñs cui⁹ man⁹ tot ⁊ talia miracula opata ē. CHR. Uñ ⁊ mltotiēs ꝓp̄he te dauid chriſtū nūcupāt: ꝓpter originē chriſti ex dauid ſm carnē. BEDA: Legim⁹ aūt in euāgelio ioānis: qꝛ ne facerēt eū regē in montē fugit. Nūc aūt vbi paſſurus hieroſolymā venit: nō refugit eos q̄ ſe regē nūcupāt: vt apte doceret qꝛ nō tpalis ⁊ terreni: ſꝫ eterni in celis rex eēt imperij: atq3 ad regnū p ꝯtēptū mortis pueniret. Notādū aūt q̄ta ſit ꝯſonātia turbe cū voce gabrielis qui ait: Dabit ei dñs de⁹ ſedē dauid p̄ris ſui: vt .ſ. gentē cui dauid quondam tpalis regni gubernacula p̄buit: hāc iſte verbis ⁊ factis ad regnū celeſte vocaret. CHRY. Et vlteri⁹ dant gloriā deo cū ſubdūt: Oſanna in excelſis .i. hymn⁹ ⁊ gloria ſit vniuerſorꝫ deo q̄ eſt in excelſis. HIERO. Uel oſāna .i. ſaluifica in excelſis ⁊ imis .i. vt iuſti edificēt in ruinā angelorꝫ: ⁊ terreni ⁊ ſubterranei etiā ſaluēt. Myſtice autē appropinq̄t dñs hieroſolyme: q̄ eſt viſio pacis. In q̄ manet fixa imobiliſq3 felicitas q̄ ſm ap̄lm eſt oīuꝫ credētiū.

BEDA: Bethania aūt dom⁹ obediētie dicit: qꝛ multos ante paſſionē ſuā docēdo domū ſibi obediētie effecit: ⁊ in monte oliueti poſita eē dicit: qꝛ eccleſiā vnctiōe ſpiritaliū chariſmatū: ⁊ ſciētie pietatiſq3 lucet refouet. Miſit aūt diſcipulos in caſtellū qḋ ꝯ eos erat: hoc ē doctores q̄ indocta orbis loca q̄ſi ꝯpoſiti caſtelli menia euāgeliçando penetrarent deſtinauit. HIERO. Bini vocanṫ ⁊ bini mittunṫ diſcipuli chriſti: qm̄ charitas nō ꝯſiſtit cū vno vt dr̄: Ue h ſoli. Duo educūt hebreos de egypto: duo deportāt botrū de terra ſancta: vt ſp p̄poſiti iungāt opus ⁊ ſciam: ⁊ duo mādata de duabus tabulis ꝓferāt: ⁊ duobus fontibus ablutanṫ: ⁊ de duobus vectibus arcā dñi portēt: ⁊ inter duos cherubin deū cognoſcāt ſpiritu ⁊ mēte pſallētes. THEO. Nō aūt erat ei neceſſari⁹ pullus: ſꝫ eū q̄ſiuit oñdēs ꝙ debebat ſe ad gētilē pplm trāſferre. BEDA: Pullus .n. aſine laſciuus ⁊ liber pplm nationū ſignificat: ſup quē nemo adhuc hoīuꝫ ſedit: qꝛ nemo rōnabiliū doctorꝫ frenū correctiōis quo vel linguā cohibere a malo: vel in artā vite viā ire cogeret vtilia ſuadēdo cōtulerat. HIERO. Inuenerūt aūt pullū ligatū an̄ ianuā foris: qꝛ populus gētilis ligatus erat vinculis pctōrꝫ ſuorꝫ. an̄ ianuā fidei .i. extra eccl̄iaꝫ. AMBRO. ſup lucā: Uel inuenerūt eū ligatū ante ianuā: qꝛ extra chriſtū quicūq3 eſt foris eſt in via. qui aūt in chriſto eſt: foris nō eſt in traſitu ſiue in biuio. addidit vbi nulli⁹ certa poſſeſſio: nō p̄ſepe: nō alimēta: nō ſtabulū: miſera ſuitus cui vagū ius ē. Plures .n. dños habet q̄ vnū nō hꝫ. Alieni alligāt vt poſſideant: iſte ſoluit vt teneat. Uehemētiora eni dona nouit eſſe ꝙ vincula. BEDA: Uel recte in biuio ſtabat: qꝛ nō viā certā vite fideiq3 tenebat ſꝫ plēs dubioſq3 ſectarꝫ calles ſeq̄baṫ erroneus. HIERO. Uel in biuio .i. in libertate arbitrij dubitās inter vitā ⁊ mortē. THEO. Uel in biuio .i. in vita hac. Solutuſ eſt aūt a diſcipulis p baptiſmū ⁊ fidē. HIERO. Quidā aūt dicebāt: qd facit? ac ſi dicerēt: Quis pōt dimittere pctā? THEO. Uel ꝓhibētes ſūt demones q̄bus fuerūt ap̄li fortiores. BEDA: Uel mgr̄i errorꝫ q̄ veniētib⁹ ad ſalutē gētiū doctorib⁹ obſiſtebāt: at poſtꝙ fidei dñice poteſtas apparuit credētibus aduerſariorꝫ q̄relis: liber credētiū ppl's ad dñm quē corde portaret adducebaṫ. Ueſtimenta aūt ap̄lorꝫ q̄ illi iponūt: vel doctrina virtutū vel diſcretio ſcripturarꝫ vel eccleſiaſticorū dogmatū varietates itelligi poſſunt: q̄b⁹ illi corda hominū ante nuda ⁊ frigida q̄ chriſto ſeſſore digna fiāt operiūt. HIERO. Uel iponūt veſtimēta ſua .i. ſtolā primā immortalitatis p baptiſmi ſacramēta aſſerūt. Sedit aūt ſeſſor ſuꝰ ſup eū .i. in eis regnare cepit: vt nō regnet peccatū in laſciua carne: ſꝫ iuſticia ⁊ pax ⁊ gaudiū in ſpiritu ſancto. Multi aūt ſtrauerūt veſtimenta ſua in via ſub pedibus pulli aſine. Qui ſūt pedes niſi extremi q̄ portant qḋ ad iudicādū ꝯſtituit ap̄ls: q̄ ⁊ ipi etſi nō ſūt dorſū in quo ſedit dñs: tn̄ cū militib⁹ a ioanne inſtruūtur. BEDA: Uel multi veſtimēta ſua in via ſternūt: qꝛ ſancti martyres proprie ſe carnis amictu exuētes ſimplicioribꝰ dei famulis viā ſuo ſanguine parāt. Multi etiā veſtimenta ſua in via ſternūt: qꝛ corpora ſua p abſtinentiā domant: vt dei iter ad montē parent: vel exēpla bona ſequētib⁹ prebeāt. Frōdes aūt vel ramos de arboribus cedūt q̄ in doctrina veritatis ſemina patrū de eorꝫ eloquio capiunt. ⁊ h in via dei ad auditoris aiuꝫ veniētis: humili p̄dicatiōe ſubmittunt. THEO. Sternam⁹ ⁊ vos viā vite nr̄e: cedētes ramos de arborib⁹ .i. ſanctos imitātes. Nā arbores ſancti ſunt: de q̄b⁹ ille ramos cedit: q̄ virtutē imitaṫ eorꝫ. HIERO. Iuſti .n. vt palma florebūt: anguſti radicibus: lati in floribus ⁊ fructibus: qm̄ bon⁹ odor chriſti ſūt. Sternūt viā mandatorꝫ dei bona fama. q̄ p̄ibant ꝓphete ſūt: ⁊ q̄ ſequebanṫ ap̄li. BEDA: Et qꝛ omnes electi: ſiue qui in iudea eſſe poterāt: ſiue qui nūc in eccleſia exiſtūt: in mediatorē dei ⁊ hominū crediderūt ⁊ credūt. Qui precūt ⁊ q̄ ſequunṫ Oſanna clāmabāt. THEO. Sed ⁊ q̄ p̄eunt: ⁊ qui ſequūt noſtrorꝫ actuū ad laudē ſint dei. Quidā enim in preterita vita bonū fecerūt initiū: ſequēs vero non eſt vt prior: neq3 in laudem dei finita.

Et introiuit hieroſolymā in templum: ⁊ circūſpectis omnibus cū iam veſpera eſſet hora: exijt in bethaniam cum duodecim. Et alia die cum exirent a bethania eſuriit. Cumq3 vidiſſet longe ficū habentem folia: venit ſiquid forte inueniret in ea. Et cum veniſſet ad eam: nihil inuenit preter folia. Non eni erat tempus ficoruꝫ. Et reſpondens dixit ei: Iaꝫ nō amplius in eternū ex te quiſq3 fructū manducet. Et audiebant diſcipuli eius.

BEDA: Appropinquante tp̄e paſſionis: appropinquare voluit dñs loco paſſiōis: vt p h intimaret qꝛ ſuā ſpōte mortē ſubiret. vñ dicit: Et introiuit hieroſolymā in tēplū. Qḋ aūt ingreſſus ciuitatē p̄mo tēplū adijt: formā nobis religiōis quā ſequamur p̄mōſtrat: vt cū forte quēlibet locū in quo ſit dom⁹ orōnis intram⁹: p̄mo ad hāc diuertamus. Hoc quoq3 intelligēdū ē: ꝙ tāte dñs fuerit paupertatis ⁊ ita nulli ſit adulat⁹: vt i vrbe maxima nullū hoſpitē: nullā inuenerit māſionē: ſꝫ in agerulo puulo apud laçarū ſororeſq3 ei⁹ habitaret. eorꝫ quippe vic⁹ bethania eſt. vñ ſequit: Et circūſpectis oībus. ſiquis euꝫ hoſpitio ſuſciperet. Cū iā veſpera eſſet hora exijt in bethaniā cū duodecim. Nō hoc ſemel fecit ſꝫ p oēs q̄nq3 dies: ex quo hieroſolymā aſcēderat vſq3 ad tp̄s paſſionis hoc ip̄m ſemp agere ſolebat: vt p diē in templo doceret: nocte vero exiēs moraret i mōte oliueti. Sequit: Et alia die cū exiret a bethania eſuriit. CHRY. Qualiter aūt mane eſuriebat vt mattheus dicit: niſi qꝛ diſpenſatiue h carni ſue ꝯceſſit. Sequitur: Cūq3 vidiſſet a longe ficū habentē folia venit ſiq̄d forte inueniret in ea. Manifeſtū ē aūt ꝙ hoc ſm ſuſpitioneꝫ diſcipulorꝫ dicit qui eſtimabāt ꝓpter hoc chriſtū ad ficulneā acceſſiſſe: ⁊ ꝓpter hoc ficulneā ipaꝫ maledictā eſſe: ꝙ in ea fructū nō inuenit. Nā ſequit: Et cū veniſſet ad eā: nihil inuenit p̄ter folia. Nō .n. erat tp̄s ficorū. Et r̄ndēs dixit ei: Iam nō amplius in eternū quiſꝙ ex te fructū manducet. Maledicit ergo ficulneā ꝓpter diſcipulos vt cōfidant. Quia eniꝫ vbiq3 beneficia tribuebat: nullumq3 puniebat: oportebat autem eius punitiue virtutis demonſtrationem prebere: vt diſcerent ꝙ poſſet etiam iudeos perſequētes ſiccare: noluit hoc demōſtrare in hoībus ſꝫ in plantis ſue punitiue virtutis p̄buit ſignū. vnde oſtendit ꝙ principaliter ꝓpter hoc ad ficulneā venit: nō ꝓpter eſuriē. Quis eni tam inſcius eſt ꝙ matutino tempore taliṫ ſimularetur eſurie: aut quid eſt quod impediret eum comedere antequā domū exiret? Neq3 poteſt dici ꝙ viſio fructus excitauit in eſuriē appetitū: nō .n. erat ficorꝫ tp̄s. Sꝫ ſi eſuriebat: cur de alio comedere nō q̄rebat: ſꝫ de ficu fruct⁹ an̄ tp̄s tribuere nō valēte? Qua etiā pena erat digna ficū fructū nō habere ante tp̄s? Ideoq3 ex his ſufficienter ſyllogizari pōt ꝙ ꝓpriā volebat demōſtrare virtutē: vt nō frāgerent animis in eius paſſiōe. THEO. Uolēs oſtendere diſcipul' ꝙ ſi vellet hos q̄ crucifixuri erāt ipm̄ in momēto poſſet exterminare. Myſtice aūt dñs introiuit in tēplū: ſꝫ rurſus exiuit oſtēdēs ꝙ ipꝫ relinq̄ret deſertū ⁊ in rapinā. BEDA: Circūſpicit aūt oīa corda: ⁊ in ꝯdicētibus veritati: ⁊ nō inueniēs vbi caput reclinet ſecedit ad fideles: ⁊ in eis q̄ obediūt māſionē facit. Bethania nāq3 dom⁹ obediētie dicit. HIERO. Mane aūt ad iudeos venit: atq3 nos in veſpa mūdi viſitat. BEDA: Sicut aūt parabolas loquit ita ⁊ operat: iō eſuriēs in ficu fructū q̄rit: cui⁹ nōdū tp̄s eē nouit: ⁊ tn̄ eā ꝑpetua ſterilitate dānauit: vt oñderet plebē iudeorꝫ ꝓpt̄ folia .i. verba iuſticie q̄ hēbat ſine fructu .i. bono ope nō poſſe ſaluari: ſꝫ ſcindi ⁊ in ignē mitti. Eſuriēs ergo .i. ſalutē humani generis deſiderās: vidit ficū .i. iudeū habētē folia .i. eloquia legis ⁊ ꝓphetarꝫ: ⁊ q̄ſiuit in eā fructū boni opis: docēdo: corripiēdo: miracula faciēdo: ⁊ nō inuenit: ⁊ iō dānauit. Tu quoq3 ſi nō vis dānari a chriſto in iudicio: arbor ſterilis eē caueto: ſꝫ potꝰ paupi chriſto fructū pietatis quo indiget offer. CHRY. Eſt aūt ⁊ aliter dicere ꝙ dñs an̄ tp̄s fructū q̄ſiuit in ficu: ⁊ nō inueniēs maledixit: qꝛ oēs q̄ mādata legis adimplent: iſti ſuo tp̄e fructificare dicunṫ ſicut eſt illud mandatū: nō mechaberis. Qui aūt nō ſolū nō mechaṫ ſꝫ pmanet vgo: qḋ ē magis virtutib⁹ excedit. Dñs aūt a pfectis nō ſolū exigit vt virtutes obſeruent: ſed ſupra mandata fructificent.

Et venit iterꝫ hieroſolymā. Et cū introiſſet i tēplū cepit eijcere vēdētes ⁊ emētes in tēplo: ⁊ mēſas nūmulariorꝫ ⁊ cathedras vēdētiū columbas euertit. Et nō ſinebat vt quiſq3 trāſferret vas p tēplū. Et docebat eos dicēs: Nōne ſcriptū ē: qꝛ domus mea: dom⁹ orōnis vocabiṫ oībus gētibus? Uos aūt feciſtis eā ſpelūcā latronū. Quo audito p̄ncipeſ ſacerdotū ⁊ ſcribe q̄rebāt quō eū pderent. Timebant enim eum: quoniā vniuerſa turba admirabatur ſuper doctrina eius.

BEDA: Quia maledicēdo ficū īfructuoſā p figurā dñs fecit: h idē mox aptius oñdit eijciēdo iprobos de tēplo. Ficus .n. nō peccauit ſi an̄ tp̄s fructū nō habuit: ſꝫ ſacerdotes. vñ dicit: Et venit hieroſolymā. Et cū introiſſet in tēplū cepit eijcere vēden. ⁊ emen. in tēplo. Et q̄dē credēdū ē ꝙ ea tm̄ vendi vl' emi repperit in tēplo: q̄ ad miniſteriū tēpli neceſſaria eſſent. Si ꝫ ea q̄ alibi libere geri poterāt: dñs in domo ſua tpalia negocia geri nō patiṫ: q̄to magis p ea q̄ nūꝙ fieri licet: plus celeſtis ire merent: ſi in edibus deo ſacratis agunṫ. Sequit: Et menſas nūmulariorū. THEO. Nūmularios vocat campſores nūmorꝫ. Nūmus .n. genus eris minuti eſt. Sequitur: Et cathe. vēden. colū. euertit. BEDA: Quia ſpiritusſanct⁹ i colūba ſup dñꝫ apparuit: recte p colūbas ſpūſſancti chariſmata deſignanṫ. Colūba igiṫ vendit: qm̄ manus ipoſitio p quā ſpiritusſanct⁹ recipiṫ: ad p̄ciū p̄beṫ. Cathedras aūt vēdētiū colūbas euertit: qꝛ q̄ ſpiritalē gratiā venundant: vel ante hoīes vel an̄ dei oculos ſacerdotio priuant. THEO. Sed ⁊ ſiquis baptiſmatis gratiā ⁊ puritatē tradiderit demoni p peccati: ſuā colūbā vendidit: ⁊ ꝓpter hāc foras de tēplo eijcit. Sequit: Et nō ſine. vt q̄ſquis trāſfer. vas p tēplū. BEDA. De vaſis illis dicit: q̄ mercādi gratia inferebanṫ. Ceterū abſit vt vaſa deo dicata dñs eijceret de tēplo: vel introferre ꝓhiberet in tēplū: vbi futuri examinis p̄tendit exēplū: qꝛ de eccl̄ia repellit reprobos: ⁊ ne vlterius ad inturbādā eccl̄iaꝫ intrētet: terno eos verbere cōpeſcit. Sꝫ ⁊ peccata q̄ cordibus fideliū inerāt: diuini timoris immiſſa cōpunctio tollit: ⁊ ne vltra repetanṫ: diuina in eis gratia adiuuat. Sequit: Et docebat eos dicēs: Nōne ſcriptū eſt: qꝛ domus mea domus orationis vocabiṫ cūctis gentibus? HIERO. Iuxta eſaiam: Uos aūt feciſtis eā ſpeluncā latronū. iuxta hieremiā. BEDA: Omnibus inquit gētib⁹ nō vnigenitū iudee: nec in vno hieroſolyme vrbis loco: ſed in toto orbe terrarū: Et nequaꝙ taurorꝫ ⁊ hircorū ⁊ arietum: ſed orationis. THEO. Speluncā aūt latronū templuꝫ nominat propter lucrū. Genus nanq3 latronū ad lucrū ſe ꝯgregat. Quia ergo illa aialia q̄ ad ſacrificiū oblata erāt cā lucri vendebant: latrones ipos dixit. Ad hoc eni in tēplo erāt: vel vt nō dātes corpaliter pſequerētur: vl' dātes ſpiritaliter necarent. Templū etiā ⁊ domus dei mens eſt ⁊ ꝯſcia fideliū: q̄ ſi i leſione proximi pūerſas cogitatiōes ꝓfert: q̄ſi in ſpelūca latrones reſident. Ergo mens fideliū ſpelūca latronis fit qn̄ relicta ſimplicitate ſanctitatis illud conaṫ agere: quo valeat proximis nocere. AUG. de con. euan. Ioannes aūt longe diuerſo ordine hoc narrat. vnde manifeſtū eſt non ſemel: ſed iterū hoc eſſe a dño factū: ſed illud primū cōmemoratū a Ioanne hoc vltimum a ceteris tribus.

THEO. Quod etiā eſt in maiorē redargutionē iudeorū: quia cū dñs hoc totiens fecerit: ipſi minime ſe correxerunt. AUG. de con. euan. In hoc etiā marcus nō eundem ordinē tenet cū mattheo: ſed quia mattheus ita connectit: Et relictis illis abijt foras extra ciuitatē in bethaniā. vnde mane reuertentē in ciuitateꝫ: arbori dixiſſe cōmemorat: probabilius creditur ipſe potius tenuiſſe ordinem temporis de vendentibus ⁊ ementibus ⁊ eiectis de templo. Pretermiſit ergo marcus quod prima die factū eſt: cū intrauit in templo: ⁊ recordatū iterpoſuit cū dixiſſet ꝙ nō inuenit aliquid in ficulnea p̄ter folia: quod ſecūdo die factū eſt ſicut ambo teſtanṫ. GLO. Quē aūt effectū correctio dñi in miniſtris templi habuerit: oſtēdit euāgeliſta cū ſubdit. Quo audito p̄nci. ſacer. ⁊ ſcri. que. quomodo eū perderent. Secundū illud Amos: Odio habuerunt corripientē in porta: ⁊ loquenteꝫ pfecte abominati ſunt. Ad hoc autē tam iniquo ꝓpoſito ad tempus ſolo timore retrahebanṫ. vnde ſubdit: Timebant eni eum quoniā vniuerſa turba admirabaṫ ſuper doctrina eius. Erat eni docens eos ſicut poteſtatē habens: ⁊ non ſicut ſcribe eorū ⁊ phariſei vt alibi dicitur.

Et cum veſpera facta eſſet: egrediebatur de ciuitate. Et cū mane tranſirent: viderunt ficū aridaꝫ factam a radicibus. Et recordatus petrus dixit ei Rabbi: ecce ficus cui maledixiſti aruit. Et reſpondens ieſus ait illis: Habete fidem dei. Amen dico vobis: quia quicunq3 dixerit huic monti tollere: ⁊ mittere in mari: ⁊ nō heſitauerit in corde ſuo: ſꝫ crediderit quia quodcūq3 dixerit fiat: fiet ei. Propterea dico vobis: oīa quecunq3 orantes petitis credite quia accipietis: ⁊ euenient vobis. Et cum ſtabitis ad orandum: dimittite ſiquid habetis aduerſus aliquē: vt ⁊ pater veſter qui in celis eſt dimittat vobis peccata veſtra. Qḋ ſi vos non dimiſeritis: nec pater veſter qui in celis eſt dimittet vobis peccata veſtra.

HIERO. Relinquens dñs poſt ſe tenebras in iudeoꝝ coꝛdibꝰ: vt ſol egrediebat de ciuitate: ⁊ ad aliã q̃ eſt bethanie la ⁊ obediẽs. Et hoc ſignificat cũ dicit: Et cũ veſpera eẽt facta egrediebat de ciuitate. Sꝫ occidit ſol: ⁊ ortꝰ ſol. lux enĩ ablata a ſcribis: lucet in apl'is. vñ in ciuitatẽ reuertit: ꝓpter qđ ſubdit: Et cũ mane trãſirent. ſ. in ciuitatẽ cepe. viderũt ficũ aridã factã a radicibꝰ. THEO. Qđ miraculũ magnũ vꝫ in hoc ꝙ tã humidã ⁊ viridẽ arboꝛẽ ſiccauerit. Quãuis aũt matheꝰ dicat ficulneã ꝯtinuo areſactã: ⁊ ꝙ videntes diſcipuli admirati ſũt: nõ admireri ſi hic a marco audis ficũ ĩ craſtinũ areſactã vidiſſe diſcipulos. Nã ſic intelligẽdũ ẽ hoc qđ dicit a mattheo. ſ. ꝙ nõ ſtatim viderũt ſꝫ in craſtinũ. AVG. de cõ. euã. Intelligit aũt nõ tũc aruiſſe qñ viderũt: ſꝫ ꝯtinuo qñ maledicta ẽ: neqꝫ enĩ areſcẽtẽ: ſꝫ penitꝰ areſactã viderũt: ac ſi eã cõtinue in uerbo dñi aruiſſe intellexerũt. HIERO. Ficus aũt arida a radicibus: ſynagoga ẽ a cayn: ⁊ a ceteris a qbꝰ oĩs ſanguis ab abel vſqꝫ ad zacharias req̃rit. BEDA: A radicibus aũt areſacta ẽ ficus: vt oſtẽderet gẽtẽ impiã: nõ ad tp̃s vl' ex pte coꝛripiẽda externoꝝ incurſibꝰ: ⁊ p penitentiã liberãda ſicut ſepe factũ eſt: ſꝫ eterna dãnatione feriẽda. vl' areſacta eſt a radicibꝰ: vt oñdat nõ ſolũ humano extrinſecꝰ: ſꝫ diuino intus fauoꝛe funditꝰ deſtituenda. Nã ⁊ vitã pdit in celis: ⁊ patriã in terris. HIERO. Petrus aũt agnoſcit aridã ⁊ abſciſã radicẽ: cui ſuccedit oliua fructifera pulchꝛa vocata a dño. vñ ſequit: Et recoꝛ. pe. dixit ei: Rabbi: ecce fi. cui male. aruit. CHRY. Qꝫ aũt petrus ⁊ alij diſcipuli mirati ſũt: nõ erat pfecte fidei: nõ enĩ magnũ erat hoc deo. Quia g̃ nõ manifeſte nouerãt eius virtutẽ: eoꝝ ignoꝛãtia fecit eos in admiratiõnẽ ꝓrũpere. ⁊ iõ ſubdit: Et rñdẽs ieſus ait illis: Habetis fidẽ dei Amẽ dico vo. qꝛ q̃ di. huic mõti. q. d. nõ ſolũ lignũ ſiccare poteritis: ſꝫ ⁊ montem iuſſu ac pꝛecepto tranſmutare. THEO. Mirare aũt diuinã miſericoꝛdiã q̃liter nobis appꝛopinquãtibus ad eũ p fidẽ: miraculoꝝ virtutẽ ꝯdonat quã ip̃e poſſidet p naturã: intm̃ vt etiã mõtes trãſmutare poſſimꝰ. BEDA: Solẽt aũt gẽtiles q̃ ꝯ eccl'iaꝫ maledicta ſcripſere ip̃ꝛoperare nr̃is: qꝛ nõ habuerũt plenã fidẽ dei: q̃ nũqꝫ mõtes trãſferre poterũt. Quibꝰ rñdendũ eſt: nõ oĩa ſcripta eẽ q̃ in eccl'ia ſũt geſta: ſicut ⁊ de factis ip̃ꝰ chꝛiſti ſcriptura teſtat. Fieri aũt potuit: ſi neceſſitas id fieri popoſciſſet: quõ factũ legimꝰ p̃cibus gregoꝛij neoceſarienſis: cuius p̃cibus mons tãti ſpacij reliquit ſtructoribus eccl'ie quãtũ opus habuerãt. CHRY. Vel aliter Sicut ficũ nõ ꝓpter ſe ſiccauit: ſꝫ in ſignũ hieruſalẽ ad arefactionẽ pueñire: ⁊ ad demõſtrationẽ virtutis ſue: ſic intelligẽdũ ẽ ⁊ de ꝓmiſſiõe q̃ eſt circa montẽ: q̃uis huiuſmõi trãſmutatio nõ ſit ĩpoſſibilis ſcḋm dei virtutẽ. HIERO. Chꝛiſtꝰ igit q̃ eſt mons creſcẽs de lapide abſciſo ſine manibus: tollit ⁊ mittit in mare: qñ apl'i dicũt: Digne trãſferamur ad gẽtes alteras: qꝛ vos indignos iudicaſtis audiẽdo verbũ dei. BEDA: Vel qꝛ mõtis noĩe diabolꝰ ſignificat ꝓpt̃ ſupbiã: mons ad p̃ceptũ eoꝝ q̃ foꝛtes ſunt in fide tollit de terra. ⁊ in mare ꝓijcit cũ p̃dicãtibꝰ verbũ dei doctoꝛibꝰ ſanctis: imũdus ſpũs ab eoꝝ coꝛde repellit qui ad vitã ſũt p̃oꝛdinati: ⁊ in turbulẽtis amariſqꝫ infideliũ mẽtibꝰ veſaniã ſue tyrãnidis exercere pmittit. In q̃ tanto acrius deſeuit: q̃to amplius ſe dolet a leſiõe pꝛioꝛũ fuiſſe depulſũ. Seq̃t: Pꝛopterea di. vo. oĩa que. oꝛã. pe. cre. qꝛ acci. ⁊ ve. vob. THEO. Qui. n. ex affectu credit: manifeſtũ ẽ ꝙ in deũ erigit coꝛ ſuũ ⁊ illi cõiũgit: ⁊ certificat coꝛ eiꝰ calefactũ q̃ſi ſuã petitionẽ iã ꝯſecutũ: qđ q̃dẽ intelligibile ẽ ei q̃ paſſus eſt hoc: ⁊ mihi q̃dẽ videt illos hoc pati q̃ mẽſurã ⁊ modũ attendũt. ꝓpt̃ h̃ dñs dicit ꝙ oĩa accipietis q̃cũqꝫ fide petieritis. Qui. n. credit ſe totũ diſponi a deo: cũ lachꝛymis intercedẽs: ⁊ q̃ſi dñi pedes i oꝛõne tenere ſe cogitãs: que iuſte poſtulat ꝯſequet. Vis aũt ⁊ aliter q̃ petis accipere: dimitte ſi q̃d ꝯ te peccauerit frater tuus. Et hoc eſt qđ ſubdit: Et cũ ſta. ad oꝛandũ di. ſi quid ha. aduer. aliquẽ: vt ⁊ pater vr̃ q̃ i celis ẽ di. vo. pec. vr̃a. HIERO. Septẽ verſus oꝛõnis dñice marcus ſcḋm moꝛẽ i vna oꝛatiõe cõp̃hẽdit. Ja aũt cui dimiſſa ſũt oĩa peccata q̃d amplius rogabit: niſi vt pſeueret in eo qđ obtinuit. BEDA: Notãda eſt aũt diſtinctio depcantiũ. q̃ pfectã hꝫ fidẽ q̃ p dilectionẽ operat: ille oꝛando vel etiã iubẽdo põt trãſferre montes ſpirituales: quõ fecit paulus de helima mago. qui vero tãte veſtigiũ pfectiõis necdũ ꝯdeſcẽdere queũt: poſtulẽt ſibi peccata dimitti: ⁊ impetrabũt: ſi tñ in ſe peccãtibꝰ aliꝗ̃ ꝑmo ipſi dimittãt. Sin aũt hoc facere ꝯtẽnũt: nõ ſolũ oꝛãdo virtutes facere: ſed nec ſuoꝝ pñt veniã ꝯſequi pctõꝝ. Et h̃ ẽ qđ ſubdit: Qꝫ ſi vos nõ dimiſerit nec pr̃ veſter q̃ i celis ẽ: di. vo. pec. vr̃a.

Et veniũt rurſus hieroſolymã. Et cũ ambularet in tẽplo: accedũt ad eũ ſũmi ſacerdotes ⁊ ſcribe ⁊ ſenioꝛes: ⁊ dicũt ei: In q̃ poteſtate hec facis? ⁊ qs dedit tibi hanc poteſtatẽ vt ita facias? Jeſus aũt rñdens ait illis: Interrogabo vos ⁊ ego vnũ verbũ: ⁊ reſpõdete mihi: ⁊ dicã vobis i q̃ poteſtate hec faciã. Baptiſmũ ioannis de celo erat: an ex hoibus? Reſpõdete mihi. At illi cogitabãt ſecũ dicẽtes: Si dixerimus de celo: dicet nobis: Quare ergo nõ credidiſtis ei? Si dixerimus ex hoibꝰ timemus populũ. Omnes. n. habebãt ioannẽ qꝛ vere ꝓpheta eſſet. Et reſpondentes dicũt ieſu: Neſcimus. Et reſpondens ieſus ait illis: Neqꝫ ego dico vobis in qua poteſtate hec faciam.

THEO. Quia dñs de templo eiecerat eos q̃ tẽplũ q̃ſi tabernã reꝝ venaliũ faciebãt: irati fuerant: ⁊ iõ accedunt vt interrogẽt ⁊ tẽtent. vñ dicit: Et veni. rur. hiero. ⁊ cũ ambu. in tẽ. ac. ad eũ ſũ. ſa. ⁊ ſcri. ⁊ ſe. ⁊ di. illi: In q̃ po. hec facis: ⁊ qs de. ti. po. vt iſta facias. q. d. Quis es tu q̃ talia facis? Nũquid doctoꝛẽ te ꝯſtituis: ⁊ te oꝛdinas p̃ncipẽ ſacerdotũ? BEDA: Et q̃dẽ qui dicũt: In q̃ ptãte hec facis: de dei dubitabãt ptãte: ⁊ ſubintelligi volunt diaboli eẽ qđ facit: Addẽtes quoqꝫ: Quis dedit tibi hãc poteſtatẽ, manifeſtiſſime dei filiũ negãt: quẽ putãt nõ ſuis: ſꝫ alienis viribus ſigna facere. THEO. Hec aũt dicebãt: credẽtes ip̃m in indicationẽ reducere: vt ſi diceret: In ptãte mea: ip̃m tenerẽt. Si aũt diceret: In ptãte alterius: ab eo diſcedere pplm̃ pcurarẽt: q̃ ip̃m deũ eſſe credebãt. Dñs vero illos interrogat de ioanne: nõ fruſtra neqꝫ ſophiſtice: ſꝫ qꝛ de eo ioannes phibuerat teſtimoniũ. vñ ſequit: Ille aũt rñdens ait illis: Inter. vos ⁊ ego. BEDA: Poterat quidẽ dñs aperte rñſione tẽtatoꝝ calũnias ꝯfutare: ſꝫ pꝛudenter interrogat vt ſuo vel ſilẽtio vl' ſñia ꝯdẽnent: qđ apparet ex eo qđ ſubdit: Et illi cogi. ſecũ di. Si dixerimꝰ de celo, di. no, Quare g̃ nõ creditis ei? Quaſi quẽ cõfitemini de celo habuiſſe ꝓphetã: mihi teſtimoniũ phibuit: ⁊ ab illo audiſtis. in q̃ iſta facio ptãte. Sequit: Si dixerimus: ex hoibus. Viderãt ergo q̃libet hoꝝ rñdiſſet in laqueũ ſe caſuros: timẽtes lapidationẽ: ſꝫ magis timẽtes veritatis ꝯfeſſionẽ. vñ ſequit: Et rñdẽtes: dicũt ieſu: Neſcimus. BEDA De lucerna inuidi obſcurãt: vt dicitur: paraui lucernã chꝛiſto meo: inimicos eius induã ꝯfuſione. Sequit: Reſpõdẽs ieſus ait illis: Neqꝫ ego dico vobis in q̃ ptãte h̃ faciã. BEDA. q. d. Nõ vobis dico qđ ſcio qꝛ nõ vultis fateri qđ ſcitis. Notãdũ aũt ꝙ duas ob cauſas maxime ſcia veritatis ẽ occultãda q̃rẽtibꝰ. ſ. cũ is q̃ q̃rit: aut minus capax eſt ad intelligendũ qđ q̃rit: aut contemptu veritatis: aut aliquo alio indignus eſt cui debeat aperiri quod querit.

Capitulũ. XII.

E cepit illis in parabolis loqui: Vineaꝫ paſtinauit homo: ⁊ circũdedit ſepẽ ⁊ fodit lacũ ⁊ edificauit turrim ⁊ locauit eã agricolis ⁊ pegre pfectus eſt. Et miſit ad agricolas i tpe ſeruũ: vt ab agricolis acciperet de fructu vinee. Qui appꝛehenſũ eũ ceciderũt: ⁊ dimiſerunt vacuũ. Et iterũ miſit ad illos aliũ ſeruũ: ⁊ illũ i capite vulnerauerũt: ⁊ ꝯtumelijs affecerũt. Et rurſũ aliũ miſit: ⁊ illũ occiderũt: ⁊ pl'es alios quoſdã cedẽtes: alios vero occidẽtes. Adhuc ergo vnũ hñs filiũ chariſſimũ ⁊ illũ miſit ad eos nouiſſimũ dicẽs: qꝛ reuerebũt filiũ meũ. Coloni aũt dixerũt ad inuicẽ: Hic ẽ heres: venite occidamus eũ: ⁊ nr̃a erit hereditas. Et apphendẽtes eũ occiderũt: ⁊ eiecerũt extra vineã. Quid ergo faciet dñs vinee? Veniet ⁊ perdet colonos: ⁊ dabit vineã alijs. Nec ſcripturã hãc legiſtis: Lapidem quẽ repꝛobauerũt edificãtes: hic factus eſt in caput anguli. a dño factũ eſt iſtud: ⁊ ẽ mirabile i oculis nr̃is. Et q̃rebãt eũ tenere: ⁊ timuerunt turbã. Cognouerũt enĩ qm̃ ad eos parabolam hanc dixerit. Et relicto eo abierunt.

GLO. Poſtq̃ dñs pꝛudenti interrogatiõe tẽtatoꝝ oꝛa ꝯcluſerat: ꝯſequẽter eoꝝ maliciã pabolice demõſtrat. vñ dicit: Et cepit illis in pabolis loqui: Vineã paſti. homo. HIERO. Homo deꝰ pater dr̃ humano affectu. vinea domus iſrael eſt. Sepis eſt cuſtodia angeloꝝ. Lacꝰ eſt lex. turris templũ: agricole ſacerdotes. BEDA: Vel ſepis murus eſt vꝛbis: lacus ſiue toꝛcular altare: aut illa toꝛcularia quoꝝ tres pſalmi p̃notant titulo. THEO. Vel ſepis ẽ lex: ꝓhibẽs eos alienigenis cõmiſceri. Sequit: Et pegre pfectus eſt. BEDA: Nõ loci mutatiõe: ſꝫ abire videt a vinea: vt vinitoꝛibꝰ liberũ operãdi arbitriũ derelinquat. Sequit: Et miſit ad agri. in tpe ſer. vt ab agri. ac. de fructu vinee. Serui miſſi ꝓphete: fructus vinee obedientia eſt. De ꝓphetis alij ceſi: alij vulnerati: alij occiſi ſunt. vñ ſequit: Qui appꝛe: eũ ce. ⁊ dimi. eũ vac. BEDA: Seruus q̃ pꝛimo miſſus ẽ: ip̃e legiſter moyſes intelligit. Sꝫ ceſũ eũ dimiſerũt vacuũ: irritauerũt. n. moyſen in caſtris. Sequit: Et iterũ miſit ad il. aliũ ſuũ: ⁊ illũ in capite vul. ⁊ ꝯtu. affe. Seruus alter dauid regẽ ⁊ ceteros pſalmiſtas ſignificat: ſꝫ hũc affectũ cõtumelijs in capite vulnerauerũt q̃ pſalmiſtaꝝ carmina p̃uipẽdentes: ip̃ꝫ dauid adiecerũt dicẽtes: Que nobis ps cũ dauid? Sequit: Et rur. ali. mi. ⁊ il. occi. ⁊ plures alios: quoſdã cedẽtes: alios vero occi. Tertiũ cũ ſuis ſocijs ſeruũ: ꝓphetaꝝ choꝛũ intellige. Sꝫ quẽ ꝓphetaꝝ nõ ſũt pſecuti? His ſane tribꝰ ſeruoꝛũ gradibus: oĩnꝫ ſub lege doctoꝝ figurã poſſe cõpꝛehendi dñs alibi pnũciat dicẽs: qm̃ neceſſe eſt impleri oĩa q̃ ſcripta ſũt in lege ⁊ ꝓphetis ⁊ pſalmis de me. THEO. Vel aliter: Per pꝛimũ ſuũ intellige ꝓphetas: q̃ circa tp̃s helie fuerũt: qm̃ micheam verberauit ſedechias pſeudo ꝓpheta. Scḋm vero ſeruũ quẽ in capite vulnerauerũt. i. affecerũt iniuria: intellige ꝓphetas qui fuerũt circa tp̃s oſee: ⁊ Eſaie. Tertiũ vero ſeruũ intellige ꝓphetas q̃ fuerũt circa tp̃s danielis ⁊ ezechielis. Seq̃t: Adhuc ergo vnũ ha. fi. chariſſimũ ⁊ illũ miſit ad eos nouiſſi. dicẽs: qꝛ foꝛte reuerebunt filiũ meũ. HIERO. Filꝰ chariſſimus ⁊ nouiſſimꝰ vnigenitꝰ ẽ. Qđ aũt dicit: Reuerebũt fi. me. p ironiã h̃ dicit. BEDA: Vel aliter ꝙ ait: qꝛ foꝛte uere. fi. meũ. nõ de ignoꝛãtia venit: ſꝫ ambigere dicit deus: vt libera voluntas hoĩ reſeruet. THEO. Vel aliter: Nõ ignoꝛãs qđ futurũ erat: hoc dixit: ſꝫ oſtẽdens q̃d erat decens ⁊ ꝯgruũ eos opari. Coloni aũt di. ad inui. h̃ eſt heres ve. ⁊ oc. eũ: ⁊ noſ. erit here. BEDA: Manifeſtiſſime dñs pbat iudeoꝛũ p̃ncipes nõ p ignoꝛãtiã: ſꝫ p inuidiã crucifixiſſe filiũ dei. Intellexerũt enĩ hũc eẽ cui dictũ eſt: Dabo tibi gẽtes hereditatẽ tuã. Hãc occaſionẽ eiꝰ mali coloni ſuſpicere volebant: cũ crucifigẽtes eũ iudei: fidẽ q̃ p eũ ẽ extinguere: ⁊ ſuã magis q̃ ex lege eſt iuſticiã pferre: ac gentibꝰ imponendã conabant inſerere. Sequit: Et app. eũ. occ. ⁊ eie. ex vi. THEO. Scilicet extra hieruſalẽ: extra ciuitatẽ quippe crucifixus ẽ dñs. HIERO. Vel eiecerũt eũ extra vineã. i. extra plebẽ dicẽtes: Samaritanꝰ es ⁊ demoniũ habes. Vel q̃ntũ in ſe erat: ex ſuis eũ finibꝰ excludẽtes: gentibꝰ ſuſcipiendũ dederũt. Sequit: Quid ergo faciet dñs vinee? Ve. ⁊ p. co. ⁊ da. vi. alijs. AVG. de con. euã. Et quidẽ mattheꝰ illos rñdiſſe ſubiũgit atqꝫ dixiſſe: Malos male pdet. qđ marcus h̃ nõ ab ip̃is rñſum eẽ cõmemoꝛat: ſꝫ dñm poſt interrogationẽ ſuã ip̃ꝫ ſibi quodã modo rñdiſſe. Sed facile põt intelligi vel illoꝛũ vocẽ ita ſubiunctã vt nõ interponeret: illi rñderũt aut illi dixerũt ſed tñ intelligeret: aut iõ rñſionẽ iſtã dño potius attributã qꝛ cũ veꝝ dixerũt: etiã de illis hoc ip̃e rñdit q̃ veritas ẽ. THEO. Dñs ergo vinee ẽ pater filij interempti: ⁊ ip̃e filius interemptus q̃ pdet colonos: tradẽs ip̃os romanis ⁊ pplm̃ dabit alijs colonis. i. apoſtolis. Perlegas actus apoſtoloꝝ ⁊ inuenies tria milia ⁊ quĩqꝫ milia repẽte credentiũ ⁊ fructificãtiũ deo. HIERO. Vel dat vinea alijs i. ab oꝛiẽte ⁊ occidente ⁊ auſtro ⁊ ab aquilone venientibus ⁊ recũbẽtibus cũ abꝛaã iſaac ⁊ iacob in regno dei. BEDA: Hoc aũt ita diuinitꝰ fuiſſe pcuratũ ꝓphetico ſtatĩ affirmauit exẽplo: ſubijciẽs: Nec ſcrip. hãc le. La. quẽ repꝛo. edi. hic fac. eſt in cap. anguli. q. d. Quõ implebit hec ꝓphetia: niſi qꝛ chꝛiſtꝰ a vobis repꝛobatꝰ ⁊ occiſus: traditus eſt gentibꝰ p̃dicãdus: vt quaſi lapis angularis duos populos ꝯdat in ſemetip̃m: atqꝫ ex vtroqꝫ pplo vnaꝫ ſibi fideliũ ciuitatẽ: vnũ tẽplũ edificet. Eoſdẽ enĩ ſynagoge magros quos ſupꝛa colonos dixerat: nũc edificantes appellat: qꝛ ſubitã ſibi plebẽ ad ferendos vite fructus q̃ſi vineã videbant excolere: ipi quoqꝫ hãc deo inhabitatoꝛe dignã quaſi domũ ꝯſtruere atqꝫ oꝛnare p̃cipiebantur. THEO. Lapis ergo quẽ repꝛobauerũt doctoꝛes: hic factus eſt in caput anguli. i. in caput eccl'ie. Angulus nãqꝫ eccl'ia eſt quaſi ꝯiungẽs iudeos ⁊ gẽtiles. hic aũt angulus ſ. eccleſia a dño factus eſt: ⁊ eſt mirabilis in oculis nr̃is ſ. fideliũ: nã ab infidelibus miraculis detrahit. Mirabil' quidẽ eſt eccl'ia q̃ſi miraculis ſiſtens dño coopante apoſtolis ⁊ ſermonẽ ꝯfirmãte ſequẽtibus ſignis. ⁊ hoc eſt qđ dicit: A dño factũ eſt iſtud: ⁊ eſt mirabile in oculis nr̃is. HIERO. Vel aliter. hic lapis repꝛobus quẽ geſtat angulus ꝯiũgens in cena agnũ cũ pane: finiẽs vetus: nouũ inchoans teſtamẽtũ: pꝛeſtat mira in oculis nr̃is: vt topazion. BEDA: Pꝛincipes aũt ſacerdotũ oñdebant vera eſſe q̃ dñs dixerat: qđ patet ex hoc qđ ſubdit: Et q̃rebant eũ tenere. Ipſe enĩ ẽ heres cuius iniuſtã necẽ dicebat eſſe vindicãdã a patre. Moꝛaliter aũt cuiqꝫ fideliũ cũ myſteriũ baptiſmi cõmittit: quaſi vinea quã excolat locat. Sꝫ miſſus ſuus ꝯtumelijs affectus vel ceſus eijcit: cũ ſermo auditꝰ vl' ꝯtẽnit: vel qđ peius ẽ etiã blaſphemat. Miſſum inſup heredẽ quãtũ in ſe eſt occidit: q̃ filiũ dei ꝯculcauit. Perdito malo cultoꝛe vinea dat alteri: cum dono gratie qđ ſupbꝰ ſpꝛeuit: humilis q̃ſqꝫ ditabit. Sed ⁊ hoc ꝙ p̃ncipes ſacerdotũ manũ mittere q̃rentes in ieſũ: timoꝛe turbe retinent: quotidie gerit in eccl'ia: cũ q̃libet ſolo noĩe ſuper eã quã nõ diligit: eccleſiaſtice fidei ⁊ pacis vnitatẽ ꝓpter cohabitãtiũ fratrum bonoꝛũ multitudinẽ aut erubeſcit aut timet impugnare.

Et mittũt ad eũ quoſdã ex phariſeis ⁊ herodianis vt eũ caperẽt in verbo. Qui veniẽtes dicũt ei: Magiſter ſcimꝰ qꝛ verax es: ⁊ nõ curas quẽq̃ꝫ Nec enĩ vides in faciẽ hoiũ: ſed in veritate viam dei doces: Licet dari tributũ ceſari: an non dabimus? Qui ſciẽs verſutiã illoꝝ ait illis: Quid me

tetatis? Afferte mihi denariū vt videā. At illi tulerūt ei. Et ait illis: Cuius eſt imago hec ⁊ inſcriptio Dicūt ei: Ceſaris. Reſpondēs aūt ieſus dixit illis Reddite igitur que ſunt ceſaris ceſari: ⁊ que ſunt dei deo. Et mirabantur ſuper eo.

BEDA: Querētes dn̄m cōprehēdere ſūmi ſacerdotes timuerūt turbā: atq̄ iō q̄d ꝑ ſe nō potuerūt: terrenis poteſtatibus efficere tētabant: vt vel ipſi a morte eius viderent immunes. Et iō dicit: Et mit. ad eū quoſdā ex pharī. ⁊ herodianis vt eū caperēt in verbo. THEO. Diximus alibi de herodianis: q̄ hereſis quedā noua erat dicētiū chriſtū eſſe herodē ꝑpter hoc q̄ defecerāt ſucceſſiōes regni iudeorū. Alij vero dicunt herodianos milites fuiſſe herodis quos phariſei ꝓ teſtibus inducebāt de his q̄ dicebant a chriſto: vt eū caperēt ⁊ adducerēt. Uide aūt eoꝝ maliciā: q̄liter cū adulatiōe chriſtū decipe volebāt. Nā ſequit: Qui ve. di. ei: Magiſter. ſci. q̄ ve. es. HIERO. Mellitis. n. verbis eū interrogabant ⁊ circūdabāt eū ſicut apes mel portātes in ore: aculeū in tergo. BEDA: Blanda aūt ⁊ fraudulēta interrogatio illuc ꝓuocat reſpōdētē: vt magis deū q̄ ceſarē timeat: ⁊ dicat nō debere tributa ſolui: vt ſtatim audiētes herodiani: ſeditioſis ꝯ romanos auctorē habeāt. Et iō ſubdūt: Et nō curas quēq̄. nec enim vides fa. hoiuꝫ. THEO. Ita vt ceſarē nō honores. ſ. ꝯ veritatē. Ideo ſubdūt: Sꝫ in veri. viā dei do. Licet tri. dari ce. an nō dabim⁹? Totū eni artificiū eoꝝ erat vndiq̄ ꝑcipitiuꝫ habēs: vt ſi diceret: q̄ licꝫ cenſū ceſari dari: ꝓuocet ꝯ eū plebē q̄ſi in ſeruitutē reducentē ipm̄ populū. Si vero diceret q̄ nō licet dari: ſic accuſarēt eū tanq̄ excitaret populū ꝯtra ceſarē: ſed ſapiētie fons fugit dolos eorū. vn̄ ſequit: Qui ſciēs ver. eoꝝ: ait illis: Quid me ten. Afferte mihi denariū vt vi. at illi attu. BEDA: Denarius ē genus nūmi: quod pro. x. nūmis iputabat: ⁊ habebat imaginē ceſaris. vn̄ ſequit: Et ait illis: Cui⁹ eſt imago hec ⁊ inſcriptio? Dicūt ei: Ceſaris. Qui putāt interrogationē ſaluatoris ignorātiā eſſe nō diſpēſationē: ex hoc diſcāt q̄ potuit ſcire cuius imago eēt: ſꝫ interrogat: vt ad ſmoneꝫ eoꝝ cōpetenter reſpondeat. vn̄ ſequit: Reſpōdens aūt ieſus dixit illis: Reddite igit que ſūt ce. ceſari: ⁊ q̄ ſunt dei deo. THEO. Quaſi. d. Date quod imaginem habet imaginato: ideſt denariū ceſari. Poteſtis. n. ⁊ cenſū ceſari dare: ⁊ deo ꝓpria offerre. BEDA: Ideſt decimas ⁊ ꝓmitias ⁊ oblatiōes ⁊ victimas: quō ⁊ ipſe reddidit q̄ dei ſūt: p̄ris faciēs volūtatē. HIE. Uel aliter: Nummū habentē ceſaris imaginē reddite coactū ceſari: voſipſos libēter deo reddite. Signatū ē eni ſup nos lumē vult⁹ tui dn̄e nō ceſaris. THEO. Quaſi ceſar etiā eſt vniuſcuiuſq̄ noſtrū corporū ineuitabilis neceſſitas. Iubet ergo dn̄s dari corpi cibaria ꝓpria ⁊ veſtitū: ⁊ que ſūt dei deo. Sequit: Et mirabant ſup eo. Qui credere debuerāt. ad tātā ſapiētiā ſūt mirati: q̄ calliditas eoꝝ nō inueniſſet locū.

Et venerunt ad eū ſaducei q̄ dicūt reſurrectionem nō eſſe: ⁊ interrogabant eum dicentes: Magiſter moyſes nobis ſcripſit: vt ſi frater mortuus fuerit ⁊ dimiſerit vxorem: ⁊ filios nō reliquerit: accipiat frater eius vxorem ipſius: ⁊ reſuſcitet ſemen fratri ſuo. Septem ergo fratres erant: ⁊ p̄mus accepit vxorē: ⁊ mortuus eſt nō relicto ſemine. Et ſecundus accepit eam ⁊ mortuus eſt: ⁊ nec iſte reliquit ſemen. Et tertius ſimiliter. Et acceperunt eaꝫ ſimiliter ſeptē: ⁊ nō reliquerunt ſemen. Nouiſſime omniū defuncta eſt ⁊ mulier. In reſurrectione ergo cū reſurrexerint: cuius de his erit vxor? Septē eni habuerunt eam vxorem. Et reſpondens ieſus ait illis: Nōne ideo erratis: nō ſcientes ſcripturas neq̄ virtutem dei? Cum eni a mortuis reſurrexerint: neq̄ nubent neq̄ nubent: ſed erunt ſicut angeli dei in celis. De mortuis autem q̄ reſurgant nō legiſtis in libro moyſi ſuper rubū: quomodo dixerit illi deus inquiens: Ego ſum deus abraam ⁊ deus iſaac ⁊ deus iacob? Non eſt deus mortuorum: ſed viuorū. Uos ergo multū erratis.

GLO. Poſtq̄ dn̄s ſapienter phariſeoꝝ callidam tētationem euitauit: oſtendit quomodo etiam ſaduceos tentantes cōfundit. vnde dicit: Et ve. ad eū ſadu. q̄ di. reſur. nō eſſe. THEO. Hereſis quedā iudeorū erat: qui dicebant ſaducei: ⁊ hi reſurrectionē negabāt: ⁊ dicebāt q̄ nō ſit angelus neq̄ ſpiritus. Hi ergo accedētes ad ieſū: doloſe narrationē quandā inquiſierūt per quā oſtēderēt reſurrectionē nō eſſe nec factā nec fiendā. Et ideo ſubdit: Et inter. eū di. Magiſter. In qua quidē narratiōe ſeptē ponūt qui mulierē acceperāt: vt magis rē trahāt a reſurrectione. BEDA: Recte eni iſtiuſmodi fingūt fabulā q̄ delyramenti arguat eos qui reſurrectionē aſſerūt corporū. Poteſt aūt fieri vt vere in gente eoꝝ aliq̄n h̄ occiderit. HIE. Myſtice aūt mulier ſterilis nō relinquens ſemē ex ſeptē fratribus nouiſſime moriens: quid aliud ſignificat q̄ iudaicā ſynagogā relictam a ſpiritu ſeptiformi: qui. vij. patriarchas iplevit: qui nō reliquerunt ei ſemen abrae: qd̄ eſt ieſus chriſtus. Iꝫ eni puer natus eſt illis: nobis tñ gētibus datus eſt: que mulier mortua erat chriſto: nec cuiq̄ patriarche de. vij. in reſurrectione ꝯiunget. Septenario nanq̄ numero vniuerſitas perfectoꝝ ſignificat vt verſa uice p̄ eſa. dicit: Apprehēdent. vij. mulieres virū vnum i. vij. eccleſie quas dn̄s amat arguit ⁊ caſtigat: eū vna fide adorant. vnde ſequit: Et reſpōdens ieſus ait illis: Nōne ideo er. non ſci. ſcrip. neq̄ vir. dei? THEO. Quaſi. d. Uos nō intelligitis qualē reſurrectionē ſcriptura annūciet. Creditis eni q̄ reſtauratio corporū taliū ſit futura: q̄lia nunc ſunt: nō aūt ſic erit. Sic igit ignoratis ſcripturā: ſed etiā virtutē ignoratis diuinā. Uos eni ꝯſideratis q̄ſi difficile dicentes: Qualiter poterūt mēbra diſſoluta coniungi ⁊ aiabus adunari? hoc eni reſpectu diuine potētie quaſi nihil eſt. Sequit: Cū eni a mor. reſur. neq̄ nubent: neq̄ nubent: ſꝫ erūt ſicut angeli dei in celis. Quaſi. d. Diuina quedā erit vite reſtauratio ⁊ angelica cū vlterius nō corrūpemur: ſed eodē mō manebim⁹: ⁊ ꝓpt̄ hoc nuptie auferent. Nā nuptie quidē nūc ſūt ꝓpter corruptionē: vt p̄ ſucceſſionē generis pſiſtamus ⁊ nō deficiamus: tūc vero ſicut angeli erimus: qui ſūt ſine ſucceſſione nuptiali ⁊ nunq̄ deſinūt. BEDA: Conſiderandū eſt hic q̄ latina ꝯſuetudo hic greco idiomati nō reſpōdet. Nubere eni ꝓprie dicūt mulieres: ⁊ viri vxores ducere: ſꝫ nos ſimplr dictū intelligamus: vt nubere de viris: ⁊ nubi de vxoribus ſcriptū ſit. HIERO. Sic igit erant nō intelligentes ſcripturas: q̄ in reſurrectione hoies erūt ſicut angeli dei i. nemo ibi morit: nemo ibi naſcit: nec infans eſt ibi nec ſenex. THEO. Et aliter etiā decipiuntur nō intelligētes ſcripturas. Si eni has intellexiſſent: intelligerent quomodo per ſcripturas reſurrectio mortuorū poſſit probari. vnde ſubdit: De mortuis q̄ reſur. nō le. in libro moy. ſu. ru. quomodo dixit illis deus inquiens: Ego ſum deus abra. deus iſa. ⁊ deus iacob. HIE. Dico aūt ſup rubū: i quo eſt ſimilitudo veſtra: in quo ignis ardebat: ſed non eiꝰ ſpinas ꝯſumebat: ſic vos inflāmat eloquiū meū nec ſpinas vras ſub maledicto germinatas abſumit. THEO. Dico aūt: Ego ſū deus abra. deus iſa. ⁊ de⁹ iacob. Quaſi. d. deus viuentiū. vnde ſubdit: Non eſt deus mortuoꝝ ſed viuorū. Non eni dixit: ego fui: ſed ego ſum: tanq̄ illi p̄ntes exiſtant. Sed forte aliquis dicet q̄ hoc dixit ſolū deus de anima abrae: nō de corpore. Ad quod dicim⁹: q̄ abraam

q̄ abraā vtrunq̄ importat. ſ. corpus ⁊ animā: vt ⁊ corporis ipſe ſit deus: ⁊ corpus viuat apud deū. i. in dei ordinatione. BEDA: Uel quia cū probauit animas permanere poſt mortē: neq̄ eni poterat fieri: vt eorum eſſet deus qui nequaq̄ ſubſiſterent: conſequenter introduceretur ⁊ corporū reſurrectio: que cū aiabus bona malaq̄ geſſerunt. HIERO. Cuꝫ aūt dicit: Deus abraam: de⁹ iſaac: ⁊ deus iacob: ter deū nominādo: trinitatem intimauit. Cum aūt dicit: Non eſt deus mor. vnū deū iterans: vnam ſubſtantiā ſignificauit. Uiuūt aūt qui nec vendicant portionē quā elegerant. Mortui aūt ſunt: qui quod vendicauerunt perdiderūt. Uos ergo multū erratis. GLOSA: Quia videlicet ⁊ ſcripturis ꝯdicebāt: ⁊ virtuti dei derogabāt.

Et acceſſit vnus de ſcribis: qui audierat illos cōquirentes: ⁊ videns q̄m bene illis reſponderit interrogauit eū quod eſſet primū omniū mandatorum. Ieſus autē reſpondit ei: quia primū omnium mandatū eſt: Audi iſrael dominus deus tuus deus vnus eſt: ⁊ diliges dn̄m deuꝫ tuū ex toto corde tuo: et ex tota aīa tua: et ex tota mente tua: ⁊ ex tota virtute tua. hoc eſt primū mandatū. Secundum aūt ſimile eſt illi: Diliges proximū tuū tanq̄ teipſum. Maius horū aliud mandatum non eſt. Et ait illi ſcriba: Bene magiſter in veritate dixiſti: quia vnus eſt deus ⁊ nō eſt alius preter eū. Et vt diligatur ex toto corde: ⁊ ex toto intellectu: ⁊ ex tota anima: ⁊ ex tota fortitudine: ⁊ diligere proximū ſicut ſeipſum: maius eſt omnibus holocauſtomatibus ⁊ ſacrificijs. Ieſus autē videns q̄ ſapienter reſpondiſſet dixit illi: Non es longe a regno dei. Et nemo iam audebat eū interrogare.

GLO. Poſtq̄ dn̄s confutauit phariſeos ⁊ ſaduceos tētantes: hic oſtendit quomodo ſatiſfecit ſcribe querēti. vnde dicit: Et acceſ. vnus de ſcri. qui au. il. cō. ⁊ vi. q̄m bene illis reſpondit: inter. eū quod eſſet primū omniū mandatorū. HIERO. Que eſt hec queſtio ꝓblematis quod eſt cōmune omnibus peritis in lege: niſi q̄ diuerſa in exodo ⁊ leuitico ⁊ deuteronomio ordinant mādata: vnde nō vnū: ſed duo intulit mandata: quibus quaſi duobus vberibus ſuper pectus ſponſe eleuatis noſtra alitur infantia. Et ideo ſubdit: Primū omniū mandatuꝫ eſt: Audi iſrael dn̄s deus tuus de⁹ vn⁹ ē. Primū omniū maximū mandatū dicit: hoc eſt quod ante omnia debemus in corde ſinguli quaſi vnicū pietati fundamentū locare. i. cognitio atq̄ confeſſio diuine vnitatis cū executione bone operatiōis que in dilectione dei ⁊ proximi perficit. vnde ſubdit: Et dili. do. de. tu. ex to. cor. tu. ex to. ani. tu. ⁊ ex to. men. t. ⁊ ex to. vir. tu. hoc eſt primū ma. THEO. Attende qualiter omnes anime vires enumerauit. Eſt eni virtus anime animalis quā expedit in dicendo: Ex tota anima tua: ad quā pertinet ira ⁊ deſideriū: que omnia tribui vult diuino amori. Eſt ⁊ alia vis que dicit naturalis: ad quā pertinet nutritiua ⁊ augmētatiua: ⁊ iſta eſt etiā danda dn̄o tota: propter qd̄ dicit: Ex toto cor. Eſt ⁊ alia vis rationalis quā mentē vocat: ⁊ iſta etiā eſt danda deo tota. GLO. Qd̄ aūt ſubdit: Et ex tota fortitudine. ad vires corꝑales referri poteſt. Sequit: Secundū aūt ſimile eſt huic: Diliges proximū tuū ſicut teipſū. THEO. Propter hoc dicit eſſe ſimile: quia hec duo mandata alternatim ſunt ſibi conſona: ⁊ reciproce conuertunt. nā qui diligit deū: diligit ⁊ facturā ſuā. principale aūt factorū eius eſt homo. vnde qui diligit deū: diligere debet omnes hoies: qui vero diligit ꝓximū: qui multotiens dat cauſā ſcandali: multo magis eū debet diligere qui ſemꝑ preſtat beneficia: ⁊ ideo ꝓpter coherentiā horū mandatoꝝ ſubdit: Maius horū aliud mandatū nō eſt. Sequit: Et ait illi ſcri. Bene magiſter in veri. dixiſti. BEDA: Oſtendit ex hoc quod dicit: Maius eſt omnibus holocauſtomatibus ⁊ ſacrificijs graue ſepe inter ſcribas ⁊ phariſeos queſtionē eſſe verſatam: quod eſſet mandatū primū ſiue maximū diuine legi quibuſdā videlicet hoſtias ⁊ ſacrificia laudantibus: alijs vero fidei ⁊ dilectionis opera ꝑferentibus: eo q̄ plurimi patrū ante legē ex fide tm̄ que per dilectionē operat placerent deo. In hac ſententia ſcriba iſte ſe fuiſſe declarat. Sequit: Ieſus aūt vi. q̄ ſapi. rn̄. dixit illi: Nō longe es a regno dei. THEO. In quo nō eū eſſe perfectū teſtatur nō eni dixit: Intra regnū celorū es: ſed nō longe es a regno dei. BEDA: Ideo aūt nō fuit longe a regno dei: q̄ ſententie illius que noui teſtamenti per angelicā perfectionē eſt propria: fautor extitiſſe probatus eſt. AVG. de con. euan. Nec moueat qd̄ mattheus dicit tētantē fuiſſe: a quo dominus interrogatus eſt. Fieri eni poteſt vt quāuis tētans acceſſerit: domini tamē reſponſione correctus ſit. Aut certe ipſam tētationem nō accipiamus malā tanq̄ decipere volentis inimicū: ſed cautā potius tanq̄ experiri amplius volentis ignotū. HIERO. Uel nō eſt longe q̄ venit callide. Longior nanq̄ eſt ignorantia a regno dei q̄ ſciētia. vnde ſupra ſaduceis: Erratis inquit neſciētes ſcripturā neq̄ virtutem dei. Sequit: Et nemo aude. iam euꝫ interroga. Quia eni in ſermonibus cōfutati ſunt: vltra nō interrogant: ſed apertiſſime cōprehenſū ratione tradunt poteſtati. Ex quo intelligimus venena inuidie poſſe quidem ſuperari: ſed difficile cōquieſcere.

Et reſpondens ieſus dicebat docens in templo: Quomodo dicunt ſcribe chriſtum filiuꝫ eſſe dauid? Ipſe eni dauid dicit in ſpirituſancto: Dixit dominus dn̄o meo: ſede a dextris meis: donec ponam inimicos tuos ſcabellū pedum tuorū. Ipſe ergo dauid dicit ipſum dominū: ⁊ vnde eſt filius eius? Et multa turba eū libenter audiebat.

THEO. Quia chriſtus ad paſſionem venturus erat: opinionē falſam corrigit iudeorū qui chriſtū filiū Dauid eſſe dicebant nō dominū eius. vnde dicit: Et reſpondens ieſus di. do. in templo. HIERO. Ideſt palaꝫ eis de ſe loquit vt inexcuſabiles ſint. Sequit eni: Quomodo dicunt ſcribe chriſtū filiū dauid eſſe? THEO. Oſtendit vero chriſtus ſe dn̄m per verba dauid: Nam ſequit: Ipſe aūt dicebat in ſpirituſancto: Dixit dominus dn̄o meo: ſede a dextris meis. q. d. Non poteſtis mihi dicere q̄ dauid abſq̄ gratia ſpirituſſancti hoc dixerit: ſed in ſpirituſancto vocauit eum dn̄m. Et q̄ ſit dominus oſtendit per hoc quod ſubdit: Donec po. ini. tu. ſca. pedū tuoruꝫ. Ipſi eni erant inimici eius quos deus pater poſuit ſcabellum chriſti. Qd̄ aūt a patre ſubijciunt ei inimici: nō infirmitatem filij ſed vnitatē nature qua in altero alter operat ſignificat. Nam ⁊ fili⁹ ſubijcit inimicos patri: quia patrē clarificat ſuper terrā. GLO. Sic ergo dominus ex predictis concludit dubitabilē queſtionē. nam ex verbis dauid ꝓmiſſis habetur q̄ chriſtus ſit domin⁹ dauid: ex dicto aūt ſcribarū habet q̄ ſit filius eius. Et hoc eſt quod ſubdit: Ipſe ergo dauid dicit eū dn̄m: ⁊ vnde eſt filius eius? BEDA: Interrogatio ieſu nobis profuit vſq̄ hodie contra iudeos. ⁊ hi eni qui confitent chriſtū eſſe venturū hominem ſimplicem ⁊ ſanctum virū aſſerūt de genere dauid. Interrogemus ergo eos docti a domino: ſi ſimplex homo eſt: ⁊ tm̄ filius dauid: quomodo vocet eū dauid dominū ſuū in ſpirituſancto? Non autē reprehendunt q̄ dauid filiū dicūt: ſed q̄ dei filiū euꝫ eſſe nō credunt. Sequit Et multa tur. liben. eū. au. GLO. Quia ſcilicet videbāt eum ſapienter reſpondentem ⁊ interrogantem.

Et dicebat eis i doctrina ſua: Cauete a ſcribis

qui volunt in ſcholis ambulare: ⁊ ſalutari in foro ⁊ in primis cathedris ſedere in ſynagogis: ⁊ primos diſcubitus in cenis. Qui deuorant domos viduarum ſub obtentu prolixe orationis: hi accipient prolixius iudicium.

HIERO. Confutatis ſcribis ⁊ phariſeis: vt ignis corꝝ arida exempla incẽdit. vnde dicit: Et dice. eis in doc. ſua Ca. a ſcri. qui vo. in ſch. am. BEDA. Ambulare in ſcholis: cultioribus veſtimentis indutos ad publicũ procedere ſignificat: in quo inter cetera diues ille qui epulabatur quotidie ſplẽdide peccaſſe deſcribit. THEO. In ſcholis aũt venerabilibus ambulant ex hoc volẽtes ꝓhonorari: ⁊ ſimiliter alia appetebant que cedũt ad gloriã. Naz ſequit: Et ſalutari in foro: ⁊ in pri. cathe. ſede. in ſyna. ⁊ ꝓmos diſcubi. in ce. ſ. volunt. BEDA: Notãdũ aũt ꝙ nõ ſalutari in foro: nõ ꝓmos ſedere vel diſcũbere vetat eos quibus hoc officiũ ordine cõpetit: ſed eos qui hec ſiue habita ſiue nõ habita indebite amant: a fidelibus quaſi iprobos docet eſſe cauẽdos: animũ videlicet nõ gradũ redarguens: lʒ culpa nõ careat: ſi iidem in foro litibus intereſſent: qui in cathedra moyſi ſynagoge magiſtri cupiũt appellari. Duplici ſane rõe vane glorie cupidis attendere iubemur: ne. ſ. eorꝝ vel ſimulatione ſeducamur: eſtimantes bona eſſe q̃ faciũt: vł emulatione inflãmemur fruſtra gaudentes in bonis que laudari ſimulant. THEO. Specialiter etiã apłos docet vt nullã cũ ſcribis habeãt conuerſationẽ ſed ipm chriſtũ imitent: ordinanſq; ipſos mgr̃os i his que ſũt circa vitam agenda: alios eis ſupponit. BEDA: Nõ ſolũ aũt laudes ab hominib⁹: verũ etiã pecunias querũt. vnde ſequit: Qui deuo. do. viduaꝝ ſub obtẽ. ꝓlixe orationis. Sunt eni qui ſe iuſtos ſimulantes a peccatorũ ſuoꝝ conſcientia turbatis: quaſi patroni ꝓ eis in iudicio futuri pecunias accipere nõ dubitant: ⁊ cũ porrecta manus pauperi ꝑces iuuare ſoleat: illi ob hoc mrie in precibus ꝑnoctant vt pauperi nũmũ tollãt. THEO. Accedebant aũt ſcribe ad has mulieres: que ſine ꝓtectione viri manebant: quaſi earũ fierent ꝓtectores: ⁊ ſimulatione orationis ⁊ habitu reuerẽtie ⁊ hypocriſi viduas decipiebãt: ⁊ ſic etiã deuorabãt diuitũ domos. Sequit: Hi acci. prolix. iudiciũ. ſ. quã ceteri iudeorũ peccãtiũ.

Et ſedens ieſus ɔtra gaçophylaciũ aſpiciebat quõ turba iactaret es in gaçophylaciũ: ⁊ multi diuites iactabant multa. Cũ veniſſet aũt vna vidua pauper: miſit duo minuta: qḋ eſt quadrans. Et cõuocans diſcipulos ſuos ait illis: Amẽ dico vobis qm̃ vidua hec pauper plus omnibus miſit q̃ miſerunt in gaçophylaciũ. Omnes eniʒ ex eo quod abundabat illis miſerunt: hec vero de penuria ſua omnia que habuit miſit totũ victũ ſuum.

BBDA: Dominus qui appetituros ꝓmat⁹ ⁊ vanegloriẽ cauẽdos eſſe monuerat: etiã dona ferẽtes in domũ domini certo examine diſcernit. vnde dicit: Et ſedens ieſus ɔtra gaço. aſpi. quõ tur. iac. es in gaçop. Sermone greco phylaxe ſeruare dicit: ⁊ gaça pſica lingua diuitie vocant. vnde gaçophylaciũ locus appellari ſolet quo diuitie ſuã tur: quo noĩe ⁊ arca in qua donaria populi ɔgregabãt ad vſus templi neceſſarios ⁊ porticus in quibus ſeruabant appellabant. Habes exẽplũ de porticibus in euangelio: Hec inquit verba locutus eſt in gaçophylacio docens in templo. Habes ⁊ de arca in libro regũ: Et attulit ioiada pontifex gaçophylaciũ vnũ. THEO. Erat aũt laudabilis conſuetudo apud iudeos: vt. ſ. habentes ⁊ volẽtes aliquid in gaçophylacio ponerẽt qḋ eſſet ꝓ ſacerdotib⁹ ⁊ pauperibus ⁊ viduis vt exinde nutrirent. vnde ſubdit: Et multi di. iac. multa. Multis aũt hoc faciẽtibus acceſſit ⁊ vidua: oſtendens affectũ in oblatiõe pecunie ſm̃ propriã virtutẽ. vnde ſubdit: Cũ ve. aũt vna vi. pauper miſit duo mi. quod eſt quadrans. BEDA: Quadrantẽ vocãt calculatores quartam partez cuiuſlibet rei videlicet ⁊ loci: aut tp̃is aut pecunie. Forſitã ergo hoc loco quartã partem ſicli. i. quinq; obolos ſignificat. Sequit: Et con. diſci. ſu. ait illis: Amen di. vo. qm̃ vi. hec pau. plus oĩbus miſit qui miſe. in gaço. Deus eni nõ ſubſtantiã offerẽtiũ ſed ɔſcientiã penſat: nec ꝓpendit q̃tũ in eius ſacrificio: ſʒ ex q̃to ꝓferat. vnde ſubdit: Omnes eni ex eo qḋ abunda. illis mi. hec vero in pe. ſua omnia que ha. mi. to. victum ſuũ. HIERO. Myſtice aũt diuites ſũt qui proferũt de theſauro cordis ſui noua ⁊ vetera: que ſunt incerta ⁊ occulta ſapientie diuine vtriuſq; teſtamẽti. paupcula aũt q̃ eſt vt ego ⁊ mei ſimiles: qui mitto quod poſſuʒ: ⁊ deſidero quod nõ poſſũ vobis explanare: nam nõ quantũ vos audiſtis: ſed ex quãto conſiderat deus. Unuſquiſq; aũt quadrantẽ põt offerre que eſt voluntas ꝓmpta: que dicit quadrans: q͛ cũ tribus cõſiſtit. ſ. cogitatu: verbo: ⁊ facto Quod dicit: Totũ victũ ſuũ miſit. hoc ſignificat: q͛ tota voluntas corporis in victu ɔſiſtit. vnde dicit: Totus labor hominis in ore ſuo eſt. THEO vel aliter: Uidua iſta anima hoĩs eſt: relinquens ſathanã cui fuerat adiuncta: que mittit in templi erario duo minuta: carnẽ. ſ. ⁊ mẽtem. carnẽ quidẽ ꝑ abſtinẽtiã: mentẽ vero per humilitatez vt ſic audire valeat ꝙ totuz victũ ſuũ poſuit ⁊ ſacrũ fecit nihil de ſuo mũdo relinquẽs. BEDA: Allegorice aũt diuites qui in gaçophylaciũ munera mittebant iudeos de iuſticia legis elatos deſignãt. Uidua pauper: eccleſie ſimplicitatẽ deſignat. paup quidem: quia ſpm̃ ſuperbie vł cõcupiſcẽtias tpaliũ abiecit. vidua võ: q͛ vir ei⁹ ꝓ ea mortẽ ptulit. Hec in gaçophylaciũ duo minuta mittit: q͛ dilectionẽ dei ⁊ ꝓximi ſeu fidei ⁊ orationis munera defert: q̃ ɔſideratur ꝓpꝛie fragilitatis minuta: ſed merito pie intentionis accepta cũctis ſupbientib⁹ iudeoꝝ opibus pſtant. ex abundanti ſibi iudeus mittit in munera dei q̃ de iuſticia ſua pſumit. Omnẽ aũt victũ ſuũ in dei munera mittit eccleſia: quia oẽ qḋ viuit: non ſui meriti ſed diuini muneris eſſe intelligit.

CA. XIII.

Et cum egrederet de tẽplo ait illi vnus ex diſcipulis ſuis: Magiſter aſpice q̃les lapides: ⁊ q̃les ſtructure. Et rñdẽs ieſus ait illi: Uides has magnas edificatiões? Non relinquetur lapis ſup lapidẽ qui non deſtruatur.

BEDA: Quia fundata ecctia chriſti: Iudea dignas ſue pfidie penas erat luitura: apte dñs poſt laudatã in paupe vidua deuotionẽ ecctie egredit de tẽplo: ruinãq; ei⁹ futurã atq; edificia nũc admirãda: nõ mlto poſt ɔtẽnenda eẽ ꝑdixit. vñ dicit: Et cũ egre. de tẽp. ait illi vnus ex di. ſuis. Mgr̃ aſpi. q̃les la. ⁊ q̃. ſtructure. THEO. Quia. n. multa circa deſtructionẽ hieruſalẽ dñs locut⁹ fuerat: diſcipuli eius mirabant ꝙ taz magna ⁊ pulchra edificia deſtrui deberẽt: ⁊ ꝓpter h̃ oñdũt ei templi decorẽ: q̃ nõ ſolũ ait h̃ deſtruẽda fore: ſʒ ⁊ ꝙ in eis lapis ſup lapidẽ nõ relinq̃ret vñ ſequit: Et rñ. ieſus ait illi: Uides has oẽs mag. edifica. Nõ relin. la. ſu. lapi. q̃ nõ deſtruat. Sʒ dicerent aliq̃ ꝙ mlte reliquie remãſerũt: vt chriſtũ mẽdacẽ nitant oñdere ſed nequaq̃ eſt hoc. Etſi. n. alique reliquie remanſiſſent: tñ vſq; ad vlẽm ɔſũmationẽ nõ relinquet lapis ſup lapidẽ. Preterea narrat ꝙ heli⁹ hadrianus ciuitatẽ ⁊ tẽplũ a fundamẽto euertit: ita ꝙ verbũ dñi qḋ hic dicit ſit impletuʒ. BEDA: Diuinitus aũt ꝓcuratũ eſt: vt patefacta ꝑ orbẽ fidei euãgelice grã tẽplũ ipm̃ cũ cerimoniis tolleret: neq; forte puulus in fide ſi videret illa ꝑmanere q̃ a deo ſũt inſtituta: paulatiʒ a ſynceritate fidei que eſt i chriſto ieſu ad carnalẽ laberet iudaiſmũ. HIERO. In h̃ etiã enumerat dñs cladẽ nouiſſimi tp̃is. i. deſtructionẽ tẽpli cũ plebe ⁊ litera ſua: de qua lapis ſuper lapidem nõ relinquet. i. teſtimonia ꝓphetaꝝ ſup eos in quo iudei retorquebant ea vt in eſdrã ⁊ ʒorobabel ⁊ malchabeos. BEDA: Recedente etiã dño de tẽplo oĩa legis edificia ⁊ cõpoſitio mãdatoꝝ ita deſtructa ẽ vt nihil a iudeis impleri poſſit: ⁊ capite ſublato: vniuerſa inter ſe membra cõpugnãt.

Et cũ ſederet in monte oliuaꝝ ɔ tẽplũ interrogabãt eũ ſepatim petrus ⁊ iacobus ⁊ ioãnes ⁊ andreas: Dic nobis q̃ñ iſta fient: ⁊ qḋ ſignũ erit q̃ñ h̃ omnia incipiẽt ɔſumari. Et rñdens ieſus cepit dicere illis: Uidete neq̃s vos ſeducat. Multi enim venient in noĩe meo: dicentes q͛ ego ſũ: ⁊ multos ſeducent. Cũ audieritis aũt bella ⁊ opiniones belloꝝ ne timueritis. Oportet. n. hec fieri: ſed nõdũ finis. Exurget. n. gens contra gentem: ⁊ regnũ ſuper regnũ: ⁊ erunt terremotus per loca ⁊ fames: initium dolorum hec.

BEDA: Quia laudantib⁹ q̃buſdã edificatiões templi dñs palã rñderat hec eẽ oĩa deſtruenda: diſcipuli ſecreto tp̃s ⁊ ſigna ꝑdicte deſtructiõis interrogãt. vñ dicit: Et cũ ſederet in monte oli. ɔtra tẽ. inter. eũ. Sedet dñs in mõte oliuaꝝ ɔtra tẽplũ: cũ de ruina ⁊ excidio templi diſputat: vt etiã ipo corpis ſitu verbis que loquit cõgruat: myſtice deſignãs ꝙ q̃etus manens in ſanctis: ſupboꝝ deteſtatur amẽtiã. Mons. n. oliueti fructiferã deſignat ſancte ecctie celſitudinẽ. AUG. Interrogantibus aũt eũ diſcipulis: ea rñdit dñs q̃ iam ex illo tp̃e fuerãt ſecutura: ſiue de excidio hieruſalẽ vñ orta eſt ipius interrogationis occaſio: ſiue de aduentu ſuo ꝑ ecctiam in qua vſq; ad finẽ venire nõ ceſſat. In ſuis. n. veniẽs agnoſcit: dũ eius quotidie mẽbra naſcũt: ſiue de ipſo fine in quo apparebit viuos iudicaturus ⁊ mortuos. THEO. Sed anteq̃ eis ad interrogata rñdeat: mentẽ eoꝝ ɔfirmat vt nõ ſeducant. vñ ſequitur: Et rñ. ieſus cepit di. il. Uide. nequis vos ſeducat. Hoc aũt dicit q͛ incipientib⁹ circa iudeã paſſionib⁹ iſurrexerũt quidã q̃ ſe doctores eſſe dicebant. vnde ſequitur Multi eni ve. in noĩe meo: di. q͛ ego ſum. BEDA: Multi eni imminẽte hieroſolymoꝝ excidio extitere qui ſe eſſe chriſtos dixerũt: tp̃ſq; libertatis iam appropinq̃re. Multi etiã in eccleſia ip̃is etiã temporib⁹ apłoꝝ hereſiarche ꝓdiere. Multi etiã in noĩe chriſti venere antichriſti: quoruʒ primus eſt ſimon magus: cui ſicut in actibus apłorũ legimus auſcultabãt qui in ſamaria erãt dicẽtes: Hec eſt virt⁹ dei q̃ vocat magna. vñ ⁊ hic ſubdit: Et mul. ſedu. A tp̃e aũt dominice paſſionis in pplo iudeoꝝ q̃ latronẽ ſeditioſũ elegerũt: ⁊ chriſtũ ſaluatorẽ abiecerũt: nec hoſtiũ: nec ſeditiones ciuiũ ceſſauerũt. vñ ſequit: Cũ au. aũt bella ⁊ opi. bel. ne ti. Sed his aduentãtibus: apłi ne terreant ne hieruſalẽ iudeãq; deſerant admonent: q͛ videlicet nõ ſtatim finis: quin potius in q̃dragefimũ differendũ ſit annũ. Et h̃ ẽ qḋ ſubdit: Oportet. n. hec fie. ſed nõdũ finis. i. deſolatio ꝓuincie vltimũq; vrbis ac templi excidiũ. Sequit: Exurget aũt gens ɔ gentẽ: ⁊ reg. ſup regnũ. THE. Ideſt romani ɔtra iudeos: qḋ ioſeph⁹ narrat ante deſtructionẽ hieruſalẽ factũ. Cũ. n. gens iudeoꝝ tributũ nõ redderet: romani venerũt turbati. Sed q͛ tũc tẽporis romani miſericordes erant: cepiſſent quidẽ eorũ ſpolia: nõ fuiſſet tamẽ deſtructio hieruſalẽ. ſed ꝙ deus ɔtra iudeos preliaret: oſtendit per id qḋ ſubdit: Et erũt terremotus ꝑ loca ⁊ fames. BEDA: Conſtat aũt hoc tp̃e iudaice ſeditionis ad litterã contigiſſe. Poteſt vero regnuʒ ſup regnũ: ⁊ peſtilentia eorũ quorũ ſmo ſerpit vt cancer: ⁊ fames audiendi verbũ dei: ⁊ cõmotio vniuerſe terre: ⁊ a vera fide ſeparatio in hereticis magis intelligi: qui contra ſeinuicẽ dimicantes: eccleſie victoriam faciunt.

Uidete aũt voſmetip̃os: tradẽt eni vos in conciliis: ⁊ in ſynagogis vapulabitis: ⁊ ante preſides ⁊ reges ſtabitis ꝓpter me in teſtimoniũ illis. Et in omnes gentes primũ oportet predicari euangelium. Et cũ duxerint vos tradentes: nolite precogitare quid loquamini: ſed quod datũ fuerit vobis in illa hora id loquamini. Nõ eni vos eſtis loquẽtes: ſed ſpiritusſanctus. Tradet aũt frater fratrẽ in mortẽ: ⁊ pater filiũ: ⁊ conſurgent filii in parentes: ⁊ morte afficiẽt eos. Et eritis odio omnibus propter nomen meum. Qui autem ſuſtinuerit in finez hic ſaluus erit.

BEDA: Quo merito hieroſolymis ac ꝓuincie iudeorũ vniuerſe irrogãda tot fuerunt aduerſa dñs manifeſtat cũ dicit: videte aũt voſmetip̃os. Tradent eni vos in ɔci. ⁊ in ſyna. vapu. Ea quippe iudaice genti maxima cã erat excidii: ꝙ poſt occiſionem ſaluatoris nois quoq; ac fidei ei⁹ ꝑcones impia crudelitate vexabãt. THEO. Cõuenienter aũt ꝑpoſuit narrationẽ de his q̃ circa apłos erãt vt in ꝓpriis tribulationibus aliqualẽ ɔſolationẽ haberẽt ex cõibus tribulationib⁹ ⁊ paſſionib⁹. Sequit eni: Et an re. ⁊ pre. ſta. ꝓpter me: in teſti. illis. Reges eni ⁊ ꝑſides dicit: ſicut agrippã neronẽ ⁊ herodẽ. Qḋ aũt dicit: Ante re. ⁊ pre. ſta. ꝓ. me. nõ modicã eis ɔſolationẽ dedit: q͛. ſ. ꝓpter eũ erant paſſuri. Qḋ aũt dicit: In teſtimoniũ illis. ſic intelligit. ſ. in ꝑiudiciũ eoꝝ vt. ſ. eſſent inexcuſabiles ꝙ. ſ. apłis laborãtibus illi nõ potuerũt veritati ɔiungi. Deinde vt crederẽt ꝙ ꝓpter tribulatiões ⁊ picula ꝑdicatio impediret ſubdit: Et in om. gen. ꝑmũ oportet ꝑdicare euan. AUG. de cõ. euã. Matthe⁹ addit: Et tũc veniet ɔſũmatio. Sʒ hoc qḋ marcus ait: Primũ: ſignat vtiq; anteq̃ veniat ɔſũmatio. BEDA: Hoc ita fuiſſe cõpletũ eccleſiaſtice teſtant hiſtorie: in quib⁹ refert ꝙ apłi oẽs mlto ante excidiũ iudee ꝓuincie ad ꝑdicãdũ euãgeliũ toto orbe fuerũt diſpſi: excepto iacobo ʒebedei: ⁊ iacobo fratre dñi q̃ i iudea ꝓ verbo dñi prius ſanguinẽ fuderãt. Qm̃ ergo nouerat dñs corda diſcipuloꝝ de excidio ac pditiõe ſue gẽtis eſſe ɔtriſtanda: hoc eos ſolatio allcuat vt noſſent ſibi etiã iudeis abiectis ſocios nõ deeſſe gaudii regniq; celeſtis: imo multoplures q̃ de iudea perirẽt ex oĩbus toto orbe hoĩbus eẽ colligẽdos. GLO. Poterat etiã alia ſollicitudo in diſcipuloꝝ cordib⁹ oriri. q͛ eni audierant ꝙ ante reges ⁊ ꝑſides eſſent ducendi: ne dubitarẽt ꝙ ex defectu ꝓprie ſciẽtie ac facũdie ad rñdendũ iſufficiẽtes eẽnt dñs eos ɔſolat cũ ſubdit: Et cũ dux. vos tra. no. ꝑco. q̃d loqua. ſed quod da. fu. vo. in illa ho. id loquamini. BEDA Cũ eni ꝓpter chriſtũ ducimur ad iudices: volũtatẽ tñ noſtrã ꝓ chriſto debemus offerre. Ceterũ ip̃e chriſtus q̃tũ in nobis hitat loquit: ⁊ ſpiritusſancti in rñdendo gratia dabit. vñ ſequit: Nõ eni vos eſtis lo. ſʒ ſpiritusſanct⁹. THEO. Predicit etiã eis qḋ erat grauis⁹: ꝙ. ſ. a ꝓpinquis pſecutionẽ patient. vñ ſequit: Tradet aũt frater fra. in mor. ⁊ pater fi. ⁊ ɔſur. fi. in parentes: ⁊ mor. affici. eos. BEDA: Hoc in pſecutiõib⁹ fieri crebro vidim⁹: nec vllus ẽ iter eos fidus affect⁹ quoꝝ diuerſa fides ẽ. THE. Hoc aũt dicit: vt audito h̃ ꝑparẽt ſe vt pſecutiões ⁊ mala patientius ſuſtinerẽt. Deinde ɔſolationẽ inducit dicẽs: Et eritis odio omnibus propt nomẽ meũ. ꝙ. n. habeamur odio ꝓpt chriſtũ: cã eſt ſufficiẽs patiẽter pſecutiões ſuſtinẽdi: nõ. n. martyrẽ facit pena ſʒ cã. Sʒ in hoc etiã qḋ ſequit: Qui aũt ſuſti. in fi. hic ſaluus erit. ⁊ nõ modica cõſolatio eſſe videtur inter perſecutiones.

Cũ aũt videritis abominationẽ deſolationis ſtantem vbi nõ debet: qui legit intelligat: tunc qui in iudea ſunt fugiant in montes: ⁊ qui ſuper tectuʒ

ne deſcēdant in domū: nec introeat vt tollat quid de domo ſua: ⁊ qui in agro erit non reuertat retro tollere veſtimentū ſuū. Ueh aūt pregnantibꝰ ⁊ nutrientibus in illis diebus. Orate ergo: vt hyeme nō fiant. Erūt enī dies illi tribulatiōis tales quales nō fuerunt ab initio creature: quā condidit deus vſqꝫ nūc: neqꝫ fient. Et niſi breuiaſſet dominus dies: nō fuiſſet ſalua omnis caro. Sed propter electos quos elegit breuiauit dies.

GLO. Premiſſis his q̄ añ excidiū ciuitat erāt futura: nūc dñs p̄dicit ea q̄ circa ipaꝫ ciuitat deſtructionē ꝯtigerūt dicens: Cū aūt vide. abomi. deſo. ſtantē vbi nō oꝫ: q̄ legit itelligat. AUG. de cō. euā. Mathēꝰ dicit: Stātē i loco ſancto. in hac aūt mutatiōe vbi marcꝰ expoſuit eandē ſniaꝫ. Ideo quippe: Ubi nō debet. ſ. in loco ſācto: vbi nō debet. BEDA: Quādo aūt ad itelligētiā ꝓuocamur myſticū mōſtrat eē qđ dictū ē. Pōt aūt ſimplr aut de antichriſto accipi: aut de imagine ceſaris: quā pilatꝰ poſuit in tēplo: aut de hadriani equeſtri ſtatua q̄ i ipo ſctōſctōꝝ loco multo tpe ſtetit. Abominatio quoqꝫ ſm veterē ſcripturā idolū nūcupat: ⁊ iccirco addidit Deſolatiōis: ꝙ in deſolato tēplo atqꝫ deſerto idolū poſitū ſit. THEO. Uel abominationē deſolatiōis dicit ingreſſū hoſtiū in ciuitatē p violentiā. AUG. Ad eſichiū: Lucas vō vt oñderet tūc factā fuiſſe abominationē deſolationis: aut expugnationē hieruſalē h̄ eodē loco dñi vba cōmemorat: Cuꝫ videriti circūdari ab exercitu hieruſalē: tūc ſcitote qꝛ appropinquauit deſolatio eiꝰ. Sequit: Tūc q̄ i iudea ſūt: fu. in mōtes. BEDA: Hec iuxta litterā facta eē ꝯſtat: cū appropinquāte romano bello: ⁊ exterminio iudaice gentis: oraculo admoniti oēs q̄ erāt in ꝓuincia chriſtiani: lōgiꝰ diſceſſerūt vt eccleſiaſtica narrat hiſtoria: ⁊ trās iordanē ſecedētes: manebāt ad tps i ciuitate Pella ſub tutela agrippe regis iudeoꝝ: cuiꝰ i actibꝰ aploꝝ mētio ē: q̄ cū ea q̄ ſibi obtēperare volebat pte iudeoꝝ: ſp imperio romanoꝝ ſubditꝰ agebat. THEO. Bene aūt dixit: Qui in iudea ſūt: qꝛ apli in iudea adhuc nō erāt: ſꝫ ante bllū fugati ſūt a hieruſalē. GLO. Uel magis ipi exierunt: ſpū ducti diuino. Sequit: Et q̄ ſup tectū: nō deſcē. in do. nec itro. vt tol. qđ de do. ſua. Deſiderabile enī erit etiā nudo corpe de tanta tribulatiōe ſaluari. Sequit: Ueh aūt preg. ⁊ nut. in illis diebus. BEDA: Quarū. ſ. vteri vel manꝰ filioꝝ ſarcina p̄grauate: fuge neceſſitatē nō minime ipedient. THEO. Mihi aūt vr̄ ꝙ filioꝝ eſū in his oñdat: nā fame ⁊ peſtilētia afflicti manꝰ filijs iniecerūt. BEDA: Poſtq̄ aūt fecerat mētionē de duplici ipedimēto fuge: qđ. ſ. poſſet eē vel ex cupiditate rerū aſportādaꝝ: vl ex deportatiōe natoꝝ: tāgit tertiū ipedimētū: qđ. ſ. ē ex pte tpis dicēs: Orate g̊ vt hyeme nō fiāt. THEO. Ne. ſ. ex difficultate tpis ipediant q̄ fugere cupiūt. Cām aūt tāte neceſſitati ad effugiēdū ꝯuenieter aſſignat cū dicit: Erūt. n. i diebꝰ illis tribula. ta. qua. nō fue. ab initio crea. quā ꝯdi. deꝰ vſqꝫ nūc: neqꝫ fiēt.

AUG. ad eſichiū: Joſephꝰ. n. q̄ iudaicas ſcripſit hiſtorias: talia mlta dicit illi ppl̄o tūc accidiſſe: vt vix credibilia videant. vñ nō imerito dictū ē talē tribulationē nec fuiſſe a creature initio nec futurā. Sꝫ etſi tpe antichriſti tal' aut maior forſitan erit: itelligēdū ē de illo ppl̄o dictū: ꝙ eis talis ampliꝰ futura nō erit. Si. n. antichriſtū illi primi ⁊ p̄cipui recepturi ſūt: facturus ē tūc idē ppl̄s tribulationē potiꝰ q̄ paſſurus. BEDA: Hoc aūt ſolū ē in tātis malis refugiū: vt deꝰ q̄ dat vtutē patiēdi: breuiet potentiā pſequēdi. vnde ſequit: Et niſi breui. do. di. THEO. Ideſt niſi in breui ſpacio bellū romanoꝝ fuiſſet: nō fuiſ. ſal. ois caro. i. nullus euaſiſſet iudeꝰ: ſꝫ ꝓpt electos q̄s elegit. i. ꝓpt iudeos credētes: aut i poſteꝝ credituros. breuiauit dies i. cito bellū ē terminatū. nā p̄ſciebat deꝰ ꝙ mlti poſt deſolationē ciuitati crederent iudeoꝝ. huiꝰ gr̄a eoꝝ genus ex toto deſtrui nō pmiſit. AUG. ad eſichiū: Quidā aūt cōuenientiꝰ itellexiſſe mihi vr̄ mala ipa ſignificata noīe dierū: ſicut dicti ſūt dies mali in alijs ſcripture diuine locis neqꝫ enī dies ipi mali ſūt: ſꝫ ea q̄ fiunt in eis. Ipſa g̊ dicta ſūt breuiari: vt deo donāte tolerātiā minꝰ ſentirēt: ac ſic q̄ magna eēnt: breuia fierēt. BEDA: Uel alit: Hec q̄ dicit ab illo loco: Erūt dies tribulationis. tpibus antichriſti ꝓprie ꝯgruūt: qñ nō ſolū tormēta crebriora ⁊ acerbiora q̄ꝫ prius ꝯſueuerāt ingerēda ſūt fidelibꝰ: ſꝫ qđ grauiꝰ ē: ſignoꝝ quoqꝫ opatio eos q̄ tormēta igerūt comitabit. Hec aūt tribulatio q̄to ceteris q̄ p̄ceſſere p̄ſſuraꝝ pōdere grauior fuit: tāto ē tpis breuitate moderatior futura. Nanqꝫ tribus annis ⁊ dimidio q̄tū de ꝓphetia danielis ⁊ apocalypſi ioānis cōijci pōt: eccl'ia p orbē ipugnāda eē credit. Juxta vō ſenſus ſpirituales: cū viderimꝰ abominationeꝫ deſolatiōis ſtare vbi nō oꝫ: h̄ eſt hereſes ⁊ flagitia regnare inter eos qui celeſtibꝰ myſterijs videbāt eē ꝯſecrati: tūc quicūqꝫ in iudea: hoc eſt in ꝯfeſſione vere fidei pſiſtimus: tāto altiꝰ vtutū culmē debemus aſcēdere: q̄to plures ampla vitioꝝ itinera ſeq̄ videmꝰ. HIERO. fuga. n. i mōtes ē: vt nō deſcēdat ad ima q̄ aſcendit ad alta. BEDA: Tūc q̄ ſup tectū ē: hoc ē q̄ excedēs aīo carnalia facta tāq̄ in aura libera ſpiritaliter viuit: ne deſcendat ad infimos actus p̄ſtine ꝯuerſatiōis: neqꝫ ea q̄ reliq̄rit mūdi carniſue deſideria repetat. Domꝰ nāqꝫ nr̄a vl mūdus hic: vl ipſa in q̄ degimꝰ nr̄a intelligēda ē caro. HIERO. Dicit. n. Orate vt hyeme nō fiat fuga vr̄a vel ſabbato. i. ne finiant fructus nr̄i opis cū fine tpis. hyeme enī finit fructꝰ: ſabbato vō tps. BEDA: Si aūt de ꝯſūmatiōe mūdi intelligat h̄ p̄cipi: vt nō refrigeſcat fides nr̄a ⁊ in xp̄m charitas: neqꝫ vt ocioſi i ope dei torpeamꝰ vtutū ſabbato. THEO. Oportet etiā nos a peccato fugere cū feruore: ⁊ nō frigide ⁊ quiete. HIE. Tribulatio aūt erit ingens ⁊ dies breues ꝓpt electos: ne malicia huiꝰ tpis mutet itellectū eoꝝ.

Et tunc ſiquis vobis dixerit: Ecce hic eſt chriſtus: ecce illic: ne credideritis. Exurgēt enī pſeudo chriſti ⁊ pſeudo ꝓphete: ⁊ dabunt ſigna ⁊ prodigia ad ſeducēdos ſi fieri poteſt etiā electos. Uos ergo videte. Ecce p̄dixi vobis oīa. Sed in illis diebꝰ pꝰ tribulationē illā ſol ꝯtenebrabit: ⁊ luna nō dabit ſplēdorē ſuū. Et ſtelle celi erūt decidentes: ⁊ vtutes q̄ in celis ſūt mouebūt. Et tūc videbūt filiū hoīs venientē i nubibꝰ cū vtute multa ⁊ glia. Et tūc mittet angelos ſuos: ⁊ ꝯgregabit electos ſuos a q̄tuor ventis a ſūmo terre vſqꝫ ad ſummū celi.

THEO. Poſtq̄ ea que ad hieruſalē pertinebant dñs compleuit: nunc de aduentu loquit antichriſti dicens: Et tunc ſiquis vobis dixerit: ecce hic eſt chriſtus: ecce illic: ne credideritis. Hoc aūt ꝙ dicit Tunc: non ſic intelligas ideſt ſtatim cum completa fuerint ſupradicta circa hieruſalem: ſicut ⁊ mattheus poſt chriſti generationē dicit: In diebus illis venit ioannes: nūquid imediate poſt chriſti natiuitatē: nō: ſed indeterminate vel indiſtincte: ſic ⁊ in h̄ loco Tunc accipi poteſt: nō. ſ. quando hieruſalem deſolabitur: ſed circa tempus aduentus antichriſti. Sequitur Exurgent. n. pſeudo chriſti: ⁊ pſeu. ꝓphe. ⁊ da. ſi. ⁊ pro. ad ſe. fieri poteſt etiā electos. Multi enim chriſti nomen ſuſcipient: ita etiaꝫ vt fideles ſeducant. AUG. xx. de ci. dei: Soluetur enī tunc ſathanas: ⁊ per antichriſtū in omni virtute ſua mirabiliter quidē: ſed mendaciter operabit. Solet autēꝫ ambigi: vtrū propterea dicta ſint ab apoſtolo ſigna ⁊ prodigia mendacij: quoniam mortales ſenſus per fantaſmata decepturus eſt: vt quod non facit facere videatur: an qui illa ipſa etiam ſi erunt vera prodigia: ad mendacia pertrahent credituros non ea potuiſſe niſi di-

uinitus fieri

uinitus fieri: vtutē diaboli neſcientes: maxime qñ tātam p̄tā nūq̄ habuit accepit ptātē: ſꝫ ꝓpt qđlibet hoꝝ dicatuꝫ ſit: ſeducent eis ſignis atqꝫ ꝓdigijs q̄ ſeduci merebunt.

GRE. ſup eze. Cur aūt ſub dubitatōe dr̄: Si fieri pōt: cū q̄d futuꝝ ſit a dño p̄ſciat: Unū vō ex duobꝰ ē: qꝛ ſi electi ſunt fieri non pōt. ſi aūt fieri pōt: electi nō ſunt. Iſta ergo dñici ſmonis dubitatio in electis exprimit trepidationeꝫ mentis: quos ⁊ electos noīat: qꝛ cernit ꝙ in fide ⁊ bono ope pſiſtent: qꝛ q̄ electi ſunt ad pſiſtendū: p ſigna p̄dicatorū antichriſti tentabunt ad cadendū. BEDA: Quidam aūt hoc ad captiuitatis iudaice tēpus referunt: vbi multi chriſtos ſe eē dicentes deceptas poſt ſe cateruas populi trahebant: ſꝫ in illa ciuitatis obſidiōe nullus erat fidelis ad quē diuina exhortatio ne falſos magiſtros ſequeret fieri deberet. vñ meliꝰ de hereticis accipiendū eſt: q̄ ꝯ eccleſiam venientes chriſtos ſe eē mentirent: quoꝝ p̄mꝰ ſimon magus fuit: extremꝰ aūt ille maior ceteris ē antichriſtus Sequr: Uos g̊ vi. ec. p̄. vo. oīa. AUG. ad plebē hippo. Nō. n. ſolū bona que ſanctis ⁊ fidelibus ſuis ē redditurꝰ verꝫ etiā mala q̄bus erat hic mūdus abūdaturꝰ: aut p̄dixit vt bona poſt ſeculi finē ſecutura certiores expectaremus: quādo mala ſimiliter p̄nūciata añ ſeculi finē precedētia ſentiremus. THEO. Poſt antichriſti aūt aduentum alterabit ⁊ mutabit machina mundialis obſcuratis ſideribꝰ: ꝓpter abūdantiā claritatis chriſti. vñ ſeq̄t: Sed in diebꝰ illis poſt tribulationē illam ſol cōte. ⁊ lu. nō da. ſplē. ſu. ⁊ ſtel. ce. erūt deci. BEDA: Sidera. n. in die iudicij videbunt obſcura: nō diminutiōe ſue lucis accidēte ſꝫ ſuperueniēte claritate veri luminis: hoc ē ſummi iudicis q̄uis nil ꝓhibeat itelligi veraciter ſolem tūc ⁊ lunā cuꝫ ſideribus ceteris ad tēpus ſui lumie p̄uari: q̄uo de ſole factū ꝯſtat tpe dñice paſſionis. Ceterꝫ pacto die iudicij cū fuerit celū nouuꝫ ⁊ terra noua: tūc fiet qđ eſa. dic: Erit lux lune ſicut lux ſolis: ⁊ lux ſolis ſeptēpliciter. Seq̄t: Et vir. que ſūt i celo mouebunt. THEO. Ideſt vtutes angelice ſtupebūt tāta magnalia videntes fieri: ⁊ eoꝝ iudicari ꝯſeruos. BEDA: Quid mirꝫ hoies ad hoc iudiciū perturbari: cuiꝰ aſpectū ⁊ ipſe angelice tremūt ptātes: Quid faciūt ibi tabule qñ tremūt colūne: Quid virgula deſerti patit: cū cedrus paradiſi cōcutit: HIERO. Uel aliter: Sol obtenebrabit ad gelida corda vt hyeme. Et luna nō dabit ſplēdorē ſuū. ſerena a tēpeſtate diſſenſionū. Et ſtelle celi erūt decidētes. i lumie qñ pene deerit ſemē abrae: cui ſunt ſimulate. Et vtutes q̄ ſunt i celis mouebūt. ad irā vindicte qñ mittēt a filio hoīs veniēte: de cuiꝰ aduētu ſubdit: ⁊ tūc vi. fi. ho. ve. i nu. cū virtu. mag. ⁊ glia. q̄. ſ. p̄us ſicut pluuia in vellus gedeon deſcēdit cū hūilitate. AUG. ad eſichiū: Quia. n. dictū ē apoſtolis ab angelis: Sic veniet q̄uo vidiſtis eū euntem in celū. merito credēdus ē nō ſolū i eodē corpe: verꝫ etiā i nube venturꝰ: qm̄ ſic veniet ſicut abijt: ⁊ nubes ſuſcepit eū abeūtē. THEO. Uidebūt autē dñm tāq̄ filiū hoīs. ſ. in corpore: qđ. n. videt corpꝰ eſt. AUG. Primo de trinitate: Uiſio q̄ppe filij hoīs exhibebit etiā malis: nā viſio forme dei nō niſi mūdis corde: qꝛ ipi deū videbūt. Et qꝛ filiū dei ſꝫ id qđ in forma dei equalis eſt patri: iniqui videre nō poſſunt: oportet aūt vt iudiceꝫ viuoꝝ ⁊ mortuoꝝ corā quo iudicabūtur ⁊ iuſti videāt ⁊ iniqui: ideo oportebat vt filiꝰ hoīs acciperet iudiciariam ptātem: de cuiꝰ executiōe mox ſubdit: Et tūc mittet angelos ſu. THEO. Uide ꝙ chriſtꝰ ieſus mittit angelos ſicut ⁊ pater. Ubi ergo ſunt q̄ dicūt ꝙ patri nō ē equalis: Egredient nāqꝫ angeli ꝯgregare fideles electos: vt in aera rapti obuiant ieſu chriſto. vñ ſeq̄t: Et cōgre. elec. ſuos a q̄tuor ventis. HIERO. Ut triticū ventilatū de area totius terre. BEDA: A quatuor aūt ventis a quatuor mundi partibus dic: oriēte: occidēte: aq̄lone: ⁊ auſtro. Et ne q̄ſq̄ putaret a quatuor ſolummō plagis terre: ⁊ nō potius a cūctis eius finibꝰ ſimul ⁊ mediterraneis regiōibꝰ electos eſſe cōgregādos apte ſubiunxit: A ſummo terre vſqꝫ ad ſummū celi. i. ab extremis terre finibꝰ vſqꝫ ad vltios terminos eiꝰ: vbi lōge aſpectātibꝰ circulus celi terre finibꝰ inſidere videt. Nullꝰ ergo i die illa remanebit electꝰ: q̄ nō venienti ad iudiciū dño in aera occurrat. Ueniūt ad iudiciū ⁊ reprobi: vt pacto iudicio diſſipēt ⁊ peāt a facie dei.

A ficu autēꝫ diſcite parabolaꝫ. Cum iam ramus eius tener fuerit ⁊ nata fuerit folia: cognoſcitis qꝛ in ꝓximo ſit eſtas. Sic ⁊ vos cū videritis hec fieri: ſcitote ꝙ i proximo ſit i oſtijs. Amē dico vobis qm̄ nō tranſibit generatio hec: donec oīa iſta fiāt. Celū ⁊ terra trāſibūt vba aūt mea nō tranſient.

BEDA: Sub exemplo arboris docuit dñs cōſummationis exemplū dicēs: A ficu aūt diſcite parabolā. Cū iā ra. eius te. fue. ⁊ na. fue. folia. cog. qꝛ in ꝓximo ſit eſtas. Sic ⁊ vos. cum vi. h̄ fi. ſci. ꝙ i ꝓx. ſit i oſtijs. THEO. q. d. ſicut cū ficui naſcuntur folia ſtatim eſt eſtas: ſic ⁊ poſt anguſtias antichriſti ſtatim nullo ſeq̄nte medio: chriſti erit aduentus: q̄ eſtas erit iuſtis, ex hyeme: peccatoribus vero hyems ex eſtate. AUGU. ad eſichium. Uel aliter: Oīa que a tribꝰ euāgeliſtis dicta ſūt de dñi aduentu: diligentius inter ſe collata atqꝫ diſcuſſa fortaſſe inueniunt ad hoc ptinere: qđ quotidie venit in corpore ſuo qđ eſt eccl'a exceptis his locis vbi ille aduētus vltimꝰ ita ꝓmittit: vt ꝓpinquare dicat: ⁊ ꝙ in vltimo ſmonis ſm mattheū ipe aduentꝰ euidēter exprimit: vbi dr̄: Cū vene. fi. ho. in ma. ſua. Quid. n. eſt Cuꝫ videritis hec fieri: niſi ea que ſupra dixit in quibus eſt etiā id quod ait: Et tūc videbūt filiuꝫ hoīs venientē in nubibus. Nō itaqꝫ tunc erit finis: ſꝫ tūc erit in ꝓximo. an dicēdū ē nō oīa que ſupra cōmemorata ſunt eſſe intelligenda: ſꝫ aliqua eoꝝ: hoc videlicꝫ excepto quod dictū ē: Et tūc vide. fi. ho. venientē. Ipſe q̄ppe finis erit: nō tūc ꝓximꝰ erit ſꝫ matthēꝰ apuit nullis excepti eſſe accipiendū dicēs: Cū vide. hec oīa: ſcitote qꝛ ꝓpe ē i ianuis. Intelligit g̊ qđ ſupra dictū eſt ſic: Et mittet angelos ſuos de q̄tuor mūdi ptibꝰ. i. de toto orbe terraꝝ ꝯgregabit electos ſuos: q̄ tota hora nouiſſima fac veniēs i ſuis mēbris tāq̄ in nubibꝰ. BEDA: Pōt aūt hec fructificatio fici myſtice itelligi ſup ſtatu ſynagoge: q̄ veniēte ad ſe dño qꝛ fructū iuſticie nō hēbat i eis q̄ tūc icreduli erāt: eterna ſterilitate dānata ē. Sed qm̄ dixit apl's ꝙ cū plenitudo gētiū itrauerit: oīs iſrl ſaluꝰ erit. Quid ē h̄: niſi ꝙ diu ſterilis arbor fici fructū quē negauerat reddet: qđ vbi factum fuerit eſtatē vere pacis eē i ꝓximo nō ambiges. HIE. Uel folia fici nata vba ſunt p̄ntia: eſtas ꝓxima dies ē iudicij i q̄ vnaq̄qꝫ arbor māifeſtauit q̄ intꝰ habuit: aridū ad ꝯburendū: an viride ad plātandū cū ligno vite. Seq̄t: Amen di. vo. qm̄ nō trāſi. gene. hec: dōec hec oīa fiāt. BEDA: Noīe gnātionis aūt oē hoīuꝫ ſignificat genꝰ: aut ſpāliter iudeoꝝ. THEO. Uel alr: Nō trāſib. gene. hec. ſ. chriſtianoꝝ donec oīa fiāt: q̄ circa hieruſalē ⁊ antichriſti aduentū dicta ſūt. Nō. n. dic gnātionē aploꝝ: qꝛ maior pars aploꝝ nō ꝑuenit vſqꝫ ad hieruſalē cōſūmationē. Dic aūt hoc de generatōe chriſtianoꝝ: volēs diſcipulos cōſolari ne crederēt ꝙ i illis tpibꝰ fides deficeret. pꝰus. n. elemēta imobilia deficiēt q̄ vba chriſti. vñ ſubdit: Celū ⁊ terra trāſibūt: vba aūt mea nō trāſient. BEDA: Celū qđ tranſibit nō ethereū ſiue ſidereuꝫ: ſꝫ aereū itelligere debemus. Quocūqꝫ. n. ꝑuenire potuit aqua diluuij: eo iuxta btī petri ſniaꝫ ignis iudiciū ꝑueniet. Trāſiet aūt celū ⁊ tra p eā quā nūc hñt imaginē: attamē p eſſentiā ſine fine ſubſiſtēt.

De die autem illo vel hora nemo ſcit: neqꝫ angeli in celo: neqꝫ filius: niſi pater. Uidete: vigilate: ⁊ orate. Neſcitis enim quando tempus ſit. Sicut homo q peregre ꝓfectus reliquit domū ſuam ⁊ dedit ſeruis ſuis ptātem cuiuſqꝫ operis. ⁊ ianitori precepit vt vigilet. Uigilate ergo: Neſcitis eniꝫ quādo dñs domus veniat: ſero: an media nocte:

an galli cantu: an mane: ne cū venerit repente īue niat vos dormientes. Quod vobis dico: omnib⁹ dico. Vigilate.

THEO. Volens dñs diſcipulos īpedire ab īterrogatione illius diei ⁊ hore dixit: De die aūt illo ⁊ hora ne. ſcit ne. an. in ce. ne. fi. niſi pr̄. Si. n. dixiſſet: q2 ſcio: tñ nolo vobis reuelare: ipſos nō modicū ꝯtriſtaſſet. Nunc v̄o ſapiētius egit: ⁊ ipſos excludit ab huiuſmodi īterrogatōne: ne ei moleſti fierent in hoc ꝙ dixit: Neq3 angeli ſciūt neq3 ego. AVGV. ix. de trini. Ignoratio aūt dei atq3 hore obīicit vnigenito deo: vt de⁹ ex deo nat⁹ nō ſit in ea nature pfectione q̄ de⁹ ē. S3 pmū ſenſu cōis iudicīj ſentiendū ē. credibile eē poſſit vt aliqd ex oibus neſciat: q oībus ad id quod ſunt atq3 erūt auctor ē. Quomō. n. extra ei⁹ nature ſciam ē p quā ⁊ in qua id qō efficiendū ſit cōtinet. Hanc aūt ille diē ignorat q̄ aduent⁹ ſui dies ē hūane nature qō agere diffiniūt: q̄tū in ſe ē preſciunt: ⁊ ſequit generādi cognitio volūtatē agendi. Quomō ergo dñs glīe aduētus ſui ignorata die nature eſſe iperfecte credit: que ⁊ neceſſitatē habeat aduenīēdi: ⁊ ſciā3 aduēt⁹ ſui nō adepta ſit: Jam v̄o q̄ta ipictatis geminat occaſio: ſi deo patri deputabit idignitatis affect⁹: ſi ei ademerit beatitudīs cognitionē cui morti iduxerit pſcientiā. ꝙ ſi in eo oēs ſciētie theſauri ſunt: diē hūc non ignorat: ſ3 memīniſſe nos ꝯuenit occultos in eo ſcie theſauros eē. Ignoratio igit eius ē ſm ꝙ theſauri ſcientie in eo latent. In oibus. n. que de⁹ ignorare ſe loqtur ignoratione nō detinet: ſ3 aut tēpus ē nō loq̄ndi aut diſpenſatio nō agēdi. Si aūt tūc cognouiſſe de⁹ dr̄: ꝙ abraā eū amauerit cum hoc nō celauit abrae neceſſe eſt ⁊ vt pr̄ ob id diē ſcire dicat: q2 non celauerit filio. Si itaq3 diē fili⁹ neſcit: ſacramētū eſt vt taceat. ecōtrario pr̄ ſol⁹ oñdit ſcire: q2 nō tacet. Abſit aūt corporalium mutationū nouitates i patre ⁊ filio exiſtimari. Deniq3 ne p īfirmitatē ignorare dicat cōtinuo ſubiecit: Videte: vigilate ⁊ orate: neſcitis. n. qñ tēp⁹ ſit. HIERO. Vigilia enī op⁹ eſt mētis añ mortē corporis. THEO. Docet autē vigilare ⁊ orare: duo hec. Multi naq3 vigilam⁹: ſ3 noctis ducētes i prauitates. ad h aūt ꝯñter ſilitudinē iducit dicēs: Sicꝰ hō q pe. pfec. re. do. ſu. ⁊ de ſ. ſu. po. cu. op. ⁊ ia. pce. vt vigilet. BEDA: Homo q pegre pfect⁹ reliqt domū ſuā chriſt⁹ ē: q ad patrē poſt reſurrectionē3 victor aſcēdens: ecclam corpalr reliqt: quā tñ nūq̄ diuine pñtie pſidio deſtituit. GRE. in homi. Carnis eteni3 loc⁹ ppe terra ē que velut ad pegrinādū ducta ē: cū p redēptorem nr̄m ē in celis collocata. Dedit aūt ſeruis ſuis ptātem cuiuſq3 opis: q2 fidelib⁹ ſuis ꝯceſſa ſanctiſpūs gr̄a: facultatē tribuit bonis opibus ſuiēdi. Janitori quoq3 pcepit vt vigilaret: q2 ordini paſtorꝝ ꝯmiſſe ſibi eccl̄ie curam iubet īpēdere. Nō ſolū aūt rectores eccl̄e: ſ3 oēs vigilare precipimur: ianuas cordiū cuſtodiētes: ne antiq hoſtis mala ſuggeſtio ſubintret: ne nos dñs dormiētes īueniat. vñ ex hac ſilitudie ꝯcludēs ſubdit: Vigilate ergo. neſcitis. n. qñ dñs do. ve. ſero: an me. no. an. gal. cā. an ma. ne cū vene. re. iue. vos dormiētes. HIERO. Nā q dormit: nō corpora vera ſ3 phantaſmata itendit ⁊ vacu⁹ vigilat de his que viderat: ſic nimirꝝ ſūt q quos mūdi amor rapit i vita deſerūt poſt vitā qō ſōniabat p certo. THEO. Vide aūt q2 nō dixit: Neſcio qñ tp̄s erit: ſ3 Neſcitis. Propt h enī hoc occultauit: q2 nobis expediebat. nā ſi nūc ignorātes ſinē non curam⁹ qd facerem⁹ ſi finē ſcirem⁹: malicias naq3 nr̄as differem⁹ vſq3 ad vltimū. Attēdam⁹ etiā dictōnes. ſero naq3 finis exiſtit: cū qs morit ſenectute. media nocte: cū qs morit i medio iuuētutꝭ. galli cātu v̄o: cū rō cōplet i nobis. Cū. n. icipit puer ſm rōnē viuere: tūc gall⁹ i eo vociferat excitās a ſomno ſenſualitatꝭ. mane aūt puerilis ē etas. Oz. n. oēs iſtos finē pſcire: nā ⁊ puero cauēdū ne ibaptiçatus ptranſeat. HIERO. Hoc aūt fine cōcludit ſmonē: vt ꝯmune oiu3 pceptū nouiſſimi p pmos audiāt. vñ ſubdit: Qō aūt vo. di. oib⁹ dico vig. AVG. ad heſiciū. Nō ſolū. n. illis dixit qb⁹ tūc audiētib⁹ loqbat ſ3 etiā illis q fuerūt poſt illos añ nos: ⁊ ad nos ipſos: ⁊ q erūt poſt nos vſq3 ad nouiſſimū ei⁹ aduētū. Nūquid aūt oēs īuenturus eſt dies ille in hac vita: aut qſq̄ dictur⁹ ē ꝙ ad defunctos etiā ptineat qō ait: Vigilate: ne cū vene. repē. iue. vos dormiētes. Cur itaq3 oib⁹ dicit ꝙ ad eos ſolos ptineat: q tūc erūt: niſi q2 ad oēs ptīet quo dixi: Tūc enī vniculq3 veniet dies ille cū venerit eius dies: vt talis hinc exeat q̄lis ē iudicādus illo die: ac p h vigilare deb3 omnis chriſtianus: ne imparatū eum inueniat dñi aduentus. Imparatū aūt īueniet dies ille quem imparatū īuenietſue vite huius vltimus dies. ·XIIII·

Erat aūt paſcha ⁊ açima poſt biduū: ⁊ q̄rebant ſummi ſacerdotes ⁊ ſcribe q̄uō eū dolo tenerent ⁊ occiderent. Dicebāt enī: Nō in die feſto: ne forte tumultus fieret in pplo.

HIERO. Nunc aſpgamūs lībrū nr̄m de ſanguine ⁊ limina domorꝝ ⁊ funē coccineū circūdemus domui orōis nr̄e: ⁊ coccū i manu nr̄a vt ⁊ aree ligem⁹: vt vaccā ruffam in valle occiſam enarrare poſſimus. De chriſti. n. occiſione narraturus euangeliſta pmittit: Erat aūt paſcha ⁊ açima poſt biduū. BEDA: Paſcha qdē hebraice dr̄ phaſe: nō a paſſiōe vt pleriq3 arbitrant: ſ3 a tranſitu noiat: eo ꝙ exterminator vidēs ſanguinē i forib⁹ iſraelitarꝝ ptranſierit nec pcuſſit eos: vel ipe dñs pbēs auxiliū pplo ſuo deſup ambulauit. HIERO Vel paſcha trāſit⁹ iterptat phaſe v̄o imolatio. De imolatiōe agni ⁊ trāſitu populi p mare vel p egyptū. Prefigurat aūt paſſio chriſti ⁊ redemptio populi de īferno: qñ nos poſt biduū viſitat. i. pleniſſima luna etate chriſti pfecta: vt nec cū aliqua pte tenebroſa carnes agni imaculati q tollit peccata mūdi i vna domo que ē eccl̄a catholica calciati charitate: ⁊ armati v̄tute comedam⁹. BEDA: Hoc aūt iuxta veteris inſtrumēti ſcripturā īter paſcha ⁊ açima diſtat: ꝙ paſcha ipe ſol⁹ dies appellat i q agn⁹ occidebat ad veſpā: hoc ē. xiiij. luna mēſis pmi. xv. aūt luna qñ egreſſu3 ē de egypto ſuccedebat feſtiuitas açimorū: que ſeptem diebus. i. vſq3 ad xxj. diem eiuſdem menſis ad veſpera3 eſt ſtatuta ſolēnitas. verum euangeliſte indifferenter ⁊ diem açimorū pro paſcha ⁊ pro diebus açimorum paſcha ponere ſolent. vñ ⁊ marc⁹ hic dicit: Erat aūt paſcha ⁊ açima poſt biduū q2 ⁊ paſche dies i açimis panib⁹ ē celebrari pcept⁹: ⁊ nos q̄ſi paſcha ppetuū faciētes: ſemp ex h mūdo trāſire pcipimur. HIERO. A principib⁹ aūt egreſſa eſt iniqtas in babylone: q tēplū ⁊ vaſa ⁊ ſe purificare ſm legē ad eſum agni debuerāt. vñ ſeqt: Et q̄re. ſum. ſacer. ⁊ ſcri. q̄uō cum dolo. tene. ⁊ occiderēt. Occiſo aūt capite totū corp⁹ inerue efficit. vñ miſeri faciūt ꝙ caput moriat. Vitāt aūt die3 feſtū q euenit illis: nō. n. eſt feſtiuitas his q vitā ⁊ miſicordiam pdiderūt. vñ ſeqt: Dicebāt aūt: Nō i die feſto ne forte tumult⁹ fieret in populo. BEDA: Nō qdē metuētes ſeditionē vt ſimplex ſmo demonſtrat: ſ3 cauētes ne auxilio ppl̄i de ſuis manibus tolleret. THEO. Ipe tñ chriſtus tēpus ſibi cōſtiterat paſſionis: voluit. n. in paſchate crucifigi: q2 ipſe verꝝ erat paſcha.

Et cu3 eēt bethanie in domo ſimonis leproſi ⁊ recūberet: venit mlier habēs alabaſtrū vnguēti nardi ſpicati pcioſi: ⁊ fracto alabaſtro effudit ſup caput ei⁹. Erāt aūt qdā īdigne ferētes itra ſemetipſos: ⁊ dicētes: Vt qd pditio iſta vnguēti facta eſt? Poterat. n. vnguentum iſtud venundari pluſ q̄3 trecentis denarijs: ⁊ dari pauperibus. Et fremebant in eam. Jeſus aūt dixit: Sinite eam. Quid illi moleſti eſtis? Bonum opus operata eſt in me.

Semper enim paupēs habetis vobiſcum: ⁊ cum volueritis poteſtis illis benefacere: me autē3 non ſemper habebitis. Quod habuit hec fecit: preuenit vngere corpus meum in ſepultura3. Amen dico vobis: vbicūq3 predicatum fuerit euangelium iſtud in vniuerſo mundo: ⁊ ꝙ fecit hec narrabitur in memoria3 eius.

BEDA: Paſſurus dñs p toto mūdo ⁊ vniuerſas nationes ſuo ſanguine redēpturus: morat in bethania. i. in domo obediētie. vñ dr̄: Et cū eſſet be. in do. ſi. lepro. ⁊ recū. venit mulier. HIERO. Hinnul⁹. n. ſeruorꝝ ſemp ad lectum ſuū redit. i. fili⁹ pr̄i obediēs vſq3 ad mortē: a nobis obedientiā petit. BEDA: Dicit aūt: Simonis leproſi nō ꝙ lepros⁹ illo tpe pmaneret: ſ3 ꝙ ātea leproſus: poſtea a ſaluatore mūdat⁹ ē noie priſtino pmanente: vt v̄tus curātis appareat. THEO. Quāuis aūt q̄tuor euāgeliſte vnguētū mlieris cōmēorarēt: nō ē tñ vna: ſ3 due. vna qdē que deſcribit a ioāne: q̄ ſoror ē laçari: q̄. ſ. añ ſex dies paſche vnxit pedes ieſu: alia vero que a reliqs trib⁹ euāgeliſtis deſcribit. Adhuc aūt ſi attendas: īuenies has tres eē A ioāne. n. vna deſcribit: altera vero a Luca: a duob⁹ vero reliquis altera. Que. n. a luca deſcribit meretrix eē: dr̄ in medio pdicationis tpe ad ieſu3 veniſſe. Hec v̄o que a mattheo ⁊ marco deſcribit: dr̄ in tpe paſſiōis veniſſe nō confitentē ſe peccatricē. AVGV. de cō. euan. Ego aute3 nihil aliud intelligēdu3 arbitror: niſi ꝙ nō aliā qdē fuiſſe mulierē: que peccatrix tūc acceſſit ad pedes ieſu: ſ3 eāde3 mariā bis hoc feciſſe: ſemel. ſ. qō lucas narrauit cū pmo accedēs cū humilitate ⁊ lachrymis: meruit peccatorꝝ remiſſionē. nā ⁊ h ioānes ꝯmemorauit: cū de laçaro reſuſcitando cepiſſet loq: añq̄ veniret in bethaniā dicens: Maria aūt erat que vnxit dñ3 vnguēto: ⁊ extérſit pedes ei⁹ capillis ſuis: cuius frater laçarus īfirmabat. Qō aūt in bethania rurſus fecit: aliud ē qō ad luce narrationē nō pertinet: ſ3 parit narrat a reliquis trib⁹. Qō ergo matthe⁹ ⁊ marcus caput dñi vnguento illo pfuſum dicūt: Joannes aūt pedes: accipiam⁹ nō ſolū caput: ſ3 etiā pedes dñi pfudiſſe mulierē: niſi forte qm̄ marc⁹ fracto alabaſtro pfuſu3 caput cōmemorat: tā qſq̄ calūnioſus: vt eſt i vaſo fracto neget aliqd remanere potuiſſe vñ etiā pedes dñi pfunderet. S3 religioſi⁹ ꝯtēdet aliqs nō ita fractū eē: vt totū effūderet: vel prius accipiat pfuſos pedes: añq̄ illud fractū eēt: vt itegro remaneret. vñ etiā caput perfunderet. BEDA: Eſt aūt alabaſtrū gen⁹ marmoris candidi: varijs colorib⁹ intercincti: qō ad vaſa vnguētaria cauare ſolēt: eo ꝙ optime ſuare ea incorrupta dicat. Nardus v̄o ē frutex aromatic⁹ grādi vt aiūt ⁊ craſſa radice: ſed breui ac nigra fragiliq3. Quāuis aūt pinguis ſit tñ redolet vt cupreſſus aſpo ſapore: folio puo deſoq3: cui⁹ cacumina i ariſtas ſe ſpargūt: ideoq3 gemina dote pigmentarij nardi ſpicas ac folia celebrāt. Et h ē qō ait marc⁹: Vnguēti nardi ſpicati pcioſi. q2 videlicet vnguētū illō qō attulit maria dño: nō ſolū de radice cōfectū ē nardi: verꝝ etiā quo pcioſius eēt: ſpicarꝝ quoq3 foliorꝝ ei⁹ adiectione odorꝭ ac v̄tutis illius erat accumulata gr̄a. THEO. Vel ſic i greco dr̄: Nardi piſtici. i. fidelis: eo ꝙ vnguentu3 nardi erat abſq3 dolo cū fide cōfectū. AVG. De cō. euā. Pōt aūt videri ꝯriū ꝙ matthe⁹ ⁊ marc⁹ poſtea q̄ dixerūt: paſcha ⁊ biduū: deinde cōmemorauerūt ꝙ erat ieſus i bethania: vbi de illo precioſo vnguēto dr̄. Joānes aūt añ ſex dies paſche dicit ieſum veniſſe i bethaniā: de eodē vnguēto narratur⁹. S3 qui ita mouent: nō itelligūt mattheū ⁊ marcum illud quod in bethania de vnguēto factū erat: nō poſt illā pdicationē de biduo ſ3 adhuc cū ſex dies eēnt añ paſcha recapitulādo poſuiſſe. HIE. Myſtice aūt ſimon leproſus mūdū īfidelē primo: ⁊ poſtea fidelē ſignificat. mulier aūt cū alabaſtro eccleſiaſticā fidē q dic: Nardus mea dedit odorē ſuū. Piſtice nardus dr̄. i. myſtica ⁊ pcioſa. Dom⁹ īpleta odore celū ⁊ terra ē. Fractū alabaſtru3 carnale deſideriū ē: qō frāgit ad caput ex quo oē corp⁹ cōpaginatū ē. recūbēte ipſo. i. humiliāte ſe vt eū tāgeret fides peccatricis: q de pedib⁹ aſcēdit ad caput: ⁊ ad pedes a capite deſcēdit p fidē. i. ad chriſtū ⁊ ad mēbra ei⁹. Seqt: Erāt autē qdā idig. ferē. itra ſemetip. dicē. vt qd pdi. iſta: Per ſynodochen dr̄ vn⁹ p multis: ⁊ multi p vno. Perdit⁹. n. iudas: de ſalute pditionē īuenit: ⁊ i vite fructifera mortis laqueus naſcit. Sub ptextu aūt auaricie myſteriū fidei loquit. Eteni noſtra fides trecētis emit denarijs i decē ſenſibus: īterioꝛib⁹. ſ. ⁊ exterioꝛib⁹. ſ. p corp⁹ ⁊ aia3 ⁊ ſpiritū triplicatis. BEDA: Qō aūt dicit: Et fremuerūt i eā. nequaq̄ debem⁹ de diligētibus chriſtū apoſtolis dictū credere: ſ3 de iuda potius ſub numero plurali. THEO. Vel ꝯuenient videt inui ꝙ diſcipuli plures mulierē arguerunt: eo ꝙ ſepe chriſtū audierāt de elemoſyna docētem. Judas v̄o nō eadē intentione idigne tulit: ſ3 ppter amorē pecunie ⁊ turpe lucrū. vñ ⁊ ioānes ip̄3 ſolū ꝯmemorat tāq̄ fraudulēta itentōe mulierē arguētē. Dicit aūt: Et fre. in eā. i. moleſti erāt ei exprobrātes ⁊ iniurias inferētes. Arguit aūt dñs diſcipulos eo ꝙ deſideriū ipediūt mulieris. vñ ſeqt: Jeſus aūt dixit: Sinite eā: qd illi moleſti eſtis? Poſtq̄. n. mun⁹ obtulerat: illā p obprobria peruertebāt. ORIGE. ſup mat. Doluerūt. n. de pditōe vnguenti: qō poterat venūdari multo pcio ⁊ dari paupib⁹: tñ nō debebat fieri hoc: q2 ꝯueniēs erat vt ſup caput chriſti funderet ſācta ⁊ decēti īfuſiōe. vñ ſeqt: Bonū op⁹ opata ē i me. Vſq3 adeo aūt efficax ē laus hui⁹ opis bōi: vt exhortet nos oēs odoriferis ⁊ pcioſis opib⁹ iplere dñi caput: vt de nobis dicat: Qa bonū op⁹ fecim⁹ ſup caput chriſti: q2 ſemp qdē hēmus q̄diu in hac vita ſum⁹ paupes nobiſcū ⁊ op⁹ habētes cura corꝝ q pfecerūt in v̄bo ⁊ diuites facti ſūt in ſapiā dei. Non aūt poſſunt ſufficere vt ſemp diebus ⁊ noctib⁹ habeāt ſecū filiū dei. i. v̄bū ⁊ ſapiam dei. Seqt enī: Semp. n. paupes hētꝭ vobiſcū: ⁊ cū volueritꝭ poteſtis illꝭ bñfacere: me aūt nō ſemp hēbitis. BEDA: Mihi qdē videt in hoc loco de pñtia corpali locut⁹: ꝙ nequaq̄ cū eis ita futurus ſit poſt reſurrectionē q̄uō tunc i oi ꝯuictu ⁊ familiaritate. HIERO. Dicit etiā: Bonū op⁹ opata ē in me. q2 q credit in deū: reputat ei ad iuſticiā. Aliud ē. n. credere ei: ⁊ aliud credere in eū: ideſt totū eijcere te in illū Seqt: Qō habuit. i. quod potuit hoc fecit: pueniit vngere corp⁹ meū i ſepulturā. BEDA: Quaſi diceret: Vos putatꝭ pditionē eē vnguēti: offm̄ ſepulture ē. THEO. Preuenit. n. q̄ſi a deo ducta vngere corpus meū i ſignu3 ſepulture future: i quo pditorē confundit: ac ſi. n. diceret. Qua ꝯſcientia mulierē ꝯfundis q̄ in ſepulturā corp⁹ meum vngit: teipſum v̄o nō ꝯfundis q me in mortē trades? Prophetiçat autē dñs cōſequenter duas pphetias. ſ. ꝙ euangeliū ei⁹ pdicabit i vniuerſo mūdo: ⁊ ꝙ op⁹ mulieris laudabit. vñ ſeqtur: Amē dico vobis: vbicūq3 pdicatu3 fu. BEDA: Notandū aūt ꝙ ſicut maria gloriā adepta eſt in toto orbe de obſeqo qō dño exhibuit: ita ecōuerſo ille qui obſeqo eius detrahere nō timuit: longe lateq3 infamatus ē. ſ3 dñs bonū laude digna remunerans: futuras impij contumelias tacēdo ptérijt.

Et iudas ſcharíotes vnus de duodecim abijt ad ſummos ſacerdotes: vt proderet eū illis. Qui audientes gauiſi ſunt: ⁊ promiſerunt ei pecuniam ſe daturos. Et querebat quomodo illu3 opportune traderet.

BEDA: Infelix iudas damnū quod ex effuſione vnguenti feciſſe credebat: vult magiſtri precio cōpēſare. vñ dicit: Et iu. ſca. vn⁹ de duo. abijt ad ſum. ſa. vt pderet eu3 illꝭ. CHRY. in ſer. de paſ. Quid mihi eius patriā dicis vtinam ipſum quoq3 neſcire licuiſſ3. ſed alter erat diſcipulus qui iudas iacobi çelotes vocabat: ⁊ ne appellatio-

ne cognominis fiat confuſio pſonaꝝ: ꝓpterea hūc ab illo ſeparauit. Non aūt dixit: Judas ꝓditor: vt doceat detractiones neſcire ⁊ accuſationes declinare. Qḋ aūt dicit: Unus de .xij. auget deteſtabilitatē proditoris. naꝫ ⁊ aliȷ̄ diſcipuli erant: qui fuerant numero .lxx. ſꝫ illi non intimi: non tanta confidentia ſociati ſunt: iſti autem .xij. fuerunt cōpꝛobati. hec erat caterua legalis de qua proditoꝛ mali ſignus exiuit. HIERO. Unus tn̄ erat de .xij. numero: nō vnus merito: vnꝰ corpoꝛe: nō vnꝰ aīo. Abiȷ̄t aūt ad pꝛincipes poſtq̄ exiȷ̄t ⁊ intrauit in eū ſathanas: vnūquodq; aīal ad ſimile ſibi iungit. BEDA: Qḋ aūt dixit: Abiȷ̄t. oſtē dit cū nō a principib’ inuitatū: nō vlla neceſſitate conſtrictum: ſed ſponte ꝓpꝛia ſcelerate mentis iniſſe conſilium.

THEO. Dicit aūt vt ꝓderet eū illiſ. i. vt annūciaret illꝰ qn̄ ſolus exiſteret. Timebāt aūt in eū irruere qn̄ docebat ꝓpter turbā. HIERO. Pꝛomittit aūt ſe tradere vt magiſter eiꝰ diabolꝰ an̄ dicebat: Tibi dabo ptātē hanc vniuerſam: Seqt̄: Qui audiētes gauiſi ſunt: ⁊ pmi. ei pecu. ſe da. Pꝛomittūt q̄dē pecuniā: ⁊ amittūt vitā quā ipſe recipit cū vitā amittit. CHRY. i ſer. de paſ. O dementiā: imo cupiditatē ꝓditoꝛis. cūcta. n. mala cupiditas pꝛecauit: nā cupiditas captas aīas retinet: ⁊ oībus nodis alligatas ꝯſtringit: ⁊ rex obliuionē iponit: ⁊ alienationē mētis oñdit. Ab hac iudas captiuꝰ cupiditatis inſania: conuerſationis: menſe: diſcipulatꝰ: admonitiōis: ſuaſionis: oblitꝰ ē. Nā ſeqt̄: Et querebat q̄uo eū oppoꝛtūe traderet.

HIERO. Sꝫ oppoꝛtūitas doli nūq̄ inenit: vt nō vindicet h̄ aut illic. BEDA: Multi hodie ſcelꝰ iude ꝙ dn̄z ac magiſtrū deūq; ſuū pecunia vendiderit: velut imane ⁊ nepharīu exhoꝛrēt: nec tn̄ cauēt: nā cū ꝓ munerib’ charitatis ⁊ veritatis iura ſpernūt: deum qui eſt charitas ⁊ veritas pꝛodunt.

Et pꝛimo die azimoꝛuꝫ quādo paſcha imolabant dicunt ei diſcipuli: Quo vis eamus ⁊ paremus tibi vt manduces paſcha? Et mittit duos ex diſcipulis ſuis: ⁊ dicit eis: Ite in ciuitatē: ⁊ occurret vobis homo lagenam aque baiulans. Sequimini eū: ⁊ quocūq; introierit: dicite dn̄o domus: q2 magiſter dicit: Ubi eſt refectō mea: vbi paſcha cū diſcipulis meiſ manducē? Et ipſe vobis demōſtrabit cenaculū grāde ſtratum: ⁊ illic parate nobis. Et abierunt diſcipuli eius: ⁊ venerunt in ciuitateꝫ: ⁊ inuenerunt ſicut dixerat illis: ⁊ parauerunt paſcha.

CHRY. in ſermone de paſ. Quādo iudas de traditione tractabat: aliȷ̄ diſcipuli ſunt de ꝓparatōe paſche ſolliciti. vn̄ dicit: Et pꝛimo die azi. qn̄ paſcha im. di. ei diſci. Quo vis eamꝰ ⁊ paremꝰ tibi cō. paſcha? BEDA: Pꝛimū diē azimoꝝ .xiiij. diem pꝛimi menſis appellat: quando fermēto abiecto imolare. i. agnū occidere ſolebant ad veſperā: qḋ exponēs apoſtolꝰ ait: Paſcha noſtruꝫ imolatꝰ ē chꝛiſtꝰ. q̄ lꝫ die ſequenti. i. xv. lunā ſit crucifixus: attamē nocte qua agnꝰ imolabat: ⁊ coꝛpoꝛis ſanguiniſq; ſui tradens myſteria celebrāda: ⁊ a iudeis tentꝰ ac ligatus: ipſiꝰ immolationis hoc eſt paſſionis ſue ſacrauit exoꝛdium.

HIERO. Azima vero que cū amaritudine. i. lactucis agreſtib’ manducant: redēptio noſtra ē: amaritudo vero paſſio dn̄i. THEO. Ex hoc autem ꝙ dicūt diſcipuli: Quo vis eamꝰ? manifeſte videt ꝙ chꝛiſtꝰ hoſpitiū aliqḋ nō habebat: ſꝫ neq; diſcipuli ꝓpꝛias domos: ſi eni habuiſſent: duxiſſent eū ad illas. HIERO. Dicūt etiā. Quo vis eamꝰ: vt cū volūtate dei dirigamꝰ greſſus nr̄os: dn̄s aūt indicat cuꝫ quo manducat paſcha: ⁊ moꝛe ſuo mittit duos: qḋ ſupꝛa expoſuimꝰ. vn̄ ſeqt̄: Et mittit du. ex diſc. ſuis ⁊ di. eis. Ite in ciui. THEO. Mittit q̄dē ex diſcipulis ſuis petrū. ſ. ⁊ ioānē vt lucas dic̄ ad ignotū hoīeꝫ: innuēs ex h̄ ꝙ poſſet nō pati. Nā q̄ mentē ignoti nouit vt ipſos reciperet: q̄d nō oparet in aliȷ̄s: Dat etiā eis ſignū vt domū. ſ. inuenirent cū ſubdit: Et occurret vobis ho. la. aq̄ baiulans. AVG. de cō. euā. Marcꝰ lagenā dicit quā lucas amphoꝛā. ille vaſis genꝰ: iſte modū ſignificauit. vterq; veritatē ſnīe cuſtodiuit. BEDA: Judiciū aūt pꝛeſentie diuinitatis ē: ꝙ cū diſcipulis loquēs q̄d alibi futurum ſit nouit. vn̄ ſequitur: Et abi. diſci. eius ⁊ ve. in ciui. ⁊ iue. ſicut dix. illis ⁊ pa. paſc. CHRY. in ſ. de paſſi. Nō illud qḋ nr̄m: ſꝫ interim iudeoꝝ: illud aūt qḋ noſtrū ē nō ſolū ꝯſtituit: ſed ipſe factus eſt paſcha. Sed ⁊ cur illud manducauit? q2 factus eſt ſub lege: vt eos qui ſub lege erant redimeret: ⁊ ipe legi requiem daret: ⁊ vt nemo dicat: ꝙ lō eaꝫ euacuauerit: q2 eā implere vt moleſtā ⁊ arduā nō valuit ipſe pꝛiꝰ eaꝫ cōpleuit: ⁊ ſic fecit eā requieſcere. HIERO. Myſtice aūt ciuitas eccleſia ē: que muro fidei cingit. hō occurrens populus pꝛimitiuꝰ eſt: amphoꝛa aque lex lr̄e.

BEDA: Uel aqua: lauacrum gr̄e: lagena fragilitatem deſignat eoꝝ ꝑ quos eadē erat gratia mūdo monſtrāda.

THEO. Lagenā aque poꝛtat qui baptizatus eſt. q̄ aūt baptiſma baiulat: venit ad requiem ſm̄ rationē viuēs: ⁊ ſicut in domo requie potitur. vnde ſubdit: Sequimini eum.

HIERO. Qui. ſ. ducit i altū vbi eſt refectio chꝛiſti. dominꝰ domꝰ petrus aplus eſt: cui dn̄s domū ſuā credidit: vt ſit vna fides ſub vno paſtoꝛe. Cenaculū grāde eccleſia magna eſt: in q̄ narrat nomē dn̄i ſtrata varietate v̓tutum ⁊ linguaꝝ. BEDA: Uel cenaculū magnū ſpiritaliter lex ē: q̄ de anguſtiȷ̄s lr̄e egrediens ⁊ ſublimi loco. i. i alto mētis ſolatio recipit ſaluatoꝛē. Cōſulte aūt ſiue aq̄ baiuli ſiue dn̄i domus ſunt ꝑtermiſſa vocabula: vt oībus veꝝ paſcha celebꝛare volentibus: hoc ē chꝛiſti ſacramētis ibui: eumq; ſue mentis hoſpitio ſuſcipere querētib’: facultas dāda ſignet. THEO. Uel dn̄s domꝰ itellectus ē: q̄ oñdit cenaculū grande. i. altitudinē itelligentiaꝝ: qḋ ⁊ ſi altū ſit: tn̄ nihil hꝫ vane gloꝛie ⁊ tumoꝛis: ſꝫ ſternit ⁊ planū fit humilitate. Ibi aūt. i. in tali mente paſcha chꝛiſto parat: a petro. ſ. ⁊ ioāne. i. ab actione ⁊ contemplatione.

Ueſpere aūt facto: venit cum duodecim. Et diſcūbentibus eis ⁊ manducantib’ ait ieſus: Amē dico vobis: q2 vnus ex vobis tradet me qui manducat mecū. At illi ceperunt contriſtari ⁊ dicere ei ſingulatim. Nunqd ego? Qui ait illis: Unuſ ex duodecim qui intingit mecū manuꝫ in catino. Et filius q̄dem hoīs vadit: ſicut ſcriptū eſt de eo. Ue aūt hōi illi: per quē filius hoīs tradet. Bonū erat ei ſi non eſſet natus homo ille.

BEDA: Dn̄s q̄ de ſua paſſione ꝑdixerat: etiā de ꝓditore ꝑdicit: dās locū pn̄ie: vt cū itellexiſſꝫ ſciri cogitatōes ſuas peniteret eū facti ſui. vn̄ dī: Ueſpe aūt fac. ve. cū .xij. ⁊ diſcū. eis ⁊ mā. ait ieſus: Amē dico vobis q2 vnꝰ ex vobis me tradet: q̄ māducat mecū. CHRY. i ſer. de paſſi. Ubi pꝫ ꝙ nō apte eū oib’ publicabat: ne ipudētioꝛē euꝫ faceret. nec etiā penitꝰ ſilētio preteribat: ne celari arbitratus: audacter ad ꝓditionē ꝓperaret. THEO. Sꝫ q̄uo diſcūbētes cenabāt: cū lex ꝑcipet: ꝙ ſtātes erecti deberēt paſcha comedere? Pꝛobabile aūt ē ꝑus eos adipleſſe paſcha legale: deīde diſcubuiſſe: icipiēte eo ꝓpꝛium tradere paſcha. HIERO. Ueſpa aūt diei: veſperā idicat mūdi. Circa vndecimā nāq; hoꝛā veniūt nouiſſimi: q̄ pꝛimi denariuꝫ eterne vite accipiūt. Oēs igit diſcipuli tangunt a dn̄o: vt fiat armonia cithare: oēs nerui bn̄ ſuſpēſi cōſona voce rn̄dent. Nā ſeqt̄: At illi ceperūt ꝯtriſtari: ⁊ dicere ei ſingulatiꝫ: Nūqd ego? Unꝰ autē remiſſus ⁊ pecunie amore madefactus dixit: Nūquid ego ſum rabi? ſicut in mattheo legit. THEO. Ceperūt aūt aliȷ̄ diſcipuli ꝯtriſtari propter dn̄i verbū. Nam ⁊ ſi extra hanc exiſterēt paſſionem: magis tn̄ credunt illi q̄ oium nouit coꝛda q̄ ſibi. Sequit: Qui ait illis: vnꝰ ex duodecim: q̄ intingit mecū manū in catino. BEDA: Judas. ſ. q̄ ceteris contriſtatis ⁊ retrahentib’ manū: cū magiſtro manū mittit in catinum. Et q2 ꝑus dixerat: Unus ex vobis me tradet. ꝑſeuerat ꝓditoꝛ in malo: manifeſtius arguit: ⁊ tn̄ nomē ꝓpꝛiū nō deſignat. HIERO. Dicit aūt: Unus de duodeci: quaſi ab eis ſepātus: ſepat. n. ſeoꝛſum lupꝰ ouē quā capit. Ouis q̄ de ouili egredit: lupi moꝛſib’ pꝫ: Judas aūt nec ꝑmo: nec ſecūdo coꝛreptꝰ a ꝓditione retrahit pedē. vn̄ pena ꝑdicit: vt quē pudoꝛ nō vicerat: coꝛrigāt denūciata ſupplicia. ⁊ h̄ eſt qḋ ſubdit: Et fi. q̄dē ho. va. ſicut ſcriptum eſt de eo.

THEO. Per h̄ qḋ dī: Uadit: oñdit ꝙ moꝛs chꝛiſti fuit voluntaria ⁊ nō neceſſaria. HIERO. Sꝫ q2 multi bonum vt iudas faciunt: ſꝫ oīno illis non pficit: recte ſubdit Ue aūt ho illi ꝑ quē fi. ho. tradet. BEDA: Sꝫ ⁊ hodie quoq; in ſempiternū ve illi homini: q̄ ad menſaꝫ dn̄i malignus accedit. Etenī ille in exemplū iude filiū hoīs tradit: nō q̄dē iudeis peccatoꝛib’: ſꝫ tn̄ peccatoꝛib’ mēbꝛis ſuis. Seqt̄: Bonū erat ei: ſi nō eēt natꝰ hō ille. HIE. Scilicet intimo latens vtero materno: melius. n. eſt nō eſſe: q̄ ad toꝛmenta eſſe. THEO. Quantū. n. ex fine melius fuiſſꝫ ei ꝙ eſſet ſi nō ꝓditoꝛ exiſteret: nā deus fecit ipꝫ ad opera bona: ſꝫ poſtq̄ ad tantā deuenit maliciam melius fuiſſet ei ſi natus non fuiſſet.

Et manducantibus illis: accepit ieſus paneꝫ: ⁊ benedicens fregit: ⁊ dedit eis: ⁊ ait: ſumite: hoc ē coꝛpus meum. Et accepto calice gratias agēs dedit eis. Et biberunt ex illo oēs. Et ait illis: Hic eſt ſanguis meꝰ noui teſtamēti: q pꝛo multis effundet. Amen dico vobis ꝙ iam non bibam de genimine vitis: vſq; in diem illum cum illud bibā nouuꝫ in regno dei.

BEDA: Finitis paſche veteris ſolēniȷ̄s trāſit ad nouū vt. ſ. pꝛo carne agni ac ſanguine ſui coꝛpoꝛis ſanguiniſq; ſacramentū ſubſtitueret. vn̄ dī: Et mā. ill. acce. ieſuſ panē. vt. ſ. ipꝫ ſe eē mōſtraret: cui iurauit dn̄s: Tu es ſacerdos in eternuꝫ ſꝫ oꝛdinē melchiſedech. Sequitur: Et bn̄. fre.

THEO. Jdeſt gr̄as agēs fregit: qḋ ⁊ nos facimꝰ oꝛōnes ſupaddētes. BEDA: Frangit etiā ipſe panē queꝫ diſcipulis poꝛrigit: vt oñdat coꝛpꝰ ſui fractionē nō abſq; ſua ſponte vel ꝓcuratiōe futurā: quē etiā bn̄dixit: q2 naturā humanā quā paſſurus aſſumpſit: ipe vna cuꝫ patre ⁊ ſpūſcō gr̄a diuine v̓tutꝭ ipleuit. Bn̄dixit panē ac fregit: q2 hoīem aſſumptū ita moꝛti ſubdere dignatꝰ ē: vt ei diuine imoꝛtalitatis ieſſe potentiā demonſtraret: ꝺōq; velocius eū a moꝛte reſuſcitandū eē doceret. Seqt̄: Et dedit eis ⁊ ait: Sumite: h̄ ē coꝛpꝰ meū. THEO. Hoc. ſ. qḋ nūc do: ⁊ qḋ ſumitis: Nō aūt panis figura tm̄ coꝛpis chꝛiſti ē: ſꝫ i ꝓpꝛiū chꝛiſti coꝛpus tranſmutat. nā dn̄s ait: Panis quē ego dabo caro mea ē. ſꝫ tn̄ caro chꝛiſti nō videt ꝓpt nr̄aꝫ ifirmitatē: panis. n. ⁊ vinū de nr̄a cōſuetudine ē. ſi vo carnē ⁊ ſanguinē cerneremꝰ: ſumere nō ſuſtineremꝰ. ꝓpter h̄ dn̄s ifirmitati cōdeſcendēs: ſpēs panis ⁊ vini ꝯſeruat: ſꝫ panē ⁊ vinū i v̓itatē ꝯuertit carnis ⁊ ſanguis. CHRY. in ſer. de paſ. Et nūc etiā ille pꝛſto ē chꝛiſtus: q̄ illā oꝛnauit menſaꝫ: ipe iſtā q; cōſecrat. Non. n. hō ē q̄ pꝛopoſita coꝛpus chꝛiſti facit ⁊ ſanguineꝫ: ſed ille qui ꝓ nobis crucifixus ē chꝛiſtꝰ. ſacerdotꝭ oꝛe v̓ba pferunt: ⁊ dei v̓tute cōſecrant ⁊ gr̄a h̄ v̓bo qḋ dicit: Hoc ē coꝛpꝰ meū. ꝓpoſita ꝯſecrāt: ⁊ ſicut illa vox q̄ dicit: Creſcite ⁊ mltiplicamini ⁊ replete terrā. ſemel q̄dē dicta ē: ſꝫ oi tpe ſentit effectū ad generationē opante natura: ita ⁊ vox iſta ſemel q̄dē dicta ē ſꝫ ꝑ oēs mēſas eccleſie vſq; i hodiernū diē ⁊ vſq; ad eiꝰ aduentū pꝛſtat ſacrificio firmitatē. HIERO. Myſtice autē i pane tranſfigurat dn̄s coꝛpꝰ ſuū: qḋ ē eccleſia pn̄s: que accipit i fide: bn̄dicit i numero: frangit i paſſionibus: dat i exemplis: ſumit i doctrinis: foꝛmat i ſanguinē ſuū i calice vino ⁊ aq̄ cōmixtū: vt alio purgemur a culpis: alio redimamur a penis. Sanguine nāq; agni ſeruant domꝰ a ꝑcuſſione angeli: ⁊ aq̄ maris rubri extinguit inimici: q̄ ſunt myſteria eccleſie chꝛiſti. Un̄ ſeqt̄: Et acce. ca. gr̄as agens de. eis. Gr̄atia. n. ⁊ nō meritis ſaluati ſumꝰ a deo. GRE. q̄. moꝛa. Cū appꝛopinq̄ret etiā paſſiōi accepto pane grās egiſſe ꝑhibet. gr̄as itaq; egit q̄ flagella aliene iniquitatꝭ ſuſcepit: ⁊ q̄ nil ꝑuerſione dignū exhibuit: humiliter i paſſione bn̄dicit: vt hic oñdat q̄d vnuſq̄ſq; i flagello culpe ſue facere debeat: ſi ipe equanimiter flagella culpe poꝛtat aliene. vt hinc etiā oñdat q̄d i coꝛrectōe faciat ſubditꝰ: ſi i flagello poſitus patri gr̄as egit coequalis. BEDA: Quia ⁊ nos in chꝛiſto ⁊ in nobis chꝛiſtū manere opoꝛtet: vinū dn̄ici calicis aq̄ miſcet. Atteſtāte. n. ioanne aque ppl̄i ſunt: ⁊ neq; aquā ſolā neq; ſolū vinū cuiq̄ licꝫ offerre: ne talis oblatio caput a mēbꝛis ſecernendū eē ſignificet: ⁊ vel chꝛiſtū ſine noſtre redēptōis amoꝛe pati potuiſſe: vl̄ nos ſine illiꝰ paſſione ſaluari ac pati poſſe offerri ꝯtingat. Seqt̄: Et biberūt ex illo oēs. HIERO. Ebꝛietas felix: ſacietas ſalutaris: q̄ quāto copioſiꝰ ſumit: tāto ſobꝛietatē mētis donare dignat. THEO. Quidā aūt dicūt iudā myſterioꝝ nō fuiſſe participē: ſꝫ ꝙ exiuerit anq̄ dn̄s myſteria largiretur. Aliȷ̄ etiaꝫ dicunt ꝙ illi tradidit de illo myſterio.

CHRY. in ſer. de paſ. Chꝛiſtus. n. ſanguinē ei q̄ eū vendidit offerebat: vt haberet remiſſionē peccatoꝝ: ſi tn̄ ipius exiſtere noluiſſet. HIERO. Bibit ergo iudas: ſꝫ nō ſaturatus: nec ſitim extinguit ignis eterni: q2 i igne ſumit myſteria chꝛiſti: cuiꝰ ſacrificiū nō emūdat. ſed eos cogitatio inſipiens ꝑducit ad culpas: q̄ ſe ſcenoſis crudelitati ſceleꝛoꝛib’ miſcuerūt. CHRY. in ſer. de paſſi. Nullꝰ ergo ſit iudas in dn̄i menſa. h̄ ſacrificiū cibus ſpiritalis ē: nā ſicut coꝛpoꝛalis cibus cū ventreꝫ inuenerit aduerſis humoꝛibus occupari amplius ledit: ita eſt ⁊ iſte ſpiritalis cibus ſi aliquē reperit malignitate pollutū: magis eū perdit nō ſua natura: ſꝫ accipiētis vitio. Pura igit ſit mens i oībꝰ pura cogitatio: q2 ⁊ ſacrificiuꝫ purū eſt. Seqt̄: Et ait illis: hic eſt ſan. meꝰ noui teſtamēti. BEDA: Hoc ad diſtinctionē reſpicit veteris teſtamēti quod hircoꝝ ⁊ vituloꝝ eſt ſanguine dedicatū: dicēte inter aſpergendū legiſlatoꝛe hic eſt ſanguis teſtamenti quod mandauit ad nos deus. Sequitur: Qui pꝛo mul. effundetur. HIERO. Non eni oēs emūdat. Sequitur: Amen dico vobis ꝙ iam nō bi. de geni. vi. vſq; in diem illuꝫ cum illud bi. no. in regno dei.

THEO. Quaſi diceret: Nō bibā de vino vſq; ad reſurrectionē: regnū eni reſurrectionē vocat: quaſi tunc regnauerit ꝯtra moꝛtē. Poſt reſurrectionē vero bibit cū diſcipulis: ⁊ comedit: oñdens ꝙ idem ipſe eēt q̄ paſſus eſt. Nouū aūt bibit illud. i. nouo quodāmō ⁊ alieno. Nō. n. coꝛpus habebat paſſibile indigens cibo: ſed imoꝛtale ⁊ incoꝛruptibile. Intelligēdū ē autē ⁊ ſic: Uitis eſt ipe dn̄s genimen vitis myſteria ⁊ intellectus occultus quem ipſe generat: qui docet hoīem ſcientiā. In regno autē dei. i. in futuro ſeculo bibet cū ſuis diſcipulis myſteria ⁊ ſapientiam: noua quedā nos docens: ⁊ reuelans que nūc occultat. BEDA: Uel aliter: Uitem ſiue vineam dn̄i appellatam eē ſynagogā eſaias teſtat dicens: Uinea dn̄i ſabaoth domus iſrael ē. Iturus ergo dn̄s ad paſſionē ait: Jaꝫ nō bibam de ge. vi. ac ſi aperte dicat: Nō vltra carnalib’ ſynagoge cerimoniȷ̄s delectaboꝛ: in quib’ etiā iſta paſchalis agni ſacra locū tenuere precipuū. Aderit. n. tepꝰ mee reſurrectionis: aderit dies illa cū in regno dei poſitus. i. gloꝛia vite imoꝛtalis ſublimatus: de ſalute eiuſdeꝫ populi fonte gratie ſpiritalis regnāti vobiſcū gaudio ꝑfundar.

HIERO. Cōſiderandūꝫ aūt ꝙ hic dn̄s mutat tm̄ ſacrificium: ſꝫ non mutat tēpus: vt nos nūq̄ cenā dn̄i an̄ quartamdecimaꝫ lunā faciamus: q̄ facit in .xiiij. reſurrectione in .xj. luna cenam dn̄i faciet: quod nūq̄ in veteri teſtamento nec in nouo factum eſt.

UNIVERSIDAD Y PROV.ª BIBLIOTECA. DE ZARAGOZA

Et hymno dicto: exierunt in montē oliuarū. Et ait eis ieſus: Oēs ſcandalizabimini in nocte iſta: q2 ſcriptū eſt: percutiā paſtorē: ⁊ diſpergent oues. Sed poſtea q̄ꝫ reſurrexero precedā vos in galileā. Petrus aūt ait illi: Et ſi oēs ſcandalizati fuerint: ſed nō ego. Et ait illi ieſus: Amen dico tibi q2 tu hodie ĩ nocte hac priuſq̄ꝫ gallus vocē bis dederit: ter me es negaturus. At ille amplius loquebatur. Et ſi oportuerit me ſimul commori tibi: nō te negabo. Similiter autem ⁊ omnes dicebant.

HILAR. Sicut gr̄as egerunt anteq̄ biberent: ita etiā gr̄as agiter poſt q̄ biberūt. vñ d̄r: Et hymno dicto exi. in mon. oli. vt. ſ. addiſcas ⁊ añ cibū ⁊ poſt cibū grāiarum reddere actiones. HIERO. hymnū. n. dicit laudem dñi, vt eſt ĩ pſalmo: Edent pau. ⁊ ſa. ⁊ lau. domi. q̄ req. eū. Et adorauerūt ⁊ manducauerunt omnes pingues terre. THEO. Simul etiā ⁊ hic oñdit qḋ amplectibile erat ſibi ꝑ nobis mori: q2 cū tradendus erat deū laudare dignat⁹ ē. Docet etiā nos cū ĩ anguſtias īcidim⁹ ꝑpter multorū ſalutē nō cōtriſtari: ſꝫ deo gr̄as agere q̄ in noſtra tribulatiōe opatur multoꝝ ſalutē. BEDA: Pōt etiā hymnus ille intelligi quē dñs ſm̄ Joañē patri gr̄as agens decantabat: in quo ⁊ ꝑ ſeipſo: ⁊ ꝑ diſcipulis: ⁊ ꝑ eis q̄ ꝑ verbū ipſoꝝ credituri erant: eleuatis ſurſum oculis ꝓcabat. THEO. Exiuit aūt in montē: vt ad eū ſolitariū exiſtētē accedētes: ipm̄ caperent abſq̄ꝫ tumultu. Si. n. acceſſiſſent cū in ciuitate manebat: forte fuiſſet multitudo populi cōturbata: ⁊ tunc manifeſte occaſionē inimici captātes viderent ipm̄ iuſte interficere tanq̄ populū concitantē. BEDA: Pulchre etiā dñs diſcipulos ſacramētis imbutos in montē educit oliuaꝝ: vt typice deſignet nos per acceptionē ſacramētoꝝ ad altiora virtutū dona ⁊ chariſmata ſanctiſpūs q̄bus in corde perungamur aſcendere debere. HIERO. In monte etiā oliueti ieſus tenet vñ ad celos aſcendit: vt nos ſciamus q2 inde aſcendimus ad celos vñ vigilamus ⁊ oramus ⁊ ligamur: nec repugnamus in terra. BEDA: Predicit aūt dñs diſcipulis q̄d paſſuri ſunt vt cū paſſi fuerint: nō deſperent ſalutē: ſꝫ agētes penitentiā liberent. vñ ſeq̄t: Et ait illis ieſus: Oēs ſcandalizabimini in me ĩ nocte iſta. HIERO. Oēs q̄dē cadunt: ſꝫ nō oēs iacent. Nūq̄d. n. q̄ dormit nō adiiciet vt reſurgat? Carnale ē cadere: ſꝫ diabolicū ē iacere. THEO. Permiſit aūt eos dñs cadere: vt nō ĩ ſeipſis ꝯfidāt. ⁊ ne videret̄ h̄ qḋ ꝑdixerat ex quodā argumēto apparēti ꝑdixiſſe inducit teſtimoniū zacharie ꝓphete. vñ ſeq̄tur: Percutiā paſtorē ⁊ diſpergent oues gregis. BEDA: Hoc aliis verbis in zacharia ꝓpheta ſcriptū eſt: ⁊ ex perſona ꝓphete ad dñm dicit̄: Percute paſtorē ⁊ diſpergent oues. Propheta. n. poſtulat paſſionē dñi: pater r̄ndet: Percutiam paſtorē: ꝑcibus inferiorū. Filius a patre mittit̄: ⁊ percutitur. i. incarnat̄ ⁊ patit̄. THEO. Dicit autem pater: Percutiam paſtorē: q2 ipſum ꝑcuti dimiſit. Oues diſcipulos dicit: quaſi inocentes ⁊ quaſi abſq̄ꝫ malicia. Ultimo ꝯſolationē inducit dicēs: Sed poſtea q̄ reſurrexero precedā vos in galileā. HIERO. In quo vera ꝓmittit̄ reſurrectio: vt ſpes nō extinguat̄. Seq̄t: Petrus aūt ait ei Et ſi oēs ſcan. fu. ſed non ego. Ecce auis ſine pēnis ĩ altū volare nititur: ſed corpus aggrauat aīam: vt timore humane mortis timor dñi ſuperet̄. BEDA: Et petr⁹ ergo de ardore fidei ꝓmittebat: ⁊ ſaluator quaſi deus futura nouerat. vñ ſeq̄t: Et ait illi ieſus: Amē di. tibi q2 tu ho. in noc. hac priuſq̄ gal. bis vo. de. ter me es negatu. AVGV. De cō. euan. Cum oēs euangeliſte dicant predixiſſe dñm: q̄ eū petrus eſſet negaturus: anteq̄ gallus cātaret: Marcus hoc ſolū narrauit expreſſius. vñ nōnullis videtur nō cōgruere ceteris q2 paruꝫ attēdunt. Tota. n. petri negatio trina eſt: quaſi tota poſt primū galli cantum inciperet: falſum dixiſſe viderent̄ tres alii euangeliſte: q̄ ſ. anteq̄ gallus cantaret: ter eū eſſet negaturus. Rurſus ſi totam trinā negationē ante peregiſſet q̄ cantare gallus inciperet: ſuperfluo dixiſſet marcus ex perſona dñi: Priuſq̄ gallus bis vocem dederit: ter me negaturus es. Sed q2 añ primū galli cantū cepta eſt illa trina negacio: attenderūt illi tres nō quando eam cōpleturus eſſet petrus: ſꝫ quanta futura eſſet. i. trina: ⁊ quādo ceptura. i. ante galli cantū q̄ꝫ in animo ei⁹ ⁊ ante primū galli cantum tota cōcepta eſt. Marcus autē de ipſaꝝ vocum īteruallo planius eloquutus ē. THEO. Qḋ ſic intelligitur: Petrus ſemel negauit: ⁊ einde gallus cantauit. negāte vero eo duab⁹ aliis negationibus: tūc gall⁹ ſecūdo vocē emiſit. HIERO. Gallus lucis nuncius quis eſt niſi ſpūſſanctus? cuius voce in ꝓphetis ⁊ in apoſtolis nos de trina negatiōe excitamur ad amariſſimos poſt lapſum fletus: q̄ male cogitauim⁹ de deo: ⁊ male locuti ſum⁹ ad ꝓximos: ⁊ male fecim⁹ ad noſmetipſos. BEDA: Fides autē apoſtoli petri: ⁊ ardens affectus ad dñm conſequenter oñditur. Seq̄tur. n. At ille ampli. loque. Et ſi opor. me ſi. cōmo. tibi nō te negabo. THEO. Fervorem etiaꝫ intrepidū ⁊ alii diſcipuli oñderunt. Nam ſequitur: Similiter autēꝫ ⁊ oēs dicebāt ſed tñ reſiſtebant veritati: quā chriſtus predixerat.

Et veniunt in predium cui nomē gethſemani: ⁊ ait diſcipulis ſuis: Sedete hic donec orēꝫ. Et aſſumit Petrū ⁊ Jacobum ⁊ Joañem ſecū: ⁊ cepit pauere ⁊ tedere. Et ait illis: Triſtis eſt aīa mea vſq̄ꝫ ad mortē. Suſtinete hic ⁊ vigilate. Et cū proceſſiſſet paululū: procidit ſuper terrā: ⁊ orabat vt ſi fieri poſſet trāſiret ab eo hora: ⁊ dixit: Abba pater: oīa tibi poſſibilia ſunt: trāſfer calicē hūc a me. Sed nō quod ego volo: ſꝫ qḋ tu. Et venit ⁊ inuenit eos dormiētes. Et ait petro: Simon dormis? Non potuiſti vna hora vigilare? Uigilate ⁊ orate: vt non intretis in tentationē. Spiritus q̄dē ꝓmptus ē: caro vero infirma. Et iteruꝫ abiens orauit eundē ſermonē dicens. Et reuerſus denuo: inuenit eos dormiētes. Erāt. n. oculi eorū grauati: ⁊ ignorabant quid reſponderent ei. Et venit tertio: ⁊ ait illis: Dormite iam: ⁊ requieſcite. Sufficit. Uenit hora: ecce filius hoīs tradetur in manus peccatorū. Surgite eam⁹: Ecce q̄ me trādet prope eſt.

GLO. Poſtq̄ dñs ſcandalum diſcipulorum predixerat: nunc euangeliſta narrat de oratione ipſius: in qua ꝓ diſcipulis creditur oraſſe: ⁊ primo deſcribens locū orationis dicit: Et veniunt in prediū: cui nomē gethſemani. BEDA: Monſtratur vſq̄ꝫ hodie locus gethſemani: in quo dñs orauit ad radices montis oliueti. Interpretatur autem gethſemani vallis pinguiū ſiue pinguedinum. Cum autem dñs in monte orat: nos docet ſublimia orādo inquiri debere. At cum in valle pinguedinis orat: inſinuat nobis humilitatem ſemper in orationibus: ⁊ interne pinguedinem dilectionis eſſe ſeruandā. Ipſe etiā ꝑ vallē humilitatis ⁊ pinguedinem charitatis pro nobis mortē ſubiit. HIERO. In valle etiam pinguedinum tauri pingues obſederunt euꝫ. Sequitur: Et ait diſcipulis ſuis Sedete hic donec orem. Separantur in oratione qui ſeparantur in paſſione: q2 ille orat: illi dormiunt: pinguedine cordis oppreſſi. THEO. Singulariter etiaꝫ erat conſuetudo illi ſemper orare: formam nobis tradens vt ſilentium ⁊ ſolitudinem in orationibus requiramus. Sequitur: Et aſſumit petrū ⁊ Jacobūꝫ ⁊ Joannē ſecū. Illos tres tñ aſſumit qui glorie eius in monte thabor inſpectores extiterāt: vt q̄ glorioſa viderāt: viderēt ⁊ triſtia: ⁊ ad diſcerent q̄ verus erat homo in hoc q̄ triſtat̄. Unde ſeq̄t Et cepit pauere ⁊ tedere. q2. n. totū aſſumpſerat hominē: aſſumpſit ⁊ naturales proprietates hoīs: pauere ⁊ tedere ⁊ cōtriſtari naturaliter: nā hoīes naturaliter inuiti tendunt ad mortē. vñ ſequit̄: Et ait illis: Triſtis eſt aīa mea vſq̄ ad mortē. BEDA: Quaſi deus in corpore cōſtitutus fragilitatē carnis exponit: vt eoꝝ q̄ ſacramentū īcarnationis obiurgant excluderet̄ īpietas: nā q̄ corpus ſuſcepit oīa debuit ſuſcipe que corporis ſūt: vt eſuriret: ſitiret: angeret̄: cōtriſtaret̄. Diuinitas. n. ꝑ hos ꝯmutari neſcit affectus. THEO. Quidā aūt h̄ ſic itellexerūt. q. d. Triſtor. n. nō q̄ mori debeo: ſꝫ q̄ iſraelite ꝓpīq̄ mei me crucifixuri ſūt: ac ꝑ h̄ a regno dei debēt excludi. HIERO. In h̄ etiā pauere ⁊ triſtari docemur añ iudiciū mortis: q̄ nō poſſumus ꝑ nos dicere: ſꝫ ꝑ illū: Uenit ꝓnceps mūdi hui⁹ ⁊ in me nō hꝫ q̄cq̄. Seq̄t: Suſti. hic ⁊ vigilate. BEDA: Nō a ſomnō dormitiōis ꝓhibet: cui⁹ tp̄s non erat īminēte diſcrimine: ſꝫ a ſōno īfidelitatī ⁊ torpore menti. Paululū aūt ꝓcedēs ruit in faciē ſuā: ⁊ humilitatē mētis habitu carnis oñdit. Uñ ſeq̄tur: Et cū ꝓceſ. pau. proci. ſuper ter. ⁊ ora. vt ſi fieri poſſit tranſi. ab eo hora. AVG. de cō. euā. Nō dixit ſi facere poſſet: ſꝫ ſi fieri poſſet: fieri eni pōt qḋ ille voluerit. Sic itaq̄ꝫ dictū ē: Si fieri pōt: ac ſi diceret: ſi vellet. Et neq̄s putaret eū p̄ris minuiſſe ꝑtātem: manifeſtauit quo intellectu accipiēdū ſit qḋ dictū ē: Nā ſeq̄t: et dixit: Abba pat̄: oīa tibi poſſi. ſūt. In quo ſatis oñdit nō ex īpoſſibilitate: ſꝫ ex volūtate patris dictū eſſe: ſi fieri pōt. Q2 aūt marc⁹ nō ſolū pater: ſꝫ abba p̄r eū dixiſſe ꝯmemorat: h̄ ē abba hebraice qḋ latine pater. Et fortaſſe dñs ꝑpter aliqḋ ſacramētū vtrūq̄ꝫ dixit: volens oñdere ſe illā triſtis ꝑſonā iam ſui corporis. i. eccleſie ſuſcepiſſe: cui fact⁹ eſt angularis lapis: venienti ad eū partim ex hebreis: ad quos ꝑtinet qḋ ait abba: partim ex gētib⁹ ad quos ꝑtinet qḋ ait pater. BEDA: Orat aūt tranſire calicem: vt oñdat vere q̄ hō erat. vñ ſubdit: Tranſfer calicem hūc a me. Reminiſcens aūt ⁊ ꝑpter q̄d miſſus ē: ꝑficit diſpenſationē ad quā miſſus eſt: ⁊ clamat: Sꝫ nō qḋ ego volo: ſꝫ qḋ tu. Quaſi. d. Si morit̄ mors me nō moriente ſcōꝫ carnē: trāſeat calix. veꝝ q2 nō alit̄ h̄ fiet: nō qḋ ego volo: ſꝫ qḋ tu. Multi adhuc cōtriſtant̄ futura morte: ſꝫ habeant rectū cor: vitent mortē quā poſſunt: ſꝫ ſi non poſſunt dicant idqḋ ꝑpter nos dñs dixit. HIERO. Ex quo etiā vſq̄ꝫ in finē nō ceſſat nos docere patrib⁹ obedire: ⁊ voluntatē eoꝝ volūtati noſtre ꝑponere. Seq̄t: Et venit ⁊ īuenit eos dor. Sicut. n. dormiunt mēte: ſic ⁊ corpe Poſt orationē aūt dñs veniens ⁊ vidēs diſcipulos dormientes petrū ſolū increpat. Uñ ſeq̄tur: Et ait petro: Simon dormis: nō po. vna hora vigi. mecū? Quaſi. d. Qui vna hora non potuiſti mecū vigilare: quō mortē ſperneres tu qui ſpōdes mori mecū? Seq̄tur: Uigilate ⁊ orate vt nō intre. in tēta. ſ. negandi me. BEDA: Nō ait: Orate ne tētemini: q2 īpoſſibile ē humanā aīaꝫ nō tētari: ſꝫ ne īretis in tentationē: h̄ ē ne vos tentatio ſuperet. HIERO. In tentationeꝫ aūt intrare dicit̄ q̄ orare negligit. Seq̄t: Spirit⁹ q̄dē ꝓmpt⁹ ē: caro aūt infirma. THEO. Quaſi. d. Spūs q̄dē veſter ꝓmpt⁹ eſt ad me nō negandū: ⁊ ꝓpterea h̄ ꝓmittitiſ: ſꝫ caro veſtra intantū infirmata ē: q̄ niſi dñs ꝑ orationē vtutē carni dederit: in tentationē itrabitis. BEDA: Temerarios hic reprimit: q̄ q̄cq̄d crediderint: putant ſe cōſequi poſſe: ſꝫ q̄tū ex mentis ardore cōfidimus tantū ex fragilitate carnis timeamus. Facit etiā hic loc⁹ aduerſus eos qui dicūt vnā in dño opationē ⁊ vnaꝫ voluntatē fuiſſe. Duas. n. volūtates oñdit: humanā. ſ. que ꝑpter infirmitatē carnis recuſat paſſionē: ⁊ diuinā q̄ ꝓmptiſſima ē. Seq̄t: Et iterū abi. ora eandē ſermonē dicēs. THEO. Ut. ſ. per ſecūdariam orationē q̄ verus hō eſſet affirmaret. Seq̄tur: Et reuerſus denuo inue. eos dor. tñ nō vehemēter redarguit. Erāt. n. oculi eorū grauati. ſ. ſomno. Et igno. q̄d r̄nderent ei. ꝑ hoc īfirmitatē humanā addiſcas: ne. ſ. grauati ſomno ꝓmittam⁹ ea que nobis impoſſibilia ſunt. Ideo tertio abiit ad orandū rōne ꝑdicta. vñ ſeq̄tur: Et venit tertio. ⁊ ait illis: Dormi. iam ⁊ requi. Nō turbat cōtra illos cū poſt redargutionē peius fecerit ſed ironice dicit illis: Dor. iam ⁊ req. q2 iā ſciebat q̄ ꝓditor appropinq̄bat. Et q̄ ironice dixerit apparet ꝑ h̄ qḋ ſubdit: Sufficit. venit hora: ecce tra. fi. ho. ĩ ma. pe. Hoc dicebat deridēs ſomnū eoꝝ: quaſi diceret: nunc tēpus eſt vt dormiatis qñ inimicus appropinquat. Deinde ſubiūgit: Surgite eamus: ecce q̄ me tradet ꝓpe ē. Nō vt fugerēt hoc dixit: ſꝫ vt inimicis obuiarent. AVGV. de cō. euā. Uel aliter: Per hoc q̄ cū dixiſſet: Dor. iaꝫ ⁊ req. adiūgit Sufficit. ⁊ deinde infert: Uenit hora: ecce tra. fi. ho. vtiq̄ꝫ intelligendū eſt poſt illud: Dor. ⁊ req. ſiluiſſe dñꝫ aliquātuꝫ: vt hoc fieret qḋ permiſerat: ⁊ tunc intuliſſe: Uenit hora. et ideo interponit: Sufficit. ſ. q̄ requieuiſtis. HIERO. Trina auteꝫ diſcipulorum dormitio tres mortuos quos dñs ſuſcitauit ſignificat: primus in domo: ſecūdus ad ſepulchrum: tertius de ſepulchro. Trina aūt dñi vigilia docet nos orando ⁊ de preteritis ⁊ de futuris ⁊ de preſentibus veniam rogare.

Et adhuc eo loquente venit iudas ſcharioth vnus de duodeciꝫ: ⁊ cū eo turba multa cū gladiis ⁊ lignis: miſſi a ſummis ſacerdotibus ⁊ ſcribis ⁊ ſenioribus. Dederat autē traditor eis ſignum dicens: Quēcūq̄ꝫ oſculatus fuero ipſe eſt tenete euꝫ ⁊ ducite caute. Et cū veniſſet ſtatim accedens ad eum ait: Rabbi. Et oſculatus ē eū. At illi manus iniecerunt in ieſum: ⁊ tenuerunt eum. Unus autē de circūſtantibus educens gladiū percuſſit ſeruū ſummi ſacerdotis: ⁊ amputauit illi auriculā. Et reſpondēs ait illis: Tanq̄ꝫ ad latronē exiſtis cū gladis ⁊ lignis cōprehēdere me? Quotidie erā apud vos in templo docens: ⁊ nō me tenuiſtis: ſꝫ vt impleant̄ ſcripture. Tunc diſcipuli eius relinquētes eū oēs fugerunt. Adoleſcens autē quidā ſequebatur illuꝫ: amictus ſyndone ſuper nudo: ⁊ tenuerūt eū. At ille relicta ſyndone: nudus ꝓfugit ab eis.

BEDA: Poſtq̄ tertio dñs orauerat: ⁊ apoſtolorūꝫ timorem ſeq̄nte penitentia inpetrauerat corrigenduꝫ: ſecurus de paſſione ſua ꝑgit ad perſecutores: de quoꝝ aduētu euangeliſta dicit: Et adhuc eo loquente ve. iudas ſcarioth vnus de. xii. THEO. Hoc non fruſtra ponitur ſed ad maiorē ꝓditoris redargutionē q̄ cū de ꝑmo choro diſcipuloꝝ exiſteret: cōtra dñm in rabiem verſus eſt. Seq̄tur: Et cū eo tur. mul. cū gla. ⁊ lignis miſſi a ſum. ſa. ⁊ ſcri. ⁊ ſenio. HIERO. Incūbit. n. vnui ſeculi: q̄ deſpat de adiutorio dei. BEDA: Adhuc tñ hꝫ aliq̄d iudas de verecūdia diſcipuli: cū eū nō palā tradidit ꝑſecutoribus: ſꝫ per ſignū oſculi. vñ ſeq̄tur: Dederat autē tra. eis ſignū dicēs: Quēcūq̄ oſcu. fu. ip̄e ē te. eū. ⁊ du. cau. THEO. Uide eius inſenſibilitatē: quomō credebat in oſculo chriſtum decipere: vt quaſi amicus eſtimaret̄. Si aūt amicus eras o iuda: cuius gratia cū inimicis acceſſiſti? ſꝫ omnis prauitas ſine ꝓuidentia eſt: Sequit̄: Et cū ve. ſtati ac. ad eum ait: Rabbi: ⁊ oſcu. eſt eum. HIERO. Dat iudas ſignum oſculi cuꝫ veneno doli: ſic chayn obtulit ſacrificium ſubdolum ⁊ reprobatū. BEDA: Inuidens aūt ⁊ ſcelerata confidentia magiſtrū vocat: ⁊ oculum infert ei quē tradit. Suſcipit aūt dñs oſculū traditoris: nō quo ſimulare nos doceat: ſꝫ ne ꝑditionē fugere videat̄: ſimul ⁊ illud

pſalmi complens: Cum his qui oderūt pacem eram paci
ficus. Seqꝛ: At illi ma. inie. in eū. ꝛ tenue. eū. HIERO.
Hic adeſt ioſeph venditus a fratribus ꝛ ferrū pertranſi
uit aiam ei᷒. Sequitur: Un᷒ aūt de circū. edu. gla. percuſ. ſer.
ſum. ſa. ꝛ am. illi auri. BEDA: Petrus h̄ fecit ꝙ ioānes
declarat eodē mentis ardore quo cetera faciebat. Scie
bat eniz quomō phinees puniēdo ſacrilegos: mercedem
iuſticie ꝛ ſacerdotij perennis acceperit. THEO. Ta
cet aūt nomē ei᷒ marcus: vt nō videret ſuū laudare magi
ſtrum quaſi zelantē p chriſto. Innuit aūt petrus ex h̄ ꝙ i
obediētes erant ꝛ creduli ſpernentes ſcripturas: nā ſi ha
buiſſent aures audientes ſcripturas: nō crucifixiſſent do
minū glorie. Amputauit aūt auriculā ſerui ſummi ſacer
dotis: nā ſummi ſacerdotes ꝑmo preteribāt ſcripturas:
quaſi ſerui nō audientes facti. Seqꝛ: Et rn̄dēs ieſus ait
illis: Tāq̄ ad latro. exi. cū gla. ꝛ lignis. BEDA: Quaſi
di. Stultū ē cū gladijs ꝛ fuſtibus querere eū qui vltro ſe
veſtris tradidit manibus: ꝛ in nocte quaſi latitantē per p
ditorē inueſtigare: q̄ quotidie i tēplo docebat. THEO.
Iſtud aūt diuinitatē eius oſ̄dit. qm̄. n. in templo docebat
nō valuerunt ipm̄ capere: q̄uis in manibus eoꝝ eſſet: q̄
nōdū tēpus aduenerat paſſionis: qn̄ aūt ipſe voluit: tunc
tradidit ſeipſuz vt adimplerent ſcripture: q̄ tanq̄ agnus
ad occiſionē ductus ē: nō clamans neq̄ vociferas: ſꝫ vo
luntarie patiens. Seqꝛ: Tūc diſci. eius re. eū oēs fugerūt.
BEDA: In h̄ iplet ſmo: quē dn̄s dixerat: ꝙ oēs diſci
puli ſcandalizarent in illo in ipſa nocte. Sequit: Adoleſ.
aūt qdaz ſequebat illū. amic. ſyn. ſup nudo. ſubaudit cor
pore: q̄ nō aliud indumenti q̄ ſola habebat ſyndonem.
Seqꝛ: Et tenuerūt eū. At ille re. ſyn. nu. pfu. ab eis. quo
rum. ſ. pn̄tiam deteſtabat ꝛ facta nō a dn̄o: cuius amore
ꝛ abſens corpore fixū ſeruauit in mente. HIERO. Sic
etiā ioſeph relicto pallio nudus de manibus ipudice fe
mine aufugit. qui vult effugere manus iniquoꝝ: relinquens
mente que mundi ſunt fugiat poſt ieſuz. THEO. Pro
babile aūt videt ꝙ hic adoleſcēs erat de illa domo: in q̄
paſcha comederant. Quidā vero dicunt hūc adoleſcētē
fuiſſe iacobū fratrē dn̄i: q̄ dicebat iuſtus: q̄ ab apoſtolis
poſt chriſti aſcenſionē cathedrā hieroſolymoꝝ accepit.
GRE. xiiij. mor. Uel h̄ de ioāne dr̄: q̄ etſi poſt vt vba re
demptoris audiret ad crucē rediȷt: prius tn̄ territus fugit
nā ꝛ illū eo tpe fuiſſe adoleſcentē longa poſt h̄ i carne vi
ta eius indicio ē. Potuit. n. fieri vt ad horā tenentiū mani
bus elapſus: mox reſumpto indumēto redierit: ꝛ ſub du
bia lucis nocte: ſe turpis ducentiuz ieſum quaſi vnus de
ipſis immiſcuerit: donec ad atriū pontificis cui erat notus
perueniret: vt ipſe in ſuo euangelio cōmemorat. Sic aūt
petrus q̄ culpā negatōis pnie lachrymis abluit: recupa
tionē oſ̄dit eoꝝ qui i martyrio labūt: ita ceteri diſcipuli
qui articulū cōprehenſionis fugiendo preuenerunt: caute
lam fugiendi docēt eos qui ſe minus idoneos ad toleran
da ſupplicia ſentiunt.

Et adduxerunt ieſum ad ſummū ſacerdotez:
ꝛ conuenerūt oēs ſacerdotes ꝛ ſcribe ꝛ ſeniores.
Petrus aūt a longe ſecutus eſt eum vſq̄ intro in
atrium ſummi ſacerdotis: ꝛ ſedebat cuz miniſtris
ad ignem ꝛ calefaciebat ſe. Summi vero ſacerdo
tes ꝛ oē conciliū querebant aduerſus ieſum teſti
moniū: vt eum morti traderent: nec inueniebant.
Multi aūt teſtimoniuz falſum dicebāt aduerſus
eum: ꝛ cōuenientia teſtimonia non erāt. Et qdam
ſurgentes: falſum teſtimonium ferebant aduerſus
eū dicentes: Quoniā nos audiuimus eū dicentē:
Ego diſſoluaz templū hoc manufactū: ꝛ poſt tri
duū aliud nō manufactū edificabo. Et non erat
cōueniēs teſtimoniū illoꝝ.

GGO. Narrauerat euangeliſta ſuperius: quomō dn̄s
a miniſtris ſacerdotū fuerat capt᷒: nūc narrare incipit quō
in domo principis ſacerdotū morti adiudicatus fuit. vn̄
dicit: Et addux. ieſum ad ſummū ſacerdotez. BEDA:
Summū ſacerdotē ſignificat cayphā: q̄ ſicut ioānes ſcri
bit erat pontifex anni illius: de quo teſtat Ioſephus: ꝙ
pontificatum ſibi emerit a principe romano. Seqꝛ: Et
cōuenerunt in vnuz oēs ſacerdotes: ꝛ ſcribe ꝛ ſeniores.
HIERO. Tunc facta eſt ꝯgregatio tauroꝝ in vaccis
populoꝝ. Seqꝛ: Petrus autē a longe ſequebatur eum
vſq̄ intro in atriuz ſummi ſacerdotis. Timor. n. retrahit
ſed charitas trahit. BEDA: Merito aūt a longe ſeq
batur: qui iaz erat proxime negaturus. Neq̄. n. negare poſ
ſet: ſi chriſto proximus adheſiſſet. Seqꝛ: Et ſede. cū mini
ſtris ad ignem ꝛ calefaciebat ſe. HIERO. In atrio cuz
miniſtris calefacit ſe ad ignē. Atriū ſacerdotis eſt ſecula
ris circuitus. miniſtri demonia ſunt: cū q̄bus q̄manet
flere peccata non pōt: ignis deſideriū carnale. BEDA:
Eſt. n. ignis charitas: de quo dicit: Ignē veni mittere i ter
raz: qui ſup credentes deſcendens varijs linguis eos lau
dare dn̄m docuit. Eſt ꝛ ignis cupiditatis: de quo dicitur:
Oēs adulterantes velut clybanus corda eoꝝ. hic ignis
in atrio cayphe inſtinctu maligni ſpūs accenſus: ad negā
dum: ad blaſphemandū dn̄m pfidoꝝ linguas armabat.
Qd̄ eni intus i domo maligna ſynodus gerebat: h̄ ignis
in atrio inter frigora noctis accenſus figurabat. Quoniā
eniz abundat iniquitas: refrigeſcit charitas multorum. h̄
frigore torpens ad horam petrus: quaſi prunis miniſtro
rum cayphe calefieri cupiebat: q̄ tēporalis cōmodi ſola
cium pfidoꝝ ſocietate querebat. Seqꝛ. Summi vō ſa
ſacer. ꝛ oē cō. que. aduerſus ie. te. vt euz mor. traderent.
THEO. Lege ꝑcipiente ꝙ vnus exiſteret ſummus ſa
cerdos: tunc multi erant ſubſtituti: ꝛ deſtituti ānis ſingu
lis p ꝑncipē romanoꝝ. Sūmos ergo ſacerdotes dicit il
los: q̄ determinatū eis tēpus cōplentes iaz cōpleuerāt ꝛ
a ſacerdotio deſtituti erant. Figuram aūt iudicij: quod in
preiudicium agebant operant: teſtimonia querētes vt vi
deant ieſuz iuſte dānare ꝛ perdere. HIE. Sꝫ mentita ē
iniquitas ſibi: vt regina aduerſus Ioſeph: ꝛ ſacerdotes
aduerſus ſuſannā. ſꝫ ignis ſine materia deficit. vn̄ ſeqꝛ:
Nec inueniebāt. Multi. n. fal. teſti. di. aduerſus eū: ꝛ cō.
teſti. non erant. Qd̄ eni variat: incertū habet. Seqꝛ: Et
quidaz ſur. fal. teſti. ferebāt. Moris eſt hereticoꝝ vmbrā
de veritate trahere. nō ille dixit quod illi dicūt: ſꝫ ſimile
verbum de templo corporis ſui: quod poſt biduū reſuſci
tauit. THEO. Nō. n. dn̄s dixerat: Ego diſſoluā illud
ſꝫ ſoluite. neq̄ manufactū dixit: ſꝫ ſimpliciter templum.
HIERO. Dixit etiam: Suſcitabo viuū aial ſignificās
ꝛ ſpirans templum. Falſus teſtis ē qui in eo ſenſu dicta in
telligit: quo non dicūtur.

Exurgēs aūt ſummus ſacerdos in mediū in
terrogauit ieſum dicēs: Non rn̄des q̄cq̄ ad ea q̄
tibi obijciunt ab his? Ille aūt tacebat: ꝛ nihil rn̄
dit. Rurſum ſummus ſacerdos interrogabat eū:
ꝛ dixit: Tu es chriſtus filius dei benedicti. Ieſus
aūt dixit illi: Ego ſum. Et videbitis filiū homis ſe
dentē a dextris virtutis dei: ꝛ venientez cum nubi
bus celi. Summus aūt ſacerdos ſcindēs veſtimē
ta ſua ait: Quid adhuc deſideramus teſtes? Audi
ſtis blaſphemiā. Quid vobis videt? Qui omnes
cōdēnauerunt eū eſſe reū mortis. Et ceperūt qdā
conſpuere eū ꝛ velare faciē eius: ꝛ colaphis eū ce
dere ꝛ dicere ei: prophetiza. Et miniſtri alapis eū
cedebant.

BEDA

BEDA: Quanto ieſus tacebat ad indignos reſpōſione
ſuo falſos teſtes ꝛ ſacerdotes ipſos: tanto magis pōtifex
furore ſuperatus eū ad rn̄dendū prouocat: vt ex qualibet
occaſione ſermonis: locū inueniat accuſandi. vn̄ dicit: Et
exur. ſum. ſa. in mediū inter. ipm̄ di. Nō rn̄des q̄cq̄ ad ea
que tibi obijci. ab his? Iratus q̄dē princeps: ꝛ impatiēs
nō inueniens calūnie locū: exurgit de ſolio vt inſaniā mē
tis motu corporis demonſtraret. HIERO. Sed ipſe
deus ꝛ ſaluator noſter q̄ mūdo ſalutē cōtulit: ꝛ humano
generi ſua pietate ſubuenit: ſicut ouis ad occiſionem ſine
voce ducit: ꝛ obmutuit ꝛ ſiluit a bonis. Un̄ ſequitur: Ille
aūt tacebat ꝛ nihil rn̄dit. Taciturnitas chriſti apologiaz
i. excuſationē adē abſoluit. THEO. Tacebat aūt ſciēs
ꝙ nō attenderēt verbis eius. vn̄ ſcdm̄ lucā rn̄dit: Si dixe
ro vobis: nō creditis mihi. vn̄ ſeqꝛ. Rurſus ſum. ſacer.
int. eū ꝛ dix. ei: Tu es chriſt᷒ fili᷒ dei bn̄dicti? Interrogat
quidē h̄ ſummus ſacerdos: nō vt addiſcens crederet: ſed
vt ex hoc aliquā occaſionē captaret. Querit aūt: Tu es
chriſtus filius dei benedicti? Multi nāq̄ erant chriſti. i.
vncti: ſicut reges ꝛ ſummi ſacerdotes: ſꝫ nullus eoꝝ dice
bat filius dei bn̄dicti: quaſi ſemp collaudati. HIERO.
Hunc aūt expectabant de longe: i. ꝓpe nō vident: ſicut iſa
ac caligantib᷒ oculiſ iacob ſub manib᷒ nō agnoſcit: ſꝫ lō
ge de eo futura canit: Seqꝛ. Ieſus autē dixit illi: Ego ſū.
vt. ſ. iexcuſabiles ſint. THEO. Sciebat nāq̄ qm̄ non
crederent: tn̄ rn̄dit: ne poſtea dicerent: ſi audiſſemus ali
qd ab eo: credidiſſemus ei. hoc aūt eſt in eoꝝ ꝑiudiciū q̄
audierūt ꝛ nō crediderūt. AUG. de cō. euā. Matthe᷒
aūt nō dixit reſpondiſſe ieſum: Ego ſum: ſꝫ tu dixiſti. ſed
marcus tantū valere oſ̄dit quod ei dicit Ieſus: tu dixiſti
quantuz ſi diceret: Ego ſum. Seqꝛ: Et vide. fi. ho. ſe. a
dex. vir. dei: ꝛ ve. cū nubib᷒ celi. THEO. Acſi. d. Ui
debitis me tanq̄ filiū hominis a dextris patris ſedentē.
Uirtutē nāq̄ hic patrē dicit: nō aūt ſine corpore veniet:
ſed qualis apparuit crucifigentibus in iudicio eis appa
rebit. BEDA: Si ergo tibi in chriſto o iudee: o pagane
ꝛ heretice cōtēptus infirmitas: ꝛ crux cōtumelia ē: vide
q̄ per hoc filius hois ad dextrā dei patris ſeſſurus: ꝛ in
ſua cū nubibus celi eſt maieſtate futurus. HIERO. Et
q̄dē ſacerdos interrogat filiuz dei: Ieſus aūt rn̄det filium
hominis: vt hic intelligamus dei filiū idē eſſe ꝛ filiuz ho
minis: ꝛ ne quaternitatē faciam᷒ in trinitate: ſꝫ hō i deo:
ꝛ deus in hoīe ſit. Dicit aūt a dextris virtutis ſedentē. i. i
vita regnantē ſempiterna: ꝛ v̓tute diuina. Et veni. cū nu.
celi. In nube aſcendit: cū nube veniet. i. in corpe ſuo ſolo
quod ſumpſit a virgine aſcendit: ꝛ cū multiformi eccleſia
que corp᷒ ipſius ꝛ plenitudo eius ad iudiciū ventur᷒ ē.
LEO papa: Cayphas aūt ad exaggerendā auditi ſer
monis inuidiā. ſcidit veſtimēta ſua: ꝛ neſciens q̄d hec ſigni
ficaret inſania: ſacerdotali ſe honore ꝑuauit: oblitus ꝑce
pti illi᷒: quod legit de principe ſacerdotū: De capite ſuo
cidarim nō deponet: ꝛ veſtimēta ſua nō diſrūpet. Naz ſe
quitur: Sum. aūt ſa. ſci. veſtimē. ſua ait: Quid adhuc de
ſi. teſtes? audi. blaſ. q̄d vobis videt? THEO. Adiplet
quidē ſacerdos cōſuetudinē iudaicā. Cū. n. aliq̄d itolera
bile ꝛ triſte illis occurrebat: veſtimēta ſcindebant. Ut er
go monſtraret: ꝙ chriſtus magnā ꝛ intolerabilē blaſphe
miam dixerit: veſtimēta ſcidit. BEDA: Altiori aūt my
ſterio factum eſt: vt in paſſione dn̄i pontifex iudeoꝝ ſua
ipſe veſtimēta diſcinderet: hoc ē ephot: cū tunica dn̄i nec
ab ipſis qui eū crucifixere militib᷒ ſcidi potuerit. Figura
bat eni: q̄ ſacerdotiū iudeoꝝ pro ſcelerib᷒ ipſoꝝ pontifi
cū eſſet ſcindendū. Soliditas vero eccle q̄ veſtis ſui redē
ptoris. ſolet appellari nūq̄ valet diſrūpi. THEO. Ex
eo aūt ſacerdotiū iudeoꝝ ſcindendū erat: ꝙ cōdēnauerūt
chriſtū eē reū mortis. vn̄ ſeqꝛ: Qui oēs cōdē. eū eē reū
mortis. HIERO. Cōdēnant quidē eū eſſe reū mortis: vt
reatu ſuo reatū noſtrū ſolueret. Seqꝛ: Et ceperunt q̄dā
conſpuere eum. vt. ſ. ſputaminibus ſuſceptis faciem aie
noſtre lauaret: ꝛ velamine faciei ſue velamē cordiū nro
rum auferret: ꝛ colaphis quibus in caput percuſſus eſt ca
put humani generis quod eſt adam ſanaret: ꝛ alapis qui
bus expalmatus eſt: maxima laus eius noſtris manib᷒
labijſq̄ plauderet: vt dicit: Omnes gentes plaudite ma
nibus. BEDA: Qd̄ vero dicūt ei: Prophetiza: quis eſt
qui te percuſſit: quaſi in contumeliā faciūt eius q̄ ſe a po
pulis ꝓphetā haberi voluit. AUG. de cō. euā. Hoc aūt
intelligitur paſſus dn̄s vſq̄ ad mane in domo principis
ſacerdotū: quo prius adductus eſt.

Et cū eſſet petrus in atrio deorſum: venit vna
ex ancillis ſummi ſacerdotis: ꝛ cuz vidiſſet petrū
calefacientē ſe: aſpiciens illum ait: Et tu cū ieſu na
zareno eras? At ille negauit dicens: Neq̄ ſcio ne
q̄ noui quid dicas. Et exijt foras ante atriū: ꝛ gal
lus cantauit. Rurſus aūt cū vidiſſet illū ancilla ce
pit dicere circunſtantibus: q̄ hic ex illis eſt. At il
le iterū negauit. Et poſt puſillū rurſus q̄ aſtabant
dicebant petro: Uere ex illis es: nā ꝛ galileus es.
Ille autē cepit anathematizare ꝛ iurare: q̄ neſcio
hominē iſtū quē dicitis. Et ſtatim gallus iterū cā
tauit: Et recordatus ē petrus verbi quod dixerat
ei ieſus: priuſq̄ galluſ cantet bis: ter me negabis.
Et cepit flere.

AUGU. De cō. euan. De petri tentatōe que inter pre
dictas dn̄i cōtumelias facta eſt: nō eodē ordine oēs euā
geliſte narrant. Nā lucas explicat ꝑus tentationē petri:
tū demū has dn̄i cōtumelias. Ioānes aūt incipit petri tē
tationem dicere: ꝛ iterpoſuit quedā de cōtumelijs dn̄i: ꝛ
adiunxit ꝙ inde miſſus eſt ad cayphā pontificē: ꝛ inde re
capitulat vt explicet quā ceperat tentatiōnē petri. Mat
theus aūt ꝛ marcus primo cōmemorant chriſti cōtumeli
as: deinde petri tentationē: de qua dicit: Et cū eſſet petr᷒
in atrio deor. ve. vna ex ancil. ſum. ſacer. BEDA: Quid
aūt ſibi vult ꝙ ꝑma eū ꝓdit ācilla: cū viri vtiq̄ eū magis
potuerūt recognoſcere: niſi vt ꝛ iſte ſex᷒ peccaſſe i necē vi
deret dn̄i: ꝛ iſte ſexus redimeret p dn̄i paſſionē? Seqꝛ:
At ille ne. di. Neq̄ ſcio neq̄ noui q̄d dicas. HIERO.
Petrus ſine ſpū voci ancille ceſſit: cū ſpū nec ꝑncipibus
nec regibus cedit. THEO. Hoc aūt eū pati diſpenſa
tiue permiſit dn̄s: ne. ſ. extolleret ſe: ſimulq̄ vt peccantibus
miſericors oſ̄dat: tāq̄ ex ſeipſo inſtructus humane infir
mitatis euentum. Seqꝛ: Et exi. fo. ante atri. ꝛ ſtati gal.
cantauit. BEDA: De hoc galli cantu ceteri euāgeliſte
tacent: nō tn̄ factum negant: ſicut ꝛ multa alia alij ſilentio
preterierūt que alij narrant. Seqꝛ: Rurſus aūt cuz vide.
euz an. cepit dicere circū. quia hic ex illis eſt. AUG. de
cō. euan. Hec ancilla nō eadē ſꝫ alia eſt: ſicut dicit matthe
us. Sane hoc quoq̄ intelligitur q̄ in ſecunda negatione
a duobus cōpellatus eſt: ab ancilla. ſ. cōmemorāt matthe
us ꝛ marcus: ꝛ ab alio quē cōmemorat lucas. Sequitur
At ille iterū negauit. Iam petrus redierat vt quemadmo
dum dicit ioannes ad focum ſtans iterum negaret. vnde
ancilla dicebat quod ſupra dictum eſt: non illi. ſ. petro: ſꝫ
his qui illo exeūte ibi remanſerant: ſic tamē vt ille audi
ret. vn̄ rediens ꝛ rurſus ad ignem ſtans reſiſtebat negan
do verbis eorū. Liquido enim colligitur collatis de hac
re omnibus euangeliſtarum teſtimonijs: non ante ianuaz
ſecūdo petrum negaſſe: ſed intus in atrio ad ignem: Mat
theum aūt ꝛ marcum qui cōmemorauerunt exiſſe eū fo
ras: regreſſum eius breuitatis cauſa tacuiſſe. BEDA:
In hac autem negatione petri diſcimus non ſolum abne
gari chriſtum: ab eo ꝙ dicit eum non eſſe chriſtum: ſꝫ ab
illo etiā qui cū ſit negat ſe eſſe chriſtianū. Dominus eniz

non ait petro: Diſcipulum meum te negabis: ſ; me negabis. Negauit ergo chriſtum cum ſe negauit eius diſcipulum. Sequitur: Et poſt puſi. rur. qui aſta. di. pe. vere ex il lis es: nam ⁊ gali. es. Non ꝙ alia lingua galilei ꝙ hieroſolymite loquerent: qui vtiqꝫ fuerūt hebrei: ſ; ꝙ vnaqꝫ prouincia ⁊ regio ſuas habet ꝓprietates ac vernaculum loquendi ſonum vitare nō poſſunt. THEO. Igitur ti more petrus perterritus ⁊ dn̄i ſermone oblitus dicentis: Qui me confeſſus fuerit corā hoībus: ꝯfitebor ⁊ ego eū corā patre meo: dn̄m abnegauit. vnde ſeqtur: Ille autem cepit anathe. ⁊ iura. q2 neſci. ho. iſtu; quē di. BEDA: Quā noxia ſunt prauorū conſilia: inter infideles hoiem negauit ſe noſſe: quē inter diſcipulos deum fuerat confeſſus. Solet autem ſcriptura ſacra meritum cauſaru; per ſtatum deſignare temporum. vnde Petrus qui media nocte negauit: ad galli cantum penituit. vnde ſubdit: Et ſtatim iterum gal. can. Et recorda. ē petrus ver. quod dixit ei ieſus: priuſꝙ gal. cantet bis ter me negabis. Et cepit flere. THEOPHI. Lachryme eni petrū chriſto per penitentiam adduxerūt. Confundant itaqꝫ nouatiani ꝗ dicunt ꝙ qui poſt ſuſceptionem baptiſmatis peccauerit: nō ſuſcipitur vt ſibi delictū remittatur. Ecce enim petrus ꝗ ⁊ chriſti corpus ſumpſit ⁊ ſanguinem: per penitentia; eſt ſuſceptus. Etenim ſanctorū defectus propter h̄ ſcripti ſūt vt ⁊ nos ſi per incautelam deciderimus: recurſum habe remus per eorum exemplū: ⁊ ſperemus p penitentiā ſub leuari. HIERO. Myſtice aūt prima ancilla titubatio eſt: ſecūda conſenſio: tertius vir actus ē. Hec trina negatio quā abluit per flet⁹ verbi chriſti recordatio. Tūc nobis gallus cantat: qn̄ p̄dicator dſqꝫ per penitentiā corda noſtra ad compūctionē excitat. Tunc incipimus flere: qn̄ ignimur intus per ſcintillam ſcie: ⁊ foris eximus cū extra eijcimus quod intus fuimus.

·XV.

Et confeſtim mane conſiliū facientes ſummi ſacerdotes cu; ſenioribus ⁊ ſcribis ⁊ vniuerſo concilio: vincientes ieſum duxerunt ⁊ tradiderunt pilato. Et interrogauit eū pilatus: Tu es rex iudeorū? At ille reſpondēs: ait illi: Tu dicis. Et accuſabant eum ſummi ſacerdotes in multis. Pilatus aūt rurſum interrogauit eum dicens: Non reſpondes quicꝙ;? Uides in quātis te accuſant? Ieſus aūt nihil amplius reſpondit: ita vt miraretur pilatus.

BEDA: Habebant iudei huc morem: vt quē adiudicaſſent morti: ligatum iudici traderent. vnde poſt condēnationem chriſti ſubiungit euāgeliſta: Et confeſtim mane conſi. facien. ſum. ſacer. cū ſenio. ⁊ ſcribis ⁊ vniuer. conci. vinci. ieſum duxe. ⁊ tradi. pilato. Attamē notādum ꝙ non tūc primū ligauerunt eum: ſed mox comprehenſum nocte i horto vt ioānes declarat: ligauerūt. THEO. Tradiderunt itaqꝫ ieſum romanis: ſed ⁊ ipſi a deo traditi fuerunt in manibus romanoru;: vt adimplerēt ſcripture dicētes: Scd̄; opa manuū eoꝝ retribue illis. Seqt̄: Et inter. eū pila. Tu es rex iudeorū? BEDA: Pilato nihil aliud criminis interrogante niſi vtrū rex iudeorum ſit: arguūtur impietatis iudei: ꝙ nec falſo quidē inuenire potuerūt quod obijcerent ſaluatori. Sequit̄: At ille reſpondēs ait illi: Tu dicis. Sic reſpondet: vt verū diceret: ⁊ ſermo eius calūnie nō pateret. THEO. Dubiā eni reſponſionē emiſit. nā: Tu dicis: poteſt ſic itelligi: Tu dicis hoc ſed ego non dico. Et nota ꝙ pilato ꝗ inuitus fert ſniam aliqua in parte reſponderit: ſacerdotibus aūt ⁊ p̄ncipibus reſpondere noluerit: indignoſqꝫ ſermone ſuo iudicauerit. Seqtur: Et accuſauerūt eum ſum. ſacer. in multis. AVG. de cō. euan. Lucas etiam iſta crimina que falſo obiecerūt aperuit. ſic eni narrat: Ceperūt accuſare eū dicentes: Hunc inuenimus ſubuertentem gentē noſtram: ⁊ ꝓhibentē tributa dari ceſari: ⁊ dicentem ſe chriſtum regem eſſe. Seqtur: Pilatus aūt rurſus interrogabat eum dicens: Non reſpondes qcꝙ;: vides in ꝗntis te accuſāt. BEDA: Ethnicus quide; eſt qui condēnat ieſum: ſed cām refert in populū iudeoꝝ. Seqtur: Ieſus aūt ampli⁹ nihil reſp. ita vt mira. pilatus. Nihil qdem reſpōdere voluit: ne crimē diluens dimitteretur a preſide ⁊ crucis vtilitas differret. THEO. Mirabat aūt pilatus: quia cu; legis doctor eſſet ⁊ eloquens ⁊ potens riſſione ſua eorū accuſatōes infringere: nō reſpondebat qcꝙ;: ſ; magis accuſationes viriliter ſuſtinebat.

Per diem autem feſtum ſolebat dimittere illis vnum ex vinctis quēcūqꝫ petiſſent. Erat autem qui dicebatur barrabas: qui cū ſeditioſis erat vinctus q i ſeditione fecerat homicidiū. Et cū aſcēdiſſet turba: cepit rogare ſicut ſemper faciebat illis. Pilatus aūt reſpondit eis ⁊ dixit: Uultis dimittam vobis regem iudeoꝝ? Sciebat enim ꝙ p inuidiam tradidiſſent eum ſummi ſacerdotes. Pontifices aūt concitauerunt turbā: vt magis barrabā dimitteret eis. Pilatus aūt iterū reſpondens ait illis: Quid ergo vultis faciam regi iudeorū? At illi iterum clamauerunt: Crucifige eū. Pilatus vero dicebat illis: Quid enim mali fecit? At illi magis clamabāt: crucifige eū. Pilatus aūt volēs populo ſatiſfacere: dimiſit illis barrabā: ⁊ tradidit ieſum flagellis ceſum vt crucifigeretur.

BEDA: Multas liberandi ſaluatorem pilatus occaſiones dedit: primo latronem iuſto cōferens. vnde dicit: Per die; aūt feſtū dimit. ſole. il. vnū ex vinctis quēcūqꝫ petiſſent. GLO: Qd̄ qdem ſolitus erat facere vt grā; populi captaret: ⁊ precipue in die feſto qn̄ de tota ꝓuincia iudeorum populus hieroſolymā ꝯfluebat. Et vt maior iudeoꝝ iprobitas appareat: deſcribit cōſeqnter enormitas culpe latronis quem iudei chriſto pretulerunt. vn̄ ſeqt̄: Erat aūt ꝗ dice. bar. ꝗ cu; ſedi. vin. erat qui in ſedi. fece. homicidiu;. In quo oñditur ⁊ ex grauitate culpe notabilis ꝙ homicidiū fecerat: ⁊ ex modo faciendi: q2 cum perturbatiōe ciuitatis hoc fecerat ſeditionē concitando: ⁊ etiā q2 culpa ei⁹ manifeſta erat: nā ⁊ cū ſeditioſis vinctus erat. Seqtur: Et cū aſcē. tur. cepit ro. ſicut ſem. facie. illis. AVG. de cō. euā. Nulla queſtio eſt ꝙ mattheus tacet ipſos petiſſe vt aliquis eis dimitteretur: quod marc⁹ hic dicit. Nihil eni intereſt ſi alius aliud tacet: quod alius cōmemorat. Seqtur: Pilatus ergo rn̄. eiſ dixit. Uul. di. vo. re. iud. Scie. eni ꝙ per inui. tradi. eū ſum. ſacer. Queri pōt que verba pilatus dixerit: vtrū que a mattheo: an que a marco referūtur? Aliud. n. videtur eſſe: Quem vultis dimittam vobis barrabā: an ieſu; ꝗ dicit chriſtus: vt mattheus refert: aut: Uultis vobis dimittā regē iudeoru; vt hic dicitur. Sed q2 chriſtos reges dicebant: ⁊ qui dixit illu; an illū: manifeſtū eſt eum dixiſſe an vellent dimitti regem iudeorum. i. chriſtum. Nihil aūt intereſt ſnie ꝙ h̄ tacuit marcus de barraba: hoc ſolum volens dicere quod ad dn̄m pertinebat: qn̄quidem in eorum riſione ſatis ⁊ ipſe oſtendit quem ſibi dimitti voluerint. Nam ſequitur: Ponti. aute; cōcita. turbam vt magis barrabam dimitteret eis. BEDA: Heret iudeis vſqꝫ hodie ſua petitio: quā tanto labore impetrarunt: quia enim data ſibi optione ꝓ ieſu latronem: pro ſaluatore interfectorem elegerūt: merito ſalutem perdiderunt ⁊ vitam: ⁊ latrocinijs ac ſeditōibus ſe intantū ſubdiderūt vt patriam regnūqꝫ ſuū quod plus chriſto amauerunt perdiderint: ⁊ libertate; corporis ⁊ aiam

⁊ aiam nūꝙ reciperent. Deinde alia; occaſionē dat pilatus liberandi ſaluatorē cū ſeqtur: Pila. autē ite. rn̄. ait il. Quid ergo vul. fac. regi iudeoꝝ? AVG. de. con. euan. Iam ſatis apparet ꝙ id marcus velit oñdere: dicēdo regem iudeorū: quod mattheus dicendo chriſtū. Non. n. dicebantur chriſti reges niſi iudeorū. In hoc enim loco ſ; mattheū dicit: Quid igitur faciam de ieſu qui dicit chriſtus? Seqt̄: At illi clamabant: Crucifige eū. THEO. Uide aūt iudeorum prauitatem: ⁊ pilati cōmenſurationē ꝗuis ⁊ ipſe dignus ſit cōdēnatione pro eo ꝙ populo nō reſiſtebat. Illi nāqꝫ clamabant: Crucifige. hic tētat humiliter ab illo preiudicio eruere ieſum: ⁊ ideo rurſus interrogat. vnde ſeqtur: Pila. aūt dice. eis: Quid eni ma. fec? Occaſionē nāqꝫ ex hoc ſumere volebat: vt chriſtū ſolueret inocentē. BEDA: Iudei vō inſanie ſue ſatiſfaciētes: īterrogationi p̄ſidis nō reſpōdent. vn̄ ſeqt̄: At illi magis clamabāt: Crucifige eū. vt impleret illud hieremie: Facta eſt mihi hereditas mea: ſicut leo in ſilua: dederūt ſup me vocem ſuā. Sequit̄: Pila. autē vo. ſatiſ. po. dimi. il. bar. ⁊ tradi. ieſu; fla. ce. vt crucifigeret. THEO. Uolebat qdē ſatiſfacere populo. i. eoꝝ facere voluntatē: ⁊ non qd̄ erat placitum iuſticie ⁊ deo. HEIRO. Hic duo hirci aſſunt: vnus apompeius. i. emiſſarius cū peccato populi in deſertū iferni abſolutus dimittit: alter ꝓ peccatis abſolutoꝝ vt agnus occiditur. pars dn̄i ſemꝑ mactatur: ꝑs diaboli qui eſt magiſter eoꝝ quod ſonat barrabas effrenata in tartaꝝ precipitat. BEDA: Ieſus aūt flagellatus nō ab alio ꝙ ab ipſo pilato intelligendus eſt. Scribit nāqꝫ ioānes: Apprehendit pilatus ieſu; ⁊ flagellauit. qd̄ quidem ideo feciſſe credendus eſt: vt ſatiati penis ac obprobrijs eius iudei mortē vltra ſitire deſiſterent.

Milites aūt duxerunt eū in atriu; pretorij: ⁊ conuocant totam cohortem: ⁊ induūt eu; purpura: ⁊ imponunt ei plectentes ſpineam coronam: ⁊ ceperunt ſalutare eū: Aue rex iudeorū. Et percutiebāt caput eius arūdine: ⁊ conſpuebant eum: ⁊ ponētes genua adorabant eū. Et poſtꝙ; illuſerūt ei exuerunt illum purpura: ⁊ induerūt eum veſtimentis ſuis.

THEO. Militaris vana gloria ſemꝑ iordinatis gaudens ⁊ obprobrijs ſibi propria oñdebat. vn̄ dicit: Mili. aūt duxe. eū in atri. ꝑto. ⁊ cōuo. to. cohor. i. totū ordine; militie. Et indu. eū pur. ſicut regē. BEDA: Quia eni; rex iudeoꝝ fuerat appellatus: ⁊ h̄ ei ſcribe ⁊ ſacerdotes crimē obiecerant: ꝙ ſibi in populo iſraelitico vſurparet imperiū: illudentes h̄ faciunt: vt nudatū priſtinis veſtib⁹ induant purpura: qua reges veteres vtebant. AVG. de cō. euan. Intelligit aūt quod mattheus ait: Chlamydē coccineā circūdederūt ei: hic marcū dixiſſe indutū purpura. pro regia eni purpura chlamys illa coccinea ab illudentibus adhibita erat: ⁊ eſt rubra quedā purpura cocco ſimillima. poteſt eni fieri vt purpurā etiam marcus cōmemorauerit: quā chlamys habebat: ꝗuis eēt coccinea. BEDA: Pro diademate aūt ponūt ei coronā ſpineā. vnde ſeqtur: Et impo. ei plec. ſpi. coronā. Pro ſceptro autem regali dant calamū vt mattheus ſcribit: ⁊ adorāt qſi regem. vn̄ ſeqt̄: Et cepe. ſalu. eū. Aue rex iudeoru;. Et ꝙ milites eū quaſi ꝗ deum ſeipſum falſo dixiſſet adorabāt illudentes patet ex h̄ quod ſubdit: Et percu. ca. eius arū. ⁊ cōſpu. eū. Et ponē. genua ado. eum: quaſi falſo ſe dixiſſet deum. HIERO. Obprobria autem eius noſtrum abſtulere obprobriū. Uincula eius nos liberos fecerūt. Corona ſpinea capitis eius: diadema regni adepti ſumus Uulneribus eius ſum⁹ ſanati. AVG. de cō. euā. Appet aūt mattheū ⁊ marcū recapitulādo iſta poſuiſſe: nō quo tunc factū ſit: cū eū pilatus iam crucifigendū tradidiſſet. Ioānes eni apud pilatū dicit hec geſta. h̄ autē quod ſeqt̄: Et poſtꝙ illuſe. ei: exu. eū pur. ⁊ indu. eū veſti. ſuis. i fine factū intelligitur: cū iam adduceretur ad crucifigendu;. HIERO. Myſtice aūt veſtimētis ſuis nudat ieſus. i. iudeis. purpura induit. i. gentili eccleſia que de ſcopolis collecta ē. Itē ea exutus in fine ſcandaliſate: iudaica rurſum induit plebe. Cū enim intrauerit plenitudo gentiu;: tunc oīs iſrael ſaluus erit. BEDA: Uel i purpura qua indutus eſt dn̄s: ipſa eius caro quā paſſionibus obiecit inſinuat: in corona vero quā portabat ſpinea: nroꝝ ſuſceptio peccatoꝝ. THEO. Induam⁹ ⁊ nos purpurā ſtola; regalē: q2 vt reges ambulare debem⁹ calcātes ſuper ſerpētes: ⁊ ſcorpiōes: ⁊ ſuppeditantes peccatū. Chriſtiani nāqꝫ dicimur. i. vncti: ſicut ⁊ tūc reges vncti dicebant. Sumam⁹ ⁊ coronā ſpineam. i. feſtinemus coronari vita arta: ⁊ abſtinentijs ⁊ puritate. BEDA: Caput aūt chriſti percutiūt: qm̄ eū verū deu; eſſe negant. Et q2 per arūdinē ſcriptura ſolet cōfici: quaſi arundine caput chriſti feriunt: qui diuinitati illius cōtradicentes errorē ſuū cōfirmare auctoritate ſacre ſcripture conant. Spuūt in facie; eius qui gratie pn̄tiam verbis execrandis reſpuūt. Sunt ⁊ hodie qui eū certa fide vt deū verū adorant: ſ; peruerſis actibus verba eius quaſi fabuloſa deſpiciūt: ac ꝓmiſſa verbi illius tꝑalibus illecebris poſtponūt. Sicut autē cayphas neſcius dixit: Oportet vnū hoie; mori ꝓ ppl̄o ſic milites neſcientes faciūt.

Et educunt illū vt crucifigerent eū. Et angariauerunt pretereūtem quempiā ſimonē cyreneū venientem de villa: patre; alexandri ⁊ ruffi: vt tolleret crucē eius. Et perducūt illu; in golgatha locum quod eſt interpretatū caluarie locus. Et dabant ei bibere myrrathum vinū ⁊ non accepit. Et crucifigentes eū: diuiſerunt veſtimenta eius: mittentes ſortem ſuper eis quis qd tolleret. Erat aūt hora tertia: ⁊ crucifixerunt eū. Et erat titulus cauſe eius inſcriptus: rex iudeoꝝ. Et cū eo crucifigūt duos latrones: vnū a dextris: ⁊ aliū a ſiniſtris ei⁹ Et ipleta eſt ſcriptura que dicit: Et cum iniquis reputatus eſt.

GLO. Poſt cōdēnationē chriſti ⁊ contumelias condēnato illatas: ad crucifixionē eius narrandā euāgeliſta accedit dicens: Et cū edu. illū: vt crucifige. eū. HIERO. Hic educit abel in agrū a fratre vt perimat. Hic adeſt iſaac cū lignis: ⁊ abraā cū ariete veprib⁹ herēte. Hic etiā ioſeph cū faſce ſomniato ⁊ tunica talari ſanguine lita. Hic adeſt moyſes cū virga ⁊ ſerpente ſuſpenſo in ligno. Hic ē botrus in ligno portatus. Hic adeſt heliſe⁹ cu; ligno ad querendū ſecuri; que i imo demerſa ē: ⁊ natauit ad lignū i. gen⁹ humanū quod a ligno vetito in infernū decidit: ꝑ lignū crucis chriſti ⁊ per baptiſmū aque ad paradiſu; natauit. Hic adeſt ionas de ligno ſorti in mare ventreqꝫ ceti triduo miſſus. Seqtur: Et angari. quempiā p̄te. ſimo. cyre. veni. de villa: pa. alex. ⁊ ruf. vt tol. cru. ei⁹. THE. Ioānes aūt ait ꝙ ipſemet baiulabat ſibi crucē. vtrūqꝫ. n. fuit: nā ipſe qdē p̄mo baiulauit ſibi crucē donec p̄terijt ꝗdam quē angariauerūt: ⁊ tunc ille portabat. Dixit autem quoꝝ filioꝝ erat pater ad maiorē fidē ⁊ affirmationē: nā homo ille adhuc viuebat: qui poterat oīa que circa crucē facta ſunt enarrare. HIERO. Cū aūt alij per merita patrū ſuoꝝ ꝯmemorent: alij per merita filioꝝ ſuorū: hic ſimon qui crucē in angaria portat: meritis filioꝝ ſuorū ꝗ erant diſcipuli cōmemoratur. De h̄ nos in pn̄ti vita admonemur parētes adiuuari: per natoꝝ ſuoꝝ ſapientia; vel merita vt populus iudaicus ꝓpter patriarcharum ⁊ ꝓphetaꝝ ⁊ apoſtoloꝝ merita ſemꝑ cōmemorat. Simon aūt iſte ꝗ portat crucē in angaria: ipſe eſt qui laborat pro laude humana. Cogūt eni hoīes huc laborare quē nō co-

git timoꝛ ⁊ dilectio dei. BEDA: Uel qꝛ ſimon iſte nō
hieroſolymita: ſed cyreneus eſſe perhibetur. Cyrene enī
libye ciuitas eſt: recte p eū pplī gentiū deſignant: q quodā
peregrini ⁊ hoſpites teſtamētoꝝ: nūc obediēdo heredes
ſunt dei: coheredes aūt chriſti. Uñ apte ſimon obediens:
cyrene heres īterptat. De villa aūt veniſſe refert. villa enī
grece pagus dicit. vñ paganos appellamus eos quos a
ciuitate dei alienos videm᷒. De pago igitur egrediens ſi
mon crucē poꝛtat poſt ieſuz: cū ppl's nationū paganis ri
tibus derelictis: veſtigia dñice paſſionis obediēter īple
ctit. Sequitur: Et pdu. eū ī gol. lo. quod ē īterp. cal. loc᷒.
Extra vrbē ⁊ foꝛis poꝛtā loca ſunt in qb᷒ trūcant capita
dānatoꝝ: ⁊ caluarie. i. decollatoꝝ ſumpſere nomē. Pꝛo
pterea aūt ibi crucifixus eſt dñs: vt vbi pus erat area dā
natoꝝ: ibi erigerēt vexilla martyrij. HIERO. Tradūt
aūt iudei ꝙ in h̄ montis loco imolatus ē aries p iſaac: ⁊
ibi decaluatur chriſtus. i. a carne ſua: carnali videlicet iu
dea ſeparat. Seqt: Et da. ei bib. myr. vinū. AVG. de
cō. euā. Hoc intelligendū ē mattheū dixiſſe cū felle mix
tuz. fel qppe p amaritudie poſuit: ⁊ myrrhatū vinū ama
riſſimū ē qꝙ fieri poſſit: vt ⁊ fel ⁊ myrrha vinū amariſſi
mū redderent. THEO. Uel oꝛdinatione quadā exn̄tes
alij alia offerebant: qdā acetū ⁊ fel: qdā vinū myrrhatū.
HIERO. Uel myrrhatū vinū hoc ē acetū: p hoc ſuc
cus letalis pomi abſtergit. BEDA: Amara vitis amarū
vinū fecit quo ppinat dñm ieſum vt ipleat qd ſcriptū eſt:
Dederūt ī cibū meū fel: ⁊ in ſiti mea potauerūt me aceto.
AVGV. de cō. euā. Qd aūt ſubdit: Et nō accepit. itelligi
tur nō accepit vt biberet: guſtauit aūt vt matthe᷒ teſtis ē: ⁊
ſicut idem matthe᷒ ait: Noluit bibere. h̄ marc᷒ dixit: Et
nō accepit. tacuit aūt ꝙ guſtauit. HIERO. Nō accepit
etiā id p quo patit. vñ de eo dr̄: Que nō rapui: tūc exſol
uebaz. Seqtur: Et crucifi. eū diuiſe. veſti. ſua: mittē. ſoꝛtē
ſup eis: quid qs tolleret. Hoc loco figurat ſalus. lignum
pmū lignū ſcie boni ⁊ mali fuit. ſecūdū lignū boni tm̄ no
bis ⁊ vite lignū ē. Extēſio man᷒ pme ad lignū: moꝛtē app
hēdit. Extēſio aūt ſcōe: vitā que pierat iuenit. Ligno hoc
vehimur per mare vndoſuz ad terrā viuentiū. cruce enī
ſua chriſt᷒ cruciatū noſtrū abſoluit: ⁊ moꝛte ſua moꝛtem
noſtrā necauit. Cū foꝛma ſerpentis ſerpentez necat: quia
ſerpente de virga facto alij abſoꝛbentur ſerpentes. Ipſa
aūt ſpecies crucis quid ē niſi foꝛma quadrata mūdi? Ori
ens de vertice fulget. Arctos dexteram tenet. Auſter leua
cōſiſtit. Occidēs ſub plantis firmat. Uñ apl's: vt ſciam᷒
que ſit altitudo ⁊ latitudo: longitudo ⁊ pfundū. Aues qñ
volant ad ethera: foꝛmā crucis ſumūt. hō natans p aqs:
foꝛma crucis vehit. Nauis marina attēnā cruci ſimulata
ſufflat. Tau lr̄a: ſignum ſalutis ⁊ crucis deſcribit. BE
DA: Uel in tranſuerſo ligno crucis vbi figunt man᷒ gau
dium ſpei ſignat. Per manus enī opa: per latitudinē hila
ritatez opantis intelligimus: qꝛ triſticia facit anguſtias.
per altitudinē cui caput adiungit: expectationē retributō
nis de ſublimi iuſticia dei. per longitudinē qua totuz coꝛ
pus extendit tolerantiā: vñ longanimes dicūtur. p pfun
dum quod terre eſt infixū ipm ſacramentū ſecretū. Quā
diu ergo hic agūt coꝛpoꝛa noſtra: vt deſtruat coꝛpus pec
cati: tēpus nobis ē crucis. THEO. ꝙ aūt ponebāt foꝛ
tē ſup veſtimēta eius: ⁊ hoc hodie illudentes fecerūt qua
ſi regis veſtimēta diuidentes: etenī vilia erāt non valde p
cioſa. Hoc aūt ioānes euangeliſta plenius exponit: qꝛ. ſ.
milites cetera in quatuoꝛ partes iuxta ſuū numerū diuidē
tes: de tunica que inconſutilis erat deſuper cōtexta p to
tū: ſoꝛtē miſerūt. HIERO. Ueſtimēta aūt dñi eius man
data ſunt qbus tegit coꝛp᷒ eius. i. eccleſia: que diuidūt in
ter ſe milites gentiū: vt ſint quatuoꝛ oꝛdies cū vna fide. i.
coniugati ⁊ viduati: pꝛepoſiti ⁊ ſeparati. Soꝛtiti ſunt tuni
caz indiuiſaz: que eſt pax ⁊ vnitas. Sequit: Erat aūt ho
ra tertia ⁊ cruci. eū. Hoc vere ꝓpꝛie marc᷒ talit: nā ſex
ta hoꝛa tenebꝛe ſuffuderunt terrā: vt nō qſꝙ potuiſſꝫ mo

uere caput. AVG. de cō. euā. Si hoꝛa quaſi ſexta pila
to ſedēte p tribunali tradit᷒ ē ieſus crucifigendus iudeis
vt ioānes refert: quō hoꝛa tertia crucifix᷒ ē? ſic vba mar
ci nō intelligentes quidā putauerūt. Pri᷒ g qua hoꝛa cru
cifigi potuerit videam᷒: deīde videbimus cur hoꝛa tertia
crucifixū dixerit marc᷒. Hoꝛa erat qſi ſexta cū traditus ē
crucifigend᷒ a pilato ſedēte p tribunali: vt dictuz eſt. non
enī iam plena ſexta erat: ſed quaſi ſexta. i. peracta quinta
⁊ aliqd etiā de ſexta eſſe ceperat: vt peracta qnta: ⁊ inchoa
ta ſexta gererent hec que narrata ſunt in crucifixione dñi
noſtri donec cōpleta ſexta: illo pendente fierēt he que di
cūtur tenebꝛe. Queramus aūt iam cur dixerit marcus:
Erat aūt hoꝛa ter. ⁊ cru. eū? Jam certe dixerat: Et crucifi
gentes eū: diui. veſti. eius. ſic etiā ceteri atteſtāt: ꝙ eo cru
cifixo veſtimēta diuiſa ſunt. Si enī rei geſte tēpus voluit
cōmemoꝛare marcus ſufficeret dicere: Erat aūt hoꝛa ter
tia. vt quid adiunxit: Et crucifixerūt eū? niſi qꝛ voluit ali
quid recapitulando ſignificare quod queſitū inueniretur
cū ſcriptura ipſa illis tpibus legeret qbus vniuerſe eccle
ſie notū erat qua hoꝛa dñs ligno ſuſpenſus eſt: vñ poſſet
huiuſmodi vel erroꝛ tolli: vel mendaciū refutari. Sed qꝛ
ſciebat a militibus ſuſpenſuz dñm: nō a iudeis ſicut ioā
nes apertiſſime dicit: occulte oñdere voluit eos magis
crucifixiſſe: qꝛ clamauerūt vt crucifigeret: ꝙ illos qui mi
niſteriū pncipi ſuo ſꝫ ſuum officiū pbuerūt. Intelligit ergo
fuiſſe hoꝛa tertia cū clamauerūt iudei vt dñs crucifigeret
⁊ veriſſime demonſtratur tūc eos crucifixiſſe: qñ clama
uerunt. In conatibus aūt pilati ad eripiendū dñm: ⁊ in tu
multu iudeoꝝ cōtradicentiū: cōſumptū tēpus duaꝝ ho
rarū itelligim᷒: ⁊ circa hoꝛā fuiſſe ſextā: qua nōdū termi
nata geſta ſunt que ab eo tpe quo pilat᷒ dñz tradidit vſqꝫ
ad tenebꝛas factas narrant. Facile aūt videbit q ſine im
pietatis duritie voluerit attēdere: ꝙ oppoꝛtuno loco mar
cus hoc de tertia hoꝛa poſuerit: vbi. ſ. factū miniſtroꝛum
multū cōmemoꝛatū eſt. Ergo ne qſꝙ cogitationē tanti cri
minis auerſus a iudeis ī milites illos conuerteret. Erat
inqt hoꝛa tertia: ⁊ cru. eū. vt illi eū poti᷒ crucifixiſſe inue
niat: quos hoꝛa tertia vt crucifigeret clamare potuiſſe di
ligens inquiſitoꝛ inueniet: cū aduerterit h̄ qd a militib᷒ fa
ctuz eſt hoꝛa ſexta factū eſſe. AVG. de queſ. ve. ⁊ no. te
ſtamēti: Judeoꝝ g ſniam de crucifixiōe chꝛiſti: tertia ho
ra datā vult itelligi. Omis. n. q moꝛti addicit: ex eo iam
moꝛtu᷒ cōputat quo ſniam excepit. Manifeſtauit g mar
cus: qꝛ nō iudicis ſnia ſaluatoꝛ crucifix᷒ ē. difficile eſt enī
innocentē pbare eū: q ſnia iudicis punit. AVG. de con.
euā. Quāꝙ nō deſint: q paraſceue quā ioānes cōmemo
rat dicēs: Erat aūt paſceue hoꝛa qſi ſexta. hoꝛā dici terti
am velint intelligi. dicūt enī: Die qdē illo: quē dies ſabba
ti ſeqbat paſceuē fuiſſe paſche iudeoꝝ: ꝙ ab eodē ſabba
to iam inciperet azima: ſꝫ tm̄ veꝝ paſcha qd iam in paſſio
ne dñi celebꝛat nō iudeoꝝ: ſꝫ chꝛiſtianoꝝ cepiſſe ppara
ri. i. paſceuē hēre ab ea hoꝛa noctis. ix. in eo ꝙ dñs a iu
deis occidendus pparabat. Paraſceuē qppe interptatur
pꝛeparatio. Ab illa ergo hoꝛa noctis vſqꝫ ad ei᷒ crucifi
xionē occurrit hoꝛa paſceuē ſexta ſm ioānē: ⁊ hoꝛa dici
tertia ſm marcū. Quis fidelis nō huic faueat ſolutōi que
ſtiōis? Si modo poſſit aliqs articulus conijci vñ ab ho
ra nona noctis cepiſſe paſceuē paſche nr̄e. i. pparationē
moꝛtis chꝛiſti congruent itelligam᷒. Si. n. dicam᷒ caz ce
piſſe qñ a iudeis apphēſus eſt dñs: adhuc noctis ptes p
me erāt: ſꝫ qñ ad domū pduct᷒ ē ſoceri cayphe: vbi ⁊ au
dit᷒ ē a pncipib᷒: adhuc gallus nō cātauerat. Si autē quā
do pilato tradit᷒ ē: iā mane fuiſſe apertiſſime ſcriptū ē. Re
ſtat g vt intelligam᷒ tūc cepiſſe pparationē moꝛtis dñi: qñ
oēs pncipes ſacerdotū dixerūt: reus ē moꝛtis. Nō. n. ab
ſurde cōijcit eo tpe nonā hoꝛā noctis eē potuiſſe: vt reca
pitulando intelligat de petri negatione poſtea dictū eſſe
quod antea factum erat. Sequitur: Et erat ti. cau. eius in
ſcrip. rex iudeoꝝ. THEO. Scripſerūt aūt hūc titulū
ſ. cauſaz

ſ. cām ppter quā crucifix᷒ ē: qſi vituperātes ei᷒ opinionē
qui regē ſeipſū faciebat: vt ſic ptereuntes miſereri nō va
lerent: ſed magis ei impꝛoperarēt tanꝙ tyranno. HIE.
Scripſerūt aūt hoc trib᷒ linguis: Hebꝛaice Malchus iu
deoꝝ: Grece baſilios exomoloſeon: Latine rex confeſſo
rū. He tres lingue ad pꝛincipatū in crucis titulo conſe
crate ſunt: vt omnis lingua cōmemoꝛet pfidiam iudeoꝝ.
BEDA: Titulus aūt hic poſitus ſupꝛa crucē illud oñ
dit: qꝛ nec occidēdo potuerūt efficere vt eū regē nō habe
rēt: q eis ſꝫ ſua opa redditur᷒ ē. Sequit: Et cū eo cru. du.
latro. vnū a dex. ⁊ vnū a ſini. ei᷒. THEO. Ut. ſ. hoīes
prauā opinionē ꝯ eū ꝯciperēt: ꝙ ⁊ ipſe latro ⁊ maleficus
eſſet. h̄ aūt diſpēſatiue factū ē ad iplendū ſcripturā. vñ ſe
quit: Et impleta eſt ſcrip. q̄ dicit: Et cū iniqs reputat᷒ eſt.
HIERO. Cū iniqs veritas deputata vnū reliquit ſini
ſtrū: alterū aſſumit dexterū: ſicut in die iudicij faciet. ⁊ ſi
mili crimine tā diſſimiles ſoꝛtiūt vias: alter antecedit pe
trū in paradiſū: alter iudā in infernū. Cōfeſſio bꝛeuis vi
tā acqſiuit longā: ⁊ blaſphemia finita pena plectit eterna
BEDA: Myſtice aūt latrones q cū dño crucifixi ſūt:
ſignificāt eos q ſub fide ⁊ ꝯfeſſiōe chꝛiſti: vl' agonē mar
tyrij vl' qlibet artioꝛis diſcipline inſtituta ſubeūt. Sꝫ qui
hoc p eterna glīa gerūt: dextri latronis fide deſignant: q
vo humane laudis intuitu ſiniſtri latronis mentē imitāt
⁊ actus. THEO. Uel aliter: Indiciū erat duo latrones
duoꝝ ppl'oꝝ. ſ. iudaici ⁊ gentilis: ambo nanqꝫ iniqui: gē
tilis quidē tanꝙ legē naturalē ptergrediēs: iudaic᷒ vero
ſcriptā legē quā ei tradiderat dñs: ſꝫ gētilis penitēs: iudai
cus vſqꝫ in finē blaſphemus: in quoꝝ medio crucifigit
dñs: ipſe enī eſt lapis angularis nos cōiungens.

Et ptereūtes blaſphemabāt eū: mouētes capi
ta ſua ⁊ dicētes: Uah q deſtruis tēplū dei: ⁊ in tri
bus diebus reedificas. Saluū fac temetipm deſcē
dēs de cruce. Silr ⁊ ſūmi ſacerdotes illudētes ad
alterutrū cū ſcribis dicebāt: Alios ſaluos fecit: ſe
ipm nō poteſt ſaluū facere. Chꝛiſtus rex iſrael: de
ſcendat nūc de cruce: vt videamus ⁊ credam᷒. Et
qui cum eo crucifixi erant: conuitiabantur ei.

HIERO. Pullo iude ligato ad vitē ⁊ eius pallio i ſan
guine vue intincto: lacerāt hedi vineā blaſphemātes chꝛi
ſtū: ⁊ mouētes capita ſua. vñ dicit: Et pte. blaſ. eū mo. ca.
ſua: ⁊ di. vah. q deſ. tē. dei. THEO. Trāſeūtes. n. chꝛi
ſtū blaſphemabāt: expꝛobꝛātes ei tanꝙ ſeductoꝛi. Diabo
lus aūt mouebat illos ad dicēdū ꝙ de cruce deſcēderet.
qꝛ. n. nouerat ꝙ ſalus fiebat p crucē: rurſus ingerebat ſe
ad tētandū chꝛiſtū: vt ſi a cruce deſcēderet: cert᷒ fieret ꝙ
nō eſt vere fili᷒ dei: ⁊ ſic ſalus q̄ p crucē eſt deſtrueret: ſed
ipe dei verus exiſtēs filius nō deſcēdit. Si enī deſcende
re debuiſſet nō illuc a pncipio aſcēdiſſet: ſed qꝛ videbat
ꝙ p hūc modū ſalutē fieri opoꝛtebat: ſuſtinuit crucifigi ⁊
multa alia pati: ⁊ pficere opus ſuū. Sequit: Similit ⁊ ſū
mi ſacer. illu. ad alter. cū ſcri. dice. Alios ſaluos fecit: ſe
ip. nō po. ſal. facere. Hec dicebāt ei᷒ miracula abolētes
qſi ab eo ſꝫ apparentiā ppetrata fuiſſent. operās nāqꝫ mi
racula multos ſaluabat. BEDA: Sic etiā nolētes ꝯfitē
tur ꝙ alios ſaluos fecit. Itaqꝫ vos veſtra ꝯdēnat ſnia: q
enī alios ſaluos fecerit: ſeipꝫ ſaluare poterat. Seqt: Chꝛi
ſtus rex iſrael deſcende nūc de cruce: vt videamus ⁊ cre
damus. HIERO. Et viderunt poſtea reſurgentem de
ſepulchꝛo: quem de crucis deſcendere nō credebāt poſ
ſe patibulo. Ubi eſt o iudei infidelitas veſtra? voſipſos
ꝯſulo: voſipſos iudiciū peto. Quāto mirabili᷒ ē moꝛtuū
poſſe reſurgere: ꝙ adhuc viuū de cruce velle deſcendere.
Parua petiſtis: dum maioꝛa pꝛouenerint: ſed infidelitas
veſtra non potuit ſanari ſignis multo foꝛtioꝛibus ꝙ peti
ſtis. hic omnes declinauerūt ſimul inutiles facti ſunt. vn
de ſequit: Et q cū eo crucifi. erant: cōuitia. ei. AVG. de

concoꝛ. euan. Quomodo hoc verū eſt: quandoquidem
vnus coꝝ conuitiatus eſt ſm luce teſtimoniū: alter ⁊ cō
peſcuit eū: ⁊ in deū credidit: niſi intelligamus Mattheuz
⁊ Marcū bꝛeuiter perſtringentes hūc locū: pluralez nu
merū pꝛo ſingulari poſuiſſe. THEO. Uel duo a pꝛin
cipio cōuitiabantur ei: deinde vnus cognoſcens ipm in
nocentē: increpat alterū blaſphemantem.

Et facta hoꝛa ſexta: tenebꝛe facte ſunt ſuper
totam terram vſqꝫ in hoꝛam nonā. Et hoꝛa no
na exclamauit ieſus voce magna dicens: Heloy:
heloy: lamaçabatani. Quod eſt interpꝛetatū: De
us meus: deus meus: vt quid dereliquiſti me? Et
quidam de circunſtantibus audientes dicebant:
Ecce heliam vocat. Currens autem vnus ⁊ im
plens ſpongiā aceto: circūponenſqꝫ calamo po
tum dabat ei dicēs: Sinite: videamus ſi veniat he
lias ad deponendum eum. Jeſus autem emiſſa
voce magna: expirauit.

BEDA: Clariſſimū lumen mundo retraxit radios ſu
os: ne aut pendentē viderent dominū: aut impij blaſphe
mantes ſua luce fruerentur. vnde dicitur: Et facta hoꝛa
ſexta tenebꝛe facte ſunt per totam terram vſqꝫ in hoꝛam
nonam. AVGVSTI. de concon. euange. Addidit au
tem lucas: Unde facte ſunt tenebꝛe: ideſt ſolem obſcura
tum. THEOPHI. Si autem tempus eclypſis fuiſſet
poſſet quis dicere ꝙ naturalis fuiſſet hec paſſio: ſed tūc
xiiij. erat luna: cum naturalis eclypſis fieri nequit. Se
quit: Et hoꝛa nona exclamauit ieſus voce magna dicens
Heloy: heloy. HIERO. Nona hoꝛa inuenit euerſa do
mo: decima dꝛagma que perierat. BEDA: Nam ⁊ adā
peccante ſcriptum eſt ꝙ audiuerit vocem domini dei am
bulantis in paradiſo ad auram poſt meridiem: ⁊ qua ho
ra pꝛimus adam peccando moꝛtem huic mundo inuexit
eadem hoꝛa ſecundus adam moꝛtem moꝛiendo deſtru
xit. Et notandū ꝙ recedente a centro mundi ſole cruci
fixus eſt dñs: oꝛiente autē ſole: reſurrectionis ſue myſte
ria celebꝛauit: qꝛ moꝛtuus eſt pꝛopter peccata nr̄a ⁊ re
ſurrexit ꝓpter iuſtificationem noſtraz. Nec mireris ver
boꝝ humilitatem querimonias derelicti: cum foꝛmam
ſerui ſciens ſcandalū crucis videas. Sicut eniz eſurire ⁊
ſitire ⁊ fatigari nō erāt pꝛopꝛia deitatis: ſed coꝛpoꝛales
paſſiones: ita quod dicitur: Ut quid dereliquiſti me: coꝛ
poꝛalis vocis erat pꝛopꝛiū: quia ſolet ſm naturaz coꝛpus
nullatenus velle a ſibi coniuncta vita fraudari. Lꝫ enim
ipſe ſaluatoꝛ dicebat hoc: ſed pꝛopꝛie oſtendebat coꝛpo
ris fragilitatem: vt homo ergo loquitur in eos circūferēs
motus: ꝙ in periculis poſiti a domino deſeri nos puta
mus. THEO. Uel hoc loquitur homo crucifix᷒ deo
pꝛo me. nos eniz homines ſumus derelicti: ipſe nunꝙ a
patre derelictus fuit. Audi enī quid dicit: Nō ſum ſolus
ſed quia pater mecū eſt. Etſi etiā hoc pꝛo iudeis dixerit
quaſi ⁊ ipſe ſm carnem iudeus exiſtens: ac ſi diceret: Ut
quid hebꝛaicū populum dereliquiſti? vt tuū crucifigerēt
filium? Sicut enim aliquando conſueuimus dicere: De᷒
induit me. i. meā naturam ſcilicet humanā: ſic ⁊ hic: dere
liquiſti me: opoꝛtet intelligere humanā naturā vel iudai
cum populum. Sequitur: Et quidam de cir. au. di. Ecce
heliam vocat. BEDA: Sed quos arbitroꝛ milites fu
iſſe romanos: non intelligentes ſermonis hebꝛaici pꝛo
pꝛietatē: ſed ex eo ꝙ dixit heloy putantes ab eo heliam
vocatum. Si autem iudeos qui hoc dixerunt intelligere
volueris: hoc faciunt vt eum imbecillitatis infament ꝙ
helie auxiliū depꝛecetur. Sequit: Currens autem vnus
⁊ im. ſpon. ace. Quā ob cauſā dño acetū ſit potui datuz
ioannes plenius oſtendit dicens: ꝙ ieſus vt conſūmaret
ſcriptura dixit: Sitio. Illi autez ſpongiam plenam aceto

obtulerunt ori eius. HIERO. Inuenit aūt h̄ iudeoꝝ ſimilitudinē: ſpongiā .ſ. cāna infirmā aridā: ignibus aptam implet aceto: h̄ eſt malicia ꝛ dolo. AVG. de cō. euā. De belia vero nō ipſm ꝙ obtulit ſpongiā cū aceto: ſꝫ ceteros dixiſſe matthe⁹ narrauit. vn̄ intelligim⁹ ꝛ illū: ꝛ ceteros h̄ dixiſſe. HIE. Infirmata aūt carne vox inualuit diuina ꝙ dicit: Aperite mihi portas iuſticie. vn̄ ſequit: Jeſus aūt emi. vo. mag. expirauit. Cū ima voce ſiue ſine voce nos morimur: ꝙ de terra ſum⁹. Ille vero cū exaltata voce expirauit ꝙ de celo deſcēdit. THEO. Et qui morti dn̄at ꝛ ꝑcipit: ſicut dn̄s poteſtatiue expirat. Qualis aūt h̄ vox fuerit lucas declarat. Pater inquit: in man⁹ tuas cōmendo ſpiritū meū. Etenī chriſtus extūc ꝑ hoc nobis voluit declarare: ꝙ ſanctorū anime in manus dei aſcendūt. Nā prius ab inferis omniū anime tenebant donec venit qui predicauit captiuis remiſſionem.

Et velū templi ſciſſū ē in duo: a ſūmo vſqꝫ deorſū. Uidēs aūt cēturio q ex aduerſo ſtabat: qꝛ ſic clamās expiraſſet: ait: Uere hic homo fili⁹ dei erat. Erāt aūt ꝛ mulieres de lōge aſpiciētes: inter quas erat maria magdalene ꝛ maria iacobi minoris ꝛ ioſeph mater: ꝛ ſalome. Et cū eēt in galilea ſequebant eum: ꝛ miniſtrabāt ei: ꝛ alie multe que ſimul cum eo aſcenderant hieroſolymam.

GLO. Poſtꝙ̄ narrauit euāgeliſta paſſionē ꝛ mortem chriſti: nūc ꝓſequit de his ꝙ poſt mortē dn̄i ꝯtigerūt. vn̄ dicit: Et velū. te. ſciſ eſt in duo a ſū. vſqꝫ de. HIE. Uelū tēpli ſcindit .i. celū aperit. THEO. Sciſſū eſt etiā velū innuente deo: ꝙ ſpiritusſancti grā a tēplo recedit ꝛ ſcindit vt ſanctaſanctoꝝ ab oībus videnda eſſent: ꝛ ꝙ tēplū lugebūt in iudeis cū calamitates deplorabūt ꝛ veſtimēta ſcindent. Hoc etiā ꝛ templū animatū .ſ. corpus chriſti oñdit: in cui⁹ paſſiōe veſtimētū ei⁹ laceratū ē .ſ. caro. ꝛ aliud etiā ſignificat. Caro nanqꝫ velū eſt nr̄i templi .ſ. mentꝭ nr̄e. Uirtus aūt carnis ſciſſa ē i chriſti paſſionib⁹ a ſūmo vſqꝫ deorſū .ſ. ab adā vſqꝫ ad vltimos hoies. Nā ꝛ adā effectus eſt ſanus ꝑ paſſionē chriſti: ꝛ ei⁹ caro nō manet ſub maledicto: neqꝫ digna ē corruptiōe: ſꝫ oēs incorruptiōe honorati ſum⁹: Uidēs aūt cēturio. Centurio dicit centū militū ꝑnceps. Uidēs aūt ꝙ ita poteſtatiue: ꝛ dominabiliter expiraſſet: mirat⁹ eſt ꝛ ꝯfeſſus eſt. BEDA: Manifeſta aūt cauſa miraculi cēturionis exponit: ꝙ vidēs dominū ſic expiraſſe .i. ſpiritū emiſiſſe dixerit: Uere homo hic filius dei erat. Null⁹. n. hꝫ poteſtatē mittēdi ſpiritū: niſi ꝙ aiaꝝ ꝯditor eſt. AVG. iiij. de trini. Et hoc maxie mirat⁹ eſt ꝙ poſt illā vocē in qua figurā peccati nr̄i edidit ꝯtinuo tradidit ſpiritū. demōſtrauit enī ſpiritus mediatoris ꝙ nulla pena peccati vſqꝫ ad mortē carnis ei⁹ acceſſerit: qꝛ nō eū deſeruit inuitus: ſed quō voluit: quippe dei verbo ad vnitatē pſone ꝯiunctus. HIERO. Nouiſſimi aūt nūc primi efficiūt. Gentilis ꝯfitet ppl̄s. Judea cecata negat ne fiat eis error peior priore. THEO. Et ſic ordo ꝯuertit dn̄ū iudei occidūt: ꝛ gentilis ꝯfitet: diſcipuli fugiunt: ꝛ mulieres expectāt. Sequit. n. Erāt autē ꝛ mulie. de longe aſpici. inter q̄s erat ma. magda. ꝛ ma. ia. mi. ꝛ ioſeph mater ꝛ ſalome. Salome dicta eſt mater filioꝝ zebedei. ORIG. Opinatus aūt ſū hoc vidēs apud mattheū ꝛ marcū: hic tres ꝑcipuas mulieres nominatas: ꝛ duas quidē vterqꝫ euāgeliſta exponit: Mariā magda. ꝛ mariā ia. Tertia aūt a mattheo dicit mr̄ filioꝝ zebedei: a Marco aūt tertia illa ſalome appellat. BEDA: Jacobū autē minorē dicit iacobū alphei: ꝙ ꝛ frater dn̄i dicebat: eo ꝙ eſſet filius marie matertere dn̄i: cui⁹ meminit ioannes dicēs: Stabāt iuxta crucē ieſu mater ei⁹: ꝛ ſoror matris ei⁹ maria cleophe: ꝛ maria magda. Maria aūt cleophe videtur eā dicere a patre ſiue cognatiōe. Uocabat aūt minor iacob⁹ ad diſtinctionē maioris iacobi: videlicet filij zebedei: ꝙ inter primos apoſtolos vocat⁹ ē a dn̄o. Cōſuetudinis aūt iudaice fuit: nec inducebat in culpā more gētis antiquo: vt mulieres de ſua ſubſtantia victū atqꝫ veſtitū pceptorib⁹ miniſtrarēt. vn̄ ſequit: Et cū eēt i galilea ſeque. eū ꝛ mi. ei. Miniſtrabāt dn̄o quidē de ſubſtantia ſua: vt metēt eoꝝ carnalia cui⁹ ille metebāt ſpiritalia: ꝛ vt typū oñderet magiſtroꝝ: ꝙ victu atqꝫ veſtitu ex diſcipulis deberent eē ꝯtenti. Sꝫ videam⁹ q̄les comites habuerint. Sequit. n. Et alie multe ꝙ ſimul cū eo aſcē. hieroſolymam. HIERO. Sicut nō excludit muliebris ſex⁹ a ſalute ꝑ mariā ṽginē: ita nō repellit a myſterij crucis ſcie ꝛ reſurrectionis ꝑ viduā Magdalenā: Mariā ꝛ ceteras mr̄es.

Et cū iā ſero eēt factū: qꝛ erat paraſceue qḋ ē anī ſabbatū: venit ioſeph ab arimathia nobilis decurio: q ꝛ ipſe erat expectās regnū dei. Et audacter introiuit ad pilatū: ꝛ petiſt corp⁹ ieſu. Pilat⁹ autē mirabat ſi iā obijſſet. Et accerſito cēturione: interrogauit eū ſi iā mortu⁹ eēt. Et cū cognouiſſet a cēturione donauit corp⁹ ioſeph. Joſeph aūt mercatus ſyndonē: ꝛ deponēs eū inuoluit i ſyndone ꝛ poſuit eū in monumēto qḋ erat excīſū de petra: ꝛ aduoluit lapidē ad oſtiū mōumēti. Maria aūt magdalene ꝛ maria ioſeph aſpiciebāt vbi poneretur.

GLO. Poſt paſſionē ꝛ mortē chriſti euāgeliſta ſepulturā ei⁹ enarrat dicēs: Et cū iā ſero eſſet fac. qꝛ erat paſ. qḋ eſt anī ſabba. ve. io. ab ar. BEDA: Paraſceue grece: latine ꝑparatio dr̄: quo noīe iudei ꝙ inter grecos morabāt ſextā ſabbati appellabāt: eo ꝙ in illo ea ꝙ requiei ſabbati neceſſaria eſſent: ꝑparare ſolerēt. Quia g̃ ſexta die homo fact⁹ ē: ſeptima aūt die ꝯditor ab oī ope ſuo requieuit: recte ſaluator ſexta die crucifix⁹ humane reſtaurationis ipleuit archanū. Sabbato aūt in ſepulchro quieſcēs: reſurrectiōis ꝙ octaua die ventura erat expectabat euētū. Sic ꝛ nos in hac quidē ſeculi etate mūdo neceſſe ē crucifigi: i ſeptima vo die .i. cū mortis q̄s debitū ſoluit: corpa quidē in tumulis aias aūt ſecreta in pace cū dn̄o poſt bona opa oportet quieſcere: donec octaua etate etiā corpa ipa reſurrectiōe glorificata cū aiab⁹ icorruptionē accipiāt. Talē aūt eē decebat ꝙ corp⁹ dn̄i ſepeliret: ꝙ etiā ꝑ iuſticiā meritoꝝ tali miniſterio dign⁹ eēt: ꝛ ꝑ nobilitatē potētie ſecularis facultatē poſſet obtinere miniſtrādi. ꝛ iō dr̄ ꝙ erat nobil' decurio expectās regnū dei. Decurio vocat ꝙ ſit de ordine curie ꝛ officiū curie adminiſtraret: ꝙ etiā curialis ꝓcurādo munera ciuilia ſolet appellari. Arimathia autē ipa eſt ramathain ciuitas helchane ꝛ ſamuelis. HIE. Que iterptat deponēs: de q̄ fuit ioſeph ꝙ venit ad deponēdū corpus xp̄i d̄ cruce. Seqt: Et auda. itro. ad pi. ꝛ pe. cor. ieſu. THE. Audet auſū laudabilē. nō. n. excogitauit: a diuitijs decidā: ꝛ expellar a iudeis ſi corp⁹ petā ei⁹ ꝙ ē blaſphem⁹ cōdēnat⁹. Sequit: Pilat⁹ aūt mira. ſi iā obijſſet. Putabat. n ꝙ diu viueret i cruce: ſicut ꝛ latrones i patibulo viuebāt diu. Sequit: Et accer. cētu. int. eū ſi iā mortu⁹ eēt .ſ. anī horā ꝙ ceteri mori ꝯſueuerūt. Seqt: Et cū cog. a cē .ſ. ꝙ mortuus eēt donauit corp⁹ ioſeph. BEDA: Nō aūt ꝙlibet ignotus aut mediocris ad pſidē accedere ꝛ crucifixi corpus poterat ipetrare. Sequit: Joſeph aūt mer. ſyn. ꝛ depo. eū inuol. in ſyn. THEO. Precioſū corp⁹ ꝑcioſe ſepeliēs. cū. n. eēt diſcipulus dn̄i ſciebat q̄lit corp⁹ dn̄i honorari deberet. BEDA: Poſſum⁹ aūt ſm̄ itelligētiā ſpiritalē hoc ſentire: ꝙ corp⁹ dn̄i nō auro nō gemmis ꝛ ſerico ſꝫ linteamine puro obuoluēdū ſit: hinc eccl̄ie mos obtinuit: vt ſacrificiū altaris nō in ſerico neqꝫ in panno tincto: ſꝫ i lino ṫreno celebret: ſicut corp⁹ ē dn̄i i ſyndōe mūda ſepultū: iuxta qḋ i geſtꝭ pōtificalib⁹ a. b. ſilueſtro legim⁹ eē ſtatutū ꝙ̄ ꝙ ꝛ h̄ ſignificet ꝙ ille i ſyndōe mūda inoluit ieſū ꝙ pura cū mēte ſuſcepit. ſeqt: Et po. eū i mo. qḋ erat exci. i pe. ꝛ aduol. la. ad oſti. mo. Dicit ꝙ monumētū dn̄i dom⁹ rotūda fuit: de ſubiacēte rupe exciſa: tante altitudinis vt homo rectus exiſtens vix extenta manu culmē poſſet attingere: ꝛ hꝫ introitū ab oriente: cui lapis magnus inuolutus atqꝫ impoſit⁹ eſt. in cui⁹ pte aquilonari ipſm ſepulchrū .i. loc⁹ dn̄ici corpis de eadē petra factū eſt: ſeptē hn̄s pedes longitudinis: triū palmoꝝ menſura a pauimento altius eminens: qui .ſ. locus nō deſuper: ſed a latere meridiano ꝑ totū patet: vnde corp⁹ inferebat. Color aūt monumenti ꝛ loculi albo ꝛ rubeo dicit eē ꝑmixtus. HIE. Sepultura aūt chriſti reſurgim⁹: deſcēſione eius ad inferos nos aſcendim⁹ ad celos. hic inenit mel in ore leonis mortui. THEO. Imitemur aūt ꝛ nos ioſeph recipientes chriſti corp⁹ ꝑ vnitatē: ꝛ ponam⁹ illud in monumento exciſo de petra .i. in aīa memorante ꝛ nō obliuiſcēte deū illa enī aīa ex petra exciſa .i. ex chriſto ꝙ eſt petra qui ꝯtinet firmitatē. Inuoluere etiā debem⁹ ipſm in ſyndone .i. in corpe puro ſuſcipe. Syndon nanqꝫ eſt corp⁹ qḋ eſt aīe indumentū. Decet enī nō ſolū pura aīa corp⁹ chriſti ſuſcipe ſꝫ in corpe puro. Inuoluere aūt oportet: ſed nō aperire: nā ſecretū clauſū eſt ꝛ occultū. Sequit: Maria aūt magda. ꝛ maria ioſeph aſpiciebāt vbi poneret. BEDA: In luca legimus ꝙ ſtabant noti ei⁹ a longe ꝛ mulieres ꝙ ſecute erāt eū. His ergo notis ieſu poſt depoſitū ei⁹ corp⁹ ad ſua remeantib⁹ ſole mulieres ꝙ artius amabāt funus ſubſecute quō poneret reſpicere curabāt: vt ei tpe ꝯgruo munus poſſent deuotiōis offerre. Die aūt paſceues ſancte mulieres .i. aīe humiles idē faciūt: cū amore ſaluatori feruentes paſſionis eius veſtigijs in hoc ſeculo quo ꝑparanda eſt requies futura diligēter obſequunt: ꝛ ſi forte valeant imitari pia curioſitate quo ordine ſit ei⁹ paſſio cōpleta ꝑpendunt. HIERO. Hec etiā ꝯgruūt ad populū iudaicū in fine credentē: ꝙ nobilitat fide vt abrae ſit filius deponit deſperationē: expectat regnū dei. Intrat ad chriſtianos vt baptizet: qḋ ſignificat nomē pilati .i. malleatoris .i. ꝙ domat ferreas gētes: vt regat eas in virga ferrea: ꝛ petit ſacrificiū quod donat penitentibus in fine viatică: ꝛ corde mūdo ꝛ peccati mortuo inuoluit munimine fidei ſtabilitū operculo ſpei per opera charitatis cōcludit. Finis. n. ꝑcepti eſt charitas: aſpiciētib⁹ a longe electi qui ſunt ſtelle maris: quando ſi fieri poteſt ſcandalizabuntur etiam electi.

CA. XVI.

Et cū tranſiſſet ſabbatū: maria magdalene ꝛ maria Jacobi ꝛ ſalome emerūt aromata: vt venienteſ vngerent ieſū. Et valde mane vna ſabbatoꝝ veniunt ad monumentū: orto iam ſole. Et dicebant ad inuicē: Quiſ reuoluet nobis lapidē ab oſtio monumēti: Et reſpicientes viderūt reuolutū lapidem. Erat quippe magnus valde. Et introeuntes in monumentū viderūt iuuenē ſedentē in dextris coopertū ſtola candida: ꝛ obſtupuerunt. Qui dicit illis: Nolite expaueſcere Jeſum q̄ritis nazarenū crucifixū: ſurrexit nō ē hic Ecce locus vbi poſuerūt eū. Sꝫ ite dicite diſcipulis eius ꝛ petro: qꝛ ꝑcedet vos in galileā. Ibi eum videbitis: ſicut dixit vobis. At ille exeuntes fugerūt de monumēto. Inuaſerat enī eas tremor ꝛ pauor: ꝛ nemini quicqꝫ dixerūt. Timebant enī.

HIERO. Poſt ſabbati triſticiā felix irradiat dies: que primatū in diebus tenet: luce prima in eo luceſcēte: ꝛ dn̄o in eo cū triūpho reſurgēte. vn̄ dicit: Et cū tranſiſ. ſab. ma. magda. ꝛ ma. ia. ꝛ ſa. eme. aro. vt ve. vn. ieſū. GLO. Religioſe. n. mlieres ſepulto dn̄o cū licuit operari .i. vſqꝫ ad ſolis occaſū vnguēta parauerūt vt lucas dicit. Et qꝛ ꝑ anguſtia tpis nō poterāt explere: mox trāſacto ſabbato .i. occidēte ſole vt operandi licētia redijt: feſtinauerūt emere aromata: ſicut marcus dicit h̄: vt veniētes mane vngerēt corpus ieſu. neqꝫ veſpe ſabbati ꝑoccupāte iā noctis articulo monumētū adire valuerunt. vn̄ ſequit: Et valde ma. vna ſab. ve. ad monu. or. iā ſole. SEVE. Mulieres h̄ loco feminea deuotiōe diſcurrūt: que nō vt viuēti fidē: ſꝫ vt mortuo vnguēta deferūt ad ſepulchꝝ: ꝛ vt ſepulto parant merōris obſequia: nō vt reſurgēti ꝑparēt diuinorū gaudia triūphoꝝ. THEO. Nō. n. magnitudinē atqꝫ dignitatē diuinitatis chriſti ſapiūt. Uenerūt aūt iuxta ꝯſuetudinē iudeoꝝ vngere corpus ieſu: vt .ſ. maneret odoriferū: et ne humiditate ſcaturiret. nā aromata virtutē habēt deſiccatiuā: humiditatē corpis abſorbētia. vn̄ icorruptū corp⁹ ꝯſeruāt. GREGO. in ho. Nos aūt in eū ꝙ ē mortuus credētes: ſi odore virtutū refecti cū opiniōe bonoꝝ opeꝝ dn̄m q̄rim⁹: ad monumētū illi⁹ cū aromatib⁹ venim⁹. Sequit: Et valde ma. vna ſab. ve. ad mo. orto iā ſole. AVG. de cō. euā. Qḋ lucas dicit: valde diluculo ꝛ ioannes: Mane cuꝫ adhuc tenebre eſſent: hoc intelligitur marc⁹ dicē: Ualde mane: oriēte iā ſole .i. cū celū ab oriētꝭ pte albeſceret: qḋ fit vtiqꝫ niſi ſolis orientꝭ vicinitate. Eius enī ē ille fulgor ꝙ noīe aurore appellari ſolet: iō nō repugnat ei ꝙ ait: Cū adhuc tenebre eēnt. Die quippe ſurgente alique reliq̄e tenebraꝝ tāto min⁹ ſūt: ꝙ̄to magis orit lux: nec accipiēdū eſt qḋ ait: Ualde mane orto iā ſole. tāꝙ̄ ſol ipſe iā videret ſup terrā: ſꝫ de ꝓximo adueniēte in has ptes ſole .i. ortu ſuo iā celū illumiare incipiēte. HIE. Ualde g̃ mane dicit: qḋ ali⁹ euāgeliſta dicit: diluculo. Diluculū aūt ē inter tenebras noctis ꝛ diei claritatē. In ꝙ ſaius humani generis ꝑuenit: felici vicinitate in eccl̄iaꝫ declarāda more ſolis qui ꝓxima luce ꝯſurgēs roſeā ꝑmittit aurorā: vt gratiā ꝑclari ſplendoris ꝑparatis oculis poſſit intueri: qn̄ tpe dn̄ice reſurrectiōis illuxit: vt tunc laudes chriſti tota caneret ſm̄ exemplū feminaꝝ eccl̄ia: qn̄ genus humanū exēplo ſue reſurrectiōis aiauit: qn̄ vitā ꝓtulit ꝛ lumen credulitatis infudit. BEDA: Sicut aūt ꝙ valde mane mulieres venerūt ad monumētū: iuxta hiſtoriā magn⁹ feruor charitatis oñdit: ita iuxta itellectū myſticū nobis dat exēplū vt illuminata facie: diſcuſſiſqꝫ vitioꝝ tenebris: odorē bonoꝝ opeꝝ dn̄o ꝛ orōnū ſuauitatē ſtudeam⁹ offerre. THEO. Dicit aūt: Una ſab .i. prima dieꝝ hebdomade. Sabbata nāqꝫ dieſ hebdomade nūcupant: vna ṽo dicit ꝑma. BEDA: Uel ꝑma ſabbatoꝝ ꝑma dies ē a die ſabbatoꝝ .i. requietionū ꝙ in ſabbati cuſtodiebant. Seqt: Et di. adin. q̄s re. no. la. ab oſ. mo. SEVE. Obſcuratū erat vīꝫ pect⁹ oculi clauſi: ꝛ iō pateſcti ſepulchri gloriaꝫ pri⁹ nō videbāt. Seqt. n. Et reſpi. vi. re. la. BEDA Quō lapis ꝑ angelū reuolut⁹ ſit: Matthe⁹ ſufficiēt exponit Hec reuolutio lapidis myſtice reſerationē ſacramentoꝝ chriſti que velamine littere legalis tenebantur inſinuat: lex enī lapide ſcripta eſt. Sequitur: Erat quip. mag. val. SEVE. Et plus iam magnus merito ꝙ̄ forma: qui creatoris mundi corpus ꝛ claudere ꝛ opire ſufficit. GRE. Mulieres aūt angelos vident ꝙ cum aromatibus venerunt: quia ille mentes ſupernos ciues aſpiciunt: que cum virtutibus ad ſancta deſideria veniunt. vnde ſequitur: Et intro. in mo. vi. iuue. ſe. in dex. cooper. ſtola candi. ꝛ obſtu. THEO. Si mattheus dicit angelum ſedere ſuper lapidē: Marcus vero ꝙ mulieres introeūtes monumentum viderunt ſedentem iuuenem: nō mireris: nam quem viderūt pri⁹ ſedētē ſup lapidē: ipſm etiā intus in monumēto poſtmodū viderūt. AVG. de cō. euā. Aut itelligam⁹ mattheū tacuiſſe de illo āgelo quē itrātes viderūt: marcū ṽo de illo quē foris ſup lapidē ſedētē viderūt: vt duos viderit: ꝛ a duob⁹ ſigillati audierint ꝙ dixerūt angeli de ieſu aut certe intrantes in monumentū in aliqua ſepta maceriē debemus accipere qua cōmunitū locū tunc fuiſſe credibile eſt in aliquo ſpatio ante petram: qua exciſa locus factus fuerat ſepulture: vt ipſm viderint in eodem ſpatio

ſedentē a dextris quē dicit mattheꝰ ſedentem ſup lapidē.

THEO. Quidā aūt dicūt ꝙ alie fuerūt mulieres que dicūt a mattheo: alie q̄ a marco: ſʒ maria magda. ſeqbat oēs feruidā feſtinationē habēs ⁊ ardētē affectū. SEVE. Introierūt ḡ mulieres ad ſepulchꝝ vt ꝯſepulte chꝛiſto: chꝛiſto ꝯſurgerēt de ſepulchꝛo. vidēt iuuenē vt cernerent nr̄e reſurrectiōis etatē: qꝛ neſcit reſurrectio ſenectutē: et vbi naſci moꝛiqȝ neſcit: ibi etas nec admittit detrimēta: nec indiget incremēti. vn̄ iuuenē nō ſenē: nō infantē: ſʒ torundā etatē viderūt. BEDA: Uiderūt aūt iuuenē ſedētē in dextris. i. ad meridianā partē loci illiꝰ vbi poſitum erat. coꝛpꝰ. n. qd̄ ſupinū iacēs: caput habebat ad occaſū: dextrā neceſſe erat hr̄e ad auſtrū. GRE. in ho. Quid aūt ꝑ ſiniſtrā: niſi vita p̄ns? Quid vero ꝑ dextrā: niſi vita ꝑpetua deſignat? Quia igit redēptoꝛ noſter iā p̄ntis vite coꝛꝛuptionē trāſierat: recte angelus q̄ nūciare ꝑhennē eiꝰ vitā venerat: in dextera ſedebat. SEVE. Uidēt etiā iuuenē ſedentē a dextris: qꝛ reſurrectio recipit nil ſiniſtrū. Uidēt etiā coopertū ſtola cādida. Stola iſta nō eſt ex moꝛtali vellere: ſʒ ex virtute vitali ſplēdēs celeſti lumine: nō coloꝛe terreno dicēte ꝓpheta: Amictꝰ lumine ſicut veſtimēto. ⁊ de iuſtis: Tunc iuſti fulgebunt ſicut ſol. GREGO. in ho. Uel ſtola cādida coopertus apparuit: qꝛ feſtiuitatis nr̄e gaudia nūciauit: cādoꝛ etenī veſti: ſplēdoꝛē nr̄e denūciat ſolēnitatis. HIERO. Ueſtis etiā cādida vera leticia eſt hoſte depulſo regnoqȝ adepto: rege pacis q̄ſito ⁊ inuēto ⁊ nūꝙ̄ dimiſſo. Hic igit viuens formā reſurrectionis timētibꝰ moꝛtē oſ̄dit. Qꝛ autē obſtupuerūt. i. qd̄ oculus nō vidit: nec auris audiuit: nec in coꝛ hoīs aſcēdit q̄ ꝑparauit deus diligentibꝰ ſe. Sequit: Qui dicit illis: no. expa. GRE. in ho. Ac ſi dicat: Paueāt illi q̄ nō amāt aduentū ſupnoꝝ ciuiū. pertimeſcāt q̄ carnalibus deſiderijs ꝑſſi: ad coꝝ ſocietatē ptingere ſe poſſe deſperāt. vos aūt cur ptimeſcitis: q̄ vr̄os cōciues videtis? HIERO. Nō enī eſt timoꝛ in charitate. Quid expaueſcerēt q̄ inuenerūt quē q̄ſierunt? GREGO. in ho. Sed iā qd̄ angelus ſubiungit audiamꝰ: Jeſū q̄ritis naçarenū. Jeſus latino eloqo ſalutaris. i. ſaluatoꝛ interꝑtat. at vero tūc multi Jeſus dici poterāt: nec tn̄ ſubſtātialiter ſʒ nūcupatiue: iō ⁊ locꝰ ſubiungit: vt de quo ieſu dictū ſit manifeſtet: naçarenum. Et cām ꝓtinus ſubdit: Crucifixū. THEO. Nō enī erubeſcit crucē: i hac nāqȝ ſalꝰ hoīuʒ ē ⁊ beatoꝝ ꝑncipiū. HIERO. Radix aūt amara crucis euanuit. Flos vite cū fructibꝰ erupit. i. q̄ iacuit in moꝛte: ſurrexit in gloꝛia. vn̄ addit. Surrexit: nō eſt hic. GRE. in ho. Nō eſt hic: dicit ꝑ ꝑſentiam carnis: qui tamen nuſꝙ̄ deerat per preſentiam maieſtatis. THEO. Et quaſi dicat. Uulnis certificari de eius reſurrectiōe ſubdit: Ecce locus vbi poſuerunt eū. Propter hoc. n. ⁊ reuoluerat lapidē vt locū oſtēderet.

HIE. Oſtendit aūt imoꝛtalitas moꝛtalibꝰ ad gratiaruʒ actionē debitā: vt intelligamꝰ qd̄ fuerimꝰ: ⁊ ſciamꝰ qd̄ futuri erimus. Sequit: Sed ite di. diſ. eius ⁊ pe. qꝛ ꝑce. voſ in galileā. Mulieribꝰ dicit vt nūcient apl̄is: qꝛ ꝑ mulierē moꝛs annūciata eſt: ꝑ mulierē vita reſurgēs. Dicit aūt ſpecialiter: Et petro. qꝛ ſe indignū indicauit diſcipulatu: cuʒ ter negauit magiſtrū: ſʒ peccata ꝑterita nō nocent qn̄ nō placēt. GRE. in ho. Si aūt hūc angelus nō nominatim exprimeret q̄ magiſtrū negauerat: venire inter diſcipulos nō auderet. vocat ergo ex noīe ne deſperaret ex negatione. AVG. de con. euā. Qꝛ aūt dicit: Pre. vos in ga. ibi eū vi. ſi. di. vo. videt hoc ſonare ꝙ Jeſus nō erat demonſtraturus ſe diſcipulis poſt reſurrectionē niſi in galilea: quā demonſtrationē nunc ipſe marcus cōmemorauit. Qꝛ enī dixit: Mane pꝛima ſabbati apparuit marie magdalene. poſt hoc duobꝰ euntibus in villā: factū eſt in hieruſalē ipō die reſurrectiōis. deinde venit ad vltimā manifeſtationē: quā factā ſcimus in monte oliueti nō longe a hieruſalē. Nūquā igit cōmemoꝛat marcꝰ ipletū qd̄ ab angelo ꝑnunciatū ēē teſtat. Mattheꝰ vero nullū aliū locū omnino cōmemoꝛat: vbi diſcipuli poſtꝙ̄ ſurrexit viderint dominū: niſi in galilea ſm̄ angeli ꝑdictionē. Sʒ cū nō ſit expreſſū qn̄ id futurū eēt: vtrū pꝛimū anteꝙ̄ alibi ab eis viſus eēt: idqȝ ipm̄ ꝙ diſcipulos mattheꝰ dicit eē in galileam in monte: nō exprimit diē nec narrādi oꝛdinē: nō aduerſat quidē mattheus narrationibꝰ ceteroꝝ: ſʒ dat eis intelligēdi atqȝ accipiēdi locū. Uerūtamē ꝙ dn̄s nō ibi pꝛimū ſe demōſtraturus erat: ſʒ in galilea vbi poſtea viſus eſt ſe videndū mandauit: q̄uis fidelem facit intentū ad q̄rendū in quo myſterio dictū intelligat. GREGO. in ho. Galilea nanqȝ tranſmigratio interꝑtat. iā q̄ppe redēptoꝛ noſter a paſſione ad reſurrectionē: a moꝛte ad vitā tranſmigrauerat: ⁊ nos reſurrectionis eius gloꝛiā poſt leti videbimus: ſi modo a vitijs ad virtutū celſitudinē trāſmigramus. Qui ergo in ſepulchꝛo nunciat in trāſmigratione oſ̄dit: qꝛ is qui in moꝛtificatiōe carnis agnoſcit in trāſmigratione mētis videt. HIERO. Breuis ergo ſnīa in ſyllabis: ſed ingens in quātitate ꝓmiſſio. Ibi ē gaudiū noſtri fons ⁊ ſalutis eterne oꝛigo ꝑparata. Ibi ꝯgregantur diſperſiones ⁊ ſanant contriti coꝛde. Ibi inquit eū videbitis: ſed nō ſicut vidiſtis. AVG. de cō. euā. Significat etiam ꝙ gratia chꝛiſti de populo iſrael erat trāſmigratura ad gentes: a quibus apoſtoli nullo modo pꝛedicantes ſuſciperent: niſi eis viā dominus in coꝝ coꝛdibus pꝛeueniens ꝑparaſſet. ⁊ hoc eſt: Pre. vos in ga. ibi euʒ vi. i. ibi mēbꝛa eius inuenietis. Sequit: At ille exeūtes fugierunt de monumēto. Inuaſerat. n. eas tremoꝛ ⁊ pauoꝛ. THE. Ideſt ſtupoꝛ pꝛopter viſionē angeli ⁊ admirationē reſurrectionis. SEVE. Angelus quideʒ ſedet in monumēto. de monumēto fugiūt mulieres: quia ille de celeſti ſubſtātia confidit: turbantur iſte de conditione terrena. Sepulchꝛū qui moꝛi non poteſt: timere neſcit. mulieres auteʒ ⁊ de pꝛeſenti facto tremunt: ⁊ ſepulchꝝ vt moꝛtales adhuc moꝛtaliter expaueſcunt. HIERO. Hoc etiā dicitur de futura vita in qua fugiet doloꝛ ⁊ gemitus. Imitant enim mulieres ante reſurrectionē omniaqȝ faciunt: poſt reſurrectionē fugientes moꝛtem ⁊ pauoꝛem. Sequit: Et nemini quicꝙ̄ dix. time. eni. THEO. Aut pꝛopter iudeos: aut timoꝛe viſionis detente tacebant hoc quod audierant.

AGV. de cō. euan. Queri aūt poteſt quēadmodū hoc dicat marcus cū dicat mattheus: Et exierunt cito de monumento cum timoꝛe ⁊ gaudio magno: currentes nūciare diſcipulis eius. niſi intelligamus ipſoꝝ angeloꝝ nemini auſas fuiſſe aliqd̄ dicere: ideſt reſpondere ad ea que ab illis audierant: aut certe cuſtodibus quos iacētes viderunt. nam illud gaudiū quod mattheus cōmemoꝛat: nō repugnat timoꝛi de quo marcus dicit: Debuimus enī vtrunqȝ in illarū animo factum intelligere: etiam ſi mattheus de timoꝛe nō diceret. Cum vero ⁊ ipſe dicat: Exierunt cito de monumēto cū timoꝛe ⁊ gaudio magno. nihil ex hac re queſtionis remanere permittit. SEVERI. Signanter etiā dicitur ꝙ nemini quicꝙ̄ dixerūt: qꝛ mulieribus audire nō loqui datū eſt: diſcere nō docere.

Surgens autē ieſus: mane pꝛima ſabbati apparuit pꝛimo marie magdalene de qua eiecerat ſepteʒ demonia. Illa vadens nunciauit his qui cum eo fuerant lugentibus ⁊ flentibus. Et illi audientes: quia viueret ⁊ viſus eſſet ab ea: non crediderunt. Poſt hec aūt duobus ex his ambulantibuſ oſtēſus eſt in alia effigie euntibus in villaʒ: ⁊ illi euntes nunciauerunt ceteris: nec illis crediderunt.

AVG. de cō. euā. Iā pꝰ reſurrectionē quēadmodū apparuit dn̄s ꝯſiderādū ē. Dicit. n. marcꝰ: Surgēs aūt mane ꝑma ſab. ap. pꝛi. ma. mag. de qua eie. ſepteʒ demonia. BEDA: Hec apparitio quomodo ⁊ vbi facta ſit: Joannes pleniſſime docet. Surrexit auteʒ dominus mane de monumento: in quo ſero iam facto erat depoſitus: vt adimpleret illud pſalmiſte: Ad veſperū demoꝛabit fletus: ⁊ ad matutinū leticia. THEO. Uel aliter: Qꝛ dicit Surgens ieſus. ibi puncta. deinde dicas: Mane pꝛi. ſab. ap. pꝛimo Marie magda. GRE. in ho. Ut enī ſampſon media nocte nō ſolū de gaça exijt: ſed etiā poꝛtas tulit: ſic ⁊ redēptoꝛ noſter ante lucē reſurgēs nō ſolū liber de inferno exijt: ſʒ ipſa etiā inferni clauſtra deſtruxit. De Maria aūt hic marcus ſeptē demonia eiecta fuiſſe teſtat: ⁊ qd̄ ſeptē demonia niſi vniuerſa vitia ſignificāt: qꝛ enī ſeptem diebus omne tp̄s cōpꝛehendit: recte ſeptenario numero vniuerſitas figurat. THEO. Septē ḡ demonia Maria habuit q̄ vniuerſis vitijs plena fuit. aut ſeptē demonia ſeptē virtutibꝰ ſpūs ꝯtrios dicit: vt ſpūs abſqȝ timoꝛe abſqȝ ſapiētia: abſqȝ intellectu: ⁊ q̄cunqȝ alia donis ſpiritusſancti opponunt. HIERO. Ei aūt de qua eiecerat ſeptē demonia pꝛimo oſtendit: qꝛ meretrices ⁊ publicani pꝛecedent ſynagogā in regnū dei vt latro ꝑceſſit aplos

BEDA: In ꝑncipio etiā mulier inductrix culpe viro fuit: nūc q̄ moꝛtē pꝛimo guſtauit: reſurrectionē ꝑmo videt: ne ꝑpetui reatus apud viros obpꝛobꝛiū ſuſtineret. ⁊ q̄ viro culpam trāſfuderat: trāſfudit ⁊ gratiā. Nā ſequit: Illa va. nū. his qui cū eo fu. lu. ⁊ flē. HIERO. Flent ⁊ lugēt qui nōdū viderāt: ſʒ nō poſtmultū ꝯſolabūt. Beati. n. q lugent nūc: quoniā ipi ꝯſolabunt. BEDA: Recte aūt hec mulier q̄ leticiā dominice reſurrectiōis pꝛima nūciauit: a ſeptē demonibꝰ curata eē memoꝛat: ne qſꝙ̄ digne penitēs de admiſſoꝝ venia deſperaret: ⁊ vt vbi abundauit peccatū ſupabūdaſſe ⁊ gratia monſtraret. SEVERI. Nunciat aūt Maria: ſed iā nō femina ſed eccleſiā geſtās: vt ſupꝛa ſicut femina tacebat: hic in eccleſia ⁊ nūciet ⁊ loquat Sequit: Et illi au. qꝛ viue. ⁊ vi. eēt ab ea: nō cre. GRE. in ho. Qd̄ reſurrectionē dominicā diſcipuli tarde crediderūt: nō tā illoꝝ īfirmitas ꝙ̄ nr̄a vt ita dicā futura firmitas fuit. Ipſa nāqȝ reſurrectio illis dubitātibꝰ ꝑ mlta argumenta mōſtrata eſt: que dū nos legētes agnoſcimus: qd̄ aliud ꝙ̄ de eoꝝ dubitatione ſolidamur. Sequit: Poſt h aūt du. ex his am. oſten. eſt in alia effi. eun. in vil. AVG. de con. euā. De iſtis duobus quoꝝ vnus erat cleophas Lucas totū narrat: ſed Marcꝰ hic bꝛeuiter pſtringit. Caſtellū quippe illud de quo lucas loquit: nō abſurde accipimus etiā villā potuiſſe appellari. ⁊ in codicibus quidē grecis magis agrū inuenimꝰ ꝙ̄ villā. Agri aūt noīe nō caſtella tm̄: verū etiā municipia ⁊ colonie ſolēt vocari extra ciuitatē: q̄ quaſi caput ⁊ mater eſt ceterarū. Qꝛ aūt ait Marcus eis in alia effigie dn̄m apparuiſſe: hoc lucas dicit ꝙ eoꝝ oculi tenebant: ne agnoſcerēt eū. Oculis. n. eoꝝ acciderat aliqd̄ qd̄ ita manere ꝑmiſſū ē vſqȝ ad fractionē panis. SEVERI. Nemo aūt putet chꝛiſtū ſua reſurrectione ſui vultuſ effigiē cōmutaſſe: ſʒ mutat effigies dū efficit ex moꝛtali imoꝛtalis: vt h ſic acquiſiuiſſe vultꝰ gloꝛiā: nō vultus ſubſtantiā ꝑdidiſſe. Duobus aūt viſus eſt qꝛ duobus pplis. i. gentibꝰ ⁊ iudeis reſurrectionis fides ꝑdicanda monſtrat. Sequit: Et illi ex. nū. cete. nec il. cre. Qd̄ marcus dicit: Nūciauerūt ceteris: nec illis crediderunt. cū Lu. dicat ꝙ iaʒ inde loquebant vere reſurrexiſſe dn̄m: ⁊ Simoni apparuiſſe: qd̄ intelligēdū eſt niſi aliquos ibi fuiſſe qui nollent credere? THEO. Non. n. de. xj. apoſtolis hoc dicit: ſʒ de quibuſdaʒ alijs quos ceteros nominat. HIERO. Myſtice aūt intelligit ꝙ fides hic laboꝛat agens actiuā vitā: illic ꝯtēplatiua ſecura viſione regnat. Hic per ſpeculū ꝯtuemur imaginē: illic facie ad faciē videbimus veritatem. vnde ambulantibus. i. laboꝛantibus oſtenſus eſt in alia effigie ⁊ nunciantibus nō eſt creditū: dū ſicut Moyſes viderūt ꝙ nō ſufficiebat eis qui dicit: Oſtende mihi temetipm̄. Oblitꝰ enī carnis ſue poſtulat in vita iſta quod ſperamus in futura.

Nouiſſime aūt recūbentibus illis vndecim apparuit: ⁊ expꝛobꝛauit icredulitatē eoꝝ: ⁊ duritiaʒ coꝛdis: quia his qui viderant eū reſurrexiſſe non crediderunt. Et dixit eis: Euntes in munduʒ vniuerſū: pꝛedicate euangelium omni creature. Qui crediderit ⁊ baptiçatus fuerit: ſaluuſ erit: qui vero nō crediderit condemnabit. Signa autē eos qui crediderint: hec ſequent: In nomine meo demonia eiicient: linguis loquentur nouis: ſerpentes tollent. Et ſi moꝛtiferū quid biberint: nō eis nocebit. Super egros manus iponent: ⁊ bene habebunt.

GLO. Cōpleturus euangelicā narrationē Marcus nouiſſimā apparitionem qua chꝛiſtus poſt reſurrectionem diſcipulis apparuit: cōmemoꝛat di. Nouiſſime autem recū. illis. xj. appa. GREGO. in ho. Notandū aūt quid lucas in actibus referat dicens: Conueſcēs pꝛecepit eis ab hieroſolymis ne diſcederēt. ⁊ poſt pauca: Uidentibꝰ illis eleuatꝰ eſt. Comedit enī ⁊ aſcēdit: vt videlicet ꝑ affectū comeſtionis veritas pateſceret carnis. vnde ⁊ hic dicit ꝙ recūbentibus illis nouiſſime apparuit. HIERO. Apparuit aūt. xj. ſimul ꝯgregati: vt oēs teſtes ſint ⁊ enarrarēt oībꝰ qd̄ cōiter viderūt ⁊ audierūt. Seqt: Et expꝛo. icre. eoꝝ ⁊ du. coꝛ. eoꝝ: qꝛ his q̄ vi. eū re. nō cre. AVG. de cō. euā. Quō aūt nouiſſime h factū ē? Nouiſſimū q̄ppe illud eſt: ꝙ dn̄ʒ in terra apl̄i viderūt: qd̄ factū ē. xl. die poſt reſurrectionē eiꝰ. Nūqd̄ nā tūc expꝛobꝛaturꝰ erat: ꝙ nō crediſſent eis q̄ eū viderāt reſurrexiſſe: qn̄ iā ⁊ ipſi poſt reſurrectionē totiēs eū viderāt. Reſtat igit vt intelligāmꝰ nūc marcū bꝛeuit cōmemoꝛare voluiſſe: ⁊ iā dixiſſe: Nouiſſime: qꝛ ipō die h nouiſſimū fuit iā incipiēte nocturno tp̄e: poſteaꝙ̄ diſcipuli de caſtello redierūt in hieruſalē: ⁊ inuenerūt ſicut dicit lucas. xj. ⁊ q̄ cū illis erāt colloquētes de reſurrectiōe dn̄i. Sʒ erat ibi vtiqȝ nō credentes. His ḡ ſicut marcꝰ dicit diſcūbentibꝰ: ⁊ adhuc inde ſicut dicit loquētibus: ſtetit in medio eoꝝ dn̄s: ⁊ ait illis: Pax vobis. ſicut lucas ⁊ ioānes dicūt. Uerbis itaqȝ dn̄i q̄ tūc eū locutū eē diſcipulis lucas ioannesqȝ dixerūt: interponit ⁊ illa expꝛobꝛatio de q̄ marcꝰ hic dicit. Sʒ hic rurſus mouet: quō diſcūbentibꝰ. xj. dicit apparuiſſe marcus: ſi illud tp̄s eſt dici dn̄ici iā noctis initio: cū apte ioannes dicat nō cū eis fuiſſe thomā: quē credimꝰ exijſſe inde anteꝙ̄ dn̄s ad eos intraret: poſteaꝙ̄ illi duo redeūtes de caſtello cū ipſis. xj. collocuti ſūt: ſicut apud lucā inuenit. Sʒ lucas in ſua narratiōe dat locū: quo poſſit intelligi dū hec loquerēt pꝛiꝰ inde exijſſe thomā: ⁊ poſtea dn̄ʒ intraſſe. Marcꝰ aūt q̄ dicit: Nouiſſime diſcūbentibꝰ illis xj. apparuit etiā thomā illic fuiſſe cogit fateri: niſi foꝛte q̄uis vno abſēte. xj. tn̄ voluit appellare: qꝛ eadē tūc apoſtolica ſocietas h numero nūcupabat: anteꝙ̄ mathias in locū inde ſurrogaret. Aut ſi hoc durū ē accipe: illud accipiamꝰ poſt mltas demōſtratiōes eiꝰ eū nouiſſime recūbentibꝰ. xj. apparuiſſe. i. ipō. xl. die. Et qm̄ iā erat ab eis aſcēſurus in celū: h eis illo die magis expꝛobꝛari voluiſſe: qꝛ his q̄ audierāt eū reſurrexiſſe nō crediderāt anꝙ̄ ipi euʒ viderēt: cū vtiqȝ pꝰ aſcēſionē ſuā ꝑdicātibꝰ euāgeliū etiā gentibꝰ q̄ nō viderūt fuerāt crediture. poſt illā quippe expꝛobꝛationē ait idē marcꝰ: Et dixit eis: Euntes in mūdū vniuer. Et infra: Qui vo nō cre. ꝯdē. Hoc ḡ ꝑdicaturi: nōne ipi ꝑmitꝰ fuerāt obiurgādi q̄ anteꝙ̄ dn̄m vidiſſent nō crediderūt eis q̄bus pꝛiꝰ apparuiſſet? GREGO. in ho. Iccirco etiā tūc dn̄s diſcipulos increpauit: cū coꝛpaliter reliq̄t: vt vba q̄ recedēs diceret: i coꝛde audiētiū artiꝰ imꝑſſa remanerēt. HIE. Expꝛobꝛat aūt icredulitatē vt ſuccedat credulitas. Expꝛobꝛat duritiaʒ coꝛdis lapidei: vt ſuccedat coꝛ carneū charitate plenū. GRE. in ho. Increpata igit eoꝝ duritia: qd̄ admonēdo dicat audiamꝰ. Sequit. n. Eūtes i mū. vni. ꝑdi. euā. oī cre. Omnis creature noīe ſignat homo. Omnis. n. creature aliquid habet ho-

mo.bz nāq; cōe eē cū lapidib⁹:viuere cū arborib⁹:ſentire cū aīalib⁹:itelligere cū angelis. Omni.n.creature pdicat euāgeliū:cū ſoli hoī pdicat:q2 ille videlicet docet: pp̄ter quē in terra cūcta creata ſūt:⁊ a quo oīa p quādā ſimilitudinē aliena nō ſunt. Pōt etiā oīs creature noīe oīs natio gētiū deſignari.añ.n.dictū fuerat: In viā gētiū ne abieritis.nūc aūt dicit Predicate euā.omni creature. vt.ſ. prius a iudea apl'oꝝ repulſa pdicatio:tūc nobis in adiutoriū fieret:cū hāc illa ad dānatiōis ſue teſtimoniū ſupbe repuliſſet. THEO.Uel omni creature.i.credenti ⁊ nō credēti.Sequit:Qui cre.⁊ bap.fu.ſal.erit. Nō.n.ſufficit credere:nā q̄ credit ⁊ nōdū eſt baptiçat⁹: ſz cathecumin⁹ nōdū eſt pfecte ſalutē adeptus. GREGO.in ho. Fortaſſe aūt vnuſqſq; apud ſemetipm dicat:Ego iā credidi:ſaluus ero.verꝫ dicit ſi fidē operib⁹ teneat. Uera etenī fides eſt q̄ in hoc qḋ verbis dicit:operibus nō ꝯdicit. Sequit: Qui vero nō cre.ꝯdē. BEDA:Quid adhuc hic dicemus de paruulis q̄ p etatē adhuc credere nō valēt:nā de maioribus nulla q̄ſtio eſt:In eccl'ia.n.ſaluatoris p alios paruuli credūt ſicut ex alijs ea q̄ illis in baptiſmo peccata remittūt ptraxerūt. Sequit:Signa aūt eos q̄ cre.hec ſequen. In no.meo demo.ejcient. lin.lo.no.ſerp. tollent.

THEO. Hoc ē diſpgent intellectuales:ſicut illud: Calcabitis ſup ſerpētes ⁊ ſcorpiones.itellectualiter itelligit. Pōt aūt itelligi de ſenſibilib⁹ ſerpētib⁹:ſicut etiā paulus a vipa nullū habuit nocumētū. Sequit:Et ſi morti.quid bi.nō eis no. Multa talia facta in hiſtorijs legim⁹. Multos nanq; venena bibita chriſti munita ſignaculo ledere nō valebāt. Sequit:Super egros ma.ipo.⁊ bñ habebūt

GREGO.in ho. Nūquid aūt q2 iſta ſigna nō facimus minime credim⁹:Sed hec neceſſaria in exordio eccl'ie fuerūt:vt.n.fides creſceret credētiū:miraculis fuit nutrienda:q2 ⁊ nos cū arbuſta plātam⁹:tādiu eis aquā fundim⁹ quouſq; ea in terra ꝯualuiſſe videam⁹:at ſi ſemel radicē fixerint a rigādo ceſſam⁹. Habem⁹ de his ſignis atq; virtutibus q̄ adhuc ſubtili⁹ cōſiderare debeam⁹. Sancta q̄ppe eccleſia quotidie ſpiritaliter facit:qḋ tunc per apoſtolos corpaliter faciebat. Nā ſacerdotes eius cū per exorciſmi gratiā manū credentibus imponūt:habitare malignos ſpūs in eorū mētibus ꝯtradicūt:qd aliud faciūt: niſi demonia ejciūt:Et fideles quiq; qui iam ſecularia verba derelinquūt:ſancta autē myſteria inſonant. linguis loquūt nouis:qui dum bonis ſuis exhortationibus maliciam de alienis cordibus auferunt. ſerpentes tollunt:et dum peſtiferas ſuaſiones audiūt:ſed tamen ad operationem prauā minime pertrahunt.mortiferū eſt quod bibūt ſed nō eis nocebit:qui quotiens proximos ſuos in bono opere infirmari conſpiciunt:dū exemplo ſue operationis illorū vitā roborāt:ſuper egros manus imponunt vt bene habeant. Que nimirum miracula tanto maiora ſunt:quanto ſpiritalia:⁊ quanto per hec nō corpora:ſed anime ſuſcitantur.

Et dominus quidem ieſus poſtq̄ꝫ locutus eſt eis:aſſumptus eſt in celum: ⁊ ſedet a dextris dei. Illi aūt profecti pdicauerūt vbiq;:dño cooperante:⁊ ſermonē ꝯfirmante:ſequentibus ſignis.

HIERO. Dominus ieſus qui de celo deſcenderat ad liberandā infirmitatis noſtre naturā:ipſe etiā ſuper celos aſcēdit.vnde dicit: Et dominus quidē ieſus poſtq̄ lo.eſt eis aſſ.eſt in celū. AVG.de con.euā. In quo ſatis videtur oſtendere nouiſſimū cū illis in terra premiſſū habuiſſe ſermonē:quāuis nō omnimodo ad id coartari videat nō eni ait:Poſtq̄ hec locutus eſt eis.vnde admitit ſi neceſſitas cogeret:nō illam fuiſſe nouiſſimā locutionē:ſed ad omnia que cuꝫ eis omnibus illis diebus locutus eſt poſſe ptinere qḋ dictū eſt: Poſtq̄ locutus eſt eis.aſſ.ē in celū. Sed quia ea q̄ ſupra diximus magis ſuadēt nouiſſimū dīē fuiſſe:ideo poſt premiſſam locutionē quā marcus cōmemorauit:adiunctis etiā illis verbis que cōmemorant in actibus apoſtoloꝝ:credendū eſt aſſumptū eē dñm in celū. GREGO.in ho. In veteri teſtamēto cognouimus q̄ helias ſit rapt⁹ in celū. Sz aliud eſt celū ethereū:aliud celū aereū. Celū quippe aereū terre eſt ꝓximū. In celū itaq; aereū helias ſubleuatus ē:vt in ſecreta quadā regione terre repente duceret:vbi in magna iā carnis ⁊ ſpūs quiete viueret quoaduſq; ad finē mūdi redeat:⁊ mortis debitū ſoluat. Notādū quoq; eſt q̄ helias in curru legit aſcēdiſſe:vt videlicet ap:e illis demōſtraret:quia homo purus adiutorio indigebat alieno. Redēptor aūt noſter nō curru:nō angelis ſubleuatus legit:quia qui fecerat omnia ſup omnia ſua virtute ferebat. Conſiderandū vero nobis eſt qḋ marcus ſubdit:Et ſedet a dextris dei. cū Stephanus dicat:Uideo celos apertos ⁊ filiū hoīs ſtantē a dextris dei.ſed ſedere iudicātis eſt:ſtare vero pugnantis vel adiuuantis. Stephanus ergo in laboris certamine poſitus ſtantē vidit quē adiutorē habuit:ſed hūc poſt aſſūptionē marcus ſedere deſcribit: quia poſt aſſūptionis ſue gloriā:iudex in fine videbit. AGV.de ſymbolo:Seſſionē igit iſtā nō accipiam⁹ quaſi ſit in humanis membris poſitus:tanq̄ pater ſedeat in ſiniſtra vt fili⁹ ſedeat a dextris:ſed ipam dexterā intelligimus poteſtateꝫ quā accepit ille homo a deo:vt veniat iudicaturus q̄ primo venerat iudicandus. Sedere eni habitare intelligit: quomodo dicimus de quocūq; hoīe:In illa patria ſedit p tres annos. Sic ergo credite habitare chriſtū in dextera dei patris. Beatus enī eſt:⁊ habitat in beatitudine que dextera pr̄is vocatur. Ibi eni oīs dextera ē: q2 nulla ē ibi miſeria. Seq̄t: Illi aūt ꝓfecti pdi. vbiq; dño coop. ⁊ ſer. ꝯfir.ſequē.ſignis. BEDA: Nota q̄ marc⁹ euāgeliſta euāgeliū ſuū q̄to inchoauit tardi⁹:tanto in lōginquiora tpa ſcribēdo porrexit. ab initio.n.euāgelice pdicatiōis qḋ a Ioāne factū ē cepit:⁊ ad illud vſq; tps narrādo puenit q̄ apl'i idē euāgelij verbū p totū orbē ſeminauerūt. GRE. in ho. Quid aūt in his ꝯſiderādū ē:niſi q̄ p̄ceptū obediētia:obediētiā vero ſigna ſecuta ſūt. Preceperat.n.dñs: Euntes in mūdū vniuerſū pdicate euāgeliū.⁊ in actib⁹: Eritis mihi teſtes vſq; ad extremū terre. AVG.ad eſichium Quo aūt pacto ab apl'is ē pdicatio iſta cōpleta:qñ vſq; adhuc ſūt gētes in q̄bus mō cepit: ⁊ in q̄bus nōdū cepit īpleri:Nō vtiq; hoc a dño ſic mādatū ē apl'is:tāq̄ ipſis ſoli q̄b⁹ tūc loq̄bat tantū mun⁹ fuerint impleturi:ſz ſicut eis ſolis vī dixiſſe:Ecce ego vobiſcū ſū vſq; ad ꝯſūmationē ſeculi.qḋ tñ eū vniuerſe eccl'ie ꝓmiſiſſe q̄ alijs morientibus alijs naſcētibus hic vſq; in ſeculi cōſūmationē futura eſt:q̄s nō intelligat: THEO. Sciēdū eſt aūt ⁊ hic q̄ ſermo p opa ꝯfirmat:ſicut in apoſtolis tūc opatiōes cōfirmabāt ſmonē ſequētib⁹ ſignis. Fiet aūt o chriſte vt noſtri ſermones quos de virtute dicimus p opa ꝯfirment ⁊ actus:vt tandē ſimus pfecti te cooperante in omnib⁹ verbis ⁊ operibus:quia te decet ſmonū ⁊ operū gloria.

AMEN.

Feria tertia poſt dominicā In rap.al.
Erat paſcha azimorum. .xiiij.
Dominica in ſancto paſcha. Marie magdalene .xvj.
In aſcenſione dñi. Recūbentibus.xj. vltimo
Dñica ſexta poſt pentecoſtē. Cū turba multa .viij.
Dñica.xj. Exiens ieſus de finibus. .vij.
In decollatiōe Ioānis baptiſte Miſit herodes .vj.
In vigilia ſancti Iacobi apoſtoli.
Acceſſerūt ad ieſū iacobus ⁊ ioannes fi. .x.
In ſanctorū cyriaci largi ⁊ ſmaragdi.
Euntes in mundum vniuerſum. .xvj.
In natali ꝯfeſſoꝝ. Uidete vigilate ⁊ orate. .xiij.
Feria quarta quatuor tēporū ſeptembris.
Reſpondens vnus de turba. .ix.
Sabbato primo q̄drageſime. Cū ſero eēt factū. .vj.

Super euāgelio ſancte Luce Continuū ſancti thome.

Inter cetera incarnatiōis chriſti myſteria q̄ eſaias ꝓpheta diligenter ⁊ aperte ꝓnūciat dicit: Induam celos tenebris:⁊ ſaccū ponā operimētum eoꝝ. Dñs dedit mihi linguā eruditā vt ſciā ſuſtētare eū q̄ lapſus ē verbo. Erigit mane:mane erigit mihi aurē: vt audiā quaſi magiſtrū. Ex quibus verbis ⁊ accipe poſſumus euāgelij ſm lucā materiā:modū ſcribēdi:finē:⁊ ꝯditionē ſcriptoris. AVG.de cō.euā. Lucas eni circa ſacerdotalē dñi ſtirpē atq; pſonā magis occupatus videt. vñ p vitulū ſignificat⁹ eſt: pp̄ter maximā victoriā ſacerdotis. AMBRO.Uitul⁹ eni ſacerdotalis eſt victima. vñ bñ ꝯgruit vitulo hic euāgelij liber q̄ a ſacerdotib⁹ inchoauit: ⁊ ꝯſūmauit in vitulo:q̄ oīuꝫ peccata ſuſcipiens ꝓ toti⁹ mūdi vita ē immolatus:⁊ ipam vituli immolationē lucas ſtilo quodā pleniore diffudit. GLO. Qr igit paſſionē chriſti principalit exponere lucas intendit: hui⁹ euāgelij materia ſignificari pōt in eo qḋ dicit: Induā celos tenebris:⁊ ſaccū ponā operimētū eoꝝ. Nā ad litterā in paſſiōe chriſti tenebre facte ſūt:⁊ in diſcipulis fides obſcurata eſt. HIE.ſup eſaiā: Et chriſtus deſpect⁹ erat ⁊ ignobilis qñ pēdebat in cruce:⁊ abſcōdit⁹ eſt vultus ei⁹ atq; deſpect⁹:vt humano corpe diuina potētia celaret.

HIE. Sermo aūt luce tā in euāgelio q̄ in actib⁹ apoſtoloꝝ cōptior ē:⁊ ſeclari redolet eloquētia. vñ ſubdit: Dñs dedit mihi linguā eruditā. AMBRO. Nā lꝫ ſcriptura diuina mūdane euacuet ſapie diſciplinā: q̄ in maiore fucata verboꝝ ambitu:q̄ reꝝ rōe ſubnixa ſit:tñ ſiq̄s ī ſcripturis diuinis etiā illa q̄ imitāda illi putāt q̄rat:inueniet Sanct⁹.n.lucas velut quendā hiſtoricū ordinē tenuit:⁊ plura nobis geſtoꝝ dñi miracula reuelauit:ita tñ.vt oēs ſapientie vtutes euāgelij ipſi⁹ cōplecteret hiſtoria. Quid eni pcellēti⁹ ad ſapiaꝫ nale:q̄ q̄ ſpiritūſctm creatorē etiā dñice icarnatiōis extitiſſe reſerauit: Docet moralia in eodē libro:quēadmodū.ſ.amare inimicū debeā. Docet etiā rōnalia cū lego:qm̄ q̄ fidel'ē ī minimo ⁊ ī magno fidelis ē.

EVSE. in eccleſiaſtica hiſtoria: Is ḡ genere q̄dē antiochenuſ:arte medic⁹:ſm hāc medicinā quā ex apoſtoloꝝ vl ſocietate vel traditiōe ſuſceperat:duos nobis medicinales libros q̄bus nō corpa ſꝫ aīe curent explicuit. vnde ſequit: Ut ſciā ſuſtētare eū q̄ lapſus eſt verbo. HIE.ſup eſaiā: Dicit eni ſe a dño accepiſſe ſermonē: quoniā lapſū erranteq; pplm ſuſtentet ⁊ reuocet ad ſalutē. GRECVS expoſitor: Cū aūt lucas bone indolis eēt ⁊ capacitati ſtrēnue ⁊ grecoꝝ ſciam ꝯſecutus eſt. Gramaticā ſiquidē atq; poeſim adeptus pfecte: Rethoricā aūt ⁊ pſuadendi leporem aſſecut⁹ ad plenū:neq; philoſophie munerib⁹ caruit deinde ⁊ medicinā acq̄rit. Et quoniā nature velocitate ſatis de humana guſtauerat ſapia:ad altiorē ꝯuolat. Accelerat igit ad iudeā ⁊ viſibilit ⁊ verboten⁹ chriſtū adit. Cumq; veritatē cognoſceret ver⁹ efficit chriſti diſcipulus: plurimū mgro cōmorat⁹. GLO. vñ ſubdit: Erigit mane q̄ſi a iuuētute ad ſecularē ſapientiā. Mane erigit mihi aurē ad diuina:vt audiā q̄ſi mgr̄ꝫ.ſ.ipm chriſtū. EVSE. in eccle.hiſtoria: Tradūt aūt q̄ euāgeliū ſuū ex pauli ore ꝯſcripſerit:ſicut ⁊ marc⁹ q̄ ex petri ore fuerāt pdicata cōſcripſit. CHRY. ſup mattheū: Uterq; aūt eoꝝ mgr̄m imitat⁹ eſt:hic quidē paulū ſup flumina fluentē:ille aūt petrū breuiloquio ſtudentē. AVG.de cō.euā. Eo aūt tpe ſcripſerūt quo nō ſolū ab eccl'ia chriſti:verū etiā ab ipſis adhuc in carne manentibus apoſtolis ꝓbari meruerūt. Et hec proemialiter dicta ſufficiant.

Quoniāquidē multi conati ſunt ordinare narrationē q̄ ī nobis cōplete ſūt reꝝ:ſicut tradiderūt nobis q̄ ab initio ipi viderūt:⁊ miniſtri fuerunt ſermonis. Uiſū eſt ⁊ mihi aſſecuto a principio omnia diligēter ex ordine tibi ſcribere optime theophile:vt cognoſcas eoꝝ verborum de quibus eruditus es veritatem.

EVSE. In eccleſiaſtica hiſtoria: Lucas ī initio euāgelij ſui cāꝫ cur ſcripſerit idicauit; videlicet quoniā multi alij temere pſūpſerant enarrare res q̄ ſibi magis erāt ad liquidū cōperte. Et hoc eſt qḋ dicit: Quoniāquideꝫ multi conati ſūt ordinare narrationē reꝝ. AMBRO. Nā ſicut multi in iudeoꝝ pplo diuino infuſi ſpū ꝓphetauerūt: alij auteꝫ pſeudo ꝓphete erāt potius q̄ ꝓphete:ſicut ⁊ nūc in nouo teſtamento multi euāgelia ſcribere conati ſūt q̄ boni nūmularij nō ꝓbarūt:⁊ aliud quidē fert euāgeliū qḋ duodecim ſcripſiſſe dicūt. Auſus eſt etiā baſilides euāgeliū ſcribere. Fert aliud ſm thomā:⁊ aliud ſm matthiā. BEDA. Multos ergo eos nō tā numeroſitate q̄ hereſeos multifarie diuerſitate cōmendat:q̄ nō ſpiritusſancti munere donati:ſꝫ vacuo labore conati magis ordinauerūt narrationē q̄ hiſtorie texuerūt veritatē. AMBRO. Qui eni conat⁹ eſt ordinare:ſuo labore conatus eſt:nec ipleuit ſuo conatu. Sūt eni ⁊ donatiōes:⁊ grā dei:q̄ vbi ſe iſuderit rigare ꝯſueuit:vt nō egeat:ſed redūdet ſcriptori igeniū Et iō bñ dicit: Reꝝ q̄ in nobis cōplete ſūt:vel q̄ in nobis redundāt. qḋ eni redūdat nulli deficit:⁊ de ꝯpleto nemo dubitat:cū fidē effectus aſtruat:exitus ꝓdat. ORI. Dicit aūt Reꝝ:q2 nō ſꝫ phantaſiā iuxta hereticos exercuit ieſus carnalē ipſi⁹ aduentū:ſꝫ cū veritas eēt reuera negociū ꝓſecut⁹ ē. Affectū aūt ſuū indicat ex hoc qḋ ait: Que in nobis cōplete ſūt.i.q̄ in nobis manifeſtiſſime ſūt oſtenſe:certa.n.fide ⁊ rōe cognouerat: neq; in aliquo fluctuabat. CHRY. Euāgeliſta aūt nō ſolū teſtimonio ꝯtent⁹ eſt ꝓprio:ſꝫ ad apl'os totū refert:inde robur venat ſmoni:⁊ iō ſubdit:ſicut tradiderūt nobis:q̄ ab initio ipi viderunt. EVSE. in eccle.hiſto. Cert⁹ eſt q̄ veritatē vl paulo exponēte:vel alijs apoſtolis q̄ ab initio ipſi viderant vel ſibi tradiderāt ꝯſecut⁹ ſit. CHRY. Dicit aūt: Uiderunt q2 hic maxime robur naneiſcit credulitatis: qḋ addiſcit ab his q̄ pſentialiter viderūt. ORI. Palaꝫ eſt aūt q̄ cuiuſdā doctrine finis ē in ipa doctrina:ſicut geometrice.alterius vero doctrine finis in opere cōputat: ſicut medicine:⁊ ita eſt in ſmone dei. Et iō poſtq̄ ſignificauerat ſciaꝫ ex hoc qḋ dixerat: Ipſi viderūt.demonſtrat opa:ex hoc qḋ ſequit: Et miniſtri fuerunt ſmonis vel verbi. AMBRO. Nā cōgruit iſta locutio vt mai⁹ myſteriū verbi q̄ auditū eē credam⁹.ſꝫ q2 nō prolatiuū verbū ſꝫ ſubſtātiale ſignificat:nō vulgare verbū ſꝫ celeſte intelligamus:cui apoſtoli miniſtrarūt. CYRIL. Quod aūt dicit huius verbi viſores fuiſſe apl'os ꝯcordat cū ioanne q̄ dicit: Uerbū caro factū eſt ⁊ habitauit in nobis:⁊ vidim⁹ gloriam ei⁹. Uerbū nanq; mediāte carne viſibile factū eſt. AMBRO. Nō ſolū aūt ſm corp⁹ viderūt dñꝫ:ſed etiā ſꝫ verbū. Uiderūt eni verbū q̄ cū moyſe ⁊ helia viderūt gloriā verbi.alij nō viderūt:q̄ corp⁹ tantūmodo videre potuerūt. ORI. Et in exodo quidē ſcriptū eſt: Popul⁹ videbat vocē dñi. vox aūt audit pot⁹ q̄ videt. Sed pp̄terea ita ſcriptū eſt:vt oſtēderet nobis alijs videre oculis vocē dñi q̄bus illi aſpiciūt q̄ merent. Porro in euāgelio nō vox cernit:ſꝫ ſmo q̄ voce pſtantior eſt. THEO. Ex hoc eni manifeſte innuit:q̄ lucas nō fuit diſcipulus ab initio: ſed ꝓceſſu tpis. Alij aūt fuerūt diſcipuli ab initio:vt petrus ⁊ filij zebedei. BEDA: Et tñ matthe⁹ quoq; ⁊ ioannes in multis q̄ ſcriberēt ab his q̄ infantiā:pueritiā:genealogiāq; ei⁹ ſcire ⁊ geſtis intereē potuerāt audire op⁹ habebāt. ORIGE. Deinde facultatē ſcribēdi replicat:qm̄

ea q̄ ſcripſit: nõ rumore cognouit: ſ; ab initio fuerat ipſe ſubſecut⁹. vñ ſequit: Uiſū eſt ⁊ mihi aſſecuto a principio oĩa diligenter ex ordine tibi ſcribere optime theophile.

AMBRO. Cū dicit: Uiſū eſt ⁊ mihi: nõ negat deo viſū: a deo eni ꝑparat voluntas hominū. Prolixiorē autem hūc euāgelij librū q̄ ceteros eē nemo dubitauerit: ⁊ ideo nõ ea q̄ falſa ſūt: ſ; q̄ vera ſibi vēdicat. Et iõ dicit: aſſecuto quidē oĩa viſū eſt ſcribere nõ oĩa: ſ; ex oībus: q2 q̄ fecit ieſus ſi ſcribant oĩa: nec ipm mūdū cape arbitror. Cõſulto aūt q̄ ab alijs ſūt ſcripta ꝑterijt: vt ꝓprijs quibuſdā ſinguli euangelioꝝ libri myſterioꝝ geſtoruꝗ miraculis eminerēt. THEO. Scribit aūt ad theophilū virū inclytū fortaſſis ⁊ principē: q2 q͡ dicit Optime: nõ dicebat niſi principib⁹ ⁊ ꝑſidib⁹: ſicut ⁊ paulus Feſto ꝑſidi dixit: Optime Feſte. BEDA: Theophil⁹ aūt interꝑtat amās deū: vel amat⁹ a deo. q̄ſquis ḡ amat deū ſiue a deo ſe deſiderat amari: ad ſe ſcriptū putet euāgeliū: ⁊ vt ſibi datū mun⁹ ſibiꝗ cõmēdatū pign⁹ ꝯſeruet. Nõ aūt nouoꝝ quorūlibet eidē theophilo ⁊ velut ignotoꝝ rõ pandēda: ſed coꝝ de quibus erudit⁹ ē verboꝝ ꝓmittit veritas exprimēda cū ſubdit: Ut cognoſcas eoꝝ verboꝝ de qb⁹ erudit⁹ es veritatē. ſ. vt quo q̄d ordine a dño geſtū dictūve ſit agnoſcere queat. CHRY. Uel aliter: vt certitudinē habeas ⁊ ſecur⁹ exiſtas: q̄ auditu ꝑceperas ꝓſpiciēs in ſcripturis. THEO. Plerūꝗ. n. cū ſine ſcripto aliq̄d dicit: calūniant illud q̄ſi falſū. cū vero q̄s q̄ dicit ſcripſerit: tūc magis credim⁹: q̄ſi niſi putaret vera: nõ ſcriberet. CHRY. Uel aliter: Totū euāgeliſte ꝓemiū duo ꝯtinet: ꝯditionē eoꝝ q̄ an eū euāgeliū ſcripſerāt: puta matthei ⁊ marci: ⁊ rurſū cur ⁊ ipſe ſcribere ꝓpoſuit. Cū vo dixiſſet: Conati ſūt. vocabulū potens applicari ⁊ ad ꝑſūptuoſe aggrediētes materiā: ⁊ ad honeſte ptractātes illā: Duab⁹ additionib⁹ dubiā ſniaꝫ certificat: primo quidē q2 dixit: Que in nobis cõplete ſūt rerū. ſcđo q2 dixit: Sicut tradiderunt nobis q̄ ab initio ipſi viderūt. Simul aūt h̄ qđ dico Tradiderūt. indicare mihi videt q͡ ⁊ ipſi moneant ꝓpagare: velut eni illi tradiderūt: ipos quoꝗ oportebit accipientes ſeriatim adinuicē ꝓmulgare. Nõdū aūt cõmendātes ſcripture q̄ tradita fuerāt: ꝯtingebat icõuenientia plurima ꝓuenire diuturnitate tpis. vñ merito q̄ de ꝑmiſ viſorib⁹ ꝟbi ⁊ miniſtris vbi acceperāt i ſcripti vniuerſo mūdo traditionē ꝑſtiterūt: ⁊ calūnias ꝓpellētes: ⁊ obliuionē deſtruētes: ⁊ ex ipa traditiõe itegritatē accõmodātes. .I.

Fuit in diebus herodis regis iude ſacerdos qdā noie çacharias de vice abia: ⁊ vxor illi⁹ de filiabus aaron: ⁊ nomē eius heliſabeth. Erāt aūt iuſti ambo an deū: icedētes i omnibus mādatis ⁊ iuſtificationibus dñi ſine q̄rela. Et nõ erat illis filius: eo q͡ eſſet heliſabeth ſterilis ⁊ ambo proceſſiſſent in diebus ſuis.

CHRY. Euāgelice narrationis exordiū a çacharia ſumit ⁊ natiuitate ioānis: mirū ante mirū ediſſerēs: minus an maius. nā qm̄ virgo paritura erat: ꝑparauit gr̄a vt vet⁹ prius ꝯciperet. Declarat aūt tpus cū dicit: Fuit in diebus herodis: ⁊ adijcit dignitatē cū ſubdit: Regis iude. Alius aūt herodes fuit q̄ ioanhē occidit: ſ; ille tetrarcha fuit: h̄ aūt rex. BEDA: Tempus aūt herodis alienigene regis dñico atteſtat aduentui. Predictū nanꝗ fuerat: q2 nõ deficiet princeps de iuda: neꝗ dux de femore ei⁹ donec veniat q̄ mittendus ē. Ex quo eni patres ex egypto exierūt ſue gentis iudicib⁹ vſꝗ ad ſamuel ꝓphetā: ac deinde regibus vſꝗ ad trāſmigrationē babylonie regebant. Poſt reditū vo babylonie p⁹ põtifices reꝝ ſūma gerebat: vſꝗ ad hircanū regē ſimul ⁊ põtificē: quo ab herode iterēpto iudee regnū ipi herodi alienigene iuſſu auguſti ceſari tradit gubernādū: cuius. xxxi. anno iuxta ꝓphetiā ſupradictā: q̄ mittendus erat aduenit. AMBRO. Docet aūt nos diuina ſcriptura nõ ſolū mores in his q̄ ꝓdicabiles ſūt: ſ; etiā parētes opoꝛtere laudari: vt veluti trāſmiſſa imaculate puritatis hereditas: in his quos volum⁹ laudare ꝑcellat. Nõ ſolū igit a parētib⁹ ſ; etiā a maiorib⁹ ſancti ioannis nobilitas ꝓpagat: nõ ſeculari ptāte ſublimis ſ; religionis ſucceſſiõe venerabilis. Plena eſt igit laudatio q̄ genus: mores: officiū: factū: iudiciū cõprehēdit. officiū in ſacerdotio. vñ dicit: Sacerdos quidā noie çacharias. BEDA: in ho. De ſacerdotali eni ꝓſapia Joānes ortus: vt eo potentius imitationē ſacerdotij ꝑdicaret quo ipm ad ſacerdotale gen⁹ ptinere clare ceret. AMBRO. Genus aūt cõprehēdit in maiorib⁹. vñ ſequit: De vice abia. i. nobilis inter familias. BEDA: Erat. n. principes ſāctuarij. i. ſūmi ſacerdotes tā de filijs eleaçar q̄ de filijs ithamar: quoꝝ vices ſm miniſteria ſua vt ingrederent domū dei. xxiiij. ſortibus dauid diſtinxit: in quibus familie abia de qua çacharias ortus eſt: ſors ꝯtigit octaua. Nõ aūt fruſtra ꝑmus noui teſtamēti ꝑco i octaue ſortis iure naſcit: q2 ſicut ſeptenario ſepe numero ꝓpter ſabbatū vetus teſtamētū: ſic nouū aliquotiēs ꝑ octonarium ꝓpter ſacramētū dñice vel noſtre reſurrectiõis exꝑmit.

THEO. Uolēs etiā oñdere q͡ legaliter ex ſacerdotali genere erat: ſubdit: Et vxor illi⁹ de filiab⁹ aaron: ⁊ nomen ei⁹ heliçabeth. Leuiti. xxij. Nõ. n. ꝑmittebat de alia tribu vxorē accipe: ſed de ſua. heliçabeth iterꝑtat requies: çacharias vero memoria dñi. BEDA in ho. Juſtis. n. parētibus ioannes eſt genit⁹: vt eo ꝯfidenti⁹ iuſticie ꝑcepta populis daret: q̄ hec ipa nõ q̄ſi nouitia didiciſſe: ſ; velut hereditario iure a ꝓgenitorib⁹ accepta ſeruaret. vnde ſequit: Erāt aūt ambo iuſti an deū. AMBRO. Et ſic mores i equitate cõprehēdit. Bene aūt dicit an deū. fieri. n. põt vt aliq̄s affectata bonitate populari iuſtus videat mihi: iuſtus aūt ante deū nõ ſit: ſi iuſticia nõ ex mentis ſimplicitate formet: ſ; adulatiõe ſimulet. Perfecta igit laus ē ante deū iuſtū eē: ſolus. n. ꝑfectior eſt q̄ ab eo ꝓbat. q̄ nõ põt falli. Factū aūt cõprehēdit in mādato: in iuſtificatiõe iudiciū. vñ ſequit: Incedētes i oīb⁹ mādatis ⁊ iuſtificatiõib⁹ dñi. Cū eni mādatis celeſtib⁹ obedim⁹: in mādati dñi incedim⁹. cū ꝯgrue iudicam⁹: tenere dñi iuſtificatiões videmur. Prouidere aūt opoꝛtet bona nõ ſolū corā deo: ſed etiā corā hoīb⁹. vñ ſequit: Sine q̄rela. Nulla. n. q̄rela eſt vbi ⁊ mentis bonitas ꝯcordat ⁊ facti: ⁊ plerunꝗ iuſticie durior hoīuꝫ q̄relā excitat. ORI. Põt etiā aliq̄d iuſtū iniuſte fieri: vt ſi iactātie cā q̄s paupi elargiat: qđ nõ ē ſine q̄rela. Sequit: Et nõ erat illis fili⁹: eo q͡ erat ſteril heliçabeth: ⁊ ambo ꝓceſſiſſent in dieb⁹ ſuis. CHRY. Nõ ſolū aūt heliçabeth erat ſteril ſ; ⁊ ꝑiarchaꝝ ꝯiuges: Sara Rebecca: Rachel: qđ dedecus erat antiq̄s. nõ poſſumus dicere q͡ peccati effect⁹ eēt ſterilitas: cūcti iuſti: cūcti ꝟtuoſi. Hec aūt fuit ſterilitatis cā: vt cū videris virginē parientē dñm: nõ ſis incredulus exercitās mentē tuā in aluo ſterilium. THEO. Et vt etiā tu addiſceres q͡ lex dei multiplicationē filioꝝ nõ appetit corꝑalē: ſ; mag ſpūalē. Proceſſerāt aūt ambo nõ ſolū ſm corp⁹: ſ; ſm ſpm aſcēſiões in corde ponētes: ⁊ vitā ſuā vt diē ⁊ nõ vt noctem habētes: quaſi in die honeſte ambulantes.

Factū eſt aūt cū ſacerdotio fūgeret çacharias in ordine vicis ſue an deū ſm ꝯſuetudinē ſacerdotij ſorte exijt vt incenſū poneret: ingreſſus in templum domini. Et omnis multitudo populi erat orans foris hora incenſi.

BEDA: Per moyſen dñs vnū ꝯſtituit ſūmū ſacerdotē cui mortuo vnū ſuccedere iuſſit: ⁊ h̄ vſꝗ ad dauid tpa ſeruatū ē: a q̄ plures fieri dño agēte decretū ē. vñ nūc çacharias in ordine vicis ſue ſacerdotio funct⁹ eē aſſerit cū dicit: Factū ē aūt cū ſacerdotio fungeret çacharias in ordine vicis ſue ante deū ſm ꝯſue. ſacer. ſorte exijt vt incenſū poneret

poneret ingreſ. in tem. dñi. AMBRO. Uidet aūt hic çacharias ſūm⁹ deſignari ſacerdos: q2 ſemel in anno ſolus ſūmus ſacerdos in ſecūdo ſanctuario intrabat: nõ ſine ſāguine quē offerret pro ſe ⁊ ꝓ ppl̄i delictis. BEDA: Nõ aūt nūc noua ſorte elect⁹ eſt cū incēſū eēt adolēdū: ſ; priſca ſorte cū ex ordine ſui põtificat⁹ in vicē abia ſuccederet. Sequit: Et oīs multi. po. erat orās foris hora incenſi. Incenſū in ſancta ſanctoꝝ a põtifice deferri expectāte foris templū oī ꝑplo decimo die ſeptimi mēſis eſt iuſſū: ⁊ hāc diē expiationis ſiue ꝓpitiationis vocari: cui⁹ diei myſteriū aplus ad hebreos pandēs: ieſū dñm it põtificē eē vex q̄ in ſāguine ꝓprio celi ſecreta ſubijt: vt ꝓpitiū nobis faceret patrē: ⁊ interpellaret ꝓ peccatis eoꝝ q̄ adhuc ꝑ foribus orātes expectāt. AMBRO. Hic eſt aūt ille ſummus ſacerdos q̄ adhuc ſorte q̄rit: q2 ver⁹ adhuc ignorat q̄ eni ſorte eligit: humano iudicio nõ cõprehēdit. Ille igit q̄rebat: ⁊ ali⁹ figurabat. ver⁹ in eternū ſacerdos q̄ nõ hoſtiarū cruore: ſ; ꝓprio patrē deū generi recõciliaret humano: ⁊ tūc quidē vices erāt: nūc aūt eſt ꝑpetuitas.

Apparuit aūt illi angelus dñi ſtans a dextris altaris incenſi. Et çacharias turbat⁹ eſt vidēs: ⁊ timor irruit ſup eū. Ait aūt ad illū angelus: Ne timeas çacharia: qm̄ exaudita eſt deꝑcatio tua. Et vxor tua heliçabeth pariet tibi filiū: ⁊ vocabis nomen eius ioannem: ⁊ erit gaudiū tibi: ⁊ exultatio: ⁊ multi in eius natiuitate gaudebunt.

CHRY. Ingreſſus çacharias i tēplū vt ꝑces ferret ꝓ cūctis ad deū: ⁊ q̄ſi dei ⁊ hoīuꝫ mediator: vidit angelū intus ſtantē. vñ dicit: Apparuit aūt illi angelus dñi ſtans a dextris altaris incenſi. AMBRO. Bene appariuiſſe dī ei q̄ eū repēte ꝯſpexit: ⁊ h̄ ſpecialiter: aut de angelis aut de deo ſcriptura diuina tenere ꝯſueuit: vt qđ nõ põt ꝑuideri apparere dicat. Nõ. n. ſiſr ſenſibilia videt: ⁊ is cui⁹ in volūtate ſitū ē videri: ⁊ cui⁹ nãe ē nõ videri. ORI. Et h̄ tm̄ i pn̄ti ſcl̄o dicim⁹: ſ; ⁊ i futuro cū migrauerim⁹ a mūdo: nõ oīb⁹ vel de⁹ vl angeli apparebūt: ſ; ille tm̄ videbit q̄ mundū habuit cor. Locus aūt nec nocere poterit quēq͡ nec iuuare. CHRY. Manifeſte aūt apparuit: nõ in ſomnis eo q͡ nimis arduū annūciabat. vñ manifeſtiori ⁊ mirabiliori viſione egebat. DAMA. Tn̄ angeli nõ vt ſūt hominib⁹ patefiūt: ſ; trāſfigurati ꝓut poſſūt viſores aſpicere in quodcūꝗ iuſſerit dñs. BASI. Dicit aūt: Altaris incenſi. eo q͡ alterū erat altare deputatum ad holocauſta.

AMBRO. Nõ immerito aūt angelus videt in tēplo: q2 veri ſacerdotis annūciabat iā aduent⁹: ⁊ celeſte ſacrificiū parabat: in quo angeli miniſtrarēt: nõ. n. dubites aſſiſtere angelū qñ chriſtus imolat. Apparuit aūt a dextris altaris incenſi: q2 diuine inſigne miſericordie deferebat. Dñs. n. a dextris eſt mihi: ne cõmouear. CHRY. Non põt aūt homo quātūcunꝗ ſit iuſtus abſꝗ timore cernere angelū. vñ ⁊ nūc çacharias aſpectū nõ tolerās ꝑſentie angeli nec fulgorē illū valēs ſufferre turbat. Et h̄ ē qđ ſubdit: Et çacharias turbat⁹ eſt vidēs. Sicut aūt auriga ꝑterrito: loraꝗ dimittēte corruūt eq̄ ꝑcipites: totaꝗ q̄driga ꝑuertit: ſic accidere ꝯſueuit aie quotiēs ab aliquo ſtupore vel ſollicitudine deprimit. vñ ⁊ h̄ ſubdit: Et timor irruit ſup eū. ORI. Noua quippe facies humanis ſe obtutib⁹ ꝑbens turbat mentē animūꝗ ꝯſternat. vñ angelus ſciens hāc humanā eē naturā primū ꝑturbatiõi medet. Nā ſequitur: Ait aūt ad illum angelus: ne timeas çacharia. ATHANA. In vita antonij. vñ nõ difficilis eſt bonoꝝ ſpirituū maloruꝗ diſcretio. ſi. n. p⁹ timorē ſucceſſerit gaudiū: a dño veniſſe ſciam⁹ auxiliū: q2 ſecuritas aie pn̄tis maieſtatis indiciū ē. ſi aūt incuſſa formido ꝑmāſerit: hoſtis eſt q̄ videt. Nõ ſolū aūt trepidantē refocillat: ſ; etiā nouo letificat nūcio ſubdēs: Quoniā exaudita ē deꝑcatio tua: ⁊ vxor tua heliçabeth pariet tibi filiū. AVG. de queſti. euā. Ubi primo hoc attendendū eſt: quia nõ eſt veriſimile vt cū ꝓ peccatis ppl̄i vel ſalute vl redēptione ſacrificiū ille offerret: q͡ potuerit publicis votis relictis homo ſenex vxorē habēs ꝓ accipiēdis filijs orare ꝑſertim: nā nemo orat accipe qđ accepturū eē deſperat. Uſꝗ adeo aūt ille iā ſe habiturū filios deſꝑabat: vt hoc angelo ꝓmittēti nõ crederet. Ergo qđ ei dicit: Exaudita ē deꝑcatio tua. ꝓ ppl̄o intelligendū ē: cui⁹ ppl̄i qm̄ ſal⁹ ⁊ redēptio ⁊ peccatoꝝ abolitio ꝑ chriſtū futura erat: adhuc nūciat çacharie naſcitur⁹ fili⁹: q2 ꝑcurſor chriſti deſtinabat.

CHRY. Uel q͡ ſit exaudita ei⁹ deꝑcatio ꝓbat ꝑ hoc: q͡ gignēdus erat ei fili⁹ clamās: Ecce agnus dei qui tollit peccata mūdi. THEO. Quaſi ipo dicēte: vñ erit mihi hoc manifeſtū: ait angelus ex h̄ q͡ heliçabeth pariet: credes q͡ peccata ppl̄o ſūt remiſſa. AMBRO. Uel aliter Plena ſp ⁊ redūdantia ſūt diuina bñficia nõ exiguo ꝯſtricta munere: ſ; vberi bonoꝝ coaceruata ꝯgeſtu: vt hic primū ꝑcatiõis fructus ꝓmittit: deinde ſterilis partus vxoris: Cuius nomē ꝑnūciat ſubdēs: Et vocabis nomē eius ioannē. BEDA: Singularis meriti indiciū dat: quotiēs hoībus a deo vel iponit nomē vel nūciat. CHRY. ſup ioannē: Illud quoꝗ opoꝛtet exprimere: qm̄ in quibus ab ipa teneritate infantie virt⁹ refulgere debebat: a ꝑncipio diuinit⁹ ſumebāt noia. His vo q̄ poſtea debebant excreſcere: nomē poſtea iponebat. BEDA: Joannes ḡ interꝑtat in quo eſt gr̄a: vl dñi gr̄a: q̄ noie declarat ꝑmo parētibus ei⁹ gr̄am quibus decrepitis naſceret fili⁹ eē donatā: deinde ipſi ioanni q̄ magnus corā dño erat futur⁹: poſtremo etiā filijs iſrael quos ad dñm erat ꝯuerſur⁹. vñ ſequitur: Et erit gau. tibi ⁊ exul. ORI. Qñ eni iuſtus orit in mūdo: miniſtri natiuitati ei⁹ letant. qñ vo ille naſcit q̄ q̄ſi ad penas ⁊ argaſtulū relegat: miniſter ꝯſternat ⁊ ꝯcidit.

AMBRO. Sanctus aūt nõ ſolū parentū gr̄a: ſed etiā ſalus ē plurimoꝝ. vñ ſequit: Et multi in natiuitate ei⁹ gaudebūt. Admonet h̄ loco ſanctoꝝ generatiõe letari: admonent parentes gr̄as agere. nõ. n. mediocre mun⁹ ē dei: dare liberos: ꝓpagatores generis: ſucceſſiõis heredes.

Erit eni magnus corā dño: ⁊ vinū ⁊ ſicerā nõ bibet. Et ſpirituſācto replebit adhuc ex vtero matris ſue: ⁊ multos filioꝝ iſrael ꝯuertet ad dñm deū ipoꝝ. Et ipe ꝑcedet an illū in ſpū ⁊ ꝟtute helie: vt ꝯuertat corda patrū i filios: ⁊ icredulos ad prudētiā iuſtorum: parare dño plebem perfectam.

AMBRO. Poſt leticiā plurimorū magnitudo ꝟtutis ꝓmittit cū dī: Erit. n. magn⁹ corā dño. Nõ corꝑis ſed aie magnitudinē declarauit: eſt corā dño magnitudo aie: magnitudo virtuti. THEO. Multi nanꝗ magni dicūt: ſ; corā hoīb⁹: nõ corā deo ſicut hypocrite. ita aūt ⁊ parentes ioannis iuſti corā dño dicti ſūt. AMBRO. Deinde nõ fines alicui⁹ ꝓpagauit imperij: nõ triūphos bellici certaminis reportauit: ſ; qđ eſt ampli⁹ ꝑdicās in deſerto: delitias hominū corporiſꝗ laſciuiā magna animi ꝟtute depſſit. vñ ſequit: Et vinū ⁊ ſicerā nõ bibet. BEDA: Sicera iterꝑtat ebrietas: q̄ vocabulo hebrei oē qđ inebriare põt poculū ſiue de pomis ſiue de frugib⁹: ſeu de q̄libet alia materia ꝯfectū ſignificāt. Propriū vo in lege naçareoꝝ erat vino ⁊ ſicera tpe obſecrationis abſtinere. vñ ioannes ceteriꝗ tales vt ſp naçarei. i. ſancti manere poſſint: ſp his abſtinere ſatagūt. nõ. n. decet vino in quo ē luxuria inebriari eū q̄ muſto ſpirituſſancti deſiderat impleri. vñ recte cui vini ebrietas tollit: ſpūs gr̄a cumulat. Sequit aūt: Et ſpirituſancto replebit adhuc ex vtero mr̄is ſue. AMBRO. Cui ſpirituſſanct⁹ infūdit: magnarū eſt plenitudo virtutū. Siquidē ſanct⁹ ioannes anteq͡ naſceret: matris adhuc in vtero poſitus ſpūs accepti gr̄am deſignauit: cū in vtero parētis exiliēs dñi euāgeliçauit aduentū. Alius ē ſpūs vite hui⁹: ali⁹ gr̄e. Ille naſcēdo ſumit ex-

ordiũ: moriendo defectũ. Iſte nõ etatibꝰ coercet: nõ oblitu extinguit: nõ aluus m̃ris excludit. GRECVS: Quõ aũt erit opꝰ ioannis: ꝗd ve ꝑ ſpm̃ ſanctũ pageret: oñdit ſubdẽs Et multos filioꝝ iſrael ꝯuertet ad dñz deũ ipoꝝ. ORI. Ioannes ꝗdẽ plurimos ꝯuertit: Dñi aũt opus ẽ vt oẽs ad deũ patrẽ ꝯuertat. BEDA: Cũ aũt ioannes q̃ chriſto teſtimoniũ ꝑhibẽs: in eiꝰ fide pplos baptiȥabat: dr̃ filios iſrael ad dñm deũ ipoꝝ ꝯuertiſſe. patet chriſtũ dñm deũ eẽ iſrael. vñ deſinãt arriani xp̃m dñm deũ eẽ negare. Erubeſcãt photiniani xp̃o ex v̓gine ꝑncipiũ dare. Ceſſet manichei aliũ ppl'i iſrael atq; aliũ chriſtianoꝝ deũ credere. AMBRO. Nõ aũt egemꝰ teſtimonio: ꝙ plurimoꝝ ſanctus ioannes corda ꝯuertit: in quo nobis ꝓphetice ſcripture ⁊ euãgelice ſuffragant: Uox eni clamãtis i deſerto Parate viã dño. Nõ.n. de ſe: ſȝ de dño ꝑdicabat ꝑnũcius xp̃i. ⁊ id̃o ſeq̃t: Et ipſe ꝓcedet añ illũ i ſpũ ⁊ v̓tute helie. Bñ ꝓcedet añ illũ q̃ ꝑnũcius natꝰ ẽ ꝑnũcius mortuꝰ ẽ. Bñ etiã iũgit In ſpũ ⁊ v̓tute helie. ORI. Nõ dicit in aĩa helie: ſȝ in ſpũ ⁊ v̓tute. Spũs.n. q̃ fuerat in helia venit in ioanne: ⁊ ſil'r virtus eiꝰ. AMBRO. Nunq̃.n. ſine v̓tute ſpũs vl' ſine ſpũ virtus: ⁊ id̃o in ſpũ ⁊ virtute: qꝛ ſanctꝰ helias ⁊ virtutẽ habuit magnã ⁊ grãz. v̓tutẽ vt ad fidẽ aĩos populoꝝ a ꝑfidia retorqueret. virtutẽ abſtinẽtie atq; patiẽtie ⁊ ſpm ꝓphetãdi in deſerto helias: i deſerto ioãnes. Ille achab regis grãm nõ q̃ſiuit: hic ſpreuit herodis. Ille iordanẽ diuiſit: hic ad lauacrũ ſalutare ꝯuertit. Ille p̃lioris: h̃ ſequẽtis dñici ꝑcurſor aduẽtus. BEDA: Quõ aũt de helia per malachiã ꝑdictũ ẽ: hoc ꝑ angelũ de ioanne dicit: cũ ſubdit: Ut ꝯuertat corda patrũ in filios. ſpiritualẽ antiquoꝝ ſanctoꝝ ſciam pplis ꝑdicãdo infũdens. Et icredulos ad prudentiã iuſtoꝝ. q̃ eſt nõ de legis operibꝰ iuſticiã ꝑſumere: ſȝ ex fide ſalutẽ q̃rere. GRECVS: Uel aliter: Parentes ioannis ⁊ apoſtoloꝝ iudei fuerũt: ſȝ tñ ꝯ euãgeliũ ex ſupbia ⁊ infidelitate ſeniebãt. Itaq; tanq̃ benigni filij ioannes prius ⁊ apoſtoli ꝯſequẽter eis veritatẽ monſtrabãt: in ꝓpriam iuſticiã ⁊ prudẽtiã eos attrahẽtes: ſic etiã helias reliq̃s hebreoꝝ ꝯuertit ad apoſtoloꝝ veritatẽ.

BEDA: Quia v̓o ȥachariã ꝓ plebe ſupplicãtẽ dixerat exauditũ: ſubiũgit: Parare dño plebẽ ꝑfectã. in q̃ docet quo ordine plebs eadẽ ſaluari ⁊ ꝑfici debeat: ad ꝑdicationẽ. ſ. ioannis penitẽdo ⁊ credẽdo in chriſtũ. THEO. Uel aliter: Ioannes plebẽ parauit: nõ icredulã: ſȝ ꝑfectã i. preperatã ad ſuſcipiendũ chriſtũ. ORI. Sacramentũ aũt ioannis vſq; nũc explet in mũdo. Quicũq;.n. crediturus eſt in ieſũ chriſtũ: antea ſpũs ⁊ v̓tus ioannis ad aĩaz illius venit: ⁊ ꝑparat dño populũ perfectũ: vnitũ.

Et dixit ȥacharias ad angelũ: Unde hoc ſciã Ego.n. ſũ ſenex: ⁊ vxor mea ꝓceſſit in diebꝰ ſuis. Et rñdens angelus dixit ei: Ego ſũ gabriel q aſto ante deũ: ⁊ miſſus ſũ loq ad te: ⁊ hec tibi euãgeliȥare. Et ecce eris tacẽs ⁊ nõ poteris loq vſq; i diẽ quo hec fiant: ꝓ eo ꝙ nõ credidiſti verbis meis q̃ iplebunt in tp̃e ſuo. Et erat plebs expectãs ȥachariã: ⁊ mirabãt ꝙ tardaret ipſe i tẽplo. Egreſſus aũt nõ poterat loqui ad illos. Et cognouerunt ꝙ viſionem vidiſſet in templo: ⁊ ipſe erat innuens illis ⁊ permanſit mutus.

CHRY. Habito reſpectu ȥacharias ad ꝓpriaz etatẽ: q̃netiã ꝯiugis ſterilitate ꝯſpecta diffiſus ẽ. vñ dicit: Et dixit ȥacharias ad angelũ: vñ h̃ ſciã: q̃ſi dicat: quõ hoc fiet: Et cãm dubitatiõis ſubdit: Ego.n. ſũ ſenex: ⁊ vxor mea ꝓceſſit in diebꝰ ſuis. q.d. Etas intempeſta: natura inepta: ego generãs debilis: terra ſterilis. Nõ aũt cenſet ꝓpter hoc dignus eẽ venia ſacerdos: dũ ſeriẽ rerũ expoſtulat. q̃ncũq; eni deꝰ aliquid indicat oportet in fide ſuſcipe: nã ſup huiuſmodi diſceptare ꝯtumacis eſt aĩe. vñ ſequit: Et reſpõ. ange. dixit ei: Ego ſũ gabriel q̃ aſto ante deũ. BEDA. q.d. Si homo talis ſigna ꝓmitteret: ipune ſignũ flagitare liceret: at cũ angelus ꝓmittat iã dubitare nõ decet Sequit: Et miſſus ſũ loqui ad te ⁊ hec tibi euangeliȥare.

CHRY. Ut cũ audias me a deo miſſũ fore: nihil humanũ eſtimes ex his q̃ tibi dicũt. Neq;.n. ex me loquor ſȝ mittẽtis relata denũcio. hec eſt eni nũcij bonitas: vt nihil ex ſe referat. BEDA: Ubi notandũ eſt ꝙ angelus ſe ⁊ ante deũ ſtare ⁊ ad euangeliȥandũ ȥacharie miſſũ eẽ teſtat. GREGO. in ho. Quia ⁊ cũ ad nos veniunt angeli ſic exterius implent miniſteriũ vt tñ nunq̃ interiꝰ deſint ꝑ ꝯtemplationẽ. qꝛ etſi circũſcriptꝰ eſt angelicus ſpiritus: ſũmus tñ ſpiritus q̃ deus eſt circũſcriptus nõ eſt. Angeli itaq; etiã miſſi ante ipm ſũt: qꝛ quõlibet miſſi veniãt: itra ipm currunt. BEDA: Dat aũt ei ſignũ: qd̃ rogat: vt qd̃ diſcredẽdo locutꝰ eſt: iã tacẽdo credere diſcat. vñ ſequit Et ecce eris tacens: ⁊ nõ poteris loqui. CHRY. Ut a vi generatiua ad organa vocalia vincula transferant: nec ſtatũ ſacerdotij ei parcit: ſȝ ob hoc plectebat ampliꝰ: qꝛ circa fidẽ ceteris preeſſe debebat. THEO. Sȝ qꝛ verbũ qd̃ ingi aĩo habet põt etiã ſurdũ ſignificare: qꝛ bene talis eris ſurdus ⁊ nõ poteris loqui. Cõuenienter eni hec duo paſſus eſt: tanq̃ eni inobediẽs ſurditatem incurrit: ⁊ tanq̃ ꝯdictor taciturnitatẽ. CHRY. Dicit aũt: Et ecce q.d. i hoc inſtanti. Sȝ ꝯſidera miſerationẽ dñi in hoc qd̃ ſequit: Uſq; in diẽ quo hec fient. q.d. Cũ ꝑ euẽtus rerũ qd̃ dico oñdo: ⁊ noueris te iure punitũ: tũc te de pena eripiam. Et cãm pene oñdit cũ ſubdit: Pro eo ꝙ nõ credidiſti verbis meis. q̃ iplebunt in tp̃e ſuo: nõ attendẽs virtutẽ eius q̃ miſit me: cui ego aſſiſto. Si aũt ijs q̃ erga natiuitatẽ mortalẽ incredulus erat punit: q̃liter q̃ celeſtẽ ⁊ ineffabilẽ calũniat vitabit vltionẽ: GRECVS. Dũ aũt hec intrinſecꝰ agerent: dilatio tẽporis admirari cogebit expectantẽ forinſecꝰ multitudinẽ. vñ ſequit: Et erat plebs expec. ȥacha. ⁊ mira. ꝙ tar. ipſe in tẽplo. Cũq; ꝑ diuerſa vagaret ſuſpitio: q̃libet dictabat ad libitũ donec ȥacharias egrediẽs docuit ſilẽdo qd̃ latẽdo ꝓpeſſus eſt. vñ ſequitur: Egreſſus aũt nõ poterat loq̃ ad illos: ⁊ cogno. ꝙ viſionẽ vidiſſet in tẽplo. THEO. Innuebat aũt pplo ȥacharias forte cãm taciturnitatis interrogãti: quã loqui nõ valẽs: ꝑ nutũ declarabat. vñ ſequit: Et ipſe erat innuens illis ⁊ ꝑmãſit mutꝰ. AMBRO. Eſt aũt mutꝰ q̃dẽ v̓bo corporales actꝰ indicare moliẽs: nec exꝑmẽs eiꝰ voluntatẽ.

Et factũ eſt vt impleti ſũt dies officij eius abijt in domũ ſuã. Poſt hos aũt dies concepit heliſabeth vxor eius: ⁊ occultabat ſe mẽſibus q̃nq; dicens: Quia ſic fecit mihi dñs in diebus q̃bus reſpexit auferre obprobrium meũ inter homines.

BEDA: Uicis ſue tp̃e pontifices templi tñ officijs mãcipati nõ ſolũ a cõplexu vxorũ: ſed ab ipſo quoq; domorũ ſuaꝝ abſtinebant ingreſſu. vnde dicit: Et factum eſt vt impleti ſunt dies officij eius: abijt in domũ ſuam. Quia eni tunc ſacerdotalis ex ſtirpe aaron ſucceſſio querebat neceſſario tp̃s ſubſtituende ſoboli ꝓcurabatur. At quia nũc non carnalis ſucceſſio ſed profectio ſpiritalis inquiritur: ſacerdotibus vt ſemꝑ altari queant aſſiſtere: ſemꝑ caſtitas obſeruanda ꝑcipitur. Sequitur: Poſt hos autez dies ꝯcepit heliſabeth vxor eiꝰ. Poſt dies. ſ. officij ȥacharie cõpletos. Geſta ſũt aũt hec menſe ſeptẽbri. viij. calendas octobris: qñ oportebat iudeos ieiuniũ ſcenophegie celebrare: iminente equinoctio in quo incipit nox eẽ maior q̃ dies: quia chriſtũ oportet creſcere: ioannẽ aũt minui. Nec fruſtra tunc dies ieiunioꝝ erãt: qꝛ ꝑ ioannẽ erat hoibꝰ afflictio penitẽtie ꝑdicãda. Sequit: Et occultabat ſe menſibus quinq;. AMBROSI. Que cauſa occultationis niſi pudor: Sũt eni quedã tempore ꝑſcripta cõiugio: quando dare operã ꝓcreandis liberis ſit decorũ:

⁊ matura

dũ anni vgent: dũ ſuſcipiendoꝝ liberorũ ſpes eſt. At vbi ⁊ matura eui ſenectus ſucceſſerit: ⁊ etas eſt regendis: liberis habilior q̃ creandis pudor eſt legitimis ſȝ fetus geſtare indicia: ⁊ grauari aliene etatis onere: ⁊ tumeſcere aluũ nõ ſui tp̃is fructu. Pudebat ergo ꝓpter etatẽ: vñ intelligi põt eã qꝛ iã nõ ꝯueniebãt iter ſe ꝯcubitũ ꝯiugali. neq; eni eã q̃ ſenilẽ nõ erubeſceret coitũ: erubeſceret partuz. h̃ tñ erubeſcit onus parentis: q̃diu neſcit myſteriũ religionis. Sed q̃ occultabat ſe qꝛ ꝯceperat filiũ: iactare ſe cepit qꝛ generabat ꝓphetã. ORI. Et id̃o dicit: Menſibꝰ q̃nq; ideſt donec maria ꝯciperet: ⁊ fetus eius exultãs cũ gaudio ꝓphetaret. AMBRO. Et q̃uis prius ſui erubeſceret etatem: rurſus caruiſſe ſe gaudebat obprobrio dicẽs: Quia ſic fecit mihi dñs. CHRY. Scilicet ſoluit ſterilitatẽ: donũ ſupra naturã ꝯceſſit. ⁊ petra infructuoſa ſpicaſ virẽtes ꝓduxit. abſtulit dedecus dũ genitricẽ fecit. vñ ſequit: In die. q̃ re. auf. ob. meũ inter ho. AMBRO. Pudor eni eſt feminis nuptiaꝝ ꝑmia nõ h̃re: q̃bus hec ſola ẽ cauſa nubendi. CHRY. Dupliciter igit gaudet dũ ⁊ a nota ſterilitatꝭ ipaz eripuit dñs: ⁊ qm̃ illuſtrẽ partũ enixa eſt. Nõ eni vt in ceteris gignentiũ ſolus ꝯcubitus interuenit: ſed grã celeſtis huius ortus fuit exordiũ. BEDA: Myſtice aũt ꝑ ȥachariã ſacerdotiũ iudeoꝝ: ꝑ heliſabeth põt lex ipa deſignari: q̃ ſacerdotũ doctriniſ exercitata ſpiritales deo filios gignere debebat: ſȝ nõ valebat: qꝛ neminẽ ad ꝑfectionẽ adduxit lex. Erãt ambo iuſti. qꝛ bona eſt lex ⁊ ſacerdotiũ ꝓ illo tp̃e ſanctũ. Ambo ꝓceſſerãt in diebus ſuis. qꝛ adueniente chriſto iã incuruant ad ſeniũz. Ingredit ȥacharias templũ: qꝛ ſacerdotũ eſt intrare in ſãctuariũ myſterioꝝ celeſtiũ. Foris orat multitudo: qꝛ myſtica penetrare nequit. Dũ altari thymiama imponit: naſciturũ ioannẽ agnoſcit: qꝛ dũ doctores flãma diuine lectionis ardent: grãm dei ꝑ ieſũ ꝓditurã reperiũt: ⁊ hoc ꝑ angelũ: qꝛ lex ꝑ angelos ordinata eſt. AMBRO. In vno aũt vox totiꝰ plebis obmutuit: qꝛ in vno totus ad deum loquebat populus. trãſiuit eni ad nos dei verbũ ⁊ in nobis nõ tacet. Mutus eſt q̃ nõ itelligit legẽ. Cur.n. tibi magis videat mutus eẽ q̃ ſonũ q̃ qui myſteriũ neſcit: Innuẽti ſimilis eſt populus iudeoꝝ: q̃ actuũ ſuoꝝ ꝑſtare nõ poteſt rationẽ. BEDA: Et tñ heliſabeth ꝯcipit ioannẽ: qꝛ interiora legis ſacramẽtis chriſti abundant. Cõceptũ q̃nq; menſibꝰ occultat: qꝛ moyſes quinq; libris myſteria chriſti deſignat: ſeu quia chriſti diſpenſatio in quinq; mundi etatibus per ſanctorũ dicta vel facta figurat.

In menſe aũt ſexto: miſſus ẽ angelus gabriel a deo in ciuitatẽ galilee cui nomẽ naȥareth: ad virginẽ deſponſatã viro: cui nomẽ erat ioſeph de domo dauid: ⁊ nomen virginis maria.

BEDA: Quia chriſti incarnatio vel ſexta etate ſeculi futura: vel ad impletionẽ legis erat ꝑfutura: recte ſexto mẽſe ꝯcepti ioannis miſſus ad mariã angelus naſciturũ nũciat ſaluatorẽ. vñ dicit: In menſe aũt ſexto. Menſẽ ſextũ martiũ intellige: cuiꝰ. xxv. die dñs noſter ⁊ ꝯceptus traditꝰ ⁊ paſſus: ſicut ⁊. xxv. die menſis decẽbris natꝰ. ꝙ ſi vl' hoc die vt nõnulli arbitrant equinoxiũ vernale: vel illo ſolſtitiũ brumale fieri credamꝰ: ꝯuenit cũ lucis incremento ꝯcipi vel naſci eũ q̃ illuminat omnẽ hominẽ venientez in hũc mundũ. At ſiquis ante dominice natiuitatis ⁊ cõceptiõis tp̃s cõſiderat lucẽ vel creſcere vel tenebras ſupare ꝯuicerit: dicimus ⁊ nos qꝛ ioannes ante faciẽ aduentus eius regnũ celoꝝ euangeliȥabat. BASI. Adeũt aũt nos celeſtes ſpũs: nõ q̃ſi ex ſeipſis: ſed ex eo ꝙ diuine ſapientie decorẽ ꝯſpiciũt. vnde ſequit: Miſſus eſt angelus gabriel a deo. GRE. in ho. Ad mariã.n. virginẽ nõ quilibet angelus: ſȝ gabriel archangelus mittit. ad hoc quippe miniſteriũ ſũmũ angelũ venire dignũ fuerat: q̃ ſummũ omniũ nũciabat: Qui iccirco priuato noĩe cenſet: vt ſignet ꝑ vocabulũ in operatiõe q̃d valeat. Gabriel eniz dei fortitudo nominat. per dei ergo fortitudinẽ nunciandus erat: q̃ virtutũ dñs ⁊ potẽs in prelio ad debellãdas poteſtates aereas veniebat. GLO. Addit aũt ⁊ locus quo mittit euz ſubdit: In ciui. gali. cui no. naȥareth. Naȥareth eni. i. ſanctus ſanctoꝝ nũciabat venturꝰ. BEDA. in ho. Aptũ aũt humane reſtaurationis principiũ: vt angelus a deo mitteret ad virginẽ ꝑtu ꝯſecrandũ diuino: qꝛ prima ꝑditionis humane fuit cã cũ ſerpens a diabolo mittebat ad mulierẽ ſpũ ſuperbie decipiendã. vñ ſequit: Ad virginẽ. AVG. de ſancta virginitate: Illũ eni ſolũ virginitas decẽter parere potuit: q̃ in ſua natiuitate parẽ habere nõ potuit. Oportebat eni caput noſtrũ ꝓpter inſigne miraculũ ſm̃ corpus naſci de virgine: qñ ſignificaret membra ſua de virgine etiã ſm̃ ſpiritũ naſcitura. HIE. in ſermone aſſũ. Et bene angelus ad virginẽ mittit: qꝛ ſꝑ eſt angelis cognata v̓ginitas. Profecto i carne ꝑter carnẽ viuere nõ terrena vita ẽ: ſȝ celeſti. CHRY. ſup mat. Nõ aũt angelus poſt partũ annũciat virgini: ne nimiũ exinde turbaret. Et ideo ante ꝯceptionẽ illã alloquit: nõ in ſõnis: imo viſibiliter aſſiſtit: nã q̃ſi magnã valde relationẽ accipiẽs egebat ante rei euentũ viſione ſolẽni. AMBRO. Bene autem vtrunq; poſuit ſcriptura: vt ⁊ deſponſata eſſet ⁊ virgo. Uirgo: vt expers virilis conſortij videretur. Deſponſata: ne temerate virginitatis adureretur infamia: cui grauis aluus corruptele videretur inſigne preferre. Maluit autem dñs aliquos de ſuo ortu q̃ de matris pudore dubitare. ſciebat.n. tenerã eẽ virginis verecundiaz ⁊ lubricã famã pudoris: nec putauit ortus ſui fidẽ m̃ris iniurijs aſtruendã. Seruat itaq; ſancte marie ſicut pudore integra: ita ⁊ inuiolabilis opinione virginitas. nec decuit ſiniſtra virginibus opinione viuentibus velamen excuſatiõis relinqui: ꝙ infamata mater quoq; dñi videret. Quid aũt iudeis: quid herodi poſſet aſcribi: ſi natũ viderent ex adulterio ꝑſecuti: Queadmodũ aũt ipſe diceret: Nõ veni legẽ ſoluere: ſed adimplere ſi videret cepiſſe a legis iniuria: cũ prius innupte lege dãnet. Quid ꝙ etiã fides marie verbis magis adſciſcitur: ⁊ mendacij cã remouet: videt.n. culpã obũbrare noluiſſe mendacio innupta pregnans. Cãm aũt mentiendi deſponſata nõ habuit: cũ cõiugij premiũ ⁊ gratia nuptiarũ partꝰ ſit feminaꝝ. Nõ mediocris quoq; cauſa eſt vt virginitas marie falleret principẽ mũdi: q̃ cũ deſponſatã viro cerneret: partũ nõ potuit habere ſuſpectũ. ORI. Si.n. nõ habuiſſet ſponſũ: ſtatim cogitatio tacita diabolũ ſurrepſiſſet: quõ que nõ accubuit cũ viro pregnãs eſſet: debet iſte ꝯceptus eſſe diuinꝰ debet aliquid humana natura eẽ ſublimiꝰ. AMBRO. Sed tñ magis refellet principes ſeculi: demonũ eni malicia facile etiã occulta deprehẽdit. At vero q̃ ſecularibus vanitatibus occupant: ſcire diuina nõ poſſunt q̃netiã locupletior teſtis pudoris maritus adhibet: q̃ poſſet ⁊ delere iniuriã ⁊ vindicare obprobriũ: ſi nõ agnoſceret ſacramẽtũ. de quo ſubdit: Cui nomẽ erat ioſeph de domo dauid. BEDA: in ho. Qd̃ nõ tñ ad ioſeph: ſȝ etiã ꝑtinet ad mariã. Legis nanq; erat ꝑceptũ: vt de ſua quiſq; tribu aut familia acciperet vxorẽ. Sequit: Et nomẽ v̓ginis maria. BEDA. ſup lucã: Maria hebraice ſtella maris: ſyriace vero dña vocat: ⁊ merito qꝛ hec totiꝰ mundi dñm lucẽ ſeculis meruit generare perennem.

Et ingreſſus angelus ad eã dixit: Aue gratia plene dñs tecũ: benedicta tu in mulieribus. Que cum audiſſet turbata eſt in ſermone eius: ⁊ cogitabat qualis eſſet iſta ſalutatio.

AMBRO. Diſce virginẽ moribus: ſola in penetralibꝰ quã nemo viroꝝ videret: ſolus angelus reperiret. vñ dr̃: Et ingreſ. ange. ad eã. Et ne q̃dẽ degeneri depravaret affatu: ab angelo ſalutat. GRECVS: Contra vocẽ prius editã mulieri dirigit nũc ſermo ad virginẽ. In illa doloribus prius eſt cã peccati punita: in hac per gaudiũ meſticia

pellit. vnde iocunditatẽ nõ abſurde ꝓnunciat angelus virgini dicens: Aue. Q autẽ digna cognoſceret ſponſaliũ atteſtat: cũ dicit: Gratia plena. quaſi eñ q̃dã arra aut dos ſponſi oſtendit ꝙ fecunda ſit gratijs. Dorũ.n. q̃ dicit: hec ſũt ſponſalia ſponſi. HIE. in ſermone de aſſũ. Et bene gr̃a plena: q꞉ ceteris per ptes ꝓſtat: Marie vero ſimul ſe totã infudit gr̃e plenitudo. Vere gr̃a plena: p quã largo ſpiritus ſancti imbre ſupfuſa eſt oĩs creatura. Jam aũt erat cũ v̾gine: q̄ ad v̾ginẽ mittebat angelũ: ⁊ ꝓceſſit nũciũ ſuũ dñs: nec teneri potuit locis q̄ oĩbus habet in locis. vnde ſequit: Dñs tecũ. AVG. in ſer. de nati. Magis ꝙ mecũ: ipſe.n. in tuo eſt corde: in tuo fit vtero: adimplet mentem: adimplet ventrẽ. GRECVS: Hoc aũt eſt totũ legationis cõplemẽtũ. dei.n. verbũ vt ſpõſus ſupra rationẽ vniõnẽ efficiẽs tanꝙ ipſe germinãs: idcirco germinatus totam naturã humanã ſibiipſi ꝯformauit. Vltimũ vero ponit pfectiſſimũ ⁊ cõpendioſũ. Bñdicta tu in mulierib⁹. Vna.ſ. p cũctis mulieribus: vl' etiã bñdicant in te mulieres: ſicut mares in filio: ſ; magis vteꝗ in vtriſq;. Velut.n. p vnã ⁊ vnũ feminã ⁊ marẽ peccatũ ſimul ac triſticia intrauit: ſic ⁊ nũc p vnã ⁊ vnũ bñdictio reuocata ẽ ⁊ leticia: ⁊ ad ſingulos eſt ꝓfuſa. AMBRO. Diſce aũt virginẽ verecũdia: q꞉ pauebat: nã ſequit: Que cũ audiſſet: turbata eſt in ſermone eius. Trepidare virginũ eſt: ⁊ ad oẽs ingreſſus viri pauere: oẽs viri affat⁹ vereri. Diſce virgo verboꝝ vitare laſciuiã: Maria etiã ſalutationem angeli verebatur. GRECVS: Cũ aſſueta foret his viſionib⁹: Euãgeliſta nõ viſioni: ſ; relatib⁹ turbatiõnẽ attribuit dicẽs: Turbata eſt in ſermone eius. Attẽde aũt virginis ⁊ pudicã ⁊ prudentẽ ⁊ animã ſimul ⁊ vocẽ. audita leticia dictũ examinauit: ⁊ neq; manifeſte obſtitit p incredulitatẽ: nec ſtatim paret ex leuitate: euẽ leuitatẽ euitãs ſimul ⁊ duritiã zacharie. vñ ſequit: Et cogitabat q̃lis eẽt iſta ſalutatio. Nõ ꝯceptio: nã adhuc ignorabat imenſitatẽ myſterij: ſ; ſalutatio nunq̇d libidinoſa: vt a viro ad virginẽ: an diuina: dũ dei faceret mẽtiõnẽ dicẽs: Dñs tecũ. AMBRO. Bñdictionis etiã nouã formulã mirabat: q̄ nuſꝙ eſt ante cõperta: ſoli marie h̃ ſuabat. ORI. Si.n. ſciuiſſet maria ad aliũ quẽpiã ſimilẽ factũ eẽ ſmonẽ: vtpote q̄ hẽbat legis ſciam: nunꝙ eã quaſi peregrinã talis ſalutatio exterruiſſet.

Et ait angelus ei: Ne timeas maria: inueniſti eni gr̃am apud deũ. Ecce ꝯcipies in vtero ⁊ paries filiũ: ⁊ vocabis nomẽ eius ieſũ. Hic erit magn⁹ ⁊ filius altiſſimi vocabit. Et dabit illi dñs deus ſedem dauid patris eius: ⁊ regnabit in domo iacob in eternũ: ⁊ regni eius non erit finis.

BEDA: Quia ſalutatiõe inſolita virginẽ turbatã videret: q̃ſi familiarius notã vocãs ex noĩe: ne timere debeat iubet. vñ dicit: Et ait ei angelus: ne timeas maria. GRECVS. q. d. Nõ acceſſi decepturus: imo deceptiõis abſolutionẽ depromere. Nõ veni ꝓdaturus iniolabilẽ tuã virginitatẽ: ſ; ꝯditoris puritatis ⁊ cuſtodis ꝯtubernia reſerare. Nõ ſũ ſerpẽtis miniſter: ſed perimẽtis ſerpentẽ legatus ſpõſaliũ tractator: nõ iſidiaꝝ molitor. Sic ḡ nequaꝙ diſtrahentibus ipſam ꝯſideratiõib⁹ vexari pmiſit: ne diiudicaret infidus miniſter negocij. CHRY. Qui aũt apud deũ meret gr̃a;: nõ h; q̇d timeat. vñ ſequit: Inueniſti eni gratiã apud deũ. Qualit aũt illã q̇ſq; reperiet: niſi humilitate mediãte: Humilib⁹ eni dat de⁹ gr̃am. GRECVS: Inuenit.n. gratiã v̾go corã deo: q꞉ ſplẽdore pudicitie ꝓpriã exornãs aiam: gratũ deo ſe habitaculũ ꝓparauit: nec ſolũ celibatũ iniolabilẽ ꝯſeruauit: ſ; etiã imaculatã ꝯſciam cuſtodiuit. ORI. Inuenerãt.n. plres gratiã ante eã: Et iõ ſubdit qȯ ꝓpriũ eſt dicẽs: Ecce ꝯcipies in vtero. GRECVS: Qȯ dicit ecce: celeritatẽ ⁊ ꝓſentiã denotat: inſinuãs cũ eius verbo celebratã eẽ cõceptionẽ. Dicit aũt: Cõcipies in vtero: vt demonſtret dñm ab ipſo vtero v̾ginali ⁊ de noſtra ſubſtantia carnẽ ſuſcipe. Venit eñ diuinũ v̾bũ emũdaturꝝ naturã humanã ⁊ partũ: ⁊ noſtre generationis ꝓmordia. Et iõ ſine peccato ⁊ humano ſemine p ſingula ſic̄ nos ĩ carne ꝯcipit: ⁊ nouẽ mẽſiũ ſpatio geſtat ĩ vtero. GRE. niſſen⁹: S; q̃ñ ꝯtigit ſpecialit diuinũ ꝯcipi ſpiritũ: ⁊ ſpiritũ parere ſalutarẽ ſm ꝓphetam iõ addidit: Et paries filiũ. AMBRO. Nõ aũt oẽs ſũt ſicut maria: vt dũ de ſpũſcõ ꝯcipiũt: verbũ pariãt. Sunt aũt q̄ ab oſtiũ excludãt v̾bũ anꝙ pariãt. Sũt q̄ ĩ vtero xp̄m habeãt: ſ; nõdũ formauerit. GRE. niſſen⁹: Cũ aũt expectatio part⁹ mulierib⁹ timorẽ incutiat: ſedat timoris metũ dulcis part⁹ relatio: cũ ſubdit: Et vocabis nomẽ ei⁹ ieſũ. Saluatoris.n. aduẽtus ẽ cuiuſlibet timoris ꝓpulſio. BEDA: Jeſus aũt ſaluator ſiue ſalutaris interpretat. GRECVS: Dicit aũt: tu vocabis nõ pater: pẽr.n. caret q̃tũ ad inferiorẽ generationẽ: ſicut ⁊ matre reſpectu ſupne. CYRIL. Hoc aũt nomẽ de nouo fuit v̾bo impoſitũ natiuitati cõgruens carnis: ſm illud ꝓpheticũ: Vocabit tibi nomen nouũ qȯ os dñi noĩauit. GRECVS. Veꝝ q꞉ hoc nomẽ cõe eſt ſibi cũ ſucceſſore moyſi: Jccirco innuẽs angelus ꝙ nõ erit ſm illi⁹ ſimilitudinẽ ſubiũgit: Hic erit magnus. AMBRO. Dictũ eſt quidẽ etiã de ioãne q꞉ erit magn⁹: ſ; ille q̃ſi homo magn⁹: hic q̃ſi deus magn⁹. Late.n. fundit dei virt⁹: late celeſtis ſubſtãtie magnitudo porrigit. nõ loco claudit: nõ opinione cõprehendit: non eſtimatiõe ꝯcludit: nõ etate variat. ORI. Vide ḡ magnitudinẽ ſaluatoris quõ in toto orbe diffuſa ſit. aſcẽde in celos: quo celeſtia repleuerit. deſcẽde cogitatiõe ad abyſſos ⁊ vide eũ illuc deſcẽdiſſe. ſi hoc videris: pariter intuebe ris ope cõpletũ: hic erit magn⁹. GRECVS: Neq; carnis aſſũptio deitatis derogat celſitudini: imo potius humanitatis humilitas ſublimat. vñ ſequit: Et fili⁹ altiſſimi vocabit: Nõ vtiq; tu impones vocabulũ: ſ; ipſe vocabit. a quõ: niſi a ꝯſubſtantiali genitore. nullus.n. filiũ nouit niſi pater. Penes quẽ vero infallibilis eſt noticia geniti: nec verus interpres eſt erga ipoſitiõnẽ ꝯgruã noĩs. ꝓpter qȯ dicit: Hic eſt fili⁹ me⁹ dilect⁹. ab eterno ſiquidem eſt q̃uis nũc ad noſtrã doctrinã nomẽ ei⁹ patuerit. Et iõ ait: vocabit: nõ fiet vl' generabit. nã ⁊ ante ſecula fuerat ꝯſubſtãtialis patri. Hũc ergo ꝯcipies: hui⁹ mater efficieris: hũc virginalis cella ꝯcludet: cui⁹ celeſte ſpatiũ capax non extitit. CHRY. Ceteꝝ ſiquidẽ enorme q̇buſdã videt: deũ habitare corpus. Nõne ſol cui⁹ eſt corp⁹ ſenſibile quocũq; radios mittit: nõ ledit in ꝓpria puritate: Multo ergo magis iuſticie ſol ex vtero virginali mũdiſſimũ corpus aſſumens: nõ tñ ꝯtaminat⁹ nõ eſt: imo etiã ipa; matrẽ ſanctiorẽ oſtendit. GRECVS: Et virginẽ redderet memorẽ ꝓphetaꝝ ſubdit: Et da. il. do. de⁹ ſe. dauid patris ei⁹. vt noſcat liquido: q̃m q̄ naſciturus eſt ab ea ipſe eſt chriſtus quẽ illi ꝓmiſerunt ex dauid ſemine naſcituꝝ. CYRIL. Nõ tñ ex ioſeph eſt editũ corpus chriſti mũdiſſimũ: ſm eni vnã lineã cognatiõis ꝓfluxerãt ioſeph ⁊ virgo: ex q̄ formã humanitatis vnigenit⁹ ſumpſit. BASI. Nõ aũt in materiali ſede dauid ſedit dñs trãſlato iudaico regno ad herodẽ: ſ; ſedẽ appellat dauid: ĩ qua reſedit dñs indiſſolubile regnũ. vnde ſequit: Et regna. in do. iacob ineternũ. CHRY. Dicit aũt ad pñs domũ iacob eos q̄ de numero iudeoꝝ crediderũt in illũ. Vt eni paulus dicit: Nõ oẽs qui ex iſrael ſũt: hij ſũt iſraelite: ſ; q̄ ſũt filij ꝓmiſſiõis cõputant in ſemine. BEDA: Vel domũ iacob totã eccleſiã dicit: vel q̄ de bona radice nata: vel cũ oleaſter eẽt: merito tñ fidei in bonã eſt inſerta oliuã. GRECVS: Nullius aũt eſt ineternũ regnare niſi dei ſolius: quo fit vt etſi ꝓpt incarnationẽ dicat dauid ſedẽ accipe: tñ idẽ ipſe inquãtũ deus rex eternus agnoſcit. Sequit: Et regni ei⁹ nõ erit finis. nõ ſolũ inquãtũ deus ẽ: ſ; etiã in eo ꝙ homo. ⁊ in pſenti quidẽ h; regnũ multoꝝ: finalit vero vniuerſoꝝ: cu; ei oĩa ſubijciant. BEDA: Omittat ergo neſtori⁹ dicere hoĩe; tñ ex virgine natũ: ⁊ hũc a verbo dei nõ in vnitate pſone eſſe receptũ. Angelus eni qui eũdẽ ipm patrẽ habere dauid: quẽ filiũ altiſſimi vocari ꝓnunciat: in duab⁹ naturis vnã chriſti pſonã demõſtrat. Nõ aũt ideo ſunt ſeniores v̾bũ angel⁹ vtit: q꞉ ſm hereticoꝝ ſpe aũ maria nõ fuit: ſ; q꞉ ſm eandẽ pſonã hõ cũ deo idẽ filij nomẽ ſortit.

Dixit aũt maria ad angelum: Quõ fiet iſtud q̃ñ virũ nõ cognoſco: Et rñdens angelus dixit ei: Spiritusſanctus ſuperueniet in te: ⁊ virtus altiſſimi obumbrabit tibi. Jdeoq; ⁊ quod naſcet ex te ſanctum: vocabitur filius dei.

AMBRO. Neq; nõ credere angelo maria debuit: neq; tam temere vſurpare diuina. vñ dicit: Dixit aũt maria ad angelũ: Quomodo fiet iſtud: Temperatior eſt iſta rñſio ꝙ verba ſacerdotis. Hec ait: Quomodo fiet iſtud: Jlle rñdit: vñ hoc ſciam: Negat ille ſe credere: ⁊ quaſi fidei adhuc aliũ q̃rit auctorẽ. Jſta ſe facere profitet: nec dubitat eſſe faciendũ: qȯ quomodo fiat inquirit. Legerat marie: Ecce ꝯcipiet in vtero: ⁊ pariet filiũ. iõ credidit futurũ ſed quõ fieret ante nõ legerat: nõ eni quẽadmodũ fieret: vl' ꝓphete tãto fuerat reuelatũ: tantũ eni myſteriũ nõ hominis fuit: ſed angeli ore promendũ. GRE. niſſenus: At vide etiã mũde virginis vocẽ: partũ annũciat angelus: ipſa vero virginitati innititur: preſtantiorẽ incorruptibilitatẽ angelica viſione diiudicans. vñ dicit: Quoniã virũ nõ cognoſco. BASI. Cognitio multifarie dicit. dicit.n. cognitio noſtri ꝯditoris ſapientia: ac magnaliũ ſuoꝝ noticia: necnõ mandatoꝝ cuſtodia: ⁊ que fit apud eũ approꝑinquatio ⁊ copula nuptialis: vt hic accipit. GRE. niſſenus: Hec igit marie verba indiciũ ſũt eoꝝ que tractabat in mẽtis archano: nã ſi cauſa copule ꝯiugalis ioſeph deſpõſari voluiſſet: cur admiratione ducta ẽ dũ ſibi narrat ꝯceptio: cũ nimirũ ipa ꝓſtolaret ad tempus mater effici iuxta legis naturã. Verũ q꞉ oblatũ corp⁹ deo quaſi quodam ex ſacris iniolabile reſeruari decebat. ⁊ ideo dicit Quoniã virũ nõ cognoſco. q. d. Etſi ſis angelus: tamẽ ꝙ virũ cognoſcã: ex impoſſibilibus cernit. qualiter igit mater ero carens coniuge: ioſeph quidẽ in ſponſũ agnoui. GRECVS. Sed ꝯſidera qualiter virginis ſoluit dubiũ angelus: ac explanat intemeratũ ꝯnubiũ ⁊ ineffabilẽ partũ. Sequit eñ: Et rñdens angelus dixit ei: Spiritusſanct⁹ ſupueniet in te. CHRY. q. d. Nõ q̃ras ordinẽ naturalẽ vbi naturã trãſcẽdũt ⁊ ſuperãt q̄ tractant. Dicis: quõ fiet iſtud: q̃ñ viꝝ nõ cognoſco: q̇nimmo eo ipſo ꝯtinget ꝙ es cõiugis inexperta. nã ſi viꝝ experta fuiſſes: nõ digna cẽſereris hoc myſterio: nõ q꞉ prophanũ ſit cõiugiũ: ſ; q꞉ virginitas potior. Decebat eni cõmunẽ omniũ dominũ: ⁊ in natiuitate nobiſcũ participare: ⁊ ab ea diſcrepare. ꝙ eni ex vtero naſceret: habuit cõmune nobiſcũ. ꝙ aũt abſq; ꝯcubitu naſceret: plus a nobis obtinuit ꝙ beatũ corpus illud qȯ ob exuberantẽ mũdiciã virginis marie vt videtur domũ ſic ad ſeipſũ allexit. Jn ſingulis eni ceteris viris vtq; aĩa ſyncera ſanctiſpiritus impetrabit preſentia;: ſ; nũc caro receptaculu; efficitur ſpiritus. GREGO niſſenus: Tabulas.n. noſtre nature quas culpa confregerat: deniq; verus legiſlator de terra noſtra ſibi dolauit: abſq; cõcubitu diuinitatis ſue corpus ſuſceptibile creãs: quod diuinus digitus ſculpſit: ſcilicet ſpiritus ſuperueniẽs virgini. CHRY. Inſuper ⁊ virtus altiſſimi obũbrabit tibi. Altiſſimi regis virtus chriſtus eſt: qui per aduentum ſpiritusſancti formatur in virgine. GRE. xviij. moraliũ Per obũbrationis eni vocabulu; incarnandi dei vtraq; natura ſignificat: vmbra eni a lumine format ⁊ corpore. Dñs aũt per diuinitatẽ lumen eſt: quia ergo lumen incorporeũ in eius erat vtero corporandũ: recte ei dicit: Virtus altiſſimi obumbrabit tibi. ĩ. corpus in te humanitatis accipiet incorporeũ lumen diuinitatis: hoc eni marie dicit propter mentis refrigeriũ editus eſt. BEDA: Nõ ergo virili qȯ nõ cognoſcis ſemine: ſ; ſpiritusſancti q̄ implerís ope ꝯcipies. cõcupiſcentie in te nõ erit eſtus: vbi vmbrã faciet ſpiritusſanctus. GREGO. niſſenus: Vel dicit Obumbrabit tibi. q꞉ ſicut corporis vmbra ꝓcedẽtiũ characterẽ ꝯformat: ita indicia deitatis filij ex virtute generandi patebũt. Sicut.n. in nobis quedã viuifica virtus ĩ materia corpali ꝯſpicit qua homo format: ſic in virgine altiſſimi virtus p viuificantẽ ſpiritũ pariter corpori inſitam materiã carnis ex virginco corpe ad formãdũ nouũ hoiem aſſumpſit. vñ ſequit: Jdeoq; ⁊ qȯ naſcet ex te ſanctũ. ATHANA. Profitemur eni q̃ñ nature humane aſſumptũ ex maria corpus veriſſimũ extitit: ⁊ idẽ ſm naturã corpi noſtro: ſoror naq; nr̃a maria eſt: cũ oẽs ab adam deſcenderimus. BASILI. Unde ⁊ paulus dicit Q̃ñ miſit deus filiũ ſuũ natũ nõ p mulierẽ: ſed ex muliere. Nã hoc qȯ dico per mulierẽ trãſitiuã poterat indicare natiuitatis ſententiã. qȯ aũt dicit: ex muliere: manifeſtat ꝯmunionẽ nature geniti reſpectu parẽtiſ. GREGO. xviij. mora. Ad diſtinctionem aũt noſtre ſanctitati ieſus ſingulariter ſanctus naſciturus aſſerit. nos quippe etſi ſancti efficimur: nõ tamẽ naſcimur: q꞉ ipſa nature corruptibilis cognatione ꝯſtringimur. ille aũt ſolus veraciter ſanct⁹ eſt: qui ex ꝯiunctione carnalis copule ꝯceptus nõ eſt: qui nõ ſicut hereticus deſipit: alter in humanitate: alter in deitate eſt. vt purus homo ꝯceptus atq; editus: ⁊ poſt p meritũ vt deus eſſet accepit: ſed nunciante angelo ⁊ adueniente ſpiritu: mox v̾bũ in vtero: mox intra vterũ verbũ caro. vñ ſequit: Vocabit fili⁹ dei. GRECVS: Tu aũt attẽde q̃lit v̾gini angel⁹ totã trinitatẽ edidit: dũ ſpm̃ſcm̃ ꝯmemorat virtutẽ ⁊ altiſſimũ: trinitas eni indiuiſibilis eſt.

Et ecce heliſabeth cognata tua: ⁊ ipſa cõcepit filiũ in ſenectute ſua. Et hic menſis eſt ſextus illi: q̄ vocatur ſterilis: quia nõ erit impoſſibile apud deum oẽ verbũ. Dixit autẽ maria: Ecce ancilla dñi fiat mihi ſm v̾bũ tuũ. Et diſceſſit ab illa angelus.

CHRY. Quoniã precedens dictũ ſuperabat virginis mentẽ ad humiliora declinauit: ſmonẽ per ſenſibilia ipſi ſuadens. Vñ dicit: Et ecce heliſabeth cognata tua. Animaduerte Gabrielis induſtriã: nõ memorauit eã Sare vel Rebecce vel Rachelis: q꞉ antiquiora erãt exempla: ſ; imminẽs factũ inducit: vt ei⁹ mentẽ corroboret: ⁊ ob hoc ⁊ etatẽ cõmemorauit: cũ dicit: Et ipa cõcepit filiũ ĩ ſenectute ſua. Et defectũ nature. Sequit.n. Et hic menſis eſt ſext⁹ illi que vocat ſterilis. Nõ eni a principio ꝯceptus heliſabeth ſtatim annũciauit: ſed acto ſex menſiũ ſpatio: vt tumor ventris ꝓbheat argumentũ. GREGO. naȥãzen⁹ S; q̃rit aliq̇s: Qualiter ad dauid chriſtus refert: Siquidẽ maria de ſanguine manauit aaron: cui⁹ cognatã angelus heliſabeth aſſeruit: ſ; h̃ nutu ſupno ꝯtigit vt regiũ genus ſacerdotali ſtirpi iungeret: vt chriſt⁹ q̄ rex ẽ ⁊ ſacerdos ab vtriſq; ſ; carnẽ naſceret. Legit etiã ĩ exodo: Q̃ñ aaron primus ſm legẽ ſacerdos duxit ex tribu iude ꝯiugẽ heliſabeth filiã aminadab: ⁊ attẽde ſacratiſſimã ſpũs adminiſtrationẽ: dũ ⁊ hãc zacharie ꝯiugẽ ſtatuit heliſabeth vocari: reducẽs nos ad illã heliſabeth quã duxerat aarõ. BEDA: Sic ergo ne virgo ſe parere poſſe diffidat: accepit exẽplũ ſterilis anus parituræ: vt diſcat oĩa deo poſſibilia: etiã q̄ nature ordine vident eẽ ꝯria. vñ ſeq̇t: Quia nõ erit ipoſſibile apud deũ oẽ v̾bũ. CHRY. Jpſe naq; cũ ſit nature dñs cũcta põt cũ velit: q̄ cũcta ꝑagit ⁊ diſponit: vite mortiſq; lora gubernãs. AVG. ꝯ fauſtũ: Quiſquis aũt dicit: Si omnipotẽs deus ẽ: faciat vt ea q̄ facta ſũt facta nõ fuerint: nõ pcipit ſe dicere vt ea q̄ vera ſũt eo ipſo ꝙ vera ſũt falſa ſint. Poteſt eni facere ꝙ aliq̇d nõ ſit qȯ erat: velut cũ aliquẽ q̄ cepit eẽ naſcẽdo: faciat non eſſe moriẽdo. Quis aũt dicat: vt id qȯ iã nõ eſt: faciat nõ eẽ: quicq̇d eni pteritũ eſt: iã nõ eſt: ſi de ipſo fieri aliq̇d põt:

adhuc eſt de quo fiat. Et ſi eſt: quod ꝑceriũ eſt: nõ ergo eſt qd vere diximus fuiſſe: ſꝫ ideo verũ eſt illud fuiſſe: q: in noſtra ſnĩa verũ eſt: nõ in ea re q̃ iam nõ eſt: hẽc aũt ſnĩaꝫ dicens falſã facere nõ põt. Omnipotẽtẽ aũt deũ nõ ita dicimus ac ſi eũ etiã mori poſſe credam⁹. Ille plane õipotens vere ſolus dicit: qd vere eſt: etiã a quo ſolo eſt q̃cq̃d aliquo mõ eſt. AMBRO. Uide aũt humilitatẽ virginis vide deuotionem. Sequit. n. Dixit au. ma. Ecce an. dñi. Ancillã ſe dicit q̃ mater eligit: nec repẽtina exaltata ꝓmiſſione eſt. Mitẽ. n. humilẽq; paritura: humilitatẽ debuit etiã ipa ꝓferre. ſimul etiã ancillã ſe dicẽdo: nullã ſibi ꝓrogatiuã tante gratie vẽdicauit: qn faceret qd iuberet. vnde ſequit: Fiat mihi ſm verbũ tuũ. Habes obſequiũ: vide votũ. Ecce ancilla dñi. apparat⁹ officiũ eſt: Fiat mihi ſm verbũ tuũ. ↄceptus eſt voti. EVSE. Alius aliud quiddã in preſenti ſermõe virginis extollet ꝑticib⁹: hic quidẽ ↄſtãtiã: hic obediẽtie ꝓmptitudinẽ: ali⁹ q nõ allecta eſt iã ſplẽdidis ⁊ arduis ꝑ magnũ archangelũ ꝓmiſſis pollicitis: alius q nõ exceſſit modũ in dãdo inſtantias: ſꝫ equaliẽ cauit ⁊ eue leuitatẽ ⁊ çacharie inobediẽtiã: mihi aũt humilitatis ꝓfunditas nõ minus cõſpicit admirãda. GRE. xviij. mo. Per ineffabile nanq; ſacramẽtũ ↄcepto ſancto partu inuiolabili ſꝫ veritatẽ vtriuſq; nature eadẽ vĩgo ancilla dñi fuit ⁊ mater. BEDA: Accepto aũt virginis cõſenſu mox angelus celeſtia repetit. vñ ſequit: Et diſceſſit ab illa angelus. EVSE. Nõ ſolũ impetrãs qd optabat ſed ſtupens in virginea forma ⁊ virtutis plenitudine.

Exurgens autẽ maria in diebus illis abijt in montana cum feſtinatione in ciuitatẽ iuda: ⁊ intrauit in domũ çacharie: ⁊ ſalutauit heliſabeth. Et factum eſt vt audiuit ſalutationeꝫ marie heliſabeth: exultauit infans in vtero eius. Et repleta eſt ſpiritu ſancto heliſabeth: Et exclamauit voce magna ⁊ dixit: Benedicta tu inter mulieres: ⁊ benedictus fructus vẽtris tui. Et vnde hoc mihi vt veniat mater domini mei ad me? Ecce enĩ vt facta eſt vox ſalutationis tue in auribus meis: exultauit in gaudio infans in vtero meo. Et beata q̃ credidiſti quoniã perficient ea que dicta ſunt tibi a domino.

AMBRO. Angelus cum abſcondita nunciaret vt fides aſtrueret: exemplo femine ſterilis conceptũ virginis nũciauit. Ubi hoc audiuit maria: non quaſi incredula de oraculo: nec quaſi incerta de nuncio: nec quaſi dubitans de exemplo: ſed quaſi leta pro voto: religioſa ꝓ officio: feſtina pre gaudio in montana prexit. vnde dicit: Exur. aũt ma. in die. il. abi. in montana. Quo enĩ iã deo plena: niſi ad ſuperiora cum feſtinatione conſcenderet. ORI. Jeſus enĩ qui in vtero illius erat feſtinabat adhuc in ventre matris ioannẽ poſitũ ſanctificare. vnde ſequit: Cum feſtinatione. AMBRO. Neſcit tarda molimina ſpiritus ſancti gratia. Diſcite virgines non demorari in plateis: nõ aliquos in publico miſcere ſermões. THEO. Propter hoc abijt in montana: q: çacharias in montanis habitabat. vnde ſequitur: In ci. iu. ⁊ intra. i do. çacharie.

AMBRO. Diſcite vos ſancte mulieres ſedulitatem quã ꝓgnantibus debeatis exhibere cognatis. Mariam aũt que ſola in intimis penetrãbilibus verſabatur: nõ a publico virginitatis pudor: nõ a ſtudio aſperitas montium: non ab officio prolixitas itineris retardauit. Diſcite etiam virgines humilitatẽ marie: venit propinqua ad proximã: iunior ad ſeniorẽ: nec ſolũ venit: ſed ⁊ prior ſalutauit. vnde ſequit: Et ſalu. heliſa. Decet enĩ vt q̃to caſtior virgo tãto humilior ſit: nouerit q; deferre ſenioribus. Sit magiſtra humilitatis in qua eſt ꝓfeſſio caſtitatis. Eſt etiã cauſa pietatis: quia ſuperior venit ad īferiorẽ: vt inferior adiuuet: maria ad heliſabeth: chriſtus ad ioanneꝫ.

CHRY. ſup matthe. Uel aliter celabat que ſupradicta ſunt in ſe virgo: nec cuiq̃ hominũ pandit: nõ enĩ credebat ab aliquo poſſe fidem adhiberi mirandis relatibus: imo magis putabat ſe pati conuitia: ſi diceret: quaſi volẽs ſceleſ proprium palliare. GRECVS: Ad ſolã autem refugit heliſabeth: ſic enĩ conſueuerat propter cognationeꝫ ⁊ propter ceterã huiuſmodi cõiunctionẽ. AMBRO. Cito aũt aduentus marie ⁊ pñtie dominice beneficia declarant. nã ſequit: Et fac. eſt vt audi. ſalu. ma. heli. exul. inf. in ver. eius. Uide diſtinctionẽ ſingulorũq; verborũ proprietates: vocẽ prior heliſabeth audiuit: ſed ioannes prior grãꝫ ſenſit. illa nature ordine audiuit: iſte exultauit rõe myſterij. illa marie: iſte dñi ſenſit aduentũ. GRECVS. Propheta enĩ parẽte acuti⁹ videt ⁊ audit: ſalutatq; ꝓphetã: ſed qm̃ verbis nõ poterat: ſaltat in vtero: qd maximũ extitit in gaudio. Quis vnq̃ nouit tripudia natiuitate antiquius? Inſinuauit grã q̃ nature ignota extiterat: recluſus ventre miles agnouit dñm ac regẽ oriturũ: vẽtris tegmine nõ obſtante myſtice viſioni. inſpexit. n. nõ palpebris: ſed ſpiritu. ORI. Nõ autem antea repleta fuerat ſpiritu donec aſſiſteret que chriſtum gerebat in vtero. tũc autem ⁊ ſpiritu erat plenus: ⁊ reſultabat in parente. vnde ſequit: Et reple. ē ſpiritu ſãcto heliſabeth. Nõ aũt dubiũ eſt: quin q̃ tũc repleta ē ſpiritu ſãcto: ꝑpter filiũ ſit repleta.

AMBRO. Illa aũt que ſe occultauerat ⁊ ↄceperat filiũ: iactare ſe cepit q: generabat ꝓphetã: ⁊ que erubeſcebat ante: benedicit. vndẽ ſequit: Et excla. vo. mag. ⁊ dixit Bñdi. tu inter mulieres. Magna voce clamauit: vbi domini ſenſit aduentũ: quia religioſũ credidit partũ. ORI. Dicit autẽ: Benedicta tu inter mulieres: Nulla enim vnq̃ tante fuit grẽ particeps aut eſſe poterit: vnius enĩ diuini germinis parens eſt vnica. BEDA: Eadeꝫ autem voce ab heliſabeth qua a gabriele benedicit: q̃tenus ⁊ angelis ⁊ hoĩbus venerãda monſtret. THEO. Quia vo alie ſancte mulieres fuerũt q̃ tñ genuerũt filios peccato inquinatos ſubiũgit: Et bene. fru. ven. tui. Uel aliter intelligit: dixerat: Bñdicta tu inter mulieres. deinde quaſi interrogante aliquo q̃re ſubiũgit: Et bñ. fru. ven. tui. ſicut dicit in pſalmo: Benedict⁹ qui venit in noĩe dñi deus dñs ⁊ illuxit nobis. Cõſueuit enĩ ſacra ſcriptura: ⁊ pro q: recipere

ORI. Fructum aute ventris dei genitricis dñm dixit: q: nequaq̃ ex viro: ſed ex ſola maria ꝓceſſit: nã qui ſemẽ ſumpſerũt a patribus fructus eorũ exiſtũt. GRECVS. Solus ergo hic fructus benedict⁹: q: abſq; viro ⁊ abſq; peccato ꝓducit. BEDA: Iſte ē fruct⁹ q̃ dauid ꝓmittit: De fructu ventris tui ponã ſuper ſedem tuam. SEVE. In qua pte emergit eutycis redargutio: dũ fructus ventris chriſtus aſſerit. Oĩs enĩ fructus eſt eiuſdẽ nature cuꝫ planta. vñ ⁊ virginẽ relinquit eiuſdẽ fuiſſe nature cũ ſecũdo adam qui tollit peccata mũdi. Sꝫ ⁊ qui phantaſticã opinionẽ de carne chriſti ↄfingunt: in vero dei genitricis partu erubeſcant: nã ipſe fructus ex ipſa ſubſtantia ꝓcedit arboris. vbi ſunt etiã dicẽtes: quaſi per aqueductum chriſtũ tranſiſſe per virginem. aducrtant ex dictis heliſabeth: quã repleuit ſpũs: chriſtũ fructũ fuiſſe ventris. Sequitur: Unde hoc mihi vt veniat mater domini mei ad me? AMBRO. Non quaſi ignorans dicit: ſcit enĩ eſſe ſancti ſpiritus gratiam ⁊ operationem: vt mater domini matrẽ prophete ad profectũ ſui pignoris ſalutet: ſed qua ſi non humani hoc meriti: ſed diuine gratie munus eſſe cognoſcat. Ita dicit: Unde hoc mihi: hoc eſt qua iuſticia quibus factis: pro quibus meritis? ORIGE. Conuenit autem hoc dicens cum filio: nam ⁊ ioannes indignuꝫ ſe ſentiebat aduentu chriſti ad ipſum. Matrem autẽ domini nuncupat adhuc virginẽ exiſtentẽ: hoc occupans euentũ ex dicto prophetico. Diuina aũt ꝓmiſſio duxerat mariaꝫ ad heliſabeth: vt ioannis teſtimoniũ ab vtero perueniret ad dñm. ⁊ tũc enĩ ioanneꝫ dominus in prophetam conſtituit. vnde ſequitur: Ecce. n. vt fa. eſt vox ſalu. tue in auri. me.

auri. me. exul. in. in vte. meo. AVG. ad dardanũ: Hoc aũt vt diceret ſicut euãgeliſta ꝓlocutus eſt: repleta eſt ſpũ ſancto: quo proculdubio reuelãte cognouit qd illa exultatio ſignificaſſet. infantis. n. illius veniſſe matrẽ cuius ipe ꝓcurſor ⁊ demonſtrator eẽt futurus. Potuit ergo eſſe iſta ſignificatio rei tante a maioribus cognoſcẽde nõ a paruulo cognita. nõ enĩ dixit: Exultauit in fide infans in vtero meo ſed exultauit in gaudio. Uidem⁹ aũt exultationẽ nõ ſolũ paruulorũ: ſꝫ etiã pecorũ. nõ vtiq; de aliqua fide vel religione vel quacũq; rõnabili cognitiõe venientẽ: ſꝫ hec inuſitata ⁊ noua extitit: q: in vtero ⁊ eius aduẽtũ q̃ dñm ſaluatorẽ fuerat paritura. Ideo hec exultatio ⁊ tãq̃ matri dñi reddita reſalutatio ſicut ſolẽt miracula fieri: facta eſt diuinitus in īfante: nõ humanit⁹ ab īfante: q̃q̃ etiã ſi vſq; adeo in illo puero eſt accelerat⁹ vſus rõnis ⁊ volũtatis: vt intra viſcera materna iã poſſet agnoſcere credere ⁊ cõſentire. Etiã hoc in miraculis habẽdũ diuine potẽtie: nõ ad humane trahẽdũ exẽplar nature. ORI. Uenerat aũt mater dñi viſura heliſabeth miraculoſuꝫ cõceptũ quem reuelerat angelus: vt ꝑ hoc ſequat credulitas potioris ad virginẽ manaturi. Et ad hãc fidẽ facit ſmo heliſabeth dicentis: Et beata que credidiſti: qm̃ ꝑficient ea q̃ dicta ſũt tibi a dño. AMBRO. Uides minime dubitaſſe mariã ſed crediſſe: ⁊ ideo fructũ fidei ↄſecutã. BEDA: Nec mirũ ſi dñs redẽptor⁹ mũdi: opationẽ ſuã īchoauit a matre: vt ꝑ quã ſalus oĩbus parabat: eadẽ ꝑſona fructũ ſalutis hauriret ex pignore. AMB. Sꝫ ⁊ vos beati q̃ audiſtis, ⁊ credidiſtis. q̃cũq; n. crediderit aĩa ⁊ cõcipit ⁊ generat dei verbũ ⁊ opa ei⁹ agnoſcit. BEDA: Omis aũt aĩa que verbũ dei mẽte cõcepit: virtutũ ſtatĩ celſa cacumina greſſu cõſcendit amoris: q̃tenus ciuitatẽ iuda. i. confeſſionis ⁊ laudis arcẽ penetrare ⁊ vſq; ad ꝑfectioneꝫ fidei ſpei ⁊ charitatis: q̃ſi trib⁹ in ea mẽſibus valeat cõmorari. GREG. ſup ezech. Simul ⁊ de ꝑterito ⁊ de pñti ⁊ de futuro ꝑ ꝓphetie ſpũm tacta ē: q̃ ⁊ eã ꝓmiſſiõib⁹ angeli crediſſe cognouit ⁊ matrẽ dominẽs q: redẽptorẽ humani generis in vtero portare intellexit: etiã cũ oĩa ꝑficienda predicetꝫ: aliquid etiã de futuro ſequeret aſpexit.

Et ait Maria: Magnificat aĩa mea dñm.

AMBRO. Sicut pctm̃ a mulierib⁹ cepit: ita ⁊ bona a mulierib⁹ incohant. vñ nõ ocioſum videt q ⁊ añ ioãnẽ heliſabeth ꝓphetiçat: ⁊ maria ante dñi gñationẽ. Sequit aũt vt marie quo perſona melior: eo ꝓphetia ſit plenior.

BASI. Uirgo. n. itentiõe ſublimi ac ſpeculatõe ꝓfunda immẽſitatẽ ↄtẽplãs myſterij q̃ſi ꝓfundius grediẽs magnificat deũ. vñ dr: Et ait maria: Magni. aĩa me. dñz. GRECVS: q̃ſi diceret: Mirabilia q̃ de⁹ ꝑnũciauit i meo corpore exercebit: ſꝫ aĩa mea īfructuoſa apud deũ non erit. Cõuenit aũt mihi ⁊ volũtatis fructũ afferre: nã q̃tũ amplo dotor miraculo: tantũ teneor glorificare in me mirabilia opantẽ. ORI. Si aũt dñs nec augmentũ nec decrementũ recipe põt: qd ē qd maria loquit: Magnificat aĩa mea dñm? Sꝫ ſi ↄſidere dñm ſaluatorẽ imaginẽ eẽ inuiſibilis dei: ⁊ aĩam factã ad eius imaginẽ vt ſit imago imaginis: tũc videbo qm̃ in exẽplo eoꝝ qui ſolent imagines pingere: qm̃ magnificauero aĩaꝫ meã opere: cogitatione: ſermone: tũc imago dei grãdis efficit: et ipe dñs cui⁹ imago eſt in aĩa mea magnificat.

Et exultauit ſpũs meus: in deo ſalutari meo.

BASI. Primus ſpũs fruct⁹ eſt pax ⁊ gaudiũ. Quia ergo virgo ſancta totã ſibi hauſerat ſpũs grãm: merito ſubiungit: Et exul. ſpi. me. in deo ſalu. meo. Idẽ aĩam dicit ⁊ ſpm̃. Conſueta aũt in ſcripturis exultatiõis platio: inſinuat alacrẽ quẽdã ⁊ iocoſuꝫ habitũ aĩe in his q̃ digni ſunt. Proinde vĩgo exultat in dño ineffabili cordis tripudio: ⁊ reſultatiõe in ſtrepitu honeſti affectus. Sequit: In deo ſa. meo. BEDA: Quia eiuſdẽ ieſu. i. ſaluatoris ſpũs virginis eterna diuinitate letat: cui⁹ temporali cõceptiõe fetat.

AMB. Magnificat ergo aĩa marie dñz: ⁊ exultat ſpiritus eius i deo: eo q aĩa ⁊ ſpũ patre filioq; deuota. vnũ deũ ꝑ quẽ oĩa pio venerant affectu. Sit aũt i ſingulis marie aĩa vt magnificet dñz. Sit i ſingul' ſpũs marie vt exultet in dño. Si ſm carnẽ vna mr̃ eſt chriſti: ſm fidẽ tñ omniũ fructus eſt chriſtus. Oĩs. n. aĩa accipit dei verbũ: ſi tñ immaculata ⁊ imunis a vitijs intemerata caſtimoniã pudoris cuſtodiat. THEO. Ille aũt deũ magnificat: q̃ digne ſequit chriſtũ: ⁊ dũ chriſtianus vocat: chriſti non minuit dignitatẽ: magna ⁊ celeſtia opando: ⁊ tũc ſpũs ei⁹ i. ſpiritale chriſma exultabit. i. ꝑficiet: ⁊ non mortificabit.

BASI. Sicq̃ vero lux in cor ſuũ irrepſerit ⁊ ad deũ diligendũ ⁊ contẽnenda corporea: ꝑ illã obſcurã ⁊ breuẽ imaginẽ ꝑfectã percipe iuſtorũ ↄſciam abſq; vlla difficultate cõſequentiũ in dño gaudiũ. ORI. Prius aute aĩa magnificat dñm vt poſtea exultet in deo: niſi. n. antea crediderimus exultare nõ poſſumus.

Quia reſpexit humilitatẽ ancille ſue: ecce enĩ ex hoc beatam me dicent oẽs generationes.

GRECVS expoſitor: Cauſam manifeſtat cur ſe magnificare deũ deceat: ac exultare in illo dicens: Quia reſpexit humilitatẽ ancille ſue. q. diceret: Ipſe prouidit nõ ego expectaui: humilibus erã cõtenta. Nunc autẽ ad ineffabile cõſiliũ eligor: ⁊ exaltor de terra ad ſidera. AVGV. in ſer. de aſſũ. O vera humilitas: que deũ hoĩbus peperit: vitã mortalibus edidit: celos innouauit: mundũ purificauit: paradiſum apuit: ⁊ hominuꝫ aĩas liberauit. Facta eſt marie humilitas ſcala celeſtis: per quã deus deſcendit ad terras. Quid enĩ eſt dicere reſpexit niſi approbauit: Multi. n. vident in cõſpectu hoĩum humiles eẽ: ſꝫ eoꝝ humilitas a dño non reſpicit. Si. n. veraciter humiles eſſent: deinde ab hoĩbus nõ ſe laudari vellent: non in h mũdo: ſed in deo ſpũs eoꝝ exultaret. ORIGE. Sꝫ quid humile atq; deiectũ que dei filiũ geſtabat in vtero? Sed conſidera qm̃ humilitas in ſcripturis vna de virtutibus predicat: q̃ a philoſophis modeſtia dr̃. Sed ⁊ nos eam poſſumus appellare quodã circuitu: cũ aliquis non eſt inflatus: ſed ipſe ſe deijcit. BEDA: Cuius aũt humilitas reſpicit recte beata ab oĩbus cognominat. vñ ſeq̃t: Ecce enim ex hoc beatã me dicent omẽs generationes.

ATHANA. Si enĩ ſm ꝓphetã beati ſunt qui hñt ſemen in ſyon: ⁊ ꝓpinquos in hieruſalem: quantum debet eſſe preconium diuine ac ſacroſancte virginis marie: que ſm carnẽ verbi genitrix eſt effecta? GRECVS: Non aũt ſe beatã appellat inani vexata gloria. vnde enĩ locus in ipſa ſuperbie que ſe ancillã dñi nuncupauit: ſed ſacro tacta ſpiritu que futura ſunt ꝑſcivit. BEDA. Decebat enĩ vt ſicut per ſuperbiã primi parentis mors in mundũ intrauit: ita per humilitatẽ marie vite introitus videret.

THEO. Et ideo dicit: Oẽs generationes. nõ ſolum heliſabeth: ſꝫ etiã oẽs credentiũ nationes.

Quia fecit mihi magna qui potens eſt: ⁊ ſanctum nomen eius.

THEO. Oſtendit virgo nõ ꝑ ſuã virtutẽ ſe beatã predicãdã: ſꝫ cãm aſſignat dicens: Quia fe. mi. ma. q̃ po. eſt. Que tibi magna fecit? Credo vt creatura ederes creatorem: famula dñm generares: vt per te mundũ deus redimeret: per te illuminaret: per te ad vitã reuocaret. TITVS: Quomõ vero magna niſi q manẽs illibata concipio ſuperans nutu dei naturã? Digna reputata ſum viro nõ quomodocũq; genitrix effici: ſꝫ vnigeniti ſaluatoris. BEDA: Reſpicit aũt hoc ad initiũ carminis vbi dictũ eſt: Magnificat aĩa mea dñm. Sola enĩ aĩa illa cui dñs magna facere dignat dignis eũ ꝑconijs magnificare põt. TITVS: Dicit aũt: Qui potẽs eſt. vt ſiq̃s diffidat in conceptionis negocio: dũ virgo manẽs cõcepit. retorq̃at miraculũ ad potentiã operantis. Nec quia vnigenit⁹ acceſſit ad feminã: ex hoc iquinat: q: ſanctũ eſt nomẽ eius.

BASI. Sanctū vero dicit nomē dei: nō qꝛ in ſyllabis quedam ſignificatiuā virtutē ꝯtineat: ſed qꝛ quomōlibet dei ſpeculatio ſancta dignoſcit̄ ⁊ ſyncera. BEDA: Singularis .n. potētie culmine tranſcendit oēs creaturā: ⁊ ab vniuerſis que fecit loge ſegregat: quod grecā locutōe melius intelligit̄. In quo ipſum verbū quod dicit agion: quaſi extra terram eſſe ſignificat.

Et miſericordia eius a progenie in progenies timentibus eum.

BEDA: A ſpecialibus ſe donis ad generalia dei iudicia ꝯuertens: toti᷒ humani generis ſtatū deſcribit ſubdens: Et miſericordia eius a pge. in pge. timē. eū. q. d. Non ſolū mihi fecit magna qui potens eſt: ſed ⁊ in omni gente qui timet deū acceptus eſt illi. ORIGE. Miſericordia enim dei vt dicit̄ augl̄. nō in vna generatione ſed in ſempiternū extenditur a generatione in generationē. GRECVS: Et miſericordia eius quā habꝫ in generatione generationū: ego ꝯcipio: ac ipſe corpori animato ꝯiungitur: noſtrā tractans ſalutē ſolius intuitu pietatis. Miſeretur aūt nō qualitercūqꝫ: ſꝫ his quos timor eius ꝯpeſcuit in qualibet natione. vñ dicit: Timentibus eū. q̄ ſ. penitentia ducti: ⁊ ad fidem ⁊ penitentiā ꝯuertunt̄. Nam qui obſtinati ſunt: incredulitatis vitio clauſerunt ſibi ianuam pietatis. THEO. Uel per hoc innuit ꝙ timentes miſericordiā conſequētur in generatione iſta. i. in preſenti ſeculo: ⁊ futurā. i. in ſeculo futuro. In h ſeculo centuplum accipientes: in illo vero multo maiora.

Fecit potentiā in brachio ſuo: diſperſit ſuperbos mente cordis ſui.

BEDA: Humani generis ſtatū deſcribēs: quid ſupbi ⁊ quid humiles mereant̄ oñdit dicēs: Fecit potē. in bra. ſuo. i. in ipſo dei filio. ſicut eni nr̄m brachiū eſt quo operaris: ſic brachiū dei dictū eſt eius verbū: p quod opatus eſt mundū. ORI. Timentibus aūt ſe fecit potentiā in brachio ſuo: qꝛ ſꝫ infirm᷒ ad deū acceſſeris: ſi timueris eū pmiſſā virtutē ꝯſequeris. THEO. In brachio ſuo ſ. eius filio incarnato potentiā fecit: qꝛ natura deuicta eſt virgine pariente: ⁊ deo humanato. GRECVS: Uel dicit: Fecit p faciet potentiā: nō vt dudū per moyſen contra egyptios: nec per angelū: puta quādo multa milia rebelliū proſtrauit aſſyrioꝝ. nec quoqꝫ alio mediante niſi in proprio brachio triūphū docuit inuiſibiles hoſtes ſuperando. vñ ſequit: Diſperſit ſup. mē. cordis ſui. ſ. quālibet mentē datā nō parentē eius aduentui: quinetiam apertis ⁊ vitioſas oñdit ſupbas cogitationes eoꝝ. CYRIL. Magis aūt pprie de demonū hoſtili caterua intelligenda ſunt hec: hos .n. ſchiātes in terra diſſipauit adueniēs dñs ⁊ compeditos ab eis obedientie ſue reſtituit. THEO. Poteſt hoc etiam de iudeis itelligi: quos in omnē diſperſit regionē: ſicut nūc diſperſi ſunt.

Depoſuit potentes de ſede: ⁊ exaltauit humiles.

BEDA: Quod dixit: Fecit potentiā in brachio ſuo. ⁊. qd̄ pmiſerat: Et miſericordia eī᷒ a pge. in a pge. his verſiculis p ſingula ꝯtinuans ē ānectēdū: qꝛ ſ. p oēs ſeculi generationes ⁊ perire ſupbi ⁊ humiles exaltari: pia iuſtaqꝫ diuine potētie diſpenſatiōe nō ceſſant. vñ dr̄: Depo. po. de ſe. ⁊ exaltauit humiles. CYRIL. Magna ſapiebāt demōes ⁊ diabolus: gētiliū ſapiētes: phariſei ⁊ ſcribe: hos dñ depoſuit: erexitqꝫ humiliātes ſe ſub potēti manu dei: dās illis virtutē calcādi ſerpētes ⁊ ſcorpiones: omnēqꝫ ptātem inimici. Erāt ⁊ quōqꝫ iudei ptāte ſupbi: ſꝫ pſtrauit hos incredulitas: ex gētibus aūt ignobiles ⁊ humiles p fidē ad apicē ꝯſcēderūt. GRECVS: Deitatis .n. tribunal nr̄ intellect᷒ eē cognoſcit: ſꝫ iniq̄ virtutes poſt trāſgreſſionē icubuerunt p cordiūs propleſſiā eāqꝫ i pprio ſolio. Ob hoc venit dñs: ⁊ ipſis iniquos eiecit a ſedib᷒ volūtatū: ⁊ pſtratos a demonibꝫ exaltauit: eorū ꝯſcientias purgās ⁊ corda ſua ſtatuens ppriā ſedem.

Eſurientes impleuit bonis: ⁊ diuites dimiſit inanes.

GLO. Cū hūana pſpitas ſepe ſupuc i honorib᷒ potētatū ⁊ in abūdātia diuitiaꝝ ꝯſiſtere videt: p᷒ deiectionē potētiū ⁊ exaltatiōnē humiliū de diuitū exinanitiōe ⁊ paupeꝝ repletiōe mētionē fecit di. Eſu. ip. bo. ⁊ di. di. ina. BASI. ſup pſal. Diſpenſatiōe nos pro vitā eiū q ad ſenſibilia edocēs rerū mūdanaꝝ ſterilitatē. Caduca ſiquidē ſunt hec: ſicut vnda q ab ſpecie ventoꝝ hincīde diffundit. Intellectualē aūt famē diu tollerabat gen᷒ humanū exceptis iudeis: hos nāqꝫ ditauerunt legis traditio ⁊ ſcōꝝ dogmata pphetaꝝ. Qꝛ vō nō humiliter heſerūt vbo humanato dimiſſi ſunt inanes: nihil deferentes: nō fidē: nō ſciam: ⁊ ſpe bonoꝝ puati ſūt: ⁊ a terrena hieruſalē ⁊ a vita futura excluſi. Quos vō de gentibus fames ⁊ ſitis ꝯtriuerat: cū heſiſſent dño repleti ſunt ſpiritalibus bonis. GLO. Qui etiā eterna toto ſtudio quaſi eſurientes deſiderāt: ſaturabunt: cū chriſtus apparuerit in glā: ſed q terrenis gaudēt in fine totius beatitudinis inanes dimittent.

Suſcepit iſrael puerū ſuū: recordatus miſericordie ſue. Sicut locutus ē ad patres nr̄os abraam: ⁊ ſemini eius in ſecula.

GLO. Poſt generalē diuine pietatis ⁊ iuſticie ꝯmemorationē ad ſingularē noue icarnatōis diſpēſationē ꝯuertit vba dicens: Suſce. iſra. pu. ſuū. q̄ſi medic᷒ egrū: viſibiles inter hōies fact᷒ vt faceret iſrl̄. i. videntē deū puerū ſuū. BEDA: Obedientē. ſ. ⁊ humilē: nā q ꝯtemnit humiliari: nō pōt ſaluari. BASI. Iſrael. n. dicit: nō miſereꝫ quē ſola nobilitabat appellatio: ſꝫ ſpiritalē q nomē fidei retinebat: hūs oculos tendētes ad deū vidēdū p fidē. Pōt etiā ad iſrl̄ carnalē hoc adaptari: cū ex eo infiniti crediderūt. Hoc aūt fecit recordat᷒ miſericordie ſue. hoc. n. ipleuit qd̄ abrae pmiſit vt. Qm̄ bñdicent in ſemine tuo oēs cognationes terre. Dilī᷒ ḡ pmiſſionis dei genitrix recordata diceebat: Sicut locu. ē ad pa. no. abra. ⁊ ſe. eī᷒ in ſecula. Nā ⁊ abrae dcm̄ ē: Statuā pactū meū īter me ⁊ te: ⁊ inter ſemē tuū poſt te i gnātionib᷒ ſuis federe ſempiterno vt ſim deus tu᷒ ⁊ ſeminis tui poſt te. BEDA: Semē aūt dicit nō tā carne pgenit᷒ ꝙ fidei eī᷒ veſtigia ſecut᷒: qbus aduētus ſaluatoris i ſecula pmiſſus ē. GLO. Quia ipſa pmiſſio hereditatis nullo fine claudet: ⁊ vſqꝫ in finē ſeculi credētes nō deerūt: ⁊ beatitudinis gloria erit perennis.

Manſit autē maria cum illa quaſi menſibus tribus: ⁊ reuerſa eſt in domū ſuam.

AMBRO. Tādiu māſit maria: ꝙdiu heliſabeth pariendi tps ipleret. vñ dr̄: Māſit au. ma. cū illa qua. mē. tri. THEO. In ſexto. n. meſe ꝯceptiōis precurſoris venit angelus ad mariā que māſit cū heliſabeth menſib᷒ trib᷒ ⁊ ſic nouē meſes ipleuit. AMB. Nō aūt ſola familiaritas eſt cā ꝙ diu māſit: ſꝫ etiā tāti uati pfectio. nā ſi pmo īgreſſu tātus pgreſſus extitit vt ad ſalutatiōnē marie exultaret infans i vtero: ⁊ repleret ſpūſcō mat̄ illius: ꝙtū putam᷒ vſu tāti tpis ſancte marie addidiſſe pñtiā? Bñ ergo iducit̄ exhibuiſſe officiū: ⁊ myſticū numerū cuſtodiſſe. BEDA: Anima .n. caſta q ſpiritalis vbi deſideriū ꝯcipit neceſſe eſt vt alta celeſtis exercit᷒ iuga habeat: qꝛ tribꝫ menſibꝫ diēs ibidē mo. ratus: quouſqꝫ fidei ⁊ ſpei ⁊ charitatis luce radiet: pſeuerare nō deſiſtat. THE. Quādo vō heliſabeth paritura erat virgo receſſit. vñ ſeqt: Et re. ē i do. ſuā. ſ. ppt̄ multitudinē q ad partū ꝯgregari debebat. Icōueniens aūt erat i talibus vginē eſſe pñtē. GRECVS: Mos. n. eſt virginib᷒ cedere: quotiēs pregnās parit. Et aūt pplū applicuit domicilio qdē nullatenus abijt. ibi vero manebat vlterius donec adeſſe partus horā cognouit: ⁊ ioſeph dubitans ab angelo edocet.

Heliſabeth aūt impletū eſt tēpus pariendi: ⁊ peperit filiū. Et audierūt vicini ⁊ cognati eius qꝛ magnificauit dñs miſericordiā ſuā cum illa: ⁊ congratulabantur ei.

AMB. Si diligent̄ aduertas plenitudīs verbuꝫ: nuſq̄ inuenies poſitū niſi in generatiōe iuſtoꝝ. vñ ⁊ nūc dicit: Heli. aūt iple. eſt tem. pari. Plenitudinē eni hꝫ iuſti vita: inanes aūt ſunt dies ipioꝝ. CHRY. Idcirco aūt deus heliſabeth partū retardauit: vt gaudiuꝫ augeret ⁊ famoſiorē faceret mulierē. vñ ſeqtur: Et audi. vi. ⁊ cog. eī᷒: qꝛ mag. do. miſ. ſuā cū illa: ⁊ cogra. ei. Nā q ſterilitatē eī᷒ cognouerāt: teſtes diuine grē ſunt effecti. Nemo aūt viſo infante cū ſilētio diſcedebat: ſꝫ deū qui illū ex inſperato ꝯceſſerat collaudabat. AMB. Habet eni ſanctoꝝ editio leticiā plurimoꝝ: qm̄ cōmune eſt bonūꝫ. Iuſticia. n. cōis eſt virtus: ⁊ ideo in ortu iuſti future vite inſigne pmittit: ⁊ grā ſecuture vtut̄ exultatōe vicinoꝝ pfigurata deſignat.

Et factū eſt: i die octauo venerūt circūcidere puerū: ⁊ vocabant eū noīe patris ſui çachariam. Et reſpondēs mater eius dixit: Nequaqꝫ ſed vocabitur ioānes. Et dixerūt ad illā: Quia nemo eſt in cognatione tua qui vocet̄ hoc noīe. Innuebāt aūt patri eius: quē vellet vocari eū. Et poſtulans pugillarē ſcripſit dicēs: Ioānes eſt nomē eius. Et mirati ſunt vniuerſi. Apertū eſt aūt illico os eius: ⁊ lingua eius: ⁊ loquebatur bñdicens deum.

CHRY. Circūciſiōnis norma primo tradita eſt abrae in ſignū diſtinctōis: vt gen᷒ patriarche ipermixtū ꝯſeruetur: ⁊ ſic pmiſſa bona ꝯſequi valeāt. Ubi aūt pacti ꝯſummatur negociū: appoſitū ſignū de medio tollit. ſic igit̄ ⁊ per chriſtū circūciſione ceſſante baptiſm᷒ ſuccedit: ſed antea ioānē circūcidi decebat. vñ dr̄: Et fac. eſt in die octa. vene. circū. pueꝝ. Dixerat. n. dñs. Infans. viij. dieꝝ circūcidat̄ in vobis. Hanc aūt tēporis menſurā a diuina clemētia ꝯſtitutā autumo duplici de cā. pmo qdē vt in tenerrima etate leui᷒ patiat̄ dolorē ſectiōis carnis. Secūdo vt ex ipſis opib᷒ moneamur: quoniā h agebatur in ſignum. tener enim puer minime diſcernit que circa ipſum fiunt. Poſt circūciſionē aūt nomē iponebat̄. vñ ſeqt: Et vo. euꝫ no. pa. ſui çachariā. Hoc antē ideo fiebat: qꝛ pus oportet ſumere ſignaculū dñi: ⁊ poſtea nomē humanū. vel qꝛ nullus niſi prius abijciat carnalia qd̄ ſignificat circūciſio: dignus ē ꝙ in libro vite nomē eī᷒ ſcribat̄. AMB. Mirere aūt ſanctus euāgeliſta pmittendū putauit: ꝙ plurimi īfantē ꝫ patris noīe çachariā appellādū putarūt: vt aduertas matri nō nomē alicui᷒ diſplicuiſſe degeneris: ſꝫ id ſcō infuſum ſpū: qd̄ ab angelo añ çacharie fuerat pnūciatū. Et quidē ille mut᷒ intimare vocabulū filij neqt vxori: ſꝫ p pphetiā heliſabeth didicit: qd̄ nō didicerat a marito. vñ ſeqtur. Et rñ. mater eī᷒ dixit: Neq̄. ſꝫ vo. ioānes. Nec mireris ſi nomē mulier qd̄ nō audiuit aſſeruit: qñ ſpūs ei ſcūs qui angelo mandauerat reuelauit: neqꝫ poterat dñi ignorare pnūcium: q pphetauerat chriſtū. Et bñ ſeqt: Et dix. ad il. qꝛ ne. ē in cog. ma: q vo. hoc noīe. vt itelligas nomē nō generis eſſe ſꝫ vatis. Zacharias ꝙ nutu iterrogat̄. vñ ſeqtur: Innuebāt aūt patri eius quē vellet vocari eū. Sed qꝛ incredulitas ei affatū eripuerat ⁊ auditū: qd̄ voce nō poterat: manu lr̄is eſt locut᷒. vñ ſeqt: Et poſtu. pugil. ſcri. dicēs: Ioā. eſt no. eius. Hoc eſt: nō ei nos nomē iponim᷒ qui iaꝫ a deo nomē accepit. ORI. Zacharias qdē interptat̄ memor dei: Ioānes aūt ſignificat demōſtrātē: ceterū ⁊ abſentis memor ⁊ pñtis demonſtratio eſt. Debebat aūt ioānes nō memoriā dei vt abſentis exprimere: imo digito demonſtrare pñtem dicens: Ecce agnus dei. CHRY. Quietiā hoc nomē ioānes grā dei interptat̄. Ergo grā diuina fauente non natura heliſabeth hūc filiū cepit: bñficij memoriā in nomine pueri conſcripſerūt. THEO. Quia vō cū muliere circa h nomē pueri pater mut᷒ ꝯcordauit. Sequit: Et mirati ſunt vniuerſi. Nemo. n. hui᷒ noīs erat in cognatiōe eoꝝ vt aliqs diceret: ꝙ ātea h ambo cogitaſſent. GRE. nazāzen᷒: Editus ḡ ioānes çacharie ſoluit ſilentiū. vñ ſeqt: Apertū eſt aūt illico os eius: ⁊ lingua eius. Abſurdū. n. erat vt cū vox vbi pgreſſa fuiſſet: pater maneret elinguis. AMB. Merito etiā ꝯtinuo reſoluta eſt lingua eī᷒: qꝛ quā vinxerat icredulitas ſoluit fides. credam᷒ igit̄ ⁊ nos vt lingua nr̄a que icredulitatis vinculis eſt ligata: rōnis voce ſoluat̄. ſcribam᷒ ſpū myſteria: ſi volum᷒ loq̄. Scribam᷒ precūciū chriſti: ſꝫ nō in tabulis lapideis: ſꝫ in tabulis cordis carnalibus. Eteni q ioānem loquit̄: chriſtū pphetiçat. Sequit̄. n. Et loq̄. bñ. deū. BEDA: Allegorice aūt ioannis celebrata natiuitas grā noui teſtamenti eſt inchoata: cui vicini ⁊ cognati nomē pris ꝙ ioānis iponere malebāt: qꝛ iudei q legis obſeruatiōe quaſi affinitate iuncti erāt: magis iuſticiā q̄ ex lege eſt ſectari: ꝙ fidei grām ſuſcipe cupiebant. ſed ioānis: h eſt grē dei vocabulū: mater vbis pater lr̄is nūciare ſatagūt: qꝛ ⁊ lex ipſa pſalmiqꝫ ⁊ pphete aptis ſniaꝝ vocibus gratiā chriſti predicant: ⁊ ſacerdotiū illud vetus figurās cerimoniarum ac ſacrificioꝝ vmbris eidēꝫ teſtimoniū phibet. Pulchreqꝫ çacharias. viij. die pl̄is edite loquit̄: qꝛ p dñi reſurrectionē q octaua dic: hoc ē poſt ſeptimū ſabbati facta eſt: occulta legalis ſacerdotij archana patuerūt.

Et factus eſt timor ſuper oēs vicinos eoꝝ: ⁊ ſuper oīa montana iudee diuulgabant̄ oīa verba hec: ⁊ poſuerūt oēs qui audierant in corde ſuo dicentes: Quiſputas puer iſte erit? Etenim manus domini erat cum illo.

THEO. Sicut in taciturnitate çacharie miratus eſt populus: ita ⁊ cū locutus eſt. vñ dicit: Et fa. eſt ti. ſup oēs vici. eo. ⁊ ſu. oīa mon. iu. diuul. om. ver. hec. vt ppter hec duo magnū aliquid circa natū puerū vniuerſi exiſtimēt. hec aūt oīa diſpenſatiue fiebant: vt qui teſtis eſſe chriſti debebat exiſteret fidedignus. vnde ſequit̄: Et poſue. oēs qui audie. in corde ſuo di. Quiſpu. puer iſte erit? BEDA: Precurrentia eni ſigna prebēt iter pcurſori vitatis ⁊ futur᷒ ppheta premiſſis cōmēdatur auſpicijs. vñ ſeqt: Eteni ma. do. erat cū illo. GLO. Prodigia eni deus in illo peragebat que nō faciebat ioānes: ſꝫ dextra diuina. GRECVS: Myſtice aūt tēpore diuine reſurrectiōis predicata grā chriſti: ſalubris timor nō ſoluꝫ iudeoꝝ qꝛ erant vicini vel ſitu loci vel ſcia legis: ſꝫ etiā exteroꝝ gentium corda ꝯcuſſit: nec tm̄ montana iudee: ſꝫ oīa mūdani regni mūdaneqꝫ ſapie culmina chriſti fama trāſcēdit.

Et çacharias pater eius repletus eſt ſpūſcō: ⁊ prophetauit dicens: Benedictus dñs deus iſrael qꝛ viſitauit ⁊ fecit redemptionē plebis ſue.

AMB. Bonus deus ⁊ facilis indulgere peccatis non ſolū ablata reſtituit: ſꝫ etiā inſperata ꝯcedit. Nemo ergo diffidat: nemo veteꝝ ꝯſcius delictoꝝ premia diuina deſperet. Nouit deus mutare ſniam: ſi tu noueris emendare delictū. Ille ſiquidē dudū mutus pphetiçat. vnde dicitur: Et çacha. pa. eī᷒ reple. eſt ſpūſancto. CHRY. Scilicet opatione ſancti ſpūs: ne quocūqꝫ modo grām ſpūs ſancti nactus: ſed ad plenū: ⁊ fulgebat in eo pphetie donū. vñ ſeqtur: Et pphetauit. ORIGE. Plenus aūt ſpū ſancto çacharias duas pphetias generaliter nūciat: pmā de chriſto: alteram de ioanne: quod manifeſte de verbis illius probatur in qbus quaſi de pſenti: ⁊ quaſi iaꝫ verſarentur in mūdo loqtur de ioāne: ⁊ primo de ſaluatore dicēs: Benedictus do. de. iſ. qꝛ viſi. ⁊ fe. redē. plebis ſue. CHRY. Dum deū bñdiceret çacharias: viſitationē dicit eſſe factā ab eo erga pplꝫ ſuū: ſiue māles iſraelitas de

velit accipere: venit.n. ad oues que perierant domus iſrael ſiue ſpirituales .i. fideles q digni fuerūt hac viſitatiōe: efficaci erga ſe diuinā puiſione facientes. BEDA: Uiſitauit aūt dñs plebē ſuā quaſi longa īfirmitate tabeſcentē: ⁊ qſi venditā ſub peccato vnici filij ſui ſanguine redemit. Quo zacharias primo referendū cognouerat: ꝓphetico more quaſi iam factū viderat. Dicit aūt: Plebē ſuā. nō qr veniēs ſuā inuenit: ſ; qr viſitando ſuā fecit.

Et erexit cornu ſalutis nobis in domo dauid pueri ſui.

THEO. Uidebat de⁹ dormire peccata multa reſpiciens: ſ; in nouiſſimis incarnat⁹ tꝑibus excitatus eſt ⁊ cōtriuit demones q nos oderāt. vñ dī: Et erex. cor. ſa. no. in do. da. pue. ſui. ORIGE. Quia de ſemine dauid ſm carnē nat⁹ eſt chriſtus. vñ dī: Cornu ſalutis nobis in domo dauid. ſicut ⁊ alibi dictū ē: Uinea facta eſt in cornu .i. in ieſu chriſto. CHRY. Cornu aūt nominat ptātem: gloriā ⁊ famā: metaphorice a brutis aīalibus illud accipiens: qbus loco munimis ⁊ gloria cornua de⁹ dedit. BEDA: Cornu etiā ſalutis regnū ſaluatoris chriſti vocat. Oſſa ſiquidē oīa carne inoluta ſunt. Cornu excedit carnē: ⁊ ideo cornu ſalutis regnū chriſti vocat quo mundus ⁊ carnis gaudia ſuperantur: in cuius figuram dauid ⁊ ſalomō cornu olei ſunt in regni gloriā cōſecrati.

Sicut locutus eſt per os ſanctorum qui a ſeculo ſunt prophetarum eius.

THEO. Quod de domo dauid chriſt⁹ naſceret: micheas mentionē facit dicēs: Et tu bethleem terra iuda neq̄q̄ minima es: ex te eni exiet dux: qui reget populū meū iſrl. Sed ⁊ oēs ꝓphete de icarnatōe dixerunt. Et ideo dicit: Sicut locu. ē p os ſanctoꝝ ꝓphetaꝝ. GRE. Per quod innuit deū per illos eſſe locutū: ⁊ nō eſſe humanū quod dixerūt. BEDA: Dicit aūt: Qui a ſeculo ſunt. quia tota veteris teſtamēti ſcriptura ꝓphetice de chriſto pceſſit nā ⁊ ipſe pater adam ⁊ ceteri patrum: factis ſuis eius diſpenſationi teſtimonium reddunt.

Salutem ex inimicis noſtris: ⁊ de manu omnium qui oderunt nos.

BEDA: Cū pmo breuit pmiſiſſet: Erexit cornu ſalutis nobis: ꝯtinuo explanās qd dixerit ſubdit: Salutē ex inimicis nr̄is. q. d. erexit nobis cornu .i. erexit nobis ſaluteꝫ ex inimicis nr̄is. Et de manu oīū q oderūt nos. ORI. Nō aūt putem⁹ nūc de corpalib⁹ inimicis dici: ſ; de ſpiritalib⁹. Uenit.n. dñs ieſus fort i plio deſtruere oēs inimicos nr̄os: vt nos de coꝝ iſidijs ⁊ tētatōib⁹ liberos faceret.

Ad faciendam miſericordiā cū patribus noſtris: ⁊ memorari teſtamēti ſui ſancti. Juſiurandū qd iurauit ad abraā patrē noſtrū datuꝝ ſe nobis.

BEDA: Dixerat dñm iuxta eloquiū ꝓphetaꝝ in domo dauid naſcituꝝ: dicit eūdē ad explēdū teſtamētum quod abrae diſpoſuit nos eſſe liberatuꝝ: qr his precipue patriarchis de ſuo ſemine: vel ꝯgregatio gentiū: vel chriſti eſt incarnatio pmiſſa. pmittit aūt dauid: qr abrae ſanctus eccleſie cetus eſt pmiſſus: dauid autē q ex eo chriſt⁹ naſcitur⁹ eſſet: audiuit. Et ideo poſt id qd dictum ē de dauid: ſubdit de abraā dicēs: Ad faciendā miſericordiā cū pa. noſtris. ORI. Ego puto q in aduentu dñi ſaluatoris ⁊ abraā ⁊ Iſaac ⁊ iacob ſancti ſunt miſericordia eī⁹. Non eſt.n. credibile vt qui prius viderūt diē illius ⁊ letati ſunt: ⁊ poſtea in aduētu ipſius nihil vtilitatis acciperēt cū ſcriptū ſit: Pacē faciēs per ſanguinē crucis ſue: ſiue ſupra terrā ſiue in celis. THEO. Chriſti etiā gratia ſe vſq ad illos extendit: qui mortui extiterunt: qr per eum reſurgemus nō ſolū nos: ſed ⁊ qui fuerunt ante mortui. Fecit ⁊ miſericordiam cū patribus noſtris: ſm q coꝝ ſpeꝫ ⁊ deſiderium impleuit. vnde ſequitur: Et memorari teſtamenti ſui ſancti illius. ſ. de quo dicit: Benedicens bñdicā tibi: ⁊ multiplicabo te. Multiplicatus eſt eni abraam in omnibus gētibus per imitationē fidei eius adoptatis in filios: ſed etiā patres videntes ſuos filios talia beneficia recepiſſe cōgaudent ⁊ recipiunt miſericordiā in ſe ipſis. vñ ſeqt: Juſiurandū qd iu. ad abra. pa. no. datu. ſe nobis. BASILI. Nemo aūt audiens q iuraſſet dñs abrae: ad iurandū ſit pmptus. ſicut.n. furor de deo dict⁹ nō ſignificat paſſionē ſed punitionē: ſic neq deus iurat vt homo: ſ; verbū eius loco iuramenti nobis ad veritatem exprimit imutabili ſententia quod promiſſum eſt approbans.

Ut ſine timore de manu inimicorum noſtrorum liberati ſeruiamus illi.

CHRY. Quia exortū nobis cornu ſalutis ex domo dauid dixerat: oñdit q p ipſ; ⁊ gloriā participemus ⁊ diſpendia inimici vitauimus. vnde dicit: Ut ſine ti. de ma. inimi. no. li. ſerui. illi. Duo predicta nō facile reperiet aliquis ſeſe comitantia. plures.n. euitāt pericula: ſ; vita glorioſa priuant: ſicut ſceleris patratores qui de carcere ex indulgentia regia abſoluūtur. ecōtra gaudent angeli gloria: ſed ob hāc periclitari coguntur: ſicut milites bellicoſi vitā inclytam amplexātes ſecuritate multotiens caruerunt. Sed h cornu ⁊ ſaluat ⁊ glorificat. ſaluat qdē eripiens a manibus hoſtium: nō leuiter ſed verifice: vt non ſit vltra timendū. Et h eſt quod dicit: Ut ſine timore. ORIGE. Uel ait crebro de hoſtium manu aliqui liberantur: ſed non abſq timore. Cum eniꝫ metus ⁊ diſcrimen ante preceſſerint: ⁊ ſic de inimicoꝝ manu quis eruatur: liberatus eſt qdē: ſ; nō ſine timore: ideo dixit q chriſti aduētus timore nos a manibus hoſtium eripi fecit. Nō.n. eorum inſidias ſenſimus: ſed repente ab eis nos ſegregans eduxit ad fortis proprie manſionē.

In ſanctitate ⁊ iuſticia coram ipſo omnibus diebus noſtris.

CHRY. Glorificat zacharias dñū: qr fecit nos ſibi ſeruire cū plena fiducia nō carnaliter vt iudei i ſanguine victimaꝝ: ſ; ſpiritaliter in bonis opibus. Et h eſt qd dicit: In ſanct. ⁊ iuſti. Eſt.n. ſanctitas apta circa deū equitas. Juſticia vō que ē circa hoies: puta q aliqs reuerenter exquatur diuina: ⁊ quo ad hoies laudabiliter conuerſetur. Dicit aūt: non corā hoib⁹: vt hypocrite volentes hoibus placere ſ; corā deo: ſicut hi quoꝝ cōmendatio nō eſt ab hoib⁹ ſed a deo: ⁊ hoc nō ſemel aut ad tps ſ; ſingulis diebus ⁊ quādiu vixerint. vñ dic: Oibus diebus nr̄is. BEDA: Nā q vel añ morteꝫ ab eius ſuitio diſcedit: vel immūdicia qualibet ſiue iniuſticia fidei ſue ſynceritatē cōmaculat: vel corā hoibus tm ⁊ nō corā deo: ſcūs ⁊ iuſtus eē cōtendit: nōdū pfecte de manu ſpiritaliū inimicoꝝ liberat⁹ dño ſeruit: ſ; exēplo veterū ſamaritanorū dijs gentiū pariter ⁊ demonio ſeruire conatur.

Et tu puer propheta altiſſimi vocaberis: preibis enim ante faciem dñi parere vias eius.

AMB. Pulchre cū de dño ꝓphetaret: ad ꝓphetā ſua verba couertit: vt h qq bñfactū eſſe dñi deſignaret: ne cū publica numeraret: ſua qſi ingrat⁹ tacuiſſe videret. vñ dī Et tu. pu. p. al. vo. ORI. Ideo reor zachariā feſtinaſſe vt loqret ad pueꝝ: qr ſciebat eū poſt paulū in eremo moraturū: nec ſe eius poſſe hr̄e pn̄tiā. AMB. S; fortaſſe q octo dieꝝ infantē alloquit: veꝝ ſi tenem⁹ ſupiora: intelligimus pfecto q potuit vocē patris nat⁹ audire: q marie ſalutationē añq naſceret audiuit. ſciebat ꝓpheta alias eē aures ꝓphete: q ſpū dei nō corpis etate reſuāt: hēbat intelligendi ſenſū: q exultādi hēbat affectū. BEDA: Niſi forte putād⁹ ē zacharias ꝓpt eos q aderāt poti⁹ inſtruēdo futura ſui filij q dudū p angelū didicerat: mox: vt loq potuit pdicare voluiſſe. Audiāt arriani q xp̄ꝫ quē ioānes ꝓphetādo pibat altiſſimū vocat: ſic i pſalmo dī: Hō nat⁹ eſt in ea: ⁊ ipſe fundauit eā altiſſim⁹. CHRY. Sic aūt regib⁹ commilitones ſunt qui eis viciniores exiſtunt: ſic ioānes cū eſſet amicus ſponſi de ꝓpe eius aduentū pceſſit. ⁊ hoc eſt quod ſubdit: Preibis eni añ faciē dñi parare vias eī⁹. Alij eni ꝓphete enim⁹ xp̄i myſteriū pdicauerāt: hic vō ꝓpi⁹ pdicauit vt ⁊ xp̄ꝫ videret ⁊ eū ceteri idicaret. GRE. xix. mor. Quiſqs aūt pdicādo a ſordibus vitioꝝ corda audientium mūdat: venientis ſapie ad cor viā pparat.

Ad dandam ſcientiaꝫ ſalutis plebi eius: in remiſſionem peccatorum eorum.

THEO. Qualiter pcurſor viā dñi pparauit exponit ſubdens: Ad dan. ſciam ſalu. ple. eius. Salus dñs ieſus ē data eſt aūt plebi ſcia ſalutis .i. chriſti a ioāne: q teſtimonium phibebat de chriſto. BEDA: Qui.n. ieſu .i. ſaluatoris nomē exponere deſiderās ſalutis mentionē frequētat: ſ; ne tpalē ſalutē pmitti putarēt ſubdit: In remiſſionē peccatoꝝ eoꝝ. THEO. Nō eni aliter cognitus eēt deus: niſi plebi peccata dimiſiſſet. Dei eni ē peccata dimittere. BEDA: Ueꝝ iudei nō chriſtū ſuſcipe: ſ; antichriſtū malūt expectare: qr nō intus a peccati dñio: ſed foris ab humane ſeruitutis iugo cupiūt liberari.

Per viſcera miſericordie dei noſtri: i quibus viſitauit nos oriens ex alto.

THEO. Quia deus peccata nobis dimiſit: nō ꝓpt opa nr̄a ſ; ꝓpter miſericordiā ſuam: ideo ꝯuenienter addidit: Per viſce. miſe. dei nr̄i. CHRY. Quaꝫ qdē miſericordia nō ipſimet inqrentes inueniemus: ſ; deſup nobis deus aperuit. vñ ſequit: In qbus .ſ. miſericordie opibus: Uiſitauit nos. aſſumpta carne: Oriens ex alto. GRECUS: In altis pmanens tñ in terrenis pn̄s: nō diuiſionē patiens: neq circūſcriptionē: qd intellectus noſter cōprehendere nō pōt: nec vlla ſerie verboꝝ exprimere.

Illuminare his qui in tenebris ⁊ in vmbra mortis ſedent: ad dirigendos pedes noſtros in viam pacis.

BEDA: Recte chriſtus oriēs vocat: qr nobis ortū vere lucis aperuit. vñ ſeqtur: Illuminare his q in tene. ⁊ in vm. mor. ſedēt. CHRY. Tenebras hic appellat nō materiales: ſ; errorē ⁊ a fide diſtātiaꝫ. BASI. Tenebroſa eni erat plebs gentilis que idoloꝝ cultu grauabat: donec lux orta diſperſit caligineꝫ ⁊ ſplēdorē veritatis expādit. GRE. iiij. mo. Umbra vō mortis obliuio mētis accipit. Sicut enim mors hoc qd interficit agit: vt non ſit in vita ita obliuio h quod intercipit agit vt nō ſit i memoria. vñ iudeoꝝ pp̄ls q dei oblitus fuerat: dicit i vmbra morti ſedere. Umbra etiā morti mors carnis accipit: qr ſic vera mors eſt q aīa ſepat a deo: ita vmbra mortis ē qua caro ſeparat ab aīa. vñ voce martyꝝ dī: Operuit nos vmbra mortis. Per vmbrā etiā mortis imitatio diaboli q mors in apocalypſi dicit deſignat: qr ſicut vmbra iuxta qualitatem corporis ducit: ita actiones iniquoꝝ de ſpecie imitatiōis eī⁹ exprimunt. CHRY. Recte aūt dicit: Sedēt nō eni ambulabam⁹ i tenebris: ſ; ſedebam⁹. THEO. Nō ſolū aūt oriēs dñs his q in tenebris ſedēt illuminat: ſ; aliquid amplius facit. vñ ſequit: Ad dirigēdos pedes nr̄os in viā pacis. Uia pacis ē via iuſticie ad quaꝫ direxit pedes .i. affectus aiarū noſtraꝝ. GRE. in homi. Tūc eni greſſus noſtros in viā pacis dirigimus: qñ per illud actionū iter pergimus: in q ab auctoris nr̄i gr̄a nō diſcordemus. AMB. Simil ⁊ illō aduerte q paucis heliſabeth: q multis zacharias ꝓphetiſet: ⁊ vterq ſancto iplet⁹ ſpiritu loquebat: ſ; diſciplina ſeruat: vt mulier diſcere magis que diuina ſunt ſtudeat q docere.

Puer autem creſcebat ⁊ confortabatur ſpiritu: ⁊ erat in deſertis vſq ad dieꝫ oſtenſionis ſue ad iſrael.

BEDA: Predicator penitētie futurus: vt liberi⁹ auditores ſuos a mūdi illecebris erudiendo ſuſtollat primeuā in deſertis tranſigit vitā. vnde dicit: Puer aūt creſcebat. THEO. Scdm corporalē etatē: ⁊ cōfortabat ſpū. Simul eni cū corpore ſpūale donū creſcebat: ⁊ ſpūs operatiōes in eo magis ac magis oñdebāt. ORI. Uel creſcebat ſpū nec in eadeꝫ pmanebat mēſura qua cepat: ſ; ſemp creſcebat ſpūs in eo: ſemp voluntas eius ad meliora tendens habebat pfectus ſuos: ⁊ mens diuini⁹ aliqd contēplabat. Exercebat ſe memoria: vt pura i theſauro ſuo recōderet. Addit aūt: Et ꝯfortabat. Infirma.n. eſt humana natura. Legim⁹ eni: Caro aūt infirma. Confortāda ē itaq ſpū: ſpūs eni pmpt⁹ ē. Multi cōfortant carne: athleta dei ſpū roborādus ē: vt ſapiam carnis elidat. vñ receſſit: fugiens tumultū vrbiū ꝓpter frequētiaꝫ. Sequit.n. Et erat in deſertis. vbi purior aer eſt: celū apertius: ⁊ familiarior deus: vt qr nōdū baptiſmi ⁊ predicatiōis tēpus aduenerat: vacaret orationibus ⁊ cū angelis conuerſaret: appellaret dñm: ⁊ illū audiret dicenteꝫ: Ecce aſſuꝫ. THEO. Uel erat in deſertis vt extra multoꝝ maliciā nutriretur: ⁊ vt neminē vereret arguere. Si.n. fuiſſet in mūdo: forte fuiſſet amicitia ⁊ cōuerſationē hoium deprauatus: ſimul etiam vt eſſet fidedignus qui predicaturus erat chriſtum. Occultabatur autē in deſertis: donec placuit deo ipſum iſraelitico populo demonſtrare. vnde ſequitur: Uſq ad diem oſtenſionis ſue ad iſrael. AMBRO. Pulchre autē tempus quo fuit in vtero ꝓpheta deſcribit: ne marie preſentia taceatur: ſ; tp̄s ſilet infantie: eo q preſentia matris domini in vtero roboratur: qui infantie impedimenta neſciuit.

.II.

Actum eſt aūt in diebus illis exijt edictū a ceſare auguſto: vt deſcriberetur vniuerſus orbis. Hec deſcriptio prima facta eſt a preſide ſyrie cyrino. Et ibant omnes vt profiterētur ſinguli in ſuam ciuitatem. Aſcendit autem ⁊ ioſeph a galilea de ciuitate naçareth in iudeā ciuitatem dauid que vocatur bethleem: eo q eſſet de domo ⁊ familia dauid: vt profiteretur cuꝫ maria deſponſata ſibi vxore pregnante.

BEDA: Naſciturus in carne dei filius: ſicut de virgine natus virginitatis ſibi decus oñdit eſſe gratiſſimū: ita pacatiſſimo tēpore ſeculi pcreat: qr pacē querere docuit: ⁊ pacis ſectatores inuiſere dignat. Nullū aūt potuit magis eē pacis indiciū q vna totū orbē deſcriptōe cōcludi: cuius moderator auguſtus: tanta duodecim ānis circa tēpus dñice natiuitatis pace regnauit: vt bellis toto orbe ſopitis ꝓphete preſagiū ad lr̄am videat ipleſſe. vñ dicit: Factū eſt aūt in diebus illis: Exijt edic. a ceſa. auguſto vt deſcri. vniuerſus orbis. GRECUS: Tūc etiā naſcitur chriſt⁹: cū pncipes iudeoꝝ defecerāt: ⁊ ad romanos pncipes trāſlatū erat imperiū: qbus iudei tributa ſoluebāt. ⁊ ſic ipletur ꝓphetia pdicēs nō deficere ducē de iuda nec principē de femorib⁹ eī⁹: donec veniat q mittendus eſt. Jam vō ceſare auguſto .xlij. annum iperij peragēte: exijt ab eo edictū totū orbē cōſcribi ad tributa ſoluēda: quod cuidā cyrino ceſar cōmiſerat: quē iudee ⁊ ſyrie pſideꝫ ſtatuit. vñ ſeqt: Hec deſcriptio pma facta eſt a pſide ſyrie cyrino. BEDA: Signat hāc deſcriptionē vel pmā eē capꝫ que totū orbē concluſerint: qr plereq iā partes terraruꝫ ſepe legunt fuiſſe deſcripte: vel pmo tunc cepiſſe quādo cyrinus in ſyriam miſſus eſt. AMBRO. Pulchre aūt preſidis nomē addidit: vt ſeriē tēporis deſignaret. naꝫ ſi conſules aſcribūtur tabulis emptionis: quātomagis redemptioni omniū debuit tēpus aſcribi. BEDA: Superna auteꝫ diſpenſatione profeſſio cenſus ita deſcripta eſt: vt in ſuā quiſq patriam ire iuberetur: ſm q ſequitur:

Et ibant omnes vt ꝓfite. ſinguli in ciuita. ſuā. Qḋ ideo
factum eſt: vt dñs alibi conceptꝰ: alibi natus: inſidiantis
herodis fauorem facilius euaderet. vñ ſequitur: Aſcen.
au. ⁊ ioſeph a galilea de ciuita. naza. in iudeā. CHRY-
SO. Domino autem dirigente auguſtus h̄ edictuꝫ cenſu
it: vt vnigeniti pñtie famulet. nā h̄ edictū matrem attrahe
bat in patriā: quā ꝓphete ꝑdixerāt. ſ. in bethleeꝫ iude. vñ
dicit: Ciuitatē dauid que vocat bethleē. GRECVS: Jō
aūt addidit ciuitatē dauid: vt ꝓmiſſionē factam dauid a
deo ex fructu ventris eiꝰ rex ꝑpetuꝰ adueniret: eē ꝯpletaꝫ
annūciet. vñ ſeqtur: Et ꝙ eſſet de domo ⁊ familia dauid.
Per h̄ aūt ꝙ ioſeph erat de cognatiōe dauid: cōtentꝰ fuit
euangeliſta ipſaꝫ quoqꝫ v̄ginē de cognatiōe dauid ꝓmul
gare: cū lex diuina ꝑciperet cōiugales copulas ex eadeꝫ
ꝓgenie. cōtrahi. vñ ſeqtur: Cū maria deſpōſata ſibi vxo
re pregnante. CYRIL. Dicit aūt eā fuiſſe deſponſatam
innuēs ꝙ ſolis ſponſalibꝰ ꝑcedentibus ē cōceptio ſubſe-
ſecuta: neqꝫ. n. ex virili ſemie ſācta virgo ꝯcepit. GRE.
in ho. Myſtice aūt naſcituro dño mūdus deſcribit: qꝛ il
le apparebat in carne ꝗ electos ſuos aſcriberet in eternita
te. AMBRO. Et dū ꝓfeſſio ſecularis oñdit: ſpiritalis
implicat: nō terraꝝ regi dicanda ſꝫ celi. ꝓfeſſio iſta fidei
cenſus aioꝝ eſt. Abolito. n. ſynagoge cēſu vetuſto: nouꝰ
cenſus eccleſie parabat. deniqꝫ vt ſcias cenſum nō augu
ſti eē ſꝫ chriſti: totꝰ orbis ꝓfiteri iubet. Quis aūt poterat
profeſſionē totiꝰ orbis exigere: niſi ꝗ totius orbis hēbat
imperiū? Nō. n. auguſti ſꝫ dñi ⁊ terra ⁊ plenitudo eiꝰ.
BEDA: Qui etiā vocabulū auguſti perfectiſſime ꝯple
uit: vt puta ſuos ⁊ augere deſiderās: ⁊ augere ſufficiens.
THEO. Cōueniens etiā erat: vt ꝑ chriſtū cultꝰ multo
rum deoꝝ deficeret: ⁊ vnus deꝰ coleret: vñ vnus rex or
bi imperaſſe deſcribit. ORI. Diligentius aūt intuenti
ſacramētuꝫ quoddā videt figurari: ꝙ in totiꝰ orbis ꝓfeſ-
ſione deſcribi oportuit chriſtū: vt cū oibus ſcriptus ſan
ctificaret oēs: ⁊ cū orbe relatus in cenſum ꝯmunionē ſui
preberet orbi. BEDA: Sicut aūt tūc iperante auguſto
⁊ preſidente cyrino ibāt ſinguli in ſuā ciuitatē vt ꝓfiteren
tur cenſum. ſic mō iperante chriſto ꝑ doctores eccleſie ꝑ
ſides ꝓfiteri debemus cenſuꝫ iuſticie. AMB. Hec ē er
go prima ꝓfeſſio mentiū dño cui oēs ꝓfitent: non ꝑconis
euocatiōe ſꝫ vatis dicentis: oēs gētes plaudite manibus.
deniqꝫ vt ſciant cenſum eē iuſticie: veniūt ad eū ioſeph ⁊
maria: h̄ eſt iuſtus ⁊ virgo. Ille ꝗ verbū ſeruaret: iſta ꝗ pa
reret. BEDA: Ciuitas nr̄a ⁊ patria ē btā ad quā creſcē-
tibus quotidie v̄tutibus ire debemꝰ. Quotidie autē ſan
cta eccleſia ſuū comitata doctorē de rota mundane ꝯuer
ſatōis qḋ galilea ſonat: in ciuitatē iuda. ſ. cōfeſſiōis ⁊ lau
dis aſcendens: incenſum ſue deuotōis regi eterno ꝑſoluit
que in exemplo beate virginis marie cōcepit nos virgo
de ſpū: que alīq ꝗdē deſponſata ab alio fecūdat: dū ꝑpo-
ſito ſibi pontifici viſibiliter iungitur: ſed inuiſibilis ſpūs
virtute cumulatur: iudicans ipſo nomine ꝙ inſtantia lo-
quentis magiſtri nil valet: niſi augmentum superni iuua-
minis vt audiatur acceperit.

**Factum eſt autem cum eſſent ibi: impleti ſunt
dies vt pareret. Et peperit filium ſuum primoge-
nitum: ⁊ pānis eum inuoluit: ⁊ reclinauit eum in
preſepio: qꝛ nō erat ei locus in diuerſorio.**

AMBRO. Breuiter ſanctus lucas ⁊ qūo ⁊ quo tpe
⁊ quo loco ſm carnē chriſtꝰ natus ſit: explicauit dicens:
Factū eſt aūt cū eſſent ibi: ipleti ſūt dies vt pareret. Qūo
ꝗdē qꝛ nupta cōcepit: ſꝫ virgo generauit. GRE. niſſenꝰ.
Apparēs. n. vt hō nō ꝑ oia legibus hūane nature ſubij-
citur: nā ꝙ ex muliere naſcit: humilitateꝫ redolet. Virgi
nitas v̄o que ortui deſeruiuit: oñdit ꝙ trāſcēderet hoieꝫ
Huiꝰ ꝗ iocūda portatio: ortꝰ imaculatꝰ: partꝰ facil: abſqꝫ
corruptela natiuitas: nec ex luxu icipiens: nec dolorībꝰ
edita: qꝛ nāqꝫ ea que nature nr̄e mortē per culpā inſeruit
dānata eſt: vt cū dolorībꝰ pareret: oportebat parentē vi-
te cū gaudio partū ꝑficere. Eo aūt tēpore ꝑ icorruptionē
virgineā ad vitā trāſmigrat mortaliū: in quo diminui ici
piūt tenebre: ⁊ nocturna imenſitas exuberantia deficere
cogit. Mors eniꝫ peccati finē preuiteris attigerat: ſꝫ de
cetero tēdit ad nihilū ꝓpt vere lucis pñtiaꝫ ꝗ radijs euā
gelicis totū orbē illuſtrauit. BEDA: Eo etiā tpe dignatꝰ
eſt icarnari. quo mox natus cenſu ceſaris aſcriberet: atqꝫ
ob noſtri liberationē ipſe ſeruitio ſubderet. vñ etiā nō ſolū
ꝓpt indiciū regij ſchematis: ſꝫ etiā ꝓpter nominis ſacra
mentū dñs i bethleē naſcit. GRE. Bethleē qppe domꝰ
panis interꝑtat. Ipſe nāqꝫ eſt ꝗ ait: Ego ſuꝫ panis viuus
ꝗ de celo deſcendi. Locꝰ ergo in quo dñs naſcit domꝰ pa
nis ātea vocabat: qꝛ futuꝝ erat vt ibi ille ꝑ naturā carnis
appareret: qui electoꝝ mentes interna ſacietate reficeret.
BEDA: Sed ⁊ vſqꝫ ad cōſummationē ſeculi dñs i na
zareth cōcipi in bethleē naſci nō deſinit: cū quilibet audiē
tium verbū flore ſuſcepto domū in ſe eterni panis efficit
quotidie i vtero virginali: hoc eſt in aio credentiū ꝑ fideꝫ
concipit: ꝑ baptiſmū gignit. Seqtur: Et pepit filiuꝫ ſuuꝫ
primogenitū. HIERO. cōtra heluidiū: Ex hoc helui-
dus nitit approbare ꝑmogenitū dici nō poſſe: niſi euꝫ ꝗ
habeat: ⁊ fratres: ſicut vnigenitꝰ ille vocat ꝗ parentibus
ſit ſolus filius. Nos aūt ita diffinimꝰ: Unigenitus eſt pri
mogenitus: nō omnis primogenitus ē vnigenitꝰ. Primo
genitū nō eſſe dicimus eū quem alij ſubſequūtur: ſꝫ ante
quem nullus: alioqn ſi nō eſt ꝑmogenitus niſi is queꝫ ſe
quant ⁊ fratres tādiu ſacerdotibus primogenita nō debē
tur: quādiu ⁊ alij fuerint ꝓcreati: ne forte partu poſtea nō
ſequēte vnigenitus ſit ⁊ nō ꝑmogenitꝰ. BEDA: Eſt etiā
vnigenitꝰ in ſubſtātia diuinitatis: primogenitꝰ ſuſceptio-
ne humanitatis: primogenitꝰ in grā: vnigenitus i natura.
HIE. Cōtra heluidiū: Nulla autē ibi obſtetrix: nulla
mulierculaꝝ ſollicitudo interceſſit. Ipſa pānis inuoluit
infantē: ipſa mater ⁊ obſtetrix fuit. vñ ſeqtur: Et pānis eū
inuoluit. BEDA: Qui totū mūdū vario veſtit ornatu
pānis vilibꝰ iuoluit: vt nos ſtolā primam recipere valea
mus: per queꝫ oia facta ſunt: manus pedeſqꝫ aſtringit: vt
noſtras manus ad opus bonū exerceret: pedeſqꝫ ſint i vi-
am pacis directi. GRECVS. O admirabilē coartatio
nem ⁊ peregrinationē quaꝫ ſubijt ꝗ ꝯtinet orbē: ab initio
captat penuriam: ⁊ eam in ſeipſo decorat: nimirū ſi volu
iſſet venire poterat mouēdo celū: cōcutiendo terrā: emit-
tens fulmina: nō aūt ſic ꝓceſſit. nō. n. perdere ſed ſaluare
volebat: ab ipſis primordijs humanā ꝯculcare ſupbiaꝫ
atqꝫ ideo nō tm̄ homo fit: ſed etiaꝫ homo pauper: ⁊ pau
perem matrē elegit: que caret his quibus natū infantē re
clinet. Seqtur. n. Et reclinauit in ꝑſepio. BEDA: Duri
preſepis anguſtia continetur cui celum ſedes eſt: vt nos
per celeſtis regni gaudia dilatet. Qui panis eſt angeloꝝ
in preſepio reclinatur: vt nos quaſi ſancta animalia car-
nis ſue frumēto reficiat. CYRIL. Reperit etiam ho-
minem factum beſtialeꝫ in anima: ⁊ ideo in preſepio loco
pabuli ponitur: vt vitam beſtialem mutātes: ad cōronaꝫ
homini perducamur ſcientiā: pertingentes nō fenum: ſꝫ
panem celeſtem vite corpus. BEDA: Qui autem ad
dexterā patris ſedet: i diuerſorio loco eget: vt nobis i do
mo patris ſui multas māſiones prepararet. vnde ſequitur:
Qꝛ non erat ei locus in diuerſorio. Naſcitur nō in paren
tū domo: ſed in diuerſorio ⁊ in via: quia per incarnatio-
nis myſterium via factus eſt: qua nos ad patriam vbi ve
ritate ⁊ vita fruemur adduceret. GRE. in homi. Et vt
oſtenderet: qꝛ per humanitateꝫ quā aſſumpſerat: quaſi in
alieno naſcebatur non ſm poteſtatem: ſed ſm naturam.
AMRO. Propter te ergo infirmitas in ſe potentia:
ꝓpter te inopia in ſe opulentia. noli hoc eſtimare quod
cernis: ſed quod redimeris agnoſce. Plus dñe ieſu iniuri
is tuis debeo ꝙ redemptus ſuꝫ: ꝙ̄ opibus ꝙ creatꝰ. Nō
prodeſſe naſci: niſi etiam redimi ꝓfuiſſet.

**Et paſtores erant in regione eadem vigilan-
tes: ⁊ cuſtodientes vigilias noctis ſup gregē ſuuꝫ
Et ecce āgelus dñi ſtetit iuxta illos: ⁊ claritas dei
circūfulſit illos: ⁊ timuerunt timore magno. Et di
xit illis angelus: Nolite timere. Ecce eni euange-
lizo vobis gaudium magnū quod erit oi populo
qꝛ natus eſt vobis hodie ſaluator qui eſt chriſtus
dñs in ciuitate dauid. Et hoc vobis ſignū: Inue-
nietis infantem pannis inuolutum: ⁊ poſitum in
preſepio.**

AMBRO. Videte quēadmodū diuina cura fidem
aſtruat. Angelꝰ mariā: angelꝰ ioſeph: angelꝰ paſtores edo
cet. de qbus dr̄: Et paſtores erāt in regione eadē vigilan
tes ⁊ cuſtodiētes vigiliā noctis ſup gregē ſuū. CHRY.
Joſeph qdē in ſomnis apparuit angelꝰ: paſtoribꝰ aūt vi-
ſibilit qſi rudioribꝰ: nō aūt angelus iuit hieroſolymā: nō
reqſiuit ſcribas ⁊ phariſeos: erāt. n. corrupti: ⁊ ꝑ inuidia
cruciabant. Sꝫ hi erant ſynceri: antiquā ꝯuerſationē pa-
triarchaꝝ ⁊ moyſi colētes. Eſt aūt ſemita quedā ad philo
ſophiā ꝑducēs innocentia. BEDA in ho. Nuſqꝫ aūt in
tota veteris teſtamēti ſerie reperimꝰ angelos ꝗ tā ſedulo
apparuere patribus: cū luce apparuiſſe. Sꝫ hoc priuile-
giū recte huic tēpori ē ſeruatū. qn̄ exortū ē i tenebris lumē
rectis corde. vñ ſeqtur: Et claritas dei circūfulſit illos.
AMBRO. Ex vtero fundit: ſꝫ coruſcat a celo: terre
no i diuerſorio iacet: ſꝫ celeſti lumie viget. GRECVS:
Verū pauidi facti ſunt i miraculo. vñ ſequit: Et timuerūt
timore magno. Sꝫ angelꝰ cū pauor ingruerit: fugat ipm.
vñ ſeqtur: Et dixit illis angelus: nolite timere. nō ſoluꝫ ſe
dat terrorē ſꝫ etiā alacritatē infundit. Seqt eni: Ecce eui
euā. vo. gau. ma. qḋ erit oi populo. Nō ſoli ꝑplo iudeoꝝ
ſed etiā oibus. Cauſa aūt gaudij oñdit: nouꝰ ⁊ admirabi
lis partus manifeſtat ex ipis noibꝰ. Nā ſeqt: Quia natꝰ
eſt nobis hodie ſaluator ꝗ eſt chriſtus dñs: quoꝝ ꝑmuꝫ
i. ſaluator ē actionis: tertiū autē. ſ. dñs maieſtatis. CY
RIL. Sed id quod in medio ponit. ſ. chriſtus non natu-
ram ſignificat: ſꝫ hypoſtaſim ꝯpoſitā. In chriſto. n. ſalua
tore vnctionē fore celebratā fatemur: nō tm̄ figuralē ſicut
olim in regibus ex oleo qſi ex ꝓphetica grā: neqꝫ ad ꝑfe-
ctionē alicuiꝰ negocij: iuxta illud eſaie: Hec dicit dñs chri
ſto meo cyro. Qui quāꝙ eſſet idolatra: dictꝰ ē chriſtꝰ vt
celeſti cenſura totā occuparet babylonioꝝ ꝓuinciā. Fuit
autē vnctus ſaluator ſpūſcō humanitus in forma ſerui.
vngens aūt vt deus ſpūſcō credētes i eū. GRECVS:
Huius aūt natiuitatis ⁊ tēpꝰ oñdit: cū dicit: Hodie. ⁊ locū
cū ſubdit: In ciuitate dauid. ⁊ ſigna cū ſubiungit: Et h̄ vo
bis ſignū: Inuenietis infantē pānis inolutū: ⁊ poſitum in
preſepio. Ecce paſtoribus angeli paſtorē ꝑcipuū ꝑdicāt
tanꝙ agnū in antro manifeſtatū ⁊ editū. BEDA: Cre-
bris aūt infantia ſaluatoris ⁊ angeloꝝ ꝑconijs ⁊ euāgeli
ſtaꝝ nobis eſt ꝯculcata teſtimonijs: vt noſtris altius cor
dibus ꝗdꝑ nobis factū ſit infigat. Et notādū ꝙ ſignū na
ti ſaluatoris datr nō tyrio exceptū oſtro: ſꝫ pānis ſqualēti
bus iuolutū: nō in ornatis auro ſtratorijs: ſꝫ in ꝑſepibus
inueniendū. MAXIMVS i ſmone natiui. Sꝫ ſi tibi
pāni fortaſſis vileſcūt: angelos collaudantes admirare.
Si preſepe deſpicis: erige parūper oculos: ⁊ nouā i celo
ſtellā ꝑteſtantē mundo natiuitatē dñicam cōtuere. Si cre
dis vilia: crede mirifica. Si de his que humilitatis ſunt
diſputas: que alta ſunt celeſtia venerare. GRE. in ho.
Myſtice aūt ꝙ vigilantibꝰ paſtoribus angelus apparet:
eoſqꝫ claritas dei circūfulſit: hoc eſt ꝙ illi ꝑ ceteris vide-
re ſublimia merent: ꝗ fidelibꝰ gregibꝰ ꝑeſſe ſollicite ſciūt:
Dūqꝫ ipſi pie ſup gregē vigilant: diuina ſup eos latiꝰ grā
coruſcat. BEDA in homi. Significant eni myſtice pa-
ſtores iſti gregū doctores quoſqꝫ ac rectores fideliū aia
rum. Nox cuius vigilias cuſtodiebant ſup gregem ſuum
ꝑicula temptationū indicat a qbꝰ ſe ſuoſqꝫ ſubiectos cuſto
dire nō deſiſtunt. Et bene nato dño paſtores ſup gregē vi
gilant: qꝛ natus ē ꝗ dicit: Ego ſum paſtor bonus: ſꝫ ⁊ ipſe
imminebat quo idē paſtor oues ſuas que diſperſe erant
ad vite paſcua reuocaret. ORI. Cetereꝝ ſi ad ſecretiorē
oportet aſcendere intellectū: dicā quoſdā fuiſſe paſtores
angelos ꝗ res humanas regerent. Et cū hoꝝ vnuſquiſqꝫ
ſuā cuſtodiā cōſeruaret: veniſſe angelū nato dño: ⁊ annū
ciaſſe paſtoribꝰ ꝙ verus eſſet paſtor exortus. Angeli eni
ante aduentū ſaluatoris: paꝝ poterāt cōmiſſis ſibi vtili-
tatis afferre. Vix enim aliquis vnus ex ſingulis gentibus
credebat in deum: nunc autem populi accedunt ad fideꝫ
ieſu.

**Et ſubito facta eſt cū angelo multitudo mi-
litie celeſtis: laudantiū deū ⁊ dicentiū: Gloria i al
tiſſimis deo ⁊ in terra pax hoibus bone volunta-
tis.**

BEDA: Ne parua vnius angeli videret auctoritas:
poſtꝙ vnus ſacramētum noue natiuitatis edocuit: ſtatiꝫ
multitudo celeſtiū agminū aſſuit. vñ dr̄: Et ſubito facta eſt
cū angelo multitudo militie celeſtis. Bñ chorus adueni-
ens angeloꝝ militie celeſtis vocabulum accipit: qui ⁊ du
ci illi in ꝑlio ꝗ ad debellādas aereas ꝑtātes apparuit hu
militer obſecūdat: ⁊ ipſe ꝑtātes eaſdē cōtrarias ne mor
tales tāntū tentare valeāt: quātū volūt fortiter armis celeſtī
bus perturbat. qꝛ v̄o deus ⁊ hō naſcit: iure hoibus pax,
⁊ deo gloria canit. vñ ſequit: Laudantiū deū ⁊ dicentium
Gloria in altiſſimis deo. vno angelo: vno euāgelizāte nū-
cio natū in carne deū mox multitudo militie celeſtis i lau
dem creatoris ꝓrumpit: vt ⁊ chriſto deuotionē impēdat
⁊ nos ſuo inſtruat exēplo: quotiēs aliqs fratrū ſacre eru-
ditionis verbū inſonuerit: vel ipſi que pietatis ſūt ad mē
tem reduxerimus: deo ſtatiꝫ laudes corde ore ⁊ ope red
damꝰ. CHRY. Et olim qdē angeli ad puniendum mitte
bant: puta ad iſraelitas: ad dauid: ad ſodomitas: ad ge-
mitus cōualle: nūc ecōtra canūt i terra grās agētes deo:
eo ꝙ ſuū deſcenſū ad hoies eis reſerauit. GRE. xxv.
lij. moraliū. Simul etiā laudant qꝛ redēptioni nr̄e voces
ſue exultatiōis accōmodāt: ſimul etiā qꝛ dū nos cōſpici-
unt recipi: ſuū gaudēt numeꝝ ipleri. BEDA: Optat eti
am pacē hoibus cū ſubdūt: Et i terra pax hoibꝰ. qꝛ quos
īfirmos prius abiectoſqꝫ deſpexerāt: naſcēte i carne dño
iam ſocios venerant. CYRIL. Hec autē pax ꝑ chri-
ſtum facta eſt. Recōciliauit eni nos ꝑ ſe deo ⁊ patri: cul-
pam hoſtilē de medio auferens: duos populos in vnuꝫ
hoiem pacificauit: ac celicolas ⁊ terrenos in vnū gregem
compoſuit. BEDA: Quibꝰ aūt hoibus pacē poſcant:
exponūt dicētes: Bone volūtatis. eis. ſ. ꝗ ſuſcipiūt natuꝫ
chriſtū. nō. n. eſt pax impijs: ſꝫ pax multa diligentibꝰ no
mē dei. ORI. Sꝫ diligēs lector inqrat qūo ſaluator di
cat: Nō veni pacē mittere ſup terrā. ⁊ nūc angeli de eiꝰ nā
tiuitate cantāt: In terra pax hoibus. ſed hoc ꝙ pax eē dr̄
in hoibus bone volūtatis ſoluit queſtionē. pax. n. quā nō
dat dñs ſup terrā: nō ē pax bone volūtatis. AVG. xiij.
de trinitate. Pertinet. n. iuſticia ad bonam voluntatem.
CHRY. Aſpice aūt mirandū ꝓceſſuꝫ angelos ad nos
deduxit prius: at deinde duxit hoiem ad ſuperna. factū
eſt celū terra: cū terrena deberet recipere. ORI. My-
ſtice autem videbant angeli ſe opus quod eis creditū fue
rat implere nō poſſe abſqꝫ eo qui vere ſaluare poterat: ⁊
medicinā ſuā inferiorē eſſe ꝙ hoiuꝫ cura poſcebat. vnde
ſicut ſi veniat aliquis ꝗ habeat ſummā in medicina noti
ciam: ⁊ illi qui priꝰ ſanari nequiuerant: cernētes ad magi
ſtri manus putredines ceſſare vulneꝝ: non inuideant: ſꝫ
i laudes medici erūpant: ⁊ dei qui ſibi egrotantibuſqꝫ tā-
te ſcientie hoiem miſerit: multitudo angeloꝝ pro chriſti
aduētu deum laudent.

Et factuʒ eſt vt diſceſſerunt ab eis angeli in celum: paſtores loquebantur ad inuicē: Tranſeam⁹ vſqʒ bethleē: ⁊ videamus hoc verbū quod factū eſt quod fecit dñs ⁊ oſidit nobis. Et venerūt feſtinantes: ⁊ inuenerūt mariam ⁊ ioſeph: ⁊ infantem poſitū in preſepio. Uidentes aūt cognouerūt de verbo: quod dictū erat illis de puero hoc. Et oēs qui audierunt mirati ſunt: ⁊ de his que dicta erāt a paſtoribus ad ipſos. Maria aūt ↄſeruabat oīa verba hec: conferens in corde ſuo. Et reuerſi ſunt paſtores glorificantes ⁊ laudantes deū in oībus que audierant ⁊ viderant: ſicut dictum ē ad illos.

GRECVS: Que viſa ſunt ⁊ relata ſtuporē ingeſſerunt paſtoribus: ⁊ ſic ouilia ſua omiſerūt: ⁊ pfecti ſunt nocte bethleē: lucē indagantes ſaluatoris. vñ dr: Et factum eſt vt diſceſſerunt ab eis angeli in celū: paſtores loquebātur ad inuicē: Tranſeamus vſqʒ bethleē ⁊ vi. hoc ver. qḋ fa. eſt. BEDA: Uere quaſi vigilātes: nō dixerūt videamus puer: ſʒ verbū quod factū ē. i. verbū quod ſemper erat videam⁹ qūo ꝓ nobis caro factū ē: ſiquidē hoc ipm verbū dñs eſt. Sequitur enī: Quod fecit dñs: ⁊ oſidit nobis. i. videamus qūo verbū ipm ipſe ſe fecerit: ⁊ oſtēdit nobis carnē ſuā. AMB Uide ꝙ ſingulariter ſcripture ſingulorū librēt momēta verborū. Etenī cū caro dñi videtur: videt verbū: qḋ eſt filius. non mediocre fidei tibi ſit videtur exēplū: nō vilis pſona paſtorū. ſimplicitas. n. querit: nō ambitio deſiderat. Seqt: Et venerūt feſtinātes. nemo .n. cū deſidia chriſtū requirit. ORI Quia vero feſtinātes venerūt: ⁊ nō pedetētim: Ideo ſequitur: Et inuenerūt mariā. que. ſ. fudit ieſuʒ in partu. Et ioſeph. ſ. diſpēſatorē oīꝰ offici. Et infantē poſitū in preſepio. ſ. ipſum ſaluatorē. BEDA: Eſt autē iuſti ordinis: vt honore diuino celebrata verbi incarnatione: ad ipſam qꝫ vbi gloriam [illegible] pertingat. vñ ſequitur: Uidentes autē cognouerūt de verbo qḋ dictū erat illis de puero hoc. GRECVS: Occulta. ſ. fide felicia relata cōmētes: nec cōtenti de veritate ſtupere q̄ primitus viderant ⁊ perceperant angelo nūciante: nō ſolū marie ⁊ ioſeph promebāt: ſʒ etiaʒ ceteris: ⁊ quod eſt amplius eorū mentib⁹ infigebāt. vñ ſeqtur: Et oēs qui audierūt mirati ſūt: ⁊ de his que dicta erāt a paſtoribus ad ipſos. Quomō enī nō erat mirandū videre celicolā in terrenis: ⁊ terrā pace ↄciliari celeſtib⁹: ⁊ ineffabilē illū infantulū numine qdē celeſtia: humanitate vero terreſtria cōnectentē adinuicē: ⁊ ſui cōpagine fedus mirandū pſtantē. GLO. Nec ſolū mirant de incarnationis myſterio: ſed etiā de tanta paſtorū atteſtatiōe: qui fingere inaudita neſcirēt: ſʒ ſimplici facūdia vera pdicarēt.

AMBRO. Nec contēnēda putes quaſi verba vilia ꝓphetarū a paſtorib⁹: ⁊ maria colligit fidē. vnde ſeqtur: Maria aūt cōſeruabat oīa verba hec cōferens in corde ſuo. Diſcamus ſancte virginis in oībus caſtitatē: que nō minus ore pudica q̄ corpore: argumēta fidei cōferebat in corde. BEDA in homi. Uirginalis eniʒ pudicitie iura cuſtodiens: ſecreta chriſti que nouerat nemini diuulgare volebat: ſed conferebat ea que faciēda legerat cū his que iam facta cognouit: nō ore pmēs: ſʒ clauſo in corde cuſtodiens. GRECVS: Quicqd etiā ei retulerat angel⁹: ⁊ qd a paſtorib⁹ audierat: cūcta congerebat in mentē ⁊ ad inuicē cōparans: vnā in oībus mater ſapie cernebat cōcordiā: vere deus erat q̄ nat⁹ erat ex ea. ATHANA. Singuli aūt in chriſti natiuitate exultabant nō humanit⁹ ſicut in puero nato ſoliti ſunt hoīes cōgaudere: ſʒ in chriſti preſentia ⁊ lucis diuine fulgore. vñ ſeqtur: Et reuerſi ſunt paſtores glorificantes ⁊ laudātes deū in oībus que audierāt. BEDA. ſ. ab angelis. Et viderāt. ſ. in bethleeʒ ſicut dictū ē ad illos. i. in hoc glorificāt ꝙ nō aliud veniētes inuenerāt q̄ dictū eſt ad illos: ſiue ſicut dictū ē ad illos: gloriam deo laudeſqꝫ referūt. Etenī hoc illis facere dictū eſt ab angelis nō quidē verbo ſperantibus: ſed forma ſue deuotōis offerentib⁹: cū deo in excelſis gloriā reſonarēt. BEDA in ho. Myſtice aūt intellectualiū paſtores gregum [illegible] cūcti fideles exēplo horū paſtorū tranſeant cogitatiōe vſqꝫ in bethleē: ⁊ incarnationē chriſti dignis celebrēt honorib⁹. Tranſeam⁹ aūt abiectis cōcupiſcētijs carnalibus toto mētis deſiderio: vſqꝫ in bethleē ſupernā i. domū panis viui: vt quē illi in pſepio videre vagientē: nos in patris ſolio mereamur videre regnātem. Non eſt aūt tāta beatitudo cū deſidia ac torpore querēda: ſʒ alacriter ſunt chriſti ſequēda veſtigia. Uidētes aūt cognouerūt. Et nos que dicta ſunt de ſaluatore noſtro plena dilectione feſtinem⁹ amplecti: vt hoc in futuro perfecte cognitionis viſu cōprehēdere valeamus. BEDA: ſup lucā: Dñici etiā gregis paſtores precedentiū patrū vitā in qua panis vite ſeruat q̄ſi bethleē por⁹ cōtemplādo ſubeūt: nihilqꝫ in hac aliud repertū ꝙ virginalē eccleſie pulchritudinē quaſi mariā: virilē ſpiritaliū doctorū cetū: quaſi ioſeph: ⁊ humilē chriſti aduentū ſcripture paginis ſacre inſertū: quaſi in pſepio poſitū chriſtū infanteʒ. ORI. Uel preſepe illud iſrael erat ſʒ illud eſaie: Cognouit bos poſſeſſorē ſuū: ⁊ aſinus pſepe dñi ſui. BEDA in homi. Nō celauere aūt ſilētio paſtores que agnouerāt: qꝛ eccle paſtores in hoc ordinati ſunt: vt que in ſcripturis didicerūt auditoribus oñdant. BEDA ſup lucā: Magiſtri etiam ſpiritaliū gregū mō ceteris dormiētibus cōtemplādo celeſtia ſubeūt: mō fideliū exēpla querēdo circūeunt: mō ad publicū paſtoralis officij docēdo reuertunt. BEDA in homi. Unuſqſqꝫ etiā qui priuat⁹ viuere credit: paſtoris officiū tenet: ſi bonorū actuū cogitationūqꝫ mundarū aggregans multitudinē: hāc iuſto moderamine gubernare ſcripturarum paſtu nutrire: ⁊ contra demonum inſidias ſeruare contendit.

Et poſtquā cōſūmati ſunt dies octo: vt circūcideretur puer; vocatum nomē eius ieſus. Quod vocatum eſt ab angelo priuſ q̄ʒ in vtero conciperetur.

BEDA in homi. Expoſita natiuitate dñica: ſubiūgit euangeliſta atqꝫ ait: Et poſtq̄ cōſummati ſunt dies octo vt circūcideret puer. AMBRO. Quis puer niſi ille de quo dictū eſt: Puer natus ē nobis ⁊ filius datus ē nobis factus ē. n. ſub lege; vt eos qui ſub lege erant lucrifaceret.

EPIPHA. Dicūt aūt hebiōis ⁊ cherinthi ſeqces ſufficit diſcipulo: ſi ſit ſicut magiſter eius. Circūcidit autē ſe chriſtus: tu ergo circūcidaris. Fallūt aūt deſtruentes ſua pncipia. Si. n. fateret hebion chriſtū deū celit⁹ deſcēdētē octano die fuiſſe circūciſum: tūc preberet circūciſiōi materiā argumēti: ſʒ cū nudū hunc aſſerit hoiem: nō puer ē cauſa vt circūcidatur: ſicut nec īfantes ſunt ſue circūciſionis auctores. Nos. n. deū ipm fatemur celitus deſcendētem ⁊ in clauſtro virgineo moram debitam fetibus ptraxiſſe: quoadiuſqꝫ ſibi ex vtero virgineo humanitati carnē pfecte cōponeret. q̄ circūciſus ē veraciter: nō apparenter octano die: qꝛ tūc eā ad ſpiritalē effectū figure puenerit tā ab ipſo q̄ a ſuis diſcipulis diuulgent nō vltra figure: ſed veritas. ORI. Sicut. n. mortui ſumus cū illo moriente: ⁊ conſurreximus reſurgēti: ſic cum eo circūciſi ſumus. vñ nequaq̄ nunc indigemus circumciſione carnali.

EPIPHA. Pluribus aūt ex cauſis circūciſus ē chriſtus. Et pmo qdē vt oñdat carnis vitatē cōtra manicheos: ⁊ illos qui apparenter eū dicūt pdiſſe. Deide vt pateat ꝙ nequaq̄ deitati cōſubſtātiale corpus extiterit: vt fat apolinaris. neqꝫ celit⁹ detulit illud: vt aſſerit valētinus. ⁊ vt confirmet circūciſionem: quam olim inſtituerat eius aduentui ſeruientem. quinetiam vt nulla ſit iudeis excuſatio: nam niſi circūciſus fuiſſet obijcere poterāt: ꝙ nō poſſent incircūciſum chriſtū recipere. BEDA in ho. Ut etiā nobis obediēdi virtutem cōmēdaret exēplo: ⁊ vt eos qui ſub lege poſiti legis onera portare nequiuerant: ſua cōpaſſione iuuaret: vt q̄ in ſimilitudine carnis peccati aduenit: remediū quo caro peccati conſueuerat mundari nō reſpuit. Idē enī ſalutifere curatōis auxiliū circūciſio in lege cōtra originalis peccati vuln⁹ agebat: qḋ nūc baptiſmus reuelate grē tēpore cōſueuit: excepto ꝙ regni celeſtis ianuā nōdū itrare poterant: tm̄ in ſinu abrae poſt mortē beā requie ↄſolati ſupne pacis īgreſſuʒ ſpe felici expectabāt. ATHANA. Nihil enī aliud exprimebat circūciſio niſi generatōis veteris ſpoliationē p h̄ ꝙ circūcidebat pars corporis: q̄ corpalis natiuitati cā extitit. Hoc aūt tūc tēporis agebat ī ſignū futuri p chriſtū baptiſmatis: Iccirco poſtq̄ venit ſignatū ceſſauit figura. vbi nāqꝫ tota vetuſtas tollit p baptiſmū: ſupfluū ē qḋ parti ſectio prefiguraret. CYRIL. Octauo aūt die cōſuetū erat carnalē celebrari circūciſionē. octauo. n. die chriſtus a mortuis reſurrexit: ⁊ inſinuauit nobis ſpiritalē circūciſioneʒ dicēs: Euntes docete oēs gentes baptiʒātes eos. BEDA: In ei⁹ aūt reſurrectiōe pfigurata ē vtraqꝫ nr̄a reſurrectio carnis ⁊ ſpūs. chriſt⁹. n. circūciſus nr̄am naturā docuit ⁊ nūc p ipm a vitiorū labe purgandā: ⁊ in nouiſſimo p ſea mortē peſte reſtaurādā. ⁊ ſic q̄ñs octaua die: h̄ ē poſt ſeptimā ſabbati reſurrexit: ita ⁊ ipſi poſt ſex hui⁹ ſeculi etates: ⁊ ſeptimā ſabbati aiarū que nūc iteriʒ in alia vita gerit: q̄ſi octauo tēpore ſurgem⁹. CYRIL. Scdm autē legis pceptū eodē die ipoſitionē nois recepit: vñ ſequit: Uocatū ē nomē eius ieſus. qḋ iterptat ſaluator. edit⁹ enī fuit ad totius orbis ſalutē: quā ſua circūciſiōe pfigurauit: ſm ꝙ apoſtolus dicit: Circūciſi eſtis circūciſiōe nō manufacta ī expoliatōe corpis carnis. ſ. ī circūciſiōe xp̄i.

BEDA ī ho. Sʒ ⁊ h̄ qḋ eodē die ſue circūciſiōis nomē accepit: ad imitationē priſce obſeruatōis fecit. Abraā: n. q̄ primū circūciſionis ſacramentū accepit: ⁊ die ſue circūciſionis amplificatōe nois bñdici pmeruit. ORI. Nomē aūt ieſu glorioſuʒ oīqꝫ cultu digniſſimū: nomē qḋ eſt ſup oē nomē: nō decuit pmū ab hoībus appellari: neqꝫ ab eis afferri in mūdū. vñ ſignāter euāgeliſta ſubdit: Qḋ vocatū eſt ab angelo priuſq̄ in vtero ↄciperet. BEDA Hui⁹ aūt nois etiā electi ī ſua ſpiritali circūciſione participes exiſtere gaudēt: vt ſicut a chriſto chriſtiani: ita etiā a ſaluatore ſaluati vocent: quod illis a deo vocabulū nō ſolum priuſq̄ in vtero eccleſie per fidē conciperēt: ſʒ etiā ante tēpora ſecularia vocatū eſt.

Et poſtq̄ʒ impleti ſunt dies purgationis eius ſm legem moyſi: tulerunt illū in hieruſalem: vt ſiſterent eum dño: ſicut ſcriptū eſt in lege dñi: Quia omne maſculinū adaperiens vuluā ſanctum dño vocabitur. Et vt darent hoſtiam ſm ꝙ dictū eſt in lege dñi: par turturū aut duos pullos colūbarū.

CYRIL. Poſt circūciſionē rurſus expectat purgatiōis tēpus. vñ di: Et poſtq̄ īpleti ſunt dies purgatiōis ei⁹ ſm legē moyſi. BEDA: Si legis ipſius vba diligētius iſpexeris: pfecto reperies ꝙ ipſa dei genitrix ſic a cōmixtione virili: ſic a legali ſit iure imunis. Nō. n. ois mulier pariens: ſʒ ea que ſuſcepto ſemine pepit deſignat imūda: ritūqꝫ legis docet eſſe mūdāda: ad diſtinctionē. ſ. illius que virgo cōcepit ⁊ pepit. Sʒ vt nos a legis vinculo ſolueremur ſicut chriſtus: ita ⁊ beata maria legi ē ſpōte ſubiecta.

TITVS. Uñ elegāter euāgeliſta ptulit ꝙ. cōpleti ſunt dies purgatōis ei⁹ ſm legē: nā reuera nō incūbebat neceſſitas virgini ſacre: vt dies purgatiōis ei⁹ expectaret: que cū ex ſpūſcō cōcepiſſʒ carnis coitu nō ſcio. Sequit: Tulerunt illū in hieruſalē vt ſiſterēt eū dño. ATHANA. Sʒ q̄ñ a paternis aſpectib⁹ latuit dñs: aut q̄s loc⁹ excipit ab eius iperio: vt ibi exiſtēdo ſemot⁹ a patre ſit: niſi afferat hieroſolymā: ⁊ itroducat in templū: Sed forte eā noſtri huiuſmodi ſcripta ſunt. Sicut. n. nō gr̄a ſui hō factus eſt: ⁊ circūciſus in carne: ſed vt nos p graʒ faceret deos: ⁊ vt ſpiritalit circūcidamur: ſic ꝓpter nos ſiſtit dño: vt diſcamus deo pñtare noſipſos. BEDA: Poſt triceſimum aūt ⁊ tertiū circūciſionis diē dño ſiſtit: myſtice inſinuans neminē niſi circūciſuʒ vitijs: dñicis dignū eē cōſpectibus neminē niſi mortalitatis nexibus abſolutū ſupne ciuitatis gaudia poſſe pfecte ſubire. Seqt: Sicut ſcriptū eſt ī lege dñi. ORI. Ubi ſunt q̄ deū legis negāt a chriſto fuiſſe in euāgelio pdicatū: An putandū ē: ꝙ filiū ſuū hon⁹ de⁹ ſub lege inimici fecit: quā ipſe nō dederat: In lege. n. moyſi ſcriptū ē qḋ ſeqt: Quia oē maſculinū adaperiēs vuluā ſanctū dño vocabit. BEDA: Quod dicit: Adaperiēs vuluā. ⁊ hois ⁊ pecoris pmogenitū ſignificat: qḋ vtrūqꝫ ſanctū dño vocari: atqꝫ ideo ſacerdotis eē pceptū eſt: ita dūtaxat vt p hois pmogenito preciū acciperet: ⁊ oē aial immundū redimi faceret. GRE. niſenus: Hoc aūt legis decretū ī ſolo incarnato deo ſingulariter: ⁊ ab alijs differenter ipleri videt. Ipſe nāqꝫ ſolus ieffabilit conceptus ac incōprehēſibiliter edit⁹: virginalē vterū apcruit nō añ a cōnubio reſeratū: ſuans ⁊ poſt partū mirabilr iuiolabiliter ſignaculū caſtitati. AMB. Nō enī virilis coit⁹ vulue virginalis ſecreta reſerauit: ſʒ imaculatū ſemē iuiolabili vtero ſpūſſanctus infudit. Qui ḡ vuluam ſanctificauit alienā: vt naſceret ꝓpheta. hic eſt q̄ aperuit matri ſue vuluā: vt imaculatus exiret. BEDA: Quod ḡ ait: Adaperiens vuluā. cōſuete natiuitatis more loqt: non ꝙ dñs ſacri ventris hoſpitiū: qḋ igreſſus ſanctificaret: egreſſus deuirginaſſe credēdus ſit. GRE. niſen⁹: Solus aūt hic part⁹ maſculin⁹ ſpiritalit eē cōſpicit: q̄ nil de feminea culpe portauit. vñ reuera ſanct⁹ vocat⁹ eſt. vñ ⁊ gabrielē ſi h̄ decretū ad ipm ſolū ptinere memorans dicebat: Qḋ ex te naſcet ſcm̄ vocabit fili⁹ dei. Et i ceteris qdē pmogenitis ſanctos illos vocari euāgelica ſolertia [illegible] oblatiōe diuina ſortitos huiuſmōi nomē: at in vno pmogenito creature: qḋ naſcit ſanctū pnūciat angelus [illegible] ſanctū exiſtēs. AMB Solus. n. p ois ī natis de femina ſanct⁹ dñs ieſus q̄ trene ↄtagia corruptele imaculati partus nouitate nō ſenſit: ⁊ celeſti maieſtate depulerit: nā ſi līaʒ ſeqmur: qūo ſcūs ois maſculus: cū multos ſceleratiſſimos fuiſſe nō lateat: Sʒ ille ſanct⁹ p quē figurā futuri myſterij legis diuine pſcripta ſignabāt: eo ꝙ ſolus ſanct⁹ eccleſie virginis ad generādos pplos apiret genitale ſecretum. CYRIL O pfunditatē ſciarū ſapie ⁊ ſcientie dei: offert hoſtias q̄ p ſingulas hoſtias honorat cū patre: figuras legis cuſtodit veritas: q̄ legis ē cōditor: ſicut de⁹ legē cuſtodiuit vt hō. vñ ſeqt: Et vt darēt hoſtiā ſm ꝙ dictum erat in lege dñi: Par turturū: aut duos pullos colūbarū.

BEDA in ho. Hoſtia aūt hec pauperū erat. pcepit qppe dñs ī lege: vt q̄ poſſent agnū p filio aut filia: ſimt ⁊ turturē ſiue colūbaʒ offerrent. Qui vō nō ſufficiebāt ad offerendū agnū: duos ſā turtures vl duos colūbe pullos offerrent: ergo dñs cū diues eēt: paup fieri dignat⁹ ē: vt nos ſua paupertate diuitiarū ſuaruʒ donaret eſſe participes.

CYRIL. Uidendū aūt qd hec oblata iſinuāt. Nimirū loquaciſſima ē turtur ī auib⁹: iāt colūba ē aial māſuetū. Talis aūt factus ē erga nos ſaluator māſuetudinē pfecte colēs: ⁊ vt turtur orbē allexit: replēs hortū ſuū ꝓprijs melodijs. Occidebat ḡ turtur at colūba: vt ipſe p figuras nobis pandat paſſur⁹ ī carne ꝓ vita mūdi. BEDA: ī ho. Uel colūba ſimplicitatē: turtur idicat caſtitatē: qꝛ ⁊ colūba ſimplicitatis: ⁊ caſtitatis amator ē turtur: ita vt ſi ↄiugem caſu pdiderit nō vltra aliā querere curet. Merito ergo turtur ⁊ colūba dño offerunt ī hoſtiā: qꝛ ſimplex ⁊ pudica fideliū cōuerſatio eſt illi ſufficie ſacrificiū gratum.

ATHANA. Ideo vō bina iuſſit offerri: qꝛ hoīe cōſiſtēte ex aīa ⁊ corpe: duplū a nobis poſcit de⁹: caſtitateʒ ⁊ manſuetudinē: nō ſolū corporis ſʒ etiaʒ aie: alioqn erit

bomo fictos ⁊ bypocrita: gerens in tegumentum occulte malicie innocentiā apparentē. BEDA: in bo. Cum vo vterq3 auis ppẗ ꝯſuetudinē gemēdi piētē ſanctoꝝ luct⁹ deſignet: in h tñ differūt q2 turtur ſolivaga: colūba aūt gregatim volāre cōſueuit ⁊ ob id iſte ſecretas oratiōnez lachrymas: illa publicos eccleſie cōuēt⁹ inſinuat. BEDA ſup lucā: Uel colūba q̄ gregatim volat: actiue vi te frequentiā demonſtrat. Turtur q̄ ſingularitate gaudet: ſpeculatiue vite culmina denūciat. Et q2 eque vtraq3 ꝯdi tori accepta eſt boſtia: cōſulte lucas vtrū turturēs an pulli colūbaꝝ p dño ſint oblati nō dixit: ne vnū alteri viuen di ordinē pferret: ſ3 vtrūq3 ſequendū doceret.

Et ecce bomo erat in bieruſalē cui nomen ſymeon. Et bomo iſte iuſtus ⁊ timoratus expectās cōſolationē iſrael: ⁊ ſpūſſanctus erat in eo. Et reſponſum acceperat a ſpūſcō: non viſurum ſe mortem niſi prius videret chriſtū dñi. Et venit in ſpū in templū. Et cū inducerent puerū ieſum parētes eius: vt facerent ſm conſuetudinē legis pro eo: ⁊ ipſe accepit eum in vlnas ſuas.

AMBRO. Nō ſolū ab angelis ⁊ pphetis a paſtorib⁹ ⁊ a parentib⁹: ſ3 etiā a ſenioribus ⁊ iuſtis generatio dñi accepit teſtimoniū. vñ dr̄: Et ecce bō erat in bieruſalē cui nomē ſymeon: ⁊ bō iſte iuſtus ⁊ timoratus. BEDA: Or [illegible] iuſticia ſine timore cuſtodit: nō illū dico timo rē q̄ temporalia ſibi bona ſubtrahi pborreſcit: quez pfecta dilectio foras mittit: ſ3 timorē dñi ſanctū q̄ manet i ſecu lū [illegible] quāto ardenti⁹ diligit: tāto ſolerti⁹ offen dere cauet. AMB. Et bñ iuſtus q̄ nō ſuā ſ3 ppli gratiā [illegible] vñ ſeqt: Expectās ꝯſolationē iſrael. GRE. [illegible]: Nō vtiq3 mūdanā felicitatē i cōſolatione iſrael [illegible] ſymeon expectabat: ſ3 verā trāſlationē ad vitā [illegible] a legis vmbra: babuerat nāq3 p ora [illegible] dñi priuſq̄ de ſeculo pnti trāſ [illegible] ſeqt: Et ſpūſſanctus erat in eo. a quo. ſ. iuſti [illegible] ac. a ſpūſſan. nō vi. ſe mor. niſi prius [illegible] dñi. AMBRO. Cupiebat ipſe qdem [illegible] fragilitatis abſolui: ſ3 expectabat vide re [illegible] ſciebat. n. q2 beati oculi q̄ viderēt. GRE. [illegible] mora. In quo etiā diſcim⁹ quāto deſiderio ex plebe iſraelitica ſancti viri incarnatōis eius myſteriū videre cupierūt. BEDA: Uidere aūt mortē experiri ea3 ſignificat: multūq3 felix mortē videbit carnis quicūq3 chriſtum dñi prius oculis carnis videre ſatagerit: ꝯuerſatione babēdo in celeſti bieruſalē: tēpli dei limīa freqntando b eſt ſanctoꝝ in quibus deus babitat exēpla ſectādo. Eadem aūt ſpūs grā qua olim venturū pcognouerat ⁊ nunc venientē cognouit. vñ ſeqt: Et venit in ſpiritu in templū.

ORI. Et tu ſi vis tenere ieſum: ⁊ amplexari manib⁹: oī labore nitere: vt ducē babeas ſpiritū: veniaſq3 ad tēplū3 dei. Seqt. n. Et cū idu. pue. ieſū parē. ei⁹. ſ. maria mr̄ ⁊ ioſepb q̄ putabat pr̄. Ut facerēt ſ3 ꝯſuetudinē legis p eo: ⁊ ipſe accepit eū i vlnas ſuas. GRE. niſen⁹: Quā beat⁹ ille ſacer ad ſacra introit⁹ tp q̄ ad vite terminū maturauit. Beate manus q̄ verbū vite palpauerūt: ⁊ vlne q̄ q̄s ad ſuſceptionē parauit. BEDA: Accepit aūt iuſtus ſm legē puerū ſuū in vlnas ſuas vt ſignificet iuſticiā opum q̄ ex lege erat per manus ⁊ brachia figuratoꝝ: bumili qdē ſed ſalutari fidei euāgelice grē imitādū. Accepit ſenior infantē chriſtū: vt inſinuet h ſeculū q̄ſi ſenio ia3 deſeſſu3 ad infantiā ⁊ innocentiā chriſtiane ꝯuerſatōis reditūꝝ.

Et benedixit deū ⁊ dixit: Nunc dimittis ſeruū tuū dñe ſm verbū tuū in pace. Quia viderūt oculi mei ſalutare tuū. Quod paraſti ante faciem oium populoꝝ. Lumē ad reuelationē gentiu3: ⁊ gloriam plebis tue iſrael.

ORI. Si ad tactū fimbrie veſtimēti mulier ſanata ē: qd putandū eſt de ſymeone q̄ in ſuas vlnas accepit infantē ⁊ gaudebat vidēs paruū a ſe geſtari: q̄ venerat ad vinctos reſoluendos: ſciēs neminē eū poſſe de clauſtro corporis emittere cū ſpe futur[e] vite: niſi is quē in brachijs ꝯtinebat vñ dr̄: Et benedi. deū: ⁊ dixit: Nunc dimit. ſer. tuum dñe. THEO. Qd dicit dñe: oſtēdit q̄ ipſe mortis ē ⁊ vite dñs: ⁊ ſic puerū quem ſuſcepit deū cōfitet. ORI. q. d. Qdiu chriſtū nō tenebaz: clauſus erā: ⁊ de vinculis exire nō poterā. BASI. Si aūt vocēs iuſtoꝝ intueris: oēs ſup b mūdo ⁊ eius flebili mora igemiſcūt. Heu mihi dicit dauid: q2 incolat⁹ me⁹ plongatus ē. AMB. Uide ergo iuſtū velut corporee carcere molis incluſum velle diſſolui vt incipiat eē cū chriſto. ſ3 q̄ vult dimitti: veniat in tēplū: veniat in bieruſalē: expectet chriſtū dñi: accipiat in manibus verbū dei: ⁊ cōplectat velut qbuſdā fidei ſue brachijs: tūc dimittet: vt nō videat mortem qui viderit vitam.

GRECVS: Symeō aūt bñdicebat deū inter cetera: q̄ pmiſſa ſibi facta ſortita erāt efficacie veritatē: nā ꝯſolationem [illegible] oculis pſpicere meruit: ⁊ manibus portare. ⁊ idō dicit: Secūdū verbū tuū. i. cū finē obtinuerim pmiſſoꝝ. at vbi viſibiliter ſenſi qd deſiderabā: nūc ſoluis tuū ſuū: nec guſtu mortis atonitū: nec beſitatiōis cogitationibus cōturbatū. ⁊ idō ſubdit: In pace. GRE. niſenus: Quia poſtq̄ chriſtus culpā boſtilē deſtruxit: nos quoq3 patri recōciliauit: facta eſt trāſlatio ſanctoꝝ in pace. ORI. Quis eſt aūt q̄ de ſeculo iſto recedit in pace: niſi is q̄ intelligit q̄ de⁹ erat i chriſto mūdū recōcilians ſibi: nihilq3 babent inimicū deo: ſ3 oēm pacē bonis i ſe opib⁹ aſſumpſit.

GRECVS: Fuerat aūt ſibi repromiſſum nō viſurū ſe mortē: niſi p⁹ videret chriſtū dñi: ⁊ idō b ipletū oñdēs ſubdit: Quia viderūt oculi mei ſalutare tuū. GRE. niſen⁹: Beati oculi tui tā aie q̄ corporis: bi qdē viſibilit deū ſuſcipientes: illi vo nō ſolū que viſa ſunt attēdentes: imo illuminati fulgore ſpūs dñi vbū in carne cognoſcētes. ſalutare nāq3 qd tuis oculis pcepiſti: ipſe ieſus eſt: quo nōie ſalus declarat. CYRIL. Fuerat aūt chriſti myſteriū qd patuit in vltimis tēporib⁹ ſeculi pparatū an̄ mūdi originē. vñ ſeqt: Qd paraſti an̄ faciē oiu3 ppłoꝝ. ATHANA. ſ. ꝯfectā toti mundo p xpm ſalutē. qliter ergo ſupra dictū ē: q̄ expectabat iſrael ꝯſolationē: eo q̄. ſ. tūc futurā eē cōſolationē iſrl̄ agnouit in ſpū: cū ⁊ oibus pplis paratum eſt ſalutare. GRECVS: Attēde etiā ſagacitatez digni ⁊ venerādi ſenis: an̄q̄ dign⁹ videret beate viſiōis: ꝯſolabat ſolamē iſrael. Ut aūt qd ſperabat obtinuit: exclamat ſe vidiſſe ſalutē oiu3 populoꝝ: adeo. n. iſantis ineffabile iubar illuſtrauit eū: vt pceſſu tēporis ſecutura mox ſibi fierēt nota. THEO. Signāter aūt dicit: An̄ facie3: vt. ſ. oibus ei⁹ incarnatio appareret. boc aūt ſalutare dicē eſſe gentiū lumē: ⁊ gloriā iſrael. vñ ſeqt: Lumē ad reuelationē gentiū. ATHANA. Gentes. n. an̄ chriſti aduētum i vltimis tenebris erāt ꝯſtitute: cognitiōe diuina priuate. CYRIL. S3 chriſt⁹ aduenięs fact⁹ eſt lux tenebroſis ⁊ erraticis: quos diabolica man⁹ preſſit. Uocati ſunt aūt a deo patre ad noticiā filij: q̄ ē lux vera. ATHANA. Iſrael aūt l3 tenuiter lege illuminabat: ⁊ idō nō dicit q̄ lumē illis ptulerit: ſ3 ſubdit: Et gloriā plebis tue iſrael. Memorās antiquā biſtoriā: q̄ ſicut olim moyſes dñm alloquēdo glorioſam retulit faciē: ſic ⁊ ipſi diuinā bumanitatis lucē pringētes: vetus abijciētes velamē: i eandē imaginē transformarent de gloria in gloriā. CYRIL. Nā ⁊ ſi q̄dam coꝝ iobediētes fuerint: tñ reliquie ſalue facte ſunt: ⁊ p chriſtū puenerūt ad gloriā. Haꝝ pmitie fuere diui apoſtoli: quoꝝ fulgores vniuerſum orbē illumināt. fuit etia3 chriſtus ſingulariter iſrl̄ glia: q2 ſm carne3 ex eis pceſſit: q̄uis cunctis vt de⁹ p̄eſſet p ſecula bñdictus. GRE. niſenus: Et ideo ſignāter dixit: Plebis tue: q2 nō ab eis tm̄ eſt adoratus ſed inſuper ex eis eſt ſm carnē natus. BEDA: Et bñ reuelatio gentiū iſraelis glorie prefert: q2 cū plenitudo gentiū introierit: tūc ois iſrael ſaluus erit.

Et erant pater eius ⁊ mater eius mirantes ſuper bis que dicebantur de illo. Et bñdixit illis ſymeon: ⁊ dixit ad mariam matrē eius. Ecce poſitus ē bic in ruinam ⁊ in reſurrectionē multoꝝ in iſrael: ⁊ in ſignū cui contradicet: Et tuam ipſius animā pertranſibit gladius: vt reuelentur ex multis cordibus cogitationes.

GRECVS: Traſcendentiā rerū noticia: quotiens in memoriā venerit: totiēs renouat in mēte miraculū. vñ dr̄: Et erāt pater eius ⁊ mater mirantes ſup bis que dicebantur de illo. ORI. Tam ab angelo q̄ a multitudie celeſtis exercitus: necnō ⁊ a paſtorib⁹ ⁊ ipſo ſymeone. BEDA Patrē ſaluatoris appellat: nō q̄ vere pr̄ fuerit ei: ſ3 quo ad famā marie cōſeruandā pater ſit ab oibus eſtimatus. AVG. Quāuis ⁊ eo mō pater illius valeat dici quo ⁊ vir marie recte intelligit ſine cōmixtiōe carnis: ipſa copulatione cōiugij multo videlicet cōiunctius q̄ ſi eſſet aliūde adoptat⁹. neq3. n. ppterea nō erat appellādus ioſepb pater chriſti: q2 nō eū cōcūbendo genuerat: q̄nquidē pat eſſet: ⁊ ei quē nō ex ſua ꝯiuge pcreatū aliūde adoptaſſet.

ORI. Qui aūt altius aliqd inqrit: pōt dicere qm generatiōis ordo a dauid vſq3 ad ioſepb deducit: ne videret fruſtra ioſepb noiari: q2 pr̄ nō fuerat ſaluatoris: vt [illegible] ratōis ordo bēret locū: pr̄ dñi appellat⁹ ē. GRECVS: Laudibus aūt diuinis exbibitis: vertit ſe ſymeon ad bñdictionē adducentiū pueꝝ. vñ ſequit: Et bñdixit illis ſymeon. Bñdictiōe igit vtrūq3 donat: occultoꝝ vo pſagia dirigit tm̄ ad matrē: quatenus p cōmunē bñdictionē non priuet ioſepb ſimilitudie patris: p ea vero que dicit mrī ſeorſū a ioſepb: verā eā pdicet genitricē. vñ ſeqt: Et di. ad ma. matrē ei⁹: ecce poſi. ē bic i rui. ⁊ reſurrec. mul. in iſrl̄.

AMB. Uide vberē in oēs grām dñi in generatiōe diffuſam: ⁊ ppbetiā incredulis negatā eē nō iniuſtis. Ecce ⁊ ſymeon ppbetiçat i ruinā ⁊ reſurrectionē multoꝝ veniſſe chriſtū ieſum. ORI. Qui ſimpliciter expōit: pōt dicere in ruinā eū veniſſe infideliū: ⁊ in reſurrectionē credentiū.

CHRY. Sicut. n. lux ⁊ ſi oculos debiles turbet lux eſt b mō ſaluator pſeuerat: ⁊ ſi corruant plurimi: neq3. n. ē ei⁹ officiū deſtructio: ſ3 eoꝝ veſanie. quāobrē nō ſolū ex ſalute bonoꝝ: ſ3 etiā ex maloꝝ diſſipatione vtus eius oñdit: nā ſol quoniā multū radiat: ppterea viſus debiles pcipue pturbat. GRE. niſen⁹: Attende aūt diſtinctionis exqſitā plationē: pparatio qppe ſalutis dicit corā oī populo: ſed caſus ⁊ ſubleuatio pluriū. Diuinū. n. ppoſitum eſt ſalus ⁊ nō deificatio ſinguloꝝ: caſus aūt ⁊ ſubleuatio cōſiſtit in pluriū intētiōe credentiū ⁊ non credentium. Qz aūt iacentes ⁊ increduli ſubleuent: nō ē abſurdū. ORI. Qui aūt curioſus interpres eſt: dicit nequaq̄ eū cadere q̄ an̄ nō ſteterit. Da mihi igit qui fuerit ille q̄ ſtetit: i cui⁹ ruinā ſaluator aduenerit: GRE. niſe. S3 p boc deſignat ruinā ad infima: quaſi nō puniēdus eqliter an̄ icarnatōis myſteriū ⁊ poſt datā diſpenſationē ⁊ pdicationē. Et maxime bi ſūt ex iſrael: quos neceſſe erat ⁊ priſtinis bonis carere ⁊ penas luere grauiores q̄ oēs alie gentes: eo q̄ dudum ppbetatū in eis ⁊ adoratū: ⁊ ex eis pductū minime ſuſceperūt. Ideirco ſpāliter eis minat ruinā: nō ſolū a ſpiritali ſalute: ſ3 etiā pp̄ter deſtructionē vrbis ⁊ babitātiū ciuitatē. Reſurrectio vero pmittit credētibus: partiz qdē velut ſub lege iacētibus ⁊ ab ei⁹ ſeruitute ſubleuandis: partim vero velut cōſepultis cū chriſto ⁊ ei conſurgentib⁹. His aūt verbis intellige p cōcordiā intellectuū: ad dicta ppbetica vnū ⁊ eūdē deū ⁊ legiſlatorē: ⁊ in ppbetis i nouo teſtamēto locutū eſſe. lapidē nāq3 ruine ⁊ petrā ſcādali futurū: ne confundant credētes in eū ſermo ppbetic⁹ declarauit. ORI. Eſt aūt ⁊ altius qd intelligēdū aduerſus eos q̄ cōtra conditorē latrant dicentes: Ecce deus legis ⁊ ppbetaꝝ: videte qualis ſit: Ego iquit occida3: ⁊ ego viuificabo. Si ppterea cruētus ē iudex ⁊ crudelis conditor manifeſtiſſimū eſt ⁊ ieſum eſſe illius filiū. eadē ſiquidē de eo b ſcripta ſunt: q̄ veniat in ruinā ⁊ reſurrectionē multorum. AMB. Ut. ſ. iuſtoꝝ iniquoꝝq3 merita diſcernat: ⁊ pro noſtroꝝ qualitate factoꝝ iudex verus ⁊ iuſtus aut ſupplicia decernat: aut premia. ORI. Uidēdū eſt aūt ne forte ſaluator nō alijs atq3 alijs in ruinā venerit ⁊ i reſurrectionē: q2. n. peccato ſtabā: pmo mihi vtilitas fuit vt caderē: ⁊ peccato morerer. Deniq3 ⁊ ſancti ppbete qñ anguſtius aliqd contēplābant cadebāt in faciē ſuā: vt peccata per ruinā plenius purgarent. boc ipſa3 ⁊ ſaluator tibi primū cōcedit. peccator eras: cadat in te peccator: vt poſſis debinc reſurgere ⁊ dicere: Si cōmortui ſumus: ⁊ cōuiuemus. CHRY. Reſurrectio qdem ē ꝯuerſatio noua. cū enī laſciuus caſtus efficit: auarus miſericors: atrox manſueſcit: reſurrectio celebrat: mortuo qdē peccato: reſurgēte vero iuſticia. Sequit: Et in ſignū cui contradicet. BASI. Signū ꝯtradictionē accipienſ pprie crux dr̄ a ſcriptura. Fecit. n. inquit moyſes ſerpentē eneū ⁊ poſuit p ſigno.

GRE. niſe. Miſcet aūt dedecus glorie. Hui⁹. n. rei nobis chriſticolis ē boc ſignū idiciū: cōtradictōis vero dū ab bis qdē accipit vt ridiculoſum ⁊ borribile: ab bis vo admodū aduenerādū. Uel forſan ipm chriſtū nomiat ſignū: tāq̄ ſupra naturā exiſtentē ⁊ ſignoꝝ auctore3. BASI. Eſt. n. ſignū alicuius rei mirabilis ⁊ occulte indicatiuum: viſum qdē a ſimplicioꝝ: intellectū vero ab babētibus exercitatū intellectū. ORI. Oibus aūt q̄ de chriſto narrat biſtoria cōtradicit: nō q̄ contradicāt bi q̄ credebant in eū. Nos qppe ſcimus oia vera eē q̄ ſcripta ſunt: ſed q2 apud icredulos vniuerſa que de eo ſcripta ſunt ſignū ſunt cui cōtradicet. GRE. niſenus: Hec ſiquidē de filio dicunt: ſpectant tñ ad eius genitricē: q̄ ſingula [illegible] aſſumit ſimul periclitata ⁊ glorificata: nec tñ pſpera: ſed illa denūciat etiā doloroſa. nā ſequit: Et tuam ipſius animā pertranſibit gladius. ORI. Nulla docet biſtoria beatā mariā ex hac vita gladij occiſione migraſſe: preſertim cū nō aīa: ſed corpus ferro ſoleat interfici. vñ reſtat intelligi gladiū illū de quo dicit: Et gladius i labijs eoꝝ: b ē dolorē dñice paſſionis aīam eius ptrāſiſſe: q̄ ⁊ ſi chriſtū vtpote dei filiū ſponte ppria mori: morteq3 ipa3 nō dubitaret eſſe deuictuꝝ: ex ſua tñ carne pcreatū: nō ſine doloris affectu potuit videre crucifigi. AMBRO. Uel prudentiā marie nō ignarā myſterij celeſtis oñdit. viuū eſt. n. verbū dei ⁊ validū: ⁊ acutius oī gladio acutiſſimo. AVG. de que. no. ⁊ ve. teſtamēti: Uel p boc ſignificauit q̄ in maria per quā geſtū eſt incarnatiōis myſteriū in morte dñi ſtupore quodā dubitauit: videns filiū dei ſic bumiliatu3 vt vſq3 ad mortē deſcēderet. Et ſicut gladius ptrāſiens iuxta bominē timorē facit: nō percutit: ita ⁊ dubitatio meſticiā fecit: nō tamē occidit: q2 nō ſedit in aīo: ſed ptranſijt quaſi per vmbrā. GRE. niſenus: Sed nec ipſam ſolā in ea paſſione occupari ſignificat cū ſubdit: Ut reuelentur ex multis cordibus cogitationes. quod dicit vt euentū deſignat: non aūt cauſaliter ponitur. His eni3 oibus euenientibus: ſecuta eſt erga multos itentionū detectio. Quidam enim deū fatebātur in cruce: alij ne ſic ab infamijs ⁊ criminationibus deſiſtebant. Uel boc dictū eſt: quaten⁹ tēpore paſſionis pateant ex plurium cordibus meditationes: ⁊ emendent per reſurrectionē velox enim illis poſt ambiguitate3 certitudo ſuperuenit: niſi forte reuelationē illuminationē quis eſtimet: vt ſolitum eſt ſcripture. BEDA: Sed ⁊ vſq3 ad cōſummationē ſeculi preſentis eccleſie aīam gladius duriſſime tribulationis pertranſire nō ceſſat: cū ſigno fidei ab improbis contradici: cu3 audito dei verbo multos cū chriſto reſurgere: ſ3 plures a credulitate ruere gemebūda pertractat: cū reuelatis multorum

cordiū cogitationibus: vbi optimū euāgelij ſeuit ſemen: vbi ʒiʒania vitioꝝ vł plus iuſto preualere vel ſola germinare conſpicit. ORI. Cogitationes etiā male i hoībus erāt: que ppterea reuelate ſunt vt occideret eas ille q̄ pro nobis mortuus eſt. Quādiu.n. abſcondite erāt: impoſſibile erat eas penitus interfici. vñ ⁊ nos ſi peccauerimus: debemus dicere: Iniquitatē meā nō abſcondi. Si.n. reuelauerimꝰ peccata nr̄a: nō ſolū deo: ſʒ his qui poſſunt mederi vulneribus noſtris detegētur peccata noſtra.

Et erat anna pphetiſſa filia phanuel de tribu aſer: hec proceſſerat in diebus multis: ⁊ vixerat cum viro ſuo annis ſeptē a virginitate ſua. Et hec vidua vſqʒ ad annos octogintaquatuor: que non diſcedebat de templo ieiunijs ⁊ obſecrationibus ſeruiens nocte ac die. Et hec ipſa hora ſuperueniens confitebatur dño: ⁊ loquebatur de illo oībus qui expectabant redemptionē iſrael.

AMBRO. Prophetauerat ſymeon: prophetauerat copulata coniugio: pphetauerat vgo: debuit ⁊ vidua prophetare: neq̄ pfeſſio deeſſet aut ſexus. ⁊ ideo dr̄: Et erat anna pphetiſſa filia phanuel de tribu aſer. THEO. Immoratur euangeliſta circa anne deſcriptionē: ⁊ patreʒ ⁊ tribū enarrans: teſtes quaſi multos adducens q̄ patrē ⁊ tribū viderūt. GRE. niſſenus: Uel qꝛ tūc tpis cuʒ hac alie quedā eodē noīe nūcupabant. Ut igit ad eā manifeſta diſcretio fieret: patrē eius cōmemorat: ⁊ generis qualitatē deſcribit. AMBRO. Antea vero ⁊ ſtipendijs viduitatis ⁊ moribus talis inducit: vt digna fuiſſe credat que redemptorē olim nūciaret. vñ ſequit: Hec pceſſerat i dieb' multis. ⁊ vixerat cū viro ſuo ānis ſeptē a v̄ginitate ſua: ⁊ hec vidua vſqʒ ānos octogintaquatuor. ORI. Neqʒ enī ſpūſſanctus fortuitus habitauit in ea: bonū.n. eſt pmū ſiquis poteſt virginitatis grām poſſidere. Si aūt hoc non potuerit: ſʒ euenerit ei vt pdat virū: vidua perſeueret. qd quidē nō ſolū poſt mortē viri ſed etiā cū ille viuit dʒ habere in animo: vt etiā ſi nō euenerit: voluntas ipſius ⁊ ppoſitū a dño coronet: ⁊ dicat: Hoc voueo: hoc pmitto: ſi mihi humanū aliquid quod nō opto cōtigerit: nihil aliud faciam q̄ incōtaminata ⁊ vidua pſeuerē. Iuſte ergo ſancta mulier ſpūm pphetandi meruit accipere: qꝛ longa caſtitate: longis etiā ieiunijs ad hoc culmē aſcenderat. vñ ſeqt: Que nō diſcedebat de tēplo ieiunijs ⁊ obſecrationibus ſeruiens die ac nocte. GRE. In quo liquet q̄ ceterarū virtutū inerat ei congeries: ⁊ aſpice ꝯformē ſymeoni virtutibus: ſimul.n. erant in templo: ſimul etiā digni reputati ſunt pphetica gratia. vñ ſequit: Et hec ipſa hora ſuperueniens cōfitebat dño. GRE. niſſenus: Hoc ē regratiabat videndo mūdi ſalutē in iſrael: ⁊ confortabat de ieſu: quoniā ipſe eēt redēptor: idemqʒ ſaluator. vñ ſequit: Et loq̄batur de illo oībus qui expectabāt redēptionē iſrael. Uerum qꝛ anna pphetiſſa modicū aliquid ⁊ nō nimis clare de chriſto diſſeruit euangeliū: nō ſeriatiʒ induxit que ab ea ſunt dicta. Forſan aūt ob hoc aliquis ſymeonē pueniſſe fatebit: eo q̄ is quidē formā legis gerebat. nā ⁊ ipſum nomē notat obediētiā: illa vero gratie: quod interptatio nominis manifeſtat: inter quos chriſtus medius erat. idcirco illū quidē dimiſit cū lege morientē: hanc vero fouet vltra viuentē per gratiā. BEDA: Iuxta intellectū etiaʒ myſticū anna eccleſiaʒ ſignificat: que in pñti ſponſi ſui eſt morte quaſi viduata. Numerus etiā annorū viduitatis eius tps eccleſie deſignat: quo in corpore cōſtituta pegrinatur a dño. ſepties q̄dē duodeni. 84. faciunt: ⁊. 7. q̄dem ad huius ſeculi curſum qui diebus. 7. voluit. xij. vo ad perfectionē doctrine apoſtolice ptinent. Ideoqʒ ſiue vniuerſalis eccleſie: ſeu quelibet aīa fidelis que totū vite ſue tēpus apoſtolicis curat mancipare inſtitutis: octogintaquatuor annis dño ſeruire laudat. Tempus etiā ſeptem annorum quo cū viro ſuo manſerat congruit: qꝛ ptr dñice pñtie priuilegiū maieſtatis quo i carne verſatus docuit: in ſignū perfectionis ſimplex ſeptē annorū eſt numerus expreſſus. Arridet etiā eccleſie myſterijs ⁊ anna: ⁊ grā eius interpretatur: ⁊ filia eſt phanuelis: qui facies dei dicitur ⁊ de tribu aſer. i. beati deſcendit.

Et vt perfecerunt oīa ſcḋm legē dñi reuerſi ſunt in galileam in ciuitatē ſuam naʒareth. Puer autē creſcebat: ⁊ confortabatur plenus ſapiētia: ⁊ gratia dei erat in illo. Et ibant parentes eius per oēs annos in hieruſalem in die ſolēni paſche.

BEDA: Pretermiſit hoc loco lucas que a mattheo ſatis expoſita nouerit: dñm videlicet poſt hoc ne ab herode necandus inueniret: in egyptū a parentibus eſſe delatum: defūctoqʒ herode ſic demū in galileā reuerſum: naʒareth ciuitatē ſuaʒ inhabitare cepiſſe. Solent.n. euangeliſte ſinguli ſic omittere quedā: que vel ab alijs cōmemorata viderunt: vel ab alijs cōmemorāda in ſpiritu preuiderūt: vt cōtinuata ſue narratōis ſerie: q̄ſi nulla ptermiſiſſe videant: q̄ tn̄ alterius euāgeliſte cōſiderata ſcriptura q̄ loco tranſita fuerint: diligens lector inueniat. Unde multis pretermiſſis lucas dicit: Et vt perfecerunt oīa ſʒ legē dñi: reuerſi ſūt i galileā ciuitatē ſuā naʒareth. THEO. Erat quidē eoꝝ ciuitas bethleē ſicut patria: naʒareth vo tanq̄ habitaculū. AUG. de con. euāge. Forte aūt hoc mouet: quomodo dicat mattheus ppterea cū puero parentes eius iſſe in galileā: qꝛ metu archelai in iudeam ire noluerant cū ppterea magis iſſe in galileam videātur: qꝛ ciuitas eoꝝ erat naʒareth galilee: ſicut lucas hic nō tacet Sed intelligendū eſt: vbi angelus in ſomnis in egypto dixit ad ioſeph: Surge ⁊ accipe pueꝝ ⁊ matrē eius ⁊ vade in terram iſrael: ſic intellectū primo eſſe a ioſeph: vt putaret iuſſum ſeeſſe pergere in iudeam: ipſa.n. intelligi pmitus potuit terra iſrael: porro autē poſtea quoniā cōperit illic regnare filiū herodis archelaū: noluit obijcere ſe illi periculo: cum poſſet terra iſrael etiā ſic intelligi: vt etiam galilea illi deputaret: qꝛ ⁊ ipſam populus iſrael incolebat. GRECUS: Uel aliter: Enumerat hic lucas tēpus ante deſcenſum in egyptuʒ: neqʒ.n. ante purgationē eā ioſeph deduxiſſet. Ante vero q̄ in egyptum deſcenderent: nō receperant per oracula vt naʒareth pergerent: immo quaſi libentius in patria conuerſantes illuc vltro pergebant. Cū.n. ad nihil aliud aſcenſus in bethleē euenīſſet: niſi cauſa deſcriptionis: expedito eo cuius cauſa aſcēderant: deſcendunt in naʒareth. THEO. Poterat aūt ſcḋm corpus ex ipſo vtero in menſura mature etatis pdire: ſed videretur hoc ſcḋm phantaſiam: ppterea paulatim creſcit. vñ ſequit: Puer aūt creſce. ⁊ cōfortabat. BEDA: Notāda eſt diſtinctio verboꝝ: qꝛ dñs ieſus chriſtus in eo q̄ puer erat. i. habitū humane fragilitatis induerat: creſcere ⁊ cōfortari habebat. ATHANA. Cetеꝝ ſi ſcḋm quoſdam caro in diuinā naturā mutata eſt: quō capiebat augmentum: increato.n. augmentū attribuere nefariū eſt. CYRIL. Decēter vero etatis incremēto ſapiē coniunxit augmentum cū dicit: Et confortabatur. ſ. ſpū: nā iuxta menſuram etatis corporee: natura diuina ſapiaʒ ppriā reuelabat. THEO. Si.n. dum paruus eēt erat oēm ſapiētiam demonſtraſſet: videret pdigiū: ſʒ per pfectuʒ etatis ſeipſum oſtendebat: vt totuʒ ipleret orbē. Nō autē quaſi ſuſcipiens ſapiam ſpū confortari dicitur: quod.n. ab initio perfectiſſimū ē: quō pōt deinde perfectius fieri? vnde ſequitur: Ple. ſapi. ⁊ grā dei erat in illo. BEDA: Sapiētia quidē: qꝛ in ipſo habitat oīs plenitudo diuinitatis corporaliter. grā autē qꝛ homini ieſu chriſto magna grā donatū eſt: vt ex quo homo fieri cepiſſet: perfectus eēt ⁊ deus: multo aūt magis in eo q̄ verbū dei ⁊ deus erat. nec confortari indigebat: nec habebat augeri. Adhuc aūt cū paruulus eſſet habebat grām dei: vt q̄dō in illo oīa mirabilia fuerant ita ⁊ pūitis mirabilis eſſet: vt dei ſapia cōpleretur. Sequit: Et ibant parentes eius p oēs annos i hie. in die ſolēni paſche. CHRY. In hebreoꝝ ſolēnitatib' nō ſolū tps ſʒ etiā locū obſeruare lex iuſſerat: ⁊ ideo nec dñi parētes extra hieroſolymaʒ celebrare paſcha volebāt. AUG. de cō. euan: Quō aūt ibant parentes eius p oēs annos pueritie chriſti in hieruſalē: ſi archelai timore illuc phibebant accedere? hoc mihi diſſoluere non eſſet difficile: nec ſi aliquis euangeliſtaruʒ expreſſiſſet q̄diu regnaret archelaꝰ. Fieri.n. poterat vt per diē feſtū inter tam ingentem turbā latenter aſcenderent mox reuerſuri: vbi tamē alijs diebus habitare metuerūt: vt nec ſolēnitate pmiſſa eſſent irreligioſi: nec cōtinua manſione conſpicui. Tū vero etiam de regno archelai oēs q̄ fuerit diuturnuʒ tacuerunt. Iſte quoqʒ intellectus patet: q̄ lucas dicit per oēs annos eoſ aſcendere ſolitos in hieruſalem: tunc accipimus factum: cū iam non timeret archelaum.

Et cum factus eſſet annorum duodecim: aſcēdentibus illis in hieroſolymā ſcḋm cōſuetudinem diei feſti: conſummatiſqʒ diebus cum redirent: remanſit puer ieſus in hieruſalē: ⁊ non cognouerūt parētes eius. Exiſtimantes aūt illū i eſſe in comitatu: venerunt iter diei: ⁊ requirebant eum inter cognatos ⁊ notos. Et nō inueniētes: regreſſi ſunt in hieruſalē requirentes eū. Et factū ē poſt triduum inuenerūt illū in templo ſedentē in medio doctoꝝ audientē illos: ⁊ interrogantē eos. Stupebāt aūt oēs qui eū audiebāt ſuper prudentia ⁊ reſponſis eius. Et vidētes admirati ſūt. Et dixit mater eius ad illū: Fili quid feciſti nobis ſic? Ecce pater tuus ⁊ ego dolētes q̄rebamus te. Et ait ad illos. Quid eſt q̄ me querebatis? Neſciebatis qꝛ in his q̄ patris mei ſunt oportet me eſſe? Et ipſi non intellexerunt verbū quod locutus eſt ad eos.

CYRIL. Quia dixerat euangeliſta q̄ puer creſcebat ⁊ confortabat: pprium ſermonē verificat: inducens ieſum vna cū ſacra virgine in hieruſalē aſcendentē. vñ dicit: Et cum factus eſſet ie. an. xij. aſcen. illis hiero. GLOSA: Non.n. indiciū ſapie tranſcendit etatis menſurā: ſed quo tēpore penes nos diſcretionis rō perfici conſueuit. xij. ſ. anno chriſti ſapia demonſtratur. AMBRO. Uel. xij. anno dñice ſumitur diſputationis exordiū: hic.n. pdicāde fidei euangeliʒantiū numerus debebat. BASI. Poſſumus ⁊ hoc dicere: qꝛ ſicut ſeptenario numero ſic ⁊ duodenario qui multiplicatis inter ſeinuicem ſeptenarij partibus conſtat: vel rerū vel tēpoꝝ vniuerſitas ac perfectio deſignet: atqʒ ideo quo oīa loca vel tempora doceat occupari: recte a duodecimo numero iubar chriſti ſumit exordium. BEDA: in homi. Q aūt dñs per omnes annos cū parentibus in paſcha hieroſolymā venit: humilitatis eſt humane indiciū: hoīs naqʒ eſt ad offerenda deo ſacrificia cōcurrere: ⁊ cum orationibus ꝯciliare. Fecit ergo dñs inter homines homo natus: quod faciendū hominibus per angelos imperauit deus. vñ dicit: Scḋʒ cōſuetudinē diei feſti. Sequamur igitur iter humane conuerſationis eius: ſi deitatis gloriam delectamur intueri. GRECUS: Celebrato aūt feſto alijs remeantibus ieſus latenter remanſit. vñ ſeqtur: Conſummatiſqʒ diebus cum redirent: remāſit puer ieſus in hieruſalē: ⁊ nō cognouerunt parentes eius. Dicit aūt conſummatis diebus: qꝛ ſeptem diebus durabat ſolēnitas. Ideo aūt latēter remanet: ne parentes impedimēto eſſent diſputationi pagēde cū legiſpitis: vel forſitan hoc cauens ne videat parentes contēnere: ſi mandantibus nō pareret. Latenter ergo remanet: ne aut retrahatur: aut ſit inobediens. ORI. Nō autem miremur parentes vocatos: quoꝝ alter ob partū alter ob obſequiuʒ patris ⁊ matris meruerūt vocabula. BEDA: in homi. Sed queret aliquis: Quomodo dei filius tanta parentū cura nutritus potuerit obliuiſcendo relinqui? Cui reſpōdendū: Quia filijs iſrael moris fuit vt temporibus feſtis vel hieroſolymā cōfluentes: vel ad ppria redeūtes: ſeorſum viri ſeorſum femine icederent: infanteſqʒ vel pueri cū quolibet parente indifferēter ire potuerint: ideoqʒ mariā vel ioſeph viciſſim putaſſe puerū ieſum quē ſecū nō cernebant: cū altero parente reuerſum vnde ſeqtur: Exiſti. au. il. eſſe in comi. vene. iter diei: ⁊ requi. eū inter cognatos ⁊ notos. ORI. Sicut aūt qn̄ iniſidiabant ei iudei: elapſus eſt de medio eoꝝ ⁊ nō apparuit: ſic ⁊ nunc puto remanſiſſe pueꝝ ieſuʒ: ⁊ parentes eiꝰ vbi remanſerit ignoraſſe. Seqtur.n. Et nō inue. re. ſunt in hie. req. eum. GLO. Una quidē die reuerſi ſunt a hieruſalē ſecūda querūt inter cognatos ⁊ notos: ⁊ nō inuenientes tertia die regreſſi ſunt in hieruſalē: ⁊ ibi inuenerūt. vnde ſequitur: Et factū eſt poſt tri. inue. eū in tēplo. ORI. Nō ſtatim vt querit inuenit: nō enī inter cognatos ⁊ carnis ppinquos inuenitur ieſus: neqʒ.n. poterat humana cognatio dei filiū cōtinere. Nō inuenit inter notos: qꝛ maior eſt mortali noticia. in multoꝝ comitatu nō pōt inueniri: nec vbiqʒ inuenerūt: ſed in tēplo. Et tu ergo quere ieſum in tēplo dei: quere i eccl'a vbi chriſti ſmonē atqʒ ſapiaʒ. i. filiū dei reperies. AMB. Poſt triduū repit in tēplo: vt eſſet indicio qꝛ poſt triduū triūphalis paſſionis in ſede celeſti ⁊ honore diuino fidei nr̄e ſe oñderet: reſurgens q̄ mortuus credebat. GLO. Uel qꝛ queſitus aduentus chriſti a patriarchis añ legē nō eſt iuentus: queſitus a pphetis ⁊ iuſtis ſub lege nō eſt inuentus: q̄ſitꝰ a gentilibꝰ ſub grā inuenit. ORI. Quia vo paruulus erat: inuenit in medio p̄ceptoꝝ ſanctificās ⁊ erudiens eos. vñ dr̄: Sedentē i medio doctoꝝ audientē illos ⁊ interrogantē. ⁊ hoc pietatis officio vt nos doceret q̄d pueris q̄uis ſapientes ⁊ eruditi ſunt cōueniret: vt audiant potius magiſtros q̄ docere deſiderent: ⁊ ſe vana oſtentatiōe nō iactēt. Interrogabat aūt nō vt addiſceret: ſed vt interrogatus erudiret. ex vno quippe doctrine fonte manat ⁊ interrogare ⁊ reſpondere ſapienter. vñ ſeqt: Stupe: au. om. q̄ eū audie. ſu. pru. ⁊ rñ. ſuis. BEDA: Ad oñdendū.n. qꝛ homo erat: hoīes magiſtros humiliter audiebat. ad pbandū vo qꝛ deus erat: eiſdē loquentibus ſublimiter rñdebat. GRECUS: Quereit.n. rationabiliter: audit prudenter: rñdetqʒ prudentius qd ſtuporē faciebat. vñ ſeqt: Et vi. admi. ſūt. CHRY. ſuper ioānē: Nullū quippe miraculū egit dñs in pueritia hoc tamē vnū pdit lucas: per quod mirabilis videbatur BEDA: Diuina ſiquidē lingua ſapiaʒ pdebat: ſed infirmitatē etas p̄tendebat humanā. vnde iudei inter alta que audiūt: ⁊ infirma que vident dubia admiratiōe turbātur nos aūt nequaq̄ miremur: ſi ſcientes ſcḋm pphetiam q̄ ſic paruulus natus eſt nobis: q̄ pmanet deꝰ fortis. GRECUS: Mirāda vo dei genitrix maternis affecta viſceribus quaſi cū lamentis inq̄ſitionē doloroſam oñdit: ⁊ oīa ſicut mater ⁊ fiducialiter ⁊ humiliter ⁊ affectuoſe exp̄mit. vñ ſeqt: Et dixit matr eiꝰ ad illuʒ: Fili q̄d feciſti nobis ſic? Ecce pa. tu. ⁊ ego do. quere. te. ORI. Nouerat virgo ſacrata hūc nō eſſe filiū ioſeph: ⁊ tn̄ patrē vocat illiꝰ ſpōſuʒ ſuū: ppt iudeoꝝ ſuſpitiōeʒ eſtimātiū ipm vulgo fore cōceptū. Dicet aūt forte ſimplicius q̄ cū honorauit ſpūſſanctus pr̄is noīe: eo q̄ pueꝝ ieſuʒ educauit. artificioſius vero eo q̄ genealogiaʒ ioſeph ex dauid pduxit: ne ſupflua cenſeret. Cur aūt dolentes eū querebāt: an ex eo q̄ periret puer: an errauerit? Abſit. Nūquid.n. fieri poterat vt pditum formidarent infantē: quē dñm eſſe cognouerant? ſed quomō tu ſiqn̄ ſcripturas legis queris in eis ſenſum cum dolore: nō q̄ ſcripturas craſſe arbitreris: ſed veritatem

quam intrinſecus bñt queris inuenire. ita illi querebãt ieſum: ne forte relinquens eos reuerſus eſſet ad celos: cuz illi placuiſſet iterũ deſcenſurus. Oportet ergo eũ q̃ querit ieſuz nõ negligenter ⁊ diſſolute tranſire ſicut multi querũt ⁊ nõ inueniũt: ſed cũ labore ⁊ dolore. GLO. Uel metuebãt nequod herodes in infantia eius patraſſe queſierat: tunc iaz in pueritia poſitũ inueniens opportunitate aliã interficeret. GRECVS: Sed ipſe dñs rñdet ad oĩa ⁊ corrigens quodammõ dictũ eiꝰ de eo q̃ putabat pater. verũ patrẽ manifeſtat docẽs nõ per infima gradi: ſꝫ in altũ extolli. vñ ſeq̃r: Et ait ad illos: Quid eſt ꝙ me querebatis?

BEDA. Et quid potius debebat ei cui eſt eternus filius: mentis oculos attolere cogit. vñ ſeq̃tur: Neſcie. q2 in his q̃ pa. mei ſũt opor. me eẽ. AMB. Due ſunt i chriſto generationes: vna eſt paterna: altera materna. prima diuinior: mrña vero q̃ in nr̃ã laborẽ deſcendit. CYRIL. Hoc igit̃ dicit oñdẽs ſe menſurã humanã tranſcẽdere: ⁊ innuẽs ꝙ ſacra virgo effecta ſit miniſtra negocij eius peperit carnẽ. ipſe vero naliter ⁊ vere deus erat ⁊ filiꝰ patris excelſi. Hinc aũt valentini ſequaces audientes ꝙ tẽplũ erat dei pudeant dicere ꝙ creator ⁊ legis deus ⁊ tẽpli nõ ipſe pr̃ ẽ chriſti. EPIPHA. Attẽdat ⁊ hebion ꝙ poſt annos. xij. ⁊ nõ poſt triceſimũ annũ chriſtus reperit ſtupẽdus in ſmonibꝰ gr̃e. quãobrẽ nõ eſt dicere ꝙ poſtq̃ venit ad eũ ſpũs in baptiſmo: factus fuit chriſtus: ſꝫ ab ipſa pueritia ⁊ tẽplũ agnouit ⁊ patrẽ. GRECVS: Hec eſt demõſtratio prima ſapie ⁊ virtus pueri ieſu: que nãq̃ puerilia eius vocãt diabolice putamus eſſe cõſideratiõis: niſi quis ea ſola velit acceptare neq̃q̃ his q̃ tenemus oppugnantia: ſed magis cõſona ꝓpheticis dictis: q2 ſpecioſus ꝑ filijs hoĩum: ⁊ matri obediẽs: ⁊ moribus facetꝰ ⁊ viſu nõ modicũ venerãdus ⁊ placitus: ad loquẽdũ facundus: dulcis ⁊ ꝓuidus: ⁊ multũ ſtrẽnuitate cognitꝰ tãq̃ qui repletus ſapia fuerat: ⁊ ſicut in alijs ſic cõuerſationis humane atq̃ locutionis ꝙuis ſupra hoiem terminus ⁊ rõ. manſuetudo. n. ſibi precipuũ. Super hec aũt oĩa vbi aſcendit ſuper verticẽ eius: nec humana manus excepta mrña. hic aũt poſſumus vtilitatẽ cõſequi. Dum. n. mariã increpat dñs querentẽ ipſum inter ꝓpinquos: omiſſionẽ vinculorũ ſanguinis apertiſſime ſuggerit: oñdẽs ꝙ nõ contingit metã pfectionis attingere eũ: q̃ adhuc vagat̃ in his que corpori cõferunt: ⁊ ꝙ homo deficit a pfectione p affectũ cognatorũ. Seq̃t: Et ipſi nõ intel. ver quod locu. eſt ad illos. BEDA: Quia. ſ. de ſua diuinitate ad eos loquebat̃. ORI. Uel neſciebant vtrũ dicẽs: in his que patris mei ſunt: ſignificaret in tẽplo: an aliq̃d altius ⁊ quod magis edificat. Unuſquiſq̃. n. nr̃z ſi bonus fuerit: potius ſeſſio dei patris eſt. Siquis aũt noſtrũ ſeſſio dei patris eſt: habet in medio ſui ieſum.

Et deſcendit cum eis: ⁊ venit naçareth ⁊ erat ſubditus illis. Et mater eius conſeruabat omnia verba hec in corde ſuo. Et ieſus proficiebat ſapiẽtia ⁊ etate ⁊ gratia apud deũ ⁊ hoĩes.

GRECVS: Totam intermediã chriſti vitã que eſt inter oſtẽſionẽ etatis ⁊ tempus baptiſmatis velut immunẽ alicuius famoſi ⁊ publici miraculi ⁊ doctrine euãgeliſta ſub vno v̇bo colligit dicẽs: Et deſcẽ. cũ eis: ⁊ venit naçareth. ORI. Crebro ieſus deſcẽdit cũ diſcipulis ſuis nec ſemp verſat̃ i mõte: q2 nõ valebãt q̃ varijs morbis laborabãt aſcendere in montẽ: iccirco ⁊ nũc deſcẽdit ad illos q̃ deorſum erãt. Seq̃t: Et erat ſubditus illis. GRECVS: Quãdoq̃. n. verbo prius leges inſtituens: ipſe ſecũdario ope cõprobabat: ſicut illud: Bonꝰ paſtor aiaꝫ ſuã ponit ꝓ ouibus ſuis. Ipſe nãq̃ paulo poſt noſtrã ſalutẽ exquirens aiam expoſuit ꝓpriã. aliquãdo vero prius viuẽdi ꝓpõit exẽplar: ⁊ poſtea ꝓmebat verbotenus ſanctionem: ſicut hic: hec tria pre ceteris opere monſtrãs: diligere deum: honorare parentes: deum vero ⁊ ipſis ꝑ ferre parentibꝰ. Cuz. n. reprehenderet a parentibus minoris cure cetera reputat ꝙ que ſunt dei: deniq̃ ipſis quoq̃ parentibꝰ obedientiã pſtat. BEDA: Quid. n. magiſter virtutis niſi officium pietatis impleret? Quid inter nos aliud ꝙ quod agi a nobis vellet: ageret? ORI. Diſcamꝰ ergo ⁊ nos filij parẽtibꝰ nr̃is eſſe ſubiecti. ꝙ ſi patres nõ fuerint: ſubijciamur his qui patrum habent etatẽ. Jeſus filius dei ſubijcitur ioſeph ⁊ marie: ego vero ſubijciar epiſcopo qui mihi ꝯſtitutus eſt pater: puto ꝙ intelligebat ioſeph: quia maior ſe erat ieſus: ⁊ trepidus moderabatur iperiũ. Uideat ergo vnuſq̃ſq̃ ꝙ ſepe qui ſubiectus eſt maior ſit: qȯ ſi intellexerit: nõ eleuabit ſuperbia q̃ eſt ſublimior dignitate ſciens ſibi meliorẽ eſſe ſubiectũ. GRE. niſenus: Amplius qm̃ impuberibus adhuc eſt iperfecta diſcretio: egetq̃ per ꝓfectos ad ſtatũ ꝓuehi pfectiorẽ: ideo cũ pertigiſſet duodecimũ annũ: paret parentibꝰ vt oñdat ꝙ q̃cquid p ꝓmotionẽ pficit: añq̃ ad finẽ ꝑueniat: obedientiã tãq̃ ꝓducentẽ ad bonũ vtilit̃ amplexat̃. BASI. in libro religionum: Ab ipſa aũt primeua etate parentibꝰ obẽdiẽs quẽlibet laborẽ corpõ ſeu humilit̃ ⁊ reuerenter ſuſtinuit. Cum enĩ hoies eẽnt honeſti ⁊ iuſti: egeni tñ neceſſariorũ penuriam patiẽtes: teſte ꝓſepi partꝰ venerãdi miſtro: manifeſtũ ẽ ꝙ ſudores corpeos cõtinuo frequẽtabãt neceſſaria vite ſibi querẽtes: ieſus aũt obediẽs illis vt ſcriptura teſtat̃ etiã in ſuſtinẽdo labores ſubiectionẽ plenariã ſuſtiebat. AMB. Et miraris ſi patri defert qui ſubdit̃ matri: non vtiq̃ ifirmitatis: ſed pietatis eſt iſta ſubiectio. Attollat lꝫ caput hereticus vt alienis auxilijs aſſerat eũ q̃ mittit̃ indigere: Nũq̃d ⁊ humano egebat auxilio: vt materno ſeruiret imperio? deferebat ancille: deferebat ſimulato patri. ⁊ miraris ſi deo detulit: an homini deferre pietatis ẽ: deferre deo: infirmitatis? BEDA: Uirgo aũt ſiue que intellexit ſiue que nõdũ intelligere potuit oĩa ſua pariter i corde q̃ſi ruminãda ⁊ diligentiꝰ ſcrutãda recõdebat. vñ ſeq̃t: Et mr̃ eius ꝯſer. oĩa ver. hec cõſe. in corde ſuo. GRECVS: Cõſidera prudẽtiſſimã mulierẽ mariã: vere ſapie matrẽ: qualiter ſcholaris ſit pueri. Non. n. vt puero: neq̃ vt viro: ſꝫ vt deo vacabat vlterius: ⁊ illiꝰ voces diuinas ⁊ opa reputabat. iccirco nil ex dictis aut actis ab eo icaſſum illi patebat: ſꝫ ſicut ipm verbũ ꝑus in viſceribus ita nũc eiuſdẽ modos ⁊ dicta cõcipiebat: ⁊ i corde ſuo quodammõ fouebat. ⁊ hoc q̃dẽ iã ſecũ i pñti cõtẽplabat̃. hoc autẽ expectabat in futurũ clarius reuelãdũ. ⁊ hac quidẽ tanq̃ regula ⁊ lege ⁊ p totã vitã vtebat̃. vñ ſequit̃: Et ieſus ꝓficiebat etate ⁊ ſapia ⁊ gratia apud deum ⁊ homines. THEO. Sed inquiũt: Quomõ põt equalis patri eſſe in ſubſtãtia: q̃ q̃ſi iperfectus creſcere dĩ: nõ aũt in eo ꝙ ẽ verbũ dĩ incremẽtũ ſuſcipe: ſꝫ in eo ꝙ factꝰ eſt hõ. Si. n. vere ꝓfecit: poſtq̃ factũ ẽ caro q̃ añ iperfectꝰ extiterat: q̃d ergo gr̃as agimꝰ ei velut incarnato ꝓ nobis? Qualit̃ autẽ ſi ipẽ ẽ vera ſapia: in ſapia põt augeri: vel q̃liter q̃ ceteris largit̃ gr̃aꝫ: ipſe in gr̃a ꝓmouet? Ampliꝰ ſi nemo ſcãdaliçatur cũ audit ꝙ v̇bũ ſeipm hũiliauerit: infima q̃dã de deo v̇bo ſentiẽs: ſꝫ potiꝰ mirat̃ miſicordiã eiꝰ: q̃uo nõ ẽ ſuperuacaneũ ſcãdaliçari audiẽdo ꝙ ꝓficit? Nã ſic ꝓ nobis humiliatꝰ ẽ: ſic ꝓ nobis ꝓfecit vt nos i eo ꝓficiamꝰ q̃ lapſi fuimus p pctm̃. nã q̃cquid ſpectat ad nos ipſe vere ꝓ nobis chriſtꝰ ſuſcepit: vt cũcta reformet i meliꝰ. CYRIL. Et attende ꝙ nõ dixit ꝓficere v̇bũ ſꝫ ieſuz: ne ſimplex v̇bũ ꝓficere itelligas: ſꝫ v̇bũ caro factũ. THEO. Et ſic v̇bum in carne paſſum fatemur: ꝙuis ſola caro fuit paſſa q2 caro verbi erat q̃ patiebat̃: ita ꝓficere dĩ ex eo ꝙ hũanitas ꝓficiebat in ipſo. GRE. naçãçenus. Dicit̃ aũt ſꝫ humanitatẽ ꝓficere: nõ ꝙ ipſa ſuſcipiat augmẽtũ que ab initio fuit pfecta: ſꝫ ex eo ꝙ paulatiꝫ manifeſtabat̃. THEO. Naturalis. n. lex reſpuit hoiem ſenſu maiore vti ꝙ etas corpis patiat̃. erat itaq̃ verbũ factũ hõ pfectũ: cũ ſit virtus ⁊ ſapia patris. Uerũ q2 dãdũ erat aliq̃d nr̃e nature moribus: ne aliquod extraneũ a vidẽtibus reputet tãq̃ hõ paulatim

paulatim creſcente corpore manifeſtabat ſeipm: ⁊ q̃ot diebus ſapientior ab audiẽtibus ⁊ videẽtibꝰ cenſebat̃. GRECVS: Proficiebat ergo ſm etatẽ q̃dẽ corpore in virilem ſtatũ ꝓmoto: ſapia aũt per eos q̃ ab eo diuina docebãt̃ gratia vero qua cũ gaudio ꝓmouemur: credẽtes i fine obtinere que ab ipſo ꝓmiſſa ſũt: vt hoc q̃dẽ apud deũ ex eo ꝙ aſſumpta carne paternũ opꝰ peregit: apud hoies v̇o p cõuerſationẽ eorũ a cultu idolorũ ad ſumme trinitatis noticiam. THEO. dicit enĩ: Apud deũ ⁊ hoies: q2 ꝑus decet placere deo ⁊ poſtea hoibus. GRE. niſenus: Differenter etiã ꝓficit verbũ in his qui ipſum ſuſcipiunt: ſm enim menſuram illius apparet: aut infans: aut adultus: aut perfectus.

.III.

Anno aũt quintodecimo ipij tyberij ceſaris procurante põtio pilato iudeã: tetrarcha aũt galileç herode: philippo aũt fratre eius tetrarcha iturce: ⁊ traconiditis regionis: ⁊ lyſania abiline tetrarcha: ſub principibus ſacerdotũ ãna ⁊ caypha: factũ eſt verbum dñi ſuper ioannẽ çacharie filium in deſerto.

GRE. in homi. Redemptoris precurſor quo tempore verbũ predicationis accepit: memorato romane reipu. principe ⁊ iudee regibus deſignat̃ cũ dĩ. Anno aũt q̃nto decimo iperij tyberij ceſaris. q2. n. illũꝫ ꝑdicare veniebat q̃ ex iudea quoſdã ⁊ multos ex gentibꝰ redẽpturus erat: per regẽ gentiũ ⁊ ꝑncipes iudeorũ ꝑdicationis eius tẽpora deſignant̃. Quia aũt gentilitas colligenda erat in romana republica: vnus prefuiſſe deſcribit̃ cũ dĩ: Imperij tyberij ceſaris. GRECVS: Mortuo. n. auguſto monarcha a quo romani ꝑncipes nomẽ auguſti adepti ſunt: tyberius poſt illũ ad iura monarchie ſuccedẽs. xv. annuꝫ ſuſcepti ꝑncipatus agebat. ORI. Et in ꝓphetico quidẽꝫ ſermoe ſolis iudeis predicato: ſolũ iudeorũ regnũ deſcribitur. Uiſio inquit Eſaie in diebus ozie ioathan ⁊ achaç regum iuda. at in euãgelio quod erat ꝑdicandũ vniuerſo mũdo dñiũꝫ deſcribit̃ tyberij ceſaris: q̃ totius orbis dñs videbat̃. verũ ſi ſolũ hi qui ſunt de gentibus eẽnt ſaluãdi ſatis erat ſolius tyberij facere mentioneꝫ. Sꝫ q2 oportebat ⁊ iudeos credere: ob hoc etiam iudeorũ regna deſcribunt̃: ſeu tetrarchie cũ ſubdit̃: Procurante pontio pilato iudeã: tetrarcha aũt galilee herode: philippo autẽ fratre eius tetrarcha iturce ⁊ traconitidis regiõis: ⁊ lyſania abilinc tetrarcha. GRE. in homi. Quia. n. iudea erat p culpa ꝑfidie diſpgenda: in iudee regno p partẽ ⁊ partẽ plurimi ꝑncipabant̃: ſm illud: Omne regnũ in ſeipm diuiſum deſolabit̃. BEDA: Pilatus q̃dẽ. xij. anno tyberij ceſaris in iudeã miſſus ꝓcurationẽ gentis ſuſcepit: atq̃ ibi p decẽ cõtinuos ãnos vſq̃ ad ipm pene finẽ tyberij pdurauit. Herodes aũt ⁊ philippus ⁊ lyſanias filij ſũt herodis illius: ſub quo dñs natus ẽ: inter quos ⁊ ipſe herodes archelaus frater eorũ decẽ ãnis regnauit: q̃ a iudeis apud auguſtũ criminatꝰ: apud viennã exilio perijt. Regnũ aũt iudee quo minus validũ fieret idẽ auguſtꝰ p tetrarchias diuidere curauit. GRE. in ho. Et q2 ioãnes illũ ꝑdicauit: qui ſimul rex ⁊ ſacerdos exiſteret: lucas euãgeliſta ꝑdicationis eius tpa nõ ſolũ p regnũ: ſꝫ etiã p ſacerdotiuꝫ deſignauit. vñ ſubditur: Sub ꝑnci. ſacer. anna ⁊ caypha. BEDA: Ambo q̃dẽ incipiẽte ꝑdicatione ioãnis. ſ. annas ⁊ caypbas ꝑncipes fuere ſacerdotũ: ſꝫ ãnas illũ annũ: caypbas vero eũ quo crucẽ dñs aſcẽdit adminiſtrabat tribus alijs in medio pontificatũ pfunctis: verũ hi maxime q̃ni ad dñi paſſionẽ ptinẽt: ab euãgeliſta cõmemorãt̃. Legalibꝰ nãq̃ tũc ꝑceptis vi ⁊ ambitiõe ceſſantibꝰ: nulli põtificatꝰ honor vite vel generis merito reddebat̃: ſꝫ romana ptãte ſumma ſacerdotij ꝑſtabat̃. Joſephus. n. refert ꝙ valerius gracchus ãna a ſacerdotio deturbato iſmahelẽ pontificem deſignauit filiũ baphi: ſꝫ etiã hũc non multo poſt abijciẽs: eleaçarũ ananie pontificis filiũ ſurrogauit. poſt annũ v̇o ⁊ hũc arcet officio ⁊ ſimoni cuidã caphi filio pontificatꝰ tradidit miniſteriũ: quo nõ ampliꝰ ipſe ꝙ vniꝰ ãni ſpatio pfunctꝰ ioſephũ cui ⁊ caypbas nomẽ fuit ita accepit ſucceſſorẽ: p h̃ dẽ tpa q̃ dñs nr̃ docuiſſe deſcribit̃: intra quadriẽnij ſpatia coartat̃. AMB. Congregaturus aũt ecclãꝫ dei filiꝰ añ opat̃ in ſumlo. Et iõ bñ dĩ: Factũ ẽ v̇bũ dñi ſup ioãnẽ çacharie filiũ: vt eccleſia nõ ab hoie cepit ſꝫ a v̇bo. Bñ aũt lucas ꝯpendio vſus ẽ: vt ioãnem declararet ꝓphetã dĩ. Factũ ẽ ſuper eũ v̇bũ dei: alia nõ adderet. nullus. n. eget iudicio ſui q̃ v̇bo dei abũdat: vnũ itaq̃ dicẽs: oĩa declarauit. At v̇o matheꝰ ⁊ marcꝰ ⁊ veſtitu ⁊ cinctu ⁊ cibo prophetam declarare voluerunt. CHRY. Uerbũ aũt dei hic mandatũ eſſe dĩ: q2 nõ a ſe venit çacharie filiꝰ ſꝫ deo ipm mouente. THEO. Per totũ aũt tpˢ ꝑteritũ vſq̃ ad ſui oñſionẽ occultus fuit i deſerto. ⁊ h̃ eſt qȯ ſubdit̃: In deſerto. vt nulla ſuſpitio innaſcat̃ hoibus vt gr̃a affinitati ad chriſtũ vel cõuerſatiõis a teneris ãnis: talia de ipo teſtaret̃. vñ ipẽ teſtificãs dicebat Ego neſciebã illũ. GRE. niſenus: Simul etiã qui in ſpũ ⁊ v̇tute helie hãc vitã igreſſus eſt: amorꝰ a cõuerſatõe humana iuiſibiliũ ſpeculatiõi vacãs: ne huiuſmõi fallacijs que p ſenſus ingerũt aſſuetꝰ: q̃ndã ꝯfuſiõeꝫ ac errorẽ icurreret erga viri boni diſcretionẽ. Et iõ ad tãtam diuinarũ gratiarũ eleuatꝰ ẽ apicẽ: vt pluſq̃ ꝓpheti ſibi gr̃a ifunderet̃ q2 mũduꝫ ⁊ expˢ cuiuſlibꝫ nãlis paſſionis deſideriũ ſuum a principio vſq̃ ad fineꝫ diuinis aſpectibus obtulit. AMB. Deſertũ etiã eſt ipſa ecclĩa: q2 plures filij deſerte magis ꝙ eius q̃ hꝫ virũ. Factũ eſt ergo v̇bũ dñi vt q̃ erat añ deſerta: fructũ nobis terra generaret.

Et venit in oẽm regionẽ iordanis predicans baptiſmuꝫ pñie in remiſſionẽ peccatorũ: ſicut ſcriptũ eſt in libro ſermonũ eſaie prophete: Uox clamantis in deſerto: parate viam dñi: rectas facite ſemitas eius. Omnis vallis implebit̃: ⁊ oĩs mõs ⁊ collis humiliabitur. Et erunt praua in directa ⁊ aſpera in vias planas: ⁊ videbit omnis caro ſalutare dei.

AMBRO. Factũ verbũ vox ſecuta ẽ. Uerbũ. n. prius intus opat̃: ſeq̃t̃ nobis officiũ. vñ dĩ: Et ve. in oẽm regionẽ iordanis. ORI. Jordanis idẽ ẽ qȯ deſcendẽs: deſcẽdit. n. dei fluuiꝰ aqua ſalubris. Que aũt loca decebat perambulare baptiſtã: niſi iordani circũadiacẽtia? vt ſiqueꝫ penitere cõtingeret ꝓtinus occurreret fluẽti humilitas ad recipiendũ pñie baptiſmũ. Subdit̃. n. ꝑdi. bapti. peni. i remiſſio. pctorũ. GRE. in ho. Cũcti legẽtibꝰ liquet: q2 ioãnes baptiſmũ pñie nõ ſolũ ꝑdicauit: verũ etiã q̃buſdã dedit: tñ baptiſmũ ſuũ in remiſſionẽ peccatorũ dare nõ potuit. CHRY. ſup ioãnẽ: Cũ. n. nõdũ oblata eſſet hoſtia nec deſcẽdiſſet ſpũs: qualiter erat fiẽda remiſſio? Quid ẽ ergo qȯ lucas dicit: In remiſſionẽ pctõrũ? Erãt ſiq̃dẽ iudei ignari: nec culpas ꝓpas ꝑpendebãt. Qm̃ igit̃ hec erat cã malorũ vt pctã agnoſcerẽt ad redẽptorẽ querendũ: venit ioãnes hortãs illos pñiam agere: vt p pñiaꝫ effecti meliores atq̃ cõtriti ad recipiendã veniã ſatagãt. Apte ergo cũ dixiſſet: ꝙ venit ꝑdicãs baptiſmũ pñie in remiſſioneꝫ peccatorũ. q. d. Jccirco ſuadebat illis penitere: vt ſubſequentẽ veniã faciliꝰ ipetrarẽt: credẽtes in chriſtuꝫ. nã niſi pñia ducerent: nequaq̃ expoſcerẽt gr̃am. vñ baptiſma illud nullã aliã hꝫ cãm: niſi ꝙ ꝑparatoriũ erat ad fidẽ xp̄i. GRE. in ho. Uel ioãnes dĩ ꝑdicãs baptiſmũ pñie in remiſſionẽ pctõrũ: qm̃ baptiſmuꝫ qȯ peccata ſolueret: q2 dare nõ poterat ꝑdicabat: vt ſicut incarnatũ verbũ prius ꝑcurrebat v̇bo ꝑdicatõis: ita baptiſmũ pñie quo pctã ſoluunt̃: ꝑcurreret ſuo baptiſmate q̃ pctã ſolui nõ poſſunt.

B. D. L. C. D.

AMB. Et ideo plerique ſancto ioānī typū legis impo
nunt: eo ꝙ lex pctm̄ denūciare potuit: donare nō potuit.
GRE. naȝāȝen⁹: Et vt aliquatenꝰ de baptiſmatū differē
tia diſſeramus baptiȝauit moyſes: ſꝫ in aqua nube ⁊ ma
ri: h̄ aūt figuraliter agebat. Baptiȝauit quoqꝫ ioānes non
vtiqꝫ ritu iudeoꝝ. nō ſolū in aqua: ſꝫ etiā in remiſſionem
peccatoꝝ: nō tn̄ oīo ſpiritaliter: neqꝫ. n. addit i ſpū. Bapti
ȝat ieſus: ſꝫ in ſpū: ⁊ hic ē pfectio. Eſt quoqꝫ quartū bapti
ſma: qḋ fit p martyriū ⁊ ſanguinē: quo etiā ipſe chriſtus eſt
baptiȝatꝰ: qḋ ceteris ē venerabiliꝰ nimis eatenꝰ quatenus
iteratis cōtagijs nō fedat. Eſt etiā qntū ex lachrymis: la
borioſius tn̄ iuxta quod qdē ſingulis noctibꝰ ſuū rigāt cu
bile ⁊ ſtratū in lachrymis. Seqt: Sicut ſcriptū eſt i libro
Eſaie pphete: Uox clamātī i deſerto. AMB. Bñ vox
dī ioānes vbi pnūciꝰ: qꝛ vox pcedit iferioꝛ: vbū ſeqt qḋ
pcellit. GRE. Qui etiā i deſto clamat: qꝛ derelicte ac de
ſtitute iudee ſolatiū redēptōis ānūciat. Quid aūt clama
ret apit: cū dī: Parate viā dñi: rectas facite ſemitas eiꝰ.
Oīs . n. q fidem rectā ⁊ bona opa pdicat: qd aliḋ ꝙ venīē
ti dño ad corda audientiū viā parat: vt rectas deo ſemi
tas faciat: dū mūdas i aīo cogitatōes p ſmonē bōe pdica
tōis format. ORI. Uel i corde nr̄o via pparāda ē dño
magnū. n. eſt cor hoīs ⁊ ſpatioſuꝫ: ſi tn̄ fuerit mūdū: neqꝫ
in corporis quātitate: ſꝫ in virtute ſenſuū magnitudinem
eius itellige: que tātam ſciam capiat vitatis. Prepara ḡi
tuo corde viā dño p cōuerſationē bonā: ⁊ egregijs vel p
fectis opibꝰ dirige ſemitā vite: vt in te ſmo dei abſqꝫ offē
ſa pambulet. BASI. Et qꝛ ſemita eſt via quā pcedentes
calcauerāt: ⁊ quā poſtes hoīes corrūperūt eā iterato diri
gere iubet ſmo illis q a pcedētiū ȝelo recedūt. CHRY.
Clamare aūt: Parate viā dñi: nō regis erat ſꝫ pcurſoris
officiū. Et iō eū vocauerat vocē: qꝛ verbi erat precurſor.
CYRIL. Sꝫ quaſi qs rñderet ⁊ diceret: Qualiter viaꝫ
ppatabimꝰ dño: vel qualiter eiꝰ ſemitas rectas faciemꝰ:
cū plura ſint ipedimēta honeſtā vitā volentibus ducere?
Ad hoc pphéticꝰ ſmo rñdet. Sūt. n. vie qdā ⁊ ſemite ne
qꝙ ad eundū habiles: adeo vt alicubi ad tumulos ⁊ iuga
tollāt: alicubi declines ſint. ⁊ ad hoc remouendum dicit:
Omnis val. imple. ⁊ om. mons ⁊ col. humiliabit. Que
dam viaꝝ inequaliter diſpoſite ſunt: ⁊ dū nūc ſurſum eri
gunt: nūc vergūt deorſuꝫ: valde ſunt ad eundū difficiles
⁊ ꝙtum ad h̄ ſubdit: Et erunt praua in directa: ⁊ aſpa i vi
as planas. Hoc aūt itelligit actū eſſe: p nr̄i ſaluatoris po
tentiā. quondā. n. euangelice cōuerſatiōis ⁊ vite iter erat
ad eūdū difficile: ex eo ꝙ ⁊ mētes ſinguloꝝ mundane vo
luptates oppreſſerāt: vt aūt deꝰ factꝰ hō pctm̄ dānauit in
carne explanata ſūt oīa: ⁊ reddita ſunt ad eūdū facilia: ⁊
nec collis nec vallis pficere volētibꝰ obuiat. ORI. Qñ
eni venit ieſus ⁊ ſpm̄ ſuū miſit: oīs vallis repleta ē opibꝰ
bonis ⁊ fructibus ſpūſſancti: quos ſi habueris nō ſolum
vallis eē deſiſtis: ſꝫ etiā mons dei eſſe incipies. GRE.
niſſenus: Uel qetā in virtutibus cōuerſationē ſignificat p
cōualles: ſm illud pſalmi. Ualles abūdabunt frumento.
CHRY. Elatos aūt ſupbos nomie montis denūciat:
quos chriſtus hūiliauit. Colles aūt deſperatos appellat
nō ſolū ob ſupbiam mētis ſue: ſꝫ ppter deſpationis ſterili
tatē: collis. n. nullos fructꝰ pducit. ORI. Uel intelligas
qm̄ montes ⁊ colles q ſunt aduerſarie ptātes: p aduentū
chriſti pſtrati ſunt. BASI. Sicut autē colles reſpectu
montiū magnitudine differūt in alijs ſunt idē: ſic ⁊ aduer
ſe ptātes pppoſito qdē cōformes ſunt: imanitate tn̄ offen
ſionū ſecernūtur. GREGO. in homi. Uel vallis iple
ta creſcit: mons autēꝫ ⁊ collis humiliatus decreſcit: quia
in fide chriſti ⁊ gentilitas plenitudinē gratie accepit: ⁊ iu
dea per horrorē pfidie h̄ vñ tumebat pdidit. Humiles. n.
donū accipiūt quod a ſe corda ſuperbientium repellunt.
CHRY. Uel p h̄ declarat legis difficultatē in fidei fa
cilitatē conuerſam: ac ſi dicat: nō vlterius ſudores ⁊ do
lores iminent: ſꝫ grā ⁊ remiſſio pctōꝝ facilē viā pariunt
ad ſalutē. GRE. niſſenus: Uel iubet valles ipleri: deijci
vero colles ⁊ montes: volens oñdere ꝙ nec ob defectū
virtutis ordo ſit concauus: nec diſcrepet ob exceſſum.
GRE. in ho. Praue aūt directe fiunt: cū maloꝝ corda
per iniuſticiā detorta ad iuſticie regulā diriguntur. Aſpe
aūt in vias planas imutant: cū iniques atqꝫ iracūde men
tes p infuſionē ſupne grē ad lenitatē manſuetudinis rede
unt. CHRY. Deinde hoꝝ ſubijcit cām dicēs: Et vide.
om. ca. ſalu. dei. oñdens qm̄ vſqꝫ ad fines mūdi diffunde
tur euāgelij virtꝰ: atqꝫ cognitio ex more ferino ⁊ obſtina
ta volūtate: ad manſuetudineꝫ ⁊ lenitatē humanū genus
cōuertens. Nō aūt ſolū iudei ⁊ pſeliti: imo tota humana
natura ſalutare dei videbit. CHRY. i. patris qui filiū
miſit vt noſtrū ſaluatorē. Caro aūt ad pñs accipit p toto
homine. GRE. in ho. vel aliter: Omnis caro. i. oīs hō
ſalutare dei videlicꝫ chriſtū in hac vita videre nō potuit
ppheta ergo oculū ad extremū iudicij diē tendit: qñ hūc
oēs ⁊ electi ⁊ reprobi pariter videbūt.

**Dicebat ergo ad turbas que exibant vt ba
ptiȝaret ab ipſo. Genimina viperarū: quis oñdet
vobis fugere a ventura ira? Facite ergo fructus
dignos pnie: ⁊ ne ceperitis dicere: patrem hēmus
abraā. Dico eni vobis: qꝛ potens eſt deus de la
pidibus iſtis ſuſcitare filios abrae. Iaꝫ. n. ſecuris
ad radicē arboris poſita eſt. Omnis ergo arbor
non faciēs fructū bonū excidet ⁊ in ignē mittet.**

CHRY. Manens aliquis in priſtino ſtatu ⁊ mores ſu
os ⁊ conſuetudinē non reliquens: nequaꝙ rite ad baptiſ
mū venit. Siqs ergo velit baptiȝari: egrediat. vñ ſignant
dicit: Et dice. ad tur. que exi. vt bap. ab ipo. Egrediēnbꝰ
itaqꝫ ad lauacrū turbis loquit que ſequnt. Si. n. iaꝫ egreſ
ſi eſſent: nequaquā ad eos diceret: genimina viperarum.
CHRY. Ille itaqꝫ cultor deſerti videns oēs icolas pa
leſtine circūſtātes ipꝫ ⁊ admirātes: nō flectebat p tanta re
uerētia: ſꝫ iſurgēs i ipos arguebat eos. Sacra aūt ſcriptu
ra ſm ſtimulantes paſſiones plerūqꝫ ferarū noīa iponit
hoībus. Interdū canes eos nominās cā pcacitatꝫ: equos
ob luxū: aſinos ppter demētiā: ⁊ leones: ⁊ pardos cā ra
pacitatis ⁊ petulātie: aſpides cā doli: ſerpentes ⁊ vipas
cauſa veneni ⁊ calliditatꝫ. Unde ⁊ nūc ioānes iudeos au
dacter genimina viperaꝝ vocat. BASI. Oportet autēꝫ
ſcire ꝙ hec noīa natus ⁊ filiꝰ de aialibꝰ dicūt. genimē vo
pōt dici fetus anꝙ efficitur: fructus etiā palmaꝝ genimi
na dicūtur: raro autē in animalibus accipitur ⁊ ſemp in
malo. ORI. Ferūt aūt viperā marē coeūdo necare: cu
ius ſemē excreſcens perimit matrē: ⁊ ſic pdit i lucē ſciſſo
parentis vtero in vindictā quodāmō parentis genitoris
itaqꝫ parricida ē ples vipera. Tales erant iudei q patres
ſpiritales eoꝝ atqꝫ doctores occidebāt. Quid aūt ſi iue
nit eos peccantes ſed incipientes cōuerti: nō debebat eis
cōuitiari ſed p mulcere: Dicendū ꝙ nō adhibebat mentē
his que fiebant exterius: mētis eni eoꝝ archana cogno
uerat dño reuelāte. nimis. n. ſe iactabat in pgenitoribus
Hanc ergo radicē ſcindēs noīat illos genimina viperarū
non qdē vitupans patriarchas: aut eos vipas nominās
GRE. Sꝫ qꝛ per h̄ ꝙ bonis inuident eoſqꝫ pſequunt:
patꝝ ſuoꝝ carnaliū vias ſequētes: quaſi venenati filij de
veneficis parentibus nati ſunt. Quia vo ſupradicta ſen
tentia intendit ꝙ extremo chriſtus examine ab oī carne
videbitur: recte ſubdit: Quis oſten. vobis fugere a ven
tura ira. Uentura ira eſt animaduerſio vltionis extreme.
AMB. Oſtendit aūt his dei miſeratione infuſa prudē
tia: vt gerant ſuoꝝ pniam delictoꝝ futuri terroreꝫ iudicij
prouida deuotione mementes: aut fortaſſe iuxta qḋ ſcri
ptum eſt: Eſtote prudentes ſicut ſerpentes. oñduntur hēre
prudentiā naturalem qui pfutura videant ⁊ ſponte depo
ſcant: ſed adhuc noxia non relinquant. GRE. in homi.

Quia vo tunc fugerē ab ira peccatoꝝ nō valet: qui nunc
ad lamenta pnie nō recurrit. Subdit: Facite ergo fructus
dignos penitentie. CHRY. Nō. n. ſatis eſt penitentibꝰ
peccata dimittere ſed opus ē eius fructꝰ ferre ſꝫ illud: De
clina a malo: ⁊ fac bonū. ſicut nō ſufficit ad ſanationē ſa
gittā euellere: ſꝫ oportet vlceri medicamētum opponere.
Nō aūt dicit fructū: ſꝫ fructus copiā deſignās. GRE.
in homi. Nec ſolū fructus pnie: ſꝫ dignos pnie admonet
eſſe faciendos. Quiſqꝫ. n. illicita nulla cōmiſit: huic ꝯce
ditur vt licitis vtat: ac ſiqs in culpā lapſus eſt: tāto a ſe li
cita debꝫ abſcindere: ꝙto meminit ſe perpetraſſe illicita.
Neqꝫ. n. par. fructus eſſe boni opis debet eius q minus
⁊ qui amplius deliquit: aut eius q in nullis: ⁊ eius qui in
quibuſdā facinoribus cecidit. p hoc ergo cuiuſlibꝫ ꝯſcia
cōuenit: vt tanto maiora querat bonoꝝ opum lucra p pe
nitentiā: ꝙto grauiora ſibi intulit dāna p culpā. MA
XI. Penitentie fructus eſt ipaſſibilitas aīe qua plenarie
nō fruimur: dum interdū paſſionibus inſtigamur: nondū
eni fructus pnie dignos pegimus. peniteamus ḡ veracit
vt a paſſionibꝰ expediti pctōꝝ veniā cōſeqmur. GRE.
in ho. Sꝫ iudei de generis nobilitate glorientes: iccirco
ſe agnoſcere peccatores nolebāt: qꝛ de abrae ſtirpe deſcē
derant: qbus recte dī: Et ne ceperitis dicere: patrē habe
mus abraā. CHRY. Non h̄ indicās ꝙ ab abraā na
li origine nō deſcenderant: ſꝫ qꝛ nihil pdeſt ab abraā de
ſcendiſſe: niſi ſm virtutē cognatiōnē obſeruent. Cognatio
nes nāqꝫ leges cōſueuit ſcriptura vocare: nō eas que ſm
naturā cōſiſtunt: ſꝫ que deriuant a virtute vel vitio. Qui
bus nāqꝫ ſe qſqꝫ cōformē ſtatuit: hoꝝ filiꝰ vel frater voca
tur. CYRIL. Quid. n. confert carnalis generoſitas: ni
ſi cōſimilibus ſtudijs fulciat? Uanū eſt igit extolli de bo
nis pdeceſſoribus: ⁊ deficere ab eoꝝ vtutibꝰ. BASI.
Neqꝫ. n. equū velocē eē facit pris erga curſuꝫ ſtrēnuitas
ſed veluti ceteroꝝ aialiū pbitas ꝯſiderat i ſingulis: ſic ꝙs
laus ppria viri diſcernit quā pñtiū bonoꝝ in ſe ꝯprobat
argumentū. Turpe nāqꝫ ē alienis ornari decoribꝰ: queꝫ
virtus ppria nō venuſtat. GRE. niſenꝰ: Sic igit iudeo
rum pmulgato exilio: ꝯñter ingerit cōuocationē gentiliū:
quos lapides appellat. vñ ſeqt: Dico. n. vobis qꝛ pōt de
us de lapidibus iſtis ſuſcitare filios abrae. CHRY.
q. d. Ne puteti ꝙ ſi vos perieritis filijs puet patriarcha.
pōt. n. deus etiā ex lapidibus hoīes illi pbere: ⁊ ad illuꝫ
pducere ſanguinē: nā ⁊ ab ipo pncipio ſic euenit. Et nāqꝫ
quod ē ex lapidibꝰ hoīes fieri: eqpollet exitus filij ab illo
emortuo vtero ſare. AMB. Sꝫ lꝫ deꝰ poſſit diuerſas
conuertere ⁊ mutare naturas: tn̄ mihi plꝰ myſteriū: ꝙ mi
raculū pdeſt. Quid. n. aliud ꝙ lapides habebāt: q lapidi
bus ſuiebāt: ſiles vtiqꝫ his q fecerāt eos. Prophetat igit
ſaxoſis gentiliū fides infundēda pectoribus ⁊ futuros p
fidē abrae filios oraculo pollicent. Ut aūt ſcias qꝛ lapidi
bus cōparati ſunt hoīes: arboribꝰ quoqꝫ hoīes cōpauit
cū ſubdit: Iaꝫ. n. ſecuris poſita ē ad radicē arboris. Exē
pli aūt ideo facta eſt mutatio vt illo ꝯparatiōis pceſſu q
dā intelligat hoī dementior iā pfectus. ORI. Et qdeꝫ ſi
iam vigeret cōſummatio: ⁊ tēpoꝝ finis iſtraret: nulla mi
hi qō naſceret. dicerē. n. pptetea h̄ pphetatuꝫ eē: qꝛ illo
tpe cōplebit. Cū aūt tāta poſt ſecula fluxerint qūo ſpūſſā
ctus h̄ dicit: ego puto iſraelitico populo pphetari ꝙ pci
ſio eiꝰ vicina ſit. His. n. q egrediebant ad eū vt baptiȝarē
tur: hec iter cetera loqbat. CYRIL. Securim ergo i pñ
ti noiat mortiferā irā: que diuinitꝰ irruit in iudeos ppter
exercitā ipietatē in chriſtū: nō tn̄ heſiſſe radici ſecurim p
nūciat: ſed ad radicē. i. iuxta radicē poſitam. Deciſi nāqꝫ
fuerūt rami: nec radicitus extirpata ē planta: reliquie eni
iſrael ſalue fient. GRE. in homi. vel aliter: Arbor huiꝰ
mundi eſt vniuerſum genus humanū. Securis vo ē redē
ptor noſter: q velut ex manubrio ⁊ ferro tenet ex humani
tate: ſꝫ incidit ex diuinitate: que videlicꝫ ſecuris iā ad ra
dicē arboris poſita eſt: qꝛ ꝯſi per patientiā expectat: videt

tū quid factura. Et notandū ꝙ nō iuxta ramos ſecurim
poſitam: ſed ad radicē dicit. Cum. n. malorū filij tolluntur:
quid aliud ꝙ rami infructuoſe arboris abſcindunt? Cum
vero tota ſimul pgenies cū parente tollit: infructuoſa ar
bor a radice abſciſa eſt. Unuſqſqꝫ aūt peruſus paratā cl
tius gehēne ꝯcremationē iuenit q fructū boni operis cō
tēnit. vnde ſeqtur: Omnis ergo ar. q nō fa. fru. bo. exci. ⁊
in ig. mittit. CHRY. Eleganter dictū ē: Non faciens fru
ctum. ⁊ adijcit: Bonū. officioſum eni hoc animal deus ⁊
creauit ⁊ naturalis ē ſibi exercitioꝝ inſtātia: ociū vo inna
turale. Obeſt eni inertia etiā cūctis corporis mēbris: nul
li aūt vt aie. Ea nāqꝫ cū continuo ſit naturaliter mobilis:
ociari non patit. ſicut aūt ociū malū eſt: ita ⁊ indecens ex
ercitiū. Ex eo aūt ꝙ premiſit pniaꝫ: predicat ꝙ ſecuris ad
iacet: non qdē incidēs: ſed terrorē incutiens. AMB. Fa
ciat ergo fructū qui pōt gratie: qui debꝫ pnie: adeſt dñs q
fructū requirat: fecundos viuificet: ſteriles reprehendat.

**Et interrogabant eū turbe dicentes: Quid er
go faciemus? Reſpondens aūt dicebat illis: Qui
hꝫ duas tunicas det non habenti: ⁊ q hꝫ eſcas: ſi
militer faciat. Uenerūt aūt ⁊ publicani vt baptiȝa
rent: ⁊ dixerūt ad illū: Magiſter: qd faciemus?
At ille dixit ad eos: Nihil amplius qꝫ quod con
ſtitutū eſt vobis faciatis. Interrogabant autē euꝫ
⁊ milites dicētes: Quid faciemus ⁊ nos? Et ait il
lis: Neminem concutiatis: neqꝫ calūniā faciatis:
⁊ contēti eſtote ſtipendijs veſtris.**

GRE. in homi. In premiſſis verbis baptiſte ioannis
cōſtat ꝙ audientiū corda turbata ſunt que conciliū quere
bant: cū ſubinfert: Et iter. eū tur. dicē. Quid ergo faciemꝰ
ORI. Tres ordines inducūtur ſuſcitantiū ioānem ſup
ſalute ſua: vnus quē ſcriptura appellauit turbas: aliꝰ quē
publicanos nomiat: tertius q militū appellatione cenſet.
THEO. Et qdem publicanis ⁊ militibus a malo ab
ſtinere precipit: Turbis aūt quaſi nō malicioſis exiſtenti
bus bonuꝫ aliquod pcipit obſeruari. vñ ſequit. Reſpon
dens aūt di. il. qui hꝫ du. tu. det non hñti. GRE. in ho.
Propter h̄ ꝙ tunica plus eſt neceſſaria vſui noſtro ꝙ pal
lium: ad fructū dignū penitētie pertinet: vt nō ſolum exte
riora queciiqꝫ ſed ipſa nobis valde neceſſaria diuidere
cum pximis debeamus. ſ. vel tunicā qua veſtimur: vel eſ
cam qua carnaliter viuimus. vnde ſequr: Et q habet eſ
cas ſimiliter faciat. BASI. Hic aūt docemur ꝙ ex oī co
quod affluit ſupra pprij victus neceſſitatē: tenemur ero
gare illi qui non habet ppter deū: qui quecunqꝫ poſſide
mus largitus eſt. GREGO. in homi. Quia eni in lege
ſcriptum eſt: Diliges pximum tuū ſicut teipſum. minus p
ximū amare cōuincitur qui nō cuꝫ eo in neciſſitate illius
etiā ea que ſunt ſibi neceſſaria partit. iccirco de diuiden
dis cū pximo duabꝰ tunicis datur preceptū: qm̄ ſi vna di
uidit nemo veſtit. Inter hec aūt ſciendū ē ꝙtu miſericor
die opa valeant: cū ad fructꝰ dignos penitentie ipſa p ce
teris precipiuntur. AMBRO. Alia eni officioꝝ pre
cepta ppria ſunt ſingulorū: miſericordia cois eſt vſus: iō
cōe pceptū eſt oībus vt cōferāt nō habēti. Miſericordia
eſt plenitudo virtutū: miſericordie tn̄ ipſius p poſſibilitate
cōditioni humane menſura ſeruat: vt nō ſibi vnuſqſqꝫ to
tum eripiat: ſꝫ qḋ hꝫ cū paupere partiat. ORI. Profun
diorē aūt locus iſte recipit intellectū. Quomō eni nō de
bemus duobus ſuire dñis: ſic nec duas habere tunicas:
ne ſit vnū indumentū veteris hoīs ⁊ alterū noui: ſed de
bemꝰ nos exuere veterem hominē ⁊ ei dare q nudus eſt.
Alius. n. habet vnū: alius vero oīno non habet. Contra
ria. ſ. fortitudo: ⁊ quomō ſcriptū eſt vt in pfundū maris p
cipitemꝰ nr̄a delicta: ſicut pijci a nobis oportet vitia atqꝫ
peccata: ⁊ iacere ſuper eum qui eorū nobis cauſa extitit.

THEO. Quidā aūt tūnicas duas eſſe dixit ſpiritum ſcripture ⁊ litterā. habentē vero duo hec monet ioannes vt inſtruat ignorātē ⁊ det ei ad min⁹ litteram. BEDA: Quā tā aūt baptiſte ſmo virtutē habuerit: hinc ꝓbat: cū ⁊ publicanos ⁊ milites ad ꝯſiliū ſalutis ſue coegerit inquirendū. vñ ſequit: Venerūt aūt publicani vt baptiçarent ⁊ dixerūt: Magiſter qd faciem⁹? CHRY. Magna ē virtutis fortitudo: dū felicitati viā reqrūt ab indigno locupletes. BEDA: Precepit ergo eis ne vltra ꝑſcriptū exigāt. vñ ſequit: Et ille dixit ad eos: Nihil ampli⁹ q̄ ꝙ vobis ꝯſtitutū ē faciatis. Publicani vo appellāt hi q̄ vectigalia publica exigūt: ſiue q̄ ꝯductores ſūt vectigaliū fiſci: vl' rerū publicaꝝ: necnō ⁊ hi q̄ ſeculi hui⁹ lucra ꝑ negocia ſectāt: eodē vocabulo cēſent: quos oēs pariter ī ſuo quēq; gradu ab agēda fraude coercet: vt dū ꝑmo ſe ab alienoꝝ tēꝑarēt appetitu: tandē ad ꝓpria cū ꝓximis cōmunicāda ꝑtingerēt. Sequit: Interro. aūt eū ⁊ mi. di. Quid faciem⁹ ⁊ nos? Iuſtiſſimo aūt moderamine ſmonet: ne ab eis calūniando ꝑdā requirāt: qbus militādo ꝓdeſſe debuerāt. vñ ſequit: Et ait illis: neminē ꝯcutiatis. ſ. ꝑ violentiā. Neq; calūniā faciati. ſ. ꝑ fraudulentā malicia. Et ꝯtēti eſtote ſtipēdijs vr̄is. AMBRO. Docens iccirco ſtipendia militie conſtituta: ne dū ſūptus q̄rit: predo graſſet. GRE. naçāçen⁹: Stipendiū. n. appellat imperialē ꝓuiſionē ⁊ deputata ꝑ legē dignitatib⁹ munera. AVG. ꝯ fauſtū: Sciebat. n. eos cū militarēt nō cē homicidas: ſꝫ miniſtros legis: ⁊ nō vltores iniuriaꝝ ſuaꝝ: ſꝫ ſaluti publice defenſores: alioquin rūderet eis. Arma abijcite: militiā iſtā deſerite: neminē ꝑcutite: vulnerate: ꝓſternite. Quid. n. culpat in bello? an q̄ moriūt qñq; morituri: vt domenī in pace victuri. hoc reꝑhendere timidoꝝ ē nō religioſoꝝ: nocendi cupiditas: vlciſcēdi crudelitas: impacat⁹ atq; iplacabilis anim⁹: feritas rebellādi: libido dominādi: ⁊ ſiq̄ ſīlia. Hec ſūt q̄ in bellis iure culpant: q̄ plerūq; vt etiā inde puniant aduerſus violentiā reſiſtentiū: ſiue deo ſiue aliquo legitimo imperio iubente: gerēda ipa bella ſuſcipiūt a bonis: cū in eo rerū humanaꝝ ordine inueniūt: vbi eos vel iubere tale aliqd vl' in talib⁹ obedire iuſte ipe ordo ꝯſtringit. CHRY. ſup mat. Volebat aūt ioannes qñ publicanis ⁊ militib⁹ loquebat: ad aliā maiorē philoſophiā ipos traducere: ſꝫ qm̄ nōdū erāt ad illa idonei: minora referat: ne ſi potiora ꝓferret: neq̄ q̄ illis itēderēt: ⁊ his etiā ꝑuarēt.

Exiſtimāte aūt pplo ⁊ cogitātibus oibus in cordibus ſuis de ioanne ne forte ipſe eēt chriſtus Rn̄dit ioānes dicēs oib⁹: Ego quidē aqua baptiço vos. Veniet aūt fortior me poſt me: cui⁹ nō ſū dign⁹ ſoluere corrigiā calciamētoꝝ eius: ipſe vos baptiçabit i ſpiritusſancto ⁊ igni. Cui⁹ vētilabrū in manu eius: ⁊ purgabit aream ſuā: ⁊ congregabit triticum in horreū ſuuꝫ: paleas autem comburet igni inextinguibili.

ORI. Dignū erat vt plus ioanni q̄ ceteris hoibus deferret: qui aliter q̄ cuncti mortales vixerat: quā ob cām diligebant quidē eū iuſtiſſime: ſed nō ſeruabāt in charitate modū. vnde dicit: Exiſti. au. po. ⁊ cogi. omni. in cor. ſu. de ioan. ne for. ipſe eſſet xp̄s. AMBRO. Quid aūt ineptius: q̄ ꝙ is qui in alio eſtimat: in ſeipſo eſſe nō credit: quē ꝑ mulierē venturū putabant: per virginē veniſſe non credunt: ⁊ vtiq; diuini aduentus ſignū in virginis partu nō in mulieris ꝯſtitutū eſt. ORI. Habet aūt periculū dilectio ſi modū trāſeat. debet eni qui aliquā diligit naturā ⁊ cauſas cōſiderare diligēdi: ⁊ nō plus diligere q̄ meret: nā menſurā charitatis modūq; ſi trāſcenderit. ⁊ qui diligit ⁊ qui diligitur in peccato erit. GREGO. Vnde ioannes non fuit glorīatus in habita opinione de ipſo ab omnibus: nec aliquatenus viſus eſt primatū appetere: ſed infimā humilitatē amplexus eſt. vnde ſequit: reſpō. ioan. di. omni. Ego quidē bapti. vos in aqua. BEDA: Quomodo aūt reſpondit eis qui in ſecreto cordis quia chriſtus eſſet cogitabant: niſi quia nō ſolū cogitabant: ſꝫ etiā ſicut alius euangeliſta declarat: miſſis ad eū ſacerdotibus ac leuitis an eſſet chriſtus inquirebant. AMBRO. Vel videbat ioannes cordis occulta. Sed conſideremus cuius gratia: dei eni munus eſt qui reuelat: non virtus hominis qui diuino magis adiuuat beneficio q̄ naturali cernit officio. Cito aūt reſpondens probauit nō eſſe ſe chriſtū qui viſibili operat officio: nā cū ex duab⁹ naturi. i. ex aīa hō ſubſiſtit ⁊ corpe: viſibile ꝑ viſibilia: inuiſibile. n. ꝑ inuiſibile myſteriū ꝯſecrat. aqua. n. corp⁹ abluit ſpiritu anime delicta mundant: ſꝫ etiā in ipſo fonte ſanctificatio diuinitatis aſpirat: ⁊ ideo aliud fuit baptiſma penitentie aliud eſt gratie. Iſtud baptiſma ex vtroq;: illud ex vno. Opus hominis eſt gerere penitentiā delictorūꝫ dei munus ē gratiā implere myſterij. Declināns ergo maieſtatis inuidiā nō verbo ſed opere declarauit nō eſſe ſe chriſtū. vnde ſequit: Venit. n. fortior me poſt me. In hoc ꝙ dicit fortior me: cōparationē nō fecit. neq;. n. inter dei filiū ⁊ hoīnē vlla poterat eſſe cōparatio: ſed quia multi fortes fortior nemo niſi chriſtus. Deniq; nō fecit comparationē eo ꝙ addiderit: Cuius non ſū dignus ſoluere corrigiā calciamentorū eius. AVG. de con. euā. Mattheus quidē dicit: Cuius nō ſū dignus calciamenta portare. Itaq; ſi ad rem pertinet aliquid aliud intelligere in eo ꝙ dictum eſt: Calciamenta portare: ⁊ corrigiā calciamentorū ſoluere: vt vnus euangeliſtaꝝ hoc: alij aliud dicerent: oēs verū narrauerunt. Si aūt nihil intendit ioannes cū de calciamentis domini diceret: niſi excellentiā eius ⁊ humilitatē ſuā: quodlibet horū dixerit: ſiue de ſoluenda calciamentorū corrigia: ſiue de portandis calciamentis: eandē tamē ſententiā tenuit. Quiſquis etiā verbis ſuis per calciamentoꝝ memoriā eandē ſignificationē humilitatis expſſit. AMBRO. Per hoc etiā ꝙ dicit: Cuius nō ſū dignus calciamēta portare: euāgelice ꝑdicationis oſtēdit in apoſtolos gratiā eſſe collatā: qui ſūt calciati in euāgeliū. videt tamē ideo hoc dicere: ꝙ plerumq; ioannes perſonā accipit populi iudeorū. GRE. Sed ⁊ ioannes ſe indignū eſſe ad ſoluendū corrigiam calciamenti eius denunciat: ac ſi aperte dicat: Ego redemptoris veſtigia denudare nō valeo: qui ſpōſi nomē mihi imeritus nō vſurpo. Mos eni apud veteres fuit: vt ſiquis eā que ſibi cōpeteret accipere nollet vxorē: ille ei calciamentū ſolueret: qui ad hāc ſponſus iure ꝓpinquitatis veniret. Vel q̄ calciamenta ex mortuis aīalibus fiūt: incarnat⁹ dn̄s q̄ſi calciatus apparuit: qui morticina noſtre corruptiōis aſſumpſit. Corrigia ergo calciamenti eſt ligatura myſterij. Ioannes itaq; ſoluere corrigiā calciamēti ei⁹ nō valet: q̄ incarnatiōis myſteriū nec ipe inueſtigare ſufficit: qui hāc ꝑ ꝓphetie ſpiritū agnouit. CHRY. Et q̄ dixerat ꝙ ſuū baptiſma nil plus haberet q̄ aquā: ꝯſequēter oñdit excellentiā exhibiti ꝑ xp̄m baptiſmatis cū ſubdit: Ipe vos baptiçabit in ſpū ſancto ⁊ igni. ꝑ ipaꝫ dicti metaphorā oñdens abūdantiā gr̄e. nō eni ait: Dabit vobis ſpirituſcm̄: ſed baptiçabit. ac rurſus ꝑ id qd̄ de igne ſubijcit: oſtēdit virtutē gr̄e: ⁊ ſic chriſtus aquā vocat ſpūs gr̄am: oñdens per vocabulū aque nitorē qui ꝯtingit ex ea: ⁊ ꝯſolationeꝫ imenſā que mentibus capacibus illius ingerit. ſic ⁊ ioannes ꝑ ignis vocabulū exprimit feruorē ⁊ rectitudinē gratie: necnō ⁊ peccatoꝝ ꝯſūptionē. BEDA: Pōt ⁊ ſpūſſanctus noīe ignis ſanctificatus intelligi: q̄ incēdit ꝑ amorē ⁊ ꝑ ſapiam corda q̄ replet illuminat. vñ ⁊ apoſtoli baptiſma ſpiritus in ignis viſione ꝑcipiūt. Sūt qui ita exponūt ꝙ in ꝑſenti in ſpū ⁊ in futuro baptiçaremur i igne: vt videlicet ſicut i remiſſionē oīuꝫ peccatoꝝ ex aqua ⁊ ſpū renaſcimur: ita ⁊ tūc de leuibus qbuſdā peccatis purgatoriꝫ ignis baptiſmate mūdemur. ORI. Et quō ioānes iuxta iordanē fluuiū veniētes ad baptiſmū ꝑſtolabat ⁊ alios abigebat dicēs: Generatio viperaꝝ. eos vero q̄ ꝯfitebāt peccata: ſuſcipiebat. ſic ſtabit in igneo flumine dn̄s ieſus iuxta flāmeā rūphea: vt quicūq; poſt exitū vite hui⁹ ad paradiſū trāſire deſiderat: ⁊ purgatiōe indiget: hoc eū lauamine baptiçet: ⁊ ad paradiſū trāſmittat: eū vero q̄ non habet ſignū priorū baptiſmatū lauacro igneo nō baptiçet. BASI. Nō aūt ꝓpter hoc qd̄ dicit: Baptiçabit vos in ſpūſancto. integrū q̄s eē baptiſma ſtatuit: i quo nomē ſolius ſpūs inuocatū eſt. oportet. n. ſp illibatā manere aſſignatā traditionē in viuificāte gratia: nā addere vl' minuere quicq̄ excludit a vita ꝑpetua. ſicut eni credimus ſic ⁊ baptiſma ſuſcipimus in noīe patris ⁊ filij ⁊ ſpūſſancti. GRECVS: Per h̄ ergo qd̄ dicit: Baptiçabit i ſpūſancto. oñdit abundantiā gr̄e ⁊ beneficij copiā. Ne aūt aliqui putēt ꝙ dona largiri ⁊ ptās ⁊ volūtas eſt creatori: puniri vero inobedientes nullā ſibi fore cām: ob hoc ſubdit: Cui⁹ ventilabrū in manu ei⁹. oſtendens ꝙ nō ſolū munificus eſt dignis: ſed etiā ꝑuaricationū vltor. Ventilabrū aūt ꝓmptitudinē iudicij exprimit: nō eni cū inducijs: ſed in inſtanti ⁊ abſq; quolibet interuallo ſeparat dānandos a collegio ſaluandoꝝ. CYRIL. Per hoc aūt qd̄ ſubdit Et ꝑmūdabit areā ſuā. deſignat baptiſta eccleſiā ꝑtinere ad chriſtū q̄ſi ad dn̄m. BEDA: Per areā eni ꝑſens eccleſia figurat: in qua multi ſunt vocati: pauci vero electi. cui⁹ aree purgatio ⁊ nūc viritim gerit: cū quiſq; ꝑuerſus vel ob manifeſta peccata de eccleſia ſacerdotali caſtigatione eijcit: vel ob occulta poſt mortē diuina diſtrictione dānat. Et vniuerſaliter in fine ꝑficiet: qñ mittet filius hominis angelos ſuos ⁊ colligēt de regno eius oia ſcādala. AMBRO. Ventilabri ergo iudicio diſcriminādorū dn̄s declarat ius habere meritorū: eo ꝙ dū frumēta ventilant in area: plena a vacuis velut quodā aure ſpirātis examine ſeparant. vñ ſequit: Et ꝯgre. tri. in hor. ſuū: paleas aūt cōbu. igne inexting. Per hāc cōparationē dn̄s oñdit ꝙ iudicij die ſolida merita: fructuſq; virtuti ab inanis iactantie exilijſq; factoꝝ infructuoſa leuitate diſcernat: ꝑfectioris meriti viros locaturus in manſiōe celeſti. Ipe. n. ꝑfectior fructus eſt qui meruit eius eſſe cōformis: q̄ ſicut granū tritici excidit: vt plurimos fruct⁹ afferret. CYRIL. At palee lentos ⁊ inanes ſignāt: ⁊ quolibet vento peccati ventilatos ⁊ volubiles. BASI. Conferūt aūt his q̄ digni ſūt regno celoꝝ velut palee tritico: nō tn̄ intuitu diuine charitatis ⁊ ꝓximoꝝ hoc faciūt: ſiue ſpiritalibus donis ſiue corporalib⁹ beneficijs. ORI. Vel q̄ abſq; vēto nō poſſūt triticū ⁊ palee ſeparari: ideo habet ventilabrū in manu ſua qd̄ alios paleas: alios triticū eē demōſtrat. Cū eni eſſes palea leuis. i. incredulus: oñdit te eſſe tentatio qd̄ latebas. Cū aūt fortiter tētamenta toleraueris: nō te faciet fidelē tētatio atq; patiētē: ſed virtutē que in te latebat ꝓfert in mediū. GRE. niſenus: Expedit aūt ſcire ꝙ nec bona que per repromiſſiōes repoſita ſunt honeſte viuentibus talia ſūt: vt verbo valeat explicari: q̄ nec oculus vidit: nec auris audiuit: nec in cor hoīs aſcenderunt. Nec peccatoꝝ pene ad aliquid coꝝ que in ꝑſenti ſenſum afficiūt ꝓportionē habent. ⁊ q̄uis aliqua illaꝝ penarū ꝑ noſtra nominent vocabula: differt tamē nō modicū. Cuꝫ eni audis ignē: aliud quiddā cōijcere doceris: ex eo ꝙ additur: Inextinguibili. qd̄ in iſtū ignē nō cadit. GRE. xv. mora. Miro mō expreſſus eſt ignis gehenne. ignis nāq; noſter corporeus per ꝯgeſta ligna nutrit: nec valet niſi fotus ſubſiſtere. at ꝯtra gehēne ignis cū ſit corpore⁹: ⁊ in ſe miſſos reprobos corporaliter exurat: lignis nō nutrit: ſed creatus ſemel inextinguibilis durat.

Multa qdē ⁊ alia exhortās euāgeliçabat populo. Herodes aūt tetrarcha cū corriperet ab illo de herodiade vxore fratris ſui: ⁊ de oibus malis que fecit herodes: adiecit ⁊ hoc ſuper omnia: ⁊ incluſit ioannem in carcerem.

ORI. Annunciauerat ioannes chriſtū: baptiſmū ſpūſſancti ꝑdicabat: ⁊ c. q̄ euāgelij tradit hiſtoria. Exceptis ḡ his alia annūciaſſe mōſtrat in eo qd̄ dicit: Multa quidē ⁊ alia exhortās euāgeliçabat pplo. THEO. Exhortatio. n. ei⁹ erat bona doctrina: ⁊ iō ꝯuenient euāgeliū dicit. ORI. Et quō in euangelio ſm ioannē de xp̄o refert: q̄ multa ⁊ alia locut⁹ ē: ſic ⁊ in ꝑſenti loco intellige qd̄ lucas h̄ dixit: qm̄ maiora q̄dā a ioāne annūciabant: q̄ vt deberēt litt'is credi. Miramur aūt ioannē q̄ inter natos mulierū maior nemo fuerit: ꝙ in tantā opinionē meritis v'tutis aſcēderit: vt a pleriſq; xp̄s putaret: Sed illud multo mirabili⁹ ꝙ nō timuit herodē: nō formidauit interitū. vñ ſequit: Herodes aūt tetrarcha cū corriperet ab illo. EVSE. Dicit aūt Tetrarcha ad differētiā alteri⁹ herodis q̄ regnāte nat⁹ ē xp̄s. erat. n. ille rex: hic aūt tetrarcha. Erat aūt illi ꝯiunx arethe regis arabū filia: quā cū ꝯiunx eſſet fratris ſui philippi more ſacrilego duxit: q̄uis ꝓlē haberet a fratre. his. n. ſolū licebat hoc agere: quoꝝ fratres ſine ꝓle vitā cōpleuerāt. Sup h̄ herodē reꝑhēderat baptiſta. primo quidē diligēter ei⁹ audiebat ſmones: cū ſciret eos ponderoſos ⁊ ꝯſolatiōe plenos: ſꝫ herodiadis ꝯcupiſcētia cogebat eū aſpernari v'ba ioannis: vñ ⁊ eū detrudit i carcerē. Et h̄ ē qd̄ dicit: Adiecit ⁊ hec ſup om. ⁊ inclu. ioan. in car. BEDA: Nō aūt his dieb⁹ capt⁹ ē ioānes: ſꝫ iuxta euāgeliū ioannis poſt aliq̄ geſta ſigna a dn̄o: ⁊ p⁹ eius baptiſmū diffamatū: ſꝫ a luca ꝓpt exaggerādā malicā herodis ꝑoccupatū eſt: q̄ cū videret ad ꝑdicationē ioannis multos ꝯfluere: milites credere: publicanos penitere: totū vulg⁹ baptiſma ſuſcipe: ipe ecōuerſo nō ſolū ioannē ꝯtēnit: ſꝫ vinculat ⁊ occidit. GLO. Ante etiā q̄ lucas aliqd narret de actib⁹ ieſu: dicit ioannē ab herode captū: vt oñdat ſe ſolūmodo eadē facta ꝑcipue deſcripturū q̄ eo anno geſta ſūt quo ioannes captus ē vel punitus.

Factū ē aūt cū baptiçaret oīs ppl's: ⁊ ieſu baptiçato ⁊ orāte apertū ē celū: ⁊ deſcēdit ſpūſſanct⁹ corpali ſpecie ſicut colūba in ipſ: ⁊ vox de celo facta ē: Tu es filius me⁹ dilect⁹ in te cōplacuit mihi.

AMB. Pulchre in his q̄ in ceteris dicta ſūt: lucas cōpēdiū ſūpſit. Et itelligēdū magis ꝙ a ioāne dn̄s baptiçat⁹ ē: q̄ expſſū reliqt. vñ dicit: Factū eſt aūt cū baptiçaret oīs ppl's: ⁊ ieſu baptiçato ⁊ orāte: apertū ē celū. Baptiçat⁹ eſt aūt dn̄s nō mūdari volēs: ſꝫ mūdare aq̄s: vt ablute ꝑ carnē xp̄i q̄ peccatū nō cognouit: baptiſmatis ius haberēt. GRE. naçāçen⁹: Accedit etiā xp̄s ad baptiſmū: forſan ſāctificatur⁹ baptiſtā: qd̄ aūt nulli dubiū ē vt totū veterānū adā imergat aque. AMB. Que etiā ſit dn̄ici cā baptiſmati: dn̄s ipe declarat dicēs: Sic decet iplere omnē iuſticiā. q̄ ē ḡ iuſticia niſi q̄ qd̄ alteꝝ tibi facē velis: ꝑor ipe cipias: ⁊ tuo alios horteris exēplo: Nemo igit refugiat lauacrū gr̄e: qñ xp̄s lauacrū pnie nō refugit. CHRY. Fuerat aūt baptiſma iudaicū: qd̄ ſordes carnis amouebat: nō ꝯſcie crimina. Noſtrū aūt baptiſma ſepat a peccati: lauat aīaꝫ: ⁊ ſpūs copiā elargit. baptiſma vo ioānis iudaico ꝑſtanti⁹ fuit. neq;. n. ad obſuātiā corpaliū mūdificationū iducebat: ſꝫ monebat a vitio i v'tutē ꝯuerti. Noſtro vo baptiſmate min⁹: eo ꝙ nec ſpm̄ſcm̄ admiſtrabat: nec remiſſionē q̄ ꝑ gr̄aꝫ fit exhibebat: cū q̄ſi finiſ q̄dā eēt vtrorūq; baptiſmatū: ſꝫ neq; iudaico baptiſmate nec nr̄o baptiçat⁹ ē xp̄s: q̄ nec idulgētia peccatoꝝ egebat: nec illa caro expers erat ſpūſſcti: q̄ ꝑ ſpirituſcm̄ ab ipo ꝑncipio cōcepta ē: ſꝫ baptiçat⁹ ē ioānis baptiſmate: vt ex ipa natura baptiſmati ſcias: q̄ neq; cā peccati neq; ꝓpt̄ idigentiā doni baptiçatus eſt. Dicit auteꝫ: Baptiçato ⁊ orāte. vt perpēdas ꝙ ſuſcepto baptiſmate opportuna ſit iugis oratio. BEDA: Quia etſi peccata ſunt oia in baptiſmo laxata: nō adhuc terrene carnis eſt fragilitas ſolidata. nā q̄ſi trā

ſito mari rubꝛo gratulamur ſubmerſos egyptios: ſed in deſerto mūdane conuerſationis hoſtes occurrūt: alij qui duce chꝛiſti gratia noſtro ſudoꝛe vincant: donec pueniamus ad patriā. CHRY. Dicit aūt: apertū eſt celū: tāq̄ hacten⁹ recluſū fuiſſet. Jam aūt ouili ſuperno ⁊ infimo in vnū redacto: ⁊ vno exiſtēte ouiū paſtoꝛe: celum patuit: ⁊ homo terricola aggregatus eſt angelis. BEDA: Non eni ei celū nūc apertū eſt: cui⁹ oculi celoꝝ interioꝛa cernebant: ſed virtus ibi baptiſmatis oñdit: de quo quiſq̧ cū egredit: regni celeſtis ei ianua aperit: dūq̧ caro innoxie frigentib⁹ tangit aquis oppoſita quondā noxijs rūphea extinguit ignea. CHRY. Deſcēdit etiā ſpūſſanctus ad chꝛiſtū tanq̄ ad generis noſtri pꝛincipiū: vt in chꝛiſto ſit p̄mo qui nō ſibi ſed nobis potius illū ſuſcepit. vñ ſequit: Et deſcēdit ſpūſſanct⁹ coꝛpali ſpecie ſicut colū. i. ipm. Nō exiſtimet aliqs q̄ cū nō habuit eū ſuſcepit ip̄z. Jp̄e nāq̧ illū deſurſū tanq̄ deus mittebat: at idē vt homo recipiebat inferius. Jgit ex eo deuolauit in eū: ex ipſius deitate ad eius humanitatē. AVG. xv. de trini. Abſurdiſſimū aūt eſt cū iam. xxx. annoꝝ eēt accepiſſe ſpiritūſanctū: ſed venit ad baptiſmū ſicut ſine peccato ita nō ſine ſpūſācto. Si eni de ioanne ſcriptū eſt: ſpiritu ſancto replebit ab vtero matris ſue: qd de homine chꝛiſto credendū eſt: cuius carnis ip̄a deceptio nō carnalis ſz ſpiritalis fuit. Nūc ſ̄ coꝛpus ſuū. i. eccliaz p̄figurare dignatus ē: in qua baptiſati p̄cipue accipiūt ſpm̄ſanctū. CHRY. Redolebat illud baptiſma aliqd vetuſtatis: ⁊ partim ſapiebat nouitatem. q̄ eni baptiſma ſuſcipet a pphetā: oſtēdebat aliqd vetuſtatis. q̄ aūt ſpūs deſcenderit: nouū aliqd deſignabat.

AMBRO. Merito aūt ſpūs ſe in coꝛpe demōſtrauit qm̄ in diuinitatis ſubſtātia nō videt. Aduertam⁹ myſterium quare ſicut colūba. ſimplicitatē eni lauacri reqrit grā qm̄ in typo veteri colūba quondā ad illā arcaz q̄ ſola fuit diluuij imunis reuerſa eſt. CHRY. Uel nūc vt manſuetudinē magiſtri declaret: in ſpecie colūbina apparet. i pentecoſte aūt quemadmodū ignis: vt oñdat penā. Cum eni opoꝛtebat delictis ignoſcere: manſuetudo neceſſaria erat: ſed vt adepti ſumus grām: reſtat examinis ⁊ iudicij tp̄s. CYPRI. de vnitate ecclie. Eſt aūt colūba ſimplex ⁊ letū aial nō felle amarū: nō moꝛſibus ſeuū: nō vngule laceratione violentū: hoſpitia humana diligere: vnius dom⁹ noſſe ꝯſoꝛtiū: cū generant filios ſimul ſedere cū cōmeant: volatu inuicē coherere: ꝯuerſatiōe cōmuni vitā ſuaz degere: oꝛis oſculo ꝯcoꝛdiā pacis agnoſcere: legez circa oīa vnanimitatis iplere. CHRY. Et quidē chꝛiſtus in oꝛtu ſuo p plurima ſe manifeſtauerat oꝛacula: verꝫ q2 noluerūt aduertere: cū medio latuerit tp̄e: rurſuz ſe ab alio clarioꝛe patefecit pꝛincipio: nō ſtella ſz deſup indicabat pater in vndis ioꝛdanis: ⁊ ſpūs deuolabat ꝑtrahēs illā vocē ſup verticez eius qui baptiçabat. vñ ſequit: Et vox de celo fa. eſt: Tu es filius meus dilec. in te cōpla. mihi.

AMBRO. Uidimus ſpiritū ſed in ſpecie coꝛpoꝛali. Et patrē quē videre nō poſſum⁹: audiamus. Jnuiſibilis eni eſt pater: ſz ⁊ filius inuiſibilis ſm diuinitatē: ſz demōſtrare ſe voluit in coꝛpe. ⁊ q2 pater coꝛpus nō gerebat: iō ꝓbare voluit nobis in filio ſeſe p̄ſentē dicēs: Tu es fili⁹ meus. ATHANA. Sacra quidē ſcriptura ex noie filij duplicē intellectū oñdit. vnū quidē vt i euāgelio dicit: Dedit eis poteſtatē vt fiant filij dei. alterū aūt intellectuz iuxta quē iſaac eſt fili⁹ abꝛae. Chꝛiſtus ergo nō ſimplicit dicit dei filius: ſz cū articuli additiōe: vt cōpꝛehēdamus qm̄ ip̄e ſolus eſt qui reuera ⁊ ſm naturā eſt filius: quāob rē ⁊ vnigenit⁹ dicit: nā ſi ſm inſaniā arrij dicit fili⁹: ſicut q̄ hoc nomē per gratiā aſſequūt: i nullo a nobis differre videbit. Reſtat ergo ſm aliū intellectū fatendū eſſe chꝛiſtuz filiū dei: ſm quem iſaac filius abꝛae eſſe cognoſcitur: qō eni ab alio naturaliter gignit: nō aūt ab extrinſeco ſumit exoꝛdiū. filiū natura receſet: ſed dicit: Nunquid vt hominis eſt paſſibilis natiuitas filij: minime. ſed deus cum ſit indiuiſibilis ipaſſibiliter pater eſt filij. vnde verbū patris dicit: q2 nec ipm vt humanū paſſibiliter ꝓducit: ⁊ cū ſimplex ſit natura diuina: vnius ſolius filij pater eſt: ⁊ propter hoc additur: Dilectus. CHRY. Cū eni quis vnuz ſolū poſſidet filiū maxīe diligit. ſi vero pater fact⁹ ſit pluriū: diſpartitus affectus remittit. ATHANA. Cum autem antea pꝛophetas pꝛotulerit dei pꝛomiſſa dicentis: Mittam chꝛiſtū filiū meum nunc apud ioꝛdanē: quaſi cōſūmato ꝓmiſſo decenter ſubiungit: Jn te cōplacuit mihi.

BEDA: Ac ſi dicat: in te placitū mihi conſtitui. i. hoc p te gerere qō mihi placet. GRE. ſup eze. Uel aliter: oīs qui penitendo coꝛrigit aliqua que fecit: eo ipſo q̄ penitet ſe ſibi diſpliculſſe indicat: q2 emēdat qō fecit. Et q2 oipotens pater humano modo de peccatoꝛibus locutus eſt dicens: Penitet me feciſſe hominē: quaſi ſimetipſi diſplicuit in peccatoꝛibus quos creauit. in ſolo aūt chꝛiſto ſibi cōplacuit: quia in ſolo eo nō inuenit culpam: in qua ſe repꝛehendat quaſi per penitentiā. AVG. de con. euan. Q2 autem mattheus dicit: Hic eſt filius meus: Lucas autem: Tu es filius meus dilectus. ad eandē ſniam explicādam valet. vox eni celeſtis vnū hoꝝ dixit: ſed matthe⁹ oſtendere voluit ad id valere quod dictum eſt: hic eſt filius meus. vt illis qui potius audiebant: indicaret q̄ ipſe eſſet filius dei. nō eni chꝛiſto indicabat q̄ ſciebat: ſz audiebant q̄ aderant ꝑpter quos etiā ip̄a vox facta eſt.

Et ipſe ieſus erat incipiens quaſi annoꝝ triginta vt putabatur filius ioſeph qui fuit hely: qui fuit mathat: qui fuit leui: qui fuit melchi: qui fuit ianne: qui fuit ioſeph: qui fuit mathathie: qui fuit amos: q fuit naū: q fuit heſli: q fuit nagge: q fuit maath: q fuit mathathie: q fuit ſemei: q fuit ioſeph: q fuit iuda: qui fuit ioanna: q fuit reſa: q fuit çoꝛobabel: q fuit ſalathiel: q fuit neri: q fuit melchi: q fuit addi: qui fuit coſan: qui fuit helmadam: qui fuit her: qui fuit ieſu: qui fuit helieçer: qui fuit ioꝛim q fuit mathat: qui fuit leui: qui fuit ſymeon: qui fuit iuda: qui fuit ioſeph: qui fuit iona: qui fuit heliachim: qui fuit melcha: qui fuit mēna: qui fuit mathatha: qui fuit nathan: qui fuit dauid: qui fuit ieſſe: qui fuit obeth: qui fuit booç: qui fuit ſalmon: q fuit naaſon: q fuit aminadab: qui fuit arā: qui fuit eſron: qui fuit phares: qui fuit iude: qui fuit iacob q fuit iſaac: q fuit abꝛae: q fuit thare: q fuit nachoꝛ: q fuit ſaruch: q fuit ragan: q fuit phalech: q fuit heher: qui fuit ſale: qui fuit chainam: qui fuit arphaxat: qui fuit ſem: qui fuit noe: qui fuit lamech: qui fuit mathuſalē: qui fuit enoch: qui fuit iareth: qui fuit malalehel: qui fuit chainā: qui fuit enos: qui fuit ſeth: qui fuit adam: qui fuit dei.

ORI. Cum autē baptiçatū dn̄m dixiſſet: generationem domini exponit nō a ſuperioꝛib⁹ ad inferioꝛa deducēs ſed a chꝛiſto vſq̧ ad ipm puenit deū. vñ dicit. Et ipſe ieſus erat incipiens quaſi annoꝝ. xxx. Qn̄ eni baptiçat⁹ eſt ⁊ myſteriū ſecūde generationis aſſumpſit: tunc dicit incepiſſe: vt tu quoq̧ pꝛiorē natiuitatē deſtruas: ⁊ in ſecunda regeneratione naſcaris. GRE. Naçançenus: Eſt ergo cōſiderandum quis eſſet qui baptiçatus eſt: ⁊ a quo ⁊ quando. Mundus ſiquidē ⁊ a ioanne ⁊ iam inceptis miraculis: vt ex hinc ſuſcipiam⁹ doctrinā nos pꝛemūdandi ⁊ humilitatē amplexandi: quin ⁊ in pfectiōe ⁊ ſpiritalis ⁊ carnalis etatis p̄dicandi: quoꝝ pꝛimū dictū ſit baptiſma ſuſcipientib⁹ ⁊ nō p̄munientib⁹ ſe p habitū bonū: nā etſi relaxationē peccatoꝝ faciat donū baptiſmi: verendū tamen

eſt ne ad eandez vomitū reuertamur. Scōm dictum eſt aduerſus inſurgētes contra diſpenſatoꝛes myſterij: fidem ipſi dignitate p̄cellūt. Tertiū editū eſt illis qui de iuuentute cōfidunt: ⁊ quodlibet tempus arbitrant ad p̄dicationē vel doctrinam ſpectare. Purgatur ieſus: ⁊ tu purgationē cōtemnis a ioanne: ac tu in tuaz monitoꝛem inſurgis tricenari⁹: tu aūt docēdo ſenioꝛes lanuginē pueniſ. Sed aſſunt danielis ⁊ ſimiliū exēpla in oꝛe: nā quilibet nouius ad rñdēdū parat⁹ ē. Nō ē aūt lex ecclie qō raro ꝯtingit: eo q̄ nec vnica hirūdo ver ſtatuit. CHRY. Uel iecirco vſq̧ ad illā etatē q̄ cuncta peccata recipit: expectat totā legē pficiēs: ne q̄s dicat q̄ iō legē ſoluit q̄ eā nō poterat ꝯſūmare. GRECVS. Ob h̄ etiā tricenari⁹ accedit ad baptiſma: vt oñdat q̄ ſpiritual regeneratio viros parit pfectos ſm ſpiritalē etatē. BEDA: Pōt etiā tricenalis baptiçati ſaluatoꝛi etas: nrī etiā baptiſmati intimare myſteriū ꝑpt fidē. ſ. trinitati ⁊ opationē decalogi. GRE. naçā. Baptiçādus eſt tamē infantulus ſi neceſſitas vrgeat: nam vtili⁹ inuiſibilit ſāctificari q̄ nō ſignatos trāſmigrare. Sz dices: Chꝛiſtus tricenari⁹ baptiçat cū de⁹ eēt: tu vō iubes accelerare baptiſma: cū dixiſti deus: ad obiectū ſoluiſti. Jp̄e nō indigebat purgamine: nec aliqō iminebat ei piculū dū differret baptiſma. at tibi in paruū nō redūdat piculū: ſi trāſmigres in coꝛruptiōe nat⁹: nō aūt icoꝛruptiōis veſte indut⁹. Et qdē bonū ē baptiſmi mūdiciā cuſtodire: ſz poti⁹ ē iterdū paulīſp maculari q̄ grā carere omnino.

CYRIL. Lz tn̄ xp̄s ſm carnem careat p̄re: ſuſpicabant aliq̄ eū patrē hr̄e. vñ ſeqt: Ut putabat fili⁹ ioſeph. AMBRO. Bñ: Ut putabat: q̄ vere nō erat: ſz iō putabat: q2 eū maria q̄ ioſeph viro ſuo erat deſpōſata genuerat. Cur aūt ioſeph magis q̄ marie generatio deſcribit: cū maria de ſpūſancto genuit chꝛiſtū: ⁊ ioſeph a generatiōe dñi videat alien⁹ dubitare poſſemus: niſi ꝯſuetudo nos inſtrueret ſcripturaꝝ: q̄ ſp viri oꝛiginē q̄rat: maxime cū i ioſeph etiā oꝛigo ſit marie: nā cū vir iuſt⁹ fuerit ioſeph: vtiq̧ ex tribu ſua: ⁊ ex patria ſua accepit vxoꝛē. itaq̧ ⁊ cēſus tp̄e aſcēdit ioſeph de domo ⁊ de patria dauid vt ꝓfiteret cū maria vxoꝛe ſua: q̄ ex ea domo ⁊ ex eadē patria ꝓfeſſionē defert: vtiq̧ eiuſdē trib⁹ ⁊ eiuſdē patrie ſe eē deſignat. vñ generationē ioſeph explicās ſubdit: Qui fuit hely. Jllud aūt aduertam⁹ q̄ ſāctus matthe⁹ iacob q̄ fuit pater ioſeph filiū nathā eē cōmemoꝛat: lucas vō ioſeph cui deſponſata fuit maria filiū hely eē deſcripſit: quō vni⁹ duo p̄res. ſ. hely ⁊ iacob eē potuerūt. GRE. naçan. Dicūt aūt quidā q̄ vnica eſt ſucceſſio a dauid vſq̧ ad ioſeph: lz diuerſis noibus ab vtroq̧ euāgeliſta narrat. Sz h̄ abſurde fatent: qm̄ initiū hui⁹ generatiōis duos frēs obtinuit: nathā. ſ. ⁊ ſalomonē. vñ generatiōes diuerſimode ꝓfluxerūt. EVSE. Jp̄oꝝ ſ̄ verboꝝ ſnīe intellectū attētius explicem⁹. ſi. n. approbāte mattheo ioſeph eē filiū iacob: lucas ſilr approbaſſet ioſeph eē filiū hely: eēt aliq̄ ꝯtrouerſia. Ceterꝝ cū approbāte mattheo lucas pluriū opinionē declararet: nō ꝓpꝛiā dicēs vt putabat: nō arbitroꝛ aliqō relinq̄ dubiū. Cū. n. eēnt int iudeos diuerſe opiniones de xp̄o: ⁊ oēs reducerēt ipm ad dauid: ꝑpt ꝓmiſſiōes ei factas: plurimi aūt aſſererēt chꝛiſtū a dauid eē futurū: p ſalomonē ⁊ alios reges: qdā hāc opinionē vitabant: eo q̄ plurima de regib⁹ dicunt enoꝛmia. Et q2 de iechonia hieremias dixit q̄ nō oꝛiet ſemē ex eo collocādū in ſede dauid: quoꝝ opinionē cōmemoꝛat lucas ſentiēs enarrare mattheū q̄lis eēt veritas generatiōis. ⁊ hec ē p̄ma rō. Eſt ⁊ alia ꝓſūdioꝛ: Matthe⁹. n. cū incipet ſcribere añ ꝯceptionē marie ⁊ carnalē natiuitatē ieſu: oppoꝛtune velut i hiſtoꝛia p̄mittit carnalē ꝓgeniē: vñ ⁊ generationē a ſupioꝛibus deriuat deſcēdēs. Cū. n. verbū dei carnē accipet deſcēdebat: ſz lucas ad factā p lauacrū regenerationē ꝓſilit ⁊ ibi aliā generū ſucceſſionē exponit: ⁊ ab imis ad pꝛima ſubleuans pariter: ⁊ peccatoꝝ quos narrauit mattheus memoriā abdicat: eo q̄ quiſq̧ in deo renaſcit: fit alien⁹ a criminoſis parētib⁹ dei fili⁹ factus: ⁊ eoꝝ q̄ ſm deū vitaz duxerūt honeſtā. Sic. n. ab eo dictū ē: Tu ꝓficiſceris ad p̄res tuos: nō qdē carnales ſz in deo p̄res: ꝑpt ſimilitudinē honeſtati. Jgit ei q̄ in deo naſcit aſcribit parētes qui fūt ſm deū p cōparātiā moꝝ. AVG. de que. no. ⁊ ve. teſtamēti: Uel alit: Matthe⁹ a dauid p ſalomonē deſcendit ad ioſeph: lucas vō ab hely q̄ tp̄e fuit ſaluatoꝛis aſcēdit p traducē nathā filij dauid ⁊ hely: ⁊ ioſeph iuxta tribū oñdens vni⁹ generis eē vtrūq̧: ac p hoc nō ſolū ioſeph filiū eē ſaluatoꝛē: ſz ⁊ hely. Jp̄a. n. rōe q̄ ioſeph fili⁹ dr̄ eē ſaluatoꝛ: ip̄a etiā ē ⁊ hely filius ⁊ ceteroꝝ oium q̄ de eadē tribu fūt. hinc eſt qō dicit aplus: Quoꝝ p̄res ⁊ ex qb⁹ xp̄s ſm carnē. AVG. de que. euā. Uel tres cāe occurrūt: quarū aliquā euāgeliſta ſecut⁹ ſit. aut. n. vn⁹ euāgeliſta p̄rez ei⁹ a q̄ genit⁹ ē noiauit; alter vō vel auū maternū vl̄ aliquē de cognatis maioꝛib⁹ poſuit. aut vnus erat ioſeph naturalis p̄r: ⁊ alt eū adoptauit. aut moꝛe iudeoꝝ cū ſine filijs vn⁹ deceſſiſſet ei⁹ vxoꝛē ꝓpinqu⁹ recipiēs filiū quē genuit ꝓpinquo moꝛtuo deputauit. AMBRO. Tradit. n. nathā q̄ a ſalomone gen⁹ duxit: iacob generaſſe filiū: ⁊ vxore ſupſtite deceſſiſſe: quā poſtea melchi accepit vxoꝛē: ex q̄ generat⁹ ē hely. Rurſus hely fratre iacob ſine liberis decedente: copulat⁹ ē fratris vxoꝛi ⁊ generauit filiū ioſeph: q̄ iuxta legē iacob fili⁹ dr̄: qm̄ ſemē fratris defūcti iuxta legis veteris ſeriē ſuſcitabat. BEDA: Uel aliter: Jacob fratris hely ſine liberis defūcti vxoꝛē de mandato legis accipiēs genuit ioſeph: natura qdē germinis filiū ſuū: ſz vō legi p̄ceptū efficit fili⁹ hely. AVG. de que. no. ⁊ ve. teſtamēti: Pꝛobabili⁹. n. intelligim⁹ lucā adoptātis oꝛiginē tenuiſſe: q̄ noluit ioſeph genitū dicere ab illo cui⁹ filiū eē narrauit. cōmodi⁹. n. fili⁹ dictus ē a q̄ fuerat adoptat⁹ q̄ diceret ab illo genit⁹ cui⁹ carne nō erat nat⁹. Matthe⁹ aūt dicens: Abꝛaā genuit iſaac. Jſaac autem genuit iacob: atq̧ in h̄ verbo qō ē genuit pſeuerās donec i vltimo diceret: Jacob aūt genuit ioſeph: ſatl expꝛſſit ad eū ſe patrē pduxiſſe oꝛiginē generātiū a q̄ ioſeph nō adoptat⁹ ſz genitus erat. quāq̄ ſi etiā genitū lucas diceret ioſeph ab hely: nec ſic nos hoc verbū purbare deberet: neq̧ eni abſurde quiſq̧ dicit nō carne ſed charitate genuiſſe quē ſibi filium adoptauit. Merito aūt lucas adoptatiōis oꝛiginē ſuſcepit: q2 p adoptationē efficimur filij dei: p carnalē vō generationē fili⁹ dei potius ꝑpter nos filius hominis factus eſt. CHRY. Quia vero hec pe euāgelij cōſiſtit in ſerie nominū: nihil p̄cioſū exinde acqri exiſtimāt. Ne igit hoc patiamur: experiamur etiā hūc paſſū ſcrutari. Eſt. n. ex nudis noibus copioſū haurire theſaurū: q2 pluriū rerū indicatiua ſūt noia: nā ⁊ diuinā clementiā ⁊ oblatas a mulierib⁹ gratiaꝝ actiōes ſapiūt. cū eni filios ipetrabāt: nomē imponebāt a dono. GLO. Jnterptat igit hely de⁹ meus vel ſcandens. Qui fuit mathat. i. donās peccata. Qui fuit leui. i. additus. AMBRO. Pulchꝛe lucas qm̄ filios iacob nō poterat plures cōpꝛehēdere: ne extra generationes euagari ſupflua ſerie videret: lz in alijs. i. longe poſterioꝛibus: patriarcharū tn̄ aliqua noia nō pꝛetermittenda arbitratus eſt: ioſeph: iude: ſymeonis: ⁊ leui. Quatuoꝛ eni genera in his cognoſcimus fuiſſe virtutū: in iuda paſſionis dominice per figurā myſteriū ꝓphetatū: in ioſeph p̄ceſſiſſe caſtitatis exēplū: in ſymeone vindictā pudoꝛis: in leui officiū ſacerdotis. vnde ſequit: Qui fuit melchi. i. rex meus. Qui fuit iāne. i. dextra. Qui fuit ioſeph. i. accreſcens. fuit aūt alius iſte ioſeph. Qui fuit mathathie. i. donū dei vel aliquando. Qui fuit amos. i. onerans vel onerauit. Qui fuit naū. i. conſolatio vel conſolatoꝛ. Qui fuit eſlij. idest adiuua me. Qui fuit nagge. idest meridies vel meridianū. Qui fuit naat. idest deſiderium. Qui fuit mathathie. vt ſupꝛa. Qui fuit ſemei. i. obediens. Qui fuit ioſeph. i. augmentū. Qui fuit iuda. i. ꝯfitēs. Qui fuit ioanna. i. dñs vel grā eius vl̄ dñs miſericoꝛs. Qui fuit reſa. i. miſericoꝛs. Qui fuit çoꝛobabel. i. p̄ceps vl̄ ma

giſter babylonis. Qui fuit ſalatiel.i.petitio mea deꝰ. Qui fuit neri.i.lucerna mea. Qui fuit melchi.i.regnū meum. Qui fuit addi.i.robuſtus vel violētꝰ. Qui fuit coſā.i.diuinās. Qui fuit helmadā.qḋ ē dei mēſura. Qui fuit her.qḋ eſt vigilans vł vigilia vł pellicens. Qui fuit ieſu.qḋ eſt ſaluator. Qui fuit elieẓer.i.deus meꝰ adiutor. Qui fuit ioram.i.dñs exultās vel exaltās. Qui fuit mathat vt ſupra. Qui fuit leui,vt ſupra. Qui fuit ſymeō.i.audiuit triſticiā vł ſignū. Qui fuit iuda.vt ſupra. Qui fuit ioſeph.vt ſupra. Qui fuit iona.i.colūba vel dolēs. Qui fuit eliachim.qḋ eſt dei reſurrectio. Qui fuit melcha.i.rex eiꝰ. Qui fuit mēna.qḋ eſt viſcera mea. Qui fuit mathathia.i.donū. Qui fuit nathan.i.dedit vel dantis. AMBRO. Per nathā aūt expreſſā aduertimꝰ ꝓphetie dignitatē: vt qꝛ vnꝰ oīa chriſtus ieſus:in ſingulis quoqꝫ maiorībꝰ genera virtutū diuerſa pcederēt. Sequit̄: Qui fuit dauid. ORI. Dñs deſcendēs in mūdū aſſūpſit peccatoꝝ hoīeꝫ pſonā: ⁊ naſci voluit de ſtirpe ſalomonis:vt refert matheꝰ cuiꝰ peccata ſcripta ſūt:⁊ ceteroꝝ ex qbus multi fecerūt malū in ↄſpectu dei. Qui vero aſcēdit ⁊ ſcdo p baptiſmū oriꝰ eē deſcribit̄:vt refert lucas:nō p ſalomonē ſꝫ p nathā naſcit̄ q̄ arguit patrē ſup vrie morte ortuqꝫ ſalomōis. AGV. in libro retracta. Dicēdū aūt ꝙ huiuſmōi noīs ꝓpheta arguit dauid:ne putet̄ idem fuiſſe hō cū alter fuerit. GRE naẓan. Sed ad dauid vtrunqꝫ euangeliſta eſt generis proceſſus indiuiſibilis.vñ ſequit̄: Qui fuit ieſſe. GLO. Interp̄tat̄ dauid manu fortis: Jeſſe incenſū. Sequit̄: Qui fuit obeth.qḋ eſt ſuitus. Qui fuit booẓ.quod eſt forti. Qui fuit ſalmō.qḋ eſt ſenſibilis vel pacificꝰ. Qui fuit naaſon.qḋ eſt auguriū vł ſerpentinus. Qui fuit aminadab.i.populus voluntariꝰ. Qui fuit arā.qḋ eſt erectus vel excelſus. Qui fuit eſron.i.ſagitta. Qui fuit phares.qḋ eſt diuiſio. Qui fuit iude.i.ↄfitens. Qui fuit iacob.qḋ eſt ſupplātator. Qui fuit iſaac.qḋ ē riſus vel gaudiū. Qui fuit abraam.qḋ eſt pr̄ multaꝝ gentiū vel vidēs populū. CHRY. Mattheꝰ quidē tanq̄ q̄ iudeis ſcribebat:nihil ſtatuit vlteriꝰ ſcribere:niſi ꝙ ab abraam ⁊ dauid chriſtus pceſſerat hoc.n.maxime placabat iudeos. Lucas vero ſicut q̄ oībus cōiter loq̄baẗ vlterius ꝓtendit ſmonē attingēs vſqꝫ ad adā.vñ ſequit̄: Qui fuit Thare. GLO. Qḋ interpretat̄ exploratio ſiue nequitia. Qui fuit nachor.qḋ eſt requies lux. Qui fuit ſeruth.qḋ eſt corrigia vel cōprehēdens lorū vel pfectio. Qui fuit ragan.qḋ eſt egrotus vł paſcēs. Qui fuit phales.qḋ eſt diuidens vel diuiſū. Qui fuit heber.qḋ eſt trāſitus. Qui fuit ſale.qḋ ē tollēs. Qui fuit chynan:qḋ eſt lamētatio vel poſſeſſio eoꝝ. BEDA: Nomē ⁊ generatio cainan iuxta hebraicā veritateꝫ neqꝫ in geneſi neqꝫ in verbis dieꝝ iuenit̄.ſꝫ arphaxat ſelaa vł ſale filiū nullo interpoſito genuiſſe phibet̄. Scito ꝙ lucā hanc generationē de.lxx.interp̄tū editione ſumpſiſſe:vbi ſcriptū eſt ꝙ arphaxat.cxxxv.annoꝝ genuerit cainan:⁊ ipſe cainan cū.xxxv.fuerit annoꝝ genuerit ſela. Seq̄t: Qui fuit arphaxat. GLO. Qḋ ē ſanās depopulationē. Qui fuit ſem.qḋ eſt nomē vel nominatꝰ. Qui fuit Noe.qḋ ē requies. AMBRO. Noe quidē iuſti inter dñicas generationes cōmemoratio nō debuit ptermitti:vt qꝛ edificator eccl̄e naſcebat̄:cū ſui generis auctorē pmiſiſſe videat̄ qꝛ eā in typo aū fūdauerat. Qui fuit lamech. GLO. qḋ eſt humiliatū vł pcutientē pcuſſū vł humilē. Qui fuit mathuſalē.qḋ ē mortꝰ vł mortuꝰ ē ⁊ iſtogauit. AMB. Huiꝰ vltra diluuiū numerant̄ anni: vt qm̄ ſolus eſt chriſtꝰ vnꝰ cuius vita nullā ſentit etatē:in maiorībꝰ quoqꝫ ſuis nō ſeſiſſe diluuia videret̄. Qui fuit enoch. ⁊ hic pietatis dñice ⁊ diuinitatis manifeſtū indiciū eſt:eo ꝙ nec mortē ſenſerit dñs:⁊ ad celū remeauerit:cuius generis auctor raptꝰ ad celū eſt.vñ manifeſtū eſt chriſtū potuiſſe nō mori:ſed voluiſſe vt nobis mors illꝰ ꝓdeſſet. ⁊ ille quidē raptus ne malicia mutaret cor eiꝰ.dñs aūt quē malicia ſeculi mutare nō poterat:eo vñ venerat:nature ſue maieſtate remeauit. BEDA: Pulchre aūt a baptiẓato dei filio vſqꝫ ad deū patrē aſcendēs.lxx.gradu enoch ponit̄:q̄ dilata morte tranſlatus eſt in paradiſū:vt ſignificet eos q̄ in gratiā adoptiōis filioꝝ ex aq̄ ⁊ ſpūſancto regenerant̄:interim poſt corꝑis abſolutionē eternā ſuſcipiēdos in requiē. Septua generiꝰ.n. ꝓpē ſeptimā ſabbati illoꝝ requiē ſignificat q̄ iuuante dei grā decalogū legis impleuit. GLO. Interp̄tat̄ aūt enoch dedicatio. Qui fuit iared.qḋ eſt deſcendēs ſiue ↄtinēs. q̄ fuit malaleel.qḋ eſt laudatus dei vel laudās deū. Qui fuit cainan.vt ſupra. Qui fuit enos.i.homo deſperās vł violētꝰ. Qui fuit ſeth.qḋ eſt poſitio ſiue poſitꝰ. AMBRO. Seth poſterior filiꝰ ade nō ſilet̄: vt cum due ſint populi generatiōes ſignificaret in typo in poſteriore potiꝰ ꝙ in priore generatiōe chriſtū numerādū. Sequit̄: Qui fuit adā. GLO. Qḋ eſt homo vł terrenꝰ vel idigena. Qui fuit dei. AMBRO. Quid pulchriꝰ potuit ↄuenire:ꝙ vt ſancta generatio a dei filio inciperet:⁊ vſqꝫ ad dei filiū duceret:creatuſqꝫ pcederet in figura vt natus in veritate ſequeret̄:ad imaginē factus pirēt:ppter quem dei imago deſcēderet. Putauit etiā lucas ad deū chriſti originē referendā:ꝙ verꝰ chriſti generator deus ſit:vł ſm generationē verā pater: vel ſm lauacri ⁊ regenerationeꝫ myſtici auctor muneris. Et iō nō a pmo generationē eiꝰ cepit deſcribere:ſꝫ poſtea ꝙ baptiſma eius explicuit:vt ⁊ ſm naturā ⁊ ſm gratiā dei filiū demōſtraret. Qꝫ aūt euidentius diuine generationis indiciū: q̄ ꝙ de generatiōe dicturꝰ patrē pmiſit loquentē: Tu es filius meꝰ dilectus. AVG. de cō. euā. Satis etiā p hoc demōſtrauit:nō ſe iō dixiſſe ioſeph filiū hely ꝙ de illo genitus:ſꝫ ꝙ ab illo potius illi fuerit adoptatꝰ:cū etiā ipm adā filiū dixit cuꝫ ſit factus a deo:ſꝫ p grāꝫ quā poſtea peccādo amiſit tāq̄ filiꝰ in paradiſo ↄſtitutꝰ ſit. THEO. Jdeo etiā generationē finit in deū:vt addiſcamꝰ ꝙ q̄ in medio ſūt pres chriſtus ad deū eriget:⁊ filios dei faciet:vt etiā crederet xp̄i generatio ſine ſemie fuiſſe.q.d. Si nō credis ꝙ ſcdus adā factus ſit ſine ſemine:deuenias ad pmū adā: iuenies euꝫ abſqꝫ ſemine factū a deo. AVG. de cō. euā. Et mattheꝰ q̄dē ſignificare voluit dñꝫ deſcēdētē ad nr̄aꝫ mortalitatē:iō generatiōes ab abraā vſqꝫ ad xp̄i natiuitatē deſcendēdo cōmemorauit ab initio euāgelij ſui. Lucas aūt nō ab initio:ſꝫ a baptiſmo xp̄i generatiōes narrat:nec deſcēdēdo ſꝫ aſcēdēdo tāq̄ ſacerdotē i expiādis peccatiſ magis aſſignās:vbi teſtimoniū phibuit dicēs: Ecce q̄ tollit peccata mūdi. Aſcēdēdo aūt puenit ad deū cui mūdati ⁊ expiati recōciliamur. AMBRO. Nec h̄ euāgeliſte diſcrepare videāt̄:q̄ veterē ordinē ſūt ſecuti. Nec mireri ſi ab abraam plēs ſꝫ lucā ſucceſſiōes vſqꝫ ad chriſtū ſūt:pauciores ſm mattheū:cū p alias pſonas generationē fateari eē decurſā. Pōt.n.fieri vt alij lōgeuā trāſegerit vitā:alteriꝰ vo generatiōis viri in matura etate deceſſerint: cū videamꝰ ꝙ pleſ ſenes cū ſuis nepotibꝰ viuere:alios vō viros ſtatim filijs obire ſuſceptis. AVG. de cō. euā. Cōuenientiſſime aūt lucaſ baptiſato dño generatiōes p.lxxvij.pſonas ſurſū ↄſus numerat. Nam ⁊ aſcendēs ad deū cui p pctoꝝ abolitōnē recōciliamur expſſus eſt: ⁊ p baptiſmū fit hoīm oiuꝫ remiſſio peccatoꝝ q̄ illo numero ſignificat̄:nā vndecies ſeptē.lxx.⁊ ſeptē ſūt. Jn denario aūt pfectio btitudinis ē:qḋ trāſgreſſio denarij deſignat peccatū p ſupbiam plus aliq̄d hr̄i cupiēti.h̄ aūt ſepties ꝓpterea ducit̄:vt motu hoīs facta ſignificet̄ illa trāſgreſſio. Ternario.n numero icorporea ps hoīs ſignificat̄: q̄rnario vō corpꝰ.motꝰ aūt i numeris nō exp̄mit̄ cū dicimꝰ: vnū duo tria:ſed cū dicimꝰ:ſemel bis ter.vñ p ſepties.xj.ſignificat̄ motu hominis facta tranſgreſſio.

CA.IIII.

Jeſus aūt plenus ſpirituſancto regreſſus eſt a iordane:⁊ agebatur ſpiritu in deſertū diebuſ quadraginta:⁊ tētabat̄ a diabolo. Et nihil māducauit in diebus illis:⁊ ↄſūmatis

illis eſuriit. Dixit aūt illi diabolus: Si filius dei es, dic lapidi huic vt panis fiat. Et rn̄dit ad illū ieſus: Scriptuꝫ eſt:quia non in pane ſolo viuit homo; ſed in omni verbo dei.

THEO. Poſt baptiſmū chriſtus tētat̄: innuēs nobis ꝙ poſtq̄ erimꝰ baptiẓati tētatiōes iminēt nobis.vñ dicit̄. Jeſus aūt ple.ſpūſan.regreſ.ē a iordane. CYRIL. Dudū dixit deus: Nō pmanebit ſpūs meꝰ i hoīb⁹ iſtis:eo ꝙ ſūt caro.vbi vero regeneratiōe p aquā ⁊ ſpiritū ditati ſumus:facti ſumus diuine nature ꝑticipes ꝙ ſpūs aūt ꝑticipationē pmogenitꝰ:qui in multis fratribus pmus. recepit ſpiritū:q̄ ⁊ ſpūs dator eſt:vt etiā ad nos p ipm pueniat grā ſpūſſcti. ORI. Qū igit̄ legis ieſū plenū ſpiritu ſancto:⁊ i actibꝰ ſcribit̄ de apoſtolis:ꝙ repleti fuerint ſpiritu ſancto: vide ne equales putes eē apoſtolos ſaluatori. Quō eni ſi volueris dicere: Hec vaſa plena ſūt vino vł oleo:nō ſtatiꝫ dices ꝙ equali mēſura ſūt plena:ſic ⁊ ieſus ⁊ paulus pleni erāt ſpūſancto:ſꝫ vas pauli multo minꝰ erat q̄ ieſu:⁊ tñ erat ſm menſurā ſuā vtrunqꝫ repletū. accepto itaqꝫ a ſaluatore pleno ſpūſancto baptiſmo q̄ ſuper eū in ſpecie colūbe de celis venerat:ducebat̄ a ſpiritu:qꝛ quotquot ſpū ducunt̄:hi filij dei ſūt.iſte aūt ſupra oēs ꝓprie filius dei erat. BEDA: Ne q̄s aūt veniret in dubium a quo ſpū ductū ſiue expulſū:alij euāgeliſte dicerent: in deſertū:ↄſulte lucas demū intulit: Et agebat̄ in deſertū ſpū.xl.diebus.ne q̄d ↄ eū valuiſſe ſpūs putaret immūdus q̄ plenꝰ ſpūſancto q̄cunqꝫ volebat agebat. GRECVS. Si vero nos arbitrio ꝓprio noſtrā vitā diſponimꝰ:quo ipſe trahebat̄ inuitꝰ: Qꝫ ḡ dicit̄ agebat̄ ſpū:huiuſmōi hꝫ intellectū: Sponte ſpiritalē duxit ↄuerſationē:vt locū exhiberet tētanti. BASI. Nō eni verbo ꝓuocās inimicū:ſꝫ ope viſitās q̄rit deſertū:delectat̄ eni diabolus in deſerto nō patit̄ eē in vrbibus:ↄtriſtat ipm ↄcordia ciuiū. AMBRO. Agebat̄ igit̄ ↄſilio i deſertū vt diabolū ꝓuocaret:nā niſi ille certaſſet:nō mihi iſte viciſſet. Myſterio:vt illū adam de exilio liberaret:q̄ de paradiſo in deſertū eiectꝰ eſt. Exemplo:vt oſtenderet nobis diabolū ad meliora tēdentibus inuidere:⁊ tūc magis eſſe cauendū ne myſterij grāꝫ deſerat mentis infirmitas.vñ ſequit̄: Et tētabat̄ a diabolo. CYRIL. Ecce factus eſt in athletis iubēs agones deus in his q̄ coronat ſanctoꝝ vertices. GRE. nīſ. mo. Hoſtis tñ noſter mentē mediatoris dei ⁊ hoīuꝫ tētatione quaſſare nō valuit:ſic eni dignatꝰ eſt tētatiōes exterius ſuſcipe:vt tñ eius mens interiꝰ diuinitati inherēs incōcuſſa pmaneret. ORI. Tētatur autē ieſus a diabolo xl.diebꝰ:⁊ q̄ fuerint tētamēta neſcimꝰ:q̄ iō forſitan ptermiſſa ſūt:qꝛ maiora erāt q̄ vt lr̄is traderent̄. BASI. Uī dñs p quadragenā intentatꝰ manſit.nouerat.n.diabolus ꝙ ieiunabat:⁊ nō fameſcebat: ⁊ iō nō audebat accedere. vñ ſequit̄: Et nihil mādu.in il.die. Jeiunauit ſiquidē oſtēdens:ꝙ illi q̄ ſe vult ad pugnas tētationū accingere ſobrietas eſt neceſſaria. AMBRO. Tria igit̄ ſūt q̄ad vſū ꝓficiūt ſalutis humane:ſacramētū:deſertū:ieiuniū. Nemo niſi q̄ legitime certauerit:coronat̄. nemo aūt ad certamē virtutis admittit̄:niſi priꝰ ab oībus ablutus maculis delictoꝝ grē celeſti munerē ↄſecret̄. GRE. naẓā. xl. ſiquidē diebus ieiunauit nihil māducās:erat.n.deus. nos autē ieiuniū poſſibilitati ꝓportionamꝰ:lꝫ ẓelus aliq̄bꝰ ꝓgredi ſuadeat vltra poſſe. BASI. Sed tñ nō ſic vtendū eſt carne:vt p egeſtatē alimēti naturalis vigor eius ſoluat̄:neqꝫ vt ad vltimatū torporē intellectꝰ vrgeat̄ p diſſolutiōis exceſſū.vñ dñs noſter ſemel hoc pegit, ſed p totū ↄſequēs tps ordine debito gubernauit corpꝰ: ⁊ ſimiliter moyſes ⁊ helias. CHRY. Ualde aūt prudenter factū ē ꝙ in ieiunando eoꝝ nō exceſſit numerū:ne.ſ.putaret̄ apparent venīſſe:nō aūt recepiſſe verā carnē:aut pter humanā eē naturā. AMBRO. xl. aūt dieꝝ myſticū numerū recognoſcis.tot eni diebꝰ aquas abyſſi effuſas cōmemiuiſti:⁊ tot ieiunio dieꝝ ſanctificatio refuſi celi ſerenioris oñdit clementiā.tot ieiunio dieꝝ moyſes pceptionē legis emeruit tot annos in eremo ↄſtituti patres panē angeloꝝ ↄſecuti ſūt. AVG. de cō. euā. Numerus aūt iſte laborioſi huius tpis ſacramētū:quo ſub diſciplina regis chriſti aduerſus diabolū dimicamus. Hic eni numerꝰ tpalē vitā ſignificat tpa eni annoꝝ quadripartitis vicibꝰ currunt. xl. aūt quater habēt decē. Porro ipa decē ab vno vſqꝫ ad q̄tuor pgrediente numero ↄſūmant̄:qḋ declarat ꝙ. xl. dieꝝ ieiunium hoc eſt humiliationē ſic ↄſecrauit ⁊ lex ⁊ ꝓphete p moyſen ⁊ heliā:⁊ euāgeliū p ipius dñi ieiuniū. BASI. Uerꝫ qꝛ nō eſurire ſupra hoiem ē:aſſūpſit dñs paſſionē famis indicās eā nō eē peccatū:⁊ ↄceſſit cū voluit nature humane q̄ ſua ſūt pati ⁊ agere. vñ ſequit̄: Et ↄſūmati illis eſuriit. Nō coactus ad neceſſitatē q̄ preeſt nature:ſꝫ q̄ſi ꝓuocās diabolū ad duellū. Sentiens.n.diabolus qꝛ vbi fames ibi imbecillitas. aggredit̄ ad tētandū:⁊ q̄ſi tētationū excogitator:famē chriſto patiēti:ſuadebat lapidibꝰ appetitū ſedare. vñ ſequit̄: Dixit aūt illi dia.ſi filiꝰ dei es:dic lapidi huic vt panis fiat. AMB. Tria pcipue docemur tela eē diaboli:q̄bus ad cōuulnerandā mentē hoīs ↄſueuit armari:gule vnū:aliud iactantie:tertiū ambitionis. Jnde ḡ cepit vñ iā vicit.ſ.adā. Diſcamus igit̄ cauere gulā:cauere luxuriā:qꝛ telū ē diaboli. Sed q̄d ſibi vult talis ſmo: Si filiꝰ dei es:niſi qꝛ cognouerat dei filiū eē venturū:ſed veniſſe p hāc infirmitatē corꝑis nō putabat. Aliud explorantis:aliud tētantis:iō ꝓfitet̄ ſe credere:⁊ homini conat̄ illudere. ORI. Rogato aūt patre a filio panē: nec dāte lapidē p pane:iſte q̄ſi aduerſariꝰ ⁊ fallax: p pane dat lapidē. BASI. Suadebat quidē lapidibus appetitū ſedare:hoc eſt pmutare deſideriū ab alimēto naturali ad exiſtentiā pter naturā. ORI. Puto etiā ꝙ vſqꝫ hodie lapidē diabolus oñdit:⁊ hortet̄ ſingulos ad loquēdū: dic vt lapis iſte panis fiat. Si videris hereticos dogmatū ſuorū mendaciū ꝓ pane comedere:ſcito lapidē eoꝝ eē ſmonē quē monſtrat ei diabolꝰ. BASI. Diſſipator aūt tētationū chriſtus:nō repellit a natura famē.vñ ſequit̄: Et rñdit ad illū ieſus:ſcriptū eſt qꝛ nō in ſolo pa.vi.ho. ſed in omni verbo dei. THEO. q.d. nō ſolis panibꝰ humana natura ſuſtentat̄:imo ſufficit verbū dei ad nutriendū vniuerſā naturā humanā. Taliter paſtus eſt iſraeliticus populus colligēs annis.xl.manna:⁊ gaudēs volatiliū p̄da. Diuino ↄſilio helias ↄuiuas habuit coruos. Heliſeꝰ herbis agreſtibus ſocios nutriuit. CYRIL. Uel aliter Terrenis cibis terrenū noſtrū alitur corpꝰ:aīa vō rōnalis diuino verbo vigorat̄ ad bonā habitudinē ſpūs:non eni naturā incorporeā corpꝰ alit. GRE. niſſe. Unde nō alitur virtus pane:nec p carnes bene ſe hꝫ aīa ⁊ pingueſcit.aliis epulis vita ſublimis educat̄ ⁊ creſcit.nutrimentū boni caſtitas panis:ſapiā pulmētū:iuſticia potus: ipaſſibilis ſtatus delectatio bene ſapere. AMBRO. Uides igit̄ quo genere vtat̄ armoꝝ quo hoieꝫ a ſpiritalis nequitie incurſiōe defendat aduerſū incitamēta gule. nō.n.q̄ſi deus vtit̄ poteſtate:q̄d eni mihi ꝓderat: Sꝫ quaſi homo cōi ſibi accepit auxilio vt diuino pabulo lectiōis intentꝰ famē corꝑis negligat:alimentū verbi acquirat.nō enim pōt qui verbū ſequit̄ panē deſiderare terrenū: humanis eni diuina pſtare nō dubiū eſt. ſimul cū dicit: Nō in ſolo pane viuit homo.oſtēdit hoieꝫ eſſe tentatū:hoc eſt ſuſceptionē noſtram:non ſuā diuinitatem.

Et duxit illū diabolus:⁊ oſtēdit illi omnia regna orbis terre in momento temporis: ⁊ ait illi: Tibi dabo poteſtatē hanc vniuerſam ⁊ gloriam illoꝝ:quia mihi tradita ſunt:⁊ cui volo do illa. Tu ergo ꝓcidens ſi adoraueris corā me:erūt tua omnia. Et reſpondens ieſus dixit illi: Scriptū eſt Dominū deū tuū adorabis:⁊ illi ſoli ſeruies.

THEO. Primo inimicus chriſtũ de gula tẽtauerat: ſicut ⁊ adã: deinde de cupiditate ſiue auaricia: in hoc ꝙ oſtendit ei oĩa regna mundi. vnde ſequit: Et du. illũ diabolus ⁊ oñdit ei oĩa reg. or. ter. in mo. tpĩs. GREG. in ho. Quid mirũ ſi ſe pmiſit ab illo in montẽ duci: q ſe pmiſit etiã a mẽbris ipi⁹ crucifigi. THEO. Sed q̃liter oñdit ei oĩa regna orbis terre? Quidã dicũt ꝙ mente hec ei oñdit. ego aũt dico ꝙ ſenſibilit ⁊ in phantaſia apparere fecit. TITVS: Vel deſcripſit orbẽ verbo ⁊ velut quandã domũ intentiõi eius manifeſtat vt exiſtimabat. AMBRO. Bene aũt in momẽto tpĩs ſecularia ⁊ terrena monſtrant. nõ. n. tã ↄſpect⁹ celeritas indicat: ꝙ caduce fragilitas poteſtatis exprimit. In momẽto. n. cũcta illa ptereũt: ⁊ ſepe. honor ſeculi abijt anteꝙ venerit. Sequit: Et ait illi Tibi da. pote. hãc vniuerſã ⁊ gloriã illoꝝ: q2 mihi tradita ſũt ⁊ cui volo do illa. TITVS: In vtroqꝫ mentiebatur: nec enĩ habebat: nec ↄferre poterat quo carebat. nullus. n. obtinet poteſtatẽ: ſed ad pugnã eſt aduerſarius derelict⁹. AMBRO. Alibi enĩ legit: q2 oĩs ptãs a deo eſt. itaqꝫ a deo eſt poteſtatũ ordinatio: a malo ambitio ptãtis: nec eſt poteſtas mala: ſꝫ q̃ ea male vtit ptãte. Quid ergo bonũ eſt vti ptãte: ſtudere honori: bonũ ſi deferat nõ eripiatur. Diſtingue tñ hoc ipm bonũ: ali⁹ enĩ bon⁹ in ſeculo: alius pfecte virtutis vſus. Bonũ eſt. n. deũ q̃rere: ⁊ cognoſcende diuinitati ſtudiũ nullis occupationib⁹ impediri. ꝙ ſi. is qui deũ q̃rit ꝓpter fragilitatẽ carnis ⁊ mentis anguſtias ſepe tentat: q̃ntomagis q̃ ſeculũ q̃rit: obnoxi⁹ eſt. Docemur ergo ambitionẽ deſpicere: eo ꝙ diabolice ſubiecit poteſtati. TITVS: Habet aũt forẽſis gratia domeſticũ periculũ: ⁊ vt dominet alijs prius ſuit. curuat ad obſequiũ vt honore donetur dũ vult eẽ ſublimior: ⁊ ſimulata humilitate fit vilior. vnde ſubdit: Tu ergo ſi adoraueris corã me: erũt tibi oĩa ſubdita. CYRIL. Quõ tu cui⁹ ſors eſt inextinguibilis flãma: q̃liter oĩuz dñõ q̃ ſua ſunt ſpõdes: putaſti cultorẽ hãc cuius metu tremũt vniuerſa? ORI. Vel aliter totũ: Duo reges certatim regnare feſtinãt. peccati rex peccatorib⁹ diabolus: ⁊ iuſticie rex iuſtis chriſt⁹ ſciẽſqꝫ diabolus ad hoc veniſſe chriſtũ: vt regnũ ei⁹ tolleret: oñdit ei oĩa regna mũdi: Nõ quidem regnũ perſaꝝ medoꝝ: ſed regnũ ſuũ quõ regnaret in mũdo: quõ. ſ. alij regnent a fornicatiõe: alij ab auaricia. Et oñdit ei in puncto tpĩs: hoc eſt in pſenti tempoꝝ curſu: q2 ad cõparationẽ eternitatis: pũcti obtinet inſtar. neqꝫ. n. neceſſariũ habebat ſaluator: vt ei diutius huius ſeculi negocia monſtrarent: ſꝫ ſtatim vt aciẽ luminũ ſuoꝝ ad ↄtemplãdũ vertit: ⁊ peccata regnãtia ⁊ eos q̃ regnarent a vitijs ↄſpexit. dicit ergo ad eũ: Veniſti vt aduerſus me de imperio dimicẽs: adora me ⁊ accipe regnũ qđ teneo. Verũ dñs vult q̃dẽ regnare: ⁊ q̃ſi iuſticia vt abſqꝫ peccato regnet. vult gentes ſibi eẽ ſubiectas: vt ſeruiãt veritati: nec ſic vult regnare ceteris: vt ipſe regnet ab alio. vñ ſequit: Et rñdens ieſus ⁊ dixit illi: ſcriptũ ẽ: Dñz deũ tuũ adorabis: ⁊ illi ſoli ſerues. BEDA: Dicẽs diabolus ſaluatori: Si pcidẽs adoraueris me. econtrario audit: ꝙ ipſe magis adorare eũ debeat q̃ſi dñm ⁊ deũ ſuũ. CYRIL. Qualiter aũt ſi ſm hereticos fili⁹ ẽ creatura: adoratur: qđ crimẽ inferret aduerſus eos: q̃ ſeruierũt creature ⁊ nõ creatori ſi filiũ ſm eos creaturaz exiſtentẽ colim⁹ tanꝙ deũ? ORI. Vel aliť: hos iquit oẽs ꝓpterea mihi volo eẽ ſubiectoſ: vt dñz deũ adorent: ⁊ ipi ſoli ſeruiant: tu aũt a me vis incipe peccatũ qđ ego diſſoluturus huc veni. CYRIL. Hoc aũt mãdatũ eius tetigit intima: ante aduentũ enĩ ei⁹ ipſe vbiqꝫ colebat. lex aũt diuina ejciẽs ipz a dñio vſurpato adorare ſtatuit ſolũ eũ: q̃ naturaliter de⁹ eſt. BEDA: Querat aũt aliq̃s quõ ↄueniat qđ hic pcipit: ſoli dño ſeruiendũ apli verbo q̃ dicit: Per charitatẽ ſuiſte inuicẽ: Sed in greco dulia intelligit ſeruit⁹ cõis: hoc ẽ ſiue deo ſiue homini exhibita: ſꝫ quã iubemur ſuire inicẽ. Latria aũt vocat ſuit⁹ diuinitatis cultui debita: qua iubemur ſoli deo ſeruire.

Et duxit illũ i hieruſalẽ: ⁊ ſtatuit eũ ſup pinnaculũ templi: ⁊ dixit illi: Si fili⁹ dei es: mitte te hinc deorſũ. Scriptũ eſt enĩ ꝙ angelis ſuis mandauit de te: vt cõſeruent te: ⁊ quia in manibus tollent te: ne forte offendas ad lapidẽ pedẽ tuũ. Et reſpondens ieſus ait illi: Dictũ eſt: Non tẽtabis dñm deum tuum. Et ↄſũmata omni tẽtatiõe: diabolus receſſit ab illo vſqꝫ ad tempus.

AMBRO. Sequit tentatio iactantie: quo in pcliue deliquit: q2 dum hoĩes gloriã virtutis ſue iactare deſiderãt: de loco meritoꝝ ⁊ ſtatiõe decidunt. vñ dicit: Et du. il. in hieru. ⁊ ſta. eũ ſupra pinnaculũ templi. ORI. Sequebatur plane quaſi athleta ad tẽtationẽ ſponte pficiſcens: ⁊ quodãmodo loquebat: Duc quo vis ⁊ inuenies me in omnibus fortiorẽ. AMBRO. Ita eſt aũt iactãtia vt qũ ſe putat vnuſqſqꝫ ad altiora cõſcendere: ſublimiũ vſurpatione factoꝝ ad inferiora trahat. vñ ſequit: Et dixit illi: ſi fili⁹ dei es: mitte te hinc deorſũ. ATHANA. Nõ aũt ↄtra diuinitatẽ certamẽ diabolus inijt: neqꝫ enĩ audebat: ⁊ ideo dicebat: Si fili⁹ dei es. ſed cuz hoĩe certamẽ inijt quẽ quondã ſeducere potuit. AMBRO. Vere aũt diabolica vox eſt: q̃ mentẽ hominis de gradu altiori meritoꝝ pcipitare ↄtẽdit: ſimul ĩfirmitatẽ ſuã diabol⁹ maliciãqꝫ deſignat: q2 nemini põt nocere niſi ipſe deorſũ ſe miſerit. nã q̃ relictis celeſtib⁹ terrena elegit: voluntariũ quoddã pcipitiũ vite labẽtis incurrit: ſimul quoniã telũ ſuũ diabolus vidit obtuſũ: qui omnes hoĩes ꝓprie ſubiecerat poteſtati: plus cepit ꝙ hoĩez iudicare. Trãſfigurat aũt ſe ſathanas velut angelũ lucis: ⁊ de ſcripturis ſepe diuinis laqueum fidelibus parat. vnde ſequit: Scriptũ eſt. n. quoniã angelis ſuis mandauit de te: vt ↄſeruent te: ⁊ q2 in manibus tollent te: ne forte offendas ad lapidẽ pedez tuũ. ORI. Unde tibi diabole ſcire ꝙ iſta ſcripta ſũt: nũqđ legiſti ꝓphetas vel diuina eloquia: legiſti quidẽ: nõ vt ipſe ex lectione eoꝝ melior fieres: ſꝫ vt de ſimplici littera eos q̃ amici ſũt littere interficias. ſcis q2 ſi de alijs ei⁹ voluminibus loq̃ri volueris: nõ decipies. AMBRO. Ergo nõ te capiat hereticus: q2 põt de ſcripturis aliqua exempla pferre. vtit ⁊ diabolus teſtimonijs ſcripturaꝝ: nõ vt doceat ſed vt fallat. ORI. Vide aũt quõ ⁊ in ipſis teſtimonijs verſipellis ẽ: vult enĩ minuere gloriã ſaluatoris: q̃ſi angeloꝝ indigeat auxilio offenſurus pedẽ niſi eoꝝ manibus ſubleuet. Hoc enĩ teſtimoniũ nõ de chriſto: ſꝫ dẽ ſanctis generaliter ſcriptũ eſt. neqꝫ enĩ indiget angeloꝝ auxilio qui maior eſt angelis: diſce potius diſce diabole: ꝙ niſi de⁹ adiuuaret angelos: offenderẽt pedẽ ſuũ: ⁊ tu ꝓpterea cũ fulgure cecidiſti: q2 credere in ieſũ chriſtũ dei filiũ noluiſti. Quare aũt ſiles qđ ſequit: Sup aſpidẽ ⁊ baſiliſcũ ambulabis: niſi q2 tu es baſiliſc⁹: tu draco: tu leo. AMB. Sꝫ dñs rurſus ne ea q̃ de ſe fuerant ꝓphetizata ad arbitriũ diaboli putauit eẽ faciẽda: ſed diuinitatis ꝓprie auctoritate ſeruata verſutie eius occurrit: vt q2 ſcripturaꝝ exemplũ pteẽderat: ſcripturaꝝ vinceret exemplis. vñ ſequit: Et rñdens ieſus ait illi: Dictũ eſt q2 nõ tẽtabis dñm deũ tuũ. CHRY. Diabolicũ enĩ ẽ ſeipm inijcere ad picula: ⁊ tẽtare ſi eripiat de⁹. CYRIL. Nõ enĩ tẽtantib⁹ largit deus auxilia: ſed credentibus in eũ. vñ chriſtus tẽtantibus euz nõ oſtẽdebat miracula: q̃bus dicebat: Generatio praua ſignũ q̃rit ⁊ nõ dabit ei. CHRY. Aſpice aũt quõ nõ turbatus eſt dñs: imo de ſcripturis humilime cũ iniquo diſceptat: ⁊ ↄformeris chriſto p poſſe. Nouit diabolus arma chriſti q̃bus ſuccubuit: ex mãſuetudine eum cepit: ex humilitate deuicit. Tu quoqꝫ cũ videris hoĩez effectũ diabolũ: ⁊ tibi obuiantẽ eo mõ deuincas. doceas aiaz tuã formare os ↄdecẽs ori chriſti: ſicut enĩ cũ romanus forſã reſideãt iudex: nõ exaudiet reſponſũ ignorantis eo modo loqui quo ipſe: ſic ⁊ chriſtus niſi ſuo mõ loquaris nõ exaudiet te: nec vacabit tibi. GREG. niſen⁹: Legitime aũt pugnãti agonũ repit terminus: vel ꝙ aduerſari⁹ ſua ſpõte cedat vicẽti: vel trino caſu deponit ſm pugnatorie artis decretũ. vñ ſequit: Et ↄſum. om. tenta. dia. receſ. vſqꝫ ad tẽ. ab illo. AMBRO. Nõ dixiſſet ſcriptura oẽz tẽtatiõnẽ cõſummatã: niſi i tribus pmiſſis eẽt oĩuz mã delictorũ: q2 cauſe tẽtationũ cauſe cupiditatũ ſunt. ſ. carnis oblectatio: ſpes glorie: auiditas potẽtie. ATHA. Acceſſerat q̃dẽ ad eũ hoſtis vt ad hoĩem: nõ iueniẽs aũt i ipo antiqui ſui ſeminis ſigna diſceſſit. AMB. Vides ergo ipz diabolũ i ſtudio nõ eſſe ptinacẽ: cedẽ vere ſolere vtuti: ⁊ ſi inuidere nõ deſinat tñ iſtare formidat: q2 frequẽti⁹ refugit triũphari. audito itaqꝫ dei noie receſſit inq̃t vſqꝫ ad tpˢ: poſtea enĩ nõ tẽtaturus: ſꝫ apte pugnatur⁹ venit. THEO. Vel q2 de voluntate tẽtauerat i deſerto receſſit ab eo vſqꝫ ad tpˢ crucis: i quo eũ erat de triſticia tentaturus. MAXI. Vel diabolus i dſerto chriſto ſuggeſſerat pferre mũdi mãz diuino amori quẽ dñs retrocedere iuſſit: qđ erat indiciũ diuini amoris. vñ poſtea ſatagebat pũaricationẽ eũ facere dilectõis ad pximos: ⁊ ideo docẽte eo ſemitas vite: puocabat ad illi⁹ inſidias pharifeos ⁊ ſcribas: vt ad coꝝ odiũ pueniãt: ſꝫ dñs dilectõis intuitu quem habebat i eos monebat: arguebat: beneficia ↄferre nõ ceſſabat. AVGV. de cõ. euã. Totum aũt hoc ſimilit mattheus narrat: ſꝫ nõ eodẽ ordine. vnde incertũ ẽ q̃d prius factũ ſit: vtrũ regna terre prius demonſtrata ſint ei: ⁊ poſtea i pinnã tẽpli leuatus ſit: an h prius ⁊ illud poſtea: nihil tñ ad rẽ dũ oĩa facta eſſe manifeſtuz ſit. MAXI. Ob hoc aũt euãgeliſtaꝝ: hãc iſte: illã vo ille pmittit: q2 inanis gloria ⁊ auaritia adinuicẽ ſeſe gignũt. ORI. Joãnes aũt q2 a deo exordiũ fecerat dicens: In pncipio erat verbum. tentationẽ dñi nõ deſcripſit: quia deus tẽtari nõ põt: de quo erat ſermo: q2 vo in matthei euãgelio ⁊ in luca generatio hoĩs ſcribit ⁊ in marco: hõ aũt ẽ q2 tẽtatur: ideo mattheus lucas ⁊ marcus tentationem domini deſcripſerunt.

Et regreſſus eſt ieſus in virtute ſpũs in galileã ⁊ fama exijt per vniuerſam regionẽ de illo. Et ipſe docebat in ſynagogis eorũ: ⁊ magnificabat ab omnibus: ⁊ venit naçareth vbi erat nutritus: ⁊ intrauit ſm cõſuetudinẽ ſuã die ſabbati in ſynagogã: ⁊ ſurrexit legere. Et traditus eſt illi liber eſaie ꝓphete: ⁊ vt reuoluit librũ inuenit locuz vbi ſcriptũ erat: Spũs domini ſup me: ꝓpter qđ vnxit me: euangeliçare paupibus miſit me: ſanare cõtritos corde: predicare captiuis remiſſionẽ: ⁊ cecis viſum: dimittere cõfractos in remiſſionẽ: pdicare annũ dñi acceptũ ⁊ diẽ retributionis. Et cum plicuiſſet librũ reddidit miniſtro ⁊ ſedit. Et omniũ in ſynagoga oculi erant intẽdẽtes in eum. Cepit aũt dicere ad illos: quia hodie impleta ẽ hec ſcriptura in auribus veſtris.

ORI. Quia dñs tentatorem vicerat: virtus ei addita ẽ quãtũ. ſ. ad manifeſtationẽ. vnde dr̃: Et regreſſus eſt ieſus i virtute ſpũs in galileã. BED. Virtutẽ ſpiritus ſigna miraculoꝝ dicit. CIRYL. Agebat aũt miracula: nõ ab extrinſeco ⁊ quaſi acquiſitã hñs ſpũſſancti gr̃az ſicut alij ſancti: ſed potius cum eẽt nãliter dei filius ⁊ cõſors oĩum que ſunt pr̃is tanquã ꝓpria vtute ⁊ opatione vtit ea que ẽ ſpũſſancti. Decebat aũt extũc eum noti fieri: ⁊ humanationis fulgere myſteriũ apud eos qui erãt d ſanguine iſrl̃. ideo ſequit: Et fama exijt p vniuerſam regionẽ de illo. BEDA: Et quia ſapiẽtia pertinet ad doctrinã virtus vero refert ad opa: vtraqꝫ hic coniungunt. vnde ſequit: Et ipſe docebat i ſynagogis eoꝝ. Synagoga grece: latine dr̃ cõgregatio: quo noie nõ ſolũ turbaꝝ ↄuẽtuz ſed ⁊ domũ in qua ad audiẽdũ verbũ dei cõueniebant iudei appellare ſolebãt: ſicut nos eccleſias ⁊ loca ⁊ choros fideliũ vocamus. verũ differt iter ſynagogã que cõgregatio: ⁊ eccleſiã que cõuocatio interptat: q2 ſ. ⁊ pecora ⁊ queqꝫ res cõgregari i vnũ pñt: cõuocari nõ pñt: niſi rõne vtẽtia: ideo noue grẽ populũ quaſi maiore dignitate pditũ: rectius eccleſiã ꝙ ſynagogã nominare apoſtolicis doctrinis viſum ẽ. Merito aũt ⁊ magnificatus a pñtibus aſſueuerat a pcedẽtibus factoꝝ dictoriiue idicijs cum ſequit: Et magnifica. ab omnibus. ORIGE. Caue aũt ne beatos tñ illos iudices: ⁊ te arbitreris puatũ eſſe chriſti doctrina: q2 nunc etiã in toto orbe docet p organa ſua: ⁊ nunc magis glorificat ab oĩbus ꝙ illo tpe quo tñ in vna pũincia cognoſcebat. CIRYL. Largit aũt ſui noticiã illis inter quos educatus ẽ ſm carnẽ. vñ ſequit: Et venit naza. vbi erat nutritus. THEO. Ut ⁊ nos doceat prius ꝓprios hñficiare ⁊ docere: deinde ⁊ ad reliquos amicitiã ſpgere. BEDA: Cõſueuerãt autẽ die ſabbati i ſynagogis: vt feriatis mũdi negocijs ad meditãda legis monita q̃eto corde reſiderẽt. vñ ſeq̃t: Et intra. ſm ↄſue. ſuã die ſab. in ſynagogã: AMB. Ita autẽ dñs ad oĩa ſe curuauit obſeq̃a: vt ne lectoris quidẽ aſperneret officiũ. vnde ſequit: Et ſurrexit legere: ⁊ traditus ẽ illi liber eſaie. Accepit quidẽ librũ: vt oſtẽderet ſeipſum eſſe qui locutus ẽ in ꝓphetis: ⁊ remoueret ſacrilegia pfidoꝝ: qui aliuz deũ dicũt veteris teſtamẽti aliũ noui: vl qui initiũ chriſti dicũt eſſe d vgine. Quõ enĩ cepit ex virgine: qui ante vginẽ loquebat? ORIGE. Nõ aũt fortuitu reuoluit librũ: ⁊ caput de ſe vaticinãs reppit lectiõis: ſed hoc puidẽtie dei fuit. vnde ſequit: Et vt reuol. li. inue. lo. vbi ſcri. erat: ſpũs dñi ſup me. chriſtus enĩ eſt qui ita cõmemorat. ATHA. Explicãs enĩ nobis cãm facte i mũdo reuelationis ⁊ ſue humanationis hoc dicit: ſicut enĩ filius cũ ſit ſpũs dator: nõ recuſat fateri tanꝙ homo ꝙ i ſpũ dei ejcit dmonia: ita nõ recuſat dicere: ſpũs dñi ſup me: p eo ꝙ factus ẽ homo. CIRYL. Similit autẽ fatemur eũ vnctũ fuiſſe inquãtũ carnẽ ſuſcepit. vnde ſeq̃t: Propter qđ vnxit me: nõ enĩ vngit diuina natura: ſꝫ qđ nobis cognatũ exiſtit: ſic etiã ⁊ ꝙ dicit ſe miſſum: imputandũ ẽ humanitati. nã ſequit: Euãgelizare paupe. mi. me. AMB. Vides trinitatẽ coeternã atqꝫ pfectã: ipm loquit ſcriptura ieſum deũ hoĩemqꝫ in vtero pfectum. loquit ⁊ prẽm ⁊ ſpm̃ſanctũ qui coopator oñdit: qñ corporali ſpecie ſicut colũba deſcendit in chriſtũ. ORI. Pauperes aũt nationes dicit: iſti aũt erãt paupes nihil oĩo poſſidẽtes: nõ deũ: nõ legẽ: nõ ꝓphetas: nõ iuſticiã: reliquaſqꝫ virtutes. AMBRO. Vel vniuerſaliter vngit oleo ſpiritali ⁊ virtute celeſti: vt pauptatẽ cõditõis humane theſauro reſurrectionis rigaret eterno. BEDA: Mittitur etiã euãgelizare pauperibus dicẽs: Beati pauperes: q2 veſtrũ eſt regnũ celoꝝ. CIRYL. Forſitan enim pauperibus ſpũ i his oſtendit exhibitũ liberale donũ iter oĩa dona que per chriſtũ obtinent. Sequit: Sanare contritos corde. vocat cõtritos corde debiles: fragilẽ mentez hñtes: ⁊ reſiſtere nequeuntes inſultibus paſſionũ: q̃bus remediũ ſanitatis pmittit. BASI. Vel ↄtritos corde venit ſanare. i. remediũ dare hñtibus cor contritum a ſathana per peccatum eo ꝙ p ceteris peccatũ cor humanũ pſternit. BEDA: Vel q2 ſcriptũ eſt Cor cõtrituz ⁊ humiliatum deus non ſpernit: ideo miſſuz ſe dicit ad ſanãdum contritos corde ſm illud pſalmi: Qui ſanat contritos corde. Sequit: Et predicare captiuis remiſſionem. CHRY. Captiuationis vocabulũ multiplex ẽ. Eſt enĩ captiuatio bona: ſicut paulus dicit: Captiuantes omnez intellectum ad obedientiam chriſti. Eſt ⁊ praua ⁊ ſenſibilis que eſt a corporalibus hoſtibus: ſed deterior eſt itelligibilis de qua hic dicit: Fungitur enĩ peccatuz peſſima tyrannide. precipiens mala ⁊ obedientes confundens:

ab hoc ītelligibili carcere nos chriſt⁹ eripuit. THEO. Pōt aūt ⁊ hec de mortuis intelligi: qui captiui exiſtētes ſoluti ſunt ab inferni dño p chriſti reſurrectionē. Sequit: Et viſum cecis. CIRYL. Profūdētes enim a diabolo tenebras ī corda humana: chriſtus quaſi ſol iuſticie remonit faciēs hoīes filios nō noctis ⁊ tenebrarū ſꝫ lucis ⁊ diei. Qui eni aliquādo errabāt: pceperūt iuſtorū ſemitas. Sequit: Dimittere cōfractos in remiſſionē. ORI. Quid eni ita fractū atqꝫ colliſum fuerat vt homo: qui a ieſu dimiſſus ē ⁊ ſanatus. BEDA: Uel dimittere confractos ī remiſſionē. i. eos qui legis pondere īportabili fuerāt depreſſi releuare. ORIG. Jſta aūt oīa predicta ſunt: vt poſt viſionē ex cecitate: poſt libertatē ex vinculis: poſt ſanitatē a diuerſis vulneribus veniam⁹ ad annum dñi acceptū. vnde ſequit: Predicare annū dñi acceptum. Aiunt aūt quidā iuxta ſimplicē intelligētiā āno vno euāgeliū ſaluatorē ī iudea pdicaſſe. ⁊ hoc ē qḋ dī: Predicare annū dñi acceptū. Uel annus dñi accept⁹ ē totū tps eccleſie quo dū vſat ī corpore pegrinat a dño. BEDA: Neqꝫ eni ſolus ille ann⁹ quo dñs pdicabat fuit acceptabilis: ſꝫ etiā iſte quo pdicat apl's dicēs: Ecce nūc tps acceptabile. Poſt annū ſane dñi acceptabilē ſubdit: Et diē retributionis. ſ. extreme: qñ reddet vnicuiqꝫ ſm opus ſuū. AMB. Uel diē hūc ānū dñi acceptū dicit ppetuis diffuſum tpibus: qui redirei orbē laboris neſciat: cōtinuatione fruct⁹ hoībus ⁊ dettis īdulgeat. Sequit: Et cū pli. li. red. mini. ⁊ ſedit. BEDA: Librū audiētib⁹ illis qui aderāt legit: ſed lectū miniſtro reddidit: q2 dū eſſet ī mūdo palā locutus ē docēs ī ſynagogis ⁊ tēplo: ſꝫ ad celeſtia reuerſur⁹ his qui ab initio viderāt: ⁊ miniſtri ſmōis fuerāt euāgelizādi offm tradidit. Stans legit: q2 nobis ſcripturas q̄ de ipo erāt aperuit: q2 ī carne dignatus eſt opari. ſed reddito libro reſidet: q2 ſe ſupne qetis ſolio reſtituit. Stare eni opantis ē: ſedere aūt qeſcētis vel iudicātis: ſic ⁊ pdicator verbi ſurgat: legat. i. opet ⁊ pdicet ⁊ reſideat. i. pmia qetis expectet. Reuolutū aūt librū legit: q2 eccleſiā miſſo ſpū oēꝫ vitatē docuit. plicatū miniſtro reddidit: q2 nō oīa oībus dicēda: ſꝫ p captu audiētiū cōmittit doctori diſpēſandū vbū. Sequit: Et oīuꝫ ī ſyna. ocu. erāt intē. ī eū. ORIG. Et nunc etiā ſi volum⁹: oculi nri pnt intēdere ſaluatorē. Cū eni principale cordis tui direxeris ad ſapiētiā: veritatē deiqꝫ vnigenitū cōtēplandū: oculi tui intuentur ieſuꝫ. CIRYL. Tūc aūt oīuꝫ oculos cōuertebat ad ſe: quodāmodo ſtupētiū qualr līas nouit q̄s nō didicit: ſꝫ qm mos erat iudeis: pmulgatas de chriſto pphetias dicere cōſūmari: vel ī quibuſdā eorū ppoſitis: vel ī aliqbus ſanctis pphetis dñs hoc pdicauit. vñ ſequit: Cepit aūt di. ad il. q2 ho. iple. ē hec ſcrip. in au. veſtris. BEDA: Quia. ſ. ſicut illa ſcriptura pdixerat: ⁊ magna faciebat: ⁊ maiora dñs euangelizabat.

Et oēs teſtimoniū illi dabāt: ⁊ mirabant ī verbis grē: que pcedebāt d ore ipſius ⁊ dicebāt: Nōne hic eſt filius ioſeph? Et ait illis: Utiqꝫ dicetis mihi hāc ſilitudinē: Medice cura teipm. Quanta audiuimus facta ī caphamauꝫ: fac ⁊ hic in patria tua. Ait aūt: Amē dico vobis: q2 nemo ppheta acceptus eſt in patria ſua. Jn veritate dico vobis multe vidue erāt in diebus helie in iſrael quādo clauſum eſt celum annis tribus ⁊ menſibus ſex: cum facta eſſet fames magna in oī terra ⁊ ad nullā illarū miſſus eſt helias: niſi ī ſarepta ſidonie ad mulierē viduam. Et multi leproſi erant in iſrl ſub heliſeo propheta: ⁊ nemo eorum mundatus eſt niſi naaman ſyrus

CHRY. Cū veniſſet ī nazareth dñs a miraculis abſtinet: ne puocaret eos ad maiorē liuorē. Pretendit autē eis doctrinā nō minus admirādam miraculis. erat eni quedā diuina grā ineffabilis ī dictis ſaluatoris ɔcurrēs aīas pmulcēs auditorū. vñ dī: Et oēs teſti. il. da. ⁊ mira. ī v. grē q̄ pcedebāt de ore ipſius. BEDA: Teſtimoniū illi dabāt atteſtādo illū vere eē vt dixerat: de quo ppheta cecinerat. CHRY. Sed ſtulti admirantes ſmonis vtutē paruipēdūt ipſū ab eo q̄ putabat pr̄. vñ ſequit: Et dicē. Nō. hic ē filius ioſeph? CIRYL. Sed qd īpedit vt venerabilis ⁊ admirabilis ſit: ſi filius eēt vt putabat ioſeph? Nōne vides diuina mira: ſathanā iā pſtratū: non nullos ab his egritudinibus liberatos? CHRY. P⁹ multū eni tps ⁊ ſignorū oñſionē pfectus ē ad eos: nec eū ſuſtinuerūt: ſed iterū ſe ſuccēdebat inuidia. vñ ſequit: Et ait illis: vtiqꝫ dice. mi. hāc ſili. Medice cu. teipm. Quāta audiuim⁹ facta ī caphamaū: fac ⁊ hic in patria tua. CIRYL. Cōmune quidē puerbiū erat apud hebreos ad īproperiū excogitatū: clamabāt. n. aliq ɔtra medicos īfirmos: Medice ſana teipm. GLO. Quaſi dicerent: Qui ī caphamaū plēs te curaſſe audiuim⁹: cura etiam teipm. i. fac ſilr īn tua ciuitate: vbi ɔcept⁹ es ⁊ nutritus. AVGV. d ɔſen. euā. Cū aūt iā magna ab illo facta fuiſſe ɔmemorat: q̄ ſe nōdū narraſſe ſcit: qd euidēti⁹ q̄ hoc eū ſciēter poccupaſſe narrādū? Neqꝫ eni tm ab eius baptiſmo pgreſſus ē vt oblit⁹ putet: nōdū ſe aliqd commemoraſſe d his q̄ ī caphamaū geſta fuerāt. AMB. Nō ocioſe aūt ſaluator ſe excuſat q nulla in patria ſua miracula vtutis opatus ſit: ne fortaſſis aliqs viliorē patrie nobis eſſe debere putaret affectū. Nā ſequit: Ait aūt Amē di. vo. q2 pphe. ne. acce. ē ī pa. ſua. CIRYL. q. d. Uultis anulta pdigia iter vos a me fieri: penes quos ſuꝫ nutritus: ſꝫ nō latet me q̄dā cōis q̄ multis accidit paſſio cōtēnunt eni quodāmō ſemp etiā optima queqꝫ quando nō raro ɔtingūt alicui: ſed ſuppetūt ad velle: ⁊ ſic etiam ɔtingit in hoībus: familiaris eni q2 ſemp pſto eſt: debita reuerentia priuat a notis eius. BEDA: Prophāꝫ aūt dici in ſcripturis chriſtum ⁊ moyſes teſtis ē q̄ dicit: Prophetā vobis ſuſcitabit de⁹ de fratrib⁹ veſtris. AMB. Hoc aūt exemplo declarat q fruſtra opeꝫ miſericordie celeſtis expectes: ſi aliene fructibus virtutis inuideas. Aſpernator eni inuidorū ē: ⁊ ab hiſ qui diuina beneficia in aliis pſequunt: miracula ſue poteſtatis auertit. Dñice quippe carnis actus diuinitatis exēplū ē: ⁊ inuiſibilia eius nobis p ea que ſunt viſibilia demonſtrāt. Uidete igitur quid mali inuidia afferat. indigna pp inuidiā patria iudicat: in qua ciuis opet q̄ digna ſunt: in q̄ dei fili⁹ naſceret. ORI. q̄tū ad Luce hiſtoriā ptinet: nedū ī caphamaū feciſſe aliquod ſignū deſcribitur: nā anteq̄ veniret in caphamaū in nazareth dixiſſe legitur quecunqꝫ audiuimus facta in caphamaū. vnde puto in pñti ſermone aliqd latitare myſteriū: ⁊ nazareth eſſe typū iudeorū: caphamaū typū gentiū. Erit eni tps qñ dicetur⁹ eſt populus iſrael que oñdiſti vniuerſo orbi: oñde ⁊ nobis pdica ſermonē tuū populo tuo iſrael: vt ſaltē cū ſubītrauerit plenitudo gētiū tūc oīs iſrael ſaluus fiat. Quāobrē vī mihi ɔueniēter rñdiſſe ſaluator: Nemo pphā accept⁹ ē ī patria ſua. plus iuxta ſacrm q̄ iuxta līaꝫ: ſꝫ ⁊ hieremias in anathoth patria ſua non fuerit acceptus: ⁊ reliq pphete. ſed magis videtur mihi ītelligi vt dicamus patriam oīum pphetarū fuiſſe populū circūciſionis. Et nationes quidem ſuſceperunt vaticiniū ieſu chriſti: magis hñtes moyſen ⁊ pphetas de chriſto pdicantes: q̄ illi q̄ ex his nō ſuſceperūt ieſum. AMB. Bene aūt apto cōparationis exemplo: arrogantia ciuiū retundit inuidorum: dñicūqꝫ factū ſcripturis docet veteribus cōuenire. Nā ſequit: Jn veri. di. vo. mul. vi. erāt in iſrael in. die. helie. Nō q2 helie dies fuerūt: ſed in quibus helias operatus eſt. CHRY. Jpſe quidē terreſtris angelus celeſtis homo: qui nec tectum nec menſam nec amictū habebat vt multi: clauē celorū gerit in lingua. Et hoc eſt quod ſequit Quādo clau. eſt celū an. tri. ⁊ mēſi. ſex. Poſtq̄ aūt celum ſeruauit: terrāqꝫ reddidit ſterilē regnabat fames ⁊ ɔſūpta ſunt corpa. vnde ſequit: Cū facta eēt fames ī terra. BASI. Ut eni aſpexit ex ſaturitate nō modicū generari obprobriū: p famē illis ieiuniū attulit: quo culpā eorū que ī imenſum creſcebat cohibuit. Corui aūt facti ſunt iuſto cibi miniſtri: qui conſueuerūt aliorū pabula vſurpare. CHRY. Sed quoniā exiccatus eſt fluuius ex quo pocula iuſte dabātur: vade inquit deus in ſareptā ſidonie: illic mādabo mulieri vidue vt paſcat te. vnde ⁊ hic ſeqt: Et ad nullā earū miſſus eſt helias niſi in ſarepta ſidonie ad mulierē viduā. Quod ex quadā dei diſpēſatione factū ē: fecit eni deus cum p longū iter pgere vſqꝫ ī ſidonē vt viſa mūdi peſte poſcat a dño pluuias. Multi aūt tūc tpis opulēti erāt: ſed nullus tale aliquid fecit vt vidua. reuerētiā. n. mulieris ad pphetā: non pdiorū ſed volūtatis fiebāt diuitie. AMBRO. Myſtice aūt dicit: Jn diebus helie. q2 dies faciebat illis qui in eius opibus luceꝫ videbāt grē ſpiritalis. ⁊ iō apiebat celū videntibus diuina myſteria: claudebat qñ fames erat: q2 nulla erat cogſcēde diuinitatis vbertas. Jn vidua aūt illa ad quā helias directus ē typus eccleſie premiſſus ē. ORI. Occupāte eni fame pplm iſrael. ſ. audiēdi ſermoneꝫ dei venit ppheta ad viduā: de qua dī: Multi filiꝫ deſerte magi q̄ eius q̄ hꝫ virū ⁊ cū veniſſet: panē illius ⁊ alimēta multiplicat. BEDA. Sidonia aūt venatio inutilis: Sarepta incēdiū vel anguſtia panis interpretat. Quibus oībus gētilitas exprimit: que inutili venationi dedita. i. lucris ⁊ negociis ſeculi ſeruiens: incendiū carnaliū cupiditatū paniſqꝫ ſpiritalis anguſtias patiebat. donec helias. i. pphetic⁹ ſermo ceſſante ſcripturarū intelligētia: p perfidia iudeorū venit ad eccleſiaꝫ vt receptus paſceret ⁊ reficeret corda credētiū. BASI. Quelibet etiā anima viduata ⁊ priuata virtute ⁊ diuina noticia: poſtq̄ diuinuꝫ verbū recipit ppria delicta cognoſcēs: docetur nutrire verbū virtutū panibus: ⁊ irrigare fonte vite doctrinam veritatis. ORIGE. Sed ⁊ aliud ad eundem ſenſum pertinēs loquitur cū ſubdit: Et multi leproſi erāt ī iſrael ſub heliſeo ppha: ⁊ nemo eorū mūdatus ē niſi naaman ſyrus: qui vtiqꝫ nō erat ex iſrael. AMB. Myſtice autē pp'ſ eccleſiā cōtingit vt ſequatur populus ille ex alienigenis ɔgregatus: ante leproſus prius q̄ myſtico baptizaret in flumine. i. poſt ſacramēta baptiſmatis: maculis corporis ⁊ mētis ablutis imaculata virgo cepit eſſe ſine ruga. BEDA: Naaman eni qui decorus interpretat populū ſignificat nationū: qui ſepties lauari iubet: q2 illud baptiſma ſaluat qḋ ſeptiformis ſpūs regenerat. Caro eius poſt lauacrū ſic pueri appꝫ: q2 mater grā oēs in vnā parit infantiā. vel q2 chriſto cōformat de quo dicit Puer natus eſt nobis.

Et repleti ſunt oēs ī ſynagoga ira hec audientes. Et ſurrexerūt ⁊ eiecerūt illū extra ciuitateꝫ: ⁊ duxerūt illū vſqꝫ ad ſupciliuꝫ mōtis ſup quē ciuitas illorū erat edificata: vt pcipitarēt eū. Jpſe autē tranſiens: per mediū illorum ibat.

GRECVS. Quia prauā eorū intētionē redarguerat: iō indignant. ⁊ hoc eſt qḋ dī: Et repleti ſunt oēs in ſynagoga ira. p eo etiā qḋ dixerat: hodie ɔpleta ē hec pphetia arbitrati ſunt q ſeipm ɔpararet pphetis: ⁊ iō indignant ⁊ fugāt eū extra ciuitateꝫ. vñ ſequit: Et ſurre. ⁊ eiece. il. ex. ciuitatē. AMBRO. Nec mirū ſi pdiderūt ſalutē: qui eiecerūt de ſuis finibus ſaluatorē. Dñs aūt qui docuerat aplos exēplo ſui oībus oīa fieri: nec volentes repudiat: nec inuitos alligat: nec eiicientib⁹ reluctat: nec rogātibus deeſt: nō mediocriter aūt inuidia pdit: q̄ charitatis oblita ī acerba odia cauſas amoris inflectit. Cum eni ipſe dominus p populos beneficia diffunderet: illi ī iniurias irrogabūt. vñ ſequit: Et duxe. il. vſqꝫ ad ſupci. mōtis ſup quē ciuitas illorū erat edificata: vt pcipitarēt eū. BEDA: Peiores ſunt iudei diſcipuli: diabolo magiſtro. Jlle vo ait: Mitte te deorſum. iſti facto mittere conant: ſed illorū mēte mutata ſubito vel obſtupefacta deſcēdit: q2 adhuc illis penitētie locū reſeruat. vnde ſequit Jpſe au. trāſi. p mediū illorū ibat. CHRY. Jn quo ⁊ que ſunt humanitatis: ⁊ que ſunt diuinitatis oſtēdit. ſtare eni ī medio inſidiātiū ⁊ nō apprehēdi: diuinitatis eminētiā oſtēdebat: diſcedere vo diſpenſationis approbat myſteriū. AMB. Simul intellige nō ex neceſſitate fuiſſe: ſed volūtariā corporis paſſionē. etenī qñ vult capit: quādo vult elabit. Nā queadmodū a paucis teneri potuit qui a populo nō tenet: ſed voluit ſacrilegiū eē multorū: vt a paucis quidē affligeret: ſꝫ p toto orbe moreret. Quinetiā malebat iudeos adhuc ſanare q̄ pdere: vt efficaci furoris exitu deſinerēt velle qḋ implere nō poſſet. BED. Nondū etiā venerat hora paſſionis: que in paraſceue paſche futura extiterat: necdū locū paſſionis adierat qui nō in nazareth: ſed hieroſolymis hoſtiarū ſanguine figurabat: nec hoc genus mortis elegerat: qui crucifigendum ſe a ſeculo preconabatur.

Et deſcēdit in caphamaū ciuitatē galilee: ibiqꝫ docebat illos ſabbatis. Et ſtupebāt in doctrina eius: q2 in ptāte erat ſermo ipſius. Et in ſynagoga erat hō hñs demoniū imundū ⁊ exclamauit voce magna dicens: Sine: quid nobis ⁊ tibi ieſu nazarene? Veniſti pdere nos. Scio eni te: q2 ſis ſanctus dei. Et icrepauit illū ieſus dicēs: Obmuteſce: ⁊ exi ab eo. Et cum piciſſet illud demoniū in mediū exit ab illo: nihilqꝫ illi nocuit. Et factus eſt pauor in oībus ⁊ colloquebant adinuicem dicentes: Quod eſt hoc verbū: quia in poteſtate ⁊ virtute imperat imūdis ſpiritibus ⁊ exeūt Et diuulgabat fama de illo ī oēꝫ locū regiōis.

AMBRO. Nō indignatione cōmotus dñs: nec ſcelere offenſus iudeā deſeruit: qn etiam imemor iniurie: memor clementie: nūc docēdo: nūc ſanādo in fide plebis corda demulcet. vnde dī: Et deſcēdit ī caphar. ciui. gali. ibiqꝫ doce. illos ſabbatis. CIRY. Quāuis enim ſciret q inobediētes eēnt ⁊ duri cordis tm̄ viſitat illos ſicut bonus medicus illos qui vltima laborāt egritudine tentat ſanare. Docebat aūt in ſynagogis ɔfidenter ſm illud eſaie: Nequaq̄ occulte locutus ſum: nec ī obſcuro loco terre. Jn ſabbato quoqꝫ diſputabat cū eis: q2 vacabant Mirati ſunt ergo de doctrine virtute ⁊ ptātis magnitudine. vñ ſequit: Et ſtupe. ī doctri. ei⁹ q2 ī ptā. erat ſer. ipſius. i. non blandus ſed imperioſus ad ſalutē. Judei autē putabāt eſſe chriſtū ſicut aliquē ſanctorū aut pphetarū. Ut aūt maiorem de eo opinionem accipiant tranſcēdit menſuram propheticam. non enim dicebat: Hec dicit dominus. vt pphete conſueuerant dicere: ſed ſicut dñs legis que ſunt ſupra legem proferebat: transferens litteram ad veritatem: ⁊ figuras ad ſpiritualem intelligentiā BEDA: Sermo etiam doctoris in poteſtate fit: cum ea que docet operatur: qui enim facto deſtruit quod predicatur cōtemnitur. CIRYL. Opportune aūt dogmatibus plerunqꝫ ardua miſcet opera: quos enim nō diſponit ratio ad cognoſcendum: hos iſtigat ſignorū oſtenſio vnde ſequitur: Et in ſyna. erat homo ha. demo. immundum. AMBR. Sabbato medicine diuine opera cepta ſignificat: vt inde noua creatura ceperit vnde vetus creatura ante deſinit: ne ſub lege eſſe dei filium: ſꝫ ſupra legem in ipſo principio deſignaret. Bene etiam ſabbato cepit: vt ipſum ſe oſtenderet creatorem: q2 opera operibus interſerit: ⁊ proſequitur opus quod ipſe ante iam

ceperat: vt ſi domum faber renouare diſponat: nō a fun
damentis ſed a culminibus incipit ſoluere vetuſtatē: ita
ſibi prius manū admouet vbi ante deſiderat. Deinde a
minoribus incipit: vt ad maiora perueniat. liberare a de
mone etiā hoīes ſꝫ in vbo dei poſſunt: reſurrectionem
mortuis imperare diuine ſolius ē ꝑtātis. CIRYL. Ca
lumniabant aūt iudei gloriā chriſti dicentes. Hic nō eij
cit demones niſi in beelzebub ꝓncipe demoniorū: ad
qd̓ remouendū cū repreſentarēt demones inuicte ꝑtāti
eius: nec tolerarēt cōgreſſum deitatis: ſeuā vocē emit
tebant. vnde ⁊ hic ſequit: Excla. vo. ma. di. Sine: quid
nō. ⁊ tibi ieſu naza. ve. p. nos. BED. q. d. Paululum a
me vexando quieſce: cui nulla eſt ſocietas cū noſtra frau
de. AMB. Nec quēꝙ mouere debet: ꝙ ieſu nazareni
nomē in hoc libro diabolus dixiſſe primus īducit: nec
enim ab eo chriſtus nomen accepit: qd̓ de celo angelus
ad virginē detulit. Eſt huius impudētie diabolus: vt in
ter homines aliquid primus vſurpet: ⁊ ad hoīes quaſi
nouum deferat: quo terrorē ſue poteſtatis incutiat. vn
de ſequitur: Scio eni te quia ſis ſanctus dei. ATHA
Nō dicebat eum ſanctū dei: quaſi alijs ſanctis ſilis: ſed
quaſi eo ſingulariter ſancto exiſtente cum articuli adiecti
one. Ipſe eſt enim naturaliter ſanctus cuius ꝑticipatione
oēs alij ſancti vocant. neqꝫ tamē hoc dicebat quaſi euꝫ
veraciter noſſet: ſed ſe cognoſcere fingebat. CIRYL.
Putauerūt enim demones ꝙ ꝑ huiuſmōi laudē facerēt
ipſum inanis glorie amatorē: vt abſtineret ab eoꝝ ꝯtrari
etate: vtpote pro gratia grām recōpenſans. CHRY.
Uoluit etiam demō ꝑturbare ordinē rerum: ⁊ aploꝝ
rapere dignitatē: ⁊ ſuggere mltis vt ei obediāt. ATA.
Quāuis igitur vera fateret: cōpeſcebat tamē eius ſermo
nē ne ſimul cū veritate etiam ſuam iniquitatē ꝓmulget:
vt nos etiā aſſuefaciat ne curemus d̓ talibus: ⁊ ſi vera lo
qui videant. Nefas eſt eni vt cum aſſit nobis ſcriptura
diuina: inſtruamur a diabolo. vnde ſequitur: Et icrepa.
il. di. obmute. ⁊ exi ab illo. BEDA. Diuina aūt ꝓmiſſi
one liberandus a demone homo ꝓijcit in medium: vt
virtus patefacta ſaluatoris: plures ad viam ſalutis inui
tet. vñ ſequit: Et cū ꝓie. il. demo. in me. exijt ab illo: nihil
qꝫ illi nocuit. Uidet aūt repugnare quod hic dī Marco
qui ait: Et diſcerpēs eum ſpūs imundus: ⁊ exclamās vo
ce magna exiuit ab eo. Niſi intelligam⁹ hoc dixiſſe mar
cū: diſcerpēs eū: quod hic lucas dic: Et cū ꝓieciſſet illū
in mediū: vt ꝙ ſecutus ait: Nihilqꝫ illi nocuit. ītelligatur
qꝛ iactatio illa mēbroꝝ atqꝫ vexatio nō eū debilitauit:
ſicut ſolēt exire demonia etiā quibuſdā mēbris amputa
tis ⁊ euulſis: vñ merito ꝓ tam integra reſtitutiōe ſanita
tis mirant. nā ſequit: Et factus eſt pauor i om. ⁊ colloq.
ad in. dicē. Quod eſt hoc ver. qd̓ i ꝑtā. ⁊ vir. ip̄e. immū.
ſpiri. ⁊ exeūt. THEO. Quaſi dicāt: qual̓e ē ꝓceptum
hoc quod ꝓcepit: exi ab eo: ⁊ exit. BEDA: Expellere
quidē demonia ⁊ hoīes ſancti: ſed in vbo dei poſſunt:
ip̄m aūt dei vbum ꝓpria poteſtate virtutes operatur.
AMB. Myſtice aūt qui in ſynagoga ſpm̄ habebat im
mūdū populus ē iudeoꝝ qui inodatus diaboli laqueis
ſimulatā corporis mūdiciā iterioris mētis ſordibus in
quinabat: ⁊ hñ ſpm̄ imūdū habebat: qꝛ ſpm̄ ſanctū ami
ſerat: introierat eni diabolus vnde chriſtus exierat.
THEO. Sciēdū eſt etiā ꝙ multi nunc demonia hñt. ſ.
qui demonioꝝ deſideria implēt: vt furioſi hñt dmoniū
ire: ⁊ ſic de ceteris: ſꝫ dñs i ſynagogā venit cū mēs hoīs
fuerit cōgregata: ⁊ tūc dicit demoni inhabitāti: obmute
ſce. ⁊ ſtatiꝫ eijciēs eū i mediū: egredit ab eo. nō eni decet
hoiēꝫ ſp iracūdū eē: beſtiale nāqꝫ hoc ē: nec ſp abſqꝫ ira i
ſenſibile nāqꝫ hoc ē ſꝫ mediū iter ābulare oꝫ: ⁊ irā cōtra
mala hic: ⁊ ꝓijcit hō cū imūdus ſpiritus ab eo egredit.

Surgens aūt ieſus de ſynagoga introiuit i do
mum ſimonis. Socrus aūt ſimonis tenebat ma
gnis febribus. ⁊ rogauerūt eum pro ea. Et ſtās
ſuper illam imperauit febri ⁊ dimiſit illam ⁊ con
tinuo ſurgens miniſtrabat illis.

AM. Poſtq̄ lucas virū a ſpiritu nequicie liberatū an
te premiſit: ſubſtituit femine ſanitatem. Utrūqꝫ eni ſexū
dominus curaturus aduenerat: ⁊ prior ſanari debuit q
prior creatus eſt. vnde dicitur: Surgēs aūt de ſynago
ga introiuit in domū ſimonis. CHRY. Manebat eni
apud diſcipulos honorās ipos: ⁊ ob hoc animoſiores
reddēs. CIRYL. Aſpiciebat aūt quō manet penes vi
rū inopē chriſtus: q ſpōtanea voluntate pauptatē ꝓ no
bis paſſus ē vt diſcamus cū pauperibus ꝯuerſari: nec
ſpnere deꝓſſos ⁊ paupes. Sequit: Socrus aūt ſimonis
tenebat magnis febribus ⁊ rogauerūt illū pro ea. HIE.
ſup Mat. Modo ſaluator rogatus: modo vltro curat
egrotos oſtēdēs ſe cōtra peccatoꝝ quoqꝫ paſſiones ⁊
ꝓcibus ſemp annuere fideliū: ⁊ ea que ipi minime in ſe i
telligūt vel intelligenda dare: vl nō itellecta dimittere ſm
illud. Delicta quis intelligit. ab occultis meis mūda me
domine. CHRY. Quod aūt mattheus hic reticuit nō
differt. illud eni ē breuitatis hoc aūt exquiſite iterꝓtatio
nis. Sequitur: Et ſtās ſup illā: imperauit febri ⁊ dimiſit
illā. BASI. In quo lucas figurauit ſmonē tanq̄ de pre
cepto animali ſenſibili facto ſic dicēs febri imperatum
⁊ ꝙ febris non omiſit imꝑantis operationē vnde ſequit
Et cōtinuo ſurgens miniſtrabat illis. CHRY. Q enīꝫ
morbus curabilis erat: per modum medendi poteſta
tem ſuam declarauit: faciens quod minime ars medici
ne facere potuiſſet. Poſt febris enim ſedationem multo
tempore patientes egent: vt priſtine reſtituantur ſanita
ti: tunc aūt ſimul omnia facta ſunt. AM. Si aūt altio
ri cōſilio iſta ꝑpendamus: animi debemus intelligere ⁊
corporis ſanitatem: vt prius animus qui ſerpētis labo
rabat inſidijs abſolutus ſit. Deniqꝫ non prius eua eſu
rijt q̄ ſerpētis eā v̓ſutia tētauit: ⁊ ideo aduerſus ip̄m au
ctoreꝫ peccati prius debuit medicina ſalutis opari. For
taſſis etiā i typo mulieris illius varijs criminū febribus
caro noſtra langueſcebat: nec minorē febrē amoris eſſe
dixerim q̄ caloris. BEDA. Si eni virū a demonio li
beratū moraliter aīum ab imunda cogitatiōe purgatū
ſignificare dixerim⁹: cōſequēter femina febrib⁹ tēta ſed
ad imperiū dñi curata: carnē oſtendit a cōcupiſcētie ſue
feruore ꝑ cōtinētie ꝓcepta frenatam. CIRYL. Et nos
ergo ſuſcipiamus ieſum. cū eni viſitauerit nos. ⁊ porta
mus eum in mente ⁊ corde: tunc enormiuꝫ voluptatum
eſtum extinguet: ⁊ incolumes faciet vt miniſtremus ei
hoc eſt ei beneplacita peragamus.

Cum aūt ſol occidiſſet oēs q habebant infir
mos varijs lāguoribus ducebāt illos ad eum: at
ille ſingulis manus imponens curabat eos. Exie
bant aūt demonia a multis clamātia ⁊ dicentia
qꝛ tu es filius dei. Et increpans nō ſinebat ea lo
qui: quia ſciebant ip̄m eſſe chriſtum.

THEO. Cōſiderādū ē turbe deſideriū: nam cum ſol
occidiſſet: adducūt ad eū infirmos: nō a tp̄e ipediti. vn
de dicit. Cū aūt ſol occi. oēs qui habebāt ifirmos varijs
lāguoribus ducebāt illos ad eū. ORIGE. Ideo quidē
circa ſolis occaſum. i. elapſa die illos educebāt: qꝛ vere
cundabātur vel timebāt phariſeos: vel qꝛ de die intenti
erant circa alia: vel qꝛ putabāt nō licere ſanare in ſabba
to: ip̄e aūt ſanabat eos vñ ſequitur: At ille ſingu. ma. im
po. cū. omnes. CIRYL. Quanuis autem vt deus po
tuiſſet omnes vbo pellere morbos: tñ tangit eos: oſten
dens ꝓpriam carnem efficacem ad preſtanda remedia:
nam caro dei erat. Sicut enim ignis appoſitus vaſi eneo
imprimit ei proprie caliditatis effectum: ſic omnipotēs
dei verbum cū vniuit ſibi veraciter aſſumptū templū ex
virgine

virgine animatum ⁊ intellectuꝫ particeps ſue poteſtatis
eius effectum inſeruit. Tangit ⁊ nos: immo potius nos
illā tangamus: q̄tenus ⁊ nos ab aīaꝝ īfirmitatibus libe
ret: necnō a demonū impugnatione ⁊ ſupbia. Sequitur
eni: Exie. au. demo. a mul. cla. ⁊ dicē. qꝛ tu es fi. dei. BE.
Demonia filiū dei cōfitēt. ⁊ ſicut poſtea dī: Sciebāt ip̄ꝫ
eſſe chriſtum qꝛ cū ieiunio fatigatum eum diabolus vi
deret: verum hoiem intellexit: ſed qꝛ tentando nō preua
luit: vtrum filius dei eſſet dubitabat. nunc aūt ꝑ ſignoꝝ
potētiā vel itellexit vel potius ſuſpicatus eſt eſſe filium
dei. Nō igit iō iudeis eū crucifigere ꝑſuaſit: qꝛ chriſtum
ſiue dei filium nō eſſe putauit: ſed qꝛ ſe morte illius non
vidit eſſe dānandū. De hoc eni myſterio a ſeculis abſcō
dito dicit aplus: ꝙ nemo ꝓncipū h⁹ ſeculi cognouit. Si
enim cognouiſſent: nunq̄ dñm glorie crucifixiſſent.
CHRY. In hoc aūt ꝙ ſeqt: Et icrepās ñ ſinebat ea lo
qui. ꝑcipe chriſti humilitatem. Non ſinebat vt dmones
imūdi eū manifeſtarēt. nō eni oportebat eos ſubripere
officij aplici gloriā: nec decebat chriſti myſteriū lingua
feda publicari. THEO. Quia non eſt ſpecioſa laus i
ore peccatoris: vel qꝛ nolebat inuidiam accēdere iudeo
rū: ex hoc ꝙ ab oibus laudaret. BEDA. Ipſi aūt aplī
ꝓcipiūt reticere de illo: ne diuina maieſtate ꝑdicata: paſ
ſionis diſpenſatio differretur.

Facta aūt die egreſſus ibat in deſertum locuꝫ
⁊ turbe requirebant eum ⁊ venerunt vſqꝫ ad ip̄ꝫ
⁊ detinebāt illum ne diſcederet ab eis. Quibus il
le ait: Quia ⁊ alijs ciuitatibus oportet me euāge
lizare regnū dei: qꝛ ideo miſſus. Et erat predicās
in ſynagogis galilee.

CHRY. Poſtq̄ ſatis vtilitatis populis ꝑ miracula eſt
collatū oportebat eū abeſſe: maiora nanqꝫ putāt miracu
la poſt abſentiā opantis: dū ipſa magis exclamāt ⁊ vice
vocis fruunt. vnde dicit: Fa. aūt die egreſ. ibat in deſer.
locū. GRECVS. Abijt etiā in deſertū vt marcus dic
⁊ orabat: nō ꝙ ipſe orōne īdigeret: ſed vt nobis bone ope
rationis fieret forma. CHRY. Phariſei quidem ipſis
ꝓdigijs ꝑdicantibus potētiā chriſti ſcādalizabātur Po
puli vo eloquia audiētes acquieſcebāt ⁊ ſequebant. vn
de ſequit: Et turbe requirebāt euꝫ ⁊ venerūt vſqꝫ ad ip̄ꝫ
⁊ detinebāt illū ne diſcederet ab eis. ñ qdē aliq ꝓmatū
aut ſcribaꝝ: ſed quoſcūqꝫ malicie fucus nō denigraue
rat ⁊ illeſam habebāt ꝯſcientiam. GRECVS: Qd̓ aūt
marcus dicit aplos perueniſſe ad eū dicētes: ꝙ oēs q̄runt
te: Lucas vo dicat pplos perueniſſe: nō diſcrepant ab in
uicē. Applicuerāt eni ad ip̄m populi apoſtolorū ſequē
tes veſtigia. Dñs aūt gaudebat detētus ſed mādabat vt
eū dimitterēt: vt etiā alij ꝑticipes forēt eius doctrina: q̄ſi
tp̄e ſue ꝑñtie nōmultū duraturo. vnde ſequit: Quibus
ait: Quia ⁊ alijs ciui. oꝫ me euā. reg. dei: qꝛ ideo miſſus
ſum. Marcus dicit: Ad hoc veni oſtendēs diuinitatis
eius celſitudinē ⁊ volūtariā exinanitionē. Lucas vo dic
Ad hoc miſſus ſum. i. incarnationē oñdēs: necnō bñpla
citum pr̄is miſſionē appellās. ⁊ ille quidē ſimplr dic: Ut
ꝑdicē. iſte vero regnū dei adiungit qd̓ eſt ipſe chriſtus.
CHRY. Simul etiā ꝯſidera ꝙ poterat i eodē loco ma
nendo oēs attrahere ad ſe nō tamē hoc fecit: ꝓbens no
bis exemplū vt ꝑambulem⁹ ⁊ requiramus pereūtes: ſic
paſtor ouē ꝑditā: ⁊ medicus accedit ad īfirmuꝫ vna eni
aīa recuperata: poterit aliquis mille dlicta abolere. vn
de ⁊ hic ſequitur: Et erat predicās in ſynagogis galilee
frequētabat quidē ſynagogas: docēs illos ꝙ nō eſſet ſe
ductor: nam ſi iugiter inhabitata coleret: diffamarēt euꝫ
velut latitantem. BED. Si aūt occaſus ſolis myſtice
mors dñi exprimit: die redeunte reſurrectio illius indi
cat cuius manifeſta luce a credētiū turbis requirit ⁊ in
gentium deſerto inuentus: ne abeat detinetur: maxime
cū hoc ꝯtigerit ꝓma ſabbati quo reſurrectio celebrata ē.

CA. V.

Factū eſt aūt: cum turbe irruerēt i eū
vt audirēt verbum dei: ⁊ ipſe ſtabat
ſecus ſtagnum: geneſareth. Et vidit
duas nauēs ſtātes ſecus ſtagnū. piſca
tores aūt deſcēderāt ⁊ lauabāt rhe
tia. Aſcēdēs aūt in vnā nauim que erat ſimonis
rogauit eum a terra reducere puſillum. Et ſedens
docebat de nauicula turbas.

AM. Ubi d minus impertiuit multis varia genera ſani
tatum: nec tempe nec loco cepit a ſtudio ſanādi turba co
hiberi. veſpera inhubuit: ſequebant: ſtagnum occurrit ⁊
turbe vrgebant: vnde dicitur: factum eſt autem cum tur
be irruerent in eum. CHRY. Erāt enim ei connexi di
ligentes eū ⁊ mirantes: tenere cupiētes. Quid .n. diſceſ
ſiſſet dū huiuſmōi miracula faciebat: q voluiſſet ſolam
ꝯſpicere faciē ⁊ os talia loquēs: neqꝫ .n. i agēdo miracu
la ſoluꝫ admirabilis erat: ſꝫ viſus eius abundabat plu
rima gratia. vnde ⁊ loquentē eum audiūt in ſilentio: ſeri
em locutionis non irrumpentes. dicitur enim. Ut audi
rent verbum dei: ⁊ ipſe ſtabat ſecus ſtagnum geneſareth
BED. Stagnū geneſareth idem dicunt eſſe quod mare
galilee vel mare tyberiadis. ſed mare galilee ab adiacen
te prouincia dicitur: mare autem tyberiadis a proxima
ciuitate. Porro geneſareth a laci ipſius natura: que cri
ſpātibus aquis de ſeipſo ſibi excercitare aura perhibet
greco vocabulo quaſi generans ſibi auram dicitur neqꝫ
enim in ſtagni morem ſternit aqua: ſed frequētibus auris
ſpirantibus agitat: hauſto dulcis ⁊ ad potandū habilis
Sed hebree lingue ꝯſuetudine ois aquaꝝ congregatio
ſiue dulcis ſiue ſalſe mare nūcupat. THE. Fugit auteꝫ
dñs gloriā q̄to magis ipſa eum ſequebat: ⁊ ideo a turbis
ſe ſepans aſcendit in nauē: Et vidit du. na. ſtantes ſecus
ſta. piſca. au. deſcē. ⁊ laua. rhetia. CHRY. Quod ſi
gnum erat vacationis. Secundum vero mattheum iue
nit eos reficientes rhetia: tantus eni erat pauptatis ex
ceſſus: vt laniata repararent: noua nequeūtes hēr: volēs
aūt diligēter congregare ſpectaculum: vt nemo remane
ret poſt tergū: ſed oēs facie ad faciem cernerent: aſcen
dit in nauim. vnde dicitur: Aſcē. au. in vnā na. que erat ſi
mo. roga. eum a ter. redu. puſillum. THE. Uide autem
chriſti manſuetudinem: quō rogat petrum: ⁊ petri obedi
entiam: quō in omnibus fuit obediens. CHRY. Poſt
q̄ vero multa ꝑegerat miracula iterum doctrinā ꝓpo
nit: ⁊ exiſtens in mari piſcatur exñtes in terra. vñ ſequi
tur: Et ſedēs do. tur. de nauicula. GRE. Nazanzenus:
Cunctis condeſcēdens vt a ꝓfundis extrahat piſcē: ho
minē. ſ. natantē in mobilibus rebus ⁊ amaris huius vi
te ꝓcellis. BED. Myſtice aūt due naues circūciſionē
⁊ preputiū figurant: quas videt dñs: quia in vtroqꝫ po
pulo nouit qui ſunt eius: ⁊ ad future vite tranquillitatē
quaſi ad littus videndo: hoc eſt miſericorditer viſitādo
ꝓuehit. Piſcatores ſunt ecclie doctores: q nos ꝑ rethe
fidei cōprehendūt: ⁊ quaſi littori ſic terre viuentium ad
uehunt. Sed hec rhetia modo laxantur in capturaꝫ mo
do lota plicantur: qꝛ non omne tempus eſt habile do
ctrine: ſed nunc exercenda eſt lingua doctoris: ⁊ nūc ſui
met cura gerenda. Nauis ſimonis eſt eccleſia primitiua
de qua paulus dicit: Qui operatus eſt petro in apoſto
latum circuncīſionis. bene vna dicta quia multitudinis
credentium erat cor vnum ⁊ anima vna. AVGV. De
con. euan. De qua docebat turbas: qꝛ de auctoritate ec
cleſie docet gentes. ꝙ autem dominus aſcendens in na
uim rogat eum a terra reducere puſillum: ſignificat
temperate vtendum verbo ad turbas: vt nec terrena eis
precipiantur: nec a terrenis in profunda ſacramentoꝝ

recedatur. Uel p̄ꝰs in proximis regionibus gentibus predicandum: vt quod poſtea dicit: Duc in altum ad remotiores gentes poſtea predicandum precipiat.

Ut ceſſauit autem loqui dixit ad ſimonē: Duc in altum: ⁊ laxate rhetia veſtra in capturam. Et rñdēs ſimon dixit illi: Preceptor p totam noctē laborantes nihil cepimus: in verbo aūt tuo laxabo rhete. Et cum hoc feciſſet: concluſerūt piſcium multitudinē copioſam. Rūpebat aūt rhete eorū Et annuerunt ſociis qui erant in alia naui: vt venirēt ⁊ adiuuarēt eos. Et venerunt ⁊ impleuerūt ambas nauiculas ita vt pene mergerentur.

CIRY. Poſtq̄ ſufficiēter populum docuerat: regreditur iterū ad magnificētias ꝓprias ⁊ p piſcatoria miniſteria piſcat diſcipulos. vnde ſequit: Ut au. ceſſa. loqui: dixit ad ſimonē: Duc in altū: ⁊ laxate rhe. ve. in capturam CHRY. Cōdeſcēdēs enī hoībus ſicut magos p ſidus vocauit: ſic ⁊ piſcatores p piſcatoriam artē. THE. Petrus aūt ñ diſtulit. vnde ſequitur: Et rñ. ſimō di. illi. Prece. p to. no. labo. ni. cepimus. Nō aūt addidit: Nō te audiā: nec ſecūdis laboribus me exponam: ſed magis ſubdidit: In verbo aūt tuo laxabo rhete. Quia vō turbā ī nauicula dñs īſtruxerat: non ſine mercede nauicule dñz dereliquit: dupliciter beneficians ipz: q2 primo dedit ei multitudinē piſciū: ⁊ deinde diſcipulū ipſuz fecit. vnde ſequit: Et cū hoc feciſ. cōclu. piſ. mul. copioſaz. Tot autē piſces cepit: vt nō poſſet eos foras educere: ſed a ſociis auxiliū peteret. vnde ſequit: Rūpe. au. rhete eo. ⁊ annue. ſo. qui erāt in alia naui vt veni. ⁊ adiu. eos. Per nutum ipſos vocat: quia ex ſtupore propter capturā piſciū loq̄ non poterant. ⁊ ſequit de eoꝝ auxilio cū di: Et venie. ⁊ imple. am. naui. ita vt pene mergerēt. AVGV. De cō. euā. Joānes quidē videt ſimile miraculum dicere: ſed illō lōge aliud eſt quod factum eſt poſt reſurrectionem dñi ad mare tyberiadis: ibi enim non ſolum ipſuz tēpus valde diuerſum ē: ſed etiā res ipſa plurimū diſtat. nā rhetia illic ī dexterā partē miſſa: cētū quinquagīta tres piſces ceperūt: magnos quidē: ſed ptinuit ad euāgeliſtā dicere: q̄ cū tam magni eſſent rhetia nō ſunt diſrupta. reſpiciens ſcilicet ad hoc factū qō lucas cōmemorat: vbi p multitudine piſciū rhetia rūpebātur. AMBRO. Myſtice autē nauis petri ſm mattheū fluctuat: ſm lucā repletur piſcibus: vt ⁊ principia eccleſie fluctuantis: ⁊ poſteriora exuberantis agnoſcas. Non turbatur iſta que petrū habet turbatur illa q̄ iudā habet in vtraq3 petrus: ſed qui ſuis meritis firmus ē: turbat alienis. Caueamꝰs igit ꝓditorē: vt p vnū plurimi fluctuemꝰ. Illic turbatio vbi modica fides: hic ſecuritas vbi pfecta dilectio. deniq3 ⁊ ſi aliis īperat vt laxēt rhetia ſua ſoli tamē petro dicit: Duc in altū: hoc ē in ꝓfundū diſputationū. Quid eſt tam altuz q̄ ſcire dei filium? Que ſunt aūt apoſtoloꝝ que laxari iubentur rhetia: niſi vboꝝ ꝯplexiones: ⁊ quaſi quidā orationis ſinus ⁊ diſputationū receſſus: qui eos quos ceperint non amittant. Et bene apoſtolica inſtrumenta piſcādi rhetia ſunt: que non captos pimūt ſed reſeruāt: ⁊ fluctuantes de infimis ad ſupna trāſducūt. Dicit autē: Preceptor p totā noctē laborātes nihil cepimus. q2 nō hoc verbum artis facundie opus: ſed ſupne vocationis eſt munꝰ Qui autem nihil ante ceperant: magnam in vbo dñi cōcludūt piſciū multitudinē. CIRY. Hoc aūt fuit figura futuri: nō. n. incaſſum laborabūt euāgelice doctrine rhete tendētes: ſed greges gentium aggregabūt. AVGV. De cō. euā. q̄ aūt rhetia rūpebant piſciū copia ⁊ nauicule implete ſunt: ita vt pene mergerent: ſignificat hominū carnaliū multitudinē tantā futurā in eccleſia vt etiā diſruptione pacis p hereſes ⁊ ſciſmata ſcinderent. BED. Rumpitur aūt rhete: ſed nō labit piſcis: q2 ſuos dñs inter pſequētiū ſcandala ſeruat. AMB. Alia aūt nauis eſt iudea: ex qua ioannes ⁊ iacobus eligunt. Hi igitur ō ſynagoga ad nauim petri: hoc eſt ad eccleſiā cōuenerūt vt implerent ambas nauiculas: omnes enim in noīe ieſu genu flectūt: ſiue iudeus ſiue grecus. BEDA. Uel alia nauis eſt eccleſia gētiū: que ⁊ ipſa vna nauicula nō ſufficiente piſcibus impleatur electis: Quia nouit dñs qui ſūt eius: ⁊ apud ipſum certus ē ſuoꝝ numerus electoruz: dū q3 tot in iudea credituros non inuenit quot ad fidem vitāq3 predeſtinatos nouit eternā: quaſi alterius nauis receptacula piſcibus querēs ſuis. Corda quoq3 gētium fidei gratia replet: ⁊ bene rupto rheti ſocia nauis aduocatur. Quādo aūt iudas ꝓditor: ſimon magus: ananias ⁊ ſaphira: ⁊ multi diſcipuloꝝ abierūt retro: ac deinde barnabas ⁊ paulus a gentium ſunt apoſtolatu ſegregati. AMBRO. Poſſumus tñ ⁊ aliam eccleſiam itelligere nauim alterius: ab vna enim plures eccleſie deriuantur CIRYL. Innuit aūt ſociis vt auxiliarent eis. Multi. n. ſequūtur aploꝝ labores: ⁊ primo illi qui euangelioꝝ ediderunt ſcripturas poſt quos alii pſides ⁊ ppłoꝝ paſtores: ⁊ in veritatis doctrina periti. BEDA. Harū autez impletio nauiū in fines ſeculi creſcit: ſed q̄ implete mergunt: hoc ē in ſubmerſione premunt: non enim ſunt ſubmerſe ſed periclitate. Apoſtolus exponit dicens: In nouiſſimis diebus erunt tēpora periculoſa: ⁊ erunt hoīes ſe ipſos amantes: ⁊ cetera. nam mergi naues eſt homines in ſeculo ex quo electi per fidem fuerant morum prauitate relabi.

Quod cū videret ſimon petrus ꝓcidit ad genua ieſu dicēs: Exi a me dñe: q2 homo peccator ſuz. Stupor enī circūdederat eū: ⁊ oēs q cū illo erant ī captura piſciū quā ceperāt. Silr aūt iacobū ⁊ ioānē filios ȝebedei: qui erant ſocii ſimonis Et ait ad ſimonē ieſus: Noli timere: ex hoc iam hoīes eris capiens. Et ſubductis ad terram nauibus relictis omnibus ſecuti ſunt eum.

AMB. Admirabatur petrus dona diuina: ⁊ quo plus meruerat pſumebat magis. vnde dicitur: Qō cum vide. ſimon petrus ꝓci. ad ge. ie. di. Exi a me dñe: q2 hō peccator ſum. CIRYL. Reducens enim ad ꝯſcientiaz patrata delicta: tremit ⁊ trepidat ⁊ velut immundus mūdū non credat ſe poſſe ſuſcipere: acceperat enim a lege diſtinguendū eſſe inter maculatum ⁊ ſanctum. GRE. niſenꝰ Cum enim mandaſſet demergere rhetia: tota copia piſcium capta eſt: q̄tū ipſe maris dñs ⁊ terre voluerat. Uox enim verbi ſemp eſt vox virtutis: cuius precepto in origine mundi lux ⁊ cetere creature ꝓdibant. In his admiratur petrus. vnde ſequitur: Stupor enim circū. eum: ⁊ om. qui cum illo erant in captu. piſ. quam cepe. ſilr autē iaco. ⁊ ioā. fili. ȝebe. qui erant ſo. ſimonis. AV. De cō. euan. Andream non nominat: qui tamen intelligitur ī ea naui fuiſſe ſecundum matthei ⁊ marci narrationem. Sz ⁊ ait ad ſimonem ieſus: Noli timere. AMB. Dic ⁊ tu: Exi a me dñe: q2 peccator ſum. vt reſpōdeat deꝰ. Noli timere. Indulgenti dño peccatum fatere. Uides q̄ bonus dominus qui tantum tribuit hominibus: vt viuificandi habeant poteſtatem. vnde ſequitur: Ex hoc iā homines eris capiens. BEDA. Hoc ad ipſum petrum ſpecialiter ptinet. exponit enim ei dñs quid hec captura piſcium ſignificet: q̄. ſ. ipſe ſicut nunc per rhetia piſces: ſic aliquādo per verba ſit capturus homines: totuſq3 facti huius ordo qd in eccleſia cuius ī pe typū tenet quotidie geratur oſtendit. CHRY. Conſidera autez eorum fidem ⁊ obedientiam. habentes enim opus pre manibus appetibilis piſcationis cum audiſſent mandantem non diſtulerunt: ſed relictis omnibus ſequebātur. Talē enim obedientiam requirit a nobis chriſtus: vt eam nō pretermittamus: etiam ſi aliquid valde neceſſarium vrgeat. Unde ⁊ ſequitur: Et ſubductis ad terram nauibus re. lic. o m. ſecu. ſunt eum. AVG. De cō. euā. Mattheus ⁊ marcus breuiter hoc perſtringunt: quēadmodū geſtuz ſit quod lucas hic aptius explicauit. Hoc tamē videtur diſtare q̄ tñ petro a dño dictū cōmemorat: Ex hoc iaz hoīes eris capiens: quod illi ambobus fratribus dictū eſſe narrauerūt. Sed potuit vtiq3 primo hoc petro dici: cū de capta ingenti multitudine piſciuz miraret: quod lucas inſinuauit ambobus poſtea: qō illi duo cōmemorauerūt. vel intelligendū eſt hoc primo fuiſſe factum quod lucas cōmemorat: nec tunc eos a dño vocatos: ſed tantū fuiſſe pdictum petro: q̄ hoīes eſſet capturus: non autem q̄ nunq̄ piſces eſſet capturus: vnde datur locus intelligere eos ad capturā piſciū remeaſſe: vt poſtea fieret quod mattheus ⁊ marcus narrant: tunc nō ſubductis ad terram nauibus tanq̄ cura redeūdi: ſed ita eū ſecuti ſunt: tanq̄ vocantem aut iubentem. Sz ſi ſm ioannē iuxta iordanem ſecuti ſunt eum petrus ⁊ andreas: quō ab aliis euangeliſtis dicit q̄ eos in galilea piſcantes inuenit: ⁊ ad diſcipulatum vocauit: niſi q2 intelligendū eſt ñ ſic eos vidiſſe dñm iuxta iordanē: vt ei inſepabiliter coherērēt: ſed tñ cognouiſſe quis eſſet: eūq3 miratos ad ꝓpria remeaſſe. AMB. Myſtice aūt quos petrus ī verbo capit: in verbo credidit: negat ſuā predam: negat ſuū munus: Exi inquit a me dñe. Noli timere ⁊ tu que tua ſunt dño deferre: q2 que ſua nobis ille cōceſſit. AVG. De que. euā. Uel aliter ex pſona eccleſie carnalibus hominibus plene petrus dicit: Exi a me q2 homo peccator ſum. tanq̄ eccłia turbis carnalium īpleta ⁊ eoꝝ moribꝰ pene ſubmerſa: regnū ſpiritaliū in quibus maxime pſona chriſti eminet: a ſe quodāmō repellit. Nō enīz hoc voce lingue dicūt hoīes bonis miniſtris dei vt eos a ſe repellant: ſed voce morum ⁊ actuū ſuadēt a ſe recedi: ne p bonos mergant: ⁊ eo vehementius quo deferunt eis honorem vt honorificentiam eorum ſignificauerit petrus cadens ad pedes dñi: mores aūt in eo q̄ dixit: Exi a me BEDA. Confortat aūt dñs timorē carnaliū: ne quis vł de ſua ꝯſcientia culpe tremens: vel de alioꝝ innocentia ſtupēs ſanctitatis iter formidet aggredi. AVG. De que. euā. Dñs aūt dū non receſſit ab eis ſignificat in bonis ⁊ ſpiritualibus viris nō eſſe oportere hāc volūtatē: vt peccatis turbaꝝ cōmoti: quo quaſi ſecurius tranquilliuſq3 viuāt: munus eccleſiaſticū deſerāt. q̄ aūt ſubductis ad terrā nauibus: relictis oībus ſecuti ſūt eū: pōt ſignificare finem temporis quo ab huius mūdi ſalo: qui chriſto inheſerunt penitus receſſuri ſunt.

Et factum ē cū eēt in vna ciuitatum: ⁊ ecce vir plenus lepra vidēs ieſum ⁊ ꝓcidēs in faciem ſuā rogauit eū dicēs: Dñe ſi vis potes me mūdare. Et extēdēs ieſus manuz tetigit eū dicēs Uolo: Mūdare. Et cōfeſtim lepra diſceſſit ab illo. Et ipſe p̄cepit illi vt nemini diceret: ſz vade oſtēde te ſacerdoti: ⁊ offer pro emundatione tua ſicut precepit moyſes in teſtimoniū illis. Perambulabat aūt magis ſermo de illo ⁊ cōueniebant turbe multe vt audirent: ⁊ curarentur ab infirmitatibus ſuis Ipſe autem ſecedebat in deſertum: ⁊ orabat.

AM. Quarto ſigno ex quo ī capharnaū dñs venit: leproſus ſanatur. Si autem quarto die ſolem illuminauit ⁊ clariorē ceteris fecit: hoc clarius opus eſtimare debemus de quo dicitur: Et factum ē cum eſſet in vna ciui. ⁊ ecce vir plenus lepra. Bene vbi leproſus mūdatur: certꝰ non exprimitur locus: vt oſtendatur nō vnū populum ſpecialis alicuius ciuitatis: ſed omnes populos fuiſſe ſanatos. ATHA. Adorauit autem leproſus dñz deum exiſtentem in corpore: ⁊ neq3 ꝓpter carnē putauit eē creaturam verbum dei: nec pro eo q̄ verbum erat vilipendit carnem q̄ veſtiebat: imo vt in templo creato adorabat oīum creatorem in faciem ꝓcidens. Sequit enī Et vidēs ieſum ⁊ ꝓcidēs in faciē rogauit eum. AM. Quod ī faciē ꝓcidit: humilitatis eſt ⁊ pudoris: vt vnuſquiſq3 de vite ſue maculis erubeſcat: ſed confeſſionē verecundia non repreſſit: oſtendit vulnus remedium poſtulauit dicens: Domine ſi vis potes me mundare. De voluntate domini non quaſi pietatis incredulus dubitauit: ſed quaſi iniquitatis ſue conſcius non pſumpſit. religionis autez ⁊ fidei plena confeſſio eſt. in voluntate dñi tribuit poteſtatem. CIRYL. Nouerat enim lepraz experimētis medicoꝝ nō cedere: ſed vidit diuina maieſtate pelli dmones: ⁊ ceteros ab aliis valitudinibꝰ curari: que cōlegit diuina dextra fieri. TYTVS. Addiſcamus etiā ex verbis leproſi corporaliū infirmitatū medelam non querere: ſed diuino beneplacito totum committere: qui nouit opportuna ⁊ omnia iudicio diſpoſuit. AMBRO. Eo autem ſanat genere quo fuerat obſecratus. vñ ſequit: Et extēdens ieſus manū tetigit illū. Lex tangi leproſos ꝓhibet: ſz q̄ dñs legis eſt nō obſequit legi: ſz legē facit. Nō ḡ tetigit: q2 ſine tactu mundare non poterat: ſz vt ꝓbaret q2 ſubiectus non erat legi nec cōtagiū timebat vt hoīes: ſed q2 ꝯtaminari nō poterat: q2 alios liberabat. ſimił ecōtrario vt lepra tactu domini fugaret: que ſolebat cōtaminare tangentē. THE. Ipſius enī ſacra caro ē purgatiua ⁊ vitā tribuēs: ſicut exiſtens verbi dei caro. AM. In hoc aūt qō ſubdit: Uolo mundare habes voluntatē: habes ⁊ pietatis effectum. CIRY. A maieſtate aūt ꝓceſſit imperioſum mādatuz qualiter igit in ſeruis computatur vnigenitus filius qui volēdo tantūmodo cuncta poteſt? Legitur de deo patre q̄ oīa quecūq3 voluit fecit. Qui vero ſui patris ptate fūgitur: quō diuerſificabit in natura ab eo? Solēt etiā quecunq3 ſunt eiuſdem virtutis: eiuſdē eſſe ſubſtantie. Mirare ū in his chriſtū diuine ⁊ corporaliter operantē. diuinū enī eſt ita velle vt preſto fiant oīa: humanū aūt extēdere dexterā. Unus itaq3 chriſtus ex vtriſq3 pficit: eo q̄ verbum caro factū ē. GRE. niſenus: Et q2 cuz vtraq3 hominis pticula aīa. ſ. ⁊ corpore vnita eſt deitas: p vtraq3 patebāt ſupne nature indicia. Corpus enim recondi tū ī ſe lumen declarabat: cū palpādo pſtabat remedia ſz anima ꝑ potenti voluntate diuinam oſtendebat virtutez velut. n. ſenſus tactus ꝓprius corporis ē: ſic ⁊ anime voluntarius motus: vult aīa: tangit corpus. AMB. Dicit ergo volo ꝓpter photinū imperat ꝓpter arrium tangit ꝓpter manicheū. Nihil aūt mediū eſt iter opus dei atq3 p̄ceptū: vt intelligas medētis affectū: virtutē operis vñ ſequit: Et cōfeſtiz lepra diſceſſit ab illo. Sed ne lepra trāſire poſſit ī medicū. vnuſquiſq3 dñice humilitatis exemplo iactātiā vitet. nā ſequit: Et p̄cepit illi vt nemini diceret. vt. ſ. doceret non vulganda noſtra beneficia ſz premenda: vt non ſolum a mercede abſtineamus pecunie. ſed etiam gratie aut fortaſſe illa ſilentii cā eſt imperati q̄ meliores putabat: qui fide magis ſpontanea q̄ ſperatis beneficiis credidiſſent. CIRY. Leproſo etiā ſilēte ſufficiebat ipſa negocii vox ad narrandū oībus agnoſcētibus p eum poteſtatē curandis. CHRY. Et q2 vt plurimū homines dū egrotant dei ſunt memores: vt autē cōualeſcūt hebetant. mandat vt deū pre oculis habeat: dās gloriā deo. vñ ſequit: Sed vade: oñde te ſacerdoti. vt. ſ. mūdatus leproſus cōmitteret ſe ſacerdotis aſpectui: ac ſic p illius cenſuram numeraret iter ſuos. AM. Et vt etiam itelligeret ſacerdos nō legis ordine ſz gratia dei ſupra legē eē curatū: vt dū mādat ſacrificiū ſm p̄ceptū moyſi oñdit dñs q2 legē nō ſolueret: ſz ipleret. vñ ſequit: Et offer p emū. tua ſicut p̄cepit moyſes. AVG. De que. euā. Uidet hic approbare ſacrificium qō p moyſen

p̄ceptū ē:cū id ñ recipiat eccl̄ia:qḋ iō iuſſiſſe itelligi pōt
q̄ nōdū ceperat eſſe ſacrificiū ſanctū ſcōꝝ qḋ corp⁹ eī⁹
ē:nō eni opoꝛtebat auferri ſignificatiua ſacrificia priuſ⁄
q̄ illud qḋ ſignificabaſ cōfirmatū eſſet cōteſtatōe aplo⁄
rū p̄dicantiū ⁊ fide credentiū populoꝝ. AM. Uel q̄
lex ſpiritaliſ ē:videt ſacrificiū mādaſſe ſpiritale. vñ dixit
Sicut p̄cepit moyſes. Deniq̄ addidit: In teſtimoniū ill'
TYTVS Deretici ꝑperā hoc accipiūt:dicētes in ob⁄
pꝛobꝛiū legis eē dictū. Qualiter aūt iuberet offerre pꝛo
emūdatione ſm̄ p̄ceptū moyſi. CIRYL. Dicit ḡ: In te
ſtimoniū illis. q̄ ex hoc facto oñditur chꝛiſtū incōpabi
li excellentia moyſi p̄ferri:q̄ eni moyſes inſufficiēs erat
a ſoꝛoꝛe lepꝛe pellere moꝛbū:oꝛabat dñm vt eā liberā
ret. ſed ſaluatoꝛ i ptāte diuina ꝓtulit:Uolo mūdare. CI
RYL. Uel in teſtimoniū illis:hoc ē ad rep̄henſionē eo⁄
rū ⁊ ad ꝓbatiōnē q̄ legē reuereoꝛ. Cū eni te curauerim:
mitto te ad ſacerdotū experientiā:vt atteſteris mihi q̄ nō
ſum p̄uaricatus i legem. ⁊ quāuis dñs ipēdēs remedia
moneret nemini dicere:iſtruēs nos euitare ſupbiā:fama
tñ eius volabat vndiq̄ iſtillans auditui cunctoꝛum mi⁄
raculū. vñ ſeq̄tur: Perambu. aūt ma. ſer. ḋ illo. BED.
Unius aūt pfecta ſaluatio multas ad dñm cogit turbas
vñ ſequit̄: Et ↄueni. tur. mul. audi. ⁊ cura. ab īfirmita. ſu
is. Ut eni lepꝛoſus exterius ⁊ iterius ſe ſanatū doceret p̄
ceptū beneficium vt marcus ait etiā iuſſus non tacet.
GRE. vi. moꝛa. Redēptoꝛ aūt noſter p̄ diē miracula in
vrbib⁹ exhibet:⁊ ad oꝛōnis ſtudiū i nocte pnoctat. vñ
ſequit̄: Ipſe aūt ſece. i deſer. ⁊ oꝛabat. vt pfectis videlicet
p̄dicatoꝛib⁹ innuat q̄ten⁹ nec actiuā amoꝛe ſpeculatiōis
fūdit⁹ deſerāt: nec cōtēplatōis gaudia opatiōnis nimie
tate contēnāt ſ; q̄eti ↄtēplātes ſoꝛbeāt q̄ occupati erga
ꝓximos loquētes ꝓfundāt. BED. Quod aūt ſecedit
oꝛare:nō ei nature tribuas q̄ dicit: Uolo mūdare. ſ; ei
que extēdēs manū tetigit lepꝛoſū:nō q̄ iuxta neſtoꝛiū
gemia ſit fili] pſona:ſed eiuſdem pſone ſicut nature: ſic ⁊
opatōes ſunt due. GRE. naçançen⁹: Et opa quidē i po
pulo:oꝛōnes aūt i dēſerto pagebat:vt plurimū ſentiēs q̄
liceat paꝝ q̄eſcere:vt mēte ſincera cū deo colloquamur
Neq̄ eni ipē idigebat remotōe:q̄ ñ erat i eo qḋ remitte
ret cū ōs eēt:ſ; vt pateat nobis ⁊ opatōis hoꝛa ⁊ altio⁄
ris ſolertie. BED. Typice aūt lepꝛoſus hūanū genus
languidū peccatis deſignat:plenū lepꝛa:q̄ oēs peccaue
rūt ⁊ egēt grā dei:vt. ſ. extēta manu. i. v̄bo dei humanā
cōtingēte nām:a priſci erroꝛis varietate mūdent:⁊ offe⁄
rāt ꝓ emūdatiōe coꝛpoꝛa ſua hoſtiā viuā. AMB Si
aūt lepꝛe medicina v̄bū ē:ↄtēptus v̄bi lepꝛa mētis eſt.
THEO. Uide aūt q̄ poſtq̄ mundatus ē aliquis tunc
dignus ē offerre hoc munus. ſ. coꝛpus ⁊ ſanguinem ꝺo
mini:quod eſt diuine vnitum nature.

Et factū ē i vna dierū:⁊ ipē ſedebat docēs. Et
erāt phariſei ſedētes ⁊ legis doctoꝛes q venerant
ex oī caſtello galilee ⁊ iudee ⁊ hierl'ȝ:⁊ virtus dñi
erat ad ſanādū eos. Et ecce viri poꝛtantes i lecto
hoīeȝ q erat palytic⁹. Et querebāt eū īferre ⁊ po
nere an̄ eū. Et nō inueniētes qua pte illū īferrent
pꝛe turba. aſcēderūt ſupꝛa tectū:⁊ p̄ tegulas ſum
miſerūt eū cū lecto i mediū an̄ ieſum. Quoꝛū fi
dē vt vidit dixit: Hō remittunf tibi peccata tua.
Et ceperunt cogitare ſcribe ⁊ phariſei dicentes.
Quis eſt hic qui loquitur blaſphemias? Quis
poteſt dimittere peccata: niſi ſolus deus? Ut co
gnouit aūt ieſus cogitatōes eoꝛū:rñdēs dixit ad
illos: Quid cogitatis i coꝛdibus veſtris? Quid
ē facilius dicere: dimittunf tibi peccata: an dicere
ſurge ⁊ ambula? Ut aūt ſciatis q̄ filius hoīs h;
ptātē i terra dimittēdi peccata:ait paralytico: Ti
bi dico ſurge tolle grabatū tuū:⁊ vade i domuȝ
tuā. Et cōfeſtiȝ cōſurgēs coꝛā illis tulit lectum in
quo iacebat:⁊ abijt in domū ſuā magnificās de⁄
um. Et ſtupoꝛ appꝛehendit omnes ⁊ magnifica
bant deum. Et repleti ſunt timoꝛe dicentes: q̄ vi
dimus mirabilia hodie.

CIRY. Scribe ⁊ phariſei qui facti fuerant ꝓdigioꝛum
chꝛiſti viſoꝛes:audiebant ipſum quoq̄ docentem:vnde
dicitur: Et factum eſt i vna dierū:⁊ ieſus ſ ede. do. ⁊ erāt
phari. ſeden. ⁊ legis doc. qui vene. ex omni caſtel. gali. ⁊
iu. ⁊ hieruſalē:⁊ vir. dñi erat ad ſanan. eos. Non quaſi
mutuo acciperet ptātem alterius:ſed quaſi deus ⁊ dñs
ꝓpꝛia operabaf virtute. fiūt aūt hoīes ſepe donoꝝ ſpiri
taliū digni:ſ; plerūq̄ deficiūt ea rōe quā nouit donoꝛū
largitoꝛ:qḋ in chꝛiſto non accidit:affluebat eni iā p̄ſten⁄
dis remedijs virtus diuina. Quia vero neceſſariū erat:
vbi tanta ſcribaꝝ ⁊ phariſeoꝝ turba ↄuenerat: aliquid
fieri ex his q̄ virtuti atteſtarent ipſius coꝛā eis q̄ eū pui
pēdebant factū ē quoddā miraculū i palytico. in quo q̄
defeciſſe videbaf medicinalis ars: poꝛtabaf a ꝓximis
ad ſupnū ⁊ celeſteȝ medicū. vñ ſequit̄: Et ecce viri poꝛ. in
lec. homi. qui erat palyticus ⁊ querebāt eū īfer. ⁊ po. an̄
eū. CHRY. Mirandi vero ſunt qui palyticū adduxe
rūt:qualiter cū nequiſſent itrare p̄ oſtiū:nouū aliq̄d ⁊ ali
enū attētauerūt. vñ ſeq̄tur: Et nō iue. qua pte eū īfer. pꝛe
tur. aſcē. ſupꝛa tec. detegētes aūt tectū deponūt grabatū
⁊ ponūt i medio palyticū. vñ ſeq̄tur: Et p̄ tegu. ſubmiſe.
illū cū lec. i me. an̄ ieſum. Dicet aliquis demiſſum fuiſſe
locū a quo p̄ tegulas depoſuerūt palytici lectum. BE⁄
DA. Hominem aūt dñs a palyſi curaturus pꝛimo pec
catoꝝ vincula diſſoluit vt oñderet eū ob nexus culpa⁄
rum artuum diſſolutione damnari:nec niſi his relaxatiſ
membꝛoꝛum poſſe recuperatiōe ſanari. vñ ſequit̄. Quo
rū fidē vt vi. dixit: Homo:remit. ti. pec. tua. AMBR.
Magnus dñs qui alioꝛū merito ignoſcit alijs: ⁊ dum
alios ꝓbat:alijs relaxat errata. Cur apud te hō collega
nō valeat:cū apud deū ſeruus ⁊ iteruenīendi meritū ⁊
ius hēat ipetrādi. ſi grauiū pctōꝝ diffidis veniā:adhibe
p̄catoꝛes: adhibe eccl̄iā q̄ ꝓ te p̄cet:cui⁹ ↄtēplatōe qḋ ti
bi dñs negare poſſet:ignſcat. CHRY. Occurrebat aūt
⁊ i hoc ipſi⁹ patiētis fides:ñ. n. ſuſtinuiſſ; ſe īferri⁹ ſubmit
ti:niſi credidiſſ;. AV. De cō. euā. Qḋ āt dic: Hō:dimit
tūt tibi pctā:ad hoc iſinuādū valet:q̄ hoī dimittebant
peccata:q̄ hoc ipō q̄ hō erat ñ poſſet dicere: Nō pecca⁄
uiſſimł ēt vt ille q̄ hoī dimittebat itelligeret de⁹. CHR.
Nos aūt ſi coꝛpoꝛalr̄ patimur: ſatagim⁹ nociuū abijce
re. cū v̄o male ſit aie ⁊ differim⁹:atq̄ iō nec a coꝛpoꝛis
nociuis curamur. Abſcidam⁹ igit fontē maloꝝ: ⁊ ceſſa⁄
būt egritudinū fluxus. Metu aūt multitudinis ſuā itēti⁄
onē ſpire phariſei ñ audebāt:ſ; ſolū i coꝛdib⁹ ſuis me
ditabaf. vñ ſequit̄. Et cepe. cogitare ſcri. ⁊ pha. dicētes:
Quis ē hic q̄ lo. blaſphemiā? CIRYL. In quo moꝛtis
p̄cipitāt ſniaȝ. Erat eni mādatū i lege. q̄ q̄cūq̄ blaſphe
maret i deū:moꝛte puniref. AMB. Itaq̄ ab ipſis ex
operibus ſuis dei filius accipit teſtimoniū:nam ⁊ vali⁄
dius eſt ad fidem qḋ confitentur inuiti:⁊ pniciōſius ad
culpā quod negāt:q̄ ſuis aſſertiōib⁹ relinquūt. vñ ſeq̄t
Quis pōt peccata dimittere niſi ſolus d̄us? Magna i fi
de plebis amentia:vt cū confeſſa fuerit ſolius dei eſſe
donare peccata:non credat deo peccata donanti. BE
DA. Uerum eni dicūt:quia nemo peccata dimittere ni
ſi deus poteſt:qui per eos quoq̄ dimittit q̄bus dimittē
di tribuit ptātem. Et iō chꝛiſtus vere deus eſſe ꝓbaf: q̄
dimittere peccata quaſi deus pōt. AMB. Dñs auteȝ
ſaluos volēs facere pctōꝛeſ ex occultoꝛū cognitiōe deū
ſe eē demōſtrat. vñ ſeq̄t. Ut āt cognouit de⁹ cogita. coꝝ
rñdens

rñdens di. ad illoſ. Quid cogi. i coꝛ. vr̄is. CI. q. d. o phā
riſei q̄ dicitis: Quis pōt pctā dimittere niſi ſol⁹ de⁹: Rñ
deo vob: Quis pōt ſecreta coꝛdis ſcrutari. niſi ſol⁹ de⁹
q̄ p̄ ꝓphetas dicit: Ego dñs ſcrutās coꝛda ⁊ ꝓbans renes
CI. Si ergo icreduli eſtis erga pꝛimū. ſ. remiſſioneȝ pctī
ecce aliud adijcio dū itima vr̄a patefacio. q̄n ēt aliud dū
palytici coꝛp⁹ ↄſolido. vñ ſubdit. Quid ē faciliuſ dicere
dimit. ti. pec. an dicere ſur. ⁊ am. Palā q̄dē ē q̄ ↄſolidaf
coꝛp⁹ facilius ē:q̄to nāq̄ nobilioꝛ ē aīa coꝛpe: tāto ē ex
cellentioꝛ abſolutio criminū. verū q̄ illud non creditis:
eo q̄ lateat adijciā qḋ minus ē:aptius tñ q̄tenus qḋ ē ma
gis occultū p̄ hoc mōſtret. Et q̄dē cū allocut⁹ ē īfirmantē:
nō dixit dimitto tibi pctā: ꝓpꝛiā expꝛimēs ptātē:ſ; Re⁄
mittunf tibi pctā. Cogētibus āt illis euidēti⁹ ꝓpꝛiā decla
rat ptātē dicēs. Ut āt ſcia. q̄ fi. ho. pote. h; in ter. dimit.
pec. THE. Vide q̄ i terra dimittit pctā. dū. n. ſum⁹ i ter
ra: pctā nr̄a delere poſſumus. poſtq̄ v̄o a t̄ra tollimur: ñ
valebimus ↄfiteri:clauditf. n. ianua. CI. Demōſtrat autē
pctōꝛū veniā p̄ coꝛpis ſanationē. vñ ſequit̄: Ait palytico
ti. di. ſur. Ipaȝ v̄o coꝛpoꝛis ſanationē demōſtrat p̄ lecti
poꝛtatōnē. vt ſic ñ reputet fātaſia qḋ fcm̄ ē: vñ ſeq̄t. Tol.
graba. tuū. ⁊ va. i do. tu. q. d. Ego volebā p̄ tuā paſſionē
curare illos q̄ ſani videt īfirmāt āti aīa. ſ; q̄ nolūt vade
tuā coꝛrecturus familiā. AM. Nec moꝛa vlla ſanitatis i
fuēit:vnū dictoꝛū remedioꝛūq̄ momētū ē. vñ ſeq̄tur: Et
cōfe. ſur. coꝛā ill' tulit lec. i quo iace. ⁊ abijt i do. ſuā ma⁄
gni. deū. CI. Quo fcō patuit q̄ filius hoīs pōt i terra re
laxare pctā qḋ ꝓ ſe ⁊ ꝓ nobis dixerat: ipē nāq̄ vt de⁹
factus hō tāq̄ dñs legis pctā dimit. Soꝛtiti ſumus etiā
nos ab eo tā mirabilē grām. Dictū ē. n. diſcipl'is. Quoꝝ
remiſeritis peccata: remittunf eis Quo aūt non magis
ipſe peccata dimittit: qui ceteris poteſtatem faciēdi hoc
tradidit. CHRY. Reges aūt terreni ⁊ p̄ncipes homici⁄
das abſoluētes a pēa pn̄ti liberāt. a criminibus expiare
aūt nō poſſūt. AM. Spectāt aūt ſurgentē icreduli mirā
tur abeūtem. vñ ſeq̄tur: Et ſtupoꝛ app̄hēdit om. ⁊ magni
fi. deū. CHR. Paulatiȝ ſerpūt iudei magnificātes deū
nō tamē putāt eū deū eē: obſtabat. n. eiſ caro: nec tñ erat
modicū eſtiare eū p̄cipuū eē moꝛtaliū: ⁊ a deo ꝓceſſiſſe
AM. Diuini aūt opis miracula malūt timere q̄ credere
vñ ſeq̄tur: Et reple. ſunt ti. dicentes. q̄ vidimus mirabi.
hodie. Si aūt credidiſſent: nō timuiſſet: vtiq̄ ſ; dilexiſ⁄
ſent. pfecta. n. dilectio foꝛas timoꝛē excludit. Nō ocioſa
aūt hui⁹ palytici nec anguſta medicina ē: q̄ñ oꝛaſſe p̄mit
titur: nō pp ſuffragiū: ſ; pp exemplū. AVG. de q̄ſti. euā.
De palytico. n. pōt itelligi aīam diſſolutā mēbꝛis: hoc eſt
opationibus chꝛiſtū q̄rere. i. volūtatē v̄bi dei. Impediri
aūt a turbis. ſ. cogitationū: niſi tecta. i. opta ſcripturaꝝ
apiat: ⁊ per hoc ad noticiā chꝛiſti pueniat hoc ē ad eius
humilitatē fidei pietate deſcēdat. BE. Et bñ dom⁹ ieſu te
gulis ↄtecta deſcribit: q̄ ſub ↄtēptibili litterarū velami
ne ſpiritalſ gratie v̄tus inuenif. AM. Unuſq̄ſq̄ aūt eger
petēdo pctōꝛes ſalutis dȝ adhibere per quos noſtre vite
ↄpago reſoluta actuūq̄ noſtroꝛū clauda veſtigia v̄bi ce
leſtiſ remedio refoꝛmētur. Sūt igit aliq̄ mōitoꝛes mentiſ
qui aīum hoīs q̄uiſ exterioꝛiſ coꝛpis debilitate toꝛpētē
ad ſupioꝛa erigāt: quoꝛū rurſus adminicul' ⁊ attollere: ⁊
humiliare ſe faciliſ āte ieſū locef: dñico videri dignus
aſpectu humilitatē. n. reſpicit dñs. AVG. de q̄ſti. euan.
Hi ergo a quibus depōit: bonos doctoꝛes eccleſie pn̄t ſi
gnificare: q̄ aūt cū lecto deponit: ſignificat ab hoīe i iſta
carne edhuc coſtituto chꝛiſtū debere cognoſci. AM.
Dñs aūt plenā ſpē reſurrectiōis oñdens pctā donat ani
moꝝ debilitatē carnis excludit: hoc ē. n. totū hoīem eſſe
curatū. Quāuis igit magnū ſit hoīb⁹ pctā dimittere: tñ
mlto diuini⁹ ē reſurrectionē donaf coꝛpib⁹: q̄m q̄dē de⁹
reſurrectio ē. lectus aūt q̄ tolli iubet: nihil ē aliud q̄ coꝛ
pus humanū. AVG. de q̄ſti. euā. Ut nō iā i carnalibus
gaudijs tāq̄ i lecto req̄eſcat īfirmitas aīe: ſed magis ipſa
cōtineat affectiōes carnaleſ. ⁊ tēdat ad domū ſuā. i. req̄ē
ſecretoꝛū coꝛdis ſui. AM. Uel domum repetere ſuam
hoc eſt ad p̄adiſum redire. ea. n. eſt vera domus q̄ hoīē
pꝛia ſuſcepit: nō iure amiſſa: ſ; fraude. Merito ḡ reſtitui
tur q̄ñ venerat q̄ nexū fraudiſ aboleret iuſq̄ refoꝛmaret

Et poſt hec exijt: ⁊ vidit publicanū noīe leui ſe
dentē ad teloneū: ⁊ ait illi. Seq̄re me. Et relictis
oībus ſurgēs ſecutus eſt eū. Et fecit ei cōuiuium
magnū leui in domo ſua. ⁊ erat turba multa pu
blicanoꝝ ⁊ alioꝝ q cū illis erāt diſcumbētes. Et
murmurabāt phariſei: ⁊ ſcribe eoꝝ dicētes ad di
ſcipulos eius: Quare cū publicānis ⁊ pctōꝛibus
mādūcatis ⁊ bibitis. Et rñdens ieſus dixit ad il
los. Nō egēt q ſani ſūt medico: ſ; q male habent.
Non eni veni vocare iuſtos ſ; pctōꝛeſ ad pn̄iam

AVG. Poſt palyticū ſanatū de cōuerſiōe publicāi ſub
iungit dicēs: Et poſt hec exijt ⁊ vidit publicanū nomine
leui ſedentē ad teloneū. Ipſe eſt mattheus qui ⁊ leui.
BEDA. Sed lucas ⁊ marcus ꝓpter honoꝛē euāgeliſte
nomē tacent vulgatū. Mattheus aūt i ſermōis pꝛīcipio
accuſatoꝛ ſui factus: mattheū ſe ⁊ publicanuȝ nominat:
ne quis a ſalute deſperet ꝓ imanitate pctōꝛū cū ipſe de
publicano in apl'm ſit mutatus. CI. Publicanus eniȝ fu
erat leui: vir auarus: effrenis erga ſupflua: alieni amatoꝛ:
Hoc. n. eſt publicanoꝛū officiū: ſed ab ipſis officinis ma
licie detrahit: Chꝛiſto eum vocāte. vnde ſeq̄tur: Et ait illi
Sequere me. AM. Sequi iubet nō coꝛpis greſſu: ſ; mē
tis affectu. Itaq̄ ille verbo vocatus: ꝓpꝛia dereliquit q̄
rapiebat aliēa. vñ ſeq̄t: Et relictis oīb⁹ ſurgēs ſecutus ē
eū. CHRY. Ubi ⁊ vocātis virtutē ⁊ vocati obediētiā
cōſidera. Neq̄. n. obſtitit: neq̄ vacillauit: ſed ꝓtinus pa
ruit: nec i ꝓpꝛiā domū ire voluit vt ſuiſ hoc itimaret: ſicut
nec piſcatoꝛes. BASI. Nec ſolū fenoꝛa telonei poſtpo⁄
ſuit ſed ēt ↄtempſit picula que ſibi ac ſuis accidere pote⁄
rant: dū calculos telonei dimitteret ipfectos. THE. Et
ſic ab accipiente cēſum a tranſeuntibus: chꝛiſtus cenſum
accepit: nō q̄dē ei⁹ accipiēs pecuniā: ſ; totaliter eū trāſſe
rens ad ſuū cōſoꝛtiū. CHRY. Uocatū aūt leui dñs ho
noꝛauit: dū cū eo cōfeſtim epulat⁹ eſt: hoc. n. ei maioꝛem
p̄ſtabat fiduciā. vñ ſequitur: Et fecit ei ↄui. mag. leui i do.
ſua. Nec ſolū cū eo diſcūbit imo cū pluꝛib⁹: vñ ſequitur
Et erat tur. mul. publi. ⁊ alio. q̄ cū il. erāt diſcūbē. Cōue
nerant. n. publicani ad eū ſicut ad collegā ⁊ hoīeȝ eiuſdē
officij: ſ; ⁊ ipſe gloꝛiāſ de p̄ſentia chꝛiſti conuocauit oēs.
Chꝛiſt⁹ ēt q̄olib; gen⁹ remedij exhibebat: ⁊ nō ſolū di⁄
ſputādo ⁊ p̄ſtādo ſanitatis remedia vel ēt redarguendo
emulos: ſ; ēt cōcedēdo nō nullos errātiū coꝛrigebat. ide
nos iſtruēs q̄ q̄olib; op⁹ ⁊ tp̄s pōt nobis vtilitatē affer
re. S; nec publicanoꝛū p̄ticipatiōnē vitauit pp vtilitatē
ſeq̄ntē moꝛe medici: q̄ niſi tāgeret ſanies: nō liberaret a
moꝛbo. AM. Cū pctōꝛibus. n. mādūcādo ēt cū gētib⁹
nō ꝓhibet nos inire cōuiuiū. CHRY. S; tñ dñs incul
patus ē ide a phariſeis iuidētibus ⁊ volentib⁹ a chꝛiſto
diſcip'los ſepare. vñ ſeq̄tur: Et murmu. phari. ⁊ ſcribe. di
cē. ad diſci. ei⁹. Quare cū publi. ⁊ pecca. mādu. ⁊ bibit.
AM. Serpētina vox ē: hāc p̄mā vocē ſerpēs emiſit di
cens eue. Quid dixit de⁹. nolite mādūcare ⁊c. ḡ p̄ris ſui
venena diffūdūt. AVG. de cō. euā. Ui āt lucas hoc ali⁄
quāto differēti⁹ ab alijs euāgeliſtis cōmemoꝛaſſe. ñ. n.
dicit tñ dño obiectū eſſe: q̄ cum publicanis ⁊ phariſeis
manducaret ⁊ biberet: ſed diſcipulis q̄ de ipſo ac de
ipſis acciperetur. Pꝛopterea enim mattheus ⁊ marc⁹
de chꝛiſto diſcipulis obiectum narrant. quia q̄ diſcipu⁄
li cuȝ publicanis ⁊ peccatoꝛibus manducabant magis
magis obijciebatur: quem ſectando imitabantur. vna
ergo ſententia eſt tanto melius inſinuata q̄nto q̄buſdam
verbis manēte v̄itate variata. CHRY. Ipſe aūt dñs in

contrarium eoꝝ ſermonez conuertit. oñdens non eſſe
culpã cũ pctõꝛib⁹ cõuerſari:ſꝫ ẽt cõſonũ mie ꝓpꝛie.v ñ
ſeqtur. ⁊ rñdens ieſus dixit a d il. Nõ egẽt medico q ſa.
ſũt:ſꝫ q male hñt. In quo cõmemoꝛat eos cõis iſirmita
tis:⁊ de numero languentiũ eos eẽ oñdit:ſe vero medi/
cum eẽ latẽter ſubiungit. Non.n. ve.vo.in.ſed pctõꝛes.
GRE.niſſen⁹.q.d. Adeo pctõꝛes nõ abominoꝛ. qꝛ eoꝝ
tm̃ grã veni nõ vt maneãt pctõꝛes:ſꝫ vt cõuertant: ⁊ bo
ni fiant. AVG.de cõ.euã. Uñ addit. In pniãꝫ.qđ ad ex
planandã ſniam valet ne qſq̃ pctõꝛes i hoc ipſo q pctõ
res ſũt:diligi arbitret a chꝛiſto:cũ illa ſilitudine de egro
tis.vñ bñ intimet qđ velit de⁹ vocãdo pctõꝛes tanq̃ me
dicus egrotos:vt ab iniquitate tanq̃ ab egritudine ſalui
fiãt. AM. Sꝫ quõ dñ iuſticiaſ dilexit:neqꝫ vidit dauid
iuſtũ derelictũ:ſi iuſt⁹ derelinquit: pctõꝛ aſciſcit:non in
telligas q eos iuſtos dicit q ex lege pſumãt ⁊ euangelij
grãm nõ requirãt. Nemo aũt iuſtificat ex lege:ſꝫ redimit
ex grã nõ vocat ḡ eos q ſe iuſtos dicũt. vſurpatoꝛes.n.
iuſticie nõ vocant ad grãm.nã ſi grã ẽ ex pnia: vtiqꝫ qui
faſtidit pniãꝫ abdicat grãm. BE. Peccatoꝛes aũt vocat
eos qui ſua mala attendẽtes:nec p legẽ iuſtificari ſe poſ
ſe putãtes xp̃i grẽ ſe pẽitẽdo deſpiciũt: CHRY. Ironi
ce aũt dicit illos iuſtos:ſicut qñ dr̃. Ecce adã factus ẽ q̃
ſi vnus noſtrũ:q aũt null⁹ erat iuſtus ſup terram oñdit
paulus dicẽs. Oẽs peccauerũt ⁊ egent grã dei. GRE.
niſſenus: Uel dicit nõ egere ſanos ⁊ iuſtos medico.ſ. an
gelos:ſꝫ male hñtes ⁊ pctõꝛes.i.nos qꝛ moꝛbũ peccati i
currimus q in celis nõ ẽ. BE. Per Mathei aũt electio
neꝫ fides gentiũ expꝛimit:q pri⁹ mũdanis inhiabant:ſed
nũc chꝛiſti coꝛp⁹ ſedula deuotiõe cõficiũt. THE. Uel
publicanus ẽ q pꝛincipi mũdi ſeruit ⁊ debitũ carni red
dit:cui guloſus reddit eſcas:adulter voluptatẽ: ⁊ alius
aliud. Cũ aũt viderit cũ dñs ſedentẽ in teloneo.i.nõ mo
uentẽ ſe ad maioꝛẽ nequiciã:tunc a malo erigeť:⁊ ſequeť
ieſuꝫ:⁊ ſuſcipiet i domo aie dominũ. AM. Qui ãt do
micilio chꝛiſtũ recipit interno: maxis delectatiõib⁹ exu
berantiũ paſcit voluptatũ:itaqꝫ libẽter dñs igredit ⁊ in
eius recũbit affectu:ſꝫ rurſus accẽdit iuidia pfidoꝝ ⁊ fu
ture pene ſpẽs pfigurat:epulãtib⁹.n. fidelib⁹ i regno ce
loꝛuꝫ puidia ieiuna toꝛquebit. BE. Uel p hoc deſignat
iudeoꝝ iuidia que de gẽtiũ ſalute toꝛquet. AM. Simul
ẽt oñditur q̃tũ ſit inter emuloſ legis ⁊ grẽ:q illi q legem
ſequũt mẽtis famẽ patiẽt eternã. Qui vo vbũ i iterioꝛi
b⁹ aie recẽperũt alimẽti celeſtis ⁊ fõtiſ vbertate recre ati
eſuriẽ ⁊ ſitire ñ pñt. Et iõ q aio ieiunabãt murmurabãt.

At illi dixerũt ad eũ. Quare diſcipli ioãnis ieiu
nant freq̃nter: ⁊ obſecratiões faciũt:ſilr ⁊ phariſe
oꝛũ:tui aũt edũt ⁊ bibũt? Quib⁹ ipe ait: Nunqđ
poteſtis filios ſpõſi:dũ cũ ill ẽ ſpõſus facere ieiu
nare? Ueniẽt aũt dies:⁊ cũ ablat⁹ fuerit ab ill ſpõ
ſus:tũc ieiunabũt i illis dieb⁹. Dicebat aũt ⁊ ſilitu
dinẽ ad illos: Quia nemo cõmiſſurã a nouo ve
ſtimẽto mittit i veſtimentũ vet⁹:alioqn ⁊ nouũ rũ
pit:⁊ veteri nõ cõuenit cõmiſſura a nouo. Et nẽo
mittit vinũ nouũ in vtres veteres: alioqn rũpit vi
nũꝫ nouũ vtres:⁊ vinũ effundeť ⁊ vtres peream.
Sꝫ vinũ nouũ i vtres nouos mittẽdũ ẽ:⁊ vtraqꝫ
conſeruantur. Et nemo bibens vetus ſtatim vult
nouũ:dicit enim: Uetus melius eſt.

CIRY. Poſtq̃ pꝛimũ verbũ acceperũt a chꝛiſto ab aliiſ
ad alia ſe trãſferũt:volẽtes oñdere ſacros diſcipulos ⁊
ipſuꝫ cũ eiſ ieſũ mĩme curaſſe de lege.vñ dr̃: At illi dixe
runt ad eũ: Quare diſci.ioan.ieiu.frequẽ.⁊ obſecra.faci.
ſimilr ⁊ phari.tui aũt edũt ⁊ bibũt. Quaſi dicat cõediniſ
cũ publicanis ⁊ pctõꝛib⁹:cũ iubeat lex i mũdo nõ cõica
re:ſed in excuſationẽ puaricatiõis vobis accedit miſeri
coꝛdia. Cur ego nõ ieiunatis:vt mos eſt ſm legẽ volenti
bus viuere. Sed ſancti quidẽ icirco ieiunant: vt coꝛp⁹
affligentes deterẽt paſſiões ipſi⁹. Sed chꝛiſtus nõ egebat
ieiunio ad pfectionẽ vĩtutis:cũ tanq̃ deus abſolut⁹ eſſet a
quolibꝫ vĩculo paſſiõis:ſꝫ nec eius comitia ieiunio ege
bat:ſꝫ pticeps grẽ ei⁹ ſine ieiunio decoꝛata vĩtuoſe con
uerſabat. q ſi chꝛiſt⁹.xl.dieb⁹ ieiunauerat:non hoc fuit
vt in ſe paſſionẽ moꝛtificaret:ſꝫ vt noꝛmã abſtinẽtie oñ
dat carnalib⁹. AVG. de cõ.euã. Euidẽter ãt lucas alios
de aliis hoc dixiſſe narrauit. vñ ergo matthe⁹ dicit. Tũc
acceſſerũt ad eũ diſcipuli ioãnis dicẽtes. Quare nos ⁊
phariſei ieiunam⁹.niſi qꝛ ⁊ ipſi aderãt:⁊ oẽs certatim vt
qſqꝫ poterat hoc obiecerunt. AVG. in eodẽ. Eſt aũt du
plex ieiuniũ:vnũ in tribulatiõe ad ppiciandũ deũ i pctiſ
aliud in gaudio:cũ tãto minuſ delectãt carnalia: q̃to ſpi
ritaliũ maioꝛ ſarcia eſt. Interrogat⁹ ergo dñs cur diſci
puli eius nõ ieiunarẽt de vtroqꝫ ieiunio rñdit. ⁊ prio de
ieiunio tribulatiõis. Sequit.n. Quib⁹ ipe ait. Nunquid
po.fi.ſpõ.dũ cum il.ẽ ſpõ.face. ieiunare. CI. Quaſi.d.
Dñs tpſ leticie ẽ ⁊ alacritatiſ ñ igitimiſcẽda ſt triſtia. CI.
Saluatoꝛis.n.nři i hoc ſeculo demõſtratõ nihil aliud fu
it q̃ q̃dã feſtiuitas. intelligibilit q̃ſi quãdã ſpõſaꝫ copu/
lans illi noſtrã naturã: vt quõdã ſteril fecũda fieret. Igit
filij ſpõſi eẽ noſcũt qcũqꝫ vocati ſũt ab eo p nouã ⁊ euã
gelicã diſciplinã:nõ aũt ſcribe cũ phariſeis q ſolã legis
vmbꝛã pſiderant. AV. de cõ.euã. Per hoc aũt q ſolus
lucas dicit. Nõ poteſtiſ filios ſpõſi facere ieiunare:intelli
gitur eos ipſos q loquebãt fuiſſe facturoſ vt lugentes ie
iunarẽt filij ſponſi:qñ ipſi eẽnt ſpõſuꝫ occiſuri. CI. Ubi
vero pceſſerat fili⁹ ſpõſi q ñ decebat eos laboꝛare tanq̃
qui ſpiritalẽ ſolẽnitatẽ habebãt:ne iter nos anullaretur
ieiuniũ:diſpẽſatiue ſubiũgit dicẽs. Ueniẽt aũt dies cum
ablatus fuerit ab eis ſpõſus:tũc ieiunabũt in illis dieb⁹
AV. de queſti.euã.q.d. Tũc deſolabunť ⁊ i meroꝛe ⁊ lu
ctu erũt:donec eis p ſpiritũſanctũ gaudia cõſolatoꝛia re
tribuanť. AM. Uel aliť: Nõ hoc ieiuniũ relegat quo cõ
ficitur caro:⁊ corpis luxuria caſtigat:hoc ieiuniuꝫ nos
cõmendat deo:ſꝫ nõ poſſum⁹ ieiunare q xp̃m hẽmus:⁊
chꝛiſti carnẽ epulamur ⁊ ſanguinẽ. BAS. Filij ẽt ſponſi
ieiunare neqũt: hoc ẽ aie nutrimentũ nõ ſumere nec vi
uere in oĩ vbo qđ de oꝛe dei pcedit. AM. Sed qui ſũt
illi dies qbus nobis chꝛiſtus auferet:cũ ipe dixerit. Uo
biſcũ ero vſqꝫ ad pſũmationẽ mũdi:ſed nẽo tibi chꝛiſtũ
põt auferre niſi te illi ipſe auferas. BE. Quãdiu.n.ſpon
ſus nobiſcũ ẽ in leticia ſum⁹: nec ieiunare poſſum⁹ nec
lugere. Cũ aũt p peccata ille recedit:tũc idicendũ eſt ieiu
nium:⁊ requirẽd⁹ luct⁹. AM. Deniqꝫ de aĩ dictũ ẽ ieiu
nio vt ſequẽtia declarãt. Sequit.n. Dicebat aũt ſimilitu
dinem ad illoſ: Quod nẽo commiſſuram ideſt pticulam
ablatã a veſtimento nouo immitit in veſtimentum vet⁹.
Appellauit ieiuniũ veſtimẽtũ vet⁹. qđ exuẽdum apoſto
lus eſtiauit dicẽs: Spoliate vos veterẽ hoĩeꝫ cũ actibus
ſuis. In eadẽ igiť foꝛma ſerieſ cõuẽit pceptoꝝ:nec actuſ
veteris ⁊ noui hoĩs miſceam⁹. AV. de q̃ſti.euã. Uel aliť
Dono ſpũſſcti pcepto. Hen⁹ aũt ieiunii qđ fit p leticiã tã
renouati i vitã ſpiritalẽ pueniẽtiſſime celebꝛat:qđ anq̃
accipiãt dicit eas eẽ tanq̃ vetera veſtimẽta. qb⁹ inconue
niẽnt pãn⁹ nou⁹ aſſuit. i.aliq̃ pticula doctrie q ad noue
vite tẽpantiã ptiet:qꝛ ſi hoc fiat ⁊ ipa doctria quodãmõ
ſcidiť q docꝫ generale ieiuniũ ñ a cõcupia ciboꝝ tm̃: ſed
ab oĩ leticia tẽpoꝛaliũ dlectationũ:c⁹ pticulã q ad ciboſ
ptinet:dicẽ ñ opoꝛtere hoĩbus adhuc veteri cõſuetudini
deditis ipartiri:qꝛ ⁊ illic quaſi cõciſſio videť fieri: ⁊ ipſi
vetuſtati ñ cõuenit. Dicit ẽt eos eſſe ſimiles veterib⁹ vtri
bus.vñ ſequitur: Et nemo mit.vinũ no.in vtres veteres
AM. Fragilitas humane cõditionis aperit: cũ coꝛpo/
ra noſtra exuuijs defunctoꝝ aĩaliũ pparantur. AVG. de
queſti.euã. Ueteribus aũt vtribus pparanť apli: qui vi

no nouo quaſi ſpiritalibus pceptis facilius diſrũpun
tur q̃ cõtineãt.vñ ſequiť. Alioqn rũpit vinũ nouũ vtres
⁊ ipſũ effundetur: ⁊ vtres peraũt. Erũt aũt noui vtreſ cũ
poſt aſcenſionẽ accepto deſiderio cõſolatiõis eius. oꝛã
do ⁊ ſperando inouabunť. vnde ſequitur: Sed nouũ vi
num in vtres nouos mittendũ eſt:⁊ vtraqꝫ pſeruantur.
BE. Uino ſiquidem intus reficimur:veſte aũt foꝛis tegi
mur. Ueſtis ergo ſũt bona opa que foꝛis agimus. qbus
coꝛã hoĩbus lucemus:vinũ feruoꝛ fidei ſpei ⁊ charitatiſ
Aliter: Ueteres vtres ſunt ſcribe ⁊ phariſei:nouus pan
nus:⁊ nouũ vinũ pcepta euangelij. GRE. niſſenus. Ui
num.n.d nouo elicitũ:pp feruoꝛẽ naturalis humidi fumo
ſum eſt deſpumãs naturali agitatione a ſe materialẽ im/
mũdiciẽ. Tale vinũ nouũ teſtamentũ eſt:qđ antiq vtres
qui ppter incredulitatẽ iueterati ſunt: nõ capiũt:imo ſci
duntur excellẽtia doctrine:necnõ ⁊ grãm ſpũs incaſſuꝫ
fluere faciũt.qꝛ in maliuolã aiam nõ introibit ſapientia.
BED. Sed cuicũqꝫ aie nondũ inouate: ſed inueteratate
malicie pſeueranti:nouoꝛũ myſterioꝝ ſacramẽta nõ dñt
cõmitti:q ẽt pceptis euangelicis pꝛecepta legis miſcere
volũt. vt galathe vinũ nouũ in vtres veteres mittũt. Se
quitur: Et nemo bibens vetus ſtatim vult nouum dicit
eniꝫ vet⁹ meli⁹ ẽ:qꝛ iudeis vite veteris ſalius imbutis noue
grẽ pcepta ſoꝛdebant.qꝛ maioꝛũ traditiõib⁹ cõmaculati
dulcedinẽ ſpiritaliũ vboꝛũ pcipe ñ valebãt. CA. VI.

Factũ ẽ aũt i ſabbato ſecũdo pꝛio cũ
trãſiret p ſata vellebãt diſcipuli eius
ſpicaſ ⁊ mãducabãt pfricãtes eaſ ma
nib⁹ ſuis: Quidã ãt phariſeoꝝ dice/
bãt illis: Quid facitis qđ nõ lꝫ i ſab
batis? Et rñdens ieſus ad eoſ dixit. Nec hoc legi
ſtis qđ fecit dauid:cũ eſuriſſet ipe ⁊ q cũ illo erãt
quõ itrauit i domũ dei:⁊ panes ppoſitionis ſum
pſit:⁊ mãducauit:⁊ dedit hiſ q cũ ipſo erãt:quos
nõ lꝫ mãducaren iſi tãtũ ſacerdotib⁹. Et dicebat
illis:quia dominus eſt filius hoĩs etiam ſabbati.

AMBRO. Non ſolũ cõpꝛehenſione verboꝛũ:ſed etiã
ipſo vſu ſpecieqꝫ geſtoꝛũ incipit hominẽ dñs veteris ob
ſeruatione legis exuere. vñ dicit. Factũ eſt aũt i ſab.ſcđo
primo cũ trãſiret per ſata:velle.diſci.eius ſpicas ⁊ man
ducabãt confricã.eas manib⁹ ſuis. BE. Non habentes
eniꝫ diſcipuli ſpaciũ mãducãdi pp ipoꝛtunitatẽ turbarũ
eſuriebant:vt hoĩes:ſed vellentes ſpicas inediã conſo
labantur:qđ eſt indicium auſterioꝛis vite:nõ pꝛeparatas
eſcas:ſed ſimplices querere cibos. THE. Dicit autẽ in
ſabbato ſecũdo pꝛimo.qꝛ iudei omnẽ feſtiuitatem ſab/
batum nuncupabant:requies enim dicitur ſabbatum.
Multotiens ergo cõtingebat in paſceue feſtiuitas: ⁊ vo
cabant paſceuẽ feſtum ppter ſabbatũ. deinde pꝛincipale
ſabbatũ ſecundũ pꝛimũ dicebãt:qđ ſcđm exñs a pceden
tis diei feſtiuitate. CIRY. Duplex enim erat feſtum: ⁊
pꝛincipalis feſti ⁊ alterius ſolẽnitatis ſabbati. ISIDO.
Uel dicit ſecundo pꝛimo.qꝛ ſcđm erat paſca:pꝛimuꝫ aũt
azimoꝛum: cum immolarent enim paſcha in ſero:ſequen
ti diẽ feſtum azimoꝛum celebrant. q autem ita ſit: patet
ex hoc q apoſtoli vellebant ſpicas: ⁊ manducabant in
illo nãqꝫ tempoꝛe ſpice flectunť a fructu. EPIPHA.
Die igiť ſabbati viſi ſũt trãſeuntes per ſegetes ⁊ ſpicas
edebant: oſtendentes qm̃ diſſolutum eſt vinculum ſab
bati:vbi magnum aduenit ſabbatuꝫ hoc eſt chꝛiſtus qui
fecit nos quieſcere ab opere delictoꝛum noſtroꝛum. CI.
Phariſei autem ⁊ ſcribe ignari ſacrarum ſcripturarum
in vnũ conſpirauerant ad repꝛehendendũ chꝛiſti diſcipu
los. vnde ſequitur: Quidam autẽ phariſeoꝛuꝫ dice.il.
Quid fa.quod non licet in ſabbatis. Dic mihi tu cum in
ſabbato tibi menſa pꝛeponitur: nonne ſpargis panem.
Quid igitur alios repꝛehendis? BEDA. Alij vero di
cunt ipſi domino hec fuiſſe obiecta:ſed a diuerſis: ⁊ ipſi
domino:⁊ diſcipulis potuerunt obijci: ⁊ cuicunqꝫ obie
ctum ad ipſuꝫ maxime reſpicit. AMBRO. Dominus
aũt defenſoꝛes legis arguit neſcire que legis ſunt: exem/
plum inducens dauid vnde ſequitur: Et reſpõ. ieſus ad
eos di. Nec hoc legiſtis quod fecit dauid:⁊ qui cum eo
erãt. CIRYL. Quaſi.d.. Cum expꝛeſſe dicat lex moy
ſi: Iudicate iuſtum iudiciũ :nec cõſiderabis perſonam
in iudicio qualiter increpatis diſcipulos qui vſqꝫ i hodi
ernum diem extollitis dauid vt ſanctum ⁊ pꝛophetã:cũ
moyſi pꝛeceptum non ſeruauerit. CIRY. Et attende q
quandocũqꝫ domino fit ſermo pꝛo ſeruis ideſt diſcipulis
ſeruos ducit in mediũ.ſ.dauid ⁊ ſacerdotes. qñ vo pꝛo
ſe introducit patrem ſicut ibi: Pater meus vſqꝫ mõ ope
ratur:⁊ ego operoꝛ. THEO. Aliter aũt repꝛimit cum
ſubditur: Et dicebat illis.qꝛ dñs eſt filius hoĩs ẽt ſabba
ti.q.d. Ego ſum dñs ſabbati tanq̃ diſpoſitoꝛ: ⁊ ſicut le/
giſlatoꝛ ptãtem habeo ſoluere ſabbatũ. filius.n. hoĩs vo
catus eſt chꝛiſtus:qui dei exiſtens filius miraculoſe di/
gnat⁹ eſt fili⁹ hoĩs pp homines fieri ⁊ vocari. CI. Mar
cus aũt de cõmuni natura hoc ipſum pꝛotuliſſe fatetur.
dicebat.n. ppter homines ſabbatũ factũ eſt:non homo
pp ſabbatũ. Expedit igitur potius ſabbatũ hoĩ ſubijci q̃
huic colla ſubijcere ſabbato. AMBRO. Non medio/
cre autem myſterium hoc eſt. Ager enim eſt hic mũdus
agri ſeges in ſatione humani generis fecunditas numero
ſa ſanctoꝛum. Spice agri fructus eccleſie quos operib⁹
diſcutientes ſuis apoſtoli paſcebantur noſtro ſe alentes
pꝛofectu: ⁊ tanq̃ folliculis coꝛpoꝛum mentium fructus
ad fidei lucem pꝛeclaris operum ſuoꝛum miraculiſ erue
bant. BEDA. Spicas enim confricant.qꝛ in illis quos
in coꝛpus chꝛiſti volunt traijcere:moꝛtificant veterẽ ho
minem:cũ actibus ſuis a terrena intentione extrahendo
AMBRO. Sed hoc putabãt iudei ſabbato non licere
chꝛiſtus aũt noue gratie munere deſignabat otiuꝫ legis
opus gratie mire tm̃ ſecundo pꝛimũ:non pꝛimo ſecundũ
ſabbatum dixit:qꝛ ſabbatũ illud ex lege ſolutũ eſt quod
erat pꝛimũ: ⁊ hoc pꝛimũ factum eſt qđ ſecũdo cõſtitutuꝫ
eſt. Sabbatum igitur dicitur ſecundũ iuxta numerũ:pꝛi
mum iuxta operationis grãm melius eſt enim ſabbatũ
quo ipunitas datq̃ quo pena pſcribitur. Hoc foꝛte pri
mũ eſt. Hoc i pdeſtinatione pſilij ⁊ ſcđm i ſanctione decre
ti. Deinde q dauid cũ ſocijs fugit:hic pfiguratus in lege
chꝛiſtus eſt qui cũ apoſtolis pꝛincipem mundi lateret.
Quomodo aũt ille obſeruatoꝛ legis atqꝫ defenſoꝛ: pães
⁊ ipſe mãducauit:⁊ dedit his q ſecũ erãt:quos non lice
bat mãducare niſi ſacerdotib⁹:niſi vt p illã demõſtraret
figurã ſacerdotalẽ cibũ ad v ſũ trãſire populoꝝ: ſiue q
oẽs vitã ſacerdotalẽ debem⁹ imitari: ſiue q oẽſ filij eccle
ſie ſacerdotes ſũt. vngimur.n. i ſacerdotiũ ſanctũ offerẽ
tes noſmetipſos deo hoſtias ſpiritales. Si aũt ſabbatũ
pp hoĩes fcm̃ ẽ vtilitas aũt hoĩuꝫ poſtulabat eſurienteꝫ
hoĩeꝫ q diu fuerit tre fructib⁹ abdicatis veteris panis
vitare ieiunia:non vtiqꝫ lex ſoluitur:ſed impletur.

Factũ ẽ ãt ⁊ i alio ſabbato:vt itraret i ſynagogã
⁊ doceret. Et erat ibi hõ ⁊ man⁹ e⁹ dextera arida
Obſuabãt ãt ſcribe ⁊ phariſei:ſiĩ ſabbato curarẽt
vt iuenirẽt vñ accuſarẽt eũ. Ipe vo ſciebat cogita
tiões eoꝝ. ⁊ ait hõi q hẽbat manũ aridã. Surge
⁊ ſta i mediũ. Et ſurgẽſ ſtetit. Ait ãt ad illos ieſ⁹
Interrogo vos ſi lꝫ ſabbato bñfacere : an male
aiaꝫ ſaluã facere an pdere? Et circumſpectis oib⁹
dixit hoĩ. Extẽde manũ tuã. Et extẽdit:⁊ reſtitu
ta ẽ man⁹ ei⁹. Ipi ãt repleti ſũt iſipiẽtia:⁊ colloque
bantur adinuicem quid nam facerent de ieſu.

AMBRO. Hic ad alia pꝛogreditur dominus: nam

qui totum hominem ſaluum facere diſpoſuerat: per ſin
gula membra currebat. vnde dicitur. Factum eſt autem
in alio ſabbato vt intraret in ſynagogam ⁊ doceret.
BEDA. Sabbatis maxime curat ⁊ docet: non ſolū pp
inſinuandū ſpiritale ſabbatū ſed ēt pp celebriorē popu
li conuentū CIRY. Docebat aūt rnecra trāſcēdētia intel
lectum: ⁊ que ſalutis future per eū reſerabāt audiētib⁹
ſemitā deinde pcedente doctrina. ſubito diuinā oſtende
bat virtutē. vñ ſequit: Et erat ibi hō ⁊ man⁹ eius dexte
ra arida. BE. Quia vō deſtructionē ſabbati quā i diſci
pulis arguebāt: pbabili magr̄ excuſauerat exēplo: nunc
ipſū obſeruādo magiſtrū calūniari volūt. vñ ſequit. Ob
ſeruabāt aūt ſcribe ⁊ phariſei ſi in ſabbato curaret: vt. ſ.
ſi nō curet crudelitatis vel ībecillitatis: ſi curet trāſgreſ
ſionis vicio arguāt. vñ ſequit: Ut inuenirēt. vñ accuſarēt
eū. CIRY. Hic. n. eſt moſ aduerſarij: paſcit in ſe doloriſ
morbū aliorū pconij: ſʒ dñs nouit oīa: ⁊ corda rimatur
vñ ſequit. Ipſe aūt ſciebat cogitatiōes eorū. ⁊ ait hoi qui
hēbat manū aridā: ſurge ⁊ ſta i medio. Et ſurgēſ ſtetit: vt
forſan īcitaret ad pietatē crudelē phariſeū: ⁊ ipſa paſſio
flāmas mitigaret liuoris. BE. Preueniēs aūt dñs calū
niā quā ſibi pparabant: arguit eos qui pcepta legis male
interptādo ēt a bōis opibus ſabbato eſtimabāt ferian
dum: cū lex a ſeruili ope. i. a maliſ abſtinere pcipiat i ſab
bato. vñ ſequit: Ait aūt ad illos ieſus: Interrogo vos: ſi
lʒ ſabbato bñfacere an male. CIRY. Nimis eſt idonea
q̄ſtio. nā ſi lʒ in ſabbato bñfacere: nec aliqd obſtat vt la
borātes a deo miſericordiā ꝯſequent: deſinas colligere
aduerſus chriſtū calūniā: Si āt nō lʒ in ſabbato bñface
re ⁊ lex phibʒ aiarū ſalutē: fact⁹ es legiſ accuſator. Ipaʒ
quoqʒ ſabbati ſanctionē ſi velim⁹ diſcutere: ad opus pie
tatis īroductū fuiſſe reperiem⁹. Iuſſit. n. in ſabbato fe
riari: vt qeſcat inqt puer tu⁹: ⁊ ancilla tua: bos tuuſ ⁊ qd
libet pecus tuū. q vō bouis miſereſ ⁊ ceterorꝫ pecorum:
quomō nō miſerebit hoīs graui morbo ppleti. AM.
Lex aūt in pñtibus formā pfigurauit futurorū: in qbus
vtiqʒ malorū ferie ſūt nō bonorū: nā lʒ ſecularia opera
ꝯquieſcāt nō ocioſus tñ hōi operis actus eſt: in dei lau
des requieſcere. AVG. de queſti. euā. Cuʒ aūt dñs cor
pus curauerit: ſic iterrogauit: Animā ſaluā facere an p
dere? Uel q2 illa miracula pp fidē faciebat: vbi ſalus eſt
aie vel q2 ipſa ſanatio manuſ dextere ſalutē aie ſignifica
bat: q a hōis opibus ceſſans: aridā quodāmō dexteram
hēre videbat. vel aiam p hoie poſuit: ſic dici ſolet: Tot
aie ibi fuerunt. AVG. de cō. euā. Sed pōt mouere qūo
mattheus dixerit: ꝙ ipſi iterrogauerūt dñm ſi lʒ curare
ſabbato: cū lucas hic illos potius a dño iterrogatos eſſe
perhibeat. itaqʒ itelligendū ē ꝙ illi pus iterrogauerunt
dñm: ſi lʒ ſabbato curare. Deinde itelligēs cogitationes
eorū: aditū accuſandi qrentiū: ꝯſtituit i medio eū quē ſa
erat ſanatur⁹: ⁊ iterrogauit q marcus ⁊ lucas eū interro
gaſſe ꝯmēorāt. Seqt: Et circūſpectis oibus. TYTVS.
Quaſi collectis oium oculis. qnetiā incitata mēte eorʒ
ad ꝯſiderationē negocij dixit hoi: Extēde manū tuā: Ego
tibi mādo qui creaui hoiem. audit aūt q leſā hēbat ma
num: ⁊ ſanus fit. vñ ſequit: Et extēdit ⁊ reſtituta eſt ſani.
manus eius. Quos aūt oportebat in miraculo ſtupere
augēt malitiā. vñ ſequit: Ipſi aūt repleti ſūt inſipiētia: ⁊
colloquebātur adinuicē: qd nā facerēt de ieſu. ORI. Et
vt narrat mattheus: Exeūt ⁊ ꝯſiliant: vt occidāt eū. CI.
Cernis o phariſee operātē diuie ac ſupna maieſtate libe
rantē languētes: ⁊ mortē portas ex liuore. BE. Hō āt iſte
hūanū genus ſignificat i fecūditate boni operiſ arefactū
p manu in prio parēte ad pomū extēſa quā ſanauit ino
cens manuſ i cruce extēſa: ⁊ bñ manus in ſynagoga erat
arida: q2 vbi maius donū ſcie: ibi trāſgreſſor maiori ſub
iacet culpe. AM. Audiſti igit verba dicētis. Extēde ma
num tuā. Cōis iſta generaliſqʒ medicina eſt: ⁊ tu q putas
manū habere te ſanā: caue ne auaricia vel ſacrilegio cō

trahat: Extēde ſepius eā: vt pximū iuueſ: vt vidue preſi
dium feras: eripias iniurie quē vides iniuſte contumelie
ſubiacere. extende ad pauperem: qui te obſecrat. extēde
ad dñm pro peccatis tuis: ſic manuſ extēdit: ſic ſanatur.

Factū ē aūt: i illis dieb⁹ exijt i mōtem orare: ⁊
erat pnoctās i orone dei. Et cū dies factuſ eēt vo
cauit diſcipulos ſuos: ⁊ elegit duodecim ex ipſis
quos ⁊ aplos nomiauit: ſimonē quē cognomia
uit petrū: ⁊ andreā frēʒ eius: iacobū ⁊ ioānē: phi
lippū ⁊ bartolomeū: mattheū ⁊ thomā: iacobuʒ
alphei: ⁊ ſimonem qui vocatur zelotes: ⁊ iudam
iacobi: ⁊ iudā ſcarioth qui fuit proditor.

GLO. Inſurgētibus aduerſarijs cōtra xpi miracula ⁊
doctrinā aplos elegit quaſi defenſores vitatis ⁊ teſtes:
quorꝫ electiōi orationē pmittit. vñ dicit: Factū ē āt i illiſ
dieb⁹: exijt i mōtē orare. AM. Noli īſidiatrices apire
aures: vt putes filiū dei q̄ſi īfirmū rogare vt ipetret: qd i
plere ñ poſſit. ptātiſ. n. auctor obediētie magr̄ ad pcepta
vtutis ſuo nos īformat exēplo. CI. Scrutemur igit i hiſ
que chriſt⁹ egit: qualiter nos doceat orationib⁹ diuinis
inſiſtere: ſemotiʒ. ſ. ⁊ ſecreto: nemie vidēte. amota quoqʒ
mūdana ſolicitudine: vt ſurſū ad diuie ſpeculatōis intui
tum erigat intētio: qd deſignat in hoc ꝙ ſemotū orabat ie
ſus exiens in montē. AM. Ubiqʒ ēt ſol⁹ obſecrat. dei. n.
ꝯſiliū hūana vota nō capiūt. Nec qſꝙ iteriorꝫ pōt eē pti
ceps chriſto: nō aūt oīs q orat aſcēdit in montē: ſed qui
orat a terrenis ad ſupiora pgrediēs: ſed ñ ille q de ſecu
li diuitijs aut de honore ſolicitus ē. Oēs ſublimes i mō
tem aſcendūt quare i euāgelio: iuenies ſolos in montē
cū dño aſcēdiſſe diſcipulos. Spēs aūt tibi chriſtiane da
tur: forma pſcribit quā debeas emulari: cū ſequitur: Et
erat pernoctās i oratione dei. Quid. n. te p ſalute tua fa
cere oʒ: qñ pro te chriſtus in oratione pernoctat. CI. Et
ſurge igitur tu tēpore noctis. Purior eſt tunc tpis aia:
ipſe tenebre ſilentiū nimiū poſſūt ſufficiēter ad ꝯpunctio
nem pducere. Ceteruʒ ſi ipſū quoqʒ celuʒ inſpicias pun
ctatum ſtellis quaſi infinitis luminibus ſi conſideres ꝙ
qui per diē ſaltant: iniuriātur qʒ: hi tunc nihil a mortuis
diſcrepant: deteſtaberis quēlibet auſum humanuʒ. Hec
omnia ſufficiunt ad animam erigendam: tunc non vexat
inanis gloria: non accidia: non concitatio occupat: non
ſic ignis ferri ſequeſtrat rubiginez velut nocturna oratio
eruginē peccatorꝫ. Queʒ de die ſolis eſtus puſſit: nocte
refrigeratur quēlibet rorem ſuperāt nocturne lachryme
⁊ contra ꝯcupiam valent ⁊ quēlibet timorē: ſi vero pre
dicto rore nō foueatur: homo areſcit ſub die. Quapro
pter licet nō multum ores noctu: ſemel ora vigilando: ⁊
ſufficit: oſtende ꝙ nō ſolum ad corpus nox pertinet: ſed
etiam ad animā. AM. Quid aūt te facere conuenit cuʒ
vis aliquod officium pietatis adoriri: quando chriſtus
miſſurus apoſtolos prius orauit. Sequitur eniʒ: Et cū
dies fa. eſſet voca. diſci. ſu. ⁊ elegit. xij. ex ipſis: quos ⁊
apo. nominauit. Quos. ſ. ad propagandum auxiliū ſa
lutis humane per terrarum orbē ſatoreſ fidei deſtinauit.
Simul aduerte celeſte conſilium: non ſapiētes aliquoſ
nō diuites: nō nobiles: ſʒ piſcatores ⁊ publicāos quos
dirigeret elegit: ne diuitijs aut potentie nobilitatiſqʒ au
ctoritate traxiſſe aliquoſ ad ſuam gratiam videretur: vt
veritatis ratio non diſputationis gratia preualeret. CI
RYL. Attende autem maximam euangeliſte ſedulitatē
non ſolum dicit electos fuiſſe ſacros apoſtolos: immo
nominatim eos enumerat: ne quiſquam audeat alios i
ſcribere apoſtolorum catalogo. Simonem queʒ cogno
minauit petrum ⁊ andream fratrē eius. BED. Non mō
primuʒ eū cognominauit: ſed longe prius cū ab andrea
adducto dicit: Tu vocaberiſ cephas: qd iterptat petrus
Sed volens lucas noīa apoſtolorū enumerare: cū neceſ

ſe hēt petrū dicere breuit voluit inuere ꝙ nō hoc antea
cognomiaret ſʒ ita dñs cognomiauerit. EV. Secūda āt
ꝯbiatio ē iacobi ⁊ ioānis. vnde ſeqtur: Iacobū ⁊ Ioan
nem. āhos. ſ. filios zebedei. qui āt piſcatores fuerūt. P⁹
hos āt dicit: Philippū ⁊ bartholomeū. Philippū dicit
ioānes fuiſſe de bethſayda: conciuē andree ⁊ petri: ipſe
quoqʒ bartholome⁹ vir ſimplex ⁊ exps ſciētie mūdane
⁊ amaritudis. Mattheuſ vero ex his qui prius cenſus
exigebāt: vocatus ē. de quo ſubdit: Mattheū ⁊ thomaʒ
BEDA. Mattheus cōpari ſuo thome in ordie: hūilita
tis cā ſe ſupponit: cū a ceteris euāgeliſtis platus ſit. Seq
tur: Iacobū alphei ⁊ ſimonē qui vocat zelotes. GLO.
Quia. ſ. fuit de chana galilee qui iterptatur zel⁹: qd addi
tur ad differentiā ſimōis petri. Seqnit: Iudā iacobi ⁊ iu
dam ſcarioth qui fuit pditor. AVG. de cō. euā. In noie
iude iacobi lucas vi diſcrepare a Mattheo qui eū tha
deum appellat. Sʒ quis vnqꝫ prohibuit duob⁹ vl' trib⁹
noībus vnū hoiem vocari? Eligit aūt iudas proditor ñ
per inprudentiā: ſʒ per prouidētiā. ſuſceperat quidē ho
minis fragilitatē: ⁊ iō nec has ptes recuſauit īfirmitatis
hūane voluit ab aplo ſuo tradi: vt tu a ſocio pdit⁹ mo
derate feras: tuū erraſſe iudiciū piſſe beneficiū. BEDA.
Myſtice aūt mōs i quo aplos elegit: altitudinē deſignat
iuſticie: qua inſtituēdi erāt ⁊ eā pdicaturi. ſic ⁊ lex in mō
te data fuit. CIRYL. Quod ſi libet interptatōnē aplico
rum nominū ſcire: ſcito ꝙ petrus dī diſſoluēs vel agno
ſcens: andreas decora potētia vel reſpōdēs: iacob⁹ aūt
ſupplātator dolorīs: ioāneſ domini gr̄a: matthe⁹ dona
tus: philippus os magnū vel orificiū lāpadis: bartolo
meus filius aqs ſuſpēdētis: thomas abyſſ⁹ vel gemin⁹:
iacobuſ alphei ſupplantator greſſus vite: Iudas confeſ
ſio: ⁊ ſimon obedientia.

Et deſcēdēs cū illis ſtetit in loco cāpeſtri: ⁊ tur
ba diſcipulorꝫ ei⁹ ⁊ mltitudo copioſa plebis ab
oī iudea ⁊ hieruſalē: ⁊ maritia: ⁊ tyri: ⁊ ſidōiſ: q ve
nerāt ut audirēt ēt eū: ⁊ ſanarent a lāguorib⁹ ſuis.
Et q vexabant a ſpiritib⁹ imūdis curabantur. Et
omnis turba querebat eum tangere: quia virtuſ
de illo exibat: ⁊ ſanabat omnes.

CIRYL. Celebrata ordinatōne aplorū plurib⁹ cōgre
gatis ⁊ de regiōe iudeorū: nec nō a maritia tyri ⁊ ſidonis
qui erāt idolatre: ꝯſtituit eos totius orbis doctores: vt
pote qui euocarēt iudeos a legis ſeruitute: cultores aūt
demonū ab errore gētili ad vitatis cognitionē. vnde dī:
Et deſcē. de mō. cū il. ſte. i lo. cam. ⁊ tur. diſci. ei⁹: ⁊ mul.
copi. ple. ab oi iu. ⁊ hieruſalē ⁊ maritia. BE. Nō a pxio
mari galilee maritima dicit: q2 h nō miraculi loco pone
retur: ſed a mari magno cognoiatur: in quo ēt tyrus ⁊ ſi
don ꝯprehēdi poterāt. de quib⁹ ſequit: Et tyri ⁊ ſidonis
Que q2 ciuitates gētiū ſūt: cōſulte noiatim ponūt. vt quā
ta ſit fama virtuſqʒ ſaluatoris itimetur: q externas quos
ad ſanitatē doctrināqʒ capeſſendā ciuitates acceriſat. vñ
ſequitur: Qui venerāt vt audirēt eū. THEO. hoc ē ad
aiaruʒ medelam vt ſanarentur a languoribus ſuis: hoc
eſt ad medelam eorū corporꝫ. CIRYL. Poſtꝙ aūt ſacer
dos publicauit apoſtolos: plurima ⁊ ardua fecit mira
cula: vt qui cōuenerāt iudei ⁊ gētiles: ſcirēt eos decora
tos eē a chriſto dignitate apoſtolatus: ⁊ ꝙ ipſe nō erat
ſicut vnus aliorū hoium: magis aūt deus: vt verbū icar
natum. vnde ſeqtur. Et oīs turba q̄rebat eū tan. q2 vir. d
illo exi. ⁊ ſana. oēs. Neqʒ. n. alienaʒ virtutem accipiebat
chriſtus: ſed cū naturaliter eēt deus ppriā virtutē ſup in
firmos emittēs ſanabat oēs. AM. Aduerte aūt oia dili
genter: qūo ⁊ cū apoſtolis aſcēdat ac deſcēdat ad turbaſ
qūo eū turba ſequitur ad excelſa. deniqʒ vbi deſcēdit in
uenit infirmos in excelſis. n. infirmi eē nō poſſūt. BED.

Raro hoc quoqʒ vſpiam vel turbas dñm ad altiora ſe
qui: vel quēpiā debilē inuenies in mōte curari: ſʒ extincta
febre libidinū: accēſaqʒ ſciētie luce pedetēti quēqꝫ ad cul
men ſubire virtutū. Turba aūt q dñm tāgere potuit: ſpi
ritus illius virtute ſanat vt ſupra leproſus dño tāgente
mūdat. Tact⁹ ergo ſaluatoris: op⁹ ē ſalutis: quē tāgere
eſt fideliſ i euʒ credere. a quo tāgi eſt eius munere ſanari.

Et ipſe eleuatis ocul' i diſcipulos ſuos dicebat
Bti paupes q2 veſtrū ē regnū dei. Bti q nūc eſu
ritis: qm̄ ſaturabimi. Bti q nūc fletis. q2 ridebi
tis. Bti eſtis cū vos oderit hoies: ⁊ cū ſepauerint
vos ⁊ exprobrauerit. ⁊ eiecerit nomē veſtrū tāqʒ
malū pp filiū hois. Gaudete i illa die: ⁊ exultate.
ecce enim merces veſtra multa eſt i celo. Scdm
hec enim faciebant prophetis patres eoruʒ.

CIRYL. P⁹ aplorū ordinationē ad euāgelice vite no
uitatē ſaluator ſuos diſcipulos rectificauit. AM. Diui
nitatis āt pmpturus oracula icipit eē ſublimior: ⁊ ſi i hūi
li ſtabat: tñ oculos eleuauit. vñ dī: Et ipſe eleuatis oculiſ
Quid eſt leuare oculos niſi iterius lumē aperire. BE. Et
ꝙuis generaliter oibus loquat: ſpeciali⁹ tñ oculos in di
ſcipulos leuat. Sequit. n. In diſcipulos ſuos: vt his qui
verbū itenta cordis aure pcipiūt: latius ſaporis intimi
lumē apiat. AM. Quattuor aūt tñ btitudines lucas po
ſuit: octo vō mattheuſ. ſʒ in iſtis octo ille ſūt quattuor: ⁊
in iſtis quattuor ille octo. Hic. n. quattuor velut vtuteſ am
plexus ē cardinales. ille in illis octo myſticum ordinem
reſeruauit: ſicut. n. ſpei nr̄e octaua pfectio ē: ita octaua ſū
ma virtutū ē. Prima aūt btitudinē pauptatis vtqʒ euan
geliſta poſuit ordine. n. prīa eſt: ⁊ parēs qdā virtutū. q2 q
cōtempſerit ſecularia: ip ſe merebit ſempiterna. Nec pōt
quiſꝙ meritū regni celeſtis adipiſci: q mūdi cupiditatem
poſt ſe emergēdi nō hʒ facultatē. vñ ſequit. Dicebat: Bti
paupes. CI. In euāg⁹ qdē qd ē ſʒ mattheū btōs fieri di
xit paupes ſpū: vt itelligam⁹ eē paupeʒ ſpū hñte itellectū
modeſtū ⁊ quodāmō remiſſū. vñ dicit ſaluator: Diſcite
a me: q2 mitis ſū ⁊ hūilis corde. Hic āt btōs aſſerit pau
peres nō addito ſpū paupes appellās diuitias cōtēnen
tes. decebat. n. vt cū pnūciaturi eēnt ſalutiferi euāgelij
dogma: mētē nō gererēt cupidā: ſʒ pmptū affectū hērent
erga maiora. BA. Nō aūt oīs quē pauptas pmit btūs eſt
ſʒ q chriſti pceptū mūdanis ptulerit opib⁹. Plures eniʒ
paupes ſūt in ſubſtātia: auariſſimi tñ ſm affectū quos nō
ſoluat pauptas: ſed affectus dānat. Nihil. n. iuolūtariorꝫ
btificabile ē: eo ꝙ oīs vtus libero deſignat arbitrio. Be
atus ḡ paup. q̄ſi xpi diſcipul⁹ q p nobis pauptatē ſuſti
nuit. nā ipſe dñs qdlibet op⁹ ipleuit. qd ad btitudinē du
cit ſe phēs exēplar diſcētibus. EV. Sed cū celeſte regnū
in mltis gradibus honorꝫ ꝯſideret. pmus grad⁹ ſcāden
tium ē eorꝫ q diuino iſtinctu colūt p uptatē: taleſ aūt fecit
eos q prio facti ſūt eius diſcipuli. Ob hoc in eorꝫ pſona
dicit. Quia vr̄m ē regnū dei. quaſi demōſtratiue hoc pfe
rens ad pñtes ad quos ēt oculos eleuauit. CIRY. Poſt
ꝙ igit mādauit pauptatē colere: ea que ꝯſequūtur iopiā
coronat honoribus. Contigit aūt paupertatē colētes ne
ceſſariorum incurrere defectum: ⁊ vix acquirere victuʒ.
iccirco non ſinit diſcipulos puſillanimes ſuper hoc fie
ri dicen. Beati qui nunc eſuritis. BEDA. id eſt beati qui
caſtigatis corpus veſtrū: ⁊ ſeruituti ſubijcitis qui i fame
⁊ ſiti verbo operā datis. q2 celeſtiū tūc gaudiorꝫ hēbi
tis vbertate pfrui. GRE. niſen⁹: Alit⁹ aūt ſic ſm ſenſibi
lem eſcā diuerſificat pticipantiū appetit⁹ ad comeſtibi
lium ſpēs: ſic ⁊ in cibo aie: ab his qdē opinabile ab his
aūt appetit qd naturalr ē bonū. vñ h ſm mattheū beati
ficant: q iuſticiā loco cibi ⁊ potus reputāt: nō inꝙ ptīcu
lareʒ: ſed vleʒ vtutē quā qui eſurit beatificandum dicit.

BED. Apertiſſime nos inſtruens nūq̄ nos ſatis iuſtos
eſtimare debere: ſꝫ quotidianū iuſticie ſemꝑ amare ꝓfe-
ctuꝫ: ad cuiꝰ ꝑfectā ſaturitatē nō i hoc ſclo ſed in futuro
poſſumꝰ ꝑuenire pſalmiſta oñdit dicēs: Satiabor cum
manifeſtabit gl̄ia tua. vnde ſequitur: Quia ſaturabimini.
GRE. niſſenus. Auidis. n. iuſticie deſideratorū copiam
ſpōdet. Nihil. n. eorū q̄ ſm voluptatē i vita q̄runt ſatiat
inquirentes. Solum aūt v̄tutis ſtudiū ſubſeq̄t ꝓmiū qḋ
indeficiēs gaudiū iſerit aīe. CIRYL. Conſequitur aūt
inopiā nō ſolū defectꝰ rerū ad delectatiōes facientium:
ſꝫ ēt depſſus vultꝰ pp meſticiā. vñ ſequit: Bti q̄ nūc. fleti.
Beatificat flētes nō eos q̄ ſimplr ab oculis lachrymas
emittūt. Cōe. n. eſt hoc tā fidelibꝰ q̄ īfidelibꝰ ſiqḋ triſtiū
accidat. Magis aūt illos beatos aſſerit: q̄ leuē vitam: ⁊ i
plicitā carnalibꝰ voluptatibꝰ deditā vitā refutantes deli
tias ⁊ pene lachrymātes pp odiū mūdanoꝝ. CHRY.
Magnū q̄d vo ſm deū triſticia ē: ⁊ ipetrat ei pniam i ſa-
lutem. vñ paulꝰ cū nō hrēt ſuos defectus flere: ꝓ alienis
lugebat. talˀ luctꝰ ē alacritatis mrā. vñ ſeq̄t: Quia ridebi-
tis. Eteni ſi nihil ꝓſumꝰ his ꝓ q̄bꝰ flemꝰ: tn̄ ꝓficimꝰ no
biſmetipſis. nā qui ſic aliena deflet mlto magis non ꝓteri
bit inflebilr ſua delicta. Magis aūt nec facile labet i ſce-
lus: nō diſſoluamur i hac breui vita: ne ſuſpiremꝰ in iſini
ta. Nō q̄ramus delitias a q̄bus manat luctꝰ ⁊ dolor ni
miꝰ: ſꝫ trutemur triſticia q̄ germiat veniā. Eſt ēt dñꝫ ſepi
us repire lugentē: ridentē neq̄q̄. BASI. Promittit aūt
flētibus riſū: nō q̄dē emiſſū ꝑ mandibulas ſonū: ſed me
ram ⁊ ipmixtā cuilibꝫ triſticie alacritatē. BE. Qui ergo
pp diuitias hēditatis chriſti pp panē vite eterne: ꝓpter
ſpē celeſtiū gaudioꝝ: fletꝰ: eſuriē: pauptatēq̄ pati deſide
rat beatꝰ ē. Multo aūt beatior q̄ has v̄tutes īter aduer
ſa ſeruare nō trepidat. vñ ſeqtur: Beati eri. cū vos ode.
hoīes. Lꝫ. n. hoīes odiāt corde nephādo: dilectum cor
chriſto ledere nequeūt. Sequit: Et cū ſepara. vos. ſepa-
rent ⁊ a ſynagoga expellūt: chriſtꝰ iuenit ⁊ ꝯfirmat. Seq̄
tur: Et exprobrauerit. exprobrent nomē crucifixi. Ipſe
cōmortuos ſibi corꝛeſuſcitat: ⁊ cōſedere facit i celeſtibꝰ
Seq̄tur: Et eiece. no. veſtrū tāq̄ malū. vbi nomē chriſtia
norū ſignificat quo a gētilibus iudeiſq̄ ſepiſſime q̄tum
ad ipſos mēorie abraſū ⁊ ab hoībus eſt abiectum: nulla
exñte cā odij: niſi pp filiū hoīs qui. ſ. credētes nomē chri
ſti: ſuū cognomē facere voluerūt. Docet ergo eos ab hoī
bus inſectandos: ſꝫ vltra hoīes eē beandos. vñ ſequitur
Gau. i il. die ⁊ exul. ec. n. mer. ve. ml. eſt i celo. CHRY.
Multū ⁊ paucū mēſurat dignitate ꝓferentis. Queramꝰ
igitur q̄s multā ꝓmiſit mercedē: ſiquidē ꝓpheta vl apl̄s
velut hō paucū eē multū exiſtimauit: nūc aūt dñs q̄ poſſi
det pennes theſauros: opes q̄ q̄libꝫ intellectū trāſcen
dunt multā pollicitꝰ ē mercedē. BASI. Rurſus magnuꝫ
aliqñ abſolutā hꝫ itentionē: ſic magnū eſt celū ⁊ magna
eſt terra: aliqñ vo ad aliq̄d hꝫ relationē: vt magnꝰ equꝰ
⁊ bos in cōparatione ſiliū: ſic arbitror multā fore merce-
deꝫ repoſitā patiētibꝰ obprobria pp chriſtū: nō tanq̄ cō
paratā ad ea q̄ penes nos ſūt: ſꝫ in ſe multā exñtē ⁊ tanq̄
a deo donatā. DAMA. Illa ēt q̄ mēſurari vel numera
ri pñt: termiate igerunt. qḋ aūt ex q̄dā excellentia oēm
trāſcendit menſurā ⁊ numerū: idetermiate dr̄ magnum
⁊ multū: puta qñ dicimꝰ multam eē dei miſericordiam.
EVSE. Deide muniēs diſciplos ad pugnā aduerſarioꝝ
quā paſſuri erāt ꝑ totū orbē pdicātes ſubdit: Scdm h
eni facie. ꝓ. pa. eoꝝ. AMBR. Quia ꝓphetas iudei vſq̄
ad mortē corporis perſecuti ſūt. BED. Quia vera dicē
tes ſolēt ꝑſecutionē pati: nec tamē iō ꝓphete antiq̄ timo
re ꝑſecutiōs a v̄itatis pdicatiōe defecerūt. EVSE. Hoc
aūt dicebat muniēs diſcipulos ad pugnā aduerſariorū
pdicātes ꝑ totū orbeꝫ. AMBR. In hoc ergo dicit: Bti
paupes. hēs tēpantiā q̄ te a pctō abſtinet: ſeculū calcat: il
lecebroſa nō q̄rit. Bti q̄ eſuritis. hēs iuſticiā q̄. n. eſurit:
eſuriēti ꝯpatit: ꝯpatiēdo lagit: largiēdo fit iuſtꝰ: q2 iuſti
cia eius manet in eternū. Bti q̄ nūc fletis. hēs prudētiā
cuiꝰ ē flere quotidiana: ⁊ ea que eterna ſūt q̄rere. Beat
eritis cū vos oderit hoīes. hēs fortitudinē: ſꝫ eā que nō
odiū meret ex crimie: ſꝫ ꝑſecutionē patiat ex fide. Sic. n.
ad paſſiōis perueniꝫ coronā: ſi grām hoīuꝫ negligas: di
uinā ſeq̄ris. ergo tēperātia cordis hꝫ mundiciā: iuſticia
miſericordiā: pacē prudētia: māſuetudinē fortitudo. Cō
nexe ſibi ſūt ⁊ cōcathenate virtutes: vt qui vnā hꝫ: plꝛes
hr̄e videat. ⁊ ſanctis vna ꝯpetit virtus: ſꝫ eiuſ que fuerit
vberior vberiꝰ ē ꝓmiū. Quāta hoſpitalitas i abraā: q̄ta
hūilitas: ſꝫ q2 fide ꝓſtitit: fidei ꝓ ceteris meruit ꝓncipatū.
Ergo vniculq̄ plura ꝓmia q2 plurima icētiua v̄tutū: ſꝫ q̄ i
aliq̄ merito copioſiꝰ: hoc etiam in ꝓmio redundantius.

**Uerūtamē veh vob diuitibꝰ q̄ hētis ꝯſolationē
veſtrā. Ueh vobꝰ q̄ ſaturati eſtis: q2 eſurietiſ. Ueh
vob q̄ ridetis nūc q2 lugebitis ⁊ flebitis. Ueh cū
bñ dixerit vob oēs hoīes. Scdꝫ hec. n. faciebant
prophetis patres eorum.**

CIRYL. Predicto q̄ pauptas pp deū cā ſit cuiuſlibet
boni: ⁊ q̄ eſurire ⁊ flere nō vacabit mercede ſanctorum:
trāſfert ſermonē ad oppoſita: ⁊ innuit ipſa dānationis ⁊
ſupplicij fore materiā. vñ di: Uerūtamē veh vob diuiti
bus qui ha. ꝯſo. vrāꝫ. CIRYL. Hec. n. dictō veh: ſemꝑ
in ſcripturis dr̄ his qui nō poſſūt euadere a futuro ſup
plicio. AMBRO. Lꝫ aūt pecuniarijs copijs multa ſut
lenocinia delictorū: pleraq̄ tam ſūt icentiua virtutū. q̄ q̄
virtus ſubſidia nō reqrat: ⁊ cōmēdatior ſit collatio pau
peris: q̄ diuitis liberalitas: tam nō eos qui hēant diuiti-
as: ſꝫ eis qui vti his neſciāt: ſnie celeſtiſ auctoritate ꝯdē
nat. Nā vt ille pauper laudabilior ē qui ꝓmpto largit af
fectu: ita crimināoſior diues ē: qui de eo referre grāꝫ deo
debuit qḋ accepit: nec cēſuꝫ ad cōeꝫ vſum datū ſine vſu
abſcōdere. Nō cēſus igit ſꝫ affectꝰ in crimie ē. Et q̄ q̄ nul
la pena grauior ſit q̄ ſucceſſorū ꝓfutura ꝯpēdijs anxio
timore ſeruare: tam qm̄ auaritie deſideria ꝯgerendi q̄dā
voluptate paſcūt: qui cōſolationē vite ꝑſentis habuerūt
remunerationē ꝑpetuā ꝑdiderūt. Poſſumus tam hic di-
uitem itelligere populū iudeorū vel hereticos vel certe
phariſeos: q̄ vbertate verborū ⁊ quodā ābitioſe facūdie
primonio delectati: ſimplicitatē vere fidei ſupgreſſi the
ſauros inutiles ꝑdiderūt. Sequit: Ueh vo. q̄ ſatu. eſtis:
q2 eſurietis. BED. Diues ille purpuratus ſaturabat epu
lās quotidie ſplēdide: ſed dirū veh ſuſtinebat eſuriei qñ
de laçari quē deſpexerat digito guttā aq̄ q̄rebat. BASI.
Qḋ aūt neceſſaria ſit abſtinētie rō palā ē ex eo q̄ apl̄s eā
inter fructus ſpiritus enumerauit. Subiectio. n. corpis
per nihil aliud ſic obtinet: ſic ꝑ abſtinentiā q̄ ſicut quodā
freno decet ꝯpeſcere iuuētutis feruorē. Eſt igit abſtinētia
interēptio crimis: amotio paſſionū: vite ſpiritalis inituū
obtūdens in ſe illecebrarū aculeū. Ne aūt coicidentia fi
at cū inimicis dei: decet accipi quodlibꝫ cū exigit tēpus
ad oſtendendū q̄ mūdis oia mūda. Procedēdo quidē
ad neceſſaria vite: abſtinēdo aūt oio ab his q̄ faciunt ad
voluptatē. Attamē nec eandē horaꝫ ſibi cunctis ſancire
poſſibile: nec modū nec mēſurā. Sit aūt cōis intētio non
expectare repletionē. Replere nāq̄ ventrē: ipꝫ q̄ corpꝰ
inutile facit erga ꝓprias opatiōes: ſōnolentū ⁊ ad nocu
menta diſpoſitū. BED. aliter: Si bti ſūt illi q̄ iuſticie ſem
per eſuriūt opa: infelices ecōtra eſtimādi ſūt: q̄ ſibi in de
ſiderijs placētes nullā veri boni famē patiunt. Sequit:
Ueh vo. qui ride. nūc: q2 luge. ⁊ flebitis. BASI. Cū dñs
ridētes nūc arguat palā ē q̄ nūq̄ erit fideli tpˀs riſus: ⁊ ꝓ
cipue in tāta multitudie eoꝝ qui in pctō moriūtur ꝓ qui
bus oꝫ lugere. Superfluus aūt riſus eſt imoderantie ſi
gnuꝫ ⁊ effrenis aīe motus: ſꝫ vſq̄ ad vultꝰ iocūditatē ex
ꝓmere paſſionē aīe nō decet. CHR. Dic aūt mihi cur
ꝯcuteris ⁊ defluis q̄ debes aſſiſtere terribili iudicio ex-
ponere rōnem de oībus ſic opatis? BEDA. Quia vo
ipſis peccati nutrix adulatio: ſicut oleū flāmis: ſic in cul
pa ardētibꝰ ſolita ē miſtrare fomētū ſubdit: Ueh cūb ñ.
vo. om. hoīes. CHRY. Nō aūt cōtrariū ē quod h dr̄
ei qḋ alibi dñs dicit: Luceat lux veſtra corā hoībꝰ. vt. ſ.
manifeſtemus bñ agere ad gl̄iam dei nō ad ꝓpriā. Per-
nicioſum. n. q̄d eſt inanis gl̄ia: ⁊ inde ſumit ortū iniquitas
atq̄ deſpatio ⁊ mater maloꝝ auaritia. q̄ ſi viaꝫ querís
diuertēdi ab hoc: dirigas aſpectū ſemꝑ ad deū: ⁊ eſto cō
tentus ea que apō eū eſt gl̄ia. nā ſi i q̄libet facultate docti
ores eligere oportet i arbitros: q̄uo v̄tutis experimētū
pluribus credis: nō aūt illi q̄ ꝑ oībꝰ eam nouit ⁊ dare ⁊
coronare pōt: a quo ſi gl̄iaꝫ capis: vita laudē humanaꝫ.
De nullo. n. alio magis cōſueuimꝰ admirari q̄ ō ſpnēte
gl̄iam. q̄ ſi nos mlto magi dñs oīm. Deinde illud coſide-
res: q̄ hoīm gl̄ia celeriter deficit: q2 ꝑ curſū tpis oblíuio
ni tradūt. Seq̄t: Scdm hec facie. ꝓphe. pa. eoꝝ. BED.
Pſeudo ꝓphete ſignificant: eo q̄ ad captādū vulgi fa-
uorē futura ꝓloqui conent. Itaq̄ dñs i mōte btitudines
ſolūmodo ꝓboꝝ: i cāpo vero ēt veh deſcribit reprobo
rum: q2 rudes adhuc auditores neceſſe ē terroribus ad
bona cōpelli: pfectos aūt ſatis ē ꝓmijs iuitari. AMB.
Et attēde q̄ matheꝰ premijs ad virtutē ⁊ fidem pplos
prouocauit: hic autem etiam a criminibus atq̄ peccatis
futurorum ſuppliciorum denunciatione deterruit.

**Sed vob dico q̄ auditis: Diligite inimicos
v̄ros: bñfacite his qui vos oderūt. Bñdicite ma
ledicētibꝰ vob: ⁊ orate ꝓ calūniātibꝰ vos. Et qui
te pcutit i maxillā: ꝓbe ei ⁊ alterā. ⁊ ab eo qui au
fert tibi veſtimētuꝫ: ēt tunicā noli ꝓhibere. Omi
aūt petēti te retribue: ⁊ qui aufert q̄ tua ſūt: ne re
petas. Et prout vultis vt faciāt vobis homines
⁊ vos facite illis ſimiliter.**

BED. Quia dixerat ſupra q̄d ab inimicis pati poſ-
ſet: nūc q̄lr cū eiſdē inimicis agere debeāt oſtēdit dicēs
Sed vo. di. q̄ auditis. AMB. Nō ocioſe plurimoruꝫ
factoꝝ celeſtiū enumeratiōe ꝓgreſſus: ad hūc locū ſeriˀ
venit: vt pplˀs diuinis miraculˀ roboratꝰ vltra legis tra-
mitē virtutū veſtigijs ꝓgredi edoceret. Deniq̄ īter tria
maxia: ſpeꝫ: fidē: ⁊ charitatē: maior ē charitas q̄ ordinat
cū dr̄: Dili. ini. v̄ros. BASI. Inimici quidē ꝓpriuꝫ eſt
obeē ⁊ iſidiari. Ois igr q̄ q̄litercūq̄ nocet alicui dr̄ ini-
micus. CIRYL. Couenieēs aūt erat hꝰmōi cōuerſatio
doctoribꝰ ſcis q̄ predicaturi erāt vbiq̄ terrarū ſalutarē
ſermonē: quos ſi cōtigeret velle recipe de ꝑſequētibꝰ vin
dictā omiſiſſent eos ad cognitionem veritatis vocare.
CHRY. Non aūt dicit: Ne odio hēas: ſꝫ Diligas. neq̄
ſimplr mādauit diligere: ſꝫ ēt bñfacere. vñ ſeqtur: Bñfa
ci. his q̄ ode. vos. BASI. Uerū q2 hō ex corꝑe cōſiſtit
⁊ aīa: ſm aīaꝫ q̄dē bñfaciemꝰ hꝰmōi arguētes ⁊ cōmonē
tes eos: ⁊ oio ad cōuerſionē manuducētes: ſm corpꝰ aūt
bñfaciētes. eis i neceſſarijs victui. Sequit: Bñdicite ma
ledicē. vobis. CHRY. Qui. n. ꝑcutiunt ꝓprias aias:
digni ſunt lachrymis. ⁊ fletibꝰ nō maledictionibꝰ. Nihil
eni deteſtabiliꝰ ē aīa maledicta: nec imūdius lingua que
maledictiōes offert. Hō es: aſpidū venena nō euomas:
nec vertaris i beluā. Eſt tibi datū os nō vt mordeas: ſed
vt alioꝝ vulnera ſanes. Inimicos aūt mandauit nobis
ānumerare gradui amicoꝝ. nō quorūcūq̄: ſꝫ ꝑcipuorū
pro q̄bꝰ orare ſolemꝰ. vñ ſeqtur: Orate ꝓ ꝑſequētibus
vos. Pleriq̄ aūt ecōtra ꝓcūbētes: ⁊ frōte ſuꝑ terrā ꝑcu
tientes: ⁊ manꝰ expādētes: nō ꝓ ſuis crimibꝰ orāt deū:
ſꝫ aduerſꝰ inimicos qḋ nihil aliḋ ē q̄ ſeipſū trāſfodere.
Cū q̄ ꝓhibuit ꝯtra inimicos orare ꝑcariſ vt te maledicē
teꝫ inimicis exaudiat: q̄uo poſſibile ē audiri qñ ꝓuocaſ?
exauditurū v̄berādo inimicū corā rege: ⁊ ſi nō manibꝰ
v̄bis tn̄. Quid facis hō: ſtas vt veniā ipetres pctorū: ⁊
iples os amaritudie. Mitigationū ē tēpꝰ oroīs ⁊ gem
tus: nō furoris. BED. Sꝫ merito mouet qō: q̄uo i pro
phetis iueniunt mlte iprecationes aduerſus inimicos?
Ubi vidēdū ē q2 prophete per iprecationē q̄d eēt futurū
cecinerūt: nō optātis voto: ſꝫ ſpiritu preuidentis. CI-
RYL. Uetꝰ autē lex mādabat nō offendere alios: vel ſi
ꝑus fuerimꝰ leſi: nō vltra ꝓportiones ledētiū iras pro
tēdere: ſꝫ perfectio legis i chriſto ē ⁊ i ſuis mādatis. vñ
ſequit: Et qui te percutit i maxillam: prebe ei ⁊ alteram
CIRYL. Nā ⁊ medici cū calce feriunt ab iſanis: tūc ma
xie miſerent eiſ: ⁊ accigūt ſe ad eoꝝ remedia. Tu quoq̄
ſilem hēas ꝯiecturā erga perſeq̄ntes. Ipſi nāq̄ ſūt q̄ pre
cipue iſirmāt. nec prius deſiſtamꝰ q̄ totā amaritudinē
euomuerūt: tūc vberes grās aget tibi: ⁊ ipſe deꝰ te coro
nabit: eo q̄ frēꝫ tuū i peſſima egritudie libaſti. BEDA:
Fere aūt cūcti cōtra hoc mādatū procedimꝰ: ⁊ preſertim
potētes vel pricipes: nō ſolū ſi paſſi fuerit cōtumelias: ſꝫ
niſi ꝑſtita eis non ſit reuerētia aduerſarios reputantes q̄
cunq̄ eos minꝰ reuerētu ſūt q̄ ſe reputauerit dignos. Eſt
aūt magna iſamia ꝓncipis eē ꝓmptū ad vindictā: naꝫ ⁊
qualiter aliū docebit nil mali pro malo rependere: q̄ no
centi retribuere ſatagit. CIRYL. Uult aūt dñs iſup eē
cōtēptorē rerū. vñ ſequit: Et ab eo q̄ aufert tibi veſtimē
tuꝫ: ēt tunicā noli prohibere. Hec eſt. n. v̄tus aīe que oio
auerſa ē a paſſiōe cupiditatiſ diuitiarū. Decet. n. euꝫ qui
piuſ ē: ⁊ obliuiſci maloꝝ: vt ⁊ ea q̄bꝰ charos amicos iu
uamus perſequētibꝰ cōferamꝰ. CHIRY. Nō aūt di
xit. Fer humilr iuriātis ipetū: ſꝫ ꝓcedas ꝑ ſapientiā: ⁊
vlterius te diſponas ad patiendū q̄ ille cupiat facere: ſu
perans iſolētiā eiꝰ vbertate prudēti: vt habito pudore in
excellēti patiētia tua diſcedat. Sꝫ dicet aliq̄s: Quo pōt
hoc fieri cū videris deū factū hoiem tot paſſum pro te:
adhuc queris ⁊ dubitas: q̄uo poſſibile ſit neq̄tijs igno-
ſcere cōſeruoꝝ: q̄s tale paſſuſ eſt q̄le dñs tuꝰ dū ligaret
flagellaret: ſputa ꝑferens: mortē patiēs: vñ ſeqtur: Omi
aūt petēti te tribue. AVGV. de ſer. do. Non dicit oia
petēti: ſed vt id des qḋ iuſte ⁊ honeſte potes. i. qḋ nec ti-
bi nec alteri noceat q̄tū ſciri aut credi ab hoie pōt: ⁊ cui
iuſte negaueris qḋ petit: iudicāda ē iuſticia: ⁊ aliqñ meli
us aliq̄d tribues: cū petēte iniuſta correxeris. CHRY.
In hoc tn̄ peccamus nō modicū: nō ſolū non dando po
tentibus: ſed ⁊ eos increpādo. Cur iquit nō laborat: cur
ocioſus aliſ dic mihi ⁊ tu laborando poſſides: ſed ⁊ ſi la
boras: ad hoc laboras vt vitupes aliuꝫ. propter vnicū
panē ⁊ tunicā appellas cupidum tribuas nec cōuitieris
Cur nec tu miſereris: ⁊ volentibuſ diſſuadesꝰ Si cuncti
indrñter erogauerimus: ſemper miſerebimur. Quia. n.
abraā cunctos recipiebat: recepit ⁊ angelos. Nam ⁊ ſi
homicida ſit: ꝯ ſpdo nōne tibi dignꝰ vr̄ panis hñdi? Non
igitur ſimus ſeueri aliorū cenſores: ne nos quoq̄ exqui
ſite iudicemur. Seqtur: Et qui aufert que tua ſūt: ne repe
tas. CHRY. A deo percipimus oia. qḋ aūt dicimus
meū ⁊ tuū: nuda tn̄ ſunt verba. ſi nāq̄ domū tuā aſſeris
emiſiſti v̄bum carēs ſubſiſtētia rei. nā ⁊ aer ⁊ ſolū ⁊ cemē
tum creatoris ſunt. Tu ēt ipſe qui domū cōſtruxiſti: ſed
⁊ ſi tuus ſit vſus dubitatur: nō ſolū pp mortē: ſed ēt pro
pter rerū euentus aīa tua non poſſidetur a te: ⁊ quo pa
cto tue reputabunt opes? Uult aūt deꝰ tua fore: que tibi
pro frībꝰ credita ſūt. fiēt aūt tua: ſi ꝓ alijs diſpēſaueris
Sin vo tibi affluēter expēderis: q̄ ſūt tua iam facta ſunt
aliena. Sꝫ pp nefādā opū cupidinē hoīes i curijs conri
xant: cōtra qḋ chriſtꝰ ait: Et q̄ aufert q̄ tua ſunt: ne repe
tas. AVGV. de ſer. do. Qḋ de veſte: domo: fundo: iu
mento: ⁊ generalr oi pecunia dicit. Nō aūt chriſtianū oꝫ
ſic poſſidere ſeruū q̄uo equuꝫ aut argētū. ſeruꝰ ſi bone
ſitꝰ a te regeret: q̄ ab illo q̄ eum tibi cupit auferre: neſcio
vtrū q̄ſq̄ dicere audeat eū dēre ꝯtēni. CHRY. Eſt aūt
nob inſita lex nālis ꝑ quā dinoſcimꝰ q̄d ſit v̄tꝰ ⁊ vitiū. vñ
ſeqtur: Et prout vul. vt fa. vo. ho. ⁊ voſ fa. il. ſilr. Nō ait
Quecūq̄ ñ vulti vt faciāt: nec voſ faciati. Cū. n. due ſūt

vie que ducūt ad virtutē.ſ.abſtinēdi mali: ⁊ opatio boni
hāc ponit ꝑ iſtā ⁊ ꝑ illā ſignificās: ⁊ ſiqdē dixiſſet: Ut
ſidis hoīes: diligite beſtias: eēt mandatū difficile. ſi vero
hoīes diligere iuſſit: ad qḋ nālis monitō ē: quā difficulta
tē res cōtinet: quā leones ⁊ lupi ſeruāt: ī qb⁹ naturalī co
gnatio amicitiā cogit. Oſtēdit igit ꝙ chriſt⁹ nihil ſtatuit
nrā z traſcendēs nām: ſed qḋ dudū liceruit cōſciētie nrē:
docet vt ꝓpria volūtas ꝓ lege ſit tibi: vt ſi vis bñ tibi: bñ
facias alijs: ſi vis vt alius tui miſereat: pximi miſerere.

Etſi diligitis eos qui vos diligunt ꝗ vobis eſt
gratia? Nā ⁊ pctōres diligētes ſe diligūt. Etſi be
neſacitis hiſ q vob̄ bñfaciūt: ꝗ vob̄ ē gratia? Sig
dem ⁊ pctōres hoc faciūt. Etſi mutuū dederitis
his a qb⁹ ſpatis recipe: ꝗ gratia ē vob̄? Nā ⁊ pec
catores pctōrib⁹ fenerant vt recipiāt eq̄lia. Verū
tamē diligite inimicos veſtros: benefacite: ⁊ mu
tuum date: nihil inde ſperātes: ⁊ erit merces vr̄a
multa: ⁊ eritis filij altiſſimi: q꞉ ipſe benign⁹ ē ſup
ingratos ⁊ malos. Eſtote ergo miſericordes ſi
cut ⁊ pater veſter miſericors eſt.

CHRY. Dixerat dn̄s diligēdos eē inimicos: ne autē
putares hyꝑbolice eē dictū: eſtimās ſolū ad terrorē eis
dici: adiūgit rōnem dicēs: Etſi dilig. il. qui vos dili. que
vo. eſt gra? plures quidē cāe ſūt que dilectiōes cōſtituūt.
Dilectio vō ſpiritalis vniuerſas ꝑcellit. nihil.n. terrenū
eā parit: nō vtilitas: nō beneficiū: nō natura: nō tempus
ſed de celo deſcēdit. Quid aūt miraris ſi nō idiget bene
ficio vt cōſiſtat: quādo nec ex caſu maloꝝ ꝑuertitur. pa
ter quidē paſſus iniurias: rūpit fedus amoris. coniunx
poſt iurgia virū relinquit. filius ſi longeuū videat pr̄em
grauatur. at paulus ibat ad lapidātes: benefactur⁹ eis
moyſes lapidat a iudeis: ⁊ orat ꝓ eis. Veneremur itaqꝫ
ſpiritales amicitias: q꞉ ſunt inſolubiles. vnde arguens
volentes pigreſcere ſubdit: Nam ⁊ peccatores diligētes
ſe diligūt. q.d. Quia volo vos his amplius aliquid poſ
ſidere nō moneo amicos diligere: ſed ēt inimicos. Bene
facientibus etiā benefacere cōmune eſt oībus. Oſtendit
aūt ſe paruꝫ pl⁹ petere ꝙ ſit moris pctōꝝ qui benefa
ciunt amicis. vnde ſequitur: Etſi benefa. his qui vo. be
nefa. que vo. eſt gratia? ſiquidē ⁊ peccato. hoc faciunt.
BEDA: Non ſolum aūt dilectionē vel beneficium pec
catorum quaſi infructuoſam redarguit: ſed ēt mutuū. vñ
ſequitur: Etſi mutuū dederitis his a quibus ſperatis re
cipere: que gratia eſt vobis? Nam ⁊ peccatores peccato
ribus fenerāt. i. mutuāt vt recipiāt eq̄lia. AMBRO.
In tres autē partes philoſophia ſibi videtur diuiſiſſe iu
ſticiam: vnā in deū que pietas vocatur: alterā in paren
tes vel reliquū genus humanū: tertiā in mortuos vt his
exequiaꝝ iura ſoluantur. at dominus legis oraculuꝫ ac
prophetie faſtigium ſupergreſſus in eos quoqꝫ qui leſe
runt: pietatis correxit officiū cū ſubdit: Verūtamē dili
gite inimicos veſtros. CHRY. In quo plus tibi ꝙ il
li cōferes. ille.n. diligitur a cōſeruo: tu vero efficieris ſi
milis deo. eſt aūt maxime virtutis quādo nocere volē
tes beneficijs ꝯplectimur. vnde ſubditur: Et benefacite
ſicut.n. fornacē ſuccēſam aqua proiecta extinguit: ſic irā
ratio cū lenitate. quod.n. eſt aqua igni: hoc eſt ire humi
litas: ⁊ māſuetudo. Et ſicē nō extinguitur ignis per ignē
ſic nec ira per iram mitigatur. GREGO. niſenus: De
bet aūt homo vitare dānoſam ſolicitudinem: ne querat
ab iope diuitiarū augmēta eris ⁊ auri metalloꝝ ſterilium
exigens fructū. vnde ſubdit: Et mutuū date nihil īde ſpe
rantes. Malignā fenorū excogitationē ſiquis appellet
furtum ⁊ homicidiū: non peccabit. nam quid refert ſuf
foſſo pariete queꝙ erepta poſſidere: ac fenorū neceſſita
te poſſidere illicita. BASI. Talis aūt auaritie modus
tokos merito nuncupatur in greco: a periendo ꝓ͞p mali
fecunditatē. Animalia ſiquidē tractu tēporis adoleſcunt ⁊
pariunt ⁊ fenus ſtatim cū oritur icipit procreare. Animaliū
que citius pariūt: citius a generatione deſiſtūt. Sed nū
mus auarorū cū tēpore propagatur: animalia transſerentia
partū ad proprios alūnos: ipſa parere ceſſant. es autē
auarorū ⁊ ſuperuenientia procreat: ⁊ precedentia reno
uat. Non attēdes igitur mortiferā beluaꝫ. Que nāqꝫ vtili
tas que cauetur? hodierna pauperies que iterato irruet
augmentata iam meditare vnde reſtituas. vnde intātuꝫ
multiplicabitur cenſus: vt tuā partim releuet egeſtatem
partim integret capitale: ⁊ inſuper pariat fenus. Sed ais
Qualiter ergo victū acquirā? labora: ſerui: tandē mendi
ca. vnūquodqꝫ tolerabili⁹ eſt fenoris mutuo. Dicis aūt
Quodnā eſt illud mutuū cui ſpes retributiōis nō heret
Conſidera virtutē ſermonis: ⁊ miraberis pietatē aucto
ris. Cum daturus es pauperi diuine charitatis intuitu:
idipſum ad mutuū eſt ⁊ donū: donū quidē ob inſperatā
retributionē: at mutuū ob munificentiā dn̄i qui vice illi⁹
reſtituit. vnde ſequitur: Et erit merces vr̄a multa. Non
vis oīpotentē tibi obligari ad reſtitutionē: an queꝙ opu
lentium ciuiū ſi fideiubeat acceptas: deū aūt pro paupe
ribus fideiubentē repudias? CHRY. Attende mutui
naturā mirabilē: alius recipit: ⁊ alius obligat ſe pro de
bitis centuplū i preſenti reddēs: in futuro vō vitaꝫ eter
nam. AMBRO. Quāta miſericordie merces ꝗ filijs
diuine miſicordie aſciſcit. Seqtur.n. Et eritis filij altiſ
ſimi. ſequere igitur miſericordiā: vt merearis gratiā. late
patet benignitas dei: ſuper ingratos pluit: malis fecūda
non negat terra prouentus. Sequitur: ꝙ ipſe benignus ē
ſuper ingratos ⁊ malos. BED. Vel tp̄alia bona largiē
do: vel celeſtia dōa ſingulari gratia īſpirādo. CIRYL.
Magnum eſt ergo preconiū pietatis. reddit.n. hec virt⁹
nos deo cōformes: ⁊ quaſi quedā ſigna ſublimis natu
re noſtris iprimit aīabus. vñ ſequitur: Eſtote ergo mi
ſericordes ſicut ⁊ pr̄ vr̄ miſericors eſt. ATHA. Ut
ſ. aſpicientes beneficia eius bona que facimus nō hoīuꝫ
ſed eius intuitu faciam⁹ quatenus a deo non ab homi
nibus premia conſequamur.

Nolite iudicare ⁊ non iudicabimini. Nolite
condemnare ⁊ non condēnabimini. Dimittite: ⁊
dimittemini. Date ⁊ dabitur vob̄. Menſurā bo
nam ⁊ ꝯfertā: ⁊ coagitatā ⁊ ſupeffluentem dabūt
in ſinum veſtrum. Eadem quippe menſura qua
menſi fueritis: remetietur vobis.

AMBRO. Addidit dn̄s nō temere iudicandū: ne
cui cōſcius ipſe delicti in alterū cogaris ferre ſniam. vñ
dicit: Noli. iudi. CHRY. Non iudices precedētes te
i. qui diſcipul⁹ es magiſtrū: peccator inocentē: quos nō
oꝫ increpare ſed monere ⁊ charitatiue corrigere. nec ēt
iudicandū eſt in icertis ⁊ qualibuſcūqꝫ que nec ſimilitu
dinē hñt pctī: aut ꝗ ñ ſūt grauia ſiue ꝓhibita. CIRYL.
Sedat ergo hec peſſimā paſſionē noſtraꝝ ꝯſciaꝝ cōtem
ptus principiū. ꝗuis.n. deceat aliquos ſe circūſpicere ⁊
ſm deuꝫ ꝯuerſari: hoc nō faciūt. ſed examinēt aut aliena
Etſi videāt aliquos īfirmari: tanꝙ ꝓpriarū paſſionum
obliti faciūt hic detractiōis materiā. CHRY. Nec fa
cile reperies queꝙ neqꝫ patrēfamiliaſ neqꝫ clauſtralē ex
pertē hui⁹ erroris. Sūt aūt ⁊ he diabolice tētatiōis īſi
die: nā qui ſeuere diſcutit aliēa: nūꝙ ꝓpriorꝫ reatuū me
rebit veniā. vñ ſequit: Et nō iudicabimi. Sic.n. pi⁹ ⁊ mi
tis reprimit pctōꝝ tiorē ſic ſeuer⁹ ⁊ dir⁹ adiūgit crimi
nibus ꝓpriis. GRE. niſen⁹: Nō igit cū acrimōia ꝑcipi
tetis i ſeruos ſniaꝫ: ne ſilia patiamini: vocat.n. iudicium
aſpiorē dānationē. vñ ſequit: Noli. ꝯdē. ⁊ nō ꝯdē. Non
eniꝫ iudiciū cū venia ꝓhibꝫ. BED. Breui aūt ſnia cū
cta que de cōuerſando cū inimicis mādauerat: cōprehē
dendo

dēdo ꝯcludit dicēs. Dimit. ⁊ dimit. vo. Da. ⁊ da. vobis
Ubi dimittere nos iniurias ⁊ dare beneficia iubet: vt ⁊
nobis pctā dimittēt ⁊ vita detur eterna. CIRY. ꝙ autē
ampliori manu recōpēſationē accipiem⁹ a deo ꝗ largi
ſiue donat diligētib⁹ cū oñdit ſubdēs: Mēſurā bonaꝫ ⁊
cōfertā ⁊ coagitatā: ⁊ ſupeffluētē dabunt i ſinū veſtruꝫ
THE. q.d. Sicut ſi farinā ſine pciare mēſurare velles
cōferres eā: coagitares: ⁊ ſupeffunderes abūde: ſic dn̄s
mēſurā magnā: ⁊ ſupeffluētē dabit i ſinū veſtrū. AV.
De cō. euā. Dicit aūt: Dabūt. q꞉ ꝑ illoꝝ merita ꝗbus vl̄
calicē aque frigide i noīe diſcipuli dederūt: mercedē cele
ſtē recipe merebūt. Sequit: Eadē quip. mē. qua mē. fue.
re. vobis. BASI. Qua eni mēſura vnuſquiſqꝫ veſtrum
mēſurat in bene opando aut peccando: eadē vel ꝑmia
vel penas feret. THE. Interrogabit aūt fortaſſis ali
quis ſubtilius: Si eni ſupeffluētē reddit: quō eadem eſt
mēſura? Ad qḋ dicim⁹ ꝙ nō dixit: In tanta mēſura re
metiet vobis: ſꝫ i eadē. Qui eni bñ fecit bene fiet ei: qḋ ē
remetiri eadē mēſura. Sed ſupeffluētem mēſurā dicit: q꞉
millies benefiet ei: ⁊ in iudicādo. Qui eni iudicat: ⁊ de
inde iudicat: accipit eandē menſuram. ſm vō ꝙ ad plus
diiudicabit: quia ſibi ſiſtem iudicauit: ſm hoc ſupeffluēs
ē menſura. CIRY. Hoc aūt ſoluit aplš dicēs: Qui
pce ſeminat: hoc eſt modice ⁊ manu tenaci: pcē ⁊ metet
hoc eſt nō coploſe. ⁊ qui ſeminat in benedictionibus in
bñdictionibus metet: hoc eſt coploſe. Si quis aūt non
habet ſi nō facit: ñ deliquit in eo eni ꝙ habet acceptat
non in eo quo caret.

Dicebat aūt illis ⁊ ſimilitud nē: Nunqd pōt
cecus cecū ducere? Nōne ambo in foueā cadunt?
Nō eſt diſcipulus ſupra magiſtrū: ꝑfectus autē
oīs erit: ſi ſit ſicut magiſter ei⁹. Quid āt vides feſtu
cam in oculo fratris tui: trabem aūt que i oculo
tuo eſt nō ꝯſideras? Aut quō potes dicere frī tuo
Frater ſine eijciā feſtucā de oculo tuo: ipſe i ocu
lo tuo trabem non vides? Hypochrita eijce pri
mum trabem de oculo tuo: ⁊ tunc perſpicies vt
educas feſtucā de oculo fratris tui.

CIRYL. Addidit dn̄s ꝑdictis pabolam valde neceſſa
riā. vnde dr̄: Dice. au. il. ⁊ ſimi. Erāt eni eius diſcipuli fu
turi mūdi doctores: vnde docebat eos ſcire viā cōuer
ſatiōis honeſte quaſi illuſtratā mentē hñtes diuino ful
gore ne ceci cecos ducerent. ⁊ iō ſubdit: Nūquid po. ce.
ce. duce. nōne am. i fo. cadunt? Etſi cōtingat aliquos hoc
attigere: vt equalem vtutē docentium vtute poſſideant
ſiſtant in mēſura docētium ⁊ illoꝝ ſequant veſtigia. vñ
ſeqtur: Nō ē diſ. ſupra ma. ꝑfec. au. om. erit ſ. diſcipulus
ſi ſit ſicut magiſter ei⁹: Unde ⁊ paulus dicit: Imitatores
mei eſtote ſicut ⁊ ego chriſti: chriſto ergo ñ iudicāte cur
tu iudicas? neqꝫ eni venit iudicare mūdū: ſed miſereri.
THEO. Vel aliter: Si tu aliū iudicas: ⁊ ipſe i eiſdē pec
cas: non ne aſſimularis ceco cecum ducēti: quomō enim
ille a te ducetur ad bonū: cū ⁊ tu pecces. Non eſt enim
diſcipulus ſupra magiſtrū? Si igi: tu peccas ꝗ te mgr̄ꝫ: ⁊
ductorē putas: vbi erit ꝗ a te diſciplinat ⁊ ducit? Perfe
ctus eni erit diſcipulus: ſi ſit ſicut mgr̄ eius. BEDA.
Vel ſenſus huius ſententie pendet ex ſuperioribus: vbi
dāda elemoſyna ⁊ iniuria dimittenda ꝑcipit. Si te inqt
ira ꝯtra violētū ⁊ cōtra petentē auaricia cecauerit: nun
quid tu mēte viciata viciū eius curare poteris. Sic etiā
magiſter chriſtus qui quaſi deus potuit ſuas vlciſci in
iurias: maluit ꝑſecutores patiēdo reddere mitiores: ean
dē neceſſe eſt ꝙ diſcipuli qui puri homines ſunt regulā
ꝑfectionis ſequātur. AVGV. De. q. euā. Vel qḋ dicit
Nūquid pōt cecus cecū ducere. iō ſubiunxit: vt nō ſpe
rarēt a leuitis ſe accepturos menſurā illā de qua dixit
Dabūt in ſinū veſtrū. qm̄ decimas dabāt eis quos eti
cos dixit: q꞉ euāgeliū nō tenerēt vtillā remunerationē
ꝑ diſcipulos dn̄i potius plebs inciperet iam ſperare
quos imitatores ſuos volens oſtēdere addidit: Nō eſt
diſcipulus ſupra magiſtrū. THEO. Inducit aūt dn̄s
⁊ aliā parabolā de eodē ſubdēs: Quid aūt vides feſtu
cā. i. modicū criminis i oculo fratris tui: Trabē aūt que
in oculo tuo ē ⁊c̄. i. peccatū tuū maximū nō conſideras.
BEDA. Hoc aūt ad ſupiorē ſenſum reſpicit: vbi cecū a
ceco duci. i. peccantē a peccatore caſtigari nō poſſe pre
monuit. vñ di: Aut quō potes dicere fratri tuo: Frat̄ ſi
ne eijciā feſtucā de oculo tuo: ipſe in oculo tuo trabē nō
vidēs. CIRY. q.d. Qui grauibus obnoxius ē peccati
tis que trabē vocat: qualr̄ dānat eū qui pauca vel quaſi
nil mali cōmiſit: hoc eni feſtuca ſignificat. THEO. Co
uenit aūt hoc oībus ⁊ maxime doctoribus qui ſubdito
rū cū minima peccata puniūt: ꝓpria impunita relinquūt
propter hoc eos dn̄s hypochritas vocat: qui ex hoc
alioꝝ peccata iudicāt vt iuſti videātur. vñ ſequit: Hypo
chrita eijce primū tra. de oculo tuo: ⁊ tūc perſpi. vt edu.
feſtu. de oculo fratris tui. CIRY. Videlicet teipm̄ pri
mū mūdum oñdas a magnis pctis: ꝯūter ꝯſules ꝓxio
modica ꝯſterēt. BASI. Videt eni reuera cognitio ſui
ipſius grauiſſimū oium neqꝫ eni ſolus oculus exteriora
vidēs ſuper ſe viſu nō vtit ſꝫ ⁊ ipſe noſter intellect⁹ cum
alienū velociter coniectat peccatū: lentus eſt erga ꝓpria
rum perceptionem defectum.

Nō ē eni arbor bona que facit fructus malos
neqꝫ arbor mala faciēs fructū bonū: Unaqueqꝫ
.n. arbor de fructu ſuo cognoſcit. Neqꝫ.n. de ſpi
nis colligūt fic⁹: neqꝫ de rubo vindemiāt vuam.
Bonus homo de bono theſauro cordis ſui ꝓ
fert bonū: ⁊ malus homo de malo theſauro pro
fert malū. Ex abundantia eni cordis os loquit.
BED. Contra hypochritā que ceperat dn̄s exeqt dicēs
Nō ē.n. ar. bo. ꝗ fa. fru. ma. ne. ar. ma. fa. fru. bonū. q.d.
Si verā ⁊ nō fictā vis hr̄e iuſticiā: ꝗ vbis oñtas etiā fa
cto ꝯpēſā: q꞉ ⁊ ſi ſe bonū fingat hypochrita: nō ē bonus
ꝗ facit opa mala: ⁊ ſi rephendat inſontē: nō ideo malus ē
qui facit opera bona. TYTVS. Hoc aūt audiēs nō
ſumas inde tibi fauorē inertie. natr̄ eni arbor mouet: tu
vō libero arbitrio fungeris. ⁊ oīs arbor ſterilis ad ali
quid ordinata ē: tu vō fact⁹ es ad opera vtutū. THE.
abbas: Non ergo penitentiā ſed ꝑtinaciam mali exclu
dit: cū eni mala ſit non poteſt fructus bonos ꝓducere: ī
virtutē vō ꝯuerſa fructificat. Qḋ aūt ē arboribus natura
hoc ē nobis affectio. ⁊ ſi ergo arbor mala ñ pōt fructuꝫ
bonū ꝓducere: poterit tñ. CHRY. Quāuis aūt fruct⁹
cauſet ex arbore: facit tñ noticiaꝫ arboris eo ꝙ arboris
diſtinctio per fructū apparet. vnde ſequit. Unaqueqꝫ eni
arbor de fru. ſuo cognoſcit. CIRY. Sed ⁊ vita morū
vniuſcuiuſqꝫ erit ſignificatiua: neqꝫ eni extrīſecis orna
mentis ⁊ fictis humilitatibus: vere felicitatis apprehen
dit decor: ſed ⁊ ex his que aliquis opat: cui⁹ rei exēpluꝫ
ponēs ſubdit: Neqꝫ eni de ſpinis colligūt ficus. AM.
In ſpinis iſtius mūdi ficus illa reperiri non pōt: que fe
cundis fructibus melior ē: bone ſpes ei reſurrectionis
aptat. Vel q꞉ vt legiſti: Ficus dederūt groſſos ſuos: ꝙ i
maturus ⁊ caducus ⁊ inutilis in ſynagoga fruct⁹ añ pre
ceſſit. vel q꞉ immatura nr̄a vita ē in corpore: matura i re
ſurrectione: ⁊ ideo ꝓcul a nobis debemus ſeculares ſo
licitudines abdicare ꝗ mordēt aīum: mētēqꝫ adurūt: vt
maturos fructus culture diligētius poſſim⁹ adipiſci. hoc
ergo ad mundū ⁊ reſurrectionē: alterū ad aīam ⁊ corp⁹
refert cū ſubdit. Neqꝫ de rubo vindemiāt vuā. vl̄ q꞉ ne
mo peccatis fructū acquirit aīe ſue: que ſicut vua proxi
ma terris corrumpit in ſuperioribus maturatur vel q꞉

nemo pōt dānationē carnis euadere: niſi quē chriſtus redemerit qui ſicut vua pependit in ligno. BED. Uel ſpinas ⁊ rubū ſeculi curas ⁊ punctiones puto eē viciorū: ficus vō ⁊ vuā dulcedinē noue cōuerſatiōis ⁊ feruorē dilectionis. nō aūt de ſpinis ficus: neqꝫ vua d̄ rubo colligitur: q2 mens adhuc veteris hoīs ꝯſuetudine ōpreſſa ſimulare pōt: ſꝫ fructus noui hoīs ferre nō pōt. Sed ſciēdum ꝙ ſicut ferax palmes ſepi inuolutus recūbit: porrēſqꝫ fructū ſpina non ſuīs vſibus ſeruat humanis: ſic dicta vel acta malorū ſiquādo ꝓſunt bonis nō hoc ipſi faciūt mali: ſed fit de illis dei cōſilio. CIRY. Poſtqꝫ aūt oñdit ꝙ ex operibus pōt diſcerni hō bonus ⁊ malus: ſicut ex fructib⁹ arbor: nūc idē oñdit ꝑ aliō ſignū dicēs Bon⁹ ho. de bo. the. cor. ſui ꝓ. bo. ⁊ ma. ho. de ma. ꝓ. malū. BEDA. Idē ē theſaurus cordis quod radix eſt arboris. Qui ergo i corde theſaurū patiētie pfectiqꝫ hꝫ amoris: optimos fructus effūdēs diligit inimicū: ⁊ cetera facitque ſupra edocuit. at qui theſaurū nequā corde ſeruat: ꝯtraria facit. BASI. Uerbi etiaꝫ conditio cor a quo ꝓceſſit manifeſtat: euidenter oſtendēs diſpoſitionē ꝑcordiorū noſtrorū. vnde ſequit: Ex abūdantia eni cordis os loquit. CHRY. Naturalis. n. cōſequētia ē vt cū intus abūdet nequitia: effluāt exterius vba nequā. vnde cū audiueris hoiez inhoneſta ꝓferētez: nō tantā i eo putes latere maliciā: quāta vbis exprimit: ſꝫ ꝯiecta fontē riuo eē vberiorē. BED. Per oris etiā locutionē dñs vniuerſa q̄ dicto vel facto vel cogitatu de corde ꝓferim⁹ inſinuat: moris enim eſt ſcripturarū verba ꝓ rebus ponere

Quid aūt vocatis me dñe dñe: ⁊ nō facitis que dico: Omnis qui venit ad me: ⁊ audit ſermones meos ⁊ facit eos: oſtdaꝫ vobis cui ſimilis ſit. Similis ē hoi edificāti domū qui fodit in altū: ⁊ poſuit fundamētū ſupra petrā. Inundatione aūt facta illiſum ē flumen domui illi: ⁊ nō potuit eam mouere. Fundata eni erat ſupra petrā. Qui autē audit ⁊ non facit ſimilis ē hoi edificāti domū ſuā ſupra terrā ſine fundamēto: in quā illiſus ē fluui⁹ ⁊ continuo cecidit: ⁊ facta ē ruina domus illius magna.

BED. Ne aliquis ſibi fruſtra blādiret ex eo ꝙ dictū ē: Ex abūdantia cordis os loquit. quaſi vba ſolū ⁊ nō magis opa veri chriſtiani q̄rant: ꝯtinuo dñs adiūgit: Quid aūt vocatis me dñe dñe: ⁊ non fa. que dico: q. d. quid ſolia recte ꝓfeſſionis vos germinare iactatis: qui nullos opis boni fructus oſtēditis: CIRYL. Cōuenit aūt ſoli ſuꝑme oiuꝫ nature dominatōis ⁊ nom̄ ⁊ reſ. ATHA. Nō ē ergo hoc vbū hoīs ſed dei oſtendētis ꝓprium ortū a patre dñs eni eſt qui natus eſt a ſolo dño: non timeas aūt dualitatē: nō eni ſm naturā ſeparant. CIRY. Que aūt ſit vtilitas in mandatorū obſeruatione: q̄ue dānū accidere poſſit ex inobedientia oſtēdit ſubdens: Ois qui ve. ad me: ⁊ au. ſermo. meos: ⁊ facit eos oſtendā vobis cui ſilis ſit. Silis eſt hoi edifi. do. qui fo. in altum: ⁊ po. funda. ſupra petrā. BE. Petra aūt chriſtus. qui fodit i altum: qui preceptis humilitatis terrena oia de cordibus fideliū eruit: ne ꝓpter ꝯmodū tempale ſeruiāt deo. BA. Ponere aūt fundamētum ſupra petram hoc ē inniti fidei chriſti: vt immobilis pſeueret in aduerſis ſiue humanitus ſiue diuinitus accidāt. BED. Uel fundamentū domus ipſa ē itentio bone ꝯuerſationis: q̄ perfectus vbi auditor in adiplendis chriſti mādatis firmiter inſerit. AMB. Uel oium fundamentū docet eē virtutū: obdiētiā celeſtiū ꝑceptorū: ꝑ quā dom⁹ hec noſtra nō i ꝓfluuio voluptatū: nō nequitie ſpiritalis incurſu nō imbre mūdano: nō hereticorū poſſit nebuloſis diſputatōibus ꝯmoueri. vñ ſequit. Inūda. au. fa. illi. ē flu. do. il. ⁊ nō po. eā mouere. BE. Inundatio tribus modis fit. vel imundorū ſpirituū: vel iprobor ⁊ hoiuꝫ: vel ipſa mētis aut carnis inquietudine: q̄tū ꝓprijs virib⁹ hoies fidūt: inclināt: q̄tū vō inuictiſſime illi petre adherēt: etiaꝫ labefactari nequeūt. CHR. Oſtēdit etiā nobis dñs ꝙ nullā parit fides vtilitatē: ſi feda ſit ꝯuerſatio. vñ ſeq̄t Qui aūt au. ⁊ nō fa. ſilis ē hoi edi. do. ſu. ſu. ter. ſine fundamēto. BE. Domus diaboli mūdus qui in maligno poſitus ē: quē ſup terrā edificat: q2 obſequentes ſibi de celis ad terrena detrahit: ſine fundamēto edificat: quia omne peccatū fundamentū nō hꝫ: q2 nō ex ꝓpria natura ſubſiſtit: malū quippe ſine ſubſtātia ē: qꝺ tñ q̄ꝺcūqꝫ fit in boni nā ꝯualeſcit. Quia vō a fundo d̄ī fundamentuꝫ poſſum⁹ etiā fundamētū ꝓ fundo poſitū nō icōuenienter accipere: ſicut q̄ i puteo mergit putei fūdo retinet: ſic aia corruēs: q̄ſi in quodā fundi loco ꝯſiſtit: ſi ſe i aliqua peccati mēſura ꝯtinet. Sed cū peccato i quo labit nō pōt eē ꝯtenta: dū quotidie ad deteriora d̄ijcit: q̄ſi i puteo i quo cecidit: fundū nō inuenit quo figat. Ingruēte aūt qualibꝫ tētatiōe: ⁊ vere mali ⁊ ficte boni peiores fiunt: donec ad extremū ꝑpetuā labant in penā. vnde ſequit: In quā illi. eſt fluui. ⁊ conti. ceci. ⁊ facta ē ruina dom⁹ illius magna. Poteſt etiā per impetū fluminis extremi iudicij diſcrimen intelligi: quādo vtraqꝫ domo ꝯſumata: ibūt impij i ſupplicium eternū: iuſti autem in vitā eternam. CIRY. Uel ſup terrā ſine fundamēto edificat: qui ſup harenam dubietatis que ſm opiōnē eſt ponit fundamētū ſpiritalis fabrice: quod pauce ſtille tētationū diſſiparūt. AVG. De cō. euā. Hūc aūt ſermonē dñi ꝓlixū ſic exorſus ē lucas ſicut ⁊ mattheus. vterqꝫ eni dixit: Beati pauperes. deinde multa que ſequūt in vtriuſqꝫ narratiōe ſilia ſunt ⁊ ad extremū ſermonis ipa ꝯcluſio ꝓrſus eadē repit. ſ. d̄ hoie q̄ edificāt ſupra petrā ⁊ ſup harenā. poſſet ergo facillime credi eundē lucas dñi interpoſuiſſe ſmonē: aliquas tñ ꝑtermiſiſſe ſnias quas mattheus poſuit. Itē alias poſuiſſe quas mattheus nō dixit: niſi moueret ꝙ mattheus in mōte dicit habitū ſmonē a dño ſedēte: lucas aūt i loco cāpeſtri a dño ſtāte: nō tñ iſtos duos ſermones lōga tēporis diſtātia ſepari iprobabiliter credit: ꝙ ⁊ āte ⁊ poſtea quedā ſilia vl̄ eadē ambo narrarūt: q̄ꝙ illud poſſit occurrere in aliqua excellētiori pte mōtis: ꝑmo cū ſolis diſcipulis fuiſſe dñm: quando ex eis illos. xij. elegit: deide cū eis deſcēdiſſe de mōte. ſ. de ipa mōtis celſitudine i cāpeſtrē locū. i. i aliquā eq̄litatē que i latere mōtis erat: ⁊ multas turbas capere poterat: atqꝫ ibi ſtetiſſe donec ad eū turbe ꝯgregarent: ac poſtea cuꝫ ſediſſet acceſſiſſe ꝓpinquius diſcipᷓos ſuos atqꝫ illᷓ ceteriſqꝫ turbis pñtibus vnū hūiſſe ſermonē.

CA. VII.

Um aūt ipleſſet oia verba ſua in aures plebis: itrauit caphernaū. Centurionis aūt cuiuſdā ſuus male habēs erat moritur⁹ q illi erat pcioſus. Et cū audiſſꝫ d̄ ieſu: miſit ad eū ſeniores iudeorū rogās eū vt veniret ⁊ ſaluaret ſeruū eius. At illi cū veniſſent ad ieſum rogabāt eū ſolicite dicentes ei: q2 dign⁹ ē vt hoc illi pſtes. Diligit eni gentē nr̄aꝫ: ⁊ ſynagogā ipe edificauit nobis. Ieſus aūt ibat cū illis. Et cū iā non longe eſſet a domo: miſit ad eū cēturio amicos dicēs: Dñe noli vexari. Nō. n. ſum dignus vt ſub tectū meū itres: pp qꝺ ⁊ meipſū ñ ſuꝫ dignuꝫ arbitratus vt venirē ad te: ſꝫ dic vbo ⁊ ſanabit puer meus. Nā ⁊ ego hō ſuꝫ ſub ptāte conſtitutus hñs ſub me milites: ⁊ dico huic vade ⁊ vadit: ⁊ alio veni ⁊ venit: ⁊ ſeruo meo fac hoc ⁊ facit. Quo audito ieſus mirat⁹ ē ⁊ ꝯuerſus ſequentibus ſe turbis dixit: Amen dico vobis nec in iſrl̄ tātā fidē inueni. Et reuerſi q miſſi fuerant domum inuenerūt ſeruū qui languerat ſanum.

TYTVS. Cū pfectioribus documētis ſuos refeciſſet diſcipulos: vadit ibi caphernaū: ibi ꝓdigioſa opatur⁹ vnde dicit: Cum aūt impleſſet oia vba in aures plebis itrauit in caphernaū. AVG. De cō. euā. Hic itelligendū ē: q2 nō anteqꝫ hec vba terminauit intraſſet: ſꝫ nō eſſe expreſſum poſt q̄tū tēporis interuallū cū iſtos ſermones terminaſſet itrauerit caphernaū ipſo quippe iternallo leproſus ille mūdatus eſt: quē ſuo loco mattheus interponit. AM. Pulchre aūt vbi ꝑcepta cōpleuit: forma docetur ſuorū preceptorū exequi. nam ſtatim gētilis cēturionis ſeru⁹ dño curādus offert. vñ ſeq̄t. Cēturiōis aūt cuiuſdā ſu⁹ male hñs erat moritur⁹ q̄ illi erat ꝑcioſus ꝙ moriturū dixerit euāgeliſta ñ fefellit: moritur⁹. n. erat niſi fuiſſet ſanatus a chriſto. EVSE. Strenuus ſiquidē ibecillis erat iſte cēturio: ⁊ militib⁹ romanis ꝑfectus. Quia vō ſpecialis fidēs eſt⁹ domi lāguēs iacebat: ꝯſiderās quales ſaluator erga ceteros vtutes agebat ſanādo lāguidos. ⁊ iudicās ꝙ nō ſm vires humanas hec agebant miracula mittit ad eū: vt ad deū: non habito reſpectu ad apparēs organū: quo cū hoibus ꝯuerſabat. vñ ſequit: Et cū audiſſet de ieſu: miſit ad eū ſeniores iudeorū rogās eū vt veniret: ⁊ ſaluaret ſeruum ſuum. AVG. De cō. euā. Quomodo ergo verū erit quod mattheus narrat: Acceſſit ad eū quidā centurio: cū ipſe non acceſſerit: vbi diligēter aduertētes itelligam⁹ mattheū nō deſeruiſſe vſitatū modū loquēdi. ſi eni ipa ꝑuentio vſitate dicit per alios fieri: q̄tomagis acceſſus ꝑ alios fieri pōt. Nō ergo abſurde mattheus ꝑ alios facto acceſſu cēturionis ad dñm ꝯpēdio dicere voluit: ipm pot⁹ acceſſiſſe ad chriſtū: q̄ illos ꝑ quos vba ſua miſit: q2 quo magis credidit: eo magis acceſſit. CHRY. Qualiter etiā mattheus dicit ꝙ ipſe dixit: Nō ſum dignus vt intres ſub tectū meū. lucas aūt hic dicit. Quoniā rogat vt veniat. Sed mihi vꝫ: ꝙ lucas ſignificat nobis iudaicas blandicias. Credibile eni ē vt cū vellet abire cēturio: retraheretur a iudeis blādiētibus ⁊ dicētibus: q2 nos euntes ducemus eū. vnde ⁊ eorū ꝑces adulationibus plene ſunt. Sequit enī: At illi cū venif. ad ieſuꝫ: roga. eū ſoli. dicētes: q2 dign⁹ ē vt hoc illi preſtes: dili. eni gentem noſtrā ⁊ ſynagogā ipſe edificauit nobis. Decebat ſiquidē ipſos dicere: quoniā ipe volebat venire ⁊ ſupplicare: nos aūt detinuimus calamitatē vidētes ⁊ cadauer qꝺ i domo iacebat: aut ꝓmerere fidei eius imenſitatē: ſed nolebāt propter inuidiā fidē viri detegere: ne magnus aliquis eſſe videret cui ꝑces porrigunt. ꝙ aūt mattheus ſignificat ipſum iſrlitaꝫ nō eſſe: lucas vero dicit: Quoniā edificauit ſynagogam: nō ē ꝯtrariū. Potuit eni ⁊ iudeus nō eſſe ⁊ ſinagogā conſtruxiſſe. BEDA. In hoc aūt oſtendūt q2 ſicut nos eccleſiā: ſic etiā illi ſynagogā nō ꝯuentum ſolummodo fidelium: ſed etiā locū quo ꝯueniebāt ſint ſoliciti apellare. EV. Et ſeniores quidē iudeorū ꝓ modicis ſumptibus ad opus ſynagoge datis grām poſcunt: ſed dñs nō ꝓpter hoc ſed ꝓ maiori: volēs. ſ. generare credulitatē in cūctis mortalibus ꝑ ſuā vtutē ſcipm exhibuit. vnde ſequitur: Ieſus aūt ibat cū illis. AMB. Qꝺ vtiqꝫ nō ideo faciebat q2 abſens curare nō poterat: ſed vt formā tibi daret humilitatis imitāde: ad reguli filiuꝫ noluit ꝑgere: ne vidēt magis diuitijs detuliſſe: h ipſe prexit: ne videret in cēturionis famulo ꝯditionē deſpexiſſe ſeruilē. cēturio vō militari tumore depoſito reuerentiā ſumit: ⁊ ad fidē facilis: ⁊ ad honorificētiā ꝓmptus. vñ ſequit: Et cū lō. eſſet a domo: miſit ad eū cētu. ami. di. domine noli vexari. Nō. n. hoīs ſed dei ptāte cōicat dari a chriſto hoibus ſanitatē. Iudei quidē dignitatē eius ꝑtenderāt: iſte vō indignū ſe aſſeruit: nō ſolū beneficij: ſꝫ etiā ſuſceptionis dñi: Nō. n. dign⁹ ſuꝫ: vt ſub tectū meuꝫ intres. CHRY. Poſtqꝫ. n. liberat⁹ ē a iudeorū tedio: tunc mittit dicēs: Ne putes pre tedio me non veniſſe: ſꝫ indignū reputaui te domi recipe. AMB. Bene aūt lucas in occurſum amicos dicit eſſe a cēturione tranſmiſſos: ne pñtia ſua: ⁊ generare dñi verecūdiā videt: ⁊ officio ꝓuocaſſe. vnde ſequitur: Propter qꝺ ⁊ meipſuꝫ non ſum dig. arbi. vt veni. ad te: ſed dic tm̄ v. ⁊ ſana. pu. meus. CHRY. Ubi attēde cēturionē debitam opinionē hñtem de dño. nō eni dixit: Ora. ſed tm̄modo iube: dubitās ne ſe humiliando rēnueret. Subdit: Nam ⁊ ego homo ſum ſub ptā. cōſti. ha. ſub me mili. ⁊ di. huic va. ⁊ va. ⁊ alio ve. ⁊ ve. ⁊ ſer. me. fac hoc ⁊ facit. BED. Dominē ſe vt ptāti vel tribuni vl̄ pſidis ſubditū dicit: impetrare tñ minoribus: vt ſubaudiat eū multomagis qui de⁹ ſit: nō ꝑ aduētū tm̄ corporis: ſed per angelorū miniſteria poſſe implere qꝺ vellet. repellēde eni erāt vl̄ infirmitates corporū vel fortitudies ꝯtrarie: ⁊ vbo dñi: ⁊ miniſterijs angelorū. CHRY. Eſt aūt hic notādū ꝙ hoc vbū Fac: imperiū deſignat dictū ſeruo: ob hoc de⁹ cū hoiez vellet creare nō ait vnigenito: Fac hoiem: ſed faciam⁹ hoiez vt ꝑ formā ꝯſenſus vborū declaret equarantiā. Quia ergo in chriſto ꝯſiderabat excellētiā dñi: ob hoc ait: Dic verbo. nā ⁊ ego dico ſuo meo ⁊c. chriſtus aūt nō eū reꝑhēdit: ſed eius itentionē roborauit. vñ ſequit: Quo audito ieſus mirat⁹ ē. BEDA. Sed q̄s in illo fecerat ipam fidē: niſi ille q̄ admirabat: ſꝫ ⁊ ſi alius eā feciſſet q̄d miraret: qui pſcius erat: ꝙ ergo mirat dñs: nobis mirādum eſſe ſignificat. oēs eni tales motus cū de deo dicūt: non ꝑturbati animi ſigna ſunt ſꝫ docētis mgr̄i. CHR. Ut āt liqueat tibi ꝙ dñs hoc ideo dixit: vt alios inſtruat. prudēter eni euāgeliſta hoc aperiēs ſubdit: Amē di. vo. nec in iſrael tan. fi. inueni. AM. Et quidē ſi ſic legas: In nullo tantā fidē inueni in iſrael. ſimplex itellectus ⁊ facilis ē. ſi vō iuxta grecos nec i iſrael tantaꝫ fidē inueni: fides huiuſmodi etiā electoribus ⁊ deū vidētibus antefert. BED. Nō aūt de oibus retro patriarchis ⁊ ꝓphetis: ſꝫ de pñtis eui loquit hoibus: q̄bus ideo centurionis fides antefert: q2 illi legis ꝓphetarūqꝫ monitis edocti: hic aūt nemine docēte ſpōte credidit. AM. Probat aūt fides dñi: ⁊ ſerui ſanitas roborat. vñ ſequit: Et re. q̄ miſ. fue. do. inue. ſer. qui lang. ſanū. Pōt ergo meritū dñi ⁊ famulis ſuffragari: nō ſolū fidei merito: ſed ⁊ ſtudio diſcipline. BEDA. Plenius aūt hec explicat mattheus: ꝙ dicēte dño cēturioni: Uade ſicut credidiſti fiat tibi: ſanat⁹ ſit puer ex illa hora. Sꝫ beato luce moris ē que plene vl̄ derit ab alijs euāgeliſtis expoſita abbreuiare: vl̄ etiā ō idūſtria ꝑterire: que vō ab eis omiſſa vel breuiter cognouerit tacta dilucidare ſolertius. AM. Myſtice aūt ſeruo cēturionis ppl̄s nationū qui mundane ſeruitutis vinculis tenebat: eger letalib⁹ paſſionibus: hñficio dñi ſanandus exprimit. BED. Cēturio aūt cui⁹ fides iſraeli prefert: electos e gētibus oñdit: q̄ q̄ſi cētenario milite ſtipati virtutū ſpiritaliū ſunt pfectione ſublimes. numerus eni cētenarius q̄ d̄ leua transfert ad dexterā i celis vite ſignificatione poni ꝯſueuit. Tales ergo ꝓ his neceſſe ē dño ſupplicēt: q̄ adhuc ſpū ſuitutis ꝑmunt. nos aūt q̄ de gētib⁹ credim⁹: nō ipi ad dñꝫ venire poſſum⁹ quē in carne videre nō valem⁹: ſꝫ ad eū accedere debem⁹: ꝑ fidē. Seniores aūt iudeorū mittere: hoc ē ſūmos eccleſie viros q̄ nos ad dñm precesserūt: ſuppliciter obſecrādo patronos acquirere q̄ nobis teſtimoniū reddētes ꝙ eccliam edificare curem⁹: ꝓ nr̄is pctis intercedāt. Pulchre autē dī: q2 ieſus nō lōge erat a domo: q2 ꝓpe timētes eū ſalutare ipſi⁹. ⁊ q̄ nāli lege recte vtit: quo bona q̄ nouit opat: eo illi qui bon⁹ ē apiat. AM. Nō vult aūt ieſum vexari cēturio: q2 quē iudeorū ppl̄s crucifixit: inuiolatū ab iniuria manere deſiderat ppl̄s nationū. ⁊ qꝺ ad myſteriū ſpectat vidit i pectora adhuc gētiliū nō eſſe penetrabilē

chriſtū. BE. Milites aūt et ſerui q̄ cēturioni obediunt virtutes ſunt nāles: quarū copiā multi ad dn̄m venientes deſerūt ſecū. THEO. vel aliter: Centurio ē intellect⁹ q̄ multorū in militia princeps exiſtit: dn̄ multas i hac vi res hʒ. Hʒ aūt ſeruū infirmū: irrōnabilē aīe ptem iraſci bilē et ɔcupiſcibilē dico. Et mittit ad ieſum mediatores iudeos. i. ɔfeſſionis cogitatiōes et vba: et ɔfeſtim ſuſcipit ſeruum ſanum.

Et factū eſt: deinceps ibat ieſus in ciuitatē que vocat naym: et ibant cum eo diſcipuli eius: et tur ba copioſa. Cū aūt appropinquaret porte ciuita tis: ecce defunctus efferebat filius vnicus matris ſue. Et hec vidua erat et turba ciuitatis multa cū illa. Quā cū vidiſſet dn̄s miſericordia motus ſu per eā dixit illi: Noli flere. Et acceſſit et tetigit lo culū. Hi aūt qui portabāt ſteterunt. Et ait: Ado leſcēs: tibi [illegible] o ſurge. Et reſedit qui erat mortu⁹ et cepit loqui: et dedit illum matri ſue. Accepit au tem oēs timor: et magnificabāt deum dicentes: Quia ppheta magnus ſurrexit in nobis: quia deus viſitauit plebē ſuā. Et exiit hic ſermo i vni uerſam iudeā de illo: et i oēs circa regionē.

CIRY. Mira dn̄s miris annectit: et ſupra quidem ac cerſitus occurrit: hic vero non vocatus accedit. vñ dicit: Et fa. ē dein. ibat i ciui. q̄ vocat naym. BE. Naym ē ci uitas galilee i ſecūdo miliario mōtis thabor. diuino autē nutu multa turba dn̄m comitat: vt multi eſſent tanti mi raculi teſtes. vñ ſequit: Et ibāt cū illo diſcipuli ei⁹ et tur ba copioſa. GRE. niſenus: Reſurrectionis aūt experi mētū nō ita vbis ſicut operib⁹ a ſaluatore didicimus q̄ ab inferioribus ichoās opus miraculi: fidē noſtrā aſſue facit ad maiora. Prima quidē in egritudine deſpata ſer ui cēturionis: reſurrectionis incepit poteſtatē. poſt hec altiori ptāte ducit hoīes ad fidē reſurrectionis: dū ſuſci tauit filiū vidue: q̄ ferebat ad monumētum. vñ ſequitur: Cū aūt appropin. por. ciui. ecce defun. effere. fi. vni. ma tris ſue. Diceret enī aliquis de puero cēturionis: q̄ mo riturus nō erat vt igitur temerariā linguā ɔpeſceret: iam defuncto iuueni: chriſtū obuiare fatet vnico filio vidue. vñ ſequit: Et hec vidua erat: et tur. ciui. mul. cū illa. Eru ne molem breuibus verbis explicuit. Mater vidua erat et nō ſperabat vlterius filios procreare: nō hēbat in quem aſpectū dirigeret vice defuncti: hunc ſolum lactauerat ſolus aderat alachritatis cā i domo: q̄cquid matri dul ce ac p̄cioſum hic ſolus extiterat. CIRYL. Miſerāda paſſio ad fletū et lachrimas potēs prouocare. vñ ſequit: Quā cū vidiſ. do. miſe. motus ſup eā dixit illi: noli flere BE. q. d. Deſiſte quaſi mortuū flere quē mox viuū reſur gere videbis. CHRY. Iubens aūt ceſſare a lachrymis q̄ ɔſolatur meſtos: monet nos pn̄tibus defunctis ɔſola tionē recipe reſurrectionē ſperātes: tenet aūt feretrū. vita obuiās morti. vñ ſequit: Et acceſſit et tetigit locu. hi. au. q̄ porta. ſteterunt. CIRY. Idō aūt nō ſolo vbo peragit miraculū: ſʒ et feretrū tāgit: vt cogſcas efficax eſſe ſacrū chriſti corpus ad humanā ſalutē: ē enī corpus vite et ca ro vbi omnipotentis cuius habet virtutē. ſicut enī fer rū adiunctū igni pficit opus ignis: ſic poſtq̄ caro vnita ē verbo qō viuificat oīa: ipſa quoq̄ facta ē viuificatiua et mortis. TYTVS. Nō autē ſaluator ſimilis ē helie deflēti filiū ſaraptane: nec qualis heliſeus: q̄ pprium cor pus applicuit corpori defuncti: nec qualis ē petrus: q̄ p habita oratiōe: ſed ipſe ē qui nō entia velut entia vo cat: qui mortuos vt viuos alloqui pōt. vñ ſequitur: Et ait adoleſcens tibi dico ſurge. GRE. niſenus: Qui dixit adoleſcētē florentis ſignificauit tēporis horā primā pro ducētē lanuginē: qui paulo ante mulcebāt erat materno rū oculorū aſpectui: iā aſpirās ad thalamū ſpōſaliū virgo ge neris: ſucceſſionis ramus: baculus ſenectutis. TITVS. Incōtanter autem erectus ē cui ſunt mādata directa. di uina enī poteſtas ē irrefragabilis: nulla mora: nulla ora tionū inſtātia. vñ ſequit: Et reſedit qui erat mor. et ce. lo. et dedit illū matri ſue. Indicia ſūt hec vere reſurrectiōis corpus enī exanime loqui non pōt. nec reportaſſet mu lier ad domū defunctū filiū īanimatū. BED. Pulchre aūt euāgeliſta dn̄m pri⁹ miſericordia motū eē ſup mr̄e ac ſic filiū reſuſcitare teſtat: vt i vno nobis exēplū imitā de pietatis oſtenderet: i altero fidē mirāde poteſtatis aſtru eret: vñ ſequit: Accepit aūt oēs ti. et magnificabāt deū dicētes: q: ppheta magnus ſur. i nobis: et q: deus viſi tauit plebē ſuā. CIRY. Hoc magnū fuit i populo inſen ſibili et ingrato: poſt modicū enī nec pphetā nec ad vti litatē populi pcedere ipm exiſtimauit. Neminē aūt ha bitantiū iudeā hoc miraculū latuit. vñ ſequit: Et exiit h̄ ſmo i vniuerſam iudeā: et i oēm circa regionē. AM. Idoneū aūt ē dicere: q̄ ſeptē reſurrectiones an̄ domini cā narrant: quarū prima ē filij ſaraptane: ſecūda filij ſu namitis: tertia q̄ facta ē i reliquijs heliſei: qrta q̄ facta ē i naym: qnta filie archiſynagogi: ſexta lazari: ſeptima in chriſti paſſione: multa nāq̄ corpora ſanctorū ſurrexe runt. octaua ē chriſti q̄ expers mortis remanſit vlterius i ſignū q̄ cōis reſurrectio q̄ morte futura ē in octaua eta te: nō tollet mortē: ſed indiſſolubilis pmanebit. BE. De functus aūt q̄ extra portā ciuitatis multis ē intuentib⁹ elatus. ſignificat hoīem letali funere criminū ſopitum et nec mortē nō cordis adhuc cubili tegentē: ſed ad mul torū noticiā p locutionis operiſue indiciū quaſi p ciuita tis hoſtia ppalātem. Portā enī ciuitatis puto aliquē de ſenſibus eſſe corporalibus: qui bene filius vnicus ma tris ſue fuiſſe phibet: q: vna ē ex multis pſonis collecta mater eccleſia. viduā aūt eſſe eccleſiā oīs aīa que ſe dn̄i morte redēptā meminit agnoſcit. AM. Hāc enī viduā populorū turba circūſeptā plus video eſſe q̄ feminam q̄ reſurrectionē vnici adoleſcētis filij a pōpa funeris re uocat: ad vitā ſuarū ɔtēplatione lachrymarū: q̄ flere pro hibetur eū cui reſurrectio debebat. BED. Vel nouati dogma ɔfundit: qui dū penitētiū mundationē euacuare conat: matrē eccleſiā de natorū ſuorū ſpiritali extinctiōe plorātem ſpe vite reddēde negat ɔſolari debere. AM. Hic aūt mortu⁹ i loculo materialibus q̄ttuor ad ſepul chrum ferebat elementis: ſʒ ſpem reſurgēdi habebat: q: ferebat i ligno: qō et ſi nobis ante nō pderat: tñ poſteaq̄ chriſtus id tetigit: pficere cepit ad vitā: vt eēt indicio ſa lutē populo p crucis patibulū refundendā. In ſecreto enī iacemus exanimes: cū vel ignis i modice cupiditatis exeſtuat: vel frigidus humor exundat: et pigra quadam corporis habitudine vigor hebetat animorū. BE. Vel loculus in quo mortuus effertur male ſecura deſperati corporis ɔſciencia ē. q̄ vero ſepeliendū portāt: vel imū da deſideria vel blandimēta ſunt ſociorū: qui dn̄o locu lū tangente ſteterūt: q: ſuperni formidie iudicij tacta cō ſciencia: carnales ſepe voluptates et iniuſte laudantes co ercens ad ſe reuertitur: vocantiq̄ ad vitā reſpondet ſal uatori. AMBRO. Si ergo graue peccatū ē: qō peni tentie tue lachrymis ipſe lauare non poſſis: fleat pro te mater eccleſia: aſſiſtat et turba iam reſurgens a funere: et incipiēs alia vita loqui timebūt oēs: vni⁹ enī exēplo oēs corrigunt. Laudabūt etiā deū qui tanta nobis remedia vitande mortis indulſit. BEDA. Viſitauit autē deus plebē ſuā: nō ſolū ſemel verbū ſuū incorporādo: ſed ſp i corda mittendo. THEO. Viduā etiā potes intellige re animā virū amittentē. i. diuinū ſermonē: filius enim ē intellectus qui extra ciuitatem effertur viuentiū. Locu lus eius ē corpus eius quod quidē dixerūt eſſe per ſe pulchrum. Tangens autem cum dominus eleuat ipſum iuueneſcere iuueneſcere faciens eū qui ſurgēs a peccato icipit loqui et alios edocere. Non enī prius ei crederetur.

Et nunciauerunt ioanni diſcipuli eius de oī bus his. Et cōuocauit duos de diſcipulis ſuis ioannes. Et miſit ad ieſum dicēs: Tu es qui ven tur⁹ es: an aliū expectam⁹? Cū aūt veniſſet ad eū viri dixerūt: ioānes baptiſta miſit nos ad te dicēs Tu es q venur⁹ es an aliū expectam⁹? In ipa aūt hora multos curauit a lāguoribus ſuis et plagis et ſpiritibus malis: et cecis multis donauit viſum. Et reſpondēs dixit illis: Euntes renunciate ioāni q̄ audiſtis et vidiſtis. Quia ceci vidēt: claudi am bulāt: leproſi mundant: ſurdi audiūt: mortui re ſurgūt: pauperes euāgeliçant: et beatus ē quicun q̄ non fuerit ſcandaliçatus in me.

CIRY. Miraculū qō oēs in ciuitates iudeā et galile am ſciuerāt: referūt ſancto baptiſte quidā ex eius diſci pulis. vñ ſequit: Et nunciauerūt ioāni diſcipuli eius de oībus his. BED. Non ſimplici corde vt opinor: ſed in uidia ſtimulāte. nā et alibi ɔqueruntur dicētes: Rabbi: qui erat tecū trans iordanē: ecce hic baptiçat: et oēs veniunt ad eū. CHRY. Tūc aūt magis ad eum erigimur: cū incumbit neceſſitas: et idō ioānes detentus in carcerē qñ magis diſcipuli eius indigebāt ieſu: tunc mittit eos ad chriſtum. Sequitur enim: Et conuoca. duos de diſcip. ioannes et miſit eos ad ieſum dicens: Tu es qui ven turus es: an aliū expectamus? BEDA. Non ait: Tu es qui veniſti: ſed tu es qui venturus es: Et ē ſenſus: Mā da mihi: q: interficiendus ad herode et ad iferna deſcen ſurus ſum: vtrū te et inferis debeā nūciare qui ſuperis nūciaui: an hoc nō ɔueniat filio dei: et aliū ad hec ſacra menta miſſurus es? CIRY. Sed diō reprobanda ē ta lis opinio nūq̄ enī reperim⁹ ſacramenta ſcripture dixiſ ſe: vel q̄ infernalibus pnunciauerit baptiſta ioānes ſalua toris aduentū. Illud et verū ē dicere: q: nō ignorauit ba ptiſta virtutē myſterij icarnationis vnigeniti. vñ et hoc cū alijs nouerat: q̄ illuminaturus erat in inferno manen tes: cū p oībus guſtauerit mortē tā viuis q̄ mortuis. Sʒ qm̄ ſmo ſacre ſcripture hūc quidē predixit venturū tāq̄ deū et dn̄m: alij vero miſſi ſunt ſicut famuli ante chriſtū: idō oīum ſaluator et dn̄s a pphetis nominabatur: qui ve nit: vel qui venturus ē: ſm̄ illud pſalmi: Bñdictus q̄ ve nit i noīe dn̄i. et i Abacuc: poſt modicū qui venturus eſt: veniet: et nō tardabit. Igitur diuinus baptiſta quaſi no mē accipiēs a ſacra ſcriptura: miſit quoſdaʒ diſcipulorū ſuorū q̄ſituros: an ipſe ſit qui venit: vel qui venturus ē. AM. Sed quō fieri poſſet vt d quo dixerat: Ecce qui tollit peccata mūdi: adhuc eū dei filiū eſſe nō crederet? aut enī inſolētie ē ei tribuere diuina que neſciebat: d dei filio dubitaſſe pfidie ē. Nōnulli aūt de ipo ioāne intelli gūt magnū quidē ita pphetā vt chriſtū agnoſceret: ſʒ tñ non tanq̄ dubiū ſed tanq̄ piū vatē quē venturū credide rat: nō crediderat moriturū. Nō igit fide ſʒ pietate dubi tauit: ſicut et petrus dicēs ppitius tibi eſto dn̄e: non fiet hoc. CIRY. Vel ex diſpēſatione interrogat: nouerat. n. vt peritior paſſionis chriſti myſteriū: ſed vt diſcipulis ſuis cōſtet: quāta ſit excellentia ſaluatoris: ex pprijs di ſcipulis prudētiores miſit: quos pcepit ſciſcitari: et viua ſaluatoris voce cognoſcere: ſi ipe eſt qui expectabatur. vñ ſubdit: Cū aūt ad eū venis. viri dix. Ioannes baptiſta mi. nos ad te di. Tu es q ven. es: an aliū expectamus? Sciēs aūt vt de⁹ quo aio miſiſſet eos ioānes: et cāʒ aduē tus eorū: tūc tēporis egit vberiora miracula. vñ ſequit In ipſa aūt hora curauit multos a lāguoribus et plagis et ſpiritib⁹ malis: et cecis multis donauit viſū. Nō dic eis expreſſe: Ego ſum: ſed ducit eos magis ad rei certitu dinē: vt ɔgrua rōne ſumētes fidē ipſius reuertant ad eū qui miſit eos. vñ nō ad vba: ſʒ ad ppoſitū miſſionis riſū exhibuit: nā ſequit: Et rñdēs di. il. Eūtes renūciate ioan ni que vidi. et audiſtis. q. d. narrate ioāni: que quidē au diſtis p pphetas: cōſūmari vo vidiſtis a me. Ea enī tūc agebat que p̄dixerāt pphete eū facturū. de quibus ſub dit: Quia ceci vidēt: claudi ambulāt: leproſi mūdāt: ſur di audi. mor. reſurgūt. AM. Plenū ſane teſtimonium quo dominū ppheta cognoſceret: de ipſo enim fuerat prophetatum: Quia dominus dat eſcam eſurientib⁹: erigit eliſos: ſoluit ɔpeditos: illuminat cecos: et qui iſta facit regnabit in eternū. Ergo nō humane iſta: ſʒ diuine virtutis inſignia ſunt. Hui⁹ aūt euāgelij exēpla vl rara vl nulla inueniūt. vnus thobias oculos recepit: et hec fuit angeli nō hoīs medicina. helias mortuū ſuſcitauit: ipſe tñ rogauit et fleuit: hic iuſſit. heliſeus leproſuʒ mundari fecit: nō tñ ibi valuit pceptū auctoritas: ſʒ myſterij figu ra. THEO. Sūt etiā hec vba Iſaie dicentis: Deus ipſe veniet et ſaluabit nos: tunc aperientur oculi cecorū et aures ſurdorū patebūt. tūc ſaliet ſicut ceruus claudus. BED. Et qō his nō minus ē ſubdit: Pauperes euāgeli çant pauperes. ſ. ſpū vel opibus intus illuminant: vt inter di uites et egenos i p̄dicatione nulla diſtantia ſit. hoc mgri pprobauit veritatē qñ oīs q̄ apud eū ſaluari pōt equal eſt. AM. Sʒ tñ pua adhuc iſta dn̄ice teſtificationis ex empla: plenitudo fidei: crux dn̄i: obitus ſepultura ē. vñ addidit: Et beatus ē q̄ nō fuerit ſcādaliçatus i me. Crux enī etiā electis ſcādalū poſſet afferre: ſed nullū hoc mai⁹ diuine pſone ē teſtimoniū. Nihil enī ē qō magis eē vltra humana videat: q̄ totū ſe obtuliſſe p mundo. CIRY. Vel p hoc volebat oſtendere q̄ quecunq̄ vſabant i cordi bus eorū: ab oculis ipſius effugere nequiuerūt: ipſi enī erāt qui ſcādaliçabant de ipo. AM. Myſtice aūt in io anne ſupra dixim⁹ typū eſſe legis q̄ p̄nuncia fuit chriſti Mittit ergo ioānes diſcipulos ſuos ad chriſtū: vt ſup plementū ſcientie cōſequamur: q: plenitudo legis ē chri ſtus. Et fortaſſe iſti diſcipuli ſunt duo populi: quorū vn⁹ ex iudeis credidit: alter ex gētibus: qui io credidit quia audiuit. Voluerūt ergo et iſti videre: q: beati oculi q̄ vi dēt. Cū aūt venerint ad euangeliū et cognouerint illumi nari cecos: ambulare claudos: tūc dicent: Oculis nris pſpeximus. videmur enī nobis vidiſſe q̄ legim⁹: aut for taſſe in pte quadā corporis noſtri: oēs videmur inueſti gaſſe dn̄ice ſerie paſſionis: fides. n. p paucos ad plures puenit. Lex ergo chriſtum venturum annunciat: euange lij ſcriptura veniſſe confirmat.

Et cum diſceſſiſſent nūcij ioannis cepit de ioā ne dicere ad turbas: Quid exiſtis i deſertum vi dere? Arūdinē vēto agitatā? Sʒ quid exiſtis vide re? Hominē mollibus veſtimentis indutū? Ecce qui in veſte precioſa ſunt et delitijs: in domib⁹ re gum ſunt. Sed quid exiſtis videre? Prophetā? Utiq̄ dico vobis: et pluſq̄ prophetā. Hic eſt de quo ſcriptū ē: Ecce mitto angelum meum ante fa ciē tuā: qui pparabit viā tuā ante te. Dico. n. vob maior inter natos mulierū ppheta ioāne baptiſta nō ē. Qui autem minor ē in regno dei maior eſt illo.

CIRY. Coniecit dn̄s tanq̄ hominū ſecreta cognoſcēs aliquos dicturos: ſi vſq̄ hodie ignorat ioānes ieſū: qui ſemper eum oſtendebat nobis dicens: Ecce agnus dei q̄ tol lit peccatum mundi. vt igitur ſanaret hanc paſſionem q̄ eis acciderat: omnium quod ex ſcandalo procedebat ex cluſit. vnde dicit: Et cum diſceſ. nuncij ioannis: cepit di. de ioanne ad tur. Quid exiſtis in deſertum videre arun di. vento agitatā: q. d. mirati eſtis de. ioanne baptiſta et

pluries ꝓcreſſiſtis ad eū ꝯcurrentes tā lōga deſerti itinera fruſtra ſiquidē ſi ſic leuē ipſū exiſtimati: vt ſimilis ſit arūdinis declinātis quocūqꝫ agitat vētus. Talis em̄ eē videtur: ſi que cognouit ex leuitate ſe ignorare fatet. TYTVS. Nō aūt exiſtis in deſertū: vbi nulla iocūditas: ci uitatibus omiſſis: niſi de hoc viro curā gerētes. GRECVS. Hoc aūt poſt receſſum diſcipuloꝝ ioānis dñs dixit: Non enim pñtibus eis proferre volebat baptiſte preconia: ne blandientis vba eſſe putarentur. AMB. Non ocioſe aūt ioannis hic perſona laudatur: qui vite amore poſt habito iuſticie formā nec mortis frōte mutauit. Deſerto eni mundus hic cōparari videt: adhuc ſterilis: adhuc incultus: in quē negat nobis dñs ire ꝓdeū dū: vt mēte carnis inflatos vacuoſqꝫ virtutis interne viros ꝛ fragilis gl'ie ſeculari ſublimitate iactātes: exēplari quodā ꝛ imagine nobis putem' imitandos: quos ꝓcellis huius mundi obnoxios vita mobilis inquietat: iure arūdini comparandos. GRECVS. Eſt etiam infallibile teſtimonium vite ioannis veſtitus cum carcere: in quem detruſus nō fuiſſet: ſi ſciuiſſet fauere principibus. vnde ſequitur: Sed quid exiſtis videre: ho. molli. veſtimentis ïdutum: ecce qui in ve. ꝓcio. ſunt: ꝛ in delitijs in domi. regū ſūt. Molli. veſtimētis idutos viuētes i delitijs ſignificat. CHR. Mollis autē veſtis diſſoluit rigidā aīaꝫ ꝛ ſi rigidū corp' aſſumat ꝛ aſperū: facile p huiuſmōi mollitiē delicatū reddit ꝛ fragile. Facto vero corpore mollior neceſſe ē ꝛ aīam pticipare leſionēꝫ: nā vt plurimū opationes ipſius conſonant diſpoſitionibus corporis. CIRY. Qualiter ergo tanta ſedulitas religionis vt carnales paſſiōes ſubijceret: ad tantam ignorantiam deueniret: niſi ex mentis leuitate quam nō aſperitates: ſed illecebre mūdane delectant: Igitur ſi velut non colentē delicioſa ioannem imitamini: date ei robur continentie cōpetens. ſi vero nihil amplius debetur honeſte ꝯuerſationi: quid omiſſa reuerentia delicatoꝝ icolaꝫ deſerti: vilesqꝫ tegumē ꝛ camelorum vellus miramini? CHRY. Per vtrūqꝫ aūt dictoꝝ deſignat: q̄ Joannes nec naturaliter nec facile mobilis erat: nec vlla voluptate flecteret. AM. Et q̄uis pleroſqꝫ mollioris cura veſtis effeminet tñ alia vbī idumēta ſignificare hūana. ſ. corpa qb' aīa nr̄a veſtit. Sūt āt mollia indumēta dlicioſi act' ꝛ mores hi vero quibus fluida delitijs mēbra ſoluunt: regni celeſtis exteriores ſunt: quo ſ rectores mundi huius atqꝫ tenebrarum ceperūt. hi ſunt enim reges qui dñanſ ſuorū operum emulos. CI. Sed forte iconueniēs ē circa hoc excuſare ioannē: fatemini eni eum imitabilē eſſe. vñ ſubdit: Sꝫ qd exiſtis videre ꝓphetā: vtiqꝫ dico vob̄ pluſq̄ ꝓphetā. ꝓphete nāqꝫ predicabāt ventuꝝ. hic aūt nō ſolum ventuꝝ ꝓdicauit: ſed ꝛ pſentem indicauit dicēs: Ecce agnus dei. AM. Maior ſerie ꝓphetarū: in quo finis ē ꝓphetaꝝ: quia multi cupierunt videre quē iſte cōſpexit quē iſte baptiſauit. CI. Cū igitur ꝛ a loco ꝛ a veſtibus ꝛ ex concurſu hominū morē eius deſcripſerit: itroducit ꝓphete teſtimoniū dicēs. Hic ē de quo ſcriptū ē. ſ. i malachia: Ecce mitto angelum meuꝫ. TYTVS. Angelū appellat hoiem: non q2 natura eſſet angelus: homo eni naturaliter erat: ſed q2 opus angeli exercebat nunciādo chriſti aduētuꝫ. GRECVS. Quod aūt ſubdit: Ante faciē tuā. ꝓpinquitatem deſignat: apparuit eni hominibus ꝓpe chriſti aduētū. quia ꝓpter ꝛ pluſq̄ prophetā ipſum eſſe exiſtimandum ē. nā ꝛ hi qui in milijs collaterales ſunt regibus digniores ꝛ familiores ſunt. AMB. Via aūt dño non ſolum naſcendi ſm carnē ordine fideiqꝫ nūcio: ſed etiam precurſu quodā parauit paſſionis. vñ ſeqt: Qui ꝓparabit viā tuā aū te. AM. Si āt ꝛ ipſe ꝓpha quomaior hic oibus: ſꝫ iter mulieris ñ vgis natos maior. n. is fuit: qb' eq̄lis poterat eē. forte naſcēdi. vñ ſeqt. Dico .n. vob̄: Maior iter natos mulieꝝ ꝓpha ioāne bap. ñ ē. CHR. Sufficit qdē dñi vox ꝓbēs teſtimoniū ꝓemineꝫtie ioannis inter hoies: reperiet aūt qui vult ꝛ rei veritatē cōſonā: ſi menſam eius cōſiderauerit: ſi vitam: ſi mentis excellentiam: velut enim qui celitus deſcendiſſet: degebat i terra: fere nullam gerens curā de corpore intellectualiter erectus i celū: ꝛ ſoli deo coniunctus: de nullo mūdanoꝝ ſolicitus: ſermo ſeuerus ꝛ lenis. nam cū populo iudeoꝝ viriliter ꝛ feruenter: cū rege audacter: cū proprijs diſcipulis leniter conferebat: nil fruſtra vel leniter ſꝫ oia ꝯuenienter agebat. ISIDO. Abbas: Maior ãter natos mulieꝝ ioannes: eo q̄ ab ipſo matris vtero ꝓphetauit: ꝛ poſitus i tenebris lumē qd' iā venerat non ignorauit. AM. Deniqꝫ eo vſqꝫ cū dei filio nō poterat ioānis eſſe vlla collatio: vt ꝛ infra angelos eſtimetur vñ ſequitur: Qui aūt minor ē in regno dei: maior ē illo. BE. Hec ſententia duobus mōis pōt intelligi: aut enim regnū dei appellauit: quod nondum accepimus: in quo ſunt angeli: ꝛ q̄libet in eis minor: maior eſt quolibet iuſto portāte corpus: quod aggrauat animā. aut ſi regnum dei itelligi voluit huius tpis eccleſiā: ſeipm dñs ſignificauit q̄ naſcēdi tēpore minor erat ioanne: maior autē diuinitatis auctoritate ꝛ poteſtate dñica: pinde ſm primā expoſitionē ita diſtinguit: Qui aūt minor ē in regno dei ac deinde ſubinfertur: Maior eſt illo. ſm poſteriorē vo ita: Qui aūt minor ē. ac deinde ſubinfertur: In regno dei maior eſt illo. CHRY. Ut eni copia laudū ioānis occaſionem iudeis nō daret ꝓferēdi ioānē chriſto hoc ſubdidit: Ne aūt putes q̄ compatiue ſe dixerit maiorē ioāne. AM. Alia eni eſt iſta natura: nec humanis generationibus comparanda. Nō pōt eni homini cum deo vlla eſſe collatio. CIRYL. Myſtice aūt cū ioannis prerogatiuam oñdiciter natos mulieꝝ ponit ex oppoſito aliquid maius eo. ſ. qui p ſpiritūſanctū natus eſt filius dei regnū eni donū dei ſpūs eſt. Quāuis ergo ſm operationem ꝛ ſanctitatem: minores ſumus his qui legis myſterium ſunt aſſecuti: quos ioannes ſignificat: tamē maiora p chriſtū attingimus ꝓticipes facti diuine nature.

Et ois populus audiēs: ꝛ publicani iuſtificauerūt deū: baptizati baptiſmo ioannis. Phariſei aūt ꝛ legiſperiti cōſiliū dei ſpreuerunt i ſemet ipſos: nō baptizati ab eo. Ait aūt dñs: Cui ergo ſimiles dicā hoies generatōis huius ꝛ cui ſimiles ſunt? Similes ſunt pueris ſede'ntibus in foro ꝛ loquētibus adinuicem ꝛ dicentibus: Cantauim' vobis tybijs: ꝛ nō ſaltaſtis: lamētauimus ꝛ non ploraſtis. Uenit autē ioānes baptiſta: neqꝫ manducās panē: neqꝫ bibēs vinū: ꝛ dicitis. Demoniū hꝫ. Uenit filius homis mādu cās: ꝛ bibēs. ꝛ dicitis. Ecce hō deuorator: ꝛ bibēs vinū amic' publicanorum ꝛ peccatoruꝫ. Et iuſtificata eſt ſapientia ab omnibus filijs ſuis.

CHRY. Premiſſa cōmendatiōne ioannis: magnum phariſeorum ꝛ legiſperitorum prodidit crimen: qui nec poſt publicani baptiſma ioannis acceperunt. vnde di Et omnis po. au. ꝛ pub. iuſtifica. deum bapti. bap. ioannis. AMBRO. Juſtificant deus per baptiſmum: dū ſe homines peccata propria confitēdo iuſtificant. qui enim peccat ꝛ confitetur deo peccatuꝫ: iuſtificat deū credens ei vincenti: ab eoqꝫ gratiam ſperans. In baptiſmate igitur iuſtificatur deus: in quo ē ꝛ cōfeſſio ꝛ venia peccatorum. EV. Quia etiam crediderunt: iuſtificauerūt deum apparuit enim eis iuſtus in omnibus que fecit. phariſei autem repellendo ioannem tanq̄ inobedientes nōn conſonabant prophete dicenti: Ut iuſtificeris in ſermonibus tuis. vnde ſequitur. Phari. autem ꝛ legiſpe. conſilium dei ſpreue. in ſemetipſis non bapti. ab eo. BE. Hec vba ſiue ex ꝑſona euangeliſte ſiue ex perſona ſaluatoris vt quibuſdam placet dicta ſunt. q̄ autem dicit In ſemetipſis. vel contra ſemetipſos: ſignificat quia qui gratiā dei reſpuit: cōtra ſemetipſum facit. vel ad ſemetipſos miſſum dei conſilium ſtulti ꝛ ingrati vituperatur noluiſſe recipere. Conſilium ergo ē dei q̄ p paſſionem ꝛ mortem chriſti ſaluare decreuit: quod phariſei ꝛ legiſperiti ſpreuerūt. AM. Non condēnamus ergo ſicut pharīſei cōſiliū dei quod ē in ioannis baptiſmate hoc ꝯſilium qd magni cōſilij angelus reperit. Joannis conſiliū nemo cōtemnit: dei conſilium quis renuet? CIRY. Erat autē quidam modus ludendi talis cōſuetus apud filios iudeoꝝ. bipartiebatur' pueroꝝ caterua: qui rerū pñtis vite deridentes repentinā trāſmutationē: di qdēꝫ canebant: hi vero merebā. ſed nec gaudentibus cōgaudebāt merentes: nec qui gaudebāt conformabāt ſe flentibus. deinde arguebant ſe inuicem improperantes incōpaſſionis maliciā. tale quid paſſam fuiſſe iudeorū plebē vna cum principibus chriſtus inuebat. vnde ex ꝑſona chriſti ſubditur: Cui ergo di. ſimiles ho. gene. hu' ꝛ cui ſi. ſunt: Similes ſunt pue. ſedē. i foro. ꝛ loquē. adinui. ꝛ dicē. Cantauim' vobis tybijs ꝛ nō ſalta. lamēta. ꝛ nō ploraſtis. BEDA. Generatio iudeoꝝ cōparat pueris: q2 doctores olim ꝓphetas habebāt: de quibus dicitur: Ex ore infan. ꝛ lactē. ꝑfe. laudē. AM. Cātauerunt aūt ꝓphete ſpiritalibus modulis publice ſalutis oracula reſultantes: fleuerūt threnis flebilibus iudeoꝝ dura corda mlcētes. Hoc cāticū ñ i foro ñ i plateis canebat: ſꝫ in hieruſalē. ipſa ē eni dñicū foꝝ: in quo ꝓceptoꝝ celeſtium iura condunt. GRE. Niſe. Cāticū aūt ꝛ lamētatio nil aliud ē q̄ exceſſus. hoc quidē gaudij: illud vero meroris. Reſonat aūt quedā ꝯſona melodia ex organo muſico: ſm quā dū homo pede ꝛ motu ꝯſono corporis cōmouet: intrinſecā diſpoſitionē manifeſtat: ꝛ iō dicit: Lamentauimus. ꝛc. AV. De q̄ſtio. euā. Hec aūt ptinēt ad ioānē ꝛ chriſtū. Qd eni dicit: Lamentauimus: ꝛ nō ploraſtis: ad ioānē ptinet cuius abſtinētia a cibis ꝛ potu luctum penitentie ſignificabat. vñ exponendo ſubdit. Uenit enim ioānes baptiſta neqꝫ māducās panē: neqꝫ bibēs vinum ꝛ dicitis: Demoniū hꝫ. CI. Preſumunt crimināri virū qualibet admiratione dignum. Demoniū habere dicūt mortificātē legē peccati. que latet i mēbris. AVGV. de que. euā. Quod āt dixerat: Cātauimus tybijs: ꝛ nō ſaltaſtis. ad ipſum dñm ptinet q̄ vtendo cū ceteris cibo ꝛ potu: leticiā regni ſignificabat. vñ ſequitur: Uenit filius ho. man. ꝛ bi. ꝛ di. Ecce hō deuo. ꝛ bibēs vinū. TITVS. Noluit enim chriſtus abſtinere ab huiuſmōi cibis ne occaſionē daret hereticis: qui dicūt creaturas eſſe malas ꝛ vituperant carnes ꝛ vinum. CI. Ubi autē potuerūt oñdere dñm voratorē: inuenit enim chriſtus vbiqꝫ reprimere imoderātiā ꝛ ad modeſtiam ducēs. Cōuerſabat aūt cū publicanis ꝛ peccatoribus. vñ ꝯtra cuꝫ dicebant: Amicus publicanorum ꝛ peccatorum: cum tamen nullatenus ipſe poſſet in peccatum incidere: ſed econtra fiebat eis cauſa ſalutis: non enim coinquinat ſol radians ſuper totam terrā ꝛ frequenter ſuperueniens imundis corporibus: nec ſol iuſticie ledet conuerſando cum prauis. Nemo autem conetur comparare propriā menſuram dignitatibus chriſti: ſed quilibet propriā fragilitatem conſiderans vitet conſortia taliuꝫ. praua nāqꝫ colloquia mores corrumpunt bonos. Sequitur: Et iuſtificata ē ſapientia ab omnibus filijs ſuis. AM. Sapientia dei filius ē per naturam: non p profectum que iuſtificatur p baptiſma: in eo q̄ non per contumaciam refutat: ſed p iuſticiam dei munus agnoſcitur. In eo ergo iuſtificatio dei ē: ꝛ ſi non ad indignos ꝛ obnoxios: ſed ad innocentes p ablutionē ſanctos ꝛ iuſtos videat ſua munera tranſtuliſſe. CHRY. Filios autem ſapiētie dicit ſapientes. conſueuit enim ſcriptura malos magis ex peccato q̄ ex noīe iudicare: bonos aūt filios appellare informātis eos virtutis. AM. Bene aūt dicit: Ab oib' q2 circa omnes iuſticia reſeruatur: vt ſuſceptio fiat fidelium ꝛ eiectio perfidorum. AV. de que. euan. Uel q̄ dicit: Juſtificata ē ſapientia ab oibus filijs ſuis: oſtendit filios ſapientie intelligere: nec in abſtinendo nec in mādu cādo eſſe iuſticiā: ſed i equanimitate tolerādi inopiā. nō enim vſus ſꝫ ꝯcupiſcētia reprehendenda ē dūmō congruas i generib' alimētoꝝ his cū qbus tibi viuēdū ē.

Rogabat autem illum quidam de phariſeis vt māducaret cū illo. Et igreſſus domum phariſei diſcubuit. Et ecce mulier que erat i ciuitate peccatrix vt cognouit q̄ ieſus accubuit i domo phariſei: attulit alabaſtrum vngueti: ꝛ ſtans retro ſecus pedes eius lachrymis cepit rigare pedes ei': ꝛ capillis capitis ſui tergebat: ꝛ oſculabat pedes eius: ꝛ vnguento vngebat. Uidens autem phariſeus qui vocauerat eum ait intra ſe dicens: Hic ſi eſſet ꝓpheta ſciret vtiqꝫ que ꝛ qualis ē mulier q̄ tangit eum: q2 peccatrix eſt. Et reſpondēs ieſus dixit ad illū: Simon habeo tibi aliquid dicere. At ille ait: Magiſter dic. Duo debitores erant cuidam feneratori: vnus debebat denarios quingentos: ꝛ alius quiquaginta. Non habētibus illis vnde redderet: donauit vtriſqꝫ. Quis ergo eū plus diligit? Reſpondens ſimon dixit: Eſtimo quia is cui plus donauit. At ille dixit ei: Recte iudicaſti. Et conuerſus ad mulierem: dixit ſimoni: Uides hanc mulierem. Intraui in domum tuaꝫ: aquam pedibus meis non dediſti. Hec autem lachrymis rigauit pedes meos: ꝛ capillis ſuis terſit. Oſculum mihi nō dediſti: hec autem ex quo itraui non ceſſauit oſculari pedes meos. Oleo caput meum non vnxiſti: hec autem vnguento vnxit pedes meos. Propter quod dico tibi: Remittuntur ei peccata multa. quoniam dilexit multum. Cui autem minus dimittitur minus diligit. Dixit autem ad illam. Remittuntur tibi peccata. Et ceperunt qui ſimul accumbebant dicere intra ſe: Quis eſt hic qui etiam peccata dimittit? Dixit autem ad mulierem. Fides tua te ſaluam fecit. Uade in pace.

BEDA. Quia ſuperius dictum fuerat: Et omnis populus audien. ꝛ publicani iuſtificauerunt deum baptizati baptiſmate ioannis. Idem euangeliſta que vbis propoſuerat etiam factis aſtruit: iuſtificatam. ſ. ſapientiam a iuſtis ꝛ penitentibus dicens: Rogabat autem illū quidam phariſeus vt māducaret cum illo. GREGO. niſenus. Hec conſcriptio quendam vtilem intellectum ſapit. Sunt enim pleriqꝫ eorum qui ſe iuſtificant inflati ſuſpitione vani ſenſus: priuſq̄ veniat verum iudicium: ſeparantes ſeipſos velut agnos ab hedis: nec tecto nec eſcis cum pleriſqꝫ communicare volentes: abominantes omnes quicunqꝫ non extremum ſed medium tenent callem in vita. Lucas ergo plus medicus animarum q̄ corporum oñdit ipſum deum ꝛ ſaluatorem noſtrum ꝓpiſſime alios viſitantem: vñ ſequitur: Et ingreſſus domū phariſei diſcubuit. Nō vt aliquid de vitijs eius ſortiatur: ſed vt impartiatur de iuſticia propria. CIRY. Mulier autem inhoneſte vite promens autem fidelem affectum: venit ad chriſtum quaſi potentem veniam cō-

miſſoꝝ largiri. Seqꝫ enī: Et ecce mulier q̄ erat ī ciuitatē
peccatrix: vt cognouit ꝙ ieſus accubuit ī domo phariſei:
attulit alabaſtꝝ vnguēti. BE. Alabaſtꝝ ē gen⁹ marmoꝝ
cādidi varijs coloꝝib⁹ intercincti: qȯ ad vaſa vnguētaria
cauari ſolet: eo ꝙ optime ſeruare ea īcorrupta dicatur.
GRE. in ho. Quia enī hec mulier turpitudinis ſue ma
culas aſpexit: lauanda ad fontē miſericordie cucurrit:
conuiuantes non erubuit. nā q꜡ ſemetipſaꝫ grauiter eru
beſcebat intus: nihil eſſe credidit qȯ verecūdaret foris.
Diſcite quo dolore ardet: que flere ꝛ inter epulas nō eru
beſcit. GRE. niſſenus: Indignitatem autē ſuam oſtēdēs
ſtabat poſt tergum deiectis luminibus ꝛ effuſa coma pe
des amplectēs: lachrymiſq꜡ eos perfundens: rebus tri
ſtem animum oſtēdebat veniam implorans. Sequit̄ enim
Et ſtans retro ſecus pedes eius: lachrymis cepit rigare
pedes eius. GRE. In ho. Oculis enim terrena cupi
erat: ſed hos iam per penitentiam conterens flebat. Ca
pillos ad cōpoſitionē vultus exhibuerat: ſed iam capil
lis lachrymas tergebat. vn̄ ſequit̄: Et capillis capitis ſui
tergebat. ore ſuperba dixerat: ſed pedes domini oſculāſ
hoc in redēptoris ſui veſtigia figebat. vn̄ ſequit̄: Et oſcu
labat̄ pedes eius. Unguentū ſibi pro odore ſue carnis
exhibuit. Quod ergo ſibi turpiter exhibuerat: hoc iam
deo laudabiliter offerebat. vn̄ ſequit̄: Et vnguento vnge
bat. Quot ergo in ſe habuit oblectamēta: tot de ſe inuenit
holocauſta. Cōuertit ad virtutū numerū: numerū crimi
nū: vt totū deo ſeruiret ī penitētia. qcquid ex ſe deū cōtem
pſerat in culpa. Sic igitur meretrix effecta eſt honeſtior
virginib⁹. Poſtq̄ enī accēſa ē penitētia: exarſit in chriſti
amorē: ꝛ hec quidē que dicta ſunt agebātur exterius. q̄
vero reuoluebat eius intentio multo feruētiora his erāt
que ſolus de⁹ inſpiciebat. GRE. in ho. Hec aūt phariſe
us intuēs deſpicit: ꝛ nō ſolū venientē peccatricē mulierē
ſed etiā ſuſcipientē dominū reprehendit. vidēs aūt pha
riſeus q̄ vocauerat eū: ait intra ſe dicēs: Si hic eſſet pro
pheta: ſciret vtiq꜡ que ꝛ qualis mulier ē que tāgit eū. Ec
ce: phariſeus veraciter apud ſe ſupbus ꝛ fallaciter iuſtuſ
egrū reprehēdit de egritudine: medicū de ſubuētōe: que
pfecto mulier ſi ad phariſei pedes veniſſet: calcibus re
pulſa diſcederet. Inquinari enīꝫ ſe alieno peccato crede
ret: q꜡ hūc vera ſua iuſticia nō replebat. Sic ꝛ quidā ſa
cerdotali officio pditi: ſiquid fortaſſe iuſte exteri⁹ vel te
nuiter egerint: ptinus ſubiectos deſpiciūt: ꝛ peccatores
quoq꜡ ī plebe poſitos dedignātur. Neceſſe ē aūt vt cūꝫ
peccatores quoſq꜡ cōſpicim⁹: noſmetipos pri⁹ ī eorūꝫ
calamitate defleam⁹: q꜡ fortaſſe ī ſimilibus aut lapſi ſu
mus aut labi poſſum⁹. Oportet aūt vt ſolicite diſcerna
mus: q꜡ diſtrictionē debem⁹ vitijs: cōpaſſionē nature.
Si enī feriēdus ē peccator nutriēdus ē prim⁹ cū vo iā
p penitētiā pcutit ipſe qȯ fecit. iā noſter prim⁹ peccator
nō ē: q꜡ hic ī ſe punit qȯ iuſticia diuina reprehendit. Int̄
duos q̄ egros medic⁹ aderat: ſꝫ vn⁹ ī febre ſenſū tenebat
alt̄ ſenſū pdiderat mētis. Illa quippe flebat qȯ fecerat:
phariſeus āt de falſa iuſticia elat⁹: viꝫ ſue valitudis ex
aggerebat. TYTVS. Dn̄s aūt nō v̄ba ei⁹ audiēs ſed
cogitatiōes iſpiciēs: dn̄m ſe pphetaꝝ oſtēdit. vn̄ ſeqꝫ: Et
rn̄dēs ieſus dixit ad illū: Simō hēo tibi aliqd dicere.
GLO. Qȯ qdē dixit ei⁹ cogitationi rn̄dēs. Phariſeus
aūt ex v̄bis dn̄i attētior ē fact⁹. vn̄ dr̄: At ille ait: Magr̄
dic. GRE. De duobus aūt ei debitoribus paradigma
opponitur: quoꝝ vnus minus: alius amplius doꝫ. vn̄ ſe
quit̄: Duo debitores erāt cuidā feneratori: vnus debe
bat denarios q̄ngētos: ꝛ alius q̄nquagīta. TYTVS.
q.d. Neq꜡ tu abſq꜡ d̄bito es quid igitur ſi in paucioꝝib⁹
teneris: nō ſupbias: q꜡ tu quoq꜡ venia eges. vn̄ de venia
ſubdit dicens: Nō habē. aūt il. vn̄ red. donauit vtriſq꜡.
GLO. Nullus enī pōt p ſeipſū a debito peccati liberari
niſi diuina grā veniā ꝯſequat̄. GRE. in ho. Utroꝝq꜡
āt debito dimiſſo: quis amplius largitorē debiti diligat
phariſeus interrogat. Sequit̄ enī: Quis ergo plus eū di
ligit. Quib⁹ v̄bis pdi⁹ ille rn̄dit. Eſtimo q꜡ is cui plus
donauit. Qua in re notandum ē: ꝙ dū ſua ſnīa phariſe⁹
conuincit̄: quaſi freneticus funem portat ex quo ligetur
vn̄ ſeqꝫ: At ille dixit ei: recte iudicaſti. Enumerantur aūt
ei bona peccatricis: enumerantur ꝛ mala falſi iuſti: vn̄ ſe
quitur. Et conuer. ad muli. di. ſimoni: vides hāc mulie
rē. intraui ī do. tuā. AM. q.d. facilis ē vſus aquarū: nō
ē facilis lachrymaꝝ effuſio. tu promptis nō es vſus: hec
effudit non prompta lauans lachrymis pedes meos la
uit maculas pprias: terſit comis: vt p eas ſibi aſſumat
ſacros ſudores: ꝛ quibus venata ē ad peccatum iuuen
tutem: venata eſt ſanctitatē. CHRY. Sicut aūt vbi ve
hemēs imber prumpit: fit ſerenitas: ſic lachrymis effu
ſis apparet trāquillitas: ꝛ perit caligo reatuum ꝛ ſicut p
aquam ꝛ ſpiritum: ſic per lachrymas ꝛ confeſſioneꝫ de
nuo mundamur. vnde ſequitur: Propter quod dico tibi
remittuntur ei peccata multa: quoniam dile. mul. Nam
qui vehementer ſe ingeſſerunt malis: rurſus ꝛ bonis ve
hementer inſiſtent: conſcij ad quot debita ſe obligaue
runt. GRE. Tanto ergo amplius peccati rubigo con
ſumitur: quanto peccatoris cor magno charitatis igne
concrematur. TYTVS. Contingit autem ſepius eūꝫ
q̄ multū peccauit: p ꝯfeſſionē purgari. Pauca vero pec
cantē: ex arrogantia non venire ad confeſſionis remedi
um. vn̄ ſequit̄: Cui aūt minus dimittitur: minus diligit.
CHR. Opus eſt ergo nobis feruenti aīa: q꜡ nihil impe
dit hominē fieri magnū. Nullus ergo cōſtitutorū in pec
catis deſperet. nemo virtuoſus dormitet: nec hic ꝯfidat.
Sepe enim meretrix precedat eū: nec ille diffidat: poſſi
bile nāq꜡ ē eum etiam primos ſuperare. vn̄ ꝛ hic ſubdit
Dixit aūt ad illā: Remit. tibi pec. tua. GRE. Ecce q̄ ad
medicū venerat egra ſanata ē: ſꝫ de ſalute ei⁹: adhuc alij
egrotāt. Sequit̄ enī: Et cepe. q̄ ſimul accū: dicere intra ſe:
qs ē hic q̄ etiā pec. dimittit: ſꝫ celeſtis medicus egros n̄
reſpicit: quos etiā de medicamēto fieri deteriores vidit
eā aūt quā ſanauerat: p pietatis ſue ſnīam ꝯfirmat. vn̄ ſe
quit̄: Dixit aūt ad muli. fi. tua te ſal. fecit. q꜡. ſ. hoc qȯ pe
tijt poſſe accipere nō dubitauit. THEO. Poſtq̄ aūt
ei peccata dimiſit: nō ſiſtit ī remiſſionē peccati: ſꝫ adijcit
operationem boni. vn̄ ſubdit: Uade ī pace. i. in iuſticia:
q꜡ iuſticia ē pax hoīs ad deū: ſicut peccatū ē inimicitia
īter deū ꝛ hoīeꝫ. q.d. operare oīa que ad pacē ſūt te du
cūt. AM. Hoc aūt loco plerīq꜡ pati videtur ſcrupulū
queſtionis: vtrū videant euāgeliſte diſcordaſſe de fide.
GRECVS. Quia enim quattuor euāgeliſte dicūt chri
ſtū vnctuꝫ fuiſſe vnguento a muliere: tres puto fuiſſe mu
lieres ex perſonaꝝ qualitate: ex modo agēdi: ex differē
tia tempoꝝ. Joānes qdē narrat de maria ſorore laçari
q̄m ſex diebus ante paſcha vnxit pedes ieſu in propria
domo. At mattheus: Poſtq̄ dominus dixerat: Scitis
quia poſt biduum fiet paſca. ſubdit ꝙ in bethania in do
mo ſimonis leproſi mulier fudit vnguētū ſuper domini
caput: non autem vnxit pedes vt maria. Marcus etiam
mattheo ſimiliter: lucas autem non circa tempus pa
ſce: ſed in medio euangelij hoc refert. chriſoſtomus au
tem binas aſſerit has mulieres fuiſſe: vnā quidē que cō
tinetur in ioāne: alterā vero cuius mentio fit a tribus.
AMB. Hanc ergo mulierem inducit mattheus ſupra
caput chriſti effudentem vnguentū: ꝛ ideo noluit dicere
peccatricem. nam peccatrix ſm̄ lucam ſupra chriſti pe
des effudit vnguentum. Poteſt ergo non eadem eſſe: ne
ſibi contrarium euangeliſte dixiſſe videantur. Pōt etiā
queſtio meriti ꝛ temporis diuerſitate diſſolui: vt adhuc
illa peccatrix ſit: iam iſta pfectior. AVG. de con. euā.
Eandem enim mariam bis hoc feciſſe arbitror intelli
gendum: ſemel. ſ. ꝙ lucas narrauit cum primo accedēs
cum humilitate ꝛ lachrymis meruit remiſſionem pec
catorū. vnde ioannes cū de laçaro reſuſcitando cepiſſet
loqui

loqui: anteq̄ veniret in bethaniaꝫ dicit: Maria aūt erat
que vnxit dn̄m vnguento: ꝛ terſit pedes eius capillis ſu
is: cuius frater laçarus infirmabat̄. Jam itaq꜡ hoc ma
ria fecerat. Quod aūt in bethania rurſuꝫ fecit: aliud eſt:
qȯ ad luce narrationē nō ptinet: ſed parit̄ narrat̄ ab aliꝭ
tribus. GRE. in home. Myſtico aūt intellectu phari
ſeus de falſa iuſticia pſumēs iudaicū populū: peccatrix
mulier: ſed ad veſtigia dn̄i veniens ꝛ plorās ꝯuerſaꝫ gē
tilitatē deſignat. AM. Uel pnceps huius ſeculi quidā
leproſus eſt. dom⁹ aūt ſimonis leproſi terra eſt: ergo do
minus ex illis ſuperiorib⁹ locis deſcendit in terrā: neq꜡
enī ſanari potuiſſet hec mulier que ſpēm habet aie vel ec
cleſie niſi chriſtus veniſſet in terrā. Merito aūt ſpēm ac
cipit peccatricis: q꜡ chriſtus quoq꜡ formā peccatricis ac
cepit: itaq꜡ ſi cōſtituas aīam fideliter appropinquantem
deo: nō peccatis turpib⁹ ꝛ obſcenis: ſed pie ſeruitutē dei
verbo: habentē immaculate fiduciā caſtitatis: ad ipſum
chriſti caput aſcendit. Caput aūt chriſti deus eſt: ſed qui
caput nō tenet chriſti: ille pedes teneat. Peccator ad pe
des: iuſtus ad caput: habet tn̄ etiā ea que peccauit vnguē
tū. GRE. Quid aliud vnguento niſi bonus odor opi
nionis exprimit̄: ſi igit̄ recta opera agim⁹: quib⁹ opione
boni odoris ecclām reſpergām⁹: quid in corpe domini
niſi vnguentū fundim⁹? Sed ſecus pedes mulier ſtetit:
ꝯtra pedes enī dn̄i ſtetim⁹: cum in peccatis poſiti ei⁹ iti
nerib⁹ renitebamur. ſed ſi ad verā penitentiā poſt pecca
ta ꝯuertimur: iam retro ſecus pedes ſtamus: q꜡ eius ve
ſtigia ſeqmur que impugnabam⁹. AM. Defer ꝛ tu p⁹
peccata penitentiā: vbicunq꜡ audieris chriſti nomen ac
curre. In cuiuſcunq꜡ interiorē domū ieſū intraſſe cogno
ueris: ꝛ ipſe feſtina cum reppereris ſapiam cum reppere
ris iuſticiā in aliquib⁹ penetralib⁹ recumbētē: accurre ad
pedes: hoc eſt vel extremā partē quere ſapie: lachrymis
ꝯfitere peccata. Et fortaſſe ideo nō lauit pedes ſuos chri
ſtus: ut eos lachrymis nos lauem⁹. Bone lachryme que
nō ſolum noſtrū pnt̄ lauare delictū: ſed etiā verbi celeſtiſ
rigare veſtigiū: ut greſſus eius nobis exuberent. bone la
chryme in quib⁹ nō ſolum redemptio peccatoꝝ: ſꝫ etiaꝫ
iuſtoꝝ refectio eſt. GRE. Lachrymis enī dn̄i pedes ri
gam⁹: ſi quibuſlibet vltimis mēbris dn̄i ꝯfeſſionis affe
ctu inclinemur. Capillis pedes dn̄i tergimus: qn̄ ſanctis
eius quib⁹ ex charitate cōpatimur: ex his que nobis ſu
perfluunt miſeremur. AM. Expande etiā capillos: ſter
ne ante eum oēs corporis tui dignitates: nō mediocres
capilli ſunt qui poſſunt pedes tergere chriſti. GREG.
Oſculat̄ mulier pedes quos terſit: quod nos quoq꜡ ple
ne agim⁹ ſi ſtudioſe diligim⁹: quos ex largitate contine
mus. Poteſt quoq꜡ per pedes ipm myſteriū incarnatōis
eius intelligi. oſculamur igit̄ redemptoris pedes cūꝫ my
ſteriū incarnatiōis eius ex toto corde diligimus. Unguē
to pedes vngim⁹: cum ipſam humilitatis eius potenti
am ſacri eloquij bona opinione pdicam⁹. ſed hoc etiam
phariſeus vidit: ꝛ inuidit: quia cū iudaicus populus gē
tilitatē deū predicare conſpicit: ſua apud ſe malitia tabe
ſcit: ſic aūt phariſeus retunditur: ut per eum pfidus ille
populus oſtendatur: quia videlicet infidelis ille populuſ
nec ea que extra ſe erant: nunq̄ p dn̄o tribuit. Conuerſa
aūt gentilitas p eo non ſolum rerū ſubſtantiā: ſed etiam
ſanguinē fudit. vnde phariſeo dicit: Aquā pedibus me
is nō dediſti: hec aūt lachrymiſ riga. pe. meos. Aq̄ quip
pe extra nos eſt: lachrymarū humor intra nos eſt. Infi
delis etiā ille populus deo oſculū nō dedit: quia ex cha
ritate eum amare noluit: cui ex timore ſeruiuit: oſculum
quippe dilectiōis eſt ſignū: vocata aūt gentilitas redem
ptoris ſui veſtigia oſculari nō ceſſat: quia eius in ꝯtinuo
amore ſuſpirat. AM. Nō mediocris aūt hec meriti ē
de qua dr̄: Intraui exquo nō ceſſauit oſculari pedes me
os: ut aliquis niſi ſapiam loqui neſciat: niſi iuſticiaꝫ dili
gere: niſi caſtitatē libare: niſi pudiciciā oſculari. GRE.
Phariſeo aūt dr̄: Oleo caput meuꝫ nō vnxiſti: q꜡ ipſam
quoq꜡ diuinitatis potentiā in qua ſe iudaicus populus
credere ſpopondit: digna laude pdicare neglexit. Hec āt
vnguento vnxit pedes meos: q꜡ dum incarnatiōis eius
myſteriū gentilitas credidit: ſumma laude eius etiā ima
pdicauit. AMB. Beatuſ qui pōt ꝛ oleo vngere pedes
chriſti: ſed beatior qui vngit vnguēto: multorū enī floruꝫ
in vnū collecta ſpargit. ꝛ fortaſſe iſtud vnguentū nō poſ
ſet alius niſi eccleſia ſola deferre que diuerſi ſpiraminis
innumerabiles hꝫ flores. ꝛ ideo nemo pōt tantū diligere
quantū illa que in plurib⁹ diligit. In domo aūt phariſei
i. in domo legis ꝛ pphete: nō phariſeus ſed eccleſia iu
ſtificat̄. Phariſeus enī non credidit iſta credebat. lex my
ſteriū nō habet: quo occulta mundant̄: ꝛ ideo qȯ in lege
minus eſt: conſummat̄ in euangelio. Duo aūt debitores
duo populi ſunt feneratori illi theſauri celeſtis obnoxij
Non materialē aūt feneratori huic debem⁹ pecuniā: ſed
meritorū exalata era virtutū: quarū merita grauitaſ pō
dere: iuſticie ſpe: ſono ꝯfeſſionis expediunt. Non medio
cris aūt eſt iſte denariuſ in quo regis imago format̄. veh
mihi ſi nō habuero quod accepi: aut quia difficile quiſq̄
eſt: qui feneratori huic debitū integrū poſſit exoluē. veh
mihi ſi nō petiero concedi mihi debituꝫ. Sed quis ē po
pulus iſte qui amplius debet: niſi nos quibus amplius
creditū eſt? Illis credita ſunt eloquia dei. nobiſ creditur
virginis partus emanuel. i. nobiſcum deuſ: domini crux
mors reſurrectio: itaq꜡ non eſt dubium ꝙ plus debꝫ qui
plus accipit ſm̄ homines. plus fortaſſe offendit: qui pl⁹
debuerit. Sed per miſericordiā domini cauſa mutatur:
ut ampliuſ diligat qui amplius debuit: ſi tamen gratiam
cōſequat̄. Et ideo quoniā nihil eſt quod digne deo refer
re poſſumus. veh mihi niſi non dilexero. Reddamus er
go amorem pro debito: amplius enim diligit cui dona
tur amplius.

CAP. VIII.

Et factū eſt deinceps ꝛ ipſe iter faciebat
per ciuitates ꝛ caſtella predicās ꝛ euā
gelizans regnū dei: ꝛ duodecim cum il
lo: ꝛ mulieres alique que erant curate a ſpiritibuſ
malignis ꝛ infirmitatibus: maria que vocat̄ mag
dalene de qua ſeptem demonia exierāt: ꝛ ioban
na vxor chuze pcuratoris herodis ꝛ ſuſanna et
alie multe que miniſtrabant ei de facultatibus ſuis.

THEO. Qui celitus deſcendit ut exemplū fieret no
bis ꝛ forma: inſtruit nos nō pigritare in docendo. vnde
dr̄: Et fcm̄ eſt deinceps ꝛ ipſe iter faciebat per ciuitates ꝛ
caſtella pdicans ꝛ euangeliçans regnū dei. GRE. naçā
çen⁹. Uadit quippe de loco in locū: nō ſolum ut ples lu
cret̄: ſed etiā ut multa dedicet loca. Dormit laborat: ut ſō
nū ꝛ laborē ſanctificet. plorat ut det pctīs lachrymis. pre
dicat celeſtia: ut audientes exaltet. TYTVS. Qui enī
de celo ad terrā deſcendit: annunciat habitantib⁹ terraꝫ
regnum celeſte: ut terram in celum conuertat. Quis autē
pdicare debebat regnū dei: niſi filius dei cuius ē regnuꝫ
venerunt plures prophete: non tamen predicauerunt re
gnum celorum. nam qualiter eorum que non viderūt ſer
monē pretenderent? ISIDO. abbas. Hoc autēꝫ regnū
dei aliquib⁹ videtur alcius ꝛ melius reg̃ī celeſti. Quibuſ
dam vo vnū ꝛ idem ſm̄ eſſentiaꝫ ſed diuerſimode nomi
nari: aliquando quidem regnum dei a regnante aliquan
do autem regnum celorum a ſubditis angelis ꝛ ſanctis
qui celi dicuntur. BEDA. More autem aquile pro
uocantis ad volandum pullos ſuos dominus pedeten
tim diſcipulos ſuos ad ſublimia erigit. Siquidem pri
mo docet in ſynagogis ꝛ miracula facit: ex his duode
cim quos apoſtolos nominat elegit: poſtmoduꝫ omnes
predicans ſecuꝫ ducit. vnde ſequitur: Et duodeci cū illo

Non docentes aut ꝓdicantes: ſed inſtituendi ab eo. Ne autē femineus ſexus prohiberi videretur ſequi chriſtū ſubdit: Et mulieres alique que erant curate a ſpiritibus malis ⁊ infirmitatibus: Maria que vocatur magdalena de qua ſeptem demonia exierant. BEDA. Maria magdalena ipſa eſt cuius tacito nomine proxima lectio penitentiā nominat. Nam pulchre euangeliſta vbi eam cum domino iter facere commemorat noto hanc vocabulo manifeſtat. vbi vero peccatricem ſed penitentē deſcribit mulierem generaliter dicit: ne nomen tante fame priſci erroris nota fuſcaret: de qua demonia ſeptem exiſſe referuntur. GRE. in home. Quid enim per ſeptem demonia niſi vniuerſa vitia intelliguntur. Quia enim ſeptē diebus omne tempus comprehenditur: recte ſeptenario numero vniuerſitas figuratur. Septē ergo demonia maria habuit: que vniuerſis vitijs plena fuit. Sequitur: Et iohanna vxor chuze procur. hero. ⁊ ſuſanna ⁊ alie multe que miniſtra. ei de facultatibus ſuis. HIE. contra vigilantiū. Conſuetudinis iudaice fuit: nec ducebatur i culpam more gentis antiquo: ut mulieres de ſubſtantia ſua victum atq; veſtitum preceptoribus darent: hoc quia ſcādalum facere poterat in nationib⁹ paulus ſe abieciſſe cōmemorat. Miniſtrabant autē domino de ſubſtantia ſua: ut meteret earum carnalia: cuius ipſe metebant ſpiritalia: nō ꝙ indigeret cibis dominus creaturarū: ſed ut typum oſtenderet magiſtrorū: ꝙ victu atq; veſtitu de diſcipulis deberent eſſe contenti. BEDA. Interpretatur autem maria amarū mare ꝓpter penitentie rugitum: Magdalene turris: vel melius turrenſis: a turre de qua dicitur: Factus es ſpes mea turris fortitudinis: a facie inimici. Iohanna domus gratia eius vel domus miſericors interpretat: videlicet quia eius eſt omne quod viuimus. Si autem maria mundata a ſorde vitiorum eccleſiā de gentibus inſinuat: cur non iohanna eandem deſignat eccleſiam: quondā idolorum cultui ſubditam. Nam quilibet malignus ſpiritus dum pro regno diaboli facit: quaſi herodis ꝓcurator exiſtit. Interpretatur ſuſanna lilium aut gratia eius ꝓpter odoriferū celeſtis vite candorem aureūq; interne dilectiōis ardorem.

Cum aūt turba plurima cōueniret ⁊ de ciuitatibus properarēt ad eum: dixit per ſimilitudinē. Exijt qui ſeminat: ſeminare ſemen ſuum. Et dum ſeminat: aliud cecidit ſecus viam: ⁊ conculcatum eſt: ⁊ volucres celi comederūt illud. Et aliud cecidit ſupra petram: ⁊ natum aruit: quia non habebat humorē. Et aliud cecidit iter ſpinas: ⁊ ſimul exorte ſpine ſuffocauerūt illud. Et aliud cecidit i terram bonam: ⁊ ortum fecit fructum centuplū. Hec dicens clamabat: Qui habet aures audiendi audiat. Interrogabāt aūt eum diſcipuli eius q̄ eſſet hec parabola: Quibus ipſe dixit: Vobiſ datum eſt noſſe myſteriū regni dei. ceteris autem in parabolis ut vidētes nō videant: ⁊ audientes nō intelligant. Eſt autē hec parabola: Semen ē verbum dei. Quod aūt ſecus viā: hi ſūt qui audiūt: deinde venit diabolus ⁊ tollit verbū de corde eorū: ne credētes ſalui fiāt. Nā qui ſupra petrā: hi qui cū audierit cū gaudio ſuſcipiūt verbū. Et hi radices nō hñt. qꝛ ad tpꝰ credūt. ⁊ i tpe tētatiōis recedūt. Quod aūt in ſpinas cecidit: hi ſunt q audierūt. ⁊ a ſolicitudinib⁹ ⁊ diuitijs ⁊ voluptatibus vite euntes ſuffocātur ⁊ nō referūt fructū. Quod autē in bonam terrā hi ſunt qui in corde bono ⁊ optimo audientes verbū retinēt ⁊ fructū afferunt in patientia.

THE. Quod dauid in pſona chriſti ꝓdixerat: aperiam in parabolis os meū: hic dñs implet. vñ dr̄: Cū aūt tur. plu. cōue. ⁊ de ciuita. ꝓpe. ad eum: dixit ꝑ ſimilitudinē. Loquit aūt dñs ꝑ ſilitudinē: ꝓmo quidē ut attētiores faceret auditores: cōſueuerunt eni homines in obſcuris ſe exercitare: ⁊ ſpernere manifeſta. deinde ut nō caperēt indigni que myſtice dicebant. ORI. Et ideo ſignanter dicit: Cum turba plurima ꝯueniret. Non eni ſunt multi: ſed pauci qui per artam viā incedūt: ⁊ qui inueniūt viā que ducit ad vitam. vnde matthe⁹ dicit ꝙ extra domū docebat ꝑ parabolas ſed intra domū parabolā diſcipulis expoſuit. EVSE. Satis aūt ꝯgrue chriſtus ꝓmā ꝓponit parabolam multitudini: nō ſolum tunc aſtantiū: ſed etiā futurorū poſt illos inducentem ad audientiā verborū ſuorū cum dicit: Exijt qui ſeminat ſeminare ſemen ſuū. BEDA. Satorē iſtum nullū melius ꝙ filiū dei intelligere poſſumus: qui de ſinu patris qua creature non erat acceſſus egrediens: ad hoc venit in mundū: ut teſtimonium perhiberet veritati. CHRY. Exijt aūt qui vbiq; ē non localiter: ſed per amictū carnis nobis appropinquauit. Decenter autem aduentū ꝓpriū chriſtus exitum nominat: eramus eniꝫ excluſi a deo: ⁊ ſicuti condemnati et rebelles regi eiecti ſunt: qui vo cum reconciliare vult eos exeundo ad ipſos extra cum eis loquitur: donec dignos iam factos aſpectu regio eos introducat: ſic etiā chriſt⁹ fecit. THE. Exijt autem nunc nō ut agricolas perderet aut cōbureret terrā: ſed exijt ſeminare. ſepe eni agricola qui ſeminat ob aliam cām exijt: nō ſolū ut ſeminet. EVS. Exiuerunt aūt nōnulli a patria celeſti ⁊ ad homines deſcenderūt: nō tamen ut ſererent: neq; eniꝫ ſatores erant: ſed adminiſtratorij ſpūs in miniſterium miſſi. Moyſes etiā ⁊ ꝓphete poſt eum nō inſeruerunt hominibus myſteria regni celorū: ſed retrahendo inſipientes ab errore nequitie ⁊ idolorū cultu: quaſi colebant animas hominū ⁊ in noualia redigebant. Solus autem omniū ſator verbū dei exiuit euāgelizaturus noua ſemina: ſcilꝫ myſteria regni celorū. THE. Nō ceſſat aūt dei fili⁹ ſemper in noſtris animabus ſeminare: nō ſolū cum docet ſꝫ etiā cum creat in noſtris animab⁹ ſeminat ſemina bona. TYTUS. Exijt aūt ut ſeminaret ſemen ſuū: nō autē accepit verbū quaſi mutuatū: cum ipſe naturalit ſit verbum dei viui. Nō eſt igit ſuum ꝓpriū ſemen pauli vel ioannis: ſed habent cum acceperint. Chriſtus aūt habet ꝓpriū ſemen ꝓferens doctrinā ex ſua natura. vnde ⁊ iudei dicebant: qualiter hic lr̄as nouit quaſi nō didicit. EVSE. Docet igit duos eſſe gradus eorū q recipiūt ſemina: primū quidē eorū qui digni facti ſunt vocatiōe celeſti: ſed labuntur a gratia ꝓpter negligentiā ⁊ torporē. ſcd̄m vo multiplicantiū ſemen in bonis fructib⁹. Ponit autē ſm mattheū tres differentias in quolibet gradu. Nam q corrumpūt ſemen: nō ſimilē habēt ꝑditionis modū: ⁊ qui ab eo fructificant: nō equam recipiūt copiam. Sane actōes perdentiū oſtendit ſemen: Quidā enim cum nō peccauerint ſuis animabus inſita ſibi ſemina ſalubria perdiderūt ſubtracta ab intentiōe ⁊ memoria eorum per ſpirit⁹ malignos ⁊ demones: qui volant per aerem vel viros fallaces ⁊ callidos que volatilia nuncupauit. Unde ſubdit: Et dum ſeminat: aliud cecidit ſecus viam. THEO. Non dixit ꝙ ſeminans proiecit aliud ſecus viam: ſed ꝙ ſemen cecidit. Qui enim ſeminat docet rectum ſermonē ſed ſermo diuerſimode cadit in audientes: ut quidā eorum via dicantur: Et conculcatum eſt: ⁊ volucres celi comede. illud. CIRYL. Arida eniꝫ eſt ⁊ inculta quodā modo omnis via: eo ꝙ a cunctis cōculcat: ac nihil ex ſeminib⁹ humat in ea. Sic igit habentes cor indocile non penetrat diuina monitio: ut poſſit laudem germinare

virtutū: ſed tales ſunt via frequētata immundis ſpiritibus. Sunt iterum aliqui leuiter gerentes fidem in ſe quaſi in verborū ſimplicitate: horum fides caret radice: de quibus ſubdit: Et aliud ceci. ſupra petram ⁊ natum aruit: qꝛ nō habe. humo. BED. Petram dicit durā ⁊ indomitam cor. hoc eſt autem humor ad radicem ſeminis: quod iuxta aliam parabolam oleum ad lampades virginū nutriendas. i. amor ⁊ pſeuerantia virtutis. EVSE. Sunt etiam aliqui qui per auariciam ⁊ appetitū voluptatū ⁊ mundanas ſolicitudines quas quidā ſpinas nuncupant immiſſum ſibi ſemen ſuffocari fecerunt. de quibus ſubditur: Et aliud ceci. inter ſpi. ⁊ ſimul exor. ſpine ſuffocauerunt illud. CHRY. Sicut enim ſpine non permittunt oriri ſemen: ſed ex condenſatiōe ſuffocant immiſſum ſic ſolicitudines vite preſentis ſemen ſpiritale fructificare nō ſinunt. increpandus aūt eſſet agricola qui ſup ſenſibiles ſpinas ⁊ petrā ⁊ viam ſeminaret. Non enim poſſibile eſt petram terrā fieri: nec viam nō eſſe viam: nec ſpinas nō eſſe ſpinas. in rōnalibus autem ſecus eſt. Poſſibile eſt enim petrā conuerti in terrā pinguē ⁊ viam non conculcari: ⁊ ſpinas diſſipari. CIRYL. Sunt autē terra pinguis ⁊ ferax: anime honeſte ⁊ bone: que in profundo ſuſcipiunt verbi ſemina ⁊ retinent ⁊ fouent. Et quantum ad hoc ſubdit: Et aliud cecidit in terram bonam: et ortum fecit fructū centuplū. Cum enim in mentem mundam ab omnibus perturbantib⁹ verbum diuinū infunditur: tunc immittit radices in ꝓfundū: ⁊ germinat tanq̄ ſpica: ⁊ conuenienter perficit. BED. Fructum enim cētuplum fructum perfectū dicit. nam denarius numer⁹ ꝓ perfectiōe ſemper accipitur: quia in decem ꝓceptis legis cuſtodia continetur. Denarius autem numerus ꝑ ſemet ipm multiplicatus: in centenariū ſurgit. vnde centenari⁹ magna perfectio ſignificatur. CIRYL. Que autem ſit ſententia parabole: accipiamus per eum qui eā compoſuit. vnde ſequit: Hec dicens clamauit: Qui habet au. audi. audiat. BASI. Audire pertinet ad intellectū. vnde per hoc domin⁹ excitat ad exaudiēdū attēde mentionē eorum que dicunt. BED. Quotiens enim hec admonitio vel in euangelio vel in apocalypſi ioannis interponitur: myſticū eſſe quod dicit: querendūq; a nobis latentius oſtendit. vnde diſcipuli ignorantes ſaluatorē interrogant. Sequitur enim: Interrogabāt autē eum diſcipuli eius que eſſet hec parabola. Nemo tamen putet finita mox pabola diſcipulos hoc interrogaſſe: ſed ⁊ marc⁹ ait cum eſſet ſingularis interrogauerūt eum. ORI. Eſt autem parabola ſermo quaſi facti: nō aūt facti. iuxta qd̄ dicitur: poſſibilis autem fieri rerum ſignificatiu⁹ per tranſſumptionē earum que in parabola tradunt. Enigma vo eſt ꝓceſſus ſermonis in his que tradunt quaſi facta: que tamen nō ſunt facta: nec poſſibilia fieri: ſignificant vo aliquid in occulto: ſicut qd̄ dicit in libro iudicū ꝙ ligna iuerunt ut vngerent ſibi regem. Non eſt aūt ad litterā factū qd̄ dicitur: Exijt qui ſeminat ſicut ea que narrat hiſtoria poſſibile tamen fuit fieri. EVSE. Domin⁹ vero docuit eos cauſam quare turbis ꝑ parabolas loquebat. vnde ſubditur: Quibus ipſe dixit: Vobis eſt datum noſſe myſterium regni dei. GRE. naçançen⁹. Cum hoc audis: non introducas diuerſas naturas ſm quoſdā hereticos qui putant hos quidē eſſe pereūtis nature: hos vo ſalubris quoſdā vo ſic ſe habere ut eorū voluntas eos ducat ad peius vel melius. Sed addas ei qd̄ dicitur: Vobis datum eſt. i. volentibus ⁊ ſimiliter dignis. THEO. His aūt qui ſunt indigni talis myſterijs obſcure dicunt. vnde ſequitur: Ceteris aūt in parabolis: ut videntes nō videant: ⁊ audientes nō intelligant. Videre enim ſe putant nō vident autem: ⁊ audiunt quidē: ſed nō intelligunt. H⁹ ergo gratia hoc eis chriſtus abſcondit: ne maius eis preiudiciū generetur ſi poſtq̄ nouerint chriſti myſteria contempſerint. Qui enim intelligit: ⁊ poſtea ſpernit: grauius punietur. BED. Recte igit in parabolis audiūt: quando clauſis ſenſib⁹ cordis: nō curant cognoſcere veritatē obliti eius quod domin⁹ dixerat. Qui habet aures audiendi audiat. GRE. in home. Domin⁹ aūt dignatus eſt exponere quod dicebat: ut ſciam⁹ rerū ſignificatiōes q̄rere etiā in his que per ſemetipm voluit explanare. Sequitur enim: Eſt autem hec parabola: Semen eſt verbum dei. EVSE. Deſtruentiū aūt immiſſa ſemia ſuis animabus tres dicit eſſe cauſas. Quidam enim deſtruūt in ſe ſemen reconditū: dantes leuiter auditū volentibus fallere. de quibus ſubdit: Quod aūt ſecus viam: hi ſunt q audiunt: deinde venit diabolus ⁊ tollit verbū de corde eorum: ne credentes ſalui fiant. BED. Qui. ſ. verbum qd̄ audiūt: nulla fide: nullo intellectu: nulla ſaltē tētande vtilitatis actione percipere dignant. EVSE. Quidam vo cum in mentis ꝓfundo nō ſuſceperint verbū dei: facile extinguunt adueniente aduerſitate. de quibus ſubditur. Nam qui ſupra petrā: hi ſunt qui cū audie. cū gau. ſuſci. ver. ⁊ hi radi. nō hñ. qui ad tem. cre. ⁊ in tempo. tenta. recedūt. CIRYL. Cum enim intrant eccleſiā letanter attētant diuina myſteria: ſed ex leui voluntate: ut aūt egreſſi ſunt eccleſiam: obliuiſcunt ſacrariū diſciplinarum: ⁊ ſi fides chriſtiana nō fluctuet permanēt. turbāte vo perſecutiōe perfugam habēt mentē: fides eorum caret radice. GREG. in homel. Multi boni operis initia ꝓponunt ſed mox ut fatigari aduerſitatib⁹ vel tentatiōib⁹ ceperit: inchoata derelinquunt. Petroſa ergo terra humorē non habuit: que hoc quod germinauerat: ad fructus pſeuerātiā nō ꝑduxit. EVSE. Quidā vo ſuffocant reconditū in eis ſemen diuitijs ⁊ illecebris: quaſi quibuſdā ſuffocātib⁹ ſpinis. d quib⁹ ſubditur: Quod aūt in ſpinis cecidit hi ſunt qui audie. ⁊ a ſollicitu. ⁊ diuiti. ⁊ volup. vite eun. ſuffo. ⁊ nō refe. fructū. GREG. in home. Mirū quō dominus diuitias ſpinas interpretatus ſit: cum ille pungāt iſte delectent: ⁊ tamē ſpine ſunt: quia cogitationū ſuarum punctionib⁹ mentē lacerant: ⁊ cum vſq; ad peccatū pertrahunt: quaſi inflicto vulnere cruentant. Duo autē ſūt que diuitijs iungit: ſollicitudines: ⁊ voluptates: quia per curā mentē opprimūt: ⁊ per affluentiā reſoluūt. ſuffocāt autem ſemen: quia importunis cogitatiōib⁹ guttur mentis ſtrangulant: ⁊ dum bonū deſideriū intrare ad cor nō ſinunt: quaſi aditum vitalis flatus vetant. EVS. Hec aūt ex ꝓuiſione a ſaluatore ꝓdicta ſunt. Sic aūt ſe habet ꝑ ſe factis effectus: nō enim aliter aliqui a verbo diuini cult⁹ deficiunt: niſi ſm aliquē modorū predictorum ab eo. CHRY. Et ut plura breuibus comprehendā. hi qdē tanq̄ negligentes audire: hi tanq̄ delicati ⁊ debiles. hi vero tanq̄ ſerui facti voluptatis ⁊ rerū mundi a bono deſiſtūt. Bon⁹ ēt ordo vie: petre: ⁊ ſpinarū: opus eſt primo memorie ⁊ cautele: deinde fortitudinis: ꝯuter ꝯtemptus pñtiū. Conſequent ponit bonā terrā ꝯtrario mō ſe hñtē ad viā ⁊ petrā ⁊ ſpinas cū ſubdit: Qd̄ aūt in terrā bonā hi ſunt q in corde bono ⁊ optimo verbū retinēt: ⁊ fructū afferūt in patiētia. Nam qui ſecus viā poſiti ſunt: non retinēt verbū: ſed rapit eis ſemen diabolus. q vo ſunt i petra: nō ſuſtinēt in patiētia tentatiōis inſultū ꝓpter imbecillitatē: q vo ſunt in ſpinis nō fructificāt ſꝫ ſuffocantur. GRE. in home. Terra ergo bona fructū ꝑ patientiā reddit: qꝛ nulla ſunt bona que agim⁹: ſi nō equanimiter etiā ꝓximorū mala toleramus. fructū ergo ꝑ patientiā reddūt qꝛ cū humiliter verba ſuſcipiunt poſt flagella ad requiē ſublimiter cum gaudio ſuſcipiuntur.

Nemo aūt lucernā accēdēs operit eā vaſe: aut ſubt⁹ lectū ponit: ſꝫ ſupra cādelabrū ponit: ut intrātes videāt lumē. Nō eſt eni occultū qd̄ nō māifeſtet: nec abſcōditū qd̄ nō cognoſcat: ⁊ in palā veniat. Videte ergo qd audiatis. Qui eni hꝫ dabit illi: ⁊ quicunq; nō habet: etiam quod putat ſe habere

auferetur ab illo.

BEDA. Quia ſupra dixerat apl'is: Uobis datū eſt
noſſe myſteriū regni dei: ceteris aūt in parabolis. nūc oſtē
dit ꝑ eos aliqn̄ etiā ceteris idem myſteriū eſſe reuelandū
dicens: Ne. au. lu. accē. ope. eam vaſe. aut ſub. le. po: ſed
ſu. cāde. po. ut intrā. vi. lumē. EVSE. q. d. Sicut lucerna
accendit ut luceat: nō ut operiat ſub modio vel lecto: ſic
etiā ſecreta regni celoꝝ in parabolis edita: quis lateāt ali
enos a fide: nō tñ penes oēs manifeſtū habebūt ſenſum
vñ ſubdit: Nō eni eſt oc. qd nō mani. ne. abſcō. qd nō co.
⁊ in pa. veniat. q. d. q̄uis plūma in parabolis dicta ſunt: ut
videtes nō videāt: ⁊ audiētes nō intelligāt ꝓpter ſui icre
dulitatē: tot' tñ ſmo patebit. AVG. de que. euā. Uel ali
ter: Totā his verbis typice docet fiduciā p̄dicādi: ne qs
timore carnaliū incōmodoꝝ lucē ſcie abſcondat. vaſis
eni ⁊ lecti noīe carnē: lucerne aūt vocabulo verbuz deſi
gnat: qd ob metū carnaliū incōmodoꝝ occltat: qui ipſam
carnē ꝑponit manifeſtatōi veritatis: ⁊ ea quaſi operit v
bum: qui p̄dicare trepidat. Supra candelabrū aūt ponit
lucernā: qui corpus ſuū miniſterio dei ſubijcit: ut ſupior
ſit p̄dicatio veritatis: ⁊ inferior ſeruit' corporis. ORI
GE. Sed ⁊ qui vult adaptare lucernā p̄ceptoꝝ chriſti
diſcipulis pſuadebit nobis per eā que dicta ſunt de ioan
ne: qm̄ ipſe erat lucerna ardens ⁊ lucens. non decet ergo
eum qui lucernā rōnalem accendit in aīa: abſcondere eā
ſub lecto vbi quis requieſcit: nec ſub aliquo alio vaſe: qꝛ
qui facit hoc nō ꝓuidet intrantibus domū quibus lucer
na parat: ſed oportet ſuperponere candelabrū .i. omnis
eccleſie. CHRY. Hoc aūt dicens inducit eos ad vite
diligentiā docens eos ſtrenuos eſſe quaſi expoſitos a
ſpectib' omniū ac pugnantes in mundo quaſi in theatro
q. d. ne ꝯſidereris q manem' in modica pte mundi: eritis
eni omnibus noti: quia tantā virtutē impoſſibile eſt late
re. MAXI. Uel forſan ſeipm̄ appellat dn̄s lucernā ra
diantē cunctis habitantib' domū .i. mūdū: cum ſit na
turaliter deus: ⁊ factus diſpenſatiue caro: ⁊ ſic quaſi lux
ad inſtar lucerne retinet in teſta carnis per mediam ani
mam: ſicut ꝑ lychnū ignis in teſta lucerne. Uocat aūt cā
delabrū eccleſiā: ſupra quā verbū diuinū effulgens: quaſi
quandā domū illuminat radijs veritatis. Dixit autez
ſimilitudinarie vas aut lectum corporalē cultū legis ſub
quo contineri nō vult. BEDA. Inſtanter aūt nos dn̄s
docet verbo auſcultare ut etiā ⁊ noſtro illud pectore cō
tinue ruminare: ⁊ aliero eructare ſufficiam' audituī. vñ
de ſequitur: Uidete ergo quid audiatis. Qui enim ha.
da. il. ⁊ quicunqꝫ non ha. etiam quod pu. ſe ha. auſe. ab il
lo. q. d. tota intentione verbo quod auditis operam da
te: quia qui amorem habet verbi: dabitur illi ⁊ ſenſus in
telligendi quod amat: at qui verbi audiendi amorēz nō
habet: ⁊ſi vel naturali ingenio: vel litteratorio callere ſe
putauerit exercitio: nulla ſapientie dulcedine gaudebit.
Sepe enim deſidioſus ingeniū accipit: ut de negligentia
iuſtius puniatur: quia quod ſine labore aſſequi poterit:
ſcire contemnit: ⁊ nōnunquā ſtudioſus tarditate intelli
gentie p̄mitur: ut eo maiora p̄mia retributiōis inueniat:
quo magis ſtudio inuentiōis elaborat.

Uenerūt aūt ad illum mater ⁊ fratres eius: ⁊
nō poterant adire eum pre turba. Et nunciatum
eſt illi: Mater tua ⁊ fratres tui ſtant foris volētes
te videre. Qui reſpondens dixit ad eos: Mater
mea ⁊ fratres mei hi ſunt qui verbum dei audiūt
⁊ faciunt.

TYTVS. Derelictis cognatis carnalibus dominus
inſiſtebat doctrine paterne: quia vero deſiderabatur ꝓ
pter abſentiam accedunt ad eū. vnde dicitur: Uene. au.
ad illum ma. ⁊ fra. eius. ⁊ non pote. adi. eum pre turba.
Si audieris de fratribus domini addiſce pietatem: ⁊ i
telligegratiam. nullus enim ſm̄ diuinitatem ſaluatori fra

ter eſt: vnigenitus enim eſt: ſed pietatis gratia cōmunica
uit nobis in carne ⁊ ſanguine: ⁊ factus eſt frater noſter cū
eſſet naturaliter deus. BEDA. Fratres tamen domini
ſm̄ carnez dicuntur: non filij beate Marie genitricis dei
ſm̄ eluidiū: nec filij ioſeph de alia vxore ſm̄ quoſdā pu
tandi ſunt: ſed eorum potius intelligendi ſunt etiam co
gnati. TYTVS. Putabant autem fratres eius: q cuz
eorum audiret p̄ſentiā dimitteret populum reuerſus
maternū nomen: ⁊ flexus amore materno. vnde ſequitur
Et nuncia. eſt il. Mater tu. ⁊ frat. tu. fo. ſtant vo. te vide
re. CHRY. Conſidera quale erat aſtante ei toto po
pulo: ⁊ ab ore eius pendente iam inchoata doctrina: eū
foras extrahere. Ob hoc dominus quaſi increpando re
ſpondit. Sequitur: Qui reſpon. di. ad eos. Mater me.
⁊ fra. me. hi ſunt: qui ver. dei au. ⁊ faciūt. AMB. Mo
ralis magiſter qui de ſe ceteris p̄bet exemplum p̄cer
ptoris ceteris quoniam qui non reliquerit patrē aut ma
trem ſuam: non eſt filio dei dignus. Sententie huic ipſe
primus ſe ſubijcit: non q materne refutet pietatis obſe
quia: ipſius enim preceptum eſt: qui nō honorificauerit
patrē ⁊ matrē morte moriatur: ſed quia paternis ſe my
ſterijs amplius q̄ maternis affectibus debere cognoſcit
neqꝫ tamen iniurioſe refutantur parentes: ſed religioſio
res copule mentis docentur eſſe q̄ corporū: ergo hinc
ut quidam heretici tendiculas aucupantur mater negatur
que etiam de cruce agnoſcitur: ſed neceſſitudinis corpora
li preſcriptorū celeſtis forma p̄fertur. BED. Hi igi
tur qui verbū dei audiunt ⁊ faciunt mater domini vocā
tur: eo q illum quotidie ſuo exemplo vel dicto quaſi par
turiūt in cordibus proximorū: fratres quoqꝫ ſunt eius: cū
⁊ ipſi faciant voluntatē patris eius qui in celis ē. CHRY.
Non autem hoc dixit increpando matrem: ſed eam plu
rimū adiuuando. Nam ſi erga ceteros ſolicitus erat: ut
generaret eis de ſe debitam opinionez: multo magis er
ga matrē: non autem eleuaſſet eam ad illa faſtigia: ſi ſem
per expectaret honorari ut ab eo tanq̄ a filio: non autē cuz
dominū reputaret. THEO. Quidam vero hoc ſic in
telligunt: q chriſto docente quidā inuidentes: ſubſanan
tes euz ſup doctrina eius dixerunt. Mater tua ⁊ fratres
tui ſtant foris volentes te videre: tanq̄ ꝓpter hoc ignobi
lem eum demonſtrarēt. ⁊ ideo qui mentē eorum cogno
uit: ſic eis reſpondit: qm̄ nō nocet vilis conſanguinitas:
ſed ſi ignobilis quis exiſtat: audiat aūt verbū dei: ipſum
cōſanguineū reputat: quia tamen audire ſolum neminē
ſaluat: ſed magis cōdemnat: ſubiungit: Et faciunt. Decet
enim audire ⁊ facere. verbū autem dei dicit ſuā doctrinā
quecunqꝫ enim ipſe dicebat: patris erant. AM. Myſti
ce autem non debuit foris ſtare qui chriſtum querebat.
Unde ⁊ ille ait: Accedite ad eum ⁊ illuminamini. Si eni
foris ſtant: nec ipſi agnoſcunt parentes: ⁊ ꝓpter noſtruz
forſitā ſe nō agnoſcunt exemplū: queadmodū nos non a
gnoſcimur ſi foris ſtemus. Illud quoqꝫ intelligere non
abhorret: quia per figurā parentū demonſtrat iudeos:
ex quibus eſt chriſtus ſm̄ carnē: eccleſiāqꝫ ſynagoge cre
didit preferendā. BED. Inquis enim eo docente venie
tes intrare nequeūt: cauſe ſpiritualiter intelligere dicta ne
gligunt: hoc occupāte autem turba intrauit in domū: quia
differēte iudea gentilitas confluxit ad chriſtum. foris au
tem ſtantes volunt chriſtum videre: qui ſpiritualem in le
ge ſenſum q̄rentes ſeſe ad cuſtodiaz litere foris ſtrepunt
⁊ quaſi chriſtum potius ad docenda carnalia cogunt exi
re: q̄ ſe ad diſcenda ſpiritalia ꝯſentiunt intrare.

Factum eſt autē in vna dierū: ⁊ ipſe aſcendit
in nauiculam: ⁊ diſcipuli eius: ⁊ ait ad illos: Trāſ
fretemus trans ſtagnum. Et aſcenderūt. Et naui
gantib' illis obdormiuit. Et deſcendit ꝓcella vē
ti i ſtagnū: ⁊ ꝯpellebant ⁊ piclitabant. Accedētes
aūt ſuſcitauerūt euz dicētes: p̄ceptor ꝑim'. At ille

ſurgens increpauit ventum ⁊ tempeſtatē aque et
ceſſauit: ⁊ facta eſt tranquillitas. Dixit autem illis
Ubi eſt fides veſtra. Qui timentes mirati ſunt ad
inuicem dicentes: Quis putas hic eſt: Quia ⁊ vē
tis ⁊ mari imperat: ⁊ obediunt ei.

CIRY. Quia diſcipuli omnes beneficiatos a chri
ſto videbant: decebat etiam ipſos ſenſim in beneficijs
chriſti delectari: nō eni ſimiliter quis ꝯſiderat: que fiunt in
alienis corporibus ⁊ in ſuo: ⁊ ideo dominus diſcipulos
⁊ mari ⁊ ventis expoſuit. vñ dr̄: Factū eſt aūt in vna die
rū: ⁊ ipſe aſcendit in vnā nauiculā: ⁊ diſcipuli eius: ⁊ ait
ad illos: Tranſfretem' trans ſtagnum ⁊ aſcenderūt.
CHRY. Uitans quidē lucas qōnē que ſibi fieri poſſet
de temporꝫ ordine: dicit eū in vna dierū intraſſe nauicu
lā. CIRYL. Si aūt vigilante dn̄o accidiſſet tempeſtas
vel nō timuiſſent diſcipuli: vel nō exhortuiſſent: vel non
credidiſſent eū poſſe tale aliqd facere. Quapropter dor
mit p̄ſtans tp̄s timori. Sequit eni: Nauigantib' aūt illis
obdormiuit: ⁊ deſcen. ꝓcel. ven. in ſtagnū. AMBRO.
Supra habes qꝛ pnoctabat in orone: quō hic in tempe
ſtate dormit: ſed exprimit ſecuritas tempeſtatis: quō oī
bus timentib' ſolus intrepidus quieſcebat: ſed quieſcebat
corpis ſomno cū intēderet diuinitatis myſterio: nihil. n.
ſine verbo fit. CIRYL. Cum magna aūt diſpēſatōe vi
eſſe pactū: ne mox poſtq̄ tēpeſtas inuadere cepit nauicu
lā: quererēt ab eo ſuffragiū. Sed poſtq̄ malūz inualuit: ut
manifeſtior fiat diuine maieſtatis ptās. vñ dr̄: Et ꝯpelle
bant ⁊ piclitabant. Qd q̄dē dn̄s pmiſit exercitatōis grā
ut cū ꝯfeſſi fuerint piculū: cognoſcāt miraculi magnitu
dinē. Unde poſtq̄ magnitudo piculi in intolerabilē me
tū eos vrgebat: tanq̄ aliā ſpem nō hñtes ſalutis: niſi ſo
lū ipm dn̄m virtutū eū excitauerūt. Sequit: Acced. au.
ſuſci. eū dicentes: Preceptor pimus. AVG. de con. euā.
Matthe' quidē dicit: Dn̄e ſalua nos pimus. marc' autē
Magr̄ nō ad te attinet: qꝛ perim'. Eadē aūt eſt ſnia exci
tantiū dn̄m volentiūqꝫ ſaluari. Nec op' ē q̄rere: qd ho
rū potius xp̄o dcm̄ ſit: ſiue eni aliqd horū triū dixerint:
ſiue alia vba q̄ nullus euāgeliſtarū ꝯmemorauit: tātūdē
aūt valētia: qd ad rē intereſt: q̄ q̄ etiā hoc fieri potuerit:
ut plurib' eū excitātib' oia hec: aliud aūt ab alio dice
ret. CIRYL. Nō aūt erat poſſibile eos perire exñte cū
eis oīpotēte. vñ illico ſurgit xp̄s qui hz oīum ptātē: ⁊ ſe
dat ꝯfeſtim ꝓcellā ⁊ ventoꝝ impetuz: ⁊ ceſſauit tēpeſtas
⁊ fcā eſt tranquillitas: in quo oñdit ſe deū eſſe: cui i pſalmo
dr̄: Tu dn̄aris ptāti maris: motū aūt fluctuū eius tu mi
tigas. BEDA. Sic igit in hac nauigatiōe dn̄s vtrāqꝫ
vni' eiuſdēqꝫ pſone naturā oñdit: dū is qui ut hō dormit
in naui: furorē maris ut de' verbo coheret. CIRYL.
Simul aūt cū tēpeſtate aquarū: ſoluit tēpeſtatē aiarū. vñ
ſequit: Dixit aūt illis: Ubi eſt fides veſtra: In quo vbo
oñdit q timorē nō facit tētationū inductio: ſed ibecillitas
mentis. Sicut eni aurū ꝓbat in igne: ſic in tentatōib' fi
des. AVGV. de con. euā. Hoc aūt ab alijs euāgeliſtis
alijs verbis dcm̄ eſt. Matthe' eni dicit eū dixiſſe: Quid
timidi eſtis modice fidei: Marc' aūt dicit: Quid timidi
eſtis: ne dū habetis fidē. i. illā pfectā velut granuz ſyna
pis. hoc ergo ⁊ ille ait: Modice fidei. Lucas aūt: Ubi ē
fides veſtra. Et totū quidē dici potuit: Quid timidi eſtis
Ubi eſt fides veſtra: Modice fidei. vnde aliud hic: aliud
ille cōmemorat. AMB. Pacata igit tēpeſtate ad iperiū
xp̄i diſcipuli ſtupefacti miraculo ſuſurrabāt ad inuicem
vnde ſequit: Qui timētes mirati ad inuicē dicētes: Quis
putas hic eſt: qꝛ ⁊ ventis imperat ⁊ mari: ⁊ obediunt ei.
Nō aūt diſcipuli ut ignorātes eū hoc dixerūt ad inuicez
Nouerāt eū deum eſſe ⁊ filiū dei ieſum. admirant aūt in
nate ptātis abundantiā: ⁊ diuinitatis gloriā: q̄uis ſimil
nobis eſſet ⁊ viſibilis ſm̄ carnē. vñ dicūt: Quis eſt hic. i.
qualis ⁊ q̄tus ⁊ in q̄ta virtute ⁊ maieſtate. Imperioſuz

eni eſt opus dn̄atiuū p̄ceptū: nō ſeruilis petitio. BED.
Uel nō diſcipuli ſz naute ⁊ alij mirant qui in naui erant
Allegorice aūt mare vel ſtagnū tenebroſus eſt ⁊ amarus
mūd' eſtus. Nauicula arbor crucis: cuius beneficio fide
les adiuti emerſis mūdi fluctib' obtinēt littus patrie cele
ſtis. AMB. Itaqꝫ dn̄s qui ſe intelligit ꝓpter diuinū in
terras myſteriū veniſſe: relictis nauē aſcēdit parentib'.
BED. Aſcendūt aūt ⁊ diſcipuli admoniti cū eo. vñ ipſe
ait: Siquis vult poſt me venire abneget ſe metipm̄: ⁊ tol
lat crucē ſuā: ⁊ ſequat me. Diſcipulis nauigātib' .i. fideli
bus ſeculū calcātib': ⁊ futuri ſeculi aīo quietē meditanti
bus: ⁊ p ſciſpūs flatū: vel ꝓpriū remigij conatū īſidos
mūdi faſtus certatim p' terga iactātib': ſubito obdormi
uit dn̄s. i. aduenit tp̄s dn̄ice paſſiōis: ⁊ deſcēdit ꝓcella:
qꝛ dn̄o ſomnū mortis in cruce ſubeūte fluct' pſecutiōuz
demoniacis flatib' excitati exurgūt. fluctib' aūt nō dn̄i
patiētia turbat: ſz diſcipuloꝝ ibecillitas cōcutit ⁊ trepi
dat: qui ſuſcitarūt dn̄m: ne eo dormiēte pereāt: qꝛ cuius
mortē viderāt: reſurrectōez optāt: que ſi differret: ipſi in
ppetuū perirēt. Uñ ſurgēs increpat ventū: qꝛ celeri reſur
rectōe p mortē deſtruit ſupbiā diaboli q habebat iperiū
mortis. Tēpeſtatē aūt aque facit ceſſare: qꝛ rabiē iudeo
rū morti ei' inſultantiuz reſurgēs labefacit. AMB. Et
aduertas ſine tentatōe neminē poſſe ex hoc vite curricu
lo demigrare: qꝛ exercitiū fidei tētatio eſt. Subiecti igit
ſum' neſcie ſpiritalꝫ ꝓcellis: ſz q̄ſi puigiles naute guber
natorē excitem' q nō ſeruiat: ſz imperet vētis: q ut laz nō
dormiat ſui corpis ſomno: caueam' tñ ne nr̄i corpis ſom
no nobis dormiat ⁊ quieſcat. Hñ aūt arguunt q p̄nte xp̄o
timebāt: cū vtiqꝫ ibi aderat q pire nō poſſet. BED. Cui
ſile eſt: q poſt mortē diſcipulis apparens exprobrauit in
credulitatē eorū: ⁊ ſic tumidis gurgitib' ſedatis: patefec
cunctis potentiā ſue diuinitatis.

Et nauigauerunt ad regionem gerazenorūz
que eſt contra galileam. Et cum de naui egreſſus
eſſet ad terram: occurrit illi vir quidam qui habe
bat demoniū iam temporibus multis: ⁊ veſtimē
to non induebatur: neqꝫ in domo manebat: ſed i
monumentis. Is ut vidit ieſum procidit ante illū
⁊ exclamans voce magna ⁊ dixit: Quid mihi ⁊
tibi eſt ieſu fili dei altiſſimi: Obſecro te ne me tor
queas. Precipiebat enim ſpiritui immundo: ut
exiret ab homine. Multis enim temporibus ar
ripiebat illuz: ⁊ vinciebatur cathenis ⁊ compedi
bus cuſtoditus ⁊ ruptis vinculis agebatur a de
monio in deſerto. Interrogauit autem illum ie
ſus dicens: Quod tibi nomen eſt: At ille dixit:
Legio. Quia intrauerant demonia multa in euz
Et rogauerunt illum ne imperaret illis ut in abyſ
ſum irent. Erat autem ibi grex porcorum multo
rum paſcentiū in monte: ⁊ rogabant eum ut pmit
teret eis in illos ingredi. Et pmiſit illos. Exierūt
ergo demonia ab homine: ⁊ intrauerunt in por
cos: ⁊ impetu abijt grex per p̄ceps in ſtagnum
⁊ ſuffocatus eſt. Quod ut viderunt factum q pa
ſcebant fugerunt ⁊ nunciauerūt in ciuitatem ⁊ in
villas. Exierunt autem videre quod factum eſt. et
venerunt ad ieſum: ⁊ inuenerunt hominem ſeden
tem a quo demonia exierant: veſtituz ac ſana mē
te ad pedes eius: ⁊ timuerūt. Nunciauerūt āt illis
⁊ qui viderant: quomodo ſanus factus eſſet a le
gione. Et rogauerunt illum omnis multitudo

geraʒenoꝝ:vt diſcederet ab ipſis:q᷑ magno ti
more tenebāt. Jpſe aūt aſcendēs naui reuerſus ē
Et rogauit illū vir a quo demonia exierāt vt cuʒ
eo eſſet. Dimiſit aūt euʒ ieſus dicēs: Redi i domū
tuā:⁊ narra quāta tibi fecit deus. Et abijt per vni
uerſam ciuitatē p̄dicās. quanta feciſſet illi ieſus.
CHRY. Saluator nauigādo vna cū diſcipul' ad por
tū puenit. vñ dicit: Et nauigauerūt ad regio. geraʒe. q̄ ē
ꝯtra galileā. TYTVS: Ueracioꝛa exēplaria nec geraçe
noꝝ h̄ñt: nec gadaroꝝ: ſʒ gergeçinoꝝ. eſt eñi gadara ciui
tas in iudea: ſtagnū aūt vel mare nullaten⁹ inuenit in ea.
ſʒ geraça ciuitas arabie ē: nec ſtagnū nec mare iuxta h̄ñs
Eſt aūt gergeça aqua: gergeſei vrbs antiq̄ iuxta tyberia
dem ſtagnū: circa quā ē rupes ſtagno vicino: in q̄ ōndit
deiectos fuiſſe poꝛcos a demonib⁹: q᷑ tñ geraça ⁊ gada
ra ꝯfiniū h̄ñt cum terra gergeçinoꝝ. veriſimile eſt inde ad
hoꝝ terrā poꝛcos fuiſſe adductos. BE. Geraça eni vrbs
eſt inſignis arabie trans ioꝛdanē iūcta mōti galaad: quā
tenuit trib⁹ manaſſe: nō longe a ſtagno tyberiadis in quo
poꝛci p̄cipitati ſunt. CHRY. Cū aūt dñs deſcēdiſſet a
mari: occurrit ei aliud terribili⁹ miraculū. nā demoniac⁹
tanꝗ̄ ſuus vidēs dñm ſeruitutē ꝯfitet. vñ ſequit: Et cum
egreſ. eſſet ad ter. occur. ei vir quidā q̄ demoniuʒ hēbat
iam tpib⁹ multis. AVG. De cō. euā. ꝙ matthe⁹ duos di
cit fuiſſe demoniacos. marcus ⁊ lucas aūt vnū ꝯmemo
rant: intelligas vnū eoꝝ fuiſſe pſone alicui⁹ clarioꝛis et
famoſioꝛis quē regio illa maxime dolebat: ⁊ ꝓ cui⁹ ſalu
te plurimū ſatagebat. Hoc volētes ſignificare duo euan
geliſte ſolū ꝯmemoꝛandū iudicauerūt: de quo facti hui⁹
fama latius p̄clariuſqꝫ fragauerat. CHRY. Uel lucas
elegit ex illis duob⁹ euʒ q̄ ſenioꝛ erat. vnde flebilius nar
rat eiu' infoꝛtuniū cū ſubdit: Et veſti. nō indue. neqꝫ ī do.
ma. ſʒ in mo. Uiſitāt aūt demones moꝛtuoꝝ ſepulchꝛa:
volētes imbuere hoīes piculoſa doctrina: ꝙ. ſ. moꝛtuo
rū aīe demones fiūt. CIRYL. ꝙ aūt nudus petebat de
functoꝝ ſepulchꝛa: demoniace ferocitatis erat indiciuʒ
ꝑmittit aūt quoſdā diſpēſatiue de⁹ ſubeſſe demonib⁹: ut
nos ꝑpendam⁹ ꝑ eos quales ſunt demones erga nos: ut
rēnuam⁹ eis ſubijci velle: ⁊ ſic vno patiēte edificātur ꝗ̄
plures. CHRY. Quia vo hoiem cū ppl'i fatebant: ac
ceſſerūt demones diuinitatē p̄dicātes ipſius: quā etiaʒ
mare ſua trāquillitate clamauerat. vñ ſequit: Js ut vidit
ieſum pci. ante il. ⁊ excla. vo. ma. ⁊ dixit. CIRY. Attē
das hic timoꝛē annexū audacie ⁊ deſperatiōi multē. ſi
gnū eni diabolice deſparōis eſt in audiēdo dicere: Quid
mihi ⁊ tibi eſt ieſu fili dei altiſſimi: Timoꝛis vo cū p̄cat.
Obſecro te ne me toꝛqueas. Sed ſi noſti eū eſſe filiū dei
altiſſimi: fatearis cū deū celi ⁊ terre: ⁊ coꝝ que ꝯtinent in
eis. Qualit̄ igit non tua imo ſua vſurpas: ⁊ dicis: Quid
mihi ⁊ tibi: Quis aūt p̄ncipū terrenoꝝ diu ſuſtinebit a
barbaris laceſſiri ſuo ſubiectos impio. vñ ſequit: Pꝛeci
pie. n. ſpi. imū. ut exi. ab hoie. Et neceſſitatē p̄cepti ōndit
ſubdens: Multis. n. tē. arri. il. ⁊ vicie. ca. ⁊ cōpe. cuſto. ⁊
ru. vin. age. a demo. in deſerto. CHRY. Unde q᷑ nēo
audebat demoniacū tenere: ipſe chꝛiſtus ad eū vadit al
loquēs ipm. Sequit: Jnterroga. au. il. ie. di. Qd̄ ti. no. eſt
No velut inſci⁹ nomē inquirit: ſed ut ꝯfeſſa peſte quā to
lerabat: virtus curātis gratioꝛ emicaret. BED. Sed et
noſtri tēpis ſacerdotes qui ꝑ exoꝛciſmi grām demones
eijcere noꝛūt: ſolēt dicere patientes nō aliter valere cura
ri: niſi oē qd̄ ab imundis ſpiritib⁹ vigilātes doꝛmiētes ue
ꝑtulerint ꝯfitendo patenē exponāt: ⁊ maxime qñ coꝛpis
humani ꝯcubitū petere ſe ac patrare ꝯfingūt. vñ ⁊ h̄ ꝯfeſ
ſio ſubdit. At ille dixit: Legio. q᷑ intra. demo. mul. in eū.
GRE. niſenus: Jmitātes quidā demones ſupnas mali
cias ⁊ legiones angelicas dicūt ſe legionē: ſicut ⁊ coꝛum
pꝛinceps dicit ſe poſiturū thꝛonū ſup aſtra: ut fiat altiſſi
mo ſilis. CHRY. Poſtꝗ̄ aūt dñs ſupuenerat: demōs
bus creaturā dei ꝯturbantib⁹ putabāt eum ꝓpter exceſ
ſum eoꝝ que fiebāt nō expectare tpe ſupplicij: ⁊ q᷑ cul
pam diffiteri nō poterāt: inſtāt ne cito ſuſtineāt penā. vñ
ſequit: Et roga. il. ne im. il. ut i abyſ. irent. THE. Qd̄ q
dē poſtulāt demones volētes adhuc cū hoib⁹ ꝯuerſari.
CIRYL. Hoc aūt palā eſt ꝙ emule caterue maieſtati di
uine: ieffabili potētia ſaluatoꝛis detrudebant ad inferna.
MAXI. Statuit aūt deus vnicuiqꝫ manerici pctōꝝ
ꝯſonā penā: gehennā ignis ꝓpter carnis incendiū: ſtrido
rē dentiū ꝓpter riſuʒ laſciuū: intolerabilē ſitim ꝓpter vo
luptatē ⁊ crapulā: ꝑuigilē vermē ꝓpter obliquuʒ ⁊ mali
gnū coꝛ: caliginē ꝑpetuā ꝑp ignoꝛantiā ⁊ fallaciā: lymbū
abyſſi ꝓpter ſupbiā: vnde demonib⁹ tanꝗ̄ ſupbis abyſ
ſus delegat. Sequit: Erat aūt ibi grex mul. poꝛ. paſcenti
um in monte. AVG. de cō. euā. Qd̄ marcus dixit cir
ca montē fuiſſe gregē poꝛcoꝝ: lucas aūt in monte nō re
pugnat. grex eni poꝛcoꝝ tam magn⁹ fuit: ut aliqd ei⁹ eſſet
in monte aliqd circa montē: erāt eni duo milia poꝛcoꝝ
ſicut marcus exꝑſſit. AMB. Demones aūt celeſtis lu
minis claritateʒ ſuſtinere nō poterāt: ut q̄ oculos dolent
radios ſolis ferre nō pñt. CIRYL. Et iō turba imūdo
rū ſpūuʒ petit mitti in ꝯfoꝛmē ſibi gregē imundoꝝ poꝛ
coꝝ. Sequit: Et roga. euʒ: ut pmit. eos in il. ingredi.
ATHA. in vita antonij: Qd̄ ſi ſup poꝛcos ptātē nō ha
bent: multo magis nullū habent dominiū ꝯtra homies
factos ad imaginē dei. opoꝛtet ergo deū ſoluʒ timere: cō
temnere aūt illos. CIRYL. Dñs aūt ꝯceſſit eis ptāteʒ
ut hoc inter cetera fiat nobis cauſa ſalutis ⁊ robori ſpei
Sequit: Et pmiſit illos. Conſiderare ergo oʒ ꝙ demo
nes praui ſunt ⁊ hoſtiles his qui eis ſunt ſubditi: ut pōt
patere ex eo ꝙ p̄cipitauerūt ⁊ ſuffocauerūt in aquis. vñ
ſequit: Exie. ergo demo. ab ho. ⁊ intra. in poꝛ. ⁊ ipe. abijt
grex ꝑceps in ſta. ⁊ ſuffo. eſt. Et ideo cōceſſit eis chꝛiſt⁹
petētib⁹: ut ex euētu appeat ꝙ ſint crudeles. Erat etiā ne
ceſſariū oſtendere filiū dei ꝓuidentiā rerū hr̄e nō minus
ꝗ̄ pꝛ: ut equalitatis decoꝛ in vtroqꝫ appeat. TYTVS.
Fugā aūt paſtoꝛes arripiūt: ne cum poꝛcis perirēt. vnde
ſequit: Qd̄ ut vide. fa. qui paſce. fu. ⁊ nūcia. in ciu. ⁊ i vil.
⁊ hmōi terro. ciui. intulerūt. Duxit aūt eos ad ſaluatoꝛē
damni neceſſitas. Sequit: Exie. au. vide. qd̄ fa. eſt: ⁊ ve.
ad ieſum. Ubi ꝯſidera ꝙ dum deus hoies punit in reb⁹
ꝯfert beneficiū aiabus. Cum aūt ꝑfecti eſſent: viderūt ſa
nū eum qui iugiter vexabat. Sequitur: Et inue. ho. ſe. a
quo demo. exi. veſtitū. Qui antea ꝯtinuo nudus erat: ac
ſana mēte ad pedes eius. nō eni diſcedit a pedib⁹ a qui
bus eſt nact⁹ ſalutē: ⁊ ſic agnoſcētes ſignū: mirati ſūt paſ
ſionis remediū: ⁊ obſtupuerūt in facto. Sequit: Et timu
erūt. Hoc aūt ſcḿ ptim viſu comperiūt: ptim verbis au
dierāt. Sequit: Nūciauerūt aūt illis qui viderāt quō ſa
nus factus eſt a legione. Opoꝛtebat aūt eos ſupplicare
dño ne inde recederet: ſed cuſtos eſſet regionis ne demo
nes haberēt acceſſuʒ ad eos: ſʒ pꝛe timoꝛe ꝓpriā ſaluteʒ
amiſerūt: rogātes ſaluatoꝛē recedere. Sequit: Et rog. il.
om. multitu. regiōis geraçenoꝝ ut diſcederet ab ipſis: q᷑
timoꝛe magno tenebant. THEO. Timebāt eni ne ite
rum damnū aliquod paterentur: ſicut paſſi fuerant i ſub
merſione poꝛcoꝝ. CHRY. Attendas aūt chꝛiſti hu
militatē: poſtꝗ̄ enim collatis a ſe talib⁹ beneficijs emitte
bant eum: nō obſtat ſed diſcedit: eos qui ipſos indignos
ſua doctrina ꝓmulgauerāt relinquēs. Sequit: Jpſe autē
aſcendēs naui reuerſus eſt. TYTVS. Sed eo deſcen
dēte ille qui paſſus fuerat a ſaluatoꝛe nō diſcedit. Sequi
tur: Et rogabat illū a quo demonia exierāt: ut cū eo eēt.
THEO. Nam ſicut expertus timebat ne foꝛte dēga
tus a ieſu rurſus demonibus eſſet paratus: dominus au
tem oſtendit ei ꝙ ꝗ̄uis non ſit cum eo pꝛeſentialiter: ta
men poteſt eum gratia ſua ꝓtegere. Sequitur eniʒ: Dimi
ſit aūt eū ieſus dicens: Redi in domū tuā: ⁊ narra ꝗ̄ta ti
bi fecit deus. Non autem dixit: Quanta tibi feci ego

foꝛmam pꝛebens humilitatis: vt rectitudines noſtras re
feramus in deum. TYTVS. Nec tamen pꝛeuaricatur
in lege veritatis: quicquid enim filius operat: pater ope
ratur: Cur aūt qui vbiqꝫ omnes liberatos mōebat nulli
dicere huic liberato a legione dicit: narra ꝗ̄ta tibi fecit
deus: q᷑ ſ. tota regio illa deū ignoꝛabat irritita cultibus
demonū. Uel verius: quādoquidem ad patrē retoꝛquet
miraculū dicit: Narra: cū vero loquitur de ſeipſo mōet
nulli dicere. Jlle aūt qui liberatus eſt a demonib⁹: noue
rat deū eſſe ieſum: ⁊ iō predicauit quāta fecit illi ieſus.
Sequitur eni: Et abijt per vniuerſam ciuitateʒ p̄dicans
ꝗ̄ta illi fecit ieſus. CHRY. Et ſic illos qui ſe indignos
ſua doctrina ꝓmulgauerāt derelinquēs ſtatuit eis eum
in magiſtrū qui fuerat demonibus liberatus. BE. My
ſtice aūt geraʒa ſignificat nationē gentiū quās poſt paſſi
onem: ⁊ reſurrectionē ſuā dñs per p̄dicatoꝛes viſitauit
vnde geraſa vel gergeſi vt quidā legūt: interpꝛetat colo
num eijciens. i. diabolum a quo pri⁹ incolebat: vel adue
na ꝓpinquās qui pꝛius longe erat. AM. Lʒ aūt diſcoꝛ
det numerus curatoꝝ a chꝛiſto ſcḿ lucam ⁊ mattheū tñ
ꝯcoꝛdat myſteriū. Ut eni iſte qui habebat demoniū po
puli gentilis eſt figura: duo quoqꝫ illi ſimiliter figura po
puli gentilis accipiūt: quoniā cū tres filios noe genera
uit: ſem cham ⁊ iaphet: ſem tantūmō familia i poſſeſſio
nem aſcita eſt dei: ex duob⁹ illis diuerſarū nationuʒ po
puli pullularūt: qui multis inquit tēpoꝛib⁹ habebat de
moniū: vt pote q᷑ diluuio vſqꝫ ad aduentū dñi vexabat
Nudus aūt erat: q᷑ tegumentū nature ſue ⁊ virtutis ami
ſit. AV. de que. euā. Jn domo nō habitabat: hoc eſt in
ꝯſcia ſua nō requieſcebat. Jn monumētis manebat. i. in
moꝛtuis operib⁹ hoc eſt peccatis delectabat. AM. Ut
quid ſunt coꝛpoꝛa ꝑfidoꝝ: niſi quedā ſepulchꝛa i q̄bus
dei verba nō habitat: AVG. de que. euā. Quod aūt cō
pedibus ferreis ⁊ cathenis ligabat ſignificat graues ⁊
duras leges gentiū: quibus ēt in eoꝝ republica peccata
cohibent: ꝙ aūt vinculis talib⁹ diruptis agebat a demo
nio in deſertū: ſignificat ꝙ ēt ipſis traſgreſſis legibus ad
ſcelera cupiditate ducebat: que iā vulgarē ꝯſuetudinem
excederet ꝙ vero ideo legio demonū erat: ſignificate ſūt
gentes que multis demonib⁹ ſeruiebāt. ꝙ in poꝛcos pa
ſcentes in montib⁹ demōia ire cōceſſa ſunt: ſignificāt ēt
imundos ⁊ ſupbos hoies q̄bus demonia dominantur
ꝑp idoloꝝ cultus. AM. Poꝛci. n. hi ſūt: qui imūdoꝛuʒ
vſu animaliū vocis ⁊ rōis expertes: luculētis vite ſue acti
bus: naturaliū coinquinauerūt oꝛnamēta virtutū. AV.
de que. euā. ꝙ aūt in ſtagnū p̄cipitati ſunt: ſignificat ꝙ iā
clarificatur eccleſia: ⁊ liberato populo gētiū a dominati
one demonioꝝ in abditis: agūt ſacrilegos ritus ſuos q̄
chꝛiſto credere noluerūt: ceca ⁊ ꝓfunda curioſitate ſub
merſi. AM. Jmpetu aūt ferūtur in p̄ceps: qm̄ nulli⁹ me
riti ꝯtēplatione reuocātur: ſʒ tanꝗ̄ de ſuperioꝛib⁹ ad in
ferioꝛa per ip̄robitatis ꝓcliue detruſi: inter fluenta mun
di huius intercluſo pereūt ſpūs cōmeatu. Neqꝫ. n. in his
qui fluido eſtu voluptatis huc atqꝫ illuc ferunt illi⁹ ſpi
ritus pōt eſſe vitale cōmerciū. Uidemus igit: q᷑ hō ipſe
ſue eſt auctoꝛ erūne: nam niſi q̄ſ poꝛci moꝛe vixiſſet: nun
ꝗ̄ accepiſſet in eū diabolus ptātē: aut ſi accepiſſet nō vt
perderet: ſed vt probaret. ⁊ foꝛtaſſe diabol⁹ q᷑ poſt dñi
aduentū bonos iā deꝑdari nō poterat: nō oium hoium
ſed leuiū querit interitū: vt latro nō armatis ſed inſidiat
inermibus. Uiderunt hoc mgr̄i gregū ⁊ fugerūt: Neqꝫ
enim vel philoſopie pꝛofeſſoꝛes vel pꝛincipes ſynagoge
pereuntibus populis poſſūt ferre medicinā. ſolus ē chꝛi
ſtus qui aufert peccata populoꝝ. AV. de que. euā. Uel
ꝙ poꝛcoꝝ paſtoꝛes fugientes iſta nunciauerūt ſignificat
quoſdā pꝛimates ipioꝝ tanꝗ̄ chꝛiſtianam legem fugien
tes: potentiā tñ eius pergentes ſtupendo ⁊ mirando p̄di
care. ꝙ aūt geraſeni cognoſcentes qd̄ factū eſt: rogant ie
ſum vt ab eis diſcederet magno timoꝛe perpulſi: ſignifi
cat magnitudinem vetuſta ſuauitate delectataʒ: honoꝛa
re quidem ſed nolle pati chꝛiſtianam legeʒ: dum dicunt
ꝙ eam implere non poſſunt. Admirantes tamen fideleʒ
populum a pꝛiſtina perdita conuerſatione ſanatū. AM
BRO. Uel in geraſenoꝝ ciuitate ſpecies ſynagoge vide
tur exiſtere qui rogabant vt diſcederet: quia timoꝛe ma
gno tenebantur. Jnfirma enim mens non capit dei vbū
nec poteſt pondus ſuſtinere ſapiētie: Et ideo diutius mo
leſtus nō fuit: ſed aſcendit ab inferioꝛibus ad ſuperioꝛa
ſynagoga. ſ. ad eccleſiam: ⁊ egreſſus ē ꝑ ſtagnū. nemo eniʒ
de eccīa ad ſynagogā ſine piculo tranſit ſalutis: ſed ille
qui de ſynagoga ad eccleſiam tranſire deſiderat: cruceʒ
ſuam tollat: vt diſcrimen euadat. AVGV. de con. euan.
Quod aūt ille ſanatus cupit iam eſſe cum chꝛiſto: ⁊ dici
tur ei. Redi in domum tuam: ⁊ narra quanta tibi fecit de
us: ſic intelligitur: vt ſic q̄ſq̄s intelligat poſt remiſſioneʒ
peccatoꝝ redeundum ſibi in ꝯſcientiam bonā ſicut in
domum ⁊ ſeruiendum euangelio pꝛopter alioꝛum ſalu
tem: vt deinde cum chꝛiſto requieſcat: ne cum pꝛepꝛope
re vult eſſe cum chꝛiſto negligat myſterium pꝛedicatio
nis fraterne redemptioni accommodatum.

Factū eſt aūt cū rediſſet ieſus excepit illū tur
ba. Erāt aūt oēs expectātes eū. Et ecce vēit vir cui
nomē iairus: ⁊ ipe p̄nceps ſynagoge erat: ⁊ cecidit
ad pedes ieſu rogans: eū ut itraret in domū ei⁹: q᷑
vnica filia erat ei fere ānoꝝ duodeci: ⁊ hec mori
ebat. Et cōtigit dū iret: a turbis ꝯp̄mebat. Et mlr
q̄dā erat in fluxu ſanguis ab ānis duodeci: q̄ i me
dicos erogauerat oēm ſbāʒ ſuam: nec ab vllo po
tuit curari. Acceſſit retro ⁊ tetigit fimbriā veſtimē
ti eius: ⁊ cōfeſtiʒ ſtetit flux⁹ ſanguis ei⁹. Et ait ieſus
Quis ē qui me tetigit. Negātib⁹ aūt oib⁹ dixit petr⁹
⁊ qui cū illo erāt: Preceptor: turbe te cōp̄mūt ⁊
affligūt ⁊ dicis qs me tetigit. Et dixit ieſus: Tetigit
me aliquis: Nam ⁊ ego noui virtutem de me ex
iſſe. Uidens autem mulier: quia non latuit: tre
mens venit ⁊ pꝛocidit ante pedes eius: ⁊ ob quā
cauſam tetigerit eum indicauit coꝛam omni po
pulo. ⁊ quemadmodum confeſtim ſanata ſit. At
ipſe dixit ei. Filia fides tua ſaluam te fecit. Uade
in pace.

AVG. de con. euan. Poſt narratum ante geraſenos
miraculum: tranſit ad narranduʒ de archiſynagogi filia
dicens: Fa. eſt au. cum re. ie. exce. il. tur. Erant enim om.
expec. eum. THEO. Simul quideʒ pꝛopter doctrinā
⁊ pꝛopter miracula. AVGT. de con. euan. Quod vero
adiungit: Et ecce vir cui no. iairus. non continuo factuʒ
accipiendum eſt: ſed pꝛius illud de conuiuio publicano
rum: ſicut narrat mattheus: cui rei ſic coniungit hoc: vt
non poſſit aliud factum ꝯſequenter intelligi. TYTVS.
Eſt aūt poſitum nomen iudeoꝝ cauſa qui tunc noue
runt quod accidit: vt nomen demonſtratio miraculi fi
at. Acceſſit aūt non aliquis infiꝛmoꝝ: ſed pꝛinceps
ſynagoge: vt magis obturbarentur iudeoꝝ oꝛa. vnde
ſequitur. Et ip. p̄n. ſyna. erat. Acceſſit aūt ad chꝛiſtuʒ cā
neceſſitatis: vrget enim aliquando doloꝛ ad agenduʒ ea
que decent ſcḿ illud pſalmi: Jn chamo ⁊ freno maxillas
eoꝝ conſtringe: qui nō appꝛoximant ad te THEO.
Unde neceſſitate inſtante cecidit ad pedes eius. Sequit
Et ceci. ad pe. ieſu. Decebat autē vt abſqꝫ neceſſitate co
gente caderet ad pedes eius: ⁊ cognoſceret ipſuʒ deū eē.
CHRY. Sed conſidera eius ſertiā: q̄rit. n. a xp̄o vt in
domum veniat: Sequitur: Rogans eum vt intra. in do.
eius ignoꝛans ſciʒ ꝙ abſens poterat liberare. nam ſi

ſciuiſſet dixiſſet ſicut centurio. Dic verbo ⁊ curabit filia mea. GRECVS. Cā aūt aduētus eis ponit cū ſubdit. Quia vni. fi. erat illi domus fundamētū ſucceſſio generis. Fere annorū. xij. in ipſo. ſ. flore etatis: ⁊ hec moriebatur. pro thalamis efferēda ad tumulū. CHRY. Aduenerat aūt dñs: nō vt iudicaret mūdū: ſed vt ſaluaret. q̄ppter nō examinat dignitatē petētis: ſed equanimit arripit opus ſciēs φ malus erat futurū qd̄ ḡrebatur: vocabatur aūt ad remediū egrotātis: nouit aūt ſe ſuſcitaturū iam mortuā inſerturū terrenis firmā ſpē reſurrectionis. AM. Suſcitaturus aūt mortuā ad faciendū fidē: emorroiſſam ante curauit: ſic vt ⁊ reſurrectio tpalis i paſſiōe dñi celebrabatur: vt ppetua illa credatur: Et contigit dū iret a turba cōpmebatur. CI. Quod maximū erat iudicium φ verā carnē iduerat: ⁊ oēm ɔculcaret ſupbiā neq̧ enim a longe ſeq̄bātur: ſed eū circūdabāt. GRE. Quedam aūt mlr graui morbo detēta: ob cuꝰ infirmitatis curam medici oēs diuitias cōſumpſerāt: ſolā ſpē in tanta diffidentia reppit: vt pcideret dño de qua ſequr: Et mulierque. erat in flu. ſan. ab an. xij. que i me. ero. ō. ſub. ſuā nec ab il. po. cu. ac. retro. TYTVS. Qualiter aūt nō ꝑe digna pcōio hec mulier: q̄ viribus extinctis corporeis ob cōtinuū ſanguinis fluxū: ⁊ tāto pplo cō currēte circa illū affectu roborata ⁊ fide petierat pplm: ⁊ retro latens tetigerat fimbriā veſtimēti. Sequitur: Teti. fim. veſti. eiꝰ. CI. Neq̧ eni licebat imūdis vel tangere queq̄ ſcōꝝ: vel appropiquare viro ſcō. CHRY. R m aūt legis huiuſ mōi paſſio reputabat imūdicia magna. alr ēt: Nondum eni nec ipſa hēbat dignā opinionē de eo nō. n. putauiſſꝫ latere: ſed tamē cōfiſa de ſanitate accedit. THE. Sicut aūt cū aliquis ocłꝫ lucerne lucēti adhibet aut igni ſpinas ſtatim opantur: ſic quidē qui fidē affert potēti curare ſtatī curationē cōſeqtur: Et ɔſe. ſte. flu. ſan. eiuſ. CHRY. Nō aūt ſola veſtimēta ipſius mulierē ſaluauerūt: nā ⁊ multi eſ ſortiti ſūt ea intra ſe: ſꝫ fidei eius intētio. THEO. Credidit eni ⁊ ſaluata eſt. ⁊ vt cōgruū fuit prio tetigit chriſtū intellectualiter: deinde corporaliter. GRECVS. Audiuit aūt dominus tacitas mulieris cōſiderationes tacens liberauit tacentē: paſſus ſua ſponte ſanitatis rapinā: ſꝫ poſtea miraculū publicat vnde ſequitur: Et ait ieſus: qs eſt qui me tetigit. CI. Non eni latuit dominū ppetratum miraculū ſed qui cūcta cognoſcit: quaſi neſciret īterrogat. GRECVS. Neſciētibus aūt diſcipulis qd̄ querebatur ſed putātibus de ſimplici quodā tactu dicere: domini q̄ſtioni reſpondēt. Sequitur eni: Negantibus aūt om. di. pe. ⁊ qui cū illo erāt: pceptor turbe te comp. ⁊ affli. ⁊ dicis: quis me tetigit: Et iō dominus tactū ſua reſpōſione diſtinguit. Sequitur eni: Et dixit il. ieſus: Teti. me ali. ſi cut ēt dicebat. Quis hēt aures audiēdi audiat. φuis oēs habeāt huiuſmōi corporalē auditū: ſed nō ē vere audire ſi audiatur icaute: nec vere tāgere: ſi ifideliter tangantur. CI. Propalat aūt cōſequēter qd̄ factū eſt: cū ſubdit: Nā ⁊ ego noui virtutē de me exiiſſe: Materialius reſpondet ſm opinionem audientiū ꝫ tn̄ nobis manifeſtat φ ipſe verus eſt deus: ⁊ ex eo quod pdigialiter factuꝫ eſt ēt ex ſermonibꝰ trāſcendit. n. naturā noſtrā ⁊ forſan angelicā poſſe queq̄ vtutē emittere q̄ſi a ppria nā. Cōuēit aūt hoc ſoli ſupme naē: nulla nāq̧ creaturarū aliquā gerit ſaluādi ptātē vel ēt aliqua alia. ſ. miracula faciēdi: ſed diuinitus preſtitā. non eni ambitioſe glorie non dimiſit latere diuine virtutis oſtenſionē qui multotiēs pceperat taceri ſua miracula: ſed quia ſpectabat ad vtilitatem eorum qui vocabantur per fidem ad grām. CHRY. Primo enim ſoluit femineum metum: ne remorſum cōſciētie pateretur quaſi ſurripiēs grām. Secūdo corrigit eaꝫ: quia latere putauerat. Tertio fidem eius exprimit cūctis: vt ⁊ aliȷ̄ imitētur. pditq̧ nō minus miraculū retētione ſanguinis: dum oſtendit ſibi cūcta patere. CI. Inſup princi pem ſynagoge perſuadebant indubitabiliter credere φ a laqueis mortis eripiet filiā eius. CHRY. Ob hoc āt dñs nō ſtatim eā manifeſtauerat: vt oſtenſo φ oīa ſibi liquent: faciat mulierē pdicare qd̄ factū eſt: vt ſuſpitiōe miraculum careat. vn̄ ſequit: Videns aūt muli. q nō la. eum tre. ve. ⁊ pci. ante pedes eius: ⁊ ob quā cām teti. eū indi. co. om. po. ⁊ queād. cōfeſtim ſa. ſit. ORIGE. Eādē autē ſanitatē quam nacta eſt mulier ex ɔtactu vbis ɔfirmauit ſaluator. vn̄ ſeqt: At ipe dixit illi: fi. fi. t. te ſal. fe. vade i pace. i. eſto ſana tuo flagello: ⁊ ſanat qdē prio p fidē aīaꝫ deinde vo corpus. TITVS. Vocat aūt filiā iā fidei cauſa ſanatā. fides eni grām adoptionis ipēdit. EVSE. in ecc. hiſto. Dicūt aūt hanc mulierē in paneade que eſt ceſarea philippi: vnde fuit diuūda ſtatuiſſe triūphos iſignes collati ſibi beneficȷ̄ a ſaluatore: ſtabat nāq̧ ſuper altā baſiꝫ ad limina domus eius eneū ſimulacrū mulieris flexis genibus: manibuſq̧ iunctis quaſi pcaret: ex cuiꝰ oppoſito aliud erectū ſimulacrū ad inſtar viri: eiuſdēq̧ materie amictū diploide ⁊ manū verſus mulierē extendēs: aū cuius pedes ſup ipſā baſim aliena ſpecies plante orta: q̄ vſq̧ ad enee diploidis oras pingēs medicina omniuꝫ paſſionū eſſe ferebatur. Hanc aūt ſtatuā dicebat repreſētare chriſtū: quā maximus deſtruxit. AM. Myſtice āt reliquerat in geraſenis ſynagogā chriſtus: ⁊ quē ſui non receperant: recepimus alieni. BE. Vel in fine ſeculi dñs eſt ad iudeos rediturus: atq̧ ab eis per fidei ɔfeſſioneꝫ libenter excipiendus. AM. Quē aūt putamꝰ ſynagoge principem: eſſe niſi legem cuius ɔtēplationeꝫ dñs ſynagogam nō penitꝰ dereliquit. BE. Vel princeps ſynagoge moyſes intelligitur: vnde bene iairus. i. illuminās vel illuminatus vocat: q qui accipit verba vite dare nobis ⁊ per hoc ceteroſ illumiat. ⁊ a ſpūſancto illumiatur. cecidit tā archiſynagogus ad pedes ieſu: q legiſlator cum tota patrū pgenie chriſtū in carne apparenteꝫ longe ſibi preferendū eſſe cognouit. Si eni caput chriſti deus: conuenienter pedes accipiēdi ſunt icarnatio q̄ua terram nr̄e mortalitatis tetigit. rogauit aūt intrare in domū eius: q eius videre deſiderabat aduentū. Filia āt vnica eius eſt ſynagoga: que ſola legali eſt inſtitutione cōpoſita: q̄. xij. etatis anno: hoc ē tpe pubertatis appropinquāte moriebatur: q nobilit a pphetis educata: poſtq̄ ad itelligibiles annos puenerat: in quibus ſpirituales deo fructus gignere debebat: ſubito errorū lāguore cōſternāta: ſpiritalis vite viā amiſit. ⁊ ſi chriſtus nō ſuccurreret corruiſſet in mortē: ad puellā aūt ſanandā pergens dñs a turba cōprimitur q genti iudee ſalutaria monita prebēs: carnalium populorū eſt ɔſuetudine grauatus. AM. Ad hanc aūt principis filiā dum pperat dei verbū vt ſaluoſ faceret filios iſrl: ſancta eccleſia ex gentibꝰ ɔgregata que inferiorum lapſu criminū deperibat: paratā aliȷ̄s fide prerīpuit ſanitatē. BEDA. Dupliciter aūt ſanguinis fluxus pōt intelligi: hoc eſt ⁊ ſuper idolatrie pſtitutione: ⁊ ſup his que carnis ⁊ ſanguinis oblectatione patrātur. AM. Quid aūt ſibi vult φ hec principis filia annorū duodecim moriebatur: ⁊ mulier iſta fluxu ſanguinis ab annis duodecim laborauit: niſi vt intelligatur: q q̄ diu ſynagoga viguit: laborauit eccleſia. BE. Vna eni pene ſeculi etate ſynagoga in patriarchis naſci cepit: ⁊ gentiliuꝫ natio nem idolatria fedauit. AM. Sicut aūt illa in medicis erogauerat oēm ſubſtantiā ſuā: ita congregatio gentium amiſerat oīa dona nature. BE. Medicos aūt intellige ſiue falſos theologos ſiue philoſophos: legūq̧ doctores ſecularium: q multa de virtutibus vitȷ̄ſq̧ differētes: vtilia ſe viuēdi iſtituta mortalibus dare promittebāt: ſeu ipos imūdos ſpūs q̄ velut hoībꝰ cōſulēdo: ſe pro deo colendos ingerebāt: qbꝰ audiendis gētilitas: quātomagis naturalis induſtrie vires expēderat: tāto minꝰ potuit ab iniquitatis ſue ſorde curari. AMBRO. Audiens autem egrotare populū iudeorū: ſperare cepit ſalutis ſue remedium. Tempus veniſſe cognouit: quo medicus adeſſet de celo: ſurrexit ut occurrēt fide pmptior: pudore contractior. hoc eni eſt pudoriſ ⁊ fidei agnoſcere infirmitatē: nō deſpare veniā: verecūda ergo fimbriā tetigit: fidelis acceſſit: religioſe credidit: ſapiēs ſanatā ſe eſſe cognouit: ſic ſancta plebs gentiū que deo credidit: peccati erubuit ut deſereret: fidē detulit ut crederet: deuotionē exhibuit ut rogaret: ſapientiā induit ut ſanitatē ſuā ipſa ſentiret: fiduciā ſumpſit: ut fateretur φ pripuiſſet alienū. Retro aūt tangit chriſtus: q ſcriptū eſt: Poſt dñm deū tuū ambulabis. BED. Et ipſe ait: Siquis mihi miniſtrat: me ſequat. ſiue q pn̄tē in carne dñm nō videns: vel q pactis diſpenſatōis ſacris p fidem cepit veſtigia eiꝰ ſubſequi. GRE. iȷ̄. mora. Premēte aūt turba vna redemptorē noſtrū mulier tetigit: q carnales quiq̧ in eccleſia eum ɔprimunt a quo longe ſunt: ⁊ ſoli tangunt qui huic veracit humiles adiūgunt. Turba igit pmit: ⁊ nō tangit: q ⁊ iportuna ē pn̄tia: ⁊ abſens p vitaꝫ. BEDA. Vel vna credula mulier dñm tangit: quia q̄ diuerſis hereſibꝰ inordinate affligitur: ſolo catholice eccleſie corde fideli querit. AM. Non eni credūt q̄ opprimūt: credūt qui tangunt. fide tāgit chriſtus: fide videt. Deniq̧ ut fidē credentis exprimeret dicit: Ego cognoui virtutē de me exiiſſe: qd̄ eſt euidentius indiciū: q nō intra poſſibilitatē ɔditiōis humane atq̧ intra corpis clauſtrū diuinitas coartata eſt: ſed vltra fines noſtre mediocritatis virtus exundat eterna. nō eni hūana opē plebs gentiū liberat: ſed dei munꝰ eſt ɔgregatio nationū: que etiā breui fide miſericordiā inclinat eternā. Nam ſi ɔſideremꝰ quāta ſit fides nr̄a: ⁊ intelligamꝰ q̄tus ſit dei filius: videmꝰ q cōpatiōe eius fimbriā tm̄modo tangimꝰ. ſupiora vo veſtimenti eius nequiuimꝰ attingere. Si igit ⁊ nos curari volumꝰ fide tangamꝰ fimbriā chriſti: nō aūt latet eū quicūq̧ tetigerit. Beatꝰ q̄ extremā ptē verbi tetigerit: nā totū quis pōt ɔprehendere.

Adhuc illo loquente: venit quidā ad principem ſynagoge dicenſ ei: quia mortua eſt filia tua noli vexare illum. Ieſus aūt audito hoc verbo reſpondit patri puelle: Noli timere: Crede tantū et ſalua erit. Et cum veniſſet domū: nō permiſit itrare ſecum quēquā niſi petrū ⁊ iacobū ⁊ iohanneꝫ ⁊ patrē ⁊ matrem puelle. Flebant aūt oēs ⁊ plangebant illam. At ille dixit: Nolite flere. Non eſt mortua puella: ſed dormit. Et deridebant eū: ſciētes quia mortua eſſet. Ipſe aūt tenens manuꝫ eiꝰ clamauit dicens: Puella ſurge. Et reuerſus ē ſpiritus eiꝰ ⁊ ſurrexit continuo. Et iuſſit illi dare mā ducare. Et ſtupuerūt parētes eius quibꝰ precepit ne alicui dicerent qd̄ factuꝫ erat.

CHRY. Oportune dñs expectabat puelle mortem: ut ppalaret reſurrectiōis miraculū: ppter qd̄ ⁊ tardius incedit: ⁊ loquit cū mliere diutius ut archiſynagogi filia expiraret. ⁊ huiꝰ aduentꝰ nūciȷ̄ aduenirēt. vn̄ di: Adhuc illo loquente ve. q̄. ad pn. ſyna. di. ei q mor. eſt fi. tu. no. vex. il. AVG. de cō. euā. Sed cū matheꝰ archiſynagogū nō moriturā filiā ſuā: narret dño nūciaſſe: ſed oino defunctā. lucas aūt ⁊ marcus nondū mortuā: vſq̧ adeo ut dicant veniſſe poſtea qui mortuā nunciarēt: ɔſiderandū eſt ne repugnare videat. Et intelligendū eſt breuitati hoc cā mattheū potius dicere voluiſſe: rogatū eſſe dñm ut faceret qd̄ eum feciſſe manifeſtū eſt. ſ. mortuā ſuſcitaret. Attendit eni nō verba patris de filia ſua ſed qd̄ eſt potiſſimū voluntatē. Sane ſi aliȷ̄ duo vel quiſq̄ eoꝝ patrē commemoraſſet dixiſſe: qd̄ venientes de domo dixerūt: ut iā nō vexaret ieſus: q puella mortua fuiſſet: repugnarēt eius cogitatōi verba que poſuit mattheꝰ. Nunc vo illud nunciātibꝰ ⁊ phibentibꝰ ne magr̄ veniret: nō legit φ ipſe ɔſenſerit. vn̄ dñs nō diffidentē rephendit: ſꝫ credentē roborat ɔfirmauit. vn̄ ſequit: Ieſus aūt au. hoc ver. reſp. pa. pu. no. ti. ſed crede tm̄: ⁊ ſalua erit. ATHANA. Fidem dñs exigit ab inuocantibꝰ eū: nō q indiget adminiculo alioꝝ: ipſe nāq̧ ⁊ dñs ⁊ largitor eſt fidei. Sꝫ ne videret ex acceptiōe pſonaꝝ ſua dona ɔferre: oſtēdit φ credentibꝰ fauet: ⁊ ne ſine fide accipiāt beneficia: ⁊ ea pi fidelitatē aboleāt. vult eni benefaciēs durare grām: ⁊ ſanās incōcuſſum pmanere remediū. THEO. Mortuam aūt ſuſcitaturꝰ elecit oēm quaſi nos docēs abſq̧ inani glīa eſſe: ⁊ nihil ad demonſtrationē facere. ⁊ φ cum qs dꝫ miracula ppetrare nō decet ipm eſſe in medio plurimorū: ſed ſolitariū ⁊ ab aliȷ̄s ſeparatū. vn̄ ſequit: Et cum puē. ad do. nō pmit. intra. ſecū quēq̄ niſi petrū ⁊ ioannem ⁊ iacobū: ⁊ patrē ⁊ matrē puelle. Solos aūt hos intromiſit tanq̄ diſcipulos: diſcipuloꝝ vertices: ⁊ potētes miraculū occultare. nō eni volebat ipm ante tps pluribꝰ reuelari: forte ppter inuidiā iudeoꝝ. Sic ⁊ cum qs nobis inuidet: nō debemꝰ iuſticias nr̄as ei reuelare: ne ei maioris inuidie occaſio tribuat. CHRY. Ceteros aūt diſcipulos nō aſſumpſit: puocās eos ad appetitū maiorem ob id quoq̧ φ nōdū erant plene diſpoſiti: ut ⁊ aliȷ̄ iſtos imitent. Aſſumpſit etiā parētes in teſtes: ne qs dicet poſſet fallax eſſe reſurrectiōis indiciū. Ad hoc etiā illud nota φ deflentes excluſit a domo: ⁊ indignos oñdit hiꝰ viſiōe. Sequit eni: Flebant eni oēs ⁊ plangebāt illā. Qd̄ ſi tunc excluſit multomagis nūc: nūc eni nō duꝫ patuerat in ſomnū mortē fuiſſe ɔuerſam. Nullus ergo d̄ cetero ſe cōtendat iniuriā inferēs chriſti victorie qui ſupauit morteꝫ ⁊ eā in ſomnū ɔuertit: ad cuius oſtenſionē ſubdit. At ille dixit: Nol. fle. nō eſt eni mor. pucl. ſed dormit: Oñdens ſingula ſibi fore in pmptu: ⁊ φ eam viuificaret: quaſi ſuſcitaret in ſomno: nihilominꝰ tn̄ deridebāt eum. Sequit eni: Et deridebāt eum ſcientes q mortua eſſet. Quoſ nō obiurgauit: nec deriſionē repſſit: ut etiā deriſio fiat mortis indiciū. nam q ut plurimū poſt acta miracula hoīes pſeuerēt increduli: verbis pprȷ̄s eos puenit. ut aūt quaſi p viſum diſponeret ad reſurrectiōis fidē tenet manuꝫ puelle. vn̄ ſequit: Ipſe aūt te. mā. e. cla. di. pu. ſurge. Cūq̧ tenuiſſet ſuſcitat eam. vnde ſequit: Et reuer. eſt ſpūs eiuſ ⁊ ſur. ɔtinuo. Non eni infudit aliā aīam: ſed illam eandē que expirauerat reſtituit. Nec ſolūmodo ſuſcitat: imo iubet etiam illā cibari. Sequit eni: Et iuſſit illi da. man. ne ſ. phātaſticū eſſe videat qd̄ fcm̄ eſt: nec ipſe ppinat: ſꝫ aliis mandat. Sicut ⁊ in lazaro dixit: Soluite eum ac deinde participē menſe fecit. GRECVS. Deinde ſtupefactos miraculo ⁊ pene clamantes parētes cohibet ne factū pdicent. Sequit eni: Et ſtu. pa. e. qui. pce. ne alicui diceret qd̄ fcm̄ erat. Oſtēdēs φ largitor bonoꝝ eſt: nō aūt cupidus glorie: dat q̧ totū nihil recipiēs. Qui vo venatur opeꝝ glām aliqd quidē exhibuit: aliqd vo recepit. BEDA. Myſtice aūt ſaluata a fluxu ſanguinis muliere: mox filia pncipis mortua nunciat: q dum eccla a vitioꝝ labe mūdata eſt: ɔtinuo ſynagoga pfidia atq̧ inuidia ſoluta eſt. Perfidia quidē q in chriſtū credere noluit: inuidia vo q eccłam crediddiſſe doluit. AMB. Adhuc aūt ⁊ ſeruuli pncipis increduli erant ad reſurrectionē quā ieſus in lege pdixit: in euāgelio compleuit. vn̄ dicunt: Noli vexare illum: quaſi ſit ſibi impoſſibile ſuſcitare mortuā. BEDA. Vel per eos ſignificat: qui a deo deſtitutū ſynagoge ſtatū vident: ut reſtaurari poſſe non credant. ideoq̧ p ſuſcitatōe illius ſupplicandū eſſe eſtimēt ſed q impoſſibilia ſunt apud hoīes. vnde dñs ei dixit: Noli timere crede tm̄ ⁊ ſalua erit. Pater puelle cetuſ doctoꝝ legis accipit: qui ſi credere voluerit etiaꝫ ſubiecta ei ſynagoga ſalua erit. AM. Itaq̧ cum veniſſet in domū: paucos future reſurrectōis arbitros aſciuit: nō eniꝫ a multis ɔtinuo eſt credita reſurrectio. Que tn̄ tante diuerſitatis eſt cā: Supra publice filius vidue ſuſcitat: hic remouent plures arbitri: ſed puto φ pietas ibi dñi declarat: q vidua mater vnici filȷ̄ non patiebat moras. eſt

⁊

enim forme ſapientie in filio vidue ĉtio eccleſiã credidit
rem. In archiſynagogi filia credituros quidẽ iudeos: ſꝫ
ex plurib⁹ pauciores. Deniqꝫ dicente dño: Nõ eſt mor
tua puella: ſed dormit: deridebãt eum. Quicũqꝫ eñi non
credit irridet. Fleant igit mortuos ſuos qui putãt mortu
os ſibi reſurrectiõis fides eſt: nõ mortis ſpẽs ſed q̃etis
eſt. BED. Synagoga etiã qꝛ ſponſi leticiã qua viue poſ
ſit amiſit: quaſi inter plangẽtes mortua iacẽs: nec hoc ipſꝫ
quare plangat intelligit. AM. Tenẽs aũt dñs manum
puelle ſanauit eam: beatus eñi ſi cui⁹ man⁹ ſapia teneat:
inducat i penetralia ſua: iubeat manducare. panis eñi ce
leſtis eſt dei verbũ. inde ꝛ illa ſapia que dei corpis ꝛ ſan
guinis altaria repleuit alimẽtis. Venite inquit edite pa
nes meos: ꝛ bibite vinũ qd̃ miſcui vobis. BED. Sur
rexit aũt puella ꝯtinuo: qꝛ ꝑ ꝯ manũ ꝯfortãte hõ a mor
te aie reſipiſcit. Sunt eñi nõnulli qui iacẽte tm̃ cogitatiõe
peccati ſibi mortẽ ꝯſciſcũt. ſed tales ſe viuificare ſignifi
cãs dñs: ſuſcitauit filiã archiſynagogi. Alij vo ipm ma
lũ qd̃ delectant agendo mortuũ ſuũ quaſi extra portas
efferũt: ꝛ hos ſe ſuſcitare demonſtrãs: ſuſcitauit filiuꝫ vi
due extra portas ciuitatis. Quidã vo etiã peccati ꝯſue
tudine ſe quaſi ſepeliẽdo corrumpũt: ꝛ ad hos etiã erigẽ
dos adeſt gr̃a ſaluatoris: ad qd̃ inſinuandũ reſuſcitauit la
zarũ quatuor dies in monumẽto hñtẽ. Quanto aũt gra
uior eſt mors aie: tanto acrior penitentie feruor inſiſtat.
vnde iacentẽ in ꝯclaui mortuã leui voce reſuſcitat: dela
tũ foras iuuenẽ plurib⁹ dictis corroborat. Ad q̃driduã
nũ vo ſuſcitanduꝫ fremuit ſpũ: lachrymas fudit: ꝛ voce
magna clamauit. Sed ꝛ hic notãdũ ꝙ publica noxia pu
blico egent remedio: leuia pctã ſecreta queũt penitentia
deleri. Puella in domo iacens paucis arbitris reſurgit:
iuuenis extra domũ turba multa comitãte ſuſcitat: laza
rus de monumento vocatus multis populis innotuit.

CAP. IX.

Conuocatis aũt ieſus duodecim apoſto
lis: dedit illis virtutem ꝛ poteſtatẽ ſuper
omnia demonia: ꝛ ut languores curarẽt
Et miſit illos p̃dicare regnũ dei: ꝛ ſanare iſirmos
Et ait ad illos: Nihil tuleritis in via: neqꝫ virgaꝫ
neqꝫ peram: neqꝫ panẽ neqꝫ pecuniã: neqꝫ duas
tunicas habeatis. Et in quãcunqꝫ domũ intraue
ritis ibi manete: ꝛ inde ne exeatis. Et quicũqꝫ nõ
receperint vos exeuntes de ciuitate illa: etiaꝫ pul
uerẽ pedum veſtrorũ excutite in teſtimonium ſu
pra illos. Egreſſi aũt circuibant p caſtella: euãge
lizantes ꝛ curantes vbiqꝫ.

CIRYL. Decebat inſtitutos miſtros ſacraꝝ doctri
narũ poſſe mira pagere ꝛ p ipſos effectus credi ꝙ eſſent
dei miſtri. vnde dr̃: Conuocatis aũt. xij. apo. dedit illis vir
tutẽ ꝛ poteſtatẽ ſup oĩa demonia. In quo eleuatũ ſupcili
um diaboli flectit: qui dicebat aliqñ: Nõ eſt qui ꝯtradice
re valeat. EVSE. Et ut p eos veniret genus humanũ: nõ
ſolũ dat eis ut prauos ſpũs pellãt: ſed etiã quãlibet infir
mitatẽ ſanẽt ex eius ipério. vñ ſequit: Et ut languores cu
rarẽt. CIRY. Attendas hic diuinã filij ptãtẽ nãe cor
pali nõ ꝯuenientẽ: agere nanqꝫ miracula aderat ſanctis:
nõ natura: ſed pticipatiõe ſpũſſancti. Sup hoc antẽ alijs
ꝯcedere ptãtẽ ꝓſus alienũ erat ab eoꝝ virtute. Qualiter
eñi poſſet natura creata ſup ſpũs dona poſſidere dñiuꝫ?
At dñs nr̃ ieſus chriſtus tanq̃ naturalis de⁹ eptĩs impti
tur hi⁹ gr̃am quib⁹ vult: nõ inuocãs in eos alienã vtuteꝫ
ſꝫ infundẽs ex ꝓmptuarijs ꝓprijs. CHRY. Poſtquã
aũt ſatis ꝯfortati fuerãt ex ei⁹ comitiua: ꝛ ꝯpetẽs nacti ſũt
argumentũ vtutis eius mittit eos. vñ ſequit: Et mi. il. pre
di. reg. dei. ꝛ ſan. infir. Ubi ꝯſidera ꝙ nõ ꝯmittit eis aliqd̃
ſenſibile dicere: ſicut moyſes ꝛ ꝓphete q̃ terram ꝛ bona
terrena ꝓmittebãt. hi vo regnũ celoꝝ ꝛ queciũqꝫ conti
nent in eo. GRE. nazian. Mittẽs aũt diſcipulos ad
p̃dicandũ dñs multa eis iniũgit: quorũ ſũma eſt ſic eos
virtuoſos eſſe ſic ꝯſtantes atqꝫ modeſtos: ꝛ ut breuiter lo
quar celeſtes ut nõ min⁹ ꝓpter eorũ modũ viuendiq̃ ꝓp
verbũ euangelice doctrine ꝓpagaret. Et ideo cum eis
ꝛ baculi carẽtia ꝛ amictus ſingularitate mĩdebãt. Et ideo
ſubdit: Et ait ad illos: Nihil tuleritis in via: neqꝫ virgaꝫ
neqꝫ perã: neqꝫ panẽ neqꝫ pecuniã: neqꝫ duas tũicas ha
beatis. CHRY. Plurima q̃dẽ p hoc ꝯſtituebat. P̃mo
quidẽ inſuſpectos reddẽs diſcipulos. ſecũdo ſequeſtrãs
eos a quãlibet cura: ut totũ ſtudiũ adhiberẽt verbo. ter
tio docens eos ꝓpriã virtutẽ. Sed forſan dicet aliq̃s ce
tera quidẽ habere rõnẽ: ſed nõ hñe perã in via. nec duas
tunicas: nec baculũ: cuius rei cã p̃cipit? Volẽs. ſ. excitare
eos in quãlibet diligentia. Et ut loquar ex hoib⁹ ãgelos
faciet eos: dirimẽs a quãlibet cura vite ut vna ſola cura
detineant doctrine. EVSE. Volens igit eos carere cu
pidine rerũ in ſolicitudinibus vite ꝓceſſus eſt hec: ſume
bat eñi experimẽtũ fidei ꝛ animoſitatis eorũ qui habito
in mãdatis extreme vitã ducere paupertatis nõ effugiunt
que iubent. decebat eñi eos quoddã cõmerciũ facere: ꝛ re
cipiẽtes ſalubres virtutes recõpenſare obediẽtia manda
torũ: ꝛ cum milites eos faceret regni dei: accingit eos ad
pugnã in hoſtes: monẽs colere paupertatẽ. nullus eñi mili
tans deo implicat ſe vite ſecularis negocijs. AM. Qua
lis ergo eſſe debeat qui euãgelizat regnũ dei: p̃ceptis euã
gelicis deſignat: hoc eſt ut ſubſidij ſecularis ãminicla nõ
requirat: fideiqꝫ totus inherẽs putet quo min⁹ iſta requi
rat: magis poſſe ſuppetere. THEO. Sic eñi ipſos mẽ
dicos mittit ꝙ neqꝫ panes ipſos portare vult: nec aliqd
aliud quib⁹ indigent multi. AVG. de cõ. euan. Uel do
min⁹ hec poſſidere diſcipulos ac ferre noluit: nõ ꝙ neceſ
ſaria nõ ſint ſuſtentatiõi hui⁹ vite: ſed qꝛ ſic eos mittebat
ut eis hec deberi monſtraret ab illis quib⁹ euãgeliũ cre
dentib⁹ annũciarẽt: ut ſic ſecuri nõ poſſiderẽt: neqꝫ por
tarẽt huic vite neceſſaria: nec magna: nec minima. Ideo
poſuit ſm marcũ nec virgã: oñdens a fidelib⁹ ſuis oĩa de
beri miniſtris ſuis nulla ſupflua requirentib⁹. Hanc aũt
poteſtatẽ virge noie ſignificauit: cũ diceret: Ne qd tolle
rent in via niſi virgã tm̃. AM. Põt etiã qui voluit hoc
ad eum deducere tractatũ: ut ſpiritalẽ tm̃modo loc⁹ iſte
firmare videat affectũ: q velut indumẽtũ quoddã videa
tur corporis exuiſſe: nõ ſolũ ptãte reiecta ꝯtemptiſqꝫ di
uitijs: ſed etiã carnis ipſius illecebris abdicatis. THE.
Quidã etiã aplos nõ portare perã neqꝫ baculũ: aut duas
tunicas ſic intelligũt: ꝙ nõ theſaurizent. hoc eñi pera in
nuit ꝯgregãs multa. neqꝫ ſint iracũdi ꝛ tribulati ſpiritus
qd̃ ſignificat baculus: neqꝫ ſint ficti ꝛ duplici corde qd̃ ſi
gnificat tunica duplex. CIRYL. Sed diceret aliq̃s vñ
eis neceſſaria erũt? Et ideo ſubdit: Et in quãcunqꝫ do. i
tra. ibi ma. ꝛ inde ne exie. q. d. ſufficiat vobis diſcipuloꝝ
fruct⁹ q recipiẽtes a vobis ſpiritalia vos p̃curabũt. Juſ
ſit aũt eos in vna domo manere: ut nec hoſpitẽ grauẽt eũ
ſ. dimittendo: nec ipſi gulioſitatis ꝛ leuitatis ſuſpitioneꝫ
incurrãt. AM. Alienũ nanqꝫ a p̃dicatore regni celeſtis
aſſerit curſitare p domos: ꝛ iniolabilis hoſpitij iura mu
tare. Sed ut hoſpitij gr̃a deferenda cenſeat: ita etiã ſi nõ
recipiant excutiendũ puluereꝫ egrediendũqꝫ de ciuitate
mandat cũ ſequit: Et quicũqꝫ nõ rece. vos exe. de ciui. il
la: etiã puluerẽ pedũ ve. excu. in teſti. ſup illos. BED.
Puluis excutit de pedib⁹ aploꝝ in teſtimoniũ laboris ſui
ꝙ ingreſſi ſunt in ciuitatẽ ꝛ p̃dicatio aplica ad illos vſqꝫ
peruenerit. ſiue excutit puluis cũ nihil ab eis accipiãt: nec
ad victũ quidẽ neceſſariũ qui euangeliũ ſpreuerunt.
CHRY. Nam improbabile valde eſt ꝯtemnẽtes ſermo
nẽ ꝛ patrẽfamilias ſe famulis benignos oñdere: vel bñ
dictiões eorũ exigere. AM. Uel mediocris ꝛ boni re
muneratio docet hoſpitij: ut nõ ſolũ pacẽ tribuam⁹ ho
ſpitibus

ſpitibus: verũ etiaꝫ ſiqua eos terrene obumbrãt delicta
leuitatis: recepti ſi aplice p̃dicatiõis veſtigijs auferantur
BEDA. Qui vo p fide negligẽtia vel etiã ſtudio vbuꝫ
dei ꝯtemnũt: hoꝝ vitãda coĩo eſt: excutiẽdus puluis pe
dũ ne geſtis inanib⁹ pulueri ꝯparãdis mẽtis caſte veſti
giũ polluat. EVS. Cum aũt p̃cinxiſſet dñs diſciplos ſu
os tanq̃ milites dei diuinis virtutib⁹ ꝛ ſapie mõitis: mit
tens eos iudeis ut doctores: ꝛ medicos ipſi ſm hoc p̃ce
debãt. vñ ſequit: Egreſſi aũt circu. p caſt. euã. ꝛ cur. vbiqꝫ
Quaſi doctores quidẽ euãgelizãtes: ſꝫ q̃ſi medici p̃ſtan
tes remedia ꝛ verba miraculis ꝯprobantes.

Audiuit aũt herodes tetrarcha oĩa q̃ fiebãt ab
eo: ꝛ heſitabat: eo ꝙ diceret a q̃buſdã: qꝛ ioãnes
ſurrexit a mortuis: a q̃buſdam vo qꝛ helias appa
ruit: ab alijs aũt qꝛ ꝓpheta vn⁹ d̃ ãtiqs ſurrexit. Et
ait herodes. Johannem ego decollaui: Quis eſt
autẽ iſte d̃ quo ego talia audio? Et querebat vide
re eum.

CHRY. Multo trãſacto tꝑe nõ a p̃ncipio pcepit he
rodes facta ieſu: ut pateat tibi tyranni ſupbia: vñ dr̃: Au
diuit aũt hero. tetra. oĩa que fi. ab eo. THEO. Iſte he
rodes erat filius magni herodis q pueros interimit: ſed
ille quidẽ rex erat: iſte ãt tetrarcha. Ingrebat aũt d̃ chri
ſto q̃s eſſet. vñ ſequit: Et heſitabat. CHRY. Peccato
res eñi ſcientes ꝛ neſciẽtes q̃nqꝫ ſtrepitũ ptimeſcũt: pec
catũ aũt nemine arguẽte hoieꝫ ꝓdit: nemine accuſãte cõ
demnat: ꝛ timidũ ꝛ pigrũ reddit delinquentẽ. Cã autẽ ti
moris ponit ꝯñter cum dr̃: Eo ꝙ di. a q. qꝛ Johãnes ſur.
a mor. a q. vo qꝛ hel. ap. ab alijs aũt qꝛ ꝓpb. vn⁹ de ãti.
ſurr. THEO. Judei eñi reſurrectionẽ mortuoꝝ expe
ctabãt in vita carnali ꝛ in comeſſatiõib⁹ ꝛ potib⁹. Sꝫ re
ſurgẽtes nõ erũt in carnalib⁹ actib⁹. CHRY. Cuꝫ er
go audiſſet herodes quib⁹ ieſus vteret miracul' ait: Johã
nẽ ego decollaui: qd̃ nõ erat oſtentatiõis verbũ: ſed cõſo
lantis ſuũ timorẽ: ꝛ ꝑſuadentis aie pturbate recolere ꝙ
ipſe eũ occidit. Et qꝛ iohannẽ decollauerat ſubdit: Quis
aũt eſt iſte de quo au. ta. THEO. q. d. Si iohãnes eſt
ꝛ a mortuis reſurrexit: videns eũ cognoſcã. vñ ſequitur
Et que. vi. eum. AVG. de cõ. euan. Lucas aũt hũc eun
dem narrãdi ordinẽ quẽ marcus tenẽs nõ cogit credi re
rũ geſtaꝝ eundẽ ordinẽ fuiſſe. In his etiã verbis marco
atteſtat. ad hoc duntaxat ꝙ alij dixerint nõ herodes: io
hannẽ a mortuis ſurrexiſſe: ſed qꝛ heſitantẽ cõmemora
uit herodẽ. intelligendũ eſt aũt poſt iſtã heſitationẽ ꝯfir
maſſe in aio ſuo qd̃ ab alijs dicebat: cum ait pueris ſuis
ſicut matthe⁹ narrat: Hic eſt iohannes baptiſta: ipſe ſur
rexit a mortuis: aut ita ꝓnũciãda ſunt hec verba matthei
ut heſitantẽ adhuc indicent.

Et reuerſi apoſtoli narrauerũt illi quecunqꝫ
fecerunt: ꝛ aſſumptis illis ſeceſſit ſeorſum in locũ
deſertum qui eſt bethſaide. Quod cuꝫ cognouiſ
ſent turbe ſecute ſunt illum. ꝛ excepit eos ꝛ loque
bat illis de regno dei: ꝛ eos qui cura indigebant:
ſanabat. Dies autem ceperat declinare. Et accedẽ
tes duodecim dixerunt illi: Dimitte turbas: ut eũ
tes in caſtella villaſqꝫ que circa ſunt diuertãt: ꝛ iue
niãt eſcas: quia hic in loco deſerto ſumus. Ait au
tem ad illos: Uos date illis manducare. At illi di
xerunt: Non ſunt nobis pluſq̃ quinqꝫ panes et
duo piſces niſi forte nos eamus ꝛ emam⁹ in om
nem hanc turbã eſcas. Erant aũt fere viri quinqꝫ
milia. Ait aũt ad diſcipulos ſuos: Facite illos di
ſcumbere per cõuiuia quiquagenos: ꝛ ita fecerũt
Et diſcumbere fecerunt omnes. Acceptis autem
quinqꝫ panibus ꝛ duobus piſcibus: reſpexit i ce
lum ꝛ benedixit illis: ꝛ fregit ꝛ diſtribuit diſcipu
lis ſuis ut ponerent ante turbas. Et manducaue
runt omnes ꝛ ſaturati ſunt. Et ſublatũ eſt quod ſu
perfuit illis fragmentoꝝ cophini duodecim.

AVG. de cõ. euan. Mattheus ꝛ marcus ex precedẽ
tiũ occaſiõe narrãt quẽadmodũ ſit iohannes ab herode
occiſus. lucas aũt qui iam longe ſupra de paſſione iohã
nis narrauerat: poſtq̃ cõmemorauit illam herodis heſi
tationẽ de dño quiſnaꝫ eſſet: ꝯtinuo ſubiungit: Et reuer.
apo. nar. illi que. fecerũt. BED. Nõ ſolum aũt narrant
que ipſi fecerũt ꝛ docuerũt: ſed etiam que iohannes eis
in docendo occupat⁹ ſit paſſus: vel ſui vel eiuſdẽ iohan
nis ei diſcipuli renunciãt ſicut matthe⁹ inſinuat. ISI
DO. Quia vo dñs viros ſanguinũ abominat: ꝛ cõmo
rantes cum eis: ſi a ꝓprijs criminib⁹ nõ diſcedant: poſt
occiſionẽ baptiſte deſerens occiſores diſceſſit. vnde ſeq
tur: Et aſſumptis illis ſeceſ. ſeor. in lo. deſer. qui eſt beth
ſaide. BED. Eſt aũt bethſaida in galilea ciuitas ãdree
ꝛ petri ꝛ philippi apoſtoloꝝ ꝓpe ſtagnũ geneçareth. Nõ
aũt timore mortis hoc egit: ut quidã arbitrant: ſed pcẽs
inimicis ſuis ne homicidio homicidiũ iungerẽt: ſimul et
oportunũ ſue paſſiõis tempus expectans. CHRY.
Nõ aũt p̃us ſed relato ſibi qd̃ acciderat diſceſſit manife
ſtans p ſingula carnis veritatem. THEO. In deſertũ
aũt locũ abijt dñs: quia operaturus erat miraculũ panũ
ne quis diceret: de ciuitate ꝓpe exiſtente oblati ſunt pa
nes. CHRY. Uel vadit in deſertũ locũ ut nemo ſeq̃
ret. Sed nec ſic plebs diſceſſit: ſed comitatur ipm. vnde
ſequitur: Quod cum cogno. turbe ſecu. ſunt illũ. CIR.
Hi quidẽ poſtulantes a demonib⁹ liberari. Hi vero lan
guorũ remotionẽ: necnõ quos eius oblectabat doctrina
illũ attentiſſime viſitabãt. BED. Ipſe aũt ut potens pi
uſqꝫ ſaluator excipiendo fatigatos: docendo inſcios: ſa
nando egrotos: reficiendo ieiunos: quantum deuotione
credentium delectetur: inſinuat. vnde ſequitur: Et exce
pit illos ꝛ lo. il. de regno dei ꝛ eos qui cura indigebãt ſa
nabat. THEO. Ut addiſcas ꝙ que ſm nos eſt ſapi
entia diuidit verbo ꝛ ope: ꝛ qd̃ decet dicere opata ꝛ ope
rari dicta. Reclinãte aũt die: diſcipuli iam incipiẽtes ali
orũ curã habere: turbe miſerent. vnde ſequit: Dies autem
ceperat declinare. ꝛ acce. xij. ꝛ dix. illi. Dimit. tur. ut eũ.
in caſtella villaſqꝫ que circa ſunt diuer. ꝛ inue. eſcas: qꝛ h̃
in loco deſerto ſum⁹. CIRYL. Sicut eñi dcm̃ ẽ diuer
ſarũ paſſionũ poſtulabat remedia: ꝛ qꝛ videbant diſci
puli ſolo nutu poſſe pfici: qd̃ infirmi petebãt: dicunt: Di
mitte eos: ne amplius anxient. Aſpice aũt exuberantem
manſuetudinẽ eius qui rogat: nõ eñi illa tm̃ largit que po
ſtulant diſcipuli: ſed ſequẽtib⁹ ipm adiicit bona munifi
ce dextre: mandãs eis eſcas exhiberi. vnde ſequit: Ait
aũt ad illos: Uos da. il. man. THEO. Nõ aũt hoc di
cit eorũ reſponſionẽ ignorãs: ſed volens ipſos inducere
ut dicerent quot panes haberẽt: ꝛ ſic magnũ oſtenderet
ex eoꝝ ꝯfeſſione miraculũ panum quantitate audita.
CIR. Sed quod mandabat intolerabile diſcipulis erat
qui nõ habebãt penes ſe niſi q̃nqꝫ panes ꝛ duos piſces
vnde ſequit: At illi dixe. Nõ ſunt nobis pluſq̃ q̃nqꝫ pa
nes ꝛ duo piſces: niſi forte nos eamus ꝛ ema. in om. hãc
tur. eſ. AVG. de con. euã. In quib⁹ quidẽ verbis lucas
in vnã ſniam conſtrinxit reſponſionẽ philippi dicentis:
Ducentorũ denariorũ panes nõ ſufficiũt eis: ut vnuſq̃ſqꝫ
modicũ quid accipiat: ꝛ reſponſionẽ andree dicẽtis. Eſt
puer vnus hic q habet quinqꝫ panes hordeaceos ꝛ du
os piſces: ut narrat iohannes. Quod eñi ait: Nõ ſũt no
bis pluſq̃ quinqꝫ panes ꝛ duo piſces: ad andree retulit
reſponſionẽ. Qd̃ vo adiũxit: Niſi forte nos eam⁹ ꝛ ema
mus in omnẽ hanc turbã eſcas: videt ad miſſionẽ philip
pi ptinere: niſi ꝙ de ducentis denariis tacuit: quanq̃ et

in ipſius andree ſnīa hoc poſſet itelligi. Cum eni dixiſſet Eſt puer vnus hic qui hꝫ qnqꝫ panes hordeaceos ⁊ duos piſces. adiūxit: Sed hec qd ſunt inter tātos: hoc eſt dicere niſi forte nos eam⁹ ⁊ emam⁹ in oēm hāc turbam eſcaſ. Ex qua varietate vboꝝ: reꝝ aūt ſniarūqꝫ ꝯcordia elucet. Ex qua varietate vboꝝ... ſatis appareꝫ ſalubꝛit nos doceri: nihil querēdū in vbis niſi loquentiū voluntatē: cui demonſtrāde inuigilare debent oēs veridici narratores: cū de hoīe vel de āgelo vl de deo aliquid narrāt. CIRY. Ut aūt adhuc ad magis ardua ferat miraculuꝫ: oñdit nō paruā fuiſſe multitudo virorū cū ſequit: Erant aūt viri fere qnqꝫ milia: exceptis ſ. mulierib⁹ atqꝫ pueris ut ali⁹ euāgeliſta refert. THE. Docet aūt dñs ꝙ decet cū hoſpitamur aliquē: reclinare ipm: ⁊ ois ꝯſolatōis pncipē facere. vnde ſequit: Ait aūt ad diſc. fac. il. diſcū. ꝑ ꝯui. qnqꝫgenos ⁊ ita fecerūt: ⁊ diſcū. fece. oēs. AVG. de cō. euan. Qd lucas hic dicit: quinqꝫgenos iuſſos eſſe diſcumbere: marcus vō quinqꝫgenos ⁊ centenos: ideo nō mouet: quia vn⁹ ptem dixit: alter totū. verū ſi alius de qnquagenis tm̄ cōmemoraret: ali⁹ de centenis tm̄: valde videret eſſe ꝯtrariū: nec ſatis dinoſceret vtrunqꝫ dcm̄ eſſe. vnū aūt ab altero: alterū ab altero eſſe cōmemoratū: ⁊ tn̄ attentius ꝯſideratū inueniri debuiſſe qs nō fateat hoc ideo dici: qꝛ exiſtūt ſepe aliqua eiuſmodi que parū intendentib⁹ temere iudicantib⁹ ꝯtraria videant: ⁊ nō ſint. CHRY. Et qꝛ credendū erat chriſtū veniſſe a patre factur⁹ miraculū aſpexit in celū. vnde ſequit: Acce. aūt qnqꝫ panib⁹: ⁊ duob⁹ piſcib⁹ reſpexit in celū. CIR. Hoc etiā diſpenſatiue ꝓ nobis fecit ut diſcamus ꝙ in pncipio mēſe cum frangere debem⁹ panē: debem⁹ deo offerre ⁊ elicere ſup ipm benedictionē ſupnā. vnde ſequit: Et benedixit ⁊ fregit: ⁊ diſc. ſuis diſtri. ut po. ne. ante turbas. CHRY. Dat quidē eis ꝑ man⁹ diſcipuloꝝ honorādo eos: ⁊ ne dent obliuioi iam pacto miraculo: nō aūt ex non entib⁹ facit eſcas ad paſcendā turbā ut obturet os manichei aſſerentis alienā eſſe ab eo creaturā: oſtendēs ſe eſſe victualiū largitorē: ⁊ eum qui dixit: Germinet terra. Multiplicat quoqꝫ piſces: ad ſignificandū ꝙ tam mari ꝙ aride dñabat. Bene aūt i languētibus ſpēale pegit miraculū: agit ⁊ beneficiū generale alentes oēs etiā nō languētes. vñ ſequit: Et mandu. om. ⁊ ſaturati ſunt. GRE. niſſen⁹: Quib⁹ nec celū fluebat māna: nec tellus iuxta ſui naturam ꝓducens frumentum eoꝛuꝫ ſatiſfaciebat egeſtati: ſꝫ ex ineffabilib⁹ horreis diuine potētie bñficiū affluebat. Panis parat factus in manib⁹ miniſtrantiū: necnō ꝑ ſaturitatē edentiū augmentat. Eſuꝫ ēt piſciū eoꝛū neceſſitati nō adminiſtrabat mare: ſed ille q̄ i mari piſciū gen⁹ inſeruit. AM. Nō exiguo ſꝫ multiplicato cibo populū liquet eſſe ſatiatū: videns incōphenſibili quodā rigatu inter diuidentiū man⁹ quas nō fregerant multiplicare ꝑticulas: ⁊ intacta frangentiuꝫ digitis ſponte ſua fragmēta ſurripe. CIR. Nec vſqꝫ adhuc tantū puenit miraculū: ſed ſequit: Et ſubla. eſt qd ſupfluit eis frag. cophini. xij. Ut hinc eſſet manifeſta certificatio ꝙ opus charitatis in ꝓximos vberē vendicat retributiōeꝫ a deo. THE. Et ut addiſcerem⁹ quantū hoſpitalitas pōt: ⁊ quantū augent noſtra cū indigentib⁹ ſubuenimus. CHRY. Fecit aūt ſupabundare nō panes ſed fragmēta: ut oſtendat illoꝝ panū eſſe reliquias: que tot fcē ſunt ut totidē eſſent cophini quot ⁊ diſcipuli. AM. Myſtice aūt poſtꝙ illa que eccleſie typuꝫ accepit fluxu curata ſanguinis: poſtea ꝙ apoſtoli ad euangeliçādū ſunt deſtinati: gratie celeſtis impartit alimentū. Sed quib⁹ impartiat aduerte: nō ocioſis: nō in ciuitate quaſi in ſynagoga vel ſeculari dignitate reſidentib⁹: ſed inter deſerta querētibus chriſtū. BED. Qui derelicta iudea que ꝓphetie ſibi nō credendo caput abſtulerat: in deſerto eccleſie que virū nō habebat: verbi pabula largit. Petentē vero deſerta gentiū chriſtū multe fideliū caterue relictis menib⁹ priſce ꝯuerſatiōis ⁊ varioꝝ dogmatū ſequuntur.

AM. Qui aūt faſtidiūt: ipſi excipiunt a chriſto: ⁊ cū ipſis loquit dei verbū: nō de ſecularib⁹ ſed de regno. Et qui coꝛpalis gerūt vlcera paſſionis: his medicinā ſuā libenter indulget. Ubiqꝫ aūt myſterij ordo ſeruat: ut ꝑus per remiſſionē peccatoꝝ vulnerib⁹ medicina tribuat: poſtea alimonia menſe celeſtis exuberet. BED. Die aūt declinante turbā reficit. i. fine ſeculoꝝ appropinquāte: vl cū ſol iuſticie ꝓ nobis occubuit. AM. Quāꝙ nōdū vaſſioꝛib⁹ hec turba reficiat alimentis. primū eni in modū lactis quinqꝫ ſunt panes: ſecundū ſeptē: tertiū ipm coꝛp⁹ chriſti eſt eſca ſolidioꝛ. Siquis aūt petere cibū veretur: ipſe relictis ſuis omnibus feſtinet ad dei verbū. Duꝫ aūt aliquis audire incipit dei verbum: incipit eſurire. Incipiunt apoſtoli eſurientē videre: ⁊ ſi illi adhuc nō intelligāt quid eſuriāt intellexit chriſtus: ſcit ꝙ nō ſecularē cibum eſuriāt: ſed cibū chriſti: nōdū eni intellexerāt apoſtoli cibū credētes nō eſſe venalē. Nouerat chriſtus: nos pocius eſſe redimēdos: ſuas vō epulas eſſe gratuitas. BED. Nondū aūt erant aplis niſi qnqꝫ panes moſayce legis: ⁊ duo piſces vtriuſqꝫ teſtamēti: que in abdito myſterioꝝ latentiū quaſi aquis abyſſi regebant. Quia vō qnqꝫ ſunt exterioꝛis hoīs ſenſus: qnqꝫ milia viri dñm ſecuti deſignant eos qui i ſeculari adhuc habitu poſiti: exterioꝛib⁹ que poſſidēt bene vti nouerūt: qui qnqꝫ panib⁹ alunt: qꝛ tales neceſſe eſt legalib⁹ adhuc ꝑceptis inſtrui: nā q̄ mundo ad integrū renunciāt: euāgelica refectōe ſublimes ſūt Diuerſi aūt ꝯuiuantiū diſcubit⁹: deſignāt diuerſos ꝑ oꝛbē terrarū eccleſiarū ꝯuentus: qui vnā catholicā faciunt.

AM. Hic vō panis quē frangit ieſus: myſtice quidem dei verbū eſt ⁊ ſermo de chriſto: qui cum diuidit auget. de paucis eni ſermonib⁹ pplis redundātē alimoniā miniſtrauit. Dedit ſermones nobis velut panes: qui nro duꝫ libant oꝛe geminant. BED. Turbis aūt eſurientib⁹ ſalnatoꝛ nō noua creat cibaria: ſed acceptis his que habuerunt diſcipuli bñdicit: qꝛ veniēs in carne: non alia ꝙ predicta ſunt ꝑdicat: ſed ꝓphetie dicta myſterijs grē grauida demonſtrat. Reſpicit in celū: ut illuc dirigendā mentis aciem: ibi lucē ſcie doceat eſſe querendā. Frangit ⁊ ante turbas ponēda diſtribuit diſcipulis: qꝛ legis ⁊ ꝓphetie ſacra eis ut ꝑ mundū ꝑdicent patefecit. AMB. Nō ocioſe aūt que turbe ſupſunt a diſcipulis colligunt: qꝛ ea que diuina ſunt apud electos facilius poſſis ꝙ apud poplos repire. Beatus ille qui pōt colligere: que etiā doctis ſupſunt. Qua rōne aūt cophinos chriſtus. xij. ipleuit: niſi ut illud populi iudaici ſolueret: qꝛ manus eius in cophino ſeruierūt: hic eſt ppls qui ante lutū in cophinis colligebat: ſed iam ꝑ crucē chriſti vite celeſtis operat alimoniam. Nec paucoꝝ hoc mun⁹ ſed omniū eſt. nā ꝑ. xij. cophinos tanquā tribuū ſingulaꝝ fidei firmamētū redūdat

BED. Uel ꝑ cophinos. xij. apli figurant: ⁊ oēs ſequentes doctores: foꝛis quidē hoibus deſpecti: ſed intus ſalutaris cibi reliquijs cumulati.

Et factum eſt cum ſolus eſſet oꝛans: erāt cuꝫ illo ⁊ diſcipuli: ⁊ interrogauit illos dicens: Quē me dicunt eſſe turbe? At illi reſpōderūt ⁊ dixerūt Joannē baptiſtā: alij aūt heliam: alij vō qꝛ vnus ꝓpheta de prioꝛib⁹ ſurrexit. Dixit aūt illis: Uos aūt quē me eſſe dicitis? Reſpondens ſimon petr⁹ dixit: Chriſtū dei. At ille increpans illos ꝑcepit ne cui dicerent hec dicens: quia opoꝛtet filiuꝫ hominis multa pati ⁊ reprobari a ſenioꝛib⁹ ⁊ a principibus ſacerdotuꝫ ⁊ ſcribis ⁊ occidi: ⁊ tertia die reſurgere.

CIRY. Sequeſtrat⁹ a populis dñs: ⁊ ſeoꝛſuꝫ poſitus vacabat oꝛonibus. vñ dr: Et factum eſt cum ſolus eſſet oꝛans: erant cū illo ⁊ diſcipuli. Formā enim hoc ſeipſuꝫ

conſtituebat docens diſcipulos artē facilē doctrinaliꝫ dogmatū. reoꝛ eni opoꝛtere populoꝝ antiſtites etiā meritis ꝑeſſe ſubditis ſuis: in reb⁹ neceſſarijs iugit ꝯuerſantes: ⁊ illa tractantes quib⁹ deus placet. BED. Aderāt aūt diſcipuli dño ſed ipſe patreꝫ ſolus oꝛauit: qꝛ pñt ſancti dño fidei amoꝛiſqꝫ ſocietate ꝯiungi: vbiqꝫ ſolus obſecrat: qꝛ dei ꝯſiliū humana vota nō capiunt: nec quiſquā pōt interioꝝ ꝑticeps eſſe cum chriſto. CIRY. Poterat aūt oꝛatiōis negociū turbare diſcipulos: videbāt eni humanius oꝛare: quem olim viderāt auctoritate diuina ꝑagentē miracula. Ut igit huius ꝓpelleret turbatiōnē eos interrogat: nō qꝛ neſciret ab exterioꝛib⁹ ſibi collatas ꝑconia: ſed ut eos a pluriū opione auferret: ⁊ rectā fidē eis inſereret. vnde ſequitur: Et interrogauit illos dicens: Quē me dicūt eſſe turbe? BED. Pulchre dñs fidē diſcipuloꝝ explorat⁹: ꝑus turbarū ſniam interrogat ne illoꝝ ꝯfeſſio: nō veritatis agnitiōe ꝓbata: ſed vulgi videatur opione foꝛmata: nec compta credere: ſed inſtar herodis de auditis heſitare putent. AVG. de cō. euā. Pōt autē illud mouere ꝙ lucas dñm interrogaſſe diſcipulos ſuos quē illum dicerent hoīes: tunc dixit cum eſſet ſolus orās: ⁊ adeſſent etiā ipſi. porro aūt Marcus in via dicit illos hoc ab eodē interrogatos. ſed hoc eū mouet: quia nunꝙ oꝛauit in via. AMB. Non eſt aūt ocioſa turbe opio quā diſcipuli rñdent: cum ſubdit: At illi reſponderūt ⁊ dixerunt: Joannē baptiſtā quē decollatū ſciebant. Alij āt heliā quē venturū putabāt: alij aūt qꝛ ꝓpha vn⁹ de prioꝛib⁹ ſurrexit. Sed hoc querere alteri⁹ prudentie ē nam ſi paulo aplo ſatis eſt nihil ſcire niſi chriſtū ieſuꝫ ⁊ hunc crucifixū: quid amplius mihi deſiderandū eſt ſcire ꝙ chriſtū? CIRY. Uide aūt in interrogatōib⁹ elegantiā Dirigit eni oēs eos ad extrinſecas laudeſ: ut eis euulſis verā opioneꝫ generet. vñ cum dixiſſent diſcipuli plebis opinionē: eoꝝ ſniam interrogat cum ſubdit: Dicit auteꝫ illis: Uos aūt quē me eſſe dicitis? O ꝙ ꝑcipuū illud vos Excipit eos ab alijs ut eoꝛum vitēt opiniones. q. d. Uos qui cenſura mea vocati eſtis ad apoſtolatū teſtes miraculoꝝ meoꝝ: quē me eſſe dicitis? Preuenit aūt petr⁹ ceteros: fitqꝫ os totius collegij: eructatqꝫ diuini amori eloquia: ꝑfertqꝫ fidei ꝯfeſſionē cum dicit: Rñdens aūt petr⁹ dixit: chriſtū dei. Nō ait ſimplr eum eſſe chriſtū dei: ſed magis cum articulo. vnde in greco habet: Ton chriſton Nam plures diuinit⁹ vncti: diuerſimode vocati ſūt xpi. Quidam eni vncti fuerūt in reges: quidā in ꝓphetas. nos aūt ꝑ chriſtū ſancto ꝑuncti ſpū: nomē obtinuim⁹ chriſti: ſed vnus ſolus eſt qui eſt xps dei ⁊ patris quaſi ipſo ſolo ꝓpriū habente patrē qui in celis eſt. ⁊ ſic lucas cōcoꝛdat quidē in ſententijs cū mattheo: qui narrauit petruꝫ dixiſſe: Tu es xps filius dei viui. ſed vtens breuiloquio ait eum dixiſſe xpm dei. AM. In vno eni hoc noīe ⁊ diuinitatis ⁊ incarnatiōis expꝛſſio ⁊ fides eſt paſſiōis. Complexus eſt itaqꝫ oia q̄ ⁊ naturā ⁊ nomē expꝛſſit: in quo ſūma virtutū eſt. CIR. Sed notandū ꝙ vnū ꝯfeſſus eſt eſſe chriſtū prudētiſſim⁹ petr⁹ ꝯtra ꝑſumentes emanuelē in duos chriſtos diuidere. Neqꝫ eni ſciſcitat⁹ eſt eos dicens: Quē dicūt hoīes eſſe diuinū verbū. ſed filiū hominis quē petrus ꝯfeſſus ē eſſe filiū dei. In hoc ergo admirādus eſt ⁊ dign⁹ fact⁹ tam ꝑcipuis honoꝛib⁹: qꝛ quē admirat⁹ eſt in foꝛma nr̄a hunc credidit eſſe xpm patris: ſcꝫ hominē ſcm̄ verbū qd ꝓceſſit de patris ſubſtātia. AM. Dñs aūt ieſus chriſtus ꝑdicari ſe primo noluit: ne vllus ſtrepit⁹ naſceret. vñ ſequit: At ille increpās eos ꝑcepit ne cui dicerēt. Multis ex cauſis iubet tacere diſcipulos: ut fallat ꝑncipē mundi: ut declinet iactantiā: doceat humilitatē: ergo xps noluit gloꝛiari: ⁊ tu qui ignobilis natus es gloꝛiaris? Simul ne rudes ⁊ imꝑfecti adhuc diſcipli maxime ꝑdicatiōis molib⁹ opprimant. Prohibentur ergo euāgeliçare eū dei filiū: ut euangeliçarēt poſtea crucifixū. CHRY. Oppoꝛtune etiā dñs tūc vetuit nulli dicere ꝙ ipſe eſſet xps quaten⁹ ſublatis de medio ſcandalis: et crucis ꝯſūmato patibulo: hās imꝑſſit ipꝛimeret auditoꝝ mētibꝰ ꝯuenientē de eo opinio. nam radicatū ſemel ⁊ poſtmodū euulſum: vix vnquā denuo inſitū retinebit. Qd autē ſemel inſitū ꝑſeuerat imobile de facili ꝯcreſcit. nam ſi petrus ex ſolo auditu ſcādaliçat⁹ eſt: qd ꝙplures paterētur cum audiſſent filiū dei eſſe: iuderēt aūt crucifixū ⁊ ꝯſputū. CIR. Opoꝛtebat ergo diſcipulos eum vbiqꝫ terrarū ꝑdicare: hoc eni erat opus electoꝝ ab eo ad apoſtolatus officiū. Sed ut ſacra ſcriptura teſtat: tempus eſt vniuſcuiuſqꝫ rei. Decebat eni ut crux ⁊ reſurrectio impleretur: ⁊ ſic ſequeret apoſtoloꝝ ꝑdicatio. vnde ſequit: Hec dicēs qꝛ opoꝛtet filiū hoīs multa pati ⁊ reprobari a ſenio. ⁊ pncipib⁹ ſacerdotū ⁊ ſcribis: ⁊ occidi: ⁊ tertia die reſurgere

AM. Foꝛtaſſe qꝛ ſciebat dñs difficile paſſionis ⁊ reſurrectiōis myſteriū etiā diſcipulos credituros: ipſe voluit eſſe ſue paſſiōis ⁊ reſurrectiōis aſſertoꝛ.

Dicebat autem ad omnes: Siquis vult poſt me venire: abneget ſemetipſum: ⁊ tollat cruceꝫ ſuam quotidie: ⁊ ſequat me. Qui enim voluerit animā ſuam ſaluā facere perdet illam. Nam qui perdiderit animā ſuam ꝓpter me ſaluā faciet illam. Quid enim ꝓficit homo ſi lucretur vniuerſū mūdum: ſe aūt ipſum perdat ⁊ detrimentū ſui faciat? Nam qui me erubuerit: ⁊ meos ſermones: hunc filius hominis erubeſcet cum venerit in maieſtate ſua ⁊ patris ⁊ ſanctoꝛum angeloꝝ. Dico auteꝫ vobis: vere ſunt aliq hic ſtantes: qui nō guſtabūt moꝛtē donec videāt regnū dei.

CIRY. Cum magnanimi ſtrenuos in armis ad audaciā ꝓuocāt: nō ſolū eis honoꝛes pollicēdo victoꝛie: ſed etiā ipm pati generoſuꝫ eſſe fatētes. Tale qd videm⁹ docere dñm ieſum chriſtū: ꝑdixerat eni apoſtolis ꝙ opoꝛteret eum perpeti iudeoꝝ calūnias occidi: ⁊ tertia die reſurgere. Ne igit putarēt xpm quidē paſſurū perſecutiōes ꝓ vita mundi: eis vō liceret lentā vitā ducere: oſtēdit neceſſario ꝙ ꝑ equa certamina gradi decet cupientes ei⁹ gloriā obtinere. vnde dr: Dicebat aūt ad oēs. BED. Pulchre poſuit ad oēs qui ſupioꝛa que ad fidē dñice natiuitatis vel paſſionis ptinent cum ſolis diſcipulis ſeoꝛſum egit. CHRY. Cum aūt ſaluatoꝛ ſit pius ⁊ benign⁹ nullum inuitū aut coactū habere vult famulū: ſed ſpontaneos ⁊ grās agentes ei ꝓ famulatu. ⁊ ideo neminē cogendo aut neceſſitatē iponēdo: ſed ꝑſuadēdo ⁊ benefaciēdo vniuerſos volentes attrahit dicēs: Siqs vult. BASI. Uitā aūt ꝓpꝛiā in foꝛmā optime ꝯuerſatōis tradidit volentib⁹ ei obedire cum dicit: Poſt me venire. nō obſecutionē coꝛpalē inſinuās: eſſet eni in oibus impoſſibilis domino iam in celis exiſtente: ſed debitā ꝯuerſationis ꝓ poſſe imitationē. BED. Niſi aūt quis a ſemetipſo deficiat ad eum qui ſupꝛa ipm eſt nō appꝛopinquat. vñ dr: Abneget ſemetipm. BASI. Abnegatio quidē ſuiipſius ē totalis ꝑteritoꝝ obliuio: ⁊ receſſus a ꝓpꝛijs voluntatib⁹

ORI. Abnegat etiā aliquis ſeipm dū vitā ꝑus in malitia ꝯſuetā alteratiōe debita cōmutat: puta q̄ dudū in laſciuia vixerat: abneget ſemetipm laſciuū cū ſit caſtus: et ſimilit abſtinentia cuiuſlibet criminis ſuiipſius abnegatio eſt. BAS. Appetitus aūt moꝛtis tolerande ꝓ chriſto ⁊ moꝛtificatio membꝛoꝝ que ſunt ſup terrā: ⁊ virilit diſponi ad omne periculū ſuſtinendū ꝓ chriſto ⁊ nō affici quꝙ ad vitā pñtē hoc eſt tollere crucē ſuā. vnde ſubdit: Et tollat crucē ſuā quotidie. THEO. Crucē hic dicit moꝛtē exprobrabilē innuēs ꝙ ſiquis vult xpm ſequi: nō dꝫ effugere ꝓpter ipm etiā exprobrabilē moꝛtē. GRE. in home. Duob⁹ etiā modis crux tollit: dum aut ꝑ abſtinentiā affligit coꝛpus: aut ꝑ ꝯpaſſionē afficitur animus.

GRECVS. Recte aũt cõiungit hec duo: abneget ſemet
ipſm ꝛ tollat crucẽ ſuã. Sicut enĩ qui parat⁹ eſt aſcendere
crucẽ ſumit in mente ſua mortis intentionẽ: ſicq; vadit ut
nõ eſtimãs amplius hanc vitã pticipare: ita qui ſeq̄ vult
dñm. pmo dꝫ abnegare ſeipm: ꝛ ſic tollere crucẽ: ut e⁹
voluntas ſit pmpta ad oẽm miſeriã ſuſtinẽdã. BASI.
In hoc igit̃ ↄſiſtit pfectio ut ipoſſibilit̃ ſe habeat ſm affe
ctũ etiã ad ipſm viuere: ꝛ habeat in pmptu mortis reſpõ
ſum ut nequaq̃ in ſeipſo ↄfidat. Sumit aũt exordiũ pfe
ctio ab exterioꝝ alienatiõe: puta poſſeſſionuꝫ vel inanis
glorie vel pciſe affectiõis inutiliũ rerũ. BED. Predicã
igit̃ crucẽ ꝛ quotidie tollere: ꝛ ea ſumpta dñm ſequi iube
mur qui crucẽ ppriã baiulauit. vñ ſequit̃: ꝛ ſequat̃ me.
ORI. huius aũt cãm aſſignat ſubdens: Qui enĩ volue
rit animã ſuã ſaluã facere pdet illam. i. q̄ vult ſm vitã pñ
tẽ viuere: ꝛ ppriã animã in ſenſibilib⁹ ↄſeruare: hic eam
pdet: nõ ducẽs eam ad terminos beatitudinis. Econtra
rio aũt ſubdit: Nam qui pdiderit aiam ſuã ppter me ſal
uã faciet illã. i. qui negligit ſenſibilia intuitu veritatꝭ: ex
ponẽs ſe morti. h tanq̃ aiam perdẽs p chriſto eã potius
ſaluabit. Itaq; ſi aiam ſaluari beatũ eſt: relatiũ ad eam q̄
eſt in deo ſalutẽ: dꝫ eſſe ꝛ quedã bona pditio aĩe que fit i
tuitu chriſti. Videt̃ etiã mihi p ſimile ei qd eſt abnegare
ſeipm ſm pdicta dicere: pdere quẽlibet ppriã aiam pec
catricẽ: ut ſumat eã que p virtutẽ ſaluat̃. CIRYL. Qd
aũt incõparabilit̃ exercitiũ pacis chriſti: ſupet delitias ꝛ
pcioſa mundi inſinuat ſubdẽs: Quid pficit hoi ſi lucret̃
vniuerſum mundũ: ſeipm aũt pdat ꝛ detrimentũ ſui faci
at. q. d. Cum aliquis aſpiciẽs pñtẽ dulcedinẽ aut vtilita
tẽ: rẽnuit quidẽ pati: eligit aũt ſplendide viuere ſi ſit opu
lentus: qd inde ſibi cõmodũ erit cũ pdiderit aiaꝫ: Tranſit
enĩ huius mũdi figura ꝛ amena velut vmbra diſcedũt.
Nõ enĩ pderũt theſauri impietatis: eripit aũt a morte iu
ſticia. GRE. in ho. Quia ergo ſcã eccĺa hꝫ aliud tps p
ſecutiõis: atq; aliud pacis: dñs vtraq; tpa deſignauit in
pceptis. nam pſecutiõis tpe ponẽda ẽ aĩa: qd ſignificauit
dicẽs: Qui pdiderit animã. Pacis aũt tpe ea que ãplius
dñari pñt frangẽda ſunt deſideria terrena: qd ſignificauit
dicẽs: Quid pficit homini: Plerũq; aũt labentis cũcta
deſpicim⁹: ſed tñ adhuc humane verecundie vſu prepe
dimur: ut rectitudinẽ quã ſeruam⁹ in mente nõdũ expri
mere valeam⁹ in voce. Sed huic quidẽ vulneri ↄgruum
dñs ſubiungit medicamentũ dicẽs: Nam qui me erubue
rit ꝛ meos ſermones: hunc fili⁹ hoĩs erubeſcet. THE.
Erubeſcit chriſtũ qui dicit: Nunq̄d credã crucifixo: Sꝫ
ꝛ ſeniores eius erubeſcit qui euangelij ruditatẽ ↄtemnit
q aũt hunc dñs erubeſcet in regno ſuo tale eſt: ſicut ſi ali
quis paterfamilias hñs ſeruũ prauũ: erubeſcat eum no
minare. CIR. Incutit aũt eis timorẽ dicens ſe celitus
deſcenſurũ: nõ in priſtina humilitate ꝛ mẽſura pportiõa
bili nobis: ſed in gloria patris miniſtrãtib⁹ angelis. Se
quit̃ enĩ: Cum venerit in maieſtate ſua ꝛ patris ꝛ ſancto
rũ angeloꝝ. Peſſimũ igit̃ ꝛ damnoſuꝫ notari inimicitia
ꝛ operis inertia: qñ tant⁹ iudex deſcenderit: agminib⁹ cir
cũſtantib⁹ angeloꝝ. Hinc aũt pcipias: q carne ſumpta ꝛ
ſanguine filius nõ min⁹ eſt deus q ſe pollicet̃ in maieſta
te dei patris venturũ: ꝛ q ei tanq̃ iudici omniũ miniſtra
bũt angeli: qui fact⁹ eſt homo filijs nobis. AM. Semp
aũt dñs ſicut exigit ad pmia futura virtutũ: atq; vtilẽ ſe
culariũ rerũ docet eſſe ↄtemptũ: ita etiã infirmitatẽ men
tis humane pñtiũ remuneratiõe ſuſtentat. Arduũ quip
pe eſt crucẽ tollere: ꝛ animã periculis: morti corpus of
ferre: negare q̄d ſis: cum velis eſſe qd nõ ſis: raroq; q̃uiſ
excelſa virtus futuris cõmutat pñtia. ergo bon⁹ magiſter
ne q̄s deſperatiõe frangat̃ aut tedio: ↄtinuo ſe videnduꝫ
fidelib⁹ pollicet̃ dicens: Dico aũt vobis vere: ſunt aliqui
hic ſtantes qui nõ guſtabũt mortẽ: donec videãt regnum
dei. THE. Ideſt gloriã in qua iuſti erunt. hoc aũt di
xit de tranſfiguratiõe que forma erat future glorie: ac ſi di
ceret: ſunt aliqui hic ſtantes. ſ. petr⁹ iacob⁹ ꝛ ioannes q̄
nõ attingẽt mortẽ: donec in tpe tranſfiguratiõis videant
in qua gloria erũt q̄ me ↄfitent̃. GRE. in ho. Vel regnũ
dei hoc loco pñs eccĺeſia vocat̃. ꝛ quidaꝫ ex diſcipulis
vſq; adeo in corpe victuri erant ut eccĺeſiã dei ↄſtructaꝫ
ↄſpicerẽt: ꝛ ↄtra mundi huius gloriã erectaꝫ. AMB.
Itaq; ſi ꝛ nos volum⁹ mortẽ nõ timere: ſtem⁹ vbi chri
ſtus eſt. ſoli enĩ nõ queũt guſtare mortẽ: qui ſtare poſſunt
cũ xpo: in quo lꝫ ex verbi ipſius q̄litate perpendere:
nec tenuẽ quidẽ ſenſum mortis habituros: qui xpi vide
ant meruiſſe ↄſortia. Certe mors corpis liberãdo guſtet̃
vita aĩe poſſidẽdo teneat̃. Nõ enim hic mors corporis:
ſed anime denegatur.

Factum eſt aũt poſt hec verba fere dies octo
ꝛ aſſumpſit petrũ ꝛ iacobum ꝛ ioannẽ: ꝛ aſcendit
in montẽ ut oraret. Et facta eſt duꝫ oraret ſpecies
vultus eius altera: ꝛ veſtitus eius alb⁹: ꝛ refulgẽs
Et ecce duo viri loquebant̃ cum illo. Erant autẽ
moyſes ꝛ helias viſi in maieſtate ꝛ dicebãt exceſ
ſum eius quem completur⁹ erat in hieruſalẽ.

EVSE. Cum dñs diſcipulis ſuis ſecũ apparitõis ſue
pmulgaueru ingens myſteriũ ne ſolis verbis credere vi
derent: pcedit ad opa oñdẽs eis oculata fide imagineꝫ
regni ſui. vñ dr̃: Fcm̃ eſt aũt poſt hec verba fere dies octo
ꝛ aſ. pe. ꝛ ia. ꝛ io. ꝛ aſcendit in mon. ut ora. DAMA.
Mattheus quidẽ ꝛ marcus ſexto die poſt factã pmiſſio
nẽ diſcipulis: lucas aũt poſt octauũ dicit celebratã fuiſſe
trãſfigurationẽ: nec eſt diſſonãtia i dictis: ſed qui ſex nu
merauerũt demptis extremis: pmo dico ꝛ vltimo quo
pollicit⁹ eſt: ꝛ quo fecit: medios ↄputauerũt. At qui octo
ↄnumerauit: vtrũq; pdictoꝝ ↄputauit. Sed cur nõ oẽs
ſꝫ aliq̄ vocati ſunt ad hãc viſionẽ: Vn⁹ quidẽ erat qui ſo
lus indign⁹ erat diuinitatis viſiõe. ſ. iudas: ſm illõ: Tol
lat̃ impi⁹: ne videat gloriã dei. Si ſolus ergo eẽt omiſſus
tanq̃ inuidus ad maiorẽ eſſet malitiã puocat⁹. Proinde
pditori tollit pditõis occaſionẽ: cum dimiſit inferi⁹ reliq̄
quã apſtoꝝ ↄgeriẽ. Aſſumpſit ãt tres: ut in duob⁹ vel tri
b⁹ ſtet oẽ verbũ. Petrũ quidẽ aſſumpſit: volẽs teſtioniuꝫ
qd teſtat⁹ fuerat ei oſtendere p pñs teſtimoniũ ↄfirmari:
ꝛ quaſi pſidẽ futurũ tot⁹ eccĺe. Sꝫ iacobũ aſſũpſit tanq̃
moriturũ p xpo añ oẽs diſcipulos. ioannẽ vo tanq̃ the
ologie puriſſimũ organũ: ut viſa gloria filij q̄ nõ ſubiacꝫ
tẽpori reſonet illud: In pncipio erat verbũ. AM. Vel
petr⁹ aſcẽdit q̄ claues regni celoꝝ accepit: ioãnes cui cõ
mittit̃ mr̃: iacob⁹ qui prim⁹ ſoliũ ſacerdotale conſcendit.

THEO. Vel aſſumit hos tanq̃ hanc rem celare potẽ
tes ꝛ nulli alij reuelare. Aſcendit aũt in montẽ ut oraret:
docens nos ſolitarios ꝛ aſcendentes orare ad nihil ter
renoꝝ declinãtes. DAMA. Aliter tñ orant ſerui: alit̃
orabat dñs. nam ſerui oratio dõo eſt p intellectus aſcen
ſum ad eũ. ſed ſacer intellect⁹ xpi qui ſm hypoſtaſim deo
vnit⁹ erat: manuducẽs nos ad aſcẽſuꝫ quo p oratõeꝫ ad
deũ aſcendit: ꝛ docẽs q aduerſari⁹ dei nõ eſt: ſꝫ tãq̃ pn
cipiũ venerat genitorẽ: q̄ etiã alliciẽs tyrannũ exploran
tẽ ſi de⁹ eſſet: qd miraculoꝝ virt⁹ pdicabat quaſi ſub qua
dã eſca hamũ ↄtegeret: ut q̄ ſpe deificatiõis hamauerat
hominẽ: corpus amictu decenter hamaret̃. vñ ſequit̃: Et
fcã eſt dum oraret ſpẽs vult⁹ eius altera. CIR. Nõ tãq̃
corpe humanã formã mutãte: ſed quadã ſplendida glo
ria ſupueniẽte. DAMA. Videns aũt diabolus oratio
nib⁹ refulgentẽ: recordat⁹ eſt moyſi cuius glorificata eſt
facies: ſed moyſes quidẽ glorificat̃ extrinſecus aduenie
te gloria: dñs aũt ex inato glorie diuine fulgore. Luꝫ eni
ſm hypoſtaſis vnionẽ vna ꝛ eadẽ ſit gloria verbi ꝛ car
nis: trãſfigurat̃: nõ quaſi acciplẽs qd nõ erat: ſed qd erat
manifeſtãs diſcipulis. vñ ſm mattheũ dr̃: q trãſfigurat⁹
eſt corã eis: ꝛ q facies eius refulſit ut ſol. qd enĩ eſt in ſen
ſibilibus ſol: hic in intelligibilib⁹ deus. Et ſicut ſol q̄ ẽ lu
cis fons de facili videri nõ põt: lux aũt eius ex eo q ad
terrã puenit aſpicit̃: ſic facies xpi intenſius refulget ut ſol
veſtimẽta eius dealbant̃. vnde ſequit̃: Et veſtitus eius al
bus refulgẽs. Illuſtrat⁹. ſ. p diuine lucis pticipationem.
Hic aũt ita ſe hñtib⁹ ut vn⁹ oſtenderet dñs noui ꝛ vetis
teſtamẽti: ꝛ hereticoꝝ ora obturent̃: ꝛ fides fiat reſurre
ctiõis: necnõ qui tranſfigurabat̃ viuoꝝ ꝛ mortuoꝝ dñs
crederet̃. Moyſes ꝛ helias tanq̃ famuli aſſiſtũt dño i glã
vñ ſequit̃: Ecce duo viri loquebant̃ cum illo: erãt autem
moyſes ꝛ helias viſi in maieſtate. Oportebãt enĩ ut vi
dentes ↄſeruoꝝ gloriã ꝛ fiduciã mirarent̃ quidẽ piũ dñi
cum deſcenſuꝫ: ↄlarẽt vo eos q̄ pus laborauerãt: viſu
ri amenitatẽ futuroꝝ bonorũ: ꝛ magis fortificarent̃ in la
borib⁹. nam qui laborũ nouerit emolumẽta: labores fa
cili⁹ tolerabit. CHRY. Aliter quoq; qm̃ vulg⁹ aſſere
bat euꝫ eſſe heliã vł hieremiã: ut diſcerneret̃ inter dñm ꝛ
famulos: ꝛ ut pateat eũ nõ eſſe aduerſariũ dei ꝛ legis trãſ
greſſorẽ: eos ſibi aſſiſtẽtes mõſtrauit. Non enĩ legiſlator
moyſes: ꝛ q̄ p gloria diuina ↄelat⁹ eſt helias aſtitiſſent ei
ſꝫ ꝛ ppter virtutes viroꝝ demonſtrãdas: nã vterq; p
mandatis diuis q̃pluries ſe morti expoſuerat. Volebat
etiã diſcipulos eos imitari in regimie ppli: ut fierent mi
tes ſicut moyſes: ꝛ ↄlantes ſicut helias. Inducit ẽt eos
ut oñdat crucis gloriã: ad ↄſolandũ petrũ ꝛ alios paſſio
nẽ timentes. vnde ſequit̃: Et dicebãt exceſſuꝫ eius quẽ cõ
pletur⁹ erat in hieruſalẽ. CIR. Videlicet myſteriũ diſpẽ
ſatõis in carne: necnõ ſalutiferã paſſionẽ ↄpletã in vene
rabili cruce. AM. Myſtice aũt poſt verba pdicta trãſ
figuratio xpi oñdit: qm̃ is qui verba xpi audit ꝛ credit:
reſurrectõis glãm videbit. octaua enĩ die facta ẽ reſurre
ctio. vnde ꝛ pleriq; pſalmi p octaua ſcribunt̃: aut forte
ut oñderet nobis qd dixerat: q is qui ppter dei verbuꝫ
pdiderit animã ſuã ſaluã faciet eaꝫ: qm̃ pmiſſa ſua i reſur
rectõe reſtituet. BED. Nam ſicut ipſe poſt ſeptimã ſab
bati qua i ſepulchro q̄euerat a mortuis reſurrexit ꝛ nos
poſt ſex ſeculi etates ꝛ ſeptimã: quietis animarũ que iter
rim in alia vita gerit̃: quaſi octaua etate reſurgemus.

AM. Sed matthe⁹ ꝛ marc⁹ poſt dies ſex aſſumptos
hos eſſe cõmemorarũt. de quo poſſem⁹ dicere q p⁹ ſex
milia annorũ: mille enĩ anni in ↄſpectu dei tanq̃ dies vna
ſed plures q̃ ſex milia ↄputant̃ anni: ꝛ maluim⁹ ſex dieſ
p ſimbolũ intelligere q ſex diebus mũdi opa ſunt creatã
ut p tps opa: ꝛ p opa mundũ intelligam⁹. Et ideo mundi
tpibus impletis: reſurrectio futura monſtrat̃. aut q̄ is q̄
ſupra munduꝫ aſcenderit: ꝛ huius poſt ſeculi momenta
trãſcenderit: velut in ſublimi locatus: future reſurrectõis
fruct⁹ expectabit in eternũ. BED. Unde in montẽ ora
turus ꝛ trãſfiguratur⁹ aſcendit: ut oſtendat eos q̄ fructuꝫ
reſurrectõis expectãt: ꝛ regẽ in decore ſuo videre deſide
rãt: mente i excelſis habitare ꝛ ↄtinuis pcib⁹ debere incũ
bere. AM. Putarẽ in trib⁹ qui ducunt̃ ad monteꝫ my
ſtice genus humanũ ↄphenſuꝫ: q̄ ex trib⁹ filijs noe gen⁹
oẽ defluxit humanũ: niſi electos cernerẽ. tres igit̃ eligunt̃
qui aſcendũt in montẽ: q̄ nemo poteſt reſurrectõis vide
re gloriã: niſi qui myſteriũ trinitatis incorrupta fidei ſyn
ceritate ſeruauerit. BED. Tranſfiguratur⁹ aũt ſaluator
gloriã future vel ſue vel noſtre reſurrectiõis oñdit: qui q̄
lis tũc apl̃is apparuit: poſt iudiciũ cunctis appebit ele
ctis: Veſtimẽta aũt dñi ſcõꝝ illius corpus accipit: qui vi
delicet dño in terris ↄſiſtẽte deſpectus videbat̃: ſꝫ illo mõ
tẽ petente nouo cãdore refulget: q̄ nunc filij dei ſum⁹ et
nõdũ apparuit quid erim⁹. Scim⁹ aũt qm̃ cum apparue
rit: ſiles ei erim⁹. AM Vel alit̃. Pro tua poſſibilitate
tibi verbũ aut minuit̃ aut creſcit: ac niſi altioris prudẽtie
cacumẽ aſcendas: nõ tibi apparet q̃ta ſit gloria in dei v
bo. Veſtimẽta aũt verbi ſunt ſermones ſcripturarũ: ꝛ q̄
dam intellect⁹ indumenta diuini. Et ſicut veſtit⁹ alb⁹ re
fulſit: ita in oculis tue mẽtis diuinarũ lectionũ ſenſus al
heſcit. Inde apparet moyſes ꝛ helias: hoc eſt lex ꝛ pphe
in verbo: neq; enĩ lex põt eſſe ſine verbo: nec pphã niſi q̄
de dei filio pphetauit.

Petrus vero ꝛ qui cũ illo erant: grauati erãt
ſomno. Et euigilantes viderunt maieſtatem eius
ꝛ duos viros qui ſtabant cum illo. Et factum eſt
cum diſcederent ab illo: ait petrus ad ieſum: Pre
ceptor bonũ eſt nos hic eſſe: ꝛ faciam⁹ tria taber
nacula: vnũ tibi: ꝛ vnum moyſi: ꝛ vnũ helie. Ne
ſciens quid diceret. Hec aũt illo loquente facta ẽ
nubes ꝛ obumbrauit eos: ꝛ timuerũt intrantib⁹
illis in nubem. Et vox facta eſt de nube dicens:
Hic eſt filius meus dilectus ipſm audite. Et dum
fieret vox inuentus eſt ieſus ſolus: ꝛ ipſi tacuerũt
ꝛ nemini dixerunt in illis diebus quicquã ex his
que viderant.

THEO. Chriſto vacãte orõni petrus ſomno depri
mit̃: infirm⁹ enĩ erat: ꝛ qd humanũ erat ipleuit. vñ dr̃: Pe
trus vo ꝛ qui cũ illo erant grauati erãt ſomno Excitati
aũt gloriã eius cernũt: ꝛ duos viros cũ eo. vnde ſequit̃:
Et euigilã. vi. maieſ. eius: ꝛ duos viros q̄ ſtabãt cuꝫ illo
CHRY. Vel ſomnũ vocat ingeſtũ eis nimiũ ſtuporem
ex illa viſione: neq; enĩ nocturnũ tps erat: ſed lucis excel
lentia grauabat oculorũ debilitatẽ. AM Premit enĩꝫ
incõprehenſibilis ſplẽdor diuinitatis nr̃i corpis ſenſus
nam ſi ſolis radiũ e regiõe oculorũ ↄtuentiũ corpa neq̄t
acies ↄtinere: quõ dei gloriã humanorũ ferret corrupte
la membrorũ: Et fortaſſe ideo grauati ſomno erant: ut re
ſurrectiõis viderẽt ſpẽm poſt quietẽ. Itaq; vigilãtes vi
derũt maieſtatẽ e⁹: nemo enĩ niſi vigilãs glãm videt xpi
Delectat⁹ eſt petr⁹ ꝛ quẽ ſecu'i huius illecebroſa nõ ca
perẽt gloria reſurrectiõis illexit. vnde ſequit̃: Et fa. ẽ cuꝫ
diſce. ab il. ait pe. ad ie. pcep. bonũ ẽ nos hic eſſe. CIR.
Eſtimabat forſan diu⁹ petrus imminere tps regni dei: ꝛ idõ
approbat montis incolatũ. DAMA. Nõ eſt autẽ bo
nũ petre tibi q chriſtus ibi moret̃: qm̃ ſi manſiſſet: nequa
q̃ tibi facta pmiſſio ↄſequeret̃ effectũ. neq; enim claues
obtinuiſſes regni: nec mors tyranni abolita eſſet. Nõ q̄
ras ante tps felicia: ut adam deificationẽ. Erit qñ hunc
aſpectũ indeſinent̃ pcipias: ꝛ cohabitabis illi qui lux eſt
ꝛ vita. AM. Petrus aũt nõ ſolũ affectu ſed etiã ſcõrũ
deuotiõe pſtantior ad edificãda tabernacula tria ipiger
operari⁹ cõis obſequij miniſteriũ pollicet̃. Sequit̃ enim
Et faciam⁹ tria tabernacula: vnũ tibi: ꝛ vnũ moyſi: ꝛ vnũ
helie. DAMA. Nõ aũt te dñs tabernaculorũ ſed vni
uerſalis eccĺeſie ↄſtructorẽ ↄſtituit verba tua tui diſcipu
li: oues me mandauerũt effectui: chriſto tabernaculum
ↄſtruentes: necnõ ꝛ ſeruis eius. Hoc aũt nõ ex intentiõe
petrus pferebat: ſed inſpiratõe ſpũs reuelantis futura.
vnde ſequit̃: Neſciẽs quid diceret. CIR. Neſciebat etiã
quid diceret: neq; enĩ aderat tps finis ſeculi: nec pticipã
de a ſanctis pmiſſe ſpei: ꝛ cum iam ſumeret exordiũ di
ſpẽſatio quo pacto chriſtũ oportebat deſiſtere a mundi
dilectõe volentẽ pati p eo. DAMA. Decebat etiam
nõ ſolũ pſtringere fructũ incarnatõis ad opus exiſtentiũ
in monte: ſed diffundi ad oẽs credẽtes qd per cruceꝫ et
paſſionẽ erat ↄſũmandũ. TYTVS. Ignorabat etiam
petrus qd dixerat: q̄ nõ oportebat tribus tria taberna
cula facere. Nõ enim cõnumerant̃ dño famuli: nec cõpa
rãt̃ creature creatori. AMB. Neq; capit humana cõ
ditio in hoc corruptibili corpe facere tabernaculum deo
ſiue in animo ſiue in corpore ſiue in quolibet alio loco.
Et q̃uis neſciret quid diceret: tamen pollicebat̃ officiuꝫ:
cui nõ inconſulta petulãtia: ſed pmatũ deuotio fructus
pietatis accumulat. Nam quod ignorabat conditiõis fu
it: quod pmittebat deuotõis. CHRY. Vel aliter. Au

dicebat ꝙ oportebat ipſm mori ⁊ tertia die reſurgere vide bat aūt multā diſtantiā ⁊ ſolitudinē. vnde cōſiderauit ꝙ plurimā haberet loc⁹ mortē ob hoc dixit: Bonū eſt nos hic eē. Aderat ēt moyſes qui nubem intrauit: ⁊ helias qui in monte ignē deduxit. Igit euāgeliſta ꝯfuſionē mē tis eius ex qua nō ꝓferebat oſtendens dixit: Neſciēs qd diceret. AVG. de con. euan. Quod aūt hic lucas di xit de moyſe ⁊ helia: Et factū eſt dum diſcederent ab illo: ait petrus ad ieſum: Preceptor: bonū eſt nos hic eē. Nō debet putari ꝯtrariū ei quod matheus ⁊ marcus ita cō iunxerunt petrum hec ſuggeſſiſſe: quaſi adhuc moyſes ⁊ helias cum domino loquerent. nō enim expreſſerūt tūc ſed tacuerunt potius quod iſte addidit illis diſcedētibus hoc petrū domino ſuggeſſiſſe. THE. Petro aūt dicen te: Faciam⁹ tria tabernacula. domin⁹ tabernaculum non manufactum fabricat: ⁊ in eum ingredit cum ꝓphet. vn de ſubditur: Hoc autem illo loquente facta eſt nubes et obumbrauit eos: ut oſtenderet ꝙ nō minor eſt patre. Si cut enim in veteri teſtamento in nube habitare dominuſ dicebatur: ſic ⁊ nunc nubeſ ſuſcepit dominū: nō caligino ſa ſed lucida. BASI. Nam obſcuritas legis tranſierat: ſicut enim fum⁹ ab igne: ſic nubes a luce cauſata eſt. Ue rum quia nebula ſignū tranquillitatis ē: quies future mā ſionis oſtendit ꝑ nubis operimentū. AM. Diuini enī ſpiritus eſt obumbratio iſta que nō caligat affectib⁹ ho minū: ſed reuelat occulta. ORI. Hanc autem gloriā di ſcipuli ſufferre nequeūtes: ꝓcubuerūt humiliati ſub po tenti dextra dei nimiū timentes: cum ſcirēt ꝙ dictū fuit moyſi: Non videbit homo faciē meam ⁊ viuet. vnde ſe quitur: Et timue. intran. il. in nubem. AMB. Cognoſce autem nubem iſtam nō coacti aeris caligine picea: ⁊ que celū tenebrarū horrore ſubtexerat: ſed lucidam nubē q̄ nos nō pluuialib⁹ aquis imadidet: ſed qua mentes homi ni in voce dei omnipotentis emiſſa fidei ros rigauit. ſe quit enim: Et vox fa. eſt de nube di. hic eſt fili. me. dilect⁹ Nō helias filius: nō moyſes filius: ſed: Hic eſt filiuſ quē ſolū videtis. CIR. Qualiter ergo oportebat eum q̄ re uera filius eſt: fcm̄ vel creatū exiſtimare: deo patre deſu per intonante: Hic eſt filius meus. q. d. nō vnus ex filijs: ſed qui vere ⁊ naturalit filius: ad cuius exemplar alij ſūt adoptiui. Illi ergo iuſſit obedi... e cum ſubdit: Ipſum au dite. Et magis ꝙ moyſen ⁊ heliā: quia chriſtus eſt finis legis ⁊ ꝓphetarū. vnde ſignanter euangeliſta ſubdit: Et dum fieret vox: inuent⁹ eſt ieſus ſolus. THE. Ne ſ. putaret aliquis hoc dcm̄: hic eſt filius meus dilect⁹: de moyſe vel helia fuiſſe ꝓlatū. AM. Receſſerūt ergo illi vbi ceperat dñs deſignari: tres etiā in ꝑncipio videntur vnus in fide: ꝑfecte enim fidei vnū ſunt. Ergo ⁊ illi quaſi recipiunt in chriſti corpus: quia ⁊ nos vnū erimus i xp̄o ieſu: aut forſaſſe q2 lex ⁊ ꝓphete ex verbo. THEO. Que aūt ex verbo ceperūt: in verbo deſinūt. ꝑ hoc enī innuit ꝙ vſq ad xp̄s aliqd lex ⁊ ꝓphete apparerent: ſic hic moyſes ⁊ helias. Poſtmodū aūt ſolus ieſus illis re cedentibus: nam tunc euangeliū manet tranſactis legali bus. BED. Et nota ſicut domino in iordane baptiçato ſic etiā in monte clarificato totius trinitatis myſteriū de clarari: quia gloriā illius quā in baptiſmate ꝯfitemur: in reſurrectōe videbimus. Nec fruſtra ſpūſſanct⁹ hic in lu cida nube: illic apparet in columba: quia qui nūc ſimpli ci corde fidem quā ꝑcipit ſeruat: tunc luce apte viſionis que crediderat contemplabit. ORI. Non vult autē ie ſus dici que ipſius ſpectant ad gloriā ante ſuam paſſio nē. vnde ſequit: Et ipſi tacue. ⁊ ne. dix. in il. die. quicquā ex his que viderant. Offenſi. n. fuiſſent: ⁊ ꝑcipue vulgus ſi vidiſſet crucifigi eum qui ſic fuerat glorificatus. DAMA. Hoc etiā ꝑcepit dñs: ſciens diſcipulos imꝑfectos qui nondū ſortiti erant plenā ſpūs ꝑticipatione: nec cor da alior qui nō viderāt ſubuerterent triſticia. Et ne pro ditor incitaret ad inuidie rabiem.

Factū eſt autem in ſequenti die deſcendenti bus illis de monte: occurrit illis turba multa. Et ecce vir de turba exclamauit dicēſ: magr̄ obſecro te: reſpice in filium meū: q2 vnic⁹ eſt mihi. Et ecce ſpūs apprehendit eum: ⁊ ſubito clamat: ⁊ elidit ⁊ diſſipat eum cum ſpuma: ⁊ vix diſcedit dilaniāſ eum. Et rogaui diſcipulos tuos ut eijcerent illū ⁊ non potuerunt. Reſpondens aūt ieſus dixit: O generatio infidelis ⁊ peruerſa: vſqquo ero apud vos ⁊ patiar vos? Adduc huc filiū tuum. Et cū accederet: eliſit illum demoniū ⁊ diſſipauit. Et in crepauit Ieſus ſpiritū immundū ⁊ ſanauit pue rum: ⁊ reddidit illum patri eius. Stupebāt autē omnes in magnitudine dei.

BED. Loca reb⁹ ꝯgruunt. In monte dñs erat tranſ format: diſcipulis archana ſue maieſtatiſ apuit: i inferio ra deſcendēs: turbe occurſu excipit. vnde di: Factum eſt au. in ſe. die deſcē. il. de mon. oc. il. tur. multa. Surſū pa tris vocē pādit: deorſum ſpūs malos expellit. vnde ſeq tur: Et ec. vir de tur. excla. di. ma. obſe. te: reſpi. in fil. me um. TYTVS. Uidet mihi ſapiens quidē hic eſſe. nō enī dixit ſaluatori: Fac hoc vel illud: ſed reſpice. Hoc enī ſufficit ad ſalutē ſicut ꝓpheta dicebat: Reſpice in me ⁊ mi ſerere mei. Et dicit: In filiū meum: ut rōnabilem demon ſtret inuerecundiā: ꝙ ſolus in multitudine clamat. Ad dit: Quia vnicus eſt mihi. q. d. nullus alius expectat futu rus remediū ſenectutis. Conſequent explicat paſſionē ut audientē moueat ad pietatē dicens: Et ecce ſpi. appre hē. eū: ⁊ ſub. cla. ⁊ eli. ⁊ diſ. eum cum ſpu. ⁊ vix diſce. di la. eum. Deinde videt criminari diſcipulos. Sed magis reſpondit ꝙ iuſte verecundiā depoſuerit dicēs: Et roga ui diſcipulos tu. ut eij. il. ⁊ nō potuerūt. q. d. nō putes ꝙ leuit ad te ꝑuenerim: ſtupenda eſt dignitas tua: nec ſtatim te moleſtaui: ad diſcipulos tuos acceſſi ꝑmo: nūc q2 non curauerūt: cogor ꝓficiſci ad te. vnde ⁊ dñs nō ipſm ſ3 ge nus incredulū increpat. Sequit: Reſpon. au. ie. O gene. infi. ⁊ puer. vſqquo ero apd vos: ⁊ pa. vos? CHRY. Sed hunc hominē multū infirmari in fide euangeliorū ſcriptura oñdit ex pluribus: ex eo. ſ. ꝙ dixit: Adiuua in credulitatē meā: ⁊ ſi potes. ⁊ ex eo ꝙ chriſtus dixit: Cre denti oīa poſſibilia ſunt. CIR. Unde meliuſ puto incre dulū reputatū demoniaci patrē ꝙ ⁊ ſacros aplos abiur gauit dicens eos nō poſſe imperare demonib⁹: potu⁹ au tem erit honorādo deū ab eo petere grām: annuit enī ve neratus. Qui autem dicit debilitati erga virtutē que eſt i ſpūs malignos: eos quia chriſti adepti ſunt poteſtatem eijciendi eos: grām magis calūniat ꝙ fulgentes ea in qui bus xp̄s operat. vnde offendit chriſtus accuſatis ſanct quib⁹ eſt cōmiſſū verbū ꝑdicationū ſacrarū: pp qd do minus increpat eum ⁊ ꝯcordes ei dicens: O generatio i fidelſ ⁊ pueſa. q. d. Cā tue infidelitatis: grā effectū ſorti ta nō eſt. CHRY. Nō aūt dirigit ſermonē ad eū tm̄: ſed ad oēs iudeos: ne faciat eū heſitare: oportebat enim ſcādaliçari ꝙplures. THEO. ꝙ āt dicit: Peruerſa. de mſat ꝙ nō a ꝑncipio neqꝫ naturalit inerat eis malicia: ſ3 nā quidā erant recti ſemen abrae exñtes: ſed per malicia erant puerſi. CIR. Quaſi neſcientes ꝓcedere rectis in ceſſibus. cum eis aūt qui ſic ſunt diſpoſiti: chriſtus com morari dedignatur. vnde dicit: Uſqquo ero apud vos ⁊ patiar vos: ferens quaſi moleſte eorum conuerſatōē ꝓpter prauitatem ipſorum. CHRY. Per hoc etiam oſtendit deſideratum ſibi eſſe ſuum receſſū: ⁊ ꝙ nō erat graue crucis patibulum: ſed magis ipſorū conuerſatio BED. Non ꝙ tedio ſuperatus ſit manſuetus ⁊ mitis: ſed in ſimilitudine medici ſi egrotum videas contra ſua ꝑcepta ſe

gerere dicat: vſqquo accedam ad domum tuam: me aliud iubente: te aliud faciente. In tantū aūt nō eſt iratus homini: ſed vitio vt ſtatim intulerit. Adduc huc filiū tuū. TYTVS. Poterat quidem ſolo iuſſu eū liberare: ſed ꝓpalat ſuam paſſionē ſubijciens infir mū preſentiā viſioni. Deinde demoniū poſtq̄ dominū ſenſit: concutit puerū. vnde ſequitur: Et cum acce. eli. illū demo. ⁊ diſſipauit. vt ſic prius exprimatur paſſio: dein de adhibeatur remediū. CHRY. Non tamen hoc do minus ad oſtentationem facit: ſed cauſa p̄ris: vt cū vide rit demoniū conturbari propter ſolā vocationē: ſic ſaltē inducat ad fidē futuri miraculi. de quo ſeqt: Et incre. ie ſus ſpiritū immun. ⁊ ſanauit pue. ⁊ red. il. patri eius. CIRYL. Antea aūt nō erat patris ſed demonis occu pantis. Subdit aūt euāgeliſta ſtupere plebē in magnalijſ dei dicēs: Stupebāt aūt oēs in magnitudine dei. qd di cit propter donū chriſti: qui ſacris quoqꝫ apoſtolis con tulit poteſtatē agendi diuina miracula ⁊ imperandi de monibus. BE. Myſtice aūt pro qualitate meritorum quotidie alijs aſcendit dominus dū perfectos quor cō uerſatio in celis ē ſublimius extollendo glorificat: ⁊ de eternis inſtruit: ⁊ docet que a turbis audiri non valent. Alijs aūt deſcendit: dū terrenos ⁊ inſipientes cōfortat docet ⁊ caſtigat. Hūc aūt demoniacū: mattheus lunati cū: marcus ſurdū ⁊ mutū deſcribit. Significat enī illos qui. vt luna mutātur per diuerſa vitia creſcētes ⁊ decre ſcentes: qui muti ſunt nō cōfitendo fidē. Sic ſurdi: nec ipſm fidei audiēdo ſermonē. dū puer aūt ad dñm accedit elidit: q2 ꝯuerſi ad dñm plerūqꝫ a demonio grauī⁹ pulſā tur: vt vl odiū v̄tutis icutiat: vel expulſiōis ſue vidicet iniuriā: ſicut eccleſie ꝑmordijs tot grauiſſima intulit certa mīa: quot ſuo regno doluit ſubito illata diſpendia. Nō puer aūt q̄ vim patiebat: ſ3 demonē q̄ iſerebat icrepat q2 peccātē emēdare deſiderat: vitiū arguēdo ⁊ odiendo depellere: ſ3 hoiē debet amādo refouere donec ſanatū ſpūalibus eccleſie poſſit reddere patribus.

Omnibuſqꝫ mirantibus in oībus que facie bat: dixit ad diſcipulos ſuos: Ponite vos in cor dibus veſtris ſermones iſtos. Filius enī hoīs fu turū eſt vt tradat in manus hoīum. At illi ignora bant verbū iſtud: ⁊ erat velatū ante eos vt nō ſen tirēt illud: ⁊ timebāt eū iterrogare de hoc v̄bo.

CI. Oīa q̄cūqꝫ opabat ieſus admiratōe digna penes oēs erāt. irradiabat. n. quidā ꝑcipuū ⁊ diuinū i q̄lib3 opa tōe ip̄i⁹ ſ3 illō: Gloriā ⁊ decorē ſuppones ei. Et ſi oēs q̄ dē mirarēt i his q̄ faciebat: ipſe tm̄ h̄ q̄ ſequit: nō oīb⁹ ſed diſcipulſ retulit. vñ di: O ībuſqꝫ mirā. i oī. que facie. dixit ad diſci. ſuos: Po. vos i cor. ve. ſmo. iſtos. Oñderat in mōte diſcipulis glām ſuā: ⁊ poſt hoc liberauerat quēdā a ſpū nequā: ſed oportebat eū ſuſtinere paſſionē ꝓ nobiſ Poterāt aūt diſcipuli ꝯturbari dicētes: Nūquid decepti ſum⁹ dū deū eē eū arbitraremur? Ut ergo ſcirēt qd circa ipſm futurū erat velut quoddā depoſitū iubet eos i men te hīe paſſionis myſteriū dicēs. Poni. vos in cor. vr̄is. Qd dicit Uos: diſtinguit eos ab alijs. Neqꝫ. n. oporte bat vulgares ſcire qm̄ paſſurus eēt: ſ3 erāt potī⁹ certifi cādi: qm̄ moriturus reſurgeret deſtruēs mortē ne ſcādali çarēt. TYTVS. Cūctis igit admirātib⁹ ſigna: ipſe ꝑnun ciat paſſionē: nō. n. ſigna ſaluāt: ſ3 crux bñficia ꝑſtat. vñ ſubdit. Fili⁹. n. ho. futu. ē vt trada. in ma. hoiū. ORI. Nō aūt exꝑmit manifeſte a quo tradēdus ſit: alijs enī dicit eū traditū a iuda: alijs a pplo. Paulus aūt dic ꝙ deus pr̄ ꝓ nobis oīb⁹ tradidit eū: ſ3 iudas tanq̄ ꝓ pecu nia tradēs eū hoſtiliter ꝓdidit: ſ3 p̄r beneficiū eū. THE. Eor aūt īfirmitati dñs ꝯdeſcēdēs: ⁊ eos diſciplina qua dā gubernās: qd de cruce dictū ē itelligere nō ꝑmiſit. vñ ſeqt. At il. igno. ver. iſtud: ⁊ erat vela. an. eos vt nō ſentī. illud. BE. Hec ignorātia diſcipulor nō tā de tarditate q̄ de amore naſcit: q̄ carnales adhuc ⁊ myſterij crucis igna ri: quē deū ver credideꝛāt: moriturū credē nequerīt. Et q2 ꝑ figuras eū ſepe loquētē audire ſolebāt: etiā q̄ de ſua traditiōe loq̄bat: figuratiue eū illud ſignificare putabāt CI. Dicet aūt aliqs forſan: qualr ignorauerunt diſcipuli crucis xp̄i myſteriū cū ꝑ vmbrā legis i plurib⁹ locis tā geret: S3 vt paulus ꝯmemorat vſqꝫ ad hodiernū diem qñ legit moyſes velamē adiacet cordi eor. Expedit g̃ ac cedētes ad xp̄m dicē: Detege oculoſ meoſ ⁊ ꝯtēplabor mi rabilia ð lege tua. THE. Uide ēt diſcipulor reuerētiā in hoc qd ſeqt: Et time. int. eū ð hoc v̄. Nā timor gradus ē reuerētie.

Intrauit āt cogitatio i eos: qs eor maior eēt. At ieſus vidēs cogitatōes cordis illor apphēdit puerū ⁊ ſtatuit illū ſec⁹ ſe ⁊ ait illiſ: Quicūqꝫ ſuſce pit puerū iſtū in noīe meo: me recipit ⁊ q̄cūqꝫ me recepit recipit eū q me miſit. Nā q mior ē iter oēs vos hic maior ē. Rñdēs aūt ioānes dixit: Prece ptor: vidimus quendā in noīe tuo eijcientem de monia ⁊ ꝓhibuimus eū: q2 nō ſequitur te nobiſ cū. Et ait ad illos ieſus: Nolite prohibere. Qui enī non eſt aduerſum vos: pro vobis eſt.

CIRY. Inſidiat diabol⁹ multimode diligētib⁹ optimā vitā. ⁊ ſiqdē ꝑ carnales illecebras obſidē valet alicuius mētē affect⁹ voluptatū exacuit: ſiqs hos effugerit laqos cupidinis: glie ſuſcitat paſſionē: q̄ qdē paſſio vane glie i uaſit quēdā ex plor ſuor. vñ di. Intra. au. co. i eoſ qſ eo. eēt maior. hoc enī cogitare ē cupiētī ceteris ſupeſſe. Im probabile aūt puto oēs diſcipulos hāc egritudinē icur riſſe: ⁊ iō ne crimē aliqd ꝯtra aliquē diſciplor euāgeliſta machiari videt exꝑmit idetermiate dicēs: ꝙ itrauit i eoſ cogi. THE. Uidet aūt hāc paſſionē ex hoc ortā fuiſſe ꝙ demoniacū curare nō valuerūt: eis de hoc altercan tibus: vno dicente ꝙ non ꝓpter meā impotētiam ſed al terius curari nō voluit: vt ex hoc accenſa contentio fue rit quis eorum maior eſſet. BED. Uel quia viderant pe trū iacobū ⁊ ioānē ſeorſum ductos in montē: ⁊ petro cla ues regni celorum promiſſas fuiſſe irati ſunt: vel ipſos tres ceteris: vel petrū oībus eſſe ꝑlatū: vel q̄a tributi ſo lutione petrū ipſi dño parificatum viderant: ipſum pre ceteris arbitrabantur preferendū. Sed diligens lector hanc intra eos queſtionem propter didrachma redditū inueniet fuiſſe v̄ſatā. Deniqꝫ mattheus hoc in capharna um memorat eſſe geſtum. dicit autem marcus: Et vene runt capharnaum qui cum in domo eſſent interroga bat eos: quid in via tractabatis? At illi tacebāt: Siqui dē inter ſe in via diſputauerūt qs illorū eſſet maior. CYRYL. Dominus autem qui nouit ſaluos facere videns in mente diſcipulorum ſuper hoc cogitationem exortā velut quandam amaritudinis radicem prius q̄ augmen tum ſuſciperet: radicitus eam euellit. cum. n. ichoant paſ ſiones in nobis facile deuincūtur: ſed aucte difficile ſunt mobiles. vñ ſeqt: At ieſus vi. cog. cor. eo. appre. pu. ſta. eū pe. ſe. Diſcat q̄ nudū hoiem putat eē ieſū ſe erraſſe. Quis enī v̄bū caro factū ſit: māſit tñ deus nā ſolius dei ē poſſe rimari corda ⁊ renes. ꝙ aūt puer aſſūpſit ⁊ po nebat penes ſe: agebat cā aplor vtilitatis ⁊ nr̄e. Depa ſcitur enim inanis glorie morbus vt plurimū: qui ꝑemi nent in hoībus alijs. Puer aūt ſynceram gerit mentem immaculatum cor: ⁊ manet in ſimplicitate cogitationū. nos ambit honores: nec nouit cuiuſuis prerogatiue modum: nec refugit videri non min⁹ ſe hr̄e: multā ge rit ſeueritatē i mēte ⁊ corde. Tales aūt dñs amplexatur ⁊ diligit: ⁊ prope ſe dignatur habere. q. qui elegerūt que ſua ſunt ſapere. Ait. n. Diſcite a me: q2 mitis ſum ⁊ humi

lis corde. vñ ſequit: Et ait: quicūq; ſuſceperit iſtū in noīe meo: me recipit. q.d. quādo vna ⁊ eadē ē merces honorantibus ſanctos: ſiue forſan minim⁹ ſit: ſiue pclarus honore ⁊ gloria: quia in eo chriſtus ſuſcipitur: quo non vanum eſt petere inuicem fungi prerogatiua. BEDA. In hoc aūt nō ſimpliciter paupes chriſti ab his qui velint eſſe maiores: p eius docet honore ſuſcipiēdos: vel malicia paruulos iſtos eſſe ſuadet. vnde cū diceret: Quicūq; ſuſcepit pueꝝ iſtū: addit in noīe meo. vt. ſ. formā virtutis quā natura duce puer obſeruat: ipi p noīe xpi rationis induſtria ſequāt. Sed q2 ⁊ ſe in puero ſuſcipi docet ⁊ ipſe puer natus ē nobis: ne putaret hoc eē ſolū quod videbat ſubiūxit: Et quicūq; me recipit: recipit illū q̄ miſit me. Tal'ē ſe vtiq; ac tantū credi volēs: q̄lis ⁊ q̄tus ē pr̄. AM. Qui. n. imitatorē xpi rcipit: xp̄ʒ rcipit: ⁊ q̄ imaginē dī recipit deū rcipit. Sʒ q2 imaginē dei n̄ poteram⁹ vidē facta ē nobis p incarnationē vbi pñs: vt recōciliaret nobis q̄ ſupra nos ē diuinitas. CI. Adhuc aūt magis inſinuat pmiſſi verbi intentionē dicēs: Nā qui minor ē īter vos oēs: hic maior ē. Qd de modeſto dicit: qui nihil de ſe ſublime putat ppter honeſtatē. THE. Quia dñs dixerat: Qui minor ē inter vos oēs hic maior ē. timuit ioānes ne forte malū aliqd fecerit: ppria poteſtate quendā hoīem phibētes: nā phibitio nō minorē phibētem oſtēdit: ſed maius aliqd ſapiētem vnde ſubdit Rñdēs aūt ioānes dixit: Preceptor vidim⁹ quēdā ī noīe tuo eijciētem demonia: ⁊ phibuim⁹ eū. Nō quidē inuidētes: ſʒ opationē miraculoꝝ diiudicātes. n̄. n. cū eis miraculoꝝ ptātē acceperat: neq; eū dominus miſerat ſicut illos neq; ieſum in omnibus ſequebatur. vnde ſubdit: Qui nō ſequitur te nobiſcū. AM. Joānes eni plurimū diligēs: ⁊ iō remuneratus excludēdū putat beneficio eū qui nō vtatur obſequio. CI. Sed oportebat magis penſare non huc ipſū eſſe miraculorum auctorē: ſed gratiā que eſt in eo qui in virtute chriſti miracula pficit. Quid aūt ſi nō ↄnumerat multe ſunt differētie xpi donoꝝ: ſed q2 tradidit ſaluator ptātē aplis vt ſpūs imūdos eijcerēt: putauerūt nulli alioꝝ q̄ ſibi ſolis licere cōceſſam gerere dignitatē: ⁊ iō accedūt ſciſcitātes ſi liceat ⁊ alios hoc agere. AM. Nō rephendit aūt ioānes q2 amore faciebat: ſʒ docet vt nouerit infirmoꝝ eē firmoꝝq; diſtātiā. Et iō dñs ⁊ ſi fortiores remunerat tamē nō excludit īfirmos vnde ſequit. Et ait ad il. ie. Noli. phi. Qui. n. nō ē aduer. nos: p no. eſt. Bene dñe: nā ⁊ ioſeph ⁊ nicodem⁹ occulti diſcipuli ppt metū: i tpe tñ ſuū tibi offm̄ nō negauerūt. ſed tñ qui alibi dixiſti: qui nō eſt mecū aduerſum me eſt: ⁊ qui mecū nō colligit diſpergit: aperi nobis ne videat ↄtrariū. ⁊ puto q2 ſi q̄s metiū ↄſideret ſcrutatorē: nō dēat dubitare vniuſcuiuſq; factū mēte diſcernit. CHRY. Illic. n. cū dixit: Qui nō eſt mecū aduerſum me eſt: oſtendit diabolum ⁊ iudeos ſibi eſſe contrarios: hic aūt oſtendit eū q̄ i noīe chriſti demones eijciebat in pte cum eis exiſtere. CI. q.d. Pro vobis qui chriſtum diligitis: ſunt qui perſequi volunt que ad ipſius gloriā ſpectāt: eiuſdem gratia coronati. THE. Mirare aūt chriſti virtutē qualiter per indignos ⁊ non diſcipulos eius grā operat: ſicut ⁊ per ſacerdotes ſanctificant hoīes: q̄uis ſacerdotes ſancti nō fuerint. AM. Cur aūt hoc eos qui poſſunt per manus impōem imūdis iperare ſpiritibus in noīe ieſu neget eē phibēdos: ſm matheum dicē his: Non noui vos Sed aduertere debem⁹ nō eſſe ſniaꝝ diſcordiā ſʒ illud cenſeri q̄ n̄ ſolū officiū i clericos: ſʒ etiā virtuti opa requirāt vtriq; eſſe xpi nomē vt etiā parū ſanctis opituleť ad graꝝ vñ nemo purgati hoīs ſibi grāꝝ vēdicet: i quo eterni noīs vt⁹ opata ſit: nō. n. merito ſuo diabolus: ſed odio ſui vicit

BEDA Itaq; in hereticis ⁊ malis catholicis non ſacramenta cōmunia in quibus nobiſcum ſunt: ⁊ aduerſū nos non ſunt: ſed diuiſionē paci veritatiſq; contrariam qua aduerſum nos ſunt ⁊ dominum nō ſequuntur: nobiſcum deteſtari ⁊ phibere debemus.

Factū eſt aūt dū cōplerent dies aſſūptiōis ei⁹ ⁊ ipſe faciē ſuā firmauit vt iret in hieruſalē. Et miſit nūcios ante cōſpectū ſuū: ⁊ eūtes intrauerūt i ciuitatē ſamaritanorū vt parēt illi. Et n̄ receperūt eū quia facies ei⁹ erat eūtis hieruſalē. Cū vidiſſent aūt diſcipuli ei⁹ iacobus ⁊ ioannes dixerūt: Dñe vis dicim⁹ vt ignis dſcēdat de celo ⁊ ↄſūmat illos et ↄuerſus icrepauit illos dicēs: Neſcitis cui⁹ ſpiritus eſtis. fili⁹ hoīs nō venit aīas pdere ſʒ ſaluare Et abierūt in aliud caſtellū.

CIRYL. Cum imineret tempus quo decebat dominū peracta paſſione ſalubri: celum aſcendere: decreuit aſcēdere hieroſolymam. vnde dicitur: Factum ē au. dum cōple. di. aſſum. eius ⁊ ipſe faci. ſu. firma. vt iret in hieruſalem. TYTUS. Quia ibi oportebat verum agnum offerri vbi figuralis agnus imolabatur. Dicit autem: Firmauit faciem ſuā. i. n̄ huc ⁊ illuc ibat: nec pambulabat vicos ⁊ municipia: ſed iter tenebat verſus hieruſalem. BEDA. Ceſſent ergo pagani quaſi hominem videre crucifixum: quem ⁊ tempus ſue crucifixionis cōſtat quaſi deum preuidiſſe: ⁊ quaſi ſponte crucifigendus locum quo crucifigendus erat firmata facie ideſt obſtinata atq; imperrita mente petiſſe. CIRYL. Miſit autem nūcios paraturos ei ⁊ comitibus eius hoſpitium: qui cum iuiſſent ad terram ſamaritanorum: non fuerunt admiſſi vnde ſequitur: Et mi. nun. ſu. ante conſpe. ſuum. Et eun. intrane. in ciuita. ſamari. vt para. il. ⁊ non recepe. illum

AMBRO. Diſce quia recipi noluit ab his quos ſciebat non ſimplici mente cōuerſos: nam ſi voluiſſet ex in deuotis deuotos feciſſet. ſed deus quos dignatur vocat: ⁊ quem vult religioſum facit. Cur autē non receperūt euāgeliſta memorat dicens: Quia facies ei⁹ erat euntis in hieruſalem. THEO. Sed ſi intelligamus q̄ propter hoc illum non receperunt: quia ire hieruſalem determinauerat: inueniunt hi excuſati q̄ n̄ receperunt eū Sed dicendum eſt q̄ in hoc q̄ dicit euangeliſta: Et nō receperunt illum. intelligitur illō q̄ neq; in ſamariam venit. deinde quaſi aliquo interrogante: quare non receperunt ipſum: neq; eos adiuit: hic dicitur: non quia impotens eſſet: ſed q̄ illuc ire nolebat: ſed magis hieroſolymam. BEDA. Uel hieruſalem ire conſpiciunt ſamaritani: dominum non recipiunt. nō enim coutuntur iudei ſamaritanis: vt ioannes oſtendit. CIRYL. Sed cum dñs qui omnia nouerat ſciret q̄ eius nunq̄ non eſſent a ſamaritanis recipiendi: ideo tamen precepit eis q̄ precederent: q2 mos erat ei omnia ſatagere erga profectū diſcipulorum. Aſcendebat quidem hieroſolymam ppinquante tempore paſſionis. vt igitur quando pati eū viderent ſcandaliçarentur: conſiderantes q̄ oportet patientes eſſe cum contumelias inferant aliqui: premiſit quaſi quoddam preludium ſamaritanorum repulſam. Profuit autem eis ⁊ aliter. Futuri enim erant doctores orbis terrarum: ciuitates ⁊ villas percurrentes ad predicandum euangelicam doctrinam: quibus aliquando occurrerent aliqui minime recipientes ſacratā predicationem: quaſi non concedentes ſecum commorari ieſū. Docuit igitur eos q̄ diuinam annunciantes doctrinam pleni eſſe debebant patientia ⁊ manſuetudine. Non autem hoſtiles ⁊ iracundi: ⁊ in peccantes in eos atrociter inſurgentes: ſed adhuc n̄ ſunt tales: imo zelo feruido cōcitati: volebant ignem de celo ſuper eos deducere. Sequitur: Cum vi. au. diſci. eius iaco. ⁊ io. dixe. Domine vis dici. vt ig. deſcen. de ce. ⁊ conſum. illos? AMB. Sciebat enim ⁊ phineés reputatum ad iuſticiam: quia ſacrilegos interemerat: ⁊ ad preces helie ignem deſcendiſſe de celo: vt pphete vindicaret iniuria. BE. Sācti enim viri qui optime ſcirēt mortē iſtā que animā diſſoluit a corpore nō eſſe formidandā: ſʒ eoꝝ tñ animū qui illā timerēt: nōnulla peccata morte punirēt quo ⁊ viuentibus vtilis metus incuteret: ⁊ illis qui morte puniebant: nō ipſa mors noceret: ſed peccatū qd augeri poſſet ſi viuerēt. AM. Sʒ vindicet qui timet. vindictā nō querit: q̄ nō timet. ſimiliter oſtēdit nobis in apoſtolis fuiſſe merita pphetaꝝ: qñ eandē ſibi ptātē quā ppheta meruit impetrādi iure pſumūt: q̄ ad ſmonē ſuū ignis de celo deſcenderit: qm̄ filij ſunt tonitrui. TYTUS. Cēſet aūt ab eis multo iuſtius eſſe ſamaritanos perire: dñm nō admittētes: q̄ q̄nquaginta ſeruū excludere tētantes. Dñs aūt in eos nō ↄmouet: vt oñderet q2 nō hʒ vltionis ſtudiū pfecta virtus nec vlla ſit iracūdia vbi plenitudo ē charitati nā nec excludēda ē infirmitas: ſed iuuāda pcul a religioſis indignatio: pcul a magnanimis cupiditas vltionis. vñ ſequit: Et ↄuer. incre. il. ⁊ di. Neſcitis cu. ſpi. eſtis? BED. Reprehēdit i eis dñs nō exēplū pphete ſancti: ſed ignorātiā vīdicādi que adhuc erat i rudib⁹: aīaduertēs eos nō amare correptionē: ſed odio deſiderare vidictā. Itaq; poſteaq̄ eos docuit: quid eēt diligere pximū tanq̄ ſeipm: infuſo ⁊ ſpūſancto nō defuerūt tales vidicte q̄uis multo rarius q̄ in veteri teſtō: q2 ſicut ſequit: Fili⁹ hō. non ve. ani. pde. ſed ſaluare. q.d. ⁊ vos ergo q̄ eius ſpū ſignati eſtis etiā acta eius imitamini: nūc pie cōſulentes: ſed in futuro iuſte iudicātes. AM. Nō eni ſemp in eos qui peccauerūt eſt vindicandū: quia nonnūq̄ amplius pdeſt clementia tibi ad patiētiam: lapſo: ad correptionē. Denique ſamaritani citius crediderūt a quibus hoc loco ignis arcetur.

Factum eſt aūt ambulantibus illis in via dixit quidam ad illū: Sequar te quocunq; ieris. Dixit illi ieſus: Uulpes foueas habent: ⁊ volucres celi nidos: filius aūt hoīs non hʒ vbi caput ſuum reclinet. Ait aūt ad alterū: Sequere me. Ille autem dixit: Dñe pmitte mihi primū ire: ⁊ ſepelire patrē meū. Dixitq; ei ieſus: Sine vt mortui ſepeliant mortuos ſuos: tu aūt vade ⁊ annūcia regnū dei Et ait alter: Sequar te dñe: ſʒ pmitte mihi primū renunciare his qui domi ſunt. Ait ad illum ieſus Nemo mittens manum ſuam in aratrum ⁊ aſpiciens retro: aptus eſt regno dei.

CIRY. Et ſi munificus ſit oīum dñs: nō ſimpliciter ⁊ improuide ſingulis dat ſuperna ⁊ diuina dona: ſed illis q̄ digni ſunt recipe: qui. ſ. aīam ſuā alienāt a maculis prauitatū: ⁊ hoc nos docet euāgelicoꝝ vboꝝ vīus cū dicit Factū ē au. ābu. il. in via: di. q̄. ad illū. Sequar te quocunq; ieris. Primo quidē plurima ↄtinet in acceſſu inertia ↄñter oñdit q̄ plenus ſit impudētia nimia. neq;. n. ſimiliter xp̄m ſequi petebat. ſicut alij plures de populo: ſed magis inſiliebat ad aplicas dignitates: cū paulus dicat. Nō aſſumat q̄ſq̄ ſibi honorē: ſʒ a dō vocat⁹. ATHA. Auſus ē et fuit cōpare ſe incōprehēſibili ſaluatoris ptāti dicēs: Sequar te quocūq; ieris. eo q̄ ſequi ſaluatorem ſimplr ad eius audiēdū doctrinā poſſibile ē humane nature ppꝛietate qua fungit erga hoīes: nō ē aūt poſſibile ſecū cōcurrere vbilibet exñti: ipſe nāq; incōprehēſibilis eſt: ⁊ non circunſcribitur loco. CIRY. Alio quoq; mō non immerito recuſabilē facit eū: decebat eni ipm crucē ſuā accipe ad ſequēdū dñm: ⁊ abrenūciare pñtis vite affectibus. ⁊ hoc dñs i eo reprehēdit: nō vituperās ſʒ corrigēs. Sequit: Et ait ieſus: Uulpes foueas hñt: ⁊ volu. ce. ni. fili. aūt ho. nō habʒ vbi ca. ſu. reclinet. THEO. Quia eni viderat dñm multū populū adducentē putauit q̄ ab eis hēt precium: ⁊ q̄ ſi ipſe dñm ſequeret poſſet pecuniā cōgregare. BE. Unde dī ei: Quid me ppter diuitias ⁊ lucra hui⁹ ſeculi cupis ſequi: cū tāte ſiʒ paupertatis vt nec hoſpitiolū quidē habeā ⁊ non meo vtar tecto? CHRY. Aſpice qualiter paupertatē quā dñs docuerat p opera demōſtrat. Nō erat ei mēſa: nō cādelabrū nō domus: nec quicq̄ aliud taliū. CI. Myſtice aūt ſignificatio: vulpes ⁊ volatilia celi malignas ⁊ aſtutas poteſtates demonum vocat. q.d. quando vulpes ⁊ volatilia i te māſionē hñt: qualiter xp̄s i te requieſcet? Quid cōe ē luci ⁊ tenebris? ATHA. Uel i hoc dñs magnitudinē ſui muneris docet. q.d. O iā generabilia circūſcribi pñt: vbū vo dei incōprehēſibilis ptātis ē. Et iō ne dicas: Sequar te quocūq; ieris. Ceteꝝ ſi velis diſcipulus fieri: abdicēs irrōnabilia: eo q̄ impoſſibile eſt eum qui morat in irrationabilitate: vbi diſcipulū fieri. AM. Uel vulpes hereticis ↄparat: fallax quippe aīal ⁊ inſidijs ſemp intentū ⁊ rapinā fraudis exercet. Nihil tutū: nihil ocioſū: nihil patit eſſe ſecurū eo q̄ intra hoſpitia hominum predam requirit. Ita ſunt heretici: qui domū ſibi parare non norunt: ſed circūſcriptionibus ſuis alios decipere conant hoc aīal neq; māſueſcit vnq̄. vñ aplſ ait: Hereticū poſt vnā correctionē deuita. volucres vō celi frequenter ad nequitie ſpiritalis ſimilitudinē deriuātur: ⁊ veluti nidos quoſdā ſtruūt i pectorib⁹ iproboꝝ. ⁊ ideo dñante verſutia in affectibus ſinguloꝝ nulla pōt diuinitatis eſſe poſſeſſio. Ubi aūt mentē pbauerit innoxiā: ſupra ipſum quodāmodo vim ſue maieſtatis reclinat: q2 profuſiore q̄dā gratia pectoribus inſerat. Sic igit non videt conuenire rōni vt ſimplicē fideleq; ipſum arbitremur: qui domini dignatione reſpuit: cum indefeſſi famulatus obſequium ſpopōdiſſet. Sed dñs nō obſequioꝝ ſpeciem ſed puritatē querit affectus. nec obſequiū eius admittit: cuius n̄ probatur officiū. circūſpectū etenī fidei dʒ eē hoſpitiū nedū infidelibus nr̄e domus interna reſeram⁹. i alienā pfidiā iprouida crudelitate labamur. Itaq; vt aduertaſ deū nō cultū aſpernantē eē ſed fraudis: qui repudiauit fraudulentū elegit innocētem. Sequitur: Ait aūt ad alterū Sequere me. Sed hoc dicit ei cuius pr̄em iam ſciebat mortuū. vñ ſequit: Ille aūt dixit: Dñe pmitte mi. pri. ire ⁊ ſepe. pa. meū. BED. Nō diſcipulatū reſpuit: ſed expleta primum paterni funeris pietate: liberior aſſequi deſiderat. AM. Sʒ dñs quos miſerat aduocat. vñ ſequit Dixitq; ieſus: Sine vt mor. ſepe. mor. ſu. tu aūt va. ⁊ annū. reg. dei. Cū religioſū humani corporis ſepeliēdi acceperim⁹ offm̄: quō pēni quoq; funeris ſepultura phibet niſi vt itelligas hūana poſt habēda diuinis: bonū ſtudiū ſʒ mai⁹ ipedimētū nā qui ptitur ſtudiū deriuat affectū qui diuidit curam differt profectum: ergo prius ſunt obeūda q̄ maxima: nā ⁊ apl̄i ne occuparent ſtudio diſpēſandi miniſtros pauperibus ordinarūt. CHRY. Quid aūt magis neceſſariū pēnis exeqſis: qd facili⁹: cū nō eēt multū tpis dādū: p hoc docemur q̄ minimū tp̄s fruſtra ducere decet: ⁊ ſi mille cogētia ſunt: imo pferre ſpiritalia cūctis admodū neceſſarijs. Diabolus. n. inſiſtit attētius volēs aliquē aditū īuenire: ⁊ ſi modicā ſumat negligētiā magnā operat puſillanimitatē. AM. Nō ergo paterni funeris ſepultura phibetur: ſed neceſſitudini generis diuine religionis pietas antefert. Illud ↄſortibus relinquitur: hoc mandatur electis. quō aūt mortui ſepelire mortuos poſſunt: niſi geminā hic intelligas mortē: vnā nature: alterā culpe. Eſt etiā mors tertia: i qua peccato morimur deo viuim⁹. CHRY. Cū ergo dixiſſet mortuos ſuos: oñdit hūc nō eē mortuū ei⁹. puto eni ō nūero īfidelū fuiſſe defunctū. AM. Aut q2 ſepulchrū patens eſt guttur ipſoꝝ: memoria eoꝝ abolēda pſcribit: quoꝝ ſimul cū corpe meritū occidit: nec reuocat ab officio patris filius ſed fidelis a perfido cōmunione ſecernit: nō interdictū ē muneris: ſʒ religionis myſteriū cōmunionē nobis cū gētibus mortuis nō futurā. CIRY. vel aliť: Erat. n.

pſ ſenectute grauatus .putat aūt honeſtū aliq̄d agere dū
ꝓponeret obſeruare ei debitā pietatē: ſm illud: Honora
prēm tuū ⁊ mrēm tuā. vñ vbi vocatus ē ad euāgelicum
myſteriū dicente dño: Sequere me. q̄rebat inducias q̄
ſufficere poſſent ad decrepiti pr̄is ſuſtētationem dicēs:
Permitte mihi primū ire ⁊ ſepelire patrē meū. nō q̄ de-
functū patrē ſepelire rogaret: neq̄ȝ. n. chriſtus hoc agere
volentē īpediuiſſet: ſed dixit ſepelire. i. ſuſtētare i ſenectu
te vſq̄ȝ ad mortē. Sed dñs ad eū dixit: Sine mortuos
ſepelire mortuos ſuos. erāt. n. ⁊ alij curatores linea pa-
rētele aſtricti: ſȝ vt eſtimo mortui eo q̄ nōdū chriſto cre
diderāt. Hinc pcipe q̄ ꝓferenda ſit pietas qua deo tene
mur amori parētū: quibus reuerētiā exhibem⁹: q2 p eos
geniti ſum⁹. Sȝ oīum deus cū nō eſſemus ad eē nos cō
duxit: parētes aūt facti ſūt miniſtri īroitus ad eē. AV.
de cō. euā. Hoc ḡ dicebat dñs illi cui dixerat: Sequere
me. Alius vō diſcipulus miſit ſe in medio: cui nemo ali
quid dixerat. vñ ſequit: Et alter ait. Sequar te dñe: ſed
ꝑmū ꝑmitte mihi ire ⁊ renūciare his q̄ domi ſunt: ne for
te quo fieri ſolet querāt me. CI. Imitāda aūt hui⁹ mōi
ꝓmiſſio ⁊ oī laude plena: ſed q̄rere renunciare his q̄ do
mi ſunt licentiando ſe ab eis: oñdit q̄ vtcūq̄ȝ diuiſus ſit
a dño: dū hoc pfecte adire ꝓpoſuerit mēte. nā velle con
ſulere ꝓximos nō ꝯſenſuros: huic ꝓpoſito indicat ſe vt
cūq̄ȝ labētē pp q̄d dñs hoc iprobat. Seq̄t: Ait ad illū ie
ſus: Ne mittēs manū ſuā in aratrū ⁊ reſpiciēs retro apt⁹
eſt regno dei. Appoſuit manū aratro: qui affectuoſus ē
ad ſequēdū: tñ reſpicit retro q̄ dilationē petit: occaſione
redeundi ad dñȝ: ⁊ cū ꝓpinqs ꝯferēdi. AV. de vbis dñi
q. d. ei: Uocat te oriens: ⁊ tu attēdis occidētē. BE. Ma
nū ēt cuilibȝ i aratrū mittere ē q̄ſi quodā ꝯpūctōis iſtro
ligno ⁊ ferro dñice paſſionis duritiē ſui cordis atterē at-
q̄ȝ ad ſerēdos bonoꝝ opeꝝ fructus aperire: quā ſiq̄s ex
colere incipiēs cū vxore loth ad ea que reliq̄rat reſpice
re delectat: futuri iā regni munere ꝑuat. GRECVS.
Crebri nāq̄ȝ intuit⁹ eoꝝ q̄ deſeruim⁹ ꝓpter ꝯſuetudinē
trahūt ad retro acta: violētū. n. q̄d vſui ē ad retinēdū ſibi
Nō ne habit⁹ ex vſu: ex habitu vō nā inaſcit: Nām vero
amouere vl alterare difficile. Nā ⁊ ſi pauliſper declinet
coacta: redit ad ſeipaȝ velocit. BE. Si aūt ſecutur⁹ dñȝ
diſcipulus quia vel domi renūciare velit arguit: q̄d fiet
illis: qui nulla vtilitatis gratia ſepe viſitant domos illo
rum quos in mundo reliquerunt. CA. X.

**Poſt hec aūt deſignauit dñs ⁊ alios
ſeptuagitaduos: ⁊ miſit illos binos
añ faciē ſuā i oēȝ ciuitatē ⁊ locū quo
erat ipſe venturus. Et dicebat illis:
Meſſis quidē multa: opari⁊ aūt pau
ci. Rogate autem dominum meſſis vt mittat ope
rarios in meſſem ſuam.**

CIR. Certificauerat de⁹ p ꝓphas: q̄ euāgelij ꝑdicatō
ſalutaris ꝯꝑhenſura erat nō ſolū iſrl ſȝ ēt gētiū greges.
Et iō a xpo poſt. xij. aplos ⁊ alij. lxxij: ſūt īſtituti. vñ dī
Poſt hec āt deſignauit dñs ⁊ alios. lxxij. BE. Bñ. lxxij.
mittūt: q2 totidē mūdi gētib⁹ euāgeliū ꝑdicanduȝ erat:
vt quō. xij. ꝑmo pp. xij. trib⁹ iſrl: ita ⁊ hi pp exteras gētes
deſtinarēt ībuēdas. AV. de que. euā. Sic ēt. xxiiij. ho
ris totus orbis pagit atq̄ȝ luſtrat: ita myſteriū illuſtrandi
orbis p euāgeliū trinitatis i. lxxij. diſcipulis itimat: ter
eni. xxiiij. ſeptuagitaduo faciūt. BE. Sicut āt. xij. aplos
formam epoꝝ ꝑmōſtrare nemo ē qui dubitet: ſic ⁊ hos
lxxij. figurā pſbyteroꝝ. i. ſecūdi ordinis ſacerdotū geſ-
ſiſſe. Sciēdū ē tñ ⁊ ſi primis eccle tpibus vt apoſtolica
ſcriptura teſtis ē: vtriq̄ȝ pſbyteri vtriq̄ȝ vocabant ⁊ epi
quoꝝ vnū ſapie maturitatē: aliud induſtriā cure paſto-
ralis ſignificat. CIRY. Hui⁹ etiā forma i vbis moyſi
figurabat: q̄ iubēte deo. lxx. elegit q̄bus de⁹ ſpm īfunde-
bat. In numeris ēt ſcriptū ē ꝙ filij iſrl q̄ venerūt i helī
q̄d iterptat aſcēſus: ⁊ erāt ibi. xij. fōtes aquaꝝ: ⁊. lxx.
palme. Cōnolātes eni ad augmētū ſpirituale reperiemus
xij. fontes. ſ. ſacros apoſtolos: a q̄b⁹ haurim⁹ ſalutiſ ſciē
tiā: ſicut a fōtibus ſaluatoris: ⁊. lxx. palmas: hos. ſ. q̄ nūc
deſtinati ſūt a xpo. Eſt. n. palma arbor bone medulle: be
ne radicata ⁊ fertilis: ⁊ ſp naſcēs i aquis: alta ſimul ⁊ frō
des porrigēs ſurſum. Seq̄t: Et miſit illos binos. GRE.
i home. Binos i ꝑdicatōe diſcipulos mittit: q2 duo ſunt
ꝑcepta charitatis: dei. ſ. amor ⁊ ꝓximi. Et min⁹ q̄ inter
duos charitas haberi nō pōt: q̄tem⁹ ħ nobis tacitus in-
nuat: q2 q̄ charitatē erga alterū nō hȝ: ꝑdicatōis officiū
ſuſcipe nullaten⁹ dȝ. ORI. Sic etiā ex. xij. bini ⁊ bini
numerati fuerūt: vt i coꝝ cathalogo mattheus oſtendit
q̄ eni bini famularēt dei vbo antiquū eſſe videtur. Edu
xit enim de⁹ iſrl ð egypto p man⁹ moyſi ⁊ aaron. Joſue
quoq̄ȝ ⁊ caleph ꝯcordātes ꝑcauerūt ꝓuocatū a. xii. ex-
ploratorib⁹ pplȝ. vñ dī: Frater a fre adiut⁹ vt ciuitaſ val
lata. BA. Simul ēt p hoc idicanit q̄ ſi aliq̄ pares ſunt in
ſpiritalib⁹ donis: hoc ñ ſinet i eis ꝑualere ꝓprie opinio
nis paſſionē. GRE i home. Bñ aūt ſubdit: Añ faciem
ſuā i oēȝ ciuitatē ⁊ locū quo erat ipe vēturus. Predica-
tores aūt ſuos dñs ſeq̄t: q2 ꝑdicatio ꝑuenit: ⁊ tūc ad mē
tis nr̄e habitaculū dñs venit qñ vba exhortatōis ꝑcur
rūt: atq̄ȝ p hoc vitas i mēte ſuſcipit. Hic predicatoribus
iſaias dic: Parate viā dñi: rectas facite ſemitas dei nr̄i.
THE. Deſignauerat aūt dñs diſcipulos pp multitudi
nē doctorib⁹ idigētē. ſic. n. agri ſpicati multos meſſores
deſiderāt: ſic q̄ credituri erāt inumerabiles exītes: mul-
tis doctorib⁹ indigebant: vñ ſeq̄t: Meſſis q̄dē multa.
CHR. Sȝ q̄r meſſeȝ vocat: cū res ad pñs exordiū ſum
mat: nōdū tātū i aratro: aut ſulcis ꝓductis de meſſib⁹ tra
ctat. poterāt eni diſcipuli vacillare: ⁊ ſecū meditari: ⁊ di
cere q̄liter nos numerus breuis emēdare poterim⁹ totū
mūdū: idiote ſophiſtas: muniitos nudi: dñantes ſubiecti
Ne igit ꝯſideratōe taliū turbarēt: vocat euāgeliū meſſeȝ
q. d. pata ſūt oia: mitto vos ad patā collectionē fructuȝ
eodē die: ⁊ ſerē poteſtis ⁊ metē. Sic ḡ colon⁹ exiens ad
meſſes letat: ſic etiā vos mlto ampli⁹ ⁊ alacri⁹ neceſſari
um ē exire i mūdū: nā hoc negociū meſſis ē: agros nobiſ
exhibēs ꝑparatos. GRE. i ho. Sȝ nō ſine graui mero-
re loq̄ poſſum⁹ q̄d ſubdit: O pa. ve. pauci. q2 ⁊ ſi ſunt qui
bona audiāt: deſūt q̄ dicāt: Ecce mūdus ſacerdotib⁹ ple
n⁹. ſȝ tñ i meſſe dei rarus valde repit opator: q2 offm̄ qui
dē ſacerdotale ſuſcipim⁹: ſȝ opus officij nō iplem⁹. BE.
Sic autem meſſis multa ē oīs turba credētiū: ita opari⁊
pauci ſūt apli: ⁊ imitatores eoꝝ q̄ mittūt ad meſſē. CIR.
Sic āt agri ſpacioſi meſſores mltos exigūt: ſic ⁊ mūdi
do credituroꝝ xpȝ: vñ ſubdit: Ro. au. do. meſ. vt mit. op.
i meſ. ſuā. Illo āt attēde q̄ cū dixiſſȝ: Rogate dñȝ meſſis
vt mittat oparioſ i meſſē ſuā: ipe poſtmōȝ hoc pegit. Ipe
igit ē dñs meſſis: ac p eū: ⁊ cū eo deus pr oib⁹ dñatur.
CHR. Multiplicauit āt poſtmōȝ eos: ñ addēs ad nūeꝝ
ſȝ ꝯcedēſ vtutē. Inſinuat āt q̄ magnū donū ē oparioſ mit
ti i meſſē diuinā: p hoc q̄d dic: dñȝ meſſis ſup hoc eē ro-
gādū. GRE. Per hoc ēt iducēdi ſūt ſubditi: vt ꝓ ſuis pa
ſtorib⁹ rogēt: vt digna eis opari valeāt: nec ab exhorta-
tiōe torpeat lingua. ſepe. n. ꝓ ſua neq̄tia ꝑdicantiū reſtri
git lingua. Sepe vō ex ſubiectoꝝ culpa agitur: vt eis q̄
preſunt predicationis ſermo ſubtrahatur.

**Ite: ecce ego mitto vos ſicut agnos iter lupos
Nolite portare ſacculū neq̄ȝ perā neq̄ȝ calciamē
ta: ⁊ neminem per viam ſalutaueritis.**

CIRYL. Narrat lucas conſequenter. lxx. diſciplos
vendicaſſe ſibi a chriſto apoſtolicam eruditionem mode
ſtiam: innocētiā: equitatē: nihilo̧ mundanorum ſacris
ꝑdicationibus ꝑferre: aſpirare aūt adeo ad fortitudinē
mentis vt nullum terribiliū formident: neq̄ȝ ipſaȝ mortē

vñ dicit: Ite. CHRY. Erat eni inter oīa pīcula eorum
ſolatiū virt⁹ mittētis eos. ⁊ iō dicit: Ecce ego mitto vos
q. d. hoc ſufficit ad cōſolationē veſtrā: hoc ſufficit ad ſpe-
rādū ⁊ nō timēdū ſuperuentura mala que ſignificat ſub-
dēs: ſicut agnos inter lupos. ISIDO. abbas: Denotāſ
ſimplicitatē ⁊ innocētiā: nā debacchātes ⁊ ſua enormitā
te iniuriātes nature nō agnos appellat ſed hedoſ. AM.
Cōtraria aūt ſūt ſibi iſta aialia vt alia ab alijs deuorent
ſ. agni a lupis: ſed bonus paſtor lupos gregi ſuo timore
nō nouit. Ideoq̄ȝ iſti diſcipuli nō i predā ſed ad grām di
rigūtur: ſolicitudo. n. paſtoris bōi efficit vt lupi i agnos
audere nihil poſſint. Mittit ergo agnos iter lupos vt cō
pleretur illud. Tūc lupi ⁊ agni ſimul paſcētur. CHRY.
Hoc. n. fuit manifeſtū indiciū ꝑclari triūphi: vt circūdati
eſſent diſcipuli chriſti ab hoſtib⁹: quaſi agni inter lupos
eos tamē cōuerterēt. BE. Uel ſpecialiter lupos vocat
ſcribas ⁊ phariſeos qui ſunt clerici iudeorū. AM. Uel
lupis ſunt heretici cōpandi. lupi. n. beſtie ſūt que iſidiant
ouilib⁹ ⁊ circa paſtorales verſant caſas. Habitacula do
morū intrare nō audēt. ſomnū canū: abſētiā aut deſidiaȝ
paſtorū explorāt: ouiū gutt inuadūt: vt cito ſtrāgulēt: fe-
ri: rapaces: natura corpis rigidiores: vt ſe facile nō poſ
ſunt iflectere: ipetu quodā ſuo feruntur: ⁊ iō ſepe deludūt
Siquē priores hoiem viderit: vocē eius quadā nature
vi ferūtur eripē. ſi aūt hō prius viderit: exagitati memo
rantur. Si heretici iſidiant ouilib⁹ chriſti: fremunt circa
caulas nocturno tpe. ſemp eni pfidis nox ē: qui lucē chri-
ſti nebulis praue interpretationis obducūt ſtabula tamen
xpi intrare nō audēt: ⁊ ideo nō ſanāt: ſicut curat⁹ ē ille in
ſtabulo qui incidit in latrones. Explorāt paſtoris abſen
tiā: q2 pñtibus paſtoribus oues xpi icurſare nō poſſunt
Quadā etiā mētis intētione duri ac rigidi nequaquā ſo-
lēt a ſuo errore deflectere: quos ſcripture verus interps
xps illudit: vt i vanū ſuos effūdāt impetus: ⁊ nocere ñ
pñt: qui ſiquē vſuta diſputatōis ſue circūſcriptōe ꝑuent
unt: faciūt obmuteſcere. mutus ē. n. qui vbū dei nō eadē
qua ē gloria ꝯfitet. Caue igit ne tibi vocē tollat heretic⁹
ne ꝓorē nō ipe deꝑhenderis. ſerpit. n. dū latet ei⁹ pfidia
ſi aūt cōmēta ipietatis ei⁹ agnoueris: iacturā pie vocis
timere nō poteris. Guttur inuadūt: vitalibus vulnus af
figūt dū aīam petūt. Si etiā audies aliquē ſacerdotē di-
ci ⁊ rapinas ei⁹ cognoſcis: foris ouis: intus lupus ē qui
hūane necis inſaturabili crudelitate rabiē ſuā deſide-
rat explere. GRE. In paſtorali. Multi. n. cū regimis
iura ſuſcipiūt: ad lacerādos ſubditos inardeſcūt: terro-
rē ptātis exhibēt. Et q2 charitatis viſcera nō hñt. dñum
videre appetūt: pīces ſe eſſe minime recognoſcūt: humili
tatis locū i elationē dñationis imutāt. Cōtra que omnia
ꝯſiderādū nobis ē q2 ſicut agni inter lupos mittunt: vt
ſenſum ſeruantes innocētie morſum malicie nō habea-
mus. Qui. n. locū ꝑdicatōis ſuſcipit mala inferre nō de
bet: ſȝ tolerare. Quē ⁊ ſiqñ zelus rectitudinis exigit: vt
erga ſubiectos ſeuiāt: intus paterna pietate diligat: quos
foris quaſi inſequēdo caſtigat. Q̄d tūc rector bene exhi-
bet: cū terrene cupiditatis honoribus neq̄ mentis col-
la ſupponit. vnde ſubdit: Nolite portare ſacculū neq̄ȝ pe
ram. GRE. nazāzenus. Quoꝝ ſumma ē vt adeo vir-
tuoſi exiſtāt: q̄ nō min⁹ ꝓpter vite modū q̄ ꝓpter eoꝝ
vbū euāgeliū ꝓficiat. GRE. in ezechielē. Tāta eni pre
dicatoꝝ dȝ eē i deo fiducia: vt pñtis vite ſūptib⁹ q̄uis
nō ꝓuideat: tamē ſibi hos nō deeſſe certiſſime ſciat. Ne
dū mēs ei⁹ occupat ad tpalia: min⁹ alijs ꝓuideat eterna
CI. Sic igit ꝑcepat: nec de ipſo ſubiecto curā habere cū
dixerat: Mitto vos ſicut agnos iter lupos. Nec etiā cō
ceſſit ſolicitos eē erga extrinſeca corpori: cū dixit: No-
lite portare ſacculū neq̄ȝ perā. Nec etiā ꝯceſſit portare
aliquid eoꝝ q̄ nondū vnita ſunt corpori. vnde ſubdit:
Neq̄ȝ calciamēta. Nō āt ſacculū ⁊ perā portare ꝓhibuit
ſed nec aliquā ſtudij diſtractionē ꝑmiſit aſſumere: q̄ nec
ab obuiātiū ſalutatōe diſtrahi voluit. vnde ſubdit: Et ne
minē p viā ſalutaueritis. Q̄d ⁊ dudū ab heliſeo dictum
fuit. q. d. recto tramite ad opus ꝓcedite: nō alternātes be
nedictiōibus benedictiōes. Damnū. n. ē expēdere tēpus
ꝑdicationib⁹ ꝯpetēs. AM. Nō ergo hic dñs ꝓhibuit
q̄ beniuolētie diſpliceret offm̄: ſȝ q̄ pſequēde deuotōis
intentio plus placeret. GRE. nazāzenus: Mādauit etiā
hoc eis dñs ad vbi gliam: ne videret i eis magis vigere
blāditias: voluit etiā eos ñ eſſe ſolicitos i vbis alienis
GRE. in home. Hec aūt vba ſiq̄s etiā p allegoriā velit
intelligi: pecunia clauſa in ſacculo ē ſapia occulta. Qui
igit ſapie vbū hȝ: ⁊ hoc erogare ꝓximo negligit: quaſi
pecuniā i ſacculo ligatā tenet. Per perā vō onera ſeculi
p calciamēta mortuoꝝ opeꝝ exempla ſignificāt. Qui er
go offm̄ ꝑdicationis ſuſcipit: dignum non ē vt opus ſe-
cularīū negocioꝝ portet. nedū hoc eius colla deprimit
ad ꝑdicanda celeſtia nō aſſurgat: nec debet ſtultoꝝ ope-
rū exēpla ꝯſpicere: ne ſua opa quaſi ex mortuis pellibus
credat munire: ne. ſ. q2 alios talia feciſſe ꝯſiderat: ſe etiā
facere licenter putet. AM. Nihil etiā dñs i nobis mor-
tale vult eſſe. Mortale. n. atq̄ȝ terrenū calciamētuȝ moy
ſes iubetur ſoluere cū mitteret ad pplȝ liberandū: q̄d ſi
quē mouet: qua rōe in egypto calciati iubent edere agnū
apli aūt ſine calciamēto ad ꝑdicandū euangeliū dirigūt
Is ꝯſiderare debet quia in egypto poſitus debȝ adhuc
morſus cauere ſerpentis: multa enim venena in egypto
Et q̄ typo paſcha celebrat patere pōt vulneri. q̄ aūt mini
ſter eſt veritatis: venena nō trepidat. GRE. in ho. Q is
aūt qui ſalutat in via ex occaſione ſalutat itineris: nō ex
ſtudio optāde ſalutiſ. Qui igit non amore eterne patrie
ſed premiorum ambitu ſalutem audientibus ꝑdicat: quaſi
ſi in itinere ſalutat quia ex occaſione: ⁊ non ex intentiōe
ſalutem audientibus exoptat.

**In quācūq̄ȝ domum intraueritis primū dici
te: pax huic domui. ⁊ ſi ibi fuerit filius pacis: req
eſcet ſup illum pax veſtra: ſinaūt ad vos reuertet.
In eadē aūt domo manete: edētes ⁊ bibētes que
apud illos ſunt. Dignus eniȝ ē oparius mercede
ſua: Nolite trāſire de domo in domuȝ Et in quā
cūq̄ȝ ciuitatē intraueritis ⁊ ſuſceperint vos: man
ducate: q̄ apponunt vobis: ⁊ curate infirmos q
i illa ſunt: ⁊ dicite illis: Appropinq̄bit in vos re
gnū dei. In quācūq̄ȝ autē ciuitatē itraueritis ⁊ nō
ſuſceperint vos: exeūtes in plateas ei⁹ dicite: Etiā
puluerē q adheſit nobis ð ciuitate veſtra extergi
m⁹ in vos. Tñ hoc ſcitote q2 appropiquabit re
gnum dei. Dico vobis: q2 ſodomis in die illa re
miſſius erit q̄ȝ illi ciuitati.**

CHRY. Bonorum omnium mater pax eſt ſine qua
cetera inania ſunt. propter quod dominus diſcipulis in
trantibus domos: illico pacem iuſſit proferre tanq̄ bo
norum indicium dicens: In quācunq̄ȝ domum intraue-
ritis primum dicite: pax huic domi. AMBRO. Ut. ſ.
pacis perferamus nuncium: ipſe primus ingreſſus pa
cis benedictione celebretur. CHRY. Unde pontifex
eccleſie tradit eam dicens. Pax vobis. Implorant autē
pacem ſancti: non ſolum eam que verſatur inter homi
nes adinuicem: ſed ⁊ eā que pertinet ad noſipſos. nam
ſepius in pectore bellum gerimus: ⁊ nullo moleſtāte tur
bamur: necnon praua deſideria contra nos crebro in
ſurgunt. TYTVS. Dicitur autem: Pax huic domui
ſcilicet habitantibus domum: omnes alloquātur: maio
res pariter ⁊ minores: neq̄ȝ cum indignis vr̄a ſalutatio
diriget. vñ ſubdit: Et ſi ibi fuerit filius pacis: requieſcet
ſup illū pax veſtra. q. d. vos q̄dem ꝓferetis vbū: res aūt

pacis applicabit meo iudicio vbicūq; dignū eē videbit. Siquis aūt nō ſit dign⁹: nō eſtis deluſi: nec vboꝝ vſoꝝ gratia periit: imo reciprocat ad vos. Et hoc ē qđ ſubdit Sin aūt ad vos reuertet. GRE. Pax eni que ab oꝛe ꝑdicatoris offert aut requieſcet in domo: ſi i ea fuerit qſ ꝙ ꝑdeſtinatus ad vitā: ⁊ celeſte vbū ſequit qđ audit. aut ſi nullus audire voluerit: ipſe predicatoꝛ ſine fructu non erit: qꝛ ad eū pax reuertit: dn̄ ei a dn̄o ꝓ laboꝛe ſui operi merces recōpenſat. Si aūt pax veſtra recipit. dignū ē vt ab eis terrena ſtipendia ꝯſequamur quibus patrie celeſtis premia offerim⁹. vn̄ ſequit: In eadē aūt domo manete edētes ⁊ bibētes que apud illos ſunt. Ecce q̄ peram ⁊ ſacculū poꝛtari prohibuit: ſumptus ⁊ alimēta ex eadē predicatione ꝯcedit. CHRY. Sed ne aliqs diceret: cō ſumo res ꝓprias parādo aduenis mēſam: illū ꝑmo intrātē facit tibi pacis donū offerre: cui nihil ē equale: vt ſcias te maioꝛa ꝙ des ſuſcipere. TYTVS. Uel aliť cō tinua: Quia nō eſtis ꝯſtituti iudices coꝝ: q̄ ſunt digni vl' indigni: edatis ⁊ bibatis q̄ vobis offerūt ab eis. Dimittite aūt mihi coꝝ: q̄ vos recipiūt examē: niſi vobis quoq; ſit notū nō eē ibi filiū pacis: tūc eni foꝛtaſſis retrocedere debetis. THE. Uide igiť qualiter diſcipulos mendicare inſtituit: ⁊ ꝓ precio eos nutrimētum habere voluit. nā ſubdit: Dign⁹ ē eni operari⁹ mercede ſua. GRE. Sūt enim iā de mercede operarij ipſa alimēta ſuſtentationis: vt hic merces de laboꝛe ꝑdicationis inchoeť: que illic de veritatis viſione ꝑficit. Qua in re ꝯſiderandū ē: ꝙ vni noſtrum operi duc mercedes debent: vna in via que nos in laboꝛe ſuſtentat: alia in patria que nos in reſurrectione remunerat. Merces itaq; que in p̄nti recipit hoc in nobis dꝫ agere: vt ad ſequētem mercedē robuſtius tendat. Uerū ḡ quiſq; predicatoꝛ nō iō ꝑdicare debet: vt i hoc tp̄e mercedē accipiat: ſꝫ iō mercedē recipere: vt ꝑdicare valeat. Quiſquis nāq; iō predicat: vt h̄ laudis vel muneris mercedē recipiat: eterna mercede ſe priuat. AMB. Subditur virt⁹ alia: ne ō domo ad domū quis vaga facilitate demigret. Sequit eni: Nolite trāſire de domo in domū. vt. ſ. amoꝛe hoſpitali ſuem⁹ conſtātiā: neq; aliquā amicitie neceſſitudinē facile rſoluam⁹ BE. Deſcripto aūt diuerſe dom⁹ hoſpitio: qđ iā in ciuitatib⁹ agere debeāt docet: pij̄s. ſ. i oībus cōicare: ab impioꝝ vō ꝑ omnia ſocietate ſecerni. vn̄ ſequit. Et i quācūq; ciuitatē itraueritis: ⁊ ſuſceperint: vos mādueate que apponūt vobis. THE. Quāuis modica exiſtāt: ⁊ vilia nihil amplius iquirentes: denūciat etiā eis vt operātes miracula hoīes ad ſuas ꝑdicatōes attraherēt. vnde ſubdit: Et curate iſirmos: q̄ in illa ſunt. Et dicite illis: appropiquabit i vos regnū dei. Si eni prius curaueritis deīde docueritis: ꝓſperabit ſmo: ⁊ hoīes credēt regnū dei appropinquare. nō eni curarent: niſi hoc aliqua virtus diuina ꝑficeret. Sꝫ etiā cū ſm aīaꝫ curātur: appropīquat i eos regnū dei: qđ lōge ē ab eo cui dominať peccatū. CHR. Uide aūt dignitatē apſoꝝ: nihil ſenſibile monent ꝓferre: qualia circa moyſen ⁊ ꝓphetas. ſ. bona terrena: ſꝫ quedā noua ⁊ mirabilia. ſ. regnū dei. MAXI. Dicit aūt appropinquauit. nō vt oñdat tp̄is breuitatem neq; eni regnū dei venit cū obſeruatōe: ſꝫ oñdit diſpoſitionē hoīuꝫ ad regnū dei qđ quidē potētia ē i oībus credētibus: actu vō in his q̄ reſpuūt coꝛpoꝛalē vitā: ⁊ ſolaꝫ eligūt ſpiritalē: q̄ dicere p̄nt. Uiuo aūt nō ego: ſꝫ viuit in me xp̄s. AM. Deinde docet excutiēdū de pedib⁹ puluerē: ſiq̄s recipiēdos ciuitatis hoſpitio nō putauerit dicēs: In quācūq; ciui itraue. ⁊ nō rece. vos: exeuntes in pla. dicite ⁊ puluerem pedum q̄ adheſit nobis de ciui. veſtra extergi i vos. BE. Uel ad cōteſtationē terreni laboꝛis: quē ꝓ illis inaniter ſuſceperūt: vel vt oñdať vſq; adeo ſe ab ipſis nihil terrenū querere: vt etiā puluerem de terra coꝝ nō ſibi patiantur adherere. Uel per pedes ipſum opus ⁊ iceſſus ꝑdicationis ſignificať: puluis vō quo aſpergunť terrene leuitas ē cogitatiōis: a qua ſūmi doctoꝛes imunes eē nequeūt. Qui ḡ ſpreuerit doctrinā: laboꝛes ⁊ ꝑicula doctoꝝ: ad teſtimoniū ſue dānationis inflectūt. ORI. Extergēdo ḡ puluerē pedū ipſos quodāmodo dicūt: puluis peccatoꝝ vroꝝ merito veniet ſuper vos. Et attēde ꝙ q̄cūq; ciuitates nō ſuſcipiūt apoſtolos ſanāq; doctrinā hūt plateas: iuxta illud: Lata ē via q̄ ducit ad ꝑditionē. THE. Et ſicut recipiētibus apſos appropinquare regnū dei dī in bñficiū: ſic nō recipientibus in ꝑiudicium. vn̄ ſubdit: Tamē hoc ſcitote qꝛ appropinquabit regnū dei. Sicut aduentus regis ē quibuſdā ad penā: quibuſdā vō ad honoꝛē. vn̄ de coꝛum pena ſubdit: Dico aūt vobis qꝛ ſodo. i illa die remiſ. erit: ꝙ illi ciuitati. EVSE. Nam in ciuitate ſodomitarum nō caruerunt angeli hoſpitio: ſed loth inuentus eſt dignus eos hoſpitari. Si ḡ ad acceſſum diſcipuloꝝ nec vnus inuenietur in ciuitate qui eos recipiat: quomodo non peioꝛ erit ciuitate ſodomorum. Hic ſermo docebat eos audacter aggredi regulam paupertatis. non enim poſſet conſiſtere ciuitas ⁊ villa nec vicus ſine aliquo incola noto deo. nāꝫ nec ſodoma ſubſiſteret nō reperto loth: quo recedente tota repente periit. BED. Sodomite quoq; ipſi ⁊ ſi inhoſpitales fuerint inter cetera carnis animeq; flagitia: nulli tamen apud eos tales hoſpites quales apoſtoli reperti ſunt. ⁊ loth quidem aſpectu ⁊ auditu iuſtus erat non tamen ibi aliquid docuiſſe aut ſigna feciſſe ꝑhibet.

Ue tibi coꝛozaim. ve tibi bethſaida quia ſi in tyro ⁊ ſydone facte fuiſſent virtutes que facte ſūt in vobis. olim in cilitio ⁊ cinere ſedentes penitērent. Ueruntamen tyro ⁊ ſydoni remiſſius erit in iudicio q̄ꝫ vobis. Et tu capharnaum vſq; ad celum exaltata: vſq; ad infernum demergeris: Qui vos audit me audit: ⁊ qui vos ſpernit me ſpernit Qui aūt me ſpernit: ſpernit eum q miſit me.

AM. Docet dn̄s grauioꝛi pene obnoxios foꝛe q̄ euāgeliū nō ſequēdū ꝙ qui legē iudicauerūt eē ſoluendā dicēs Ue tibi coꝛoçaiꝫ. Ue tibi bethſaida. BEDA. Coꝛozaiꝫ bethſaida: ⁊ capharnaum: tyberias quoq; quas ioannes nominat: ciuitates ſunt galilee ſite in littoꝛe laci genezareth: que ab euangeliſtis mare galilee vel tyberiadis appellatur. plāgit ergo dominus has ciuitates que poſt tanta miracula atq; virtutes non penituerunt: peioꝛeſq; ſunt gentilibus: naturale tantum ius diſſipantibus: quia poſt deſcripte legis contemptum: filium quoq; dei ⁊ gloꝛiam eius ſpernere non timuerunt. vnde ſequitur: Quia ſi in tyro ⁊ ſido. facte fuiſ. virtu. que in vobis facte ſunt: olim in cilitio ⁊ cinere ſedentes penitērēt In cilitio quod de pilis capꝛarum contexitur: aſperam peccati pungentis memoꝛiam ſignificat. In cinere autē moꝛtis conſiderationem: per quam in puluerem redigimur demonſtrat. Poꝛro in ſeſſione humilitatem propꝛie conſcientie ſignificat. Impletum autem videmus hodie dictum ſcilicet ſaluatoꝛis: quia coꝛoçaim ⁊ bethſaida preſente domino credere noluerunt. Tyrus autem ⁊ ſidon ⁊ quondam dauid ac ſalomoni amici fuere: ⁊ poſt euangeliçantibus chꝛiſti credidere diſcipulis. CHRY. Deploꝛat autem dominus has ciuitates ad noſtrum exemplum: eo ꝙ effuſio lachꝛymarum ⁊ gemitus amarus ſuper patientes inſenſibilitatē doloꝛis: non modicum antidotum eſt: ⁊ ad coꝛrectionem patientium: ⁊ ad remedium ingemiſcentium ſuper eos. Nō ſoluꝫ aūt ꝑ deploꝛationē iducit eos ad bonū: ſꝫ ⁊ ꝑ terroꝛē. vnde ſequitur: Ueruntamen tyro ⁊ ſidoni remiſſius erit ꝙ vobis i iudicio. Hoc ⁊ nos audire debem⁹: non enim ſolis illis: ſed etiam nobis peius iudicium ſtatuit: niſi recepe rimus intrantes ad nos hoſpites quoꝛum puluereꝫ precepit excutere. Cuꝫ aūt plurima ſigna feciſſet domin⁹ in

capharnaū: ⁊ eā icolā habuiſſꝫ: videbať ſup alias ciuitates exaltata: ſꝫ ꝓpť icredulitatē cecidit i ruinā vn̄ ſequitur: Et tu caphar. vſq; i celū exal. vſq; ad iſernū demergeris vt. ſ. iudiciū ſit ꝓpoꝛtionabile honoꝛi. BE. Duplex aūt i hac ſnīa ſenſus ē: Uel iō ad iſernū demergeris: qꝛ ꝯtra ꝑdicationē meā ſupbiſſime reſtitiſti: vt. ſ. itelligať i celum exaltata ꝑ ſupbiā. Uel iō: qꝛ es exaltata vſq; ad celum meo hoſpitio ⁊ meis ſignis: maioꝛib⁹ plecteris ſupplicijs: qꝛ his quoq; credere noluiſti. Et ne q̄s putaret hāc icrepationē vel tm̄mō ciuitatibus vel ꝑſonis ꝯuenire q̄ dn̄ꝫ i carne videntes ſpernebāt: ⁊ non omnibus q̄ hodie quoq; euāgelij vba deſpiciūt: Cōſequenť adiūxit dicēs. Qui vos audit: me audit. CI. Per quod docet q̄cq̄d ꝑ ſcōs apſos dī acceptādū eē: qꝛ q̄ illos audit: chꝛiſtuꝫ audit. Ineuitabilis ergo pena hereticis iminet: q̄ apſoꝝ negligūt vba. Seqť eni: Et q̄ vos ſpnit me ſpernit. BE. Ut. ſ. in audiēdo q̄ſq; vel ſpernēdo euāgeliū ꝑdicationeꝫ nō viles q̄ſq; ꝑſonas: ſꝫ dn̄ꝫ ſaluatoꝛē: imo iꝑꝫ p̄reꝫ ſpnere ſe vel audire diſceret. nā ſequit: Qui aūt me ſpernit ſpernit eū q̄ miſit me: qꝛ i diſcipulo mgr̄ audit: ⁊ i filio pr̄ honoꝛať. AV. De vbis dn̄i: ſi ait ſuo dei ad vos quoq; ꝑuenit: ⁊ i eo loco vos ꝯſtituit: videte ne ſpernati nos ne ad illū ꝑueniať: qđ nobis feceritis. BE. Pōt ⁊ ſic intelligi: Qui vos ſpernit, me ſpnit. ſ. qui nō facit miaꝫ vni ō fribus meis minimis: nec mihi fac. Qui aūt me ſpnit. nolēs credere filiū dei: ſpnit eū q̄ me miſit: qꝛ ego ⁊ pr̄ vnuꝫ ſum⁹. TITVS. Simul aūt i hoc diſcipulos cōſolať. q. d. Nō dicatis: cur imus paſſuri cōtumelias: accōmodate linguā: ego ꝑhēo graꝫ i me veſtra redundať ꝯtumelia.

Reuerſi ſunt aūt ſeptuaginta duo cū gaudio dicētes: Dn̄e etiā demonia ſubijciūť nobis i noīe tuo ⁊ ait illis: Uidebā ſathanā ſicut fulgur ō celo cadēteꝫ. Ecce dedi vobis ꝑtāteꝫ calcādi ſupꝛa ſerpētes ⁊ ſcoꝛpiones ⁊ ſup oēꝫ virtutē inimici: ⁊ nihil vobis nocebit. Uerūtn̄ in hoc nolite gaudere qꝛ ſpūs vobis ſubijciūtur. Gaudete autem ꝙ nomina veſtra ſcripta ſunt in celis.

CIRY. Supꝛa dictū ē ꝙ dn̄s miſit diſciplos gr̄a ſpiritꝰ ſci iſignitos: ⁊ ſci ꝑdicatōis miniſtri ꝑtāteꝫ ſup imundos ſpūs acceperūt: nūc aūt reuerſi ꝯfitent honoꝛātē eoꝛ potētiā. vn̄ dī: Reuerſi ſunt aūt. lxxij. cū gaudio dicētes dn̄e etiā demonia ſubijciūt nobis i noīe tuo. Uidebant q̄dē gaudere magis ꝙ ſci ſūt miraculoꝝ auctoꝛes: ꝙ ꝙ facti erāt ꝑdicatiōis miniſtri. Erat aūt melius eos gaudere i illis quos ceperāt: ſicť vocatis ꝑ ipm dīť paulus: Gaudiū meū ⁊ coꝛona mea. GRE. xxiij. moꝛaliū: Mire aūt dn̄s vt i diſcipuloꝝ coꝛdib⁹ elationē ꝑmeret: idiciū ruine remiſit: qđ ipſe mgr̄ elationis accepit: vt in auctoꝛe ſupbie diſcerēt q̄d ō elatōis vitio foꝛmidarēt. vnde ſeq̄t: Uidebā ſathanā ſic fulgur de celo cadētē. BE. Dicit ſathanas: eo ꝙ aduerſať bono: hoc eni ſignificat nomē hebꝛaicū ſꝫ diabolus dī eo ꝙ coopať nobis i malo: ⁊ accuſatoꝛ ſit. Natura ei⁹ ē icoꝛpoꝛea: loc⁹ aere⁹. BE. Nō aūt dīť: Mō video: ſꝫ ꝑus videbā: qn̄ coꝛruit. Qđ aūt ait: Sicť fulgur: vel ꝑcipitē: de ſupnis ad ima lapſuꝫ ſignificat vl' qꝛ deiect⁹ adhuc trāſfigurat ſe i āgelū luci. TY. Se aūt dīť vidiſſe tanq̄ iudicē q̄ nouit icoꝛpoꝛeoꝝ paſſiones. vel dīť: Sicť fulgur: qꝛ nāꝫ fulgidus erat vt fulgur. ſꝫ factus ē tenebꝛoſus ꝓpť affectū: qꝛ qđ deus fecit bonum: hoc ipe i ſe alterauit i malū. BA. Supne eni vtutes n̄ ſūt nāliter ſancte ſꝫ ſꝫ analogiā diuini amoꝛis meſurā ſcificatiōis ſoꝛtiūť. Et ſic ferrū poſitū i igne nō deſinit eē ferrū vehemēti tn̄ flāme vnione tā effectu ꝙ aſpectu i igneꝫ ꝑtranſit: ſic ⁊ alme vtutes ex ꝑticipatōe ei⁹ qđ ē nālit ſacrū: iſitā hn̄t ſācitificationē: neq; eni cecidiſſet ſathanas ſi natura fuiſſet inſuſceptibilis mali. CI. Uel aliter: Uidebā ſathanā ſic fulgur de celo cadentē. i. ab vltima vtute in extremam fragilitatem. Nam ante ſaluatoꝛis aduentum ſubegerat ſibi oꝛbem ⁊ ab omnibus colebatur: ſed cum vnigenitum vbum dei de celo deſcendit: coꝛruit tāꝙ fulgur: quia conculcatur ab adoꝛantibus chꝛiſtum. vnde ſequitur: Et ecce dedi vo. poteſ. calcan. ſupꝛa ſerpen. ⁊ ſcoꝛpi. TYTVS. Serpētes quidem aliquādo figuraliter in deſerto moꝛdebant iudeos: ⁊ necabāt eos eo ꝙ infideles erant. venit autem qui ſerpentes illos perimeret eneus ſerpens crucifixus: vt ſiquis credens i eū ꝓſpexerit: liberet a moꝛſib⁹ ⁊ ſaluet. CHRY. Deinde ne putaremus hoc dici de beſtijs ſubiunxit: Et ſupꝛa omnem virtutem inimici. BEDA. Hoc ē omne genus imūdoꝝ ſpirituū de obſeſſis coꝛpoꝛibus ejiciēdi: ⁊ quātum ad ipſos ſubdit: Et nihil vobis nocebit. Quāuis ⁊ ad litterā poſſit accipi. Paulus eni a vipera inuaſus nihil mali patitur: ⁊ ioannes hauſto veneno non leditur. Hoc autem inter ſerpentes qui dente: ⁊ ſcoꝛpiones qui cauda nocent: diſtare arbitroꝛ: ꝙ ſerpentes aperte ſeuientes: ſcoꝛpiones clanculo inſidiantes vel homines vel demones ſignificent. vel ſerpentes qui inchoandis virtutibus venena prauę perſuaſionis obijciunt: ſcoꝛpiones q̄ conſummatas virtutes ad finē vitiare intendūt. THE. Uel ſerpentes ſunt qui viſibiliter nocent: veluti foꝛnicationis ⁊ homicidij demon: qui vero iuiſibiliter nocēt ſcoꝛpiones vocantur: ſicut in vitijs ſpiritalibus. GRE. niſſenus. Uoluptas etiā ſerpens dicit in ſcriptura: cuius natura ē ꝙ ſi caput eius mari ſtrictarā attigerit: totū ſequēs coꝛp⁹ ad ſe trahit: ſic natura neceſſariū ꝯceſſit hoī domiciliū. Sꝫ ꝑ hāc neceſſitatē aggrediēs voluptas animum ad imoderatum quendam oꝛnatuꝫ ꝑuertit: ad hoc ſubſequentē auaritiam trahit: quā ipudicitia ſequit. i. vltimū mēbꝛū ⁊ cauda beſtialitatis. Sed queadmodū non eſt ꝑ caudā ſerpentē retrahi: ſic nō eſt incipiendū ab vltimis ad euellendū voluptates: niſi quis pꝛioꝛē aditum obturauerit malitie. ATHA. Deludunt autem nunc per chꝛiſti virtutē pueri voluptatem: qui quondā ſeducebat grandeuos: ⁊ virgines ꝑſeuerant cōculcantes ſerpētine voluptatis fallacias. Sꝫ ⁊ quidā ipſum aculeū ſcoꝛpionis. i. diaboli conculcātes. ſ. moꝛtē: nō timuerunt interitum: verbi gratia: martyres facti pleriq; vō poſtpoſitis terrenis libero greſſu conuerſanť in celis: ꝑncipeꝫ aeris nō timentes. TYTVS. Sed qꝛ leticia qua eos letos videbat: inanem gloꝛiam ſapiebat. gaudebāt eniꝫ ꝙ quaſi ſublimes effecti: terribiles hoībus ⁊ demonibus erāt. ideo dn̄s ſubiungit: Ueruntamen in hoc nolite gaudere qꝛ ſpūs ſubijciuntur vobis BEDA. De ſubiectiōe ſpirituum cum caro ſint gaudere prohibentur: qꝛ ſpiritus ejicere ſicut ⁊ virtutes alias facere interdum non eſt eiuſ meriti qui opatur: ſꝫ inuocatio nominis chꝛiſti: hoc agit ad condemnationem eoꝝ qui inuocant: vel ad vtilitatē eoꝝ qui vident ⁊ audiunt. CI. Sed cur dn̄e non ſinis letari in honoꝛibus a te collatis cum ſcriptum ſit: In nomine tuo exultabunt tota die: Sꝫ dn̄s eos ad mai⁹ gaudiū erigit. vnde ſubdit: Gaudete aūt qꝛ noīa veſtra ſcripta ſunt in celis. BEDA. q. d. Non opoꝛtet vos de demonium humiliatione ſed de veſtra ſublimatione gaudere. Salubꝛiter autem intelligendum eſt: ꝙ ſiue celeſtia ſiue terreſtria quis opera geſſerit per hoc quaſi litteris annotatus apud dei memoꝛiam ſit eternaliter affixus. THEO. Scripta ſunt eni noīa ſanctoꝛum in libꝛo vite non incauſto: ſed memoꝛia dei ⁊ gratia. Et diabolus quidem deſuper cadit: homines vero inferi⁹ exiſtentes ſuperius aſcꝛibūtur in celis. BA. Quidam aūt ſunt qui ſcribunť quidē nō i vita: ſꝫ ſꝫ hieremiā i terra: vt ſꝫ hoc itelligať duplex q̄dā deſcriptio: hoꝝ q̄dem ad vitaꝫ: illoꝝ ad ꝑfectionē. Quod aūt dicit: Dele me de libꝛo viuentiū. itelligitur de his qui digni putabāť in libꝛo dei ꝯſcribi. Et ſm hoc fieri dr̄ ſcripture mutatio: qn̄ a virtute delabimur in peccatum vel econtra.

In ipſa hora exultauit in ſpū ſcō ⁊ dixit: Cōfitebor tibi dn̄e pater celi ⁊ terre: ꝙ abſcōdiſti hec a ſapientibus ⁊ prudētibus ⁊ reuelaſti ea paruulis. Etiā pater: qm̄ ſic placuit ante te. Omnia mihi tradita ſunt a patre meo. Et nemo ſcit quis ſit filius niſi pater: ⁊ quis ſit pater niſi filius: ⁊ cui voluerit filius reuelare.

THEO. Sicut benignus pr̄ videns filios ſuos dirigi gaudet: ſic ⁊ xp̄s exultat ꝙ apli tātis bonis facti ſūt digni. vn̄ dr̄: In ipſa aūt hora exultauit ſpū ſcō. CI. Inſpexit qdē ꝑ ſpūs opationē quā aplis tradidit plurimā acquiſitionē. vn̄ i ſpū ſcō letat᷒ dr̄. i. in effectib᷒ q̄ ꝑ ſpm̄ ſcm̄ ꝓueniūt. q̄ſi eni amator hoīuꝫ: gaudiū reputabat materiā ꝯuerſionē errātiū de quo gr̄as agit. vn̄ ſeq̄t: Cōfitebor tibi pater dn̄e celi ⁊ terre. BE. Cōfeſſio nō ſp̄ p̄niaꝫ ſꝫ gr̄arū actionē ſignificat: vt i pſalmis ſepiſſime legim᷒. CI. Ecce aūt inquiūt illi quoꝝ corda ꝑuerſa ſunt: gr̄as refert filius p̄rī tanꝙ minor. Sꝫ qd ipedit ꝯſubſtātialē filiū laudare ꝓpriū genitorē mūdū ſaluātē ꝑ eū: ꝙ ſi credes ꝯfeſſionis ea hūc eē minorē: aſpice ꝙ vocat eū p̄rēꝫ ſuū ⁊ dn̄ꝫ celi ⁊ terre. TYTVS. Alia eni ꝑ xp̄m ex nō entibus ꝓducta ſunt. ſꝫ ſolus ipſe icōꝓhenſibiliter a p̄re ē genit᷒. ſol᷒ eni vnigenitꝰ tāꝙ veri filij p̄ris pr̄ ē. vn̄ ſolus p̄rī dicit: Confitebor tibi pr̄. hoc ē glorifico te. Nec mireri ſi p̄rēꝫ filius glorificat: tota eni hypoſtaſis vnigeniti genitoris ē glia: nā q̄ facta ſūt ⁊ celū ⁊ āgeli glia ſunt creatoris. verū q꞉ hec nimis ifime ſita ſunt: reſpectu dignitatis ipius: ſolus fili᷒ cū de᷒ ꝑfecte ſit ſuis genitori: ꝑfecte glorificat patrē. ATHA. Nouim᷒ etiā ſep᷒ ſaluatorē hūana proferre: hꝫ eni adiūctā hūanitatē diuinitas: nec tn̄ ꝓpter corporis tegimē deū ignores. Sꝫ qd rn̄dēt i hoc q̄ volunt ſubſiſtētiā eē mali: formāt vo ſibi deū aliū a vo p̄re chriſti. Et hūc dicūt eē vnigenitū mali creatorē: ⁊ neq̄ꝫ principē: necnō mūdialis machine ꝯditorē. Ait aūt dn̄s approbās v̄ba moyſi: Cōfitebor tibi pr̄ dn̄e celi ⁊ t̄re. EPIPHA. Editū aūt a martione euāgeliū hꝫ: Regratior tibi dn̄e celi: tacēs qd dr̄: Et terre. ⁊ qd dr̄: Pr̄. ne intelligat ꝙ vocat xp̄s p̄rēꝫ creatorē celi ⁊ t̄re. AM. Poſtremo aperit celeſte myſteriū: quo placuit deo vt paruulis magis ꝙ prudētibus hui᷒ mūdi ſuā gr̄aꝫ reuelaret. vn̄ ſeq̄t. ꝙ abſcōdiſti hec a ſapiētib᷒ ⁊ prudētibus: ⁊ reuelaſti ea paruulis. THEO. Nō ſic diſtigui vt dicat a ſapientibus. i. a phariſeis ⁊ ſcribis legē iterꝓtantibus. Et prudētibus. i. ab his q̄ a ſcribis fuerāt docti. ſapiēs eni ē qui docet: prudēs vo q̄ docet᷑. Paruulos vo vocat dn̄s ſuos diſcipulos: quos nō legis doctores: ſꝫ d̄ turba ⁊ piſcatores elegit: q̄ ſunt vocati nō maliuoli q̄ſi paruuli. AM. Uel paruulū hic accipiam᷒ qui ſe exaltare nō nouerit: ⁊ phaleratis ſmonibus artē ſue iactare prudētie qd phariſei plerique faciūt. BED. Gr̄as igit agit ꝙ aplis q̄ſi paruulis aduēt᷒ ſui aperuit ſacra: q̄ igrauerūt ſcribe ⁊ phariſei: q̄ ſibi ſapiētes vidēt᷑: ⁊ i ꝯſpectu ſuo prudētes. THE. Abſcōdita igit ſunt myſteria ab his q̄ putāt ſe eē ſapiētes: ⁊ nō ſunt. nā ſi eēnt: eis reuelata fuiſſent. BED. Un̄ ſapiētib᷒ ⁊ prudētibus n̄ īſipiētes ⁊ hebetes: ſꝫ paruulos. i. humiles oppoſuit: vt ꝓbaret ſe tumorē dānaſſe nō acumē. ORI. Sēſus. n. defectus ꝑparatio ſit ſuꝑuenientis ꝑfectōis. Qui. n. nō ſentit ꝙ careat vo bono: ꝓpter bonū p̄ns qd ſibi ieſſe vr̄: vo bono priuat᷑. CHR. Nō aūt letat᷑ ⁊ gr̄as agit: qd dei myſteria latebāt ſcribas ⁊ phariſeos. hoc eni non erat materia alacritatis: ſꝫ gemitus. ſed de hoc gratias agit: q꞉ qd ſapiētes non nouerant: hi nouerūt. Gr̄as aūt ſuꝑ hoc agit p̄rī cū quo ipſe ſimul hoc facit: oſtendēs nimiā dilectionē q̄ diligit nos. Oſtendit aūt ꝯñter ꝙ hui᷒ rei prima volūtas ſua ſit: ⁊ p̄ris qui ꝓpria volūtate hoc agebat. vn̄ ſeq̄t: etiā pr̄ q꞉ ſic pla. āte te. GRE. His v̄bis exēpla humilitatis accipim᷒: ne temere diſcutiē ſuꝑna ꝯſilia de alioꝝ vocatōe alioꝝ ꝗ̄ repulſione p̄ſumam᷒. iuſtū. n. eē n̄ pōt: qd placuit iuſto. iuſtū. n. eē n̄ pōt ... cūcti ḡ q̄ exterius diſponūt: apta eā rōnis ē occulte iuſticia volūtatis. CHR. Cū vo dixiſſet: Cōfitebor tibi q꞉ reuelaſti ea puulis. ne putares ꝙ ipſe xp̄s hac v̄tute priuatus n̄ poſſet hoc facere: ſubiungit: Oīa tradita ſunt mihi a p̄re meo. ATHA. Hoc nō recte itelligētes arrij ſequaces delirāt in dn̄m dicētes: Si data ſūt ei oīa. i. dn̄iū creature: fuit tp̄s quo ea n̄ habuit: ⁊ ſic nō ē d̄ ſba patris: nā ſi eēt: nō eēt ei opus recipe. ſed ex hoc magis demētia coꝝ carpet᷑. Si eni p̄uſꝙ recepiſſet vocabat creatura a v̄bo: qualiter ſaluabit illud. Oīa i eo ꝯſiſtūt: Ceteꝝ ſi ſimul poſtꝙ facta ē creatura: tota fuit tradita ei nō erat opus tradere: ꝑ ipm̄ nāq̄ꝫ facta ſunt oīa. Nō ḡ vt ipi putāt: ſignificat᷑ h̄ creature dn̄iū: imo ſignificatiuū ē. hoc v̄bum factū diſpenſatiōe in carne. poſtꝙ eni homo peccauit: ꝑturbata ſunt oīa. vn̄ v̄bū caro factū ē: vt oīa reſtauraret. Data ſūt ergo ei oīa. nō q꞉ p̄tāte careret: ſꝫ vt ſaluator emēdet vniuerſa: vt ſicut ꝑ v̄bū oīa i pricipio in ꝓducta ſunt i eēntia cū v̄bū caro fc̄m ē: i ipo oīa reſtaurent. BE. Uel dicit: Oīa ſibi tradita: nō mūdi elemēta ſꝫ hi q̄bus puulis ſpū ſacra filij p̄r reuelauit: ⁊ d̄ quorū ſalute cū hec loqueret᷑: exultauit. AM. Uel cū oīa legis oipotentē agnoſcis: nō degenerē p̄ris cū tradita legis filium ꝯfiteris. Cui ꝑ nāꝫ oīa vni᷒ ſubſtantie iura ſunt ꝓpa nō dono collata ꝑ gr̄am. Cū aūt dixiſſet oīa ſibi fore a p̄re tradita: aſcēdit ad ꝓpriā gloriā ⁊ excellentiā oſtendēs i nullo ſe ſuꝑari a p̄re ſubdit: Nemo nouit q̄ ſit fili᷒ niſi pr̄: ⁊ qui ſit pr̄ niſi fili᷒. Nō valet eni creature intētio cōꝓhēdere modū diuine ſubſtātie q̄ oēꝫ ſuꝑat intellectū: ⁊ decor ei᷒ q̄libet ꝯſiderationē trāſcēdit: ſꝫ a ſeipſa qd ſit natura diuina cognoſcit᷑. itaq̄ꝫ pr̄ ꝑ id qd ē nouit filiū: ⁊ filius ꝑ id qd ē nouit p̄rēꝫ: nō iteruenientē aliq̄ dicis ꝯtū ad diuinitatis nām. ꝙ eni ſit deus: credim᷒. Quid autēꝫ naliter ſit incōꝓhēſibile ē. Sic ergo creatus ē filius: quō ſolus ſciret p̄rēꝫ: aut quō a ſolo p̄re ſciret᷑. Scire nāq̄ꝫ nām diuinā ipoſſibile ē cuilibet creature. ſcire aūt quodcūq̄ꝫ eoꝝ q̄ creata ſunt qd ſit: nō trāſcēdit quēlibet itellectuꝫ: ꝙuis ſuꝑet n̄ruꝫ ſenſum. ATHA. Hoc aūt dn̄o dicēte cōſtat arrianos ei obſiſtere dū dicūt n̄ videri p̄rēꝫ a ſuio. Sꝫ eoꝝ oſtendit iſamia ſi ſeipꝫ nō nouit v̄bū: qd oībus patris ⁊ ſui ꝑſtat noticiā. Seq̄t eni: Et cui voluerit filius reuelare. TYTVS. Eſt aūt reuelatio trāditio noticiōis iuxta ꝓportionē nature ⁊ v̄tutū vniuſcuiuſq̄ꝫ: ⁊ vbi q̄deꝫ ē nā ꝯſiſt᷑ꝰ: ibi ē cognitio ſine doctrina: h̄ aūt eſt ꝑ ſuclationē diſciplinis. ORI. Uult aūt reuelare vt v̄bū nō irrationabiliter ⁊ tanꝙ iuſticia q̄ nouit digne ⁊ tp̄a reuelādi ⁊ menſuras reuelationis. Reuelat aūt remouens oppoſitū cordi velamen: necnō tenebras quas poſuit i ſui latibulū. ſꝫ qm̄ ex hoc putāt q̄ alteri᷒ ſunt opionis: ꝯſtruere nefariū ſuum dogma: ꝙ. ſ. ignotus erat pr̄ ieſu ſcīs antiquis. Dicendū ē eis: qm̄ qd dr̄ cuicūq̄ꝫ vult filius reuelare: nō ſolū retorquet ad tp̄s futuꝝ: ex quo ſaluator hoc ꝓtulit: ſed etiā ad tp̄a ꝑteritū: ꝙ ſi velint hoc v̄bū reuelare ꝓ peccato ſumere: dicendū eſt eis ꝙ nō ē idem cognoſcere ⁊ credere. Alij dat᷑ ꝑ ſpm̄ ſmo ſcīe: alij fides i eodem ſpū. Erāt ergo primo quidem credentes: nō aūt cognoſcentes. AM. Ut ſcias aūt q꞉ ſicut filius patrem q̄bus vult reuelat: etiā pater reuelat q̄bus vult filiū. Audi dominū dicentem: Beatus es ſimon bariona: q꞉ caro ⁊ ſāguis nō reuelauit tibi: ſꝫ pater meus qui in celis eſt.

Et ꝯuerſus ad diſcipulos ſuos dixit: Beati oculi q̄ vidēt q̄ vos videtis. Dico eni vobis: ꝙ multi ꝓphete ⁊ reges voluerūt videre q̄ vos videtis ⁊ nō viderūt: ⁊ audire q̄ auditis: ⁊ nō audierūt.

THE. Quia ſuperius dixerat: Nemo nouit quid ſit pater niſi filius: ⁊ cui voluerit filius reuelare: verificat diſcipulos quibus pater per eum reuelabat᷑. vn̄ dicit: Et

conuerſus

ꝯuerſus ad diſcipulos ſuos dixit. Beati oculi qui vidēt q̄ vos videtis. CIRY. Conuertit quidē ad eos q꞉ repellēs iudeos ſurdos ⁊ cecā mētē gerētes nec vidē volētes: totū ſe ꝓhebat diligētib᷒ eū: ⁊ beatos aſſerit oculos vidētes q̄ prius alijs ipſi videbāt. Illud tn̄ ſcire ꝯuenit: q꞉ videre nō ſignificat actū oculoꝝ ſꝫ mētis recreationē i preſtitis beneficijs: puta ſiquis dicat: Iſta vidit bona tp̄a. i. gauiſus ē in bonis tp̄ibus: ſꝫ illud: Uideas bona hieruſalē. Multi eni iudeoꝝ viderūt xp̄m diuine operātē corporali. ſ. intuitu: nec tn̄ oībus btificatio ꝯuenit. nō eni crediderūt: ſꝫ neq̄ꝫ viderūt gl̄iaꝫ dei oculis mētis. Btificati ſunt ḡ oculi n̄ri i hoc: ꝙ fide vidim᷒ v̄bū ꝓ nobis hoiem fcm̄ iprimēs nobis decorē ſui numinis. vt nos ſibi ꝯformes faciat ꝑ ſcīficationē atq̄ꝫ iuſticiā. THEO. Btificat aūt eos ⁊ oēs ſimpl̄r q̄ eū fide reſpiciūt ex hoc ꝙ antiq̄ ꝓphete ⁊ reges deū in carne vidē ⁊ audire optauerunt. vn̄ ſeq̄t: Dico eni vo. ꝙ multi ꝓphe. ⁊ re. vo. vidē q̄ vos vide. ⁊ n̄ vidē. ⁊ audi. q̄ vos audi. ⁊ n̄ au. BE. Matthe᷒ aptius ꝓphas ⁊ iuſtos appellat: ipi eni ſūt reges magni q꞉ tētationū ſuaꝝ motibus nō ſentiēdo ſuccūbere ſꝫ regēdo p̄eſſe nouerūt. CHRY. Ex hoc aūt dicto plures exiſtimāt ꝓphetas caruiſſe xp̄i noticia. ſꝫ ſi optauerunt vidē q̄ viderūt apli: nouerūt illū vētuꝝ ad hoies: ⁊ diſpēſatuꝝ q̄ diſpēſauit. nullus eni hꝫ hoꝝ appetitū q̄ mente nō ꝯcepit: nouerūt ḡ filiū dei vn̄ non ſimpl̄r dic: Uoluerūt vidē me: ſꝫ q̄ vos videtis nec audire me ſꝫ q̄ vos auditis. Uiderāt eni ipꝫ: nō tn̄ iā icarnatū: nec ſic cū hoīb᷒ ꝯuerſātē nec tāta maieſtate eis loquētē. BE. Illi enim a lōge iſpiciētes ꝑ ſpeculū ⁊ i enigmate viderūt. Apli autē i p̄ntiaꝝ hn̄tes dn̄ꝫ q̄cūq̄ꝫ voluiſſent iterrogādo diſcentes: nequaꝙ ꝑ angelos aut alias viſionū ſpēs opus habebāt doceri. ORI. Sꝫ quare dicit pleroſq̄ꝫ ꝓphetas optaſſe nō aūt oēs: q꞉ d̄ abraā dr̄ ꝙ vidit diē xp̄i ⁊ letat᷒ ē: quā viſionē nō plures imo pauci ꝯtigerūt. fuerūt autē alij ꝓphe ⁊ iuſti nō cauti: vt viſionē abrae ⁊ p̄ntiā aploꝝ attingerent. Et hos dicit nō vidiſſe ſed optaſſe.

Et ecce qdā legiſꝑit᷒ ſurrexit tētās illū ⁊ dicēs: Magiſter qd faciendo vitā eternā poſſidebo. At ille dixit ad eū. In lege qd ſcriptū ē: Quō legis: Ille rn̄dēs dixit. Diliges dn̄m deū tuum ex toto corde tuo ⁊ ex tota anima tua: ⁊ ex oībus virib᷒ tuis: ⁊ ex oī mēte tua: ⁊ proximū tuū ſicut teipm̄. Dixitq̄ꝫ illi: Recte reſpōdiſti: Hoc fac ⁊ viues.

BE. Dixerat ſupra dn̄s ꝙ noīa eoꝝ ſcripta ſunt i celis vn̄ vt puto occaſionē tentandi dn̄m legiſperitus aſſumpſit. vn̄ dr̄: Et ecce q̄. legiſpe. ſurrexit tentans illū. CI. Erāt eni quidē v̄boſi circūeuntes totā regionē iudeoruꝫ incuſantes xp̄m ⁊ dicentes ꝙ ꝓceptum moyſi iutile dicerct: ipe āt quaſdā nouas doctrinas ꝓmeret: volens ḡ legiſperit᷒ ſeducere xp̄m vt aliq̄d cōtra moyſen loqueret᷑. adeſt tentans ipm̄ magiſtrū vocās: doceri nō patiēs. Et q꞉ dn̄s ſolitus erat his q̄ veniebant ad eū loqui de vita eterna: vtit᷑ legiſperitus ei᷒ eloquijs. Et qd tentabat aſtute nihil aliud audit niſi que ꝑ moyſen edita ſunt. Sequit᷑ eni. At ille dixit ad eū: In lege qd ſcriptū ē: quō legis: AM. Erat eni ex his qui ſibi legiſperiti vidēt᷑ qui v̄ba legis tenēt: vim legis ignorāt ⁊ ex ipo legis capitulo docet eſſe legis ignaros ꝓbās ꝙ i principio ſtatiꝫ lex p̄rēꝫ ⁊ filiū ꝑdicauerit: icarnationis dn̄ice anūciauerit ſacrm̄. Sequit᷑ eni: Ille rn̄dens dixit. Dili. dn̄m de. tu. ex to. cor. tuo: ⁊ ex tota aīa tua: ⁊ ex om. viri. tuis: ⁊ ex tota mente tua. BA. Qd dr̄: Tota mēte tua: in cetera nō recipit ſectionē: nā ꝙtācūq̄ꝫ dilectionē i infirmis expēderis: hoc tibi neceſſario a toto deficiet. Sicut eni i vaſe aliquo pleno liquore iquātū emanat foras: tn̄ neceſſe ē plenitudini derogari: ſic ⁊ i aīa inquātū emanauerit ab ipſius dilectione ad illicita: intantū minui neceſſariū ē amorē ad deum. GRE. niſſenus: In tria aūt quedā aīe vis diſcernit᷑. Hec eni ē augmētatiua solū ⁊ nutritiua: que etiā i plātis repit᷑. Alia ē que ſenſualiter diſponit: que ſaluabat᷑ i natura irrationaliū aīaliū. Perfecta aūt vis aīe ē rōnalis: que i natura hūana ꝯſpicit᷑. Dicēdo ḡ cor: ſubſtātiā corporeꝫ ſignificauit. ſ. nutritiuā. dicēdo vo aīam: mediocrē. i. ſenſitiuā. dicēdo vo mētem: altiorē nām. i. intellectiuā ⁊ ꝯſideratiuā potētiā. THEO. Hic igit᷑ intelligēdū eſt ꝙ omnes oēm virtutem aīe amori diuino ſubijcere: ⁊ hoc viriliter ⁊ nō remiſſe. vn̄ addit: Et ex oībus viribus tuis. MAXI. Cū hac igit᷑ itentōe trinā ad deū dilectionē lex ꝯtractat: vt auellat nos a trina mūdi habitudine: qua reſpicit᷑ ad poſſeſſiones: ad gl̄iam: ⁊ ad voluptates: i q̄bus etiā tentatus chriſtus. BA. Siq̄s aūt querat quo pacto diuina dilectio poterit obtineri: dicem᷒ indocibilis ē diuina dilectio: nā nec lucis gaudere p̄ntia: nec vitā amplecti ab alio didicim᷒: vel amare parentes aut alūnos: ⁊ multomagis diuine dilectionis doctrina. Sꝫ ſeminalis quedā rō nobis iſita ē itriſecus: hn̄s cās vt hō deo adhereat quā rōeꝫ accipiēs doctria diuinoꝝ ꝓceptorū colē diligēter: cauteq̄ꝫ fouere ⁊ ad ꝑfectionē diuine gr̄e ꝑducer᷑ ꝯſueuit. naliter eni bonū amam᷒: amam᷒ etiā ꝓprium ⁊ cognatū: necnon ⁊ benefactoribus ſponte affectionē totā ꝓfundim᷒. Sic igit᷑ bonus ē deus: oīa vero bonū deſiderāt qd volūtarie ꝑficit᷑: naltr nobis ieſt: quē ⁊ ſi ꝑ bōitatē minime nouiſſem᷒: ex hoc ipo tn̄ ꝙ ab ipo ꝓceſſim᷒ tenemur ipꝫ vltra mōꝫ amare: tanꝙ. ſ. nobis cognatū. Maior ēt ē ⁊ bn̄factor ⁊ oīb᷒ q̄ naliter diligūt᷑. Eſt igit᷑ primū ⁊ ꝑcipuū mādatū diuine dilectōis: ſꝫ aūt ꝑmi ꝯpletiuū ⁊ ab eo ꝯpletū quo monemur diligē ꝓximū. vn̄ ſeq̄t. Et ꝓximū tuū ſic teipꝫ. Sortimur aūt a d̄o potētiā ad hui᷒ executionē mādati. Quis aūt n̄ nouit qm̄ māſuetū ⁊ cōicatiuū aīal ē hō: n̄ aūt ſolitariū ⁊ ſilueſtre: Nihil eni tā ꝓpriū ē n̄re nature: ſicut adinuicē cōicare: ⁊ mutuo idigere: ⁊ cognatū diligē. Quorū ḡ ꝑueniēs dn̄s nobis tradit ſemina: horū ꝯñter fruct᷒ requirit. CHR. Tu tn̄ attende qualiter fere cū eodē exceſſu poſtulat vtrūq̄ꝫ ꝓceptuꝫ de deo eni ait: Toto corde tuo. de ꝓximo: Sic teipm̄. Qd ſi diligēter ꝯſeruaretur: nec ſeruus eēt nec liber nec victor nec victus: nec diues nec paup: nec not᷒ vnꙙ eēt diabolus. Potius enim palee ignis ſuſtinerēt imiſſionē ꙙ feruorē charitatis diabolus: a deo cūcta ſuꝑat dilectionis ꝯſtātia. GRE. xxix. mo. Cū aūt dicat: Diliges ꝓximū tuū ſicut teipm̄. quō alteri miſerādo pius ē: q̄ adhuc iniuſte viuēdo fit ipius ſibimeipſi: CHRY. Cū aūt legiſperitus rn̄diſſet que ꝯtinebāt᷑ i lege: Chriſtus cui nota ſunt oīa: ſcidit fallacie ei᷒ rhetia. Sequit᷑ eni: Dixitq̄ꝫ illi: recte rn̄diſti hoc fac ⁊ viues. ORI. Ex his idubitanter colligit᷑ ꝙ vita que ꝑdicat᷑ ſm̄ mūdi creatorē deum ⁊ antiquas ſcripturas ab eo traditas: vita ꝑpetua ē. Atteſtat᷑ eni dn̄s ſumēti: ex deuteronomio q̄dē illud: Diliges dominum deum tuū: Ex leuitico vo illud: Diliges ꝓximū tuum ſicut teipſum. Hec aūt dicta ſunt ꝯtra ſequaces valentini baſilidis ⁊ martionis. Quid eniꝫ aliud voluit nos facere ad querendum vitam eternam: niſi que continent lex ⁊ prophete.

Ille aūt volēs iuſtificare ſeipſuꝫ dixit ad ieſū: Et qs ē meus ꝓximus: Suſpiciēs aūt ieſus dixit: Hō quidā deſcēdebat ab hieruſalē i hierico ⁊ incidit i latrōes: q̄ ēt diſpoliauerūt eū: ⁊ plagis impoſitis abierūt ſemiuiuo relicto. Accidit aūt vt ſacerdos qdam deſcēderet eadē via: ⁊ viſo illo preteriuit. Similiter ⁊ leuita: cū eēt ſecus locū ⁊ videret eū ꝑtranſijt. Samaritanus aūt qdā iter faciēs venit ſecus eū ⁊ vidēs eū: miſericordia motus ē. Et appropiās alligauit vulnera eius: infundens

oleū ⁊ vinum: ⁊ ipōnēs illū i iumētū ſuum duxit
in ſtabulum: ⁊ curam eius egit. Et altera die
protulit duos denarios: ⁊ dedit ſtabulario ⁊
ait. Curam illius habe: ⁊ quodcunq̄ ſuper
erogaueris: ego cū rediero reddā tibi. Quis ho
rū triū videt tibi ꝓximus fuiſſe illi qui icidit in la
trones? At ille dixit. Qui fecit miſericordiā i illū.
Et ait illi ieſus. Uade ⁊ tu fac ſimiliter.

CI. Laudatus legiſperit⁹ a ſaluatore ꝙ recte rn̄dit: i ſu
ꝑbiā ꝓrupit: nullū ſibi ꝓximū putās eē: quaſi nullus eēt
ei i iuſticia ꝯparādus. vn̄ dr̄: Ille aūt volēs iuſtificare ſe
ipm̄: dixit ad ieſuz: Et q̄s eſt meus ꝓxim⁹? Circūueniūt
eni eū quodāmō alternatiz vitia ⁊ fallacia quærēdo q̄
ſiuerat: ad arrogātiā lapſus. In hoc aūt ꝙ querit: Quis
ē meus ꝓximus: vacuus a dilectione ꝓximi oñditur:
cū nō eſtimet aliquem ſibi ꝓximū eē: ⁊ ꝑ ꝯn̄s a dilectio
ne diuina: qm̄ cū fratrē nō diligat quē videt: nō pōt deuz
diligere quē nō videt. AMB. Rn̄dit etiā ꝙ neſciret ꝓxi
mū ſuū: q2 nō credebat i xp̄z: ⁊ qui xp̄z neſcit: neſcit legē
Cū eni veritatē ignoret: quō pōt ſcire legē: que ānūciat ve
ritatē. THEO. Saluator aūt nō actibus aut dignita
tib⁹ ſ3 natura determinat ꝓximū. q. d. nō putes ꝙ q̄uis
iuſtus ſis: nullus tibi ſit ꝓximus. Oēs naq̄ qui eādem
naturam cōicant: ꝓximi tui ſunt: fias igitur ⁊ tu eoꝝ ꝓxi
mus: nō loco ſed effectu: ⁊ circa eos cura: ⁊ ad hoc ſama
ritanum i exemplū ducit. vn̄ ſequitur: Suſpiciēs aūt ie
ſus dixit. Hō quidā deſcē. ab hie. in hieri. GRECVS.
Bene ē generis appellatio. nō eni ait: Deſcēdit quidē: ſ3
hō quidā. nam ſermo fit de tota hūanitate. AV. de que.
euā. Hō eni iſte ipſe adam itelligit in genere hūano. Hie
ruſalē ciuitas pacis: illa celeſtis: a cuius btitudie lapſus
ē. hierico iterp̄tetaꝛ luna ⁊ ſignificat mortalitatē noſtraz
ꝓpter hoc ꝙ naſcit: creſcit ſeneſcit: ⁊ occidit. AV. ꝯtra
pelagiū: Uel hieruſalē que iterp̄taꝛ viſio pacis: paradi
ſuz dicim⁹. Añ eni q̄ peccaret hō i viſiōe paci erat: hoc
ē i paradiſo: vbi quicq̄d videbat pax erat ⁊ leticia. In
de deſcēdit quaſi humiliatus ⁊ miſer factus ꝑ peccatum
hierico. i. i mūdū: in quo oīa orta occidūt ſicut luna.

THE. Nō aūt dicit Deſcēdit: ſed deſcēdebat: ſemꝑ. n.
hūana natura ad iferiora tendebat: ⁊ non in ꝑte ſ3 in to
to vite attēdebat paſſibili. BA. Cōuenit etiā hoc ſiquis
loca ꝑſpexerit. hiericho eni tenet loca ꝯuallia paleſtine
hieruſalem vō in cacumine ſita ē occupās apicē montis
venit igitur hō ab altis ad infima⁹ vt a latronibus cape
ret: q̄ incolebāt deſertū. vn̄ ſequitur: Et incidit i latrones
CHRY. Primū iſti⁹ hois miſerandus ē caſuſ: qui ier
mis ac dſtitut⁹ i latrones iciderit: quiq̄ improuid⁹ icau
tuſq̄ eā viā elegerit: qua euadere ꝑdonū manus nequi
uerit. nō. n. poſſet iermis armatos: iprouidus peſſimos
icautus nocuoſ effugere. Quippe cū malicia ſemꝑ arma
ta ſit dolis: crudelitate ſepta: munita fallacia: ⁊ ad nocē
cendi ſeuitiā ꝑparata. AM. Qui ſūt aūt iſti latrones
niſi angeli nocti atq̄ tenebraꝝ: i quos ñ icidiſſet: niſi eiſ
mādati celeſtis deuius ſe feciſſet obnoxium. CHRY.
In exordio igit mūdi nocēdi fallaciā diabolus ē opera
tus i hoiem: i quē fallādi virus exercuit: ⁊ malicie nocē
tiā dedicauit. AV. ꝯtra pelagiū: Incidit ḡ i latrones. i.
i diabolū ⁊ angelos ei⁹ q̄ ꝑ inobedientiā ꝓximi hois hu
manū gen⁹ deſpoliauerūt moꝝ. ſ. ornamētis ⁊ vulnera
uerūt bono. ſ. poſſibilitatiſ: liberi arbitriȷ̄ ꝑdito. vn̄ ſeq̄t
Qui etiā diſpoliauerūt eū ⁊ plagis ipoſitis abierūt. In
illo. n. peccāte plagā fecit: i nos vō plagas: cū ꝑ vnū pec
catū qd̄ ꝯtrahim⁹ ſuꝑaddim⁹ multa peccata. AV. de
que. euā. Uel ſpoliauerūt hoiem imortalitate: ⁊ plagis i
poſitis pctā ſuadēdo reliq̄rūt ſemiuiuū: q2 ex ꝑte q̄ pōt i
telligere ⁊ cognoſcē deū viuus ē hō: ex ꝑte aūt qua pec
catis ꝯtabeſcit ⁊ ꝑmit: mortuus ē. ⁊ hoc ē qd̄ ſubdit: ſe

miuiuo relicto. AV. ꝯtra pelagiū: Semiuiu⁹ eni habet
vitalē motū. i. liberum arbitriū vulneratū ⁊ ad eternā vi
tā quā ꝑdiderat redire non ſufficiebat: ⁊ ideo iacebat: q2
vires ei ꝓprie ad ſurgēdum nō ſufficiebāt: vt ad ſe ſanā
dū medicū. i. deū requireret. THE. Aut ſemiuiu⁹ dr̄
hō poſt peccatū: q2 aīa imortalis ē: corpus vō mortale
ita vt medietas hois morti ſuccūbat: aut q2 humana na
tura i xp̄o ſperabat ꝯſequi ſalutē: ita vt nō oīo morti ſuc
cūberet: ſ3 iq̄tū adā peccauerat: mors i mundū intrauit
i xp̄i vō iuſtificatione mors erat deſtruēda. AM. Uel
ſpoliāt q̄ accepimus idumēta gratie ſpiritalis: ⁊ ſic vul
nera iferre ꝯſueuerūt. nā ſi itemerata que ſumpſimus in
dumēta ſeruem⁹: plagas latronū ſentire nō poſſumus.
BA. Uel pōt itelligi ꝙ expoliauerūt eū plagis ꝑus im
poſitis: ꝑcedūt eni vulnera nuditatē: vt itelligas ꝙ pec
catū gratie ꝑcedat carentiā. BED. Dicunt aūt plage pec
cata q2 his nature humane itegritas violaꝛ. Abierūt aūt
nō ab iſidiȷ̄s ceſſando: ſ3 inſidiaꝝ fraudes occultando
CHRY. Hic itaq̄ hō. i. adā iacebat deſtitutus ſalutis
auxilio: ꝯfoſſus vulneribus delictoꝝ: cui nec ſacerdos
aaron tranſiens ſacrificio potuit ꝓfuiſſe. Sequit eni: Ac
cidit aūt vt ſacer. q̄dā deſcē. eadē via: ⁊ viſo eo ꝑteriuit
Nec etiā eiuſ frater moyſes leuita: ꝑ legē potuit ſubueni
re. vn̄ ſequitur: Similr ⁊ leuita cū eſſet ſecus locū ⁊ vide
ret eū ptrāſijt. AV. cōtra pelagiū: Uel i ſacerdote ⁊ leui
ta duo tpa intelligunt: legis. ſ. ⁊ ꝓphaꝝ: in ſacerdote lex
ꝑ quā ſacerdotiū ⁊ ſacrificia inſtituta ſunt. in leuita vati
ciniū ꝓphetaꝝ: quoꝝ tpibus humanū gen⁹ ſanari non
potuit: q2 ꝑ legē ꝯditio peccati nō aboleuit. THE. Di
cit aūt Preterijt: q2 lex venit ⁊ ſtetit vſq̄ ad tēpus prefi
xum: deinde nō valens curare abijt. vide etiā ꝙ lex non
ad hoc data eſt precogitatiue vt hoiem curaret: nō enim
poterat hō a principio ſuſcipere chriſti myſterium ⁊ id
dicit: Accidit vt ſacerdos quidā. qd̄ ꝯſueuim⁹ dicere in
his que nō ꝑmeditatiue fiūt. AV. de v̄bis dn̄i: Uel q2
hō deſcēdēs a hieruſalē i hiericho iſraelita fuiſſe itelli
git: qd̄ intelligi pōt q2 tranſiens ſacerdos vtiq̄ genere ꝓ
ximus preterijt iacentem. tranſit leuita ⁊ hic genere pro
ximus: iacentem ⁊ ipſe cōtempſit. THEO. Miſer
ti inquā illi⁹ fouere cum cogitauerunt: poſtmodū vō te
nacitate deuicti abierūt retrorſum. hoc eniz deſignat qd̄
dicit: Preterijt. AV. de v̄bis dn̄i: Trāſijt ſamaritanus
genere longinquus: miſericordia ꝓximus: fecit qd̄ ſequi
tur: Samaritanus aūt q̄dā iter faciēs venit ſecus eū. In
quo ſamaritano ſe voluit itelligi dn̄s noſter ieſus xp̄s. ſa
maritanus eni cuſtos iterpretaꝛ: ⁊ de ipſo dr̄: Nō dor
mitabit neq̄ dormiet q̄ cuſtodit iſrael: q2 reſurgēs a mor
tuis iā nō morit. Deniq̄ cū dictū eſſ3 illi: Quia ſamari
tanus es ⁊ demoniū hēs: negauit ſe hēre demonium q2 ſe
nouerat demonū expulſorē: nō ſe negauit infirmi cuſto
dē. GRECVS. Uocat aūt hic xp̄s ſe ſamaritanū oppor
tune: cū eni alloqueret legiſperitū ſuꝑbiētē in lege voluit
exprimere qm̄ nec ſacerdos nec leuita ⁊ qui ꝯuerſabant
i lege: legis ꝓpoſitū implebāt: ſed ipſe venit ꝯſūmaturus
legis ꝓpoſitū. AM. Hic aūt ſamaritan⁹ etiā erat deſcē
dens. Quis eni ē qui deſcēdit de celo: niſi q̄ aſcēdit i celū
fili⁹ hois q̄ ē in celo? THE. Dicit aūt Iter faciēs. quaſi
ex ꝓpoſito hoc ſtatuēs: vt nos curaret. AV. ꝯtra pela
giū: Uenit aūt in ſimilitudine carnis peccati: ideo ſecus
eū quaſi in ſimilitudine. GRECVS. Uel ſecus viā ve
nit: fuit enim vere viator: nō deuiator grā noſtri deſcen
dēs ad terrā. AM. Ueniēs aūt factus ē ꝯpaſſionis no
ſtre ſuſceptione finitim⁹ ⁊ miſericordie collatione vici
nus. vn̄ ſequit: Et vidēs eū miſericordia mot⁹ ē. AV.
ꝯtra pelagiū: Uidēs quidez eū iacētez: nō valentē: non
currentē ⁊ ideo miſericordia motus eſt: q2 in eo nullum
meritū iuenit quo curari dignus eēt: ſed ipſe de peccato
dānauit peccatū i carne. vn̄ ſeq̄t: Et appropiās alligauit
vulnera ei⁹ ifūdēs oleū ⁊ vinū. AV. de v̄bis dn̄i: Quid
eni tā

eni tā longinquū. quid tā remotum? q̄ deus ab hoibus:
imortalis a mortalibus: iuſtus a peccatoribus: nō loco
lōge ſed diſſimilitudine. Cū ergo haberet i ſe duo bona
ſ. iuſticiā ⁊ imortalitatē: ⁊ nos duo mala. ſ. iniquitatez ⁊
mortalitatē ſi vtrūq̄ malū noſtrū ſuſcepiſſet: par noſter
fuiſſet ⁊ liberatore nobiſcū opuſ haberet. vt ḡ eſſet ñ hoc
qd̄ nos: ſed ꝓpe nos: nō ē ille peccator vt tu: ſed factus ē
mortalis qd̄ tu ſuſcipiēdo penā: ⁊ nō ſuſcipiēdo culpam:
deleuit ⁊ penā. AV. de que. euā. Alligatio vulneꝝ ē co
hibitio peccatoꝝ: oleū ꝯſolatio ſpei bone apud indulgē
tiā datā ad recōciliationē pacis: vinū exhortatio ad ope
randū feruētiſſime in ſpū. AM. Uel ꝯſtringit vulnera
nr̄a auſteriore ꝑcepto. ſicut oleo fouet remiſſiōe peccati
ſic vino ꝯpungit denūciatione iudiciȷ̄. GRE. xx. mora.
Uel in vino morſum diſtrictionis adhibet: in oleo mol
litiē pietatis: per vinū vngiāt putrida: ꝑ oleū ſanāda fo
ueant. Miſcēda ē ergo lenitas cū ſeueritate: ⁊ faciendu3
ē quoddā ex vtroq̄ temperamētū: vt neq̄ mlta aſperita
te exulcerentur ſubditi: neq̄ nimia benignitate ſoluātur.
THEO. Uel aliter: Que ſm̄ hoiez ē ꝯuerſio oleuz eſt:
que vō ſm̄ deū vinū ē: qd̄ diuinitatem ſignificat: quā ne
mo potuiſſet ſuſtinere: niſi oleū haberet. i. ꝯuerſatio hu
mana. vn̄ quedā operat⁹ ē hūane: quedā diuinitus. In
fudit ḡ oleū ⁊ vinū q2 nos hūanitate ⁊ diuinitate ſalua
uit. CHRY. Uel vinū infudit. i. ſanguinē paſſionis ⁊
oleū chriſmati ſcificatū ꝯfert ꝑ chriſmati vnctionē a cele
ſti medico cōſciſſa loca ligant: ⁊ intra ſemetipſa retinētia
medicinā, operāte medicamine: ꝑſtine ſanitati reddunꝛ.
Infuſo ḡ vino ⁊ oleo ipoſuit eū ſuꝑ iumētum. vn̄ ſeq̄t: Et
iponēs illū i iu. ſu. duxit i ſtabulū: ⁊ curā ei⁹ egit. AV.
d que. euā. Iumētum ei⁹ ē caro: q̄ ad nos venire digna
tus ē. Imponi iumēto: ē i ipſam incarnationē xp̄i crede
re. AM. Uel iumēto iponit dn̄ peccata nr̄a portat: ⁊ ꝓ
nobis dolet. hō eni iumento ſimilis factus ē: ⁊ id ſupra
iumentū ſuū nos ipoſuit: ne nos eſſemus ſicut equus ⁊
mulus: vt ꝑ nr̄i corporis aſſumptionē infirmitatē noſtre
carnis aboleret. THE. Uel ipoſuit i ſuū iumentum. i.
i corpus ſuū. mēbra naq̄ ſua nos fecit: ⁊ ꝑcipes corpo
ris eius: ⁊ lex quidē nō oēs ſuſcipiebat. Moabite iquit
⁊ āmonite nō intrabunt i eccleſiā dei. nūc vō in oī gente
q̄ timet dn̄m: ab eo ſuſcipit volens credere ⁊ pars eccle
ſie fieri: ꝓpter hoc dicit: ꝙ duxit eū in ſtabulū. CHRY.
Eſt eni ſtabuluz eccleſia que in itinere mundi laſſatos: ⁊
ſarcinis delictoꝝ defeſſos ſuſcipit veniētes: vbi depoſi
to onere peccatoꝝ viator laſſus reficit: ⁊ refectus ſalu
bri paſcua reparat. Et hoc ē qd̄ dr̄: Et curaz illius egit:
Totuz eniz q̄cquid ꝯtrariū nocēs ⁊ maluz ē foris eſt: q2
intra ſtabuluz requies omnis ſalubritaſq̄ incluſa ē.
BED. Et bene iumento impoſitum duxit in ſtabuluz: q2
nemo niſi ꝑ baptiſmuz corpori xp̄i adunatus: eccleſiam
intrabit. AM. S3 q2 nō vacabat ſamaritano huic diu
in terris degere redeundum erat vn̄ deſcēderat. vn̄ ſeq̄t
Et altera die ꝓtulit duos denarios ⁊ dedit ſtabulario: ⁊
ait: Curā illi⁹ habe. Quis ē iſte alter dies: niſi forte ille
dn̄ice reſurrectionis: de quo dictuz ē: Hec ē dies quā fe
cit dn̄s? Duo autē denariȷ̄ ſunt duo teſtamenta que ima
ginez i ſe hn̄t eterni regis expꝛeſſaz: quoꝝ ꝑcio vulnera no
ſtra curāꝛ. AV. de que. euā. Uel duo denariȷ̄ ſūt duo pre
cepta charitatis: quā ꝑ ſpm̄ſcm̄ acceperūt apl̄i ad euāge
lizādū ceteris: vl ꝓmiſſio vite pn̄tis ⁊ future. ORI. Ul
duo denariȷ̄ vr̄ mihi eē ſcia ſacri: quō pr̄ in filio ⁊ filius i
pr̄e ſit: q̄ velut mercede donaꝛ eccl̄ie angelus: vt diligen
tius curet hoiez ſibi cōmēdatū: quē ꝑ anguſtia tpis etiā
ipſe curauerat. Et ꝓmittit ei q̄cq̄d de ſuo i medela ſemi
uiuētis expēderet: illico eſſe reddēdū. vn̄ ſeq̄t: Et quod
cunq̄ ſuperogaueris ego cū rediero reddā tibi. AV.
de que. euā. Stabulari⁹ fuit apl̄s q̄ ſuperogauit aut illd̄
ꝯſiliū qd̄ ait: De v̄ginib⁹ aūt ꝑceptū dn̄i nō hēo: ꝯſilium
aūt do. aut ꝙ etiā manib⁹ ſuis opatus ē: ne infirmoꝝ ali

quē i nouitate euāgeliȷ̄ grauaret: cū ei liceret ex euāgelio
paſci. Multū etiā ſuperogauerūt apl̄i. ſ3 ⁊ ꝑ ipe docto
res qui vetus ⁊ nouū teſtm̄ expoſuere: ſuperogauerunt
ꝓ q̄bus retributionē accipiēt. AM. Beat⁹ ḡ ille ſtabu
larius qui alteri⁹ vulnera curare pōt. Btūs ille cui dicit
ieſus: Qdcūq̄ ſuperogaueris: reuertēs reddā tibi. Sed
qn̄ reuerteris dn̄e niſi iudiciȷ̄ die? Nā licet vbiq̄ ſis ſeꝑ
⁊ ſtans i medio nr̄m nō cerneris a nobis: erit tn̄ tp̄s quo
vniuerſa caro te reſpiciet reuertentē. Reddes ḡ qd̄ debes
btīs: quibus es debitor. Utinā nos ſimus idonei debi
tores: vt qd̄ accepimus poſſimus exoluere. CIRYL.
His ḡ ꝑmiſſis: oportune iam dn̄s legiſperitū interrogat
ſubdēs: Quis hoꝝ triū tibi vr̄ ꝓximus fuiſſe illi qui ici
dit i latrones? At ille dixit qui fecit miſericordiā i illum.
Neq̄ eni ſacerdos neq̄ leuita factus fuit ꝓximus patiē
tis: ſ3 ille q̄ ē eius miſertus. Inutilis eſt enim ſacerdotiȷ̄
dignitas ⁊ legis ſcia: niſi ꝑ bona opa ꝯfirmetur. vn̄ ſeq̄t:
Et ait illi ieſus: vade tu ⁊ fac ſimiliter. CHR. q. d. Si
quem vides oppreſſum nō dicas: vtrū neq̄ ē. ſ3 ſiue gē
tilis ſit ſiue iudeus ⁊ ope idigeat: nō cauilleris auxiliari
q̄cūq̄ mala fuerit paſſus. AV. de doctrina xp̄iana: Ex
hoc itelligimus eū eſſe ꝓximū: cui vel exhibendū ē offm̄
miſericordie ſi indiget: ⁊ exhibēdū eēt ſi idigeret. Ex quo
iam ꝯn̄s ē: vt etiā ille a quo nobis viciſſim exhibēdū eſt
ꝓximus noſter ſit: ꝓximi. n. nomē ad aliq̄d ē: nec quiſq̄
eſſe ꝓximus: niſi ꝓximo pōt. Nullū aūt exceptū eſſe cui
miſericordie deneget offm̄: q̄s nō videat: dicēte dn̄o: Be
nefacite his q̄ vos oderūt. vn̄ manifeſtum ē hoc ꝑcepto
quo iubemur diligere ꝓximū: etiam ſcōs angelos conti
neri: a quibus tanta nobis miſericordie impendūꝛ offi
cia: ex quo ⁊ ipſe dn̄s ꝓximū nr̄z ſe dici voluit: ſignificās
ſe opitulatum eſſe ſemiuiuo iacente in via. AM. Non
eniz cogitatio facit proximum ſed miſericordia: q2 miſe
ricordia ſecundum naturam. nihil enim tam ſm̄ naturaz
q̄ iuuare conſortem nature.

Factum ē aūt dū irēt: ⁊ ipſe itrauit i quoddā
caſtellū: ⁊ mulier quedā martha noie excepit illū
i domū ſuā ⁊ huic erat ſoror noie maria. Que et
ſedēs ſecus pedes domini audiebat verbum illi⁹
martha aūt ſatagebat circa frequēs miniſterium.
Que ſtetit ⁊ ait: Dn̄e: nō ē tibi cure ꝙ ſoror mea
reliquit me ſolā miniſtrare? Dic ergo illi vt me ad
iuuet. Et rn̄dens dixit illi dn̄s: Martha martha
ſolicita es: ⁊ turbariſ erga plurima. Porro vnū
eſt neceſſarium: Maria optimam partem elegit:
que non auferetur ab ea.

BED. Dilectio dei ⁊ ꝓximi q̄ ſuperius v̄bis ⁊ para
bolis continebatur: hic ipſis rebus ⁊ varietate deſigna
tur. Dicit eni: Factū ē aūt dū irēt: ⁊ ipſe itrauit in quod
dā caſtellū. ORI. Cuius quidē nomen lucas hic tacet
ſed ioannes exprimit vocans ipſum bethaniam. AV.
de verbis domini: S3 dn̄s qui in ſua ꝓpria venit: ⁊ ſui
eū nō receperūt: ſuſceptus ē tanq̄ hoſpes Sequit eni: Et
mulier q̄dā martha noie exce. il. i do. ſuā ſic ſolēt ſuſcipi
ꝑegrini: ſ3 tn̄ ſuſcepit famla dn̄z: egra ſaluatorē creatura
creatorē. Ne q̄s aūt dicat: O beati q̄ xp̄z ſuſcipe i domū
ꝓpriā meruerūt: noli dolere cū iquit: Qd̄ eni vni ex mi
nimis meis feciſtis: mihi feciſtis. Accepta aūt forma ſer
ui: in illa paſci a ſeruis voluit dignatione: nō ꝯditione.
Habebat carnē i qua quidē eſuriret ⁊ ſitiret: ſ3 i heremo
eſuriēti āgeli miniſtrabāt: ḡ quo paſci voluit: paſcēti ꝓſti
tit: Martha igit dn̄z paſcere diſponēs: ⁊ ꝑparās circa
miniſteriū occupabaꝛ: Maria vō ſoror ei⁹ paſci magis
elegit a dn̄o. Sequit eni: Et huic ſoror noie maria: que
etiam ſedēs ſecus pedes dn̄i audiebat verbum illius.
CHRY. Non ſimpliciter dicitur de maria ꝙ ſederet

ꝓpe ieſum:ſ3 ſecus pedes illius: vt oñdat diligẽtiã aſſiduitatẽ: ⁊ ſolertiã erga auditionẽ: ⁊ multã reuerẽtiã quã habebat ad dñm. AV. de vbis dñi: Quãto aũt humili⁹ ad pedes ſedebat: tanto amplius capiebat. ꝯfluit enim aqua ad humilitatẽ ꝯuallis: decurrit de tumoribus coll. BA. Dis aũt operatio ⁊ vbũ ſaluatoris regula ẽ pietatis ⁊ vtutis: ob hoc enĩ induit corpus noſtrũ: vt nos conuerſationẽ illi⁹ imitemur ꝓ poſſe. CHRY. Exemplo igit̃ ſuo docet diſcipulos qualiter ſe gerere debeãt in domibus eoꝝ qui eos ſuſcipiũt: vt ſ. applicãtes ad domũ nõ reſupini deſcãt ſed pot⁹ repleãt ſuſcipiẽtes ſacris ⁊ diuinis doctrinis. hi vo q̃ domũ parãt: exeant obuiam hilariter ⁊ feruẽter duab⁹ de cãis: pmo q̃dẽ edificabũt i doctrinis eoꝝ: quos ſuſcipiũt: deinde ⁊ recipiẽt charitatis mercedẽ. vñ ⁊ hic ſequit̃: Martha aũt ſatagebat circa frequẽs miniſteriũ. AV. de vbis dñi. Bene martha circa corporalẽ dñi neceſſitatẽ vel voluntatẽ miniſtrabat quaſi mortali: ſ3 qui erat in carne mortali: in principio erat vbũ. Ecce qd maria audiebat: Uerbũ caro fcm̃ eſt. Ecce cui martha miniſtrabat: laborabat iſta: vacabat illa. verũtñ martha laborãs: multũ i illa occupatõe ⁊ negocio miniſtrãdi iterpellauit dñm: ⁊ de ſorore ꝯq̃ſta ẽ Seqt̃ eni. Et ait dñe: nõ ẽ ti. cu. ꝙ ſor. mea reli. me ſo. mi. Erat eni maria itenta dulcedini: vbi dñi a martha ꝯuiuiũ dño pabat: in cui⁹ ꝯuiuio nõ iocũdabat. Cũ g̃ ſuauiter audiret vbũ dulciſſimũ ⁊ corde intenſiſſi. no paſcere tur: iterpellato dño a ſorore ſua: quõ putam⁹ eã timuiſſe ne diceret ei dñs: Surge ⁊ adiuua ſororẽ tuam: Mira eni ſuauitate tenebat: q̃ pfecto maior ẽ mẽtis ꝙ ventris: ſ3 cã3 ſuã tãꝙ ocioſa iudicij maluit ꝯmittere. nec i rñdendo voluit laborare. ſi n. pararet rñdẽdi ſmonẽ remitteret audiẽdi intentionẽ. Rñdit g̃ dñs q̃ in vbo nõ laborabat q2 vbũ erat. Sequit̃ eni: Et rñdens dixit illis dñs: Martha mar. ſol. es ⁊ turbaris erga plurima. Repetitio nois indiciũ ẽ dilectionis: aut forte mouẽde itentionis: vt audiat attẽti⁹. Bis vocata audit: Turbari erga plurima .i. circa multa es occupata: vult eni hõ occurrere qñ miſtrat ⁊ aliqñ nõ põt: q̃rit qd deeſt: parat qd adeſt: oſtendit animus. nã ſi martha ſufficeret: adiutoriũ ſororis nõ poſceret. multa ſunt: diuerſa ſunt: q2 carnalia ſunt: q2 tpalia: ſ3 Preponit aũt vnũ multis: nõ eni a multis vnũ: ſ3 multa ab vno. vñ ſequit̃: Porro vnũ ẽ neceſſariũ. Circa vnum ſe voluit occupari ſ3 illud: Mihi adherere deo bonũ ẽ vnũ ſunt pr̃ ⁊ filius ⁊ ſpũſſcũs: ad hoc vnũ nõ nos pducit niſi multi habeamus cor vnũ. CI. Uel aliter cũ ſuſceperint aliq̃ frẽs deũ nõ ſollicitent erga multum offm̃: nec poſcãt que ꝑ manibus nõ ſũt: ⁊ op⁹ exuperãt: grauat. n. paſſim i qualib3 re qd ſupfluit: generat eni volẽtibus cõferre tediũ: ⁊ vr̃ ꝙ fuit alijs cã laboris. BA. Abſurdũ3 etiã ẽ cibos ad ſuſtẽtationẽ corpis ſumere: ac p eos itẽꝝ officere corpori ⁊ ipedire ipm̃ erga mandatoꝝ diuinoꝝ offm̃. Si g̃ adueniat aliq̃s paupeꝝ: ſumat formã ⁊ exemplar modeſtie ciboꝝ: nec cã viuere volẽtiũ i delitijs mẽſa ꝓpriã ꝑparem⁹. vniformis eni ẽ xp̃iani vita. ad vnã itendẽs intentionẽ. ſ. ad gloriã dei. Multiformis vero ⁊ varia vita eoꝝ que ã foris ſũt: ꝓ libito variata eoꝝ: Tu vo cur dñi copiã ciboꝝ ⁊ cã dilectionis fratri ꝑparas mẽſam criminaris eũ voluptatiſ: ⁊ diffundis i eũ guloſitatis obprobria: arguẽs delitias ei⁹ in eo qd ꝑparas? Nõ cõmẽdauit dñs marthã occupatã circa frequẽs miniſteriũ. AV. de v. dñi: Quid g̃ putam⁹ rep̃henſu3 eẽ miniſteriũ marthe: quã cura hoſpitalitatis occupauerat: q̃ tãto hoſpite letabat: hoc ſi veꝝ ẽ: dimittãt hoĩes ꝙ miniſtrãt egẽtib⁹: vacẽs vbo: occupent circa ſciam ſalutarẽ nihil ſit cura ei ſ q̃s pegrin⁹ i vico ſit: q̃s egeat pane: vacẽt opa mie: vni iſtet ſcie. THEO. Nõ g̃ dñs hoſpitalitatẽ ꝓhibet: ſ3 plurimoꝝ turbationẽ ſcilicet abſtractiõe3 ⁊ tumultũ: ⁊ vide ꝯſiliũ dñi: ꝙ prius dñs nihil dixerat: marthe: ſ3 poſtꝙ illa ſororẽ ab auditu ſtudebat euellere: tũc dñs occaſione hita icrepauit eã. vſq3 eni adeo honorãt hoſpitalitas: donec ad neceſſariora nos attrahit. Cũ vo icipit ab vtilioꝝ ib⁹ ipedire: manifeſtũ ẽ ꝙ honorabilior ẽ diuinoꝝ audit⁹. AV. de v. do. Nõ g̃ dñs opus rep̃hendit: ſ3 mun⁹ diſtinxit. Seqt̃ur eni: Maria optimã pt̃ẽ elegit q̃ ñ auferet̃ ab ea: Nõ tu malã: ſ3 illa meliorẽ: vñ meliorẽ q2 ab ea nõ auferet: a te auferet aliqñ on⁹ neceſſitati Nõ eni cũ veneris ad illã patriã inuenies pegrinũ quẽ ſuſcipias hoſpitio: ſed bono tuo auferet: vt qd melius eſt det. auferet a te labor vt requies det. Tu nauigas: illa in portu ẽ. eterna eni ẽ dulcedo veritatis: in hac tñ vita augẽt: in illa pficiet: nunꝙ auferet. AM. Agat g̃ te ſic mariã deſideriũ ſapie: hoc eni maius: hoc pfectius op⁹: ne miniſterij cura cognitionẽ vbi celeſtis auertat. Nec arguas eos ⁊ ocioſos iudices: quos videas ſapie ſtudẽ. AV. de que. euã. Myſtice aũt ꝙ martha excepit illũ in domũ ſuã: ſignificat eccleſiam que nũc excepit dñm i cor ſuum Maria ſoror ei⁹ que ſedebat ad pedes dñi ⁊ audiebat vbum ei⁹: ſignificat eãdẽ ecclia3: ſ3 i futuro ſeculo: vbi ceſſans ab ope miniſterioq3 indulgẽtie: ſola ſapia pfruit Qd aũt ꝯquerit ꝙ ſoror eius eã nõ adiuuet: occaſio datur ſnie dñi: qua oñdit iſtã ecctiã ſolicitã eẽ ⁊ turbari erga plurima: cũ ſit vnũ neceſſariũ: ad qd p miniſterij hui⁹ merita puenit. Maria vo dic optimã pt̃ẽ elegiſſe: q2 per hãc ad illã tẽdit: ⁊ nõ aufert. GRE. vi. mora. Uel p mariã q̃ vba dñi reſidẽs audiebat: ꝯtẽplatiua vita exprimit p marthã exterioꝝ ib⁹ obſequijs occupatã: actiua vita ſignificat: ſ3 marthe cura nõ rep̃hendit: marie vo laudat q2 magna ſunt actiue vite merita: ſed ꝯtemplatiue potiora. vñ nec auferri vnꝙ marie pars dicitur: q2 actiue vite opera corpore tranſeunt: contemplatiue autem gaudia melius ex fine ꝯualeſcũt. CA. XI.

Et factũ ẽ cũ eſſet i quodã loco orãs vt ceſſauit: dixit vn⁹ ex diſcipulis ei⁹ ad eũ: Dñe doce nos orare ſicut docuit ioannes diſcipulos ſuos Et ait illis: Cũ oratis dicite: Pater ſcificet nomẽ tuũ adueniat regnũ tuũ: panẽ noſtrũ quotidianũ da nobis hodie ⁊ dimitte nobis pctã nr̃a ſiquidẽ ⁊ nos dimittimus debẽti nobis: ⁊ ne nos inducas in tẽtationem.

BE. Poſt hiſtoriã ſoroꝝ que duas eccleſie vitas ſignificauerũt. nõ fruſtra dñs ⁊ ipe oraſſe ⁊ diſcipulos orare docuiſſe ſcribit: q2 ⁊ orõ quã docuit: vtriuſq3 i ſe vite ꝯtinet myſteriũ: ⁊ ipſaꝝ pfectio vitarũ: nr̃is nõ virib⁹ ẽ obtinẽda ſ3 ꝑcib⁹. vñ dr̃: Et fcm̃ ẽ cũ eẽt i quodã loco orãs. CIRY. Cũ aũt hẽat ois boni plenitudinem: cur orat ſi plenus ẽ ⁊ i nullo penitus eget: Ad hoc dicim⁹ ꝙ cõpetit ei ex mõ diſpẽſatiõis i carne: cũ voluerit humana pſe quitpe ad hoc ꝯueniẽte. Si. n. comedit ⁊ bibit: nõ icongrue vtebat orõne: vt doceat nos nõ eſſe erga hoc tepidos: ſed attẽtius iſiſtere orationibus. TYTVS. Cum aũt nouã ꝯuerſationẽ vidiſſent diſcipuli: nouã formam orationis poſtulauerunt cum plures orationes continerentur in veteri teſtõ. vñ ſequitur: Ut ceſſauit: dixit vnus ex diſcipulis eius ad eũ: Dñe doce nos orare. ne. ſ. cõtra deũ peccemus: aliqua q̃rentes ꝓ alijs: vel dõ aſſiſtẽtes i orõne nõ eo mõ quo expedit. ORI. Et vt orõnis doctrinã pferat infert: Sic ⁊ ioã. do. diſci. ſuos. de quo. ſ. nos docuiſti: ꝙ inter natos mulieꝝ nullus eo maior ſurrexit. ⁊ q2 ꝑcepiſti nobis petere eterna ⁊ grãdia: vñ erit nos ad hoꝝ puenire noticiã: niſi a te deo ⁊ ſaluatore noſtro. GRE. niſenus: Orationis ergo doctrinã explicat diſcipulis qui ſolerter noticiã orõnis expoſtulãt: oſtendẽs qualiter implorari oporteat diuinũ auditum. BA. Duo aũt ſũt modi orõnis. Unus quidem laudis cũ humilitate: ſecũdus vo petionis remiſſior. Quotiens ergo oras nõ ꝑas ad petẽdũ ꝓꝛũpas. Sin aũt tuũ criminaris affectũ ꝙ neceſſitate coactus ſupplices deo. Sed cũ incipis orare: quãlibet deſere creaturã viſibilẽ ⁊ inuiſibilẽ. Sumas aũt exordiũ a laude illi⁹ qui cuncta creauit. vñ ſubdit: Et ait illis: Cũ oraueritis dicite: pr̃. AV. de v. dñi: Primus ſmo ꝙte grẽ: faciẽ tuã nõ audebas ad celũ leuare: ⁊ ſubito accepiſti grã3 xp̃i. Ex malo ſuo fact⁹ es bon⁹ filius: iõ ꝑſume nõ de tua opatione ſed de xp̃i gratia. Nõ ergo hic arrogãtia ẽ: ſed fides. predicare qd acceperis: nõ ẽ ſupbia: ſed deuotio. Ergo attolle oculos ad pr̃e3 q̃ te p lauacrũ genuit: q̃ p filiũ te redemit: pr̃e3 dicas quaſi filius. Sed noli tibi aliq̃d ſpãliter vẽdicare. ſolius chriſti ſpecialis ẽ pr̃ nobis ẽ pr̃ oĩbus i cõi: q2 illum ſolũ genuit: nos aũt creauit. Et iõ ſm̃ matth. dr̃: Pr̃ nr̃. ⁊ addit: qui es i celis. In illis. ſ. celis de q̃b⁹ dictu3 ẽ. Celi enarrãt gliam dei. Celũ ẽ vbi culpa ceſſauit. vbi nullum mortis ẽ vulnus. THE. Nõ aũt dicit: Qui es i celiſ tanꝙ ibi circũſcribat: ſed vt ad celos erigat auditore3 ⁊ abſtrahat a terrenis. GRE. niſenus: Uide aũt quãte preparationis opus ẽ: vt audacter poſſis deo dicere pr̃: q2 ſi ad res mũdanas intuitũ dirigis: aut humanã gloriam ambiſ: aut ſordes paſſibiles appetimus: ⁊ hãc orõnẽ enũcies. Audire mihi videor deũ dicentẽ: Cũ corrupte fueris vite ſi patrẽ vocas icorruptibilitatis genitore3: feda voce inquinas incorruptibile nomẽ. nam qui pꝛem mãdauit vocare: pferre mẽdaciũ nõ ꝯceſſit. Oium vo bonoꝝ exordiũ ẽ glorificare nomẽ dei i vita nr̃a. vñ ſubdit Scificet nomẽ tuũ: Quis eni ẽ adeo beſtialis q̃ vidẽs in credẽtibus vitã purã nõ gl̃ificet nomẽ inocatũ i tali vita. Igit̃ q̃ dicit i orõne ſcificet in me iuocatũ nomẽ tuum: h̃ oc orat nois tui ꝯcurrente ſubſidio: iuſtus abſtinẽs ẽ a quolibet malo. CHRY. Sic eni cũ quis celi pulchritudinẽ aſpicit dicit: gloria tibi de⁹: ſic etiã cũ aſpicit alicui⁹ vtutẽ: q2 hois virtus multomagis ꝙ celũ glorificat deũ. AV. de ver. do. Uel dr̃: Scificet nomẽ tuũ in nobis: vt ad nos poſſit eius ſcificatio puenire. TYTVS. Uel dicit: Scificet nomẽ tuũ. i. nota ſit tua ſcitas toti mundo: ⁊ laudet te decenter. Rectos aũt decet collaudatio. Iuſſit igit̃ orare ꝓ emẽdatione mũdi totius. CI. Qm̃ penes eos ad quos nondũ puenit fides ꝯtemnit adhuc nomẽ dei. ſ3 vbi iubar veritatis ſup eos illuxit: eũ fatebuntur ſcm̃ ſcoꝝ. TY. Et q2 i noĩe ieſu ẽ gloria dei pr̃is tũc nomẽ pr̃is ſcificabit: qñ chriſtus erit notus. ORI. Uel q2 nomẽ dei ab errãtibus attribuitur culturis: ⁊ creaturis nõdũ ẽ ſanctificatũ: vt ſit ſepatũ a quibus debuit ſepari. Decet g̃ nos orare vt nomẽ dei adaptet̃ ſoli vo deo: cui adaptat̃ qd ſubditur: Adueniat regnũ tuũ. vt. ſ. euacuet̃ ꝑncipatus ⁊ ptãs ⁊ virtus ⁊ regnũ mundi: q̃ etiã pctm̃ qd regnat in mortalibus nr̃is corporibus. GRE. niſen⁹ Imploramus etiã a dño liberari a corruptione: eximi a morte. Uel ſ3 quoſdã: Adueniat regnũ tuũ. i. veniat ſup nos ſpũſſcũs tuus vt purificet nos. AV. de ver. domi Tũc eni venit regnũ dei qñ eius ſum⁹ grãm ꝯſecuti. Ipe eni ait: Regnũ dei itra vos ẽ. CIRYL. Uel q̃ hoc dicũt videt̃ optare rurſu3 refulgentẽ i mũdo oium ſaluatorẽ. Mãdauit aũt i orõne petere illud tp̃s reuera terribile vt ſciãt ꝙ viuere decet eos nõ lẽte vel remiſſe vt illõ tp̃s nõ parat eis flãmã ⁊ vindictã: ſ3 magis honeſte ſ3 voluntatẽ ipſius vt eis tp̃s illud nectat coronas. vñ ſm̃. matth ſeqt̃: Fiat volũtas tua ſicut in celo ⁊ in terra. CHRY. q. d. pſta nobis dñe ꝯuerſationẽ imitari celeſtẽ: quaten⁹ q̃cũq3 tu vis: nos etiã velim⁹. GRE. niſen⁹ Qm̃ eni vitã humanã poſt reſurrectionẽ ſilem dicit eẽ venturã vite angelice: ꝯſequẽs ẽ vitã mũdanã ad vitã que poſtmodũ ſperat̃ diſponi: vt i carne viuẽtes carnaliter nõ viuamus Per hoc aũt ver⁹ medic⁹ aie ſoluit morbi nãm: vt quos occupauit iñmitas p hoc ꝙ a volũtate diuia receſſerãt a morbo denuo liberet copulatio ad voluntatẽ diuinã. Eſt enim ſanitas aie executio debita voluntatis diuie.

AV. in encheridion: Apud euãgeliſtã igit̃ mattheum ſeptẽ petiones ꝯtinere vr̃ dñica orõ. euãgeliſta vo lucas i orõne dñica petitões ñ ſeptẽ ſ3 q̃nq3 ꝯplex⁹ eſt: nec ab illo vtiq3 diſcrepauit. S3 quõ illa ſeptẽ ſũt itelligẽda: ipe ſub breuitate cõmonuit. Nomẽ quippe dei ſcificat̃ i ſpũ: dei aũt regnũ in reſurrectõe futuꝝ ẽ. Oñdẽs g̃ lucas tertiã petitionẽ duarũ ſuperiorũ eſſe quodãmõ repetionẽ: magis eã ꝑtermittẽdo voluit itelligi. Deide tres alias adiũxit: Et pmo de pane quotidiano dicẽs: Panẽ no. quoti. da. no. ho. AV. de v. dñi: In greco dr̃ epiuſion. hoc eſt ſupſubſtãtialẽ: ñ iſte ẽ panis q̃ vadit i corp⁹: ſ3 ille paniſ vite eĩne q̃ aĩe nr̃e ſubã3 fulc̃. Latin⁹ aũt hũc quotidianũ panẽ dic: quẽ greci dicũt aduenientẽ. Si quotidian⁹ ille ẽ panis: cur p⁹ ãnũ illũ ſumas: queadmõ3 greci i oriente facere ꝯſueuerũt: Accipe quotidie qd quotidie tibi ꝓſit: ſic viue ꝙ quotidie merearis accipe. Mors dñi ſignificatur: ⁊ remiſſio peccatorum. qui vulnus habet medicinam querit: vulnus eſt quia ſub peccato ſumus. medicina ẽ celeſte ⁊ venerabile ſacrm̃. Si quotidie accipis: quotidie tibi ẽ hodie. Xp̃s tibi quotidie reſurgit: hodie enĩ ẽ qñ xp̃s reſurgit. TY. Uel panis aiaꝝ diuinaẽ vt⁹ afferẽs futurã vitã phẽnẽ: ſic paniſ ex tra ꝓdiẽs vitã tpalẽ ꝯſuat. Cũ aũt quotidianũ dixiſſet: diuinũ q̃ aduenit ⁊ futur⁹ ẽ ſignificat: quẽ nobis hodie ꝑſtari req̃rim⁹: poſcẽtes quoddã ei⁹ ꝑncipiũ atq3 guſtũ: qñ ſpũs i nobis ihabitãs vtutẽ opat̃: q̃ ſupat oẽ3 vtutẽ hũanã: puta caſtitatẽ hũilitatẽ. CI. Putãt at forſan aliq̃ indecẽs eẽ ſcõs a deo q̃rere corporalia. ⁊ ob hãc cãm applicãt qd dr̃: Ad ſpiritalẽ ꝓfeſſionẽ. Ego aũt ꝯceda3 ꝙ oportet ſcõs ꝑcipue ſatagẽ ad obtinẽda ſpiritalia dona. Illud tñ decet iſpicẽ qd irrep̃hẽſibilit̃ petũt dño ꝑcipiẽte panẽ cõe3. ex eo ꝙ panẽ iuſſit q̃rere. i. quotidianũ alimtũ: vr̃ ꝙ nihil ꝯcedãt eos hẽe: ſ3 magis honeſtã colẽ pauptatẽ. nõ. n. ẽ hñtiũ panẽ petẽ: ſ3 oppreſſorũ penuria. BA. q. d. panẽ quotidianũ q̃ nr̃e ſubſtãtie ꝯpetit ad vitã diurnã: nõ tibiipſi ꝯmẽdes: ſ3 ad deũ cã ei⁹ refugias: exponẽs ei neceſſitatẽ nature. CHRY. Poſtulãda g̃ ſũt diuinit⁹ nec̃ia vite: non ciboꝝ diuerſitates. ⁊ vina odorifera ⁊ cetera q̃ delectãt guttur: onerãt aũt vẽtrẽ: ⁊ mẽtẽ ꝑturbãt: ſ3 panis q̃ põt ſubã3 corporis ſuſtẽtare: ⁊ illũ q̃ nobis hodie tñmõ ſufficit: vt de craſtino nõ cogitem⁹: vnã ſolã petionẽ ſenſibilem q̃rimus: vt pñtibus nõ affigamur. GRE. niſenus: Poſtꝙ aũt p bona opa fiduciã ſumẽ docuit: ꝯſequẽter remiſſionẽ reatuũ docet iplorare. Sequit̃. n. Et dimitte nobis peccata nr̃a. TY. Hoc aũt additũ ẽ neceſſario: ꝓ eo ꝙ null⁹ ſine pctõ repit̃: ne ipediamur a ſacra pticipatõe ꝓpter humana pctã. Cũ eni teneamur exhibere xp̃o oimodã ſcitatẽ q̃ ſpm̃ſcm̃ habitare facit i nobis: redarguẽdi ſum⁹ ſi ñ obſeruem⁹ ei tẽplũ mũdũ. Huic aũt defectui ſubuenit per dei bonitatem indulgentẽ hũane fragilitati peccatorũ punitionẽ. Hoc aũt ipſum iuſte fit a iuſto deo qñ nos quaſi debitoribus relaxamus: his. ſ. q̃ nobis nocuerũt: ⁊ debita nõ exhibuerũt. vñ ſubdit: Siquidẽ ⁊ ipſi dimit. om. de. nobis. CI. Uult eni vt ita loquar: patientie quã hoies colunt imitatorẽ fieri deũ: vt qualẽ ipſi exhibuerũt ꝯſeruis bonitatẽ: talem pari lance recipe petãt a deo qui iuſta repenſat: ⁊ nouit oium miſereri. Hec igit̃ aduertentes grates agẽde ſunt debitoribus nr̃iſ: fiunt. n. nobis ſi ſapim⁹ cã idulgẽtie maxime: ⁊ pauca exhibẽteſ plurima repiemus. nã ⁊ nos multa debem⁹ ⁊ magna debita dño: quoꝝ ſi minimã ꝑte3 a nobis vellet exigere: iã periſſem⁹. AV. de v. do. Debitũ aũt q̃d eſt niſi pctm̃: Ergo ſi nõ accepiſſeſ alieni fenoris pecuniã nõ debereſ ⁊ iõ pctm̃ tibi iputat̃. Habuiſti eni pecuniã cũ qua diues naſceris ad imaginẽ ⁊ ſilitudinẽ fact⁹ dei. ſed pdidiſti qd habebas: ſic arrogãtiã deſiderans vẽdicare: perdidiſti humilitatis pecuniã: accepiſti a diabolo debitũ qd non erat neceſſariũ. cautionẽ tuã tenebat inimicus: ſed eam dñs crucifixit: ⁊ ſuo cruore deleuit. Potẽs ẽ aũt dñs q̃

abſtulit petiſt: ⁊ debita nr̃a donauit: cuſtodire nos aduerſus diaboli inſidias q̄ culpã generare ꝯſueuit. vnde ſeq̇t: Et ne nos inducas ĩ tentationẽ: quã .ſ. ferre nõ poſſimus. Sȝ quaſi athleta talẽ vult tẽtationẽ: quã ferre poſſit humana ꝯditio. TY. A diabolo eni tẽtari ẽ ĩpoſſibile: ſed ne a deo relinquamur ad tentatões hec deprecamur. Qḋ aũt ex ꝑmiſſione diuina ꝯtingit: illud de⁹ qñȝ facere dĩ ĩ ſcriptura: ⁊ ſȝ hoc niſi ꝓhibeat tẽtatiõis inualeſcẽtiã que ſupra nos ẽ: tũc nos ĩ tentationẽ iducit.
MAXI. Uel mãdat dñs vt petam⁹: Ne nos inducas ĩ tentationẽ. i. nõ ꝑmittas voluptuoſaꝝ ⁊ ſpõtanearũ tentationũ nos experientiã pati. Jacob⁹ aũt docet ꝓ vitate certãtes nõ remitti tentationibus inolũtarijs ⁊ cauſatiuis laboꝝ dicẽs: Omne gaudiũ exiſtimate fratres mei cũ ĩ tentationes varias incideritis. BA. Nõ tñ decet nos orãdo petere afflictiones corporales. vniuerſaliter. n. ꝑcepit orare: nõ ſubire tentationẽ. ſȝ poſtq̄ aliquis ſubijt expetit a dño petere vtutẽ pferẽdi vt ꝯſumetur ĩ nobis illud: Qui ſuſtinet vſq̧ ad finẽ ſaluus erit. AV. in enchiridion: At vo q̄ mattheus in vltimo poſuit: Sȝ libera nos a malo. iſte nõ poſuit: vt intelligamus ad illud ſuperi⁹ qḋ de tẽtatione dictũ ẽ ꝑtinere. Jdeo q̇ppe ait: Sȝ libera. nõ ait: Et libera. tanq̄ vnã petitionẽ demõſtrans noli hoc: ſȝ hoc: ſȝ ſciat vnuſquiſq̧ in eo ſe liberari a malo: q̄ nõ ĩferẽ ĩ tentationẽ. AV. de v̇. dñi. Unus quiſq̧. n. petit vt a malo: hoc ẽ ab inimico ⁊ peccato liberet. ſed qui deo ſe committit: diabolum non timet: Si enim de⁹ pro nobis quis contra nos?

Et ait ad illos: Quis vr̃ȝ hẽbit aĩcũ ⁊ ibit ad illuȝ media nocte: ⁊ dicet illi: Amice cõmoda mihi tres panes: qm̃ amic⁹ me⁹ venit de via ad me: ⁊ non habeo qḋ ponã añ illum. ⁊ ille deĩtꝰ rñdẽs dicat: noli mihi moleſtus eſſe: iã oſtiũ clauſũ ẽ: ⁊ pueri mei mecum ſũt ĩ cubili: non poſſuȝ ſurgere ⁊ dare tibi. Et ille ſi pſeuerauerit pulſans: dico vobis: ⁊ ſi nõ dabit illi ſurgẽs eo q̄ amic⁹ eius ſit ꝓpẽ improbitatẽ tñ eius ſurget ⁊ dabit illi quot quot hȝ neceſſarios.

CIRYL. Docuerat ſupra ſaluator ad petitionẽ apl'oꝝ qualr̄ oportet orare: poterat aũt ꝯtingere eos q̄ hoc ſalutare documẽtũ receperant: effundere quidẽ ꝑces iuxta traditã formã: ſed negligẽter ⁊ remiſſe hoc facere: deĩde cũ nõ exaudirẽt ꝑ primã vel ſcdã orõneȝ deſiſtere ab orationibus. Jtaq̧ ne hoc pateremur: ꝑ modũ parabole manifeſtat: q̄ puſillanimitas ĩ orationib⁹ dãnoſa ẽ. Uti' iſſimũ vo ẽ ĩ eis patiẽtiã hr̃e. vñ dĩ: Et ait ad illos: Quis veſtꝝ habebit amicũ? THEO. Amicus iſte deus ẽ q̄ oẽs amat: ⁊ oẽs ſaluos vult fieri. AM. Quis etiã ẽ nobis amicitior: q̄ q̄ ꝓ nobis corpus ſuũ tradidit? Dat aũt nobis hic alius ꝑcepti modus: vt omnibus momentis: ñ ſolũ dieb⁹ ſȝ etiã noctib⁹ orõ deferat. Seq̇t eni: Et ibit ad illũ media nocte. Sicut petijt dauid qñ dixit: Medis nocte ſurgebã ad ꝯfitendũ tibi. Neq̧ eni timuit excitare dormientẽ quẽ ſcit ſemp eẽ vigilantẽ. nã ſi ille tã ſcũs: ⁊ q̄ regni erat neceſſitatibus occupatus ſepties in die laudẽ dño dicebat: q̄d nos facere debem⁹ q̄ eo ampli⁹ rogare debem⁹ quo frequẽtius carnis ac mẽtis fragilitate delinq̇m⁹: q̄ diligẽdo dñm deũ tuũ nõ ſolũ tibi: ſȝ ẽt alijs poteris emereri. Sequit̃ eni: Et dicet illi: Amice cõmoda mihi tres pa. qm̃ ami. me⁹ ve. ad me de via: ⁊ non ha. qḋ po. añ illũ. AV. de v̇. do. Qui aũt ſunt iſti tres panes: niſi myſterij celeſtis alimẽtũ? fieri eni põt vt aliquis paſſus fuerit amicũ aliq̄d iterrogãtẽ: q̄ rñdere poſſit: ⁊ tũc ſe ĩuenit nõ habere: qñ coactus ẽ dare. Uenit ḡ tibi amicus de via. i. de vita huius ſeculi: ĩ qua oẽs velut peregrini trãſeũt: nec vllus quaſi poſſeſſor manet: ſȝ omni hoĩ dĩ: Tranſi: da vẽturo locũ: aut forte ẽ via mala: hoc ẽ de vita mala fatigatus. neſcio q̄s amicus tuus nõ inueniẽs veritatẽ: qua audita ⁊ ꝑcepta beatus fiat: Uenit ad te tanq̄ ad xp̄ianũ ⁊ dĩc: Redde mihi rõnem. Et interrogat qḋ forte tu ꝑ ſimplicitateȝ fidei neſciebas: ⁊ non eſt vnde reficias eſurientem: ⁊ cõpelleris querere in dñicis libris forſitan eni qḋ ille interrogauit: in libro poſitũ eſt: ſed obſcurũ ẽ ipſũ paulum aut petrũ aut aliquẽ ꝓphetã iterrogare nõ ſineris. Jã eni requieſcit familia iſta cum dño iſto ſuo ⁊ ſeculi hui⁹ ignorãtia valida ẽ: hoc ẽ nox media: ⁊ vrget amicus eſuriens: cui ſimplex fides nõ ſufficit: Nũquid deſerendus ẽ ḡ ad ipm dñȝ: cũ quo familia requieſcit, pulſa orãdo: de quo ſubdit: Et ille deĩn. rñ. dicat: Noli mihi moleſtus eſſe. q̄ differt dare: vult vt amplius deſideres dilatũ: ne vileſcat cito datũ. BA. Forſitan etiã ob hoc differt quaſi ingeminans tui aſſiduitatẽ: ⁊ frequẽtiã erga ſe: ⁊ vt agnoſcas quid donũ dei ſit: ⁊ ĩ timore donata cuſtodias. Quicq̄d eni aliq̄s multo labore acquirit: nitit̃ cuſtodire ne cũ illud ꝑdiderit: ſuũ laborẽ amittat. GLO. Nõ ḡ aufert impetrandi licentiam ſȝ vehemẽtius accẽdit deſideriũ orãdi: oñſa difficultate ꝯſequẽdi. Sequit̃ eni: Jã oſtiũ clauſum ẽ. BED. Hoc eſt oſtiũ qḋ apire ſibi ẽt paulus expoſcit: nõ ſolũ ſuis: ſȝ ẽt ꝑpli orõnibus obſecrãs ſe iuuari: vt aperiat̃ ſibi oſtium ad loquẽdũ myſteriũ xp̄i. Et forſitan illḋ ẽ oſtiũ qḋ apertũ vidit ioãnes. cui dictũ ẽ: Aſcẽde huc ⁊ oñdã tibi q̄ oportet fieri. AV. de que. euã. Significat̃ ergo tp̄s famis vbi: cũ itelligẽtia clauditur: ⁊ illi qui apoſtolicã ſapiam tanq̄ panẽ erogantes ꝑ orbẽ terre ꝑdicauerũt: iam ſunt in ſecreta q̇ete cũ dño: Et hoc ẽ qḋ ſubdit: Et pueri mei mecũ ſũt in cubili. GRE. niſſen⁹: Opportune eos q̄ ꝑ armę iuſticie imp aſſibilitatẽ vendicauerũt ſibi pueros appellat: docẽs q̄ bonũ qḋ ꝑ ſtudia ĩ nobis acquirit̃ ab initio fuerat in natura repoſitũ. nã qñ aliquis abrenũcians carni ꝑ rõnem exercitio vite virtuoſe paſſionẽ ꝯſtatuit: tũc quaſi puer inſenſibiliter ſe hȝ erga paſſiones. Cubile aũt requiẽ itelligimus ſaluatoꝝ. GLO. Et ꝓpter premiſſa ſubdit: Nõ poſſum ſurgere ⁊ dare tibi. qḋ ẽ ad difficultatẽ impetrãdi referẽdũ. AV. de que. euã. Uel aliter amic⁹ ad quẽ venit media nocte: vt accõmodet tres panes: vtiq̧ ad ſilitudinẽ ponit̃ ſȝ quã q̄s rogat deũ ĩ media tribulatõe ꝯſtitut⁹: vt ei tribuat itelligẽtiã trinitatis: q̄ ꝑñtis vite ꝯſolet̃ labores. Jpſa eni anguſtia media nox ẽ q̄ cogit vehemẽter inſtare. Jn tribus aũt panib⁹ etiã illḋ ſignificat̃ vnius ſubſtãtie eẽ trinitatẽ. amicus aũt veniẽs de via itelligit̃ hoĩs appetitus: qui dȝ rõni ſuire. ſeruiebat aũt ꝯſuetudini tpali: quã viã vocat ꝓpter oĩa tranſeuntia. Cõuerſo aũt hoĩe ad deum: etiam ille appetitus a ꝯſuetudine reuocat̃. Sed ſi nõ ꝯſolet̃ interius gaudiũ ẽ doctrina ſpirituali: qua creatoris trinitas ꝑdicat: magne anguſtie ſũt ĩ hoĩe que ꝑmit erũna mortalis: cum ab his q̄ foris delectãt ꝑcipitur abſtinẽtia: ⁊ intus nõ ẽ refectio ẽ leticia doctrine ſpiritalis: tñ orãdo efficit̃ vt accipiat deſiderãs intellectũ a dño: etiã ſi hõ deſit ꝑ quẽ ſapia ꝑdicetur. Seq̇t eni: Et ille ſi pſeuerauerit pulſãs: dico vobis. Et ſi nõ dabit illi ſurgẽs: eo q̄ amicus ei⁹ ſit: ꝓpter, improbitatẽ tñ ei⁹ ſurget: ⁊ dabit illi quotquo. hȝ neceſſarios. Cõparatio ẽ a minori: ſi eni amic⁹ hõ ſurgit de lecto ⁊ dat nõ amicitia ſȝ tedio ꝯpulſus: quãtomagis deus dat: q̄ ſine tedio largiſſime donat qḋ petit̃. AV. de v̇. do. Cũ aũt peueneris ad tres panes: hoc ẽ ad cibũ ⁊ intelligẽtiam trinitatis: habes ⁊ vnde viuas: ⁊ vnde paſcas. Ne timeas: ne fineas: nõ eni panis ille finiet̃: ſed indigentiã tuam finiet. diſce ⁊ doce: viue ⁊ paſce. THE. Uel aliter: Media nox finis ẽ vite: in quo multi ad deũ adueniũt. Amicus aũt ẽ angelus qui accipit aiam. Uel media nox ẽ ꝓfundũ tentationum in quo ꝯſtitutus petit a deo tres panes: neceſſitateȝ. ſ. corporis aĩe ⁊ ſpũs: ꝑ q̄ ĩ tentationib⁹ nõ periclitamur. Amicus aũt qui de via venit ipſe deus eſt qui in tentationibus nos ꝓbat: cui non hȝ qḋ apponat qui in tentatione infirmat̃. Qḋ aũt dĩc: Et clauſa ẽ ianua. intelligendũ eſt q̄ docet nos ante tentationes ꝑparatos eſſe: poſtq̄ vo tentationi incidimus: ꝑparationis ianua clauditur: ⁊ iparati inuẽti: niſi deus adiuuet periclitamur.

Et dico ego vobis: Petite ⁊ dabit̃ vobis: querite ⁊ inuenietis: pulſate ⁊ aperietur vobis. Omis eni qui petit accipit: ⁊ qui q̄rit inuenit: ⁊ pulſanti aperiet̃. Quis aũt ex vobis patrẽ petit panẽ: nunquid lapidẽ dabit illi? Aut piſcẽ: nunq̄d ꝓ piſce ſerpẽtẽ dabit illi? Aut ſi petierit ouũ: nunq̄d porriget illi ſcorpionẽ? Si ergo vos cũ ſitis mali noſtis bona data dare filijs veſtris: quantomagis pater veſter celeſtis de celo dabit ſpiritum bonũ petentibus ſe.

AV. de v̇. do. Poſita ſilitudine adiũxit exhortationẽ dñs: ⁊ oĩno ſtimulauit nos q̄rere: petere: pulſare: donec accipiam⁹ qḋ petim⁹. vñ dicit: Et ego dico vobis petite ⁊ dabit̃ vobis. CI. Qḋ dĩc Dico vobis: vim hȝ iuramẽti: deus. n. nõ mentitur. Qñcũq̧ aũt innuit audiẽtib⁹ aliq̄d cũ iuramento oñdit inexcuſabilẽ nr̃e fidei paruitatẽ. CHRY. Per petitionẽ aũt orõnẽ oñdit: ꝑ inquiſitionẽ vo ſtudiũ ⁊ ſolicitudinẽ cũ ſubdit: Querite ⁊ inuenietis. que eni querunt̃ plurima cura indigẽt: qḋ maxime ẽ in deo. Plura nãq̧ ſunt que ſenſuȝ nr̃ȝ impediũt: ſicut ḡ auꝝ ꝑditũ querim⁹: ſic deũ ſolicite ꝑquiram⁹. Oñdit ẽt q̄ q̄uis nõ aperiat illico ianuã: imo tardum ẽ. vñ ſubdit: Pulſate ⁊ aperiet̃ vobiſ. q̄ ſi q̄rens imorabẽris: vtiq̧ recipies: ob hoc recluſum ẽ oſtiũ vt faciat te pulſare: iõ nõ mox annuit vt expoſcas. GRECVS. Uel ꝑ hoc q̄ dicit: Pulſate: forſitan iſinuat petẽ cũ effectu. pulſat eni aliq̄s manu. Boni aũt op̄is ſignũ ẽ man⁹: vel hec tria pñt aliter diſtingui. v̇tutis. n. initiũ ẽ petere notã fieri viã veritatis. Scd̃us vo gradus eſt querere q̄liter oporteat trãſire ꝑ viã. Terti⁹ gradus eſt vt cũ v̇tutes attigerit pulſet ad oſtiũ vt itret ſpatioſam cognitioneȝ que omnia orando aliq̄s acq̇rit. Uel petere quideȝ eſt orare: querere vo ꝑ bona op̄a agere orõni ꝯdigna. Pulſare aũt ẽ orõni imorari nec deſiſtere. AV. de v̇. do. Nõ aũt nos tantũ hortaret̃: vt peterem⁹ niſi dare vellet. Erubeſcat humana pigritia: plus vult ille dare q̄ nos accipere. AM. Qui aũt ꝑmittit aliq̄d: ſpem dȝ afferre ꝑmiſſi: vt momẽtis obediẽtia deferat̃ ꝑmiſſis fides. ⁊ iõ ſubdit: Oĩs eni q̄ petit acci. ⁊ qui q̄rit iuenit. ⁊ pul. aperiet̃. ORI. Queret aũt aliq̄s q̄lr quidã orãtes nõ exaudiant̃? Ad quod dicendũ: q̄ q̄cũq̧ recto tramite ad q̄renduȝ accedit: nil omittens ex his que conferunt ad petitoꝝ obtentũ: accipiet reuera quod ꝑcatus eſt dari ſibi. Siquis aũt diuertẽs a ꝓpoſito vere petitionis: cũ nõ petat vt decet: nõ petit: Quo fit vt cũ ñ recipiat: qḋ hic dĩ: non falſificet̃. Nã ⁊ magiſtro dicẽte: Quicũq̧ veniet ad me: aſſequet̃ diſciplinaꝝ peritiã adire mgr̃ȝ realiter accipim⁹. hoc eſt vt feruẽter ⁊ diligẽter vacet documẽtiſ ipſius. vñ ⁊ iacob⁹ dicit: Petitis ⁊ nõ accipietis: eo q̄ male petatis. ſ. cã voluptatũ vanaꝝ: Sȝ dicet aliq̄s imo cũ aliqui rogãt ꝓ diuina noticia obtinẽda: ⁊ recuꝑatione v̇tutũ nõ obtinent: cui dicendũ: q̄ nõ ꝓpter ſe bona petiuerũt accipe: ſȝ vt cõmendẽt ꝑ ea. BA. Siquis etiã ob torporẽ exhibeat ſe deſiderijſ ⁊ traditor ſui fiat in manus hoſtiũ: huic deuſ nec adiuuat: nec exaudit: eo q̄ ꝑ peccatũ alienũ ſe fecit a deo. decet ḡ offerre quidẽ quicq̄d intereſt ſua clamare ãt ad deũ vt adiuuet eũ. Eſt aũt diuinũ ſubſidiũ implorãdũ non remiſſe ac mente huc illucq̧ vagante: eo q̄ talis nõ ſolũ nõ impetrabit qḋ petit: ſed magis dñm irritabit. nã ſi aliquis corã pricipe ſtans fixum hȝ ⁊ intrinſecum ⁊ extrinſecum oculũ: ne forſitan puniat̃: quãtomagis coram deo attentũ ac tremebundum oportet aſſiſtere. Si vero debilitatus a pctõ fixe nequis orare quãtũcũq̧ potes te ipſum cohibeas: vt ſtãdo corã deo ad eũ dirigas intellectũ: ⁊ deus ignoſcit: eo q̄ nõ ex negligẽtia ſed ex fragilitate nõ potes vt oportet aſſiſtere corã deo. Si ſic ḡ teipſuȝ ꝯpellis ne diſcedas donec accipias. Jdeo ḡ qñq̧ petis ⁊ nõ accipis: q̄ ꝑperã poſtulaſti: vel infideliter vel leuiter: vel nõ ꝯferentia tibi: vel deſtitiſti. Sepius aũt q̄daȝ obuiãt dicentes: Quare oram⁹ ſi an ignorat deus quib⁹ opus eſt nobis? Nouit quippe: ⁊ oĩa ſpũalia vberi⁹ dat nobis ⁊ anteq̄ poſtulemus: ſed opera v̇tutis ⁊ regnum celoꝝ oportet prius optare: optãtem vo querere: ingerẽtẽ ꝑ fidẽ ⁊ patientiã quicquid intereſt ſue: in nullo delicto redargutũ a ꝓpria ꝯſcia. AMB. Ergo ꝑceptiu⁹ locus frequẽter orãdi ſpes ẽ impetrãdi: rõ aũt pſuadendi priuſ fuit ĩ ꝑcepto: poſtea ſit in exẽplo: qḋ oñdit ſubdẽs: Quiſ aũt ex vob patrẽ petit panẽ: nũq̄d lapidẽ dabit illi? CI. Jn quo iſtruit nos ſaluator quiddã neceſſariũ. frequẽter eni inconſulto voluptatũ ĩpetu irruimus ad pnicioſa deſideria. Cũ igit̃ aliquid taliũ a deo petim⁹: nequaq̄ impetrabim⁹: ad qḋ oñdendũ vtit̃ paterni exẽplo ex his q̄ penes nos ſunt. cũ eni filius tuus petit panẽ: gratãter propinas: q̄ cibũ petit opportunũ. Qñ vo ſenſus penuria lapidẽ poſcit vt comedat nõ affers ei: ſȝ potius ꝓhibes eũ a nociuo deſiderio: vt ſit ſenſus: Quis aũt ex vo. pa. pe. panẽ. quẽ. ſ. pater dat. Nũquid lapidem dabit illi? ſciliȝ ſi petierit. Eadem quoq̧ rõ ẽ ĩ ſerpente ⁊ piſce de quo ſubdit. Aut piſcẽ: nũquid ꝓ piſce ſerpẽtem dabit illi? Et ſimiliter in ouo ⁊ ſcorpiõe. de quo ſubdit: Aut ſi petierit ouũ nunquid porriget illi ſcorpionẽ? ORI. Tu tñ attẽde: ſi panis q̄dẽ ẽ anime cibus ĩ cognitione: ſine quo nõ ꝯtingit ſaluari: puta ꝑſpicax rõ vite debite. piſcis aũt ẽ amor diſcipline: puta mundi ꝯſtitutionẽ agnoſcere: elemẽtorũ effectũ: ⁊ quecũq̧ ꝯſequenter diſſerit ſapia. Jtaq̧ nec vice panis deus ꝓpinat lapidem: quem volebat diabolus a xp̄o mãducari: nec vice piſcis ſerpẽtem quẽ comedũt ethiopes: indigni piſces comedere. nec ſimpliciter dat vite nutritiue ⁊ vtilis ñ comeſtibilia ⁊ nociua: quod refertur ad ſcorpionẽ ⁊ ouũ. AV. de que. euã. Uel potius intelligit̃ charitas ꝓpter maiorẽ appetitũ tam neceſſariũ vt ſine illa cetera nihil ſint: ſicut ſine pane mẽſa inops: cui ꝯtraria ẽ cordis duritia quã lapidi ꝯparauit. Piſcis aũt intelligit̃ fides inuiſibiliũ vel ꝓpter aquã baptiſmi: vel q̄ de inuiſibilib⁹ locis capit̃. Qḋ etiã fides hui⁹ mũdi fluctib⁹ circũlactata nõ frangit̃: recte piſci ꝯparat̃. Cui ꝯtrariã poſuit ſerpẽtem ꝓpter venena fallacie: q̄ etiã ꝑmo hoĩ male ſuadẽdo ꝑſeminauit. Jn ouo itelligit̃ ſpes ouũ eni nõdũ eſt fetus ꝑfectus: ſed vouendo ſperatur. Cui ꝯtrariũ poſuit ſcorpionẽ: cuius aculeus venenatus retro timẽdus ẽ: ſicut ꝯtrariũ ſpei ẽ retroſpicere: cũ ſpes futuroꝝ in illa q̄ añ ſunt ſe extendat. AV. de v̇. domini Quãta tibi loquit̃ mũdus: q̄ta poſt dorſum ſtrepit vt retro reſpicias? O mũde imũde q̄d ſtrepis? q̄d auertere conaris. tenere vis periens q̄d faceres ſi maneres. quẽ nõ deciperes dulcis: ſi amarus alimẽta mẽtiris. CI. Ex ꝑmiſſo aũt exẽplo ꝯcludit: Si ergo vos cuȝ ſitis mali. i. cũ mẽteȝ ſuſceptiuã prauitatis geratis: nõ aũt vniformẽ ⁊ fixã in bono ſicut deus. BED. Uel malos vocat ſeculi amatores: q̄ dãt illa q̄ ſcḋm ſenſum ſuũ iudicãt bona que etiã in ſua natura ſunt bona ⁊ ad vſum infirme vite ptinent: vñ ſubdit: Noſtis bona data dare filijs vr̃is. Apli etiã qui merito electionis bonitatẽ humani generis excesserãt: ſupne bonitatis reſpectu mali eſſe dicunt̃: q̄ nihil ꝑ ſemetipſum bonũ niſi deitas ſola. Qḋ vo ſubditur Quãtomagis pr̃ veſter de celo dabit ſpm̃ bonũ petentibus ſe: Pro quo mattheus poſuit: Dabit bona cõpetẽtibus ſe. oñdit ſpm̃ſcm̃ plenitudinẽ bonorum dei: q̄ oẽs vtilitates que ex donorum dei gratia ſuſcipiunt̃: ex iſto fonte emanant. ATHA. Niſi aũt ſpũſcũs eſſet de ſub

ſtantia dei qui ſolus eſt bonus: nequaꝗ̄ hic appellaret bonus: qn̄ dn̄s renuit dici bonus in eo ꝙ hō̄ factus eſt. AV. de ver. do. Ergo auare qd̄ queris: aut ſi aliud petes: quid tibi ſufficiat: cui deus non ſufficit?

Et erat ieſus eijciēs demoniū ⁊ illud erat mutum: ⁊ cum eiecisſet demonium locutꝰ ē mutus ⁊ admirate ſunt turbe. Quidā aūt ex eis dixerūt In beelzebub pn̄cipe demonioꝝ eijcit demonia Et alij tētantes: ſignū de celo querebant ab eo.

GLO. Promiſerat dn̄s ꝙ ſpūs bonus daret orātibus: cuius quidē beneficiū ſubſequenti miraculo demōſtrat. vn̄ dī. Et erat ieſus eijciēs dmoniū ⁊ illud erat mutū. THE. Dicit aūt mutꝰ vt ī pluribus qui nō loquit. Dicit etiā ⁊ q̄ non audit: ſed magis ꝓprie qui nec audit nec loquit. Qui aūt a natiuitate nō audiuit: ex neceſſitate nō loquitur. Ea eni loquimur q̄ ꝑ auditū loqui docemur. Siquis tn̄ ex aliq̄ paſſiōe ſupueniente auditū amiſerit: hūc nihil ꝓhibet loqui. Qui aūt dn̄o oblatus fuit ⁊ mutus erat lingua: ⁊ ſurdus auditu. TYTVS. Mutū aūt vel ſurdū dicit demoniū: qd̄ hāc ingerit paſſionē ꝙ nō audiatur diuinū v̄bum. Nam demones auferētes aptitudinē humani affectus: obtundūt anime noſtre auditum: iccirco venit chriſtus vt eijciat demoniū: ⁊ audiamꝰ v̄bum veritatis. vnū eni ſanauit vt vniuerſalē ꝓgnoſtationē faciat humane ſalutis. vn̄ ſequit: Et cū eiecisſet demoniū: locutus ē mutꝰ. RE. Demoniacus autē iſte apud mattheū nō ſolū mutus: ſꝫ ⁊ cecus fuiſſe narratur Tria igit ſigna ſimul ī vno hoīe ꝑpetrata ſunt. Cecus videt: mutus loquit: poſſeſſus a demone liberat. qd̄ quotidie ꝯpletur ī ꝯfeſſione credētiū: vt expulſo primū demone: fidei lumen aſpiciāt: deinde ad laudes dei tacentia prius ora laxentur. CI. Hoc aūt miraculo pacto extollebat eū multitudo ħonoris: ⁊ gloria que deum decet. vn̄ ſequit. Et admi. ſunt turbe. BED. Turbis aūt que minus erudite videbant: oīa ſemper facta mirantibus: ſcribe ⁊ phariſei vel negare: vel ſiniſtra interꝑtatione puertere laborabāt: quaſi n̄ diuinitatis: ſed imundi ſpūs opa fuiſſent. vnde ſequit: Quidam aūt ex eis dixerunt ī. beel. ꝑnci. demo. eijcit demonia. Beelzebub. deus erat acharon. nā beel. quidē ipſe baal: zebub aūt muſca vocatur. Dicit aūt beelzebub quaſi vir muſcaꝝ: ex cuius ſpurciſſimo ritu principē demonioꝝ cognominabāt. CI. Alij v̄o prauibus ſtimulati liuoris aculeis: petebant ab eo celeſte videre portentum: vn̄ ſequit: Alij tentātes ſignū de celo q̄rebāt ab eo. Quaſi dicerent: ꝙuis ab hoīe demoniū eieceris: nō tamē hoc ē diuine opationis argumentū: nōdū eni vidimꝰ aliqd̄ priorībꝰ ſile miraculis. Moyſes eni tranſduxit populū ꝑ mediū maris: ioſue v̄o ſucceſſor eiꝰ ſolē retardauit ī gabaon: tu vero nihil hoꝝ oſ̄diſti. Querere eni ꝓdigia de celo innuit: ꝙ huiuſmodi cogitationibus tunc tempois afficiebātur erga chriſtum.

Ipſe aūt vt vidit cogitationes eoꝝ dixit eis: Oē r̄gnū ī ſe diuiſū: deſolabit: ⁊ domꝰ ſupra domū cadet: Si aūt ⁊ ſathanas ī ſeipſū diuiſꝰ ē: quō ſtabit regnū eiꝰ: q2 dicitis in beelzebub me eijcere demōia: Si āt ego ī beelzebub eijcio demonia: filij veſtri in quo eijciunt? Ideo ipſi iudices veſtri erūt. Porro ſi ī digito dei eijcio demōia ꝓfecto ꝑuenit in vos regnū dei.

CHRY. Cū phariſeoꝝ ſuſpitio irrationabilis eēt: metu multitudinis nō audebāt eā diuulgare: ſꝫ ī aīo ſuo eā v̄ebāt. vn̄ dī. Ipſe aūt vt vi. cogi. eoꝝ dixit eis: Omne reg. in ſe diui. deſo. ⁊ do. ſupra do. cadet. BED. Nō ad dicta: ſed ad cogitata r̄ndit: vt vel ſic ꝯpellerent credere potentie eius q̄ cordis videbat occulta. CI. Non aūt r̄ndebat ex ſcripturis: q2 nō attendebāt falſo eas exponētes: ſed ex his r̄ndet q̄ cōīter accidūt. Domus. n. ⁊ ciuitas ſi fuerit diuiſa velociter diſſipat: ⁊ etiā regnum quo nihil ē validius. firmat eni regnā ⁊ domos ſubditorum concordia. Si ergo inquit ego per demonem demonia eijcio: diſſenſio inter eos ē: ⁊ perit v̄tus eoꝝ: vn̄ ſubdit Si aūt ⁊ ſatha. ī ſeip. diui. ē: quō ſta. reg. ipſius: q2 dicitis me ī beel. eijcē demonia? Nō eni ſathanas ſibiipſi repugnat: nec ſuis ſatellitibus nocet: ſꝫ potius ſtatuit regnū ſuū. Reſtat ḡ ꝙ diuina v̄tute cōterā ſathanā. AMB. In hoc etiam oſ̄dit regnū ſuū īdiuiduū eſſe atq3 ꝑpetuū ⁊ iō q̄ nō ī xp̄o ſpē gerūt: ſꝫ ī ꝑncipe demonioꝝ eijcere demones oꝑitant: eos regni negat eē ꝑpetui: qd̄ ſpectat etiā ad ꝑplm iudeoꝝ. Quō eni pōt regnū iudeoꝝ eē ꝑpetuū: qn̄ a legis ꝑplo ieſus negat q̄ ex lege debet: ita ex poteſtate ſe fides iudaice plebis īpugnat: impiū glīa diuidit: diuidēdo diſſoluit. ⁊ iō regnū eccleſie manebit eternū: q2 īdiuidua fides corpus ē vnū. BE. Regnū etiā patris ⁊ filij ⁊ ſpūſſci nō ē diuiſum: qd̄ ē eterna ſtabilitate māſuꝝ. Deſiſtāt igit arriani iuniorē patre filiū: filio v̄o ſpm̄ſcm̄ dicere: q2 quoꝝ vnū ē regnū: hoꝝ eſt ⁊ vna maieſtas.

CHRY. Hec ē prima ſolutio. Secūda v̄o q̄ ē de diſcipulis: quā ponit ſubdēs: Si aūt ego ī beel. eijcio demonia: filij vr̄i ī quo eijciūt? Nō dicit diſcipuli mei: ſꝫ filij veſtri: volēs eoꝝ ꝑmulcere furorē. CIRYL. Iudei nāq3 ⁊ a iudeis ſꝫ carnē exorti ſūt chriſti diſcipuli: q̄ ꝑtātē ī ſpūs imūdos adepti erant a chriſto: ⁊ oppſſos ab eis ī noie xp̄i liberabāt. Cū ergo filij vr̄i ſathanā ī noie meo ꝯterūt: quō nō hꝫ multā amentiā: dicere me a beelzebub v̄tutē hr̄e: dānabimini igit ex fide natoꝝ vr̄oꝝ. vn̄ ſubditur: Ideo ipi iudices vr̄i erūt. CHRY. Qm̄ eni ex vobis emanātes mihi obediūt: liquet ꝙ ꝯdēnabūt operantes ꝯtraria. BE. Vel alit. filios iudeoꝝ exorciſtas gētis illiꝰ ſignificat: q̄ ad īuocationē dei eijciebāt demones q. d. Si expulſio demonū ī filijs veſtris deo nō demonibus deputat: quare in me idē opus nō eandem hꝫ cām Ergo ipi vr̄i iudices erūt: nō ꝑtāte ſꝫ opatōe: dū illi expulſiōē dmonū deo aſſignāt: vos beelzebub pn̄cipi demonioꝝ. CIRY. Poſtq̄ ḡ qd̄ dicitis calumnie notam hꝫ manifeſtum ē ꝙ ī ſpiritu dei eijcio demonia: vn̄ ſubdit: Porro ſi in digito dei eijcio demonia: ꝓfecto ꝑuenit in vos regnum dei. AV. de conſen. euan. Quod lucas digitū dei dicit: vbi mattheus dixit ſpm̄: ab eadem ſnīa n̄ recedit qn̄ potiꝰ ⁊ aliqd̄ docꝫ: ⁊ nouerimꝰ quēadmōꝫ intelligamꝰ vbicūq3 ſcripturaꝝ legerimꝰ: digitum dei.

AV. de que. euange. Dī aūt ſpūſſcūs digitus dei ꝓpter partitionē donorum que in eo dant vnicuiq3 ꝓpria ſiue hoīum ſiue angelorum. in nullis enim mēbris nr̄is magis apparet partitio q̄ in digitis. CI. Vel ſpūſſcūs dicitur digitus dei. filius enim manus ⁊ brachium patris dictus eſt: operatur enīꝫ pater cuncta ꝑ eū. Sicut igit digitus non eſt alienus a manu: ſed ei naturaliter inſitus: ſic ſpiritusſcūs cōſubſtantialiter connexus eſt filio: ⁊ ꝑ eum oīa filius opat. AM. Nec tn̄ tibi mēbrorum cōpactiōe noſtroꝝ portio quedam videat facienda virtutis: indiuidue enim rei non poteſt eſſe diuiſio: ⁊ ideo ad formam vnitatis: non ad diſtinctionem poteſtatis referenda digiti nuncupatio eſt. ATHA. Ad ꝑſens autem non renuit dominus gratia ſue humanitatis dicere ſe minorē ſpūſancto: dicens ſe in eo demones eijcere: quaſi n̄ ſufficiēte humana natura ad demonum expulſionem: niſi virtute ſpiritusſancti. CIRYL. Et ideo conuenienter dicitur peruenit in vos regnum dei. i. ſi ego homo exiſtens in ſpiritu diuino eijcio demones: ditata eſt hūana natura in me: ⁊ aduenit regnum dei. CHRY. Dicit autem. Sup vos: vt eos attraheret. q. d. ſi vobis aduenīūt proſpera: cur veſtra bona faſtiditis? AM. Simul oſtēdit etiā īperialē quādā eſſe ſpūſſci ꝑtātē: in quo regnū eſt dei: nos quoq3 ī quibus habitat ſpūs eſſe regalē domū. TYTVS. Vel dicit: Peruenit in vos regnū dei vt intelligat: ꝑuenit ꝯ vos: nō ꝓ vobis: horrendus eni eſt ꝑfidis chriſti ſecundus aduentus.

Cum fortis armatus cuſtodit atriū ſuū in pace ſunt ea que poſſidet. Si aūt fortior eo ſupueniens vicerit eum: vniuerſa arma eius auferet in quibus confidebat: ⁊ ſpolia eius diſtribuet Qui nō eſt mecum contra me eſt: ⁊ qui non colligit mecū diſpergit.

CIR. Quia neceſſariū erat ꝑ multas ꝯſiderationēs detrahentiū retractare ſmonē: vtit nūc exemplo manifeſtiſſimo: qd̄ demēti volētibꝰ intueri: ꝙ ꝑncipē hꝰ ſeculi v̄tute ſibi inſite vicit dicēs: Cū for. ar. cuſto. atriū ſuū ī pace ſunt ea q̄ poſſidet. CHRY. Fortē vocat diabolū: non q2 naliter hꝰ ſit: ſꝫ innuēs antiquā eiꝰ tyrannidē: quā puſillanimitas nr̄a cauſauit. CI. Erat eni ante ſaluatori aduentū violētia multa: rapiēs alienos greges. ſ. dei: ⁊ quaſi ad ꝓpriū ducēs ouile. THE. Arma aūt eiꝰ ſūt oēs ſpēs pctōꝝ: in qbꝰ ꝯfidens inualuit ꝯ hoīes. BED. Atrium v̄o illius mūdū vocat: q̄ in maligno poſitꝰ eſt: in quo vſq3 ad ſaluatoris aduentū potiebat īperio: q2 in cordibus infideliū: ſine vlla ꝯdicōe deſcebat: ſed fortiori potētia xp̄s victor oēs hoīes liberādo ipm̄ eiecit. vn̄ ſubdit: Si aūt fortior illo ſupueniet ⁊ vicerit eū: vniuerſa arma eius auferet: in qbus ꝯfidebat: ⁊ ſpolia eiꝰ diſtribuet.

CIR. Poſtq̄ eni dei ſūmi verbū totius fortitudinis dator: ⁊ dn̄s virtutū fcm̄ eſt hō̄ inuaſit illū: ⁊ arma eiꝰ abſtulit. BED. Sūt ergo arma eiꝰ aſtutie: doliq3 neqtie ſpiritalis: ſpolia v̄o eiꝰ ipſi hoīes ſunt ab eo decepti. CI. Nā q̄ dudū irretiti fuerāt ab eo iudei in diuinā ignorātiā ⁊ errorē: euocati ſunt ꝑ ſcōs aplōs ad noticiā veritatis: ⁊ oblati ſūt deo patri ꝑ fidē adhibitā filio. BASI. Diſtribuit ēt ſpolia: exhibēs fideles cuſtodie angeloꝝ ad hominū ſalutē. BED. Victor etiā xp̄s ſpolia diſtribuit: qd̄ eſt inſigne triumphātis: q2 captiuā ducēs captiuitatē dedit dona hoībꝰ: quoſdā q̄dē aplōs: alios euāgeliſtas: hos prophetas: illos paſtores ordinās ⁊ doctores.

CHRY. Deinde ponit quarta ſolo cū ſubdit: Qui nō eſt mecū: aduerſū me eſt. q. d. ego volo hoīes offerre deo ſathanas aūt ꝯtrariū. qualit ergo q̄ mihi non coopat: ſed diſſipat que mea ſunt: tā mihi ꝯſentaneꝰ fieret: vt vna mecū eijceret demones. Sequit: Et qui nō colligit mecū: diſpergit. CIR. Quaſi. d. ego veni vt filios dei ab eo diſpſos ꝯgregē: at ipſe ſathanas cū mecū nō ſit: q̄ collegi ⁊ ſalui tētat diſꝑgere. Qualit ergo q̄ meis diſpēſatiōibꝰ refragat: v̄tutē mihi miſtrat? CHRY. At ſiquis nō cooperat aduerſariꝰ eſt: multomagis q̄ obſtat. vī tn̄ mihi ⁊ iudeos ad pn̄s ſub enigmate tangere: ordinās eos cum diabolo nam ⁊ ipſi agebant ꝯ eum: ⁊ diſpergebāt quos congregabat.

Cum immūdus ſpūs exierit de homine ambulat per loca inaquoſa: querēs requiē ⁊ nō inueniens dicit: Reuertar in domum meā vnde exiui. Et cū venerit inuenit eā ſcopis mundatā. Et tunc vadit ⁊ aſſumit ſeptem alios ſpūs ſecum nequiores ſe: ⁊ ingreſſi habitāt ibi ⁊ fiunt nouiſſima hominis illius peiora ꝓoribꝰ.

CIR. Poſt ꝓmiſſa oſ̄dit dn̄s: vn̄ ꝯuīgit ꝑplo iudeorū vt ad hꝰ opiones laberēt ꝯ xp̄o dicēs: Cū imūdus ſpūs exierit ab hoīe āmbulat ꝑ loca iaquoſa: q̄rens requiē. Qd̄ eni hoc exemplū ad iudeos ſpectet mattheꝰ expſſit dicēſ Sic erit ⁊ generatiōi huic peſſime. Quādiu eni erāt ī egypto viuētes ritu egyptioꝝ: inhitabat in eis ſpūs malignꝰ q̄ expulſus eſt ab eis: qn̄ mactauerāt agnū in figura chriſti: ⁊ liniti ſunt eiꝰ ſanguine: ⁊ ſic euitauerūt deſtructorem a quo ꝑ legē ſpūs imūdus exierat. Sꝫ q2 in gentibꝰ quorū corda prius arida erāt: ſꝫ poſtmodū ꝑ baptiſma rore ſpūs humeſcebāt: ꝓpter fidē xp̄i requiē diabolus inueniře nō potuit. Immūdis. n. ſpi. inhꝰ xp̄s incēdiū eſt: iō regreſſus eſt ad plebē iudeoꝝ. vn̄ ſequit: Et nō inue. dic: Reuertar in do. me. vn̄ exiui. ORI. i. ad eos q̄ ſūt ex iſrl̄: quos vidit nihil diuinū in ſe ꝯtinētes: ſꝫ deſertos ⁊ vacātes habitatōi eiꝰ. vn̄ ſeq̄t: Et cū ve. inue. ſco. mundatam.

AM. Forēſi eni ⁊ ꝑſuctoriā ſpe cōpta aīo manet interiore pollutior. Neq3 eni ſacri fontis irriguo aut abluebat aut reſtringebat ardorē: merito q3 ad eū ſpūs redibat imūdus: adducēs ſecū ſeptē ſpūs nequiores. vn̄ ſequit: Et tunc va. ⁊ aſſu. ſecū ſeptē ali. ſpi. neqo. ſe: ⁊ ingreſſi ha. ibi. qm̄ ſ. in hebdomada legis ⁊ octaue myſteriū ꝯmiſit. Itaq3 vt nobis multiplicat ſeptiformis ſpūs grā: ita illis imūdorū ſpūū oīs cumulat iīuria. Vniuerſitas eni hoc nūero aliquotiēs ꝯphendit. CHRY. Incolūt aūt aīas iudeorū demones peiores prioribꝰ: nā tūc tpīs in ꝓphas ſeuiebāt: nūc v̄o ipſi dn̄o ꝓphaꝝ iniuriant: atq3 iō a veſpaſiano ⁊ tito peiora paſſi fuerūt: q̄ in egypto ⁊ in babylone. vn̄ ſequit: Et fiūt no. ho. illius pei. prioribꝰ. Tunc etiā aderat eis diuina ꝓuiſio: ⁊ grā ſpūſſci. nunc v̄o etiā hac cura ꝑuant: ꝓpter qd̄ virtutis maior ē penuria nūc: ⁊ erūna intenſior: ⁊ demonū exactio ſeuior. CIR. Sūt etiā nouiſſima peiora ꝓoribꝰ: ſm̄ illud aplicū: Meliꝰ erit eis veritatiſ viā n̄ cognoſcere q̄ poſt agnitā retroire. BED. Pōt ēt hoc accipi de heretico quolibet vel ſciſmatico vl̄ etiā malo catholico: de quo tp̄e baptiſmatis ſpūs exierat imūdus: loca q3 inaquoſa pagrat. i. corda fideliū: que a mollitie fluxe cogitatōis expurgata ſunt: callidus inſidiator explorat: ſiquos ibi neqtie ſue greſſus figē poſſit. Dic aūt: Reuer. in do. meā vn̄ exiui. In quo timēdū eſt ne culpa quā in nobis extictā credebamꝰ: ꝑ incuriā nos vacātes opprimat. Inuenit aūt eā ſcopis mūdatā: hoc ē grā baptiſmatis a pctōꝝ labe caſtigatā: ſꝫ nulla boni operis induſtria cumulatā. Per ſeptem autem malos ſpūs quos aſſumit: vniuerſa vitia deſignat. Nequiores autem dicūtur: quia nō ſolum habebit illa ſeptem vitia: que ſeptem ſpiritalibus ſunt contraria virtutibus: ſed etiā per hypocriſim ipſas ſe virtutes habere ſimulabit. CHRY. Non ſolum autem illis: ſed ⁊ nobis fore dicta accipiamus que ſequuntur. Et erunt nouiſſima hominis illius peiora prioribus: quia ſi illuſtrati: ⁊ a priſtinis malis remoti: denuo redimus ad eandem nequitiam: grauior deinceps erit pena ſequentiū peccatorum. BED. Poſſet etiam ſimpliciter intelligi dominū hec ad diſtinctionē ſuorum ⁊ ſathane operum adiunxiſſe: ꝙ ſcilicet ipſe ſemper polluta mundare: ſathanas vero mundata grauioribus ſordibus contaminare feſtinet.

Factum eſt aūt cum hec diceret: extollēs vocem quedā mulier de turba dixit illi: Beatus vēter qui te portauit: ⁊ vbera que ſuxiſti. At ille dixit: Quinimmo: beati qui audiunt verbuꝫ dei: et cuſtodiunt illud.

BED. Scribis ⁊ phariſeis dominū tētantibꝰ: ſimul ⁊ blaſphemantibꝰ: incarnationē eius magna fiducia q̄dā mulier confitet. vnde ſequitur. Factum eſt autem cū hec diceret extol. vo. quedam mulier de tur. di. illi: Beatꝰ vēter qui te por. ⁊ vbera que ſuxiſti. vbi ⁊ preſentiū calumniam: ⁊ futurorū confundit hereticoꝝ perfidiam. nam ſicut tunc iudei ſanctiſpūſ opera blaſphemando verū dei filium negabant: ſic heretici poſtea negando mariā ſemper virginem: ſpiritusſancti cooperante virtute: naſcituro vnigenito deo carnis ſue materiam miniſtraſſe: verū conſubſtantialem q3 patri: filium hominis fateri non debere dixerunt. Sed ſi caro verbi dei ſm̄ carnem naſcentis a carne virginis matris pronunciatur extranea: ſine cā vēter q̄ eū portaſſet: ⁊ vbera q̄ lactaſſent: beatificant.

Quia vo ꝯſequẽtia eius lacte credatur nutritꝰ: ex cuiꝰ ſemine negatur conceptus: cuꝫ ex vnius ⁊ eiuſdem fontis origine ſm phyſicos vtrūqꝫ vigor manare perhibeť. Nõ aũt tãtũmodo eam que verbũ dei corporaliter generare meruerat: ſed ⁊ omnes qui idem verbum ſpiritualiť auditu fidei cõcipere: ⁊ boni operis cuſtodia vel in ſuo vel in ꝓximorũ corde parere: ⁊ quaſi alere ſtuduerint: aſſerit eſſe beatos. Sequiť eni: At ille dixit: Quinimo: beati qui audiũt verbũ dei: ⁊ cuſtodiunt illud. CHRY. Non fuit hoc reſponſuꝫ repudiantis matrẽ: ſed oſtendẽtis ꝙ nihil ei partus ꝓfuiſſet: niſi valde bona ⁊ fidelis fuiſſet. Ceterũ ſi marie non ꝓderat ſine virtutibꝰ aie chriſtum ab ea ortũ traxiſſe: multomagis nobis ſiue patrem ſiue fratrẽ ſiue filiuꝫ: virtuoſuꝫ habeamꝰ. nos aũt obſiſtamus ab illius virtute: nequaꝙ hoc ꝓdeſſe valebit.

BED. Eadẽ aũt dei genitrix: ⁊ inde quidẽ beata: quia verbi incarnãdi miniſtra eſt facta tꝑalis. ſed inde multo beatior: quia eiuſdẽ ſemper amãdi cuſtos manebat eterna. Hac etiam ſententia ſapientes iudeorũ percutit ꝗ verbuꝫ dei non audire ⁊ cuſtodire: ſed negare ⁊ blaſphemare querebant.

Turbis aũt ꝯcurrentibꝰ cepit dicere: Generatio hec generatio nequam eſt: ſignum querit: ⁊ ſignum non dabitur ei niſi ſignum ione prophete. Nam ſicut fuit ionas ſignum niniuitis: ita erit ⁊ filius hominis generationi iſti. Regina auſtri ſurget in iudicio cum viris generationis huius ⁊ cõdemnabit illos: quia venit a finibus terre audire ſapientiam ſalomonis. Et ecce pluſꝗ̃ ſalomõ hic. Uiri niniuite ſurgent in iudicio cum generatiõe hac ⁊ ꝯdemnabũt illã: quia penitentiam egerunt in ꝑdicatõe ione. Et ecce pluſꝗ̃ iona hic.

BED. Duplici dñs fuerat queſtione pulſatus. Quidã eni calumniabant eum in beelzebub eieciſſe demonia: ꝗbus hactenꝰ eſt reſponſuꝫ: ⁊ aliĳ tẽtantes ſignũ de celo ꝗ̃rebant ab eo: quibꝰ abhinc rñdere incipit. vnde ſequitur Turbis ãt ꝯcurrẽtibꝰ cepit dicere: generatio hec generatio nequã eſt. AM. Uideas ſynagoge populuꝫ deformari: vbi eccleſie beatitudo laudatur. ſicut aũt fuit ionaſ ſignuꝫ niniuitis: ita erit ⁊ filius hoĩs iudeis. vnde ſubditur: Signũ querit: ⁊ ſignũ nõ dabitur ei: niſi ione prophete. BASI. Signum eſt res in propatulo poſita alicuiꝰ occulti: continẽs in ſe declarationẽ: ſicut ione ſignũ deſcẽſum ad inferos: ac iterum aſcenſum chriſti reſurrectionẽ a mortuis repñtat. vnde ſubdit: Nam ſicut ionas fuit ſignũ niniuitis: ita ⁊ filius hominis generatiõi iſti. BED. Signũ eis tribuit: non de celo: quia indigni erant videre ſed de ꝓfundo inferni ſignũ. ſ. incarnatiõis nõ diuinitatis paſſionis nõ glorificatiõis. AM. Ut aũt ione typus ſignũ dominice paſſionis eſt: ita etiam grauiũ que iudei cõmiſerunt teſtificatio peccatorũ eſt: ſimul aduertere licet ⁊ maieſtatis oraculũ ⁊ pietatis iudiciũ. nanqꝫ niniuitarũ exemplo: ⁊ denunciatur ſuppliciũ: ⁊ remediũ demonſtratur. vnde etiam debent iudei nõ deſperare indulgentiam ſi velint agere penitentiã. THE. Sed ionas poſt exitum ſuũ a ventre ceti ſua ꝑdicatione niniuitas conuertit: chriſto vo reſurgenti iudeorũ generatio nõ credidit. vnde ꝑiudiciũ fuit eis: de quo ꝑiudicio ſubditur duplex exemplũ cum dicitur: Regina auſtri ſur. in iudic. cum viris genera. huius: ⁊ condemna. illos. BED. Non vtiqꝫ poteſtate iudicĳ: ſed compatiõe facti melioris. vnde ſequiť: Quia venit a finibus ter. au. ſapi. ſalo. ⁊ ecce pluſꝗ̃ ſalomon hic. Hic in iſto loco nõ ꝓnomẽ eſt: ſed aduerbiũ loci: ⁊ ſignificat. i. i preſentiarũ inter vos ꝯuerſat: qui incõparabiliť eſt ſalomone ꝑſtantior. CIR. Non aũt dixit Maior ſalomone ego ſum: ut perſuadeat nobꝰ humiliari tiſi fecundi ſumus ſpiritaliũ gratiaruꝫ. q. d. Feſtinauit ad audiendũ ſalomonem mulier barbara: per tam longum iter auditura ſcientiam viſibiliũ animantiũ: ⁊ vires herbarum: vos autem cum aſſiſtatis ⁊ audiatis de inuiſibilibus ⁊ celeſtibus: ipſam ſapientiã vos inſtruentẽ: ⁊ verba ſignis ⁊ operibus comprobantẽ: alienamini ꝯtra verbum ⁊ miracula inſenſibiliter ꝑteritis. BED. Si autẽ regina auſtri que electa eſſe nõ dubitat: ſurget in iudicio cum reprobis: oſtendit vnã cunctorũ: bonorum. ſ. malorũqꝫ reſurrectio mortaliũ: ⁊ hoc nõ iuxta fabulas iudeorũ mille annis ante iudiciũ: ſed in ipſo eſſe futura iudicio

AM. In hoc quoqꝫ iudeorũ plebem damnãs: eccleſie myſteriũ vehementer exprimit: que in regina auſtri per ſtudiũ ꝑcipiende ſapientie de totius orbis finibus cõgregatur: ut pacifici ſalomonis verba cognoſcat regina plane: cuius regnũ eſt indiuiſum: de diuerſis ⁊ diſtantibus populis in vnũ corpuſ aſſurgens. GRE. niſſeꝰ: Sicut aũt illa regina erat ethiopũ: ⁊ longe diſtans: ſic in principio nigra erat eccleſia gentiũ: ⁊ multũ diſtabat a veri dei noticia. At vbi pacificus chriſtus emicauit: tunc cecutientibꝰ iudeis accedũt gentiles offerũtqꝫ chriſto pietatis aromata: ⁊ aurũ diuine noticie ⁊ gẽmas: obedientiã. ſ. preceptorũ. THE. Uel quia auſter laudatur in ſcriptura: ſicut calidus ⁊ viuificãs. Anima igiť regnans in auſtro. i. in ſpiritali cõuerſatiõe: venit audire ſapientiam ſalomonis regis pacifici domini dei noſtri. i. in contemplationẽ erigitur: ad quã nullus peruenit: niſi regnet in bona vita. Ponit autem conſequenter exempluꝫ de niniuitis dicens: Uiri niniuite ſurgent in iudicio cum generatiõe hac ⁊ condemnabũt illam. CHRY. Condemnationis iudicium ex ſimilibus vel diſſimilibus fit. ex ſimilibuſ quidem ſicut in parabola de decem virginibus. ex diſſimilibus autem ſicut cum niniuite condemnãt eos qui erãt tempore chriſti: ut ſic fiat condemnatio clarior. Nam illi quidem barbari: hi vo iudei: hi refecti ꝓpheticis documentis: illi nunꝗ̃ acceperant auditũ diuinũ: illuc iuit ſeruus: huc dominus. ille euerſionẽ predicabat: iſte regnũ celorum annũciat. notum eſt ergo cuilibet: ꝙ iudeos docebat potius credere: accidit aũt ꝯtrarium. vnde ſubdit: Quia penitentiam egerunt in ꝑdicatione ione: ⁊ ecce plꝰ ꝙ ionas hic. AM. Scd̃m myſteriũ autem: ex duobus conſtat eccleſia: ut aut peccare neſciat: ꝙ. ſ. pertinet ad auſtri reginam. aut peccare deſinat: ꝙ. ſ. pertinet ad niniuitas penitentiam agentes. Penitentia enim delictum abolet: ſapientia cauet. AVG. de con. euan. Hoc autem lucas narrat eo loco quidem quo mattheus: ſed aliquãto diſpari ordine. Quis autem non videat ſuperfluo queri quo illa ordine dominus dixerit: cum hoc diſcere debeamus: per euangeliſtarũ excellentiſſimã auctoritatẽ non eſſe mendaciũ. Sed quiſqꝫ nõ hoc ordine cuiuſꝙ ſmonẽ digeſſerit: quo ille a quo ꝓceſſit cũ ꝓceſſit: cũ ipſius ordinis nihil interſit ad rẽ: ſiue ita ſit ſiue ita.

Nemo lucernã accendit ⁊ in abſcondito ponit: neqꝫ ſub modio ſed ſupra candelabrũ: ut qui ingrediuntur lumen videãt. Lucerna corpis tui eſt oculus tuus. Si oculus tuus fuerit ſimplex: totum corpus tuũ lucidum erit. ſi aũt nequã fuerit etiam corpus tuum tenebroſum erit. Uide ergo ne lumen quod in te eſt tenebre ſint. Si ergo corpus tuum totũ lucidum fuerit nõ habens aliquã partẽ tenebrarũ: erit lucidũ totũ. Et ſicut lucerna fulgoris illuminabit te.

CIRYL. Dicebant iudei dominũ exercere miracula: nõ ꝓpter fidẽ: ſed ꝓpter applauſus videntiũ. Reprobat igitur preſentem calumniã: inducens exemplum lucerne cuꝫ dicit: Nemo lucernam accendit: ⁊ in abſcondito ponit: neqꝫ ſub modio: ſed ſupra candelabrũ: ut qui ingrediuntur lumen videant. BEDA. De ſeipſo dominus hic loquiť: oñdens ꝙ ſi ſupra dixerit nullã generationi nequã: niſi ſignũ ione dandũ: nequaꝙ tñ lucis ſue claritatẽ fidelibꝰ occultandã. Ipſe quidẽ lucernã accendit: ꝗ̃ teſtã humane nature flãma ſue diuinitatis impleuit: quã ꝓfecto lucernã nec credẽtibus abſcõdere: nec modio ſupponẽ: hoc eſt ſub mẽſura legiſ includere: vel intra vniꝰ iudee gẽtis ťminos voluit cohibere. Sed ſupra candelabrũ poſuit. i. eccleſiã: qr in noſtris frõtibꝰ fidẽ ſue incarnatiõis affixit: ut ꝗ ecclam fideliť ingredi voluerint: lumẽ veritatis palã queãt intueri. Deniqꝫ ꝑcipit ne opa tñmodo: ſed ⁊ cogitatões: ⁊ ipaſ etiã cordis intentões mundare ⁊ caſtigare meminerint. nã ſequiť: Lucerna corpis tui. AM. Uel lucerna fides eſt. iuxta qđ ſcriptũ eſt: Lucerna pedibus meis verbũ tuũ dñe. verbũ eni dei fides noſtra ẽ. lucerna aũt lucere nõ põt: niſi aliunde lumẽ accepit. vnde ⁊ virtus nr̃e mẽtis ⁊ ſenſuſ accendit: ut mna que perierat poſſit repiri. Nemo ergo fidẽ ſub lege ꝯſtituat: lex eniꝫ intra menſurã eſt: vltra mẽſurã gr̃a: lex obumbrat: gr̃a clarificat. THE. Uel aliter: qr iudei vidẽtes miracula accuſabant ex eorũ mentis malicia: ꝓpter hoc dicit dñs: ꝙ accipiẽtes lucernã a deo: intellcm̃. ſ. ex emulatõe obſcurati miracula ⁊ bñficia nõ cognoſcebãt: ſed ad hoc intellectũ a deo ſuſcepimꝰ: ut ſupra cãdelabrũ poneremꝰ: ut etiã aliĳ ꝗ ingrediunť lumẽ videant. Sapiẽs quidẽ iaꝫ ingreſſus eſt: ꝗ vo addiſcit: adhuc ambulat: quaſi phariſeiſ dicat: Oportet vos vti intellectu ad miraculorũ noticiã ⁊ aliĳs declarare: qm̃ que videtis ſunt opa nõ beelzebub ſed filĳ dei. vñ ſm hunc intellcm̃ ſubdit: Lucerna corpis tui eſt oculus tuꝰ. ORI. Oculũ ꝗ̃ppe appellat ꝓprie intellcm̃ noſtrũ: totã aũt aiam ꝗ̃uiſ nõ corporeã hic tropologice vocat corpus: illuſtrat eni ab intellcũ anima tota.

THE. Sicut aũt corpis oculus ſi lucidus fuerit: corpus lucidũ erit: ſi vo tenebroſus ⁊ corpꝰ ſiliter tenebroſum: ſic ꝯpaſ intellectꝰ ad aiam. vnde ſubdit: Si oculꝰ tuꝰ fuerit ſimplex: totũ corpꝰ tuũ lucidũ erit: ſi ãt nequã totũ corpus tuũ tenebroſum erit. ORI. Intellectꝰ eni a ſuo principio in ſolo ſimplicitatis ſtudio eſt: nullã ꝯtinenteꝫ duplicitatẽ ⁊ dolũ ⁊ diuiſionẽ in ſe. CHRY. Si ergo intellcm̃ corrupꝑimꝰ ꝗ põt ſoluere paſſiões: totam leſimus aiam: patimurqꝫ dirã caliginẽ: ꝑuerſiõe excecati intellectꝰ. vñ ſubdit: Uide ergo ne lumẽ qđ in te eſt tenebre ſint. Nõ ſenſibiles dicit tenebras: ſed intrinſecã habẽtes originẽ: ⁊ quas nobiſcũ paſſim deferimꝰ: extincto nobis oculo aie: de cuius luminis virtute ſubdit dicens: Si ergo corpus tuũ totum lucidũ fuerit: nõ habẽs aliquã parteꝫ tenebrarũ erit lucidũ totũ: ⁊ ſicut lucerna fulgoris illuminabit te. ORI. Id eſt ſi corpus tuũ ſenſibile factum eſt luminoſũ illuſtrato corpe a lucerna: adeo ut nõ amplius in te ſit membrũ tenebroſũ: multomagis te nõ peccate: in tantũ fiet lucidũ totũ tuũ corpus ſpiritale: ut comparent ſplendores eiꝰ illuſtrãti lucerne: dũ lux que erat in corpore: que conſueuerat eſſe caligo: dirigitur quocunqꝫ precepit intellectus. GRE. naçan. Uel aliter: Eccleſie lucerna ⁊ oculus eſt prelatuſ. neceſſe eſt ergo ut ſicut oculo puro ſe habente corpus dirigiť: impuro vero exiſtente deuiat: ſic ⁊ in prelato qualitercũqꝫ ſe habet: oportet pariť naufragium pati eccleſiam vel ſaluari. GREG. xxviĳ. moral. Uel aliter appellatione corporis vnaqueqꝫ actio intelligitur: que intentionẽ ſuam quaſi intuentium oculuꝫ ſequitur: Unde dicitur: Lucerna itaqꝫ corporis eſt oculus: quia per bone intentionis radiũ: merita illuſtrantur actionis. Si ergo oculus tuus ſimplex fuerit: totuꝫ corpus tuum lucidum erit. Quia ſi recte intendimus p ſimplicitatem cogitationis: bonũ opus efficitur: etiam ſi minus bonũ eſſe videatur. Et ſi oculus tuus nequaꝫ fuerit totum corpus tuum tenebroſum erit. Quia cum peruerſa intentione quid vel recte agitur: ⁊ ſi ſplendere corã hominibus cernitur: tamen apud examẽ interni iudicis obſcuratur. vnde ⁊ recte ſubditur: Uide ergo ne lumen qđ in te eſt: tenebre ſint. Quia ſi hoc quod bene nos agẽ credimꝰ: ex mala intentiõe fuſcamus: quanta ipſa mala ſunt que mala eſſe: ⁊ cum agimus non ignoramus. BED. Cum autem ſubdit: Si ergo corpus tuuꝫ lucidum fuerit Totum corpus noſtrũ omnia opera noſtra dicit. Si igitur bonum bona intentione patraueris: non habẽs i tua conſcientia aliquam partẽ tenebroſẽ cogitationis. ⁊ ſi cõtigerit aliqueꝫ proximorũ tua bona actione noceri: tu tamen pro tuo ſimplici corde: ⁊ hic gratia ⁊ in futuro lucis gloria donaberis. Quod ſignificat ſubdens: Et ſicut lucerna fulgoris illũinabit te. Hec contra hypocriſim phariſeorũ ſub dolo ſigna querẽtiũ ſpãliter dicta ſunt.

Et cum loqueret rogauit illum quidã phariſeus ut pranderet apud ſe. Et ingreſſus recubuit. Phariſeus aũt cepit intra ſe reputãs dicere: quare nõ baptizatus eſſet ante prandiũ. Et ait dominus ad illũ: Nũc vos phariſei qđ de foris eſt calicis ⁊ catini mũdatis: qđ aũt intus eſt veſtruꝫ: plenũ eſt rapina ⁊ iniquitate. Stulti: nõne qui fecit qđ de foris eſt: etiã id qđ de intuſ eſt fecit: Uerũtamẽ qđ ſupeſt date elemoſynã: ⁊ ecce oĩa munda ſunt vobis. Sed ve vobis phariſeis qui decimatiſ mẽtam ⁊ rutã ⁊ omne olus: ⁊ ꝑteritis iudiciũ ⁊ charitatẽ dei. Hec ãt oportuit facere ⁊ illa ñ omittere Ue vobis phariſeis: qui diligitis primas cathedras in ſynagogis ⁊ ſalutatões i foro. Ue vobis qui eſtis ut monumẽta que nõ apparẽt ⁊ homieſ ambulãtes ſupra neſciunt.

CIRYL. Phariſeus quãuis tenax eſſet ſui propoſiti dominũ tamen in propriam domũ vocat. vnde dicitur: Et cum loque. roga. il. quidam phari. ut pranderet apud ſe. BEDA. Conſulte lucas non ait: Et cum hoc loqueretur: ſed Cum loqueretur: ut oſtendat eum non ſtatim finitis ꝗ ꝓpoſuerat verbis: ſed aliquot interpoſitis apud phariſeum prandere rogatum. AVG. de con. euang. Ut enim hoc lucas narraret: digreſſus eſt a mattheo circa illum locum vbi ambo cõmemorauerant: quod dcm̃ eſt a domino de ſigno ione: ⁊ de regia auſtri: ⁊ de niniuitis: ⁊ de ſpiritu imundo. poſt queꝫ ſermonẽ dicit mattheus: Adhuc eo loquente ad turbaſ: Ecce mater eius ⁊ fratres ſtabant foris querentes ei loqui. lucas autem i eo ſermone domini cõmemoratis: etiam quibuſdam que mattheus dixiſſe dominũ pretermiſit ab ordine quem cum mattheo tenuerat: ingreditur. BEDA. Itaqꝫ poſtquã nunciatis ſibi foris matre ⁊ fratribus ait: Qui enim fecerit voluntateꝫ domini: hic frater meus ⁊ ſoror mea ⁊ mater eſt: datur intelligi: rogatus phariſei intraſſe conuiuiũ

CIRYL. Sed ipſe chriſtus qui eorum phariſeorum nequiciam nouerat: diſpenſatiue cõdeſcendit: ſatagẽs cõmouere eos ad ſimilitudinẽ optimoruꝫ medicoruꝫ: qui grauius infirmantibuſ afferunt remedia ſue induſtrie. vnde ſequitur: Et ingreſſus recubuit. Dedit auteꝫ occaſionẽ verbis chriſti indocilis phariſeus ſcãdaliçatus: quia cũ opinaretur eum iuſtum ⁊ prophetam: non conformabatur irrationabili eorum conſuetudini. vñ ſubditur: Phariſeus autem cepit intra ſe reputans dicere: quare nõ baptiçatus eſſet ante prandium: AVGVSTI. de verbis do. Omni enim die phariſei antequam prãderẽt abluebant ſe aqua: quaſi quotidiana lauatio poſſit cordis eſſe mundatio. Apud ſeipm auteꝫ phariſeus cogitauit: voce non ſonuit. Ille tamen audiuit ꝗ interiora cernebat vnde ſequiť: Et ait dominus ad illũ: Nũc vos phariſei qđ de foris eſt calicis ⁊ catini mũdatis: qđ aũt intꝰ ẽ vr̃m

plenū eſt rapina ⁊ iniquitate. CIR. Poterat autem do
minus ⁊ alijs vti verbis: cōmouēs phariſeū inſanuȝ: ca
ptat tū tps: ⁊ ex his que erant pre manibus ↄtexit doc
mentū. Hora nanq3 menſe ⁊ pabuli: ſumit pro exemplo
calicē ⁊ catinū: oñdens ꝙ mūdos ⁊ lotos decet eſſe ſyn
cere miſtrātes deo: non ſolū a ſpurcitia corpali: imo ab
ea q̄ latet īrinſecꝰ penes mentē: ſicꝰ aliqͦ vaſorū qbꝰ fulſ
in mēſa: bonū eſt ⁊ extrinſecis ⁊ īrinſecis carere cōtagijs
AM. Uide aūt corpa nr̄a terrenorū: ⁊ fragiliū expſſi
one ſignificari: que breui lapſu p̄cipitata frāgunt: ⁊ facile
ea que mens voluit interne p ſenſus ⁊ geſta corpis ꝓdit
ſicut illa q̄ calix interiꝰ ↄtinet: foris lucēt. vñ ⁊ in poſteri
oribꝰ nō dubiū eſt vocabulo calicis paſſionē corporis de
clarari. Cernis igit ꝙ nos nō exteriora hꝰ calicis ⁊ cati
ni: ſȝ intiora ↄtaminār: q2 dixit: Qͦ intꝰ eſt vr̄m: plenuȝ ē
rapina ⁊ iniqtate. AVG. de ver. do. Sed quō nō pep
cit hoi a quo fuerat inuitatꝰ: Magis quidē obiurgādo pe
pcit: ut correcto ī iudicio pceret. Deinde oñdit nobis: q2
⁊ baptiſma qͦ ſcī adhibet p fidē mūdat: fides āt intꝰ eſt:
nō foris. fidē aūt ↄtēnebāt phariſei: ⁊ qͦ foris erat laua
bāt: intꝰ iniquiſſimi manebant: qͦ dñs iprobat dicens:
Stulti: nōne qui fecit qͦ de foris eſt: etiā id qͦ intꝰ eſt fec̄
BED. q. d. Qui vtranq3 hoīs naturā fecit: vtrāq3 mū
dari deſiderat hoc eſt ↄ manicheos: q̄ aīaȝ tm̄ a deo: car
nē vͦ putāt a diabolo creatā. Hoc etiā eſt ↄ illos q̄ cor
palia pctā: fornicationē. ſ. ⁊ furtū ⁊ cetera: talia pctā qua
ſi grauiſſima deteſtant. ſpiritalia vͦ que nō minꝰ danat
aplʾs ut leuia ↄtemnūt. AM. Dñs aūt quaſi bonꝰ prece
ptor docuit quō nr̄i corpis mūdare ↄtagiū debeamꝰ di
cēs: Ueruntamē qͦ ſupeſt date elemoſynā: ⁊ ecce oia mun
da ſunt vobis. Uides q̄ta remedia: Mūdat nos miſeri
cordia: mūdat nos dei ſermo. iuxta qͦ ſcriptuȝ eſt: Jam
vos mūdi eſtis ꝓpter ſermonē quē locutus ſum vobis.
AVG. de elemoſyna: Miſericors monet miſericor
diā fieri: ⁊ q2 ſeruare q̄rit quos magno redemit p̄cio: pꝰ
grām baptiſmi ſordidatos: docet denuo poſſe ſeruari.
CHRY. Dicit aūt: Date elemoſynā: nō iniuſticiā. ē eni
elemoſyna que caret iniuſticia q̄libet: hec oia facit munda
⁊ ieiunio eſt p̄ſtantior: qͦ q̄uis ſit laborioſiꝰ: illa tū eſt lu
croſior. Illuſtrat aiaȝ: ipinguat: bonā efficit ⁊ decoram.
Qui cogitat miſereri rogāti: citius a pctīs deſtuet. Sicut
eni medicꝰ qui crebro vulneratis medet: frangit de facili
in erūnis aliorū: ſic ⁊ nos ſi vacauerimꝰ egenorū auxilijſ
de facili ↄtēnemꝰ pñtia: ⁊ in celū leuabimur. Nō paruuȝ
eſt igit elemoſyne cataplaſma: cum valeat oibꝰ apponi
vulneribꝰ. BED: Dicit aūt: Qͦ ſupeſt. ſ. neceſſario vi
ctui ⁊ veſtimēto. Neq3 . n. ita faciēda iubet elemoſyna: ut
teipm ↄſūmas inopia: ſed ut tui cura corpis expleta: ino
pē q̄tū vales ſuſtētes. Uel ita intelligendū: Qͦ ſupeſt. i.
qͦ tam multo ſcelere p̄occupatis ſolū remediū reſtat: Da
te elemoſynā: qui ſmo ad oia que vtili miſeratiōe fiūt: va
let. nō eni ſolū qui dat eſurienti cibū ⁊ cetera hꝰ: verū etiaȝ
q̄ dat veniā p̄cāti: atq3 orat p eo: ⁊ q̄ corripit: ⁊ aliq̄ emē
datoria pena plectit: elemoſynā dat. THE. Uel dicit:
Qͦ ſupeſt. nam facultates p̄ſidēt cupido cordi. AM.
Totꝰ itaq3 pulcherrimꝰ abhinc dirigit locus: ut qm̄ nos
ad ſtudiū ſimplicitatis inuitat: ſuperflua iudeorū ⁊ terre
na ↄdemnet. Et tū ipſis pctōrū abolitio ꝓmittit: ſi miſeri
cordiā ↄſequant. AVG. de ver. do. Si aūt mūdari nō
pñt niſi credētes in eū: qui fide mūdat cor: qd eſt qͦ dicit
Date elemoſynā: ⁊ ecce oia munda ſunt vobis: Attenda
mus forte ⁊ ipſe exponit. Illi eni de oibus ſuis fructibꝰ
decimā partē detrahebāt: ⁊ elemoſynas dabāt: qͦ nō fa
cile aliquis facit chriſtianꝰ. Irriſerūt ergo illū eis hoc di
centē: quaſi hoibus qui elemoſynas nō facerēt. Hoc deꝰ
ſciens ſubiungit: Sed veh vobis phariſeis q̄ decimatis
mentā ⁊ rutā ⁊ oē olus: ⁊ p̄teritis iudiciū: ⁊ charitatē dei
Nō ergo eſt hoc facere elemoſynā: facere eni elemoſynā
ē facere miſericordiā. Si itelligis: a te icipe. Quō eniȝ es
miſericors alteri: ſi crudelis es tibi: Audi ſcripturā dicē
tē: miſerere aie tue placēs deo. Redi ad ↄſciam tuā: qui
cūq3 male aut infidelr̄ viuis: ⁊ ibi inuenis mendicātē aiam
tuā: vel forte egeſtate obmuteſcētē. In iudicio ⁊ charita
te fac elemoſynā cū aīa tua. Quid ē iudiciū: Diſplice tibi
Quid eſt charitas: Dilige deū: dilige ꝓximū. Hāc elemo
ſynā ſi p̄termittis q̄tūuis ames: nihil facis qñ tecū nō fa
cis. CI. Uel hoc dicit in phariſeorꝫ rep̄hēſionē: q2 illa
ſola p̄cepta attētius obſuari iubebat a pplʾo ſubiectis q̄
eā erāt illis reddituū fecūdorū. vñ nec minima olerū poſt
ponerēt: opꝰ aūt ingredē dilectōis ad deū: ⁊ iudiciū iuſtā
cenſurā negligebāt. THE. Quia eni deū ↄtēnebāt in
differenti ſacra tractātes: p̄cipit eis dilectionē dei habere
Per iudiciū vͦ dilectionē inuit ꝓximi: naȝ ꝙ aliquis iu
ſte iudicet ꝓximo ex eius dilectōe ꝓuenit. AM. Uel
iudiciū ideo: q2 nō oia q̄ agūt ī iudiciū referūt. charitateȝ
iō q2 nō ex affectu diligāt deū. Sȝ ne rurſus fidei ſtudio
ſos nos faciat operū negligētes: pfectionē fidei viri bre
ui ſermone ↄcludit: ut ⁊ fide ⁊ opibꝰ approbet dicēs: hec
aūt oportuit facere: ⁊ illa nō omittere. CHRY. Ubi q̄
dē ſermo iudaice mūdatōis agebat totalr̄ p̄teriuit: ſȝ q2
decima elemoſyna q̄dā ē: ⁊ nondū erat tps expſſe interi
mēdi legalia: ꝓpter hoc dicit: Hec oportuit facē. AM.
Arrogantiā q3 iactantiā iudeorū redarguit: dū p̄matus
appetūt. Sequit eni: Ueh vobis phariſeis q̄ diligiti pri
mas cathedras in ſynagogis: ⁊ ſalutatōes in foro. CI.
Per ea quibꝰ illos rep̄hendit: nos facit meliores. Uult
eteni nos ambitōe carere: ⁊ nō plꝰ venari apparētiā q̄ ve
ri exñtiā: qͦ tūc phariſei agebāt. Salutari eni ab aliqͦbuſ
⁊ p̄ſidere eis: nō vere nos idoneos eē oñdit: plibꝰ enim
hec ↄtingūt cū boni nō ſint. vñ ſubdit: Ueh vobis q̄ eſtis
ut monumēta que nō apparēt. Uolētes eni ab hoibꝰ ſalu
tari: ⁊ eis p̄ſidere ut magni eſtient: ab occultis ſepulchriſ
nō differūt: que nitēt quidē extrinſecꝰ ornamētis: ſunt āt
plena oi ſpurcitia. AM. Et quaſi ſepulchra que ñ ap
parent ſpecie fallūt: viſuq3 decipiūt tranſeuntes. vñ ſeqt
Et hoies ambulātes ſupra neſciunt. ita. ſ. ut cū foris ſpe
cioſa ꝓmittāt: plena intus fetoris includāt. CHRY.
Sed ꝙ tales extiterint phariſei nō eſt mirabile. Si autē
nos digni reputati fieri templa dei: fiamuſ repente ſepul
chra ſolum fetorē cōtinentia: hoc eſt extreme miſerie.
CI. Ait aūt hic apoſtata iulianꝰ vitāda eē ſepulchra:
que xp̄s ipſe ait eē imūda: ſed ignorauit vim verborum
ſaluatoris. nō eni iuſſit a monumētis diſcedere: ſȝ eis cō
parauit phariſeorū ficticiū populū.

Reſpondens autem quidam ex legiſperitis
ait illi: Magiſter: hec dicens etiam contumeliaȝ
nobis facis. At ille ait: Et vobis legiſperitis veh
quia oneratis homies oneribus: que portare nō
poſſunt: ⁊ ipſi vno digito veſtro non tangitis ſar
cinas. Ue vobis qui edificatis monumenta pro
phetarum: patres autem veſtri occiderunt illos.
Profecto teſtificamini ꝙ conſentitis operibꝰ pa
trum veſtrorum: quoniam quidem ipſi eos occi
derūt: vos autem edificatis eorū ſepulchra. Pro
pterea ⁊ ſapientia dei dixit: Mittaȝ ad illos pro
phetas ⁊ apoſtolos: ⁊ ex illis occident ⁊ pſequē
tur ut inquiratur ſanguis omnium prophetaruȝ
qui effuſus eſt a conſtitutione mundi a generatio
ne iſta: a ſanguine Abel vſq3 ad ſanguineȝ zacha
rie: qui perijt inter altare ⁊ edem. Ita dico vobis
requiretur ab hac generatōe. Ueh vobis legiſpe
ritis qui tuliſtis clauem ſcientie: ipſi non intro
iſtis: ⁊ eos qui introibant ꝓhibuiſtis. Cum autēȝ

hec ad illos diceret: ceperunt phariſei ⁊ legiſperi
ti grauiter iſiſtere: ⁊ os eius opprimere de multiſ
inſidiantes ei ⁊ querentes aliquid capere de ore
eius ut accuſarent eum.

CIR. Redargutio que manſuetoſ trāſfert in melius ſu
perbis hoibus cōiter intolerabilis eſſe ſolet. vñ cum ſal
uator rep̄henderet phariſeos tanq̄ deuiātes a recto cal
le: pcellebat ex hoc legiſperitorꝫ caterua. vñ dī: Rñdens
aūt quidā ex legiſperitis ait illi: Magiſter hec dicēs etiā
nobis ↄtumeliā facis. BED. q̄ miſera ↄſcia que audi
to dei verbo ſibi ↄtumeliā fieri putat: ⁊ ↄmemorata pēa
pfidorꝫ ſe ſemp intelligit eſſe damnādā. THE. Erāt āt
alij legiſperiti a phariſeis: nā phariſei diuiſi ab alijs qua
ſi religioſi videbant. legis āt periti ſcribe erāt doctoreſq3
qōnes legis ſoluētes. CI. Chriſtus aūt legiſperitis iue
ctiuā ingerit: ⁊ deprimit vanū eorꝫ ſupciliū. vnde ſequit:
At ille ait: Et vobis legiſperitis veh: q2 hoies oneratis
oneribus que portare nō pñt: ⁊ ipſi vno digito nō tangi
tis ſarcinas. Exemplo patenti vult ad eos dirigendum.
Erat lex oneroſa iudeis: ut fatent chriſti diſcipuli: ipſi vͦ
faſces iportabiles legis colligātes: ⁊ ſubditis ſupponē
tes: ipſi nullatenꝰ opari curabāt. THE. Quotiēs etiā
doctor facit que docet: alleuiat faſcē: tradēs ad exemplū
ſeipm. Qñ vͦ nil agit eorꝫ que docet: tunc graues faſces
vident eis qui doctrinā ſuſcipiūt: utpote qui nec a docto
re pñt portari. BED. Recte aūt audiūt ꝙ ſarcinas legi
vno digito nō tangerēt: hoc eſt nec in minimis quidē eaȝ
pficerēt: q̄ ſe ↄtra morē patrū ſine fide ⁊ gr̄a chriſti ſuare
⁊ ſeruandā tradere p̄ſumebāt. GRE. Tales q3 mō plu
res ſunt iudices ſeueri peccantiū: ⁊ debiles agoniſte ito
lerabiles legiſlatores: ⁊ debiles portitores: nec appropi
q̄re volentes: nec palpare vite honeſtatē: quā irremedia
biliter exigunt a ſubiectis. CIR. Poſtq̄ igit reproba
uit oneroſam legiſperitorū officinā: inducit cōem inuecti
uā in cunctos p̄ncipes iudeorꝫ dicens: Ueh vobis qui
edificatis monumēta ꝓphetarū: ⁊ patres veſtri occiderūt
illos. AM. Bonus eſt hic locus aduerſus ſuperſtitio
nē vaniſſimā iudeorꝫ: q2 edificando ſepulchra ꝓphetarꝫ
patrū ſuorū facta damnabāt: emulando aūt paterna ſce
lera in ſeipſos ſniam retorquebāt. nō eniȝ edificatio: ſed
emulatio loco criminis eſtimat. vnde ſubdit: Profecto
teſtificami ꝙ ↄſentitis opibus patrū veſtrorū: quoniā q̄
dem ipſi eos occiderūt: vos aūt edificatiſ eorū ſepulchra
BED. Simulabāt quidē ſe ob fauorē vulgi captandū:
patrū ſuorū horrere pfidiam: memorias ꝓphetaruȝ: qui
ab eis occiſi ſunt: magnifice ornando: ſed ipſo ope teſtifi
cant: quantū paterne nequicie ↄſentiant: iniurijs agendo
dñm a ꝓphetis ꝓnunciatū. vnde ſubdit: Propterea ⁊ ſa
pientia dei dixit: Mittam ad illos ꝓphetas ⁊ apoſtolos
⁊ ex illis occident ⁊ pſequent. AM. Dei ſapia chriſtꝰ
eſt. Deniq3 in mattheo habes: Ecce ego mitto ad vos ꝓ
phetas ⁊ ſapientes. BED. Si aūt eadē ſapia dei ꝓphe
tas apoſtoloſq3 miſit: ceſſent heretici chriſto ex v̄gine p̄n
cipiū dare: omittāt aliū legis ⁊ ꝓphetarū: aliū noui teſta
mēti deū p̄dicare: q̄uis ſepe etiā apoſtolica ſcriptura ꝓ
phetas nō eos ſolū qui futurā chriſti incarnationē: ſed
eos q̄ futura celeſtis regni gaudia p̄dicēt appellet. Sȝ ne
quaq̄ hos crediderim aplis in catalogi ordine p̄ferēdoſ
ATHA. Siue aūt occidant: mors occiſorū altius cō
tra eos clamabit: ſiue pſequant: memorialia ſue iniquita
tis emittunt. Fuga eni pſecutionē paſſorū in magnū redū
dat pſequentiū crimen. nemo eni piuȝ ⁊ manſuetū fugit:
ſed potius auſterū ⁊ moribꝰ imbutū iniqs. Et iō ſequit:
Ut inquirat ſanguis oiuȝ ꝓphetarū: q̄ effuſus eſt a ↄſtitu
tiōe mūdi a generatōe iſta. BED. Querit quō ſanguis
oiuȝ ꝓphetarū atq3 iuſtorū ab vna iudeorū generatiōe re
quirat: cum multi ſanctorū ſiue añ icarnationē ſiue pꝰ ab
alijs natōibꝰ ſint interempti: Sed moris eſt ſcripturarū du
as ſepe generatiōes hoiuȝ bonorū maloruq3 computare
CI. Et ſi ergo dicat demr̄atiue a generatōe iſta: nō ex
primit ſolū tunc aſtantes ⁊ audiētes: ſed quēlibet homi
cidā: aſtruit enim ſimili ſile. CHRY. Ceterū ſi dicat iu
deos grauiora paſſuros: hoc nō imerito fit: eo ꝙ ⁊ peio
ra oibꝰ auſi ſunt: ⁊ nullo p̄teritorū caſtigati fuerūt: ſȝ cuȝ
vidiſſent alios peccaſſe ⁊ punitos fuiſſe: nō fuerūt meli
ores effecti: ſed ſilia cōmiſerūt: nō aūt ita ꝙ p cōmiſſis
aliorū alij luāt penā. THE. Oñdit aūt dñs iudeos eē
heredes malicie cayn: ex eo ꝙ ſubdit: A ſanguine abel:
vſq3 ad ſanguinē zacharie q̄ perijt inter altare ⁊ edem.
Abel ſiquidē a cayn occiſuſ eſt. Zachariā aūt quē occide
rūt inter altare ⁊ edem q̄dā dicūt eſſe antiquū zachariaȝ
filiū ioiade ſacerdotiſ. BED. Quare igit a ſanguie abel
q̄ p̄mꝰ martyriū paſſus eſt: mirū nō eſt: ſȝ quare vſq3 ad
ſanguinē zacharie: querendū eſt: cū ⁊ multi pꝰ eū vſq3 ad
natiuitatē xp̄i: ⁊ ipſo mox nato inocētes pempti ſint: niſi
forte q2 abel paſtor ouiū: zacharias ſacerdos fuit: ⁊ hic
in cāpo: ille in atrio templi necatꝰ eſt: vtriuſq3 gradꝰ mar
tyres ⁊ laici. ſ. ⁊ altaris officio mācipati: ſub eorū intimā
tur vocabulo. GRE. niſenꝰ. Quidā aūt dicūt ꝙ zacha
rias pr̄ ioānis ſpū ꝓphetie cōſciēs myſteriū v̄ginitatis
īlacte dei genitricis nequaq̄ ſequeſtrauit illā a loco tēpli
virginibꝰ deputato: volēs oñdere ꝙ ī ptāte ↄditoris om
niū erat nouū ortū oſtendere: q̄ eniꝫ vigorē celibatꝰ nō
auferret. Erat aūt hic locus medius int̄ altare ⁊ edem in
qua erat altare eneū ſitū: vbi ꝓpter hoc eū occiderūt. Aiūt
ēt cū audirēt regē mundi venturū: diſpēſatiue meam ſubie
ctiōis aggrediunt eum q̄ atteſtabat ortū ipſiꝰ mactātes
ſacerdotē in templo. GRECVS. Alij aūt aliā cauſam
dicūt eſſe interitꝰ zacharie. cū eni occiderent infantes: ma
gnus ioānes cū coetaneis ſuis occidēdus erat: ſed eliza
beth eripiēs filiū de medio cedis: petijt heremū. vñ cū
ſatellites herodis elizabeth: ⁊ puerū nō inuenirēt: ↄuer
tunt iram in zachariā: occidentes ipm miniſtrantē in tem
plo. Sequit eni: Ueh vobis legiſperitis qui tuliſtis cla
uem ſcie. BASI. Hec vox veh: q̄ itolerabilibꝰ pfertur
doloribꝰ: eis ↄuenit q̄ paulo pꝰ detrudēdi erāt i graue ſup
pliciū. CI. Clauē āt ſcie ipſaȝ dicimꝰ eē legē. Erat. n. lex
vmbra ⁊ figura iuſticie xp̄i. Decebat ḡ legiſpitos q̄ſi ida
gātes legē moyſi ⁊ dicta ꝓphetarū reſerare quodāmō po
pulo iudeorū ianuas noticie xp̄i. Hoc aūt nō fecerūt: ſȝ
ecōtra derogabāt diuis miraculꝭ: ⁊ ↄtra eiꝰ dogmata cla
mabāt: Quid eū audiſtiſ: ſic igit tulerūt. i. abſtulerūt clauē
ſcie. vñ ſeqt: Ipſi nō itroiſtis: ⁊ eos q̄ itroibāt ꝓhibuiſtis
Sȝ ⁊ fides ē clauis ſcie: fit eni p fidē veritatis cognitio:
ſm illud Iſaie: Niſi credideritis: nō itelligetis. Suſtulerūt
ergo legiſpiti clauē ſcie: nō pmittētes hoies credē in xp̄m
AVG. de q̄ſ. euā. Sed ⁊ clauis ſcie ē humilitas xp̄i quā
nec ipſi itelligē: nec ab alijs itelligi volebāt. AM. Ar
guunt ēt adhuc ſub noie iudeorū: ⁊ futuro ſupplicio ſta
tuunt obnoxij: q2 cū doctrinā ſibi diuie cognitōis vſur
pēt: ⁊ alios ipediāt: nec ipſi qͦ ꝓfitent agnoſcāt. AVG.
de cō. euā. Hec āt oia matthēꝰ narrat eē dicta poſtq̄ dñs
ī hieruſaȝ venerat. Lucas āt hic narrat cū adhuc dñs iter
ageret in hieruſaȝ: vñ mihi ſiles vident eē ſmones quorū
ille alterū: iſte alterū narrauit. BED. Quātū āt vͦ a perfi
die ſilatōis ⁊ ipietatis ſue cr̄ia audierūt phariſei: ⁊ legiſ
piti ipſi teſtant: q̄ nō reſipiſcē: ſȝ doctorē vitati iſidijſ mo
liunt aggredi. ſequit. n. Cū āt hoc ad illos diceret: cepe
rūt phariſei ⁊ legiſpiti grauit̄ inſiſtē. CI. Sumit āt inſi
ſtere p inſtare vel iuidere vel ſeuire. Cepērt āt intrumpē
ſmonē eiꝰ i plibꝰ. vñ ſeqt: Et os eiꝰ opprimē de multis.
THE. Cū eni plēs introgāt vnū de diuerſis materijs cū
neq̄at ſilꝰ ex oibꝰ rñdē: vt iſipiēribꝰ ꝙ dubitet. hoc igit ige
niabāt ⁊ illi nefarij ↄ ipȝ. ſȝ ⁊ aliꝰ q̄rebāt os eiꝰ opprimē
ſ. ut ꝓuocarēt eū ad aliqd dicēdū: vñ poſſȝ dānari. vñ ſe
qt: Inſidiātes ei ⁊ q̄rētes aliqd cape de ore eiꝰ: ut accu
ſarēt eum. Qͦ p̄mo dixerat: Opprimē nūc dicit Capere

vel rape aliq̄d ex ore eius. Interrogabāt eū nūc quidem
de lege: ut arguāt eū q̄ſi blaſphemū obloquētē de moyſe
nūc vō de ceſare ut accuſant eū tanq̄ inſidioſuʒ ꝛ hoſteʒ
maieſtatis ceſaree.

CA. XII.

Multis aūt turbis cōcurrentib⁹ ita ut ſe in
uicem cōculcarēt cepit dicere ad diſcipu
los ſuos: Attendite a fermēto phariſeo-
rū: qđ eſt hypocriſis. Nihil enī opertū eſt qđ nō
reueleł: neq̄ʒ abſconditū qđ nō ſciał. Quā que i te
nebris dixiſtis: in lumie dicenł: ꝛ qđ in aure locu
ti eſtis in cubiculis p̄dicabił i tectis.

THEO. Phariſei q̄dē conabanł ieſuʒ cape i ſmone:
ut pplos ab eo abducerēt: hoc āt in ꝯtrariū vertił. Ma-
gis enī adhibāt ppli p millenarios ꝯgregati a deo cupien
tes herere xp̄o: ut ſe inuicē ꝯprimerēt. tā validū q̄d ē vi
tas: ꝛ dolus ībecill' vbiq̄ʒ. vn̄ dł: Multis āt turbis circū
ſtāt. h⁹ ita ut ſe inuicē ꝯculcarēt. ce. di. ad di. ſu. atte. a fer.
pha. qđ ē hypocriſis. CI. Quia enī cauillatores erant:
ob hoc xp̄s ab eis ſibi cauere admonebat diſcipulos.

GRE. naſan. Eſt aūt qn̄ fermētū laudał tanq̄ efficiēſ pa
nē vitalē. Eſt āt qn̄ vitupał: ſignificās vetuſtā ꝛ acidā ma
liciā. THE. Uocat igł: fermētū hypocriſim tanq̄ alte
rantē ꝛ corrumpētē intētōes hoīuʒ qb⁹ ſe igeſſerit. Nihil
enī ſic alterat mores ut hypocriſis. BED. Nā ſicut mo
dicū fermentū totā farine maſſam corrūpit: ſic ſimulatio
animū: tota virtutū ſynceritate ꝛ veritate fraudabit.

AM. Pulcherrimū aūt locū tenēde ſimplicitatis emu
lande fide ſaluator intexuit: ne iudaice more pfidia alia
ꝯmamus in affectu: alia voce ſimulem⁹: cum vltimo tp̄e
occulta cogitationū accuſantiū: aut etiā defendētiū ſecre
tū noſtre mētis apitura videanł. vn̄ ſubdit: Nihil aūt op
tū eſt: qđ nō reueleł: neq̄ʒ abſcōditū: qđ nō ſciał. ORI.
Aut ergo de illo tp̄e hoc dicit: qn̄ iudicabit deus occulta
hoīuʒ. aut id dicit: q2 q̄uicunq̄ʒ coneł aliq̄s occultar̄ bo
na alioꝝ infamijs: bonū naturalił latē nō pōt. CHRY.
q. d. diſcipulis: q̄uis nūc quidā vocēt vos ſeductores ꝛ
magos: detegɛt oīa tp̄s: ꝛ arguet coꝝ calūniā: ꝛ veſtram
declarabit v̄tutē. vn̄ quecūq̄ʒ vobis in p̄uo angulo pale-
ſtine locut⁹ ſum: hec audacter ꝛ fronte detecta ꝛ qualibʒ
ſublata formidine toti orbi p̄dicate. Et iđ ſubdit: Quā q̄
in tenebris dixiſtis: in lumine dicenł: ꝛ qđ in aure locuti
eſtis: ꝛ i cubili p̄dicabił i tectis. BED. Uel hoc dicit: q̄a
que inł tenebras quondā p̄ſſurarū carcerūq̄ʒ vmbras lo
cuti vel paſſi ſunt apli: nūc clarificata p orbē: in eccl'ia le-
ctis coꝝ actib⁹ publice p̄dicanł. Sane qđ dicit: Predica
bił in tectis: iuxta morē ꝓuincie paleſtine loquił: vbi ſo-
lēt in tectis reſidere. nō enī tecta nr̄o more culminib⁹ ſub
limata: ſed plano ſcemate faciūt equalia. ergo dicit: Pre
dicabił in tectis. i. cūctis audiētib⁹ palā diceł. THE.
Uel hoc ꝓponił phariſeis. q. d. O phariſei q̄ in tenebris
i. qđ in opacis cordib⁹ vr̄is tētare me conamini in lumi
ne diceł: Ego enī ſum lux: ꝛ in me luce notū fiet: q̄cq̄d ve
ſtra machinał caligo: ꝛ qđ in aure locuti eſtiſ: ꝛ in cubicu
lis. i. q̄cq̄d mutuis ſuſurris veſtris aurib⁹ inſtillaſtiſ: p̄di
cabił in tectis. i. ita mihi fuit audibile: acſi in tectis p̄di-
catū fuiſſet. Hic ēt intelligere potes q lux ſit euāgeliuʒ: te
cta vō alte apl'oꝝ aie. Quotquot vō ꝯciliati ſł phariſei:
diuulgata ſunt poſtmodū ꝛ audita in euāgelio luce: ſtāte
magno p̄cone ſpūſcō ſup apl'oꝝ animas.

Dico autē vobis amicis meis ne terreami ab
his qui occidūt corpus: ꝛ poſt hoc non habent
amplius quid faciāt. Oſtendā aūt vobis queʒ ti-
meatis: Timete eū qui poſtq̄ʒ occiderit: hʒ ptāteʒ
mittere in gehennā. Ita dico vobis: hunc timete.
Nōne q̄nq̄ʒ paſſeres veneūt dipondio: ꝛ vnuſ ex
iſtis nō eſt in obliuione coraʒ deo? Sed ꝛ capilli
capitiſ veſtri oēs numerati ſunt. Nolite ergo time
re: multis paſſerib⁹ pluris eſtis vos.

CIR. Quā gemina eſt cā pfidie: que aut ex inolita ma
licia aut ex accidēti metu naſcit: ne q̄s metu territ⁹ deum
quē corde cognoſcit negare cogał. pulchre addit: Dico āt
vobis amicis meis: ne terreami ab his q̄ occidūt corp⁹
CI. Non q̄buſcūq̄ʒ enī ſimpl'r hic ſermo ꝯuenire videł:
ſed his qui deū ex tota diligūt mente: quib⁹ ꝯuenit dice
re: Quis nos ſepabit a charitate chriſti: qui aūt nō tales
ſunt: labiles ſunt: ꝛ ad ꝓſiliendū parati. porro dn̄s dicit
Maiorem hanc dilectionē nemo habet q̄ ꝛ animā ſuaʒ
ponat quis pro amicis ſuis. Quomodo aūt nō eſt incon
uenientiſſimū chriſto nō rependere: quod ab eo recepi-
mus. AM. Mortē etiā docet nō eſſe terribilē: q̄ locu
pletiore fenore ſit immortalitas redemptura. CIRY.
Eſt ergo aduertēdū q laboribus parantur corone: ꝛ ho
mines quibus mortales vſq̄ʒ ad tempus ſuaʒ iram extē
dunt: ſitq̄ʒ illis noſtre perſecutionis finis corporalis in-
teritus. vnde ſubdit: Et poſt hoc nō habent amplius q̄d
faciant. BED. Ergo ſupuacua furiunt inſania: qui mor
tua martyrū membra feris auibuſq̄ʒ diſcerpenda ꝓijci-
unt: cum nequaq̄ omnipotētie dei: quin ea reſuſcitando
viuificet reſiſtere poſſint. CHRY. Conſidera qualiter
dominus diſcipulos omnib⁹ ſuperiores conſtituit: ipſā
mortem cunctis terribilē hortās ꝯtēnere. Simul auteʒ ꝛ
documenta imortalitatis anime oſtendit eis cuʒ ſubdit
Oſtendā autem vobis: quem timeatis: timete eum q̄ poſt
q̄ occiderit: habet poteſtatē mittere in gehennā. AM.
Mors enī nature finis nō pene eſt: ꝛ ideo mortē ſuppli-
cij corporaliſ eſſe defectū: penā vō aie eſſe perpetuā deīnq̄ʒ
ſolū eſſe metuendū: cuius ptāti nō natura p̄ſcribat: ſʒ ea
dem natura ſubiaceat. ꝯcludit: Ita dico vobis: hūc time
te. THE. Hinc nota q peccatorib⁹ quidem mors ad
ſuppliciū fertur: ꝛ hic cruciatis ipſis per interitum: ꝛ cō-
ſequenter in gehennā detruſis: ſed ſi ſermonē diſcuſſeris
quid nam aliud intelliges: nō enim dicit: Qui mittit in ge
hennā: ſed qui ptātē habet mittere. Non enī quicunq̄ʒ cū
peccato moriunł: ſtatim detrudunł in penā: ſed fit inīduʒ
remiſſio oblationū ꝛ orationū cā que ꝓ defunctis danł

AM. Inſpirauerat ergo dominus ſimplicitatiſ affectū
virtutem mentis erexerat: fides ſola nutabat. Bene eaʒ
de rebus vilioribus roborauit: ſubdens: Nōne quinq̄ʒ
paſſeres veneūt dipondio: ꝛ vnus ex illis non eſt in obli
uione corā deo? q. d. ſi deus obliuionē paſſerū nō hʒ: ho
minū quō habere poteſt? BED. Dipondius gen⁹ eſt pō
deris leuiſſimi ex duob⁹ aſſibus compoſiti. GLOS.
Qđ aūt in numeris eſt vnū: hoc in ponderibus aſſis: qđ
duo hoc dipondius. AM. Fortaſſe aūt dicat aliquis
quō apoſtolus dixit: Nonne de bobus cura eſt deo: cum
bos paſſere p̄cioſior ſit: ſed aliud eſt cura: aliud ſcientia.

ORI. Ad lr̄am igitur acumen diuine ꝓuiſionis que
ꝓcedit vſq̄ʒ ad minima p hoc ſignificał. Myſtice autem
quinq̄ʒ paſſeres ſpiritales ſenſus iuſte ſignificant: qui ex
celſa ꝛ ſupra homines ſentiunt: deum intuentes: vocē au
dientes diuinā: guſtantes panem vite: olfacientes odorē
vnguentorū chriſti: palpantes viuū verbum. Qui dipō
dio veneuntes. i. vilipenſi ab eis: qui ea que ſūt ſpūs ſtul
ticiā iudicāt: non danł in obliuione coram deo. Dicił au
tē deus aliquoꝝ imemor fieri propter eorum facinora.

THE. Uel hi quinq̄ʒ ſenſus duobus aſſibus vendūł
nouo. ſ. ꝛ veteri teſtamento: ꝛ ideo nō danł obliuioni a
deo quorū enī ſenſus tradunł verbo vite: ut ſint apti ad
ſpiritale pabulū: horū ſemper memor eſt dn̄s. AMB.
Uel alił: Paſſer bon⁹ eſt cui volandi natura ſuppeditat.
volandi enī nobis gratiā natura dedit: voluptas abſtu-
lit: que malorum meſſis grauat animam: atq̄ʒ in naturaʒ
corporee molis inclinat. Quinq̄ʒ igitur corporis ſenſus
ſi terrenarū ſordiū cibū querāt: ad ſupiorū operū fruct⁹

reuelare nō pñt. Eſt ergo malus paſſer q̄ volādi vſuʒ ter
rene vicio labis aboleuerit: quales ſunt iſti paſſeres: qui
dipōdio veneūt luxurie. ſ. p̄cio ſecularis. aduerſari⁹ enī
tanq̄ captiua mācipia viliora p̄cio eſtimatiōis adijcit.
At dn̄s tanq̄ ſpecioſa ſeruitia: que ad imaginē ſui fecit:
idoneos ſui opis eſtimat: ꝛ magno p̄cio nos redemit.

CIR. Eſt igił ſibi cure diligenł noſſe ſcōꝝ vitā. vn̄ ſub
dit: Sed ꝛ capilli capitis vr̄i oēs numerati ſunt. Per qđ
ſignificat q oīa q̄ ad eos ſpectāt: diligētiſſime nouit: dili
gentiā enī cure adhibite nūeratio māifeſtat. AMB. De
niq̄ʒ numer⁹ capilloꝝ nō in actu ꝯputatōis: ſʒ in facilita-
te cognitōis accipił: hn̄ tn̄ nūerati dicunł: q2 ea que volu
mus ſuare numeram⁹. CI. Myſtice aūt caput quidem
hoīs eſt intellect⁹: capilli vō cogitatōes que patent deo

THE. Uel caput vniuſcuiuſq̄ʒ fideliū intelligeł aptaʒ
chriſto ꝯuerſationē: crines aūt eius mortificatis corpis
opa: q̄ numeranł a deo: ꝛ digna ſunt ꝓuiſiōe diuina.

AM. Si igił tāta dei eſt maieſtas: ut vn⁹ ex paſſeribus
aut nr̄oꝝ nūer⁹ capilloꝝ p̄ter ſciam dei nō ſit: q indignū
eſt eſtimare q fideliū corda dn̄s aut ignoret: aut ſpnat' q̄
viliora cognoſcat. vn̄ ꝯuenienł ꝯcludit: Nolite ergo time
re: multis paſſerib⁹ plures eſtis vos. BED. Nō plures
eſtis legendū eſt q ad ꝯparationē numeri ptinet: ſed pluris
eſtis: hoc eſt apud deū maioris dignitatis. ATHA.
Quero aūt ab arrianis ſi q̄ſi dedignareł de⁹ alia facere:
ſolū filiū fecit: cetera vō filio ſubrogauit: quō ꝓuiſiōe vti
ꝓr vſq̄ʒ ad tā modica: capillū ꝛ paſſerē. Quorū enī ꝓui
ſiōe fungił: horū creator eſt ſuo verbo.

Dico aūt vobis: omnis q̄cunq̄ʒ ꝯfeſſus fue-
rit me coram hominib⁹: ꝛ filius hominis confite
bitur illum coram angelis dei. Qui autem nega
uerit me coram hominibus negabił coraʒ ange
lis dei. Et omnis qui dicit verbū in filiū hominis
remitteł illi: ei aūt qui in ſpm̄ſanctū blaſphemaue
rit nō remittetur. Cum aūt inducent vos in ſyna-
gogas: ꝛ ad magiſtratus ꝛ poteſtates nolite ſoli-
citi eſſe: qualił aut quid reſpondeatis: aut quid di
catis. Spirit⁹ enī ſanctus docebit vos in ipſa ho-
ra: quid oporteat vos dicere.

BED. Supra dcm̄ eſt opa q̄liber ꝛ verba abſcondita
eſſe reuelāda. Nūc aūt ꝯcludit hāc reuelationē nō in vili
quolibet ꝯciliabulo: ſʒ i ꝯſpectu ſupne ciuitatis einſq̄ʒ re
gis ac iudicis agendā dicēs: Dico aūt vobis: oīs q̄cūq̄ʒ
ꝯfeſſus fuerit me corā hoīb⁹: ꝛ fili⁹ hoīs ꝯfitebił illuʒ co
rā angelis dei. AM. Preclare etiā fidē acuēdo itexuit
ꝛ fidei ipi virtutū fundamēta ſubiecit: Nā ut fortitudinis
incētiuū ē fides: ita fidei fūdamētū ē fortitudo. CHRY.
Nō eſt ergo dn̄s ꝯtent⁹ itrinſeca fide: ſʒ exteriorē ꝯfeſſio
nē expoſtulat: vrgēs nos ad fiduciā ꝛ maiorē affectum.
Et q2 hoc oībus vtile eſt cōiter loquił dicēs: Oīs q̄cūq̄ʒ
ꝯfeſſus fuerit me. CI. Ait aūt paulus: Si ꝯfitearis ore
tuo dn̄m ieſum: ꝛ credas in corde tuo: q deus eū a mor-
tuis ſuſcitauit: ſalu⁹ eris. Totū chriſti myſteriū in his inł
pretał: docet enī p̄us ortū a deo patre verbū. i. vnigeni-
tū ex ipſi⁹ ſubſtātia fateri dn̄m diuʒ nō tanq̄ ab extrinſe-
co: ꝛ furtiuū ſortitū dn̄m: ſed exn̄tē reuera ꝛ nāliter dn̄m:
ſicut ꝛ pł. Cōſequenł oʒ fateri: q deus hūc a mortuis ſu
ſcitauit: ip̄m. ſ. ſcm̄ hoīem ꝛ paſſum in carne ꝓ nobis: ſic
enī reſurrexit a mortuis. Quiſq̄s ergo ſic cōfitebił xp̄m
corā hoīb⁹ videlʒ deū ꝛ dn̄m: xp̄s cum ꝯfitebił coram
angel' dei: tūc tp̄is cū deſcēdet cū ſanctis angel' in gl'a pa
tris ſui in ſeculi ꝯſūmatōe. EVS. Quid aūt erit glorio
ſius q̄ ip̄m vnigenitū dei verbū atteſtari ꝓ nobis i diui-
no iudicio: ac ipſo effectu remūerationē teſtionij ꝓmere i
diuī i aiaʒ ei⁹: cui teſtioniū phibet: nō enī manēs extra eū
cui teſtimoniū reddet: ſʒ hitanł in eo ꝛ iplēs eū lumie ſuo
teſtioniū dabit. Cū aūt corroboraſſet eos ſpe bona ptā
ta ꝓmiſſa iterū eos iducit t̄ribilioꝛib⁹ minis dicēs. Qui
āt negauerit me corā hoīb⁹: denegabitur corā angel' dei.

CHRY. Et i dānatōe mai⁹ ſuppliciū: ꝛ i bonis maior
recōpēſatio ponił. q. d. Tu hic ꝯfiteriſ: aut negas: ego āt
illic. Bonoꝝ enī maloꝝūq̄ʒ retributio cū augmēto i futu-
ro ſeculo te p̄ſtolał. EVS. Opportune āt hāc ꝯminatio
nē pōit: ne ꝯfeſſionē ipſi⁹ ꝯtēnerēt pp penā q̄ eſt negari a
filio dei: qđ eſt a ſapia denegari: ꝛ a vita deficē: ꝛ lumie
priuari: ꝛ oīb⁹ deſtitui bonis. Sʒ ꝛ hec cūcta pati coraʒ
pie q̄ ē in cel' ꝛ angel' dei. CI. Negātes āt ſł prio q̄dē q̄ i
minēte pſecutōe fidē poſtpoſuerūt: abnegāt ēt hereſū do
ctores ꝛ diſcipuli. CHRY. Sūt ēt alij abnegatōis mo
di: quos paul⁹ deſcribit dicēs: Cōfitenł ſe noſſe deū: factiſ
āt negāt. Et iterū: Siq̄s ſuorū ꝛ maxie domeſticorū curā
nō hʒ: fidē negauit: ꝛ ifideli ē deterior. Itē auariciā fugi-
te: q̄ ē idolatria: poſtq̄ q̄ tot ſł modi negatōis: palā q tot
dē ſūt ꝯfeſſiōis: quos q̄cūq̄ʒ ſuauerit: audiet illā beatiſſi
mā vocē q̄ xp̄s laudauit oēs q̄ ꝯfeſſi fuerit eū. Attēde āt
v̄borū cautelā. In greco enī dicit q̄ſq̄s ꝯfitebił i me oſtē
dēs q nō ꝓprijs virib⁹: ſʒ adiut⁹ ſupna gr̄a xp̄m aliq̄ſ cō
fitebił. De negāte vō nō dixit: i me: ſed me. nā deſtitutus
gr̄a denegat: redarguił tn̄: q2 deſtitutio pp eū q̄ deſerit fit

BED. Ne āt ex eo q ait eos q̄ ſe negauerit eē denegā-
dos: vna cūctorū hoc ē eoꝝ q̄ ſtudio: ꝛ eorū q̄ ifirmitate
vel ignorātia negāt ꝯditio putareł: ꝯtinuo ſubiecit: Et oīſ
q̄ dicit verbū in filiū hoīs: remitteł illi: ei āt q̄ in ſpm̄ſcm̄
blaſphemauerit nō remitteł. CI. Sed ſi hoc vult inueł
ſaluator q ſi qđ iniurioſuʒ verbū dicał a nobis i hoīem
cōeʒ: obtinebim⁹ ſi peniteam⁹ veniā. Nulla difficultas ē
in ſmone: q2 cū natura'łł bon⁹ ſit ꝯe⁹: emēdat volētes pe
nitere. verū ſi ad ip̄m xp̄m retorqueał ſmo: q̄lił incōdē-
nabil' ē q̄ dicit verbū i eū? AM. Utiq̄ʒ filiū hoīs xp̄m i
telligim⁹: q̄ de ſpūſcō generat⁹ ex v̄gine ē: eo q parēs ei⁹
in terris ſola ſit v̄go. Nūq̄d ergo maior ſpūſcūs xp̄o: ut
in xp̄m peccātes veniā ꝯſequanł: in ſpm̄ſcm̄ deliquētes
remiſſionē nō mereanł adipiſci? Sʒ vbi vnitas ptātis ē:
nulla ꝯpatōis ē qđ. ATHA. Uiri quidē antiq̄: ſtudio
ſus origeneſ: ꝛ mirādus theognoſt⁹ hāc ꝯſcribūt eē ſpūs
ſci blaſphemiā: qn̄ q̄ digni reputati ſunt dono ſpūſſancti
p baptiſmū regrediunł ad peccādū. ob hoc enī aiūt illoſ
nec veniā obtinere: ꝓut paulus dicit: Impoſſibile ē eos
q̄ ſci ſūt pticipes ſpūſſci: ꝛ ꝓlapſi ſunt reuocari rurſuʒ ad
pniaʒ. Addit aūt vterq̄ʒ intētionē ꝓpriā: nā origenes cāʒ
h⁹ ſic explicat: De⁹ quidē pł oīa pcurrit: ꝛ ſingula ꝯtinet.
virt⁹ āt filij ad ſola rōnalia extēdił: ſpūs vō ſcūs ſolus
ieſt pticipātib⁹ eū in domo baptiſmatis. Qn̄ ergo cathe
cumi peccāt ꝛ gētileſ: peccāt in filiū q̄ in eis manet: pñt tn̄
veniā obtinere: cū digni fiunt dono regeneratōis: qn̄ vō
baptizati delinquūt: dicit hoc nephas attingere ſpm̄: ad
quē cum pueniſſent: peccauerūt. ꝛ ideo irreuocabileꝫ fo
re damnationē. Theognoſt⁹ vō ait: q qui primū ꝛ ſcōm
exceſſit limē: minorē penā mereł: ſed q̄ tertiū q̄ʒ ptranſit:
nō ap̄l⁹ accipiet veniā. Primū q̄dē ꝛ ſcōm limē vocauit
doctrinā pr̄is ꝛ filij. tertiū vō in pticipatōe ſpūſſci: ſm̄ il
lud: Cū venerit ſpūs veritatis: docebit vos oēm v̄itatē:
nō tanq̄ doctrina ſpūs dogma filij ſuperet: ſʒ q2 fili⁹ ꝯdeſcē
dit ipfectis: ſpūs vō ſignaculū ē corū: q̄ pficiunł. Sic igił
nō q2 ſuperet ſpūs filiū: expers eſt venie blaſphemia ſpūs
ſed q̄dem q2 impfectorū eſt remiſſio: pfectis vō nulla re
ſtat excuſatio: ſed cum filius ſit in patre: eſt in illis in qui
h⁹ eſt pater: nec abeſt ſpūs. Indiuiſibilis eſt enī ſcā trini
tas. Ad hec ſi oīa p filiū ſcā ſł: ꝛ oīa i ipſo ꝯſiſtūt: erit ip̄e
nimirū in oīb⁹: ut neceſſariū ſit peccātē i filiū: in patrem:
ꝛ in ſpm̄ſcm̄ peccare. ſacrū aūt baptiſma in noīe patris ꝛ
filij ꝛ ſpūſſancti datur: ꝛ ſic peccantes poſt baptiſmū in
ſanctā trinitatē exercēt blaſphemiā. Ceteꝝ ſi phariſei ba
ptiſmuʒ non ſuſceperant: qualiter redarguebat eos: acſi
blaſphemaſſent in ſpm̄ſanctum: cuius nondū erant facti

pͥcipes: pſertiꝫ cū nō de peccatis ſimplr: ſꝫ de blaſphemia eos increpabat. Differū aūt qm q peccat: trāſgredit legē. q vo blaſphemat: in ipſaꝫ offendit deitatē. Sꝫ aliter Si eis q delinquūt poſt baptiſma nō idulget vindicta reatuū: qualit aplˢ penitēti in corintho ꝯdonat. Retrogreſſos vo galathas parit: quouſqꝫ xp̄s denuo formet i eis. Cur aūt ꝛ nouatū arguim⁹ iterimentē pniaꝫ p⁹ baptiſmū aplˢ aūt ad hebreos nō diſſipat pniaꝫ pctoꝝ: Sꝫ ne putarēt ſm ritū legis pnie eā multa fore: ꝛ quotidiana baptiſmata: ob hoc penitē quidē monet: vnicā aūt fore inſinuat p baptiſma renouationē. Talia vo ꝯſiderās recurro ad diſpenſationē q̄ fit in xp̄o: q de⁹ exn̄s hō fact⁹ eſt: tanq̄ de⁹ ſuſcitat mortuos: ſicut carne veſtit⁹ ſitiebat: laborabat ꝛ patiebat. Qn̄ igit aliqui ſpectātes hūana videt dn̄m ſitientē ꝛ p ᷑tiētē: ꝛ obloquunt in ſaluatorē: velut in hoieꝫ. peccāt qdē: pn̄t tn̄ cito cū penituerit accipere veniā ptēdētes p cā fragilitatē corpis. Qn̄ vo rurſus aſpiciētes aliq opa deitatis dubitāt de natura corpis: ipſi qꝫ nimiū peccāt. Sed ꝛ his penitētib⁹ cito pōt ignoſci: eo q ꝛ ipi excuſatōē hn̄t ab opeꝝ magnitudie. Qn̄ vo diuinitatis opa retc.quēt ad diabolū: merito irreuocabilē ferūt ſniam: qm̄ arbitrati ſunt diabolū fore deū: ꝛ verū deū nihil pluſq̄ demones in opib⁹ putauerūt hr̄e. Ad hanc ergo pdiā pharisei puenerāt. ſaluatorē eni oñdēte p̄ſis opa: mortuos ſuſcitās: cecos illuminās: ꝛ ſilia faciens: hi⁹ opa dicebāt eſſe beelzebub. eq̄ eni dicere poſſant vidētes mūdi ordinē: ꝛ erga eū puiſionē: q mūdus ad beelzebub eſt creat⁹. Quādiu igit ad hūana ſpectātes mēte claudicabāt dicētes: Nōne hic eſt carpētarij fili⁹: ꝛ quō lr̄as q̄s nō didicit nouit: Suſtinebat eos tanq̄ in filiū hoīs peccātes: ſed ut magis inſaniūt dicētes: opa dei eſſe beelzebub nō ampli⁹ eos ſuſtinuit. Sic eni ꝛ tādiu patres eoꝝ ſuſtinebat: q̄diu cā panis ꝛ aq̄ murmurabāt: ſꝫ poſt q̄ vitulū ꝯflātes in eū collata ſibi diuit⁹ bn̄ficia referunt: puniti ſūt. pmo quidē nō paucis eoꝝ occiſis: poſtmodū dixit: Ego aūt in die vltiōis viſitabo hoc pctm̄ eoꝝ. Tale ergo ꝛ nūc pharisei audiūt ſniam: ut in flāma diabolo pata: ppetuo corrodant cū eo. Nō igit faciēdo collatōeꝫ int blaſphemiā dictā in ipm: ꝛ ſpm̄ſcm̄ hec dixit taq̄ maior ſit ſpūs: ſed vtraqꝫ blaſphemia in ipꝫ plata: hāc miorē: illā validiorē oñdit. ipm eni vidētes hoieꝫ vituperabāt: ꝛ ei⁹ opa beelzebub eſſe dicebāt. AM. Sic igit vi qbuſdā: ut eundē ꝛ filiū ꝛ ſpm̄ſcm̄ intelligam⁹: ſalua diſtictiōe pſonarū ꝛ vnitate ſubſtātie: qꝛ vn⁹ ꝛ de⁹ ꝛ hō xp̄s eſt ſpirit⁹: ſicut ſcriptū eſt: Spūs añ faciē veſtrā xp̄s dn̄s: Idē ſpūſanct⁹: qꝛ ꝛ pr̄ ſcūs: ꝛ filius ſcūs: ꝛ ſpūſcūs. Si ergo vtrunqꝫ xp̄s eſt: q̄ eſt diuerſitas niſi ut ſciam⁹ qꝛ diuinitatē xp̄i nobis negare nō liceat. BEDA. Uel alit Qui opa ſpūſancti dicit eſſe beelzebub iſti nō dimittetur neqꝫ in pn̄ti ſeculo neqꝫ in futuro: nō q negem⁹ ei ſi pniaꝫ agere poſſit: poſſe dimitti a deo: ſꝫ q credam⁹ eum blaſphemū exigētib⁹ meritis: ſicut nūq̄ ad remiſſionē: ita nec ad ipſos digne pnie fruct⁹ eſſe puenturū: ſm illud: Excecauit oculos eoꝝ ne ꝯuertant: ꝛ ſanē illos. CIR. Qō ſi creatura eſſet ſpūſcūs: nō aūt de diuina ſubſtātia pr̄is ꝛ filij: qualit acta in eū ꝯtumelia tātā fert penā q̄ ... pmulgat ꝯtra blaſphemātes in deū. BED. Neqꝫ tn̄ qcunqꝫ ſpm̄ſcm̄ nō eſſe: aut deū nō eſſe: ſed patre filioqꝫ minorē ꝯfitent: hoc irremiſſibilis blaſphemie crimie tenētur: qa hūana ignorātia ducti faciūt: nō inuidētia diabolica ſic pncipes iudeoꝝ. AVG. de ver. do Uel alit: Si hic diceret q blaſphemauerit quācūqꝫ blaſphemiā in ſpm̄ſcm̄ oēm intelligere deberem⁹. Sed qꝛ dcm̄ eſt: Qui blaſphemauerit in ſpm̄ſcm̄ ille intelligat q nō oi mō: ſꝫ eo modo blaſphemauerit ut ei nunq̄ poſſit ignoſci. ſic eni dcm̄ eſt: De⁹ neminē tētat. ſ. nō oi: ſed quodā tentatōis mō. Quis aūt ſit iſte modus blaſphemādi ꝯtra ſpm̄ſcm̄ dicamus. Primū quidē credentiū bn̄ficiū eſt in ſpūſcō remiſſio peccatoꝝ. ꝯtra hoc donū gratuitū loquit cor impenitēs: ipa ergo ipenitētia eſt ſpūs blaſphemia: que nō remittit neqꝫ i hoc ſeculo neqꝫ i futuro: qꝛ penitētia ipetrat remiſſiōeꝫ in hoc ſeculo: que valeat in futuro. CIR. Cum autē tn̄ metū incuſſerit dn̄s diſcedētib⁹ a recta ꝯfeſſione: pcepit de cetero nō curare de reſponſo: eo q fidelit diſpoſitis ꝯſtituit verba ꝯgrua ſpūs tanq̄ doctor inhabitās. vnde ſequit: Cum aūt inducēt vos in ſynagogas ꝛ ad magratus ꝛ poteſtates: nolite ſoliciti eſſe qualit aut quid rn̄deatis: aut quid dicatis. GLOSA. Dixit aūt: Qualit q̄tū ad modū pferendi. Quid: q̄tū ad modū inueniendi. Reſpondeatis interrogantib⁹. Aut quid dicatis: diſcere volentibus. BED. Cum eni pp̄ter chriſtū ducimur ad iudices: voluntatē tn̄ noſtrā p xp̄o debem⁹ offerre. Ceterū in rn̄dendo ſpūſancti grā miſtrabit. vnde ſubditur: Spūs enim ſcūs docebit vos in ipſa hora: que oporteat vos docere. CHRY. Alibi vo di: Eſtote pati cunctis ad rn̄dendū: quicūqꝫ q̄ſiuerint a vobis rōnē ſpei que fouet vos. Qn̄ nanqꝫ oritur inter amicos agon: pcipit nos meditari. qn̄ vo terribile eſt prorſū: ꝛ pauor circūquaqꝫ dat ppriū monimentū ut audendū ſit ꝛ loquendū: n̄ aūt obſtupeſcendū. THEO. Qm̄ igit duplex eſt nr̄a infirmitas: ꝛ aut pene formidine martyriū fugim⁹: aut qa rudes ſumus ꝛ neſcim⁹ reddere rōnē fidei: vtrūqꝫ excluſit. metū quidē penarū: in eo q dixit: Ne timeatis occidētes corpus. timorē vo inſcie in hoc q dixit: Nolite ſoliciti eſſe qualiter aut qd reſpondeatis.

Ait autem ei quidā de turba: Magiſter dic fratri meo ut diuidat mecum hereditatem. At ille dixit ei: Homo: quis me cōſtituit iudicem aut diuiſorem ſupra vos? Dixitqꝫ ad illos: Uidete ꝛ cauete ab omni auaricia: quia nō in abundantia cuiuſqꝫ vita eius eſt ex his que poſſidet.

AM. Totus ſupior locus ad ſubeundā p ꝯfeſſione dn̄i paſſionē aut ꝯtemptu mortis aut ſpe pmij aut māſuri denūciatiōe ſupplicij cui nunq̄ venia laxet inſtruitur. Et qm̄ auaricia plerūqꝫ ſolet tentare virtutē: etiā h⁹ abolende rei pceptū ſubijcit ꝛ exemplū cū di: Ait aūt ei qdā de turba: Magiſter dic fratri meo ut diuidat mecū hereditatē. THE. Hi duo fratres qꝛ de hereditate paterna diuidēda ꝯtendebāt: ꝯſequēs erat ut alter alterū fraudare intenderet. Dn̄s aūt docēs nos q nō oꝫ ad terrena flecti: repellit vocantē eum ad hereditatis diuiſionē. vnde ſequit: At ille dixit ei: Homo quis me ꝯſtituit iudicē aut diuiſorē. ſ. facultatū ſuper vos. BED. Qui magro ſupne pacis gaudia cōmēdāti: terrene diuiſiōis vult ingerere moleſtiā: merito homo vocat ſm illud: Cū ſit inter vos zelus ꝛ ꝯtentio: nōne hoies eſtis? CIR. Fuit aūt dei filius qui fact⁹ eſt ſilis nobis: ꝯſtitutus a deo patre in regem ꝛ pncipē ſup ſyon montē ſcm̄ eius annūciās mandatuꝫ diuinū. AM. Bene ergo terrena declinat: q pp̄ter diuina deſcēderat: nec iudex dignat eſſe litiū ꝛ arbit facultatū viuoꝝ hn̄s mortuoꝝqꝫ iudiciū: arbitriūqꝫ meritorū. Nō ergo quid petas: ſed a quo poſtules intuendū eſt: nec maiorib⁹ intēto aio putes minorib⁹ obſtrepēdū. vn̄ nō imerito refutat hic frater: qui diſpēſatorē celeſtiū geſtiebat corruptibilib⁹ occupare: cum inter fratres pꝛimonij: nō iudex medius: ſꝫ pietas debeat ſequeſtra diuidere: quāq̄ imortalitatis pꝛimoniū nō pecunie ſit hoibus expectandū. BED. Occaſiōe aūt h⁹ ſtulti petitoris aduerſus auaricie peſtē: ꝛ turbas etiā diſcipulos pceptiſ pariter ꝛ exēplis munire ſatagit. vnde ſequit: Dixitqꝫ ad illos: Uidete ꝛ cauete ab oi auaricia. Dicit aūt: Ab oi: qa nō nulla ſimplr geri vident: ſed internus arbiter qua itētiōe fiāt diiudicat. CI. Ul dic: Ab oi auaricia. ſ. magna ꝛ pua. Eſt. n. iuſtr auaricia dicēte dn̄o: domos zelatas edificabit ꝛ n̄ hi abitā in eis. ꝛ alibi: Decē iugera vinearum faciēt lagūculā vnā. ꝛ. xxx. modij ſemē is faciēt modios tres. Sꝫ ꝛ ſꝫ aliū modū ē inutil: quē oñdit ſubdēs: qꝛ nō in abūdātia cuiuſq̄ vita eius eſt ex his que poſſidet. THEO. Hoc dicit dn̄s refellēs auaroꝝ intētiōes que vident coacervare diuitias q̄ſi dis victuri. Sed nunqd te opulentia longeuū efficiet? Quid igit manifeſte ſuſtines mala: icerte cauſa quietis. nam dubiū eſt an debeas attigere ſenium: cuius gratia theſauriζas.

Dixit aūt ſimilitudinē ad illos dicens: Hois cuiuſdā diuitis vberes fructus ager attulit ꝛ cogitabat intra ſe dicens: Quid faciā qꝛ nō hēo quo cōgregē fructus meos? Et dixit: Hoc faciaꝫ. Deſtruā horrea mea: ꝛ maiora faciam: ꝛ illuc cōgregabo oia que nata ſunt mihi ꝛ bona mea: ꝛ dicaꝫ aie mee: Anima habes multa bona poſita in annos plurimos: requieſce: comede: bibe: epulare. Dixit aūt illi deus: Stulte hac nocte aiam tuā repetēt a te. Que aūt paraſti cuius erūt? Sic eſt qui ſibi theſauriζat: ꝛ non eſt in deum diues.

THE. Dicto q ex affluentia opū nō ptendat vita humana: ad h⁹ fidē pabolā ſubdit dicens: Dixit aūt ſili. ad il. di. Ho. cuiuſ. diui. vbe. fru. ager attulit. BASI. Non facturi quidē ex vbertate fructuū aliqd boni ut magis diuina lōganimitas pateat: que vſqꝫ ad malos ſuā bonitatē extendit: pluēs ſup iuſtos ꝛ iiuſtos. Que vo ſunt que h hō bn̄factori recōpenſat? Nō meminit cōis nature: nec arbitratus eſt oportere qꝛ ſupfluit: diſpēſari egētibus: ꝛ horrea quidē crepabāt p copia ꝯditoꝝ: auar⁹ tn̄ animus nequaq̄ iplebat: nolēs veterib⁹ cedere pp auariciaꝫ: noua nō valēs ſuſcipe pp̄ter multitudinē: pp qꝛ ipfecta ei⁹ ꝯſilia ꝛ ſteriles cure. vn̄ ſequit. Et cogi. in. ſe di. Quid fa. q nō ha. quo cō. fru. meos? Conq̄rit eq̄ paupib⁹: an nō quē pmit inopia dicit: qd faciā. vnde vict⁹: vn̄ calciamēta: talia et locuples pfert: Urgent eni ipſius aiaꝫ diuitie a pmptuarijs emanātes: ne forte cū exiuerint pſint egentib⁹: a ſili guloſoꝝ q mallent edacitate crepare q̄ indigētib⁹ de reliquijs ipt͛ri. GRE. xv. moral. O anguſtia ex ſacietate nata. dicēs eni qd faciā: pfecto indicat: quia votorū ſuorū effectib⁹ pſſus ſub quodā rerū faſce laborabat. BASI. Erat quidē in pmptu dicere: Aperiaꝫ horrea: ꝯuocabo egenos: ſed cogitat nō ut diſtribuat: ſed ut ꝯgreget. Sequit eni: Et dixit: hoc faciā: Deſtruaꝫ horrea mea. Bene facis: nā digna deſtructiōe neqcie pmptuaria diſſolue horrea ex qb⁹ nullā ꝯſolationē accepit ſubdit: Et maiora faciā. At ſi ꝛ hoc impleueris: nunqd deſtrues iterū: quid ſtultius q̄ in infinitū laborare. Horrea ſunt tibi ſi vis pauperū dom⁹. Sed dices: Cui iniuriā facio ppria retinēdo: Nam ꝛ ſequit: Et illuc ꝯgregabo oia que nata ſunt mihi: ꝛ bona mea. Dic mihi q̄ tua: vn̄ ea ſumēs in vitā tuliſti: ſicut qui pueniēs ſpectacula phiberet adueniētes approprijādo ſibi: qꝛ ad vſum cōem ordinat. Similes ſunt diuites q cōia que poccupauerūt eſtimāt ſua eſſe. Si eni qlibet ſue neceſſitatis ſufficientiam recipiēs: relinq̄ret ſupfluū indigenti: nō eſſet diues nec pauper.

CIR. Attende ꝛ alit eſſe friuolū ei⁹ verbū cū dicit: Cō. om. q̄ na. ſunt mihi. q̄ſi nō putaret ea diuinit⁹ obtinere: ſꝫ fruct⁹ eſſe laborū ſuorū. BASI. Ceterū ſi fateris ea tibi diuinit⁹ peueniſſe: an iniuſtus eſt de⁹ inequalit res nobis diſtribuens. Cur tu abundas: ille vo mendicat: niſi ut tu bone diſpenſationis merita ꝯſequaris: ille vo patientie brauijs decoret. At tu nōne ſpoliator es: q̄ diſpēſāda ſuſcepiſti ppria reputādo? Eſt panis famelici quē tu tenes nudi tunica: quā in ꝯclaui ꝯſeruas: diſcalciati calce⁹ qui penes te marceſcit: indigentis argentū qꝛ poſſides inhumatū: quo circa tot iiuriari: quot dare valēs. CHRY. Sed ꝛ in hoc errat: q bona putat que ſunt indifferētia. rerū eni quedā ſunt bone: quedā male: quedā medie. Bona quidē ſunt caſtitas ꝛ hūilitas ꝛ hi⁹: que cum hō eligit fit bon⁹. His autē oppoſita ſunt mala. que hō dum eligit fit malus. Medie vero ſunt ut diuitie: que qn̄qꝫ quidē ordinant in bonū. ſ. ad elemoſynā. qn̄qꝫ ad malū. ſ. ad auariciam. ꝛ ſiliter inopia qn̄qꝫ ad blaſphemiā: qn̄qꝫ ad ſapiam ſm affectū vtentiū. CIR. Diues igit nō parat pmanentia horrea ſed caduca: ꝛ qꝛ ſtultius eſt: vita longitudineꝫ ſibi taxat. Sequit eni: Et dicā aie mee. Aia habes multa bona poſita in annos plurimos. Sed o diues fruct⁹ quidem habes in horreis: ſꝫ annos plimos vnde potis obtinere. ATHA. Siquis aūt ſic viuat: quaſi quotidie morimur⁹: eo q incerta eſt naturalit vita noſtra nō peccabit. ſemp eni maior timor plimū voluptatiſ diſſoluit. Sꝫ ecōtrario diues lōgeuitatē ſibi repromittēs ad voluptates aſpirat. Sequit eniꝫ: Requieſce. ſ. a labore. Comede: bibe: epulare: magno. ſ. apparatu. BASI. Tam iproui dus es erga bona aie: ut eſcas corporeas aie aſcribas: ſiquidē virtutē hꝫ: ſi fecūda eſt opationū bonarū ſi deo adheſit: bona plima poſſidet: ꝛ bono gaudio gaudet. Uerū qꝛ tot⁹ carnalis es paſſiōib⁹ ſubiectus a ventre nō ab aia clamas. CHRY. Nō aūt decet vacare delitijs ꝛ impinguare corp⁹: ꝛ attenuare aiam: faſcēqꝫ ei grauare: ꝛ tenebras obducere: ſpiſſumqꝫ velamē eo q in delitijs dn̄atiuū aie ſeruit: ſeruile vo corpi dn̄at. Alimentorū aūt indiget corpus nō delitiarū ut nutriat: nō ut ſcindat ꝛ fluat. Neqꝫ eni aie ſoli: ſed ꝛ ipi corpi ſunt nociue delitie: eo q ex forti fit debile: ex ſano egrotatiuꝫ: ex agili graue: ex formoſo deforme: ex iuuene veteroſuꝫ. BASI. Permiſſus aūt eſt deliberare in oib⁹ ꝛ manifeſtare ppoſitū pro priū: ut ꝯdignā mereat ſui affect⁹ ſniam. Sed dū in abdito loquit: eloquia ei⁹ examinant in celo. Unde ſibi reſpōſa pueniūt. Sequit eni: Dixit aūt illi deus: Stulte hac nocte aiam tuā repetēt a te. Audi ꝯueniens tibi ſtulticie nomē: qꝛ tibi nullus ipoſuit hoiuꝫ: ſꝫ ipſe deus. GREG. xxij. mora. Eadē nocte ſublat⁹ eſt: q multa tpa fuerat pſtolat⁹: ut. ſ. qui in longū ſibi ſubſidia colligēdo pſpexerat: ſubſequētē diē vel vnū mime videret. CHRY. Dicit aūt repetūt a te. Expoſcebāt eni eaꝫ forſan terribiles quedā virtutes ad hoc miſſe: qm̄ ſi de ciuitate in ciuitatē tranſeuntes egem⁹ ductore: multomagis aia abſoluta a corpe: ꝛ ad futurā vitā trāſmigrās indigebit ducatu. Ob hoc multotiēs recuſat aia: ꝛ regredit in pfundū: cū debꝫ exire a corpe. ſemp eni ſtimulat nos ꝯſcia pctōꝝ: ſꝫ precipue cū debem⁹ trahi ad terribile iudiciū. Tunc eniꝫ tota ꝯgeries criminū innouat: ꝛ p oculis poſita mētē pcellit. ꝛ ſicut carcerati ſemp quidē doloroſi ſunt: tūc aūt precipue cū debent iudici pn̄tari: ſic ꝛ aia maxime in ipſo tēpore de pctō cruciat ꝛ dolet. Multo aūt magis cum fuerit euulſa. GRE. xxv. mora. In nocte aūt ablata ē aia que in obſcuritate cordis eſt emiſſa. In nocte ablata eſt: que ꝯſideratōis lucē habere noluit: ut qꝛ pati poſſat pui deret. Subdit aūt: Que aūt paraſti: cui⁹ erunt. CHRY. Hic eni ea deſeres: nō ſolū nullū inde pcipiens cōmodū ſed ꝛ ſarcinā peccatorū portās ſup hūeros pprios. Et q̄ quidē a te ꝯgeſta ſunt: plerūqꝫ i man⁹ inimicorū pueniēt: a te vo ſup his rō requiret. Sequit: Sic eſt qui ſibi theſau. ꝛ nō eſt in deū diues. BED. Hic eni ſtult⁹ eſt: ꝛ i nocte rapiend⁹. Ergo qui vult eſſe in deū diues: nō ſibi theſauriζet: ſꝫ pauperib⁹ poſſeſſa diſtribuat. AM. Fruſtra eni ꝯgreget opes q ſe hīs neſcit vſurū. neqꝫ eni nr̄a ſunt que nō poſſum⁹ auferre nobiſcū: ſola virtus comes ē defunctorū: ſola nos ſequit miſericordia: que tabernacula defunctis acquirit eterna.

Dixitqꝫ ad diſcipulos ſuos: Ideo dico vobis: Nolite ſoliciti eſſe aie veſtre quid māducetis neqꝫ corpori veſtro quid induamini. Aia plus ē q̄ꝫ eſca: ꝛ corpus pluſqꝫ veſtimentū.

THE. Paulatim dn̄s pducit ad pfectiorē doctrinā Docuit enim ſupra cauendū eſſe ab auaricia: ſubdiditqꝫ

parabolā diuitis inſinuās per eam q̄ ſtultus eſt qui ſup
ſtua cupit. Deinde pcedēte ſermone: neq̄ʒ de neceſſarijs
ſinit nos ſolicitudinē gerere: auaricie radicē euellēs. vn/
de dicit: Ideo di. vobis. q. d. Poſtq̄ ſtult⁹ eſt q̄ ſibi maio
rē vite menſurā attribuit: ⁊ exinde magis efficit̄ cupidus
Nolite ſoliciti eſſe ani. ve. quid mäducetis. Nō q: intelli
gibilis aīa comedat: ſed q: nō videt aliter aīam poſſe cō
iunctā manere corpi: niſi dū nutrimur. vel q: aīati corpis
eſt nutrimētū ſuſcipe: ɔgrue aīe nutriri attribuit. nā ⁊ vir
tus nutritiua dī aīa: ut ſic intelligat̄: Ne ſoliciti ſitis nutri
tiue parti aīe q̄d edatis: pōt aūt etiā corpus mortuū ve/
ſtiri. vn̄ ſubdit: Neq̄ʒ cor. ve. quid induami. CHRY.
Qō aūt dī: nolite ſoliciti eſſe: nō idē eſt qō nolite opari: ſʒ
nolite reb⁹ mundanis mēte affigi. Cōtingit eni aliquē ope
rantē nihil ſolicitū eſſe. CIR. Preeminet aūt aīa cibo: et
corpus veſtitui. vnde ſubdit: Aīa plus eſt q̄ eſca: ⁊ corp⁹
plus q̄ veſtimentuʒ. q. d. Deus q̄ qō maius eſt exhibuit:
quō nō dabit qō minus eſt: Nō ergo multū nr̄a intentio
modicis inſiſtat: nec intellect⁹ noſter ſeruiat ad veſtituʒ ⁊
victū querendū. magis aūt cogitet quecūq̄ʒ ſaluāt aīam
⁊ ſubleuant ad regnū celoꝝ. AM. Nihil aūt moralius
ad faciendā fidē oīa credētib⁹ a deo poſſe ɔferri: q̄ q̄ ae
reus ille ſpūs vitale collegiū aīe corpiſq̄ʒ ɔtubernio fede
ratū nō deficit: niſi cū venerit dies ſupma moriendi. Cū
igit̄ aīa indumento corporis veſtiat: ⁊ vigore aīe corpus
animet: abſurdū eſt ut vict⁹ nobis copiā defuturā pute
mus: qui viuendi iugē ſubſtantiā conſequamur.

Cōſiderate coruos: quia nō ſemināt neq̄ʒ me
tunt quibus nō eſt cellariū neq̄ʒ horreū: ⁊ de⁹ pa
ſcit illos. Quanto magis vos pluris eſtis illis.
Quis aūt veſtrū cogitando poteſt adijcere ad ſta
turam ſuam cubitū vnū: Si ergo neq̄ʒ quod mi
nimū eſt poteſtis: quid de ceteris ſoliciti eſtis.

CIR. Sicut ſupra erigēdo nos ad ſpiritualē audaciaʒ
p aues induxit dicēs: Multis paſſerib⁹ pluris eſtis vos
ſic ⁊ nūc ex volatilib⁹ firmā ⁊ indubitabilē fiduciam no
bis adducit dicens: Conſiderate coruos: q: nō ſemināt
neq̄ʒ metūt. ſ. ad acq̄rēdū cibū: quib⁹ nō eſt cellariū neq̄ʒ
horreū. ſ. ad ɔſeruanduʒ. Et de⁹ paſcit illos: q̄to magis
vos pluris eſtis illis. BED. i. carius vos valetis: q: rō
nale aīal ſicut homo: ſublimi⁹ ordinatū eſt in reꝝ natura
q̄ irrōnabilia: ſicut ſunt aues. AM. Magnū aūt quod
fide ſequamur exemplū: nā volatilib⁹ celi quib⁹ nullum
exercitiū cultōis: nullus de meſſiū fecunditate ꝓuent⁹ ē
indeficientē ꝓuidētia diuina largit̄ alimoniā. Verū ē igit̄
cāam inopie noſtre auariciā videri: etenī illis iccirco ſine
labore pabuli vſus exuberat: quo fruct⁹ ad eſcam cōem
datos: ſpālī quodā neſciūt vendicare dn̄atu. Nos cōia
amiſim⁹: dū ꝓpria vendicam⁹. nam nec ꝓpriū quicquaʒ
vbi ꝑpetuū nihil: nec certa copia vbi incert⁹ euentus.

CHRY. Cum aūt poſſet dn̄s exemplū ab hoīb⁹ ſumē
q̄ minime terrena curauerūt heliā dico: moyſen: ⁊ ioanneʒ
⁊ ceteros hi⁹ cōmemorauit volatilia: ſequēs vetus teſtm̄:
qō ad apē tranſmittit ⁊ formicā ⁊ alia hi⁹: quib⁹ natura/
les quoſdā mores inſeruit ɔditor. THEODORI
CVS. Idō aūt omiſſa mentōe alioꝝ volatiliū: coruorum
mentionē facit: q: pullos coruoꝝ ſpālī ꝓuidētia deus nu
trit. nā corui pariūt quidē: nō aūt nutriūt: ſʒ negligūt pul
los ſuos: quib⁹ miro mō ab aere pabulū quadā aura de
latū ad os ꝓuenit qō hiātes ſuſcipiūt: ⁊ ſic nutriunt̄. for/
ſan etiā ⁊ talia p ſynodochē dicta ſunt: toto ſignificato p
ptē. vn̄ in mattheo dn̄s remittit ad volatilia celi: hic vero
ſpālr̄ ad coruos tanq̄ guloſiores ⁊ rapaciores. EVS.
In coruis etiā aliq̄d plus ſignificat. auib⁹ eni colligētib⁹
legumia ꝓmpt⁹ eſt alimentū: veſcētib⁹ vō carnib⁹: ſic cor
uis difficili⁹ eſt ad habendū: nec tn̄ hi⁹ aues defectuʒ pa
buli patiunt̄ ꝓpter ꝓuidentiā dei diffuſaʒ vbiq̄ʒ. Vtitur

aūt ad idem ⁊ tertio ſylogiſmo dicens: Quis aūt ve. co/
gi. po. adij. ad ſta. ſu. cubi. vnū: CHRY. Nota q̄ aīam
q̄dē ſemel dedit de⁹ ⁊ eadē pſeuerat: ſed corpus quotidie
ſumit incrementū. ptranſiēs igit̄ aīam q̄ſi nō recipientem
augmentū: de ſolo corpe facit mentionē: dās intelligēt q̄
nō auget p ſolū alimentū: ſʒ ꝓuiſiōe diuina p hoc q̄ nul
lus nutrimētū accipiēdo aliq̄d ad ſuā ſtaturā adijcē pōt.
vnde ɔcludit: Si ergo neq̄ʒ qō minū eſt po. q̄d de ce. ſo/
li. eſtis: EVS. q. d. Si nullus ſua cura corporeā ingeni
at⁹ eſt ſibi ſtaturā. Sed neq̄ʒ īmino tpis vite pōt aliq̄s vl̄
breuiſſimū tp̄s hore excogitādo adijcere: cur oportʒ ſu
pflue de neceſſarijs vite cogitare. BED. Illi ergo tegē
di corpis curā relinquite: cui⁹ videtis cura fcm̄ eſſe ut tā
te ſtature corpus habeatis. AVG. de que. euā. Cuʒ au
tem de augēda corpis ſtatura loqueret̄: dicit q̄ minimū
eſt hoc. ſ. deo corpora operari.

Conſiderate lilia agri quomodo creſcūt. Nō
laborant neq̄ʒ nent. Dico aūt vobis: quia nec ſa/
lomon in omni gloria ſua veſtiebat̄: ſicut vnū ex
iſtis. Si aūt fenū quod hodie eſt in agro: ⁊ cras i
clibanū mittitur deus ſic veſtit: quāto magis vos
puſille fidei: Et vos nolite querere quid mäduce/
tis: aut quid bibatis: ⁊ nolite in ſublime tolli. Hec
aūt omnia gentes mundi querunt. Pater autem
veſter ſcit quoniā his indigetis. Verūtamen que
rite primū regnuʒ dei ⁊ iuſticiā eius: ⁊ hec omnia
adijcientur vobis.

CHRY. Sicut ſupius dn̄s de alimentis monebat: ita
⁊ nūc monet de veſtitu dicēs: Conſiderate lilia agri: quō
creſcūt: nō laborāt neq̄ʒ nent: ut. ſ. ſibi faciāt indumenta.
Sicut aūt ſupra cū dn̄s dixit: Nō ſemināt volatilia. nō
reprobauit ſementē ſed ſupfluā curam: ſic cū dixit: Non
laborāt neq̄ʒ nent. nō op⁹ interemit: ſʒ cogitatōeʒ. EVS.
Siquis aūt mortaliū vult decorari pcioſo veſtitu: vide/
at oculate q̄ de⁹ etiā vſq̄ʒ ad flores q̄ ex terra oriunt̄ mul
tiplicem ſui ſapientiā ꝓpagans: ornauit hos diuerſis co
lorib⁹ tenuib⁹ mēbranis: florū murice ⁊ auro longe me/
liores tincturas accōmodās: adeo q̄ nec penes aliqueʒ
regē delicioſū: nec etiā ipm̄ ſalomonē qui apud ātiquos
tam in diuitijs ⁊ in delitijs celeber fuit: tam pcioſuʒ op⁹
fuerit inuentū. vnde ſequit̄: Dico aūt vobis: q: nec ſalo/
mon in omni glo. ſua veſtie. ſicut vnū ex iſtis. CHRY.
Nō vtit̄ hic volatiliū exemplo: cignū cōmemorās aut pa
uonē ſed lilia. Vult eni vtriq̄ʒ declarare hyꝑbolē. ſ. ab in
firmitate rerū: que tn̄ ſunt ſortite decorē ⁊ a pcio decoris:
qui ɔceſſus eſt lilijs. vnde poſtmodū nō vocat ea lilia ſʒ
fenū cū ſubdit: Si aūt fenū qō in agro eſt hodie. nec dicit
Cras nō entia. ſed ſubdit: Sed cras in clibanū mittetur.
neq̄ʒ dicit ſimplr̄: Deus veſtit. ſed dicit: De⁹ ſic veſtit: qō
multā hʒ expſſionē ⁊ ſubdit: Quāto magis vos: qō ē ex
primētis pcioſitatē ⁊ prudentiā humani generis. Deniq̄ʒ
cū increpare deceret: vtit̄ ⁊ hic moderātia non infidelita
tis: ſed paucitatis fidei: arguēs cum ſubdit: Puſille fidei
ut p hoc magis excitet nos ad dictoꝝ pſuaſionē: ut nō ſo
lū nō cogitem⁹ de veſtib⁹: ſed nec affectem⁹ veſtimētorū
decorē. CIR. Sufficit eni prudentib⁹ ſolius cā neceſſi
tatis aptū habere veſtitū: ⁊ ciboꝝ modeſtiā nō excedētē:
qō ſatis eſt. Sufficiūt etiā ſanctis que ſunt in chriſto ſpiri
tales delitie ⁊ ſubſequens glīa. AM. Non ocioſuʒ aūt
videt̄: q̄ flos vel hoī ɔfert̄: vel certe plus pene q̄ hoībus
in ſalomone pfert̄ ut pre claritate coloris angeloruʒ cele
ſtiū gloriā putem⁹ expreſſam: qui vere mūdi iſti⁹ flores
ſunt q̄ eorū claritatib⁹ mūdus ornat̄: ⁊ bonū odorē ſan
ctificatōis aſpirāt: qui nulla ſolicitudine prepediti: nullo
vſu laboris exerciti: diuine in ſe liberalitatis grām: ⁊ cele
ſtis ſeruāt dona nature. vnde bene ⁊ hic veſtit⁹ gloria ſua

ſalomō: ⁊ alibi coopertus oſtendit̄ q̄ infirmitatē corporee
nature velut virtute quadā mentis ad opertā opeꝝ glo/
riā veſtiebat. Angeli vō quorū natura diuinior expers
manet iniurie corpalis recte ſʒ maximo viro pferunt̄. nec
tn̄ in nobis miſericordiā dei deſperare debem⁹: quibus
p reſurrectionis grām dn̄s ſilem angeloꝝ ſpēm pollicet̄

CIR. Abſonū aūt erat diſcipulos debētes normā ⁊ ex
emplar ɔuerſatōis honeſte aliis tradere: in ea incidere: a
quib⁹ diſcedēdū eſſe oportebat eos ɔſulere. Et idō domi/
nus ſubdit: Et vos nolite q̄rere q̄d manducetis: aut quid
bibatis. In hoc etiā dn̄s ɔſuluit nō modicū ſtudio ſacra
rū pdicationū: monēs diſcipulos ſolicitudinē humanaʒ
abijcere. BED. Notandū tn̄ eſt q̄ nō ait: Nolite quere
re aut ſoliciti eſſe d̄ cibo aut potu aut indumento: ſed q̄d
mäducetis aut bibatis: vbi mihi vident̄ argui qui ſpreto
victu vel veſtitu: cōi lautiora ſibi vel auſteriora p̄ his cū
quib⁹ vitā ducūt alimēta vel indumēta req̄rūt. GRE.
niſen⁹. Sed dicet: aliq̄ obtinuerūt dn̄ia: honores: ⁊ diui/
tias cū oraſſent: qu illi ergo ꝓhibes nos talia orādo q̄re
re Et quidē q̄ oīa hec ad diuinū ɔſiliū ptineāt oībus pʒ
hec tn̄ a deo ɔferunt̄ petētib⁹ ut diſcentes deū nos exau
dire in minorib⁹ petitiōib⁹: eleuemur ad altiorē affectum
ſicut i pueris videm⁹: q̄ mox nati maternis adherēt vbe
rib⁹: ſi vō pubuerit paul⁹ ſpernit mämas: q̄rit aut monile
aut aliq̄d taliū: q̄bus oculus delectat̄: poſtq̄ aūt mēs cuʒ
corpe creuerit: cedēs cunctis puerilib⁹ deſiderijs: q̄rit a
parētib⁹ que ɔueniūt vite pfecte. AVG. de que. euan.
Prohibita aūt ſolicitudine de alimētis: ɔſñter ne extollā
tur admonuit dicēs: Nolite in ſublime tolli. Primo eniʒ
hoc ad neceſſitatē ɔplendā hō q̄rit: cū aūt his abūdaue/
rit incipit de talib⁹ ſupbire. Tale eſt hoc: acſi ſe vulnera
tus aliq̄s iactet: q: habeat multa emplaſtra in domo: cuʒ
hoc illi bonū eſſet ut vulnera nō hēet: ⁊ ne vno quidē in/
digeret emplaſtro. THE. vel eleuationē nihil aliud vo
cat q̄ vagū mētis motū: aīe aliud meditātis: ⁊ ex hoc ſa
lientis ad aliud ⁊ ſublimia cogitantis. BAS. Et ut itel
ligas hi⁹ eleuationē: memēto vanitatis ꝓprie iuuentutis
ſi q̄n manens ſolus cogitaſti de vita ⁊ ꝓmotiōib⁹ diſcur
rēs a pncipatu in pncipatū: amplex⁹ es diuitias: edifica
ſti palatia: amicis bene feciſti: vlt⁹ es inimicos. ē āt pec/
catū talis abſtractio: intenta eni circa ſupflua delectatio
a veritate ſeducit. vn̄ ɔueniēt ſubdit: Hec eniʒ om. gen.
mū. q̄rūt. ſ. voluptatē: diuitias: ⁊ hi⁹. GRE. niſen⁹. Ad
hibere eni ſolicitudinē reb⁹ apparentib⁹ ꝓpriū eſt eoruʒ
qui nullā ſupponūt ſpem futuri ſeculi: neq̄ʒ metuʒ iudicij

BASI. Sed de neceſſarijs vite ſubdit: Pater autē ve.
ſcit: q̄m his indigetis. CHRY. Nō dixit: Deus. ſʒ Pr̄
ut ipſos ad maiorē ꝓmoueret fiduciā. Quis eniʒ eſt pat̄
q̄ patiat̄ neceſſaria filijs nō miſtrare: ſed ⁊ aliud adijcit:
Nō eni poteris dicere: q̄ pater quidē eſt: ignorat tn̄ his
nos indigere. nā qui naturā creauit: ei⁹ indigentiā nouit

AM. Oſtendit aūt ɔſequent̄ nec ad pn̄s: nec in reliquū
fidelib⁹ grām defuturā: ſi mō qui diuina deſiderāt: trena
nō q̄rant. Indecorū quippe eſt hoīes curare de cibo: qui
militāt p regno. Nouit rex queadmodū familiā ſuaʒ pa
ſcat: alat: ⁊ veſtiat. vnde ſequit̄: Verūtamen q̄rite primū
regnuʒ dei: ⁊ hec oīa adijcient̄ vobis. CHRY. Nō re
gnū: ſed etiā opes xp̄s pollicet̄ cū eo. Si eni nos a curis
eos eripim⁹: q̄ ptermittētes ſua noſtroꝝ diligentiaʒ hn̄t:
multo magis deus. BED. Indicat eni aliud eſſe qō pn
cipalr̄ dat̄: aliud qō ſupaddit̄: quia nobis intentōe eterni
tas: in vſu vō tpalitas eſſe debet.

Nolite timere puſillus grex: quia complacu/
it patri veſtro dare vobis regnū. Vēdite que poſ
ſidetis ⁊ date elemoſynā: facite vobis ſacculos q
non veteraſcunt: theſaurū non deficientē in celis.
Quo fur nō appropiat: neq̄ʒ tinea corrūpit. Vbi

eni theſaurus veſter eſt: ibi ⁊ cor veſtruʒ erit.

GLO. Poſtq̄ dn̄s tpaliū curā a cordib⁹ diſcipuloꝝ
remouit: hic excludit ab eis timorē: ex quo ſupflua cura
pcedit dicēs: Nolite ti. puſil. grex. THE. Puſillū gre
gē dn̄s vocat volētes diſcipulos ei⁹ fieri. vel q: in hoc ſe
culo ſancti pui vident̄ cā voluntarie paupertatis: vel quia
ſupant̄ a multitudine angeloꝝ: qui incōpabilit̄ pcellūt q̄
nr̄a ſunt. BED. Puſillū etiā dn̄s gregē electoꝝ nomiat
vel ad ɔpationē maioris numeri reproborū: vel potius
ob humilitatis deuotionē. CIR. Quare aūt timere nō
debēt oñdit ſubdēs: Quia ɔpla. pa. ve. da. vo. regnuʒ. q.
d. Eum qui tam pcioſa largit̄: qualr̄ pigebit erga vos cle
mentiā exercere: Quāuis eni hic grex puus ſit ⁊ natura
⁊ numero ⁊ glīa: bonitas tn̄ patris ɔceſſit ⁊ huic puſillo
gregi celeſtiū ſpūuʒ ſortē. i. regnū celorū: ergo ut poſſide
atis regnū celoꝝ: opes terrenas ɔtēnite. vnde ſubdit̄:
Vendite que poſſi. ⁊ da. elemoſynā. BED. q. d. Nolite
timere ne ꝓpter regnū dei militātib⁹ h⁹ vite neceſſaria
deſint: q̄n etiā poſſeſſa ꝓpter elemoſynā vendite: qō tūc
digne fit: q̄n qui ſemel p dn̄o ſuo oībus ſpretis: nihilomi
nus poſt hoc labore manuū operat̄. vnde ⁊ victū tranſi/
gere: ⁊ elemoſynā dare queat. CHRY. Nō eſt eni pec
catū q̄ elemoſyna nequeat abolere: antidotū eſt cuilibʒ
ɔueniēs vulneri. ſed ⁊ elemoſyna nō ſolū in pecunijs fit:
ſed ⁊ in reb⁹ dū aliq̄s aliū ꝓtegit: dū medic⁹ medet̄: dū
ſapiens ɔſulit. GRE. naāz. Vereor aūt ne putes pieta/
tis tibi neceſſitatē nō ēē ſed arbitriū opinabar ⁊ ipſe hoc
ſed terrēt me hedi ad ſiniſtrā ſtatuti: nō q: rapuerūt: ſʒ q:
xp̄m in egentib⁹ nō placarūt. CHRY. Nam ſine ele/
moſyna ipoſſibile eſt regnū videre. Sicut eni fons ſi aq̄s
in ſe ɔtinuerit vitiat̄: ſic ⁊ diuites cū oīa penes ſe teneāt.

BASI. Sed q̄ret aliq̄s q̄d ɔſiderantē oʒ vendere q̄ poſ
ſidēt: nunq̄d tanq̄ eis naturalit̄ noxijs vel ꝓpter tētati
onē accidentē aīab⁹ ab eis: Ad hoc dicendū eſt: pmo q̄/
dē q̄ ſingulū eorū q̄ ſunt ſi p ſeipm̄ malū exiſteret nō eēt
creatura dei: oīs eni creatura dei bona. ɔſñter aūt q: mā/
datū dn̄icū nō docuit abijcere tanq̄ mala que poſſiden
tur ſʒ diſpēſare, dicēs: Et date elemoſynā. CIR. Mo/
leſtū aūt forte eſt hoc mādatū diuitibus: ſanā tn̄ menteʒ
hn̄tibus nō eſt inutile. theſaurizant eni ſibi regnū celeſte
vnde ſequit̄: Fa. vo. ſac. qui nō veteraſcūt. BED. Elemo
ſynas videlʒ operādo: quarū merces in eternū maneat:
vbi nō hoc pceptū eſſe putandū eſt: ut nil pecunie reſue
tur a ſanctis vel ſuis vel pauperū vſib⁹: cū ⁊ ipe dn̄s cui
angeli miſtrabāt loculos habuiſſe legat̄ a fidelib⁹ oblata
ɔſuās: ſed ne deo ꝓpter iſta ſeruiat̄: ⁊ ob inopie timorē
iuſticia deſerat̄. GRE. niſen⁹. Precipit aūt ſenſibiles ⁊
terrenas opes ſurſum ɔdere: quo virt⁹ corruptiua non
attingit. vnde ſubdit: The. nō defi. in ce. quo fur n̄ appro.
neq̄ʒ tinea corrūpit. THE. q. d. Hic tinea demolit̄: nō
aūt in celis. deinde q: tinea q̄dā nō demolit̄ addidit d̄ fu
re: Aurū eni nō demolit̄ tinea: ſed fur tollit. BED. Si/
ue igit̄ hoc ſimplr̄ accipiendū eſt q̄ pecunia ſuata defici
at: data aūt ꝓximo pennē fructū ɔferat in celis: ſeu ita q̄
theſaur⁹ boni opis ſi cōmodi terreſtris occaſiōe ɔdatur
facile corrupt⁹ intereat: at ſi celeſti ſolū intentiōe ɔgerat̄:
nō exterius hoīuʒ fauore: quaſi a fure qui de foris rapit
nō int⁹ inani glīa q̄ſi a tinea que interi⁹ ſcindit valet macu
lari. GLO. Vel fures ſunt heretici ⁊ demones qui ad
hoc intēti ſunt ut ſpiritualib⁹ non ſpoliēt: tinea que veſtes
latenter rodit inuidia eſt q̄ ſtudiū bonū lacerat: ⁊ ɔpaſſio
nē vnitatis diſſipat. THE. Porro q: nō oīa furto tol
lunt̄ addit potiorē rōnē, ⁊ nulla ꝓrſus patientē inſtantiā
dicēs: Vbi eni ē the. ve. ibi ⁊ cor ve. erit. q. d. Eſto q̄ nec
tinea demoliat̄: nec fur tollat. hoc ipm̄ qō eſt habere cor
affixū theſauro ſepulto ⁊ diuinū opus. ſ. aīam t̄re imer
gere q̄tū eſt dignū ſupplicio. EVSE. Nam q̄libet hō
naturalr̄ depēdet ab eo erga qō ſtudet: illuc totū animuʒ
applicat: vbi totū cōmodū poſſidere putauit. Vn̄ ſiquis

in rebus pñtis vite h₃ totã mentẽ ⁊ intentionẽ quaꝫ cognoſcit in terrenis verſat. Si vo mentẽ applicuerit ad celeſtia ibi mentẽ habebit ut videat ſolo coꝛpe cũ hoĩbus ꝯuerſari: aĩo vo iam ſit aggreſſus mãſiões celeſtes. BEDA. Hoc aũt nõ ſolũ de pecunia: ſed de cunctis paſſiõibus ſentiendũ eſt. luxurioſi epule ſunt theſauri: laſciui ludicra amatoꝛis libido.

Sint lumbi veſtri precincti: ⁊ lucerne ardentes in manibus veſtris: ⁊ vos ſimiles hominibus expectantibus dominũ ſuũ quando reuertatur a nuptijs: ut cum venerit ⁊ pulſauerit ꝯfeſtim aperiant ei. Beati ſerui illi: quos cum venerit dominus inuenerit vigilantes. Amen dico vobis ꝙ precinget ſe ⁊ faciet illos diſcumbere: ⁊ tranſiens miniſtrabit illis. Et ſi venerit in ſecũda vigilia: ⁊ ſi in tertia vigilia venerit: ⁊ ita inuenerit: beati ſunt ſerui illi. Hoc autem ſcitote: quoniã ſi ſciret paterfamilias qua hoꝛa fur veniret: vigilaret vtiq₃: ⁊ nõ ſineret perfodi domũ ſuam. Et vos eſtote parati: qꝛ qua hoꝛa non putatis: filius hoĩs veniet.

THE. Poſtq̃ ſuũ diſcipulũ modeſtũ ſtatuit dñs: ſpoliãs eũ qualibet vite cura ⁊ eleuatiõe: iam nunc ad miniſtrandũ inducit dicẽs: Sint lumbi veſtri ꝑcincti. i. ſemꝑ ꝓcliues ad exequendũ quedã opa domini noſtri. Et lucerne ardentes. i. nõ ducatis vitã in tenebꝛis: ſed aſſit vobis lux rõnis oñdens vobis agenda ⁊ fugiẽda. Eſt enim hic mundus nox: cincti vo lumbos ſunt qui practicã exequunt. naꝫ talis eſt miniſtrantiũ habit' quib' opoꝛtet adeſſe ⁊ lucernas ardẽtes. i. diſcretiõis donũ: ut valeat dinoſcere practicus nõ ſolũ qd opoꝛteat agere: ſed ⁊ quõ: alioqn in ꝑcipicio ſupbie hoĩes ruunt. Notandũ autẽ ꝙ primo iubet lumbos ꝑcingi: ſecũdo lucernas ardere. nã primo quidẽ eſt opatio. deinde ſpeculatio que eſt illuſtratio mentis. Ideo ſtudeam' exercere virtutes ut duas lucernas habeam' ardẽtes. ſ. conceptũ mentis iugit' in aĩa emicantẽ: quo nos illuſtramur: ⁊ doctrinã qua ceteros illuminam'. MAXI. Uel lucernas accẽſas docet hic p oꝛõnẽ ⁊ ꝯtemplationẽ ⁊ ſpiritalẽ dilectionẽ. CI. Uel ſubcigi ſignificat agilitatẽ ⁊ ꝓmptitudinem ad ſuſtinenda mala intuitu diuini amoꝛiſ. Lucerne ãt accenſio ſignificat ut non patiamur aliquos in tenebꝛis ignoꝛãtie viuere.

GRE. in home. Uel aliter lũbos ꝑcingim' cuꝫ carnis luxuriã p ꝯtinentiã coartam'. viris eni luxuria in lũbis eſt: feminis in vmbilico. a ꝑncipali igit' ſexu lũboꝝ noĩe luxuria deſignat'. Sed qꝛ min' eſt mala nõ agere: niſi etiã quiſq₃ ſtudeat bonis opib' inſudare addit': Et lucerne ardẽtes in manib' veſtris. Lucernas quippe ardẽtes i manib' tenem': cum p bona opa ꝓximis noſtris lucis exempla monſtram'. AUG. de que. euã. Uel docet ⁊ lũbos ꝑcingere ꝓpter ꝯtinentiã ab amoꝛe rerũ ſecularium: ⁊ lucernas ardentes hẽre ut hoc ipm vero fine ⁊ recta intẽtõe fiat. GRE. in ho. Sed ſi vtrũq₃ hoꝝ agit': reſtat ut quiſquis ille eſt totã ſpem ſuã in redemptoꝛis ſui aduentũ ꝯſtituat. vnde ſubdit': Et vos ſimi. homi. expe. do. ſu. qñ reuer. a nuptijs. Ad nuptias qppe dñs abijt: qꝛ aſcendens in celũ: ſupernã ſibi multitudinẽ angeloꝝ nou' hõ copulauit. THE. Quotidie etiã in celis deſponſat ſanctoꝛũ animas: quas ei paulus vel alius ſimilis offert virginẽ caſtã. Redit aũt a nuptijs celebꝛatis in celis: foꝛſan quidem vniuerſalit' in conſummatiõe totius: quando veniet de celo in gloꝛia patris: foꝛſan etiã ſingulis hoꝛis aſtans inopinate ꝑticulari vniuſcuiuſq₃ ꝯſummationi. CI. Conſidera etiã ꝙ a nuptijs quaſi a ſolennitate venit: in q̃ ſemper exiſtit diuinitas: nihil eni põt incoꝛruptibili nature inferre triſticiã. GRE. niſenus. Uel aliter cõſũmatis nuptijs: ⁊ deſponſata ſibi eccleſia: ⁊ admiſſa ea in thalamũ ſecretoꝛũ ꝑſtolabant' angeli reditũ regis ad naturalẽ beatitudinẽ: quibus ſimilem fieri decet noſtram vitam: ut ſicut illi ſine malicia cõuerſantes parati fuerint dominicũ regreſſum recipe: ſic ⁊ nos vigilãtes ad obedientiã ꝓmptos nos faciam' cum aduenerit pulſans. Sequit' enim: Ut cum vene. ⁊ pulſa. ꝯfe. aperi. illi. GRE. in hom. Uenit quippe cum ad iudiciũ ꝓperat: pulſat vo cum iã p egritudinis moleſtiã eſſẽ moꝛtẽ vicinã deſignat: cui ꝯfeſtim aperimus: ſi hunc cũ amoꝛe ſuſcipimus. Aperire eni iudici pulſanti nõ vult: q exire de coꝛpe trepidat: ⁊ eũ quẽ ꝯtempſiſſe ſe meminit: videre iudicẽ foꝛmidat. Qui ãt de ſua ſpe ⁊ opatiõe ſecur' eſt: pulſanti ꝯfeſtim aperit: qꝛ cum tpͤs ꝓpinque moꝛtis agnouerit: de gloꝛia retributionis hilareſcit. vnde ſubdit': Beati ſerui illi: quos cũ venerit do. inue. vigilantes. Uigilat qui ad aſpectũ veri luminis mẽtis oculos apertos tenet: qui ſeruat opando ꝙ credit: qui a ſe toꝛpoꝛiſ ⁊ negligẽtie tenebꝛas repellit. GRE. niſenus. Propter hanc igit' vigiliã obſeruandã ſupra dominus monuit: ut ſint lumbi ꝑcincti: ⁊ lucerne ardẽtes. lumen eni oppoſitũ oculis pellit ſomnolẽtiã oculoꝛũ. Lũbi etiã cingulo ꝑſtricti reddũt coꝛpus inſuſceptibile ſomni: nam q ꝑcinctus eſt caſtitate: ⁊ pura ꝯſcia illuſtrat' perſeuerat in ſomnis. CI. Cum igit' dñs veniens ſuos inſomnes inuenerit ⁊ ꝑcinctos: coꝛ illuminatũ hñtes: tunc eos ꝓmulgabit beatos. Sequit' eni: Amen dico vobis quia ꝑcinget ſe. Ex quo ꝑcipim' ꝙ ſimilia nobis retribuet: dũ ſuccinctis ſe ꝑcinget. ORI. Erit eni ꝑcictus iuſticia circa lumbos ſuos ſm Iſaiam. GRE. Per quã ꝑcingit ſe i. ad retributionẽ ſe ꝑparat. THE. Uel ꝑcinget ſe i. coꝙ nõ totã vbertatẽ bonoꝛũ largit': ſed hanc cohibet ſm certã menſurã. Quis eni deũ capere põt quant' eſt: vñ ſeraphin mihi velari dicunt ꝓpter excellentiã diuini ſplendoꝛis. Sequit': Et faciet illos diſcũbere. i. oĩno requieſcere. Sicut eni diſcumbẽs totũ coꝛpus facit pauſare: ſic in futuro aduentu ſancti totalit' requieſcent. hic eni nõ habuerunt requiẽ coꝛpiſ: illic vo ſimul cũ aĩabus ſpiritalia coꝛpoꝛa incoꝛruptionẽ foꝛtita: plena gaudebunt quiete.

CI. Faciet igit' illos diſcũbere: quaſi feſſos refocillans apponẽs ſpiritales delitias; ⁊ ſtatuẽs dapſilẽ donoꝛum ſuoꝛũ menſam. DIONY. in ep̄la ad tytũ: Diſcubitum eni opinamur quietẽ a multis laboꝛib': ⁊ vitã ſine leſiõe ⁊ ꝯuerſationẽ diuinã in lumine ⁊ regione viuentiuꝫ vniuerſo ſancto affecto adimpletã: ⁊ copioſaꝫ donationem omniũ donoꝝ ſm quã leticia adimplent'. hoc eſt eni ꝙ ieſus facit eos recumbere dans eis ꝑpetuã quietem: ⁊ diſtribuens eis bonoꝛũ multitudinẽ. vnde ſequitur: Et trãſiens mini. illis. THE. Quaſi vicẽ equalẽ eis reddẽs: ut ſicut ipſi miniſtrauerũt ei: ita ⁊ ipſe eis miniſtret. GRE. in home. Tranſiẽs vo dcm̃ eſt cum de iudicio ad regnuꝫ redit: vel dñs nobis poſt iudiciũ tranſit: qui ab humanitatis foꝛma in diuinitatis ſue cõtemplationẽ nos eleuat.

CI. Nouit aũt dñs lubꝛicũ fragilitatis humane ad peccandũ. ſed qm̃ bon' eſt deſpare nõ ſinit: ſed magis miſeret ⁊ dat nobis pniam in ſalutis antidotũ. ⁊ ideo ſubdit: Et ſi venerit in ſecũ. vigi. ⁊ ſi. in ter. vig. vene. ⁊ ita inue. beati ſunt ſerui illi. Diuidũt eniꝫ excubantes in menijs ciuitatũ ⁊ hoſtiũ ſeruãtes aggreſſus: noctẽ in tres aut quattuoꝛ vigilias. GRE. in home. Prima ergo vigilia primeuũ tempus eſt vite noſtre. i. pueritia: ſecũda adoleſcentia vel iuuentus. tertia aũt ſenect' accipit'. Qui ergo vigilare in ꝑma vigilia noluit: cuſtodiat in ſecũdã. Et qui in ſecũda noluit: tertie vigilie remedia nõ amittat: ut qui cõuerti in pueritia neglexit ſaltem in tẽpe iuuentutis vel in ſenectute reſipiſcat. CIR. De prima tñ vigilia mentionẽ nõ facit: qꝛ pueritia nõ punit' a deo ſed veniã meret'. Secunda vo ⁊ tertia etas d₃ obedientiã deo: ⁊ vitaꝫ honeſtam ducere ad voluntatẽ ipſius. GRECUS. Uel ad ꝑmã vigiliã ꝑtinẽt diligentius viuẽtes quaſi primũ gradũ ſoꝛtiti. ad ſecundã vo medie ꝯuerſatiõis menſurã tenentes ad tertiã vo qui ſunt infra hos: ⁊ idẽ de quarta putãduꝫ eſt: ⁊ ſi ꝯtingat de qnta. Diuerſe eni ſunt ꝯuerſationũ menſure: ⁊ bonus remunerator metit' vnicuiq₃ qđ dignuꝫ eſt.

THE. Uel qꝛ vigilie ſunt hoꝛe noctis ꝓuocãtes ſopoꝛem hoĩbus: intelligas etiã in vita nr̃a eſſe quaſdã hoꝛas que faciũt nos beatos ſi inſomnes repti fuerim'. Rapuit tibi aliquis facultates: defuncti ſunt tibi filij: accuſat' es ſed ſi in his tpibus nõ feceris ꝯtra dei mandata quicquã vigilantẽ te inueniet in ſecũda ⁊ tertia vigilia. i. in tpe malo ꝑnicioſum ſomnũ animab' lentis inferentẽ. GRE. in home. Ad excutiendã vo noſtre mentis deſidiaꝫ etiam exterioꝛa damna p ſimilitudinẽ ad mediũ deducunt'. naꝫ ſubdit': Hoc aũt ſcito: qm̃ ſi ſci. paterfa. qua hoꝛa fur ve. vigi. vti. ⁊ nõ ſine. ꝑfo. domũ ſuam. THE. Quidã hũc furẽ intelligũt eſſe diabolũ: domũ animã: patrẽfamilias hominẽ: nõ tñ vĩ hec acceptio cõſonare ſequentibus. aduentus eni dñi compar at' hic furi tanq̃ ex inopinato ꝓueniens ſm illud ap̄li: Dies domini ſicut fur: ita in nocte veniet. vnde ⁊ hic ſubdit': Et vos eſto. para. quia q̃ ho. ñ pu. fi. ho. veniet. GRE. in home. Uel aliter: Neſciente patrefamilias fur domũ ꝑfodit: quia dum a ſui cuſtodia ſpũs doꝛmit: improuiſa moꝛs veniens carnis nr̃e habitaculũ irrumpit: furi aũt reſiſteret ſi vigilaret: quia aduẽtus iudicis qui occulte aĩam capit: ꝑcauens ei penitẽdo occurreret: ne impenitens periret. Hoꝛam vo vltimã dominus iccirco nobis voluit eſſe incognitã: ut dum illam ꝓuidere nõ poſſum': ad illã ſine intmiſſiõe ꝑparemur.

Ait aũt ei petrus: Domine ad nos dicis hãc parabolã. an ⁊ ad omnes? Dixit autem dominus Quiſputas eſt fidelis diſpenſatoꝛ ⁊ prudens quẽ conſtituit dominus ſuper familiã ſuam ut det illi in tempoꝛe tritici menſuram? Beatus ille ſeruus quem cum venerit domin': inuenerit ita facienteꝫ Uere dico vobis. quoniã ſuper omnia que poſſidet: conſtituet illum? Qđ ſi dixerit ſeruus ille i coꝛde ſuo. moꝛam facit domin' meus venire ⁊ ceperit percutere pueros ⁊ ancillas. ⁊ edere ⁊ bibere ⁊ inebꝛiari ⁊ veniet domin' ſerui illius i die qua nõ ſperat. ⁊ hoꝛa qua neſcit. ⁊ diuidet eum. parteq₃ eius cum infidelibus ponet.

THE. Petrus cui iam cõmiſſa eccl̃ia fuerat quaſi omniũ curã gerẽs: inquirit vtrũ ad oẽs dñs parabolaꝫ ꝓtuliſſet. vnde di': Ait autem ei petrus: Dñe ad nos dicis parabolã hanc: an ad oẽs? BED. Duo dominus in ꝑmiſſa parabola mouerat: ⁊ ſe videlicet ſubito venturũ: ⁊ illũ eos paratos expectare debere: Sed de quo hoꝛũ: an de vtroq₃ petrus interrogauerit: quoſue ſibi ſocijſq₃ ſuis cõparauerit cum ait: Ad nos dicis: an ad omnes? Nõ facile p₃. Et quidẽ in eo ꝙ ait: Nos: ⁊ Omnes. non alios q̃ apoſtolos apoſtoloꝛũq₃ ſimiles ⁊ ceteros fideles vĩ xp̄ianos: ⁊ infideles: vel eos qui viritim. i. ſigillatim moꝛientes: ſui iudicis aduentũ nolentes volenteſq₃ ſuſcipiunt: ⁊ eos qui in vniuerſali iudicio viui ſunt in carne reperiẽdi ſignificare putandus eſt. Mirũ eſt aũt ſi petrus dubitauit: vel omnib' ſobꝛie ⁊ pie ⁊ iuſte viuendũ expectantib' beatam ſpem: vel inopinatũ ſinguloꝛũ ⁊ omniũ futurum eſſe iudiciũ. vnde reſtat intelligi hiſ. ſ. duob' iam bene cognitis ea que neſcire poterat queſiſſe: videl₃ ſi ſublimia illa vite celeſtis inſtituta: quib' poſſeſſa vendere ſacculos qui nõ veteraſcerẽt facere: lumbis ꝑcinctis: lucerniſq₃ ardentib' vigilare ꝑceperat: ad ap̄los ſolum ſimileſq₃ eoꝝ aut ad omnes qui ſaluãdi ſunt ꝑtineãt. CIR. Ualidaꝫ aũt mentẽ habentib' ꝯueniunt ardua: ⁊ excellẽtia mãdatoꝛũ ſanctoꝛũ. his vo qui nõdum ad hanc virtutem attigerunt: ꝯueniunt ea a quib' omnis facultas excluditur. vnde dñs exemplo manifeſtiſſimo vtitur: oſtendẽs mandatũ ꝑmiſſum ꝯuenire his qui admiſſi ſunt in gradus diſcipuloꝛũ. Sequit' eni: Dixit aũt dominus: Quiſputas ẽ fidelis diſpenſatoꝛ? AM. Uel aliter: Supioꝛis quideꝫ in omnes ꝑcepti foꝛma eſt generalis: verũ ſeries ſequentis exempli diſpenſatoꝛib': hoc eſt ſacerdotibus videtur eſſe ꝓpoſita. vnde ſequitur: Dixit autem dñs: Quiſputas eſt fidelis diſpẽſatoꝛ ⁊ prudens quẽ conſtituit dominus ſuper familiã ſuã: ut det illi in tempoꝛe tritici menſurã. THE q. d. Predicta parabola cõiter omnes fideles attingit. ſed quid vobis apoſtolis ⁊ doctoꝛib' cõueniat audiatis. Quero enim quis diſpẽſatoꝛ inueniat' in ſe habens fidelitatẽ ⁊ prudentiã. ſicut enim in diſpẽſatoꝛib' facultatũ: ſiue aliquis incautus ſit fidelis dño exiſtens: ſiue etiã prudẽs ſit ⁊ infidelis: diſperiũt res domini: ſic ⁊ in reb' diuinis opus eſt fidelitate ⁊ prudẽtia. noui enim multos deũ colentes ⁊ fideles: quia vo non poterãt prudenter eccleſiſtica tractare negocia: nõ ſolũ poſſeſſiones ſed etiam animas deſtruebat: vtentes in peccatoꝛes indiſcreta virtute: per imoderata penitentie mandata: vĩ impoꝛtunã manſuetudinẽ. CHRY. Querit aũt hic dñs non quaſi fidelem ⁊ prudentẽ diſpenſatoꝛẽ ignoꝛans: ſed volens innuere raritatẽ rei: ⁊ huiuſmodi ꝑſulatus magnitudinem. THB. Quiſquis ergo fidelis fuerit inuentus ⁊ prudens: ꝑſideat familie domini: ut ſingulis tempoꝛib' det tritici menſuram vel ſermonẽ doctrine quo paſcũtur anime: vel operũ exemplũ quo vita infoꝛmetur. AUG. de que. euã. Menſurã aũt dicit ꝓpter modũ capacitatis quoꝛũcunq₃ audientiũ. ISIDO. Additũ eſt etiã in tempoꝛe ꝙ beneficiũ nõ ſuo tpe datũ reddit' caſſum: ⁊ nomẽ beneficij perdit. Idem eſt panis eſurienti quidẽ appetibilis: ſaciato aũt nõ multũ. De hui' aũt ſerui diſpenſatoꝛis ꝑmio ſubdit dicens: Beatus ille ſeruus: quẽ cum venerit dominus: inuenerit ſic faciẽtẽ. BASI. Nõ dicit agẽtem a caſu: ſed ſic facientẽ. nõ eni vincere ſoluꝫ conuenit: ſed etiã certare legitime. hoc aũt eſt ſic ſingula exequi: ſicut recipimus in mandatis. CIR. Sic ergo fidelis ſeru' ⁊ prudẽs: oppoꝛtuno tpe diſtribuens prudenter cibaria famulis: hoc eſt ſpiritales eſcaſ beat' erit: iuxta dcm̃ ſaluatoꝛis: in hoc. ſ. ꝙ obtinebit adhuc maioꝛa: ⁊ merebit' premia familiarib' debita. vnde ſequitur: Uere dico vobis quia ſuper omnia que poſſidet conſtituet illum. BED. Quanta eni inter bonos auditoꝛes ⁊ bonos doctoꝛes eſt meritoꝛũ diſtantia: tanta eſt etiã ꝑmioꝛũ. hos eniꝫ adueniens cum vigilãtes inuenerit faciet diſcumbere: illos aũt cum fideliter prudenterq₃ diſpẽſantes inuenerit: ſuper omnia que poſſidet conſtituet. i. ſuper omnia celeſtis regni gaudia: nõ vtiq₃ ut hoꝛũ ſoli dominiũ teneant: ſed ut eoꝛũ abundantius ceteris ſanctiſ eterna poſſeſſiõe fruantur. THE. Uel ſuper omnia bona ſua conſtituet eum: nõ ſolum ſuper ſuã familiã: ſed ut tam terrena q̃ celeſtia ei obediant: qualis fuit ieſus naue ⁊ helias: alter ſoli: alt' nubib' mandans: ⁊ omnes ſancti quaſi dei amici rebus dei vtunt'. Quicunq₃ etiam vitam virtuoſe ꝑagit: ⁊ ſeruos ſuos. i. iram ⁊ concupiſcentiã recte diſpoſuit: exhibens tempoꝛibus ſingulis menſurã frumenti: ire quideꝫ ut afficiat in habẽtes odio deum. ꝯcupiſcentie vo ut neceſſario vtatur carnis ꝓuiſione: oꝛdinãs eam in deũ. Talis inquã conſtituet' ſup omnia que poſſidet dominus: dignus omnia per ſpeculatiuũ intellcm̃ intueri. CHRY. Dominus aũt nõ ſolum ex honoꝛe bonis reſeruato: ſed ex minis pene in malos coꝛrigit auditoꝛẽ. vnde ſequitur Quod ſi dixerit ſeruus ille in coꝛde ſuo: moꝛã facit dñs meus venire. BED. Nota inter vitia ſerui mali aſcriptum: ꝙ tardum domini ſui reditum putauerit. Non autem inter boni virtutes annumeratũ: ꝙ hunc citũ ſperauerit: ſ₃ tñ fideliter miniſtrauerit. Nil ergo melius eſt: q̃ ut patienter ſuſtineam' ignoꝛare quod ſciri nõ poteſt: ſed tñ laboꝛemus ut idonei inueniamur. THE. Ex eo ãt

ꝙ nõ conſideraſ hoꝛa finis multa peccata eueniunt: naꝫ ſi cogitarem⁹ ꝺ ſim venire: ⁊ preſto eſſe terminū vite noſtre: minus vtiqꝫ peccarem⁹. vnde ſequit: Et ceperit percutere pueros: ⁊ ancillas: ⁊ edere: ⁊ bibere: ⁊ inebriari. BED. In hoc ſeruo cunctoꝝ pſulū maloꝝ narratur damnatio: qui neglecto domini timoꝛe: nõ modo ipſi luxurie vacant: ſed etiam ſubditos iniurijs ſtimulant: ꝙuis ⁊ typice poſſit intelligi pueros ⁊ ancillas percutere: coꝛda infirmoꝝ prauo exemplo vitiare. Edere aūt: bibere: ⁊ inebriari facinoꝛibus ⁊ ſeculi illecebꝛis que hominē dementant occupari: de eius aūt pena ſubdit: Ueniet dominus ſerui illius die qua non ſperat. ſ. iudicij vel moꝛtis. Et diuidet eum. BAS. Non quidem diuidet coꝛpus ut hoc quidem exponat toꝛmentis: illud vero dimittatur. nam fabuloſum eſt hoc neqꝫ iuſti iudicij cum deliquerit totuꝫ dimidiū pati penam. nec anima ſecaſ tota criminoſaꝫ cõſcientiam poſſidenſ. ⁊ cum coꝛpoꝛe mala cooperans: ſꝫ diuiſio eius eſt perpetua alienatio aīe a ſpū. Nunc enim ⁊ ſi non ſit gratia ſpūs indignis: videſ tamen vtcunqꝫ adeſſe conuerſionē eoꝝ expectans ad ſalutem: tunc vͦo totaliter amputabit ab anima. Spūs ergo ſanctus ⁊ bꝛauiuꝫ eſt inuitoꝝ: ⁊ pꝛima condemnatio peccatoꝝ: qm̄ eū indigni amittent. BED. Uel diuidet eum a fideliuꝫ cõſoꝛtio ſegregando: ⁊ eis qui nunꝙ ad fidem pertinuerant ſociando. vnde ſequit: Partemqꝫ eius cum infidelib⁹ ponet. quia qui ſuoꝝ ⁊ domeſticoꝝ curam nõ habet: fidē negauit: ⁊ eſt infideli deterioꝛ ut ait apl's. THE. Recte etiam infidelis diſpenſatoꝛ cū infidelibus partē accipiet quia vera caruit fide.

Ille aūt ſeruus qui cognouit voluntateꝫ domini ſui: ⁊ non ſe pꝛeparauit: ⁊ nõ fecit ſcd'm volūtatem eius plagis vapulabit multis: qui auteꝫ nõ cognouit ⁊ fecit digna plagis vapulabit paucis. Omni autem cui multum datum eſt: multuꝫ queretur ab eo: ⁊ cui commendauerunt multuꝫ: plus petent ab eo.

THE. Hic nobis dñs maius aliquid ⁊ terribilius oñdit. nõ enim ſolū diſpenſatoꝛ infidelis accepta ꝓbabitur gratia ut nihil eum iuuet ad vitandū ſupplicia: ſed magis fiet ei damnatiõis cauſa dignitatis imenſitas. vnde dicit: Ille aūt ſeruus qui cognouit voluntatē domini ſui: ⁊ nõ fecit ſm voluntatē ei⁹ plagis vapulabit multis. CHRY. Nõ enim ſi'r in oībus omnia iudicant: ſꝫ maioꝛ cognitio fit maioꝛis pene materia. vnde ſacerdos eadem peccās cum populo: multa grauioꝛa patiet. CIR. Homo eniꝫ perſpicax qui turpioꝛib⁹ ſuam voluntatem inclinauit: inexcuſabile pctm̄ cõmiſit: quaſi ꝓpter maliciam recedenſ a domini voluntate: ſed homo ruſtican⁹ rõnabilius implozabit veniam vindicantis. vnde ſubditur: Qui au. nõ co. ⁊ fe. dig. pla. vapu. paucis. THE. Hic obijciūt aliq̄ merito puniſ qui ſciens voluntatē domini nõ ꝓſequitur Sed cur punitur ignoꝛans: quia cum ipſe ſcire potuiſſꝫ noluit: ſed pigritans ipſe fuit ignoꝛātie ſue cā. BASI. Sed dices: ſi hic quidē multa ſuſtinet verbera: hic auteꝫ pauca: qualiter dicunt quidā ꝙ nõ imponit finem ſupplicijs: Sed ſciendū eſt ꝙ hoc qd' hic dr̄: non numerū penarum: ſed differentiā indicat. poteſt enim aliquis eē dign⁹ inextinguibili flāma: vel remiſſioꝛi vel intenſioꝛi: ⁊ indeficiente verme: vel mitius toꝛquente vel foꝛtius. THE. Oſtendit autem ꝯſequenſ quare doctoꝛibus ⁊ ſcientibus intenſioꝛ pena debeatur cum dr̄: Omni au. cui mul. da. ē mul. que. ab eo: ⁊ cui cõmen. mul. plus pe. ab eo. Daſ quidem doctoꝛib⁹ grā faciendi miracula: ſed cõmendaſ eis ſermonis ⁊ doctrine gratia: ſed in dato quidem nõ dicit aliquid plus petendū: ſed in cõmēdato ſiue depoſito: nā gratia verbi incremento eget: ⁊ a doctoꝛe requirit amplius. nõ enim decet eum toꝛpere: ſed augere verbi talentū.

BED. Uel aliter: Multū ſepe datur etiam quibuſdaꝫ pꝛiuatis quibus etiam cognitio dñice voluntatis ⁊ exequendi que cognoſcunt facultas impendit. Multum aūt commēdat illi: cui cum ſua ſalute dominici quoqꝫ gregis paſcendi cura cõmittitur: maioꝛi ergo gratia donatos ſi deliquerint: maioꝛ vindicta ſequeſ. Mitiſſima auteꝫ omniū pena erit eoꝝ qui pꝛeter pctm̄ quod oꝛiginalit traxerunt nullū inſuper addiderūt: ⁊ in ceteris qui addiderūt tanto q̄libet ibi tolerabilioꝛē habebit damnationē: ꝙto hic minoꝛem habuit iniquitatem.

Ignem veni mittere in terraꝫ: ⁊ quid volo niſi ut accendatur. Baptiſmo autem habeo baptiꝫari: ⁊ quomodo coartoꝛ vſqꝫ dum perficiatur. Putatis quia pacem veni mittere in terraꝫ: Nõ dico vobis: ſed ſeparationē. Erunt enim ex hoc quinqꝫ in domo vna diuiſi: tres in duos: ⁊ duo in tres diuidentur: pater in filium: ⁊ filius in patrem ſuum: mater in filiā: ⁊ filia in matrē: ſocrus in nurum ſuam ⁊ nurus in ſocrum ſuam.

AM. Diſpēſatoꝛib⁹. i. ſacerdotib⁹ pꝛemiſſa videntur eſſe pꝛepoſita: ꝙ ſciant ſibi graue in futuram penam eſſe ſubeundā: ſi familiam domini gubernare neglexerint. ſꝫ quia exiguus eſt ꝓfectus metu ſupplicij ab erroꝛe reuocari: ideo dominus ad querendā cupiditatē diuinitatis inflammat dicens: Igneꝫ ve. mitte. in terram. Non vtiqꝫ illum ꝯſumptoꝛē bonoꝝ: ſed bone voluntatis auctoꝛeꝫ qui aurea dominice domus vaſa melioꝛat: fenū vͦo cõſumit ⁊ ſtipulam. CI. Mos eſt aūt ſacre ſcripture ignē quādoqꝫ dicere ſacros ⁊ diuinos ſermones. Sicut enim qui auꝝ ⁊ argentū purgare nouerūt: per ignem ꝯſumūt eoꝝ ſoꝛdiciem: ſic ſaluatoꝛ ꝑ euangelica documēta in vͦtute ſpūs abſtergit intellcm̄ eoꝝ qui credunt in eum. Hic eſt igitur ignis ſalubꝛis ⁊ vtilis: quo habitatoꝛes terre frigidi quodāmodo ⁊ extincti ꝓpter pctm̄ incaleſcunt ad pietatē vitam. CHRY. Terram enim ad pꝛeſens vocat: non eā quā pedibus terim⁹ ſed plaſmatā manibus eius. ſ. hominē: cui domin⁹ ignē ingerit ad conſumptionē peccatorū ⁊ innouationē animaruꝫ. TYTUS. Eſt aūt intelligendū eum de celo veniſſe: non eniꝫ ſi de terra veniſſet in terram diceret: Igneꝫ veni mittere in terram. CIR. Huius aūt ignis dominus accelerabat incendiū. vnde ſequitur: Et quid volo: niſi ut accendatur: Credebant eni iam quidā ex iſrael: quoꝝ exoꝛdiuꝫ fuerant venerandi diſcipuli. ſed ignis ſemel in iudea accenſus totū oꝛbem occupare debebat: conſummata tamen paſſionis eius diſpēſatione. vnde ſequitur: Baptiſma autē habeo baptiꝫari. Nam ante venerabilē cruceꝫ: ⁊ eius reſurrectionē a moꝛtuis: in ſola iudea fiebat mentio ꝑdicationis ⁊ miraculorū ipſius. poſtꝙ aūt pꝛincipem vite inſanientes occiderūt tunc apoſtolis pꝛecepit dicens: Euntes docete oēs gentes. GRE. ſuper ezechielē. Uel aliter: ignis in terrā mittitur: cū per ardoꝛē ſancti ſpūs afflata: terrena menſ a carnalibus ſuis deſiderijs crematur: ſuccenſa autem ſpiritali amoꝛe malum quod fecit plangit: ⁊ ſic terra ardet: quādo accuſante ſe conſcientia coꝛ peccatoꝛis in doloꝛe penitentie crematur. BED. Addit autem: Baptiſmo habeo baptiꝫari. i. ſanguinis pꝛoprij tinctione pꝛius habeo perfundi: ⁊ ſic coꝛda credentiū igne inflāmari. AM. Tanta autem eſt domini dignatio: ut infundende nobis deuotionis ⁊ cõſummande perfectionis in nobis: ⁊ maturande pꝛo nobis paſſionis ſtudium ſibi ineſſe teſtetur. vnde ſequitur: Et quō coartoꝛ vſqꝫ dum ꝑficiatur. Quidam codices habent: Et coagoꝛ. i. contriſtoꝛ. Cum enim in ſe nihil habet quod doleret: noſtris tamen angebatur erumnis: ⁊ tempoꝛe moꝛtis meſticiā pꝛetendebat: quam nõ ex metu moꝛtis ſue ſed ex moꝛa noſtre redēptionis aſſumpſerat. Qui eni vſqꝫ ad perfectionē angiſ de ꝑfectiõe ſecur⁹ eſt

ſecurus eſt: qꝛ eū ꝯdicio coꝛpōis affectus non foꝛmidoꝛis offendit: nam qui coꝛpus ſuſcepit: oīa debuit ſubire que coꝛpis ſunt: ut eſuriret: ſitiret: angeret: ⁊ ꝯtriſtaretur. diuinitas aūt ꝑ hos affectus neſcit cõmutari. Simul etiam oſtendit: ꝙ in certamine paſſiõis moꝛs coꝛpis: abſolutio anxietudinis: nõ coaceruatiua ſit doloꝛis. BEDA. Quō aūt poſt baptiſma ſue paſſiõis poſt ignis ſpiritalis aduentū terra ſit arſura declarat ſubdens: Putatis quia pacē veni dare in terram: nõ dico vobis: ſꝫ ſeparationē. CIR. Quid dicis domine: Non veniſti pacē daturus: qui fact⁹ es nobis pax: pacificans per crucē celeſtia ⁊ terreſtria: qui dixiſti: Pacem meā do vobis. Sed manifeſtū eſt ꝙ vtilis quidem eſt pax: quādoqꝫ autē damnoſa: ⁊ ſeparans ab amoꝛe diuino: per quā. ſ. ꝯſentiunt his qui a deo diſſident: ⁊ ob hoc federa terrena docuit vitare fideles. vnde ſequit: Erunt enim quinqꝫ ex hoc in domo vna diuiſi: tres in duos: ⁊ duo in tres diuidenſ: pater in filiū. AM. Cum ſex ꝑſonarū videaſ facta ſubiectio patris ⁊ filij: matris ⁊ filie: ſocrus ⁊ nurus: quinqꝫ tn̄ ſūt: qꝛ eadem mater que ſocrus accipi põt: que eni eſt mater filij: ſocrus eius vxoꝛis eſt. CHRY. Per hoc aūt futuꝝ euentū ꝓtulit. Cõtingebat enim in eadē domo aliqueꝫ eē fidelē: cuius pater vellet eum ad infidelitatē ꝓtrahere: ſꝫ intantū ꝓualuit virtus doctrine chꝛiſti: ut filij patres dimitterent: matreſqꝫ filie: ⁊ liberos parentes. Libuit enim fideles chꝛiſti non ſolum contemnere ꝓpꝛia: ſed ⁊ cūcta ſimul pati: dūmodo cultu fidei nõ careant. Si autem purus homo eſſet: vnde ſuppeteret ei hoc poſſe meditari: ꝙ a patribus plus amaret ꝙ filij: ⁊ a filijs pluſꝙ patres: et a viris pluſꝙ ꝯiuges: ⁊ hoc non in vna domo aut centū ſed vbiqꝫ terrarū. ⁊ nõ ſolum hoc ꝑdixit: ſed etiam opere cõſummauit. AM. Myſtica aūt interꝑtatiõe dom⁹ vna: homo vnus eſt. duos aūt legimus frequenter: aīam ⁊ coꝛpus. ꝙ ſi duobus ꝯuenerit: efficit vtraqꝫ vnū. aliud eſt qd' ſeruit: aliud cui ſubijcit. Tres aūt anime affectiões ſunt: vna rõnabil': alia concupiſcibilis: tertia impetibilis Duo ergo in tres: ⁊ tres in duo diuiduntur. Etenim per aduentū chꝛiſti homo qui erat irrõnabilis: rõnabilis fact⁹ eſt. Eramus carnales terreni: miſit deus ſpm̄ ſuum in coꝛda noſtra: facti ſumus filij ſpūales. Poſſumus etiaꝫ dicere ꝙ in hac domo ſunt alij quinqꝫ. i. odoꝛ: tactus: guſtus viſus: ⁊ auditus. Si ergo ſm ea que audim⁹ aut legimus ſenſu viſus atqꝫ audit⁹ excludamus ſuperfluas voluptates coꝛpoꝛis: que guſtu tactuqꝫ ⁊ odoꝛe percipiunſ: duo in tres diuidim⁹: eo ꝙ mentis habitus vitioꝝ non capiatur illecebꝛis: aut ſi quinqꝫ ſenſus acceperim⁹ coꝛpoꝛales: vitia iam coꝛpoꝛis ⁊ peccata ſe ſeparant. Poſſunt ēt caro videri atqꝫ anima ab odoꝛe tactu guſtuqꝫ luxurieſceparata: foꝛtioꝛ enim rõnis ſexus velut virilis fertur affectus: hec mollioꝛeꝫ ſtudet tenere rõnem. Ex his itaqꝫ diuerſarū cupiditatū motus inoleuit. ſed vbi in ſe anima rediit degeneres abiurat heredes. Caro quippe cupiditatibus ſuis quas ſibi ipſa generauit: tanꝙ ſentib⁹ mūdi doluit eſſe ꝯfixā. Sed velut coꝛpoꝛis quedā atqꝫ aīe nurus voluptas motui praue cupiditatis inubit. Ergo quādiu manſit in vna domo ꝯſpirantibus vitijs indiuidua ꝯſenſio nulla videbat eſſe diuiſio. vbi vͦo chꝛiſtus ignem quo delicta coꝛdis exureret: vel gladiū quo ſecreta penetrantur miſit in terras: tunc caro atqꝫ aīa regenerationis innouata myſterijs: copulam poſteritatis eliminat: ut diuidātur parētes in filios: dum intemperās motus intemperātiā abdicat: ⁊ aīa declinat in ꝯſoꝛtiū culpe. Filij quoqꝫ in parentes diuiduntur: dum renouati hoīes vitia vetuſta declinant: voluptaſqꝫ adoleſcentioꝛ ſerioſe domus refugit diſciplinā. BED. Uel aliter: Per tres ſignificanſ qui fidem trinitatis habent: ꝑ duo infideles qui a fidei vnitate diſſentiūt. Pater aūt diabolus eſt: cuius filij imitando eram⁹: ſed poſtꝙ venit ignis ille celeſtis: nos ab inuiceꝫ ſeparauit ⁊ oſtendit alterū patrē qui eſt in celis. Mater ſynagoga: filia eſt eccleſia ꝑmitiua: que ⁊ eam de qua gen⁹ ducit ſynagogam fidei perſecutricem ſuſtinuit: ⁊ ipſa eidem ſynagoge fidei veritate ꝯtradixit. ſocrus ſynagoga: nurus eccleſia de gentibus: quia ſponſus eccleſie chꝛiſt⁹ filius eſt ſynagoge ſm carnē. Synagoga ergo in nurū ⁊ in filiā eſt diuiſa: que credētes de vtroqꝫ ꝑplo ꝑſequit: ſed ⁊ ille in ſocrū ⁊ in matrem ſunt diuiſe: quia volunt carnalē circumciſionem ſuſcipere.

Dicebat aūt ad turbas: Cum videritis nubē oꝛientem ab occaſu ſtatim dicitis nymbus venit ⁊ ita fit. ⁊ cum auſtrum flantem dicitis: quia eſtus erit: ⁊ ita fit. Hypocrite faciem celi ⁊ terre noſtis pꝛobare. hoc autem tempus quomodo non pꝛobatis: Quid autem ⁊ a vobiſipſis non iudicatis quod iuſtuꝫ eſt.

THE. Cum de ꝑdicatiõe diſceptaſſet: ⁊ eam noīaſſet gladiū: poterant audientes turbari neſcientes quid diceret. ⁊ ideo dñs ſubdit: ꝙ ſicut aereas diſpoſitiões ꝑ quedam ſigna cognoſcūt ſic deberent eius aduentuꝫ cognoſcere. ⁊ hoc eſt quod dicit: Cum videritis nubem oꝛientem ab occaſu: ſtatim dicitis: Nymbus venit: ⁊ ita fit. ⁊ cū auſtrū flantē dicitis: quia eſtus erit: ⁊ ita fit quaſi. d. Uerba mea ⁊ opa mea me indicant ꝯtrariuꝫ vobis. poteſtis igiſ cõiectare qꝛ nõ veni pacem dare ſed imbꝛem ⁊ turbinem. Ego enim ſum nubes ⁊ venio ab occaſu. i. ab humana natura pꝛidem multa induta peccatoꝝ caligine. Ueni etiam ponere ignē. i. eſtum incitare. Sum enim auſter ventus calidus ⁊ oppoſitus boꝛeali frigiditati. BED. Uel qui ex elementoꝝ imutatiõe ſtatum aurarū quia voluerunt: facilime ꝑnoſcere potuerunt. Poſſent etiā ſi vellent tempus aduentus domini ex dictis intelligere ꝓphetarū. CIR. Pꝛophete eni multiphariē ꝑnūciauerūt chꝛiſti myſteriuꝫ. Dicebat ergo ſi pꝛudentes eſſent ad futura pꝛoſpectum intendere: nec ignoꝛare futuras tempeſtates poſt vitā pñtē valerent. erit eni ventus ⁊ pluuia: ⁊ ſupplicium futurū per ignem: ⁊ hoc ſignificat cum dr̄: Nymb⁹ venit. debebat etiā ſalutis tp̄s nõ ignoꝛare: ſcꝫ aduentuꝫ ſaluatoꝛis: per quē ꝑfecta pietas intrauit mundū. Et hoc ſignificat cum dicitur: Dicitis quia eſtus erit. vnde in eorum repꝛehenſionē ſubdit: Hypocrite: faciē celi ⁊ terre noſtis ꝓbare. hoc aūt tp̄s quō nõ ꝓbatis: BASI. Eſt aūt notandū ꝙ neceſſarie ſunt humane vite ſiderū cõiecture dummō q̄s vltra menſurā nõ ꝑquirat eoꝝ indicia. Eſt. n. nõnulla de pluuijs futuris ꝑcipere. plura quoqꝫ de eſtibus ⁊ impetu ventoꝝ vel ꝑticularib⁹ vel vniuerſalib⁹ vel violentis vel leuib⁹. Quāta vͦo cõmoditas ex eoꝝ cõiectura vite ꝑſteſ quis neſcit: Intereſt eni naute ꝓnoſticari ꝓcellarū ꝑicula: viatoꝛi mutationē aeris: colono fructuū copiā. BED. Sed ne aliqui de turba ſe ꝓpheticе lectionis ignaros tempoꝝ curſus ꝓbare nõ poſſe cauſarētur vigilanter adiungit. Quid aūt ⁊ a vobis ipſis non iudicatis qd' iuſtum eſt. Oſtendēs eos ⁊ ſi lr̄as neſciant: naturali tn̄ ingenio poſſe dinoſcere eum qui opera fecit q̄ nullus alius feciſſet ſupꝛa hominē ⁊ deum eſſe. vnde p⁹ huius ſeculi iniuſticias: iuſtū creatoꝛis iudiciū eſſe venturū. ORI. Niſi autē eſſet nobis natura inſitum id quod iuſtum eſt iudicare: nunquā ſaluatoꝛ hoc diceret.

Cum autem vadis cuꝫ aduerſario tuo ad pꝛincipem in via da operam liberari ab illo ne foꝛte trahat te apud iudicem. ⁊ iudex tradat te exactoꝛi. ⁊ exactoꝛ mittat te in carcereꝫ. Dico tibi nõ exies inde donec etiaꝫ nouiſſimū minutū reddas

THE. Poſtꝙ oñdit dñs laudabilē diſcoꝛdiam: ex hic docet laudabilē pacem cum dicit: Cum aūt va. cū aduerſario ad pꝛin. in via da ope. li. ab illo. q. d. cum trahit te aduerſarius ad iudiciū da operam. i. oībus modis excogi

tes ut abſoluaris ab illo. Uel da operā .i. ſi nihil habeas: mutuū accipe: ut abſoluaris ab illo: ne te corā iudice cōueniat. vnde ſequit̃: Ne forte trahat te apud iudicē: ⁊ iudex tradat te exactori: ⁊ exactor mittat te in carcerē.

CIR. In quo anguſtias patieris donec etiam nouiſſimū aſſem exigent. Et hoc eſt qđ ſubdit: Dico tibi: non exibis inde donec ē nouiſſimū minutū reddas. CHRY. Uidet̃ mihi de pñtib⁹ iudicib⁹ dicere: ⁊ de itinere ad pñs iudiciū ⁊ de carcere huius mūdi. ꝑ hec eñi que apparēt ⁊ in ꝓmptu ſunt irrōnabiles hoies ſe corrigere ꝯſueuerūt frequenter eñi nō ſolum ex futuris bonis vel malis commonet: ſed etiā ex pñtib⁹ ꝓpter groſſiores auditores.

AM. Uel aduerſarius noſter diabolus eſt qui ſerit illecebras delictoꝝ: ut habeat in ſupplicio ꝑticipes: quos habuit in errore ꝯſortes. Aduerſari⁹ etiaꝫ nobis eſt ois viciorū vſus. Denicꝫ aduerſaria eſt nobis mala ꝯſcia: q̄ nos ⁊ hic afficit: ⁊ in futurū accuſabit ⁊ ꝓdet. Dem⁹ igit operā ut dū in hoc ſum⁹ vite curriculo ꝯſtituti: tāq̄ a malo aduerſario: ita ab improbo liberemur actu: ne dū imus cum aduerſario ad magiſtratū in via noſtrū ꝯdēnet errorem. Quis aūt eſt magiſtratus: niſi penes quē ois ptās ē Hic aūt magiſtratus tradit reū iudici: ei .ſ. cui viuoꝝ ⁊ mortuorū tribuit ptātē .ſ. ieſu chriſto per queꝫ occulta redarguunt̃: ⁊ improbi operis pena mandat̃. Ipſe exactori tradit: ⁊ in carcerē mittit. dicit enim: Tollite ⁊ mittite illū in tenebras exteriores: ⁊ exactores ſuos monſtrat eē angelos: de quib⁹ dicit̃: exibunt angeli ⁊ ſeparabūt malos de medio iuſtorū: ⁊ mittent eos in caminū ignis. Sed ſubditur: Dico tibi: nō exies donec etiam nouiſſimū minutum reddas. Sicenim qui pecuniam ſoluūt non prius euacuant fenoris nomen q̄ totius ſortis vſcꝫ ad minimuꝫ quocunqꝫ ſolutiōis genere quātitas vniuerſa ſoluatur: ſic cōpenſatōe charitatis actuūcꝫ reliquorū vl' ſatiſfactione q̄cunqꝫ peccati pena diſſoluitur. ORI. Uel aliter: Quattuor perſonas hic ponit: aduerſarij: ꝑncipis: exactoris: ⁊ iudicis. apud mathēū vero perſona ꝑtermiſſa eſt principis: ⁊ ꝓ exactore miniſter incertus. Diſcrepant etiā q2 ille quadrantē iſte minutū poſuit: vtercꝫ autem dixit nouiſſimū. Cunctis autem hominibus duos āgelos adeſſe legimus: malū qui aduerſa exhortat̃: bonū qui optima ꝑſuadet. Ille aūt aduerſari⁹ noſter quotienſcuꝫ peccam⁹ exultat: ſciens qm̄ habet poteſtatem apud principem ſeculi huius: qui ſe miſerat exultandi ⁊ gloriandi. Cum articulo aūt in greco eum poſuit: ut ex pluribus vnū monſtraret: quia vnuſquiſcꝫ ſub ſue gentis eſt principe. Da ergo operā ut libereriſ ab aduerſario tuo: ſiue a ꝑncipe ad quē te aduerſarius trahit: habendo ſapientiā iuſticiā: fortitudinē: ⁊ temperantiā. Si aūt dederis operā eſto in eo qui dicit: Ego ſum via: alioqn trahet te aduerſarius ad iudicem. Dicit autem: Trahit. ut oñdat nolentes ad condēnationē compelli. Judicem autem alium neſcio niſi dñm nr̄m ieſum chriſtum: qui tradit exactori. Singuli exactores ꝓprios habemus: dominantur exactores ſi debuerimus aliquid. ſi omnib⁹ vniuerſa reddidero: nemo exactor eſt: ⁊ intrepida mente reſpondeo: Nihil tibi debeo. Quod ſi debitor fuero: mittet me exactor in carcerem: nec patietur exire niſi debitū omniū perſoluero. nō eniꝫ habet exactor poteſtateꝫ: ut mihi ſaltem quadrantem cōcedat: qui donauit debitori quingentos denarios: ⁊ aliū quinquaginta dñs erat. iſte qui exactor eſt dominus nō eſt: ſed a domino ad exigenda debita ꝑpoſitus. Nouiſſimū aūt minutū dicit gracile ⁊ tenue: peccata enim noſtra aut pinguia ſunt aut tenuia. beatus igit̃ eſt qui non peccat. Secundo aūt ſi tenue peccatuꝫ habeat: inter ipſa q̄cꝫ tenuia diuerſitas eſt: alioquin non diceret: donec nouiſſimū redderet minutū. Si eniꝫ parū debet: nō egredit̃ niſi ſoluat minimū quadrantē. qui autem magno debito fuit obnoxius: infinita ei ad reddendum ſecula numerabuntur. BEDA. Uel aliter. Aduerſarius noſter in via: eſt ſermo dei contrarius noſtris carnalibus deſiderijs in ꝑſenti vita: a quo liberatur qui preceptis eius ſubditur. alioquin tradetur iudici: quia ſermone domini contempto peccator reus tenebitur in examine iudicis: quē iudex exactori tradet .i. maligno ſpiritui ad vitionem qui mittitur in carcerem .i. in infernū. vbi quia ſemper ſoluere penas patiendo ſed nunq̄ ꝑſoluendo: veniā ꝯſequi non poterit nunq̄ exinde exibit: ſed cū terribiliſſimo ſerpente diabolo perpetuas penas luet.

CA. XIII.

Aderant aūt quidam ipſo in tempore nūciantes illi de galileis: quorū ſanguineꝫ pilatus miſcuit cum ſacrificijs eoruꝫ. Et reſpondens dixit illis: Putatis q2 hi galilei ꝑ omnibus galileiſ peccatores fuerint: q2 talia paſſi ſūt Non dico vobis: ſꝫ niſi penitentiā habueritiſ omnes ſimiliter peribitis ſicut illi deceꝫ ⁊ octo ſupra quos cecidit turris in ſyloa ⁊ occidit eos. Putatis quia ⁊ ipſi debitores fuerint: preter omneſ homines habitantes in hieruſaleꝫ. Non dico vobis ſed ſi non penitentiam egeritis: omnes ſimiliter peribitis.

GLO. Quia de penis peccantiū fecerat mentionē: opportune nunciat̃ quorundā peccantiū pena: ex cuius exemplo etiam alijs peccatorib⁹ penā cōminatur. vnde dicitur: Aderant quidam ipſo in tempore nunciantes illi d' galileis: quorū ſanguinē miſcuit pilatus cum ſacrificijs eorum. CIR. Erant enim ſequaces dogmatū iude galilei: cuius mentionē lucas in actib⁹ aploꝝ fecit: qui dicebat: nō oportet quēq̄ vocari dominū. vnde q̄ plures eorum: q2 ceſarē nō fatebant̃ dñm a pilato puniti ſunt. Dicebāt etiam nō oportere alias a ſtatutis victimis in lege moyſi offerre deo. vnde ꝓhibebāt ſtatutas a pplo victimas ꝓ ſalute imperatoris: ⁊ ppli romani offerre. pilatus ergo indignatus in galileos iuſſit inter ipſas victimaſ q̄s ritu legis ſe offerre putabāt occidi: ita q2 ſanguis offerentiū oblatis victimis miſceretur. Credente aūt vulgo iuſtiſſime ꝑdictos talia paſſos eſſe quaſi ſcandala ſeminātes in pplo: incitantes ꝑncipes in odiū ſubditorū: narrauerūt hec ſaluatori: volentes ꝑcipere quid ei ſuꝑ hoc videret̃. Ipſe aūt peccatores hos eſſe ponit: non tñ hic aſſerit talia paſſos eſſe: tanq̄ peiores nō patientibus. vnde ſequit̃: Et reſpondens dixit illis: putatis q2 hi galilei pre oibus galileis peiores fuerūt: q2 talia paſſi ſunt: nō dico vobis. CHRY. Punit eñi deus quoſdā peccatoꝝ amputans eorū nequiciā: ⁊ penā illi ſtatuens leuiorē: ⁊ plene ſemouens eos ab alijs ⁊ viuentes in malitia corrigens per horū dampnationē. Rurſus alios hic nō punit ut ſi ſibi cauerint penitētes: pñtem penā effugient ⁊ futurū ſuppliciū. Si vo ꝑſeuerauerint: maius patiant̃ tormentum.

TYTUS. Manifeſtat ⁊ hic quia quecūqꝫ ex iudicijs accidūt in reorū ſuppliciū: nō ſolū iudicantiū ꝑtāte: ſꝫ et nutu dei ꝯtingūt. vñ ſiue iuſta ꝯſcia puniat iudex ſiue aliud intendēs ꝯdemnet: cōmēdādū eſt negociū diuine cenſure. CIR. Remouēs ergo populares ab inteſtinis inſidijs occaſiōe religionis cōcitatis ſubiungit: Sed niſi penitentiā habueritis: ⁊ niſi ceſſaueritis ꝯſpirare ꝯtra principes: q2 nutu diuino nō agitis. Omnes ſimul vel ſimiliter peribitis: ⁊ veſter ſanguis veſtriſ victimis coniungetur. CHRY. In hoc autem oſtendit q2 illoſ permiſit talia pati: ut viuentes alienis periculis territi fierent regni heredes. Quid igitur dices ut melior ego fiam: ille punitur: non ideo: ſed punit̃ quidem ꝓpter propria crimina. Fit vero ex hoc videntibus ſalutis materia. BED. Sꝫ quia pniam non habuerūt .xl. dñice paſſionis anno venientes romani: quos deſignabat pilatus ad eoꝝ gentes ꝑimēs: ⁊ incipiētes a galilea. vñ dñica ꝑdicatio ceperat: radicitus impiā gentē deleuerūt: ⁊ nō ſolū atria templi quo ſacrificia deferri ꝯſueuerāt: ſed interiora dom⁹ humano ſanguine fedarūt. CHRY. Iterū aūt alij deceꝫ ⁊ octo obruti fuerāt a quadā turre: de quibus eadē ſubdit dicēs: Sicut illi .xviij. ſuꝑ quos cecidit turris in Siloa ⁊ occidit eos: putatis q2 ⁊ ipſi debitores fuerūt ꝑter oēs hoies habitātes i hieruſalē: nō dico vobis. Non .n. hic oēs punit dās alijs inducias penitēdi. nec tñ cūctos future punitioni reſeruat ne plures ꝓuidentiā abnegarēt TYTUS. Una aūt turris cōparat̃ toti ciuitati vt pars totū ꝑterreat. vñ ſubdit: Sꝫ ſi ñ pniam egeritis: oēs ſimiliter peribitis. q. d. Tota ciuitas paulopoſt occupabit̃ ſi ꝑſeuerauerit indigine in infidelitate. AM. Myſtice autē ſ illis quoꝝ ſanguinē pilatus miſcuit cū ſacrificijs eoruꝫ figura quedā vr: eos tangēs: q̄ coactu diabolico ñ pure offerunt ſacrificiū: quoꝝ oratio ē in peccatū ſicut de iuda ſcriptū ē q̄ ꝓditionē ſanguis dñici īter ſacrificia poſitus cogitabat. BE. Pilatus .n. q̄ interpretat̃ os malleatoris diabolū ſignificat: ſemꝑ cedere paratū. ſanguis peccatū: ſacrificia bonas actiones exprimunt: pilatus ḡ ſanguinē galileoꝝ cū ſacrificijs eoꝝ miſcet: qñ diabolus elemoſynā ⁊ cetera bona fideliū vel carnis delectatione vl' humane laudis ambitione vel qualibet alia peſte cōmaculat. illi etiā hieroſolymite a ruina turris oppreſſi ſignificant iudeos q̄ penitere noluerūt cū menibus ſuis eſſe ꝑituros ne fruſtra .xviij. q̄ numerus apđ grecos .xii. hoc ē eiſdē lrīs q̄bus nomē ieſu incipit exprimit̃. Significat aūt iudeos hic maxie ꝑituros q2 nomē ſaluatoris recipere noluerūt: illa turris ſignificat illū q̄ ē turris fortitudinis que merito ē in ſiloa que īterpretat̃ miſſus: ſignificat enim eū q̄ miſſus a patre venit in mūdū qui omnes ſuꝑ quos cecidit conteret.

Dicebat āt ⁊ hāc ſimilitudineꝫ. Arborē fici hēbat qdā plātatā in vinea ſua: ⁊ venit querēs fructū in illa: ⁊ nō iuenit. Dixit aūt ad cultorē vinee. Ecce āni tres ſūt exquo venio querēs fructū i ficulnea hac: ⁊ ñ iuenio Succide ergo illā. Ut qd ēt terraꝫ occupat: At ille rñdens dixit illi. Dñe dimitte illā ⁊ hoc anno vſqꝫ dū fodiā circa illā ⁊ mittā ſtercora. Et ſi quidē fecerit fructū: ſin āt i futurū ſuccides eam.

TYTUS. Jactabāt ſe iudei ex eo q2 .xviij. ꝑierāt ipi vo oēs remāſerūt illeſi. vñ ꝓponit eis fici ꝑabolā. Dicit eñi. Dicebat aūt hāc ſimilitudinē: arborē fici hēbat q̄daꝫ plātatā i vinea ſua. AM. Uinea dñi ſabaoth erat: quā dedit i rapinā gētiū. Apta aūt ſynagoge arboris iſtius cōparatio ē: q2 ſicut iſta arbor redūdat folijs fluctibus: ſpeꝫ poſſeſſorib⁹ ſuis caſſa ſperatorū ꝓuentuū expectatione deſtituit: ita etiā i ſynagoga dū doctores ei⁹ operibus īfecūdi: vbis tñ velut folijs redūdātibus gloriat̃: inanis vmbra legis exuberat. Hec ēt ſola arbor ab initio germinat poma ꝓ floribus ⁊ poma decidūt. vt poma ſuccedāt: manēt tñ aliqua ꝑoꝝ pata nec decidūt. Eteni ꝑmū ſynagoge ppls velut inutilis decidit fruct⁹: vt de pinguedine religionis antique nouus eccleſie ppls emergeret: primi tñ ex iſrael groſſi matureſcētis exēplo pulcherrimoꝝ gr̄a fructuū ceteris ꝑſtiterūt: q̄bus dr̄: Sedebitis ſuꝑ .xij. thronos. Nōnulli tñ ficū iſtā nō ſynagoge ſꝫ malitie ⁊ improbitatis figurā putāt: hi tñ in nullo diſtāt: niſi q2 ꝓ ſpecie genus eligūt. BE. Ipſe aūt dñs ſynagogaꝫ ꝑ moyſen iſtituit. in carne nat⁹ apparuit: ⁊ crebrius i ſynagoga docēs fructū fidei q̄ſiuit: ſed i phariſeoꝝ mēte ñ iuenit. vñ ſequit̃: Et venit fructū querēs i illa: ⁊ nō iuenit AM. Querebat aūt dñs: non q2 fructū ficulnee deeſſe neſciret: ſꝫ vt oñderet i figura: q2 fructū ſynagoga iā habere deberet. Denicꝫ ex ſequētibus docet non ſe añ tps veniſſe: q̄ ꝑ trienniū venit. Sic .n. habes. Dixit aūt ad cultorē vinee. Ecce āni tres ſunt exquo venio querēs fructū i ficulnea hac: ⁊ nō inuenio. Uenit ad abrahā: venit ad moyſen: venit ad mariā. hoc ē venit in ſignaculo: venit ī lege: venit ī corpore. aduētuꝫ eius ex beneficijs recognoſcim⁹. Alibi purificatio: alibi ſanctificatio: alibi iuſtificatio ē. Circūciſio purificauit: lex ſanctificauit: gr̄a iuſtificauit ergo ppls iudeoꝝ necꝫ purificari potuit: q2 circūciſionē corporis nō animi hūit: necꝫ ſanctificari: q2 ṽtuteꝫ legis ignorās: carnalia magis q̄ ſpiritualia ſequebat̃. necꝫ iuſtificari: q2 delictoꝝ ſuoꝝ pniaꝫ ñ gerēs: gr̄aꝫ neſciebat Merito ḡ nullus fruct⁹ i ſynagoga inuentus ē: ⁊ ideo iubet excidi. Sequit̃ .n. ſucci. ḡ illā: vt qd etiā terrā occupat Bon⁹ aūt cultor: ⁊ fortaſſis ille i quo eccleſie fundamētū ē ꝑſagiēs: alterū ad gētes: ſe aūt ad eos q̄ ex circūciſiōe ſūt eē mittēdū. religioſe ne excidat̃ iteruenit: fretus vocatione ſua: ēt pplm iudeoꝝ ꝑ eccleſiā poſſe ſaluari. vñ ſequit At ille rñdēs dixit illi. Dñe dimitte illā ⁊ hoc āno. Cito duritiam ſupbiācꝫ iudeoꝝ cās eſſe ſterilitatis agnouit. Itacꝫ venit excolere q̄ nouit vitia repbēdere. vñ ſubdit Uſqꝫ dū fodiā circa illā. Pollicet̃ dura corda eoꝝ aplicis ligonib⁹ eē fodiēda: ne radicē ſapie: terraꝝ aceruus obruat ⁊ abſcōdat. Subdit aūt ⁊ mittā ſtercora .i. humilitatis affectū ꝑ quē in euāgeliū xp̄i ēt iudeus fore exiſtimat fructuoſus. vñ ſubdit: Et ſiquidē fecerit fructū. bñ .ſ. erit. Sin aūt i futuꝝ ſuccides illā. BE. Qđ quidē ꝑ romanos factū ē a quibus gēs iudea ſucciſa ⁊ a terra ꝓmiſſionis expulſa ē. AV. de ver. do. Uel aliter: Totū arbor ficulnea gen⁹ humanū ē. ꝑm⁹ eñi hō q̄ peccauit folijs ficulnee pudēda velauit: hoc ē membra vñ nati ſumus.

THEO. Sꝫ ⁊ quiſcꝫ noſtrū ficus ē i vinea dei: hoc ē i eccleſia vel i hoc mūdo plātata. GRE. in ho. Tertio āt dñs ad ficulneā venit: q2 naturā generis hūani ante legē ſub lege: ſub gr̄a: expectādo: admonēdo: viſitādo requiſiuit. Sꝫ tñ i trib⁹ ānis fructū ſe nō iueniſſe ꝯqueritur: q2 quorūdā prauoꝝ mētes nec iſpirata lex nālis corrigit: nec ꝑcepta erudiūt: nec incarnationis ei⁹ miracula ꝯuertūt. THE. Tertio aūt natura nr̄a fructū petita nō tribuit: ſemel q̄dē cū i ꝑadiſo ꝑuaricati ſum⁹ ꝑceptū: ſcđo cū i lege vitulū ꝯflauerūt: tertio cū ſaluatorē rēnuerunt: Sed in triēniū itelligēdū ē ꝓ trib⁹ etatib⁹. puerili: virili ⁊ ſenili. GRE. i ho. Sꝫ cū magno timore audiēdū ē qđ dr̄: Succi. ergo il. vt q̄d etiā terrā occupat. Unuſq̄ſcꝫ .n. iuxta modū ſuū ingtū locū vite pñtis tenet: ſi fructū bone opationis nō exibet: velut ifructuoſa arbor terrā occupat: q2 i eo loco i quo ipe ē: ⁊ alijs opandi occaſioneꝫ negat. BA. Propriū eñi ē diuine ꝓpiciationis nō ſilenter penas īfligere: ſꝫ ꝑmittere minas reuocādo ad pniaꝫ. ſicut niniuitis fecit ⁊ nūc cultori dicit: Succide eā: ꝓuocās quidem ipm ad curam ei⁹: ſuſcitās vo ſterilē aiam ad ꝓducēdos debitos fructus. GRE. naçan. Igit nec nos feriam⁹ ſubito: ſꝫ ꝑualeam⁹ miſericordia: ne ſecem⁹ ficū potentē adhuc fructū facere: quā forſitā curabit periti cuſtodis ſtudium. vnde ⁊ hic ſubdit: Et ille rñdēs dixit illi: dimitte illam hoc anno vſqꝫ dū fodiam circa illaꝫ. GRE. i ho. Per cultorē vinee ꝑpoſitoꝝ ordo exprimit̃ qui ꝑſunt eccleſie: dñice vinee curā gerunt. THE. Uel paterfamilias deus pr̄ ē: cultor vo xp̄s qui ficum amputari vt ſterilem nō ꝑmittit: quaſi ad prēꝫ diceret: Si ꝑ legē ⁊ ꝓphetas fructū pnie nō dederūt: meis eos irrigabo paſſionibus ⁊ doctrinis: ⁊ forſitan dabunt obedientie fructum. AV. de ver. dñi: Uel colonus qui intercedit eſt omnis ſanctus qui intra eccleſiā orat ꝓ eis qui ſunt extra eccleſiā dicēs: Dñe: dimitte illā hoc āno. i. tpe iſto ſub gr̄a vſqꝫ dū fodiā circa illā: Circūfodere ē humilitatem ⁊ patientiam docere. Foſſa enim eſt humilis terra ſtercus aūt in bono intellige: ſordes ſunt ſꝫ fructum dāt: ſordes cultoris dolor eſt peccatoris. Qui aūt agunt penitentiaꝫ: in ſordibus agant ⁊ veraciter agāt. GRE. i ho.

Uel peccata carnis ſtercora vocãt:ex ſtercore igit ad fructū reuiuiſcit arbor:q2 de ↄſideratione peccati ad bona ſe opa reſuſcitat animus. Sȝ ſunt pleriq; q̄ icrepationes audiūt:⁊ tñ ad pniam redire cōtēnunt. ꝓpter qḋ ſubdit: Et ſiquidem fecerit fructū. AVG. de ver. do. Bñ. ſ. erit Sin aūt i futuꝝ ſuccides eā. qñ. ſ. i iudicio venies iudicare viuos ⁊ mortuos: interim mō parcit. GRE. in ho. Qui aūt nūc nō vult ad fecūditatē pingueſcere:ꝑ icrepationē illic cadit:vñ iā reſurgere ꝑ pniam nō valet.

Erat aūt docēs in ſynagoga eorū ſabbatis. Et ecce mulier q̄ habebat ſpm̄ infirmitatis annis decē ⁊ octo:⁊ erat inclinata:nec oino poterat ſurſuȝ reſpicere. Quā cū videret ieſus vocauit eā ad ſe:⁊ ait illi: Mulier:dimiſſa es ab infirmitate tua Et ipoſuit illi manus:⁊ cōfeſtim erecta ē:⁊ glorificabat deū. Rñdēs aūt archiſynagogus idignās q2 ſabbatis curaſſet ieſus:dicebat turbe. Sex dies ſunt in quibus oȝ opari. In his ergo venite ⁊ curamini:⁊ nō in die ſabbati. Rñdit aūt ad illuȝ dñs ⁊ dixit. Hypocrite vnuſquiſq; veſtrum ſabbato nō ſoluit bouē ſuū aut aſinū a pſepio ⁊ ducit adaquare: Hāc aūt filiā abrae quaȝ alligauit ſathanas ecce decē ⁊ octo ānis:nō oportuit ſolui a vīculo iſto die ſabbati: Et cū hec diceret erubeſcebāt oēs aduerſarij eius: ⁊ ois ppl's gaudebat in vniuerſis que glorioſe fiebant ab eo.

AM. Cito qḋ de ſynagoga dixerat indicauit:ad ipſaȝ vtiq; arborē veniſſe ſe mōſtrat:q̄ in eadē predicabat. vñ di: Erat aūt docēs i ſynagoga eoꝝ ſabbatis. CHRY. Docet quideȝ nō ſeorſum:ſȝ i ſynagogis ſecure in nullo dubitās:nec aliqd ↄtra legē moyſi ſtatuēs. ſabbato autē q2 tūc iudei legi vacabāt. CIRYL. Ad expugnationem aūt corruptiōis ⁊ mortis ⁊ iuidie diaboli ↄtra nos: prodijt icarnatione v̄bi. ⁊ hic apparet ex ipſis euētibus. Sequit. n. Et ecce mulier q̄ hēbat ſpm̄ ifirmitatis ānis. xviij Dicit aūt ſpm̄ infirmitatis q2 mulier hec patiebat atrocitate diaboli:derelicta a deo ꝑꝑ ꝓpria crimina vl' ꝑꝑ trāſgreſſionē ade:ob quā hūana corpora ifirmitatē ⁊ mortē incurrerūt. Dat aūt ſuꝑ hoc deus diabolo ptāteȝ:vt homine mole aduerſitatis depreſſi:velit ad meliora trāſire Genus aūt ifirmitatis oñdit dicēs: Et erat iclinata: nec oio poterat ſurſuȝ reſpicere BA. Brutoꝝ ſiquidē caput humi deflexū ē:terrā cernit. Caput hois erectū ē in celuȝ oculi ſupna ↄſpiciūt. ↄuenit eni ei q̄rere ſupna: tranſcendere trena itnitu. CI. Oñdens aūt dñs aduentū ſuuȝ i hūc mūdū diſſolutiuū eē hūanaꝝ paſſionū: mulierē ſanauit vñ ſequit: Quā cū vidiſſet ieſus vocauit ad ſe ⁊ ait illi. Mulier dimiſſa es ab infirmitate tua. Uox aptiſſima deo plena maieſtate ſupna. Fugat eni morbū iperatorio motu:q̄ etiā man' illi iponit. Sequit. n. Impoſuit illi manus ⁊ ↄfeſtiȝ erecta ē ⁊ glorificabat deū i quo oportet ꝑpēdere ſacrā carnē induiſſe v̄tutē diuinā. Erat eni ipſius dei caro:nō aūt alicui' alteri'. quaſi ſepatim exñte filio hois a filio dei:ſicut falſo aliquib' viſum ē. Sȝ ingrate ſynagoge pſul:poſtq̄ vidit feminā humi repētē ſolo tactu erectā:⁊ diuina referentē magnalia ardens dñi gloria irretitur inuidia arguitq; miraculū quaſi videret ſolicitari ꝑ ſabbato. vñ ſequit: Rñdēs aūt archiſynagogus indignans q2 ſabbato curaſſet hoiem ieſus dicebat turbe: Sex dies ſunt in qb' oȝ operari:in his venite ⁊ curamini ⁊ nō i die ſabbati. Hortat ceteris dieb' diſpſos ⁊ ꝓprijs vacātes opibus nō ſabbato videre ⁊ mirari prodigia dñi. ſed dic:lex ꝓhibuit ab ope manuali die ſabbati abſtinere:nunquid ab eo q̄ v̄bo ⁊ ore fit. Ceſſes ergo comedere ⁊ potare ac loqui ⁊ pſallere in ſabbato. Et ſi nec legē legis: cur tibi ſabbatū: Ceteꝝ ſi manuale opus lex ꝓhibuit:quō manuale opus i feminā v̄bo pōt erigere:

AM. Deniq; ⁊ deus ab opibus mūdi qeuit:nō ab operib' quib' ſempiterna ⁊ iugis opatio ē:ſic filius ait: Pr meus vſq; mō operat:⁊ ego operor. vt ad ſimilitudinē dei ſecularia nr̄a opa nō religioſa ceſſarēt. vñ dñs ſpecialit ei rñdit. Sequit eni: Rñdit aūt ad illum dñs ⁊ dixit Hypocrita vnuſquiſq; vr̄m i ſabbato nō ſoluit bouē ſuū aut aſinū a pſepio:⁊ ducit adaquare: BA. Hypocrita ē qui i theatro aſſumit alienā pſonā:ſic ⁊ i vita pñti quidā alia gerūt in corde:⁊ alia ſupficialiter oñdūt hoibus.

CHRY. Bñ igit dic̄ hypocritā pncipē ſynagoge: q2 faciē hēbat legis cultoris. Mēs v̄o ei' erat v̄ſuti ⁊ iuidi nō. n. turbat ꝑꝑ ſabbatū q2 violat:ſȝ ꝑꝑ xp̄ȝ q2 glorificat Tu tñ attēde q̄ vbi quidē opus fieri iuſſit:ſicut cū paralytico iuſſit grabatū tollere trāſtulit ſmonē ad mai' ↄuincēs eos ꝑ dignitatē pris cū dic̄: Pr me' vſq; mō opat. ⁊ ego operor. hic aūt vbi totū faciēs v̄bo:nihil aliud adijcē ex his q̄ ipſi faciebāt:calūniam ſoluit. CI. Arguit aūt archiſynagogus vt hypocrita:dū bruta quidā adaquat i ſabbato. mulierē v̄o nō magis genere q̄ fide filiā abrae nō dignā putat ſolui ab egritudinis vinculo. vñ ſubdit: Hāc aūt filiā abrae quā alligauit ſathanas:ecce. xviij. annis ñ oportuit ſolui a vīculo iſto die ſabbati: Mallebat ſiquidē mulierē tanq̄ quadrupedia cernere terram: quā homiȝ ſtaturā recipe: dūmō xp̄s nō magnificaret. Non aūt erat eis quid rñderēt:ſed ipſi ſibiipſis erāt irrefragabilis rephēſio. vñ ſequit: Et cū hec diceret erubeſcebāt oēs aduerſarij eius. ſȝ ppl's quaſi cōmoda ex miraculis ↄñs letabat de ſignis. vñ ſequit: Et ois ppl's gaudebat in vniuerſis q̄ glorioſe fiebāt ab eo. Nā claritas opeꝝ oēȝ qōneȝ ſoluebat apud eos:q̄ nō q̄rebāt mētib' ꝑuerſis GRE. i ho. Myſtice aūt hoc ſignificat ficulnea ifructuoſa:qḋ mulier iclinata. humana eni nā ad peccati ex voluntate corruēs:q2 fructū obedientie ferre noluit:ſtatū rectitudinis amiſit. ⁊ hoc ſignifica' ficulnea reſuata: quod mulier erecta. AM. Uel ficus ſynagogā figurat. Deniq; i muliere ifirma q̄ſi eccleſie figura ſuccedit:q̄ cū menſurā legis ⁊ reſurrectionis ipleuerit:i illa q̄ete ꝑpetua i ſublime erecta faſtigium iclinationeȝ noſtre infirmitatis ſentire non potuit. nec aliter curari potuiſſet hec mulier:niſi quia legem ipleuit ⁊ grām:nam in decem verbis legis ꝑfectio ē:in octauo numero reſurrectionis plenitudo. GRE. in home. Uel aliter. Sexto die hō factus eſt:atq; eodē ſexto die opa cuncta dñi perfecta ſuut. Senari' at numerus i trigonū ductus. xviij. facit. q2 g̃ hō qui ſexto die factus ē:perfecta opa hēre noluit:ſȝ ante legem:ſub lege:atq; i exordio inchoantis grē infirm' extitit. xviij. annis mulier curua fuit. AV. de ver. domini. Quod ergo ſignificauit triēnium in arbore: hoc. xviij. anni i illa muliere:q2 ter ſeni. xviij. faciūt. Curua aūt erat ſurſuȝ aſpicere non poterat:q2 ſurſum corda ſine cauſa audiebat. GRE. in ho. Ois enim peccator terrena cogitans:celeſtia non requirens:ſurſum reſpicere non valet:q2 dū deſideria interiora ſequit:a mentis ſue rectitudine curuat: ⁊ hoc ſemꝑ videt ⁊ ſine intermiſſione cogitat. Uocauit eam dñs:⁊ erexit: q2 illuminauit ⁊ adiuuit. Uocat enim qñq;:ſed nō erigit:q2 plerūq; videmus q̄ agenda ſunt:ſȝ opera nō iplemus. viſitata eni culpa obligat mentem:vt nequaq̄ ſurgere poſſit ad rectitudinē. Conatur ⁊ labitur quia vbi diu ſponte perſtitit:ibi cum noluerit cadit.

AM. Opus aūt ſabbati ſignuȝ futuri ē:q̄ vnuſquiſq; pfunctus lege ⁊ grā: ꝑ miſericordiā dei corpore fragilitatis moleſtijs exuetur. Cur autem aliud animal indicauit:niſi vt oſtenderet futurum:vt iudaicus ⁊ gentilis populus:ſitiȝ corporis eſtuſq; mūdi hui' dñici fōtis vbertate deponat:⁊ ſic ꝑ euocationē duorum populorum eccleſiam ſaluam futuram. BEDA. Filia autem abrae ē anima quecūq; fidelis:vel eccleſia ē vtroq; populo ad fidei vnitatē collecta. Idem ergo myſtice ē boueȝ vel aſinum ſolutum a pſepio potum duci:qḋ ē filiaȝ abrae a vinculo noſtre inclinationis erigi.

Dicebat ergo: cui ſimile ē regnū dei: ⁊ cui ſimile eſtimabo illud: Simile ē grano ſynapis:qḋ acceptū hō miſit i hortū ſuum ⁊ creuit:⁊ factū eſt i arborē magnā ⁊ volucres celi requieuerūt in ramis eius. Et iterū dixit: cui ſimile eſtimabo regnū dei: Simile eſt fermento quod acceptum mulier abſcondit in farine ſata tria: donec fermentaretur totum.

GLO. Erubeſcētibus aduerſarijs ⁊ populo gaudēte d̄ his que glorioſe fiebāt a xp̄o: ꝓfectum euangelij ↄſequēter ſub quibuſdam ſimilitudinibus manifeſtat. vñ dicit Dicebat ergo: Cui ſimile ē regnū dei:⁊ cui ſimile eſtimabo illud: ſimile ē grano ſynapis. AM. Alio loco granū ſynapis legit vbi ↄfertur. ergo ſi regnū celoꝝ ſicut granū ſynapis ē:⁊ fides ſicut granū ſynapis: fides ē vtiq; regnū celoꝝ: qḋ intra nos ē. Granū quidē ſynapis res ē vilis ⁊ ſimplex:ſi teri ceperit. vim ſuā fundit. Et fides ſimplex primo vi:ſed ſi atterat aduerſis:grām ſue virtutis effundit. Grana ſynapis martyres ſunt. habebāt odorē fidei: ſed latebāt. Uenit pſecutio: ↄtriti ſunt gladio:ꝑ toti' mūdi t̄minos grana ſui ſparſere martyrij. Ipe etiā dñs granū ē ſynapis. Teri voluit: vt diceremus chriſti bonus odor ſumus: ſeminari voluit velut granum ſynapis: qḋ acceptū homo miſit i hortū ſuum. In horto eniȝ xp̄s captus ⁊ ſepult' ē. vbi etiaȝ reſurrexit ⁊ factus eſt arbor. vñ ſequit: Et factū ē i arborē magnā. Dñs. n. noſter granū ē cū ſepelit i terra:arbor cū eleuat in celū. Eſt etiā arbor mundū obumbrās. vñ ſequit: Et requieuerūt volu. celi i ramis eius. Ptātes celoꝝ ⁊ quicūq; ſpiritalibus factis euolare meruerūt. Ramus ē petrus. Ram' ē paulus:in quoꝝ ſynus ⁊ quoſdā diſputationū receſſus:qui eram' lōge aſſumptis virtutū remigijs aduolam'. g̃ ſemina i horto tuo xp̄m: hortus vtiq; loc' ē plenus floruȝ i quo grā tui opis efflorecat:⁊ multiplex odor varie virtutis exalet. Ibi ergo xp̄s: vbi fructus ē ſeminis. CIRY. Uel aliter: Regnū dei ē euāgeliū ꝑ qḋ acquirimus poſſe regnare cū xp̄o. Sicut igit ſynapis ſemē ſuperat: quideȝ quātitate a ſeminibus olerū alioꝝ. Creſcit aūt adeo vt pluriū fiat vmbraculū auiū:ſic ⁊ ſaluatoris doctrina penes paucos erat i pricipio. ſed poſtea recepit augmentū

BE. Hō aūt chriſtus ē:hortus ē eccleſia: eius diſciplinis colenda. qui bene dicitur granum accepiſſe:q2 dona q̄ nobis cū patre tribuit ex diuinitate:nobiſcum accipit ex hūanitate. Creuit aūt euāgelij ꝑdicatio cunctū diſſeminata ꝑ orbem. Creſcit ⁊ in mente cuiuſq; credentis:q2 nemo repēte fit ꝑfectus. Creſcendo aūt nō herbaꝝ que velociter areſcūt:ſȝ arborū inſtar exurgit: Rami huius arboris dogmatū ſunt diuerſitates:in quibus aie caſte virtutū pēnis ad ſupna tendentes nidificāt ⁊ requieſcūt THE. Uel homo q̄libet granū ſynapis. i. euāgelicū ſermonē accipiēs. ⁊ i horto aie ſue ſerēs arborē magnā facit vt ⁊ ramos producat:⁊ celi volatilia. i. qui terrenis ſupeminent:in ramis predicationis. i. in expanſis cōſiderationibus requieſcūt. Paulus. n. quaſi granum modicum accepit ananie rudimentum:ſed plantans illud in viridario ſuo: produxit multas ⁊ bonas doctrinas in quibus habitant qui ſunt intellectu excelſi: puta dionyſius hierotheus ⁊ alij q̄plures. Deinde ſimile dicit fermēto regnū dei. Sequit eni. Et iterū dixit: Cui ſimile eſtimabo illud ſimile ē fermento. AM. Pleriq; fermentū chriſtum putant: quia fermentum ex farina v̄tute nō ſpecie generi ſuo preſtat:ſic ⁊ xp̄s ex patribus equalis corpore ſed dignitate icompabilis preeminebat. igitur ſancta eccleſia typum mulieris figurat, de qua ſubditur: Qḋ acceptū mulier abſcondit in farine ſata tria donec fermentaretur totum. BEDA. Satum eſt genus menſure iuxta morem prouincie paleſtine: vnum ⁊ dimidium modium capiēs AM. Farina huius mulieris nos ſumus: que dominū Ieſum in interioribus noſtre mentis abſcōdit donec noſtra ſecreta penetralia calor ſapiētie celeſtis obducat. Et q2 i tribus mēſuris abſconditum dicit eſſe fermentuȝ:cōgrue viſum eſt vt dei filium crederemus abſconditum in lege: ac opertum in prophetis: euangelicis predicationibus adimpletum: me tamen ſequi iuuat quod ipſe dñs docuit: fermentum eſſe ſpiritalem doctrinam eccleſie. Eccleſia autem renatum hominem in corpore ⁊ anima ⁊ ſpiritu fermento ſpiritali ſanctificat. cum tria hec pari quadam cupiditatum lance conſentiunt: ⁊ equalis aſpirat concordia voluptatum. Itaq; ſi in hac vita tres menſure i eodem manſerint: donec fermententur ⁊ fiant vnū: erit in futurum diligentibus chriſtum incorrupta cōmunio. THEO. Uel pro femina intelligas animam: tria vero ſata trinam partem eius: rationabilem: iraſcibilem ⁊ concupiſcibilem. Si igitur aliquis i hac trina parte cōdiderit verbum dei: faciet hoc totum ſpiritale: vt nec rationale peccet in documentis: nec ira aut concupiſcētia enormiter ferantur: ſed conformentur verbo dei. AV. de ver. do. Uel tria ſata farine: genus humanum eſt: qḋ de tribus noe filijs eſt reparatuȝ. Mulier que abſcōdit fermentum: dei ſapientia eſt. EVSE. Uel aliter: Fermētum dominus nominat ſpiritumſanctum: quaſi virtuteȝ procedentem ex ſemine. i. verbo dei. Tria autem ſata farine: ſignificant notitiaȝ patris ⁊ filij ⁊ ſpiritusſancti: quā mulier. i. diuina ſapientia ⁊ ſpiritusſanctus largitur. BEDA. Uel fermentum dilectionem dicit: que feruere facit ⁊ excitat mentem. Abſcondit ergo mulier. i. eccleſia fermentum dilectionis in ſata tria: quia precepit vt diligamus deū ex toto corde: ex tota anima ⁊ ex tota virtute. Et hoc donec fermentetur totum ideſt donec charitas totaȝ menteȝ in ſui perfectione commutet quod hic inchoatur: ſed in futurum perficietur.

Et ibat ꝑ ciuitates ⁊ caſtella docēs ⁊ iter faciēs i hieruſalē. Ait āt illi qdā: Dñe ſi pauci ſūt q ſaluentur. Ipſe aūt dixit ad illos: Cōtendite itrare ꝑ anguſtā portā: q2 multi dico vobis querēt intrare ⁊ nō poterūt. Cū āt itrauerit paterfamilias ⁊ clauſerit oſtiū icipietis foris ſtare: ⁊ pulſare ad oſtiū dicētes. dñe aperi nobis: ⁊ rñdēs dicet vobis: Neſcio vos vnde ſitis. Tūc icipietis dicere māducauim' corā te ⁊ bibim' ⁊ in plateis noſtris docuiſti Et dicet vobis. Neſcio vos vnde ſitis. Diſcedite a me oēs operarij iniqtatis. Ibi erit flet' ⁊ ſtridor dentiū. cū videritis abraā iſaac ⁊ iacob: ⁊ omēs ꝓphetas i regno dei vos aūt expelli foras. Et venient ab oriente ⁊ occidēte ⁊ aqlone ⁊ auſtro ⁊ accūbent i regno dei: Et ecce ſunt nouiſſimi q erant primi: ⁊ ſunt primi qui erant nouiſſimi.

GLO. Premiſſis ſimilitudinibus de multiplicatione euangelice doctrine: eius diffuſioni vbiq; predicando itēdit. vnde dicitur: Et ibat per ciuitates ⁊ caſt. do. ⁊ iter faciens in hieru. THEO. Non enim ſola parua loca viſitabat: ſicut faciunt qui ſimplices fallere volunt. neq; ſolas ciuitates vt oſtentatores faciunt: ⁊ gloriā querentes: ſed ſicut communis dominus ⁊ pr̄ omnibus ꝓuidēs omnia circuibat. Nō aūt viſitabat municipia: vitās hieruſalē: ac ſi timeret legiſperitorum rephēſiones aut mortem que poterat inde contingere. vñ ſubdit: Et iter faciēs in hieruſalem. Nam vbi plures erant egroti: ibi ſe medicus magis ingerebat. Sequit: Ait autȝ quidā illi: dñe ſi

pauci ſunt qui ſaluant. GLO. Que quidē q̄ſtio ad hoc ptinere vī de quo ſupra agebat. nā ī pmiſſa ſimilitudine dixerat: q̄ requieuerūt volucres celi ī ramis eī: p qḋ itelligi pōt multos eē qui ſalutis requiē ɔſequerent. Et qꝛ ille vn⁹ p oīb⁹ queſierat: dn̄s nō ſingulariter ei r̄ndet. vn̄ ſequit: Ipe aūt dixit ad illos: Cōtēdite itra. p angu. poꝛ. BA. Sicut. n. ī via trena exitus arecto multā latitudinē hꝫ: ſic q̄ egredit a tramite ducēte ad regnū celoꝝ ī multa latitudine erroꝛis repitur. Rectū aūt iter ē anguſtū q̄lꝫ declinatiō ē piculoſa exn̄te: ſiue dextroꝛſuꝫ ſiue ſiniſtroꝛſum: ſicꝰ ī pōte a quo vtrinq̄ diuertens flumini imergit. CIRYL. Anguſta etiā poꝛta erumnam ⁊ patientiā ſanctoꝝ ſignificat. Sicut eni pugnarū victoꝛia atteſtatur militis ſtrenuitatē: ſic preclarū efficiet valida ppenſio laborū ⁊ tentationum. CHRY. Quid ē ḡ qḋ dn̄s alibi dicit Jugū meū ſuaue ē: ⁊ onus meū leue? Nō quidē ɔtradicitur ſed hoc dictū ē ppter tentationū natura: illud v̄o pp affectū tranſeuntiū. Eſt eni moleſtū aliqd nature facilere putari qn̄ id affectanter amplectimur. Si etiam via ſalutis anguſta erit ī troitu: tn̄ p eaꝫ puenit ad latitudinē: ecōtrario v̄o lata deducit ad interitū. GRE. xi. mo. Dicturus aūt anguſte poꝛte introitū pmiſit: contendite qꝛ niſi mentis ɔtentio ferueat: vnda mundi nō vincit: p quā aīa ſemp ad ima reuocat. CIRYL. No vī aūt dn̄s ſatiſfacere quereti vtrū pauci ſint qui ſaluēt: duꝫ declarat viaꝫ per quā quiſq̄ pōt fieri iuſtus. Sꝫ dicēdū: q̄ mos erat ſaluatoꝛis nō r̄ndere interrogantibus ſm q̄ eis videbat quotiēs inutilia querebāt: ſed reſpiciēdo qḋ vtile audientibus foret: Quid aūt cōmodi pueniret audiētibus: ſcire an multi ſint qui ſaluent: an pauci? Neceſſarium autē magis erat ſcire modū quo aliquis peruenit ad ſalutem Diſpenſatiue ergo ad queſtionis vaniloquiū nihil dicit: ſꝫ tranſfert ſuū ſmonē ad rē magis neceſſariam. AV. de v̄. do. Uel aliter: Confirmauit dn̄s qḋ audiuit. ſ. q̄ pauci ſunt qui ſaluant. qꝛ per anguſtā poꝛtam pauci intrāt. Alio aūt loco hoc idē ipſe ait: Arta ē via que ducit ad vitā: ⁊ pauci ſunt qui ingrediūt per illā. vnde ſubdit Quia mul. di. vo. querūt itrare. BED. Salutis amoꝛe puocati. Et nō poterunt: itineris aſperitate deterriti. BA. Uacillat eni aīa: quādoquidē ɔſiderat eterna eligēdo v̄tutē: qn̄ pn̄tia r̄ſpicit: pferēdo illecebꝛaſ. h̄ īmet ocia carnis: illic ſubiectionē ipſi⁹. h̄ ebꝛietateꝫ illic ſobꝛietatē hic diſſolutos riſus: illic copiā lachꝛymaꝝ. hic coꝛeas: illic oīones. hic fiſtulas: illic fletus. hic luxuriā: illic caſtimoniā. AV. de ver. do. Nō aūt ɔtrarius ſibi ē dominus q̄ dixit q̄ pauci ſunt q̄ intrant p anguſtā poꝛtā: Et alibi dicit: Multi ab oꝛiēte ⁊ occidēte veniēt. pauci ſūt ī cōparatione pditoꝝ: multi in ſocietate angeloꝝ. Uix videnť grana qn̄ area triturať: ſed tanta maſſa pceſſura eſt de area hac: vt ipleat hoꝛreum celi. CI. Qḋ aūt deteſtabiles ſint: qui itrare nō poſſunt p euidēs exemplū declarauit ſubdēs: Cū aūt intra. paterfa. ⁊ clau. oſtiū: icipietis fo. ſta. ⁊ pulſare oſtiū dicētes. Dn̄e aperi nobis. Sicut ſi pr̄familias qui multos ad ɔuiuiū vocauit ingreſſo cū cōuiuis: ⁊ oſtio recluſo poſtmodū pulſantes adueniant.

BEDA. Eſt aūt paterfamilias xp̄s: qui cum vbiq̄ ex diuinitate ſit: illis iā intus eē dicit: quos in celo pn̄s ſua viſione letificat: ſed quaſi foꝛis ē his quos ī hac pegrinatione certātes occultus adiuuat. Intrabit vero cū totaꝫ eccleſiā ad ſui ɔtemplationē pducet. Claudet oſtiū: cum repꝛobis locū penitentie tollet: qui foꝛis ſtantes pulſabūt i. a iuſtis ſegregati: miſericoꝛdiā quā contēpſerūt fruſtra iploꝛabūt. vn̄ ſeqt: Et reſpōdēs dicet vobis: neſcio vos vn̄ ſitis. GRE. ij. moꝛ. Neſcire dī ipꝛobare ē: ſicut ⁊ neſcire mentiri. Uir verax dicit q̄ labi p mendaciuꝫ dedignat: non q̄ ſi mentiri velit neſciat: ſed qḋ falſa loqui veritatis amoꝛe contēnat. Ueritatis igitur lumen tenebꝛas quas repꝛobat ignoꝛat. Sequit: Tunc incipietis dicere manducauimus coꝛam te: ⁊ bibimus: ⁊ in plateis noſtriſ docuiſti. CI. Hoc iſraelitis ɔuenit q̄ ſm ritū legis offerētes deo victimas edebāt ⁊ gaudebāt. Audiebant quoq̄ ī ſynagogis libꝛos moyſi: qui in ſuis ſcriptis nō que ſua ſunt: ſꝫ q̄ dei: dei tradebat. THE. Uel ſimpliciter ad iſraelitas dī: eo q̄ ex eis chꝛiſtus ſm carnē natus ē: ⁊ cū eo comedebāt ⁊ bibebāt: ⁊ eū predicantem audiebant. Sed ⁊ chꝛiſtianis hec ɔgruēt. nos eni comedim⁹ coꝛpus chꝛiſti: ⁊ bibimus ſanguinē eius quotidie: ad menſā myſticā accedētes: docetq̄ ī plateis aiaꝝ noſtrarū. BE. Uł myſtice manducat coꝛam dn̄o ⁊ bibit q̄ vbi pabulū audit ſuſcipit. vn̄ quaſi exponēdo ſubdit: In plateis noſtriſ docuiſti. Scriptura. n. in obſcurioꝛibus cibus ē: qꝛ quaſi exponēdo frāgit: ⁊ māducando glutit. potus ē i aptioꝛibus: vbi ita ſoꝛbet ſicut iuenit. Nō aūt ſcit̄uitatū epulatio iuuat: quē fidei pietas nō cōmēdat: n̄ ſcientia ſcripturaꝝ notū deo facit: quē opeꝝ iniquitas idignū oñdit. vn̄ ſubdit: Et dicet vobis: neſcio vos vn̄ ſitis. Diſcedite a me operarij iniquitatis. BA. Illis foꝛſitan loquit quos deſcribit apl̄s in ppꝛia pſona dicēs: Si linguis hoīuꝫ loquar ⁊ angeloꝝ. ⁊ hēam oēm ſciam: ⁊ diſtribuero oēs facultates meas in cibos paupeꝝ: charitatem aūt nō habuero nihil mihi pdeit. Quod eni non fit diuini amoꝛiſ intuitu. ſed ad acquirendā ab hominibus audē: non inuenit laudem apud deū. THEO. Attēde etiā q̄ deteſtabiles ſunt illi: in quoꝝ plateis dn̄s docet. vn̄ ſi docentem eū audierimus: nō in plateis ſꝫ in anguſtijs ⁊ humilibus coꝛdibus: non erimus deteſtabiles. BE. Duplex autem oſtenditur gehenne pena. ſ. frigoꝛis ⁊ feruoꝛis: vnde ſequitur: Ibi erit fletus ⁊ ſtridoꝛ deniū. Fletus. n. ō ardoꝛe: ſtridoꝛ dentiū de frigoꝛe ſolet excitari. Uel ſtridoꝛ dentiū pdit indignantis affectum: q̄ qui ſero penitet: ſero ſibi iraſcatur. GLO. Uel ſtridebunt dentes qui hic de edacitate gaudebant: flebunt oculi qui hic per concupiſcentias vagabantur. Per vtrunq̄ aūt veram impioꝛū reſurrectionē deſignat. THE. Pertinet etiam hoc ad iſraelitas cū quibus loquebať: qui ex hoc maxie pcelluntť q̄ gētiles cū patribus requieſcūt: ipi v̄o excludūt: vn̄ addidit: Cum videritis abꝛaam iſaac ⁊ iacob ⁊ oēs pꝛophetas in regno dei: vos autem expelli foꝛas. ⁊ venient ab oꝛiente ⁊ occidente ⁊ ab aquilone ⁊ auſtro ⁊ accumbent in regno dei. EVSE. Pꝛedicti enim patres añ tpa legis: ſm euangelicam foꝛmā erroꝛem multoꝛum deoꝛū derelinquētes: aſſūpſerūt ſublimis dei notitiā: quib⁹ patres facti ſunt multi gētiliū: ob ſimilem vitam. filij aūt eoꝛū alienationē ſunt paſſi ab euāgelica diſciplina. vn̄ ſeqt Et ecce ſunt nouiſſimi qui erant pꝛimi: ⁊ ſūt pꝛimi q̄ erāt nouiſſimi. CIRY. Judeis enim qui pꝛimum locum tenebant pꝛelate ſunt gentes. THE. Nos autem vt videtur pꝛimi ſumus: q̄ ab ipſis cunabulis rudimēta accepimus: ⁊ foꝛſitan erimus nouiſſimi reſpectu gentiliū: qui circa finē vite crediderūt. BE. Multi etiā pꝛius feruentes poſtea toꝛpēt: multi pꝛius frigidi ſubito inardeſcunt: mlti in ſeculo deſpecti in futuro ſunt gloꝛificandi. Alij apō homines gloꝛioſi in fine ſunt damnandi.

In ipa die acceſſerūt qdā phariſeoꝝ dicētes illi. Exi ⁊ vade hic qꝛ herodeſ vult te occidere. Et ait ill. Ite ⁊ dicite vlpi illi. Ecce eiſcio dmōia ⁊ ſanitates pficio hodie et cras. ⁊ tertia die cōſumoꝛ Uerūtn̄ oꝫ me hodie ⁊ cras ⁊ ſequēti die ambulare. qꝛ n̄ capit pphetā pire extra hieruſalē. Hierlꝫ hieruſalem q occidis pphetas ⁊ lapidas eos q mittūť ad te. Quotiēs volui ɔgregare filios tuoſ quēadmodū auis nidū ſuum ſub pēnis: ⁊ noluiſti. Ecce relinqueť vobis domus veſtra deſerta. Dico aūt vobis: qꝛ n̄ videbitis me donec veniat cum dicetis: benedictus qui venit ī noīe dn̄i.

CIRY. Pꝛedicta dn̄i v̄ba: phariſeoꝝ aīos puocauerūt ad irā. videbāt. n. pplos iā ɔtritos fidē ei⁹ arripere itaq̄ quaſi pdētes oſſm populis pſidendi: ⁊ deficientes ī lucro ſimulātes ſe eū diligere: ſuadēt illi vt inde diſcederet. vn̄ dī: In ipa die acceſ. qui. pha. di. illi. Exi ⁊ va. h̄ qꝛ hero. vult occi. te. Xp̄s aūt q̄ renes ⁊ coꝛda ſcrutatur eis lenit ⁊ figuraliter r̄ndet. vn̄ ſeqt: Et ait illis: Ite ⁊ dicite vulpi illi. BE. Pꝛopter dolos ⁊ iſidias herodē vulpē appellat: qḋ plenū fraudis ē aial: i fouea pp iſidias latēs: odoꝛe fetēs: nūq̄ rectis itineribus incedēs: que oīa hereticis ɔueniūt quoꝝ typū herodes tenet: q̄ xp̄ꝫ. i. humilitatē chꝛiſtiane fidei i credētib⁹ conanť extinguere.

CI. Uel aliter vī hic ſmo mutatus eē ⁊ nō ſpectare ad pſonā herodis: vt aliqui putauerūt: ſed magis ad phariſaicas fictiones pene. n. ipm phariſeū oñdit ppc manē tē dum dixit: Ite ⁊ dicite vulpi huic: ſicut in greco hētur vn̄ hoc hcepit dicēdū qḋ poterat vrgere phariſeoꝝ turbā. Ecce inquit eijcio demonia: ⁊ ſanitates pficio hodie ⁊ cras: ⁊ tertia die ɔſumoꝛ. Hoc ſe pmittit operaturum qḋ iudeis diſplicebat. ſ. q̄ imundis imperet ſpiritib⁹: ⁊ eriperet a moꝛbis ifirmātes: vſq̄ dū ppꝛia ſponte ſuſtineret crucis patibulū. Quia v̄o phariſei credebāt q̄ menū trepidaret herodis: q̄ dn̄s erat v̄tutū: hoc excludit dicēs: Uerūtn̄ opoꝛtet me hodie ⁊ cras ⁊ ſequēti die ambulare. Qḋ dicit Opoꝛtet: nequaq̄ ſibi neceſſitatē ingruentē oñdit: ſed magis arbitrio ppꝛie voluntatis pergere quo volebat: quouſq̄ finē venerāde crucis ſubiret: cui⁹ iā xp̄s iminē tps oñdit: cū dixit: Hodie ⁊ cras. THE. Ac ſi dicat: Quid ō moꝛte mea cogitatis: ecce fiet poſt modicū. Qḋ aūt dī: Hodie ⁊ cras. hoc multos dies ſignificat. ſicut ⁊ nos in communi ſermone ſoliti ſum⁹ dicē. Hodie ⁊ cras fit hoc qḋ fiat i tanta diſtātia tpis. Et vt euāgelicū ſmonē euidētius exponamus: nō itelligas: q̄ opoꝛtet me hodie ⁊ cras ābulare: ſed ſiſtas hodie ⁊ craſ deinde ſic iungas: ⁊ ſequēti die ambulare: ſicut ⁊ pluries numerādo ɔſueuim⁹ dicē die dn̄ica: ⁊ ſecūda feria ⁊ tēia, egrediar. q. ɔputādo duas: vt tēia denoteť: ſic ⁊ dn̄s quaſi computādo dicit: Opoꝛtet me hodie ⁊ cras: ⁊ poſtea tertio die ire hieruſalē. AV. de q̄. euā. Uel myſtice ab illo hec dicta itelligūt. vt referant ad coꝛpus ei⁹ qḋ ē eccleſia. Expellunť eni demonia cū relictis illis ſupſtitionibus credūt i eū gētes ⁊ pficiūt ſanitates cū ſꝫ hcepta ei⁹ poſteaq̄ fuerit diabolo ⁊ huic ſeculo renūciatū vſq̄ i finē reſurrectionis: qua tāq̄ tertia ɔſumabit: hoc ē ad plenitudinē angelicā. p coꝛpoꝛis etiā imoꝛtalitatē pficiet eccleſia. THE. Sed qꝛ illi dicebāt ei: Exeas hinc: qꝛ herodes te querit occidere: i galilea loquētes vbi regnabat herodes: oñdit q̄ nō in galilea: ſꝫ i hieruſalē p̄oꝛdinatū fuerat ei pati vn̄ ſequit: Quia nō capit pphetā pire extra hieruſalē. Cū audis. Nō capit. i. nō decet extra hieruſalē pphetā iteremi: nō putas viaꝫ coactiuā iudeis iductā ſꝫ quātū ad eoꝝ affectū ſanguinis auidū ɔuenienter hoc dicit: velut ſiqs p̄donē atrociſſimū ivideiſ dicat. Nō opoꝛtet hāc viā i qua p̄do inſidiať viatoꝛibus imunē eſſe a ſāguine: ſic ⁊ nō opoꝛtebat alibi q̄ vbi moꝛabanť p̄dones pire dn̄ꝫ pphetaꝝ: nā aſſueti pphetaꝝ ſanguinib⁹ occidēt ⁊ dn̄ꝫ. vn̄ ſequit: Hieruſalē hieruſalē que occidis pꝛophetas ⁊ lapidas eos q̄ mittūtur ad te. BE. Hieruſalē nō ſaxa ⁊ edificia ciuitatis. ſed habitatoꝛeſ vocat: quaꝫ patris plangit affectu. CHRY. Geminatio eni v̄bi miſerantis ē aut nimiū diligētis: nā tāq̄ ad amicā negligentem amatoꝛē ⁊ ideo puniēdā dn̄s loquitur. GRECVS. Sed ⁊ noīs geminatio vehemētē rephenſionē oñdit. nā que nouit deū: quō dei miniſtros pſequitur. CIRYL. Qḋ aūt eēnt imemoꝛes diuinoꝝ bonoꝝ oñdit ſubdēs. Quotiēs volui ɔgregare filios tuos: quēadmodū auis nidū ſuū ſub pēnis ⁊ noluiſti. Manuduxit eos per ſapiētiſſimum moyſen: monuit p pphetas. voluit ſub alis. i. ſub tegmine ſue v̄tutis illos habere: at illi caruerūt tam deſiderabilibus bonis ingrati exiſtentes. AV. in enchi. Dicit aūt: Ego volui ⁊ tu noluiſti. q. d. Illud aggregaui mea volūtate ſemp efficace: te nolente feci: qꝛ igrata ſp fuiſti. BEDA. Pulchꝛe aūt q̄ herodē de ſua nece tractātem vulpem vocauit: ſeipm aui ɔparat: qꝛ vulpes fraudulenter ſemp auibus inſidias intendit. BA. Filios etiaꝫ hieruſalē pullis in nido ɔparauit: ac ſi dicat aues que ſaltū ɔſueuerūt volare excepte ſūt a nocumētis iſidiantiū: tu tn̄ eris vt pullus egēs alieno ſuffragio. Matre igitur auolāte auferceriſ a nido: quaſi ipotēs ad tutelā: ⁊ debilis ad fugā vn̄ ſequit: Ecce relin. do. ve. deſerta. BE. Ipam ciuitatem quam nidum vocauerat etiā nūc domū iudeoꝝ appellat. Occiſo eni dn̄o venerūt romani: ⁊ q̄ſi nidū vacuū diripiētes: tulerūt eoꝝ locū gētē ⁊ regnū. THE. Uel dom⁹ vr̄a. i. templū: ac ſi dicat: q̄diu virtuſ erat i vob: templum erat meū: ſꝫ poſtq̄ feciſtis ipꝫ ſpeluncā latronū: n̄ ē ō cetero dom⁹ mea ſꝫ vr̄a. Uł domū dīc totā gētē iudeoꝝ: iuxta illud: Dom⁹ iacob bn̄dicite dn̄o. p qḋ oñdit q̄ ipe erat q̄ gubernabat eos ⁊ eripiebat ab hoſtiū manib⁹. Seqt: Dico aūt vobis: qꝛ non videbitis me donec veniat: cū dicatis: Bn̄dict⁹ q̄ ve. in no. do. AV. de cō. euā. Huic narrationi lucē n̄ vī aduerſari q̄ turbe dixerūt: Ueniēte dn̄o ī hieruſalē: bn̄dict⁹ q̄ venit ī noie dn̄i: qꝛ nō dū illuc venerat: ⁊ nō dū dictū erat. CI. Diſceſſerat eni dn̄s a hieroſolymis tanq̄ indignos exn̄tes ſui pn̄tia deſerēs: deinde mltis miraculis factis: rurſuꝫ hieroſolymā redit: vbi ei turba occurrit dicēs: Oſāna filio dauid. Benedict⁹ q̄ venit ī noie dn̄i. AV. de cō. euan. Sꝫ qꝛ nō dicit lucas quo inde tūc acceſſit dn̄s: vt nō veniret niſi eo tēpoꝛe quo iā illud diceret: Perſeuerat quippe in itinere ſuo donec veniat hieruſaleꝫ. De illo ſuo aduentu quo in claritate venturus ē hoc ſignificat. THE. Tūc eni ⁊ inuiti ɔfitebunť eū ſaluatoꝛē ⁊ dn̄m: qn̄ nullus erit eis inde pfectus. Dicēs aūt: Nō videbitis me donec veniat ⁊c̄. non ſignificat illā hoꝛā: ſed tēpus crucis. q. d. poſtq̄ crucifixeritis me: n̄ amplius videbitis me: donec iterum veniā. AV. de cō. euā. Intelligēdus eſt ḡ lucas velle p̄occupaſſe anteq̄ ei⁹ narratio dn̄ꝫ pduceret hieruſalē aut eidē ciuitati iā appꝛopinquātē talia r̄ndiſſe monētib⁹ vt caueret herodē: qualia matthe⁹ dīc eē locutuꝫ cū iā pueniſſet hieruſalē. BE. Uel dicit: non me videbitiſ. q. d. niſi pniam egeritis ⁊ confeſſi fueritis me filiuꝫ omnipotentis patris: in ſecundo aduentu faciem meam non videbitis.

CA. XIIII.

Et factū ē cū intraret ieſus in domū cuiuſdā p̄ncipis phariſeoꝛū ſabbato māducare panē: ⁊ ipi obſeruabāt eū Et ecce hō quidā hydropicus erat ante illū. Et r̄ndens ieſus dixit ad legiſperitos ⁊ phariſeos: Si licet ſabbato curare. At illi tacuerūt. Ipſe vero appꝛehēſum ſanauit eū ac dimiſit. Et r̄ndēs ad illos dixit: Cuius vr̄uꝫ aſinus aut bos ī puteū cadet: ⁊ nō cōtinuo extrahet illum die ſabbati. Et non poterant ad hec reſpondere illi.

CIRYL. Quāuis dn̄s maliciā phariſeoꝝ cognoſceret: n̄ eoꝛum fiebat conuiua vt pdeſſet pn̄tibus p verba ⁊ miracula. vn̄ ſubdit: Et fa. eſt cū intra. in do. cu. pꝛinci. pha. ſab. mā. pa. ⁊ ipi obſer. eū. ſi. ſ. reuerētiā legiſ contēneret. ⁊ an quicq̄ phibitoꝛum faceret in die ſabbati. Itaq̄ hydropico veniente in mediū: interrogatōe rephēdit inſolentiam phariſeorum: eū arguere volētiū. vn̄ dicit. Et ecce homo quidē hydropicus erat ante illum. Et reſpondēs ieſus dixit ad legiſperitos ⁊ phariſeos: ſi licet ſabbato curare. BE. Quod dicitur reſpondiſſe ieſus: ad hoc reſpicit qḋ pmiſſū ē: Et ipi obſ. eū. Dn̄s. n. nouit.

cogitationes boiuz. THE. In ſua aūt interrogatiōe deridet eos ſicut amētes: deo. n. bñdicēte ſabbatū: ipſi ꝓhibēt opari bona i eo. dice aūt ꝙ bonoꝝ operā nō admittit: maledicta ē. BE. Sz merito interrogati tacēt: q2 ↄtra ſe dictū ꝗcqd dixerit vidēt. Nā ſi lz ſabbato curare: ꝗre ſaluatorē an curet obſeruāt: ſi nō lz: quare ipſo ſabbato pecora curāt. vñ ſequit: At illi tacuerūt. CI. Neglectis igit iudeoꝝ inſidijs: liberat a morbo hydropicū: ꝗ metu phariſeoꝝ remediū ñ poſtulabat ꝓpter ſabbatū: ſz ſolū aſtabat vt ex aſpectu miſerꝰ eiꝰ ſaluaret eū. Qḋ dñs cognoſcēs nō poſtulat ab eo ſi vellet ſaluꝰ fieri: ſz ꝓtinꝰ eū ſanauit. vñ ſequit: Ipſe vo app. ſana. eum ac dimiſit. THE. In quo nō hoc ꝓſpexit dñs: ne ſcādaliçaret phariſeos: ſz vt bñfaciat egēti remedijs: docet. n. nos cū magna reſultat vtilitas nō curare ſi ſtulti ſcādaliçent. CI. Sz q2 phariſei inepte tacuerūt: ſoluit chriſtus inflexibilē eoꝝ īprudētiā ↄſiderationibꝰ ſerijs ad hoc vtēs. vnde ſequit: Et rñ. ad il. dixit: Cu. ve. aſi. aut bos i pu. ca. ⁊ nō cō. ex. il. die ſabbati. THEO. q. d. Si ꝓhibuit lex miſereri in ſabbato: ne curā habeas filij tui periclitātis i ſabbato: ſz ꝗd dico filij qñ nec bouē ꝑteris ſi periclitātē videris? BE. In quo ſic obſruatores ſuos phariſeos conuicit: vt eoſdē ēt auaritie ↄdēnet: ꝗ i liberatōe aialis ſue auaritie ↄſulebāt. Quāto ꝰ magis xp̄s hoiez qui multo melior ē pecore debuit liberare. AV. de cō. euā. Cōgruenter aūt hydropicū aiali qḋ cecidit i puteum ↄparauit: hu more. n. laborabat: ſicut illā mulierē quā alligatā dixerat ⁊ ipſe ſoluebat ↄparauit iumēto qḋ ſoluit vt ad aquam ducat. BE. Cōpetēti ꝰ exemplo ſoluit qōem: vt oſtendat eos violare ſabbatū in opere cupiditatis qui eū violare argueīūt in ope charitatis. vñ ſeqt: Et nō po. ad hoc rñ. illi: Myſtice āt hydropicꝰ ↄpat ei quē fluxꝰ carnaliū voluptatum exuberās aggrauat. hydropicus. n. morbꝰ ab aquoſo hūore vocabulū trahit. AV. de q̄. euā. Uel hydropicū recte ↄpamꝰ diuiti auaro ſic. n. ille ꝗto magis abūdat humore inordinato: tāto amplꝰ ſitit: ſic ⁊ iſte ꝗto ē copioſior diuitijs ꝗbus nō bene vtit: tanto ardentiꝰ talia ↄcupiſcit. GREGO. xiiij. mo. Recte ergo hydropicus ante phariſeum curatur: quia per alterius egritudinem corporis in altero exprimitur languor ſeu egritudo cordis ⁊ mētis. BED. Bene autem i exēplo bouem ⁊ aſinū noiat: vt vel ſapiētes ⁊ hebetes: vl vtrūq3 ꝑplm ſignificet. ſ. iudeū iugo legis ꝑſſum: ⁊ gentilē nulla rōne domitum: omnes. n. a puteo ↄcupiſcentie demerſos dominus extrahit

Dicebat aūt ⁊ ad inuitatos parabolā: intendens quō primos accubitus eligerēt: dicens ad illos: Cū inuitatus fueris ad nuptias nō diſcūbas i primo loco: ne forte honoratior te ſit inuitatus ab illo: ⁊ veniēs is q te ⁊ illū vocauit dicat tibi: Da huic locū: ⁊ tūc icipias cū rubore nouiſſimū locū tenere. Sz cū vocatꝰ fueris: vade recūbe i nouiſſimo loco. vt cū venerit qui te inuitauit dicat tibi. Amice aſcēde ſupius. Tūc erit tibi gloria corā ſimul diſcūbentibus. q2 ois qui ſe exaltat humiliabit: ⁊ qui ſe humiliat exaltabitur.

AM. Prius curatus ē hydropicus in quo fluxꝰ carnis exuberās aie grauabat officia: ſpūs extinguebat ardorem. Deinde docet humilitas: dū in conuiuio nuptiali appetētia loci ſupioris arcet. vñ dī. Di. aūt ad inu. pa. inte. quō pri. accu. eli. di. ad il. Cū inui. fu. ad nup. nō diſ. ī pri. loco. CI. Proſilire eni ꝓmpte ad honores ꝗ nobis nō ↄueniūt: īdicat nos temerarios eē: ⁊ nr̄a facta vituperio replet. vñ ſequit: Ne forte hono. te ſit inu. ab eo. ⁊ ve. is ꝗ te ⁊ il. inu. di. ti. Da. huic lo. ⁊ tūc inci. cū ru. no. lo. tenere. CHRY. Et ſic qḋ ↄcupiuit: nequaq̄ obtinuit ambitioſus honoris ſz paſſus ē repulſaz ⁊ ſataget qualiter abūdat honoribus nō honorat. ⁊ q2 nihil ē equipollēs modeſtie: auditorē ad oppoſitū ducit. Nō ſolū ꝓhibet ambire ꝓmatū: ſz venari vltima. vñ ſequit: Sz cum vo. fu. va. re. in no. loco. GRE. Si eni aliqs nō vult aliqs ꝑlocari: nāciſcit hoc ex diuina ſnia. vñ ſeqt: Et cū ve. ꝗ te inui. di. ti. Amice aſcē. ſupius. Hec dicēs nō grauiter obiurgat: ſz leniter iniūgit. ſufficit. n. monitio apud diſcretos ⁊ ſic ꝑ humilitate aliqs coronat honore. vñ ſequit: Tūc erit ti. glia co. ſi. diſcūbētibus. BA. Occupare igit locū vltimū i ↄuiuijs iuxta mādatū dñicū ↄueniēs ē: ſz rurſus i hūc ↄtentioſe irruere repꝛobū tanꝙ interemptoriū ordinis ⁊ cauſatiuū tumultus ⁊ ꝰ eo mota ↄtētio equparabit vos litigātibꝰ de primatu. Quapp ſicut hic dñs dic expedit ↄuiuiū faciēti ↄmittere accubitus ordinē: ſic ⁊ i patientia nos mutuo ſuſtinebimꝰ honeſte ⁊ ſm ordinē oīa ꝓſequentes: nō ad apparētiā pluriū nec videbimur humilitatē ꝑtractare ꝑ vehementē ↄtradictionē: magis aūt ꝑ humilitatē patientiam obtinebimus. Maius ē. n. ex repugnātia ſupꝰbie idiciū ꝙ ex primo accubitu qñ eū cū impio obtinemus. THEO. Nemo aūt putet ꝑmiſſaz xp̄i doctrinā modicā eē ⁊ idignā culminis dei. Ubi. nō eni pius dices eē medicū pollicitū ſanare podagrā: ictum vo digiti vl dētis dolorē nolētē curare. Porro quō ꝑua paſſio vane glie: ꝗ vlabat primos ꝑquirētes accubitꝰ. Decebat igit hūilitatis mgr̄z oēz ramū praue radicis āputare: ſz ⁊ illud ↄſidera: q2 ꝑſto cena ⁊ paſſione ꝑmatus corā ſaluatore vexāte miſeros opportunitatē hēbat monitio. CI. Oſtenſo igitur tam modico exemplo ambitioſoꝝ ↄtēptū: ⁊ ñ ābitioſoꝝ exaltationē: adijc magnū ꝓuo gnalē ſniaz ꝓferēs cū ſubdit: Quia oīs ꝗ ſe exal. hu. ⁊ ꝗ ſe hu. exal. qḋ dī ſm diuinū iudiciū: nō ſz humanā ↄſuetudinē: ſm quā plures concupiſcentes honorem ↄſequūtur: alij vero ſe humiliantes inglorij remanent. THE. Porro nō finalr nec oībus hominibus ē reuerendus: ꝗ ſe honoribus ingerit: ſed dū a quibuſdaz honoratur: alij detrahūt ei: ⁊ quandoq3 etiā ipſi honorātes. BEDA. Sed quoniam hāc admonitionem euangeliſta parabolam vocat: breuiter intuendū ꝗd myſtice ſignificet: quiſquis nuptias chriſti ⁊ eccleſie inuitatus adierit: membris eccleſie ꝑ fidem coniunctus nō ſe extollat. q. ſublimior ceteris de meritis gloriādo. Dabit. n. locum honoratiori poſt inuitato cum illorū3 qui ſe in chriſto ſecuti ſunt agilitate preit: ⁊ cum rubore nouiſſimum locū tenet quādo de alijs meliora cognoſcēs quicquid de ſua opione celſum ſentiebat humiliat. Sed recūbit aliquis i nouiſſimo loco ſm illud: Quanto magnus es: humilia te i omnibꝰ. Ueniēs aūt dñs quem humilem inuenerit: amici nomie beatificans aſcendere ſupius ꝑcipiet. Quicūq3. n. humiliauerit ſe ſic paruulus: h ē maior in regno celoꝝ: pulchre aūt dī: Tūc erit tibi glia: ne nūc ꝗrere icipias qḋ tibi ſeruat in fine. Pōt ēt ⁊ hoc in hac vita intelligi: q2 quotidie dñs ſuas nuptias intrat: ſupbos deſpiciēs: ⁊ humilibus ſepe tāta ſui ſpūs onera ꝑſtās: vt diſcūbentiū. i. fideliū cetus eos admirādo glorificet. Ex ↄcluſione vo gnāli que ſubdit manifeſte claret ꝑcedentē dñi ſmonē typice itelligēdū. Neq3. n. oīs ꝗ ſe corā hoībus exaltat humiliatur: aut qui ſe in ↄſpectu hoium humiliat: exaltat ab eis ſz qui ſe de meritis eleuat humiliabit a dño: ⁊ qui ſe de beneficijs humiliat: exaltabitur ab eo.

Dicebat aūt ⁊ ei qui ſe inuitauerat. Cum facis prādiuz aut cenā noli vocare amicos tuos neq3 fratres tuos. neq3 cognatos. neq3 vicinos. neq3 diuites. ne forte ⁊ ipſi te reinuitēt. ⁊ fiat tibi retributio. Sz cū facis ↄuiuiū. voca paupes dbiles claudos ⁊ cecos. ⁊ beatus eris. q2 nō hñt retribuere tibi. Retribuet eni tibi i reſurrectione iuſtoꝝ.

THE. Ex duabus ꝑtibus cena cōpoſita. ſ. ex vocantibus ⁊ vocatis: ꝑtē vocatoꝝ ad humilitatem iaz monuerat: cōſequēter vocantem monendo remunerat retrahēs eum ne gratia hoium cōuiuaret. vñ dī. Dicebat aūt ei qui ſe inuitauerat: Cū facis prādiū aut cenā: noli vocare ami. tuos: neq3 fra. neq3 cogna. neq3 vicinos diuites. CHRY. Multe cauſe ſunt quibꝰ amicitie fedus cōtrahitur: ⁊ illicitas quidē pretermittemꝰ. Proponemꝰ autē naturales ⁊ morales. naturales quidē puta pr̄is ad filiū fratris ad frēz: ⁊ alioꝝ huiuſmodi. qḋ ſignificat dicens Neq3 fratres neq3 cognatos: morales aūt ſūt puta ↄuiua factꝰ ē aut ↄuicinꝰ ē: ⁊ ꝗtū ad hoc dicit: Neq3 vicinos. BED. Fratres igit ⁊ amicos ⁊ diuites alterutrū cōuiuia celebrare nō quaſi ſcelus interdicit: ſz ſicut cetera neceſſitatis humane cōmercia: ad ꝓmerenda vite celeſtis premia: nil valere oñdit. vñ ſubdit. Ne forte ⁊ ipſi te reinuitent: ⁊ fiet tibi retributio. Nō ait: Et fiet tibi peccatum. Cui ſimile ē id qḋ alibi dicit: Et ſi bene feceritis his qui vobis bene faciūt que vobis ē gratia: Sūt tñ quedā mutua fratrū vicinoꝝq3 ↄuiuia que nō ſolū i pñti retributionē ſed ⁊ dānationē pcipiūt in futuro: que aut collatiōe omnium celebrāt: aut vicibus ſolnet a contubernalibus exhiberi in quibus ad hoc ↄueniūt vt feda gerant copia vini: ⁊ incitet libidinis diuerſa voluptas. CHRY. Non igit hac ſpecie alijs bñficia ↄferamꝰ: vt nobis retribuāt Hec eni frigida ē intentio: vnde talis amicitia celeriꝰ euaneſcit. Si vo pauperē vocaueris: deū nūꝙ obliuiſcētem habetis debitorē. vñ ſeqt: Sz cū facis ↄuiuiū: voca pauperes: debiles claudos: ⁊ cecos. Quāto eni minor ē frater: tāto magis ꝑ eū xp̄s accedit ⁊ viſitat. Nā qui magnū ſuſcipit ſepe ꝑp vanā gliaz facit: ſz vtilitas pluries queritur vt ꝓmoueat ꝑ illū. Poſſem quidē ples ꝓponere ab hoc celeberrimos ſanctoꝝ colētes: vt illis mediantibus ampliorē grāz obtineāt pricipū. Nō igit illos queramus qui nobis retribuere pñt. Sequit eni. Et beatꝰ eris: q2 ñ hñt retribuē tibi. Nō ꝰ turbemur: cū ñ recipimꝰ bñficij recōpēſationē: ſz cū recepimꝰ qm̄ ſi recepimꝰ nō amplꝰ recipiemꝰ illic: ſed ſi minime retribuat homo: tūc tibi deus retribuet. vnde ſequit: Retribuet eni i reſurrecti. iuſtoꝝ. BE. Etſi oēs reſurgūt: iuſtoꝝ tñ reſurrectio dī: q2 i hac reſurrectione beatos ſe eē nō dubitāt. Ergo qui paupes ad ↄuiuiū vocāt: i futuro ꝑmia recipiēt. Qui aūt amicos fratres ⁊ diuites vocat: recepit mercedē ſuā. Sz ſi hoc ꝓpter deū facit in exēplū filioꝝ iob: ſicut cetera fraterne dilectionis officia ipſe qui iuſſit remunerat. CHRY. Sz dicis immundus ē pauper ⁊ ſordidus: laua eū: ⁊ fac tecū in menſa ſedere. Si veſtes ſordidas hz: mūdū indumentū exhibeas. xp̄s accedit ꝑ eū: ⁊ tu friuola loqueris. GRE. niſenus. Nō ꝰ negligas iacētes ꝗſi nullo ſint digni: cogita ꝗd ſint: ⁊ ꝑcioſitatē eoꝝ inuenies. Saluatoris induerūt imaginē: futuroꝝ bonoꝝ heredes regni clauigeri accuſatores ⁊ excuſatores idonei: ñ loquētes ſz iſpecti a iudice. CHRY. Decet ꝰ eos ſurſum in ſolario ſuſcipere: ſi nō placet ſaltē deorſum vbi ſunt ſubiugalia ⁊ famuli xp̄m ſuſcipias: fiat ſaltem paup editꝰ. vbi. n. eſt elemoſyna: nō audet intrare diabolus. ⁊ ſi nō tecū cōſedeas: mitte ſaltē eis de menſa fercula. ORI. Myſtice vo qui vanā gloriā vitat: vocat ad ſpiritale ↄuiuium pauperes. i. imperitos: vt dicet debiles hoc ē leſam ↄſciaz habētes: vt ſanat claudos. i. declinantes a rōne: vt rectas ſemitas faciāt. Cecos. i. ꝗ carēt ↄtēplatione vitatis: vt verā lucem videāt. qḋ aūt dī. Nō poſſunt retribuere tibi. i. nō nouerunt reſponſum proferre.

Hec cū audiſſet quidā de ſimul diſcūbētibꝰ dixit illi: Beatꝰ qui manducabit panez in regno dei. At ipē dixit ei: Hō qdā fecit cenā magnā ⁊ vocauit mltos. Et miſit ſeruū ſuū hora cene dicere inuitatis vt venirēt q2 iaz pata ſūt oīa. Et ceperūt ſimul oēs excuſare. Primꝰ dixit ei: Uillā emi: ⁊ neceſſe habeo exire ⁊ videre illā. Rogo te habe me excuſatuz. Et alter dixit: Iuga boum emi quinq3 ⁊ eo ꝓbare illa. Rogo te habe me excuſatū. Et aliꝰ dixit: Uxorē duxi: ⁊ iō nō poſſuz venire. Et reuerſus ſeruus nūciauit hec dño ſuo. Tūc iratꝰ pr̄ familias dixit ſeruo: ſuo: Exi cito i plateas ⁊ vicos ciuitatis: ⁊ paupes ac debiles ⁊ cecos ⁊ claudos introduc huc. Et ait ſeruꝰ: Dñe factū ē vt impaſti ⁊ adhuc locꝰ ē. Et ait dñs ſeruo: Exi i vias ⁊ ſepes ⁊ cōpelle itrare: vt impleat domꝰ mea. Dico aūt vobis: ꝙ nemo viroꝝ illoꝝ qui vocati ſunt guſtabūt cenā meā.

EVSE. Docuerat ſupra dñs ꝑparare conuiuiū repēdere nequeuntibus: cum ſit recompenſandum in reſurrectione iuſtorum: ⁊ ideo quidā intelligens vnum ⁊ idez eſſe reſurrectionem iuſtoꝝ ⁊ regnū dei: recompenſationem predictā commendat. Sequit enim: Hec cum audiſſet qui. de ſimul diſcū. dixit illi: Bea. qui mandu. panem in regno dei. CIRYL. Homo iſte animalis erat nō diligenter percipiens ea que chriſtus protulerat: putauit enim corporeas eſſe remunerationes ſanctorum. AVG. de ver. do. Uel quia in longinqua iſte ſuſpirabat: ⁊ panis iſte quem deſiderabat: ante illum diſcumbebat. Quis enim eſt panis regni dei: niſi qui dicit. Ego ſum panis viuus qui de celo deſcendi: nolite parare fauces ſed cor. BEDA. Sed quia nonnulli hunc panem fidetenus quaſi adorando percipiunt: dulcedinem vero eius attingere veraciter guſtando faſtidiūt. Subiecta parabola dominus talium torporem celeſtibus epulis dignum non eſſe redarguit. Sequitur enim: At ille dixit ei: Homo quidam fecit cenam magnam: ⁊ voca. multos. CIRYL. Homo iſte deus pr̄ eſt: ſm ꝙ imagines ad ſimilitudinem veritatis figurantur. CHRY. Quotiēs enim punitiuam ſuam virtutem indicare vult deus: vrſa pardus: leo: ⁊ huiuſmodi nuncupat: quando vero miſericordiam exprimere vult dicitur homo. CIRYL. Hic ergo cōditor omnium atq3 glorie pater parauit cenam magnam in chriſto peractam. In nouiſſimis eni temporibus ⁊ quaſi in occaſu noſtri ſeculi illuxit nobis dei filius: ⁊ mortem pro nobis ſuſtinens: dedit nobis propriū corpus comedere: vnde ⁊ agnus in veſpere immolabatur iuxta legem moſaicaz: merito igit cena dictum eſt paratum in chriſto conuiuiū. GRE. in ho. Uel facit cenā magnā: quia ſacietatem nobis dulcedinis eterne preparauit. qui vocauit multos: ſed pauci veniunt: quia nonnunꝙ ipſi ꝗ ei per fidem ſubiecti ſunt: eterno eius conuiuio viuendo contradicunt. Hoc aūt diſtare inter delicias corporis ⁊ cordis ſolet: ꝙ corporales delitie cū non habent: graue in ſe deſideriū accendūt: cum vero habite edunt: comedentē ꝓtinus in faſtidiū per ſacietatem vertunt. At contra: ſpiritales delitie cū nō habentur in faſtidio ſunt: cū vero habentur: in deſiderio. Sed superna pietas cōtemptas illas delitias ad memorie noſtre oculos reuocat: atq3 vt faſtidiū noſtrū repellere debeamꝰ inuitat. vnde ſequitur: Et miſit ſeruum ſuum hora cene dicere inuitatis vt venirent. CIRYL. Iſte ſeruus qui miſſus eſt ipſe chriſtus eſt: qui cum eſſet naturaliter deꝰ ⁊ verus dei filius: exinaniuit ſeipſum formam ſerui accipiens. Miſſus eſt autem hora cene: non enim a pricipio verbum patris noſtram naturā ſuſcepit: ſed in nouiſſimo tempore. Subdit aūt: Quia parata ſunt omnia. Parauit enim pater in chriſto bona collata mundo ꝑ ipſuz peccatorum amotionem: ſpiritusſancti participationez adoptionis ſplēdorē: ad hoc vocauit chriſtus per euangelica documenta. AV. de ver. do. Uel aliter: Homo

iſte mediator eſt dei ⁊ hoīs xp̄s ieſus. Miſit vt venirēt inuitati.i.per miſſos vocati ꝓphetas: qui olim inuitabāt ad cenam chriſti: ſepe miſſi ſunt ad populū iſrael: ſepe vocauerunt vt ad horam cene venirent. Illi inuitantes acceperunt: cenā repudiarūt: prophetas legerūt ⁊ chriſtum occiderūt: ⁊ tūc nobis cenam neſcientes parauerunt. Parata iam cena.i. immolato xp̄o miſſi ſunt apoſtoli ad quos miſſi fuerant ante ꝓphete. GRE. i home. Per hūc ergo ſeruum qui a patrefamilias ad inuitādū mittitur predicatorum ordo ſignificatur: ſepe autē ſolet euenire: vt perſona potens famulum habeat deſpectum cūq; per eum dominus aliquid mandat: non deſpicitur pſona loquentis ſerui q: ſeruatur in corde mittētis reuerentia dn̄i. Offert ergo deus quod rogari debuit: nō rogare. dare vult quod vix ſperari poterat: ⁊ tamen ſimul omnes excuſant. Sequitur enim: Et cepe. om. ſi. excuſare. Ecce homo diues inuitat: ⁊ pauperes occurrere feſtināt ad dei inuitamur conuiuiū: ⁊ nos excuſamus. AV. de ver. do. Tres aūt fuerūt excuſationes de quibus ſubditur: Primus dixit ei. Uil. emi. ⁊ ne. ha. exi. ⁊ vide. illā ro. te ha. me excuſatum. In villa empta dn̄atio notatur ergo ſuperbia caſtigatur vitium primū primus enim hō dn̄ari voluit: qui dn̄um habere noluit. GRE. in ho. Uel per villam terrena ſubſtantia deſignatur: Exit ergo videre illā: qui ſola exteriora cogitat ꝓpter ſubſtantiam

AM. Sic igitur emerite militie viro contemnendarū ſtipendium preſcribit facultatū: ꝙ neq; ille qui ſtudijs intentus inferioribus poſſeſſiones ſibi terrenas coemit: regnū celi poſſit adipiſci: cum dominus dicat: Uēde oia tua ⁊ ſeqnere me. Sequitur: Et alter dixit: Iuga boum emi quinq;: ⁊ eo ꝓbare illa. AV. de ver. domini: Quinq; iuga boum ſenſus carnis huius quinq; numerantur In oculis viſus eſt: in auribus auditus: in naribus odoratus: i faucibus guſtus: i oībus mēbris tactus. Sꝫ q: iuga ſunt in tribus priorib⁹ ſenſibus facil⁹ apparet. Duo ſunt oculi: due aures: gemine nares. Ecce tria iuga: ⁊ faucibus.i. ſenſu guſtandi geminatio quedam inuenit. q: nihil guſtando ſapit niſi lingua: ⁊ palato tangatur: voluptas carnis que ad tactum pertinet occulte geminat: ē ⁊ forinſecus ⁊ intrinſecus. Dicunt aūt iuga boum: quia p ſenſus iſtos carnis terrena requiruntur. Boues enim terram verſant: homines aūt remoti a fide terrenis dediti: nolunt credere aliquid niſi ad quod ſenſu corporis perueniunt quinq; partito. Nō inquit ergo credo: niſi quod video. Si talia cogitaremus quinq; illis iugis boum a cena impediretur vt noueritis aūt iſtoꝝ quinq; ſenſuū non delectationem que mulcet: ⁊ ingerit voluptatē: ſed curioſitatē quandā notatam fuiſſe. Nō ait: quinq; iuga boū emi: eo paſcere illa: ſꝫ eo ꝓbare illa. GRE. i ho. Corporales etiam ſenſus quia iterna cōphendere neq̄unt: ſed ſola exteriora agnoſcunt: recte per eos curioſitas deſignatur: que dum alienam querit vitam diſcutere ſemp ſua intima neſciens ſtudet exteriora cogitare. Sed notandum ꝙ is qui ꝓpter villam ⁊ is qui ꝓpter ꝓbanda iuga boum a cena ſui inuitatoris ſe excuſat: humilitatis v̄ba pmiſcet. dum enim dicit: Rogo ⁊ venire ꝯtēnit humilitas ſonat i voce: ſupbia in actione. Sequit: Alius dixit. Uxorem duxi: ⁊ ideo non poſſum venire. AV. de ver. do. Iſta eſt voluptas carnis que multos ipedit vtinā foris ⁊ non intus. Qui eni dixit: Uxorē duxi: carnē amplexat: carnis voluptatibus iocūdatur: a cena excuſatur: obſeruet ne fame iterna moriatur. BA. Dicit aūt Nō poſſum venire. eo ꝙ intellectus humanus vergens ad mundanas illecebras debilis eſt ad agendū. GRE. in home. Quāuis aūt bonū ſit cōiugiū: atq; ad ꝓpagandā ſobolem diuina ꝓuidētia ꝯſtitutū: nōnulli tamē per hoc nō fecūditatē prolis: ſed deſideria expetūt voluptatis. Et iccirco per rem iuſtā ſignificari pōt: nō incōgrue res iniuſta. AM. Uel ꝯiugiū nō reprehēdit: ſed ad maiorē honorē vocat integritas: qm̄ mulier innupta cogitat que ſūt dn̄i. vt ſit ſancta corpore ⁊ ſpiritu: que aūt nupta ē: cogitat que ſunt mūdi. AV. de v. do. Ioānes aūt dicēs: Omne quod ē in mūdo cōcupiſcentia carnis ē ⁊ cōcupiſcētia oculoꝝ ⁊ ambitio ſeculi inde cepit vbi euāgeliū terminū poſuit. Cōcupiſcētia carnis vxorē duxi: cōcupiſcētia oculoꝝ quinq; iuga boum emi. Ambitio ſeculi: villā emi. Aperte aūt i totū ꝯmemorati ſunt quinq; ſenſus per ſolos oculos: quorū ē in quinq; ſenſibus principatus: ꝓpterea cū ꝓprie ad oclos ptineat viſus: ipſum videre p oēs quinq; ſenſus ſolem⁹ appellare. CI. Quos aūt itelligem⁹ fuiſſe eos qui rēnuerūt pdictoꝝ cauſa venire: niſi pſides iudeoꝝ: quos per totā ſacrā paginam de his redargutos eſſe videm⁹. ORI. vel aliter: Hi q villā emerūt ⁊ refutāt cenā ſunt q receperūt alia dogmata diuinitatis: nec experti ſunt v̄bum ꝙ poſſidebāt. Is aūt qui qnq; paris boum emit. ē qui naturā itellectualē cōtemnit: ⁊ ſenſibilia ſequit. vnde incorporeā naturā cōprehendere nō pōt. Qui aūt vxorē duxit: ē qui coniunctus ē carni: voluptatū magis amator ꝙ dei. AMB. Uel tria genera hoīum a ꝯſortio iſtius cene eſtimus excludi: gentiliū. iudeoꝝ: ⁊ hereticorū iudei corporali myſterio iuga ſibi legis impoſuit. Quinq; aūt iuga ſunt verborū decē: vel qnq; libri veteris legis. At v̄o hereſis velut eua femineo rigore fidei tentat affectū. Et aplūs dicit auariciā eſſe fugiēdā: ne ipeditū more gētili ad regnū chriſti puenire nequeam⁹ ergo ⁊ ille q villā emit alienus a regno eſt: ⁊ ille qui iugū potꝰ legis ꝙ gratie mun⁹ elegit: ⁊ ille q ſe ꝓpter ducēdā excuſat vxorē: Sequitur: Et re. ſer. nūcia. hec dn̄o ſuo. AV. qnto ſup gen. ad lr̄am: Nō ꝓpter inferioꝝ ſciam deus nūcijs idiget q̄ſi p eos fiat ſciētior: ſed nouit oia ſtabiliter atq; incōmutabiliter. Habꝫ aūt nūcios ꝓpter nos ⁊ ꝓpter ipos: q: illo mō deo parere ⁊ aſſiſtere: vt eū de inferioribus ꝯſulāt: eiuſq; ſupnis iuſſis obtēperēt bonū ē eis in ordine ꝓprie nature. CI. Iudeorum aūt primatibus vocationē rennuētibus ſicut ipi dicebāt: Nūquid aliqs pncipū credidit i eū: indignatus ē paterfamilias: quaſi eis dignis idignatione ⁊ ira vn̄ ſequit: Tunc ira. pr̄familias. BA. Nō ꝙ ire paſſio diuine ſubſtātie accidat: ſꝫ talis opatio q̄ i nobis ab ira fit dr̄ ira ⁊ idignatio dr̄. CI. Sic ḡ idignat⁹ dr̄ pr̄familias principes iudeoꝝ: ⁊ vocati ſūt loco eorū qui erāt de multitudine iudeorū fragilē ⁊ ipotentē mētē hn̄tes. Loquēte.n. petro: primo quidē tria milia: deide qnq; milia crediderūt: ⁊ poſtmōꝫ plim⁹ pplꝰs. vn̄ dr̄: dixit ſer. ſuo: Exi. ci. i pla. ⁊ vi. ciui. ⁊ pau. ac debi. ce. ⁊ clau. intro. huc.

AM. Inuitat aūt paupes: debiles: ⁊ cecos: vt oñdatur ꝙ nullū debilitas corporis excludit a regno rariuſq; delinquat: cui deſit illecebra peccādi: vl ꝙ ifirmitas peccatorū p miam dn̄i remittat. vn̄ mittit ad plateas: vt de latiorib⁹ vitijs ad anguſtā venirēt viā. GRE. i ho. Quia ḡ venire ſupbi rēnuūt paupes eligūt: dicūt.n. debiles ⁊ q iudicio ſuo apud ſemetipos infirmi ſunt. nā pauperes ⁊ quaſi fortes ſunt: q poſiti i paupertate ſupbiūt: ceci ſūt q nulli⁹ ingenij lumē hn̄t: claudi ſūt q rectos greſſus i operatione nō hn̄t. Sꝫ dū horū vitia i mēbroꝝ debilitate ſignificāt ſicut illi pctōres fuerūt: q vocati venire noluerūt: ita hi quoq; q inuitant ⁊ veniūt. ſꝫ peccatores ſupbi reſpuunt: humiles eligit. Hos itaq; elegit de⁹ quos deſpicit mundus: q: plerūq; ipſa deſpectio hoīem reuocat ad ſemetipſum. Et tāto celeri⁹ vocē dei aliq audiūt: q̄to i hoc mūdo nō hn̄t vn̄ delectēt. Cū ḡ de vicis ⁊ plateis ad cenā quoſdā dn̄s vocat: illū pplm deſignat q tenere legis v̄rbanā ꝯuerſationē nouerat. Sed multitudo q̄ ex iſrael pplo credidit: locū ſupni ꝯuiuij n̄ ipleuit. vn̄ ſeqt: Et ait ſer. Dn̄e fa. ē vt ipe. ⁊ adhuc lo. ē. Intrauit.n. iā frequētia iudeorū: ſꝫ adhuc locus vacat i regno vbi ſuſcipi debeat nūeroſitas gētiū. vn̄ ſubdit: Et ait do. ſer. Exi i vi. ⁊ ſe. ⁊ cō. itra. vt iple. do. mea. Cū ꝯuiuas ſuos colligi ex vijs ⁊ ſepibus

⁊ ſepib⁹ pcipit: agreſtē pplꝫ.i. gētilē querit. AMBR. Uel mittit ad vias ⁊ circa ſepes: q: hi apti ſunt in regno celoꝝ q nullis pn̄tiū cupiditatib⁹ occupati: ad futura feſtināt i quodā bono volūtatis tramite ꝯſtituti: ⁊ q modo ſepis q̄ ab incurſu ceteris ſeccernat: ⁊ icurſus arceat: beſtiarū noris bona malaq; diſtinguere: ⁊ aduerſus tētamenta nequicie ſpiritalis fidei munimē ptendere. AV. de ver. do. Uenerūt de plateis ⁊ vicis gētes: veniūt de ſepibus heretici. Nam ſepes q ꝯſtruūt diuiſiones querūt: abſtrahāt a ſepibus: euellant a ſpinis: ſed cogi nolūt: volūtate inquiunt noſtra intremus. Nō hoc dn̄s imperauit: coge inquit itrare: foris inueniat neceſſitas: naſcit inde voluntas. GRE. in ho. Qui ḡ hui⁹ mūdi aduerſitatibus fracti a dei amore redeūt. ꝯpellunt intrare. Sꝫ valde tremēda ē ſnia que ſubinfertur: Dico aūt vobis ꝙ nemo virorū illoꝝ qui vocati ſunt guſtabit cenā meam. Nemo ergo contēnat: nedum vocatus excuſat: cū volūtatem habuerit intrare non valeat.

Ibant aūt turbe multe cū eo ⁊ conuerſus dixit ad illos: Siquis venit ad me: ⁊ nō odit patrē ſuum ⁊ matrē ⁊ vxorē ⁊ filios ⁊ fratres ⁊ ſorores adhuc autē ⁊ animam ſuā: non poteſt meus eſſe diſcipulus. Et qui non baiulat crucē ſuā ⁊ venit poſt me non pōt meus eſſe diſcipulus.

GRE. in ho. Ad audita celeſtia pmia inardeſcit anim⁹: iāq; illic cupit aſſiſtere: vbi ſe ſperat ſine fine gaudere: ſed ad magna pmia puenire nō pōt niſi p magnos labores. vn̄ dr̄: Ibāt aūt tur. mul. cū eo: ⁊ ꝯuer. dixit ad illos: Si quis ve. ad me: ⁊ nō odit pa. ſuū ⁊ ma. ⁊ vxo. ⁊ fi. ⁊ fra. ⁊ ſoro. adhuc aūt ⁊ ani. ſu. nō po. eſſe me⁹ diſcipulus. THE. Quia eni multi comitantiū ipm non ex toto affectu ſed tepide ſequebāt: oñdit qualē deceat eſſe ſuū diſcipulū. GRE. in ho. Sꝫ pcōtari libet quō parentes ⁊ carnaliter ꝓpinquos pcipimur odiſſe: q iubemur ⁊ inimicos dilige. Sed ſi vim pcepti ppendim⁹: vtrunq; agē p diſcretionē valem⁹: vt eos q nob carnis cognatōe ꝯiūcti ſunt: ⁊ quos ꝓxios nouim⁹ diligam⁹: ⁊ quos aduerſarios i via dei patimur: odiendo ⁊ fugiēdo neſciam⁹ Quaſi eni p odiū diligit q carnaliter ſapiēs: dum prauus nobis ingerit: nō auditur. AM. Etenī ſi ꝓpter te dn̄s ſue renunciat matri dicēs: Que ē mater mea: ⁊ q fratres mei: cur tu dn̄o tuo cupias anteferri: Sed neq; ignorare nām neq; ſeuire dn̄s iubet: ſed ita idulgere nature: vt venereris auctorē: nec a deo parētū amore diſſitas. GRE. in ho. Ut aūt dn̄s demōſtraret hoc erga ꝓximos odiū nō de affectōe ꝓcedē: ſꝫ de charitate: addidit dicēs: Adhuc aūt ⁊ aiam ſuā. Cōſtat ḡ q: amando dꝫ odiſſe proximum q ſic eū odit ſicut ſeipm. tūc.n. bn̄ aiam nr̄am odim⁹: cū eius carnalib⁹ deſiderijs nō acqeſcim⁹: cū eꝰ appetitū frāgimus: eius volūtatibus reluctamur. Que ergo ꝯtēpta ad melius ducit: quaſi p odiū amat. CI. Nō ē aūt fugiēda vita: q̄ in corpore viuit. ſed ſuāda ſic ⁊ ipſe paulus ſuauit: vt xp̄ꝫ adhuc viuēs i corpore pdicet. Sꝫ vbi oportebat vitā ꝯtēnere vt curſum ꝯſūmaret: nec aiaꝫ pcioſā ſibi eē fatet. GRE. in ho. Hoc aūt aie odiū qualr exhiberi debeat manifeſtat ſubdēs: Qui nō baiulat crucē ſuā ⁊ vēit poſt me: nō pōt me⁹ eē diſcipulus. CHR. Nō aūt hoc dicit vt trabē ſup humeros apponam⁹: ſed vt ſemp mortē p oculis nr̄is hēamus: ſicut ⁊ paulus moriebat quotidie: ⁊ mortē ꝯtemnebat. BA. Crucē etiam tollēs mortē dn̄i annūciabat dicēs: Mihi mūdus crucifixus eſt: ⁊ ego mūdo. qd̄ etiā nos in ipſo baptiſmate anticipamus: vbi ver⁹ hō noſter crucifixus ē: vt deſtruat corpus pcti. GRE. in home. Uel q: crux a cruciatu dr̄ duobus modis crucē dn̄i baiulam⁹: cū aut p abſtinentiā carnē affligim⁹: aut p compaſſionē ꝓximi neceſſitatē illius nr̄am putam⁹. Sꝫ q: nōnulli carnis abſtinētiā nō p deo: ſꝫ p inani gl̄ia exhibēt: ⁊ ꝯpaſſionē nō ſpiritalit ſꝫ carnalr ipendūt: recte addit: ⁊ venit poſt me. Baiulare eni crucē ⁊ poſt dn̄ꝫ irē: ē vl carnis abſtinētiā: vl ꝯpaſſionē ꝓximoꝝ ꝓ ſtudio eterne intētionis exhibere.

Quis.n. ex vobis volens turrim edificare: nōne prius ſedēs cōputat ſumpꝰ qui neceſſarij ſunt ſi habeat ad pficiendū: ne poſteaq̄ poſuerit fundamentū: ⁊ nō potuerit pficere: omnes q vidēt incipiāt illudere ei dicētes. Quia h hō cepit edificare ⁊ nō potuit ꝯſūmare. Aut qs rex iturus cōmittere bellū aduerſus aliū regē: nōne ſedēs prius cogitat ſi poſſit cū dcē milib⁹ occurrere ei q cū viginti milib⁹ venit ad ſe. Alioqn adhuc illo lōge agēte legationē mittens rogat ea q̄ pacis ſūt. Sic ergo omnis ex vobis q nō renūciat omnibus q̄ poſſidet: nō poteſt meus eſſe diſcipulus

GRE. in ho. Quia ſublimia pcepta data ſunt: prius⁹ ꝯparatio edificāde ſublimitatis adiūgit cū dr̄: Quis enim ex vobis vo. tur. edifi. nōne prius ſedēs cō. ſum. qui neceſ. ſunt: ſi habe. ad pficiēdū. Omne eni qd̄ agim⁹: puenire p ſtudiū ꝯſiderationis debem⁹. Si igit humilitatis turrim ꝯſtruere cupim⁹: prius nos pparare ad aduerſa hui⁹ ſeculi debem⁹. BA. Uel turris ē alta ſpeculatio ad cuſtodiā ciuitatis ⁊ pceptionē hoſtiliū occurſuū apta: ad hui⁹ inſtar nobis datus ē intellectus ꝯſeruatiu⁹ bonoꝝ pmeditatiuus ꝯtrarioꝝ. ad hui⁹ edificationē pcipit dn̄s ſedētes ponere calculū: ſi ſuppetat facultas ad finē. GRE. miſcrus: Inſiſtendū eſt eni vt cuiuſlibet ardui ꝓpoſiti terminus attingat varijs augmētis mādatoꝝ dei ꝯſumendo opus diuinū: nā neq; lapis vnus ē tota turris fabrica. neq; vnicū mādatū ducit ad aie pfectionē. Sꝫ fundamētum oportet ſubſiſtere: ⁊ ſm aplm inſuper apparatus eſt auri ⁊ argenti ⁊ precioſorū lapidū apponēdus. vnde ſubditur: Ne poſteaq̄ poſuerit fundamentū ⁊ nō potuerit pficere: omnes qui viderint icipiāt illudere ei dicentes: quia hic homo cepit edificare: ⁊ nō potuit conſūmare. THE. Non enim debemus ponere fundamentum ideſt ſequi xp̄i initium: ⁊ finem nō iponere: ſicut illi d quibus ioānes dicit ꝙ multi ex diſcipulis eius abierunt retrorſum. Uel fundamētum itellige doctrinalē ſmonē: puta de abſtinētia. Opus ē igit pdicto fundamēto opationis edificiū: vt pficiat nobis turrim fortitudinis a facie inimici. Alioquin deridet homo a videntibus eum: tā hoīb⁹ q̄ demonibus. GRE. in ho. In bonis enim operationibus intenti niſi contra malignos ſpiritus ſolicite vigilemus: ipſos irriſores patimur quos ad malū pſuaſores habemus. Sꝫ ex minori ad maius ſimilitudo ſubdit: vt ex rebus minimis maiora penſent. Nam ſequitur: Aut quis rex iturus committere bellum aduerſus alium regē: nōne prius ſedēs cogitat ſi poſſit cū decē milib⁹ occurrere ei q cū viginti millibus venit ad ſe. CI. Incūbit n. nobis prelium contra ſpiritalia nequicie i celeſtibus. Urget aūt nos ⁊ aliorū hoſtiū multitudo: carnale flagitium lex ſeuiens in membris noſtris: ⁊ varie paſſiones hoc ē dira hoſtiū multitudo. AV. de que. euā. Uel decem milia preliaturi cū rege qui habet viginti milia ſignificant ſimplicitatē xp̄iani hoīs dimicaturi cū duplicitate diaboli. THEO. Eſt aūt rex pctm̄ regnās i noſtro mortali corpore: ſꝫ ⁊ noſter itellectus creatus ē rex ḡ ſi repugnare velit peccato: toto aīo cogitet ſecū. Nam demones ſunt peccati ſatellites qui videntur viginti milium numero precellere decem milia noſtrum: q: cum incorporei ſint nobis cōparati corporeis multo maiorē fortitudinem habere cenſentur. AV. de que. euan. Sic aūt de turri non perfecta per obprobrium deterruit dicentium: quia hic homo cepit edificare: ⁊ non potuit cō

ſtimare: ſic in rege cum quo dimicandum eſt ipſum pacē ſpeculatur cum ſubdit: Alioquin adhuc illo longe agente legationem mittens rogat ea que pacis ſunt. Significās etiā minas imminētium temptationū a diabolo nō ſuſtinere eos qui renunciant omnibus que poſſident: ⁊ pacē cum eo facere ↄſentiēdo illi ad cōmittendū peccata. GRE. vel aliter: In illo tremēdo examine cū rege noſtro ex quo ad iudicium nō venimus: decē milia quippe ad viginti milia ſimplū ad duplū ſt. Cū duplo ſ exercitu ↄ ſimplū venit: q2 nos vix i ſolo ope ꝑparatos ille i ope ⁊ cogitatōe diſcutit. Dū ergo adhuc longe eſt: q2 adhuc pñs ꝑ iudicium non videtur. mittamus ad eum legationē lachrymas noſtras: miſericordie opera: hoſtias placatōis: hec eſt noſtra legatio: que regem venientē placat. AV. ad laurē. Quomodo autem ꝑtineant iſte ſimilitudines ipſius occaſione ſatis aperit dicēs: Sic ergo omnis ex vobis q ñ renūciat oībus que poſſidet: ñ pōt meus eē diſcipulus. Itaqʒ ſumptus ad turrim edificandā: ⁊ valentia decem milium aduerſus regem qui viginti milia hʒ nihil aliud eſt q̄ vt renunciet vnuſquiſqʒ oībus que ſunt eius. Prelocutio aūt ſuperior cum extrema locutione cōcordat. i eo eniʒ q adhuc renunciat omnibus que ſunt eius etiaʒ illud continet: vt oderit patrē ſuū aut matrē ⁊ vxorem ⁊ filios ⁊ fratres ⁊ ſorores: adhuc ⁊ aiam ſuam. Omnia enim hec ꝓpria aliena ſunt que plerumqʒ implicant ⁊ impediunt ad obtinenda nō iſta ꝓpria temporaliter trāſitura ſed in eternum manſura cōmunia. BA. Eſt autē intentio domini ꝑ exēpla ꝑdicta: nō vtiqʒ ꝓhibere poteſtatē eius diſcipulū fieri vl non fieri ſicut licet: vel nō inchoare fundamentū vel tractare pacem: ſed oñdere impoſſibilitatem diuini beneplaciti obſeruandi inter diſtrahentia aiam inter quepicilitat facta venalis ab aſtutijs demonis. BE. Diſtat aūt inter renunciare omnibus: ⁊ relinquere omnia. paucoꝝ enim ꝑfectoꝝ ē relinquere oīa hoc eſt curas mundi poſtponere: cunctorū autem fidelium eſt renunciare omnibus. hoc eſt ſic tenere que mundi ſunt: vt tñ per ea non teneātur in mūdo.

Bonū eſt ſal. Si autē ſal euanuerit: in quo cōdiet. Neqʒ in terrā: neqʒ i ſterquiliniū vtile ē: ſʒ foras mittet. Qui hʒ aures audiēdi audiat.

BEDA. Dixerat ſuperius turrim virtutum nō ſolū ↄſummandā: ſed etiā inchoādā: ad quod ꝑtinet qd dicit Bonū ē ſal. Bonū ē ſale ſapiētie ſpiritalis cordis archana ↄdire: imo cū apoſtolis ſal terre fieri. EVSE. Sal enī ſcdm ſubſtātiā quidē ex aqua ↄſtat ⁊ ſpiritus modicum quid terreſtreitatis participās. deſiccat aūt fluidā nām corruptoꝝ corpoꝝ: vt mortua corpora ↄſeruet. Merito igit diſcipulos ſuos ↄpat ſali: eo q ipſi regenerati ſūt ꝑ aquā ⁊ ſpm. Cūqʒ toti ſpiritaliter viuerēt ⁊ nō ſʒ carnē ad modū ſalis corruptā vitā hoīum in terra degentiū ↄuertebāt: ⁊ virtuoſa vita ſuos ſeqces oblectādo ↄdiebāt. THE. Nō ſolū aūt eos qui donati ſunt magiſtrali gratia: ſʒ etiā idiotas expoſcit ad modū ſalis fieri vtiles ꝓximis. Si vō qui futurus ē vtilis alijs fiat reprobus: iterari nō poterit. vñ ſequit: Si aūt ſal euanuerit: i quo cōdiet? BE. q. d. Si quis ſemel ↄdimēto veritatis illuminatus ad apoſtaſiam redierit quo alio doctore corrigetur qui. ſ. eā quā ipſe guſtauit ſapie dulcedinē: vel aduerſis ſeculi pterritus: vel illecebris illectus abiecit. vñ ſequit: Neqʒ in terrā: neqʒ in ſterquiliniū vtile ē: ſed foras mittet. Sal enim cū ad cōdiendos cibos carneſqʒ ſiccādas valere deſierit: nulli iam vſui aptū erit. Neqʒ enim i terram vtile ē: cuius iniectu germinare ꝓhibetur: neqʒ i ſterquiliniū agriculture ꝓfutuꝝ. ſic qui poſt agnitionē veritatis retrocedit neqʒ ipſe fructū boni operi ferre nec alios excolē valet: ſed foras mittēdus ē: hoc ē ab eccleſie vnitate ſecernendus. THE. Verū q2 ſmo parabolicus ⁊ obſcurus erat: excitās dñs auditores ne qualitercūqʒ acciperēt qd dictū ē de ſale ſubdit: Qui hʒ aures audiēdi audiat. hoc ē ſi cui ſapie ineſt intelligat. Aures enī hic cognoſcitiuā vim aie ⁊ aptitudinē intelligēdi accipe debemus. BE. Audiat etiam non cōtemnendo: ſed obediendo ⁊ faciendo que dicit.

CA. XV.

Erant aūt appropinquātes ei publicani ⁊ peccatores vt audirēt illū. Et murmurabāt phariſei ⁊ ſcribe dicētes: Quia hic peccatores recipit et mā ducat cū illis. Et ait ad illos parabolā iſtā dicēs. Quis ex vobis homo q habʒ cētū oues: ⁊ ſi ꝑdiderit vnā ex illis nōne dimittit nonagītanouē in deſerto: ⁊ vadit ad illam que perierat donec inueniat eā? Et cū inuenerit eam: imponit in humeros ſuos gaudens ⁊ veniēs domū cōuocat amicos ⁊ vicinos dicēs illis: Cōgratulamini mihi: quia inueni ouē meā que perierat. Dico vobis q ita gaudiū erit in celo ſup vno peccatore penitētiā agente: q̄ʒ ſupra nonagītanouē iuſtis q non indigent pnia

AM. Didiceras in ſuperioribus ſecularibus occupationibus nō teneri: caduca nō ꝓferre ppetuis. Sʒ q2 fragilitas humana firmū nequit in tāto ſeculi lubrico tenere veſtigiū: etiā aduerſus errorē remedia tibi bonus medicus demōſtrauit: ſpem venie index miſericorie nō negauit. vñ ſubdit: Erāt aūt appro. ei publi. ⁊ pecca. vt audi. eū. GLO. i. qui publica exigūt vectigalia vel conducūt: ⁊ qui lucra ſeculi per negocia ſectant. THE. Hoc enī exequebat cui cū carnē ſuſceperat: admittens peccatores: ſicut medicus egrotātes. Sʒ phariſei vere crimiꝰ noſi huic pietati murmurare ↄpenſabāt. vñ ſequitur: Et murmu. pha. ⁊ ſcri. di. q2 hic pec. re. ⁊ man. cum illis. GRE. in home. ex qua re colligitur q2 vera iuſticia compaſſionē cū hʒ falſa dedignatione q̄uis ⁊ iuſti ſoleant recte peccatoribus indignari. ſed aliud ē qd agitur typo ſupbie: aliud qd zelo diſcipline: q2 iuſti ⁊ ſi foris increpationes ꝑ diſciplinā exaggerāt: intus tñ dulcedinē ꝑ charitatē ſeruāt. Preponūt ſibi i aio ipſos plerūqʒ quos corrigūt qd agētes ꝑ diſciplinā ſubditos ⁊ ꝑ humilitatē cuſtodiunt ſemetipſos. At cōtra hi qui ō falſa iuſticia ſupbire ſolent: ceteros quoqʒ deſpiciunt: nulla infirmātib⁹ miſericordia condeſcendūt. Ex quo ſe peccatores eſſe non credūt: eo deterius peccatores fiunt: de quoꝝ numero phariſei erant: qui diiudicantes dominum q peccatores ſuſciperet arēti corde ipſū fontē miſericordie reprehēdebāt. Sʒ q2 egri erant ita vt egros ſe eſſe neſcirēt quatenus quod erant agnoſcerent: celeſtis medicus blandis eos fomentis curat. Sequitur enim: Et ait ad illos parabolam iſtam dicens: Quis ex vobis homo: ſimilitudinē dedit: quā in ſe homo recognoſceret: ⁊ tamē ad auctorē hominū ꝑtineret. q2 enim centenarius ꝑfectus eſt numerus: ipſe centum oues habuit cum ſanctorum angeloꝝ ⁊ hominum naturam poſſedit. vnde ſubdit: Qui habet cētum oues. CIRY. Hinc percipe latitudinē regni ſaluatoris noſtri. Dicit enim oues eſſe centum: referēs numerum ſubiectarum ſibi rationalium naturarum ad integram multitudinem. Eſt enim centenarius numerus ꝑfectus ex decem decadibus cōſtitutus. Sed ex his vna oberrauit. ſ. genus humanū quod terram colit. AM. Diues paſtor cuius nos omnes centeſima portio ſumus vnde ſequitur: Et ſi ꝑdiderit vnam ex illis. GRE. Una ouis tunc perit: quando peccando homo paſcua vite reliquit. In deſerto aūt nonagintanouem remanſerant: q2 rōnalis creature numerus: angeloꝝ videlicet ⁊ hoīꝝ qui ad videndum deum cōdita fuerat: pereunte homine erat imminutus. vnde ſequitur: Nōne dimittit nonagintanouē in deſerto. quia. ſ. angeloꝝ choros reliquit i celo. Tūc aūt homo celū deſeruit: cum peccauit. Et vt ꝑfecta ſumma ouium integraret in celo: homo ꝑditus querebat in terra. vnde ſequit: Et vadit ad illaʒ que perierat donec inueniat illam. CIRYL. Nunquid aūt ſoules in reliquas motus ē pietate vni⁹? necq̄. Sunt enī ille in tuto circūſeptiēte illas potentiſſima dextera: ſʒ magis oportebat miſereri pereuntis: ne imperfecta videret reſidua multitudo. Una enī reducta ſortit cētenari⁹ ꝓpriam ſpeciem. AV. de que. euan. Vel illas nonagitanouē dixit quas reliquit in deſerto ſupbos ſignificans tanq̄ ſolicitudinē gerētes in aio dū ſolo ſe videri volunt: quib⁹ ad ꝑfectionē vnitas deeſt. cū eniʒ quiſqʒ a vera vnitate diuellitur: ſupbe diuellitur: ſue quippe poteſtatis eſſe cupiens: non ſequitur vnū quod ē deus. vni aūt deputat oēs ꝑ pniam recōciliatos que humilitate obtinet. GRE. niſſenus: Cū aūt paſtor inueniſſet ouē: nō puniuit. Non duxit ad gregē vrgēdo: ſed ſuperponēs humero ⁊ portans clemēter annumerauit gregi. vñ ſequit: Et cum inuenerit ouē imponit in humeros ſuos gaudens. GRE. i home. Ouē humeris ſuis impoſuit: quia hūanā naturā ſuſcipiēs peccata noſtra ipſe portauit. Inuenta autem oue ad domum redit: quia paſtor nr̄ reparato homine ad regnum celeſte rediȷ̄t. vnde ſequitur: Et veniens domū ↄuocat amicos ⁊ vicinos dicens illis: Congratulamini mihi q2 inueni ouem meaʒ q̄ perierat. Amicos ⁊ vicinos vocat āgeloꝝ choros q2 amici ei⁹ ſūt: q2 volūtatē ei⁹ ↄtinue i ſua ſtabilitate cuſtodiunt. Vicini quoqʒ eius ſunt: q2 claritatē viſionis illius ſua aſſiduitate perfruuntur. THE. Supne igitur virtutes oues dicuntur in eo q omnis natura creata aſpectu dei beſtialis eſt. In eo vero q rationalis ē: amici ⁊ vicini dicunt. GRE. in ho. Et notādū q non dicit: Cōgratulamini inuente oui: ſed Mihi: quia videlicet eius ē gaudium vita noſtra: ⁊ cū nos ad celū reducimur: ſolēnitatem leticie illius implemus. AM. Angeli aūt qm̄ ſunt rationabiles: ñ immerito hominū redēptione letantur. vnde ſequit. Dico vobis q ita gaudium erit in celo ſup vno peccatore penitentiā agente q̄ ſupra nonagintanouem iuſtis qui non indigent penitentia. Hoc proficiat ad incentiua probitatis: ſi vnuſquiſqʒ conuerſionem ſuam gratam fore credat cetibus angeloꝝ: aut quoꝝ affectare patrociniū aut vereri debet offenſā. GRE. in ho. Plus aūt de conuerſ peccatoribus q̄ de ſtantibus iuſtis in celo gaudium eſſe fatetur: quia plerunqʒ hi qui nullis ſe oppreſſos peccatorum molibus ſciūt ſtant quidem in via iuſticie: ſed tamen ad celeſtē patriā anxie non anhelant: ⁊ plerunqʒ pigri remanent ad exercenda bona ꝑcipua: q2 ſecuri ſibi ſunt q nulla cōmiſerit mala grauiora. At contra nōnunq̄ hi qui ſe aliqua illicita egiſſe meminerūt: ex ipſo ſuo dolore cōpūcti ad amorē dei inardeſcunt. Et q2 erraſſe ſe a deo ↄſiderant dāna ꝓcedentia lucris ſequentibus recompenſant. Maius ergo gaudium fit in celo q2 ⁊ dux in prelio plus eū militem diligit: qui poſt fugam reuerſus hoſtē fortiter premit: q̄ eū q nūq̄ tga ꝓbuit ⁊ nūq̄ aliqd fortit fec. Sic agricola illaʒ amplius terraʒ amat: que poſt ſpinas vberes fructus profert: q̄ eam que nūq̄ ſpinas habuit: ⁊ nunq̄ fertilem meſſē producit. Sed inter hec ſciendū ē: quia ſūt plerīqʒ iuſti in quoꝝ vita tantū eſt gaudiū: vt eis q̄libet peccatoꝝ penitentia ꝓponi nullatenus poſſit. Hinc ergo colligendū quantū deo gaudium faciat quādo humiliter plāgit iuſtus. ſibi facit in celo gaudiū: qñ hoc qd male geſſit per penitentiā dānat iniuſtus.

Aut que mulier hñs drachmas decē: ſi ꝑdiderit drachmā vnā: nōne accēdit lucernā ⁊ euertit domū ⁊ querit diligēter: donec iueniat eā. Et cum iuenerit: conuocat amicas ⁊ vicinas dicens Cōgratulamini mihi: quia inueni drachmā quā ꝑdideram. Ita dico vobis: gaudiū erit āgelis dei ſup vno peccatore penitentiā agente

CIRYL. Per precedentē parabolā in qua genus humanū dicebat ouis erratica: docebamur nos fore creaturā ſublimis dei q fecit nos ⁊ non ipſi nos cui⁹ paſcue oues ſum⁹: ſubiūgit ſecūda parabola: qua gen⁹ humanū cōparat drachme q̄ perijt. Per quā oſtendit nos ad ſimilitudinē ⁊ imaginē regiā factos eſſe. ſ. ſūmi dei. Nā drachma num⁹ ē impreſſā habens regiā figuram. vñ dicit: Aut que mulier habēs decē drachmas. GRE. in home. Qui ſignificat ꝑ paſtorem: ipſe per mulierē: hic eniʒ de⁹: ipſe ⁊ dei ſapientia. Angeloꝝ aūt ⁊ hominū naturā ad cognoſcendū ſe dñe condidit: ⁊ ad ſimilitudinē ſuā creauit. Decē ergo drachmas habuit: quia nouem ſūt chori angeloꝝ: ſed vt cōpleret electorū numerus: homo decim⁹ eſt creat⁹. AV. de que. euā. Vel in nouē drachmis ſicut ⁊ in nonagintanouē ouibus ponit eoꝝ ſignificationē q de ſe preſumentes: peccatoribus ad ſalutē redeuntibus ſe preponūt. vnū eniʒ deeſt a nouē vt decē ſint: ⁊ a nonagitanouē vt centum ſint: cui vni deputat oēs per penitētiā recōciliatos. GRE. in ho. Et q2 imago exprimit in drachma: mulier drachmā ꝑdiderat: quādo homo qui ↄditus ad imaginē dei fuerat: peccando a ſimilitudine ſui conditoris receſſit. Et hoc ē qd ſubditur Si perdiderit drachmam vnā nonne accēdit lucernam Accēdit mulier lucernā q2 dei ſapia apparuit in humanitate. Lucerna quippe lumē i teſta ē: lumē vero in teſta ē diuinitas in carne. accenſa aūt lucerna. Sequit: Et euertit domū. q2. ſ. mox vt ei⁹ diuinitas ꝑ carnē claruit: omnis ſe noſtra ↄſciētia cōcuſſit: q2 euerſionis ſermo non diſcrepat in eo q in alijs codicibus legitur emūdat: q2 praua mens ſi nō prius pre timore euertit: ab aſuetis vitijs nō mundat. euerſa aūt domo: inuenit drachma. Seqt eniʒ Et q̄rit diligēter donec inueniat. q2. ſ. cū ꝑturbat ↄſcientia hoīs: repat in hoīe ſimilitudo ↄditoris. GRE. naçançenus: Inuenta aūt drachma: celeſtes vtutes facit ꝑticipes gaudij: q̄s miniſtras diſpenſationis fecit. vñ ſeqt: Et cū inuenerit cōuocat amicas ⁊ vicinas dicēs: Congratulamini mihi q2 ineni drachmā quā ꝑdideram. GRE. in home. Supne enī vtutes tanto diuine ſapie iuxta ſūt: q̄to ei ꝑ gratiā ↄtinue viſionis appropiquant. THE. Vel amice ſūt vt exequētes volūtatē ipi⁹: vicine vero vt incorporee vel forte amice ipſius ſūt oēs ſuperne virtutes: vicine vero ſunt propinquiores. ſ. throni cherubin ⁊ ſeraphin. GRE. niſen⁹. Vel aliter hoc reor dominū nobis ꝓponere in iquiſitione perdite drachme q2 nulla nobis a ceteris virtutibus vtilitas ꝓuenit quas drachmas vocat: q̄uis preſto ſint omnes vna ſola deficiente anime viduate: que. ſ. diuine ſimilitudinis nitorē ſortitur. propter qd primo q̄dem iubet lucernam accendere. ſ. verbum diuinū qd abſcondita patefacit. Vel forſan penitentie lampadē: ſed in domo ꝓpria. i. in ſeipſo ⁊ i ſua ↄſciētia oportet ꝑquirere drachmam perditam. i. regis imaginem: que non penitus deperȷ̄t: ſed eſt tecta ſub fimo q ſignificat carnis contagia: quibus ſtudioſe abſterſis. i. dilutis per ſolertiam vite eluceſcit qd querit vnde oportet ipſaʒ que venit gratulari. necnon ad participia gaudij vocare vicinas. i. contubernales virtutes. i. rationabilem ⁊ concupiſcibilem ⁊ innatum iracundie affectum. Et ſique ſint tales vires circa animam conſiderate: quas docet gaudere in domino: deinde concludēs parabolam ſubdit: Ita dico vobis: gaudium erit angelis ſuper vno peccatore penitentiam agente. GRE. in ho. Penitentiā agere eſt preterita mala plāgere: ⁊ plāgenda non perpetrare. nam qui ſic alia deplorat: vt tamē alia cōmittat: adhuc pniā agere aut ignorat aut diſſimulat. Cogitandum eſt etiam vt per hoc conditori ſuo ſatiſ

ſaciat: vt qui ꝯmiſit ꝓhibita ſibi: abſcindere debeat etiã conceſſa ⁊ ſe reprehẽdat i minimis: qui ſe meminit i maximis deliquiſſe.

Ait autẽ: Homo quidã habuit duos filios ⁊ dixit adoleſcẽtior ex illis patri: Pater da mihi portionẽ ſubſtãtie que me ꝯtingit. Et diuiſit illis ſubſtantiã. Et nõ poſt multos dies: cõgregatis omnib⁹ adoleſcẽtior fili⁹ pegre ꝓfectus ẽ i regionẽ longinquã: ⁊ ibi diſſipauit ſubſtãtiã ſuã viuẽdo luxurioſe. Et poſtq̃ omnia cõſũmaſſet: facta ẽ fames valida in regione illa: ⁊ ipſe cepit egere. Et abijt ⁊ adheſit vni ciuium regionis illius: ⁊ miſit illum in villam ſuam vt paſceret porcos. Et cupiebat implere ventrem ſuũ de ſiliquis q̃s porci manducabant: ⁊ nemo illi dabat.

AM. Tres ex ordine lucas parabolas poſuit: Ouis que perierat ⁊ inuenta eſt: drachma perierat ⁊ inuenta ẽ filius qui erat mortu⁹ ⁊ reuixit: vt triplici remedio ꝓuocati vulnera nr̃a curemus. Chriſtus vt paſtor te ſuo corpore vehit. querit vt mater eccleſia: recipit deus pater. pma miſericordia: ſcda ſuffragatio: tertia reconciliatio. CHR. Eſt ẽt iter pabolas ſupradictas rõ diſtinctiõis ſm pſonas vel mẽtes peccãtiũ: vt pater filiũ recipiat penitentem qui arbitrij ſui libertate vtitur vt cognoſcat vñ ceciderit. Paſtor vero ouẽ errantẽ ⁊ nõ ſapiẽtẽ reuerti requirat: ⁊ humeris ſuis referat: irrationabili aiali ipꝛudẽtẽ hoiẽ comparãs: qui alieno dolo circũuentus errauerat ſicut ouis. Preſens ergo parabola ꝓponit cũ dicit: Ait aũt. Homo quidã habuit duos filios. Sũt qui dicant de duob⁹ filijs iſtis ſeniorẽ angelos eſſe: iuniorẽ vo hoiẽ ponũt q̃ in longinquã peregrinationẽ abierit: qñ in terrã de celis ⁊ padiſo cecidit: ⁊ aptãt ꝯſequentia reſpiciẽtes ad cãm vel ſtatũ ade. ſed hic ſenſus pius qui dẽ vĩ: neſcio tñ ſi verus ſit: q2 iunior filius ad penitentiã venit ſua ſpõte recordatus pterite abũdantie patris ſui. Dñs autem veniẽs ad pniam vocauit humanũ genus dũ ſpõte ſua regredi vñ ceciderat nõ cogitaret. dein ſenior filius i reditu ⁊ ſalute fratris ſui triſtat: cũ dñs dicat leticiã eẽ apud angelos ſup vno peccatore pniam agente. CIRY. Quidã vo p ſeniorẽ filiũ dicũt ſignificari iſrael ſm carnẽ: p aliũ vo qui diſceſſit a patre: deſcribit multitudo gentium. AV. de que. euã. Hic g̃ hõ hñs duos filios: deus hñs duos popu॰os intelligit: ⁊ tanq̃ duas ſtirpes generis humani: vnã eoꝝ qui pmanſerũt i vnius dĩ cultu: alterã eoꝝ q̃ vſq̃ ad colendũ idola deſeruerũt deum. Ab ipſo ergo exordio creature mortalium: maior filius ad cultũ vnius dei ptinet: minor aũt petit vt ſibi ps ſubſtantie que eũ tangeret daret a pře. vñ ſequit: Et dixit adoleſcẽtior ex illis patri: Pr̃ da mihi portionẽ ſubſtantie q̃ me cõtingit. tanq̃ aĩa ptãte ſua delectata: id qđ illi ẽ viuere itelligere meminiſſe vel igenio alacri excellere petit q̃ diuina ſunt munera. hec aũt i ptãte ſua accepit p liberũ arbitriũ. vñ ſequit: Et diuiſit illi ſubſtãtiã. THE. Hoĩs ſubſtãtia rationalitas ẽ: quã comitat libertas arbitrij: ⁊ ſimiliter quecũq̃ dñs dedit nobis ꝓ ſubſtantia noſtra putabit: vt celũ tra ⁊ vniuerſa creatura: lex ⁊ prophete. AM. Uides ãt q̃ diuinũ patrimoniũ petẽtibus datur: nec putes culpã patris q̃ adoleſcentiori dedit: nulla dei regno infirma etas: nec fides grauat annis. Ipſe certe ſe indicauit idoneũ q̃ popoſcit: atq̃ vtinã nõ receſſiſſet a patre ipedimẽtũ neſciſſet etatis. Sequitur eni: Et nõ poſt multos dies ꝯgregatis oĩbus adoleſcẽtior fili⁹ pegre ꝓfectus ẽ i regionẽ lõgiquã. CHR. Minor fili⁹ i regionẽ lõgiquã ꝓfect⁹ eſt ñ localr a deo decedẽs q̃ vbiq̃ ẽ ſed affectu fugit enim deum peccator: vt a longinquo ſtet. AV. de ver. do. Quiſquis enim ita vult eſſe ſimilis deo vt fortitudinẽ ſuam ad illum cuſtodiat: nõ ab illo recedat ei coherendo vt cuſtodiat ſimilitudinẽ ⁊ imaginẽ ad quam factus ẽ. Porro non pverſe vult imitari deum vt quomodo deus non habet a quo regatur: ſic ipſe velit ſua poteſtate vti: vt nullo regente viuat quid reſtat: niſi vt recedens ab eius calore torpeſcat: recedẽs a veritate vaneſcat. AV. de que. euan. Quod aũt nõ poſt multos dies dixit factum: vt congregatis oĩbus pegre ꝓficiſceretur in regionẽ longinquam: que ẽ obliuio dei: hoc eſt q2 [illegible] multo poſt inſtitutionem humani generis placuit aie p liberũ arbitrium ferre ſecum velut quãdã potentiã nature ſue: ⁊ deſerere eũ a quo condita eſt fidens de viribus ſuis: quas vires tanto conſumit citius: quanto eum deſeruit a quo date ſunt. vnde ſequitur: Et ibi diſſipauit ſubſtantiã ſuã viuendo luxurioſe. Luxurioſã vo vel ꝓdigam vitam vocat amantem fundere atq̃ ſpaciari põpis exterioribus intus inaneſcentẽ: cum ea quiſq̃ ſequitur: que ad alia ꝓcedũt: ⁊ relinquet eum qui ſibi ẽ interior. vnde ſequit: Et poſtq̃ cõſũmaſſet oĩa: facta ẽ fames magna in regione illa. Fames ẽ idigentia vbi veritatis. Sequitur: Et ipſe cepit egere. AM. Merito egere cepit: q̃ theſauros ſapie ⁊ ſcie dei: diuinarũq̃ celeſtiũ altitudinẽ dereliquit. Seq̃t: Et abijt ⁊ adheſit vni ciuiũ regionis illius. AV. de que. euã. Unus ciuiũ regionis illius aliquis aereus princeps ẽ ad militiã diaboli ptinens: cuius villa eſt modus ptãtis ipſius. de qua ſequit: Et miſit illum i villã ſuam vt paſceret porcos. Porci ſunt imundi ſpũs qui ſub ipſo erant. BE. Porcos aũt paſcere: eſt ea quibus imundi ſpũs gaudent: opari. Sequit: Et cupiebat iplere ventrẽ ſuum de ſiliquis quas porci manducabant. AM. Siliqua genus leguminis eſt: intus inanis foris mollis. quo corpus non reficit: ſed implet: vt ſit magis oneri q̃ vſui. AV. de que. euã. Silique ergo quib⁹ porcos paſcebat: ſeculares doctrine ſunt: ſteriles: vanitatẽ pſonantes: de quibus laudes idoloꝝ fabularũq̃ ad deos gentiũ ptinẽtiũ vario ſmone atq̃ carminibus perſtrepant quibus demonia delectantur. vñ cũ iſte ſaciari cupiebat: aliquid ſolidũ ⁊ rectũ qđ ad beatã vitã ptineret inuenire volebat i talib⁹ ⁊ ñ poterat. vñ ſeq̃t: Et nemo illi dabat. CIRY. Sed cũ iudei multiplicit arguantur i ſacra ſcriptura de multis criminibus: quõ populi illi conuenient verba maioris filij dicentis: Ecce tot annis ſeruio tibi: ⁊ nunq̃ mandatũ tuũ pteriui. Eſt ergo hic ſenſus parabole: Arguẽtibus cum phariſeis ⁊ ſcribis q̃ reciperet peccatores: ꝓponit pñtem parabolam: in qua hoiẽ vocat deum: q̃ pater ẽ duorũ fratrũ: iuſtoꝝ. ſ. ⁊ peccatorũ: quoꝝ prim⁹ gradus ẽ iuſtoꝝ ab initio iuſticiã ſequentium. ſcdus gradus ẽ hoium p penitentiam ad iuſticiam reductoꝝ. BA. Facit etiã ad antiquoris ꝯſiſtentiã magis aius ſenilis ⁊ grauitas q̃ canicies capilloꝝ: nec q̃ ſꝫ etatẽ ẽ iuuenis icrepat: ſed iuuenis morib⁹ q̃ ſꝫ paſſiões viuit. TYTVS. Abijt ergo adoleſcẽtior nondũ adult⁹ mẽte: petitq̃ a patre id qđ ei de hereditate ꝯtingit: vt. ſ. ñ ex neceſſitate ſeruiat: ſum⁹. n. aialia rationalia liberũ arbitriũ habentia. CHR. Dicit aũt ſcriptura diuidere patrẽ ex equo filijs duob⁹ ſubãm ſuã. i. ſcientiã boni ⁊ mali: que vere ⁊ ppetue ſunt opes aie bene vtenti. Que eni ex deo ẽ in prima natiuitate hoibus ſubſtantia rõnalis equaliter cunctis naſcẽtib⁹ dat. De ſubſequẽti aũt cõuerſatione vnuſquiſq̃ plus aut min⁹ hui⁹ ſubſtãtie poſſidere inuenit: dum vnus ea que ſumpſerit patris eẽ credens: quaſi paterna cuſtodit: alius ſicut proprie poſſeſſionis licẽtia diſſipãdis abutit: Oñditur aũt libertas arbitrij: q2 pater q̃ neq̃ diſcedere volẽtẽ retinuit: ne liberi arbitrij auferat poteſtatẽ: neq̃ manere cupientẽ cogit abſcedere. Abijt aũt longe non locoꝝ trãſlatione: ſed mentis declinatiõe. vñ ſeq̃t: Peregre ꝓfectus ẽ in regionẽ longinquam. AM. Quid eni longinquius eſt q̃ a ſe recedere: nec regionibus ſed moribus ſeparari: eteni qui ſe a xp̃o

a chriſto ſeparat: exul ẽ patrie: ⁊ ciuis mũdi. Merito ergo ꝓdegit patrimoniũ qui receſſit ab eccleſia. TY. Unde ⁊ deuorator ẽ ꝓdigus diſſipans ſubſtantiam ſuã. i. intellectũ rectũ: caſtimoniã: documenta veritatis noticiã genitoris: memoriã creationis: ſenſum. AM. Facta ẽ aũt in regione illa fames nõ epularũ ſed bonoꝝ opeꝝ atq̃ virtutũ q̃ ſunt miſerabiliora ieiunia: eteni q̃ recedit a vbo dei eſurit: q2 nõ i ſolo pane viuit hõ ſꝫ i oĩ vbo dĩ. q̃ recedit a theſauro eget. Egere ẽ ideo cepit ⁊ famẽ [illegible]: q2 nihil ꝓdige ſatis eſt voluptati. abijt itaq̃ ⁊ adheſit [illegible] ciuiũ. Qui eni heret i laqueo ẽ ⁊ vĩ ciuis iſte princeps eẽ iſtius mũdi. Deniq̃ ad villã ei⁹ mittit quã emit: q̃ ſe excuſat a regno. BE. In villam eni mittit ẽ ſubſtãtie mũdialis cupiditate ſubiugari. AM. Paſcit aũt porcos illos i quos petit diabol⁹ introire: i ſordib⁹ ac fetore viuẽtes. THE. Hos igit paſcit q̃ aliios ꝑcellit i vitio: vt ſũt lenones archipꝛocones: archipublicani: q̃ alijs ſunt doctores operationis male. CHRY. Uel ſpiritualib⁹ deſtitut⁹ operib⁹ quaſi prudẽtia ⁊ itellectu porcos paſcere dĩ: hoc ẽ ſordidas ⁊ imũdas i aia ſua cogitatões nutrire: ⁊ dedit eſcas irrationabiles prave ꝯuerſationis: dulces quidẽ agenti bonoꝝ: q2 ſuaue pverſis vĩ omne opus carnee voluptatis: que virtutes aie penit⁹ eneruat ⁊ perimit hui⁹ modi cibos q̃ſi porcinos ⁊ male dulces: i. carnaliũ delectationũ illecebras: ſilliquaꝝ noie ſcriptura deſignat. AM. Cupiebat aũt ſiliq̃s vẽtrẽ iplere ſuũ: nec eni alia ẽ cura luxurioſis niſi vt vẽtrẽ ſuũ ipleãt. THE. Quib⁹ nullus dat ſaturitatẽ maloꝝ: diſtat eni a deo q̃ talib⁹ veſcit. Demones aũt ad hoc ſtudent: ne vnq̃ ſaturitas maloꝝ ꝓueniat. GLO. Uel nemo illi dabat: q2 cũ diabolus aliquem ſuũ facit: vltra ei abundantiam non procurat ſciẽs eum eſſe mortuũ.

In ſe autem reuerſus dixit: Quanti mercẽnarij in domo patris mei abundant panibus: ego autem hic fame pereo. Surgam ⁊ ibo ad patrẽ meum ⁊ dicam ei: Pater peccaui in celum ⁊ coram te: iã non ſum dignus vocari filius tuus: fac me ſicut vnũ de mercẽnarijs tuis. Et ſurgens venit ad patrem ſuum. Cum autem adhuc lõge eẽt vidit illum pater ipſius: ⁊ miſericordia motus ẽ: ⁊ accurrens cecidit ſuper collum eius: ⁊ oſculat⁹ eſt eum. Dixitq̃ ei filius: Pater peccaui in celũ ⁊ coram te: iam non ſum dignus vocari filius tuus. Dixit autem pater ad ſeruos ſuos. Cito ꝓferte ſtolam primam: ⁊ induite illum: ⁊ date annulũ in manu ei⁹: ⁊ calciamẽta in pedes ei⁹: ⁊ adducite vitulum ſaginatum ⁊ occidite: ⁊ manducemus ⁊ epulemur: quia hic filius meus mortuus erat: ⁊ reuixit: perierat: ⁊ inuentus eſt. Et ceperunt epulari.

GRE. niſenus: Contẽpſerat patrem in primo receſſu adoleſcẽtior filius: ⁊ opes paternas profuderat. At vbi lapſu temporis ẽ attritus laboribus: dum mercẽnarius fieret: ⁊ eodẽ cũ porcis pabulo paſceret: redijt i domum paternã caſtigatus. vñ dĩ: In ſe aũt reuer. dixit: Quanti mercẽ. i do. pa. mei abun. pa. ego aũt hic fame pereo. AM. Bene in ſe reuertit: q̃ a ſe receſſit: eteni q̃ ad deum regreditur ſe ſibi reddit: ⁊ q̃ recedit a xp̃o ſe ſibi abdicat. AV. de que. euã. In ſe aũt reuerſus ẽ ab eis q̃ forinſecus fruſtra illiciunt ⁊ ſeducũt: in ꝯſcientie ſue interiora ſuã intentionẽ reduxit. BA. Eſt aũt ſm tres differẽtias obedientie diſcretio. aut eni metuẽtes ſupplicia declinamus a malo: ⁊ ſumus in diſpoſitione ſeruili. aut mercedis lucra venantes exequimur que mandantur mercẽnarijs aſſimilati aut ipſius grã boni ⁊ dilectionis ad eum qui dedit legem ſuim⁹: ⁊ ſic diſpoſitionẽ redolem⁹ filiorũ. AM. Fili⁹ eni q̃ habet ſanctũ ſpũs pign⁹ i corde: ſecularis mercedis lucra nõ q̃rit: ſed ius ſuat heredis. Sũt etiam mercẽnarij boni q̃ ꝯducũt ad vineã. Iſti nõ ſiliquis: ſed panib⁹ abundãt. AV. de que. euan. Uñ aũt hoc ſcire poterat i quo tãta erat obliuio dei: ſicĩ oĩbus idolatris fuit: niſi q2 iſta recogitatio reſipiſcẽtis ẽ: cũ euangeliũ pdicaret: iam poterat talis aia aduertere multos pdicare veritatẽ: iter quos quidã eſſent nõ ipſius amore veritati ducti: ſꝫ cupiditate ꝯparandoꝝ ſeculariũ cõmodoꝝ qui tamẽ non aliud annunciãt: ſicut heretici: vñ mercẽnarij recte appellant. In eadem quippe domo eundẽ panẽ vbi tractantes: non tamẽ in hereditatẽ eternã vocati: ſꝫ tpali mercede cõducti. CHRY. Signãter aũt ſubdit: Ego aũt hic fame pere. quaſi diceret: Ego ñ alienus: ſed fili⁹ boni patris: ⁊ frater filij obſequẽtis. ego liber ⁊ generoſus factus ſum miſerior mercẽnarius: a ſũma celſitudine prime nobilitatis ad infimam humilitatem delapſus. GREGOR. niſenus: Non pri⁹ autem redijt ad priſtinã felicitatẽ q̃ i ſe rediens ſentiret: opprimẽtis erumne pſenciã ⁊ meditaretur penitentie vba que ſubdunt: Surgam. AV. de que. euã. Quia iacebat. Et ibo. q2 longe aberat. ad patrem meũ: q2 ſub principe porcorum erat. Cetera vo ſũt pnlaꝫ meditãtis i cõfeſſione peccati: nõ dũ tñ agẽtis. nõ eni iã dicit prĩ ſꝫ dictuꝝ ſe eſſe ꝓmittit cũ venerit. Intelligas igit hoc nũc accipiẽdũ eſſe venire ad patrẽ i eccleſia ꝯſtitui per fidẽ: vbi peccatoꝝ legitima ⁊ fructuoſa iã poſſit eẽ ꝯfeſſio. dicit ergo dictuꝝ ſe eſſe patri pater. AM. Quã miſericors q̃ offenſus nec paternum nomẽ dedignat audire: Peccaui. hec eſt prima cõfeſſio apud auctorẽ nature: pſulẽ mie: arbitrũ culpe. Sed z̃li deus nouit oĩa: vocẽ tñ tue ꝯfeſſionis expectat. Ore eni ꝯfeſſio fit ad ſalutẽ: q2 alleuiat põdus erroris quiſquis ipſe ſe onerat: ⁊ accuſationis excludit inuidiã: quid accuſatorem preuenit confitendo fruſtra velis occultare, quẽ nihil fallit: ⁊ ſine periculo prodas qđ ſcias eẽ iã cognitũ cõfiteremagi vt interueniat ꝓ te xp̃s roget ꝓ te eccleſia: illachrymet ppl̃s: nec verearis ne nõ ipetres. Aduocatus ſpõdet veniã: patron⁹ ꝓmittit recõciliationẽ: ubi patnę pietatis: pollicetur aſſertor. Subdit aũt: In celũ ⁊ corã te. CHRY. Dicẽs corã te: oñdit hũc patrẽ deũ debere itelligi: de⁹ eni ſo॰lus ꝯſpector eſt omniũ: a quo nec i corde meditata peccata abſcondi pñt. AV. de que. euan. Utrũ aũt hoc eſt peccatum in celũ qđ eſt coram te vt celũ appellauerit ipſam ſũmitatem patris. an potius peccaui i celũ corã ſanctis animab⁹: coram te aũt i ipſo penetrali ꝯſcientie. CHR. Uel celum hoc loco intelligatur: qui enim in celum peccat: quod z̃li ſupernum tamen viſibile elementum eſt: ipſe eſt qui peccat in hominem quem ſuſcepit filius dei pro ſalute noſtra. AM. Uel peccato anime celeſtia ſignificantur dona ſpũs imminuta. vel q2 ab illi⁹ gremio matris hieruſalem que eſt i celo non oportuit deuiari. deiectus aũt ſe exaltare nõ debet. vnde ſubdit iam non ſum dignus vocari filius tuus. Et vt merito ſue humilitatis poſſit attol'i ſubdit: fac me ſicut vnum de mercẽnarijs tuis. BE. Ad filij affectum qui omnia que patris ſunt ſua eſſe non ambigit aſpirare nequaq̃ preſumit: ſed mercẽnarij ſtatum iã pro mercede ſeruiturus deſiderat: verum nec hunc quidem niſi paterna dignatione ſe mereri poſſe teſtatur. GRE niſenus: Hunc autem filium ꝓdigum ſpũſſanctus nobis deſcripſit vt inſtruatur nos qualiter debeamus cordis deplorare peccamina. CHR. Qui poſtq̃ dixit. Ibo ad patrem meum q̃ ei cuncta attulit bona non manſit ſꝫ totum iter tranſiuit. Sequitur enim: Et ſurgens venit ad patrem ſuum ſic ⁊ nos faciamus nec pigeat nos longitudinis vie q2 ſi voluerimus fiet regreſſus celer ⁊ facilis dummodo deſeramus peccatum quod nos a domo pa

terna edixit. eſt autem ⁊ pater redeuntibus clemẽs:nã
ſubdit:Cũ aũt adhuc lõge eſſet vidit illũ pater ſuus.
AV.de que.euã. Ante enĩ ꝙ intelligeret deũ longe exiſtẽs
cũ tñ pie quereret vidit ille pater ipſius. Impios enĩ ⁊ ſu
ꝑbos ꝯuenienter nõ videre dĩ tanq̃ ante oculos nõ hñs
Añ oculos enĩ haberi nõ niſi q̃ diligũt dici ſolẽt. CHR.
Sẽſit aũt pater pniaꝫ:nõ expectauit recipe ꝯfeſſiõis vba
ſꝫ ꝑuẽit petitionẽ miſericorditer agẽs.vñ ſubdit:Et miſe
ricordia motus ẽ. GRE.niſſen⁹:Cõfeſſionis meditatiõ
placauit ei patrẽ vt obuiã iret ei ⁊ oſcula collo cõferret.
Sequit̃ enĩ: Et occurrẽs cecidit ſup collũ ei⁹ ⁊ oſculatus
eſt eũ. Qd̃ ſignificat rationale iugũ hoĩs dĩ ipoſitũ p euã
gelicaꝫ traditionẽ que abiecit obſeruãtiã legis. CHR.
Quid enĩ ẽ aliud ꝙ occurrit:niſi qꝛ nos e peccatis ipeditẽ
tibus noſtra vtute ad deũ ꝑuenire nõ poteram⁹: Ipſe au
tem potẽs ad inualidos ꝑuenire deſcẽdit. oſculat̃ aũt os
p qd̃ emiſſa de corde ꝯfeſſio penitẽtis exierat: quã pater
letus excepit. AM. Occurrit igit̃ tibi qꝛ audit te itra mẽ
tis ſecreta tractãtẽ. Et cũ adhuc lõge ſis:occurrit ne quis
ipediat:ꝯplectit̃ quoqꝫ:i occurſu enĩ p̄ſciẽtia ẽ:i cõplexu
clemẽtia:⁊ quaſi quodã paternj amoris affectu ſupra col
lum cadit:vt iacẽtem erigat:⁊ oneratũ peccatis atqꝫ i ter
rena deflexũ:reflectat ad celũ.malo ergo fili⁹ eẽ ꝙ ouis
Ouis enĩ a paſtore reperit:a patre filius honorat̃. AV.
de que.euã. Uel occurrẽs cecidit ſup collũ eius:nõ enĩꝫ
pater vnigenitũ filiũ deſeruit:in quo vſqꝫ in nr̃aꝫ longin
quã ꝑegrinationẽ cucurrit:qꝛ deus erat i xp̄o mũdũꝫ re
cõcilians ſibi. Cadere aũt ſup collũ eius ẽ humiliari i am
plexuꝫ ei⁹ brachiũ ſuum:quod ẽ dñs ieſus xp̄s. Cõſo
lari aũt vbo gr̃e:ie dei ad ſpem idulgẽtie peccatoꝝ:⁊ hoc
ẽ poſt lõga itinera remeantẽ mereri a patre oſculũ chari
tatis. Incipit aũt iã ꝯſtitutus in eccleſia peccata ꝯfiteri:
nec dicit oĩa q̃ dictuꝝ ſe eſſe p̄miſerat. Sequit̃ enĩ:Dixit
qꝫ filius ei:pater peccaui i celũ ⁊ corã te:⁊ iã non ſũꝫ di
gnus vocari filius.hoc enĩ vult fieri ꝑ gratiã:quo ſe idĩ
gnũ ꝑ merita fatet̃. Nõ addit qd̃ i illa meditatiõe dixerat
Fac me ſicut vnũ de mercenarijs tuis. Cũ enĩ panẽ nõ ha
beret:vel mercenari⁹ eſſe cupiebat:quod ẽ oſculũ patris
generoſiſſime iã dedignabat̃. CHR. Pr̃ aũt ad filiũ
ſermonẽ nõ dirigit:ſꝫ miniſtris loquit̃:qꝛ q̃ penitet orat
ſed rñſum vbo vere nõ accipit:miſericordiã vo efficaci
ter in effectu intuet̃. Sequit̃ enĩ:Dixit aũt pater ad ſuos
ſuos:Cito ꝓferte ſtolã p̄mã ⁊ induite illũ. THEO.
Seruos vel angelos itelligas adminiſtratorios ſpũs:vł
ſacerdotes qui baptiſmate ⁊ vbo doctrine aiam veſtiũt
ipſe chriſto. Quotquot enĩ in xp̄o baptizati ſumus xp̄ꝫ
induimus. AV.e que.euange. Uel ſtola p̄ma ẽ di
gnitas quã ꝑdidit adã. Serui q̃ eam ꝓferũt ſunt recõci
liationis p̄dicatores. AM. Uel ſtola ẽ amictus ſapien
tie:quo nuda corporis apl̃i tegũt.accepit aũt ſapiẽꝫ p̄i
mam. ẽ.n.⁊ alia que myſteriũ neſcit. Annulus aũt ẽ ſyn
cere fidei ſignaculũ:⁊ expreſſio veritatis:de quo ſequit̃:
Et date ei annulũ i manu ei⁹. BE. Idest in operatiõe:vt
ꝑ opa fidei clareſcat:⁊ ꝑ fidẽ opera ꝯfirmẽt̃. AV.de q̃.
euan. Uel annulus in manu pign⁹ ẽ ſpũſſancti:ꝓpter gra
tie ꝑticipationẽ que digito bene ſignificat̃. CHRY. Uł
iubet annulũ dari ſiue ſignaculi ſalutaris ſymbolũ: ſeu ma
gis deſpõſationis inſigne ⁊ nuptiaꝝ pignus:qbus xp̄s
eccliã ſpõſat:cũ aĩa reſipiſcẽs ꝑ annulũ fidei iũgit̃. AV.
de q̃.euã. Calciamẽta ãt ipedes ꝑparatio ẽ euãgeliꝫãdi ad
ñ tãgẽda t'rena:õ qb⁹ ſeq̃t̃: Et calciamẽta i pedes. CHR.
Uł mãdat calciamẽta pedib⁹ iponi:aut ꝓp coopiẽda ve
ſtigia:vt ꝑ lubricũ mundi iſtius firmi icedat: aut propter
mortificationẽ membroꝝ:vite enĩ noſtre curſus in ſcri
pturis pes appellat̃:⁊ mortificationis ſpecies calciamẽ
tis iponit̃:qꝛ de aialium mortuorum pellibus conficiunt̃
Addit ⁊ vitulum illi ſaginatum ingulandum in conuiuĩ
exhibitione: Sequit̃ enĩ: Et adducite vitulum ſaginatum
idest dñm ieſum chriſtum: quẽ vitulum nominat ꝓpter
hoſtiã corporis immaculati. Saginatum aũt dicit:qꝛ p̄
guis ⁊ optim⁹ tantũ ẽ vt ꝓ totius mũdi ſalute ſufficiat.
Nõ ãt ipſe p̄ vitulũ imolauit:ſꝫ aliĩ imolãdũ tradidit ꝑ
mittẽte enim patre conſentiens filius ab hominibus cru
cifixus eſt. AV.de que.euã. Uel vitulus ſaginatus eſt
ipe dñs ſm carnẽ ſatiatus obꝓbrijs. Qd̃ aũt imperat
vt adducãt eũ:quid aliud ẽ niſi vt p̄dicẽt eum:⁊ annunci
ando faciant venire in exhauſta fame viſcera filij eſuri
entis: Nam etiam vt occidant eum iubet:hoc eſt vt mor
tem eius inſinuent.tunc enĩ cuiqꝫ occidit:cũ credit occi
ſum. Sequitur:Et manducemus. AM. Bene carnem
vituli qꝛ ſacerdotalis ẽ victima que pro peccatis fiebat
Epulantem autem inducit:cum dicit epulemur:vt oſten
deret quoniam paternus eſt cibus ſalus noſtra: ⁊ pa
tris eſt gaudium noſtrorum redemptio peccatorum.
CHR. Ipſe enim pater gaudet in reditu filij:⁊ conuiua
tur in vitulo:quia miſericordie ſue ſpectaculum in imolatio
ne filij ſui gaudens creator in acquiſitione populi credẽ
tis epulatur. vnde ſequitur: Quia hic filius meus mortu
us erat ⁊ reuixit:perierat:⁊ inuentus eſt. AM. Ille pe
rijt qui fuit:itaqꝫ gẽtes non ſunt:chriſtianus eſt. Põt ta
men ⁊ hic vna ſpecies accipi generis humani:fuit adam
⁊ in illo fuimus omnes. perijt adaꝫ: ⁊ i illo oẽs perierũt.
Homo igitur in illo homine qui perierat reformat̃. põt
⁊ de agente penitentiam dictum videri:quia non morit̃
niſi qui aliquãdo vixerit. Et gentes quidem cuꝫ credide
rint:per gratiam viuificantur:qui vero lapſus fuerit per
penitentiam reuiuiſcit. THE. Quãtũ ergo ad vitioꝝ
conditionem mortuus fuerat deſperatus. Sed quantuꝫ
ad humanam naturam que mutabilis eſt: ⁊ põt a vitio
ad virtutem conuerti deperditus dicitur:nam minus ẽ ꝑdi
ꝙ mori. Quilibet ãt reuocatus ⁊ mundatus a crimine:
ſaginati vituli p̄ticeps cauſa letitie fit patri ⁊ familiis ei⁹
idest angelis ⁊ ſacerdotibus. vnde ſequit̃: Et ceperunt
omnes epulari. AV. Iſte epule atqꝫ feſtiuitas nũc cele
brantur per orbẽ terrarum eccleſia dilatata atqꝫ diffuſa
vitulus.n. illei corpore ⁊ ſanguine dominico ⁊ offertur
patri;⁊ paſcit totam domum.

Erat autẽ filius eius ſenior i agro. Et cũ veni
ret ⁊ appropinquaret domui audiuit ſymphoniã
⁊ chorũ: ⁊ vocauit vnũ de ſeruis: ⁊ iterrogauit qd
hec eſſent. Iſqꝫ dixit illi: Frater tuus venit: ⁊
occidit pater tuus vitulũ ſaginatuꝫ: quia ſaluum
illũ recepit. Indignatus ẽ aũt ⁊ nolebat introire.
Pater ergo illi⁹ egreſſus cepit rogare illũ. At ille
reſpondẽs dixit patri ſuo: Ecce tot annis ſeruio ti
bi ⁊ nunq̃ mandatum tuũ preterivi: ⁊ nunq̃ de
diſti mihi hedũ vt cuꝫ amicis meis epularer. Sed
poſtq̃ filius tuus hic q deuorauit ſubſtantiã ſuã
cũ meretricibus: venit:occidiſti illi vitulũ ſaginatũ
At ipſe dixit illi: Fili tu ſemp mecũ es ⁊ omnia mea
tua ſunt. Epulari aũt ⁊ gaudere oportebat: quia
frater tuus hic mortuus erat ⁊ reuixit: perierat ⁊ in
uentus eſt.

BE. Murmurantibus de peccatorum ſuſceptione
ſcribis ⁊ phariſeis:tres per ordinẽ parabolas ſaluator
poſuit. Duabus primis quantum ipſe cum angelis de
penitentium ſalute gaudeat inſinuat. In hac vero tertia
non ſuum tantũmodo ſuorũqꝫ gaudium demonſtrat: ſꝫ
⁊ inuidentiũ murmur reprehendit. Dicit enim: Erat aũt
filius eius ſenior i agro. AV.de que.euã. Maior fili⁹
populus iſrael ẽ:nõ quidem profectus in longinquaꝫ re
gionem:ſed tamẽ in domo non eſt. In agro autem eſt.i.i
ipſa hereditaria opulentia legis: ⁊ ꝓphetarum terrena
potius operatur. Ueniens autem de agro domum ap
propiquare
cepit.i.labore ſeruilis operis improbato
ex eiſdem ſcripturis eccleſie libertatem conſiderauit. vñ
ſequitur: Et cũ veni. ⁊ appro.do.audi.ſimpho. ⁊ choruꝫ
idest ſpũſancto plenos vocibus ꝯſonis euangeliũ p̄edi
care. Sequitur: Et vocauit vnum de ſeruis: ⁊ interroga
uit quid hoc eſſet idest ſumit ad legendum aliquem pro
phetarum: ⁊ in eo querẽtes quodammodo interrogat.
vnde iſta feſta in eccleſia celebrantur in qua ſe eſſe non
videt. Reſpondeat ei ſeruus pa tris propheta. Sequi
tur enim. Iſqꝫ dixit illi: Frater tuus venit: ⁊ occidit pa
ter tuus vitulum ſaginatum: quia ſaluum illum recepit
q.d. In extremis terre fuit frater tuus:ſed inde maior ex
ultatio cantantiũ dño canticũ nouũ:qꝛ laus eius ab ex
tremis terre: ⁊ ꝓpter eum qui abſens erat occiſus ẽ vir
ſciens ferre imbecillitatẽ.qꝛ quibus non ẽ narratũ de eo
viderũt. AM. Adoleſcentiori aũt filio.i.pp̄lo ⁊ gẽtib⁹
iſrael tanq̃ maior frater bñficiũ paterne benedictionis
inuidit:qd̃ faciebãt iudei:qꝛ chriſtus cũ gẽtibus epulare
tur. vnde ſequit̃: Indignatus ẽ aũt ⁊ nolebat introire.
AV.de que.euã. Indignat̃ etiã ⁊ nũc: ⁊ adhuc non vult
intrare. Cũ ergo plenitudo gentium introierit: egrediet̃
opportuno tp̄e pater eius:vt etiã oĩs iſrael ſaluus fiat.
vñ ſequitur: Pater ergo illius egreſſus cepit rogare euꝫ
Erat enĩ quandoqꝫ aperta vocatio iudeoꝝ i ſalutẽ euan
gelij:quã manifeſtationẽ vocationis tanq̃ egreſſum p̄ris
appellat ad rogandũ maiorẽ filiũ. Deinde que rñdit ma
ior filius: q̃ſtiones duas hñt. Sequit̃ enĩ: At ille rñdens
dixit patri ſuo:ecce tot annis ſuio tibi: ⁊ nunq̃ mãdatũ
tuũ preterivi. De mãdato nõ pretergreſſo facile illud oc
currit:non de omni mandato dictũ:ſed vno maxime ne
ceſſario: ꝙ nullũ aliũ deũ ꝑter vnũ creatorẽ oium cole
re viſus ẽ. Neqꝫ iſte filius in oibus iſraelitis:ſed in his i
telligit̃ ꝑſonã habere qui nũq̃ ab vno deo ad ſimulacra
ꝯuerſi ſũt. Quãq̃ enĩ terrena deſideraret:ab vno tñ deo
iſte deſiderabat bona: q̃uis cõmunia cuꝫ peccatoribus
vñ ⁊ in pſalmo dĩ: Ut iumentum factus ſuꝫ apud te ⁊ ego
ſemp tecũ. Sed quis ẽ hedus quẽ nunq̃ accepit ad epu
landũ. Sequit̃ enĩ: Et nunq̃ dediſti mihi hedũ vt cũ ami
cis meis epularer. Peccator hedi noĩe ſignificari valet.
AM. Iude⁹ hedũ requirit: chriſtian⁹ agnũ. ⁊ ideo illis
barrabas ſoluitur:nobis agnus imolat̃. Queri etiã in
hedo vĩ qꝛ iudei ritũ veteris ſacrificij ꝑdiderũt. vel qui
hedũ querũt:expectãt antichriſtũ. AV.de que.euã. Sꝫ
nõ inuenio exitũ huius ſententie. Multũ.n. abſurdũ eſt
eũ cui poſt dĩ: Tu mecũ es ſemp:hoc a patre optaſſe:vt
antichriſto crederet. Neqꝫ omnino aliquẽ iudeoꝝ:q̃ an
tichriſtũ credituri ſunt:iſtũ filiũ fas ẽ intelligi. Quõ autẽ
epularet̃ ex illo hedo ſi ipſe ẽ antichriſtus q̃ ei nõ crede
ret: Ac ſi hoc ẽ epulari ex hedi occiſione:qd̃ ẽ õ antichri
ſti ꝑditione letari:quõ dicit filius quẽ recepit pater: hoc
ſibi nõ fuiſſe ꝯceſſũ:cũ omnes filij de eius ꝑditione leta
turi ſunt. Ipſum igit̃ ſibi dñm negatum ad epulandũ con
querit̃:dum eum peccatorem putat. cum enim hedus eſt
illi genti.i.cum eam ſabbati violatorem ⁊ ꝓphanatoreꝫ
eſtimet:iucundari epulis illius non meruit. GRE. Qd̃
aũt dicit: Cũ amicis meis. aut ex ꝑſona principũ cũ ple
be itelligit̃: aut ex ꝑſona populi hieroſolymitani cũ cete
ris populis iuda. HIE. Uel dicit. Nunq̃ dediſti mihi
hedum.i.nullius ſanguis ꝓphete vel ſacerdotis a roma
no imperio nos liberauit. AM. Impudẽs autem fili
us ſimilis eſt publicano iuſtificanti ſe.qꝛ legem ſeruabat
in littera. impie accuſabat fratreꝫ: ꝙ cũ meretricibus pa
ternam ſubſtantiam prodegiſſet. Sequitur enĩ: Sꝫ poſt
ꝙ filius tuus hic qui deuorauit ſubãꝫ ſuã cũ meretricib⁹
venit:occidiſti illi vituluꝫ ſaginatum. AV. Meretri
ces aut eꝫ ſunt ſuperſtitiones gentilium:cuꝫ quib⁹ ſubſtan
tiam diſſipat:qui relicto vero connubio veri dei:cuꝫ de
mone feda cupiditate fornicat̃. HIE. In hoc aũt ꝙ di
cit: Occidiſti illi vitulum ſaginatum: confitetur veniſſe
xp̄m:ſed inuidia non vult ſaluari. AV. Non aũt pater
eũ.q.mendacem redarguit:ſed ſecum ꝑſeuerantiam ei⁹
approbans ad ꝑfectionem potioris atqꝫ iucũdioris ex
ultationis inuitat. vnde ſequitur: At ipſe dixit illi: Fili tu
ſemp mecum es. HIE. Uel quod dixerat:iactantia eſt
non veritas cui pater non conſentit:ſed alia cõpeſcit ra
tione dicens: Mecũ es:lege qua ſtringeris:non qꝛ nõ pec
caueris:ſed qꝛ deus eum ſemp caſtigando retraxit. Nec
mirum ſi patri mentit̃ q̃ fratri inuidet. AMBRO.
Sed bonus pater etiam hunc ſaluare cupiebat dicens:
Tu mecum ſemper es. vel quaſi iudeus in lege vel qua
ſi iuſtus in cõmunione. AV. Quid aũt ſibi vult ꝙ ad
didit: Et oĩa mea tua ſũt. quaſi non ſint ⁊ fratris ſed ſic a
ꝑfectis ⁊ imortalibus filijs habent̃ oĩa:vt ſint ⁊ omniuꝫ
ſingula: ⁊ omnia ſingulorum:vt enim cupiditas nihil ſi
ne anguſtia:ita nihil cum anguſtia charitas tenet. Sed
quõ oĩa:nonne ⁊ angelos deus in poſſeſſioneꝫ tali filio
ſubieciſſe putandus ẽ:ſi poſſeſſionem ſic accipias vt eius
poſſeſſor ipſe ſit dñs:non vtiqꝫ oĩa. Non enim dñi erim⁹
ſed conſortes potius angelorum. Si vero poſſeſſio ſic
intelligitur:quõ recte dicimus poſſidere aias: veritatem
nõ inuenio cur non vere ac ꝓprie id poſſumus accipere
Non enĩ illud loquimur:vt dominas veritatis dicamus
aias. Aut ſi nomine poſſeſſionis ab hoc ſẽſu impedimur
illud quoqꝫ auferatur. nõ enim ait pater: Oĩa poſſides
ſꝫ oĩa mea tua ſunt:nec tamẽ vt ipſius dñi. Quod enim
eſt in noſtra pecunia:põt familie noſtre vel alimentũ eſſe
vel ornamentũ vel aliud huiuſmodi. Et certe cum ipſũ
p̄rem recte ille poſſit ſuum dicere:nõ video quomodo q̃
ipſius recte vocari poſſit:diuerſis duntaxat mõis. Cum
enĩ btĩudinẽ illam obtinuerimus:noſtra erunt ad viden
dum ſuperiora ad conuiuendum equalia:ad dominãdũ
inferiora. Congaudeat igitur ſecuriſſimus maior frater.
AM. Si enim deſinat inuidere:oĩa ſua ſũt:vel iudeus ſa
cramenta veteris teſtamẽti:vł baptiꝫatus noua etiã poſ
ſidẽs THE. Uel aliter: Totũ ꝑſona filij:que vĩ mur
murare:ſumit̃ ꝓ oibus quicunqꝫ ſcandaliꝫantur ſubdi
tis:ſic Dauid itroducit ꝑſonam paſſam ſcandalũ i pec
catoꝝ pace. TY. Maior igit̃ fili⁹ ſicut agricola iſiſte
bat agriculture:nõ terreſtrẽ ſꝫ aie agrũ fodiẽs: ⁊ ſalutis
arbores inſerens.ſ.vtutes. THE. Uel erat i agro hoc
ẽ i mũdo colẽs ꝓpriã carnẽ:vt repleat̃ panibus: ⁊ ſemi
nans i lachrymis vt in gaudio metat. ſꝫ cognitis geſtis
nolebat itrare ad cõe gaudiũ. CHRY. Querit̃ aũt ſi
afficit̃ paſſione liuoris: dolens in ꝓſperis alioꝝ. Dicen
dũ ẽ aũt ꝙ nullus ſanctoꝝ dolet in talibus:immo bona
alioꝝ ſua exiſtimat:nõ aũt oportet oĩa quecunqꝫ para
bola continet ad literam ꝑtractare: ſed ſenſum eliciẽn
tes cui⁹ cã componit nihil aliud ꝑſcrutari. Hec ḡ para
bola ad hoc ẽ cõpoſita vt peccatores nõ diffidãt reuerti:
ſciẽtes ꝙ magna ꝯſequẽt̃. vñ itroducit alios turbatos in
eoꝝ bonis:vt indicet eos liuore tabeſcẽtes: ſꝫ tãto deco
re honoratos redeũtes: vt etiã inuidioſi poſſint alij fie
ri. THE. Uel phariſeoꝝ intentionẽ corrigit dñs per
p̄ntẽ ꝑabolam quos ex hypoſtaſi noiat iuſtos.q.d. Eſto
vos vere iuſtos eſſe:nec tranſgreſſos aliquod mãdato
rum:nũqd igitur ꝓpter hoc non oportet admittere a fla
gitijs redeuntes: HIE. vel aliter. Omnis iuſticia i cõ
ꝑatione dei eſt iniuſticia. vnde paulus: Quis me libera
bit de corpore mortis huius. vnde apoſtoli indignati ſũt
ꝓ petitione matris filiorum ꝫebedei. CI. Quod ⁊ nos
ipſi q̃nqꝫ patimur:viuunt enim q̃dam p̄ſtantiſſimam ⁊
optimam vitam:alius autem in ipſo ſenio multotiẽs ad
deum conuertitur: vel forſitan extremũ diẽ claudere de
bens hac diluit reatus dño miſerante. Hoc quidem alij
quando reſpuunt ex importuna puſillanimitate:non at
tendentes mentem ſaluatoris qui de ſalute pereuntium
gaudet. THE. Dicit ergo filius patri: Gratis duxi i do
loribus vitam a peccatoribus moleſtatus. ⁊ nunq̃ cauſa

mei decreuiſti mactandum eſſe hedum .i. perſequentez me peccatorē: vt paulisper recrearer: qualis hedus fuit achab helie. Qui dicebat dn̄e ꝓphetas tuos occiderūt. AM. Uel aliter notatur hic frater vſq3 adeo: vt de villa venire dicatur: hoc eſt terrenis operibꝰ occupatꝰ: ignorans q̄ ſunt ſpūs dei: vt deniq3 nūq̄ ꝓ ſe vel hedū queratur occiſum: nō eni ꝓ inuidis: ſed ꝓ venia mundi agnus ē imolatꝰ. inuidus hedū querit: innocens agnū ꝓ ſe deſiderat imolari. ideo ⁊ ſenior dr̄: eo ꝙ cito q̄s ꝑ inuidiam ꝯſeneſcat: ideo ⁊ foris ſtat: eo ꝙ maliuolentia eū excludat. ideo choꝝ ⁊ ſymphoniā audire n̄ pōt: hoc ē i nulla theatralis incentiua laſciuie. ſed plebis ꝯcordiā ꝯtinentis q̄ de peccatore ſaluato dulcē leticie ſuauitatē reſultat. q̄ eni3 ſibi iuſti videntur indignant q̄n alicui pctm̄ fatēti venia laxat. Quis tu es q̄ dn̄o ꝯtradicas: ne videlicet culpā relaxaret: cū tu cui volueris ignoſcas: ſ3 remittēdis poſt penitentiā debemꝰ fauere peccatis ne dū venie alterius inuidemꝰ ipſi eā nō mereamur a dn̄o nō inuideamꝰ de longinqua regione remeantibus: q2 ⁊ nos fuimus in regione longinqua.

CA.XVI.

Dicebat āt ⁊ ad diſcipulos ſuos. Homo quidā erat diues qui habebat villicū ⁊ hic diffamatus ē apud illū: quaſi diſſipaſſet bona illiꝰ: Et vocauit illū ⁊ ait illi. Quid hoc audio de te: redde rationē villicatōis tue. Jā eni nō poteris villicare. Ait autē villicus intra ſe. Quid faciā: quia dominus meus aufert a me villicationē. Fodere nō valeo: mēdicare erubeſco: Scio quid faciā: vt cū amotus fuero a villicatione: recipiant me in domos ſuas. Cōuocatis itaq3 ſinglis debitoribꝰ domini ſui: dicebat primo. Quantū debes domino meo: At ille dixit: Centū cados olei. Dixitq3 illi: Accipe cautionē tuā: ⁊ ſede cito ⁊ ſcribe quinquagita: Deide alio dixit. Tu vero quantum debes: Qui ait centū choros tritici. Ait illi: Accipe lr̄as tuas: ⁊ ſcribe. lxxx.

BED. Poſtq̄ murmurantes de penitentiū receptione tribus parabolis ſaluator redarguit: quartam mox quintāq3 de elemoſyna danda ⁊ perſimonia ſequenda ſubiungit: quia ⁊ ordo predicandi aptiſſimus eſt: vt poſt penitentiam elemoſyna ſubiungatur. vnde dicitur: Dicebat autē ad diſcipulos ſuos: Homo quidā erat diues q̄ habebat villicū. CHRY. Opinio quedā erronea aggrauata mortalibus auget crimina: minuit bona. Ea vero eſt opinari: ꝙ ea quecunq3 poſſidemus i vſu vite poſſideamus vt domini: ⁊ ideo etiam opportune ea apprehendimꝰ tanq̄ bona ꝑcipua. Sed contrariū eſt: non enī nos vt domini in vita preſenti collocati ſumus in ꝓpria domo: ſed tanq̄ hoſpites ⁊ aduene quo nolumus ducimur: ⁊ quo tempore non putamus qui nūc locuples eſt in breui fit mendicus. Ergo quicunq3 ſis: noueris te eſſe diſpenſatorē alienoꝝ: ⁊ tranſitorij vſus ⁊ breuis tibi iura conceſſa ſunt. Abiecto ergo ab aīa dominij faſtu: ſumas humilitatem ⁊ modeſtiā villici. BED. Uillicus quippe ville gubernator eſt. vnde ⁊ a villa nomen accepit. Yconomus autem tam pecunie q̄ frugum ⁊ omniū que habet dominus diſpenſator eſt. AM. Ex hoc ergo diſcimus nō ipſos eſſe dn̄os: ſed potius villicos alienaꝝ facultatū. THE. Deinde ꝙ cum non exercemus diſpenſationem opū ad libitū dn̄i: ſed ad proprias illecebras: ꝯmiſſis abutimur: crimínoſi villici ſumus. vnde ſequitur: Et hic diffamatus eſt apud illum: quaſi diſſipaſſet bona illius. CHR. Interea euulſus a villicatione eripit. Sequit enim: Et vocauit illum: ⁊ ait ei: Quid hoc audio de te: Redde rationem villicati onis tue. Jam eni non poteris villicare. Quotidie talia nobis per effectus exclamat dominus: oſtendens nobis fruentem imeridie ſoſpitate: priuſq̄ veſpereſcat exanimem: ⁊ aliū inter prādia expirantem: ⁊ diuerſimode ab hac villicatione diſcedimus. Sed fidelis diſpenſator qui de propria diſpenſatione confidit: deſiderat cum paulo diſſolui: ⁊ eſſe cū chriſto. Js autem cuius ſunt vota terrena: anxiatur i exitu. Unde de hoc villico ſubditur: Ait autem villicus itra ſe: Quid fa. quia domi. meus. au. a me villicationē. fodere nō valeo: mendicare erubeſco. Jmpotentē eſſe in opere crimen ē vite inertis. Nō enim timeret ſi conſueuiſſet affectare labores. ꝙ ſi ſm allegoriam accipiamus parabolaz poſt tranſmigrationem hic factaz non eſt tempus operandi. Uita preſens habet exercitiū mandatorū: futura vero ſolatiū. Si nihil operatus es hic: fruſtra i futurum curas: ſed nec mēdicando ꝓficies: Huius indicium ſunt virgines fatue: que imprudenter a prudentibus mendicauerunt: ſed reuerſe ſunt vacue. quilibet eni3 ſuā ꝯuerſationē vt tunicam induit: non ē aūt eā exuere nec cābire cum alio. Sed debitorum remiſſionem ingeniatus eſt nequitie villicus: ſtatuēs ſibi maloꝝ remediū in conſeruis. Sequit eni: Scio q̄d faciā: vt cum amotus fuero a villicatiōe: recipiāt me i domos ſuas. Quotiēs eni quis exitū ſuū ꝑcipiēs: leuat beneficio ſarcinā peccatoꝝ vel relaxando debita debitorū: vel tribuēs in opibus copiam: ea que ſunt dn̄i largiens: multos amicos ꝯcillat prebituros ſibi coram iudice teſtimonium veritatis non vocibus: ſed bonoꝝ operum oſtenſione: quin etiam paraturos ꝑ teſtimoniū refrigerij māſionē. Nihil āt eſt nr̄um ſed oīa ſunt ditionis dei. vn̄ ſequit: ꝯuocatis itaq3 ſingulis debitoribus dn̄i ſui dicebat primo. Quantum debes domino meo: At ille dixit: Centum cados olei.

BE. Cados grece eſt amphora continens vrnas tres Sequitur: Dixitq3 illi: Accipe cautionem tuam ⁊ ſede: ⁊ cito ſcribe quinquaginta. dimidiam ei partem dimittens. Sequitur: deinde alio dixit: tu vo q̄tū dbes ait cētum choros tritici. Chorus modijs. xxx. ꝯpletur. Sequitur ait illi: Accipe litteras tuas: ⁊ ſcribe. lxxx. Quītam partem ei dimittens. Simpliciter ergo ſic poteſt accipi. Quiſquis idigentiam pauperis vel ex dimidia vel ex quinta alleuiat parte: miſericordie ſue mercede donandus ē. AV. de que. euange. Uel ꝙ de centum cadis olei quinquaginta fecit ſcribi a debitore: ⁊ de centū choris tritici octoginta: ad hoc valere arbitror: vt ea que in ſacerdotes atq3 leuites iudeus quiſq3 operatur in eccleſia chriſti abundent: vt cum illi decimas darent: iſti dimidias dent: ſicut de bonis ſuis fecit zacheus aut certe duas decimas dando. i. vnam quintam ſuperent impendia iudeorum.

Et laudauit dominus villicum iniquitatis: quia prudenter feciſſet: q2 filij huius ſeculi prudētiores filijs lucis in generatione ſua ſunt. Et ego vobis dico: Facite vobis amicos de mammona iniquitatis: vt cū defeceritis: recipiant vos in eterna tabernacula. Qui fidelis ē i minimo: ⁊ i maiori fidelis ē: ⁊ q i modico iniquꝰ ē: ⁊ i maiori iniquꝰ ē. Si ergo i iniquo māmona fideles n̄ fuiſtis: q̄d verum eſt quis credet vobis: Et ſi in alieno fideles non fuiſtis: quod veſtrum ē quis dabit vobis Nemo ſeruus pōt duobus dn̄is ſeruire. Aut eni vnū odio habebit: ⁊ alteruz diliget: aut vni adherebit: ⁊ alteruz contemnet. Non poteſtis deo ſeruire ⁊ mammone.

AVG. de q̄. euā. Uillicū quē dn̄s eijciebat a villicatu laudauit dn̄s: eo ꝙ in futurū ſibi ꝓſpexerit. vn̄ dr̄: Et lau. do. vil. iniq. q2 pru. egiſſet. Nō tn̄ oīa debemꝰ ad imitandū ſumere: nō eni dn̄o nr̄o faciēda ē in aliquo fraus: ut d ipſa fraude elemoſynas faciamꝰ. ORI. Uerū q2 gētiles dicūt prudētiā eē virtutē: ⁊ diffiniūt eā peritiā bonorū maloꝝ ⁊ neutroꝝ: vel cognitionē agēdorū ⁊ nō agēdorū. ꝯſiderādū eſt vtrū hec dictio pl'a aut vnū ſignificet. dr̄ enī ꝙ deꝰ fūdauit celos prudētia: ꝯſtat bonā eē prudētiā q̄ dn̄s celos fūdauit. Dr̄ ēt in geneſi ſm. lxx. ꝙ ſerpēs prudentiſſimꝰ erat: vbi prudētiā nō virtutē dicit: ſ3 aſtutia ad mala inclinationē hn̄tē: ⁊ ſm hoc dr̄: ꝙ dn̄s laudauit villicū q2 prudent egiſſet: hoc ē callide ⁊ ꝓperā. Et forſitan q̄d dixit: Laudauit: nō ſm verā ꝯmēdationē: ſed abuſiue dcm̄ eſt: ut cū dicimꝰ aliquē ꝯmēdari in mediocribꝰ ⁊ differētibꝰ rebꝰ: ⁊ quodāmō mirādos eē ꝯcurſus ⁊ acumē q̄bꝰ vigor mētis elicit. AVG. de que. euā. Ecōtrario dicūtur iſte ſimilitudines: ut itelligamꝰ ſi laudari potuit ille a domino: q̄ fraudē faciebat: q̄to āplꝰ placeāt deo q̄ ſm eius ꝑceptū opa illa faciūt. ORI. Filij āt hꝰ ſeculi nō ſapientiores ſ3 prudētiores dicunt lucis filijs. ⁊ hoc nō abſolute ⁊ ſimplr: ſ3 in generē ſuo. Sequit: Quia filij hꝰ ſecli prudētiores filijs lucis in gn̄atiōe ſua ſūt. BED. Filij lucis ⁊ filij hꝰ ſeculi vocant: quō filij regni ⁊ filij ꝑditōis: cuius eni vnuſq̄ſq3 agit opa eiꝰ cognoiat ⁊ filiꝰ. THE. Filios ergo hꝰ ſeculi vocat cogitatiōes q̄ ſibi cōmoda ſūt i terra filios vo lucis ſpiritales opes tractantes intuitu diuini amoris. Jnuenimur aūt i hūanis q̄dē admiſtratōibꝰ prudent oīa diſponētes: ⁊ ſūmopere ſatagentes: ut ſi deſierimꝰ ab admiſtratōe habeamꝰ vite refugiū: cū vo diſpēſare debeamꝰ diuia: nō ꝑmeditamur q̄ nobis poſtmodū ſūt ꝓfutura. GRE. xviij. mor. Ut ergo in ſua manu hoies poſt mortē q̄cq̄ inueniāt: an̄ mortē diuitias ſuas in pauperū maībꝰ ponāt. vn̄ ſequit: Et ego vobis dico: facite vobis amicos de māmona iniquitatis. AVG. de v̄. do. Q̄d hebrei vocāt māmona: latine diuitie vocant: acſi diceret: Facite vobis amicos de diuitijs iniqtatis. Hoc aūt q̄dā male intelligēdo rapiūt aliena: ⁊ inde aliq̄d paupibꝰ largiunt: ⁊ putāt ſe facere q̄d ꝑceptū eſt. Intellectꝰ iſte corrigēdus eſt. De iuſtis laboribꝰ elemoſynas facite: nō eni corrupturi eſtis iudicē chriſtū: ſi de ꝑda iopis dares aliq̄d iudici: ut ꝓ te iudicaret: ſi iudex ille ꝓ te iudicabit: tāta vis eſt iuſticie: ut ēt tibi diſplicear. Noli tibi pingere talē deū: fons iuſticie eſt. Noli ergo elemoſynas facē de fenore ⁊ vſuris. fidelibꝰ dico: q̄bꝰ corpꝰ xp̄i erogamꝰ. ſed ſi pecūias tales hētis de malo eſt q̄d habetis. Jam nolite malum facere. Zacheus dixit: Dimidiū rerū mearum do pauperibus. Ecce quō currit qui currit facere amicos de māmona iniquitatis: ⁊ ne reus aliunde teneret. Si cui aliquid tuli: quadruplū reddam. Eſt ⁊ aliꝰ intellectus: Māmone iniquitatis diuitie ſeculi ſunt omnes vndecūq3 ſint Si enim veras diuitias queris: alie ſunt quibus iob nudus abundabat: quando in deum cor plenum habebat. Jſte autem ab iniquitate appellant diuitie: quia vere nō ſunt: paupertate enim plene ſunt: ⁊ ſemper obnoxie caſibꝰ Si enim vere diuitie eſſent: ſecuritatē tibi darēt. AVG. de que. euan. Uel diuitie iniquitatis dicunt: q2 nō ſūt iſte diuitie niſi iniqs: ⁊ q̄ in eis ꝯſtituūt ſpez atq3 copiam ſue btitudinis. A iuſtis vero cū poſſident: eſt q̄dē iſta pecūia ſ3 nō ſunt illis diuitie niſi celeſtes ⁊ ſpiritales. AM. Uel iniquū māmona dixit: q2 varijs diuitiarū illecebris noſtras auaricias tētat affectꝰ: ut velimꝰ ſuire diuitijs. BASI. Uel ſi ſucceſſeris pr̄imonio ab iniuſtis cōgregata cepiſti. in plibꝰ eni ꝑdeceſſoribꝰ neceſſe ē aliquē repiri q̄ iniuſte vſurpauerit aliena. Ponat aūt ut nec pater exegerit: ſ3 aurū vnde hēs: Siquidē dicis a me: ignarꝰ dei es: n̄ habēs noticiā creatoris. ſi vo a deo: dic nobis rōnē ꝓp quā eas accepiſti: an n̄ dei eſt tra ⁊ plenitudo eiꝰ: ergo ſi cōis dn̄i nr̄a ſunt: erūt ⁊ ꝯſeruoꝝ nr̄oꝝ. THE. Jlle ḡ dicāt opes neſcie quaſcūq3 dn̄s dedit ad ipēdia neceſſitati fratrū ac ꝯſeruoꝝ nr̄orū: nos vo tenemꝰ nobis. Dicebat igr̄ a ꝑncipio oīa paupibꝰ tradi. verū q2 iniqtatis ſuimꝰ villici: nequit retinētes q̄d deputatū ē ad aliorū opꝰ: non eſt olo manēdū in hac crudelitate: ſ3 ipartiēdū eſt paupibꝰ: ut recipiamur ab eis in celeſtibꝰ tabernacul. Sequit eni3 Ut cū defeceritis recipiāt vos i etna tabernacl'a. GRE. xxij. mor. Si aūt eorū amicitijs eterna tabernacula acq̄rimꝰ dātes pēſare debemꝰ: q2 patronis potꝰ mūera offerimꝰ q̄ egenis dona largimur. AVG. de ver. do. Qui ſunt eni q̄ habebūt tabernacula etna: niſi ſci dei: Et q̄ ſūt qui ab ipſis accipiēdi ſūt in tabernacula etna: niſi q̄ coꝝ indigētie ſeruiūt: ⁊ q̄d eis opꝰ eſt hilarit ſubmiſtrant. Jſti ſunt mīmi xp̄i: q̄ oīa ſua dimiſerūt: ⁊ ſecuti ſūt eū. ⁊ q̄cq̄d habuerūt: paupibꝰ diſtribuerūt: ut deo ſine ſeculari cōpede expediti ſeruirēt: ⁊ ab oneribꝰ mūdi liberatos velut pēnatos ſurſū hūeros tollerēt. AVG. de q̄ euā. Nō ergo eos a quibꝰ recipi volumꝰ in tabernacula eterna tanquā debitores dei fas eſt intelligi: cū iuſti ⁊ ſci ſignificent hoc loco q̄ eos itroducāt: q̄ neceſſitatibꝰ ſuis terrena bōa cōtulerūt. AM. Uel alit: Facite vo. ami. de iiquo māmona. ut largiēdo paupibꝰ: angelorū ceterorūq3 ſcōrū grāz ꝯpemꝰ. CHRY. Attēde ēt ꝙ nō dixit: ut ſuſcipiāt vos in ſuis māſiōibꝰ: nō eni ipſi ſunt q̄ ſuſcipiūt. vn̄ cū dixiſſ3 Facite vo. ami. addidit De mam. iniq. oñdēs ꝙ n̄ ſimplr eorū amicitia nobis patrocinabit: niſi bōa opa nos comitent: niſi euacuemꝰ iuſte diuitias ꝯgeſtas iiuſte. Ars igit artiū piiſſima ē elemoſyna. nō eni nobis domos fabricat luteas: ſ3 vitā pennē ipēdit. Singularū artiū alia alterius admiculo indiget. cuz aūt miſereri oz: nulliꝰ alteriꝰ ſ3 ſoliꝰ volūtatis ē opꝰ. CI. Sic igit docebat xp̄s affluētes diuitijs ſūmope diligere amicitiā pauperū: ⁊ theſauriſare in celis. Nouerat āt hūane mētis deſidiā: quō ambientes diuitias nullū charitatiuū opꝰ ipēdūt egētibꝰ. ꝙ igit talibus nullus ſpiritaliū donorū fructus proueniat: manifeſtis exemplis oſtendit ſubdens: Qui fide. ē in minimo: ⁊ in malo. fide. eſt. ⁊ q̄ in modi. iniquus eſt: ⁊ in maio. iniquus eſt. Aperit autē nobis dominus oculum cordis exponens quod dixerat: cum ſubdit: Si ergo in iniquo mam. fide. non fui. quod verum eſt quis cre. vobis: Eſt igit mīmū iniquis māmona. i. terrene diuitie: q̄ ſuperna ſapientibꝰ nihil eſſe videntur. Arbitror ergo aliquem eſſe in modico fidelē: cum de his mīmis oppreſſis erumna ſubſidiū impētit. Jtaq3 ſi in modico fuerimꝰ ꝓfidi: quo pacto ab eo obtinebimꝰ verū. i. diuinorū chariſmatū nobis donū: anime humane imprimēs diuinā ſpēz. Quod aūt ad hoc tendat intentio verborū domini: per ſequētia patet. Dicit eni: Et ſi in alieno nō fuiſtis fideles: q̄d vr̄m eſt: quis dabit vobis: AM. Aliene nobis diuitie ſunt: q2 ꝑter naturā ſūt: neq3 nobiſcū naſcūt: neq3 nobiſcū trāſeunt. xp̄s aūt nr̄ eſt: q2 hoīū vita eſt. deniq3 i ꝓpria vēit

THE. Sic igit huculq3 docuit nos ꝙ fidelit decet diſpēſare diuitias. ſ3 q2 opū diſpēſatio ſm deū nō alit obtinet: q̄ ꝑ ipaſſibilitatē aī ad diuitias nō affecti ſubiungit Nemo ſer. pōt duo. do. ſer. AM. Nō q2 duo: ſed vnus eſt dn̄s. nā ⁊ ſi ſint q̄ māmone ſeruiāt: tn̄ nō ille nouit aliq̄ iura dn̄atus: ſed ipſi ſibi iugū ſeruitutis iponūt. Unꝰ eſt dn̄s: q2 vnꝰ eſt deus. vn̄ pꝫ pr̄is ⁊ filij vnū eſſe dn̄atū. Et hꝰ rōnez aſſignat ſubdēs: Aut eni vnū odio habebit ⁊ alte. dili. aut vni adherebit: ⁊ alte. cōtem. AVG. de que. euan. Hec autem non paſſim aut quaſi temere dicta ſunt. nemo enim interrogatus vtrū diligat diabolum: reſpondet ſe diligere: ſed potius odiſſe: deū aūt ſe diligere oēs fere ꝓclamāt: ergo aut vnū odiet. ſ. diabolū: alteruz diliget. ſ. deū. aut alteri adherebit. ſ. diabolo: cū q̄ſi eiꝰ ꝑmia temporalia ſectat: ⁊ alterū contemnet. ſ. deū: ſicut ſolent minas eius poſtponere cupiditatibꝰ ſuis q̄ de bonitate eius ad ipunitatē ſibi blandiunt. CIR. Concluſio aūt eſt totius ſermonis quod ſequitur: Non pote. deo ſer. ⁊

mam. Totū igit̄ ſtudiū transferam⁹ ad alterū diuitijs ab renunciātes. BED. Audiat ergo hoc auar⁹: nō poſſe ſimul diuitijs chriſtoq; ſeruire: ⁊ tñ nō dixit: Qui hȝ diuitias. ſed Qui ſeruit diuitijs. Qui eni diuitiarū ſeru⁹ eſt: diuitias cuſtodit ut ſeruus: q̄ aūt ſeruitutis excuſſit iugū diſtribuit eas ut dñs. ſed q̄ fuit māmone: illi vtiq; ſeruit qui rebus iſtis terrenis merito ſue puerſitatis ꝓpoſitus ⁊ ꝓnceps huius ſeculi nominatur.

Audiebant autem omnia hec phariſei q̄ erāt auari: ⁊ deridebant illum. Et ait illis: Uos eſtis qui iuſtificatis vos corā hoībus: deus aūt nouit corda veſtra. Quia quod hoībus altū eſt: abominatio eſt apud deū. Lex ⁊ ꝓphete vſq; ad ioannē ex eo regnū dei euangelizat: ⁊ omnis in illud vim facit. Facilius eſt aūt celū ⁊ terrā p̄terire: q̄ȝ de lege vnum apicē cadere. Omnis qui dimittit vxorem ſuā ⁊ alterā ducit: mechat: ⁊ qui dimiſſam a viro ducit mechatur.

BED. Monuerat chriſtus ſcribas ⁊ phariſeos d̄ ſua iuſticia nō p̄ſumere: ſed pctōres penitētes recipere. ⁊ elemoſynis ſua pctā redimere: ſȝ illi p̄ceptorē miſericordie humilitatis ⁊ p̄ſimonie deridebāt. vñ d̄. Audie. aūt oīa hec pha. q̄ erant aua. ⁊ deridebāt eum. Duas ob cāas: q̄ vel min⁹ vtilia imparet. vel a ſe iam facta ſupfluis ingereret. THE. At dñs detegens in eis occultā maliciā: oñdit eos ſimulare iuſticiā. vñ ſubdit: Et ait illis: Uos eſtis qui iuſtificatis vos corā homi. Juſtificauit ſe corām hominib⁹ q̄ pctōres tanq̄ infirmos deſperatoſq; ꝯtemnūt ſe aūt ipſos tanq̄ pfectos elemoſynarū remedio op⁹ non habere credūt: ſed noxij tumoris altitudo: q̄ ſit iuſte dānāda videt ille q̄ illuminabit abſcondita tenebrarū. vñ ſequit: Deus aūt no. cor. ve. THE. Et iō abominabiles ei eſtis ob arrogantiā ⁊ ambitū humani fauori. vnde ſubdit: Quia qd̄ hoībus altum eſt: abominatio eſt apud deū. BED. Diſputantē aūt ꝯtra auariciā ſaluatorē: phariſei deridebāt: quaſi ꝯtraria legi ꝓphetiſq; p̄ciperet: vbi multi ditiſſimi deo placuiſſe legunt. ſed ⁊ ipſe moyſes ꝑplm quē regebat: ſi legē ſequeret: omnib⁹ terrenis bonis abūdaturū p̄dixit: quibus dñs occurrens oñdit inter legem ⁊ euangeliū: ſicut ꝓmiſſionū ita ⁊ p̄ceptorū nō minimaȝ eſſe differentiā. vnde ſubdit: Lex ⁊ ꝓphe. vſq; ad ioannē. AM. Non quia lex defecit: ſed q̄ incepit euangelij p̄dicatio. vident eni minora ꝯpleri: cum potiora ſuccedant. CHRY. Per hoc aūt reddit eos celeres ad ſui fideȝ q̄ ſi vſq; ad tp̄s ioannis ꝯſūmata ſunt oīa: ego ſum q̄ venio. Nō eni deſtitiſſent ꝓphete: niſi veniſſem ego. Sȝ dices: Qualit̄ ꝓphete vſq; ad ioannē: cum multo plēs prophete in nouo q̄ in veteri teſtō fuerint: ſed de illis ꝓphetis dicit qui ꝓnunciauerūt chriſti aduētū. EVSE. Nouerūt aūt priores ꝓphete p̄dicationē regni celorū: ſȝ nullus eorū expreſſe annūciauerat poplo iudeorū: eo q̄ puerilem mentē iudei habentes imbecilles erant circa p̄dicatiōis imenſitatē. Prim⁹ aūt ioannes maniſeſte p̄dicauit appropinquaſſe regnū celorum: necnō ⁊ peccatorum remiſſionē per lauacrū regeneratiōis. vnde ſequitur: Ex eo regnū dei euangelizat: ⁊ omnis in illō vim fac. AM. Lex eni multa ſm naturā tradidit: ut naturalib⁹ indulgētior deſiderijs ad iuſticie ſtudiū nos vocaret. chriſt⁹ naturā incidit: q̄ naturales quoq; amputat voluptates: ſȝ ideo vim facimus nature: ut nō ad terrena demergat: ſed ad ſupna ſe erigat. EVSE. Magna eni pugna incūbit mortalib⁹ in aſcenſu celorū. q̄ enim hoīes carne mortali veſtiti ſubiugent voluptatē: ⁊ omnē illicitū appetitum: imitari volentes vitā angelicā: quō nō fit violent⁹? Quis autem vidēs diuino inſudātes cultui: ⁊ pene ſuā carnem mortificātes: nō reuera fatebit illos vim iferre regno celorū: ſȝ ⁊ ſiquis indagauerit mirandū ꝓpoſitū venerādorū martyrū: fatebit eos vim irrogare in regnū celorum. AVG. de que. euā. Uim etiā faciūt in regnū celorū: vt nō ſolū tꝑalia iſta ꝯtemnāt: ſed etiā linguas deridentiū ſe talia ꝯtemnētes. Hoc eni ſubiūxit euāgeliſta cū dixiſſet: Deriſuȝ fuiſſe ieſuȝ: cū de ꝯtemnēdis terrenis diuitijs loqueret. BED. Ne aūt putarēt in eo q̄ dixit: Lex ⁊ ꝓphete vſq; ad ioannē: legis vel ꝓphetarū ab eo deſtructiōeȝ p̄dicari: hoc excludit ſubdēs: Facilius aūt eſt celū ⁊ traȝ p̄terire: q̄ de lege vnū apicē cadere. Preterit eni figura h⁹ mūdi: de legē aūt nec vni⁹ quidē littere ſūmitas. i. nec minima: q̄q; a ſacris ſpiritalib⁹ vacāt: ⁊ tñ lex ⁊ ꝓphete vſq; ad ioannē: q̄ nō potuit vltra venturū ꝓphetiẓari qd̄ ioānis p̄conio iā veniſſe clarebat. qd̄ āt de lege i ꝑpetuū nō violādo p̄dixerat: vno exēpli grā d̄ illo ſūpto ꝯfirmat teſtionio dicēs: Oīs q̄ dimittit vxorē ſuā ⁊ ducē alterā mechat: ⁊ q̄ dimiſſā a viro ducē mechat. vt ex hoc vno diſcerēt ⁊ i ceteris eū nō ad ſoluēda: ſȝ iplēda decreta legi veniſſe. THE. Qd̄ eni cū impfecti lex impfecte loq̄ret: ex hoc pȝ q̄ duris p̄cordijs iudeorū ait: Si vir odio habuerit cōiugē: dimittet eā: q̄ cū homicide eēnt ⁊ gauderent in ſanguie: nec aſtrictorū ſibi miſerebant adeo ut filios ⁊ filias mactarēt demonib⁹: nunc v̓o pfectioris doctrine op⁹ eſt. Ob hoc igit̄ dico: q̄ ſiquis repudiat ꝯiugē: nō incumbēte cā fornicatiōis mechat: ⁊ qui aliā duxerit mechatur. AM. Prius aūt dicendū arbitror de lege ꝯiugij: ut poſtea de ꝓhibendo diuortio diſputem⁹. Quidā putant oē ꝯiugiū a deo eſſe: quia ſcriptū eſt: Quos deus cōiunxit homo non ſeparet. Quō ergo apoſtolus dixit: Si infidelis diſcedit diſcedat. In quo oſtendit non a deo eſſe omne coniugiuȝ: neq; enim chriſtiani gentilibus dei iudicio coniunguntur. Noli ergo vxorem dimittere: ne deuȝ tue copule diffitearis auctorem. Etenim ſi alienos multo magis vxorios debes tolerare ⁊ emendare mores: que cuȝ puulis feta dimittit. Durum ſi excludas parenteȝ: pignora teneas: ut ad cōtumeliā parentis addas etiam pietati iniuriam: duri⁹ ſi ꝓpter matrē etiam filios ſimul pellas patris ne liberos tuos viuente te eſſe ſub vitrico? ac incolumi matre eſſe ſub nouerca? Quā periculoſuȝ ſi fragilē adoleſcētie etatem errori offeras: q̄ impium ſi eius deſtituas ſenectutem cui⁹ defloraueris iuuētutem. Pone ſi repudiata non nubat: ⁊ hoc tibi debuit diſplicere cui adultero fidem ſeruat. Pone ſi nubat: neceſſitas illius tuū crimen eſt: ⁊ quod cōiugium putas adulterium eſt. Hoc moraliter tamen: quia ſupra propoſuerat regnū dei euangeliẓari: ⁊ cū dixiſſet de lege vnū apicem nō poſſe cadē ſubiecit: Omnis qui dimittit vxorem ſuam ⁊c. Uir eb iſtus eſt: vxor eccleſia: charitate vxor: integritate virgo: ergo quem deus traxit ad filium: non ſeparet pſecutio nō auertat luxuria: nō ꝓhia depredetur: hereticus nō inficiat: in deus nō ſeparet. Adulteri ſunt oēſ qui adulterare cupiūt fidei ⁊ ſapientie veritatem.

Homo quidā erat diues qui induebatur purpura ⁊ byſſo: ⁊ epulabat quotidie ſplendide. Et erat quidā mēdicus nomine laẓarus qui iacebat ad ianuā eius vlceribus plenus cupiens ſaturari de micis que cadebant de menſa diuitis: ⁊ nemo illi dabat. Sed ⁊ canes veniebant: ⁊ lingebant vlcera eius.

BED. Admonuerat ſupra domin⁹ facere amicos de mamona iniquitatis: quod audienteſ phariſei deridebāt deinde illa que prepoſuerat: exemplis aſtruit dicēs: Homo quidam erat diues. CHRY. Erat: non Eſt. quia p̄terijt quaſi vmbra fugiens. Non aūt oīs ſancta pauptas aut diuitie crīminoſe: ſed ut luxuria infamat diuitias: ita paupertatem cōmendat ſanctitas. Sequit: Et indu. pur. ⁊ byſſo. AM. Purpura color regū habit⁹ eſt: ⁊ cōchis mariuis ferro circūciſis emiſſa: byſſus v̓o gen⁹ lini candidi ⁊ molliſſimi. GRE. in ho. Si aūt ſubtiliuȝ p̄cioſarūq; veſtiū cultus culpa nō eſſet: nequaq̄ ſermo dei hoc taȝ vigilant exprimeret. Nemo quippe veſtimēta p̄cioſa niſi ad inanē gloriā querit: ut honorabilior ceteris eſſe videatur. nemo eni vult ibi p̄cioſis veſtib⁹ indui: vbi ab alijs nō poſſit videri. CHRY. Cinerē ⁊ puluerē ⁊ terrā purpura ⁊ ſerico ꝑtegebat ſm veſtimēta eius: ita ⁊ epule. ⁊ eos quales epule: talia ⁊ veſtimenta. vñ ſequit: Et epulabat quotidie ſplendide. GRE. p̄mo moral. Ubi ſolerter intuendū eſt: q̄ celebrari ſine culpa ꝯuiuia vix p̄nt: pene ſemper epulas ꝯcomitat voluptas. Nam cū corp⁹ in refectiōis delectatiōe reſoluit: cor ad inane gaudiū relaxatur. Sequit: Et erat quidā mendic⁹ noīe laẓar⁹. AM. Narratio magis q̄ parabola videt qñ etiā nomen exprimit. CHRY. Parabola v̓o illa eſt: vbi exemplū ponitur: ⁊ tacent noīa. Interp̄tat aūt laẓar⁹ qui adiut⁹ eſt: pauper eni erat: ⁊ illum dñs adiuuabat. CI. Uel aliter. Diſſermo de diuite ⁊ laẓaro ſimilitudinarie ſcript⁹ eſt in parabola ut innoteſcat q̄ qui terrenis affluūt opib⁹ niſi velint opitulari neceſſitatib⁹ pauperū: grauē incurrēt ſalēȝ. Refert aūt traditio iudeorū laẓarū quendā fuiſſe tunc tp̄is i hieroſolymis extrema preſſum inopia ⁊ infirmitate: cui⁹ meminit dñs introducēs eū in exēplū ad maiorē ſermonis maniſeſtatiōnē. GRE. in ho. Notandū etiā eſt: q̄ in populo plus ſolent noīa ... q̄ pauperū ſciri. Dñs autēȝ nomen pauperis dicit: ⁊ nomē diuitis nō dicit: q̄ deus humiles nouit atq; approbat: ſupbos ignorat: ut autem amplius ꝓbaret pauper: ſimul hunc ⁊ pauptas ⁊ egritudo tabefecit. Sequit eni: Qui iacebat ad ianuam eius vlceribus plenus. CHRY. Ideo iacebat ad ianuā ne diues diceret: Nō vidi: nemo mihi nūciauit. videbat eū exeūs: ⁊ reuertens. ideo vlcerib⁹ plenus ut crudelitatē diuitis ſuo corpore demonſtraret. mortē corpis tui vides iacere ante ianuā: ⁊ non miſereris. Si dei p̄cepta nō cōſideras: ſaltem ꝯditiōis tue miſerere: ⁊ time ne ipſe talis efficiaris. egrotatio aūt habet aliquod ſolaciū ſi opes hēat. Quanta ergo in iſto pena eſt: in quo int̄ tanta vulnera nō meminit dolores plagarū: ſȝ famē. Sequit enim: Cupiēs ſaturari de micis que cadebāt de menſa diuitis. q. d. Ob p̄cis de menſā hoc p̄be in elemoſynā: fac de damna lucrū. AM. Inſolentia aūt ⁊ tumor diuitū in diuitijs ꝯpetentibus ſubinfert. Sequit enim: Et nemo illi dabat. Ita eni ſunt ꝯditiōis humane immemores: ut tanq̄ ſupra naturā ſiti: de miſerijs pauperū incentiua ſuarū capiant voluptatū: rideant inopē: inſultent egenti: ⁊ quorū miſereri decet: his auferant. AVG. de ver. do. Inexplebilis eni auaricia diuitū: nec timet deū: nec hoīem veret. non parcit patri: amico fidē nō ſeruat: viduam opprimit: rem pupilli inuadit. GRE. in ho. Inſuper pauper videbat ꝓcedentem diuitem ab obſequentib⁹ circūfulciri: ⁊ ſe in infirmitate ⁊ inopia a nullo viſitari. nam quia nemo ei ad viſitandū aderat: veniant canes qui licenter vulnera eius lingebant. Sequit enim: Sed ⁊ ca. venie. ⁊ linge. vlce. eius. CHRY. Ulcera que nullus hominū lauare dignabat: ⁊ ꝯtractare: fere mites lambunt. GRE. in hom. Ex vna ergo re omnipotens deus duo iudicia exhibuit: duȝ laẓarū pauperē ante ianuā diuitis iacere ꝑmiſit: ⁊ diues impius damnatiōis ſibi augeret vltionē: ⁊ tentatus pauper creſceret ad remunerationē: q̄ ꝯſpiciebat ille quotidie cui miſereret: videbat iſte de quo ꝓbaretur.

Factū eſt aūt ut moreret mendicus ⁊ portaretur ab angelis in ſinū abrae. Mortuus eſt auteȝ ⁊ diues: ⁊ ſepultus eſt in inferno. Eleuans autem oculos ſuos cum eſſet in tormentis: vidit abraaȝ a longe ⁊ laẓarum in ſinu eius: ⁊ ipſe clamans dixit: Pater abraam miſerere mei: ⁊ mitte laẓarum ut intingat extremū digiti ſui in aquam: ut refrigeret linguā meaȝ: quia crucior in hac flamma. Et dixit illi abraam: Fili recordare quia recepiſti bona in vita tua: ⁊ laẓarus ſimiliter mala. Nunc autēȝ hic conſolatur: tu vero cruciaris. Et in his omnibus inter nos ⁊ vos chaos magnū firmatuȝ ē: ut hi qui volūt hinc tranſire ad vos nō poſſint: neq; inde huc tranſmeare.

CHRY. Audiuim⁹ q̄d vtriq; i t̄ra paſſi ſūt: videam⁹ q̄d vtriq; patiant apud inferos. Qd̄ tꝑale fuit p̄terijt: qd̄ ſequit eternū eſt. Uterq; mortu⁹ eſt. illū angeli: hunc pene ſuſceperūt. Di eni: Factū eſt aūt ut mor. mēdi. ⁊ porta. in ſinu abrae. Tante pene repente delitijs cōmutant. Portatur poſt tantos labores: q̄ defecerat: ne ſaltē ambulans laboraret: ⁊ portabat ab angelis. Nō ſuffecerat ad portandū pauperē vnus angelus: ſȝ ꝓpterea plēs veniūt ut chorū leticie faciāt. gaudet vnuſq̄ſq; angelus tantū onus tāgere: libent talib⁹ onerib⁹ p̄grauant ut ducant homies ad regna celorū. Portat⁹ eſt aūt i ſinu abrae: ut illū palparet ⁊ refocillaret. Sinus abrae paradiſus eſt. Ideo aūt angeli miſtrātes tulerūt pauperē: ⁊ locauerūt eū i ſinu abrae: q̄ lȝ deſpect⁹ iaceret: nō tñ deſperauit: nec blaſphemauit dicēs: Hic diues in neqcia viuens gaudet: ⁊ tribulationē nō patit: ego v̓o nec obtinere valeo neceſſariam eſcam. AVG. de origine aie. Qd̄ aūt abrae ſinū exiſtimas eē corporeū: vereor ne in re tanta iocularit̄ nō ſerio agē credaris. Neq; eniȝ vſq; adeo deciperis: ut arbitreris corporeū ſinū hoīſ vnius ferre tot aīas: imo ut ſm te loquar tot corpa quot illuc angeli: ſicut laẓarū ptulerunt: niſi opineris fortaſſe illā vnā aīam ſolā ad eundē ſinū puenire meruiſſe. ſi errare pueriliter nō vis: ſinū abrae intelligere rē remotā ſedē quietis atq; ſecretā: vbi eſt abraam: ⁊ iō abrae dictā nō q̄ ipſius tñ ſit: ſed q̄ ipſe multarū gentiū pater ſit: qui ad imitandū fidei p̄ncipatuȝ ꝓpoſit⁹ eſt. GRE. in home. Cum autem duo eſſent inferius corda: pauperis ſ. ⁊ diuitis vnus deſuper erat inſpector: qui ⁊ pauperem tentando exercebat ad gloriā. ⁊ diuitē tolerando expectabat ad penas. vnde ſequit: Mortuus eſt aūt ⁊ diues. CHRY. Mortuus quidem eſt tunc corpore: ſed erat illi ante anima mortua: nihil enim agebat ex operib⁹ anime. nam totus feruor eius qui ꝓuenit ex dilectione proximi expirauit: ⁊ erat corpore defuncto defunctior. Nullus autem eſt qui ſepeliendo diuiti miniſtraſſe dicatur ut laẓaro. eo nanq; q̄ in lato itinere delectatus multos habuit obſequētes adulatores: ut peruenit ad finē priuat⁹ eſt omnibus. Simplicit̄ enim ſequit: Et ſepultus eſt in inferno. Sed etiā anima eius dum viueret ſepeliebatur obruta corpore quaſi ſepulchro. AVG. de que. euāg. Sepultura aūt inferni penarū ꝓfunditas eſt: que ſuperbos ⁊ immiſericordes poſt hanc vitam vorat. BASI. Eſt aūt infern⁹ quidā locus eēis in intimo terre obumbrat⁹ vndiq; ⁊ opacus: cuius eſt quoddā orificiū in ꝓfundū tendens: per qd̄ patet deſcenſus aīabus ad mala damnatis. CHRY. Uel ſic ut regū carceres extra manent: ſic ⁊ extra mundū foris alicubi eſt infern⁹. vnde ⁊ exteriores tenebre dicte ſunt. THE. Quidā v̓o dicūt infernū eē tranſitū ab apparenti ad diſparens ⁊ deformitatem anime. Quamdiu enim anima peccatoris in corpore eſt apparet per proprias operationes: ut autem euolat de corpore ſit deformis. CHRY. Sicut autem pauperi dū viueret grauiorem penam reddebat iacere ante ianuam diuitis: ⁊ aliena bona proſpicere: ſic diuiti mortuo augebat exitium accubitus in geenna: ⁊ proſpectus delectationis laẓari: ne ſolum tormentorum natura: ſed ⁊ collatiōe honoris illi⁹ itolerabili⁹ ſentiret ſuppliciū. vñ ſeqt̄: Eleuās aūt ocu. ſu. cū eſſet in tor. vi. abra. a longe. Eleuauit quidē oculos: ut illū inſpiceret non ut deſpiceret laẓa

rus eni ſurſum erat:ille deorſuz. illū plures angeli porta
bant:iſtuz infinita tormēta poſſidebat. vnde nō dicit:Cū
eſſet in tormētō:ſed In tormētis. totus eni in tormētis erat
oculos ſolos liberos habebat:ut alterꝰ leticiā poſſit a
ſpicere:ut magis torqueat:q2 nō hz qd aliꝰ hz. aliorū di
uitie eorū q in paupertate ſunt:tormēta ſūt. GRE. Si āt
abraā adhuc in imis nō eēt:hūc diues in tormētis poſitꝰ
nō videret. Eos eniz q celeſtis patrie vias ſecuti ſunt:pꝰ
egreſſuz carnis inferni clauſtra tenuerūt:nō ut penis quā
ſi peccatores plecterent:ſz ut illos in locis remotioribꝰ requie
ſcētes:q2 necdū inceſſio mediatoris aduenerat:ab igreſ
ſu regni reatꝰ prime culpe retineret. CHRY. Multi aūt
erant pauperes iuſti:ſed qui iacuit ad limina eiꝰ aſpectui oc
currit ad eiꝰ triſticiā. Sequit:Et laça. in ſi. eius. Hinc inno
teſcit q oēs q a nobis offendunt:obijciunt nr̄o ↄſpectui.
Diues aūt laçarū nō penes aliū iuſtū:ſz in ſinu abrae vi
det. erat eni abraā charitatiuꝰ:hic aūt crudelitatiſ arguit
Ille ſedēs ante fores venabat tranſeuntes:⁊ in domū pa
uꝰ ingerebat:hic vō ⁊ manētes intꝰ auertebat. GRE. in
ho. Qui nimiruz diues cū cuius in hac vita miſereri n̄ vo
luit:in ſuo iā ſupplicio poſitꝰ patronū querit. THE.
Nō tn̄ dirigit ſermonē ad laçarū ſz ad abraam:q2 forſan
erubeſcebat ⁊ putabat laçarū reminiſci malorū ex ꝑpriis ter
dicēs de illo. vn̄ ſequit:Et ipſe cla. dixit. CHRY. Ma
gne eni pene:magnā vocē reddebat:Pater abraā:q.d.
Patrē te voco nā:quō filiꝰ q ꝑdidit ſuā ſubſtātiā:ſz meo
vitio te patrē ꝑdiderim. Miſerere mei. Fruſtra agis peni
tentiā vbi nō eſt pnie locꝰ. Tormēta te cogūt:nō mētis af
fectus. Quicūqȝ in regno celorū eſt:neſcio an eius q i in
ferno eſt valeat miſereri. Creator creature miſeretur ſue.
Unꝰ venit medicus q ſanaret morbos:alij ſanare nō po
terāt. Mitte laçarū:erras miſer. Abraā mittere nō pōt:ſz
ſuſcipe pōt:ut intingat extremū digiti ſui in aquā. Laçaruz
videre nō dignabari:⁊ nūc digitū eiꝰ deſideras. Hoc qd
petis:tu ei debebas facere cum adhuc viueret. Aquā de
ſideras:q delicatos cibos ante faſtidiebas. Vide ↄſciaz
peccatoris:nō totū audet poſcere digitū. Inſtruimur aūt q
ſit vtile in diuitijs nō ↄfidere:ecce diues indiget pauperē
q quōqȝ eſuriebat. Mutant res ⁊ notificat oibꝰ quis eſſet di
ues:quis eſſet paup. ſicut eni in theatris cū aduesperaſcit
⁊ aſtātes recedūt:exeuntes ⁊ amictū deponētes:q reges
⁊ ptores viſi fuerāt:oibꝰ vlceribꝰ pleni videntur ut ſūt:ſic
⁊ adueniēte morte:⁊ ſoluto ſpectaculo:vniuerſi laruis ege
ſtatis ⁊ diuitiaꝝ depoſitis:ex ſolis opibus diiudicant q
nā vere ſint diuites:qui paupēs:q glorioſi:quie inglorij.

GRE. in ho. Diues eni iſte q vlcerato paupi mēſe ſue
vel minima dare noluit:in inferno poſitꝰ vſqȝ ad minima q̄
renda puenit. nā guttā aque petiuit:qui micas panis ne
gauit. BASI. Cōdignū āt pmiū reddit diuiti:illi ignis
⁊ infernalis pena:lingua areſacta:vice lire ſonātis gemi
tus:vice potꝰ deſideriū ſtille:vice ſpeculatorū enormiū
caligo ꝓfunda:vice ambitꝰ inceſſantis puigil vmes. vn̄ ſe
quitur:Ut refrigeret lin. me. q2 crucior in hac flamma.

CHRY. Nō aūt q2 diues fuerat torq̄bat:ſed q2 miſer
tus nō fuit. GRE. in ho. Hinc colligēdū ē quā pēa mul
ctandus ſit q aliena diripit:ſi inferni damnatiōe percutitur
qui ꝓpria nō largit. AM. Cruciat etiā q2 luxurioſo ca
rere delitijs pena eſt:⁊q aūt eſt refectio ſic in doloribus
ↄſtitute. GRE. in ho. Quid aūt eſt q in tormentis poſi
tus linguā ſuā refrigerari poſtulat:niſi q is q ↄuiuādo ō
loq̄citate peccauerat:p retributōis iuſticiā in lingua atro
cius ardebat:Abundare eni in ↄuiuijs loq̄citas ſolet.

CHRY. Multa etiā lingua eius ſupba locuta eſt vbi
pctm̄:ibi ⁊ pena. ⁊ q2 plimū lingua peccauit:ampliꝰ torq̄
tur. AVG. de q. euā. Vel q linguā ſuaz vult refrigerari
cū in flāma totꝰ arderet:ſignificat qd ſcriptū ē:Mors et
vita in māibꝰ lingue. ⁊ q2 ore ↄfeſſio fit ad ſalutē:quod p
ſupbiā ille nō fecit. Extremū aūt digiti:vel minimā opatio
nē ſignificat q̄ p ſpm̄ſcm̄ ſubuenit. AVG. de origine aie.

Dicis āt mēbra hic aie deſcribunt:⁊ vis p oculū totū ca
put intelligi:q2 dictꝰ ē leuare oculos ſuos:p linguā fauces
p digitū manū. Quid aūt cauſe eſt:ut noīa iſta mēbrorū
in deo ubi corpꝰ nō faciāt:in aia faciāt: An vō q2 de cre
atura dicunt ꝓprie accipiēda ſunt:qñ aūt de creatore tro
pice atqȝ trāſlate. Pēnas itaqȝ corporeas daturꝰ es nobis
qñ nō creator ſed creatura. i. homo dicit: Si aſſūpſero
pēnas meas diluculo. Porro ſi ꝓpterea linguaz habuit
diues ille corporeā qñ dixit:Refrigeret linguā meā. i no
bis q adhuc in carne viuētibꝰ manꝰ hz ipſa lingua cor
porea:q2 ſcriptū eſt:Mors ⁊ vita in māibꝰ lingue. GRE.
miſenꝰ. Sicut āt ꝑſtantiſſima ſpeculorū:tales repn̄tāt faci
erū imagines:quales ⁊ ipſe obiecte facies extiterint:eas quidez
letantiū:triſtiū vō triſtes:ſic ⁊ iuſtū dei iudiciū ſīle fit di
ſpōnibꝰ nr̄is. vn̄ q2 diuice nō fuit miſeritꝰ paupis iacentis
ad ianuā:cū mīa egeat nō exaudit. Sequit enim:Et di. il.
abra. fi. recor. q2 re. bo. in vi. tua. CHRY. Aſpice pii
archē bonitatē vocat illū filiū:qd māſuetudinē eiꝰ pōt ex
primere:auxiliū tn̄ ꝑbet auxiliū ei qui ſe remedio priuaue
rat. vn̄ dicit:Recordare. i. aiaduertas pctā: ne obliuiſca
ris q fueris oblectatꝰ diuitijs:recepiſti bona in vita tua
i. illa q̄ vera bona eſſe putabas:nō potes ⁊ in ira regnaſ
ſe ⁊ hic regnare. diuitie nō pn̄t eſſe vere ⁊ in terra ⁊ in in
feris:Sequit:Et laça. ſilr mala. Nō q laçarꝰ ea mala pu
tauerit:ſed ex cēſura diuitis hoc dicebat:q inopiaz ⁊ fa
mē ⁊ durā egritudinē eſtimabat mala. Qn̄ igit infirmitati
⁊ egrotatōis magnitudo pmit laçarū cogitemꝰ ⁊ letanter
accipiamꝰ mala in vita nr̄a. AVG. de q. euā. Hec igit
ei dicunt:q2 felicitatē dilexit ſeculi:nec aliā vitā pter illā
in q̄ ſupbꝰ tumebat adamauit. Laçaꝝ āt dicit mala rece
piſſe:q2 itellexit hꝰ ſeculi mortalitatē:labores:⁊ dolores
⁊ erūnas:penā eſſe pcti:q2 oēs in adā morimur:q2 factꝰ
eſt trāſgreſſiōe mortal. CHRY. Dicit ēt:Recepiſti bo
na in vita tua:q̄ſi debita. q.d. Si qd boni feciſti vn̄ premiuz
dēret:oīa recepiſti i illo mūdo:epulās:ditatꝰ:oblectatꝰ:
ſucceſſibꝰ ꝓſpis. hic āt ſi qd mali ↄmiſit vniuerſa recepit
paupertate:famē:⁊ extremis oppſſus miſerijs:⁊ vtiqȝ vtrum
hic nudꝰ acceſſit. hic qdē a pctis pp qd ↄſolatione ſor
tit:tu vō a iuſticia pp qd imitigabilē pferſ penā. vn̄ ſeqt:
Nūc āt h ↄſo. tu vō cruciaris. GRE. in ho. Quecūqȝ g
in hoc ſeculo bn̄ hētis:cū vos bōa egiſſe recolitis:valde
de ipſis pertimeſcite:ne ↄceſſa vobis ꝓſpitas eorūdez re
muneratio ſit bonorū:⁊ cū quoſlibet paupes nōnulla rep
hēſibilia ppetrare cōſpicitis:q2 fortaſſe quos ſupfluitas
tenuiſſime prauitatis coinquinat:caminꝰ paupertatis purgat

CHRY. Sed dices: Nōne ē aliqs q ⁊ hic ⁊ illic venia
ꝑfruat: Hoc qdē difficile ē:⁊ de nūero ipoſſibiliū. nā ⁊ ſi
paupertas nō vrgeat:vrget tn̄ ābitio. Si egritudo nō ſtimu
lat:ira inflāmat. ſi tētatōes nō ipetūt:emergūt ſepiꝰ cogi
tatōes iniq. Nō ē āt puꝰ labor iracūdiā refrenare:ↄpeſcē
illicita deſideria:oſtētatōes ſedare:deſpatōez remittere
vitā aſperā ducē. Talia vō nō agētē:ipoſſibile ē ſaluari.
GRE. in ho. Rn̄deri ēt pōt q mali i hac vita bōa ꝑcipiūt
q2 oē ſuū gaudiū felicitatē trāſitoriā putāt. Iuſti āt hic h
qdē pn̄t bona:nec tn̄ in recōpēſatiōe recipe:q2 dū melio
ra. i. eīna appetūt:eorū iudicio q̄libet bōa affuerit: bona
minime vident. CHRY. Poſt miam āt dei i ꝓprijs ſtu
dijs ſperādū ē de ſalute:nō nūerādo patres aut ꝓprios vel
amicos. Frēs eni nō liberāt. ⁊ iō ſubdit:Et i his oibꝰ ma.
cha. firma. ē int nos ⁊ vos. THE. Chaos magnuz ſi
gnificat iuſtoꝝ a pctōribꝰ diſtātiā. nā ſicut affectꝰ eorum
varij fuerāt:ſic ēt māſiōes nō modicū differt. CHRY.
Qd firmatū dī:q2 nō pōt diſſolui:agitari:vel concuti.

AM. Int diuitē igit ⁊ pauperē chaos magnū ē:q2 pꝰ
mortē nequeūt merita mutari:vn̄ ſeqt:Ut hi q volūt hic
ad nos trāſire n̄ poſſint:neqȝ īde huc trāſmeare. CHRY.
q.d. Vidē poſſumꝰ:trāſire n̄ poſſumꝰ ⁊ nos videmꝰ qd fu
gerimꝰ:⁊ vos videtis qd ꝑdideritis:⁊ nr̄a gaudia cumu
lāt vr̄a tormēta:⁊ vr̄a tormenta cumulant noſtra gaudia

GRE. in ho. Sicut eni tranſire reprobi ad electos cupi
unt. i. a ſupplicio ꝑ ſuorum afflictiōe migrare:ita ad affli
ctos atqȝ in tormētis poſitos tranſire iuſtorū eſt mēte ire
p miſericordiā:eoſqȝ velle liberare:ſed iuſtorū aie q̄uis
in ſue nature bonitate miſericordiā habeāt:iam tn̄ aucto
ris ſui iuſticie ↄiuncte:tanta rectitudine ↄſtringunt:ut nul
la ad reprobos ↄpaſſiōe moueant:nec iuſti ergo ad be
atorū ſortē tranſeūt:q2 damnatōe ꝑpetua ↄſtringunt. nec
iuſti ad reprobos tranſire pn̄t:q2 erecti iam p iuſticiā iu
dicij:eis nullo mō ex aliq̄ ↄpaſſiōe miſerent. THE. Hic
elicias argumentū ↄ origenis ſequaces q dicūt:Cū fini
nus ſit iponendus ſupplicijs:erit tps quo aggregabūtur
pctōres iuſtis ⁊ deo. AVG. de que. euā. Oſtendit eni
p incōmutabilitatē diuie ſnie nullū auxiliū miſericordie
poſſe pberi pctōribꝰ a iuſtis:etiaz ſi velint pbere:quo ad
monet ut in hac vita hoies ſubueniāt quibꝰ pn̄t:ne ſi po
ſtea etiā optime recepti fuerint:eis quos diligūt opitula
ri nō valeant. Illud enim qd ſcriptū eſt:ut ⁊ ipſi recipiāt
vos in eterna tabernacula:nō de ſupbiſ ⁊ imiſericordibꝰ
ſcriptū eſt:ſed de his q ſibi eos amicos de opibꝰ miſeri
cordie fecerūt:quos iuſti nō velut ꝓpria poteſtate quaſi
gratificando recipiunt:ſed permiſſione diuina.

**Et ait:Rogo te pater:ut mittas eum i domū
patris mei. Habeo eni quinqȝ fratres: ut teſtet il
lis:ne ⁊ ipſi veniant in hunc locū tormentorū. Et
ait illi abraam:Habēt moyſen ⁊ ꝓphetas audi
ant illos. At ille dixit:Nō pater abraā:ſed ſiquis
ex mortuis ierit ad eos:penitentiā agent. Ait aūt
illi:Si moyſen ⁊ ꝓphetas nō audiūt:neqȝ ſiquis
ex mortuis reſurrexerit credent.**

GRE. in ho. Poſtq̄ ardenti diuiti de ſe ſpes tollit:eiuſ
animꝰ ad ꝓpinquos quos reliquerat incurrit. vnde dī:
Et ait:Ro. te pa. ut mit. eum in do. pat. mei. AVG. de
que. euan. Laçarū petit mitti quia ſenſit ſe indignū qui te
ſtimoniū perhibeat veritati. Et quia n̄ impetrauerat pau
lulū refrigerari:multo minus credit ſe relaxari poſſe ab
inferis ad pdicationē veritatis. CHRY. Vide aūt per
uerſitatē:nec i ipſis penis ↄtinet veritatē. Si pater ē abra
am:quō dicis:Mitte eū in domū patris mei: ſed non es
oblitꝰ patris tui:quia ille te ꝑdidit. GRE. in ho. Repro
borū aūt mentē pena ſua q̄nqȝ inutilit erudit ad charita
tem:ut iam tunc etiā ſuos ſpaliter diligant: qui hic dum
peccata diligerent:nec ſe amabant. vnde ſequit:Habeo
enim quinqȝ fra. ut teſte. il. ne ⁊ ipſi veni. in hunc locū tor
mentoꝝ. AM. Serius aūt diues iſte magr̄ eſſe incipit:
cum iā nec diſcendi tempus habeat vel docēdi. GRE.
in hom. Qua in re notandū eſt ardenti diuiti q̄ta suppli
cia cumulant:ad penaz nanqȝ ſuā ei cognitio ſeruatur ⁊
memoria. cognouit enim laçarū quē deſpexit:⁊ fratrum
ſuorū meminit:quos reliquit. ut enim peccatores in ſup
plicio amplius puniant:⁊ eorū vident gloriā quos con
tempſerūt:⁊ de illorū pena torquent:quos inutilit ama
uerūt. Petenti aūt diuiti ut laçarus mitteret ab abraaz ꝓ
tinus reſpondet. vnde ſequit:Et ait illi abraam:Ha. mo.
⁊ ꝓphe. audi. illos. CHRY. q.d. Non ſint tibi magis
cure fratres tui q̄ deo qui eos creauit:ſtatuitqȝ eiſ docto
res qui eos cōmonerēt ⁊ ſolicitarēt. Vocat aūt hic moy
ſen ⁊ ꝓphetas ſcripta moſaica ⁊ ꝓphetica. AM. Quo
loco euidētiſſime declarat dn̄s vetus teſtm̄ eſſe fidei fir
mitatem:retundens ꝑfidiā iudeorū:⁊ excludens nequici
as hereticorū. GRE. in ho. Sed qui dei verba deſpe
xerat:hoc audire nō poſſe ſuos ſequaces eſtimabat. vn
de ſequit:At ille dixit:Non pater abraam:ſed ſiquis ex
mortuis ierit ad illos penitentiā agent. CHRY. Quia
enim audiendo ſcripturas cōtemnebat ⁊ fabulas eſſe pu
tabat ex his que paſſus fuerat:ipſe quoqȝ diiudicabat ō
fratribus. GRE. miſenꝰ. Sed ⁊ aliud quoddaz dogma
docemur:q laçari quidem aia non eſt erga pn̄tia ſollicita:
nec retorquet ſe ad aliquod relictorū. at diues quaſi quo
dam viſco etiā poſt mortē a vita detinet carnali. nā ſi qs
dio carnalis ſm mentē fiat:nec poſtq̄ corpus exuerit:re
mouet a paſſiōibꝰ eius. GRE. in home. Sed mox diui
ti veraci ſnia rn̄det. Sequit eni:Ait aūt illi: Si moyſen ⁊
ꝓphetas nō audiūt:neqȝ ſiquis ex mortuis reſurrexerit
credēt ei. Quia q verba legis deſpiciūt:redemptoris pre
cepta qui ex mortuis reſurrexit:quāto ſubtiliora ſunt tā
to hic difficilius iplebunt. CHRY. Qd aūt verum ſit
q qui nō auſcultat ſcripturis:nec mortuis rediuiuis au
ſcultat:oſtenderūt iudei qui nunc quidē volebant occide
re laçarū:nunc vō inuadebāt aploſ:cum tn̄ a mortuis n̄
nulli reſurrexerint hora crucis. Sed ⁊ illud conſidera q
quiſqȝ mortuus ſeruus eſt. quecūqȝ vō dicūt ſcripture:dic
dn̄s:vnde ⁊ ſi reſurgat mortuus:⁊ ſi celitus deſcēderit an
gelus:oibus magis ſunt digne fide ſcripture. nam angelo
rum dn̄s viuorū ⁊ mortuorū eas inſtituit. Si autē ſciret
hoc deus q mortui reſurgentes ꝓdeſſent viuentibꝰ non
hoc omiſiſſet:qui ꝑ vtilitate noſtra ſingula queqȝ tractat
ſed ⁊ ſi crebro reſurgerent mortui:hoc iterū tempore cō
temneret:ſed ⁊ diabolus facile introduceret puerſa do
gmata. Id quoqȝ per organa ſua fingens:nō quidem ſu
ſcitans vere defunctos:ſed quibuſdā fallacijs ſpectantiū
fruſtrās intuitū:vel ingemās quoſdam mortem ſimulare

AVG. de curis ꝑ mortuo habendis. Diceret autez ali
quis ſi nulla eſt mortuis cura de viuis:quomodo diues
rogauit abraam ut mitteret laçaruz ad quinqȝ fratres ſu
os:Sed nūqd quia hoc diues ille dixit:ideo qd fratres
agerent:vel quid paterent in illo tempore ſciuit:ita illi cu
ra fuit de viuis:q̄uis quid agerent dio neſcirent:ſicut no
bis eſt cura de mortuis:q̄uis quid agant dio neſciamus
Sed rurſus occurrit qd:quō hic abraā eſſe ſciebat moy
ſen ⁊ ꝓphetas. i. libros eoꝝ:vbi etiā nouerat diuitez illū
in delitijs:laçarū vō in doloribus vixiſſe: Verū non cuz
hec agerent in viuis:ſed eis mortuiſ potuit laçaro indicā
te cognoſcere:ne falſum ſit qd ait ꝓpheta:Abraam neſci
uit nos. Pn̄t ⁊ ab angelis q rebꝰ q̄ agunt hic pſto ſunt au
dire aliquid mortui. poſſunt etiā aliqua que neceſſariū ē
eos noſſe:nō ſolū pterita:verū etiā futura ſpū dei reuelā
te cognoſcere. AVG. de que. euā. Per allegoriā autez
hec ſic accipi pn̄t:ut in diuite intelligant ſupbi iudeoruz
ignorantes dei iuſticiā:⁊ ſuā volentes ↄſtituere. Purpu
ra ⁊ byſſus dignitas regni eſt:⁊ auferet inquit a vobis re
gnū dei. epulatio ſplendida:iactantia legis eſt in qua glo
riabant. plus ad pompā elatōis abutētes ea:q̄ ad neceſ
ſitatē ſalutis vtentes. Mendicus aūt noie laçarus qui in
terꝑtat adiutus:ſignificat indigentē:veluti gentilē aliquē
aut publicanū:qui tanto magis adiuuat:q̄to minꝰ de ſu
arū copia facultatum preſumit. GRE. in home. Laça
rus igitur vlceribus plenus gentilē populum figuraliter
exprimit:qui dum ad deū conuerſus peccata ſua confi
teri nō erubuit:huic vulnus in cute fuit. Quid eniz ē pec
catorū ↄfeſſio:niſi quedam vulnerū ruptio. ſed laçarus
vulneratus cupiebat ſaturari de micis que cadebant de
menſa diuitis:⁊ nemo illi dabat:quia gentilez quenqȝ ad
cognitionē legis admittere:ſuperbꝰ ille populus deſpici
ebat. ⁊ quia ea verba defluebant de ſcīa quaſi mice cade
bant de mēſa. AV. de que. euan. Canes aūt qui vlcera
paupis lingebant:nequiſſimi hoies ſunt amantes pecca
ta:qui lata lingua etiā laudare nō ceſſant opa mala:que i
ſe alius gemens ⁊ ↄfitens deteſtatur. GRE. in home.
Nonnūquā etiā ſolent in ſacro eloquio per canes pdica
tores intelligi:ſm illud:Lingua canū tuorū ex inimicis
ab ipſo. Canum etenim lingua vulnus dum lingit curat:
quia doctores ſancti dum in confeſſione peccati noſtri
nos inſtruunt:quaſi vulnus mentis per linguam tangūt
Diues autem ſepultus eſt in inferno:in ſinuz vero abrae
laçarus ab angelis ductꝰ eſt. i. in ſecretā requiem. de qua

veritas dicit: Multi venient ab oriente ⁊ occidente: ⁊ recumbent cum abraam ⁊ iacob in regno celorū: filii autez regni eiicientur in tenebras exteriores. De longinquo aūt ad videndū laçarū oculos diues leuat: q2 dum per dāpnatiōis ſue ſupplicia infideles in imo ſunt: fideles quoſq ante diem extremi iudicii ſuper ſe in requie attendūt: quorum poſt gaudia contemplari nullatenus poſſunt. Longe vero eſt qđ conſpiciunt: q2 illuc per meritū non attingunt: In lingua aūt amplius ardere oſtendit: q2 infidelis ppl's verba legis in ore tenuit: que opere ſeruare contempſit. ibi ergo amplius ardebit: vbi ſe amplius oñdit ſcire quod facere noluit. Abraam aūt filiū eum vocat: quez tamen a tormēto nō liberat: qm̄ huius infidelis populi patres: quia multos a ſua fide deuiaſſe conſiderant: eoſ nulla compaſſiōe a tormētis eripiunt: quos tamen p carnez filios recognoſcūt. AVG. de que. euan. Quinq autē fratres quos habere dicit in domo patris ſui: iudeos ſignificauit: qui appellati ſunt quinq: quia ſub lege detinebātur que p moyſen data eſt: qui quinq libros conſcripſit.

CHRY. Uel habuit quinq fratres. i. quinq ſenſus qb' ante ſeruierat: ⁊ ideo laçarū amare non poterat: quia illi fratres nō amant paupertatē. Illi te frēs in hec tormenta miſerunt: ſaluari nō poſſunt niſi moriant: alioqn neceſſe eſt ut fratres habitēt cum fratre ſuo. Sed quid, queris ut mittam laçarū: habent moyſen ⁊ pphetas. Moyſes laçarus paup fuit: maiores diuitias eſſe arbitrat' paupertatē chriſti q diuitias pharaonis. Hieremias in lacuz miſſus pane tribulatōis veſcebat: ⁊ omnes pphete iſtos fratres docent: ſed iſti fratres ſaluari nō poſſunt niſi aliquiſ ab inferis reſurrexerit. Iſti enim fratres antēq chriſt' reſurgeret: me ducebant in mortē. ille mortu' eſt: ſed iſti fratres reſurrexerūt. nunc oculus me' chriſtū videt: auriſ eū audit: tactus amplectitur. Ex hoc aūt q diximus: locum determinam' martioni ⁊ manicheo qui deſtruunt vetus teſtamentū. Uide ergo quid dicat abraam: ſi moyſen ⁊ pphetas nō audiūt. q. d. Bene facis eum qui reſurrecturuſ eſt expectando: ſed in illis chriſtus loquit: ſi illos audieſ ⁊ illum auditurus es. GRE. in home. Iudaicus autez populus quia moyſi verba ſpiritalit intelligere cōtēpſit: ad eum de quo moyſes locut' fuerat non puenit. AM. Uel aliter: Laçarus eſt paup in ſeculo: ſz deo diues. neq enim omnis ſancta paupertas aut diuitie crimioſe: ſed ſicut luxuria infamat diuitias: ita pauptatē cōmendat ſāctitas. Siue apoſtolicus aliquis paup in verbo: locupleſ in fide: qui veraz teneat fidem: verborū infulas nō requirit. Cui ſimilem illum puto: qui ceſus ſepius a iudeis: vlcera ſui corpis lambenda quibuſdā velut canib' offerebat. Beati canes in quos vlcerū taliū diſtillat humor: ut impleat cor: quo cuſtodire domū: ſeruare gregez: cauere aſſueſcant lupos. ⁊ quia panis verbū eſt: fides aūt verbi eſt. mice velut quedā dogmata fidei ſunt myſteria. ſ. ſcripturarū. Arriani aūt qui ſocietatē potentie regalis affectant: ut impugnent eccleſie veritatē nonne tibi videnſ in quadam purpura ⁊ byſſo iacere: qui cum p veris fucata defundant: diuitib' abundant ſermonib'. Diues hereſis euangelia multa cōpoſuit: ⁊ pauper fides hoc ſolum euāgeliū tenuit quod accepit. Diues philoſophia plures ſibi deos fecit: pauper eccleſia vnū deuz nouit: none ille videnſ egene diuitie: ⁊ redundare pauptas. AVG. de que. euan. Aliter etiā intelligi pōt illa narratio: ut laçaruz dominū ſignificare accipiam' iacentē ad ianuam illi' diuitis: quia ſe ad aures ſuperbiſſimas iudeorū: incarnationis humilitate deiecit: cupiēs ſaturari de micis que cadebant de menſa diuitis. i. querēs ab eis vel mima opera iuſticie que ſue menſe. i. ſue poteſtati p ſuperbiaz non vſurparent: que opera q̄uis mima ⁊ ſine diſciplina perſeuerantie vite bone: ſaltem interdum vel caſu facerent: ſicut mice de menſa cadere ſolent. Ulcera paſſiones ſunt dñi. Canes qui ea lingebāt: gentes ſunt quos immundos iudei dicebant: ⁊ tamen paſſiones domini in ſacramētis corporis ⁊ ſanguis eius p totum iam orbē ſuauitate deuotiſſima lambūt. Sin' abrae intelligit ſecretū pris quo poſt paſſionē reſurgens aſſumptus eſt dñs: quo eaz portatū ab angelis: ideo dicū puto: quia ipſam receptionem qua in ſecretū patris acceſſit: angeli anūciauerūt diſcipulis. Cetera ſz ſupiorē expoſitionē accipi poſſunt: quia ſecretū pris hū intelligit: vbi etiam ante reſurrectione iuſtorum anime viuunt cum deo.

CA. XVII.

Et ait ad diſcipulos ſuos: Impoſſibile ē ut non veniant ſcandala. Ue autem illi p quem veniunt. Utilius eſt illi ſi lapis molaris imponatur circa collum eius: ⁊ pijciatur in mare: q̄z ut ſcandalizet vnū de puſillis iſtis.

THE. Quia phariſei exiſtentes auari cōuitiabantur chriſto de paupertate predicanti: induxit parabolā diuitis ⁊ laçari. Deinde cum diſcipulis confert de phariſeis indicans eos ſciſmaticos ⁊ diuine vie impeditores eſſe. vnde dī: Et ad diſcipulos ſuos ait: Impoſſibile eſt ut nō veniant ſcandala. i. impedimenta bone ⁊ deo placite cōuerſatiōis. CHRY. Sunt aūt duplicia ſcādala: quorū hec quidē diuine glorie refragant: hec vero pdeunt ſolū ad irrogandū fratribus ipedimentū. nam excogitatiōes hereſum ⁊ quicunq ɔtra veritatē fit ſermo: diuine glorie refragant. Non tamen ad p̄ſens memorari vident huiuſmodi ſcandala: ſed magis ea que contingūt inter amicoſ ⁊ fratres: ſicut iurgia: detractiōes: ⁊ huiuſmodi. vnde poſtea ſubdit: Si peccauerit in te frater tuus. THE. Uel dicit: q neceſſe eſt emergere multa p̄dicatiōis ⁊ veritatis obſtacula: ſicut phariſei impediebāt chriſti p̄dicationez. Querūt aūt aliqui: Si neceſſe eſt ut veniāt ſcandala: cur dñs arguit ſcādaloꝝ auctorē: Sequit eni: Ue aūt illi per quē veniūt. Quicqd eni parit neceſſitas venialis eſt. Sed attēde q neceſſitas iſta ex libero arbitrio ſortit originez. videnſ eni dñs qualiter hoieſ inniunt malo: nec pponūt aliquid boni: dixit q ɔtū eſt ex ɔſequētia eoꝝ que videt neceſſe eſt ɔtingere ſcādala: ſicut ſi medic' vidēs quenq mala dicta vtentē dicat: neceſſe eſt hūc egrotare. ⁊ iō idu centi ſcādala ve dicit: ⁊ penā ei cominat dicēs: Utilius ē illi ſi lapis molaris iponat circa collū eius: ⁊ pijciatur i mare: q ut ſcādaliçet vnū de puſill' iſtis. BED. Scđm morē puincie paleſtine loquit: cum maiorū criminū apđ veteres iudeos fuerit pena: ut in pfundū ligato ſaxo demergerent. ⁊ reuera vtiliuſ eſt innoxiū pena q̄uis atrociſſima tpali vitā finire corporeā: q fratri nocentē mortem aie mereri perpetuā. Recte aūt qui ſcandaliçari pōt puſillus appellatur. qui eni magn' eſt: qđcūq viderit: qđcūq paſſus fuerit: nō declinat a fide. Inquantū ergo ſine peccato poſſum' euitare pximoꝝ ſcandalū debem'. Si āt de veritate ſcandalū ſumit: vtilius pmittit ſcandalum q veritas relinquat. CHRY. Per ſcandaliçantis autem penam brauiū ſaluantis addiſce. niſi eni vnius aie ſal' eēt ſibi nimiū cure: nō cōminaret ſcādaliçantib' tantā penā.

Attendite vobis. Si peccauerit in te frater tuus: increpa illum: ⁊ ſi penitentiam egerit: dimitte illi. Et ſi ſepties in die peccauerit in te: ⁊ ſepties in die conuerſus fuerit ad te dicens: Penitet me: dimitte illi.

AM. Poſt diuitē q crucia in penis: ſubiacet p̄ceptū venie largiende his qui ſe ab errore ɔuertunt: ne quē deſperatio nō reuocet a culpa. vnde dī: Attendite vobis.

THE. q. d. Neceſſe eſt ſcādala ɔtingere: nō tn̄ neceſſariū eſt vos perire ſi peccaueritis: ſicut nō eſt neceſſe oues perire lupo veniēte: ſi vigilet paſtor. Et qm̄ multa ſūt ſcādaliçantiū differētie: quidā eni ſunt inſanabiles: quidam ſanabiles. Et ideo ſubiungit: Si peccauerit in te frater tuus increpa illum: ⁊ ſi penitentiam egerit dimitte illi.

AMBRO. Ut neq difficilis venia nec remiſſa ſit indulgentia: neq auſtera percellat increpatio: vel conniuentia: nō inuitet ad culpam. vnde ⁊ alibi dicitur: Corripe ipſum int te ⁊ ipm ſolū. pl' eni pficit amica correctio q accuſatio turbulenta. Illa pudorē incutit: hec indignatiōem mouet: ſeruetur potius qđ pdi metuat q mouet. Bonuz quippe eſt ut amicū magis te qui corripit credat: q inimicū. Facilius eni ɔſilijs acquieſcit: q iniurie ſuccumbitur. Infirm' cuſtos diuturnitatis eſt timor: pudor aūt bonuſ magr' officij. q eni metuit reprimit: nō emēdat. Pulchre aūt poſuit: Si peccauerit in te. Nō enim eſt equa ɔditio in deū hominēq peccare. BED. Intuendū eſt aūt q2 nō paſſim peccāti dimittere iubet: ſed penitentiā agenti. hoc enim ordine ſcandala declinari poſſum': ſi nullū ledam' ſi peccantē çelo iuſticie corripim': ſi penitenti miſericordie viſcera pādim'. THE. Sed quereret aliqs: Si cū pluries indulſerim fratri: iterū ſit nociuus qđ agendū eſt ſecū: Ideo qđni huic rñdēs ſubdit: Et ſi ſepties in die peccauerit in te: ⁊ ſepti. i die ɔuer. fue. ad te dicēs: peni. me: dimitte illi. BED. Septenario numero nō venie dande imitius ponit: ſed vel oia pctā dimittēda: vel ſemp penitenti dimittēdū p̄cipit. Solet eni ſepe per ſeptē cuiuſq rei aut tpis vniuerſitas indicari. AM. Uel quia ſeptima die requieuit de' ab opib' ſuis poſt hebdomadā iſti' mūdi requies nobis diuturna pmittit: ut quēadmodū mala iſtius mūdi opa ceſſabūt: ita & vindicte ſeueritas ɔquieſcat.

Et dixerūt apoſtoli dño: adauge nobis fidez. Dixit aūt dñs: Si habueritis fidem ſicut granuz ſynapis dicetis huic arbori moro eradicare: et tranſplantare in mare: ⁊ obediet vobis.

THE. Audiētes diſcipuli dñm de qbuſdā arduis diſſerentē puta de paupertate ⁊ ſcandalis euitādis petūt ſibi fidem augeri: p quā poſſent paupertatez ſeqi. nihil eni adeo cultū ſuggerit paupertatis: ſicut credere ⁊ ſperare in dño: ⁊ ut p fidē ſcādalis valeāt reſiſtere. vñ dī: Et dixe. apoſ. do. adau. no. fidē. GRE. xxij. mora. Utq iam accepta p initiū fuerat: quaſi p augmentū gradiū ad pfectionē veniret. AVG. de que. euan. Pōt qdē intelligi hāc fidē ſibi augeri poſtulaſſe q credunt: ea que nō videnſ: ſz tn̄ dī etiā fides rez: qñ nō verbis ſz ipſis reb' pñtib' creditur qđ futurū eſt: cū iam p ſpēm manifeſtā ſe ɔtēplandū p̄bebit ſcia ipa dei ſapia: p quā facta ſunt oia. THE. Dñs aūt oñdit eis q bene peterēt: ⁊ q credere deberēt ɔſtanſ oñdēs eis q fides multa pōt. vñ ſequit: Dixit aūt do. Si ha. fi. ſi. gra. ſy. di. huic ar. mo. era. ⁊ trāſplā. i ma. ⁊ obe. vobis. Duo magna ɔcurrūt in idē: trāſpoſitio radicati in terra: ⁊ plātatio in mari. qđ eni in vndiſ plantat: p q duo virtutē fidei manifeſtat. CHRY. Mentionē aūt facit ſynapis: q2 eius granū: ⁊ ſi ſit puū q̄titate: eſt tn̄ ptāte virtuoſius oib'. Inſinuat igit q minimū ſue fidei magna pōt. Si aūt morū nō trāſpoſuerūt apli: nō calūnieris. nō eniz dixit Tranſferetis: ſz Tranſferre poteritis ſz noluerunt: q2 op' nō erat cuz maiora fecerint. Quereret aūt aliqs: Quō chriſtus dicit mimā ptē eſſe fidei q morū vel montē pōſe trāſponere cū paulus dicat: hāc eſſe oēm fidē q montes transfert. Dicendū igit eſt q apls attribuit toti fidei mōtē trāſponere nō tanq tota fides ſolū hoc poſſit: ſz q2 hoc carnalib' magnū videbat pter eminētia corpis. BED. Uel fidē pfectā dñs hic grano ſynapis ɔpat: eo q ſit in facie humilis: ⁊ in pectore feruens. Myſtice aūt p morum cui' colore ſanguineo fruct' ⁊ virgulta rubēt euāgelium crucis exprimit q p fidē aplorū de gente iudeorū in qua velut in ſtirpe generis tenebat: verbis p̄dicatōis eradicata ⁊ in mare gentiū plātata eſt. AM. Uel hoc dī quādo fides ſpm̄ excludit immundū. nam fructus mori primo albet in flore qui inde iam formatus crudeſcit: maturitate nigreſcit. diabolus quoq ex albenti angelice flore natu re ⁊ poteſtate rutilanti preuaricatione deiectus: tetro inhorruit odore peccati. CHRY. Morum etiaz diabolo aptabis. nam ſicut mori frondibus vermes aluntur: ſic diabolus per cogitatōes exortas ab eo: alit nobis vmē perpetuum: ſed hanc morum poteſt fides ab animabus noſtris euellere: ⁊ in abyſſum demergere.

Quis autem veſtrum habens ſeruum arantem aut paſcentem boueſ qui regreſſo de agro dicat illi ſtatiz tranſi: ⁊ recumbe: ⁊ non dicit: para q cenem: ⁊ precinge te: ⁊ miniſtra mihi: donec manducem ⁊ bibam: ⁊ poſt hec tu manducabis ⁊ bibes: Nunquid gratiaz habet ſeruo illi: quia fecit que ei imperauerat: Non puto. Sic ⁊ vos cuz feceritis omnia que p̄cepta ſunt vobis dicite ſerui inutiles ſum'. Quod debuimus facere fecimus.

THEO. Quia fides proprium poſſeſſorē facit diuinorum mandatoruz obſeruatorem: viuificis eum exornās operibus: exinde videbatur hominez incurrere poſſe ſuperbie vitiuz. vnde premonuit dominus apoſtolos ne ſuperbiant in virtutibus ſuis per exemplum cōueniens dicens: Quis autem ve. habens ſeruū aran. aut bo. paſcē. qui regreſ. de agro di. illi: ſta. tran. ⁊ recumbe. AVG. de que. euan. Uel aliter. Hanc ergo fidem preſentiſſime veritatis pleriſq non intelligētibus videri poteſt dominus: diſcipulis ſuis non ad id quod petierant reſpondiſſe. Difficile autem mihi apparet niſi intelligamuſ ex fide in fidem. i. ex fide iſta qua miniſtratur deo: in eam fidem ſignificaſſe transferri vbi fruantur deo. Augebitur enim fides cum prio verbis predicātib': deinde reb' apparentibus creditur: ſed illa contemplatio ſummā quietez habet: que in eterno dei regno retribuitur. Sūma vero quies illa premiū eſt iuſtorum laborum qui eccleſie adminiſtratione peraguntur. ⁊ ideo quāuis in agro aret ſeruus aut paſcat: hoc eſt in vita ſeculari: vel terrena verſet negocia: vel ſtultis hominibus tanquaz pecoribus ſeruiat opus eſt ut poſt illos labores domi veniat: hoc eſt eccleſie ſocietur. BED. Uel ſeruus de agro egreditur: cum intermiſſo ad tempus opere predicandi ad conſcientiaz doctor recurrit: ſua ſecum acta vel dicta retractās: cui nō ſtatim dominus dicit: Tranſi de hac vita mortali. Recūbe. i. i eterna ſede beate vite fouere. AMBRO. Intelligitur enim quia nullus recumbit niſi ante tranſierit. denique ⁊ moyſes ante tranſiuit ut magnū viſum videret. Sicut ergo tu non ſolum dicis ſeruo tuo Recumbe: ſed exigis ab eo aliud miniſterium: ita nec in te patitur domin' vnius vſum eſſe operis ⁊ laboris: quia dum viuim' debemus ſemper operari. vnde ſequitur. Et nō dicat ei: para q cenem: ⁊ precinge te: ⁊ miniſtra mihi donec manducem. ⁊ bibam: BED. Iubet parari q cenet: hoc eſt poſt laborem aperte locutionis humilitatem quoq conſiderationis proprie exhibere: tali cena dominus paſci deſiderat. precingi autem eſt mentem humiliataz ab omnib' fluctuantiuz cogitationū finibus quibus operuz greſſus impediri ſolet conſtringere. nam qui veſtimēta precingit hoc agit ne incedens inuoluatur ad lapſum. Miniſtrare vero deo: eſt abſq gratie eius auxilio nihil viriuz habēti profiteri. AVG. de que. euan. Miniſtrantibus etiaz hoc eſt euangeliçantib' ſeruis ſuis māducat ⁊ bibit dñs confeſſionem ⁊ fidem gentiuz. Sequitur: Et p' hec tu mānducabis ⁊ bibes. BED. Quaſi dicat. Poſtquā me predicationis opere delectauis: meq compunctionis epulis fuero refectus: tunc demum tranſies ⁊ eternis mee ſapientie dapibus in eternum reficieris. CIRYL. Docz autem dñs q ius poteſtatis dñice: quaſi debitā ſubiectionē reqrit a famul: cū ſubdit: Nunqd grām hz ſuo illi: q2 fecit q ſibi impauerat: Nō puto. p hoc morb' ſupbie tollitur. Quid ſupbis: ignoras q ſi nō pſoluis debitū: piculū

imminet. Si vero perſolueſ: nullam gratiam facis: ſecū
dum illud pauli: Si euangelizauero non eſt mihi gloria:
neceſſitas enī mihi eſt: ve mihi ſi nō euangelizauero. Cō
ſiderā ergo ꝙ qui apud nos dominant: nō referūt grās:
cū aliqui ſubditoꝝ ſtatuta ſibi ꝓſequunt obſequia: ſꝫ ex
beniuolētia ſepius ſuoꝝ ꝓuocātes affectū: maiorē eis ap
petitū ſeruiēdi aggenerāt. Sic ⁊ de⁹ ꝑcipit quidē a nobis
famulatū iure ſeruili. verū qꝛ clemēs ⁊ bon⁹ ē: honores
laborātib⁹ pollicet: ⁊ ſupereminet ſudorib⁹ ſubiectoꝝ be
niuolētie magnitudo. AM. Nō ergo te iactes ſi bñ ſer
uiſti: qḋ facere debuiſti. Obſequit ſol: obtēpat luna: ſerui
unt angeli: ⁊ nos ergo nō a nobis laudē exigam⁹. vñ cō
cludens ſubdit: Sic ⁊ vos cum oīa benefeceritis: dicite:
Quia ſerui inutiles ſum⁹: qꝛ qḋ debuim⁹ facere fecimus
BED. Serui quidē qꝛ ꝑcio empti inutiles: qꝛ dñs bono
rū nr̄oꝝ nō indiget: vel qꝛ nō ſūt ꝯdigne paſſiōes h⁹ tꝑis
ad futurā gloriā. Hec igit eſt i oīb⁹ fidei ꝑfectio: ſi oīb⁹
q̄ ſunt ꝑcepta ipletis: iperfectos eē ſe noueritis.

Et factum eſt: dum iret ieſus in hieruſalē trāſi
bat per mediā ſamariā ⁊ galileā. Et cum ingrede
ret quoddā caſtellū occurrerūt ei decē viri lepro
ſi. Qui ſteterūt a longe ⁊ leuauerūt vocē dicentes
Jeſu ꝑceptor: miſerere noſtri. Quos ut vidit dixit
Jte oſtendite vos ſacerdotibus. Et factū eſt dum
irent: mundati ſunt. Un⁹ aūt ex illis ut vidit qꝛ mū
datus eſt: regreſſus eſt cum magna voce magnifi
cans deū. Et cecidit in faciē ante pedes eius grās
agens. Et hic erat ſamaritan⁹. Rñdens aūt ieſus
dixit: Nōne decē mundati ſunt? Et nouē vbi ſūt?
Non eſt inuentus qui rediret: ⁊ daret gloriā deo
niſi hic alienigena. Et ait illi: Surge vade: quia fi
des tua te ſaluum fecit.

AM. Poſt ꝑdictā parabolā reꝑhendūt ingrati. dicit
enī: Et factū eſt dum iret ieſus in hieru. trāſibat p mediā ſa
mariā ⁊ galileā. TYTVS. Ut oñdat ꝙ ſamaritani q̄
dē beniuoli: iudei vō ꝑdictis bñficiis ſunt ingrati: erat. n.
diſcordia int̄ ſamaritanos ⁊ iudeos: quā ipſe q̄ſi pacifi
cans int̄ vtroſq; tranſit: ut vtroſq; ꝯiungat in vnū nomē
hoīs. CI. Deinde ſuā gloriā ſaluator manifeſtat: attra
hens ad fidē iſrael. vnde ſequit: Et cū ingrederet qḋdā
caſtellū: occurrerūt ei decē viri leproſi: ab vrbib⁹ ⁊ oppi
dis expulſi ⁊ q̄ſi imundi ritu legis moſaice. TYTVS
Cōuerſabant aūt ad inuicē: qꝛ fecerat eos vnanimes cōi
tas paſſionis ⁊ ꝑſtolabant tranſitū ieſu. Soliciti donec
aduenientē chriſtū viderent. vñ ſequit: Qui ſteterūt a lō
ge: eo ꝙ lex iudeoꝝ leprā immūdā iudicat. lex aūt euan
gelica nō externā: ſed internā aſſerit eſſe imūdā. THE.
A longe ergo ſtant quaſi verecūdātes de imundicia que
eis iputabat: putabant eni ꝙ xp̄s nō faſtidiret ad modū
alioꝝ. ſic ergo abſtiterūt loco: ſed facti ſunt ꝓximi depre
cando. ꝓpe eni eſt dñs oībus inuocātib⁹ eū in veritate.
vnde ſequit: Et leuauerūt vocē dicentes: Jeſu ꝑceptor mi
ſerere noſtri. TYTVS. Dicūt nomē ieſu ⁊ lucrifaciūt
rem. nam ieſus intꝑtat ſaluator. Dicunt miſerere nobis
ꝓpter experientiā virtutis eius: neq; argentū petētes: neq;
aurū: ſed ut aſpectū corꝑis ſanū obtineāt. THE. Nec
ſimplr obſecrāt eū: nec rogāt eū ut mortalē: vocāt eni eū
ꝑceptorē. i. dñm quo pene vident hūc opinari deum. At
ipſe iubet illis ut oñderent ſe ſacerdotib⁹. vñ ſequit: Qs
ut vidit dixit: Jte oñdite vos ſacerdotib⁹. Jpſi eni exple
bant ſi mūdati forēt a lepra vel nō. CI. Lex etiā mūda
tos lepra iubebat offerre ſacrificiū cauſa purgatiōis.
THE. Jubere ergo eis ut irent ad ſacerdotes: nihil ali
ud innuebat niſi ꝙ debebāt curari. vnde ſequit: Et factū ē
dū irent: mūdati ſunt. CI. Jn quo iudeoꝝ pontifices
emuli glorie eius cognoſcere poterant ꝙ inopinate ⁊ mi
rifice ſanati ſunt: concedente chriſto eis ſalutem. THE.
Cum autem decem eſſent: nouem qui iſraelite erant igra
ti fuerūt: ſed alienigena ſamaritan⁹ reuerſus: voces emit
tebat benignas. vnde ſequit: Unus autē ex illis ut vidit:
quia mundatus eſt: regreſſus eſt cum magna voce magni
fi. deum. TYTVS. Dedit autē ei appropinquandi fi
duciam ſuſcepta purgatio. vnde ſequitur: Et cecidit in fa
ciem ſuam ante pedes eius gratias agens. Ex ꝓſtrātu ⁊
ſupplicatione: fidem ſuam ſimul cū beniuolentia pādēs
Sequit: Et hic erat ſamaritan⁹. THE. Hinc poterit q̄ſ
quis cōijcere: ꝙ nihil impedit quēquā placere deo: ⁊ſi
de genere ꝓphano ꝓceſſerit: dūmodo bonū gerat ꝓpo
ſitum. Nullus etiam natus ex ſanctis ſuperbiat: nouē eni
qui iſraelite erant: ingrati fuerunt. vnde ſequit: Reſpōdēs
autem ieſus dixit: nōne decem mundati ſunt: ⁊ nouē vbi
ſunt? Non eſt inuentus qui rediret: ⁊ daret gloriā deo: ni
ſi hic alienigena. TYTVS. Per hoc oſtendit ꝙ prom
ptiores ad fidem erant alienigene: lenti eni erat ad fidē
iſrael. vnde ſubditur: Et ait illi: ſurge: vade quia fides tua
te ſaluū fecit. AVG. de que. euan. Myſtice aūt lepro
ſi intelligi poſſunt: qui ſciam vere fidei nō habentes va
rias doctrinas profitent erroris. Non enim abſcondunt
imperitiā ſuam: ſed ꝓ ſumma peritia ꝓferunt in lucem: ⁊
iactantiam ſermonis oſtendunt: coloris quippe vitiū le
pra eſt. vera ergo falſis inordinate ꝑmixta in vna diſpu
tatiōe vel narratiōe hoīs tanq̄ in vnius corporis colore
apparentia: ſignificant lepram tanq̄ veris falſiſq; coloꝝ
locis: humana corpora variantē atq; maculantē. hi autē
tam vitandi ſunt eccleſie: ut ſi fieri poteſt: longius remo
ti magno clamore chriſtum interpellent. ꝙ autem prece
ptorē eum inuocauerūt ſatis puto vere leprā falſā eſſe
doctrinā: quā bon⁹ ꝑceptor abſtergat. Nullū aūt eorum
qb⁹ hec corꝑalia bñficia dñs ꝑſtitit: inuenit miſiſſe ad ſa
cerdotes niſi leproſos. ſacerdotiū eni iudeoꝝ figura fuit
ſacerdotij qḋ ē i eccleſia. Cetera aūt vitia p ſeipm interi⁹
in ꝯſcia dñs ſanat ⁊ corrigit. Doctrina vō vel imbuēdi p
ſacramenta vel cathecizandi per ſermonē poteſtas eccle
tributa ē. Qui dum irent mundati ſunt: quia gentiles ad
quos venerat petrus nondum accepto baptiſmati ſacra
mento: per quod ſpiritalit ad ſacerdotes peruenit: infuſi
one ſpūſſancti mundati declarant. Quiſquis ergo in ec
cleſie ſocietate doctrinā itegrā verāq; aſſequat: eo ꝙ ma
nifeſtetur varietate mendacioꝝ tanq̄ lepra caruiſſe: hic
tamen ingratus deo mundatori ſuo gratiarū agendarū
pia humilitate non ꝓſternitur: ſimilis eſt illis de quibus
dicit apl's: ꝙ cum deū cognouiſſent: nō ut deū magnifi
cauerūt aut grās egerūt: ideo tales in nouenario nūero
tanq̄ imperfecti remanebunt. Nouem eni indigēt vno vt
quadā vnitatis forma coagulent ut. x. ſint. Jlle autem q̄
grās egit: vnice eccleſie ſignificatiōe approbatus eſt. Et
qꝛ illi erāt iudei: amiſiſſe p ſupbiam declarati ſunt regnū
celoꝝ vbi maxime vnitas cuſtodit. Jſte vero qui erat ſa
maritanus qḋ interꝑtat cuſtos: illi a quo accepit tribuēs
quod accepit ſm illud: Fortitudinem meam ad te cuſtodi
am: vnitatem regni humili deuotione ſeruauit. BED.
Cecidit autem in faciem: quia ex malis que ſe perpetraſ
ſe meminit erubeſcit: qui ſurgere ⁊ ire precipitur: quia q̄ i
firmitatem ſuam cognoſcens humiliter iacet: per diuini
verbi ꝯſolationē ad fortia opera ꝓficere iubetur. ſi autē
fides ſaluū fecit eum qui ſe ad agendas gratias iclinauit
ergo ꝑfidia perdit eos: qui ō acceptis beneficijs deo da
re gloriam neglexerūt: quapropter fidē p humilitatē au
geri debere: ſicut i parabola ſuperiori decernitur: ita hic
ipſis rebus oſtenditur.

Jnterrogatus autem a phariſeis quando ve
nit regnum dei: Reſpondens eis dixit: Non veni
et regnum dei cum obſeruatione: neq; dicēt: ecce
hic aut ecce illic. Ecce eni regnū dei intra vos eſt.

CIRYL. Cum ſaluator in ſermonibus quos ad alios
dirigebat: frequēter regnū dei meminiſſet: ob hoc phari
ſei eū deridebat. vñ dr̄: Jnterrogatus aūt a phariſeis: qñ
venit regnū dei q̄ſi irriſorie dicerēt: anteq̄ veniat de quo
loqueris: mors crucis te occupabit: dñs aūt patiam oſtē
dens: increpatus nō increpat: ſꝫ poti⁹ malos exiſtēs ſuo
nō dedignat riſo. Sequit. n. Rñdit eis ⁊ dixit: Nō venit
regnū dei cū obſeruatiōe. q. d. nō queratis de tēporibus
qb⁹ iterꝝ inſtabit tꝑs regni celoꝝ. BE. Jllud. n. tꝑs neq;
ab hoibus neq; ab angelis pōt obſeruari: ſicut tꝑs incar
natiōis ꝓpheta: vaticinijs ⁊ angeloꝝ ē manifeſtatū pre
conijs. vñ ſubdit: Neq; dicēt: Ecce hic: aut ecce illic. Uel
aliter: Jnterrogāt de tꝑe regni dei qꝛ ſicut infra dr̄: Exiſti
mabāt ꝙ veniēte hieroſolymā dño cōfeſtī regnū dei ma
nifeſtaretur. vñ dñs rñdet: ꝙ regnū dei nō venit cū obſer
uatiōe. CIRYL. Solū aūt ad vtilitatē cuiuſlibet hoīs
eē fatet illud qḋ ſubdit: Ecce. n. regnū dei intra vos ē. i. in
veſtris affectibus ⁊ in ꝑtāte veſtra id capere. pōt. n. q̄libꝫ
hō iuſtificatus p fidē xp̄i: ⁊ v̄tutibus ornatus regnū obti
nere celoꝝ. GRE. naçan. Uel forſitan regnū nobis inſitū
dicit inditā aīab⁹ noſtris leticiā p ſpūmſcūm: ea enīꝫ ē ve
lut imago ⁊ arra perennis leticie: qua i futuro ſeculo ſan
ctoꝝ aie gaudēt. BE. Uel regnū dei ſeipꝫ dicit itra illos
poſitū hoc ē in cordibus eoꝝ per fidem regnantem.

Et ait ad diſcipulos ſuos: Ueniēt dies qñ deſi
deretis videre vnū diē filij hoīs ⁊ nō videbitis. Et
dicēt vobis: ecce hic ⁊ ecce illic: Nolite ire: neq; ſe
ctemini. Nā ſicut fulgur coruſcans de ſub celo:
in ea que ſub celo ſunt fulget: ita erit filius hoīs in
die ſua. Primum autem oportet illum multa pa
ti: ⁊ reprobari a generatione hac.

CIRYL. Quia dñs dixerat: Regnū dei intra vos ē: vo
luit diſcipulos eē paratos ad patiam: vt effecti ſtrēnui in
trare valeāt regnū dei. predicit ergo eis: ꝙ anteq̄ de celo
veniat: in fine ſeculi ꝑſecutio irruet ſup eos. vñ dr̄: Et ait
ad diſcipulos ſuos. Ueniēt dies qñ deſideretis videre vnū
diē filij hoīs: ⁊ nō videbitis: ſignificās ꝙ tanta erit perſe
cutio: ꝙ vnū diē eius videre cupiāt: illius. ſ. tꝑis: quo ad
huc ꝯuerſabant cū xp̄o: ſane iudei xp̄m multis anguſtia
uerūt iproperijs ⁊ iniurijs: ſed in ꝯparatiōe maloꝝ maio
rū minora eligenda vident. THEO. Tūc. n. abſq; ſolici
tudine viuebāt: xp̄o eos ꝓcurāte ⁊ ꝓtegēte: ſꝫ futuꝝ erat
qñ xp̄o abſēte traderent periculis: ad reges ⁊ principes
ducti: ⁊ tūc tꝑs ꝑmū cuperēt q̄ſi trāquillū. BE. Uel diē
xp̄i dicit regnū dei qḋ ſperamus futuꝝ: ⁊ bñ dicit vnum
diē: qꝛ in illa beatitudinis gloria tenebrāꝝ interruptio nul
la ē. bonū ḡ ē diē xp̄i deſiderare: nec tñ magnitudine deſi
derij nob ſōnia fingere debem⁹ q̄ſi iſtet dies dñi: vñ ſeqt.
Et dicēt vobis: Ecce hic: ecce illic: nolite ire: neq; ſectemi
ni. EVSE. q. d. Si adueniēte antichriſto fama de eo vo
let: q̄ſi apparuerit xp̄s: nō egrediamini: neq; ſequamini:
nā ipoſſibile ē eū q̄ ſemel i terra viſus ē iterꝝ i angulis ter
re ꝯuerſari. Erit igit hic de quo dr̄ nō ver⁹ xp̄s: manifeſtū
n. ſignū ſecūdi aduentus ſaluatoris noſtri: hoc ē ꝙ ſubito
totū orbē claritas ei⁹ aduent⁹ replebit. vñ ſeqt: Nā ſic ful
gur coru. de ce. in ea q̄ ſub ce. ſūt fulget: ita erit fili⁹ hoīs i
die ſua. Nō. n. apparebit ſup terrā ambulās: ſicut quidē
homo cois: ſed vniuerſaliter irradiabit: oñdens cunctis
iubar proprie deitatis. BE. Et pulchre ait. Coruſcās de
ſub celo: qꝛ iudiciū ſub celo: hoc ē in aeris medio geret:
ſcḋm illud apl̄i: Simul rapiemur cū illis in nubibus ob
uiā xp̄o in aera. Si aūt dñs in iudicio ſicut fulgur appa
rebit: nullus tunc in ſua mente latere ꝑmittit: qꝛ ipſo iudi
cis fulgore penetratur. pōt aūt hec dñi reſponſio ⁊ de illo
eius aduentu quo quotidie venit in eccleſia accipi. Jntē
tꝫ. n. ſepe heretici turbauerūt eccleſiam: dicendo in ſuo
dogmate fidē xp̄i manere: vt fideles illoꝝ tꝑꝫ deſide
rarent dñm vel vno die ſi fieri poſſet redire ad terras: vt
ſeipm q̄uō ſe hēat fidei veritas intimaret: Et nō videbi
tis inquit: qꝛ non ē opus corporali viſione dñm redibe
re: qꝛ ſemel p vniuerſū mūdū euāgelij vigorē exhibuit.
CIRY. Opinabant aūt diſcipuli ꝙ vadēs hieroſolymā
ſtatim oñderet regnū dei. Hāc igit opinionē reſecās no
tū facit eis: ꝙ primo decebat eū ſalubrē paſſionē ſufferre:
deinde ad patrē aſcendere: ⁊ deſup fulgere: vt orbē terra
rū in iuſticia iudicet. vñ ſubdit: Primū aūt oꝫ illū multa
pati: ⁊ repro. a gene. hac. BE. Generationē nō tñ iudeo
rū: vez ēt oīum reproboꝝ appellat: a quibus ēt nūc fili
us hoīs in corpore ſuo: hoc ē in eccleſia multa patit ⁊ re
probat. Jnſerit aūt de ſua paſſione loquens de gloria ſui
aduent⁹ vt dolorē paſſiōis ſpe ꝓmiſſe clarificatōis mitiga
rent: ſimulq; ſeipſos pararent: ſi gloriam regni diligerent
mortis non horrere periculum.

Et ſicut factū ē in diebus noe: ita erit ⁊ in dieb⁹
filij hoīs. Edebāt ⁊ bibebāt: vxores ducebant: ⁊
dabant ad nuptias vſq; in diē qua intrauit noe in
archā: ⁊ venit diluuiū ⁊ ꝑdidit oēs. Similiter ſicut
factū eſt in diebus loth. Edebāt ⁊ bibebant: eme
bant ⁊ vendebāt: plātabāt ⁊ edificabant. qua die
autem exijt loth a ſodomis: pluit ignē ⁊ ſulphur
de celo ⁊ omnes perdidit. Secundū hoc erit qua
die filius hominis reuelabitur.

BEDA. Aduētū dñi quē fulguri cito tranſuolāti ꝯpara
uerat: nūc ꝯparat diebus noe ⁊ loth: qñ repētinus morta
libus ſuperuenit interitus. vñ dicit: Et ſi. fa. ē i dieb⁹ noe
ita erit in die filij hoīs. CHRY. Quia. n. tūc nō credide
rūt ꝯminatorijs verbis: paſſi ſūt repēte reale iudiciū. eo
rū aūt incredulitas ex aīa lēta ꝓcedebat. nā quecūq; vult
aliquis ⁊ intendit: ea ēt expectat. vñ ſequit: edebāt ⁊ bibe
bant: vxores ducebāt ⁊ da. ad nuptias vſq; in diē qua i
trauit noe i arcā: ⁊ venit diluuiū: ⁊ perdidit oēs. AM.
Bene cām diluuij de noſtris aſſerit proceſſiſſe peccatis
qꝛ deus malū nō creauit: ſꝫ noſtra ſibi merita repererūt
nō qꝛ ꝯiugia dānentur: neq;. n. alimenta dānant: cū i iſtis
ſucceſſionis: in illis nāe ſubſidia ſint: ſed in omnibus mo
dus queritur. quicquid enim abundantius ē: a malo eſt.

BE. Myſtice aūt noe arcā edificat: cū dñs eccleſiā de
xp̄i fidelibus quaſi lignis leuigatis adunādo ꝯſtruit. quā
ꝑfecte ꝯſummatā ingredit: cū hāc i die iudicij ꝑſentia ſue
viſionis etern⁹ habitator illuſtrat: ſed cū arca edificatur:
iniqui luxuriant: cū vero intrat intereūt: qꝛ qui ſanctis hic
certantibus inſultāt: eis illic coronatis eterna damnatōe
plectēt. EVSE. Quia vero vſus ē dñs exemplo diluuij
ne putaret aliquis futuꝝ diluuiū ex aqua: vtitur ſecūdo
exemplo loth docēs modū ꝑditiōis ipioꝝ: ꝙ igne dimiſ
ſo celitus ſuperueniet ipſis ira dei. vñ ſubdit. Similiter ſicut
factū ē in diebus loth. edebāt ⁊ bibebāt: emebāt ⁊ vende
bant: plantabāt ⁊ edificabāt. BE. Pretermiſſo illo infan
do ſodomoꝝ ſcelere: ſola ea que leuia vł nulla putari po
terant delicta ꝯmemorat. vt intelligas illicita quali pena
feriant: ſi licita imoderatius acta igne ⁊ ſulphure puniunt
Sequit. n. Qua die aūt exijt loth a ſodo. pluit ig. ⁊ ſul. de
celo ⁊ oēs perdidit. EVSE. Nō prius dixit ignē celitus
decurriſſe ſup ipſos ſodomoꝝ q̄ loth exiſſet ab eis: ſicut
⁊ diluuiū nō prius terre incolas perdidit q̄ noe arcā in
traſſet: qꝛ q̄diu noe vel loth ꝯuerſabant cū ipſis: de⁹ nō
irrogabat irā: ne vna cū peccatoribus deperirēt. volens
aūt eos ꝑdere ſubtraxit iuſtum: ſic ⁊ in ꝯſummatione ſe
culi nō prius erit finis q̄ oēs iuſti ſint ſemoti ab ipſis. vñ
ſequitur: Scḋm hoc erit: qua die filius ho. reuelabit. BE.
Quia qui interiꝫ non apparens oia videt: tūc apparens
oia iudicabit apparebit aūt iudicaturus eo maxime tꝑe
quo cunctos iudicioꝝ eius oblitos: huic ſeculo cōſpexe
rit eē mācipatos. THEO. Poſtq̄. n. venerit antichriſt⁹

CIR. Cum

hominẽs ſicut laſciui: dediti eꝛ omnibus vicijs: ſm̄ illud apoſtoli: Voluptatum amatores magis ꝙ dei. ſi enim antichriſtus ē cuiuslibet peccati habitaculū quid aliud iſeret miſero tūc tpis hominū generi niſi ſua. ꝛ hoc dn̄s innuit p exēpla diluuij ꝛ ſodomitaꝝ. BE. Myſtice aūt loth qui interptat declinans ē populus electoꝝ: qui dū in ſodomis .i. iter reprobos vt aduena morat: quātū valet eoꝝ ſcelera declinat. Exeunte aūt loth ſodoma perit: qꝛ in cōſummatōe ſeculi exibūt angeli ꝛ ſeparabūt malos de medio iuſtoꝝ: ꝛ mittēt eos i caminū ignis. Ignis tñ ꝛ ſulphur q̄ de celo pluiſſe ꝯmemorat: nō ipaꝫ pennis ſupplicij flāmaꝫ: ſed ſubitaneū diei illius ſignificat aduentum.

In illa hora q fuerit i tecto: ꝛ vaſa eiꝰ in domo non deſcendat tollere illa: ꝛ q in agro ſimiliter nō redeat retro. Memores eſtote vxoris loth. Quicunqꝫ queſierit animam ſuam ſaluam facere perdet illam. Et quicūqꝫ pdiderit illaꝫ viuificabit eā.

AM. Quia pp iprobos neceſſe ē vt ꝓbi in hoc ſeculo ꝯtritionē cordis aliqꝫ patiant: quo vberioreꝫ mercedē accipiāt in futuꝝ quibuſdā remedijs inſtruunt cū dr̄. In il. ho. q fue. in tecto: ꝛ vaſa eius in domo: nō deſcēdat tollere illa. Hoc eſt ſiquis ſupiora iā domus ſue eminentiūqꝫ virtutū culmen aſcēdit: ad terrena mūdi huius opera nō accedat. AVG. de que. euan. In tecto. n. ē: qui excedens carnalia tāꝙ in aura libera ſpiritaliter viuit. vaſa. n. i domo ſunt ſenſus carnales: quibus ad inueſtigandaꝫ veritatē que intellectu capit: multi vtentes penitus errauerūt Caueat ḡ ſpiritalis hō: ne in die tribulationis rurſus vita carnali que p ſenſus corporis paſcit: delectatꝰ ad vaſa huius mundi tollēda deſcēdat. Sequit: Et q i agro ſimi. nō rede. retro. i. qui operat in eccleſia: ſicut paulus plantans: ꝛ ſicut apollo rigēs: nō reſpiciat ſpem ſecularē cui renunciauit. THE. Hec āt oia mattheus pro captōe hieroſolymoꝝ a dn̄o dicta fatet: vt ſuperuenientibꝰ romanis nec domi ꝯſiſtentes deſcēdere deberēt p quocunqꝫ neceſſario: ſed protinus arripere fugā: nec in agro manētes redire domū. Et nimiꝝ in captiōe hieroſolymoꝝ ꝯſtat hec eueniſſe: ꝛ iteꝝ fore ventura in antixp̄i aduentu: magis āt in ipſo tpe ꝯſummationis cū ꝛ tūc intolerabilis ſit futura calamitas. EVSE. Innuit ergo p hoc futurā eē pſecutionē a filio pditionis in xp̄i fideles. Diē igit illā vocat tēpus precedens finē mūdi: in quo qui fugit nō reuertatur ꝛ amittens bona nō curet: nec imitet coniugem loth q̄ pꝰ fugā in exitu de ciuitate ſodomoꝝ reuerſa mortua ē ꝛ colūna ſalis effecta. vn̄ ſeqt: Memores eſtote vxoris loth. AM. Que ideo qꝛ retroſpexit pdidit nature ſue munus Retro. n. ſathanas: retro. n. ſodoma. quapropter fuge intemperantiā declinato luxuriā recordare: qꝛ ille qui ſe veteribus ſtudijs nō reflexit. idō euaſit qꝛ puenit ad montem Illa qm̄ ad poſteriora reſpexit nec mariti adiuta ſuffragio ad mōteꝫ puenire potuit ſed remanſit. AVG de q̄. euan. Significat igit vxor loth eos qui in tribulatiōe retroſpiciunt: ꝛ ſe a ſpe diuine promiſſiōis auertūt: ꝛ ideo ſtatua ſalis facta ē: vt admonēdo hoīes ne hoc faciāt: tanꝙ cōdiat cor eoꝝ ne ſint fatui. THEO. Conſequenter ſubiungit ſubſequentia pmiſſorum dicēs quicūqꝫ q̄ſie. ſal. ani. pdet il. q. d. Nō q̄rat aliquis in pſecutiōibus antichriſti curare ꝓpriā aīam: nā pdet eā: quiſqꝫ aūt cedibus ꝛ periculis ſe dederit ſaluus erit. vn̄ ſequit. Et quicunqꝫ pdiderit il. viuifi. eā. Nequaꝙ ſe tyranno ſubijciēs pp vite amorē. CIRY. Qūo ēt aliquis pdat ꝓpriā aīam: vt ſaluā eā faciat: manifeſtat paulꝰ dicēs de q̄buſdā q carnē ſuā crucifixerunt cuꝫ vitijs ꝛ concupiſcentijs: labore ſcilicet ꝛ pietate aggredientes agones.

Dico aūt vobis: in illa nocte erunt duo in lecto vno: vnus aſſumet ꝛ alter relinquetur. Due erunt molentes in vnuꝫ: vna aſſumet ꝛ altera relinquet Duo in agro: vnus aſſumetur ꝛ alter relinquetur. Rn̄dentes dicunt illi: Vbi dn̄e? Qui dixit illis. Vbicunqꝫ fuerit corpꝰ: illuc ꝯgregabuntur ꝛ aqle.

BE. Dixerat ſupra dn̄s eū q in agro ſit retro redire nō debere: ꝙ ne de his tñ qui aperte de agro redituri: hoc ē palā dn̄m negaturi ſunt dictū putares: pgit oſtēdere nonnullos eē q cū faciē habere in anteriora videant: aīo tñ retro reſpiciūt. vn̄ dr̄. Dico aūt vo. In illa. no. erūt duo in lecto vno vnus aſſumet: alter relinquet. AM. Bn̄ noctē dicit: qꝛ ante xp̄m hora tenebraꝝ ē: eo ꝙ peccatoribꝰ hominū tenebras antichriſtus infundat cū dicat ſe eē xp̄m xp̄s aūt ſicut fulgur coruſcās fulget: vt in illa nocte reſurrectiōis gliam videre poſſimus. AVG. de. q̄. euā. Vel in illa nocte dicit: hoc ē in illa tribulatiōe. THEO. Vel inopinatū docet eē xp̄i aduentū: quē futuꝝ eē noctu docemur. Cū autem dixiſſet diuites vix ſaluari: oſtendit ꝙ nec oēs diuites pereūt: nec omnes pauperes ſaluantur.

CIRY. Per duos. n. exn̄tes in vno lecto videt deſignare diuites quieſcētes in mūdanis delicijs: lectus nāqꝫ ſignū quietis ē: nō aūt q̄cūqꝫ diuitijs affluunt ſunt ipij: ſed aliquis ē probus ꝛ in fide electꝰ. hic igit aſſumet: alter vo q talis nō exiſtit dimittet. Deſcēdēt. n. dn̄s ad iudiciū mittent angelos ſuos qui ceteros in terra derelictis penam paſſuris ſanctos ꝛ iuſtos ei adducent: ſm̄ illud apoſtoli: Rapiemur in nubibus obuiā xp̄o in aera. AM. Vel ex vno ſtrato infirmitatis humane vnus relinquit. i. improbat: alter vero aſſumit. i. rapitur obuiā xp̄o i aera. Seqt: Due erūt molen. in vnū: vna aſſumet: ꝛ altera relinquet. CIRY. Per molētes innuere vident pauperes ꝛ preſſos laboribus: ad ꝙ ēt ptinet quod ſubdit: Duo in agro vnus aſſumet: ꝛ alter relinquet. In his. n. nō modicū differt: nā hi ſarcinā paupertatis viriliter ſuſtinēt: vitā agentes honeſtā ꝛ humileꝫ q aſſumētur. hi vero ſūt ad propbana pmptiſſimi qui relinquētur. AM. Vel p molētes ſignificari vident q ex occultis alimenta querūt. ꝛ in apertū ex interioribꝰ pferūt. Et fortaſſe mūdꝰ iſte priſtinū ē: aīa aūt nr̄a velut quodā carcere icludit corporali. In hoc ḡ piſtrino vl̄ ſynagoga: vl̄ aīa obnoxia delictis triticum molēdo male ſcm̄ ꝛ graui humore corruptū nō pōt iteriora ab exterioribꝰ ſeparare: ꝛ idō relinquit: qꝛ eius ſimilago diſplicuit. At vo ſancta eccleſia vel aīa nullis maculata ꝯtagijs delictoꝝ que tale triticū molit. qd̄ ſolis eterni calore ꝯtorridū bonā ſimilaginē de penetralibus hoīum deo offert Qui ſūt āt agricole: poſſumus reperire: ſi aduertamus duas mētes eē in nobis: vnā exterioris hoīs q̄ corrumpit: aliā interioris q̄ per ſacramētū renouat. Iſti igit ſūt operātes in agro noſtro: quaꝝ altera bonū fructū diligētia dat: altera amittit incuria. Vel duos populos interpretemur in hoc mundo qui agro ꝯparant: quoꝝ alter qui fidelis ē aſſumitur: alter qui infidelis ē relinquit. AVG. de que. euan. Vel tria genera hoīuꝫ hic videtur ſignificari: vnū eoꝝ q ociū ꝛ quietē eligunt: q neqꝫ negocijs ſecularibus neqꝫ eccleſiaſtis occupati: q illoꝝ quies lecti noīe ſignificata ē. alteꝝ eoꝝ q in plebibus ꝯſtituti regunt a doctoribus: agentes ea q̄ ſunt huius ſeculi: quos ꝛ feminaꝝ noīe ſignificauit: qꝛ conſilijs prelatoꝝ regi ijs expedit ꝛ molētes dixit: qꝛ tēporaliū orbē negocioꝝ atqꝫ circuitū vertūt. q̄ſi tñ i vno molentes dixit: inquātū de ſuis rebus ꝛ negocijs ſuis p̄bent vſibus eccleſie. Tertiū genus ē eoꝝ qui operantur i ec: l ē myſterio tāꝙ i agro dei. In his ḡ tribꝰ generibꝰ bina ſunt rurſus genera hoīuꝫ in ſingulis: quoꝝ aliqui in eccleſis pmanēt q aſſumunt: alij cadūt q relinquūt. AM. Nō n. iniquꝰ ē deꝰ: vt pares ſtudijs i ſocietate viuēdi: atqꝫ idē ſcreta actuū q̄litate meritoꝝ remūeratōe diſcernat. Nō āt merita hoīuꝫ copule vſus exequat: qꝛ nō oēs ꝙ adoriūt efficiunt: ſed q pſeuerauerit vſqꝫ in finē: hic ſaluus erit.

CIRY. Quia ergo dixit ꝙ q̄daꝫ aſſumerētur: vtiliter ꝛ bene iquirūt diſcipuli: quo aſſumerētur. vnde ſequitur. Rn̄dentes

Reſpondentes dicunt illi: Vbi dn̄e? BE. Duo aūt ſaluatori interrogatus vbi. ſ. ſint boni aſſumēdi: ꝛ vbi mali relinquēdi vnum dixit: aliud ſubintelligēdum reliqt. vnde ſeqtur: Qui dixit eis: Vbicūqꝫ fuerit cor. il. ꝯgre. ꝛ aquile CIRY. q. d. ſicut deiecto cadauere aues quaꝝ pabulū ſunt carnes ad illud ꝯueniūt: ita cū venerit filiꝰ hoīs: tūc oēs aqle. i. ſancti ꝯcurrēt ad eū. AM. Iuſtoꝝ. n. aīe aqlis ꝯparantur: eo ꝙ alta petāt humilia derelinquāt: ꝛ lōgeuam ducere ferunt etatē: de corpore aūt dubitare nō poſſumus maxime ſi meminerimus ꝙ a pilato ioſeph corpus accepit: Nōne tibi videtur aqle circa corpus mulieres apſtoloꝝ q ꝯuenerunt circa dn̄i ſepulturā? Nōne tibi vident aqle circa corpus qn̄ veniet in nubibꝰ ꝛ videbit eū ois oculus? Eſt ēt corpus de quo dictū ē. Caro mea vere ē cibus. Circa hoc corpus aqle ſunt: que circūuolāt ſpiritalibꝰ alis. Sūt ēt circa corpus aquile q̄ credūt ieſum xp̄m in carne veniſſe. Eſt ēt eccleſia in q̄ p baptiſmi grāꝫ ſpiritu renouamur. EVSE. Vel p aqlas mortua aīalia depaſcētes p̄ncipes huius ſeculi denotauit: ꝛ eos qui tūc tpis ſanctos dei pſeqūt penes q̄s reliquunt aſſūptiōis idigni: q corpꝰ vel cadauer dicūtur: vel punitrices vtutes q̄ facture ſūt impioꝝ hic p aquilas denotant. AVG. de con. euā. Hec aūt q̄ lucas hic ponit: nō i eo ſmone i quo mattheꝰ vl̄ recordat p̄occupādo vt p̄us ꝯmemoraret: q̄ poſt a dn̄o dicta ſūt: vel his a dn̄o dicta facit intelligi. CA. XVIII.

Icebat aūt ꝛ pabolā ad illos qm̄ oꝫ ſemp orare ꝛ nō deficere: dicens: Iudex q̄dā erat in quadā ciuitate: q deū nō timebat: ꝛ hoīeꝫ nō reuerebat. Vidua aūt q̄dam erat i ciuitate illa ꝛ veniebat ad eum dicens: Vindica me de aduerſario meo. Et nolebat p multū tps. Poſt hec aūt dixit intra ſe. Et ſi deum nō timeo nec hoīem reuereor tñ qꝛ moleſta ē mihi hec vidua vidicabo illā: ne i nouiſſimo veniēs ſugillet me. Ait aūt dn̄s: Audite qd iudex iniquitatis dicit. Deus aūt nō faciet vidictā electoꝝ ſuoꝝ clamātiū ad ſe die ac nocte: ꝛ patiētiā hēbit i illis? Dico aūt vobis: qꝛ cito faciet vindictam illoꝝ. Veruntamē filius hominis veniens putas inueniet fideꝫ in terra.

THEO. Poſtꝙ erumnarū ꝛ periculoꝝ dn̄s meminit ſubdit hoꝝ remediū: qd̄ ē orō iugis ꝛ premeditata: vn̄ dr̄ Dicebat aūt ꝛ para. ad illos: qm̄ oportet ſemp orare: ꝛ nō deficere. CHRY. Qui te redemit: quid te facere voluit demonſtrauit. Nō vult te ceſſare a precibus: vult te bn̄ficia meditari dum petis. vult te rogādo accipere qd̄ benignitas deſiderat impertiri. Nec nunꝙ oranti beneficia denegat: qui vt orantes nō deficiāt: ſua pietate iſtigat: hortamenta dn̄i libenter admitte qd̄ p̄cipit velle debes: nolle ſi ipſe dn̄s ꝓhiberet: Deniqꝫ cōſidera quāta ē tibi cōceſſa felicitas: orationibus fabulari cū deo: qd̄ deſideras poſtulare: q ꝛ ſi verbis ſilet tñ beneficijs ridet. nō aſpernat quod petis. nō tedet niſi forte tacueris. BE. Dicendū eſt aūt euꝫ ſemp orare ꝛ nō deficere: q canonicis horis rogare nō deſiſtit: aut oia que iuſtus ſm̄ deum gerit ꝛ dicit: ad orationem ſunt reputāda. AVG. de que. euā. Parabolas aūt dn̄s aut ſm̄ ſimilitudinē ponit: ſicut de feneratore qui cuꝫ duobus debitoribus donaſſet quod debeant: ab eo plus dilectus ē cui plus donauit. aut de ipſa ſimilitudine aliquid ꝓbat: veluti ē illud: qd̄ ſi fenuꝫ agri qd̄ hodie ē: ꝛ cras in clibanū mittitur deus ſic veſtit: quātomagis vos modice fidei. Hic ḡ iniquꝰ iudex nō ex ſimilitudie ſꝫ ex diſſimilitudie adhibitꝰ ē. de q ſubdit: Iudex q. erat i ci. qua. qui deū nō time. ꝛ ho. nō reue. THE. Vide ꝙ impudenteꝫ erga hoīes eē grauioris ē mali indiciū. Dei. n. ꝙplures nō timent: attñ humano cohibent pudore: ꝛ idō minus peccāt. Cū vero ſit aliquis ipudens. ēt quo ad homines: tūc excreſcit cumulus vicioꝝ. Sequit: Vidua aūt que. erat in illa ciui. AVG. Iſta vidua pōt habere ſimilitudinē eccleſie que deſolata videt donec veniat dn̄s: qui nūc in ſecreto curā eius gerit. Sꝫ qꝛ ſequit: Et venie. ad eū dicēs: vindica me de aduer. meo ꝛ nole. p multuꝫ tps. Hic monet cur electi dei ſe vindicare deprecētur: quod ēt in apocalypſi ioannis de martyribus dicit. cū apertiſſime moneamur vt p noſtris inimicis ꝛ pſecutoribus oremus. Intelligendū ē aūt eā vindictaꝫ eē iuſtorū vt oēs mali pereāt. Pereūt aūt duobus modis: aut conuerſione ad iuſticiā: aut amiſſa per ſuppliciū poteſtate. Itaqꝫ ſi omnes hoīes ꝯuerterentur ad deū: diabolus tñ remaneret in ſeculi fine damnandus: quē finē cū iuſti videre deſiderant nō abſurde vindictā deſiderare dicunt. CIRYL. Vel aliter. Quotiens nobis ab aliquibus irrogātur offenſe: tunc glorioſaꝫ eſſe putabimus obliuionē maloꝝ: quotiēs vero aliquid ad ipſaꝫ dei gloriā peccant ꝯtra dogmatis diuini miniſtros bellantes tūc deū adimus poſtulantes ſubſidiū ꝛ exclamātes ꝯ impugnātes gloriā eius. AVG. de que. euan. Apud iniquiſſimū ergo iudicē: vſqꝫ ad effectuꝫ implendi deſiderij valuit trahere pſeuerātia deprecantis. vnde ſequit: Poſt hec au. di. intra ſe: Etſi deū nō timeo: neqꝫ ho. reuereor: tñ qꝛ moleſta ē mihi hec vidua: vindicabo illā: ne in nouiſ. veni. ſugillet me. Multo igit certiores eē debēt: qui deū perſeuerāter rogāt: fontem iuſticie atqꝫ miſericordie. Unde ſequit: Ait au. do. Au. qd iu. iniqui. dicat: deus aūt nō faciet vindi. ele. ſuo. clamā. ad ſe die ac nocte: ꝛ patiaꝫ hēbit in illis. THE. q. d. ſi iudicē imbutū quolibet ſcelere demulſit aſſiduitas: quanto magis patrē miſericordie deū flectemus ad pietatē orando. vnde ſequit: Dico aūt vobis: qꝛ cito faciet vindictam il. Tētauerūt aūt q̄dā ſubtilius hanc indagare parabolā dicūt. n. viduā eē quālibet aīaꝫ: que priſtinū viꝝ. ſ. diabolum excludit: ob hoc ei aduerſantē: q accedit ad deū iuſticie iudicē: qui neqꝫ deū timet: nā ipſe ſolus ē deus. ſꝫ nec veretur hoīeꝫ: nō ē eniꝫ apd̄ deū pſonaꝝ acceptio. Huiꝰ igitur vidue. i. aīe ſupplicantis iugiter ſibi contra diaboluꝫ miſeret deus: demulcente eū iſtantia eius. Poſtꝙ dn̄s docuit ꝙ vtēdū ſit in tpe ꝯſummatōis oratione ꝓtūc futuris pículis ſubdit. Verūtamē filius hoīs veni. pu. inue. fideꝫ in ter. AVG. de ver. do. Dicit aūt hoc dn̄s de fide: q̄ pfecta ē. Ipſa. n. vix inuenit in terra: Ecce plena ē eccleſia dei: quis huc accederet: ſi nulla eēt fides: q̄s nō montes transferret ſi plena eſſet fides? BE. Cū aūt oīpotens ꝯditor in forma filij hoīs apparuerit: tāta erit raritas electoꝝ vt nō tā ob clamorē fideliuꝫ ꝙ torporeꝫ alioꝝ totiꝰ mundi ſit acceleranda ruina: quod aūt dn̄s hic quaſi dubitatiue dicit non dubitat ſed arguit: naꝫ ꝛ nos aliquādo de rebus quas certas habemus: increpatiue verbū dubitationis ponimus: vt ſi dicat ſeruo: Conſidera: forſitan dn̄s tuus ſum. AVG. de ver. do. Hoc aūt dn̄s adicit: vt oñdat ꝙ ſi fides deficit: oratio perit: ergo vt oremus credamus: vt ꝛ ipſa fides nō deficiat oremus. Fides fundit orationē: fuſa oratio fidei impetrat firmitatem.

Dixit aūt ꝛ ad quoſdā q i ſe ꝯfidebāt tāqꝫ iuſti ꝛ aſpnabātur ceteros parabolā iſtā dicens: Duo hoīes aſcenderūt in tēplū vt orarēt: vnus phariſeus ꝛ alter publicanus. Phariſeus ſtans hec apd̄ ſe orabat. Deus gratias ago tibi: qꝛ nō ſum ſicut ceteri hominū: raptores: iniuſti: adulteri: velut ēt hic publicanus. Ieiuno bis in ſabbato: decimas do oium que poſſideo. Et publicanus a lōge ſtās nolebat nec oculos ad celum leuare: ſꝫ pcutiebat pectus ſuū dicēs: Deꝰ ꝓpitius eſto mihi peccato

ri. Amē dico vobis deſcēdit hic iuſtificatus in domum ſuam ab illo:q2 omnis qui ſe exaltat humiliabitur:⁊ qui ſe humiliat exaltabitur.

AVG. de ver. do. Quia fides non eſt ſuperboꝝ ſed humiliū:ꝑmiſſis ſubiecit parabolā de humilitate:⁊ ꝯ ſupbiā. vñ dī. Dixit aūt ⁊ ad quoſ. q̄ in ſe cōfidebāt tāq̄ iuſti ⁊ aſpernabant cete. para. iſtā. THEO. Quia.n. ſuperbia plus q̄ alie paſſiōes vexat hoīuȝ mētes:iō crebrius de hac monet. Eſt aūt ſupbia dei ꝯtēptus:quotiēs .n. aliquis nō deo:ſȝ ſibi aſcribit bona q̄ facit:qd ē aliud q̄ dei negatio:cū igit ꝯfidētiū in ſeipſis nō aūt totū attribuētiuȝ deo:ſȝ ob hoc ē ceteros ꝯtēnētiū:parabolā ꝓponit:oñdēs q̄ iuſticia q̄uis hoīeȝ approximet deo:ſi tñ aſſumat ſupbiā ad infimū deiecit hominē. vñ ſeq̄t: Duo. ho. aſcē. in tēp. vt ora. vnus phariſeus ⁊ alter publicanus. GRECVS. Diligentiā quidē orōnis docuit nos p viduā ⁊ iudicē:hic aūt p phariſeū ⁊ publicanū docet nos: quō ſint ei dirigēda precamina:ne ſit infructuoſū orōnis negociū. Cōdēnatus ē aūt phariſeus cū incaute oraret. nā ſeq̄tur. Phariſeus aūt ſtās hec apud ſe orabat. THEO. Per hoc q̄ dicit Stans:elatū eius aīum notat:ipſo.n. habitu ſupbiſſimus videbat. BASI. Dicit aūt. Apud ſe orabat q̄ſi nō apud deū:q2 ad ſeipſm redibat p peccatuȝ ſupbie. Seq̄tur.n. Deus grās ago tibi. AVG. de v̄. do. Nō reprehēdit:q2 deo grās agebat:ſȝ q2 nihil ſibi addi cupiebat. Ergo iaȝ plenus es:iā abundas. nō ē q̄re dicas. Dimitte nobis debita nr̄a. Quis ē igit qui impie obpugnat grām ſi reprehēdit qui ſupbe agit grās? Audiāt q̄ dicunt. Deus me hoīeȝ fecit:ego me iuſtū facio. O peior ⁊ deteſtabilior phariſeo q̄ ſupbe iuſtū ſe dicebat: ſȝ tñ inde grās deo agebat. THEO. Attēde aūt ſeriē orōnis phariſei. Prio nāq3 dixit q̄ ei aberāt: deinde ſubiungit q̄ hēbat. Seq̄t n. Quia nō ſuȝ ſicut ceteri hoīuȝ: raptores:iniuſti:adulteri. AVG. de v̄. do. Diceret ſaltē ſicut multi hoīes. Quid ē ceteri hoīes:niſi oēs preter ipm? Ego inquit iuſtus ſum ceteri peccatores. GRE. xxiiij. mo. Quattuor quippe ſūt ſpecies q̄bus oīs tumor arrogantiū demōſtrat:cū bonū aut a ſemetipſis hēre ſe eſtimāt:aut ſi ſibi datū deſup credūt p ſuis ſe hoc accepiſſe meritis putāt:aut certe cū iactant ſe hēre qd nō hñt:aut deſpectis ceteris ſingulariter videri appetunt habere qd hñt. vñ ⁊ phariſeus hic bonoꝝ ſibi operꝝ merita ſingulariter tribuit. AVG. de ver. do. Ecce aūt ex vicino publicano maioris erat ei tumoris occaſio. Seq̄tur.n. Uel vt ēt hic publi. q. d. Ego ſolus ſuȝ. Iſte de ceteris eſt. CHRY. Nō.n. ſaciauerat contemptū eius tota humana natura:ſȝ ⁊ publicanū aggreſſus ē. moderatius aūt peccaſſet ſi publicanū excepiſſet. Nūc aūt vno verbo ⁊ abſentes inuadit:⁊ vulnera p̄ñtis laceſſit. Nō ē aūt gratiaꝝ actio inuectiua alioꝝ. Si regratiaris deo ipe tibi tñ ſufficias:nec te ad hoīes trāſferas:nec ꝓximū ꝯdemnes. BASI. Diſcrepat aūt elatus a conuiciatore ſola habitudine. Is.n. in alios vtitur cōuitijs:hic aūt ſe mētis temeritate extollit. CHRY. Qui āt alijs ꝯuiciat:ſibi ⁊ alijs multa mala facit. pmo.n. audiētem reddit peiorē: q2 ſi ſit peccator:fit letior criminis inuēto collega: ſi ſit iuſtus extollit:p aliena crimina inductus de ſe magna putare. Secūdo coītateȝ eccleſie ledit nō.n. oēs audiētes vituperant eū ſolū q̄ peccauit:ſed ritu chriſtiano ꝯtumelias innectūt. Tertio dei gloriaȝ blaſphemare facit:ſicut.n. recte agentibus nomē dei glorificat:ſic nobis peccātib9 blaſphematur. Quarto eū qui audiuit obprobria ꝯfundit īprudentiorē eū ⁊ aduerſariū faciēs. Quinto ſtatuit ſe pene obnoxiū:rebus ꝓlatis q̄ ſibi nō cōueniūt. THE. Expedit āt nō ſolū declinare a malo:ſed ēt agere bonū. Et iō cū dixiſſet: Nō ſuȝ ſicut adulteri:ſubiungit p oppoſitū Ieiuno bis in ſabbato: Sabbatū hi dicebāt hebdomadaȝ ad vltimā diē q̄etis. Ieiunabāt.n. phariſei ſecūda ⁊ q̄nta feria ſic igit ieiunia obiecit ꝯ paſſionē adulterij. nā ex voluptate ē laſciuia. Rapacibus vero ⁊ iniuſtis oppoſuit decimarū ſolutionē. Seq̄t.n. Decimas do oīum q̄ poſſideo. q. d. Adeo rapinas ⁊ neq̄cias refugio:vt ēt mea cōtribuam. GRE. xix. mo. Ecce ciuitatē cordis ſui inſidiātibus hoſtibus p elationē apperuit:quā fruſtra p ieiunium ⁊ elēos clauſit: Incaſſuȝ munita ſūt cetera:cū locus vnus de quo hoſti patet aditio munitus nō eſt. AVGV. de ver. do. Quere aūt in verbis eius:nihil inuenies qd deū rogauerit. aſcendit quidem orare:noluit deū rogare:ſed ſe laudare:⁊ rogāti inſultare. publicanū aūt cordis conſcientia remouebat:ſed pietas applicabat. vñ ſeq̄tur: Et publicanus a lōge ſtans nole. nec oculos ad celū leuare. THE. Quāuis aūt publicanus ſtetiſſe dicat:diſtabat tñ a phariſeo tā verbis q̄ habitu:necnō ⁊ corde ꝯtrito. naȝ verebatur oculos leuare in celū:cēſens indignos viſionis ſuperne eos qui maluerūt bona terrena ſpectare ⁊ querere: necnō ⁊ pectus tundebat. vñ ſequit: Sȝ percutiebat pectus ſuū: cor quodāmodo pungens ꝓ cogitationū prauaruȝ necnō ⁊ excitās vt dormitans. vñ nō aliud q̄ deū ꝓpitiationeȝ petebat. Seq̄t.n. Dicēs: Deus propitius eſto mihi peccatori. CHRY. Audiuit q2 nō ſuȝ velut hic publicanus:nec indignatus ē ſed ꝯpunctus: detexit ille vulnus querit hic medicinā. Nemo igit illud frigidū ꝓferat verbū: Nō audeo:pudoroſus ſum nō poſſuȝ apire os. Talis reuerentia eſt diabolica. Uult.n. diabolus obſerare tibi fores acceſſus ad deum. AVG. de ver. do. Quid igit miraris ſi deus ignoſcit:qñ ipſe agnoſcit: de lōginquo ſtabat:deo tñ appropinquabat:⁊ eū dñs de ꝓpe attēdebat. Excelſus.n. dñs ⁊ humilia reſpicit:nec oculos ad celū leuabat vt reſpiceret:tremebat cōſcientia ſpem ſubleuabat percutiebat pectus ſuū:penas de ſeipſo exigebat:propterea dñs ꝯfitenti pcebat. Audiſti ſuperbū accuſatorē:audiſti humilē reum. audi nunc iudicē dicētem: Amē dico vobis:deſcendit hic iuſtificatus in do. ſuā ab illo. CHRY. Geminos aurigas ⁊ duas bigas in ſtadio poſitas ſermo preſens ꝓponit in altera quidē iuſticiā cū ſupbia. i altera peccatū ⁊ humilitatē. ⁊ vides bigā peccati ſuperare iuſticiam:nō proprijs v̄tutibus:ſed humilitatis ꝯiuncte. Illā vero deuictā nō fragilitate iuſticie ſed mole ⁊ tumore ſuperbie. nā ſicut humilitas p ſui eminentiaȝ peccati pōdus ſuperat:⁊ ſaliens attingit deuȝ:ſic ſuperbia ob ſui molem de facili iuſticiā deprimit. ſi ergo plura facta ſtrenue geras:putas aūt te poſſe ꝑſumere tota caruiſti oratione. ſi vero mille feras in conſciētia faſſes reatuū: ⁊ hoc ſolum de te credas q̄ es infimus oīum:multā obtinebis añ deū fiduciam. Et iō ſue ſnie cām aſſignans ſubdit: q2 oīs qui ſe exaltat humi. ⁊ qui ſe humi. exalta. Humilitatis nomē multiplex ē. Eſt.n. quedā virtus humilitas:iuxta illō. Cor contritū ⁊ humiliatum deus non deſpicias. Eſt ⁊ humilitas ab erumnis:iuxta illud: Humiliauit in terra vitā meā. Eſt ⁊ humilitas a peccatis ⁊ ſupbia ⁊ inſaciabilitate diuitiaꝝ. Quid.n. humilius his qui ſe ſubmittūt in diuitijs ⁊ potentatu ⁊ hec reputant magna. BASI. Similiter ēt ⁊ exaltari laudabiliter contingit:qñ. ſ. non humilia cogitas ſed mens tua eſt per magnanimitateȝ i virtute erecta. Talis aūt ai celſitudo ē eminentia in triſticijs: terrenoꝝ contemptus:conuerſatio in celis:⁊ videtur huiuſmodi mentis ſublimitas eandem habere differentiam ad elationē quam arrogātia parit:quaȝ hȝ corpulentia corporis bñ diſpoſiti ad inflationē carnis cum ex hydropoſi tumet. CHRY. Hec igitur faſtus inflatio ab ipſis celis poteſt deprimere nō cauentem:humilitas vero ⁊ ab ipſa abyſſo reatuū hominē ſublimare. hec eniȝ pre phariſeo publicanum ſaluauit. latronem ante apoſtolos duxit. illa vero ēt in corpoream ingreſſa ē poteſtatem. Ceterum ſi iuxta delicta humilitas tam facile currit vt ſuperbiā iuſticie tranſeat. ſi iuſticie coniunxeris eā:quo nō ibit? aſſiſtet ipſa tribunali diuino in medio angeloꝝ cū fiducia multa. Rurſus ſi faſtus cōiunctus iuſticie eā deprimere potuit ſi coniunctus ſit peccato:in quantam gehennam detrudet? hoc dico nō vt negligamus iuſticiā:ſed vt faſtum vitemus.

THE. Sȝ forſitan mirabitur aliquis:quō phariſeus cū pauca verba ſue laudis ꝓtulerit cōdēnat. Iob vero cū plurima fuderit coronat. Eo.ſ. q̄ phariſe9 talia dicebat criminādo alios:nulla rōne cogente: iob vero vrgētibus eū amicis ⁊ preſſuris premētibus coactus ē ꝓprias virtutes referre ad dei gloriā:ne hoīes deſiſterēt a profectu v̄tutis. BE. Typice aūt phariſeus ē populus iudeoꝝ q̄ ex iuſtificationib9 legis extollit merita ſua:publicanus vero gentilis ē q̄ longe a deo poſitus ꝯfitet peccata ſua:quoꝝ vnus ſuperbiendo receſſit humiliatus: alter lamentādo appropinquare meruit exaltatus.

Afferebant aūt ad illuȝ infantes:vt eos tāgeret. Qd cū viderēt diſcipuli increpabāt illos. Ieſus āt conuocās illos dixit: Sinite puulos venire ad me ⁊ nolite vetare eos. Taliū ē.n. regnum dei. Amen dico vobis quicunq3 non acceperit regnum dei ſicut puer:non intrabit in illud.

THEO. Poſt predictaȝ humilitatē dñs docet p ea q̄ fecit:nō repellēs:ſȝ gratāter puulos admittēs. vñ dī: Afferebāt āt ad illū īfātes vt eos tāgeret. AVG. d v̄. do. Cui afferūtur tangendi niſi ſaluatori:ſed ſi ſaluator ē: ſaluādi offerunt illi qui venit ſaluū facere qd perierat: vbi iſti perierāt:quantū ad ipſos ptinet inocētes. Sed ſcḋm apoſtolum p vnū hoīeȝ intrauit peccatū in orbem terraꝝ. Ueniant ꝗ puuli vt languidi ad medicū:perditi ad redēptoreȝ. AM. Duꝝ aūt aliquibus videri pōt q̄ diſcipuli dñi ⁊ infantulos adire prohibebāt. Seq̄tur.n. Qd cū vide. diſci. increpabāt illos. Ubi vel myſteriū intelligas vel affectū. Neq3.n. hoc inuidie aut in pueros mentis aſperitate faciebant:ſed ſedule ſeruitutis obſequia dño deferebant: ne ꝯprimeret a turbis. Reſpuenda quippe ē vtilitas noſtra vbi diuinitatis iniuria ē. In myſterio aūt q2 prius ſaluari populū iudeoꝝ ex quo ſcḋm carnem nati fuerāt geſtiebāt. Sciebāt q̄dem myſteriū q̄ vtriſq3 populis vocatio deberetur. Nā ⁊ pro chananea muliere ſupplicarūt ſȝ fortaſſe adhuc ordinē neſciebāt. vñ ſeq̄tur. Ieſus aūt conuo. eos di. Sini. par. veni. ad me:⁊ nolite vetare eos: Taliuȝ eſt eni re ei. Nō etas prefert etati:alioqn obeſſet adoleſcere. Cur ꝗ pueros dicit aptos eē regno celoꝝ? fortaſſe quia malicia neſciāt:fraudare nō nouerint:referre nō audeant ſcrutari ignorēt:opes:honorē:ambitionē nō appetāt: ſȝ nō ignorare iſta virtus ē:ſed contēnere. Nō.n. virtus eſt nō poſſe peccare ſed nolle. Nō igit puericia ſed emula puerilis ſimplicitatis bonitas deſignat. BE. Uñ ſignanter dixit Taliū:nō Iſtoꝝ:vt oñderet nō etatē regnare ſȝ mores:⁊ his qui ſimilē haberēt innocētiā ⁊ ſimplicitatē premia repromitti. AM. Deniq3 hoc ſaluator expreſſit dicens. Amē di. vo. q̄cunq3 nō acceperit re. dei ſicut puer: nō intrabit in il. Quis puer imitandus eſt apoſtolis xp̄i: niſi de quo Yſaias dicit: Puer natus ē nobis:q̄ cū malediceret:nō maledixit. Itaq3 in puericia ē quedā venerabilis moꝝ ſenectus ⁊ in ſenectute inocēs puericia. BASI. Suſcipiemus aūt regnū dei vt puer:ſi diſpoſiti fuerim9 erga doctrinā dñi:vt puer in diſciplina nequaq̄ ꝯ dicēs: nec diſputās cū magiſtris:ſed credibiliter ⁊ obedienter imbibens documēta. THE. Gentiliū ergo ſapiētes querentes ſapiam in myſterio qd ē regnū dei:nec volentes hoc abſq3 fide ſyllogiſtice probationis admittere: merito excluſi ſunt ab hoc regno.

Et īterrogauit eū q̄dā princeps dicēs. Mgr̄ bone:qd faciēdo vitā eternā poſſidebo? Dixit āt ei Ieſus: Quid me dicis bonū? Nemo bon9 niſi ſolus de9: Mādata noſti: Nō occides:nō mechaberis nō furtū facies:nō falſū teſtimoniū dices:honora patrem tuuȝ ⁊ matrē tuā. Qui ait: Hec oīa cuſtodiui a iuuētute mea. Quo audito ieſus:ait ei. Adhuc vnū tibi deeſt. Oīa quecunq3 habes vende ⁊ da pauperibus:⁊ habebis theſauꝝ in celo: ⁊ veni ſequere me. His ille auditis contriſtatus ē: q2 diues erat valde.

BEDA. Audierat princeps quidē a dño tm̄ eos q̄ puerorꝝ vellent eē ſimiles:regnū dei intraturos:atq3 iō poſcit ſibi nō p parabolā:ſed palā q̄bus operꝝ meritis vitā eternā ꝯſequat exponi. vñ dicit: Et inter. eū qui. prin. di. Mgr̄ bo. qd faci. vi. eter. poſſidedo. AM. Tentator princeps iſte magiſtrū bonū dixit q̄ deū bonum dicere debuiſſet. Nā lȝ in diuinitate bonitas ſit ⁊ ī bonitate diuinitas tñ addendo Magiſter bone:in portione bonū dixit: nō ī vniuerſitate. nā de9 in vniuerſitate bonus: homo ex pte. CIRY. Putauit aūt ſe xp̄m capere duȝ vituperaret moſaicū preceptū: introduceret vero ſua ſtatuta: accedit ergo ad magiſtruȝ ⁊ bonū eū nuncupans: dicit ſe velle doceri q2 ꝗ tētatiue q̄rebat q̄ apprehendit ſapiētes in aſtutia ſua ꝯuenienter ei rñdet. nā ſequit: Dixit aūt ei ieſus: qd me dicis bonū:nemo bonus niſi ſolus deus. AM. Nō bonū ſe negat:ſed deū deſignat:bonus quidē nō ē: niſi plenus bonitatis: q̄ ſi quē moueat:q2 nemo bon9: moueat ⁊ illō niſi de9. q̄ ſi a deo fili9 non excipit:vtiq3 nec a bono xp̄s excipit. nā quō nō bonus ex bono natus: arbor.n. bona fruct9 bonos fac: Quō nō bon9 cū bonitati ſua ſubſtātia ex pře aſſūpta nō degnāuit ī filio q̄ ñ degnāuit ī ſpū: Spiritus tuus inq̄t bonus deducet me in terrā rectā. q̄ ſi bonus ſpiritus q̄ excepit a filio:bonus vtiq3 ⁊ ille qui tradidit. Itaq3 q2 legiſperitus eſt iſte qui tētat: ſicut ī libro alio demonſtrat. Et bene dixit. Nemo bonus niſi vnus deus vt admoneret q2 ſcriptū ē. Nō tentabis dñm deū tuuȝ: ſȝ magis confiteretur dño qm̄ bonus. CHRY. Uel aliter Auerū quidē dicere hūc pricipē nō verbor:nā hoc chriſtus ei improperat:tentatorē autē minime. TY. Ergo cū dicit:magiſter bone qd faciēdo ⁊c̄. q. d. Bonus es dignare me reſponſo in eo q̄ quero doctus ſum vetus teſtamētum:te tñ p̄ſtantiorē video nō ꝓmittentē terrā ſed predicantē regnū celoꝝ. Dic ꝗ mihi qd faciendo vitaȝ eternā potero poſſidere? Intentionē igitur attēdens ſaluator q2 fides ē via ad opera:cū dixiſſet ille Quid faciā: hac queſtione omiſſa in notitiam fidei eum ducit. velut ſiquis interrogaret medicū qd comedā: ille oñderet q̄ deberēt cibū precedere:⁊ iō eū ad patreȝ remittit dicens. Quid me dicis bonū:nō q̄ ipſe bonus non eēt:erat.n. bonū ex bono patre germen:bonus boni filius. AVG. de con. euā. Pōt aūt videri diſtare aliquid q̄ ſcḋm mattheum dicitur. quid me interrogas de bono? quod ad illud magis referri pōt:quod ait ille querēs. Quid boni faciam? Ibi.n. ⁊ bonū noīauit:⁊ īterrogatio ē. commodiſſime intelligitur vtrunq3 dictū qd me dicis bonuȝ:⁊ quid me interrogas de bono:qd ad illud magis referri pōt. TY. Deniq3 poſt q̄ docuit cognitionē dei ſubiungit: Mandata noſti. q. d. qñ prius deū noueris:tūc optime q̄res qd faciē. CHR. Expectante aūt principe audire xp̄m dicente. Recedas a mandatis moſaicis ⁊ meis attende:ad moſaica eū mittit vñ ſequit: Nō occides:non mechaberis. THE. Primo quidem lex ea corrigit ad que facilius labimur:vt mechari:cuius incentiuū ē intrinſecum ⁊ naturale:⁊ occidere:q2 immanis belua furor. Sed furtū ⁊ falſi teſtimonij culpaȝ raro contingit incurrē:ſed ⁊ grauiora illa exiſtunt. ⁊ ideo ſecūdario furtum ⁊ falſuȝ teſtimoniū ponit:vt rarius fallentia ⁊ leuiora. Sequit.n. Non furtū facies. non falſum teſtimoniū dices. BASI. Nō ē aūt intelligendū fures eē ſolum burſaꝝ inciſores:vel latrocinātes in balneis. Sȝ ⁊ ſi qui duces legionuȝ ſtatuti vel commiſſo ſibi regimine ciuitatū aūt gentium:hoc quidē furtim tollunt:hoc vo

vl ac publice exigunt. TY. Sed videas in non agendo
precepta cõſiſtere:qm̃ ſi mechatus nõ fueris: caſtus es.ſi
nõ furtis:beniuolus.ſi falſo nõ teſteris:veridicus. Atte-
de virtutẽ tam facilẽ ꝑ bonitatem ſtatuentis. Nã mali fu-
gam ingerit:nõ boni exercitiũ:quelibet aũt quies quoli-
bet ẽ facilior opere. THEO. Sed q2 in parẽtes ↄmitte-
re,quãq̃ magnũ ſit crimen raro tñ accidit. Poſt oĩa poi ſ:
Honora patrẽ tuũ ⁊ matrẽ. AM. Eſt aũt honor nõ ſolũ
bonorificẽtie:ſed ⁊ largitatis. Honor.n. ẽ deferre ꝑ me-
ritis.paſce patrẽ tuũ:paſce matrẽ: ⁊ ſi paueris:adhuc nõ
reddidiſti dolores ⁊ cruciatus quos ꝑ te mater paſſa ẽ.
Illi debes qd̃ habes:cui debes qd̃ es:quãtũ iudicium ſi
paſcat eccleſia quos tu paſcere nolis. Sed dices: Quod
erã parentibus collaturus:eccleſie mallẽ conferre. Non
querit deus donũ de fame parentũ:ſed vt paſcendos ſcri
ptura dicit parentes:ita pp deũ relinquendos: ſi impedi-
ant deuote mentis affectum. Seqtur. Qui ait: Hec omia
cuſto. a iuuentu. mea. HIE. Mentit adoleſcens. Si.n.qd̃
poſtpoſitũ ẽ in mandatis: Diliges ꝓximum tuum ſicut te
ipſuʒ:opere cõpleſſet:quõ poſtea audiens: Vade ⁊ vẽde
oĩa que habes: ⁊ da pauperibus triſtis abſceſſit. BE. Ut
nõ ẽ putandus eẽ mẽtitus:ſed ſimpliciter vt vixerit.ſ.ex-
terius eẽ confeſſus:alioquin nequaq̃ marcus diceret: ꝙ
ieſus intuitus eũ dilexit eum. TY. Oñdit aũt conſequẽ-
ter dñs ꝙ ſi aliquis vetus teſtamẽtũ ꝑegerit: ꝑfectus nõ
eſt:ſed deeſt ei ſequi xp̃m.vñ ſubditur. Quo audito ieſus
ait ei:adhuc vnũ tibi deeſt:oĩa quecũq̧ habes vẽde ⁊ da
pauperibus: ⁊ habebis theſauꝝ ĩ celo.q.d. Queris quõ
ſit poſſidenda vita eterna:ſparge facultates pauperibus
⁊ obtinebis illã. Parua ſunt q̃ impendis:magna que reci
pis. ATHANA. Nõ.n.mundũ deſpicientes putem⁹
grandia qdem abdicaſſe:q2 tota terra ẽ in ↄparatione ce-
li breuiſſima:⁹quapp ſi toti terre dñinaret:ei abrenunciã
tes:nihil dignuʒ eſſet in ↄparatione regni celorum. BE.
Quicunq̧ ergo ꝑfectus eẽ voluerit:oportet vendere que
habet:nõ ex ꝑte ſicut ananias fecit ⁊ ſaphira: ſed totum.
THEO. vñ dicens: Oĩa que habes.ſummã pauptatẽ
ſuadet. Siqd.n.reſtiterit:illius ſeruus ẽ. BASI. Nõ tñ
docet facultates vendere:eo ꝙ nãliter ſint praue: alioqui
creatura dei nõ eẽnt.vñ eas non tãq̃ malas abijcere: ſed
diſponere monuit. ⁊ ↄdemnatur aliquis:nõ q2 eas poſſi-
det:ſed q2 eis abuſus ẽ:quo fit vt facultatũ ſꝫm mandata
dei diſpenſatio: ⁊ crimina deleat ⁊ regnum cõferat.vñ ſub
dit: Et da pauperibus. CHRY. Poterat quidẽ deus ale
re pauperes: ⁊ ſine hoc ꝙ nos miſeremur eoꝝ:ſꝫ vult dã
tes dilectione aſtringi accipientibus. BASI. Dicẽte aũt
dño. Da pauperibus puto non expedire cuiq̃ negligent
gerere:ſed oĩa diligenter diſponere:ꝑcipue ꝑ ſeipm:ſi ex
parte ſe hẽat:ſin autẽ ꝑ eos de quibus cõſtat ꝙ fideliter
⁊ prudenter diſponãt:maledictus.n.qui negligenter perfi
cit opera dñi. CHRY. Sed illud querit quõ erogare cũ
cta pauperibus perfectionis eẽ videt: paulus aũt abſq̧
dilectione hoc aſſerit eſſe imperfectũ:ſed valde conſonat
qd̃ ſubiunxit. Et veni ſequere me.quod oñditur ex dile-
ctione eſſe. In hoc.n.cognoſcẽt oẽs ꝙ mei eſtis diſcipuli
ſi dilectionẽ habueritis adinuicẽ. THE. Cum pauper-
tate.n.ceteras quoq̧ virtutes hoĩem habere oportet.ob
hoc ait: Et veni ſequere me.i.in ceteris eſto meus diſci-
pulus:iugiter me ſequaris. CIRY. Princeps aũt ille vi
ni recentis capax non fuit:vetus vter exiſtẽs: ſed triſticia
ruptus ẽ.vñ ſeqtur: His ille auditis cõtriſtatus ẽ:quia di-
ues erat valde. BASI. Mercator non triſtatur in nundi-
nis paciſcendo q̃ poſſidet:acquirẽdo ſibi oportuna. Tu
vero triſtaris puluerẽ dans:vt acquiras vitam beatam.

Uidens aũt ieſus illum triſtẽ factũ dixit. Quod
difficile qui pecunias hñt in regnũ dei intrabunt.
Facilius ẽ enim camelum ꝑ foramen acus tranſi-
re:q̃ȝ diuitẽ intrare ĩ regnum dei. Et dixerunt qui
audiebãt: Et quis põt ſaluus fieri? Ait illis. Que
ĩpoſſibilia ſũt apd̃ hoĩes:poſſibilia ſũt apd̃ deuʒ.
Ait ãt petr⁹. Ecce nos dimiſim⁹ oĩa ⁊ ſecuti ſumus
te. Qui dixit eis: Amẽ dico vobis:nemo ẽq̧ reliq̃
rit domũ aut ꝑentes:aut fratres aut vxorẽ aut fili
os aut agros pp regnum dei: ⁊ nõ recipiat multo
plura ĩ hoc tp̃e: ⁊ ĩ ſeculo futuro vitã eternã.

THE. Quoniã diues audita opum abiectione triſte
tus fuit:dñs admiranter locutus ẽ. Dicitur.n. Uidẽs au.
ie.il.tri.fa.dixit. Quam difficile q̃ pecu. hñt in re.dei in
tra. Nõ dicit impoſſibile ẽ eos intrare:ſed Difficile. Põt
enim per diuitias adipiſci ſuperna:ſed difficile ẽ:q2 viſco
ſiores ſũt viſco diuitie: ⁊ vix euellitur animus occupat⁹
ab eis:ſed ſubſequenter vt impoſſibile hoc indicat cum
dicit. Facilius ẽ.n.camelũ per foramen acus tranſire:q̃ȝ di
uitẽ intrare in regnũ dei. Nomẽ qd̃ in greco ponitur equi
uocuʒ ẽ ad animal qd̃ camelus dicitur: ⁊ ad rudentẽ quo
cunq̧ ergo modo intelligas impoſſibile eſt. Quid igit di
cendum ẽ.primo quidẽ ꝙ reuera ita ſe habet. Aliud .n.ẽ
diues:aliud economus.nam diues eſt qui ſibi reſeruat
diuitias. Economus vero ſiue diſpenſator qui ad opus
alioꝝ has tenet. CHRY. Abraã quidẽ poſſidebat opes
pauperibus: ⁊ qui iuſte eas poſſident.quaſi ſuſcipientes
a deo diſpenſant in diuinis mandatis.qui vero contra
deum acquiſierunt: ⁊ in expendendo faciunt illud idẽ.me
retricib⁹ ⁊ paraſitis dantes:vel humi abſcondentes:ege
nis vero nihil ĩpendentes. Nõ ergo ꝓhibet ditari:ſꝫ opi
bus famulari.vult vt neceſſarijs vtamur eis:nõ vt cuſto-
diamus:nam famuli ẽ cuſtodire:ſed domini diſpenſare:
ſi conſeruari eas vellet:non tradidiſſet eas hominibus:
ſed ſineret in terra iacere. THEO. Porro attendas illd̃
ꝙ diuitẽ quidem impoſſibile dicit ſaluari: poſſidentẽ vo
diuitias difficile:quaſi dicat:diues qui captus ẽ a diuitijs
⁊ famulatur eis non ſaluabitur:habens vero illas .ſ. qui
eis dominatur vix ſaluabitur cã humane fragilitatis. Co
natur.n.nos diabol⁹ ſupplãtare:quoadusq̧ poſſidem⁹ di
uitias ⁊ difficile ẽ aufugere decipulas eius.idq̧ bonuʒ ẽ
paupertas ⁊ quaſi tẽtatione carens. CHRY. Nulla eni
ẽ diuitiaꝝ ↄmoditas aĩa patiente penuriã:nec leſio pau-
pertatis:aĩa diuitijs affluente. Si aũt diteſcentis indiciũ
ẽ nullius egere: ⁊ paupaſcentis indigere.palã ẽ ꝙ magiſ
eẽ pauperẽ facit magis diteſcere. Facili⁹ ẽ.n.ꝙ quis ĩ pau
pertate q̃ȝ in diuitijs opes contẽnet:neq̧.n.talis ẽ ambi-
tus vt per magis habere fedet. Sed per hoc ↄſueuit ma
gis accendi:ſicut ignis qñ maiorẽ ſuſcipit eſcã:q̃ aũt ma
la vident eẽ iopie cõta ſũt:q̃ vero diuitiaꝝ ꝓpria ſũt eaꝝ
AVG. de que.euan. Diuitẽ g̃ hic appellat cupidũ rerũ
temporalium: ⁊ de talibus ſuperbiẽtẽ.his diuitibus con
trarij ſũt pauperes ſpiritu quoꝝ ẽ regnũ celoꝝ. Myſtice
aũt facilius ẽ xp̃m pati ꝑ dilectoribus ſeculi: q̃ȝ dilecto-
res ſeculi ad xp̃m poſſe conuerti. Cameli.n.nomine ſe in
telligi voluit q2 ſponte humiliatus infirmitatis nr̃e onera
ſuſtulit:ꝑ acũ aũt punctiones ſignificat: per punctiones
dolores in paſſione ſuſceptos:foramẽ aũt acus dicit an
guſtiam paſſionis. CHRY. Hic aũt ſermo quaſi grauis
tranſcẽdebat diſcipuloꝝ virtutẽ.vñ ſequitur. Et dixerũt
qui hec audiebãt: Et qs põt ſaluus fieri? Hoc dixerũt di-
ſcipuli nõ de ſe ſed de toto mundo timentes. AVG. de
que.euan. Cũ ãt incõparabiliter maior ſit turba paupeꝝ
que diuitibus perditis põt ſaluari:intellexerunt oẽs q̃ di
uitias amãt:ẽt ſi adipiſci nequeãt in diuitũ numero depu
tari. Sequit: Ait illis:que impoſſibilia ſunt apud hoĩes:
poſſibilia ſunt apud deum. Quod non ita intelligendum
eſt quaſi diues cũ cupiditate ⁊ ſuperbia in regnuʒ dei ſit
intraturus.ſed poſſibile ẽ deo vt a cupiditate ⁊ ſuperbia
ad charitatẽ ⁊ humilitatẽ conuertatur. THEOPHI.
Apud hoĩes ergo quoꝝ ſerpit intentio ad terrena: ĩpoſſi
bilis eſt

bilis eſt ſalus vt dicuʒ ẽ:apud deum vero poſſibilis eſt
Cum enim homo conſiliarium habet deuʒ: ⁊ inſtitutio
nes ⁊ doctrinas paupertatis imbiberit:necnõ eius auxi
liũ inuocet hoc fiet poſſibile. CIRY. Cõgrue aũt diues
cũ multa ↄtẽpſerit:recõpenſationẽ expectabit: qui vero
paruꝝ poſſidẽs ea abdicauit quid ei ſperandũ eet: q̃rere
decebat.vñ ſequitur: Ait aũt petrus:ecce dimiſimus oĩa
mathe9 addit:quid ergo erit nobis. BEDA. q.d. Feci-
mus qd̃ iuſſiſti:qd̃ igitur dabis nobis premij. Et q2 non
ſufficit dimittere oĩa iungit qd̃ perfectuʒ ẽ dicẽs: Et ſecuti
ſumus te. CIRYL. Illud aũt neceſſe ẽ dicere:ꝙ paucis
abrenunciantes q̃tũ ſpectat ad propoſitũ ⁊ obedientiã
pari lance cũ opulentis pendunt:paribus vtẽtes affecti-
bus:dũ reꝝ quas poſſidẽt abiectiõeʒ vltro inferũt. vñ ſe
quitur: Amẽ dico vobis. Nemo ẽ q̃ reli.do.aut parẽ. aut
fra.aut vxo. aut fi.aut agros pp regnũ dei ⁊ non recipiat
mul.plu.in hoc tp̃e ⁊ in ſecu.futu.vitaʒ eternam. Eleuat
ad acceptiſſimã ſpẽ oẽs audiẽtes iureiurãdo ꝓmittẽs:dũ
apponit ſermoni amẽ. Doctrina.n.diuina mundũ vocã-
te ad fidẽ xp̃i:forſitan aliqui reſpicientes parentes infide
les noluerũt eos turbare veniendo ad fidẽ. ⁊ ſimilis ẽra-
tio alioꝝ germanoꝝ. Deſerũt aũt quidã patrẽ ⁊ matrẽ:
⁊ totius parentele amorẽ deſpiciũt pp amorem xp̃i. BE.
Senſus igitur iſte ẽ:qui pp regnũ dei inquirẽdũ oẽs affe-
ctus contempſerit:oẽs ſeculi diuitias delicias riſuſq̧ cal
cauerit:multo plura in pñti recipiet.cuius ſnie occaſione
quidã iudaicã mille annoꝝ fabulã poſt reſurrectionẽ iu-
ſtoꝝ edificãt:qñ oĩa q̃ pp deũ dimittim⁹ multiplici nobis
ſint fenore reddẽda ⁊ inſuper vita eterna donãda. Nec vi
dẽt inexperti ꝙ ſi i ceteris digna ſit repromiſſio:in vxori-
bus tñ iuxta alios euangeliſtas centenis: appareat turpi
tudo:preſertim cũ dñs in reſurrectiõe non eẽ nubendam
teſtet: Et iuxta marcum ea que dimiſſa fuerint:in hoc tp̃e
cũ perſecutionibus accipienda confirmet: quaſi illis mil
le annis abeſſe dogmatiçant. CIRY. Hoc ergo dicimus
ꝙ omiſſis tp̃alib⁹ ⁊ carnalibus multo maiora ſibi aliq̃s
vendicabit:qm̃ ⁊ apoſtoli cuʒ pauca dimiſerint: obtinue
runt multiplicia dona charismatum : ⁊ celebres reputati
ſunt vbiq̧ : Erimus ergo ſimiles illis:ſi domum quis di
mittat:recipiet manſiones ſupnas:ſi patrẽ:patrẽ hẽbit ce
leſtem. Si a germanis receſſerit in fratrem hunc recipiat
xp̃s. Cũ dimiſerit ↄiugẽ:inueniet diuinã ſapiaʒ a q̃ ꝓcrea
bit ſpiritales fructus:inueniet hieruſaleʒ celeſtẽ q̃ ẽ mater
nr̃a. A fratrib⁹ ẽt ⁊ a ſororib⁹ ſui ꝓpoſiti glutino ſpiritali
colligatis multo ĩ hac vita gratioſiorẽ recipiet charitatẽ.

Aſſũpſit aũt ieſus duodeci ⁊ ait illis: Ecce aſcẽ
dimus hieroſolymã: ⁊ cõſũmabũt oĩa q̃ ſcripta
ſũt ꝑ ꝓphas de filio hoĩs. Tradet.n.gẽtibus ⁊ il
ludetur: ⁊ flagellabitur ⁊ conſpuetur. ⁊ poſtq̃ȝ fla
gellauerint occidẽt eũ: ⁊ die tertia reſurget. Et ipſi
nihil hoꝝ itellexerũt. Et erat verbũ iſtud abſcõdi
tuʒ ab eis: ⁊ nõ intelligebant que dicebantur:

THE. Preuidens ſaluator ex paſſione ſua diſcipuloꝝ ã
ĩos turbandos:eis longe ante ⁊ paſſiõis ſue penã: ⁊ re
ſurrectionis ſue gloriã predicit. vñ dicitur: Aſſumpſit aũt
ieſus.xij. ⁊ ait illis. Ecce aſcen.hiero. ⁊ conſum. omnia q̃
ſcrip.ſunt per prophe.de filio hoĩs. BE. Preuidẽs enim
quoſdam hereticos futuros qui xp̃m dicerẽt legi ꝓphe-
tiſq̧ docuiſſe ↄtraria:oñdit ꝙ per ꝓphetaꝝ preſagia ſue
paſſiõis ⁊ poſterioris glorie ſit celebrata ꝑfectio. CHR.
Seorſum aũt de paſſione cũ diſcipulis confert. Non eniʒ
oportebat hũc ſermonẽ pluribus diuulgari: ne turbaren
tur. Ob hoc aũt predicebat diſcipulis:vt exercitati ꝑ ex
pectationẽ facilius ſuſtinerẽt. CIRY. Et vt ſciant: quo-
niaʒ paſſionem prenouit: ⁊ ſpontaneus ad eã acceſſit ne
dicerent:qualiter in manus hoſtiũ incidit? qui nos ꝓmit-
tebat ſaluare. vñ ſeriatim ordinẽ paſſiõis enarrat ſubdẽs
Tradetur.n.gentibus: ⁊ illudetur ⁊ flagellabit ⁊ cõſpuet.
CHRY. Hoc iſaias predixerat dicẽs: Obtuli ſcapulas
meas ad verbera:genas meas ad alapas: ⁊ faciẽ meã nõ
diuerti a ſputorũ dedecore. Sꝫ ⁊ crucis patibulũ ꝑdixit
propheta cũ ait: Tradidit in mortem aĩam ſuã: ⁊ cũ ſcele
ratis reputatus ẽ.vnde ⁊ hic ſubditur. Et poſtq̃ȝ flagella-
uerint occident euʒ. Sed ⁊ reſurrectionem eius dauid ꝑ
dixit dicens. Non derelinques aĩaʒ meaʒ in inferno.vñ
hic ſubditur: Et tertia die reſurget. ISIDO. Admiror
aũt dementiam querentium cur chriſtus ante triduuʒ re
ſurrexit.ſi enim reſurgeret tardius q̃ȝ predixerat:impotẽ-
tie eſſet:celerius vero ẽ ſumme virtutis iudiciũ. Si quẽ
enim cum ſpoponderit ſuo creatori poſt triduum ꝑſolue
re debitum:eadem die ſatiſfacientem viderimus non fal-
lacem ſed potius vt veridicũ eum mirabimur. Dicã etiã
ꝙ non dixit ſe poſt tres dies reſurrecturꝝ: ſed die tertia.
Habes paraſceuen:habes ſabbatum vſq̧ ad ſolis occa-
ſum: ⁊ poſt ſabbatum reſurrexit. CIRY. Diſcipuli autẽ
nondum nouerant exquiſite qd̃ prophete ꝑdixerant:ſed
poſtq̃ȝ reſurrexit aperuit eis ſenſum:vt intelligerent ſcri-
pturas. vnde ſequitur: Et ipſi nihil horum intellexerunt.

BE. Quia enim diſcipuli eius vitã maxie deſiderabãt
eius mortem audire non poterant. Et quoniã non ſolum
hominem innocentem:ſed ⁊ deum verũ ſciebãt:hũc nul-
latenus mori poſſe putabant. Et quia parabolas eũ ſepe
loquentem audire conſueuerant quotiens aliquid de ſua
paſſione dicebat:ad aliud allegorice referendum eẽ cre-
debant. vnde ſequitur: Erat autem verbum iſtud abſcon-
ditum ab eis: ⁊ non intelligebant que dicebantur. Iudei
vero quia in eius necẽ conſpirauerãt: ꝙ de paſſione ſua
loqueretur dicens in ioanne: Oportet exaltari filium
hominis intelligebant. vnde dixerunt: Nos audiuimus
ex lege quia chriſtus manet in eternuʒ: ⁊ quomodo tu di
cis. Oportet exaltari filium hominis.

Factũ ẽ aũt cũ appropiquaret hierico:cec⁹ qdã
ſedebat ſecus viam mẽdicãs. Et cũ audiret turbã
pretereũtẽ: iterrogabat quid hoc eſſet. Dixerunt
aũt ei:ꝙ ieſus naçarenus tranſiret. Et clamauit di
cẽs. Ieſu fili dauid miſerere mei. Et q̃ preibãt icre
pabant euʒ vt taceret. Ipſe vero multomagis cla
mabat:fili dauid miſerere mei. Stãs aũt ieſus iuſ
ſit illũ adduci ad ſe. Et cũ apropiquaſſet: iterroga
uit illum dicens: Quid tibi vis faciã? At ille dixit:
Dñe vt videã. Et ieſus dixit ei: Reſpice. Fides tua
te ſaluum fecit. ⁊ confeſtĩ vidit: ⁊ ſeq̃batur illũ:ma
gnificans deuʒ. Et omnis plebs vt vidit dedit lau
dem deo.

GRE. in hom. Quia carnales adhuc diſcipuli non vale
bant capere verba myſterij : venitur ad miraculum ante
eorum oculos cecus lumẽ recipit:vt eos ad fidẽ celeſtia
facta ſolidarẽt. vñ dicit: Fa.ẽ aũt.cũ appro.hie.ce.qui.ſe.
ſe.vi.mẽdicãs. THE. Et ne inceſſus dñi eẽt inutilis:in
via fecit ceci miraculũ:hoc documentum diſcipulis ſuis
dans:vt in oĩbus ſimus proficui: ⁊ nihil ſit ĩ nobis oci-
oſuʒ. AVG. de que.euã. Poſſemus de appropiquãtib⁹
hiericho ſic intelligere:vt iam inde egreſſi:ꝓpe tñ adhuc
eẽnt ad eã ciuitatẽ:qd̃ quidẽ minus vſitate dr̃. Sed tñ vi-
deri poſſet hoc dictum:qm̃ matheus egredientibus eis
ab hiericho dicit illuminatos duos cecos qui iuxta viã
ſedebãt. De numero quidẽ nulla eẽt qõ ſi alter euangeli-
ſtarum de vno tacuiſſet vnius reminiſcens.nã ⁊ marcus
vnũ ↄmemorat:cũ ⁊ egrediẽtib⁹ eis ab hiericho dicit illu
minatũ:cuius ⁊ nomẽ dixit ⁊ patreʒ vt intelligamus euʒ
fuiſſe potiſſimũ:alteꝝ ignotum:vt merito ille notus etiã
ſolus decẽter commemoraretur. Sed qm̃ que ſequũtur

in euangelio ſm lucam: apertiſſime oſtendunt illud qđ ipſe narrat adhuc venientibus ipſis hiericho factuȝ eē: nihil aliud reſtat itelligere: niſi bis eē factū hoc miraculū ſemel in vno ceco: cū adhuc veniret in illam ciuitatē: iteꝝ i duobus cū inde egrederentur: vt illud vnum lucas: alteꝝ mattheus enarrat. CHRY. Multus aūt erat populus circa chriſtum ⁊ cecus cū quidē non nouerat. ſentiebat aūt eſſe eū: ⁊ rapiebat p affectum: qđ nō hauſit aſpectus. vñ ſubditur. Et cū au. tur. ptē. inter. qđ hoc eēt. Et oculati qdem ſm opinionē loquebant. Sequit: Dixe. aūt ei. q ie. naȝa. tranſiret. Cecus vero vera clamabat: alia docet: ⁊ alia p̄dicat. Nā ſequit: Et cla. di. ie. fi. da. mi. mei. Quis te docuit hec o hō: nū plegiſti libros priuatus luminibus. Unde igit noſti luminare mundi: vere dominus illuminat cecoſ CIRY. In iudaiſmo aūt nutritus non ignorauit: q de p genie dauid deus ſm carneȝ naſceretur: ⁊ iđ ei vt deo loquitur dicens. Miſerere mei: hunc imitent qui in duo diuidunt xp̄m: hic. n. xp̄m tanq̄ deū adit: ⁊ filium dauid eū nominat. Mirent auteȝ inſtantiā confeſſionis eius. Quidam. n. eū confitentem fidē compeſcebant. Sequit: Et q̄ preī. increpa. eū vt tace. Sed p inhibitiones huiuſmodi non ipediebatur eius audacia. Nouit. n. fides oībus repugnare: ⁊ in oia triumphare. vtile. n. ē pro cultu diuino pudorē deponere: nā ſi cā pecunie ſunt impudentes: non nulli pro aīe ſalute nō decet bonam induere impudentiā vnde ſequitur. Ipſe vero multome. cla. fi. da. mi. mei. Sitit aūt xp̄m vox inuocātis in fide: ⁊ inuocātes in fide reſpicit. ⁊ ideo merito vocat cecū ⁊ accedere iuſſit. vñ ſeqt: Stans autē ieſus iuſſit illū adduci ad ſe: vt. ſ. q̄ pri⁹ fide eum tetigerat: appropinquaret ⁊ corpore. Appropinquanteȝ cecū dñs interrogat. Nā ſequit: Et cū app. inter. il. di. Quid tibi vis faciā: Diſpenſatiue interrogat: nō q̄ſi ignorās: ſed vt ſcirēt aſtantes q nō petebat pecuniā: ſȝ diuinā efficaciā: vt a deo. vñ ſeqt: At il. di. Do. vt vide. CHR. Uel q: calumniatores veritatis iudei poſſent dicere: vt i ceco nato: nō ē hic ſed ſimilis eius: voluit vt cecus prius oſtenderet defectū nāe: ⁊ tūc cognoſcat gratie maieſtateȝ at vbi petitionis modū cecus explicuit: tūc eum ſumma maieſtate precepit ei vt videret. vñ ſeqtur. Et dixit il. ie. Reſpice: qđ redūdabat in crimen pfidie iudeoꝝ: quis. n. pphetaꝝ talia dixit: Aſpice tñ quid aſſumat medic⁹ ab eo cui collata ē ſanitas: Sequit. n. Fides tua te ſaluū fecit Pro fide. n. vendunt beneficia: diffunditur. n. gratia quā ſuſcepit fides. Et ſicut ab aliquo fonte hi qdeȝ pūis vaſis modicū aque hauriunt: hi vero maioribus multū fonte non diſtinguēte menſuras: ⁊ ſm feneſtras que aperiūtur magis vel minus ſplendor ſolis infunditur: ita ſm capacitatē intentionis haurit gr̄a: vertitur aūt vox xp̄i in lucē languentis: erat. n. verbū vere lucis. vnde ſequit. Et cōfeſtī vidit. At cecus ⁊ ante beneficiū fidē oñdit feruidā: ⁊ poſt beneficiū beniuolētiā obſeruauit. Sequit: Et ſeque. il. magnifi. deū. CIRY. Ex quo patet q a duplici cecitate liberabat: corporali. ſ. ⁊ intellectuali. neqȝ. n. glorificaſſet vt deū niſi vere vidiſſet: ſed ⁊ aliis factus ē occaſio glorificādi deū. Seqt: Et ois plebs vt vi. de. lau. deo. BE. Nō ſolum pro īpetrato munere lucis: ſȝ ⁊ merito fidei impetrātis. CHRY. Hic aūt neceſſe ē querere cur xp̄s demoniacum quidē curatū ſequi volentē prohibet: cecū aūt illuminatū ſequētē nō phibet: ſed neutrū irrationale puto: illuȝ. n. mittit preconē: vt ex ſua cōſiſtentia bñfactorē p̄dicet erat. n. excellēs miraculū videre furioſum ſane mētis effectuȝ. Cecū vero pmittit ſequi: qñ hieroſolymā aſcēdebat p crucem pfecturus altuȝ myſteriū: vt recētē hñtes miraculi mētionē: nō exiſtimarēt eū infirmitate potius q̄ mia pati. AM. In hoc aūt ceco typus populi gentilis ē q̄ ſacramēto dñico recepit amiſſi luminis claritatē. Nihil āt intereſt: vtrū in vno ceco medicinā: an in duobus accipiat: qm̄ ex chaȝ ⁊ iaphet noe filiis originē ducēs i duob⁹ cecis duos generis ſui pretēdebat auctores. GRE. i ho. Uel cecū ē genus humanū: qđ i parente primo claritateȝ ſuperne lucis ignorans: damnatiōis ſue tenebras patit. Hiericho aūt interpretat luna: que dum mēſtruis momētis decreſcit: defectū nr̄e mortalitatis deſignat. Dū igitur conditor noſter appropinquat hiericho: cecus ad lumen redit: q: dū diuinitas defectū noſtre carnis ſuſcepit: humanū genus lumen qđ amiſerat recepit. Qui ergo eterne lucis claritatē neſcit cecus ē. Si aūt iam redemptorem credidit q̄ dixit: Ego ſum via: iuxta viam ſedet. Si vero credidit: ⁊ exorat vt eternū lumen recipiat: iuxta viaȝ ſedet ⁊ mendicat. Illi aūt qui ieſū venienteȝ precedūt: deſignāt carnaliū deſideriorꝫ turbas: tumultuſqȝ vitioꝝ: qui priuſq̄ ieſus ad cor noſtrū pueniat: diſſipāt cogitationeȝ nr̄am: ⁊ in ipſa nos nr̄a orone cōturbāt. Ipſe vero magis clamabat: q: quāto grauiori tumultu cogitationū premimur: tāto oroni inſiſtere ardētius debem⁹. Cū aūt adhuc turbas phantaſmatū in oratione patimur: ieſum aliquatenus trāſeuntem ſentimus. Cū vero orationi vehement inſiſtimus: deus in corde figitur: ⁊ lux amiſſa reparatur: vel tranſire humanitatis ē: ſtare diuinitatis. Cecū igit clamātē dñs trāſiēs audiuit: ſtās illuminauit: q: p humanitatē ſuā vocib⁹ nr̄e cecitatis cōpatiēdo miſertus ē: ſed lumē nobis grē p diuinitatis potētiā infudit. Ad hoc aūt requirit qđ velit vt cor ad oronē excitet: peti. n. hoc vult: qđ ⁊ nos petere ⁊ ſe cōcedere preoſcit. AM. Uel interrogauit cecū vt crederemus: niſi cōfitētē nō poſſe ſaluari. GRE. in ho. Cecus aūt a dño nō auꝝ: ſed lucē querit. Et nos nō falſas diuitias: ſȝ lucē queramus: quā videre cū ſolis angelis poſſimus: ad quaȝ lucē via fides ē. vñ recte ceco dī Reſpice: fides tua te ſaluū fecit. Qui videt ⁊ ſequit: q: bonū qđ intelligit operat. AVG. de que. euan. Si aūt hiericho lunā ⁊ ob hoc mortalitatem interpretemur: morti ppinquans dominus iudeis ſolis lumē euangelii iuſſerat predicari: quos ſignificauit ille vnus cecus quē lucas cōmemorat: a morte aūt reſurgens atqȝ deſcēdēs ⁊ iudeis ⁊ gentibus quos duos populos ſignificare vidētur duo ceci commemorati a mattheo. CA. XIX.

Et ingreſſus pambulabat hiericho. Et ecce vir noīe zacheus: ⁊ hic princeps erat publicanorū: ⁊ ipſe diues. Et querebat videre ieſuȝ quis eſſet: ⁊ nō poterat pre turba: q: ſtatura puſillus erat. Et pcurrēs aſcēdit i arboreȝ ſicomoꝝ vt videret eū: q: inde erat tranſiturus. ⁊ cū veniſſet ad locū: ſuſpiciens ieſus vidit illum: ⁊ dixit ad eum zachee feſtinans deſcende: q: hodie in domo tua oportet me manere. Et feſtinans deſcendit: ⁊ excepit illū gaudens. ⁊ cum viderēt oēs murmurabāt dicentes: q ad hoiem peccatorē diuertiſſet. Stās aūt zacheus dixit ad ieſum. ecce dimidiuȝ bonoꝝ meoꝝ do pauperibus: ⁊ ſiquid aliqueȝ defraudaui reddo quadruplū. Ait ieſus ad euȝ. Quia hodie ſalus domui huic facta ē: eo q ⁊ ipſe filius ſit abrae. Uenit enim filius hominis querere ⁊ ſaluū facere quod perierat.

AM. Zacheus in ſicomoro: cecus in via: quorum alterum dominus miſeratus expectat: alterū ſue manſionis claritate nobilitat. de quo dicitur: Et ingreſſus ieſus perambu. hie. ⁊ ec. vir noīe zache. ⁊ hic erat prin. publica. ⁊ ipſe diues. Et bene princeps inducit publicanoꝝ. Quis enim de ſe deſperet qñ iſte peruenit ad gratiam: cui cēſus ex fraude: ⁊ ipſe qdē diues: vt ſcias oēs diuites auaros. CIRY. Sed zacheus in his moram non traxit: ſed factus eſt dignus propitiatione dei: qui cecos illuminat: ⁊ longinquos vocat. TY. Pullulauerat aūt in eo ſemē ſalutis: q: cupiebat ieſuȝ videre. vñ ſeqt: Et querebat vidē ieſuȝ qs eēt. Uiro etē q̄ nūq̄ eū viderat: q: ſi vidiſſȝ: pridē iā receſſiſſet a neqcia publicana. Siqs. n. ieſuȝ videt: nō pōt nequiciis imorari. Duo aūt erant impedimenta huic viſioni: nā retardabat eum populus: non tam viroꝝ q̄ peccatorū: erat aūt paruus ſtatura. vñ ſequit: Et non poterat pre turba: quia ſta. puſillus erat. AM. Quid ſibi vult q nulli⁹ alteri⁹ ſtaturā quaȝ huius expreſſit vide ne forte malicia puſillus: aut adhuc puſillus fide. nōdū eniȝ pronus erat cū aſcenderet: nōdū viderat chriſtum. TY. Sed ille bonū adinuenit ingeniū: nā precurrens i arborē ſicomorū aſcendit: ⁊ tranſeuntē ieſuȝ deſideratum videbat. vnde ſequitur: Et precurrens aſcēdit in arborē ſicomorū vt videret illū q: inde erat tranſiturus. Hic ergo ſolā viſionē deſiderauit: ſȝ qui nouit plus facere q̄ querimus dedit ei ſupra id quod expectabat. vnde ſequitur. Et cū veniſſet ad locū ſuſpiciēs ieſus vidit illum. CIRYL. Uidit quidē hois aiaȝ pmptiſſime nitentē ad ſancte viuēdū: ⁊ eā ad pietatē conuertit. AM. Capit eū ſe inuitat⁹ inuitat. vñ ſequit: Et dixit ad eū: Zachee feſtinans deſcēde: q: hodie in domo tua oportet me manere. Sciebat. n. vberē hoſpitis ſui eē mercedē: ſȝ tñ ⁊ ſi nō vocē inuitantis audierat affectum. BEDA. Ecce aūt camelus depoſita ibi ſarcina per foramē acus tranſit: hoc ē diues ⁊ publicanus relicto amore diuitiarū: contēpto cenſu fraudū: benedictionē dñice ſuſceptiōis accepit. Seqtur: Et feſtinās deſcēdit: ⁊ accepit illū gaudēs. AM. Diſcāt diuites non in facultatib⁹ crimē hēre: ſed in his qui vti neſciūt facultatib⁹. Nā diuitie ſicut īpedimēta ſunt improbis: ita bonis ſunt adiumēta virtutis. CHRY. Sed conſidera nimiā ſaluatoris bonitatē. Inſons cū ſontib⁹ cōuerſat. fons iuſticie cū auaricia q̄ ē materia prauitatis igreſſus domum publicani nullā ex auaricie nebula iniuriā patit: ſed fulgore iuſticie auariciam delet. ſed mordaces ⁊ criminatiōis amatores inuehi tentāt in his q̄ ab eo fiebāt. Seqtur eni Et cū vide. om. murmu. dicent. q: ad ho. pec. diuertiſſet. Ipſe vō icuſ. ē⁹ vt epulo ⁊ publicanorū amic⁹ ſpernebat hec: vt cōſummaret ppoſitū: q: ⁊ medic⁹ niſi patiat ſanie egrotoꝝ: nō liberat a morbo: qđ ⁊ tūc cōtigit: qm̄ cōuerſus ē publicanus ⁊ factus eſt melior. Sequitur: Stās aūt zache⁹ dixit ad ieſuȝ: Ecce dimi. bo. meo. dñe do. pau. ⁊ ſiqd ali. defrauda. red. q̄druplū. Audi mirabile: Nōdum didicit: ⁊ obedit: Et ſicut ſol p radios infuſus in domum nō illuſtrat verbo ſed ope: ita ſaluator radiis iuſticie nequicie fugauit caliginē: nā lux in tenebris lucet. Quodlibet āt vnitū ē validū: diuiſuȝ aūt debile: ⁊ iđ bipartit ſubſtantiā Eſt aūt diligēti⁹ attēdēdū: q opes zachei nō ſolū erāt iniuſte: ſȝ ēt ex patrimonio fuerūt cōgregate alioqn quō poterat extorta iniq̄ reſtituere i quadruplū. Sciebat. n. legē iubētē reſtituere in quadruplū male ablata: vt ſi lex non terreat: dāna mitigēt. nō ḡ expectat zacheus legis cenſuram ipſe ſibi iudex effect⁹. THEO. Sȝ ſi ſubtili⁹ indagare velim⁹ nihil de propriis reſtabat facultatib⁹. Data. n. medietate bonoꝝ paupib⁹ ex reſiduo reddebat leſis in quadruplo: nec ſolū hoc promittebat: ſed faciebat. Nō enim ait: Dabo medietatē ⁊ reſtituā quadruplū: ſȝ do ⁊ reddo At chriſtus illi ſalutē anunciat. Sequit: Ait ie. ad eū. quia ho. ſa. huic do. facta ē. ipſuȝ zacheū ſignificans aſſecutuȝ fuiſſe ſalutē: per domū habitatorē ſignificās. Seqtur: Eo q ⁊ ipſe fili⁹ ſit abrae. Nō eniȝ vocaſſet abrae filiuȝ inanimatā fabricā. BEDA. Fili⁹ aūt abrae zache⁹ dī: nō quia de ei⁹ ſtirpe genit⁹: ſȝ q: ei⁹ ē fidē imitat⁹: vt ſicut ille terrā domūqȝ paternā deſeruit: ita iſte bona ſua partiendo paupib⁹ relinqueret. Pulchre aūt dicit: Et ipſe. vt nō ſolū eos q̄ iuſte vixerāt: ſȝ ⁊ eos q̄ ab iniuſticia reſipiſcūt: ad filios pmiſſionis pertinere declaret. THEO. Nō aūt dixit q fili⁹ erat abrae: ſȝ qm̄ nūc ē. nā pus qñ erat publicanorū pnceps nullā ſimilitudinē habēs ad abraā iuſtū: non erat abrae fili⁹. Sȝ q: murmurabāt quidā eo q moraret cū viro peccatore: ad compeſcendos illos ſubdit: Uenit eniȝ filius hominis querere ⁊ ſaluū facere quod perierat CHRY. q. d. Quid me criminamini ſi rectifico peccatores: ita eniȝ procul eſt a me odiū peccatorū: q eorū cā aduenerim. nam medicus veni: non iudex: ob hoc conuiuus ſio languentiū: patior qȝ fetorem: vt preſtē remedia. Queret aūt aliquis: quomodo paulus iubet: ſiquis frater fuerit procax aut auarus: cum huiuſmodi nec cibū eē ſumendum. Chriſtus aūt erat publicanorum conuiua: ſed nōdū pueni erāt iſti vt fierēt frēs: ſȝ ⁊ tūc vitare pcepit paulus frēs cū pſtāt i malo: hi vō erāt mutati. BEDA. Myſtice aūt zache⁹ q̄ interptat iuſtificat⁹: credētē ex gētib⁹ pplm̄ ſignificat: q̄ p occupationē tpaliū depſſus erat ⁊ minim⁹ ſȝ a deo ſcificat⁹: q̄ intrātē hierico ſaluatorē videre volūit: dū fidē quā mūdo attulit: pticipare q̄ſiuit. CIRYL. Turba aūt ē ipente cōfuſio multitudinis: q̄ vticē nequit videre ſapiētie. ḡ zache⁹ q̄diu i turba ē: nō vidit xp̄ȝ: ſȝ plebeiā traſgreſſus vicitiā: meruit quē deſiderabat aſpicere. BEDA. Uel turba. i. vitioꝝ cōſuetudo q̄ cecū clamātem icrepabat ē huc ſuſcipiētē tardat: ſȝ ſicut ap̄lr⁹ clamādo cecus turbā vicit: ita puſillus terrena relinquēdo ⁊ arborē crucis aſcendēdo: turbā obſtātē trāſcēdit. Sicomorus nāqȝ q̄ ē arbor foliis moro ſimilis: ſȝ altitudine preſtās: vñ ⁊ latinis celſa nūcupat. fic⁹ fatua dī: ⁊ eadem dñica crux credētes alit vt fic⁹: ab icredulis irridet vt fatua. Quam arborē puſillus ſtatura zache⁹ vt coexaltari poſſit aſcendit: cū q̄libet hūil ⁊ ppie cōſci⁹ īfirmitatis clamat: Mihi abſit gloriari: niſi i cruce dñi nr̄i ieſu chriſti. AM. Pulchre aūt addidit: q: illa pte erat trāſitur⁹ dñs: vl̄ vbi ſicomorus vl̄ vbi crediturus vt myſteriū fundaret: ⁊ grāȝ ſemiret. ſic. n. venerat: vt p iudeos veniret ad gētes. Uidit itaqȝ zacheū ſurſū: iā. n. ſublimitas fidei inter fructus bonorū opuȝ iter ſecūde altitudinē arboris eminebat. Zache⁹ aūt ſupra arborē ē: q: ē ſupra legē. BEDA. Perābulans aūt dñs venit ad locū vbi zacheus ſicomorū aſcēderat: q: miſſis p mūdū p̄dicatoribus in quib⁹ ipſe loquebat ⁊ ibat. Uenit ad ppl'ȝ nationū q̄ paſſiōis ei⁹ fide iā ſublimis erat: quē ſuſpiciens vidit: q: per gratiam elegit. Manebat autē aliquando dñs in domo principis phariſeorū: ſȝ cū opa digna deo facientē lingua venenata carpebāt vñ eorū peroſus facinora diſceſſit dicēs: Relinquet domus veſtra deſerta. Hodie aūt in domo puſilli zachei oportet illū manere. i. noue legis gratia coruſcante i humiliū nationū corde qeſcere. Qđ aūt deſcēdē de ſicomoro ⁊ ſic mānſionē i domo pare iubet: hoc ē qđ ait ap̄ls: Et ſi cognouimus ſm carnē xp̄m: ſȝ iā nūc nō nouim⁹. Et ſi. n. mortu⁹ ē ex īfirmitate: ſed viuit ex virtute dei. Manifeſtū ē aūt iudeos gētiū ſemp odiſſe ſalutē: ſȝ ſalus q̄ oliȝ iudeorū domos iplebat: hodie pplm̄ nationū illuxit: eo q ⁊ ipſe populus fili⁹ ſit abrae credēdo in deū. THEO. Sȝ ⁊ facile ē hoc ad moralē vtilitatē retorquere. Quiſquis. n. i malicia pluribus p̄eſt: puus ē ſtatura ſpirituali: ⁊ nō pōt videre ieſuȝ pre turba. Nā pplexus a paſſionibus ⁊ ſecularibus rebus: nō aſpicit ieſuȝ ābulātē. i. i nob opātē: nullum opus ei⁹ cognoſcēs. Aſcēdit aūt ſup ſicomoꝝ. i. voluptati dulcedinē: que ſignificat p ficuȝ: deprimēs eam: ⁊ ſic ſublimior fact⁹: videt ⁊ vī a xp̄o. GRE. xxvii. mor. Uel q: ſicomor⁹ ficus fatua dī: puſillus zache⁹ ſicomoꝝ ſubiit et dñȝ vidit: q: q̄ mūdi ſtulticiā hūilit eligunt: ipſi de his ſapientiā ſubtiliter cōtēplant. Quid. n. in hoc mūdo ſtulti⁹ q̄ amiſſa non querere: poſſeſſa rapientibus relaxare: nullam pro acceptis iniuriis iniuriā reddere. Per hanc autē ſapientem ſtulticiam: ⁊ ſi nondū ſolide vt ē: iā tamē per cōtemplationis lumen dei ſapientia videtur. THEO. Dic aūt ei dñs: Feſtinās deſcēde. hoc ē: Aſcēdiſti p pniaȝ ad altiorē locū: deſcende per humilitatē: ne te ſupplantet elatio: oportet. n. me in humilis domo manere. Geminis aūt bonis i nobis exñtibus: corporalibus. ſ. ⁊ ſpūalib⁹: cū

ca corporalia dereliquit iuſtiſ pauperibus:ſed ſpiritu
lia non deſerit bona:ſed ſiquid exegit ab aliquo reddit q̄
druplum:ſignificans per hoc ꝙ ſiquis per penitentiā per
git in contrario tramite priſce prauitatis:per multiplices
virtutes ſanat omnia priſtina delicta:ac ſic promeretur
ſalutē:vocaturꝗ filius abrae:eo ꝙ a propria cognatiōe
exierit.ſ.ab antiqua nequicia.

Hec illis audiētibus adijciēs dixit parabolā
eo ꝙ eēt ꝓpe hieruſalem: qꝛ exiſtimarēt ꝙ cōfeſtiʒ
regnū dei manifeſtaretur. Dixit ergo: Hō qdam
nobilis abijt i regionē lōgiquā accipe ſibi regnuʒ
⁊ reuerti. Uocatis aūt decē ſ̄uis ſuis:dedit eis de
cem mnas ⁊ ait ad illos: Negociamini dū venio.
Ciues autē eiꝰ oderant eum: ⁊ miſerunt legationē
poſt illum dicentes: Nolumus hunc regnare ſup
nos. Et factum ē vt rediret accepto regno: ⁊ iuſſit
vocari ſeruos quibus dedit pecuniaʒ vt ſciret quā
tū quiſꝗ negociatus eēt. Uenit autē primus dicēſ
Domine mna tua decē mnas acquiſiuit. Et ait illi
Euge bone ſerue:quia in modico fuiſti fidelis eriſ
poteſtatē habēſ ſupra decē ciuitates. Et alter venit
dicēs. Domine mna tua fecit qnꝗ mnas. Et huic
ait. Et tu eſto ſuper qnꝗ ciuitates. Et tertius venit
dicens: Domine ecce mna tua quā habui repoſi
tam in ſudario. Timui enim te quia homo auſte
rus es:tollis quod non poſuiſti:⁊ metis quod nō
ſeminaſti. Dixit ei. De ore tuo te iudico ſerue neꝗ̄
Sciebas enim ꝙ ego homo auſterus ſum:tolles
quod non poſui ⁊ meteſ quod non ſeminaui. Et
quare non dediſti pecuniam meam ad menſam ⁊
ego veniens cum vſuris vtiꝗ exegiſſem illud. Et
aſtantibus dixit. Auferte ab illo mnam ⁊ date illi
qui decem mnas habet. ⁊ dixerūt ei: Domine ha
bet decem mnas. Dico autem vobis quia omni
habenti dabitur ⁊ abundabit. ab eo autē qui nō
habet ⁊ quod habet auferetur ab eo. Uerūtamē
inimicos meos illoſ qui noluerunt me regnare ſu
per ſe adducite huc ⁊ interficite ante me.

EVSE. Eſtimabant quidā in primo ſaluatoris aduen
tu regnū eius venire:⁊ hoc putabāt mox tūc fieri cū aſcē
ſurus erat hieroſolymam:adeo obſtupefecerant eos mi
racula diuina q̄ fecerat. Et ideo inſtruit eos non prius ſe
recipere regnū a patre:ꝙ ab hominibꝰ iret ad patrē. Et iō
dicit: Hec illis audientibꝰ adijciens dixit parabolam:eo
ꝙ eēt ꝓpe hieruſalē:qꝛ eſtimarent ꝙ confeſtim regnuʒ dei
manifeſtaret. THEO. Sed dn̄s oſtēdit eis ꝙ vana que
dā eſtimarēt:nō enim eſt ſenſibile regnū dei. Oſtēdit etiā
ꝙ quaſi deꝰ nouit cogitationes eorū ꝓponens eis ſubſe
quentē parabolā. vn̄ ſequitur: Dixit ergo: Homo quidaʒ
nobilis abijt in regionē longinquā accipere ſibi regnum
⁊ reuerti. CIRYL. Deſcribit aūt ſenſus huiꝰ parabole
myſteria chriſti a primo vſꝗ ad vltimū. Homo enim fa
ctus eſt deus verbū exiſtens:⁊ quāuis ſeruus factus ſit
eſt tamen nobilis ſm̄ ineffabilem ortum a patre. BASI.
Necnon ſolum ſm̄ deitatē dominus nobilis ē:ſʒ etiā ſm̄
genus humanū ex ſemine dauid ſm̄ carnē exortꝰ. Abijt
aūt in regionem longinquam:nō tā locali diſtantia ſepa
ratā ꝙ rerū conditione. Ipſe enim deus prope eſt vnicui
ꝗ noſtrū:cū noſtra bona opera nos ei aſtringūt:⁊ diſtat
quotiens nos herendo perditioni elongamur ab eo. Ad
hanc igitur terrenā regionē acceſſit longinquaʒ a deo: vt
gentiū regnū acciperet ſm̄ illud: Poſtula a me ⁊ dabo tibi
gentes hereditatē tuā. AVG. de que. euā. Uel regio lon
ginqua eccleſia gentiū ē:vſꝗ ad fines terre. abijt eniʒ vt
plenitudo gentiū intraret:reuerteretur vt ois iſrael ſaluus
fiat. EVSE. Uel per hoc ꝙ profectꝰ ē ad regionē longin
quā:aſcenſuʒ propriū a terra in celos deſignat. Cum ve
ro ſubdit: Accipere ſibi regnū ⁊ redire:ſecundā ſui appa
ritionē glorioſam ⁊ regiam oſtēdit. Et primo quidē homi
nē ſe vocat ꝓpter natiuitatē in carne:deinde nobilē: nōdū
āt ſe regē appellat:qꝛ nōdū i ꝑma apparitione regia fulge
bat maieſtate. Sʒ ⁊ hn̄ dr̄ obtinere ſibi regnū:naʒ dāte ſi
bi pr̄e illud obtinuit ſm̄ illud danielꝭ: Ecce filiꝰ hoīs venie
bat i nubibꝰ ⁊ datū ē ei regnū. CIRYL. Aſcēdēs.n.ad
celos ſedet ad dexterā maieſtatis i excelſ:aſcēdēs aūt diſ
penſauit credētibꝰ i eū diuinoꝝ chariſmatū diuiaʒ ſicut ſ̄
uis cōmittūt dn̄ice facultates:vt aliqd lucrātes famulatꝰ
ſui ferāt ꝑconia. vnde ſequit: Uoca. aūt decē ſer.ſu.de.il.
de. mnas. Cōſueuit ſacra ſcriptura i ſignū ꝑfectionis vti
numero denario:quē ſiqs numerando excedere velit ab
vnitate iterū incohoabit:q̄ſi denario ꝑducto ad metā:⁊ iō
i diſpēſatione talētoꝝ cū q̄ metā attigit diuini officij:de
ceʒ ait mnas recepiſſe. AVG. de q̄. euā. Ul̄ p.x.mnas le
gē ſignificat pp decalogū:decē aūt ſ̄uos hos qbꝰ ſub illa
poſitis grā ꝑdicata ē. Sic.n.itelligēdū ē eis datas mnas
ad vſū cū itellexerūt legē remoto velamie ad euāgeliū ꝑti
nere. BEDA. Mna nāꝗ quā greci minā vocāt:centum
dragmis appēdit. Et ois ſcripture ſ̄mo qꝛ vite celeſtis ꝑ
fectionē ſuggerit:q̄ſi nūeri cētenarij pōdere fulgeſcit. EV
SE. Significat ḡ p eos q̄ mnas recipiūt ſuos diſcipulos
qbꝰ mnas exhibēs ſingulas parē cūctis diſpenſationē cō
mitteſ negociari iuſſit. Sequr: Et ait ad il. nego. dū venio
Nullū aūt aliud negociū erat niſi dogma regni ſui i̇ gentis
mortalibꝰ ꝑdicatū p ſuos diſcipulos. Idē aūt ē oium do
cumētū:eadēꝗ fides: vnuʒ baptiſma ⁊ ob hoc mna vna
ſingulis dat. CIRYL. Multa aūt ē hoꝝ diria ad illos q
iſiciati ſunt regnū dei. De qbꝰ ſubdit: Ciues aūt eiꝰ ode. il.
⁊ miſe. lega. pꝰ illū di. No. hūc reg. ſup noſ. hoc ē qd xp̄s
ipropauit iudeis dicēs: Nūc vo viderūt ⁊ oderunt me ⁊
prēʒ. rēnuerūt aūt regnū eiꝰ dicētes pilato: Nō hēmꝰ regē
niſi ceſarē. EVSE. p hoc.n.qd dicit: Ciues eiꝰ. iudeos
ſignificat ortos ex eadē ꝓgenie ſm̄ carnē: ⁊ qm̄ ritu legis
cū illis ꝑiter vtebat. AVG. de q̄. euā. Miſerūt aūt lega
tionē pꝰ eū:qꝛ ēt pꝰ reſurrectionē eiꝰ imiſerūt perſecutio
nes aplis: ⁊ predicationē euāgelij reſpuerunt. EVSE.
Poſtꝗ̄ aūt ſaluator hec docuit ꝑtinētia ad primū eiꝰ ad
uentū:cōſequēter glorioſuʒ ⁊ regiū eiꝰ reditū oñdit dicēs
Et fa. ē vt redi. acce. re. ⁊ iuſſit vocari ſ̄uos: qbꝰ dedit pe.
vt ſciret ꝗtū qſꝗ negociatꝰ eēt. CHRY. Duo regna dei
nouit ſacra ſcriptura: alterū qdē ex creatiōe:ſm̄ ꝙ eſt rex
oiuʒ creationis iure:alteꝝ aūt ex approbatiōe:ſʒ ꝙ iuſti
dn̄at: ꝓpria ſpōte eis ſubiectis:⁊ hoc regnū h̄ dr̄ accep ſ
ſe. AVG. de q̄. euā. Redit ēt accepto regno:qꝛ in manife
ſtiſſima claritate vētur ē qui eis hūilis apparuit cū dice
ret: Regnū meū nō ē de hoc mūdo. CIRYL. Redeunte
autem chriſto ſūpto regno merebūt ꝑconia: ⁊ delectabun
tur vbi miniſtri i ſupnis bonoꝛ:ſbꝰ qꝛ mltiplicauerūt talē
tū pluribꝰ acqſitis. vn̄ ſubdit: Uenit aūt pm̄ꝰ dicēs. Do
mine mna tua decē mnas acqſiuit. BEDA. Primꝰ ſ̄uuſ
ordo doctorū ē i circūciſiōe miſſorū: q̄ vnā mnā negocia
turꝰ accepit:qꝛ vnā fidē ꝑdicare iuſſus ē. Sʒ hec mna.x.
mnas acqſiuit:qꝛ pplm ſub lege ꝯſtitutū ſibimet docēdo
ſociauit. Seqt: Et ai. illi: Euge ſer. bo. qꝛ i mo. fui. fi. eris
ptā. hn̄s ſup.x.ciuitates. In modico ſ̄uus ē fidelis:qꝛ nō
adulterat verbū dei. Quicqd.n.in p̄nti percipimꝰ dono
rum: in cōparatione futuroꝝ paucum eſt. GRECVS.
Sed qꝛ mercedē propriorū bonorū accipit:decē dicitur
ciuitatibus preeſſe. de his promiſſis quidā infime conie
ctantes exiſtimāt ſe preturis ⁊ prefecturis donari in ter
rena hieruſalē reparata lapidibꝰ precioſis: ſi honeſte in

chriſto fuerāt cōuerſati: ambitū poteſtatis ⁊ prelationis
ab anima minime deponentes. AM. Sed ciuitates de
cem ſunt anime:quibꝰ iure ꝑponitur: qꝛ pecuniam dn̄i ⁊
eloquia caſta probata ſicut argentū mentibꝰ hominū fe
nerauerit:nā ſicut hieruſalem dicit edificata vt ciuitas:ita
ſunt anime pacifice. Et ſicut angeli preſunt:ita hi qui vitā
meruerūt angeloꝝ. Sequitur: Et al. ve. di. Dn̄e mna tua
fe. qnꝗ mnas. BEDA. Seruus ille cetꝰ eſt eoꝝ qui pre
putio euangelizare miſſi ſunt:cuiꝰ mna.i.euangelica fides
qnꝗ mnas fecit:qꝛ gentes corporis ſenſibꝰ antea manci
patas ad fidei euangelice gratiā cōuertit. Sequit ⁊ huic
ait: Et tu eſto ſupra quinꝗ ciuitates. hoc ē ex earuʒ quas
ībueras aiaꝝ fide ⁊ conuerſatiōe ſublimiſ fulgeas. AM.
Uel aliter fortaſſe: Iſte q̄ qnꝗ mnas acquiſiuit: moralia
hʒ:qꝛ qnꝗ ſunt corporis ſenſus. Ille qui decē duplicia.i.
myſtica legis: ⁊ moralia probitatis. Poſſumus ⁊ hic de
cem mnas decē verba intelligere.i.legis doctrinā:quinꝗ
mnas magiſteria diſcipline:ſed legiſperitū in oībus volo
eē perfectū. Bene aūt qꝛ de iudeis dicit: Duo ſoli multi
plicatā pecuniā deferunt:nō vtiꝗ eris ſed diſputationis
vſuris. CHRY. Alia ē.n.pecunia fenoriſ:alia doctrine
celeſtis vſura. In terrenis eniʒ opibꝰ non euenit vnū fieri
diuitē:niſi alter depauperet:ſed in ſpiritualibꝰ nō euenit
queꝗ̄ ditari niſi faciat ⁊ aliū locupletē. In corporeis eni
participatio minuit:ſed in ſpiritalibꝰ auget. AVG. de
que. euan. Uel aliter ꝙ vnus eoꝝ qui bene vſi ſūt.x.acq
ſiuit: ⁊ alter.v.ſignificat eos eē acqſitos in gregē dn̄i a q
bus iā lex p gratiā itellecta ē:ſiue pp.x.legis precepta.ſi
ue qꝛ ille per quē lex lata ē:qnꝗ libros ꝯſcripſit: ad hoc
pertinēt.x.⁊.v.ciuitates quibꝰ eos ꝑponit:multiplicatio
nē.ſ.intelligētie in ipſa veritate que de vnoquoꝗ ꝑcepto
vel de vno quolibet libro pullulat:⁊ ad vnū reducta qua
ſi ciuitatē facit viuētiū rationū eternarū. Eſt.n.ciuitas nō
quorūlibet aiantiū:ſed rōnaliū multitudo:legis vnius ſo
cietate deuincta. ꝙ ergo ſ̄ui reddētes rōeʒ ex eo qd acce
perāt:laudāt q̄ lucrati ſūt:ſignificat eos bonā reddere ra
tionē q̄ bene vſi ſūt, qd acceperūt ad augendas diuitias
dn̄i p eos q̄ credūt in eū. Qd q̄ facere noluerit in illo ſigna
ti ſunt q̄ mnā ſuā in ſudario ſeruauit. De quo ſequitur: Et
tertiꝰ venit dicēs: Dn̄e ecce mna tua quā ha. repo. in ſuda
rio. Sunt eni hoīes hac ſibi ꝑuerſitate blādiētes vt dicāt
Sufficit vt de ſe vnuſquiſꝗ rōnē reddat qd opus ē alijs
predicare ⁊ miniſtrare:vt ēt rōnē de ipſis quiſꝗ reddere
cogat.cū apud dn̄ʒ etiā illi ſint inexcuſabiles: quibꝰ lex
data nō ē:neꝗ ⁊ q̄ audito euangelio nō obedierūt: q̄ ap
creaturā poterāt cognoſcere creatorē. vnde ſequitur. Ti
mui eni te:qꝛ ho. au es tol. qd nō po. ⁊ me. qd nō ſemina
ſti. Hoc eſt eni q̄ſi metere vbi nō ſeminauit.i.eos in pieta
te reos tenere:qbus verbū legis aut euangelij miniſtratū
nō ē. Hoc aūt veluti iudicij periculū deuitantes pigro la
bore a verbi miniſtratione cōquieſcūt:⁊ hoc ē quaſi in ſu
dario ligare qd acceperunt. THEO. Sudario eni mor
tuoꝝ facies velat. merito ergo hic piger dicit mnā in ſu
dario inuoluiſſe:qꝛ eā mortificēs ⁊ ocioſam dimittēs:nō
tractauit nec auxit. BEDA. Uel pecuniā in ſudario liga
re: ē ꝑcepta dona ſub ocio lenti corporis abſcōdere. Qd
aūt putauerat ſe p excuſationē dixiſſe:in culpā propriam
vertit. vn̄ ſeqt: Dicit ei: De ore tuo te iu. ſer. nequam. Ser
uus neꝗ̄ vocat q̄ſi piger ad exercēdū negociū: ⁊ ſuperbꝰ
ad accuſandū dn̄i iudiciū. Sciebas ꝙ ego auſterꝰ hō ſuʒ
tollēs quod nō poſui: ⁊ metēs qd nō ſeminaui: ⁊ q̄re nō
dediſti pecuniā meā ad mēſaʒ: q.d. Si durū me eē noue
ras ⁊ aliena ſectari: q̄re nō tibi hec cogitatio icuſſit timo
reʒ: vt ſcires me mea diligentiꝰ q̄ſiturū. Pecunia autē vel
argentū ꝑdicatio euāgelij ē ⁊ ſermo diuinꝰ: qꝛ eloqa dn̄i
caſta: argētū igne examinatū: q̄ ſermo dn̄i dari debuit ad
mēſaʒ: hoc ē ꝓmptis paratiſꝗ cordibꝰ intimari. AVG.
de q̄. euā. Uel mēſa ad quā dāda erat pecunia, ꝓfeſſioneʒ
ipſaʒ religionis accipimus: q̄ tanꝗ̄ publice ꝓponitur ad
vſuʒ neceſſariū ſaluti. CHRY. In ſenſibilibꝰ aūt diui
tijs debitores ſolius obſeruationis obnoxij ſunt: quantū
eni recipiūt tantū eos reddere neceſſe eſt: ⁊ nihil plus ab
eis q̄rit. In diuinis aūt eloqis nō ſolū ad cuſtodiā obli
gamur: ſʒ ēt multiplicare monemur. vn̄ ſeqtur: Et ego ve
ni. cū vſu. vtiꝗ exegiſſem illā. BEDA. Qui eniʒ verbi
pecuniā a doctore ꝑcipit credendo: neceſſe ē eā cū vſuris
ſoluat operando vel vt ex eo qd audiuit etiā alia ſtudeat in
telligere: q̄ necdū ex predicatoris ore didicit. CIRYL.
Doctorū eni ē inſerere auditoribꝰ ſalutarem ⁊ ꝓficuū ſer
monē: opus aūt diuine virtutis ē attrahere obediētes ad
audiētiā: ⁊ fertilē eorū reddere intellectū. Non eſt aūt hic
ſeruus laudatꝰ: neꝗ honorē promeruit: ſed potius tanꝗ̄
iners ē cōdēnatꝰ. vn̄ ſequit: Et aſtanti. dixit: Aufer. ab eo
mnā: ⁊ da il. qui.x.mnas hʒ. AVG. de q̄. euā. Per qd ſi
gnificat ⁊ illū poſſe amittere munꝰ dei q̄ hn̄s non hʒ.i.eo
nō vtit: ⁊ eo augeri q̄ hn̄s hʒ.i.bene vtit. BEDA. My
ſtice aūt hoc vt reor indicat intrāte plenitudine gētiū oēʒ
iſrl ſaluū futurū ⁊ tūc abūdantiā gratie ſpiritalis quam
mō nos tepide exercemꝰ: illiꝰ ppli doctoribus eē cōferen
dā. CHRY. Ideo aūt dicit aſtātibꝰ. Auferte ei mnā: qꝛ
nō ē prudēti animi punire: ſed alio quodā.ſ.miniſtro eget
ad puniēdū officio iudicis: nā ⁊ deꝰ nō ipſemet penas ir
rogat ſʒ mediātibꝰ angelis. AM. De alijs ſ̄uis ſilet: qui
q̄ſi ꝓdigi debitores q̄ acceperant ꝑdiderūt. In duobus
ſeruis illis q̄ lucrati ſunt: pauci ſignati ſunt: q̄ p duas vi
ces ad cultores vinee ſūt deſtinati: in reliquis oēs iudei.
Sequit: Et dixe. il. Dn̄e hʒ.x.mnas. Et ne hoc iniuſtū vi
deret ſubdit: Di. aūt vo. qꝛ om. ha. dabitur. THEO.
Quia cū decē auxerit decuplādo: palā ē ꝙ ⁊ plura decu
plās pluris lucri fiet occaſio dn̄o. A deſide vo ⁊ ocioſo
q̄ nō ſatagit augere qd acceperat: ipiuʒ quoꝗ qd poſſidet
auferet. vn̄ ſequr: Ab eo aūt q̄ nō hʒ ⁊ qd hʒ auſe. ab eo.
Ne vacet ſenſus dn̄icꝰ: cū poſſet dari alijs ⁊ mltiplicari.
Hec aūt nō ſolū ad ſ̄monē ⁊ doctrinā referēda ſunt: ſʒ ēt
ad morales v̄tutes: qm̄ ⁊ in his dat nobis deꝰ ſua chariſ
mata: hūc dotās ieiunio: illū orōne: aliū māſuetudine vel
hūilitate: qbꝰ ſi inuigilauerimꝰ mltiplicamꝰ ea: ſi vo tepea
mus extiguimꝰ. Deide de aduerſarijs ſubdit: Uerūtñ ini.
me. il. q̄ no. me regna. ſu. ſe: adhuc ⁊ iterfi. añ me. AVG.
de q̄. euā. Per qd deſignat ipietatē iudeoꝝ: qꝛ ad eum no
luerūt cōuerti. THEO. Quos tradidit morti mittens
eos in ignem exteriorē: ſed ⁊ i hoc mūdo mactati ſunt fle
biliter ab exercitu romanoꝝ. CHRY. Hec ꝯ marcioni
ſtas cōpetūt. nā ⁊ xp̄s dicit: Adducite hoſtes meos ⁊ oc
cidite corā me: cū tñ illi bonū dicant chriſtū: deū vo vete
ris teſtamēti malū. Patet aūt ꝙ pat̄ ⁊ filiꝰ eadē facit: nam
pater ad vineā deſtinat exercitū: filiꝰ aūt hoſtes coram ſe
trucidari facit. Hec aūt que in luca ſcribit parabola: alia
ē ab ea que in mattheo narrat de talentis. nā h̄ quideʒ ex
vno capitali accepto: varij fuere prouentꝰ: qꝛ ex vna mna
accepta hic qnꝗ talēta: ille obtulit decē. Sed apud mat
theū cōtrariū: nā qui duo accepit duo ſuperaddidit: ⁊ q̄
qnꝗ tātūdem: vnde ⁊ premijs donantur iparibus.

Et his dictis precedebat aſcendens hieroſo
lymā. Et factum ē cū appropiquaſſet ad betpha
ge ⁊ bethaniā ad mōteʒ qui vocatur oliueti: miſit
duos diſcipulos ſuos dicēs: Ite in caſtellū quod
cōtra vos ē. In quod itroeūtes: inuenietis pulluʒ
aſine alligatū cui nemo vnꝗ hoīum ſedit: ſoluite
illū: ⁊ adducite. Et ſiquis vos interrogauerit qua
re ſoluitis: ſic dicetis ei: Quia dominus operam
eius deſiderat. Abierūt aūt qui miſſi erant: ⁊ inue
nerunt ſicut dixit illis ſtantem pullum. Soluenti
bus autem illis pullum dixerunt domini eius ad
illos: Quid ſoluitis pullum? At illi dixerunt:

Quia dominus eum neceſſarium habet. Et duxerunt illum ad ieſum. Et iacientes veſtimenta ſua ſupra pullū: impoſuerunt ieſum. Exeunte autem illo ſubſternebant veſtimenta ſua in via.

TYTUS. Quia dñs dixerat: Appropinquauit regnū dei: videntes illū in hieruſalē aſcendentē: putabant ideo aſcendere vt regnū dei inchoaret. Conſummata ergo parabola in qua errorē predictū correxit. Et oſtenſo ꝙ nondū inſidiantē ſibi mortē denūciarat: procedebat ad paſſionem aſcendens hieroſolymā. vñ dicit: Et his dictis pce. aſcē. hie. BEDA. Oſtendēs etiā de eiuſdē ciuitatis euentu parabolā fuiſſe premiſſā: q̄ ⁊ ipſū erat occiſura ⁊ hoſtili clade peritura. Sequit: Et fa. eſt cū app. ad bet. ⁊ betha. ad mon. q̄ vo. oli. mi. du. diſci. ſuos. Bethphage erat locꝰ ſacerdotū in monte oliueti: Bethania quoq; ciuitas ſiue villula ex latere mōtis eiuſdē q̄ſi ſtadijs. xv. a hieruſalē. CHRY. Et quidē in exordijs indifferenter ſe dñs ingerebat iudeis: ſed vbi ſufficiēter edidit ſue poteſtatis experimentū: auctoritate multa ſingula queq; pertractat. Multa igit fuerūt miracula: predixit qm̄ inuenietis pullū indomitū. ⁊ hoc eſt quod ſubditur dicens. Ite in ca. qd̄ cōtra vos ē: in quod intro. inue. pul. aſi. alli. cui ne. vnq̄ ho. ſedit. Predicit etiā ꝙ nemo phibebit: ſed cū audierint ſilebunt. vñ ſequit: Soluite illū ⁊ adducite. Si quis vos interrogauerit: Quare ſoluitis: ſic dicetis ei: Quia dominus operā eius deſiderat. TYTUS. In hoc autē diuinam fore vocationē patuit: nō enim poteſt aliqs reſiſtere deo que ſua ſunt euocanti. Diſcipuli autem iuſſi ducere pullū non refutauerunt hoc officiū vt paruum: ſed abierunt vt adducerent eū. vnde ſequitur: Abi. aūt qui iuſſi erant: ⁊ inuene. ſicut dixit pullū ſtantē. BASI. Sic quoq; docet nos ⁊ infima opera plurimo cū affectu ⁊ ſtudio aggredi: ſcientes ꝙ quicquid intuitu dei fit: non ē paruum: ſed dignū in regno celorum. TYTUS. Obmuteſcunt autem ob excellentiā fortis virtutis nequeuntes reſiſtere ſaluatoris eloquijs qui ligauerūt aſinū. Sequitur enim: Soluentibꝰ aūt illis dixerunt dñi eiꝰ ad illos: Quid ſoluitis pullū? At illi dixerunt: qꝛ dñs eū neceſſariū habet. Maieſtatiuum eniꝫ nomē ē dñs: Rex enim erat venturus in conſpectu multitudinis. AUG. de cō. euā. Nec moueat ꝙ mattheꝰ aſinā ⁊ pullū dicit: ceteri aūt de aſina tacēt. vbi enim vtrūq; factū pōt intelligi: nulla repugnantia ē: nec ſi alius alia cōmemoraret: quāto minꝰ vbi alius vnū: ⁊ aliꝰ vtrūq;. GLO. Nec ſolum diſcipuli obſecuti ſūt chriſto in pullo alieno: ſed etiam in proprijs veſtimētis: que partim aſino īpoſuerūt: partim ſternebant in via. vnde ſequitur: Et duxerunt illū ad ieſū: ⁊ iacientes veſtimenta ſua ſupra pullū īpoſuerunt ieſum. Exeūte aūt illo ſubſternebant veſtimēta ſua in via. BEDA. Iuxta alios euangeliſtas: non diſcipuli tm̄: ſꝫ ēt plurimi de turba veſtimenta ſternebant in via. AM. Myſtice aūt dñs venit ad mōtē oliueti: vt nouellas oleas in ſublimi virtute plantaret: ⁊ fortaſſe ipſe mons chriſtꝰ ē: quis. n. alius tales fructus ferret olearum ſpūſcō fecūdarū. ORI. Pulchre aūt ciuitates poſite ī mōte oliueti referunt: hoc ē in ipſo domino: qui vnctionē ſpiritualiū chariſmatū ⁊ ſcientie pietatiſq; luce refouet. BEDA. Bethania aūt interpretatur domus obedientie: Bethphage vero domꝰ maxillarū: ſacerdotalis q̄dē locꝰ. maxille. n. ſacerdotibꝰ dabātur: ſicut in lege precipit. Illuc vero vbi obedientia ibi locꝰ ſacerdotibus mācipat: mittit ſaluator diſcipulos ſuos vt ſoluāt aſine pullū. AM. In caſtello. n. erāt: ⁊ erat ligatꝰ pullus cū aſina: nec poterat ſolui niſi iuſſu dñi. Soluit eū manꝰ apoſtolica: talis actꝰ: talis vita: talis gratia. Eſto talis vt ligatos poſſis ſoluere: in aſina quidē mattheꝰ euā quaſi matrē figurauit erroris: hic aūt in pullo generalitatē populi gentilis expreſſit. Et bene: In quo nemo ſedit: qꝛ nullus anteq̄ chriſtꝰ nationū populos vocauit ad eccleſiam. Alligatꝰ aūt perfidie vinculis tenebat: ſub quo adductꝰ dño erroris famulatu: ſed dominatū vēdicare ſibi nō poterat quē dñm fecerat non natura: ſꝫ culpa. Et iō cū dñs dicit: vnꝰ agnoſcit. Miſera ſeruitꝰ cui vagū ius ē. plures enim habet dominos: q̄ vnū nō habet. Alieni alligant vt poſſideant: iſte ſoluit vt teneat: vehemētiora eniꝫ dona nouit eſſe q̄ vincula. ORI. Multi ergo erāt dñi huiꝰ pulli anteq̄ ſaluator eū haberet neceſſariū. poſtq̄ vero ille cepit eſſe dñs plures eē dñi ceſſauerunt: nemo eniꝫ pōt deo ſeruire ⁊ māmone. Quādo malicie ſeruimꝰ: multis ſumꝰ paſſionibꝰ vitijſq; ſubiecti. Neceſſariū aūt hꝫ dñs pullū: quia cupit nos ſolui vinculis peccatoꝝ. ORI. ſup ioānē. Ego aūt opinor nō fruſtra caſtellū eē hūc locū: vbi ſtabat aſina ligata ⁊ pullus: q̄ſi caſtellū. n. reſpectu totiꝰ orbis eccleſiis tota terra deſpicit abſq; adiectione alteriꝰ nois nuncupatū. AM. Nec illud ē ocioſū: ꝙ duo diſcipuli dirigūtur: Petrus ad cornelium: Paulus ad reliquos. ⁊ iō nō perſonas deſtinauit: ſꝫ numeꝝ diffiniuit. tñ ſi qs ē q̄ pſonas exigat pōt eſtimare de philippo quē ſpūſſcūs miſit ī gazā qn̄ cādacis regine baptizauit eunuchū. THEO. Uel duo miſſi hoc innuūt: ꝙ ad introductionē gentilis populi ⁊ ſubiectionē eius ad chriſtū: duos faciūt gradus prophete ⁊ apoſtoli. Ducūt aūt eū a quodā caſtello vt innotescat nobis ꝙ hic populus ruſticanus erat ⁊ indoctus. AM. Illi ergo directi cū ſoluerent pullū: nō ſuis verbis ſunt vſi: ſed dixerunt ſicut dixerat illis ieſus: vt agnoſcas ꝙ nō ſuo ſermone ſed verbo dei: nec proprio ſed chriſti noīe fidē populis infudere gentilibꝰ: atq; aduerſarie poteſtates q̄ ſibi nationū obſeq̄a vendicabāt: mandato ceſſere diuino. ORI. Deinde mittunt diſcipuli veſtes ſuas ſuper aſinū: ⁊ ſedere faciūt ſaluatorē dū aſſumūt ſermonē dei: ⁊ imponūt eū ſuper animas audientiū. Ueſtibꝰ exuūt ⁊ ſubſternūt eas in via: qꝛ veſtimēta apoſtolorum: opera eorum bona ſunt: ⁊ reuera ſolutus a diſcipulis aſinus: ⁊ portās ieſum incedit ſuper veſtimenta apoſtoloꝝ quando doctrinā eoꝝ imitant ⁊ vitā. Quis noſtrū ita beatus ē vt ſedeat ſuper illū ieſus. AM. Nō enim mundi dominū geſtari ſuper dorſum aſine delectauit: ſed vt latēte myſterio in ſecretis animarum interiore conſenſu: myſticus rector inſideret regēs mētis veſtigia: laſciuiā carnis īfrenans: ſermo eiꝰ habena eſt: ſtimulus eſt.

Et cū appropinquaret iā ad deſcenſū mōtis oliueti: ceperūt oēs turbe deſcēdētiū diſcipuloꝝ gaudētes laudare deū voce magna ſup oībꝰ quas viderāt virtutibus dicētes: Benedictus qui venit rex in noīe dñi: pax in celo: ⁊ gloria in excelſis. Et quidā phariſeoꝝ de turbis dixerūt ad illos. Magiſter increpa diſcipulos tuos. Quibꝰ ipſe ait: Dico vobis: qꝛ ſi hi tacuerit: lapides clamabūt.

ORI. Quādiu in monte fuit dominus cum ſolis apoſtolis morabatur: quando autem vicinus cepit eſſe deſcēſui: tunc occurrit ei turba populorum. vnde dicitur. Et cū iam appropinqua. ad deſcen. mon. oli. cepe. om. tur. deſcendē. diſci. gau. lau. de. voce magna. THEO. Diſcipulos vocat non ſolum. xij. aut. lxx. ſed omnes qui chriſtum ſequebantur ſeu cauſa miraculorum ſeu ad aliquam delectationem doctrine: quibus ingeri pueri potuerūt: vt narrant alij euāgeliſte. vnde ſequitur: Super oi. q̄s vide. virtutibus. BEDA. Multas q̄dem virtutes domini viderant: ſed maxime lazari reſurrectionē ſtupebant. naꝫ vt ioannes ait: propterea obuiam venit ei turba: quia audierunt eum feciſſe hoc ſignum. Notandum enim eſt non tunc primū ſaluatorem hieruſalē adiſſe: ſꝫ multotiēs antea ſicut ioannes cōmemorat. AM. Turba igitur agnoſcēs deum regem appellat: propheciam repetit: expectatū quoq; ſm̄ carnem dauid filium veniſſe declarat. vnde ſequitur: Dicentes: Benedictus qui venit rex ī nomine dñi.

BEDA. i. in nomine dei patris: q̄uis poſſit intelligi: ⁊ in nomine ſuo: quia ⁊ ipſe dominus eſt: ſed melius v̄ba eiꝰ noſtrū dirigunt intellectū. quibus ait: Ego veni in nomine patris mei: humilitatis eniꝫ magiſter ē chriſtus. Non aūt rex chriſtus dicitur ad exigendū tributum: vel ferro exercitum armandū: hoſteſq; viſibiliter debellandos: ſed ꝙ mentes regat: ⁊ in regnū celorū credētes perducat. ꝙ. n. rex eſſe voluit iſrl: miſerationis indiciū ē: non poteſtatis augmentū. verū qꝛ chriſtus in carne totius mūdi propiciatio illuxit: pulchre ſibi inuicē in laude eius celeſtia ſimul ⁊ terrena concinūt. Eo. n. naſcente celeſtiū agmina cātāt: eodem aūt celis ſe redditūro mortales vicem laudis rependūt. vñ ſequitur: Pax in celo. THEO. Hoc eſt bellum antiquū quo deo aduerſabamur euanuit. Et gloria ī excelſis: laudātibus. ſ. angelis deū ī tali recōciliatiōe. nā hoc ipſū ꝙ deus viſibiliter ambulat in territorio inimicorum ſuorū ſignificat ipſū nobiſcū habere concordiā. Sed phariſei hoc audientes murmurabant: eo ꝙ turba eum regē vocabat ⁊ laudabat vt deū: referentes nomē regis ad ſeditionē: nomē vero domini ad blaſphemiam: vñ ſequit: Et quidā phariſeorū de turbis dixerunt ad illum: Magiſter increpa diſcipulos tuos. BEDA. Mira iudeoꝝ dementia: quē magiſtrū appellandū nō dubitant qꝛ vera docētē nouerant: huius diſcipulos quaſi melius edocti redarguendos eſtimant. CIRYL. Sed dominꝰ nō cōpeſcuit laudātes eū vt deū: ſed magis reprehenſores cōpeſcēs: atteſtat ſibi ſuper gloria deitatis. vñ ſequitur: Quibꝰ ipſe ait: Dico vobis: quia ſi hi tacuerint lapides clamabunt. THEO. q. d. Non ſine cauſa vt homines me taliter laudāt: ſed cōmoniti virtutibus quas viderunt. BEDA. Crucifixo etiā domino notis eius tacentibus pre timore: lapides ⁊ ſaxa canebāt: dū poſtq̄ emiſit ſpiritū terra mota ē: ⁊ petre ſciſſe ſunt: ⁊ monumenta aperta ſunt. AM. Neq; etiā mirum ē ſi laudes domini cōtra naturā ſuā ſaxa reſpondeant: quē ſcopulis duriores predicant peremptores. ſ. turba poſt exiguū crucifixura deū negās affectibꝰ: quē vocibus cōfitetur. Aut fortaſſe quia obmuteſcentibus iudeis poſt dñi paſſionē viui erant ſm̄ petrū lapides clamaturi. ORI. Quando etiā nos tacemus. i. refrigeſcit charitas multorū: lapides clamant: pōt eniꝫ deus ſuſcitare de lapidibꝰ filios abrae. Pulchre aūt turbas laudantes deū ad deſcenſionē montis occurriſſe legimꝰ: vt operatorem myſterij ſpiritalis ſignificarent ſibi veniſſe de celo. BEDA. Deſcendente etiam domino de mōte oliuarū turbe deſcendūt: qꝛ humiliato miſericordie auctore neceſſe ē eos qui miſericordia indigent eius veſtigia imitari.

Et vt appropinquauit: vidēs ciuitatē: fleuit ſuper illā dicēs: Quia ſi cognouiſſes ⁊ tu. Et quidē in hac die tua que ad pacē tibi: nūc aūt abſcondita ſunt ab oculis tuis. Quia venient dies in te: ⁊ circundabūt te inimici tui vallo: ⁊ circūdabunt te: ⁊ coanguſtabūt te vndiq; ⁊ ad terram proſternent te. ⁊ filios tuos qui in te ſunt ⁊ nō relinquēt ī te lapidē ſuper lapidem eo ꝙ non cognoueris tempꝰ viſitationis tue.

ORI. Omnes beatitudines quas locutus ē ieſus in euāgelio ſuo firmat exēplo: ſicut ꝙ dixerat: Beati mites. probat dicens: Diſcite a me: qꝛ mitis ſū. Et qꝛ dixerat: Beati flentes. ipſe quoq; fleuit ciuitatē. vnde dicitur: Et cū appropinquauit: vidēs ciuitatē fleuit ſuper illā. CIRYL. Miſerebatur enim eoꝝ chriſtꝰ qui oēs hoīes vult ſaluari: qd̄ nobis nō patuiſſet: niſi per aliqd̄ humanū fieret euidēs. Effuſe. n. lachryme ſunt ſigna triſtitie. GRE. in ho. Fleuit igit pius redēptor ruinā perfide ciuitatis quā ipſa ciuitas ſibi non cognoſcebat eē venturā. vnde ſubditur: Dicens. Quia ſi cognouiſſes ⁊ tu. ſubaudi fleres: q̄ modo quia neſcis quod iminet exultas. vnde ſubdit. Et quidem in hac die tua: que ad pacem tibi. Cum eniꝫ carnis ſe voluptatibus daret in die ſua que ad pacē ei eſſe poterāt habebat. Cur vero bona pñtia ad pacem habuerit: manifeſtatur cū ſubdit: Nunc aūt abſcōdita ſūt ab oculis tuis. Si. n. a cordis eius oculis mala que iminerent: abſcondita non eēnt: leta in pñtibꝰ pſperis nō fuiſſet. vnde mox eius pena que imminebat adiuncta eſt: cum ſequitur Quia venient dies in te. CIRYL. Uel aliter: Quia ſi cognouiſſes ⁊ tu. Non eniꝫ erāt digni percipere diuinitꝰ inſpiratas ſcripturas que narrant chriſti myſteriū: quotiēs eniꝫ legitur moyſes velamē obnubilat cor eorū. Et quia non ſunt intuiti veritatē, indignos ſe fecerunt ſalute que manat a chriſto. vnde ſequitur. Et quidem in hac die tua que ad pacē tibi. EUSE. Ubi notat ſuū aduētū ad pacē totius mundi factū fuiſſe. venit eniꝫ ad hoc, vt pacē predicaret propinquis ⁊ longinquis: ſed quia annunciatam ſibi pacē recipere noluerūt: hoc eos latebat. vnde ſubdit Nunc aūt abſcondita ſunt ab oculis tuis. Et ideo obſidionē que in breui erat ei ſuperuentura expreſſiſſime prenūciat ſubdēs: Quia veni. di. in te: ⁊ circūda. te ini. tui vallo. GRE. Ubi romani principes denunciantur. Illa. n. hieroſolymorum ſubuerſio deſcribitur: que a veſpaſiano ⁊ tyto romanis principibꝰ facta ē. vnde ſubditur: Et circūdabunt te: ⁊ coangu. te vndi. ⁊ ad terrā pſternent te: ⁊ filios tuos q̄ in te ſunt. EUSE. Quō aūt hec cōpleta ſint ex his que tradita ſunt a ioſepho colligere poſſumꝰ: qui cū eēt iudeus: ſingula quoq; geſta narrauit conſone his que ſunt a chriſto predicta. GRE. Hoc quoq; quod additur: Et non relinquent in te lapidem ſup lapidē. Et ipſa iā eiuſdē ciuitatis tranſmigratio teſtatur: quia dū nūc in eo loco conſtructa eſt: vbi extra portā dominus fuerat crucifixus: prior illa vt dicit hieruſalē funditus ē euerſa. Cui ex qua culpa euerſionis pena fuerit illata ſubiūgitur: Eo ꝙ nō cogno. tem. viſitati. tue. THEO. i. mei aduentus. veni eniꝫ viſitarus ⁊ ſaluaturꝰ te. Quod ſi cognoſceres: ⁊ in me crederes: eſſes pacata romanis: ⁊ ex oībꝰ exēpta periculis: ſicut omnes qui crediderunt in chriſtū euaſerunt. ORI. Non nego igitur ⁊ illam hieruſalē propter habitatorum ſcelera fuiſſe deſtructam: ſed quero ne forte ad hanc hieruſalem fletus iſte pertineat. Si. n. poſt myſteria veritatis aliquis peccauerit planget. Nemo enī gentilis fletur: ſed ille qui fuit de hieruſalem: ⁊ eſſe ceſſauit. GRE. Redemptor enim noſter per electos ſuos plāgere non ceſſat: cum quoſdam ex bona vita ad mores reprobos pueniſſe cōſiderat: q̄ ſi dānationē ſuā q̄ eis iminet agnouiſſent: ſemetipſos cū lachrymis electorū plāgerēt. Suā aūt diē hic habet aīa peruerſa: q̄ trāſitorio gaudet ī tēpore: Cui ea q̄ aſſunt: ad pacē ſūt: dū ex rebꝰ tēporalibus letat. hec puidere futura refugit: q̄ pſentē letitiā perturbent. vñ dī. Nūc aūt abſcōdita ſūt ab oculis tuis. ORI. Flet aūt ⁊ nr̄a hieruſalē ꝙ poſt peccata circūdāt eā inimici. i. ſpūs neq̄: ⁊ imitāt in circuitū eiꝰ vallū: ⁊ obſidēt eā. ⁊ lapidē ſup lapidē nō relinquāt: maxime ſi poſt multam continētiā: ſi poſt aliquot annos caſtitatis victꝰ qs fuerit ⁊ blādimētis carnis illectꝰ: patiā pudicitiāq; amiſerit: ſi fuerit fornicatꝰ: lapidē ſup lapidē nō reliquēt in eo: ſcdm̄ illud: Non recordabor primarum iuſticiaꝝ eiꝰ. GRE. Uel aliter. Maligni ſpiritus animā a corpore exeūtē obſidēt: quā in carnis amore poſitā deceptorijs delectationibus fouēt. q̄ vallo circūdāt: qꝛ ante mētis eiꝰ oculos reductis iniq̄tatibꝰ quas perpetrauit: hanc ſocietate ſue dānationis coartāt: vt in ipſa extremitate vite deprehēſa: a q̄bus hoſtibꝰ circūcluſa ſit videat: ⁊ tamē euadēdi aditū inuenire nō poſſit: qꝛ opari iā nō licet bona: q̄ cū licuit agere cōtēpſit. vndiq; etiā aīa coāguſtāt: qñ ei nō ſolū opis: verū etiā locutionis atq; cogitatiōis iniq̄tates replicāt: vt que priꝰ ſe per multa dilatauit in ſcelere: in extremum de oībꝰ anguſtet in retributiōe. Tūc aūt aīa p cōditionē

reatus ſui ad terram conſternitur:cū caro quā vitā ſuam credidit:redire ad puluerem vrgetur. Tunc in morte filij illius cadūt:cū cogitatiōes illicite que mō ex illa prodeūt in extrema vite viſione diſſipantur:que etiā cogitatiōes per lapides ſignificari valent. Peruerſa enim mens cū peruerſe cogitationi peruerſionem adijcit:quaſi lapidē ſupra lapidem ponit. ſed cū ad viſionem ſuā anima ducitur:oīs cogitationū conſtructio diſſipatur. Prauam autē animā deus aſſidue vſitat precepto: aliquando flagello aliquando autē miraculo:vt vera que neſciebat audiat:⁊ ea cō:tēnens a dolore cōpuncta redeat: aut beneficijs deuicta malū quod fecit erubeſcat. Sed q: viſitationis ſue tēpus nō cognoſcit in extremo vite tradit ſuis inimicis.

Et ingreſſus i tēplū cepit eijcere vendentes i illo ⁊ emētes:dicēs illis: Scriptū ē:q: domꝰ mea domus oratiōis ē. Uos aūt feciſtis eam ſpeluncā latronū. Et erat docens quotidie in tēplo. Principes aūt ſacerdotum ⁊ ſcribe ⁊ principes plebis querebant illum perdere:⁊ nō iueniebant quid facerent illi. Omnis enim populus ſuſpenſus erat audiens illum.

GRE. in ho. Qui narrauerat mala ventura ꝓtinus templū ingreſſus ē:vt de illo vēdētes ⁊ ementes eijceret:oſtendens ꝙ ruina populi maxime ex culpa ſacerdotū fuit. vñ dicitur: Et ingreſ. in tem. cepit eijcere ven. in illo ⁊ ementes. AM. Deus enim templū ſuū nō mercatoris vult eſſe diuerſoriū:ſed domiciliū ſanctitatis nec vendibili religionis officio:ſed obſeqnio gratuito vſum miniſterij ſacerdotalis informat. CIRYL. Erat aūt in tēplo multitudo mercatorū qui vendebant animalia ritu legis mactanda in hoſtijs:ſed iā aderat tēpus deſinendi vmbram, refulgendi vero chriſti veritatē. ob hoc chriſtus qui cum patre ſimul colebatur in templo:iuſſit ritus corrigi legis; fieri vero tēplum orationis domū. vñ ſubditur: Dicens, illis: Scriptū ē:q: domus mea domus orationis ē: vos autē feciſtis eam ſpeluncam latronum. GRE. Qui enī ad accipienda munera in tēplo reſidebant: q: quibuſdam non dantibus leſiones exqnirerent:dubium non erat. THEO. Hoc etiam dominus fecit in principio predicationis ſue:vt narrat ioānes:⁊ nunc iterū illud fecit: q: ad maius crimē iudeorū redundat:qui nō fuerunt ex priori admonitione caſtigati. AVG. de que. euan. Myſtice autē tēplum ipſum hominem chriſtum intelligas:vel etiā adiuncto corpore eius ꝙ ē eccleſia. ſcdm autē id quod ē caput eccleſie dictum ē: Soluite templū hoc:⁊ triduo ſuſcitabo illud. ſcdm id vero ꝙ eſt adiuncta eccleſia intelligitur templū de quo videtur dixiſſe: Auferte iſta hinc. ſignificauit enim futuros in eccleſia:qui ſua negocia potiꝰ agerent:vel receptacula ibi haberent ad occultanda ſcelera ſua:ꝙ vt charitatē chriſti ſequerentur:⁊ peccatorū confeſſione accepta venia corrigerentur. GRE. in hom. Redemptor vero noſter predicationis verba nec idignis nec ingratis ſubtrahit. vnde poſtꝙ rigorem diſcipline eijciendo peruerſos tenuit. donum his gratie oſtendit. nam ſubditur: Et erat docens quotidie in templo. CIRYL. Decebat autem ex his que chriſtus dixerat ⁊ fecerat: eū adorare vt deum. ſed ipſi neqnaꝙ hoc facientes: querebant eum occidere. Sequit enim: Principes autē ſacer. ⁊ ſcribe ⁊ principes plebis quere. illū ꝑdere. BEDA. Uel q: quotidie docebat in tēplo:vel quia latrones eiecerat de templo:vel quia veniens illuc qſi rex ⁊ dominꝰ a credentiū turba laudem hymni celeſtis accepit. CIRYL. Sed populus grauiorē eſtimationē accepit de chriſto ꝙ ſcribe ⁊ phariſei ⁊ principes iudeorū:q fidē chriſti nō acceptantes alios increpabant. vnde ſequit: Et nō inueniebant:qd facerent illi. Omnis eni populus ſuſpenſus erat audiens illum. BEDA. Quod duobus modis intelligi poteſt:q: vel timentes populi tumultum:⁊ non inueniebāt quid facerent de ieſu quē perdere diſpoſuerunt. vel ideo ieſum perdere querebant:q a ſuo magiſterio neglecto plures ad eum audiendum confluere cernebant. GRE. in ho. Myſtice autem ſicut templum dei in ciuitate ē: ita in plebe fideli vita religioſorū. Et ſepe nōnulli religionis habitū ſumunt:⁊ dū ſacrorū ordinum locū percipiunt:ſancte religionis officiū i cōmerciū terrene negociatiōis trahunt. Uendentes quippe in tēplo ſunt qui hoc quod quibuſdam iure competit:ad premiū largiuntur. Juſticiam enim vendere eſt hāc pro premij acceptiōe ſeruare. Ementes vero in templo ſunt qui dū hoc perſoluere proximo quod iuſtū eſt nolunt:dūq rem iure debitam facere contemnūt:dato patronis premio emunt peccatum. ORI. Siquis ergo vendit eijcietur:⁊ precipue ſi vendit columbas. Si enim ea que mihi a ſpiritu ſancto ſunt reuelata:⁊ credita:aut in vulgus precio vendidero:aut abſq mercede non docuero:qd aliud facio niſi colūbā. i. ſpiritū ſanctum vendo? AM. Generaliter itaq dominus docet ſeculares a dei templo abeſſe debere contractus. Spiritaliter autē nūmularios repulit: qui de pecunia domini. i. ſcriptura diuina lucrū querunt:nec bona malaq diſcernunt. GRE. in ho. Qui domum dei ſpeluncam latronū faciunt:quia dum peruerſi homines locum religionis tenent:ibi malicie ſue gladijs occidunt vbi viuificare ꝓximos oratiōis ſue interceſſione debuerunt: Templū quoq eſt ipſa mens fidelium:que ſi in leſione proximi peruerſas cogitationes profert:quaſi in ſpelunca latrones reſident. Cum autē mentem fidelium ad cauēda mala ſubtiliter erudit:quotidie veritas i tēplo docet.

CA. XX.

Et factum ē in vna dierum docente illo populū i tēplo ⁊ euangelizante cōuenerunt principes ſacerdotū ⁊ ſcribe cum ſenioribus:⁊ aiunt dicētes ad illū. Dic nobis in qua ptāte hec facis Aut quis ē qui dedit tibi hanc ptātē? Reſpōdens aūt ieſus dixit ad illos: Interrogabo vos ⁊ ego vnum verbum. Reſpondete mihi: Baptiſmꝰ ioānis de celo erat:an ex hominibus? At illi cogitabāt itra ſe dicētes. Quia ſi dixerimus de celo dicet Quare ergo nō credidiſtis illi? Si aūt dixerimus ex hominibꝰ:plebs vniuerſa lapidabit nos. Certi enim ſunt ioannē prophetā eē: Et reſpōderūt ſe neſcire vnde eēt. Et ieſus ait illis. Neq ego dico vobis i qua poteſtate hec facio.

AVG. de con. euan. Cum memoraſſet lucas electos de templo ementes ⁊ vendētes:pretermiſit quod exibat in bethaniam:⁊ regrediebatur in ciuitatem:⁊ quid de ficulnea factū eſt:⁊ ꝙ mirantibꝰ diſcipulis de fidei vtute reſponſū eſt. Atq his pretermiſſis: non quaſi ex ordine dies proſequens ſicut marcus:intulit dicens. Et factum eſt in vna dierum docente illo populum in tem. ⁊ euā. cōue. prin. ſacer. ⁊ ſcribe cum ſenio. Quod dicit factum in vna dierum ea dies intelligitur:in qua id geſtum matheus ⁊ marcus retulerunt. EVSE. Cum autem principes mirari deberent docentem celeſtia dogmata:⁊ cognoſcere per dicta ⁊ facta hunc eſſe chriſtum quem prophete ꝑcinerant:incūbentes ſubuerſioni populi chriſtum prohibebāt. Seqtur enim: Et aiunt dicen. ad illū: Dic nobis in q pote. hec facis. Aut qs ē q dedit tibi hāc poteſtatē. CIRIL. Quaſi dicāt: Scdm legē moſaicā ſolis exorciſtis ex leuitico ſanguine data ē auctoritas docendi: necnon ſacrorum atriorū poteſtas:at tu ortus ex iuda cōmiſſos nob. faſces vſurpas. Sꝫ ſi nouiſſes o phariſee ſcripturas recoleres ꝙ hic ē ſacerdos q ſm ordinē melchiſedech offert deo in ſe credentes per cultū q legē trāſcendit. Quid igitur anxiaris:eiectis ab atrijs ſacris q oppoꝛtune videbantur legalibus victimis:eo vocante ad veram iuſtificationem per fidem. BEDA. Uel qū dicūt: In qua poteſtate hec facis:de dei dubitant poteſtate:⁊ ſubintelligi volūt diaboli eē qd facit. Addentes quoq: Aut quis eſt qui dedit tibi hāc poteſtatē:manifeſtiſſime dei filiū negāt quē putāt nō ſuis:ſed alienis viribꝰ ſigna facere. Poterat aūt dñs aperta reſponſione tentatorꝫ calūniā confutare: ſed prudenter interrogat:vt ſuo ſilētio vel ſententia condēnent. Sequitur enī: Reſpondēs aūt dixit ad illos: Interrogabo ⁊ ego vos vnū verbū:reſpondete mihi. Baptiſmꝰ ioā. de celo erat:an ex homi? THEO. Ut enim oſtenderet eos ſemp fuiſſe ſpūſſcō rebelles:⁊ ne dū iſaie cuꝰ nō erat memoria:ſed nuper viſo ioāni credere noluerunt. Ob hoc verſa vice opponit eis hanc queſtionē: oſtēdens ꝙ ſi tanto ꝓphete ioanni qui apud eos maior videbatur minime crediderūt:ꝓhibēte teſtimoniū eius: qualiter ei crederent reſpondenti qua auctoritate hoc faceret. EVSE. Querit a... e de ioanne baptiſta:nō vnde erat oriundus:ſed vnde legē ſuſcepiſſet baptiſmatis: CIRYL. Sed illi fugere veritatē nō horruerūt. Deus. n. miſit ioannē ſicut vocem clamātē: Parate viā domino. Timuerūt aūt dicere veritatē:ne diceret eis: Cur nō credidiſtis:⁊ cauent reprehendere precurſorē:non metu diuino: ſed populi. vñ ſequitur: At illi cogi. intra ſe dicentes: Quia ſi dixerimꝰ de celo:dicet: Quare ergo nō credidiſtis ei. BEDA. q. d. Quē confitemini de celo habuiſſe prophetiā mihi teſtimoniū perhibuit. Et ab illo audiſtis: in qua poteſtate hec faciam. Seqtur: Si au. dixe. Ex hominibus: plebs vniuer. lapi. nos. Certi ſunt enī ioanē prophetam eē. viderūt ergo qūolibet reſpondiſſent:in laqueū ſe caſuros timētes lapidationē:ſed magis veritatis confeſſionē vnde ſequit: Et reſpōderūt ſe neſcire vnde eēt. Quia ergo nolunt fateri hoc quod ſciun: repulſi ſunt:vt eis dominus non diceret,quod ſciebat. vñ ſequit. Et ait illis ieſus: Neq ego dico vobis in qua poteſtate hec facio. Ob duas enim cauſas maxime ſcientia veritatis eſt occultāda querentibus:cū. ſ. is qui querit minus capax ē ad intelligēdū ea que querit:aut odio vel contēptu veritatis indignꝰ ē cui debeat aperiri quod querit.

Cepit aūt dicere ad plebem parabolam hāc: Homo quidā plātauit vineam ⁊ locauit eam colonis:⁊ ipſe peregre fuit multis tēporibus. Et i tēpore illo miſit ad cultores ſeruum:vt de fructu vinee darent illi: Qui ceſum dimiſerūt eū inanē. Et addidit alterū ſeruū mittere. Illi aūt hunc quoq cedentes:⁊ afficiētes contumelia:dimiſerūt inanē ⁊ addidit tertiū mittere: qui ⁊ illū vulnerātes eiecerunt. Dixit aūt dñs vinee: Quid faciam? Mittam filium meum dilectum:forſitan cum hunc viderint verebuntur. Quē cum vidiſſent coloni:cogitauerunt intra ſe dicētes: Hic ē heres. Occidamus illum:vt noſtra fiat hereditas. Et eiectū illū extra vineam occiderunt. Quid ergo faciat illis dominus vinee? Ueniet ⁊ perdet colonos iſtos ⁊ dabit vineam alijs. Quo audito dixerunt illi: Abſit. Ille aūt aſpiciens eos ait. Quid ē ergo hoc qd ſcriptum eſt? lapidē quē reprobauerunt edificantes hic factus eſt in caput anguli. Omnis qui ceciderit ſupra illum lapidem conquaſſabitur. ſupra quem autem ceciderit cōminuet illū.

EVSE. Congregatis in vnū principibꝰ populi iudeorū in ipſo tēplo. ea que contra ipſū facturi erant ⁊ ſupuē turū eis exterminiū figuratē parabolā protulit. Dicitur enim: Cepit autē dicere ad plebē parabolā hanc Hō plātauit vineā. AVG. de cō. euā. Tacuit matheus breuitatis cauſa qd lucas nō tacet:pabolā iſtā nō ad ſolos principes dictam q de ptāte interrogauerant:ſed ad plebem. AM. Plerīq aūt varie ſignificationes de vinee appellatione deriuant:ſꝫ euidēter iſaias vineā dñi ſabaoth domū iſrael eē memorat. Hanc vineā qs alius niſi deꝰ condidit. BEDA. Homo ergo q plantauit vineā ipſe ē qui iuxta aliā parabolā conduxit operarios in vineam ſuā. EVSE. Sed parabola quā iſaias dicit vineā reprehendit. Saluatoris vō parabola nō ē cōtra vineā dicta: ſed de cultoribꝰ vinee de quibꝰ ſubdit: Et locauit eā colonis. i. ſenioribꝰ ppli:⁊ ꝓncipibus ſacerdotū:⁊ doctoribus:⁊ optimatibꝰ cunctis. THEO. Uel quilibet de populo eſt vinea. idē eſt et cultor: qlibet. n. noſtrū ſeip ſū colit. Hac igitur vinea cōmiſſa cultoribꝰ: abijt. i. dimiſit illos ꝓgredi ſuo arbitrio. vñ ſeqtur: Et ipſe peregre fuit multis temporibus. AM. Nō q: ex loco ad locū ꝓfectꝰ ē dñs:q vbiq ſemp ꝓſens ē:ſed q: preſentior ē diligentibꝰ:negligētibus abeſt. Multis aūt tēporibus abfuit: ne ꝓpera videretur exactio:nā quo indulgentior liberalitas: eo inexcuſabilior peruicacia. CIRYL. Uel deus abſentauit ſe a vinea pluriū annorū curriculis:q: poſtꝙ viſus ē in ſpecie ignis deſcendiſſe in monte ſyna:nō amplius viſibiliter prebuit eis ſuā preſentiā. Nulla tū interpellatio contigit qua non mitteret deus prophetas ⁊ iuſtos cōmonētes:vñ ſequit: Et in tēpore vinde. miſit ad cultores ſeruū:vt de fructu vinee darent illi. THEO. Dicit aūt de fructu vinee:q: nō totū fructū:ſed aliqd de fructu volebat accipere. Nā quid lucratur deus a nobis niſi ſuā notitiam:que etiam ē noſtra vtilitas. BEDA. Bene aūt fructū poſuit nō ꝓuētū:nullus enī huius vinee prouentus inuentus eſt. Seruus ergo primus miſſus ē moyſes:qui ꝑ quadragita annos fructum aliquē legis quā dederat a cultoribus requirebat:ſed vexatus ē propter eos:q: exacerbauerūt ſpiritū eius. vnde ſequitur: Qui ceſū dimiſerūt eum inanem. AM. Factū ē autē vt plures alios deſtinaret quos iudei in honores ⁊ inanes ſibi de quibus nihil potuerunt proficere dimiſerunt. vnde ſequitur: Et addidit alterū ſeruū mittere. BEDA. Seruꝰ alter dauid ſignificatur:qui miſſus eſt vt poſt edicta legalia cultores vinee pſalmodie modulamine ad exercitiū boni operis excitaret. Sꝫ ⁊ cōtra hūc dixerunt: Que nobis pars in dauid:aut q hereditas in filio Iſai:vnde ſeqtur: Illi aūt hunc cedentes ⁊ afficiētes contumelia dimiſerunt inanem. Sed nec ſic deſtitit. ſequitur enī: Et addidit tertiū mittere. Per quē prophetarū chorū intellige:qui continuis atteſtationibus populū conuenerunt. Sed quē ꝓphetarū nō ſunt perſecuti? vnde ſequitur: Qui ⁊ illum vulnerantes eiecerūt. His autē tribus ſeruorum gradibus omniū ſub lege doctorum figuram poſſe cōprehendi:dominus alibi manifeſtat dicens Quoniam neceſſe eſt impleri oīa que ſcripta ſunt in lege moyſi ⁊ prophetis ⁊ pſalmis de me. THEO. Prophetis igitur talia mala paſſis filius deſtinatur. Sequitur. n. Dixit aūt dñs vinee:quid faciā. BEDA. Quod dñs vinee dubitatiue loquitur:non de ignorātia venit: quid. n. neſciat deus pater:ſed ambigere dicit:vt libera volūtas hominis ſeruat. CIRYL. Deliberat et ſecum dominus vinee qd agat:non quaſi carens miniſtris. Sed quia per tractato quolibet ingenio ſalutis humane: populo vero nequaꝙ edituro aliud maius adiungit. vnde conſequenter dicit: Mittam filium meū di. le. forſitan cum hunc viderint verebuntur. THEO. Dixit autē hoc non tanꝙ ignorans ꝙ peius eum eſſent tractaturi ꝙ ꝓphetas:ſꝫ qa oportebat filiū eis fieri reuerendū. Quod ſi contumaces fuerint occidendo:hoc cumulat eorum crimen. Ne ergo dicerent aliqui diuinam preſcientiā neceſſario fuiſſe:inobedientie cauſam:ideo ſic figurat ſermonē. AMBRO.

Filiū igitur vnigenitū ſibi miſſuʒ perfidi iudei quaſi here
dē remouere capiētes: occiderūt crucifigendo: ⁊ eiecerūt
negādo. vñ ſequit: Quē cū vidiſſent coloni: cogitauerūt
intra ſe dicentes: Hic eſt heres occida. eū: vt noſtra fiat
hereditas. Heres chꝛiſtus ē: idēqꝫ teſtatoꝛ. heres qꝛ moꝛ
ti pꝛopꝛie ſuperuiuit: ⁊ teſtamētoꝝ que ipſe contulit: tan
ꝙ hereditaria in noſtris pꝛofectib⁹ emolumēta conſequit.
BEDA. Manifeſtiſſime aūt dñs pꝛobat iudeoꝝ pꝛinci
pes nō per ignoꝛātiā: ſed per inuidentiā crucifixiſſe filiū
dei. Intellexerunt enim hūc eē cui dictū ē: Dabo tibi gen
tes hereditatē tuā. Sequitur: Et eiectū illū extra vineam
occiderunt. Quia ieſus vt ſanctificaret per ſuū ſanguinē
populū: extra poꝛtā paſſus eſt. THEO. Sed qꝛ ſuperi
us populū non hieruſalē loco vinee ſumpſimus: foꝛſan
magis pꝛopꝛie dici poteſt: ꝙ occidit quidem eū populus
extra vineā. THEO. i. extra populi manus paſſus eſt
dñs: qꝛ. ſ. populus ei nō pꝛopꝛijs manib⁹ necē intulit. ſʒ
tradens hunc pilato ⁊ gentib⁹. Quidā aūt per vineā ſcri
pturā intellexerunt: cui nō credentes dominū necauerūt
vñ extra vineā. i. extra ſcripturam dicit dñs paſſus. BE
DA. Siue eiect⁹ extra vineā ⁊ occiſus ē: qꝛ pꝛius eſt ab
īfideliū coꝛde repulſ⁹: ac deīde cruci addict⁹ ē. CHRY.
Diſpenſatiōis aūt nō negligentie ē poſt pꝛophetas chꝛi
ſtū veniſſe. Non. n. de⁹ oīa repente pſequit: ſed condeſcē
dit pꝑter ſui pietatē: qꝛ ſi. poſt ſeruos veniētē filiū contē
pſerūt: multomagis nec antea eū audirent. Qui. n. nō au
diebant minoꝛa pcepta: quō audiuiſſēt maioꝛa. AMB.
Pulchꝛe aūt interrogat: vt ſua ſeipſi dānēt ſentētia. Seq
tur enī: Quid ergo faciet illis domin⁹ vinee. BASI. Hoc
aūt fit quaſi his ꝗ dānātur nihil habentib⁹ opponere eui
dentie iuris. Pꝛopꝛiū aūt ē diuine miſerationis nō infige
re penas ſilētio: ſed pdicere minis: reuocādo eos ad peni
tentiaʒ. vñ ⁊ hic ſequitur: veniet ⁊ perdet colonos iſtos:
⁊ dabit vineā alijs. AMB. Uenturū dñʒ dicit vinee: ꝙ
in filio aſſit etiā paterna maieſtas: vel ꝙ vltimis tēpoꝛib⁹
pꝛeſentioꝛ humanis aſpiret affectib⁹. CIRYL. Excluſi
ſunt igit iudeoꝝ pꝛimates quaſi dñice volūtati repugnan
tes: ⁊ ſterilē reddentes vineā ſibi cōmiſſaʒ. Eſt aūt datus
cult⁹ vinee ſacerdotib⁹ noui teſtamēti. cū aūt virtutē enig
matis ſenſerūt: recuſant illud pati. vñ ſequit: Quo audito
dixerunt illi: Abſit. Nec tamen euaſerūt ob ſui pertinaci
am ⁊ inobedientiā erga fidē chꝛiſti. THEO. Aliter aūt
videt mattheus dicere: dñʒ. ſ. queſiuiſſe: Quid faciet illis
cultoꝛib⁹ dñs vinee. iudeos vero reſpōdiſſe: Malos ma
le perdet. Nō ē aūt repugnātia: nā vtrūqꝫ factū ē. pꝛimo
enīʒ ipſi pmulgauerūt illā ſententiā: poſtea ſentientes quo
tēdebat parabola dixerunt. Abſit: vt lucas hic narrat.
AVG. de con. euā. Uel aliter. In illa de qua loquimur
turba erāt ꝗ doloſe dñʒ interrogauerant: in qua poteſta
te faceret. Erant ēt qui nō doloſe ſed fideliter acclamaue
runt: Benedict⁹ qui venit in noīe dñi. ac per hoc erāt qui
dicerent: pdet illos ⁊ vineā ſuā dabit alijs. Que vox re
cte etiā ipſius dñi fuiſſe intelligit: ſiue pꝛopter veritatem:
ſiue pꝑter mēbꝛoꝝ eius cū ſuo capite vnitatē. Erant etiā
ꝗ talia reſpondentibus dicerent: Abſit qꝛ intelligebant in
ſeipſos hanc parabolā dictā. Sequit: Ille aūt aſpiciens
eos ait: Quid ē ergo hoc qđ ſcriptū ē: Lapidē quē repꝛo
bauerunt edificantes: hic fact⁹ ē i caput āguli. BEDA.
q. d. quō iplebit hec pꝛophetia: niſi qꝛ chꝛiſtus a vobis
repꝛobat⁹ ⁊ occiſus: crediturís ē gentib⁹ pꝛedicādus. vt
quaſi lapis angularis ex vtroqꝫ populo vnū ſibi tēplum
edificet. EVSE. Lapis aūt dicit chꝛiſtus pꝑter terreſtre
coꝛpus abſciſus ſine manib⁹ ſm viſionē danielis pꝑter
oꝛtū ex virgine. Lapis aūt non argenteus aut aureus: qꝛ
nō rex aliquis gloꝛioſus: ſʒ hō humilis ⁊ abiect⁹ pꝑter qđ
edificantes eū repꝛobauerūt. THEO. Repꝛobauerūt
enim eū pꝛincipes populi cū dixerūt: Hic a deo non eſt.
Ille vero tam vtilis fuit: tā electus: vt in capite anguli po
neretur. CIRYL. Angulo vero cōparat ſacra ſcriptura
cōcurſū vtriuſqꝫ populi: iſraelitici. ſ. ⁊ gētilis in vnā fidē
Cōpegit enīʒ ſaluatoꝛ vtrūqꝫ populū in vnū nouum ho
minē: concilians eos in vno coꝛpe patri. Salubris ergo
ē lapis angulo facto ab eo. Detrimētū aūt infert iudeis
ipugnantib⁹ hunc ſpiritalē cōcurſuʒ. THEO. Duas ēt
condēnationes cōmemoꝛat. vnā quidē eternā ſuarū: quā
paſſi ſunt ſcandaliʒati in chꝛiſto. Et hoc tangit cum dicit.
Oīs ꝗ ceciderit ſuper illū lapidē: cōquaſſabit. Aliā vero
captiuitatis ⁊ exterminij: quā intulit eis lapis ab ipſis cō
tēptus. Et hoc tangit cū ſubdit: Sup quē aūt ipſe ceci
derit: cōminuet illū: vel ventilabit eū. Sic enim ventilati
ſunt iudei a iudea p vniuerſū oꝛbē: vt ab area palee. Et at
tende oꝛdinē: nā pꝛecābulū ē ſcelus i eū cōmiſſum: ſequit
autē iuſta dei vindicta. BEDA. Uel aliter: Qui peccatoꝛ
ē: ⁊ tñ illi credit. cadit quidē ſup lapideʒ: ⁊ conquaſſat: reſ
uatur. n. per patientiā ad ſalutē. Sup quē vero ille ce
ciderit: hoc ē cui lapis ipſe irruerit: quia ipſum negauit:
cōminuet eum: vt nec teſta quidem remaneat: in qua hau
riat aque puſillum. Siue de his dicit: ꝙ cadūt ſup eum:
qui illum modo contēnūt: ideo nondū penitus intereunt
ſed conquaſſant: vt non recti ambulent. Super quos aūt
cadit: veniet illis deſuper in iudicio cū pena perditionis
ideo cōminuet eos: vt ſint tanꝙ puluis: quē pꝛoijcit ven
tus a facie terre. AM. Uinea etiā typus noſter eſt: agri
cola quippe omnipotens pater: vitis chꝛiſt⁹: at vero nos
palmites. Recte vinea chꝛiſti populus nominatur: vel ꝙ
crucis in fronte pꝛetexatur indiciū: vel ꝙ fruct⁹ ex poſtre
ma anni legat etate: vel ꝙ omnib⁹ vt oꝛdinibus vinearuʒ
ita pauperibus atqꝫ diuitibus ſeruis ⁊ dominis in eccle
ſia equa dimēſio nulla diſcretio ſit. Et vt vitis maritatur
arboꝛibus: ita coꝛpus anime hanc vineā diligens agrico
la fodere ⁊ tondere conſueuit: ne luxuriet vmbꝛa folioꝝ
verboꝝqꝫ infructuoſa iactantia maturitatē indolis natu
ralis ipediat: decet totius oꝛbis hic eſſe vindemiam: vbi
totius oꝛbis eſt vinea. BEDA. Uel moꝛali itellectu cui
qꝫ fidelium vinea quam excolat locatur: dū myſterium
baptiſmi quod exerceat ſibi cōmittitur. Mittitur ſeruus
vnus: alter: tertius: cū lex. pſalmodia: ⁊ pꝛophetia legitur
Sed miſſus ſeruus contumelijs affectus vel ceſus dicit
cuʒ ſermo auditus contēnitur vel blaſphematur. Miſſū
heredem quantū in ſe eſt occidit: qui filiū dei peccādo cō
culcat. pdito malo cultoꝛe: vinea datur alteri: cum dono
gratie quod ſuperbus ſpꝛeuit: humilis ditatur.

Et querebant pꝛicipes ſacerdotū: ⁊ ſcribe mit
tere i illū manus illa hoꝛa ⁊ timuerūt populum.
Cognouerūt enīʒ ꝙ ad ipſos dixerit ſimilitudinē
iſtam. Et obſeruātes miſerunt inſidiatoꝛes qui ſe
iuſtos ſimularent vt caperent eum in ſermone: ⁊
traderēt illum pꝛincipatui: ⁊ poteſtati pꝛeſidis. Et
īterrogauerūt eum dicētes: Magiſter ſcimus: qꝛ
recte dicis ⁊ doces: ⁊ nō accipis perſonam homi
nis ſed viam dei in veritate doces. Licet nobis
tributum dare ceſari: an nō. Conſiderās auteʒ do
lum illoꝛum dixit ad eos. Quid me tentatis. Oſtē
dite mihi denarium: Cuius habet imagineʒ ⁊ ſu
perſcriptionē. Reſpondētes dixerunt: Ceſaris. Et
ait illis: Reddite ergo que ſunt ceſaris ceſari ⁊ q̄
ſunt dei deo: Et non potuerunt verbum eius re
pꝛehēdere coꝛam plebe: ⁊ mirati in reſpōſo eius
tacuerunt.

CIRYL. Decebat quidem pꝛincipes iudeoꝛum intel
ligentes ꝙ de ipſis parabola diceretur: a malo ſic diſce
dere: quaſi de futuris inſtructos: ſed hoc non conſiderā
tes: occaſionem ſuoꝝ colligunt criminū. vnde dicitur: Et
quere. pꝛinci. ſacer. ⁊ ſcribe mit. in illū man⁹ in illa hoꝛa.

Nec refrenauit eos legis pꝛeceptū quod dicit: Innocen
teʒ ⁊ iuſtū nō occides: ſʒ cōpeſcuit eoꝝ nefandū pꝛopo
ſitū plebis timoꝛ. Sequitur. n. Et timuerūt populū. Pꝛefe
runt. n. diuine reuerentie humanū timoꝛē. Que aūt hui⁹
pꝛopoſiti fuerit occaſio ſubdit: Cognouerūt. n. ꝙ ad ipſos
dixerit ſimilitudinē iſtā. BEDA. Et ita querēdo ipſum
occidere docebant vera eē: que i parabola dixerat. Ipſe
enīʒ eſt heres cui⁹ iniuſtā necē dicebant eē vindicandam
illi nequā coloni ꝗ dei filiū querebāt occidere. Hoc etiaʒ
quotidie gerit in eccleſia: cū quilibet ſolo nomine frater:
eū quē nō diligit eccleſiaſtice fidei ac pacis vnitatē pꝑter
bonoꝝ multitudinē: vel erubeſcit vel timet ipugnare. Et
qꝛ pꝛincipes querētes dñʒ cōpꝛehēdere: qđ p ſe nō pote
rāt: pꝛeſidis manib⁹ efficere tentabant. vñ ſequit: Et obſ
uantes miſe. inſidia. ꝗ ſe iuſtos ſimularent. CIRYL. Ui
debantur. n. eē leues. erāt aūt graues: obliti dei dicentis:
Quis hic ꝗ mihi abſcondit conſiliū? Adeūt. n. chꝛiſtum
diuʒ ſaluatoꝛē q̄ſi hoīeʒ cōeʒ. vñ ſequitur: Ut caperēt eum
in ſer. ⁊ traderēt eū pꝛincipatui ⁊ pote. pſidis. THEO.
Parauerūt aūt dño laqueos: illaqueati ſunt tamen in eis
pedes eoꝝ. Audi nāqꝫ aſtutiā: Et interrogauerūt illū di
centes: Magiſter ſcim⁹ qꝛ recte dicis ⁊ doces. BEDA.
Blanda ⁊ fraudulenta interrogatio illuc pꝛouocat reſpō
dentē vt magis deū ꝙ ceſarē timeat. Sequit enīʒ: Et non
accipis perſonā hoīs: ſed in veritate viam dei doces. Et
hoc dicunt ad hoc: vt dicat nō debere tributa ſolui: vt ſta
tiʒ audientes miniſtri pꝛeſidis qui iuxta alios euangeli
ſtas affuiſſe leguntur: ſeditionis eū cōtra romanos aucto
rē teneant: vñ conſequēter q̄rūt: Licet nobis dare tributū
ceſari: an nō? Erat enim in populo magna ſeditio: dicenti
bus alijs p ſecuritate q̄ romani pꝛo omnib⁹ militabāt: de
bere tributa pſolui: phariſeis cōtradicentibus nō debe
re populū dei ꝗ decimas ⁊ pꝛimitias daret: humanis le
gibus ſubiacere. THEO. Intēdebant ergo ꝙ ſi diceret
opoꝛtere dari cenſuʒ ceſari: criminaret a pplo q̄ſi ſeruitu
ti ſubijciēs gentē. Si vero pꝛohiberet cenſuʒ reddere: eū
repꝛeſentarent vt ſciſmaticū pꝛeſidi. Ipſe vō laqueos eo
rū effugit. Sequitur. n. Cōſiderās aūt dolū eoꝝ dixit ad
eos. Quid me tētatis? Oſtēdite mihi denariū cui⁹ hʒ ima
ginē ⁊ ſuperſcriptionē. AM. Docet h loco dñs circūſpe
ctos nos i rñdendo aduerſus hereticos vl iudeos eē de
bere: ſicut alibi dixit: Eſtote aſtuti ſicut ſerpētes. BED.
Qui aūt putāt interrogationē ſaluatoꝛis ignoꝛantiam eē:
diſcant ex pñti loco ꝙ potuerit ſcire ieſus cui⁹ imago eēt
i nūmo: ſed interrogat: vt ad ſermonē eoꝛuʒ cōpetenter re
ſpondeat. Sequitur. n. Rñdentes dixerūt: Ceſaris. Non
putem⁹ ceſarē auguſtū: ſed tyberiū ſignificari. Oēs. n. ro
mani reges a pmo. C. Ceſare. Ceſares appellati ſunt. Ex
eoꝝ aūt reſponſione conuenienter dñs q̄onē ſoluit. Seq
tur. n. Et ait illis: Reddite ergo que ſunt ceſaris ceſari: ⁊ q
ſunt dei deo. TY. q. dicat verbis tentatis. operib⁹ obe
dite. ſubijſtis ceſaris ſeruitutē: ſuſcepiſtis que eius ſunt.
Date ergo illi cenſuʒ: deo timoꝛē. Non enim exigit deus
denariū: ſed fideʒ. BEDA. Reddite etiā deo que dei ſūt
decimas. ſ. pꝛimitias: oblationes: ⁊ victimas. THEO.
Et attende ꝙ non dixit: Date ſed reddite: debitū enī ē: tue
tur enim te pꝛinceps tuus ab hoſtibus: vitā tuam reddit
tranquillaʒ. pꝛo his ergo teneris ei in cenſu. Sed ⁊ hoc
ipſum quod offers: nūmiſma. ſ. ab eo habes. Reddas er
go nūmiſma regiū regi. Deus ēt tibi tradidit itellectum ⁊
rationē: reſtituas hoc ei non comparatus beſtijs: ſed i oī
bus rationabiliter pꝛocedens. AM. Tu ergo ſi vis nō
eſſe obnoxius ceſari: noli habere que mundi ſunt. Et be
ne pꝛius que ceſaris ſunt reddenda diſcernit. neqꝫ. n. pōt
quis eſſe domini: niſi pꝛius renunciauerit mūdo ꝙ gra
uia vincula pmittere deo ⁊ non ſoluere. maioꝛ eſt cōtra
ctus fidei ꝙ pecunie. ORI. Habet auteʒ locus iſte aliqđ
myſtici. Due enim ſunt imagines in homine. vna quā ac
cepit a deo: altera inimici. Sicut eni denarius habet ima
ginem imperatoꝛum mundi: ſic qui facit opera tenebꝛarū
poꝛtat imaginem eius cuius habet opa. Dicit ergo. Red
dite que ſunt ceſaris ceſari: hoc eſt: Abijcite terrenā imagi
nē vt poſſitis vobis imaginē celeſtē iponentes reddere ꝗ
dei ſunt deo: vt. ſ. deū diligam⁹ ⁊c. q̄ vt moyſes dicit de⁹
requirit a nobis. Poſtulat autē a nobis deus: nō quia ne
ceſſariuʒ habet vt ei aliquid tribuam⁹: ſed vt poſtq ei de
derim⁹: hoc ipſum nobis tribuat in ſalutē. BEDA. Qui
autem credere debuerant ad tantaʒ ſapientiā mirati ſunt
ꝙ calliditas eoꝛum inſidiandi non inueniſſet locum. vñ
ſequitur: Et non potuerunt verbum eius repꝛehēdere co
rā plebe ⁊ mirati in reſponſo eius tacuerunt. THEO.
Hoc enim erat quod pꝛecipue intendebant: increpare eū
coꝛam populo: quod obtinere nequierunt pꝛopter ſapien
tiſſimam eius reſponſionem.

Acceſſerunt aūt quidā ſaduceoꝝ qui negant
eē reſurrectioneʒ ⁊ interrogauerūt eum dicentes.
Magiſter moyſes ſcripſit nobis: ſi frater alicuiuſ
moꝛtuus fuerit habēs vxoꝛē ⁊ hic ſine liberis fue
rit vt accipiat eā frater eius vxorē ⁊ ſuſcitet ſemen
fratri ſuo. Septem ergo fratres erāt: ⁊ pꝛimus ac
cepit vxoꝛē ⁊ moꝛtuus eſt ſine filijs. Et ſequēs ac
cepit illā ⁊ ipſe moꝛtuus ē ſine filio. Et tertius ac
cepit illā: ſimiliter ⁊ omnes ſeptē ⁊ nō reliquerunt
ſemen: ⁊ moꝛtui ſunt. Nouiſſime omniuʒ moꝛtua
ē ⁊ mulier. In reſurrectione ergo cuius eoꝝ erit
vxoꝛ? Siquidē ſeptē habuerūt eā vxoꝛem. Et ait
illis ieſus: Filij huius ſeculi nubūt: ⁊ tradūtur ad
nuptias: illi vero qui digni habebūtur ſeculo illo
⁊ reſurrectione ex moꝛtuis: neqꝫ nubunt neqꝫ du
cunt vxoꝛes: neqꝫ vltra moꝛi poterunt. Equales
enim angelis ſunt ⁊ filij ſunt dei: cum ſint filij reſur
rectionis. Quia vero reſurgant moꝛtui: ⁊ moyſeſ
oſtēdit ſecus rubū: ſicut dicit dominū deū abꝛaaʒ
⁊ deū iſaac ⁊ deum iacob. Deus autē nō eſt moꝛ
tuoꝛum ſed viuoꝛum. Omnes enim viuūt ei: Re
ſpondentes autē quidam ſcribarum dixerunt ei.
Magiſter bene dixiſti. Et amplius non audebāt
eum quicqꝫ interrogare.

BEDA. Due erant hereſes in iudeis: vna phariſeoꝛuʒ
qui traditionum ⁊ obſeruationū ſibi iuſticiaʒ pꝛeferebāt
vnde ⁊ diuiſi vocabantur a populo. Altera ſaduceoꝛum
ꝗ interpꝛetant iuſti: vendicantes ſibi quod non erāt. Illiſ
ergo abeuntibus hi ad tentandū accedunt. vnde dicit: Ac
ceſſerunt aūt qui. ſaduceoꝛum qui negant eē reſurrectio
nem. ORI. Saduceoꝝ hereſis non ſolū reſurrectioneʒ
moꝛtuoꝝ negat: ſed etiam putat animā interire cum coꝛ
poꝛe. Hi ergo verbis ſaluatoꝛis inſidiantes: eo tempoꝛe
queſtionē pꝛopoſuerunt quo eum viderūt de reſurrectio
ne docere diſcipulos. vnde ſequit: Et interrogauerunt eū
dicentes: Magiſter ſcripſit nobis moyſes: Si frater ali
cuius moꝛtuus fuerit habēs vxoꝛem: ⁊ hic ſine filijs fue
rit: vt accipiat eaʒ frater eius in vxoꝛem ⁊ ſuſci. ſe. fratri
ſuo. AM. Secundū legis litterā nubere cogitur ēt inuita
vt defuncti ſemen excitet frater. ſpūs aūt magiſter eſt ca
ſtitatis. THEO. Saducei autē fragile fundamentū ſub
ſtituentes: non credebāt reſurrectionis ſermonem. Opi
nantes enim carnalem eē futurā vitā in reſurrectione me
rito fallebantur. ⁊ ideo tanꝙ impoſſibile calumniantes
dogma reſurrectionis: fingunt hanc narrationem dicen
tes: Septē ergo fratres erant: ⁊ pꝛimus accepit vxoꝛem ⁊
moꝛtuus eſt ſine filijs. ⁊ ſequens accepit illam: ⁊ moꝛtu⁹
eſt ſine filio. ⁊ tertius accepit illā: ⁊ ſimiliter oēs ſepteʒ. ⁊

nō reliquerunt ſemen: ⁊ mortui ſunt. Nouiſſime autē oīuꝫ mortua ē ⁊ mulier. BEDA. Hanc fabulā confingunt: q̄ deliramēta arguat eos qui reſurrectionē aſſerūt mortuorū. Turpitudinem ergo fabule opponunt: vt reſurrectionis denegent veritatē. vñ ſubditur: In reſurrectione ergo cuius eorū erit vxor. ſiquidē ſeptē habuerūt eam vxorem. AM. Myſtice hec mulier ſynagoga ē: que ſeptem viros habuit: ſicut dicitur Samaritane: quinqꝫ viros habuiſti. Quia ſamaritana tm̄ qnqꝫ libros moyſi: ſynagoga ſeptē ſequit̄ principaliter: ⁊ de nullo propter perfidiam ſuā hereditarie prātis ſemen accepit. ⁊ ideo partē cū viris ſuis in reſurrectione habere non potuit: qꝛ ſpiritale preceptuꝫ ſm̄ ſenſum carnis inuertit. nō. n. frater carnalis aliqs denunciatꝰ ē qui ſemen fratris ſuſcitaret defuncti. ſed ille de mortuo populo iudeorū: ſapientiam ſibi diuini cultꝰ aſciſceret i vxorē: atqꝫ ex ea ſemen in apoſtolis ſuſcitaret: q̄ quaſi defunctorū reliquie iudeorū: informes adhuc i ſynagoge vtero derelicti: ſm̄ electionē gratie reſeruari noui ſeminis admixtione meruerunt. BEDA. Siue ſeptē hi fratres reprobis congruunt: q̄ per totā huius ſeculi vitā que ſeptē diebus voluitur a bonis opibꝰ ſteriles exiſtunt quibus iunctim morte prereptis ad vltimū ⁊ ipſa mundana cōuerſatio quaſi vxor infecūda trāſibit. THEO. Dominꝰ aūt oſtendens reſurrectionē non eē futurā cōuerſationē carnalē: eorū dogma euulſit ſimul cū fragili fūdamento. vnde ſequitur: Et ait illis ieſus: Filij huiꝰ ſeculi nubunt: ⁊ traduntur ad nuptias. AVG. de que. euā. Quia cōnubia propter filios: filij propter ſucceſſionem: ſucceſſio propter mortē. vbi ergo mors non eſt: neqꝫ cōnubia. vnde ſequitur: Illi vero qui digni habebuntur ſeculo illo ⁊ reſurrectione ex mortuis: neqꝫ nubunt: neqꝫ ducunt vxores. neqꝫ. n. vltra mori poterunt. BEDA. Quod nō ita intelligendū ē quaſi ſoli digni vel reſurrecturi vel ſine nuptijs futuri ſint: ſꝫ oēs ēt pctōres reſurrecturi: ⁊ abſqꝫ nuptijs ſunt in ſeculo illo manſuri. Dominus aūt vt ad reſurrectionis gloriā inquirendam animos incitaret: de electis tm̄ voluit facere ſermonē. AVG. de que. euan. Sicut aūt nunc ſermo noſter decedentibꝰ ⁊ ſuccedentibꝰ ſyllabis peragit̄ atqꝫ perficit̄: ita ⁊ ipſi homines quorū ſmo ē: decedēdo ⁊ ſuccedendo peragūt atqꝫ perficiunt ordinē huius ſeculi qui tēporali rerū pulchritudine contexitur. In illa aūt vita qn̄ verbū dei quo fruemur: nulla deceſſione atqꝫ ſucceſſione ſyllabarū cōplet: ſed omnia que habet ſemꝑ manēdo ſimul habet: ita participes eius quibꝰ ipꝫ ſolū erit vita: neqꝫ moriēdo decedent: neqꝫ naſcendo ſuccedent: ſicut nūc ē in angelis. vnde ſequitur: Equales. n. angelis ſunt. CIRYL. Sicut. n. multitudo angelorū plurima quidē ē: non aūt propagata per generationem: ſed ex creatione conſiſtens: ita ⁊ his qui reſurgūt non ē opꝰ vlterius nuptijs. vñ ſequit̄: Et filij dei ſunt cū ſint filij reſurrectionis. THEO. q. d. Quia deus ē qui operatur in reſurrectione: merito dicuntur dei filij qui per reſurrectionē regenerātur. non enim aliquid carnale in reſurgentiuꝫ generatione conſpicitur: nō coitus: non matrix: non partus. BEDA. Uel equales angelis ⁊ filijs ſunt dei: quia gloria reſurrectiōis innouati: ſine vllo mortis metu: ſine vlla labe corruptionis: ſine vllo terreni ſtatus actu: perpetua dei viſiōe fruimur. ORI. Sed quia dominus i matheo dicit qđ hic pretermittitur: Erratis: neſciētes ſcripturas. ꝓpono ſcripturā vbi ſcriptū ſit: Neqꝫ nubēt neqꝫ nubentur. Quātū. n. ego eſtimo: neqꝫ in veteri neqꝫ in nouo teſtamēto quicq̄ tale reperit̄. ſed oīs eorū error de ſcripture lectione quā non intelligunt ſurrepſit. Dicitur. n. i yſaia Electi mei bibēt. ⁊ putāt hec ⁊ ſimilia futura eē in reſurrectione. Paulus aūt oēs has benedictiōes ſpiritaliter interpretans ⁊ ſciens nō eē carnales: ad epheſios dicit: Benedixiſti nos in oī benedictione ſpiritali. THEO. Uel dñs rōnis ſuprapoſite ſcripture teſtimoniū addit ſubdēs Quia vero reſurgāt mortui: ⁊ moyſes oñdit ſecus rubū ſicut dicit dñm deū abraā ⁊ deuꝫ yſaac ⁊ deū iacob. q. d. Si ſemel redierunt in nihilum patriarche ne viuerent apud deū in ſpe reſurrectionis non dixiſſet: Ego ſuꝫ: ſed fueraꝫ. Conſueuimus enim de rebus corruptis ⁊ preteritis dicere: Erā dñs illius rei. nūc vero quoniā dixit: Ego ſuꝫ. oñdit ꝙ viuentiū ē deꝰ ⁊ dñs. ⁊ hoc ē quod ſubditur: Deꝰ aūt nō ē mortuorū: ſed viuorum: oēs enim viuūt ei. Quāuis eniꝫ exanimes ſunt: viuunt tm̄ apud deuꝫ in ſpe reſurgendi. BEDA. Uel hoc dicit: vt cū probauerit aīas ꝑmanere poſt mortē: qđ ſaducei negabant: conſequēs itroduceret ⁊ corporū reſurrectio: que cū animabꝰ bona mala ue geſſerunt. Eſt aūt vera vita qua iuſti deo viuunt: etiā quādo corpore moriuntur. Ad cōprobādā aūt reſurrectionis veritatē: multo manifeſtioribus exemplis ex prophetis vti valuit: ſed saducei quinqꝫ tm̄ libros moyſi recipiebant: ꝓphetarū vaticinia reſpuentes. CHRY. Sicut aūt ſancti cōmunē orbis dñꝫ ſibi approꝑiant: non derogantes eius dominio: ſed proprium affectum pandētes: ſcdm̄ morē amantiū qui nō patiūtur cū multis diligere: ſꝫ volunt precipuā ⁊ ſpecialē quādā dilectionē exprimere: ſic ⁊ deus ſpecialiter ſe horū deū dicebat: nō coartādo ſuuꝫ dominiū: ſed ampliando. Non. n. ſic multitudo ſubditorū: ſicut virtꝰ famulātiū pandit eiꝰ dñiū. vñ non ſic gaudet dici deus celi ⁊ terre: ſicut cū dicitur: Deus abraā: deus yſaac: ⁊ deꝰ iacob. Et apud mortales quidē a dominis denominant̄ famuli. Dicimꝰ enim: Uillicus talis ducis. ecōtrario aūt deus dicitur abrae. THEO. Confutatis aūt ſaduceis: fauēt ieſu ſcribe tanq̄ ſaduceoruꝫ oppoſiti. vñ ſequit̄: Reſpondētes aūt quidā ſcribarū dixerūt: Magiſter: bene dixiſti. BEDA. Et qꝛ in ſermonibꝰ cōfutati ſunt: vltra non interrogāt. vñ ſequit̄: Et amplius non audebant eū quicq̄ interrogare: ſed cōprehenſuꝫ romane tradūt poteſtati. Ex quo intelligimꝰ venena inuidie poſſe quidē ſuperari: ſed difficile conquieſcere.

Dixit autēꝫ ad illos: Quomodo dicunt chriſtum filium eſſe dauid: ⁊ ipſe dauid dicit in libro pſalmorum: Dixit dominus domino meo ſede a dextris meis: donec ponam inimicos tuos ſcabellum pedum tuorū: Dauid ergo dominum illum vocat: ⁊ quomodo filius eius eſt.

THE. Quāuis dñs ad paſſionē erat iturꝰ in breui: predicat propriā deitatē: nec hoc tm̄ incaute aut arroganter: ſed modeſte querit. vñ dicitur: Dixit aūt ad illos: Quō dicunt chriſtū filiū dauid eē. AM. Nō reprehēdūtur hoc loco: qꝛ dauid filiū confitent̄: qꝛ cecus ille dauid filiū confitēdo meruit ſanitatē. Et pueri dicentes: Oſanna filio dauid. precelſe predicationis gloriā deo deferebant: ſed reprehendūtur: qꝛ non credunt filiū dei. vñ ſubdit: Et ipſe dauid dicit in libro pſalmorū: Dixit dominus dño meo. Et pater dñs: ⁊ filiꝰ dñs: ſꝫ nō duo dñi: ſed vnus eſt dñs qꝛ pater in filio ⁊ filius in patre. Ipſe ad dexteraꝫ patris ſedet: qꝛ patri cōſors: nulli ſcdus eſt. Sequitur. n. Sede a dextris meis. Nec prefert qui ad dextrā ſedet: nec iniuriaꝫ patitur qui admittit̄. gradus nō querit̄ dignitatis: vbi plenitudo eſt diuinitatis. AVG. de ſymbolo: Seſſione aūt iſta nō accipiamꝰ humanis mēbris poſitū: tanq̄ pat̄ ſedeat in ſiniſtra: ⁊ filiꝰ ſedeat ad dextrā: ſed ipſaꝫ dextrā intelligamꝰ poteſtatē quā accepit ille homo ſuſceptꝰ a deo vt veniat iudicaturus q̄ primo venerat iudicandus. CIRYL. Uel ꝙ ſedet ad dextrā patris: ſupernā eius gloriā probat: nā quorū ē tronus equalis ⁊ maieſtas. Seſſio vero in deo ſignificat regnū ⁊ omniū poteſtatem. Sedet ergo a dextris dei patris: qꝛ verbuꝫ ex paterna ſubſtantia ꝓdiens: factū caro: dinā nō exuit dignitatē. THE. Manifeſtat ergo ꝙ aduerſarius patris non ē: ſed ſecū cōcordat: cū pater repugnet aduerſarijs eiꝰ. Sequitur. n. Donec ponā inimicos tuos ſcabellū pedū tuorū. AM. Ergo ⁊ deum

go ⁊ deuꝫ chriſtū ⁊ hominem eſſe credamus: cui a patre ſubijciuntur inimici: nō per infirmitatē poteſtatis ſue: ſed per vnitatē nature: qꝛ in altero alter operatur. nā ⁊ filius ſubijcit inimicos patri: qꝛ patrē clarificat ſuper terram. THEO. Querit ḡ ipſe: ⁊ mota dubitatiōe ſinit illos colligere quid ſequat̄. vñ ſubdit: Dauid ergo dominum illuꝫ vocat ⁊ quō filius eius ē. CHRY. Dauid quidē pater chriſti ⁊ ſeruus: hoc quidē ſm̄ carnem: illud ſcdm̄ ſpiritū. CIRYL. Et nos ergo nouis phariſeis qui nec verū dei filiū: neqꝫ deū eē fatentur: natū ex ſacra virgine: ſꝫ diuidūt vnū filiū i duos: talē obiciemus queſtionē: quo pacto filius dauid dñs eiꝰ ē: ⁊ nō humano dominio: ſꝫ diuino.

Audiente autem omni populo dixit diſcipulis ſuis: Attēdite a ſcribis qui volunt ambulare in ſtolis: ⁊ amant ſalutationes in foro: ⁊ primas cathedras in ſynagogis: ⁊ primos diſcubitus in cōuiuijs. Qui deuorant domos viduarum: ſimulantes longam orationeꝫ. Hi accipient damnationeꝫ maiorem.

CHRY. Nihil autem ē fortius q̄ ex prophetis diſputare. hoc eniꝫ ē ⁊ ipſis rebus validius: nā chriſto facien te miracula contradicebant multotiēs. cū vero allegauit prophetiā tacuerunt: qꝛ non habebāt quid dicerent. Eis aūt tacentibꝰ contra eos inuehitur. vnde dicitur: Audiēte aūt omni pplo dixit diſcipulis ſuis. THEO. Quia enim eos orbis doctores mittebat: merito monet non eē eis imitandā phariſeorū ambitionē. vnde ſequitur: Attēdite a ſcri. qui volunt ambu. in ſtolis. BEDA. i. cultioribus veſtimentis induti ad publicū procedere: in quo iter cetera diues peccaſſe deſcribit. CIRYL. Paſſiones āt erant ſcribarū: amor glorie inanis ⁊ lucri. vt igit̄ taꝫ peſſima crimina euitarent diſcipuli: cōmonet eos ſubdēs: Et amant ſalutationes in foro. THEO. Quod eſt a blandientibꝰ venantiū opinionē fame. vel agunt hoc cauſa cōgregāde pecunie. Sequit̄: Et primas cathe. in ſyna. ⁊ primos diſcubitꝰ in cōuiuijs. BEDA. Non primos ſedēre vel diſcūbere vetat eos quibꝰ hoc officij ordine cōpetit: ſed eos qui hoc indebite amant docet eſſe cauendos: animū vel gradū redarguens: quāuis ⁊ hoc culpa nō careat. ſi iidē in foro litibus velint intereſſe: q̄ in ſynagoga magiſtri deſiderant appellari. Duplici autēꝫ rōne a vane glorie cupidis attendere iubemur: ne vel eorū ſimulatione ducamur eſtimantes bona eē que faciunt: vel emulatione inflamemur: fruſtra gaudentes in bonis laudari que ſimulant. Non ſolū aūt laudes ab hominibꝰ ſed ⁊ pecunias querūt. Sequitur. n. Qui deuorant domos viduaruꝫ ſimulantes lōgā orationē. Iuſtos. n. ⁊ magni meriti apud deū ſe ſimulantes. ab infirmis ⁊ peccatorū ſuorū conſcientia turbatis. q. patroni pro eis in iudicio futuri: pecunias accipere non dubitant. CHRY. Ingurgitantes ēt ſe viduarū bonis paupertatē atterunt non qualitercūqꝫ comedentes: ſed deuorantes ⁊ ad prauitatem oratione vtētes: qđ grauiori pena facit eos obnoxios. vnde ſequit̄ Hi accipient maiorē dānationē. THEO. Quia non ſolum mala faciunt ſed ⁊ orationes pretendūt: ⁊ virtutem faciunt prauitatis excuſationē. Uiduas ēt depauperant quarū oportebat miſereri: dū ob ſui preſentiā eas cogūt exponere. BEDA. Uel quia laudes ab hominibꝰ ⁊ pecunias qrūt: maiori dānatiōe plectūtur.

CA. XXI.

Reſpiciens autem vidit eos qui mittebant munera ſua in gazophylatium diuites. Uidit autem ⁊ quandā viduam pauperculam mittentē era minuta duo. Et dixit: Uere dico vobis: qꝛ vidua hec pauper pluſq̄ oēs miſit. Nam omnes hi ex abundanti ſibi miſerunt in munera dei: hec aūt ex eo quod deeſt illi omnem victū ſuū quē habuit miſit.

GLO. Poſtq̄ dñs redarguit ſcribarum auariciam: qui domos viduarū deuorabant: cōmendat vidue elemoſynā. vnde dicitur: Reſpiciens autē vidit eos qui mittebāt munera ſua in gazophylatium diuites. BED. Quia ſermone greco philaxe ſeruare dicitur: ⁊ gaza ligua perſica: diuitie vocantur: gazophilatiū locꝰ appellari ſolet quo diuitie ſeruant̄. Erat aūt archa foramē habens deſuper poſita iuxta altare ad dextram ingredientibꝰ domū domini in quaꝫ mittebant ſacerdotes qui cuſtodiebant oſtia oēꝫ pecuniā que deferebatur ad templū domini. dominꝰ aūt ſicut operantes in domo ſua diſcutit: ita ⁊ dona ferentes reſpicit: ⁊ quē dignū viderit laudat: quē reprobū dānat. vnde ſequitur: Uidit aūt ⁊ quandā viduā pauperculam mittentem era minuta duo. CIRYL. Duos obolos offerebat quos cū ſudoribus ad diurnū victū acquiſierat vel que quotidie ꝑ aliena poſcit ſuffragia deo donat oſtēdens ei ſuam paupertatē fructiferā. vincit igitur alios et iuſta cenſura coronat̄ a deo. vnde ſequit̄: Et ait illis: Uere dico vobis: quia vidua hec pauper pluſq̄ oēs miſit. BEDA. Acceptabile. n. ē deo quicquid bono aīo obtulerimus: qui cor ⁊ non ſubſtantiam penſat: nec perpēdit quantum in eius ſacrificio: ſed ex quanto proferatur. vñ ſequit̄: Nam oēs hi ex abūdanti ſibi miſerunt in munera dei. hec aūt ex eo quod illi deeſt: oēm victū quem habuit miſit. CHRY. Non enim paucitatem oblati: ſed copiā affectꝰ intuitꝰ eſt deus. Non eſt elemoſyna ex pluribꝰ pauca ipēdere: ſed illud vidue que totā ſibi euacuauit ſubſtātiā. ꝙ ſi nequis tm̄ offerre ſicut ⁊ vidua: offer ſaltē totum ſuperfluum. BEDA. Myſtice aūt diuites qui in gazophylatiū munera mittebant: ſignificāt iudeos de iuſticia legis elatos: vidua pauper eccleſie ſimplicitatē que paupercula vocatur: quia vel ſuperbie ſpiritū vel peccata tā ꝙ mūdi diuitias abiecit: vidua vero q̄a vir eius pro ea mortē pertulit. hec in gazophylatiū duo era minuta mittit: quia in conſpectu dei apud quem noſtri operis oblationes conſeruantur: munera ſua defert ſiue dilectionē dei ⁊ proximi: ſiue fidei ⁊ orationis que cunctis ſuperboruꝫ iudeorū operibꝰ preſtant. Ex abundanti enim in munera dei mittunt iudei qui de iuſtitia ſua preſumunt. Eccleſia autē omnē victum ſuū mittit: qꝛ oē quod viuit: dei eē muneris intelligit. THEO. Uel vidua pōt itelligi quelibet anima: orbata quaſi primo viro priſtina lege: ⁊ nō digna copule verbi dei: que loco arre offert deo fidē ⁊ conſcientiā bonā. plus videtur offerre diuitibus in ſermone; ⁊ ſuperfluentibus moralibus gentiliū virtutibꝰ.

Et quibuſdam dicentibus de templo ꝙ lapidibus bonis ⁊ donis exornatum eſſet dixit: Hec que videtis venient dies: in quibus non relinquet̄ lapis ſuper lapidem qui non deſtruatur. Interrogauerunt autem illum dicentes: Preceptor: Quñ hec erunt: ⁊ qđ ſignū cū fieri incipient. Qui dixit Uidete ne ſeducamini. Multi enim venient in nomine meo dicentes quia ego ſuꝫ ⁊ tempus appropinquabit. Nolite ergo ire poſt illos.

EVSE. Quod ſpectanda forent. que pertinebant ad tēpli ſtructurā manifeſtant hyſtorie: ⁊ huculqꝫ quedā conſeruantur reliquie: quibꝰ percipiuntur que dudū erant fabricarū veſtigia. Sed dñs mirantibꝰ templi fabricas: ꝓmulgauit ꝙ in eo lapis ſuper lapidē nō maneret. Dicitur eniꝫ: Et quibuſdā dicentibꝰ de tēplo ꝙ lapidibus boniſ ⁊ donis exornatū eſſet dixit: Hec que videtis venient dies in quibus non relinquet̄ lapis ſup lapidē q̄ nō deſtruatur Decebat eniꝫ locū illū ꝓpter cultorū audaciā dimodam

deſolationē pati. BEDA. Diuina ēt diſpenſatio procurauit: vt ciuitas ipſa ⁊ tēplū ſubuerteretur: ne quis forte adhuc paruulus in fide videns illa conſtare: vbi ſacrificiorū ritū attonitus ſuperet: raperetur intuitu. AM. Uerū igitur dictū ē de tēplo manufacto q̄ eēt ſubuertendū. Nihil enim ē manufactū: qḋ non aut vetuſtas conficiat: aut vis ſubruat: aut ignis exurat. Tamē ē ⁊ aliud templū. ſ. ſynagoga: cuius ſtructura vetus: eccleſia ſurgente diſſoluitur. Eſt ēt tēplū in vnoquoq; qḋ deficiente fide labitur: ⁊ maxime ſiquis falſo chriſti noīe obtendat: quo interiorē expugnet affectū. CIRYL. Nequaq̄ aūt diſcipuli aduerterant vim dictorū: ſed arbitrabātur de cōſūmatione ſeculi dictū eē. Et ideo querebāt quo tēpore deberent accidere. vñ ſeqtur: Interrogauerunt aūt illū dicentes: Preceptor: qñ hec erūt: ⁊ quod ſignū cū fieri incipient. AM. Mathcus tertiā interrogationē addidit: vt ⁊ tēpli tēpora deſtruēdi: ⁊ ſignū aduentꝰ ⁊ cōſummatio ſeculi a diſcipulis quereret. Interrogatꝰ autē dñs quando tēpli futura eēt deſtructio: ⁊ qḋ ſignū eēt eiꝰ aduentꝰ: de ſignis docet de tēpore nō curat intimādū. Sequitur. n. Qui dixit videte ne ſeducamini. ATHA. Cū. n. ſint nobis a deo chariſmata ⁊ dogmata que ſunt ſuper hominē tradita. ſ. celeſtis conuerſationis forma: virtꝰ contra demones: ⁊ adoptio ⁊ noticia patris ⁊ verbi: ⁊ ſpūſancti donū: Aduerſarius noſter diabolus circuit: querēs nobis ſurripere inſita ſemina verbi. Dñs autē tanq̄ ſua p̄cioſa dona in nobis ſua documēta cōcludens monet: ne ſeducamur. Magnū aūt quoddā donū tribuit nobis dei verbū: vt nō ſolū ex apparentibꝰ nō decipiamur: ſed ēt ſiqua latentia ſint diiudicemꝰ per ſpiritꝰ gratiā. Cū enim ſit odioſus diabolus inuentor malicie: hoc quod ipſe ē occultat: nomen vero cūctis capitū ſimulat callide: puta ſiquis ſubijcere ſibi volēs filios alienos: parentibꝰ abſentibꝰ fingat eorū vultus: ⁊ filios deſiderantes ſeducat: Ergo in vnaquaq; hereſum diabolus figuratꝰ dicit: Ego ſum chriſtus: ⁊ apud me veritas ē. vñ ſequitur: Multi enim venient in nomine meo dicentes: qꝛ ego ſum: ⁊ tempus appropinquabit. CIRYL. Ante ſuū enim deſcenſū de celo p̄uenient aliqui: quibꝰ acquieſcere non oportet. voluit. n. vnigenitū verbū dei cū venit vt mūdū ſaluaret latere: vt crucē ſuſtineret p̄ nobis. Sed ſecundus eius aduentus non erit clāculo vt ante: ſed terribilis ⁊ manifeſtus. deſcendet enim in gloria dei patris miniſtrantibꝰ angelis vt mūdū in iuſticia iudicet. vnde cōcludit: Nolite ergo ire poſt illos. TY. Uel forſitan non dicit pſeudo chriſtos ante cōſummationem venientes: ſed eos qui fuere tēpore apoſtolorū. BEDA. Multi enim iminēte hieroſolymorū excidio principes extitere: qui ſe dicerent eē chriſtos: tēpuſq; libertatis appropinquare. Multi ēt in eccleſia hereſiarche diē dñi inſtare predicarunt: quos apoſtolus ad theſſa. damnat. Multi etiā in nomine chriſti venere antichriſti. quorū primꝰ ē ſimon magus: cui dicebant: Hic eſt virtus dei que vocatur magna.

Cum autē audieritis prelia ⁊ ſeditiones: nolite terreri. Oportet primū hec fieri: ſed nondū ſtatim finis. Tunc dicebat illis: Surget gens cōtra gentē: ⁊ regnum aduerſus regnum: ⁊ terremotus magni erunt per loca ⁊ peſtilentie ⁊ fames terroreſq; de celo: ⁊ ſigna magna erunt.

GRE. in ho. Perituri mundi precurrentia mala denunciat dominꝰ: vt eo minus perturbēt venientia: quo fuerit preſcita. Minus. n. iacula feriunt: q̄ preuidentur. vñ dicit: Cū aūt audieritis prelia ⁊ ſeditiones: nolite terreri. Bella ad hoſtes pertinēt: ſeditiones ad ciues. Ut ergo nos indicet exterius interiuſq; turbari: aliud nos fatetur ab hoſtibꝰ: aliud a fratribꝰ perpeti. AM. Uerborū aūt celeſtiū nulli magis q̄ nos teſtes ſumꝰ: quos mūdi finis inuenit: quāta prelia: ⁊ quas opiniones accepimꝰ preliorum. GRE. in home. Sed his malis preuenientibus qꝛ nō ſtatim finis ſequat adiūgit: Oportet hec primū fieri. Ultima enim tribulatio multis tribulatiōibꝰ preuenit: qꝛ multa debent mala precurrere: vt malū valeant ſine fine nunciare. vnde ſequit: Tunc dicebat illis: Surget gens contra gentem: ⁊ regnum aduerſus regnum. Quia neceſſe eſt vt alia ex celo: alia ex terra: alia ab elementis: alia ab hominibꝰ patiamur: h̄ ergo ſignatur perturbatio hominū. Sequit: Et terremotus magni erunt per loca. Ecce reſpectꝰ ire deſuper. CHRY. Terremotꝰ. n. qñq; ire ſignū ē. nā ⁊ quādo crucifixus ē dominus: mota eſt terra. Quandoq; vō prouiſionis indiciū: ſicut orantibꝰ apoſtolis cōmotꝰ ē locus in quo erāt cōgregati. Sequit: Et peſtilentie. GRE. in ho. Ecce ineq̄litas corporum. Et fames ecce ſterilitas terre. Terroreſq; de celo: ⁊ ſigna magna erunt. ecce ineq̄litas aeris: qḋ ad eas tempeſtates referendū ē que nequaq̄ ordinem temporum ſeruant: que enim ordinate veniūt ſignum non ſunt. Omnia enim que ad vſum vite accepimus: ad vſum conuertimus culpe. Sed cuncta q̄ ad vſum prauitatis infleximus: ad vſum nobis vertunt vltionis. AM. Occaſum ergo ſeculi precedunt quedam egritudines mundi. ſ. fames: peſtilentia ⁊ perſecutio. THEO. Quidam autē hec non ſolū in conſummatione futura: ſed ⁊ tēpore captionis hieruſalem fuiſſe impleta voluerunt. Auctore nanq; pacis perēpto: merito in eis ſeditiones et bella locū habuerūt: Ex bellis autē peſtis ⁊ fames cōſequūtur. hec quidem aere cadaueribꝰ infecto: illa incultis manentibus agris. Sed ⁊ ioſephꝰ intolerabiles erūnas eueniſſe recitat p̄pter famem: ⁊ tēpore claudij ceſaris fames inualuit: vt in actibꝰ legitur: ⁊ plurima terribilia contigerunt captionē hieruſalē indicantia: vt ioſephus narrat. CHRY. Dicit aūt q̄ non ſtatim finis ciuitatis eueniet: vt ſ. hieroſolyma capiatur: ſed poſt prelia multa. BEDA. Admonentur ēt apoſtoli ne terreantur his precurrētibꝰ ne hieroſolymā iudeāq; deſerant. Poteſt aūt regnū cōtra regnū: ⁊ peſtilentia eorū quorū ſermo ſerpit vt cancer: ⁊ fames audiendi verbi dei: ⁊ cōmotio vniuerſe terre: ⁊ a vera fide ſeparatio etiā in hereticis intelligi: qui contra ſeinuicem dimicantes: eccleſie victoriā faciunt. AM. Sunt autē ⁊ alia bella que vir ſuſtinet chriſtianus: diuerſarum quoq; prelia cupiditatū ſtudiorumq; conflictus. Multo etiā grauiores ſunt domeſtici hoſtes q̄ extranei.

Sed ante hec omnia inijcient vobis manus ſuas: ⁊ perſequentur: tradētes in ſynagogas ⁊ cuſtodias: trahētes ad reges ⁊ preſides p̄pter nomē meum. Continget aūt vobis in teſtimoniū. Ponite ergo in cordibus veſtris non premeditari quēadmodū reſpondeatis. Ego. n. dabo vobis os et ſapientiam: cui non poterūt reſiſtere ⁊ contradicere oēs aduerſarij veſtri. Trademini autem a parētibus ⁊ fratribus ⁊ cognatis ⁊ amicis: ⁊ morte afficient ex vobis. Et eritis odio omnibus hominibus propter nomē meū. Et capillus de capite veſtro nō peribit. In patientia veſtra poſſidebitis animas veſtras.

CRE. in home. Quia cuncta que predicta ſunt non de iniuſticia ferientis ſunt: ſed de merito mundi patiētis: ſacta prauorū hominū prenunciantur cū dicitur: Sed āte hec oīa inijcient vobis manus ſuas: ⁊ perſequentur: tradentes in ſynagogas ⁊ cuſtodias: trahentes ad reges ⁊ p̄ſides propter nomē meū. Ac ſi dicat: Prius corda hominū poſt elementa turbabuntur: vt cū rerum ordo confūditur: ex qua tribulatione veniat demonſtretur. Nā quāuis finis mundi ex ipſo ſuo ordine pendeat: peruerſiores tamē quoſq; inueniens: quia digne ruinis illorum oppri
mantur

mātur innoteſcit. CIRYL. Uel hoc dicit: Quia priuſq̄ a romanis hieruſalē caperet: paſſi perſecutiones a iudeis diſcipuli incarcerati ſunt: ⁊ preſentati p̄ncipibꝰ. Miſſus eſt paulus romā ad ceſarē: aſtititq; feſto ⁊ agrippe. Sequitur: Continget autē vobis in teſtimonium. GRECVS. In martyriū: i. in martyrij gloriā. GRE. in home. Uel in teſtimoniū videlicet eorū quia vos perſequendo mortē inferunt: aut vidēdo nō imitantur: vt inde peruerſi ſine excuſatione pereant. vnde electi exēplū capiant vt viuāt: ſz auditis tot terroribus turbari poterāt auditorum corda. vnde ad eorū conſolationē ſubdit: Ponite ergo in cordibus veſtris non premeditari quēadmodū reſpondeatis. THEO. Quia enim idiote erant ⁊ imperiti hoc eis dominus dicit: ne conturbarentur reddituri ſapientibꝰ rationē: ⁊ cauſam ſubdit: Ego. n. dabo vobis os ⁊ ſapientiam cui nō poterūt reſiſtere ⁊ contradicere oēs aduerſarij veſtri. q. d. Statim a me ſortiemini facundiā ⁊ ſapientiā: vt nec omnes aduerſarij veſtri ſi in vnū conueniant reſiſtere valeant vobis: nec in ſapientia. i. vita theorematum nec in eloquētia ⁊ ſermonis lepore. Sepe enim multi ſapientiā quidē habent in mente: ſed cum ſint prouocabiles ad turbationē totū confundūt: cū tēpus fuerit proponendi. non aūt tales fuerunt apoſtoli: ſz vtriq; gratioſi fuerūt. GRE. Ac ſi dominus ſuis dicat: Nolite terreri. vos ad certamē accedetis: ego prelior. vos verba editis: ſz ego ſum qui loquor. AM. Alibi autē chriſtus in diſcipulis: alibi pater: alibi ſpiritꝰ loquit patris. non diſcordant iſta: ſed congruunt. quod vnus loquitur tres loquūtur: quia vox ē vna trinitatis. THEO. His aūt dictis: ⁊ propulſo imperitie timore: ſubdit ⁊ aliud quiddā neceſſariū quod eorū animos poterat cōmouere: ne ſubito irruens eos turbaret. Sequitur enim: Trademinī aūt a parentibus ⁊ fratribꝰ ⁊ cognatis: ⁊ morte afficient ex vobis. GRE. in home. Plus in nobis ea tormēta ſeuiunt: que ab illis patimur: de quorū mentibꝰ preſumebamus: qꝛ cū damna corporis mala nos cruciant amiſſe charitatis. GRE. niſſenus. Conſideremus aūt ſtatū qui tunc temporis erat omnibus ſuſpectis: adinuicem diuidebantur cognationes inuicē diſgregate per cultus: ⁊ filius gentilis proditor fiebat parentū fideliū: ⁊ in filiū qui crediderat: pater in infidelitate obſtinatꝰ accuſator fiebat. Omnis etas erat expoſita perſequētibꝰ fidē: nec mulieribꝰ ſuccurrebat naturalis ſexꝰ fragilitas. THEO. His aūt dictis ⁊ de odio ſubiungit quod ab omnibꝰ patientur. Sequitur enim: Et eritis odio oībus hominibus p̄pter nomē meū. GRE. in home. Sed quia dura ſūt: que predicuntur de afflictiōe mortis protinus conſolatio ſubditur de gaudio reſurrectionis cum dicitur: Et capillus de capite veſtro non peribit. q. d. martyribus ſuis: Cur timetis ne pereat qḋ inciſum dolet: qñ ⁊ illud in vobis perire nō pōt: quod inciſum non dolet. BEDA. Uel aliter: Capillus de capite diſcipulorū domini non peribit: quia non ſolū fortia facta vel dicta ſanctorū: ſed ⁊ tenuiſſima cogitatio digna mercede donabitur. GRE. v. mora. Qui aūt patientiā in aduerſis tenet: inde contra aduerſa omnia fortis efficitur. vñ ſibi ⁊ ſeipſum vincendo dominat. vnde ſequitur: In patiē. ve. poſſi. ani. veſtras. Quid enim ē animas poſſidere: niſi perfecte in omnibꝰ viuere: cūctiſq; mentis motibus quaſi ex arce virtutis dominari. GRE. in home. Per patiētiā igitur aīas noſtras poſſidemꝰ: quia dū nobiſmetipſis dñari diſcimꝰ: hoc ipſum incipimus poſſidere qḋ ſumus. Iccirco aūt poſſeſſio anime in virtute patientie ponitur: qꝛ radix omniū cuſtoſq; virtutū patientia eſt. Patientia vero eſt aliena mala equanimiter perpeti: contra eū quoq; qui mala irrogat nullo dolore morderi.

Cum autem videritis circundari ab exercitu hieruſalem: tunc ſcitote quia appropinquauit deſolatio eiꝰ. Tūc qui in iudea ſunt fugiant ī mōtes ⁊ qui in medio eius ſunt diſcedant: ⁊ qui in regiōibus non intrent in eam: quia dies vltionis hi ſunt vt impleantur oīa que ſcripta ſunt. Ueh autē pregnantibus ⁊ nutrientibus in illis diebus. Erit. n. preſſura magna ſuper terram: ⁊ ira populo huic Et cadent in ore gladij: ⁊ captiui ducentur in oēs gentes. Et hieruſalem calcabitur a gentibus donec impleantur tempora nationum.

BEDA. Hactenus ea q̄ per. xl. annos: necdū fine adueniente futura erant dicta ſunt: hinc ipſe finis deſolationis que a romano exercitu facta eſt domini verbis exponit cū dicit: Cum aūt videritis circūdari ab exercitu hieruſalem: tunc ſcitote: qꝛ appropinquauit deſolatio eius. EVSE. Deſolationē hieruſalē vocat non amplius eā a ſuis nec ſm ritū legalē conſtitui: ita q̄ nullus expectet poſt futurā obſidionē aliā innouationē fieri: ſicut accidit tēpore regis perſarū: ⁊ illuſtris antiochi: ⁊ iterū tempore pompei. AVG. ad heſitiū: Hec aūt dñi verba ideo lucas hoc loco cōmemorauit: vt oſtendat tunc factā fuiſſe abominationē deſolationis que a daniele predicta ē: de qua mattheus ⁊ marcus locuti ſunt quando expugnata eſt hieruſalem. AM. Iudei enim putauerunt abominationē deſolationis tunc factā eo q̄ caput porci in tēplo iecerunt: illudētes romani iudaice ritū obſeruantie. EVSE. Dominus autē futuram in ciuitatē preuidens famē: monebat diſcipulos ne in futura obſidione in ciuitatē confugerent: tanq̄ ad locū tutū: ⁊ a deo protectū: ſed magis inde diſcederent: ⁊ ad montes confugerent. vnde ſequit. Tunc qui in iudea ſunt: fugiant in montes. BEDA. Eccleſiaſtica narrat hiſtoria: cunctos qui in iudea erant chriſtianos iminēte hieroſolymorū excidio cōmonitos a dño loco diſceſſiſſe: ⁊ trans iordanē habitaſſe in ciuitate quadā pella nomine: donec deſolatio iudee cōpleret. AVG. ad heſitiū: Pro hoc aūt matthēꝰ ⁊ marcꝰ dixerūt: Et qui ſupra tectū ē nō deſcendat in domū. addidit aūt: Nec introeat: vt tollat aliquid de domo. Pro quo lucas ſubdit: Et qui in medio eius ſunt diſcedāt. BEDA. Sed quomodo ab exercitu ciuitate iā circūdata qui in medio eius ſunt diſcedēt. niſi forte qḋ promiſit tunc: nō ad ipſum tempus obſidionis referat: ſed ad proximū ante obſidionē tēpus: cum ſe primū miles romanꝰ per galilee vl ſamarie fines cepit diffundere. AVG. ad heſitiū: Pro eo aūt q̄ matthēꝰ ⁊ marcus poſuerunt: Et qui in agro erit: nō reuertat retro tollere veſtimētū ſuū. apertius iſte ſubdit: Et qui in regionibꝰ nō intrent in eā: quia dies vltionis hi ſunt: vt impleant oīa que ſcripta ſunt. BEDA. Dies aūt vltionis hi ſunt: dies videlicet dñici ſanguinis vltionē petentes. AVG. ad heſitiū: Deinde ſimiliter lucas p̄ſequit ſicut ⁊ alij duo Ueh aūt pregnantibꝰ ⁊ nutrientibꝰ in illis diebus. Et ſic ergo lucas patefacit qḋ poterat eſſe incertū. ſ. id quod dictū ē de abominatione deſolationis: non ad ſeculi finem ſed ad expugnationē hieruſalē pertinere. BED. Dicit ergo: Ueh pregnātibꝰ: p̄nte captiuitate: Et nutrientibus ſiue māmantibꝰ: vt quidā interpretantur: quarū vel vteri vel manus filiorū ſarcina pregrauate: fuge neceſſitatē nō minimū impediunt. THEO. Quidā vero dicunt dñm p hoc ſignificare filiorum eius: quem ⁊ ioſephus narrat. CHRY. Deinde predictorū aſſignat cauſā dicens: Erit enim preſſura magna ſuper terrā: ⁊ ira populo huic. Talia enim mala eos occupauerunt: vt nulla deinceps erūna poſſit eorū calamitatibus adequari: vt ioſephꝰ narrauit. EVSE. Qualiter. ſ. aduenientibꝰ romanis ⁊ vrbem capientibꝰ: multe caterue iudaici populi in ore gladij perire. vnde ſequitur: Et cadent in ore gladij. Sed ⁊ plures necati ſunt fame. Hec vero accidebant. primo quidē ſub tyto ⁊ veſpaſiano: poſt hos autē tempore hadriani principis romanorū: quando natale ſolum iudeis inacceſſibi

le ẽ factũ. vnde ſequitur: Et captiui ducentur in omnes gẽtes. Totũ.n. orbẽ iudei repleuerunt: ⁊ vſq; ad fines terre peruenerunt. ⁊ cũ eorũ terra ab alienigenis inhabitet: ſolis ipſis ẽ inacceſſibilis facta. vñ ſequit: Et hieruſalẽ calcabit a gentibus: donec impleantur tempora nationum. BEDA. Que.ſ. apoſtolus cõmemorat dicens: Cecitas ex parte facta ẽ in iſrl: ⁊ ſic oĩs iſrael ſaluus fiet. Qui cum promiſſa ſalute fuerit potitus ad patriũ ſoluz rediturus non temere ſperatur. AM. Myſtice aũt abominatio deſolationis aduent⁹ antichriſti ẽ eo ꝙ ſacrilegijs infauſtis mentiũ interiora contaminet: ſedens iuxta hiſtoriã in tẽplo: vt ſibi vendicet diuine ſoliũ poteſtatis. Iuxta interpretationẽ aũt ſpiritalẽ pulchre inducitur: eo ꝙ in affectibus ſingulorũ veſtigiũ perfidie ſue cõfirmare deſideret: ⁊ ſcripturis diſputans ſe eẽ chriſtũ: tunc appropinquabit deſolatio: qm̃ a vera religiõe pleriq; lapſi deſiſtent: tũc erit dñi dies qm̃ ſicut prim⁹ aduent⁹ dñi fuit propter redimẽda peccata: ita ⁊ ſecundus erit ꝑpter reprimenda delicta: ne plures perfidie errore labant. Eſt ⁊ alius antichriſtus .ſ. diabolus: qui hieruſalẽ.i. animã pacificã obſidere nitatur ſue legis exercitu. Ergo quãdo in medio tẽpli eſt diabolus deſolatio abominationis ẽ. Cũ aũt vnicuiq; laboranti chriſti pñtia ſpiritalis illuxerit: tollitur iniquus ex medio ⁊ incipit regnare iuſticia. Eſt ẽt tertius antichriſt⁹ vt arrius ⁊ ſabellius: ⁊ oẽs qui nos praua intentione ſeducunt. Ve aũt ſunt pregnantes quibus ve dicit: que ad ruinã ſue carnis extendũt: ⁊ quib⁹ intimorum greſſus pigreſcat animorũ ⁊ effete virtutũ: feteq; vitiorũ. Sed nec ille pregnantes cõdẽnationis exortes ſunt: que in bonorũ actuũ molimine conſtitute: necdũ aliquos ſuſcepti operis dedere proceſſus. Sunt que dei timore concipiunt: ſʒ nõ oẽs pariunt: ſunt.n. q̃ abortiuũ excludũt verbũ anteq̃ pariant. ſunt ẽt q̃ in vtero chriſtũ habeant: ſed nondũ formauerunt. ergo q̃ parit iuſticiã: chriſtũ parit. Nos ẽt paruulos noſtros ablactare ꝑperem⁹: ne nos quaſi iperfectorũ parentes: aut iudicij dies aut mortis inueniat. Quod ita fit: ſi oĩa dicta iuſticie in corde cuſtodias: nec ſenectutis tẽpus expectes: ſed in prima etate ſapientia ſine corruptela corporis tui cito concipias: cito nutrias. In fine autez iudea omnis a nationib⁹ credituris ſubijciet in ore gladij ſpiritalis qui eſt ſermo bis acutus.

Et erunt ſigna in ſole ⁊ luna ⁊ ſtellis: ⁊ in terris preſſura gentium pre confuſione ſonitus maris ⁊ fluctuum: areſcentibus hominibus pre timore: ⁊ expectatione que ſuperuenient vniuerſo orbi. Nam virtutes celorum mouebuntur. Et tunc videbunt filium hominis venientem in nube cum poteſtate magna ⁊ maieſtate.

BEDA. Quid impletis nationũ tẽporib⁹ ſequatur: ex ordine manifeſtat dicens: Erunt ſigna in ſole ⁊ luna ⁊ ſtellis. AM. Que quidem ſigna ſm matheũ euidenti⁹ exprimũtur: tũc inquit ſol obſcurabit: ⁊ luna nõ dabit lumẽ ſuũ: ⁊ ſtelle cadent de celo. EVSE. Tũc enĩz cũ vite corruptibilis conſummatio aget: ⁊ ſm aplm ſpẽs hui⁹ mũdi tranſibit: ⁊ nouũ ſuccedet ſeculũ: in quo vice ſenſibilium luminariũ ipſe chriſt⁹ fulgebit. q. iubar ⁊ rex noui ſeculi: cui⁹ erit tanta numinis virt⁹ ⁊ gloria: vt ſol q̃ nũc radiat atq; luna ⁊ cetera ſidera: aduentu maioris luminis occultent. CHRY. Sicut enĩz ĩ hoc ſeculo luna ⁊ ſidera mox obfuſcãtur orto ſole: ſic in glorioſa xp̃i apparitiõe ſol obtenebreſcet: ⁊ luna nõ dabit ꝓpriũ iubar ⁊ ſtelle cadent de celo: pore ſpoliate amictu: vt potioris lucis amictu potiãtur. EVSE. Que aũt eueniẽt orbi poſt luminariũ obtenebrationẽ ex quib⁹ fiet anguſtia gentiũ ↄ̃nter exprimit dicens: Et in ter. preſ. gen. ꝑ. confu. ſo. ma. ⁊ fluctuũ. Ubi videt docere principiũ trãſmutationis vniuerſi futurum: ex defectu ſubſtãtie humide. Hac enim prima deuorata vel cõgelata: vt nõ ampli⁹ audiat ſonit⁹ maris nec contingãt arenã fluct⁹ ei⁹ cauſa exuberantis ſiccitatis cetere mũdi partes nõ ampli⁹ obtinentes vaporẽ ſolitũ emiſſum ex ſubſtantia humida trãſmutationẽ patientur: ⁊ ſic cũ apparitio ſaluatoris cõſtare debeat repugnãtia deo prodigia exordiũ ſumẽt furoris procemia ex ſiccitatib⁹: vt nec tempeſtas nec fremit⁹ maris viceri audiat. Quo facto ſubſequẽt anguſtia ſuperſtitũ hominũ. vnde ſequit: Areſcentibus.i. tabeſcentib⁹ hominib⁹ pre ti. ⁊ expe. eorũ.ſ. q̃ ſup. vni. orbi. Que aũt tũc ingruẽt mũdo: conſequẽter oſtendis ſubdens: Nã virtutes celorũ mouebũtur. THEO. vel aliter. Cũ alterabit ſuperior orbis: ⁊ elementa inferiora merito patientur iacturã. vñ ſequitur: Et in terris preſſura gentiũ pre confuſione ſonit⁹ maris ⁊ fluctuũ. q. d. Mare terribiliter fremet: ⁊ littus maris agitabit tẽpeſtate: ita vt ſit populo terre ꝑſſura.i. coĩs miſeria: vt tabeſcãt timore ⁊ expectatione malorũ irruẽtiũ mũdo. vnde ſequitur: Areſcentib⁹ hominib⁹ pre timore ⁊ expectatione que ſuperuenient vniuerſo orbi. AVG. ad heſitiũ: Sed dices: Cõfiteri vos pena veſtra cõpellit adeſſe iã finem: dum iplet quod prenũciatũ ẽ. Nullã enim patriã: nullũ locũ noſtris tẽporib⁹ nõ affligi aut tribulari certũ eſt. Sed ſi iſta mala q̃ nũc patit gen⁹ humanũ certa ſunt indicia iã dominum eẽ venturũ: qd ẽ quod dicit apoſtolus: Cũ dixerint: pax ⁊ ſecuritas. Uideam⁹ ergo ne forte melius intelligat non eo modo impleri q̃ predicta ſunt his verbis: ſed tũc potius eẽ ventura quãdo ſic erit tribulatio vniuerſo orbi: vt ad eccleſiã pertineat: q̃ vniuerſo orbe tribulabit: nõ ad eos q̃ tribulabũt eã. ipſi enim ſunt dicturi: Pax ⁊ ſecuritas. Nũc aũt iſta mala q̃ tanq̃ ſumma extremaq; creduntur vtriq; regno: chriſti.ſ. ⁊ diaboli videmus eẽ cõia. Parit ꝗppe his boni affligũtur ⁊ mali: interq; tã mala adhuc vbiq; frequentant luxurioſa conuiuia. Hoccine ẽ areſcere pre timore: an poti⁹ inardeſcere ꝑ libidine. THE. Nõ ſolũ aũt mortales fluctuabũt cũ alterabit mundus: ſʒ ẽt angeli ſtupebũt in tã terribilib⁹ mutatiõib⁹ vniuerſi. vñ ſeqtur: Nã virtutes celorũ mouebũtur. GRE. in home. Quid enim virtutes celorũ: niſi angelos: dominationes ⁊ principat⁹: ⁊ poteſtates appellat: q̃ in aduentu diſtricti iudicis: noſtris tũc oculis viſibiliter apparebũt: vt diſtricte tũc a nobis exigant hoc quod nos mõ inuiſibilis cõditor equanimiter portat. EVSE. Cũ ẽt dei fili⁹ ſit venturus in gloria: ⁊ confutatur⁹ elatã tyrannidẽ filij peccati miniſtrantib⁹ angelis celi fores a ſeculo clauſe patebunt: vt ſpectentur excelſa. CHRY. Uel virtutes celice mouebuntur: quãuis ſibi conſcie non ſint. videntes.n. infinitas multitudines condẽnari: nõ intrepide ſtabũt illic. BEDA. Et in iob dicit: Colũne celi contremeſcũt: ⁊ pauent ad nutũ ei⁹. Quid ergo faciãt tabule qñ tremũt columne. qd virgula deſerti patit: cum cedrus paradiſi cõcutitur. EVSE. Uel virtutes celorũ ſunt q̃ preſunt ſenſibilibus ꝑtibus vniuerſi: que quidem tunc mouebuntur vt potiorẽ ſtatũ attingant. Abſoluentur enim in ſeculo nouo a miniſterio: quo deo ſeruiũt circa ſenſibilia corpora ſm corruptionis ſtatũ. AVG. ad heſitiũ. Sed ne dñs propiquãte ſecundo aduentu ſuo: ea pro magno predixiſſe videat que huic mũdo etiã ante primum eius aduentum fieri cõſueuerãt: ⁊ rideamur ab eis qui plura in hiſtoria gentium ⁊ maiora legerũt. Hec que dicta ſunt melius in eccleſia exiſtimo intelligi. Eccleſia.n. ẽ ſol ⁊ luna ⁊ ſtelle: cui dictũ ẽ: Pulchra vt luna: electa vt ſol. que tũc non apparebit ꝑſecutoribus vltra modũ ſeuientib⁹. AM. Plurimis ẽt a religione deficientibus clara fides obſcurabitur nube perfidie: qr ſol celeſtis in fide in ea minuit vel augetur: et ſicut menſtruis .i. mẽſiũ defectib⁹ luna vel terre oppoſita cũ fuerit ex regione ſolis vaneſcit: ſic ⁊ ſancta eccleſia cũ lumini celeſti vitia carnis obſiſtũt: fulgorẽ diuini luminis de chriſti radijs nõ põt mutari. nã in ꝑſecutionib⁹ lucẽ diuini ſolis plerũq; amor vite huius excludit. Cadũt ẽt

ſtelle

ſtelle.i. glorie micantis viri ſi perſecutionis acerbitas cõualeſcat: que oportet fieri donec eccleſie multitudo cumuletur. ſic.n. probant boni: ſic prodũtur infirmi. AVG. ad heſitiũ. Quod aũt dictũ ẽ: Et in terris preſſura gentiũ gentes voluit intelligi: non que in ſemine abrae bñdicentur: ſed que ad ſiniſtrã ſtabũt. AM. Ergo varij animorũ eſtus ita graues erunt: vt delictorũ multitudine male conſcije futuri iudicij metu ſacri nobis ros fontis areſcat. Quẽadmodũ aũt dñi expectat aduent⁹ vt ei⁹ pñtia ĩ toto fiat vel hominis orbe vel mũdi: que fit in ſingulis cum omnib⁹ affectib⁹ receperis chriſtũ: ſic virtutes celorum ĩ aduentu dñi augmẽtũ gratie cõſequẽtur: ⁊ plenitudine diuinitatis propius ſe infundente mouebuntur. Sunt etiaz virtutes celorũ que enarrant gloriam dei q̃ pleniore xp̃i infuſione mouebũtur vt videant chriſtũ. AVG. ad heſitiũ: Uel virtutes celorũ mouebunt: qr impijs perſequẽtibus quidã fideles fortiſſimi turbabuntur. Sequitur: Et tunc videbũt filiũ hoĩs. THEO. Tã fideles q̃ infideles. Radiabit.n. ampli⁹ ſole tãz ipſe q̃ crux ei⁹: vñ ab oĩbus cognoſcet. AVG. Quod aũt dicit: Uenientẽ in nube duob⁹ modis accipi põt: ſiue in eccleſia ſua tanq̃ ĩ nube venientẽ: ſicut nũc venire non ceſſat: ſʒ tũc cũ ꝑtãte magna ⁊ maieſtate: qr maior maieſtas ⁊ poteſtas illius apparebit ſanctis quib⁹ magnã virtutẽ dabit ne tanta perſecutione vincant: ſiue in corpore ſuo ĩ quo ſedet ad dexterã patris: merito credendus ẽ non ſolũ in eodẽ corpore: verũ ẽt in nube ventur⁹: qm̃ ſic veniet ſicut abijt: nubes ẽt ſuſcepit eũ ab oculis eorũ. CHRY. Semper.n. de⁹ in nube apparet: ſm illud: Nubes ⁊ caligo in circuitu ei⁹. vñ ⁊ fili⁹ hoĩs in nubib⁹ veniet: vt deus ⁊ dñs: nõ latenter ſed in gloria digna deo. Et iõ ſubdit: Cum poteſtate magna ⁊ maieſtate. CIRYL. Intelligendũ ẽ ſimiliter magna. Primã eni apparitionẽ ꝑſecut⁹ ẽ cũ infirmitate ⁊ humilitate nr̃a: ſed ſecũdã celebrabit cũ propria poteſtate ⁊ magna maieſtate. GRE. in home. In poteſtate enĩz ⁊ maieſtate viſuri ſunt: quẽ in humilitate poſitũ audire noluerunt vt virtutẽ eius tanto tunc diſtricti⁹ ſentiãt: q̃to ceruicem cordis ad eius patientiã non inclinãt.

His autem fieri incipiẽtibus reſpicite ⁊ leuate capita veſtra: qm̃ appropinquat redemptio veſtrã. Et dixit illis ſimilitudinẽ: Uidete ficulneã ⁊ oẽs arbores: cũ producunt iã ex ſe fructũ: ſcitis quoniam prope eſt eſtas. ita ⁊ vos cũ videritis hec fieri ſcitote quia prope eſt regnũ dei. Amẽ dico vobis qm̃ nõ preteribit generatio hec donec oĩa fiant. Celũ ⁊ terra trãſibũt ỽba aũt mea nõ tranſient.

GRE. in home. Quia premiſſa contra reprobos dicta ſunt: mox ad electorum conſolationẽ verba ṽtunt. Nam ſubditur: His aũt fieri incipientib⁹: reſpicite ⁊ leuate capita veſtra: qm̃ appro. redẽ. vr̃a. Ac ſi dicat: Cum plage mundi crebreſcunt: leuate capita.i. exhilarate corda: quia dũ finit mũdus: cui⁹ amici non eſtis prope fit redemptio quã queſiſtis. In ſcriptura enĩz ſacra ſepe caput pro mente ponit: qr ſicut capite reguntur mẽbra: ita cogitationes mente diſponuntur. Capita itaq; leuare: ẽ mẽtes noſtras ad gaudia patris celeſtis erigere. EVSE. Uel aliter. Trãſactis corporalib⁹ aderunt intelligibilia celeſtia.ſ. regnum ſeculi non ãplius trãſituri: ⁊ tunc digna ſalubria promiſſa tribuẽtur. vnde dicit: His aũt fieri incipientib⁹ reſpicite ⁊ leuate capita veſtra: quoniã appropinquat redẽptio veſtra. Acceptis eni dei ꝑmiſſis que ſperamus erigemur q̃ ante curui fueram⁹: ⁊ eleuabim⁹ capita noſtra: humiliati quondã: eo ꝙ redẽptio noſtra quã ſperabam⁹ aderit: illa.ſ. quã tota creatura expectat. THEO.i. ꝑfecta libertas corporis ⁊ anime. Sicut enim prim⁹ aduent⁹ domini fuit ad reformationẽ animarũ noſtrarum. ſic ſecundus ad reformationẽ corporum celebrabitur. EVSE. Dicit autẽ hec ad diſcipulos ſuos: non tanq̃ ad eos qui durare deberent in vita iſta vſq; ad terminum mundi: ſed quaſi vno corpore exiſtente ipſis ⁊ nobis ⁊ poſteris vſq; ad conſummationẽ mũdi credituris in chriſtũ. GRE. in ho. Qḋ aũt calcari mundus atq; deſpici debeat: prouida cõparatione manifeſtat cum ſubdit: Uidete ficulneam ⁊ oẽs arbores: cũ producũt ex ſe fructũ: ſcitis qm̃ prope ẽ eſtas ita ⁊ vos cũ videritis hec fieri: ſcitote quoniã prope ẽ regnũ dei. q. d. Sicut ex fructu arboris vicina eſtas agnoſcitur: ita ex ruina mundi prope cognoſcitur eẽ regnũ dei. Et ex hoc oſtendit qr fruct⁹ mundi ruina ẽ. Ad hoc enim germinat: vt quẽcũq; germine aluit: cladib⁹ cõſumat. Bene autẽ regnũ dei eſtati comparat: qr tunc meroris noſtri nebule tranſeũt: ⁊ vite dies eterni ſolis claritate fulgeſcũt. AM. Matheus aũt de ſola dixit ficulnea hic de arboribus omnib⁹. Duplicẽ autẽ habet figuram ficulnea: vel cũ dura miteſcunt: vel cũ peccata luxuriant. Siue ergo cũ fruct⁹ omnibus vireſcit arborib⁹: ⁊ ficulnea fecunda iaz floret.i. cũ omnis lingua cõfitetur deo: confitente etiã populo iudeorũ: ſperare domini debemus aduentum quo tanq̃ tẽporib⁹ eſtiuis reſurrectionis fruct⁹ metentur. Siue cũ leuẽ fragilẽq; iactantiã tanq̃ folia ſynagoge homo iniquitatis induerit: conijcere debemus appropinquare iudiciũ: nam remunerare fidem domin⁹ ⁊ delinquendi finem afferre feſtinat. AVG. ad heſitiũ: Cũ aũt dicit: Cum videritis hec fieri que intelligere poterimus niſi ea q̃ ſupra memorata ſunt: In his autẽ ẽ quod ait: Et tunc videbunt filiũ hominis venientẽ. Proinde cũ hoc viſum fuerit: non iã erit regnũ dei: ſed prope erit. An dicendũ ẽ nõ omnia q̃ ſupra cõmemorata ſunt eſſe intelligenda vbi ait. Cũ videritis hec fieri: ſed aliq̃ eorũ: hoc.ſ. excepto quod dictũ ẽ: Et tũc videbũt filiũ hominis. Sed matheus aperuit nullis exceptis eẽ accipiendũ dicens: Ita ⁊ vos cum videritis hec oĩa. Inter que ẽ qḋ videbit filius hoĩs venientis vt intelligat de aduentu quo nunc venit in mẽbris ſuis tanq̃ in nubibus. vel in eccleſia tanq̃ in nube magna. TY. Uel aliter dicit: Prope ẽ regnũ dei: quia dũ hec fiẽt nondũ vltim⁹ finis rerũ eueniet: ſed iã in finẽ tendũt. nam ⁊ ipſe aduent⁹ dñi eliminãs oĩuz principatũ ⁊ poteſtatem preparat regno dei. EVSE. Sicut enĩz ĩ hac vita ſol hieme recedente ac ſuccedente verũ radiũ calidũ mittens fouet ac viuificat humi condita ſemina exuentia priſcã figurã: pullulant autẽ noua varium virorẽ habentia: ſic ⁊ glorioſus vnigeniti dei aduẽt⁹ viuificatiuis radijs illuſtrans nouũ ſeculũ dudũ condita ꝑ totũ mũdũ ſemina.ſ. dormiẽtes in puluere terre potioribus corporib⁹ q̃ pri⁹ ꝑducet ĩ lucẽ: ac confutata morte regnabit deiceps vita ſeculi noui. GRE. in ho. Omnia autẽ predicta ſub magna certitudine confirmantur: cũ ſubdit: Amẽ dico vobis quia non ꝑteribit generatio hec donec oĩa fiant. BED. Multũ cõmẽdat qḋ ita ꝓnũciat: Et ſi dicere fas ẽ iuratio ei⁹ ẽ qḋ dicit: Amẽ dico vobis: Amẽ quippe interpretat verũ. Igit veritas dicit: Uerum dico vobis: qḋ ſi non diceret: mentiri oĩno nõ poſſet. Generationẽ autẽ aut oẽ genus humanum dicit: aut ſpecialiter iudeorũ. EVSE. Uel generationẽ dicit nouã generationẽ eccleſie ſancte ſue: oſtendẽs duraturũ populũ fideliũ vſq; ad id tempus quo viſurus ſit omnia: ⁊ euentus verborũ ſaluatoris oculis apprehendet. THEO. Quia enim turbationes ⁊ bella: ⁊ alterationes tã elementorũ q̃ ceterarũ rerũ futurũ eẽ predixerat: ne qs ſuſpicaretur ꝙ ⁊ ipſa chriſtianitas ꝑitura foret ſubiungit: Celũ ⁊ terra tranſibũt: verba aũt mea nõ trãſient. q. d. Et ſi cũcta cõmouẽtur: fides tñ mea nõ deficiet. Ex quo innuit eccleſiã preferre toti creature: ſed creatura patiet alterationẽ: fideliũ vero eccleſia ⁊ ſermones euãgelij permanebũt. GRE. in ho. Uel aliter: Celũ ⁊ terra tranſibunt ⁊c. quaſi dicat. Omne quod apud nos durabile eſt ſine mutatione durabile ad eternitatem non eſt: ⁊ omne quod apud me tranſire cernit: fixũ ⁊ ſine tranſitu tenetur

quia ſine mutabilitate manentes ſententias exprimit ſer
mo meus qui tranſit. BEDA. Celum autem quod tran
ſibit: non ethereum ſiue ſidereum: ſiue aereum a quo
aues celi nominantur intelligere debemus Si autem ter
ra tranſibit: quomodo eccleſiaſtes dicit: Terra in eternū
ſtat: ſed aperta ratione celum ⁊ terra per eam quam nūc
hn̄t imaginē trāſcūt: attamē per eēntiā ſine fine ſubſiſtūt.

Attendite autem vobis ne forte grauētur cor
da veſtra in crapula ⁊ ebrietate ⁊ curis huius vite
⁊ ſuperueniat in vos repentina dies illa. Tanq̄ȝ la
queus enim ſuperueniet in omnes qui ſedent ſu
per faciem omnis terre. Uigilate itaq̄ȝ omni tem
pore orantes: vt digni habeamini fugere iſta oīa
que futura ſunt: ⁊ ſtare ante filium hominis.

THEO. Poſuit ſupra dominus terribilia ⁊ ſenſibi
lia malorum indicia que occupabunt peccatores: ſȝ con
tra hec mala remediū eſt cautela ⁊ oratio. vnde dicit: At
tē. aūt vo. ne for. gra. cor. ve. in crapu. ⁊ ebrietate. BASI.
Singulū animaliū a conditore diuȝ deo hȝ intriſec' cau
ſas facientes ad tutelā conſiſtentie ꝓprie. ꝓpter ꝙ ⁊ xp̄s
nobis dedit hanc mentionē vt q̄ illis a natura: hec nobis
auxilio rationis ⁊ cautela contingat. Fugiētib' quidē pec
catū: vt irrationabilia fugiūt mortifera pabula: inquiren
tib' v̇o iuſtitiā ſicut illa herbas nutritiuas requirunt: ⁊ iō
dicit: Attēdite vobis vt. ſ. diſcernere poſſitis a ſalubri no
ciuū. Sed qm̄ dupliciter contingit attendere: hinc quidē
corporis oculis: illinc vero per intellectiuā virtutē: oculus
corporis virtutē nō attingit. Reſtat igit dictū eē de ope in
tellect': Attēdite hoc ē vndiq̄ȝ circūſpicite vos: puigil ha
bentes ad veſtrā cuſtodiā aīe lumē. Neq̄ȝ aūt dixit: Attē
dite veſtris aut eis q̄ circa vos ſunt: ſȝ vobis: vos. n. eſtiſ
intellect' ⁊ aīa: veſtrū aūt corpus ē ſenſus: Circa vos aūt
opes artes ⁊ reliqua vite ſuppellex: qb' nō monet attēdē
dū: ſȝ aīe cui' precipua cura hn̄da. Eadem v̇o admonitio
egrotātes ſanat: ⁊ ſanos perficit: ſuatores p̄ntiū: ꝓuiſo
res futurorū: nō alienorū cenſores: ſȝ ſuoꝝ ſcrutatores:
nō dimittentes itellectū ſuū fieri paſſionū: ſȝ irrationale
aīe ſubīciētes rōnali. Cur aūt ſit attēdēdū ſubiūgit dicēs
Ne forte grauētur corda veſtra ī crapula ⁊ ebrietate ⁊ cu
ris huius vite. TY. q. d. Cauete ne lumina mētis veſtre
grauētur. Cura nāq̄ȝ p̄ntis vite ⁊ crapula ⁊ ebrietas fugāt
prudētiā: quaſſant fidē: opant naufragia. BASI. Eſt aūt
ebrietas nimi' vſus vini: crapula vero anxietas ⁊ nauſea
q̄ ē in ebrietate: a motione capitis greco vocabulo dicta.
Sicut igit cibis vt nō eſuriam': ſic ⁊ potib' ne ſitim patia
mur vtēdū ē: vitādo diligenti' lapſuȝ. Fallax. n. ē vini ige
ſtio: aīa aūt vino libera prudētiſſima erit ⁊ optima ſȝ hu
mecta vini vaporib' q̄ſi quadā nube velat. Curioſitas āt
hui' vite quāuis nihil inhibitorū continere videat: ſi ta
mē ad cultū diuinū nō coadiuuet: vitanda ē: et quare hoc
dixerit oñdit ſubdēs: Et ſupue. ī vos repē. di. illa. THE.
Non. n. cū deliberatione veniet dies illa: ſed ex iprouiſo
⁊ furtiȝ capiens tanq̄ laqueus nō cauētes. vnde ſequit:
Tanq̄ la. n. ſupue. in om. q̄ ſe. ſu. fa. om. terre. Qđ diligen
ti' diſcuti pōt. Capiet. n. dies illa ſedētes in ſuperficie ter
re q̄ſi ipremeditatos ⁊ inertes. Quotquot v̇o ſūt ſolertes
⁊ agiles ad bonū: nō ſedētes ⁊ ociātes in terrenis: ſȝ ſur
gētes ab eis ſibi dicētes: Surge vade: qm̄ nō ē hic tibi re
quies: talib' nō ē illa dies vt laque' ⁊ diſcrimē: ſȝ vt dies
feſtiuus. EVSE. Predicta igit docuit eē attēdenda ad ca
uendā grandinē inde ꝓuenientē. vñ ſequit: Uigi. ita. oī tē
pore: orā. vt dig. ha. fuge. iſta om. q̄ futu. ſunt. THEO.
. ſ. famē: peſtē: ⁊ cetera huiuſmodi q̄ tpaliter electis ⁊ aliīs
iminēt: ⁊ ea q̄ poſtmodū accidunt eis perenniter. Illa. n.
aliter cape nō poſſum' niſi p vigilias ⁊ oratiōes. AVG.
de cō. euā. Hec intelligit illa fuga quā matthe' cōmemo
rat: q̄ non debet fieri in hyeme vel ſabbato. Ad hyemem
pertinēt cure hui' vite: que triſtes ſunt velut hyems. Ad
ſabbatū v̇o crapula ⁊ ebrietas: q̄ carnali leticia luxuriaq̄ȝ
cor ſubmergit atq̄ȝ obruit: quod malū ſabbati nomine ſi
gnificatur: q: illo die iudei delitīs affluūt: dū ſpiritale ſab
batū ignorāt. THEO. Et q: chriſtianum decet non ſo
lū fugere mala: ſed etiā niti ad gloriā exequendā ſubdit:
Et ſtare ante filiū hoīs. Hec eſt enim angelica gloria ſtare
ante filium hominis deum noſtrū: ⁊ faciē eius iugiter cer
nere. BEDA. Et certe ſiquis ſapiens medicus precipe
ret attendere a ſucco alicuius herbe: ne repentinus interi
tus ſuperueniat: magno ſtudio medici mandata ſeruare
mus. Nunc autē ſaluatore admonente ebrietatē ⁊ crapu
lam: ⁊ curas ſeculi eē cauendas: his ſauciari ⁊ cōſumi nō
timent: quia fidem quam medici dictis prebent: domini
verbis prebere contemnunt.

Erat autem diebus docens in templo: nocti
bus vero exiens morabatur in mōte qui vocatur
oliueti. Et omnis populus manicabat ad eum in
templo audire eum.

BEDA. Que verbis preceperat dominus ſuis confir
mat exēplis. nam qui nos ante iudicis aduentum ⁊ incer
tum ſingulorum exitum ad vigilandum hortatus ē ⁊ orā
dum: ⁊ ipſe imminente tempore paſſionis ſue doctrine vi
gilīs ⁊ precibus inſtat. vnde dicitur: Erat autem diebus
docens in templo. In quo ſuo exemplo inſinuat hoc eſſe
digne deo vigilare. vel dicto vel facto proximis viam ve
ritatis oſtendere. CIRYL. Que aūt erāt q̄ docebat: ni
ſi tranſcendentia cultū legis. inſtabat enim tempus quo
debebat vmbra in veritatem transformari. THE. Ta
cuerunt autez euangeliſte pleraq̄ȝ documentorum chriſti
q̄ cū p trienniū fere predicauerit: documenta eius que con
ſcripſerunt: dicet aliquis vix ad vnius diei ſermonez ſuf
ficere. Ex plurib' ergo pauca deſcribētes: dederūt nobis
quēdā guſtū dulcedinis doctrine ipſius. Oſtendit autem
nobis dominus ꝙ oporteat noctu ⁊ quiete alloqui deuȝ
⁊ in die prodeſſe hominibus: ⁊ colligere quidez in nocte
diſtribuere vero collecta in die. vnde ſubditur: Noctibus
vero exiens morabat in monte qui vocatur oliueti. Nō
quaſi opus habens oratione: ſed ad exemplum dandum
hoc egit. CIRYL. Quia vero eloquiū eius in poteſtate
erat: ⁊ poteſtatiue transferebat in ſpiritalem cultum que
per moyſen ⁊ prophetas tradita fuerant in figuris: popu
lus eum auidius audiebat. vnde ſequitur: Et omnis po
pulus manicabat. i. mane venire accelerabat ad euȝ in tē
plo audire eum. Populo autem ante lucanum venientī ad
eum congruum erat dicere: Deus deus meus: ad te de lu
ce vigilo. BEDA. Myſtice autem ⁊ nos cum inter pro
ſpera ſobrie ⁊ pie et iuſte conuerſamur: diebus in templo
docemus: quia formam boni operis fidelibus preben
tes: noctibus vero in monte oliueti moramur: quia in te
nebris anguſtiarum ſpiritali conſolatione reſpiramus:
⁊ ad nos quoq̄ȝ populus manicat: cum vel diſcuſſis ope
ribus tenebrarum: vel cunctis nebulis preſſurarum nos
imitantur.

CA. XXII.

Appropinquabat autem dies feſtus
azimorum qui dicitur paſca: ⁊ quere
bant principes ſacerdotum ⁊ ſcribe
quomodo ieſū interficerent: timebāt
vero plebem.

CHRY. Umbra noſtrorum fuerunt feſta iudaica: ⁊ iō
ſi queſiueris a iudeo de paſca ⁊ azimis: nil magni pro
feret: commemorās liberationem ab egypto. Siquis au
tem a me queſierit: non audiet egyptum nec pharaonem
ſed abſolutionē erroris ⁊ tenebrarū diaboli: nō per moy
ſen ſȝ per filiū dei. GLO. Ad cui' paſſionē enarrādā ac
cedens euāgeliſta premittit de figura dicens: Appropin
quabat autem dies feſtus azimorum qui dicitur paſca.
BEDA. Paſca quidem hebraice dicitur phaſe. non
a paſſione: ſed a tranſitu nominatur: eo ꝙ exterminator
videns ſanguinez in foribus iſraelitaruȝ pertranſierit: nec
percuſſerit primogenita eoꝝ. Uel ipſe dn̄s p̄bens auxili
um populo ſuo deſuper ambulauit. Hoc autē inter paſca
⁊ azima diſtat: ꝙ paſca ipſe ſolus dies appellatur: in quo
agnus occidebatur ad veſperam: hoc ē. xiiii. luna primi
menſis. xv. aūt luna quando egreſſus eſt de egypto: ſucce
debat feſtiuitas azimoꝝ ſeptem diebus vſq̄ȝ ad vigeſimā
primā diez eiuſdē menſis: vnde euangelīi ſcriptura indif
ferenter vnum pro alio ponere ſolet: vnde hic dicit dies
azimoꝝ qui dicitur paſca. Significatur aūt per myſteriū
ꝙ xp̄s ſemel pro nobis paſſus: per totum tempus huius
ſeculi quod ſeptez diebus agitur in azimis ſynceritatis ⁊
veritatis precepit eſſe viuendū. CHRY. Principes
aūt ſacerdotum nefarias res tractant in feſto. vnde ſequi
tur: Et quere. princi. ſacer. ⁊ ſcri quō ie. interficerēt: Moy
ſes quidez vnū precepit eē principez ſacerdotū ⁊ illo de
functo creari aliuȝ. Tunc vero cū inciperēt iudaici ritus
diſſolui: multi erant principes ſacerdotum annuatim cre
ati. Hi ergo volentes ieſuȝ occidere non metuunt diuina
ne. ſ. ex tpe ſacro malus incurrāt peccati contagium: ſed
vbiq̄ȝ timent humana. vnde ſequitur. Time. ve. plebem.
BE. Non quidem ſeditionem metuentes: ſed cauentes
ne auxilio populi de ſuis manibus tolleretur. Hec autez
ante biduum paſce congregatis eis in atrio cayphe mat
theus acta atteſtatur.

Intrauit aūt ſathanas in iudaȝ qui cognomi
nabat ſchariothi: vnū de duodecim: ⁊ abiīt ⁊ locu
tus ē cū principibus ſacerdotuȝ ⁊ magiſtratibus
quēadmodum illum traderet eis. Et gauiſi ſunt: ⁊
pacti ſunt pecuniā illi dare. Et ſpopondit. Et q̄re
bat opportunitatē: vt traderet illum ſine turbis.

THEO. Quia dictū ē ꝙ principes ſacerdotū quere
bant modū quo interficientes ieſum nullum incurrerent
periculuȝ: conſequenter modus qui eis occurrit narrat
cum dicitur: Intrauit autez ſathanas in iudam. TY. In
iudam ſathanas intrauit: non impellens: ſed patulū inue
niens hoſtium. naȝ oblitus omniū que viderat ad ſolam
auariciaȝ dirigebat intuitum. CHRY. Ponit autem
eius cognomen ſubdens. Qui cognominabat ſchariothi
Erat enim alius iudas. TY. Subdit aūt: Unus de duo
decim. Nam numerū adimplebat: non autez vere funge
batur apoſtolica dignitate. CHRY. Uel hoc addit euā
geliſta velut abſonum quidez: ac ſi diceret erat de primo
choro diligentius electoꝝ. BE. Non eſt autez huic con
trariū quod ioannes dicit: Poſt buccellā intraſſe in eum
ſathanaȝ: q: nunc intrauit: vt quaſi alienū tentaret. tūc āt
quaſi proprium ad quecunq̄ȝ vellet agenda attraheret.
CHRY. Attende autem magnam iude nequiciam:
tum quia per ſe proficiſcitur: tum quia pro precio hoc fa
cit. Sequitur enim: Et abīt ⁊ locutus eſt cum principi
bus ſacerdotum ⁊ magiſtratibus quemadmodum illum
traderet eis. Et gauiſi ſunt. THEO. Magiſtratus
hic appellātur prepoſiti conſtructionum templi: vel etiā
illi quos Romani populo prefecerant: ne prorūperent in
tumultus: erant enim ſeditioſi. CHRY. Propter aua
riciam autez iudas factus eſt talis. Sequitur enim: Et pa
cti ſūt pecuniā illi dare. Tales enim auaricia generat paſ
ſiones: reddit impios: ⁊ deuȝ ignorare compellit: ⁊ ſi mil
lies benefactum ſit eis: ad nocendū impellit. vnde ⁊ hic
ſequitur: Et ſpopondit. THEO. ideſt pepegit ⁊ pro
miſit ⁊ querebat opportunitatez vt eū traderet ſine turbis
ideſt querebat eū tradere quādo viderat eū ſeorſū exiſtē
tez ſine turbis. BE. Multi aūt iude ſcelus exhorrent:
nec tn̄ cauent qui enim charitatis ⁊ veritatis iura ſpernit
chriſtū q̄ eſt veritas ⁊ charitas prodit: maxime cum non
infirmitate vel ignorātia peccet: ſed ad ſimilitudinē iude
querat opportunitatez: vt arbitris abſentibus: veritatem
mendacio: virtutez crimine immutet.

Uenit autem dies azimorum: in qua neceſſe
erat occidi paſca. Et miſit petrū ⁊ ioannem dicēs
Euntes parate nobis paſca: vt manducemus. At
illi dixerunt: Ubi vis paremus? Et dixit ad eos:
Ecce introeūtibus vobis i ciuitatem occurret vo
bis homo quidam amphoram aque portans: ſe
quimini eum in domum in quam intrat: ⁊ dicetis
patriſfamilias domus: Dicit tibi magiſter: Ubi ē
diuerſorium: vbi paſca cum diſcipulis meis man
ducem. Et ipſe oſtendet vobis cenaculuȝ magnū
ſtratū: ⁊ ibi parate. Euntes aūt inuenerūt: ſicut di
xit illis: ⁊ parauerunt paſca.

TYTVS. Ut nobis dominus celeſte paſca dimitteret
typicum manducauit: figuram remouens: vt veritas locū
obtineret: vnde dicit: Uenit aūt dies azimoꝝ in qua ne
ceſſe erat occidi paſca. BEDA. Dies azimoꝝ paſce
quartādecimā primi menſis appellat: quando fermento
abiecto paſca ideſt agnus occidi ad veſperā cōſueuerat.
EVSE. Siquis aūt dicat: Si prima azimoꝝ diſcipuli
ſaluatori parāt paſca ergo ⁊ eadē die oportet nos paſca
celebrare. Dicemus hoc non fuiſſe monitionez: ſed hiſto
riaȝ facti: quod accidit tempore ſalutifere paſſionis. Ali
ud autez eſt narrare geſta vetera: ⁊ aliud ſancire: ⁊ pote
ris ſtatuta relinquere. Quinetiā ſaluator nō egit paſca cū
iudeis quando agnū imolabant. naȝ illi quidez hoc ege
runt in paraſceue: qn̄ paſſus ē dn̄s: vnde non introierunt
in atriū pilati vt manducarent paſca: ex quo eniȝ veritati
inſidiati ſunt: verbū veritatis a ſe expulerunt: non primo
die azimoꝝ quo die debebat immolari paſca manducan
tes ſo. itū ſibi paſca. erant enim erga aliud attenti: ſed die
ſequenti poſt illā que erat azimoꝝ ſecūda. Dominus vero
prima die azimoꝝ: hoc ē quinta feria ſabbati: paſca cum
diſcipulis peregit. THEO. Eadez autem quinta feria:
mittit duos ex diſcipulis ſuis ad parandū paſca petrū. ſ.
⁊ ioannē: alteꝝ. ſ. vt diligentez: alterū vt dilectū. vnde ſe
quitur: Et miſit petrū ⁊ ioannem dicens: Euntes parate
nobis paſca vt manducemus. Per omnia manifeſtans
ꝙ vſq̄ȝ ad extremuȝ vite non eſt aduerſatus legi. Mittit
autez eos ad alienam domuȝ. nam nulla domus erat ei
neq̄ȝ diſcipulis ſuis: alioquin apud aliquem eorum pa
ſca celebraſſet. ⁊ ideo ſubditur: At illi dixerunt. Ubi viſ
paremus? BEDA. quaſi dicant. Non habemus do
micilium: non habemus tabernaculum: audiant quibus
edificandaꝝ domorū cura eſt: cognoſcant chriſtū omni
um dominum locuȝ vbi caput reclinaret non habuiſſe.
CHRY. Cum autez ignorent ad quem mitterentur ſi
gnū dedit eis: ſicut ⁊ ſamuel ſauli. vnde ſubditur. Et dixit
ad eos: Ecce introeuntibus vobis in ciuitatem: occur
ret vobis homo: amphoraȝ aque portans: ſequimini eū
in domuȝ in quaȝ intrat. AMBRO. Primuȝ maieſta
tem diuinitatis aduerte: cum diſcipulis loquitur: ⁊ iam
nouit quid alibi ſit futurum: deinde dignationem eius in
tuere: quia non perſona diuitis aut potentis eligitur: ſed
pauper ambitur ⁊ anguſtum hoſpitium pauperis: ampli
us nobilium edibus antefertur. Sciebat autem domin'
nomen eius cuius ſciebat myſterium: ⁊ occurſum: ſed iō
ſine nomine deſignatur: vt ignobilis eſtimetur. THE.
Uel ideo mittit eos ad hominem ignotum: vt oſtendat
ꝙ paſſionem voluntarie ſubiīt. Qui enim mentez huius
ignoti viri ſubegit vt eos ſuſciperet: poterat quodcunq̄ȝ
voluiſſet cum iudeis tractare. dicunt autem quidam: ꝙ
ideo non dixit nomē hominis: ne proditor cognito noīe
domuȝ panderet phariſeis qui venientes cepiſſent eum

prius q̄ cena fieret ⁊ ſpiritalia myſteria diſcipulis traderet: ſed quibuſdam indicijs in quandā domū dirigit eos. vnde ſequit: Et dicetis patrifamilias domus: dicit tibi magiſter: vbi ē diuerſoriū: vbi paſca cū diſcipulis meis mādūcē. Et ipſe vobis oſtēdet cenaculū magnū ſtratū: ⁊ ibi parate. GLO. Quib⁹ ſignis inueniū diſcipuli ſollicite q̄ mādata eis fuerāt impleuerūt. vñ ſequitur: Euntes aūt inuenerūt ſicut predixit illis ieſus: ⁊ parauerūt paſca. BE. Hoc paſca exponēs apoſtolus ait: Paſca noſtrū imolatus eſt xp̄s: qḋ quidē paſca tūc neceſſe erat occidi: quaſi paterno ɔſilio ac diffinitione ſancitū: qui lȝ die ſequēti hoc ē. xv. lune ſit crucifixus: hac tū nocte qua agnus imolabat a iudeis tentus ac ligatus imolationis hoc eſt paſſionis ſue ſacrauit exordiū. THE. Intelligamus aūt diem q̄dem azimoꝝ totā conuerſationē que ē in luce ſpiritali nullā redolentē vetuſtatē prime preuaricatiōis ade: in qua viuentes nō decet delectari in xp̄i myſterijs. Hec aūt myſteria petrus ⁊ ioannes parant. i. actio ⁊ ɔtēplatio: feruor celi ⁊ manſuetudo pacifica. His aūt paratoribus occurrit hō: q: per predicta reperimus ſtatū hoīs q̄ creatus ē ad imaginē dei: qui portat amphorā aque que ſignificat gratiam ſp̄ūſſancti. Amphora aūt ē humilitas cordis: humilibus enim dat grām: qui ſe cognoſcūt eē terrā ⁊ puluerē. AM. Uel amphora ē mēſura pfectior: aqua aūt ē que ſacramētū xp̄i eē meruit: que lauare meruit nō lauari. BE. Parāt aūt paſca vbi aque infert amphora. q: tp̄s adeſt quo veri paſce cultoribus: typicus de limie auferatur cruor: ⁊ ad tollenda crimina viuifici fontis baptiſma conſecratur.

· ORI. ſup mat. Ego aūt puto ꝙ hō qui ingredientibus diſcipulis in ciuitatē occurrit amphorā aque portans erat quidā miniſter patriſfamilias: portās mūdatoriā aut potabilē aquā in vaſe fictili: quē puto eē moyſen ſpiritalem doctrinā portātē i corporalibus hiſtorijs. Qui aūt nō cōſequuntur ſpiritaliter eū: nō celebrāt paſca cū ieſu. Attendamus ꝗ ipſo dño conſtituto nobiſcū ad ſuperiorē locum in quo ē diuerſoriū: qḋ demonſtrat ab intellectu qui ē in vnoq̄ꝫ hoīe paterfamilias: diſcipulis xp̄i. Hec aūt dom⁹ ſuperior ſit nobis magna vt capiat ieſum v̄bū dei: qḋ nō capit niſi a magnis ſenſu. Et ſit domus hec a p̄refamilias ſ. intellectu pparata filio dei: ⁊ ſit mundata nullo mō hñs malicie ſordes. Sit ē domus illius princeps: nō qualibuſcūq̄ꝫ cognitum hñs nomē. Unde myſtice dicit ſm̄ matheū. Ite ad quendā. AM. In ſuperioribus aūt magnū hȝ ſtratū: vt magnū meritū eius aduertas in quo dñs cū diſcipulis ſublimiū virtutū eius delectatione requieſceret. ORI. ſup mat. Scire aūt debemus qm̄ q̄ in epulationibus ⁊ ſolicitudinibus ſecularibus ſūt: nō aſcēdūt i domū illā ſuperiorē: ⁊ ꝓpterea non celebrant cū ieſu paſca. Poſt ſermones enim diſcipuloꝝ quibus cathecizauerūt patremfamilias idest intellectum venit ⁊ diuinitas coepulans diſcipulis in domo predicta.

Et cum facta eēt hora diſcubuit: ⁊ duodecim apl̄i cū eo. Et ait illis: Deſiderio deſideraui hoc paſca manducare vobiſcū añq̄ꝫ patiar. Dico enim vobis: q: ex hoc nō manducabo illud: donec impleatur i regno dei. Et accepto calice gratias egit ⁊ dixit: Accipite ⁊ diuidite inter vos. Dico eni vobis ꝙ non bibam de generatione vitis: donec regnum dei veniat.

CIRY. Poſtq̄ diſcipuli paſca parauerant agitur de paſce comeſtione. vnde dicitur: Et cum facta eſſet hora: diſcubuit ⁊ duodecim apoſtoli cū eo. BE. Hora manducādi paſce deſignat quartamdecimā diē primi menſis pducta ad veſperā. xv. luna iam terris apparēte. THE. Sed qualiter dñs diſcumbere dicit: cū iudei ſtantes paſca manducarent? Dicūt ergo ꝙ cū manducauiſſent legale paſca accubuerūt ſm̄ cōmunē vſū mādūcātes quoſdā alios cibos. Sequitur. Et ait illis: Deſiderio deſideraui hoc paſca manducare vobiſcū añq̄ patiar. CIRY. Qḋ ideo dicit q: diſcipulus auarus proditionis tempus explorabat: ſed ne traderet eum ante feſtum paſce: non explicauerat dominus domum vel viꝝ penes quē paſca pageret: cuius cauſam per hec verba oñdit. THEO. Uel dicit deſiderio deſideraui. q. d. Hec vltima mihi cena vobiſcū ē pp̄ qḋ ⁊ amabilis ē mihi: ſicut ⁊ q̄ peregre pfecturi ſūt vltia v̄ba ſuis dulcius pferūt. CHR. Uel hoc dicit: q: p⁹ illud paſca crux iminebat. Inuenim⁹ aūt pluries cū pdicātē ſuā paſſionē ⁊ eā cupiētē euenire. BE. Deſiderat ꝗ primo typicū paſca cū diſcipulis māducare: ⁊ ſic paſſionis ſue mundo myſteria declarare. EVSE. Uel aliter. Cū dñs nouum paſca celebraret: oportune dixit: Deſiderio deſideraui hoc paſca. i. nouū myſterium noui teſtamenti quod tradebat diſcipulis: quod plures ante eū prophete ⁊ iuſti cupiuerant. Sed ⁊ ipſe ſitiens communem ſalutem: hoc tradebat myſteriū quod toti mundo cōpeteret. Paſca vero moyſi ſtatutū erat in vno loco: ſcilicet in hieruſalem celebrari. vnde non congruebat omnibus gentibus. ⁊ ideo non erat deſideratum. EVSE. Ex hoc hebionitarum dementia de carnis eſu redargui poterat: domino manducante paſca iudeorum. vnde ſignanter dixit Hoc paſca. ne quis ad aliud inuertere poſſet. BE. Sic ergo dominus legalis paſce approbator extitit: ⁊ hoc ad ſue diſpenſationis figuram docendo pertinuiſſe vetat vltra carnaliter exhiberi. vnde ſubdit: Dico enim vobis q: ex hoc non manducabo illud donec impleatur in regno dei: idest nequaq̄ vltra moſaicum paſca celebrabo donec in eccleſia ſpiritaliter intellectum compleatur. ipſa enim eſt regnum dei: ſm̄ illud: Regnum dei intra vos eſt. Ad vetus autem illud paſca cui finem deſiderabat imponere pertinet etiam illud quod ſubditur: Et accepto calice gratias egit ⁊ dixit: accipite ⁊ diuidite inter vos. Ob hoc gratias egit quia vetera tranſitura ⁊ ventura fuerant oīa noua. CHRY. Memento ergo cum ad menſam ſederis ꝙ poſt menſam oportet te orare atq̄ꝫ ideo ventrem impleas ſobrie: ne grauatus nequeas genuflectere ac ſupplicare deo. Non igitur poſt eſcas ad lectum: ſed ad orationē vertamur. Euidenter enim hoc chriſtus ſignificauit: ꝙ poſt eſcas non ſomnus: non cubile: ſed oratio ⁊ ſacrarū lectio ſcripturarum ſuccedere debeat. Sequitur: Dico. n. vobis ꝙ non bibam de generatione vitis: donec regnum dei veniat. BE. Poteſt quidem hoc ⁊ ſimpliciter accipi: ꝙ ab hac hora cene vſq̄ꝫ ad tempus reſurrectiōis quo in regno dei erat venturus: vinum bibiturus non eſſet. poſtea nanq̄ꝫ cibum potumque ſumpſiſſe eum teſtatur petrus dicens. Qui manducauimus ⁊ bibimus cum illo poſtq̄ reſurrexit a mortuis. THEO. Dicitur autem reſurrectio regnum dei: quia mortem exterminauit. vnde ⁊ dauid ait. Dominus regnauit decorem indutus eſt: ſcilicet formoſi amictus: ſm̄ Iſaiam: exuta corporis corruptela. Reſurrectione autem adueniente iterum cum diſcipulis bibit: vt probaret ꝙ reſurrectio non erat phantaſtica. BEDA. Sed multo conſequentius eſt: vt ſicut ſupra typicum agni eſum: ſic ⁊ potum paſce neget ſe guſtaturū: donec oſtēſa gloria regni dei: fides mūdi adueniat vt per duo maxima legis edicta: eſcam ſcilicet ⁊ potum paſcalem ſpiritaliter immutata: diſceres omnia legis ſacramenta ad ſpiritalem obſeruantiā fuiſſe transferenda.

Et accepto panē gratias egit: ⁊ fregit: ⁊ dedit eis dicēs: Hoc ē corpus meū: qḋ pro vobis dat. Hoc facite in meā ɔmemorationē. Similiter ⁊ calicē poſtq̄ꝫ cenauit dicēs: Hic eſt calix nouū teſtamentū in ſanguine meo: qui pro vobis funditur.

BEDA. Finitis paſce veteris ſolennijs: tranſijt ad nouum quod in ſue redemptionis memoriā eccleſiā frequentare deſiderat: pro carne agni ⁊ ſanguine: ſue carnis ſanguiniſq̄ꝫ ſacramentum in panis ac vini figurā ſubſtituens: ſacerdos in eternū factus ſm̄ ordinē melchiſedech. vñ dī: Et acce. pane gratias egit. ſicut ⁊ de veteribus terminandis gratias egerat: nobis exemplum tribuens in oī boni operis inchoatione ⁊ perfectione deū eē glorificandū. Sequit: Et fregit. Frāgit ipſe panē quē porrigit: vt oñdat corporis ſui fractionē: nō ſine ſua ſpōte futurā. Et dedit eis dicens: Hoc ē corpus meū qḋ pro vobis tradetur GRE. niſſenus: Panis. n. ante conſecrationē cōis panis ſed vbi ɔſecratur myſterio fit: ⁊ dī corpus xp̄i. CIRY. Nec dubites an hoc veꝝ ſit eo manifeſte dicente: Hoc eſt corpus meū. ſed potius ſuſcipe verba ſaluatoris in fide. Cū. n. ſit veritas: non mentit. Inſaniūt igit dicentes myſticam benedictionē ſanctificatione ceſſare: ſique reliquie remanſerint eius in diē ſubſequētē: Non. n. mutabitur ſacroſanctū corpus xp̄i ſed virtus benedictionis ⁊ viuificatiua gratia iugis in eo eſt. Uirtus. n. viuificatiua dei patris vnigenitū verbū ē qḋ caro factū ē: nō deſinens eē verbum ſed efficiens carnē viuificatiuā. Si. n. i aliquo liquore modicū panis imiſeris: reperies hunc ibibitū qualitatē illius Igit viuificatiuum dei verbū vniens ſeipſum proprie carni: fecit eam viuificatiuā. Nunq̄d ergo ⁊ quoniā in nobis vita dei ē: dei verbo exñte in nobis viuificatiuū erit nr̄m corpus? Sed aliud ē ſm̄ pticipationis habitudinē nos habere in nobis dei filiū: aliud ip̄m fuiſſe factū carnē. i. corpus ſumptum ex alma virgine ꝓprium corpus effeciſſe. Decebat ergo cū noſtris quodamodo vniri corporibus per ſacrā eius carnē ⁊ precioſum ſanguinē que accipim⁹ in benedictione viuificatiua in pane ⁊ vino. Ne. n. horreremus carnē ⁊ ſanguinē appoſita ſacris altaribus: cōdeſcēdēs deus noſtris fragilitatibus iſluit oblatis vim vite Conuertens ea in veritatem ꝓprie carnis: vt corpus vite quaſi quoddā ſemen viuificatiuum inueniat in nobis: vñ ſubdit: Hoc facite in meā cōmemorationē. CHR. ſuper ioannem: Hoc fecit xp̄s ducens nos ad maius amicitie fedus: ſuāq̄ꝫ claritatem declarans erga nos: preſtans ſe nō ſolū videri deſiderantibus: ſed ⁊ palpare ⁊ comedere ⁊ amplecti ⁊ totū affectum explere. Igitur vt leones flammā ſpirantes: ſic ab illa menſa diſcedimus terribiles facti diabolo. BA. Diſce autē quo pacto decet edere corpus xp̄i: in memoriā. ſ. obedientie xp̄i vſq̄ꝫ ad mortē: vt q̄ viuunt nō amplius in ſe viuāt: ſed in eo qui pro eis mortuus ē ⁊ reſurrexit. THEO. Duos aūt calices lucas cōmemorat. de ɔltero quidē ſupradixit. Accipite ⁊ diuidite inter vos: quē dicet aliquis eē typum veteris teſtamenti alteꝝ vero poſt panis fractionē ⁊ diſtributionē ipſe partitur diſcipulis. vñ ſubditur: Similiter ⁊ calicem poſtq̄ cenauit. BEDA. Subaudit. dedit eis: vt ſit plena conſtructio. AVG de con. euange. Uel ꝙ lucas bis de calice cōmemorauit: prius anteq̄ panē daret: inde poſtq̄ panem dedit: illud qḋ ſuperius dixit ꝑoccupauit: vt ſolet: illud vero qḋ ordine ſuo poſuit: nō cōmemorauerat ſuperius. Utrūq̄ꝫ aūt coniunctum eandē ſententiā facit: que illorum ē. ſ. matthei ⁊ marci. THE. Noiat aūt dñs hunc calicem noui teſtamēti. vñ ſequit. Dicēs: hic ē calix nouum teſtamētū in ſanguine meo qui pro vobis fundetur. ſignificat nouum teſtamentū in ſuo ſanguine exordiū ſumere: nā in veteri teſtamento ſanguis animaliū affuit: cū data fuit lex: nunc vero ſanguis verbi dei ſignificat nobis nouum teſtamentum. Cum autem dicit: Pro vobis: non ſignificat pro ſolis apoſtolis corpus chriſti datum ⁊ ſanguinē effuſum fuiſſe: ſed cauſa totius humane nature. Et vetus quidem paſca ad remouēdam ſeruitutem egypti fiebat: ſanguis autem agni ad primogenitorum cuſtodiam: nouum vero paſca ad peccatorum remiſſionem: ſanguis aūt chriſti ad conſeruationem eorum qui dedicati ſunt deo.

. CHRY. Hic enim ſanguis operatur in nobis imaginem regiam: nobilitatem anime non permittit marceſcere: protinus irrigans animā: magnamq̄ꝫ inſpirans virtutem. Hic ſanguis fugat demones: aduocat angelos ⁊ dominū angeloꝝ. Hic ſāguis effuſ⁹ lauit orbē ⁊ adibile fecit celū. Huius pticipes ſanguinis ſunt ſupernis virtutibus amicti regio pallio: magis aūt ip̄o rege induti. Et ſicut ſi mūdus acceſſeris ſalubriter acceſſiſti: ſic ſi imbutus conſcientia praua: dānoſe accedis in penā ⁊ ſupplicia. Nā ſi qui imperatoriā coinquināt purpurā: pari pena plectunt cū eis qui diſcindunt: abſurdū non ē ſi ⁊ qui obſcena mēte corpus xp̄i recipiūt: pari pena plectunt cum his qui illud clauis trāſfoderūt. BE. Quia vero panis confirmat: vinum vero ſanguinē operat in carne: hoc ad corpus xp̄i illud refertur ad ſanguinē. Uerū q: ⁊ nos in xp̄o ⁊ in nobis xp̄m manere oportet: vinū dominici calicis aqua miſcetur teſte enim ioanne. Aque populi ſūt. THEO. Primo autē datur panis: ſecūdario calix: prior enim ē i ſpiritalibus laborioſus actus velut panis: nō ſolum q: i vultus ſudore laboratur: ſed ē q: dū comedit: non ē facilis ad glutiendū. Deinde poſt labores ſequitur exultatio diuine gratie que ē calix. BE. Ideo aūt tunc cenati ɔmunicarūt apoſtoli: q: neceſſe erat paſca typicū ante cōſummari: ⁊ ſic ad veri paſce ſacramenta trāſiri. nūc aūt in honorem tanti ſacramenti placuit magiſtris eccleſie: prius nos ſpiritalibus epulis refici: ac deīde terrenis. GRECVS. Totū aūt corpus ⁊ ſanguinē dñi ſuſcipit ē ſi myſterioꝝ partem accipiat. Sicut. n. vnum ſigillū diuerſis totā ſuā figuram impartitur: ⁊ integrum manet poſt diſtributionem ⁊ ſicut vna vox penetrat ad multoꝝ auditus: ſic nulli dubium ſit corpus ⁊ ſanguinem dñi totū in oībus reperiri. Fractio aūt panis venerandi paſſionem ſignificat.

Uerūtñ ecce manus tradētis me: mecū ē i mēſa. Et q̄dē filius hoīs ſm̄ ꝙ diffinitū ē vadit. Uerun tñ ve hoī illi p quē tradet. Et ipſi ceperūt querere inter ſe: quis eēt ex eis qui hoc facturus eſſet.

AVG. de concor. euange. Cum tradidiſſet dominus diſcipulis calicē rurſus de traditore ſuo locutus eſt dicens Uerūtamen ecce manus tradētis me: mecū eſt in menſa. THEO. Quod dixit nō ſolū vt oñdat ſe ſcire futura: ſed ē vt oñdat nobis propriā bonitatē: ſȝ quā nō pretermiſit quin perſequeretur ea que ſpectabant ad deum. Dat enim nobis exemplum: vt vſq̄ꝫ ad finem ſatagamus lucrari peccatores: ⁊ vt oñdat proditoris nequiciam: qui ⁊ cōuiua fieri nō erubuit. CHRY. Et particeps exñs myſterioꝝ conuerſus non eſt. fit enim ſcelus eius vtrinq̄ꝫ immanius: tum quia tali propoſito imbutus adijt myſteria: tū q: adiens melior factus nō fuit: nec metu nec beneficio nec honore. BE. Et tamen non deſignat ſpecialiter: ne manifeſtius correptus impudentior fieret. Mittit autem crimē in numero: vt agat conſcius pniam. Predicit autem ⁊ penam vt quem pudor non vicerat: corrigant denunciata ſupplicia. vnde ſequitur. Et qui. fi. ho. ſm̄ ꝙ diffinitum ē vadit. THEO. Nō quaſi nō valens tueri ſeip̄m: ſed ſicut definiens ſibi mortem: propter humanam ſalutem.

CHRY. Sed q: iudas ea que ſunt ſcripta praua intentione agebat ne quis putet eū innoxiū tanq̄ diſpenſationis miniſtrum ſubdit. Uerumtamē veh homini illi p quē tradetur. BE. Sed ⁊ veh homini illi qui ad menſam dñi indignus accedens i exemplum iude filium hoīs tradit: nō quidem iudeis: ſȝ peccatorib⁹ mēbris ſuis. Et quanuis ſcirent. xj. apoſtoli. ꝙ nihil contra dominum cogitarēt: quia tamen plus credunt magiſtro q̄ ſibi: timentes fragilitatē ſuam: querunt de peccato cuius cōſcientiam non habent. Sequitur enim. Et ipſi cepe. querere inter ſe. quis eſſet ex eis qui hoc facturus eſſet. BA. Sicut. n. in corporalib⁹ paſſionibus ſunt multe quas non ſentiunt patiētes: porro magis adhibent fidem coniecture medicoꝝ q̄ propriā inſenſibilitatē attendāt: ſic ⁊ anime paſſionibus ſiquis in ſe peccatū non ſentiat: credere tamen debet his qui plus poſſunt cognoſcere ſua peccata.

Facta ē aūt: ⁊ cōtentio īter eos: quis eoꝝ videretᷣ eſſe maior. Dixit aūt eis: Reges gentiū dn̄antur eoꝝ ⁊ q ptātē hn̄t ſup eos benefici vocant. Uos aūt nō ſic: Sed q maior ē ī vobis fiat ſicut minor ⁊ q preceſſor ē ſicut miniſtrator. Nā qs maior ē: q recumbit an qui miniſtrat? Nōne q recūbit? Ego aūt in medio veſtrū ſum ſicut qui miniſtrat.

THEO. Cum inter ſe quererent quis eēt dn̄ꝫ traditurus: ꝯſequēs erat adinuicē ſibi dicere: Tu ꝓditurus es ⁊ ex hoc coacti ſūt dicere ego potior: ego maior: ⁊ ſimilia. vn̄ dī. Facta ē aūt ⁊ ꝯtentio inter eos quis eoꝝ videretur eē maior. GRECVS. Uel hec ꝯtētio vī habuiſſe motiuū: ꝙ cū dn̄s ab hoīb⁹ trāſmigraret: oportebat aliquē fieri alioꝝ principē: q̄ſi dn̄i vicē gerētē. BE. Sicut āt boni in ſcripturis patrū q̄bus ꝓficiāt ⁊ humilientur requirūt: ſic reprobi ſi q̄d forte in electis reph̄ēſibile repererit: quaſi ſuas ex eo neq̄tias obtectari libenter ſolēt amplecti. Jō multi ardētius legunt: ꝙ facta ē ꝯtentio inter diſcipulos xp̄i. AM. Si. n. cōtēdebāt apl̄i nō excuſationi obtēditᷣ: ſed cautioni proponitᷣ. Caueamus ğ ne ī ꝓditiōe aliq̄ inter nos de ꝓlatiōe poſſit eē cōtentio. BE. Potius aūt videamus: nō q̄d carnales adhuc diſcipuli geſſerint: ſed quid iuſſerit ſpiritalis magiſter. Sequr. n. Dixit āt eis: Reges gentiū dn̄antur eoꝝ. CHR. Gentiliū meminit: vt ex hoc reꝫ vituperādā oñdat. Gentiliū ē ambire ꝑmatū. CIRY. Sed ⁊ blādi ſermones eis offeruntᷣ a ſubditis. vn̄ ſequitᷣ: Et q̄ ptātē hn̄t ſup eos benefici vocant. Sed illi quidem q̄ſi extorres a ſacris legibus huiuſmodi ſubiacēt morbiſ: veſtrū aūt culmen ē in humilitate. vn̄ ſequr: Uos aūt nō ſic: ſꝫ q̄ maior ē ī vobis fiat ſicut minor. BASI. Nō ğ extollat ꝓſidētē dignitas: ne ab humilitatis beatitudine corruat. Jllud āt nouerit ꝙ humilitas vera miniſteriū pluriū ē. Sicut. n. q̄ pluribus miniſtrat vulneratis ⁊ abſtergit cuiuſlibet vulneris ſaniē: nō ſumit miſteriū ī cām elatiōis: ſic multo magis cui ꝯmiſſe ſūt cure fraternoꝝ languorꝫ vt oīuꝫ miniſter redditurus ꝓ oībus rōneꝫ: cogitare dꝫ ⁊ eē ſollicitus. ⁊ ſic qui maior ē: fiat ſicut minor. Decet āt ⁊ corporale obſequiū ab his q̄ preſidēt offerri exemplo dn̄i lauātis pedes diſcipuloꝝ. vn̄ ſequitᷣ: Et q̄ preceſſor ē ſicut miſtrator. Nō ē aūt timēdū ne in ſubdito ſoluat humilitatis ꝓpoſitū: dū ei a maiori ſeruitᷣ: ſꝫ ī imitatiōe pandit humilitas. AM. Cōtuendū ē aūt qr nō oīs honorificentie ſtudio humilitas deſinitᷣ. Pōt. n. deferre alicui pp ſeculi gratiā potētie metū: vtilitatiſq̄ ꝯmitiū: tua edificatio querit nō alterius honor: ⁊ iō vna datᷣ oībus forma ſnie vt nō de prelatiōe iactantia ſit: ſed de humilitate ꝯtentio. BE. Jn hac tn̄ forma a dn̄o tradita maiores nō minima diſcretiōe opus hn̄t: ne. ſ. ad inſtar regū gentiū dn̄ari ſubiectis: ſeq̄ ab eis gaudeāt laudibus attolli. ⁊ tn̄ ꝯ deliquētiū vitia ꝓ ꝫelū iuſticie ſint erecti. Ad verba aūt exhortationis ſuimet adiungit exemplū. vn̄ ſequitᷣ: Nā q̄s maior ē q̄ recūbit an q̄ mini. Nōne q̄ recū. Ego aūt ī me. ve. ſū: ſi. q̄ mini. CHR. q. d. Nō putes diſcipulū tui egere: te vero nō illius. Ego. n. q̄ nullo egeo: quo vniuerſa egent celeſtia ⁊ terreſtria: ad miniſterialē gradū cōdeſcēdi. THEO. Oñdit aūt ſe miſtrantē eis cū panē ⁊ calicē diſtribuit: cui⁹ miniſterij mētionē facit rememorans eos ſi de eodē pane comederūt: ⁊ de eodē calice biberūt ſi ipſe xp̄s oībus miniſtrauit: vnū debēt oēs ſentire. BE. Uel loquitᷣ de miniſterio quo ſm̄ ioannē eoꝝ pedes lauit dn̄s ⁊ mgr̄: ꝗuis āt vbo miſtrādi poſſint oīa q̄ ī carne geſſit ītelligi: ſꝫ ⁊ ſuū ſanguinē ſe ꝓ [illegible]is effundere miniſtrando ſignificat.

Uos aūt eſtis q ꝑmanſiſtis mecū in tentationibus meis. Et ego diſpono vobis ſicut diſpoſuit mihi pater meus regnū: vt edatis ⁊ bibatis ſuper menſam meā in regno meo: ⁊ ſedeatis ſuper thronos duodeciꝫ iudicantes duodecim tribus iſrael.

THE. Sicut dn̄s ꝓditori ꝑnunciauerat veh: ſic diſcipulis remanētibus ꝯtrario bona ꝑnunciat dicēs. Uos aūt eſtis q̄ ꝑmāſi. me. in tenta. meis. BE. Nō. n. inchoatio patientie: ſed ꝑſeuerātie celeſtis regni gloria donatᷣ: qr ꝑſeuerātiā q̄ ꝯſtantia ſeu fortitudo mētis vocatᷣ: dicim⁹ eē cūctaꝝ colūnā virtutū. Filius ğ dei ſecū ꝑmanētes ī tentationibus eternū ducit ad regnū. Si. n. ꝯplātati facti ſum⁹ ſimilitudini mortis eius: ſimul ⁊ reſurrectiōis erimus. vn̄ ſeq̄tᷣ. Et ego diſpo. vo. ſi. diſpo. mihi pa. me. regnū. BE. Regnū dei nō ē de hoc mūdo. Nō aūt equalitas ad dn̄ꝫ ſed ſimilitudinis emulatio eſt: ſolus enim chriſtus plena imago dei eſt: propter expreſſam in ſe paterne grauitudinis vnitatem. Juſtus autem homo ad imaginem dei eſt: ſi propter imitandam diuine conuerſationis ſimilitudineꝫ mundū hūc dei cognitione contēnat: vn̄ ⁊ corpus chriſti edimus: vt vite eterne poſſimus eſſe ꝑticipes pp quod ſequitᷣ. Ut edatis ⁊ biba. ſu. men. meā in regno meo. Nō. n. victus ⁊ potus nobis ꝑmij loco ſpondetur: ſed cōmunicatio grē celeſtis ⁊ vite. BE. Uel menſa propoſita oībus ſanctis ad fruendū celeſtis eſt gloria vite: qua qui eſuriūt ⁊ ſitiunt iuſticiam ſaturabuntur fruendo deſiderato gaudio veri boni. THEO. Non autem hoc dixit quaſi futuris illic corporalibus eſcis: ⁊ quaſi regno ſuo ſenſibili futuro: erit enim illic angelica conuerſatio ſicut ſaduceis ꝑdixit. Sed ⁊ paulus dicit non eſſe regnum dei eſcam ⁊ potum. CIRY. Sed ex his que ſunt apud nos ſpiritalia deſignat. nā prerogatiua quadam funguntur apud reges terrenos: q̄ eis quaſi conuiue conſidēt. Ex humano ergo iudicio oſtendit: qui apud eū in primis honoribus ſtatuentur. BE. Hec ē enim immutatio dextre excelſi: vt qui nunc humiles gaudent miniſtrare conſeruis: tunc ſuper domini menſam ſublimes: vite perpetue dapibus alantᷣ. Et qui hic in tentationibus iniuſte iudicati cum domino permanent: illic cum eo ſuper tentatores ſuos iuſti iudices veniāt vnde ſequitᷣ. Et ſedea. ſuper thro. xij. iudi. xij. tribus iſrael. THEO. Hoc ē cōdemnantes ex duodeciꝫ tribub⁹ infideles. AM. Non autem. xij. throni tanꝙ aliq̄ corporalis ſunt receptacula ſeſſionis: ſed quia ſm̄ diuinā ſimilitudineꝫ iudicat chriſtus cognitione cordium: non interrogatione factoꝝ: virtutem remunerans: impietatem condemnans: ita apoſtoli in iudicium ſpiritale formātur remuneratione fidei: execratione ꝑfidie: virtute errorem redarguentes: ſacrilegos odio perſequentes. CHR. Nūquid autem illic ſedebit ⁊ iudas. Sed conſidera ꝙ lex ē data a deo per hieremiam: Siquid boni promiſero ſi ceſſaris indignus mulctabo te. Et ideo loquens cum diſcipulis: non ſimpliciter promiſit ſed addidit. Qui ꝑmāſiſtis mecum in tentationibus. BE. Ab eius ergo ſublimitate promiſſi iudas excipitur. Nam ⁊ antequam hec dominus diceret exiſſe credendus eſt. Excipiuntur ⁊ illi quicunq̄ auditis incomprehenſibilis ſacramenti verbis abierunt retro.

Ait aūt dn̄s ſimoni. Simon ecce ſathanas expetiuit vos vt cribraret ſicut triticū. Ego aūt rogaui ꝓ te vt nō deficiat fides tua. Et tu aliquādo cōuerſus: confirma fratres tuos. Qui dixit ei: Dn̄e tecum paratus ſum ⁊ in carcerem: ⁊ in morteꝫ ire. Et ille dixit: Dico tibi petre: non cantabit hodie gallus: donec ter abneges noſſe me.

BE. Ne gloriarentur vndecim apoſtoli: ⁊ ſuis viribus tribuerent: ꝙ ſoli pene inter tot milia iudeorum dicerentur in tentationibus permanſiſſe cum domio: oſtēdit eos ſi non iuuantis ſe dn̄i eēnt opitulatiōe ꝓtecti: eadem procella cū ceteris potuiſſe conteri. vnde ſequitur. Ait auteꝫ dominus ſimoni: Simon: ecce ſathanas expetiuit vos: vt cribraret ſicut triticum: ideſt expetiuit vos tentare: ⁊ velut qui triticū purgat ventilādo ꝯterere. in quo docet nullius fidē a diabolo: niſi deo ꝑmittēte tētari. THEO. Hoc āt petro dixit: eo ꝙ fortior alijs erat ⁊ ſupbire poterat in his q̄ promiſſa erant a chriſto. CIRYL. Uel vt oñdat ꝙ hoīes nihil exiſtēs ꝗtū ꝑtinet ad humanā nām ⁊ lubricū mētis nr̄e nō decet: vt preeſſe ceteris velit: ⁊ iō omiſſis ceteris venit ad petrū ceteris prelatū. vn̄ ſequitᷣ: Ego aūt roga. ꝓ te vt nō deficiat fides tua. CHR. Nō āt dixit: Ego ꝑmiſi: ſed oraui: humiliter. n. loquitᷣ tēdens ad paſſionē: vt humanitatē demōſtret. nā qui nō deprecatiōe ſed imperio dixerat. Super hāc petrā edificabo eccleſiā meā. ⁊ tibi dabo claues regni celoꝝ: q̄uō opus habebat oratione vt ꝯcitatā vnius hoīs aīam coerceret? Nō autē dixit: Rogaui. vt non neges: ſed ne deſeras fidē. THE. Nā ⁊ ſi paululū agitandus ſis habes tn̄ recōditū ſemen fidei ꝗuis deiecerit folia ſpūs tētatoris: viget tn̄ radix. petiit ğ ſathanas te ledere tanꝙ inuidēs tibi de mea dilectiōe: ſed ꝗuis egomet ꝓ te ſim deprecatus: tu tn̄ delinques. vn̄ ſequitᷣ: Et tu aliqñ ꝯuer. cōfir. fra. tuos. q. d. Poſtꝙ me negato ploraueris ac penitueris: corroborа ceteros: cuꝫ te principē apoſtoloꝝ deputauerim. Hoc. n. decet te qui mecuꝫ robur es ⁊ petra eccleſie. Hoc aūt intelligendū eſt nō ſolū de apl̄is q̄ tūc erāt: vt roborarentᷣ a petro: ſꝫ ⁊ de oībus q̄ vſq̄ ad finē mūdi futuri ſūt fidelibus: ne. ſ. aliquis credētiū diffidat: videns eū q̄ cū eēt apoſtolus denegauit ac iteꝝ ꝑ penitētiā obtinuit ꝑrogatiuā: vt eēt antiſtes mūdi. Admirare igitᷣ exuberantiā diuine patiētie: ne diffidere diſcipulū faceret: nōdū patrato crimine largit⁹ ē veniā ac iteꝝ ipm̄ ī apoſtolico gradu reſtituit dicens. Confirma fratres tuos. BE. q. d. Sicut ego tuā fidē ne deficiat orādo ꝓtexi: ita tu infirmiores fratres ne de venia deſperēt ꝯfortare memento. AM. Caue ergo iactantiā: caue ſeculū. Jlle iubetᷣ ꝯfirmare fratres ſuos qui dixit. Oīa reliq̄mus ⁊ ſecuti ſum⁹ te. BE. Quia vero ſe dn̄s dixerat ꝓ fide petri rogaſſe cōſcius ille ꝑſentis affectus fideiq̄ feruētis: ſed futuri caſus neſcius nō credit ſe vllaten⁹ ab eo poſſe deficere. vn̄ ſequitᷣ: Qui dixit ei. Dn̄e te. pa. ſuꝫ ⁊ in car. ⁊ in mor. ire. THEO. Pre nimia q̄dē dilectiōe flāmeſcit ⁊ īpoſſibilia ſibi pollicetᷣ. Decebat aūt audito ſemel a veritate ꝙ tentād⁹ eēt nō amplius contendere. Sed dn̄s vidēs eū ꝑſumptuoſe loquētē: ꝑmit tētatōis ſpeciē. ſ. ꝙ negaturus eēt vn̄ ſequitᷣ. Et ille dixit: dico tibi petre nō cātabit hodie gallus: donec ter abneges noſſe me. AM. Petrus q̄dē ⁊ ſi ſpū promptus corporis: tn̄ adhuc īfirm⁹ affectu denunciatᷣ dn̄m negaturus. Neq̄. n. poterat diuine ꝯſtātiā ītentiōis eq̄re. Paſſio dn̄i emulos hꝫ pares n̄ hꝫ. THE. Hic āt magnā doctrinā haurim⁹: ꝙ n̄ ſufficit hūanū ꝓpoſitū abſq̄ diuino ſubſidio. Petr⁹. n. ꝗuis feruens eēt: derelictus tn̄ a deo ſubplantatus fuit ab hoſte. BA. Sciendū āt ꝙ deo permittente timorati lapſum patiuntᷣ qñꝫ ad faſtus ꝑcedētis remediū. Sꝫ ꝗuis idē videatᷣ eſſe delictū timorati ⁊ alioꝝ: refert nō modicū: nā timoratus ex quibuſdā inſidijs ⁊ pene ꝓut voluit peccauit. Alij vō nullā gerendo curā neq̄ ſui neq̄ dei peccāt: nō diſtinguētes inter peccare ⁊ agere virtuoſe. vn̄ reoꝝ ⁊ iuſſionis modū i. ī eis debere fore diuerſū. nā timoratus quodā iuuamine indigens: ⁊ circa eādē rē erga quā peccauit iuſſa debet ꝑferre. Alij vero cū totū bonū aīe deſtruxerint: affligi ⁊ moueri ⁊ preceptis ſubijci debēt: quouſq̄ ratū ſit illis deū iuſtū iudicē eē ⁊ cōtremiſcāt. AVG. de con. euange. Hoc aūt qō hic dī de petri negatione ꝑdicta oēs quidem euangeliſte cōmemorāt: ſed nō oēs ex vna eadēq̄ occaſione ſermones ad eā ꝯmemorādā veniūt. nā mattheus ⁊ marcus eā ſubnectūt poſtea ꝙ dn̄s egreſſus ē ex illa domo vbi manducauerat paſca lucas vero ⁊ ioannes anꝙ inde eſſet egreſſus. Sed facile poſſemus intelligere aut illos duos ea recapitulādo poſuiſſe: aut iſtos ꝑoccupando: niſi magis moueret ꝙ tā diuerſa nō tn̄ verba: ſed etiā ſententias dn̄i premitti: q̄bus ꝑmotus petrus illā ꝑſumptionē ꝑferret: vel ꝓ dn̄o vel cū dn̄o moriēdi vt magis cogant intelligi ter eum expreſſiſſe preſumptionem ſuam diuerſis locis ſermonis chriſti: ⁊ ter illi a dn̄o reſponſum: ꝙ eum ante galli cantū ter eſſet negaturus.

Et dixit eis. Quando miſi vos ſine ſacculo ⁊ pera ⁊ calciamētis nūquid aliq̄d defuit vobis? At illi dixerū: Nihil. Dixit ergo eiſ: Sed nūc q hꝫ ſacculū tolla: ſimiliter ⁊ perā. Et q nō hꝫ vēdat tunicaꝫ ſuā ⁊ emat gladiū. Dico. n. vobis qm̄ adhuc hoc qd̄ ſcriptū ē oꝫ ipleri ī me: ⁊ cū iniq̄s deputatus ē. Et. n. ea q̄ ſūt de me finē hn̄t. At illi dixerūt. Dn̄e ecce duo gladij hic. At ille dixit eis: Satis ē.

CIRY. Predixerat autē dominus petro ꝙ euꝫ eſſet negaturus: tempore. ſ. ſue captionis. Sed quia ſemel facta ē mentio de captione eius: ꝯſequenter nunciat ſuperueniēteꝫ contra iudeos conflictū. vn̄ dicitur: Et dixit eis. Qn̄ miſi vos ſine ſacculo ⁊ pera ⁊ calciamentis nunquid aliquid defuit vobis? Miſerat. n. ſaluator ſāctos apoſtolos predicare ciuitatibus ⁊ oppidis regnum celorum: precipiens vt euntes nullius corporalium curam gererēt: ſed in eo totam ſpem viuendi reponerent. CHRY. Sicut autem que docent nature circa principium quidem manus ſuas ſupponentes: attentius ſuſtentant ſuos diſcipulos: poſtea plerunq̄ manum abſtrahentes iubent vt ſibi opitulentur: quinimmo ⁊ paululum emergi ꝑmittunt: ita ⁊ chriſtus fecit diſcipulis. Jn exordijs quidem preſto in cunctis eis aderat: parans eis vberrime affluentiaꝫ omnium. vnde ſequitur. At illi dixerunt: Nihil. At vbi oportebat ⁊ proprias vires oſtendere: ſubtraxit eis aliquantulum gratiam: iubens eis ex ſe nonnulla peragere. vnde ſequitur: Dicit ergo eis: ſed nunc qui habet ſacculū quo. ſ. portatur pecunia. Tollat ſimiliter ⁊ peram. qua. ſ. portātur cibaria. Et quidem quando nec calciamenta nec ꝫonā habebant: nec baculum nec es: nullius paſſi ſunt penuriā: vt autem marſupiū conceſſit eis ⁊ peram eſurire videntur ⁊ ſitire ⁊ nuditatem pati: ac ſi eis diceret. Hactenus cuncta vobis vberrime affluebant: nunc autem volo vos ⁊ inopiam experiri: ideoq̄ non addico neceſſitati priſtine legis: ſed mando ⁊ loculum habere ⁊ peraꝫ. Poterat aūt ⁊ deus vſq̄ in finem eos in tanta cōſtituere copia: ſed noluit ob multas cauſas. primo quidem vt nihil ſibi tribuerent: ſed recognoſcerent totum emanaſſe diuinitus. ſecundo vt moderari ſibi ſciant. tertio ne maiora de ſe opinentur. Horum igitur cauſa permittens eos incurrere multa inopinatorum relaxauit prioris legis rigorem: ne grauis ⁊ intolerabilis fieret eis vita. BEDA. Non enim eadem viuendi regula perſecutionis qua pacis tempore diſcipulos informat: miſſis quidem diſcipulis ad predicandum: ne quid tollerent in via precepit: ordinans ſcilicet vt qui euangelium nunciat de euangelio viuat. Jnſtante vero mortis articulo: ⁊ tota illa gente paſtorem ſimul ⁊ gregem perſequente: congruam tempori regulam decreuit permittens vt tollant victui neceſſaria: donec ſopita inſania perſecutorum tempus euangeliꝫandi redeat. vbi nobis quoq̄ dat exemplum: iuxta nonnunquam cauſa inſtante: quedam de noſtri propoſiti rigore poſſe ſine culpa intermitti. AVGV. contra fauſtum. Nulla ergo inſtantia precipientis ſed ratione diſpenſantis pro temporum diuerſitate precepta vel conſilia vel permiſſa mutātur. AM. Qui autem ferire prohibe[illegible] emere gladium iubet niſi forte vt ſit parata defenſi[illegible] non vltio neceſſaria: ⁊ videre potuiſſe vindicari ſed noluiſſe. vnde ſequitur: Et qui non habet ſcilicet ſacculum. Uendat tunicam ſuā ⁊ emat gladium. CHRY. Quid eſt hoc? q̄ dixerat: Siquis te ꝑcuſſerit ī dextera gena: vertas ei ⁊ aliā: nunc armat diſcipulos: ⁊ ſolo gladio: nā ſi penitus armare decebat: non ſolum oportebat gladium poſſidere: ſed

⁊ ſcuta ⁊ galeas. Sed ⁊ ſi mille huiuſmodi poſſiderent arma: pro tot inſultibus ⁊ inſidijs populoꝝ: tyrannoꝝ: vrbiū: nationū: qualiter .xi. ꝯparerent: ⁊ ex ſolo aſpectu agminū nō ꝯtremiſcerēt: nutriti in ſtagnis ⁊ fluuijs. Nō ḡ putemus eū iuſſiſſe vt gladios poſſiderēt: ſed ꝑ gladios ī nuit iminētes inſidias iudeoꝝ. vñ ſeqtur: Dico.n.vo.qm̄ adhuc hoc qḋ ſcriptū ē oportet ipleri ī me: Et cū iniqs deputatus ē. THEO. Cū.n. iꝑe inter ſe ſupra de ꝓrogatiuis ꝯtenderint. Nō ē inqt tꝑs ꝓrogatiuaꝝ imo periculo rū excidiū. nā ego magiſter veſter ducor ad mortē nō honorabilē cū iniqs deputādus. Etenī ea que ſūt de me.ſ. ꝑdicta finē hñt.i. ipletionē. Uolēs ḡ violētū inſultū inquiere: meminit gladij: nec prorſus reuelauit: ne tangerentur accidia: ne prorſus obticuit: nec repētinis aggreſſibꝰ ſtu. cuarēt. ſed poſtea recolētes mirarent: q̄uo ſe ipſuꝫ preciuꝫ exhibuit paſſioni ꝓ ſalute humana. BASI. Uel dñs nō iubet portare marſupiū ⁊ perā ⁊ emere gladiū: ſed ꝑdicit futuꝝ: q.ſ. aplī obliti tꝑe paſſionis donoꝝ ⁊ legis dñi auderēt ſumere gladios. ſepius.n. ſcriptura vtit̄ iperatiua ſmonis ſpecie loco ꝓphetie. In pluribꝰ tñ libris non inuenitur: accipiat: tollat: vel emat: ſed tollet ⁊ emet. THEO. Uel per hoc ꝓnūciat eis ꝙ incurrerēt famē ⁊ ſitim: qḋ inuit ꝑ perā: ⁊ aduerſitates nō nullas: qḋ inuit ꝑ gladiū. Uel aliter: qḋ dñs dixit: Qui hēt ſaculū tollat ſimiliter ⁊ perā. videt̄ ſermo ad diſcipulos fieri: ſed reuera reſpicit quālibet iudei ꝑſonā.q.d. Si qs iudeoꝝ abūdat facultatibus cōgeſtis oībus fugiat. Si aūt quis vltima oppreſſus penuria colit regionē: hic ēt amictū vēdat ⁊ gladiū emat. Inuadet.n. eos itolerabilis īpetus pugne vt nihil ad reſiſtendū ſufficiat. Deinde pandit hoꝝ malorū cām: q.ſ. paſſus ē penā ꝓphanis debitā cū latronibꝰ crucifixus. Et cū ad hoc ꝑuētū fuerit: ſumet finē verbum diſpēſatiōis. Perſecutoribus aūt accidēt q̄ a ꝓphetis ſūt ꝑdicta. Hec igitur dñs ꝑdixit de futuris regioni iudeoꝝ ſed diſcipuli nō intelligebāt ꝓfunditatē dictoꝝ putantes obſtuꝝ ꝓditoris inſultū gladijs opus eē. vñ ſequit̄: At illi dixerūt: Dñe ecce duo gladij hic: At ille dixit eis: Satis ē. CHR. Et quidē ſi humano eos volebat vti auxilio nec cētū ſufficerēt gladij: ꝙ ſi nolebat eos vti hūano ſubſidio: etiā duo ſuꝑuacui ſūt. THE. Noluit ḡ dñs eos reprehendere quaſi nō intelligētes: ſed dicēs ſatis ē: eos dimiſit. Quidā āt dicūt dñꝫ ironice dixiſſe: Sat ē.q.d. ex q̄ duo ſūt gladij ſufficiant nobis ad tantā multitudinē: q̄ tanos debet inuadere. BE. Uel duo gladij ſufficiūt ad teſtimonium ſponte paſſi ſaluatoris: vnus q̄ ⁊ aplīs audaciā ꝓ dño certādi ⁊ dño virtutē medicādi doceret ineſſe: alter q̄ nequaq̄ vagina exēptus: oñderet eos nec totū qḋ potuere ꝓ eius facere defenſiōe ꝑmiſſos. AM. Uel q̄ lex referre nō vetet: fortaſſe petro duos gladios offerēti ſatis eſſe dicit: quaſi licuerit vſq; ad euāgeliū: vt ſit in lege equitatis eruditio: i euāgelio bonitatis ꝑfectio. Eſt ēt gladius ſpiritalis vt vēdas ꝑtimoniū ⁊ emas verbū quo mētis penetralia veſtiunt̄. Eſt ēt gladius paſſionis: vt exuas corpus: ⁊ imolate carnis exuuijs emat̄ tibi ſacra corona martyrij. Mouet adhuc ꝙ duos gladios diſcipuli ꝓtulerūt ne forte vnū noui: vnū veteris teſtamēti ſit: quibꝰ aduerſus diaboli armamur inſidias. Deinde dicit dñs: Satis eſt: q̄ſi nil deſit ei quā vtriuſq; teſtamenti doctrina munierit.

Et egreſſus ibat ſm̄ conſuetudinem in montē oliuarū. Secuti ſunt aūt illū ⁊ diſcipuli. Et cū ꝑ ueniſſet ad [illegible] dixit illis: Orate: ne itretis in tētationē. Et iꝑe auulſus ē ab eiſ quantū iactus ē lapidis ⁊ poſitis genibus orabat dicēs: Pater ſi vis trāſfer calicē iſtum a me. Uerūtamen non mea volūtas: ſed tua fiat.

BE. Tradēdus a diſciplo dñs ꝯſueti receſſus locū quo facillime reperiri poſſit adit. vñ ſequit̄: Et egreſſus ibat ſcḋꝫ ꝯſue. i mō. oli. CIRY. De die nāq; ꝯuerſabat̄ hieroſolymis: obſcura vero nocte ſuccedēte in mōtē oliuaꝝ cū ſuis ꝯuerſabat̄ diſcipulis. vñ ſubdit: Secu. ſūt aūt il. ⁊ di. BE. Pulchre aūt ſui corporis myſterijs imbutos i mōtē oliuaꝝ diſcipulos educit: vt oēs in morte ſua baptiſatos ſancti ſpūs chariſmate ꝯfirmādos eſſe deſignet. THE. Poſt cenā āt nequaq̄ inertia ⁊ ocium ⁊ ſomnus occupāt dñꝫ: ſꝫ oīo ⁊ doctrina. vñ ſequit̄. Et cū ꝑue. ad lo. di. illis Orate ne itretis in ten. BE. Impoſſibile qdē ē humanā aiaꝫ nō tētari: vñ nō ait: Orate ne intrēini: ſꝫ orate ne itretis i tētationē hoc ē ne tētatio vos ſuꝑet vltima. CIRY. Sed ne ſolis verbis eis ꝓdeſſet: ꝓcedēs paululū orabat vñ ſeqtur. Et iꝑe auul. ē ab eis q̄tū iactꝰ ē lapidis: vbiq; i ueniēs eū ſemotū orātē: vt diſcas ꝙ aīo attēto ⁊ corde q̄eto colloquēdū ē cū deo ſublimi. Non aūt q̄ſi egēs alieni ſuffragij ꝑcibus inſiſtebat: q̄ ē oīpotētiſſima virtꝰ p̄ris: ſꝫ vt diſcamꝰ nō eē i tētatiōibꝰ dormitādū: ſꝫ magi orōnibꝰ iſiſtēdū. BE. Solꝰ ēt orat ꝓ oībꝰ q̄ ſolꝰ erat paſſurꝰ ꝓ oībꝰ ſignificās tm̄ orōnē ſuā q̄tum ⁊ paſſionē a nr̄a diſtare. AVG. de que. euan. Auulſus ē autē ab eis q̄tū iactꝰ lapidis tāq̄ typice admonuerit: vt i eū dirigerēt lapidē. i. vſq; ad iꝑm ꝑducerēt intētiōem legis q̄ ſcripta erat in lapide. GRE. niſenus. Quid aūt ſibi vult flexꝰ genuū de quo dr̄ Et poſi. geni. ora. hūanus qdē vſus ē ꝓnos terre ſupplicare maioribꝰ: ſcḋ oñdētes fortiores eē q̄ rogāt. Palā ē aūt humanā nāꝫ nihil hēre deo ꝯdignū. Et iḋ honorifica ſigna q̄ iuicē exhibemꝰ: fatētes nos humiliores eē reſpectu excellētie ꝓximi: trāſūpſimꝰ ad obſeqa icōpabilis nāe vñ ille q̄ nr̄os lāguores portauit: ac ꝓ nobis itercëſſit ꝑ hoīeꝫ quē ſūpſit genu flectit orādo: faciēs nō eē ſupbiēdū orōis tꝑe: ſꝫ ꝑ oīa hūilitati ꝯformādū: q̄ deus ſupbis reſiſtit: dat āt humilibꝰ grāꝫ. CHR. Quelibet aūt ars verbis ⁊ opibꝰ oñdit̄ ab eo q̄ docet: q̄ ḡ dñs venerat doctūrꝰ nos q̄libet v̄tutē: ob hoc eadē dicit ⁊ facit. vñ q̄ iuſſerat v̄bis orare: ne itrarēt i tētationē: hoc ēꝫ ope docet. Sedꝫ.n. Dicēs: P̄r ſi vis trāſ. ca. iſtū a me. Nō dicit: Si vis. q̄ſi ignorās an p̄ri placeret. neq;.n. magis ardua cognitio ē: ac cognitiōe paterne ſubſtātie quā iꝑe ſolꝰ ꝑſpicaciter nouit ſꝫ illō: Sic nouit me p̄r: ⁊ ego noui p̄rē: neq; hoc dic̄ q̄ſi reſpuēs paſſionē. Qui.n. ꝯminatꝰ ē diſcipulo volenti eiꝰ paſſionē ipedire vt ſathanā eū vocaret poſt multa ꝑconia: q̄liter crucifigi nolebat? Cur igit̄ ita dictū ē: cōſideres quantū erat audire: ꝙ deus ineffabilis: q̄ quēlibet intellectū trāſcēdit voluit vteꝝ ſubire virgineū: lac ſuggere ⁊ humana queq; pati. Qm̄ ḡ fere incredibile erat qḋ erat futuꝝ: ꝑmo qdē miſit ꝓphetas hoc nūciātes: poſtea iꝑe idutus carne veniēs vt nō phātaſma putaret: ꝑmittit carnē ferre nāles defectꝰ: eſurire: ſitire: ⁊ dormire: laborare: affici: ⁊ anxiari: ob hoc ⁊ recuſat mortē verā hūanitateꝫ demōſtrās. AM. Dicit ḡ: Si vis trāſfer a me cali. iſtū q̄ſi hō mortē recuſās: q̄ſi deꝰ ſniaꝫ ſuā ſuās. BE. Ut trāſferri a ſe calicē poſtulat. nō qdē timore patiēdi: ſed mīa ꝑoris populi: ne ab illo bibat calicē ꝓpinatū. vñ ⁊ ſignāter nō dicit: Trāſfer a me calicē: ſꝫ calicē iſtū: hoc ē populi iudeorū: q̄ excuſatiōeꝫ ignorātie hēre nō pōt: q̄ me q̄tidie vaticinant̄. DIONY. Alexādrinus. Uel ꝙ dicit: Trāſfer calicē iſtū a me nō ē hoc: nō adueniat mihi: niſi.n. aduenerit trāſferri nō poterit. Igit̄ vt ſenſit iā preſentē: cepit affici ⁊ triſtari ⁊ quaſi iā ꝓpiquāte eo dicit: Trāſfer calicē hunc. Sicut.n. ꝙ preterit: nec intacte ē nec ꝑmanēs: ſic ⁊ ſaluator leuiter inuadēteꝫ tētationē flagitat pelli: ⁊ hoc ē nō intrare in tentationē: qḋ cōſulit eē orandū: ꝑfectiſſimus aūt modus tentatiōis euitandi manifeſtatur cū dicitur. Uerūtamē nō mea voluntas: ſed tua fiat. deus.n. inexpertus ē maloꝝ. Uult aūt nobis bona largiri ſupra id quod petimus vel intelligimus: ergo perfectam voluntatem patris quā iꝑſe nouerat: petit ſortiri effectuꝫ: que eadē ē ⁊ ſua ſecunduꝫ deitateꝫ. Renuit aūt impleri humanā voluntateꝫ

quam dicit ſuaꝫ: paterna voluntate minoreꝫ. ATHA. Geminā enīꝫ hic velle oſtendit: alteꝝ quideꝫ humanum quod ē carnis: alterū vero diuinuꝫ: humanitas.n. ob carnis fragilitateꝫ recuſat paſſionē: ſed diuinus eius affectꝰ affectanter eam ſubijt: eo ꝙ non eſſet poſſibile eū detineri a morte. GRE. niſenus: Appollinaris aūt aſſerit ꝙ xp̄s nō habuit ſm̄ terrenam naturaꝫ ꝓpriā voluntatē ſed ſoluꝫ in xp̄o ē voluntas dei: qui de celo deſcendit. Dicat ergo quā voluntatē vult dñs nequaq̄ euenire? Neq; enīꝫ deitas aufert ꝓpriaꝫ volūtatē. BE. Appropinquās ēt paſſioni ſaluator: infirmantiū in ſe voceꝫ ſumpſit: vt cū hoc iminet quod fieri volumus: ſic per infirmitateꝫ petamus: vt non fiat quatenus per fortitudinē parati ſimus: vt voluntas ꝯditoris noſtri ēt ꝯtra noſtrā volūtateꝫ fiat.

Apparuit aūt illi angelus de celo cōfortās eū. Et factus in agonia ꝓlixius orabat. Et factus eſt ſudor eius ſicut gutte ſanguinis decurrentis in terram. Et cū ſurrexiſſet ab oratione ⁊ veniſſet ad diſcipulus ſuos: inuenit eos dormiētes pre triſticia. Et ait illis: Quid dormitis? Surgite ⁊ orate: ne intretis in tentationem.

THEO. Ut nobis innoteſceret orationis virtus: quatenus eā in aduerſis ꝑponamꝰ orans dñs ab angelo cōfortat̄: vt dicit̄: Apparuit aūt illi angelus de celo cōfortās eū. BE. Alibi legimꝰ q̄ angeli acceſſerūt ⁊ miniſtrabāt ei. In documēto ergo vtriuſq; nature angeli: ⁊ ei miniſtraſſe: ⁊ eū ꝯfortaſſe dicunt̄. Creator.n. creature ſue nō eguit ſubſidio: ſed homo factus: ſicut ꝑp nos triſtis ē: ita ꝑp nos ꝯfortat̄. THEO. Quidā aūt dicūt: qm̄ apparuit ei angelus glorificās eū ⁊ dicens: Domine tua ē virtꝰ. tu nāq; potes contra mortē ⁊ infirmū genus humanū liberare. CHRY. Et q̄ nō phantaſtice ſed vere noſtram carnē ſuſcepit: vt approbet diſpenſationis veritatē: ⁊ opilet hereticoꝝ ora: queq; humana ſuſtinet. Sequitur.n. Et fa. in agonia ꝓlixius orabat. AM. Horrēt pleriq; hoc loco: qui triſticiā ſaluatoris ad argumētū inolite potius a principio q̄ ſuſcepte ad tꝑs infirmitatis inclinant. Ego auteꝫ non ſolū excuſandū non puto: ſed nuſq̄ magis pietatem eius maieſtatēq; demiror. Minus.n. ꝯtulerat mihi: niſi meū ſuſcepiſſet affectū. Suſcepit.n. triſticiā meā vt mihi ſuā leticiam largiret̄. Confidenter triſticiā nomino: quia crucē predico. Debuit ergo dolorē ſuſcipere: vt vinceret. Neq;.n. habēt fortitudinis laudē q̄ ſtuporē magis vulneruꝫ tulerint q̄ dolorem. Nō ergo voluit erudire: quēadmodū mortē: ⁊ qḋ eſt amplius: future mortis meſticiam vinceremus. Doles ergo dñe non mea: ſed tua vulnera. Infirmatus ē.n. ꝑp delicta noſtra: ⁊ fortaſſe triſtis ē ideo q̄ poſt ade lapſuꝫ tali tranſitu nobis erat ex hoc ſeculo recedēdū vt mori eēt neceſſe. Nec illud diſtat a vero. Sꝫ triſtis erat ꝓ perſecutoribus ſuis quos ſciebat i malis ſacrilegij penas daturos. GRE. xxiiij. mora. Appropinquante ēt morte noſtre mētis in ſe certamen expreſſit: qui vim quandā terroris ac formidinis patimur: cum per ſolutionem carnis eterno iudicio propinquamus nec immerito: quoniam anima poſt puſilluꝫ hoc inuenit quod i eternum mutare non poſſit. THEO. Quod aūt humane nature foret premiſſa oratio: non autem diuine vt dicunt arriani. patet ēt ex eo quod ſubdit. Sequit̄.n. Et fa. ſu. eius ſicut gutte ſang. decurrentis in terram. BE. Nemo ſudorē hūc infirmitati deputet: q̄ contra naturam eſt ſudare ſanguinē: ſed potius intelligat per hoc nobis declaratū ꝙ effectuꝫ iam ſue precis obtineret: vt.ſ. fidem diſcipuloꝝ quam terrena adhuc fragilitas arguebat: ſuo ſanguine purgaret. AVG. in ſenten. proſperi. Orans etiam cum ſudore ſanguineo dominus ſignificabat de corpore ſuo toto quod ē eccleſia manatura martyria. THEO. Uel hoc prouerbialiter dicitur de eo qui vehementer ſudauit: ꝙ ſudauit ſanguinem. Uolens igitur euangeliſta innuere ꝙ groſſis ſudoꝝ guttis madebat: ſumit guttas ſanguinis ad exemplum. Poſt hoc autē inueniens diſcipulos dormientes pre triſticia improperat eis: ſimul admonens vt orarent. Sequit̄ enīꝫ: Et cū ſurrexiſſet ab orati. ⁊ venīſ. ad diſci. ſuos inuenit eos dormientes pre triſticia. CHRY. Erat enim intempeſtuꝫ noctis: ⁊ diſcipulorum oculi pre anguſtia premebant̄: ⁊ erat ſomnus non corporis: ſed meroris. AVG. de concor. euangeliſt. Non autē expreſſit hic lucas quota oratione dominus ad diſcipulos venerit: nihil tamen hoc mattheo ⁊ marco repugnauit. BE. Demonſtrat aūt dominus conſequenter: q̄ ꝓ diſcipulis orauerit: quos monet orationum ſuarum vigilando: ⁊ orando exiſtere participes. Sequitur enim. Et ait illis: Quid dormitis ſurgite ⁊ orate ne intretis in tentationem. THEO. Hoc ē ne a tentatione ſuperent̄. Hoc enim eſt non induci in tentationem: non demergi ab ea. Uel ſimpliciter nos iubet orare: vt tranquilla ſit noſtra vita nec immergamur in aliquod moleſtorum. Diabolicum enīꝫ eſt ⁊ ſuperbum quenq̄ ſe in tentationem precipitare vnde ⁊ iacobus non dixit. Inijcite vos in tentationes: ſed cum incideritis: omne gaudiuꝫ eſtimate: de inuito voluntarium facientes.

Adhuc eo loquēte: ecce turba: ⁊ qui vocabatur iudas vnus de duodecim antecedebat eos: ⁊ appropinquauit ieſu: vt oſcularetur eū. Ieſus auteꝫ dixit illi: Iuda oſculo filiū hoīs tradis? Uidētes aūt hi qui circa ipſum erāt qḋ futuꝝ erat: dixerūt ei. Domine: ſi percutimus in gladio? Et percuſſit vnus ex illis ſeruū principis ſacerdotū: ⁊ amputauit auriculā eius dexteraꝫ. Reſpondens aūt ieſus ait. Sinite vſq; huc. Et cū tetigiſſet auriculā eiꝰ ſanauit eū. Dixit aūt ieſus ad eos q̄ venerant ad ſe p̄ricipes ſacerdotū ⁊ magiſtratꝰ templi ⁊ ſeniores Quaſi ad latroneꝫ exiſtis cū gladijs ⁊ fuſtibꝰ. Cū quotidie vobiſcū fuerim in templo nō extendiſtis manus i me. Sed hec eſt hora veſtra ⁊ poteſtas tenebrarum.

GLO. Premiſſa oratione chriſti: ſubijcitur de eius proditione: qua a diſcipulo proditur. Dicitur enim. Adhuc eo loquente ecce turba ⁊ qui vocabatur iudas vnus de duodecim antecedebat eos. CIRYL. Dicit autem q̄ vocabatur iudas: quaſi nomē eius habens exoſū: addit aūt vnus de. xij. ad ſignificantiā nequitie proditoris. Nā qui honoratus fuerat eque apoſtolis factus ē occaſionis cauſa in xp̄m. CHRY. Sicut enim inſanabilia vulnerū nec auſteris medicamentis obediūt: nec demulcentibus ſic anima vbi ſemel eſt captiuata: ⁊ ſi ipſā dederit cuicūq; peccato: nullū emolumentuꝫ ex admonitionibus conſequetur: ⁊ quod iude accidit a proditōe non ceſſanti: q̄uiſ omnimodo doctrine eſſet a xp̄o cohibitus. vnde ſeqtur: Et appropinquauit ieſu vt oſcularetur eum. CIRY. Immemor enīꝫ glorie xp̄i: putauit forſitan poſſe latenter agere: auſus precipuuꝫ dilectionis ſignum: organuꝫ efficere doli. CHRY. Non aūt diſcedendū eſt a fratrum admonitione: quāq̄ nihil propter noſtra verba eueniat: nam ⁊ riuuli ⁊ ſi nullus hauriat fluunt: ⁊ ſi forſan non perſuaſeris hodie: poteris forſan cras. Piſcator enim per totaꝫ dieꝫ vacua trahens retia circa ſero piſcem [illegible]it. vnde dominus: ⁊ ſi ſcirēt iudam non conuertendum: non deſtitit facere: que ſua intererat. Sequitur enim: Ieſus auteꝫ dixit ei Iuda oſculo filium homi. tradis? AM. Per interrogationem pronūciandū puto: quaſi amantis affectu corripiat proditoreꝫ. CHRY. Propriū aūt nomen ponit: qḋ magis dolentis erat ⁊ reuocantis q̄ prouocati ad iram.

AM. Dicit autez Oſculo tradis: hoc ē amoris pignore vulnus infligis: ⁊ pacis īſtrumēto mortez irrogas? Seruus dn̄z: diſcipulus ꝓdis magiſtrū: electus auctorez.
CHRY. Non autē dicit: Tradis magiſtrū tuuz: dn̄m tuuz benefactorē: ſed filiuz ho. Hoc ē manſuetuz ⁊ mitē: qui ſi non eſſet magiſter ⁊ dn̄s: qꝛ tn̄ tam ſuauiter erga te geſſit: non eſſet a te prodendus. AM. Magna o dn̄e ſignificatio ptātis: magna diſciplina virtutis: ⁊ ꝯſiliū proditionis aperitur ⁊ adhuc patiētia nō negatur. Oſtendit deū quē proderet: dū occulta manifeſtat. oñdit quē traderet: dū dicit filiū hoīs: qꝛ caro nō diuinitas cōprehēdit. Illud tn̄ plus cōfutat ingratū ꝙ eū tradiderit: qui cū eſſet dei filius. ꝓp nos filius hoīs eē voluiſſet. q.d. ꝓp te ſuſcepi ingrate qd̄ tradis hypocrita. AVG. Hoc ergo dn̄s cū traderetur primo dixit qd̄ ait lucas: Juda oſculo fi. ho. tra. Deinde qd̄ mattheus: Amice ad quid veniſti? Deinde id qd̄ ioannes ꝯmemorat. Quē queritis? AM. Oſculat⁹ ē aūt eū dn̄s nō quo ſimulare nos doceat: ſed vt neqꝫ proditorē refugere videret: ⁊ plus afficeret ꝓditorē cui amoris officia non negaret. THEO. Zelantur aūt diſcipuli ⁊ gladios euagināt. vñ ſequit. Uidētes aūt hi qui circa ipꝫ erāt ꝙ futuꝝ erat: dixerūt ei: Dn̄e ſi percutimus i gladio. Sed qualiter hūt gladios: qꝛ mactauerant agnū: ⁊ a menſa diſceſſerāt. Alij aūt diſcipuli querunt an percuterent? ſed petrus vbiqꝫ feruens ꝓ dn̄o perſuaſionē nō expectat ſed percutit ſeruū pontificis. vñ ſequitur. Et pcuſſit vnus ex illis ſer. prin. ſacer. ⁊ amputa. auricu. eius dexteram. AVG. de con. euan. Qui percuſſit ſꝫ ioannē petrus erat quē autē percuſſit malchus vocabaſ. AM. Eruditus .n. in lege petrus promptus affectu: qui ſciret phinees reputatū ad iuſticiā ꝙ ſacrilegos peremiſſet: percuſſit principis ſeruū. AVG. de con. euan. Deīde lucas dicit: Reſpōdens aūt ieſus ait. Sinite vſqꝫ huc. Et hoc ē qd̄ matthe⁹ cōmemorat: Conuerte gladiū tuū in locū ſuū. Nec moueat quaſi ꝯtrariū ſit: qd̄ lucas hic dicit dn̄m reſpondiſſe: Sinite vſqꝫ huc: quaſi poſt iſtā percuſſionē ita dictū fuerit: vt placuerit ei vſqꝫ huc factū: ſed amplius fieri noluerit: cū in verbis que mattheus poſuit: intelligaſ poti⁹ totū factū quo vſus ē gladio petrus dn̄o diſplicuiſſe. Illud eniꝫ veꝝ eſt: ꝙ cū interrogaſſent dicētes: Dn̄e: ſi percutimus in gladio? tunc reſpondit: Sinite vſqꝫ huc. i. nō vos moueat qd̄ futuꝝ eſt: permittēdi ſūt huc vſqꝫ ꝓgredi hoc eſt vt me apprehendāt ⁊ impleant que de me ſcripta ſunt Nō .n. diceret. Rn̄dens aūt ieſus: ni. i. ad interrogationez eoꝝ rn̄deret: nō facto petri. Sed inter moras verborum interrogantiū dn̄m: ⁊ illius reſpondētis: Petrus auiditate defenſionis pcuſſit. Sed non potuit ſimul dici que ſimul fieri potuerunt tūc ſicut dicit lucas ſanauit euz: qui percuſſus erat. Sequit eniꝫ ⁊ cū tetigiſſet auriculaꝫ eius ſanauit eū. BEDA. Nūꝗ .n. pietatis ſue dn̄s obliuiſcit. Illi iuſto mortē inferūt iſte perſequentiū vulnera ſanat.
AM. Sed cū dn̄s vulnere cruentū deterſit: myſteria diuina ſubiecit: vt ſeruus principis mundi non nature conditiōe: ſed culpe auris vulnus exciperet: qui nō audiſſet verba ſapientie. Aut ſi petrus volens percuſſit aurē: docuit ꝙ aurē in ſpem habere non deberet: quā in myſterio non haberet. Sed quare petrus: qꝛ ipſe ligādi ⁊ ſoluendi adeptus ē ptātez. ⁊ ideo tollit gladio ſpirituali aurē interiorē male intelligentis. Sed dn̄s ipſe refundit auditū demonſtrās ⁊ ipſos ſi ꝯuertant poſſe ſanari qui in paſſione dn̄i vulnerati ſunt: eo ꝙ oē peccatū fidei myſterijs ſoluitur. BE. Uel ſeruus iſte populus ē iudeoꝝ: principibus ſacerdotū id[illegible]ito mācipat⁹ officio: q̄ in paſſiōe dn̄i dexterā auricula[illegible] ſpiritalē legis intelligētiā perdidit: que. ſ. auris: Petri gladio deciditur: nō qd̄ ille ſenſuꝫ intelligendi audientibus tollat: ſed diuino ablatū iudicio negligentibus pandat. Ueꝝ eadez dextera auris in his qui in eodez populo crediderūt diuina dignatione priſtino eſt reſtituta officio. Sequit: Dixit aūt ieſus ad eos qui venerāt ad ſe principes ſacerdotū ⁊ magiſtrat⁹ templi ⁊ ſeniores Quaſi ad latronē exiſtis cū gladijs ⁊ fuſtibus. CHRY. Acceſſerūt .n. nocte timentes multitudinis impetuz ⁊ id dicit: quid vobis opus erat his armis in eū qui vobiſcuz eſt ſemper: ⁊ hoc ē ꝙ ſequitur: Cuꝫ quotidie vobiſcuz fuerim in templo non extendiſtis manus in me. CIRY. Ubi nō iculpat dn̄s pſides iudeoꝝ ꝙ nō ſibi mature parauerāt iſidias mortis: ſꝫ arguit eos q̄ temere opinabāt eū ſe inuaſiſſe ipſo inuito: ac ſi dicat: Tūc nō cepiſtis me: qꝛ nolebam: ⁊ nec nūc poſſetis: niſi me ſpōte veſtris ſubijcerez manibus. vnde ſequitur: Sed hec ē hora veſtra ideſt paruuz tempus conceſſum eſt vobis exercende in me veſtre ſuperbie patre votis meis fauente. Dicit etiam ꝙ hec poteſtas eſt tenebris data. i. diabolo: ⁊ iudeis inſurgendi in chriſtū. Et hoc eſt quod ſubdit. Et ptās tenebrarū.
BE. q.d. Ideo aduerſuꝫ me in tenebris ꝯgregamini: qꝛ poteſtas veſtra qua ſic contra lucez mundi armamini: in tenebris eſt. Queritur aūt quomodo ieſus principes ſacerdotū: magiſtratus templi: ⁊ ſeniores qui ad ſe venerūt alloqui dicatur: cū apud alios euangeliſtas nō ipſos veniſſe: verū in atrio cayphe expectantes miniſtros miſiſſe perhibeanſ. Sed huic contrarietati rn̄detur: ꝙ illi non p ſeipſos: ſed per eos quos miſerunt ad apprehendendum chriſtum in ſue iuſſionis poteſtatem venerunt.

Cōprehendētes aūt eū: duxerūt ad domū principis ſacerdotū: petrus vero ſequebaſ eū a longe. Acceſo aūt igne in medio atrij: ⁊ circūſedentibus illis: erat petrus in medio eoꝝ. Quē cū vidiſſet ancilla quedā ſedentē ad lumē: ⁊ eū fuiſſet intuita: dixit. Et hic cū illo erat. At ille negauit eum dicens. Mulier nō noui illū. Et poſt puſillū ali⁹ vidēs eū dixit. Et tu de illis es. Petrus vero ait: O homo nō ſuꝫ. Et interuallo facto quaſi hore vnius: alius quidē affirmabat dicēſ. Uere ⁊ hic cū illo erat: nā ⁊ galileus ē. Et ait petrus: O hō neſcio quid dicis Et continuo adhuc illo loquente cantauit gallus Et cōuerſus dominus reſpexit petrū. Et recordatus eſt petrus verbi domini: ſicut dixerat: quia priuſqꝫ gallus cantet ter me negabis. Et egreſſus foras petrus fleuit amare.

AMBRO. Non intellexerunt infelices myſteriū: nec venerati ſunt tam clementem pietatis affectū ꝙ etiaꝫ hoſtes ſuos non paſſus eſt vulnerari. Dicitur eniꝫ: Comprehendentes autez euz duxerunt ad domū principis ſacerdotum. Cuꝫ legimus teneri ieſuꝫ: caueamus ne putemus euz teneri ſm diuinitatez: ⁊ inuituꝫ quaſi infirmū: tenetur eniꝫ ⁊ ligatur ſm corporis veritatez. BE. Princeps aūt ſacerdotum caypham ſignificat: qui ſꝫ ioannez erat pontifex anni illius. AVG. de con. euange. Sed primo ad annam ductus ē ſoceꝝ cayphe: ſicut ioannes dicit ꝗ ad caypham: vt mattheus dicit. Marcus autez ⁊ lucas nomen nō dicunt pontificis. CHRY. Ideo aūt ducitur ad domuꝫ pōtificis: vt de conſenſu principis ſacerdotū ſingula queqꝫ facerent. illuc enim omnes conuenerant chriſtum preſtolantes: magnus autem feruor petri oſtenditur qui non aufugit: cum alios fugientes vidiſſet. Sequitur eniꝫ. Petrus vero ſequebatur euꝫ a longe. AM. Bene a longe ſequebatur iam proximus negatur: neque enim negare potuiſſet ſi chriſto proximus adheſiſſet. Sꝫ in hoc ſit reuerendus ꝙ dominū non reliquit: etiam cum timeret metus nature eſt cura pietatis. BE. Quod autē ad paſſionem euntem dominuꝫ a longe ſequitur petrus: ſignificat eccleſiam ſecuturam quod eſt imitaturā paſſionez domini: ſed longe differenter. eccleſia .n. pro ſe patit: at ille pro eccleſia. AMBRO. Iaꝫ aūt in domo principis

cipis ſacerdotum ignis ardebat. vnde ſequitur: Accen. autez igne in me: atrij ⁊ circū. il. erat pe. in me. coꝝ. Acceſſit petrus vt calefaceret ſe: qꝛ clauſo domino calor mentis iam in eo refrixerat. CHRY. Tradite eniꝫ erāt petro claues regni celoꝝ: credēda erat ei populoꝝ innumera multitudo: que eſſet inuoluta peccatis. Erat aūt petrus paulo durior: ſicut truncata ſerui principis ſacerdotū declarat auricula. Hic igit tam dur⁹ tanqꝫ ſeuerus: ſi donuꝫ non peccandi fuiſſet adeptus: que venia cōmiſſis populis donaretur? quez diuina ꝓuidentia permiſit: ꝙ primo ipſe laberetur in peccatū: quo erga peccantes duriorē ſententiaꝫ ꝓprij caſus intuitu temperaret. ⁊ cū ſe calefacere vellet ad prunas: acceſſit ad eū puella de qua ſeqtur: Quē cuꝫ vidiſſet ancilla quedaꝫ ſedentē ad lumē: ⁊ euꝫ fuiſſet intuita dixit: Et hic cū illo erat. AM. Quid ſibi vult ꝙ primo eū prodit ancilla: cū viri vtiqꝫ magis potuerint eū recognoſcere: niſi vt iſte ſexus peccare in nece domini videreſ: vt ⁊ iſte ſexus redimereſ per domini paſſionē. Petrus aūt ꝓditus negat: malo eniꝫ negaſſe petruꝫ ꝗ dominum fefelliſſe. vnde ſequitur. At il. nega. di. Mulier non noui illū. CHRY. Quid ais o petre? Uox tua repente mutata ē: os eniꝫ plenū fidei ⁊ amoris: i odiū perfidiāqꝫ conuerſum eſt: nō tibi flagella: nondū ſūt admota tormēta: qui te iterrogat: nullus ē eoꝝ qui auctoritate ſui poſſit formidinē incutere ꝯfitenti. mulier te ſimplici voce interrogat: ⁊ forte nec prodituro cōfeſſuꝫ: nec tn̄ mulier ſꝫ puella oſtiaria: vile mancipiuꝫ. AM. Sed ideo negauit petrus qꝛ promiſit incaute: non negat in mōte: nō in templo: nō in ſua domo: ſꝫ i pretorio iudeoꝝ. Ibi negat: vbi ieſus ligatus eſt: vbi veritas non ē. Negans autem dicit: Non noui illū. temerariuꝫ quippe erat: vt diceret quia nouerat eum: quē mens humana non poteſt ꝯprehendere: nemo .n. nouit filiuꝫ niſi pater. Rurſuꝫ ſecūda vice negat xp̄m. Sequit .n. Et poſt puſillū alius videns eum dixit. Et tu de illis es. AVG. de concor. euange. Intelligitur aūt ꝙ in hac ſecunda negatione a duobus eſt compellatus: ab ancilla. ſ. quaꝫ cōmemorant mattheus ⁊ marcus: ⁊ ab alio quē cōmemorat lucas. Hoc ergo quod hic lucas dicit: ⁊ poſt puſillum iam egreſſus erat ianuā petrus ⁊ primum gallus cantauerat vt marcus dicit. Jam redierat: vt quemadmodū dicit ioannes: ad focum ſtans iteꝝ negaret: De qua negatione ſequit. Petrus vero ait o homo non ſum. AM. Maluit enim ſe negare: ꝗ chriſtum aut quia videbaſ negare chriſti ſocietatem: vtiqꝫ ſe negauit. BEDA. In hac aūt negatione petri dicimus nō ſolum ab eo negari chriſtum qui dicit eū non eſſe chriſtum ſed ab illo etiam qui cuꝫ ſit negat ſe eſſe chriſtianū. AM. Tertio quoqꝫ interrogatur. Sequitur enim: Et inter. fa. qua. ho. vnius: alius qui. affir. di. Uere ⁊ hic cuꝫ illo erat

AVG. de concor. euangeli. Quod mattheus ⁊ marcus dicunt poſt puſillum: ꝗtum eſſet hoc temporis manifeſtat hic lucas dicendo: Et interuallo facto q̄ſi hore vni⁹ de hoc autem interuallo tacet ioannes. Itē quod mattheus ⁊ marcus non ſingulari ſed plurali numero enunciāt eos qui cum petro agebant: cum lucas ⁊ ioannes vnum dicant: facile eſt intelligere: aut pluralem numeꝝ pro ſingulari vſitata locutione vſurpaſſe mattheum ⁊ marcum: aut ꝙ vnus maxime tanꝗ qui eum viderat affirmabat: ceteri autem ſecuti eius fidem petrum ſimul vrgebant. Iaꝫ vero illud quod mattheus ipſi petro dictum aſſeuerat. Nonne te vidi in orto? Marcus autem ⁊ lucas inter ſe illos de petro locutos: aut ſentētiam intelligimus tenuiſſe eos: qui compellatum dicūt petrum. tantum eniꝫ valet qd̄ de illo coram illo dicebat: ꝗtum ſi illi diceret: aut vtroqꝫ modo dictum: ⁊ alios hunc: alios illum modum commemoraſſe. BE. Subdit autem. Nam ⁊ gali. ē. non ꝙ alia lingua galilei: atqꝫ alia loquerenſ hieroſolymite: q̄ vtriqꝫ fuerunt hebrei: ſed ꝙ vnaqueqꝫ prouincia ⁊ regio ſuas habendo proprietates: vſitatum loquendi ſonum vitare non poſſit: Sequitur ⁊ ait pe. o homo neſcio quid dicis.

AM. Hoc ē ſacrilegis veſtra neſcio: ſed nos excuſam⁹ ipſe non excuſauit. Non .n. ſatis eſt inuoluta reſponſio cōfitentis ieſum: ſed aperta confeſſio. ⁊ ideo petrus non de induſtria reſpondiſſe ſic inducitur: quia poſtea recordatus eſt ⁊ tamen fleuit. BE. Solet autez ſacra ſcriptura ſepe meritūz cauſarum per meritūz deſignare tpum. vnde petrus qui media nocte peccauit: ad gallicantuꝫ penituit. Sequitur .n. Et cōti. il. adhuc lo. gal. cantauit. Quia quod in tenebris obliuionis errauit: vere lucis rememoratione correxit. AVG. de concor. euan. Galli aūt cantuꝫ poſt trinaꝫ negationem petri intelligimus: ſicut marcus expreſſit. BE. Hunc gallūꝫ myſtice opinor aliquem doctorum intelligendū: qui iactantes ⁊ ſomnolentos increpat dicens: Euigilate iuſti: ⁊ nolite peccare. CHRY. Admirare autē curaꝫ magiſtri: quia cuꝫ vinctus eēt multa vtebatur prouiſione erga diſcipuluꝫ quem nutu erigēs ad lachrymas prouocauit. Sequit .n. Et conuerſus dn̄s reſpexit petruꝫ. AVG. de concor. euange. Quod quomodo accipiendū ſit diligentius conſiderandum ē. Dicit enim mattheus. Petrus .n. ſedebat: foris in atrio. quod non diceret: niſi illa cū domino intus agerentur. Similiter ⁊ in eo quod dixit marcus. Et cuꝫ eſſet petrus in atrio deorſuꝫ: oſtendit non ſoluꝫ in interioribus: ſed ēt in ſuperiobus geſta que dixerat. Quomodo ergo reſpicit dominus petrū facie corporali? Quapropter mihi videſ illa reſpectio diuinitus facta. Et ſicut dictū eſt: Reſpice ⁊ exaudi me: ⁊ conuertere domine libera animaꝫ meā: ita dictū arbitror. Conuerſus dominus reſpexit petrum. BE. Reſpicere nanqꝫ ei⁹ miſereri ē: qꝛ nō ſoluꝫ cū agitur penitentia: veꝝ ēt vt agaſ dei miſericordia neceſſaria ē. AM. Deniqꝫ quos ieſus reſpicit: plorāt delictū. vnde ſequitur. Et recordatus ē petrus verbi dn̄i qd̄ dixerat. Quia p̄us ꝗ gallus cantet: ter me negabis. Et egreſſus foras petrus fleuit amare. Quare fleuit: quia errauit vt homo: lachrymas eius lego: ſatiſfactionē nō lego. Lauent lachryme delictuꝫ: quod voce pudor eſt cōfiteri. Negauit primo ⁊ ſecūdo ⁊ non fleuit: qꝛ adhuc nō reſpexerat dominus. Negauit tertio reſpexit euꝫ ieſus: ⁊ amariſſime fleuit: ⁊ tu ſi veniaꝫ vis mereri dilue lachrymis culpaꝫ tuā. CHR. Non autez audebat petrus palā flere: ne a lachrymis deprehenderetur: ſed foras exiens lachrymabatur. Flebat autez nō propter penā: ſed qꝛ dilectum negauerat: quod moleſtius erat ei quolibet ſupplicio.

Et viri qui tenebant illum: illudebant ei cedētes. Et velauerūt eum: ⁊ pcutiebāt faciem eius. Et interrogauerunt eū dicentes: Prophetiza. Quis eſt qui te percuſſit? Et alia multa blaſphemantes dicebant in eū. Et vt factus eſt dies: conuenerunt ſeniores plebis ⁊ principes ſacerdotuꝫ ⁊ ſcribe: ⁊ duxerunt illum in concilium ſuū dicētes. Si tu es chriſtus: dic nobis? Et ait illis. Si vobis dixero nō credetis mihi: ſi aūt ⁊ interrogauero nō reſpōdebitis mihi: neqꝫ dimittetis. Ex hoc aūt erit fili⁹ hominis ſedēs a dextris virtutis dei. Dixerūt aūt omnes. Tu ergo es filius dei? Qui ait: Uos dicitis quia ego ſuꝫ. At illi dixerunt: Quid adhuc deſideram⁹ teſtimoniū. Ipſi .n. audiuim⁹ de ore eius.

AVG. de con. euan. De petri tentatio[illegible]ui inter dn̄i contumelias facta ē: nō eodē ordine oēs narrant. Nā illas p̄mo ꝯmemorat mattheus ⁊ marcus: deinde petri tētationez. Lucas vero explicauit prius tentationez petri: deinde dn̄i cōtumelias dicens: Et vi. qui tene. euꝫ: illude. ei cedentes. CHRY. Celi ⁊ terre dn̄s ceſus ſuſtinet: ⁊ patitur impioꝝ ridicula: formaꝫ nobis patientie prebens.

THEO. Nec nõ dñs ꝓphetarꝫ vt pſeudo ꝓpha de-
luditᷓ: Sequit᷑. Et vela. eũ ⁊ pcu. fa. eius ⁊ iter. eũ di. Pro
phe. no. quis ē q̄ te pcuſſit. BEDA. Hec quaſi in ↄtume
liaꝫ faciebāt eius qui ſe a populis ꝓphã voluit habe-
ri. Sed tũc qui ceſus eſt colaphis iudeoꝝ: cedit ēt nunc
blaſphemijs falſoꝝ xp̄ianoꝝ. Uelauerũt aũt eũ: nõ vt eo
rũ ille ſcelera nõ videat: ſꝫ vt a ſe ipſi faciē eius abſcon-
dant. Heretici autē ⁊ iudei: ⁊ mali catolici eum reprobis
actibus exacerbantes: q̄ſi ei illudētes dicũt: Quis ē qui
te percuſſit? Dũ ab illo ſuas cogitatiões ⁊ opera tenebra
rũ cognoſci nõ eſtimāt. AVG. de con. euan. Hec aũt in
telligit᷑ paſſus dñs vſq3 mane in domo principis ſacer-
dotũ: quo prius adductus ē: vnde ſeq̄tur: Et vt fa. ē dies
cõue. ſeni. ple. ⁊ prin. ſacer. ⁊ ſcri. ⁊ duxe. eũ in cõſi. ſu. di.
Si tu es xp̄s dic nobis. BEDA. Non veritatē deſide-
rabāt: ſed calumniã p̄parabāt. Sīq̄dē xp̄m hoiēꝫ tm̄mõ
de ſtirpe dauid venturũ ſperātes: hoc ab eo querebant:
vt ſi diceret: Ego ſuꝫ xp̄s: calumniarent᷑ ꝙ ſibi arrogetre
giã ptātēꝫ. THEO. Ipſe vero ſciebat eoꝝ p̄cordia ꝙ q̄
nõ crediderant operibus multominus ſermonibus cre-
derent. vnde ſequit᷑. Et ait illis: Si vob. dixe. nõ cre. mihi
BEDA. Sepe. n. dixerat ſe xp̄m eē: puta cũ dicebat:
Ego ⁊ pater vnũ ſumus: ⁊ cetera talia: Si aũt intro. non
rñ. mi. neq3 dimitteti. Interrogauerat. n. eos q̄ñ dicerēt
xp̄ꝫ filiũ eē dauid: cũ dauid i ſpũ dñꝫ ſuũ illũ vocauerit:
veꝝ illi neq3 dicēti credē neq3 īterrogāti r̄ndere voluerũt:
q2 ēt ſemē dauid calũniari querebāt plus ē q̄ꝺ̄ audiũt. Se
quitur. Ex hoc aũt erit fi. ho. ſe. a dex. vir. dei. THEO.
q. d. Nõ ē vobis de cetero tp̄s ſmonũ ⁊ doctrine: ſed de
inceps iudicij tp̄s erit: cũ videbitis me filiũ hois ſedētēꝫ
a dexteris virtutis dei. CIRYL. Cũ aũt de deo ſeſſio
dī atq3 thronus: regia ⁊ vniuerſis pricipās dignitas de
ſignat᷑. Nõ. n. putabamus tribunal quoddã poſitũ eē cui
credamus inniti dñm diuꝫ: ſꝫ nec dio dexterũ vel ſiniſtrũ
eē penes diuinã nãm. ꝓpriũ. n. ē corpori figura: ⁊ locus
⁊ ſeſſio: Qualiter aũt paris honoris: paris ꝙ3 ↄſeſſus fili
us videbit᷑ eē: ſi nõ ē ſm nãm filius: nãlēꝫ in ſe ꝓprietatem
hñs p̄ris. THEO. Hoc igit᷑ audientes timere debebāt:
ſed illi poſt hec v̄ba magis inſaniũt. vñ ſeq̄tur: Di. aũt oēſ
Tu ḡ es fi. dei? BE. ꝙ ſe filiũ dei dixerat: acceperũt in
eo q̄ꝺ̄ ait. Erit fi. ho. ſe. ad dex. vir. dei. AM. Dñs autēꝫ
maluit ſe regē ꝓbare ꝗ̄ dicere: vt cõdēnādi cãm hre non
poſſint: q̄ q̄ꝺ̄ obijciũt hoc fatent᷑. Seq̄t᷑: Qui ait: Uos di.
q2 ego ſuꝫ. CIRY. Hoc aũt dicēte xp̄o: ſucceſuit phari-
ſeoꝝ cohors vſurpās ignominie voceꝫ: vñ ſeq̄tur. At il.
dixe. Quid adhuc deſi. teſti. ipi enim audi. de ore eius.
THEO. Ex quo patet ꝙ inobediētes nulla ↄmoda fe-
rũt reuelatis ſibi ſecretioribus: ſed maiorē penã acq̄runt
ꝑꝑ q̄ꝺ̄ talia oportet eis eſſe occulta. CA. XXIII.

Et ſurgens ois multitudo eoꝝ duxe-
rũt illũ ad pilatũ. Ceperũt aũt illũ ac
cuſare dicētes. Hũc īuenim᷒ ſubuer
tētē gentē nr̄aꝫ: ⁊ ꝓhibētē tributa da
ri ceſari ⁊ dicētē ſe xp̄m regē eē. Pila
t᷒ aũt īterrogauit eũ dicēs: Tu es rex iudeoꝝ? At
ille reſpondēs ait: Tu dicis. Ait aũt pilat᷒ ad prin
cipes ſacerdotũ ⁊ turbas: Nihil inuenio cauſe in
hoc hoie. At illi inualeſcebāt dicētes cõmouit po
pulum docens per vniuerſam iudeam incipiens
a galilea vſq3 huc.

AVG. de con. euan. Poſtꝗ̄ ↄpleuit lucas narrando
petri negationē: recapitulauit q̄ cũ dño geſta ſũt circa ma
ne: cõmemorās q̄dā que alij tacuerunt: atq3 ita contexuit
narrationeꝫ: ſimilia alijs narrans cũ dicit. Et ſur. ois mul.
eo. duxe. il. ad pilatũ. BE. Ut ipleret᷑ ſmo ieſu quem de
ſua morte predixit: Tradet᷑ gentibus. ſ. Romanis. nã pi-
latus romanus erat: cũq3 romani i iudeã preſidē miſerũt
AVG. de con. euã. Deīde apud pilatũ geſta ſic narrat.
Ceperũt aũt eũ accuſare dicentes: Hũc inue. ſubuer. gen.
no. ⁊ ꝓhi. tri. da. ceſa. ⁊ di. ſe chri. re. eē. Hoc mattheus ⁊
marcus nõ dixerũt: cũ tñ dicerēt ꝙ eũ accuſabāt: ſed iſte
ēt ipſa crimia q̄ falſo obiecerũt apuit. THE. Euidēter āt
aduerſant᷑ veritati. Nõ. n. dñs prohibuit dare cenſũ: ſed
magis dare iuſſit. Qualiter aũt pplm ſubuertebat: an vt
regnũ aggrederet᷑: ſed hoc ē incredibile cũctis q2 volente
multitudine tota eũ in regē eligere ſciens fugit. BEDA.
Duobus aũt dño obiectis. ſ. ꝙ ⁊ tributa ceſari dari ꝓhi-
buerit: ⁊ ſe xp̄ꝫ regē diceret: potuit fieri vt illud q̄ꝺ̄ domi
nus ait. Reddite que ſũt ceſaris ceſari: ēt pilatũ audiſſe cõ
tigerit. Ideoq3 cãm hāc q̄ſi apertũ iudeoꝝ mendacium
paruipendēs ſolũ q̄ꝺ̄ neſciebat: de regni verbo interrogã
duꝫ putauit. Seq̄tur. Pila. aũt inter. eũ di. Tu es rex iu-
deoꝝ? THE. Mihi vīr ꝙ hoc a xp̄o q̄ſierit contēptum
obiecti criminis ſubſanando. q. d. Tu paup: humilis: nu
dus: cui nullus adiutor: accuſaris de regni ambitiõe: ad
q̄ꝺ̄ opus ē multoꝝ adiutoꝝ ⁊ ſumptuũ. BE. Eodē aũt
verbo p̄ſidi: quo ⁊ principibus ſacerdotũ r̄ndet: vt ꝓpria
ſnīa ↄdēnet᷑. Seq̄t᷑. At il. rñ. ait: Tu dicis. THE. Illi aũt
cũ nihil aliud hauerēt eoꝝ calũnie recurrũt ad clamoꝝꝫ
ſubſidia. Sequit᷑: At il. inua. dicētes: Cõ. popo. do. ꝑ vni.
iude. inci. a gali. vſq3 huc. q. d. Peruertit populum nec in
vna pte tñ: ſed a galilea incepit: ⁊ huc vſq3 puenit tranſiēs
ꝑ iudeã: puto aũt eos nõ abſq3 cã meminiſſe galilee: ſꝫ vo
lentes incutere timorē pilato. Galilei. n. ſciſmatici fuerũt:
⁊ noua tētātes: qualis fuit iudas galileus: cuius in actib᷒
apoſtoloꝝ fit mētio. BE. His aũt verbis nõ illum: ſed ſe
accuſant. Docuiſſe. n. populũ ⁊ a priſtini tp̄is ignauia do
cendo cõmouiſſe: taliq3 actu totã terrã promiſſionis per
tranſiſſe nõ criminis, ſed iudiciũ ē virtutis. AM. Ac-
cuſatur aũt dñs ⁊ tacet: q2 defenſione non indiget: ambi-
ant defendi q̄ timent vinci. Nõ ḡ accuſationē tacendo cõ-
firmat: ſed deſpicit non refellendo. Quid ergo timeret: q̄
nõ ambit ſalutem: ſolus vim ſuã ꝓdit: vt acq̄rat oium.

Pilatus aũt audiēs galileã īterrogauit ſi hõ ga
lileus eēt. Et vt cognouit ꝙ de herodis ptāte eēt:
remiſit eũ ad herodē: q̄ ⁊ ipē hieroſolymis erat il
lis diebus. Herodes aũt viſo ieſu gauiſus ē valde
Erat. n. cupiēs ex multo tpe videre euꝫ eo ꝙ audi
ret multa de eo: ⁊ ſperabat ſignum aliquod videre
ab eo fieri. Interrogabat aũt euꝫ multis ſermoni
bus. At ipē nihil illi r̄ndebat. Stabant aũt princi
pes ſacerdotũ ⁊ ſcribe cõſtanter accuſantes eum.
Spreuit āt illũ herodes cũ exercitu ſuo: ⁊ illuſit i
dutũ veſte alba: remiſit ad pilatũ. Et facti ſũt ami
ci herodes ⁊ pilatus in ipſa die. naꝫ antea inimici
erant ad inuicem.

BE. Pilatus de premiſſa accuſatione nõ interrogan-
dũ dñm ratus: ſed ipm magis nacta occaſiõe cupit ab eo
iudicando libeꝝ reddere: vñ dī. Pilatus aũt audi. galileã
interro. ſi hõ gali. eēt. Et ne cõtra eũ quē inſontē: ⁊ ꝑꝑ inui
diam traditũ cognouerat: ſnīam dare cogeret᷑ herodi eũ
miſit audiēdũ: vt ipſe potius eũ qui eius patrie tetrarcha
exiſtebat: vel abſolueret: vel puniret. Seq̄t᷑. Et vt cogno.
ꝙ de hero. ptāte eēt remi. eũ ad hero. q̄ ⁊ ipē hiero. erat
illis diebus. THEO. In hoc ſequit᷑ legē romanaꝫ: que
iubebat quēlibet a principe ſue iuriſditionis condēnari.
GRE. x. mo. Chriſti aũt famã herodes explorare vo-
luit: cũ eius miracula videre concupiuit. Sequit᷑. Hero.
aũt vi. ie. ga. ē val. Erat. n. cu. ex mul. tem. vi. illũ. THE.
Non tanꝗ̄ lucraturus q̄cꝗ̄ vtilitatis ex eius aſpectu: ſed
patiens nouoꝝ cupidinē credebat videre quēdã extrane
um hoiēꝫ: de quo audierat ꝙ ſapiens ⁊ mirificus eēt. vñ
ſequitur

ſequit᷑. Eo ꝙ audi. mul. de il. ⁊ ſpe. ſig. ali. vi. ab eo fieri.
Uolebat etiam audire ab eo quid diceret: ⁊ ideo interro
gat eum quaſi deriſorie ſe habēs ad ipm ⁊ eũ ſubſannās
Sequit᷑: Interro. aũt illũ multis ſermonib᷒. Ieſus q̄ cun
cta rõne peregit: ⁊ qui teſte dauid ſuos ſermones in iudi
cio diſponit: piũ eē iudicauit in talibus hēc ſilentiũ. Ser
mo. n. platus ei cui nihil proficit: ↄdēnationis fit cauſa.
vñ ſequit᷑: Et ipſe nihil ei reſpondebat. AM. Tacuit ⁊
nihil fecit: q2 nec illius credulitas merebatur videre diui
na. Et dñs iactantiaꝫ declinabat: ⁊ forte typice in herode
oēs impij ſignificant᷑: q̄ ſi legi nõ crediderit ⁊ ꝓphetis: mi
rabilia xp̄i opera in euangelio videre nõ poſſunt. GRE.
xxij. mo. Hoc ēt audiētes nos oportet addiſcere: vt quo
tiens auditores noſtri noſtra volũt quaſi laudādo cogno
ſcere nõ aũt ſua puerſa mutare dio tacemus: ne ſi oſtenta
tionis ſtudio verbũ dei loquimur: ⁊ illoꝝ que erat culpa
eſſe nõ deſinat: ⁊ nr̄a que nõ erat fiat. Multa aũt ſũt q̄ au
dientis aium ꝓdũt: maxie ſi auditores nr̄i ⁊ ſemp laudant
q̄ꝺ̄ audiũt: ⁊ nunꝗ̄ q̄ꝺ̄ laudāt ſequunt᷑. GRE. x. mo. In
quiſitus ḡ redēptor tacuit: expectat᷒ miracula adhibere
contēpſit: ſeſeq3 apud ſe in occultis retinēs eos quos ex-
teriora querere ↄſpexit: ingratos foris reliquit: magis di-
gēs apte a ſuperbientibus deſpici: ꝗ̄ a nõ credentib᷒ va-
cua voce laudari. vnde ſequit᷑. Sta. aũt prin. ſacer. ⁊ ſcri.
con. accu. eum: ſpre. aũt il. hero. cũ exer. ſuo: ⁊ illu. indu.
veſte alba ⁊ remi. ad pilatũ. AM. Nõ ocioſuꝫ ꝙ veſte
alba induit ab herode: immaculate tribuēs indicia paſſi
onis: ꝙ agnus dei ſine macula cũ gloria mũdi peccata ſu
ſciperet. THEO. Tu tñ conſidera ꝙ per ea que facit di
abolus īpedit᷑: cõgerit deriſiones ⁊ obprobria in xp̄m:
ex quib᷒ declarat᷑ ꝙ dñs ſeditioſus nõ ſit alioquin nõ de-
rideret᷑ plebe reddita ſuſpecta: ⁊ nouitatibus gaudente.
Miſſio aũt xp̄i a pilato ad herodē fit amicitie cois exor-
diũ quaſi pilato nõ vſurpāte ſibi ſubditos ditiõi herodis
vñ ſubdit᷑. Et fa. ſũt ami. he. ⁊ pi. in ipa die: nam ante ini.
erant ad inuicē. Attende diabolũ vbiq3 coniũgentēꝫ diſ-
iuncta: vt xp̄i ꝑagat necē. Erubeſcamus ḡ nos: ſi cauſa no
ſtre ſalutis nec amicos in ꝓprio federe cõſeruem᷒. AM.
In typo ēt herodis atq3 pilati: q̄ amici ex inimicis ꝑ Ieſũ
xp̄m facti ſũt: ⁊ plebis iſraelis ⁊ populi gētilis figura ſer
uat᷑: ꝙ per dñi paſſionē vtriuſq3 ſit futura ↄcordia: ita tñ
vt prius populus nationũ capiat dei verbũ: ⁊ ad popu-
lum iudeoꝝ fidei ſue deuotionē trāſmittat: vt illi quoq3
gloria maieſtatis ſue corp᷒ veſtiāt xp̄i q̄ꝺ̄ ante deſpexerat
BEDA. Uel hoc herodis ⁊ pilati fedus ſignificat: q̄ꝺ̄
gentiles ⁊ iudei genere ⁊ religione ⁊ mente diſſidentes: in
chriſtianis perſequendis conſentiunt.

Pilatus aũt cõuocatis principibus ſacerdo
tuꝫ ⁊ magiſtratibus ⁊ plebe: dixit ad illos. Obtu
liſtis mihi hunc hominē: quaſi auertentē populũ
⁊ ecce ego corã vobis interrogās nullã cãm inue
nio in hoie iſto: ex his in quibus eũ accuſatis. Sꝫ
neq3 herodes. Nã remiſi vos ad illuꝫ: ⁊ ecce nihil
dignũ morte actũ ē ei. Emendatũ ergo illũ dimit
tam. Neceſſe autē habebat dimittere eis per dieꝫ
feſtum vnum. Exclamauit aũt ſimul vniuerſa tur
ba dicens. Tolle hunc: ⁊ dimitte nobis barrabaꝫ
Qui erat ꝓpter ſeditionē quādã factã in ciuitate ⁊
homicidiũ miſſus in carcerē. Iteꝝ aũt pilatus lo
cutus eſt ad eos: volens dimittere ieſuꝫ. At illi ſuc
clamabant dicētes. Crucifige crucifige eũ. Ille āt
tertio dixit ad illos. Quid eniꝫ mali fecit iſte. Nul
lam cauſam mortis inuenio in eo. Corripiã ergo
illũ: ⁊ dimittam. At illi inſtabāt vocibus magnis
poſtulantes vt crucifigeretur: ⁊ inualeſcebant vo
ces eoꝝ. Et pilatus adiudicauit fieri petitionē eoꝝ
Dimiſit autem illis eum qui propter homicidiũ
⁊ ſeditioneꝫ miſſus fuerat in carcerem quem pete
bant. Ieſum vero tradidit voluntati eorum.

AVG. de con. euan. Rediens lucas ad ea que apud p̄
ſidē gerebant᷑. vnde digreſſus erat vt narraret q̄ꝺ̄ apō he
rodē actũ ē ita dicit: Pilatus aũt conuo. prin. ſacer. ⁊ ma.
⁊ ple. di. ad eos: obtu. mi. hũc ho. q̄ſi auer. po. ⁊ ec. ego
co. vo. inter. nul. cau. inue. in ho. iſto ex his in qui. eũ ac-
cuſatis. Hic intelligimus eũ pretermiſiſſe quēadmodũ a
dño queſierit: quid accuſatoribus reſpõderet. AM. Hic
pilatus xp̄ꝫ abſoluit iudicio: crucifigit miniſterio. ad he
rodē mittit: ad pilatũ remittitur. vñ ſeq̄tur. Sed neq3 he.
naꝫ remiſi vos ad illũ: ⁊ ecce nihil dignũ morte actuꝫ eſt
ei. Et ſi vterq3 reũ non pronũciat: ob metuꝫ tñ aliene cru-
delitatis ſtudijs pilatus obſeq̄tur. THEO. Duoꝝ ergo
viroꝝ teſtimonio ieſus inſons oñditur. iudei vero q2 ac-
cuſabant nullũ teſtē obtulerũt: cui credere oporteret. Ui
de ergo q̄ñ ſuperet veritas: Ieſus tacet: ⁊ teſtant᷑ inimici
ꝓclamāt iudei: ⁊ nullus eoꝝ atteſtatur clamoribus. BE.
Pereant ergo ſcripta que tanto poſt tpe ↄtra xp̄m ↄpoſi
ta: nõ illum apud pilatũ magice artis accuſatũ: ſed ↄpo-
nentes apud dñm p̄fidie ⁊ falſitati accuſandos eē demõ
ſtrant. THEO. Lentus ergo pilatus nec ſatis apud ve
ritatē ſeuerus: q2 timebat accuſationes ſubiungit. Emen
datũ ergo illũ dimittã. BE. q. d. flagris illum ⁊ ludibrijs
quātũ iubetis afficiã: dummodo innoxiũ ſanguinē nõ ſi-
tiatis. Sequit᷑: Neceſſe āt habe. dimit. eis ꝑ di. feſtũ vnũ.
Neceſſe habebat non iperialis legis ſanctione: ſed annua
gentis cõſuetudine deuictus: cui per talia gaudebat pla-
cere. THEO. Romani eniꝫ iudeis ↄceſſerāt ſm leges
⁊ ritus proprios cõuerſari. Mos aũt patrius erat iude-
is petere damnatos a principe: ſicut a ſaule ionathan peti
uerunt. vnde ⁊ de eoꝝ petitione nunc ſubdit᷑. Excla. autē
ſi. vni. tur. di. Tolle hũc ⁊ dimit. no. bar. q̄ erat ꝑꝑ ſedi. q̄n
dāꝫ factã in ciui. ⁊ homi. miſ. in carcerē. AM. Non ime-
rito homicide abſolutionē petũt: qui flagitabāt innocen-
tis exitiũ: tales leges hꝫ iniquitas: vt ꝙ oderit innocentia
ſcelus diligat. In quo tñ nois interpretatio ſpēm dat figu
re: barrabas. n. patris filius latine dicit᷑. Illi ergo quib᷒
dī. Uos ex p̄re diabolo eſtis: vero dei filio: patris ſui filiũ
ideſt antichriſtũ prelaturi eē ꝓdunt᷑. BE. Heret aũt iude-
is vſq3 hodie ſua petitio: q2. n. data ſibi optione: ꝓ ieſu
latronē: ꝓ ſaluatore interfectorē elegerũt: merito ſalutem
vitãq3 ꝑdiderũt: ⁊ latrocinijs ſe ac ſeditionibus intantũ
ſubiecerũt vt ⁊ patriã ⁊ regnũ ſuũ ꝑdiderit. THE. Sic ḡ
gens olim ſancta furit ad cedendũ: pilatus gentilis cedē
ꝓhibet. Sequit᷑. n. Iteꝝ aũt pila. locu. eſt ad il. vo. di. ieſũ
At il. ſuccla. di. Cru. cru. eũ. BE. Peſſimo. n. genere mor
tis occidere innocentē: hoc ē crucifigere deſiderant. Pen
dentes. n. in ligno crucifixi clauis ad lignũ pedibus ma-
nibuſq3 cõfixis ꝓducta morte necabant᷑: ne dolor citius
fineret᷑. Ueꝝ a dño electa erat mors crucis quã diabolo
ſuperato: tanꝗ̄ tropheũ in frontibus fideliũ erat poſitu-
rus. THE. Tertio aũt pilatus xp̄m abſoluit. Sequit᷑. n.
Ille aũt ter. dixit ad il. Quid eniꝫ mali fecit iſte: nul. cau.
mor. inue. in eo. Cor. ḡ il. ⁊ dimittã. BE. Hāc correptõeꝫ
qua populo ſatiſfaceret: ne vſq3 ad crucifigendũ ſaluato-
rem ſeuirent: pilatus querebat: non ſoluꝫ obtuliſſe: ſed ēt
deridendo ⁊ flagellādo exhibuiſſe: verba ioannis teſtan
tur. Quia vero totã accuſationē quã aduerſus dñm detu
lerunt: ſollicita interrogatione videbant euacuatã: tandē
ad ſolas preces conuertũt. vñ ſequit᷑: At il. inſta. vo. ma.
poſtu. vt cru. ⁊ inua. vo. eoꝝ. THE. Tertio clamant cõ
tra xp̄m: vt per trinã hāc vocē: ſuã eē occiſionem chriſti
approbēt: quã petendo extorſerũt. Sequit᷑ eniꝫ. Et pila.
adiu. fieri peti. eoꝝ: dimi. aũt eum il. qui ꝑꝑ homi. ⁊ ſedi.
miſ. fue. in car. ie. ve. tradi. volun. eoꝝ. CHRY. Puta-

bant enim hoc ſe poſſe aſtruere ꝙ ieſus deterius eſſet latrone ⁊ adeo nequã: vt neqꝫ pro pietate: neqꝫ pro feſti pꝛerogatiua deberet liberari.

Et cũ ducerẽt eũ apphenderũt ſimonẽ quẽdã cyreneñſem veniẽtẽ de villa: ⁊ impoſuerũt illi crucẽ portare poſt ieſũ. Sequebat̃ aũt illũ multa turba populi ⁊ mulierꝫ: que plangebãt ⁊ lamentabãtur eũ. Cõuerſus aũt ad illas dixit ieſus: Filie hieruſalẽ: nolite flere ſuper me: ſed ſuper vosipſas flete ⁊ ſup filios vr̃os. Quoniã ecce venient dies in quibus dicẽt: Beati ſteriles: ⁊ ventres q non genuerũt: ⁊ vbera que nõ lactauerunt. Tunc incipient dicere montibus: cadite ſup nos: ⁊ collibus operite nos. Quia ſi in viridi ligno hec faciunt: in arido qd fiet? Ducebãt aũt ⁊ alij duo neqꝫ cũ eo: vt interficerẽtur.

GLO. Poſita ↄdẽnatione chriſti: ↄueniẽter agit de eius crucifixione cũ di. Et cũ ducerẽt eũ appꝛehẽderunt ſimonẽ quẽdã cyreneñſẽ veniẽtẽ de villa: ⁊ impoſuerũt ei crucẽ portare poſt ieſum. AVG. de con. euan. Joannes aũt narrat ꝙ ieſus baiulabat ſibi crucẽ. vnde intelligit̃ ꝙ ipſe ſibi portabat crucẽ cũ exiret in eũ q dr̃ caluarie locũ: Simon aũt in itinere angariatus ẽ: cui data eſt portanda crux vſqꝫ ad locũ: nullus. n. aliorꝫ acceptabat crucẽ baiulare: eo ꝙ lignum deteſtabile putabat̃: ⁊ ĩo ſimoni cyreneo quaſi in quandã iacturã impoſuerũt crucẽ portare quã alij recuſabãt. Hic adimple illud iſaie: Cuius pꝛincipatus ſup humerꝫ eius. pꝛincipatus. n. chriſti ẽ crux eius pp quã ſm apoſtolũ deus eũ exaltauit. Et ſicut i ſignũ digni tatis alij baltheũ alij mitrã portãt: ſic ⁊ dñs crucẽ. Et ſi inquires inuenies nõ aliter in nobis regnare ieſum: niſi per aſperitates: quo fit vt delicioſi inimici ſunt xp̃i crucis.

AM. Chriſtus ergo crucẽ baiulãs: iam tropheũ ſuum victor attulit crux ſup humeros imponitur: qꝛ ſiue. ſimon ſiue ipſe portauerit: ⁊ xp̃s in hoĩe: ⁊ homo portauit i chriſto. Nec diſcordant euangeliſtarꝫ ſnĩe qñ cõcordat myſteriũ. Et bonus ordo noſtri ꝓfectus ẽ: vt pꝛius crucis ſue trophea ipſe erigeret: deinde martyribus traderet erigendũ. Nõ iudeus ẽ qui crucẽ portat: ſed alienigena atqꝫ peregrinus: nec pꝛecedit: ſed ſequit̃: iuxta hoc qd̃ ſcriptũ eſt: Tollat crucẽ ſuã ⁊ ſequatur me. BE. Simon aũt obediens cyrene heres interpꝛetatur. vnde p eũ populi gentiũ deſignãtur: qui quondã peregrini ⁊ hoſpites teſtõrꝫ nũc obediẽdo facti ſũt dei heredes. De villa aũt ſimon egrediens: crucẽ portat poſt ieſum: cũ paganis ritibus derelictis: veſtigia dominice paſſionis obediẽter amplectitur. Uilla. n. grece pagos vocatur: a qua pagani nomẽ trahũt.

THEO. Uel ille tollit crucẽ xp̃i qui venit a villa. i. dimitit hũc mũdũ ⁊ opera eius: in hieruſalem. i. in ſupnã libertatẽ tẽdẽs. Ex hoc ẽt nõ modicũ ſumitur documẽtũ. Qui. n. ad modũ xp̃i magiſter eſt: debet ipe pꝛius tollere crucẽ: ⁊ timore dei pꝛopꝛiã carnẽ cõfigere: ⁊ ſic ſubditis ⁊ obedientibus eam imponere. Seq̃t aũt xp̃m ẽt multitudo plebis ⁊ mulierꝫ. nam ſubdit. Sequebatur aũt illũ multa turba populi ⁊ mulierꝫ que plangebãt ⁊ lamẽtabant eũ.

BEDA. Multa quidẽ turba crucẽ dñi: ſed non vna eadẽqꝫ mẽte ſequebat̃. Nã populus qui eius mortẽ impetrauerat: vt morientẽ letus aſpiceret: mulieres vero vt moꝛituꝛꝫ ploꝛarẽt. Nõ aũt ideo ſolus mulierꝫ planctus ſequebatur: qꝛ nõ ẽt innumerus virorꝫ cetus de eius erat paſſione meſtiſſimus: ſed qꝛ femine9 quaſi cõtẽptibilioꝛ ſexus liberius poterat qd̃ ſenſerat oſtentare. CIRY. Amans etiã lachꝛymarũ ẽ ſemper ſexus femineus ⁊ mentẽ hñs flexibilẽ ad pietatẽ. THEO. Per hoc ẽt ſignificabatur ꝙ multitudo magna iudeorꝫ cẽt poſt crucẽ itura credẽs in ieſum. Sed ⁊ mens infirma que ſignificatur per feminã: ſi ſumpta coꝛdis contritione per penitentiã fleat: ſed tur ieſum pꝛopter noſtram ſalutem afflictum. Flebãt igit̃ mulieres per cõpaſſionẽ. Eum aũt qui vltro patitur flere nõ opoꝛtet: ſed magis ei applaudere: ⁊ ideo eas flere vetat. Sequit̃. n. Cõuerſus aũt ieſus ad illas dixit. Filie hieruſalẽ: nolite flere ſup me. BEDA. Cuius. ſ. cita reſurrectio mortẽ ſoluere põt: cuius mors ⁊ oẽm mortẽ ⁊ ipſiũ mortis deſtructura ẽ auctorẽ. Notãdum autem cũ filias hieruſalem appellat: ꝙ nõ ſole que cũ eo venerant a galilea: ſed ⁊ eiuſdẽ vrbis ciues ei mulieres adheſerunt.

THEO. Mãdat de ploꝛantibus eũ in futura mala ꝓſpectũ intẽdere: ⁊ ſuper illis flere. Sequit̃. n. ſup vosipſas flete ⁊ ſuper filios veſtros. CIRY. Significans in futuro mulieres liberis eẽ oꝛbandas: nam irruẽte bello in terra iudeorꝫ cuncti ſimul peribunt magni ⁊ parui: vñ ſeq̃tur. Quia ecce venient dies in quibus dicent: beate ſteriles: ⁊ ventres qui non genuerũt: ⁊ vbera que non lactauerũt.

THEO. Cũ. n. femine crudeliter ſuos aſſabunt filios ⁊ venter qui ꝓduxerat flebiliter: iterato recipiet genitum.

BEDA. In quo dĩe venture a romanis obſidionis ⁊ captiuitatis tp̃s ſignificat de quibus ſupꝛa dixerat. Ue pꝛegnãtibus ⁊ nutrientibus in illis diebus. Naturale eſt aũt iminente captiuitate hoſtili alta vel abdita quib9 abſcondantur hoĩes refugia querere. vñ ſeq̃tur: Tunc incipient montibus dicere. Cadite ſuper nos: ⁊ collib9: operite nos. Refert. n. ioſephus inſiſtentibus ſibi romanis: certatim iudeos cauernas montiũ colliũqꝫ petiſſe ſpeluncas: põt. n. ꝙ beatificandas dicit ſteriles de his intelligi q vtrolibet ſexu ſe caſtrauerunt pp regnũ celorꝫ montibus collibuſqꝫ dici: cadite ſuper nos: ⁊ operite nos: cũ qlibet ſue fragilitatis memoꝛes ingruente tentationũ articulo: ſublimium quorumcũqꝫ virorꝫ queſierint exemplis monitis ⁊ pꝛecibus defendi. Sequitur. Quia ſi in vi. li. hec fa. in ari. quid fiet? GRE. xxj. mo. Se lignum viride: ⁊ nos lignũ aridũ dixit: qꝛ ipſe in ſe vim diuinitatis habuit nos vero q puri hoĩes ſumus: lignũ aridũ appellamur.

THEO. quaſi dicat iudeis: Si ergo in me lignũ fructiferum iugiter virẽs taliter ſeuierũt romani: quid non attẽtabunt erga vos: populũ dico quaſi lignum aridum pꝛiuatum qualibet viuificante virtute: nec vllum fructum ferentem. BE. Uel quaſi oĩbus diceret. Si ego qui peccatum non feci: lignũ vite appellatus ſine igne paſſionis a mundo nõ exeo: qd putas eis manere tormenti qui ſunt fructibus vacui? THEO. Malã aũt opinionem de domino innuere volens diabolus: ẽt latrones faciebat crucifigi cum eo. vnde ſequitur. Duce. autem ⁊ alij duo neq̃ cum eo vt interficerentur.

Et poſtq̃ venerũt in locum q vocat̃ caluarie: ibi crucifixerũt eum: ⁊ latrones: vnum a dextris: alterum a ſiniſtris

ATHA. vbi coꝛruptũ ẽ genus humanũ: ibi xp̃s ꝓ pꝛiũ coꝛpus expoſuit: vt vbi ſeminata ẽ coꝛruptio: ibidẽ incoꝛruptio oꝛiatur: pp qd̃ in loco caluarie crucifigitur. Dicitur. n. Et poſtq̃ vene. in lo. q vo. cal. ibi cruci. eum. Quẽ locũ doctoꝛes iudeorꝫ aiunt eſſe ſepulchꝛum ade.

BEDA. Uel aliter: Foꝛis poꝛtã loca erãt in quib9 trũcabant̃ capita damnatorꝫ: ⁊ caluarie. i. decollatorꝫ ſũpſerunt nomen: Et ſic pꝛo oĩum ſalute quaſi noxius: inter noxios crucifigitur: vt vbi abundauit peccatũ: ſupabundet ⁊ gratia. CIRYL. Non aũt ipe vnigenitus dei filius in pꝛopꝛia natura qua deus ẽ: paſſus ẽ: que ſunt coꝛpoꝛis: ſed magis in natura terrena. Decet. n. vtrunqꝫ de vno ⁊ eodẽ filio dici. ſ. ⁊ non pati diuine: ⁊ paſſum eẽ humanitus. EVSE. Si aũt aliter poſt ↄuerſationem cũ hoĩbus euaneſcens ſubito euolaret fugiens mortẽ ab hoĩbus cõpararetur phantaſmati: ⁊ quemadmodũ ſiquis incõbuſtibile quoddã nobis vas: ⁊ pꝛeualẽs ignis nature vellet oſtendere flamme illud traderet: ⁊ conſequenter a flãma illud illeſum extraheret. Sic dei verbum volens oſtendere inſtrumentum quo viſus eſt ad humanã ſalutem eſſe pꝛeualens morti moꝛtale morti expoſuit ad demonſtrandã eius naturã: deinde poſt modicũ a morte illud eripuit in ſignũ diuine virtutis. Et pꝛima quidẽ cã mortis xp̃i hec ẽ: ſecunda vero diuine ptãtis oñſio: coꝛpus xp̃i inhabitantis: cũ. n. antiquitus deificarent hoĩes cõem exitum mortis ſoꝛtitos: quos heroas ⁊ diuos noĩabant: docuit illũ ſolũ moꝛtuũ verũ deũ eẽ fatẽdũ: quẽ bꝛauia victoꝛie morte pꝛoſtrate decorẽt. Tertia ratio ẽ victima pꝛo toto genere hoĩm mactanda: qua oblata tota ptãs demonũ periit: ⁊ error quilibet eſt ſedatus. Eſt ⁊ alia cã ſalutifere mortis: vt diſcipuli oculata fide ↄſpicerẽt reſurrectiõem poſt mortẽ: ad quã ꝓpꝛiã ſpem erigere docebant: vt mortem ↄtẽnentes: agonẽ ↄ erroꝛes inirẽt alacriter. CHRY. Non aũt ſui mortẽ quã nõ habebat: cũ ſit vita: ſed hoĩm venit ↄſumpturus ſaluatoꝛ. vñ nõ pꝛopꝛia morte coꝛpus depoſuit: ſed ab hoĩbus illatã ſuſtinuit: ſed ⁊ ſi egrotauiſſet coꝛpus eius: ⁊ in conſpectu oĩum ſolueretur: inconueniens erat eũ q ſanare aliorꝫ languoꝛes hẽe pꝛopꝛiũ coꝛpus affectũ languoꝛib9: ſed ⁊ ſi abſqꝫ aliquo moꝛbo ſeoꝛſum alicubi coꝛpus depoſuiſſet: ac deinde rurſus ſe offerret nõ crederet̃ ei de reſurrectione diſſerenti: opoꝛtet enĩ mortẽ reſurrectionẽ ꝓcedere. Cur ergo reſurrectionẽ palã quidẽ ꝑdicaret: clanculo vero moꝛeret̃: nimirꝫ ſi latenter hec euenirent: qd̃ excogitarẽt hoĩes incredulitatis calumnias: quõ pateret xp̃i in mortẽ victoꝛia: niſi corã oĩbus eam patiens p incoꝛruptionẽ coꝛpoꝛis ꝓbaſſet extinctã. Sed dices: decebat ſaltẽ glorioſã mortẽ ſibi excogitare: vt euitaret ignominiã crucis: ſed ⁊ ſi hoc feciſſet: ſuſpectũ ſe reddidiſſet: quaſi nõ hñs virtutẽ contra quãlibet mortem. Sicut ergo pugil ꝓſternẽs illũ quẽ hoſtes obtulerit: oñditur excellentioꝛ oĩbus: ſic oĩum vita ab hoſtibus illatam quã putabãt eẽ dirã ⁊ infamẽ ⁊ deteſtabilẽ mortẽ in cruce ſuſcepit: vt hac interẽpta dominiũ mortis totaliter deſtruat̃: pp qd̃ nõ caput ei amputat̃ vt ioanni: neqꝫ ſectus ẽ vt iſaias: vt coꝛpus integꝝ ⁊ indiuiſibile morti ſeruet: ⁊ non fiat occaſio volentibus eccleſiã diuidere. Uolebat ẽt ſubpoꝛtare quã incurreramus maledictionẽ: maledictam mortẽ. ſ. crucis ſuſcipiendo ſm illud. Maledict9 homo qui pendet in ligno. In cruce ẽt expãſis manibus moꝛit̃: vt altera quidẽ manu veterẽ populũ: altera eos qui ſunt ex gentibus trahat: vtroſqꝫ ſibi coniungẽs. Moꝛiens etiã in cruce a demonibus expiat aerẽ ⁊ aſcenſũ nobis parat in celũ. THEO. Quia ẽt p lignũ mors intrauerat: neceſſe erat vt per lignũ exterminaret̃: ⁊ vt dñs per ligni doloꝛes inuictus tranſiens ↄfutaret delectationem pꝛoueniẽtẽ ex ligno. GRE. niſenus: Sed ⁊ figura crucis a medio cõtactu in quattuoꝛ extrema ptita: ſignificat virtutẽ ⁊ pꝛouidentiã eius qui in ea pepẽdit vbiqꝫ diffuſã.

AVG. de q̃. no. ⁊ ve. teſtamẽti: Nõ fruſtra ẽt tale genus mortis elegit: vt latitudinis: ⁊ altitudĩs: ⁊ lõgitudinis ⁊ ꝓfunditatis: de qb9 apoſtolus loq̃t magiſter exiſteret. Nã latitudo ẽ in eo ligno: qd̃ tranſuerſũ deſuper figit̃: hoc ad bona opa ptinet: qꝛ ibi extẽdũt man9. Lõgitudo in eo qd̃ ab ipſo ligno vſqꝫ ad terrã conſpicuũ ẽ. ibi. n. quodãmõ ſtatur. i. perſiſtitur ⁊ pſeuerat̃ qd̃ longanimitati tribuitur. Altitudo ẽ in ea ligni parte que ab illo qd̃ tranſuerſum figitur: ſurſũ verſus relinquit̃: hoc ẽ ad caput crucifixi: qꝛ bene ſperãtiũ ſupna expectatio ẽ. Iã vero illud ex ligno qd̃ fixũ occultat̃: vnde totũ illud exurget: pꝛofunditatem ſignificat gratuite gratie. CHRY. Duos etiã latrones vtrinqꝫ crucifixerũt: vt eorꝫ ſuſpitionis fieret pticeps: vñ ſequit̃. Et latro. vnus a dextris: ali. a ſiniſtris: ſed non ita euenit: nã de illis nil dr̃. Huius ẽt crux vbiqꝫ honoꝛat̃: reges diademata deponẽtes aſſumũt crucẽ: in purpuris: in diadematibus: in armis: in menſa ſacrata vbiqꝫ terrarũ crux emicat: nõ talia ſunt humana. Uiuentibus. n. iſtis q egerunt ſtrennue arridẽt ꝓpꝛia geſta. his aũt pereuntib9 pereunt: ſed in xp̃o totũ contrariũ. Nã ante crucẽ oĩa meſta: vt aũt crucifixus ẽ: oĩa clarioꝛa facta ſũt: vt noſcas nõ purũ hoĩem eẽ crucifixũ. BEDA. Duo aũt latrones cũ xp̃o crucifixi: ſignificãt eos q ſub fide xp̃i vel agone martyrij vel ↄtinẽtie artioꝛis inſtituta ſubeũt: ſed q hec ꝓ eterna gloꝛia faciũt dexteri latronis: qui aũt humane laudis intuitu: ſiniſtri latronis actus imitantur.

Jeſus aũt dicebat: Pater dimitte illis. Non. n. ſciũt qd faciũt. Diuidentes vero veſtimẽta eius miſerũt ſoꝛtes: ⁊ ſtabat populus expectãs: ⁊ deridebãt eũ pꝛincipes cũ eis dicentes. Alios ſaluos fecit ſeipſum ſaluũ faciat: ſi hic eſt xp̃s dei electus. Illudebãt ãt ei: ⁊ milites accedẽtes: ⁊ acetũ offerẽtes ei dicẽtes. Si tu es rex iudeoꝛum: ſaluũ te fac.

CHRY. Quia dñs dixerat. Oꝛate ꝓ perſequẽtibus vos: hoc ẽt crucẽ aſcẽdens fecit. vñ ſequit̃: Jeſus aũt di. Pr̃ di. illis. Nõ qꝛ nõ poſſet ipſe relaxare: ſed vt nos pꝛo pſequẽtibus oꝛare doceret: non ſolũ verbo: ſed ⁊ opere. Dicit aũt: dimitte eis: ſi penituerint. Fauet. n. penitentibus ſi vellẽt poſt tantã nequiciã reatus p fidem diluere. BE. Neqꝫ putandũ ẽ hic eũ fruſtra oraſſe: ſed in eis q poſt ei9 paſſionẽ crediderunt: qd̃ oꝛabat impetraſſe. Notãdũ ſane ꝙ nõ pꝛo eis oꝛauit qui filiũ dei intellexerũt crucifigere: nec confiteri voluerũt: ſed pꝛo eis q neſciebãt quid facerẽt: zelũ dei hñtes: ſed nõ ſꝫ ſciã. vñ ſubdit: Nõ. n. ſciũt qd faciũt. GRECVS. Permanẽtes vo poſt crucẽ i infidelitate nullus per ignoꝛãtiã iuuari putabit dignis miraculis ſonoꝛa voce eũ ꝑdicãtib9 eẽ deũ. AM. Refert ḡ cõſiderare q̃lis crucẽ aſcẽdat: nudũ. n. video: talis ḡ aſcẽdat: q ſcd̃m vincere parat: vt ſcl̃i adiumẽta nõ q̃rat: vict9 ẽ aũt adã q veſtimẽta q̃ſiuit: vicit ille q tegumẽta depoſuit: ⁊ talis aſcẽdit: quales nos auctoꝛe deo natura foꝛmauit: talis in paradiſo pꝛimus hõ habitauerat: talis in paradiſo hõ ſecũdus intrauit. Pulchꝛe aũt aſcẽſurus crucem regalia veſtimenta depoſuit: vt ſcias quaſi hoĩem paſſum eẽ: non quaſi deũ regẽ: ⁊ ſi vtrũqꝫ xp̃s. ATHA. Qui ẽt cũctas conditiones noſtras cũ noſtri ſuſcepit: induit veſtimenta noſtra ſigna moꝛtificationis ade: vt exuat illa ⁊ horꝫ vice induat nos vitam ⁊ incoꝛruptionem. Sequit̃: Diuidẽtes vero veſtimẽta eius: miſerũt ſoꝛtes. THEO. Foꝛſitan. n. plures coꝝ egebãt: vel foꝛte magis ad obpꝛobꝛiũ hoc faciebãt: ⁊ ex quadã laſciuia: quid. n. pꝛecioſũ inueniebãt in veſtibus? BE. In ſoꝛte aũt gratia dei ↄmendata eſt: qꝛ cũ ſoꝛs mittit non pſone cuiuſq̃ vel meritis: ſed occulto dei iudicio cedit. AVG. de con. euan. Hoc quidẽ bꝛeuiter dictum ẽ a tribus euangeliſtis. Joannes diſtinctius hoc explicat: queadmodũ hoc geſtũ ſit. THEO. Deludentes igitur hoc agebãt. Nã vbi pꝛincipes ſubſannabãt qd dicere opoꝛtet ð vulgo. Sequit̃. n. Et ſtabat populus qui. ſ. petierat eũ crucifigi. Spectans. ſ. finem. Et deridebant eũ pꝛincipes cũ eis. AVG. de concoꝛ. euan. Cũ pꝛincipes dixit nec addidit Sacerdotũ: oẽs pꝛimates generali noĩe cõplexus ẽ: vt ibi poſſent intelligi ſcribe ⁊ ſeniores. BE. Qui ẽt nolentes ↄfitent̃ ꝙ alios ſaluos fecit. Sequit̃. n. dicẽtes. Alios ſaluos fecit: ſeipſũ ſaluũ faciat. ſi hic ẽ xp̃s dei electus. ATHA. Dñs aũt vere ſaluatoꝛ nõ ſaluãdo ſeipm̃: ſed creaturã liberãdo volebat cognoſci ſaluatoꝛ. Neqꝫ. n. medic9 qꝛ ſibi medet̃: medic9 eẽ cognoſcit̃: niſi erga languidos artẽ pꝛobet: ſic dñs ſaluatoꝛ exiſtẽs: nõ habeat opus ſalutis: neqꝫ deſcendendo de cruce volebat cognoſci ſaluatoꝛ ſed moꝛiẽdo. multo nãqꝫ maioꝛẽ ſalutẽ mors ſaluatoꝛis affert hoĩbus q̃ deſcẽſus de cruce. GRECVS. Uidens aũt diabolus nullũ eẽ ſibi defenſaculũ titubabat: ⁊ quaſi aliud nõ valẽs tẽtauit vlterius ꝓpinari ſaluatoꝛi acetũ ad bibendũ. Sequit̃. n. Illudebãt aũt ei ⁊ milites accedentes: ⁊ acetũ offerentes illi. quod contra ſeipm̃ facere diabolus ignoꝛabat. Nã amaritudidnẽ ire ex pꝛeuaricatione legis factam qua cunctos

detinebat ſaluatori prebebat: quā ille ſumens conſummebat: vt vice aceti vinū det nobis in potū: qđ ſapientia miſcuit. THEO. Obtulerāt aūt milites xp̄o acetū quaſi regi ſubminiſtrātes. Sequit̄. n. Dicentes. Si tu es rex iudeorum ſaluum te fac. BE. Et notandū ꝙ iudei vocabulū chriſti ſcripture ſibi auctoritate creditum blaſphemantes irrident. Milites vero vtpote ſcripturaꝝ neſcij nōn chriſto. ſed regi iudeorum inſultant.

Erat aūt ⁊ ſuperſcriptio ſcripta ſup eū lr̄is grecis ⁊ latinis ⁊ hebraicis: hic ē rex iudeoꝝ. Unus aūt de his qui pendebāt latronibus blaſphemabat eū dicēs. Si tu es xp̄s: ſaluū fac teip̄m ⁊ nos. Rn̄dens aūt alter increpabat eū dicens. Neqꝫ tu times deū: qꝛ in eadē damnatiōe es. Et nos qdēꝫ iuſte: nā digna factis recipim⁹. Hic vero nihil mali geſſit. Et dicebat ad ieſum. Dn̄e memēto mei cū veneris in regnum tuuꝫ. Et dixit illi ieſus. Amen dico tibi: hodie mecum eris in paradiſo.

THEO. Aliam attende ſagacitatē demonis agitatā in xp̄m: triplici. n. litteraꝝ figura promulgabat accuſationeꝫ ieſu: ne. ſ. quēꝙ tranſeuntē lateat ꝙ ob hoc ſuſpenſus fuerat: qꝛ ſe regē faciebat. Dī. n. erat āt ⁊ ſupraſcriptio ſcripta ſuper illū litteris grecis: latinis: ⁊ hebraicis. Hic eſt rex iudeoꝝ: per qđ ſignificabat potentiſſimas gentiū quales erant romani: prudentiſſimas quales greci: maxime deū colētes quale fuit iudeoꝝ genus: ſubijci debere imperio xp̄i. AM. Merito aūt ſupra crucē ponit̄ titulus: qꝛ non humani corporis: ſed diuine ptātis ē regnum quod hꝫ chriſtus. Lego titulū regis iudeoꝝ cū lego. Regnū meum non ē de hoc mundo. Lego cām xp̄i ſuper caput eius ſcriptā cū lego: Et deus erat verbū: caput. n. xp̄i. deus. CIRY. Alter aūt latronū eadem cū iudeis eructabat. Sequit̄. n. Unus aūt de his qui pēdebāt latronibus blaſphemabat eū dicēs: Si tu es xp̄s: ſaluū fac teipꝫ ⁊ nos. Alter vero refrenabat voces ipſius. Sequit̄. n. Rn̄dēs āt alter increpabat eū dicēs. Neqꝫ tu times deū: qꝛ in eadēꝫ damnatiōe es. Sed ⁊ ꝓpriū reatū confeſſus ē ſubdens: Et nos quidē iuſte: nā digna factis recipimus. CHR. Hic fungitur vice iudicis cōdemnatus ⁊ incipit de veritate cenſere qui corā pilato per multa tormenta confeſſus ē ſcelera. Quia aliud eſt homo cenſor quem latēt intima: ⁊ aliud deus qui mentes penetrat. Et ibi quidē poſt confeſſionē pena ſubſequitur: hic aūt cōfeſſio fit ad ſaluteꝫ: ſed ad xp̄m pronunciat innocētem: Hic vero nihil mali fecit q. d. Nouā vide iniuriaꝫ: honeſtateꝫ damnari cū ſcelere. Nos viuētes cecidimus: hic mortuos ſuſcitauit: nos aliena ſumus furati: hic ⁊ ſua iubet tribuere. beatus igitur latro aſtātes docebat talia diſſerens: quib⁹ alteꝝ increpabat. Sed vt videt extinctos audit⁹ aſtantiū: redit ꝯuenienter ad eū qui nouit ꝯcordia. Sequit̄. n. Et dicebat ad ieſū Dn̄e memento mei cū veneris in regnū tuū. Crucifixum aſpicis: ⁊ dn̄m ꝓfiteris. cōdemnati vides figuraꝫ ⁊ regis predicās dignitatē. Mille malis imbutus: poſtulans iuſtitie fontē reminiſce tue nequicie: ſed dices: video qdē apparēs obprobriū: ſed intueor latēs regnū ⁊ tu auertis mea publica ſcelera: ⁊ acceptas fidem intentionis occulte: Diſcipulū veritatis vſurpauit nequicia: diſcipulū nequicie nō cōmutabit veritas. GRE. xviij. mo. In cruce claui manus eius pedeſqꝫ ligauerāt: nihilqꝫ a penis i eo liberū niſi cor ⁊ lingua remanſerunt. Inſpirāte deo totū ei obtulit: quod i ſe liberꝝ inuenit: vt iuxta hoc qđ ſcriptū ē: Corde crederet ad iuſtitiam: ore cōfiteretur ad ſalutem. Tres auteꝫ virtutes quas apoſtolus memorat: ſubito repletus gratia: ⁊ accepit latro: ⁊ ſeruauit in cruce. Fidem nāqꝫ habuit: qui regnaturū deū credidit: quē ſecū pariter morientē vidit: ſpeꝫ habuit: qui regni eius aditū poſtulauit ꝗ charitateꝫ quoqꝫ i morte ſua viuacit̄ tenuit: ꝗ fratrē ⁊ collatronem pro ſimili ſcelere morientem de iniquitate ſua redarguit. AM. Pulcherrimum autē datur affectande conuerſionis exemplum ꝙ tam cito latroni venia relaxatur. Cito ignoſcit dominus: quia cito ille cōuertitur ⁊ vberior ē gratia ꝙ̄ precatio: ſemper eniꝫ dominus plus tribuit ꝙ̄ rogatur: ille rogabat vt memor ſui eēt. De dn̄o autem ſequitur. Et dixit illi ieſus: Amen dico tibi: hodie mecū eris in paradiſo. Uita ē eni eſſe cū xp̄o: ⁊ vbi chriſtus: ibi regnum. THEO. Et quemadmodū quiſqꝫ rex victorioſus rediens ex triumpho optima predaꝝ fert ſecum: ſic ⁊ dominus predatus portionē diabolicaꝝ predarum ſcilicet latronē ducit ſecū in paradiſum. CHRY. Erat ergo videre ſaluatorē in medio latronum: trutinam iuſticie trutinantem fidem ⁊ infidelitatem. Expulit diabolus de paradiſo adam: chriſtus latronem impulit ante totum orbem ⁊ ante apoſtolos. nudo verbo ſola fide i paradiſum introiuit: ne quis poſt errores introitum deſperaret. Attende celeritatem a cruce in celos a condemnatione in paradiſum: vt noueris non ad beniuolentiam illius: ſed ad clementiam dominum totum feciſſe. Si autē iam facta eſt bonorum retributio: nunquid ſuperuacua erit reſurrectio? Si enim introduxit latronem in paradiſum: corpus autem eius corruptuꝫ remanſit foris: liquet non eſſe reſurrectionem corporum: hec dicunt illi. Sed caro que fuit laborum particeps: nunquid priuabitur premijs: audi Paulum dicentem. Oportet corruptibile hoc incorruptionem induere: Sed ſi dominus pollicitus ē regnum celorum: introduxit autem latronem in paradiſum: nondum ei retribuit premia. Sed dicunt nomine paradiſi regnum celorum nominauit: vſitato noīe vtens dum alloqueretur latroneꝫ qui nihil audiuerat de arduis documentis. Quidam autem non ſic legunt. Hodie mecū eris in paradiſo. ſed ſic: Dico tibi hodie: ⁊ conſequenter: Mecum eris in paradiſo. Sed adhuc euidentiorem ſolutionem ſubiungemus. nam medici cum vidēt aliquem deſperatum: dicunt iam mortuus ē. Sic ⁊ latro quoniam non amplius timebatur eius regreſſus ad perditionem: dicitur paradiſum intraſſe. THEO. Hoc tamen ē verius omnibus: ꝙ quāuis omnia promiſſa ſortiti ſunt: ⁊ latro ⁊ alij ſancti: ne ſine nobis conſumeretur vt dicitur in epiſtola ad hebreos: ſunt tamen in regno celoꝝ ⁊ in paradiſo. GREGO. niſenus. Hoc iterū oportet diſcutere quomodo latro cenſeatur dignus paradiſo cum ſanctis flammea framea prohibeat introitum. Sed attende ꝙ ſermo diuinus eam verſatilē dicit vt indignis quidem obuiet: dignis vero liberum ad vitam patefaciat aditū. GRE. xij. mo. Uel illa rumphea flammea verſatilis dicitur: pro eo ꝙ ſciſſet quandoqꝫ venire tempus vt etiam remoueri debuiſſet: quando ſcilicet veniret qui ſue incarnationis myſterio paradiſi nobis iter aperiret. AMBR. Sed ⁊ illud ſoluendum eſt: quia alij ſcilicet mattheus ⁊ marcus duos conuitiantes inducunt latrones: iſte vnum conuitiantem: vnum regnantem: fortaſſe ⁊ iſte pri⁹ ꝯuitiat⁹ ē: ſꝫ repēte ꝯuerſ⁹ ē. Potuit āt de vno pluraliter dici: ſicut ē illud: In caprinis pellibus ambulabāt Secti ſūt: cū ſolus helyas melotidē habuiſſe: Iſaias ſect⁹ eſſe doceatur. Myſtice auteꝫ duo latrones populos peccatores ſignificant per baptiſmuꝫ crucifigendos eſſe cū chriſto: quorum diſſenſio diuerſitatem pariter credentium ſignificat. BEDA. Quicunqꝫ eni baptiçati ſumus in chriſto ieſu: in morte ipſius baptiçati ſumus: per baptiſmum autem cum peccatores eſſemus abluimur: ſed alij dum deuꝫ in carne paſſum laudant. coronantur: alij dum aut fidem aut opera baptiſmi habere renuerūt: dono quod accepere priuantur:

Erat aūt fere hora ſexta: ⁊ tenebre facte ſunt in vniuerſa terra vſqꝫ in horaꝫ nonā. Et obſcurat⁹ ē ſol: ⁊ velū templi ſciſſuꝫ ē mediū: Et clamās voce magna ieſus ait. Pater: in manus tuas commendo ſpiritum meum. Et hec dicens expirauit.

CIRYL. Poſtꝙ̄ cruci tradiderunt dominū omniuꝫ: mundi machina lugebat proprium dominum: ⁊ obtenebrata eſt lux in meridie ſm am. vnde dicitur. Erat auteꝫ fere hora ſexta: ⁊ tenebre facte ſunt in vniuerſa terra vſqꝫ in horam nonam. Quod erat manifeſtuꝫ indicium ꝙ ſoſtinerent paſſure caliginem crucifigentium anime. AVG. de concor. euangeliſtaruꝫ. Hoc autem quod de tenebris dictū eſt: etiā alij duo mattheus ⁊ marcus conteſtantur: Addit auteꝫ lucas: Unde facte ſunt tenebre: cum ſubdit: Et obſcuratus eſt ſol. AVG. tertio de ciuitate dei. Quā ſolis obſcurationem non canonico curſu ſiderum accidiſſe ſatis oſtendit: quod tunc erat paſca iudeoruꝫ: quod plena luna ſolenniter agitur. Regularis auteꝫ ſolis defectio: non niſi fine lune contingit. DIONY. ad policarpuꝫ. Apud helio poliꝫ enim tunc preſentes inopinabiliter ſoli lunam incidentem videbamus: non enim erat conueniens tempus: ⁊ rurſus ipſaꝫ a nona hora vſqꝫ ad veſperam ad ſolis diametrum ſuper naturaliter reſtitutam eclipſim etiam illam ex oriente vidimus inchoatam ⁊ vſqꝫ ad ſolarem terminum venientem poſtqꝫ regredientem rurſus non ex eodem defectum ⁊ repurgationem: ſed econtrario ſm diametrum factam talia ſunt eius temporis ſuper naturalia: ⁊ ſoli chriſto qui eſt omniuꝫ cauſa poſſibilia. GRECVS. Hoc igitur prodigiuꝫ factuꝫ eſt: vt pateret ꝙ qui mortem ſuſceperat gubernator eſſet totius creature. AMBRO. Sol etiam occidit ſacrilegis: vt funeſti ſpectaculuꝫ ſceleris obumbraret: tenebre effuſe ſunt oculis perfidorum: vt fidei lumen reſurgeret. BEDA. Uolens autem lucas miraculum miraculo adiungere ſubiungit: Et velum templi ſciſſum eſt mediuꝫ. Hoc expirante domino factuꝫ eſt: ſicut mattheus ⁊ marcus conteſtantur: ſed lucas preoccupando narrauit. THEO. Per hoc autem dominus oſtendebat: ꝙ nō erant vlterius ſancta ſanctorum inacceſſibilia: ſed tradita in manus romanoruꝫ inquinarentur ⁊ eorum aditus pateret. AMBRO. Uelum etiā ſcinditur: quo duoꝝ populorum diuiſio ſynagoge prophanatio declaratur. Scinditur velum vetus: vt eccleſia noua fidei ſue vela ſuſpendat. Synagoge velamen ſuſpenditur: vt religionis interna myſteria reuelata: mentis cernamus intuitu. THEO. Per hoc etiam oſtenditur ꝙ velū quod ſequeſtrabat nos a ſacris que ſunt in celo diſrumpitur: ideſt dei inimicitia ⁊ peccatuꝫ. AMBRO. Deinde ēt vbi aſſumpte mortalitatis impletuꝫ eſt omne myſterium ⁊ immortalitas ſola remanſit. vnde ſequitur: Et clamans voce magna ait ieſus: Pater: in manus tuas commendo ſpirituꝫ meuꝫ. BEDA. Patreꝫ inuocando filiuꝫ dei ſe eſſe declarat: ſpirituꝫ vero commendando: non defectuꝫ ſue virtutis: ſed confidentiaꝫ eiuſdem cū pr̄e ptātis inſinuat. AMBRO. Caro moritur vt reſurgat ſpiritus. Patri commendatur: vt celeſtia quoqꝫ ab iniquitatis vinculo ſoluerentur ⁊ pax fieret in celo: quaꝫ terrena ſequerentur. CIRYL. Hec aūt vox edocet ꝙ anime ſanctoruꝫ non deinceps in inferno clauduntur vt prius: ſed apud deum ſunt: huius rei facto chriſto principio. ATHA. Cōmendat eniꝫ patri per ſe vniuerſos mortales in ſe viuificatos: naꝫ ſumus membra eius: ſm illud apoſtoli ad galath. Omnes vnū eſtis in chriſto. GRE. niſenus: decet auteꝫ querere qualiter in eodem tempore dominus tripartitur ſeipſuꝫ in viſcera terre: vt dixerat phariſeis. In paradiſū dei vt dixit latroni: in manus paternas vt nūc dicit. Sed recte cōſiderantib⁹ hoc nec queſtione dignuꝫ videtur: naꝫ qui vbiqꝫ eſt per diuinam potentiaꝫ quolibet loco adeſt. AMBRO. Cōmendatur ergo patri ſpiritus: ſed cuꝫ ſit in ſuperioribus: illuminat ⁊ inferna: vt vniuerſa redimantur: ⁊ eniꝫ chriſtus oīa ⁊ in chriſto omnia. GRE. niſenus: Alia ſolutio eſt ꝙ tempore paſſionis neutram partem humanitatis ſemel vnita diuinitatis dimiſit: ſed animam de corpore ſponte diſiunxit: ſe tamen in vtroqꝫ permanenteꝫ oſtendit. nam per corpus in quo morteꝫ ſuſcepit: confutauit mortis potentiaꝫ: per animaꝫ vero latroni parauit introituꝫ paradiſi. Dicit auteꝫ Iſaias de ſuperna hieruſaleꝫ: que a paradiſo non eſt alia: Super manus meas depinxi menia tua. vnde pateꝫ eſt ꝙ exiſtēs in paradiſo manus patris inhabitabat. DAMA. Uel expreſſius loquendo in ſepulchro erat ſm corpus: in inferno ſm animaꝫ: ſed ſicut deus in paradiſo cuꝫ latrone: ⁊ in throno erat cuꝫ patre ⁊ ſpiritu ſancto. THEO. Clamans vero alta voce expirat: quia inerat ei poteſtas ponendi animaꝫ ſuaꝫ: ⁊ eaꝫ reſumēdi. vnde ſequitur: Et hoc dicens expirauit. AM. quaſi dicat. Tradidit ſpirituꝫ quia non inuitus amiſit. quod eniꝫ emittit: voluntariū eſt qđ amittitur neceſſariū.

Uidens aūt cēturio quod factum fuerat: glorificauit deum dicens: Uere hic homo iuſtus erat Et omnis turba eoꝝ qui ſimul aderāt ad ſpectaculum iſtud: ⁊ videbāt que fiebant: percutientes pectora ſua reuertebantur. Stabant autem omnes noti eius a longe: ⁊ mulieres que ſecute euꝫ erant a galilea hec videntes.

AVG. quarto de trinitate. Cuꝫ poſt illaꝫ voceꝫ continuo tradidit ſpirituꝫ: hoc maxime qui aderant ſunt mirati: longa eniꝫ morte cruciabantur ligno ſuſpenſi. vnde dicit: Uidens auteꝫ centurio qđ factū fuerat: glorificauit deuꝫ dicens: Uere hic homo iuſtus erat. AVGV. de concor. euangeli. Non eſt auteꝫ contrarium ꝙ mattheus viſo terremotu: dicit admiratū cēturionē: cū lucas dicat hoc eū admiratuꝫ fuiſſe ꝙ emiſſa illa voce expiraſſet oſtendens queꝫ poteſtateꝫ habuit quando moreretur. In eo auteꝫ quod mattheus dixit: non ſolum viſo terremotu: ſed addidit ⁊ his que fiebant integruꝫ locum fuiſſe demonſtrauit luce: vt diceret ipſuꝫ domini morteꝫ fuiſſe miratuꝫ. Quod auteꝫ lucas ēt ipſe dixit: Uidens aūt centurio quod factū erat: in eo genere incluſit omnia que facta erant in illa hora mirabiliter tanꝙ̄ vnuꝫ mirabile factuꝫ cōmemorans: cuius quaſi membra ⁊ partes erāt omnia illa miracula. Quod auteꝫ alius dixit centurionē dixiſſe. Uere filius dei erat iſte: Lucas auteꝫ ait ꝙ iuſtus erat: putari pōt diuerſuꝫ: ſꝫ vel vtrūqꝫ dictū a centuriōe debemus intelligere: ⁊ aliud illū: ⁊ aliud iſtuꝫ cōmemoraſſe: vel fortaſſe lucaꝫ exprimere voluiſſe ſententiaꝫ centurionis: quomodo dixerit ieſuꝫ filiuꝫ dei. forte eniꝫ nō euꝫ vnigenitum equalem patri centurio intellexerat: Sed ideo filiuꝫ dei dixerat: quia iuſtuꝫ crediderat ſicut multi iuſti dicti ſunt filij dei. Iaꝫ vero quia mattheus addidit eos qui cuꝫ centurione erant: lucas vero hoc tacuit: non eſt contrariū: cuꝫ alius dicit quod alius tacet: ⁊ matthe⁹ dixit. Timuerunt valde. lucas aūt non dixit. Timuit. ſed glorificauit deuꝫ: quis non intelligat deuꝫ timendo glorificaſſe. THEO. Nunc auteꝫ videtur effectuꝫ ſortiri quod dominus dixerat: Cuꝫ exaltatus fuero: omnia ad me traham. Exaltatus nanqꝫ in cruce attraxit latronem ⁊ centurioneꝫ: ſed et quoſdaꝫ iudeorū de quibus ſequitur. Et omnis turba eorū qui ſimul aderant ad ſpectaculum iſtud: ⁊ videbant que fiebant percutientes pectora ſua reuertebantur. BEDA. Quod percutiebāt pectora: quia penitentie ⁊ luctus indiciuꝫ eſt: poteſt dupliciter intelligi. ſiue enim eū cuius vitaꝫ dilexerunt iniuſte occiſuꝫ dolebant: ſiue cuius morteꝫ ſe impetraſſe meminerant: hunc i morte amplius glorificatū tremebant. Notandū auteꝫ ꝙ gentiles deū timentes: aperte confeſſionis voce glorificant: iudei percutientes ſolum pectora ſilentes domum

redeant. AMBRO. O durioꝛa ſaxis pectoꝛa iudeoꝝ
Iudex arguit: credit miniſter: ꝓditoꝛ ſcelus ſuū moꝛte cō
demnat: elemēta fugiunt: terra cōcutitur: monumenta re
ſerātur: iudeoꝛum tñ imobilis duritia manet oꝛbe ꝯcuſſo
BEDA. Unde merito ꝑ centurionē fides eccleſie deſi
gnatur: que dei filiū tacente ſynagoga ꝯfirmat. Impletur
aūt quod dominus patri conqueritur dicens. Elongaſti
a me amicū ⁊ pꝛoximū: ⁊ notos meos a miſeria. vnde
ſequitur. Stabant autē oēs noti eius a longe. THEO.
Sed feminaꝝ genus oliꝫ maledictum ꝯmanet ⁊ videt hec
omnia. Sequitur enim: Et mulieres que ſecute erant eum
a galilea hec videntes. Et ſic pꝛime refocillantur iuſtifica
tione aut benedictione a paſſione pꝛofluente ſicut ⁊ reſur
rectione.

**Et ecce vir nomine ioſeph qui erat decurio vir
bonus ⁊ iuſtus: hic non conſenſerat cōſilio ⁊ acti
bus eoꝛum: ab arimathia ciuitate iudee: qui expe
ctabat ⁊ ipſe regnum dei. Hic acceſſit ad pilatū
⁊ petijt coꝛpus ieſu ⁊ depoſitum inuoluit i ſyndo
ne: ⁊ poſuit eum in monumēto exciſo in quo non
duꝫ quiſq̄ꝫ poſitus fuerat. Et dies erat paſceues ⁊
ſabbatum illuceſcebat. Subſecute autem mulie
res que cuꝫ eo venerant de galilea viderūt monu
mentum: ⁊ quemadmoduꝫ poſitum erat coꝛpus
eius: ⁊ reuertentes parauerunt aromata ⁊ vnguenta
⁊ ſabbato quidem ſiluerunt ſecundum mandatū.**

GRECVS. Fuerat q̄ꝫ ioſeph occultus chꝛiſti diſci
pulus deniq̄ꝫ vinculū timoꝛis ꝯrumpens feruentioꝛ fact⁹.
dominicū coꝛpus turpiter pendens a ligno depoſuit: cō
parans pꝛecioſam margaritam verboꝛum modeſtia. Et
ecce vir nomine ioſeph qui erat decurio. BEDA. Decu
rio vocatur ꝙ ſit de oꝛdine curie ⁊ officia curie admini
ſtret: qui etiā curialis a pꝛocurando munera ciuilia ſolet
appellari. Magne ergo ioſeph dignitatis apud ſeculum
ſed maioꝛis apud deuꝫ meriti fuiſſe laudatur. vnde ſeq̄t:
Uir bonus ⁊ iuſtus: hic non conſen. conſi. ⁊ acti. eoꝛū: ab
arimathia ciuitate iudee. Arimathia ipſa eſt ramatha ci
uitas helcane ⁊ ſamuelis. AVG. de concoꝛ. euangeli.
Dicit autem ioannes ꝙ erat diſcipulus ieſu. vnde ⁊ hic
ſubditur: Qui expecta. ⁊ ipſe regnuꝫ dei. Merito autem
mouet: Cur ille qui pꝛopter timoꝛem occultus erat diſci
pulus: auſus ſit petere coꝛpus eius: quod nullus eoꝛum
qui euꝫ palaꝫ ſequebatur auderet. Sequitur eniꝫ: Hic ac
ceſſit ad pilatuꝫ: ⁊ petijt coꝛpus ieſu. Sed intelligendum ē
iſtuꝫ fiducia dignitatis hoc feciſſe qua pꝛedictus poterat
familiariter intrare ad pilatuꝫ. In extremo autem illo of
ficio funeri exhibendo minus videtur curaſſe de iudeis:
q̄uis ſolet in dño audiendo eoꝛuꝫ inimicitias deuitare.
BE. Sic igitur per iuſticiaꝫ meritoꝛum ſepeliendo coꝛ
poꝛi dominico dignus fuit per nobilitatem potentie ſe
cularis illud impetrare. vnde ſequitur: Et depoſituꝫ iuol
uit in ſyndone. Ex ſimplici ſepultura domini ambitio di
uitūꝫ condemnatur: qui nec in tumulis quideꝫ poſſint ca
rere diuitijs. ATHA. Enoꝛmiter etiaꝫ agunt qui con
diunt coꝛpoꝛa moꝛtuoꝛū ⁊ ea non ſepeliunt etiaꝫ ſi ſan
cta ſint: quid enim ſanctius aut maius domini coꝛpoꝛe:
quod tamen in monumento poſituꝫ eſt: donec die tertia
reſurrexit. Sequitur enim. Et poſuit eum in monumen
to exciſo. BE. Scilicet de petra ne ſi ex multis lapidi
bus edificatum eſſet: poſt reſurrectioneꝫ ſuffoſſis tumuli
fundamētis ablatus furto diceretur. In nouo etiā poni
monumento. Nā ſequit: In quo nonduꝫ quiſq̄ poſitus fu
erat: ne poſt reſurrectionē ceteris coꝛpoꝛibus remanenti
bus: ſurrexiſſe alius ſuſpicaretur: quia vero ſexta die hō
factus eſt: recte dominus ſexta die crucifixus humane re
parationis impleuit arcanū. vnde ſequitur. Et erat dies pa
raſceues qđ ꝑparatio interꝑtatˀ quo noīe ſextā feriā appel
labāt: qꝛ ea die q̄ in ſabbatū foꝛēt neceſſaria ꝑparabāt quia
ꝟo ſeptimo die requieuit ꝯditoꝛ ab ope ſuo: Sabbato dñs
in ſepulchꝛo requieuit. vñ ſeq̄t. Et ſabba. illuceſcebat. Su
pꝛa aūt legim⁹: qꝛ ſtabāt oēs noti ei⁹ a longe: ⁊ mulieres q̄
ſecute erāt eū. his ꝗ notus ieſu poſt depoſitū ei⁹ cadauer
ad ſua remeātib⁹ ſole mulieres q̄ arti⁹ amabāt ſun⁹ ſubſe
cute q̄ poneret iſpicere cupiebāt. Seq̄t. n. Subſecute autē
mulieres q̄ cū ipſo venerāt de galilea viderūt monumen
tū. ⁊ quēadmodū poſi. erat coꝛ. ei⁹. vt. ſ. ei tpe ꝯgruo mu
nus poſſent ſue deuotiōis offerre. THE. Neq̄ꝫ tñ fidē
debitā adhuc hēbant: ſꝫ q̄ſi puro hoī aromata ⁊ vnguēta
parabāt moꝛe iudeoꝝ q̄ talia exhibebāt defunctis. vñ ſe
quit. Et reuer. paue. aroma. ⁊ vnguēta. BE. Sepulto. n.
dño q̄diu licebat opari. i. vſq̄ꝫ ad ſolis occaſuꝫ vnguētis
pꝛeparādis erant occupate. Mādatū aūt erat: vt ſabbati
ſilentiū. i. quies a veſpera vſq̄ꝫ ad veſperā fuaret. Sequit
n. Et ſabbato q̄dē ſiluerūt ſcđꝫ mādatū. AM. Myſtice
aūt iuſtus xp̄i coꝛp⁹ ſepelit. Talis. n. ē xp̄i ſepultura que
fraudē iniquitatēq̄ꝫ nō habeat. Merito aūt matthe⁹ hūc
diuiteꝫ dixit ſuſcipiendo. n. diuitē neſciuit fidei paupꝛtatē
iuſtus coꝛpus xp̄i operit ſyndone veſti: ⁊ tu dñi coꝛpus
gloꝛia ſua: vt ⁊ ipſe ſis iuſtus: ⁊ ſi moꝛtuum credis: operi
tamen diuinitatis plenitudine ſue: ſed ⁊ veſtit eccleſia in
nocentie gratia. BE. Ille ēt in ſyndone munda inuoluit
ieſū q̄ pura eū mēte ſuſcepit. AM. Nec ocioſe alius euā
geliſta monumentū nouū dixit: ali⁹ monumentū ioſeph
⁊ eniꝫ tumulus his paraſ qui ſub lege ſūt moꝛtis. victoꝛ
moꝛtis tumulū ſuū nō hꝫ. Que. n. cōicatio tumulo ⁊ deo
ſolus enim tumulo includiſ: qꝛ moꝛs chꝛiſti ⁊ ſi ſit cōis
ſcđm naturā: ſpecialis ē ſecūdū virtutē. Bene aūt xp̄s in
monumēto condiſ iuſti: vt iuſticie habitatione requieſcat
monumentū enim hoc in duricie gentilis petra iuſtus ex
cidit penetrali verbi vt ꝑtēderet manationis virtus xp̄i
Cui pulcherrime amotus ē lapis. Quicūq̄ꝫ in ſe bene hu
mauerit xp̄m: diligenter cuſtodiat ne eū ꝑdat: ne ve perfi
die ſit ingreſſus. BE. Quod autem dominus ſexta die
crucifigit: ſeptima i ſepulchꝛo quieſcit: ſignificat ꝙ i ſexta
mūdi etate nos pꝛo dño pati: ⁊ velut mundo crucifigi ne
ceſſe ē: in ſeptima vero. i. poſt moꝛtē coꝛpoꝛa quidem i tu
mulis: aīe vero cū dño requieſcunt: vſq̄ꝫ huc ⁊ mulieres
ſancte. i. anime humiles dilectione ferūtes paſſioni xp̄i
diligenter obſequuntur. ⁊ ſi foꝛte valeant imitari: ſedula
curioſitate quo oꝛdine ſit eadem paſſio cōpleta perpen
dunt: qua lecta: audita: recoꝛdata: mox ad parāda ſe ope
ra virtutū quibus xp̄s delectetur conuertūt: vt futura pꝛe
ſentis vite paraſceue ⁊ requie beata: tempoꝛe reſurrectio
nis occurrere chꝛiſto valeant cum aromatibus ſpiritaliū
actionum. CA. XXIIII.

**Una autem ſabbati valde diluculo ve
nerunt ad monumentum poꝛtantes
que parauerant aromata: ⁊ inuenerūt
lapidem reuolutum a monumento: ⁊
ingreſſe non inuenerunt coꝛpus do
mini ieſu. Et factum eſt dum mente conſternate eſ
ſent de iſto: ecce duo viri ſteterunt ſecus illas in ve
ſte fulgenti. Cum timerent autem ⁊ declinarent
vultum in terram dixerunt ad illas. Quid que
ritis: viuentem cum moꝛtuis? Non eſt hic: ſed
ſurrexit. Recoꝛdamini qualiter locutus eſt vobis
cum adhuc in galilea eſſet dicens. Quia opoꝛtet
filiū hoīs tradi in manus hominum peccatoꝛum
⁊ crucifi**

**⁊ crucifigi: ⁊ die tertia reſurgere. Et recoꝛdate ſūt
verboꝝ ei⁹: ⁊ regreſſe a monumento nunciauerūt
hec omnia illis vndecim: ⁊ ceteris omnib⁹. Erat
autem maria magdalene ⁊ ioanna: ⁊ maria iaco
bi: ⁊ cetere que cum eis erant que dicebāt ad apo
ſtolos hec. Et viſa ſunt ante illos ſicut delyramē
tum verba iſta: ⁊ non crediderunt illis. Petrus
aūt ſurgens cucurrit ad monumentum: ⁊ pꝛocū
bens vidit linteamina ſola poſita: ⁊ abijt ſecuꝫ mi
rans quod factum fuerat.**

BEDA. Religioſe mulieres non ſoluꝫ in die paraſce
ue ſed etiam ſabbato tranſacto. i. ſole occidente: mox vt
operandi licen: tia remeauit emerunt aromata: vt venien
tes vngerent coꝛpus ieſu ſicut marcus teſtatur: pꝛeoccu
pante iam noctis articulo monumentū adire non volue
runt: Et ideo dicitur: Una aūt ſabbati valde diluculo ve
nerunt ad monumentuꝫ poꝛtantes que parauerunt aro
mata. Una ſabbati ſiue pꝛima ſabbati pꝛima eſt a ſabba
to quaꝫ dieꝫ dominicam poſt reſurrectioneꝫ mos chꝛiſti
an⁹ appellat. Qđ aūt valde diluculo mulieres venere ad
monumētū: magn⁹ q̄rēdi ⁊ inueniēdi dñꝫ feruoꝛ charitatis
oñdit AM. Sꝫ magna diſt hoc loco pleriſq̄ꝫ dubitatio
ſiq̄deꝫ hic valde diluculo: Matheus veſpere ſabbati
ad monumentuꝫ veniſſe dixerunt. ſed euāgeliſtas de di
uerſis putes dixiſſe tempoꝛibus: vt pꝛimas alias mulie
ruꝫ ⁊ alias coniēcias viſiones. Quod auteꝫ ſcriptum eſt
Ueſpere ſabbati que luceſcit in pꝛima ſabbati reſurrexiſ
ſe dñꝫ: ſic temperanduꝫ eſt: vt neq̄ꝫ mane dominica que ē
pꝛima poſt ſabbatuꝫ: neq̄ꝫ ſabbato reſurrectio facta cre
datur: naꝫ quomodo triduuꝫ cōpletur: Non ergo veſpe
raſcente die: ſed veſpere noctis reſurrexit. Deniq̄ꝫ grecus
Sero dixit. Sero auteꝫ ⁊ hoꝛaꝫ ſignificat in occaſu diei
⁊ rei cuiuſlibet tarditatē: quomodo ſi dicas: Sero mihi
ſuggeſtuꝫ eſt. Eſt ergo ⁊ ſero tempus noctis pꝛofundum
vnde ⁊ mulieres ad monumentuꝫ accedendi habent fa
cultateꝫ cuſtodibus quieſcentibus. Et vt ſcias nocte factū
mulieres alie ſciunt: alie neſciunt. ſciunt que obſeruant no
ctibus ⁊ diebus: neſciunt que receſſerunt. Neſcit maria
magdalene ſcđꝫ ioanneꝫ: naꝫ eadeꝫ ⁊ ante ſcire ⁊ poſtea
neſcire non potuit. ergo ſi plures marie: plures etiam foꝛ
taſſe Marie magdalene: cuꝫ illud nomē perſone ſit: hoc
ſumatur a loco. AVGVSTINVS de concoꝛ. euange
liſta. Uel Matheus a pꝛima parte noctis quod ē veſpe
re: ipſaꝫ voluit nocteꝫ ſignificare: cuius noctis fine vene
runt ad monumentuꝫ. ⁊ hoc ea de cauſa: quia iaꝫ a veſpe
re parauerant: ⁊ licebat afferre aromata tranſacto ſabba
to. EVSE. Iacebat auteꝫ oꝛganuꝫ verbi extinctuꝫ: ma
gnus vero lapis claudebat ſepulchꝛuꝫ: quaſi moꝛs eum
duxiſſet captiuum: ſed nonduꝫ lapſo triduo vita ſe pꝛo
mit iteruꝫ poſt ſufficienteꝫ moꝛtis coniunctioneꝫ. vnde
ſequitur. Et inuenerunt lapidem reuolutuꝫ a monumen
to. THEO. Naꝫ angelus reuoluerat eum: vt teſtatur
Matheus. ORI. Amotus eſt auteꝫ lapis poſt reſurre
ctioneꝫ pꝛopter mulieres: vt credant reſurrexiſſe domi
num videntes monumentuꝫ vacuuꝫ coꝛpoꝛe. vnde ſeq̄
tur: Et ingreſſe non inuenerunt coꝛ. do. ieſu. CYRIL.
Cuꝫ igitur non inueniſſent coꝛpus chꝛiſti quod reſurre
xerat: ducebantur diuerſis cogitationib⁹ ⁊ pꝛopter amo
rem chꝛiſti ⁊ adhibitaꝫ ſollicitudinem meruerunt viſionē
angelicam. Sequitur eniꝫ: Et fac. eſt dum mente conſter
nate eſſent de iſto: ecce duo viri ſteterunt iuxta illas in ve
ſte fulgenti. EVSE. Iocunditatis ⁊ gaudij indicia ſalu
tifere reſurrectionis ⁊ fulgentes amict⁹ pꝛeſtātes. Moy
ſes enim plagas egiptijs pꝛeparans in flamma ignis an
gelum perſpexit: ſed non tales viſi ſunt mulieribus in ſe
pulchꝛo: ſed mites ⁊ hilares: quales decebat conſpici in
regno ⁊ gaudio domini. Et ſicut in paſſione eclipſatus ē
ſol: meroꝛis ⁊ anguſtie ſigna pꝛomens crucifigentibus fi
lium dei: ita angeli vite ac reſurrectionis pꝛecones habi
tuꝫ ſalutiferi feſti candidati deſignabant. AMB. Sed
quomodo marcus vnum iuuenem in albis ſedentē: mat
theus vnum: ioannes ⁊ lucas duos angelos in albis ſe
dentes viſos eſſe memoꝛauerunt? AVG. de concoꝛ euā
geliſta. Poſſumus intelligere vnum angelum viſum a mu
lierib⁹: ⁊ ſm Marcū, ⁊ ſꝫ Matheuꝫ: vt eas ingreſſas in
monumentū accipiam⁹ ſcilicet in aliquod ſpaciuꝫ: quod
erat aliqua materia communitum ante illum ſaxei ſepul
chꝛi locū: atq̄ꝫ ibi vidiſſe angelū ſedentem a dextris: qđ
dicit Marcus. deinde intus ab eis dū inſpicerēt locum
in quo iacebat coꝛpus dñi: viſos duos alios angelos
ſtantes: ſicut dixit lucas locutos ad earūdē exhoꝛtandū
animū: ⁊ edificandā fidē. vnde ſequit: Cū time. au. ⁊ de
clina. vul. in ter. BEDA. Sancte mulieres aſtanb⁹ ſibi
angelis non in terrā cecidiſſe: ſed vultū dicūtur in terraꝫ
declinaſſe: nec ꝗuēpiā ſanctoꝛū legim⁹ tēpoꝛe dominice
reſurrectionis: vel ipſi dño vel angelis ſibi viſis terre ꝓ
ſtratū adoꝛaſſe. vnde mos obtinuit eccleſiaſtic⁹ vt vel in
memoꝛiā dñice vel in noſtre ſpem reſurrectionis omnib⁹
dominicis diebus ⁊ toto quinquageſimo tēpoꝛe nō fle
xis genibus: ſed declinatis in terrā vultibus oꝛem⁹. Nō
erat aūt i monumēto qui locus ē moꝛtuoꝛum querēdus:
ille qui ad vitā reſurrexit a moꝛtuis. Et ideo ſubdit: Di
xerūt ad illas. ſ. angeli ad mulieres. Quid queritis viuē
cū moꝛ. nō ē hic: ſed ſurrexit: Die aūt tertia ſicut ipſe inter
diſcipulos tā viros quā feminas pꝛedixit reſurrectiōis
ſue triūphū celebꝛauit. vnde ſequitur: Recoꝛ. quali. locu.
ē vo. cū adhuc in galilea eſſet dicens: Quia opoꝛ. filium
homi. tra. in manus homi. pecca. ⁊ cruci. ⁊ tertia die re
ſurgere. Die nāq̄ꝫ paraſceue hoꝛa. ix. ſpiritū tradens ve
ſpere ſepult⁹: mane pꝛima ſabbati ſurrexit. ATHA.
Poterat ſiquidē ſtatim ſuſcitare coꝛpus a moꝛte. Sed di
xiſſet aliquis eū nequaquā fuiſſe: vel non plene moꝛtem
ei inheſiſſe: ⁊ foꝛtaſſe ſi reſurrectio domini fuiſſet dilata
latuiſſet incoꝛruptionis honoꝛ. Ut igitur coꝛpus oſtende
ret moꝛtuū vnius interpellationem diei paſſus ēt ⁊ tertia
die coꝛpus ſuū incoꝛruptū demonſtrauit. BEDA. Uno
etiā die in ſepulchꝛo ⁊ duabus noctibus iacuit: quia lu
cem ſue ſimple moꝛtis: tenebꝛis duple noſtre moꝛtis ad
iunxit. CIRYL. Inſtructe autem mulieres angeloꝛum
affatibus accelerantes ea retulerunt diſcipulis. vnde ſeq̄
tur: Et recoꝛdate ſunt verboꝛum eius. Et egreſſe a monu
mento: nūciauerūt hec oīa illis vndecim ⁊ ceteris oibus
Nāq̄ꝫ femina que quondā moꝛtis fuit miniſtra: veneran
dum reſurrectionis myſteriū pꝛima percepit ⁊ nunciat.
Adeptū eſt igitur femineum genus: ⁊ ignominie abſoluti
oneꝫ: ⁊ maledictionis repudiū. AM. Mulieribus aūt
docere in eccleſia nō ꝑmittit: ſed domi viros ſuos inter
rogant. Ad eos ergo femina mittiſ qui domeſtici ſunt.
Que aūt fuerint he mulieres oſtendit ſubdēs: Erat autē
maria magdalene. BEDA. Ipſa eſt ſoꝛoꝛ lazari. Et io
anna: vxoꝛ cuſe pꝛocuratoꝛis herodis. Et maria iacobi
. i. mater iacobi minoꝛis ⁊ ioſeph. Et cōmuniter de alijs
ſubditur: Et cetere que cū eis erant que dicebant ad apo
ſtolos hec. Ut enim perpetui reatus apud viros mulier
obpꝛobꝛiū non ſuſtineret: que culpam viro tranſfuderat:
tranſfudit ⁊ gratiā. THEO. Eſt autē naturaliter incre
dibile moꝛtalibus reſurrectionis miraculū. vnde ſequit:
Et viſa ſunt ante illos ſicut delyramētū verba iſta: ⁊ non
credebāt illis. BEDA. Quod nō tā illoꝛū infirmitas ꝙ
noſtra vt ita dicā: futura firmitas fuit. Ipſa nāq̄ꝫ reſurre
ctio illis dubitantibus per multa argumenta mōſtrata ē
que dū nos legentes agnoſcimus: de eoꝛum dubitatiōe ſo
lidamur. THE. Pet⁹ aūt hoc audiēs tollit moꝛas: ⁊ va

dit ad monumentum: quia nec ignis nouit moras in geſtus materie. vnde ſequitur: Petrus autem ſurgens cucurrit ad monumentum. EVSE. Solus enim ipſe credit feminis dicentibus ſe angelos vidiſſe: ⁊ cum eſſet eximie affectus pre ceteris: ſedulum ſe promebat paſſim circūſpiciens dominum. vnde ſequitur: Et procumbens vidit ſola linteamina poſita. THEO. Cū aūt ad monumentū fuiſſet: hoc primo cōſecutus eſt: vt miraretur que prius ab ipſo vel ab aliis deridebātur. vñ ſeqt: Et abiit ſecū mirās quod factum fuerat idest apud ſe mirans rei euentū: qualiter ſola linteamina derelicta fuere corpore mirrha peruncto: vel quantam opportunitatem habuiſſe fur vt ſemotum inuoluta dimittens circūſtantibus militibus corpus auferret. AVG. de concor. euangeliſta. Intelligitur autem hoc lucas recapitulando poſuiſſe de petro: tunc enī cucurrit petrus ad monumentum quando ⁊ ioannes cum tantummodo mulieribus precipue a maria magdalene nunciatum eis fuerat de corpore ablato. poſtea autem facta ſunt hec de viſione angelorum. Ideo autem lucas petrum ſolum commemorauit: quia illi primitus maria nūciauerat. Item poteſt mouere ꝙ petrum non intrantem: ſed procūbentem dicit lucas ſola linteamina vidiſſe ⁊ diſceſſiſſe mirantem: cum ioannes dicat ita ſe linteamina vidiſſe poſita: ⁊ ſeipſum poſt petrum intraſſe. Sed intelligendum eſt petrum primo procūbentem vidiſſe: quod lucas commemorat: ioannes tacet. poſt autem ingreſſus eſt antequā ioannes intraret. BEDA. Iuxta intellectum vero myſticum per hoc ꝙ mulieres valde diluculo venirūt ad monumentum: datur nobis exemplum: diſcuſſis viciorum tenebris ad domini corpus accedere. nam ⁊ ſepulchrum illud figuram dominici habebat altaris: in quo corporis chriſti myſteria non in ſerico: non in panno tincto: ſed inſtar ſyndonis quo eū ioſeph inuoluit in lintheo puro debent conſecrari: vt ſicut ipſe veram terrene nature ſubſtantiā pro nobis morti obtulit: ita ⁊ nos in commemoratione ipſius purum de terre germine: candidumque ⁊ multimodo quaſi mortificationis genere caſtigatum altari linum imponamus. Aromata autem que mulieres deferunt ſignificant odorem virtutum ⁊ orationum ſuauitatem quibus altari appropinquare debemus. Reuolutio autem lapidis inſinuat reſerationem ſacramentorum: que tegebantur velamine littere legis. que in lapide ſcripta eſt: cuius ablato tegmine corpus domini mortuū non inuenitur: ſed viuum euangelizatur: quia ⁊ ſi cognouimus ſecundum carnem chriſtum: ſed iam nunc non nouimus. quomodo autem poſito in ſepulchro corpore domini: angeli aſtitiſſe leguntur: ita etiam tempore conſecrationis myſterii corporis chriſti aſſiſtere ſunt credendi. Nos ergo exemplo deuotarum mulierum: quotiens myſteriis celeſtibus appropinquamus: propter angelicam preſentiam ſeu propter reuerentiam ſacre oblationis cum omni humilitate vultum declinemus in terram: nos cinerem et terram eſſe recolentes.

Et ecce duo ex illis ibant ipſa die in caſtellum quod erat in ſpacio ſtadiorum ſexaginta ab hieruſalem nomine emaus: ⁊ ipſi loquebantur ad inuicem de his omnibus que acciderant. Et factum ē dum fabularentur: ⁊ ſecum quererent: ⁊ ipſe ieſus appropinquans ibat cum illis. Oculi autem eorum tenebantur: ne eum agnoſcerent: ⁊ ait ad illos: Qui ſunt hi ſermones quos confertis ad inuicem ambulantes: ⁊ eſtis triſtes? Et reſpondens vnus cui nomen cleophas dixit ei: Tu ſolus peregrinus es in hieruſalem: ⁊ non cognouiſti que facta ſunt in illa his diebus? Quibus ille dixit: Que? Et dixerunt de ieſu nazareno q̄ fuit vir propheta: potens in opere ⁊ ſermone: coram deo et omni populo. Et quomodo eum tradiderunt ſummi ſacerdotes ⁊ principes noſtri in damnationem mortis: ⁊ crucifixerunt eum. Nos autem ſperabamus: quia ipſe eſſet redempturus iſrael. Et nunc ſuper hec omnia tertia dies eſt hodie: ꝙ hec facta ſunt. Sed ⁊ mulieres quedam ex noſtris terruerunt nos: que ante lucem fuerunt ad monumentum: ⁊ non inuento corpore eius: venerunt dicentes ſe etiam viſionem angelorum vidiſſe: qui dicunt eum viuere. Et abierunt quidam ex noſtris ad monumentum ⁊ ita inuenerunt ſicut mulieres dixerunt: ipſum vero non inuenerūt.

GLO. Poſt manifeſtationem reſurrectionis chriſti ꝑ angelos mulieribus factam: manifeſtatur vlterius eadem reſurrectio per ipſius chriſti apparitionem diſcipulis. vnde dicitur: Et ecce duo ex illis ibant ipſa die in caſtellum. THEO. Quidam alterum horum duorum lucam inquiunt eſſe: ⁊ ob hoc ſuum nomen occultaſſe. AM. Uel duobus diſcipulis ſeorſum dominus iam ſe veſpere demōſtrat ſcilicet ammoni ⁊ cleophe. AVGVSTI. de concor. euange. Caſtellum autem illud non abſurde accipimus etiam villam ſecundum marcum potuiſſe appellari. Deinde caſtellum deſcribit dicens: Quod erat in ſpacio ſtadiorū ſexaginta ab hieruſalem nomine emaus. BEDA. Ipſa eſt nicopolis ciuitas inſignis paleſtine: que poſt expugnationem iudee ſub marco aurelio antonio principe reſtaurata cum ſtatu mutauit ⁊ nomen. Stadiū autem quod greci auctore vt dicunt hercule viarum ſpacia menſurat: octaua eſt pars miliarii. Et ideo ſexaginta ſtadia: ſeptem milia paſſuum ⁊ quinquaginta ſignificat: quod ſpacium itineris eis congruit qui de morte ⁊ ſepultura domini certi gradiebātur: de reſurrectione domini dubii. nam reſurrectionē que poſt ſeptimam ſabbati facta ē: octauo numero contineri nullus ambigit. Diſcipuli ergo qui de domino loquentes incedunt: ſextum miliarium cepti itineris compleuerant: quia illum ſine querela viuentem vſque ad mortem quam in ſexta ſabbati ſubiit peruenisſe dolebant. Compleuerant ⁊ ſeptimum quia hunc in ſepulchro non dubitabāt quieuiſſe. Sed de octauo dimidium tm̄ peregerant: quia gloriam iam celebrare reſurrectionis non credebant perfecte. THEOPHI. Predicti autem diſcipuli loquebantur de his ad inuicem que acciderant: non quaſi credentes ſed ſicut ſtupentes i rebus extraneis. vnde ſequitur: Et ipſi loquebantur ad inuicem de his omnibus que acciderant. BEDA. Loquentes autem de ſe dominus appropinquans comitatur: vt ⁊ fidem reſurrectionis mentibus eorum incēdat: ⁊ quod ſe facturum promiſerat impleat ſcilicet vt vbi ſunt duo vel tres in nomine meo congregati: ibi ſum in medio eorum. vnde ſequit: Et factum eſt dum fabularentur: ⁊ ſecum quererent: ⁊ ipſe ieſus appropinquans ibat cum illis. THEO. Obtento enim iam ſpirituali corpore nō obſtat loci diſtantia quin adeſſet quibus volebat: nec vlterius naturalibus legibus corpus ſuum regebat: ſed ſpiritaliter ⁊ ſupra naturam. vnde vt marcus dicit: ſub alia forma eis videbatur: in qua non concedebatur eis eius cognitio. Sequitur enim: Oculi autem eorum tenebantur: ne illū agnoſcerent. vt. ſ. totā ſuā dubiā intentionē reuelātes ⁊ vulnus detegentes recipiant medicinā: ⁊ vt cognoſcerent ꝙ quāuis corpus ipſum qd̄ paſſū fuerat reſurrexerit nō tm̄ ampli⁹ tale erat vt eēt omnibus viſibile: ſed tm̄ his a quibus vellet videri: ⁊ vt non dubitent quare de cetero non conuerſatur inter plebē: quia. ſ. poſt reſurrectionem conuerſatio eius non eſſet digna hominibus: ſed diuina magis: quod etiam eſt forma reſurrectiōis future in qua ſicut angeli conuerſabimur ⁊ filii dei. GREGORIVS. in home. Conuenienter etiam eis ſpeciem quam recognoſcerent non oſtendit: hoc agens foris in oculis corporis: quod apud ipſos agebatur intus in oculis cordis. Ipſi namque apud ſeipſos intus ⁊ amabant ⁊ dubitabant. De ſe ergo loquentibus preſentiam exhibuit. ſed de ſe dubitantibus cognitionis ſue ſpeciem abſcondit: verba quidem eis contulit. Nā ſequit: Et ait ad illos. Qui ſūt hi ſermones quos cōfertis ad inuicē ābulātes ⁊ eſtis triſtes. GRECVS. Cōferebāt quidē inter ſe quaſi non amplius expectantes chriſtum viuentem: ſed dolorosi quaſi perempto ſaluatore. vnde ſequitur: Et reſpondens vnus cui nomen cleophas: dixit ei: Tu ſolus peregrinus es in hieruſalem: ⁊ non cognouiſti que facta ſunt in illa his dieb⁹. THEO. q. d. Tu ſolus peregrinus es: ⁊ extra cōfinia hieruſalem habitans: ⁊ expers es eorum que in medio ei⁹ contigerunt vt hec ignores. BEDA. Uel hoc dicit: quia peregrinum putabant eum: cuius vultum non agnoſcebant. ſed reuera peregrinus erat eis: a quorum nature fragilitate percepta iam reſurrectionis gloria longe diſtabat ⁊ a quorum fide vtpote reſurrectiōis eius neſcia manebat extraneus. Sed adhuc dominus interrogat: nam ſequitur: Quibus ille dixit: Que? Et ponitur eorum reſpōſio cū ſubditur: Et dixerunt ei: De ieſu nazareno qui fuit vir propheta. Prophetam fatentur: filium dei tacent: Uel nōdum perfecte credentes: vel ſoliciti ne inciderent i manus iudeorum perſequentium: quia neſciebant quis eſſet quod verum credebant celantes: Ad cuius commendationem ſubditur: Potens in opere ⁊ ſermone. THEO. Primo quidem eſt opus: ſecundo ſermo. nullus enim doctrine ſermo approbatur: niſi prius is qui docet: ſe oſtendat auctorem: precedit enim opus aſpectum. nam niſi mūdaueris intellectus ſpeculum per opera: non emicat decor optatus. Adhuc autem ſubditur: Coram deo ⁊ omni populo. Nam primo cōplacendum eſt deo: deinde curādum quantum poſſibile eſt de innocentia apud homines vt precedente diuino cultu viuamus ſine ſcandalo plurimorum. GRECVS. Deinde aſſignat cauſa triſticie: tradicio ⁊ paſſio chriſti: cum ſequitur: Et quomodo tradiderunt eum ſummi ſacerdotes ⁊ principes noſtri in damnationem mortis: ⁊ crucifixerunt eum. Subditur autē deſperantium vox: cum dicitur: Nos autē ſperabamus ꝙ ipſe eſſet redempturus iſrael. Sperabamus inquit: non ſperamus: ac ſi mors domini ſimilis eſſet mortibus aliorum: THEO. Expectabant enim chriſtum ſaluaturum ⁊ redempturum populum iſrael ab ingruentibus malis ⁊ a ſeruitute romanorum: ipſum quoque credebant terrenum regem fieri: quem putabant promulgatam in ſe mortis ſententiam cauere potuiſſe. BEDA. Merito ergo triſtes incedebant: quia ⁊ ſeipſos quodāmodo arguebant: ꝙ in illo redemptionem ſperauerint: quem iam mortuum viderant: nec reſurrecturum credebant: ⁊ maxime dolebāt eū ſine cauſa occiſum quem nouerant innocentem. THE. Uidentur tamen hi viri non omnino increduli eſſe ꝑ hoc quod ſubditur: Et nunc ſuper hec omnia tertia dies ē hodie ꝙ hec facta ſunt. In quo videntur habere memoriam eius ꝙ eis dominus dixerat ſe tertia die reſurrecturum. GRECVS. Porro relatam a mulieribus reſurrectiōis famam commemorant: cum ſubditur: Sed ⁊ mulieres quedam ex noſtris terruerunt nos: que ante lucem fuerunt ad monumentum: ⁊ non inuento corpore eius venerunt dicētes ſe etiam viſionem angelorum vidiſſe: qui dicunt eum viuere. Dicunt quidem hoc quaſi non credentes: propter quod referunt ſe territos. ſ. ſtupefactos. non enim quod erat eis relatum firmum eſtimabant: aut angelicam illuminationem fuiſſe: ſed ſtuporis ⁊ turbinis cauſam inde ſumebant. Teſtimonium quoque petri non certum eſtimabāt dum diceret: ſe non vidiſſe dominum: ſed reſurrectionem eius conicere ex eo ꝙ corpus ipſius in ſepulchro nō iacebat. vnde ſequitur: Et abierunt quidam ex noſtris ad monumentum: ⁊ ita inuenerunt ſicut mulieres dixerunt. ipſum vero non inuenerunt. AVGVSTINVS. de cō cordantiis euangeliſtarum: Cum autem lucas dixerit petrum accurriſſe ad monumentum: ⁊ cleophā dixiſſe: ipſe retulerit ꝙ quidam eorum ierant ad monumentum: intelligitur atteſtari ioanni ꝙ duo ierint ad monumentum: ſed petrum primo ſolum commemorauit: quia illi primit⁹ maria nunciauerat.

Et ipſe dixit ad eos: O ſtulti ⁊ tardi corde ad credendum in omnibus que locuti ſunt prophete. Nōne hec oportuit pati chriſtum ⁊ ita intrare in gloriam ſuam? Et incipiens a moyſe ⁊ omnib⁹ prophetis interpretabatur illis in omnibus ſcripturis que de ipſo erant. Et appropinquauerunt caſtello quo ibant ⁊ ipſe ſe finxit longius ire: Et coegerunt illum dicentes: Mane nobiſcum quoniam adueſperaſcit ⁊ inclinata eſt iam dies. Et intrauit cum illis. Et factum eſt dum recumberet cū eis accepit panem ⁊ benedixit ac fregit ⁊ porrigebat illis. Et aperti ſunt oculi eorum ⁊ cognouerūt eum. Et ipſe euanuit ex oculis eorum. Et dixerūt ad inuicem. Nonne cor noſtrum ardēs erat in nobis dū loqueretur in via: ⁊ aperiret nobis ſcripturas? Et ſurgentes eadē hora regreſſi ſunt in hieruſalem: ⁊ inuenerunt congregatos vndecim ⁊ eos qui cum illis erant dicentes ꝙ ſurrexit dominus vere: ⁊ apparuit ſimoni. Et ipſi narrabant que geſta erant in via: ⁊ quomodo cognouerunt eum in fractione panis.

THEOPHI. Quia predicti diſcipuli nimia dubietate laborabant: dominus eos redarguit. vnde dicitur: Et ipſe dixit ad eos: O ſtulti. Fere enim eadem dixerāt que ⁊ aſtantes cruci: Alios ſaluos fecit: ſeipſum non poteſt ſaluum facere. Et tardi corde ad credendum in omnibus que locuti ſunt prophete. Contingit enim credere que locuti ſūt prophete. particulariter quedam: ⁊ nō vniuerſaliter oia puta ſi aliquis credat que de cruce chriſti dicuntur a prophetis ſicut eſt illud: Foderunt manus meas ⁊ pedes meos. que vero ſpectant ad reſurrectionem non credant: ſicut eſt illud: Non dabis ſanctum tuum videre corruptionem. Decet autem in omnibus fidem adhibere prophetis tam in glorioſis que de chriſto predixerūt: ꝙ i ingloriis: quia ex paſſione malorum eſt ingreſſus in gloriam. Unde ſequitur: Nonne hec oportuit pati chriſtum: ⁊ ita intrare in gloriam ſuam. ſ. ſecundum humanitatē. ISIDORVS. Sed ⁊ ſi oportebat chriſtum pati: tamen qui crucifixerunt rei ſunt pene: non enim ſatagebant perficere quod de⁹ diſponebat. vnde ⁊ eorum executio fuit impia: dei vero diſpenſatio prudentiſſima: qui nequitiam eorum in beneficia generis humani conuertit: quaſi vtens vipereis carnib⁹ ad antidoti ſalutiferi confectionem. CHRY. Et ideo dominus oſtendit conſequenter hec omnia nō euenīſſe ſimpliciter: ſed ex dei propoſito ante predeſtinato. vnde ſequitur: Et incipiens a moyſe ⁊ omnibus prophetis interpretabatur illis in omnibus ſcripturis que de ipſo erāt: quaſi diceret: Poſtq̄ eſtis tardi: ergo promptos vos reddā: myſteria ſcripturarum vobis exponendo. nam ſacrificium abrae cum iſaac dimiſſo immolatus eſt aries: hoc prefigurauit. Sed ⁊ i aliis ſcripturis ꝓpheticis ſparſim iacēt myſteriū crucis ⁊ reſurrectionis xpi. BEDA. Si aūt

moyſes ⁊ prophete de chriſto locuti ſunt: ⁊ cum per paſſionem in gloriam intraturum predixerunt: quomodo gloriatur ſe eſſe chriſtianum: qui neqꝫ qualiter ſcripture ad chriſtū pertineant inueſtigat: neqꝫ ad gloriam quam cum chriſto habere cupit: per paſſionem attingere deſiderat. GRECVS. Quia vero predixit euangeliſta: Tenebantur oculi eorū ne eum agnoſcerent: donec ſermo domini mentem eorum moueret ad fidem: conuenienter opportunum aſpectum ſui auditui ſubiungit. vnde ſequitur: Et appropiquauerūt caſtello quo ibāt: ⁊ ipſe finxit ſe lōgiꝰ ire. AVG. de que. euā. Quod nō ad mēdaciū ptinet. non .n. omne quod fingimꝰ mendacium eſt: ſed quando id fingimus quod nihil ſignificat: tunc mendacium eſt. cū autem fictio noſtra refertur ad aliquam ſignificationē: non ē mēdaciū ſed aliqua figura veritatis: alioquin omnia que a ſapientibus ⁊ ſanctis viris: vel etiā ab ipſo domino figurate dicta ſunt mendacia deputabūtur: quia ſecundum vſitatū intellectū non conſiſtit veritas in talibus dictis. Sicut aūt dicta: ita etiā finguntur facta ſine mendacio ad aliquā rē ſignificādā. GRE. in home. Quia ergo adhuc in eorū cordibus peregrinꝰ erat a fide: ire ſe longius finxit. Fingere nāqꝫ cōponere dicimus. vnde ⁊ cōpoſitores luti figulos vocamus. Nihil ergo ſimplex veritas ꝑ duplicitatē fecit: ſed talē ſe exhibuit in corpore: qualis apud illos erat in mente. Sed qꝛ eſſe extranei a charitate non poterant: hi cū quibus charitas gradiebatur: eū ad hoſpitiū quaſi peregrinū vocant. vnde ſequit: Et coegerunt illū. Ex quo exemplo colligitur quia peregrini ad hoſpitium non ſolum inuitandi ſunt: ſed etiā trahēdi. GLO. Nec ſolū factis eū cogunt: ſed etiā verbis inducunt. Sequitur enim: Dicentes: Mane nobiſcū: quoniam adueſperaſcit: ⁊ inclinata ē iam dies .ſ. ad occaſū. GRE. in home. Ecce autem cū per mēbra ſua chriſtus ſuſcipitur: ſuſceptores ſuos etiā per ſemetipſum requirit. Sequitur enim: Et intrauit cum illis. Menſam ponunt: cibos afferunt: et deum quem in ſcripture ſacre expoſitione nō cognouerāt in panis fractione cognoſcunt. Seqtur enim: Et factū eſt dum recumberet cum illis: accepit panem ⁊ benedixit ac fregit: ⁊ porrigebat illis: ⁊ aperti ſunt oculi eorū ⁊ cognouerunt eum. CHRY. Quod non de ſenſibilibus oculis dictum eſt: ſed de ſenſu mentali. AVG. de con. euā. Neqꝫ enim clauſis oculis ambulabant: ſed inerat aliqd quo non ſinerentur agnoſcere quod videbant: quod .ſ. caligo ⁊ aliquis humor efficere ſolet: non quia dominus nō poterat transformare carnem ſuam: vt alia reuera eſſet effigies: quā ſolebāt intueri: quādoquidē ⁊ ante paſſionē trāſformatus eſt in monte: vt facies eius clareſceret ſicut ſol. Sed non ita nunc factum ē. non enim incongruenter accipimꝰ hoc impedimentū in oculis eorum a ſathana fuiſſe ne agnoſceretur ieſus: ſed tm̄ a chriſto facta eſt permiſſio vſqꝫ ad ſacramētū panis: vt veritate corporis eiꝰ participata: remoueri itelligatur impedimētū inimici: vt chriſtus poſſit agnoſci. THEO. Sed ⁊ aliud innuit: ꝙ .ſ. ſumētibus ſacrū panem aperiuntur oculi vt eū agnoſcāt. magnam enī ⁊ ineffabilem vim habet dn̄i caro. AVG. de que. euan. Uel ꝙ dominus ſe ire longius finxit: cū comitaretur diſcipulis exponens ſacras ſcripturas: vtrū ipſe eſſet ignorantibus: ſignificat quia hoſpitalitatis officio ad ſuā cognitionem peruenire poſſe homines intimauit: vt cum longius ipſe ab hominibus abſceſſerit ſuper omnes celos cū eis tranſit: qui hec exhibent ſeruis eius. Tenet ergo chriſtum ne longius ab eo eat quiſquis cathetizatur verbo in omnibus bonis ei qui ſe cathetizat communicat. Etenim iſti cathetizati erant verbo cum exponeret eis ſcripturas. Et quia hoſpitalitatē ſectati ſunt: eum quē in ipſa expoſitione ſcripturarum non cognouerunt: i panis fractione cognoſcūt. non enim auditores legis iuſti ſunt apud deū: ſed factores legis iuſtificabūtur. GRE. in home. Quiſquis ergo audita vult intelligere: feſtinat ea que iam intelligere potuit: opere implere. Ecce dominus non eſt cognitus dum loqueretur: ⁊ dignatus eſt cognoſci dum paſcitur. Sequitur enim: Et ipſe euanuit ex oculis eorum. THEO. Non enim tale corpus habebat: vt diutius cum eis cōmorari deberet: ⁊ hoc pariter augeret affectū eorum. vnde ſequit: Et dixerunt ad inuicem: Nōne cor noſtrum ardens erat in nobis: dum loqueretur in via ⁊ aperiret nobis ſcripturas. ORI. Per quod innuit ꝙ prolati ſermones a ſaluatore accendebant audientiū cor ad amorem diuinum. GRE. in home. pentheco. Ex audito enī ſermone inardeſcit animꝰ: torporis frigus recedit: mens in ſuperno deſiderio fit anxia. Audire libet precepta celeſtia: ⁊ quot mandatis inſtruitur: quaſi tot facibꝰ iflāmat. THE. Ardebat ꝗ cor eoꝝ vel igne verborum domini quibus intendebant tanꝗ veris. Uel quia eo diſſerente ſcripturas: precellebatur intrinſecus cor eoꝝ: ꝙ ille q̄ diſſerebat dominꝰ eſſet. Adeo ergo letati ſunt: vt nullā morā paſſi: mox reuerſi ſint in hieruſalem. ⁊ hoc eſt quod ſequitur: Et ſurgentes eadem hora regreſſi ſunt in hieruſalē. Surrexerunt quidem eadē hora: peruenerūt aūt per plures horas: ſicut oportebat ſexagita ſtadia trāſeuntes. AVG. de concor. euan. Iā autem fama erat ꝙ ſurrexerat ieſus a mulieribus facta: ⁊ a ſimone petro: cui iam apparuerat. Etenim iſti duo hec inuenerunt loquentes illos ad quos in hieruſalem venerunt. Sequitur eni: Et inuenerunt congregatos vndecim: ⁊ eos qui cum ipſis erant dicentes ꝙ ſurrexit dominus vere: ⁊ apparuit ſimoni. BEDA. Omnium enim virorū primo dominꝰ apparuiſſe videtur petro, ex his quos euangeliſte quattuor ⁊ paulus apoſtolus commemorauerunt. CHRY. Non enim ſimul omnibus ſe manifeſtabat: vt ſereret fidei ſemina. nam qui primo viderat ⁊ certꝰ erat: aliīs referebat. Deinde ſermo prodiens preparabat animum auditoris viſioni: ⁊ ideo primo digniori ⁊ fideliori omnibus apparuit. Erat .n. opus anime fideliſſime: que prius acciperet hunc aſpectum: vt minime turbaretur inopinata viſione. Et ideo primo videtur a petro: vt qui primo confeſſus eſt eum chriſtum: primo reſurrectionem videre mereatur: ⁊ etiam quia eum negauerat: prius ei voluit apparere conſolans eum ne deſperaret. Poſt petrum vero aliīs apparuit: quandoqꝫ paucioribus: quandoqꝫ pluribus: quod duo diſcipuli confitentur. Sequitur enim: Et ipſi narrauerunt que geſta erant in via: ⁊ quomodo cognouerūt eū in fractione panis. AVG. de concordā. euange. Quod autem ait marcus annunciauerunt ceteris: nec illis crediderunt: cum lucas dicat: ꝙ iam inde loquebantur vere reſurrexiſſe dominum: quid intelligendum eſt: niſi aliquos ibi fuiſſe qui hoc credere nollent?

Dum autem hec loquuntur: ſtetit ieſus in medio eorum ⁊ dixit eis: Pax vobis. Ego ſum: nolite timere. Conturbati vero ⁊ conterriti eſtimabāt ſe ſpiritū videre. Et dixit eis. Quid turbati eſtis ⁊ cogitationes aſcendunt in corda veſtra? Uidete manus meas ⁊ pedes: quia egoipſe ſum: Palpate ⁊ videte: quia ſpiritus carnem: ⁊ oſſa non habet ſicut me videtis habere. Et cum hec dixiſſet oſtē dit eis manus ⁊ pedes.

CIRYL. Undiqꝫ reſurrectionis fama per apoſtolos diuulgata ⁊ affectu diſcipulorum erecto ad chriſti viſionem venit deſideratus: ⁊ querentibus ⁊ expectantibus reuelatur: nec diſceptat vt de alio: ſed euidenter ſe offert. vnde dicitur. Dum hec autem loquuntur: ſtetit ieſus in medio eorum. AVGV. De concor euangeliſta. Hanc oſtenſionem domini poſt reſurrectionem ⁊ ioannes cōmemorat. Sed quod dicit ioannes: Non cum illis fuiſſe apoſtolum thomam: cum ſcd̄m lucam duo illi regreſſi i hieruſalem: inuenerunt congregatos vndecim: ꝑcul dubio intelligendū eſt: ꝙ inde thomas exierit: anteꝗ dn̄s hec loquētibꝰ appareret. Dat .n. lucas locū i ſua narratione: q̄ðo poſſit itelligi dū hec loquerēt: prius inde exiſſe thomā: ⁊ poſtea dn̄ū intraſſe: niſi qs dicat: nō illos vndecim qui iam tunc apoſtoli vocabant: ſed diſcipulos illos vndecim fuiſſe ex multo numero diſcipulorum. Sed cum adiunxit lucas: Et eos qui cū ipſis erant. Satis vtiqꝫ declarauit euidentiꝰ illos vndecim apoſtolos qui vocabantur apoſtoli: cū quibꝰ ceteri erant. Sed videamus cuius myſteriī gratia ſm̄ mattheū ⁊ marcū reſurgens ita mandauerit: Precedā vos in galileā: ibi me videbitis: Quod etſi cōpletū ē: tamē poſt multa cōpletum ē: cū ſic mandatū ſit: vt aut hoc ſolum: aut hoc primū expectaretur fieri debuiſſe. AM. Unde hoc conuenientiꝰ arbitror: ꝙ dominus quidē mandauerit diſcipulis: vt in galilea eū viderent: ſed illis ob metū intra conclaue reſidentibus primū ſe obtuliſſe. GRECVS. Nec hoc ē promiſſi trāſgreſſio: ſed potius feſtinata ex benignitate impletio propter puſillanimitatē diſcipulorū. AM. Poſtea vero cōfirmatis animis vndecim illos galileā petiſſe. Uel nihil obſtat ſi dicantur pauciores intra conclaue: ⁊ in monte quāplures fuiſſe. EVSE. Duo enim euangeliſte .ſ. lucas ⁊ ioannes ſolis vndecim hunc ſcribūt apparuiſſe in hieruſalē: ceteri vero duo in galileā properare non ſolū vndecim ſed etiam vniuerſis diſcipulis ⁊ fratribꝰ dixerunt angelū ⁊ ſaluatorē vidiſſe: de quibus paulus meminit dicēs: Deinde apparuit plus ꝗ quingentis fratribus ſimul. Eſt autem verior ſolutio: ꝙ prius ꝗ in hieruſalē latitantibus ſemel aut bis viſus ē ad eorum conſolationē: in galilea vero non in conclaui aut ſemel aut bis: ſed cum multa poteſtate oſtenſionem ſui fecit: prebens ſe eis viuētē poſt paſſionē in ſignis multis: vt lucas teſtatur i actibus. AVG. de con. euan. Uel quod ab angelo hoc ē a domino dictū eſt: prophetice accipiendū ē. In galilea enī ſm̄ trāſmigrationis ſignificationē intelligendū occurrit: quia de populo iſrael tranſmigraturi erant ad gentes: quibus apoſtoli predicantes non crederent: niſi ipſe dominꝰ viā in cordibus hominū prepararet: ⁊ hoc itelligitur: Precedet vos in galileā. Secūdū aūt illud ꝙ galilea interpretat reuelatio: nō iā in forma ſerui intelligendū ē: ſed in qua ē equalis patri: quam promiſit electoribus ſuis: illa erit reuelatio tanꝗ vera galilea: cū videbimus eum ſicuti eſt. Ipſa ēt erit beatior tranſmigratio ex iſto ſeculo in illam eternitatem. vnde ad nos veniens non receſſit: ⁊ quo nos precedens non deſeruit. THEO. Primo igitur dominus in medio diſcipulorum ſtans ſoluto pacis affatu eorū turbinē ſedat: oſtendens ꝙ ipſe idem eſt magiſter eorū qui hoc verbo gaudebat: quo etiam eos muniuit cū ad predicandū miſit. vñ ſequit: Et dixit eis: Pax vobis: ego ſum: nolite timere. CYRIL. Pudeat ergo nos pacis munꝰ deſerere: quā nobis hinc deſcendēs chriſtus reliqt. Pax ⁊ res ⁊ nomē dulce: quā ⁊ dei eſſe accepimus iuxta illud: Pax dei. ⁊ eius eſſe deū: iuxta illud: Deus pacis ipſaꝫ ē deū: iuxta illud: Ipſe eſt pax noſtra. Per bonū cōmendatum ab omnibus: obſeruatū autē a paucis. Que autem eſt cauſa? Fortaſſis ambitio domini aut facultatū: aut liuor: aut odium: aut contēptus: aut aliquid huiuſmodi ex his que dei ignaros videmus incurrere. Dei quippe precipue pax eſt: que cōfederatꝰ omnia: cuius nihil eſt adeo propriū ſicut vnitas nature ⁊ pacificus ſtatus. Trāſſumitur vero ab angelis ⁊ diuinis poteſtatibus: que ad deum ⁊ ad inuicem pacifice ſe habent. Diffūditur vero per totā creaturā cuius eſt decor: tranquillitas in nobis aūt manat: ſm̄ animā quidē per inueſtigationē virtutū ⁊ communicationē: ſm̄ corpus vero in mēbrorū ⁊ elementoꝝ cōmēſuratione: quorum alterū pulchritudo: alterū ſanitas appellatur. BEDA. Diſcipuli autem nouerant chriſtū verū hominē: cū quo tanto tempore fuerant conuerſati. ſed poſtꝗ mortuus ē: non credunt tertia die potuiſſe verā carnē de ſepulchro reſurgere. Putant ergo ſe videre ſpiritum quē emiſit in paſſione: vnde ſequitur: Cōturbati vero ⁊ conterriti: exiſtimabant ſe ſpiritū videre. Error ille apoſtolorū ſecta eſt manicheorū. AM. Adducti autē virtutū exēplis petrū, ⁊ ioannē non credimus potuiſſe dubitare. Cur ergo lucas inducit fuiſſe turbatos. Primo omnium quia paucorum opinionem ſententia maioris partis includit. Deinde quia ⁊ ſi petrꝰ de reſurrectione crediderat: turbari tamē potuit ꝙ ſe dominus cū corpore vectibulis obſeratis: improuiſus infunderet. THEO. Uerū quia per verbū pacis non ē ſedatus turbo in animabus diſcipulorum. aliunde idicat eis ſe filiū dei eē: qui mentis cognoſcebat archana. vnde ſeqtur: Et dixit eis: Quid turbati eſtis. ⁊ cogitationes aſcendūt in corda veſtra. BEDA. Quales vtiqꝫ cogitatiōes niſi falſe ⁊ pernicioſe. Perdidit eni chriſtus fructū paſſionis: ſi non eēt veritas reſurrectionis tanꝗ bonus agricola diceret quod ibi plantaui inueniam .i. fidem que in cor deſcendit: quia deſuper eſt. Cogitationes autem iſte non deſuper deſcenderunt: ſed de imo in cor ſicut herba mala aſcenderunt. CIRYL. Hoc autem fuit euidentiſſimū ſignū: ꝙ non alius eſt qui videtur: ſed ille idem quem viderant in ligno mortuum: ⁊ poſitum in ſepulchro: quem non latebat aliquid eorum que erant in homine. AM. Conſideremus autem qua gratia ſcd̄m ioannem apoſtoli crediderunt qui gauiſi ſunt: ſcd̄m lucam qui increduli redarguūtur. Et videtur mihi ioannes quaſi apoſtolus maiora ⁊ altiora tetigiſſe hec ſequentia ⁊ humanis proxima: hic hiſtorico vſus circuitu: ille cōpendio: quia ⁊ de illo dubitari non poteſt: quia teſtimoniū perhibet de his: quibus ipſe iterfuit: ⁊ ideo vtrūqꝫ verū putamus. Nam ⁊ ſi in primo lucas eos non crediduſſe dicat: poſtea tamen crediſſe demonſtrat. CIRYL. Comprobans autē dominus deuictā eſſe mortē: ⁊ humanā naturā iā i chriſto corruptionē exuiſſe: primo oſtendit eius manus ⁊ pedes: ⁊ clauorū foramina. vnde ſubdit: Uidete manus meas ⁊ pedes: qꝛ ego ipſe ſum. THEO. Sed ⁊ aliud ſubiungit: palpationem .ſ. manuū atqꝫ pedū cū dicit. Palpate ⁊ videte: quia ſpiritus carnē ⁊ oſſa non habet: ſicut me videtis habere. quaſi diceret: Uos putatis me eē ſpiritū .i. phantaſma: ſicut plures defunctorum circa ſepulchra videri ſunt ſoliti. Sed ſcitote ꝙ ſpiritus neqꝫ carnē habet: neqꝫ oſſa: ego autem carnē ⁊ oſſa habeo. AM. Hoc autē dominus ideo dixit: vt ſpeciem nobis ſue reſurrectionis oſtenderet: nam quod palpatur corpus eſt. In corpore autem reſurgemus: ſed illud ſubtilius: hoc craſſius: vtpote adhuc terrene labis qualitate concretū. Non ergo per incorpoream naturā: ſed per reſurrectionis corporee q̄litatē chriſtus clauſa penetrauit. GRE. xiiī. mora. Non enim in illa reſurrectionis gloria corpus noſtrum erit impalpabile: ⁊ ventis aereqꝫ ſubtilius vt eutichius dixit: ſed ſubtile quidē per effectū ſpiritalis potentie: palpabile autē per veritatē nature. Sequit: Et cū hec dixiſſet: oſtendit eis manus ⁊ pedes. BEDA. Quibus .ſ. indicata clauorū veſtigia claruere: ſed ſm̄ ioannē etiam latus eis oſtendit: cum fuerit lancea perforatum: vt .ſ. oſtenſa vulnerū cicatrice dubietatis eorū vulnus ſanaret. Solent autem in hoc loco gentiles calūniā ſtruere: quaſi non valuerit dominus vulnera ſibi inflicta curare. Quibus reſpondendū eſt: quia non eſt conſequēs: vt qui maiora feciſſe probatur: minora facere nequiuerit ſꝫ certe diſpenſationis gratia qui mortem deſtruxit: ſigna mortis delere noluit: primo quidē, vt per hoc diſcipulis fidē ſue reſurrectionis aſtrueret: deinde vt patri pro nobis ſupplicans quale genus mortis pro homine pertulerit ſemper oſtendat: tertio vt ſua morte redemptis ꝗ miſericorditer ſint adiuti: propoſitis eiuſdem mortis indiciīs inſinuet: poſtremo vt in iudicio ꝗ iuſte damnentur impiī denunciet.

Adhuc autem illis nõ credẽtibus ⁊ mirãtib⁹ pre gaudio dixit: Habetis hic aliquid: quod manducetur? At illi obtulerunt ei partem piſcis aſſi: ⁊ fauum mellis. Et cũ manducaſſet corã eis: ſumẽs reliquias dedit eis. Et dixit ad eos: Hec ſunt verba que locutus ſum ad vos: cum adhuc eſſem vobiſcũ: qm̃ neceſſe ẽ iplere oĩa que ſcripta ſũt in lege moyſi ⁊ prophetis ⁊ pſalmis de me.

CIRYL. Oſtenderat dñs diſcipulis man⁹ ⁊ pedes: vt certificaret diſcipulos ꝙ corpus quod paſſuz fuerat reſurrexit. Ut adhuc aũt magis certificaret aliquid mãducabile petiit. vnde dicit: Adhuc aũt illis nõ credentibus ⁊ mirãtib⁹ pre gau. dixit: Habetis hic aliquid quod manducet? GRE niſſenus: Et iuſſu quidẽ legis paſca cũ amaricantib⁹ edebatur: quia adhuc amaritudo manebat: poſt reſurrectionẽ vero cib⁹ fauo mellis dulcoratur. vnde ſequit: At illi obtulerũt ei partẽ piſcis aſſi: ⁊ fauum mellis. BEDA. Ad inſinuãdũ ergo reſurrectionis ſue veritatez non ſolũ tãgi a diſcipulis: ſed etiã cõueſci cũ illis dignatur: ne arbitrarent eũ nõ ſolide: ſed imaginabiliter ſibi apparere. vnde ſequit: Et cũ manducaſſet corã eis: ſumẽs reliquas dedit eis. Mãducauit quidẽ poteſtate: nõ ex neceſſitate. aliter eniz abſorbet aquã terra ſitiens: aliter ſol calens: illa indigẽtia: iſte potentia. GRECVS. Si dam⁹ dominũ vere comediſſe: dem⁹ ⁊ oẽs homies poſt reſurrectionez vti ciborũ fomentis. Sed que ex quadã diſpenſatione fiunt a ſaluatore: nõ ſunt regula ⁊ norma nature: qm̃ in quibuſdã alijs diſpenſauit. Reſuſcitabit. n. noſtra corpora incorrupta: qui tñ dereliquit ꝓprij corporis foramina: que claui forauerant ⁊ lateris cicatricẽ: vt oſtendat ꝙ manſit poſt reſurrectionẽ natura corporis: nec ẽ in aliã mutatus ſubſtantiã. BEDA. Manducauit ergo poſt reſurrectionẽ: non quaſi cibo indigens: nec quaſi in reſurrectiõe quã expectam⁹ cibis egere ſignificans: ſed vt eo modo naturã corporis reſurgentis aſtrueret. Myſtice aũt piſcis aſſus quẽ chriſtus comedit: ſignificat chriſtũ paſſum: ipſe eniz latere dignatur in aquis generis humani. Capi voluit laqueo mortis noſtre: ⁊ quaſi tribulatione aſſatus ẽ tẽpore paſſionis ſue: ſed fauus mellis nobis extitit i reſurrectione. In fauo quidẽ mellis vtrãq; naturã exprimere voluit perſone ſue. Fauus quippe mellis in cera ẽ: mel vero in cera ẽ diuinitas in humanitate. THEO. Uidentur aũt ⁊ comeſta aliud habere myſteriũ. ꝙ eniz mãducauit partẽ piſcis aſſi: ſignificauit ꝙ naturã noſtrã in huius vite mari natãtẽ: aſſans eaz igne proprie deitatis: ⁊ exiccans ei⁹ humiditatẽ: quã a profundis vndis contraxerat: eſcã fecit diuinã: ⁊ eã que prius erat abominabilis preparauit deo cibũ ſuauẽ: quod ſignificat fauus mellis. vel per piſcẽ aſſuz ſignificat vitã actiuã conſumẽtẽ noſtrã humiditatẽ laborũ pruinis. cõtẽplationẽ vero ſignificat per fauũ mellis: propter dulcedinẽ eloquiorũ dei. EBDA. Poſtꝙ aũt viſus ẽ ⁊ tact⁹ manducauit: ne in aliquo ſenſus humanos ludificaſſe videretur: miſit man⁹ ad ſcripturas. vnde ſequit: Et dixit ad illos: Hec ſunt verba que locutus ſum ad vos: cũ adhuc eſſem vobiſcũ. i. cũ adhuc eſſem in carne mortali in qua eſtis ⁊ vos. tunc quidẽ in eadẽ carne reſuſcitatus erat: ſed cũ illis in eadẽ mortalitate nõ erat. ⁊ ſubdit: Quoniã neceſſe ẽ ipleri oĩa que ſcripta ſunt in lege moyſi ⁊ prophetis ⁊ pſalmis de me. AVG. de con. euan. Illud attendãt qui magicis artib⁹ chriſtũ tanta potuiſſe: ⁊ nomẽ ſuũ ad apoſtolos in ſe conuertendos arte ipſa conſecraſſe delyrãt: vtrũ potuit magicis artib⁹ prophetas diuino ſpiritu anteꝙ in terra naſceretur implere. Neq; enim ſi magicis artib⁹ fecit vt coleretur ⁊ mortuus: magus erat anteꝙ nat⁹: cui prophetando venturo gens vna deputata eſt.

Tunc aperuit illis ſenſum: vt intelligerent ſcripturas: ⁊ dixit eis: Quoniam ſic ſcriptum eſt ⁊ ſic oportebat chriſtum pati ⁊ reſurgere a mortuiſ tertia die: ⁊ predicare i nomine eius penitentiam ⁊ remiſſionẽ peccatorũ in omnes gentes: incipientib⁹ ab hieroſolyma. Uos autez teſtes eſtis horum: ⁊ ego mittã promiſſum patris mei in vos. Uos autem ſedete in ciuitate quoadusq; induamini virtute ex alto.

BEDA. Poſtꝙ prebuit ſe videndũ oculis: manib⁹ contractãdũ: legis commemorauit ſcripturas. conſequenter aperuit ſenſum: vt intelligatur quod legitur. vnde dicitur Tũc aperuit illiſ ſenſũ: vt intelligerent ſcripturas. THE. Alioquin quomodo eorum anima turbata ⁊ vacillãs circa chriſti myſterium ſtuduiſſet: ſed ⁊ verbis eos docuit. Sequitur enim: Et dixit eis: quoniam ſic ſcriptum ẽ: ⁊ ſic oportebat chriſtum pati. ſ. per lignũ crucis. BED. Perdidit autẽ chriſtus fructũ paſſionis: ſi non eẽt veritas reſurrectionis. vnde ſubdit: Et reſurgere a mortuis die tertia. Deinde poſt cõmendatam ſui corporis veritatẽ: commendat eccleſie vnitatẽ cũ ſubdit: Et predicare in nomine eius penitẽtiã ⁊ remiſſionẽ peccatorum in omnes gentes. EVSE. Dictum enim erat: Poſtula a me: ⁊ dabo tibi gentes hereditatẽ tuam. Oportebat aũt cõuictos ex gentib⁹ expiari a quolibet contagio ⁊ macula per ipſius virtutẽ ꝗſi cõtaminatos ab errore demonũ idolatrie: et nuper quaſi conuerſos a vita execrabili ⁊ ipudica. ⁊ ideo dicit: ꝙ oportet predicari pri⁹ quidẽ penitẽtiã: conſequẽter remiſſionẽ peccatorũ i oẽs gentes. Eis eniz qui prius ꝙ verã oſtẽderũt malorũ pñiaz ſalubri gratia veniã commiſſorũ donauit: pro quib⁹ ⁊ mortẽ ſubijt. THEO. In hoc vero ꝙ dicit Pñiaz ⁊ remiſſionẽ peccatorũ. etiaz de baptiſmate meminit: in quo per depoſitionẽ priorũ ſcelerum: ſubſequit venia peccatorũ. Sed quo pacto intelligetur in ſolo chriſti nomine baptiſma fieri: cũ alibi mandet hoc fieri in nomine patris ⁊ filij ⁊ ſpiritusſancti. Et ꝑmo quidẽ dicimus ꝙ non intelligitur ꝙ in ſolo chriſti nomine fiat baptiſma: ſed ꝙ chriſti baptiſmate aliquis baptizetur. i. ſpiritaliter non iudaice: nec tali quali ioannes baptizabat ad ſolã penitẽtiã: ſed ad ſpiritus almi participationem: ſicut ⁊ chriſtus in iordane baptizatus oſtẽdit ſpiritũſanctũ in ſpecie colũbina. Porrò baptiſma in chriſti nomine. i. morte chriſti intelligas. ſicut. n. ipſe poſt mortẽ triduo reſurrexit: ſic ⁊ nos ter in aquã mergimur: ⁊ cõuenienter emergimur: incorruptibilitatis ſpũs arrã recipiẽtes. Hoc etiam chriſtus nomen continet in ſe: ⁊ patrẽ quaſi vnctorẽ: ⁊ ſpiritũ quaſi vnctionẽ: ⁊ filiũ quaſi vnctum. ſ. ſm̃ humanã naturã. Non autẽ decebat amplius bipartitũ eẽ humanũ gen⁹ in iudeos ⁊ gẽtiles. Et ideo vt omnes in vnũ vniret: mãdauit incipere ſermonẽ a hieruſalẽ ⁊ ad gentes terminari. vnde ſequit: Incipi. ab hieruſalẽ. BEDA. Non ſolũ quia credita ſunt illis eloquia dei: ⁊ corũ ẽ adoptio filiorũ ⁊ gloria. verũ etiã vt gentes varijs erroribus implicate: hoc maxime indicio diuine pietatis: ad ſpem venie prouocentur ꝙ eis qui filiũ dei crucifixerunt venia concedetur. CHRY. Inſuper ne dicerent aliqui: ꝙ omiſſis notis iuerunt ſe oſtentaturos ad extraneos. Ideo prius apud ipſos occiſores pandũt reſurrectionis ſigna in eadẽ ciuitate in qua prorupit temerarius auſus. Ubi. n. crucifixores credere videntur: reſurrectio plurimũ demonſtratur. EVSE. ꝙ ſi ea que chriſt⁹ predixit iã ſortiuntur effectũ: ⁊ verbũ ei⁹ viuax ⁊ efficax per vniuerſum mũduz oculata fide perſpicitur: tẽpus ẽ nõ incredulos eẽ erga eũ qui protulit verbũ. Cũ. n. neceſſe ẽ diuinaz vitã ducere: cuius opera viuida verbis conſona oſtendũtur: q̃ quidẽ miniſterio apoſtolorũ impleta ſunt. vñ ſubdit Uos aũt eſtl teſtes horũ. mortl. ſ. ⁊ reſurrectiõis. THE. Conſequẽter ne turbati cogitarent quomodo nos homines idiote teſtimoniũ perhibebimus gentib⁹ ⁊ iudeis qui te occiderunt: ſubiũgit: Et ego mitto ꝓmiſſ. pa. mei in vos qđ. ſ. per ioelẽ promiſerat dicens: Effũdaz ſpiritũ meũ ſuper oẽz carnẽ. CHRY. Sicut aũt milites inuaſuros multos nemo dux exire ſinit donec armati ſint: ⁊ ſic diſcip[u]los ante ſpirit⁹ deſcenſuz: ad conflictũ egredi nõ permittit. vñ ſubdit: Uos aũt ſedebitis in ciui. quoadusq; indua. vir. ex alto. THEO. i. virtute nõ humana ſed celeſti: nec dixit: Suſcipiatis: ſed induamini: integrã tutelã ſpiritalis velaminis indicãs. BEDA. De hac aũt virtute. i. ſpũſcõ dicẽt angelus marie: Et virtus altiſſimi obũbrabit tibi. et ipſe domin⁹ alibi: Nã ⁊ ego noui virtutez de me exiſſe. THEO. Cur aũt nõ chriſto preſente vel eo diſcedente ſtatiz ſpirit⁹ venit? Decebat eniz eos fieri cupidos rei: et demũ recipere gratiã. tunc eniz magis ad deuz erigimur: cũ icũbit neceſſitas. oportebat enim interim noſtrã cõparere naturã in celo: ⁊ federa cõſummari: ac deinde ſpiritũ aduenire: ⁊ gaudia celebrari ſerena. Attende ẽt quãtam eis neceſſitatẽ ipoſuit hieroſolymis eẽ: i eo ꝙ illic ſpiritũ ꝓmiſit largiri. Ne eniz rurſus poſt eius reſurrectionẽ aufugerẽt: hac expectatione quaſi quodã vinculo oẽs ſimul eos ibi detinuit. dicit aũt: Donec induamini virtute ex alto. Nec expreſſit qñ vt ſint iugiter vigiles. Quid ergo miraris: ſi diẽ nobis nouiſſimũ nõ pandit: cũ diẽ hũc ꝓpinquũ pandere noluit? GRE. in paſtora. Admonẽdi ſunt ergo quos predicationis officio imperfectio vel etas ꝓhibet: ⁊ tñ precipitatio ipellit: nedũ ſibi tantũ onus officij precipitatione arrogãt: viã ſibi ſubſequẽtis melioratiõis abſcindant. Ipſa enim veritas que repente quos vellet roborare potuiſſet: vt exẽplũ ſequẽtib⁹ daret: ne iperfecti predicare preſumerent: poſtꝙ plene diſcipulos de virtute predicationis inſtruxit: mandauit eis vt in ciuitate ſederent donec induerẽtur virtute ex alto. In ciuitate quippe ſedemus: ſi intra mentiũ noſtrarũ nos clauſtra conſtringim⁹ ne loquẽdo exterius euagemur: vt cũ virtute diuina perfecte induimur: tũc quaſi a nobiſmetipſis foras etiaz alios inſtruentes exeam⁹. AM. Conſideremus aũt quomodo ſm̃ ioannẽ acceperint ſpiritũſcũz: hic aũt in ciuitate iubentur ſedere: quoadusq; induãtur virtute ex alto: ſz ſpiritũſanctũ vel illis. xi. quaſi perfectiorib⁹ inſufflauit: ⁊ reliquis poſtea tribuẽdũ promittit: vel eiſdẽ ibi iſufflauit: hic ſpopondit. Nec videt eẽ contrariũ: cũ diuiſiones ſint gratiaru. ergo aliã inſufflauit ibi operationẽ: hic aliã pollicet. Ibi enim remittendorũ gratia tributa ẽ peccatoruz: quod videtur eẽ anguſtius. ⁊ ideo inſufflatur a chriſto: vt credas ſpiritũſanctũ chriſti ⁊ credas de deo ſpiritũ. De⁹ eniz ſolus peccata dimittit: lucas autẽ linguarũ gratiam deſcribit effuſaz. CHRY. Uel dicit: Accipite ſpiritum ſanctũ: vt eos idoneos faceret ad receptionem: aut quod futurũ ẽ vt pñs indicauit. AVG. xv. de trini. Uel dominus poſt reſurrectionẽ ſuaz bis dedit ſpiritumſanctuz: ſemel in terra propter dilectionez proximorũ: ⁊ iterũ de celo propter dilectionẽ dei.

Eduxit autem eos foras in bethaniam: ⁊ eleuatis manibus ſuis benedixit eis: ⁊ factum ẽ: duz benediceret illis receſſit ab eis: ⁊ ferebatur in celũ ⁊ ipſi adorantes regreſſi ſunt in hieruſalez cũ gaudio magno: ⁊ erant ſemper in templo laudantes ⁊ benedicentes deum. Amen.

BEDA. Pretermiſſis omnibus que per. xliiij. dies agi a domino cuz diſcipulis potuerunt: primo dici reſurrectionis eius coniungit tacite nouiſſimũ diẽ quo aſcendit in celuz dicens: Eduxit aũt eos foras in bethaniã. Primo quidẽ propter nomen ciuitatis que domus obedientie dicitur. qui eniz propter inobedientiã peruerſorũ deſcendit: propter obedientiã conuerſorũ aſcendit. deinde propter ſitum eiuſdẽ ville que in latere montis oliuaruz poſita eẽ narrat: q: videlicet obedientis eccleſie domus in ipſius ſummi mõtis. i. in chriſti latere: fidei: ſpei: dilectioniſq; ſue fundamẽto locauit. Eos aũt benedicit: quibus precepta docendi tradiderat. vñ ſequit: Et eleuatis manib⁹ ſuis benedixit eis. THEO. Forſan viz conſeruatiuã influẽs eis vſq; ad aduẽtũ ſpiritus: ⁊ fortaſſis inſtruẽs nos: vt quotiens recedim⁹: benedictionibus ſubditos deo cõmendem⁹. ORI. Qđ aũt eleuatis manibus benedixit eos: ſignificat ꝙ deceat benedicentem cui ornatuz eẽ varijs operibus ⁊ arduis reſpectu aliorum: ſic eniz manus tolluntur in altũ. CHRY. Attende autẽ ꝙ dominus hrania repromiſſa aſpectu ſubijcit. promiſerat quidẽ corporuz reſurrectionez: a mortuis reſurrexit: ⁊ per. xl. dies diſcipulos certificat. promittitur etiaz ꝙ in nubib⁹ rapiemur in aere: ⁊ hoc ipſe patefecit per opera. Sequit eniz: Et factũ ẽ dũ benediceret illis: receſſit ab eis ⁊ ferebat in celũ. THEO. Et helias quidem videbatur quaſi aſſumi in celũ: ſed ſaluator ipſe precurſor omnium aſcendit in celũ: appariturus diuino conſpectui in ſacro ſuo corpore: ⁊ iaz noſtra natura in chriſto honorat a qualibet virtute angelica. CHRY. Sed dices: quid intereſt mea: quia ⁊ tu in nubib⁹ ſuſcipieris ſimiliter: nam corpus tuũ cõnaturale ẽ illi corpori. Erit igitur ⁊ corpus tuũ tam agile vt poſſit tranſire per aera. nam ſicut caput: ſic ⁊ corpus: ſicut principiũ ſic ⁊ finis. Aſpice aũt quomodo honoratus es per hoc pricipiũ. Infima pars ratiõalis creature homo erat: ſed pedes effecti ſunt caput: ſublimati i regiã ſedez in ſuo capite. BEDA. Aſcendente autẽ in celũ domino: diſcipuli adorãtes vbi ſteterũt nouiſſime pedeſ eius: confeſtim hieroſolymaz redeunt: vbi promiſſionez patris ſunt expectare precepti. Sequit eniz: Et ipſi adorantes: regreſſi ſunt in hieruſalẽ cuz gaudio magno. Gaudia magna agunt: quia deuz ac dominuz ſuuz poſt triũphum reſurrectionis etiam celos penetraſſe letantur. GRECVS. Et erant vigilantes non degentes in propriis laboribus: ſed expectantes ſupernaz gratiam conuerſantur in templo: inter cetera etiam loci honeſtatem addiſcentes. vnde dicitur: Et erant ſemper in templo. THE. Nondũ aderat ſpiritus: ⁊ iaz ſpiritaliter cõuerſantur: prius erant recluſi: iaz ſtant in medio principum ſacerdotũ nec aliquo diſtrahuntur mũdano ſed oĩb⁹ cõtẽptis iugit deum laudant. Sequitur enim: Laudantes ⁊ benedicentes deũ. BEDA. Et attẽde ꝙ lucas inter quattuor aĩalia celi deſignatus accipit per vitulũ: cuius victima qui in ſacerdotium eligebantur initiari ſunt iuſſi: eo ꝙ ipſuz ſacerdotiũ chriſti ceteris ampli⁹ exponẽdũ ſuſcepit. ⁊ euangeliũ ſuũ quod a miniſterio tẽpli per ſacerdotium zacharie cepit: in tẽpli deuotione compleuit: ⁊ apoſtolos ibi miniſtros noui ſacerdotij futuros non in victimaruz ſanguine: ſed in laude dei ⁊ in benedictione concluſit: vt in loco orationis ⁊ inter laudũ deuotiones promiſſuz ſpiritusſancti aduentuz paratis cordibus expectent. THEO. Quos nos imitantes in ſacra vita ſemper degamus: laudantes ⁊ benedicentes deum: cui eſt gloria ⁊ benedictõ ⁊ virtus in ſecula: Amen.

Dominica prima de aduentu.	
Erunt ſigna in ſole ⁊ luna	xxi.
Dominica quarta Anno quintodecimo iperij	iij.
Dominica poſt natiuitatez domini	
Erat ioſeph ⁊ maria	ij.
In octaua natiuitatis domini	
Poſtquã conſummati ſunt dies	ij.
Dominica prima poſt ephianiaz	
Cum factus eſſet ieſus annorum	ij.
In ſexageſima Cuz turba multa	viij.
In quinquageſima Aſſumpſit ieſus. xij.	viij.
Feria quinta poſt dominicaz ſecundaz in. xl.	
Dixit ieſus diſcipulis ſuis parabolaz hanc	xvi.

Lucas

Sabbato poſt eandem	
Dixit ieſus diſcipulis ſuis homo quidam	xv.
Dominica tertia in quadrageſima	
Erat ieſus eijciens demoniū	xi.
Feria ſecunda poſt eandē	
Dixerunt phariſei ad ieſum: quanta au.	iiij.
Feria quinta poſt eandē	
Surgens ieſus de ſynagoga	iiij.
Feria quinta poſt dominicam quartā in .xl.	
Ibat ieſus in ciuitatē que vocatur naim	vij.
Feria quinta poſt dominicā in paſſione	
Rogabat ieſum quidā phariſeus	vij.
Feria quarta poſt dominicam in ramis palmarū	
Appropinquabat dies feſtus	xxij.
Feria ſecunda poſt dominicam reſurrectionis	
Duo ex diſcipulis ieſu ibant	xxiiij.
Dñica prima poſt penthe. Eſtote miſericordes	vi.
Dominica ſecunda Homo quidā fecit cenā	xiiij.
Dominica tertia Erant appropinquantes	xv.
Dominica quarta Cū turbe irruerent	v.
Dominica octaua Homo quidā erat diues	xvi.
Dominica nona Cum appropinquaret ieſus	xix.
Dominica decima Dicebat ieſus ad quoſdā	xviij.
Dominica duodecima Beati oculi qui vidēt	x.
Dominica tertiadecima	
Dum iret ieſus hieroſolymā	xvij.
Dominica quintadecima Ibat ieſus in ciuitatē	vij.
Dominica ſextadecima Cū intraſſet ieſus	xiiij
In dedicationib⁹ Egreſſus ieſus perābu.	xix.
In feſto ſancti ſilueſtri pape	
Sint lumbi veſtri precincti: ꝛ lucerne ar.	xij.
In feſto purificationis beate marie virginis	
Poſtq̄ impleti ſunt dies	ij.
In feſto annunciationis ſancte marie	
Miſſus eſt angelus gabriel	i.
In feſto ſancti marci euangeliſte	
Deſignauit dominus ieſus ꝛ alios	x.
In feſto natiuitatis ſancti ioannis baptiſte	
Eliſabet impletum ē tēpus pariendi	i.
In feſto ſancte marie magdalene	
Rogabat ieſum quidam	vij.
In feſto aſſumptionis ſancte marie	
Intrauit ieſus in quoddam caſtellum	x.
In vigilia ſancti ioannis baptiſte	
Fuit in diebus herodis	i.
In feſto ſancti apollinaris epiſcopi ꝛ martyris	
Facta ē autem contentio inter diſcipulos	xxij
In vigilia aſſumptionis beate marie virginis	
Loquente ieſu ad turbas extollens vocem	xi.
In vigilia ſancti matthei apoſtoli ꝛ euangeliſte	
Uidit ieſus publicanū nomine leui.	v.
In vigilia plurimorum apoſtolorum	
Deſignauit dominus ꝛ alios	x.
In natali vnius martyris	
Siquis venit ad me ꝛ non odit	xiiij.
In natali plurimorum martyrum	
Deſcēdens ieſus de monte	vi.
Attendite a fermento phariſeorum	xij.
Dicebat ieſus turbis iudeorū: ve vobis qui edi.	xi.
Cū audieritis prelia ꝛ ſeditiones: noli.	xxi.
Qui vos audit me audit	x.
In feſto confeſſorum pontificum	
Sint lumbi veſtri precincti: ꝛ lucerne ar.	xij.
Nemo accendit lucernam	xi.
Nolite timere puſillus grex	xij.
Homo quidam nobilis abijt in regionem	xix.
Feria quinta in quattuor tēporibus aduentus	
Exurgens maria abijt in montana	ij.
In nocte natiuitatis domini in ſecunda miſſa	
Paſtores loquebantur adinuicem	ij.
Feria tertia poſt reſurrectionē domini	
Stetit ieſus in medio diſcipulorum ſuorū	xxiiij.
Feria quinta poſt feſtū penthеco.	
Conuocatis ieſus .xij. apoſtolis: dedit illis	ix.
Feria quinta poſt penthe.	
Factum eſt in vna dierum	v.
Sabbato Surgens ieſus de ſynagoga	iiij.
Sabbato .iiij. temporum in menſe ſeptembris	
Dicebat ieſus turbis ſimilitudinem hanc	xiij.
In natiuitate domini ad ſecundam miſſam	
Exijt edictum a ceſare auguſto vt deſcri.	ij.
In letanijs maioribus	
Quis veſtrum habebit amicū	xi.
Dominica tertia poſt feſtum penthеco.	
Erant autē appropinquantes publicani ꝛ.	xv.

Finis tabule.

Beati Thome aquatis cōtinuū in euāgeliū ſcī Joānis.

Iuine viſionis ſublimitate illuſtrat⁹ Iſaias ꝓphеta dixit: Uidi dn̄m ſedentē ſup ſoliū excelſum ꝛ eleuatū: ꝛ plena erat domus a maieſtate ei⁹: ꝛ ea q̄ ſub ipſo erāt replebant templum. HIERO. ſup Iſaiā. Quis ſit iſte dn̄s qui vidет: in euangeliſta ioanne plenius diſcimus: qui ait: Hec dicit Iſaias qn̄ vidit gloriā dei: ꝛ locutus eſt de eo: haud dubiū quin chriſtū ſignificet. GLO. Unde ex verbis iſtis materia huius euangelij quod ſm ioannem deſcribit: deſignat ex euangelica hiſtoria. quia enim natiuitatem ſaluatoris ſm carnem vel mattheus vel lucas deſcripſerant: reticuit hic ioannes: ꝛ a theologia atq̄ ab ipſa eius diuinitate ſumit exordiū que pars ſine dubio ipi velut eximio ꝑ ſpōſum reſeruata eſt. ALCVIN. Unde cum omnibus diuine ſcripture paginis euangeliū excellat: quia qḋ lex ꝛ ꝓphete futurū ꝑdixerunt hoc completū dicit euangeliū. Inter ipſos aūt euangeliorū ſcriptores ioannes eminet in diuinorum myſteriorum profunditate: qui a tempore dominice aſcenſionis per annos .lxv. verbum dei abſq̄ adminiculo ſcribendi vſq̄ ad vltima domiciani tempora predicauit: ſed poſt occiſionē domiciani cum nerua pmittēte, de exilio rediſſet ephеſum: cōpulſus ab epiſcopis aſie de coeterna patri diuinitate chriſti ſcripſit aduerſus hereticos: q̄ xp̄m ante mariā fuiſſe negabant. vnde merito i figura quattuor aīaliū aquile volanti cōparat: que volat altius cunctis auibus: ꝛ ſolis radios irreuerberatis aſpicit luminib⁹. AVG. ſup io. Trāſcendit enī ioānes oīa cacumina terrarū: tranſcēdit oēs cāpos aeris: tranſcendit oēs altitudines ſiderū: tranſcēdit oēs choros ꝛ legiones angelorū: niſi enī trāſcēderet iſta oīa que create ſunt nō ꝑueniret ad eum per quē facta ſunt oīa. AVG. de cō. euan. Ex quo intelligi dat ſi diligenter aduertas: tres euāgeliſtas tpalia fcā dn̄i ꝛ dicta q̄ ad iformādos mores vite pn̄tis maxime valerēt circa actiuā virtutē fuiſſe verſatos. Joannē v̄o fcā dn̄i multo pauciora narrantē: dicta v̄o eius ꝑſertim q̄ trinitatis vnitatē ꝛ vite etne felicitatē inſinuarēt diligenti⁹ ꝛ vberius ꝯſcribentē: in v̄tute ꝯtemplatiua ꝯmēdādā ſuā itentōem ꝑdicationēq̄ tenuiſſe. vn̄ aīalia tria ꝑ que tres alij euangeliſte deſignant: ſiue leo ſiue homo ſiue vitulus in t̄ra gradiunt: q2 tres euangeliſte in his maxime occupati ſunt q̄ xp̄s in carne opat⁹ eſt: et que ꝑcepta mortalis vite exercēde carnē portantib⁹ tradidit. At v̄o ioannes ſupra nubila infirmitatis hūane velut aquila volat: ꝛ lucē incōmutabilis veritatis acutiſſimis atq̄ firmiſſimis oculis cordis intuet. ipſam enī maxime diuinitatē dn̄i qua pr̄i eſt eq̄lis intēdit: eāq̄ ꝑcipue ſuo euāgelio q̄tū int̄ hoīes ſufficere credidit cōmēdare curauit. GLO. Poteſt igitur euangeliſta ioannes cum Iſaia ꝓpheta dicere: Uidi dominū ſedentem ſuper ſoliū excelſum ꝛ eleuatum: inquantū acumine viſus ſui chriſtum in diuinitatis maieſtate regnantē inſpexit: que q̄dē etiam ſua natura excelſa eſt: ꝛ ſuper omnia alia eleuata. Dicat etiam euangeliſta ioannes: Et plena erat domus a maieſtate eius: quia per ipſum narrat omnia eſſe facta: ꝛ ſuo lumine omnes homines in hunc mundū veniētes illuſtrari. Dicat etiam q̄ ea que ſub ipſo erant replebant tēplum: quia dicit: verbum caro factum eſt: ꝛ vidimus gloriam eius gloriam quaſi vnigeniti a patre: plenū gratie ꝛ veritatis: ſm q̄ de plenitudine eius nos omnes accepimus. Sic igit̄ ꝑmiſſa verba materiā huius euangelij continēt: in quo ioannes dominū ſuper ſoliū excelſū ſedentem inſinuat: diuinitatē chriſti oſtendēs. ꝛ terrā ab ei⁹ maieſtate impleri oſtendit: dum oīa ꝑ eius virtutē in eſſe ꝑducta oſ̄dit: ꝛ ꝓprijs ꝑfectiōib⁹ repleta: ꝛ inferiora eius i. humanitatis myſteria: templū. i. eccl̄am replere docet: dum in ſacris humanitatis xp̄i: ꝛ grām ꝛ gloriā fidelib⁹ repromittit. CHRY. Qn̄ igit̄ barbar⁹ hic ꝛ indiſciplinat⁹ talia loquit̄: que nullus eorū q̄ in terra ſunt hoīū nouit vnq̄ ſi hic ſolus eſſet miraculū magnū eſſet. Nūc aūt cū his ꝛ aliud iſto maius tribuit argumentū: q̄ a deo iſpirata ſunt ei que dicunt hic. ſ. q̄ oēs audiūt: ꝛ ſuadet oībus ꝑ omne tp̄s. Quis ergo nō admirabit̄ habitātē in eo virtutē. ORI. in ho. Joannes interꝑtat̄ grā dei: ſiue i quo eſt grā vel cui donatū eſt. Cui aūt theologorū donatū ē ita abſcondita ſummi boni penetrare myſteria: ꝛ ſic hūanis mentibus intimare:

CA. I.

In principio erat verbum.

CHRY. Omnib⁹ alijs euāgeliſtis ab incarnatōe incipiētib⁹: ioānes trāſcurrēs ꝯceptionē: natiuitatē: educationē ꝛ augmētationē: mox de eterna nob̄ generatiōe narrat dicēs: In ꝑncipio erat verbū. AVG. lxxxiij. que. Qḋ grece logos dr̄: latine ꝛ rōnē ꝛ verbū ſignificat: ſed hoc loco melius verbū interꝑtat: ut ſignificet nō ſolū ad patrē reſpectū: ſ; ad illa etiā que ꝑ verbū fcā ſunt opatiua potētia. Rō aūt ꝛſi nihil ꝑ eam fiat: recte rō dr̄. AVG. ſup io. Quotidie aūt dicendo v̄ba viluerūt nobis: q2 ſonādo ꝛ tranſeūdo viluerūt. Eſt verbū ꝛ in ipſo hoīe qḋ manet intus. nā ſon⁹ ꝓcedit ex ore. Eſt verbū qḋ vere ſpūaliter dr̄ illud qḋ intelligis d̄ ſono: nō ipſe ſonus. AVG. xv. de trini. Quiſq̄s aūt pōt intelligere verbū: nō ſolū anteq̄ ſonet: verū etiā anteq̄ ſonorū eius imagines cogitatiōe voluant: iam pōt videri ꝑ hoc ſpeculū atq̄ in hoc enigmate aliquā verbi ſilitudinē: de quo dcm̄ eſt: In ꝑncipio erat verbū. Neceſſe eſt enim cū id qḋ ſcim⁹ loq̄mur: ex ipſa ſcia quā memoria tenem⁹ naſcat̄ verbū: qḋ eiuſmodi ſit oīo cuiuſmodi eſt illa ſcia de que naſcit̄. Formata quippe cogitatio ab ea re quā ſcimus verbū eſt: qḋ in corde dicim⁹: qḋ nec grecū eſt: nec latinū: nec lingue alicuius. Sed cū id op⁹ eſt in eorū q̄b⁹ loq̄mur ꝑferre noticiā: aliqḋ ſignū quo ſignificet aſſumitur. Proinde verbū qḋ foris ſonat: ſignū eſt verbi qḋ intus latet cui magis verbi ꝯpetit nomē. nā illud qḋ ꝓfert carnis ore: vox verbi eſt: verbūq̄ ꝛ ipm̄ dr̄ ꝓpter illud a quo ut foris appеat ſumptū eſt. BASI. in ho. Hoc autē verbū nō eſt humanū verbū. Quō enī erat i ꝑncipio humanū verbū: vltimo loco accipiēte hoīe generatiōis ꝑncipiū: nō igit̄ in ꝑncipio verbū erat humanū: ſed nec angelorū. Oīs enī creatura infra ſe ſeculorū t̄minos eſt: a creatore eſſendi ſumēs ꝑncipiū. Sed audi euangeliū decenter. Ipſum enim vnigenitū verbum dixit. CHRY. Si aūt quis dixerit cur patrē dimittens: mox nobis de filio loquit̄: Quoniā ille quidē manifeſtus oīb⁹ erat: ꝛſi nō vt pr̄: ſed ut de⁹: vnigenit⁹ aūt ignorabat: ideo decenter eā que de iſto eſt cognitōnē ꝯfeſtim in initio ſtuduit imponere his qui neſciebāt eū: ſed neq̄ patrē in his q̄ de filio ſūt ſermonib⁹ tacuit. Propter hoc aūt ꝛ verbū eū vocauit. Quia enī doctur⁹ erat q̄ hoc verbū vnigenit⁹ eſt fili⁹ dei ut nō paſſibilē eſtimet q̄s generationē ꝑuenicns v̄bi nūcupatiōe: deſtruit pnicioſam ſuſpitionē eſſe ex deo filiū impaſſibiliter oſtendēs. Secūda v̄o rō eſt: quia ea q̄ ſunt patris nobis annūciare debebat. nō ſimplr̄ v̄o eum verbum dixit: ſed cū articuli adiectiōe a reliquis ipm̄ ſeparans. Conſuetudo enim eſt ſcripture verba vocare leges dei ꝛ ꝑcepta. hoc aūt verbū ſubſtantia quedā eſt hypoſtaſis ens: ex ipſo ꝓueniens ipaſſibilit̄ patre. BASI. Quare igitur verbū quia impaſſibiliter natū eſt: quia eſt generantis imago: totum in ſeipſo generantē demōſtrās nihil inde ſeparans: ſed in ſeipſo ꝑfectū exiſtēs. AVG. xv. de trini. Sicut enī ſcia nr̄a illi ſcie dei: ſic ꝛ nr̄m v̄bū

quod naſcit de noſtra ſcia: diſſimile eſt illi verbo dei: qȝ
natũ eſt de patris eſſentia. Tale eſt aũt acſi dicerẽ de pũs
ſcia: de patris ſapia: vel qȝ eſt expſſiua de patre ſcia: de
patre ſapia. Uerbũ ergo dei patris vnigenit⁹ filius: p oĩa
patri ſimilis ⁊ equalis: hoc eni eſt oĩno qȝ pater: nõ tñ pr̃
qꝛ iſte filius: ille pr̃. ac p hoc nouit oĩa q̃ nouit pater: ſi ei
noſſe de pr̃e eſt: ſicut eſſe: noſſe eni ⁊ eſſe ibi vnuz eſt: ⁊ idõ
patri: ſicut eſſe nõ eſt a filio: ita nec noſſe. Proinde tanq̃
ſeipm dicẽs: pater genuit verbũ ſibi equale p oĩa. nõ eni
ſeipm integre pfecteq; dixiſſet: ſi aliqd minus aut ampli
us eſſet in eius verbo q̃ in ſeipo. Noſtrũ aũt verbũ inte
rius qȝ inuenim⁹ eſſe vtcũq; illi ſile: q̃tũ ſit etiã diſſimile
nõ pigeat intueri. Eſt eni verbũ mẽtis noſtre q̃ſi forma
bile nondũ formatũ quidẽ mẽtis noſtre: qȝ hac atq; hac
volubili quadã motiõe iactam⁹: cum a nobis nũc id nũc
illud: ſicut inuentũ fuerit vel occurrerit cogitat: ⁊ tunc fit
verũ verbũ: qñ illud qȝ nos dixim⁹ volubili motiõe ia
ctare ad id qȝ ſcim⁹ puenit atq; inde formatur: eius omni
modã ſilitudinẽ capiens: ut quõ res queq; ſcit: ſic etiã co
gitet. Quis nõ videat q̃ta ſit hec diſſilitudo ab illo dei v̄
bo: qȝ in forma dei ſic eſt ut nõ ante fuerit formabile poſt
q̃ formatũ: nõ aliqñ poſſit eſſe informe: ſed ſit forma ſim
plex ⁊ ſimplr̃ equalis ei: de quo eſt. Quapropter ita dĩ il
lud dei verbũ ut dei cogitatio nõ dicat: ne aliqd eſſe quaſi
ſi volubile dicat in deo qȝ nũc habeat nũc accipiat for
mã ut verbũ ſit eaq; poſſit amittere atq; informit quodã
modo voluttari. AVG. de ver. dñi. Eſt eni verbuz dei
forma quedã nõ formata: ſed forma omniũ formarũ for
ma incõmutabilis: ſine lapſu: ſine defectu: ſine tpe: ſine lo
co: ſupans oĩa: exiſtens in oĩbus: fundamentũ quoddaz
in quo ſunt: ⁊ faſtigiũ ſub quo ſunt. BASI. Habet autẽ
⁊ verbũ noſtrũ exterius diuini verbi ſilitudinẽ quandaz
nam nr̃m verbũ totã declarat mẽtis ꝯceptionẽ: q nanq;
mẽte ꝯcipim⁹: ea verbo pferim⁹. Et quidẽ cor nr̃m quaſi
fons quidã eſt: verbũ v̄o platũ quaſi quidã riuulus ma
nans ex ipſo. CHRY. Cõſidera etiã in euãgeliſta pru
dentiã ſpiritualẽ: nouerat hoĩes id qȝ antiqui⁹ eſt: ⁊ qȝ eſt
ante oĩa maxime honorãtes ⁊ ponẽtes deuz: ppter hoc
primũ dicit principiũ: In pncipio inquit erat verbum.

ORI. Plura aũt ſunt ſignata ab hoc noĩe principium
Eſt eni principiũ: ſicut itineris ⁊ longitudinis: ſm illud: Ini
tiũ boni itineris iuſtorũ exercitiũ. eſt aũt principiũ ⁊ ge
nerationis: iuxta illud: Hoc eſt principiũ creature domini
ſed etiã deũ nõ enormiter aſſeret aliquis omniũ pncipiũ
Illud etiã ex quo ſicut ex piacente materia alia ſiunt: pri
cipiũ eſt penes eos qui credũt illã ingenitã. Eſt ẽt princi
piũ ſm ſpẽm: ſicut xp̄s principiũ eorũ eſt qui ſm imaginẽ
dei formati ſunt: eſt etiã principiũ diſcipline: ſm illud: Cũ
deberetis eſſe magrĩ ppter tempus: rurſus indigetis ut
doceamini que ſunt elementa exordij ſermonũ dei. Du
plex eni eſt documenti principiũ: hoc quidẽ nã: hoc ve
ro quo ad nos: ut ſi dicat initiũ ſapie fore. Natura qdez
xp̄m ingtũ ſapia ⁊ verbũ dei eſt: quo ad nos v̄o ingtum
verbũ caro fcm̃ eſt. tot igit ſignificatis ad pñs nobis de
principio occurrentib⁹ põt accipi illud: ex quo qȝ ẽ agẽs
Conditor eni xp̄s eſt velut principiũ: ſm qȝ ſapia eſt vt
v̄bũ in principio q̃ſi in ſapia ſit. plura eni bona de ſalua
tore dicunt. velut igit vita in verbo eſt: ſic verbũ in prin
cipio. i. in ſapia erat. Conſidera v̄o ſi poſſibile eſt ſʒ hoc
ſignificatũ accipe nos principiũ: put ſm ſapiam: ⁊ exem
pla que in ea ſunt fiũt oĩa: vl̃ qꝛ principiũ filij pr̃ eſt: ⁊ pri
cipiũ creaturarũ ⁊ oĩuʒ entiũ p illud: In principio erat v̄
bũ: verbũ filiũ intelligas in pricipio. i. in pr̃e dictum fore
. AVG. vi. de tri. Aut in pricipio ſicut dcm̃ eſt: acſi dice
ret añ oĩa. BASI. Preuidit eni ſpũſſanct⁹ futuros quoſ
dã inuidentes glĩe vnigeniti q̃ pferrẽt ſophiſmata ad ſub
uerſionẽ auditorũ: qꝛ ſi genitus eſt: nõ erat: ⁊ añq̃ genit⁹
eẽt: nõ erat: ne igit talia garrire pſumant: ſpũſſcũs ait: In
principio erat verbũ. HYLA. ij. de trini. Tranſcũt tpa

tranſcẽdũt ſecula: tollunt etates: pone aliqȝ qȝ voleſ tue
opioni principiũ: nõ tenes tpe: erat eni vnde tractatur.

CHRY. Sicut aũt qs cũ ſtat in naui ſecus littus: videt
ciuitates ⁊ port⁹. cũ v̄o eũ aliqs in mediũ pelagi duxerit
a priorib⁹ qdẽ deſiſtere facit: nõ tñ alicubi defigit ei ocu
lũ: ita euangeliſta hic ſup oẽm nos ducens creaturam: ſu
ſpenſum dimittit oculũ: nõ dans ſuſpicere aliquẽ finẽ ad
ſupiora: hoc eni in principio erat: ſemp ⁊ infinite eſſendi
ſignificatiuũ eſt. AVG. de ver. dñi. Sed dicũt: Si filiuſ
eſt: nat⁹ eſt. hoc fatemur. adiungũt deinde ſi nat⁹ eſt patri
fili⁹: erat pr̃ anteq̃ ei filius naſceret: hoc reſpuit fides: er
go ait: Rõnem mihi redde: quõ ⁊ filius naſci potuit patri
ut coeuus eſſet ei a quo nat⁹ eſt. Poſt patrẽ eni naſcit fili
us vtiq; patri morituro ſucceſſur⁹. ſilitudines adhibent
de creaturis: ⁊ nobis laborandũ eſt ut ⁊ nos inueniam⁹
ſilitudines earũ rerũ quas aſtruim⁹. Sed quid poſſum⁹
in creatura inuenire coeternũ: qñ in creatura nil inuenim⁹
eternũ: Sed ſi pñt inueniri hec duo coeua generãs ⁊ ge
neratũ: ibi intelligim⁹ eterna. Ipſa quidẽ ſapia dcã eſt in
ſcripturis candor lucis eterne: dcã eſt imago patris. Hic
capiam⁹ ſilitudinẽ: ut inueniam⁹ coeua: ex quibus intelli
gamus coeterna. Nemo aũt dubitat q̃ ſplendor de igne
exit. ponam⁹ ergo ignẽ patrẽ illius ſplendoris: mox qui
dem ut lucernã accendẽdo: ſimul cuz igne ⁊ ſplendor ex
iſtit. Da mihi hic ignẽ ſine ſplẽdore: ⁊ credo tibi pr̃em ſi
ne filio fuiſſe. Imago exiſtit de ſpeculo: hoĩs intuẽtis ſpe
culũ exiſtit imago mox ut aſpector extiterit: ſed ille q̃ in
ſpicit erat anteq̃ accederet ad ſpeculũ. Ponam⁹ ergo ali
quid natũ ſup aquã: ut virgultũ aut herbã: nõne cuz ima
gine ſua naſcit: Si ergo ſemp eſſet virgultũ: ſemp eſſet et
imago de virgulto: qȝ aũt de alio eſt vtiq; natũ eſt. Põt
ergo ſemp eſſe generans ⁊ ſemp cũ illo quod de eo natũ
eſt. Sed dicet aliquis: ecce itellexi eternũ patrẽ coeternũ
filiũ: tñ ſicut effuſuz ſplendorẽ min⁹ igne lucentẽ: aut ſicut
effuſam imaginẽ min⁹ q̃ virgultũ exiſtentẽ: dicim⁹ nõ: ſed
equalitas oĩmodo eſt. nõ credo ait: qꝛ nõ inueniſti ſilitu
dinẽ. Forſitan aũt inuenim⁹ in creatura quõ intelligam⁹
filiũ ⁊ coeternũ patri: ⁊ nequaq̃ minorẽ: ſed nõ illud poſ
ſum⁹ inuenire in vno genere ſilitudinũ. Jungam⁹ ambo
genera: vnũ vnde ipſi dant ſilitudines. ⁊ alterũ vnde nos
dedim⁹. dederũt eni illi ſilitudines ex his que pcedunt
tpe ab his a quibus naſcunt: ſicut homo de hoĩe: ſʒ tamẽ
homo: ⁊ homo eiuſdẽ ſubſtantie. Laudamus ergo in iſta
natiuitate equalitatẽ nature: deeſt equalitas tpis. In illo
aũt genere ſilitudinũ quod nos dedim⁹ de ſplẽdore igniſ
⁊ de imagine virgulti equalitatẽ nature nõ inuenis: inue
nies coeuitatẽ. Totũ ergo ibi qȝ hic ex ptibus ſingul⁹ ⁊ re
bus ſingulis inuenit: ⁊ nõ hoc ſolũ qȝ in creaturis totuz
inuenio ibi: ſed tanq̃ in creatore. EX geſtis ꝯcilij ephe
ſini. Propterea alicubi qdẽ filiũ appellat patris: alicubi
aũt verbũ noĩat: alicubi aũt ſplendorez vocat ſcriptura
diuina ſingula horũ nominũ de ipſo dicens: ut itelligas
ea que de chriſto dicunt eſſe circa blaſphemiã: qꝛ eniʒ tu
us filius eiuſdẽ tibi nature ſit volens ſermo oñdere vnaz
ſubſtantiã patris ⁊ filij dicit filiũ patris qui ex eo natus ẽ
vnigenit⁹. Deinde qm̃ natiuitas ⁊ filius apud nos oñta
tionẽ pbẽt paſſionis: ideoq; hũc filiũ appellat ⁊ verbum
impaſſibilitatẽ natiuitatis ei⁹ noĩe iſto demonſtrãs. Sʒ
qm̃ pater quiſpiã factus ut homo indubitant ſenior filio
ſuo demrãt: ne hocipm etiã de diuia natura putares ſplẽ
dorẽ vocat vnigenitũ patris. Splendor eni naſcit qdem
ex ſole: nõ aũt intelligit ſole poſterior. Coexiſtere ḡ ſemp
patri filiũ ſplendor tibi denũciet: impaſſibilitatẽ natiuita
tis oñdat verbũ: ꝯſubſtantialitatẽ filij nomẽ inſinuet.

CHRY. Sed dicũt illi qm̃ hoc. i. in principio: nõ eter
nitatẽ oñdit ſimplr̃: Etenĩ ⁊ de celo illud ⁊ de terra dcm̃
ẽ: In principio inquit fecit deus celũ ⁊ terrã. ſed quid cõ
mune habet erat ad fecit: ſicut enim qȝ ẽ: cum de homie
quidẽ dr̃: tempus pñs ſignificat tm̃. Cum aũt de deo id
quod eſt

qȝ eſt ſemp ⁊ eternalit̃ ita ⁊ erat. De nr̃a quidẽ cuz dr̃ na
tura: preteritũ ſignificat tp̃s: cũ aũt de deo eternitatẽ oſten
dit. ORI. in ho. Sum eni verbũ duplicẽ hʒ ſignificati
onẽ: aliqñ eni tpales mot⁹ ſm analogiã aliorũ verborum
declarat: aliqñ ſubſtantiã vniuſcuiuſq; rei de qua pdicat
ſine tpali motu vllo deſignat: ideo ⁊ ſubſtantiuũ vocatur

HYLA. ij. de tri. Reſpice igit ad mundũ: intellige qd
de eo ſcriptũ eſt: In pncipio fecit deus celũ ⁊ terrã. Fit ḡ
in principio qȝ creat ⁊ cõtinet ꝯtinẽt qȝ in pricipio ꝯtinet
ut fieret. Piſcator aũt illiterat⁹ indoctus: liber a tpe: ſo
lutus a ſeculis eſt: vicit oẽ principiũ: erat eni qȝ eſt: neq;
in tpe aliquo ꝯcludit ut ceperit qȝ erat potius i principio
q̃ fiebat. ALCVI. Cõtra eos ḡ q̃ ppter tpalẽ natiuita
tez dicebãt xp̄m nõ ſemp fuiſſe: incipit euangeliſta ð eter
nitate verbi dicens: In principio erat verbũ.

Et verbum erat apud deuz.

CHRY. Quia maxime dei hoc eſt ꝓpriũ eternũ ⁊ ſi
ne principio eſſe: hoc primũ poſuit: deinde ne quis audi
ens. In principio erat verbũ. ingenitum verbũ dicat: cõ
feſtim hoc remouit dicens: Et verbũ erat apud deum.

HYL. ij. de tri. Sine principio enim eſt apud deum: ⁊
qui abeſt a tempore: non abeſt ab auctore. BASI. Rur
ſus hoc dicit ppter blaſphemãtes quod non erat: vbi er
go erat verbum: non in loco incircũſcriptibilia continent
ſed vbi erat apud deum: neq; pater loco neq; filius circũ
ſcriptione aliqua continentur. ORI. Utile eſt etiam in
ducere q̃ verbum dicitur ad aliquos fieri: puta ad oſee
vel iſaiam aut hieremiam: ad deum autem non fit: quaſi
prius non ens apud ipm. ex eo igitur q̃ iugiter eſt i eo di
citur: Et verbum erat apud deum: quia nec a principio a
patre ſeparatus eſt. CHRY. Non etiam dixit: In deo
erat: ſed apud deum erat: eam que ſm hypoſtaſim ei⁹ eter
nitatẽ nobis oñdens. THE. Ur ẽt mihi q̃ ſabelli⁹ ex
hoc dcõ ſubuerſus ẽ. Ipſe eni dicebãt q̃ pr̃ ⁊ fili⁹ ⁊ ſpũſ
ſctũs vna eſt pſona que aliqñ ut pr̃ apparuit: aliquando
ut filius: aliqñ ut ſpũſſanctus. Manifeſte v̄o cõfunditur
ex hoc verbo: Et verbum erat apud deum. Hic eniʒ euã
geliſta alium declarat eſſe filium: aliũ deum. ſ. patrem.

Et deus erat verbuz.

HYL. ij. de tri. Dicens verbum ſonus vocis eſt: enun
ciatio negociorũ ⁊ elocutio cogitationũ: hoc verbum in
principio apud deum erat: quia ſermo cogitationis eter
nus eſt: cum qui cogitat ſit etern⁹: ſed quomodo in prici
pio erat: quod neq; ante tp̃s neq; poſt tempus eſt: Et ne
ſcio an ipm poſſit eſſe in tempore. Loquentiũ enim ſmo
neq; eſt añq̃ loquant: ⁊ cum locuti erunt: non erit. In eo
enim ipſo q̃ loquunt: dum finiunt iam nõ erit id vnde ce
perũt. Sed ſi primã ſniam rudis auditor admiſeras: In
principio erat verbuz: de ſequenti quid quereris: Et ver
bum erat apud deum: Nunquid audieras de deo ut ſer
monẽ recondite cogitatiõis acciperes: aut fefellerat ioan
nem quid eſſet momenti inter ineſſe ⁊ adeſſe. Id eniʒ qȝ
in principio erat: nõ in altero eſſe: ſed cum altero pdicat.
ſtatũ igit verbi ⁊ nomen expecta. dicit nanq;: Et de⁹ erat
verbũ. Ceſſat ſonus vocis ⁊ cogitatiõis eloquiũ. Uerbũ
hic res eſt nõ ſonus: natura nõ ſermo: deus nõ inanitas
eſt. HYL. vij. de trini. Simplex autem nuncupatio eſt
⁊ caret offendiculo affectiõis aliene. ad moyſen dcm̃ eſt:
Dedi te deum pharaoni: ſed nunquid nõ adiecta nois cã
eſt: cum dr̃ pharaoni: Moyſes enim pharaoni deus da
tus eſt: dum timet: dum orat: dum punit: dum medet. Et
aliud eſt deum dari: ⁊ aliud deum eſſe. Memini quoq; ⁊
alterius nuncupatiõis vbi dr̃: Ego dixi dij eſtis: ſʒ in eo
indulti nois ſignificatio eſt. Et vbi refert ego dixi: loquẽ
tis potius ſermo eſt q̃ rei nomẽ. cum autez audio: Et de
us erat verbum: nõ dcm̃ ſolum audio verbuz: ſed demõ
ſtratũ eſſe intelligo qȝ deus eſt. BASI. Sic igit exclu
dens accuſationẽ blaſphemantiũ querentiũ quid eſt ver
bum reſpondet: Et deus erat verbum. THE. Uel ali

ter continue: Poſtq̃ verbum erat apud deum: manifeſtũ
eſt q̃ due pſone erant quãuis vna natura duabus exiſtat
vnde dicitur: Et deus erat verbum: ita ut vna natura ſit
patri ⁊ filio: cum ſit vna deitas. ORI. Adijciendũ etiã
q̃ verbum in eo q̃ ſit ad pphetas illuſtrat pphetas ſapi
entie lumine apud deum vero eſt verbũ obtinens ab eo
q̃ ſit deus. vnde pͦlocauit hoc quod eſt: Uerbuz erat apõ
deuz: ei quod eſt deus erat verbum. CHRY. Et nõ ut
plato hic quidem intellectum quendam: hic vero animã
mundi eſſe dicens. hec enim procul ſunt a diuina natura
ſed dicunt: pater cum articuli adiectione dictus eſt deus
filius autem ſine hac. quid ergo apoſtolus dicit: Magni
dei ⁊ ſaluatoris noſtri ieſu chriſti. ⁊ rurſus: Qui ẽ ſuper
omnia deus: ſed ⁊ romanis ſcribens dicit: Gratia vobis
⁊ pax a deo patre noſtro: ſine adiectione articuli: aliterq;
⁊ ſuperfluũ erat hic apponere ſupius continue adiectuz
nõ igitur ſi non eſt adiectus filio articulus ppter hoc fi
lius minor deus eſt.

Hoc erat in principio apud deum.

HYL. ij. de trini. Quia dixerat: Deus erat verbũ: tre
pido in dicto: ⁊ me inſolens ſermo cõmouit: cum vnum
deum pphete nunciauerũt: ſed ne quo vltra trepedatio
mea pgredi poſſit reddit ſacramẽti tanti piſcator diſpen
ſationẽ: ⁊ refert ad vnũ omnia: ſine contumelia: ſine abo
litiõe: ſine tempore dicens: Hoc erat i pncipio apud deũ
apud vnũ ingenitũ deum: ex quo ipſe vn⁹ vnigenitus de
us eſt predicatur. THE. Et rurſus ne ſuſpitio diaboli
ca aliquos conturbaret: ne forte cum verbuz deus ſit: in
ſurrexerit ꝯtra patrem: ut aliqui fabulantur gentilium: ⁊
ſeparatus a patre fuerit ipſi patri ꝯtrari⁹ dicit: Hoc erat
in principio apud deum. q. d. hoc dei verbum nunquaz
a deo extitit ſeparatũ. CHRY. Uel ne audiens: In pri
cipio erat verbũ: eternũ quidem eſtimes: ſeniorẽ vero
ſpacio aliquo patris vitam ſuſcipias induxit: Hoc erat i
principio apud deum. nõ enim fuit vnq̃ ſolitariuſ ab illo
ſed ſemp deus apud deum erat: vel quia dixerat: Deus
erat verbum: ut nõ eſtimet qs minorẽ eſſe deitatem filij:
confeſtim cognoſcitiua pprie deitatis ponit: ⁊ eternitatẽ
aſſumens cum dicit: Hoc erat in principio apud deuz. ⁊
hoc fcm̃ eſt adijciens: Oĩa per ipſum facta ſunt. ORI.
Uel aliter. Poſtq̃ pmiſerat tres ppoſitiões euangeliſta
reſumit tria in vnũ dicẽs: Hoc erat in principio apud de
um. In primo eni triũ didicim⁹: in quo erat verbũ: quia
in principio erat: in ſecundo apud quẽ: quia apud deum
in tertio qd erat verbũ: quia deus velut ergo demõſtrãs
verbum pdictũ deũ: per hoc q̃ dicit hoc: ⁊ colligens in p
poſitionẽ quartã: hoc quod eſt: In principio erat verbũ
⁊ verbũ erat apud deum: ⁊ deus erat verbum: ait: Hoc
erat in principio apud deum. Querat autem aliquis: cur
non eſt dcm̃: In principio erat verbum dei: ⁊ verbuz dei
erat apud deum: ⁊ deus erat verbum dei: Quiſquis autẽ
vnicam veritatem fatebitur eſſe: palam eſt quoniã ⁊ de
monſtratio eius que eſt ſapientia vna eſt. Sed ſi veritas
vna ⁊ ſapientia vna: verbũ quoq; quod veritatẽ enunci
at ſapiam expandit in his qui ſuſceptibiles ſunt: vnuz ſi
quidem erit. nec hoc dicimus inficiantes verbum dei fo
re: ſed oſtendentes vtilitatẽ omiſſionis huius vocabu'i
dei. Ipſe quoq; ioannes in apocalyp. dicit: Et nomẽ ei⁹
verbum dei. ALCVI. Qualiter autem ponit ſubſtan
tiuũ verbuz erat: ut intelligeres omnia tempora preuenii
ſe coeternum deo patri verbum.

Omnia per ipſum facta ſunt.

ALCVIN. Poſtq̃ dixit de natura filij: de operatiõe
eius ſubiungit dicens: Omnia per ipſum facta ſunt. i. qc
quid eſt ſiue in ſubſtantia ſiue in aliq ppꝛietate. HYL.
ij. de trini. Uel aliter: Erat quidem verbum in principio
ſed potuit non eſſe ante principiũ. ſed quid ille: Omnia p
ipm facta ſunt. Infinitum eſt per quod fit omne qȝ factũ
eſt. ⁊ cum ab eo ſint omnia: ⁊ temp⁹ ab eo eſt. CHRY.

Moyſes quidē incipiens ſcripturā veteris teſtamēti de ſenſibilibꝰ nobis loquitur: ⁊ hoc enumerat per multa: In pͥncipio enim ait fecit deus celum ⁊ terram. deinde īducit: quoniā ⁊ lux facta eſt: ⁊ firmamentū: ⁊ ſtellarū nature: ⁊ genera animaliū. Euangeliſta vō hec omnia excedens vno verbo comprehendit: ut cognitis auditoribus ad altiorē feſtinans materiā totum hunc librum inſtituēs nō de operibus: ſed de conditore. AVG. j. ſuper geneſim ad lrām: Cum enim dī: Omnia ꝑ ipm̄ facta ſunt. ſatis oſtendit ⁊ lux per ipm̄ fcā: cum dixit deus: Fiat lux. ⁊ ſimilit̄ de alijs: qđ ſi ita eſt eternū eſt: quod ait deꝰ fiat lux quia verbū dei: deus apud deū patri coeternus eſt: ꝗuis creatura tpālis fcā ſit. Cum enim verba ſint temporis cū dicimꝰ: qñ ⁊ aliqñ: eternū tamen eſt in verbo dei: quādo aliquid fieri debeat: ⁊ tunc fit qñ fieri debuiſſe in illo verbo eſt: in quo nō eſt qñ ⁊ aliqñ qm̄ totū illud verbū eṫnū eſt. AVG. ſup ioan. Qñ ergo pōt fieri ut verbū dei factū ſit: quando deus per verbū fecit oīa: ſi ⁊ verbū ipſum fcm̄ eſt per quod aliud verbū fcm̄ eſt: Si hoc dicis quia eſt verbū verbi: per quod fcm̄ eſt illud: ipm̄ dico ego vnigenitū filiū dei. ſi aūt nō dicis verbum dei: concede non fcm̄ verbū per quod facta ſunt omnia. AVG. i. de tri. Et ſi fcm̄ non eſt: creatura non eſt: ſi autē creatura non eſt eiuſdem cum patre ſubſtantie eſt: oīs enī ſubſtantia q̄ deus nō eſt: creatura eſt: ⁊ que creatura non eſt: deus eſt.

THEO. Solent aūt arriani dicere ꝙ ſicut per ſerrā oſtium fieri dicimus: quaſi per organū: ſic ⁊ per filiū oīa facta fuiſſe dicunt: nō ꝙ ipſe ſit factor: ſed organū: ⁊ ſic facturā aiunt filium tanꝗ fcm̄ ad hoc ut ꝑ eum oīa fierent. Nos aūt ad huiuſmodi fictores mendacij ſimplr̄ reſpondemus. ſi enī ut dicitis pater creaſſet ad hoc filiū: ut eo tāꝗ organo vteret̄ videret̄ ꝙ inhonorabilior ſit filius ꝙ̄ q̄ facta ſunt: ſicut ea que per ſerram ſunt facta: ipſo organo nobiliora exiſtunt. nam ſerra ꝓpter ipſa facta eſt: ſic ⁊ ꝓpter ipſa que facta ſunt: ut aiunt pr̄ creauit filium: tanquā nō deberet deus cuncta creare nequaꝗ filium ꝓduxiſſet: q̄d his verbis inſanius: ſed aiunt: quare nō dixit ꝙ oīa verbum fecit: ſed vſus eſt hac ꝑpoſitione per: ne filium ingenitū intelligeres ⁊ ſine pͥncipio ⁊ dei ꝯditorē. CHR. Sed ſi ꝑpoſitio per: conturbat te: ⁊ queris in ſcriptura ꝙ ipm̄ verbum oīa faceret. audi dauid: Initio tu domine terram fundaſti: ⁊ opa manuū tuarū ſunt celi. Quod aūt hoc de vnigenito dixerit addiſces ab apoſtolo vtēte hoc verbo in epl̄a ad hebreos de filio. Si vō de patre hoc ꝓphetā dixiſſe dicis: Paulū vō filium adoptaſſe idem ſit rurſus. Neqꝫ enim id filio cōuenire dixiſſet: niſi vehemēter conſideret: quoniā que ſunt dignitatiſ cohonorabilia ſunt vtriqꝫ. Si rurſus per ꝑpoſitio aliquā ſubiectionem tibi videt̄ inducere: cur paulus eam de patre ponit: Fidelis inquit dn̄s: per quem vocati ſumus in ſocietatem filij eius. Et iterum paulus apoſtolus per voluntatem dei.

ORI. Errauit etiam in hoc valentinus: dicens vbum eſſe ꝙ mundane creatiōis ꝑſtitit cām creatori: ſed ſi ſic ſe habet veritas rerū ꝓut ipſe intelligit: oportebat ſcriptum fore per creatorē vniuerſa ꝯſiſtere a verbo: nō autē econtra per verbū a creatore.

Et ſine ipſo factum eſt nihil.

CHRY. Ut nō eſtimes cum dicit: Omnia ꝑ ipm̄ fcā ſunt: illa oīa ſolum dicere eum: que a moyſe dicta ſūt: cōueniēter inducit: Et ſine ipſo fcm̄ eſt nihil ſiue viſibile q̄d ſiue intelligibile. Uel aliter: Ne hoc quod dixit: Omnia per ipm̄ facta ſunt: de ſignis ſuſpiceris nunc dici: de quibus reliqui euangeliſte locuti ſunt inducit: Et ſine ipō factū eſt nihil. HYL. Uel aliter dicet̄ hoc qđ dī: Omnia ꝑ ipm̄ facta ſunt. nō habet modū: eſt ingenitus qui factus a nemine eſt: eſt ⁊ ipſe genitus ab innato: reddidit auctorem cum ſociū ꝓfeſſus eſt dicens: Sine ipſo factū ē nihil cum enim nihil ſine eo intelligo: nō eſſe ſolum: quia alius eſt ꝑ quem alius ſiue quo nō. ORI. in homel. Uel alit̄ Ne exiſtimares ea que per verbum facta ſunt per ſe exiſtentia non contenta a verbo ait: Et ſine ipſo factū eſt nihil. hoc eſt: nihil factum eſt extra ipm̄: quia ipſe ambit omnia conſeruans ea. AVG. de que. no. ⁊ ve. teſta. Ut diceus: Sine ipſo fcm̄ eſt nihil: nullo modo ipſum facturam eſſe ſuſpicari debere edocuit. Quō enim poteſt dici: Ipſe eſt factura cum nihil dicat̄ deus ſine ipſo feciſſe. ORI. ſuper ioan. Uel aliter: Si omnia per verbū fcā ſunt: ōm numero vō omniū eſt malitia ⁊ totus fluxus peccati: ⁊ hec per verbū facta ſunt: ⁊ hoc eſt falſum. quantū igit̄ ad ſignificata Nihil ⁊ nō ens vnum ſunt. Uidetur autem apoſtolus nō entia ꝑrens dicere: Uocat inquit deus ea que non ſunt tanꝗ ea que ſunt. Totaqꝫ prauitas nihil dī: dū abſqꝫ verbo facta eſt. AVG. ſuper ioan. Peccatū enim non per ipm̄ factum eſt: ⁊ manifeſtum eſt: quia peccatū nihil eſt: ⁊ nihil fiunt homines cum peccant. Et idolum nō per verbum fcm̄ eſt: habet quidē formā quandā humanam: ⁊ ipſe homo per verbū factꝰ eſt. Sed forma hois in idolo non per verbū facta eſt. ſcriptum eſt enim: Scimus ꝙ nihil eſt idolum: ergo iſta nō ſunt facta per verbum. ſꝫ quecunqꝫ facta ſunt naturaliter: vniuerſa natura rerum: omnis omnino creatura ab angelo vſqꝫ ad vermiculum.

ORI. Ualentinus autem excluſit ab omnibus ꝑ verbum factis que ſunt in ſeculis facta que credit ante verbū extitiſſe: preter euidentiā loquens. ſiquidem que putant ab eo diuina: remouent ab oībus: que autem velut ipſe putat penitus deſtruunt: vere dicunt omnia. quidā enim falſo: dicunt diabolū nō eſſe creaturam dei: inquantū enī diabolus eſt: creatura dei nō eſt. Is autem cui accidit eē diabolū: diuina eſt creatura: ac ſi diceremꝰ homicidā creaturam dei non eſſe: qui tamē in eo ꝙ homo eſt: creatura dei eſt AVG. de natura boni. Non aūt ſunt audiēda deliramenta hominū: qui Nihil hoc loco aliquid intelligendū eſſe putant: quia ipm̄ nihil in fine ſnīe poſitum eſt nec intelligunt nihil intereſſe vtrū dicatur: Sine ipſo nihil factū eſt: an ſine ipſo fcm̄ eſt nihil. ORI. Si accipiatur verbū ꝓ eo qđ in quolibet hominū eſt: quia ⁊ ipm̄ inſitū eſt cuilibet ab eo qđ in pͥncipio erat verbum: etiam ſine hoc verbo nihil cōmittimꝰ ſimplr̄ accipiendo quod dī: Nihil. ait enim apoſtolus ꝙ ſine lege pctm̄ mortuum erat adueniēte vō mādato pctm̄ reuixit: n̄ enī īputat̄ pctm̄ lege nō exn̄te: ſꝫ nec pctm̄ erat nō exn̄te vbo: qr dn̄s dicit: Si non veniſſem ⁊ eīs locutꝰ pctm̄ nō hr̄ent. q̄libꝫ .n. excuſatio deficit volenti dare reſponſum de crimine: dn̄ verbo pn̄te ac iudicante quid eſt agendū nō obedit quis illi: nec ꝓpter hoc inculpandū eſt verbum: ſicut nec magr̄ per cuius diſciplinā nō remanet locus excuſatiōis diſcipulo delinquēti velut de ignorātia. oīa ergo per verbum facta ſunt: nō ſolum nālia ſꝫ ēt que ab irrōnalibus fiunt.

Quod factum eſt in ipſo vita erat.

BED. Quia euāgeliſta dixit oēm creaturā factā eſſe per verbū: ne q̄s forte crederet mutabilē eius voluntatē quaſi q̄ ſubito vellet facere creaturā quā ab eterno nūꝗ añ feciſſet: ideo docere curauit. factam quidē creaturam in tpe: ſed in eterna creatoris ſapīa: qñ ⁊ quos crearet ſp̄ fuiſſe diſpoſitū. vnde dicit: Quod fcm̄ ē in ipſo vita erat

AVG. ſuper io. Pōt aūt ſic punctari: Quod fcm̄ ē in ipſo. ⁊ poſtea dicat: Uita erat. ergo totū vita eſt: ſi ſic pronunciauerimꝰ. quid enī nō in illo fcm̄ eſt. ipſe eſt enim ſapientia dei. ⁊ dī in pſalmo: Omnia in ſapīa feciſti: oīa igitur ſicut per illum: ita in illo facta ſūt. ſi ergo qđ in illo factū eſt vita eſt: ergo ⁊ terra vita eſt: ⁊ lapis vita eſt. inhoneſtū eſt ſic intelligere: ne nobis ſubrepat ſecta manicheorū ⁊ dicat: quia habet vitā lapis: ⁊ habet vitā pies. ſolēt enim illi delirantes dicere: ⁊ cum reprehenſi fuerint ac repulſi: quaſi de ſcripturis ꝓferūt dicentes: ut q̄d dictum eſt: Quod factum eſt in ipſo vita erat. Pronūcia ergo ſic Quod factum ē: hic ſubdiſtingue ⁊ deinde infer: In ipſo vita erat. Facta eſt enim terra: ſed ipſa terra que facta ē nō eſt vita

eſt vita. eſt aūt in ipſa dei ſapientia ſpiritaliter ratio quedā qua terra fcā eſt. hec vita eſt. ſicut arca in oī ope nō ē vita: arca in arte vita ē: qr viuit aīa artificis. ſic ergo quia ſapīa dei ꝑ quā fcā ſunt oīa: ſm̄ artē ꝯtinet oīa que fiunt ꝑ ipſam artē: nō hec ꝯtinuo ſunt vita: ſed q̄cq̄d fcm̄ eſt: vita eſt in illo. ORI. in ho. Pōt aūt ⁊ ſic diſtingui ſine errore: Quod fcm̄ eſt in ipſo. ⁊ poſtea dicat: Uita erat: ut ſit ſenſus: Omnia q̄ per ipm̄: ⁊ in ipſo facta ſunt: in ipſo vita ſunt: ⁊ vnū ſunt. Erant enī: hoc eſt in ipſo ſubſiſtunt cāliter: ꝑuſqꝫ ſint in ſeipſis effectiue. Sed ſi queris: quō et qua rōne oīa que per verbū fcā ſunt: in ipō vitalit̄ ⁊ vniformiter ⁊ cauſaliter ſubſiſtūt: accipe exempla ex creaturarū natura. Cōſpice quō omniū rerū quas mundi huiꝰ ſenſibilis globoſitas ꝯꝑhendit: cauſe ſimul ⁊ vniformit̄ ī iſto ſole qui eſt maximū mundi luminare ſubſiſtunt: quō numeroſitas herbarū ⁊ fructuū in ſingulis ſeminibus ſimul ꝯtinet: quō multiplices regule in arte artificis vnum ſunt: ⁊ in aīo diſponētis viuūt: quō infinitꝰ linearū numerus in vno puncto vnū ſubſiſtit. ⁊ huiuſ naturalis perſpice exempla: ex quibus velut phyſice theorie pennis poteris arcana verbi mentis acie inſpicere: ⁊ quantū dat̄ humanis rōnibus videre quō omnia que per verbum ſunt facta: in ipō viuūt ⁊ facta ſunt. HYL. Uel aliter poteſt legi: In eo ꝙ dixerat: Sine ipſo factū eſt nihil: poſſet aliquis ꝑturbatus dicere: eſt ergo aliq̄d per alterum fcm̄ qđ tn̄ nō ſit ſine eo fcm̄: ⁊ ſi aliquid per alterū: ſꝫ nō ſine eo iā nō per eum omnia: quia aliud eſt feciſſe: aliud eſt interueniſſe facienti. Enarrat ergo euangeliſta quid nō ſine eo factum ſit dicens: Quod fcm̄ eſt in eo. hoc igitur nō ſine eo quod in eo fcm̄ eſt. nam id quod in eo fcm̄ eſt etiam ꝑ eū fcm̄ eſt. omnia enim ꝑ ipm̄ ⁊ in ipſo creata ſunt. In ipō aūt creata qr naſcebat̄ creator deus: ſed ex hoc ſine eo nihil fcm̄ eſt: quia naſcens deus vita erat: ⁊ qui vita erat: non poſteaꝗ natus erat factus eſt vita. nihil ergo ſine eo fiebat ex his que in eo fiebant: quia vita eſt in quo fiebant: ⁊ deus qui ab eo natus eſt: nō poſteaꝗ natus eſt: ſꝫ naſcēdo quoqꝫ extitit. CHRY. Uel aliter: Nō aponemꝰ finale punctū vbi dī: Sine ipō fcm̄ eſt nihil: ſm̄ hereticos Illi enī volentes ſpm̄ſcm̄ creatū dicere aiunt: Qđ factum eſt in ipſo vita erat. ſed ita nō poteſt intelligi. ꝑmū q̄dem neqꝫ tempus erat hic ſpūſſancti meminiſſe. ſed ſi de ſancto ſpū hoc dcm̄ ē: age. ſed eorū interim legamus modū ita enī nobis hoc incōueniēs erit. cum enim dicit̄: Qđ factū eſt in ipſo vita erat: ſpm̄ſcm̄ dicunt dcm̄ eſſe vitam: ſꝫ vita hec ⁊ lux inuenit̄ eſſe. Inducit enī: Uita erat lux hominū: quo circa ſm̄ eos lucē omniū hūc ſpm̄ dicit. quod aūt ſuꝑius verbū dixit: hic ꝯn̄ter ⁊ deum ⁊ vitā ⁊ lucem nominat. Uerbū aūt caro fcm̄ eſt. erit igit̄ ſpūſſanctus incarnatus: nō filius ideo dimittētes hunc modū legendi ad decentē veniamꝰ lectionē ⁊ expōnē: hec aūt ē cum dī: Omnia ꝑ ipm̄ facta ſunt: ⁊ ſine ipſo factū eſt nihil qđ fcm̄ eſt. ibi quieſcere fac ſermonē. deinde ab ea que deinceps eſt dictione incipe que dicit: In ipſo vita erat. ac ſi dicat: Sine eo fcm̄ eſt nihil qđ fcm̄ ē. i. factibilium. vides qualit̄ hac breui adiectiōe oīa correxit ſuꝑuenientia inconuenientia. Inducens enī ſine eo fcm̄ eſt nihil: ⁊ adijciens: Qđ fcm̄ eſt: ⁊ intelligibilia ꝯprehēdit: ⁊ ſpm̄ſcm̄ excepit. Spiritus enī ſanctus factibilis nō eſt. hec igit̄ que dicta ſunt de ꝯditiōe rerū dixit ioannes. Inducit aūt ⁊ eum qui eſt de ꝓuidentia ſermonē dicēs: In ipſo vita erat: quēadmodū in fonte qui generat abyſſos: ⁊ in nullo minorat̄ fons ita ⁊ in opatiōe vnigeniti quecūqꝫ credas per eū facta eē nō minor ipſe factus eſt. nomē aūt vite hic nō ſolum ꝯditiōis eſt: ſed ⁊ ꝓuidentie rex: que eſt ſm̄ ꝑmanentiā earū cum aūt audis qm̄ in ipſo vita erat ne compoſitū eſtimet̄ ſicut enī pater hꝫ vitam in ſeipſo: ita dedit ⁊ filio vitam habere. ergo ſicut patrē nō vnqꝫ dices compoſitum eſſe: ita nec filiū. ORI. Uel aliter. Oportet ſcire ꝙ ſaluator quedā dī non ſibi eſſe ſed alijs: quedā vō ⁊ ſibi ⁊ alijs. In hoc ergo ꝙ dicitur Quod factū eſt in vbo vita erat. ſcrutandū eſt: an ſibi ⁊ alijs vita eſt: vel alijs tm̄. ⁊ ſi alijs: quibus alijs: idem aūt eſt vita ⁊ lux. Lux aūt hominū eſt. ſit itaqꝫ hominū vita quorū eſt lux. ⁊ ſic in eo ꝙ dicit̄ vita: ſaluator nō ſibi ſed alijs. hoc quidē vita verbo ꝑexiſtenti aderit: ex eo ꝙ expiata a peccatis aīa ſit ſerena: vita inſerat̄ ei: qui verbi dei ſe ſuſceptibilē ſtatuit. vnde verbum q̄dem in pͥncipio nō dixit fcm̄. non enim erat quando pͥncipiū verbo careret. Uita autem hominū nō ſemper erat in verbo: ſed hec vita hominū facta eſt eo ꝙ vita eſt lux hominū: cum enī homo nō erat: nec lux hominū erat: luce ſm̄ habitudinē ad hoies intellecta. ⁊ ideo dicit: Qđ factū eſt in verbo: vita erat: nō autem qđ erat in verbo vita erat. Inuenitur aūt alia lr̄a nō incōgrue hn̄s: Qđ factum eſt in eo vita eſt. Si autem intelligamus vitam hominum que in verbo ſit eum eſſe qui dixit: Ego ſum vita. fatebimur neminē infideliū chriſti viuere: ſed cunctos eſſe mortuos qui nō viuūt in deo. Et vita erat lux hominum.

THE. Dixerat: In ipſo vita erat: ne putares ꝙ abſqꝫ vita ſit verbū: ſed vita ſit ſpiritalis ⁊ lux rōnalibꝰ cunctis vnde dī: Et vita erat lux hominū. q. d. lux iſta nō eſt ſenſibilis ſed intellectualis illuminās ipſam animā. AVG. ſuper io. Ex ipſa enī vita illuminant̄ hoies: pecora nō illuminant̄: qr nō habent rōnabiles mentes: que poſſint videre ſapiam. homo aūt factus ad imaginē dei: habet rōnalem mentē per quam poſſit percipere ſapiam: ergo illa vita per quā facta ſunt oīa: lux eſt: ⁊ nō quorūcunqꝫ aīalium ſed hominū. THE. Nō aūt dixit lux eſt ſolum iudeis: ſed omniū hominū. Omnes enim hoies inquantū intellectū ⁊ rōnem recepimꝰ ab eo qđ nos ꝯdidit verbo intantū ab eo illuminari dicimur: nam rō nobis tradita ꝑ quam rōnales dicimur: lux eſt ad operanda nos dirigens ⁊ non operanda. ORI. Non eſt aūt ꝑmittendum ꝙ vitam ꝑmittit luci hoium: incōſequēs enī erat illuminari nō viuentē: ⁊ aduenire illuminatiōi vitam. ſi autē idem eſt: Uita erat lux hominū: ꝙ ſolū hominum erit xp̄s lux atqꝫ vita ſolorum hominū: hoc aūt opinari hereticū ē. Nō igitur quicq̄d dī aliquorum illorum ſolum eſt. Scriptum ē enī de deo ꝙ ſit deus abraam iſaac ⁊ iacob: nō tamē iſtorū tm̄ patrū dictꝰ eſt deus: nō ergo ex eo ꝙ dī: Lux hominū. excludit̄ q̄n ſit aliorū: alios vō ꝯtinens eo ꝙ ē: Faciamus hominē ad imaginē noſtram: quicquid ad imaginē ac ſimilitudinē dei factum eſt intelligi dꝫ ꝑ hoiem. Sic igit̄ lux hoium lux cuiuſlibet rōnalis creatura eſt.

Et lux in tenebris lucet ⁊ tenebre eam nō cōprehenderunt.

AVG. ſuper ioan. Quia vita illa ē lux hominum: ſed ſtulta corda capere iſtam lucē non pn̄t: qr peccatis ſuis aggrauant̄: ut eam videre nō poſſint: ne ideo cogitent quaſi abſentē eſſe lucem: quia eam videre nō poſſunt. Sequit̄: Et lux in tenebris lucet: ⁊ tenebre eam nō comꝑhenderūt Quō enī hō poſitus in ſole cecus pn̄s eſt illi ſol: ſed ipſe ſoli abn̄s ē: ſic oīs ſtultꝰ cecꝰ ē: ⁊ pn̄s ē illi ſapīa. Sꝫ cū ceco pn̄s ē: oculꝰ eiꝰ abn̄s ē: nō qr illa ipſi abn̄s ē: ſꝫ qr ipſe abn̄s eſt ab illa. ORI. Tenebre aūt huiuſmōi hoium nō natura ſunt: ſm̄ illud pauli: Eramꝰ aliqñ tenebre: nūc aūt lux in dn̄o. ORI. in hom. Uel aliter: Lux ī tenebris fideliū aīarū lucet a fide inchoans: ad ſpem trahens. Imperitorum vō cordiū ꝑfidia ⁊ ignorātia lucem verbi dei in carne fulgentis nō ꝯprehenderūt: ſed iſte ſenſus moralis ē. Phyſica vero horum verborum theoria talis ē: humana natura ⁊ ſi nō peccaret ſuis ꝓprijs viribus lucere nō poſſet. Non enim naturaliter lux eſt: ſed particeps lucis capax ſiquidem ſapientie ē: non ipſa ſapientia. Sicut ergo aer per ſemetipm̄ non lucet: ſed tenebrarū vocabulo nuncupat̄: ita nr̄a natura dum per ſeipſam conſideratur quedam tenebroſa ſubſtantia ē: capax ac particeps lucis ſapientie: ⁊ ſicut aer dum ſolares radios participat: non

dicit p ſe lucere ſed ſolis ſplendor in eo apparere ita rō nabilis noſtre nature pe dum pñtiā verbi dei poſſidet: nō p ſe res intelligibiles ⁊ deū ſuum ſed p inſitū ſibi diuinū lumē cognoſcit. Lux itaq; in tenebris lucet: qr dei verbū vita: ⁊ lux hominū in noſtra natura que p ſe inueſtigata ⁊ ꝯſiderata informis quedā tenebroſitas inuenit: lucere nō deſinit. ⁊ qm ipſa lux omni creature eſt incomphenſibilis: Tenebre eam nō ꝯphenderūt. CHRY. Uel aliter: Totum ab illo loco: Et vita erat lux hominū: pmū nos de ꝯditiōe docuerat: deinde dicit: ⁊ que ſm animaȝ bona pbuit nobis veniens verbū. vnde dic: Et vita erat lux hominū. Nō dicit: Lux iudeorū: ſed vniuerſaliter hominū. nō enim iudei ſolum: ſed ⁊ gentiles ad hanc venerunt cognitionē. Nō aūt adiecit Et angelorū: quoniā ei de natura humana ſermo eſt quib' verbū venit euangeliȝans bona. ORI. Querūt aūt quare nō verbū lux hominū dcm̄ eſt: ſed vita que in verbo fit: quib' rñdem': qr vita que ad pñs: nō ea que cōis eſt rōnaliū ⁊ irrōnaliū dr ſed que adiungit verbo quod in nobis fit p pticipationē verbi pmarū ad diſcernendū apparentē vitam ⁊ non veram ⁊ cupiendā verā vitā. Prius ergo participam' vitā que apud quoſdā quidē eſt potētia nō actu lux: qui. ſ. nō ſunt auidi pquirere que ad ſciam pertinēt: apud quoſdā vo ⁊ actu lux efficit: qui ſm aplm emulant dona meliora ſ. verbū ſapie. ſi tn̄ ⁊ tunc idem eſt vita ⁊ lux hominū: nullus manens in tenebris pfecte viuere comprobat: nec dſ ꝙ viuentiū ꝯſiſtit in tenebris. CHRY. Uita eni adueniente nobis ſolutū eſt mortis imperiū: ⁊ luce lucente nobis nō vltra ſunt tenebre: ſed ſemp manet vita quā mors ſupare nō pōt: nec tenebre lucem. vnde ſequit: Et lux in tenebris lucet. Tenebras mortē ⁊ errorē dicit. nam lux quidem ſenſibilis nō in tenebris lucet: ſed ſine illis. Predicatio vo xpi in medio erroris regnātis fulſit: ⁊ euȝ diſparere fecit: ⁊ in vitam mortem fecit mortuus chriſtus: ita eā ſuperās ut eos qui detinebant reduceret. Quia igit neq; mors eam ſupauit: neq; error: ſed fulgida eſt eius pdicatio vbiq;: ⁊ lucet cum ppria fortitudine: ppterea ſubdit: Et tenebre eam nō comphen. ORI. Eſt etiam ſciendū ꝙ ſicut lux hominū nomē eſt duarū ſpūaliū rerū: ſic ⁊ tenebre. Dicimus eni hominū lucem poſſidentē opera lucis pficere: ⁊ etiam cognoſcere quaſi illuſtratū lumine ſcientie. ⁊ ecōtrario tenebras dicim' illicitos actus: ⁊ eam que vr ſcia: nō eſt aūt. Sicut aūt pater lux eſt ⁊ in eo tenebre nō ſunt vlle: ſic ⁊ ſaluator. Sed quia ſilitudinē carnis peccati ſubijt: nō incongrue de eo dr ꝙ tenebre in eo ſūt alique: ipſo in ſe ſuſcipiente nr̄as tenebras ut eas diſſiparet. Hec igit lux que facta eſt vita hominū: radiat in tenebris aiarū noſtrarū: ⁊ venit vbi pnceps tenebrarū harū cuȝ genere bellat humano. Hanc lucem pſecute ſunt tenebre: quod pȝ ex his que ſaluator ⁊ eius filij ſuſtinent: pugnantib' tenebris ꝯtra filios lucis. Uer; qr deus patrocinat nō inualeſcūt. vñ nō apprehendūt lucem. vel qr celeritatē curſus lucis ſubſequi nō valent ppter ppriaȝ tarditatē. vel quia ſi ſupuenienteȝ expectant: fugant luce appropinquante. Oportet aūt id ꝯſiderare ꝙ nō ſemp tenebre in ſiniſtra parte ſumunt: ſed qnq; in bona ſȝ illō pſalmi: Poſuit tenebras latibulū ſuū: dū ea que ſunt erga deum ignota ⁊ imperceptibilia ſunt. De hac ergo laudata caligine dicā: qm verſus lucem pergit: illamq; apprehendit: qr quod erat caligo dum ignorabat: in lucem cognitam vertit ei qui didicit. AVG. x. de ciui. dei. Hoc autē initiū ſancti euangelij quidā platonicus aureis lr̄is pſcribendū: ⁊ p omnes eccleſias in locis eminētiſſimis preponendū eſſe dicebat. BED. Nam alij euangeliſte chriſtum in tempore natū deſcribunt. Joannes vo eundeȝ in principio teſtat fuiſſe dicens: In pncipio erat verbū. Alij inter homines eū ſubito apparuiſſe cōmemorāt: ille ipm apud deum ſemper fuiſſe teſtat dicens: Et verbū erat apō deum. Alij eum verū hominē: ille verū confirmat deum dicens: Et deus erat verbuȝ. Alij hominē apud homines eum temporaliter conuerſatū: ille deū apud deū in pncipio manentē oñdit dicens: Hoc erat in pncipio apud deū. Alij magnalia que in hoie geſſit perhibēt: ille ꝙ omnem creaturā p ipm deus pr fecerat docet dicens: Oia p ipm facta ſunt: ⁊ ſine ipſo fcm̄ eſt nihil.

Fuit homo miſſus a deo: cui nomen erat ioannes: hic venit in teſtimoniū: ut teſtimoniuȝ perhiberet de lumine: ut omnes crederent per illum Non erat ille lux: ſed ut teſtimonium perhiberet de lumine.

AVG. Ea que dicta ſunt ſupius de diuinitate xpi dcā ſūt: qui ſic venit ad nos: ſm ꝙ apparuit hō. Quia igit ſic erat hō ut lateret in illo deus: miſſus eſt ante illū magn' homo: per cuius teſtimoniū inueniret pluſꝙ homo: ⁊ de eſt hic: Fuit homo. THE. Nō angelus ut ſuſpitioneȝ multorū deſtrueret. AVG. Et quō poſſet iſte verum de deo dicere: Miſſus a deo. CHRY. Nihil ō reliquo humanū eſſe eſtima eorū que dicunt ab illo: non eni que eius ſunt: ſed que mittentis oia loquit: ideo ⁊ angelus nūcupatus eſt a pphera dicente: Ego mitto angelū meum. Angeli enim virtus eſt nihil ppriū dicere. Hoc auteȝ qō dicit: Fuit miſſus nō eius qui ad eſſe pceſſus oſtenſiuum eſt. Sicut aūt iſaias miſſus fuit: nō aliunde ꝙ a mūdo: ſȝ a ſtatu quo vidit dñm ſedentē ſuper ſoliū excelſum ⁊ eleuatū ad plebem: ſic ⁊ ioannes a deſerto ad baptiȝanduȝ mittit. Ait eni: qui miſit me baptiȝare ille mihi dixit: Sup quē videris ⁊c. AVG. Quid vocabat: Cui nomen erat ioannes. ALCVI. i. gratia dei vel in quo eſt gratia: q gram̄ noui teſtamēti. i. xpm ſuo teſtimonio pmū mūdo inotuit. Uel ioannes interptat cui donatū eſt: quia p grāȝ dei donatū eſt illi: regem regū: nō ſolum pcurrere: ſȝ etiā baptiȝare. AVG. Quare venit: Hic venit in teſtimoniū ut teſtimoniū phiberet de lumine. ORI. Quidaȝ improbare nitunt edita de chriſto teſtimonia pphetarū dicentes: Non egere teſtib' dei filium habenteȝ credulitatis ſufficientiā: tum in his que ptulit ſalubribus verbis: tum in mirabilib' operibus ſuis. Siquidē ⁊ moyſes credi meruit per verbū ⁊ virtutes: nō egens puijs teſtibus. Ad hoc dicendū eſt ꝙ multis exiſtentibus cauſis inducentib' ad credendū: plerūq; quidā ex hac demonſtratione nō admirant: ex alia vo habēt cām ut credant. Dexs aūt eſt qui p cunctis hominib' homo factus eſt. Cōſtat igitur quoſdā ex dictis ppheticis ad chriſti admirationem coactos: mirantes tot pphetarū ante eius aduentū vocem: cōſtituētes natiuitatis eius locū ⁊ alia huiuſmōi. Illud quoq; aduertendū ꝙ pdigioſe virtutes ad credendū puocare poterant eos qui tempore xpi erant: nō aūt poſt longa tempora nō fabuloſa quedā eſtimata fuerunt plus enim peractis virtutib' facit ad credulitatē que cū virtutib' queritur pphetia. Eſt aūt ⁊ tale quid dicere: ꝙ quidā in hoc ꝙ teſtimoniū phent deo honorati ſunt. Priuare vult ergo chorū pphetarū ingenti gratia: qui dicit illos nō oportere de chriſto teſtimoniū exhibere. Acceſſit aūt his ioannes: ut teſtimoniū de luce perhibeat.

CHRY. Non ea indigente teſtimonio: ſed ppter qd ipſe ioannes docet dicens: Ut omnes crederent p illum Sicut enim carnē induit ne omnes pderet: ita ⁊ pconem hominē miſit: ut cognatā audientes vocem facilius aduenirent. BED. Non autem ait: Ut omnes crederent in illum. Maledictus enim homo qui ꝯfidit in homine: ſed ut oēs crederent per illum: hoc eſt p illius teſtimoniū crederent in lucem. THEO. Si vero aliqui non crediderint excuſabilis permanet ipſe. Nam ⁊ ſi aliquis includens ſe in domo caliginis: ⁊ ipm ſolis radi' nō illuſtra: ipſe cām tribuit ⁊ non ſol: ſic ioannes ut omnes crederēt miſſus fuit: ſed ſi minime ꝯſecutū eſt: ipſe huius rei cā non extitit. CHRY. Quia vo multū apud nos maior q teſtatur: eo qui teſtimoniū phibet ⁊ dignior fide eſſe videt: ne quis ⁊ de ioanne hoc ſuſpicet: hāc ſuſpitionē deſtruit dicens: Non erat ille lux: ſed ut teſtimoniū phiberet ō lumie. Si vo n̄ huic iſtāſ opioni hoc reſūpſit ut teſtioniū phibēt ō lumie: ſupfluū eēt qō dr: ⁊ magis iteratio ſmonis ꝙ explanatio doctrine. THE. Sed dicet aliquis: ergo neq; ioānē neq; ſanctorū quempiā lucē eſſe vel fuiſſe dicemus: ſed ſi ſanctorū aliquē lucem velimus dicere: ponam' lucem abſq; articulo: ut ſi interrogat' fueris: vtruȝ ioannes eſt lux ſine articulo ſecure ꝯcedas. Si vo cū articulo nō concedas. Non eni eſt ipſa lux pncipalior: ſed lux dicitur quia ſm participationem lucem habeat a vero lumine.

Erat lux vera que illuminat omnem hominē venientem in hunc mundū.

AVG. De quo lumine ioānes teſtimoniū phibeat oñdit dicens: Erat lux vā. CHRY. Uel aliter. Quia ſuperius de ioanne dixerat ꝙ venit ⁊ miſſus eſt: ut teſtetur de luce: ne quis hoc audiens ppter teſtantis recenteȝ pñtiā ⁊ de eo cui teſtimoniū phibet: talem quendā ſuſpitionem accipiat: reduxit mentem ⁊ ad eam que ſupra omne principiū eſt: tranſmiſit exiſtentiā dicens: Erat lux vera.

AVG. Quare additū eſt vera: qr ⁊ homo illuminat' dr lux: ſed vera lux illa eſt que illuminat. nam ⁊ oculi noſtri dicunt lumina: ⁊ tamen niſi aut p noctem lucerna accendat: aut per diem ſol exeat: lumina illa ſine cā patent. vnde ſubdit: Que illuminat omnē hominē. Si omnē hominē: ergo ⁊ ipm ioannē. Ipſe ergo illuminabat: a quo ſe demonſtrari volebat. Quomodo enim plerunq; fit ut in aliquo corpore radiato cognoſcat ortus eſſe ſol quē oculis videre non poſſumus: quia qui ſaucios habent oculos: idonei non ſunt videre parietem illuminatū aut aliquid huiuſmodi: ſic omnes ad quos venerat chriſt' minus erant idonei euȝ videre. Radiauit ioannē: ⁊ per illū confitentem ſe illuminatū: cognitus eſt ille qui illuminat dicit autem: Uenientem in hunc mundum. nam ſi illuc n̄ recederet: non eſſet illuminādus: ſed ideo hic illuminandus: quia illinc receſſit: vbi homo poterat eſſe illuminatus. THE. Erubeſcat manicheus qui conditori maligni ⁊ tenebroſi nos aſſerit creaturas. Non enim illuminaremur: ſi veri luminis creature nō eſſem'. CHRY. Ubi ſunt etiam qui nō dicunt eum verum deum: hic eniȝ lux vera dr. Sed ſi illuminat omnē hominē venienteȝ in hunc mundū: qualiter tot ſine lumine permanſerunt. Nō enim omnes cognouerūt chriſti culturam. Illuminat igit omnem hominē quantū ad eum pertinet. ſi autem quidā mentis oculos claudentes noluerunt recipere lucis hui' radios non a lucis natura obtenebratio eſt eis: ſed a malitia eoruȝ qui voluntarie priuāt ſeipſos gratie dono: nā gratia quidem ad omnes effuſa eſt. Qui vero nolunt dono hoc frui ſibiipſis hanc imputent cecitatem. AVG. Uel qō dicit: ꝙ illuminat omnē hominē: ſic intelligimus non quia nullus eſt hominū qui nō illuminetur: ſed quia niſi ab ipſo nullus illuminat. BED. Sine naturali ingenio: ſine ſapientia diuina: ſicut enim nemo a ſeipſo eē: ſic etiam nemo a ſeipſo ſapiens eſſe poteſt. ORI. in hom. Uel aliter. Non de his qui de occultis ſeminū cauſis i ſpecies corporales pcedunt debemus intelligere ꝙ illuminat hominē venientē in hunc mundū: ſed de his qui ſpiritualiter p regenerationē gratie que datur in baptiſmate in munduȝ veniunt inuiſibilem. Eos itaq; vera lux illuminat qui in munduȝ virtutū veniunt: non eos q in mūdum vitiorū ruunt. THEO. Uel aliter. Intellect' nobis traditus ac nos dirigens qui ⁊ naturalis rō noiatur dr lux tradita nobis a deo. Sed quidā male rōne vtētes ſeipſos obſcurauerunt.

In mundo erat: ⁊ mundus per ipm factus ē ⁊ mundus eum non cognouit.

AVG. Lux que illuminat omnē hominē venienteȝ in hunc mundū: hoc venit per carnem: quia dum hic eſſet p diuinitatē a ſtultis cecis ⁊ iniquis videri non poterat: de quibus ſupra dictum eſt: Tenebre eam non comprehenderunt. ⁊ ideo dicitur: In mundo erat. ORI. in ho. Ut enim qui loquitur: dum loqui ceſſat vox eius eſſe deſinit ⁊ euaneſcit: ſic celeſtis pater ſi verbum ſuuȝ loqui ceſſauerit: effectus verbi: hoc eſt vniuerſitas verbo cōdita nō ſubſiſtet. non autem putes: quia ſic erat in mundo: quomodo in mundo eſt terra: pecora: ⁊ homines: ſȝ quomodo artifex regens quod fecit. vnde ſequitur: Et mundus p ipm factus eſt. Non enim ſic fecit quomodo facit faber qui eniȝ fabricat extrinſecus eſt ad illud quod fabricat. Deus autem infuſus mūdo fabricat vbiq; poſitus: ⁊ nō recedit ab aliquo: preſentia maieſtatis facit quod facit: ⁊ gubernat qō facit: ſic ergo erat in mundo: quomodo per quē factus eſt mundus. CHRY. Et iteruȝ quia in mūdo erat: ſed non ut mundi contemperaneus propter hoc induxit: Et mundus per ipſū factus eſt. per hoc ⁊ rurſus te deducens ad eternam exiſtentiaȝ vnigeniti. qui eni audierit quoniaȝ opus eius hoc totuȝ: ⁊ ſi valde inſenſibilis fuerit: cogetur concedere ante opera eſſe factorē. THE. Simul auteȝ hic ⁊ martionis ſubuertit rabieȝ: qui maligniȝ conditorē cuncta produxiſſe dicebat: necnon ⁊ arrij qui filiuȝ dei dicebat creaturaȝ. AVG. Quid ē autē: mundus per ipſuȝ factus eſt: Celū terra: mare: ⁊ omia que in eis ſunt mundus dicitur. Iterū in alia ſignificatione: dilectores mundi mundus dicuntur. de quo ſequit: Et mundus euȝ nō cognouit. Non eni celi aut angeli aut ſidera non cognouerunt creatorē: quē confitentur demonia: omia vndiq; teſtimoniū perhibuerunt. Sed qui non cognouerunt euȝ: qui amando mundū dicti ſunt mūdus amando eni munduȝ habitamus corde in mundo: nam qui non diligunt mundū: carne verſantur in mundo: ſed corde inhabitant celū: ſicut apoſtolus dicit: Noſtra conuerſatio in celis eſt. amando igitur munduȝ: hoc appellari meruerunt vbi habitant. Quomodo eni cuȝ dicimus mala eſt illa domus aut bona: non parietes incuſamus aut laudamus: ſed inhabitantes: ſic ⁊ munduȝ dicimus qui inhabitant mundū amando. CHRY. Qui auteȝ dei erant amici: eum cognouerunt etiaȝ ante corporaleȝ preſentiā, vnde ⁊ chriſtus ait: Quoniaȝ abraam pater veſter exultauit vt videret diem meuȝ. Cum ergo nos interpellant gentiles dicentes: Quid eſt quod in vltimo tempore venit noſtraȝ operaturus ſaluteȝ: tanto tempore negligens nos: dicimus quoniā ⁊ ante hoc in mundo erat ⁊ prouidebat operibus ſuis: ⁊ omnibus dignis cognit' erat. ⁊ ſi eū mundus non cognouit: hi tamen quibus mūdus non erat dignus eū cognouerunt. Dicens autē: Mūdus eum non cognouit: breuiter cauſam ignorantie pbuit. Mundū eni vocat hoies qui ſoli mūdo affixi ſunt: ⁊ q mūdi ſūt ſapiūt. Nihil aūt ita turbat mentē: vt liquefieri amore preſentium.

In propria venit ⁊ ſui eum non receperunt. Quotquot autem receperunt eum: dedit eis poteſtatem filios dei fieri his qui credunt in nomine eius. Qui non ex ſanguinibus: neq; ex voluntate carnis: neq; ex voluntate viri: ſȝ ex deo nati ſūt.

CHRY. Dixit ꝙ mundus euȝ non cognouit de ſuperioribus loquens temporibus: ſed de reliquo ſermoneȝ induxit ad predicationis tempora: ⁊ ait: In propria venit. AVG. Quia ſcilicet omia per ipſuȝ facta ſunt.

THEO. Ut per propria mundū intelligas: ſiue iudeam quam pro hereditate elegerat. CHRY. In ppria ergo venit non gratia ſue neceſſitatis: ſed gratia beneficij ſuoruȝ. Sed vnde venit qui omnia implet ⁊ vbiq; adeſt:

Ea quidē ꝗ ad nos deſcēſione hic operatus eſt: quia
enim in mundo exiſtens: non putabatur adeſſe: eo ꝙ nō
dum cognoſcebatur: dignatus eſt induere carnem. Ma
niſeſtationē vero hanc ⁊ condeſcenſionem preſentiā vo
cat. Miſericors autē exiſtens deus omnia facit: ut nos
ſm virtutem ſplendeamus: ⁊ propter hoc quidem nullā
neceſſitate: ſuaſiōe vero ⁊ beneficiis volentes ad ſe attra
hit: ⁊ propterea venientem eum hi quidem ſuſceperunt:
alii vero non receperunt. Nullum enim vult inuitū neqꝫ
coactum habere famulatum: inuitum enim trahi par eſt
cum eo qui totaliter non ſeruit. vnde ſequitur: Et ſui eum
non receperunt. Judeos nunc ſuos dicit: ut populū pe
culiarem: ſed ⁊ omnes homines vt ab ipſo factos. ⁊ ſi
cut ſuperius pro cōmuni verecundatus natura dicebat:
quoniam mundus per ipſum factus conditorem non co
gnouit: ita ⁊ hic rurſus pro iudeorum anxius in deuoti
one grauius ponit accuſationem dicens: Et ſui eum non
receperunt. AVG. Si autem omnino nullus recepit:
nullus ergo ſaluus factus eſt. Nemo enim ſaluus fiet: niſi
ſi qui chriſtum recepit venientē. ⁊ ideo addit: Quotquot
autem receperunt eum. CHRY. Siue ſint ſerui ſiue li
beri: ſiue greci ſiue barbari: ſiue inſipientes ſiue ſapiētes
ſiue mulieres ſiue viri: ſiue pueri: ſiue ſenes: omnes eodē
digni facti ſunt honore. de quo ſequitur: Dedit eis pote
ſtatem filios dei fieri. AMBRO. Magna beniuolen
tia vnicus natꝰ eſt: ⁊ noluit manere vnus: non timuit ha
bere coheredes: quia hereditas eius non fit anguſta ſi
multi poſſederint. CHRY. Non āt dixit: qm̄ fecit eos
filios dei fieri: ſꝫ dedit eis ptātē filios dei fieri: oſtēdēs qm̄
multo opꝰ eſt ſtudio: ut eā q̄ in baptiſmo adoptōis forma
ta ē imaginē incontaminatā ſemꝑ cuſtodiamus. Simul
autem oſtendens quoniam poteſtatem hanc nullus no
bis vel auferre poterit: niſi noſipſi auferamus. Si enim
qui ab hominibus dominiū aliquarum rerū ſuſcipiunt
tantum habent robur quantū fere hi qui dederunt. mul
to magis nos qui a deo potimur hoc honore. Simul au
tem oſtendere vult: quoniam hec gratia aduenit volenti
bus ⁊ ſtudentibus. Etenim in poteſtate eſt liberi arbitrii:
⁊ gratie operatione filios dei fieri. THEO. Uel quia
in reſurrectione filiationem perfectiſſimā conſequemur:
ſm ꝙ apoſtolus dicit adoptionē filiorum dei expectan
tes redemptionē corporis noſtri. Dedit ergo poteſtatē
filios dei fieri. i. hanc gratiam in futura gratia conſequē
di. CHRY. Et quia in hiſipſis ineffabilibꝰ bonis: hoc
quidem eſt dei. ſ. dare gratiā: illud vero hominis. i. ꝓbe
re fidē: ſubiungit: His qui cre. in nomine eius. Quid igit
nō dicis nobis o ioannes quod eorum ſit ſuppliciū qui
eum non receperūt: qꝛ nunqd iſto ſupplicio fiet maiꝰ qm̄
ꝑlacente eis ptāte filios dei fieri nō fiant: ſed volentes ſe
ipſos tanto ꝑuant honore: ſed etiā inextinguibilis eos ſu
ſcipiet ignis: qḋ poſtea manifeſtius reuelabit. AVG.
Credētes ergo qꝛ filii dei fiunt: ⁊ fratres chriſti vtiqꝫ na
ſcunt. Nam ſi non naſcunt filii quō eſſe poſſunt: Sed filii
hominū naſcunt ex carne ⁊ ſanguine ⁊ ex voluntate viri
⁊ complexu cōiugii. Illi autē quomodo naſcunt ſubdit:
Qui nō ex ſanguinibus: tanq̄ maris ⁊ femine. Sāguina
vel ſanguines nō eſt latinū: ſꝫ quia grece poſitū ē plurali
ter: maluit ille qui interꝑtabat ſic ponere: ⁊ quaſi minus
latine loqui ſm grāmaticos: ⁊ tñ explicare veritatē ſꝫ au
ditū infirmorū. Ex ſanguinibus enī maris ⁊ femine ho
mines naſcunt. BED. Sciendū etiam eſt: quia in ſcri
ptura ſanctis ſanguis cum dī pluralit: pctm̄ ſignificare ſo
let. vnde: Libera me de ſanguinibus. AVG. In eo au
tē qḋ ſequit: Neqꝫ ex voluntate carnis: neqꝫ ex volūta
te viri: carnē ꝓ femina poſuit: quia de coſta facta cū eēt
adā dixit: Hoc nūc os de oſſibus meis: ⁊ caro de carne
mea. Ponit ergo caro ꝓ vxore quō aliqñ ſpūs ꝓ mari
to: qꝛ ille imperare dꝫ: iſta ſeruire. Quid enim peiꝰ ē do
mo vbi femina hꝫ imperium ſuper virū. Hi ergo neqꝫ ex
voluntate carnis: neqꝫ ex voluntate viri: ſed ex deo nati
ſunt. BED. Carnalis enī ſingulorū generatio a ꝯplexu
cōiugii duxit originē. at vo ſpūalis ſpūſſancti gratia mi
niſtrat. CHRY. Hoc aūt narrat euāgeliſta: ut vilitatē
⁊ humilitatē prioris partus qui eſt per ſanguinē ⁊ volū
tatem carnis addiſcētes: ⁊ altitudinē ſecundi qui ꝑ grām
⁊ nobilitatē eſt cognoſcētes: magnā quandā hic ſuſcipia
mus intelligentiā ⁊ dignam dono ipſius q̄ genuit: ⁊ mul
tum poſt hoc ſtudiū demonſtremus.

Et verbum caro factū eſt: ⁊ habitauit ī nobis.

AVG. Cum dixiſſet. Ex deo nati ſunt: quaſi ne mira
remur ⁊ horreremus tantam gratiā ⁊ nobis incredibile
videretur: quia homines ex deo nati ſunt: quaſi ſecurita
tem faciens ait: Et verbum caro factū eſt. Quid ergo mi
raris quia homines ex deo naſcuntur: attende ipſum de
um ex hominibus natum. CHRY. Uel aliter: Cum
dixiſſet: quoniam ex deo nati ſunt qui ſuſceperunt eum:
huius honoris poſuit cauſam: hoc ſcilicet verbum fieri
carnem. factus eſt enim proprius filius dei hominis fili
us: vt filios hominū faciat filios dei. Cum autem audie
ris: Quoniam verbū caro factum eſt: ne turberis: neqꝫ
enim ſubſtantiam conuertit in carnem. hoc enim vere im
pium eſt intelligere: ſed manens quod eſt: hui formā aſ
ſumpſit. Quia enī ſunt qui dicunt: quoniā fantaſmata
quedam fuerint oīa que incarnatiōis ſunt: eorum blaſ
phemiā deſtruens: hanc dictionē: Factum eſt poſuit. non
tranſmutationē ſubſtantie: ſed carnis vere aſſumptionē
repreſentare volens. Si vero dixerint: quoniā deus om
nipotens eſt: quare ⁊ in carnem tranſmutari non potuit.
Dicemus ꝙ tranſmutari ab illa incōmutabili natura om
nino procul eſt. AVG. xv. de trinita. Sicut autē ver
bum noſtrū vox quodāmodo corporis fit aſſumendo
eam in qua manifeſtatur ſenſibus hominū: ſic verbū dei
caro factum eſt: aſſumendo eam in qua ⁊ ipſū manifeſta
retur ſenſibus hominū. Et ſicut verbum noſtrū fit vox
nec mutatur in vocē: ita verbum dei caro quidē factū ē
ſed abſit vt mutaretur in carnē: aſſumendo quippe illam
non in eā ſe ꝯſumendo ⁊ hoc noſtrum vox fit: ⁊ illud ca
ro factum eſt. EX geſtis concilii epheſini: Sermo etiā
quem proferimus quo in alterutris locutiōibus vtimur
ſermo eſt incorporeus: non aſpectui ſubiectus: non tactu
tractabilis: ſed cum ſermo induerit litteras ⁊ elementa
viſibilis fit: aſpectu comprehenditur: tactu tractatur: ſic
⁊ verbum dei quod naturaliter inuiſibile eſt viſibile fit:
⁊ quod natura incorporeum eſt: inuenitur eſſe tractabi
le. ALCVIN. Cū etiam credamus animā incorpo
ream corpori coniungi: vt ex his duobus fiat vnus ho
mo: facilius poſſumus credere diuinā ſubſtantiā incor
poreā aīe in corpore coniungi in vnionē perſone: ita vt
verbū in carnē nō ſit conuerſū: nec caro in verbum: cū
nec corpus in aīam: nec anima conuertatur in corpus.
THEO. Appollinarius aūt laodicēſis in hoc verbo
hereſim ſtatuit: dicebat enī ꝙ chriſtus aīam rōnalē nō ha
buit: ſed tm̄ carnē habens: diuinitatē ꝓ aīa que corpꝰ di
rigit ⁊ gubernat. AVG. contra ſer. arriani: Si aūt mo
uentur in eo quod ſcriptū eſt: ꝙ verbum caro factum eſt
nec ibi aīa nominatur: intelligat carnem ꝓ homine poſi
tā: a parte totū figurate locutionis modo ſicuti eſt: Ad te
oīs caro veniet. Item ex operibus legis: ꝙ non iuſtifi
cabitur oīs caro: quod apertius alio loco dī: Non iu
ſtificabit homo ex operibus legis. Sic itaqꝫ dcm̄ ē: Uer
bū caro factū eſt. ac ſi diceret: Uerbū homo factum eſt.
THE. Euāgeliſta volēs oſtēdere inenarrabilē dei ꝯde
ſcenſū: carnē ꝯmemorat: vt illius admiremur miſericor
diā: quoniā propter noſtram ſalutē quod omnino remo
tū: ⁊ diſtans eſt ab eiꝰ natura: aſſumpſit. ſ. carnē. aīa nāqꝫ
habet aliquā ꝓpinquitatē ad deū. Si autem verbum in
carnatū eſt

carnatū ē: ⁊ humanā animā non aſſumpſit: ſequeretur
ꝙ adhuc anime noſtre curate nō eſſent: quod enim nō aſ
ſumpſit: nō ſanctificauit. Et qualis deriſio: cū aīa prius pec
cauerit: vt carnē aſſumendo ſanctificauerit id qḋ eſt pri
cipalius infirmū relinqueret. Subuertitur ex hoc dicto
neſtorius: q̄ dicebat ꝙ nō deꝰ verbū ipſe idē factus eſt
hō ex ſacro ꝯceptꝰ ſanguine v̄ginis: ſꝫ v̄bo pepit hoīē
q̄ oīs v̄tutis dotatus erat ſpecie: ⁊ dei verbū illi erat con
iunctū: ⁊ ex hoc duos filios aſſerebat: vnum natum de
virgine. ſ. hoīē: alterū de deo. ſ. dei filiū homini illi ꝯiun
ctū ſm gratiā habitudinē ⁊ amorē. Contra quē euangeli
ſta dixit: ꝙ ipſū verbū factū ē homo: non ꝙ verbū inue
niens hoīē v̄tuoſum ſe ſibi ꝯiunxerit. CIRY. ad ne
ſtoriū: Carnē enim aiatam aīa rationali viuēs verbum
ſibi ſm ſubſiſtentiā ineffabiliterqꝫ ⁊ intelligibiliter factꝰ
eſt homo: ⁊ appellatus ē filius hoīs: non ſecundū volū
tatē ſolā aut beneplacitū: ſed neqꝫ in aſſumptione ꝑſone
ſolius: diuerſe quidē quo ad vnionē collate nature vnuſ
aūt ex ambobus chriſtus ⁊ filius: nō quaſi differentia na
turaꝝ interempta ꝓpter adunationē. THE. Addiſci
mus ergo ꝑ hoc qḋ dicitur: Uerbum caro factū ē: qꝛ ipſū
verbum ē homo: ⁊ filius dei exiſtens factus eſt filiꝰ mu
lieris: que principalr dei genitrix nuncupat: tanq̄ deū i
carne genuerit. HYLA. x. de tri. quidā aūt volentes
vnigenitum deū q̄ in principio apud deū erat deus ver
bū: non ſubſtantiuū deū eſſe ſꝫ ſermonē vocis emiſſe: vt
quod loquentibus verbū ſuū: hoc ſit patri deo filius ar
gute ſubripere volunt: ne ſubſiſtens verbū deus ⁊ ma
nens in forma dei xp̄s homo natus ſit: vt cū hoīē illum
hūane potiꝰ originis cā q̄ ſpiritualis ꝯceptionis ſacrā
aīauerit: nō deus v̄bū hoīē ſe ex partu v̄ginis efficiēs
extiterit: ſed vt ꝓphetis ſpūs ꝓphetie: ita in ieſu v̄bum
dei fuerit. Et arguere nos ſolent ꝙ chriſtū dicamus eſſe
natū non noſtri corporis atqꝫ aīe hoīē: cū nos verbum
carnē factū: noſtre ſimilitudinis natū hoīem predicemuſ
vt vere dei filꝰ vere hoīs filius natus ſit. ⁊ vt ꝑ ſe ſibi
aſſumpſit ex v̄gine corpus: ita ex ſe ſibi aīam aſſumpſit
q̄ vtiqꝫ ab hoīe nunq̄ gignētiū originibus ꝑbet. ⁊ cū ipe
ille filius hoīs ſit: q̄ ridicule ꝑter dei filiū q̄ verbū caro
factū ē: aliū neſcio quē tanq̄ ꝓphetā v̄bo dei aiatū predi
cabimus cū dn̄s ieſus chriſtus ⁊ dei filius ⁊ hoīs filius
ſit. CHRY. Ne aūt ab eo qḋ dictū ē: Uerbū caro fa
ctū ē: incōuenienter ſuſpiceris verſionē illius icorrupti
bilis nature ſubdit: Et habitauit in nobis. Qḋ enī habi
tat: non idē ē cū habitaculo: ſed aliud. aliud aūt dico ſꝫ
naturā: vnione vero ⁊ copulatione vnū ē deus v̄bū ca
ro neqꝫ ꝯfuſione facta neqꝫ deſtructōe ſubſtantiarum.
ALCVINVS. Uel habitauit in nobis. i. inter hoīes
conuerſatus eſt.

Et vidimus gloriam eius gloriam quaſi vni geniti a patre: plenum gratie ⁊ veritatis.

CHRY. Cum dixiſſet filii dei facti ſumꝰ: ⁊ ñ aliter q̄
ꝑ hoc v̄bū caro factū ē: rurſus ipſꝰ dic ⁊ aliud lucrū: Et
vidimꝰ gl'iam eius. quam vtiqꝫ nō vidiſſemꝰ: niſi ꝑ con
ſortiū hūanitatis viſus eſſet nobis. Si enī moyſi nō ſu
ſtinuerūt faciē glorificatā videre: ſed velamine opus fuit
q̄liter diuinitatē nudā exiſtētē: inacceſſibilē etiā ipſis ſuperioribꝰ
v̄tutibꝰ nos lutei ⁊ terreſtres ſufferre poſſemus? AV.
Uel aliter: Quia verbū caro factū ē ⁊ habitauit ī nobis
Iſta natiuitate collyriū fecit: vnde tergerent oculi cordiſ
noſtri: vt poſſimꝰ videre maieſtatē eiꝰ ꝑ eius humanita
tē. ⁊ ideo dī: Et vidimꝰ gloriā eius. Gloriam eius ne
mo poſſet videre niſi humilitate carnis ſanaretur. Irrue
rat enī homini quaſi puluis in oculū de terra oculus iſte
ſauciatus erat: ⁊ terra illuc miſſa vt ſanetur: caro te ob
cecauerat: caro te ſanat. Carnalis enī anima facta erat:
conſentiendo carnalibus affectibus: inde fuerat oculus
cordis cecatus. medicus fecit tibi collyriū: qm̄ ſic venit
vt de carne vitia carnis extingueret. Uerbū enī caro fa
ctū ē: vt poſſis dicere: Uidimꝰ gloriā eius. CHR. Sub
dit aūt: Quaſi vnigeniti a patre: qꝛ multi ꝓphetaꝝ glo
rificati ſunt: puta moyſes: helias heliſeus: ⁊ alii multi q̄
cunqꝫ miracula oſtenderunt: ſed ⁊ angeli hoībus appa
rentes: ⁊ eaꝫ que proprie nature coruſcantē lucē mani
feſtantes. ſed ⁊ cherubin ⁊ ſeraphin cū multa gloria viſa
ſunt a propheta. Ab oībus his nos abducens euangeli
ſta: ⁊ ſupra omnem naturā ⁊ conſeruoꝝ noſtrorum cla
ritatē erigens mentē: ad ip̄m nos ꝑducit verticē. q. d.
Nō vt ꝓphe aut alicuiꝰ hoīs vel angeli aut archāgeli aut
alicuius ſuperioꝝ virtutū eſt gloria quā vidimꝰ: ſed qua
ſi ipſiꝰ dn̄atoris: ipſiꝰ regis: ipſiꝰ naturalis filii vnigeniti
GREG. In ſacro enī eloquio: Sicut ⁊ quaſi aliquan
do nō pro ſimilitudine ponit: ſed pro veritate. vnde ⁊
iſtud. Quaſi vnigeniti a patre. CHRY. Ac ſi diceret
Uidimꝰ gloriā qualē decebat ⁊ cōueniens ē habere
vnigenitū ⁊ naturalē filiū. Cōſuetudo enim multorum
regem valde ornatū videntiū: vbi cū alii enumerantes
nō poſſunt vniuerſam repreſentare claritatem hoc indu
cūt: Quid oportet multa dicere: quaſi rex ibat: ſic ⁊ io
ānes dicit: Uidimus gloriam eius gloriam quaſi vnige
niti a patre. Angeli enī apparētes vt ſerui ⁊ dn̄m haben
tes oīa agebāt. ipſe vero vt dominus cū humili forma
apparens: ſed ⁊ creature dominum cognouerunt: ſtella
magos vocans: angeli paſtores: puer exultans in vtero
ſed ⁊ pater teſtatus eſt de celis: ⁊ paraclitus ſuper ip̄m
aduenit. ſed ⁊ ipſa rerum natura omni tuba clarius cla
mauit: quoniam rex celorum aduenerat. Etenim demo
nes fugiebant: infirmitatis ſpecies ſoluebantur: mor
tuos dimittebāt ſepulchra: ⁊ animas a malitia ad virtu
tis verticē agebat. Quid vtiqꝫ q̄s dicat ꝓceptorū phi
loſophiā: celeſtiū legū v̄tutē: angelice vrbanitatis bonā
ordinationē: ORI. in ho. Eiꝰ aūt qḋ ſequit: Plenū gra
tie ⁊ veritatis: duplex intellectus ē. Pōt enī de hūanita
te ac diuinitate incarnati v̄bi accipi: ita vt plenitudo gra
tie referat ad hūanitatē ſꝫ quā xp̄s caput ē eccleſie: ⁊ pri
mogenitꝰ creature vniuerſe: qm̄ maximū ⁊ pricipale gra
tie exēplū qua nullis precedētibus meritis homo effici
tur deus: i ipſo ꝑmordialiter manifeſtū ē. Pōt etiā ple
nitudo gratie chriſti de ſpūſancto intelligi: cuiꝰ ſeptifor
mis opatio humanitatē chriſti impleuit. Plenitudo v̄o
veritatis ad diuinitatē refert. Si vero plenitudinē gratie
⁊ veritatis de nouo teſtamento mauis intelligere: non in
cōgrue pronunciabis plenitudinem gratie noui teſtamē
ti eſſe per chriſtum donatam: ⁊ legaliū ſimbulorum veri
tatem in ipſo eſſe impletam. THE. Uel Plenū gratia
prout eius verbum gratioſum erat dicente dauid: Diffu
ſa eſt gratia in labiis tuis. Et veritate ſm ꝙ moyſes ⁊ ꝓ
phete loquebantur: aut operabantur in figura: chriſtus
autem cum veritate.

Joannes teſtimoniū perhibet de ipſo: ⁊ clamat dicēs: Hic erat quē dixi: qui poſt me venit ante me factus eſt: quia prior me erat.

ALCVI. Dixerat ſuperius fuiſſe miſſum hoīem ad
ꝑhibendū teſtimoniū: hic determinat teſtimoniū ſuū qḋ
manifeſte ꝓcurſor ꝓnūciauit: vñ dī: Joānes ꝑhibet teſti
moniū de ipſo. CHRY. Uel aliter hoc inducit ac ſi di
cat: Nō eſtimetis ꝙ nos q̄ fuimꝰ cū eo multo tp̄e ⁊ mēſe
ipſius cōicauimꝰ: ꝓpter grām hoc teſtamur: qꝛ ioānes q̄
ātea eū nō viderat: nec ei ꝯmoratus fuerat: ei teſtimoniū
ꝑhibebat. Multotiēs aūt euāgeliſta reuoluit eiꝰ teſtimo
nium: qꝛ multam admirationē huius viri habebant iu
dei. Et alii quidē euāgeliſte antiquorum meminerunt ꝓ
phetarum dicentes: Hoc factum eſt vt impleatur quod
dictum eſt per ꝓphetā. Hic aūt altiorē ⁊ recentiorem te
ſtē inducit: non intendens a ſeruo dominatorem facere
fidedignum: ſed auditorum imbecillitati condeſcēdens

Quēadmodū eniʒ niſi ſerui formā aſſumpſiſſet:non ita facile ſuſceptibilis factus eēt:ita niſi ſerui voce auditum ꝯſeruoꝝ ꝑexcitaſſet:neq̃q̄ multi iudeoꝝ verbuʒ chriſti ſuſcepiſſent. Sequit̄: Et clamat.i.cuʒ ꝓpalatione cū libertate ſine ſubtractione oīa ꝑdicat. Nō aūt a pricipio dixit:q̄m hic ē filius dei vnigenitus naturalis:ſʒ clamat dicēs: Hic erat quē dixi:qui poſt me venit ante me factꝰ ē:quia prior me erat. Quemadmoduʒ enim matres auium non confeſtim pullos ſuos volationē docēt: ſed primo quideʒ extra niduʒ educunt:poſtea vero aliaʒ multo velociorē volationem apponūt:ſic ⁊ ioānes non cōfeſtim iudeos ad alta duxit:ſed interim paululum a terra eos euolare docuit dicens ꝙ chriſtus melior eo erat qḋ non paruū interiʒ erat. Et vide qualiter ſapienter iducit teſtimoniū.non eniʒ ſolū apparenteʒ chriſtuʒ monſtrat: ſed ⁊ anteq̄ apparuiſſet eum predicat. Qḋ ſignificatur i hoc qḋ dicit: Hic erat ḋ quo dixi: Hoc aūt fecit vt facile ſuſceptiuus eſſet.chriſtus hoīum mente iam predetenta vt ab aliȷ̄s que ḋ eo dicta erāt:⁊ nihil ad hoc humilitas habitus noceret. Ita eniʒ humili ⁊ communi oībus forma chriſtus vtebatur:vt ſi ſimul ⁊ verba hec audiſſent de eo:⁊ eum conſideraſſent:ioannis teſtimoniū deriſiſſent. THE. Dicit aūt: Qui poſt me venit:videlicet ſm tempora natiuitatis:ſex eniʒ menſibus prior chriſto ioannes erat ſm humanitateʒ. CHRY. Uel hoc non dicit de ea generatione que eſt ex maria. Jam eni natꝰ erat chriſtus quando hec a ioanne dicebantur:ſed de aduentu eius ad predicationeʒ. Dicit autē: Ante me factus eſt i.clarior ē ⁊ honorabilior:ac ſi dicat: Nō quia prior veni ad predicanduʒ ex hoc maioreʒ me eſſe illo exiſtimetis eſſe. THE. Arriani vero hanc litteram ſic exponunt:volentes oſtendere ꝙ dei filius non eſt a patre genitus:ſed factus:ſicut vna alia creatura. AVG. Non ergo intelligitur factus ē anteq̄ ego eſſem factus:ſed antepoſitus eſt mihi. CHRY. Si autem quod dicitur Ante me factus eſt:de productione ad eſſe intelligeretur. ſuperfluuʒ eſſet qḋ additur: Quia prior me erat. Quis eniʒ eſt ita inſipiens vt ignoret quoniam exquo ante euʒ factus ē:prior eo erat:quia ante me factus ē:ergo quod dicit: Ante me factus eſt:de honore intelligitur.hoc eni qḋ futuꝝ erat:factuʒ dicit:quia cōſuetudo erat antiquorū ꝓphetaꝝ ḋ futuris quaſi de iam preteritis loqui.

Et de plenitudine eius nos oēs accepimus:⁊ gratiaʒ ꝓ gratia:q̄ꝛ lex ꝑ moyſen data ē:gratia ⁊ veritas per ieſum chriſtum facta eſt.

ORI. Sermo iſte in pſona baptiſte de chriſto teſtantis prolatus eſt:quod plurimos fallit ex hinc vſq̄ illuc ille enarrauit:credentes in perſona ioannis apoſtoli recitari. Inconſequens aūt eſt putare ſubito ⁊ quaſi intempeſtiue interrūpi baptiſte ſermoneʒ ex verbꝯ diſcipuli ⁊ cuiq̄ ſcienti percipere dictoruʒ collationeʒ in propatulo conſtat ſeries dicti. Dixerat enim ob hoc: Ante me factus eſt:q̄ꝛ prior me erat. Ex hoc aūt coniecto prioreʒ me fore ꝙ ex eius plenitudine ego quideʒ ⁊ ante me prophete accepimꝰ gratiam:ſecundaʒ pro prima. Pertigerunt eniʒ ⁊ illi poſt figuras per ſpirituʒ ad veritatis ſpeculationeʒ:hinc etiaʒ perpendimus ex plenitudine eius accipiētes legeʒ quideʒ per moyſen fore dataʒ: gratiaʒ aūt ⁊ veritatē per ieſū chriſtū:nedū fore datā ſed factaʒ patre quideʒ legē dante per moyſen:gratiā ⁊ veritatē faciente per ieſum. Sed ſi ieſus eſt qui dicit: Ego ſum veritas:quō veritas ſit per ieſum. Sed intelligendum eſt ꝙ ipſa veritas ſubſtantialis ex prima veritate ⁊ eius imagine ſculpte ſunt multe veritates in his qui veritatē tractant:neq̄q̄ per ieſum chriſtū facta ē nec prorſus per aliquē: ſed vitas puta que cōſiſtit i paulo ⁊ apl̄is per ieſum chriſtum facta eſt. CHRY. Uel aliter: Coniungit hic teſtimonio ioannis baptiſte ſuū teſtimoniū ioannes euāgeliſta dicens:⁊ de plenitudie eius ⁊c̄. Non precurſoris eſt verbū:ſed diſcipuli.q.d. Etiam nos omnes duodeciʒ ⁊ omnis plenitudo fideliū ⁊ qui nūc ſunt ⁊ futurorum de plenitudine eius accepimus. AV. Quid autē accepiſtis? Et gratiā pro gratia:neſcio vt qd nos voluerit intelligere de plenitudine eius accepiſſe:⁊ inſuper gratiā pro gratia? Accepimus enim de plenitudine eius primo gratiā:⁊ rurſus accepimus gratiaʒ pro gratia: Quā gratiā primo accepimus: fidem. Uocat eniʒ gratia quia gratis datur. hāc ergo accepit gratiā primā peccator vt eius peccata dimitterent. ⁊ iteꝝ gratia pro gratia.i. pro hac gratia in qua ex fide viuimus recepturi ſumus aliā idest vitā eternā:vita eni eterna quaſi merces eſt fidei:ſʒ q̄ꝛ ipa fides grā eſt:vita eterna gratia ē pro gratia. Nō erat iſta grā in veteri teſtamēto:q̄ꝛ lex minabat: ñ opitulabat:iubebat:nō ſanabat languoreʒ:oſtendebat:nō auferebat:ſed preparabat medico venturo cū gratia ⁊ veritate:vnde ſequitur: Quia lex per moyſen data eſt: gratia ⁊ veritas ꝑ ieſum chriſtū facta eſt. Morteʒ.n.tēporalē ⁊ eternā occidit mors dn̄i tui.ipſa ē gratia que ꝓmiſſa ⁊ non habita erat in lege. CHRY. Uel accepimus gratiā pro gratia.i.ꝓ veteri nouā. Sicut enim eſt iuſticia ⁊ iuſticia:adoptio ⁊ adoptio : circuncisio ⁊ circumciſio ita gratia ⁊ gratia:ſed illa quidem vt typus:hec vero vt veritas. Hoc aūt induxit oſtēdens q̄m ⁊ iudei gratia ſaluabātur:ſed ⁊ nos oēs gratia ſalui ſumus: miſericordie aūt ⁊ gratie fuit legem ſuſcipere. Propterea cum dixiſſʒ Gratiā pro gratia:oñdens magnitudinē coꝝ que data ſunt ſubdit: Quia lex per moyſen data ē:grā ⁊ veritas ꝑ ieſuʒ xp̄ʒ facta ē. Et ſupra qdē ioānes ad ſeipʒ ꝯparans xp̄ʒ ait : Añ me factꝰ ē. Hic aūt euāgeliſta ad eū qui illo tpe magis i admiratione apud iudeos erat q̄ ioannes: xp̄i ꝯpationē facit.ſ.ad moyſen. Et ꝯſidera prudētiam ñ ꝑſonarum ſʒ reꝝ ꝯparationē facit:gratiā ⁊ veritateʒ legi opponēs.⁊ huic addit: Data ē:qḋ miniſtrantis erat:huic aūt: Facta ē:quod ē regis cū ptāte oīa operātis.cū gratia qdē:q̄ꝛ cū ptāte oīa dimittebat pctā.⁊ grāʒ qdē eꝰ baptiſmatis donū:⁊ adoptio q̄ ꝑ ſpm̄ nobis dat:⁊ alia multa oſtēdūt.veritatē aūt pleniꝰ ſciemꝰ:ſi figuras veteris legi didicerimus. Ea eni que i nouo teſtamēto pficiēda erāt: i veteri teſtō figuris pſcripſerūt:quas xp̄s veniēs adimpleuit. Uñ figura data ē ꝑ moyſen: v̄itas ꝑ xp̄m facta ē. AV.xiiȷ̄.de trini. Uel grāʒ referamꝰ ad ſciaʒ: v̄itatē ad ſapiaʒ:in rebꝰ eni ꝑ tp̄s ortis:illa ſūma grā ē:ꝙ hō i vnitate pſone ꝯiunctus ē deo. In rebus v̄o eternis: ſumma veritas recte tribuitur dei verbo.

Deum nemo vidit vnq̄ꝫ. Unigenitꝰ filius q est in ſinu patris:ipſe enarrauit

ORI. Incōgrue eraclius aſſerit hoc ꝓmulgatū fuiſſe ñ a baptiſta ſʒ a diſcipulo.nā ſi illud de plenitudine eius nos oēs accepimꝰ:a baptiſta ꝓlatū ē quō nō ē ſequens ipʒ de grā xp̄i ſuſcipiētē ⁊ haʒ ꝓ pria grā:ꝯfitentēq̄ legē ꝑ moyſen fore traditā:grāʒ v̄o ⁊ v̄itatē ꝑ ieſuʒ xp̄ʒ ꝓdiſſe:itellexiſſe q̄liter deū nemo vidit vnq̄ q̄ ꝙ vnigenitus cum i patris gremio redeſcat interꝑtationē ipi ioāni:nec nō oībus his q̄ de pfectione guſtauerint ꝯceſſerit. Non eni nūc primitꝰ ānunciauit:nā priuſq̄ abraā fieret:doceʒ nos abraā exultaſſe:vt videat eiꝰ gloriā. CHRY. Uel aliter: Euāgeliſta oñdens multā eminētiā donoꝝ chriſti ad ea que ꝑ moyſen diſpenſata ſunt:vult de reliquo cāʒ rōnaleʒ diīe dicere.nā ille qdē famulus exiſtēs: minorū reꝝ factus ē miniſter:hic v̄o dñator ⁊ regis filiꝰ exiſtēs multo maiora nobis attulit coexiſtēs ſemꝑ patri ⁊ vidēs eū.ꝓp hoc ita intulit dicēs. Deum nemo vidit vnq̄. AV. ad paulinā: Quid ḡ ē qḋ iacob dicit: Uidi dñm facie ad faciem. ⁊ quod de moyſe ſcriptū: Quia loquebatur cum deo facie ad faciē.⁊ illud qḋ ꝓpheta iſaias loquēs de ipſo ait. Uidi dñm ſabaoth ſedentē i throno.

GRE. xviij.mora. Sed pateter dat itelligi ꝙ q̄diu hic moraliter viuitur:videri per quaſdam imagines poteſt deus:ſed per ipſam nature ſue ſpeciem nō poteſt:vt anima gratia ſpiritus afflata:per figuras quaſdam deuʒ videat:ſed ad ipſam vim eius eſſentie non pertingat. hinc eſt enim ꝙ iacob qui deum ſe vidiſſe teſtatur:non niſi angelum vidit:hinc eſt ꝙ moyſes qui cum deo facie ad faciem loquitur dicit: Oſtende mihi temetipſum manifeſte vt videam te. Ex qua eius petitione colligitur:quia eum ſitiebat per incircumſcripte nature ſue claritatem cernere quem iam ceperat per quaſdam imagines videre.

CHRY. Si autem antiqui patres ipſam viderunt naturam nequaq̄ differenter conſideraſſent.ſimplex eni quedam eſt ⁊ infigurabilis:non ſedet:neq̄ ſtat:neq̄ ambulat:hec enim corporum ſunt.vnde ⁊ per propheteaʒ dicit: Ego viſionem multiplicaui eis ⁊ in manibus ꝓphetarum aſſimilatus ſum:hoc eſt condeſcendi eis:non qḋ eram apparui:quia enim filius dei per veram carnem appariturus erat nobis:primo exercitauit eos videre deum:ſicut poſſibile erat eis videre. AVG. ad paulinam: Sed cum ſcriptum ſit: Beati mūdo corde : quoniā ipſi deum videbunt.⁊ iterum . Cū appuerit ſimiles eis erimꝰ:quoniā videbimus eum ſicuti ē:quid ē qḋ hic dicit: Deum nemo vidit vnq̄? An fortaſſe rñdeatur ꝙ illa teſtimonia de vidēdo deo ſunt nō de viſo:ipſi enim deuʒ videbūt:dictum eſt:non viderunt:⁊ nō vidimus ſed videbimus eū ſicuti ē:deū eni nemo vidit vnq̄. Uel in hac vita ſicuti ipſe ē:vel etiā in angelorum vita ſicuti viſibilia iſta que corporali viſione cernunt. GREGO. xviij. mora. Si vero a quibuſdam pōt in hac corruptibili carne viuentibus:ſed tñ ineſtimabile virtute creſcentibus quodam contemplationis acumine eterna claritas dei videri:hoc ab hac ſententia non abhorret:quoniā quiſq̄s ſapientiam que deus eſt videt:huic vite funditus moritur: ne iam eius amore teneatur. AV. xiȷ̄. ſuper geneſim ad litteram: Niſi enim ab hac vita quiſq̄ quodāmodo moriatur:ſiue omnino exiens ḋ corpore: ſiue ita auerſus ⁊ alienatus a carnalibus ſenſibus: vt merito neſciat ſicut apoſtolus ait:vtrū in corpore an extra corpus ſit:nō in illam rapitur ⁊ ſubuehitur viſionē. GRE.xviij. mora. Sciendū vero eſt ꝙ fuere nonnulli qui deum dicerēt in illa regione beatitudinis in claritate ſua conſpici : ſed in natura minime videri:quos nimiꝝ minor inquiſitionis ſubtilitas fefellit. neq̄ enim illi ſimplici ⁊ incōmutabili eſſentie aliud eſt claritas:aliud natura. AV. ad paulinam: Si aūt dicitur: in hoc ꝙ ſcriptum ē: Deū nemo vidit vnq̄:homines tantūmdo intelligendos.naʒ hoc apoſtolus planius explicans: Quem nemo inquit hominū vidit:ſed nec videre pōt vt ita dictū ſit: Deuʒ nemo vidit vnq̄:ac ſi diceret: Nullus hominuʒ. queſtio illa ſolui videbitur:vt non ſit huic ſententie contrarium qḋ dñs ait: Angeli coꝝ ſemper vident facieʒ patris mei:vt.ſ. angelos deuʒ videre credamus:quē nemo vidit vnq̄.ſ.hoīuʒ. GRE. xviij.mora. Sunt tñ nonnulli qui nequaq̄ deū videre nec angelos ſuſpicant. CHRY. Dicētes ꝙ ipʒ quod deus eſt:non ſolum prophete ſed nec angeli viderūt neq̄ archāgeli. Sʒ ſi iterrogaueri eos audies de ſubſtantia nihil reſpondentes: Gloria vero in excelſis deo ñ ſolum cantantes:ſed ⁊ in terra pax hominibus bone volūtatis. Et ſi a cherubin ⁊ ſeraphin concupiueris aliquid diſcere:myſticaʒ ſanctimoniȷ̄ melodiam audies:⁊ quoniam plenum eſt celuʒ ⁊ terra gloria eius. AVG. ad paulinā:quod quidem in tantū veruʒ ē quia dei plenitudinē nullus non ſolum oculis corporis ſed vel ipſa mente aliquando comprehēdit. Aliud ē eniʒ videre aliud totum videndo comprehendere: quando quidem id videtur quod preſens vtcunq̄ ſentitur: totum autem comprehenditur videndo quod ita videtur vt nihil eius lateat videntem: aut cuius fines circumſpici poſſunt. CHRY. Sic igitur ſolus patrem videt filius ⁊ ſpiritusſanctus. Quod eni creabilis ē nature:qualit̄ poterit videre quod increabile eſt? Ita igitur nullus nouit deum vt filius. vnde ſequitur: Unigenitus filius qui eſt in ſinu patris ipſe enarrauit : ne propter nominis communionem vnum quendam eorum qui gratia facti ſunt filiorum eſſe exiſtimes eum:primo quidem adiectus eſt articulus. Si vero hoc non ſufficit tibi:audi aliud nomē vnigenitus. HYLA. vj. de tri. Nature quidem fides nō ſatis explic ta videbatur ex nomine filiȷ̄:niſi proprietatis virtus p r exceptionis ſignificantia adderetur: preter filium enim ⁊ vnigenitum nihil cognominans ſuſpitionem penitus adoptionis excluſit:cum veritatem nominis vnigeniti natura preſtaret. CHRY. Sed ⁊ aliud poſuit dicens: Qui eſt in ſinu patris. Etenim in ſinu conuerſari multo plus eſt q̄ ſimpliciter videre.nam qui ſimpliciter videt:non omnino eius qḋ videt cognitionē habet.qui v̄o in ſinu conuerſatur nihil ignorabit . Cum igitur audieris ꝙ nullus cognoſcit patrem niſi filius:nequaq̄ dicas:q̄m ⁊ ſi plus oībus nouit patreʒ:ſʒ nō quātus eſt nouit eum:ꝓpterea euāgeliſta in ſinu patris eum morari dicit:vt nō eſtimemus per id aliud ſignificatū q̄ familiaritatē vnigeniti ⁊ coeternitatē ad patrē. AVG. In ſinu eniʒ patris eſt in ſecreto patris. Non eniʒ deus habet ſinū quēadmodum nos habemus in veſtibꝰ: aut cogitandus ē ſic ſedere:quō nos aut forte cinctus eſt vt ſinū hēt:ſed q̄ꝛ ſinus nr̄ intus ē: ſecretū patri ſinꝰ pr̄is vocat. Qui ḡ in ſecreto patris nouit patrē:ipſe enarrauit qḋ vidit. CHR. Sed qd enarrauit:q̄m vnꝰ ē deus : ſed ⁊ hoc reliq̄ prophete ⁊ moyſes clamāt. quid ergo plus didicimꝰ a filio in ſinibus paternalibꝰ exiſtente: Primū qdē ipſa hec que aliȷ̄ narrauerūt:ſunt enarrata ex opatōe vnigeniti. Deinde quoniaʒ multo maioreʒ ſuſcipimꝰ doctrinaʒ per vnigenitū:⁊ cognouimus quoniaʒ ſpūs eſt deus ⁊ eos q̄ adorant eū i ſpiritu ⁊ veritate adorare oʒ ⁊ quoniaʒ deus pater eſt vnigeniti. BEDA. Preterea ſciendum q̄ꝛ ſi ad preteritū referat:quod ait: Enarrauit: homo factꝰ enarrauit:quid de trinitatis vnitate ſentiendum:qualiter ad eius cōtemplationem properandum: quibus actibus ſit perueniendu3? Si vero referat: ad futuꝝ tūc enarrabit cum electos ſuos ad viſionem claritatis ſue inducet. AV. Fuerūt autem hoīes qui dicerent vanitate cordis ſui decepti. Pater inuiſibilis eſt: filius aūt viſibilis eſt. Si ergo ꝓpter carnē filius viſibilis dicitur:⁊ nos ꝯcedimus ⁊ eſt catholica fides. Si aūt vt ipſi dicunt:anteq̄ icarnaret multum delyrant ſi xp̄s ſapientia dei ⁊ virtus dei ē. Sapientia enim dei videri oculis nō pōt:ſi verbum hominis oculis non videtur:verbum dei ſic videri poteſt? CHRY. Non igitur ſoli ipſi proprium ē: Deum nemo vidit vnq̄ ſed ⁊ filio:q̄ꝛ vt paulus dicit:ē imago dei inuiſibilis:qui vero inuiſibilis imago eſt:⁊ ipſe inuiſibilis eſt.

Et hoc eſt teſtimonium ioannis : quando miſerunt iudei ab hieroſolymis ſacerdotes ⁊ leuitas ad eum vt interrogarent eum : Tu quis es? Et confeſſus eſt:⁊ non negauit ⁊ confeſſus eſt quia non ſum ego chriſtus. Et interrogauerunt eū. Quid ergo? Helias es tu. Et dixit: Nō ſuʒ Propheta es tu? Et reſpondit: Non. Dixerunt ergo ei : Quis es vt reſponſum demus his qui miſerūt nos? Quid dicis de teipſo? Ait: Ego vox clamantis in deſerto dirigite viaʒ domini: ſicut dixit iſaias ꝓpheta.

ORIGE. Secundū legitur hoc teſtimonium a ioāne baptiſta de chriſto prolatum:incipiente primo illic: Hic eſt de quo dixi:⁊ deſinente ibi: Ipſe enarrauit. THE.

vel aliter. Poſtq̃ ſuperius dixit euangeliſta φ ioannes teſtabat de chriſto: Ante me factus eſt: nunc ſubiungit quando premiſſum teſtimonium reddiderit chriſto io annes. vnde dicit: Et hoc ē teſtimonium ioannis quādo miſerunt iudei ab hieroſolymis ſacerdotes ⁊ leuitas ad ioannem. ORIGE. Judei quidem ab hieroſoly mis vt cognati exiſtentes baptiſte de ſtirpe ſacerdotali exiſtentis: ſacerdotes ⁊ leuitas deſtinant: ſciſcitaturos quis eēt ioannes: eos. ſ. qui reputati ſunt ſecundū electi onem ab alijs differre ⁊ ab electo hieroſolymorum loco. Joannem itaq̧ querunt cum tanta veneratōe: erga chri ſtum autem nihil huiuſmodi factum legitur a iudeis: ſed quod erga ioānem iudei: hoc ioannes erga xp̄m pſequi tur: p pprios diſcipulos īterrogās: Tu es q̄ venturus es an aliū expectam⁹. CHRY. Sic aūt fide dignū eſti mauerunt eſſe ioannē vt ei de ſeipſo dicenti crederēt. vn de dī: Ut interrogarent eum: Tu q̄s es. AV. Nō autē mitterent niſi mouerentur excellentia auctoritatis eius: q2 auſus ē baptiçare. ORI. Joannes aūt vt videt di ſcernebat ex q̄one ſacerdotū ⁊ leuitaꝝ dubitationē: ne forte xp̄s eēt baptizās: apertius tñ illud pfiteri cauebāt ne temerariū putarent. Quapropter merito vt eoꝝ opi nio fallax de eo primitus aboleretur: ac ſubinde veritas ppalaret φ nō ſit chriſtus ante oīa manifeſtat. vñ ſequit Et pfeſſus ē ⁊ nō negauit: ⁊ pfeſſus ē: q2 nō ſum ego xp̄s Hic etiā adijciam⁹: q2 tp̄s aduentus chriſti populū re creabat quodammō iā p̄ns exiſtēs legiſperitis ex ſacris ſcripturis illius tempus ſperatū colligentibus: ppter qd̄ theodas nō modicā multitudinē quaſi xp̄s pgrega uit: ⁊ poſt illū iudas galileus in diebus pfeſſionis. Cū ergo feruētius chriſti expectaret aduētus: iudei tranſmi ſerūt ad ioānem p hoc qd̄ ē: Tu quis es. cōijcere volentes ſi ipſe ſe xp̄m fateret. Nō aūt ex eo φ dicit: Non ſum ego xp̄s: negauit. ex hoc enim ipſo confeſſus eſt veritatem GRE. Negauit plane qd̄ nō erat: ſed nō negauit qd̄ erat vt veritatē loquēs: eius membrū fieret: cui⁹ ſibi nomen fallaciter non vſurparet. CHR. Uel aliter: Paſſi erāt iudei quādā humanā paſſionē ad ioannē. Indignum. n. eſtimabāt ſubijci eū xp̄o ppter multa que ioannis clari tatē demōſtrabāt: quoꝝ primū erat genus illuſtre: Prin cipis eni ſacerdotū fili⁹ erat: deinde dura educatio: huā noꝝ deſpectio. In chriſto aūt ptrariū videbat gen⁹ hu mile: qd̄ ei exprobrabāt dicētes: Nōne hic ē fabri filius dicta cōis ⁊ veſtimēta: nihil plus multis habētis: q2 igit ioānes ptinue ad xp̄m mittebat volētes magis ioānem hīc magiſtrū mittūt ad eū opinātes p blanditias eū alli cere ad pfitēdū ſe xp̄m eſſe. nō ergo quoſdā contempti biles mittūt: vt ad xp̄z miniſtros ⁊ herodianos ſz ſacer dotes ⁊ leuitas: ⁊ nō quoſcūq̧: ſed eos q̄ erāt ex hiero ſolymis: hoc ē honorabiliores. Et ad hoc mittūt: vt iter rogarent. Tu quis es: nō quaſi ignorātes: ſz volētes eū inducere ad hoc qd̄ dixi: vnde ioānes ad mētem ⁊ non ad interrogationē eis reſpondit. Et pfeſſus ē ⁊ non nega uit: ⁊ pfeſſus ē: q2 non ſum ego xp̄s. Et vide ſapiam euā geliſte. tertio quaſi idē dicit: ⁊ virtutē baptiſte indicans: ⁊ maliciā ⁊ amentiā iudeoꝝ. Deuoti enim famuli ē non ſolū nō rapere gloriā dn̄i: ſed oblatā a multis reſpuere. Turbe eni ex ignorātia ad hanc venerūt ſuſpitionē: vt io annē xp̄m eſtimarēt. hi vō a maligna mēte ex qua inter rogabāt eū: eſtimātes p blāditias attrahere ad hoc qd̄ volebāt: niſi enim excogitaſſent hoc rn̄denti: Nō ſuz ego xp̄s. dixiſſent. Nō hoc ſuſpicati ſum⁹: non hoc venim⁹ interrogaturi: ſed capti ⁊ manifeſti effecti ad aliud veni unt. vñ ſeq̄tur: Et iterrogauerūt eū. Quid ḡ: helias es tu AV. Nouerāt eni φ pceſſurus erat helias xp̄m. nō eni alicui ignotū erat nomē chriſti apud hebreos ſz nō puta bāt illū eē xp̄z nec tñ oīo putauerūt xp̄z ñ eē ventuꝝ: ⁊ cū ſperarēt futuꝝ: offenderūt in p̄ntem. Sequit: Et dixit nō ſum. GRE in ho. Ex his v̄bis nobis queſtio valde i

plexa generat. Alio quippe i loco inquiſitus a diſcipulis dn̄s de helie aduentu rn̄dit: Si vultis ſcire: ioānes ipſe ē helias. Requiſitus aūt ioānes dicit: Nō ſuz helias. Quō ḡ ppheta veritatis ē: ſi eiuſdem veritatis ſermonib⁹ cō cors nō eſt. ORI. Dicet aūt aliquis φ ſe ignorabat io annes eē heliā: ⁊ hoc nimiꝝ vtent: qui aſſiſtunt iterate in corporationis rōni tāq̃ anima denuo induente corpora Querūt eni iudei p leuitas ac ſacerdotes an eſſet helias cū iterate corporis aſſumptionis documētū veraꝝ arbi trant quaſi paternū exiſtēs: nec alienū ab archanoꝝ ſuo rū doctrina: ob hoc itaq̧ dicit ioānes: Helias non ſum. nā neſcit primeuā vitā ppriā: qualit aūt vi rōnabile ſi tā q̃ ppha ſpū illuminatus ē: ⁊ de deo ⁊ vnigēito tāta nar rauit: ignoraſſe de ſeipſo an vnq̃ eius anima fuerit in he lie: GRE in ho. Sed ſi ſubtiliter veritas ipſa requirat hoc quidē qd̄ inter ſe contrariū ſonuit: quō contrarium nō ſit inuenit. Ad çachariam nāq̧ de ioāne angelus di xit: Ipſe precedet ante illū in ſpū ⁊ v̄tute helie: q2. ſ. ſicut helias ſm dn̄i aduētum pueniet: ita ioānes preuenit pri mū. Sicut ille pcurſor venturus ē iudicis: ita iſte pcurſor facturus eſt redemptoris. Joannes igitur in ſpiritu he lias erat: in perſona helias non erat. Quod autem dn̄s fatetur de ſpiritu hoc ioannes denegat d̄ pſona: quia ⁊ iuſtū ſic erat vt diſcipulis dn̄s ſpūalē de ioāne ſniaz dice ret: ⁊ ioannes turbis carnalib⁹ nō de ſuo ſpiritu: ſed de corpore rn̄deret. ORI. Rn̄dit ḡ leuitis ⁊ ſacerdotibus Non ſuz. pſiectās ppoſitū queſtionis coꝝ. non enim ſa piebat pmiſſa examinatio ſi idē ſpūs eſſet in vtroq̧ ſed ſi ioānes eēt ipſe helias qui aſſumptus ē: nūc apparens ſm φ a iudeis expectabat abſq̧ natiuitate. primus autē arbitrās reſumptionē corpoꝝ dicet: φ icōſequēs ē filiū çacharie tanti ſacerdotis i ſenio natū: ſup oēm humanā expectationē ignorari a ſacerdotibus ⁊ leuitis ipm na tū fuiſſe: maxime luca teſtāte φ factus ē timor in oībus habitātibus circa eos. Sed forſan qm̄ ppe finē heliam expectabāt antichriſtū quaſi tropice ſciſcitari vidēt: an es tu q̄ pnuncias chriſtū venturū. ⁊ caute rn̄dit: Non ſuz Sed ⁊ nihil mirabile: ſicut in ſaluatore plurib⁹ ſciētibus ex maria natiuitatē eius: quidā fallebantur putantes eū ioannem baptiſtā vel heliā aut aliquē pphetarū: ſic ⁊ in ioanne quoſdā ortus eius ex çacharia nō latebat: ⁊ qui dam dubitabant: ſi forſan q̄ expectabatur helias appuit in ioanne. Quoniam vero cum plures in iſrael edite fue rint prophete vnus de quo moyſes prophetauerat pre ſertim expectabatur. iuxta illud: Prophetam vobis ſu ſcitabit deus ex fratribus veſtris: ſicut mihi illi parebi tis. Tertio ſciſcitantur: non ſi foret propheta ſimplici ter: ſed cum articulo in greco ponitur. vnde ſequitur: Propheta es tu. Per ſingulos enim prophetas nouerat populus iſrael neminem eorum fore hunc quem moy ſes prophetauerat: qui ſicut moyſes medius ſtaret inter deum ⁊ homines: ⁊ accepto teſtamento a deo traderet diſcipulis. Hoc autem illis nomen non chriſto attribuē tibus: ſed arbitrantibus alium a chriſto ipſum fore. Jo annes ſciuit quoniam ⁊ chriſtus ille propheta eſſet. vn de ſubditur: Et reſpondit: non. AVG. Uel quia ioan nes maior erat q̃ propheta: quia prophete longe prenū ciauerunt: ioannes preſentem demonſtrabat. Sequitur Dixerunt ergo ei quis es. vt reſponſum demus his qui miſerunt nos: quid dicis de teipſo. CHRY. Uides hic vehementi⁹ inſiſtentes ⁊ interrogantes. Hunc autē cum manſuetudine eas que non erant vere ſuſpitiones deſtruentem ⁊ eam que eſt vera ponētem. vnde ſequitur Ait: Ego vox clamantis in deſerto. AVG. Iſaias illō dixit: In ioanne prophetia iſta completa eſt. GREG. Scitis autem φ vnigenitus filius verbum patris vo catur. Ex ipſa aūt nr̄a locutione cognoſcimus: quia pri us vox ſonat vt verbum poſſit audiri. Joannes ergo vocem ſe aſſerit eſſe: quia verbum precedit: ⁊ per eius

miniſteriū: patris verbū ab hominibus auditur. ORI. Incidēter aūt heraclion de ioāne ⁊ pphetis cōſiderās ait: Qm̄ v̄bū q̄dē ſaluator ē: vox aūt p ioānem intelligit. Solus eni ſonus ē oīs gradus pphetic⁹. Cui dicendū φ ſi nō ſignificatiuā vocē dederit tuba: nemo ſe accinget ad bellū. Si ergo nil aliud q̃ ſonus ē vox pphetica: quō tranſmittit nos ad illā ſaluator: Scrutamini inquit ſcri pturas. Dicit aūt ioānes ſe eē vocē nō clamātē i deſer to: ſz clamātis i deſerto: ei⁹. ſ. q̄ ſtabat ⁊ clamabat: Siq̄s ſitit veniat ad me ⁊ bibat. Clamat eni vt diſtātes audiri pcipiāt ⁊ grauē hñtes auditū ſentiāt imēſitatē coꝝ que dicāt. THE. Uel q2 veritatem manifeſte annunciat: oēs enim q̄ in lege erant obſcure loquebant. GREG. Uel in deſerto ioānes clamat: q2 quaſi derelicte ac deſti tute iudee: ſolatiū redēptoris annūciat. ORI. Opus au tem vocis in deſerto clamantis ē: vt aīa deo deſtituta: ad rectā faciēdā viā dn̄i reuocet: nequaq̃ prauitatē ſerpēti ni greſſus pſequēdo: ſm pteplationē quidē ſublimatā i veritate abſq̧ pmixtione mēdacij: ⁊ ſm actionē poſt pgruam ſpeculationē licitū opus referentē. vñ ſequit: Di rigite viā dn̄i: ſicut dixit iſaias ppha. GRE. Uia dn̄i ad cor dirigit: cū veritatis ſermo hūiliter auditur. Uia dn̄i ad cor dirigit cū ad preceptum vita preparatur.

Et qui miſſi fuerant erant ex phariſeis. Et in terrogauerunt eum: ⁊ dixerunt ei: Quid ergo ba ptizas ſi tu non es chriſtus neq̧ helias: neq̧ pro pheta: Reſpondit eis ioannes dicēs: Ego bapti zo in aqua: medius autem veſtrum ſtetit quē vos neſcitis. Ipſe eſt qui poſt me venit qui ante me factus eſt: cuius ego non ſum dignus vt ſoluam corrigiā calciamenti. Hec in bethania facta ſūt trans iordanē vbi erat ioannes baptizans.

ORI. Facta rn̄ſione verſus ſacerdotes ⁊ leuitas: de nuo miſſuz ē a phariſeis. vñ dī: Et q̄ miſſi fuerāt erāt ex phariſeis. Quātū eni ex ipſo ſermone piecturari ptingit dico tertiū hoc eſſe teſtimoniū. vide tñ quō iuxta ſacer dotalē ⁊ leuiticā pſonā ē cū māſuetudine platum illud: Tu qui es: Nihil enim arrogans vel pteruū in coꝝ que ſtione ptinet: ſed cuncta decētia vos dei miniſtros. Sz phariſei ſm ſuum nomē diuiſi ⁊ importuni ex diſcordis pumelioſas voces pferūt baptiſte. vñ ſequit: Et dixe runt ei: Quid ergo baptiças: ſi tu non es xp̄s neq̧ heli as neq̧ ppheta: Non quaſi ſcire volentes: ſed phibere eū a baptiſmo. Deīde vō neſcio quo pacto pn̄i ad baptiſ mū iuerūt ad ioānē. Huius aūt ſolutio ē: q2 phariſei nō credētes accedūt ad baptiſma: ſed ex hypocriſi cū time rēt populū. CHRY. Uel ipſi ijdē ſacerdotes ⁊ leuite ex phariſeis erant. Et q2 blandimijs eū nō valuerūt ſup plantare: accuſationē ei immittere tentant: cogentes eū di cere quod non erat: vnde ſequitur: Et interrogauerūt eū ⁊ dixerunt: Quid ergo baptiças: ſi tu non es chriſtus ne q̧ helias neq̧ ppheta: quaſi audacie videbatur eſſe ba ptiçare: ſi chriſtus non erat: nec precurſor illius: nec pre co. i. ppheta. GRE. Sz ſanctus quiſq̧ etiā cum puer ſa mente requiritur a bonitatis ſue ſtudio non muta tur. Unde ioānes quoq̧ ad verba inuidie pdicamēta re ſpondit vite. vñ ſequit: Reſpondit eis dicēs: Ego bapti ço in aqua. ORI. Ad illud enim: Quid ḡ baptiças: q̄d aliud afferri decebat: niſi ppriū baptiſmū carnale pretē dere: GRE. Joannes eni non ſpū ſed aqua baptiçat: q2 pctā ſoluē nō valebat: baptiçatoꝝ corpora p aquā lauat ſed tñ aīas p veniaz non lauat. Cur ergo baptiçat: q̄ pec cata p baptiſmū nō relaxat: niſi vt pcurſionis ſue ordinē ſeruās. ſ. qui naſciturū naſcendo preuenerat: baptiçaturū quoq̧ dn̄m baptiçādo pueniret: ⁊ qui pdicando factus eēt pcurſor chriſti: baptizando etiam pcurſor eius fieret imitatione ſacramēti: qui iter hec myſteriū redēptionis

noſtre ānunciās: hunc i medio hoīuz ⁊ ſteiſſe aſſerit ⁊ neſciri. Sequit eni: Medius aūt veſtrū ſtetit quē vos ne ſcitis: q2 p carnē dn̄s apparēs ⁊ viſibilis extitit corpo re ⁊ inuiſibilis maieſtate. CHRY. Hoc aūt dixit: qm̄ decēs erat xp̄m pmixtū eſſe populo: vt vnū multoruz ſe vbiq̧ humilē eſſe docentē. Cū aūt dixit: Quē vos neſci tis. Scientiā hic cognitionē certiſſimā dicit: puta quis ē ⁊ vnde: AVG. Humilis enim nō videbat: ⁊ ppterea lucerna accenſa ē. THE. Uel medius erat phariſeo rū dn̄s: ſed ignorabāt eū: q2 ipſi ſcripturas ſe ſcire puta bant: ⁊ in q̄uz in illis pnunciabat dn̄s: medius eoꝝ erat ſ. in cordibus eorum: ſed neſciebāt eū: eo φ ſcripturas ñ intelligebant. Uel aliter: Medius quidē erat inquantum mediator dei exiſtēs ⁊ hoīuz chriſtus ieſus medi⁹ pha riſeoꝝ extitit: volens illos deo iungere: ſz ipſi neſciebāt eum. ORI. Uel aliter: Hoc edito ego baptiço in aqua ad illud. Quid ergo baptiças: Ad ſecundum ſi tu non es chriſtus: preconium de precedēti chriſti ſubſtantia pro ponit: φ tanta ſit ei virtus: φ inuiſibilis ſit ſua deitate: cū ſit p̄ns cuilibet ⁊ totū p orbē diffuſus: qd̄ notat ex illo Medi⁹ veſtrū ſtetit. Hic eni p totā orbis machinā efflu xit: ſic vt que creant: p ipm creent: oīa eni p ipm facta ſūt vnde palam ē φ inquirentibus a ioanne: Quid ergo ba ptiças: ipſe medius erat. Uel qd̄ dī: In medio veſtrū ſte tit: intelligendū ē de nobis hoībus. Cū enim ſimus rati onales: in medio noſtrū exiſtit: ex eo φ principale. ſ. cor in medio totius corporis inſitū ē. Qui ergo v̄bū in me dio gerūt: nō aūt cognoſcūt de illi⁹ natura: nec de quo fonte manauit: nec quō cōſiſtit in eis: hi v̄bū i medio ſui obtinētes ignorāt: qd̄ tñ ioānes agnouit. vñ exprobran do dicit ad phariſeos: Quez vos neſcitis. Quia expe ctantes phariſei chriſti aduētū: nihil tā arduū de eo cōtē plabāt: ſolū hoīem ſanctū exiſtimātes eū eē. Dicit autē Stetit. Nā ſtat pater inuariabilis exiſtēs ⁊ ipermutabilis. ſtat quoq̧ v̄bū eius ad ſaluandū ptinuo q̃uis carnē ſu ſcipiat: q̃uis mediū hoīuz ſtet inuiſibile. Ne vō putet ali quis aliū eē inuiſibilē ad oēs hoīes veniētē: vel ad vniuer ſum orbē ab eo q̄ humanatus ē ⁊ i terra pparuit: ſubdit Qui poſt me venit. hoc ē q̄ poſt me apparitur⁹ ē. Nō aūt idē denotat h p hoc qd̄ dic: Poſt: ⁊ cū ieſus nos p⁹ ſe in uitat. Illic eni ſeq̄ poſt ipm pcipit nobis vt ei⁹ idagādo veſtigia: pueniamus ad prēm: hic aūt vt pateat: quid ſe quat ex ioānis dogmatibus. venit eni vt cuncti credant p eum pparati ad pfectū v̄bū p minora. Dicit ḡ: Ipſe eſt q̄ poſt me venit. CHRY. Acſi diceret: Ne exiſtimetis tm̄ i meo pſiſtere baptiſmate. ſi enim meū baptiſma pfe ctum eſſet: alius nō veniret poſt me: aliud baptiſma datu rus: ſed hec pparatio ē illi⁹ ⁊ tranſibit i proximo: vt vmbra ⁊ imago: ſed oportet eū qui veritatē imponet venire p⁹ me. ſi enim hoc eſſet pfectum: nequaq̃ ſecundi locus que reret. Et ideo ſubdit: Qui ante me factus eſt. hic ē hono rabilior ⁊ clarior. GRE. Sic nāq̧ dī: Ante me factus eſt: ac ſi dicatur: antepoſitus ē mihi. Poſt me ergo venit quia poſtmodum natus: ante me autem factus eſt quia mihi prelatus. CHRY. Ne aūt exiſtimes compabilē eſſe excellentiā hanc: incomparabilitatē oñdere volens ſubiungit: Cuius ego non ſum dign⁹ vt ſoluā corrigiam calciamēti. q. d. intantum ē ante me vt ego neq̧ in vltimis miniſtrorum vocari dignus ſim. Calciamentum enim ſol uere vltimi miniſterij res ē. AV. Unde ⁊ ſi dignum ſe dicēret tantummodo corrigiam calciamenti ſoluere mul tum ſe humiliaſſet. GREG. Uel aliter: Mos apud veteres fuit vt ſiquis eam que ſibi competeret accipere vxorem nollet: ille ei calciamentum ſolueret qui ad hāc ſponſus iure propinquitatis veniret. Quid igitur inter homines chriſtus niſi ſancte eccleſie ſponſus apparuit Recte ergo ioannes ſe indignū eſſe ad ſoluendam corri giā eius calciamenti denunciat: ac ſi aperte dicat redem ptoris veſtigia non denudare valeo: quia ſpōſi nomē

mihi imeritus nō vſurpo. qđ tñ intelligi ⁊ aliter pōt: Quiſ enim neſciat q̄ calciamenta ex mortuis animalibus fiāt. Jncarnatus vero dñs veniens quaſi calciatus apparuit qui in diuinitate ſua morticina noſtre corruptionis aſſumpſit. Corrigia ergo calciamēti ē ligatura myſterij. Joannes ergo ſoluere corrigiā calciamēti eius non valet: q2 incarnationis myſteriū nec ipſe inueſtigare ſufficit: ac ſi patenter dicat: Quid mirū ſi mihi ille prelatus ē quem poſt me quidē natum conſidero: ſed natiuitatis eiꝰ myſteriū nō cōprehendo? ORI. Quidā vero nō inepte dixit hoc ſic intelligendum: Non ſum ego tanti vt cauſa mei deſcendat a magnalibus: ac carnē quaſi calciamentum ſuſcipiat. CHRY. Et q2 ioannes cum decenti libertate ea que de chriſto ſunt omnibus predicabat: propterea euangeliſta ⁊ locū deſignat dicens: Hec in bethania facta ſunt trans iordanem: vbi erat ioannes baptizans. Non eñi in domo neq3 in angulo chriſtum predicabat: ſed iordanē tranſiens in media multitudine pñtibus oībus qui ab eo baptiçabant. Quedam vero exemplariorū certius hñt in bethabora. Bethania enim non vltra iordanē: neq3 in deſerto erat: ſ3 ꝓpe hieroſolymam. GLO. Uel due ſunt bethanie vna trans iordanē: altera citra nō lōge a hierlꝫ vbi laçarus fuit ſuſcitatꝰ. CHR. hoc aūt ⁊ ꝓpter aliā cām deſignat: q2 enim res nō antiquas narrabat: ſed ante paruū tempus ꝯtingētes preſentes: ⁊ videntes teſtes facit eorum que dicunt. demonſtrationē a locis tribuens. ALCVINVS. Bethania vero domus obediētie īterpretat̄ p quā innuitur: q2 p obedientiā fidei oēs ad baptiſma debent ꝑuenire. ORI. Bethabora vō interptat̄ domus ꝑparationis ⁊ ꝯuenit cū baptiſmo: ꝑparantis dño plebē ꝑfectā. Jordanis autē īterptat̄ deſcenſus eorū. Quis aūt erit hic fluuius niſi ſaluator noſter p quē ingredientem in hūc mundū mūdari ꝯuenit: nō ſuū deſcendentē deſcenſum: ſed humani generis: hic ſegregat donatas a moyſe ab his que p ieſum donātur ſortes: huiꝰ riuuli letificant ciuitatē dei. Sicut aūt draco latitat in egyptiaco fluuio: ita deus ī iſto. Pater eñi ē ī filio: ⁊ q ꝓficiſcūtur illuc vbi ſe lauēt: obprobrium egypti deponūt ac apti ad pceptionē hereditatis ꝑparātur: necnō a lepra mūdāt: ⁊ duplicis capaces ſunt gratie ac ꝓmpti fiūt ad ſuſceptionē ſpiritus almi. Jn aliud flumē nequaq̄ deſcendenti ſpirituali columba. Trās iordanē vero ioānes baptizat vt precurſor veniētis nō innocētes: ſed peccatores vocare.

Altera die vidit ioannes ieſum venientē ad ſe: ⁊ ait: Ecce agnꝰ dei: ecce qui tollit peccata mundi. Hic eſt de quo dixi: Poſt me venit vir qui ante me factus eſt: qui prior me erat: ⁊ ego neſciebā eū. Sed vt manifeſtetur in iſrael: propterea veni ego in aqua baptizans.

ORI. Poſt teſtimoniū ioānis: iā videt ieſus veniens ad eū nō ſolū adhuc pſeuerantē: ſed ⁊ potiorē effectum qđ p diē ſecundariā deſignat: vñ dī: Altera die vidit ioannes ieſum veniētē ad ſe. Pridē aūt ieſu mater ꝓtinus vt illū ꝯcepit ad matrē ioānis ꝑgnātē ꝓficiſcit: ⁊ p vocē ꝓuenientē ad aures eliſabeth ex maria ſalutione exultat ioannes ꝯceptus ī vtero. Hic aūt poſt ioannis teſtimonia ipe vī a baptiſta: accedēs ad eū: prius aūt auditu aliorū inſtruit aliquis: ac deinde oculate inſpicit illa. Per hoc aūt q̄ maria ad heliſabeth venit minorē: ⁊ filius dei ad baptiſtā: ad ſermonē opitulādi minoribꝰ ⁊ ad modeſtiā admonemur. Uerū vnde ad baptiſtā venit ſaluator: nō hic dī: ſ3 ex dictis matthei colligimꝰ dicētis: Tūc venit ieſus a galilea ad iordanē ad ioanē: vt baptiçaret ab eo. CHRY. Uel aliter: Mattheus aduētū xp̄i ad baptiſmū ꝑncipaliter dicit. Joānes aūt ⁊ rurſus eū iuiſſe ad ioanē oñdit pꝰ baptiſma: ⁊ hoc manifeſtat qđ poſtea dicit: Quia vidi ſpm̄ deſcēdentem ⁊c. Partiti eñi ſunt ſibi euāgeliſte tpa narrationis. Mattheus eñi ea q̄ anteq̄ ligaretur ioānes baptiſta preteriēs feſtinat ad ea que deinceps ſūt tpa. Sed ioannes his maxime imorat: que. ſ. ante icarcerationē ioānis fuerūt. vñ hic dī: Altera die vidit ioānes ieſū venientē ad ſe. Cuius igit̄ grā ſcđo pꝰ baptiſmū ad eū veniebat: q2 ipm baptiçauerat cū multis vt nullus ſuſpicet̄ qm̄ ex eadē cā ex qua ad ioānē ⁊ alij ad ioānē veniret: puta peccata ꝯfeſſurus aut in penitentiam abluendus in flumine. Propterea ꝗ accedit dans ioāni occaſionē corrigēdi hanc ſuſpitionē quā ioānes p vba correxit. vñ ſequit̄ ⁊ ait: Ecce agnus dei: ecce qui tollit peccata mundi. Qui igit̄ ita purus erat vt aliorū peccata abſoluere poſſet: manifeſtū ē qm̄ nō vt cōfiteret peccata accedit: ſed vt occaſionē daret ioāni loquēdi de ipſo. Uenit etiā ſecundo vt hi qui priora audierant: certius recipiāt q̄ predicta ſunt: ⁊ alia rurſus audiant. Dicit aūt Ecce agnus dei. inueniens q̄ hic eſt qui olim querebat: rememorans ꝓphetie iſaie: ⁊ vmbre que ſm̄ moyſen erat: vt a figura facilius eos ducat ad veritatē. AVG. Si autem agnus dei ē inocēs: ⁊ ioānes agnus an nō ⁊ ipe ē inocēs: ſed oēs ex illa ꝓpagine veniunt de qua cantat gemēs dauid: Ego in iniquitatibus ꝯceptus ſum. Solus ꝗ ille agnꝰ q nō ſic venit nō eñi in iniqtate cōceptus eſt: nec ī pctis mr̄ eiꝰ eū ī vtero aluit: quē vgo ꝯcepit vgo peperit: q2 fide cōcepit: ⁊ fide ſuſcepit. ORI. Sed cū quinq3 offerantur aīalia ī templo: tria terreſtria: vitulus ouis ⁊ capra: volatilia vō duo: turtur ⁊ columba. ⁊ de oibꝰ tria adducant: aries ouis agnus: de genere ouiū agnum memorauit. Agnū eñi in oblationibꝰ quotidianis offerri videmus: vnū quidē mane alterum vō veſpere. Quenam autem oblatio alia pōt eſſe quotidiana a rōnali natura ꝯprehendenda: niſi vbum ingens agnus typice nūcupatū: Hec nempe cenſebitur oblatio matutina ad frequētiam intellectus ī diuinis relatū. neq3 eñi aīa pati pōt vt ſummis iugiter iſiſtat: eo q̄ corporis terreſtris ⁊ grauis coniugium ē ſortita. Ex hoc etiam verbo quod chriſtus ē coniectare de pluribus poterimus: ⁊ quodammodo veſpere pertingemus ad corporalia procedentes. Qui aūt hunc obtulit agnū ad imolandū deus fuit ī homine reconditus: magnus ſacerdos qui dixit. Nemo tollit animam meam a me ſed ego pono eam. vñ dicitur: Agnus dei. Jpſe enim nr̄os languores accipiens totius mundi tollēs peccata: mortem quaſi baptiſmū ſuſcepit. Apud deū eñi nō pertranſit incorrectum quicquid agimus qđ diſciplina indigeat: que p difficilia exercet. THE. Uel dicitur: chriſtus agnus dei: inquantum deus pater mortem chriſti acceptauit pro noſtra ſalute: vel inquantum cum pro nobis tradidit morti. Sicut eniꝫ dicere cōſueuimus: Hec oblatio ē talis hominis. i. quam talis homo obtulit: ſic ⁊ xp̄s dī agnꝰ dei: dantis. ſ. filiū ſuū p noſtra ſalute in mortem. ⁊ ille quidē agnus typicus nullius omnino peccatū ſuſtulit: hic vō peccatum vniuerſi orbis terrarum: periclitantem eñi mūdū eruit ab ira dei vnde ſubdit: Ecce q tol. pec. mun. Nō aūt dixit qui tollet ſ3 qui tollit peccata mūdi: quaſi ſemp hoc faciente ipſo nō enim tunc ſolum tulit cum paſſus ē: ſed ex illo tempore vſq3 ad preſens tollit: non ſemp crucifixus: vnam eñi p peccatis obtulit oblationē: ſed ſemp purgans per illam. GREGO. viij. mora. Tunc autem ab humano genere plene peccatū tolletur: cū p incorruptionis gloriā noſtra corruptio ꝑmutabitur. Eſſe nāq3 a culpa liberi non poſſumus: quouſq3 in corporis morte tenemur. THE. Sed quare non dixit Peccata mundi: ſed peccatum: vt videlicet per hoc q̄ dixit peccatum vniuerſaliter peccatū videretur innuere: ſicut cōſueuimus dicere q̄ homo electus ē de paradiſo ideſt omne genus humanum. BFDA. Uel peccatum mūdi dicitur originale peccatū quod eſt commune totius mundi: quod quidem pctm̄ originale ⁊ ſingulorū ſuperaddita: xp̄s p grām relaxat.

AVG. Qui. n. de nr̄a natura pctm̄ nō aſſūpſit: ipſe ē q tollit nr̄m pctm̄. Noſtis q2 q̄dā hoies dicūt: nos tollim peccata ab hoibus: quia ſancti ſumus. ſi enim non fuerit ſanctus qui baptiçat: quō tollit pctm̄ alterius: cū ſit ipſe homo plenus peccato. Contra iſtas diſputatiōes hic legamus: Ecce qui tol. pec. mun. ut nō ſit pſumptio hominibus in hoies. ORI. Sicut tñ iugi oblatiōi agni cognate ſunt reliquie oblatiōes legales: ſic huius agni oblatiōi cognate oblatiōes videnť mihi effuſiones ſanguinis martyrū: quorū patientia ⁊ confeſſiōe ⁊ ꝓmptitudine ad bonū obtundunt machinatiōes impiorum. THE. Quia vō ſupius illis qui ex phariſeis venerant ioannes dixerat: q̄ medius veſtrū ſtat quem vos neſcitis: hic ignorantibus demonſtrat dicens: Hic eſt de quo dixi: Poſt me venit vir: qui ante me factus ē. Uir dominus dicitur propter etatis perfectionē. Nam triginta annorū baptiçatus ē: vel q2 ſpiritualis aie vir eſt: ⁊ eccleſie ſponſus. vñ paulꝰ Deſpondi vos vni viro: virginē caſtam exhibere chriſto. AVG. Poſt me aūt venit: q2 poſterior natus eſt: Ante me factus eſt: quia platus eſt mihi. GRE. Prelationis aūt eius cauſas aperuit: cum ſubiungit. Quia prior me erat: acſi aperte dicat: Jnde me etiam poſtnatus ſuperat quo eum natiuitatis ſue tpa nō anguſtant. nam qui p matrem in tempore naſcit: ſine tempore ē a patre generatus. THE. Auſculta o arriene: nō dixit: Quia prior me creatus ē: ſed q2 prior me erat. Audiat hoc pauli ſamoſateni abuſio q̄ nō ex maria ſumpſit primordiū: quia ſi eſſendi principiū ſumpſit ex virgine: qualiter prior extitit ꝑcurſore: Nam manifeſtū ē q̄ precurſor xp̄m in ſex menſibꝰ ſuperabat ſm̄ humanā generationē. CHRY. Ut autē nō videatur ex amicitia ꝓpter cognationē ei teſtimoniū ꝑhibere: quia cognatus eius erat ſm̄ carnē. ꝓpterea dicit Ego neſciebam eum. ⁊ ſm̄ rōnem hoc contigit. Eteniꝫ in deſerto conuerſatus eſt ioannes. Miracula vō quecūq3 xp̄s puero exñte facta ſūt: puta que circa magos ⁊ q̄cūq3 talia aū multū contigerāt tpe: Joanne ⁊ ipſo valde puero exñte. Jn medio vō tpe ignotꝰ oibꝰ exiſtebat: ꝓpt̄ qđ ſubdit: Sed ut mani. in iſrl': ꝓpte. veni ego in aqua baptiçans. Hinc enim manifeſtū ē qm̄ ⁊ illa ſigna que quidā dicunt a chriſto in pueritia facta mendacia ⁊ fictiones ſūt. Si eñi a prima etate miracula feciſſet ieſus: nequaq̄ neq3 ioannes eū ignoraſſet: nec reliqua multitudo indiguiſſet magiſtro ad manifeſtandū eum. Non igit ipe xp̄s baptiſmate indigebat neq3 aliquā aliā cām habebat illud lauacrū: q̄ ꝑmonſtrationē facere eius fidei que ē in xp̄m. Nō enim dixit: Ut mundē eos qui baptiçant. neq3 ut liberē a peccatis veni baptiçans. ſed Ut manifeſtetur in iſrael. Sed nunqd ſine baptiſmate nō licebat ꝑdicare ⁊ inducere turbas: ſed facilius ita factū ē: Nequaq̄ eñi concurriſſent oēs ſi ſine baptiſmate ꝑdicatio facta eſſet. AVG. Ubi ergo cognitus ē dñs ſupfluo ei via parabat: quia cognoſcētibꝰ ſe ipſe factꝰ ē via. Jtaq3 nō durauit diu baptiſma ioānis: ſed quoaduſq3 demōſtratꝰ ē dñs humil. Ergo ut daret nobis a dño humilitatis exemplū ad pcipiēdā ſalutē baptiſmi ſuſcepit baptiſmū ſerui: ⁊ ne ꝑponeret baptiſmꝰ ſerui baptiſmo dñi: baptiçati ſunt alij baptiſmo cōſerui: ſed q baptiçati ſunt baptiſmo ꝯſerui: oportebat ut baptiçarent baptiſmo dñi: Qui aūt baptiçabant baptiſmo dñi: nō opus habent baptiſmo ꝯſerui.

Et teſtimonium perhibuit ioannes dicens: Quia vidi ſpiritum deſcendentem quaſi colūbā de celo: ⁊ manſit ſuper eum: ⁊ ego neſciebam eū: ſed qui miſit me baptizare ī aqua: ille mihi dixit Super quem videris ſpiritum deſcendentē ⁊ manentem ſuper eum: hic eſt qui baptizat in ſpiritu ſancto. Et ego vidi ⁊ teſtimonium perhibui quia hic ē filius dei.

CHRY. Quia ioannes teſtatus ē ita magnū qđ quod ſufficiēs erat auditores oēs ſtupefacere: puta q̄ totiꝰ orbis terrarū ſolus ipſe peccata tolleret: volens credibiliꝰ id facere: reduxit hoc ad deū ⁊ ſpm̄ſcm̄. Poſſet eñi aliqs dicere ioanni: Qualiter igit tu cognouiſti eū? Rñdet q̄ p deſcenſū ſpūſſancti. vnde ſequit̄: Et teſti. phi. io. di quia vidi ſpi. deſcē. q̄ſi colū. de celo ⁊ ma. ſup eum. AVG. xv. de trini. Nō aūt tūc vnctus ē xp̄s ſpūſcō: qn̄ ſup eū baptiçatū velut columba deſcendit. Tunc eñi corpꝰ ſuū. ſ. eccleſiā ſuā ꝑfigurare dignatꝰ eſt: in qua ꝑcipue baptiçati accipiūt ſpm̄ſcm̄. Abſurdiſſimū eñi ē ut credamꝰ eum cum iam triginta eſſet annorū: cuius eñi etatis a ioāne baptiçatꝰ ē: accepiſſe ſpm̄ſcm̄: ſed veniſſe ad illud baptiſma ſicut ſine vllo oino pctō ita nō ſine ſpūſcō. Si eñi de famulo eius ⁊ ꝑcurſore ipſo ioanne ſcriptū ē: Spūſcō replebitur ab vtero matris ſue: qui q̄uis ſeminatꝰ a patre: tamē ſpm̄ſcm̄ in vtero formatꝰ accepit: quid de hoie xp̄o intelligendū ē vel credendum cuius carnis ipa conceptio nō carnalis: ſed ſpiritalis fuit? AV. de agone xp̄iano: Nō autem dicimus ſolum xp̄m verum corpus habuiſſe. ſpiritū autem ſanctum fallaciter apparuiſſe oculis hominū. Sicut eñi nō oportebat ut hoies falleret filius dei: ſic nec ſpūſcū ſed omnipotenti deo qui vniuerſam creaturā ex nihilo fabricauit: non erat difficile verum corpus columbe ſine aliarū columbarū miniſterio figurare: ſicut ei nō fuit difficile verum corpus in vtero virginis ſine virili ſemine fabricare. AVG. ſuper io. Duobus autē modis oñdit viſibiliter dominus ſpm̄ſcm̄: p columbam ſuper dominū baptiçatū: per ignē vero ſuper diſcipulos cōgregatos. ibi ſimplicitas: hic feruor oñditur. Ergo ne ſpiritu ſanctificati dolū habeāt: in colūba demſtratus ē: et ne ſimplicitas frigida remaneat: in igne demſtratus ē: nec moueat q2 lingue diuiſe ſunt. Noli diſſipationē timere vnitatem in columba cognoſce. Sic ergo oportebat demſtrari ſpm̄ſcm̄ veniētē ſuper dominū: ut cognoſcat vnuſqſq3 ſi habeat ſpm̄ſcm̄: ſimplicē ſe eſſe debere ſicut columbā ⁊ habere cum fratribꝰ veram pacem quā ſignificāt oſcula columbarū. Oſculanť ⁊ corui: ſed laniant. A laniatu ī nocens ē natura columbarū. nam corui de morte paſcūť columba nō niſi de frugibus terre viuit. Si etiā gemūt columbe in amore: nolite mirari quia in colūbe ſpē voluit demſtrari ſpūſſanctus: Jpſe enim interpellat ꝓ nobis gemitibus inenarrabilibus. Nō autem ſpūſſanctus in ſemetipſo: ſ3 in nobis gemit: q2 gemere nos fac. Qui enim nouit in pſſura ſe eſſe mortalitatis hꝰ pegrinari ſe a dño: q̄diu ꝓpter hoc gemit: bñ gemit: ſpūs illū docuit gemere. Multi aūt gemūt in infelicitate terrena: vel quaſſati dānis: vel egritudine corpis ꝑgrauati: ſ3 nō colūbe gemitu gemūt. Uñ ergo debuit demſtrari ſpūſſcūs vnitatē quādā deſignās: niſi p colūbā: ut pacate eccle diceret: Una ē colūba mea. Uñ debuit hūilitas figurari: niſi p auē ſimplicē ⁊ gemētē: Apparuit ibi ſcā ⁊ vā trinitas: pr̄ in voce dicēte: Tu es filiꝰ meꝰ dilectꝰ: ſpūſſcūs in colūba. Jn iſta trinitate miſſi ſūt aplī baptiçare: Jn noīe pr̄is ⁊ filij ⁊ ſpūſſci. GRE. ij. mor. Dicit aūt: Manētē ſup eū. Jn cunctis nāq3 fidelibus ſpūſſcūs venit: ſed in ſolo mediatore ſemp ſingulariť permanet: quia eius humanitatē nunq̄ deſeruit: ex cuiꝰ diuinitate pcedit. Sed cū de eodem ſpiritu diſcipulis dicatur: Apud vos manebit: quomodo ſingulare ſignum erit: q̄ in chriſto permanet? Quod citius cognoſcimus ſi dona ſpiritus diſcernamus. Jn his enim donis ſine quibꝰ ad vitā ꝑueniri nō poteſt: ſpūſſanctus ī electis omnibus ſemper permanet: ut ſunt manſuetudo: humilitas: fides ſpes charitas. Jn illis autem quibus p oſtenſionē ſpūs nō nr̄a ſeruatur vita ſed aliorū querit. nō ſemp manet ſed aliqn̄ ſe a ſignorū oſtenſionibus ſubtrahit ut humilius eius virtutes habeant. Chriſtus autem in cūctis eū ſemper ⁊ continue habuit pñtem. CHRY. Ne autem

aliquis eſtimet q̄m chriſtus natiuitatē habebat ſpiritūſcō adueniente ſicut ⁊ nos: hanc etiā deſtruit ſuſpitionem oñdens ꝙ ſpiritusſancti deſcenſio ſolū pro manifeſtando chriſto facta eſt. vnde ſequitur: Et ego neſciebā eum: ſed qui miſit me baptiçare in aqua: ille mihi dixit. Sup quē videris ſpm̄ deſcendentem ⁊ manentē ſuper eum: hic eſt qui baptiçat in ſpūſancto. AV. Quis autem miſit ioā nem? Si dicam⁹ Pater. verum dicimus. Si dicam⁹ Filius. verum dicim⁹. Manifeſtius aūt eſt: ut dicam⁹ Pater ⁊ filius. Quomodo ergo neſciebat eū a quo miſſus ē? Si eni nō nouerat eū a quo voluit baptiçari: temere dicebat Ego a te debeo baptiçari: nouerat ergo eū. Quid ē eſt qđ dicit: Et ego neſciebā eū? CHRY. Sed cū dicit: neſciebā eum anteri⁹ tp̄s dicit: nō tp̄s qđ eſt ꝓpe baptiſmum cū ꝓhibebat eum dicēs: Ego a te debeo baptiçari. AV. Sed legant alij euangeliſte qui planius illud dixerūt: ⁊ inuenimus apertiſſime tunc deſcendiſſe columbā cū dñs ab aqua aſcendit. Si ergo poſt baptiſma deſcendit colūba: ⁊ anteꝙ baptiçaret dixit illi ioannes: Ego a te debeo baptiçari: ante baptiſmū illum nouerat: quō ergo dixit: Ego neſciebā eū: ſꝫ ꝗ miſit me baptiçare ⁊c̄. hoc audiuit ioannes: ut noſceret eū quē nō nouerat: an forte ut pleni⁹ noſſet quem iam nouerat? Nouerat quidem dominū: nonouerat filiū dei: nouerat q2 ipſe baptiçaret in ſpirituſancto Ante eni ꝙ veniret ad fluuiū xp̄s: cum multi ad ioannē ꝯcurrerent ait illis: Qui poſt me venit: maior me eſt: ipſe vos baptiçabit i ſpūſcō ⁊ igne. Sed quid nō nouerat? poteſtatē baptiſmi ipm dñm habiturū ⁊ ſibi retenturum: ne paulus aut petrus diceret: Baptiſmus me⁹: ſicut inuenis dixiſſe Euangeliū meū: ſed miſteriū plane tranſiturū in bonos ⁊ malos. Quid tibi faciat malus miniſter vbi bonus eſt dñs. Ecce poſt ioannē baptiçatū eſt: poſt homicidā nō eſt baptiçatū: q2 ioānes dedit baptiſmū ſuū: hōicida dedit baptiſmū xp̄i: qđ ſacrm̄ tā ſcm̄ eſt: ut homicida miſtrāte polluat. Potuit aūt dñs ſi vellet ptātem dare alicui ſeruo ſuo ut daret baptiſmū ſuū tanꝙ vice ſua: ⁊ cōſtitueret tantā vi in baptiſmate trāſlato in ſeruū: ꝙtā vi haberet baptiſma datū a dño. Hoc noluit: ut in illo eēt ſpes baptiçator a quo baptiçatos ſe agnoſceret. ⁊ noluit ſuū ponere ſpem in ſuo. Si aūt daret hanc ptātē ſeruis: tot eſſent baptiſmata quot eēnt ſerui: ut quō dcm̄ eſt: baptiſma ioannis: ſic diceret: baptiſma petri vel pauli. ꝑ hanc ergo poteſtatē quā ſibi xp̄s retinuit: ſtat vnitas eccleſie: de qua dcm̄ eſt: Una eſt columba mea. pōt aūt fieri ut aliquis habeat baptiſmū ꝑter columbā: ut ꝓſit ei baptiſm⁹ ꝑter columbā nō pōt. CHRY. Et quia pater vocē emiſit ꝑdicans filium: ſupuenit ſpūſſanctus vocē trahens ſuper caput xp̄i: ne quis pñtiū exiſtimaret dici de ioanne: quod dcm̄ eſt de xp̄o. Sed dicet aliquis: qualiter nō crediderūt iudei: ſi viderunt ſpm̄. Sed talia non ſolum indigent oculis corporis: ſed magis viſione mentis. Si naꝙ miracula facientē videntes intantū ebrij erant a liuore ut cōtraria his que videbant enunciarent: qualiter ſolo aduentu ſpirituſſancti in ſpecie columbe expuliſſent icredulitatem? Quidam vero dicunt nō omnes vidiſſe ſpiritū ſed ſolum ioannē: ⁊ eos qui deuotius diſpoſiti erant. Et ſi enim ſenſibilibus oculis poſſibile erat videre in ſpecie columbe ſpm̄ deſcendentem: nō tamē ꝓpter hoc neceſſe eſt oibus hoc fuiſſe manifeſtum. Etenim çacharias in ſpecie ſenſibili mlta ꝯſiderauit: ⁊ daniel ⁊ ezechiel. ſꝫ ⁊ moyſes multa vidit: qualia aliorū nullus. vnde ſubdit ioānes Et ego vidi ⁊ teſtimoniū ꝑhibui: q2 hic eſt fili⁹ dei. Agnū quidē eum vocauerat: ⁊ q̄m in ſpū baptiçare debebat dixit: Filium autem ante hoc nuſꝙ. AV. Oportebat eni ut ille baptiçaret qui eſt filius dei vnicus non adoptatus Adoptati filij miniſtri ſunt vnici: vnicus autē habet poteſtatem adoptati miniſterium.

Altera die iterum ſtabat ioannes: ⁊ ex diſcipulis eius duo. Et reſpiciens ieſum ambulantem dixit Ecce agnus dei.

CHRY. Quia multi his que a pricipio ioannes dicebat nō attendebāt: ſecūda rurſus eos excitat voce: vnde dicit: Altera die iteꝝ ſtabat ioānes ⁊ ex diſcipul' ei⁹ duo. BE. Stabat quidem ioannes q2 illam virtutū arcē conſcenderat: a qua nullis temptationum poſſet improbitatibus deijci. Stabant cum illo diſcipuli: q2 magiſterium illius corde ſequebantur immobili. CHR. Sed quare non toti mundū circuiuit in omni loco iudee predicans eum: ſed ſtabat circa flumen expectans eum venire ⁊ oſtēdere venientem: q2. ſ. ꝑ opera chriſti hoc fieri volebat. Uide etiam qualiter hoc maioris edificationis fuit. q2 enim paruā imiſit ſcintillam: repēte flāma in altū eleuata eſt. Aliter aūt ⁊ſi circuiēs hoc dixiſſet: videretur ex ſtudio quodā humano fieri que fiebant: ⁊ ſuſpitione plenū eſſet eius ꝑconiū. igit ꝓphete quidem ⁊ apoſtoli oēs abſentem chriſtum prediccauerunt: hic quidē ante pñtiam ſm̄ carnem: illi vo poſt aſſumptionē. vnde ⁊ oſtendat ꝙ non voce ſolū: ſed ⁊ oculis eū oñdebat ſubdit: Et reſpiciens ieſum ambulantem dixit: Ecce agnus dei. THE. Reſpiciens inquit: quaſi oculis innuens gratiam ⁊ admirationem quā habebat in chriſto. AV. Joannes quidem amicus ſponſi erat: non querebat gloriam ſuam: ſed teſtimoniū ꝑhibebat veritati. Non enim voluit apud ſe remanere diſcipulos ſuos ut non ſequerentur dñm: ſed magis oſtendit quē ſequerentur dicēs. Ecce agnus dei. CHRY. Non longum facit ſermonē quoniā vnum ſolum in ſtudio habedat adducere eos ⁊ coniungere chriſto: ſciebat enim quoniam de reliquo non indigerent eo teſtante. Non autem ſingulariter diſcipulis loquitur de his ioannes: ſed eis publice cū omnibus: q2 ex cōmuni doctrina, ſuſcipientes' ſequelam chriſti: firmi de reliquo ꝑmanſerunt: non ꝓpter gratiam chriſti ſequentes: ſed ꝓpter ſuum lucrū: ⁊ non facit, ſermonem ſuum deprecatiuum: ſed admiratur ſolum preſentē ⁊ demonſtrat eis preparationem ꝓpter quem venit: ⁊ modum preparationis. Agnus enim vtrunꝙ inſinuat: ⁊ dicit agnus cum articuli adiectione: excellentiam eius oſtēdens. AV. Jſte enim ſingulariter dicitur agnus ſolus ſine macula: ſine peccato: non cuius macule abſterſe ſunt ſed cuius macula nulla fuerit. ſingulariter hic eſt agnus dei: quia ſingulariter huius agni ſanguine ſolo homines redimi potuerunt. hic eſt agnus quem lupi timent: qui leonē occiſus occidit. BED. Jdeo etiam agnū vocat: q2 dona ſui velleris ſponte largiturum: ex quo veſtem nobis nuptialem facere poſſumus. i. exempla viuendi nobis relicturum preuidit: quibus in dilectione calefieri deberemus. ALCVIN. Myſtice autem ſtat ioānes: ceſſat lex ⁊ venit ieſus. i. gratia euangelij: cui ipſa lex perhibet teſtimonium. Ambulat ieſus diſcipulos collecturus. BED. Ambulatio etiam ieſu diſpenſationē incarnationis qua ad nos venire ac nobis exempla viuendi prebere dignatus eſt inſinuat.

Et audierunt eum duo diſcipuli loquentem: ⁊ ſecuti ſunt ieſum. Conuerſus autem ieſus ⁊ videns eos ſeq̄ntes ſe: dicit eis: Quid q̄ritis? Qui dixerūt ei: Rabbi: quod dicitur interpretatū magiſter: vbi habitas? Dicit eis: Uēite ⁊ videte. Uenerunt ⁊ viderunt vbi maneret: ⁊ apud eum manſerunt die illo. Hora aūt erat quaſi decima. Erat aūt andreas frater ſimonis petri: vnus ex duob⁹ qui audierant a ioāne ⁊ ſecuti fuerant eum.

ALCVI. Joanne ꝑhibente teſtimoniū q2 ieſus eſſet agnus dei: diſcipuli qui prius erant cum ioanne magiſtri imperium implentes ſecuti ſunt ieſum. vnde dicitur

Et audierūt

Et audierūt eū duo diſcipuli loquētē ⁊ ſecuti ſunt ieſū

CHRY. Cōſidera aūt q2 q̄n dixit: Poſt me veniēs ante me factus ē: ⁊ q̄n nō ſū dign⁹ ſoluere corrigiā calciamēti ei⁹: nullū cepit. Sed q̄n de diſpenſatōe locut⁹ ⁊ humili⁹ ſmonē duxit dicēs. Ecce agnus dei. tūc ſecuti ſt eū diſcipuli. Multi eni non ita adducunt cū aliqđ magnū ⁊ excelſum de deo dicit: ſicut cum benignū ⁊ amicū hoīem audiūt ⁊ aliquid ad ſalutē hoīum ptinens. Conſiderandum aūt ꝙ ioānes dicit: Ecce agnus dei: ⁊ xp̄s nihil loquitur. nā ⁊ ſponſus cū ſilentio adeſt: alij eū inducunt ⁊ ſpōſam in manu eius ponūt: quam cum acceperit de ea diſponit: ita xp̄s venit copulatur⁹ ſibi eccliam nihil ipſe dixit: ſed acceſſit ſolū amicus eius ioannes dexteram ei ſpōſe impoſuit ꝑ ſermones ſuos: aias hoīum i man⁹ ei ponēs quos accipiēs ita diſpoſuit ut vltra ad ioannem non redirent. Sed aliud hic obſeruandum: ſicut enim i nuptijs: nō puella ad ſpōſum vadit: ſed ipſe ad eam feſtinat: ita hic contingit. Non eni in celū aſcendit hoīum natura: ſed ad eā filius dei acceſſit: ⁊ ad domum duxit paternā. Et quidā alij diſcipuli ioannis erāt: qui nō ſolum ſecuti ñ ſunt: ſꝫ ⁊ çelotipe ad xp̄ꝫ diſpoſiti erāt. q aūt meliores erant ſimul audierūt: ⁊ ſecuti ſunt: nō quaſi magiſtrū priorē ꝯtēnentes: ſed ab eo perſuaſi ꝓmittēte ꝙ baptiçaret in ſpūſcō xp̄s: ⁊ inde diſcipulorum ſtudium cū verecundia fieri. Neꝙ eni mox aſcendētes interrogauerūt ieſū ꝺ neceſſarijs ⁊ maximis rebus: neꝙ publice ſꝫ ſingulariter ei loq ſtuduerūt. vñ ſequit: Cōuerſus aūt ieſus ⁊ vidēs eos ſeq̄ntes ſe: dicit eis qđ q̄ritis? Hic erudimur q2 cū nos bene velle iceperim⁹: tūc de⁹ dat nobis multas ſalutiſ occaſiōes. Interrogat aūt nō ut diſcat: ſꝫ ut ꝑ iterrogationē magis eos familiares faciat ⁊ ampliorē fiducia det: ⁊ oñdat eos auditione dignos. THE. Uide aūt ꝙ ſequentibus ſe dñs conuertit faciē ⁊ reſpexit: q2 niſi ꝑ bonā operationē ipm ſecut⁹ fueris: ad viſionē faciei eius nunꝙ ꝑtinges: neꝙ ad domū eius poteris ꝑuenire. ALCVI. Ergo illi diſcipuli tergū ipſius ſequebant ut viderēt: ⁊ faciē dñi videre non poterāt. iō ꝯuertit ſe: ⁊ quodāmodo de ſua maieſtate deſcēdit: ut poſſint faciē diſcipuli illi⁹ ꝯtēplari. ORI. Forte aūt nō fruſtra poſt ſextū teſtimoniū deſinit ioānes eos ꝯteſtari: ⁊ ieſus ſm̄ ſeptimū dicit: Quid queritis? CHRY. Sed illi nō ſolum ſequendo: ſed interrogādo amorē ſuum ad xp̄m manifeſtauerūt. vñ ſequit: Qui dixerūt ei: Rabbi qđ dī interpretatū magiſter vbi habitas? Nōdū ab eo aliqđ diſcēte: magiſtrū eū vocāt ad diſcipulatū ſe ipellētes ⁊ cāꝫ oñdentes ꝓpter quid ſequebant. ORI. Congrus vo ꝑfectis ex ioannis teſtimonio ꝓlatio depromens chriſtū doctorem: ac exprimens deſiderare habitaculū filij dei ꝯtueri. ALCVI. Nolūt eni tranſitorie vti eius magiſterio ſed inquirūt vbi maneat: ut ⁊ tunc in ſecreto vbis illius imbui: ⁊ exinde ſepius poſſent eum viſitare: ⁊ pleni⁹ inſtrui. Myſtice aūt volūt ſibi oſtendi: in quibus xp̄s habitet: ut eorum exemplo ſe tales exhibeant in quibus velit habitare: vel ꝙ ieſum ambulantē vident ⁊ ſtatiꝫ vbi maneat querūt nos monet: ut cū incarnationē eius ad mētē reducimus: ſolicito corde eum rogemus: ut manſionē eterni habitaculi nobiſ oñdat: vñ quia videt bene petētes libere eis ſua reſat archana: vñ ſequit: Dicit eis venite ⁊ videte. q. d. habitaculū meū explicari nō pōt ſmone ſed opere demonſtrat: venite ē credēdo ⁊ operādo: ⁊ videte itelligendo. ORI. Uel ꝑ hoc ꝙ dicit. Uenite ad actionē inuitat: ꝑ hoc aūt ꝙ dicit Uidete ad contemplationē. CHRY. Chriſtus aūt non dicit eis ſigna dom⁹ neꝙ locū: ſed attrahit eos ad ſequendū. Nō dixit: Non ē tp̄s nūc: audietis cras: ſiquid vultis diſcere: ſed ut ad amicos ⁊ familiares loquit: qualiter alibi ait. Filius hominis non hꝫ vbi caput reclinet. hic aūt dicit: Uenite ⁊ videte vbi habito. Sed ꝑ hoc ꝙ dixit: Non habet vbi caput ſuū reclinet: demrauit ꝙ hitaculū ꝓpriū ñ hēbat: ſi ꝙ i domo ñ maneret. Seqt eni. Uenerūt ⁊ viderūt vbi maneret: ⁊ māſerūt ibi die illo. C⁹ aūt grā māſerūt: ñ adiūgit euangeliſta: q2 manifeſtū erat ꝙ ꝓpter doctrinam.

AV. Quā beatū aūt diem duxerūt: ꝙ beatā noctē! Edificemus ē ⁊ noſmetipſi in corde nr̄o ⁊ faciam⁹ domum: quo veniat ille ⁊ doceat nos. THE. Nō fruſtra autē ⁊ tp̄s notauit euāgeliſta cum ſubdit: Hora aūt erat quaſi decima. ut tā doctores ꝙ diſcipulos erudiret ꝙ doctrina ꝓpter tēpus nō ē pretermitēda. CHRY. Multū eni ſtudiū demōſtrabāt ad audiendū: in eo q2 neꝙ ab hora auerſi ſunt cū ſol eſſet ad occaſum: ⁊ multis quidem carni ſeruientibus tēpus qđ ē poſt eſcas: nō ē aptū ad quippiā neceſſariorum: eo ꝙ corpus eſcis grauat. Joānes vero cuius iſti erāt diſcipuli: nō erat talis: ſed cū multo maiori ſobrietate veſpere degens ꝙ nos mane. AVG. Numerus etiā iſte legē ſignificat: quia in decē ꝑceptis data ē lex. Uenerat aūt tp̄s ut impleret lex ꝑ dilectionē que a iudeis ipleri nō poterat ꝑ timorē. vñ ⁊ decima hora dñs audiuit: Rabbi. Magiſter eni legis nō eſt niſi dator legiſ Sequit: Erat aūt andreas frater ſimonis petri: vnus ex duobus qui audierāt a ioāne ⁊ ſecuti fuerāt eū. CHR. Cui⁹ aūt grā alterius nomē nō ponit? quidā dicunt propterea q2 hic qui ſcribit ē qui ſecutus ē eum. Quidā vo dicūt ꝙ ille alius nō inſignis erat. q̄ igit vtilitas ſi didicerimus nomē illi⁹: neꝙ. n. ſeptuaginta duorum diſcipulorum nomina euangeliſta poſuit. ALCVI. Uel duo diſcipuli qui ſecuti ſunt ieſum andreas ⁊ philippus.

Jnuenit hic primū fratrē ſuum ſimonē: ⁊ dicit ei. Jnuenimus meſſiam quod eſt interpretatū chriſtus. Et adduxit eum ad ieſum. Jntuitus autem eum ieſus dixit: Tu es ſimon filius ioanna: tu vocaberis cephas: quod interpretatur petrus.

CHRY. Andreas qui a ieſu didicit: nō detinuit apō ſeipſum: ſed feſtinat ⁊ currit cito ad fratrē: traditurus ei bona que ſuſcepit. vnde dī. Jnuenit hic primū fratrē ſuū ſimonē: ⁊ dixit ei: Jnuenimus meſſiam quod eſt interpretatū chriſtus. BE. Hoc ē eni vere dominū inuenire: vā dilectione feruere: fraterne quoꝙ ſalutis curā gerere. CHRY. Et quidē nō dixerat euāgeliſta que chriſt⁹ fuerat ſequētibus ſe locutus: ſed ex his que hic dicūt licet addiſcere. Quecūꝙ eni andreas didicit: in breui oñdit magiſtri virtutē: qui ꝑſuaſerat eis: ⁊ eorū deſideriū qđ prius habuerāt repſentat. hoc eni vbum inuenimus ē patiētis preſſurā ꝓpter abſentiā ⁊ exultātis: poſtꝙ apparuit qđ expectabat. AV. Meſſias aūt hebraice: grece chriſtus: latine vnctus dī. Chriſma eni vnctio ē: ille autē ſingulariter vnctus ē. vñ oēs chriſtiani vnguntur: ſm ꝙ in pſalmo dī. Unxit te deus deus tu⁹ oleo exultationis pre ꝑticipibus tuis. Participes eni eius ſunt oēs ſācti: ſed ille ē ſingulariter ſāctus ⁊ ſingulariter vnct⁹. CHRY. Et ideo nō dixit meſſiam ſimpliciter ſꝫ cū adiectione articuli. Conſidera vo ex ipſo principio obediētem petri mentem. ꝯfeſtim eni cucurrit nihil tardans. vñ ſequit: Et adduxit eū ad ieſū. Sꝫ nullus facilitatē ei imponat: ſi nō prius multa ꝑquirens ita ſermonē ſuſcepit Cōueniens eni eſt ⁊ fratrē diligentius ei dixiſſe hoc: ⁊ ꝑ longa vba: ſꝫ euāgeliſte vbiꝙ multa intermittūt: breuiloqui curā hñtes. Aliter aūt neꝙ dictū ē: q̄m credidit ſimpliciter: ſed quoniā duxit eū ad ieſum: illū ei ꝺ quo dixerat traditurus ut oia ab illo diſcat. Jpſe aūt dñs incipit reuelare ea que deitatis ſunt: ⁊ paulatim ea aperire ꝑdicationibus. Non enim min⁹ ꝙ ſigna ꝓphetie adducunt hoc eni eſt maxime opus dei: quod neꝙ imitari demones poſſunt. Nam in miraculis quidē ⁊ phātaſia fit vtiꝙ. Futura aūt predicere cū certitudine: illius ſolius incorruptibilis eſt nature. vnde ſequit: Jntuitus aūt eum ieſus dixit: Tu es ſimon filius ioanna. Tu vocaberis cephas: quod interpretatꝰ petrus. BED. Jntuitus autē

eſt eũ non exterioribus oculis ſolum: ſed ⁊ eterno diuini
tatis intuitu. vidit cordis eius ſimplicitatem: animi ſub-
limitatẽ: cui⁹ merito cuncte eſſet pferendus eccleſie. Ne-
q; aũt in petri vocabulo: quaſi hebreo vel ſyro aliã inter-
pretationẽ querere oportet quia idẽ ẽ grece ⁊ latine pe-
trus: qđ ſyriace cephas ⁊ in vtraq; ligua nomẽ a petra
deriuat. Vocat aũt petrus ob firmitatẽ fidei: qua illi pe
tre adheſit: de qua apl's ait: Petra aũt erat xp̄s: q̄ ſpe-
rantes in ſe ab hoſtis inſidijs reddit tutos ⁊ ſpiritualiũ
chariſmatum flueta miniſtrat. AV. Non ẽ aũt magnũ
q: dñs dixit cui⁹ filius eſſet: iſte omnia enim noīa ſancto
rũ ſuoꝝ ſciebat quos ante ꝯſtitutionẽ mundi pdeſtina-
uit. Illud aũt magnum: q: mutauit ei nomẽ ⁊ fecit de ſi
mone petrũ. Petrus aũt a petra: petra vero eccleſia: er-
go in petri nomine figurata ẽ eccleſia. Et quis ſecur⁹ eſt:
niſi qui edificat ſupra petrã? Intentũ aũt te fecit dñs. nã
ſi antea petrus vocaret: nõ ita videres myſteriũ petre: ⁊
putares caſu eũ ſic vocari: nõ ꝓuidentia dei. Ideo eum
voluit aliud prius vocari: vt ex ipſa commutatione no-
minis: ſacramenti viuacitas comendaret. CHRY.
Ideo etiã nomẽ mutauit vt oſtendat: q: ipſe ẽ qui vet⁹ te
ſtamentũ dedit: ⁊ noīa tranſmutauit: q: abram abraam
vocauit: ⁊ ſarai ſaram: ⁊ iacob iſraelem. Igitur multis q
dẽ ⁊ a natiuitate noīa impoſuit vt iſaac ⁊ ſamſon: alijs au
tem poſt eã que a ꝓgenitoribus ẽ nuncupationẽ: vt pe-
tro ⁊ filijs zebedei. nã quibus q̄dẽ a prima etate debat vir
tus clareſcere: ex tũc noīa ſuſceperũt: quibus aũt poſtea
debebat augeri: poſtea nuncupatio poſita ẽ. AV. de cõ.
euã. Nõ aũt pua repugnãtia põt putari ſi iuxta iordanẽ
anteq̄ ieſus iſſet in galileam: ad teſtimoniũ ioãnis bapti
ſte ſecuti ſunt eũ duo. quoꝝ vnus erat andreas qui frẽm
ſuũ ſimonẽ adduxit ad ieſum: qñ ⁊ nomẽ vt petrus noīa
ret accepit: cũ ab alijs euãgeliſtis dicat: q eos in galilea
piſcantes inuenerit: atq; ad diſcipulatũ vocauerit: niſi q:
intelligẽdũ ẽ: non ſic eos vidiſſe dñm iuxta iordanẽ: vt ei
iam inſeparabiliter inhererent: ſ; tm̃ cognouiſſe q's eſſet
eũq; miratos ad ꝓpria remeaſſe. Nõ aũt quis arbitret
q tũc petrus nomẽ accepit: vbi ait illi dñs: Tu es petr⁹
⁊ ſup hãc petrã edificabo eccleſiã meã: ſed vbi cõmemo
rat ei dictũ eẽ: Tu vocaberis cephas: qđ iterp̄tatur pe-
trus. ALCVI. Vel aliter: Nõdũ iponit ei nomẽ: ſ; pre
ſignat qđ poſtea fuit ei impoſitũ: quãdo dixit ei ieſus: Tu
es petrus ⁊ ſup hãc petrã edificabo eccl'iam meã. Mu-
taturus aũt nomẽ xp̄s: voluit oñdere etiã nomẽ illud: qđ
a parentibus datũ erat: nõ carere v̄tutis ſignificatione.
ſimon enĩ obediẽs iterpretat: Ioãna grã: Iona columba
q. d. Tu es obediens: filius grẽ: vl' filius colũbe. i. ſpũſſcĩ
q: humilitatẽ de ſpũſcõ accepiſti: vt vocante andrea vi
dere me deſiderares. Non enim dedignatus eſt maior
minorem ſequi quia non eſt ordo etatis vbi eſt meritum
fidei.

In craſtinũ voluit exire in galileam ⁊ inuenit philippum. Et dicit ei ieſus: Sequere me. Erat autẽ philippus a bethſaida ciuitate andree ⁊ petri. Inuenit philippus nathanael ⁊ dicit ei. Quẽ ſcripſit moyſes in lege ⁊ prophete: inuenim⁹ ieſũ filium ioſeph a nazaret. Et dixit ei nathanael: A nazareth põt aliquid boni eſſe. Dicit ei philipp⁹ Veni ⁊ vide.

CHRY. Poſtq̄ accepit chriſt⁹ diſcipulos venit õ reli
quo ad alios conuertendũ. ſ. philippũ ⁊ nathanaelẽ. vñ
di: In craſtinũ aũt voluit exire in galileã. ALCVI. A
iudea. ſ. vbi erat ioannes baptiçãs: deſerẽs honorẽ ba-
ptiſte: ne videat magiſtrũ eius minuere: dũ adhuc ſtatu;
habet. Vocaturus etiam diſcipulũ ad ſequendũ voluit
exire in galileam. i. in tranſmigrationẽ factã vel reuelatio
nẽ vt ſic ipe pficiebat ſapia ⁊ etate ⁊ grã apud deũ ⁊ ho
minibus: ⁊ ſicut paſſus eſt ⁊ reſurrexit: ⁊ ita intrauit i glo-
riã ſuã: ſic etiã ſuos ſequaces oſtenderet ⁊ exire ⁊ pfice
re in virtutibus: ⁊ p paſſiones ad gaudia tranſmigrare
debere. vnde ſequit: Et inuenit philippum: ⁊ dicit ei ieſus
ſequere me. Sequitur qui imitat humilitatẽ ⁊ paſſionẽ
eius: vt ſit ſocius reſurrectionis ⁊ aſcenſionis. CHR.
Et vide q anteq̄ aliquis ei adhereret: nullum vocauit.
nam ſiquidem nullo iã ſpõte adueniẽte attraxiſſet: fortaſ
ſis reſiluiſſent: nũc aũt a ſeipſis eligentes ſeq dñm: firmi
de reliquo pmanſerũt. Philippũ aũt vocat magis notũ
ei exiſtentẽ: q: in galilea nutrit⁹ erat. S; vñ philippus
ſecutus ẽ xp̄m: nã andreas quidẽ audiẽs a ioanne bapti
ſta: petrus aũt ab andrea: hic aũt a nullo aliquid diſcẽs
ſolũ dicẽte chriſto ad eũ: ſequere me: ꝯfeſtim pſuaſus eſt
Cõueniens ẽ aũt philippum a ioanne audientem ſequi
xp̄m: vel etiã vocem chriſti hoc operatã eſſe. THEO.
Nõ enĩ ſimpliciter oĩbus vox chriſti dicebat: ſ; fideliũ
interiora ad eius inflãmabat amorem: deinde q: in corde
philippi de xp̄o cogitatio inerat: ⁊ i libris moyſi aſſidua
lectio vt expectaret chriſtũ: ſtatim cũ vidit credidit. For
te aũt ab andrea ⁊ petro de xp̄o aliquid didicit q: ex ea
dem patria erãt: qđ euãgeliſta vĩ innuere p hoc q ſubdit
Erat aũt philippus a bethſaida ciuitate andree ⁊ petri.
CHRY. Chriſtus etiã hinc ſuã v̄tutẽ oñdit: q a terra
nullũ ferẽte fructũ. nã a galilea ꝓpheta nõ ſurgit: incly-
tos diſcipuloꝝ elegit. ALCVI. Bethſaida etiã dom⁹
venatoꝝ interpretat quo noīe ciuitatis curauit euangeli
ſta oſtendere: quales tũc iam aĩo erãt philippus petrus
⁊ andreas: ⁊ quales officio erant futuri. i. capiẽdis ad vi
tã aĩabus intenti. CHRY. Nõ ſolum aũt philippus a
xp̄o pſuaſus ẽ ſed pco alijs fit. vnde ſequit: Inuenit phi
lippus nathanael ⁊ dicit ei. Quẽ ſcripſit moyſes i lege ⁊
ꝓphete: inuenim⁹ ieſum filiũ ioſeph a naçareth. Vide q̄li
ter ſolicitã mentẽ hẽbat: ⁊ cõtinue meditabat: q̄ ſũt moy
ſi ⁊ expectabat aduentũ xp̄i: ⁊ quidẽ q xp̄s debebat ve
nire nouerat prius: qm̃ aũt hic chriſtus erat ignorabat.
Dicit aũt Quẽ ſcripſit moyſes ⁊ ꝓphete: credibilẽ faciẽ
ſuã pdicationẽ: ⁊ ex hinc pſuadẽs auditorẽ: q circa legẽ
⁊ prophetas ſolicitus erat: ⁊ oĩa pſcrutans cum veritate
vt ⁊ xp̄s teſtatus ẽ. Si vero dicit Filium ioſeph. ne tur-
beris: ei⁹. n. filius eſtimabat eſſe. AV. Cui. ſ. deſponſa-
ta erat mater eius: nam q ea intacta conceptus ⁊ natus
ſit: bene nouerũt ex euangelio oẽs xp̄iani: addit autẽ ⁊
locũ: A naçareth. THE. Non q: in ea natus erat: ſed
nutritus. Generatio enim eius multis erat incognita: ſ;
q in naçareth eſſet nutritus cognitũ erat: ⁊ dixi ei natha
nael a naçareth põt aliqđ boni eſſe. AV. Ambas ꝓnun
ciationes põt ꝯñs vox philippi ſequi: ſiue ſic pronunciet
tanq̄ confirmans: A naçareth põt aliquid boni eẽ: ⁊ ille
dicat. Veni ⁊ vide. ſiue ſicut dubitans ⁊ totum interro-
gans A naçareth põt aliquid boni eſſe: Veni ⁊ vide. Cũ
ergo ſiue illo modo ſiue iſto ꝓnuncietur: non repugnent
verba ſequentia: noſtrum eſt querere quid potius intelli
gamus in his verbis: Nathanael enim doctiſſim⁹ legis
cum audiſſet philippum dicentẽ: Inuenimus ieſu; audi
to a naçareth erectus eſt in ſpem: ⁊ dixit: A naçareth po
teſt aliquid boni eſſe. Scrutatus enim erat ſcripturas. ⁊
ſciebat q non facile alij ſcribe ⁊ phariſei nouerant q: in
de erat expectandus ſaluator. ALCVI. Qui ſingulari
ter ſanctus eſt: innocens: impollutus: de quo propheta
Exiet virga de radice ieſſe ⁊ naçareus. i. flos de radice
eius aſcendet. vel põt hic v̄ſiculus ſub dubitatione inter
rogatiue proferri. CHRY. Audiuerat enim nathanael
a ſcripturis q a bethleem oportet xp̄m venire: ſecun-
dum illud. Et tu bethleẽ terra iuda ex te exiet dux qui
reget pplm meũ iſrael. Cum igitur audiuit A naçareth.
dubitauit: ñ inueniens conuenire enunciationem philip
pi: cum prophetica predicatione. Naçareum autem vo-
cant prophete ab educatione: ⁊ conuerſatione: conſide
ra vero

ra vero eius inquirendo prudentiam ⁊ manſuetudinem
non enim dixit: Decipis me philippe: ſed interrogat di
cẽs: A naçareth põt aliquid boni eẽ. Valde aũt ⁊ philip-
pus prudẽs erat: Nõ enĩ interrogatus frãgitur ſed inmorat
vix volẽs ducere ad xp̄m: vñ ſequit: Dicit ei philippus
veni ⁊ vide. Trahit quidem eum ad chriſtũ: ſciẽs de re-
liquo eum non contradicturum ſi verba ⁊ doctrinam il
lius guſtauerit.

Vidit ieſus nathanael veniẽtẽ ad ſe: ⁊ dicit de eo: Ecce vere iſraelita: in quo dolus non eſt. Dicit ei nathanael. Unde me noſti? Rñdit ieſus: ⁊ dixit ei. Priuſq̄; te philippus vocaret cum eẽs ſub ficu vidi te. Rñdit ei nathanael ⁊ ait: Rabbi tu es filius dei: tu es rex iſrael. Reſpondit ieſus ⁊ dixit ei: Quia dixi tibi vidi te ſub ficu credis: mai⁹ his videbis. Et dicit ei: Amen amen dico vobis vi debitis celum apertum: ⁊ angelos dei aſcendẽtes ⁊ deſcendentes ſupra filiũ hominis.

CHRY. Nathanael nõ ſuſcipiẽdo ex naçareth xp̄m
eſſe eã que illi erat circa ſcripturas diligẽtiã oñdit. In ñ
reſpuẽdo v̄o eũ q annunciauerat multũ deſideriũ qđ ha
bebat circa xp̄i pñtiã monſtrauit. Sciebat enim q pote
rat philippus circa locũ falli. vnde ſequit: Vidit ieſus na
thanael venientẽ ad ſe: ⁊ dicit de eo: Ecce vere iſraelita
in quo dolus nõ ẽ. Nequaq̄ enĩ eũ accuſare oportebat:
ſ; v̄ba non credẽtis ꝓtulerit: magis inueſtigãs ꝓphetas
q philippus: dicit aũt vere iſraelita: in quo dolus nõ ẽ.
q: nihil ad gratiã vel odiũ loquebat. AV. Vel aliter:
Quid eſt in quo dolus nõ ẽ: forte nõ hẽbat peccatũ: for-
te illi medicus nõ erat neceſſarius? abſit: Nemo ſic nat⁹
ẽ vt medico illo nõ egeret. Dolus enĩ ẽ cũ aliud agit: ⁊ ali
ud fingit: quõ g̃ in illo dolus nõ erat: ſi peccator ẽ: fatetur
ſe peccatorẽ. Si enĩ peccator ẽ: ⁊ iuſtũ ſe dicit: dolus eſt i
ore ipſius: ergo in nathanaele ꝯfeſſionẽ peccati laudauit
nõ iudicauit nõ eſſe peccatorẽ. THE. Sed nathanael
laudatus nõ acquieuit exẽplo: ſed expectauit adhuc vo
lẽs aliqđ manifeſtius diſcere ⁊ interrogat. Sequit enim
Dicit ei nathanael: vñ me noſti. CHRY. Ipſe quidem
igit vt hõ inueſtigat. ieſus aũt vt deus reſpõdebat. Seqt
enĩ: Rñdit ieſus ⁊ dixit ei: priuſq̄ te philippus vocaret
cũ eſſes ſub ficu vidi te. Nõ vt homo eũ intuens: ſed vt
deus deſup cognoſcẽs: Vidi inquit te. i. moꝝ tuoꝝ mã
ſuetudinẽ. dicit aũt: Cum eſſes ſub ficu. qm̃ nullus ibi erat
ſed ſoli philippus ⁊ nathanael ſingulariter loquebãtur
⁊ ꝓpter hoc dcm̃ ẽ q videns eum a lõge dixit Ecce vere
iſraelita. vt ſcires qm̃ anteq̄ appropinquaret philippus
hec loquebat chriſtus: ⁊ inſuſpicabile fiat xp̄i teſtimoniũ
Noluit aũt xp̄s dicere: Nõ ſum ex naçareth. vt annunci
auit tibi philippus: ſed ex bethleem vt non faceret alte-
rabilẽ ſermonẽ: neq; etiã p hoc dediſſet argumentum ſuf
ficiẽs qđ ipe eſſet xp̄s: ſ; oñdit ſe xp̄m p hoc q pñs erat
loquẽtibus illis. AV. Querẽdũ ẽ enĩ an aliquid ſigni-
ficet arbor fici. Inuenimus arborẽ fici maledictã: q: ſola
folia habuit: ⁊ fructu caruit. In origine humani generis
adã ⁊ eua cũ peccauiſſent: de folijs ficus ſubcinctoria ſi
bi fecerũt. Folia ergo ficulnee itelliguntur peccata. Erat
aũt nathanael ſub arbore fici: tanq̄ ſub vmbra mortis: ac
ſi dñs ei dicat: O iſrael ſine dolo q̄ſq̄s es: O popule iu
deus ex fide: anteq̄ te p apoſtolos meos vocarem: ⁊ cũ
eſſes ſub vmbra mortis ⁊ tu me non videres: ego te vidi
GRE. xviij. mora. Vel cũ eſſes ſub ficu vidi te. i. poſi-
tũ te ſub vmbra legis elegi. AVG. de v̄bis dñi: Recor
datus ẽ aũt nathanael ſe fuiſſe ſub ficu: vbi nõ erat xp̄s
pñtia corporali: ſ; ſcientia ſpirituali: ⁊ q: ſciebat ſe ſolum
fuiſſe ſub ficu agnouit in illo diuinitatẽ. CHRY. Sic
ergo ab hac pdicatione ⁊ ab eo q mentẽ ſcrutatus ẽ ei⁹
⁊ q: eũ aduerſus eũ dicere videret nõ culpauit: ſ; lauda
uit cognouit qm̃ vere ẽ xp̄s. vnde ſequit: Rñdit ei natha
nael ⁊ ait: Rabbi: Tu es fili⁹ dei: tu es rex iſrael. q. d.
Tu es qui expectaberis: tu es qui querebaris. q: g. ar-
gumentũ inalterabile ſuſcepit: venit ad ꝯfeſſionem ⁊ in
mora priori diligentiam oñdens: ⁊ in poſteriori confeſſi
one deuotionẽ. Multi aũt legentiũ ſmonẽ hũc neſciunt
Petrus. n. qui poſt miracula ⁊ doctrinã confeſſus ẽ qm̃
filius ẽ dei beatificat: vt a pr̃e reuelationẽ iã ſuſcipiens.
Nathanael aũt ante ſigna ⁊ doctrinã hoc dicẽs nihil ta-
le audiuit. Eſt igit huius cã qm̃ v̄ba quidẽ eadem locut⁹
ẽ petrus ⁊ nathanael: nõ aũt eadẽ mẽte: ſed petrus q̄dẽ
ꝯfeſſus ẽ filiũ dei vt deum verũ: hic aũt vt hominẽ nudũ
dicẽs ei: Tu es filius dei. induxit: Tu es rex iſrael. Dei
aũt fili⁹ nõ iſraelitis ẽ rex ſolum: ſed ⁊ orbis terraꝝ vni
uerſi. Hoc ẽt manifeſtũ eſt ex his que conſequuntur. nã
petro nihil poſtea addidit xp̄s: ſed quaſi pfecta eius exi
ſtente fide: eccleſiã ſe dixit in cõfeſſione illius fabricatu-
rũ eſſe. nathanael aũt quaſi multa pte ⁊ maiori ꝯfeſſiõis
deficiente ad maiora educit. nã ſequit: Et dixit ei: q: di-
xi tibi: vidi te ſub ficu credis: mai⁹ his videbis. q. d. Ma
gnũ tibi viſum eſt hoc eẽ qđ dixi: ⁊ ꝓpterea me regẽ iſrae
lis ꝯfeſſus es: quid igit dices cũ maius videbis ⁊ quid
ſit iſtud maius oſtendit ſubdens: ⁊ dicit eis: Amen amẽ
dico vobis: videbitis celũ apertũ ⁊ angelos dei aſcẽdẽ
tes ⁊ deſcẽdẽtes ſup filiũ hoīs. Vide qualiter paulatim
eum a terra abducit: ⁊ facit q nõ vltra eſtimet chriſtũ eẽ
hoiẽ ſolum. cui. n. angeli miniſtrant: qualiter hic homo
purus eſſet: per hoc igit ſuadet angeloꝝ ſe eẽ dñatorẽ: ſi
cut. n. in ꝓprium regis filiũ deſcẽderũt ⁊ aſcẽderũt in cõ
miniſtri regales: hoc quidẽ i tpe crucis: hoc v̄o i tpe reſur
rectionis ⁊ aſcenſionis: ſed ⁊ ante hoc qñ acceſſerunt ⁊
miniſtrabãt ei: ⁊ qñ euãgeliçabant eius natiuitatẽ. Futuꝝ
v̄o a preterito ꝓbauit: qui enĩ i preteritis v̄tutẽ ei⁹ agnoue
rat: ⁊ de futuris audiens facilius ſuſcepit. AV. de ver.
dñi: Recolamus autem veterem hiſtoriã qñ iacob i ſõ
nis vidit ſcalam a terra ptingentem vſq; in celũ: ⁊ dñs i
cũbebat ſup eam: ⁊ angeli aſcendebant ⁊ deſcendebant p
eam. Deniq; ipe iacob q: itellexit quid viderit: poſuit la
pidem ⁊ fudit oleum. dũ vnxit lapidẽ iacob: nũquid ido
lum fecit: ſignificauit: non adorauit. agnoſcitis chriſma:
agnoſcite ⁊ xp̄m. Ipſe eſt lapis quem reprobauerũt edi
ficantes. ſi ergo iacob vidit ſcalam q ẽ iſrael appellatus
⁊ nathanael iſte v̄e iſraelita erat: conuenienter ſomnium
iacob dñs dixit ei. q. d. cuius nomie te appellaui ipſius
ſomniũ in te apparuit: Videbis enĩ celum apertum: ⁊
angelos dei aſcendentes ⁊ deſcẽdẽtes ſuper filiũ hoīs
ſi aũt ad illũ deſcẽdũt ⁊ ad illũ aſcẽdũt: ⁊ ſurſũ ẽ: h ẽ ſur
ſum in ſe: deorſum in ſuis. AV. ſup io. Sũt aũt angeli dĩ
boni predicatores pdicantes chriſtũ: hoc ẽ ſup filiũ ho
minis aſcẽdũt ⁊ deſcẽdũt: ſicut paulus q aſcẽderat vſq;
ad tertiũ celũ deſcẽdit vſq; ad lac potũ paruulis dandũ di
xit aũt: Maius his videbis. q: plus ẽ q nos dñs voca
tos iuſtificauit: q̄ q vidit iacentes ſub vmbra mortis
Quid enim nobis ꝓderat ſi ibi manſiſſem⁹: vbi nos vi
dit. Querit aũt q̄re nathanael cui tantũ teſtimoniũ phi
buit filius dei: inter. xij. apoſtolos nõ inuenit. Intelligere
aũt debemus ipm eruditũ fuiſſe ⁊ peritũ legis: ꝓpterea
noluit illũ dñs inter diſcipulos ponere: q: ideotas elegit
vnde ꝯfunderet mundũ. Volẽs enĩ ſupboꝝ frangere cer
uices: nõ quęſiuit p oratorẽ piſcatorẽ: ſed de piſcatore lu
cratus ẽ imperatorẽ. Magnus cyprianus orator: ſ; pri
us petrus piſcator p quem poſtea crederet nõ tantũ ora
tor: ſed etiam imperator.

CA. II.

Et die tertia nuptie facte ſunt in cana galilee: ⁊ erat mater ieſu ibi. Vocat⁹ eſt autẽ ieſus ⁊ diſcipuli eius ad nuptias. Et deficiente vino: dicit mater

ieſu ad eum: Uinum non habent. Et dicit ei ieſus Quid mihi ⁊ tibi eſt mulier? Nondum venit hora mea.

CHRY. Quoniā i galilea notus erat dñs: vocāt eū ad nuptias: vnde ſequitur: Et die tertia nuptie facte ſūt in chana galilee. ALCVI. Galilea ē ꝓuincia i qua eſt chana viculus. CHRY. Uocāt aūt ad nuptias dñz ñ tanq̄ magnificū aliquē: ſed ſimpliciter tanq̄ notū: ⁊ vnū multorum vñ hoc euangeliſta declarans ait: Et erat mater ieſu ibi. ſicut enī matrē vocauerāt: ita ⁊ filiū. vnde ſequit: Uocat' ē aūt ieſus ⁊ diſcipuli ei' ad nuptias: ⁊ accedit: Neq̧ eni ad dignitatē reſpiciebat ſuā: ſed ad beneficiū noſtrū. Qui enim non dedignatus ē formam ſerui accipere: neq̧ dedignatus eſt ad nuptias venire ſeruoꝝ. AV. de v. dñi: Erubeſcat igit homo eſſe ſuperbus: quoniam factus eſt humilis deus: Ecce inter cetera filius virginis venit ad nuptias qui cum apud patrem eſſet inſtituit nuptias. BED. Quod etiam ad nuptias venire dignatus ē iuxta lr̄am ſidē recte credentiū confirmat Porro tatiani ⁊ martionis ceteroꝝq̧ q̄ nuptijs detrahunt: pfidia q̄ ſit dānabilis inſinuat. Si eni thoro immaculato ⁊ nuptijs debita caſtitate celebratis culpa ineēt: nequaq̄ dñs ad has venire voluiſſet. Nūc aūt q2 bona ē caſtitas coniugalis: melior continentia vidualis: optia pfectio v̓ginalis. Ad ꝓbandā omnium electionē graduū diſcernendum tñ meritū ſinguloꝝ ex intemerato marie virginis vtero naſci dignatus ē a ꝓphetico vidue anne ore mox nat' bñdicit: a nuptiaꝝ celebratorib' iā iuuenis inuitat' hos pñtia ſue v̓tuti honorat. AV. Quid āt mirū ſi i illā domū ad nuptias venit q̄ i hūc mūdū ad nuptias vēit: Hēt .n. h̄ ſpōſā quā redemit ſanguie ſuo: ⁊ cui pign' dedit ſpiritūſanctū: quā ſibi cōiunxerat in vtero v̓ginis. Uerbū eni ē ſpōſus ⁊ ſpōſa caro hūana: ⁊ vtrūq̧ vn' filius dei: ⁊ idē fili' hominis. Ille vter' virginis marie thalamus ei' ē: vñ ꝓceſſit tanq̄ ſponſus de thalamo ſuo.

BED. Nec vacat a myſterio q̄ die tertia nuptie facte referunt: primū q̄dē ſeculi tp̄s ante legē patriarchaꝝ exemplo. ſecundū ſub lege ꝓphetaꝝ ſcriptis. tertiū ſub gratia pconijs euāgeliſtaꝝ quaſi tertie diei luce mundo refulſit in quo dñs in carne natus apparuit: ſed ⁊ hoc qd̓ in chana galilee. i. in zelo tranſmigrationis eedē nuptie facte ꝑhibent. Typice denūciat eos maxie grā xp̄i dignos exiſtere: qui zelo feruere pie deuotionis ac de vitijs ad virtutes: de terrenis ad eterna norunt trāſmigrare: diſcūbēte aūt ad nuptias dño: vinū defecit vt vino meliore p ip̄z facto manifeſtaret gloria latentis i hoie dei. vñ ſequitur Et deficiēte vino: dicit mater ieſu ad eū: Uinuz nō habēt

CHRY. Dignū aūt ē querere vñ venit in mentez matri magnū quid imaginari de filio: neq̧. n. ante miraculū fecerat. Sequitur enim: Hoc fecit initiū ſignoꝝ ieſus: ſꝫ reuelari incipiebat ⁊ a ioanne ⁊ ab his que ad diſcipulos dixerat: ſed ante hec oia ipſa ↄceptio ⁊ ea que poſt natiuitatē facta ſunt: maximā ei de puero ipoſuerūt eſtimationē. vnde lucas dicit: Maria conſeruabat oia v̓ba hec conferens in corde ſuo. Cuius igit grā nō ante miraculū eū icitauit: nā antea vt vnus multoꝝ ita ↄſeruabat. vnde nō p̄ſumebat ei mater tale quid dicere: quia vero audiuit q̄ ioannes ei teſtificatus ē: ⁊ q̄ diſcipulos iam haberet de reliquo confidenter rogat. ALCV. Significat etiā in hoc loco ſynagogam que xp̄m ꝓuocat ad faciendū miraculū: familiare eni ē iudeis: miracula inquirere. Sequit: Et dicit ei ieſus: quid mihi ⁊ tibi mulier? AV. Quidā derogātes euāgelio ⁊ dicētes q̄ ieſus ñ fuit nat' ꝺ maria v̓gine hic argumentū ſumere conant erroris ſui vt dicant quomō erat mater eius cui dixit: Quid mihi ⁊ tibi mulier? Sed quis hoc narrauit: vt credamus quia hoc dñs dixit: Nempe ioānes euāgeliſta. At ipe dixit: Et erat ibi mater ieſu: quare hoc: niſi q2 vtrunq̧ verū ē: Sꝫ nunqd ideo venit ad nuptias: vt doceret matres cōtemni? CHRY. Sed q̄ valde venerabat matrē. Audi lucā enarrantem: qualiter ſubditus parentibus erat. Nā vbi quidē parentes nihil īpediūt eorū que ſunt ſm deuz debitū ē ſubijci eis. Quādo aūt nō tpe debito aliqd querunt: ⁊ abſcindunt nos a ſpiritualibus: nō ex hoc fallar. AV. de ſymbolo: Ut ergo diſtigueret inter deū ⁊ hoiez quia ſm hoiem minor ⁊ ſubditus erat. ſm aūt deum ſupra oēs erat dixit: Quid mihi ⁊ tibi ē mulier. CHR. Sed ⁊ ꝓpter aliam cāz vt non ſuſpecta eſſent miracula que fiebāt: ab his eniz qui indigebāt rogari oportuerat nō a matre: voluit oñdere q̄m oia decenti tpe operatur nō ſimul oia faciens: quia cōfuſio quedā eēt. ⁊ iō ſeqt: Nondū venit hora mea. i. nondū cognitus ſum his qui aſſunt: ſed neq̧ ſciūt q̄m defecit vinū: ſine eos primū hoc ſentire. Qui eni neceſſitatem non preſentit: neq̧ beneficij grādē ſuſcipiet ſenſum. AV. Uel iō q2 dñs noſter: ſꝫ q̄ deus erat: matrē nō habebat. ſꝫ q̄ hō erat: habebat matrē. Miraculū aūt quod facturus erat: ſm diuinitatē facturus erat: non ſecundū infirmitatem humanam. Miraculū tamen exigebat mater: At ille tanq̄ nō agnoſcēs viſcera humana: operatur' facta diuina, dixit: Quid mihi ⁊ tibi ē mulier. tanq̄ dicat. Quod in me facit miraculum: non tu genuiſti deitatē meam: Dicitur aūt Mulier ſm femineū ſexum: non ſm corruptionez integritatis: ſꝫ q2 genuiſti infirmitatē meā: tunc te cognoſcā cū ipa infirmitas pendebit in cruce. vnde ſubdit: Nōdū venit hora mea. quaſi diceret: ibi te agnoſcā cum pendere in cruce infirmitas ceperit: cuius ⁊ mater es. Commendauit eni matrem diſcipulo: prius matre moriturus: ⁊ ante mortem matris reſurrecturus. Uidete aūt ne forte quomō inuenerūt manichei occaſionē pfidie ſue: q2 dixit domin' Quid mihi ⁊ tibi ē mulier. ſic inueniāt mathematici occaſionē fallacie: q2 dixit: Nondū venit hora mea. Dicunt eni: vides q2 ſub fato erat xp̄s: q2 dixit: Nondum venit hora mea. Credant aūt deo dicenti: Poteſtatē habeo ponendi animam meam: ⁊ iterum ſumēdi eā: ⁊ querāt quare ſit dictum: Nondum venit hora mea. Nec ideo iā ſub fato ponant conditorem celi: quia ſi eſſet fatum de ſideribus: ñ poterat eſſe ſub neceſſitate ſideꝝ: ↄditor ſiderū qd̓ ñ ſolū xp̄s nō habuit: quod appellas fatū: ſed nec tu aut ille aut quiſquā hoium. quare ergo dixit: Nondū venit hora mea. q2 in poteſtate hēbat q̄ñ moreret: ſed nondum videbat eſſe opportunū vt illa poteſtate vteret. vocandi erant diſcipuli. annunciandū erat regnum celoruz faciende erant virtutes: cōmendāda erat diuitas domini in miraculis. commendanda erat humilitas domini in ipſa compaſſione mortalitatis. At vbi tñ fecit q̄tum ſufficere iudicauit venit hora: non neceſſitatis ſed voluntatis: non conditionis ſed poteſtatis.

Dicit mater eius miniſtris: Quodcūq̧ dixerit vobis facite. Erant aūt ibi lapidee hydrie ſex poſite ſecūdū purificationē iudeoꝝ capientes ſingule metretas binas vel trinas. Dicit eis ieſus: Implete hydrias aqua. Et impleuerūt eas vſq̧ ad ſummū. Et dicit eis ieſus: Haurite nūc ⁊ ferte architriclino: ⁊ tulerunt. Ut aūt guſtauit architriclinus aquā vinū factā: ⁊ nō ſciebat vnde eēt: miniſtri aūt ſciebant qui hauſerūt aquā vocat ſponſum architriclinus: ⁊ dicit ei: Omnis homo primuꝫ bonū vinum ponit: ⁊ cū inebriati fuerit: tūc id quod deterius ē. Tu aūt ſeruaſti bonū vinum vſq̧ ad huc. Hoc fecit initiuꝫ ſignoꝝ ieſus i chana galilee: ⁊ manifeſtauit gloriam ſuam: ⁊ crediderunt in eum diſcipuli eius.

CHRY. Quāuis dixerit: Nōdum venit hora mea poſtmodū fecit quod mater dixerat: vt etiā ex hoc ſufficiens eſſet demonſtratio q̄ non ſubiectus ē hore. Si enim hore ſubijciebatur: qualiter debita hora nondum facta hoc fecit: deinde ⁊ ꝓpter honorem matris: vt non finaliter ei contradicere videretur. neq̧ eam tot pñtibus erubeſcere faceret. Adduxerat eni ad eū miniſtros: vt a pluribus fieret petitio. vnde ſequitur: Dicit mater eius miniſtris: quodcūq̧ dixerit vobis facite. BE. q. d. Lꝫ abnegare videatur tamē faciet: nouerat enim mater piū ⁊ miſericordē. Sequit: Erāt aūt ibi lapidee hydrie ſex poſite ſm purificationem iudeorum: capientes ſingule metretas binas vel trias. Hydrie vocantur vaſa aquarū recepui parata. grece enim aqua hydor dicit. ALCVI. Uaſa aūt aquarū receptui parata erāt ſm purificationē iudeorū: q2 inter alias phariſeorū traditiones etiam hoc obſeruabāt: vt crebro ſe lauarent. CHR. Quia vero inaquoſa ē paleſtia: ⁊ ñ erat multis i locis fontes ⁊ puteos inuenire: replebāt hydrias aqua vt ñ currerēt ad flumina ſi quādo īmūdi fierēt: ſꝫ de ꝓpe haberēt purgatiōis modū. Ne aūt quidā īfideliū ſuſpicarent: q̄m fece intus remanēte: deinde aqua īmiſſa: vinū ſubtiliſſimū factum eēt ꝓpterea ait ſm purificationē iudeoꝝ. oſtendēs q̄ illa vaſa nūq̄ vini receptacula facta erāt. AV. Metretas eni dicit menſuras quaſdā: tanq̄ ſi diceret vrnas amphoras vel aliud huiuſmodi. Metron eni menſurā dicunt greci inde appellate metrete. BED. Quod aūt ait Binas vel trinas: nō ita accipiendum eſt q̄ alie binas alie trinas: ſed eedem ipſe caperent binas que etiam trinas. Sequitur: Dixit eis Ieſus: Implete hydrias aqua: ⁊ impleuerunt eas vſq̧ ad ſummum. CHRY. Sed quare ante q̄ impleuiſſent hydrias aqua: nō fecit ſignū: quod multo mirabilius eſſet: q2. ſ. aliud ē ſubſtantiā in aliam qualitatem tranſmutare: ⁊ ipſam ſubſtantiaz ex nihilo facere quod quidem mirabili' eſt ſed non ita videtur credibile multis. Propterea eniꝫ multotiens a miraculoꝝ magnitudine abſtinet: volēs magis credibile eē qd̓ fiebat: cum hoc ⁊ pueria dogmata euertit. q2 enim ſunt quidā q̄ mūdi conditorem alium eſſe dicunt: plura miraculorum ex ſubiectis ſubſtantijs facit. ſi eni ↄtrarius ei eſſet q̄ conditor eſt mundi: non vtiq̧ alienis vteretur ad proprie virtutis demonſtrationem. non autem ipſe aquam hauſit ⁊ tunc vinū oſtendit: ſed hoc iubet miniſtris vt eos teſtes haberet eius quod fiebat. vnde ſequitur: Et dicit ei ieſus Haurite nūc ⁊ ferte architriclino. ALCV. Tricliniuꝫ ordo trium lectorum clinon lectum ſignificat. Architriclinus princeps triclinij. i. primus inter conuiuas q̄ more antiquo in lectis diſcumbebant. vnde quidam architriclinum itelligunt aliquem ex ſacerdotibus iudeorum qui nuptijs itereſſe poterant vt illos inſtrueret qualiter nuptijs vti deberent. CHRY. Uel aliter: quia aliqui poſſent dicere q̄ conuiue ebrij erant: ⁊ ſenſus indicantium corruptus vt neſcirent vtrum aqua vel vinum eſſet: hi autem quibus miniſtratio conuiuioꝝ credita eſt maxime vigiles ſunt vnū opus habentes vt ornate ⁊ ordinate omnia diſponant: ideo in teſtimoniū eorum que fiebant dixit dominus: Ferte architriclino ꝓpter euigilantem eis ſenſum: ⁊ non dixit: Propinate diſcumbentibus HYLA. iij. de trini. Aqua igit hydrijs infundit: vinum calicibus hauritur: infundentis ſcientie ſenſus non cōuenit haurientis. Qui infuderunt hauriri aquā exiſtimant qui hauriūt vinū infuſum arbitrātur. vnde ſequitur: Ut autē guſtauit architriclinus aquam vinum factam: ⁊ nō ſciebat vnde eſſet: miniſtri aūt ſciebant q̄ hauſerāt aquā vocat ſponſum architriclinus. Non aūt aque ſimplicitas defecit: ⁊ vini ſapor natus ē: non p tranſfuſionem potionis obtinetur quod infirmius eſt: ſed abolet quod erat: ⁊ quod non erat cepit. CHRYSOSTIMVS. Paulatim autem dñs volebat cognoſci ſuorum ſignoꝝ virtutem: ⁊ ideo neq̧ ipſe reuelabat quod factum eſt: neq̧ miniſtros architriclinus vocauit. Non eſſet eis credi tum puro homine exiſtimato: tale teſtimoniū reddentibus: ſed vocat ſponſum qui maxime poterat conſpicere quod fiebat. non ſimpliciter autem chriſtus vinum: ſed vinum optimum fecit: vnde ſequitur. Et dicit ei: Omnis homo primū bonum vinū ponit ⁊c̄. Talia eniꝫ ſunt chriſti miracula: vt multo his que per naturā fiunt: ſpecioſiora ⁊ vtiliora fiant. igit aqua vinū facta miniſtros teſtes hūit: boni v̓o vini facti architriclinū ⁊ ſponſum probabile autem eſt ⁊ ſponſum aliquid reſpondiſſe: ſed euangeliſta hoc pretermittit: tangens ſolum id quod neceſſarium ē ſcire. ſ. quoniaz vinum aquam fecit. vnde ſtatim ſubdit: Hoc fecit initium ſignorū ieſus in chana galilee. Tunc enim ſigna maxime neceſſarium erat facere: quando diſcipuli iam congregati erāt deuoti: ⁊ attēdētes his que fiebant: manifeſte aderāt. Si v̓o dixerit quis non eſſe argumentum ſufficiens: vt hoc ſit principium ſignoꝝ: quia additur. In chana galilee: quaſi contingat alibi prius eē facta. Dicemus quod ⁊ antea diximus: q2 ioannes dicit Ut manifeſtetur iſraeli propterea veni baptiſans. Si vero ſm primā etatem miracula fecit: nequaq̄ indigebant iſraelite alio manifeſtante eū. Qui enim i breui tempore ita per miraculorū multitudinem claruit: vt eius nomē manifeſtū fieret omnibus: multomagis ſi puer exiſtēs a prima etate miracula feciſſet. Nā ⁊ ea q̄ fierēt iopinabiliora exiſtimarentur ab infante facta: ⁊ tempus ampli' eēt. Decenter autem non incepit ſigna facere ex prima etate: exiſtimaſſet enim phantaſiam eſſe incarnationem ⁊ ante opportunum tēpus cruci eum tradidiſſent liuore liquefacti. AV. Hoc aūt miraculum domini quod de aqua vinū fecit: non eſt mirū eis qui nouerunt quia deus fecit Ipſe enim fecit vinum il'o die in hydrijs qui omni anno hoc facit in vitibus: ſed hoc aſſidue amiſit admirationē itaq̧ ſeruauit ſibi deus inuſitata quedam que faceret: vt tanq̄ dormientes homines ad ſe colendū mirabiliter excitaret: ꝓpter quod ſequitur: Et manifeſtauit gloriā ſuaꝫ

ALCV. Quia ipſe ē rex glorie qui ſicut dñs elementa mutabat. CHRY. Et hoc q̄tū ex parte ſua. Si vero ⁊ tunc multi non cognouerunt: ſed tamē omnes poſtea erant miraculū audituri. Sequitur. ⁊ crediderunt in euz diſcipuli eius. Hi enim dedebāt credere: ⁊ facilius ⁊ cū diligentia attendere his que fiebant. AV. de cō. euan. Sed ſi tunc in eū crediderunt: nonduꝫ erant diſcipuli cū ad nuptias vocati ſunt: ſed illo more locutionis hoc dictum eſt quo loquimur: cū dicimus apoſtolū paulum in tharſo cilicie natum: neq̧ enim tunc iam erat apoſtolus: ita diſcipulos chriſti inuitatos ad nuptias cū audim': ñ iam diſcipulos ſed qui futuri erant diſcipuli intelligere debemus. AVG. Illa aūt myſteria que in iſto miraculo dñi latent videte: oportebat impleri in chriſto que de illo ſcripta erant: illa erat aqua. fecit aūt de aqua vinum cum aperuit eis ſenſum ⁊ expoſuit ſcripturas ſic eni ſapit quod non ſapiebat: ⁊ inebriat qd̓ non inebriabat.

BED. Apparente enim dño in carne: vinoſa legalis ſenſus ſuauitas paulatī ceperat ob carnalē phariſeoꝝ interꝑrationē a priſca ſua v̓tute deficere. AVG. Si aūt iuſſiſſet aquam effundi ⁊ ipſe mitteret vinū ex occultis creature ſinibus videret ſcripturas veteres iprobaſſe. Cū aūt ipſam aquam conuertit i vinū: oñdit nobis q̄ ⁊ ſcriptura vetus ab ipſo eſt: nam iuſſu ipſius implete ſunt hydrie: ſed nihil ſapit illa ſcriptura ſi non ibi chriſtus intelligatur. nouimus aūt legē ex quibus temporibus narret i. ab exordio mundi. Inde vſq̧ ad hoc tempus qd̓ nūc agimus ſexta etas ē. nam prima etas cōputatur ab adaꝫ vſq̧ ad noe: ſecunda a noe vſq̧ ad abraā: tertia ab abraam vſq̧ ad dauid: quarta a dauid vſq̧ ad tranſmigrationem babylonis: quinta vſq̧ ad ioannem baptiſtaꝫ: ſexta inde vſq̧ ad finem ſeculi. Sex ergo ille hydrie ſex eta-

CHRY.

tes ſignificãt: qḃꝰ nõ defuit ꝓphetia. Implete ſũt ꝓphetie plene ſũt hydrie. Quid ẽ aũt capiebant metretas binas vel trinas. Si trinas tñ diceret: nõ curreret animus noſter niſi ad myſteriũ trinitatis. Sed forte nec ſic debemꝰ inde ſenſum auertere: qꝛ dixit binas vel trinas: qꝛ nominato patre ⁊ filio cõſequẽter ⁊ ſpiritus ſcũs intelligendus eſt. Oportet eni intelligi caritatẽ inuicẽ patris ⁊ filij qḋ ẽ ſpũſſanctꝰ. Sed ẽ ⁊ aliꝰ intellectus nõ pretermittẽdus: hinc eni metrete intelligũt in duobꝰ generibus hominũ .i. iudeis ⁊ grecis: tres aũt ꝓpter noe tres filios ſignificatos. ALCVI. Miniſtri aũt ſũt doctores noui teſtamẽti qui ſcripturas alias ſpũaliter interpretantur. Architriclinus aũt eſt aliquis legiſperitus vt nicodemꝰ: gamaliel: ſaulꝰ. Dum ergo talibꝰ euangelij verbũ committit: qḋ in littera legis occultabat: quaſi vinũ de aqua factũ architriclino ꝓpinatur. Et bene in domo nuptiarũ tres ordines diſcumbẽtium deſcribunt quia eccl̃ia tribus ordinibꝰ fideliũ conſtat: coniugatoꝝ: cõtinentiũ: ⁊ doctorum. Optimũ aũt vinũ chriſtꝰ vſqꝫ adhuc ſeruauit .i. euangelium vſqꝫ ad ſextã etatẽ diſtulit.

Poſt hec deſcendit capharnaũ ipſe et mater eius et fratres eius et diſcipuli eius: et ibi manſerũt nõ multis diebus. Et ꝓpe erat paſca iudeorũ ⁊ aſcendit ihesus hieroſolymã.

CHRY. Quoniã aũt paulopoſt dñs hieroſolymam aſcenſurus erat: capharnaũ adijt: vt non vbiqꝫ fratres et matrẽ ſecũ traheret: vnde dicitur. Poſt hec deſcendit capharnaũ ipſe ⁊ mater eius ⁊ fratres eiꝰ ⁊ diſcipuli eius ⁊ ibi manſerũt nõ multis diebus. AVG. Hic eſt aũt dominꝰ deꝰ noſter excelſus vt nos faceret: humilis vt nos reficeret: ambulans inter hoĩes: patiẽs humana: abſcondens diuina. Ecce habet matrẽ: habet fratres: habet ⁊ diſcipulos: inde fratres vnde matrẽ. Fratres eni ſcriptura noſtra appellare cõſueuit: non eos ſolos qui naſcunt ex eodẽ vtero: aut ex eodẽ patre: ſed ex eodem gradu: velut compatrueles aut cõſobrinos. Unde ergo fratres dño. Nõ eni maria iterꝫ peperit: abſit. Inde cepit dignitas virginũ. Abrahã patruꝰ erat loth ⁊ iacob laban ſyrũ hẽbat auũculũ: ⁊ vtriqꝫ dicti ſũt frẽs. ALCV. Frẽs ḡ dñi dñr cognati marie vel ioſeph: nõ filij marie vel ioſeph: quia nõ ſolũ beata virgo: ſed etiã ioſeph teſtis caſtitatis eiꝰ ab oĩ actione coniugali imunis permanſit. AVG. de con. euan. Quod vͦ dicit. Et diſcipuli eius: incertũ eſt vtrum iam illi adheſerant etiã petrus ⁊ andreas ⁊ filij zebedei. Matheꝰ eni primo narrat ꝙ venerit ⁊ habitauerit in capharnaũ: ⁊ poſtea ꝙ eos de nauibus piſcantes vocauerit: an forte mattheus qḋ ꝑtermiſerat recapitulauit: quia ſine vlla conſequẽtis tpis differẽtia dixit. Ambulans iuxta mare galilee vidit duos fratres: an potius alij diſcipuli fuerũt. Scriptura eni euãgelica ⁊ aplica: non ſolum illos duodenos appellat diſcipulos eius: ſed oẽs qui in eũ credentes ad regnũ celoꝝ magiſterio eius erudiebãt. Illud etiã requirendũ eſt quõ hic dicit. Anteꝙ ioannes baptiſta miſſus eẽt in carcerẽ ieſũ iſſe i galileã: cũ mattheꝰ dicat. Cũ aũt audiſſet ꝙ ioannes traditus eſſet: ſeceſſit in galileã: ſimiliter etiã ⁊ marcus. Lucas etiã nihil quidẽ dicit de tradito ioãne: ſed poſt baptiſmũ ⁊ tẽtationẽ chriſti dicit eũ iſſe in galileam: ſicut illi duo: vnde intelligit tres euangeliſtas: nõ ioanni euangeliſte cõtraria narraſſe: ſed pretermiſiſſe primũ domini aduentũ in galileã poſteaꝙ baptiçatus eſt: quãdo illic aquam conuertit in vinum. EVSE. in eccleſiaſtica hiſtoria. Cum eni triũ euangeliorum ad ioãnẽ euangeliſtã noticiã perueniſſet probaſſe quidem dicit fidem ⁊ veritatẽ dictoꝝ: deeſſe tñ vidit aliqua ⁊ ea maxime que primo predicatiõis ſue tempore dominus geſſerat. Certũ eſt enim ꝙ in ſuperioribus tribꝰ euãgelijs hec vident ſola contineri que in eo geſta ſunt anno quo ioannes baptiſta vel incluſus eſt in carcere vel punitus ⁊ ideo rogatus dicit ioãnes apoſtolus: vt ea que preterierant priores ante traditionẽ ioannis: ſaluatoris geſta cõſcriberet: vnde ſiquis diligenter cõſideret: inueniet euangelia nõ diſſonare: ſed alteriꝰ temporis geſta eſſe que ſcribit ioãnes: alterius vero ꝙ ceteri. CHRY. Neqꝫ eni in capharnaũ miraculũ vllũ nũc operatus eſt: qui eni ciuitatẽ habitabãt illã: nõ ſane ſe habebãt ad chriſtũ ſed erant valde corrupti: iõ tamẽ accedit: ⁊ parũ ibi trahit tempꝰ ꝓpter eam qui ad matrẽ honorẽ. BEDA. Ideo etiam nõ multis diebꝰ ibi manſerũt ꝓpter feſtũ paſce qḋ iam appropinquabat: vñ ſequit. Et ꝓpe erat paſca iudeorũ. ORI. Sed quid intendit ibi appoſitio iudeorũ: nõ eni nationis alterius paſce ſolennitas fuerat. Forſan vͦ qꝛ quoddã eſt paſca humanũ eorum qui procul a propoſito ſcripture celebrãt illud quoddã vͦ diuinum ⁊ verũ qḋ in ſpiritu ⁊ veritate ꝑficitur: ad diſtinctionem ergo diuini dicit iudeoꝝ. Sequit. Et aſcendit hieroſolymã. ALCVI. Bis in euangelijs legit ieſũ aſcẽdiſſe hieroſolymã: ſemel in primo anno predicatiõis dũ adhuc ioãnes nõ erat miſſus in carcerẽ: de hoc aſcenſu nũc agitur: ⁊ iterũ illo anno quo erat paſſus: dedit aũt nobis exemplũ dñs quãta cura diuinis ſubdi debeamꝰ imperijs. Si eni ipſe dei filiꝰ decreta legis a ſe data implebat: celebrans ſolẽnitates cũ ceteris hominibꝰ: quãto ſtudio bonoꝝ operũ ſerui debent ſolẽnitates ⁊ ꝑuenire ⁊ celebrare. ORI. Miſtice aũt cũ facta eſt nuptiarũ preparatio in chana galilee deſcendit vna cũ matre: fratribus et diſcipulis in caphernaũ: que interpretat ager cõſolatiõis. Oportebat eni ꝑꝰ vini alacritatẽ ad agrũ cõſolatiõis vna cum matre ⁊ diſcipulis aſcendere ſaluatorẽ: cõſolaturuꝫ in futuris fructibꝰ: in agroꝝ multitudine ſuſcipientes diſciplinã eius: ⁊ aiam que illũ ſpũſcõ concepit ⁊ iuuãdos ibi. Sũt eni quidã fructificãtes ad quos dñs ipſe deſcendit vna cũ verbi miniſtris atqꝫ diſcipulis: adiuuãs huiuſmodi preſente matre ſua. Videntur aũt qui capharnauꝫ ducti ſũt: nõ capere diuturnã apud ſe ieſũ pñtiã: qm̃ illuminationẽ que de pluribꝰ dogmatibꝰ eſt: inferioris conſolationis agellus nõ capit cũ paucoꝝ capax exiſtat.
ALCVI. Vel capharnaũ villa pulcherrima eſt ⁊ ſignificat mundũ in quẽ verbũ patris deſcẽdit. BEDA. Nõ multis aũt diebꝰ ibi manſit: qꝛ paruo in hoc mundo tpe cũ hominibꝰ cõuerſatꝰ eſt. ORI. Eſt aũt hieroſolyma ciuitas regis magni: velut ipſe ſaluator ait: ad quã nullꝰ eoꝝ qui manent in terris cõſcendit nec ingredit. Sed quelibet aia que naturalẽ obtinet celſitudinẽ ⁊ acumẽ intelligibiliũ perſpicuũ eius ciuitas eſt incola: ad quã ſolus ieſus aſcendiſſe dicit. Vident tñ poſt diſcipuli fore preſentes dum recolunt. Zelꝰ domꝰ tue comedit me: ſed quaſi in quolibet diſcipuloꝝ ieſus aſcendit.

Et inuenit in templo vendentes oues ⁊ boues ⁊ columbas ⁊ nũmularios ſedentes. Et cum feciſſet quaſi flagellũ de funiculis: oẽs eiecit de tẽplo: oues quoqꝫ ⁊ boues: ⁊ nũmulariorũ effudit es: ⁊ menſas ſubuertit. Et his qui columbas vendebant dixit. Auferte iſta hinc: ⁊ nolite facere domũ patris mei domũ negociationis. Recordati ſunt vero diſcipuli eius: quia ſcriptuꝫ eſt: zelus domus tue comedit me.

BEDA. Dñs hieruſalẽ adueniẽs: continuo templuꝫ oraturus adijt: nobis dans exemplum vt quocũqꝫ properamus: domũ dei primo ingrediamur dñm deprecaturi. vñ dĩ. Et inuenit in tẽplo vẽdẽtes boues ⁊ oues ⁊ colũbas. AVG. Sacrificia eni illi populo pro eius carnalitate talia data ſunt: quibus teneretur ne ad idola deflueret: ⁊ immolabant boues ⁊ oues ⁊ columbas. BEDA

Sed qꝛ

Sed quia de longinquo properantes que iuſſa ſunt immolari dño: ſecum ferre nõ poterant eorum precia deferebant: vnde nacta occaſiõe hec animalia in templo ſcribe ⁊ phariſei vendi inſtituerunt vt venientes emerẽt ⁊ offerrent. Eademqꝫ oblata ipſi alijs venderent ⁊ ſic ſua lucra accumularent. Unde ⁊ nũmularij ad hoc ſedebãt ad menſam: vt inter emptores venditoreſqꝫ hoſtiaꝝ ꝓmpta eſſet pecunia: vnde ſubdit. Et nũmularios ſedentes. Dñs aũt nolens aliquid in domo ſua terrene eſſe negociatiõis neqꝫ eius que honeſta putaret: negociatores oẽs expulit foras. AVG. Et qui flagellandus erat ab eis: prior illos flagellauit: vñ ſequit. Et cũ feciſſet quaſi flagellum de funiculis: oẽs eiecit de templo. THEO. Neqꝫ ſolũ eos eiecit qui vendebant ⁊ emebant: ſed etiã res eoꝝ: vnde ſubditur. Oues quoqꝫ ⁊ boues ⁊ nũmularioꝝ effudit es ⁊ menſas euertit .ſ. nũmularias que erant quaſi vaſa denarioꝝ. ORI. Conſideremꝰ aũt: ne forte enorme videatur ꝙ dei filius captis funiculis paret ſibi flagellum ad eijciendũ de templo. Unũ tñ refugiũ ad hoꝝ remiſſionem relinquit diuina poteſtas ieſu: vt cum volebat poſſet iracundiã hoſtium ſuffocare ꝙuis eſſent innumeri: et ſedare mentiũ turbines. Dñs eni diſſipat cogitationes gentium. Preſens aũt hiſtoria in nullo minorem ꝑtãtem pretendit his que ab eo miraculoſius edita ſunt: q̃nimo cõſtat hãc maiorẽ demonſtrare potentiã miraculo quo aqua cõuerſa eſt in vinum: eo ꝙ illic inanimata ſubſiſtit materia: hic vͦ tot miliũ hominũ domant ingenia. AVG. de con. euan. Manifeſtũ eſt aũt nõ ſemel: ſed iterato hoc factum eſſe a dño. Sed illud primũ cõmemorat hic a ioãne: iſtõ vltimũ ceteris tribꝰ. ORI. Et ioãnes quidẽ hic dicit ꝙ expulit vendẽtes de templo. Matheꝰ aũt ait. Quoniaꝫ expulit vendentes ⁊ ementes. Multo aũt maior erat numerus ementiũ ꝙ vendentiũ: quoꝝ expulſio tranſcendebat dignitatẽ eiꝰ qui reputabat filius carpentarij: niſi ꝙ diuina poteſtate ſibi oẽs ſubiecit vt dictũ eſt. BEDA. Cõmendat aũt in hac lectiõe vtraqꝫ chriſti natura: humana quidẽ in hoc ꝙ matrẽ comitẽ habuiſſe ꝑhibet: diuina in hoc ꝙ verꝰ dei filiꝰ demonſtrat. Sequit eni. Et his q̃ vendebãt columbas dixit. Auferte iſta hinc: ⁊ nolite facere domũ patris mei domũ negociationis. CHRY. Ecce patrem vocat: ⁊ nõ iraſcunt: eſtimat enim ſimpliciter eum dicere: ſed quia poſtea apertius loquebat vt ſolam repreſentaret parilitatis intelligentiã: ꝓpterea ſeuiebant. Et mattheus quidem dicit ꝙ eijciens eos dicebat. Nolite facere domũ meã ſpeluncã latronũ. Illud enim fecit ad paſſionẽ veniens: ideo durioribus ſermonibus vtebat. Hoc aũt in principio ſignoꝝ fecit: vnde non ita aſpera ſed remiſſa quodamodo increpatione vtitur.
AVG. Ecce templum illud figura adhuc erat: ⁊ eiecit inde dominꝰ omnes qui ad nundinas venerant: ⁊ que ibi vendebant que opus habebãt homines in ſacrificio illius tẽpis. Quid ſi ibi ebrioſos inueniret ſi negociationis non debet fieri domꝰ dei: potationis fieri debet.
CHRY. Sed cuius gratia tali vehementia chriſtus vſus eſt: quia eni in ſabbato curaturus erat ⁊ multa facturus que videbant ab eis eſſe legis tranſgreſſio: vt nõ videatur deo contrarius hoc cũ periculo fecit: dans intelligere ꝙ qui periculis ſe exponit ꝓ bono ornatu domꝰ dominũ domꝰ nõ contẽnit: ⁊ ideo ut oſtenderet ſui cõſonantiã ad deũ: nõ dixit. Domũ ſanctã: ſed Domũ patris mei. Et ꝓpter hoc etiã ſubdit: Recordati vͦ ſunt diſcipuli eius: quia ſcriptũ eſt. zelus domus tue comedit me. BED. Diſcipuli enim videntes in eo hũc feruentiſſimũ zelũ: recordati ſunt qꝛ zelo domus patris ſaluator eiecit impios de templo. ALCV. Zelus cum in bono accipitur: eſt quidã feruor animi quo mens relicto humano timore pro defenſione veritatis accenditur. AVG. Comeditur ergo zelo domus dei: qui oĩa que videt ibi peruerſa cupit emendare: ⁊ ſi emendare nõ poteſt: tolerat ⁊ gemit: ſi ergo in domo tua nẽ quid peruerſum fiat ſatagis in domo dei vbi ſalus propoſita eſt: debes pati quantũ in te eſt ſiquid peruerſi videris. Amicus ẽ: admoneat leuiter: vxor eſt: ſeueriſſime frenetur: ancilla eſt: etiam verberibus compeſcatur: fac quicquid potes pro perſona quã portas. ALCV. Myſtice aũt quotidie deus ſpiritaliter ſuã eccleſiam intrat: et qualiter ibi vnuſquiſqꝫ conuerſet attendit. Caueamus ergo ne in eccleſia dei fabulis vel riſibus vel odijs vel cupiditatibus vacemus: ne improuiſus veniens nos flagellet ⁊ de eccleſia ſua eijciat. ORI. Poſſibile eni eſt hieroſolymitanum quoqꝫ delicto ſubiacere ⁊ capaciſſimos deuiare: ꝙ niſi poſt delictum citiſſime cõuertant capacitatẽ amittũt. Inuenit igitur in templo .i. in ſacris vel in enũciatione eccleſiaſtici ſermonis quoſdam qui patris domũ: domũ negociationis conſtituebant: qui .ſ. venales exponunt boues quos oportet obſeruare ad aratrũ ne retrocedẽtes nõ diſponant ad regnum dei. Qui etiã preferunt mãmonam iniquitatis ouibus: ex quibus habẽt ornatus materiam: qui etiã ſolertiã columbarum priuata qualibet amaritudine villipendunt. Cum ergo hos inuenit ſaluator in domo ſacrata: facto de funiculis flagello fugat illos: vna cum venalibus ouibus ⁊ bobus ſuis. Expargit eris pondera velut indigna in domo dei retineri: ſubuertitqꝫ conſtitutas tabulas in aiabus auaroruꝫ ⁊ mandat ne vlterius in domo dei columbe vendant. Arbitror autem ⁊ exemplũ ipſũ ſtatuiſſe per predicta ſecretius: ut intelligamus per hoc ſiquid agi debet erga ſacram illã oblationẽ a ſacerdotibus nõ debere ritu ſenſibiliũ oblationum agi: nec legem obſeruari debere vt carnales iudei volebant: nam ieſu ꝓpellente boues ⁊ oues: iubente auferri columbas: que plurimũ offerebant iuxta conſuetudinẽ iudeoꝝ: ⁊ ſubuertente menſas materialiũ nũmoꝝ nõ expreſſe: ſed figuraliter continẽtiũ diuinas impreſſiones ea .ſ. que ſcḋm legis ſcripturam videbant honeſta: ⁊ vtente eo in plebẽ flagellis: diſſoluenda ⁊ diſpergenda hec erant: tranſlato regno ad eos qui ex gentibus crediderũt. AV. Vel vendentes in eccleſia ſunt qui que ſua ſunt querũt: non que ieſu chriſti. Venale habent totũ: qꝛ volunt redimi. Simon iõ volebat emere ſpiritũſanctum qꝛ vẽdere volebat: erat eni de illis qui colũbas vendũt: etenĩ in colũba apparuit ſpũſſcũs: colũba aũt nõ eſt venalis: gratis datur: qꝛ gratia vocat. BEDA. Vendunt igit colũbas q̃ accepta ſpũſſancti gratiã nõ gratis ut ꝑceptum eſt: ſed ad premiũ dant. Qui manuũ impoſitionẽ qua ſpũſcũs accipit: etſi nõ in queſtũ pecunie: ad vulgi tñ fauorẽ tribuũt: qui ſacros ordines nõ ad vite meritũ ſed ad gratiam largiuntur. AV. Boues aũt intelliguntur apoſtoli ⁊ prophete: qui nobis ſcripturas ſacras diſpenſauerunt. Qui ergo ipſis ſcripturis fallũt populos a quibus querũt honores: vendunt boues vendũt ⁊ oues .i. ipſas plebes: ⁊ cui vendunt niſi diabolo. Quicq̃d eni de vnica eccleſia precidit: q̃s tollit niſi leo rugiens.
BED. Vel oues ſunt opa mundicie ⁊ pietatis. Vendũt ergo oues qui humane gratia laudis opera pietatis exercent. Nũmos mutuo dant in templo: qui aperte terrenis rebꝰ in eccleſia deſeruiunt domũ etiã dñi faciũt domũ negociationis: nõ ſolũ hi qui ꝓpter ſacros ordines preciũ pecunie vel laudis vel honores querunt: verum etiam qui gradũ vel gratiã ſpiritualẽ quã in eccleſia domino largiente perceperũt: nõ ſimplici intentione: ſed cura humane retributionis exercent. AV. Signuꝫ autem quoddã nobis oñdit dñs ꝙ fecit flagellũ de reſticulis ⁊ inde negociationẽ dei in tẽplo faciẽtes flagellauit. Etenĩ vnuſquiſqꝫ in pctis ſuis reſtẽ ſibi texit dũ pctã addit pctis. Qñ ergo aliq̃d patiũt hoĩes ꝓpter iniq̃tates ſuas agnoſcant: qꝛ dñs facit flagellũ de reſticulis: ⁊ adhuc admonet eos vt mutent ſe: nã ſi ſe nõ mutauerint: audient in fine. Ligate illi manꝰ ⁊ pedes. BEDA. Facto igit de fu-

micullis flagello illos eiecit de templo: q̄ de parte ſortis ſcōꝝ eijciunt: qui inter ſanctos poſiti vel ficte vel aperte faciūt opa mala. Oues quoq; ⁊ boues eiecit q̄ taliū vitā p̄iter ⁊ doctrinā oſtendit eſſe reprobā. Nūmulariorū quoq; effudit es ⁊ menſas ſubuertit: q̄ dānatis in fine reprobis etiā ipſarū quas dilexerūt rerū tollet figurā: vēditionē colūbaꝝ de tēplo auferri p̄cepit: q̄ gratia ſpūs que gratis accipit: gratis dari debet. ORI. Pōt etiā p̄ tēplū intelligi aīa ſtudioſi: p̄pter inhabitās verbū dei: in qua añ doctrinā ieſu cōſtiterāt terreſtres ⁊ beſtiales motus. Signū añt terreſtriū motuū bos eſt: qm̄ eſt agricultor. Inſenſatorū aūt motuū ouis: qd̄ eſt plurib⁹ aīalib⁹ irrationali⁹. Leuiū vo atq; incōſtātiū mētiū ſignū eſt columba. Eoꝝ vo q̄ bona videntur ſigna ſūt era q̄ xp̄s verbo doctrine expellit: vt nō vltra dom⁹ p̄ris ei⁹ ſit forū.

Reſponderūt ergo iudei ⁊ dixerunt ei. Qd̄ ſignū oſtēdis nobis q̄ hec facis? Rñdit ieſus et dixit eis. Soluite templū hoc. et in tribus diebus excitabo illud. Dixerūt ergo iudei. Quadraginta et ſex annis edificatū eſt tēplū hoc. et tu in tribus diebus excitabis illud? Ille autē dicebat de tēplo corporis ſui. Cū ergo reſurrexiſſet a mortuis recordati ſūt diſcipuli eius. q̄ hoc dicebat de corpore ſuo: et crediderunt ſcripture et ſermoni què dixit ieſus.

THEO. Quia iudei videbant ieſū talia facere cum p̄tāte multa ⁊ dicētē. Nolite facere domū patris mei domū negociatiōis: ſignū ab eo petūt: vnde dicit. Rñderūt ergo iudei ⁊ dixerūt ei: Qd̄ ſignū oſtēdis nobis: q̄ hec facis? CHRY. Sed nūqd ſigna opus erāt: vt ea q̄ male fiebant ceſſare faceret? Nōne zelū talē accipe p̄ domo dei maximū ſignū v̄tutis erat? Nō aūt illi⁹ p̄phetie meminerāt: ſed ſignū petebāt: ſimul qdē de ſuo turpi lucro ſpedito dolentes: ſimul aūt ⁊ per hoc p̄hibere eū volētes: opinant enī eum aut p̄uocare ad miracula: aut ceſſare ab his que fiebāt: p̄pterea nō dat eis ſignū: ſicut ⁊ p⁹ petentib⁹ ſignū rñdit dicens. Generatio mala ⁊ adultera ſignū querit ⁊ ſignū nō dabit ei niſi ſignū ione prophete Sed tunc qdē manifeſti⁹ nūc aūt obſcuri⁹ rñdet idē. Nō aūt vtiq; qui nō petētes p̄occupat ⁊ ſigna dat hic petentes aduertiſſet: niſi mentē eorū cognouiſſet doloſā. Sequit enī: Et dixit eis. Soluite tēplū hoc ⁊ in trib⁹ diebus excitabo illud. BEDA. Quia enī ſignū querebāt a domino quare ſolita cōmertia p̄ijcere debuerit ex templo Reſpondit. Quia ipſū tēplū ſignificabat tēplū corporis ſui: in quo nulla prorſus eēt alicui⁹ macula peccati. q.d. Sicut inanimatū tēplū a veſtris cōmertijs ſceleribuſq; meis expio p̄tāte: ita ⁊ hoc corpis mei tēplū cui⁹ iſtud geſtat figurā: v̄ris manib⁹ diſſolutū: tertia die reſuſcitabo THEO. Nequaq̄ tñ illos ad homicidiū p̄uocat dicēs Soluite: ſed hoc eis affectantib⁹: nō ſibi eſſe abſconditū demōſtrat. Audiāt aūt arriani quō dñs mortis deſtructor dixit: Excitabo: virtute videlz p̄pria. AVG. Reſuſcitauit eū quidem ⁊ pater cui dicit in pſalmis: Excita me ⁊ reddā illis. Sed qd fecit pater ſine v̄bo? quō ergo eū pater reſuſcitat: ſic ⁊ fili⁹ reſuſcitauit: q̄ filius dixit: Ego ⁊ p̄r vnū ſum⁹. CHRY. Propi qd aūt ſignū reſurrectiōis dat eis? qm̄. ſ. maxime erat q̄ oſtēdebat eum nō eē hoiē purū: poſſe aduerſus mortē ſtatuere triūphū ⁊ tyrānidē ei⁹ longā velociter diſſoluere. ORI. Utraq; aūt. ſ. ⁊ corp⁹ ieſu ⁊ tēplū exēplar mihi fore videt eccleſie: eo q̄ ex viuis lapidib⁹ cōſtruit in domū ſpūalem in ſacerdotiū ſcm̄: ⁊ p̄pter illud: Uos eſtis corp⁹ xp̄i et mēbra de mēbro. Quāuis aūt diſſolui lapidū videatur ſtructura: ac diſſipari oīa oſſa xp̄i aduerſitatib⁹ tribulationū inſtaurabit tñ tēplū ac reſuſcitabit die tertia: que in nouo celo ⁊ noua terra p̄ſens erit. Sicut enī illud xp̄i corp⁹ ſenſibile crucifixū ē ac ſepultū ⁊ poſtea reſurrexit ſic ⁊ totale ſcōꝝ xp̄i corp⁹ cōcrucifixū eſt xp̄o. Quilibet enī eoꝝ in nullo alio gloriat niſi in cruce xp̄i: p̄ quā ipſe crucifixus eſt mūdo. Sed ⁊ cōſepult⁹ eſt xp̄o ⁊ reſurrexit cū eo: q̄ in quadā nouitate vite ambulat: ſed ſm beatā reſurrectionē nōdū ſurrexit: vnde nō ſcriptū ē. Tertia die reſtaurabo illud ſz in trib⁹ dieb⁹ p̄ficit enī ei⁹ erectio in oīb⁹ trib⁹ dieb⁹. THEO. Iudei enī de inanimato tēplo putantes eū hoc dicere: deridebāt eū: vnde ſequit. Dixerūt ergo iudei. Quadraginta ⁊ ſex annis edificatū eſt tēplū hoc: ⁊ tu i trib⁹ dieb⁹ excitabis illud? ALCV. Et notandū q̄ nō de prima edificatione: que a ſalomone ſeptē annis p̄fecta eſt: ſed de reedificatione q̄ facta eſt ſub zorobabel p̄ quadraginta ⁊ ſex annos impedientibus inimicis reſpōdebāt. ORI. Uel dicit aliqs: q̄draginta ⁊ ſex annorū exurgere compoſitū: ex quo dauid allocutus eſt nathan p̄phetā cōſulēs de cōſtructiōe tēpli: ex tūc ſatagēs ad cōgregādā materiā tēpli. Animaduerte vo ſi poſſibile eſt q̄dragenariū numerū ſtatui erga tēplū p̄pter quattuor elemēta mūdi: ac ſenariū p̄pter hoc q̄ hō ſexto die creatus eſt. AVG. iiij. de trini. Uel hic numerus p̄fectioni dñici corpis apte cōgruit: quadrageſies enī ſexies ſeni. fiūt ducenti ſexaginta ſex: qui numer⁹ dierum cōplet nouē menſes ⁊ ſex dies. Ipſa aūt p̄fectio corporis dñi tot diebus ad partū p̄ducta comperit ſicut a maioribus traditū ſuſcipiēs eccl'ie cuſtodit auctoritas. Octauo enī kalendas aprilis cōcept⁹ credit: quo ⁊ paſſus. Nat⁹ aūt tradit octauo kalēdas ianuarij. Ab illo ergo die vſq; ad iſtū cōputati ducēti ſexagintaſex repiunt dies: q̄ ſenariū numerū q̄drageſies ſexies hñt. AVG. octuagintatriū q̄ōnū. Dicit etiā ꝯceptio humana ſic p̄cedere ⁊ p̄fici primis ſex dieb⁹ quaſi lactis habeat ſimilitudinē: ſequētib⁹ nouē dieb⁹ ꝯuertat in ſanguinē: deinde duodeci dieb⁹ ſolidet: reliqs decē ⁊ octo dieb⁹ formet vſq; ad p̄fecta lineamēta oīuz mēbroꝝ: ⁊ i reliquo tpe vſq; ad temp⁹ part⁹ magnitudine augeat. Sex aūt ⁊ nouē ⁊ duodeci ⁊ xviij. in vnū coacti fiūt. xlv. addito ergo vno fiunt quadragintaſex: qui ſi fuerint multiplicati p̄ ipſū ſenariū numerū: q̄ hui⁹ ordinationis caput tenet: fiūt ducēti ſeptuagintaſex. i. nouē mēſes ⁊ ſex dies. Nō ergo abſurde q̄dragintaſex annis dr̄ fabricatū eē tēplū qd̄ corp⁹ ei⁹ ſignificabat: vt quot anni fuerint in fabricatiōe tēpli: tot dies fuerūt in corpis dñici p̄fectione. AV. ſup Io. Uel aliter: quia dñs noſter de adam corp⁹ accepit non de adam peccatum traxit: templum corporeum inde ſūpſit: nō iniquitatē que de templo pellēda eſt. Si aūt facias q̄ttuor noīa greca. Anatole qd̄ eſt oriens. Diſis qd̄ eſt occidēs: Arctos qd̄ ē ſeptētrio. Meſſembria: qd̄ ē meridies: capita verboꝝ adā hñt. A quattuor enī v̄tis dñs collecturū ſe dicit electos ſuos cū venerit ad iudiciū. Habēt aūt littere noīs adā nūerū ſz grecos: ⁊ ibi inuenit q̄dragintaſex annis edificatū. Hz enī adam alpha quod eſt vnuz: ⁊ delta quod quattuor: ⁊ alpha quod eſt vnum ⁊. m. qd̄ eſt quadraginta; ⁊ ſic habes q̄draginta ſex. Sed iudei q̄ caro erant: carnalia ſapiebāt ille ſpūalit̄ loquebat ⁊ de quo tēplo diceret p̄ euangeliſtā nobis aperuit. Sequit enim. Ille autē dicebat de templo corporis ſui. THEO. Ex hoc aūt appollinarius cōtradictionē ſumit: volens oſtendere q̄ caro chriſti eſſet inanimata eo q̄ templum ſit inanimatū. ergo carnē chriſti ⁊ lapidem ⁊ lignum facies: quia ex his templum cōſiſtit. Si aūt qd̄ dicitur. Anima mea turbata eſt: ⁊ poteſtatē habeo ponēdi animā meam: nequaq̄z dici dixeris: vbi pones illud. In manus tuas domine cōmēdo ſpiritū meū: non enim de anima irrationali intelligere poteris. Neq; qd̄ dicit. Nō derelinques aīam meam in inferno. ORI. Ideo aūt corpus domini templū intelligit: quia ſicut templuz gloriam dei continebat habitantem in ipſo: ſic corpus xp̄i rep̄ntās eccleſiā vnigenitū ꝯtinet: q̄ ē imago dei glīa

CHRY. Duo aūt erāt que obſtabāt diſcipulis ne interim intelligerent: vnū ipſa reſurrectio: alterū vo qd̄ maius erat. ſ. q̄ deus erat qui in illo corpe habitabat: quod dñs occulte oñderat dicens: Soluite templū hoc ⁊c. Et ideo ſubdit: Cū ergo ſur. a mor. recor. ſunt diſ. eius quia hoc dicebat de corpe ſuo. ⁊ cre. ſcrip. ⁊ ſer. quē dixit Ieſus. ALCVI. Ante reſurrectionē enī non intelligebant ſcripturas: quia nondū accepant ſpūmſanctū. Sed i die reſurrectionis apparēs dñs aperuit diſcipulis ſenſū: vt intelligerent que de ipſo ſcripta erant in lege ⁊ p̄phetis: ⁊ tunc crediderūt ſcripture p̄phetarū: que p̄dixerūt chriſtum tertia die reſurrecturū: ⁊ ſermoni quē dixit Ieſus. Soluite tēplū hoc. ORI. Scdm̄ anagogē vo cōplementum fidei attingemus in magna corporū reſurrectiōe totius corpis Ieſu. i. eccleſie eius: cū fides que eſt ex ſpecie multū differat ab ea que ē per ſpeculū in enigmate.

Cum aūt eſſet hieroſolymis in paſca in die feſto: multi crediderūt in noīe eius vidētes ſigna que faciebat. Ipſe aūt Ieſus nō credebat ſemetipſum eis: eo q̄ ipſe noſſet oēs: ⁊ quia opus ei non erat ut quis teſtimoniū p̄hiberet de homine. Ipſe enim ſciebat quid eſſet in homine.

BED. Superius euāgeliſta narrauit qd dñs hieruſalē adueniens geſſerit: nūc vo eodē hieroſolymis cōmorāte quid ab alijs erga eū actū fuerit refert. vnde dr̄: Cū āt eēt hiero. in paſ. in die feſto: mul. cre. in no. ei⁹ vi. ſig. q̄ facie.

ORI. Reſpiciendū aūt quō ex ſignis eius plerīq; videntes credebāt in eū. Non enī dr̄ p̄digia feciſſe hieroſolymis: niſi forte cū facta ſint in ſcripturis nō hñtur. Aiaduerte vo ſi poſſibile ē in miraculis deputari q̄ fecerit flagellū ex funiculis ⁊ cūctos ex tēplo p̄pulerit. CHR. Prudentiores aūt fuerant diſcipuli qui ad xp̄m acceſſerant: non p̄pter ſigna ſed p̄pter doctrinā. naz groſſiores q̄dē p̄ ſigna trahunt: rōnabiliores vo p̄ p̄phetias ſeu doctrinā. vñ ſubditur: Ipſe aūt Ieſus nō credebat ſemetipz eis. AVG. Quid ſibi vult hoc? Illi credebant in noie eius: ⁊ ipſe ieſus non credebat ſemetipſum eis? An forte non credebant ei ⁊ fingebant ſe crediſſe. Sed nō diceret euāgeliſta: Multi crediderūt in noie eius. Magna ergo res ⁊ mira: Credūt hoies in xp̄m: ⁊ chriſtus nō ſe credit hoibus p̄ſertim q̄ filius dei ē: ⁊ vtiq; volēs paſſus ē: eſſi nollet nunq̄ pateret: ſed tales ſunt oēs cathecumini. Si dixerimus cathecumino: credis chriſto: rñdz: Credo ⁊ ſignat ſe. Si interrogemus eū: Manducas carnez filij hois: neſcit quid dicimus: quia ieſus nō ſe credidit ei.

ORI. Uel dicendū q̄ ieſus nō ſe credidit credentibus in noie eius: ⁊ nō in illū. In illū enim credūt qui anguſtā viam vadunt ducentē ad vitā. qui aūt credunt ſignis: nō in eū ſed in noie eius credunt. CHRY. Uel hoc dicit quia non cōfidebat in eis vt in diſcipulis perfectis. neq; cōmittebat eis oīa dogmata vt iam firmiter fidelib⁹ fratribus. Non enī intendebat exterioribus verbis: ad mētem eorū intrans ⁊ tēpus oportunū manifeſte ſciens. vñ ſequitur: Eo q̄ ipſe noſſet oēs: ⁊ quia opus nō erat vt qs teſtimoniū p̄hiberet de hoie: ipſe enī ſciebat qd eēt in homine. Scire enī ea que ſunt in corde hoiuz eſt dei: qui ſolus corda plaſmauit. non indigebat ergo teſtibus vt propriorū plaſmatū mentē addiſceret. AVG. Plus etiā nouerat artifex quid eſſet in ſemetipſo. Nā ⁊ petrus nō nouerat qd in ipſo eēt qñ dixit: Tecū ero vſq; ad mortem. ſed dñs nouerat qd eſſet in hoie dicens: p̄riuſq̄ gall⁹ cātet ter me negabis. BE. Quapropt monemur vt nūq̄ de cōſcia noſtra ſecuri ſim⁹: ſed ſemp ſoliciti formidem⁹ q̄ qd̄ nos latet eternū arbitrū latere nō valet. CA. III.

Erat aūt homo ex phariſeis nicodemus noie p̄nceps iudeorū. Hic venit ad Ieſum nocte ⁊ dixit ei: Rabbi ſcimus q̄ a deo veniſti magiſter. Nemo enī pōt hec ſigna facere que tu facis: niſi fuerit deus cum eo. Rñdit Ieſus ⁊ dixit ei: Amen amē dico tibi: niſi quis renatus fuerit denuo non poteſt videre regnum dei.

AVG. Supius dixerat q̄ cū eēt hieroſolymis multi crediderūt in noie eius videntes ſigna ⁊ p̄digia q̄ faciebat. Ex his aūt erat nicodemus: de quo dr̄: Erat aūt hō ex phariſeis nicodemus noie. BE. Cuius etiā dignitatis officiū oſtendit: cū ſubditur: Princeps iudeorū. Deinde quid egerit cū ſubiecit: Hic venit ad ieſum nocte cupiens. ſ. ſecreta eius allocutione plenius diſcere myſteria fidei: cuius aperta oſtenſione ſignorū iam rudimenta p̄ceperat. CHRY. Adhuc tamen a iudaica detinebat infirmitate: p̄pterea ⁊ nocte venit: trepidans in die hoc facere. vnde ⁊ euangeliſta alibi dicit: Quoniam ex principibus multi crediderunt in eum: ſed p̄pter iudeos non confitebantur: vt non extra ſynagogam fierent expulſi.

AVG. Nicodemus etiā ex illo numero erat qui crediderunt: ſed nondū renati ſunt. vnde hoc ad rem p̄tinet q̄ in nocte venit: Renati aūt ex aqua ⁊ ſpirituſancto audiunt ab apoſtolo: Fuiſtis aliqñ tenebre: nunc aūt lux i domino. AIMO. Uel pulchre in nocte veniſſe dicit: q̄ tenebris ignorantie obnubilatus ad tantā lucē nondum peruenerat: vt perfecte deū verum crederet. Nox enī in ſacro eloquio p̄ ignorantia pōitur. vnde ſubditur: Et dixit ei: Rabbi ſcimus quia a deo veniſti magiſter. Quod autē hebraice rabbi: latine dicit magiſter. Magiſtꝝ ergo appellat et deum tacet: quia credebat eum a deo miſſuz ſed tamen vt dictum eſt deum non agnoſcebat. AVG. Unde autem iſte crediderat: patet p̄ id quod ſubdit: Nēo enī pōt hec ſigna facere que tu facis niſi fuerit deus cum eo. Sic ergo nicodemus de illis multis erat: qui crediderant in nomine eius. Uidentes ſigna que faciebat.

CHRY. Sed tamen neq; a ſignis aliquid magnum exiſtimabat de eo: ſed adhuc humanā habens de eo mētem vt de propheta loquitur: ad operationē eū miſſū dicēs Et alieno auxilio indigentē hec agere que agebat. cuz tñ pater p̄fectū eū genuerit: ⁊ ſufficiētē ſibiipſi: ⁊ nihil hñtez imperfectū. quia vo chriſti ſtudiū erat interim non ita dignitatē ſuā reuelare: ſicut p̄ſuadē q̄ nihil ex aduerſo agebat patri: p̄pterea in verbis multotiens humilit̄ loquēs videt: i rebus autē cū p̄tāte oīa operatur. Ideoq; ⁊ nicodemus nunc manifeſte quidē nihil excelſum loquit de ipſo occulte aūt ab humili eū opione reducit: docens q̄ ſufficiens ſibiipſe ē in miraculorū operatione. vnde ſubdit: Reſpondit ieſus ⁊ dixit ei: Amen amen dico tibi: niſi qs renatus fuerit denuo: non pōt videre regnū dei. AVG. Iſti ſunt ergo qbus ſe credit ieſus: qui nati fuerit denuo qui non in nocte veniūt ad Ieſum ſicut nicodem⁹. tales enim iam etiā p̄fitent. Dicit ergo: Niſi quis renatus fuerit ⁊c. q.d. Quia nondū es natus denuo. i. ex deo. Spiritual generatione noticia quā habes de me ſpiritalis nō eſt: ſed aīalis ⁊ hūana. Ego autē dico tibi q̄ ſiue tu ſiue alius quicunq;: niſi ex deo denuo natus fuerit: nō poterit apprehendere gloriā que circa me ē: ſed extra regnuz erit. nā generatio que p̄ baptiſmū fit: illumiationē anime tribuit. CHRY. Uel littera talis ē: Amen amen dico tibi: niſi qs renatus. hoc ē: ſi tu ñ natus fueris deſup: et dogmatū ſuſceperis certitudinē alicubi: extra erras ⁊ lōge es a regno celoꝝ ſeipſum hic oſtēdens ⁊ indicans: qm̄ non eſt hoc tm̄ quod videt: ſed alijs oculis opus ē ad videndū eū. Hoc aūt quod dicit: Deſuper. hi quidē. i. de celo exponūt: alij vo a p̄ncipio. Igit iudei quidē ſi hoc audiſſent: deridentes vtiq; diſceſſiſſent: hic vero ⁊ in hoc amorem diſcipuli oſtendit q̄ a chriſto vlterius interrogat.

Dicit ad eū nicodemus: Quō pōt hō naſci

cum ſit ſenex? Nunquid pōt in ventrē matris ſue iterate introire ⁊ renaſci. Rn̄dit Jeſus: Amē amē dico tibi: niſi quis renatus fuerit ex aqua ⁊ ſpiritu ſancto: non pōt introire in regnū dei. Qđ natū eſt ex carne: caro eſt: ⁊ quod natū eſt ex ſpū: ſpūs eſt. Non mireris quia dixi tibi: opoꝛtet vos naſci denuo. Spiritus vbi vult ſpirat: ⁊ vocem eius audis: ſed neſcis vnde veniat: aut quo vadat. Sic ē omnis qui natus eſt ex ſpiritu.

CHRY. Ueniens nicodemus ad Jeſum vt ad hoīez audiēs maioꝛa q̄ ab hoīe: erigitur ad altitudinē eoꝝ q̄ dicunt: non quidē excidēs a fide: ſed infert hanc īpoſſibilitatē vt in apertioꝛē prouocet doctrinā. Duo aūt erant q̄ admirabatur. ſ. natiuitas talis: ⁊ regnū: neq; enī audita erant apud iudeos. Sed interim circa priꝰ inſtat: ⁊ quod maxime eius mentem concutiebat. Unde dicitur Dicit ad eū nicodemus: Quō pōt hō naſci cum ſit ſenex? Nunqđ pōt in ventrē matris ſue iterato introire ⁊ renaſci? BED. Sic verba iſta ſonare vident quaſi puer queat iterato in ventrē matris introire ⁊ renaſci. Sed ſciendū q̄ ipſe ſenex erat: ideoq; de ſe protulit exemplū ac ſi diceret: Ego ſum ſenex ⁊ meā quero ſalutē: quō poſſum in ventrē matris introire ⁊ renaſci? CHRY. Rabbi eū vocas ⁊ a deo veniſſe dicis: ⁊ nō ſuſcipis que dicuntur ſed loqueris ad mgr̄m dictionē que multā pturbationez inducit. hoc enī. ſ. quō querere eoꝝ ē q̄ nō valide credūt: ⁊ multi ſic querētes a fide deciderūt: hi quidē dicentes: Quō deus ē incarnatus? alij quō manſit īpaſſibilis? ꝓpterea ⁊ hic ꝓpter anxietatē modū exquirit. ſed cū aliqs cogitationibus ꝓpꝛijs ſpūalia euertit: deriſibilia loquit. AVG. Spūs enī loquit: ⁊ ille carnē ſapit. non nouerat iſte niſi vnā natiuitatē. ſ. ex adā ⁊ eua: ⁊ ex deo ⁊ eccleſia nondū nouerat: ſic tū tu intellige natiuitatē ſpūs quō intellexit nicodemus natiuitatē carnis. quō enī vterus nō pōt repeti: ſic nec baptiſmus. CHRY. Nicodemo autē decidenti ad eam que hic ē natiuitatē: xp̄s manifeſtius reuelat ſpūalis natiuitatis modū. vñ ſequitur: Rn̄dit Jeſus: Amen amen dico tibi. niſi quis renatus fuerit ex aqua et ſpū ſancto: non pōt introire in regnū dei. AVG. Ac ſi dicat: Tu carnalē gnātionē intelligis: ſed ex aqua ⁊ ſpiritu oꝫ q̄ naſcat hō ꝓpter regnū dei. Si ꝓpter hereditatē patris hoīs tpalis naſcitur aliqs ex viſcerib9 matris carnalis: ⁊ ꝓpter hereditatē patris dei ſempiternā: naſcat ex viſceribus eccleſie. Cū aūt ex duobus hō ꝯſiſtat: ex coꝛpoꝛe videlꝫ ⁊ aīa: duplicē hꝫ ⁊ huiuſmodi modū gnātionis. Aqua enī que viſibilis ē: ad emūdationē coꝛpis intelligit. Spūs vō inuiſibiliter ꝯcurrens: ad emūdationē inuiſibilis aīe innuit. CHRY. Si vō quis interrogat qualiter ab aqua hō naſcit: interrogo ⁊ ego qualit nat9 ē adā a terra? Sicut enī in pꝛincipio ſubijciebat elementū tra: totū vō opus plaſmantis erat: ita ⁊ nūc ſubijcit elemētū aqua: totū vō ē ſpūs grā. Tunc padiſum dedit in conuerſationē: nūc aūt celū nobis aperuit. Sed que ē neceſſitas aque his qui ſpūmſanctū ſuſcipiūt. diuina enī in ea pficiuntur ſimbola: ſepultura ⁊ moꝛtificatio: reſurrectio ⁊ vita. Sicut enī in quodā ſepulchꝛo ī aqua nobis ſubmergētibus capita: vetus hō ſepelit: ⁊ ſubmerſus deoꝛſū occultatur: deinde nouus rurſus aſcēdit: hoc etiā fit vt diſcas qm̄ virtus patris ⁊ filij ⁊ ſpūſſancti oīa cōplet: ⁊ q̄ xp̄s tres dies ad reſurgendū expectauit. Qđ igitur eſt matrix ſetui: hoc ē fideli aqua. in aqua enī plaſmat ⁊ figurat: ſed quod in matrice plaſmat tēpoꝛe indiget: quod vō ī aqua non ita: ſed in vno momēto oīa fiunt. Talis enī ē natura coꝛpoꝛū vt tēpoꝛe aſſumant pfectionē. in ſpūalibus vero non ē ita: qm̄ pfecta a pꝛincipio conſtituūtur que fiūt. ex quo igitur aſcendit a ioꝛdane dn̄s nō adhuc reptilia animarū viuentiū: ſed animas ſpūales ⁊ rōnabiles aqua reddit. AVG. de bapt. paruloꝝ. Sed qꝛ nō ait: Niſi quis renatus fuerit ex aqua ⁊ ſpū nō hēbit ſalutē vel vitā eternā: ſed Non intrabit in regnū dei. Ad hoc inquiūt quidā: Paruuli baptiçādi ſunt vt ſint cū chꝛiſto ī regno dei: vbi non erunt ſi baptiçati nō fuerint: q̄uis ⁊ ſine baptiſmo ſi paruuli moꝛiāt ſalutē vitāq; eternā habituri ſint: qm̄ nullo peccati vinculo aſtricti ſunt. Sed cur naſcat denuo niſi renouandus a vetuſtate: aut vnde imago dei nō intrat in regnū dei niſi īpedimēto ꝓhibente pcti. AIMO. Talia autē ac tanta ſecreta myſteria nicodemo cape non valenti: dn̄s ex carnali natiuitate ſimilitudinē dedit dicens Quod natū ē ex carne caro eſt: ⁊ quod natū ē ex ſpū ſpiritus eſt. Sicut enī caro carnē ꝓcreat: ita quoq; ſpūs ſpiritū parit. CHRY. Nihil igitur ſenſibiliū inquiras neq; eſtimes q̄ carnē generet ſpūs: dn̄i enī caro genita ē: nō quidē a ſpū ſolū: ſꝫ etiā a carne. qđ aūt natū ē ex ſpū: ſpirituale ē. Natiuitatē enī hic non eā que ſm̄ ſubſtantiā dicit ſed eam que ſm̄ honoꝛē ⁊ grām. Si igitur ⁊ filius dei ita natus ē: qđ plus hēbit oībus q̄ ita nati ſunt? Inueniet aūt ⁊ ſpū minoꝛ: cū eius natiuitas grā ſpūs ſit. ⁊ quid hec a iudaicis diſtant dogmatibus? Uide autē ⁊ ſpūſſancti dignitatē. dei enī opus videt facere. Supꝛa enī dixit: Qui ex deo nati ſunt. hic aūt: qm̄ ſpūs eos generat. Dicēs autem xp̄s: qm̄ qui natus ē ex ſpū ſpūs ē: quia turbatū rurſus vidit: ad ſenſibile exēplū ducit ſermonē dicēs. Non mire. qꝛ dixi tibi: opoꝛtet vos naſci denuo. Dicendo enī ne mireris: oñdit animi eius turbationē. Ponit aūt exemplū q̄ neq; cōionē aliquā ad coꝛpoꝛū groſſiciē habet: neq; ad incoꝛpoꝛeoꝛū pueniens naturā quod eſt venti delatio dicens: Spūs vbi vult ſpirat: ⁊ vocē eius audis: ſꝫ neſcis vnde veniat aut quo vadat. Sic ē oīs qui nat9 eſt ex ſpū. Qđ dicit tale eſt. Si ventū nullus detinet: ſed quo vult fertur: multomagis ſpūs actionē nature leges detinere non poterūt: nō terminū coꝛpalis natiuitatis: neq; aliud quid taliū. Qm̄ aūt de vento hic dictū eſt: manifeſtat illud quod dicit: Uocē eius audis. i. ſonitū pcuſſionis. nō enī loquens infideli ⁊ neſcienti ſpūs actionē hoc diceret. Dicit aūt: Ubi vult ſpirat: non quaſi electionē quandam vento habente: ſed iam que a natura eſt mutationē q̄ nō ꝓhibetur: ⁊ cum ptāte fit. Et neſcis vnde veniat aut quo vadat. i. ſi huiꝰ ſpūs cuius ſenſuꝫ ſuſcipis auditu ⁊ tactu interpꝛetari neſcis viam: qualiter diuini ſpūs opationez ſcrutaris? vnde ſubdit: Sic ē oīs q̄ natus ē ex ſpū. AV. Sed quis noſtrū non videat verbi gratia auſtrū euntē a meridie ad aquilonē: aut aliū ventū venientē ab oꝛiente ⁊ occidente: quomodo ergo neſcimus vnde veniat: aut quo eat. BED. Spiritus igitur ſanctus eſt qui vbi vult ſpirat: quia ipſe in poteſtate habet cuius coꝛ gratia ſue viſitationis illuſtret ⁊ vocem eius audis: cuꝫ te pꝛeſente loquitur is qui ſpūſancto repletus ē. AVG. Sonat pſalmus: ſonat euangelium: ſonat ſermo diuinus: vox ſpirit9 eſt. hoc igitur dicit: quia verbo ⁊ ſacramento inuiſibilit adeſt ſpirituſſanctus vt naſcamur. ALCVI. Ergo neſcis vnde veniat aut quo vadat: quia etſi te pꝛeſente ſpiritus ad hoꝛam quēpiam repleuerit: ñ poteſt videri quō in eum intrauerit: vel quomodo redierit: quia natura eſt inuiſibilis. AIMO. Siue neſcis vnde veniat: quia nō credentes ad fidem introducat ignoꝛas: vel quo vadat: quia quomodo fideles ad ſpeciem perducat neſcis: ⁊ ſic eſt omnis qui natus eſt ex ſpiritu: ac ſi dicat. Spirituſſanctus ſpiritus inuiſibilis eſt: ita ⁊ quiſquis ex ſpiritu naſcitur inuiſibiliter naſcitur. AVG. Uel aliter: Et ſi tu naſcaris de ſpiritu: hoc eris: vt ille qui non eſt natus adhuc de ſpiritu: neſciat vnde venias aut quo eas. Hoc enim ſecutus ait: Sic eſt omnis qui natus ē ex ſpiritu. THE. Confundatur ergo macedonius impugnatoꝛ ſpiritus: qui ſeruum ſpiritumſanctum aſſeruit. Spiritus enim ſanctus ꝓpꝛia poteſtate et vbi vult: et qualiter vult opat

Reſpondit nicodemus ⁊ dixit ei: Quō pñt hec fieri? Rn̄dit Jeſus ⁊ dixit ei: Tu es magiſter in iſrael ⁊ hec ignoꝛas? Amen amen dico tibi: qꝛ quod ſcimus loquimur: et quod vidimus teſtamur: ⁊ teſtimoniū noſtrū non accipitis. Si terrena dixi vobis ⁊ non creditis: quomodo ſi dixero vobis celeſtia credetis?

AIMO. Myſteriū diuine maieſtatis nicodem9 capere non valet que a dn̄o audiebat: ⁊ ideo rōnez querēs factū non abnegans: non voto reꝑhendentis: ſed affectu diſcentis dn̄m interrogat. vnde dī: Rn̄dit nicodem9 ⁊ dixit ei: Quō pñt hec fieri? CHRY. Quia igitur adhuc in iudaica vilitate manet: ⁊ exēplo ita māifeſto dicto ei: adhuc interrogat: de reliquo aſperius ad eū chꝛiſtus loquit. vnde ſequit: Rn̄dit ⁊ dixit ei: Tu es mgr̄ ī iſrl̄ ⁊ hec ignoꝛas? AVG. Quid putam9 dn̄m huic mgr̄o iudeoꝝ quaſi inſultare voluiſſe: volebat quidē illuꝫ naſci de ſpū. nemo aūt ex ſpū naſcit niſi hūilis fuerit: quia ipa humilitas facit nos naſci de ſpū. Ille aūt magiſterio inflat9 erat: ⁊ alicuius momēti ſibi eē videbat: qꝛ doctoꝛ erat iudeoꝝ. Depoñit ergo dn̄s ſupbiā eius vt poſſit naſci de ſpū. CHRY. Nequāq̄ tū nequitiā accuſat viri: ſed inſipientiā ⁊ ruditatē ſolū. Sed dicet aliqs: quid cōe hꝫ hec natiuitas de qua. ſ. chꝛiſtus locut9 ē ad iudaica dogmata. Habet quidē cōe: nam qui pꝛim9 hō factus ē: ⁊ que ď coſta facta ē mulier: ⁊ que ſteriles genuerūt: ⁊ que p aquā miracula pfecta ſunt. Dico aūt q̄ heliſeus de aqua ferrū eduxit: ⁊ q̄ iudei mare rubꝛū tranſierūt: ⁊ q̄ naamā ſyr9 in ioꝛdane purgatus ē. Hec oīa natiuitatē ſpūalez ⁊ purgamentū in ea futurū figuraliter ꝑſonabāt. ⁊ ea que a ꝓphetis ſunt dicta occulte oñdūt hūc natiuitatis modum vtputa illud: Renouabit vt aquile iuuent9 tua: ⁊ btī quoꝝ remiſſe ſunt iniqtates. Sed ⁊ iſaac figura huius natiuitatis erat. Hec igitur rememoꝛās dixit: Tu es mgr̄ ī iſrael ⁊ hec ignoꝛas? Rurſus aūt aliunde ſuū ſermonez ei credibilē facit: ad ībecillitatē eius condeſcēdens cū ſubdit: Amen amen dico tibi qꝛ quod ſcim9 loqmur: ⁊ qđ vidimus teſtamur: ⁊ teſtimoniū nr̄m nō accipitis. Apō nos viſus aliqs ſenſibus certioꝛ ē: ⁊ ſi volum9 aliquē facē credere ita dicim9: qm̄ oculis nr̄is vidim9. Propterea chꝛiſtus hūano loquens ad eū ſermone: nō viſum ſenſibilem inducit. ſed manifeſtū ē q̄ de certiſſima cognitione ⁊ nō aliter ſe habente loquit: igit hoc quidē. i. quod ſcim9 ait de ſeipſo ſolo. AIMO. Queritur aūt quare pluralit dicat: Quod ſcimus loqmur. Ad quod dicendū q̄ vnigenitus dei filius erat qui hoc loquebatur: oſtendēs q̄lit pater eſt in filio: ⁊ filius in pře: ⁊ ſpūſſanctus ab vtroq; indiuiſibilis pcedat. ALCVI. Uel dicit pluralit: ac ſi dicat: Ego ⁊ illi qui mō ſpū ſunt renati: intelligimus illō quod loqmur: ⁊ quod vidimus apud patrē in abſcondito hoc teſtamur foꝛis in mundo: ⁊ vos qui carnales eſtis ⁊ ſuperbi non accipitis teſtimoniū noſtrū. THEO. Quod nequāq̄ de nicodemo dicit ſed de genere iudeoꝛum qui vſq; ad finem in pfidia pmanſerunt. CHRY. Quod quidē non turbati verbū eſt: ſed manſuetudinem oſtendentis. Hinc enim erudit nos cum ad aliquos locuti fuerimus ⁊ non pſuaſerimus: non triſtari neq; iraſci: ſed noſtrū ſermonē credibilē facere non ſolū iraſcēdo ſꝫ etiam non clamando. Materia enī ire clamoꝛ eſt: Jeſus aūt dogmata excelſa tangere debens: ꝓpter audientium infirmitatem ſe detinet multotiens: ⁊ nō continue dignis ſua magnitudine dogmatibus imoꝛatur: ſed magis his que condeſcēſionē hñt. vñ hic ſubditur: Si terrena dixi vobis: ⁊ nō creditis: quō ſi dixero vobis celeſtia credetis? AV. Hoc ē ſi non creditis quia templū poſſum ſuſcitare deiectū a vobis: quō credetis qꝛ p ſpūmſanctum pñt hoīes regenerari? CHRY. Uel alit: Si baptiſmuꝫ terrenū dicat: nō mireris quia in terra pficitur ⁊ cōparatione illius natiuitatis ſtupende que ē ex ſubſtantia pr̄is terrena eſt gratie natiuitas: ⁊ bene non dixit: Non intelligitis: ſed non creditis. nam cū quis aliqua per intellectū ſuſcipere nō valet: amentie vel ignoꝛantie imputat. Cuꝫ aūt hoc non ſuſcipiat aliquis quod ſolū fide opoꝛtet ſuſcipere: non amentie ſed infidelitatis eſt accuſatio. Dicebat aūt hec etſi nō credebāt: qꝛ poſteri erāt ea ſuſcepturi

Et nemo aſcendit in celum: niſi qui deſcēdit de celo filius hominis qui eſt in celo.

AVG. De baptiſmo paruuloꝝ: notata paululū eius imperitia: qui ſe ceteris de magiſterio ꝑferebat: ⁊ oium taliū incredulitate repꝛehenſa: rñdet q̄ alij credant ſi illi non credunt ad illud quod interrogatus eſt: quō pñt iſta fieri dicens: Et nemo aſcendit in celū niſi qui deſcēdit ď celo: filius hoīs qui ē in celo. q. d. ſic fiet generatio ſpūalis: vt ſint celeſtes homines ex terrenis: quod adipiſci ñ poterūt: niſi mēbꝛa mea efficiant: vt ipſe aſcendat qui deſcendit: non aliud deputans coꝛpus ſuū. i. eccleſiā ſuam q̄ ſeipſum. GREG. xxvij. moꝛa. Quia enī nos vnum cum illo iam facti ſumus vnde ſolus venit: in ſe ſolus redit etiā in nobis ⁊ is qui in celo ſemper eſt: ad celū quotidie aſcendit. AV: De baptiſmo paruuloꝝ: Quauis aūt in terra factus ſit filius hoīs: diuinitatē tū ſuam qua ī celo manens: deſcendit ad terram non indignās cenſuit noīe filij hoīs ſicut carnē ſuam dignatus ē noīe filij dei. per vnitatē enī perſone qua vtraq; ſubſtātia vnus ē chꝛiſtus: ⁊ filius dei ambulabat in terra: ⁊ idē ipſe filius hominis manebat in celo. Fit ergo credibilioꝝ fides ex incredibilioꝛibus creditis. Si enī diuina ſubſtātia lōge diſtantioꝛ potuit ꝓpter nos ita ſuſcipere hūanā ſubſtantiā vt vna perſona fieret: q̄to credibilius alij ſancti fiunt cuꝫ homine chꝛiſto vnus chꝛiſtus: vt oībus per eius gratiā aſcendentibus: ipſe vn9 aſcendat in celū qui de celo deſcendit. CHRY. Uel aliter: quia dixerat nicodem9: Scimus qm̄ a deo veniſti magiſter: ne eſtimet ita eē magiſter vt multi ꝓphetarū de terra exiſtimātes ſubiungit: Et nemo aſcendit in celū: niſi qui deſcendit de celo filius hominis qui eſt in celo. THE. Cum vō filiū hoīs deſcendiſſe de celo audis: non putes q̄ de celo caro deſcenderit: hoc enī hereticoꝝ dogma eſt: qui docebant q̄ chꝛiſtus de celo coꝛpus ſumpſerat: ⁊ per virginē tranſierat. CHRY. Filiū enī hoīs non carnē hic vocauit: ſꝫ a minoꝛi ſubſtantia ſe totū noīauit. Eſt enī ei conſuetudo multotiens a diuinitate: multotiens ab hūanitate totū vocare. BED. Si enim aliquis homo nudus de monte ad conuallis deſcendat: ⁊ aſſumptis veſtimentis etiā armis ad eundē montē aſcendat recte ipſe ideꝫ qui pꝛius deſcēdit aſcendiſſe ꝓhibetur. HILA. x. de trini. Uel quia de celo deſcendit concepte de ſpū oꝛiginis cā eſt. Non eniꝫ coꝛpoꝛi Maria oꝛiginē dedit: ſꝫ ad incrementa partuſq; coꝛpoꝛis omne qđ ſexus ſui eſt naturale contulerit: q̄ vero hominis filius ē: ſuſcepte in virgine carnis eſt partus. q̄ aūt in celis eſt nature ſemꝑ permanentis ptās: eſt que non ex infinitatis ſue virtute in regionē diffiniti coꝛpoꝛis coartauit verbi dei ptātē: ⁊ in foꝛma ſerui manens ab oī intra extraq; celi mundiq; circulo: celi ac mundi dn̄s nō abfuit. per hoc ergo ⁊ de celo deſcendit: qꝛ filius hoīs ē ⁊ in celis eſt. quia vbū caro factū non amiſerat manere quod factū eſt. AVG. Miraris aūt quia hic erat ⁊ in celo: Tales fecit diſcipulos ſuos: paulū audi dicentem: Noſtra cōuerſatio in celis ē. ſi hō paulus ambulabat in terra: ⁊ cōuerſabatur in celis: deus celi ⁊ terre non poterat eſſe in celo ⁊ in terra. CHRY. Uide autē quia qđ valde videtur excelſum indignū eſt ſua magnitudine. nō enī ſolū ī celo eſt: ſed vbiq; ⁊ oīa replet: ſed adhuc ad imbecillitatem auditoꝛis loquitur paulati eū reducē volēs

Et ſicut moyſes exaltauit ſerpentem in deſer-

toꝛ ita exaltari opoꝛtet filium hominis: ut omnis qui credit in ipſo non pereat ſed habeat vitam eternam.

CHRY. Quia dixerat beneficiū baptiſmi inducit huius cām. ſ. crucē dicēs: Et ſicut moyſes ⁊c. BED. Magiſtrū legis moſaice ad ſpūalē ſenſuꝫ eiuſdē legis inducit recoꝛdans veteris hiſtoꝛie: ⁊ hanc in figurā ſue paſſiōis atqꝫ humane ſaluatōis factā ediſſerens. AVG. de baptiſ. paruuloꝝ: Serpentū enī incurſib⁹ in deſerto multi moꝛiebant ac ſic moyſes ex ꝓcepto dñi exaltauit i deſertū eneū ſerpentē: hunc videntes ſanabant ꝯtinuo. Exaltatus ſerpens eſt moꝛs chꝛiſti: eo ſignificandi modo quo ꝑ efficientē id quod efficit ſignificat. A ſerpente q̄ppe moꝛs venit: qui pctm̄ quo moꝛi mereꝛ homini ꝑſuaſit. dñs aūt in carnē ſuā nō pctm̄ tranſtulit tanꝗ̄ venenū ſerpentis ſꝫ moꝛtem: ut eſſet in ſimilitudine carnis peccati pena ſine culpa: vnde in carne peccati ⁊ pena ſolueret ⁊ culpa.

THEO. Uideas ergo figuram ad veritatē. Ibi eniꝫ ſerpentis ſilitudo ſpēm quidē beſtie hꝫ: venenuꝫ aūt non habet: ſic ⁊ hic xp̄s a pctō liber: in ſilitudineꝫ carnis peccati venit. Exaltari aūt audiēs ſuſpenſionē intelligas i altum ut ſanctificaret aerem qui ſanctificauerat terrā ābulando in ea: intelligas etiā ꝑ exaltationē gloꝛiā. nam illa crucis altitudo gloꝛia chꝛiſti fcā eſt. in quo enim iudicari voluit: in hoc huius mūdi ꝓncipē iudicauit. Adam enim iuſte moꝛtuus eſt: quia peccauit: dñs vero iniuſte: qꝛ peccatū nō fecit. Poſtꝗ̄ ergo iiuſte moꝛtē ſuſtinuit ſuperauit illū qui eum tradidit moꝛti: ⁊ ſic liberauit adam a moꝛte ſed in hoc deuictū ſe inuenit. Nō enī potuit in cruce dñm ꝯtriſtare ut crucifigētes odiret: ſed magis diligebat: ⁊ pꝛo eis oꝛabat. ſic igit crux xp̄i eius exaltatio ⁊ gloꝛia fcā eſt

CHRY. Ideo etiā nō dixit: Pendere oꝫ filiū hois: ſꝫ Exaltari: qꝛ honeſtius hoc videbat. vñ ⁊ ꝓpter audientē ⁊ ꝓpter figurā hoc poſuit: ut diſcas qm̄ cognata ſunt vetera nouis: deinde ut cognoſcas qm̄ nō inuit⁹ ad paſſionē venit: ⁊ adhuc ut diſcas qm̄ multis hinc naſcit ſalus.

AVG. de baptiſ. paruuloꝝ: Sicut ergo tunc qui ꝯſpiciebat exaltatū ſerpentē a veneno ſanabat: ⁊ a moꝛte liberabat: ſic nunc qui ꝯfoꝛmat ſilitudini moꝛtis chꝛiſti ꝑ fidē baptiſmūqꝫ eius ⁊ a peccato per iuſtificationem: ⁊ a moꝛte ꝑ reſurrectionē liberat: hoc eſt enī qđ ait: vt oīs qui credit in eū: nō ꝑeat: ſed hēat vitā eternā. Qđ ḡ opus eſt ut moꝛti chꝛiſti ꝑ baptiſmū ꝯfoꝛmet ꝑuulus ſi moꝛſu ſerpentis nō eſt oīno venenat⁹? CHRY. Attende autē ꝙ paſſionē obumbꝛate poſuit ne ex eius verbis fieret triſtis auditoꝛ. Fructū vero paſſiōis poſuit manifeſte. ſi enī qui credūt in crucifixū nō ꝑeunt: multomagis qui crucifixus eſt non perit. AVG. Hoc aūt intereſt inter figuratam imaginē ⁊ rem ipſam: ꝙ illi ſanabant a moꝛte ad tpalem vitā: hi aūt ut habeāt vitā eternam.

Sic enī deus dilexit mundū ut filiū ſuuꝫ vnigenitū daret ut oīs qui credit in eū nō ꝑeat ſꝫ habeat vitā eternā. Nō enī miſit deus filiū ſuum in mundū ut iudicet mundū ſꝫ ut ſaluet mūdus per ip̄m. Qui credit in eū nō iudicat. Qui aūt nō credit iam iudicatus eſt qꝛ nō credit in nomine vnigeniti filij dei.

CHRY. Quia dixerat: Opoꝛtet exaltari filiū hoīs quo moꝛtē occulte ſignificauit ne auditoꝛ triſtis ab his fieret verbis humanū qđ de eo ſuſpicans ⁊ moꝛtē ei⁹ eſtimans nō eſſe exiſtentiā: hoc ad rectitudinē reducit: filiuꝫ dei dicens eū qui dat ad moꝛtē: ⁊ moꝛtē eius cām eſſe vite eterne. vñ dicit: Sic enī de⁹ dilexit mundū: ut fi. ſu. vnige. da. ut oīs qui cre. in eū nō ꝑeat: ſed ha. vi. eternā. q. d. Ne mireris qm̄ ego debeo exaltari ut vos ſaluemini: etenī ⁊ pr̄i hoc vī qui ita nos dilexit: ut ꝑ ſeruis indeuotis filium dederit. dicendo aūt: Sic deus dil. mū. multā indicat amoꝛis intentionē. Multa enī eſt ⁊ infinita diſtantia: qui enī imoꝛtalis: qui ſine ꝓncipio: q̄ magnitudo infinita eos qui ſunt ex terra ⁊ cinere infinitis plenos pctis dilexit. ſꝫ ⁊ ea q̄ poſt hoc ponit: oſtēſiua ſunt magni amoꝛis: non enī ſeruū: nō angelū: nō archāgelū dedit: ſed filiū ſuum. Rurſus ſi filios plures habuiſſet: ⁊ dediſſet vnū: hoc ēt eēt maximū. Nūc vo filiū vnicū dedit. vñ ſubdit: Unigenitū. HYLA. vj. de trini. Sed ſi dilectiōis hinc fides eſt creaturā creature ꝓſtitiſſe: nō facit magni meriti fideꝫ vilis ⁊ ſpernēda iactura. Precioſa aūt ſunt q̄ cōmendant charitatē ⁊ ingētia ingentib⁹ eſtimant. Deus diligēs mūdū filiū nō adoptiuū: ſed ſuū ⁊ vnigenitū dedit: hinc pꝛopꝛietas eſt: natiuitas eſt: veritas eſt: nō creatio eſt: nō adoptio eſt: nō falſitas eſt: hinc dilectōis ⁊ charitatis fides ē ut ad mūdi ſalutē ⁊ filiū ⁊ ſuū ⁊ vnigenitū ꝓſtitiſſet.

THEO. Uidet aūt mihi ꝙ ſicut ſpūi⁹ dixit: ꝙ filius hois deſcendit de celo: cū caro de celi nō deſcēderit: ſꝫ ꝓpter vnā ꝑſonā in xp̄o q̄ dei ſunt attribuit hoi: ſed ⁊ nunc ecōuerſo que ſunt hois verbo dei appꝛopꝛiat: etenī de⁹ dei filius ipaſſibilis māſit: ſꝫ qꝛ vn⁹ erat ſm̄ hypoſtaſim dei filius ⁊ hō qui paſſionē ſuſtinuit: filius dari dicit in moꝛtem qui paſſibiliter patiebat. non natura ꝓpꝛia: ſed carne ꝓpꝛia. Eſt aūt maxima vtilitas cōſecuta ex huiuſmodi datione mentē excedens hūanā. Sequitur enī: Ut omnis qui credit in eum nō pereat: ſed habeat vitā eternā. Uetus nāqꝫ teſtamentū his qui ſeruabant illud dicꝫ lōgitudinē ꝓmittebat: euangeliū vo eternam ⁊ inſolubileꝫ vitā. AVG. Notandū vo ꝙ eadem de filio dei vnigēito replicat que de filio hois i cruce exaltato ꝓmiſerat dicens: Ut oīs qui credit in eum. quia idē redēptoꝛ ⁊ cōditoꝛ noſter filius dei an̄ ſecula exiſtens: fili⁹ hois fact⁹ eſt in fine ſeculoꝝ: vt qui per diuinitatis ſue potentiaꝫ nos creauerat ad perfruendā btitudinem perhennis vite: ipſe per fragilitatē hūanitatis noſtre nos reſtauraret ad ꝑcipiendā quam ꝑdidimus vitā. ALCVI. Uere autē ꝑ filiū dei habebit mūdus vitā: quia non alia cauſa vēit in mundū niſi vt ſaluet mundū: vnde ſequitur: Non enī miſit deus fi. ſu. in mun. vt iu. mun. ſed vt ſal. mun. ꝑ ipſum.

AVG. Quare enī ſaluatoꝛ mundi dictus eſt: niſi vt ſaluet mundū: ergo quantū in medico eſt ſanare venit egrotuꝫ. Ipſe ſe interimit qui pꝛecepta medici ſeruare ñ vult aut contēnit. CHRY. Sed quia hoc dicit: multi pigroꝛum in peccatoꝛū magnitudine ⁊ negligentie ſuꝑhabūdātia dei abutentes miſericoꝛdia dicunt: nō eſt gehēna: nō eſt ſuppliciū: oīa nobis deus peccata dimittit. Sed conſiderandum ꝙ duo ſunt chꝛiſti aduentus: qui iam factus eſt: ⁊ qui futurus eſt. Et pꝛioꝛ quidē factus eſt non vt iudicet que facta ſunt a nobis: ſed vt dimittat. Secundus āt nō vt dimittat: ſed vt iudicet. De pꝛioꝛi igitur ait: Nō veni vt iudicē mundū: quia enim clemens eſt: nō facit iudiciū. ſed interim remiſſionē oīum peccatoꝝ ꝑ baptiſmuꝫ pꝛimo: ⁊ poſtea per pniām: qꝛ ſi hoc mō nō feciſſet: vniuerſi ſimul ꝑditi eſſent. Omnes enī peccauerunt ⁊ egent gratia dei. ne igitur aliquis crederet ſe ipune peccare: ſubdit de pena nō credētis: Qui credit in eū nō iudicat. qui credit inqt: nō q̄ inueſtigat: qđ igit ſi imūdā hēat vitā: maxime quidē paul⁹ tales nō fideles eē dicit. Cōfitent inqt ſe noſſe deū: factis aūt negāt: ſꝫ hoc illud ſignificat: qꝛ ſm̄ hoc q̄ credit nō iudicat: ſꝫ opeꝝ quidē grauioꝛē ſuſtiebit penā: ifidelitati aūt cā nō toꝛq̄bit. ALCVI. Uel qꝛ credit in eū ⁊ adheret ei vt mēbꝛū capiti: nō iudicabit. AV. Quid āt dictuꝝ ſꝑabas d̄e eo q̄ nō credit niſi qđ iudicat? Sꝫ vide qđ dic̄: Qui āt ñ credit iā iudicat⁹ ē. Nondū apparuit iudiciū: ſed iam factū ē iudiciū. Nouit enī dñs qui ſunt eius: nouit q̄ ꝑmaneant ad coꝛonā ⁊ q̄ ꝑmaneant ad flāmā. CHRY. Aut hoc dicit qꝛ ip̄m diſcredere ipenitentis ſuppliciū eſt. eſſe enī extra lumē ēt ſm̄ ſe maximum ſuppliciuꝫ ē: vel qđ futurū ē pꝛenūciat: ſicut enī q̄ occidit hominē: ⁊ ſi nondū ſnia iudicantis ꝯdemnat⁹ ſit: rei tamē natura ꝯdemnatus eſt: ita ⁊ qui incredulus eſt ſicut ⁊ adā qua die comedit de ligno moꝛtu⁹ eſt. GRE. xxvij. moral. Uel aliter: In extremo iudicio aliqui nō iudicantur ⁊ pereūt: de quibus hic dī: Qui non credit iam iudicatus eſt. Non enī coꝛūꝫ tunc cā diſcutit: qui a ꝯſpectu diſtricti iudicis iam cum damnatiōe ſue infidelitatis abſcedūt: ꝓfeſſionē vo fidei retinentes: ſed ꝓfeſſionis opa nō habentes redarguunt ut pereant. Qui vo nec fidei ſacramenta tenuerūt: increpationē iudicis in extrema examinatione nō audiūt: qꝛ ꝓiudicati in infidelitatis ſue tenebꝛis eius quē deſpexerāt inuectiōe argui nō merent. Princeps nāqꝫ terrenā rempublicā regens: aliter punit ciuē interi⁹ delinquentē: atqꝫ aliter hoſtē exterius rebellantē. In illo iura ſua ꝯſulit: ꝯtra hoſtē vero bella mouet: dignaqꝫ ei⁹ malicie toꝛmēta retribuit: de malo vo eius quid lex habeat nō requirit. neqꝫ enī lege neceſſe eſt perimi eū qui lege nūꝗ̄ potuit teneri. ALCVI. Quare aūt iudicat⁹ eſt q̄ nō credit: cauſam aſſignat dicens: qꝛ non credit in noīe vnigeniti filij dei. In hoc enī ſolo noīe eſt ſalus. Non habꝫ deus multos filios qui poſſint ſaluare: hunc habet vnigenitum per queꝫ ſaluet. AVG. de baptiſ. ꝑuuloꝝ. Ubi ergo paruulos ponim⁹ baptiçatos niſi inter eos qui crediderunt: hoc eniꝫ eis acquirit ꝑ virtutē ſacramenti ⁊ offerentiū rñſionē: ac ꝑ hoc eos qui baptiçati nō ſunt: inter eos qui nō crediderūt ſtatuimus.

Hoc eſt autem iudiciū: quia lux venit in mūdū: ⁊ dilexerunt hoies magis tenebꝛas q̄ꝫ lucem Erant enim eoꝛum mala opera. Omnis eniꝫ qui male agit odit lucem: ⁊ non venit ad lucem ut nō arguant opera eius. Qui autem facit veritatē venit ad lucem ut manifeſtent opera eius: quia i deo ſunt facta.

ALCVI. Reddit cauſam quare non crediderunt: ⁊ q̄re iuſte damnantur dicens: Hoc eſt autem iudiciuꝫ: quia lux venit in mundum. CHRY. Quaſi dicat. Nunqđ ipſi eam queſierunt vel laboꝛauerunt ut inuenirent? Ipſa lux venit ad eos: nec ei occurrerunt. vnde ſequitur: Et dilexerunt homines magis tenebꝛas ꝙ lucem. Hic de reliquo omni eos ꝓuat excuſatione: venit enim eripere a tenebꝛis ⁊ ad lucem ducere. Quis ergo eius qui non vult ad lucem accedere miſerebitur? BED. Lucem ſeipſum appellat: de qua ſupꝛa euangeliſta dixit: Erat lux vera. Tenebꝛas vero appellat peccata. deinde quia videbat multis eſſe incredibile quod dictum eſt: nullus enim tenebꝛas pꝛehonoꝛat luci: ſubdit cauſam quare hec paſſi ſunt dicens: Erant enim eoꝛum opera mala. Et ſiquideꝫ in iudicium veniſſet: haberet hoc aliquam rationem: qui enim maloꝛum ſibi coſcius eſt: fugere iudicem conſueuit: parcenti vero qui deliquerūt occurrunt. dicens igit: Erant eos qui multoꝛum ſibiipſis erant conſcij peccatorum maxime chꝛiſto ad ignoſcendū venienti occurrere: quod ⁊ in multis factum eſt. Etenim publicani ⁊ peccatores venientes recumbebāt cum ieſu: quia vero quidam ſunt ita molles ad eos qui pꝛo virtute ſunt laboꝛes: ut vſqꝫ ad vltimū velint adherere malitie: in hoꝛum iniuriā ſubdit: Omnis enim qui male agit odit lucem. Quod q̄dem dictum eſt de his qui eligunt in malitia manere. ALCVI. Quia omnis qui male agit odit lucem. i. qui ē in intentione peccandi: cui placet peccatū: odit luceꝫ que detegit peccatum. AVG. x. confeſſionū: Quia enī falli nolunt ⁊ fallere volunt: amant enim eam cum ſeipſam indicat. Inde retribuetur eis ut eos nolentes manifeſtet ⁊ eis ipſa non ſit manifeſta. Amant ergo veritatem lucentem: oderunt eam redarguentem. vnde ſequitur: Et nō venit ad lucem ut non arguantur opera eius. CHRY. Eum enim qui in paganiſmo viuit: nullus redarguit: q̄a deus tales habet: ⁊ digna dogmatib⁹ opera demōſtrat. Qui vero chꝛiſti ſunt male viuentes: ab omnibus recte accuſantur. Si autem gentiles ſunt recte viuētes hoc manifeſte non noui. Non enim mihi dicas eos qui a natura ſunt mites ⁊ honeſti: non enim eſt hoc virtus: ſed eū dic qui a paſſionibus ſuſtinet violentiā ⁊ ſapienter viuit: ſꝫ non vtiqꝫ habes. Si enim regni enunciatio ⁊ gehenne mine ⁊ alia tanta documenta vix detinent homines in virtute: nullo hoꝛum perſuaſi pertranſibunt virtutem. ſi vero hypocriſim fingunt gloꝛie gratia hoc faciunt. vnde cū potuerint latere nō omittent vti malis deſiderijs: que etiā vtilitas eſt cum aliquis ſobꝛius ſit ⁊ non rapit: ſit vo vane gloꝛie ſeruus. hoc enim non eſt recte viuere. Inanis enim gloꝛie ſeruus foꝛnicario non minoꝛ eſt: multo eniꝫ plura ⁊ grauioꝛa operatur. Si autem quidem recte ſunt viuentes in gentilibus: non hoc aduerſatur huic ſermoni quia non frequenter contingit: ſed raro. BEDA. Moraliter etiam illi magis tenebꝛas ꝙ lucem diligunt: q̄ ſuos pꝛedicatoꝛes bene docentes odijs ⁊ detractionibus inſequunt. Sequitur: Qui autem facit veritatem vēit ad lucem: ut manifeſtentur opera eius: quia in deo ſunt fcā.

CHRY. Non autem de his q̄ ab initio facti ſunt chꝛiſtiani hoc dicit: ſed tm̄ de his qui ex gentibus vel iudeis ad rectam tranſponēdi erant fidem. oſtendit enim quoniam nullus vtiqꝫ eliget in erroꝛe viuens ad fidem venire: niſi pꝛius inſcribat ſibiipſi viam rectam. AVG. de baptiſ. paruuloꝝ: In deo autem facta dicit opera eius qui venit ad lucem: quia intelligit iuſtificationē ſuam non ad ſua merita: ſed ad dei gratiam pertinere. AVG. ſuper ioan. Sed ſi omnia opera deus mala inuenit quomodo quidam fecerunt veritatem: ⁊ venerunt ad lucē. i. ad chꝛiſtum. Sed dilexerunt inquit ſupꝛa tenebꝛas magis ꝙ lucem. ibi poſuit vim. Multi dilexerunt peccata ſua: multi ea confeſſi ſunt. Accuſat deus peccata tua ſi ⁊ tu accuſes adiūgeris deo: opoꝛtet ut oderis in te opus tuū: ⁊ ames in te opus dei. Initium operum bonoꝛum cōfeſſio ē operum maloꝛum: ⁊ tunc facis veritatē: qꝛ non te palpas: nō tibi blandiris. Uenis autem ad lucem: quia hoc ipſuꝫ qđ tibi diſplicuit pctm̄ tuū: non tibi diſpliceret niſi deus tibi luceret: ⁊ eius veritas tibi oſtenderet. Facit autem aliquis veritatem confeſſionis ⁊ venit ad lucem in operib⁹ bonis: etiam pꝛopter illa que videntur minuta eſſe peccata lingue: aut cogitationum aut immoꝛationis in rebus conceſſis quoniam minuta plura peccata: ſi negligantur occidunt. Minute ſunt gutte que flumen implent: minuta ſunt grana harene: ſed ſi multa harena imponatur: harena pꝛemit atqꝫ oppꝛimit. hoc facit ſentina neglecta: qđ facit fluctus irruens paulatim. per ſentinā intrat ſed diu intrando ⁊ nō exhauriēdo mergit nauem. Quid eſt autē exhaurire: niſi bonis opib⁹ agere ne obꝛuāt pctā: gemendo: ieiunando: tribuendo: ignoſcendo.

Poſt hec venit ieſus ⁊ diſcipuli eius in terrā iudeam: ⁊ illic demoꝛabatur cū eis ⁊ baptizabat Erat aūt ⁊ ioannes baptizans in ennon iuxta ſalim: quia aque multe erant illic: ⁊ veniebant ⁊ baptizabant. Nondum enim miſſus fuerat ioannes in carcerem. Facta eſt auteꝫ queſtio ex diſcipulis ioannis cum iudeis de purificatione. Et venerūt ad ioannem ⁊ dixerunt ei: Rabbi: qui erat tecum trans ioꝛdanem cui tu teſtimoniū perhibuiſti: ecce hic baptizat ⁊ omnes veniūt ad eum.

CHRY. Nihil veritate apertius neqꝫ foꝛtius: q̄ neqꝫ latē vult: neqꝫ ꝑiculuꝫ foꝛmidat: neqꝫ inſidijs tremit: neqꝫ gloꝛiā q̄ a multis ē deſiderat: nulli hūanoꝝ obnoxia. vñ ⁊ dñs i ſolēnitatib⁹ hieruſalē aſcēdebat ñ ſe oſtētās: neqꝫ honoꝛē diligens: ſed ut plurib⁹ ſua dogmata pꝛopōeret

⁊ miraculoꝝ vtilitatem. Poſtꝗ̄ autē ſolemnitates ſol uebant ad ioꝛdanē frequenter veniebat: quia ⁊ illic etiaʒ turbe concurrebant. vnde dicitur: Poſt hec venit ieſus ⁊ diſcipuli eius in iudeā terram: ⁊ illic demoꝛabatur cum eis. BED. Dicit aūt: Poſt hec. Non ꝯtinuo poſt diſputationē cum nicodemo que facta eſt in hieroſolymis: ſed pacto ſpacio tempoꝛis de galilea in iudeam rediit. ALCVI. Per iudeam quidē ſignificant ꝯfitentes quos viſitat xp̄s: vbi enim eſt peccatoꝝ ꝯfeſſio: vel diuinarū laudū illic venit xp̄s ⁊ diſcipuli eius. i. doctrina ⁊ illuminatio eius: ⁊ ibi moꝛat purgādo a vitijs. vn̄ ſequit: Et illic demo. cum eis ⁊ ba. CHRY. Cum aūt euāgeliſta poſtmodū dicat ꝙ ieſus nō baptiçabat: ſed diſcipuli eius: manifeſtum eſt qm̄ ⁊ hic hoc dicit: ꝙ ſoli diſcipli baptiçabāt AVG. Baptiçat⁹ aūt dn̄s baptiçabat nō eo baptiſmate quo baptiçat⁹ eſt: baptiçatus eſt eniʒ a ſeruo oſtendens humilitatis viam ⁊ ꝑducens ad baptiſmū dn̄i hoc eſt ſuum. Baptiçabat enim ieſus quō dominus: quomodo dei filius. BED. Chꝛiſto autem iam baptiçante adhuc baptiçat ioannes: quia adhuc permanet vmbꝛa: nec debet p̄curſoꝛ ceſſare donec veritas manifeſtet. vnde ſequit: Erat aūt ioannes baptiçans in ennon iuxta ſalim. Ennos hebꝛaice aqua: vnde quaſi noīs interꝑtationē aperiens ſubdit: Quia aque multe erāt illic. ſalim opidū eſt iuxta ioꝛdanē ſitum: vbi olim melchiſedech regnauit. HIER. ad euagriū: Nec refert vtrū ſalem aut ſalim nominet cuʒ vocalibus in medio lr̄is perraro vtant hebꝛei: ⁊ ꝓ voluntate lectoꝝ ac regionū varietate eadeʒ verba diuerſis ſonis atq; accentib⁹ ꝓferant. Sequit: Et veniebant ⁊ baptiçabant. BED. Quantū cathecuminis nondū baptiçati ꝓdeſt doctrina fidei: tm̄ ꝓfuit baptiſma ioannis ante baptiſmū chꝛiſti: q2 ſicut ille p̄dicabat pn̄iam ⁊ baptiſmum chꝛiſti p̄nunciabat: ⁊ in cognitōnē veritatis ꝗ̄ mūdo apparuit attrahebat: ſic miſtri eccle p̄mo erudiūt veniētes ad fidē: poſt peccata eoꝝ redarguūt. deinde i baptiſmo xp̄i remiſſionē ꝓmittunt: ⁊ ſic in cognitionē ⁊ dilectionē veritatis attrahunt. CHR. Diſcipulis aūt ieſu baptizātib⁹ nō ceſſauit Johānes baptizans, vſq; ad incarcerationē. qd̓ ſignificat euāgeliſta cū ſubdit: Nondū enim miſſus fuerat iohānes in carcerē. BED. Ecce aperte notat facta xp̄i ante iohannē incarceratū que alij p̄terierūt: incipientes ab his que poſt miſſū iohannē in carcerē facta ſūt AVG. Quare aūt baptizabat iohānes? q2 opoꝛtebat vt dn̄s baptizaret. Nō ſolū aūt baptizatus eſt ab eo: ne baptiſmus iohānis melioꝛ baptiſmate dn̄i videretur.

CHRY. Sed cuius gratia vſq; tunc baptizabat: ſi eni ceſſaſſet: eſtimaret zelo vł ira hoc facere: ſed perſiſtēs nō ſibiipſi gloꝛiā acquirebat: ſʒ xp̄o auditoꝛes mittebat. Et multo efficacius hoc faciebat ꝗ̄ diſcipuli xp̄i: q2 inſuſpicabile eius erat teſtimoniū: ⁊ maioꝛē gloꝛiā apud omēs habebat: ideo etiā adhuc baptizabat: ne diſcipulos ſuos in amplioꝛē zelū immitteret. Eſtimo aūt ⁊ ꝓpter hoc permiſſam eſſe moꝛtem iohannis: ⁊ eo ſublato de medio ieſum maxime p̄dicare cepiſſe: ut omnis multitudinis affectio ad chꝛiſtū tranſiret: ⁊ nō vltra his ꝗ̄ de vtroq; erāt ſentētijs ſcinderent. Zelotipe eni ſe habētes diſcipuli iohānis ad xp̄i diſcipulos: ⁊ ad ipſum xp̄m: quia viderūt diſcipulos xp̄i baptizātes ceperūt dicere ad eos qui baptizant: quaſi aliquid maius haberet baptiſma iohānis baptiſmate diſcipuloꝝ xp̄i. vn̄ ſubdit: Facta ē ergo queſtio ex diſcipulis iohānis cū iudeis de purificatiōe: qm̄ eni ipſi queſtionē mouerūt: ſed nō iudei: euāgeliſta occulte mōſtrat: nō dicēs ꝙ iudeus queſiuit: ſed ꝙ queſtio facta ē ex diſcipulis iohānis. AVG. Intelligas ergo dixiſſe iudeos maioꝛē eſſe xp̄m: ⁊ ad eius baptiſma debere ꝯcurri. Illi aūt nondū intelligētes defendebāt baptiſmū iohānis: ventū eſt ergo ad ipſum iohannē ut ſolueret q̄ſtionē. vnde ſequit: Et venerunt ad iohannē et dixerunt ei: Rabbi: qui erat tecū trans ioꝛdanē? CHRY. Hoc eſt: quē tu baptizaſti: Nō aūt dixerūt: Quē tu baptizaſti: q2 coacti eſſent ⁊ vocis eius meminiſſe: que ſup eū eſt declarata: ſed dixerunt: Qui erat tecū. quaſi qui diſcipuli oꝛdinem habebat: nihil plus habēs nobis: nunc ſe a te ſeparās baptizat. audiunt aūt: Cui etiā teſtimoniū perhibuiſti. q. d. quē tu clarū oſtendiſti ⁊ circūſpectū feciſti: eadem tibi audet: ⁊ hoc eſt qd̓ dicūt: Ecce hic baptizat. Nō aūt in hoc ſolū eſtimabāt ſe excitare eū: ſed ⁊ in eo ꝙ de reliquo ea que ipſoꝝ erant reꝓbabant. vn̄ ſubdunt: Et oēs veniunt ad eū. ALCVI. q. d. te dimiſſo omnes currunt ad baptiſmum illius quem tu baptizaſti.

Reſpondit ioannes ⁊ dixit: Non poteſt homo accipere quicquā niſi fuerit ei datum de celo. Ipſi vos mihi teſtimoniū perhibetis quod dixerim non ſum ego chꝛiſtus: ſed quia miſſus ſuʒ ante illum. Qui habet ſponſaʒ ſponſus eſt: amicus autem ſponſi qui ſtat ⁊ audit euʒ: gaudio gaudet propter vocem ſponſi. In hoc ergo gaudiuʒ meum impletum eſt. Illum opoꝛtet creſcere me autem minui.

CHRY. Interrogatus iohānes nō vehementer diſcipulos increpat: timens ne ab eo ſeparati: aliquid aliud operentur: ſed remiſſe quodammodo eis loquitur. vnde dicitur: Reſpondit iohannes ⁊ dixit eis: Non poteſt homo accipere quicꝗ̄ niſi fuerit ei datum de celo. q. d. ⁊ ſi p̄clara ſunt que chꝛiſti ſunt: ⁊ ſi omnes ad eum currunt mirari non opoꝛtet: deus enim eſt qui hoc facit. Humana enim facile dep̄henſibilia ſunt ⁊ imbecillia ⁊ velociter defluunt: hec autem non talia ſunt. non ergo ſunt humanis adinuenta: ſed diuinitus oꝛdinata. Si aūt humilius loquit de chꝛiſto nō mireris. nō enim erat contingēs ꝙ p̄aſſumptos a tali paſſiōe. ſ. inuidie ab initio doceret oia: ſed interim vult eos terrere oñdens ꝙ ad īpoſſibilia conant: ⁊ ꝙ deo rebelles inueniant. AVG. Uel aliter: Hoc ioannes de ſeip̄o dicit: quaſi homo de celo accepi: ergo quia accepi ut aliquid eſſem: inanē me vultis ecīut loquar ꝯtra veritatē. CHRY. Et vide q2 hoc qd̓ eſtimabant ꝓponi in xp̄i ſubuerſionē: qn̄ dixerūt: Cui teſtioniū ꝑhibuiſti. hoc in eoſ ꝯuertit dicens: Ipſi vos mihi teſtimoniū ꝑhibetis ꝙ dixerim: Non ſum ego chꝛiſtus. q. d. ſi verū meū teſtimoniū eſtimatis: dicite qm̄ illū mihi p̄honoꝛare opoꝛtet. vnde ſubdit: Sed qm̄ miſſus ſum ante illum. q. d. miniſter ſum. Et ea que ſunt ei⁹ q̄ me miſit: dico nō humana gr̄a blandiēs ei: ſed patri ei⁹ qui me miſit miniſtrans. ALCVI. Sed ſi aliquis dicat quādoq̄dē tu non es chꝛiſtus: quis ergo es tu: vel q̄s eſt ille cui perhibes teſtimonium. Ad hoc reſpondet: Ille eſt ſponſus: ego ſum amicus ſponſi: miſſus ut per me ſponſa p̄pararetur ſuo ſponſo. vnde ſubditur: Qui habet ſponſam ſponſus eſt. Sponſam dicit eccleſiam ex omnibus gentib⁹ cōgregatam: que virgo eſt integritate mentis: ꝑfectione charitatis: vnitate catholice fidei: concoꝛdia pacis: integritate anime ⁊ coꝛpoꝛis: que habet ſponſū: de quo quotidie generat. BED. Ceteruʒ fruſtra eſt virgo coꝛpoꝛe que virgo non manet in mente. Hanc autem ſponſam chꝛiſt⁹ in thalamo vteri virginalis ſibi ſociauit: ⁊ eādem precio ſui ſanguinis redemit. THEO. Omnis etiaʒ anime ſponſus chꝛiſtus eſt: ſponſalium vero locus vbi coniunctio efficitur: locus eſt baptiſmatis ſiue eccleſia. Dat vero arram ſponſe: peccatoꝝ remiſſionem: ſpiritusſancti cōmunionē. perfectioꝛa vero in futuro ſeculo retribuet dignis. Nullus autem alius eſt ſponſus niſi ſolus chꝛiſtus omnes nanq; doctoꝛes paranymphi exiſtunt: ſicut ⁊ p̄curſoꝛ. Nullus enim bonoꝝ largitoꝛ eſt niſi dominus omnes alij miniſtri ſunt bonoꝝ que dantur a domino

BED. Sponſaʒ igit ſuā dn̄s amico ſuo. i. oꝛdini p̄dicatoꝝ commendauit: qui eam non ſibi: ſed chꝛiſto çelare debet. vn̄ ſubdit: Amicus aūt ſpōſi q̄ ſtat ⁊ audit euʒ gaudio gaudet: ꝓpter vocē ſponſi. AVG. q. d. Nō ē mea ſponſa: ſed nunq̄d nō gaudes in nuptijs. Immo gaudeo ait: q2 amicus ſponſi. CHRY. Sed q̄liter q̄ dixit: Nō ſum dign⁹ ſoluere coꝛrigiā calciamēti: amicū nūc ſeip̄m dicit: nō quidē ꝓpter honoꝛis equalitatē: ſʒ multitudinē gaudij repn̄tare volēs. Nō eni in talib⁹ ita miniſtri ſponſi letant ſicut amici. Sił aūt ⁊ ꝯdeſcendēs eoꝝ imbecillitati amicū ſe dicit: q2 enim eſtimabāt eū moꝛderi ab his q̄ fiebāt: oñdit ꝙ nō ſolū nō moꝛdet: ſed ⁊ valde gaudet ſi ſponſuʒ ſponſa cognoſcit. AVG. Sed q̄re ſtat q2 nō cadit: q2 humił eſt. vide ſtantē i ſolido: Non ſum dignus coꝛrigiā calciamenti ei⁹ ſoluere. Stat aūt ⁊ audit eū. ſi ergo cadit nō audit eū: ꝗ ſtare dʒ amic⁹ ſponſi ⁊ audire. i. ꝑmanere in gr̄a quā accepit: ⁊ audire vocē ad quaʒ gaudeat. nō inquit gaudeo ꝓpter vocē meā: ſʒ ꝓpter vocē ſpōſi gaudeo: ego in audiēdo: ille in dicendo: ego auris: ille verbū. q̄ eni cuſtodit ſponſaʒ vel vxoꝛē amici ſui: dat quidē operā ut nullus ali⁹ amet: ſed ſi amari ſe ꝓ amico voluerit ⁊ vti voluerit cōmendata ſibi: ꝗ̄ deteſtādus vniuerſo generi humano appet? Multos aūt adulteros video: q̄ ſponſaʒ tanto p̄cio emptā poſſidere volūt: ⁊ id agūt v̄bis ſuis ut ꝓ ſponſo ament. CHRY. Uel aliť: Qd̓ dic̄ Qui ſtat: non ſine cā poſuit: ſed indicās ꝙ q̄ ſua ſunt iaʒ ceſſauerūt. ⁊ qm̄ eū de reliquo ſtare opoꝛtet ⁊ audire: qd̓ quidē dicit a ꝑabola ſmonē transferēs ad ꝓpoſitū: q2. n. ſponſi ⁊ ſponſe mentionē fecerat: oñdit qualiť hec ſpōſalia fiant: q2 ꝑ vocē ⁊ doctrinā. Fides eni eſt ex auditu: audit⁹ aūt ꝑ verbū dei. ⁊ qm̄ ea q̄ ſperauerat euenerūt: ideirco ſubdit: In hoc aūt gaudiū meū impletū eſt. i. ꝑfectuʒ ē a me opus qd̓ fieri opoꝛtebat: ⁊ plus nihil oꝑari poſſuʒ de reliquo. THEO. Unde nūc gaudeo ꝙ. ſ. oēs illuʒ attendūt. ſi eni nō acceſſiſſet ad ſponſum ſponſa. i. popłs nūc dolerē ego paranymphus. AVG. Uel aliť: In hoc gaudiū meū īpletū eſt: ut. ſ. gaudeā ad vocē ſponſi habeo gr̄am meā plus nō mihi aſſumo: ne qd̓ accepi amittam. Qui eni vult gaudere d̓ ſe triſtis eſt. q̄ aūt vult d̓ deo gaudere ſp̄ gaudebit: q2 de⁹ ſempit̄nus eſt. BED. Gaudio aūt gaudet hō ꝓpter vocē ſponſi cū intelligit nō ſe debeȓ gaudere de ſap̄ia ſua: ſʒ de ſap̄ia quā accepit a dn̄o. Quiſq̄s eni in benefactis nō gloꝛiā ſuā vel laudē requirit neq; terrena lucra ſed celeſtia cupit: hic amicus eſt ſponſi.

CHRY. Deinde nō ſolū circa pn̄tia ſed etiā circa futura paſſionē inuidie a ſe remouet dicens: Illū oʒ creſcere me aūt minui. q. d. que nr̄a ſunt ſteterūt: ⁊ ceſſauerūt d̓ reliquo: creſcūt aūt que ſunt illius. AVG. Sed q̄d ē hoc Illum oʒ creſcere: de⁹ nec creſcit nec minuit: ſed ioānes ⁊ ieſus quo ad carnē attinet coeui erāt: ſex mēſes q̄ intererāt nullā diſtinguūt etatē. Magnū eſt hoc ſacrm̄: antequā veniret dn̄s hoīes gloꝛiabant de ſe. venit ille hō ut minueret hoīs gl̄a: ⁊ augeret gl̄a dei. ſic eni venit ille ut dimitteret pctā ⁊ homo ꝯfiteret: eteni ꝯfeſſio hoīs: humilitas hoīs: miſeratio dei: altitudo dei. hanc aūt veritatē etiam paſſionib⁹ ſignificauerūt chꝛiſtus ⁊ ioannes. nam ioannes capite minut⁹ eſt: chꝛiſtus aūt in cruce exaltat⁹. deinde natus eſt xp̄s cum iam inciperet creſcere dies: natus ē ioannes qn̄ cepat minui dies. Creſcat ergo in nobis gl̄a dei: ⁊ minuat gl̄a nr̄a: ut in deo creſcat ⁊ noſtra: ꝗ̄to autē magis intelligis deū: videt in te creſcere de⁹: nō aūt in ſe creſcit: ſed ſp̄ ꝑfectus eſt: ſicut ſi curarent alicui⁹ oculi ex p̄ſtina cecitate: ⁊ inciperet videre paululuʒ lucis ⁊ alia die plus videret: videret ei lux creſcere: lux tn̄ ꝑfecta ē: ſiue ipſe videat ſiue nō. ſic eni ⁊ interioꝛ hō ꝓficit quidē in deo: ⁊ deus in illo videt creſcere: ipſe aūt minuit ut a gl̄a ſua decidat: ⁊ in gl̄a dei ſurgat. THE. Uel aliť: Sicut alioꝝ luminariū aduenięte ſole lumen extingui vi̓: lʒ non ſit ſm̄ veritatē extinctū: ſed a maioꝛi occultatū: ſic ⁊ p̄curſoꝛ tanꝗ̄ ſtella a ſole celatus minui di̓. creſcit aūt xp̄s ꝓut paulatim manifeſtat ſe ꝑ miracula: nō ꝙ in virtutib⁹ creſceret: aut ꝓficeret: hec nempe neſtoꝛij eſt opinio: ſʒ ſʒ oñſionē diuinitatis eius.

Qui deſurſum venit ſuper oēs eſt. Qui d̓ terra eſt de terra eſt: ⁊ de terra loquitur. Qui de celo venit ſuper omēs eſt: ⁊ quod vidit ⁊ audiuit hoc teſtatur.

CHRY. Sicut vermis ligna coꝛrodit: ⁊ erugo ferrū ita vana gloꝛia nutrientē ſe ꝑdit aiaʒ. Ideo multo ſtudio opus eſt ut hanc deſtruam⁹ paſſionē. vnde ioannes multis rōnibus diſcipulos ſuos hn̄tes paſſionē hanc vix mitigat. Poſt illa eni que antea dixerat rurſus eos alijs diſponit ſermonib⁹ dicens: Qui deſurſ. ve. ſu. om. eſt. q. d. q2 vos meū extollitis teſtimoniū: ⁊ ex hoc dicitis me eē dignioꝛē fide: eo. ſ. cui teſtimoniū ꝑhibui: hoc neceſſe eſt vos ſcire: ꝙ nō eſt eum qui de celis venit fieri fide dignū ab eo qui terrā habitat. ⁊ hoc eſt qd̓ dicit: Super omnes eſt. q2 ipſe ſibi ſufficiens: ⁊ qd̓ oībus incompabiliter maioꝛ eſt. THEO. Ipſe eni chꝛiſtus deſurſaʒ venit a patre deſcendēs: ⁊ ſuper omnes eſt diſtinct⁹ ab omnibus.

ALCVI. Uel deſurſum venit. i. de altitudine humāe nature: quā habuit ante pctm̄ p̄mi hoīs. de illa enim altitudine aſſumpſit verbū dei humanā naturā nō aſſūpſit culpam cuius aſſumpſit penā. Sequit: Qui eſt de terra: de terra eſt. i. terren⁹ eſt. Et de terra loquit. i. terrena loq̄tur. CHRY. Et nimirū nō ex terra erant ei omnia: et eni animā habebat ⁊ ſpiritu participabat: non ex terra: q̄liter igit ipſe de terra ſe eſſe dicit. nihil eniʒ aliud per hoc oſtendit occulte ꝗ̄ ꝙ ꝑuus eſt velut terrene veniēs: in terra natus: ⁊ nulla comparatiōe dignus ad chꝛiſtum q̄ nobis deſuper venit. Nō aūt dicit: De terra loquit. qm̄ ex ꝓp̄ia mēte loquebat: ſed de terra ſe loqui dicit in comparatiōe ad chꝛiſti doctrinā. q. d. ꝑua ⁊ humilia ſunt q̄ mea ſunt ꝯpata his que chꝛiſti ſunt: qualia decens eſt ſuſcipere terreſtrē naturā in compatiōe ad illū in quo ſunt oēs theſauri ſap̄ie ⁊ ſcie dei abſcōditi. AVG. Uel ꝙ dicit: De terra loquit. de hoīe dicebat quantū ad ip̄m hominē ptinet. Si enim aliqua loquitur diuina illuminat⁹ eſt a deo ſicut apoſtolus dicit: Non aūt ego: ſed gratia dei mecum ergo ioannes ⁊ qd̓ ad ioannē pertinet de terra eſt: ⁊ d̓ terra loquit. ſi q̄d diuinū audiuiſtis a ioanne: illuminantis ē nō recipientis. CHRY. Extincta igit diſcipuloꝝ paſſione de reliquo cum amplioꝛi ꝓpalatiōe loquit de chꝛiſto. nam ante hoc ſupfluū erat iſta p̄mittere in mente audientiū locū habere nōdū valentia. vnde ſequit: Qui de celo. AVG. i. de patre venit duob⁹ modis: Sup oēs ē p̄mo ſup oēm humanitatē q̄ de ipſa ꝑuſꝗ̄ peccaret venit: ſcđo iuxta altitudinē pr̄is cui ē eq̄lis. CHRY. Magnū aūt q̄d ⁊ excelſum dicēs de xp̄o: rurſus ad humiliuſ ducit ſermonē dicens: Et qd̓ vi. ⁊ au. hoc te. q2. ſ. ꝑ ſenſuſ hoſ oia certiſſime diſcim⁹: ⁊ digni fide eſtimamur eē magiſtri de his que viſu ſuſcepim⁹ vel auditu app̄hendim⁹ hoc de xp̄o aſtruere volens ioannes dixit: Quod vi. et audi. hoc te. oñdēs ꝙ nihil eoꝝ que ab ipſo dicebantur falſum ē: ſed oia v̓a ſunt. q. d. Ego indigeo audire ea que ab illo dicūt qui deſup venit: annūciās ea que vidit ⁊ audiuit. i. que ſolus ip̄e manifeſte nouit. THEO. Cuʒ ꝗ audis ꝙ xp̄s ea q̄ audiuit ⁊ vidit a patre loquit: nō puteſ ꝙ a pr̄e indigeat addiſcere: ſʒ q2 oia q̄cunq; naturaliť nouit a pr̄e hʒ: ꝓpter hoc a patre audire di̓ q̄cunq; nouit: ſed q̄d eſt qd̓ fili⁹ audiuit a patre foꝛte filius pr̄is verbuʒ audiuit: immo filius patris verbū eſt. AVG. Qn̄ concipis verbū qd̓ ꝓferas: rem vis dicere: ⁊ ip̄a rei ꝯceptio in coꝛde tuo iā verbū eſt: Quō ꝗ tu verbū qd̓ loqueris in coꝛde habes: ⁊ apud te eſt: ſic de⁹ edidit verbū: hoc ē genuit filiū. Cum ergo verbū dei filius ſit: filius aūt locut⁹ eſt nobis: non verbum ſuū: ſed verbum patris: ſe nobis loqui voluit: qui verbū pr̄is loquebat: hoc ergo quō decuit: ⁊ opoꝛtuit dixit ioannes.

Et teſtimoniū eius nemo accipit. Qui autē accepit eius teſtimoniū ſignauit: quia deus verax eſt. Quē enī miſit deus verba dei loquit. Nō enī ad menſurā dat deus ſpm̄. Pater diligit filiū ⁊ omnia dedit in manu eius. Qui credit in filium habet vitā eternā: qui aūt incredulus eſt filio non videbit vitā: ſed ira dei manet ſuper eū.

CHRY. Dixerat qḋ vidit ⁊ audiuit hoc teſtat̄ q̄ſi excuſans: ne q2 pauci interim credituri erāt: falſa eſtimarēt eſſe que dicunt. ⁊ ꝑpter hoc ſubdit: Et teſti. eius ne. ac. i. pauci: habebāt enī diſcipulos q̄ accipiebāt teſtimoniū eius in his que dicebant. In hoc aūt ſuos diſcipulos tāgit nōdum credentes in eū: ſil' etiā iudaicā oſtendit inſenſibilitatē: ſicut ⁊ in pꝛincipio euāgeliȷ̄ dcm̄ eſt. In ꝓpꝛia venit: ⁊ ſui eum nō receperūt. AVG. Uel aliter: Eſt q̄dā ꝑpl's ꝑparat' ad irā dei damnādus cū diabolo: hoꝝ nemo accipit teſtimoniū chꝛiſti. Attēdit ergo in ſpū diuiſionē: in genere aūt humano ꝯmixtionē ⁊ qḋ nōdū locis ſeparatū eſt: ſeꝑauit cordis aſpectu: ⁊ vidit duos ꝑplos in fideliū ⁊ fideliū. Attendit infideles ⁊ ait: Et te. ei' ne. ac. deinde tulit ſe a ſiniſtra ⁊ aſpexit ad dextrā: ⁊ ſecut' ait: Qui aūt ac. eius te. ſig. CHRY. i. mōſtrauit ⁊ adhuc augens timorē addit: Qm̄ deus verax eſt: oñdēs qm̄ nō aliter quis diſcredet huic niſi falſi arguerit deum q̄ miſit illum: quia nihil extra ea que ſunt p̄ris loquit: Et hoc ē qḋ ſubdit: Quē enī miſit de': verba dei loquit. ALCVI. Uel aliter: Signauit. i. ſignū poſuit in cordē ſuo q̄ſi ſingulare ⁊ ſpāle aliquid hunc eſſe verū deū qui paſſus eſt ad ſalutē hūani generis. AVG. Quid ē q2 deus verax eſt niſi q2 hō mendax eſt: ⁊ deus verax eſt: q2 nemo hominū pōt dicere q̄d veritas eſt: niſi illuminet ab eo qui mentiri nō pōt. Deus ḡ verax: xp̄s aūt de'. Uis ꝓbare: accipe teſtimoniū eius ⁊ inuenies. ſ3 ſi nondū intelligis deū: nondum accepiſti teſtimoniū eius. Ipſe ergo xp̄s ē deus verax: ⁊ miſit illū deus: deus miſit deū. iunge ābos vn' deus: hoc enī quē miſit deus de xp̄o dicebat vt ſe ab ipſo diſtingueret. q̄d aūt ipm̄ ioannē nōne deus miſit: ſ3 vide quid adiūgat: nō enī ad menſurā dat deus ſpm̄. hoib' ad menſurā dat: vnico filio nō dat ad menſurā. Aliȷ̄ quidem dat p ſpm̄ ſermo ſapie: aliȷ̄ ſermo ſcie. aliud h3 ille: ⁊ aliud iſte h3. Menſura diuiſio quedā donoꝝ eſt: ſed xp̄s q̄ dat nō ad menſurā accepit. CHRY. Spm̄ aūt hic actiōē ſpūſſancti dicit. vult enī oñdere qm̄ oēs quidē nos i menſura ſpūs actiōes ſuſcipim': xp̄s aūt omnē ſpūs ſuſcipit actionē. qualit̄ igit̄ erit dignus ſuſpect' haberi: nihil enī dicis qḋ nō dei eſt: neq3 qḋ non ſpūs eſt. ⁊ interim ḋ deo verbo nihil loquit: ſed a patre ⁊ ſpū dignā fide facit doctrinā. Nam qm̄ deus ē ſciuerāt: ⁊ qm̄ ſpūs ē nouerāt: et ſi nō decentē de eo opinionē habebāt: qm̄ aūt filius ē neſciuerant. AVG. Quia ergo de filio dixerat: Non ad menſurā dat deus ſpm̄: ſubiungit: Pater dil. fi. ⁊ adiecit: Et oīa dedit in manus eius. ut noſſes ⁊ hic diſtincte qm̄ dcm̄ ē: P̄r dil. fi. Pater enī diligit ioannē aut paulū: et tñ nō oīa dedit in manu eoꝝ: Pater dil. fi. ſed quō filiū: nō quō dñs ſeruū: quō vnicū: nō quō adoptatū. Itaq3 oīa dedit in manu eius: ut tant' ſit fili' q̄ tus eſt p̄r. ḡ cum ad nos dignat' eſt mittere filiū: nō putem' nobis aliq̄d minus miſſū q̄ eſt pater. THEO. Sic ergo ſm̄ diuinitatē oīa dedit p̄r filio: natura nō gratia. vel dedit oīa in manu ei' ſm̄ humanitatē: dñat enim oīum eoꝝ ⁊ que in celo ⁊ q̄ in terra ſūt. ALCVI. Et q2 oīa ſt̄ in mān ei': ḡ ⁊ vita eterna. vnde ſubdit: Qui cre. i fi. h3 vi. eter. BED. Nō debet hic intelligi fides que verbo ten' tenet: ſed que opibus adimplet. CHRY. Nō enī hic dicit ꝙ credere in filiū ſufficiat ad vitā habendā ꝑpetuā: cū ipſe alibi dicat: Nō oīs qui dicit mihi dñe dñe intrabit in regnū celoꝝ: ſ3 ⁊ q̄ in ſpm̄ eſt blaſphemia ſufficit ſola mittere in gehennā. ſed ⁊ ſi in patrē ⁊ filiū ⁊ ſpm̄ſcm̄ q̄s recte crediderit: ne eſtimem' ſufficere ad ſalutē. opus eſt enī nobis vita ⁊ ꝯuerſatiōe recta. deinde ſciens nō ita ꝑmiſſiōe bonoꝝ multos adduci ut terribiliū minis. in hoc ſermonē cōcludit dicens: Qui aūt incre. ē fi. nō vi. vi. ſed ira dei ma. ſup eū. Uide qualit̄ hic ad patrē reducit eū qui ē ſuppliciȷ̄ ſermonē: nō enī dixit ira filiȷ̄: q̄uis ipſe ſit iudex: ſed p̄rē eius inſtituit magis terrere volēs. Et nō dicit manebit in eo: ſed Sup eum: oñdēs qm̄ nunq̄ ab eo deſiſtet. ut. n. nō eſtimet q̄s mortē eſſe tēperaneā dixit: Nō videbit vitam. AVG. Et nō dixit Ira dei venit ad eū: ſed manet ſuper eū: q2 oēs qui naſcunt mortales hñt ſecū iram dei: quam accepit ꝑm' adam: venit filius dei nō hñs pctm̄: ⁊ indut' eſt mortalitate: mortuus ē ut viuas. Qui ergo non vult credere in filiū ira dei manet ſup eum. de qua dicit ap̄ls: Eram' natura filiȷ̄ ire.

CA. IIII.

Ut ergo cognouit ieſus: quia audierūt phariſei ꝙ ieſus plures diſcipulos facit ⁊ baptizat q̄3 ioannes: q̄q̄3 ieſus nō baptizaret: ſed diſcipuli eius: reliquit iudeā: ⁊ abijt iteru3 in galileam. Opoꝛtebat aūt eum trāſire per mediā ſamariam. Uenit ergo in ciuitate3 ſamarie que dicit̄ ſychar iuxta p̄diu3 qḋ dedit iacob ioſeph filio ſuo. Erat autem ibi fons iacob: ieſus aūt fatigatus ex itinere ſedebat ſic ſupꝛa fontē. hoꝛa autē erat q̄ſi ſexta.

GLO. Poſtq̄ oñdit euāgeliſta q̄lit̄ ioannes repſſit diſcipuloꝝ ſuoꝝ inuidiā quā de ꝑfectu doctrine xp̄i ꝯceperāt: hic oñdit quō xp̄s declinauit phariſeoꝝ maliciā: q̄ ꝯ ipm̄ ex eadē cā ȝelo inuidie mouebant. vnde di: Ut ḡ cog. ieſus q2 au. phari. AVG. Utiq3 dñs ſi ſciret phariſeos ita de ſe cognouiſſe ꝙ plēs diſcipulos faceret: ⁊ ꝙ plēs baptiȝaret: ut eis hoc ad ſalutē valeret ſequendi eū nō relinqueret iudeā terrā: ſ3 ꝑpter illos maneret ibi: q2 vero cognouit eoꝝ ſciam ſil' ⁊ inuidentiā: q2 non hoc ꝑpterea didicerūt vt ſequerent: ſ3 ut ꝑſeq̄rent abijt inde. Poterat quidē ⁊ p̄ñs ab his nō teneri ſi nollet: ſed in oī re quā geſſit vt hō hoib' in ſe credituris ꝑbebat exemplū: q2 vnuſquiſq3 ſeru' dei nō peccat ſi receſſerit in aliū locū: videns furorē ſe ꝑſequentiū. Fecit ergo hoc ille magiſter bon' vt doceret nō ut timeret. CHRY. Hoc etiā fecit mitigās eoꝝ inuidiā ꝯueniens eſt etiā eū hoc feciſſe ut non diſcrederet carnis diſpēſatio. ſi enī retent' effugiſſet in ſuſpitionē deueniſſet veritas carnis. AVG. Foꝛtaſſis aūt hoc moueat qḋ dcm̄ eſt: Baptiȝabat plēs q̄ ioānes: ⁊ poſtea ſubiectū eſt q̄q̄ ieſus nō baptiȝaret: q̄d ergo falſum dcm̄ erat ⁊ coꝛꝛectū eſt. CHRY. Nō aūt ipſe xp̄s baptiȝabat: ſed relatoꝛes volētes erigere eos q̄ audiebāt inuidiā ita annūciabāt. ſ. ꝙ xp̄s plēs baptiȝaret q̄ ioānes: ſ3 cui' gr̄a ipſe nō baptiȝaret: ioannes p̄dixit dicens: Ipſe vos baptiȝabit in ſpūſcō ⁊ igne: nondū aūt ſpm̄ſcm̄ dabat: decenter igit̄ nō baptiȝabat. diſcipuli vō id agebant volentes multos adducere ad ſalutarē doctrinā: ut enī nō ſemper circueuntes ꝯgregarent eos q̄ credituri erant: ut in ſimone ⁊ fratre fecit: iō baptiȝare inſtituerūt. Nihil enī amplius hēbat diſcipuloꝝ baptiſma ioannis baptiſmate: vtrunq3 enī expers erat ea que ex ſpū ē gr̄a: ⁊ vtriq3 vna cā erat. ſ. adducere ad xp̄m eos qui baptiȝabant. AVG. Uel alit̄: Utrūq3 verū eſt: q2 ieſus ⁊ baptiȝabat: ⁊ non baptiȝabat. Baptiȝabat enī q2 ipſe mūdabat: nō baptiȝabat q2 nō ipſe tingebat. Pꝛebebāt diſcipuli miniſteriū coꝛpis ꝑbebat ille adiutoꝛiū maieſtatis: de quo dcm̄ eſt: Hic ē q̄ baptiȝat. ALCVI. Solet aūt queri ſi in baptiſmo diſcipuloꝝ xp̄i ſpūſſanct' daret: cū dicat ſpūſſanctus non dū erat datus: q2 ieſus nondū erat gloꝛificat'. Sed ſciendū q2 dabat ſpūs: ſ3 non ea manifeſtatiōe qua poſt aſcenſionē in linguis igneis datus eſt quia ſicut ipſe chꝛiſtus in hoīe quē gerebat: ſemꝑ habebāt ſpm̄: ſed tñ poſtea ſuper ipm̄ baptiȝatū viſibiliter deſcēdit ſpūs in ſpecie columbe: ſic ant̄ manifeſtū ⁊ viſibilē aduentū ſpūſſci qui cūq3 ſci eum latenter habere potuerūt. AV. ad ſeleutianā. Intelligim' aūt diſcipulos chꝛiſti iam fuiſſe baptiȝatos ſiue baptiſmo ioānis: ſicut nōnulli arbitrāt: ſiue qḋ magis credibile eſt baptiſmo chꝛiſti: neq3 enī miniſterio baptiȝādi defuit: vt haberet baptiȝatos ſeruos p quos ceteros baptiȝaret: qui ñ defuit illi' hūilitatis miniſterio qñ eis lauit pedes. CHRY. Secedens aūt chꝛiſt' de iudea: rurſus eiſdem adheret quibus ⁊ pꝛius: vnde ſubdit: Et abijt iterū in galileam. Sicut aūt apoſtoli expulſi a iudeis ad gētes venerūt. ita ⁊ chꝛiſtus ad ſamaritanos accedit: ſed tñ omnē auferens a iudeis excuſatiōnē: non pꝛincipaliter ad eos vadit: ſed quaſi tranſiens: quod euāgeliſta occulte oſtendit dicēs. Opoꝛtebat aūt eū tranſire p mediū ſamariā. Accepit aūt hanc noīationē: q2 mōs ſamarie ſomer dicebatur: ab eo qui poſſedit: ſed q̄ ibi habitabant olim nō ſamaritani: ſed iſraelite vocabant. Tēpoꝛe autē ꝓcedente offenderunt deū: ⁊ rex aſſyrioꝛum vltra eos ibi manere nō permiſit: ſed in babylonē ⁊ medos duxit: in ſamaria vero gētes ex diuerſis locis ductas habitare fecit. Uolens aūt deus oſtendere ꝙ nō ꝑpter imbecillitatē iudeos tradidit: ſed ꝑpter peccata eoꝛum qui traditi ſunt: immiſit barbaris leones q̄ eos ledebant. Annunciata ſunt hec regi: ⁊ mittit ſacerdotē quēdā traditurum eis dei leges: ſed tamē neq3 ita ex toto ab impietate diſtiterūt: ſed ex media parte. Etenī tempoꝛe ꝓcedente rurſus ad idola quidā reſilierūt: venerabant tamē deum qui a monte ſamaritanos ſeipſos vocabāt. BE. Ideo aūt opoꝛtebat ipm̄ tranſire per ſamariā: quia ſita eſt inter iudeam ⁊ galileam. Eſt autem ſamaria inſignis ꝓuincie paleſtine ciuitas: adeo vt tota regio ei ſociata ſamaria dicat̄. Ad quē igit̄ ipſius regionis locū dominus verterit euangeliſta oſtendit: vnde ergo dicit̄. Uenit ergo in ciuitatē ſamarie que dicit̄ ſichar. CHRY. Locus ille erat vbi p dina leui ⁊ ſymeon grauem occiſionē fecerunt. THE. Poſtq̄ aūt filiȷ̄ iacob illā ciuitatē deſertā fecerunt occidētes ſichimitas: hanc ciuitatē deſertā tempoꝛe pꝛocedente dedit iacob in ſoꝛtem ioſeph: vnde dicitur in geneſi. Do tibi partē vnā extra fratres tuos: quā tuli de manu amoꝛrei in gladio ⁊ arcu meo: ⁊ hoc ē qḋ ſubditur. Iuxta pꝛediu3 qḋ dedit iacob ioſeph filio ſuo Sequitur: Erat aūt ibi fons iacob. AV. Puteus erat: ſed omnis puteus fons: non omnis fons pute': vbi enī aqua de terra manat: ⁊ vſum pꝛebet haurientibus fons dicitur: ſed ſi in pꝛomptu ⁊ ſuperficie ſit: fons tātū dicit̄. Si autem in alto ⁊ in pꝛofundo ſit: ita puteus vocatur vt nomen fontis non amittat. THEO. Quare aūt euangeliſta de pꝛedio ⁊ fonte facit mentionē: pꝛimo quidem vt cum audieris mulierē dicentē ꝙ pater noſter iacob dedit nobis hunc fontē: nō admireris: ſecundo ex commemoratione fontis ⁊ pꝛediȷ̄ edocemur: ꝙ ea que patriarche propter fidem quā in deo habebant adepti ſunt: iudei ꝑpter eoꝛum impietatem perdiderunt: ⁊ eoꝛum loca gētibus tradita ſunt: quare nihil noui nunc accidit ꝙ gētiles pꝛo iudeis regnū celoꝝ conſecuti ſunt. CHRY. Chꝛiſtus igitur in ſamariā accedens facilē ⁊ delitioſam vitam abijciens: laboꝛioſam vero ſequens: nō ſubiugalibus vtitur: ſed ita difficulter incedit vt ex itinere fatigetur: erudiens nos ita a ſuperfluis alienos eſſe: vt multa neceſſaria abſcidamus a nobis: ⁊ hoc euangeliſta oſtendit dicens: Ieſus ergo fatigatus ex itinere. AVG. Inuenimus ieſum foꝛtē ⁊ infirmū. foꝛtē: quia in pꝛincipio erat verbum: infirmū: quia verbū caro factu3 eſt. Sic ergo infirmus ieſus ab itinere fatigatus: ſedebat ſic ſuper fontem. CHRY. q. d. Non in thꝛono aut puluinari: ſ3 ſimpliciter vt contingebat ſuper terram. Seſſio aūt pꝛopter laboꝛem facta eſt: ⁊ vt expectaret diſcipulos: ⁊ ꝑpter eſtum refrigerans coꝛpus apud fontem: vnde ſequit Hoꝛa aūt erat quaſi ſexta. THEO. Et ne quis incuſaret dominū quare ipſe in ſamariā venerit: cum hoc diſcipulis ſuis pꝛohibuerit: ꝑpter hoc dicit ꝙ circa illum locum ſedebat. ſ. ab itinere feſſus. ALCV. Myſtice aūt domin' reliquit iudeā. i. infidelitatē eoꝝ q̄ eū reꝓbauerūt: ⁊ per apoſtolos abijt in galileā. i. in volubilitatem huius mūdi: docens ſuos tranſmigrare de vitijs ad virtutes. Pꝛediū aūt nō tam ioſeph q̄ chꝛiſto arbitroꝛ derelictū: cui' figurā ioſeph poꝛtauerit: quē vero ſol adorat ⁊ luna ⁊ omnes ſtelle. Ad hoc pꝛediū venit domin': vt ſamaritani qui hereditatem ſibi patriarche iſrael vendicare cupiebant: agnoſcerent ⁊ conuerterent ad chꝛiſtū qui eſt patriarche legitimus heres factus. AVG. Iter autē ipſius eſt caro pꝛo nobis aſſumpta: qui enim vbiq3 eſt: quo it niſi quia non ad nos veniret: niſi foꝛmam viſibilis carnis aſſumeret. Ideo fatigatus ab itinere quid ē aliud q̄ fatigat' in carne: Quare ergo hoꝛa ſexta: quia etate ſeculi ſexta. Computa tanquā vnā hoꝛam vnā etatem ab adam vſq3 ad noe: ſecundā a noe vſq3 ad abꝛaham: tertiam ab abꝛaā vſq3 ad dauid: quartam ad dauid vſq3 ad tranſmigrationē babylonis: quinta3 vſq3 ad baptiſmū ioannis: inde ſexta agitur. AVG. li. lxxxiȷ̄ queſti. Hoꝛa igitur ſexta venit ad puteum dominus noſter. Uideo in puteo tenebꝛoſam ꝓfunditatē. Admoneoꝛ ergo intelligere mundi huius infimas partes. i. terrenas quo venit domin' ieſus hoꝛa ſexta. i. ſexta etate generis humani: tanquā ſenectute veteris hominis quo iubemur exui vt induamur nouo: nam ſexta etas ſenectus eſt: quoniā pꝛima eſt infantia: ſecunda pueritia: tertia adoleſcentia: quarta iuuentus: quinta grauitas. Hoꝛa etiam ſexta venit domin' ad puteū. i. medio die: vnde iam incipit ſol iſte viſibilis declinare in occaſum quoniam nobis vocatis a chꝛiſto inuiſibilium delectatio minuitur: vt inuiſibilium amoꝛe homo interioꝛ recreat' ad interioꝛem lucem que nunq̄ excidit reuertatur. Qḋ aūt ſedit humilitatē ſignificat vel quoniā ſolent ſedere doctores: magiſtri denūciat perſonam.

Uenit mulier de ſamaria haurire aquam. Dicit ei ieſus. Da mihi bibere. Diſcipuli enim eius abierant in ciuitatem ut cibos emerent. Dicit ergo ei mulier illa ſamaritana. Quō tu iudeus cu3 ſis biber̄ a me poſcis q̄ ſū mulier ſamaritana: Nō enī coutuntur iudei ſamaritanis: Reſpōdit ieſus ⁊ dixit ei. Si ſcires donū dei: ⁊ quis eſt qui dicit tibi da mihi bibere: tu foꝛſitan petiſſes ab eo: et dediſſet tibi aquā viuam. Dicit ei mulier. Domine neq3 in quo haurias habes: ⁊ puteus altus eſt Unde ergo habes aquā viuā: Nunquid tu maioꝛ es patre noſtro iacob qui dedit nobis puteū ipſe ex eo bibit ⁊ filiȷ̄ eius ⁊ pecoꝛa eius.

CHRY. Ne quis dicat: quoniam aduerſatur ſuo pꝛeceꝑto: ſamaritanis loquēs poſuit euangeliſta multas cauſas eius que ad mulierē locutionis: nō enī ad hoc venit antecedenter vt ſamaritanis loqueret: nō tñ quia ꝑpter hoc non venit: aduenietē ad ſe expellere opoꝛtebat: dicitur. n. Uenit mu. de ſama. hau. aquā. Uide ꝙ ⁊ mulierē oſtendit ꝑpter eſtum exeuntem ad aquam. AV. Hec aūt mulier foꝛma eſt eccleſie nō iuſtificate: ſed iam iuſtificande. Pertinet aūt ad imaginē rei ꝙ ab alienigenis venit. Samaritani enī alienigene fuerunt quāq̄ vicinas terras incolerent: ventura enī erat eccleſia de gentib' ⁊ aliena a genere iudeoꝝ. THEO. Congrue aūt diſputatio ad mulierem a ſiti ſumpſit occaſionē. Sequitur enim. Dicit ei ieſus: Da mihi bibere: quia ſm̄ humanitatem ſi

tiebat: ⁊ propter laborem ⁊ eſtum. AV.li.lxxxiij. qō.
Sitiebat etiam ieſus mulieris illius fidem: eorum enim
fidem ſitit pro quibus ſanguinē fudit. CHRY. Diſci
mus aūt dñi nō ſolum circa itinera validū robur: ſʒ eti
am circa cibaria negligētiā: nō. n. diſcipuli eius deferre
bant viaticula: ꝑpter hoc eni ſubdit. Diſcipuli aūt eius
abie. in ciui. vt ci. emerent. Hinc etiā euāgeliſta oſtendit
chriſtū humilē in eo ꝙ ſol⁹ relinquebat: ⁊ nimirum pote
rat ſi vellet aut nō oēs emittere: aut abeuntibus illis ali
os miniſtros habere: ſed noluit. Eteni ita diſcipulos aſ
ſuefecit oēm ſuperbiā conculcare. Sed forſaſſe dicet ali
quis. Quid magnū eſt ſi humiles erāt diſcipuli piſcato
res exiſtentes ⁊ tabernaculoꝝ factores: ſed repente fa
cti ſunt oib⁹ regibus reuerentiores: collocutores ⁊ ſecu
tores dñi orbis terrarū. Maxime aūt qui ex humilibus
ſunt: qñ dignitates qñqȝ aſſumpſerint facilius ad ſupbiā
eleuāt velut inexpte ſe hñtes ad tantū honorē. Detinens
igit diſcipulos dñs in eadē humilitate erudiebat eos: vt
ꝑ oia ſe reſtringerēt. Mulier ergo audiēs: Da mihi bibe
re: valde ſapiēter ad formādā interrogationem: eum q a
xpo accepit ſermonē: vnde ſeqt. Dicit ergo illi mu. Quō
tu cū iu. ſis a me bi. poſ. q ſum mu. ſamaritana? Judeum
qdē eū eſſe eſtimauit a figura ⁊ a locutione. Intuere vō
qliter mulier inqſitiua erat. Etſi eni oportebat cuſtodire
ieſū vt nō coutereť illi: nō tñ oportebat illam cuſtodire.
Nō dixit euāgeliſta ꝙ ſamaritani iudeis nō couterentur
ſed ſubdit. Nō eni coutunť iudei ſamaritanis. Judei igiť
a captiuitate reuertētes zelotipe ſe ad ſamaritanos habe
bant ſicut ad alienigenas ⁊ impugnatores. Neqȝ etiam
ſcripturis oib⁹ vtebanť: ſolū eni ea q moyſi ſunt ſuſcipiē
tes: ꝓphetarū nō multā curā hēbāt. Cōtēdebāt etiaȝ ſe in
nobilitatē iudaicā imittere: vnde ⁊ iudei eos cū oib⁹ gē
tib⁹ abominabanť. AV. Et oino eoꝝ vaſculis non vte
banť iudei. Et qꝛ ferebat ſecū mulier vaſculū vnde aquā
hauriret: eo mirata ē qꝛ iudeus petebat ab ea bibere: qō
nō ſolebant facere iudei. CHRY. Sʒ qliter xpus que
ſiuit ab ea bibere lege nō concedente. Si aūt quis dixe
rit: qꝛ preſciebat eā nō daturā: imo ꝑpter hoc neqȝ pete
re oportebat. Eſt igiť dicendū ꝙ iō petijt: qꝛ indifferens
erat de reliquo tales obſeruantias preterire. AVG. Il
le aūt q bibere qrebat ſitiebat fidē ipſius mulieris: vñ ſe
quiť. Rñdit ieſus ⁊ di. ei: ſi ſcires do. dei: ⁊ qs eſt q dicit
da mihi bi. tu for. petiſ. ab eo ⁊ de. ti. aquā viuā. ORI.
Nā quaſi dogma quoddā eſt nemīnē accipere diuinū do
nū ex nō qrētib⁹ illud: ipſū aūt ſaluatorē iubet pꝛi poſce
re ut det illi ſm illud. Poſtula a me ⁊ dabo tibi gētes he
reditatē tuā. Et ipſe ſaluator dicit. Petite ⁊ dabiť vobis.
⁊ ideo ſignanter dicit. Petiſſes ⁊ dediſſet tibi. AVG.
lxxxiij. que. Hinc aūt ei oñdit nō ſe talē aquā petiſſe qleȝ
ipſa intellexerat: ſʒ qꝛ ipſe ſciebat fidē ei⁹: eidē ſitienti ſpi
ritūſcm̄ dare cupiebat. Hāc eni recte intelligim⁹ aquā vi
uā qō eſt donū dei: ſicut ipſe ait. Si ſcires donū. AVG
ſup Jo. Dicit eni vulgo aq viua illa que de fonte exit: illa
eni q colligiť de pluuia in lacunas aut ciſternas aqua vi
ua nō dī. Etſi de fonte manauerit ⁊ in loco aliquo colle
cta ſteterit: nec ad ſe illud vnde manabat admiſerit: ſed in
rupto meatu tāqȝ a fonti tramite ſepata fuerit: non dicit
aq viua. CHRY. Spūs eni ſci gratiā qñqȝ ſcriptura
ignē qñqȝ aquā vocat: oñdēs qm̄ nō ſubſtātie ſūt hec no
mina repñtatiua: ſʒ actiōis. Per ignis qdē appellationē
erectiuū ⁊ calidū gratie ⁊ cōſūptiuū pctōꝝ enigmatice in
ſinuat: p aq vō nūcupationē purgamentū qō eſt ex ſpū ⁊
multū refrigeriū recipiētib⁹ eū mētib⁹ oñdit. THEO
Gratiā ergo ſpūſci dixit aquā viuā. i. viuificatiuā: refri
geratiuā: ⁊ motiuā. Nā grā ſpūſci ſemp mouet illū q bo
na operať: aſcēſiones in corde ſuo diſponēs. CRHY.
Iterū aūt dñs eā ab humili ſuſpitione erexit q exiſtima
bat eū vnū multorū: eſſe multū. n. honorē tribuens dñm
vocat. Seqť eni: Dicit ei mu. Dñe neqȝ in quo hau. ha. ⁊
pu. altus eſt vñ ergo habēs aquā viuam? AV. Uidete
quō intellexit aquā viuā. ſ. aquā q erat in illo fonte. q. d.
Tu mihi vis dare aquā viuā ⁊ ego fero vñ hauriā: ⁊ tu
nō fers: de hac ergo aqua viua mihi dare nō potes: qm̄
hauritoriū nō habes: forte aliū fontē ꝓmittis. Sed nū
qd tu ma. es pa. no. ia. q de. no. pu. iſtū ⁊ ipſe ex eo bi. ⁊ fi.
ei⁹ ⁊ pe. ei⁹. CHRY. q. d. nō potes dicere ꝙ iacob de
dit nobis hūc fontē ⁊ alio ipe vſus ē: eteni ipſe ⁊ ſui ex eo
bibebāt: qō nō eſſet ſi meliorē aliū habuiſſent: de hoc igi
tur fonte dare nō potes: aliū aūt meliorē nō eſt te habere
niſi ꝯfitearis teipſʒ maiorē eſſe iacob: vñ igiť habes aquā
quā ꝓmittis te daturū ſe nobis. THEO. Qō aūt di
cit. Et pecora ei⁹: oſtēſiuū eſt abundātie aquarū quaſi di
ceret. Nō ſolū ſuauis eſt aqua ut iacob ex ea biberet ⁊ fi
lij ei⁹: ſʒ etiā intātū eſt abūdans: ut tāte multitudini peco
rum patriarche ſufficiat. CHRY. Uide aūt qualiter ſe
ipſā impulit in nobilitatē iudaicā. Samaritani eni abra
am ꝓgenitorē ſuū dicebāt: qſi a chaldea exiſtentē: ſʒ ⁊ ia
cob patrē vocabāt quaſi ipſi⁹ exiſtentē nepotē. BEDA
Uel patrē ſuū iacob vocat: qꝛ ipſa ſub lege moyſi vixerat
⁊ prediū qō iacob filio ſuo ioſeph dederat poſſidebat.
ORI. Myſtice aūt fons iacob ſcripture ſūt: ſiquidem in
ſtructi in ſcripturis bibūt: vt iacob ⁊ filij eius. Simplices
aūt ⁊ rudes bibunt more pecorum iacob.

Rñdit ieſus ⁊ dixit ei. Ois qui biberit ex aqua
hac ſitiet iterū. Qui aūt biberit ex aqua quaȝ ego
dabo ei: nō ſitiet in eternū: ſed aquā quam ego da
bo ei: fiet in eo fons aque ſalientis in vitā eternam
Dicit ad eum mulier. Dñe da mihi hāc aquā: vt
nō ſitiā neqȝ veniam huc haurire. Dicit ei ieſus.
Uade voca virū tuū. ⁊ veni huc. Rñdit mulier ⁊
dixit nō habeo viruȝ: Dicit ei ieſus: Bene dixiſti
qꝛ nō hēo virū. Quinqȝ eni viros habuiſti: ⁊ hūc
quem habes non eſt tuus vir. Hoc vere dixiſti.

CRRY. Cū mulier qſiuiſſet: nūqd tu maior es patre
noſtro iacob: nō dixit maior ſū: ne videreť gloriari ſʒ p ea
que ſubdit hoc oñdit. Seqť eni. Rñdit ie. ⁊ dixit ei. Ois q
bi. ex aq hac ſitiet iteꝝ: q aūt bi. ex aq quā ego da ei: nō ſi
tiet in eternū. q. d. Si mirabilis fuit iacob: qꝛ hāc aquam
dedit: ſi dabo ubi multo hac potiorē: qd dices: nō aūt ab
hac excuſatione: ſed ex ſupeminētia cōparationē facit: non
eni dicit: qm̄ hec aqua vilis eſt ⁊ cōtēptibilis: ſʒ id qō na
tura teſtat hoc ponit. ſ. ois q bibit ex aq hac ſitiet iterum
AV. Qō quidē verū eſt ⁊ de aq ſenſibili: ⁊ de ea quaȝ ſi
gnificat illa aq: eteni aq in puteo voluptas eſt ſeculi: in ꝓ
funditate tenebroſa: hic eā hauriūt hoies hydria cupidi
tatū: nā q ꝓmiſerit cupiditatē: ꝑuenire nō pōt ad volupta
tem. Cū ꝑuenerit quiſqȝ ad voluptatē ſeculi hui⁹: nūquid
nō iteꝝ ſitiet: ergo de hac aq q biberit ſitiet iterū. Si autē
accepit a me aquā nō ſitiet in eternū: nā quō ſitient q ine
briabunť ab vbertate dom⁹ dei: ꝓmittebat ergo ſaginaȝ
quādā in ſatietatē ſpūſci. CHRY. Hanc aūt excellen
tiā hui⁹ aq vt. ſ. q ex ea biberit nō ſitiat in eternū: p ea q
cōſequūť oñdit. Seqť eni. Sed aq quā ego dabo ei fiet in
eo fons aq ſaliētis in vitā eternā. q. d. Sicut q fontē hʒ in
tra ſe poſitū neqȝ afficiet ſiti: ita ⁊ q hāc aquā hʒ. ſ. quaȝ
ego ei dabo. THEO. Nā aqua quā ego tribuo ſemper
multiplicať: ſemina eni ⁊ principiū boni ſancti ſumūt per
gratiā: ipſi vō negociāť ⁊ opāť ad ei⁹ augmētū. CHRY.
Uide aūt qliter mulier paulati ad dogmatū altitudinē du
ciť. nam primū quidē eſtimauit eū iniquū quēdam eſſe iu
deum: deinde audiēs aquā viuā ſuſpicata eſt de ſenſibili
hoc dici: poſtea diſcens: qm̄ ſpūalia erant que dicebanť:
credidit quidē qm̄ poteſt aqua ſitis neceſſitatē tollere: nō
dum aūt ſciebat que eēt hec aqua: ſed querebat eā ſuperi
orē ſenſibilib⁹ eſtimans: vnde ſubdiť. Dicit ad eū mu
lier. Dñe da mihi hāc aquā ut non ſitiā neqȝ veniam huc
haurire. Et ſic eū patriarche iacob ꝓponit: de quo tā ma
gnam opinionē hēbat. AV. Uel aliter. Adhuc illa muli
er carnē ſapit: delectata eſt nō ſitire: ⁊ putabat hoc ſm car
nem ſibi ꝓmiſſū eſſe a dño: dederat aūt deus aliqñ ſeruo
ſuo helie ut p dies. xl. nec eſuriret nec ſitiret. q hoc potu
it dare p. xl. dies nō poterat dare ſemp: delectata aūt ta
li munere rogat vt ei aquā viuā daret: vnde ſequiť. Dicit
ad eū mulier: Dñe da mihi hāc aquā vt nō ſitiā: nec veni
am huc haurire. Ad laborē eni indigētia cogebat: ⁊ labo
rem infirmitas recuſabat: vtinam audiret. Uenite ad me
oēs qui laboratis ⁊ onerati eſtis: ⁊ ego vos reficiaȝ: hoc
eni dicebat ieſus ut iā nō laboraret: ſed illa nōdū intelli
gebat: denīqȝ voluit dñs vt intelligeret: vnde ſequiť. Dicit
ei ie. va. vo. virū tuū ⁊ veni huc. Quid eſt hoc: p virū ſuū
ei volebat aquā illā dare: an qꝛ nō intelligebat: per viruȝ
ſuū eam volebat docere: ſicut aplus dicit de mulieribus
Si que volūt diſcere domi viros ſuos interrogent: ſed
ibi diciť: vbi nō eſt ieſus q doceat: cū vō ipſe dñs aderat
qd opus erat vt p virū ei loqueret: nūqd p virū loqueba
tur marie q ſedit ad pedes ei⁹. CHRY. Quia igiť inſta
bat mulier accipere aquā ꝓmiſſam querēs: dicit ei ieſus
Uoca virū tuū: quaſi oñdens qm̄ ⁊ illū oportet his cōi
care: hoc aūt feſtinās accipere ⁊ rei turpitudinē occultās
adhuc eſtimabat ſe ad hominē loqꝫ: vñ ſequiť. Rñdit mu.
⁊ di. nō ha. virum. Hoc audiēs chriſt⁹ opportune dereli
quo redargutionē inducit: nā ⁊ priores viros enumerat
⁊ eū q nūc occultabať redarguit: vñ ſeqť. Dicit ei ie. bene
dixiſti qꝛ nō habeo virū. AVG. Intelligas reuera iſtā
mulierē nō habuiſſe tūc virū: ſed vtebať neſcio quo nō le
gitimo viro: vñ ei cōuenienter myſteria loquiť dicens.
Quinqȝ viros habuiſti. ORI. Uide aūt ſi poſſibile eſt
fontē iacob myſtice totas eſſe ſcripturas: aquam vō ieſu
ea ꝑ quib⁹ edite ſūt: q nō eſt licitū oib⁹ ꝑſcrutari eo ꝙ q
ſcripta ſūt dictauerūt hoīes. Que vō ocul⁹ nō vidit nec
auris audiuit nec in cor hoīs aſcenderūt: in ſcriptis non
pñt redigi ſed ex fonte: que ſaliētis in vitā eternam. i. ex
ſpūſcō diſcipline pateſiūt his qui nōdū humanū cor ge
ſtant ſed pñt dicere. Nos ſenſū chriſti habem⁹. Qui ergo
nō ſuſcipit ꝓfunditatē verboꝝ etſi ad modicū quieuerit
denuo inſiſtens dubitabit: qui aūt bibit de aqua chriſti:
ad hoc ꝓmouet: ut fons oīum qſitorū ꝓrūpat in eo: ſurſū
ſcaturizātib⁹ aqs ⁊ ꝓuolāte ei⁹ mēte ad cōſequentiā hui⁹
aq ad vitā eternaȝ. Uolebat aūt mulier ſine aqua iacob
angelice ⁊ ſup hoiem diſcere veritatē: neqȝ eni angeli in
digent fonte iacob vt bibāt: ſed qlibet in ſe hʒ fontē aque
ſcaturientis in vitā eternā ab ipſo verbo. Et hoc qō ſub
ditur. Dicit ei mulier. Dñe da mihi hanc aquā: ſed impoſ
ſibile eſt hic abſqȝ ea que hauriť ex fonte iacob aquā ca
pere que datur a verbo: vnde petēti ſamaritane aquā vi
deť dicere ieſus ſe illā ꝓbere nō alibi ꝙ in fonte iacob vñ
ſequiť. Dicit ei ieſus: vade voca virū tuum ⁊ veni huc. Si
eni ſitiamus: idoneū eſt primo pocula ſumere ex fonte ia
cob. ſm aūt aplm vir aie lex eſt. AVG. li. lxxxiij. que.
Quinqȝ aūt viros qnqȝ libros q per moyſen miniſtrati
ſūt nōnulli accipiūt: qō aūt dictū eſt. Et hūc quem habes
nō eſt tu⁹ vir: de ſeipſo dñm dixiſſe intelligūt: vt iſte ſit ſē
ſus primo qnqȝ libris moyſi quaſi quinqȝ viris ſeruiſti:
nūc aūt quē habes. i. quē audis nō eſt tu⁹ vir: qꝛ nonduȝ
in eū credidiſti: ſed qm̄ nondū credens xpo: adhuc illorū
qnqȝ virorū. i. qnqȝ librorū copulatiōe tenebať: pōt mo
uere quō dici potuerit: qnqȝ viros habuiſti: qſi nūc oēs
iā nō hēret: deinde quō pōt intelligi a qnqȝ illis libris re
cedere hoiem vt ad chriſtū tranſeat: cum ille qui credit in
chriſtū: nō relinquēdos illos qnqȝ libros ſʒ ſpūalit intel
ligendos multo auidi⁹ amplectatur. Eſt ergo ali⁹ intelle
ctus. AVG. ſup Jo. Uidēs eni ieſus qꝛ mulier non in
telligebat: ⁊ volēs eā intelligere. Uoca inquit virū tuū. i. ꝓ
ſenta intellectū tuū: cū eni ordinata fuerit vita: intellectus
aiaȝ regit: ad ipſam aiam ꝑtinens: nō eni aliud aliqd ē ꝙ
aia: ſed aliqd aie eſt intellect⁹ hoc ipſū aie qō intellectus
⁊ mens diciť: illuminať luce ſuperiore. Talis lux cū muli
ere loqbať: ⁊ in illa intellect⁹ nō aderat: q dñs tāqȝ diceret
illuſtrare volo: ⁊ nō adeſt quē: voca inquit virū tuū. i. ad
hibe intellectū p quē docearis: quo regaris: ⁊ adhuc illa
nōdū vocato illo viro nō intelligit. Uideť aūt mihi qnqȝ
viros priores aie nos poſſe accipe qnqȝ ſenſus corpis:
ante eni ꝙ quiſqȝ poſſit vti ratione nō regiť niſi ſenſibus
carnis: ſed cū ceperit aia capax eſſe rationis: aut a ſapiē
te mente regiť aut ab errore: ſed error nō regit ſed perdit
Poſt illos ergo qnqȝ ſenſus mulier illa adhuc errabat:
error aūt erat ille nō erat legitim⁹ vir: ſʒ adulter. Dicit er
go dñs. Tolle iſtū adulterū q te corrūpit: ⁊ voca virū tu
um vt intelligas me. ORI. Ubi aūt decebat cōfutari a
ieſu putatū ſamaritane virū: non eſſe virū niſi apud fontē
iacob: Pōt etiā intelligi ſi vir aie lex eſt ꝙ ſamaritana ſm
cōgruā acceptionē verboꝝ legis ritui infideliū tāqȝ viro
illegitimo ſe ſubijciebat. Reuocať aūt ad verbū veritatis
qō reſurrecturꝝ erat a mortuis nō deinceps moriturū.

Dicit ei mulier. Dñe video qꝛ ꝓpheta es tu. Pa
tres noſtri in mōte hoc adorauerūt: ⁊ vos dicitis
quia hieroſolymis eſt locus vbi adorare oportet
Dicit ei ieſus. Mulier crede mihi: qꝛ venit hora
qñ neqȝ in monte hoc: neqȝ in hieroſolymis ado
rabitis patrē. Uos adoratis qō neſcitis: nos ado
ramus qō ſcimus: qꝛ ſalus ex iudeis eſt. Sed ve
nit hora ⁊ nunc eſt: qñ veri adoratores adorabūt
patrem in ſpiritu ⁊ veritate. Nā ⁊ pater tales que
rit qui adorent eum. Spiritus eſt deus: ⁊ eos qui
adorant eū: in ſpiritu ⁊ veritate oportet adorare.

CHRY. Mulier autem a chriſto reprehenſa nō con
triſtata eſt: neqȝ dimittēs fugit: ſʒ admirať magis ⁊ imora
tur: vñ diciť. Dicit ei mu. dñe vi. qꝛ ꝓpheta es tu. q. d. In
hoc ꝙ mihi occulta dicis: oñdens ꝓpheta eē. AVG.
Et ſic cepit ad eā venire vir: nōdū plene venit. Prophe
tā dñm putabat: erat quidē ⁊ ꝓpheta: nam de ſeipſo ait.
Non eſt ꝓpheta ſine honore niſi in patria ſua. CHRY.
Deinde qꝛ hoc ſuſpicata eſt: nihil mundanū eū interroga
uit: nō de corporis ſanitate: nō de vitijs: nō moleſtatur ſi
tiendo pro doctrinis ſollicita. AVG. Et incipit quere
re ꝙ illā ſolet mouere dicēs: Patres no. in mō. hoc ado.
⁊ vos di. qꝛ hiero. eſt lo. vbi ado. oportet. Contentio qp
pe fuerat inť ſamaritanos ⁊ iudeos: qꝛ iudei in tēplo a ſa
lomone fabricato adorabant deū: ⁊ iō meliores ſe eſſe ia
ctabāt. Quib⁹ ſamaritani dicebant: quō iactatis vos: qꝛ
templum habetis quod nos non habemus: nunquid pa
tres noſtri qui deo placuerunt in illo templo adoraue
runt. Melius ergo nos in hoc monte deum rogamus:
vbi patres noſtri deum adorauerunt. CHRYSO.
Qō aūt dicit. Patres noſtri eos qui circa abraam ſūt in
telligit: eteni illic aiūt filiū ſuū obtuliſſe. ORI. Uel ſa
maritani montē qui dī garizim: iuxta quē iacob habita
uit ſanctū reputātes in eo deū adorāt. Sed iudei mōtē ſy
on ſacrū qd arbitrantes: illū locū putāt eſſe electū a deo:
verū qꝛ iudei a qb⁹ ſalus ꝓceſſit exēplū ſūt opinātiū ſa
nos ſermones. Samaritani vō diuerſimode opinantiuȝ
cōgrue garizim qdē ſamaritani dignificāt: qō vocatur di
ſtinctio ſeu diuiſio: at iudei ſyon qō ē ſpecula. CRHY.
Chriſt⁹ aūt nō ſoluit qōnē cōfeſtim: ſed ad altiora mulie
rem trahit: de quib⁹ nō prius ei locutus eſt: donec cōfeſ
ſa eſt quoniā ꝓpheta eſt: vt cum multo certitudine audiat
de cetero que dicūť: vnde ſeqtur. Dicit ei ie. Mu. cre. mi.
qꝛ ve. ho. qñ neqȝ in mō. hoc neqȝ in hiero. ado. patrem.
Dicit aūt. Crede mihi. qꝛ vbiqȝ nobis opus eſt fide ma
tre honoꝝ: que ſalutis eſt medicamentum: ſine qua nihil

magnoꝝ eſt poſſidere: ſʒ q̄ tētant aſſimilantur his q̄ ſine
naui pelagus tētāt trāſire: qui parū quidē natare ſufficiūt
vltra vō ꝓcedētes cito mergūt. AV. Merito aūt iam
pñte viro audit mulier. Crede mihi. Jam eni eſt in te qui
credat cepiſti adeſſe intellectu: ſʒ niſi credideritis non in-
telligetis. ALCV. Qđ aūt dicit. Uenit hora ⁊ tēpꝰ euā-
gelice doctrine qđ iam inſtabat dicit: qñ ablata oi vmbra
figurarū veritas pura luce mentes credentiū illuſtratura
erat. CHRY. Supuacuū aūt erat xp̄o docere ꝓpter
quid patres in mōte ⁊ iudei in hieroſolymis adorabant
ideo hoc tacuit: verūtñ reuerētiores iudeos iudicauit: nō
a loco: ſʒ a mēte: vnde ſubdit. Uos ado. qđ neſ. nos ado.
qđ ſci. q2 ſalus ex iudeis eſt. ORI. Qđ dico Uos: ꝗ̄tuʒ
ad vocē: ſamaritani ꝗ̄tū ad anagogē qui erga ſcripturas
aliene ſūt opiniōis. Nos quoqȝ quo ad verbū iudei: quo
ad allegoriā vō ego vbū: q̄ vere ſm me formati ſūt: obti-
nētes ſaluteʒ ex dictis iudaicis. CHRY. Samaritani
q̄dē qđ neſciebāt adorabāt qm̄ localē ⁊ particularē deū
eſtimabāt: nihil de eo plus imaginātes ꝙ̄ de idolis. Et
iccirco cultū dei cū cultu demoniū miſcuerūt: iudei vero
ab hac eruditi erāt ſuſpitōe: eteni orbis terrarū cū noue-
rant eſſe deū ꝓpterea dixit. Nos ado. qđ ſci. Judeis aūt
ſeipſū cōnumerat ſm opinionē mulieris: loquēs quaſi ꝓ-
pheta iudeus exiſtens: ideo dixit. Adoramus: cum tamē
manifeſtū ſit ꝙ ipſe eſt qui ab oibꝰ adorat. Per hoc autē
qđ dicit. Quia ſa. ex iu. eſt: nihil aliud oñdit ꝙ̄ ꝙ orbi ter
rarū inde ſalutaria facta ſūt. Scire eni deū ⁊ idola dete-
ſtari illinc principiū habuit ⁊ oia alia dogmata: ſed ipſū
quod eſt apud nos a iudeis orōnis principiū hñit. Pre-
ſentiā etiam ſuam ſalutē vocat quā dicit ex iudeis eſſe:
ſm illud apoſtoli. Ex quibꝰ chriſtus ſm carnē. Uide qua
liter applaudit veteri teſtamēto qđ radicē oñdit bonorū
ꝑ oia ſemetipſū nō eſſe cōtrariū legi demonſtrās. AV.
Multū igit dedit iudeis ex quoꝝ perſona dixerat. Nos
ado. qđ ſci. Sed nō ex perſona iudeoꝝ reproborū: ſʒ ex
qualibꝰ fuerāt apli: quales fuerant ꝓphete: q̄les fuerant
oēs illi ſci q̄ precia rerū ſuarū ad pedes apoſtolorū po-
ſuerūt. CHRY. Sic igit ſupabundātius vobis habēt
iudei o mulier in modo adorationis: veruntñ ⁊ hic ado
rationis modꝰ de reliquo finē habebit: vnde ſubdit. Sʒ
ve. ho. ⁊ nūc eſt qñ veri ado. ado. pa. in ſpiritu ⁊ ve. Quia
eni ꝓphete ante longa tp̄a multa predixerūt. Jdeo dixit
Et nunc eſt. Ne eſtimes hāc talē eſſe ꝓphetiā q̄ poſt mul
tum tp̄is impleat: res iam inſtat ⁊ in ianuis eſt. Dixit au
tem: Ueros adoratores ad diſtinctionē falſorū qm̄ qui-
dam ſunt falſi adoratores q̄ tp̄alia ⁊ caduca querunt in
oratiōe: ſiue q̄ cōtra hoc quod orant agere nō ceſſant.
CHRY. Uel dicens: Ueros: excludit cū ſamaritanis iu
deos. Etſi eni iudeis illis meliores eſſent: tñ futuris mul
to minores ſūt tāꝙ̄ figura veritate. Si igit veri adorato
res q̄ neqȝ loco circūcludūt dei culturā: ⁊ deuʒ in ſpiritu
colunt. ORI. Unde ⁊ paulus dicit. Cui ſeruio in ſpiri-
tu meo. His aūt ſcribit: Uenit hora ⁊ primo quidem non
adeſt ⁊ nūc eſt. Jn ſecūdo vō dicit: Et nūc eſt: ⁊ puto pri
mū quidē notare adorationē preter corpꝰ futurā in perfe
ctione. Scđm vō eā que fit in vita pñti pfecta quātū licet
humanā ꝓcedere naturā. Cuʒ ergo venerit hora quā di
cit dñs: euitandus eſt mons ſamaritanoꝝ: ⁊ in ſyon vbi
eſt hieroſolyma adorandꝰ eſt deꝰ: q̄ ciuitas eſſe dicitur a
chriſto celſi principis. Et hec eſt eccleſia vbi ſacra obla-
tio: ſpūales victime diuinis aſpectibꝰ offerunt ab his q̄
legē ſpiritualē intellexerūt. Cū aūt venerit tp̄is comple-
mētū: tūc nequaꝙ̄ penſandū verū cultū hieroſolymis. i.
in pñti eccleſia amplꝰ ptractari. Neqȝ enim angeli apud
hieroſolymā colūt patrē: ſic ⁊ qui ſimilitudinē nacti ſunt
iudeoꝝ meliꝰ ꝙ̄ hi q̄ ſūt hieroſolymis colūt patrē. Cum
aūt hec hora euenerit: patri aliq̄s in filium deputat. Ea-
propter nō dictū eſt. Adorabitis deū: ſed adorabitis pa
trem. Sed in pñti colūt patrē in ſpū ⁊ veritate veri ado-
ratores. CHRY. Dicit ergo hoc de eccleſia. in qua ē
vera adoratio ⁊ deo cōgrua: vñ ſubdit. Nā ⁊ pater tales
querit qui adorant eū. Et ſi olim volebat eos veteribus i
morari cōceſſit eis figurā: hoc tñ fecit eis cōdeſcēdens vt
per hoc ad veritatē inducant. ORI. Si aūt pater que-
rit per ieſū querit: q̄ venit querere ⁊ ſaluare qđ perierat:
quos erudiens veros cultores efficit. Qđ aūt ſubditur.
Spūs eſt deꝰ: inde abſtractū eſſe ſuſpicor qđ ad vitā ve-
ram nos pducit. nam ⁊ corpali vita viuificamur a ſpiritu
CHRY. Uel indicat ꝙ deus incorporeus ē: oportet igi
tur ⁊ incorporeā eius culturā eſſe. hoc eſt ꝑ aiam ⁊ intel-
lectus puritatē nos ei offerre: vñ ſubdit: Et eos q̄ adorāt
eū in ſpiritu ⁊ veritate oportet adorare. Quia eni iudei
aiam quidē negligebāt: multū aūt circa corpꝰ ſtudiū faci
ebant ad diphariā purgātes: ⁊ ideo ait: q2 nō corpis mū
datione ſed incorporeo qđ eſt in nobis hoc eſt in nobis
hoc eſt intellectu quē dicit ſpm̄ deus incorporeꝰ colitur.
HILA. ij. de tri. Uel cū in ſpū deū ſpiritū docuit adorā
dum ⁊ libertatē ac ſcientiā adorātiū ⁊ adorādi infinitatē
oſtēdit: ſm illđ apli. Ubi ſpūs dñi: ibi libertas. CHRY.
Jn vītate aūt oʒ adorare: q2 priꝰ figura erāt. ſ. circūciſio
holocauſta: ⁊ thymiamata: nūc aūt totū ē vītas. THE.
Uel q2 multi putāt ſe deū ſm ſpiritū. i. aiam adorare non
rectā opinionē de eo habētes vt heretici: ꝓpter hoc ad
didit. Et veritate. Forte etiā dicet aliquis ꝙ duas partes
philoſophie que ſm nos ſūt incitat in pdictis: actionem
i. ⁊ contēplationē: ꝑ ſpiritū nāqȝ actiuū inſinuat ſm illud
apoſtoli. Qui ſpū dei agūt ⁊c̄. ꝑ veritatē vō contēplatiuū
Uel aliter. Samaritanorū erat opinio ꝙ deus loco con-
cluderet: ⁊ ꝙ in hoc loco deuʒ adorari oporteat. Contra
quos dicit ꝙ veri adoratores nō localiter ſed ſpiritali-
ter adorant: iudeis vō oia ſub figura ⁊ vmbra erant: ⁊ iđ
dicit ꝙ veri adoratores nō in figura adorabūt ſed in ve-
ritate: q2 eni deꝰ ſpūs eſt: ſpūales adoratores querit: q2
vō veritas: veros. AV. Querebas montē forte adorā
dum vt deo eſſes ꝓpinquior: ſed ipſe q̄ in altis habitat:
humilibꝰ appropinquat: ergo deſcēde vt aſcendas. Aſcē
ſiones inquit in corde eius in cōualle ploratiōis que hu
militatē habet in tēplo. Uis orare: in te ora: ſed priꝰ eſto
templum dei.

Dicit ei mulier. Scio q2 meſſias venit qui dicitur
chriſtus. Cum ergo venerit: ille nobis annuntia-
bit omnia. Dicit ei ieſus. Ego ſuʒ qui loquor tecū

CHRY. Mulier eoꝝ q̄ dicta ſūt altitudine fatigata ob
ſtupuit: vñ ſeqt: Dicit ei mu. ſcio q2 meſ. ve. q̄ dicit xp̄s.
AV. Unctus latine: grece xp̄s eſt: hebraice meſſias eſt.
Sciebat ergo q̄s eēt poſſet docē: ſʒ iā docētē nō dū agno
ſcebat. vñ ſubdit. Cū ergo ve. ille no. annū. oia. q. d. mō
iudei tēplo cōtēdūt nos de mōte: cū ille venerit ⁊ monteʒ
ſpernet: ⁊ tēplū euertet: ⁊ docebit nos ut in ſpiritu ⁊ veri
tate nouerimꝰ adorare. CHRY. Sed vñ erat ſamari-
tanis expectare chriſti aduentū: Moyſi q̄dē ſuſcipientes
legē: ab ipſis moyſi litteris hoc nouerāt. Jacob enim de
chriſto ꝓphetiʒās dixit. Nō deficiet princeps de iuda:
nec dux de femore eiꝰ donec veniat q̄ mittēdus eſt. Sed
⁊ moyſes dicit: Prophetā nobis ſuſcitabit deꝰ de fratri
bus noſtris. ORI. Siquidē nō eſt ignorāduʒ ꝙ ſicut ex
iudeis ſurrexit ieſus: xp̄m ſe eſſe nō ſolū dicens ſed oſten
dens: ſic ex ſamaritanis quidā doſitheus noie aſſerebat
ſe fore xp̄m q̄ predicabat. AV. li. lxxxiij. que. Fortaſſe
aūt ut intelligētibꝰ indicaret qnqȝ corporis ſenſus: qnqȝ
virorū noie ſignificari: poſt qnqȝ carnales reſponſiones
que ſupra in littera patent: ſexta rñſione nominat chriſtū
CHRY. Chriſtꝰ aūt de reliquo mulieri reuelat ſeipſuʒ
vnde ſequit. Dicit ei ieſus. Ego ſū qui loquor tecū. Et q̄-
dem ſi circa principiuʒ hoc mulieri dixiſſet: videretur ei
ex vanitate loqui: nūc aūt paulati in memoriā xp̄i eam re
ducens: opportune reuelauit ſeipſum: ⁊ quidē iudeis q̄-
rentibus

rentibus. Si tu es chriſtus dic nobis palā: nō manifeſte
ſeipm̄ reuelauit: q2 nō ꝓ diſcendo querebāt: ſed ꝓ iniuri
ando. Hec vō ex ſimplici mente loquebatur.

Et cōtinuo venerūt diſcipuli eius: ⁊ mirabantur
quia cum muliere loquebatur. Nemo tñ dixit ei
quid loqueris cum ea? Reliquit ergo hydriā ſuaʒ
mulier: ⁊ abijt in ciuitatem ⁊ dicit illis hoibꝰ. Ue-
nite et videte hominē qui dixit mihi oia quecūqȝ
feci. Nūquid ipſe eſt chriſtus? Exierunt ergo de ci
uitate ⁊ veniebant ad eum.

CHRY. Expleta doctrina ⁊ cōuenient ad tp̄s diſcipuli
occurrerūt: vnde dicit. Et ꝯtinuo ve. diſcipuli eiꝰ ⁊ mira.
quia cū muli. loque. Admirabāt q̄dē ſupabundantē chri
ſti manſuetudinē ⁊ humilitatē: qm̄ ita pſpicuus exiſtens:
ſuſtinuit loqui cū tāta hūilitate mulieri inopi ⁊ ſamarita-
ne. AVG. Quia. ſ. querebat pditaʒ q̄ venerat querere
qđ perierat: hoc illi mirabant: bonū eni mirabant ⁊ non
malū ſuſpicabant. CHRY. Sed tamē admirātes non
interrogauerūt eām: vnde ſubdit. Nemo tamen dixit ei:
quid queris aut quid loqueris cū ea? Erāt eruditi diſcipu
lorū ordinē obſeruare: ita euʒ timebant ⁊ venerabant: et
nimirū alibi vident cōfident interrogare: quia ad eos pti
nentia neceſſe habebāt ſcrutari: hic aūt nihil ad eos pti-
nebat qđ fiebat. ORI. Et fere quidē quaſi quodā apo-
ſtolo ad ciues vtit hac muliere: adeo eam inflammans ꝑ
verba vt amphora dimiſſa iret in ciuitatē relatura conci-
uibꝰ: vnde ſequit. Reliquit ergo mulier hydriam. Nō cu
rans de corporeo ac viliori ꝓpter vtilitatē pluriū. Jnter
eſt quoqȝ noſtra omiſſis corporeis ⁊ neglectis ſatagere
ad impartiendū aliȷs de cōmodis acquiſitis. AVG.
Hydria aūt greco noie appellat tanꝙ̄ ſi aquariū diceret
quoniā grece aqua hydor vocat. CHRY. Et ſicut apo
ſtoli vocati dimiſerūt rhetia: ita hec dimittit hydriam ⁊
euangeliſtarū opus fecit: ⁊ nō vnū tm̄ vocat: ſed ciuitateʒ
integrā: vnde ſequit. Et abijt in ciui. ⁊ dicit illis ho. veni-
te ⁊ videte hominem qui dixit mihi oia quecūqȝ feci.
ORI. Cōuocat quidē illos ad videndū hominē cōtinen
tem verbū ſupra hominē. Quecūqȝ aūt fecit mulier. erat
contubernium qnqȝ cōiugū: ⁊ poſt illos cōuerſatio cum ſe
xto non ꝓprio viro quē deſerens ⁊ ſeptimo adherēs: la
genā dereliqt iam pudica. CHRY. Nō verecūdata au
tem eſt hoc dicere. Aia eni cū ignita fuerit igne diuino:
ad nihil eorū que ſunt in terra dereliquo inſpicit: neqȝ ad
gloriā nec ad verecūdiā: ſed ad vnā ſolā que detinet eaʒ
flammā. Uolebat aūt nō ex ꝓpria annūciatione eos in-
ducere: ſed ex auditu proprios eos facere cōmunicato-
res doctrine chriſti: vnde dixit: Uenite ⁊ videte homineʒ
non dixit: Uenite ⁊ credite: ſed venite ⁊ videte: qđ leuius
erat. Nouerat eni manifeſte qm̄ ſolū guſtantes de illo fō-
te eadem paterent que ⁊ ipſa. ALCV. Paulatim aūt ve
nit ad predicandū chriſtū: primo vocat hominē: ne ſi di-
ceret chriſtū: auditores iraſcerēt ⁊ nollent exire. CHR.
Unde etiā neqȝ manifeſte annūtiauit chriſtum neqȝ tamē
totaliter ſiluit: ſed dixit: Nūquid ipſe eſt chriſtus? ⁊ iđ ſer-
monē eiꝰ acceperūt: vnde ſequit. Exierūt de ciuitate ⁊ ve
niebant ad eum. AVG. in libro. lxxxiij. queſti. Qđ aūt
relicta hydria diſceſſit mulier: nō negligenter pretereun-
dum eſt. hydria eni amorē huiꝰ ſeculi ſignificat. i. cupidi-
tatē qua hoies de tenebroſa ꝓfunditate cuiꝰ imaginē pu-
teus gerit: hoc eſt de terrena cōuerſatione hauriūt volu-
ptatē. Oportebat aūt ut chriſto credens ſeculo renūcia-
ret: ⁊ relicta hydria cupiditatē ſecularē ſe reliquiſſe demō
ſtraret. AV. ſuper iohannē. Proiecit ergo cupiditatem
⁊ ꝓperauit annūtiare veritatē. Diſcant qui volūt euange
lizare vt prius hydriā ad puteū ꝓiciant. ORI. Facta
etiam mulier receptaculū honeſte diſcipline: ea que pri-
mitus ſapiebat: ꝑuipendens deponit.

Jnterea rogabāt euʒ eiꝰ diſcipuli dicētes: Rabbi
māduca. Jlle aūt dixit eis: Ego cibū habeo man
ducare quē vos neſcitis. Dicebant ergo diſcipuli
ad inuicē. Nūquid aliquis attulit ei manducare?
Dicit eis ieſus. Meus cibus eſt ut faciam volun-
tatem eius qui miſit me ut perficiam opus eius.
AVG. Jerant diſcipuli eiꝰ emere cibos: ⁊ venerāt quos
chriſto offerebant: vnde dicit. Jnterea rogabāt eum eius
diſcipuli dicentes. Rabbi māduca. CHRY. Uidentes
eni eum fatigatū ex itinere ⁊ eſtu qui erat: rogabāt eū vul
gari eorū voce. Neqȝ eni erat hoc temeritatis: ſed amo-
ris cura circa magiſtrū. ORI. Arbitrantur aptū fore tē
pus ad prandiū qđ erat inter receſſū mulieris ad ciuita
tem: ⁊ aduentū ſamaritanoꝝ ad ipſū: nō eni corā aliquo
aduena ſibi propinabāt eſcas. Ob hoc bene poſituʒ eſt:
Jnterea. THEO. Dñs vō ſciens ꝙ ſamaritana totam
ciuitatē ad eū traheret: hoc diſcipulis ſignificauit: vnde
ſequit: Jlle aūt dixit eis: Ego cibū habeo māducare quē
vos neſcitis. CHRY. Hominū ſalutē hic cibū vocauit
oſtendēs quātū deſideriū hʒ noſtre ſalutis: ſicut eni no-
bis concupiſcibile eſt comedere: ita ei ſaluare nos. Tu ve
ro intuere ꝙ nō ſtati reuelat: ſed vbiqȝ in queſtionē imittit
auditorē vt incipiēs q̄rere qđ dicit. Et laborās: cū ampli
ori ſuſcipiat deſiderio. THEO. Dicit aūt quē vos ne
ſcitis. i. neſcitis ꝙ cibū voco ſalutē hoium: vel neſcitis ꝙ
ſamaritani credituri ſūt ⁊ ſalui fiēt. Diſcipuli autē adhuc
dubitabāt: vñ ſeqt. Dicebāt ergo diſ. ad inuicē: Nūquid
aliq̄s attulit ei māducare? AV. Quid mirū ſi mulier il
la nō intelligebat aquā: ecce diſcipuli non intelligūt eſcaʒ
CHRY. Et quidē aſſuetā reuerentiā ⁊ honorē magiſtro
prebēt ad ſeinuicē quidē loquentes: ipſum vō non preſu
mentes interrogare. THEO. Jn hoc aūt ꝙ dicunt diſci
puli. Nūquid aliquis attulit ei manducare? Conſideran-
dum eſt ꝙ cibos ab aliȷs oblatos dominꝰ ſuſcipere ſole
bat: nō ꝙ alieno miniſterio indigeret qui dat eſcaʒ oi car
ni: ſʒ vt deferētes meritū cōſeqrēt: ſimulqȝ forma tradēs
nō erubeſcere paupertatē: neqȝ graue putare ab aliȷs nu-
triri. ꝓpriū eni ⁊ neceſſariū eſt doctoribꝰ: alios habere ꝓ
curatores ciborū: vt ipſi de nullo curātes verbi miniſtra
tionē procurent ſolicite. AV. Audiuit aūt dñs cogita-
tiones diſcipuloruʒ ⁊ inſtruit eos vt magiſter: non per-
circuitū ſicut mulierē ſed aperte: vnde ſequit: Dicit eis ie
ſus: meus cibus eſt ut fa. vo. eius qui miſit me. ORI.
Jdoneus cibus filio dei cum actor paterne voluntatis ef
ficitur: hoc velle in ſemetipſo proteſtans qđ erat in patre
Solus aūt filius pfeci operis paterne voluntatis eſt ca-
pax: ceteri vō ſancti nil preter diuinā pagunt volūtatem.
Plenam aūt ⁊ integrā facit dei voluntatē qui dixit. Meꝰ
cibus ⁊c̄. ꝓprius eni cibus eiꝰ oſtēdit. Quid aūt ſit velle
patris innuit ſermo ſequēs: Ut perficiā opus eiꝰ. Siqui-
dem ſimplicius quis aſſeret: qm̄ opus eſt iuſſum mandā
tis: puta ſi dicāt edificātes vel fodiētes ſe pficere opus
qui conduxit eos: ſed ſi ꝑ chriſtū pficit opus dei: reſtat vt
priuſꝙ̄ pficeret erat diminutū. Qualiter aūt diminutum
erat opus cū eſſet dei: pfectio quidem operis: rationalis
nature eſt perfectio: ad huiꝰ eni operis pfectionē cū eſſet
imperfectū: verbum caro factū acceſſit. Cū eni quodāmo
do homo pfectus fieret: ob trāſgreſſionē factus eſt imp-
fectus ⁊ ideo miſſus eſt ſaluator: primo quidem ut perfi
ciat voluntatē eius qui miſit eum: ſecundo vero ut con-
ſūmet opus dei: vt quilibet perfectꝰ fiat ad ſolidi cibi vſū
THEO. Opus etiam dei perfecit. ſ. hominē dei filius:
noſtram naturā in ſeipſo ſine peccato oſtendens in omni
opere perfectā ⁊ incorruptam. Opus etiam dei. ſ. legem
perfecit: quia finis legis chriſtus eam ceſſare faciēs oibꝰ
que in ea erant perfectis ⁊ a corporali cultu in ſpiritalem
reduxit. ORI. Myſtice aūt poſt poculi negociū: ac di
ſciplinā diſtinctionis aquarū: conſequens erat ⁊ de cibo

diſceptare. Samaritana q̄dē petiit potū: nō habebat p̄bere ieſus dignū poculū. Diſcipuli vō inuenientes humilia pulmenta apud alienigenas ei obtulerūt: rogantes eū vt manducaret. Et attēde ſi forſan verent ne verbū dei proprijs nō vigoꝛatū eſcis in eis deficiat. Quecūqꝫ ergo reperiūt diſcipuli: his iugiter ꝓponūt verbū alere: vt coꝛroboꝛatū atqꝫ roboꝛatū ꝑſeueret penes eos qui nutriūt ipꝫ. Queadmodū autē coꝛpoꝛa egentia cibo neqꝫ eiſdem aluntur: neqꝫ eadem quātitas ciboꝛū cunctis ſufficiens eſt: ſic intelligendū eſt ⁊ in his que ſunt ſupꝛa coꝛpus: nam hoꝝ hoc quidē plurimi: hoc aūt paucioꝛis indiget nutrimenti diſſimilis capedinis entia. Sed neqꝫ q̄litas alendū verboꝛum atqꝫ intentionū contēplatiuarū opationū eadem cōgruit omnibus. Nam nup geniti infantes: rōnale appetant lac: ꝑfectoꝛū aūt eſt ſolidus cibus. Ueridicus eſt ergo ieſus dicens: Ego cibum habeo māducare quē vos neſcitis. Semp enim q̄ preeſt infimis ac nequeuntibus eadem cum validis videre hoc dicere poteſt.

Nonne vos dicitis ꝙ adhuc quattuoꝛ menſes ſunt ⁊ meſſis venit. Ecce dico vobis: leuate oculos veſtros ⁊ videte regiones: quia albe ſunt iam ad meſſem. Et qui metit mercedem accipit: ⁊ congregat fructum in vitam eternā: ut ⁊ qui ſeminat ſimul gaudeat. ⁊ qui metit. In hoc enim eſt verbuꝫ verum: quia alius eſt qui ſeminat alius ē qui metit. Ego miſi vos meter̄ qḋ vos nō laboꝛaſtis. Alij laboꝛauerunt. ⁊ vos in laboꝛes eoꝛum introiſtis.

CHRYSOSTOMꝰ. Que ſit voluntas patris de cetero iterpꝛetatur dicens: Nonne vos dicitis ꝙ adhuc quattuoꝛ menſes ſunt ⁊ meſſis venit? THEO. Scilicꝫ materialis. Ego autē dico vobis ꝙ meſſis intelligibilis adeſt: hoc eni dicebat ꝓpter ſamaritanos venientes ad ipſum: vnde ſubdit. Leuate oculos veſtros ⁊ videte regiones: quia albe ſunt iam ad meſſem. CHRY. Rurſus conſuetis nominibus ad maximoꝛū eos contemplationē reducit. Regio enim ⁊ meſſis hic indicat multitudinē animarū que parate ſunt ad p̄dicatiōis ſuſceptionē: oculos aūt hic dicit et eos q̄ mētis ⁊ eos q̄ coꝛpis: eteni videbant de reliquo multitudinē ſamaritanoꝝ venientē. Has aūt p̄paratōes hominū decēter regiōes albatas vocat: ſicut enim ſpice cum dealbate fuerint ad meſſem ſunt parate: ita ⁊ hi ad ſalutem ſunt parati. Sed propter quid nō manifeſte dicit ꝙ pꝛeparati ſunt homines ad ſuſceptionem verbi? Duarum quidem occaſionum gratia: vnius quidem vt manifeſtioꝛ fiat ſermo ⁊ maius ſub viſum ducat que dicuntur: alterius aūt dulcioꝛ ſit narratio: ⁊ permanentioꝛ eoꝛum que dicuntur memoꝛia. AVGV. In opus autē feruebat ⁊ operarios mittere feſtinabat: vnde ſubdit. Et qui metit mercedem accipit ⁊ congregat fructū in vitā eternā: vt qui ſeminat ſimul gaudeat ⁊ qui metit.

CHRYSO. Per ea que dicit: diuidit terrena a celeſtibus: ſicut enim ſupꝛa dixerat de aqua ꝙ qui bibit hanc aquam non ſitiet: ita hic dicit: Qui metit congregat fructum in vitam eternam: ⁊ iterum: Qui ſeminat ſimul gaudeat ⁊ qui metit. Pꝛophete enim ſunt qui ſeminant: ſꝫ nō illi meſſuerunt: ſed apoſtoli: quia enim infra dicet ꝙ aliꝰ ſeminat ⁊ alius metit: nequis eſtimet ꝙ pꝛophete ſeminātes mercede pꝛiuētur: extraneum quiddā inducit: ⁊ a ſenſibilibus alienum: nam in rebus quidem ſenſibilibus: ſi contingat alium ſeminare ⁊ alium metere: non ſimul letantur: ſed dolent qui ſeminant quaſi alijs laboꝛantes: letantur autem ſoli qui metunt: hic aūt non ita. Sed ⁊ qui non metunt ſeminantes: ſimul cum metentibus letantur quoniā in mercede cōmunicant. AVG. Diſparis enim tempoꝛis laboꝛes habuerunt apoſtoli ⁊ pꝛophete: ſꝫ gaudio pariter perfruētur: mercedem ſimul accepturi ſūt vitam eternam. CHRY. Ad hoc aūt qḋ dixerat ſermonem pꝛouerbialem inducit: vnde ſubdit: In hoc enim eſt verbum verū: quia alius eſt qui ſeminat: ⁊ alius qui metit. Hoc quidem vulgariter dicebatur: ſiquando alij laboꝛatoꝛes ſuſtinuerunt: ⁊ alij fructus metebant. Sed ⁊ hic ſermo iſte maxime habet veritatem: quia pꝛophete laboꝛauerunt: ſed vos fructus ex illoꝛū laboꝛibꝰ metitis: vñ deſubdit: Ego miſi vos metere quod vos nō laboꝛaſtis.

AV. Quid ergo meſſoꝛes miſit nō ſeminatoꝛes? Ibi ergo meſſoꝛes mittendi: vbi iam pꝛophete pꝛedicauerāt legite laboꝛes illoꝛū ⁊ in omnibus eoꝛum laboꝛibus eſt pꝛophetia chꝛiſti ergo iam in iudea meſſis parata erat quando tot milia hominū pꝛecia rerum ſuarum offerebant: ⁊ ad pedes apoſtoloꝛum ponentes expeditis humeris a ſarcinis ſecularibus: chꝛiſtū dominū ſequebant de ipſa meſſe eiecta ſunt pauca grana: ⁊ ſeminauerūt oꝛbem terrarū: ⁊ ſurgit alia meſſis que in fine ſeculi metenda eſt: ad quam metendā non apoſtoli ſed angeli mittent Meſſoꝛes inquit ſunt angeli. CHRY. Dicit ergo: Ego miſi vos metere qḋ vos non laboꝛaſtis. q. d. Ubi minoꝛ laboꝛ eſt: maioꝛ aūt delectatio: ad hoc vos reſeruaui: et qḋ laboꝛioſius erat: hoc fuit ꝓphetaruꝫ. ſ. mittere ſemina vnde ſubdit: Alij laboꝛauerūt: ⁊ vos in laboꝛes eoꝝ introiſtis. Per hec oīa vult oſtendere ꝙ pꝛophetarū voluntas erat ut homines ad eum accederent. Et hoc lex oꝛdinabat: ⁊ ꝓpterea illi ſeminauerunt ut hūc facerent fructū Oſtendit etiā ꝙ ipſe illos miſit: ⁊ ꝙ multa ē cognatio noui ad vetus teſtamentum. ORI. Uel aliter totū: qualiter quidē non eſt inconueniens hoc qḋ eſt: Leuate oculos veſtros. allegoꝛizare. Qḋ aūt dicit: Nōne vos dicitis qm̄ quattuoꝛ mēſes ſūt: ⁊ meſſis venit: nō ſm̄ allegoꝛiā tractare. Putamꝰ ergo talia quedā eſſe in hoc ꝙ dicunt diſcipuli: Quattuoꝛ menſes ſūt ⁊ meſſis venit. Pleriqꝫ. n. diſcipuloꝝ verbi animaduertētes veritatē incōpꝛehenſibilem foꝛe humane nature: qñ cōiecerūt aliā eſſe vitā a pꝛeſente: que coꝛruptioni quattuoꝛ elementoꝝ quaſi quattuoꝛ menſiū ſubijcitur: putant ſolū poſt hanc vitā cognitionem eſſe veritatis. Dicunt igit̄ diſcipuli de meſſibus que ſunt terminꝰ operū ad veritatē conducētiū: qꝛ poſt inſtātem quaternitatē contingūt: huiuſmodi aūt opinionē arguens velut non ſanā inquit verbū incarnatū his qui talia ſuſpicant̄: Nōne vos dicitis quia adhuc quattuoꝛ mēſes ſunt: ⁊ meſſis venit? Ego aūt hoc dico: Leuate oculos veſtros. In pluribꝰ locis ſcripture diuine hoc legitur: iubente nobis verbo diuino extollere: ac ſublimare cōſiderationes ⁊ cogitationes deoꝛſum conſitas nec valentes erigi niſi eleuante illas ieſu. Nemo eni cōſiſtēs in paſſionibus ⁊ viuens carnaliter hoc pꝛepoſituꝫ ſeruat mandatum. quapꝛopter qui talis eſt non videbit regiones: ſi albe ſunt ad meſſem albeſcūt quidē regiōes ad meſſem: cū adeſt verbū illuſtrans: ſingulas regiones ſcripture fecūdans in eius aduentu: ⁊ etiam oīa ſenſibilia ſunt quaſi regiones albe parate ad meſſem: pꝛeſto exiſtente leuantibꝰ oculis ratione que de quolibet eſt: vt quiſquis fulgoꝛem ꝓſpiciat pꝛofuſe vbilibet veritatis. Qui aūt metit pꝛedictas meſſes duplex habet in metēdo emolumentū: vnuꝫ quidē dum accipit pꝛemium: vnde dicitur. Et qui metit: mercedem accipit: qḋ arbitroꝛ dictum cauſa futurarum remuenrationū. Alteruꝫ quod ſequitur. Et congregat fructum in vitam eternam. Bonū habitū quendam denotat intellectus qui eſt fructus ex ipſa ſpeculatione pꝛouenieñs Arbitroꝛ aūt ꝙ in qualibet doctrina ſeminat quidem qui pꝛincipia excogitat: que ſuſcipientes alij ac pertractātes ſiquid noui potuerint expꝛimere coniungentes fiunt ſue intentionis gratia: poſteris cauſa vt metendo quaſi maturos fructus aggregent: quanto autē magis hoc in arte artium expedit cōtemplari: Siquidem ſeminātes ſūt moyſes ⁊ pꝛophete pꝛeuenientes aduentum chꝛiſti: metentes autem ſunt apoſtoli qui chꝛiſtum ſuſceperunt ⁊ gloꝛiam eius perſpexerunt. Semen aūt erat tota ratio ſm̄ reuelationem

tionem myſterij tempoꝛis pꝛeteritis obfuſcati ſilentio: regiones autem id eſt legales ac pꝛophetice ſcripture nōdū albuerant his qui aduentus verbi nequaq̄ extiterunt capaces. Qḋ aūt ſimul ſerens ⁊ mētes gaudeat erit: cuꝫ pꝛiuatio meroꝛis ⁊ anguſtie in futuro fiet ſeculo: dū etiam ieſus transfiguraretur in gloꝛia: ſimul cuꝫ meſſoꝛibꝰ petro iacobo ⁊ ioanne moyſes ⁊ helyas ſatoꝛes pariter gaudent in videndo filij dei gloꝛiam. Attende tamen ſi hoc quod dico alius ⁊ alius intelligi poteſt: propter aliam ⁊ aliam vite conuerſationē in qua homines iuſtificati ſūt vt liceat dicere alium quidem legis cultoꝛem: aliuꝫ vero euangelij: ⁊ tamen exultant ſimul duꝫ idem finis ab vno deo per vnum chꝛiſtum in vno ſpirituſancto reponitur. Ad laboꝛes autē pꝛophetarum ⁊ moyſi aduenerūt apoſtoli inſtruente ieſu: metētes ac in hoꝛrea colligentes anime ſue intellectum in ſcripturis illoꝛum reconditum: ⁊ ſē per qui debite capiunt diſciplinam pꝛioꝛum laboꝛes ad maioꝛem euidentiam trahunt: non tantū laboꝛantes ſunt hi qui ſemina condiderunt.

Ex ciuitate autem illa multi crediderunt in eum ſamaritanoꝛum pꝛopter verbum mulieris teſtimonium perhibentis quia dixit mihi omnia quecunqꝫ feci. Cum veniſſent ergo ad illum ſamaritani rogauerunt eum ut ibi maneret. Et māſit ibi duos dies. Et multo plures crediderunt ꝓpter ſermonem eius. Et mulieri dicebāt: quia iam nō pꝛopter tuam loquelam credimus. Ipſi enim audiuimus ⁊ ſcimus: quia hic eſt vere ſaluatoꝛ mundi.

ORI. Poſtq̄ dicta ſunt diſcipulis que tractata ſunt: reſumi. ſcriptura de his qui venerant de ciuitate ad ieſum: ⁊ crediderant per teſtimonium mulieris. CHRYSO. Sicut autem in meſſe cum facilitate fructus cōgregantur: ⁊ in momēto vno area manipulis repletur: ita ⁊ nūc fit: vnde dicitur: Ex ciuitate autem illa multi crediderunt in eum ſamaritanoꝛum pꝛopter verbum mulieris teſtimonium perhibentis: quia dixit mihi omnia quecunqꝫ feci. Conſiderabant enim ꝙ nequaq̄ mulier gratanter eū admirata eſſet: qui eius delicta redarguerat: niſi magnus quis eſſet ⁊ extollens qui pꝛedicabat ab illa. Sic ergo ſolo mulieris teſtimonio credentes ⁊ nullum ſignum vidētes exierunt depꝛecantes chꝛiſtuꝫ vt apud eos maneret ⁊ hoc eſt quod ſequitur: Cum ergo veniſſent ad illum ſamaritani: rogauerunt eum ut ibi maneret. Iudei vero miracula videntes non detinuerunt eum apud ſeipſos: ſed omnia egerunt vt a regione eoꝛum eum abijcerent: nihil enim liuoꝛe ⁊ inuidia deterius nihil inani gloꝛia difficilius que infinita coꝛrumpere conſueuit bona. Et quidem ſamaritani volebant eum ſemper ſecum detinere: ipſe autem hoc non ſuſtinuit: ſed ſolum manſit ibi duobus diebus. ⁊ poſt hec quod ſubditur: Et manſit ibi duos dies. ORIGE. Non incongrue autem aliquis illud obijciet: quomodo rogatus ſaluatoꝛ cum ſamaritanis manet: et qui iuſſit ciuitatem ſamaritanoꝛum non ingredi. Palam enim quoniam ⁊ diſcipuli eius cum eo ingreſſi ſunt. Ad quod dicendum ꝙ in viam gentiuꝫ pergere eſt imbui gētili dogmate ⁊ in illo ambulare. Ciuitatem vero ſamaritanoꝛum intrare eſt acceptare falſam doctrinam recipiētium legales: pꝛophetica: ⁊ euāgelicos: ⁊ apoſtolicos ſermones. Cum autem deſeruerint pꝛopꝛiam doctrinam ⁊ venerint ad ieſum licet cum eis manere. CHRYSO. Et iudei quidem etiam ſignis viſis incoꝛrecti manſerūt. hi autem ⁊ ſine ſignis multā circa eum fidem demonſtrauerunt: ſolum enim verba audierunt: vnde ſequitur: Et multo plures crediderunt pꝛopter ſermonem eius. Cuiꝰ igitur gratia hec verba non dicunt euangeliſte: vt diſcas quoniam multa magnoꝛū tranſcurrerunt a fine vero totum oſtenderunt: ſuaſit enim toti ciuitati per ea que dicta ſunt. Ubi aūt auditoꝛes non perſuadentur: tunc euangeliſte coguntur dicere ea que dicta ſunt: ne quod eſt ex indeuotione auditoꝛum: imputet quis defectui pꝛedicantis: ipſi autem diſcipuli chꝛiſti iam facti: magiſtram repulerunt: vnde ſequitur: Et mulieri dicebant: quia iam non pꝛopter tuam loquelam credimus: ipſi enim audiuimꝰ ⁊ ſcimus quia hic eſt vere ſaluatoꝛ mundi. Uide autem qualiter confeſtim intellexerunt ꝙ oꝛbem terraruꝫ liberare venerat: ⁊ ꝙ ad cōmunē ſalutem veniens non debebat in iudeis ſuam concludere pꝛouidentiam: ſed vbiqꝫ ſeminare ſermonē. Dicentes etiam ꝙ eſt ſaluatoꝛ mundi oſtenderunt ꝙ mūdus perditus erat: in magnis malis exiſtens: ⁊ quidem venerunt ſaluare pꝛophete ⁊ angeli: ſed hic eſt vere ſaluatoꝛ qui ſalutem tribuit nō ſolum temporaneam ſed eternā. Uide etiam qualiter audientes mulierem dubitanter dicentē: Nūquid hic eſt chꝛiſtus: non dixerunt hi: Quoniā nos ſuſpicamur: ſed quoniam ſcimꝰ: ⁊ non ſimpliciter: ſed quoniaꝫ hic eſt vere ſaluatoꝛ mundi: non quaſi vnum ex multis chꝛiſtū confitentes: ſolum verba audierunt ⁊ hoc dixerunt quod dicere habebant ſi miracula multa ⁊ magna vidiſſent. ORIGE. Ceterum ſi meminimus pꝛedictoꝝ: non difficile eſt conijcere quomodo cū reppererint verbum ſyncerum alias diſciplinas relinquūt quaſi dogmatū ciuitatē de qua egrediētes ſalutifere credūt: ⁊ puto ſtudioſe pꝛotuliſſe ioannem: cum non dixit: Rogabant eum ſamaritani intrare tātū ſamariā vel ingredi ciuitatē: ſed etiā ibi manere. Manet nāqꝫ ieſus penes depꝛecantes: ⁊ pꝛeſertim quotiēs qui pꝛecantur exeūt ciuitatē ⁊ verſus eū veniūt. AVGV. Manet apud eos biduo hoc eſt dat illis duo pꝛecepta charitatis. ORI. Neqꝫ eni capaces erāt tertie diei eius: non eiꝰ: non eni erant validi miraculoſū quid cernere: quale qui fuerant in chana galilee poſt triduū cū ieſu cōuiuantes. Initiū autē credendi multis fuit mulieris verbū. non enim ſic per ſeipſum verbum conficitur illuminans capientem: velut cum alterius dicto ſibi teſtimoniū perhibetur. AVGV. Sic ergo chꝛiſtū cognouerunt pꝛimo ꝑ famā: poſtea per pꝛeſentiā: ſicut agitur hodie cum eis q̄ foꝛis ſunt: ⁊ nondū ſunt chꝛiſtiani: chꝛiſtus nuntiatur per chꝛiſtianos amicos tanq̄ illa mulier. hoc eſt eccleſia nūciante ad chꝛiſtum veniunt: credunt per iſtam famam: ⁊ multo plures ⁊ firmius in eum credūt: quoniam vere ipſe ē ſaluatoꝛ mundi. ORIGE. Impoſſibile ē nanqꝫ eandem circa intellectum fieri paſſionem videnti ⁊ ei qui ꝑ videntem inſtruitur: magiſqꝫ eſt per ſpem ambulare q̄ ꝑ fidem: vnde hi non ſolū teſtimonio hominis: ſed ob ipſaꝫ quoqꝫ veritatem credunt.

Poſt duos autem dies exijt inde: ⁊ abijt in galileam. Ipſe enim ieſus teſtimoniū ꝑhibuit: quia pꝛopheta in ſua patria honoꝛem non habet. Cuꝫ ergo veniſſet in galileam exceperunt eum galilei: cum omnia vidiſſent que fecerat hieroſolymis in die feſto. Et ipſi enim venerant ad diem feſtum.

ALCVINVS. Poſt biduū quod fecit in ſamaria: abijt in galileam vbi nutritus fuerat: vnde dicitur. Poſt duos autē dies exijt inde ⁊ abijt in galileam. AV. Mouet autem nos ut euangeliſta dixerit conſequenter. Ipſe eni ieſus teſtimoniū perhibuit: quia pꝛopheta in ſua patria honoꝛem non habet. Magis enim videtur atteſtari potuiſſe ꝙ pꝛopheta in patria ſua honoꝛē non habet ſi contēneret pergere in galileaꝫ ⁊ in ſamaria remanſiſſet. Hoc ego ſentio: in ſamaria biduum fecit ⁊ crediderūt in eum ſamaritani: tot dies fecit in galilea: ⁊ nō crediderunt in euꝫ galilei: ⁊ ꝓpter hoc dixit ꝙ ꝓpheta in patria ſua honoꝛem non habet. CHRYSO. Uel aliter: ideo hoc adiectū eſt quia non in capharnaū abijt: ſed in galileam ⁊ in chana vt infra dicetur ego eni patriā eū hic eſtimo dicere ca

pharnaũ: quoniam aũt nõ potius eſt illic honore: audi eum dicentẽ: Et tu capharnaum que vſq; ad celum exaltata es: vſq; ad infernum deſcendes. Dicit autem hic patriam propriam in qua videtur plus conuerſatus. THEO. Uel aliter: quia dominus exiens de ſamaria venit in galileã: ne aliquis dubitaret ⁊ quereret: qua de cauſa non ſemper in galilea maneret: dicit ꝙ ꝓpter hoc nõ manebat in galilea: q: nullũ ibidẽ recipiebat honorez qđ ipſe teſtatus eſt dicẽs: quia propheta in ſua patria nõ habet honorẽ. ORI. Perſcrutãda eſt autẽ huius dicti ſententia. Paula ſiquidẽ prophetaruz in iudea erat: ⁊ eſt non ignotũ ꝙ honorem a iudeis nequaꝙ̃ ſunt conſecuti: iuxta illud: Quẽnam ꝓphetarũ nõ perſecuti ſunt patres veſtri? Miranda etiam occurrit huiꝰ decreti veracitas: cum peruenerit non tm̃ ad ſanctos prophetas vilipẽſos a propriis: ⁊ ipſum dominũ noſtrũ: ſed protenſa ſit etiam in quoſdam prophetie ſequaces contẽptos a ſuis ciuibꝰ ⁊ ad mortem deductos. CHRYSOSTOMVS. Quid igitur? nonne videmus ⁊ apud ſuos multos in admirationẽ deductos: ita quidem: ſed ab his que raro contingũt nõ oportet talia ꝓnũtiari. Sed ⁊ ſi in propria patria aliqui honorant: multomagis in aliena. Conſuetudo enim facile homines contẽptibiles facere conſueuit: quãdo igitur venit in galileã: ſuſceperunt eum galilei. vnde ſequitur. Cũ ergo veniſſet in galileã exceperũt eũ galilei. Uides quoniã qui mali dicebant: hi maxime ad chriſtum accedere inueniuntur. Nam propter galileos dicit: Interroga ⁊ vide quoniã propheta ex galilea nõ ſurrexit ꝓpter ſamaritanos autẽ improperabãt ei: Samaritanus es ⁊ demoniũ habes. Sed ecce ſamaritani ⁊ galilei credunt in confuſionem iudeorũ. Inueniunt aũt ⁊ galilei ſamaritanis meliores nam illi quidem a mulieris crediderunt verbis: hi vero videntes ſigna que faciebat: vñ ſequitur: Cũ oia vidiſſent que fe. hieroſo. in die feſto. ORI. Quod enim dñs eiecit de templo vendentes oues ⁊ boues: tam grande reperit: vt his moti galilei reciperẽt dominũ: conſiderãtes mirantesq; maieſtatem eius nõ enim minor potentia eius oſtendit in his ꝙ̃ vt ceci videant: audiantq; ſurdi. Eſtimo v̾o nec hec ſola ipm̃ tunc feciſſe: ſz ⁊ alia ſigna. BEDA. Sed vñ data eſt eis videndi occaſio oſtendit ſubdens. Et ipſi eñi venerant ad diem feſtum. Myſtice aũt intimat ꝙ gentibus in fide a duobus preceptis charitatis conſolidatis: chriſtus circa fines mundi reuertet ad patriaz. i. ad iudeos. ORIGE. Expedit autem galileũ. i. tranſmigrantẽ feſtare hieroſolymis vbi eſt templuz dei: ⁊ videre ſingula que peragit ibi ieſus. Hoc enim eſt principiũ vt galilei recipiant dei filium euntẽ ad ipſos: alioquin vel nõ recepiſſent illũ vel etiam ipſe nondum ipſis preparatis ad eius receptionẽ adeo prope veniſſet ad eos.

Uenit ergo iterũ in chana galilee vbi fecit aquã vinum. Et erat quidem regulus cuius filius infirmabatur capharnaum. Hic cum audiſſet quia ieſus adueniret a iudea in galileam: abiit ad eum: ⁊ rogabat eum vt deſcenderet ⁊ ſanaret filium eius Incipiebat enim mori. Dixit ergo ieſus ad eum: Niſi ſigna ⁊ prodigia videritis non creditis. Dicit ad eum regulus: Domine deſcẽde priuſq̃z moriatur filius meus: Dicit ei ieſus: Uade filius tuꝰ viuit. Credidit homo ſermoni quem dixit ei ieſus ⁊ ibat. Jam aũt eo deſcendente ſerui occurrerunt ei: ⁊ nuntiauerunt dicentes quia filius eius viueret Interrogabat ergo horam ab eis in qua melius habuerit. Et dixerunt ei: quia heri hora ſeptima reliquit eum febris. Cognouit ergo pater quia illa hora erat in qua dixit ei ieſus filius tuus viuit: ⁊ credidit ipſe ⁊ domus eius tota. Hoc iterũ ſecũdum ſignum fecit ieſus cum veniſſet a iudea in galileam.

CHRYSO. Primo quidem dominus vt ſupra dictuz eſt in chana galilee venerat vocatus ad nuptias. Nũc autem ad eos vadit: vt magis eos attrahat: ſponte ad eos veniens propria patria dimiſſa ⁊ vt fidem a priori miraculo in eis initiatum fortiorem faceret propter ſuam preſentiam. AVGV. Ibi enim quando aquam in vinum conuertit: crediderũt in eum diſcipuli eius: ⁊ vtiq; plena domus erat turbis cõuiuãtiũ: ⁊ factũ eſt tam magnũ miraculum: ⁊ non crediderũt niſi diſcipuli eius: ⁊ ideo hãc ciuitatem modo repetiuit. ſ. vt qui per priora non crediderãt mõ credãt. THEO. Rememorat aũt nobis euãgeliſta miraculũ perpetratũ in chana galilee de aqua cõuerſa in vinũ vt augere chriſti preconiũ: quia galilei non ſolum ꝓpter miracula hieroſolymis facta; ſed ⁊ ꝓpter ea que apud ipſos facta erant receperunt ieſum: ſimulq; vt oſtenderet ꝙ regulus credidit propter miraculum in chana perpetratuz: quãuis eius non perfecte cognouerit dignitatẽ: vnde ſequit: Et erat quidã regulus cuius filius infirmabat capharnaũ. ORIGE. Putabit aũt aliquis regis herodis hunc eſſe regulum: ⁊ aliquis aſſerit hunc eſſe de familia ceſaris: exercentem tũc temporis aliquid in iudea: neq; enim dicit ꝙ iudeus fuerit. CHRY. Regulus aũt dicit: aut quaſi generis exiſtens regalis: aut dignitatem aliquã principatꝰ hñs: aut q: ſic vocabat. Igitur quidam hũc eundem eſſe extimãt centurionẽ: q eſt apđ mattheum. Oſtendit aũt alius eſſe ab eo. nam ille quidẽ chriſtum volentẽ ire ad ſuam domũ rogat remanere: hic aũt ⁊ nihil tale ꝓmittentẽ ad domũ trahit. Et ille quidẽ ad ieſum de monte deſcendentẽ capharnaũ intrauit: hic autẽ ad ieſum in chana venientẽ acceſſit. Et illiꝰ quidẽ puer a paralyſi detinebat: huiꝰ aũt filiꝰ a febre. De hoc ergo regulo ſubdit: Hic cũ audiſ. ꝙ ie. adue. a iu. in gali. abiit ad eum ⁊ ro. eum ut deſcen. ⁊ ſa. fi. eius: incipie. enim mori. AV. Qui rogabat. nonne credebat? Quid a me expectas audire: dominũ interroga quid de illo ſenſerit? Sequitur enim: Dixit ergo ieſus ad eum. Niſi ſigna ⁊ prodigia vide. non cre. Arguit hominẽ in fide tepidum aut frigidum: aut oino nullius fidei: ſed tentare cupientem de ſanitate filii ſui: qualis eſſet chriſtus quid eſſet quantũ poſſet. Prodigium quidem appellatum eſt quaſi porrodiciuz qđ porro dicat: porro ſignificet ⁊ ad futurum aliquid ꝓtendat. AV. de con. euange. Adeo aũt dominus ſupra oia mutabilia vult mentẽ credentis attollere: vt nec ipſa miracula: que q̄uis diuinitus de mutabilitate corporum fiunt: a fidelibus queri velit. GREGO. Sed memẽtote etiã qui petiit: ⁊ aperte agnoſcetis: quia in fide dubitauit. Popoſcit nãq; vt deſcenderet ⁊ ſanaret filiũ eiꝰ: vnde ſequit: Dicit ad eũ regulꝰ: Dñe deſcẽde priuſꝙ̃ moriat filiꝰ meꝰ. Minꝰ itaq; in illo credidit. quez nõ putauit poſſe ſalutem dare niſi preſens eſſet ⁊ corpore. CHRY. Audi etiam qualiter adhuc terrene chriſtum trahit: quaſi non poſſet eum poſt mortẽ ſuſcitare: ſi autem non credens venit ⁊ rogauit nil mirabile. Conſueuerunt enim patres ex multo amore non ſolum medicis loqui de quibꝰ confidunt: ſed de quibꝰ non confidunt nihil volentes ꝑtermittere eoꝝ que ad ſalutẽ ꝑtinẽt filioꝝ: ſi tamen valde crederet chriſti virtutẽ: nõ neglexiſſet etiam in iudeaz ire GREGO. Sed dñs qui rogat vt vadat: q: nõ deſit vbi inuitat indicat; ſolo iuſſu ſalutem reddidit: qui voluntate oia creauit: vñ ſequit. Dicit ei ieſus: Uade filius tuus viuit. Hic ſuperbia noſtra retundit: qui in hominibus non naturã qua ad imaginẽ dei facti ſunt: ſed honores ⁊ diuitias veneramur. Redẽptor v̾o noſter vt oſtẽderet qm̃ que alta ſunt: hominibus ſanctis deſpicienda ſunt: et que deſpicienda ſunt hominibus: deſpicienda non ſunt ſanctis

Ad filiũ

Ad filium reguli ire noluit: ad ſeruum centurionis ire paratus fuit. CHRY. Uel aliter: Illic quidez fides confirmata erat: ideirco ⁊ promiſit ire vt diſcamus viri deuotionem. hic autez adhuc iperfectus erat: ⁊ nondum nouerat manifeſte ꝙ abſens curare poterat. vnde ex hoc ꝙ non accedit ieſus hoc addiſcit. Sequitur eñi: Credidit hõ ſermoni quẽ dixit ei ieſus ⁊ ibat. Non tñ integre neq; ſane. ORI. Oſtenditur autẽ eius dignitas ⁊ officiũ ex hoc ꝙ ſeruientes illi occurrunt. vnde ſequitur: Jam autẽ eo deſcendente ſerui occurrerunt ei: ⁊ nun. ei di. quia fi. eius vi. CHRY. Qui quidem obuiauerunt: nõ vt annunciarent ſolũ ſed quaſi eſtimantes de reliquo ſuperfluã eſſe chriſti preſentiam quem credebãt accedere. Qđ aũt regulus non integre credidit: neq; ſane oſtẽditur ex hoc quod ſequitur: Interrogabat ergo horaz ab eis i qua melius habuerat. Uolebat enim ſcire vtrum caſu vel ex precepto chriſti hoc factum eſſet. Sequitur: Et dixerũt ei q: heri hora ſeptima reliquit eum febris. Uide qualiter miraculum manifeſtum eſt: non enim ſimpliciter neq; vt cõtingit a periculo liberatus eſt: ſed repente ⁊ ſimul vt appareat non eẽ ex nature conſequentia quod fiebat: ſed actione chriſti. vnde ſequitur: Cog. ergo pr̃ q̄a illa hora erat in qua dixit ei ieſus: Fi. tu. vi. ⁊ cre. ipſe ⁊ do. eius tota. AVG. Si ergo propterea credidit: quia nũciatum eſt ei ꝙ filius eius eẽt ſanus: ⁊ compauit horam nunciantium hore prenũciantis: quando rogabat nondũ credebat. BED. Unde datur intelligi ⁊ in fide gradus eſſe ſicut ⁊ in aliis virtutibus quibus eſt initium incrementũ atq; perfectio. Huius ergo fides initium habuit cuz filii ſalutem petiit: incrementũ dum credidit ſermoni domini dicentis: Filius tuus viuit. Deinde perfectionem obtinuit nunciantibus ſeruis. AVG. Ad ſolum ſermonem crediderunt plures ſamaritani. Ad illud miraculũ ſola illa domus credidit vbi eſt factum. vnde ſubdit euangeliſta: Hoc iterum ſecundũ ſignũ fecit ieſus: cum veniſſet a iudea in galileam. CHRY. Non ſine cauſa hoc adiecit ſed oſtendens quoniam ſecundo ſigno facto: nondum ad altitudinem ſamaritanorum nullum ſignum videntiũ iudei peruenerunt. ORI. Amphibologiam autem cõtinet preſens dictuz. vno eniz modo denotat ꝙ ieſus veniendo a iudea in galileam: duo fecit miracula: quorum ſecunduz eſt factum erga filiũ reguli. alio modo ſic: Duobus exiſtentibus ſignis que ieſus in galilea exercuit: ſm̃ egit veniens a iudea in galileam. ⁊ hic ſenſus verus eſt. Myſtice autem per hoc ꝙ ieſus bis in galileam accedit: binus ſaluatoris aduentus in mundum oſtenditur: primus quidem miſericordie: vt vino facto conuiuas exhilaret: ſecundus vero vt filium reguli ad mortem pene deductum ſuſcitet. id eſt populũ iudeorum qui poſt plenitudinem gentium accedet ſaluandus in fine. Magnus aũt rex regũ eſt qui conſtitutus eſt a deo in monte ſyon ſctõ eius: huius qui viderunt diem ⁊ gauiſi ſunt: reguli dinoſcuntur. Arbitramur igitur regulum eſſe abraam: egrotum vero filium eius iſraeliticum genus debilitatum erga cultum diuinum: ⁊ ideo incaluit igniis ſpiculis inimici: vt proinde febrire cenſeatur. Apparet aũt ꝙ precedẽtibus ſanctis poſtꝙ̃ carnis exuerunt amictum populus fuit cure. vnde legitur in machabeis poſt mortem hieremie: Hic eſt hieremias propheta dei: qui plurimum orat pro populo: Abraam igitur obſecrat adiuuari a ſaluatore populũ infirmũ: ⁊ quidẽ ꝑtãtis verbũ de chana ꝓdit: vbi dictũ eſt: Filius tuus viuit. Sed verbi efficacia in capharnaũ agit. nã ibi filius reguli curatus ẽ quaſi in agro conſolationis morans qđ ſignificat genus quoddã debiliũ nõ tñ oino fructibus priuatorũ. Illud aũt: Niſi ſigna ⁊ ꝓdigia vi. nõ cre. dictũ illi refert ad multitudinẽ filiorũ ſuorũ: ⁊ ad ipſum quodãmodo: ſicut eñi ioannes expectabat datũ ſibi ſignum. ſ. ſuper quẽ videris ſpũm deſcẽdentẽ: ſic ⁊ premortui ſancti aduẽtũ xp̄i in carnẽ ⁊ ſignis ⁊ ꝓdigiis manifeſtandũ expectabãt. Hẽbat aũt hic regulus ñ ſolũ filiũ ſz etiã ſeruos ꝑ quos ſignificat maneries quedã minus bene. ⁊ infima credentiũ nec a caſu hora ſeptima deſerit filiũ febris: nã ſeptenarius numerus ẽ quietis. ALCVI. Uel q: ꝑ ſeptiformẽ ſpũm eſt ois remiſſio pctõrũ. Septenarius eni in tria ⁊ quattuor diuiſus ſignificat ſanctã trinitatẽ in quattuor anni tꝑibus: in quattuor mũdi ꝑtibus: in q̄ttuor elemẽtis. ORI. Pñt quoq; ſignificari duo aduentus chriſti verbi ad animã: primus quidẽ ex facto vino prebẽs anime gaudiũ ſpũlis cõuiuii ſecũdus v̾o oẽs languoris ac mortis reliq̄as amputans THEO. Regulus aũt eſt ois hõ nõ ſolum quia regi vniuerſorũ ꝓpinquus exiſtit ſm̃ aiam: ſz q: ⁊ ipſe ſuper ois principatũ ſumpſit: cuius filius. i. mens febricitat voluptatibus prauis ⁊ deſideriis. Accedit aũt ad ieſum et deprecat vt deſcendat. i. vt cõdeſcenſu miſericordie vtat ⁊ parcat peccatis priuſꝙ̃ a voluptatũ infirmitate mortificetur. Sed dñs dicit: Uade. i. profectũ cõtinuũ circa bonum oſtendas: ⁊ tunc filius tuus viuet. Si aũt ambulare ceſſaueris mortificabitur tibi itellectus circa boni operationem.

CA. V.

Poſt hec erat dies feſtus iudeorum: ⁊ aſcendit ieſus hieroſolymaz. Erat autem hieroſolymis probatica piſcina que cognominatur hebraice bethſaida quinq; porticus habẽs. In his iacebat multitudo magna languentium: cecoruz claudorum: aridorum: expectantium aque motum. Angelus autem domini deſcendebat ſcđm tempus in piſcinam: ⁊ mouebatur aqua. Et qui prior deſcendiſſet in piſcinam poſt motionez aq̄ ſanus fiebat a quacunq; detinebatur infirmitate. Erat autem quidam homo ibi triginta ⁊ octo annos habens in infirmitate ſua. Hunc cum vidiſſet Jeſus iacentem. ⁊ cognouiſſet quia iam multum tempus haberet: dicit ei: Uis ſanus fieri? Reſpondit ei languidus: Domine hominez non habeo: vt cum turbata fuerit aqua mittat me in piſcinam. Dum venio enim ego: alius ante me deſcendit. Dicit ei Jeſus: Surge: tolle grabatum tuum ⁊ ambula. Et ſtatim ſanus factus eſt homo ille. ⁊ ſuſtulit grabatum ſuum ⁊ ambulabat. Erat aũt ſabbatum in die illo. Dicebant ergo iudei illi qui ſanatus fuerat. Sabbatum eſt non licet tibi tollere grabatum tuum. Reſpondit eis. Qui me ſanũ fecit ille mihi dixit: tolle grabatum tuum ⁊ ambula. Interrogauerunt ergo eum. Quis eſt ille homo qui dixit tibi: tolle grabatum tuum ⁊ ambula? Is autem qui ſanus fuerat effectus neſciebat quis eſſet. Jeſus enim declinauit a turba conſtituta in loco.

AVG. de con. euange. Poſt miraculum in galilea factum: inde hieroſolymam redit. Unde dicit: Poſt hec erat dies feſtus iudeorum: ⁊ aſcendit Jeſus hieroſolymã CHRY. Mihi videtur ꝙ erat dies feſtus pentecoſtes: aſcendit autem Jeſus hieroſolymam ſemper in diebus feſtis: vt cum eis dies feſtos faciens non videat legi cõtrarius: ⁊ ob hoc multitudinem ſimplicem per ſigna ⁊ doctrinã attrahat: maxie eni in diebus feſtis hi qui iuxta poſiti erant concurrebant. Sequitur: Erat autem hiero. pro. piſci. que cogno. hebra. bethſa. quinq; por. habens.

ALCVI. Pꝛobaton grece ouis dicitur: pꝛobatica ergo piſcina peculiaris dicitur: vbi ſacerdotes cadauera hoſtiarũ abluebant. CHRY. Decebat quideꝫ baptiſma dari peccata purgans: cuius imago pꝛeſcripta fuit in piſcina ⁊ in alijs pluribus: ⁊ pꝛimum quidē dedit deus aquam expurgantē coꝛpoꝛũ ſoꝛdes ⁊ inquinationes nō exiſtentes: ſed opinatas puta eas que a funere ⁊ que a lepꝛa ⁊ que ab alijs talibus: deinde infirmitates diuerſas per aquas facit ſolui. vnde ſequit: In his iace. mul. mag. lang. ceco. clau. ⁊ ari. expe. aque mo. Volens eni deꝰ ꝓpinquius adducere ad baptiſmi donũ: non adhuc inquinamēta ſolũ mũdat. Sed etiā egritudines ſanat: ſicut. n. miniſtri qui pꝛope regem ſunt: his qui ſpꝛt a longe clarioꝛes ſunt: ita ⁊ in figuris fit. Non autē ſimpliciter ſanabat aquarũ natura: ſemper eni hoc fieret: ſed in angeli deſcenſione. vnde ſequit: Angelus aũt dñi deſcē. ſm tēpus in piſc. ⁊ mo. aqua. Sic eni ⁊ in baptiçatis nō ſimpliciter aqua opatur: ſed cum ſpūſſancti accepit gratiā: tunc oia ſoluit peccata. Angelus eni deſcendens turbabat aquaꝫ ⁊ ſanatiuam imponebat virtutē: vt diſcant iudei quoniā multomagis angeloꝛũ dominꝰ omnes egritudies anime ſanare pōt. ſed tūc quidē infirmitas impedimentũ volenti curari fiebat: Subditur enim: Et q pꝛioꝛ deſcē. in piſc. pꝰ mo. aq̄: ſanꝰ fiebat a q̄cũq3 detinebat īfirmitate. Nũc autem vnuſquiſq3 accedere pōt. non eni angelus eſt qui turbat aquam: ſed angeloꝛũ dominus qui oia opatur. ſꝫ ⁊ ſi oꝛbis terrarũ vniuerſus veniat: gratia nō conſumitur ſed ſimilis manet. ſicut enim ſolares radij per vnāquāq3 illuminant diem: ⁊ nō conſumũtur: neq3 a multa largitione minoꝛ fit ſolis lux: ita ⁊ multo āplius ſpūſſancti actio in nullo minuitur a multitudine eoꝛuꝫ qui potiuntur ea. Hoc aũt fiebat. ſ. vt vnus tm̄ poſt motionem aque ſanaretur: vt qui didicerant qm̄ in aqua egritudines coꝛpis ſanabantur: in hoc per multũ tēpus exercitati facile crederent ꝙ ⁊ egritudines anime aqua ſanare pōt. AVG. Plus eſt autē ꝙ chꝛiſtus vitia ſanauit animarũ: q̄ ꝙ ſanauit languoꝛes coꝛpoꝛũ moꝛituroꝛum. ſed quia ipſa anima non eum nouerat a quo ſananda erat: ⁊ oculos habebat in carne vnde facta coꝛpꝛalia videret: ⁊ nondũ habebat in coꝛde vnde deũ latētem cognoſceret: fecit quod videri poterat vt ſanaretur vnde videri non poterat. Ingreſſus eſt locũ vbi iacebat multitudo languentiũ: de q̄bus elegit vnũ vt ſanaret. de quo ſubdit: Erat autē qdaꝫ hō ibi triginta ⁊ octo annos habens in infirmitate ſua.

CHRY. Non aũt confeſtiꝫ eũ a pꝛincipio ſanauit: ſꝫ pꝛimũ eũ familiarē ſibi facit: per interrogationē future fidei faciens viam. Non aũt expetit fidē vt i cecis fecit dicens: Creditis quia poſſum hoc facere: quia hic nonduꝫ nouerat eũ manifeſte quis eſſet. Nam illi quidē ex alijs eius virtutem cognoſcētes: cōuenienter hec audierant. Alij vō nondũ eũ cognoſcētes: ſed ꝑ ſigna eũ cognituri poſt miracula requirũtur de fide vnde ſequitur: Hũc cuꝫ vidiſſet Jeſus iacentē ⁊ cognouiſſet quia multũ iam tempus hēt dicit ei: Vis ſanus fieri: Non hoc querit vt diſcat: hoc eni ſupfluũ eſſet: ſed vt oſtenderet iſtius patientiam qui triginta ⁊ octo annos habens: per vnũquēq3 ānũ eripi ab egritudine expectans aſſidebat ⁊ nō deſiſtebat. Et vt cognoſcamus ꝓpter quā cām dimittens alios ad hūc venit: ⁊ nō dicit: Vis te curabo: nondũ eni aliqd magnũ imaginabatur ille de chꝛiſto. nō aũt turbatus ē ad interrogationē neq3 dixit iniuriari mihi veniſti: qñ interrogas ſi volo ſanus fieri: ſed manſuete rñdet. Sequit enim Reſpondit ei lang. Domine hominē non habeo: vt cum tur. fu. aqua mit. me in piſci. dū vēio eni ego alius añ me deſcē. Non nouerat quis eſſet: qui interrogabat: neq3 ꝙ curaturus eſſet eũ. Opinabatur aũt foꝛtaſſe vtilē ſibi foꝛe chꝛiſtũ ad mittendũ eum in aquam. ſed chꝛiſtus oſtendit ꝙ verbo omnia pōt facere. vnde ſequitur: Dicit ei Jeſus: ſurge tolle grabatũ tuum ⁊ ambula. AVG. Tria dixit: ſed ſurge: non opis imperium fuit ſed operatō ſanitatis. Seno autem duo imperauit: Tolle grabatũ tuũ ⁊ ambula. CHRY. Intuere diuine ſapientie ſupabūdantiam: non ſolum ſanat: ſed ⁊ lectum poꝛtare iubet: vt credibile faceret miraculum: ⁊ nullus exiſtimet phantaſiam eſſe quod factum eſt. Non enim niſi certiſſime ⁊ vehementer cōpacta eſſent mēbꝛa: lectulum ferre poſſent. Audiens aũt languidus: quoniam cum poteſtate ⁊ velut iubens dixit: Surge tolle grabatum tuum. nō deriſit dicēs Angelus deſcendit et turbat aquā: ⁊ ſolum vnum curat. Tu autem homo exiſtens ex ſolo pꝛecepto: ſperas te magis angelis poſſe: ſed audiuit ⁊ non diſcredidit ei qui iuſſit: ⁊ ſanus factus eſt. vnde ſequitur. Et ſtatim ſanus factus eſt homo: ⁊ ſuſtu. graba. ſu. ⁊ ambulauit. BED. Multum quippe inter ſanationem domini: ⁊ que a medicis infertur diſtare pꝛobatur: hec videlꝫ voce iubētis et mox impletur. Illa vero per multa tempoꝛis interualla aliquoties perficitur. CHRY. Igitur mirabile quidem eſt hoc: que autem ſequentur multo maioꝛa erũt. nā in initio quidem nullo moleſtante ſuaderi non ita mirabile eſt: ſicut quod poſt inſanientibus iudeis ⁊ accuſantibus: chꝛiſto obediuit: vt oſtendit euangeliſta conſequentē dicens: Erat autem ſabbatum in illo die: dicen. ergo iudei illi qui ſanus fuerat factus: ſabbatum eſt: nō li. ti. tol. graba. tuum. AVG. Non calũniabantur domino: qꝛ ſanum fecerat ſabbato quaſi eis reſpondere poſſet: quia ſi cuiuſq3 iumentum in puteum cecidiſſet: vtiq3 die ſabbati erueret illud ⁊ ſaluaret: ſed qui poꝛtabat grabatum ſuũ quaſi dicat: ſi ſanitas non erat differenda: nũquid ⁊ opꝰ fuerat imperandum. ſed ille auctoꝛem ſanitatis ſue obijciebat calũniatoꝛibus. vnde ſequitur: Reſpondit eis: qui me ſanum fecit: ille mihi dixit: Tolle grabatum tuum et ambula. q. d. quare non acciperem iuſſionem a quo acceperam ſanitatem. CHRY. Nimirum ſi malignari vellet poterat dicere: Si crimen eſt accuſate eum qui iuſſit ⁊ deponam lectulum: ſed ⁊ curationem vtiq3 occultaſſet. Etenim ſciebat non ita eos eſſe moꝛſos ex ſabbati ſolutione: ſicut ex infirmitatis ſanatione. ſed neq3 hoc occultauit: neq3 veniam petijt: ſed clara voce beneficium confeſſus eſt. illi vero maligne interrogauerũt. vnde ſubditur: Interrogauerunt ergo eum quis eſt ille homo qui dixit tibi: Tolle grabatum tuum ⁊ ambula. Non dicunt: Quis eſt qui fecit te ſanum: ſed in medium inducunt id quod tranſgreſſio eſtimabatur. Sequitur: Is autem qui ſanus fuerat effectus neſciebat quis eſſet. Jeſus autē declinauit a tur. conſti. in loco. Et pꝛimum quidem vt eo abſente teſtimonium inſuſpicabile fieret. Qui enim adeptꝰ fuerat ſanitatem idoneus erat beneficij teſtis. verum vt non plus faceret furoꝛem illoꝛum accendi. Solus eniꝫ viſus eius cui inuidetur: non paruam inuidentibus immittit ſcintillam: ꝓpterea diſcedens: permiſit ab ipſis ſuuꝫ factum examinari. Quidam eſtimant hunc paralyticum eſſe eum qui in mattheo poſitus eſt: ſed non eſt. Ille eniꝫ multos habebat ſui curam habentes ⁊ eum ferētes: hic autem nullum. Sed ⁊ locus vtroꝛunq3 diuerſus eſt.

AVG. Siquidem mediocri coꝛde ⁊ humano ingenio conſideremꝰ hoc miraculũ facientē quod ad ptātē ptinꝫ non magnũ aliquid fecit: ⁊ qō ad benignitatē parũ fecit. Tot iacebāt: ⁊ vnus curatus ē cũ poſſet vno verbo oēs erigere. Quid ergo intelligendũ eſt: niſi quia ptās illa et bonitas magis agebat quid anime in factis eius pꝛo ſalute ſempiterna intelligerent: q̄ quid pꝛo tēpoꝛali ſalute coꝛpis mererēt. In illis eni factis qcq̄d tēpoꝛaliter ſanatum eſt in mēbꝛis moꝛtalibus in fine defecit: anima que credidit: ad vitam eternam tranſitũ fecit. Piſcina illa et aqua illa populum mihi videt ſignificaſſe iudeoꝛũ. ſignificari enim populos nomine aquarũ apte nobis indicat apocalypſis ioānis. BE. Bene autem piſcina pꝛobatica fuiſſe deſcribit. Ille eni populꝰ ouis noīe ſignificat: ſm illud pſalmi: Nos populus tuus ⁊ oues gregis tui.

AVG. Aqua ergo illa. i. populꝰ ille quinq3 libꝛis moyſi tanq̄ quinq3 poꝛticibus claudebatur: ſed illi libꝛi pꝛodebant languidos non ſanabant. Lex enim peccatoꝛes conuincebat: nō abſoluebat. BED. Deniq3 multa genera languentium in eadem iacuerunt: ceci. ſ. qui ſcientie lumine carent: claudi qui ad ea que iubētur implenda: vires non habent. Aridi qui ſuperne dilectionis pinguedine carent. AVG. Venit autem chꝛiſtus ad populuꝫ iudeoꝛum ⁊ faciendo magna: docēdo vtilia turbauit peccatoꝛes. i. aquam pꝛeſentia ſua: ⁊ excitauit ad paſſioneꝫ ſuam: ſed latens turbauit. Si eniꝫ cognouiſſent: nũq̄ glorie dominum crucifixiſſent. Subito enim videbat aqua turbata: ⁊ a quo turbabatur non videbatur. Deſcendere ergo in aquam turbatam: hoc eſt humiliter credere i domini paſſionem. Ibi ſanabatur vnus: ſignificans eccleſie vnitatem: poſtea quiſquis veniret nō ſanabatur: qꝛ qſq̄s pꝛeter vnitatem fuerit: ſanari non poterit veh illis q oderũt vnitatem: ⁊ partem ſibi faciunt in hominibus. Habebat autem. xxxviij. annos in infirmitate: qui ſanatus eſt. hic enim numerus ad languoꝛem pertinet magis q̄ ad ſanitatem. Quadragenarius enim numerus ſacratus: nobis in quadam perfectione cōmendatur: quia lex in decem pꝛeceptis data eſt: ⁊ pꝛedicanda erat per totum mũdum: qui quattuoꝛ partibus cōmendatur. Denarius autem per quattuoꝛ multiplicatus ad quadragenarium ꝑuenit. vel quia per euangelium quod quattuoꝛ libꝛos habet impletur lex. Si ergo quadragenarius numerus habet perfectionem legis: ⁊ lex non impletur niſi in gemino pꝛecepto charitatis. Quid miraris quia languebat q. xl. minus duos habebat: neceſſarius erat illi homo ad ſanitatem. Sed homo ille qui ⁊ deus eſt: ⁊ quia illum iacentē duobus minus inuenit: quia duo quedam iubēdo quod minus erat impleuit. In duobus eniꝫ domini iuſſis, duo pꝛecepta ſignificata ſunt charitatis. Dei dilectio pꝛioꝛ ē oꝛdine pꝛecipiendi: pꝛoximi autem dilectio pꝛioꝛ eſt oꝛdine faciendi. Dicit ergo: Tolle grabatuꝫ tuum: quaſi diceret: Cum eſſes languidus poꝛtabat te pꝛoximus tuus ſanus factus es: poꝛta pꝛoximum tuum. Dicit etiaꝫ: Ambula. Sed quo iter agis niſi ad dominum deum tuum:

BE. Quid enim eſt dicere: Surge ⁊ ambula: niſi a toꝛpoꝛe ⁊ ignauia in quibus pꝛius iacebas erigere: ⁊ in bonis operibus pꝛoficere ſtude. Tolle grabatum tuum. id eſt pꝛoximum tuum a quo poꝛtaris ⁊ ipſe patienter tolera. AVG. Poꝛta ergo eum cum quo ambulas: vt ad eum peruenias cum quo manere deſideras. Ille autem nondum Jeſum nouerat: quia ⁊ nos credimus in eum: quem non videmus: ⁊ vt non videatur declinat a turba Quadam ſolitudine intentionis videtur deus. turba ſtrepitum habet. viſio iſta ſecretum deſiderat.

Poſtea inuenit eum Jeſus in templo ⁊ dixit illi: Ecce ſanus factus es: iam noli amplius peccare: ne deterius tibi aliquid contingat. Abijt ille homo ⁊ nunciauit iudeis: quia ieſus eſſet qui fecit eum ſanum. Propterea perſequebātur iudei ieſum: quia hec faciebat in ſabbato. Jeſus autem reſpondit eis: Pater meus vſq3 modo operatur ⁊ ego operoꝛ. Propterea ergo magis querebāt eum iudei interficere: quia non ſolũ ſoluebat ſabbatum ſed ⁊ patrem ſuum dicebat deum equalē ſe faciens deo.

CHRY. Curatus homo nō receſſit ad nundinas neq3 voluptati aut vane gloꝛie dedit ſeipſum: ſed i templo cōuerſabatur: quod maxime religionis eſt ſignum. vnde dicitur: Poſtea inuenit eum Jeſus in templo. AVG. Dominus quidem Jeſus ⁊ in turba eum videbat ⁊ i templo. Ille autem languidus Jeſum in turba non agnoſcit: in templo agnoſcit i loco ſacrato. ALCVI. Quia ſi gratiam conditoꝛis cognoſcere volumus: ⁊ ad eius viſionē venire: fugienda eſt turba cogitationum ⁊ affectuum prauoꝛũ. declinanda ſunt prauoꝛuꝫ conuenticula. fugiendũ ē ad tēplũ vt noſipſos tēplũ dei ſtudeamꝰ facē quos deꝰ inuiſere ⁊ in quibus manere dignetur. Sequitur: Et dixit illi: Ecce ſanus factus es iaꝫ noli amplius peccare: ne deterius tibi aliquid contingat. CHRY. Ubi pꝛius diſcimus ꝙ ex peccatis ei nata eſt hec egritudo. quia enim ſepius animam in nobis egrotantem inſenſibiliter habemus: coꝛpus autem etſi paruam ſuſceperit leſionem: oē facit ſtudium vt ab infirmitate liberemur. Propterea deus punit coꝛpus pꝛo his que anima deliquit: ſecūdo vero ꝙ verus eſt gehenne ſermo: tertio ꝙ longum eſt ⁊ infinitum ſupplicium. Dicunt enim quidam: Nunquid quia in bꝛeui tempoꝛis momento adulteratus ſum: immoꝛtaliter crucioꝛ: vide ꝙ hic tanto tempoꝛe pꝛo pctīs cruciabatur: nō eni tēpoꝛis menſura peccata iudicantur: ſed ipſa delictoꝛũ natura. Cũ his aũt ⁊ illud diſcimus: ꝙ ſi grauem ſuſtineamus penā pꝛo pꝛioꝛibus pctīs: deinde i eadem inciderimus grauioꝛa patiemur: ⁊ hoc decenter. q enim neq3 ſupplicio factus ē melioꝛ vt inſenſibilis dereliquo ⁊ contēptoꝛ: ad maius ducet toꝛmentũ. ſi autē hic non omnes pꝛo peccatis toꝛquētur: nō confidamus. Nihil enim nos hic pati pꝛo peccatis ſignum eſt maioꝛis illic futuri ſupplicij: nō autem omnes egritudines ſunt ex peccatis ſed plures. Quedam eniꝫ ⁊ a pigritia fiunt: quedam ꝓpter pꝛobationem: ſicut in iob. ſed ꝓpter quid paralytico huic chꝛiſtus de peccatis mentioneꝫ facit: Quidam huic paralytico detrahentes dicunt eum chꝛiſti fuiſſe accuſatoꝛē: ⁊ pꝛopter hoc hec audiſſe. qd igitur dicēt de paralytico qui eſt apud mattheum: etenim ⁊ illi dictũ eſt: Dimittuntur tibi peccata tua. neq3 etiaꝫ chꝛiſtus hũc inculſat de pꝛeteritis: ſed ad futurum eum munit ſolum. Alios igitur curans peccatoꝛum non meminit: quia his paralyticis ex peccatis egritudines ſunt facte: alijs autē ex infirmitate naturali: vel per hos reliquos omnes admonet. Cum his autem ⁊ illud eſt dicere: quoniam multam vidit ineſſe anime huius patientiam: ⁊ vt valentem ſuſcipere admonitionem eum admonet. Tribuit autem ſignum ei pꝛopꝛie deitatis. dicendo enim: Non amplius pecces: oſtendit ſe ſcire omnia que ab eo facta erant delicta. AVG. Nunc autem ille poſtea q̄ vidit Jeſum: et cognouit eum auctoꝛem ſalutis ſue: non fuit piger i euangeliçando quem viderat. vnde ſequitur: Abijt ille homo ⁊ nunciauit iudeis: quia Jeſus erat qui fecit eum ſanum.

CHRY. Non ita inſenſibilis erat: vt poſt tantum beneficium ⁊ admonitionem maligna mente hoc dicat. Si enim detrahere vellet: ſanitatem tacens tranſgreſſionem dixiſſet: ſed hoc non fecit: non enim dixit: quoniaꝫ Jeſus eſt qui dixit: Tolle grabatum tuum. quod videbatur iudeis crimen eſſe: ſed dixit: Quoniam Jeſus eſt qui me ſanum fecit. AVGVSTINV. Sic igitur ille annunciabat: ⁊ illi inſaniebant. vnde ſequitur. Propterea perſequebantur iudei ieſum: quia hoc faciebat in ſabbato. Manifeſtum enim opus coꝛpoꝛale factum erat ante oculos iudeoꝛum: non ſanitas coꝛpoꝛis: ſed depoꝛtatio grabati: que non videbatur ita neceſſaria quemadmodum ſanitas. Aperte ergo dicat dominus ſacramentum ſabbati ⁊ ſignum obſeruandi vnius diei ad tempus datum eſſe iudeis. Impletionem vero ipſam ſacramenti: in illo veniſſe cum ſequitur: Jeſus autem reſpondit eis: Pater meus vſq3 modo operatur: et ego operoꝛ. q. d. Nolite putare quia ſabbato ita requieuit pater meus: vt ex illo nō operetur ſed ſicut ipſe nunc operat ſine laboꝛe: operoꝛ ⁊ ego ſed ideo dictũ eſt deũ requieuiſſe: quia iam creaturā nullam cōdebat: poſtq̄ ꝑfecta ſunt omnia. quietē vō pꝛopterea appellauit ſcriptura: vt nos admoneret pꝰ bona opa

quieturos. Et ſicut deus poſtꝙ fecit hominem ad imaginem ⁊ ſimilitudinem ſuam: ⁊ ꝑfecit omnia opa ſua bona valde requieuit ſeptimo die: ſic ⁊ tibi requiē non ſperes: niſi cum redieris ad ſimilitudinem in qua factus es: quā peccato perdidiſti: ⁊ niſi cum bona fueris operatus.

AVG. quarto ſuper geneſim ad litterā: Dici ergo probabiliter poteſt ad ſeruandū ſabbatum iudeis fuiſſe preceptum in vmbra futuri: que ſpiritualem requiem ſignificaret: quam deus exemplo quietis ſue: fidelibus bona opera facientibus archana ſignificatione pollicebatur.

AVG. ſuper iohannem: Erit enim ſabbatum huiꝰ ſeculi cum tranſierint ſex etates quaſi ſex dies ſeculi: tunc enim ventura eſt requies que promiſit ſanctis. AVG. quarto ſuper geneſim ad litteram: Cuius etiam quietis ipſe dominus ieſus myſteriū ſua ſepultura confirmauit. Ipſo quippe die ſabbati requieuit i ſepulchro poſtꝙ ſexto die conſummauit opera ſua quando ait: Conſummatum eſt. Quid ergo mirum ſi deus iſtum diem quo erat chriſtus in ſepultura quieturus: volens etiā hoc modo prenunciare ab operibus ſuis in vno die requieuit: deinceps opaturus ordinem ſeculorum. Poteſt etiam intelligi: deum requieuiſſe a condendis generibus creature: qr vltra iam non condidit aliqua genera noua. Deinceps autem vſqꝫ nunc ⁊ vltra operatur eorundem generum adminiſtrationem que tunc inſtituta ſunt: non vt ipſo ſaltem die ſeptimo potētia eius a celi ⁊ terre omniumqꝫ rerum quaſ condiderat gubernatione ceſſaret: alioquin cōtinuo dilaberētur. Creatoris nāqꝫ potentia cauſa eſt ſubſiſtendi oi creature: que ab eis que creata ſunt regendis ſi aliquando ceſſaret: ſimul ⁊ eorum ceſſaret ſpecies omniſqꝫ natura concideret: neqꝫ enim ſicut ſtructuram ediū cum fabricauerit quiſ abſcedit: atqꝫ illo ceſſante ſtat opꝰ eius: ita mundus vix ictu oculi ſtare pōt ſi ei deuſ regimē ſuum ſubtraxerit: proinde quidem dominus ait: Pať meus vſqꝫ modo operatur continuationē quandam opis eius que vniuerſam creaturam cōtinet atqꝫ adminiſtret: oſtendit. Aliter enim poſſet intelligi ſi diceret: Et nūc operatur: vbi non eſſet neceſſe vt operis continuationem acciperemus. Aliter autem cogit intelligi cum ait: Uſqꝫ nūc ex illo ſcilicet quo cuncta cum conderet operatus eſt.

AVG. ſuper ioan. Ergo tāꝙ diceret iudeis: Quid alias expectatis perſuadetis vt non operer ſabbato. Sabbati dies vobis ad ſignificationem meam preceptus eſt. opera dei attenditis: per me facta ſunt omnia. operatus eſt pater lucem: ſed dixit vt fieret: ſi dixit verbo opatus eſt: ⁊ verbum eius ego ſum. Pater meus ⁊ nunc opatꝰ ē cum fecit mundū: ⁊ vſqꝫ nunc operatur: cum regit mūdū ergo ⁊ per me fecit cum fecit: ⁊ per me regit cum regit.

CHRY. Et quidem chriſtus cum diſcipulos excuſare oportebat: dauid conſeruum eorum in mediū ferebat Quando vero de ſeipſo erat accuſatio: ad patrem refugit. Conſiderandum etiam ꝙ neqꝫ vt homo ſolum excuſat: ſed neqꝫ vt deus ſolum ſed quandoqꝫ hoc quandoqꝫ illo modo. Uolebat enim vtrunqꝫ credi ⁊ condeſcenſionis diſpenſationem ⁊ deitatis dignitatem. vnde hic eqlitatem ſui ad patrē oſtendit: ⁊ in dicendo eum patrē ſingulariter. Dicit enim pater meus: ⁊ in agendo eadem illi. Dicit enī: ⁊ ego operor. vnde ſequitur: Propterea ergo magis querebant eum iudei interficere: quia non ſolū ſoluebat ſabbatum: ſed ⁊ patrē ſuum dicebat deū. AVG. Non quocunqꝫ: ſed quid equalem ſe facit deo: nam oēs dicimus deo: Pater noſter qui es in celis. Legimus ⁊ iudeos dixiſſe: Cum tu ſis pater noſter. ergo non hinc iraſcebantur: quia patrem ſuum dicebat deum: ſed ꝙ lōge alio modo ꝙ homines. AVG. de concord. euan. Dicēdo enim: pater meus vſqꝫ modo operatur: ⁊ ego operor ꝙ ei eſſet equalis voluit intelligi: conſequens eſſe oſtēdeſ vt qm̄ pater operatur: ⁊ filius operetur: quia pater ſine filio non operatur. CHRY. Si vo non naturalis eſſet filius nec eiuſdē ſubſtātie: hec excuſatio maior accuſationi eſſet. Non enim prefectus regalē legē tranſgrediens poterit effugere: ſi accuſatus ſe excuſet dicens: Quoniam ⁊ rex ſoluit legem. Sed quia par eſt dignitas filij ad pr̄ez propterea perfecta excuſatio ē. ſicut igitur pater operās ſabbato abſolutus eſt a crimine: ita et filius. AVG. Ecce intelligunt iudei quod non intelligunt arriani. Arriani quippe inequalem dicunt filium patri: ⁊ inde hereſis pulſat eccleſiam. CHRY. Qui vero nolunt cum bōa mente hoc ſuſcipere: dicunt ꝙ chriſtus non fecit ſe equalem deo. ſed iudei hoc ſuſpicabantur: ſed ad hoc per ea que ſupradicta ſunt superuenīamus. Manifeſtum enim eſt ꝙ iudei perſequebantur chriſtum: ⁊ ꝙ ſoluebat ſabbatum: ⁊ ꝙ dicebat patrem ſuum deum. vnde ⁊ quod cōuenienter adiungitur: Equalem ſe faciens deo. adheret premiſſis in veritate. HILA. vij. de trini. Expoſitio enī euangeliſte cauſam demonſtrantis cur eū iudei interficere vellent. CHRY. Et iterum: ſi ipſe hoc ipſum volebat aſtruere: ſed iudei hoc inaniter ſuſpicabantur: non dimiſiſſet dominus eorum mentem in errore: ſed correxiſſet. neqꝫ enim euangeliſta hoc tacuiſſet ſicut ſupra ꝺ eo quod dictum eſt: Soluite templum hoc. AVG. Nō tn̄ iudei intellexerunt chriſtum eſſe filium dei: ſed intellexerunt in verbis chriſti: quia talis commendaret filius dei ꝙ equalis eſſet deo: quia ergo neſciebant: talem tamē ꝑdicari agnoſcebant. Ideo dicit: Equalem ſe faciens deo non autem ipſe ſe faciebat equalem: ſed ille illum genuerat equalem.

Reſpondit itaqꝫ Jeſus ⁊ dixit eis: Amē amē dico vobis: non poteſt filius a ſe facere quicqꝫ: niſi quod viderit patrem facientem. Quecunqꝫ enī ille fecerit: hec ⁊ filius ſimiliter facit. Pater enim diligit filium: ⁊ omnia demonſtrat ei que ipſe facit: ⁊ maiora his demonſtrabit ei opera vt vos miremini.

HILA. vij. de trinitate: Ad violati ſabbati obiectū ſibi reatum dixerat: Pater meus vſqꝫ modo operatur ⁊ ego operor: vt vſurpaſſe hoc exauctoris intelligeretur exemplis. Significans tamen hoc quod ipſe ageret patris opus eſſe intelligendum: quia ipſe in ſe operaretur operante: ⁊ rurſum aduerſum eam inuidiam ꝙ ſe deo equaſſet paterni nominis vſurpatione: volens ⁊ natiuitatem confirmare ⁊ nature virtutem profiteri: reſpondit. vnde dicitur. Reſpondit itaqꝫ ieſus ⁊ dixit eis: Amen amē dico vobis: no poteſt filius a ſe facere quicꝙ: niſi quod viderit patrem facientem. AVG. Quidam qui chriſtianos ſe haberi volunt: arriani heretici dicentes ipſum filium dei qui ſuſcepit carnem: minorē eſſe ꝙ pater eſt. capiunt ex his verbis cauſam calumnie et reſpondent nobis: Uidetis quia dominus ieſus cum aduerteret iudeoſ ex hoc moueri: quia patri deo equalem ſe faceret: talia verba ſubiunxit: vt ſe equalem non eſſe monſtraret. qui enim non poteſt: inquiunt a ſe facere quicꝙ: niſi ꝙ viderit patrem facientem: vtiqꝫ minor eſt non equalis. Sed ſi deus erat verbum: ⁊ eſt deus maior ⁊ deus minor: duos deos colimus: non vnum deum. HILARIVS. ſeptimo de trinitate: Ne igitur exequatio illa per nomen naturam natiuitatis que filij eſt auferet eidem: ait filium ab ſe nihil facere poſſe. AGVSTINVS. Tanquam diceret: Quid ſcandalizati eſtis: quia patrem meum dixi deum: et quia equalem me feci deo: ita ſum equalis: vt ille me genuerit: non vt ille a me: ſed ego ab illo ſum filio. Hoc eſt eſſe quod poſſe. Quia ergo ſubſtātia filij de pr̄e eſt: ideo potentia filij de pr̄e ē. qr ergo filiꝰ nō ē a ſe: ideo nō pōt a ſe. ſic ergo nō pōt filiꝰ a ſe facē qcꝙ: niſi qꝺ viderit patrem facientem: quia videre filij hoc eſt natū eſſe de patre: non alia viſio eſt eius: ⁊ alia ſubſtātia eius.

totum quod ē de patre eſt. HILA. vij. de tri. Ut autē maneret ſalutaris in patre ⁊ filio: confeſſionis noſtre ordo naturam natiuitatis oſtendit: que ꝓteſtem eſſ. ciendi: ñ per incrementa idulterū ad vnumquodqꝫ opus virtū ſumeret: ſed de cognitione preſumeret. preſumeret autē nō de aliquo operis corporalis exēplo: vt quod prius pať faceret: id poſtea filius facturus eſſet. ſed cū ex patre filꝰ eſſet natus per virtutis ac nature in ſe paterne cōſcientiam: nihil niſi quod patrē faciētē vidiſſet: filiū facere poſſe teſtatus eſt. nō enī corpalibꝰ modis deus videt: ſed viſus ei ois in virtute nature eſt. AVG. ij. de trini. Hoc autē ſi ꝓpterea dictū accepimus qr in forma accepta ex creatura minor eſt filius: conſequēs erit vt prior pater ſuper aquas ambulauerit: ⁊ cetera que filius in carne apparēs inter homines fecit vt poſſit filius ea facere. quis autē vel delyrus iſta ſentiat. AVG. ſup ioan. Ambulatio tn̄ illa carnis ſupra mare a patre fiebat per filiū. Qn̄ enī caro ambulabat ⁊ diuinitas filij gubernabat: pater abſens nō erat cū filius dicat. Pater in me manens ipſe facit opera cum ergo dixiſſet: Non pōt filius a ſe facere quicꝙ. Ne forte carnalis ſubriperet intellectus: vt facerē ſibi hō quaſi duoſ fabros: vnū magiſtrū: alterū diſcipulū: vt quomodo ille fecit archam: iſte facit alterā ſecutus ait: Quecūqꝫ enī ille fecerit: hec ⁊ filius ſimiliter facit. Non ait: Quecūqꝫ pater facit ⁊ filius alia ſimilia facit: ſed hec eadē. Mūdum pater: mundū filius: mundū ſpūſſanctus. Si vnꝰ deus pater: ⁊ filius: ⁊ ſpūſſanctus: vnus mundus factus a patre per filium in ſpūſancto. Hec ergo eadem facit. Addit autē: Similiter: ne alius error in animo naſceret. Uidetur enim corpus hoc idem facere quod animus: ſ; nō ſimiliter. animus enī imperat corpori: corpus viſibile ē: animus inuiſibilis: vt faceret aliquid ſeruus: iubente domino fecit: idem ab vtroqꝫ factum eſt: ſed nunqd ſimiliť? Non ergo ſic pater ⁊ filius: ſed hec eadem facit ⁊ ſimiliť facit: vt intelligamus ſimili potentia facere filiū eadē ipa que facit pater. Equalis igitur ē patri filius. HILA. vij. de tri. Uel aliter: Omnia ⁊ eadem ad oſtendendā nature virtutem locutus eſt. Eſt igitur natura eadē: cuī eadē omnia poſſe nature ſit. Ubi vo ſimiliter per filiū oia eadem fiunt: ſimilitudo operū ſolitudinem opantis excluſit. Hec igitur eſt vere fidei noſtre intelligentia: qr ſub vna hac ſignificatione teſtantur: ⁊ ſimiliter facta natiuitatem ⁊ eadem facta naturam. CHRY. Uel aliter: Totū qꝺ dicitur: A ſemetipſo non pōt filius facere quicꝙ: intelligendū eſt quia nihil contrariū patri: nihil alienum ab eo facere pōt. Ideo autē non dicit: Qm̄ nihil contrariū facit. ſed qm̄ non pōt facere: vt hinc oſtendat indiſſimilitudinem ⁊ certitudinem parilitatis. Non enī imbecillitatē filij: ſed multā eiuſ virtutem oſtendit hoc verbū: ſicut enī cum dicimus: Impoſſibile eſt deū peccare: non imbecillitatem eius accuſamus: ſed ineffabilē quandā virtutem eius teſtamur: ita cum dicit filius: Non poſſum a meipſo facere quicꝙ. hoc dicit: qm̄ impoſſibile eſt eum facere aliquid contrariū patri. AVG. contra ſermo. arrianorū: Hoc autē non deficientis eſt: ſed in eo ꝙ de patre natus ē ꝑmanentis: tanꝙ laudabile eſt oipotentē non poſſe mutari: ꝙ laudabile eſt ꝙ oipotens non pōt mori. Pōt enī filius facere ꝙ non vidiſſet patrē facientē: ſi poſſet facere ꝙ per illū non facit pater: hoc eſt. Si poſſet peccare: neqꝫ nature immutabiliter bone que a patre eſt genita conueniret. Hoc autē quia non pōt: non deficiēter nō pōt: ſed potenter. CHRY. His autē que dicta ſunt atteſtať quod ſequitur: Quecūqꝫ enī ille fecerit: hec ſimiliter ⁊ filius facit. Si enim per ſeipſum pater oia facit: ⁊ filius ꝑſeipm facit: vt hoc qꝺ dicē: ſimiliter maneat: vides qualiť intelligentia eſt excelſa: hūilitatis autē verba. ſi enī humilꝰ producit verba quedā nō mireris. quia enī perſequebanť eū excelſa audiētes: ⁊ cōtrariū deo eſſe eſtimabāt: parūper verba remiſit. AVG. Cum ergo dixiſſet ⁊ ſe eadē facere: ⁊ ſimiliter que facit pater ſubdit: Pater enim diligit filiū ⁊ oia demonſtrat ei quecūqꝫ ipſe facit. ad hoc quod ſupra dixit: Niſi quod viderit patrē facere: videt ꝑtinere ⁊ ꝙ oia demonſtrat ei que ipſe facit. Sed rurſus mortaliſ cogitatio perturbatur. Dicet enī aliquis: Seorſum facit pater vt poſſit filius videre quod facit: velut ſi faber doceat filiū artem ſuam: ⁊ demonſtret ei qcqd facit: vt poſſit ⁊ ipſe facere quod viderit patrē facientem. Cum ergo pater facit filius nō facit: vt poſſit videre filius qꝺ pr̄ fac. Porro ſi fixū atqꝫ inconcuſſum tenemus: quia per filiū oia pater facit: anteꝙ faciat demonſtrat filio. Ubi etiam demonſtrat filio pater quod facit: niſi in ipſo filio ꝑ quē facit. ſi enim pater exempla faciat: ⁊ filius attēdat manꝰ patris queadmodū faciat: vbi eſt illa inſepabilitas trinitatis: Non ergo faciendo demōſtrat pater filio: ſed demōſtrando facit ꝑ filiū. Uidet enī patrē filius demōſtrantē anꝙ aliquid fiat: ⁊ ex demonſtratione patris ⁊ viſione filij fit: quod fit a patre per filiū. Sed dices: oſtendo filio meo: quod volo facere: ⁊ facit ipſe atqꝫ ego per ipſū. Sꝫ verba dicturus es ei filio tuo: ſed ipſe filius eſt verbum patris. Nunquid ergo per verbū loqueretur ad verbū an quia filius magnum ē verbū: minora verba tranſitura erunt inter patrē ⁊ filiū: ⁊ ſonus aliquis ⁊ quaſi creature quedam tpalis exitura erat ex ore patris ⁊ ꝑcuſſura aurem filij. Remoue oia corpalia: ſimplicitatē vide ſi ſimplex es: ſi non potes cōprehendere quid ſit deus: vel hoc cōprehende quid nō deus ſit multū proficies: ſi nō aliud ꝙ ē ſēſeris de deo. In mēte tua vide quod volo dicere: in qua video memoriam ⁊ cogitationē: demonſtrat memoria tua cogitationi tue carthaginem: ⁊ quod in illa erat: anteꝙ intenderes conuerſe ad ſe cogitationi oſtēdit Ecce facta eſt a memoria demonſtratio: facta ē in cogitatione viſio ⁊ nulla verba in medio cucurrerunt. Nullum ex corpore ſignum datum eſt: ſed tn̄ oia que in memoria tenes: forinſecus accepiſti. Pater que demonſtrat filio: ñ accepit extrinſecus: intus totū agitur: quia nihil creaturarum eſſet extrinſecus niſi pater hoc feciſſet per filium. ⁊ eam pater demonſtrando fecit: quia per filium vidētē fecit. Sic ergo demonſtrans pater filij viſionem gignit: quemadmodum pater filium gignit. Demonſtratō quippe generat viſionem: non viſio demonſtrationem. quod ſi purius ⁊ perfectius intueri valeremus: fortaſſis inueniremus nec aliud eſſe patrem: aliud eius demonſtrationem: nec aliud filium: aliud eius viſionem. HILA. vij. de trinita. Non igitur per ignorationem credendus eſt vnigenitus deus doctrina demonſtrationis eguiſſe. Demonſtratio enim operum nihil aliud hic nobis preterꝙ natiuitatis fidem ingerit: vt ſubſiſtentem filium ex ſubſiſtente deo patre credamus. AVG. Uidere enim patrem hoc eſt illi eſſe filium. Sic ergo demonſtrat pať omnia que facit filio: vt a patre videat omnia filius. Uidendo enim natus eſt: et ab eo eſt illi videre a quo eſt illi eſſe: et natum eſſe et permanere. HILARIVS. vij. de trinita. Neqꝫ autem incircumſpectum ſe celeſtis ſermo egit ne forte diuerſe nature ſignificatio ſub occaſione dicti ambigui ſubriperet. Demonſtrata enim potius opera patris eſſe ait domino ꝙ ad operationem eorum naturam virtutis adiectam vt demonſtratio ipſa natiuitas eſſe doceretur cui per dilectionem patris operum paternorum que per eum effici vellet: eſſet cognata cognitio.

AVGVSTI. Sed ecce quem diximus patri coeternum videntem patrem et videndo exiſtentem: rurſus nobis tempora nominat. Nam ſequitur: Et maiora his demonſtrabit ei opera: Si autem demonſtrabit: hoc ē demonſtraturus eſt: nondum demonſtrauit: et tunc filio demonſtraturus eſt quando et iſtis. Sequitur enim: Ut vos miremini. Et hoc difficile eſt videre quomodo tanquam temporaliter filio coeterno aliquando monſtret eternus pater omnia ſcienti que ſunt apud patrem.

Que ſint autem illa maiora facile eſt intelligere ex hoc qđ ſubditur: Sicut eni pater ſuſci. mor. ⁊c. Maiora eni opera ſunt mortuos ſuſcitare q̄ languidos ſanare: ſed q̄ paulo ante loquebatur vt deus: cepit loqui vt homo. Demõſtrabit eniꝫ quaſi tēporaliter homini facto in tēpore opa maiora. i. reſurrectionē corporū. Corpora enim reſurgēt per diſpenſationē hūanam: ſed anime reſurgent per ſubſtantiam dei. participatione enim dei fit anima beata: nō participatione beate anime. Quō enim anima que inferior deo eſt: id quod ipſa inferius eſt: hoc eſt corpus viuere facit: ſic eandem animam non facit beate viuere: niſi ꝙ ipſa anima ſuperius eſt. ſ. deus. vnde ⁊ prius dictuꝫ eſt ꝙ pater diligit filium ⁊ demonſtrat ei que ipſe facit. Demonſtrat enim pater filio vt anime ſuſcitentur: qꝛ per patrem ⁊ filium ſuſcitantur: nec poſſunt viuere niſi earū vita ſit deus: vel nobis pater demonſtraturus eſt non filii. propterea ſubiungit: Ut vos miremini. In quo expoſuit quid voluit dicere. Et maiora his demonſtrabit ei opera. Sed quare non dixit: Demonſtrabit vobis: ſed filio. quia ⁊ nos membra ſumus filij: ⁊ ipſe diſcit quodāmodo in membris ſuis: quomodo et patitur in nobis. ſicut enim dixit: Quod vni ex minimis meis dediſtis: mihi dediſtis: ita ſi interrogetur a nobis: Quando eris diſcens: cum tu doceas omnia. Reſpondet: Cum vnꝰ ex minimis meis diſcit ego diſco.

Sicut eni pater ſuſcitat mortuos ⁊ viuificat: ſic ⁊ filius quos vult viuificat. Neqꝫ enim pater iudicat queq̄ꝫ: ſed omne iudiciū dedit filio: vt omnes honorificent filium ſicut honorificant patrē Qui non honorificat filium: non honorificat patrem qui miſit illum.

AVG. Quia dixerat ꝙ maiora his opera pater demonſtraturus eſt filio: que ſint maiora proſequitur ⁊ dicit: Sicut eni pater ſuſcitat mortuos ⁊ viuificat: ſic ⁊ filius quos vult viuificat. Plane maiora ſunt iſta: valde. n. plus eſt vt reſurgat mortuus q̄ vt conualeſcat egrotus. Non autem ſic hoc intelligamus: vt alios a patre ſuſcitari: alios a filio eſtimemus: ſed eoſdem quos pater ſuſcitat ⁊ viuificat: ipſos ⁊ filius ſuſcitat ⁊ viuificat. Et ne quis diceret: Suſcitat pater mortuos per filiū: ille tanq̄ potens: iſte tanq̄ ex aliena poteſtate: tanq̄ miniſter facit aliquid. Poteſtatē filij ſignauit dicens: Filius quos vult viuificat. Tenete hic non ſolum poteſtatē filij: verum etiam ⁊ voluntatem. Eadem enim patris ⁊ filij poteſtas eſt ⁊ voluntas. non enim vult pater aliud q̄ filius: ſed ſicut illis vna ſubſtantia: ſic vna voluntas eſt. HILA. vij. ď trini. Uelle quidem nature libertas eſt: que ad ꝑfecte virtutis beatitudinem cuꝫ arbitrij voluntate in libertate ſubſiſtat. AVG. Sed qui ſunt iſti mortui: quos viuificat pater ⁊ filius. Uult nobis inſinuare reſurrectõnem mortuorum quam oēs expectamus: non illam quam quidā habuerunt vt ceteri crederent: reſurrexit enim lazarꝰ moriturus. Cum ergo dixiſſet: Sicut eniꝫ pater ſuſcitat mortuos ⁊ viuificat: ne intelligeremus illam mortuorum reſurrectionem quam fecit ad miraculum non ad vitā eternam ſecutus ait: Neqꝫ eni pater iudicat queq̄ ⁊c. vt oſtēdat quia de illa reſurrectione mortuorum dixerat que futura eſt in iudicio. Uel aliter de reſurrectione animarum dictum eſt: Sicut pater ſuſcitat mortuos ⁊c. De reſurrectione autem corporum ſic dicit: Neqꝫ enim pater iudicat queq̄ ⁊c. Reſurrectio enim animarum fit per ſubſtantiam patris ⁊ filij: ⁊ ideo id ſimul operantur pater ⁊ filiꝰ reſurrectio vero corporum fit per diſpēſationem hūanitatis non patri coeternam. Sed vide quōmodo verbū chriſti mentem noſtram huc atqꝫ illuc ducit: vno carnis loco remanere non ſinit: vt verſando exerceat: exercēdo mundet: mundando capaces reddat: capacēs factos impleat. Paulo enim ante dicebat: quia demonſtrat pater filio quicquid facit: videbaꝫ quaſi patrem facientem ⁊ filiū expectantē mō rurſus video filiū facientē patrē vacātē.

AVG. primo de tri. Non eni quod dī: Oē iudiciū dedit filio: ſcḋm illā locutionē dictuꝫ ē qua dicitur: Sic dedit filio vitā hr̄e in ſemetipſo vt ſignificareꝫ qꝛ ſic filiū genuit Si eni ſic diceretur: non vtiqꝫ diceret. Pater nō iudicat queq̄. ſcḋm hoc eni ꝙ pater equalē genuit filiū iudicat cuꝫ illo. ſcḋm hoc ergo dictum ē ꝙ in iudicio non forma dei ſꝫ forma filij hoīs apparebit: non qꝛ nō iudicabit: qui dedit oē iudiciū filio: cum de illo dicat filius: Eſt q̄ querat ⁊ iudicet. ſed ita dictū eſt: Pater non iudicat queq̄: ac ſi diceretur: Patrē nemo videbit in iudicio: ſed oēs filiū: qꝛ filius hoīs eſt: vt poſſit ⁊ ab impijs videri. cū ⁊ illi videbūt in quē pupugerūt. HILA. vij. de tri. Uel aliť: qꝛ dixerat: Et filius quos vult viuificat: ne non natiuitatis videretur in ſe hr̄e naturā: ſed non nate potius ꝑtātiſ iure ſubſiſtere: continuo ſubiecit: Neqꝫ eni pater iudicat queq̄: ſꝫ oē iudiciū dedit filio. Et in eo ꝙ oē iudiciū datū eſt nature: natiuitas demonſtrat: quia ⁊ oīa hr̄e ſola natura poſſit indifferens: neqꝫ natiuitas aliquid poſſit hr̄e niſi datū ſit. CHRY. Sicut. n. dedit vitā. i. genuit eum viuēteꝫ ita dedit iudicium. i. genuit eum iudicē. Dedit eni: hic poſitum eſt ne hunc ingenitum ſuſpiceris neqꝫ duos pr̄es eſtimes. Dicit aūt: Omne iudiciū: quia dn̄s eſt ⁊ puniēdi ⁊ honorandi vt voluerit. HILA. vij. de tri. Datum eſt eni ei omne iudiciū: q̄a viuificat quos vult: neqꝫ adeptū patris iudiciū pōt videri cū ipſe non iudicet: quia filij iudiciū ex iudicio eſt paterno: ab eo enim datū omne iudicium eſt. Sed dati iudicij cauſa non tacita eſt. Sequitur enim: Ut oēs honorificent filium: ſicut honorificant patrem. CHRY. Ne eni audiens q̄m patrem habet auctorem: diſſimilitudinem ſubſtantie eſtimes ⁊ honoris minorationem: cōplicat honorē filij patris honori: eūdem oſtendens eſſe honorē patris ⁊ filij. Sed nunquid patrē eum dicemus: abſit. qui eni patrē eū dicit: non adhuc filium vt patrem honorat ſed totū cōfundit. AVG. Et prius quidē filius videbat vt ſeruus: pater honorabat vt deus: apparebit filius equalis patri. Ut omnes honorificent filium ſicut ho. pa. Sed quid ſi inueniunt qui prēm honorificant ⁊ non honorificant filiū: nō pōt fieri. vnde ſequitur. Qui nō honorificat filiū nō ho. pa. qui miſit il. Aliud eſt enim cū tibi cōmendat deus: qꝛ deus ē: ⁊ aliud cū tibi cōmendat deus: qꝛ pater ē. Cū tibi cōmendat deꝰ creator: tibi cōmendat oīpotens: ſpūs quidā ſummꝰ: eternus: inuiſibilis: incōmutabilis. Cum vō tibi quis pater ē cōmendatur: nihil tibi aliud q̄ filius cōmendat: qꝛ pater dici non pōt ſi filium non habet. Sed ſi forte patrē quideꝫ honorificas tanq̄ maiorē: filium tanq̄ minorē: ibi tollis honorem patris vbi minorē das filio. Quid eniꝫ tibi aliud videtur ita ſentienti: niſi quis pater equalē ſibi filium generare aut noluit: aut non potuit. Si noluit inuidit: ſi non potuit defecit. Uel aliť: Quod dī: Ut oēs honorificent filium ſicut honorificant patrē. redditū ē reſurrectōi aīarū quā ſic opatur filius ſicut pater. ſed ꝓpť reſurrectōnē corporū ſubdit: Qui nō honorificat filiū: nō honorificat patrē qui miſit illū. Non dixit ſic: Honoratur eni hō chriſtus: ſed non ſicut pater deus. Sed dicit aliq̄s: Miſſus eſt filius: ⁊ maior eſt pater: qꝛ miſit. Recede a carne miſſionē audi: non ſeꝑationem. Res hūane fallunt homines: res diuine purgant: q̄q̄ ⁊ ipſe res humane dicāt cōtra te teſtimoniū: velut ſiquis vxorē velit petere: ⁊ ꝑ ſe nō poſſet: amicū maiorē mittit qui eam petat. Et tñ attende ꝙ ſit aliud in rebus humanis. Nunquid enim hō pergit cum eo quem mittit: pater autem qui miſit filium non receſſit a filio cum dicat: Non ſum ſolus quia pater mecuꝫ eſt. AVG. iiij. de tri. Non autem eoipſo ꝙ de patre natus eſt: miſſus dicitur filius: ſed vel eō ꝙ apparuit huic mundo: verbum caro factum. vnde dicit: A pr̄e exiui et

veni in hunc mundū. Uel eo ꝙ ex tempore cuiuſq̄ mēte percipitur ſicut dictum eſt: Mitte illam vt mecū ſit ⁊ mecum laboret. HILA. vij. de trini. Concluſa igitur ſunt omnia aduerſum heretici furoris ingenia. Filius ē: quia a ſe nil facit. Deus eſt: quia quecunqꝫ pater facit: ⁊ ip̄e eadem facit: vnū ſunt: quia exequantur in honore. Non eſt pater ipſe: quia miſſus eſt.

Amen amen dico vobis: quia qui verbū meum audit: ⁊ credit ei qui miſit me: habet vitā eternam. Et in iudicium non venit: ſed tranſiet a morte in vitam.

GLO. Quia dixerat ꝙ filius quos vult viuificat: cōſequenter oſtendit qualiter ꝑ filium ꝑuenitur ad vitam dicens: Amen amen dico vobis: quia qui verbū meum audit ⁊ credit ei qui miſit me: habꝫ vitā eternā. AVG. Quādoquidē in audiendo ⁊ credendo vita eterna ē: multo magis in intelligendo. Sed gradus pietatis eſt fides: fidei fructus intellectus. Et non dixit mihi: Sed credit ei qui miſit me. Quare verbū audit tuū: ⁊ credit alteri quid voluit dicere: niſi quia verbū eius eſt in me. Et quid eſt. Audit verbū meū: non audit me. Credit autē ei qui miſit me: quia cū illi credit verbo eius credit: mihi credit: quia verbū patris ego ſum. CHRY. Uel non dixit: Qui audit ſermones meos ⁊ credit mihi. eſtimaſſent eni hoc eē tumorē ⁊ gloriationē verborū ſupfluā. Dicens aūt: Credit ei qui miſit me: ſuſceptibilē faciebat ſuū ſermonē. Ex duobus eni ſuū ſermonē ſuſceptibilē facit: ⁊ i hoc ꝙ prī creditur ab eo qui ipſum audit: ⁊ in hoc ꝙ multis bonis potietur. vnde ſequit: Et in iudiciū non venit. AVG. Sed quia ē hic? Erit quiſq̄ paulo apl̄o melior q̄ ait: Oꝫ nos exhiberi oēs ante tribunal xp̄i. Aliqñ ergo iudiciuꝫ pena dicit: aliqñ iudiciū diſcretio dī. Ergo ſcḋm iudiciū diſcretionis oꝫ nos oēs exhiberi ante tribunal xp̄i. Secundū iudiciū dānationis hic dī. In iudiciū non veniet id ē non veniet in dānatōnē. Sequitur: Sed trāſit a morte in vitā. Non nunc tranſit: ſed iam tranſijt a morte infidelitatis ad vitā fidei: a morte iniq̄tatis ad vitam iuſticie Uel aliter ne putares credendo te non moriturū ſecūdū carnē: ſcias te mortē quā debes ſupplicio adā ꝓſoliturū Accepit eni ille in quo tunc oēs fuimus morte morieris Nec potes euadere diuinā ſniam. Sed cum perſolueris mortē veteris hoīs: ſuſcipies vitā noui hoīs: ⁊ tranſituꝫ facies de morte ad vitā. Ad quā vitā? ad eternā. Reſurrecturi eni in fine ſeculi mortui in vitā eternā tranſibunt. vita eni iſta nec vita noianda eſt: quia non eſt vera vita: niſi que eſt eterna. AVG. de ver. do. Uidemus autem homines amatores p̄ntis vite: tꝑalis ac finiende: ſic pro illa laborare: vt qñ veniat mortis metus: q̄cquid pn̄t faciant: non vt auferant: ſed vt differant mortē. Si ergo tāto labore: tanta cura agitur vt aliquātulū plus viuat: quō agendū eſt vt ſemꝑ viuat: Et ſi prudētes dicunt: qui oībꝰ modis agunt: vt differāt mortē ⁊ viuant paucos dies: q̄ ſtulti ſunt qui ſic viuūt vt ꝑdant eternū diem.

Amen amē dico vobis: qꝛ venit hora ⁊ nūc eſt qñ mortui audiēt vocē filij dei: ⁊ qui audierint viuent. Sicut eni pater habet vitam in ſemetipſo ſic dedit ⁊ filio habere vitam in ſemetipſo.

AVG. Poſſet aliquis dicere: Ex patre aliquis viuificatur cui credit: quid tu non viuificas? vide quia ⁊ filius quos vult viuificat. vnde dicit: Amen amen dico vobis: quia venit hora ⁊ nūc eſt qñ mortui audient vocē filij dei ⁊ qui audierint viuent. CHRY. Cum aūt dicat: Uenit hora ne forte longum ſuſpiceris tēpus addidit: Et nunc eſt. Sicut enim in reſurrectione futura vocem audientes precipientem ſuſcitabimur: ita ⁊ nunc fit. THE. Hoc eni dixit pro his quos a mortuis ſuſcitaturus fuit. ſ. filia archiſynagogi: filio vidue ⁊ lazaro. AVG. Uel aliter: Ne forte quia dixit. Tranſit de morte ad vitā: intelligamus hoc in futura reſurrectione: oſtendere volens quō tranſit qui credit: ſubiungit: Amen amen dico vobis: qꝛ venit hora. que hora? Et nunc eſt: quando mortui audient vocem filij dei: ⁊ qui audierint viuent. Nō inquit: q̄a viuūt audiunt: ſed audiendo reuiuiſcunt. Quid eſt enim: audient: niſi obedient. Qui enim credunt ⁊ ſcḋm veram fidem agunt: viuūt ⁊ mortui non ſunt. Qui aūt vel nō credunt vel credunt male viuentes: et charitatem non habētes: mortui potius deputandi ſunt: ⁊ tamē adhuc agitur hora iſta ⁊ vſqꝫ ad finem ſeculi ipſa hora agitur: vt ioannes dicit: Nouiſſima hora eſt. AVG. de verbiſ dom. Quando mortui id eſt infideles audient vocem filij dei id eſt euangelium. Et qui audierint viuent: id eſt iuſtificabuntur: ⁊ infideles iam non erunt. AVG. ſuper Joannem. Sed queret aliquis: Habet filius vitaꝫ vnde viuāt credentes? Audi ipſum dicentem: Sicut enim habet pater vitam in ſemetipſo: ſic dedit et filio habere vitam in ſemetipſo. Uiuere quippe ſuum in illo eſt: non aliunde: non alienum eſt: non quaſi particeps ſit vite: que non eſt quod ipſe: ſed habet vitam in ſemetipſo: vt ipſa vita ſibi ſit ipſe. Quid tu? anima mortua eras. Audi patrem per filium: Surge vt in eo recipias vitam quam non habes in te. Qui habet vitaꝫ in ſemetipſo. ⁊ ſic agitur prima reſurrectio. Hec enim vita ꝙ pater ⁊ filius eſt: ad animam pertinet. Non enim vitam illam ſapientie ſentit corpus: ſed mens rationalis. HILA. in li. de ſynodis: Conciſi quidem heretici ſcripturarū auctoritatibus: hoc ſoluꝫ tribuere ſolent filio: vt patri tm̄ virtute ſimilis ſit. tollunt autem ei ſimilitudinem nature non intelligentes: non niſi ex nature ſimilitudine ſimilitudinem eſſe virtutis. neqꝫ enim aliquando inferior natura ſuperioris a ſe potioris qꝫ nature virtutem conſequitur. Non autem poteſt negari quin filius dei idem poſſit cum dixerit. Quecunqꝫ pater facit eadem ⁊ filius facit ſimiliter. ſed ſimilitudini virtutis nature ſimilitudo ſuccedit cum dixit: Sicut habet pater vitam in ſemetipſo: ita ⁊ filio dedit habere vitam in ſemetipſo. In vita nature ⁊ eſſentie ſignificatō eſt: que ſicut habetur: ita data eſſe docetur ad habēdum. Quod enim in vtroqꝫ vita eſt: id in vtroqꝫ ſignificatur eſſentia ⁊ vita que gignitur ex vita: id eſt eſſentia que ď eſſentia naſcitur: dum non diſſimilis naſcitur. ſ. quia vita ex vita ē: tenet in ſe originis ſue indiſſimilem naturam. AVG. xv. de trini. Intelligitur autem pater non ſine vita exiſtēti iam filio vitam dediſſe: ſed ita eum ſine tempore genuiſſe: vt vita quam pater filio gignendo dedit coeterna ſit vite eius qui dedit. HILA. vij. de trini. Quod eniꝫ ex viuo viuum natum eſt: habet natiuitatis perfectionem ſine nouitate nature. non enim nouum eſt quod ex viuo generatur in viuum: quia nec ex nihilo ad natiuitatem vita queſita eſt. ⁊ vita que natiuitatem ſumit ex vita: neceſſe ē per nature vnitatem et perfecte natiuitatis ſacramentum vt in viuente viuat et in ſe habeat vitam viuentem. Et q̄dem nature humane infirmitas ex diſparibus comparatur: ⁊ ex inanimatis continetur ad vitam: nec ſtatim i ea quod gignitur viuit: neqꝫ totum viuit ex vita: cum in ea multa ſint que ſine nature ſenſu cum excreuerint deſiccētur. In deo vero totum quod eſt viuit. Deus enim vita ē ⁊ ex vita non poteſt quicq̄ eſſe niſi viuum. AVG. Ergo quod dī: Dedit filio: tale ē ac ſi diceretur: Genuit filiū generando eni dedit. Quō dedit vt eſſet: ſic dedit vt vita eſſet in ſemetipſo: vt non aliunde vita indigeret: ſed ipſe eſſet plenitudo vite: vnde credentes alij viuerent dum viuerēt. Quid intereſt: qꝛ ille dedit: iſte accepit. CHRY. Uides indiſſimilitudinem in vno ſolo differentiam oſtēdentem in eſſendo: hunc quidem patrem: illum vero filium. HILA. de ſyno. Diſcernitur enim perſona accipientis et dantis. Non enim poteſt intelligi ipſe atque vnus a ſe accepiſſe qui dederit: quia alius eſt ibi viuens

alius profitens ſe viuere per auctorem.

Et poteſtatem dedit ei iudicium facere: quia filius hominis eſt. Nolite mirari hoc: quia venit hora in qua omnes qui in monumentis ſunt audient vocem filij dei: ⁊ procedent qui bona fecerunt in reſurrectionem vite: qui vero mala egerũt in reſurrectionem iudicij.

TEO. Non ſolũ pater dedit filio q̄ viuificet: ſed etiaꝫ q̄ iudiciũ faciat. vnde dicit: Et poteſtatem dedit ei iudicium facere. CHRY. Cuius aũt gratia circa hoc continue vertitur iudiciũ dico ⁊ reſurrectionẽ ⁊ vitaꝫ: q̃m hec maxime omniũ ſunt que introducere poſſũt: ⁊ inflexibilẽ facere auditorẽ. Qui enim ꝑſuaſus eſt q̃m reſurget: ⁊ filio dabit noxas eorũ que deliquit. etſi nihil aliud viderit ſignũ hoc ſuſcipiens curret: benignũ ſibi iudicẽ faciens. Sequitur Quia filius hominis eſt: nolite mirari hoc. Paulus quidẽ ſamoſetanus non ita ait: ſed ſic: Dedit ei poteſtatem iudiciũ facere: quia filius hoĩs eſt. ſed nullã conuenientiã habet hoc dictũ ita. Non enĩ ꝓpterea ſuſcepit iudiciũ quia homo eſt: quia quis ꝓhibet omnes homines eſſe iudices: ſed quia ineffabilis dei filius eſt: ꝓpterea ⁊ iudex eſt. Ita igitur legendũ: Quia filius hoĩs eſt: nolite mirari hoc. quia. n. videbatur audientibus obſtare his que dicebantur: q̃m nihil plus eſtimabant eẽ chriſtũ q̄ purũ hominẽ. que vero dicebantur erant maiora q̄ ſm hominẽ: ⁊ etiã q̄ ſm angelũ: ⁊ erant ſolius dei. ideo hanc opionem ſoluens dixit: Ne miremini quia filius hoĩs eſt. ⁊ ſubdit cauſam q̄re non ſit mirandũ dicens: Quia venit hora in qua omnes qui in monumentis ſunt audient vocem filij dei. Et cuius gratia non dixit: Ne miremini quia filius hoĩs eſt: etenĩ ⁊ ipſe filius dei eſt. Si reſurrectionẽ poſuit: quia. ſ. opus dicens quod dei ꝓpriũ erat: dat audientibus ex eo ſyllogizare de reliquo q̃m deus erat ⁊ dei filius. Etenim qui argumenta cõplicant: cũ partes ponentes nobiliꝰ demonſtrauerint: quod queritur multotiens non inducunt ipſi concluſionẽ: ſed clariorem facientes victoriam: dimittunt illi qui contradicit: vt pro eis ſententiam ferat. Igitur eius quidẽ que ſm lazarum reſurrectionis ſupra reminiſcens de iudicio tacuit: non enim ꝓpter iudicium ſurrexit lazarus. Uniuerſalem vero reſurrectionem inducens iudiciũ poſuit. vnde ſequitur: Et ꝓcedent qui bona fecerunt in reſurrectionẽ vite: qui vero mala egerũt: in reſurrectionẽ iudicij. Quia enĩ ſupra dixerat: Qui audit ſermonẽ meũ ⁊ credit ei qui miſit me in iudiciũ non venit vt non eſtimet quis q̄ credere ſufficit ad ſalutẽ adiecit hoc ⁊ de vita: dũ dicit: Et qui bona egerunt ⁊ qui mala egerũt

AVG. Uel aliter: Inquantũ erat verbuꝫ in principio apud deũ: dedit ei vitam habere in ſemetipſo: ſed qꝛ verbum caro factũ eſt ex virgine maria: homo factus filius hominis eſt. Et quia filius hominis ẽ: accepit poteſtatẽ iudicium facere: quod. ſ. erit in fine ſeculi. Et ibi erit reſurrectio corporũ mortuorũ. Animas ergo ſuſcitat deus per chriſtũ filiũ dei: corpora ſuſcitat per eundẽ filiũ hoĩs. vnde additur: Quia filius hoĩs eſt. Nam ſm q̄ dei filius ẽ ſp habuit. AVG. de ver. do. Ad iudiciũ enĩ forma hominis ventura ẽ: forma illa iudicabit que iudicata eſt. ſedebit iudex qui ſtabat ſub iudice. Dãnabit veros reos: qui factus eſt falſo reus. rectũ enĩ erat vt iudicandi viderent iudicẽ: iudicandi aũt erant boni ⁊ mali: reſtabat vt in iudicio forma ſerui ⁊ bonis ⁊ malis oſtenderet: forma dei ſolis bonis ſeruaretur. Beati enĩ mũdo corde q̃m ipſi deum videbunt. AVG. ſuper Jo. Oẽs aũt qui inſtituerũt alicuius ẽt falſe religionis ſectã negare reſurrectionẽ mentiũ non potuerunt: ſed multi carnis reſurrectõnẽ negauerũt: ⁊ niſi tu dñe ieſu dixeris eam: quid opponemus cõtradictoribus. Ad ipſam igitur oſtendendã ſubdit: Nolite mirari hoc. ſ. q̄ dedit poteſtatem filio hoĩs iudiciũ faciendi: quia venit hora. AVG. de verbis do. Hic non addit: Et nunc eſt: quia iſta hora in fine ſeculi erit: Nolite itaq̄ mirari quia dixi: Oportet homines ab hoĩe iudicari. ſꝫ quos homines: non ſolũ quos inueniet viuos. vñ ſequitur Quia venit hora in qua oẽs qui in monumentis ſunt.

AVG. ſuper Jo. Quid euidentius: corpora ſunt i monumentis non anime. Superius etiã cũ diceret: Ueñit hora. ⁊ adderet: Et nũc eſt. ſubiecit. q̃m mortui audiẽt vocẽ filij dei. Non dixit: Omnes mortui. mortuos enĩ iniquos voluit intelligi: ſed non oẽs iniqui obediunt euangelio. At vero in fine omnes qui ſunt in monumentis audient vocem eius ⁊ procedent: noluit dicere: Et viuent. qd ſupra dixit: vbi vitã eternam: intelligi voluit ⁊ beatã quaꝫ non oẽs habebunt qui de monumentis procedent. Accepiſti certe poteſtatẽ iudicandi: quia filius hoĩs es. Reſurgent corpa ô ipſo iudicio: dic aliquid: ⁊ hoc audite. Qui bona fecerunt in reſurrectionẽ vite viuere. ſ. cum angelis dei. Qui male egerunt: in reſurrectionẽ iudicij. Hic iudicium pro pena poſuit.

Non poſſum ego a meipſo facere quicq̃ꝫ: ſꝫ ſicut audio iudico: ⁊ iudicium meum iuſtum eſt: quia non quero voluntatem meam: ſed voluntatem eius qui miſit me patris.

AVG. Dicturi eramus xp̄o: Tu iudicabis: ⁊ pr̃ nõ iudicabit: nõne ergo ſm patrẽ iudicabis. Et iõ adiecit: Nõ poſſum ego a me facere quicq̄. CHRY. Hoc ẽ: nõ extraneũ neq̄ diſſimile his que vult pater: a me fieri videbitis: ſed ſicut audio iudico. In quo nihil aliud oñdit q̄ q̃m impoſſibile eſt eũ aliquid aliud velle q̄ quod pr̃ vult hoc eſt ita iudico ac ſi ipſe pater eẽt q̄ iudicaret. AVG. Cum ageret de reſurrectione animaꝝ nõ dicebat: audio ſed video. audio enĩ nunc dicit tanq̄ precipientis patris imperiũ. Jam ergo ſicut hõ loquitur quo maior eſt pat̃.

AV. in ſer. contra arrianos: Uel aliter dicit filius: Sicut audio iudico: ſiue ex hũana ſubiectione: quia filiꝰ hominis eſt: ſiue ſcdm illam incõmutabileꝫ ſimplicemq̄ naturam que ſic eſt filij: vt tamen ei de patre ſit. In qua natura non eſt aliud audire: aliud videre: aliud eſſe. Uñ ab illo eſt ei audire ⁊ videre a quo illi eſt ipſum eſſe: et ideo ſicut audit iudicat: quia ſicut genitum eſt verbum: vt idẽ verbum ſit veritas: ita ſcdm veritatem iudicat. Sequitur: Et iudicium meum iuſtum eſt. quia non quero voluntatem meam: ſed voluntatem eius qui miſit me patris. hoc enim dicens ad illum hominem voluit referre intentõnẽ noſtram: qui voluntatem ſuam querendo non eius a quo factus eſt: non habuit iuſtum iudicium de ſeipſo: ſꝫ iuſtũ iudiciũ habitum eſt de ipſo. Ipſe quippe faciens volũtatem ſuam: non dei moriturum ſe eſſe nõ credit: ſed ⁊ hoc iudicium eius iuſtum non fuit. Deniq̄ fecit ⁊ mortuus ẽ: quia iudicium dei iuſtum eſt: quod iudicium facit dei filius: non querendo voluntatem ſuam: cum ſit etiam hominis filius: non quia ipſius in iudicando nulla voluntas eſt: ſed quia non ita eſt voluntas eius propria vt ſit a voluntate patris aliena. AVG. ſuper ioan. Nõ ergo quero voluntatem meam propriam. i. filij hominis que reſiſtat deo. faciunt enim homines voluntatem ſuam nõ dei quando faciunt quod volunt: non quod iubet deus. Qñ autem ita faciunt: quod volunt: vt tamen ſequantur volũtatem dei: non faciunt voluntatem ſuam. Uel ideo dic filius: Non quero voluntatem meam. quia chriſtus non ẽ de ſe: ſed de patre ſuo eſt. CHRY. Oſtendit enim non aliam eſſe patris voluntatem preter ſuam: ſed vnam vtriuſq̄. Si vero humanius hoc loquitur: Ne mireris. Hominem enim purum adhuc eum eſtimabant. Inde igitur ſuum iudicium iuſtum eſſe dixit. vnde quilibet alius excuſans dixiſſet. qui enim ſua vult ſtatuere in ſuſpitioneꝫ deueniet de corruptione iuſticie. qui vero non ſuis inituꝫ quam occaſionẽ habebit vt iniuſta iudicet. AVG. Filiꝰ vnicus dicit non quero voluntatem meam: et homines volunt facere voluntatem ſuam. Faciamus ergo volũtatẽ

voluntateꝫ patris: chriſti ⁊ ſpiritusſancti: quia hoꝝ vna voluntas: vna poteſtas ⁊ vna maieſtas eſt.

Si ego teſtimoniũ perhibeo de meipſo: teſtimonium meum nõ ẽ verũ. Alius ẽ qui teſtimoniũ perhibet de me: ⁊ ſcio quia verum eſt teſtimoniuꝫ eius quod perhibet de me. Uos miſiſtis ad ioannem: ⁊ teſtimonium perhibuit veritati. Ego autẽ nõ ab homine teſtimoniũ accipio: ſed hec dico vt vos ſalui ſitis. Ille erat lucerna ardens ⁊ lucens: Uos autẽ noluiſtis ad horam exultare in luce eiꝰ. Ego autẽ habeo teſtimoniũ maius ioãne. Opera enim que dedit mihi pater vt perficiã ea: ipſa opera que ego facio teſtimoniũ perhibẽt de me: quia pater miſit me. Et qui miſit me pater ipſe teſtimonium perhibuit de me. Neq̄ vocem eius vnq̃ꝫ audiſtis: neq̄ ſpecieꝫ eius vidiſtis. Et verbũ eius nõ habetis in vobis manẽs: quia quẽ miſit ille: huic vos non creditis. Scrutamini ſcripturas: qa vos putatis in ipſis vitam eternam habere. Et ille ſunt que teſtimonium perhibent de me: ⁊ non vultis venire ad me vt vitam habeatis.

IOANNES CHRY. Quia chriſtus magna de ſe enunciauerat: quorũ demonſtratio non erat dicta ad confirmationeꝫ eorũ que dicta ſunt: oppoſitionẽ eorum inducit dicens: Si ego teſtimoniũ perhibeo de me: teſtimonium meũ non eſt verũ. Quis aũt non ſtatim turbabitur. chriſtum audiens hoc dicentẽ. Etenim in multis locis apparet ſibi ipſi teſtatus. Si igitur omnia hec falſa ſunt que nobis erit ſpes ſalutis. Unde veritatẽ inueniemus: cum ipſa veritas dicat: Teſtimoniũ meũ nõ ẽ verũ. Hoc igitur qd dicit: Non ẽ verũ: nõ quãtũ ad dignitatẽ ſuã: ſed quãtum ad illorũ ſuſpitionẽ loquebatur. Poterant enim ei iudei ſubinferre: quoniã tibi nõ credimꝰ. Nullus enim vnq̄ ſibi teſtans dignꝰ eſt fide. Deĩde poſt oppoſitionẽ alias dat reſponſiones manifeſtas ⁊ irrefragabiles: tres inducẽs teſtes eorũꝫ que dicta ſunt: opera que ab ipſo ſunt facta: patris teſtimoniũ ⁊ ioannis predicationem: ⁊ ponit priorem minorẽ: eã. ſ. que ioãnis. vnde dicit. Alius eſt qui teſtimoniũ perhibet de me: ⁊ ſcio quoniã verũ ẽ teſtimonium eius quod perhi. de me. AVG. Nouerat enim ipſe verum eſſe de ſe teſtimoniũ ſuũ: ſed propter infirmos et propter incredulos querebat ſol lucernas: fulgoreꝫ quippe ſolis lippitudo eorũ ferre non poterat: ideo queſitꝰ eſt ioannes qui teſtimoniũ perhiberet veritati. Martyres nonne teſtes ſunt chriſti: vt teſtimoniũ perhibeant veritati. Sed ſi diligentius inſpicimꝰ: quãdo martyres ꝑhibẽt illi teſtimoniũ: ipſe ſibi perhibet teſtimoniũ. Ipſe. n. habitat in martyribꝰ: vt perhibeant teſtimoniũ veritati. ALCVI. Uel aliter: quia chriſtꝰ deus erat ⁊ homo: vtriuſq̄ nature proprietatẽ oſtendit: aliquãdo loquẽs ſm hoc qd ex hoibꝰ aſſumpſit: aliqñ ſm maieſtatẽ diuinitatis. Quod ergo ait: Si ego teſtimoniũ perhi. ⁊c̃. ex parte humanitatis ẽ accipiẽdũ. ⁊ ẽ ſenſus: Si ego homo de me perhibeo teſtimoniũ. ſ. abſq̄ deo teſtimoniũ meũ non ẽ verũ. vnde ſequitur. Alius ẽ qui teſtimoniũ perhibet de me. Pater enĩ teſtimoniũ perhibet de chriſto: qꝛ in baptiſmo vox patris audita ẽ: ⁊ in monte tranſfigurato chriſto. Sequitur: Et ſcio qꝛ verũ ẽ teſtimoniũ eiꝰ. Deus enim veritas ẽ: ergo teſtimoniũ veritatis quid aliud põt eẽ q̄ verũ. CHRY. Sꝫ ſm priorẽ intellectũ poſſent illi dicere: Si non eſt verum teſtimonium tuũ: quomodo dicis quoniã noui q̄ verum ẽ teſtimoniũ ioannis. vnde ad eorũ ſuſpitionẽ reſpondet dicens: Uos miſiſtis ad ioãnẽ ⁊ teſtimo. perhi. veritati. q. d. Nõ miſiſſetis ad ioannẽ ſi eũ dignũ fide non opinaremini. Et quod vtiq̄ maius ẽ: non miſerunt ad eũ interrogandũ de chriſto ſed de ſeipſo. Qui enim miſſi ſunt nõ dixerunt: Quid dicis de chriſto. ſed tu quis es. quid dicis de teipſo. ita magnã de homine admirationẽ habebãt. ALCVI. Ille aũt teſtimoniũ perhibuit: non ſibi ſed veritati: ſicut amicus veritatis veritati chriſto teſtimoniuꝫ perhibuit. Non aũt dñs refellit teſtimoniũ ioannis quod vere neceſſariũ fuit: ſed oſtendit non ita debere homines in ioannẽ intendere: vt iã non putẽt ſolum chriſtum ſibi eſſe neceſſariũ. vñ ſubdit: Ego aũt non ab ho. teſti. accipi.

BEDA. Quia non indigeo. Joannes aũt vtiq̄ teſtimonium perhibuit: non tñ vt chriſtꝰ creſceret: ſed vt homines ad ipſius cognitionẽ promoueret. CHRY. Teſtimonium etiã ioannis dei teſtimoniũ erat: ab illo eniꝫ diſcens dixit qd dixit. ſed ne dicant: Unde manifeſtũ ẽ q̄ a deo didicit quod didicit: eorũ ſuſpitionẽ correxit dicens: Sed hoc dico vt vos ſalui ſitis. quaſi diceret: Ego quidẽ deꝰ exiſtens non indigebã huiuſmodi teſtimonio humano: qꝛ vero ei magis attendiſtis ⁊ eum magis omnibꝰ fide dignũ putatis: mihi aũt neq̄ miracula facienti credidiſtis: propter hoc vobis cõmemoro teſtimoniũ illius. vt eniꝫ non dicant: Quid igitur ſi ille dixit: Nos aũt nõ ſuſcepimꝰ oſtendit quoniã non acceptauerunt que ab eo dicta ſunt. vnde ſequitur: Ille erat lucerna ardẽs ⁊ lu. vos aũt no. ad ho. exul. in lu. eiꝰ. Hoc aũt quod dicit: Ad horã: facilitatẽ credendi oſtendit: ⁊ quãcito ab eo reſilierunt: quod ſi nõ feciſſent: cito eos ad ieſum manuduxiſſet. vocando autem eũ lucernã: oſtendit quoniã nõ ex ſe habebat lumẽ: ſed a ſpiritusſancti gratia. ALCVI. Joannes eniꝫ erat lucerna illuminatus a chriſto luce: ardens fide ⁊ dilectione: lucẽs verbo ⁊ actione qui premiſſus eſt vt inimicos chriſti confunderet: ſm illud: Paraui lucernam chriſto meo: inimicos eius induã confuſione. CHRY. Ad ioannẽ igitur vos duco nõ quaſi illius indigens teſtimonio: ſed vt vos ſaluemini. nã habeo maius teſtimoniũ ioanne. ⁊ hoc eſt quod ſequitur: Ego autem habeo teſtimoniũ maius ioãne. hoc aũt ẽ quod ẽ ab operibus. vnde ſequitur: Opera enim que dedit mihi pater vt perficiã ea: ipſa opera que ego fa. teſti. perhi. de me qꝛ miſit me pater. ALCV. Qd enim cecos illuminat: aures apperit: ora mutorũ reſoluit demonia fugat: mortuos ſuſcitat: opera hec teſtimonium perhibent de chriſto. HILA. vij. de trinita. Unigenitꝰ eniꝫ deus nõ nominis teſtimonio tñ: ſed etiã virtutis docet eẽ ſe filiũ. opera. n. eius que facit teſtantur eum a patre miſſum. Itaq̄ filij obedientiaꝰ ⁊ paterna auctoritas docentur in miſſo. Sed qꝛ opera non ſufficiũt in credibilibꝰ ad teſtimoniũ ſequitur: Et qui miſit me pater: ipſe teſtimoniũ perhibet de me. Reuoluite euangelica volumina ⁊ oẽ eorum opus recenſete: nullũ aliud patris de filio teſtimoniũ extat in libris q̄ q̄ hic ſit filius ſuus. Quid infertur hodie calũnie vt adoptio nominis ſit: vt mendax deus ſit vt nomina inania ſint. BED. Miſſio aũt incarnatio eiꝰ debet intelligi. Deniq̄ oſtendit q̄ deus incorporeꝰ ſit: ⁊ q̄ corporalibus ⁊ viſibilibꝰ oculis videri non poſſit. vnde ſequitur: Neq̄ vo. eius vn. au. neq̄ ſpeciem eius vidi.

ALCV. Poſſent enim iudei dicere: Nos ſoliti ſumꝰ vocem domini audire in ſyna: ⁊ eũ vidimus in ſpecie ignis. Si ergo deus perhibet teſtimoniũ de te: nos intelligeremus vocem domini. Contra hoc dicit: Ego habeo teſtimoniũ a patre quãuis non intelligatis: qꝛ vos nunq̄ audiſtis vocẽ eius: neq̄ ſpeciem eius vidiſtis. CHRY. Quomodo ergo moyſes dicit: Si facta eſt aliquãdo huiuſmodi res vt audiret populus vocem dei loquentis de medio ignis: ſicut tu audiſti ⁊ vidiſti: vidiſſe etiam eũ dicuntur Iſaias ⁊ alij plures. Quid ergo ẽ quod nunc ait chriſtus. In philoſophicum eos ducit dogma: paulatim oſtendens quoniã neq̄ vox circa deũ ẽ: neq̄ ſpecies: ſed ſuperior ⁊ figuris ẽ ⁊ loquelis talibus. Sicut enim dixit neq̄ vocem eius audiſtis. Propter hoc non indicat q̄

vocē cīuitat:ſed nō audibilē ita dicens. Neqꝫ ſpe.eiꝰ vi. non hoc dicit: ꝙ ſpeciem ſenſibilē habeat ⁊ viſibilē: ſed qm̄ nihil hoꝝ ē circa deū. ALCV. Nō.n. carnalibus auribus: ſed ſpūali intelligentia ꝑ grām ſpūſſancti audiri pōt. Non ergo vocē ſpiritalē audierāt: qm̄ eum amare ⁊ ꝑceptis eius obedire nolebant. neqꝫ ſpeciē eius viderūt: q2 nō exterioribus oculis videri pōt ſed fide ⁊ dilectione. CHRY. Sed neqꝫ poſſibile erat eis dicere: ꝙ precepta eius ſuſcepiſſent ⁊ ſeruarent: ideoqꝫ ſubiungit: Et vbū eius nō hētis in vobis manēs. i. precepta dei legē ⁊ ꝓphetas: ⁊ ſi enim ea deus cōſtituit: ſed apud voſ nō ſūt. ſi eni ſcripture vbiqꝫ docēt vt mihi credatis: voſ aūt nō creditis: manifeſtū ē ꝙ ſmo eius deficit a vobis. Et ꝓpter hoc ſubdit: Quia quē miſit ille huic vos non creditis. ALCVI. Uel aliter: Uerbū quod ī pricipio erat nō hñt in ſe manens: qui verbum dei gō audiunt ⁊ memoria tenere ⁊ opere implere contemnūt. dixerat igit ſe habere teſtimoniū a ioanne: ab operibus: a patre: addit ⁊ teſtimonium a lege que data eſt per moyſen dicens Scrutamini ſcripturas in quibus putatis vitā eternam habere: ⁊ ille ſunt que teſtimonium ꝑhibent de me. q. d. Uos qui in ſcripturis putatis vitā eternā hēre: ⁊ me quaſi cōtrariū moyſi repudiatis: teſtimonio ipſiꝰ moyſi: me eſſe deū intelligere poteſtis: ſi ipſas ſcripturas diligēter inueſtigatis. Oīs eni ſcriptura teſtimoniū ꝑhibet de chriſto: ſiue ꝑ figuras: ſiue ꝑ ꝓphetas: ſiue ꝑ angelorum myſteria. Sed his iudei de xp̄o non crediderunt: ⁊ ideo vitā eternā habere non poſſunt. vñ ſequit: Et nō vultis ve. ad me vt vi. ha. q. d. Scripture ꝑhibēt teſtimoniū. Et tñ ꝑ tot teſtimonia nō vultis venire ad me. i. nō vultiſ mihi credere ⁊ a me querere verā ſalutē. CHRY. Uel aliī pōt ꝯtinuari: Poſſent illi dicere: Qualiter ſi vocē eiꝰ nō audiuimꝰ: deus tibi teſtatꝰ ē: ⁊ iō dicit: Scrutamini ſcripturas: oñdens ꝙ ꝑ has teſtatus ē deus de eo. etenim ī iordane teſtatus ē ⁊ ī mōte: Sꝫ vocē quidē ſcāꝫ ī mōte nō audierunt: factā aūt ī iordane audierūt ſꝫ nō attenderūt. Propterea mittit eos ad ſcripturas dicēs: oñdens qm̄ ⁊ patris teſtimoniū illic ē. Nō aūt ad lectionē ſimplicē ſcripturaꝝ: ſꝫ ad ſcrutationē exquiſitaꝫ eos mittebat q2 ea que de eo dicebant in ſcripturis: deſuꝑ obumbrabant neqꝫ ī ſuꝑficie exprimebant: ſed velut quidā theſaurus recondebant. Nō dicit aūt ꝗbus hētis vitā eternaꝫ ſed in quibus eſtimatis vos hēre: oñdens qm̄ non capiebāt magnū fructū ⁊ nobilē ex ſcripturis ſola lectiōe eſtimātes ſe ſaluari cū fide cēnt priuati. Propter qͦd ſubdit Et nō vultis ve. ad me. q2 ei credere nolebāt. BED. Quō aūt venire ꝓ credere ponat pſalmiſta oñdit dicens. Accedite ad eū ⁊ illuminamini. Subdit aūt: Ut vitā hēatis Si eniꝫ aīa que peccat morit: ⁊ ipſi aīa ⁊ mente mortui erāt. Promittebat ꝗ illis vitā aīe vel felicitatis eterne.

Claritatem ab hoibus non accipio: ſed cognoui vos: quia dilectionē dei non habetis ī vobis. Ego veni in noīe pr̄is mei: ⁊ ñ accepiſtis me Si alius venerit in noīe ſuo: illū accipietis. Quō vos poteſtis credere qui gloriam ab inuicem accipitis: ⁊ gloriā q̄ a ſolo deo eſt nō queritis: Nolite putare quia ego accuſaturus ſum vos apud patrem. Eſt qui accuſat vos moyſes in quo vos ſpatis. Si eni crederetis moyſi crederetis forſitā ⁊ mihi. De me eni ille ſcripſit: Si autem illius litteris ñ creditis: quomodo verbis meis credetis?

CHR. Quia dñs ſupra meminit ⁊ ioānis ⁊ teſtimonij dei: ⁊ opeꝝ ſuoꝝ vt eos ad ſeipm̄ attraheret: ꝓbabile erat multos ſuſpicari ꝙ hec diceret: glīā hoīuꝫ amās ⁊ ideo cōtra hoc dicit: Claritatē ab hoīe accipio: hoc eſt non indigeo. Non enim eſt mea natura talis: vt indigeat que ab hominibus eſt gloria. Si enim ſol a lucerne lumine non recipit adiectionem: multomagis ego humana gloria non indigeo ALCV. Uel claritatē ab hominibus non accipio. i. laudem humanam non quero. nō. n. veni vt honorem ab hominibus acciperem carnalē: ſed honorem hominibus darem ſpiritualem. Nō ergo ideo hoc loquor: vt gloriam meam queraꝫ: ſed condoleo vobis errantibus: ⁊ volo vos reducere ad viam veritatis vnde dicit: Sed cognoui vos: q2 dilectionem dei nō habetis in vobis. CHRY. q. d. Ideo hoc dixi: vt conuicā vos: qm̄ ꝓpter amorem dei me nō ꝑſequimini. Etenī ipſe teſtat mihi ⁊ ꝑ opera ⁊ ꝑ ſcripturas. Oportebat igit vt ſicut ⁊ me abijciebatis eſtimātes eſſe deo ꝯtrariū: ita nunc ad me veniretis: ſi deū amaretis: ſed non amatis. Non aūt ab his ſolum: ſed etiā a futuris hoc oñdit dicēſ Ego veni in noīe patris mei: ⁊ non accipitis me. Si aliꝰ ve. in no. ſuo: illū accipietis: Ideo dicit ſe in noīe patris veniſſe: vt oēm abſcidat occaſionē indeuotionis. ALCVI. Ac ſi dicat: ideo veni in mundū: vt per me glorificet nomen patris: q2 patri oīa attribuo. Dilectionē ergo dei non hēbāt q2 nolebāt eū recipere q̄ pr̄is venerat facere voluntatem. Antichriſtus autem veniet in nomine nō pr̄is ſed ſuo: vt ñ gloriā patris: ſed ſuā querat. Quia enim iudei noluerunt recipe xp̄m: pena peccati huiꝰ cōgruet: vt recipiāt antichriſtū: vt q̄ noluēt credere veritati: credāt mēdacio. AVG. de verbis do. Sed audiamꝰ ⁊ ioannem: Audiſtis q2 antichriſtus venit: ⁊ nunc antichriſti multi facti ſunt. Quid aūt expaueſcis in antichriſto niſi q2 nomen ſuum honoraturus ē: ⁊ nomen dñi cōtempturus? Quid aliud facit qui dicit: Ego iuſtifico: niſi boni fuerimus: periſtis? Ergo vita mea ex te pendebit: ⁊ ſalus mea ex te religabitur: ita ne oblitus ſim fundamentū meum: nōne petra erat xp̄s? CHRY. Sic igitur irrefragabilē indeuotionis eoꝝ pōſt demōſtrationē. q. d. Si vt amātes deū me ꝑ ſe querimini: multomagis ī antichriſto hoc vos facere oporteret. Ille enim non dicit ſe a patre miſſum: neqꝫ ſm̄ voluntatē illius venire: ſed econtrario ea que ſibi non congruūt rapiens ſuper oīa deum ſe eſſe dicet. Manifeſtum ē igitur ꝙ liuoris perſecutio erat qua xp̄m perſequebātur: ⁊ odiū in deum. Deinde cauſaꝫ eoruꝫ infidelitatis ponit dicēs: Quō vos poteſtis cre. q̄ gloriam ab inuicē acci. ⁊ glo. que a ſolo deo eſt non queritis? Hinc. n. rurſus oñdit: quoniam non que dei ſunt intendebant: ſed propriam volebant paſſioneꝫ defendere ALCVI. Magnum igitur vitium ē iactantia: ⁊ hūane laudis ambitio: que de ſe vult eſtimari: quod de ſe non habet. Ideo enim non poſſūt credere quia ſuperba mēs eorum laudari deſiderat: ⁊ ſe ſuꝑ alios efferre. BED. Hoc aūt vitiū melius caueri non pōt: q̄ꝫ vt ad conſcientias noſtras redeamus: noſqꝫ puluerem eſſe conſideremus: ⁊ ſi quid nobis boni ineſſe deprehendimus: nō nobis ſed deo aſcribamus. Inſtruimur etiam vt ſemꝑ nos tales exhibeamus: quales ab alijs videri deſideramus Deniqꝫ poſſent ipſi reſpōdere. Ergo accuſabis nos apō patrem: Et ideo eoꝝ queſtionē ꝑueniens ſubdit: Nolite putare q2 ego accuſaturus ſuꝫ vos apud patrē. CHR. Quia. ſ. non veni dānare ſed ſaluare. Eſt qui accu. vos Moyſes in quo vos ſperatis. Sicut enim ō ſcripturis ſupra dixit. In quibus putatis vitam eternam habere: ita ⁊ de moyſe ait: in quo vos ſperatis: ex proprijs eos vbiqꝫ capiens. Sed dicent: qualiter nos ille accuſabit quid tibi ⁊ moyſi cōmune: qui ſabbatuꝫ ſoluiſti: ⁊ iō ſubdit: Si enim crede. moyſi: crederetis for. ⁊ mihi. De me enim ille ſcripſit hec ex ſuperioribus cōſtitutionem hñt cum enim in confeſſione deductum ſit: ꝙ a deo veni: ab operibus: a vocē ioannis: a patris teſtimonio: manifeſtum eſt ꝙ moyſes eos accuſabit. Etenim dixit: Siquis venerit ſigna faciens ⁊ ad deum ducens: ⁊ futura predicens cū veritate: oportet ei obedire. Chriſtus auteꝫ hec omnia

omnia fecit nec ei crediderūt. ALCV. Forſitā aūt more nr̄o poſuit: nō q2 dubitatio ſit in deo. Scripſit autē de chriſto moyſes dicēs: Prophetā vobis ſuſcitabit deꝰ de fratribꝰ veſtris tanq̄ meipſuꝫ audietis. AVG. Contra fauſtū: Sed ⁊ oē qͦd ſcripſit moyſes de chriſto ē. i. ad chriſtū diuino ptinet: ſiue ꝙ eū figuris rerū vel geſtarū vel dictarū prenūciet: ſiue ꝙ eius gratiā gloriāqꝫ cōmēdet. ſequitur: Si aūt illius litteris nō creditis: quō verbis meis cre. THEO. q. d. ipſe ēt ſcripſit ⁊ apud vos libros reliquit vt ſi forte obliuiſceremini: de facili recordari poſſitis: ⁊ cū ſcriptis nō credidiſtis: quō verbis meis non ſcriptis credetis? ALCV. Ex hoc etiā colligitur: q2 q̄ legis precepta q̄ rapinā ⁊ alia mala prohibēt: ⁊ iplere negligūt dicta euāgelij q̄ ꝑfectiora ⁊ ſubtiliora ſūt iplere nō valēt. CHRY. Et quidē ſi attenderent his que dicebantur: oportebat q̄rere ⁊ ab eo diſcere q̄ ſūt illa q̄ moyſes de eo ſcripſit ſed ſilēt. Tale. n. ē nequicia: vt q̄cq̄d dicat alius vel faciat: maneat propriū venenū conſeruans. CA. VI.

Poſt hec abijt ieſus trās mare galilee: qͦd ē tyberiadis. Et ſequebat eū multitudo magna: q2 videbāt ſigna q̄ faciebat ſuꝑ his q̄ īfirmabātur. Subijt ergo ī mōtē ieſus: ⁊ ibi ſedebat cū diſcipulis ſuis. Erat aūt ꝓximū paſcha dies feſtꝰ iudeorū. Cum ſubleuaſſet ergo oculoſ ieſus: ⁊ vidiſſet: q2 multitudo maxima venit ad eum: dicit ad philippū: Unde ememus panes vt māducēt hi? Hoc aūt dicebat tentans eū. Ipſe eniꝫ ſciebat qd eēt facturus. Reſpondit ei philippus: Ducētoruꝫ denariorum panes nō ſufficiūt eis: vt vnuſquiſqꝫ modicū qd accipiat: Dicit ei vnꝰ ex diſcipuliſ eius andreas frater ſimonis petri: Eſt puer vnꝰ hic qui habet quiqꝫ panes ordeaceos ⁊ duos piſces: Sꝫ hec qd ſūt iter tātos? Dicit ergo ieſus Facite homines diſcūbere: Erat aūt fenum multū ī loco. Diſcubuerūt ergo viri numero quaſi quinqꝫ milia. Accepit ergo ieſus panes ⁊ cū gratias egiſſet diſtribuit diſcūbētibꝰ. Similiter ex piſcibꝰ quātū volebat. Ut aūt ipleti ſūt dixit diſcipulis ſuis: Colligite que ſuperauerūt fragmenta ne pereant. Collegerunt ergo: ⁊ impleuerūt duodeciꝫ cophinos fragmentorū ex quinqꝫ panibus ordeaceis ⁊ duobus piſcibꝰ que ſuꝑfuerūt his q̄ māducauerāt. Illi ergo hoīes cū vidiſſent qͦd ieſus fecerat ſignū dicebāt: Quia hic ē vere propheta qui venturus eſt in mundum.

CHRYS. Sicut iacula cū in durū aliquid inciderint: cū multo impetu iaciuntur: cū aūt nō habuerint aliquid obuiā: diſſoluit cito immiſſio ⁊ quieſcit: ita ⁊ ſi cū audacibꝰ hoībꝰ ipetuoſe inceſſerimꝰ ſeuiunt magis. Si aūt ceſſerimus facile mollimꝰ eorū inſaniā. Propterea chriſtꝰ furorē ex premiſſis ſermonibꝰ natū ſecedēdo mitigauit: in galileā vadēs: nō tñ loca vñ in hieruſalē aſcenderat nō eniꝫ in chana galilee: ſꝫ vltra mare iuit. vñ ꝯit: Poſt hec abijt trās mare galilee quod ē tyberiadis. ALCVI. Hoc mare pro diuerſitate locorū diuerſis noībꝰ vocat: ſꝫ quātū ad pn̄tē locū: mare galilee propter prouinciā: tyberiadis aūt a ciuitate dī. Mare aūt dicit: nō q2 ſit amara aqua: ſꝫ iuxta hebraicū modū oiuꝫ congregationes aquarū maria vocātur: Qͦd mare dñs ēt frequēter trāſit vt populis ibi manētibꝰ verbū ꝑdicationis ipendat. THE. Trāſit. n. de loco ad locū ꝓbādo populi volūtatem: ⁊ auidiores homines vniuſcuiuſqꝫ ciuitatis: ⁊ ſollicitiores reddēs vnde ſequitur: Et ſeque. eū mul. ma. q2 vide. ſig. que fa. ſuper his q̄ īfirmabātur. ALCVI. Scilicet ꝙ cecos illuminabat: ⁊ alia huiuſmodi. Et ſciēdū ē ꝙ quoſcūqꝫ in corpore ſanabat: eos parit reformabat ī aīa. CHRY. Tāta aūt doctrina potiētes a ſignis magis mouebāt: ꝙ groſſioris mētis erāt. Signa. n. vt ait paulus nō ſūt data fidelibꝰ ſed infidelibus. Sapientiores aūt erāt illi de quibus in mattheo dicit: ꝙ ſtupebāt in doctrina eius. Sed quare nō dicit q̄ ſigna videbāt eū faciēte: qm̄ hic euāgeliſta maiorē partē libri in ſermonibꝰ dñi cōſumere ſtuduit. Sequitur Subijt in mōtē ieſus. ⁊ ibi ſede. cū diſci. ſuis. In mōtem quidē aſcēdit propter ſignū quod fieri debebat. Sꝫ ꝙ diſcipulos ſecū aſcendere fecit: accuſatio multitudinis erat nō ſequētis eū. Aſcēdit ēt in mōtē: erudiēs nos a tumultibus ⁊ ab ea q̄ in mūdo ē turbatiōe quieſcere: aptum. n. ad philoſophiā ſolitudo ē. Sequitur: Erat aūt proximuꝫ pa. di. fe. iu. Uide qualiter ī anno integro nihil plus euāgeliſta nos docuit de ſignis chriſti q̄ꝫ ꝙ paralyticū ſanauit et filiū reguli. nō. n. ſtuduit vniuerſa annūciare ſꝫ ex multis magna ⁊ pauca. Qualiter igitur nō aſcēdit ad diē feſtum: paulatiꝫ enim ſoluebat legē occaſionē capiens a iudaica nequitia. THEO. Quia eniꝫ iudei eū perſequebātur: occaſionē receſſus accipiēs legē exclauſit: innuēs obſeruātibꝰ ꝙ veritate aduenientē: oīs ceſſat figura. ⁊ ꝙ legibꝰ nō ſubijcit: vt legalia feſta ꝑficeret: ⁊ vide hoc quod nō erat feſtū chriſti: ſed iudeorū. BED. Siquis aūt verba euangeliſtarū diligenter conſiderauerit facile cognoſcet: q2 vnius āni ſpaciū fuit iter decollationē ioānis ⁊ paſſionē dñi. Cū. n. matheꝰ dicat: q2 dñſ audita nece ioānis receſſit ī deſertū locū: ⁊ ibi turbas pauit: ⁊ ioannes dicit ꝙ proximū erat paſcha iudeorū qñ turbas pauit: aperte demonſtrat q2 iminēte paſcali feſtiuitate decolatus ē ioannes. Euoluto aūt vniꝰ āni ſpacio paſſus ē chriſtꝰ ī eadē feſtiuitate Sequit: Cū ſubleuaſſet ergo oculos ieſus ⁊ uidiſ. q2 mlti. max. ve. ad eum dixit: ad phi. vñ eme. pa. vt mā. hi. Dixit cū ſubleuaſſet oculos ieſus ꝙ diſcerēmꝰ q2 oculos nō erigebat huc atqꝫ illuc ſꝫ pudice ſedebat attētus cū diſipuliſ ſuiſ. CHRY. Neqꝫ etiā ſimpliciter ſedebat cū diſcipuliſ ſuis: ſed diligenter loquēs aliq̄d eis ⁊ eos ad ſeipm̄ cōuertēs deinde reſpiciēſ vidit turbā ad ſe venientē. Cuiꝰ igit grā philippū iterrogat. ſciebat eni ꝙ diſcipulorum eiꝰ cōgregatio amplior idigebat doctrīa. Talis auteꝫ erat philippꝰ q̄ poſtea dixit. Oñde nobis patrem ⁊ ſufficit nobis ꝓpterea igit ꝑus eū erudiebat. Nam ſimpliciter factū eēt miraculū nō tantū appareret: nūc aūt priꝰ cogit cōfiteri iopiā: vt certiꝰ diſcat miraculi magnitudinē vñ ſeqt: Hoc aūt dice. ten. euꝫ. Non quidē ignorans id quod debebat ab ipo dici: ſed humane hoc dictum ē. Sicut enim quod dicitur Qui ſcrutatur corda hominū: nō oſtendit ignorantie ſcrutationē ſed certiſſime cognitionis: ita cū hic dicit ꝙ tentauit eū: nihil aliud dicit q̄ꝫ quoniā ſciebat certiſſime. Sed aliud ē dicere quoniam probationē eū faciebat: per talem interrogationem inducens in certiſſimā ſigni cognitionē propter hoc ⁊ euangeliſta ne infirmitate locutionis minorationē aliquā ſuſpiceris ſubiungit: Ipſe eniꝫ ſciebat q̄d eſſet facturus. ALCV. Interrogat igitur non vt ignorata diſcat: ſed vt diſcipulo adhuc rudi propriā tarditatē oſtendat: quā ipſe in ſe perpendere nō valebat. THE. Uel etiā vt alijs ipſum oſtenderet: non tanq̄ꝫ cor eiꝰ ignorans. AVG. de con. euan. Sed ſi dominus ſcdꝫ narrationē ioānis ꝓſpectis turbis queſiuit a philippo tentans eū vnde illis eſce dari poſſet: pōt mouere q̄uo ſit verū: qͦd alij narrauerūt prius dixiſſe dño diſcipulos: vt dimitteret turbas. Quibus ille rñdit ſm̄ mattheū: Nō hñt neceſſe ire: date eis vos maducare. intelligitur igitur poſt hec verba dñꝫ inſpexiſſe multitudinē ⁊ dixiſſe philippo: qͦd ioannes cōmemorat: alij aūt pretermiſerunt. CHRY. Uel aliter: Alia quidē ſūt illa: alia aūt ſunt hec non eiſdē

facta tēporib⁹. THE. Philippū igitur dominus tētās
verū fidē haberet inuenit eū adhuc hūanis paſſionibus
ſubiacētē: qd patet ex hoc quod ſequit: Rñdit ei philipp⁹
Ducētorū denariorū panes nō ſufficiūt eis: vt vnuſquiſ
qꝫ modicū quid acci. ALCVI. In quo tarditatē ſuā dñ
dit: nā ſi pfecte de creatore intelligeret: de ei⁹ potētie lar
gitate nō diffideret. AVG. de cō. euā. Quod aūt phi
lippus hic apud ioannē rñdet: hoc marc⁹ a diſcipulis re
ſponſuʒ eē cōmemorat. volēs itelligi hoc ex ore ceterorꝫ
philippū reſpondiſſe: quāꝗ ꝛ pluralē numerū pro ſingu
lari vſitatiſſime ponere potuerit. TEO. Sed ꝛ andreā
dñs ſimilē philippo inuenit: qꝛuis altius de illo cōtēplā
tē. Sequitur. n. Dicit ei vnus ex diſci. ei⁹ Andreas fra. ſi
mo. petri: Eſt puer vn⁹ hic q̄ habet qnqꝫ panes hordea. ꝛ
duos piſces. CHRY. Eſtimo quidē nō ſine cā id eū di
cere: ſʒ qꝛ audierat ſignū qd heliſeus de panib⁹ hordea
ceis fecerat: pauit. n. de. xx. panib⁹ centū hoies. Aſcēdit
igit mēte i aliquod excelſuʒ: ſʒ ad ſummū nō potuit per
uenire. qd patet p hoc qd ſubdit: Sed hec qd ſunt inter tā
tos. Eſtimabat. n. ꝙ de paucioribus paucioꝛa: ꝛ de pluri
bus plura factur⁹ eēt q̄ miracula faciebat: ſʒ hoc non erat
verū. Similiter eni ei facile erat ꝛ de plurib⁹ ꝛ de paucio
rib⁹ paſcere turbas. non eniʒ materia ſubiecta indigebat
ſed ne videretur creature aliene eē ab ei⁹ ſapientia ipſis
creaturis vtitur ad materiā miraculorū. THE. Cōfun
dant manichei q̄ dicūt ꝙ panes ꝛ oia huiuſmodi creata
ſunt a malo deo: qꝛ boni dei fili⁹ ieſus chriſt⁹ panes mul
tiplicauit. nā ſi creature male fuiſſent: nequaꝗ bonus ma
la multiplicaſſet. AVG. de con. euā. Quod aūt andre
as apud ioānē de quinqꝫ panib⁹ ꝛ duob⁹ piſcib⁹ ſuggeſ
ſit: hoc ceteri pluralē numerū pro ſingulari ponētes ex di
ſcipulorū perſona retulerūt. CHRY. Diſcam⁹ aūt hic
q̄ voluptati attēdim⁹: que comedebāt mirabiles viri illi
ꝛ magni: ꝛ quātitatē eorū q̄ inferebātur ꝛ vtilitatē menſe
eorū. Nōdū aūt apparētib⁹ panibus iuſſit eos diſcūbere:
vt diſcas qm̄ nō entia vt entia ei ſubſiſtunt: ſicut paulus
ait: Qui vocat ea que non ſūt: tanꝗ ea que ſūt. Sequit. n.
Dicit eis ieſus: facite ho. diſcūbere. ALCV. Ad lrām
hoies diſcūbere dicim⁹ iacēdo comedere more antiquo
vnde ſequitur. Erat aūt fenū multū i loco. THE. i. her
ba viridis. Erat. n. paſcha qd in primo mēſe veris perfi
ciebat: Sequit. Diſcu. ergo viri. nu. q̄ſi. quinqꝫ milia. Soli
viri numerātur ab euangeliſta: qꝛ legalē conſuetudinē ſe
quebat. Eteniʒ moyſes a. xx. annis ꝛ ſupra ppl'm connu
merauit nulla mētione de mulierib⁹ facta: inuēs ꝙ oē qd
virile ē ꝛ iuuenile dignū ꝛ honorabile ē apud deuʒ. Seq
tur. Accepit ergo ieſus panē: ꝛ cū gratias egiſſet diſtri. di
cū. ſimiliter ꝛ piſcib⁹ quātū volebat. CHRY. Sed q̄re
paralyticū debēs ſanare nō orat neqꝫ ſuſcitans mortuos
neqꝫ mare quietans: hic aūt orat grās agēs: vt. ſ. oñdat
eos qui comeſtionē icipiūt gratias agere oportere deo.
Sed ꝛ aliter in minorib⁹ maxie orat: vt diſcas ꝙ nō ꝓpter
indigentiā orat. Si. n. idigeret orare multomagis in ma
ioribus hoc feciſſet. Quia vero illa ex auctoritate facit:
manifeſtū ꝙ hic condeſcēdēdo nobis orat. ꝛ adhuc qm̄
turba multa erat pñs: oportebat eis ſuaderi ꝙ ſm volū
tatē dei aduenerat: ꝛ iō cū occulte aliquod miraculū fa
ciebat nō orabat: ſed corā multis orabat. ne crederent ꝙ
eēt deo cōtrari⁹. HILA. iij. de tri. Quinqꝫ igit panes
offerunt turbe ꝛ frangūtur: ſubrepūt in frangentiū manus
quedā fragmētorū procreationes. nō iminuit vñ prefrin
git: ꝛ tñ prefringentis manū fragmēta occupāt: nō ſenſus
nō viſus: profectū tā conſpicabilis operationis aſſequit
eſt quod nō erat. videtur quod nō intelligit: ſolū ſupereſt
vt de⁹ oia poſſe credat. AVG. Unde. n. multiplicat de
paucis granis ſegetes: inde in manib⁹ ſuis multiplicauit
qnqꝫ panes: poteſtas enim erat in manib⁹ chriſti: panes
aūt illi quinqꝫ quaſi ſemina erant: nō quidē terre manda
ta ſed ab eo qui terrā fecit multiplicata. CHRY. Uide

aūt quāta ē ſerui ꝛ domini differentia. nā prophete quaſi ex menſura habētes gratiā ita miracula faciebant: chri
ſtus aūt abſoluta virtute faciens cū multa ſuperabūdan
tia oia operabatur. Sequit: Ut aūt ipleti ſunt: dixit diſci
pulis ſuis: Colli. que ſupera. frag. ne pereāt. Collegerunt
ergo ꝛc̄. Nō qdē hec oñtatio ſuperflua fuit: ſed ne phan
taſiā eſtimarēt quod factū ē. ꝓpter qd etiam ex ſubiecta
materia miraculū fecit. Sed quare nō turbis dedit frag
menta portāda: ſed diſcipulis: qm̄ hos maxime erudire
volebat: q̄ orbis terrarū debebant eē magiſtri. Ego autē
nō ſolū admiror multitudinē panū q̄ facta ē: ſʒ ꝛ certitu
dinē ſupfluorū: qꝛ neqꝫ plus neqꝫ min⁹ fecit ſuperfluū eē:
ſed tātū quātū volebat. ſ. xij. cophinos ſcʒ numerꝫ. xij.
apoſtolorū. THE. Addiſcim⁹ aūt ex miraculo ꝑpetra
to nō fieri puſillanimes in coartationibus paupertatis.
BED. Turbe aūt cū vidiſſent ſignū qd fecit dñs mira
bātur: qꝛ nōdū eū deū eē cognouerāt: ideoqꝫ euangeliſta
ſubdit: Illi ergo hoies. qꝛ carnales erāt ꝛ carnaliter itelli
gebāt: cū vidiſſent qd fecerat ſignū dicebāt: qꝛ hic ē vere
ꝓpheta q̄ ventur⁹ ē i mūdū. ALCV. Nōdū pleni fide do
minū vocant prophetā q̄ nōdū deū dicere nouerāt: ſʒ iā
multū ꝓfecerāt ex virtute miraculi q̄ eū ſecernētes ab ali
is ꝓphetā vocabāt: ſicut ſciebāt in pplo illo ꝓphetas ali
quādo miracula feciſſe: nec fallūtur ſi dicūt eū ꝓphetā: cū
ipſe dñs nouerit ſe ꝓphetā dicēs: Nō capit ꝓphetam pire
extra hieruſalē. AVG. Sic aūt ꝓpheta eſt xp̄s ꝛ dñs ꝓ
phetarū: ſicut āgelus ꝛ dñs angelorū. ex eo. n. ꝙ pñs an
nūciauit āgelus erat: ex eo ꝙ futura predixit ꝓpheta erat
ex eo ꝙ verbū caro factū ē: ꝛ angelorū ꝛ prophetarū dñs
erat. nullus. n. ꝓpheta ſine verbo dei. HRY. Ex hoc
aūt qd dicūt: Qui ventur⁹ ē i mūdū: manifeſtū ē ꝙ ꝓphetā
quēdā principalē expectabāt. Et ideo qd dicit: Hic ē ve
re ꝓpheta: in greco cū adiectiōe articuli ponit ad oñdēdū
. ſ. eū eē diſcretū ab alijs ꝓphetis. AVG. Conſiderādū
aūt ꝙ dī: qꝛ de⁹ nō ē talis ſubſtātia q̄ oculis videri poſſit
ꝛ miracula ei⁹ qb⁹ totū mūdū regit: vniuerſamqꝫ creatu
rā adminiſtrat: aſſiduitate viluerūt: ſeruauit ſibi quedam
que faceret oportuno tēpore: preter vſitatum curſum or
dinēqꝫ nature: non vt maiora ſed inſolita videndo ſtupe
rent quibus quotidiana viluerunt. Maius enim miracu
lū ē gubernatio totius mūdi ꝗ ſaturatio quinqꝫ miliū ho
minū de quinqꝫ panib⁹: ꝛ tñ hoc nemo mirat. Illud mirā
tur hoies: nō qꝛ mai⁹: ſed qꝛ rarū ē. Nec tñ ſufficit hoc in
ſperi i miraculis chriſti: qꝛ. n. dñs ē i mōte: verbū dei ē in
alto. ꝓinde non quaſi humiliter iacet: nec tranſeunter pre
tercūdum ē. ALCV. Myſtice eni noie maris turbidū
ſeculum deſignatur. Mox autem vt chriſtus mare morta
litatis noſtre adijt naſcendo: calcauit moriendo: tranſijt re
ſurgendo: ſecute ſunt eum credendo ꝛ imitando turbe cre
dentium ex vtroqꝫ populo collectorū. BEDA. Tunc
autem dominus ſubijt in montē quādo celū aſcendit: qd
deſignatur per montē. ALCV. Quod enim turbis in
ferioribus relictis ad altiora cū diſcipulis aſcendit: oſtē
dit ꝙ ſimplicib⁹ minora precepta ſunt cōmittēda; perfe
ctiorib⁹ altiora: ꝙ iminente paſcha illos reficit: ſignificat
qꝛ quiſqꝫ pane diuini verbi ꝛ corpore ꝛ ſanguine domini
deſiderat refici: debet ſpiritualē paſcha facere. i. de vitijs
ad virtutes trāſire. Oculi vero domini ſunt dona ſpiri
tualia: que cum dominus electis ſuis miſericorditer con
cedit: tunc in eos oculos ſuos dirigi. i. reſpectum pietati
ipendit. AVG. l. b. lxxxiij. queſti. Quinqꝫ autem panes
hordeacei ſignificant veterem legem: ſiue quia nondum
ſpiritalibus: ſed adhuc carnalibus data eſt lex. i. quinqʒ
corporis ſenſibus deditis. Nam ꝛ ipſe turbe quinqʒ mi
lia hominum fuerunt: ſiue qꝛ per moyſen lex ipſā data eſt
Moyſes. n. quinqʒ libros ſcripſit. Et ꝙ hordeacei erāt pa
nes bene ſignificauit vel ipſam legem que ita data erat: vt
in ea vitale anime alimentum corporalibus ſacramētis
obtegeret. Medei eni medulla tenaciſſima palea tegitur:
vel ipſum

vel ipſuʒ ppl'm nōdum expoliatū carnali deſiderio tanꝗ
palea cordi eius inherebat. BEDA. Hordeuʒ etiā pa
bulū ē iumētorū ꝛ cibus ſeruorꝫ: ꝛ lex vetus data ē ſuis
ꝛ iumentis. i. carnalib⁹. AVG. lib. lxxxiij. q̄ſti. Duo āt
piſces qui ſaporē ſuauē pani dabāt: duas illas perſonas
videntur ſignificare: quib⁹ populus ille regebat: regiā. ſ. ꝛ
ſacerdotalē: que tñ due perſone dñʒ noſtrū ꝓfigurabant:
ambas. n. ille ſuſtinuit. ALCVI. Uel duo piſces dicta
vel ſcripta ꝓphetarū ꝛ pſalmiſtarū ſignificāt: ꝛ cū quina
rius ad qnqꝫ ſenſus corporis referat: mille ad perfectiōeʒ
refert. Qui vero quinqꝫ ſenſus corporis perfecte regere ſtu
dēt: viri dicūt a virib⁹ quos feminea molities nō corrūpit: ſʒ
ſobrie ꝛ caſte viuūt: ꝛ celeſtis ſapientie dulcedine meren
tur recreari. AVG. ſuper io. Puer aūt qui iſta habebat
forte pplꝰ iſrael erat qui ſenſu puerili ea portabat: nec mā
ducabat. Illa. n. que portabat clauſa onerabant: apta pa
ſcebāt. BED. Pulchre aūt dicit: Hec qd ſūt inter tātos
qꝛ lex ver⁹ parū ꝓficiebat: quouſqꝫ eā ſuis manibus ſuſce
pit. i. opere ipleuit. ꝛ eādē ſpiritualiter itelligēdā eē docu
it: qꝛ lex neminē ducebat ad ꝓfectū. AVG. ſup ioā. Frā
gendo aūt panes multiplicati ſunt. Quinqꝫ. n. libri moyſi
multos libros: cū exponūtur tanꝗ frangēdo. i. differen
do fecerunt. AVG. lib. lxxxiij. q̄ſti. Dñs āt tanꝗ frāgen
do ꝛ aplēdo qd durū erat ꝛ clauſū in lege diſcipulos iple
uit: cū eis poſt reſurrectionē apuit ſcripturas. AVG. ſu
per io. Quia aūt ignorātia ppl'i erat in lege: ꝓpterea tēta
tio dñi ignorātiā diſcipuli demōſtrabat. Super fenū aūt
diſcūbebāt: qꝛ carnaliter ſapiebāt. ꝛ in carnalibus quie
ſcebāt: ois. n. caro fenū. Illi aūt de panibus dñi iplētur: q̄
qd aurib⁹ audiūt operib⁹ implēt. AVG. Que ſūt autē
fragmēta niſi q̄ pplꝰ nō poterat manducare. Quid ergo
reſtat niſi vt ſecretiora intelligētie q̄ nō pōt cape multitu
do illis credātur q̄ idonei ſunt: ꝛ alios docere valēt: ſicut
erāt apli. vñ ꝛ. xij. cophini ipleti ſūt. ALCV. Cophini
eniʒ ſeruilia iplētur officia: Cophini igit ſunt apoſtoli: ꝛ eo
rū imitatores: q̄ licet in pñti ſint deſpicabiles: ſpiritaliuʒ
ſacramētorū diuitijs ſunt interi⁹ refecti. Dicūtur aūt apo
ſtoli fuiſſe cophini: qꝛ per apoſtolos fides ſancte trinitati
erat predicāda in quatuor ptib⁹ mūdi. Quod aūt nouos
panes noluit facere: ſed allatos cumulauit: ſignificat q̄a
veterē ſcripturā nō reprobauit: ſʒ aperiēdo patefecit.

Jeſus ergo cū cognouiſſet: qꝛ venturi eēnt vt
raperēt eū ꝛ facerēt eū regē: fugit iterū in mōte ipſe
ſolus. Ut aūt ſero factū eſt: deſcenderunt diſcipuli
eius ad mare. Et cū aſcendiſſent nauim venerunt
trans mare in caphernaū. Et tenebre iā facte erāt
Et non venerat ad eos ieſus. Mare autem vento
magno flante exurgebat. Cū remigaſſēt ergo ſta
dia vigintiquinqꝫ aut triginta: vidēt ieſum ambu
lātē ſupra mare: ꝛ proximū naui fieri timuerūt. Il
le autē dicit eis: Ego ſū: nolite timere. Uoluerunt
ergo accipere eum in nauiʒ: ꝛ ſtatim nauis fuit ad
terrā ad quā ibāt.

BED. Turbe viſo tanto miraculo: intellexerūt piū at
qꝫ potētē: ꝛ iccirco voluerūt ipſuʒ facere regē. homines nā
qꝫ volūt habere regē piū ad regēdū: ꝛ potentē ad tuēduʒ.
Dñs igit hoc cogñſcēs fugit i mōtē. i. aſcēdit celerit. vñ dī
Jeſus ergo cū cogno. quia ven. eſſ. vt ra. eū ꝛ fa. eū regeʒ
fugit iterū in mōtē ipſe ſolus. Dat ergo itelligi ꝙ dñs cuʒ
ſederet in mōte cū diſcipulis ſuis: ꝛ videret turbas ad ſe
venientes deſcenderat de mōte: ꝛ circa inferiora loca tur
bas pauerat. Nā quō fieri pōt vt rurſus ille fugeret: niſi
ante de monte deſcenderet. AVG. de concor. euā. Nō
aūt repugnat quod matthe⁹ dixit: Aſcendit in montē ſo
lus orare. Neqꝫ eniʒ cauſe orādi contraria ē cauſa fugien
di: quādoqdē ꝛ hic dñs doceat hanc eē nobis magnam
cauſaʒ orādi qñ ē cauſa fugiendi. AVG. Erat aūt rex q̄
timebat fieri rex: nec talis rex qui ab hominib⁹ fieret: ſed
talis qui hominib⁹ regnū daret: ſemper quidē ille cū pa
tre regnat ſcʒ ꝙ eſt filius dei. Predixerūt aūt ꝓphete re
gnū ei⁹: ꝛ ſcʒ id ꝙ homo factus chriſtus: ꝛ fecit fideles
ſuos chriſtianos: q̄ ſunt regnū eius quod modo colligit
modo emit ſanguine chriſti. Erit aūt aliqñ manifeſtum re
gnū ei⁹: quando erit aperta claritas ſanctorū eius poſt iu
dicium ab eo factū. Diſcipuli autē ꝛ turbe credētes in euʒ
putauerunt illū ſic veniſſe vt iā regnaret: Hoc ē velle rape
re ꝛ facere eū regē. CHRY. Uide aūt quāta ē gule vir
tus: non vltra eis ſabbati tranſgreſſionis cura: non vltra
zelāt pro deo: ſʒ omnia remota ſunt vētre repleto: ꝛ pro
pheta iā erat apud eos: ꝛ regem eū inthronizare volebāt
Chriſt⁹ aūt fugit erudiens nos mundanas cōtēnere digni
tates. Sic igitur ieſus dimittit diſcipulos ꝛ aſcendit i mō
teʒ. Hi vero a magiſtro relicti: vt ſero factū ē deſcenderūt
ad mare. Et hoc ē quod ſubditur: Ut aūt ſero fa. ē deſc. di
ſci. eius ad mare. Et quidē vſqꝫ ad veſperā expectauerūt
eū venturū eē putantes ad ſe: facta vero veſpera non vl
tra ſuſtinēt eū nō inquirere: tantus eos detinebat amor: ſʒ
ab amore igniti aſcenderunt in naueʒ. vñ ſeqt: Et cū aſcē.
na. ve. trans ma. in caphar. Ueniebant quidē ad caphar
naū eſtimantes ſe illic eū inuenturos. AVG. Sic ergo
dixit finē ꝛ redit vt exponat quō venerunt: qꝛ per ſtagnū
nauigātes trāſierūt: ꝛ dū nauigarēt recapitulando expo
nit quid acciderit dicens: Et te. iā fa. erāt ꝛ nō ve. ad eos
ie. CHRY. Nō ſine cā euāgeliſta tēpus deſignat: ſed vt
per hoc calidū eorꝫ amorē oſtēdat. Nō eniʒ dixerūt: Ue
ſpera nūc ē ꝛ nox aduenit: ſed ab amore igniti aſcenderūt
i nauiʒ. multa aūt erāt ex quib⁹ ipediebātur a tēpore. vñ
dī: Et tene. iā fa. erant a tēpeſtate. vnde ſequit: Mare au.
ven. ma. flā. exurge. a lo. Nō eniʒ erat ꝓpe terrā. vñ dicit
Cū remigaſſent ergo quaſi ſtadia. xxv. aut. xxx. BED.
Eo genere locutionis: quo cū dubitādo loqmur ſolem⁹
dicere ferme. xxv. aut ꝓpe. xxx. CHRY. Et vltimo
ab inopinabili. vnde ſequit: Uident ieſum am. ſupra ma.
ꝛ pxi. fieri. Apparet qdē eis poſtꝗ illos dimiſerat: illo q̄
dē docēs eos qd ē derelictio: ꝛ amorē excitās maiorē: hic
vero ſuā vtutē oñdēs: ꝓp hoc igit illi turbabātur. vnde ſe
quitur: Et timuerūt: qb⁹ turbatis dñs ꝯfortatiōeʒ adhibet.
vñ ſeqt: Ille aūt dicit eis: Ego ſuʒ: nolite timere. BED.
Nō aūt dixit: Ego ſuʒ ieſus: ſʒ tm̄: Ego ſuʒ: qꝛ familiares
ei⁹ erāt: ideoqꝫ audita voce facile potuerūt cognoſcere ma
giſtrū: ſiue qd veri⁹ eſt: vt oñderet ſe illū eē q̄ moyſi dixit:
Ego ſuʒ q̄ ſum. CHRY. Jō aūt eis apparuit: vt oñdat
qm̄ ipſe ē qui tēpeſtatē ſoluet. Hoc. n. oñdit euāgeliſta ſub
dēs: Uoluerūt ergo accipe eū in naui: ꝛ ſtatim fuit nauis
ad terrā: ad quā ibāt. Tranqllā eni ꝓbuit eis nauigatio
nē. Nō aūt nauim aſcēdit: volēs mai⁹ miraculū operari: ꝛ
deitatē ei⁹ reuelare aperti⁹. THEO. Uide, nāqʒ tria mi
racula. ꝓmū ē ꝙ āmbulabat ſupra mare. ſecūdū ē ꝙ fluct⁹
mitigat. tertiū ē ꝙ ſtatiʒ fecit nauiʒ ad terram ire: ad quā
ibant. nā multū diſtabāt a terra: cum eis dñs apparuit.

CRHR. Turbe aūt nō oñdit ſe ieſus ſupra mare am
bulātē: qꝛ hoc ſignū ibecillitatē eorꝫ excedebat. ſʒ neqꝫ di
ſcipulis diu viſus eſt hoc faciēs. ſʒ ſtatiʒ diſparuit ab eis

AVG. de cō. euā. Nō ē aūt aduerſū ꝙ matthe⁹ pri⁹ cum
dixit dixiſſe diſcipulos aſcendere in nauiculā ꝛ precede
re eū trans fretū: donec dimitteret turbas: ac deinde di
miſſis turbis aſcendiſſe in montē ſolus orare: Joannes
vero pri⁹ eū fugiſſe cōmemorat ſolū in montē: ac deinde
inquit. Ut au. ſe. fa. ē: deſcenderūt diſci. ei⁹ ad mare. ꝛ cuʒ
aſcē. naui. Quis eniʒ nō hoc videat recapitulādo ioan
nē poſtea dixiſſe factū a diſcipulis qd iā ieſus iuſſerat an
teꝗ fugiſſet in mōtē. CHRY. Uel aliter: Mihi vī hoc
ſignū aliud ab eo qd apud mattheū poſitū ē. tūc eniʒ non
ſtatiʒ eū ſuſceperūt: nūc aūt ꝑſuaſi ſūt ſtatim ſuſcipere. et
tūc quidē adhuc tēpeſtas ꝑmanebat cōcutiēs nauiʒ: nūc

aũt cũ voce tranquillitas aduenit. multotiens eniʒ eadeʒ
facit ſigna vt facile ſuſceptibilia fiant. AVG. Myſtice
aũt pauit dominus turbas ⁊ aſcendit in montẽ. ſic enim
de illo predictũ ẽ: Congregatio pploꝝ circũdabit te: ⁊ p
pter hanc in altũ regredere. i. vt circũdet te cõgregatio po
puloꝝ regredere in altũ. Quare aũt dictũ ẽ fugit: neqꝫ. n.
ſi nollet teneretur. Aliquid ergo ſignificauit fugiendo: qꝛ
. ſ. non potuit intelligi altitudo ei⁹. quicqd eniʒ nõ intellexe
ris: fugit me dicis. ergo fugit in montẽ ipſe ſolus: qꝛ aſcen
dit ſuper oẽs celos. Illo aũt ſurſum poſito: diſcipuli i na
uicula tẽpeſtatẽ patiebantur: nauicula illa eccleſiam preſi
gnabat. Tenebre iã facte erant: ⁊ merito: qꝛ lux non erat
nõ enim venerat ad illos ieſus. Quãtũ accedit finis mũ
di: creſcunt errores: creſcit iniquitas. Lux deniqꝫ charitas
ẽ ſꝫ illud: Qui odit fratrẽ ſuũ: in tenebris ẽ. Ipſi fluctus
nauẽ turbantes: ⁊ tẽpeſtates ⁊ venti: clamores ſunt male
dicoꝝ inde charitas refrigeſcit: inde fluct⁹ augẽtur: ⁊ tur
batur nauis: nec tñ vẽti illi ⁊ tẽpeſtas ⁊ fluct⁹ ⁊ tenebre id
agebãt: vt vel nauis nõ promoueret: vel ſoluta mergeret.
Qui eni perſeuerauerit vſqꝫ in finẽ: hic ſaluus erit. Qui
nari⁹ aũt numer⁹ ad legẽ ptinet: ipſi ſunt quinqꝫ libri moy
ſi. q̃ legẽ ſignat numer⁹ vigeſimuſquint⁹: qm̃ quinqꝫ quinqꝫ
fiunt viginti quinqꝫ: Sed huic legi anteq̃ euangeliũ veni
ret deerat perfectio: q̃ in ſenario numero cõprehenditur.
Ipſa ergo quinqꝫ per ſex multiplicẽtur: vt lex p euãgeliũ
ipleat: vt fiat ſexies quini. xxx. Ad eos ergo q legẽ iplent
venit ieſus calcans fluct⁹ ideſt oẽs timores mundi ſub pe
dib⁹ hñs: oẽs altitudines ſeculi premẽs: ⁊ tñ tante ſũt tri
bulatiões: vt ẽt ipſi q credũt i ieſuʒ expaueſcant ne defi
ciant. THEO. Cũ aũt hoies vel demones nos p timo
rẽ nitunt mouere: audiam⁹ chriſtũ dicentẽ: Ego ſum: noli
te timere. i. ego ſemp aſſiſto. ⁊ ſicut deus pmaneo: ⁊ nunq̃
pertranſeo: non perdatis in me fidẽ pro falſis terroribus
Uide ẽt quõ nõ in principio piculi dñs aſtitit: ſed in fine.
Permittit nanqꝫ nos eẽ in medio periculoꝝ: vt certãtes
in tribulationib⁹ pbabiliores fiam⁹: ⁊ vt ad ipſum ſoluʒ
recurram⁹: q potẽs ẽ ex inſperatis nos liberare. Cũ. n. in
tellect⁹ humanus ſibi puidere nõ poterit: tũc ſalus diuina
aduenit. Si voluerim⁹ etiã chriſtũ in nauiculã noſtrã ſu
ſcipere. i. in cordib⁹ noſtris habitare: ſtatim inuenimur i
terra ad quã ire volum⁹. i. i celũ. BED. Quia vero hec
nauicula non torpentes vehit: ſed fortiter remigantes: ſi
gnificatur ꝙ in eccleſia non deſidioſi ⁊ molles: ſed fortes
⁊ in bonis operib⁹ perſeuerãtes perueniunt ad portum
ſalutis eterne.

Altera die turba q̃ ſtabat trãs mare vidit: qa
nauicula alia nõ erat ibi niſi vna: ⁊ qꝛ nõ introiſſꝫ
cũ diſcipulis ſuis ieſus i nauiʒ: ſꝫ ſoli diſcipuli eiuſ
abiſſent. Alie vero ſuperuenerũt naues a tyberia
de iuxta locũ vbi manducauerãt panẽ grãs agen
tes deo. Cũ ergo vidiſſet turba: qꝛ ieſus nõ eẽt ibi
neqꝫ diſcipuli eius aſcenderũt i nauiculas: ⁊ vene
rũt caphernaũ querẽtes ieſuʒ. Et cũ inueniſſẽt eũ
trãs mare: dixerunt ei: Rabbi qñ huc veniſti? Re
ſpondit eis ieſus: ⁊ dixit: Amen amẽ dico vobis
queritis me nõ qꝛ vidiſtis ſigna: ſed quia mandu
caſtis ex panibus: ⁊ ſaturati eſtis. Operamini nõ
cibũ q perit: ſed qui permanet in vitã eternã quẽ fi
li⁹ hois dabit vobis. Hũc eniʒ pater ſignauit de⁹.

CHRY. Dñs ⁊ ſi turbis non manifeſte oſtenderit quõ
ſupra mare ãbulauerit: dedit tñ eis latenẽ ſuſpicari qḋ fa
ctũ erat: ⁊ hoc euãgeliſta oñdit dicẽs: Alia die ⁊c. vſqꝫ ibi
abiſſẽt. Quid. n. hoc erat aliud q̃ ſuſpicari ꝙ mare pedes
tranſiens receſſerat. Neqꝫ eniʒ ẽ dicere ꝙ in alia nauicu
la pertranſiuit: qꝛ vna erat ibi tñ in quã aſcenderũt diſci
puli eius cũ quib⁹ ipſe non intrauerat. AVG. Inſinua
tũ aũt ẽ illis tã magnũ miraculũ. venerunt ergo ⁊ alie na
ues iuxta locũ illũ vbi manducauerant panẽ: in quib⁹ tur
be eũ ſecute ſũt, ⁊ hoc ẽ quod ſubditur: Alie ve. na. ſupue.
querẽtes eũ. CHRY. Sꝫ tñ poſt miraculũ tã magnuʒ
venientes: nõ interrogauerũt eũ qualiter pertranſijt: neqꝫ
curauerũt tantũ miraculũ addiſcere. Sequitur enim: Et
cũ inueniſſent eũ trans mare: dixerunt ei: Rabbi qñ huc
veni. Niſi quis dicat hic qñ pro q̃liter dictũ eẽ ab eis: di
gnũ aũt ẽ ⁊ hinc conſpicere facilẽ coꝝ mentẽ. Qui enim
dicebant: Hic ẽ propheta: qui ſtudebãt rape ⁊ facere euʒ
regẽ inueniẽtes eũ nihil tale conſiliant. AVG. Ecce eni
ille q in mõtẽ fugerat turbas cũ ipſis turbis loquit: nõ te
neãt modo regeʒ faciant. Sed ille q poſt miraculi ſacra
mentum: ⁊ ſermonem infert: ⁊ quorum ſatiauit panibus
ventrem: ſatiat ſermonibus mentem. ALCVI. Qui
eni dedit exẽplũ fugiẽde laudis ⁊ terreni imperij: dat exẽ
plum doctorib⁹ qualiter debeãt inſiſtere pdicationi.
CHRY. Manſuetudo ãt ⁊ lenitas nõ vbiqꝫ ẽ vtilis cuʒ
cuʒ deſes fuerit diſcipulus ⁊ groſſus: ſtimulo vti ad euʒ
oportet: hoc ⁊ hic fili⁹ dei facit. Ueniẽtib⁹ eni turbis ⁊ blã
diẽtib⁹ ei dicẽdo: Rabbi qñ huc veniſti vt oſtendat ꝙ euʒ
q ab hoib⁹ ẽ: honorẽ nõ concupiſcit: ſed ſolũ inſpicit coꝝ
ſalutẽ: redarguẽdo eis reſpondet: nõ ſolũ corrigere volẽs
ſed ⁊ mẽtẽ coꝝ reuelare. vnde ſequitur: Rñdit eis ieſus ⁊
dixit: Amẽ amẽ di. vo. q̃ritis me nõ qꝛ vidiſtis ſigna: ſed
qꝛ mãdu. ex panibus ⁊ ſaturati eſtis. AVG. q. dicat p
pter carnẽ me q̃ritis nõ ꝓpter ſpũꝫ. CHRY. Poſt rep
henſionẽ aũt doctrinã eis adiungit dicẽs: Operamini: non
ci. q pe. ſꝫ q pma. in vi. eter. q. d. Uos eſcã exq̃ritis tẽpo
ralẽ: ego aũt corpora vr̃a nutriui: vt p hoc exq̃retis illam
eſcã: q nõ tpanea ſꝫ eternã tribuit vitã. ALCV. Cor
pore⁹ cib⁹ carnẽ tñ reficit exterioris hois: ⁊ ſemel acceptus
nõ ſufficit: niſi quotidie accipiat. ſpiritalis aũt cib⁹ pma
net in eternũ ⁊ ſatietatẽ perpetuã imortalitatẽqꝫ largitur.
AVG. Seipſuʒ aũt inſinuat iſtũ cibũ: vt in ſequentibus
illucẽcit: ac ſi dicat. Queritis me pp aliud: querite me pp
me. CHRY. Sꝫ qꝛ qdã eo ꝙ volũt pigre nutriri: abu
tuntur hoc verbo: neceſſariũ ẽ iducere id qḋ ẽ pauli: Qui
furebatur iã nõ furet: magis aũt laboret operando mani
bus ſuis: vt habeat vnde tribuat neceſſitatẽ patiẽti. ſꝫ et
ipſe corinthũ veniẽs: morabat apud aquilã ⁊ priſcillaʒ ⁊
opabat. Dicẽdo aũt: Ne operamini cibũ q perit: nõ inſi
nuat ꝙ oporteat pigritari: ſꝫ ꝙ oporteat opari ⁊ dare: hic
eniʒ ẽ cib⁹ q nõ perit. opari aũt cibũ q perit: ẽ affici ſecula
rib⁹ reb⁹. Hoc igit dixit: qꝛ illi nullã fidei curã habuerũt:
ſed ſolũ volebãt vẽtrẽ iplere nihil laborãtes: ⁊ hoc decẽ
ter cibũ qui perit vocauit. AVG. Sicut aũt ſamaritane
dixerat: Si ſcires qui petit a te bibere: poſtulaſſes ab eo
⁊ daret tibi aquã viuã: ita ⁊ hic ſubdit: Queʒ fili⁹ ho. vo.
da. ALCVI. Qñ aũt p manũ ſacerdotis corp⁹ xp̃i ac
cipis nõ ſacerdotẽ quẽ vides: ſed illũ quẽ nõ vides attẽ
de. Sacerdos ẽ diſpẽſator huius cibi nõ actor. filius ho
minis ſeipſum dat nobis: vt nos in ipſo ⁊ ipſe in nobis
maneat. Iſtũ filiũ hominis nolite ſic accipere quaſi alios
filios hominũ: Sequeſtrat⁹ eſt enim quadã grã ⁊ except⁹
a numero oiuʒ. iſte. n. filius hois ⁊ dei fili⁹ ẽ hoc ẽ quod
ſubdit: Hunc enim pater ſignauit de⁹. Signare ẽ ſignum
ponere. q. d. Nolite me cõtẽnere qꝛ fili⁹ hois ſuʒ. ſic enim
ſũ filius hois: vt de⁹ pater me ſignaret. i. ꝓpꝛium aliquid
mihi daret: quo nõ ꝯfunderer cũ genere humano: ſed per
me liberaret gen⁹ humanũ. HILA. viij. de tri. Signacu
loꝝ aũt natura ẽ vt oẽm impreſſe in ſe ſpeciei explicent
formam: ⁊ nihil minus ex eo in ſe habeant vñ ſignentur:
⁊ dũ totũ accipiũt qḋ imprimit: totũ ex ſe preferũt qcqd
ipſum ẽ. Uerbũ igit hoc ad diuine natiuitatis nõ proficit
exẽplũ: qꝛ in ſignaculis ⁊ materies ſit ⁊ diuerſitas ⁊ impreſ
ſio: per quã mollioꝛib⁹ naturis: validioꝝ generũ ſpecies
imprimũtur. Unigenit⁹ vero de⁹ ⁊ p ſacramentũ ſalutis
noſtre hominis filius: volens ꝓprietatis nobis pater
ne in ſe ſignare ſpeciẽ: ſignatũ ſe a deo ait: vt p hoc pote
ſtas in eo dãdi ad eternitatẽ eẽ intelligi poſſit: qꝛ oẽm in
ſe paterne forme plenitudinẽ ſignãtis ſe dei contineret.
CHRY. Uel ſignauit. i. in hoc miſit hãc nobis afferentẽ
eſcã. Ul̃ ſignauit. i. reuelauit per ſuũ teſtimoniũ. ALCV.
Myſtice aũt altera die. i. poſt aſcenſionẽ chriſti turba ſtãſ
in bonis operib⁹: nõ iacẽs in terrenis voluptatib⁹ expe
ctat, vt veniat ad eos ieſus. vna aũt nauis ẽ vna eccleſia.
ſed ⁊ alie naues q̃ ſuperueniũt ſũt conuenticula heretico
rũ: q que ſua ſũt querũt ñ q̃ ieſu chriſti. vñ cõuenienter eiſ
dicitur: Queritis me qꝛ mãducaſtis ex panib⁹. AVG.
Quãmulti ẽt non querũt ieſũ: niſi vt illis benefaciat ſꝫ tẽ
pus. ali⁹ negociũ habet: querit interceſſionẽ clericoꝝ. ali
us premit a potẽtiore: fugit ad eccleſiã. vix querit ieſus p
pter ieſuʒ. GRE. xxiij. mora. Per coꝝ ẽt perſonã dñs
illos intra ſanctã eccleſiã deteſtat: qui per ſacros ordines
ad dñꝫ ꝓpinquãtes: nõ in eiſdẽ ordinib⁹ virtutum merita
ſed ſubſidia preſentis vite exquirũt. Satiatos quippe de
panib⁹ dñm ſequi: ẽ de ſancta eccleſia tẽporalia alimenta
ſumpſiſſe ⁊ nõ pro ſignis dñꝫ ſed pro panib⁹ querere ẽ ad
religionis officiũ: nõ pro augẽdis virtutib⁹: ſed pro req
rendis ſubſidijs inhiare. BEDA. Illi ẽt qui i oratione
querũt nõ eterna ſed tẽporalia: querũt ieſuʒ nõ ꝓpter ie
ſum ſed propter aliqd aliud. Significat aũt myſtice quo
niã hereticoꝝ conuenticula carent hoſpitio chriſti ac di
ſcipuloꝝ ei⁹: ⁊ dicũt alie ſuperueniſſe naues qꝛ hereſes
repentine fuerũt. Per turbã aũt q cognouit ꝙ ieſus non
erat ibi neqꝫ diſcipuli eius illi deſignantur q cognoſcẽtes
errores hereticoꝝ: relinquũt eos ⁊ ad verã fidẽ veniũt.

Dixerunt ergo ad eũ: Quid faciemus vt ope
remur opera dei? Reſpõdit ieſus: ⁊ dixit eis: Hoc
ẽ opus dei vt credatis i eũ quẽ miſit ille. Dixerunt
ergo ei: Quod ergo tu facis ſignũ vt videamus ⁊
credamus tibi. Quid operaris? patres noſtri mã
ducauerunt mãna in deſerto: ſicut ſcriptũ ẽ: Panẽ
de celo dedit eis manducare. Dixit ergo eis ieſus
Amẽ amen dico vobis: non moyſes dedit vobis
panem de celo: ſed pater meus dat vobis panem
de celo verũ. Panis enim verus ẽ qui de celo de
ſcendit: ⁊ dat vitã mũdo. Dixerũt ergo ad eũ: Do
mine ſemper da nobis panem hunc.

ALCV. Intellexerant eſcã iſtã q̃ permanet in vitã eter
nã eẽ opus dei: ⁊ ideo interrogant quid facerent: vt iſtum
cibũ. i. opus dei operari poſſint. ⁊ hoc eſt quod dicit. Di
xerunt ergo ad eũ. Quid faciem⁹ vt operemur opera dei
BED. i. que precepta ſeruãdo poterim⁹ implere op. a dei
CHRY. Hoc aũt dicebãt: nõ vt diſcant ⁊ faciant: ſꝫ ad
cibi exhibitionẽ eũ inducere volentes. THEO. Chri
ſtus vero q̃uis cognoſceret ꝙ eis nihil proderat: tamen
ꝓpter cõmunẽ vtilitatẽ rñdit: ⁊ oñdit eis imo oib⁹ homi
nib⁹ qḋ ſit op⁹ dei. vñ ſeqt: Rñdit ieſus ⁊ dixit eis: Hoc ẽ
op⁹ dei: vt credatis in eũ quẽ miſit ille. AVG. Nõ aũt
dicit: Ut credatis ei: ſed vt credatis in eũ. Nõ. n. continuo
q credit ei: credit i eũ. nã ⁊ demones credebãt ei: ⁊ nõ cre
debãt in eũ. ⁊ nos credim⁹ paulo: ſed nõ in paulũ. Crede
re ergo in eũ ẽ credendo amare: credẽdo diligere: creden
do in eũ ire: ⁊ ei⁹ mẽbris incorporari. Ipſa ẽ fides quam
de nobis exigit de⁹: q per dilectionẽ operat. Diſcernitur
tñ ab operib⁹ fides: ſicut dicit apoſtolus iuſtificari homi
nẽ p fidẽ ſine opib⁹ legis. Et ſũt opera que videnẽ bona ſi
ne fide chriſti: ⁊ nõ ſunt bona: qꝛ nõ referũtur ad eũ fineʒ
ex quo ſunt bona: finis enim legis chriſt⁹ ad iuſticiam oĩ
credenti: ⁊ ideo noluit diſcernere ab opere fidẽ: ſed ipſam
fidẽ dixit eẽ opus dei: ipſa ẽ enim fides q̃ per dilectioneʒ
operat. Nec dixit: Hoc ẽ opus veſtrũ: ſed Hoc ẽ op⁹ de
vt credatis in eũ: vt qui gloriat in dño glorietur. Credere
ergo in eũ ẽ manducare cibũ qui permanet in vitã eternã.
vt quid paras dentẽ ⁊ ventrẽ: crede: ⁊ manducaſti. Quia
ergo inuitabat eos ad fidẽ: illi adhuc querebãt ſigna qui
bus crederent. Iudei eniʒ ſigna querũt: ⁊ hoc ẽ quod ſeq
tur. Dixerunt ergo ei: Quod ergo tu facis ſignũ vt videa
mus ⁊ credamus tibi: quid operaris? CHRY. Nihil
irrationabilius q̃ ſigno premanibus exiſtente: quaſi nul
lo iã ſigno facto hoc dicunt. neqꝫ electionẽ ſigni ſiẽdi do
mino permittũt: ſed in neceſſitatẽ eum eſtimant ducere: vt
nullũ aliud faciat ſignũ q̃ tale quale factũ eſt in coꝝ parẽ
tib⁹. vnde ſubdũt: Patres noſtri mãducauerũt manna in
deſerto. ALCVI. Et ne videat mãna aliquo modo cõ
tẽnendũ: auctoritate pſalmi illud extollunt dicentes ſicut
ſcriptũ ẽ: Panẽ de celo dedit eis mãducare. CHRY.
Multis quidẽ factis ſignis: ⁊ in egypto ⁊ in mari rubro
⁊ in deſerto huius maxime meminerunt: quod valde cõ
cupiſcebãt ꝓpter ventris tyrãnidẽ. Neqꝫ aũt dicũt ꝙ de⁹
hoc fecit ne videantur eũ exequare deo: neqꝫ moyſen in
ducũt: vt non videantur chriſtũ deprimere: ſed mediũ po
nunt dicentes: Patres noſtri mãduca. mãna. Uel aliter.
AVG. Dominus ieſus taleʒ ſe dicebat: vt ſe moyſi ꝑpo
neret. nõ. n. auſus ẽ moyſes de ſe dicere ꝙ daret cibũ qui
nõ perit. Attendebãt itaqꝫ quãta feciſſet moyſes: adhuc
aliqua maiora volebãt fieri. q. dicãt: Tu promittis cibuʒ
q nõ perit: ⁊ nõ talia operaris q̃lia moyſes. Panes ordea
ceos ille nõ dedit: ſed mãna de celo. CHRY. Licebat
aũt dño dicere: quoniã moyſe maiora miracula feci: ſed
nõ erat tẽpus hoꝝ verboꝝ nũc: ſꝫ vnũ erat ad quod ſtu
debat. ſ. ducere eos ad eſcã ſpiritalẽ. vñ ſeqt: Dicit ergo
eis ieſus: Amẽ amen dico vobis: Nõ moyſes dedit vo.
pa. de celo: ſed pater meus dat vobis panẽ de celo verũ.
An nõ ex celo erat mãna: qualiter igit ex celo dicit: ſicut
⁊ volucres celi dicũt: ⁊ ſicut dicit: Intonuit de celo domi
nus. Panẽ aũt nõ verũ vocat illũ: nõ qꝛ falſũ erat miracu
lũ de mãna: ſed qꝛ figura erat nõ veritas. Non dixit: Nõ
moyſes dedit ſed ego: ſed pro moyſe quidẽ deũ: pro mã
na vero ſeipſuʒ poſuit. AVG. q. diceret. Illud manna
hoc ſignificabat. ſ. cibũ de quo paulo ante locutus ſum: ⁊
oĩa ſigna mea erant. Signa mea dilexiſtis: quod ſignifica
tur cõtẽnitis. Deus enim dat panẽ quẽ ſignificauit manna
ipſuʒ. ſ. dominum ieſum chriſtum. vnde ſequitur: Panis
enim verus eſt qui de celo deſcen. ⁊ dat vitam mundo.
BED. Non quidẽ elementis: ſed hominibus habitatori
bus mundi. THEO. Seipſuʒ dicit panẽ verũ: qꝛ prin
cipale ſignificatũ per mãna eſt vnigenit⁹ dei filius homo
factus. Mãna nãqꝫ interpretatur: quid eſt hoc. naʒ iudei
videntes ſtupefacti: vnus ad aliũ dicebant: quid eſt hoc
Filius aũt dei fact⁹ homo ipſe eſt potiſſimum admirati
uum mãna: ita vt cuilibet contingat querere: quid eſt hoc.
quomodo filius dei filius hominis ẽ. quomodo ex dua
bus naturis vna ſit perſona. ALCVI. Qui per aſſum
ptam humanitatem deſcendit de celo: ⁊ per aſſumentem
diuinitatem dat vitam mundo. THEO. Hic auteʒ pa
nis vita ſm̃ naturam exiſtens: tanq̃ viui patris filius pro
prium opus facit: quia viuificat cuncta. Sicut enim pa
nis ex terra infirmam naturaʒ carnis conſeruat: ſic ⁊ chri
ſtus per ſpiritus operationes viuificat animam: ⁊ etiam
corpus incorruptibile facit. nam per eius reſurrectioneʒ
corporalis confertur corruptio: ⁊ ideo dicit ꝙ dat vitaʒ
mundo. CHRYS. Non iudeis ſolum: ſed orbi terra
rum. Illi vero inferius adhuc inſpiciebãt. vnde ſequitur:
Dixerunt ergo ad eum: Domine ſemper da nobis hunc
panem. Dicente autem eo quoniaʒ pater meus dat vobis
panẽ: non dixerunt: Roga vt det: ſed Da nobis. AVG.
Sicut eniʒ ſamaritana cui dictũ ẽ: q biberit de hac aq̃: nõ
ſitiet vnq̃: ſm̃ corpus accipiẽs ⁊ carere indigẽtia volens
Da mihi inquit domine de hac aqua: ſic ⁊ iſti dicunt: Da
mihi panem qui reficiat ⁊ non deficiat.

Dixit autē eis ieſus: Ego ſū panis vite. Qui venit ad me non eſuriet. ⁊ qui credit in me non ſitiet in eternum. Sed dixi vobis: quia ⁊ vidiſtis me ⁊ non credidiſtis. Omne quod dat mihi pater ad me veniet: ⁊ eum qui venit ad me non eijciam foras: quia deſcendi de celo non vt faciam voluntatem meam: ſed voluntateꝫ eius qui miſit me. Hec eſt enim voluntas eius qui miſit me patris: vt oē quod dedit mihi non perdam ex eo: ſed reſuſciteꝫ illud in nouiſſimo die. Hec eſt autem volūtas patris mei qui miſit me: vt omnis qui videt filium et credit in eum habeat vitam eternam: ⁊ ego reſuſcitabo eum in nouiſſimo die.

CHRY. De reliquo dominus in myſterioꝝ traditionem eos inducturus eſt: ⁊ primo de deitate ſua loquitur. vnde dicitur: Dixit aūt eis ieſus: Ego ſuꝫ panis vite. Nō enim hoc de corpore eius dictum eſt: de illo enim in fine dicit: Panis quem ego dabo: caro mea ē. Sed interiꝫ de diuinitate loquitur: Etenīꝫ caro propter deū verbum panis ē: quod ſpiritum ipſum ſuſcipienti panis celeſtis fit. THEO. Nō aūt dixit: Ego ſū panis nutrimēti ſed vite. Quia.n. cuncta mortifera erāt: viuificauit nos chriſtꝰ per ſeipſum. ē aūt panis nō conſuete vite: ſed illius que morte nō reſecatur. vnde ſubditur: Qui venit ad me non eſuriet: ⁊ qui credit in me non ſitiet in eter. AVG. Qui venit ad me. hoc ē qui credit in me. ⁊ ꝙ dixit: Nō eſuriet. hoc intelligēdū ē: Et non ſitiet vnꝗ̄. vtroqꝫ.n. ſignificatur eterna illa ſatietas: vbi nulla eſt egeſtas: THE. Vel nō ſitiet neqꝫ eſuriet. i. ad verbū dei audiēduꝫ: neqꝫ tedioſus efficietur: neqꝫ ſitiet ſiti itellectuali: quaſi nō habeat aquā baptiſmi ⁊ ſanctificationē per ſpiritū factā. AVG. Panē igit de celo deſideratis: ante vos habetis: ſed non mā ducatis. vnde ſequitur: Sed dixi vobis: q̄ꝛ ⁊ vidiſtis me ⁊ non credidiſtis. ALCV. q.d. Non ideo hoc dixi: ꝙ vos ſciā hoc pane ſatiādos: ſed potiꝰ ad improperiū veſtre icredulitatis dico: q̄ꝛ videtis ⁊ nō creditis. CHRY. Vel per hoc ꝙ dicit: Dixi vobis: inſinuat teſtimoniū ſcripturarū: de quo ſupra dixerat: Ille ſunt que teſtimoniuꝫ perhibent de me. Et iterū dixerat: Quoniā veni in nomine patris mei: ⁊ nō ſuſcepiſtis me. hoc aūt ꝙ dicit: Quia vidiſtis me ſigna occulte inſinuat. AVG. Sed nō ideo ego populum dei perdidi: quia vos vidiſtis ⁊ non credidiſtis. vnde ſequitur: Omne quod dat mihi pater: ad me veniet: ⁊ eum qui venit ad me non eijciam foras. BED. Abſolute dicit: Omne. vt oſtenderet plenitudinē fideliū. Hi aūt ſunt quos pater dat filio: quādo per occultā inſpirationē facit eos credere in filiū. ALCVI. Quecūqꝫ ergo pater traxerit ad hoc vt credat in me: veniet per fidem ad me: vt mihi iūgatur: ⁊ eū qui paſſibꝰ fidei ⁊ bone operationis veniet ad me: Non eijciā foras. i. in ſecreto pure conſciētie mecum morabitur: ⁊ tandē recipiā eū in eterna beatitudine. AVG. Illud enim intus vnde non exit foras: eſt magnū penetrale ⁊ dulce ſecretū ſine tedio: ſine amaritudine malarū cogitationū: ſine interpellatione tentationū ⁊ dolorū: de quo dicit: Intra in gaudiū domini tui. CHRY. Per hoc aūt qd̄ dicit: Quod dat mihi pater: oſtendit quoniā nō contingēs res ē credere in chriſtū: neqꝫ cogitationibꝰ humanis perficit: ſed ea que deſuper reuelatione indiget ⁊ anima deuota ſuſcipiente reuelationem. vnde non ſunt ab accuſatione eruti: quibus non dat pater. indigemus enim ⁊ ea que ex nobis eſt volūtate ad credendū: per hoc aūt tangit incredulitatem eorum oſtendens: quoniā qui non credit ei: voluntatē trāſgreditur patris. Paulus autē ait ꝙ ipſe eos tradiderit patri: cū tradiderit inquit regnum deo ⁊ patri. Sicut igitur pater dans non priuat ſeipſum: ſic nec filius tradens. dicitur aūt filiꝰ tradere: quoniā per euꝫ ad patrem adducimur: Et de patre dictū ē: Per quē vocati eſtis in ſocietatē filij eius. Sic igitur q̄ venit ad me ſaluabit: quia pro his veni ⁊ carnem aſſumpſi. vnde ſequitur. Quia deſcen. de celo non vt faciam volun. meā: ſed volun. eius qui miſit me. Quid dicis. alia ſunt tua ⁊ que illius. Ne igitur hoc aliquis ſuſpicet ſubiungit: Hec eſt autē volū. eius qui miſit me: vt oīs qui videt filiū ⁊ credit in eum habe. vitā eternā. Per hoc aūt ⁊ filius vult quia filius quos vult viuificat. Quid eſt igit quod dicit. Non aliud acturus veni q̄ qd̄ pater vult q̄ſi ſi nō habens diuinā voluntatem a patre. omnia enim que patris ſunt: mea ſunt. ſed hoc non dixit: ſed i fine reſeruat: excelſa enim interiꝫ occultat. AVG. Vel aliter: q̄re non eijciat foras ſubiungit dicens: Quia deſcen. de celo non vt fa. volun. meā: ſed volū. eius qui miſit me. Propterea enim anima a deo exijt: quia ſuperba erat. Superbia.n. electi ſumꝰ: humilitate regredimur. Medicus eni quādo egritudinem diſcutit: ſi curet ꝙ per aliquā cauſam factuꝫ ē: ⁊ ipſam cauſā non curet: ad tēpus videt mederi: ſed cā manēte morbus repetitur. Ut ergo cauſa omniū morborum curaretur. i. ſuberbia: deſcendit ⁊ humilis factus eſt filius dei. Quid ſuperbis homo. filius dei propter te humilis factꝰ eſt. Puderet te fortaſſe imitari humilē hominē ſaltē imitare humilē deum. hec ē enim cōmendatio humilitatis. Non veni facere voluntatem meā: ſed voluntatem eius qui miſit me. Superbia quippe facit voluntatē ſuaꝫ humilitas voluntatē dei. HILA. iij. de trini. Nō igitur hoc dicit quia faciat quod non velit: ſed obedientiam ſuam ſub effectu paterne volūtatis oſtendit: volens ipſe voluntatem patris explere. AVG. Ideo ergo q̄ ad me venerit nō eijciā eū foras: quia non veni facere voluntatem meam: humilis veni humilitatem docere. qui ad me venit incorporatur mihi: ⁊ humilis fit: quia non faciet volūtatē ſuam: ſed dei: ⁊ ideo non eijciet foras: quia cum ſupbus eſſet proiectus eſt foras. ad me enim venire non pōt niſi humilis. non mittitur foras niſi ſuperbia: qui ſeruat humilitatem non labitur a veritate. Quare auteꝫ ideo nō eijciat foras qui venit ad illum: quia non venit facere voluntatem ſuam oſtendit cum ſubdit: Hec eſt enim volūtas eius qui miſit me patris: vt omne quod dedit mihi pater non perdam ex eo. Ipſe illi datus ē: qui ſeruat humilitatem non eſt voluntas in conſpectu patris: vt pereat vnꝰ de puſillis. de tumentibꝰ poteſt perire: de puſillis nihil perit: quia niſi fueritis ſicut puſillus iſte: non intrabitis in regnū celorum. AVG. de correctione ⁊ gratia: Qui ergo in dei prouidentiſſima diſpoſitiōe preſciti: predeſtinati: vocati: iuſtificati: glorificati ſunt etiā nondum renati: ſꝫ ⁊ nondum nati: iam filij dei ſunt: ⁊ omnino perire nō poſſunt. hi enim vere veniūt ad chriſtum. Ab illo ergo datur perſeuerantia in bono vſqꝫ in finem. neqꝫ enim datur niſi eis qui non peribūt: qm̄ qui nō perſeuerant peribunt.

CHRY. Per hoc aūt qd̄ dicit: Nō perdā ex eo: nō oſtēdit ſe indigere eoruꝫ cura ſed hoc dicit propter eorū ſalutem. Poſtꝗ̄ aūt dixerat: Nō perdam ex eo: ⁊ nō eijciam foras. ſubiungit: Sed reſuſcitabo eū i nouiſſimo die. q̄ꝛ i reſurrectiōe cōi mali eijciūtur ſm̄ illud: Tollite eū ⁊ eijcite eū in tenebras exteriores. Ipſi et perdentur ſm̄ illud: Qui poteſt animam ⁊ corpus perdere in gehennam. Idō autem multotiēs reſurrectionem inducit: vt non ex ſolis rebus preſentibus iudicent dei prouidentiam: ſed aliaꝫ expectent vitā. AVG. Videte aūt quēadmodū ⁊ hic geminā illā reſurrectionē deſignet: qui venit ad me: modo reſurgit: humilis factꝰ in mēbris meis. Sequitur aūt: Sꝫ reſuſcitabo illū in nouiſſimo die. Ad exponendum autē quod dixerat: Oē qd̄ dedit mihi pater. Et iterū quod dixerat: Nō perdā ex eo: ſubiūgit: Hec ē enim voluntas patris mei qui miſit me: vt oīs qui videt filiū ⁊ credit in euꝫ habeat vitam eternam. Superius dixit: Qui audit verbum meum: ⁊ credit ei qui miſit me. Modo autem: Qui videt

videt filiū ⁊ credit in eū: nō dixit: Et credit in patrē. Hoc eſt.n. credere in filiū: qd̄ ⁊ in patrē: q̄ꝛ ſicut pater hēt vitaꝫ in ſemetipſo: ſic dedit ⁊ filio vitā hēre i ſemetipſo: vt ſic oīs q̄ videt filiū ⁊ credit in eū: hēat vitā eternam: credendo ⁊ trāſeūdo ad vitā: tāq̄ prima illa reſurrectiōe: ⁊ q̄ꝛ ipſa nō ē ſola ſubiūgit de ſcdā. Et ego reſuſcita. eū i nouiſſimo die.

Murmurabant ergo iudei de illo; quia dixiſſet. Ego ſum panis viuus qui de celo deſcendi. Et dicebāt: Nonne hic eſt filius ioſeph: cuius nos nouimus patrem ⁊ matrem. Quomodo ergo dicit hic: quia de celo deſcēdi. Reſpōdit ergo ieſus ⁊ dixit eis: Nolite murmurare i inuicē. Nemo poteſt venire ad me: niſi pater qui miſit me traxerit eū ⁊ ego reſuſcitabo eū in nouiſſimo die. Eſt ſcriptū in prophetis: Erūt omnes docibiles dei Omnis q̄ audiuit a patre ⁊ didicit venit ad me: Non quia patrē vidit quiſq̄ꝫ: niſi is q̄ ē a deo: hic vidit patrē.

CHRY. Iudei exiſtimantes ſe comeſtiōe carnali potiri nō turbabant: vſqꝫquo poſtea diffiſi ſūt. vñ dr̄. Murmurabāt ḡ iudei de illo: q̄ꝛ dixiſſet: Ego ſū pa. vi. q̄ d̄ ce. deſcēdi. Videbant q̄deꝫ turbari i hoc ꝙ dixerat eū de celo deſcendiſſe: ſed nō hoc erat: qd̄ turbationē faciebat: ſꝫ hoc qd̄ nō expectabāt potiri menſa corporali. Adhuc tñ eū venerabant q̄ꝛ recēs erat ſignū: ⁊ ꝓpterea nō manifeſte ei ꝯtradicebāt: ſed murmurādo ſuaꝫ turbatiōeꝫ oſtendebāt: q̄d aūt murmurando dixerit ſubditur. Et dicebāt. Nōne hic ē ieſus filius ioſeph: cuius nos nouimus prēꝫ ⁊ matrē: q̄mō ergo dicit hic q̄ꝛ deſcendi de celo. AVG. Longe aūt iſti erāt a pane de celo: nec eū eſurire nouerāt panis.n. iſte interioris hoīs querit eſuriē. CHRY. Manifeſtū ē.n. qm̄ mirabilē eius nondū ſciuerāt generationē: propterea eū adhuc filiū ioſeph dicūt: ſed nō increpātur Nō.n. reſpondit eis. Non ſum filius ioſeph: q̄ꝛ non poterant illū mirabilē partū audire. Si vero eū qui ſꝫ carnē nō poterāt manifeſte audire: multo magis nec ſuperioreꝫ ineffabilem. AVG. Ab hoībus.n. carnē aſſumpſit: ſꝫ nō more hoīum. nā patrē habēs in celo matrē elegit in terra ⁊ illic natus ſine matre: ⁊ hic ſine patre: quid ergo talibus murmurātibus reſpondit ſubdit. Rñdit ergo ieſus ⁊ dixit eis: nolite murmurare inuicem. q.d. Scio quare non eſuritis ſic: vt iſtū panē nō intelligatis neqꝫ queratis. Nemo pōt venire ad me: niſi pater qui miſit me traxerit illū Magna gratie ꝯmēdatio: nemo venit niſi tractus: quem trahat: ⁊ quē nō trahat: quare illū trahat: ⁊ illū nō trahat. noli velle iudicare: ſi nō vis errare. ſemel accipe ⁊ intellige: ſi nō traheris: ora vt traharis. CHR. Hic aūt inſiliunt manichei dicētes: qm̄ nihil in nobis ē poſitū: ſed hoc non quod in nobis ē deſtruit: ſed oſtendit nos diuino auxilio indigentes: oñdit.n. hoc non eū qui inuitus venit: ſꝫ eū qui multā patit oppugnationē. AVG. Sꝫ ſi inuiti trahimur ad chriſtū: inuiti credimus: ergo violentia adhibetur: non voluntas excitatur. ſed intrare quiſꝗ̄ eccleſiam poteſt nolens. credere non poteſt niſi volens. corde eniꝫ creditur ad iuſticiam. ſi ergo inuitus venit qui trahitur: non credit: ſi non credit nō venit. non enim ad chriſtū ambulando currimus: ſed credendo nec motu corporis: ſed volūtate cordis accedimꝰ: ergo volūtate traheris. Quid eſt auteꝫ trahi voluntati: delectare in dño: ⁊ dabit tibi petitiones cordis tui: eſt quedaꝫ voluptas cordis: cui dulcis eſt panis ille celeſtis: porro ſi poete dicere licuit. Trahit ſua quenqꝫ voluptas: quanto fortius nos dicere debemus trahi hoīem ad xp̄m: qui delectatur veritate: beatitudine: iuſtitia: ſempiterna vita: quod totuꝫ xp̄s eſt. An non habent corporis ſenſus voluptates ſuas ⁊ aīus deſeritur a voluptatibus ſuis. Da amāteꝫ: deſideranteꝫ: feruentem: fonti eterne patrie ſuſpirātē: ⁊ ſcit q̄d dicā: ſꝫ quare voluit dicere: quem traxerit pater ſi trahendi ſumus ab illo trahamur: cui dicit q̄dā q̄ diligit. Trahe me poſt te: Sꝫ q̄d intelligi voluit aduertamꝰ. Trahit pater ad filium eos q̄ ꝓpterea credūt in filiū: quia eū cogitāt patrem hēre deū. Deus.n. pater equaleꝫ ſibi genuit filiū: ⁊ qui cogitat atqꝫ in fide ſua ſentit ac ruminat equalē eē pr̄i eū in quē credit: ipm̄ trahit pater ad filiū. Arrius credidit creaturā: nō eū traxit pater. Fotinus dicit: Homo ſolus ē xp̄s q̄ ſic credit nō eū pr̄ trahit: traxit petꝝ q̄ dixit: Tu es xp̄s filius dei viui. vñ ei dictū ē. Nō tibi reuelauit caro ⁊ ſanguis: ſed pater meus q̄ i celis ē. Iſta reuelatio ipſa attractio ē. Si.n. q̄ inter delitias terrenas reuelāt amātibꝰ trahūt: nō trahet reuelatꝰ xp̄s a pr̄e. Quid.n. fortius deſiderat aīa q̄ veritatē. ſꝫ hic hoīes eſuriūt: ibi ſaturabūt. idō ſubiecit: Et ego reſu. eū in no. die. q.d. ſaturabit: eo ꝙ ⁊ hic ſitit i reſurrectione mortuoꝝ qm̄ ego reſuſcitabo eum.

AVG. de q̄. no. ⁊ ve. te. Vel attrahit pr̄ ad filiū p opera q̄ faciebat p illū. CHR. Nō parua dignitas filij ſi pr̄ adducit: ⁊ ipſe ſuſcitat nō diuidēs ad prēꝫ opera: ſed oſtendēs parilitateꝫ virtutis. deinde oñdit modū ſꝫ quē pr̄ trahit dicens. Scriptū ē i prophet. Et erūt oēs doci. dei. Vides fidei dignitatē: qm̄ nō ab hoībꝰ neqꝫ hoīes: ſꝫ ab ipſo deo p eā debeāt addiſcere. Mgr̄.n. ꝓſidet oībꝰ patꝰ ex ñs ſua tribuere: ad oēs ſuā doctrinaꝫ effundēs. Si aūt erūt oēs docibiles dei q̄liter q̄dā nō credūt: q̄ꝛ hoc de pluribꝰ dictū ē: ſiue qm̄ oēs q̄ volūt. AVG. de prediſtinatiōe ſanctoꝝ. Vel aliter. Sicut integre loq̄mur cū de aliquo lr̄aꝝ magiſtro q̄ in ciuitate ſolus ē dicimus: oēs iſte h̄ litteras docet: nō q̄ꝛ oēs diſcūt: ſed q̄ꝛ nemo niſi ab illo dixit quicunqꝫ ibi litteras diſcit. Ita recte dicimus. Omnes deus docet venire ad chriſtum: non quia omnes veniunt: ſed quia nemo aliter venit. AVG. ſuper ioan. Vel aliter Oēs regni illius hoīes docibiles erūt dei: nō ab hoībus audient: ⁊ ſi hoc ab hoībus audiūt tñ qd̄ intelligunt intus datur. ſtrepitū verboꝝ ingero auribꝰ veſtris niſi reuelet ille qui intus eſt: q̄mō ergo o iudei me poteſtis agnoſcere quos pr̄ nō docuit. BEDA. Dicit aūt pluraliter. In ꝓphetis: quia omnes prophete: vno eodemqꝫ ſpiritu repleti: licet diuerſa prophetarent: tamen ad idem tendebant. quapropter cū quouis eoꝝ oēs alij cōcordabāt: ſicut cū ioele ꝓpheta qui dicit: Erūt oēs docibiles dei. GLO. Hoc in ioele nō inuenit. ſed aliquid ſimile. dr̄.n. ibi. Filij ſyon exultate ⁊ letamini i dño deo noſtro: q̄ꝛ dedit vobis doctorē. Expreſſius tñ ē in iſaia vbi dr̄. Ponā vniuerſos filios tuos doctos a dño. CHRY. Qd̄ quidē precipuū ē: q̄ꝛ ante per hoīes diſcebāt q̄ dei ſunt: nūc aūt per vnicū filiū dei ⁊ ſpūmſcūm. AVG. de prediſtinatione ſcōruꝫ Omnes auteꝫ docibiles dei veniūt ad filiū: quoniā audierunt ⁊ didicerunt a patre per filium: vnde ſubditur. Oīs qui audiuit a patre ⁊ didicit venit ad me. Si autem oīs qui audiuit a patre ⁊ didicit venit: profecto omnis q̄ non venit nō audit a patre nec didicit. Valde remota eſt a ſenſibus carnis hec ſchola in qua pater auditur ⁊ docet: vt veniatur ad filium: nec agit hoc cum carnis aure ſed cordis: vbi eſt ⁊ ipſe filius. quia ipſe eſt verbum eius per qd̄ pater ſic docet: ſimul eſt ⁊ ſpiritusſanctus. Inſeparabilia enim didicimus eē opera trinitatis: ſed patri hoc potiſſimuꝫ ē attributū: q̄ꝛ de ipſo procedit ⁊ filius ⁊ ſpiritusſcūs Itaqꝫ gratia que occulte ⁊ humanis cordibus diuina largitate tribuitur: a nullo corde duro reſpuitur. ideo quippe tribuitur: vt cordis duricia primitus afferatur. Cur ergo non omnes docet: vt veniant ad chriſtum: niſi quia eos quos docet: miſericordia docet: quos auteꝫ non docet: iudicio non docet: ſi autem diximus ꝙ volunt diſcere: quos non docet: reſpondebitur nobis: Et vbi ē quod ei dicitur. Deus tu ꝯuertēs viuificabis nos: aut ſi non faciat volentes ex nolentibus deus: vt quid orat eccleſia ſm̄ preceptum domini pro perſecutoribus ſuis: nō.n. quiſꝗ̄ dicere poteſt credidi: vt ſic vocaret. preuenit quippe euꝫ

miſericordia dei:q2 ſic ē vocatus vt crederet. AVG.ſup ioan. Ecce ergo q̄uo trabit p̄r docēdo de veritate non neceſſitatē īponendo:trabere.n.dei ē. Oīs qui audiuit a p̄re ⁊ didicit:venit ad me. quid igit̄ xp̄s nibil docuit:q̄d ꝙ patrē mgr̄m boīes nō viderūt:filiū viderūt: filius ergo dicebat:ſed pater docebat. Si.n.ego bō cuꝫ ſim illū doceo. q̄ audiuit verbū meū:illuꝫ docet ⁊ p̄r q̄ audiuit verbum eius. Exponit aūt boc ip̄e ⁊ oñdit nobis quid dixerat cōtinuo ſubiūgēs: Nō q2 pa.vi.q̄ſq̄:niſi q̄ a deo ē:bic vi.patreꝫ.q.d. Ne forte cū dico vobis:oīs q̄ audiuit a p̄re ⁊ didicit:dicatis apud vos. Nūq̄ vidimus patrē:q̄uo ab eo diſcere poterimus:a meip̄o audite: Ego noui patrem ab illo ſū:q̄uo vbū ē ab illo cuius ē verbū:nō ꝙ ſonat ⁊ tranſit:ſed qđ manet cū dicente: ⁊ trabit audiētem. CHRY. Oēs q̄dē a deo ſum⁹. Id vero qđ ē p̄cipuū filij ⁊ ꝓp̄riū bic non poſuit ꝑꝑ auditorum imbecillitatem.

Amen amē dico vobis:qui credit in me bꝫ vitaꝫ eternā. Ego ſum panis vite. Patres veſtri mānducauerūt māna in deſerto: ⁊ mortui ſunt. Hic eſt panis de celo deſcēdēs:vt ſiquis ex ip̄o māducauerit nō moriatur. Ego ſum panis viuus q de celo deſcendi. Siquis manducauerit ex boc pane: viuet in eternuꝫ.

AVG. Reuelare voluit ſe dñs q̄d eēt. vñ dicit. Amen amen dico vobis:qui credit in me bꝫ vitam eternā. q.d. Qui credit in me bꝫ me:q̄d ē aūt babere me:babere vitā eternaꝫ:vita.n.eterna ē verbū qđ in principio erat apud deū:⁊ vita erat lux boiuꝫ:aſſumpſit vita mortem:vt vita occideret mortē. CHRY. Quia vero turbe inſtabant:cibuꝫ corporalem petentes ⁊ eius cibi q̄ patrib⁹ eoꝝ dat⁹ erat remiſcentes:vt oſtendat ꝙ oia illa figura erant buius veritatis p̄ñtis mentionē de cibo ſpirituali facit dicens. Ego ſuꝫ panis vite. Paneꝫ quidē vite ſe ipſum vocat:q̄m vitaꝫ nr̄am ↄtinet ⁊ bāc ⁊ figurā. AVG. Sꝫ illi de māna ſupbiebant ſubiungit: P̄res veſtri manducauerūt manna in deſerto ⁊ mortui ſūt. Iō patres veſtri q2 ſimiles eſtis illoꝝ murmuratores patres murmuratoꝝ filioꝝ. Naꝫ de nulla re magis deū offendiſſe ille populus dictus ē:ꝙ cōtra deū murmurando. Ideo aūt mortui ſunt q2 qđ videbāt credebāt:qđ nō videbāt nō credebant neq̄ȝ intelligebant. CHRY. Nō aūt ſine cā addit. In deſerto:ſꝫ occulte inſinuans q̄m non longū t̄p̄s fuit:quo.ſ.manna datū eſt neq̄ȝ ſimul cū venit in terrā ꝓmiſſionis : ſed q2 videbant panē datū a xp̄o minus eē illo qđ patribus datuꝫ erat:ieo ꝙ illud deſuper deſcendebat. Miraculum vero panū inferius generabat̄ ꝓpterea ſubiungit:bic ē panis de celo deſcendens. AVG. Būc panē ſignificauit māna:būc panē ſignificabat altare dei. Sacramēta bec ſūt:⁊ illa fuerūt,in ſignis diuerſa ſūt:in re q̄ ſignificat̄ paria ſūt. Apoſtolū audi. Oēs eandeꝫ eſcā ſpiritalem manducauerunt.

CHRY. Deinde oñdit ꝙ maxime eos poterat pſuadere:q̄m ip̄i patribus ſuis multo digniores effecti ſūt: q̄ manna manducantes ſunt mortui. ⁊ ideo ſubdit. Ut ſiq̄s ex ip̄o manducauerit:nō moriat̄. A fine vtriuſq̄ȝ cibi oñdit differētiā. panē aūt bic dogmata ſalutaria dicit. ⁊ fidē que i ip̄m ē aut corpus ſuū:bec.n.ↄſeruāt aiam. AVG. Sed nunq̄d non morimur:q̄ māducauim⁹ panē deſcendentē de celo:ſic illi ſunt mortui:queēadmodū ⁊ nos ſumus morituri quātū attinet ad mortē bui⁹ corporis viſibilē atq̄ȝ carnalē. q̄ntū aūt ꝑtinet ad mortē ſpiritualē q̄ p̄res iſtoꝝ mortui ſūt. Manducauit manna moyſes ⁊ multi q̄ dño placuerūt:⁊ mortui nō ſūt:q2 viſibilē cibū ſpiritualiter intellexerūt:ſpiritualiter guſtauerūt vt ſpiritualiter ſaciarent. Nā ⁊ nos bodie accipimus viſibileꝫ cibū: ſꝫ aliō ē ſacramentū:aliud virtus ſacramēti:q̄m multi de altari accipiūt:⁊ accipiendo moriunt̄. vñ apoſtolus: Iudicium ſibi māducat,⁊ bibit:panē ergo celeſtē ſp̄ualeꝫ māducare eſt innocētiam ad altare apportare. peccata ⁊ſi ſint quotidiana:nō ſint mortifera antēq̄ ad altare accedatis. attēdite quid dicatis. Dimitte nobis debita noſtra ſicut ⁊ nos dimittimus debitoribus noſtris:ſi dimittis:dimittetur tibi ſecurus accede:panis ē nō venenū. ſiq̄s ergo ex boc pane manducauerit:nō moriet̄. Sed qđ pertinet ad virtutem ſacramenti nō qđ ꝑtinet ad viſibile ſacramētū:q̄ māducat.ſ.intus non foris. ALCVI. Ideo inq̄ nō moritur qui comedit būc panē:q2 ego ſum panis viuus q̄ de celo deſcendi. THEO. Per boc.ſ.qđ incarnatus ē:nō ergo prius ſolū fuit bomo:⁊ poſtmodū aſſumpſit diuinitateꝫ:vt neſtorius fabulat̄. AVGV. De celo deſcendit ⁊ māna:ſed manna vmbra erat:iſte veritas ē. ALCVI. Eſt ēt mea vita viuificās. vñ ſeq̄tur. Siq̄s mādu. ex boc pa. viuet. nō t̄m in p̄ñti p fidē ⁊ iuſticiā:ſed in eternū.

Et panis quem ego dabo caro mea eſt: pro mundi vita.

AVG. Determinat cōſequenter dñs q̄uo ſe panē dicat nō t̄m ſm̄ diuinitateꝫ q̄ paſcit oia:ſed ēt ſm̄ bumanā nām que eſt aſſumpta verbo dei cū ſubdit. Et panis queꝫ ego dabo ca. mea ē:pro mūdi vita. BE. Būc panē tunc dñs dedit q̄n myſteriū corporis ⁊ ſanguinis ſui diſcipulis tradidit:⁊ quando ſemetipſum deo patri obtulit in ara crucis. quod vero dicit. Pro mundi vita. non debemus intelligere ꝓ elementis:ſꝫ ꝓ boibus qui mundi noie deſignāt̄ THEO. In boc qđ dicit. Quē ego dabo:poteſtatem ſuaꝫ demōſtrat:ꝙ nō ſicut ſeruus minor patre crucifixus ē:ſed voluntarie. naꝫ ⁊ſi a patre dari dicatur:t̄n ſeip̄ꝫ tradidit ip̄e. Attende aūt ꝙ panis qui in myſterijs a nobis aſſumitur:nō ſoluꝫ figuraꝫ gerit carnis chriſti:ſed ipſe eſt vera caro chriſti. nō.n.dixit: Panis quem ego dabo figuram carnis mee gerit:ſed caro mea eſt. Tranſmutatur āt in enarrabilibus verbis iſte panis per myſticam benedictionē ⁊ babitationem ſpiritusſancti in carnē chriſti. Sed quare nō videmus carnem:q2 ſi caro videret̄ borror nos in eius aſſumptione inuaderet. vñ ⁊ noſtri infirmitati cōdeſcēdat̄ talis nobis videret̄ myſticus cibus ſꝫ ꝙ nr̄e cōſuetudini ↄpetebat: ꝓ mūdi aūt vita carnē ſuā tradidit:q2 moriendo mortem ſoluit. Ego ēt intelligo ꝓ mundi vita reſurrectionem:nā dñi mors vniuerſalem reſurrectioneꝫ toti generi bumano miniſtrauit. forte aūt ⁊ vitam que in ſanctificatione ⁊ beatificatiōe conſiſtit ⁊ ſpū: mundi vitā dixit:q̄uis.n.non oēs ſuſceperint vitam q̄ ē in ſanctificatione ⁊ ſpū:t̄n dñs ſeip̄m pro mundo tradidit. ⁊ q̄tū i eo totus mūdus ſanctificat̄. AVG. Qñ aūt caperet caro ꝙ dixit panē carnē:norūt aūt fideles corpus xp̄i: ſi corpus xp̄i eē nō negligant:fiant corpus xp̄i:ſi volunt viuere de ſpū xp̄i:de ſpū.n.xp̄i non viuit:niſi corpus xp̄i: nūq̄d.n. corpus meū viuit de ſpū tuo. Būc panē exponit ap̄ls dicens. Unū corpus multi ſumus. O ſacramentū pietatis o ſignū vnitatis:o vinculū charitatis. qui vult viuere accedat:credat:incorporetur vt viuificetur.

Litigabant ergo iudei ad inuicem dicentes. Quomodo poteſt bic nobis carnē ſuam dare ad manducandum? Dixit ergo eis ieſus. Amē amē dico vobis:niſi manducaueritis carnē filij bois ⁊ biberitis eius ſanguinē:non babebitis vitam i vobis. Qui manducat meam carnem ⁊ bibit meum ſanguineꝫ:babet vitam eternaꝫ:⁊ ego reſuſcitabo eum in nouiſſimo die.

AVG. Quia iudei panē concordie non intelligebant ad inuicem litigabant. vnde dicitur. Litigabāt ergo iudei ad inui. dicen. q̄uo pōt bic no. da. car. ſuam ad māducandum? Qui autē manducant taleꝫ panem: non litigant ad inuicem:quoniā per bunc deus babitare facit vnanimes in domo. BEDA. Putabant ergo iudei ꝙ dominus

particulatim carnē ſuā diuideret: ⁊ eis ad manducādum daret: ⁊ ideo litigabāt:q2 nō intelligebāt. CHRY. Q2 igitur dicebāt boc eē īpoſſibile vt.ſ. carnē ſuā ad manducandū daret oſtendit:q̄m nō ſolū nō ē īpoſſibile:ſed valde neceſſariū. vñ ſequit̄: Dicit ergo eis ieſus: Amen amē dico vobis:niſi māducaueritis carnē filij bois: ⁊ biberitis eius ſanguinē:nō babebitis vitā in vobis. AVGV. q.d. Q̄uo quidē detur: ⁊ quiſnā ſit modus manducandi iſtū panē ignoratis:verūt̄n niſi manduca. ⁊c̄. BED. Et ne crederet̄ illis ſolis bec dixiſſe mox generalē ſniam intulit. Qui man. meā car. ⁊ bibit meū ſāguinē. AVG. Et ne iſtam vitā intelligentes de bac re litigarent:ſecut⁹ adiunxit. Bēt vitam eternā: Bāc ergo non bēt:qui iſtā carnē nō manducat:nec iſtū ſanguineꝫ bibit. Nā t̄palem vitaꝫ ſine illo babere boies poſſunt:eternā vero oio nō poſſūt. Nō ita ē in bac eſca:quā ſuſtentande buius t̄palis vite cauſa ſumimus:naꝫ qui eā nō ſumpſerit non viuet:nec t̄n q̄ eaꝫ ſumpſerit viuet. Fieri.n.pōt vt morbo vł ſenio vel aliquo caſu plurimi qui eā ſumpſerint moriant̄. In boc vero cibo ⁊ potu.i.corporis ⁊ ſanguinis dñi nō ita ē. nam ⁊ qui eaꝫ nō ſumit:non bꝫ vitaꝫ:⁊ qui eaꝫ ſumit bēt vitā: ⁊ bāc vtiq̄ȝ eternā. THEO. Nō.n.puri bois caro ē: ſed dei ⁊ boieꝫ diuinū facere valens ⁊ tanq̄ diuinitate inebrians.

AVG. xxi. de ciui. dei: Sūt aūt quidā liberationeꝫ ab eterno ſupplicio boibus ꝓmittētes xp̄i baptiſmate ablutis:qui participes ſunt corporis eius: q̄uolibet vixerit: ꝑꝑ illud dicit bic. Sed ↄ̄dicit eis apoſtolus dicens: Manifeſta ſūt opera carnis que ſūt:fornicatio:immundicia:⁊c̄. que predico ſicut predixi. q̄m qui talia agunt: regnuꝫ dei non poſſidebūt: Quāobrem q̄uo ſit accipiēdū qđ bic dicitur:merito querit̄. Qui.n.in eius ē corporis vnitate.i.i xp̄ianoꝝ ↄpagine mēbrorū:cuius corporis ſacramentū fideles ↄmunicātes de altari ſumere ↄſueuerūt: ipſe vero dicēdus ē māducare corpus ⁊ bibere ſanguinē xp̄i: ac ꝑ boc beretici ⁊ ſciſmatici ab vnitate corporis ſepāti: poſſunt idē percipere ſacramētuꝫ:ſed nō ſibi vtile:immo etiā noxiū quo iudicent̄ grauius ꝙ vel tardius liberent̄:nec illi etiaꝫ in perditis ⁊ dānabilibus moribus debēt eē ſecuri:qui ꝑ vite iniquitatē: ipſam vite iuſticiaꝫ que ē xp̄s deſerunt:ſiue fornicando:ſiue aliquid buiuſmodi faciendo. Nō.n. iſti dicendi ſunt manducare corpus xp̄i. q̄m nec i membris ↄputandi ſunt xp̄i. Ut.n. alia taceaꝫ:nō poſſūt ſimul eē membra xp̄i: ⁊ membra meretricis. AVG. ſup ioannē. Būc itaq̄ȝ cibū ⁊ potū ſocietatē vult intelligi corporis ⁊ membroꝝ ſuoꝝ:qđ eſt eccleſia in predeſtinatis ⁊ vocatis ⁊ iuſtificatis ⁊ glorificatis ſanctis ⁊ fidelib⁹ eius buius rei ſacramentū.i. vnitas corporis ⁊ ſanguinis xp̄i alicubi quotidie:alicubi certis interuallis dieꝝ in dñica menſa p̄reparat̄:⁊ de dñica menſa ſumit̄ quibuſdā ad vitā:quibuſdā ad exitiū. Res vero ipſa cuius ſacramētum eſt:oi boi ē ad vitaꝫ:nulli ad exitium:quicūq̄ȝ eius particeps fuerit. Ne autem putarēt ſic in iſto cibo ⁊ potu promitti vitam eternā:vt qui eā ſumerent:iā nec corpore morerentur. Buic cogitationi occurrens ſubiungit dicēs. Et ego reſuſcitabo eum in nouiſſimo die:vt.ſ. babeant interim vitam eternam ſm̄ ſpiritum in requie que ſanctorum ſpiritus ſuſcipit. Quod autem ad corpus attinet nec corpus etiaꝫ vita eterna fraudetur:ſed in reſurrectione mortuorum in nouiſſimo die eam babeat.

Caro eniꝫ mea vere eſt cibus: ⁊ ſanguis meus vere ē potus. Qui manducat meā carnem: ⁊ bibit meū ſanguinē:in me manet: ⁊ ego i illo. Sicut miſit me viuens pater: ⁊ ego viuo ꝑꝑ patrem: ⁊ q mānducat me: ⁊ ipſe viuet propter me. Hic eſt panis qui de celo deſcendit. Non ſicut manducauerunt p̄res vr̄i māna ⁊ mortui ſunt. Qui māducat bunc panem:viuet in eternum. Hec dixit in ſynagoga docens in capbarnaum.

BEDA. Dixerat ſuperius. Qui manducat meā carneꝫ ⁊ bibit meū ſanguinē:bēt vitaꝫ eternā: ⁊ vt oſtēderet q̄nta diſtantia ſit inter corporalem cibum ⁊ potum: ⁊ ſpiritualem myſteriū corporis ⁊ ſanguinis ſui adiecit. Caro.n.mea vere ē cibus: ⁊ ſan.me.vere ē potus. CHRY. Boc autē dicit:aut vt credāt bis q̄ dicta ſunt:vt nō eſtiment enigma ⁊ parabolā eē:ſed ſciant q̄m omnino oportet manducare corpus chriſti aut vult dicere ꝙ verus cibus eſt bic qui animam ſaluat. AVGV. Uel aliter. Cū cibō ⁊ pōtu id appetāt boies vt non eſuriant neq̄ȝ ſitiant: boc veraciter non preſtat niſi iſte cibus ⁊ potus:qui eos a quibus ſumitur imortales ⁊ incorruptibiles facit.i. ſocietas ipſa ſanctoꝝ vbi pax erit: ⁊ vnitas plena atq̄ȝ perfecta: propterea dominus noſter corpus ⁊ ſanguinem ſuum in eis rebus commendauit:que ad vnum aliquid rediguntur ex multis naneq̄ȝ aliud.ſ. panis ex multis granis in vnum conſtat: aliud.ſ. vinum ex multis acinis confluit. Deinde iam exponit quid ſit manducare corpus eius: ⁊ ſanguinem bibere dicens. Qui man.me.car. ⁊ bibi.me.ſan.in me ma. ⁊ ego in illo. Boc ē ergo manducare illam eſcam: ⁊ illuꝫ bibere potum: in chriſto manere: ⁊ chriſtum in ſe babere. At per boc qui non manet in chriſto: ⁊ in quo non manet chriſtus:proculdubio nec manducat eius carnem:nec bibit eius ſanguinem:ſed magis tante rei ſacramentum ad iudicium ſibi manducat ⁊ bibit. CHRY. Uel aliter continuatur:quia promiſerat ſe manducantibus vitā eternam. vt ergo boc confirmet induxit. Qui mandu. meam carnem. ⁊c̄. AVG. de ver. do. Multi quideꝫ qui vel corde ficto carnem illam manducant: et ſanguinem bibunt: vel cum manducauerint apoſtate fiunt nunquid manent i chriſto: ⁊ chriſtus in eis? Sed eſt profecto quidam modus manducādi illam carnem: ⁊ bibendi illum ſanguinē quo modo qui manducauerit ⁊ biberit:in chriſto manet ⁊ chriſtus in eo. AVG. xxi. de ciuitate dei. Boc eſt illi qui non ſacramētoten⁹ t̄m: ſꝫ reuera corpus chriſti manducant: ⁊ ſanguinem bibunt. CHRY. Et quia ego viuo:manifeſtum eſt ꝙ ipſe viuet. ⁊ ad boc oſtendendum ſubiungit: Sicut mi.me.vi.pa. ⁊ ego viuo propter patrē: ⁊ qui man.me ⁊ ip̄e vi. ꝓpter me. Ac ſi dicat. Uiuo ego ſicut pater. ⁊ ne ingenitum eſtimes adiecit: Propter patreꝫ patrē ſibi eſſe principium occulte inſinuans. qđ aūt dicit: Qui manducat me: ⁊ ipſe viuet ꝑꝑ me:nō de vita ſimpliciter boc dicit ſed de approbata. Et.n. etiaꝫ infideles viuunt nō māducantes de carne illa:ſed neq̄ȝ de reſurrectione cōi boc dicit. ⁊ eniꝫ oēs ſuſcitabunt̄: ſed de glorioſa ⁊ mercedē babēte. AVG. Non aūt ait. Sicut manduco patreꝫ ⁊ ego viuo ꝑꝑ patrē: ⁊ qui manducat me: ⁊ ip̄e viuet ꝑꝑ me. Non enim filius ꝑticipatione p̄ris fit melior: ſicut ꝑticipatione filij ꝑ vnitatem corporis eius ⁊ ſanguinis qđ illa māducatio ⁊ potatio ſignificat:nos efficimur meliores. Si ergo ita dictum eſt. Uiuo propter patrem: quia ip̄e de illo eſt:ſine detrimēto equalitatis dictum eſt: nec t̄n eandem noſtraꝫ ⁊ ſuā equalitatem ſignificauit:ſed gratiam mediatoris oſtendit. Si auteꝫ ſm̄ id accipimus. Uiuo propter patrem. quod alibi ait: Pater maior me ē: bec verba ita dixit. Sicut miſit me pater. Ac ſi diceret: vt ego viuam propter patrem:ideſt ad illuꝫ tanq̄ ad maiorem referam vitam meam:exinanitio mea fecit:in qua me miſit. vt autem quiſq̄ȝ viuat propter me ꝑticipatio facit: quia manducat me. HILA. viij. de trini. De veritate igitur carnis ⁊ ſanguis chriſti:non relictus eſt ambigendi locus:nunc.n. ex ipſius dñi profeſſione ⁊ fide nr̄a vere caro ē: ⁊ vere ſanguis ē. boc ergo vite noſtre cā ē:qđ i nobis carnalibus manentē ꝑ carnē xp̄m babemus victuris nobis:ꝑ eū ea conditione qua viuit ille per patrem. Si ergo nos naturaliter ſm̄ carnē ꝑ eū viuimus.i. naturā carnis ſue adepti:q̄uo nō nāliter ſm̄ ſpūm in ſe patrem babeat: cū viuat ip̄e ꝑ patreꝫ:ꝑ patrem autē viuit. dum natiuitas

non alienā ei intulit diuerſamq; nām. AVG. Ut aūt illū panē mādncando viuamus: qui eternā vitā ex nobis habere nō poſſumus: de celo deſcendit. vñ ſequit: Hic ē panis q de celo deſcendit. HYLA. x. de tri. Se panez hic dicit: ac ne verbi virtus atq; nā defeciſſe exiſtimaretur in carnē panē: carnē ſuā eſſe dixit: vt per hoc qui deſcendens de celis panis ē nō ex humana ꝯceptiōe origo eē corporis eius exiſtimaretur: dū celeſte eſſe corpus oſtenditur: at vero cū panis ē: aſſumpti ꝑ verbū corporis eſt ꝓfeſſio. THE. Nō. n. ꝑpꝛ deū comedimus. naz ⁊ ipalpabilis ⁊ incorporeus eſt: neq;. n. hoīs puri carnē comedimus que nil poſſet ꝓficere. Sed q2 deus carnē ſibi vniuit: caro eius viuificatiua exiſtit nō q in dei nām tranſierit: ſed ſm quādā igniti ferri conſuetudinē: q ⁊ ferrū manet: ⁊ ignis actū oſtendit: ſic ⁊ caro dñi viuificatiua eſt tanq caro verbi dei. BED. Et vt oſtenderet diſtantiā vmbre ⁊ lucis: typi ⁊ veritatis ſubiunxit: Non ſicut manducauerunt patres veſtri manna ⁊ mortui ſūt qui manducat hūc panē viuet in eternū. AVG. q aūt illi mortui ſūt: ita vult intelligi: vt nō viuant in eternū. Naz tpaliter ⁊ hi profecto morientur: q xp̄m manducant: ſed viuūt in eternū: q2 xp̄s ē vita eterna. CHRY. Si. n. poſſibile fuit ſine meſſe ⁊ frumento ⁊ aliis huiuſmodi. xl. annis illoꝝ vitā cōſeruare: multo magis nūc cibo ſpirituali hoc facere poterit cuius ille erāt figure: frequenter aūt vitā repromittit: q2 nihil eſt ita delectabile hoībus: vñ ⁊ in veteri teſtō longitudo vite ꝓmittebat: hic aūt vita ſinē nō hñs. Simul etiā per hoc oſtendere vult: qm̄ ſniam morti tradentez ꝓ peccato nunc ſoluit vitā eternā cōtrario ꝓmittēs. Sequitur Hec dixit in ſynagoga docēs in capharnaū. vbi. ſ. plurime v̄tutes eius ſunt facte. Docebat aūt in ſynagoga ⁊ in tēplo multitudinez attrahere volens ⁊ oñdens qm̄ non ē contrarius patri. BE. Myſtice aūt capharnaū: que interpretatur villa pulcherrima: ſignificat mūdum: ſynagoga vero iudaicuz populum: per hoc ḡ oſtendit q dñs ꝑ myſterium incarnationis mundo apparens iudaico populo multa docuit: que ipſe intellexit.

Multi ergo audiētes ex diſcipulis eius dixerūt. Durus ē hic ſermo. Et qs pōt eū audire: Sciens aūt ieſus apud ſemetipſuz: q2 murmurarēt de hoc diſcipuli eius: dixit eis. Hoc vos ſcandalizat Si ergo videritis filiū hoīs aſcendētē vbi erat prius. Spiritus ē qui viuificat: caro nō prodeſt qcq̄z Uerba que ego locutus ſuz vobis: ſpūs ⁊ vita ſūt Sed ſunt qdez ex nobis qui nō credūt. Sciebat eniz ab initio ieſus: qui eſſent credentes: ⁊ quis traditurus eſſet eum. Et dicebat. Propterea dixi vobis q2 nemo pōt venire ad me niſi fuerit ei datum a patre meo. Ex hoc multi diſcipulorū eius abierunt retro: ⁊ iā nō cū illo ambulabant. Dixit ergo ieſus ad duodeciz. Nūqd ⁊ vos vultis abire: Reſpōdit ergo ei ſimon petrus: Dñe ad quē ibimus Uerba vite eterne habes. Et nos credimus ⁊ cognouimus q2 tu es chriſtus filius dei. Reſpondit ei ieſus: Nōne ego vos duodeciz elegi: ⁊ ex vobiſ vnus diabolus ē. Dicebat aūt de iuda ſimōis ſcariothis. Hic enim erat traditurus eum cum eſſet vnus ex duodecim.

AVG. Talia loquente ieſu non crediderūt aliqd magnū dicentez ⁊ verbis illis aliquā gratiā coopantē ſz ꝓut voluerūt intellexerūt: ⁊ more hominū: q2 poterat aut diſponebat ieſus carnez qua induti erat verbū veluti conſciſſam diſtribuere credētibus in ſe. vnde dī. Multi ergo audi. nō ex ini. ſed ex diſci. eius dixe. Du. eſt hic ſermo.

CHRY. i. difficile ſuſceptibilis: ſuperexcedens eoꝝ imbecillitatē putabāt. n. eū ſupra ſeipm̄ loqui maiora ꝓpria dignitate: ⁊ dixerūt: Quis pōt eū audire: quaſi ꝓ ſeipſis reſpondentes. q2 nō debebat. AVG. Si āt diſcipuli durum habuerūt iſtū ſermonē: quid inimici: ⁊ tamē ſic oportebat vt dicerent qd nō ab hoībus intelligeret: ſecretū dei intentū debet facere: nō aduerſos. THE. Cū aūt audiſ q diſcipuli eius murmurabant: nō intelligas hos q actu ſunt diſcipuli: ſed hos qui in habitu ⁊ figura videbantur ab eo inſtrui. Nā inter diſcipulos erāt quidā ex plebe qui dicebant eius diſcipuli: q2 multo cū diſcipulis manebāt tpe. AVG. Sic aūt apud ſe iſta dixerūt vt ab illo nō audirent: ſed ille qui nouerat in ſeipſis apud ſeipm̄ audiebat vñ ſequit. Sciēs aūt ieſus apud ſeipm̄ q2 murmu. de hoc diſci. eius dixit eis. hoc vos ſcandali. ALCVI. Quod ſ. dixi vobis māducare carnē meā: ⁊ bibere ſanguinē meuz. CHRY. Erat aūt hoc ſue deitatiſ ſignū occulta ī medū ferre: vñ ſequit. Si ḡ vide. fi. ho. aſcen. vbi erat prius ſupple. quid dicetis: Hoc ⁊ in nathanaele fecit dicens. Qm̄ dixi tibi: vidi te ſub ficu: credis: maiora his videbiſ Nō igit qōnes qōnibꝰ copulat: ſed magnitudine dogmatuz ⁊ multitudine eos inducere vult. Nō igit diſcipulos in ſcandalū mittere volens hoc dicit: ſed eorum ſcandalum ſoluere volens. nam dum eſtimant euz de ioſeph natū: nō ſuſcipiunt ea q dicebātur. Qui vero credituri erāt: qm̄ de celo deſcendit: ⁊ illuc aſcēdit facilius attendūt his que dicebant. AVG. Uel aliter. Hinc ſoluit qd illos cōmouerat: illū. n. putabāt erogatuꝝ corpus ſuū: ille aūt dixit ſe aſcenſurū in celū vtiq; integrū. Cū videritis indeus filiū hoīs aſcēdātez vbi erat prius. Certe vel tūc videbitl q2 nō eo mō quo putatis erogat corpus ſuuz: ⁊ q2 gratia eius non ꝯſumi morſibus: filius aūt hoīs xp̄s ex virgine maria hic eē cepit in terra: vbi carnē aſſūpſit ex terra: quid ḡ vult qd ait: Cū vide. fi. ho. aſcē. vbi erat prius: niſi vt intelligamus vnā ꝑſonā eē xp̄m deū ⁊ hoīem: nō duas ne fides noſtra ſit quaternitas: ſed trinitas. Sic ergo erat filius hoīs in celo: quēadmodū filius dei erat in terra: filius dei in terra in ſuſcepta carne: filius hoīs in celo ī vnitate ꝑſone. THEO. Nō ergo ꝑꝑ hoc putes q de celo corpꝰ xp̄i deſcenderit: hoc. n. martiani heretici ⁊ apollinaris ē dictū: ſed q2 vnus ⁊ idez erat filius dei ⁊ homīs. CHRY. Propter hoc aūt ⁊ aliā ſolutionē inducit dicens. Spiritus ē qui viuificat: caro nō ꝓdeſt quicq̄. qd aūt dicit tale ē ſpiritualiter: oportet ea que de me ſunt audire. qui autē carnaliter audit: nihil proficit. Eſt aūt carnaliter intelligere: ſimpliciter ea que propoſita ſūt videre ⁊ nihil plus imaginari. Oportet aūt non ita iudicare. ſed oīa myſteria interioribꝰ oculis inſpicere: qd ſemꝑ ē ſpūaliter audire. Carnale vero erat dubitare qualiter pōt nobis carnem dare manducare: quid igitur: nō ē vera caro immo vtiq;. quod igitur ait: Caro non ꝓdeſt quicq̄. non de ſua carne dicit: ſed de eius carne qui carnaliter accipiebat que dicebant. AVG. Uel aliter: Caro non prodeſt quicq̄. Sed qūo illi intellexerūt. Carnē quippe ſic intellexerūt: qūo in cadauere dilaniatur: aut in macello venditur non qūo ſpiritu vegetat: accedat ſpiritus ad carnem ⁊ ꝓdeſt plurimū. nam ſi caro nihil prodeſſet: verbū caro non fieret vt habitaret in nobis: ſed ſpiritus per carnem aliquid operatus ē in nobis pro ſalute noſtra. AVG. x. de ciui. dei: Non. n. caro ꝑ ſeipſam mundat: ſed ꝑ v̄buz a quo ſuſcepta ē: q cū ſit principiū oīum ſuſcepta anima ⁊ carne: ⁊ aīam credentiū mundat ⁊ carnez. Spiritus ḡ ē qui viuificat: caro non prodeſt quicq̄: ſicut illi intellexerunt carnem: nō ſic ego do ad manducanduz carnem meam: quia nec carnem debemus ſapere ſm carnē: proinde dicit. Uerba que ego locutus ſum vobis ſpiritus ⁊ vita ſunt. CHRY. i. ſpiritualia ſunt: nihil habentia carnale neq; conſequentiam naturalem: ſed eruta ſunt ab omni tali neceſſitate que in terra: ⁊ a legibus que hic poſite ſunt:

AV. Si ergo intellexiſti ſpūalr: ſpūs ⁊ vita tibi ſunt. ſi intellexiſti carnaliter: etiā ſic ſpiritꝰ ⁊ vita ſunt: ſed tibi nō ſunt. Diximꝰ eni hic dñm cōmēdaſſe ī māducatiōe carnis ſue: ⁊ potatōne ſanguis ſui vt i illo maneamꝰ ⁊ ipe in nobis. hoc aūt quid fac niſi caritas: Caritas aūt dei diffuſa eſt ī cordibꝰ noſtris ꝑ ſpm̄ ſanctū qui datꝰ eſt nobis: ergo ſpiritꝰ ē qui viuificat. CHRY. Et qa de carnali audientia ſupra locutus ē ſubiūgit: Sed ſūt qdā ex vobis q nō credunt. Dicēs qdā: diſcipulos excepit: ſuā aūt dignitatē oñdit occulta reuelās. AVG. Non dixit: Sunt quidā in vobis q nō intelligūt: ſed cauſaz dicit q̄re nō intelligant. Propheta. n. dixit: Niſi credideritis: nō intelligetis. ꝑ fidē q reſiſtit: qūo viuificat. Aduerſariꝰ. n. radio lucis quo penetrādus ē: nō auertit aciē: ſed claudit mētē: credant ⁊ aperiāt: ⁊ illuminabūtur. CHRY. Et vt diſcas: qm̄ ante hec verba ⁊ nō poſtq̄ murmurauerunt ⁊ ſcandalizati ſunt: h chriſtꝰ cognouerat: ſubiūgit euāgeliſta dicēs. Sciebat eni ab initio ieſus q eēnt credituri: ⁊ qs traditurꝰ euz eēt. THEO. Uolēs ꝑ hoc nobis euāgeliſta oñdere. q ante cōſtitutionē mundi oīa cognoſcebat: qd diuinitatis erat indiciū. AVG. Sed poſtq̄ diſtinxit credentes dñs a nō credētibꝰ: expreſſit cāz quare nō credūt. vnde ſequitur: Et dicebat. Propterea dixi vobis: q2 nemo pōt venire ad me: niſi fuerit ei datū a patre meo. CHRY. q. dicat. Non turbāt me: neq; ſtuporē īferūt q nō credūt. Noui qbꝰ dedit pater. Dixit aūt hoc: vt oñdat qm̄ nō illoꝛuz gloriā cōcupiſcēs hoc dicebat: ⁊ vt ſuadeat eis q patrez eiꝰ exiſtimēt deū ⁊ nō ioſeph. AVG. Ergo ⁊ credere datur nobis: non. n. nihil ē credere. Si eni magnū qd ē: gaude qa credidiſti: ſz noli extolli. qd. n. habes: qd nō accepiſti: AVG. de predeſtinatione ſcōꝝ. Hoc aūt donū quibuſdā dari ⁊ qbuſdā nō dari oīno nō dubitat: q nō vult manifeſtiſſimis ſacris lrīs repugnare. Cur aūt nō oībꝰ detur: fidelē mouere nō debet: q credit ex vno oēs eē in condēnationē iuſtiſſimā: ita vt nulla dei eēt iuſta reprehenſio ſi nullus inde liberaret. vñ cōſtat magnā eē grāz q plurimi liberant. Cur aūt iſtū potiꝰ q̄ illū liberet: inſcrutabilia ſunt iudicia eiꝰ: ⁊ inueſtigabiles vie eiꝰ. Sequit: Ex hoc multi diſcipuli eiꝰ abierūt retro: ⁊ iā cū illo nō āmbulabāt. CHRY. Nō dixit: Receſſerūt: ſed abierūt retro: ab ea q ſm virtutē ē auditiōe: ⁊ quā habebāt oliz fidē ꝑdiderunt. AVG. Et ꝑciſi a corꝑe vitā ꝑdiderūt: q2 forte in corpore nec fuerūt: inter nō credētes ⁊ ipſi reputati ſunt. Abierūt retro nō pauci ſed multi poſt ſathanā: nō poſt chriſtum: quomodo de quibuſdā femininis dicit apoſtolus: Quedā cōuerſe ſunt retro poſt ſathanā. Petrū aūt nō repulit dñs retro ire poſt ſathanā: ſz fecit poſt ſe ire. CHRY. Quereret aūt aliquis quod tēpus erat verba diſpenſandi his que cōſtructa erant nocētiū: multa qdē vtilitas ⁊ neceſſitas: Quia. n. inſtabāt cibū corporalē petētes: ⁊ eius q ſub patribꝰ datꝰ ē reminiſcentes: oñdēs qm̄ oīa illa typus erāt: meminit cibi ſpiritalis. Non igitur ſcandalizari oportebat: ſed interrogare congruū erat: quare illorum amentie ſcandalum fuit: nō indiſſolubilitatis eorū q dicebantur. AVG. Et hoc ēt forte factū ē ad conſolationē noſtrū: qm̄ aliquādo contingit vt homo dicat verum: et quod dicit nō capiatur: atq; illi q audiūt ſcandalizent et diſcedāt. Peniter aūt hominē dixiſſe quod veruz ē: dicit. n. apud ſe hō: Nō debui ſic dicere: ⁊ ſic dño cōtingit: Dixit: ⁊ perdidit multos: ſed nō turbat ipſe: q2 ab initio nouerat: q nō eēnt credētes. nos ſi nobis contingat cōturbamur: ſolatiū i dño inueniamꝰ: ⁊ tñ caute v̄ba dicamus. BEDA. Sciebat aūt dñs de aliīs diſcipulis q remanſerūt: an vellēt abire: ſz tñ eos interrogauit vt fides eorum mōſtraret ⁊ aliīs imitāda proponeretur. vnde ſequitur: Dixit ḡ ieſus ad. xii. Nūquid ⁊ vos vul. abire: CHR. Per hūc aūt modū oportebat eos trahi. nā ſi eos laudaſſet: paſſi eſſent aliqd humanū: exiſtimantes ſe gratiā chriſto facere: eū nō relinquēdo: oſtendens vō ſe nō indigere eorum ſequela: magis eos detinuit. non autem eis dixit Abite. hoc enim eēt eos expellere: ſed interrogauit eos an vellent abire: auferens eis vim ⁊ neceſſitatem: ⁊ nolēs eos verecundia coartari. ex neceſſitate enim detineri par eſſet: ac ſi abirent. Petrus autem fratrum amator: amicitie conſeruator: pro toto reſpondet collegio. vnde ſequit: Reſpondit ergo ei ſi. pe. Domine ad quem ibimus: AV. quaſi dicat. Repellis nos a te: da nobis alterum ad quez ibimus ſi te relinquimus. CHRY. Hoc autem verbuz multe eſt amicitie oſtenſiuum: quia ſcilicet chriſtus eis honorabilior erat q̄ patres ⁊ matres: deinde vt non videatur hoc propterea dicere: quia non eſſent qui eos reciperent ſubiungit: Uerba vite eterne habes. Audiens. n. magiſtrum dicentem: quoniam reſuſcitabo eum: ⁊ habebit vitam eternam: oſtendit ſe recordari eorum que dicta ſunt verborum: ⁊ iudei quidem dicebāt: Hic eſt filius ioſeph. hic vero dicit: Et nos credimus ⁊ cognouimus: q2 tu es chriſtus filius dei. CHRY. Credidimꝰ eniz vt cognoſceremus. nam ſi prius cognoſcere: deinde credere vellemus: nec cognoſceremꝰ nec credere valeremus. Hoc credimus ⁊ cognouimꝰ: qa tu es chriſtus filiꝰ dei. i. quia ipſa vita eterna tu es: ⁊ non das in carnē ⁊ ſanguine tuo niſi quod es. CHRY. Quia vero petrꝰ dixerat: Et noſ credimꝰ: dominus de collegio credentium excipit iudaz vnde ſequit: Reſpondit ergo eis ieſus. Nōne ego vos. xii elegi: ⁊ vnus ex vobis diabolus ē: Quod autem dicit tale ē: ne eſtimetis q ſecuti eſtis me: non redarguam malos dignum autem eſt hic querere: quare nunc nihil dicūt diſcipuli: ſed poſtea formidantes dicunt: Nunquid ego ſuz domine: ſed nondū petrꝰ audierat. Uade retro me ſathana: ⁊ propter hoc timorem non habuit. nunc etiam nō dicit: Unus ex vobis me tradet: ſed diabolus eſt. ideo neſciebant quod dicebatur: ſed maliciam eſtimabant vituperari ſolum. accuſant aūt hic chriſtum gentiles inſipienter. nō enim electio eius vim infert his q futura ſunt: ſed in voluntate poſitum ē ſaluari ⁊ perire. BED. Uel dicendū: q ad aliud elegit. xi. ⁊ ad aliud vnū. xi. elegit vt in apoſtolica dignitate ꝑſeuerarent. vnū elegit: vt per ꝓditionis eius officium ſalutē oparet humani generis. AV. Electus enim eſt iſte de quo nolente ⁊ neſciente magnum aliquid boni fieret. Sicut eni iniq male vtunt bonis operibus dei: ſic econtra deus bene vtit malis opibꝰ hominum. Quid iuda peius: ſed malo eiꝰ bene vſus ē dñs: tradi ſe pertulit: vt nos redimeret. Poteſt ēt ſic itelligi qd ait xii. elegi: q2 cōſecratꝰ ē duodenarius numerꝰ eoꝝ: qui ꝑ quatuor cardines mūdi trinitatē fuerāt denūciaturi. non aūt q2 perijt inde vnus: ideo illiꝰ numeri honor adēptus eſt. nam in locū pereūtis alius ſubrogatus ē. GRE. xiii. mora. Capitis aūt noie cenſetur corpus cū de peruerſo hoīe dicit: Unus ex vobis diabolus ē. vñ euāgeliſta exponens ſubdit: Dicebat aūt de iuda ſimonis ſcariotis: hic enim erat traditurus eū: cū eēt vnus de. xii. CHR. cōſidera chriſti ſapiētiā. neq;. n. chriſtꝰ eū manifeſtū fecit ne inuerecundum faciat: ⁊ ſic litigioſior fiat. neq; eum latere permiſit: ne eſtimans ſe latere ſine timore operaret.

CA. VII.

Poſt hec aūt ambulabat ieſus in galileā. Non. n. volebat in iudeā ambulare: q2 querebāt eum iudei interficere. Erat aūt in proximo dies feſtꝰ iudeorum cenophegia. Dixerūt aūt ad eū fratres eius: Tranſi hinc: ⁊ vade in iudeā: vt ⁊ diſcipuli tui videāt opera tua que facis. Nemo qp pe in occulto quid facit: ⁊ querit ipſe i palā eē. Si hec facis: manifeſta teipſum mundo. Neq; enim fratres eius credebāt in euz. Dicit ergo eis ieſus.

Tēpus meū nondū aduenit: tēp⁹ autē veſtrū ſēp eſt paratū. Non poteſt mūdus odiſſe vos. Me aūt odit: quia ego teſtimoniū phibeo de illo: quia opa eius mala ſunt. Vos aſcēdite ad diē feſtū hūc Ego enim nō aſcendā ad diē feſtū iſtu3: quia meū tempus nondū impletum eſt.

AVG. Fieri erat vt aliquis fidelis xpi abſconderet ſe ne a perſecutoribus inueniret: ꝛ ne illi pro crimine obijceret latibulū pceſſit in capite: qḋ i mēbro ꝯfirmaret. vn̄ dī Poſt hec aūt ambu. ieſus in gali. Nō. n. vole. in iude. am bu. q2 quere. eū iudei interficere. BEDA. Hec verborū ꝯnexio talis ē vt intelligamus qm̄ in medio multa geri ꝛ fieri potuerūt. Judea aūt ꝛ Galilea regiōes ſunt paleſtine puincie: ſed iudea dicta ē a tribu iuda: nō tm̄ ſolū illa regio quā tribus iuda: ſed ꝛ illa quā tribus beniamin poſſidebat iudea dicta eſt: q2 ex tribu iuda reges oriebant. Galilea vero dī: eo ꝙ lacteū populū. i. candidū gignat: Galilea. n. grece: latine lac dicit. AVG. Si aūt hoc dn̄s dixit quaſi nō poſſet ambulare inter iudeos: ꝛ nō occidi a iudeis. Hāc. n. potentiā qn̄ voluit demōſtrauit: ſed infirmitati noſtre prebebat exemplū: nō ipe perdiderat ptātem: ſed noſtrā cōſolabat fragilitatē. CHRY. Sed ꝛ illud eſt dicere qm̄ que deitatis oñdebat: ꝛ que humanitatis et. n. fugiebat perſecutores vt homo: ꝛ apparebat eis vt deus vtrunq3 vere exn̄s. THEO. Receſſit ēt nūc in galileam q2 nondū paſſiōis aderat tp̄s: Unde vanū3 reputabat in medio inimicoꝝ manere: ꝛ magis ipos ad odiū incitare vnde ꝛ conſequēter tp̄s deſcribitur cū ſubdit. Erat aūt in proximo dies feſtus iudeoꝝ cenophegia. AVG. Quid hic cenophegia qui ſcripturas legerūt nouerūt: faciebāt tabernacula in die feſto ad ſimilitudinem tabernaculoꝝ in quib⁹ habitauerūt: cū ex egypto educti peregrinarent i heremo: celebrabāt ex hoc die feſtū reminiſcētes beneficiorū3 dn̄i: qui tamē occiſuri erant dn̄m. Appellabat autē apud iudeos dies feſtus: cū tamē nō eſſet vn⁹ ſed plures.

CHRY. Oſtendit igit p hoc euangeliſta: qm̄ multum tp̄s ptermiſit. Cū. n. dn̄s ſedit in monte: erat prope dies feſtus paſce. Hic aūt cenophegie meminit ꝛ in quinq3 intermedijs mēſibus nihil aliud nobis enarrauit: niſi miraculū panū ꝛ allocutionē factā ad eos qui comederūt. Quia . n. ideficiēter ſigna faciebat ꝛ diſputabat: nō poterāt euāgeliſte oīa enumerare: ſed illa precipue ſtuduerūt dicere: pro quib⁹ aut querela aut ꝯdictio quedā a iudeis ſubſeqbat: qḋ ꝛ hic apparet. THEO. Quia. n. fratres eius viderant ipm̄ nō eſſe paratū ad deſcēdēdū ſubdit: Dixerūt aūt fratres eius ad eū. Tranſi hinc: ꝛ vade in iudeā. BE. Ac ſi dicāt: Tu ſigna facis: ꝛ pauci ea vident. tranſi ergo ad regiā vrbē: vbi ſūt principes: vt viſis ſignis: laudē cōſequaris abeis. Sed q2 nō oēs diſcipuli ſemp dn̄m ſequebāt: ſed coꝝ multi in iudea erāt: ideo ſubdūt: Ut ꝛ diſci. tui vide. opera tua q̄ facis. THEO. i. turbe que ſequūt te. nō. n. de. xij. dicūt diſcipulis: ſed de alijs qui cōuerſabātur cū illo. CHRY. Cū āt audiris: Fratres dn̄i marie cogitate ꝯſanguinitatē: nō iterū parientis vllā propaginem Sicut. n. in ſepulchro: vbi poſitū ē corp⁹ dn̄i: nec ante nec poſtea mortuus iacuit: ſic vterus marie: nec ante nec poſtea dcq̄ mortale ꝯcepit. opera quidē dn̄i diſcipulos nō latebāt: ſ3 iſtos latebāt. ꝛ ideo dicebāt: Ut diſci. tui vide. ope. que tu facis. Loquebant aūt prudētia carnis: verbo qḋ caro factū ē. vn̄ ꝛ ſubdūt: Nemo q̄ppe i occulto aliqd facit: ꝛ querit ipe in palā eē. Si hoc facis: maniſeſta teip3 mundo. q. d. Facis miracula: appare hoībus: vt laudari poſſis ab hoībus: nā qui eū vident monere glorie ipſius ꝯſulūt: ꝛ q2 humanā gloriā requirebāt: in eū nō credebāt: vn̄ ſequit. Neq3. n. fra. eius cre. i eū. Chriſtū. n. ꝯſanguineū potuerūt hr̄e: credere aūt in eū ipa ppinquitate faſtidierūt.

CHRY. Dignū ē autē mirari euangeliſtaꝝ morē veritatis amicū: aliter nō verecūdant dicere ea que magiſtro videant ferre iniuriā: ſed hoc maxime ſtuduerūt enunciare Nō. n. paruā h3 detractionē ꝙ fratres eius decredebant ꝛ videt qdē iniuū verboꝝ quaſi amicoꝝ eē. Multe autē amaritudinis erāt q̄ dicebant: q2 de formidine ꝛ de amore glorie eū vocāt. nā dicūt. Nemo i occulto aliquid facit Quod erat dicere. Formidinē incuſantiū ꝛ ſimul ſuſpicātiū q̄ fiebāt nō vere facta eē. Per hoc aūt ꝙ dicūt. Et q̄ris ipe i palā eē: amorē glorie notāt. Chriſt⁹ aūt manſuete eiſ reſpōdit: docens nos nō indigne ferre: ſi aliqui etiā viles nobis ꝯſulant. Sequit. n. Dicit eis ieſus. Tp̄s meū nōdū aduenit: tp̄s aūt ve. ſem. ē paratū. BE. Ne aūt videatur hoc ꝯriū ei qḋ apls̄ dicit. At vbi venit plenitudo tp̄is: miſit de⁹ filiū ſuū: referēdū ē qḋ hic dicit: nō ad tp̄s natiuitatis: ſed ad tp̄s glorificationis. AVG. Dabāt enim illi ꝯſiliū ꝯſequēde glorie: veluti ſeculariter ꝛ terreno affectu monētes ne eēt ignobilis: ꝛ latitaret. S3 dn̄s voluit ipa3 celſitudinē p humilitatis viā ſternere. Dicit ergo. Tp̄s meū i. glorie mee: qua veniā in altitudine iudicaturus. Nōdū venit. Tp̄s aūt ve. i. mundi gloria ſemp ē paratu3. Et qm̄ nos dn̄i corp⁹ ſumus: qn̄ nobis inſultāt amatores hui⁹ ſeculi: dicamus eis. Tp̄s veſtrū adeſt paratū. tp̄s noſtru3 nondū aduenit. excelſa. n. patria: humilis via. Qui recuſat viā qd querit patriā? CHRY. Uel aliter. Uidetur mihi aliud occulte iſinuari. forte. n. cū pdere volebāt ꝛ tradere iudeis. ideo dicit: Tp̄s meū nōdū aduenit: hoc eſt tp̄s crucis ꝛ mortis. Tp̄s aūt veſtrū ſemp ē paratū: q2 ꝯſi vos ſemp ſitis cū iudeis: non interficiēt vos eadē cū illis zelantes. vn̄ ſeqtur. Nō pōt vos odiſſe mundus: me aūt odit q2 ego teſti. phi. de illo q2 opa ei⁹ mala ſunt. q. d. qualiter mundus eos odit: q eadē cū ipo volūt ꝛ p eiſdē ſtudēt me aūt odit: qm̄ redarguo eū. Intantū ergo gloriā hoīum nō quero ꝙ nō pretermitto eos redarguere: licet ſciā ex hoc odiū naſci: ꝛ mortem niteri. Per hoc etiā oñdit quod odiū iudeoꝝ ꝯ eū ꝯcitabat publica redargutio: nō aūt ſabbati ſolutio. THEO. Uel dn̄s ꝯtra duo de q̄bus illi eū arguebāt: alia duo inducit. Cōtra formidinē qdē3 dicit. ꝙ opera mūdi redarguit. i. opera coꝝ qui mundana ſapiūt: qḋ nō faceret ſi formidoloſus eēt. ſed ꝯ inanē gloriā miſit illos ad feſtū. vn̄ ſequit. Uos aſcēdite ad diē feſtū hūc. nā ſi vane glorie paſſione detineret: retinuiſſet eos ſecū. na3 glorie cupidi ꝯſueuerūt multos hr̄e q̄ ſequant eos. CHRY. Hoc ēt dicit oñdens ꝙ eis blandiri non vult ꝯcedit eis iudaica facere. AVG. Uel aliter Uos aſcendite ad diē feſtū hūc. vbi gloriā humanā queritiſ: vbi extēdere vultis carnalia gaudia: nō cogitare. Sequitur. Ego āt nō aſcēdā ad diē feſtū iſtū. CHRY. Scilicet mō vobiſcū: q2 meū tp̄s nondū impletū ē. In futuro enim paſca crucifigendus erat. AVG. Uel meū tempus idest glorie mee nondū aduenit: ipſe erit dies feſt⁹ meus nō diebus iſtis pcurrēs ꝛ trāſiēs: ſed permanēs in eternū Ipſa erit feſtiuitas ꝛ gaudium ſine fine: eternitas ſine labore. ſerenitas ſine nube.

Hec cū dixiſſet: ipſe manſit i galilea. Ut autē aſcenderūt fratres eius tūc ꝛ ipſe aſcēdit ad diē feſtū nō manifeſte: ſed quaſi in occulto. Judei ergo querebāt eū in die feſto: ꝛ dicebāt. Ubi eſt ille? Et murmur multus erat in turba de eo. Quidā eni3 dicebant quia bonus eſt: alij autē dicebant nō: ſed ſeducit turbaſ. Nemo tamē palā loquebatur de illo ppter metum iudeorum.

THE. Quia dixerat dn̄s. Nō aſcēdā vobiſcū in principio denegauit aſcenſu3: vitans iram frementium iudeorum: vnde dicitur. Hec cu3 dixiſſet: ipe māſit in galilea poſtea ve. aſcen. vn̄ ſequit. Ut aūt aſcen. fratres eius: tūc ꝛ ipſe aſcendit. AVG. Aſcendit autē nō gloriari temporaliter. ſed aliqd docere ſalubrit: d feſto eterno admonē.

CHRY. Uel aſcēdit: nō ut patiat: ſ3 ut alios erudiat. Latent aūt aſcēdit. potat eni manifeſte aſcēdere: ꝛ detinē coꝝ inordinatū impetū: qḋ milotiēs fecit. ſ3 nolebat hoc cōtinuo facere: ne magis ſuā diuinitatē denudaret: ꝛ ut incarnatio ei⁹ certior eſſet: ꝛ ut nos erudiret ad v̄tute3. Ut igit diſceremꝰ qd nos oporteat facere: q nō poſſum⁹ pſecutores detinere: voluit latent aſcendere. Nō aūt dixit in occulto: ut oñdat diſpēſatiue hoc eē fcm̄. Si eni oīa ut deus ageret: quō poſſem⁹ nos ſcire incidētes huānis picul' qd oporteat facere? ALCVI. Uel occulte aſcēdit: q2 fauorē hominū nō q̄rit: nō pōpis ſtipantiū ſe turbarū delectat. BED. Myſtice aūt deſignat q2 ſingul' q̄buſq3 carnalib⁹ humanā gloriā querētib⁹ dn̄s manet in galilea: q interptat tranſmigratio fcā. i. in mēbris ſuis: q trāſmigrāt d vitijs ad v̄tutes: ꝛ in eis pficiūt. Poſtmodū v̄o dn̄s aſcēdit: q2 mēbra xp̄i nō hui⁹ vite: ſed eterne gloriā querunt. Occulte aūt dn̄s aſcēdit: q2 oīs gloria ei⁹ eſt ab int⁹. i. de corde puro ꝛ ꝯſcia bona ꝛ fide nō ficta. AVG. Uel ꝙ q̄i latēt aſcēdit: aliqd ſignificare voluit. Oīa eni q dcā ſūt antiquo pplo iſrl̄: vmbre fuerūt futuroꝝ: ꝛ ſcenophegia vmbra erat futuroꝝ. Oīa ḡ que fiebāt i figura: māifeſtāt in nobis. Aſcēdit ḡ in occulto: figura eni erat ip3 eē in occulto. In ipſo die feſto xp̄s latebat: q2 ipſe dies feſt⁹ xp̄i mēbra pegrinatura ſignificabat. Ille eni eſt in tabernacul' q ſe in mūdo eē itelligit peregrinū. Scenophegia aūt erat celebratio tabernaculoꝝ. Sequit: Judei aūt querebant eū in die feſto. ꝛ dicebāt: Ubi eſt ille. CHRY. Ex multo odio ꝛ inimicitia: neq3 eni nolatim vocare volebant. Nō aūt multa erat eis in feſtiuitate reuerētia: nec multa religio: q2 a feſtiuitate credebāt xp̄m fraudulent detinere. Sequit: Et mur. mul. erat de eo in turba. AVG. Murmur erat d ꝯtentiōe quā ꝯuenient exponit dicēs: Quidā eni dice. q2 bon⁹ eſt. alij aūt dice. nō ſed ſeducit turbas. Quicunq3 emicuerit in aliq̄ grā. alij dicūt bon⁹ eſt: alij n̄. ſed ſeducit turbas. Qḋ aūt dcm̄ eſt de deo valet ad cōſolationē de quocūq3 hoc dcm̄ fuerit xp̄iano. Et quide3 ſi ſeducere decipe eſt: nec xp̄s ſeductor. nec quiſq̄ d3 ſeductor eſſe xp̄ian⁹. Si aūt ſeducere aliūde aliquē ad aliud pſuadēdo ducere eſt. querēdū eſt vn̄ ꝛ quo. Si a bono ad malū malus ſeductor ē: ſi a malo ad bonū: bon⁹ eſt. ꝛ vtinā ſic oēs ſeductores vocemur ꝛ ſimus. CHRY. Igit illā quidē eſtimo opiōnē multitudinis eſſe: qua. ſ. dicebat bon⁹ eſſe: hanc v̄o pncipū ꝛ ſacerdotu3: qḋ oñdit p hoc ꝙ dicunt: Seducit turbas. nō dicūt: Seducit nos. Seqt: Nemo tm̄ palā loquebat de illo: pp me. iu. AVG. Eorū. ſ. qui dicebāt bon⁹ eſt nō: q dicebant: ſeducit turbas. Hec eni clarius ſonabāt. Sed bon⁹ eſt pſſius ſuſurrabāt.

CHRY. Uide aūt coꝝ q pncipant corruptionem. hi aūt qui principatibus ſubijciunt: ſani qdē erāt iudicio: ſ3 nō hebāt libertatē dicēdi: qḋ maxie multitudinis eſt.

Jam aūt die feſto mediante aſcēdit ieſus in tēplū ꝛ docebat. Et mirabant iudei dicētes: Quomodo hic lr̄as ſcit cū nō didicerit? Rn̄dit eis ieſus ꝛ dixit: Mea doctrina nō eſt mea: ſed eius q miſit me. Siquis voluerit voluntatē eius facere: cognoſcet de doctrina vtru3 ex deo ſit: an ego a meipſo loquar. Qui a ſemetipſo loquit gloriam ppriā querit. Qui autē querit gloriā eius qui miſit eū: hic verax eſt: ꝛ iniuſticia in illo non eſt.

CHRY. Dn̄s tardatiōe ſua auditores attētiores facere volēs: nō in pmis dieb⁹ aſcēdit: ſed circa ſolennitati mediū. vn̄ dī: Jam aūt die feſto mediante aſcen. Jeſus in tem. ꝛ doce. Qui eni pmis dieb⁹ eū queſierūt: repēte eū pn̄tē videntes: magis intendebāt docēti: ꝛ qui bonū eu3 dicebant: ꝛ qui malū: illi quidē ut aliquid lucrarent ꝛ admirarent: hi v̄o ut ꝯphenderēt. THEO. Nam in principio feſti hiis que feſti erāt magis attendebāt. vn̄ poſtea xp̄m attentius audierūt. AVG. Quantū eni dat intelligi ipſam feſtiuitatē dieb⁹ plib⁹ celebrabāt. ꝛ iō dicit: Jā die feſto mediante. i. cū illius diei feſti tot dies remanſiſſent quot pteriſſent: ut etiā hoc impleret qḋ ait: Nō aſcendā ad diē feſtum hunc. i. ad quē vos vultis pmū vel ſecūdū diē: aſcendit aūt poſtea die feſto mediāte. AVG. de queſ. no. ꝛ ve. teſ. Tunc etiā aſcendit: nō q̄ſi ad diē feſtu3 ſed quaſi ad lucē. illi vero aſcēderūt: quaſi ad pfruendu3 delitijs diei feſti. Chriſto v̄o ille fuit dies feſtus: quo paſſiōe ſua redemit mundū. AVG. ſup io. Ille aūt qui pus latebat docebat: ꝛ palā loquebat: ꝛ non tenebatur. Illud eni quod latebat erat cauſa exempli: hoc poteſtatis.

CHRY. Quid aūt docebat: nō dixit euāgeliſta: ſ3 qḋ mirabilit docebat: hoc ſolū oñdit. tanta eni erat virt⁹ docentis vt q dixerant: ſeducit turbas: tranſmutati mirarēt vn̄ ſequit: Et mirabant iudei dicētes: quō hic lit. ſcit: cum nō didicerit: Uide admirationē neqtia plenā: nō eni3 dicit: ꝙ in doctrina admirarent: ſed in alia admirationē inciderūt. AVG. Oēs quidem quantū arbitror admirabant: ſed nō oēs ꝯuertebant. Et vnde admiratio: q2 multi nouerant vbi nat⁹: quēadmodū fuerit educat⁹. Nunq̄ eum viderāt lr̄as diſcentē: audiebāt tm̄ de lege diſputantē legis teſtimonia pferentē q̄ nemo poſſet pferre niſi legiſſet: nemo legeret: niſi lr̄as didiciſſet: ꝛ ideo mirabantur.

CHRY. Ab hac aūt queſtione cognoſcere debebant: qm̄ hec ſcia humanit⁹ non erat in eo ſed diuinit⁹: ſ3 quia hoc ipſi nolebāt reuelare: ſed in ſola admiratiōe ſtabant: dn̄s hec reuelauit. Sequit eni: Reſpōdit eis ieſus ꝛ dixit Mea doctrina nō eſt mea: ſ3 eius qui miſit me. AVG. Uidet aūt hoc eſſe ꝯtrariū qḋ dicit: Mea ꝛ non eſt mea. nā ſi dixiſſet: Iſta doctrina nō eſt mea: nulla eſſet queſtio Que eſt ergo doctrina patris: niſi verbum patris: Ipe ḡ xp̄s ē doctrina patris: ſi verbum patris ē. Sed quia verbum non pōt eſſe nullius: ſed eſt alicuius: ꝛ ſuam doctrinā dixit ſeipſum ꝛ non ſuam: quia patris eſt verbu3: qd eſt tam tuum q̄ tu: ꝛ quid tam non tuum q̄ tu. Si alicui⁹ es ꝙ es. Breuiter ergo hoc mihi dixiſſe videt: Mea doctrina nō ē mea. acſi diceret: Ego nō ſum a meipſo. Sabellianā hereſim ſnīa iſta diſſoluit: qui dicere auſi ſūt ip3 eſſe filiū qui ē ꝛ pater: duo eſſe nomina: ſed vnam rem.

CHRY. Uel ſuam dicit qm̄ eam docuerat: non ſua3 aūt qm̄ patris erat doctrina. Sed ſi oīa q̄ ſunt patris ei⁹ ſunt: ex hoc ipo ꝙ patris ē: deberet eē ꝛ ſua. Sed hoc qḋ dicit: Nō eſt mea: vehement oñdit ꝛ ſui ꝛ patris vnā eſſe doctrinā: acſi diceret: Nihil habeo pmutatū aut diuerſū ſed ita ago ut dico: ut nō eſtimet aliud qd pter patrē dicere vel agere. AVG. pmo de trini. Uel aliter: ſm aliud ſuam dixit: ſm aliud nō ſuam: ſm formā dei ſua3: ſm formam ſerui non ſuam. AVG. Siquis aūt hoc parū intellexerit: audiat conſilium quod domin⁹ conſequenter dat dicēs: Siquis voluerit voluntatem eius facere: ꝛ cogno. de doc. vtrum ex deo ſit: an ego ex metipſo loquar quid eſt ſiquis volue. voluntatem eius facere: hoc eſt credere in eum. ipſe enim ſupra dixit: Hoc ē opus dei ut credatis in eum quē ipſe miſit. Quis autem hoc neſciat hoc eſſe facere voluntatē dei: operari opuſ eius. Cognoſcere aūt hoc ē intelligere. ergo noli querere intelligere ut credas: ſed crede ut intelligas: q2 niſi credideritis nō intelligetis. CRHY. Uel hoc ita dicit: acſi dicat: Auferte ira3 ꝛ inuidiā ꝛ odiū: qḋ ſine cauſa in me habetis: ꝛ nihil erit qḋ phibeat vos cognoſcere: qm̄ dei verba ſunt que loquor. Deinde aliud inducit argumentu3 inſolubile: ab hiis que ſunt in ꝯſuetudine hominū nos erudiēs. vn̄ ſequitur: Qui a ſemetipſo loquit glām ppriā querit. q. d. Qui aliquā ppriā vult inſtituere doctrinā: ppter nihil aliud hoc vult q̄ ut glām acquirat. Si v̄o ego gloriā eius qui miſit me quero: cui⁹ grā alienā vellē vos docere. Et hoc eſt quod ſubdit: Qui autem que. glo. eius q miſit illū: hic

verax eſt: ⁊ iniuſticia in illo nõ ē. THEO.q.d. Uerax ſũ q doctrina mea ꝯtinet veritatē. Iniuſticia in me non ē:q2 alterius gloriã nõ viſurpo. AVG. Qui querit gloriam ꝓpriã antichriſt⁹ ē. Dñs aũt noſter magnũ nobis exemplũ ꝓbuit humilitatis: dũ habitu inuentus vt hõ q̄rit gloriã pr̄is nõ ſuã. ſ3 tu qñ aliqd boni facis: gloriã tuã q̄ris qñ aliqd mali facis deo calũniã meditaris. CHRY. Uide ḡ qm cã quedã pp quã humilia de ſe dicit: hec ē. vt credant qm nõ deſiderat gl'iã neqꝫ principatũ: ⁊ ēt pp ibecillitatē audiẽtiũ: ⁊ vt doceat hoies moderata ſapere: ⁊ nihil de ſe dicere magnũ: ſed ſemper humile.

Nonne moyſes dedit vobis legē: Et nemo ex vobis facit legē. Quid me queritis interficere: Reſpõdit turba ⁊ dixit: Demoniũ habes. Quis te querit interficere? Rñdit ieſus ⁊ dixit eis. Unũ opus feci ⁊ omẽs miramini. Propterea moyſes dedit vobis circũciſionē:nõ q2 ex moyſe ē: ſed ex patribus. Et in ſabbato circũciditis hoiẽ. Si circũciſionē accipit hõ in ſabbato vt nõ ſoluatur lex moyſi: mihi indignamini q2 totũ hoiẽ ſanũ feci in ſabbato? Nolite iudicare ſm faciem: ſed iuſtũ iudicium iudicate.

CHRY. Duas criminationes iudei cõtra chriſtũ iducebãt: vnã q ſabbatum ſolueret: aliã q patrem ſuũ dicebat deũ: equalē ſeipſũ faciens deo. Hoc igit prius ꝯfirmauit dũ oñdit q nõ ē deo cõtrarius ſed eadē illi docet. De reli quo ad ſabbati ſolutionē inſtat dicẽs. Nõne moyſes de. vo. legē: ⁊ nemo ex vobis facit legē? Ac ſi diceret. Lex dicit non occides: vos autē occiditis: ⁊ hoc ē qd ſubditur. Quid me queritis iterficere? Ac ſi diceret. Etſi ego diſſolui legē hoiẽ ſanãs tranſgreſſio fuit: ſed in ſalutē: vos aũt tranſgredimini in malũ. vñ nõ debeo a vobis de ſolutõe legis diiudicari. In duobus ergo eos corripuit: ⁊ dicendo: quid me queritis interficere? ⁊ oſtendendo qm occiſiones meditãtes: nõ ſũt digni aliũ diiudicare. AVG. Uel hoc dicit: q2 ſi legē facerẽt i ipſis litteris xp̃3 agnoſcerẽt: ⁊ preſentē nõ occiderẽt. Rñdit aũt ei turba: nõ ꝑtinẽtia ad ordinē ſed ad perturbationē. Sequit.n. Reſpõdit turba ⁊ dixit: Demoniũ habes: quis te querit interficere? Et dictũ ē q demoniũ haberet: q demões expellebat: Dñs aũt non turbatus: ſed in ſua veritate tranquillus nõ reddidit maledictũ ꝓ maledicto: ſed reſpondit tranquille. BED. In quo nobis patiẽtie reliquit exemplũ: vt quotiens nobis ab aliquib⁹ falſa obiiciunt cõuitia: patiẽter toleremus. ⁊ vera que poſſumus nõ obiiciamus: ſed ſalutaria monita ꝓdicemus. Sequit.n. Rñdit ieſus ⁊ dixit eis: vnũ op⁹ feci ⁊ oẽs miramini. AVGV. Ac ſi diceret: Quid ſi oĩa opera mea videritis? ipſius.n. opera erant q̄ in mũdo videbãt: ⁊ ipſũ q fecit oĩa nõ videbãt: fecit vnã re3 ⁊ turbati ſunt: q2 ſaluũ fecit hoiẽ in ſabbato: quaſi ſi quiſq̄ eo2 egrotus ſabbato ſinceraret: aliꝰ illũ ſanũ feciſſet q̄ ille q eos ſcandaliçauit: q2 vnũ hominem ſabbato ſaluũ fecit. CHRY. Hoc.n. q dicit: Miramini: hoc ē turbamini: tumultuatis: vide autē quõ prudenter a lege eos ſilogiçat. Uult.n. oſtẽdere q facere hoc opus nõ erat legē ſoluere ſunt.n. multa principaliora q̄ lex de obſeruatione ſabbati: ꝑ quo2 obſeruationē lex nõ ſoluit ſ3 impletur: ⁊ ideo ſubdit. Propterea moyſes dedit vobis circũ. nõ quia ex moyſe ē ſ3 ex patrib⁹: ⁊ i ſabbato circũciditis hominē. AVG.q.d. Bene factũ ē vt acciperetis circũciſionem a moyſe: non q2 ex moyſe ē: ſed ex patribus. Abraã enim primus accepit circũciſionē a dño. Et in ſabbato circũciditis. Cõuicit vos moyſes: accepiſtis in lege vt circũcidatis octauo die. Accepiſtis i lege vt vacetis ſeptio die. Si octauus dies illius qui natus ē occurrit ad diē ſeptimũ ſabbati: circũciditis hoiem: q circũciſio ꝑtinet ad aliqd ſignaculũ ſaluti: ⁊ nõ debẽt hoies ſabbato vacare a ſalute. ALCV. Propter tres.n. cauſas data fuit circũciſio: primo vt ſignũ eẽt magne fidei abrae: ſecũdo vt ꝑ eã a ceteris nationibus diſcernerent: tertio vt illam in virili membro ſuſcipientes: caſtitatē mentis ⁊ corporis obſeruare deberent. Et tantũ conferebat tunc circũciſio q̄tum nunc baptiſma: niſi q ianua nõdũ aperta erat. Concludit ergo ex pmiſſis: Si circũci. accipit ho. i ſa. feci i ſabbato. CHRY. q.d. ſabbati ſolutio in circũciſione legis ē obſeruatio: ſic ⁊ ego hoiẽ curãs ſabbato legē ſuaui. Uos qui nõ eſtis legiſlatores: vltra modũ legē defenditis. S3 moyſes iubet legē ſolui pp mandatũ: qd non erat ex lege ſed ex pr̄ibus. Per hoc aũt qd dicit: Totũ ho. ſa. feci in ſabba. oſtẽdit circũciſionē eē ꝑticularē ſanitatē. AVG. Forte aũt illa circũciſio ipm dñm ſignificabat. Quid.n. ē circũciſio: niſi carnis expoliatio. Significauit ḡ expoliationē a corde cupiditatũ carnaliũ. nõ ergo ſine cã data ē in eo mẽbro ꝑ qd ꝓcreatur creatura mortaliũ: q2 ꝑ vnũ hominē peccatũ intrauit in mundũ. Ideo aũt q̄ſqꝫ cũ preputio naſcitur: q2 oĩs cũ vitio ꝓpaginis naſcit: ⁊ non mũdat deus: ſiue a vitio cũ quo naſcimur. ſiue a vitiis q̄ male viuendo adimus niſi per xp̃3 cultellis.n. petrinis circũcidebãt: ⁊ petre noie xp̃3 figurabãt. Ideo aũt octauo die q2 poſt ſeptimum ſabbati dñs die dominico reſurrexit. Ipſa aũt reſurrectio nos circũcidit. i. abſtulit deſideria carnalia. Intelligite hoc ſignificari opus bonũ qd ego feci totũ hominē ſaluũ in ſabbato: q2 ⁊ curatus ē vt ſanus eẽt in corpore: ⁊ credidit vt ſanus eẽt in aĩa. Eſtis ãt ꝓhibiti ſeruilia opera facere ſabbato. Nũquid ſeruile opus ē hoiẽ ſanare in ſabbato? Manducatis ſiquidē ⁊ bibitis ſabbato: q2 ꝑtinet ad ſalutē: ꝑ qd oſtenditis opera ſalutis nullo mõ eſſe die ſabbati omittenda. CHRY. Nõ aũt dixit. Ego maius circũciſione operatus ſum: ſed ſolũ factum narrẽs: iudiciũ eis conceſſit. vnde ſubditur: Nolite iudicare ſm fa. ſed iuſtum iudicium iudicate. q.d: nõ q2 moyſes apud vos h3 maiorem gloriã q̄ ego: ex ꝑſona2 dignitate feratis ſniã: ſed a re2 natura. hoc.n. eſt iuſte iudicare: Null⁹ aũt incuſauit moyſen de hoc q iuſſit ſabbatũ ſolui pp mandatũ circũciſionis: qd erat aliunde q̄ ex lege inductũ: ergo fidedignior vobis ē moyſes qui iubet ſolui legē a mandato nõ legali. AVG. Hoc autē q dñs notauit hoc loco euadere in hoc ſeculo: magni laboris ē ñ ꝑſonalit̄ iudicare: admonuit qdē dñs iudeos: ſ: admõuit ⁊ nos. ſ. qd.n. ꝓcioſũ ſonabat de ore dñi ⁊ pp nos ſcriptũ ē ⁊ nobis ſuatũ ⁊ pp nos recitatũ. ſurſũ ē dñs: ſed ēt hic ē veritas dñs. Corpus enim domini in quo ſurrexit vno loco eē põt: veritas eius vbiqꝫ diffuſa ē. Quis ergo eſt qui non iudicat perſonaliter qui equaliter diligit? Non enim cum hoies diuerſo modo ꝓ ſuis gradibus honoramus. timendum eſt ne perſonas accipiamus: nonnunq̄ n. ē iudiciũ iter patrē ⁊ filiũ ñ eq̃m⁹ filiũ pr̄i in honore: ſ3 preponimus ſi bonam cauſam habet filium patri in veritate: ⁊ ſic tribuimus honorem debitum: vt non perdat equitas meritum.

Dicebant ergo quida3 ex hieroſolymis. Nõne hic eſt quem querunt interficere? Ecce palã loquitur: ⁊ nihil ei dicunt. Nunquid vero cognouerunt principes quia hic eſt chriſtus? S3 hunc ſcimus vnde ſit: chriſtus autem cum venerit nemo ſcit vnde ſit. Clamabat ergo ieſus in tẽplo docẽs ⁊ dicens: Et me ſcitis: ⁊ vnde ſim ſcitis: ⁊ a meipõ non veni ſed ē verus qui miſit me quem vos neſcitis. Ego ſcio eum. Et ſi dixero quia neſcio eum: ero ſimilis vobis mendax: Sed ſcio eum: quia ab ipõ ſum: ⁊ ipſe me miſit. Querebãt ergo eum apprehendere: ⁊ nemo miſit in illum manus quia nondum venerat hora eius.

AVG. Supra dictum ē q domin⁹ ideo velut occulte aſcẽdit ad diē feſtũ: non q2 timebat ne teneretur: cui ptãs erat vt nõ teneret. Sed vt ſignificaret etiã in ipſo die feſto q celebrabat a iudeis ſe occultari ⁊ ſuũ eē myſteriũ: nũc aũt apparet poteſtas que putabat timiditas. Loquebatur eni3 palã i die feſto ita vt mirarent turbe. vñ dicit: Dicebant ergo qui. ex hiero. Nõne hic ē quē iudei que. interfi. Et ecce pa. loqui. ⁊ nihil ei dicũt. Nouerãt.n. qua ſeuitia querebãt: mirabãtur qua potẽtia non tenebãt. CHRY. Addit aũt euangeliſta: Ex hiero. quoniã q magis potiti erãt ſignis: hi oẽs erant miſerabiliores: qui diuinitatis eius ſignũ videntes maximũ: oĩa iudicio corrupto2 principũ permittebãt: an nõ magnũ ſignũ inſaniẽtes? ⁊ querẽtes interficere: habere eũ in manib⁹ ⁊ repente deſcere. AVG. Igitur nõ plene intelligentes chriſti potentiã: putauerunt eē principũ ſcientiã q ei pepercerũt vnde ſubdunt: Nunqd vere cognouerũt pncipes quia hic eſt chriſt⁹. CHR. Sed ipſi neqꝫ principum ſequũtur ſententiam: ſed aliam proferunt corruptã ⁊ propria amentia dignam. vnde ſubditur. Sed hunc ſcimus vnde ſit. Chriſtus autē cũ ve. ne. ſcit vnde ſit. AVG. Hec opinio apud iudeos non inaniter nata eſt: inuenimus tñ q ſcripture dixerunt de chriſto quoniã nazareus vocabit: ergo predixerant vnde ſit. Iudei etiam dixerũt herodi querenti q chriſt⁹ in bethleem inde naſceret: ⁊ teſtimoniũ ēt ꝓpheticũ attulerũt. vnde ergo nata ē hec opinio apud iudeos: q chriſtus cũ venerit nemo ſciat vnde ſit: niſi q2 vtrũqꝫ pnunciauerãt ſcripture ſm hominē predixerũt vnde eẽt: ſm deũ latebat ipios et q̄rebat pios. Hanc igit opinionē in eis generauerat: qd ꝑ iſaiã dictũ ē: Generationem eius qs enarrabit: Deniqꝫ dñs minus ad vtrũqꝫ reſpondit: ⁊ q2 nouerãt eũ vnde eẽt: et qa nõ nouerãt. vñ ſequit: Clamabat ergo ieſus docẽs in tẽplo ⁊ dicẽs: Et me ſcitis: ⁊ vnde ſim ſcitis. hoc ē dicere: ⁊ vñ ſim ſcitis: ⁊ vñ ſim neſcitis. vñ ſim ſcitis: ieſus a nazaret: cui⁹ etiã parentes noſtis. Solus enim in hac cauſa latebat virginis part⁹: quo excepto totũ nouerãt in ieſu: qd ad hominē pertinet. Recte ergo dixit: Et me noſtis: ⁊ vñ ſim ſcitis. ſm carnē ⁊ effigiē hoiſ quã gerebat. ſm diuinitatē autem a meipſo non veni: ſed eſt verus qui miſit me.

CHRY. per quod ea q̄ in mẽte habebant reuelat: ac ſi diceret: Nõ ſum de numero eo2 q ſine cauſa venerũt: ſ3 ē verax q miſit me: ⁊ ſi verax ē in veritate miſit: ⁊ qui miſſus ē: congruũ ē veracem eē. Rurſus aũt ex propriis ſermonib⁹ eos capit. q2 enim dicebant: Cũ venerit chriſtus nullus cognoſcet vñ ē: oſtendit etiã inde ſe chriſtũ eē quoniam a patre venit: quē ipſi neſciebãt. ⁊ ideo ſubdit: Quē vos neſcitis. HILA. vi. de tri. Nũquid aũt nõ oĩs homo licet in carne ex deo nat⁹ eſt. ⁊ quõ negat ab his vel ſe ipſum vel vñ ipſe ſit ſciri: niſi id vñ eſt ad nature ſue referret auctorē. Nam id qd vnde ſit ignorat: naturã ex qua ē dũ vñ ſit neſcit oñdit. Ignorari.n. vnde ſit: non põt qcqd ſubſiſtit ex nihilo: q2 hoc ipſũ qd nõ ignoratur ex nihilo ignorationē ei⁹ vñ ſit nõ habet. Ob hoc aũt qd ſit ipſe neſcit: dũ ignorat a quo ſit. nõ.n. cõfitet filiũ q negat natum: nec natũ intelligit qui putabit eũ eē ex nihilo. CHRY. Uel ignorãtiã hic dicit q̄ ē ꝑ opa: ſicut paulus ait: Confitẽtur ſe noſſe deũ: factis aũt negãt. Dupliciter aũt eos redarguit. Et ꝓmũ qdē q̄ occulte loquebãtur: hec i mediũ inducit: clamãs vt eos verecũdari faciat. AVG. Deniqꝫ vt oſtẽderet eis vñ poſſent ſcire ſubiecit: Ego ſcio eum Ergo a me q̄rite vt ſciatis eũ. Patrē.n. nõ cognoſcit niſi filius: ⁊ cui voluerit fili⁹ reuelare. Etſi dixero qa neſcio eũ ero ſimilis vobis mendax. CHRY. Quod ē ipoſſibile: qa.n. verax ē q miſit: cõgruũ ē ⁊ eũ q miſſus ē veracem eē. vbiqꝫ autem cognitionē patris ſoli ſibi attribuit: quia a patre ē. vñ ſequit: Et ego ſcio eũ qa ab ipſo ſũ. HILA. vi. de tri. Quero aũt verũ id quod ab eo opus ē: in eo creationis aut naturã generationis oſtẽdat. Si op⁹ in eo creationis ē: vniuerſa quoqꝫ que creantur a deo ſunt: ⁊ quomodo patrē nõ vniuerſa nouerũt: cũ filius eũ iccirco q2 ab eo ē nõ neſciat. Si vero iccirco ei q2 ab eo ſit eũ noſſe ſit ꝓpriũ: quomodo nõ hoc ei q ab eo ē erit ꝓprium. ſ. vt verus filius ex natura dei ſit. Habes igit ꝓprietatē cognitionis de ꝓprietate generationis: tñ ne forte id qd ab eo ē aduẽtus ſui tẽpus hereſis inuaderet continuo ſubiecit: Et ipſe me miſit. Tenuit ordinē euãgelici ſacramẽti: natũ ſe ꝓfeſſus ⁊ miſſũ. AVG. Ab ipſo inquit ſũ: qa filius de patre. q aũt videtis me i carne ipſe me miſit: vbi noli intelligere nature diſſimilitudinē: ſed generãtis auctoritatē. CHRY. Irritauerũt aũt iudeos ea q̄ dicebant: propter hoc qd dixerat: Quē vos neſcitis: qa ſimulabãt ſe ſcire. vñ ſeqtur: Querebãt ergo eũ apprehẽdere ⁊ nemo miſit i eũ manus. Uide furorē eo2 inuiſibiliter refrenatum Euangeliſta vero humanius ⁊ humilius loq volens: vt ex hoc chriſt⁹ homo putaret: nõ dixit q eos inuiſibiliter detinuit: ſed ſubiecit: Quia nondum venerat hora eius. AVG. Hoc ē qa nolebat. nõ eni3 dñs ſub fato natus eſt: hoc nec de te credẽdũ ē: quãtomagis de illo per quē factus es: ſi tua hora volũtas ē illius: illius hora que ē niſi volũtas ſua. Nõ ergo horã dixit q̄ cogeret mori: ſed qua digneretur occidi.

De turba autem multi crediderunt in eu3. Et dicebant: Chriſtus cum venerit: nũquid plura ſigna faciet: q̄3 que hic facit? Audierunt phariſei turbam murmurantem de illo hec: ⁊ miſerunt principes ⁊ phariſei miniſtros vt apprehenderent ieſu3. Dixit ergo eis ieſus. Adhuc modicũ tp̃s vobiſcũ ſũ ⁊ vado ad eũ q me miſit. Queretis me ⁊ nõ inuenietis ⁊ vbi ego ſũ vos ñ poteſtis venire. Dixerũt ergo iudei ad ſemetipſos. Quo hic iturus ē: quia non inueniemus eum? Nũquid in diſperſionem gentium iturus ē ⁊ docturus gentes? Quis ē hic ſermo quem dixit: queretis me ⁊ non inuenietis: ⁊ vbi ſum ego vos nõ poteſtis venire.

AVG. Humiles ⁊ pauperes ſaluos faciebat dominus vñ dicit: De turba aũt mul. cre. i eũ. Turba enim q̄ ſuam egritudinē cito vidit: etiã i lius medicinã ſine dilatiõe cognouit. CHRY. Uerũtñ neqꝫ i his erat ſana fides ſed more multitudinis vulgaris loquebãtur. Sequit.n. Et di. Chriſt⁹ cũ vene. nũquid ſigna plura faciet q̄ q hic facit. Dicere.n. Chriſt⁹ cũ venerit: erat nõ firmiter credẽtiũ hũc eē chriſtũ. Uel ēt hoc dicere ē oñdere eũ nõ eē chriſtum: ac ſi dicat: Nõne ille cũ venerit melior erit: ⁊ plura ſigna faciet. groſſiores enim nõ a doctrina ſed a ſignis inducũtur. AVG. Uel itelligũt: Si duo nõ erũt: hic ē chriſtus. pricipes aũt iſaniebãt. Et ideo medicũ nõ ſolũ nõ agnoſcebãt: ſed ēt occidere cupiebãt. vñ ſequit: Audierũt phariſei turbã murmurãtē de illo hec: ⁊ miſe. prin ⁊ pha. miniſtros vt apprehẽderẽt eũ. CHRY. Multa quidē locutus ē ſupra ſed nihil tale fecerunt: quod maxime enim eos mordebat: hoc erat q turbe. ſ. chriſtũ glorificabant. Sabbati autem ſolutio apparẽs cauſa erat: quã. ſ. pretẽdebãt: ⁊ ipſi qdē nõ audebãt xp̃m capere periculũ timẽtes. Miniſtros aũt mittũt tanq̄ ꝑiculis expoſitos. AV. Quia ergo non poterãt apprehẽdere nolẽtē: miſſi ſunt vt audirẽt docẽtē. Sequitur enim: Dixit ergo ieſus: Adhuc modicũ tẽpus vobiſcũ ſum. CHRY. Uerba loquitur humilitatis plena: ac ſi diceret: Quid feſtinatis me interficere? paruum expectate tẽpus. AVG. Quod modo ergo vultis facere facturi eſtis: ſed non modo q2 nolo Implere eni3 debeo diſpẽſationē meã: ⁊ ſic ꝑuenire ad paſſionē. CHRY. Per hoc igit audaciorē turbam terruit: ſtudioſiorē vero magis auidam faciebat ad audiendum: quaſi paruo tempore derelicto: in quo poſſent hac

doctrina potiri. Non autē dixit ſimpliciter: Hic ſum: ſed Uobiſcū ſum. q. d. Etſi perſeq̄mini me: nō tñ ceſſabo que ſunt pro vobis diſpenſans: ⁊ ea que ſunt ad ſalutem docens ⁊ monens vos. Quod aūt ſubdit: Et vado ad eum q̄ me miſit. ſufficiens erat eos terrere. THE. Tanꝗ patri ſit de ipſis conqueritur: q2 ſi miſſuꝫ obprobrijs affecerant: nō ē dubiū ꝙ ⁊ mittenti fecerūt iniuriā. BED. Dicit aūt: Uado ad eū q̄ miſit me: ac ſi diceret: reuertens aſcēdo ad patrē qui me incarnari precepit. Illuc ſe dixit ire a quo nunꝗ receſſit. CHRY. Quod vero eo indigebant manifeſtat per hoc ꝙ dicit: Queretis me ⁊ nō inuenietis. Sed vbi queſierunt eū iudei? Dicit lucas qm̄ plangebant mulieres ſuper eū. probabile aūt eſt ⁊ multos alios hoc paſſos eē: ⁊ precipue dū ciuitas caperetur eos meminiſſe chriſti ⁊ miraculorū eius: ⁊ preſentiā eius q̄rere. AV. Uel hic iā reſurrectionē ſuā predixit: q2 q̄ſituri illū erāt poſt reſurrectionē cōpūcti. Noluerant enim eū agnoſcere preſentē: ⁊ poſtea q̄ſierūt cū viderēt in eū multitudinē credentē. vnde multi cōpuncti dixerunt: Quid faciemus? viderunt eni chriſtū ſuo ſcelere morientē: ⁊ crediderunt in chriſtū ſuis ſceleribꝰ ignoſcētē: ⁊ quouſqꝫ biberēt ſanguinē quē fuderunt: de ſua ſalute deſperauerunt. CHRY. Deinde ne quis eū per mortē cōmuni modo abire eſtimet: ſubiungit: Et vbi ego ſum vos nō poteſtis venire. Si vero i morte maneret poſſent ad eū ire: illuc enim oēs abimꝰ. AVG. Non aūt dixit. Ubi ero: ſed Ubi ſuꝫ. Semper.n. ibi erat chriſtꝰ quo fuerat rediturus: ſic rediit: vt nos nō derelinqueret. Erat enim xp̄s ſm viſibilē carnē in terra: ſm inuiſibilē maieſtatē in celo ⁊ in terra. Non autem dixit Nō poteritis: ſed nō poteſtis venire. tales enim tūc erāt q̄ nō poſſent. Nā vt ſciatis: nō hoc ad deſperationem dictum: ⁊ diſcipulis ſuis dixit tale aliquid: Quo ego vado vos non poteſtis venire. Deniqꝫ hoc petro expoſuit dicens: Quo ego vado nō potes me ſeq̄ modo: ſequeris aūt poſtea. CHRY. Hec aūt omnia induxit volens eos attrahere. ⁊ eni modicū tēpus quod relinq̄batur ⁊ poſt receſſum ipſum deſiderabilē eē: ⁊ eū nō poſſe decetero inueniri ſufficientia erant ad ſuadēdū vt ad eū accederēt. Per hoc aūt quod dicit: Uado ad eū q̄ miſit me: oſtendit nullā ſibi fieri leſionē ab inſidijs eorū ⁊ paſſionē ſuam voluntariā ſibi eē. paſſi ſunt aūt aliq̄d ipſi iudei ad ea q̄ dicta ſūt: ⁊ q̄rūt ad ſeipſos quo debeat ire: quod non erat eoruꝫ q̄ deſiderarent ab eo liberari. Sequit.n. Dixerūt ergo iudei ad ſemetipſos: quo hic iturus ē: q2 non inueniemꝰ eum? Nunquid in diſperſionē gētiū iturus ē ⁊ docturus gētes? Sic enim gentes vocabāt q̄ſi exprobrātes ⁊ magna i ſemetipſis gloriātes. q2. ſ. gētes vbiqꝫ diſſeminate erant: et imperfecte adinuicē permixte. Sed hoc obprobriū poſtea ipſi ſuſtinuerūt: q2 vbiqꝫ diſperſi ſunt. Antiquitꝰ aūt tota gens in vnū collecta erat: ſed cū iudei vbiqꝫ terrarū iā gētibus permixti eēnt: nō diceret: Quo ego vado vos non poteſtis venire: ſi per hoc gentes intellexiſſet. AVG. Dixerat aūt dn̄s: Quo ego vado de ſinu patris. Hoc ergo illi nullo modo intellexerunt: ⁊ tamē ex hac occaſione ſalutē noſtrā predixerūt ꝙ dn̄s iturus eēt ad gentes: non preſentia corporis: ſed tamē pedibꝰ ſuis. miſit enim ad nos mēbra ſua ⁊ fecit nos mēbra ſua. CHRY. Non autem dixerunt ꝙ iturus eēt ad gentes ledere eas: ſed docere. Iā enim irā ſubmiſerāt ⁊ his q̄ dicta erant crediderant. Neq̄ ꝙ aūt niſi crediſſent q̄ſiſſent ad ſeipſos: Quis ē hic ſermo quē dixit: queretis me ⁊ nō inuenietis? ⁊ vbi ego ſum vos nō poteſtis venire.

In nouiſſimo autē die magno feſtiuitatis ſtabat ieſus ⁊ clamabat dicēs: Siquis ſitit veniat ad me ⁊ bibat: Qui credit in me ſicut dicit ſcriptura: flumina de ventre eiuſ fluent aque viue. Hoc autē dixit de ſpiritu quē accepturi erant credentes i eū. Nondū enim erat ſpiritus datus: q2 ieſus nondū erat glorificatus.

CHRY. Cū receſſuri eſſent domū celebrata feſtiuitate dominus dat eis viatica ad ſalutē. vñ dicit: In nouiſſimo aūt die ma. fe. ſta. ieſus ⁊ cla. di. Siquis ſitit veni. ad me ⁊ bi. AV. Tunc enim agebatur feſtiuitas q̄ appellatur cenophegia. i. tabernaculorū cōſtructio. CHRY. Que per ſeptē dies agebatur. prima aūt dies ⁊ vltima erat celeberrima ſm legē: ⁊ hoc ſignificauit euangeliſta cuꝫ dixit In nouiſſimo die magno feſti. Medios autē dies magis ad voluptatem cōſumebāt. Ideo ergo prima die hoc eis non dixit: ſed neqꝫ ſecūda aut tertia: ne ea que dicebātur deperirēt: eis voluptati vacantibus. Clamat autē ꝓpter turbe multitudinem. THEO. Simul quidē vt audibilis fieret: atqꝫ vt confidentiā largiret: ⁊ q2 neminem formidabat. CHR. Dicit autē: Siquis ſitit. ac ſi diceret: Neminē neceſſitate ⁊ violentia attrabo: ſed ſiq̄s habet deſideriū multū: hūc ego voco. AVG. Eſt enim ſitis interior: q2 ē homo interior. Conſtat aūt plus amare hominē interiorē q̄ exteriorē. Si ergo ſitimꝰ: veniamus non pedibus ſed affectibꝰ: nec migrādo: ſed amando. CHRY. Quia enim de intellectuali loquitur potu: oſtendit ꝑ hoc ꝙ poſt inducit. Qui credit in me: ſicut dicit ſcriptura: flu. de ven. eius fluent aque viue. Sed vbi hoc dicit ſcriptura: nuſq̄. Quid igit? Qui credit in me ſicut dicit ſcriptura hic ſubdiſtinguere oportet: vt poſtea ſubſeq̄tur: flumina de ventre eius fluēt aque viue: oſtendens quoniam rectā oportet habere cognitionē: ⁊ non ita a ſignis ſicut a ſcripturis credere in ipſuꝫ. Etenim ſuperius dixit: Scrutamini ſcripturas. HIE. in prologo gene. Uel hoc teſtimonium de prouerbijs ſumptum ē: vbi. ſ. dicitur: Deriuent fōtes tui foris ⁊ in plateis aq̄s tuas diuide. AV. Uenter aūt interioris hominis ē cōſciētia cordis eius. Bibito aūt iſto liquore: viueſcit purgata conſcientia: ⁊ hauriēs fontē habebit: ⁊ ipſa fons erit. Quis eſt fons: vel quis ē fluuius q̄ manat de ventre interioris hoīs: beniuolentia q̄ vult conſulere ꝓximo. Bibūt ergo q̄ credūt in dn̄o. ſi aūt putet: q2 quod bibit ſoli ipſi debet ſufficere: non fluit aq̄ viua de vētre eiꝰ. Si aūt proximo feſtinat conſulere: ideo nō ſiccatur q2 manat. GRE. ſuper ezechielē. Cū.n. a mēte fideliū ſancte predicationis verba defluūt: q̄ſi de mente credentiū aque viue flumina decurrunt. ventris autem viſcera q̄d ſunt aliud niſi mentis interna. i. recta itētio: ſanctū deſideriū: humilis ad deū: pia ad proximū voluntas. CHRY. Dicit autem flumina ⁊ non flumē: copioſitatē ⁊ vbertatē occulte inſinuās. Uiuentē aūt aquā dicit: agētem ſemper. Spiritus enim gratia cū i mētē itrauerit ⁊ firmata fuerit omni fōte magi manat: ⁊ neqꝫ deficit neqꝫ euacuat: neqꝫ ſtat: videbit q̄s vtiqꝫ hoc ad ſapiētiā ſtephani ad petri linguā: ad pauli fluxū inſpiciēs. Nihil.n. eos detinebat: ſed ſicut flumina multo impetu delati: oia ſecū trahentes abibant. AVG. Ad qualē aūt potū dn̄s inuitaſſet: expoſuit euangeliſta ⁊ dixit: Hoc aūt dixit de ſpiritu quē accepturi erant credentes in eū. Quē dicit ſpiritū niſi ſpiritūſcūꝫ: nā vnuſquiſqꝫ homo habet in ſe propriuꝫ ſpiritū. ALCV. Spiritū aūt ſanctū ante aſcēſionē apoſtolis ꝓmiſit: poſt aſcenſionem in linguis igneis dedit. Inde dicit: Quē accepturi erant credentes in eum. AVG. Erat ergo ſpūs dei: ſed nōdū in eis erat q̄ crediderāt in ieſum. Ita enim diſpoſuit nō eis dare ſpiritū iſtuꝫ: niſi poſt reſurrectionē ſuā. vnde ſequit: Nondū.n. erat ſpi. da. q2 nōdū ieſus erat glori. CHRY. Apoſtoli quidē priꝰ ſpū eijciebant demonia: ſed ea q̄ a xp̄o ē poteſtate. qn̄ eni mittebat eos nō dicitur: Dedit eis ſpiritū ſanctum: ſed dedit eis poteſtatē. De prophetis autem ab omnibus confeſſū eſt ꝙ ſpiritusſanctꝰ eis dabatur: ſed hec gratia a terra defecerat. AV. iiij. de tri. Sed quō ⁊ de ioanne baptiſta dictū ē: Spūſcō replebitur ab vtero matris ſue ⁊ ſpūſcō

repletus

repletus zacharias inuenitur: vt de illo talia diceret: ⁊ ſpiritūſancto maria vt talia de domino predicaret: ſpiritūſancto ſymeon ⁊ anna vt magnitudinem chriſti paruuli agnoſcerent. Quomodo ergo intelligit: niſi quia circa illa ſpiritusſancti datio: poſt clarificationē chriſti futura erat qualis nunꝗ antea fuerat: habitura erat quādā proprietateꝫ in ipſo aduētu: qualis antea nunꝗ fuit. Nuſq̄ enim legimꝰ linguis quas nō nouerant homines locutos veniēte i ſe ſpūſcō: ſicut tūc factū ē: cū oporteret ⁊ eius aduētū ſignis ſenſibilibꝰ demōſtrari. AVG. ſuper ioannē: Cū ergo et modo accipiat ſpūſcūs: quare nemo loquit ligūis oīum gentiū? quia iā ipſa eccleſia linguis gētiū loquit in hac qui nō ē: nec modo accipit ſpm̄ſanctū. Si amas vnitatē etiaꝫ tibi habet quiſq̄s in illa aliq̄d habet. Tolle inuidiā: ⁊ tuū ē quod habeo. Liuor ſeparat: charitas iungit. Ipſam habeto ⁊ cūcta habebis: quia ſine ipſa nihil proderit q̄cq̄d habere potueris. Charitas aūt dei diffuſa ē in cordibus noſtris per ſpiritūſanctum qui datus ē nobis. Quare ergo dominus poſt reſurrectionē ſuā ſpiritūſanctum dare voluit: vt. ſ. in reſurrectionem noſtram charitas flagraret ab amore ſeculi ſepararetur: ⁊ tota curreret in deuꝫ. Qui enim dixit: Qui credit in me veniat ⁊ bibat ⁊ flumina de ventre eiꝰ fluēt aque viue. Uitā eternā promiſit: vbi nihil timeamus: vbi non moriamur: quis ergo tale eſt quod ꝓmiſit ſpūſſancti charitate feruentibus: ideo ipſum ſpiritū noluit dare: niſi cū eēt glorificatꝰ: vt in ſuo corpore oſtenderet vitā: quā modo nō habemus: ſed in reſurrectione ſperamꝰ. AVG. contra fauſtū: Si itaqꝫ hec cauſa erat vt nōdū daret ſpūſſanctus: quia nondū erat ieſus glorificatꝰ: proculdubio clarificato ieſu iam cauſa erat vt ſtatiꝫ daretur. Cataphrices aūt ſe ꝓmiſſum paraclituꝫ ſuſcepiſſe dixerunt: ⁊ hinc a fide catholica deuiarunt. Manichei etiā que de ꝓmiſſione ſpūſſancti dicuntur: de manicheo aſſerunt eē predictum: tanꝗ. ſ. antea non fuerit ſpiritus datus. CHRY. Uel aliter: Gloriam chriſti crucem vocat. quia enim inimici eramꝰ: donū aūt non inimicis ſed amicis dat. oportebat priꝰ offerri hoſtiā: ⁊ inimicitiam in carne diſſolui: ⁊ tūc factos dei amicos ſuſcipere donū.

Ex illa ergo turba cum audiſſent hos ſermones eius dicebāt: Hic ē vere ꝓpheta. Alij dicebāt Hic ē chriſtus. Quidā autē dicebāt: Nunquid a galilea venit chriſtus? Nōne ſcriptura dicit quia ex ſemine dauid ⁊ de bethleem caſtello vbi erat dauid venit chriſtus? Diſſentio itaqꝫ facta eſt in turba ꝓpter eum: Quidā autē ex ipſis volebāt apprehendere eum: ſed nemo miſit ſup euꝫ manus. Uenerūt ergo miniſtri ad pontifices ⁊ phariſeos ⁊ dixerūt eis illi: Quare nō adduxiſtis illum? Reſponderunt miniſtri: Nunq̄ ſic locutus ē homo: ſicut hic homo loquitur. Reſponderunt ergo eis phariſei: Nūquid ⁊ vos ſeducti eſtis? Nūquid ex principibus aliquis credit in eū: aut ex phariſeis? Sed turba hec que nō nouit legē: maledicti ſunt. Dixit nicodemus ad eos: ille qui venit ad ieſū nocte: qui vnus erat ex ipſis: Nūquid lex noſtra iudicat hominē: niſi prius audierit ab ipſo ⁊ cognouerit quid faciat? Reſponderunt ⁊ dixerunt ei: Nūquid ⁊ tu galileus es? Scrutare ſcripturas ⁊ vide quia a galilea propheta non ſurgit. Et reuerſi ſūt vnuſquiſqꝫ in domum ſuaꝫ.

AV. Cū dominꝰ inuitaſſet credentes in ſe ad potandū ſpiritūſanctū: nata ē de illo in turba diſſenſio. vnde dicit: Ex illa ergo hora tu. cū au. hos ſer. eius dicebāt: hic eſt vere ꝓpheta. THEO. Qui. ſ. expectabat. Alij. ſ. populus dicebant: hic eſt chriſtꝰ. ALCV. Iam iſti ſitiꝫ illaꝫ ſpiritualiter haurire ceperant: iā ſitiꝫ infidelitatis depoſuerant. alij in ſue infidelitatis ariditate permanebant: de quibus ſubditur: Quidam aūt dice. Nūquid a gali. venit chri. nonne ſcri. di. ꝙ ex ſemine da. ⁊ de beth. ca. vbi erat da. chriſtꝰ ve. Nouerant enim quid de chriſto predixiſſet prophete: ſed ignorabant omnia in ipſo impleta fuiſſe: et qui nouerant in nazareth nutritū: natiuitatis locū nō attēdebant: nec prophetiā quam legerant in eo cōpletam credebant. CHRY. Sed eſto locū natiuitatis ignorabant num ēt genus ignorabāt qm̄ ex domo ⁊ familia dauid natus erat? Quāre igitur dicebāt: Nonne ex ſemine dauid ve. chriſtus? Sed ⁊ hoc obūbrare volebāt: per educationē in nazareth oia malicioſe loquētes vnde non accedūt ad chriſtū querentes: quō ſcripture dicunt ꝙ a bethleem oportet venire chriſtum: tu aūt ex galilea veniſti: ſed oia malicioſe loquuntur. Et q2 non diligenter attendebāt his que dicebantur: neqꝫ diſcēdi gratia: propter hoc nihil eis chriſtus reſpondit. Nathanaelem aūt dicētē: A nazareth pōt aliquid boni eē laudauit: vt vere iſraelitā: q2 veritatiſ erat inquiſitor ⁊ omnia vetera diligēter edoctus. Seq̄tur: Diſſenſio itaqꝫ facta ē propter eū in turba. THE. Nō in principibus: nam principes vnius voluntatis erant: vt videlicet nō eū reciperent ſicut chriſtuꝫ. Qui ergo magis moderati erant in malicia: verbis tm̄ glorie chriſti aduerſabantur: qui vero peiores erant manus etiam appetebāt imponere. de quibus ſubditur: Quidam autē ex eis vo. ap. eū. CHRY. Hoc autē induxit euangeliſta oſtēdens quoniā loquebantur neqꝫ querentes veritatem neqꝫ diſcere volentes. Sequitur: Sed nemo miſit ſuper illū manus. ALCVI. Quia. ſ. ipſe non permiſit qui conatus illorum in ſua poteſtate habebat. CHRY. Hoc autem ſufficiens erat eos i cōpūctionem deducere: ſed non ſunt cōpuncti. talis enim nequicia nulli vult credere: ad vnuꝫ aſpicit ſolum: vt eum cui inſidiatur iterficiat. AV. Qui vero miſſi fuerant vt eum tenerent redierunt imunes a crimine ⁊ pleni admiratione: de quibus ſubditur: Uenerūt ergo miniſtri ad pon. ⁊ pha. ⁊ dixerunt eis illi: Quare nō addu. eum? ALCV. Qui cum lapidare volentes tenere non potuerunt: arguunt miniſtros quia eū non adduxerant. CHRY. Ecce phariſei ⁊ ſcribe miracula videntes ⁊ ſcripturas legentes nihil profecerunt. miniſtri autem nihil horum habentes: ab vna ſola allocutiōe ſunt capti: ⁊ abeuntes vt eum ligarent: redierunt ligati miraculo. Et non dixerunt: Non potuimus propter turbaꝫ: ſed precones efficiūtur chriſti ſapientie. Nam ſequitur: Reſponderunt miniſtri: Nūꝗ ſic locutus ē homo ſicut hic homo loquitur. AVG. Ille autem ſic locutus ē: q2 deus erat et homo. CHRY. Nō eſt aūt ſolū eorum prudentia admiranda: q2 ſignis non eguerunt: ſed a ſola doctrina ſunt capti. non enim dixerunt: Nunꝗ talia miracula fecit homo ſed nunꝗ ſic locutus ē homo. Sed etiam admiranda eſt eorum ſecuritas: quoniam ad phariſeos qui contra chriſtum aduerſabantur venerūt. ⁊ eis talia locuti ſunt. Nec tñ lōgū ſermonē audierāt: ſed breuē. cū enim mēs fuerit in corrupta: non longis ſermonibꝰ opus eſt. AVG. Phariſei tñ eoꝝ teſtimoniū repulerūt. Nā ſequit: Rn̄derūt ergo eis phariſei. Nūquid ⁊ vos ſeducti eſtis? quaſi dicāt: Uidemus vos delectatos eē in ſermonibꝰ ſuis. ALCV. Et reuera laudabiliter ſeducti erāt: q2 dimiſſo malo īfidelitatis: tranſierant ad fidē. CHRY. Ab argumēto aūt inſipiēti contra eos ſyllogizant. nā ſequit. Nūquid ex principibꝰ aliquis credidit in eum aut ex phariſeis: ſed turba hec que nō nouit legem maledicti ſunt. Hec aūt ē ipſorum accuſatio: quoniam turba quidē credidit: ipſi aūt nō crediderant. AVG. Qui enim non nouerant legem ipſi et credebant in eum qui miſerat legē: ⁊ eū qui miſerat legeꝫ cōdemnabāt illi q̄ docebāt legē: vt impleret quod dominꝰ

diꝛerat: Ego veni vt non videntes videant: ⁊ videntes ceci fiant. CHRY. Qualiter igitur maledicti ſunt illi qui a lege ſuadentur: Uos potius maledicti eſtis qui non obſeruaſtis legē. THEO. Ideo autem ſuauiter ⁊ blande phariſei miniſtris reſpondent. dubitauerunt ne forte ab eis proꝛſus ſegregentur: ⁊ chꝛiſto adiiciantur. CHR. Quia vero diꝛerant ꝙ nullus pꝛincipum credidit in eum Ad hoc excludendū ſubiungitur: dicit nicodem⁹ ad eos: Ille qui venit ad ieſum nocte. qui vnus erat ex illis. AV. Ipſe non quidē incredulus: ſed timidus. nā ideo nocte venerat ad lucē quia illuminari volebat: ⁊ ſciri timebat. hic ergo reſpondit iudeis. Nūquid lex noſtra iudicat hoiem niſi pꝛius audi. ab ipſo ⁊ cogno. qd faciat: Credebat enīz qꝛ ſi eū tm̄modo patiēter vellent audire: foꝛte ſimiles fierent illis qui miſſi ſunt tenere: ⁊ maluerūt credere. Uolebant autē illi perverſi an eē dānatoꝛes ꝙ cognitoꝛes. AV. xxij. de ciui. dei. Dicit aūt lex noſtra de lege que dei ē: eo ꝙ eſt ab illo data hominibus. CHRY. Oſtendit autez nicodemus eos neqꝫ cognoſcentes legem: neqꝫ facientes que ſunt legis. cū aūt congruū eēt oñdere ꝙ non indiſcrete miſerunt vocaturi eū: rudius ⁊ iracūdius vtuntur contradictione. Nā ſequitur: Reſponderunt ⁊ diꝛerūt ei: Nūquid ⁊ tu galileus es: AV. i. quaſi a galileo seduct⁹. Dñs enim galileus dicebat: qm̄ de nazareth ciuitate erāt parētes eius: ſm̄ mariam diꝛi parentes: nō ſm̄ virile ſemen.

CHRY. Deinde iniurioſe quaſi eo neſciēte ſcripturas induxerunt: Scrutare ſcri. ⁊ vide qꝛ pꝛophe. a galilea non ſurgit. ac ſi diceret: Uade ⁊ diſce. ALCV. Non enīz locū vbi natus ē: ſed vbi conuerſabatur attendebāt: ⁊ iō nō ſolū meſſiā ſed nec pꝛophetā eum credebant. AV. Pꝛopheta qdē a galilea nō ſurgit: ſed dominus pꝛophetarū inde ſurrexit. Sequit: Et reuerſi ſunt vnuſquiſqꝫ i domū ſuā. ALCV. Nullo perfecto negocio vacui fide: ⁊ ideo fraudati vtilitate ſunt reuerſi i domū īfidelitatis ⁊ impietatis ſue.

CA. VIII.

Eſus aūt perrexit in montem oliueti: ⁊ diluculo iterum venit in templum: ⁊ omnis populus venit ad eum: ⁊ ſedens docebat eos. Adducunt autem ſcribe ⁊ phariſei mulierem in adulterio depꝛehenſam: ⁊ ſtatuerunt eam in medio: ⁊ diꝛerunt ei: Magiſter: hec mulier modo depꝛehenſa eſt in adulterio. In lege aūt moyſes mandauit nobis huiuſmodi lapidare. Tu ergo quid dicis: Hoc autem dicebant tentātes eum: vt poſſent accuſare eum. Ieſus autem inclinans ſe deoꝛſum: ⁊ digito ſcribebat in terrā. Cum ergo perſeuerarent interrogantes erexit ſe ⁊ diꝛit eis: Qui ſine peccato ē veſtrū pꝛimus in illā lapidem mittat. Et iterū ſe inclinans ſcribebat in terra. Audientes autē hec vnus poſt vnū exibant incipientes a ſenioꝛibus: ⁊ remanſit ſolus ieſus: ⁊ mulier in medio ſtās. Erigens aūt ſe ieſus diꝛit ei: Mulier vbi ſunt qui te accuſabant: Nemo te cōdēnauit: Que diꝛit: Nemo domine. Diꝛit ei ieſus: Nec ego te cōdēnabo Uade ⁊ iam amplius noli peccare.

ALCV. Dominus maxime circa ſuā paſſionem hanc ſibi effecerat conſuetudinem: vt in die quidem in templo qd̄ erat hieroſolymis: verbuz dei pꝛedicaret: ſigna ⁊ miracula oſtenderet: ſero reuertebatur i bethaniā: vbi apud ſoꝛoꝛes lazari hoſpitabatur: ⁊ mane iterū ad ſimile op⁹ reuertebat. Igit ſcd̄m hunc moꝛē cū in vltimo die cenophegie tota die in tēplo pꝛedicaſſet: veſpere perrexit i mōtem oliueti. ⁊ hoc ē quod dicitur: Ieſus aūt perrexit i mōtē oliueti. AG. Ubi enim decebat docere chꝛiſtū niſi in monte oliueti: in monte vnguēti: in mōte chꝛiſmatis: chꝛiſti enim nomen a chꝛiſmate dictum eſt. Chꝛiſma autē grece: latine vnctio nominatur. Ideo autē nos vnxit: quia luctatoꝛes contra diabolū fecit. ALCV. Unctio enim olei feſſis ⁊ dolētib⁹ mēbꝛis ſolet afferre leuamē. Mons etiam oliuarum ſublimitatē dominice pietatis deſignat: oleos grece: latine miſericoꝛdia. Natura quoqꝫ olei myſterio aptiſſime congruit: ſuperfertur enim omnib⁹ liquoꝛibus: ⁊ ſicut ait pſalmiſta: Miſerationes eius ſuper oīa opera eius. Sequit: Et diluculo iterū venit in tēplum. vt. ſ. miſericoꝛdiā cū incipiente noui teſtamēti lumine: fidelibus in tēplo videlicet ſuo pandendā pꝛebēdāqꝫ ſignaret. Quod enīz diluculo redibat: exoꝛtū noue gratie deſignat. BED. Significatur aūt ꝙ poſtqꝫ per gratiā cepit inhabitare in tēplo ſuo. i. in eccleſia: ex omnib⁹ gentibus crediderunt in eum. vnde ſequitur: Et omnis populus veniebat ad euz ⁊ ſedens docebat eos. ALCV. Seſſio humilitatē incarnationis inſinuat. Sedente ergo domino ad eū venit populus: qꝛ poſtqꝫ per ſuſceptam humanitatē viſibilis apparuit: ceperunt eum multi audire ⁊ in eū credere: quē per humanitatem ſibi pꝛoximū meminerant. Manſuetis aūt ⁊ ſimplicibus ſermonē domini admirātib⁹: ſcribe ⁊ phariſei interrogant: nō vt diſcāt: ſed vt veritati laqueos nectant. vñ ſequitur: Adducunt aūt ſcribe ⁊ phari: mulie. in adul depꝛe. ⁊ ſtatu. eā in medio: ⁊ diꝛe. ei. Magiſter hec muli. depꝛe. ē modo in adulterio. AV. Animaduertant enim eum nimiū eē mitem. De illo quippe fuerat ante pꝛedictum: Pꝛocede ⁊ regna: pꝛopter veritatē ⁊ manſuetudinem ⁊ iuſtitiaz. Ergo attulit veritatē vt doctoꝛ: manſuetudinez vt liberatoꝛ: iuſtitiā vt cognitoꝛ. Cuz loqueret veritas agnoſcebat: cū aduerſus inimicos nō moueretur: manſuetudo laudabat. In tertio ergo iuſtitia. ſ. ſcandalum poſuerunt. Diꝛerunt enim apud ſeipſos: Si eaz dimitti cenſuerit: iuſticiā non tenebit. lex enim quod iniuſtū erat iubere non poterat: ⁊ ideo legē inducit dicētes: In lege aūt moyſes mandauit nobis huiuſmodi lapidare. vt autē manſuetudinē non perdat: in qua iā populis amabilis factus ē: eam dimitti debere dicturus ē. vnde eius ſententiā requirunt dicentes: Tu ergo quid dicis: Hinc nos inueniem⁹ ad accuſandū occaſionē ⁊ reum faciemus tanqꝫ legis pꝛeuaricatoꝛē. vnde euangeliſta ſubdit: Hec aūt dicebant tē. eum vt poſ. accu. eum. Sed dominus in reſpondendo et iuſtitiā ſeruaturus ē: a manſuetudine non receſſurus. Sequitur enim: Ieſus autem incli. ſe deoꝛſum digi. ſcribe. in terra. AV. de con. euan. Tanqꝫ illos tales in terra ſcribēdos ſignificaret: non in celo vbi monuit diſcipulos vt ſe ſcriptos eſſe gauderent: aut ꝙ ſe humiliando quod capitis inclinatiōe monſtrabat: ſigna in terra faceret: aut ꝙ iā tempus eēt: vt in terra que fructū daret: non in lapide ſterili: ſicut antea lex eius conſcriberetur. ALCV. Per terram enim coꝛ humanum oſtenditur ꝙ bonarū vel malarū actionū ſolet reddere fruct⁹. per digitum autem qui articuloꝛum compoſitione flexibilis eſt: ſublimitas diſcretionis exprimit. Nos ergo inſtruit: vt cū quelibet mala pꝛoximoꝛū conſpicimus: non ſtatim ea temere damnemus: ſed pꝛius ad conſcientiā coꝛdis humiliter reuerſi: digito diſcretionis ea ſollicite diſquiramus. BED. Quātū etiā ad hiſtoꝛiā ptinet: per hoc ꝙ digito ſcripſit in terra. illum ſe foꝛe monſtrauit qui quondam legē in lapide ſcripſit. Seqtur: Cum autē perſeuerarent interrogantes eū erexit ſe. AVG. Non diꝛit: non lapidetur ne cōtra legē dicere videret. Abſit aūt vt diceret lapidet. venit enīz nō pdere quod inuenerat: ſed querere quod perierat. Quid ergo reſpondit. Qui ſine peccato ē veſtrum: pꝛimus in illam lapidez mittat. Hec vox iuſtitie ē: puniatur peccatrix: ſed nō a peccatoꝛibus impleatur lex: ſed nō a pꝛeuaricatoꝛibus legis. GRE. xiiij. moꝛa. Qui. n. pꝛius ſemetipſ3 non iudicat: quid in alio rectū iudicet ignoꝛat. Et ſi nouit etiam

quia aūt ſine oculis corporalibus ſcribit Chriſtus in terra ...

nit etiā p auditū recte tamē aliena merita iudicare nō valet: cui ꝯſcientia innocētie ꝓpꝛie nullā iudicij regulā pꝛebet. AV. Cum ergo eos telo iuſticie percuſſiſſet: nec dignatus ē cadētes attendere: ſed auertit ab eis obtutum: vñ ſequit. Et iterū ſe inclinās ſcribe. in terra. ALCVI Poteſt etiā intelligi feciſſe hoc dominus iuxta cōſuetudinē: vt quaſi aliquid agens vultu intendēs in aliud: liberā eis exeundi facultatē daret. in hoc etiā figurate admonet: vt ⁊ pꝛiuſqꝫ peccantē fratrē coꝛripiam⁹ ⁊ poſt adhibitam coꝛrectionē diligenter ppēdamus: vtrū ipſis pctīs de quibus aliū caſtigamus aut in aliis obnoxii ſimus.

AV. Sic igit illi voce iuſticie tanqꝫ telo pcuſſi ſeſe inſpiciētes ⁊ reos inueniētes: vn⁹ poſt vnū oēs receſſerūt. ⁊ hoc eſt qd̄ ſubdit. Audientes aūt hec: vnus poſt aliuz exibant: incipiētes a ſenioꝛibus. GLO. Qui foꝛte magis rei erant vel magis culpas ſuas cognoſcebāt. AV. Relicti ſūt aūt duo: miſeria ⁊ miſericoꝛdia: nam ſequit. Et remanſit ſolus ieſus ⁊ mulier in medio ſtans. Credo territa eſt illa mulier ab illo ſe puniendā ſupabat. i quo peccatū inueniri nō poterat. Ille aūt qui aduerſarios ei⁹ repulerat lingua iuſticie: leuans in illa oculos manſuetudinis interrogauit eā: vnde ſequit. Erigens ſe aūt ieſus diꝛit ei. Mulier vbi ſūt qui te accuſabāt. Nemo te condēnauit: que diꝛit. Nemo domine. Audiuim⁹ ſupꝛa vocem iuſticie: audiam⁹ nunc manſuetudinis: naz ſequitur Diꝛit ei ieſus Nec ego te cōdēno. a quo te foꝛte cōdēnari timuiſti: qꝛ in me peccatū nō inueniſti. Quid eſt domine Faues ergo peccatis: nō plane attende quod ſequit: Uade ⁊ amplius noli peccare. Ergo ⁊ dñs dānauit: ſed peccatū nō hominē: nā ſi peccatoꝝ auctoꝛ eſſet diceret: Uade ⁊ viue vt vis: de mea liberatione eſto ſecura. Ego te quātūcūqꝫ peccaueris etiā a gehēna ⁊ inferni toꝛtoꝛib⁹ liberabo: nō hoc diꝛit. Intendāt ergo qui amāt in dño māſuetudinē: ⁊ timeāt vitatē. Etenī dulcis ⁊ rect⁹ dñs.

Iterū ergo locutus eſt eis dicens. Ego ſuz lux mundi. Qui ſequitur me nō ambulat in tenebꝛis ſed habebit lumen vite.

ALCV. Quia mulierē abſoluit a crimine: ne aliq dubitarent an ille quē videbāt verum hominē: poſſet pctā dimittere: dignatur ipſe aptius ſue diuinitatis potentiaz demōſtrare: vnde dicit: Ite. er. lo. ē eis. dicētes: Ego ſum lux mundi. BED. Ubi aduertendū eſt: qꝛ non ait. Ego ſum lux angeloꝛū vel celi: ſed lux mundi. i. hominum in tenebꝛis ꝯmoꝛātiū ſm̄ illud: Illuminare his q̄ i tenebꝛis ⁊ in vmbꝛa moꝛtis ſedēt. CHRY. Uel aliter. Quia ſuperius gallileū ei afferrebāt: ⁊ quaſi de quodā ꝓphetarum de eo dubitabāt: voluit oſtendere quoniā non vn⁹ ꝓphetarū ē: ſed dominatoꝛ oꝛbis terrarū: vnde dicitur Ite. er. lo. ē eis. ie. di. Ego ſum lux mūdi: nō gallilee neqꝫ paleſtine neqꝫ iudee. AV. Manichei ſolez iſtū oculis carnis viſibilem xp̄m dñm eſſe putauerunt: ſed eccleſia catholica impꝛobat tale cōmentū. Nō eſt eni dominus xp̄s ſol factus: ſed p quē ſol factus eſt. Omnia eni p ipſ3 facta ſunt: ⁊ ꝓpter nos ſub ſole factū eſt lumen quod fecit ſolem: carnis nube tegitur nō vt abſcuret: ſed vt tpet: Loquēs ergo p nubem carnis lumen indeficiēs: lumen ſapientie ait hoib⁹. ego ſum lux mūdi. THEO. Uteris aūt aduerſus neſtoꝛiū hoc ꝓnti ſermone: nō eni ait. Qm̄ in me eſt lux mundi: ſed ego ſum lux mundi. Ipſe nāqꝫ qui hō videbatur idē ⁊ fili⁹ dei ⁊ lux mūdi erat: nō ſicut nugabatur neſtoꝛibus: in ſimplici hoie dei fili⁹ habitabat. AV. Abſtulit aūt te ab oculis carnis: ⁊ reuocauit ad oculos coꝛdis i hoc ꝙ ſubdit. Qui ſe. me. non ambul. in tene. ſed ha. lu. vi. Nō eni ſufficit dicere. Habebit lumē: ſz addidit. Uite. hec verba dñi cū vbis pſalmi cōcoꝛdāt. In lumine tuo videbim⁹ lumē: quoniā apud te eſt fons vite. in iſtis viſibus coꝛpoꝛalib⁹ aliud ē lumen ⁊ aliud fons. Fōtes fauces querūt: lumē oculi. apud deū quod lumē eſt: hoc ē fons. Qui tibi lucet. Ut videas: ipſe tibi manat vt bibas: quod ꝓmiſit futuri tpis verbuz poſuit. In eo quod facere debemus pñs tempus poſuit. Qui ſequitur inquit: habebit modo p fidē: poſt habebit per ſpem. Sequere iſtū ſolē viſibilē ſi ipſe tendis ad occidentē quo ⁊ ille tendit: ⁊ ſi volueris tu illū deſerere: ipſe te deſeret in occaſu. Deus tu⁹ vbiqꝫ eſt totus. ſi nō ab illo facies caſum: nūqꝫ a te ille faciet occaſum. tenebꝛe ſati metuende ſunt moꝝ: nō oculoꝝ: ⁊ ſi oculoꝛū nō exterioꝛum: vnde deſcernitur non albū ⁊ nigrum: ſed iuſtum ⁊ iniuſtū. CHRY. Intellectualiter. n. diꝛit. Nō ambulat in tenebꝛis. i. non manet in errore. Hinc ⁊ nicodemū laudat ⁊ miſtros ⁊ ipſos occulte inſinuat: dolos cōplicantes: qui in tenebꝛis ⁊ erroꝛe ſunt: ſed lucē nō ſupabūt.

Diꝛerūt ergo ei phariſei. Tu de teipſo teſtimonium perhibes: teſtimonium tuū non ē verum. Reſpondit ieſus ⁊ diꝛit eis. Etſi ego teſtimoniū perhibeo de meipſo: verū ē teſtimoniuz meum qꝛ ſcio vnde venio. ⁊ quo vado: Uos autē neſcitis vnde venio: aut quo vado. Uos ſm̄ carnem iudicatis: ego non iudico quēqꝫ. Etſi iudico ego iudicium meū verū ē: quia ſolus nō ſum: ſed ego ⁊ qui miſit me pater. Et in lege veſtra ſcriptum ē. quia duoꝛū hominū teſtimonium verum ē. Ego ſum qui teſtimonium perhibeo de meipſo. ⁊ teſtimoniū phibet de me qui miſit me pater.

CHRY. Quia dominus diꝛerat. Ego ſum lux mundi: ⁊ qui ſequitur me non ambulat in tenebꝛis. Iudei hoc euertere voluerunt. vnde dicitur. Diꝛerunt ergo ei phariſei: tu de teipſo teſtimonium perhibes: ⁊ teſtimonium tuum non eſt verum. ALCV. Sic reſponderunt tanqꝫ ipſe dominus ſolus ſibi teſtimonium perhiberet: cum cōſtet ꝙ anteqꝫ i carne appareret: multos teſtes pꝛemiſit qui eius ſacramenta pꝛediꝛerunt. CHRY. Dominus autem euertit quod diꝛerant. vnde ſequitur. Reſpondit ieſus ⁊ diꝛit eis. Etſi ego teſtimoniū ꝑhibeo de meipſo verum eſt teſtimonium meum. Hoc iuxta eorum ſuſpitionem locutus eſt: hominem eum nudum eſtimantium: ⁊ cauſam ſubiungit. Quia ſcio vnde venio: ⁊ quo vado id eſt ex deo ſum: ⁊ deus eſt dei filius. Non autem hoc dicit manifeſte: quia ſemper humilia miſcet altis de⁹ aūt ipſe ſibi ꝯfidedignus teſtis eſt. AV. Uerum eſt enim teſtimonium luminis: ſiue ſe oſtendat ſiue alia: locutus eſt pꝛopheta verum: ſed vnde haberet: niſi de fonte veritatis hauriret: ergo idoneus eſt ieſus: qui ſibi teſtimoniuz perhibebat: dicens autez. Quia ſcio vnde venio: ⁊ quo vado: patrē volebat intelligi: patri enim gloꝛiam dabat filius: a quo eſt miſſus: qꝫtum ergo debet homo gloꝛificare eū a quo eſt creatus: non autez viuendo inde diſceſſit: aut redeundo nos dereliquit: non poteſt hoc fieri ab iſto ſole: qui quādo pergit ad occidentem deſerit oꝛientem. Sicut autem ſol iſte ⁊ vidētis faciem illuſtrat ⁊ ceci ſed videt ille: ille non videt: ſic ⁊ ſapientia dei verbū dei vbiqꝫ pꝛeſens eſt etiam infidelibus: ſed quibus eam videant oculos non habent coꝛdis: vt ergo dominus int̄ fideles ſuos ⁊ inimicos ſuos iudeos tanqꝫ inter tenebꝛas ⁊ lucem diſtingueret ſubiungit: Iſti ergo iudei videbant hominem: nec credebant deum: ⁊ ideo dominus ſubdit Uos ſm̄ carnem iudicatis: dum. ſ. dicitis. Tu de teipſo teſtimonium perhibes: ⁊ teſtimonium tuū nō eſt verum

THEO. Ac ſi dicat. Uos qm̄ in carne ſum: carnem me ſolam eſſe putantes: non autem deum ſm̄ carnez fallibiliter iudicatis. AV. Quia eīn deum non intelligitis ⁊ hominem videtis: ideo vobis arrogans video: qꝛ ego de me teſtimonium perhibeo. Cuius eni homo quādo de ſe perhibere vult laudabile teſtimonium: ſuperb⁹

⁊ arrogans vr: hoīes enim infirmi ſumus: verum dicere ⁊ mentiri poſſumus: lux mentiri non pōt. CHRY. Uel aliter. Sicut ſecundum carnem viuere male viuere eſt: ita ſecundum carnem iudicare: iudicare iniuſtū ē. Et quia poſſent dicere. Si iuſte iudicamus: ꝓpter quid non cōuincis? ꝓpter quid non condemnas: ſubiungit. Ego non iudico quēquā. AV. Quod duobus modis intelligi pōt: vt aut hoc intelligam⁹. Non iudico quēquā id ē modo: ſicut dicit alio loco. Ego non veni vt iudicem mundū: ſed vt ſaluū faciā mundū: non iudicium ſuū negando: ſed differendo: aut certe quia dixerat. Uos ſm carnem iudicatis: ita cōiunxit. Ego non iudico quēquā: vt ſubaudiat ſm carnem xp̄m non iudicare: ſicut ab hominibus iudicatus eſt: nam vt agnoſcas iam iudicē xp̄m ſubditur: Etſi iudico ego: iudiciū meū verū ē. CHRY. q.d. propter hoc dixi: non iudico: quaſi non preſūmēs iudicare: quia ſi iudicarē iuſte vos condēnarem: ſ3 nunc tempus iudicij non eſt: ſ3 de futuro iudicio inſinuat cū ſubdit. Quia ſolus non ſum: ſed ego ⁊ qui miſit me pater: oſtendens quia non ipſe ſolus eos cōdemnabit: ſed ⁊ pater. Hoc aūt ad ſuſpitionē illoꝝ loquitur: non enim eſtimabāt dignū fide eē filiū: niſi patris teſtimoniū aſſūpſiſſet. AV. Sicut ē tecū eſt pater: quō te miſit? Ergo domine miſſio tua: incarnatio tua ē: hoc ergo xp̄s erat ſm carnem: ⁊ a patre nō receſſerat: quia pater ⁊ filius vbiq3 erant: erubeſce ſabelliane: non enim dixit. Ego ſu3 pater: ⁊ ego ipſe ſum filius: ſed ſolus non ſum inquit qa mecum eſt pater. Diſtingue ergo perſonas: diſtingue intelligentiā: agnoſce quia pater pater ē: ⁊ filius filius eſt: ſed noli dicere pater maior eſt: fili⁹ minor. Una ſubſtantia eſt: vna coeternitas: pfecta equalitas. Ergo verum ē inquit iudiciū meum: quia filius dei ſum: vt tn̄ intelligas quia mecū eſt pater: non ſic ſum filius: vt ipſo deſeruerī formā ſerui accepi: ſed formā dei non amiſi. De iudicio dixerat: de teſtimonio vult dicere: nam ſequitur. Et in lege veſtra ſcriptū eſt: qꝛ duoꝝ hominū teſtimo. verum eſt. AV. Contra fauſtū. An forte manichei calūniant qa non ait: In lege dei: ſed in lege veſtra ſcriptū eſt. Ubi vſitatam locutionē ſcripturarū quis nō cognoſcat: lege eni veſtra dixit vobis data: ſicut apoſtolus dicit euangeliū ſuum: quod ſe tamen accepiſſe teſtatur: non ab homine: ſed per reuelationē ieſu xp̄i. AV. ſup ioan.. Magnam aūt habet q̄ōem ⁊ valde videtur in myſterio res eſſe conſtituta vbi deus dixit. in ore duo. vel tri. teſti. ſtat oē ver. Fieri .n. pōt vt duo mentiant. Suſanna caſta duob⁹ falſ. teſtibus vrgebat: vniuerſ⁹ ppl̄s mētit⁹ ē ꝯtra xp̄m: quō ḡ accipiēdū ē: In ore duoꝝ vel triū ſtabit oē vbū: niſi quia hoc modo p myſteriū trinitatis ꝯmēdata ē: in q̄ ē ppetua ſtabilitas veritatis. Accipite ḡ noſtrū teſtimoniū: ne ſentiatis iudiciū: differo: iudiciū nō differo teſtimoniu3: vñ ſequitur. Ego ſū q̄ teſti. phi. de meipſo: ⁊ teſtimoniū phi. de me q̄ miſit me pr̄. BED. In multis eni locis pr̄ filio ſuo phibet teſtimoniū vt eſt illud. Ego hodie genui te: ⁊ itē. Hic ē filius meus dilect⁹. CHRY. Uel alr. Si qd̄ dictū ē ſimplr̄ accipiat q̄ōem h3: nā in hoibus quidem pp hoc determinatū ē: ꝙ in ore duoꝝ vel triū teſtiū. ſtat oē verbū: qꝛ vnus ſol⁹ nō ē fide dign⁹. In deo aūt q̄lit vtiq3 hoc habebit rōe3: ſed ⁊ aliter nō ſtaret qd̄ dictū ē nā in hoīb⁹ cū duo de alienare teſtat: tūc teſtimoniū eſt verū: hoc .n. ē duos teſtari. ſi v̄o vnus eoꝝ: ſibiipſi teſtet nō adhuc ſūt duo teſtes: Ad nihil ergo aliud hoc dixit ꝙ vt oñdat nihil min⁹ patre hñtē: alioquin non dixiſſet. Ego ⁊ q̄ miſit me pr̄. Cōſidera etiā poteſtatē nihil hñte3 diminutū a patre. homo .n. cū a ſeipſo dignus fuerit fide: teſtimonio nō idiget: ſed hoc in aliena re. In propria v̄o cū teſtimonio alieno indigeat: nō adhuc dignus ē fide. Hic verū totū contrariū: eteni in propria re teſtans ⁊ ab alio teſtimoniū habēs: dixit ſe fidedignū eē. ALCV Uel pōt ſic itelligi qd̄ dicit. q.d. Si veſtra lex approbat teſtimoniū duoꝝ hominū q̄ poſſent decipi: ⁊ plura teſtari: quare rōe meū ⁊ patris mei teſtimonium qd̄ ſumma ſtabilitate firmū ē: verum eſſe nō dicitis:

Dicebāt ergo ei. Ubi ē pater tuus: Reſpondit ieſus. Neq3 me ſcitis neq3 patrē meū: Si me ſciretis forſitā ⁊ patrē meū ſciretis. Hec verba locut⁹ eſt ieſus in gazophylatio docens in templo. Et apprehēdit eū: qꝛ nōdū venerat hora eius.

AV. Illi qui audierāt a dño o: vos ſm carnē iudicatis manifeſtauerūt qd̄ audierūt: patrē eni xp̄i carnaliter acceperūt: vñ dicit. Dicebāt ergo ei. vbi ē pater tuus. q.d. Audiuim⁹ te dicere: ſolus nō ſum: ſ3 ego ⁊ qui miſit me pater: nos ſolum te videm⁹: oñde ergo nobis tecu3 eſſe patrē tuū: THEO. Quidā v̄o notāt hoc platum eſſe a iudeis: quaſi ad cōtumeliam ⁊ contēptū. Improperabāt eni ei tāq̄ ex fornicatiōe genito ⁊ ꝓpriū genitorē ignorāti: vel tāq̄ vili extitit: eo ꝙ pater eius putabat. ſ. ioſeph. q.d. ignotus ⁊ ingnobilis ē pater tuus: quid frequēter patrē nob iducis. Quia ergo ñ vt ſcire volētes: ſ3 vt tētātes q̄rebant: ad premiſſam q̄ōem nō reſpōdet: vnde ſequitur. Reſpondit ieſus. Neq3 me ſcitis: neq3 patrē meū. AV. q.d. Queritis. Ubi ē pater tuus: quaſi me iā ſciatis. q̄ſi totū hoc ſit: quod videtis: ergo qꝛ me nō noſtis: id̄ patrē meū vobis nō oſtendo. Me quippe hominē putatis: id̄ patrē meū hominē queritis. Quia vero ſm qd̄ videtis aliud ſum: ⁊ aliud ſm quod non videtis: patrē aūt meu3 loquor occult⁹: occultꝰ pr̄⁹ ē vt me noueritis: tūc ⁊ prē3 meū ſcietis: ⁊ hoc ē quod ſubdit. Si me ſciretis: forſitan ⁊ pa. meū ſciretis. CHRY. Dicit aūt hoc: vt oſtēdat ꝙ nihil ei prodeſt dicere ꝙ ſciāt patrē: ⁊ filiū neſcientes ORI. Contrariari aūt videt ad inuicē quod hic dicit Neq3 me ſcitis: neq3 patrē meū. ⁊ qd̄ ſupra dictū eſt. Et me ſcitis: ⁊ vnde ſim ſcitis: ſed tamē qd̄ dicit. Et me ſciti ad quoſdā dicit hieroſolymitarū dicētiū. Nūquid vere intellexerunt principes qꝛ hic ē xp̄us. hoc v̄o qd̄ dicit. Neq3 me ſcitis: ad phariſeos dicit hieroſolymitis tñ i prioribus ait. Uerax ē qui me miſit: quem vos neſcitis. Queret itaq3 aliquis: quō verū ē qd̄ dicit. Si me ſciretis ⁊ prē3 meū ſciretis cū hieroſolymite: q̄b⁹ di. Et me ſcitis: prēm neſciuerūt. Dicendū aūt eſt ad hoc quod ſaluator quādoq3 quidē de ſeipſo vt de homine loquit quādoq3 aūt ſm diuinā naturam: hoc ergo quod dicit. Et me ſci. de ſeipſo homine dicit: hoc vero. neq3 me ſci. de diuinitate. AV. Quid ē eni. Si me ſciretis. ⁊ patrē meū ſciretis: niſi ego ⁊ pater vnū ſumus. Quando vides aliquē alicui ſimilē: quotidiana3 locutio ē. Si hunc vidiſti: illū vidiſti: ꝓpter ſimilitudinē tale dediſti reſponſu3: hinc ⁊ dñs. Si me inquit ſciretis: ⁊ patrē meū ſciretis: non quia pater ē filius: ſed qꝛ patri ſimilis ē fili⁹. THEO. Erubeſcat arrianus: nam ſi iuxta eum creatura filius ſit: q̄liter qui nouit creaturā ⁊ deū nouit: neq3 eni qui ſubſtātiā nouit angeli: nouit ⁊ diuinā: cum itaq3 qui filium nouit. ⁊ patrē nouit: igitur cōſubſtantialis patri ē filius. AV. Hoc aūt verbū forſitā increpatiue dicit: quod videtur eſſe verbū dubitationis hoīes eni de rebus quas certaſ hñt aliq̄n v̄bū dubitatōis ponūt: velut ſi idigneris ſuo tuo ⁊ dicas Cōtemnis me: Conſidera: forſan dominus tuus ſum: ſic ⁊ dñs dubitando increpat infideles cum dicit. Et patrē meū forſitā ſciretis. ORI. Oportet aūt videre q̄m qui alterius ſecte ſunt: opinant ex hoc phari manifeſte deū quem iudei colebāt: patrē nō eſſe xp̄i. Si eni inquiūt hoc phariſeis deū prouiſorem mundi colētibus dicebat ſaluator: manifeſtū ē ꝙ patrem ieſu alteꝝ a cōditore mūdi exiſtentem: nequaq̄ phariſei nouerunt Hoc vero dicūt: non obſeruātes cōſuetudinem locutionis in ſcripturis. Si eni aliquis valet inducere ea que ō deo ſunt a parentis eruditus: non aūt bene viuat: hunc dicimus de deo noticiā non habere: vnde ⁊ filij heli ꝓpter eoꝝ malicia deum ignoraſſe dicūtur: ſic igit ⁊ phariſei patrē ignorauerūt: nō eni viuebāt ſm cōditoris edicta. Eſt aūt ⁊ aliud ſignatū cognoſcēdi deū: altero exiſte cognoſcere dñ3 q̄ ſimpliciter credere. Dicit eni i pſalmo Vacate ⁊ videte: q̄m ego ſum deus. Quis nō ꝯfitet hoc ſcribi populo i ꝯditorē credēti. Multū eni differt credēdo cognoſcere ⁊ credere tm̄: ſ3 phariſeis q̄bus ait: Neq3 me ſcitis: neq3 patrē meū. rōabiliter diceret: Neq3 creditis patri meo. qui. n. negat filiū: minime prēm h3. ſ. neq3 ſm fidē neq3 ſm cognitionē. Sed ⁊ aliter dicit ſcriptura illos q̄ adiūcti ſūt alicui cognoſcere illud. Tūc. n. adā cognouit vxorē ſuā cū ei ꝯiūctus ē. Si ergo q̄ adheret mulieri mulierē cognoſcit ⁊ q̄ adheret dño vn⁹ ſpūs ē ⁊ deum cognoſcit. ſi v̄o ſic ſe h3: phariſei nec patrē nouerūt nec filiū. Poſt hoc ē quidē aliquē cognoſcere deū: nō aūt cognoſcere patrē: Infinitis ergo orōnib⁹ editis i lege nō inuenim⁹ aliquē orādo dicentē deū patrē: tñ orāt eū tāq̄ deum ⁊ dñm. ne ꝓuenirēt grā3 p ieſū toti mūdo effuſa3: vocantē cūctos ad filiat onē iuxta illud: Narrabo nomē tuū fratrib⁹ meis. Seq̄t: Hec ver. lo. ē ie. in gazo. do. i tēplo. ALCVI. Gaza pſica lingua diuitie phylaxe ſeruare. Erat aūt loc⁹ in tēplo vbi ſeruabāt diuitie. CHRY In tēplo loq̄bat i ordine magiſtri: ⁊ h̄ loq̄bat ſup quib⁹ mordebāt ⁊ accuſabāt q̄m ſeip3 facit patrē pr̄i. AVG. Magna igitur fiducia ſine timore. nō eni pateret qd̄ nollet. vnde ſequit: Et ne. appre. eū: qꝛ nōdū ve. ho. ei⁹. Nō nulli cū hoc audiūt: ſub fato fuiſſe xp̄m credūt: ſ3 ſi fatū ſicut nōnulli itellexerūt: a fando dictū ē. i. a loquēdo: verbū dei q̄uō h3 fatū. Ubi ſūt fata. In celo inq̄s: in ordine ⁊ ꝯuerſiōib⁹ ſydeꝝ. Quō ergo fatū h3 p quē factū ē celū ⁊ ſydera: cū tua volūtas ſit recte ſapias trāſcēdat: ⁊ ſydera: an qꝛ noſti chriſti carnē fuiſſe ſb̄ celo: id̄ putas ⁊ ptātē xp̄i ſubditā celo. Igit nōdū venerat hora ei⁹: nō qua cogeretur mori: ſed qua dignaretur occidi. ORI. Ubicūq3 aūt addit: Hec v̄ba locutus ē ieſus i tali loco ſi bene attēdas: inuenies additionis opportunitatē. Eſt aūt gazophilatiū locū nūmiſmatū in honorē dei ⁊ diſpenſationē pauperū oblatorū. Nūmiſmata aūt ſūt diuina v̄ba: imaginē regis magni impreſſam habētia. vnuſquiſq3 aūt conferat id edificationē eccleſie portās ad intellectuale gazophilatiū quicquid poteſt ad honorem dei ⁊ vtilitatem communem. Omnibus autem offerentibus in gazophilatio templi: magis oportebat ieſū munera portare que erant verba vite eterne.. Loquēte ergo ieſu in gazophilatio: a nemine detentus ē: qꝛ ſmones eius fortiores erant his qui eū cape volebant: cū non ſit infirmitas in quibus verbū dei loquitur. BED. Uel aliter: In gazophilatio xp̄s loquitur: quoniā in parabolis ad iudeos ſermones proferebat: tunc aūt quaſi gazophilatiū aperiri cepit: quādo diſcipulis ſuis celeſtia reſerauit. vnde et gazophilatiū tēplo inherebat: qꝛ que lex ⁊ ꝓphete figuraliter predixerant ad dominum pertinebant.

Dixit ergo iterū eis ieſus: Ego vado ⁊ q̄ritis me: ⁊ in pctō veſtro moriemini. Quo ego vado vos non poteſtis venire. Dicebant ergo iudei: Nūq̄d interficiet ſemetipſum qꝛ dicit: quo ego vado vos non poteſtis venire? Et dicebat eis: Uos deorſu3 eſtis: ego de ſupi⁹ ſū. Uos de mūdo hoc eſtis: ego nō ſum de hoc mūdo. Dixi ergo vobis: qꝛ moriemini i pctīs vr̄is. Si. n. nō credideritis qꝛ ego ſum moriemini i peccato veſtro.

AV. Quia ſupra dictum eſt ꝙ nemo apprehendit eu3: qꝛ nondum venerat hora eius: modo de ipſa ſua paſſione que poſita erat nō in ei⁹ neceſſitate: ſed poteſtate locutus ē iudeis. vñ di. Dixit er. ite. eis ieſus: Ego vado. Chriſto. n. domino mors profectio fuit illuc vnde venerat: ⁊ vnde diſceſſerat. BED. Hec aūt verboꝝ cōnexio talis eē videt: vt hec vno tpe: vno quoq3 in loco vel certō alio tēpore alioq3 in loco geri potuiſſent: q̄m nihil interponi. ⁊ quedā vel multa potuerūt. ORI. Sed obijciet aliquis ſic: Si his qui manebāt i incredulitate iſta dicebat: Quō eis dicit: Et queritis me: querere enim ieſum: ē querere vītatē ⁊ ſapientiā. Sed dices: qꝛ ⁊ de perſequētib⁹ aliq̄n dr̄ ꝙ q̄rebāt eū capere. differentie enim ſunt eorum qui q̄rūt ieſum. Non oēs eni pro eoꝝ ſalute ⁊ vtilitate querūt eū: propter hoc ſolum hi qui recte querunt eum inueniūt pacem. Recte autem querere dicuntur qui verbū quod eit i principio apud deum querūt: vt illos patri adducat. AV. Queritur ergo inq̄t me non pio deſiderio: ſed odio. na3 illū poſtea q̄ abſceſſit ab oculis hominu3 inquiſierūt ⁊ q̄ oderunt ⁊ q̄ amabant: illi perſequendo: illi habere cupiendo: ⁊ ne putetis quia me bene queritis: In peccato veſtro moriemini: hoc eſt chriſtum male querere: in peccato ſuo mori: hoc eſt illum odiſſe p quē ſolū poſſet ſaluus eē: dixitq3 ſnia3 preſci⁹ ꝙ in peccatis ſuis moriuntur. BED. Sed nota ꝙ peccato in ſingulari numero vtitur: ſed vr̄o in plurali: vt ideō oiu3 ſcelus oñderet. ORI. Quero aūt pp hoc qd̄ infra dicitur: ꝙ hoc ipſo loquente multi crediderūt in eū: nūquid ad oēs pñtes dicit: In peccato veſtro moriemini: ſed ad illos dicebat quos ſciebat nō eſſe credituros: ⁊ propter hoc in eoꝝ peccatis eē morituros: et nō valentes poſt ipſum ſeq̄. nā ſequitur: Quo ego vado vos non po. venire. vbi. ſ. veritas ⁊ ſapientia ē. hoc eſt. n. vbi eſt ieſus. Non pñtalr: qꝛ non volunt. ſi enim voluiſſet ⁊ nō potuiſſent: non rationabiliter eis diceretur: In pctō veſtro moriemini. AV. Hoc aūt ⁊ diſcipulis alio loco dicit: nec tamen dixit eis: In peccato veſtro moriemini: ſ3 quo ego vado: vos nō poteſtis venire modo. non abſtulit ſpem: ſed predixit dilationem. ORI. Preſens autem verbū minatur chriſti receſſum: ſed quādiu ſaluamus ea que anime noſtre ſunt inſita veritatis ſemina: nequaq̄ recedit a nobis verbū dei. Si vero a lapſu in maliciā corrūpamur: tunc dicitur nobis: Ego vado ⁊ cum queremus eum nequaq̄ inueniemus: ſed in peccatis noſtris moriemur ab ipſa morte occupati. Non oportet autem pertrāſire inexquiſite quod dicitur: In peccatis veſtris moriemini. Si enim communiter accipiat manifeſtū ē ꝙ peccatores in peccatis eoꝝ moriuntur: iuſti vero in iuſtitia. ſi vero hō ē: Moriemini. ſicut q̄ ad mortem peccat morit: manifeſtum eſt ꝙ hi q̄bus talia dicebātur: nequaq̄ mortui erāt ſed viuebāt in infirmitate anime: ſ3 infirmitas illa ad mortē erat. propter hoc medicus videns eos grauiter infirmātes dicebat: Et in peccatis veſtris moriemini. ⁊ ſic manifeſtum erat illud: Quo ego vado: vos non poteſtis venire. Cum eni3 aliq̄s in ſuo peccato moritur: quo vadit ieſus nō pōt ire. nullus enim mortuus pōt ſequi ieſum: non enim mortui laudabunt te domine. AV. His autem verbis auditis quō ſolent carnalia cogitantes interrogauerunt. nā ſequitur: Dice. ergo iudei. Nunquid interfi. ſemet ipſum: qꝛ di. quo ego vado vos non poteſtis venire. Stulta verba: Quid eni nō poterant illi venire quo ille perrexiſſet: ſi interficeret ſemetipſum nūquid ipſi nō erant morituri. ergo: Quo ego vado dixit: non quo itur ad mortē3 ſed quo ipſe ibat poſt mortē. THEO. Per hoc enim manifeſtauit ꝙ reſurget in gloria ⁊ ſedebit ad dexterā dei ORI. Querem⁹ tamē ſi hoc ab eis de ſaluatore dicitur altius aliq̄d cernētib⁹. Multa etia3 aut ex traditione aut ex apocriphis ipſos contingebat videre pre multis. Forte igit in his q̄ tradita ſunt de xp̄o: erat iuxta ſanas traditiones ꝓpheticorū ſmonū: ſicut generari eū in bethleē: ſic ⁊ de morte ei⁹ vt hoc modo tranſire deberet ab hac vita quō ipſe dicit: Nemo tollit aia3 meā a me: ſ3 ego pono eā q̄re qd̄ h̄ dr̄: Nūquid iterficiet ſe: nō ſm ſimplicē ſenſum dicit: ſ3 ſm aliquā iudeoꝝ de xp̄o traditionē. multū. n. ex hoc ꝙ dixerat: Ego vado: apparet ptās voluntarie morientis corpe derelicto. Eſtimo aūt ꝙ ignominioſe ꝓferen

tes hoc ꝙ ſm traditiones ſuas de morte chriſti ad ipſos deuenerat: ⁊ nō gloriā dātes dixerunt: Nūquid īterficiet ſemetipm? Opoꝛtebat.n. eos cū demōſtratōe glie ſic dicere: Nūquid aīa eiꝰ cū ipſi placuerit egredief relicto coꝛpoꝛe? dñs aūt ad eos ꝗ terrena ſapiebāt: tāꝙ ad terrenos loqꝉ. vñ ſubdit: Et dice. eis: Uos de deoꝛ. eſtis. i. terrā ſapitis: ſurſū coꝛ nō habed. CHRI. q. d. Nō ē mirꝫ vos talia cogitare: hoīes carnales ⁊ nihil itelligētes ſpūale. Ego de ſupiꝰ ſū. AVG. De quibꝰ ſupius. Ab ipſo pře quo nihil ſupiꝰ: Uos de hoc mūdo eſtis: ego nō ſum de hoc mūdo: qūo.n. erat de mūdo ꝑ quē factus ē mūdus.

BED. Et qui añ mūdū fuit. illi aūt de mūdo erāt: qui poſtꝙ mūdꝰ eē cepit fuerāt creati. CHRI. Uel ꝓꝑ mundanas ⁊ vanas cogitatōes hoc dicit: Ego nō ſuꝫ de hoc mūdo. THEO. Nihil mūdanū ſiue terrenū affectās vñ nullatenꝰ ad tātā iſaniā deuenirē: vt meipſū occiderē Sed appollinariꝰ male ſuſcipiēs hūc ſermonē ait: ꝙ coꝛpus dñi nō fuit de hoc mūdo: ſʒ de ſurſū celitꝰ deſcēdit. Nūqd igit ⁊ aplī ꝗbus a dño dictū ē: Uos nō eſtis ð hoc mūdo: oīa coꝛpoꝛa ſūt celitꝰ obtinētes. Sic igit itelligendū ē cū dī. Ego nō ſū de hoc mūdo. hoc ē. Nō ſū de nūero vřm qui mūdana curatis. ORI. Aliꝰ aūt ſenſus eſt eoꝝ ꝗ ſūt de ſurſū: ⁊ eoꝝ ꝗ ſūt de hoc mūdo. Deoꝛſū.n. ſicut de loco aliquo itelligit: ſʒ mūdꝰ mālis locis ꝗdeꝫ diuerſꝭ ꝯtinet: ꝗ oēs quātū ad imālia ⁊ iuiſibilia deoꝛſū ſūt quo ad mūdū ðo cōpandū mūdi loca. erunt vtiqꝫ ꝗdam deoꝛſū: ⁊ quedā ſurſū. Ubi aūt ē theſaurꝰ vniuſcuiuſqꝫ: ibi eſt ⁊ coꝛ eiꝰ. Si itaqꝫ aliqs theſaurizet i terra deoꝛſum efficitur: ſi vero aliquis theſaurizet in celis: fit ðſup ſʒ ⁊ tranſcēdens oēs celos: in fine beatiſſimo iueniet. Et iteꝝ: Qui circa hūc mūdū ē amoꝛ: facit eū qui ð hoc mūdo ē: qui aūt nō diligit mūdū: nec ea que ſūt i hoc mūdo nō ē de mūdo hoc. tñ ē ⁊ aliqs aliꝰ mūdꝰ ꝑter hūc ſenſibilē mūdū i quo ſūt iuiſibilia: cuiꝰ viſū ⁊ decoꝛē videbūt hi qui mūdo ſūt coꝛde. Sʒ ⁊ ipſe pꝛiogenitꝰ oīs creature pōt dici mūdꝰ ꝓut ē ſūma ſapiētia: oīa.n. i ſapiētia ſūt facta. In ipſo itaqꝫ erat totꝰ mūdꝰ: intantū differēs a mūdo māli: iquantū differt rō totiꝰ mūdi ab oi mā denudata a māli mūdo. Aīa ergo xpi dicit: Ego nō ſū de hoc mundo. qꝛ nō ꝯuerſaf in iſto mūdo. AVG. Expoſuit autē dñs: qd itelligi voluerit cū dixit: Uoſ de hoc mūdo eſtiſ. qꝛ. ſ. peccatoꝛes erāt. oēs aūt cū peccato nati ſumꝰ: oēs viuēdo ad id qð nati eramꝰ addidimꝰ. Tota ergo ifidelitas iudeoꝝ ipſa erat nō peccatū hře: ſʒ in peccatis moꝛi. vñ ſubdit: Dixi ergo vobis qꝛ moꝛiemini i peccatiſ vřis. Credo aūt in illa multitudine ꝗ dñm audiebat: ⁊ eos fuiſſe ꝗ credituri erāt. ꝗſi i oēs aūt ꝓceſſerat illa ſeueriſſima ſentētia: In peccato vřo moꝛiemini. Ac ꝑ hoc ⁊ illis qui credituri erant: ſpes erat ablata. reuocauit ergo eos ad ſpē adiūgēs. Si.n. nō credideritis qꝛ ego ſū: moꝛiemini i peccato vřo. Ergo ſi credideritiſ qꝛ ego ſū: nō moꝛiemini in peccato vřo. CHRY. Si.n. ꝓꝑ hoc venit vt peccatū tollat: ⁊ aliter nō ꝯtigit illud exuerꝭ niſi ꝑ lauacrū: nec ꝯtingit eū ꝗ nō credit baptizari: neceſſe ē eū ꝗ ñ credit ex hac vita abiř: veterē hoieꝫ. i. peccatū hñtē: ñ ſolū qꝛ ñ credit: ſʒ ēt qꝛ pꝛioꝛa pcā hñs hic recedit. Cū āt dixit. Si ñ credideritis qꝛ ego ſū. qꝛ nihil addidit: mltū ē ꝙ ꝯmēdauit qꝛ ſic ēt ⁊ deꝰ moyſi dixerat. Ego ſuꝫ ꝗ ſū. ſʒ qūo audio: Ego ſuꝫ ꝗ ſum ⁊ niſi credideritis qꝛ ego ſum quaſi alia non ſim. Sed ꝓꝛſus ꝗliſcūqꝫ excellētia ſi mutabilꝭ ē: ve nō ē. Nō eni ē ibi veꝝ eē vbi ē ⁊ ñ eē. diſcute reꝝ mutatōnē: iuenies fuit ⁊ erit. cogita deū iuenies ē: vbi tēpꝰ pteritū eē nō poſſit. vt ergo tu ſis: trāſcēde tēpꝰ. hec itaqꝫ ꝓmittēs: ne moꝛiamur i peccatis nřis nihil aliud mihi vř his vbis dixiſſe: Niſi credideritis qꝛ ego ſū: ꝙ niſi credideritis qꝛ deꝰ ſū deo grās. qꝛ dixit: Niſi credideritis. nō dixit: niſi cepitis. qs.n. hoc capiat. ORI. Manifeſtuꝫ ē aūt ꝙ ꝗ moꝛit i peccatis ſuis ꝗuis dicat ſe xpo credere: tñ in vitate nō credit. ꝗ.n. credit iuſticie: nō iiuſticiā faciet ⁊ credēs in ſapiētiā: nil ſtultū dic aut facit. ⁊ ſic ſi ſeruatꝰ fueris ceteros itellectꝰ chriſti iuēies qūo ꝗ nō credit chriſto moꝛit in peccatis ſuis. Accedēs aūt ad ꝯtra eoꝝ que conſiderantur in chriſto: in peccatis ſuis moꝛitur.

Dicebant ergo ei: Tu quis es? Dicit eis ieſus Pꝛicipiū qui ⁊ loquoꝛ vobis. Multa habeo ð vobis loq ⁊ iudicare: ſʒ ꝗ me miſit verax ē ⁊ ego que audiui ab eo hec loqr i mūdo. Et nō cognouerunt: quia patrem eius dicebat deum.

AVG. Quia dixerat ſupꝛa dñs: Niſi credideritis qꝛ ego ſū: moꝛiemini in peccatis veſtris iterrogāt illi velut querētes noſſe in quē deberēt credere: ne in ſuo peccato moꝛerētur. vñ dī: Dicebāt ergo ei: Tu ꝗs es: Nō.n. cum dixiſti: Niſi credideritis qꝛ ego ſuꝫ: addidiſti ꝗs eēs: ſciebat aūt ibi quoſdā eē credituros. ⁊ iō cū dixiſſent: Tu ꝗs es: vt ſcirēt ꝗd illū credere deberēt. Dixit eis ieſus: pꝛicipium qui ⁊ loquoꝛ vobis. non tanquam diceret: pꝛincipium ſum ſed tanquam diceret. Pꝛincipium me credite. qð in ꝓnoie greco euidēt appet: vbi pꝛincipiū feminini generis ē. pꝛincipiū ꝗ me credite: ne moꝛiamini i peccatis vřis. pꝛincipiū.n. mutari nō pōt: in ſe manet: ⁊ innouat oīa. Abſurdū ē aūt vt filiū dicamꝰ pꝛincipiū ⁊ přeꝫ pꝛincipiū nō dicamus. nō tñ duo pꝛincipia: ſicut nec duos deos: ſpūs āt ſāctus přis ⁊ filij ē ſpūs: nec př ē nec filius. př tñ ⁊ filiꝰ ⁊ ſpūs ſanctus ſunt vnus deꝰ: vnuꝫ lumē: vnū pꝛincipiū. addidit aūt: Qui ⁊ loquoꝛ vobis. qꝛ humilis ꝓꝑ vos factus ad iſta verba deſcēdi. Ergo credite me eē pꝛincipiū: qꝛ vt hoc credatis nō ſolū ſū pꝛincipiū: ſed ⁊ loquoꝛ vobis. Nā ſi pꝛincipiū ſicuti ē ita maneret apð přem: vt nō acciperet foꝛmā ſerui: qūo ei crederēt: cū infirma coꝛda intelligibile verbū ſine voce ſenſibili audire nō poſſent. BED. Sane in ꝗbuſdā exēplaribꝰ inuenit: Qui ⁊ loquoꝛ vobis. ſʒ ꝯgruētiꝰ eē ꝓbaf ꝙ legatur: vt iſte ſit ſenſus: Pꝛincipiū me eē credite: qꝛ ꝓꝑ vos ad hec verba deſcēdi. CHRY: Uel aliter ꝯſiderāda ē amētia iudeoꝝ: qui poſt tēpus tm̄ ⁊ ſigna ⁊ doctrinā interrogāt: Tu quis es: Quid igit chriſtꝰ. a ꝑncipio loquoꝛ vobis. q. d. Sermones meos indigni ēis audire: non ſoluꝫ vt dicam vobis: Quis ego ſū: vos.n. omnia tentātes loqmini: ⁊ hec omnia poſſē arguere ⁊ vos punire. vñ ſeqtur: Multa hēo de vobis loq ⁊ iudicare. AVG. Supꝛa dixit: Ego nō iudico queꝙ: ſʒ aliud ē: Non iudico: ⁊ aliud habeo iudicare. nō iudico dixit ad pñs. Qð aūt dicit: Multa habeo de vobis loqui ⁊ iudicare: iudiciuꝫ futurum dicit. Ideo autem verus in iudicio ero: quia filius veracis veritas ſuꝫ. vnde ſequitur: Sed qui miſit me verax eſt. Uerax ē pater: non participando: ſed generando veritatem. nunquid enim dicturi ſumus: Plus veritas ꝙ verax. ſi hoc dixerimus: filium incipiemus dicere patrem maioꝛem. CHRY. Dicit autem hoc vt nō eſtiment quoniam tot audiens ex imbecillitate non punit: aut quia eoꝛum cogitationes ⁊ contumelias non nouit.

THEO. Uel quia dixerat. Multa habeo de vobis loqui ⁊ iudicare: iudicium futuro ſeculo reſeruans. Sed qui me miſit verax eſt. q. d. Etſi vos infideles eſtis pater meus verax eſt: qui diem ſtabiliuit in quo vobis retributio fiet. CHRY. Uel aliter: Si in hoc me miſit pater non vt iudicem mundum: ſed vt ſaluem munduꝫ: verax eſt pater. Conuenienter nullum ego nunc iudico: ſed hec loquoꝛ que ſunt ad ſalutem: non ad iudicium. vnde ſequitur: Et ego que audiui ab eo: hec loquoꝛ in mundo. ALCVI. Audiſſe āt a pře idē ē ⁊ eſſe a pře: qꝛ ab illo hꝫ audiētiā a quo hꝫ eēntiā. AVG. Dat glīā při eqꝉ filiꝰ: tāꝙ dicat: Do gloꝛiā ei cuiꝰ ſum filiꝰ: qūo tu ſupbꝰ es aduerſus eū cuius eſt ſeruus. ALCVI. Cum autē audiſſet Uerax ē ꝗ miſit me ñ itellexerūt ð quo dicēt. vñ ſbdit: Et ñ cog. qꝛ pa. eiꝰ dice. deū. Nōdū eni oculoſ coꝛdis aptoſ habebant

habebāt quibus patris ⁊ filij equalitatem intelligerent

Dixit ergo eis ieſus: Cū exaltaueritis filium hominis tūc cognoſcetis qꝛ ego ſum: ⁊ a meipſo facio nihil ſed ſicut docuit me pater hoc loquoꝛ. Et qui me miſit mecum eſt: ⁊ non reliquit me ſolū quia que placita ſunt ei facio ſemper. Hec illo loquente: multi crediderunt in eum

AV. Cū dixiſſet dñs. Uerax eſt qui miſit me: nō intellexerūt iudei ꝙ de patre illis diceret. videbat autē ibi aliquos quos ipſe nouerat poſt paſſionem ſuam eſſe credituros. ⁊ ideo ſequitur: Dixit er. eis ieſus: Cum exalta. fi. ho. tūc cogno. quia ego ſum. Recolite illud: Ego ſum qui ſum: ⁊ cognoſcetis quid ſit dictum: Ego ſum. Differo cognitionē veſtrā: vt ipleā paſſionē meā. oꝛdie veſtro cognoſcetis: qui cū. ſ. exaltaueritis filiū hoīs. exaltationē autē crucis dicit quia ⁊ ibi exaltatus ē qñ pepēdit in ligno. hoc opoꝛtebat impleri per manus eoꝛum qui poſtea fuerant credituri: quibus dicit hoc: quare: niſi vt nemo in quocūqꝫ ſcelere ⁊ male ſibi conſcius deſperaret: quando videat eis donari homicidium qui occiderant chꝛiſtū. CHR. Uel aliter continua: Qui multa ſigna faciens ⁊ docēs eoſ non conuerterat de cruce: de reliquo loquitur dicēs: Cum exalta. ⁊c. q. d. Uos eſtimatis ꝙ tunc maxime a me ſeparati eritis: quando me occideritis. Ego autem dico quoniam tunc maxime ſcietis ⁊ gratia ſignoꝛum ⁊ reſurrectionis ⁊ captiuitatis veſtre: quoniam ego ſum chꝛiſtus filius dei: ⁊ ꝙ non contrarioꝛ illi. ꝓpter quod ſubdit: Et a meip. ni. fa. ſed ſi do. me pater ſic loquoꝛ. per hoc enim indifferentiam ſubſtantie manifeſtat: ⁊ ꝙ nihil extra paternales itelligētias loqtur. ſi enim deo cōtrarius eēm: nō tātā irā mouiſſem contra eos qui me nō audierūt. AV. Uel aliter quia dixerat: Tūc cogno. qꝛ ego ſum. ⁊ ad ipſuꝫ eē pertinet tota trinitas: ne foꝛte ſubintraret erroꝛ ſabellianorum continuo ſubiūxit: Et a me fa. nihil. q. d. a meipſo nō ſum: filius enim de patre eſt deus. quod ergo addidit: Si do. me pater: hoc loquoꝛ: nemini veſtrum obrepat cogitatio carnalis. Nolite vobis quaſi duos homines ante oculos ponere: ⁊ loquentem patrem ad filium: Sicut facis tu: quando aliqua verba dicis filio tuo. Que eniꝫ verba fierent vnico verbo. ſi autem deus loquitur in coꝛdibus veſtris ſine ſono: quomodo loquitur filio ſuo. Incoꝛpoꝛaliter pater locutus eſt filio: quia icoꝛpoꝛaliter pater genuit filium: nec eū ſic docuit: quaſi indoctum genuerit: ſed hoc eſt eum docuiſſe quod eſt ſcientē genuiſſe. Si enī ſimplex eſt natura veritatis: hoc ē filio eē quod noſſe. quēadmodū ergo př illi gignendo dedit vt eēt: ſic gignēdo dedit vt noſſet. CHRY. Rurſus ad humilius ſermonem reduxit. Sequitur: Et qui me miſit. Ne aūt eſtiment hoc quod dicit: Miſit me: minoꝛationis eē. dicit: Mecum eſt nam hoc quidē diſpenſationis: hoc aūt deitatis ē. AV. Et cum ambo ſimul ſint: vnus tamē eſt miſſus: alter miſit qm̄ miſſio incarnatio ē: ⁊ ipſa icarnatio filij tm̄ ē: nō ⁊ patris. ergo inquit. Qui me miſit. i. cuius auctoꝛitate tanꝙ paterna icarnatꝰ ſum. miſit itaqꝫ pater filiū: ſʒ nō receſſit a filio. vnde ſequitur: Et nō rel. me ſolū. Nō.n. quo miſit filiū: nō ibi erat př ꝗ dixit: Celū ⁊ terrā ego ipleo: ſʒ quare eū nō dereliqt ſubdit: Quia ꝗ pla. ſunt ei fa. ſemp. nō ex quodā initio: ſʒ ſine initio ſine fine: dei.n. generatio nō hꝫ initiū tpis. CHRY. Uel alr: Quia ꝯtinuo dicebat: qm̄ nō ē ex deo ē: ⁊ qꝛ ſabbatū nō cuſtodit. cōtra qð ait: Qm̄ ꝗ pla. ſūt ei fa. ſp. oñdēs qm̄ ⁊ ſoluere ſabbatū placitum ē ei. Mltiplr.n. ſtudet vt oñdat ꝙ nihil facit při cōtrarium et qꝛ hoc humanius loctꝰ ē ſubdit: Hec il. lo. mul. cre. i eū. Ac ſi diceret euāgeliſta: Ne turberis ſi qd hūile a xpo audieris. ꝗ.n. poſt tātā doctrinā nōdū ſuaſi erāt hūilioꝛa audiūt ⁊ ſuadētur. igit crediderūt qdē: ſʒ nō vt opoꝛtebat: ſʒ ſimplr ꝗſi letantes ⁊ requieſcētes in verboꝝ humilitate. Et hoc oñdit euāgeliſta in ſubſequētibus ſermonibus in quibus narratur ꝙ rurſus ei iniuriabantur

Dicebat ergo ieſus ad eos qui crediderūt ei iudeos: Si vos māſeritis in ſermone meo: vere diſcipuli mei eritis: ⁊ cognoſcetis veritatē ⁊ veritas libabit vos. Reſpōderūt ei iudei: Semē abꝛae ſumus ⁊ nemini ſeruiuimꝰ vnꝙ. Qūo tu dicis: liberi eritis? Rñdit eis ieſus. Amē amē dico vobis: qꝛ omnis ꝗ facit peccatū ſeruus eſt peccati. Seruus aūt nō manet i domo i eternū. Filius aūt manet i eternū. Si ergo vos filiꝰ libauerit: vere libri eritis.

AV. Uoluit dominꝰ in pꝛofundū fundare fidē eoꝛū qui crediderāt: vt nō ſuperficietenꝰ crederēt: ⁊ iō dī. Dicebat ergo ieſus ad eos ꝗ crediderūt ei iudeos: Si vos manſeritis i ſmone meo: vere diſcipuli mei eritis. Per hoc qð dicit: Si manſeritis: oñdit ea ꝗ in eoꝛū coꝛde erant. Sciebat.n. qm̄ crediderūt quidē: ſʒ nō māſerūt: ⁊ magnū quid eis ꝓmittit. ſ. vere diſcipulos eiꝰ fieri: in quo occulte tangit quoſdā ꝗ priꝰ ab ipō receſſerāt: ⁊ illi eū audierūt ⁊ crediderūt ⁊ receſſerūt: qꝛ nō ꝑmanſerunt. AV. de ver. do. Oēs aūt nos vnū magrm habemꝰ: ⁊ ſub illo cōdiſcipuli ſumus. Nec iō magri ſumꝰ qꝛ de loco ſupioꝛe loquimur: ſed magř ē oiuꝫ ꝗ habitat in oibꝰ nobis. ad diſcipulū aūt parū ē accedere: ſed opoꝛtet manere nos ſi in illo nō māſerimꝰ cademꝰ. Breue opus: breue verbū: magnuꝫ opere māſeritis. Quid enim ē in verbis dei manere: niſi nullis tentationibꝰ cedere. Si laboꝛ nō ē gratis accipis pꝛemiū. Et cognoſcetis vitatē. AV. ſup ioā. q. d. Quia nūc credētes eſtis: manēdo vidētes eritis. Non.n. qꝛ cognouerūt crediderunt: ſed vt cognoſcerēt crediderūt. Quid.n. ē fides: niſi credere quod nō vides: veritas qð credidiſti videre. Si ergo ꝑmaneaf in eo qð credif: peruenif ad id qð videaf: vt. ſ. contēplemur ipſam veritatē ſicuti ē: non per verba ſonātia ſʒ ꝑ lucē ſplēdētē. veritas icōmutabilis eſt: panis ē mētis: reficit nec deficit: mutat veſcentē: nō ipſa in veſcentē mutaf. Ipſa aūt veritas verbū dei eſt hec vitas carne induta ē ꝓpter nos. latebat in carne nō vt negaretur ſed vt differef vt in carne pateref vt caro peccati redimeref. CHRY. Uel cognoſcetis veritatē: hoc ē me. Ego enim ſum vitas: iudaica qdē oia typus erāt: veritatē aūt a me ſcietis. AV. de ver. do. Foꝛte aliqs diceret: Et qd mihi ꝓdeſt cognoſcere vitatē: ⁊ iō ſubiūgit: Et veritaſ liberabit vos. q. d. Si nō delectat vitas: delectat libertas. Liberi enī ꝓpꝛie dī liberū fieri: qūo ſanari ſanū fieri. Hoc i vbo greco planꝰ ē: nā in ꝯſuetudine latina maxime in eo cōſueuimꝰ audire hoc vbū: vt quicūqꝫ liberaf: itelligat pꝑicula euadere: moleſtijs carere. THEO. Sicut autē ſupꝛa ifidelibꝰ ait: In peccatis veſtris moꝛiemini: ſic manētibus i fide: abſolutionē ānūciat peccatoꝛū. AV. iiij. de tri. Uñ ēt vitas liberabit niſi a moꝛte: a coꝛꝛuptione: a mutabilitate. Ueritas ꝗppe imoꝛtalis incoꝛrupta incōmutabilis ꝑmanet: vā aūt incommutabilitas ē ipſa eternitas.

CHRY. Eoꝝ aūt ꝗ crediderāt erat ēt increpatiōis ſuſferre: ſed hi ſtatiꝫ ſeuiūt. Si aūt opoꝛtebat eos turbari in ꝑoꝛi cōuenietiꝰ erat vt turbarētur i hoc. ſ. ꝙ dixit. Cognoſcetis vitatē vt dicerēt: Nūc ergo vitatē neſcimus: lex igitur mēdaciū ē cognitio nřa: ſʒ nulliꝰ hoꝝ eis cura erat: ſʒ de mūdanis rebus dolēt. nō.n. aliā ſuitutē nouerant niſi mundanā: vnde ſequit: Rñderūt ei iu. ſemē abꝛae ſumꝰ et ne. ſer. vnꝙ: qūo tu di. li. eritis. q. d. eos qui de genere ſunt abꝛae qui ſūt ingenui nō opoꝛtebat ſuos vocare: nunꝙ.n. ſeruiuimus. AV. Uel hoc rñderūt nō illi ꝗ iā crediderāt: ſed qui in turba erāt nōdū credētes. hoc aūt ipſum Nemini ſuiuimꝰ vnꝙ hꝫ huiꝰ tpis libertatē qūo veꝝ dixiſtis. Joſeph nō ē venūdatꝰ. ꝓphete ſci i captiuitatē nō ſūt ducti. o igrati qd ē qð vobis aſſidue imputat deꝰ: ꝙ vos de domo ſeruitutiſ liberauit: ſi nemini ſeruiſtis. Uos aūt ꝗ loqmini qūo ſoluebatꝭ tributa romāis: ſi nemi vnꝙ ſer

niſtis? CHRY. Quia vero nõ ad vanã gloriã erãt que dicebantur a xp̃o: ſed ad ſalutem: non voluit oñdere eos ſeruos eẽ hoium: ſed peccati: q̃ difficillima fuit⁹ & a qua ſolus de⁹ eripe põt. vnde ſequitur: Reſpondit eis ie. Amen amẽ di. vo. qꝛ om. qui. fa. pec. ſer. ẽ peccati. AV. Multũ cõmẽdat quod ſic pronũciat: quodãmodo ſi dici fas ẽ: iuratio eius ẽ. Amẽ quippe interpretatur verũ: ⁊ tñ nõ eſt interpretatũ: nec grecus hoc interpres auſus ẽ facere vel latinus. Nã hoc verbũ amẽ hebreum ẽ: nõ eſt aũt interpretatũ: vt honorem haberet velamento ſecreti: non vt eſſet ligatũ: ſed ne vileſceret nudatũ. Jã quãtũ hoc cõmẽdatum ſit: ex ipſa geminatione cognoſcite: Uerũ dico vobis. veritas dicit: que vtiq̃ ⁊ ſi non dicẽt verũ dico: mẽtiri dino nõ poſſet: tñ inculcat: dormiẽtes quodãmodo excitat: cõtẽni nõ vult quod dicit. Omnis inq̃t iude⁹: grecus: diues paup: impator ⁊ mẽdic⁹ ſi facit peccatũ: ſeruus ẽ peccati.

GRE. iiij. mor. Quia q̃ſquis ſe prauo deſiderio ſubijcit iniq̃tatis dominio dudũ libera mẽtis colla ſupponit. ſed huic dño contradicim⁹: cũ iniq̃tati q̃ nos ceperat reluctamus: cũ cõſuetudini violẽter reſiſtim⁹ cũ culpã penitẽdo percutim⁹: ⁊ maculas ſordium lachrymis lauamus.

GRE. xxv. mo. Quãto aũt aliq̃ liberi⁹ peragũt peruerſa q̃ voluñt: tãto ei⁹ ſeruitio obnoxius obligantur. AV. O miſerabilis ſeruit⁹: ſeruus hois aliqñ ſui dñi duris iperiis fatigat⁹: fugiẽdo requieſcit: ſeruus peccati quo fugit: ſecũ trahit quocũq̃ fugerit. Peccatũ. n. qd̃ faci t int⁹ ẽ voluptas trãſit: pctũ n̄ trãſit. p̃teriſt qd̃ delectabat: remãſit qd̃ pungat. Solus de pctõ libare põt q̃ venit ſine pctũ: ⁊ fact⁹ ẽ ſacrificiũ pro pctõ. Nã ſequit: Seru⁹ aũt nõ manet i domo in eternũ. Eccleſia eſt dom⁹: ſeruus peccator ẽ: mlti intrant in eccleſia peccatores. nõ ergo dixit: Seru⁹ nõ ẽ i domo: ſed nõ manet in domo in eternũ. Si ergo null⁹ ibi ſeruus erit: quis ibi erit? q̃s gloriabit mũdũ ſe eẽ a peccato? multũ nos terruit. ſed adiũgit: Fili⁹ aũt manet in eternũ. Ergo ſolus i domo ſua erit xp̃s. An forte in hoc q̃ dicit fili⁹: caput ⁊ corpus ẽ. Nõ. n. ſine cã terruit: ⁊ ſpem dedit: terruit: ne peccatũ amarem⁹. ſpem dedit: ne de peccati abſolutiõe diffiderem⁹. Hec ẽ ergo ſpes nr̃a: vt a libero liberemur. ipſe. n. preciũ dedit: nõ argẽtũ ſed ſanguinẽ ſuum: ⁊ propter hoc ſubdit. Si ergo fi. vos libe. ve. li. eritis

AV. de ver. do. Non a barbaris: ſꝫ a diabolo: nõ i corporis captiuitate: ſꝫ ab aie iniq̃tate. AVG. ſup ioã. Prima libertas ẽ carere criminib⁹: ſꝫ iſta inchoata ẽ nõ perfecta libertas: qꝛ caro cõcupiſcit aduerſus ſpm̃: vt nõ ea q̃ vultis faciatis. Libertas aũt plena atq̃ pfecta ẽ: qñ nulle erũt inimicitie: quãdo nouiſſima inimica mors deſtruet.

CHRY. Uel alr̃ qꝛ dixerat: Qui facit peccatũ ſeruus ẽ peccati. ne precurrãt ⁊ dicãt: immolatiões habem⁹: ille nos eripere pñt. ꝓpterea induxit: Ser. nõ ma. i do. i eter. fi. ma. in eternũ. Dom⁹ mẽtionẽ facit: pris principatũ dominũ nominans: oſtẽdẽs ex trãſlatiõe humanorũ: qm̃ ſicut dñs in domo: ita ipſe oium ptãtem habet. hoc. n. qd̃ dicit: Nõ manet. ſignificat nõ hꝫ ptãtẽ donãdi: ſed fili⁹ q̃ ẽ dñs dom⁹ hꝫ. Et iõ ſacerdotes veteris legis nõ habebãt poteſtatẽ per ſacramẽta legalia pctã dimittere. oẽs. n. peccauerũt: etiã ſacerdotes q̃ pro ſeipſis vt dicit apoſtolus neceſſe habebãt ſacrificia offerre: ſꝫ hãc hꝫ ptãtẽ. vñ cõcludit: Si ergo fili. vos libe. ve. libe. eritis. oñdẽs q̃ mũdana libertas de qua gloriabãtur nõ ẽ vera libertas. AV: Noli ergo libertate abuti ad libere peccãdũ: ſed vtere ad nõ peccãdũ. Erit enim voluntas tua libera ſi fuerit pia: eris liber: ſi fueris ſeruus iuſtitie.

Scio qꝛ filij abrae eſtis: ſꝫ queritis me interficere: qꝛ ſermo me⁹ nõ capit in vobis. Ego quod vidi apud patrẽ loquor: ⁊ vos que vidiſtis apud patrẽ veſtrũ facitis. Reſponderũt ⁊ dixerũt ei: Pater noſter abraam ẽ. Dicit eis ieſus: Si filij abrae eſtis: opera abrae facite. Nunc aũt queritis me interficere: hominẽ qui veritatẽ vobis locutus ſum quã audiui a deo. Hoc abraã non fecit. Uos facitis opera patris veſtri.

AV. Judei ſe liberos dixerãt: qꝛ ſemẽ erãt abrae. Quid g̃ dñs ad hoc rñderit ſubditur: Scio qꝛ filij abrae eſtis q. d. Agnoſco vos qꝛ filij eſtis abrae carnis originẽ: non cordis fide. ⁊ iõ ſubdit: Sꝫ q̃ritis me iterficere. CHR. Hoc enim addidit vt nõ dicãt: Peccatũ nõ habemus. Dimittens enim oẽꝫ eorũ vitã redarguere hoc qd̃ pre manibus erat: quod adhuc agere volebãt: ducit i mediũ. Paulatim enim eos a cognatione illa remouit: erudiẽs in hoc nõ magna ſapere. Sicut. n. libertas ⁊ ſeruitus ẽ ab operibus: ita ⁊ cognatio: ſed ne dicerẽt hoc iuſte agimus ſubiũgit cãꝫ dicẽs: Quia ſmo me⁹ nõ capit in vobis. AV. i. nõ capit in cor veſtrũ: qꝛ nõ recipit a corde vr̃o. Sic ẽ eni ſmo dei fidelib⁹: tãq̃ piſci ham⁹: tũc capit: qñ capit: nec fit iniuriã illis q̃ capiũt. ad ſalutẽ q̃ppe nõ ad pniciẽ capiunt. CHRY. Et nõ dixit: Nõ capitis meũ ſmonẽ: ſꝫ nõ capit me⁹ ſmo. in vobis altitudinẽ ſuorũ dogmatũ oñdẽs ſꝫ poſſet dicere: Quid ſi a teipſo loq̃ris? ꝓpter hoc inducit ſubdẽs: Ego qd̃ vidi apud patrẽ meũ loquor. nõ. n. ſolũ eãdẽ ſubſtãtiã: ſꝫ eãdẽ vitatẽ habeo prĩ. AV. Dñs ãt patrẽ ſuũ deũ vult itelligi. q. d. Ueritatẽ vidi: vitatem loquor: qꝛ vitas ſuꝫ. Si g̃ dñs vitatẽ loq̃t quam vidit apud patrẽ: ſe vidit: ſe loq̃tur: qꝛ ipſe ẽ vitas pris. ORI. Manifeſtat aũt hec auctoritas ſaluatorẽ fuiſſe viſorẽ eorum q̃ ſunt apud patrẽ: cũ tñ hoies quib⁹ reuelatio fit viſores nõ ſint. THE. Cũ vo audis: Qd̃ vidi loquor: nequaq̃ corpalẽ viſionẽ intelligas: ſed naturalẽ noticiã verã ⁊ approbatã. Sicut. n. oculi vidẽtes integre aliq̃d ⁊ vere ꝑſpiciunt nec fallũtur. ſic ego vacit ea loquor q̃ cognoui a pr̃e meo. Seq̃t: Et vos quod vidiſtis apud patrẽ veſtrum facitis. ORIGE. Adhuc non nominat patrẽ ipſorũ: paulo ſupi⁹ abraã cõmemorauit: ſꝫ dicitur⁹ ẽ alterũ patrẽ eorũ. ſ. diabolũ: cui⁹ filij erãt inq̃tũ mali erãt: nõ inquãtũ homines erãt: malũ g̃ qd̃ faciũt dñs eis obiurgat ⁊ corripit.

CHRY. Alia lr̃a hꝫ: Et vos q̃ vidiſtis apud patrẽ veſtrũ facite. q. d. Sicut ego vbis ⁊ vitatẽ oñdo patrẽ: ita et vos a reb⁹ oñdite abraã. ORI. Jtẽ alia lr̃a hꝫ: Et vos q̃ audiſtis a prẽ facite. Audierãt. n. a prẽ ea q̃ i lege ⁊ ꝓphetis ſcripta ſũt. Qui aũt hoc vo cõtra eos qui alterius opinionis ſunt fuerit vſus: oñdit q̃ nõ ali⁹ de⁹ ẽ q̃ legẽ dedit: et prophetas: ⁊ xp̃i prĩ. Queram⁹ ẽt ab inferẽtib⁹ duas naturas dicẽtes: a prẽ q̃dẽ audiuiſſe alienos iconueniẽs ẽ: Si aũt ꝓprij ſaluatoris erãt ⁊ btẽ nature: qualr̃ q̃rebãt illum occidere: ⁊ ſaluatoris ſmonẽ nõ capiebãt? Jlli aũt longe moleſti⁹ acceperũt q̃ protulerit dñs: quis eorũ eẽt pater nã eũ qui multarũ gẽtiũ prĩ ẽ: fatentur ſui fore patrẽ: vñ ſequit: Rñderũt ⁊ dixerũt: Pater noſter abraã ẽ. AV. q. d. Quid tu dictur⁹ es ꝯ abraã. Uidebãtur. n. eum ꝓuocare vt aliq̃d mali diceret de abraã: ⁊ eẽt eis occaſio faciẽdi qd̃ cogitabant. ORI. Sed ⁊ hoc ipſum ſaluator iterimit tã q̃ falſo dictũ. vñ ſubdit: Dicit eis ieſus: ſi filij abrae eſtis opa abrae facite. AV. Et tñ ſupi⁹ ait: Scio qꝛ filij abrae eſtis. Uñ nõ negauit eorũ originẽ ſꝫ facta condẽnat. caro eorũ ex illo erat: ſꝫ vita nõ erat. ORI. Uel dicẽdũ q̃ ſupra in greco habet: Scio q̃ ſemẽ abrae eſtis. vt ergo hec pateãt. videam⁹ primo corpalis ſeminis ⁊ filij differẽtiã. Manifeſtũ ẽ. n. q̃ ſemẽ in ſeipſo hꝫ rões ei⁹ cui⁹ ẽ ſemen: adhuc manẽtes ⁊ pauſantes. filius vero trãſmutato ſemine: ⁊ agente in appoſitã ſibi materiã a muliere: per ſuper inducta nutrimenta ſimilitudinẽ accipit generantis: ⁊ quantum ad corporalia ſi aliquis eſt filius alicuius ſubſiſtit ex ſemine: ſi vero aliquod eſt ſemen non omnino fili⁹ efficitur. Qm̃ aũt ex opib⁹ indicãtur aliqui ſemẽ abrae: videndũ ẽ ne forte ex aliquibus ſeminalibus rõnib⁹ īfuſis quibuſdã aiabus: oportẽat imaginari eos qui ſemẽ ſunt abrae. Nõ oẽs igit homines ſemen ſunt abrae: neq̃ enim

oẽs habẽt huiuſmõi rões cõſitas i eorũ aiab⁹. Oportet igitur eũ qui abraã ſemẽ ẽ: eius fieri per ſimilitudinẽ ⁊ filiũ. Poſſibile vero ẽ ex negligentia ⁊ ocio deſtruere hoc quod ẽ eius ſemẽ. hi aũt ad quos ſermo erat adhuc in ſpe erãt. vnde ſciebat ieſus q̃ adhuc ſemẽ erat abrae: ⁊ nõdũ peremerãt poſſibilitatẽ fiẽdi filij abrae. ꝓpter quod eis dicit: Si filij abrae eſtis: opera abrae facite. Si aũt ſup hoc q̃ erãt ſemẽ abrae: ad augmẽtũ magnitudinis adoleuiſſent: verbũ ieſu caperẽt: Sed qꝛ nõ acceſſerant ad hoc q̃ eẽnt filij: verbũ nõ capiũt: ſed interficere volũt verbũ ⁊ q̃ſi confringere nõ capiẽtes magnitudinẽ eius. Si igit aliq̃ſ veſtrũ ſemẽ ẽ abrae: ⁊ adhuc verbũ dei nõ capit: nõ querat interficere verbũ: ſed tranſmutet ſe ad hoc q̃ ſit filius abrae: ⁊ tũc poterit capere filiũ dei. Quidã aũt vnum ex operibus eligũt abrae: illud. ſ. credit abraã deo ⁊ reputatũ ẽ illi ad iuſtitiã: vt aũt concedat q̃ fides ſit op⁹: cur nõ dictũ ẽ ſingulariter: Opus abrae facite: ſed pluraliter: puto eni q̃ hoc dictũ equipollet ei quod ẽ: Cũcta opa abrae facite. vt tñ ex hiſtoria abrae allegorice ſumpta opa eius ſpũaliter ꝓſequamur. Neq̃ enim oportet eũ qui vult eẽ filius abrae adire ancillarũ cõiugia: nec poſt obitũ cõiugis i ſenectute aliã ducere coniugẽ. Seq̃tur: Nũc aũt queritis me iterficere hominẽ q̃ veritatẽ locut⁹ ſuꝫ vobis. CHR. Hanc. ſ. veritatẽ q̃ ẽ patri equalis. ꝓpter hoc enim iudei querebãt eũ interficere. ⁊ vt oſtẽdat q̃ hoc nõ ẽ cõtrariũ patri ſubdit: Quã audiui a deo. ALCV. Quia ipſe qui ẽ veritas a deo patre genit⁹ erat. audire eni nihil aliud eſt q̃ eẽ a patre. ORI. Occidere me inquit hominẽ. Interi non dico filiũ dei: nõ dico verbũ: qꝛ non morit vbũ. hoc dico qꝛ videtis: qꝛ qd̃ videtis poteſtis occidere: ⁊ quẽ nõ videtis offẽdere. Seq̃tur: Hoc abraã nõ fecit. ALCV. q. d. Jn hoc ꝓbatis vos non eẽ filios abrae: qꝛ facitis opera contraria opib⁹ abrae. ORI. Sed di. ad hoc quidaꝫ qm̃ ſupflue dictũ ẽ hoc qd̃ non fecerit abraã: qd̃ ſuis temporib⁹ non ꝯtingebat fieri. non eni in ſuis dieb⁹ nat⁹ erat xp̃s: ſed dicẽdũ q̃ in tẽporib⁹ abrae nat⁹ fuerat hõ: q̃ quã audierat a dño vitatẽ dicebat: nõ tñ queſit⁹ ẽ ab abraã vt eũ occideret. Et ſcias q̃ ſpũalis aduẽt⁹ ieſu: nullo tpe defuit ſanctis. Ex hoc igit cõprehẽdo oẽꝫ hoieꝫ qui poſt regenerationẽ ⁊ ceteras apud ſe factas diuinit⁹ grãs peccat denuo crucifigit dei filiũ ꝓprijs reatib⁹ i quos redijt: ſed hec abraã nõ fecit. Seq̃tur: Uos facitis opa pris veſtri.

AV. Adhuc non dicit q̃s ẽ iſte pr̃ eorũ. CHRY. Dicit aũt hoc dñs volẽs eis auferre ſupfluã gloriã de cognatione: ⁊ ſuadere eis vt non vltra ſpeꝫ ſalutis habeãt i cognatione naturali: ſed in ea q̃ ẽ ſm̃ adoptionẽ. hoc enim eos prohibebat venire ad chriſtũ: quia eſtimabãt cognitiõeꝫ abrae ſibi ſufficere ad ſalutẽ.

Dixerũt itaq̃ ei: Nos ex fornicatione non ſumus nati. Unuꝫ patrem habem⁹ deũ. Dixit ergo eis ieſus: Si deus pater veſter eẽt: diligeretis vtiq̃ me. Ego enim ex deo proceſſi ⁊ veni. Neq̃ enim a meipſo veni: ſed ille me miſit. Quare loquelam meã non cognoſcitis? qꝛ nõ poteſtis audire ſermonem meum.

AV. Ceperant iudei cognoſcere qꝛ non de carnis generatione loqueretur dñs: ſed de vite inſtitutione. Cõſuetudo aũt ſcripturarũ ẽ fornicationẽ ſpũaliter appellare: cuꝫ dijs multis ⁊ falſis aia tanq̃ ꝓſtituta ſubijcit. vñ dr̃: Dixerunt itaq̃ ei: Nos ex fornicatione non ſum⁹ nati. vnũ patrẽ habem⁹ deũ. THE. Quaſi rñderẽt q̃ dei quererent vltionẽ: ⁊ iõ aduerſus eũ conſiliarẽtur. ORI. Uel aliter Quia redarguti ſunt non eẽ filij abrae: atroci⁹ rñdẽt latenter deſignãtes ex adulterio ꝓductũ fore ſaluatorẽ. ſꝫ magis mihi videt q̃ conrixãdo rñderũt. Cũ eni prius dixerant: Pater noſter abraã ẽ. ⁊ audiuiſſent: Si filij abrae eſtis opera abrae facite: fatẽtur ſe habere maiorẽ patrẽ q̃ abraam. ſ. deũ ⁊ non ex fornicatione ſumpſiſſe exordiũ. Non eni ex ſponſa: ſed ex meretrice ſeu materia demon q̃ nihil facit ex ſe producit eos qui carnalib⁹ vſi inherent materie

CHRY. Sed quid dicitis vos patrẽ habetis deum: ⁊ chriſtũ incuſatis hec dicẽtẽ: Et nimirũ ex fornicatione nati eorũ nati erãt: ⁊ eni illicitas cõmixtiones faciebat. non tñ hoc redarguit: ſed inſtat vt oñdat q̃ nõ ſunt ex deo: vñ ſequitur: Dixit g̃ eis ieſus: Si de⁹ pater veſter eẽt: diligeretis vtiq̃ me. ego eni ex deo ꝓceſſi ⁊ veni. HILA. vij. de tri. Religioſi nois aſſũptionẽ dei fili⁹ in his q̃ ſe dei filios confitẽtes: patrẽ ſibi deũ dicerẽt: non iprobauit: ſed temerariã iudeorũ vſurpationem patrem ſibi deum preſumẽtiũ: per id q̃ ſe nõ diligerẽt obiurgat: non vtiq̃ dici põt idipſum eẽ ex deo exire qd̃ veniſſe. Sed cũ ab his qui ſibi deũ patrem dicerent: idcirco ſe diligendum ait: quia ex deo exiſſet: cauſam dilectionis ex cauſa docuit eẽ naſcendi. Exiſſe enim ad incorporalis natiuitatis retulit nomẽ: quia religio profitendi ſibi patrem deum: ⁊ ex dilectione chriſti q̃ ex eo genitus ſit merenda eſt. Nec enim in deum patrem ſit religioſus qui non diligit filium: cum diligendi filij non alia cauſa ſit q̃ ex deo ſit. Ex deo igitur filius eſt: non aduentu: ſed natiuitate. dilectio autem in patrem hic erit omnis: ſi filius ex eo eẽ credatur. AVG. Sic ergo q̃ de deo proceſſit verbum eterna proceſſio eſt. ab illo enim proceſſit vt verbum patris ⁊ venit ad nos: quia verbum caro factum eſt. Aduentus eius humanitas eius manſio eius: diuinitas eius: dicitis deũ patrem cognoſcite me vel fratrem. HILA. Non eẽ aũt a ſe ſibi origineꝫ docuit cũ ſubdit: Neq̃ enim a meipſo veni: ſed ille me miſit. ORI. Hec arbitror dici propter quoſdam per ſe venientes ⁊ non miſſos a patre. de quibus in hieremia dicitur: Non mittebam eos ⁊ ipſi currebant. Quoniam autẽ qui duas naturas ingerunt: vtuntur hoc verbo: obijciendum eſt contra illos. Paulus enim odiebat ieſum cũ perſequeretur eccleſiam dei. vnde dominus ad eum: Quare me perſequeris? Si ergo verum eſt quod hic dicitur: Si deus pater veſter eſſet: diligeretis me. palam eſt quoniam ⁊ recte conuertitur: ſi non diligeretis: nequaq̃ deus pater veſter eẽt. Paulus autem a iquo tempore non diligebat ieſum: fuit ergo temp⁹ quo deus pater pauli nõ extuit. Nõ igitur natura paulus dei filius fuit: ſed poſtmodum dei filius factus ẽ. quando vero deus alicuius ſit pater: niſi quando mãdata ei⁹ cuſtodit. CHRY. Quia vero ſemper querebant dicentes: Quid eſt hoc quod dicit: Quo ego vado vos nõ poteſtis venire? propterea ſubdit: Quare loquelam meam non cognoſcitis? quia nõ pote. audi. ſermonem meum. AVG. Jdeo autem audire non poterant. quia corrigi credendo nolebant. CHRY. Primo igitur captanda eſt virtus que verbum diuinum exaudiat: vt deinceps validi ſiſtamus ad percipiendam totam locutionem ieſu: quoniam quãdiu quis curatus nõ eſt in auditu proprio: a verbo quod dicit ſurdo aperiaris: auditu percipere nequit.

Uos ex patre diabolo eſtis: ⁊ deſideria patris veſtri vultis facere. Jlle homicida erat ab initio: ⁊ in veritate nõ ſtetit: qꝛ nõ ẽ veritas in eo. Cũ loq̃t mẽdaciũ: ex proprijs loquit: quia mendax ẽ: ⁊ pater eius. Ego autẽ ſi veritatẽ dico nõ creditis mihi. Quis ex vobis arguet me de peccato? Si veritatẽ dico: quare non creditis mihi? Qui ex deo ẽ: verba dei audit. Propterea vos non auditis: qꝛ ex deo non eſtis.

CHRY. Excluſit iudeos dominus a cognatione abraam: ⁊ qꝛ maiora auſi ſunt: vt. ſ. patrẽ ſuũ deuꝫ dicerẽt: de reliquo percutit eos dicẽs: Uos ex patre diabolo eſtis: AV. Hic iam cauenda eſt hereſis manicheorũ: que dicit eẽ quãdã naturã mali ⁊ gẽtẽ quandã tenebrarum cum

principibus ſuis. vnde diabolus originē ducit: ⁊ hic dicunt ducere originē carnē noſtram: ⁊ ſm hoc putāt dictū a dño: Uos ex patre diabolo eſtis φ eēt illi velut natura mali ducētes originē de gēte cōtraria tenebrarū. ORI. In hoc aūt ſimile videntur incurriſſe ei qui diceret alterā eē oculi videntis ſubſtātiā: ⁊ alterā caligantis vel ſe auertentis. quēadmodū.n. in his non differt ſubſtantia: ſed q̄dā contingit cauſa que facit caligare ſic ſubſtantia eadē ē: ſiue recipiat ratione ſiue nō. AVG. Iudei ergo filij erāt diaboli imitando: nō naſcēdo. vnde ſequit: Et deſideria patris ve. vul. fa. Ecce vñ filij eſtis qꝛ talia deſideratis: nō qꝛ de illo nati eſtis. Queritis.n. me occi. ho. qui veritatē vobis dico. ⁊ ille inuidit homini ⁊ occidit. vnde ſequitur: Ille homici. erat ab initio. Uiq̄ȝ in primo homine ⁊ in quo potuit fieri homicidiū. nō enīȝ poſſet occidi hō: niſi prius fieret homo. Non ferro accinctus diabolus ad hominē venit: verbū malū ſeminauit ⁊ occidit. Noli ergo putare nō eē homicidiū qñ fratri tuo mala pſuades. vos aūt ideo ſeuitis in carne: qꝛ non poteſtis in mente. ORI. Perpende aūt φ non ꝓpter aliquē ſingulariter tm̄: ſȝ pro toto genere quod perijt inquātū adā cūcti moriūt: ⁊ vere dicit᷒ ē ab initio homicida. CHR. Et nō dixit Opa ſed deſideria eius facitis: oñdēs qm̄ vehemēt̄ ⁊ ille ⁊ ipſi ab occaſionib᷒ poſſidēt. ⁊ qꝛ cōtinue eū accuſabāt qḋ nō ē a deo: inſinuat occulte φ hoc ēt eis ex diabolo ē. vñ ſeqt: Et in veritate nō ſtetit. AV. xi. de ci. dei: Forte aūt aliqs dicet φ ab initio ſue cōditionis i veritate nō ſteterit: ⁊ iō nūq̄ beat᷒ cū ſcis angelis fuerit: ſuo recuſans eē ſubditus creatori: ac p hoc falſus ⁊ fallax: qꝛ pia ſubiectiōe noluit tenere qḋ nature ē: affectās per ſupbā elationeȝ ſimulare qḋ nō ē. Huic ſnie qſqs acqeſcit nō cū manicheis ſapit: vt ſuā quādā propriā: tanq̄ ex aduerſo quodā pncipio diabolus habeat naturā mali. q̄ tāta vanitate deſipiūt: vt nō attēdant nō dixiſſe dñm: A veritate alien᷒ fuit: ſed in veritate nō ſtetit: vbi a veritate lapſuȝ intelligi voluit. Illud ēt qḋ ait ioānes: Ab initio diabolus peccat: hoc itelligūt ſi naturale ē nullo mō eē peccatū: Sed qd rñdet ꝓpheticis teſtimonijs: ſiue qḋ ait Iſaias ſub figurata pſona pncipis babylonie diabolū notās: Quō cecidit lucifer qui mane oriebat̄: ſiue qḋ ezechiel: In delicijs paradiſi dei fuiſti: q̄ ſi alit̄ cōuenient᷒ itelligi nequeūt opoꝛtet qḋ dictū ē: In veritate nō ſtetit: ſic accipiam᷒ φ in veritate fuerit: ſȝ nō pmāſerit. ⁊ illud φ ab initio diabolus peccat: non ab initio ex quo creat᷒ ē peccare putādus ē: ſȝ ab initio peccati. cepit enī in ipſo peccatū ⁊ ipſe initiū peccati fuit. ORI. Eſt āt vniforme qdē in vnitate morari: variū aūt ⁊ multiforme nō morari i ea: qbuſdā vt ita dicā tremētib᷒ greſſib᷒ ⁊ nitētib᷒ ſiſtere i ea: nō tñ obtinere valētib᷒. Quibuſdā vero nō paſſis illud: ſȝ i pꝛiculo cōſiſtētib᷒ ſcōȝ illud: Mihi aūt paulliſp cōmoti ſūt pedes: ⁊ ceteri ab ea cadētib᷒. Cā igit cur diabolus v̄itatē nō colat ſubdit: Qꝛ v̄itas nō ē i eo. ſ. φ vana ſuſpicat̄: ⁊ ſeduct᷒ ē ipſe a ſeipſo: in hoc deterioꝛ φ illi qdē ab eo fallūtur: is aūt ſibiipſi deceptiōis auctoꝛ extitit. Sȝ oȝ ineſtigare quō dī φ v̄itas i ipſo nō ē: vtruȝ qꝛ nullā vnq̄ verā hȝ doctrinā: ſȝ cūcta q̄ opinat̄ falſa ſūt vl qꝛ xp̄i pꝛiceps nō ē q̄ dixit: Ego ſū v̄itas. Impoſſibile aūt ē aliquā rōnalē ſubſtātiā de cūctis opinari falſo: ⁊ de nullo vel exiliter rectitudinē cōſpicere. Diabolus igit ſaltē id vere capit dogma cōſiderādo de ſe φ rōnalis ē. Nō igit ei᷒ natura cōſiſtit ex ɔtrario v̄itatis. i. ex erroꝛe ⁊ ignauia: nūq̄ enī v̄itatē cognoſcere poſſet. AV. xi. de ci. dei: Uel cū dicit: Qꝛ v̄itas i eo nō ē ſubiecit iudiciū q̄ſi queſiſſem᷒: vñ oñdat φ i v̄itate nō ſteterit: ait qꝛ v̄itas nō ē i eo. Eēt aūt i eo ſi in ipſa ſtetiſſet. Seqt: Cū loquitur men. ex pro. loqt qꝛ mēdax ē ⁊ pr̄ ei᷒. AV. In his v̄bis qdā diabolū putauerūt patrē habere: ⁊ q̄ſierūt qs eēt diaboli pat̄. hic ē erroꝛ manicheoꝛū. Diabolū aūt dñs dixit patrē mēdacij: nō enī ois q̄ mētit̄ pr̄ mēdacij ſui ē. Si.n. ab alio mēdaciū accepiſti ⁊ dixiſti: tu qdē mētit᷒ es: ſȝ pr̄ mēdacij nō es. Ille v̄o qꝛ nō aliūde accepit mēdaciū: quo mēdacio tāq̄ veneno ſpēs hominē occideret. pr̄ ē mēdacij: ſicut deus pater ē v̄itatis. THE. Is enī ⁊ deū apud hoīes criminatus ē ad euā dicēs: Quū inidēs vobis lignū ibibuit. et apud deū quōdā criminat᷒ ē hoīes: vt cū dixit: An gratis colit iob dñȝ? ORI. Attēde tñ hoc nomē mēdax dī tam de diabolo q̄ mēdaciū genuit: ſ. ē hic dī: Qꝛ mēdax eſt: q̄ de hoīe: ſm illud pſalmi. Ois hō mēdax. nā ſiqs mendax nō ē: huiuſmodi nō ē hō tm̄: ita φ ei ⁊ ſimilibus dici pōt: Ego dixi dij eſtis. vñ cū aliqs loqtur mēdaciū: de ꝓprijs loqt: Spūs aūt ſcūs loqtur a v̄bo v̄itatis ⁊ ſapiētie: ſm illud: De meo accipiet ⁊ annūciabit vobis. AV. de. q̄. euā. Uel alit̄: Diabolus nō ſpeciale nomē ē: ſȝ cōe. In quocūq̄ȝ enī opa diaboli fuerit inēta: diabol᷒ ē appellād᷒: opis enī nomē ē nō natur̄. Itaq̄ȝ hoc i loco patrē iudeoꝝ cayn ſignificat: cui᷒ imitatores volētes eē iudei ſaluatorē peremerūt. ab ipſo enī forma data ē fratricidij: quē dixit mēdaciū de ꝓprijs loq: vt oñderet vnūqueq̄ȝ nō niſi propria volūtate peccare: ſȝ qꝛ cayn imitatoꝛ diaboli ē patrē ei᷒ diabolū dixit cui᷒ opa ſecut᷒ ē. ALCV. Sȝ qꝛ dñs v̄itas ē: ⁊ fili᷒ v̄acis dei v̄itatem dicit: ſȝ iudei q̄ filij erāt diaboli: auerſi erāt a v̄itate. Et hoc ē qḋ ſeqt: Ego aūt qꝛ v̄i. di. vo. nō cre. mi. ORI. Sȝ quō hoc dī iudeis q̄ i eū crediderāt: ſȝ ɔſidera φ pōt aliqs ſȝ aliq̄ itētionē credere: ſȝ aliā v̄o ñ credere: ſic q̄ credūt i eū q̄ ſub pōtio pilato crucifix᷒ ē: nō aūt credūt i natū de maria v̄gie: i eūdē credūt ⁊ nō credūt. Sic igit hi ad quos loq̄bat̄ credebāt i eū: ſm φ videbat̄ ſignoꝝ factoꝛ: nō credebāt aūt his q̄ ꝓfūde ab eo dicebāt̄. CHRY. Qꝛ igit inimici eſtis v̄itatis: i nullo me icuſātes vultis me interficere: ⁊ iō ſubdit: Quis ex vobis arguet me de peccato? THE. q. d. Si dei filij eſſetis vtiq̄ȝ peccantes debetis habere odio. Si ḡ me quoq̄ȝ quē exoſū habetis nō poteſtis arguere de pctō: manifeſtuȝ ē φ ꝓpt̄ v̄itatē me odio hētis: qm̄. ſ. dicebat ſe filiū dei. ORI. Hȝ aūt hoc v̄bū xp̄i magnā fiduciā: cū nullus hoīm fidēcialiter hoc dicere potuerit: niſi ſolus dñs nr̄ q̄ peccatuȝ nō fecit. GRE. in ho. Pēſate aūt māſuetudinē dei: Non dedignat̄ ex rōne oñdere ſe peccatorē nō eē q̄ ex v̄tute diuinitatis poterat peccatores iuſtificare. vñ ſubdit. Qui ē ex deo v̄ba dei audit: ꝓpterea vos nō audi. qꝛ ex dō nō eſtis. AV. Noli attēdere naturā ſed vitiū. Sūt iſti ex dō ⁊ nō ſūt ex dō: natura ex deo: vitio nō ex deo. Eis āt hoc dictū ē q̄ nō ſolū peccato vitioſi erāt: nā hoc cōe erat oib᷒ ſȝ ēt ꝓcogniti φ nō erāt credituri ea fide q̄ poſſēt peccatorū obligatiōe liberari. GRE. in ho. Interroget ſe ergo vnuſquiſq̄ȝ: ſi v̄ba dei aure cordis pcipit: ⁊ intelligit vñ ſit. Nā ſunt nōnulli q̄ ꝓcepta dei nec aure corpis pcipe dignātur. Et ſūt nōnulli q̄ hec qdē corpis aure pcipiūt: ſȝ nullo ea mētis deſiderio cōplectuntur: Et ſunt nonnulli q̄ libenter v̄ba dei ſuſcipiūt. ita vt ēt in fletibus cōpūgātur: ſed poſt lachrymaꝝ tēp᷒ ad iniquitatē redeūt. hi ꝓfecto v̄ba dei non audiunt: qꝛ hec exercere in opere cōtēnunt.

Reſpōderūt ergo iudei: ⁊ dixerūt ei: Nonne bene dicimus nos: quia ſamaritanus es tu: ⁊ demoniū habes? Reſpōdit ieſus ⁊ dixit: Ego demoniū non habeo: ſed honorifico patrē meuȝ ⁊ vos inhonoraſtis me. Ego aūt nō quero gloriā meā. Eſt qui querat: ⁊ iudicet. Amē amē dico vobis: ſi quis ſermonē meū ſeruauerit morteȝ non videbit in eternum.

CHRY. Cū aliqd altum dñs diceret: hoc apud iudeos q̄ valde iſenſibiles erāt iſania videbatur: vt ex eorum reſponſione colligitur. Dicit enim: Reſpon. ergo iu. ⁊ dixe. ei nonne bñ dici. nos: qꝛ ſa. es tu ⁊ demo. ha. ORI. Sed dignuȝ ē querer̄: quō cū ſamaritani ſecula futura denegēt nec anime durabilitatem acceptēt: auſi ſunt ſamaritanuȝ dicere ſaluatorem: qui de reſurrectione ⁊ iudicio tot ⁊ tāta edocuit. Sed forſan velut iꝑoperātes illi hoc dicunt dū que ſentiūt ipſi nō docet. ALCV. Samaritani enīȝ gēs odioſa iſraelitico populo: decē tribub᷒ in captiuitatē ductis: terrā eoꝝ poſſidebant. ORI. Cōuenit quoq̄ȝ φ aliqui de eo arbitrent̄ φ ſcōm ſamaritanos ſentiret: vt nihil poſt obitū reſeruetur hominib᷒: ſed ficte ad placendū iudeis de reſurrectione ⁊ eterna vita tractaret. Demoniū vero illū habere dicebant: propter eius ſermones trāſcēdētes capacitatē humanā: quib᷒ deū patrē ſuū aſſerebat ⁊ ſe de celo deſcēndiſſe: ⁊ cetera huiuſmodi. vel ꝓpter ſuſpiciōnē eoꝝ qua plures in belzebub principe demoniorū opinabantur ipſum eijcere demones. THE. Uel ſamaritanū illū dicebant tanq̄ ritus hebraicos diſſoluētē: vtpote ſabbati. ſamaritani enīȝ nō ꝑfecte iudaizabāt. Ex hoc vero φ eoꝝ cogitationes reuelabat: demonium ipſum habere ſuſpicabantur. Quādo vero eū ſamaritanū dixerunt nuſq̄ euāgeliſta dicit: ex quo palā ē φ multa pretermiſerūt euangeliſte. GRE. in ho. Ecce iniuriam ſuſcipiens deus: non contumelioſa verba reſpondet. Sequitur.n. Reſpondit ieſus ⁊ dixit: Ego demo. nō habeo. Ex qua re quid nobis innuitur: niſi vt eo tēpore cū a proximis ex falſitate contumelias accipim᷒: eoꝝ etiā vera taceam᷒ mala: ne miniſteriū iuſte correptionis in arma vertatur furoris. CHRY. Et attēdēdū φ vbi eos docere oportebat: ⁊ eoꝝ ſuperbiā ſubtrahere aſper erat: vbi vero exprobratū eū oportebat ſufferre: multa māſuetudine vtebatur: erudiēs nos que quidē ad deū vindicare: q̄ vero ad nos deſpicere. AVG. Et vt homo prius ei᷒ imitetur patiētiā: vt perueniat ad potentiā. Sed q̄uis maledicentis maledicta non redderet: pertinuit tamē ad eū negare. Duo aūt ſibi fuerant obiecta: Samaritan᷒ es: ⁊ demoniū habes. Non dixit: Non ſum ſamaritanus. ſamaritan᷒ enim interpretat̄ cuſtos: nouerat aūt ille ſe noſtrū eē cuſtodē. nō enīȝ pertinuit ad eū vt redimeremur: ⁊ nō pertinet vt ſeruemur: Deniq̄ȝ ipſe ē ſamaritan᷒ qui acceſſit ad ſauciū: ⁊ miſericordiā ipēdit. ORI. Aliter aūt quoq̄ȝ dominus magis q̄ paulus omnib᷒ oia fieri voluit vt oēs narciſcatur: ⁊ ideo ſe nō negauit eē ſamaritanū. Eſtimo autēȝ ſolius ieſu fore vocē: Ego demoniū nō habeo: ſed nec habui: ſicut ⁊ illud: Uenit princeps mūdi hui᷒ ⁊ in me non habet q̄cq̄. qꝛ ēt que delictoꝝ reputata ſunt minima demonib᷒ adaptantur. AV. Deinde poſt tale cōuitiū hoc ſolū dixit de gloria ſua. Sed honorifico patrē meū. q. d. Ne vobis arrogans videar: habeo quē honorificem.

THEO. Honorificauit autem patrē vlciſcēs eū: ⁊ non tolerans homicidas ⁊ mēdaces ſe dei veraces filios appellari. ORI. Solus aūt chriſtus veriſſime veneratus ē patrē. nullus enī honorans q̄cq̄ ex his que nō honorant a deo honorat deū. GRE. in ho. Sed qꝛ q̄ſquis dei zelo vtit̄ a prauis hominib᷒ dehoneſtatur: in ſemetipſo nobis dominus patientie prebuit exēplū qui ait: Et vos in ho. me. AV. q. d. Ego facio quod debeo: vos nō facitis qḋ debetis. ORI. Non aūt illis ſolū hoc dictū ē: ſed ⁊ oibus iniuſte agentibus: qui iniuriam inferūt chriſto qui eſt iuſtitia: ⁊ inferentibus cōtumeliā ſapientie: eo φ chriſtus ē ſapientia: ⁊ ſimiliter de alijs huiuſmodi. GRE. Sȝ qd nobis contra iniurias faciendū ſit: ſuo exēplo nos admonet cū ſubiungit: Ego au. glo. meā nō quero: eſt qui querat ⁊ iudicet. CHRY. q. d. Ex honore quē ad patrē habeo hec locutus ſum vobis: ⁊ propter hoc dehonoratis me: ſed nulla ē mihi cura huius contumelie: illi enī noxas debetis ꝓpter quē hec audio. ORI. Querit aūt deus gloriā chriſti in quolibet ſuſcipiētiū illū: quā quidē reperiret in operantibus ſcōm inſitas virtutis cauſas. Cuȝ aūt non repperierit: punit illos in quibus non reperit gloriam filij ſui. vnde dicit: Eſt qui querat ⁊ iudicet. AVG. Quē aūt vult intelligi niſi patrem? Quomodo ergo alio loco dicit Pater nō iudicat queq̄: ſed omne iudiciū dedit filio? Sȝ videte φ iudiciū quandoq̄ȝ pro dānatione accipitur: hic autem ſcōm diſcretionē poſitum ē. q. d. Eſt pater qui gloriam meā a veſtra diſcernat. vos enim ſm hoc ſeculū gloriamini: ego non ſm hoc ſeculum. Diſcernit etiā gloriam filij ſui a gloria omniū hominū. non enim quia homo factus eſt: iam cōparandus ē nobis: nos homines cū peccato: ille ſine peccato: ⁊ hoc ſm ipſam formam ſerui. nam illud quis digne loquatur: In principio erat verbū. AV. Uel aliter: Si vere dictum eſt a ſaluatore: Omnia mea tua ſunt: palā ē qm̄ ⁊ ipſum iudicium filij patris eſt. GRE. Cū vero malorum peruerſitas creſcit: non ſolū frangi predicatio non debet: ſed etiā augeri. vnde dominus poſtq̄ demoniuȝ habere dictus eſt: predicationis ſue beneficia largi᷒ impendit dicens: Amen amē dico vobis: ſiquis ſermonem meū ſeruauerit mortem non videbit in eternum.

AV. Uidebit dictum ē pro eo quod eſt experiet̄. Cuȝ ergo morituris moriturus loqueretur quid ſibi vult quod ait: Qui ſer. me. ſerua. mor. non vide. in eter. niſi quia videbat aliā mortem de qua nos liberare venerat: mortem eternam: mortem dānatiōis cuȝ diabolo ⁊ angelis eius. ipſa eſt vera mors: nā iſta migratio eſt. ORI. Sic igitur intelligendū eſt. Siquis ſer. me. ſer. mor. nō vide. in eter. ac ſi diceret: Siquis lucē meā cuſtodierit: tenebras nō videbit. Quod autem dicit in eternum: cōmuniter ē ſumendum: vt ſit talis intellectus: Siquis ſermonē meū ſeruauerit in eternum: mortē nō videbit in eternū: qꝛ eouſq̄ȝ non videt aliquis mortem quouſq̄ȝ ieſu verbū cuſtodit. Cum vero quis torpens in obſeruantia ſmonis: ⁊ circa ſui cuſtodiā negligens factus: eū ceſſat cuſtodire: ſubinde mortē videt: non apud alium q̄ apud ſeipſum. Sic igitur a ſaluatore inſtructi prophete querenti: Quis eſt homo q̄ viuet ⁊ non videbit mortem: reſpondere poſſumus: Qui cuſtodit verbū chriſti. CHR. Seruauerit autem dicit nō ſolū fide: ſed etiam per vitā purā: Simul aūt ⁊ occulte inſinuat: quoniā nihil poſſunt ei facere. Si enim qui ſermonem eius ſeruabit non morietur in eternum: multomagis ⁊ ipſe poteſt non mori.

Dixerūt ergo iudei: Nūc cognouimus: qꝛ demoniū habēs. Abraā mortu᷒ eſt ⁊ ꝓphete: ⁊ tu dicis: ſiqs ſmonē meū ſeruauerit nō guſtabit mortē in eternū. Nūqd tu maior es patre noſtro abraaȝ q mortuus ē? Et prophete mortui ſūt: Quē teipm facis? Reſpōdit ieſus: Si ego glorifico meipſum: gloria mea nihil ē. Eſt pater meus q glorificat me quē vos dicitis: qꝛ deus noſter ē: ⁊ nō cognouiſtis eū. Ego aūt noui eū. Et ſi dixero: qꝛ non ſcio eum ero ſimilis vobis mēdax. Sed ſcio eū: ⁊ ſermoneȝ eius ſeruo. Abraā pater veſter exultauit vt videret diē meū: vidit ⁊ gauiſus eſt.

GRE. in ho. Sicut bonis neceſſe ē vt meliores ēt p contumelias exiſtāt: ita ſemp reprobi de bñficio peiores fiūt. nā accepta ꝑdicatiōe iterū iudei blaſphemāt. dicit.n. Dixerūt ergo iu. Nūc cogno. qꝛ demo. habes. ORI. Hi q̄ ſacris ſcripturis credūt cōprehendūt: φ q̄. preter rectā rationē ab hoib᷒ exercētur: nō preter demones fiunt. Sic igit iudei virtute demonis putabāt ieſum dixiſſe. Siqs ſmo. meū ſerua. mor. nō videbit in eter. Hoc aūt paſſi ſunt qꝛ dei virtutē nō perſpexerūt: nā hic de morte quadā inimica rationi q̄ pereunt delinquētes hoc faſſus ē. Hi vero de cōi morte coniectantes eē quod dicitur: increpant dicentē quaſi defuncto abraā ⁊ prophetis. vñ ſubdit: Abraam mor. ē ⁊ ꝓphete ⁊ tu dicis: Siqs ſer. me. ſua. mor. nō guſta. in eter. Cū aliqua differētia ſit inter mortē guſtare ⁊ videre: pro eo quod mortem nō videbit: mortem non guſtabit: protulerunt velut incauti auditores: confundentes dominicū ſermonē. Sicut.n. dñs inquātū panis viu᷒ eſt guſtabilis eſt. In eo vero φ eſt ſapientia eſt viſibilis pul-

chriſtudinis. Sic ĕt adverſaria eius mors ⁊ guſtabilis: eſt ⁊ viſibilis. Cū ergo q̄s ſteterit ꝑ ieſū in intellectuali loco mortē nō guſtabit: ſi ſtatū ſuū ſeruat ſcd̄m illud. Sūt de hic ſtātib⁹ qui nō guſtabūt mortē. cū aūt aliq̄s ſmonē xp̄i acceperit ⁊ cuſtodierit mortē nō videbit. CHRY. Rurſus aūt ex inani gloria ad cognitionem cōfugiūt. vnde ſequit: Nūquid tu maior es patre nr̄o abraā q̄ mortu⁹ ē. Poterant ĕt dicere: nūquid tu maior es deo cui⁹ ſermonē qui audierūt mortui ſūt: ſʒ nō dicūt hoc: q: ĕt q̄ abraā minorē eū eſtimabāt. ORI. Nō.n. diſcernūt: q: nō ſolū abraaʒ: ſʒ ĕt quolibet nato ex muliere q̄ nat⁹ ex virgine maior ē nec verū dicebāt iudei: Abraā mortu⁹ ē. audiuit.n. vbū chriſti atq̄ ſeruauit. ⁊ huiuſmodi ſimile dices de ꝓphetis de q̄b⁹ ſubdūt: Et ꝓphe. mor. ſūt. nā ⁊ vbū filij dei cuſtodierūt: cū verbū dn̄i factū fuerit ad oſee vel iſaiā vel hieremiā: quod ſiq̄s ali⁹ cuſtodiuit: ipſi ꝓphete cuſtodierunt. Mendaciū ergo dicūt ⁊ in hoc: Scim⁹ q: demonium habes: ⁊ in hoc: Abraā mortuus ē ⁊ prophete. GRE. i ho. Quia.n. eterne morti inheſerant: ⁊ eādē mortē cui inheſerant nō videbāt: cū ſolā mortē carnis aſpicerent in veritatis ſmone caligabāt. ſubdunt aūt: Quē teipſum facis.

THE. Quaſi dicerent. Tu q̄ nulla cura dign⁹ es carpētarij fili⁹ de galilea: tibi ſubripis gloriē. BEDA. Quem teipſū facis: hoc eſt: Cuius meriti cuiuſue dignitatis vis credi. Abraā tn̄ mortuus erat corpe: aīa aūt viuebat. Maior aūt ē mors aīe in eternū victure q̄ corpis qn̄q̄ morituri. ORI. Cecutiētiū aūt fuit hec ꝓlatio: qm̄ nō ſe fecit ieſus id q̄d ē: ſʒ ex patre recepit. vn̄ ſeq̄tur: Rn̄dit ieſus: Si ego glī. meip̄ʒ glo. mea nihil ē. CHRY. Hoc quātū ad eoꝝ ſuſpitionē dixit: ſicut ⁊ ſupra. Teſtimoniū meuʒ nō ē verū: ſi teſtimoniū ꝑhibeo de meipſo. BED. His aūt verbis nihil eē oſ̄dit glīā vite p̄ntis. AV. Dixit aūt hoc ꝓp illud q̄d dixerāt: Quē teipſū facis. refert.n. glīaʒ ſuā ad patrē de quo ē. vn̄ ſubdit: Eſt pr̄ me⁹ q̄ glificat me. De iſto vbo calūniātur arriani fidei nr̄e: ⁊ dicūt: Ecce maior ē pater q: glificat filiū. Heretici nō legiſtis ⁊ ipſū filiū dicētē q̄ glificet patrē ſuū. ALCVI. Glorificauit autē pater filiū: cū tp̄e baptiſmi: ⁊ in mōte ⁊ tp̄e paſſiōis coraʒ turbis vox facta ē ad eū: ⁊ poſt paſſionē cū reſuſcitauit ⁊ collocauit eū ad dextrā ſue maieſtatis. CHRY. Addidit aūt: Quē vos dicitis: q: de⁹ veſter ē. Volebat.n. oſ̄dere qm̄ nō ſolū patrē eū neſciebāt: ſʒ neq̄ deū. THEO. Nā ſi vere patrē cognoſcerēt: filiū ei⁹ venerarēt. Deū etiā cōtēnūt: q̄ homicidiū i lege ꝑhibuit: aduerſus chriſtuʒ clamantes. vnde ſubdit: Et nō cognouiſtis eū. ALCV. q.d. Vos carnaliter illū deū veſtꝝ vocatis: ꝓ tp̄alib⁹ ei ſuitis ⁊ nō cognouiſtis eū: ſicut intelligēdus ē ſpiritaliter ei ſuire neſcitis. AV. Quidā heretici dicūt deū annūciatū in veteri teſtamēto: nō eē patrē chriſti: ſʒ neſcio quē p̄ncipē maloꝝ angeloꝝ. Cōtra ipſos ĝ dicit patrē ſuū: q̄d illi dicebāt deū ſuū. Et nō cognouerūt. Si eni ipſuʒ cognouiſſent: ei⁹ filiū recepiſſent. De ſe aūt ſubdit: Ego aūt noui eū. Scd̄ʒ carnē iudicātib⁹. potuit ⁊ hic arrogās videri: ſʒ arrogātia nō ita caueat. vt vitas relinquat. ꝓpter q̄d ſubdit: Et ſi dixero: q: non ſcio eum: ero ſimilis vobis mēdax. CHRY. q.d. Sicut vos dicētes ſcire eum mētimini: ita ego ſi dixero me neſcire. ſʒ maxia demōſtratio ē q̄ ab illo ſit miſſus hoc q̄d ſequit: Sed ſcio eū. THE. Naturaliter ipſi⁹ cognitionē obtinēs. q̄lis eni ego ſū: talis ⁊ pater qm̄ ego meipſuʒ cognoſco: ⁊ illū cogſco. Prebet aūt indiciū q̄ ip̄ʒ cogſcat cū ſubdit: Et ſmonē ei⁹ ſuo. Sermoneʒ mādata nūcupās. Quidā aūt ſic itelligūt. hoc q̄d dī: Sermonē ei⁹ ſuo. i. rōnē ſubſtātie ei⁹. Eadē eni ē ro ſubſtātie pr̄is ⁊ filij. idcq̄ pr̄eʒ cognoſco. nā et pro qm̄ ſumit: vt ſit ſenſus: Qm̄ ei⁹ ſmonē ſuo. AV. Sermonē ĕt pr̄is tanq̄ fili⁹ loq̄bat. CHR. Et q: dixerāt: Nūquid tu maior es pr̄e nr̄o abraā: nihil de morte exponēs: ſe maiorē q̄ abraaʒ eē oſ̄dit cōſeq̄nter cū ſubdit: Abraā pr̄ vr̄ exul. vt vi. diē meū. vidit ⁊ gauiſus ē. ſ. ꝓpter bn̄ficiū q̄d a me habe=

vt's maiore. THE. q.d. Diē meū deſiderabilē habuit ⁊ leticie plenū: nō q̄ſi alicuius miſeri aut formidi. AV. Nō timuit: ſʒ exultauit vt videret. credēdo vtiq̄ exultauit ſperādo vt videret intelligēdo diē meū. Incertū autē pōt eē vtrū dixerit tēporalē diē dn̄i quo erat venturus in carne: an diē dn̄i q̄ neſcit ortū neſcit occaſū. Sed ego non dubito patrē abraā ſciſſe. Ait eni ſuo ſuo quem mittebat: Pone manū ſub femore meo: ⁊ iura mihi per deū celi. Ergo q̄ fuit illa iuratio: niſi q: ſignificabat de genere abrae vēturū in carne deū celi? GRE. Tūc ĕt diē dn̄i abraā vidit: cū in figura trinitatis tres angelos hoſpicio ſuſcepit. CHRY. Vel diē ſuū dicit diē crucis quē abraā i oblatione arietis ⁊ iſaac p̄figurauit: ꝑ hoc oſ̄dēs q̄ nō inuitus ad paſſionē venit ⁊ oſ̄dēs eos eē alienos ab abraā. Si i quib⁹ ille exultauit hi dolent. AV. Quale aūt gaudium fuit cordis videntis verbū manēs: ſplēdorē pijs mētibus refulgentē apud patrē manētē deū: ⁊ aliq̄n in carne vēturū nō de patris gremio receſſurū.

Dixerūt ergo iudei ad eum: Quinquaginta annos nōdū hēs ⁊ abraā vidiſti? Dixit ergo eis ieſus: Amē amē dico vob: anteq̄ʒ abraā fieret ego ſuʒ. Tulerūt ergo lapides vt iacerēt i eū. Jeſus autem abſcondit ſe ⁊ exiuit de templo.

GRE. Carnales mentes iudeorum audiētiū verba xp̄i oculos a carne non ſubleuāt: dū in eo ſola carnis etatem penſant. vn̄ dicitur: Dixerūt ergo iudei ad eū. Quinq̄ginta annos nōdū ha. ⁊ abraā vidi. q̄ſi dicerēt mlta ſūt annorū curricula ex quo abraā mortu⁹ ē: ⁊ q̄uo vidit diē tuū: carnaliter eni hoc itellexerūt. THE. Tunc aūt. xxxiij. annorū chriſt⁹ erat: q̄re ergo nō dixerūt: Quadragita annos nōdū habes: ſʒ q̄nq̄ginta: Supuacua eſt huiuſmodi queſtio. ſimpliciter eni ꝑut eis occurrit dixerūt. Rn̄dēt tn̄ q̄dā q̄ ꝑ q̄nquageſimū annū ex reuerētia iubileum nominant: in quo ⁊ captiuos manumittebāt: ⁊ emptici͛s poſſeſſionib⁹ cedebant. GRE. Quos benigne redēptor noſter a carnis ſue intuitu ſubmouet ⁊ ad diuinitatis contēplationē trahit. vnde ſequitur: Dixit ergo eis ieſus: Amē amē dico vobis anteq̄ abraā fieret ego ſum. Ante eni preteriti tēporis ē: ſuʒ vero p̄ntis: ⁊ q: preteritū ⁊ futurū tēpus diuinitas non habet: ſed ſemper eſſe habet. non ait: Ante abraā ego fui: ſʒ ante abraā ego ſuʒ. ſm̄ illud: Ego ſuʒ qui ſuʒ. An̄ ergo vl̄ poſt abraā habuit eē: q̄ ⁊ accedere potuit ꝑ exhibitionē preſentie: ⁊ recedere per curſuʒ vite. AV. Quia vero creatura ē abraā: nō dixit: Anteq̄ abraā eſſet ſʒ anteq̄ fieret. neq̄ dixit: Ego fact⁹ ſum: nā i p̄ncipio erat verbū. GRE. Sed ſuſtinere iſta eternitatis verba mētes īfideliū nō valētes: quē intelligere nō poterāt obruere querebāt. vn̄ ſequit: Tulerūt ergo lap. iu. vt ia. i eū. AV. Tāta duricia quo curreret niſi ad ſimiles. ſ. lapides. Quia vero poſtq̄ cūcta que ad eū ſpectabant docendo perfecerat: hi lapides iniſciunt. deſerit eos quaſi correctionē nō ſuſcipientes. vnde ſubdit: Jeſus aūt abſcō. ſe ⁊ exiuit de tēplo. Nō aūt abſcōdit ſe in angulo tēpli: quaſi timēs: aut in domūculā fugiēs: vel poſt murū: aut colūnā diuertēs: ſed celica poteſtate inuiſibilē inſidiantib⁹ ſe conſtituēs: ꝑ mediū illorum exiuit. Jeſus aūt abſcō. ſe ⁊ exi. de tēplo.

GRE. Qui ſi diuinitatis ſue potētiā exercere voluiſſet tacito nutu mētis i ſuis eos actib⁹ ligaret: aut in penas ſubite mortis obrueret: ſed qui pati venerat exercere iudiciū nolebat. AV. Magis eniʒ erat cōmendanda ſapientia q̄ exercēda potētia. ALCV. Jō ĕt fugit q: nōdū venerat hora paſſiōis: ⁊ q: ipſe nō elegerat hoc gen⁹ mortis. AV. Ergo tanq̄ hō a lapidib⁹ fugit: ſed veh illis a quoꝝ lapideis cordibus fugit deus. BED. Myſtice autem quotquot malas cogitationes quis aſſumit: quaſi tot lapides in ieſum mittit: ac deinde quantum ad ſe pertinet ſi ad deliberationem tranſit: ieſum extinguit. GRE. Quid autē abſcondendo ſe dominus ſignificat niſi q̄ eis ipſa

veritas abſconditur: qui eius verba ſequi contēnūt? nā q̄ppe quā ſi inuenit humilē veritas fugit mētē. Quid autē nobis hoc exēplo loquitur: niſi vt etiā cū reſiſtere poſſumus irā ſupbientiū humiliter declinem⁹. CA. IX.

Et preteriens ieſus vidit hominē cecū a natiuitate: ⁊ interrogauerunt eū diſcipuli ei⁹. Rabbi: quis peccauit hic aut parentes eius vt cecus naſceretur Reſpondit ieſus: neq̄ʒ hic peccauit: neq̄ʒ parētes eius: ſed vt manifeſtētur opa dei in illo. Me oportet: opari opera eius qui miſit me donec dies ē. Venit nox quādo nemo poteſt operari. Quādiu ſum in mundo: lux ſū mundi. Hoc cū dixiſſet expuit in terrā ⁊ fecit lutū ex ſputo ⁊ liniuit lutū ſuper oculos eius ⁊ dixit ei: Vade laua in natatoria ſyloe quod interpretat miſſus. Abijt ergo ⁊ lauit: ⁊ venit videns.

CHRY. Quia iudei ſermonum chriſti altitudinē non ſuſceperāt: exiēs de tēplo curauit cecū: ſui abſentia eoꝝ furorē mitigās: ⁊ per operationē ſigni eoꝝ duritiā molliens: ⁊ de his que dicta ſunt a ſe faciēs fidē. vnde dicitur: Et preter. ie. vi. ho. ce. a nati. Vbi cōſiderādū q̄ egrediēs de tēplo ſtudioſe venit ad opus ſui manifeſtatiuū. ipſe.n. vidit cecū: nō cecus ad eū acceſſit. Et ita ſtudioſe reſpexit vt diſcipuli eius vidētes ſtudioſe aſpiciētē interrogarent. Sequitur enim: Et inter. eū diſci. eius: Rabbi q̄s pec. hic an parētes ei⁹: vt cecus naſceret? AVG. Rabbi magiſter ē. Magiſtrū appellāt: q: diſcere cupiebant. queſtioēʒ quippe ꝓpoſuerant dn̄o tanq̄ magiſtro. THEO. Videtur tn̄ hec queſtio peccare: neq̄.n. ſuſceperāt apoſtoli nugas gētiliū: qm̄ aīa in alio ſeculo viuēs peccauit. ſʒ diligēter inuēti nō apparet ſimplex hec queſtio. CHR. Venerūt.n. ad hāc iterrogationē: q: pri⁹ ſupra paralyticū curās dixit: Ecce ſan⁹ fact⁹ es: nō vltra pecces. Illi igit cogitantes q: ꝓpter peccata fuerat ille paralyſi reſolut⁹: q̄runt de iſto: Si hic peccauit. q̄d nō ē dicere: a natiuitate.n. cecus ē. Aut parētes ei⁹. ſed neq̄ hoc. fili⁹.n. pro patre non ſuſtinet penā. Sequit: Reſpōdit ie. Neq̄ hic peccauit: neq̄ parētes eius. AVG. Nūquid vel ipſe ſine originali peccato nat⁹ erat: vel viuēdo nihil addiderat? Habebāt ergo peccatū ⁊ ipſe ⁊ parētes eius: ſed nō ipſo peccato factū ē vt cecus naſceret. Ipſe aūt cauſam dicit quare cec⁹ ſit nat⁹ cū ſubdit: Sed vt manifeſtarentur opera dei i illo.

CHRY. Non aūt ex hoc oſtendit q̄ alij ceci facti ſunt ꝓpter peccata parētū. Neq̄.n. contingit vno peccāte aliū puniri. q̄d aūt dicit: Vt manifeſtet gloria dei: de ſeipſo dicit nō de patre. Illi⁹ enim gloria iā manifeſta erat: ſʒ nunq̄d iſte iniuſta paſſus ē: Sʒ ego eū beneficiū accepiſſe dico per cecitatē. ꝑ hāc.n. interiorib⁹ reſpexit oculis. Qui vō ex nō ente ad eē eū deduxit poteſtatē habebat abſq̄ iniuria ⁊ ita eū dimittere. Dicūt aūt q̄dā qm̄ vt: hic non eſt cauſatiuū: ſed ſignificat euētū: ſicut ⁊ illud: Lex ſubītrauit vt abūdaret delictū. ſic ⁊ hoc cōſecutum ē vt dn̄s oculos clauſos apiēs: ⁊ alia naturalis īfirmitatis nocumēta corrigēs: ſuā demōſtrauit virtutē. GRE. i. mo. Alia itaq̄ ē ꝑcuſſio q̄ peccator ꝑcutit vt ſine retractatione puniatur: alia q̄ peccator percutit vt corrigat: alia qua q̄ſq̄ʒ ꝑcutit: nō vt p̄terita corrigat: ſed ne vētura cōmittat: alia ꝑ quā nec p̄terita culpa corripit: nec futura ꝓhibetur. Sed dum inopinata ſalus percuſſionē ſeq̄tur: ſaluātis virtus cognita ardēti⁹ amatur. CHRY. Et q: de ſeipſo dixit: Vt manifeſtet gloria dei: ſubiūgit: Me oportet opari opera ei⁹ q̄ miſit me. i. me oportet manifeſtare meipſum ⁊ facere ea q̄ manifeſtēt me patri eadē faciētē. BED. Cū.n. filius ſe opari opa patris aſſerit: ſua ⁊ patris opa eadē eē mōſtrauit: que ſunt īfirma ſaluare: debilia roborare: hoīes illu=

minare. AVG. Per hoc aūt q̄ dicit: Qui miſit me: vniuerſam gloriā dat illi de quo ē: q: ille habet filiū q̄ de illo ſit: ipſe nō habet de quo ſit. CHRY. Addidit aūt: Donec dies ē. i. donec licet credere hoībus in me donec vita hec conſiſtit: oportet me operari. Et hoc oſtēdit ſubdens Venit nox q̄n nemo pōt operari. Nox dicta eſt ſm̄ illud. Proijcite eū i tenebras exteriores. Ibi ergo erit nox: vbi nemo pōt operari: ſed recipere quod operatus ē. Cū viuis fac: ſiquid facturus es. CHRY. Vltra enim neq̄ʒ fides ē: neq̄ʒ labores: neq̄ʒ penitentia. AVG. Si autē modo operamur: h̄ ē dies: hic xp̄s. vn̄ ſubdit: Quādiu ſuʒ in mūdo: lux ſum mūdi. Ecce ipſe ē dies. Dies iſte q̄ circuitu ſolis impletur: paucas horas habet. Dies preſentie chriſti vſq̄ʒ in cōſūmationē ſeculi extēdet. Ipe.n. dixit: Ecce ego vobiſcū ſū vſq̄ i ꝯſūmationē ſecli. CHR. Q: ſmonē quē dixerat ꝑ opera credi fecit: ſubiungit euangeliſta: Hec cū dixiſ. expu. in ter. ⁊ fecit lu: ex ſpu. ⁊ li. ſu. ocu. ceci. Qui aūt maiores ſubſtātias de nihilo ad eē produxit: multomagis oculos ſine materia feciſſet: Sed voluit docere ſeipſum eē creatorem: qui in principio vſus ē luto ad hominis formationem. Ideo autem nō aqua vtitur ad lutū faciendū ſed ſputo vt nihil aſcribatur fonti: ſʒ diſcas quoniā virt⁹ oris eius oculos aperuit ⁊ plaſmauit ⁊ deinde vt non videatur eis ex virtute terre eſſe curatio iuſſit lauari. vn̄ ſequit: Et dixit ei: vade ⁊ laua ad nata. ſy. q̄d interp̄re. miſſus: vt diſcas qm̄ nō indigeo luto ad faciendos oculos. Et q: in ſyloe erat virtus chriſti: q̄ oīa operabat: ꝓpter hoc ⁊ interpretationē nobis euāgeliſta adiecit dicēs: Quod interpretatur miſſus. vt diſcat qm̄ ⁊ illic chriſt⁹ eū curauit. Sicut.n. apoſtolus dicit q̄ petra erat chriſtus: ita ⁊ ſyloe ſpiritualis erat: cui⁹ repentinus aque defluxus occulte inſinuat nobis chriſti manifeſtationem preter oēʒ ſpem. Sed quare non ſtatim eum fecit lauari: ſed ad ſyloe miſit? vt deſtruatur iudeorū indeuotio. Conueniēs enim erat oēs eū videre euntem ⁊ lutum ſup oculos habentem. Et etiam volens oſtendere qm̄ nō alienus ē a lege ⁊ veteri teſtamento: mittit eū ad ſyloe. nō aūt erat timendum ne ſyloe ſumeret hanc gloriam. multi enim lauantes ibi oculos: nullo tali beneficio ſunt potiti. Et iterum vt diſcas ceci fidem qui non contradixit: neq̄ʒ cogitauit apud ſeipſum: Lutum ſolet magis excecare. multotiens laui in ſyloe: ⁊ in nullo ſum adiutus: ſiquam virtutem haberet: preſens vtiq̄ʒ curaſſet: ſed ſimpliciter obediuit. vnde ſequitur: Abijt ergo ⁊ la. ⁊ ve. videns. Sic igit manifeſtauit ſuā gloriā: non enim parua gloria eſt vt eſtimetur auctor creationis. Ea enim que de maiori eſt fides: quod minus eſt certificat: in vniuerſa autem creatione honorabilior eſt homo. Eorum autē que in nobis ſunt membrorum honorabilior ē oculus: h̄ eniʒ corpus gubernat h̄ ornat viſum. Et quod ſol eſt in orbe terrarum: hoc ē oculus in corpore. vnde ſuperiorem locum ſortitur ſicut in quodam regali loco collocatus. THEO. Quidam tamen dicunt: q̄ lutum non fuit depoſitū: ſed in oculos eſt conuerſum. BEDA. Myſtice autem poſtq̄ expulſus eſt de cordibus iudeorum: mox tranſiuit ad gentiliuʒ populum. Preterire autem eius vel iter facere: eſt de celis i terram deſcendere. Itaq̄ʒ videt cecum: cum miſericorditer reſpexit genus humanum. AVG. Genus enim humanum eſt iſte cecus. hec enim cecitas contigit in primo homine per peccatum: de quo omnes originem duximus. cecus eſt ergo a natiuitate. Spuit dominus in terram: de ſaliua ſua lutum fecit: quia verbum caro factum eſt: ⁊ inunxit oculos ceci. Inunctus erat ⁊ nondum videbat. quando enim inunxit: forte eum cathecuminum fecit. Mittit illū ad piſcinā que vocatur ſyloe: q: baptizat⁹ eſt in chriſto ⁊ tunc eū illuminauit. Pertinuit aūt ad euāgeliſtā vt commendaret nobis nomē huius piſcine. ⁊ ait: Quod iterpretatur miſſus. Niſi.n. ille fuiſſet miſſus: nemo noſtrum eſſet ab iniquitate dimiſſus. GRE. xviij. mor. Vel aliter:

Per ſaliuā ſapor intime contēplationis accipitur: que ad os a capite defluit: quia de claritate conditoris adhuc ī hac vita nos poſitos guſtu reuelationis tangit. vnde dominus ſaliuam luto miſcuit: ⁊ ceci nati oculos reparauit quia ſuperna gratia carnalē cognitionē noſtram per admixtionē ſue contēplationis irradiat: ⁊ ab originali cecitate hominem ad intellectum reformat.

Itaqꝫ vicini ⁊ qui viderant eū prius quia mēdicus erat dicebant: Nōne hic ē qui ſedebat ⁊ mēdicabat? Alij dicebant quia hic eſt: alij autem neq̄quā: ſꝫ ſimilis ē eius. Ille vero dicebat quia ego ſū. Dicebant ergo ei: Quomodo aperti ſunt tibi oculi? Reſpondit: Ille homo qui dicitur ieſus lutum fecit: ⁊ vnxit oculos meos ⁊ dixit mihi: Uade ad natatoria ſyloe ⁊ laua. Et abij ⁊ laui: ⁊ video. Et dixerunt ei: Ubi ē ille? Ait: neſcio. Adducunt eū ad phariſeos qui cecus fuerat: Erat autē ſabbatū quando lutum fecit ieſus: ⁊ aperuit oculos eius. Iterum ergo interrogabant eū phariſei quomō vidiſſet. Ille autem dixit eis: Lutum mihi poſuit ſuper oculoſ ⁊ laui ⁊ video. Dicebāt ergo ex phariſeis quidā: Non ē hic homo a deo qui ſabbatū nō cuſtodit. Alij autem dicebant: Quomodo poteſt hō peccator hec ſigna facere? Et ſciſma erat inter eos. Dicunt ergo ceco iterum: Tu quid dicis de illo qui aperuit oculos tuos? Ille autem dixit: Quia propheta eſt.

CHRY. Inopinabilitas facti miraculi incredulitatem inducebat. ⁊ ideo dicitur: Itaqꝫ vicini ⁊ qui viderant eū prius quia mendicus erat dicebāt: Nōne hic eſt qui ſedebat ⁊ mēdicabat: Mirabilis dei clementia quo deſcendebat? Eos qui mendicabāt cū multa deuotione curabat: ⁊ hinc iudeorū os obſtruens quoniam non preclaros: nō inſignes: neqꝫ principes: ſed ignobiles ſua dignos ducebat prouidentia. etenim in ſalute omniū venerat. Sequitur: Alij dicebant: q hic ē. Ceco enim per longā viā eunte diligētes inſpectores facti ex inopinabilitate eius quod viderant: non vltra poterāt dicere: Nō ē hic. Sequitur: Alij aūt neq̄quā: ſed ſimilis ei⁹ ē. AUG. Aperti enim oculi vultum mutauerāt. Sequitur: Ille aūt dice. quia ego ſum. Uox grata ne dānetur ingrata. CHRYS. Non eni verecūdatus ē de priori cecitate: neqꝫ formidauit furorem plebis neqꝫ renuit oſtendere ſeipſum vt predicet benefactorē. Sequit: Dicebāt ergo ei: quomodo aperti ſunt oculi tui: Hunc modū neqꝫ nos ſcim⁹ neqꝫ ipſe qui curatus eſt nouit: ſed quod q̄dem factū ē nouerat: modū aūt comprehendere non poterat. vnde ſequit: Reſpondit: Ille homo qui dicitur ieſus: lutū fecit: ⁊ liniuit oculos meos. Uide quomodo verax ē. non dixit vnde fecit. Quod eni nō nouerat non dicit. neqꝫ .n. ſciuit quoniā i terra expuit: q̄m aūt ſuperūxit: per ſenſum tact⁹ didicit. Sequitur: Et dixit Uade ad natatoria ſyloe ⁊ laua. Et hoc ēt ex auditu teſtatus ē: recognouit enim eius vocē ex diſputatione cū diſcipulis. Et quia ad vnū ſe ꝑparauerat. ſ. omnia ſibi ſuaderi a iubēte ſubiungit: Et abij ⁊ laui: ⁊ vidi. AUG. Ecce annūciator factus ē gratie: ecce euangelizat ⁊ confitetur iudeis. Cecus ille confitebat ⁊ cor impiorū ſtringebatur quia non habebant in corde quod iam ille habebat in facie. vnde ſequitur. Et dixerunt vbi eſt ille. CHRY. Dicebant autem hoc occaſionem meditantes: iam enim aduerſus ipſum conſpirauerant. Chriſtus autem nō aderat his qui curabantur. non enim querebat gloriam neqꝫ ſe oſtentare. Recedebat etiam ſemper curās ieſus vt omnis ſuſpicio tolleretur ſignorū. Qui enim non cognoſcebant eū qualiter ob gratiam eius ſe curatos confitebantur. vñ ſequitur: Ait: neſcio. AUG. In his verbis inunctio ſimilis erat: nondum videnti predicat: ⁊ neſcit quid predicat. BEDA. Unde figuram tenet cathecuminorum: qui ⁊ ſi credunt in ieſum: adhuc tamen eum quaſi neſciūt: q non dum loti exiſtunt. Phariſeorum autem erat approbare opus vel improbare. CHRY. Iudei igitur querentes Ubi eſt ille. volebant eum inuenire vt eū ducerent ad eos quia vero non habuerunt eum ducunt cecum. vnde ſequitur: Adducunt eum ad pha. qui ce. fuerat. vt. ſ. vehementius eum interrogarent. Propterea autē ⁊ euangeliſta ſubdit: Erat autem ſabbato quādo lu. fe. ieſus ⁊ ape. ocu. ei⁹ Ut ſcilicet eorum malam mentem demonſtraret: ⁊ cauſaꝫ propter quam eū querebant: vt. ſ. occaſionem contra eū inuenirent: ⁊ vt detraherent miraculo per eſtimatā legis preuaricationem: quod ⁊ manifeſtū eſt ex his que ſequūtur. Sequitur enim: Iterum ergo inter. eum pha. quomodo vidiſſet. Uide autem qualiter non turbatur cecus. nā quādoquidem turbis dicebat ſine periculo interrogatus nō ita magnum erat veritatem dicere. Mirabile autē ē nūc q in ampliori periculo conſtitutus: neqꝫ negat neqꝫ contraria dicit prioribus. Sequitur enim: Ille autē dixit eis: Lutum poſuit mihi ſuper oculos meos: ⁊ laui: ⁊ video. Hoc autem ad eos qui iam audierant ſuccinct⁹ loquitur. Non enim dixit nomen dicentis: neqꝫ quoniam dixit mihi: Uade ⁊ laua: ſed confeſtim: Lutum poſuit ⁊c. ⁊ ſic contrarium paſſi ſunt eius quod volebant. Duxerunt eni eū vt negaturum: ſed ab eo certius didicerunt. Sequit. Dicebant ergo ex phariſeis. AUG. Non omnes ſed quidaꝫ iam enim inungebantur quidem. Dicebant ergo nec vidētes nec inuncti. Non eſt hic homo a deo qui ſabbatū nō cuſtodit. Ipſe potius cuſtodiebat qui ſine peccato erat. Sabbatum enim obſeruare ſpiritualiter: ē nō habere peccatū. ⁊ hoc admonet deus quādo cōmēdat ſabbatū. Oē opus ſeruile non facietis. Quid ſit opus ſeruile a domino audite. Omnis qui facit peccatum ſeruus eſt peccati. ſed iſti ſabbatum carnaliter obſeruabāt: ſpiritualiter violabant. CHRY. Malitioſe autem quod factum eſt ſilētes: eſtimatam preuaricationem in medium ferebant. Nō enim dicebant quoniam ſabbato curat: ſed quoniam ſabbatum non ſeruat. Sequitur: Alij dicebant: Quomodo poteſt homo peccator hec ſigna facere. A ſignis enim inducebantur: ſed imbecilliter erant diſpoſiti. congruum enim erat oſtendere qualiter ſabbatum non ſoluitur: ſed nō dū hanc habebant mentem q deus eēt: vt poſſent reſpondere quoniam dominus ſabbati hec fecit. Nullus deniqꝫ eorum audebat ea que volebat manifeſte dicere: ſed ī ambiguitate: hi quidem propter improbabilitatem: alij vero propter amorem principatus. Sequit: Et ſciſma erat inter eos. Hoc ſciſma primo incepit in populo: deinde in principibus. AUG. Dies enim erat chriſtus qui inter lucem ⁊ tenebras diuidit. CHRY. Uolentes autē q̄ dixerāt: Homo peccator non poteſt talia ſigna facere: os aliorum obſtruere: eū q̄ ſuſcepit virtutis experientiā in medium ducunt: vt nō videātur ipſi aduocatione vti. vnde ſeq̄tur: Dicunt ergo ceco iterum: Tu q̄d dicis de illo q̄ ape. tibi oculos. THE. Uide quomodo beniuole querunt. non enim dixerunt: Tu q̄d dicis de illo qui ſabbatum nō obſeruat: ſed miraculum cōmemorant: Quomodo aperuit tibi oculos: pene ipſum ſanatum concitantes quaſi dicerent: Benefecit tibi: vnde debes eū predicare. AV. Uel querebant quēadmodum hominem calumniarentur: vt eum de ſynagoga eijcerent. ſed ille cōſtanter quod ſentiebat expreſſit. vnde ſequitur: Ille autem dixit quia propheta eſt. Adhuc quidem inunctus in corde: nondū dei filium confitebatur non mentitur tamen. Ipſe enim dominus de ipſo ait: Non eſt propheta ſine honore niſi in patria ſua.

Nō crediderunt ergo iudei de illo quia cecus fuiſſet: ⁊ vidiſſet donec vocauerūt parentes ei⁹ qui viderat: ⁊ interrogauerūt eos dicentes: Hic ē filius veſter quē vos dicitis: q̄a cecus nat⁹ eſt? Quō ergo nūc videt? Reſponderūt eis parentes ei⁹: ⁊ dixerūt Scimus q hic ē fili⁹ noſter: ⁊ q̄a cecus natus eſt. Quō aūt nūc videat neſcim⁹: aut quis ei⁹ aperuit oculos nos neſcim⁹. ipſum interrogate. Etatem hꝫ ipſe de ſe loquatur. Hec dixerūt parētes ei⁹: quoniam timebāt iudeos. Iā enim ꝯſpirauerāt iudei vt ſiquis eum confiteretur eſſe chriſtuꝫ: extra ſynagogam fieret. Propterea parentes eius dixerūt: q̄a etatem habet ipſum interrogate.

CHRY. Quia phariſei cecum attonitum facere nō valuerunt: ſed videbant eū cum omni ꝓpalatione benefactorem ſuū predicantē: per parētes putabāt chriſti miraculū annihilare. vnde dicit: Nō credi. ergo iudei de illo q cecus fuiſſet ⁊ vidiſſet. donec voca. pa. eius qui viderat. AUG. i. cecus erat ⁊ viderat. CHRY. Sed hec eſt veritatis natura: per que putatur inſidias pati: ꝑ hec fortior fit: mendaciū eni ſibiipſi quidem obuiat: ⁊ per ea per que ledere veritatē videt: per ea clariorem eam oſtendit: quod ⁊ nūc factuꝫ eſt. Ne enim aliquis diceret q vicini nihil certū dixerūt: ſed per quandam aſſimilationē locuti ſunt. Parentes in mediuꝫ ducūtur: qui maxime ſuū filium cognoſcebant. Statuentes aūt eos in medium: cū multo furore interrogant. vnde ſequitur. Et inter. eos dicē. hic eſt filius veſter. ⁊ non dicunt: Qui quandoqꝫ fuit cecus ſed quē dicitis quam natus ē cecus. O iniquitas q̄s pater eligeret talia mentiri de filio. Solū n̄ dicunt quem vos feciſtis cecum. Duobus aūt his ad negationē eos inducere conantur. ⁊ in hoc q dicūt. Quem dicitis q natus eſt cecus: ⁊ in hoc q ſubdunt: Quomodo ergo nunc videt. THEO. q. d. Aut hoc falſum ē q nunc videat: aut primū q cecus fuerit: ſed ꝯſtat hoc eſſe verum q videt: falſum ergo fuit q cecum eū dicebatis. CHRY. Tribus ergo interrogationibus factis: ſi filius eorum ē. ſi cecus fuit: ⁊ qualiter vidit: duas cōfitentur. vnde ſeq̄t: Reſponderūt ergo eis parētes eius ⁊ dixerūt: Scimus q hic eſt filius noſter: ⁊ q cecus natus ē. Tertiā autem abijciūt. vnde ſubdunt: Quō aūt nunc videat neſcimus: aut quis eius aperuit oculos nos neſcimus. Et hoc etiā pro veritate factū ē: vt nullus alius ſed is qui curatus eſt ⁊ qui dignus fide erat: hoc cōfiteret. vnde ſequit: Ipſuꝫ interrogate: etatē hꝫ: ipſe de ſe loquatur. AUG. q. d. Iuſte cogeremur loqui pro infāte: q ipe pro ſe loqui nō poſſet. Cecum a natiuitate nouimus: ſed loq̄ntē. CHRY. Qualiter ergo grati fuerint parentes qui eorum que ſciebant: quedā tacuerūt ꝓpter timorē iudeorū. Sequit eniꝫ Hec dicebāt parētes eius: q timebāt iudeos. Rurſus ⁊ hic opinionē iudeorū ⁊ mentē euangeliſta inducit. vnde ſequit: Iam eni conſpi. iu. vt ſiquis eum cōfi. chriſtuꝫ extra ſyna. fieret. AUG. Iam non erat malū fieri extra ſynagogā illi expellebāt: chriſtus ſuſcipiebat. ſequit: Propterea paren. eius dixerūt: q etatem hꝫ ipſum interrogate. ALCVI. In quo oſtendit euangeliſta illos non per ignorantiā: ſed ꝓp metū talia reſpondiſſe. THEO. Imbecilliores eni filio erāt qui teſtis aderat intrepidus veritatis: illuminatos habens oculos intellectus a deo.

Uocauerunt ergo rurſum hoīem qui fuerat cecus: ⁊ dixerūt ei: Da gloriaꝫ deo. Nos ſcim⁹: q hic homo peccator ē. Dixit ergo eis ille. Si peccator eſt neſcio: vnū ſcio q cecus cum eſſē modo video. Dixerūt ergo illi: Quid fecit tibi? Quō apuit tibi oculos? Reſpondit eis: Dixi vobis iam ⁊ audiſtis. Quid iterū vultis audire? Nūq̄d ⁊ vos vultis diſcipuli ei⁹ fieri? Maledixerūt ḡ ei: ⁊ dixerunt Tu diſcipulus illi⁹ ſis: nos autē moyſi diſcipuli ſumus. Nos ſcimus q moyſi locutus ē de⁹: hūc aūt neſcimus vñ ſit. Reſpondit ille hō: ⁊ dixit eis: In hoc eni mirabile ē q vos neſcitis vnde ſit: ⁊ apuit meos oculos. Scimus aūt q peccatores de⁹ non audit: ſed ſiquis dei cultor ē: ⁊ voluntatē eius facit hunc exaudit. A ſeculo nō ē auditum: q quiſ aperuit oculos ceci nati. Niſi eſſet hic a deo: non poſſet facere q̄cq̄. Reſponderūt ⁊ dixerūt ei: In peccatis natus es totus. ⁊ tu doces nos? Et eiecerūt eum foras.

CHRY. Quia parentes miſerūt phariſeos ad illuꝫ qui curatus ē: rurſus vocauerūt eū ſecundo. vnde dicit: Uoca. ergo rurſus ho. qui ce. fue. Non aūt manifeſte dicūt: Nega q̄m xp̄s te curauit: ſed ſub ꝑtextu religiōis ad hoc eū iducer̄ volūt. vnde ſequit: Da gloriā deo. q. d. Cōfitere q hic nihil ē operatus. AUG. Nega qd accepiſti. hoc plane nō eſt deo gloriā dare: ſed deū poti⁹ blaſphemare. ALCV. ſic aūt volebāt illū dare gloriā deo: vt ſicut ⁊ ipſi xp̄m diceret peccatorē. vñ ſequit: Nos ſcim⁹ q hic homo peccator ē. CHR. Qualiter ergo nō arguiſti eum dicentē: Quiſ ex vobis arguet me de peccato ALCVI. Sed ille vt neqꝫ pateret calūnie: neqꝫ veritatē celaret non dixit: Scio eum iuſtum. nam ſequitur: Dic ergo illi: Si peccator eſt neſcio. CHRI. Qualiter q̄ dixit: Quoniam propheta eſt. nūc dicit: Si peccator eſt neſcio. nūquid modo timuit cecus. Abſit: ſed voluit xp̄ꝫ a rei teſtimonio ⁊ nō a ſua voce ab incuſatione eriper̄: ⁊ ſuā reſponſioneꝫ facere fidedignā ab accepto beneficio vnde ſubdit: Unum ſcio: q cecus cum eſſem: modo video. q. d. Nihil modo de hoc dico: vtrum ſit peccator: ſꝫ iterum dico q manifeſte noui. q igitur nequiuerūt euertere quod factū ē: ad priores redeūt ſermōes: rurſus modū curationis inquirētes: ſicut canes quidem venationē nūc huc: nunc illuc inueſtigantes: vnde ſequitur: Dixerūt ergo illi: Quid fecit tibi. quō aperuit tibi oculos. hoc ē: Nunquid preſtigio aliquo. non enim dixerūt: Qualiter vidiſti. ſed qualiter aperuit oculoſ tibi. dantes occaſiōeꝫ detrahēdi cōtra eius opationē. Donec igitur res inquiſitione idigebat: cecus remiſſe loquebatur q vero iam vicerat: audacter de reliquo eis loquitur. vnde ſequit: Reſpondit eis. Dixi vobis iā ⁊ audiſtis: quid iteruꝫ vultis audire. q. d. Non attenditis ad ea que dicūtur. vñ vltra non reſpondebo vobis inaniter iterrogantibuſ ⁊ non volentibus addiſcere: ſed cauillari que dicūtur. vnde ſequit Nunquid ⁊ vos vultis diſcipuli ei⁹ fieri. AUG. Quid ē: nūquid ⁊ vos: niſi q iam ego ſum. nūquid ⁊ vos vultis iam video: ſed non inuideo. Hec loquebatur iam ſtomachās aduerſus duriciā iudeorū: ⁊ ex ceco videns: n̄ ferēs cecos. CHRY. Itaqꝫ forte quid ē veritas: ita ī becille mendaciū. nam veritas quidē ⁊ ſi deſpectos aſſūpſerit: claros eos facit vel oſtendit. Mendaciū autem ⁊ ſi cū fortib⁹ fuerit imbecilles eoſ mōſtrat. Sequtur: Maledixe. ergo ei ⁊ dixe. Tu diſci. eius ſis. AUG. Maledictū ē ſi cor diſcutias: non ſi verba perpendas. tale maledictum ſuper nos ⁊ ſuper filios noſtros. Sequit: Nos autem moyſi diſcipuli ſumus. nos ſcimuſ q moyſi locutus eſt deus. Sed tunc ſciretis: q per moyſen predictus eſt deus: habetis enim dominum dicentem: Si crederetis moyſi: crederētis ⁊ mihi. de me ille ſcripſit ita ne ſegnē ſeruum ⁊ dorſum ponitis contra dominū. naꝫ ſubditis: Hunc autem neſcimuſ vnde ſit. CHRY. Ea que ꝑ viſum cognoſcitis: auditus minora eſtimatis: illa eniꝫ que noſſe vos dicitis: a pregenitoribus audiſtis. Sed nōne

fide dignior eſt: qui certificauit ꝙ a deo vēit per miracu
la: que non ſolum audiſtis ſed vidiſtis. vnde ſequit. Re
ſpondit ille homo ⁊ dixit eis: In hoc enim mirabile ē: qꝛ
vos neſcitis vnde ſit: ⁊ aperuit oculos meos. Ubiqꝫ ſi
gnū inducit: qꝛ hoc deprauare nō poterāt: ſed ab eo con
uincebant: ⁊ qꝛ dixerat: ꝙ homo peccator nō pōt talia ſi
gna facere: de cetero illoꝝ aſſumit iudiciū ꝓpria vba eis
in memoriā reducēs. vnde ſubdit: Scimus aūt qꝛ pecca
tores deus nō audit. q. d. Opinio hec mea ⁊ veſtra cōis
ē. AVG. Adhuc tamē vnctus loquitur. Nā ⁊ peccato
res exaudit deus. Si eni nō fruſtra publicanus diceret:
Deus ꝓpitius eſto mihi peccatori: ex illa ꝯfeſſione meru
it iuſtificationē q̄liō ipſe cecus illuminationē. THEO.
Uel videndū eſt: quoniā ꝙ dictū ē deum non exaudire
peccatores: hoc ſignificat: ꝙ facere miracula deus pecca
toribus nō cōcedit. Cū vero veniā iplorāt de cōmiſſis:
tranſlati ſunt de gradu peccātium ad ſtatum penitentiū

CHRI. Et vide ꝙ cū ſupra dixit: Si peccator eſt ne
ſcio: non dubitans dixit: hic eni non ſolum a peccatis eū
excuſat: ſed valde deo placentē oſtendit. nam ſubdit: Si
quis dei cultor ē: ⁊ voluntatem eius facit: hunc exaudit
Non enim ſufficit deum cognoſcere: ſed voluntatē eiꝰ fa
cere. deinde extollit quod factū eſt di. A ſclo non eſt au.
quis quis ape. ocu. ce. nati. q. d. Si confitemini quoniā
deus peccatores non audit: hic autem miraculum fecit
⁊ tale quale nullus hominū fecit: manifeſtum eſt virtutē
qua hoc fecit maiorē eſſe: q̄ que eſt ſm hominē virtus.
vnde ſubdit: Niſi eſſet hic a deo: non poſſet facere q̄cq̄.

AVG. Libere conſtanter veraciter. Hec eni que facta
ſunt a dnō a quo fierent niſi a deo: aut quando a diſcipu
lis talia fierēt: niſi in eis dominus habitaret. CHRI.
Quia ergo veritatē locutus ē: in nullo confeſſus eſt: quā
do maxime admirari eū oportebat tunc eum ꝯdemnant
Sequitur eni Rñderunt ⁊ dixerunt ei: In peccatis natus
es totus: ⁊ tu doces nos. AVG. Quid eſt totus cum
oculis clauſis: ſed qui aperuit oculos ſaluat ⁊ totum.

CHRY. Uel dicunt: Totus. ac ſi dicant: A prima eta
te in peccatis es. hic igitur eius cecitatem exprobāt oſtē
dentes ꝙ ꝓpter peccata factus eſt cecus: qđ rōnem non
habebat. donec ergo expectabant eum negaturum eſſe:
fidedignum eſſe putabant: ſed nūc eum eijciūt. vnde ſeqt
Et eiecerunt eum foras. AVG. Ipſi illum magiſtrū
fecerant: ipſi vt diſcerent totiēs interrogauerunt ⁊ igratū
docentem ꝓiecerūt. BED. Solet enim maiorum cōſu
etudo a minoribus aliquid diſcere dedignari.

Audiuit ieſus: qꝛ eiecerunt eū foras: ⁊ cum in
ueniſſꝫ eum dixit ei: Tu credis in filium dei? Re
ſpondit ille ⁊ dixit. Quis ē domine vt credam in
eum. Et dixit ei ieſus. Et vidiſti eum: ⁊ qui loqui
tur tecum ipſe ē. At ille ait: Credo domine. Et ꝓ
cidēs adorauit eū. Et dixit eis ieſus: In iudiciū
ego in hunc mundum vēi: vt qui non vidēt vide
ant: ⁊ qui vidēt ceci fiant. Et audierūt quidam ex
phariſeiſ qui cum ipſo erant ⁊ dixerunt ei: Nūqd
⁊ nos ceci ſumus? Dixit ei ieſus. Si ceci eſſetis: nō
haberetis peccatum. Nunc vero dicitis qꝛ vide
mus peccatum veſtrum manet.

CHRY. Qui propter veritatem ⁊ chriſti confeſſionē
iniuriā opprimūtur: hi maxime honorantur: quod in ce
co factum eſt. eiecerunt enim ex templo iudei: ⁊ inuenit eū
dñs templi ⁊ eum ſuſcepit ſicut agonotheta athletā mul
tū laborantē ⁊ coronauit. vnde dicitur: Audiuit ieſus qꝛ
eie. eū fo. ⁊ cum inue. eum dixit ei: Tu cre: in fi. dei? Oſtē
dit autē euangeliſta: quoniā ꝓpter hoc venit ieſus vt ei
loqueretur. Interrogat autē nō ignorās: ſed volens ſe
ipſū notū facere: ⁊ oſtendens quoniam multum appreci
atur eius fidem. q. d. Plebs conuiciata eſt mihi: ſed nulla
mihi eſt cura illorū: vnius cura ē: vt tu credas. melior eſt
faciēs voluntatē dei: q̄ decies mille iniqui. HYLA.
vi. de tri. Si autē ſola chriſti qualiſcūqꝫ cōfeſſio fidei eēt
conſumatio dictum fuiſſet: Tu credis in chriſtū. Sed q̄a
hereticis pene oibus hoc nomē in ore eēt futurū vt chri
ſtum confiterētur: ⁊ filiū tamen negarent: id quod ꝓpriū
chriſto eſt: ad fidē poſcit idest vt credatur i dei filiū. Cre
didiſſe autē in dei filiū quid ꝓficit ſi credat in creaturā
cum a nobis fides in chriſto nō creature dei: ſed filij dei
poſtuletur: CHRI. Nondū aūt cecus chriſtū nouerat
cecus enim erat anteq̄ veniret ad chriſtū: ⁊ poſt curatōē
a iudeis circūtrahebatur. vnde ſequit: Reſpōdit ille ⁊ di
xit: Quis ē domine vt credā in eū. Deſiderantis ⁊ valē
ingerētis anime verbū eſt: pro quo tot diſputauit. Hunc
ignorat: vt diſcas in eo veritatis amorē. nō aūt dixit ei
dñs. Ego ſum qui curaui te. ſed medie adhuc loquit. vn
de ſequit: Et vidiſti eum. THEO. Hoc aūt dicit: vt re
ducat ei in memoriā ſanitatē: ⁊ qꝛ ab ipſo virtutē viuēdi
acceperat. Attende aūt quoniā qui loq̄batur ex maria na
tus ē: ⁊ ipſe idem ē dei filius: non alius ⁊ alius ſm erro
rem neſtorij. vnde ſequitur: Et qui loquitur tecum: ipſe ē.

AVG. Modo lauat faciē cordis eius. Deniqꝫ iam fa
cie lota cordis ⁊ mūdata conſciētia: agnoſcit illū non fi
liū hominis tantū quod ante crediderat: ſed iam filium
dei qui carnem ſuſceperat. vnde ſeqtur: At ille ait: Credo
domine. Parū ē credere: vis videre quē qualē credat. Et
ꝓcidens adorauit eum. BED. In quo poſſunt ſumere
exemplū: vt non erecta ceruice q̄s dominū roget ſed ſup
plex in terrā ꝓſtratus eius miſericordiam imploret.

CHRI. Per hoc igitur diuinā virtutem oſtendens ⁊
verbo opus adiungēs. dominus autem illum feruentio
rem circa fidem fecit: ⁊ eos qui eū ſequebātur erexit. vn
de ſequitur: Et dixit eis ieſus: In iudiciū ego in hunc mū
dum veni. AVG. Dies enim erat inter lucē ⁊ tenebras
diſcurrens recte autem ſubditur: Ut qui non vident vi
deant qꝛ de tenebris liberat. Sed quid eſt quod ſequitur
Et qui vident ceci fiant. audi quod ſequitur. Cōmoti ſūt
enim phariſei quidam ex verbis iſtis. vnde ſequitur. Et
audierunt quidam ex phariſeis qui cum ipſo erant: ⁊ di
xerunt ei: Nūquid ⁊ nos ceci ſumus. hoc enim eos mo
uebat: Et qui vident ceci fiant. Sequitur: Dixit ergo eis ie
ſus: Si ceci eſſetis: non haberetis peccatum. i. ſi vos ce
cos diceretis: ⁊ ad medicum recurreretis: Nūc vero quia
dicitis: Uidemus. peccatū veſtrum manet. quia enim di
cendo. Uidemus: medicum nō queritis: in cecitate veſtra
manebitis. hoc eſt ergo paulo ante dixit: Ego veni: vt q̄ nō
vident videant. i. qui ſe non videre confitentur: ⁊ medicū
querūt vt videant: Et qui vident ceci fiant. i. qui ſe putāt
videre: ⁊ medicum non querunt: in ſua cecitate permane
ant. ergo iſtam diſcretionem vocauit iudicium cum ait:
In iudicium veni in hunc mundum. Non illud iudicium
iam intulit mūdo: quod de viuis ⁊ mortuis in fine ſeculi
iudicabit. CHRI. Uel aliter. In iudiciū dixit. i. in ma
ius ſupplicium: oſtendens quoniam qui cōdemnauerūt
eum ipſi ſunt qui condemnati ſunt. Quodꝰ autē dicit: Ut
qui non vident videant: ⁊ qui vident ceci fiant. Idem eſt
quod paulus dicit: ꝙ gentes que non querebant iuſticiā
inuenerūt iuſticiam: que eſt ex fide chriſti. Iſrael aūt per
ſequens legem iuſticie: in legem iuſticie: non peruenit.

THEO. q. d. Ecce qui a natiuitate non viderat: iā vi
det anima in corpore qui vero videre videntur: excecati
ſunt intellectu. CHRI. Sūt enim due viſiones ⁊ due
cecitates. ſ. ſenſibilis ⁊ intellectualis. illi autem ad ſenſi
bilia inhiant ſolum ⁊ de ſenſibili ſolum verecūdabantur
cecitate. vnde oſtendit eis ꝙ melius eſſet eos eſſe cecos:
q̄ ſic videntes. propter quod dicit: Si ceci eſſetis: nō ha
beretis peccatū: qꝛ tolerabiliꝰ fieret vobis ſupplicium.
Sed nunc dicitis: quia videtis. THEO. Non conſi
derantes

derantes factum in ceco miraculum: non eſtis digni vēia
quaſi ex viſ. a miraculis ad fidē nō attracti. CHRY.
Hoc igitur quod eſtimabāt eſſe magnā laudē: oſtendit ꝙ
eis fert ſuppliciū: ⁊ ſimul conſulatus eſtꝰ eū qui a natiuita
te fuerat cecus de corporali cecitate. Non autem ſine cā
euangeliſta dicit ꝙ audierūt hoc quidā ex phariſeis qui
cum ipſo erant: ſed vt rememoret quoniā iſti illi erant q̄
prius reſtiterant chriſto: deinde eum lapidare voluerunt.
Erāt enim quidā ſufficietenus ſequētes: ⁊ facile in contra
rium tranſmutabatur. THEO. Uel aliter: Si ceci eſ
ſetis. i. inſcij ſcripturarū: nequaq̄ tā grande vobis pecca
tum incūberet tanq̄ ignorantia peccātibus: nūc vero qꝛ
prudētes vos atqꝫ legiſꝑitos aſſeritis: per voſipſos con
demnabiles eſtis.

CA. X

Amen amen dico vobis: qui non intrat ꝑ
oſtium in ouile ouiū: ſed aſcendit aliūde:
ille fur ē ⁊ latro. Qui aūt intrat per oſtiū
paſtor eſt ouiū: Huic oſtiarius aperit: ⁊ oues vo
cem eius audiūt. Et proprias oues vocat nomia
tim: ⁊ educit eas. Et cū proprias oues emiſerit an
te eas vadit: ⁊ oues illum ſequūtur: quia ſciunt vo
cem eius. Alienum autem non ſequūtur: ſed effu
giunt ab eo: quia non nouerunt vocem alienorū.
Hoc prouerbium dixit eis ieſus. Illi autem non
cognouerunt quid loqueretur eis.

CHRY. Quia dominus de ciuitate iudeorū diſputa
uerat ne dicāt: Non eſt ex noſtra cecitate ꝙ ad te non ac
cedimus: ſed a te auertimur: vt erroneū fugientes: vult
oñdere ꝙ non ē erroneus ſed paſtor: ponēs ſigna latrōis
⁊ paſtoris. Et primo oñdit q̄s ē erroneus ⁊ fur dicens:
Amen amen dico vobis: qui nō intrat per oſtiū in ouile
ouiū: ſed aſcendit aliūde: ille fur ē ⁊ latro. Hic aūt ⁊ eos
qui ante eū fuerūt occulte inſinuat: ⁊ eos qui poſt eū fu
turi ſūt antixp̄m ⁊ pſeudo xp̄os. oſtiū aūt ſcripturas vo
cauit he enim dei cognitionem aperiūt: he oues cuſtodi
unt: ⁊ lupos ſuperuenire non permittūt. Hereticis introi
tū ꝓcludentes. Qui ergo non ſcripturis vtitur ſed aliun
de aſcendit: hoc ē aliam ſibi ⁊ non legitimā viam facit: h
fur ē. dicit aūt: Aſcendit ⁊ non intrat ad ſimilitudinem fu
ris maceriā tranſcēdere volētis: ⁊ periculoſe omnia agē
tis. dicens aūt: Aliunde: etiam ſcribas occulte inſinuauit
qui docebant mandata ⁊ doctrinas hominū: ⁊ legē ꝑua
ricabantur. Si aūt infra ſeipm̄ oſtium dicit: non oportꝫ
turbari. etenim paſtorem ſeipſū ⁊ ouē differenter predi
cat qꝛ enim adducit nos patri: oſtiū ſe dicit. qꝛ vero pro
curat: paſtorem. AVG. Uel aliter. Multi ſūt qui ſꝫ q̄n
dam vite huius conſuetudine dicūtur boni homines: q̄
ea que in lege mandata ſunt quaſi obſeruant: ⁊ chriſtiani
non ſūt: ⁊ plerūqꝫ ſe iactant ſicut phariſei. nūquid ⁊ nos
ceci ſumus. qꝛ vero omnia iſta que faciūt: ⁊ neſciunt ad
quem finē referāt: inaniter faciūt: dominus de grege ſuo
⁊ oſtio quo intratur ad ouile ſimilitudinē poſuit dicens:
Amen amē. Dicant ergo pagani vel iudei vel heretici: be
ne viuimus. ſi per oſtium non intrāt: quid eis ꝓdeſt? Ad
hoc enim debet vnicuiqꝫ prodeſſe bene viuere: vt detur
illi ſemper viuere: quia nec bene viuere dicendi ſunt: q̄
finem bene viuendi vel cecitate neſciūt vel inflationē cō
temnūt. Non ē autem cuiq̄ ſpes vera ſemper viuendi ni
ſi cognoſcat vitam quod ē chriſtus ⁊ per hanc ianuam i
tret in ouile. Quicūqꝫ ergo vult intrare ad ouile per oſti
um intret: non ſolū chriſtū predicet: ſed xp̄i gloriā que
rat non ſuam. Humilis autem ianua ē xp̄s qui intrat per
hanc ianuam oportet humilē eſſe: vt ſano capite poſſit i
trare. Qui autem ſe non humiliat ſed extollit. per mace
riam vult aſcendere: ideo exaltaturꝰ vt cadat. Querunt er
go plerūqꝫ tales homines etiam perſuadere hominibus
vt bene viuant: ⁊ chriſtiani non ſint: per aliam partē vo
lunt aſcendere: rapere ⁊ occidere. Tales ergo fures ſūt
qꝛ quod alienum eſt ſuū dicunt: Latrones: qꝛ non furant
occidunt. CHRY. Uidiſtis qualiter deſcripſit latronē
itinere. ⁊ paſtoris diffinitionē. Sequit enim: Qui autē in
trat per oſtium: paſtor ē ouiū. AVG. de ver. domi. In
trat per oſtium qui intrat per chriſtū: qui imitat paſſiōē
chriſti: q̄ cognoſcit humilitatē xp̄i: vt cum deus factꝰ ſit
homo pro nobis cognoſcat ſe homo nō eſſe deū ſed ho
minē. Qui enim vult deus videri cum ſit homo non imi
tatur illum qui cum deus eſſet: homo factus ē. Tibi aūt
non dicitur: Eſto aliquid minus q̄ es: ſed agnoſce q̄d es
Sequitur: huic oſtiarius aperit. CHRY. Nihil pro
hibet oſtiarium vocare moyſen: ille eni ē cui eloquia dei
credita ſunt. THEO. Uel ſpūſſanctus ē oſtiarius: per
quem ſcripture reſerate nobis indicant chriſtū. AVG.
Uel aliter: Oſtiariū ipſum dominū debemus accipere.
multo ſunt enim magis inter ſe diuerſa in rebus humāis
paſtor ⁊ oſtium: q̄ oſtiarius ⁊ oſtiū ⁊ tamen dominus ⁊
paſtorem ſe dixit ⁊ oſtium. Cur ergo non intelligamꝰ ip
ſum ⁊ oſtiarium. ipſe enim ſe aperit: qui ſeipſum exponit
Si aliam perſonam queris oſtiarij: vide oſtiariū forte
ſpiritūſanctū: de quo dominus dicit: Ipſe vos docebit
oēm veritatem. oſtiū ē chriſtus qui ē veritas. q̄s aperit
oſtium: niſi qui docet veritatē: Cauendū tamē ē ne ma
ior eſtimetur oſtiarius eſſe q̄ oſtium: q̄a in domibus ho
minū oſtiarius oſtio: non oſtium preponitur oſtiario.

CHRY. Quia vero dicebant eum eſſe deceptorē.
⁊ hoc ex infidelitate ſui ipſorū certificabant dicētes: quis
principiū credit in eū oñdit nūc ꝙ ex hoc ꝙ non attēdūt
ei: ex ordine ouium excluduntur: vnde ſequitur: oues vo
cē eius audiūt. Si eni paſtoris ē per legitimū intrare oſti
um per qđ ipſe intrauit ab ouiū congregatione ſe abſtra
hūt qui ipſū non audiūt. Seqtur: Et proprias oues vo
cat noiatim. AVG. Nouit eni nomina predeſtinatorū
vnde diſcipulis ait: Gaudete q̄m nomina veſtra ſūt in ce
lo. Seqtur: Et educit eas. CHRY. Oues educebat q̄n
eas mittebat non extra lupos: ſed in medio luporū. Ui
detur aūt ⁊ de ceco occulte inſinuare. ⁊ eni illū eduxit vo
cans ex medio iudeorū: ⁊ vocē eius audiuit. AVG.
Sed ⁊ quis alius oues emittit: niſi qui earū peccata di
mittit. vt eū ſequi duris liberate vinculis poſſint. Sequit
eni: Et cū proprias oues emiſerit ante eas vadit. GLO.
Emittit ſiquidē eas de tenebris ignorantie ad lucem: dū
ante eas vadit: quaſi in colūna nubis ⁊ ignis. CHRY.
Nimirū paſtores ꝯtrariū faciūt oues ſequentes: ſed ipſe
oñdit ſe contrariū facere: q̄m oues deducit ad veritatē.

AVG. Et quis ē qui oues preceſſit: niſi qui ſurgēs a
mortuis iam nō morit: ⁊ patri dixit: Quos dediſti mi
hi: volo vt vbi ego ſū: ⁊ ipſi ſint mecū. Sequitur: ⁊ oues
illū ſequūtur: qꝛ ſciūt vocem eius: alienū aūt non ſequū
tur: ſed fugiūt ab eo: qꝛ non nouerūt vocem alienorum.

CHR. Alienos dic eos q̄ circa theodā ⁊ iudā: aut eos
qui poſt hoc alios debeant decipere pſeudo apoſtolos.
vt enim non dicatur vnꝰ illorū eſſe per multa ſe ab eis
ſepat. primo quidē per doctrinā ſcripturarū: per quas
chriſtus ad ſe homines adducebat. Illi vero ab eis ho
mines abſtrahebant. Secūdo per ouiū obedientiā. nā
in eū q̄dem non ſolū venientē: ſed etiam mortuū homi
nes crediderunt: illos autē confeſtim reliquerunt.

THEO. Significat etiā antichriſtū: qui paululū de
cipiens non obtinebit ſequaces poſt eiꝰ mortē. AVG.
Sed quomodo ſoluet iſta queſtio: Audiūt vocem chri
ſti quandoqꝫ non oues. audiuit enim iudas: ſed lupꝰ erat
⁊ non audiūt oues. aliqui enim eorum qui chriſtū cru
cifixerūt non audierunt. ſed oues erant. Sed dicet aliq̄s
quando non audiebant: oues non erant. vox audita eos
mutauit: ⁊ ex lupis oues fecit. Me autem adhuc mouet
ꝙ per ezechielem obiurgat dominus paſtores: ⁊ dicit

inter cetera de ouibus: Errantē non reuocaſtis: ⁊ errātē dicit ⁊ ouem appellat. Non erraret ſi vocē paſtoris audiret: ſed ideo errauit q2 vocē aliā audiuit. Dico ergo: Nouit dñs qui ſūt eius: nouit preſcitos: nouit predeſtinatos. Ipſi ſunt oues aliquādo ſeipſi neſciūt: ſed paſtor nouit eas. multe eni oues foris ſūt: ⁊ multi lupi intus. De predeſtinatis ergo loquit. Eſt aūt aliqua vox paſtoris in q̄ oues nō audiūt alienos: i quā nō oues nō audiūt chriſtū. Que ē iſta vox? Qui perſeuerauerit vſq; in finē: hic ſaluꝰ erit. Hanc vocē non negligit ꝓprius: non audit alienus. Sequitur: Hoc prouer. dixit eis ieſus: Illi aūt nō cognoue. q̄d loquebatur eis. Paſcit eni dñs manifeſtis: exercet obſcuris. Cum aūt duo audiūt verba euangelij: vnus impius: alter pius. ⁊ talia forte ſūt vt ambo nō itelligant. Unꝰ dicit: verū ē quod dixit: ⁊ bonum ē quod dixit: ſed nos nō itelligimus. Iſte quia credit: iam pulſat: dignus ē cui apēriat: ſi pulſare pſiſtat. Alius dicit: Nihil dixit qui adhuc audiat: Niſi credideritis nō itelligetis.

Dixit ergo eis iterum ieſus: Amen amen dico vobis: quia ego ſum oſtium ouiū. Omnes q̄t quot venerūt fures ſunt ⁊ latrones: ſed nō audierunt eos oues. Ego ſum oſtium. Per me ſiquis introierit ſaluabitur: ⁊ ingredietur ⁊ egredietur: ⁊ paſcua inueniet. Fur non venit. niſi vt furetur: ⁊ mactet ⁊ perdat. Ego veni vt vitā habeant: ⁊ abūdantius habeant.

CHRY. Dominus attentiores volens iudeos facere manifeſtat quod ſupra dixerat. vnde dicitur: Dixit ergo iterū eis ieſus: Amē amen dico vobis: ego ſum oſtiū ouiū. AVG. Ecce quod clauſum poſuerat apuit: ipſe ē oſtium intremus: ⁊ nos intraſſe gaudeamus. Sequitur: Omnes quotquot vene. fures ſūt ⁊ latrones. CHR. Non de prophetis hoc dicit ſicut heretici dicūt: ſed d̄ ſeditioſis: vnde ⁊ laudās oues ſubiūgit: Sed nō audierūt eos oues. Nuſq̄ aūt videtur laudare eos qui nō obedierūt prophetis: ſed eis detrahit vehemēter. AVG. Intellige ergo: Quotquot venerūt preter me: non autē preter illū prophete venerūt: q2 cum illo venerūt qui cū verbo dei venerūt: qui veraces fuerūt quia ipſe verbū ⁊ veritas venturus precones mittebāt: ſed eorū corda quos miſerat poſſidebat. carnē quippe ipſe accepit ex tēpore qui ē ſemper. In principio eni erat verbū: ante aduentū aūt eius quo humilis venit in carne preceſſerūt iuſti: ſic eū credentes venturū: q̄uo nos credimus in eum qui venit. tpa variata ſūt: non fides. Eadē eniz fides vtroſq; cōiungit: ⁊ eos qui venturū eſſe: ⁊ eos qui veniſſe crediderunt. Quotquot ergo preter illū venerūt: fures fuerūt ⁊ latrones. i. ad furandū ⁊ occidendū venerūt. Sed nō audierūt eos oues. illi. ſ. de quibus dictū ē: Nouit dominꝰ qui ſūt eius. Eos ergo nō audierūt oues: in quibus non erat vox chriſti: errantes: vana fingentes: miſeros ſeducentes. quare aūt ſe oſtium dixerit apit ſubdens: Ego ſū oſtiū. per me ſiquis intro. ſaluabitur. ALCVI. q.d. Illos non audiūt oues ſed me audiūt: q2 ego ſum oſtiuz: ⁊ q̄ per me n̄ fictus ſed verus introierit perſeuerando ſaluabitur. THEO. Educit aūt ad paſcua dñs oues ꝑ oſtium. vnde ſequitur: Et ingre. ⁊ egre. ⁊ paſ. inueniet. Que ſunt autē hec paſcua: niſi delectatio futura ⁊ requies in quā nos dñs introducit. AVG. Sed quid ē quod dicit: Ingredietur ⁊ egredietur: Ingredi quippe in eccleſiaz per oſtiū chriſtum valde bonum ē: exire aūt de eccleſia non ē bonū. Poteſt ergo dici ingredi nos quando interius aliquid cogitamus: egredi aūt quādo exterius aliq̄d operamur. ſm illud: Exiuit homo ad opꝰ ſuū. THE. Uel ingredi dicitur cui eſt cure homo interior: egredi vero qui hominē exteriorē. i. mēbra que ſunt ſupra terram in chriſto mortificat: hic enim paſcua in futuro reperiet ſeculo. CHR. Uel hoc dicitur ꝓpter apoſtolos q̄ cū ocio introierūt ⁊ exierūt: vt totius orbis terrarū facti domini: ⁊ nullus eos eiſcere valuit: ⁊ nutrimentū habuerūt. AVG. Sed plus me delectat q̄ ipſe quodāmodo nos admonuit: cum ſecutus adiungit. Fur non venit niſi vt furetur. ALCVI. q.d. Merito oues non audiūt vocem furis q2 non venit fur niſi vt furetur: alienā rem ſibi vſurpādo: nō de preceptis chriſti ſuos ſectatores inſtruens: ſed ſuis exemplis eos viuere ſuadēs. vnde ſubditur: Et mactet mala doctrina retrahendo a fide: Et perdat i eterna dānatione. illi ergo furātur ⁊ occidūt. Ego veni vt vitam habeant: ⁊ abūdantius habeant. AVG. Uidetur mihi dixiſſe vt vitam habeant. ingredientes hoc ē per fidem que per dilectionē operatur: per quā fidem in ouile ingrediūtur vt viuant: quia iuſtꝰ ex fide viuit: Et abundantius habeant. ſ. egredientes quando veri fideles moriūtur: ⁊ abūdantius habeant vitam: vbi nūq̄ deinde moriant. Quāuis ergo ⁊ hic in ipſo ouili nō deſinit paſcua inueniant tamen paſcua vbi ſaturent: qualia inuenit cui dictū ē: Hodie mecū eris in paradiſo. GRE. ſup ezech. in ho. xiij. Ingredietur ergo ad fidem egredietur ad ſpē: paſcua vero inueniet in eterna ſatietate. CHR. Quod aūt dicit: Fur non venit niſi vt furet ⁊ mactet ⁊ ꝑdat. d̄ ſeditioſis dicit quod ad litteram ē factū omnibꝰ occiſis ⁊ perditis qui eos ſequebantur: ⁊ ſic etiā preſenti vita eos priuauerūt. Ego autem veni pro ſalute ouiū vt vitaz habeant: ⁊ abundantiꝰ habeant in regno celorū. ⁊ hec ē tertia differentia qua ſe diſcernit a pſeudo ꝓphetis. THE. Myſtice aūt fur diabolꝰ ē q̄ venit tētādo vt furet ꝑ cogitatōes illicitas: ⁊ mactet ꝑ ꝯſenſū: ⁊ occide ꝑ opa deſtruat.

Ego ſum paſtor bonus. Bonus paſtor aīam ſuam dat pro ouibus ſuis. Mercenarius autem ⁊ qui non eſt paſtor cuius non ſunt oues proprie videt lupum venientem: ⁊ dimittit oues ⁊ fugit: ⁊ lupus rapit ⁊ diſpergit oues. Mercenarius autē fugit quia mercenarius eſt: ⁊ non pertinet ad euz de ouibus

AVG. Aperuit dominus duas res quas quodāmodo clauſas propoſuerat. primo quidem ſcimꝰ q2 oſtium ipſe ē: nūc aūt oſtendit quia paſtor ē dicens: Ego ſum pa. bo. Supra aūt dixerat paſtorem intrare per oſtium. ſi ergo ipſe ē oſtium: quomodo per ſeipſū intrat. Sicut ergo ipſe per ſeipſū nouit patrem: nos autem per illū: ſic itrat in ouile per ſeipſū: nos aūt per ipſum. nos quia chriſtuz predicamus per oſtium intramus: chriſtus aūt ſeipſū predicat. lumen enim ⁊ alia. demonſtrat: ⁊ ſeipſū. Si autem prepoſiti eccleſie qui filij ſunt: paſtores ſūt: quomō vnus paſtor ē: niſi quia ſunt illi omnes vnus mēbra paſtoris: ⁊ quidem qui paſtor ē: dedit mēbris ſuis. nam ⁊ petrꝰ paſtor: ⁊ ceteri apoſtoli paſtores: ⁊ omnes boni epiſcopi. Oſtium vero nemo noſtrū ſe dicit: hoc ſibi ipſe ꝓprie tenuit. non autem adderet. Bonus: niſi eſſent ⁊ paſtores mali. ipſi ſunt fures ⁊ latrones aut certe vt multum mercenarij. CHRY. in ho. Atq; eius bonitatis formam quā nos imitemur adiungit dicens: Bonꝰ pa. ani. ſu. po. pro oui. ſuis. fecit quod monuit: oſtendit quod iuſſit: ꝓ ouibꝰ ſuis animam ſuam poſuit: vt in ſacramento noſtro corpus ſuum ⁊ ſanguinē verteret: ⁊ oues quas redemerat carnis ſue alimento ſatiaret. oſtenſa ē nobis de contemptu mortis via quam ſequamur: appoſita forma cui imprimamur. primū nobis ē exteriora noſtra miſericorditer ouibus eiꝰ impendere poſtremū vero ſi neceſſe ſit etiam in mortem animā noſtram pro eiſdem ouibꝰ miniſtrare. Qui autem non dat pro ouibꝰ ſubſtantiam ſuā quando pro his daturus ē animaz ſuā. AVG. Nō autem ſolus chriſtus hoc fecit: ⁊ tamen ſi illi qui fecerūt: mēbra eius ſunt: idem ipſe vnus hoc fecit. ipſe enim potuit facere

facere ſine illis: illi ſine illo non potuerūt. AVG. Oēs tamē paſtores boni fuerūt: nō ſolum q2 ſanguinem fuderunt: ſed q2 pro ouibꝰ fuderūt. non enim fuderūt elatiōe ſed charitate. nam ⁊ apud hereticos qui ꝓpter iniquitates ⁊ errores ſuos aliquid moleſtiarū perpeſſi fuerūt nomine martyrij ſe iactāt: vt hoc pallio dealbati facilꝰ furentur q2 lupi ſūt. Non aūt omnes qui corpora ſua i paſſione etiam ignibus tradūt eſtimandi ſunt ſanguinem fudiſſe pro ouibus: ſed potius contra oues. dicit eniz apoſtolus: Si tradidero corpus meū vt ardeam: charitatē aūt non habeā: nihil mihi prodeſt. Quomodo aūt habz vel exiguā charitatem qui etiam conuictus nō amat vnitatē. quā dominus cōmendās noluit multos appellare paſtores: ſed paſtorē vnū dicens: Ego ſum paſtor bonꝰ. CHR. Sic igitur de cetero dominꝰ de paſſione ſua diſputabat oñdens quoniā pro ſalute fieret mūdi: ⁊ nō inuitus in hanc venit. Deinde rurſus oñdit ſigna paſtoris ⁊ mercenarij cum dicit. Mercenarius aūt ⁊ qui non eſt paſtor cuius nō ſūt oues proprie: videt lupū venientem ⁊ dimittit oues ⁊ fugit. GRE. Sūt enim nōnulli qui dū plus terrenā ſubſtantiā q̄ oues diligūt: merito nomē paſtoris perdūt. non enim paſtor ſed mercenarius vocat q̄ non pro amore itimo oues dominicas: ſed ad temporales mercedes paſcit. Mercenarius quippe ē qui paſtori locum tenet: ſed lucrū animarū non querit terrenis commodis inhiat: honore prelationis gaudet. AVG. de ver. do. Aliud ergo querit in eccleſia: nō deū querit. ſi deum quereret: caſtus eſſet: q2 legitimum maritū aīa deuz hz. quiſq̄s a deo querit preter deū aliquid: nō caſte deū querit. GRE. in ho. Utrū vero paſtor ſit vel mercenarius cognoſci veraciter non poteſt: ſi occaſio neceſſitatis deeſt: tranquillitatis eni tempore plerūq; ad gregis cuſtodiam: ſicut verus paſtor: ſic etiā mercenarius ſtat: ſed lupus veniēs idicat quo quiſq; animo ſuper gregis cuſtodiam ſtabat. AVG. de ver. do. Lupus autem diabolus ē: ⁊ qui illum ſequūtur. nam dictū ē q̄ induti quidam pellibus ouiū: intus ſūt lupi rapaces. AVG. ſup ioan. Ecce lupus ouis guttur apprehendit: diabolꝰ fideli adulteriū pſuaſit: excōicandus ē: Sed excōicatus inimicꝰ erit inſidiabitur: nocebit cum potuerit. vnde taces: non increpas: lupū venientē vidiſti ⁊ fugiſti: corpore ſtetiſti: animo fugiſti: affectiones eni noſtre motus animorū ſunt leticia animi diffuſio ē: triſticia aūt contractio. cupiditas animi ꝓgreſſio: timor animi fuga ē. GRE. in home. Lupꝰ etiā ſuper oues venit cū quilibet iniuſtus ⁊ raptor: fideles quoſq; atq; humiles opprimit. Sed is qui paſtor eē videbatur ⁊ non erat: reliquit oues ⁊ fugit. q2 dū ſibi ab eo periculū metuit: reſiſtere eius iniuſticie non pſumit. fugit autem non mutando locum: ſed ſubtrahendo ſolaciū. Sed contra hoc mercenarius nullo zelo accendit: q2 dū ſolū exteriora cōmoda reqrit: interiora gregis dāna negligenter patit. vnde ſubdit: Mercenarius aūt fugit: quia merce. ē: ⁊ nō pertinet ad eū de ouibus. Sola ergo cā eſt vt mercenariꝰ fugiat: q2 mercenarius ē. Ac ſi dicat Stare in piculo ouiū non poteſt: qui in eo q̄ ouibꝰ preeſt: non oues diligit: ſed lucrū terrenū querit. ⁊ ideo opponere ſe cōtra periculū trepidiat. ne hoc quod diligit amittat.

AVG. Si aūt apoſtoli paſtores fuerūt non mercenarij: quare fugiebant quando perſecutionē patiebantur. ⁊ hoc domino dicente: Si vos pſecuti fuerit fugite: pulſemus: aderit qui apiet. AVG. ad honoratis. Fugiūt ergo omnino de ciuitate in ciuitatē ſerui chriſti: miniſtri verbi ⁊ ſacramenti eius quādo eorū q̄ſq̄ ſpāliter a perſecutoribus queritur: vt ab alijs que nō ita requirūtur nō deſerat eccleſia. Cū aūt omniū. i. epōꝝ ⁊ clericoꝝ ⁊ laycorū ē cōe periculū hi qui alijs indigēt: non deſiderātur ab his q̄bus indigēt. aut igit ad loca munita omnes trāſeant. aut qui habent remanēdi neceſſitatē: nō relinquantur ab eis per quos eoꝝ eccleſiaſtica ē iplenda neceſſit. ſ Tunc ergo de locis in q̄bus ſumus ꝑmixte perſecutōe fugiendū eſt chriſti miniſtris: quādo ibi aut plebs chriſti nō fuerit cui miniſtret: aut poteſt ipleri per alios neceſſarium miniſteriū: q̄bus eadē nō ē cā fugiēdi. Cū aūt plebi manētibus ⁊ miniſtri fugiūt miniſteriūq; ſubtrahit: qd erit niſi mercenarioꝝ illa fuga dānabilis. q̄bus non ē cura de ouibꝰ. AVG. ſuper ioā: In bonis ergo noiant oſtiū oſtiariꝰ paſtor ⁊ oues in malis fures ⁊ latrones: mercenarij: lupꝰ. AVG. de ver. do. Diligendꝰ ē paſtor: cauendus latro tolerandꝰ mercenariꝰ. Tādiu eni ē vtilis mercenariꝰ: q̄diu non videt lupū furē vel latronē: cū autē viderit fugit. AVG. ſuper ioā: Nec eni mercenariꝰ diceret: niſi acciperet a cōducente mercedē: filij eternā hereditatē patris patienter expectāt: mercenariꝰ temporalem mercedē cōpucti feſtinanter exoptat: ⁊ tamē per linguas vtrorūq; diuina chriſti gloria diffamatur. Inde ergo ledit: vnde male facit: nō vnde bona dicit: hotrū carpe: ſpinā carpe: ſpinā caue: q2 botrus aliquādo de radice vitis exortꝰ: pendet in ſpinis. multi quippe in eccleſia cōmoda terrena ſectantes chriſtū predicant: ⁊ per eos vox chriſti auditur ⁊ ſequūtur oues non mercenarium: ſed vocem paſtoris per mercenarium.

Ego ſuz paſtor bonus ⁊ cognoſco oues meas: ⁊ cognoſcūt me mee. Sicut nouit me pater: ⁊ ego agnoſco patrem ⁊ aīam meā pono pro ouibus meis. Et alias oues habeo que non ſunt ex hoc ouili: ⁊ illas oportet me adducere: ⁊ vocē meam audiēt ⁊ fiet vnum ouile ⁊ vnus paſtor. Propterea me pater diligit: q2 ego pono aīam meam vt iterum ſumā eā. Nemo tollit eam a me: ſ3 ego pono eā a meipſo. Poteſtatē habeo ponēdi eā: ⁊ poteſtatē habeo iterū ſumēdi eam. Hoc mādatum accepi a patre meo. Diſſentio iterum facta ē inter iudeos ꝓpter ſermones hos. Dicebant aūt multi ex ipſis: Demoniū habet ⁊ inſanit. Quid eū audiſtis? Alij dicebant: hec verba non ſunt demonium habentis: Nunquid demonium poteſt cecorum oculos aperire.

CHR. Duos ſuperius malos ꝑmiſit dominꝰ: vnum qui furatur ⁊ mactat ⁊ rapit: alterū q̄ non prohibet: per illū ſeditioſos inſinuans: per hūc iudeorū magiſtros cōfidentes: ⁊ non ꝓcurantes creditas oues. Sed ab vtriſq; ſeipſum xp̄s diſtinxit: ab illis quidē qui ad ledēdū venerūt in hoc q̄ dixit: Ueni vt vitam habeāt. ab his q̄ cōtēnūt luporū rapinas: ex eo q̄ pro ouibus animā ponit ⁊ ideo quaſi ꝯcludens ſubdit. Ego ſuz paſtor bonus. Sz q̄a ſuperius dixerat: q̄ oues paſtoris vocē audiūt: ⁊ ſequūtur eū ne quis dicat: Quid ergo dicis de his q̄ tibi nō credūt ꝯñter ſubdit: Et cognoſ. oues me. ⁊ cognoſ. me mee. Quod ⁊ paulus oñdit dicens: Nō repellit dominus plebē ſuam quā preſciuit. GRE. in ho. Ac ſi apte dicat: diligo oues meas: ⁊ ipſe me diligētes obſequūtur qui enim veritatē diligit: adhuc minie cognouit. THE. Hinc aūt differentiā mercenarij ⁊ paſtoris eliciēs. nam mercenarius ignorat oues: q2 raro viſitat eas. paſtor vero cognoſcit oues ꝓprias: tāq̄ erga eas ſollicitꝰ. CHR. Deinde vt nō eſtimes parē menſurā cognitionis chriſti ⁊ ouiū: ꝯñter ſubdit: Sicut no. me pa. ⁊ ego cog. patrē. q.d. Ita certiſſime ipm ſcio: ſicut ipſe me: hic ergo ē par cognitio. ibi non. nam ſequitur: Et ani. me. po. ꝓ oui. meis. GRE. in ho. Ac ſi apte dicat: In hoc ꝯſtat: q2 cognoſco patrem: ⁊ cognoſcor a patre: q2 aīam meā pono pro ouibus meis. i. ea charitate qua pro ouibus meis morior quantū patrem diligā oñdo. CHR. Hoc etiam dicit oñdens q̄ non eſt erroneus: q2 ⁊ apoſtolus qñ ſeipſū voluit oñdere verum eſſe magiſtrum. contra pſeudo aploſ

induxit ratiōē a periculis ⁊ mortibus. THEO. Seductores enī nō exposuerūt aīam suā pro ouib⁹: ſꝫ ſicut mercenarij deſerūt illos qui eos ſeq̄bātur. dñs aūt vt nō caperent dixit: Sinite hos abire. GRE. Quia vero nō ſolum iudeā: ſed ⁊ gentilitatē redimere venerat adiungit Et alias oues habeo q̄ nō ſunt ex hoc ouili. AVG. de ver. do. Loq̄batur enim p̄mo de ouili de genere carnis iſrael: erāt aūt alij de genere fidei ipſius iſrael extra: erant adhuc ī gentib⁹: erāt predeſtinati: nōdū ꝯgregati. Non ergo ſunt de hoc ouili: qꝛ nō ſunt de genere carnis iſrael: ſꝫ erūt de hoc ouili. nam ſequitur: Et illos oꝫ me adducere.

CHRY. Oñdit vtroſq̄ diſpſos ⁊ paſtores nō hñtes. Sequitur. Et vocē meā audiēt. Ac ſi dicat: Quid miramini ſi hi me ſūt ſecuturi ⁊ vocē meā audituri: quādo alios videbitis me ſequētes: ⁊ vocē meā audiētes. deinde ⁊ futurā eorū p̄nūciat vniōnē. vnde ſubdit: Et fiet vnuꝫ ouile ⁊ vnus paſtor. GRE. in hom. Quaſi ex duobus gregibus vnū ouile efficit: qꝛ iudaicū ⁊ gentilē populuꝫ in ſua fide ꝯiungit. THE. Idē nāq̄ oībus ē baptiſmi ſignaculum. vnus paſtor verbū dei. Attendāt ergo manichei: q̄m vnū ouile ⁊ vn⁹ paſtor ē noui ⁊ veteris teſtamēti. AVG. Quid ergo ē. Nō ſum miſſus niſi ad oues q̄ perierūt domus iſrael. niſi qꝛ p̄ſentiam ſuā corporalē nō exhibuit niſi populo iſrael: ad gentes autem non perexit ipſe ſed miſit.

CHRY. Hoc aūt verbū oꝫ quod hic poſitū ē: non neceſſitatis ē demōſtratiuū: ſed eius quod dō fiet. qꝛ autē alienū dicebāt eum a p̄re ſubiūgit. Propterea me. pa. diligit. qꝛ ego po. ani. me. vt iterū ſumā eam. AVG. i. quia morior vt reſurgā: cum magno enī pondere dictū ē. Ego pono. Nō glorientur iudei ſeuire potuerūt ſi ego voluero ponere aīam meā q̄d ſeuiēdo facturi ſunt. THEO. Dilexit aūt pater filium: non tanq̄ ſtipendia mortis pro nobis ſuſtinēde: dilectionē ſuā ei tribuēs: ſed quaſi ſue q̄ditatis ꝓprietatē in genito intuēs dū ex eadē charitate ꝓ nobis voluit mortē ſubire. CHRY. Vel vtitur hic cōdeſcenſione q. d. Etſi nihil aliud eēt hoc ſuaſit mihi amare vos q̄ vos ita amamini a patr̄ vt ego ⁊ ꝓpter hoc diligar ab eo: qꝛ pro vobis morior: nō aūt a p̄re antea non amabar. ⁊ nos ſumus facti amoris eius cā. Similiter aūt ⁊ hoc oñdere vult: q̄m nō inuitus ad paſſionē venit. vnde ſequitur. Nemo tollit eā a me: ſed ego pono eam a meipſo.

AVG. iiij. de trini. In quo demōſtrauit q̄ nulla cā peccati vſq̄ ad mortē carnis acceſſerit: ſꝫ qꝛ voluit q̄n voluit: ⁊ q̄mō voluit. vnde ſequitur. Ptātem ha. po. ani. meam.

CHRY. Quia enī multotiēs conſiliabātur eū interficere dicit: q̄m nolente eo inutilis erat hic labor. Ita enī habeo ptātem aīam meā ponere: vt nullus poſſit me inuito facere: quod in hoībus nō ē. nos enī ñ habem⁹ ptātē aliter ponere niſi iterficiēdo noſmetipſos: ipſe aūt ſolus dñs ē ponēdi eam. Hoc aūt exñte vero ⁊ illud ꝯſtat: q̄ quando cūq̄ voluerit eā ſuſcipere poſſit. vnde ſequitur. Et ptātem ha. ite. ſumē. eam. In quo ⁊ reſurrectionē demōſtrauit indubitabilē. Vt aūt nō eſtimēt cū eū iterfecerit derelictuꝫ a patre ſubiūgit: Hoc mandatū accepi a patre meo. ſ. ponēdi aīam ⁊ ſumēdi. Ex quo nō ē intelligendū: q̄ pri⁹ expectauerit audire: ⁊ opus ei fuerit diſcere: ſed volūtariuꝫ mōſtrauit ꝓceſſum: ⁊ ꝯtrarietatis ad peccatū ſuſpitionē deſtruxit. THEO. Nihil enī aliud mandatū hic dicit q̄ ea que ad p̄rem ꝯcordia. ALCVI. Verbū enī nō v̄bo accepit mandatū: ſed in verbo vnigenito p̄ris ē oē mādatū. Cū aūt dicitur fili⁹ accipere quod ſubſtātialiter habꝫ nō ptās minuit. ſed generatō eius oñditur. pater enī filio quē pfectuꝫ genuit: oīa gignēdo dedit. THEO. Poſt q̄ aūt de ſe ſublimia oñderat: mortis ⁊ vite ſe principem exp̄mēs: rurſū inducit humilia: ſic mira diſpoſitōe vtraq̄ ꝯnectēs vt nec minor aut ſubdit⁹ patri reputet: nec dei aduerſarius ſed eius ptātis ⁊ ꝯſilij. AVG. Per hoc autem qō dixit de aīa ſua: iſtruimur ꝯtra apolinariſtas qui dicūt chriſtū nō habuiſſe aīam humanā. i. rōalem. Que renuis aūt q̄mō dominus aīam ſuam ponit. Chriſtus enī ē verbū ⁊ homo. i. verbū ⁊ aīa ⁊ caro. chriſtus ergo ex eo q̄ verbū ē ponit aīam ⁊ iterū ſumit eā: an ex eo q̄ aīa humana ē: ipſa ſe ponit: ⁊ iterū ipſa ſe ſumit. an iterū ex eo q̄ caro ē: caro aīam ponit ⁊ iterū ſumit. Si aūt dixerim⁹ qꝛ verbū dei poſuit aīeꝫ ſuam: ⁊ iterū ſumpſit eam: ergo aliquādo anima illa ſepata ē a dei verbo. Mors enī corp⁹ ab aīa ſeparauit. a verbo aūt aīam ſepatam nō dico. Si aūt dixerimus: qꝛ ipſa ſe aīa poſuit: abſurdiſſimus ſēſus ē. ſi enī a verbo ſepata non erat: a ſeipſa poterat ſeparari. Caro ergo ponit aīaꝫ ſuā: ⁊ iterū ſumit eā: nō tamē ptāte ſua: ſed ptāte inhabitantis carnē. i. verbi. ALCVI. Et qꝛ lux in tenebris lucebat: ⁊ tenebre eā nō cōprehēderūt ſubiūgitur: Diſſenſio itaq̄ facta ē inter iudeos ꝓpter ſermones hos. dicebant aūt multi ex ipſis: Demonium hꝫ ⁊ inſanit. CHRY. Quia enī maiora erāt q̄ ſm̄ hominē ea que dicebant: demoniū eū habere dicebant. ſed q̄ demonium non habebat oñdūt alij ab his qui fecit. vñ ſeq̄t Alij aūt dicebāt: Hec verba nō ſūt demoniū hñtis. nūq̄d demoniū poteſt cecorum oculos aperire. q. d. Nec ipſa verba demoniū habētis videntur. Si vero nō ſuademini a verbis: ab opibus moueamini. qꝛ ergo dñs eam que p̄res ē tribuerat demonſtratōem: ſilebat de reliquo. Neq̄ enim reſponſione erāt digni: ſed ⁊ nos erudiuit manſuetudinē ⁊ longanimitatē oēm ipſi etiam ſeipſos compeſcebant: quādo ab inuicem diuiſi altercarentur.

Facta ſunt autem encenia in hieroſolymis ⁊ hyems erat. Et ambulabat ieſus in templo ī porticu ſalomonis. Circūdederūt ergo eum iudei: ⁊ dicebant ei: Quouſq̄ aīam noſtrā tollis? Si tu es xp̄s dic nobis palam. Reſpondit eis ieſus: Loquor vobis: ⁊ non creditis. Opera que ego facio in nomine patris mei: hec teſtimoniū perhibēt de me. Sed vos nō creditis: qꝛ non eſtis ex ouibus meis. Oues mee vocē meaꝫ audiūt ⁊ ego cognoſco eas: ⁊ ſequūtur me. Et ego vitam eternā do eis ⁊ non peribūt in eternū: ⁊ non rapiet eas quiſquā de manu mea. Pater meus quod dedit mihi maius omnibus eſt: ⁊ nemo poteſt rapere de manu patris mei. Ego ⁊ pater vnum ſumus.

ALCVY. Audiuim⁹ patientiā dei ⁊ īter obprobria predicationem ſalutis: ſed ipſi obdurati magis eum tentare q̄ ipſi obedire volebāt. vnde dicitur: Fa. ſunt autem ence. in hieroſolymis. AVG. Encenia feſtiuitas erat dedicationis templi. Grece. n. cenon dicitur nouū: quando cūq̄ nouū quid fuerit dedicatū encenia vocat. CHRY. Dicit enī diem ſm̄ quā templū dedicatū ē: redeūtib⁹ eis a captiuitate babylonis. THEO. Splēdide ergo proſequebātur ſolēnitatē veluti ꝓpriū decorē recuperante ciuitate poſt tā longam captiuitatē. ALCVI. Vel hec dedicatio in memoriā illius erat dedicationis quaꝫ iudas machabeus fecit. Prima enī dedicatio a ſalomone facta ē tempore autūnij. Secūda a zorobabel ⁊ ieſu ſacerdote tempore veris: hec aūt tempore hyemali. vnde ſequitur: Et hyems erat. BED. Sub iuda enī machabeo ſtatutuꝫ legitur vt eadem dedicatio ꝑ omnes ānos in memoriam ſolēnibus renouaretur officijs. THE. Tempus autē hyemis euangeliſta exp̄mit: ad oñdendū q̄ ꝓximuꝫ eēt tempus paſſionis. nam in vere ſequēti paſſus ē domin⁹ ⁊ ideo hieroſolymis conuerſabatur. GRE. ij. mo. Vel iccirco hyems curauit tempus exp̄mere: vt ineſſe iudeorū cordibus malicie frigus indicaret. CHRY. In hac autē ſolēnitate xp̄s cū multo ſtudio aderat: ī reliquo enī iudeā frequētabat: qꝛ paſſio erat ī ianuis. vñ ſequit: Et amba. ie. in tē. in porti. ſalomonis. ALCVI. Portic⁹

ſalomonis

ſalomonis dicitur: vbi rex ille ad orandū ſtare conſueuerat: ⁊ ideo ex eius noīe cognominabat. Solēt aūt portic⁹ q̄bus templū cingebat ex noīe templi vocari. Si aūt fili⁹ dei in tēplo in quo caro brutorū aīaliū offerebat ābulare voluit: q̄tomagis noſtrā orōnis domū in qua caro ⁊ ſāguis eius ꝯſecratur viſitare gaudebit. THEO. Satagas tu quoq̄ dū hyems imminet. i. vita p̄ſens turbinib⁹ iniquitatis cōcuſſa ſpūales encenias tui tēpli celebrare: ſemꝑ renouando teipm̄. ⁊ aſcenſiōes in corde tuo diſponēs: tūc ieſus erit p̄ſto tibi in porticu ſalomonis: pacificū ſtatum tibi tribuēs ſub tegmine ꝓprio. in ſeculo aūt futuro nemo renouatōis ſolēnia pficere poterit. AVG. Qꝛ ergo iudei frigerāt a diligēdi charitate ⁊ ardebāt nocēdi cupiditate: nō accedebāt ꝓſequēdo: ſed p̄mebāt perſequendo. vnde ſequit: circū. er. eū iu. ⁊ dixe. ei: Quouſq̄ ani. no. tollis? Si tu es chri. dic no. palam. nō veritatē conſiderabant: ſed calumniam preparabant. CHRI. Opera enī eius in nullo incuſare valentes: captionē quādā ex verbis cupiebāt inuenire: ⁊ inuere peruerſitatē illoruꝫ nā cū per ſermonē erudit dicūt ei: Quod ſignū oſtendis. Cū aūt per opera demōſtrat dicūt ei: Si tu es chriſt⁹ dic nobis palā. quaſi ſemꝑ ad ꝯtrariū ſtantes. ſed ⁊ plenum odio erat qō dicūt. Dic nobis palā. Et nimirū ipſe palā omnia dicebat in feſtiuitatibus ſemꝑ aſſiſtēs: ⁊ nihil occulte loquebatur ſꝫ ⁊ adulatōis verba p̄mittūt dicentes Quouſq̄ aīam noſtrā tollis? vt. ſ. eū ꝓuocātes aliquam captionē inueniāt. ALCV. Cauſant enim q̄ aīos eorū incertos ⁊ ſuſpēſos dimittēdo tolleret qui venerat vt animas ſaluaret. AVG. Querebāt aūt audire a domino Ego ſū chriſtus. ⁊ forraſſe de xp̄o ſm̄ hoiem ſapiebāt: ſꝫ diuinitatē xp̄i in ꝓphetis nō intelligebāt. ⁊ ſic ſi diceret: Ego ſū xp̄s: ſm̄ q̄ illi ſapiebāt de ſemine dauid: calūniarent q̄ ſibi arrogaret regiā ptātem. ALCV. Et ſic cogitabāt eū tradere ptāti preſidis ad puniēdū: q̄ſi cōtra auguſtū ipium vſurparet: quare dñs ita tpauit rñſionē vt ⁊ calūniatorū ora ꝯcluderet: ⁊ qꝛ xp̄s eſt fidelibus pādeꝫ ⁊ de hoīe querētibus diuinitatis myſteria narrat. vñ ſequit: Rñdit eis ie. Lo. vo. ⁊ nō credi. ope. q̄ ego fa. i no. pa. mei: hec teſti. ꝑhi. de me. CHR. Quia enim ſimulabāt a ſolo verbo ſe ſuaderi q̄ a tot opibus nō ſūt ſuaſi: arguit maliciā eoꝝ. q. d. Si opibus nō creditis: q̄liter v̄bis credetis. ⁊ quare nō credāt oſtendit ſubdens. Sed vos non creditis qꝛ non eſtis ex ouibus meis. AVG. Hoc aūt dixit: qꝛ videbat eos ad ſempiternū interitū predeſtinatos: ñ ad vitā eternā ſui ſanguinis precio cōparatos: oues enim ſūt credendo: paſtorē ſequēdo. THEO. Poſtq̄ vero dixerat: Nō eſtis ex ouib⁹ meis. Cōſeq̄nter induxit eos vt oues eius efficiātur dicēs: Oues mee vo. me. audiūt. ALCV. i. preceptis meis ex animo obediūt. Et ego cognoſco eas. i. eligo. Et ſequūtur me: h mānſuetudinis ⁊ innocētie viā incedēdo: ⁊ poſt ad gaudia eterne vite intrādo. vñ ſequtur: Ego vitā eternā do eis. AVG. Iſta ſūt paſcua de q̄b⁹ ſupra dixerat: Et paſcua inueniet. bona paſcua vita eterna dicit. ibi nulla herba areſcit: totū viret. Vos aūt calūniā ꝓpterea queritis: qꝛ de vita preſēti cogitatis: Sequit: Et nō pi. in eternū. Subaudi tanq̄ eis dixerit. Vos ꝑibitis in eternū: qꝛ nō eſtis ex ouib⁹ meis.

THE. Sed q̄mō videmus iudā periſſe: qꝛ nō ꝑmanſit vſq̄ ad finē. Chriſtus aūt de pſeuerantibus hoc dixit. Nā ſi q̄s ſepatur ab ouiū grege: deſinēs ſequi paſtorē: confeſtim incurrit periculū. AVG. Quare aūt nō peāt ſubdit: ⁊ nō rapiet eas q̄ſq̄ de manu mea. De illis enim ouib⁹ de q̄b⁹ dr̄: Nouit dñs qui ſūt eius: nec lupus rapit: nec fur tollit: nec latro interficit. Securus ē de numero illoꝝ qui pro eis nouit q̄d dedit. HILA. vij. de trini. Confeſſio ptātis hec vox ē: at vero vt in natura licet dei: tamen ex deo intelligēda, ē eius natiuitas ſubiecit: Pater meus quod dedit mihi: maius omnib⁹ ē. Nō occultat ex patre eſſe ſe natū. qō enim a patre accepit: accepit naſcēdo non poſtea. AVG. Nō enim creſcēdo: ſed naſcēdo equalis ē: q̄ ſemꝑ natus ē de p̄re filius: de deo deus. Hoc eſt ergo quod dedit mihi pater: qō maius omnibus ē vt. ſ. ſiꝫ verbū eius: vt ſim vnigenitus filius eius: vt ſim ſplendor lucis eius. Ideo ergo nemo rapit oues meas de manu mea qꝛ nec de manu patris mei. vñ ſequtur: Et nemo pōt rapere de manu patris mei: Si manū intelligamus ptātē vna ē patris ⁊ filij ptās: qꝛ vna diuinitas. Si aūt manū intelligamus filiū: manus patris ē ipſe filius: quod nō ita dicitū ē tanq̄ deus pater habeat corporis mēbra: ſed q̄ ꝑ ipſuꝫ facta ſūt omnia. Nā ſolēt ⁊ hoies dicere manus ſuas eē alios hoies ꝑ quos faciūt quod volūt. Aliquādo ⁊ ipſum opus hoīs man⁹ hoīs dicitur: quod fit per manū: ſicut dicit quiſq̄ agnoſcere manū ſuā cū id quod ſcriptū ſit agnoſcit. hoc aūt loco manū patris ⁊ filij itelligim⁹ ptātem: ne forte cū hic manū patris ipſum filiū dictum acceperim⁹ icipiat carnalis cogitatio ⁊ filij querere filiū. HILA. vij. de trinita. Vt enī per corporalē ſignificationē: virtutē poſſis eiuſdē noſſe nature: cōmemorata ē filij man⁹: manus patris: qꝛ natura ⁊ virtus patris eēt in filio. CHR. Deinde vt nō eſtimes qꝛ ipſe quidē ībecillis ē. ꝓpter p̄ris autem virtutē in toto ſunt oues ſubdit: Ego ⁊ pater vnuꝫ ſumus. AVG. Vtrūq̄ audi: ⁊ vnum: ⁊ ſumus: ⁊ charybdi ⁊ a ſcylla liberaberis. Quod dixit vnuꝫ liberat te ab arrio: q̄ dixit ſumus: liberat te a ſabellio. Si vnuꝫ: nō ergo diuerſum: ſi ſumus: ergo pater ⁊ filius. AVG. vij. de trinita. Vnū enim ſumus. dictuꝫ ē: Quod ille: hoc ⁊ ego ſm̄ eſſentiam: non ſm̄ relatiuum. ALCV. viij. de trinita. Hec igitur quia heretici negare non poſſunt: impietatis ſue mendacio neganda corrumpūt. tentant enim id ad vnanimitatis referre conſenſum: vt voluntatis in his vnitas ſit: non nāe. i. vt nō ꝑ id qō ſūt ſꝫ ꝑ id qō idē volūt vnum ſint: ſed per nature natiuitatem dum nihil deus in eo ex ſe gignendo eum degenerat vnuꝫ ſunt. Dūq̄ de manu eius non rapiuntur: non rapiuntur de manu patris: dum in operante ſe operatur pater: dum ipſe in patre: ⁊ in eo pater eſt. hoc non preſtat creatura: ſed natiuitas: non efficit voluntas: ſed poteſtas. non loquitur vnanimitas: ſed natura. Non negamus igitur vnanimitatem inter patrem ⁊ filium. nam hoc ſolent heretici mentiri: vt cum ſolam concordiam ad vnitateꝫ non reſpicimus: diſcordes eos a nobis affirmari loquantur: ſed audiant quam a nobis vnanimitas non negatur: Vnum ſunt pater ⁊ fili⁹ natura: honore ⁊ virtute: nec natura eadē: pōt velle diuerſa.

Suſtulerunt ergo lapides iudei vt lapidarēt eum. Reſpondit eis ieſus: Multa bona opa oſtēdi vobis ex patre meo. Propter quod eoꝝ op⁹ me lapidatis? Reſpōderūt ergo iudei: De bono opere non lapidamus te: ſed de blaſphemia. ⁊ qꝛ tu homo cū ſis: facis teipſū deū. Reſpondit eis ieſus: Nōne ſcriptū ē in lege veſtra: qꝛ ego dixi dij eſtis? Si illos dixit deos ad quos ſermo dei fact⁹ ē ⁊ non poteſt ſolui ſcriptura: quē pater ſanctificauit: ⁊ miſit in mūdū vos dicitis qꝛ blaſphemas: qꝛ dixi filius dei ſum. Si non facio opera patris mei: nolite credere mihi. Si autē facio: ⁊ ſi mihi ñ vultis credere: operibus credite: vt cognoſcatis ⁊ credatis: quia pater in me eſt: ⁊ ego in patre.

AVG. Audierunt iudei: Ego ⁊ pater vnum ſumus. ⁊ non pertulerunt ⁊ more ſuo duri ad lapides cucurrerunt. vnde dicitur: Suſtule. lapi. iu. vt lapi. eū. HILA. vij. de trini. Nūc hereticoꝝ furor iam dño in celis ſedente pari infidelitate dictis non obedientes: odium impietatis exercent: verborum lapides iniiciūt: ⁊ ſi poſſent de throno eum ſuo in cruce detraherent. THEO. Dñs

autem oſtendens ꝙ nullam iuſtam habebant occaſionē
furendi aduerſus eum: cõmemorat ſigna que fecerat. nāꝫ
ſequitur: Reſpõ. eiſ ie. Mul. bo. opera dñ. vo. ex pa. meo.
ALCVI. i. in ſanitatibus īfirmorū: in exhibitõe doctri
ne ⁊ miraculorum que ex patre oñdi. qꝛ eius gloriā ꝑ oīa q̄
ſiui: ꝓpter quod eorum opus me lapidatis: quaſi ingrati
confitentur multa bñficia ſibi īpenſa a xpõ: ſꝫ quod d̄ ſua
patriſq; equalitate dixerat: pro blaſphemia deputabant
vñ ſeqtur: Rñ. ei iu. De bo. ope. nõ la. pi. te: ſꝫ de blaſphe.
⁊ qꝛ ho. cū ſis: fa. teipſū deū. AVG. Ad hoc riderūt qd̄
dixerat: Ego ⁊ pater vnū ſumus. Ecce iudei itellexerunt
quod arriani nõ intelligūt. ideo eni irati ſūt: qm̄ ſenſerūt
nõ poſſe dici: Ego ⁊ pater vnū ſumus. niſi vbi equalitas
ē patris ⁊ filij. HILA. vij. de tri. Judeus dicit. Cū ſiſ
hõ. arriani: Cū ſis creatura. vtriq; aūt dicūt: Facis te deū.
Subijcit eni arrianus: Subſtātie noue ⁊ aliene deū. vt āt
alterius generis deꝰ ſit: aut omnio nec deꝰ. dicit eni: Nõ
ē filius ex natiuitate: nõ ē deus ex veritate: creatura eſt ꝑ
ſtantior cūctis. CHRY. Dñs aūt nõ deſtruxit opinio
nē iudeorum eſtimātiū ꝙ ſe deo parē diceret ſꝫ magis ꝯtra
riū facit. nam ſeqtur: Rñ. eis ie. Nõne ſcrip. ē in lege vr̃a.
AVG. i. nobis data. Quia ergo dixi dij eſtis. Deꝰ hoc
dicit ꝑ ꝓphetam in pſalmo: hoibꝰ. Et legē appellauit dñs
gnālit oēs illas ſcripturas. q̄uis alicubi ſpālit dicat le
gē: a ꝓphetis eā diſtinguēs ſicuti ē. Jn his duobus ꝑcep tī
tota lex pendet ⁊ ꝓphete. Aliquādo aūt in tria diſtribuit
eaſdē ſcripturaſ: vbi ait. Oportebat īpleri oīa que ſcripta
ſūt in lege ⁊ ꝓphetis ⁊ pſalmis de me: Nūc vero ēt pſal
mos legiſ noīe nūcupauit: ex qbus ſic argumentat: Si il
los dixit deos: ad quos ſer. dei fa. ē ⁊ nõ po. ſol. ſcri. quē
pa. ſancti ⁊ mi. in mūdū: ⁊ vos dici. qꝛ blaſphemas: qꝛ
dixi: filius dei ſū. HILA. vij. de tri. Demõſtraturꝰ qdē
ꝙ ipſe ⁊ pater vnū eēnt: in eo primo ſeptis ridiculi obpro
brij cõfutatur: ꝙ in reatū vocaret: ꝙ ſe cū hõ eēt deū face
ret. Cū eni lex huius noīs appellationē ſanctis hoibꝰ de
cerneret: ⁊ ſermo dei īdiſſolubilis ꝯfirmaret hāc īpartiti
noīs ꝓfeſſionem. Jam ergo nõ eſt criminis: ꝙ ſe deū cuꝫ
hõ ſit faciat: cū eos qui hoies ſūt: deos lex dixerit. Et ſi a
ceteris hoibus non irreligioſa huius noīs vſurpatio eſt
ab eo hoīe quē ſanctificauit pater: nõ īpudenter vſurpari
videtur: qꝛ dei filiū ſe dixerit: cum precellat ceteros ꝑ id
quod ſanctificatus in filiū ē: beato paulo dicente: ꝙ pre
deſtinatus ē filius dei in virtute ſm̄ ſpiritū ſanctificatõis
oīs eni hec de hoīe reſponſio ē ꝙ dei filius: ēt hoīs filius
ē. AVG. Uel aliter ſanctificauit. i. vt ſanctus eēt gignē
do ei dedit: qꝛ ſanctū eū genuit. Si āt ſmo dei factus ē ad
homines vt dicerent dij: ipſū vbū dei quõ n̄ ē deus. Si
ꝑ ſermonē dei hoies ꝑticipando fiūt dij: verbum vñ ꝑti
cipatur non ē deus? THEO. Uel ſanctificauit eū: hoc
ē ſanxit ſacrificari pro mundo. Jn quo oñditur ſe nõ eſſe
deū ſicut ceteri. nā ſaluū facere mūdū diuinū opus ē: nõ
aūt hoīs deificati per grām. CHRY. Uel interi qdeꝫ
vt ſuſcipetur ſermo humilius locutus ē: poſtea aūt ad ma
ius eos reduxit dicēs: Si non facio opa patris mei: noli
te credere mihi. per hoc oñdens ꝙ in nullo minor ē patr̄:
qꝛ eni ſubſtantia eius īpoſſibile erat eis videre: ab operum
parilitate ⁊ idētitate demonſtrationē eius q̄ ſm̄ virtuteꝫ
īdiſſimilitudinis ē tribuit. HILA. vij. de tri. Quid hec
adoptio: qd īdulgentia noīs loci inuenit: ne ex natura dei
filius ſit: cū dei filius ex nature paterne opibus credēdꝰ
ſit: nõ exequatur: ac ſimilis eſt deo creatura. Nec eni na
ture aliene ptās compatur: gerere autem ſe non ſua: ſed
que patris ſūt teſtatur: ne per magnificentiam geſtorū na
ture natiuitas auferatur. Et qꝛ ſub ſacramēto aſſumpti cor
poris nati ex maria: hoīs ⁊ dei filius non intelligebatur: fi
des nobis īimatur ex geſtis cū ait: Si aūt facio: ⁊ ſi mi
hi nõ vultis credere: opibus credite. Cum enim ſacramē
tū nati hominis intelligentiam diuine natiuitatis īpediat
cum diuina natiuitas omne opus ſuum ſub myſterio aſ
ſumpti hominis exequitur. faciens igitur opera patris
demonſtrare debuit. quid eēt operibus credendū. Nam
ſequitur: Ut cogno. ⁊ cre. quia pa. in me eſt ⁊ ego in pa.
Hoc eſt illud. Dei filius ſū. hoc eſt illud: Ego ⁊ pater vnū
ſumus. AVG. Non enim ſic homo ſic dicit: Jn me eſt pa
ter: ⁊ ego in illo: quomodo poſſunt dicere homines. Si
enim bene cogitemus: ⁊ bene viuimus in deo ſumus: ⁊
⁊ deus in nobis ē quaſi participantes eius gratiam ⁊ il
luminati ab ipſo. Unigenitus autem dei filius in patre ē:
⁊ pater in illo tanquā equalis.

Querebant ergo eum apprehendere ⁊ exiuit de manibus eorum. Et abijt iterum trans iordanem in eum locum vbi erat ioannes baptizās primum: ⁊ manſit illic. Et multi venerunt ad eum: ⁊ dicebant: quia ioannes quidem ſignum fecit nulluꝫ. Omnia auteꝫ quecunq; dixit ioannes d̄ hoc vera erant: ⁊ multi crediderunt in eum.

BED. Adhuc iudeos incepta dementia perſiſtē euā
geliſta oñdit dicēs: Querebāt ergo eum apprehendere.
AVG. Non credendo ⁊ intelligendo: ſed ſeuiendo ⁊
occidendo. Tu apprehendas vt habeas illi apprehende
re volebant: vt non haberent. vnde ſequitur: Et exiuit de
mani. eo. Non eum apprehenderūt: quia manus fidei nõ
habuerunt. Sed non erat magnū verbo eijcere carnē ſu
am de manibus carnis. CHR. Cum aūt chriſtus ali
quid magnuꝫ locutus fuerit: recedit velociter: vt ſedetur
eorum furor per abſentiam eius: quod vtiq; ⁊ nunc fecit
vnde ſequitur: Et abijt iteruꝫ trans iordanem in eum lo
cum vbi erat ioannes bapti. primū ⁊ mā. illic. Jdeo hūc
locum euangeliſta cõmemorat: vt diſcas quoniam ꝓpe
abijt: vt recordetur eoruꝫ que illic facta ſunt: ⁊ dicta a io
anne ⁊ teſtimonij illius. BED. Dicit autem. Ubi erat
primum. i. a primeua etate. Demorante autem eo ibi nar
rat: quia multi venerunt ad eum. vnde ſequitur: Et multi
venerunt ad eum ⁊ dicebant: quia ioannes quideꝫ fecit ſi
gnum nullum. AVG. i. nullum miraculum oñdit. Non
demonia fugabat: non cecos illuminauit: nõ mortuos ſu
ſcitauit. CHRY. Uide autem qualiter ſyllogiſmos
cõponunt indubitabiles. Joannes quidem dicunt nullū
ſignum fecit: hic autem facit: quare huius preeminentia
oſtenditur. Deinde ne putetur ioannes quia nulluꝫ ſignū
fecit indignus teſtimonio ſubdunt: Omnia autem quecū
q; di. io. de hoc: vera erant. Quaſi dicant: Et ſi nullum ſi
gnum fecerit: tamen de hoc omnia veraciter dixit. ergo
dicunt: Si ioanni credere oportebat: multomagis huic:
cum illius teſtimonio etiam demonſtrationem ſignoruꝫ
habenti. vnde ſequitur: Et multi crederunt in eū. AVG.
Ecce qui apprehenderunt permanentem: non quomodo
iudei volebant apprehendere diſcedentem. Et nos ergo
per lucernam veniamus ad diem: quia ioannes lucerna
erat: ⁊ diei teſtimonium perhibebat. THEO. Notan
dum autem ꝙ crebro dominus educit populos ad ſoli
taria loca: de perfidorum ſocietate eripiens: vt magis
fructificent: ſicut legem veterem daturus eduxit populuꝫ
in deſertum. Myſtice autem recedens a hieroſolymis
dominus hoc eſt a plebe iudaica: ad loca fontes haben
tia ſe tranſfert. i. ad eccleſiam ex gentibuſ que habet fontē
baptiſmi per quem multi ad chriſtum accedunt: q̄ſi trāſe
untes iordanem.

CA XI.

Rat autem quidam languens lazarꝰ a bethāia: de caſtello marie ⁊ marthe ſororum eius. Maria autē erat que vnxit dominum vnguento ⁊ exterſit pedes eiuſ capillis ſuis cuius frater lazarus infirmabatur. Miſerunt ergo ſororeſ eius ad eum dicentes: Domine ecce quem amas infirmatur. Audiens autē ieſus dixit eis: Infirmitas hec non eſt ad mortem: ſed pro gloria dei vt glorificetur filius dei per eam. Diligebat autem ieſus martham ⁊ ſororem eius mariam ⁊ lazarum.

BED. Dixerat euangeliſta dominuꝫ trans iordanē abi
iſſe: tunc lazarū contigit infirmari. vnde dicitur: Erat q̄
dā lan. la. a be. Hinc eſt ꝙ in quibuſdā exēplaribus copu
latiua coniunctõ: Et: poſita inuenitur: vt ſequentia verba
ſuperioribus connexa videātur. Interpretatur autem la
zarus adiutus. Inter omes enim mortuos quos dñs ſu
ſcitauit: hic magis ab eo adiuuatur: quē nõ ſolū mortuuꝫ
ſed quadriduanū ſuſcitauit. AV. Inter oīa eni miracu
la que fecit dñs lazari reſurrectio precipue predicat. Sꝫ
ſi attendamꝰ quis fecerit: delectari debemus potiꝰ q̄ mi
rari. Ille ſuſcitauit hominē qui fecit hominē. plus enim ē
hominē creare q̄ reſuſcitare. Infirmabatur aūt in betha
nia lazarus. vnde dicitur: A bethania de caſtello marie
⁊ marthe ſororū eius. Quod caſtellum erat proximū hie
roſolymis. ALCV. Et quia plures femine huiꝰ nomi
nis erant: ne erraremꝰ in nomine oſtenditur ex notiſſima
actione. nam ſequitur: Maria aūt erat que vnxit domi
num vnguento: ⁊ exterſit pedes eiꝰ capillis ſuis: cuiꝰ fra
ter lazarus infirmabat. CHRY. Igitur primū quidem
illud neceſſariū diſcere: qm̄ hec nõ fuit illa meretrix que ī
luca legitur. Hec enim honeſta fuit ⁊ ſtudioſa circa chriſti
ſuſceptionē. AV. de con. euā. Uel aliter: Hoc dicēs ioā
nes atteſtatur luce: qui hoc ī domo phariſei cuiuſdam ſi
monis factū eē narrauit. iā itaq; hoc maria fecerat. Qd̄
aūt in bethania rurſus fecit aliud eſt: qd̄ ad luce narratio
nem non pertinet: ſed pariter narratur a tribus. AV. de
ver. do. Inuaſerat igit lazarū pernicies inimica languo
ris miſerandi hominis: corpus quotidie edax febris incē
dium conſumebat. Aderant autem due ſorores languen
ti: ⁊ caſum dolentes: iuuenis egrotantis lectulo iugiter in
herebant. vnde de eis mox ſubditur: Miſerūt ergo ſoro.
eius ad eū dicentes: Dñe ecce quē amas infirmatur. AV.
ſuper ioannē: Nõ dixerūt veni ⁊ ſana. non auſe ſunt dice
re: Ibi iube ⁊ hic fiet: ſed tātūmodo: Ecce quē amas infir
matur. q. d. ſufficit vt noueris: nõ enim amas: ⁊ deſeris.
CHRY. Per hoc enim ad miſerēdū volunt attrahere
chriſtū: adhuc enim ei quaſi homini intēdebāt. ideo autē
nõ iuerūt ad chriſtū ſicut centurio ⁊ regulus. ſed mittunt:
qꝛ vehemēter cõfidebāt de chriſto: ꝓpter multā familia
ritatē: quā habebāt ad eū: ⁊ qꝛ a luctu detinebāt. THE.
Et quia mulieres erant quas nõ decet de facili domo exi
re. Multā aūt deuotionē ⁊ fidei magnitudineꝫ exprimūt
dicentes: Ecce quē amas infirmatur. tantam enim poten
tiaꝫ in dño eē credebāt: ꝙ mirū videretur qualiter viruꝫ
ſibi dilectū infirmitas potuerit occupare. Sequitur: Au
diens autem ieſus dixit eis: Infirmitas hec nõ eſt ad mor
tē. qꝛ ipſa mors non erat ad mortē: ſed potius ad miracu
lū: quo facto crederent hoies ī chriſtū ⁊ vitarēt verā mor
tem. . vñ ſequit: Sed pro gloria dei. Ubi ex obliquo dñs
deū ſe dixit cõtra hereticos q̄ dicūt: ꝙ filiꝰ dei nõ ſit deus
pro gloria ergo cuius dei audi quid ſequit: Ut glorificet
filius dei per eā. ſ. infirmitatē. CHRY. Hoc aūt vt: non
eſt cauſale: ſed euētus. Nā euenit quidē aliūde infirmitas
vſus ē aūt ea ī gloriā dei. Sequitur: Diligebat auteꝫ ieſus
marthā ⁊ ſoro. eiꝰ ma. ⁊ lazarū. AV. Ille languens: ille
triſtes: oēs dilecti. Habebāt ergo ſpem quoniam dilige
bantur ab eo qui ē dolentiū conſolator: languentium ſa
nator. CHRY. Per hoc etiam erudit nos euāgeliſta nõ
triſtari ſiqua infirmitas facta fuerit circa bonos viros: ⁊
dei amicos.

Ut ergo audiuit quia infirmabatur tunc quidem manſit in eodem loco duobus diebus. Deinde poſt hec dicit diſcipulis ſuis eamus in iudeam iterum. Dicunt ei diſcipuli Rabbi: nunc querebāt te iudei lapidare: ⁊ iterum vadis illuc? Reſpondit ieſus: Nõne duodeciꝫ ſunt hore diei? Siquis ambulauerit in die non offendit: quia lucē huius mūdi videt. Si autem ambulauerit in nocte offendit: quia lux non eſt in eo.

ALCV. Dominus nunciata infirmitate lazari quouſ
q; quadriduū compleretur: ſanare diſtulit vt mirabilius
ſuſcitaret. vnde dicitur: Ut autē audiuit quia infirmaba
tur: tunc quidem manſit in eodem loco duobus diebus.
CHRY. vt ſcilicet expiraret ⁊ ſepeliret ⁊ dicāt: Quo
niam fetet vt nullus poſſet dicere quoniam nondum de
functum eum ſuſcitauit. Sed ſtupor fuit ⁊ non mors. Se
quitur: Deinde poſt hec dicit diſcipulis ſuis. Eamus in
iudeam iterum. AVG. Ubi pene fuerat lapidatus: quia
propterea inde diſceſſiſſe videbatur ne lapidaretur. Di
ſceſſit enim vt homo. Sed in redeundo quaſi oblitus in
firmitatem: oſtendit poteſtatem. CHRY. Nuſquā au
tem alibi dominus predixit diſcipulis quo iturus eēt: ſed
hic predicit: quia formidabant vehementer: vt non repen
tes eos conturbet. Nā ſequitur: Dicunt ei diſcipuli: Rab
bi: nunc querebant te iudei lapidare: ⁊ tu iterum vadis il
luc: formidabant pro eo ⁊ pro ſeipſis. nondum eniꝫ erāt
in fide firmati. AVG. Cum autem vellent dare conſili
um homines deo: diſcipuli magiſtro: corripuit eos. vnde
ſequitur: Reſpondit ieſus: Nonne duodecim hore ſunt
diei. Ut enim diem ſe oſtenderet duodecim diſcipulos
elegit. In hoc autem verbo non ipſum iudam: ſed ſucceſ
ſorem eius preuidebat. Juda enim cadente ſucceſſit mat
thias: ⁊ duodenarius numerus māſit. Hore ergo illuſtrē
tur a die: ⁊ per horarū predicationem credat mundus in
diem. Me ergo ſequimini: ſi non vultis offendere. vnde
ſubdit: Siquis ambu. in die. non offendit: quia luceꝫ hu
ius mundi videt. Siquis autem ambu. in nocte offendit:
quia lux non eſt in eo. CHRY. q. d. qui ſibi nihil conſci
us eſt nequicie: nihil patietur verſutie. Qui vero mala
agit patietur. Itaq; non oportet formidare: nihil eniꝫ di
gnū morte geſſimus. Uel aliter: Siquis lucem huiꝰ mun
di videt: ſecurus ē: multomagis qui mecuꝫ ē: niſi amoue
rit ſe a me. THEO. Quidam vero hunc diem intelli
gunt tempus precedens paſſionem: noctem vero ipſam
paſſionē. Dicit ergo eis. Dū dies ē. i. dū nõdū iminet tem
pus paſſionis: non offendetis. Non enim vos perſequē
tur iudei. Cum autem nox venerit paſſionem propriam
dico: extunc noctem poſſidebitis anguſtiarum.

Hec ait: ⁊ poſt hec dicit eis: Lazarus amicus noſter dormit: ſed vado vt a ſomno excitem eum. Dixerunt ergo diſcipuli eius: Domine ſi dormit: ſaluus erit. Dixerat autem ieſus de morte eius: illi autem putauerunt quia de dormitione ſomni diceret. Tunc ergo ieſus dixit eis manifeſte: Lazarꝰ mortuus ē: ⁊ gaudeo propter vos vt credatis qm̄ non eram ibi. Sed eamꝰ ad eum. Dixit ergo thomas qui dicitur didymus ad condiſcipulos: Eamus ⁊ nos ⁊ moriamur cum eo.

CHRY. Poſita vna ꝯfortatiõe diſcipulorum: hic alio mõ
eos ꝯfortat oñdēs qm̄ n̄ hieroſolymā debēt ire: ſꝫ ī betha
niā. vñ di: Hec ait: Et pꝰ h̄ dic̄ illis. Lazarꝰ amicꝰ nr̄ dor
mit: ſꝫ vado vt a ſõno excitē eū. q. d. Nõ eo rurſus diſpu
taturꝰ ꝯ iudeos: ſꝫ amicū noſtrū excitaturꝰ: ꝓp hoc ḡ dic:
Amicꝰ nr̄: vt oñdat neceſſariū ſuū aduētū. AV. Qd̄ āt di
xit dormit: verū dixit. dño dormiebat hoibꝰ mortuꝰ erat
q̄ eū ſuſcitare nõ poterāt. Nā dñs tāta facilitate excitabat
de ſepulchro: quāta tu excitas dormiētē de lecto. Ergo ſꝫ

potentiam ſuam dixit dormientē: ſicut ⁊ apoſtolus dicit: De dormientibus autē nolo vos ignorare. dormiētes appellauit: quia reſurrecturos prenunciauit. Sed quomodo intereſt in ipſis q̄ quotidie dormiūt ⁊ exurgūt: quid quiſq; videat in ſomnis: alij ſentiunt leta ſomnia: alij torquētia: Sic vnuſquiſq; cū cauſa ſua dormit: cū cā ſua ſurgit.

CHRY. Diſcipuli aūt impedire voluerunt eius aduētū in iudeam. vnde ſequitur: Dixerunt ergo diſcipuli ei⁹: Domine ſi dor. ſal. erit. Solet enī ē ſomnus egrotantiū ſalutis indicium. q. d. Si dormit non igitur vtile eſt: ꝙ tu vadas ad excitandum eū. AV. Quomodo ergo intellexerunt diſcipuli ſic reſponderunt. vnde ſequitur: Dixerat autē ieſus de morte eius. illi vero putauerūt ꝙ de dormitione ſomni diceret. CHRY. Si vero quis dicat: quō non cognouerunt diſcipuli mortuū eē ab eo quod dixit: Uado vt excitē illū. ſtultum enim erat eum ire per tot ſtadia: vt lazaruʒ a ſomno excitaret. Illud dicemus: qm̄ eſtimabant hoc enigma eē qualia multa loquebatur. AV. Quia ergo obſcure dixerat: Dormit: manifeſtat quod dixerat. vnde ſequit: Tūc ergo dixit eis ie. mani. Laza. mor. ē. CHRY. Non autē hic adiecit: Uado vt reſuſcitē eū. non enim volebat verbis predicere quod per opera debebat certificare: vanā gloriā vbiq; nos fugere docens: Et ꝙ non oportet ſimpliciter promittere. Sequit: Et gaudeo ꝑpter vos vt credatis: quoniā non erant ibi. AV. Eger enim nō mortuus fuerat nūciat⁹: ſed quō lateret eū qui creauerat: ad cuius manus aīa moriētis exierat. Ait ergo: Gaudeo ꝑpter vos vt credatis: qm̄ nō erā ibi. vt iā inciperent admirari: qꝛ dominus poterat dicere mortuū quod nec viderat: nec audiuerat. Ubi meminiſſe debem⁹ ꝙ adhuc etiā ipſorū diſcipulorū miraculis edificabat fides: non vt eſſe inciperet: ſed vt que ceperat creſceret: qđ ergo dicit: Ut credatis: intelligendū ē vt ampli⁹ robuſtiuſ q̄ credatis. THE. Intellexerūt aūt quidā hoc ſic: Gaudeo inquit pro vobis. nā cū illic ñ extiteri: confert ad maioritatē fidei veſtre: quoniā ſi aſtitiſſem egrotātē curaſſem quod eēt modicū ſignū ad mee virtutis indiciū. quia vo me abſēte [illegible] euenit mors: potius in fide mea corroboramini: cū videbitis me poſſe ēt defunctū putreſcētē reſuſcitare. CHRY. Igitur omnes diſcipuli quidem timebant iudeos: ſuper alios vero thomas. vnde ſequitur: Dicit ergo thomas qui dicitur didymus ad condiſcipulos Eamus ⁊ nos ⁊ mori. cū eo. Infirmior enim erat alijs et infidelior: poſtea omnibus fortior fact⁹ eſt ⁊ irreprehenſibilis: qui ſolus orbē terrarū percurrit: ⁊ in medijs plebibus voluebatur volentib⁹ eū interficere. BED. Uel caſtigati diſcipuli ſuperioribus domini verbis non auſi ſūt vltra contradicere. Sed thomas pre omnib⁹ ſocios hortatur: vt irent ⁊ morerentur cum eo. In quo magna ei⁹ videtur eſſe conſtantia. Sic eni loquebatur: quaſi facere poſſet q̄ alios hortabat: imemor ſue fragilitatis ſicut ⁊ petr⁹ ſ

Uenit itaq; ieſus: ⁊ inuenit euʒ quattuor dies iam in monumēto habentē. Erat autem bethania iuxta hieroſolymā quaſi ſtadijs quindeciʒ. Multi autem ex iudeis venerant ad martham ⁊ mariā vt conſolarentur eas de fratre ſuo. Martha ergo vt audiuit: quia ieſus venit occurrit illi: maria autē domi ſedebat. Dixit ergo martha ad ieſuʒ: Domine ſi fuiſſes hic: frater meus non fuiſſet mortuus. Sed et nūc ſcio quia quecūq; popoſceris a deo dabit tibi deus. Dicit illi ieſus: Reſurget frater tuus. Dicit ei martha: Scio quia reſurget in reſurrectione in nouiſſimo die. Dicit ei ieſus: Ego ſuʒ reſurrectio ⁊ vita. Qui credit in me etiam ſi mortu⁹ fuerit viuet: ⁊ omnis qui viuit ⁊ credit in me non morietur in eternum. Credis hoc? Ait illi: Utiq; domine: Ego credidi: quia tu es chriſtus fili⁹ dei viui qui in hunc mundū veniſti.

ALCV. Dominus ad hoc venire diſtulerat: vt quadriduum impleretur: vt lazarus glorioſius reſuſcitaretur. vnde dicitur: Uenit itaq; ie. ⁊ inue. eū qua. di. iā in mo. habentē. CHRY. Manſerat enim domin⁹ duobus dieb⁹ ⁊ ante duos dies venerat nuncius. In qua die lazarus ē defūct⁹: ipſe autē quarta die acceſſit. AV. De quattuor autē diebus multa dici poſſunt. Diuerſis eni modis vna res ſignificari pōt: Eſt enim vnus dies mortis quem hō trahit de mortis propagine. Sed ⁊ legē naturalē trāſgrediuntur homines: ecce alter dies mortis. Lex etiā ſcripture data ē diuinitus per moyſen ⁊ ipſa contēnitur. Adde tertiū diē mortis. venit euangeliū ⁊ ipſum trāſgrediuntur homines. Ecce quart⁹ dies mortis: etiā ad tales excitandos dominus non dedignatur accedere. ALCV. Aliter Primū peccatū extitit latio in corde: ſecūduʒ conſenſus: tertiū factū. quartū cōſuetudo. Sequitur: Erat au. be. iuxta hiero. quaſi ſtadijs. xv. CHRY. Quod erat milia ria duo. Hoc autē inducitur ad oſtendendū ꝙ cōgruū fuit multos iudeoꝝ a hieroſolymis adeſſe. vnde ſubditur: Multi autē ex iu. vene. ad ma. ⁊ mar. vt cōſo. eas de fra. ſuo. Sed quō iudei cōſolabātur dilectas a chriſto: cū iaʒ ſtatuiſſent ꝙ ſiquis chriſtū confiteretur extra ſynagogam fieret. Sʒ propter calamitatis neceſſitatē: aut quaſi nobiles has mulieres reuerentes eas conſolabantur: aut qꝛ hi aderant qui non mali erant. multi enim ex ipſis credebant. Hoc aūt dicebat euangeliſta: ad oſtendendū ꝙ lazarus vere mortuus erat. BED. Nōdū autē dn̄s caſtellum introierat. vnde adhuc extra caſtellū poſito occurrit martha. vnde ſequitur: Martha au. vt au. qꝛ ie. ve. occurrit il li. Maria au. do. ſe. CHRY. Non aūt aſſumit ſororem obuiā chriſto vadens. Uult enim ſingulariter chriſto loq; ⁊ quod factū ē ei ānūciare. cū vero eā i bonā ſpem duxit: Tūc abijt ⁊ vocauit mariā. THE. Primo itaq; nō pandit ſorori: volēs aſtantes hoc latere: qm̄ ſi ꝑcepiſſet maria chriſtū accedere: obuiā iret ⁊ comitarētur eā preſentes iudei: qb⁹ notū fore aduētū ieſu martha nolebat. Sequitur Dixit aūt martha ad ieſuʒ: dn̄e ſi fu. hic fra. me. nō fuiſſet mortu⁹. CHRY. Credebat enīʒ i chriſtū: ſʒ nō vt oportebat. nōdū enīʒ cognoſcebat: qm̄ deus erat: ⁊ ideo dicebat: Si fuiſſes hic: frater me⁹ non fuiſſet mortuus. THE. Quaſi diffidens quoniam etiam abſens ſi vellet: poſſet prohibere mortem fratris ſui. CHRY. Nondum ēt cognoſcebat ꝙ propria virtute hoc faceret: qđ apparet ex hoc quod ſubditur: Sed ⁊ nunc ſcio quia quecūq; popuſceris a deo dabit tibi deus: vt de virtuoſo quodaʒ ⁊ approbato viro loquens. AV. Non autem dicit ei: Rogo te vt reſuſcites fratrem meū. vnde enim ſciebat: ſi fratri ei⁹ reſurgere vtile fuerat: hoc tm̄ dixit: Scio quia potes ſi vis facere: vtrū facias: iudicij tui eſt: nō preſūptionis mee.

CHRY. Dominus autem vtraq; que nō cognoſcebat: eam docuit. vnde ſequitur: Dixit ei ie. reſur. fra. tuus. Nō dixit petam vt reſurgat: ſed ſi diceret: Non indigeo adiutorio: a meipſo omnia facio: valde fuiſſet graue mulieri: ſed hoc dicere: Reſurget: medium erat. AVG. Ambiguum autem fuit ꝙ dixit Reſurget. Non enim ait Mō. ⁊ iō ſequitur: Dicit ei mar. Scio quia reſurget in reſurrectiōe in nouiſ. die. De illa reſurrectione ſecura ſum: de hac incerta ſum. CHRY. Audierat autem mulier multa a xp̄o de reſurrectione loquēte. domin⁹ aūt manifeſti⁹ ſuaʒ oſtēdit auctoritatē. nā ſubdit: Dicit ei ie. Ego ſum reſur. ⁊ vi. oñdēs qm̄ nō indiget: alio adiutorio. ſi enim alio adiutorio indiget: qͥliter erit reſurrectio? Si vero ipſe eſt vita: non loco circūcluditur: ſed vbiq; exiſtens poteſt ſanare.

ALCV. Ideo ego ſum reſurrectio: quia vita ꝑ quē tūc cū alijs reſurget per eādū pōt ⁊ mō reſurgere. CHRY.

Illa ergo dicente quecūq; petieris: ipſe dicit: Qui cre. in me etiam ſi mor. fue. vi. oſtendens quoniā ipſe ē tributor bonorū: ⁊ ab ipſo oportet petere: per hoc aūt eius intellectum eleuat. non enim hoc erat ſolum quod querebatur: vt ſolum lazarū ſuſcitaret: ſed etiam oportebat eaʒ ⁊ qui preſentes erāt diſcere reſurrectionem. AV. Dicit ergo: Qui cre. in me ēt ſi mor. fu. in car. Uiuet in anima. donec reſurget caro nunq̄ poſtea moritura. Nā vita aie fides ē. Sequitur: Et omnis qui vi. in car. ⁊ cre. in me. etiā ſi moriatur ad tēpus propter mortem carnis nō morietur i eternum. ALCV. Propter vitā ſpiritus ⁊ imortalitate reſurrectionis. Sciebat aūt dominus quē nihil latet: ꝙ hoc credebat: ſed confeſſionē qua ſaluaretur querit. vnde ſequitur: Credis hoc? Ait illi vtiq; domine ego cre. qꝛ tu es xp̄s filius dei viui qui in hunc mū. ve. CHRY. Uidet mihi non intellexiſſe mulier quod dictū ē: ſʒ quoniā magnū quid erat intellexit: nō tm̄ cognouit quid ē: propterea aliud interrogata [illegible] reſpondit. AV. Uel aliter: Qn̄ hoc credidi ꝙ filius [illegible] dei: credidi qꝛ tu es vita: qꝛ ⁊ qui credit in te ēt ſi moriatur viuet.

Et cū hec dixiſſet: abijt ⁊ vocauit mariā ſororeʒ ſuā ſilētio dicens: Magiſter adeſt: ⁊ vocat te. Illa vt audiuit ſurrexit cito ⁊ venit ad euʒ nondū eni venerat ieſus in caſtellū: ſed erat adhuc in illo loco vbi occurerat ei marta. Iudei ergo q erāt cū ea in domo ⁊ cōſolabant eā: cū vidiſſet mariā qꝛ cito ſurrexit ⁊ exijt: ſecuti ſunt eā dicētes. Quia vadit ad monumentū vt ploret ibi. Maria ergo cū veniſſet vbi erat ieſus vidēs eū: cecidit ad pedes eius: ⁊ dixit ei: Domine ſi fuiſſes hic nō eſſet mortuus frater meus.

CHRY. Ex virtute ſermonum chriſti interim martha lucrata eſt luctus diſſolutionem. ea. n. que ad magiſtrum erat deuotio: nō permittebat eā ſentire pn̄tia que luctum inducere poterāt. vn̄ dicit: Et cū hec dixiſſet: abijt ⁊ vo. ma. ſoro. ſuā ſilē. AV. Aduertēdū ꝙ ſuppreſſam voceʒ ſilētiū nuncupauit. nā quō ſiluit: cū ſubdat dicens. Magiſter adeſt ⁊ vocat te. CHRY. Iō aūt occulte ſororē vocat: ſi enim ſciuiſſent iudei chriſtū aduenire receſſiſſent: et nō fuiſſent teſtes miraculi. AV. Aduertendū ēt quēadmodū euangeliſta non dixerit: vbi vel qn̄ vel quō mariā dn̄s vocauerit: vt hoc in verbis marthe poti⁹ intelligeret narrationis breuitate ſeruata. THEO. Siue ēt ipſam chriſti preſentiā vocationē reputauit. q. d. Inexcuſabile ē vt eo preſente tu nō exeas obuiā ipſi. CHRY. Omnibus aūt aſſidētib⁹ illa lugens ⁊ plangēs nō expectauit ad ſe venire magiſtrū neq; dignitatem ſeruauit: neq; a luctu detēta ē ſed ſurgens confeſtim obuiauit. vn̄ ſequitur: Illa vt audi. ſurre. cito ⁊ ve. ad eū. AV. Ex quo patet ꝙ non illā preueniſſet martha ſi ei notus fuiſſet aduentus ieſu. Sequitur. Nondū eni venerat ie. in caſtel. ſed erat adhuc in loco vbi occurrerat ei martha. CHRY. Uacantius enim ibat: vt non videat inijcere ſeipſū miraculo: ſʒ rogari ab alijs. Hoc igitur vult occulte euangeliſta inſinuare: aut qꝛ cito currebat: vt anticiparet eū veniētē. venit auteʒ nō ſola: ſed oēs trahēs iudeos. vn̄ ſequit: Iudei igi. q erāt i domo cū ea: ⁊ cōſola. eā. cū vidiſ. ma. qꝛ cito ſurre. ⁊ exit ſecuti ſūt eā dicentes: qꝛ va. ad mo. vt ploret ibi. AV Hoc pertinuit ad euāgeliſtā narrare vt videam⁹ que occaſio fuerit ꝙ plures ibi eſſent: quādo lazarus reſuſcitatus ē: vt tā grande miraculū quadriduani mortui reſurgentis teſtes plures inueniret. Sequitur: Maria ergo cuʒ veniſ. vbi eēt ieſus: vidēs eū ceci. ad pedes eius. CHRY. Feruentior hec ſorore erat: nō eni turbā verecūdata ē: nec ſuſpitionē timuit quā de chriſto iudei habebāt: cū aliqui inimicorū chriſti intereſſent: ſed oia cōtēpſit humana preſente magro ⁊ ſoli ſe dabat ei q ad magiſtrū honori. THE.

Quēadmodū ēt ſe diminute videbat habere, dicēs: Dn̄e ſi fuiſſes hic fra. me⁹ nō fuiſ. mor. ALCV. q. d. Dū nobiſcū preſēs fuiſti: nō morbus: non infirmitas aliqua apparere auſa ē: apud quas vita nouerat habitar ſiue hoſpitari. AV. de ver. do. O infidelis conuentio te adhuc poſito in ſeculo lazarus amic⁹ moritur. Si amicus moritur inimic⁹ qd patietur. parum ē ſi nō tibi ſoli ſupi ſeruiūt. Ecce tuū dilectū inferi rapuerūt. BED. Nō aūt oia dixit maria que martha ꝓtulerat: qꝛ conſueto hominū more lachrymis: nō oia que voluit ⁊ in aio habuit proferre potuit.

Ieſus ergo vt vidit eā plorantem ⁊ iudeos q venerant cū ea plorantes: īfremuit ſpiritu ⁊ turbauit ſeipſ ⁊ dixit: Ubi poſuiſtis eū? Dicūt ei: Dn̄e veni ⁊ vide. Et lachrymat⁹ ē ieſus. Dixerūt ergo iudei: Ecce quō amabat eū. Quidā aūt ex ipſis dixerūt: Nō poterat hic q aperuit oculos ceci nati facere vt hic nō moreret. Ieſus ergo rurſū fremēs in ſemetipſo: venit ad monumētū. Erat aūt ſpelūca: ⁊ lapis ſuppoſit⁹ erat ei. Ait ihs. Tollite lapidē Dicit ei martha ſoror ei⁹ q mortuus fuerat: Dn̄e iā fetet: quadriduanus ē. n. Dicit ei ieſus: Nōne dixi tibi: qm̄ ſi credideris videbis gloriā dei? Tulerunt ergo lapidem.

CHRY. Marie loquentis nihil chriſt⁹ loquit: neq; ea dicit que ſorori dixerat. turba enim aderat multa ⁊ nō erat tēpus illorū verborū. Sed condeſcēdit ⁊ humiliat: humanā naturā denudās: qꝛ enīʒ miraculū magnū erat futuruʒ ⁊ multos per id lucraturus ſua cōdeſcēſiōe attrahit teſtes ⁊ humanā mōſtrat naturā vn̄ dicitur: Ieſus ergo vt vidit eā plorātē: ⁊ iu. qui ve. cū ea plo. infre. ſpū ⁊ turba. ſemet ipſū. AV. Quis enīʒ eū poſſet niſi ipſe turbare? Turbatus ē xp̄s: qꝛ voluit. eſuriuit: qꝛ voluit in illi⁹ ꝑtāte erat ſic vel ſic affici vel nō affici. Uerbū eni aīaʒ ſu[illegible]: ⁊ carnē toti⁹ hois ſibi coaptans: in perſone vnitat[illegible]uraʒ: ac ꝑ hoc vbi ſūma ꝑtās ē: ſʒ voluntatis nutū turbat īfirmitas

THE. Ad approbandā eni cōditionē humanam iubet ei quod ſuū ē ꝑſequi: necnō iniūgit ei virtute ſpūſſancti illāq; cōpeſcit. Hec aūt cūcta naturā pati dn̄s cōminet: cū approbādo ꝙ hō verus ⁊ non apparens fuerat: tū etiaʒ nos monēdo: ac metā meſticie ⁊ iocūditati iponēdo. Naʒ ex toto nec cōpati nec merere ferinū: ac horū exuberātia muliebre. Sequitur: Et dixit. vbi poſuiſtis eū. AVG. de ver. do. Non ſolū ſepulti ignorare credi debuerat: ſed fidē populi approbare volebat. CHRY. Non eni vult ipſe ſe ingerere: ſed oia ab alijs diſcere ⁊ rogatus facere vt ab omni ſuſpitione eripiat ſignuʒ. AV. lib. lxxxiij. que. Quod ⁊ interrogat vocationē noſtrā que fit in occulto arbitror ſignificare. Predeſtinatio eni noſtre vocatiōis occulta ē: cuius ſecreti ſignū ē interrogatio dn̄i quaſi neſciētis cum ipſi neſciamus: vel ꝙ ignorare ſe peccatores alio loco dominus oſtendit dicens: Nō noui vos. qꝛ in diſciplina ⁊ preceptis ei⁹ nō ſunt peccata. Sequitur: Dicunt ei dn̄e veni ⁊ vide. CHRY. Nondum enim aliquod ſignū reſurrectionis monſtrauerat: vnde ita videbatur iturus vt lachrymaturus: non vt reſuſcitaturus. ꝑpter hoc ei dicūt: Ueni ⁊ vide. AV. Uidet aūt dn̄s qn̄ miſeret: vn̄ illi dicitur: Uide humilitatē meaʒ ⁊ laborem meuʒ: ⁊ dimitte oia peccata mea. Sequitur: Et lachryma. ē ie. ALCV. Quia fons pietatis erat: flebat pro parte humanitatis: quem reſuſcitare poterat per potentiam diuinitatis. AV. Quare autem fleuit chriſtus: niſi quia homines flere docuit. BED. Eſt autem hominum cōſuetudo caros ſuos mortuos lugere. Secundum hanc conſuetudinem iudei dominum flere putabant. vnde ſubditur: Dixerunt ergo iu. Ecce quō ama. eū. AV. Quid ē amabat eū. Nō veni vocare iuſtos: ſed peccatores ad penitētiā. Seqtur. Qui

dā aūt ex ipſis dixe. Non pote. hic q̄ ape. ocu. ceci nati facere vt hic non moreret: Plus ē qḋ facturus ē vt mortuꝰ ſuſcitet. CHRY. Erāt aūt ex inimicis eius qui hoc dixerunt. Ex quibꝰ igit oportebat eius admirari virtutem: ex his ei detrahebāt. ſ. ex illuminatione ceci nati quaſi nec illo miraculo facto. In hoc āt ſe oſtendūt eē corruptos: q2 nondū chriſto adueniēte ad monumētū: preaſſumūt accuſationes nō expectantes rei finē. Sequit: Jeſus ergo rur. fremēs in ſemetipſo ve. ad monu. Studioſe euāgeliſta frequenter dicit ꝙ lachrymatus ē ꝙ fremuit: vt diſcas ꝙ vere noſtrā naturā induit. Quia eni hic magis alijs euangeliſtis magna de eo loquitur: etiā in rebꝰ corporalibus humiliora dicit. AV. Fremas aūt ⁊ in te: ſi diſponis reuiuiſcere: oī homini dicit ꝙ premitur peſſima conſuetudine. Sequit: Erat aūt ſpelū. ⁊ lapis ſuperpoſitꝰ ei. Mortuus ſub lapide: reus ſub lege. Lex enim q̄ data ē iudeis in lapide ſcripta ē. Oēs aūt rei ſub lege ſūt: iuſto aūt nō ē lex poſita. BED. Eſt autez ſpelūca rupis cauata. Porro monumentum dicitur eo ꝙ mentē moneat: hoc eſt vt mortuos ad memoriā reuocat. Sequitur: Ait ieſus tollite lapidem. CHRYSO. Sed quare non lapide iacente fecit reſuſcitari. Nōne poterat qui corpus mouit mortuū voce etiā multomagis lapidē mouere. Non aūt hoc fecit vt eos teſtes faciat miraculi: vt non dicāt quod in ceco dixerāt: Non eſt hic. Manus eni ⁊ acceſſus ad monumētum teſtabantur ꝙ ipſe eſt. AV. Myſtice aūt dicit: Remouete lapidem: remouere legis pondus: gratiā ꝑdicare. AV. lib. lxxxiij. que. In quo puto illos ſignificare q̄ venientibus ad eccleſiā ex gentibꝰ: onus circūciſionis ipōnere volebant: vel eos qui in eccleſia corrupte viuunt: ⁊ offenſioni ſunt credere volētibꝰ. AV. de ver. do. Jā autem maria ⁊ martha ſorores lazari q̄ xp̄m frequēter mortuos reſuſcitaſſe viderant fratrē ſuū poſſe reſuſcitare penitus nō credebāt. Nam ſequit: Dicit ei mar. ſo. eiꝰ q̄ mortuꝰ fue. Dñe iā fetet q̄driduꝰ. n. ē. THE. Hoc aūt martha tanq̄ diffidēs dicit: veluti ipoſſibile credēs poſſe fratrez ſuſcitari: ob dierū [illegible]rnitatē. BED. Uel hec verba nō ſunt deſperationis [illegible] potiꝰ admirationis. CHRY. Sed hoc āt qḋ dicit: valet ad obſtruēdū indeuotos: vt ⁊ miraculū teſtetur manꝰ tollētes lapidē: ⁊ auditꝰ vocē audiēs xp̄i: ⁊ viſus videntiū lazarū exir: ⁊ odoratꝰ fetorē recipiēſ. THE. Chriſtus aūt rememorat mulieri ea de qbꝰ ſecū cōtulerat ⁊ pene vt obliuiſcēti loqtur. vnde ſequitur: Dicit ei ieſus: Nōne dixi ti. qm̄ ſi credi. videbis glīā dei. CHRY. Nō eni memor erat mlier eiꝰ qḋ xp̄s dixerat: Qui credit i me etiā ſi mortuꝰ fuerit viuet: ⁊ diſcipul q̄dē dixit: Ut glificet filiꝰ dei i ea. hic aūt glīā dei de p̄re dicit. Infirmitates enim eorū qui audiebāt cā erāt differētie eoꝝ q̄ dicebāt. Nolebat dñs iteriz turbare aſtātes: ⁊ iō dicit: Uidebis gliam dei. AV. In hoc aūt ē gloria dei q2 ⁊ fetētē ⁊ quadriduanum reſuſcitat. Seqtur: Tulerunt ergo lapidem. ORI. Mora tollēdi lapidē adiacētē ex ſorore defuncti cauſata ē. Niſi. n. dixiſſet: Jā fetet: ē. n. quadriduanꝰ: nō diceretur: Dixit ieſus: tollite lapidē. Suſtulerūt ḡ lapidē: nūc ergo lapidē: nūc ḡ lōge tardiꝰ ablatꝰ ē. Comodū ē igit nihil interponere iter iuſſa ieſu. ⁊ ipſoꝝ executionē.

Jeſus aūt eleuatis ſurſuz oculis dixit: Pater gratias ago tibi qm̄ audiſti me. Ego aūt ſciebam q2 ſemper me audis: ſed ꝓpter populū q circūſtat dixi: vt credāt q2 tu me miſiſti. Hec cuz dixiſſet voce magna clamauit: Lazare veni foras. Et ſtatim prodijt qui fuerat mortuus ligatus manus ⁊ pedes inſtitis: ⁊ facies illius ſudario erat ligata. Dixit eis ieſus: Soluite eū: ⁊ ſinite abire. Multi ergo ex iudeis qui venerant ad mariā ⁊ martham ⁊ viderāt q̄ fecit ieſus: crediderūt i eum. Quidā aūt ex ipſis abierūt ad phariſeos: ⁊ dixerūt eis q̄ fecit ieſus.

ALCV. Quia xp̄s ſc̄z hoīez minor erat p̄re ab illo petit ſuſcitationē lazari: atq3 iō ſe exaudituꝫ dicit. vn̄ dī: Jeſus aūt ele. ſur. ocu. di. Pr̄ gr̄a. ago. ti. qm̄ au. me. ORI. Eleuauit q̄dē ſurſū oculos qm̄ intelligētiā hūanā erexit: adducēs illā p orationē ad excelſū patrē. Sz ⁊ neceſſe ē volentē ad exēplar orationis xp̄i orare eleuare oculos cordis ſurſū: ac erigere illos a p̄ntibꝰ rebꝰ: memoria cogitatiōibꝰ: atq3 intētionibꝰ. Si aūt digne orātibꝰ huiuſmodi q̄dam exprimit a deo de ꝑpria oratiōe ꝑmiſſio: adhuc te loquēte dicā: Ecce aſſum. qd expedit arbitrari de dn̄o ⁊ ſaluatore: erat. n. oratꝰ p reſurrectiōe lazari. Sz ꝑueniēs illius orationē q̄ ſolꝰ honꝰ p̄r ē: exaudiuit dicēda. Pro impletione igit orationis ſubdit gratiarū actiōes dicens: Pr̄ grās ago tibi: qm̄ audiſti me. CHRY. Hoc ē: nihil ē cōtrariū mei ad te. Nō aūt oſ̄dit ꝙ ipſe nō potuit: vel ꝙ minor ſit p̄re: q2 hoc ⁊ amicis dī ⁊ honore [illegible]ibꝰ. Ut aūt oſ̄dat qm̄ nō idiget oratiōne ſubiūgit: Ego [illegible]ie. qm̄ ſemp me audis. q. d. Ad hoc ꝙ fiat voluntas m[illegible]: nō idigeo oratione ad hoc ꝙ tibi ſuadeā: vna. n. ē nr̄a voluntas. hoc aūt obūbrate dicit ꝑ auditoꝝ ibecillitatē. Deꝰ. n. nō ita dignitatē ſuā reſpicit: vt ad ſalutē noſtrā: ꝓpterea excelſa quidem ⁊ magna: pauca ⁊ ipſa occultata: humilia vo multa circūfluūt eiꝰ ſmonibꝰ. HILA. iij. de tri. Nō igit ꝓce. eguit. nobis orauit: ne filiꝰ ignoraref. vn̄ ſubdit: Sz ꝓpter pplz q̄ circūſtat dixi vt credāt: q2 tu me miſiſti. Cū. n. ſibi nō ꝓficeret deꝓcatiōis ſmo: ad ꝑfectū tn̄ nr̄e fidei loq̄bat. Non inops ḡ auxilij ē: ſz nos ſumꝰ inopes doctrine. CHRY. Nō aūt dixit: vt credāt qm̄ minor ſū: qm̄ ſine oratiōe non poſſū facere: ſz qm̄ tu me miſiſti. Nō dixit: Miſiſti me imbecillē ſuiuitē recognoſcētē: a meipſo nihil faciētē: ſed me miſiſti vt nō deo cōtrariū eſtimēt: nec dicāt: Nō ē ex deo: ⁊ vt oſ̄dā ſc̄z tuā voluntatē opꝰ hoc fieri. AV. de ver. do. Uenit aūt chriſtꝰ ad monumētū i quo lazarus dormiebat ⁊ nō tanq̄ mortuū: ſz tanq̄ ſanū: tanq̄ viuū: tanq̄ audirē paratū: de ſepulchro protinus uocauit. vnde ſequitur: Hec cū dixiſſet: voce magna clamauit: Lazare veni foras. Jō dicit nomē: ne oēſ mortui cogerētur exire. CHRY. Nō aūt dixit: Surge tu: ſz veni foras. vt viuēti loquēs ei qui mortuꝰ fuerat. Propter q̄d nō dixit: In noīe p̄ris mei veni foras: aut reſuſcita eū p̄r. Sed hec oia dimittēs poſtq̄ orātis formā accepat: per res auctoritatē oſ̄dit: qm̄ ⁊ hoc ſapientie ſue eſt: per verba q̄dē condeſcēſionē: p res vero oſtendere poteſtatē. THE. Alta vero ſaluatoris vox q̄ lazarū ſuſcitauit: indiciū ē tube magne ſonature in cōi reſurrectione. Altius āt clamauit vt gentiliū ora refrenet fabulantiū in tumulis eē animas defunctorum. nam quaſi foras manentē eam aduocat per clamorē. Sicut aūt vniuerſalis reſurrectio in ictu oculorū proueniet: ſic ⁊ hec reſurrectio ſingularis: ⁊ ideo ſequit: Et ſtatiz prodijt q̄ mor. fue. ligatus. ma. ⁊ pe. inſti. ⁊ fa. eiꝰ ſu. erat ligata. Jā mancipatꝰ effectui quod dicit: Uenit hora cum audient defūcti vocem filij dei: ⁊ qui audierint viuent. ORI. Nam vox clata ⁊ clamor non inconuenienter dicetur excitaſſe illuz ⁊ ſic ademptū ē quod dixerat: Uado vt excitem eum. Sz ⁊ pater qui filiū orantē exaudiuit ſuſcitauit lazaruz: vt ſic reſurrectio lazari cōe opus ſit filij orantis ⁊ patris exaudientis. Sicut enim pater ſuſcitat mortuos ⁊ viuificat: ſic ⁊ filius quos vult viuificat. CHRY. Exijt autem ligatus vt non putaretur eſſe phātaſma. Sed ⁊ hoc quod exibat ligatus non minus videbatur eē q̄ reſuſcitare. Seqtur. Dicit eis ie. ſol. eum. Ut videlicet tāgentes ⁊ ei appropinquātes videant: quia vere eſt ille. Sequitur: Et ſinite abire: ⁊ hoc propter humilitatem. non enim ducit eū: neq3 iubet ſecū ambulare ad ſui demonſtrationem. ORI. Dixerat autem ſupra dominus propter populum qui circūſtat dixi vt credant: quia tu me miſiſti: nullo aūt eorum credentē hoc dixiſſet: velut aliquis hominū inſcius futuroꝝ vnde ad hoc remouendū ſubditur: Multi er. ex

iu. qui ve. ad mariā ⁊ mar. ⁊ vide. que fecit: credi. in eum. Quidā aūt ex ipſis abierūt ad phariſeos ⁊ dixerunt eis q̄ fecit ieſus. Continet q̄d ambiguū ſermo ꝑſens: verum qui iuerūt ad phariſeos fuerunt ex illis multis qui crediderāt proponētes conciliari chriſto hoſtiliter ſe habētes ad eū. Uel alij a credentibꝰ irritare volentes inuidū phariſeorū zelum in ipſū: ⁊ videtur mihi hoc magis euangeliſtā exprimere velle. multo enim dixit q̄ p hoc qḋ viderunt crediderūt: veluti paucis exiſtentibus alijs de quibꝰ ſubdit: Quidā aūt ⁊c̄. AV. li. lxxxiij. que. Quāq̄ aūt ſc̄m euāgeliſte hiſtoriā reſuſcitatū lazarū plena fide teneamus tn̄ in allegoria aliquid ſignificare non dubito: neq3 cum res facte allegorizantur geſte rei fidē amittunt. AV. ſup ioan. Omnis quidē qui peccat morit: ſed deꝰ magna miſericordia aīas ſuſcitat: ne moriantur in eternū. Intelligimus ergo tres mortuos quos in corporibꝰ ſuſcitauit aliquid ſignificare de reſurrectionibꝰ animarū. GRE. iiij. mora. Puellam enī[illegible] domo: mulierē extra portam: in ſepulchro aūt lazarū [illegible]ſcitat. Adhuc q̄ppe in domo mortuus iacet qui iacet in peccato. Jā quaſi extra portā ducit cuius iniquitas vſq3 ad verecundiā publice perpetrationis operatur. AV. Uel intus ē mors: q2 cogitatum malū nōdū proceſſit in factum. Si aūt ipſum malū feciſti: q̄ſi mortuū extra portā extuliſti. GRE. Sepulture vero aggere premitur: qui in perpetratione nequitie āt vſu conſuetudinis preſſus grauatur: ſed hos plerūq3 diuina gratia reſpectus ſui lumine illuſtrat. AV. lib. lxxxiij. que. Uel accipiamꝰ lazarum in monumēto aiaz terrenis peccatis obrutā. AV. ſuper ioan. Et tn̄ lazarū dominus amabat. ſi eni peccatores nō amaret: de celo ad terras non deſcēderet. Bene aūt de illo qui peccare conſueuerat dicit: Fetet. incipit enim habere peſſimā famā tanq̄ odorē deterrimū. AV. li. lxxxiij. que. Recte āt dicit: Quadriduanus ē: vltimū enim elementorum terra ē. ſignificat enim puteū terrenorum peccatorū. i. cupiditatū carnaliū. AV. ſup ioan. Fremuit aūt dominꝰ: lachrymauit: voce magna clamauit: q2 difficile ſurgit quē moles conſuetudinis premit. Turbat ſemetipſū xp̄s: vt tibi ſignificet q̄ñ tu turbari debeas: cū tāta mole peccati grauaris ⁊ ꝓmeris. Fides eniz hominis ſibi diſplicentis fremere debet in accuſatione maloꝝ operū: vt violētie penitentis cedat cōſuetudo peccādi. Qn̄ dicis illud feci: ⁊ pepercit mihi deꝰ: euāgelium audiui ⁊ cōtēpſi. Quid facio? Jā fremit chriſtus: q2 fides fremit: in voce fremētis apparet ſpes reſurgentis. GRE. xxij. mo. Dicitur aūt lazaro: Ueni foras: vt ab excuſatione ⁊ occultatione peccati ad accuſationez ſuā ore proprio exire prouocet: vt qui intra conſcientiā ſuā abſconſus iacet per nequitiā: a ſemetipſo foras exeat per confeſſionez AV. lib. lxxxiij. que. ꝙ aūt lazarꝰ exijt de monumēto: animā ſignificat recedētē a carnalibꝰ vitijs. ꝙ vero inſtitiſ obuolutus: hoc ē ꝙ etiā a carnalibꝰ recedētes ⁊ mēte ſeruiētes legi dei: adhuc tn̄ in corpore cōſtituti: alieni a moleſtijs carnis eē nō poſſumꝰ. ꝙ aūt facies eiꝰ ſudario tecta erat: hoc ē ꝙ in hac vita plenā cognitionē habere nō poſſumus: ꝙ aūt dicit: Soluite eū ⁊ ſinite abire. hoc ē ꝙ poſt hanc vitā auferūtur oia velamina vt facie ad faciē videamus. AV. ſuper ioā. Uel aliter: Qn̄ cōtēnis mortuus iaces: qn̄ confiteris: ꝓcedis. Quid eſt enim procedere niſi ab oculis velut exeūdo manifeſtari? Sed vt cōfitearis deus facit: magna voce clamādo. i. magna gratia vocando. Mortuus aūt ꝓcedēs adhuc ligatꝰ ē: confitēs adhuc reuſ. vt aūt ſoluerētur peccata eius miniſtris hoc dixit: Soluite eū ⁊ ſinite abire qḋ ē: Que ſolueritis ſuper terrā erunt ſoluta ⁊ in celis. ALCV. Chriſtꝰ ergo ſuſcitat: q2 interius per ſeipſū viuificat. Soluūt diſcipuli: q2 per miniſterium ſacerdotū abſoluūtur viuificati. BED. Per eos āt qui phariſeis annūciauerūt ſignificātur nōnulli q̄ videntes bona ſuoꝝ dei opa odijs iſequūtur ⁊ iſamare conātur.

Collegerunt ergo pontifices ⁊ phariſei concilium ⁊ dicebant: Quid facimus? Quia hic homo multa ſigna facit. Si dimittimus eū ſic: oēs credāt in eū. Et venient romani ⁊ tollēt noſtrū locū ⁊ gētē. Unus aūt ex ipſis caiphas noīe: cū eēt pōtifex anni illius dixit eis. Uos neſcitis quicq̄ nec cogitatis: q2 expedit vobis vt vnuſ moriatur homo pro populo: ⁊ nō tota gēs pereat. Hoc aūt a ſemetipſo nō dixit: ſed cū eēt pontifex āni illius ꝓphetauit: q2 ieſus moriturus erat pro gente. Et non tn̄ pro gente: ſed vt filios dei qui erāt diſpſi cōgregaret in vnū. Ab illo ergo die cogitauerūt vt iterficerēt eū

THEO. Decebat admirari ac extollē eū q̄ talia pagebat miracula ipſe vero potius conſiliātur illum occidere vn̄ dicit: Collegerūt ergo ponti. ⁊ pha. conſiliū aduerſus ie. ⁊ dicebāt: Quid facimus? AV. Nec tn̄ dicebāt: Credamꝰ. Plꝰ eni pditi hoīes cogitabāt q̄ñ nocerēt ⁊ pderēt q̄ q̄ñ ſibi cōſulerēt ne pirēt: ⁊ tn̄ timebāt ⁊ quaſi cōſulebāt: Dicebāt ei Quid facimuſ? q2 hic hō multa ſigna facit. CHRY. Hoīez eū adhuc vocāt: q̄ tātā ſuſceperūt ei deitatis demōſtrationē. ORI. Eſt āt p ea q̄ dicūt ab ipiſ conſiderare eorū inſipiētiā ⁊ cecitatē. Inſipientiā q̄ppe q̄a teſtificabant illū ⁊ multa pegiſſe miracula: ⁊ tn̄ eſtimabāt ſe poſſe aduerſus [illegible] emulari: velut nō poſſe ꝓ ſe aduerſus eorū emulatiōes. Cecitati aūt hoc ipz erat ad facientē eni tot miracula ptinebat vt ſe ab eoꝝ iſidijs eximeret: niſi forte crederēt ꝙ ſigna fecit ⁊ putabat ea nō fieri diuina virtute. Hic quidē igit deliberabāt nō dimittere ipm: opināteſ ſe p hoc eē impedimēto volētibꝰ credere in eū. ⁊ romanis ne eis auferent terrā ⁊ gentē. vnde ſequitur: Si dimittimus eum ſic omnes credent in eum. ⁊ veni. roma. ⁊ tol. locuz noſtꝝ ⁊ gētes. CHRY. Hoc dicētes populū volūt cōcutere vt piclitandū ex ſuſpitiōe tyrānidis. q. d. Si romani viderit eū turbas ducentē. ſuſpicabunt nos in tyrānidē velle ꝯſurgē ⁊ deſtruēt noſtrā ciuitatē. ſed fictio erat q̄ dicebant Quid. n. demoſtrabat tale? armigeros circūferebat ⁊ equitaturas trahebat. Nōne deſerta perſequebat: Sz vt nō putētur ob paſſionē ſuā hoc dicere: totā ciuitatē piclitari dicūt. AV. Uel timuerūt ne ſi oēs i xp̄z crederēt: nemo remaneret q̄ aduerſus romanos ciuitatē dei tēpluq3 defenderēt: qm̄ cōtra ipſū tēplū ⁊ cōtra ſuas paternas leges doctrinā xp̄i eē ſentiebāt. tēporalia ergo perdere timuerūt: ⁊ vitā eternā nō cogitauerūt. nam ⁊ romani poſt dn̄i paſſionē ⁊ glorificationē tulerūt eis ⁊ locū ⁊ gentes expugnādo ⁊ traſſerēdo. ORI. Sz ⁊ ſc̄z anagogē locū eoꝝ qui ex circūciſiōe ſūt gentes occupauerūt: q2 per eorū caſum ſalus gētibꝰ euenit. loco. n. gentium romani ponuntur ex regnātibꝰ q̄ regno ſuberāt nūcupatis. Gens āt ab eis ſublata ē: q2 qui fuit populus dei. factus ē nō populus. CHRY. Cū aūt illi heſitabāt: ⁊ in ordine cōſilij proponebant dicentes: quid facimꝰ. vn̄ inuerecūde ⁊ cū crudelitate clamauit. vnde ſequitur: Unꝰ aūt ex ipſis caiphas no. cū eēt pōti. anni illiꝰ. AV. Mouere poteſt q̄ñ dicat pōtifex anni illiꝰ: cū dn̄s cōſtituerit vnum ſummū ſacerdotem: cui mortuo vnus ſuccederet. Sed intelligendū eſt per ambitiones ⁊ contentiones iter iudeos poſtea conſtitutū eē plures fore pontifices: q̄ per annos ſingulos vicibus miniſtrarent: ⁊ forte etiam in vnū ānū plures admiſtrabāt q̄bꝰ alio anno alij ſuccedebāt. ALCV. Nam de hoc caipha ioſephus refert ꝙ precio ſibi ſacerdotiū vniꝰ anni redemerit. ORI. Increpatur autem caiphe prauitas in hoc quod dicitur: Pōtifex anni illiꝰ: quo. ſ. noſter ſaluator exercuit miniſteriū paſſionis: ⁊ tn̄ cuz eēt pontifex anni illiꝰ dixit eis: Uos neſcitis quicq̄: neq3 cogitatis: q2 expe. vo. vt vnus moriat hō pro popu. ⁊ nō tota gens pereat. q. d. Uos ſedetis ⁊ adhuc ſegnius rem attenditis: ſed attendatis vnius hominis ſalutē pro cōi re

publica opoꝛtere contīnere. THE. Hoc aūt ipſe quidē
pꝛaua dixit intentione: tñ ſpūſſancti gratia oꝛe eius vſa ē
ad futuri pꝛeſagiū. vñ ſubditur: Hoc au. a ſemetipſo nō di
xit: ſed cū eēt pon. anni illi⁹ ꝓphetauit: q2 ieſus moriturꝰ
erat pꝛo gēte. ORI. Non quicūqꝫ ꝓphetizat ꝓphe
ta ē: ſicut nō quicūqꝫ iuſt⁹ ꝓſequit iuſt⁹ ē: ſicut ꝗ facit ali
quod opus pꝛopter humanā gloꝛiā. Caiphas ergo ꝓphe
tauit quidē: nec tñ erat ꝓpheta: ſicut ⁊ balaā. Audebit aūt
quis dicere ꝙ nō per ſpiritūſcūꝫ caiphas ꝓphetauerit
q2 ē ſpiritus maligni ē atteſtari ieſu ⁊ ꝓphetare pꝛo eo
iuxta illud qꝺ dr: Noui⁹ te ꝙ ſis ſcūs dei. nā ei⁹ intētio
nis eſt non fideles auditoꝛes efficere: ſed incitare in pꝛe
toꝛio cōſidētes aduerſus ieſum: vt eū pimerent. vide qꝺ
dicit: Expedit vobis: qꝺ ps ei⁹ ꝓphetie fuit: dicit verum
vel mētitur? Nam ſi verum dicit: ſaluantur hi ꝗ in pꝛeto
rio aduerſus ieſum nituntur: moꝛtuo ieſu pꝛo populo ⁊ p
tingunt ad id quod expedit. Qꝺ ſi inconueniēs ē: manife
ſtū ē ꝙ non fuit ſpūſſanctus qui dedit hec pꝛoferri: q2 ſpi
ritusſanctus nō mētit. Si aūt quis velit veridicū ⁊ i hoc
eē caiphaꝫ: conuerteretur illi ꝙ gratia dei pꝛo omnibus
guſtet moꝛtē: ⁊ ꝙ ē ſaluatoꝛ omniū hominū maxie fideli
um. fatebitur ē cūcta ꝗ ſunt in hoc loco ꝓphetiā eē ve
ridicā: incipiēdo ab illo: Uos nihil ſcitis. Nihil enim no
uerant qui ieſuꝫ ignoꝛabant eē veritatē: ſapientiā: iuſtitiaꝫ
⁊ pacē. Et ꝙ ipſis quoqꝫ erat expediens. vt hic vnus inqꝫ
tū ē homo moꝛiat pꝛo populo. non eū inquātū eſt imago
inuiſibilis dei ē ſuſceptibilis moꝛtis. Pꝛo populo autem
obijt: velut potēs totius oꝛbis culpā in ſeipſū retoꝛquēs
diſſipare ac delere. Ex hoc vero quod dicit: Hoc autem
a ſemetipſo non dixit: docemur ꝙ aliqua nos homines p
nos dicim⁹: nulla inducēte virtute ad pꝛoferedū: quedaꝫ
vero ſuadente nobis quadā virtute: etſi nō integre expꝛi
mam⁹: ⁊ ſic incōſequēter diſponamur ad ea inſectātes ea
ꝗ diſcim⁹: ſed nō intētionē dictoꝛū: velut caiphas ex ſeni
bꝰ pꝛotulit: nec dixit intētionē q2 ꝓphetiā dicti nō acci
piebat. Sed ē apud paulū quidā legis periti ſunt nō intel
ligētes nec ea que pꝛoferuntur. AV. Hic docemur etiā
hoīes malos ꝓphetie ſpū futura pꝛedicere: quod tamē
euāgeliſta diuino attribuit ſacramēto: q2 pontifex fuit. i. ſū
mus ſacerdos. CHRY. Uide autē quanta ſpūſſancti
virtus ē. a mente enim mala valuit verba pꝛoferre ꝓphe
tie. Uide ē quanta ē pontificalis virtus poteſtatis: pon
tifex enim effect⁹ etſi indignus exiſtens: tñ ꝓphetauit ne
ſciens quid diceret. oꝛe eni ſolū vſa ē gratia: contaminatū
aūt coꝛ non tetigit. AV. Caiphas igitur de ſola gente iu
deoꝝ ꝓphetauit: in qua erant oues de quib⁹ ait ipſe do
minus: Non ſum miſſus niſi ad oues que perierūt dom⁹
iſrael. ſed nouerat euangeliſta alias eē oues que non erāt
de hoc ouili quas opoꝛtebat adduci. ⁊ ideo addidit: Et
non tñ pꝛo gente: ſed vt filios dei qui erāt diſperſi congre
garet in vnū. Hec aūt ſm pꝛedeſtinationē dicta ſunt: nam
neqꝫ oues eius neqꝫ filij dei adhuc erant. GRE. vi. mo.
Perſecutoꝛes igitur peregerūt hoc quod pernicioſe moli
ti ſunt: intulerunt moꝛtē. vt ab eo abſcinderent fideliū de
uotionē: ſed fides inde creuit. vnde ſe hanc extinguere in
fideliū crudelitas credidit. Non enim ad pietatis ſue ob
ſequiuꝫ redegit: qꝺ contra illū humana crudelitas extoꝛ
ſit. ORI. Concitati autē ad iram ex verbis caiphe: taxa
uerunt vt occiderent dominum. vnde ſequitur: Ab illo
ergo die cogitauerunt vt interficerent eum. Et quidem
ſi non ſpiritusſancto caipha ꝓphetauerat: alius ſpiritus
fuit qui valuit ⁊ per impium loqui: ⁊ ſibi cōpares aduer
ſus chꝛiſtum incitare. Qui autē vult reſpondere pꝛo ſpi
ritusſcō: dicet ꝙ ſicut ſacrarū intentionem ſcripturarū ad
vtilitatem pꝛolatam: aliqui pꝛaue ſuſcipiunt ad conſtituē
dam enoꝛmē diſciplinam: ſic editam pꝛo ſaluatoꝛe ꝓphe
tiam veridicā: non debito modo percipiētes cōſiliati ſūt
vt interficerent chꝛiſtum. CHRY. Querebant quidem
pꝛius ⁊ eū interficere: nūc ⁊ ſniam firmauerunt.

**Ieſus ergo iam nō in palā ambulabat apud
iudeos: ſed abijt in regionem iuxta deſertum in ci
uitatem que dicitur effrem: ⁊ ibi moꝛabatur cum
diſcipulis ſuis. Pꝛoximum autem erat paſca iu
deoꝛum: ⁊ aſcenderunt multi hieroſolymaꝫ de re
gione ante paſce vt ſanctificarēt ſeipſos. Quere
bant ergo ieſum: ⁊ colloquebantur ad inuicem in
templo ſtantes. Quid putatis: quia non venit ad
diē feſtum iſtū? Dederant autem pontifices ⁊ pha
riſei mandatum: vt ſiquis cognouerit vbi ſit indi
cet: vt appꝛehendant eū.**

ORI. Cum conciliū congregauerūt pontifices ⁊ phari
ſei vt occiderēt ieſū: ipſe cautius ſe obſeruās: nō vltra cū
fiducia conuerſabat cū iudeis: ſed neqꝫ ad aliā ciuitatem
abijt populatā: ſed ad quādā remotā. vnde dicit: Ieſus er
go iā nō in palā ābulabat apud iudeos: ſed abijt in regio
nē iuxta deſertū in ciuitatē que dicit effrem. AV. Non
quia potentia eius defecerat: in qua ſi vellet palam cū iu
deis conuerſaret: ⁊ nihil ei facerent: ſed exēplū diſcipulis
demōſtrauit: quo appareāt non eē peccatū ſi fideles eius
oculis perſequētiū ſe ſubtraherēt: ⁊ furoꝛē ſceleratoꝛum
latēdo poti⁹ euitarēt: ꝙ ſe oſtendēdo magis accenderent.
ORI. Honeſtū nāqꝫ ē iminēte agone cōfitendi ieſuꝫ nō
euitare cōfeſſionē: nec recuſare ſubire moꝛtē gratia verita
tis: nec min⁹ honeſtū ē nō tradere occaſionē tante tentati
oni: nō ſolū pꝛopter icertitudinē euēt⁹ pꝛopꝛij: ſed ne nos
occaſionē pꝛeſtem⁹ vt alij magis impij ac noxij fiant. naꝫ
ſiqs fact⁹ erga queqꝫ materia criminis luet penas: quō p
ſecutoꝛē nō declinās: nō ē ⁊ pſeqntiſ delicto dabit reſpō
ſū. Nō ſolū aūt dñs illic iuit: imo vt nullā daret cauſam
perquirētib⁹ eū: diſcipulos ē ſecū duxit. vnde ſequitur:
Et ibi moꝛabat cū diſcipulis ſuis. CHRY. Qualit pu
tas turbatos diſcipulos hūane vidētes eū ſaluatū? Ipſi
aūt qñ oēs letabātur ⁊ feſta celebꝛabāt: nūc occultantur:
⁊ i piculis ſūt: ſꝫ tñ p manebāt cū eo ſꝫ illud: Uos eſtis ꝗ
permāſiſtis mecum in tentationibus meis. ORI. Quo
ad anagogiā vero dicatur ꝙ ieſus dudū cum fiducia am
bulabat inter iudeos: cum verbū diuinum per ꝓphetaſ
in ipſis conuerſabatur: ſed abijt illuc: nec eſt verbum dei
inter iudeos. Acceſſit aūt ad villā que ē ꝓpe deſertuꝫ: de
qua dicit: Multi filij deſerte: magis ꝙ cōiugate. Uilla aūt
dicit effrem: ꝗ: interꝓtat fertilitas. Fuit āt eff aūꝫ frater ma
naſſe ſenioꝛis ꝓplī obliuioni traditi. poſt populū. n. obli
uioni datū pꝛetermiſſū pꝛodijt ex gētib⁹ abūdātia. Diſce
dēs ergo a iudeis domin⁹: venit in terrā toti⁹ oꝛbis ꝓpe
deſertā eccleſiā: ꝗ dicitur ciuitas fecūda: ⁊ ibi moꝛat cuꝫ
diſcipulis vſqꝫ nūc. AV. Ille aūt qui de celo venerat pa
ti: ꝓpinquare voluit loco paſſionis: q2 iminebat hoꝛa paſ
ſiōis. vñ ſequitur. Pꝛoximū aūt erat paſca iudeoꝝ. Ha
bebāt iudei paſca in vmbꝛa: nos i luce. ſanguine occiſi pe
coꝛis iudeoꝝ poſtes ſignati ſunt. ſanguine xpī frontes no
ſtre ſignātur. Illum diē feſtū iudei cruētū haberi dñi ſan
guine voluerūt. illo die feſto occiſus ē agnus: qui eūdē di
em feſtū ſuo ſanguine cōſecrauit. Mandatū aūt erat in le
ge iudeis: vt die feſto quo paſca erat oēs vndiqꝫ conueni
rent: ⁊ illius diei celebꝛatione ſanctificarentur. vñ ſequit:
Et aſcenderunt multi hieroſo. de regione ante paſca vt ſā
ctifica. ſeipſos. THE. Aſcenderunt aūt ante paſca vt
purgarentur: qm̄ quicūqꝫ peccauerant inuiti vel ſpōtanei
paſca nō celebꝛabant niſi pꝛius expiarētur vt moꝛis erat
balneationibus ⁊ ieiunijs ac raſura: quinetiam quaſdaꝫ
deputatas oblationes offerendo. Hi ergo expiationē ce
lebꝛantes: inſidiantur domino. vnde ſequitur: Querebāt
ergo ieſum ⁊ colloquebantur ad inuicem in templo ſtan
tes: quid putatis: q2 non venit ad diē feſtū? CHRY. In
diabantur ei: ⁊ tēpus feſti tempus faciebant occaſionis.

ORI. Et ꝓpter hoc non dixit. Paſca domini: ſed. Iu
deoꝝ. nam ſaluatoꝛ in illo patiebatur inſidias. ALCV.
Illi ergo querebāt ieſum nō bene. nos aūt querimus eū
ſtantes in templo dei: mutuo nos cōſolādo ⁊ exoꝛādo vt
veniat ad diē feſtum nřm: et ſua pꝛeſētia nos ſanctificet.
THEO. Sed ſi talis ſolum vulg⁹ pageret: videretur
vtiqꝫ paſſio ex iperitia ꝓgredi: Sed etiā phariſei pꝛecipi
unt vt capiat. vnde ſequitur: Dederant eni pontifices et
phariſei mandatū: vt ſiquis cognouerit vbi ſit indicet vt
appꝛehēdāt eū. ORI. Et attēde ꝙ ignoꝛabāt vbi ē: oſtē
ſum eſt enim eū diſceſſiſſe. Dicēs ē qm̄ inſidiantes ieſuꝫ
ignoꝛabant vbi ſit: ꝓpter quod dederunt alia ꝙ diuina
mandata docentes diſciplinas ⁊ mādata hominū. AV.
Nos aūt indicem⁹ modo iudeis vbi ſit: vtinā velint audi
re ⁊ appꝛehendere. CA. XII.

**Ieſus ergo ante ſex dies paſce venit
bethaniā vbi lazarus fuerat moꝛtuus
quē ſuſcitauit ieſus. Fecerunt autē ei
cenam ibi: ⁊ martha miniſtrabat: laza
rus vero vnus erat ex diſcūbentibus
cum eo. Maria ergo accepit libꝛam vnguēti nar
di piſtici pꝛecioſi ⁊ vnxit peds ieſu ⁊ extersit pedes
eius capillis ſuis ⁊ domus impleta ē ex odoꝛe vn
guenti. Dixit ergo vnus ex diſcipulis eius iudas
ſcariothis qui erat eū traditurus. Quare hoc vn
guentum non venditur trecentis denarijs ⁊ datū
eſt egenis? Dixit autem hoc non quia de egenis
pertinebat ad eum: ſed quia fur erat ⁊ loculos ha
bens: ea que mittebantur poꝛtabat. Dixit ergo ie
ſus: Sinite illam: vt in diem ſepulture mee ſeruet
illud. Pauperes enim ſemper habebitis vobiſcū
me autem non ſemper habebitis. Cognouit ergo
turba multa ex iudeis quia illic eſt: ⁊ venerunt nō
pꝛopter ieſum tñ ſed vt lazarum viderent quē ſu
ſcitauit a moꝛtuis. Cogitauerunt autē pꝛincipes
ſacerdotum: vt ⁊ lazarum interficerent: quia multi
pꝛopter illū abibant ex iudeis ⁊ credebant i ieſū.**

ALCV. Appꝛopinquante tempoꝛe in quo dñs pati di
ſpoſuit appꝛopinquauit ipſe loco i quo eiuſdē paſſionis
diſpēſationē perficere voluit. vnde dicit: Ie. er. añ ſex di.
paſ. ve. in bethaniā: deinde hieroſolymam. In hieroſoly
mā qnidē vt ibi pateret: in bethaniā vero vt reſuſcitatio
lazari memoꝛie omniū arti⁹ ipꝛimeretur. vnde ſubditur:
Ubi fue. laza. moꝛ. quē ſuſ. ieſus. THEO. Decima aūt
die mēſis agnū iudei capiūt imolandū in feſto paſce. ex
tunc. n. feſtiuitatis pꝛelibāt ſolēnia: quapꝛopter in die que
ē nona mēſis ⁊ pꝛecedit ſextū diē āte paſca: epulātur ſplē
dide: ⁊ exoꝛdiū feſti hanc diē cōſtituunt: quo fit vt ieſus
quoqꝫ pergens bethaniā conuiuaret. vnde ſequit: Fece. āt
ei ce. ⁊ ibi mar. miniſtrabat. Per hoc aū qꝺ dixit ꝙ mar
tha miniſtrabat: inſinuat ꝙ in illius domo erat conuiuiū
Sed attēde mulieris fidelitatē: nō. n. famulab⁹ iponit mi
niſterium: ſed ipſamet ſuſcepit. innuere aūt volens euan
geliſta vere reſurrectionis lazari ſignū ſubdit: La. vo vn⁹
erat ex diſcū. cū eo. AV. Uiuebat: loquebat: epulabat:
veritas oſtendebat: infidelitas iudeoꝝ confundebatur.
CHRY. Maria aūt nō faciebat cōem famulatum: ſed
ad ſolum dominum conſtituit honoꝛem: ⁊ nō vt ad ho
minē accedit: ſed vt ad deum. vnde ſequitur. Ma. er. ac.
li. vnguē. nar. pi. pꝛecio. ⁊ vnxit pe. ie. ⁊ extersit capil. ſu.
pe. ei⁹. AV. Quod ait piſtici: locū aliquē credere debe
mus vnde erat hoc vnguentū pꝛecioſum. ALCV. Uel
piſtici idest fidelis nec extranei ſpeciebus adulterati. Hec

ē illa mulier que quōdā peccatrix in domo ſimonis ve
nit ad dominū cū alabaſtro vnguenti. AV. de con. euā.
Quod aūt hoc in bethania rurſus fecit: aliud ē quod ad
luce narrationē nō pertinet: ſed pariter narratur a tribꝰ
ioāne. ſ. mattheo ⁊ marco: ꝙ ergo mattheus ⁊ marcus ca
put domini vnguento illo perfuſum dicunt: ioannes autē
pedes: non ſolū caput: ſed ⁊ pedes domini accipiamus
perfudiſſe mulierem. Mattheus ē ⁊ marcus recapitulā
do ad illum diem redeunt in bethaniam qui erat ante ſex
dies paſce: ⁊ narrāt ꝙ ioannes de cena ⁊ vnguento. Se
quitur: Et do. imple. ē ex odo. vnguenti. AV. ſuper ioā.
Ad apoſtolum reuoca intentionem qui dicit. Alijs ſum⁹
odoꝛ vite ad vitam: alijs ſumus odoꝛ moꝛtis ad moꝛtem
deniqꝫ audies hinc ex vnguento iſto: quomodo erat alijs
odoꝛ bonus in vitam: alijs odoꝛ bon⁹ in moꝛtem. vnde ſe
quitur: Dice. ergo vnus ex diſci. ſu. iu. ſcario. qui erat euꝫ
tradi. Qua. hoc vn. non ven. ccc. dena. ⁊ da. eſt egenis.
AVGV. de con. euan. Quod alij dicunt diſcipulos
murmuraſſe de vnguēti pꝛecioſi effuſione: ioannes autē
iudā cōmemoꝛat: puto diſcipuloꝝ nomine iudā ſignifica
tum plurali numero pꝛo ſingulari vſurpato. Pōt ē itelli
gi ꝙ alij diſcipuli aut ſenſerint hoc aut dixerit: aut eis iu
da dicētem perſuaſū ſit atqꝫ oīum volūtatē mattheus et
marcus verbis ē expꝛeſſerunt. Sed iudas pꝛopterea di
xerit: quia fur erat: ceteri pꝛopter pauperum curā. ioan
nem vero de ſolo illo id commemoꝛare voluiſſe: cuius
ex hac occaſione furādi conſuetudinē credidit intiman
dam. nam ſequitur: Dixit aūt hoc non quia de ege. perti.
ad eū: ſed q2 fur erat ⁊ locu. habēs: ea que mitte. poꝛtabat
ALCV. Poꝛtabat miniſterio: expoꝛtabat furto. AV.
Non tūc perijt iudas quando accepit a iudeis pecuniam
vt dominum traderet iam fur erat: dominum perdi tus ſe
quebatur: non coꝛde ſed coꝛpoꝛe. Uoluit autem per hoc
dominus nos admonere vt malos toleremus: ne coꝛpus
chꝛiſti diuidamus. Qui aliquid de eccleſia furatur: iude
perdito comparatur. tollera malū bonus: vt venias ad ꝓ
miū bonoꝛum: ne immitaris in penam maloꝛum. Exē
plum domini accipite conuerſantis in terra: quare habu
it loculos cui angeli miniſtrabant: niſi quia eccleſia ipſi
us loculos habitura erat? Quare fures admiſit: niſi vt
ei⁹ eccleſia fures dū patitur toleraret: ſed ille ꝗ conſueue
rat de loculis pecuniā tolere: nō dubitauit accepta pecu
nia ipſū dñū vēdere. CHRY. Iō ē ei furi ex̄ñti loculos
cōmiſit pauperū: vt oēꝫ abſcinderet occaſionē. nō. n. habu
it dicere qm̄ ꝓpter pecuniarū deſideriū hoc fecit: etenim
ſufficientē habebat ex loculo concupiſcentie mitigatiōeꝫ.
THE. Quidā vero adminiſtrationeꝫ pecunie ſuſcepiſ
ſe iudam fatentur: tanꝙ minimū omniū. nā pecunie admi
niſtratio doctrine adminiſtratione inferioꝛ ē ſm ꝙ dicūt
apoſtoli in actibus. Non eſt equū nos derelinquere ver
bum dei ⁊ miniſtrare menſis. CHRY. Chꝛiſtus autē
multa cōdeſcēſione ad iudā vtēs non increpauit eū furti
pietē: ſed cōeꝫ intulit excuſationem. nā ſequit: Dixit ergo
ie. ſini. il. vt in diē ſepul. mee ſer. illud. ALCV. Signifi
cat ſe moꝛiturū ⁊ ad ſepeliēdū aromatib⁹ eē vngendū. iō
marie cui ad vnctionē moꝛtui coꝛpoꝛis multū deſideran
ti peruenire non liceret donatū ſit: viuenti adhuc impēde
re obſequium: qꝺ poſt moꝛtē celeri reſurrectione pꝛeuen
ta nequiret. CHR. Rurſus ē pp pꝛoditoꝛē rememoꝛa
tus ē ſepulture. ac ſi d. Grauis ſum tibi ⁊ oneroſus ſꝫ ex
pecta parum ⁊ adibo. ⁊ hoc oſtendit cum ſubdit: Paupe
res enim ſemper habetis vobiſcū: me aūt nō ſemp habe
bitis. AV. Loquebat de pñtia coꝛpis ſui. nā ſm maieſta
tē ſuā: ſm pꝛouidentiam: ſm ineffabilem ⁊ inuiſibilē gra
tiā impletur qꝺ ab eo dictū ē: Ecce ego vobiſcum ſū vſqꝫ
ad conſummationem ſeculi: Uel aliter: In iude perſona
ſignificati ſunt in eccleſia mali. ſi. n. bonus es: habes chꝛi
ſtū: ⁊ in pꝛeſenti per fidē ⁊ ſacramētum: ⁊ habebis ſemper
quia cū hinc exieris: ad illū venies qui dixit latroni: Ho

die mecū eris in paradiſo. Si aūt male verſaris: videris
habere in pñti xp̄m: q2 baptizaris baptiſmo xp̄i: accedis
ad altare xp̄i: ſed male viuēdo nō ſemper habebis. nō ait
dixit habes: ſed habebis: q2 vn⁹ malus corpus maloꝝ
ſignificat. Seq̄t: Cogno. er. tur. mul. ex iudeis q2 illic eēt: ⁊
vene. nō prop. ie. tm̄: ſed vt laza. vide. quē ſuſci. a mortuiſ
Curioſitas eos adduxit: nō charitas. THE. Uiſores
enim ſuſcitati fieri cupiebant: expectātes ēt de inferis ali
quid lazaro referēte ꝑpēdere. AV. Quia vero tātū mi
raculū dñi tāta erat euidētia diffamatū: vt nō poſſent vl'
occultare quod factū ē vel negare: cogitauerūt vt lazarū
interficerēt vnde ſequitur: Cogi. aūt pn. ſacer. vt, ⁊ laza.
inter. q2 mul. prop. il. abi. ex iude. ⁊ credi. in ieſum. O ce
ca ſeuitia quaſi dñs ſuſcitare potuit mortuū ⁊ nō poſſit oc
ciſum. Ecce vtrūq; dñs fecit: ⁊ lazarū mortuū: ſeipſum ſu
ſcitauit occiſū. CHRY. Nullū aūt miraculū chriſti eoſ
ita mouere fecit. hoc enī mirabilius erat: ⁊ corā multis factū
ē: ⁊ erat inopinabile mortuū quatriduanū videre ābulā
tē ⁊ loquētē. Aliter ēt illi in aliis putabāt criminari ſabba
ti ſolutionē: ⁊ hac via abducere turbas. hic aūt q2 a nullo
habebāt cōqueri cōtra ieſū: aduerſus lazarū faciūt cons
tū. itaq; ⁊ in ceco hoc feciſſent: niſi haberēt accuſationem
de ſabbato. Aliter aūt. Ille quidē ignobilis erat: ⁊ eiece
runt eū de tēplo. hoc ēt eos mordebat q; feſtiuitatē inſtā
tē oēs dimittēs bethaniā veniebant. ALCV. Myſtice
aūt q; ante ſex dies venerat bethaniam: ſignificat q; ille q̄
ſex dieb⁹ oīa fecerat: ⁊ ſexto die hominē creauit ipſe ſexta
mūdi etate: ſexta feria: ſexta hora redimere mūdum vene
rat. Cena aūt dñica: fides ē eccleſie q̄ p dilectionē operat
Martha miniſtrat: ē fidelis aīa: opa ſue deuotionis dño
īpēdit. Lazar⁹ vn⁹ erat ex diſcūbētib⁹ cū hi q̄ poſt pecca
torū mortē reſuſcitati ſūt ad iuſtitiā vna cū eis q̄ in ſua p
māſerūt iuſtitia: de pñtia veritatis exultāt: ⁊ celeſtis gratie
munerib⁹ alūtur: ⁊ bene in bethania celebrat q̄ interpreta
tur dom⁹ obediētie: nā eccleſia ē obediētie dom⁹. AV.
Unguentū aūt quo maria vnxit pedes ieſu: iuſtitia fuit: lō
libra fuit. Erat aūt vnguētū nardi piſtici precioſi. Piſtis
grece latine fides dicit. Querebas operari iuſtitiā: iuſtus
ex fide viuit: Unge pedes ieſu bene viuēdo. dominica ſe
ctare veſtigia. capillis terge. ſi habes ſuperflua da pauperib⁹.
⁊ dñi pedes terſiſti: capilli. n. ſuperflua corporis videntur.
ALCV. Et notādū q; primo tm̄ pedes vnxerat: h autez
pedes ⁊ caput vnxit. ibi rudimēta penitētiū: hic iuſtitia p
fectarū deſignat aīarū. per caput. n. dñi ſublimitas diuini
tatis. per pedes humilitas incarnatiōis exprimit. vel per
caput ipſe xp̄s: p pedes paupes q̄ ſūt mēbra ei⁹. AV. Do
mus aūt repleta ē odore: mūdus iple⁹ ē bona fama.

In craſtinū aūt turba multa que conuenerat
ad diē feſtū cū audiſſent q2 venit ieſus hieroſoly
mā acceperūt ramos palmarū ⁊ proceſſerūt obui
am ei ⁊ clamabāt: Oſanna: benedictus q venit in
noīe dñi rex iſrael. Et inuenit ieſus aſellū ⁊ ſedit ſu
per eū ſicut ſcriptū ē: Noli timere filia ſyō ecce rex
tuus venit ſedēs ſup pullū aſine. Hec non cogno
uerunt diſcipuli eius primū: ſed quando glorifica
tus ē ieſus: tunc recordati ſunt quia hec erant ſcri
pta de eo: ⁊ hec fecerunt ei. Teſtimoniū ergo per
hibebat turba que erat cū eo quando lazarū vo
cauit de monumēto: ⁊ ſuſcitauit eum a mortuis.
Propterea ⁊ obuiā venit ei turba quia audierūt
eū feciſſe hoc ſignū. Phariſei ergo dixerunt ad ſe
metipſos: Uidetis quia nihil proficimus? Ecce
mūdus totus poſt eū abiit.

CHRY. Preceptum legis erat: vt decima luna primi
mēſis agnus ſiue hedus in domo recluderetur vſq; ad
quartādecimam lunam eiuſdem menſis: quādo ad veſpe
ram imolabatur: vnde ⁊ verus agnus ex omni grege ſine
macula electus: pro populi ſanctificatione immolandus
ante quinq; dies. i. decima luna hieroſolymam aſcendit.
AV. Quantus aūt fructus apparuerit predicatiōis ei⁹
⁊ quantus grex ouiū ex his que perierant domus iſrael
vocē paſtoris audierit: intendendū ē ex eo quod dicitur:
In craſtinū autem tur. mul. que conue. ad di. fe. cū au. q2
ve. ie. hiero. acce. ra. palmarū. Rami palmarū laudes ſūt
ſignificātes victoriā qua erat dominus mortem moriēdo
ſuperaturus: ⁊ tropheo crucis de diabolo mortis princi
pe triūphaturus. CHR. Oſtēdebāt aūt qm̄ de reliquo
maiorem q̄ de propheta opinionem habebant de eo. vñ
ſeq̄tur: Et proceſſe. ob. ei. ⁊ cla. oſan. bene. qui ve. in no.
dñi rex iſrael. AV. Oſanna vox eſt obſecrantis; magis
affectum indicans: q̄ rem aliquā ſignificans: ſicut ſunt in
lingua latina: quas interiectiones vocant. BED. Eſt aūt
cōpoſitū ex corrupto ⁊ integro. O ſi. n. ſalua: anna obſe
crantis eſt interiectio. oſi ergo corruptū: anna eſt integrū
Benedictus aūt qui venit in nomine domini: ſic poti⁹ acci
piendū ē: vt in nomine domini: in nomine dei patris itelli
gatur: q̄uis poſſit intelligi etiā in noīe ſuo: quia ⁊ ipſe dñs
ē: ſed verba eius meli⁹ noſtrū dirigūt intellectum: qui ait:
Ego veni in noīe patris mei: nō vtiq; amittit diuinitatem
qm̄ nos docet humilitatē. CHRY. Hoc ēēt qd maxie co
egit credere i xp̄m oēs: qm̄ nō ē deo cōtrari⁹: ⁊ hoc maxie
erigebat plebē q; ipſe dicebat ſe a pr̄e veniſſe. Ex his ergo
vbis colligim⁹ q; de⁹ ē. na oſāna ſaluos fac interpretatur
ſalutē aūt ſoli deo ſcriptura attribuit. Deinde q2 ve ē deuſ
qui venit iquiūt: nō q̄ ducit: hoc enī ſeruile ē quodāmodo
illud vō dñicū qd ēt dicūt: In noīe dñi: illud idē erga ipm
ptēdit. ñ. n. i noie ſui: ſz dñi dicūt illū venire. AV. Quid
at magnū fuit regi ſeculoꝝ regē fieri hoīm. Nō. n. rex iſrl'
xp̄s ad exigēdū tributū vl' ferro exercitū armādū: ſz rex
iſrl' q; mētes regat q; i regnū celoꝝ pducat. q; ḡ rex eē volu
it iſrl'. dignatio ē nō pmotio: miſationis indiciū: nō ptātis
augmētū. q̄ enī appellat⁹ ē in terra rex iudeoꝝ: i celis ē do
min⁹ angeloꝝ. THE. Judei aūt regē iſrl' ipm nuncupa
bāt: qſi ſenſibilē regē ſomniantes. Expectabant nāq; exur
gere quendā in regē maiorē q̄ ſm humanā naturā: ſalua
turū eos a romanoꝝ iuriſdictiōe. Quō autez dñs venerit
oſtēdit euāgeliſta ſubdēs: Et inue. ie. aſel. ⁊ ſe. ſu. eū. AV.
Hic breuiter dictū ē. nam quēadmodū ſit factum apud ali
os euāgeliſtas pleniſſime legitur: Pullum autem aſine in
quo nemo ſederat: hoc enim apud alios euāgeliſtas inue
nitur intelligimus ppl'm gētiū: qui legē dñi nō acceperat:
aſinā vero q2 vtrūq; dño adductū ē plebem ei⁹ que venie
bat ex populo iſrael. CHRY. Fecit ḡ hoc ꝓphetice ali
quid figurās: qm̄ videlicet i mūdū gētiū populū debebat
ſubiectū habere: ⁊ prophetiā quādā iplēs. AV. Adhibe
tur aūt huic facto ꝓpheticū teſtimoniū vt appareret qm̄ ma
ligni pncipes iudeoꝝ eū nō intelligebāt i quo iplebātur q̄
legebāt. vnde ſequitur: Sicut ſcriptū ē: No. ti. fi. ſy. ec. rex
tu. ve. ti. ſe. ſu. pul. aſine. In illo populo erat filia ſyō: ipſa
ē hieruſalē q̄ ē ſyon: cui dicitur: Noli timere. illū agnoſce
q̄ a te laudat: ⁊ noli trepidare cū patitur: q2 ille ſanguis
funditur per quē tuum delictum deleatur: ⁊ vita redimat.
CHRY. Uel aliter: Quia reges eoꝝ iniuſti fuerant: ⁊
eos obnoxios bellis faciebāt confide ait: h non talis: ſz
mitis ⁊ māſuetus: quod oſtenditur ab aſino. nō eniz exer
citū hñs itrabat: ſed aſinū habēs ſolū. Uide aūt euāgeliſte
ſapiētiā non verecūdat priorem ignorātiā diuulgare. naz
ſequit: Hec nō cog. diſc. ei⁹ pri. ſed qn̄ glo. ē ieſus. AV. i.
qn̄ virtutē ſue reſurrectionis oſtendit: tūc recordati ſunt
q2 h erant ſcripta de eo: ⁊ h fecerunt ei idēſt non alia q̄
que ſcripta erat de eo. CHRY. Hoc autez ignorabāt
quoniam ipſe nō reuelauit eis. ſcādalizaſſet enī eos ſi rex
exñs talia paſſur⁹ erat: ⁊ ēt nō ſuſcepiſſent ſtatiz cognitio
nē regni de quo dicebāt: de rgno. n. tpali hoc dici putaſſēt
THE

THEO. Aſpice aūt cōſequētiā paſſionis: ſuſcitauit la
zarū: hoc diuum nouiſſime reſeruās miraculū: ⁊ ob hoc
plurimi cōcurrebāt ⁊ credebāt: vnde ſequit. Teſtimo. er.
phi. tur. que cū eo erat qn̄ vo. la. demo. ⁊ ſuſc. eū a mor.
ꝓpte. ⁊ ob. ve. ei tur. q2 au. eū fecit. hoc ſignū. Exinde li
uor ⁊ inſidie. vnde ſequit: Phariſei aūt dice. ad ſemetip.
vide. q2 nihil pfi. Ec. mū. tot⁹ poſt eū abiit. AV. Turba
turbauit turbā. Quid aūt inuidet ceca turba: q2 poſt eum
abiit mund⁹: per quē fact⁹ eſt mund⁹. CHRY. Mun
dum. n. hic turbā dicūt: videt aūt mihi hoc dictū eſſe eo
rum qui ſani q̄dē erāt: nō audebāt aūt ꝓpalari: demū ab
euentu deterrebāt alios q̄ſi incōſummabilia tentantes.
THEO. Ac ſi. d. Quātūcūq; inſidiamini: tāto hic au
get ⁊ gloria ei⁹ intendit: qs ergo ꝓfect⁹ de tātis inſidiis?
Erāt aūt quidā gētiles ex his qui aſcenderant vt
adorarent in die feſto. Hi ergo acceſſerūt ad phi
lippū q erat a bethſaida galilee: ⁊ rogauerūt eū di
centes. Dñe volum⁹ ieſū videre. Uenit philippus
⁊ dicit andree. Andreas rurſū ⁊ philippus dixe
runt ieſu. Jeſus aūt reſpōdit dicens: Uenit hora
ut clarificet fili⁹ hoīs. Amē amen dico vobis. niſi
granum frumēti cadens in terrā mortuū fuerit: ip
ſū ſolū manet. Si aūt mortuū fuerit: multū fructū
affert. Qui amat aīam ſuā: perdet eā. Et qui cuſto
dit aīam ſuā in hoc mūdo: in vitā eternā cuſtodit
eam. Siquis mihi miniſtrat: me ſequatur. Et vbi
ego ſum: illic ⁊ miniſter me⁹ erit. Siquis mihi mi
niſtrauerit: honorificabit eū pater meus.

BEDa. Templū dñi hieroſolymis ſitū adeo erat fa
moſū: vt dieb⁹ feſtis nō ſolum vicini: ſed etiā multe ex lō
ginquis regiōib⁹ gētes illuc aduenirēt: ſicut de eunucho
candacis regine ethiopū act⁹ aploꝝ declarat: hac ergo
cōſuetudine hi gētiles venerāt adorare de q̄bus dicitur.
Erāt autem gen. qui. ex his qui aſcē. vt ado. in die feſto.
CHRY. Prope exiſtes de cetero ꝓſeliti fierēt. fama ita
q; audita de xp̄o voluēt eū videre: vnde ſeq̄t: Hi ergo ac
ce. ad philip. qui erat a bethſa. gali. ⁊ roga. eū di. dñe vo
lu. ie. videre. AV. Ecce voluēt eū iudei occidere: gētiles
videre: ſed ⁊ illi ex iudeis erāt q̄ clamabāt: Bñdict⁹ q̄ ve
nit in noie dñi. Ecce illi ex circūciſiōe: illi ex preputio: ve
lut duo pietes de diuerſo veniētes: ⁊ in vnā fidem xp̄i pa
cis oſculo cōcurrētes. Sequitur: Ue. phi. ⁊ di. andree.
CHRY. Quaſi priori exntl. audiuerat. n. In viā gētiuz
nō abieritis: ꝓpterea cū cōdiſcipulo cōmunicans magi
ſtro refert: vnde ſeq̄t: An. rur. ⁊ phi. dicunt ieſu. AVG
Audiam⁹ ergo vocē lapidis angularis. vnde ſequit: Je.
aūt rñ. eis di. ve. ho. vt cla. fi. hoīs. Forſitan aliq̄s putat
ideo ſe dixiſſe glorificatū: q2 gētiles volebant eum vide
re: nō ita eſt: ſz videbat gētiles p⁹ paſſionē ⁊ reſurrectio
nem ſuā in oīb⁹ gentib⁹ credituros. Ex occaſione igitur
iſtoꝝ gētiliū q̄ eū videre cupiebāt: annūciat futurā pleni
tudinē gētiū: ⁊ ꝓmittit iā adeſſe horā glorificatiōis ſue:
q̄ facta in celis gētes fuerāt credituræ ſm illud: Exaltare
ſup celos de⁹: ⁊ ſup oēm terrā gloria tua: ſz altitudinem
glorificatiōis oportuit vt ꝓcederet humilitas paſſiōis vñ
adiūxit: Amē amē di. vo. Ni. gra. fru. ca. i terrā mor. fue.
ipm ſo. ma. Si aūt mor. fu. mul. fru. affert. Se aūt dicebat
granū mortificandū in infidelitate iudeoꝝ multiplicādū
in fide pploꝝ. BEDA. Ipſe enī ex ſemine patriarchaꝝ
in agro huī⁹ mūdi ſeminat⁹ eſt. i. incarnat⁹ ē: vt morien
do cū multiplicatiōe reſurgeret ſol⁹ mortu⁹ ē: cū multis
ſurrexit. CHRY. Et q2 p ſermones nō ita ſuadebāt vti
tur experimēto: q2 frumētū magis facit fructū cū mortuū fu
erit. Si aūt ex ſeminib⁹ accidit: multo magis in me. Quia
igit de reliquo debebat dimittere diſcipulos ad gētes vi
det aūt gētiles ꝓſiliētes ad fidē: oñdit q; ipſe erat vt ad cru
cē veniret. Nō enī pri⁹ eos ad gētes miſit: donec iudei of
fenderūt donec crucifixerūt: ⁊ q2 de morte ſua ꝓdidit di
ſcipulos cōtriſtādos: ſupabūdātiā facit ſermonis dicēs
nō ſolū: Si nō mortē meā patiēter ſuſtinueritis: ſed etiaz
ſi vos ipſi nō moriamini: nullū vobis erit lucrū: ⁊ hoc eſt
qd ſubdit: Qui amat ani. ſuā p. eā. AV. Hoc duob⁹ mo
dis intelligi pōt: Qui amat pdet. i. ſi amas pdes: ſi cupis
vitā tenere in xp̄o: noli mortē timere p xp̄o. Itē alio mō
Qui amat aīam ſuā pdet eā. noli amare in hac vita: ne p
das in eterna vita: hoc aūt qd poſteri⁹ dixi magis habere
videt euāgelicū ſenſū. Seq̄t enī: Et q̄ odit ani. ſu. in hoc
mū. in vi. eternā cu. eā: ergo qd ſupra dictū eſt: Qui amat
ſubintelligit in hoc mūdo. CHRY. Amat aūt aīaz ſu
am in hoc mūdo: q̄ deſideria ei⁹ inconuenientia facit. odit
aūt eā: q̄ nō cedit ei noxia cōcupiſcēti. ⁊ ñ dixit: Qui non
cedit ei: ſz Qui odit eā. Quēadmodū. n. eoꝝ q̄ odio ha
bent nec vocē audire ſuſtinem⁹: nec viſū videre delecta
bit ita ⁊ aīam cū ꝯtraria iniūgit q̄ deo nō placēt: cū vehe
mentia auertere oz. THEO. Quia. n. valde oneroſuz
erat audire: q; oportēt odire aīaz: ꝯſolat p hoc qd ad dit:
In hoc mūdo: tpis indicēs pticularitatē. nō. n. in ꝑpetuū
iubet aīam odio hēri: ⁊ emolumētū ponit cū dicit: In vi
tam eternā cuſtodit eā. AV. Sed vide ne tibi ſubrepat:
vt teipm interimere velis: ſic intelligēdo q; debes in hoc
mūdo odiſſe aīaz tuā: hinc. n. q̄dā maligni atq; pueri ho
micidie flāmis ſe donāt: aq̄s ꝓfocāt: ꝓcipitatiōe collidūt
⁊ pereūt: hoc xp̄s nō docuit: imo ⁊ diabolo ꝓcipiciū ſug
gerēti reſpōdit: Uade ſathanas. Cū ergo cauſe articulus
venerit: vt hec cōditio ꝓponat: aut faciendū eſſe contra
dei preceptū: aut ab hac vita migrādū: cōmināte mortez
perſecutore ibi oderis in hoc mūdo aīam tuā: vt in vitaz
eternā cuſtodias eā. CHRY. Dulcis quidē ē pñs vita
his q̄ affixi ſūt ei: ſi vō qs ad celū reſpexerit: videns que
ibi ſūt bona: cito contēnet vitā pñtē. Cū. n. apparuerit me
lior: cōtēnit peior in hoc ergo nos inducēs xp̄s ſubdit:
Qui mihi miniſtrat me ſeq̄t. i. me imitet: de morte hoc di
cit de ea q̄ p opa aſſecutō ē: oz. n. eū q̄ miniſtrat eū cui mi
niſtrat ſeq̄. AV. Quid ḡ ſit miniſtrare xp̄o: i ipſis vbis
agnoſcim⁹ cū dicit: Siq̄s mi. mi. Miniſtrāt ergo ieſu: q̄
nō q̄ ſua ſūt q̄rūt: ſz q̄ ieſu xp̄i: hoc eſt. n. me ſequat: vias
ambulet meas nō ſuas: nō ea tm̄ que ad miſericordiam
pertinēt tpalē: ſed oīa opa bona ꝓpter xp̄m faciens: vſq;
ad illud op⁹ magne charitatis: qd eſt aīam p fratrib⁹ po
nere: ſz quo fructu: qua mercede: Seq̄t: Et vbi ego ſuz: ⁊
il. ⁊ miniſt. me. erit. Gratis amat ⁊ opis quo miniſtratur
illi preciū ſit eē cū illo. CHRY. Oſtendit autē p hoc
q; reſurrectio morti ſuccedit. Ubi aūt ſum ait: q2 in celis
añ reſurrectionē xp̄s fuerat. igit illic trāſmigremus aīo ⁊
mēte. Seq̄t: Siq̄s mihi miniſtra. hono. eū pa. me⁹. AV.
Per hoc intelligit expoſuiſſe vt ſupra dixerat: illic ⁊ mi
niſter me⁹ erit. nam quē maiorē honorē accipere poterit
adoptat⁹ q̄ vt ſit vbi eſt vnic⁹. CHRY. Non aūt dixit
Ego honorificabo eū: ſed pater meus: nondū. n. de eo de
centem opinionē habebāt: ſed maiorem de patre.

Nunc anima mea turbata eſt. Et quid dicaz. Pa
ter ſaluifica me ex hac hora: Sed ꝓpterea veni in
horam hanc. Pater clarifica nomen tuum. Ue
nit ergo vox de celo dicens: Et clarificaui: ⁊ iterū
clarificabo. Turba ergo que ſtabat ⁊ audierat: di
cebat tonitruū eſſe factū. Alii aūt dicebāt: Ange
lus ei locutus eſt. Rñdit ieſus ⁊ dixit. Non ꝓpter
me hec vox venit ſed ꝓpter vos. Nūc iudicium ē
mundi. Nunc princeps huius mūdi eiicietur fo
ras. Et ego ſi exaltatus fuero a terra: oīa traham
ad meipſum. Hoc autem dicebat ſignificās qua
morte eſſet moriturus.

CHRY. Quia dñs ad paſſionē diſcipulos exhortatus fuerat: ne dicāt ꝙ ipſe extra dolores exñs humanos facile de morte philoſophat: ⁊ nos admonet ꝓpter hoc ꝙ ipſe eſt ſine piculo. Oñdit ꝙ ⁊ ipſe in agonia ſit: tñ ꝓpter vtilitatē mortē nō rēnuit. vñ dicit: Nūc aīa mea turbata eſt. AV. Audio qui in hoc mūdo odit aīam ſuā: in vitam eternā cuſtodit eā: ⁊ mūdū cōtēnere accēdor: ⁊ in cōtrario mō nihil eſt vite hui⁹ tot⁹ ꝗtūlibet fuerit plixior vapor: ꝑ amore eternoꝝ tpalia mihi cūcta viloſcūt: ⁊ rurſum dñm audio dicētē. Nūc aīa mea turbata eſt. Sequi hes aīam meā: ſed turbari video aīam tuā: quale fundamentū q̄rā ſi petra ſuccūbit: Agnoſco dñe miſericordiā tuā: nā q charitatis volūtate turbaris: multos in corpore tuo q ſue infirmitatis neceſſitate turbāt: ne deſpando peant ꝯſolaris. In ſe ergo caput noſtrū ſuſcepit mēbroꝝ ſuoꝝ affectū: ⁊ iō nō eſt ab aliquo turbat⁹: ſed ſicut de illo ſupra dictū eſt turbauit ſemetipm. CHRY. Appropinquās .n. de reliquo cruci qd humanū eſt oñdit: ⁊ naturam nō volētē mori: ſed pñti adherētē vite oſtēdens qm̄ nō extra hūanas paſſiones erat. ſicut .n. eſurire nō crimē eſt: ita neqꝫ pñtē vitā appetere: chriſtus aūt corpus a peccato mundū hēbat. nō a naturalib⁹ neceſſitatib⁹ erutum hoc igit diſpēſationis eſt: nō deitatis. AV. Deniqꝫ hō q ſequi vult: audiat q̄ hora ſequat: acceſſit forte hora terribilis: ꝓponit optio: aut faciēde iniq̄tatis: aut ſubeunde paſſionis: turbat aīa infirma. audi ergo qd ſubiungit: Et qd dicā? BE. Hoc eſt qd aliud niſi mēbra mea inſtruantur: Pater ſaluifica me ex hac hora. AV. Docuit te quē inuoces: cui⁹ volūtatē tue volūtati pponas: non iō tibi videat ex alto deficere: q2 te vult ab initio pficere: hois ſuſcepit infirmitatē vt doceat contriſtatū dicere: nō qd ego volo: ſʒ qd tu vis: vñ ⁊ hic ſubdit: Sʒ ꝓp. ve. in ho. hāc pater glori. no. tu. in ſua. ſ. paſſiōe ⁊ reſurrectōe. CHR. q. d. Nō hēo qd dicā: ereptionē q̄rēs. Propterea .n. veni in horā hāc. ac ſi dicat: Etſi turbemur ⁊ tumultū patiamur: nō fugiam⁹ mortē: q2 ego nūc turbat⁹ nō dico ut effugiā: oꝫ .n. ferre qd ſupuenit. ñ dico: Eripe me ex hora hac ſʒ ꝯtrariū dico. ſ. clarifica nomē tuū: oñdit .n. qm̄ ꝑ vltate morit: gliā ꝫ dei hoc vocās: ⁊ hoc euenit: futuꝝ .n. erat: vt p⁹ crucē ꝯuerteret orbis terrarū ⁊ cognoſceret nomen dei ⁊ coleret: nō ſolū patris ſʒ etiā filij: ſʒ tñ hoc ſilet. Sequit. Ve. ergo vo. de ce. di. Et clari. ⁊ iteꝝ clarificabo. GRE. xxviij. mo. Huiuſmōi v̄bis ꝑ angelū loquit deus: Et cū nil in imagine oñdit: ſʒ ſupne vocis v̄ba audiūtur ⁊ nimirū de celeſtib⁹ loq̄ns v̄ba ſua q̄ audiri ab hoibus voluit: rōnali creatura adminiſtrāte formauit. AV. Clarificaui aūt dicit añq̄ facerē mūdum: ⁊ iteꝝ clarificabo. cū reſurget a mortuis. Vel aliter. Clarificaui: cū de virgine nat⁹ ē: cū miracula multa fecit cū deſcēdēte ſpūſcō in ſpē colūbe mōſtratus eſt: ⁊ iteꝝ clarificabo. cū reſurget a mortuis: cū exaltabit ſup celos de⁹ ⁊ ſup oēm terrā gloria ei⁹. Seqt: Tur. ergo q ſta. ⁊ au. di. to. fa. cē. CHRY Apta qdē ⁊ hñ ſignificatiua erat vox: ſʒ cito ab eis euolauit q̄ſi a groſſiorib⁹ ⁊ carnalib⁹ ⁊ deſidioſis: ⁊ hi qdē ſonitū tm̄ retinuerūt: alij v̄o qm̄ articulata erat vox nouerāt: qd aūt ſignificauit nō adhuc de qb⁹ ſubdit: Alij dicebāt. Angel⁹ ei locut⁹ ē. Seqt: Rñ. ie. ⁊ di. Nō ꝓp. me hec vox ve. ſʒ ꝑ. vos. AV. Hic oñdit illa voce nō ſibi indicatū qd iā ſciebat: ſʒ eis qbus indicari oportebat. Sicut aūt vox illa nō ꝓpt eū fcā eſt: ſed ꝓpter eos ſic aīa ei⁹: nō ꝓpt ipm ſed ꝓpter eos turbata eſt. CHRY. Ad illud eni inſtat vox patris qd ſemp dicebāt: qm̄ nō eſt ex deo. qui .n. a deo glificat: qualiter nō eſt ex deo? Ubi vide ꝙ humilia ꝓpter eos fcā ſūt: nō q̄ſi filio auxilio indigente. Quia ergo dixit: Clarificabo: oſtēdit cōſequēter ⁊ modū glorie. nā ſequit: Nūc iudiciū eſt mūdi. AV. Iudicium .n. qd in fine expectat erit pmioꝝ penarūqꝫ eternarū: dicit etiā iudiciū nō dānationis: ſʒ diſcretionis: hoc vocabat hic iudiciū diſcretionē ſ. ⁊ a ſuis redēptis diaboli expulſionē. vñ ſeqt: Nūc pnceps mūdi huius eijcit foras: abſit vt diabolū principē mūdi ita dictū exiſtimem⁹: vt eū celi ⁊ terre dñari poſſe credam⁹: ſʒ mund⁹ appellat in malis hoib⁹ q toto orbe terraꝝ diffuſi ſūt. Sic ergo dictum eſt. Princeps hui⁹ mūdi. i. princeps maloꝝ hoīuꝫ: q habitāt in mūdo. Appellat etiā mūd⁹ in bonis: q ſimiliter ꝑ totū orbē terrarū diffuſi ſūt: iō dicit aplus. Deus erat in xp̄o mundū reconcilians ſibi. hi ſūt: ex quoꝝ cordib⁹ principes mūdi eijcient foras: pṽidebat .n. dñs poſt paſſionē ⁊ glorificationē ſuā ꝑ vniuerſū mūdū multos pplos credituros: in quoꝝ cordib⁹ diabolus int⁹ erat: cui qñ ex fide renūciant eijcit foras. Sed nūqd de cordib⁹ veteꝝ iuſtoꝝ nō eſt eiectus foras? quō ergo dictū eſt nūc eijcietur foras: niſi q2 tūc qd in paucis hoib⁹ pauciſſimis factū eſt: nūc in multis magniſqꝫ populis iā mox futuꝝ eſſe predictuꝫ ē. Quid ergo ait: Quiſpiā: q2 diabol⁹ eijcit foras: iā fidelium neminē tētāt: imo tētare nō ceſſat: ſʒ aliud eſt intrinſecus regnare: aliud forinſecus oppugnare. CHRY. Sed quale eſt iſtud iudiciū quo diabol⁹ foras eijcit: exēplo id faciā manifeſtū: ſit aliqs debitores expetens ⁊ feriat: ⁊ in vincula mittat. Deinde ex eadē demētia: ⁊ eū q nihil debet ſub eūdē carcerē ducat: hic ⁊ eoꝝ q̄ in alios fecit dabit vindictā: ita ⁊ in xp̄o factū eſt. Eoꝝ .n. q̄ diabolus in nos fecit: ꝑ ea q̄ in xp̄m auſus eſt ſuſtinebit vindictam: ⁊ ne qs dicat. Qualit mittet foras: ſi te ſupabit ſubiūgit. Et ego ſi exal. fue. a ter. om. tra. ad meipm. Qualit .n. ſupat qui ⁊ alios trahit; hoc aūt plus fuit dicere q̄ reſurgam. Si .n. hoc dixiſſet: nōdū manifeſtū eēt qd traheret: dicēdo v̄o Trahā: vtrūqꝫ demōſtrat. AV. Sʒ q̄ oīa trahit: niſi ex qb⁹ diabol⁹ eijcit foras? nō aūt dixit Oēs: ſʒ Oīa: nō .n. oīuꝫ eſt fides: nō itaqꝫ hoc ad vniuerſitatē hoīuꝫ retulit: ſʒ ad creature integritatē. i. ſpm̄ ⁊ aīam ⁊ corpus ad illud. ſ. qd intelligim⁹ ꝙ viuim⁹: ꝙ viſibiles ſumus: aut ſi oīa ipſi hoies intelligēdi ſūt: oīa pdeſtinata ad ſalutē poſſum⁹ dicere: aut certe oīa hoīum genera ſm innumerabiles differētias qb⁹ inter ſe pter ſola peccata hoies diſtāt. CHRY. Qualit igit ſupra dixit: qm̄ pater trahit: q2. ſ. filio trahēte pater trahit. Dicit aūt trahā: q̄ſi a tyrāno detētos: ⁊ ꝑ ſeipſos nequeūtes accedere: ⁊ illi⁹ man⁹ effugere. AV. Sʒ ſi exaltat⁹ inquit fuero a terra: hoc eſt cū exaltat⁹ fuero: nō eni dubitat futurū eſſe qd venit implere: nam exaltationē ſuā dixit in crucē paſſionē: vnde euāgeliſta ſubdit. Hoc aūt dixit ſignificans q̄ morte eēt moritur⁹.

Rñdit ei turba. Nos audiuim⁹ ex lege: q2 xp̄s manet in eternū. Et quō tu dicis oportet exaltari filium hois? Et qs eſt iſte filius hois? Dicit ergo eis ieſus: Adhuc modicū lumē in vobis eſt. Ambulate dū lucē habetis: vt nō vos tenebre cōprehendant. Et qui ambulat in tenebris neſcit quo vadat. Dū lucē habetis: credite in lucē: ut filij lucis ſitis. Hec locutus eſt ieſus: ⁊ abijt ⁊ abſcōdit ſe ab eis.

AV. Cum intellexiſſent iudei ꝙ dñs de ſua morte dixiſſꝫ ꝓponūt ei qōnē quō ſe diceret moriturū: vñ dr: Rñdit ei tur. Nos audi. ex le. q2 xp̄s manet i eter. quō tu di. opor. exal. filiū hois. Memorie tenuerunt ꝙ dñs aſſidue dicebat ſe eē filiū hois. nā hoc loco nō dixit: Si exaltatus fuerit filius hois: ſed ſuperius dixerat: Venit hora vt clarificet filius hominis: hoc ergo in aīo retinentes inquiunt. Si chriſtus manet in eternū: quō exaltabit a terra. i. quō crucis paſſione morietur? CHRY. Hinc eſt videre: qm̄ multa eoꝝ q̄ ꝑabolice dicebant intelligebāt. q2 eni ꝓuenit de morte diſputās: audiētes hic exaltationē ſuſpicati ſunt hoc. AV. Vel hoc eū dixiſſe intelligebāt: qd facere cogitabāt: nō ergo eis v̄boꝝ iſtoꝝ obſcuritatē apuit infuſa ſapiētia: ſʒ ſtimulata cōſciētia. CHRY. Et vide qualiter malicioſe interrogāt. nō eni dixerūt: Nos audiuim⁹ ex lege q2 xp̄s nihil patitur. In multis eni ſcripturarū locis: ⁊ paſſio ⁊ reſurrectio ſimul ponit: ſed qm̄ manet in eternū: ⁊ nimirū hoc nō erat cōtrariū. Immortalitati eni per paſſionē nō eſt factū impedimētū: ſʒ eſtimauerūt per hoc oñdere eū nō eſſe chriſtū: qm̄ xp̄s manet in eternuꝫ. deinde ſubdūt: Quis eſt iſte filius hois? ⁊ hoc malicioſe q. d. Nō dicas ꝙ ꝓpter odiū tuū hoc dicam⁹: ecce enim nō nouim⁹ de quo dicis. Sʒ xp̄s rñdit: oñdēs qm̄ paſſio nō phibet manere eū in eternū. vñ ſubdit: Dixit ergo eis ieſus: Adhuc modi. lu. in vobis eſt. q. d. Adhuc paruo tpe ego lux vobiſcū ſū: ꝑ hoc oñdēs ꝙ mors ei⁹ tranſmigratio eſt: eteni lux ſolaris nō interimit: ſʒ parū recedēs rurſus apparet. AV. Vel aliter: Modicū lumē in vobis ē per hoc ꝙ intelligitis: q2 xp̄s manet in eternū: ergo ambulate: accedite: totū intelligite: ⁊ moriturū xp̄m ⁊ victurū in eternū dū lucē habetis. CHRY. Hic dicit tp̄s totū pñtis vite: ⁊ añ crucē ⁊ poſt crucē. multi .n. poſt crucē ꝫ crediderūt in eum: vt nō tenebre vos cōprehēdāt. AV. Si. ſ. eo mō credideritis xp̄i eternitatem: vt negetis in eo mortis humilitatē. Seqt: Et q am. in tene. ne. quo vadat. CHRY. Quāta deniqꝫ iudei nūc agūt ⁊ neſciūt qd agūt ſed vt in tenebris ambulātes: putāt rectā incedere. viam cōtrariā aūt vadūt: ꝓpterea ſubdit: Dū lucē habetis: credite in lucē. AV. i. dū aliqd veri habetis credite in veritatē: vt renaſcamini veritati. vñ ſeqt: Ut filij lucis ſitis. CHRY. Qd eſt filij mei. In principio aūt euāgeliſta dicit: ꝙ ex deo nati ſūt: hoc ē ex patre: hic aūt ipſe dicit hos generare: vt diſcas qm̄ vna eſt actio patris ⁊ filij. Seqt: Hec locut⁹ eſt ieſus: ⁊ abijt ⁊ abſcōdit ſe ab eis. AVG. Non ab eis qui credere ⁊ diligere ceperūt ſed ab eis qui videbāt: ⁊ inuidebāt. Cū aūt ſe abſcōdit: noſtre infirmitati cōſuluit: nō ſue poteſtati derogauit. CHRY. Sʒ cū nec lapides leuarēt nec blaſphemarēt: cui⁹ gratia occultat⁹ ē? Nouerit furorē in eis ſeuiētē: ⁊ nō expectauit: vt in opus exirent: ſʒ occultat mitigās eoꝝ inuidiam.

Cū aūt tāta ſigna feciſſet corā eis: nō credebāt in eum: ut ſermo iſaie impleret quē dixit: Dñe quis credidit auditui nr̄o: et brachiū dñi cui reuelatū ē? Propterea nō poterāt credere: q2 iterū dixit iſaias: Excecauit oculos eorū ⁊ idurauit cor eoruꝫ ut nō videant oculis et nō intelligant corde: ⁊ conuertantur et ſanē eos. Hec dixit iſaias quando vidit gloriā ei⁹ ⁊ locutus eſt de eo. Veruntñ ⁊ ex principibus multi crediderūt in eū ſed ꝓpter phariſeos nō confitebant: ut de ſynoga nō eijcerentur. Dilexerūt eni gloriā hoīuꝫ magiſqꝫ gloriā dei.

CHRY. Nouerat dñs feruētē aīuꝫ iudeoꝝ: ⁊ occiſionē meditantē: ⁊ iō occultat⁹ eſt: ⁊ hoc occulte inſinuauit euāgeliſta ſubdēs: Cū aūt tā. ſig. fe. co. eis. non cre. in eum. THEO. Nō aūt modice iniq̄tatis fuit tātis ſignis non credere: ea v̄o ſigna cōmemorat q̄ ſupra ſunt poſita. CHRY. Ne qs aūt dicat: Cui⁹ gr̄a venit xp̄s: nō nouerant ꝙ nō ei intēderēt: ⁊ iō ad hoc excludēdū inducit etiā ꝓphetas hoc ſciētes: ꝓpter qd ſequit: Ut ſer. iſa. pro. imple. quē dixit: Do. qs cre. au. no. bra. do. cui reue. eſt. ALCV. Quia ꝓ raritate poſuit: q2 qd ſci ꝓphete a deo audierūt: ⁊ pplo pdicauerūt: pauciſſimi crediderūt. AV. Satis aūt oñdit brachiū dñi ipm dei filiū nūcupatū: nō ꝙ de⁹ pater figura detinet carnis humane: ſʒ q2 oīa ꝑ ipꝫ facta ſūt: iō brachiū dñi dictū eſt. Si eni aliqs hō tāta poteſtate preualeret vt ſine vllo motu corpis ſui qd diceret fieret v̄bū eius: brachiū eius eſſet. Nō autē patet occaſio erroris his q dicunt: q2 ſolus pater eſt: ſi brachiū ei⁹ eſt fili⁹ nō .n. duo: ſed vna perſona eſt homo ⁊ brachiū eius. non intelligētes quō verba de rebus alijs ad res alias ꝓpter aliquā ſimilitudinē transferant. Quidam aūt inter ſe muſſitant: que culpa fuit iudeoruꝫ: ſi neceſſe erat vt ſermo iſaie impleret. Quib⁹ reſpondem⁹ deū preſciū futuroꝝ per ꝓphetā predixiſſe: infidelitatē iudeoꝝ nō feciſſe: nō eni ꝓpterea queq̄ de⁹ ad peccandū cogit: q2 futura hominum peccata iam nouit: ipſoꝝ eni preſciuit peccata non ſua: fecerūt ergo peccatū iudei qd facturos eſſe predixit quē nihil latet. CHRY. Quod ergo dixit: vt ſermo iſaie ꝓphete impleret: ly. Ut. nō cauſale eſt: ſed euent⁹. Non enim q2 dixit iſaias nō crediderūt: ſed quia non erāt credituri ꝓpterea iſaias dixit. AV. Sed ea que ſequuntur: ꝓfundiorē faciūt queſtionē: adiungit eni ⁊ dicit. Propterea non po. cre. q2 ite. dixit iſa. Exce. ocu. eo. ⁊ indu. cor. eorum ut non videant oculis ⁊ non intelligant corde ⁊ conuer. ⁊ ſa. eos. Si .n. credere nō poterant qd peccatuꝫ eſt hois nō facientis qd nō pōt facere. Et qd eſt grauius ad deum cauſa refert: qñquidē ipſe excecauit oculos eorum ⁊ indurauit eoꝝ cor. nō eni hoc ſaltē de diabolo dicitur: ſed de deo: ſed quare nō poterant credere: rñſio: q2 nolebant. Sicut eni ꝙ dñs negare ſeipm nō pōt laus eſt volūtatis diuine: ita ꝙ illi nō poterāt credere: culpa eſt volūtatis humane. CHRY. Hoc aūt ⁊ in cōi conſuetudine cuſtodit: vt cū qs dicat: Nō poſſū amare illū: vehemētia voluntatis potētiā dicit. ſed euāgeliſta dicit: Nō poterāt vt oſtendat qm̄ īpoſſibile eſt mētiri ꝓphetā: nō tñ ꝓpterea impoſſibile erat eos credere: nō .n. hec predixiſſet: ſi credituri eſſent. AV. Sed aliā cauſā inquis dicit ꝓpheta: nō volūtates eoꝝ. q2. ſ. Excecauit oculos eorū ⁊c. ſed hoc eſt etiā eoꝝ voluntatē meruiſſe rñdēdo. Sic .n. excecat ⁊ obdurat deus deſerendo ⁊ nō adiuuādo: ꝙ occulto iudicio facere pōt ī quo nō pōt. CHR. Neqꝫ eni derelīqt nos: niſi voluerim⁹ nos ſm illud oſee: Oblit⁹ es legis dei tui obliuiſcar ⁊ ego tui. hec dicit oñdēs nos incipe derelictionē: ⁊ cām fieri pditiōis. Sicut eni ſol īfirmū offendit viſū: nō ex ꝓpria natura: ita fit in his qui nō attendunt dei ſermones: terrens aūt auditores ſcriptura dicit Excecauit ⁊ indurauit. AV. Qd aūt addidit: Et conuertant ⁊ ſanē eos: vtrū ſubaudiendū ſit nō. i. nō cōuertātur: eteni cōuerſio de illi⁹ gratia eſt: an forte ⁊ hoc de ſupne medicine miſericordia factū intelligendū: vt qm̄ ſuperbe ſuam iuſticiā conſtituere volebāt adhuc deſererentur ⁊ excecarent: vt offenderent in lapidē offenſionis: ⁊ impleretur facies eorū ignominia: atqꝫ humiliari quererēt nō ſuā qua inflatur ſuperb⁹: ſed iuſticiā qua iuſtificat impi⁹ hoc eni multis eorū profecit in bonum: qui de ſuo ſcelere cōpuncti: in xp̄m poſtea crediderunt. Sequit: Hoc dixit iſa. quādo vi. glo. ei⁹ ⁊ lo. eſt de eo. Vidit aūt nō ſicuti eſt ſed modo quodā ſignificatiuo: ſicut prophete viſio fuerat informanda. Nemo ergo vos fallat eorū qui dicunt: inuiſibilē patrē ⁊ viſibilē filiū: qui putāt eū eſſe creaturam. In forma eni dei in qua equalis eſt patri etiam filius inuiſibilis: vt aūt ab hoib⁹ videret: formam ſui accepit: oſtendit etiā ſe anteq̄ ſuſciperet carnē oculis hoīuꝫ: ſicut voluit in ſubiecta creatura nō ſicuti eſt. CHRY. Gloriam aūt hic dicit viſionē ſedētis in throno excelſo: ⁊ alia que ibi dicunt: vñ ſequit: Et lo. eſt de eo. hoc. ſ. vidi deuꝫ ſedentē: ⁊ ꝙ audiuit vocē dicentē: quē mittā: ⁊ quis ibit ⁊c. Sequit: Veruntñ ex principib⁹ multi crediderūt in eū ſed ꝓpter phariſeos nō confitebant: vt de ſynagoga non eijcerent: dilexerūt eni magis gloriā hominū q̄ gloriam dei. ALCV. Gloria dei eſt publice cōfiteri chriſtū gloria hominū eſt in mundanis gloriari. AV. Hos ergo improbauit euangeliſta: qui in hoc greſſu fidei ſi proficerēt per amorē que humane glorie ſūt pficiēdo ſuparent.

Jeſus aūt clamauit ⁊ dixit. Qui credit in me. non credit in me ſed in eū qui miſit me. Et qui videt me videt eum qui miſit me. Ego lux in mundum veni ut omnis qui credit ī me in tenebris nō maneat. Et ſiquis audierit verba mea ⁊ nō cuſto

dixerit ego non iudico eum. Non enī veni vt iudicē mundū. ſʒ ut ſaluificē mundū. Qui ſpernit me ⁊ nō accipit verba mea. habet qui iudicet eū. Sermo quē locutꝰ ſū. ille iudicabit eū in nouiſſimo die. Quia ego ex meipō non ſū locutꝰ ſed qui miſit me pater. ipſe mihi mandatū dedit quid dicam. ⁊ qd loquar. Et ſcio quia mandatū eius vita eterna eſt. Que ergo ego loquoꝛ. ſicut dixit mihi pater ſic loquoꝛ.

CHRY. Quia amoꝛ humane gloꝛie pꝛincipes credentes confiteri pꝛohibebat. dñs cōtra hoc eis loquit. vnde dr. Je. aūt cla. ⁊ di. Qui cre. i me nō cre. i me: ſʒ in eū q me miſit. q. d. Quid foꝛmidatis credere in me. in deum fides puenit per me. AV. Quia enī hō apparebat hoībus cū lateret deꝰ ne putarent eū hoc eſſe tm̄ qd̄ videbāt talē ac tantū ſe volens credi. qualis ⁊ quantus eſt pater. Qui credit in me inquit. non credit in me. i. in hoc qd̄ videt: ſed in eū qui me miſit: i. in patrē. nā ſi putauerit eū habere filios ſm̄ gratiā: nō aūt habere filiū equalē ſibi atq coeternū: nec credit in patrē qui eū miſit: quia nō eſt hoc pater qui eum miſit. Ne aūt putarent ſic voluiſſe intelligi patrem: tanq̄ multoꝝ filioꝝ per gratiā generatoꝛē: non vnici verbi equalis ſibi: continuo ſubiecit: Qui videt me videt eum qui miſit me. q. d. Uſq adeo nihil diſtat inter eum ⁊ me: vt qui me videt videat euʒ qui miſit me: apſos ſuos certe ipſe dñs miſit: nunq̄ tn̄ aliquis eoꝝ dicere auderet. Qui credit in me. Credimꝰ enī apſo: ſed nō credimus in apſm. Filiꝰ aūt recte vnigenitus dicit: Qui credit in me: nō credit in me: ſed credit in eum qui me miſit: vbi nō a ſe abſtulit credentes fidē: ſed voluit in foꝛma ſerui remanere credentē. CHRY. Uel dicit: Qui credit in me ⁊c. q. d. Qui fluminis accipit aquā: nō eam que eſt fluminis accipit: ſed eā que eſt fontis: volens aūt oſtēdere qm̄ nō eſt credere in patrē: nō credentē in eum ſubiūgit. Qui videt me: videt eum qui me miſit: qd igit. Coꝛpus eſt deꝰ nequaq̄: ſed conſideratio veri que eſt per intellectuʒ: hic viſio dicit: deinde oſtendit eam que ad patrē cognitionē in hoc qd̄ ſubdit: Ego lux in mundū veni: quia enī pater lux vocat: vbiq eo hic vtit nomine. Lucem aūt ſe hic vocauit: eo q ab erroꝛe eripit: ⁊ intellectuales tenebꝛas ſoluit. vnde ſubdit: Ut oīs qui credit in me: in tenebꝛis non maneat. AV. In quo ſatis manifeſtat oēs ſe in tenebꝛis inueniſſe: ſed ne in eis tenebꝛis maneāt: in quibus inuenti ſunt: debent credere in lucē que venit in mundum: dixit quodā loco diſcipulis ſuis: Uos eſtis lux mundi: non tn̄ eis dixit: Uos lux veniſtis in mundū: vt oīs qui credit in vos in tenebꝛis non maneat: lumina ergo ſunt oēs ſancti ſed credendo illuminant ab eo a quo ſiquis receſſerit tenebꝛat. CHRY. Ut aūt nō exiſtimet q pꝓpter imbecillitatē eos qui ipm̄ contēnūt: illeſos dimittat ſubiungit: Et ſiquis audierit verba mea: ⁊ non cuſtodierit. ego nō iudico eum. AV. Intelligendū eſt: Modo nō iudico eum: cū alio loco dicat: Pater omne iudiciū dedit filio: q̄re aūt modo non iudicat oſtendit ſubdens: Nō enim veni vt iudicem mundū: ſed ut ſaluificē mundū. i. vt ſaluū faciā mūdum nunc ergo eſt tempus miſericoꝛdie: poſt erit iudiciū.

CHRY. Deinde ut nō pigrioꝛes ex hoc fiant terribile ſubdit iudiciū: Qui ſpernit me ⁊ non accipit verba mea: habet qui iudicet eum. AV. Non dixit: Ego non iudico eum in nouiſſimo die: hoc enī eſſet contrariū illi ſentētie: Omne iudiciū dedit filio. Expectātibꝰ aūt quiſnā eſſet ille ſecutus adiunxit: Sermo quē locutꝰ ſū ille: iudicabit eū in nouiſſimo die. Satis manifeſtauit ſeipſum i nouiſſimo die iudicaturū: ſeipm̄ quippe locutus eſt: ſeipm̄ annūciauit: aliter itaq iudicabūt qui nō audierunt: aliter qui audierunt contēpſerunt. AV. i. de trini. Jdeo autē iudicat verbū qd̄ locutus eſt filiꝰ: quia nō ex ſe locutus eſt filiꝰ: vnde ſequit: Quia ego ex meipō nō ſum locutus per qd̄ intelligi voluit. Ego non ex me natus ſum. Quero itaqʒ quomodo intelligamꝰ: Ego non iudicabo: ſed verbū qd̄ locutus ſum iudicabit: cum ipſe ſit verbū patris quod loquit: vel ita: Ego non iudicabo ex poteſtate humana: qꝛ filius hominis ſum: ſed ego iudicabo ex poteſtate verbi dei: quia filius dei ſum. CHRY. Uel aliter: Ego non iudico eum. i. non ſum cauſa perditionis eius: ſed ipſe qui verba mea ſpernit. Uerba enim que modo locutus ſum in oꝛdine ſtabunt accuſatoꝛia omnē tollentia excuſationem: ⁊ hoc eſt quod ſubdit: Sermo quē locutus ſum: ille iudicabit eum. ⁊ quis ſermo? Quia ego ex meipſo nō ſuʒ locutus: ſed qui miſit me pater: ipſe mihi mandata dedit quid dicam: ⁊ quid loquar. Omnia igitur hec pꝛopt̄ eos dicebant: vt nullā habeāt excuſationē. AV. Mandatum aūt nō qd̄ filius nō habeat pater dedit: ſed in ſapientia patris quod eſt verbū patris oīa mandata ſunt patris. Dicit aūt mandatū datū: qꝛ non eſt a ſeipſo cui dicit datū: ⁊ hoc ē dare filio id ſine quo nūq̄ filius fuit: quod eſt gignere filiū qui nūq̄ non fuit. THEO. Cū enī verbuʒ patris exiſtat filius: ⁊ que ſunt in mente patris reuelat in integrum: mandatū accepiſſe dicit: quid ſit dicturus ⁊ qd loquatur. Sicut etiam noſtrū verbū ſi verū fateri volumus ea pꝛofert que ſuggerit mens. Sequit: Et ſcio quia mandatū eius in vita eterna eſt. AV. Si ergo vita eterna ē ipſe filius: ⁊ vita eterna eſt mandatū patris: quid aliud dictum eſt: niſi quia ego ſum mandatū patris: pꝛoinde ⁊ id quod adiungit: que ergo ego loquoꝛ: ſicut dixit mihi pater ſic loquoꝛ nō accipiamus: Dixit mihi: quaſi p verba locutus ſit vnico verbo: dixit ergo pater filio id ſine quo nunq̄ filius fuit: ſicut dedit vitam filio: nō qd̄ neſciebat vel non habebat: ſed qd̄ ipſe filius erat. quid eſt autē Sicut dixit mihi ſic loquoꝛ: niſi verbum loquoꝛ. Jta ille dixit vt verax: ita iſte loquitur vt veritas: verax aūt genuit veritatē: quid ergo iam diceret veritati? non enī imꝑfecta erat veritas cui verū aliqd̄ adderet. CA. XIII.

Ante diem feſtū paſce ſciens ieſus qꝛ venit hoꝛa eius ut trāſeat ex hoc mūdo ad patrem: cuʒ dilexiſſet ſuos qui erant in mundo in finem dilexit eos. Et cena facta cum diabolus iam miſiſſet in coꝛ ut traderet eum iudas ſimonis ſcariothis: ſciens quia omnia dedit ei pater in manus: ⁊ quia a deo exiuit ⁊ ad deum vadit ſurgit a cena ⁊ ponit veſtimenta ſua: et cum accepiſſet lintheuʒ pꝛecinxit ſe. Deinde miſit aquā in peluim ⁊ cepit lauare pedes diſcipuloꝝ: ⁊ extergere lintheo quo erat pꝛecinctus.

THEO. Quia dñs trāſmigraturus erat de pn̄ti ſeculo: explicat qualem erga ſuos amicitiam gereret. vnde dr̄ Ante di. fe. paſ. ſci. ie. qꝛ ve. ho. eiꝰ vt trā. ex hoc mundo ad pa. cū dilex. ſu. qui erāt in mū. in fi. di. eos. BEDA Plurimas ſiquidē feſtiuitate iudei habebant: ſʒ apud eos inſignioꝛ atq celebꝛioꝛ erat paſce feſtiuitas: pꝓpter quod ſignanter dicit: Ante diem feſtum paſce. AV. Paſca nō ſicut quidā exiſtimant grecum nomen eſt ſed hebꝛeū oppoꝛtuniſſime tamen occurrit in hoc nomine quedā congruentia vtarūq linguarum: qꝛ enī pati grece paſchin dicit: ideo paſca paſſio putata eſt: vel hoc nomē a paſſione ſit appellatū: in ſua vero lingua hoc eſt in hebꝛea paſca tranſitus dicitur: pꝓpterea quia tunc pꝛimū paſca celebꝛauit populus dei quando ex egypto fugientes: rubꝛuʒ mare tranſierunt: nunc ergo figura illa pꝛophetica in veritate completa eſt: cum ſicut ouis ad immolandū ducit chꝛiſtus cuiꝰ ſanguine illinitis poſtibus noſtris. i. cuius ſigno crucis ſignatis frontibus noſtris a perditione huiꝰ ſeculi: tanq̄ a captiuitate egyptiaca liberamur: ⁊ agimus ſaluberrimū tranſitū: cum de diabolo tranſimus ad chꝛiſtum ⁊ ab iſto inſtabili ſeculo: ad eius fundatiſſimum regnum. Hoc itaq nomen. i. paſca velut interpꝛetās nobis euangeliſta dicit: Sciens qꝛ venit hoꝛa eius ut tranſeat ex hoc mūdo ad patrē. Ecce paſca. ecce trāſitꝰ. CHR. Non ſolum aūt tunc ſciens ſed olim. Tranſitum eiꝰ mortem vocat. Relicturus aūt diſcipulos maioꝛē eis demonſtrauit amoꝛē. ⁊ hoc eſt quod dicit: Cum dilexiſſet ſuos qui erant in mundo in finem dilexit eos. hoc eſt nihil dereliquit eoꝛum que eum qui valde amat decens eſt facere: non autem a pꝛincipio hoc fecit: ſed maioꝛa poſtea adiecit: vt eoꝝ augeat familiaritatē: ⁊ multā eis pꝛepararet cōſolationem: ad ea que ſuperuentura erant: ſuos autē eos vocat ſm̄ familiaritatis rationem: quia ⁊ alios ſuos dicit ſm̄ conditionis rationem. ut cum dicitur. Sui eum nō receperunt. addit autem: qui erant in mundo. quia ſui erant etiam defuncti vt abꝛaam iſaac ⁊ iacob: ſed in mundo nō erant. Hos ergo ſuos qui erant in mundo manſit amans continue: ⁊ tandem perfectam amicitiam circa eos oſtēdit. ⁊ hoc eſt. Jn finem dilexit eos. AVGV. Uel aliter. Jn finem dilexit eos: vt ⁊ ipſi de hoc mundo ad ſuum caput dilectione tranſirent. quid eſt enim. Jn finem. niſi in chꝛiſtum. Finis enim legis chꝛiſtus ad iuſticiaʒ omni credenti: finis perficiens non interficiens. Uideo aūt poſſe iſta verba quodā humano modo etiaʒ ſic accipi tāq̄ vſq ad moꝛtē chꝛiſtus dilexerit ſuos. Sed abſit vt dilectionem moꝛte finierit: qui nō eſt moꝛte finitus niſi foꝛte ſit ita intelligēdū: Uſq ad moꝛtē dilexit eos. i. vſq ad moꝛtem illuʒ dilectio ipſa perduxit. Sequit: Et cena facta. i. iam peracta: ⁊ ad cōuiuantiū menſā vſitaq perducta. Nō enī ita debemꝰ intelligere cenā factā: veluti iam cōſumptā atq tranſactā: adhuc enī cenebat cū ſurrexit ⁊ pedes lauit diſcipulis: nā poſtea recubuit ⁊ buccellā traditoꝛi dedit q aūt ait: Cū iam diabolus miſiſſet in coꝛ ut traderet eum iudas ſimonis ſcariothis: miſſio iſta ſpiritualis ſuggeſtio eſt: ⁊ non fit per aurē: ſed per cogitationē: diabolice enī ſuggeſtiones immittunt: ⁊ humanis cogitationibus immiſcent. Factū ergo iam fuerat in coꝛde iude p immiſſionē diabolicā: vt traderet diſcipulus magiſtrū. CHR. Hoc aūt quaſi ſtupens interſeruit euāgeliſta: quoniā eū qui iā pꝛodere ſtatuerat dñs lauit: oſtendit etiā pꝓditoꝛis multā nequitiā: qm̄ neq ſalus eum cōleſtio detinuit: qd̄ maxime conſueuit nequitiā detinere. AV. Locuturus autēʒ euangeliſta de tāta dn̄i humilitate pꝛius eius celſitudineʒ voluit cōmendare: ad qd̄ pertinet qd̄ dicit: Sciens qꝛ oīa dedit ei pater in manus: ergo ⁊ ipm̄ traditoꝛē. GREGO iij. moꝛali. Sciebat enī q in manu ſua ipſos etiaʒ perſecutoꝛes acceperat: vt ipſe in ſe ad vſuʒ pietatis intoꝛqueret: quicqd eoꝝ cōtra ſe malicia permiſſa ſeuiret. ORI Oīa enim tradidit ei pater in manus: hoc eſt in opere eiꝰ ⁊ poteſtatē. Pater enī meꝰ vſq huc inquit operat ⁊ ego operoꝛ. vel oīa tradidit ei pater in manus: cuncta capientes: vt quelibet ei famulent. CHRY. Traditione enim hic ſalutē fidelium vocat. Cum aūt audieris traditioneʒ nihil humanū ſuſpiceris: cum enī qui ad patrē oſtēdit honoꝛem ⁊ cōcoꝛdiā. Sicut enī pater ei tradidit: ita ipſe patri: vnde paulus: Cum tradiderit inquit regnū deo ⁊ patri. AV. Sciens etiam quia a deo exiuit: ⁊ ad deū vadit: nec deum cum inde exiret: nec nos deſerens cum rediret. THEO. Quia ḡ pat̄ oīa ei cōmiſit in manus. i. ſalutem ei cōmiſit fideliū: decens reputabat quecunq ſpectant ad ſalutē illis oſtendere. Sciens etiam q a deo exiuit ⁊ ad deum vadit: nullatenꝰ eius gloꝛia minui poterat dū pedes diſcipuloꝝ ablueret: neq. n. gl̄iaʒ vſurpauit q enī dignitatē vſurpant: minime ꝯdeſcēdūt ne diſſipēt qd̄ i ꝯgrue ſibi diripuerūt. AV. Cū ergo illi pr̄ oīa dediſſet in manus: ille diſcipuloꝝ nō manus ſed pedes lauit: vt cum ſe ſciret a deo exiſſe ⁊ pergere ad deum: nō dei dn̄i ſʒ hoīs ſerui impleuit officiū. CHRY. Hoc autē dignū erat: eo q a deo exiuit: ⁊ ad deum vadit: vt vniuerſū conculcaret tumoꝛē: vnde ſequit. Surgit a cena ⁊ ponit veſtimenta ſua: ⁊ cū accepiſſet linteuʒ pꝛecinxit ſe: deinde miſit aquam in pel. ⁊ ce. la. pe. diſ. ⁊ exter. lin. quo erat pcīs. Uide qualiter humilitatē oſtendit nō ſolū in lauando pedes ſed etiā aliter: Non enī anteq̄ recumberet: ſed poſtq̄ reſederūt oēs: tunc ſurrexit: deinde nō ſolum lauit: ſed veſtimenta deponit linteū pꝛecinxit in peluim implet: ⁊ non aliū impleri iuſſit: ſed oīa operat oſtēdens q cum oī ſtudio opoꝛtet talia facere. ORI. Myſtice aūt pꝛādiū pꝛimꝰ cibus eſſe dignoſcit: ⁊ ante terminū diei ſpiritualis: qui i vita pꝛeſenti conſiderat: ⁊ his qui introducunt conueniens exiſtit: cena vero finalis ⁊ his qui iam vltra pꝓgreſſi ſunt apponit: aliter quoq poterit quis aſſerere pꝛandiuʒ foꝛe intentionē ſcripturarū antiquarū: cenam vero recōdita in nouo teſtamēto myſteria. Puto aūt q qui vna cū ieſu cenant: ⁊ in finali vite pꝛeſentis die ſecū conuiuantur: egent lauacro quodā non vtiq erga qd̄ pꝛimoꝝ vt ita loquar coꝛpoꝛis ⁊ aie ſʒ quo ad vltima ⁊ poſtrema que terre neceſſario herent. Dicit autē q cepit lauare pedes: nā poſtmodū lauit ⁊ finiuit lotura: quia pedes apoſtoloꝝ fuerunt contaminati: iuxta illud: Omnes vos ſcandalizabimini iſta nocte in me. Poſtea autem perfecit eos lauare: purgans eos vt vltra non fedent. AV. Poſuit autēʒ veſtimenta ſua: q cū in foꝛma dei eſſet ſemetipm̄ exinaniuit: pꝛecīxit ſe linteo: q foꝛmā ſerui accepit: miſit aquam in peluim vnde lauaret pedes diſcipuloꝝ: qui in terram ſanguinem fudit quo immundiciā dilueret peccatoꝝ. Linteo aūt quo erat pꝛecinctꝰ pedes quos lauerat terſit: qui carne qua erat indutus: euangeliſtarū veſtigia confoꝛtauit: ⁊ linteo quidem vt ſe pꝛecingeret poſuit veſtimenta q̄ habebat: vt autem foꝛmā ſerui acciperet: quādo ſemetipm̄ exinaniuit: non qd̄ habebat depoſuit: ſed quod nō habebat accepit: crucifigendꝰ ſane ſuis expoliatꝰ eſt veſtimentis: ⁊ moꝛtuus inuolutus eſt linteis: ⁊ tota eius paſſio noſtra purgatio eſt.

Uenit ergo ad ſimonē petrum. Et dicit ei petrus: Domine tu mihi lauas pedes? Reſpondit ieſus ⁊ dixit ei. Quid ego facio tu neſcis modo: ſcies aūt poſtea. Dicit ei petrus: Nō lauabis mihi pedes in eternū. Reſpondit ei ieſus: Si non lauero te: non habebis partem mecum. Dicit ei ſimō petrus: Domine non tantuʒ pedes: ſed et manus et caput. Dicit ei ieſus: Qui lotus eſt non indiget niſi ut pedes lauet: ſed ē mūdus totus. Et vos mūdi eſtis ſed non omnes. Sciebat enim quiſnam eſſet qui traderet eum: pꝛopterea dixit non eſtis mūdi omnes.

ORIGE. Sicut medicus pluriū egrotoꝛū intentꝰ curare ab his qui magis indigent: pꝛopꝛiam curam incipit ſic ⁊ chꝛiſtus qui fedos abluit pedes diſcipuloꝝ exoꝛdit ab his qui magis erant fedi: ⁊ ſic vltimo venit ad petruʒ quaſi minus aliis indigentē lotura pedum: vnde dicitur Uenit ergo ad ſi. pe. cui quodāmodo ad reſiſtendū pene munda pedum perſuadebat: vnde ſequitur: Et dixit ei petrus: domine tu mihi lauas pedes? AV. Quid eſt Tu: quid eſt Mihi? cogitanda ſunt potius q̄ dicenda: ne foꝛte quod ex his verbis aliquatenus quidem digne concepit aīa: non explicet lingua. CHRY. Uel ſi petrus pꝛimus erat: ſed credibile eſt pꝛoditoꝛem ſtultum exiſtentem ante eum recubuiſſe: qd̄ euangeliſta ſignificauit cuʒ dixit Cepit lauare: deinde venit ad petrū. THEO. Ex quo patet q non pꝛimitus lauit petrū ex ceteris vero diſcipulis nullus tētauiſſet ante petrum lauari. CHRY. Quereret autem vtiq quis quare nullus eum alioꝝ pꝛohi

buit:ſed ſolus petrus:quod non parui amoris ⁊ verecũdie erat. Ex hoc igit̃ mihi videt̃ primo ſolum proditorem lauaſſe:deinde ad petrũ veniſſe: ⁊ alios diſcipulos per eum de reliquo caſtigatos. Si enim quiſꝗ ex ceteris lauare cepiſſet prohibuiſſe dominuʒ: ⁊ dixiſſet que petrus dixit. ORIGE. Uel aliter: Omnes porrigebant pedes decernentes ꝙ tantus non irrationabilit̃ eorum lauaret pedes:ſolus aũt petrus nullam aliã cõſiderationem conferens:tanꝗ reuerens ieſum:nõ prebebat pedes ſuos ad lauandũ:ſepe enim ſcriptura deſignauit petrũ feruidum ad inſinuandum que ſibi viſa ſunt vtiliora ⁊ meliora.

AVGV. Uel aliter: Non debemus putare hoc petruʒ int̃ ceteros formidaſſe atꝗ recuſaſſe:cũ ⁊ id aliꝗ ante ipʒ libenter vel equanimiter fieri permiſiſſent: non enim ita intelligenduʒ eſt quaſi aliquibus iam lauiſſet: ⁊ poſt eos veniſſet ad primũ. Quis eni neſciat primũ apoſtolorum eſſe beatiſſimũ petrum:ſed ꝙ ab illo ceperit:quando ergo pedes diſcipulorũ lauare cepit:venit ad euʒ a quo cepit.i.ad petrum: ⁊ tunc petrus expauit:quod etiam quilibet eoꝝ expaueſceret. Sequitur: Rñ. ieſus ⁊ di. ei: quod ego fa. tu ne. modo:ſci. aũt poſtea. CHRY. i. humilitatem hui⁹ doctrine: ⁊ quomodo humilitas ſufficit in deum pducere. ORIGE. Uel inſinuat dñs ꝙ hoc erat myſterium. Lauando eni ⁊ exſiccando pedes eoꝝ: faciebat eos decores debentes euãgelizare boneſta:vt oſtendere valeant inter ſcm̃ ac pergere per eum qui dixit: Ego ſum via. oportebat autem lauari pedes diſcipulorum a ieſu deponente veſtimenta vt mundos pedes mundiores efficiat:vel immundiciã pedum diſcipulorũ ſuſcipiat in proprium corpus:per linteum quo ſolo precinctus manebat:ipſe naꝗ languores noſtros portauit. Attende etiaʒ ꝙ cum debeat pedes diſcipulorũ abluere:non aliud tempus eligit:ꝙ cum diabolus iam intrauerat in cor iude:vt eum proderet: ⁊ futura pro hominibus diſpenſatio imminebat. nam ante hoc non erat opportunũ pedes diſcipulorum lauari a ieſu. Quis enim pedum eorũ ſordicieʒ inter mediꝗ temporis vſꝗ ad paſſionem lauaſſet: ſed neꝗ tempore paſſionis:alter eni ieſus nõ aderat qui pedes eorum lauaret:ſed neꝗ poſt diſpẽſationẽ:illo naꝗ tempore ſpirituſcõ ſuperueniente eorũ loti ſunt pedes. Hui⁹ ergo myſteriꝗ dicit dñs petro:tu nõ es capax:ſed poſt hec noſces cum illud perceperis illuſtrat⁹. AV. Nec tamẽ ille dñici facti altitudine exterritus permittit fieri:qȯ cur fieret ignorabat:ſed vſꝗ ad ſuos pedes humilẽ chriſtuʒ videre non poteſt ſuſtinere. Nam ſequitur: Dicit ei petr⁹ non lauabis mihi pedes in eternum:hoc eſt nũꝗ hoc patiar. Hoc quippe in eternum non fit qȯ nũꝗ fit. ORI. Ex hoc aũt accipim⁹ exemplũ quoniã poſſibile eſt quẽꝗ ſm purũ propoſitũ dicere ꝓpter ignorantiã qȯ ſibi non prodeſt. Petrus eni ignorans hoc eſſe cõueniens:primo quidẽ quaſi dubitans ſuauiter dixit: Dñe tu mihi lauas pedes:ſecũdo. Non lauabis mihi pedes in eternũ: quod erat prohibitũ operis perducentis eũ ad habendũ partem cum ieſu in quo etiam non tãtũ ieſum arguit incõuenienter lauantẽ pedes diſcipulorũ:ſed etiam condiſcipulos indecenter ſuos pedeſ porrigẽtes:cũ ergo nõ eſſet expediens petro propriũ reſponſũ:non permiſit illud dñs verificari. nam ſubdit: Rñdit ei ieſus: Si nõ lauero te:nõ ha. partẽ mecũ. AV. Ita dictũ eſt: Si nõ lauero te: cum de ſolis pedib⁹ ageret quõ dici ſolet: calcas me quando ſola planta calcat. ORI. Qui aũt recuſant hec ⁊ ſimilia tropologiſare dicãt:quõ probabile eſt eum qui ob reuerentiã ieſu dixit: Nõ la. mihi pe. in eter. non habituruʒ partẽ cum dei filio:ꝓpter nõ lauare pedes ab eo:ſicut ꝓpter imane ſcelus: ⁊ ideo preſtãdi ſũt pedes. i. mentis affectus lauandi a ieſu vt ſint pedes noſtri decori: ⁊ preſertĩ cuʒ emulantes potiora dona volum⁹ annumerari eis qui euangeliçãt bona. CHRY. Ideo aũt nõ dixit cui⁹ gratia hoc faciebat:ſed min⁹ impoſuit:q illle nequaꝗ perſuaſus eſſet:audiens eni: Scies aũt poſtea:nõ dixit doce igitur me vt permittã:ſed quãdo cõminat⁹ eſt id qȯ maxime timebat. ſ. ſeparari ab eo tunc permiſit. ORIGE. Hoc dicto vtamur cõtra eos qui indiſcretius ſe facere ſtatuerũt quod eis non prodeſt:nam oſtendẽdo illis ꝙ non ſũt habituri partẽ cum ieſu:dum preſumptuoſũ decretũ obſeruant admonebim⁹ illos ne in morent male decretis:etiã ſi iurciurãdo ex multo impetu illud firmauerit. AV. At ille amore ⁊ timore perturbat⁹:plus expauit chriſtum ſibi negare:ꝙ vſꝗ ad ſuos pedes humiliari:vnde ſequit: Di. ei ſi. pe. do. non tñ pe. me. ſed manus ⁊ ca. ORI. Manus aũt lauare nolebat ieſus contẽnẽs que dicebant qm̃ diſcipuli tui non lauant manus cum panẽ manducãt caput aũt ſubmergi nolebat:in quo imago ⁊ gloria patris extiterat:ſatis eſt autẽ ei vt pedes:lauandos porrigeret vnde ſequit: Di. ei ieſus: q lo. eſt:nõ indi. niſi vt pe. la. ſed eſt mun. to. AV. Totus vtiꝗ preter pedes:vel niſi pedes quos habet opus lauare: hõ eni in baptiſmo totus abluitur non preter pedes:ſed totus omnino: veruntñ cũ rebus humanis poſtea viuit:vtiꝗ terra calcatur. Ipſi igit humani affectus ſine quibus in hac mortalite non viuit: quaſi pedes ſunt:vbi ⁊ humanis rebus afficimur:vt ſi dixerimus:quis peccatũ non habemus:noſipſos decipiamus. Si aũt confitemur peccata noſtra:q pedes diſcipulorum lauit:nobis peccata dimittit: vſꝗ ad pedes quib⁹ conuerſamur in terra. ORIGE. Impoſſibile aũt puto non contaminari extrema aie ⁊ infima eius: quãꝗ quo ad homines perfect⁹ quis eſſe putet:plurimi autẽ ⁊ poſt baptiſmũ implent puluere ſcelerũ vſꝗ ad verticẽ: q vero legitime diſcipuli chriſti ſũt:erga ſolos pedes indigẽt lauatione. AV. Ad ſeleucia. Ex hoc autẽ qȯ hic dicit intelligit ꝙ iam petrus babtizat⁹ fuerat:intelligim⁹ eni et⁹ diſcipulos per quos baptizabat iam fuiſſe baptizatos:ſiue baptiſmo iohannis ſicut nõnulli arbitrant: ſiue quod magis credibile eſt baptiſmo chriſti. Neꝗ eni renuit miniſteriũ baptizãdi:vt haberet baptizatos ſeruos ꝑ quos ceteros baptizaret:qui nõ defuit humilitatis miniſterio quando eis pedes lauit. vnde ſequit: Et vos mũ. eſtis:ſʒ non oẽs. AV. Hoc quid ſit:ne queramus ipſe euangeliſta patefecit adiũgens: Sci. eni quiſnam eſſet qui tra. euʒ ꝓpte. di. Non eſtis mũ. oẽs. ORI. Quod ergo dicit. Uos mundi eſtis:refert ad xi. qȯ vero ſubdit: Sed non oẽs. dicitur ꝓpter iudã exiſtentẽ imundũ. primo quidem quia pauperes nõ erant ſibi cure:ſed fur erat:demũ diabolo ingreſſo in cor eius vt proderet chriſtũ. Lauat autẽ pedes poſtꝗ mundi erãt qm̃ gratia tranſcẽdit neceſſitatẽ ⁊ ſicut dicit ioannes: Mund⁹ mundificet adhuc. AV. Uel q ipſi diſcipuli cum loti eſſent: nõ op⁹ habebãt niſi pedes lauare:q dum in iſto ſeculo viuit hõ:humanis affectibus terrã velut pedibus calcas contrahit. CHR: Uel aliter: Nõ dicit eos mũdos:vt a peccatis erutos eſtimes:victima nõdũ oblata:ſed eã q cognitionis eſt mundationẽ dicit:iam eni ab errore iudaico eruti erant.

Poſtꝗ ergo lauit pedes eorum: accepit veſtimenta ſua: ⁊ cum recubuiſſet iteꝝ dixit eis: Scitis quid fecerim vobis? Uos vocatis me magiſter ⁊ dñe: ⁊ bñ dicitis: Sũ eteni. Si ergo ego laui pedeſ vr̃os dñs ⁊ magiſter: ⁊ vos debetis alter alteri⁹ lauare pedes. Exẽplũ eni dedi vobis:vt queãdmodũ ego feci vobis ita ⁊ vos faciatis. Amẽ amẽ dico vobis:nõ ẽ ſeruus maior domino ſuo:neꝗ apoſtolus maior eſt eo qui miſit illum. Si hec ſcitis beati eritis ſi feceritis ea. Non de omnibus vobis dico. Ego ſcio quos elegerim. Sed ut adimpleatur ſcriptura: Qui manducat mecũ panem leuabit contra me calcaneũ ſuum. Ammodo dico vobis

vobis priuſꝗ fiat ut cum factum fuerit credatis: quia ego ſum. Amen amẽ dico vobis. qui accipit ſiquẽ miſero: me accipit. Qui autem me accipit. accipit eum qui me miſit

AV. Memor dñs ſe promiſiſſe ſcientiã facti ſui petro dicẽs. Scies aũt poſtea qd ſit qȯ fec̃ docere nũc incipit. vñ dicit: Poſtꝗ g la. pe. eoꝝ: acce. ve. ſua ⁊ cuʒ recu. ite. di. eis: Sci. quid fe. vo. ORI. Quid: vel interrogatiue proferat vt oſtẽdat facti magnitudinẽ. vel iperatiue vt eorũ erigat intellectũ. ALCV. Myſtice aũt impleta redẽptionis noſtre purgatõe ꝑ ſanguinis ſui effuſionẽ accepit veſtimẽta ſua:tertia die de ſepulchro reſurgẽs: ⁊ eodem corpe iã imortali veſtit⁹ ⁊ cũ recubuiſſet aſcẽdẽs in celuʒ in dextera prĩs diuinitatis recũbẽs: inde ventur⁹ eſt ad iudicãdũ. CHRY. Nõ aũt adhuc ad ſolũ petrũ ſʒ ad oẽs loquit. d. Uos vo. me ma. ⁊ do. in quo eorum iudicium aſſumit:deinde vt nõ illorũ gratie eſſe putẽt:hec ṽba ſubiũgit: Et bñ di. ſum eteni. AV. Hoi preceptũ eſt: Nõ te laudet os tuũ:ſʒ laudet te os ꝓximi tui. ꝑiculoſum eſt eni ſibi placere:cui cauẽdũ eſt ſuperbire. Ille aũt q ſuper oia eſt ꝙtũcũꝗ ſe laudet:nõ ſe extollit excelſius. Nec põt recte dici arrogãs de⁹:nobis naꝗ expedit deũ noſſe:nõ illi nec eũ qſꝗ cognoſcit:ſi nõ ſe indicet ipſe q nouit. Si ergo nõ ſe laudãdo quaſi arrogãtiaʒ vitare voluerit: nobis ſapientiã denegabit. Quõ aũt arrogãtiã vitas timet: Et qdẽ ꝙ magiſtrũ ſe dicit: nemo reprehenderet etiã qui eũ nihil aliud ꝙ hominẽ crederet: quoniã id profitet qȯ ⁊ ipſi hoies in qbuſlibet artib⁹ vſꝗ adeo ſine arrogãtia ꝓfitent:vt profeſſores vocent. ꝙ vero dñm diſcipulorũ ſe dicit. cũ ſint ſm ſeculũ ingenui. quis ferat in hoie: Sed cũ deus loquit. nulla eſt elatio tãte celſitudinis. nullũ mẽdaciũ vitãdis:nobis ſubiacere vtile ẽ illi celſitudini ſuire veritati. Ideo bñ ergo dicitis:vocãdo me mgr̃m ⁊ dñm: q ſũ. nã ſi nõ eſſem qȯ dicitis:male diceretis. ORI. Et illi qdeʒ nõ bñ dicũt. Dñe qb⁹ dicet: Diſcedite a me q operamini iniqtatẽ:ſʒ aplĩ bñ dicũt: Magiſter ⁊ dñe. nõ eni eis nequitia dñabit:ſʒ verbuʒ dei. Sequit. Si ergo ego la. pe. ve. dñs ⁊ ma. ⁊ vos de. al. alte. la. pe. CHRY. A maiorib⁹ rebus accipit exẽplũ vt qȯ min⁹ eſt operemur. nã ipſe qdẽ dñs eſt:nos aũt ad conſeruos facim⁹ ſi fecerim⁹. Et ideo ſubdit: Exemplũ eni de. vo. vt queãd. ego fe. vo. ita ⁊ vos fa. BEDA. Primum dñs egit factis quod poſtmodũ docuit verbis ſm illud: Ce. ie. fa. ⁊ do. AV. Hoc eſt beate petre qȯ neſciebas hoc tibi poſtea ſciendũ ꝓmiſit. ORI. Cõſiderandũ ṽo eſt:ſi neceſſariũ ẽ quelibet volentẽ diſciplinã ieſu ꝑficere:velut debitũ opus proſequi lauacrũ ſenſibilium pedum: ꝓpter hoc dicit: Debe. adin. la. pe. Sed hic mos vel nõ fit:vel admodum raro.

AV. Eſt eni apud pleroſꝗ cõſuetudo hui⁹ humilitatis cũ ſeinuicẽ hoſpitio ſuſcipiũt: ⁊ faciũt hoc ſibi inuicẽ fratres:etiã ope ipſo viſibili. Multo eni melius eſt ⁊ ſine cõtrouerſia verius:vt etiã manib⁹ fiat:ne dedignet qȯ fecit chriſt⁹ facere chriſtian⁹. Cũ eni ad pedes fratres inclinat corp⁹ etiã in corde ipo excitat:vel ſi iam inerat:ꝯfirmat humilitatis affect⁹. Sed excepto hoc morali intellectu: nũquid etiã frater fratrẽ a delicti poterit cõtagione mundare: Sed cõfiteamur inuicẽ delicta nr̃a:inuicẽ nos delicta donem⁹: ⁊ ꝓ nr̃is delictis inuicẽ orem⁹:atꝗ ita quodammodo inuicẽ pedes nr̃os lauem⁹. ORI. Uel aliter Hoc lauacrũ ſpũale pedũ de quo dictũ eſt: principaliter quidẽ a nullo niſi a ſolo ieſu põt effici:ſecũdario ṽo a diſcipulis eius quib⁹ dixit: Uos debe. adin. la. pe. Ieſus eni lauit pedes diſcipuloꝝ inquantũ magiſter: ⁊ ſeruoruʒ in eo ꝙ dñs. Hic aũt eſt finis magiſtri vt diſcipulũ faciat ſicut ſe:qȯ de ſaluatore appet:qui pre ceteris magiſtris ⁊ dñis vult vt fiant eius diſcipuli qſi magiſter ⁊ dñs:nõ habentes ſpiritũ ſeruitutis ſed ſpm̃ filiatiõis: in quo clamat Abba pater. Prius ergo ꝙ fiant ⁊ magiſter ⁊ dñs: egẽt lauacro pedũ:velut inſufficiẽtes diſcipuli: ⁊ adhuc ſapientes ſpiritũ ſeruitutis. Cũ aũt aliqs eoꝝ ſtatũ magiſtri attigit ⁊ dñi:tũc imitari poterit eũ q lauit diſcipulorũ pedes ac lauare pedes per doctrinã quaſi magiſter. CHRY. Adhuc aũt prouocãs eos ad lauandũ pedes ſubiungit: Amẽ amẽ di. vo. Nõ eſt ſer. ma. do. ſuo:neꝗ apo. maior eo qui mi. illũ. q. d. Si ergo hec a me facta ſũt:multo magis a vobis oportet hec fieri. THEO. Neceſſario ẽt hic aplos admonet:q eni ad dignitates habebãt attingegere: ⁊ hic qdẽ maiores hic minores:ne inſurgãt adinuicem:ſerenat cõſciẽtiã oiuʒ. BEDA. Quia ṽo ſcire bonũ: ⁊ nõ facere nõ pertinet ad beatitudinẽ: ſed ad cõdẽnationẽ:ſm illud: Sciẽti bonũ ⁊ nõ faciẽti:peccatum eſt illi. ſubiũgit: Sic hec ſci. be. eri. ſi fe. ea. CHRY. Nã ſcire qdẽ oiuʒ eſt:facere ṽo nõ oiuʒ deinde ꝓditorẽ nõ manifeſte redarguit:ſʒ obũbrate:cũ ſubdit: Nõ de oib⁹ vobis dico. AV. q. d. Eſt int̃ vos q nõ erit beat⁹:neꝗ facit ea Ego ſcio quos elegeri. Quos niſi eos q beati erũt faciendo q ꝓcepit. Nõ eſt igit iudas elect⁹: qd eſt ergo qȯ alio loco dicit: Nõne ego vos duodeci elegi:an ipſe ad aliqd eſt elect⁹:ad qȯ erat vtiꝗ neceſſari⁹:nõ aũt ad beatitudinẽ:de q dicit: Bti eritis ſi feceritis ea. ORI. Uel aliter: Nõ recte exiſtimo poſſe referri qȯ dicit: Nõ de oib⁹ vobis dico:ad hoc qȯ dictum eſt: Beati eritis ſi feceritis ea. Totũ eni hoc ⁊ de iuda ⁊ de quolibet alio verũ eſt dicere Beat⁹ talis ſi fecerit hoc. Reducem⁹ aũt hec ad illud dictũ: Nõ eſt ſer. ma. do. ſuo:nec apo. ma. eo qui mi. illum. Iudas eni cũ eſſet ſeruus peccati:nõ erat ſeru⁹ diuini verbi:nec apls diabolo ingreſſo in cor ei⁹:cũ ergo dñs nouiſſet q ſũt ſui:alienos a ſe nõ nouit:ꝓpter qȯ nõ ait. Ego ſcio cũctos pñtes: ſʒ ego ſcio quos elegeri. q. d. electos meos noui. CHRY. Deinde vt nõ multos ꝯtriſtet ſuo ſermone ſubiũgit: Sed vt implea. ſcrip. q mãdu. me. pa. le. cal. ſuũ cõtra me:oñdens ꝙ nõ ignorãs trahit:qȯ maxime ſufficiẽs erat iudã retinere: ⁊ nõ dixit: Tradet me: ſed leuabit cõtra me calca. ſuũ:dolũ ⁊ occultationẽ inſidiarũ repreſentare volẽs. AV. Quid eſt eni: Leuabit calcaneũ ſuũ ſuper me. niſi conculcabit me:in quo iudas traditor eius attingit. CHRY. Dicit aũt. Qui manducat mecũ panẽ. i. qui a me nutrit⁹ eſt:qui mea mẽſa cõicauit vt ſi quãdo a famulis aut aliquibus vilioꝛib⁹ patiamur aliquid malũ. nõ ſcandalizemur:reſpiciẽtes inde exẽplũ qui infinitis potit⁹ bonis:in cõtrariũ remunerauit bñfactorem. AV. Illi ergo qui electi erãt mãducabãt dñm: ille mãducabat panẽ dñi ꝯtra dñʒ. illi vitã:ille penã. Qui eni mãducat indigne ait apls:iudiciũ ſibi mãducat. Sequitur: Ammõ di. vo. priuſꝗ fiat:vt cũ fcm̃ fu. cre. q ego ſuʒ de quo. ſ. illa ſcriptura ꝓceſſit. ORI. Nõ aũt dcm̃ ẽ apoſtolis: Ut credatis. qſi nõ credẽtib⁹:ſed dictũ eſt tãꝗ eqpolleat ei:qȯ eſt vt credẽtes operemini:perſeuerãtes in credulitate:nec aliquã occaſionẽ ad repulſã captãtes ſup ea eni q obtinebãt diſcipuli ad fidẽ facientia: hoc etiã adepti ſũt videre ꝑfici ſcripturã predictã. CHRY. Quia ergo diſcipuli eximii erãt ad ꝑdicandũ ⁊ multa paſſuri duob⁹ modis eos cõſolat:vno modo a ſeipo cũ dicit: Bti eritis ſi fe. ea. alio ṽo mõ ꝯſolat⁹ ẽ eos ab aliꝗs eo. ſ. ꝙ ab hoib⁹ multa potient ꝓcuratiõe:vñ ſubdit. Amẽ amẽ dico vo. q acci. ſiquẽ mi. me acci. q aũt me ac. ac. eum qui mi. me.

ORI. Qui eni recipit quẽ mittit ieſus: Ieſũ q in miſſo cõſiſtit recipit. q aũt ieſũ recipit:patrẽ recipit:igit qui recipit quẽ mittit ieſus:mittentẽ recipit patrẽ. Põt etiã ⁊ hic ſermo fore qui recipit:quẽ ego miſero:vſꝗ ad mei receptionẽ attingit. qui ṽo nõ ꝑ aliquẽ aploꝝ meoꝝ me recepit:ſed recepit me veniẽtẽ ad aias. patrem recipit:vt non tm̃ ego in eo maneã:ſʒ ⁊ pater. AV. Arriani aũt cũ hoc audiũt ſtati ad grad⁹ ſue dogmatis currũt dicẽtes: Quãtũ apls diſtat a dño:tm̃ fili⁹ a pr̃e. ſed vbi dñs dixit: Ego ⁊ pater vnũ ſum⁹:nullã diſtãtie ſuſpitionẽ reliquit qm̃ ergo nos accepturi ſum⁹ hec verba dñica: Qui me accipit

accipit eū q̄ me miſit ꝙ vnꝰ nature ſūt pater ⁊ filꝰ : ꝯñe
videbit:q2 dixit: Qui accepit ſiquē miſero:me accipit: et
vnꝰ nature ſūt filꝰ ⁊ aplꝰs:ita dixiſſe poſſūt videri: Qui
acci.ſiquē mi.me ſm hoīez accipit:q̄ aūt me ſʒ deū acci.
acci.eū q̄ me miſi.Sʒ cū iſta dicebat:non ab illo nature
vnitas:ſʒ in eo q̄ mittit:mittētis cōmēdabat auctoritas.
Si ergo attēdas xp̄m in petro diſcipuli ꝑceptorem:ſi aūt
patrē in filio inuenies vnigeniti genitorē.

Cū hec dixiſſet ieſus turbatus eſt ſpiritu ⁊ pro
teſtatus eſt:⁊ dixit: Amen amen dico vobis:quia
vnus ex vobis tradet me. Aſpiciebant ergo adin
uicem diſcipuli heſitantes de quo diceret. Erat er
go recumbens vnus ex diſcipulis eius i ſinu ieſu
quē diligebat ieſus. Innuit ergo huic ſimon pe
trus:⁊ dixit ei: Quis eſt de quo dicit? Itaqꝫ cum
recubuiſſet ille ſupra pectus ieſu dicit ei: Dñe qs
eſt? Rñdit ieſus: Ille eſt cui ego intinctū panē por
rexero ⁊ cum intinxiſſet panē dedit iude ſimonis
ſcariothis. Et poſt buccellā introiuit in eū ſatha
nas:⁊ dixit ei ieſus: Quod facis fac citiꝰ. Hoc au
tem nemo ſciuit diſcumbentium ad quid dixerit
ei. Quidam eni putabant q2 loculos habebat iu
das:ꝙ dixiſſet ei ieſus: Eme ea q̄ opus ſūt nobis
ad diem feſtū:aut ut egenis aliquid daret. Cū er
go accepiſſet ille buccellā:exiuit cōtinuo. Erat au
tem nox.

CHRY. Quia dominus apoſtolis debentibꝰ orbem
terrarū vniuerſū ꝑcurrere:exhibuerat duplicem cōſola
tionē predictā:cogitans ꝙ vtraqꝫ ꝓditore priuatꝰ eſt tur
bat. Et hoc ſignificat euāgeliſta dicēs. Cū hec dixiſſet ie
ſus:turbatꝰ eſt ſpiritu:⁊ ꝓteſtatus eſt:⁊ dixit: Amē amē
dico vobis:q2 vnus ex vobis me tradet. AV. Non il
li hoc tunc primū venit in mentē:ſed quia ꝓditorem iam
fuerat expreſſurus:vt nō lateret in ceteris:ideo turbatus
eſt ſpiritu:⁊ quia ipſe traditor iam fuerat exiturꝰ:vt iude
os quibus dominꝰ ab eo traderet adduceret. Turbauit
eū imminēs paſſio ⁊ periculū ꝓximorū:⁊ traditoris im
pendētes manꝰ:cuiꝰ fuerat precognitꝰ animꝰ:hoc etiam
dominꝰ ſignificare ſua turbatione dignatus eſt: ꝙ quan
do ex falſis fratribꝰ aliquos ſeparari: etiaʒ ante meſſem
vrgens cauſa compellit:fieri ſine eccleſie turbatione non
poſſit. Turbatus eſt aūt nō carne:ſed ſpiritu. Spiritꝰ eni
in huiuſmodi ſcandalis nō peruerſitate:ſed charitate tur
batur:ne forte in ſeparatione aliquoꝝ ʒiʒanioꝝ ſimul ali
quod eradicet ⁊ triticū:ſiue ergo ipſum iudā per euntem
miſerādo:ſiue ſua morte appropinquante turbatus ē:nō
animi infirmitate:ſed poteſtate turbatur. Non enim ali
quo cogente turbat:ſed turbauit ſemetipſum vt ſupra di
ctum eſt:ꝙ aūt turbat infirmos in ſuo corpore:hoc eſt in
ſua eccleſia conſolat:vt ſiqui ſuorum morte imminēte tur
bant:nō ſe reprobos putent. ORI. In eo enim ꝙ dicit:
Turbatꝰ eſt ſpū:qd humanū eſt.ſ.paſſio ꝓueniebat ab ex
uperātia ſpūs:ſi eni ſcūs quilibet i ſpū viuit:⁊ agit: ⁊ pa
tit:quātomagis hec dicēda ſūt de ieſu ſcōꝝ premiatore.
AV. Pereant igit argumēta ſtoicoꝝ:qui negāt in ſapiē
tem cadere ꝑturbationē animoꝝ:qui ꝑfecto ſicut vanita
tem eſtimāt veritatē:ſic ſtuporem deputāt ſanitatē. Tur
bet plane animꝰ chriſtiani: nō miſeria: ſed miſericordia:
dicit autē: Unus ex vobis:numero nō merito: ſpē nō vir
tute. CHRY. Quia vō non nominati dixit:rurſum in
omnes inducit timorē.vñ ſeqt: Aſpiciebāt ergo diſcipuli
adinuicē heſitātes de quo diceret. Et nimirū nullius ſibi
ipſis cōſcij mali:tñ emulationē xp̄i ꝓprijs cogitationibus
credibiliorē putabāt. AV. Sic etiā in eis erat erga ma
giſtrū ſuū pia charitas:vt tamē eos humana alterū de al
tero ſtimularet infirmitas. ORI. Reminiſcebāt etiā vt
hoīes exīſtes:qm̄ alterabilis eſt affectꝰ adhuc ꝓuectoruʒ
ac ſuſceptibilis appetitꝰ ꝯtrarioꝝ his que priꝰ voluerat.
CHRY. Oībꝰ aūt trementibꝰ ⁊ ipſo vertice.ſ. petro for
midante: Joānes velut dilectꝰ recubuit in ſinu ieſu:vñ ſe
quit: Erat ergo recūbēs vnꝰ ex diſcipulis eiꝰ in ſinu ieſu:
vñ dr̄: Erat ergo recūbēs vnꝰ ex diſcipulis eiꝰ in ſinu ie
ſu quē dili.ie. AV. Ipſe ē ioānes cuiꝰ eſt hoc euāgeliū:
ſicut poſtea manifeſtat: Erat eni hec eoꝝ cōſuetudo q̄ ſa
cras nobis lr̄as miniſtrarūt:vt qñ ab aliquo eoꝝ diuina
narrabat hiſtoria:cū ad ſeipſū veniret tāq̄ de alio loque
ret. Quid eni depit veritati:qñ ⁊ res ipſa dr̄: ⁊ quēadmodū
dicēti iactātia deuitet? CHRY. Si aūt huiuſmodi fa
miliaritatis cauſā q̄ris dicere:amoris res erat: ꝓpterea
dicit: Quē dili.ie. Quāuis eni ⁊ alij amarent:tñ iſte plus
alijs. ORI. Eſtimo aūt ꝙ hoc ꝓtendit ꝙ ioānes incū
bens verbo ac in ſecretioribꝰ pauſans incūbebat gremijs
verbi. CHRY. Uolebat etiā oñdere ſeipm̄ eſſe alienū
a crimine:⁊ hoc etiā dicit:ne eſtimes ꝙ petrꝰ ei vt maio
ri exiſti innueret.nā ſeqt: Innuit ergo huic ſimon petrus:⁊
dicit ei:qs eſt de quo dicit: Ubiqꝫ eni inenit petrꝰ ab amo
re impetū faciēs:⁊ q2 primo increpatꝰ eſt nō locutꝰ eſt:ſʒ
mediāte ioāne vult diſcere. Ubiqꝫ eni ſcriptura oñdit pe
trū feruidū:⁊ familiaritatē hñtē ad ioānē. AV. Notan
da aūt locutio eſt:dicere aliq̄ nō ſonādo:ſed tantūmodo
innuēdo. Innuit inquit ⁊ dicit.i. innuendo dicit. Si eni co
gitādo aliqd dr̄:ſicut illud: Dixerūt apd ſemetipſos:q̄to
magis innuendo vbi iā foris qualibuſcūqꝫ ſignis ꝓmit:qd
fuerit corde cōceptū. ORI. Uel primo innuit:⁊ deinde
nō cōtētus nutu dixit illi: Dic qs ſit de quo dicit. Sequit
Itaqꝫ cū re. ille ſupra pec. ieſu dicit ei: dñe qs eſt? AV.
Qd aūt nūc ſupra pectus dicit:paulo ſupra dixerat in ſi
nu. vel aliter:primo qdē iacens in ſinu ieſu ſuꝑaſcendit ⁊
incubuit ſupra pectꝰ q̄ſi ſi nō incubuiſſet in pectore: ſʒ re
manſiſſet iacens in ſinu:nequaq̄ dñs ei tradidiſſet verbū
qd petrꝰ ſcire cupierat. Per hoc ergo ꝙ vltimo ſupra pe
ctus incubuit:exprimit tāq̄ ꝑ maiorē ⁊ abūdantiorē gra
tiā ſpecialis ieſu diſcipulꝰ eſſe. BE. Qd aūt in ſinu ⁊ ſu
pra pectus recubuit:nō ſolū fuit pñtis amoris indicium
ſed etiā future rei ſignū ꝙ .ſ. inde vocē ſumeret:quā poſt
modū cūctis ſeculis inauditā emitteret. AV. Per ſinuʒ
eni qd aliud ſignificat q̄ ſecretum:hic eſt vtiqꝫ pectoris ſi
nus ſapientie ſecretū. CHRY. Neqꝫ aūt tūc nominati
ꝓditorē dñs manifeſtauit.nā ſeqt: Rñdit ieſus ille eſt cui
intinctū panē porrexero:⁊ modus ipſe manifeſtatiōis cō
uerſus erat:quia eni ob mēſationē verecundatus nō eſt:
eodem pane cōmunicās verecūdari debuit. Sequit: Et
cum intinx. pa. dedit iude ſim. ſca. non vt putāt quidā ne
gligenter legētes:tūc iudas ſolus xp̄i corpus accepit: in
telligendū eſt eni ꝙ iam eis oībus diſtribuerat dñs ſacra
mēta corpis ⁊ ſanguinis ſui:vbi ⁊ ipſe iudas erat: ſicut
lucas narrat:at demū ad hoc ventū eſt vbi ſm narratio
nem ioannis dñs ꝑ buccellā tinctam atqꝫ porrectā ſuum
exprimit traditorē:fortaſſis per panis tinctionē illius ſi
gnificans fictionē.non eni oīa que tingunt abluunt:ſed vt
inficiant:nōnulla tingunt:ſi aūt bonū aliquid hec ſignifi
cat tinctio:eidē bono ingratū merito eſt ſecuta damnatio
Sequit eni: Et poſt buccellā:tūc introiuit in euʒ ſathanas
ORI. Attende ꝙ primo quidē nō introiuit ſathanas in
iudā ſed immiſit in cor eius ſolū vt proderet preceptorē
Poſt panē aūt in eum ingreſſus eſt:quāobrem nobis ca
uendum eſt:ne diabolus intrudat in cor noſtrum aliquid
ignitorum telorum ſuorū:nam ſi intruſerit inſidiatur de
inde vt ⁊ ipſe introeat. CHRYSO. Donec enim fuit
in collegio nō audebat inſilire:ſed extrorſum immittebat
quando vero eum manifeſtum fecit: ⁊ expulit: libere in
eum decetero exiliuit. AVG. Uel intrauit in eum: vt ſi
bi iam traditū plenius poſſideret:neqꝫ eni nō in illo erat
quādo ad iudeos de precio tradēdi dñʒ pactꝰ ē: cū lucas
dicat

dicat. Intrauit aūt ſathanas in iudam ⁊ abijt ⁊ locutus
eſt cū principibus ſacerdotū.talis iam venerat ad cenan
dum:ſed poſt panem introiuit in eum:non vt adhuc alie
num tētaret ſed vt propriū poſſideret. ORI. Decebat
eni vt eſtimo ꝓpter panis exhibitionem auferri ab indi
gno bonū:quod ſe habere credebat: quo priuatus factꝰ
eſt capax ingreſſus ſathane in ipſum. AVG. Dicūt aūt
aliqui ita: Ne hoc meruit panis porrectus de menſa xp̄i
vt poſt illū itraret in diſcipulū ſathanas? Quibus reſpō
demus:hinc potius nos doceri q̄ ſit cauendū male acci
pere bonum.ſi enim corripitur qui non diiudicat: hoc ē
non decernit a ceteris cibis dñi corpus:quō damnatur
qui ad eius menſam fingens ſe amicū accedit inimicus?
Sequitur: Et dicit ei ieſus. Qd facis fac citius. ORI.
Cui autem illi ambiguū eſt:ꝙ potuit vel iude vel ſathane
dñs dixiſſe: Quod facis fac citius: ꝓuocans aduerſariū
ad pugnam:vel proditorem ad ſubminiſtrandum diſpē
ſationi que erat futura ſalubris ſeculo:quā non amplius
tardari nec protrahi:ſed pro poſſe maturari volebat.

AVG. Non tñ precepit facinus:ſed predixit: non tā
in perniciem perfidi ſeuiendo:q̄ ad ſalutem fidelium fe
ſtinando. CHRY. Hoc enim quod dicit: Quod facis
fac citius:non precipientis eſt neqꝫ conſiliantis : ſed ex
probrantis ⁊ oſtendentis:quoniam ipſe nolebat ſuaʒ ꝓ
ditionem impedire. Sequitur: Hoc autē nemo ſciuit di
ſcūbentium ad quid dixerit ei. Multaʒ vtiqꝫ quis hic du
bitationem inueniet:ſi interrogantibus diſcipulis: quis
eſt? dixit: Cui ego intingens panem dabo:⁊ tñ non intel
lexerunt. Niſi dicatur ꝙ latenter dixit:vt nullus audiret:
⁊ propterea ſupra pectus ioannes reſidēs interrogat q̄ſi
ad aurem vt non fieret proditor manifeſtus. Fortaſſis.n.
ſi chriſtus eum manifeſtum feciſſet:petrus vtiqꝫ eum in
terfeciſſet. ꝓpterea dicit ꝙ nullus cognouit recūbentium
ſed neqꝫ ioannes.nequaq̄.n.putauit ꝙ diſcipulus in tātū
iniquitatis prodiret.quia enim procul a tali iniquitate e
rat:non de alijs hoc ſuſpicabatur. Ueram igitur cauſam
eorum que a chriſto dicta ſunt ignorauerunt. Qui autez
eſtimarent oſtendit euangeliſta cum ſubdit: Quidam eni
puta.quia locu.ha.iudas ꝙ dixi.ei ieſus: Eme ea que o
pus ſunt no.ad diē fe.aut vt ege.aliquid daret. AVG.
Habebat ergo dñs loculos:⁊ a fidelibus oblata conſer
uans:ſuoꝝ neceſſitatibus ⁊ alijs indigentibus tribuebat
tunc primū eccleſiaſtice pecunie forma eſt inſtituta:niſi i
telligeremus ꝙ precepit:non cogitandū eſſe de craſtino:
non ad hoc eſſe preceptum vt nihil pecunie ſeruet a ſan
ctis:ſed ne deo ꝓpter iſta ſeruiatur:⁊ ꝓpter inopie timo
rem iuſticia deſeratur. CHRY. Et nimirū nullas di
ſcipulorū pecunias afferebat:ſed per hoc quod dicit hic
occulte inſinuat ꝙ quedā mulieres eum de ſuis facultati
bus nutriebant.qui autem non peram:non virgā: nō eas
iubet deferre:loculos ferebat ad inopum miniſteriuʒ: vt
diſcas qm̄ valde pauperē ⁊ mundo crucifixum huiꝰ oʒ
partis multam facere procurationem:multa enim ad no
ſtram diſpenſans doctrinam agebat. ORI. Si igit iu
de ſaluator dicebat: Quod fa. fac citius : ac proditor in
hoc tm̄ ad preſens obedit mgr̄o.accepto nāqꝫ pane nul
lam traxit moram. vnde ſequit: Cū ergo ac. ille buc. exi.
conti. Et reuera exijt:non ſolū recedendo ꝺ domo i qua
tenebatur:ſed oīno egreſſus eſt a ieſu.ego autē opinor ꝙ
poſt panē ingreſſus ſathanas in iudam:non tolerabat in
eodē loco cū ieſu eē.nulla nāqꝫ conformitas eſt ieſu ad ſa
thanā.non fruſtra aūt requirā quare ſuper hoc quod eſt:
Et accipiens panē:nō adijcit: Et manducans. Nunqd igi
tur accepto pane nō manducauit iudas? poſt panē eni for
ſan acceptū a iuda non eſum qui ſemel in cor eius imiſe
rat vt mgr̄m prodat timore ductus:ne quod imiſſum fue
rat euaneſceret viſu panis : q̄cito panez iudas recepit:in
troiuit in eum ⁊ ſtatim domū exceſſit.aliter quoqꝫ nō in
epte dicetur ꝙ ſicut qui indigne manducat panē dñi : aut
bibit eiꝰ calicē:i ꝑiudiciū ſibi cōedit atqꝫ bibit.ſic panis a
ieſu datus alijs fuit ad ſalutē:iude i dānū:vt pꝰ panē itra
ret in eū ſathanas. CHRY. Subdit āt: Erat āt nox. v.
diſcas iude temeritatē:qm̄ neqꝫ tp̄s eū tenuit ab impetu
ORI. Nox āt ſenſibilis tūc exiitit obducte nocti i aīa iu
de. GRE. ꝗ.mo. A q̄litate.n.tp̄is finis exprimit accuſa
tōis dū ñ rdituꝝ ad veniā:ad traditōis ꝑfidiā nocte iu
das exiſſe perhibetur.

Cū ergo exiſſʒ dixit ieſꝰ:nūc clarificatꝰ ē filꝰ hoīs
⁊ deꝰ clarificatꝰ ē i eo. Si deꝰ clarificatꝰ ē i eo ⁊ deꝰ
clarificabit eū i ſemetipo:⁊ cōtinuo clarificabit eū

ORI. Pꝰ euentētia ex ꝓdigijs nec ñ ex trāſfiguratōe ꝑ
conia itiū glificādi filij hoīs fuit exitꝰ iude a loco vbi mo
rabat ieſꝰ cū ſathana:q̄ eū igreſſus ē.vñ dr̄: Cū g ex. di. ie.
Nūc cla. ē fi. bo. ñ.n. imortal vnigēiti vbi ſʒ hoīs q̄ factꝰ ē
ex ſemie dd:glia h narrat. Si.n. i morte xp̄i glificatꝰ deū
illō vex ē:exuēs pricipatꝰ ⁊ ptātes traduxit ꝯfidēt triū
phās i ligno ⁊ illō ꝯciliās ꝑ ſanguinē xp̄i cruci ſue:ſiue q̄
i tra ſiue q̄ i cel. In his oībꝰ glificatꝰ ē filꝰ hoīs:deo etiā
glificato i eo.vñ ſeqt: Et de. cla. ē i eo. q2 ñ ē xp̄ʒ glificari
niſi cū eo quoqꝫ glificet ⁊ pr̄. At qm̄ q̄cūqꝫ glificat ab ali
quo glificat.ſi q̄ras ꝺ eo ꝙ ē clarificatꝰ ē filꝰ hoīs.a quo
rñdēs ſubdit: Si de. cla. ē i eo:⁊ de. cla. eū i ſe. CHRY.
Hec ē ꝑ ſeipm̄ ñ ꝑ aliū. Seqt: Et ꝯti. cla. eū. q. d. ñ pꝰ lōgū
tp̄s:ſʒ ꝯfeſti i ip̄a cruce ea q̄ clara ſūt appebūt.ſol nāqꝫ a
uerſus ē:petre ſciſſe ſūt.mlta corpa eoꝝ q̄ dormierūt ſur
rexerūt. Hac āt via eas q̄ ceciderāt cogitatōes diſcipuloꝝ
reſtituit:⁊ ſuadet ñ ſolū triſtari ſʒ ēt letari. AVG. Ut ait
Exeūte imūdo oēs mūdi cū ſuo mādatore māſerūt. tale
aliqd erit cū ʒiʒanijs a tritico ſepat. Juſti fulgebūt ſic ſol
i regno pr̄is ſui.hoc futuꝝ ꝓuidēs dñs diſcedēte iuda tā
q̄ ʒiʒanijs ſepati:remanētibꝰ tāq̄ tritico aplis ſcis dixit.
Nūc cla. ē fi. bo. tāq̄ dcēt: Ecce i illa mea clarificatōe qd
erit:vbi malorū nullꝰ erit:vbi bonorū nullꝰ pit. Sic āt ñ
ē dcm̄:nūc ſignificata ē clarificatō filij hoīs:ſʒ nūc clari
ficatꝰ ē filꝰ hoīs:ſic ñ ē dcm̄: Petra ſignificabat xp̄ʒ:ſed
petra erat xp̄s. ſolet.n. loq̄ ſcriptura res ſignificātes:tāq̄
illa q̄ ſignificāt appellans. Eſt āt clarificatio filij hoīs vt
deus clarificet in eo.vñ adiūgit: Et deꝰ clarificatꝰ ē i eo.
Deniqꝫ tāq̄ iſta exponēs adiūgit ⁊ dic: Si filꝰ clarificatꝰ
ē i eo:q2 ñ venit facē volūtatē ſuā:ſʒ volūtatē eiꝰ q̄ eū mi
ſit. Et de. cla. eū i ſe.vt nā hūana q̄ ab eterno vbo ſuſcepta ē
ēt imortali eternitati donet. Seqt: Et cō. cla. eū. reſurrectōʒ
ſ. ſuā:non ſicut nr̄am in fine ſeculi : ſʒ cōtinuo futurā hac
atteſtatōe ꝑdicēs.pōt ⁊ de iſta clarificatōe dictū videri:
Nūc clarificatꝰ ē filꝰ hoīs.vt qd ait:nūc. non ad iminen
tem paſſionē:ſed ad vicinā reſurrectionē pertinere creda
tur:tanq̄ fuerit factū qd erat tā ꝓximo iā futuꝝ. HIL.
xi. de tri. Qd aūt deꝰ i eo glorificatus ē:ad corpis gliam
ſpectat:per quā dei itellecta ē gloria:quaſi corpus ex na
ture diuine conſociatione gloriā mutuaret.ꝙ vō q2 glori
ficatꝰ i eo deus ē:iō glorificauit eū in ſe:vt qui regnat in
glia q̄ ex dei glia ē:ipſe exīde i dei gliā trāſeat:toto iaʒ in
deo ex ea qua hō ē diſpēſatōe manſuro:nec ſane de tpe ta
cuit dicēs: Et cōtinuo clarificabit eū. vt quia prodeunte
ad proditionē iuda:gloriā que ſibi poſt paſſionē ꝯſecutu
ra reſurrectionē futura eēt:ſignificaſſet i pñs eā q̄ in ſe de
us eū clarificaturꝰ eēt in poſterū reſeruaret:dei in eo glia
per virtutē reſurrectionis dñſa:ipſo vō i dei glia ex ſubie
ctionis diſpenſatōe manſuro. HILA. ix. de tri. Primā
autem ſignificationem huius dicti non ambiguam exi
ſtimo cum ait: Nunc clarifi. eſt filius hominis.gloria eni
non verbo:ſed carni acquirebatur.hoc vero quod ſequi
tur: Et deus clarifica. eſt in eo.quid ſignificet interrogo:
et cum non alius ſit filius hoīs:neqꝫ alius filꝰ dei:vbuʒ
eni caro factum ē:requiro quis in hoc filio hoīs:q̄ ⁊ filꝰ
dei ē glificatꝰ ſit deꝰ. Et videamꝰ qd ſit hoc qd tertiō dr̄:
Si deꝰ clarificatꝰ ē i eo:⁊ deus clarificauit eū i ſemetip̄o:

Homo vtiqꝫ non per ſe gloꝛificatur:neqꝫ ſurſū qui in ho
mine gloꝛificat deus:licꝫ gloꝛiam accipiat:non tñ aliud
ipſe ꝙ deus eſt. Utiqꝫ aut chꝛiſtuꝫ neceſſe eſt eſſe: qui glo
rificatur in carne:aut patrem qui gloꝛificatur in chꝛiſto.
Si chꝛiſtus eſt deus certe chꝛiſtus eſt qui gloꝛificatur in
carne. ſi pater ſacramentum eſt vnitatis:cum pater gloꝛi
ficatur in filio. De eo vero quod gloꝛificatum in filio ho
minis deum. deus gloꝛificat in ſeipſo:i quo relicta facul
tas execrande impietatis exiſtimatur:ne ſm nature verita
tem verus deus chꝛiſtus ſit:nūquid eniꝫ extra ſe ē:quod
gloꝛificat in ſeipſo. Queꝫ enim in ſeipſo pater gloꝛificat:
in eius gloꝛia confitēdus eſt. ⁊ qui in patris gloꝛia gloꝛi
ficandus eſt:in his intelligendus ē eſſe:in quibus eſt pat.
ORI. Uel aliter. Nomen gloꝛie non hic accipit iuxta
quoſdam paganoꝛū qui diffiniunt gloꝛiā eſſe a pluribus
collata preconia. Palam eſt enī ꝙ hoc aliud eſt ab eo qḋ
in exodo dicitur. ꝙ gloꝛia dei repletū eſt tabernaculū. et
ꝙ aſpectus moyſi gloꝛificatus erat. quantū enim ad coꝛ
poꝛalia diuinioꝛ quedam apparitio contigit in taberna
culo:necnon in facie moyſi cum deo locuti quantum ad
anagogiaꝫ vero gloꝛia dei dicitur eſſe que apparuit. qm̄
deificatus ac tranſcendens cūcta materialia intellectꝰ vt
ſcrutetur diuinā viſionē i his que cernit deificat. Ut hoc
ſit tropice que gloꝛificata eſt facies moyſi:eo facto diui
no ſm intellectum. Nulla autē comparatio fuit excellen
tie chꝛiſti ad cognitionem moyſi gloꝛificantem faciē ale
eius. Totius enim diuine gloꝛie fulgoꝛem eſſe filium eſti
mo dicente paulo: Qui cum ſit ſplendoꝛ gloꝛie ⁊c. quin
imo perueniunt ab hac totius gloꝛie luce ſingulares ſplē
doꝛes ad totam rationalem creaturam. nō eniꝫ arbitroꝛ
quēpiam totum poſſe capere totius diuine gloꝛie fulgo
rem niſi filium eius. Inquantū igitur non erat notus fili
us mundo:nondum in mundo gloꝛificatus erat. cum au
tem pater aliquibus de mundo exiſtentibus tradidit Je
ſu noticiam:tunc gloꝛificatus eſt filius hominis in his q
cognouerunt eum: ⁊ hoc dedit gloꝛiam cognoſcentibus.
nam qui libera facie diuinam gloꝛiam intuentur:ſm ean
dem tranſfigurantur imagine a gloꝛia gloꝛificati in gloꝛi
ficantium gloꝛiam. Cum igitur appꝛopinquauit ad eam
diſpenſationem:qua mundo notus debebat gloꝛiam ꝓ
mereri in gloꝛia gloꝛificantium ipſum ait. Nunc clarifica
tus eſt filius hominis. Et quia nullus nouit patrem niſi
filius: ⁊ cui reuelauerit filius. Debebat autem ex diſpen
ſatione depꝛomere patrem filius: ob hoc etiam deuſ glo
rificatus in illo dignoſcitur. vel hoc quod eſt. Et deꝰ cla
rificatus eſt in eo. cum illo perſcrutaberis: Qui me videt
⁊ patrem meū videt. nam videbitur in verbo cum deus
exiſtat ⁊ imago inuiſibilis dei qui genuit eum pater. Am
plius autem ſic quoqꝫ clarius que ſunt in hoc loco capi
entur. Uelut enim per quoſdam nomen dei blaſphemat
in gentibus:ſic per ſanctos quoꝛū bona geſta coꝛam ho
minibus pleniſſima diſcernuntur:celſi patris nomen ex
tollitur. In quo vero adeo gloꝛificatus eſt:vt in ieſu duꝫ
peccatum non fecit:nec dolus inuentuſ ē in oꝛe eius. Cū
ergo talis eēt filius gloꝛificatus eſt: ⁊ deus gloꝛificatus ē
in eo. at ſi deus in eo gloꝛificatus eſt recōpenſat ei pater
maius illo quod filius hominis exercuit. Longe enī ſup
ſtans eſt gloꝛia in filio hoīs cum gloꝛificat eum pater ꝙ i
patre cum in illo gloꝛificatus eſt: ⁊ decebat pꝛepotentem
maioꝛē rependere gloꝛiam:deinceps qm̄ ſtatim hec erāt
futura. Dico autem filium hominis in deo gloꝛificari. ob
hoc ſubiecit: Et continuo gloꝛificabit eum.

**Filioli adhuc modicum vobiſcum ſuꝫ. Que
ritis me: ⁊ ſicut dixi iudeis : quo ego vado vos ñ
poteſtis venire. Et vobis dico modo. Manda
tum nouum do vobis : vt diligatis inuicem ſicut
dilexi vos:vt ⁊ vos diligatis inuicem. In hoc co
gnoſcent omnes quia diſcipuli mei eſtis:ſi dilecti
onem habuieritis ad inuicem.**

AVG. Cū dixiſſet ſuperius. Et ꝯtinuō clarificabit eū
ne putarē ꝙ ſic eum clarificaturus eēt deus:vt nō eis cō
iungeretur vlterius:ea ꝯuerſatione que in terris eſt adie
cit atqꝫ ait. Filioli adhuc mo. vo. ſum. tanꝙ diceret: cōti
nuo quidē reſurrectione clarificaboꝛ:nō tñ continuo aſcē
ſurus in celum. Sicut enim ſcriptum eſt in actibus apo
ſtoloꝛum. Fuit cū eis pꝰ reſurrectōnē. xl. dies. hos igitur
xl. dies ſignificauit dicēdo. Adhuc mo. vo. ſū. ORI.
Per hoc autem quod dicit: Filioli:oſtendit adhuc iminē
tē aiabus eoꝛū paruitatem. Hi aūt quibus nunc dicit: Fi
lioli:poſt reſurrectionē fiunt frēs:ſicut ⁊ anteꝙ eēnt filio
li fuerunt ſerui. AVG. Pōt etiā ⁊ ſic intelligi: Adhuc:
ſicut vos in hac infirmitate carnis etiaꝫ ipſe ſū:donec. ſ.
moꝛeretur atqꝫ reſurgeret. Cū illis quidē fuit poſtꝙ reſur
rexit exhibitione pñtie coꝛpalis:ſed nō cum illis fuit cō
ſoꝛtio īfirmitatis hūane. Apud aliū enī euangeliſtā poſt
reſurrectionē ait. Hec locutꝰ ſū vobis:dū adhuc eēm vo
biſcū. i. in carne moꝛtali cum eſſem ſicut ⁊ vos. Tūc eniꝫ
in eadē quidē carne erat:ſed cū illis in eadē moꝛtalitate
iam nō erat. Eſt ⁊ alia diuina pꝛeſentia ſenſibus ignota
moꝛtalibus de qua idē dicit: Ecce ego vobiſcū ſuꝫ vſqꝫ
ad conſūmationē ſeculi:hoc nō ē. Adhuc modicū ſuꝫ vo
biſcū. nō enī modicū eſt vſqꝫ ad conſūmationē ſeculi:aut
ſi ⁊ hoc modicū eſt:quia in oculis dei mille anni ſūt dies
vnus:non tñ hoc ſignificare voluiſſe credendus ē nūc qñ
ſecutus adiūxit. Quo ego vado vos non poteſtis veni
re. Nunquid enī poſt cōſūmationē ſeculi quo ipſe vadit
venire non poterant:de quibus poſtea dicturus ē pater
Uolo vt vbi ego ſum: ⁊ ipſi ſint mecū. ORI. Intrinſe
cus autem ſciſcitaberis an poſt multū non fuit cum eis ñ
adeo ꝙ non aderat illis ſm carnē. Sed eo modico cōſū
mato vos ſcandaliçabimini in me in nocte: ⁊ ſic non erit
cum eis qui cuꝫ dignis tm̄modo conuerſatur. Sed ſi cū
eis non erat:nihilominus ipſi queſituri erant ieſum:velut
petrus poſt negationē grauit ploꝛabat:querēs puto ieſū
Et ideo ſequit. Queritis me. ⁊ ſicut dixi iudeiſ. Quo ego
vado:vos nō poteſtis venire. Querere ieſum eſt verbū
querere:ſapiam:iuſticiā:veritatē:diuinam virtutem: que
omnia chꝛiſtus ē. Uolētibus ergo diſcipulis ſequi ieſum
nō q̄ppe velut rudioꝛes arbitrant coꝛpalit:ſꝫ vt ſignificat
illud. Qui nō tollit crucē ſuā ⁊ ſeqtur me: nō pōt meꝰ eē
diſcipulus. Ait nūc dn̄s:quo ego vado vos nō poteſtis
venire. nā etſi vellēt ſequi vbū: ⁊ illud cōfiteri:tñ nōdum
erant validi circa hoc:cū nōdū eēt ſpūs datus eo ꝙ ie
ſus nondū erat gloꝛificatus. AVG. Uel hoc dicit:q̄a
adhuc minꝰ idonei erāt ſeq̄ moꝛituꝝ dn̄m ꝓ iuſticia. quō
enī iā fuerant ſecuturi martyrio nō maturi:aut ituꝝ dn̄m
ad imoꝛtalitatē carnis quō iā fuerāt ſecuturi: nō q̄nlibet
moꝛituri:ſed in fine ſeculi reſurrecturi:aut iterū dn̄m ad
ſinū pr̄is quō iā erāt ſecuturi:cū eē nemo poſſit in illa fe
licitate niſi perfectus in charitate:iudeis autē cū hoc di
ceret:ñ addidit: Mō. Ipſi aūt nō poterāt venire tūc quo
ille ibat:ſꝫ poterāt poſtea. ⁊ iō ſubdit: Et vobis dico mō
ORI. q. d. Et vobis dico nō abſqꝫ additōe huiꝰ aduer
bij mō. Judei nāqꝫ quos pꝛeuidebat in ſuis facinoꝛibus
moꝛituros in breui tp̄e nō valebāt ꝑgere quo ieſus ibat.
ſed diſcipuli pꝰ breue tēpꝰ poterant ſeq̄ vbū. CHRY.
Ne aūt audiētes diſcipuli ſicut dixi iudeis:eſtimēt ſimili
ter ⁊ in eos dictū eē adiecit: filioli. ORI. Quod ē expꝛi
mentis iminentē adhuc anime diſcipuloꝛū modicitateꝫ.
Fiunt aūt poſt reſurrectionē hi quibus dixit: Filioli frēs.
ſicut ⁊ pꝛius ſerui fuerāt anteꝙ eſſent filioli. CHRY.
Hoc autem dicit eum qui in ſeipſum eſt erigens diſcipu
loꝛum amoꝛem. Cum enim viderimus aliquos dilectiſſi
moꝛum diſcedentes exardeſcimus ⁊ maxime cū videri
mus eos in locū abeūtes in quē nō ē poſſibile nobis ab
ire. Simul etiā oñdit:quoniā moꝛs eiꝰ quedā trāſlatio ē
⁊ trāſpoſitō melioꝛ ad loca moꝛtalis coꝛpa ñ ſuſcipiētia.

AVG. Docens autem quō idonei eſſe poſſint pergere
quo ille antecedebat ſubiungit. Mandatū nouū do vo
bis vt diligatis inuicē. Nonne iam hoc erat mandatū in
antiqua lege dei:vbi ſcriptū eſt. Diliges pꝛoximū tuuꝫ
tanꝙ teipſum: cur ergo nouū mandatū appellatur a dn̄o
an quia exuto vetere induit nos hominem nouum. In
nouat quippe audientē vel potius obedientē nō omnis:
ſꝫ iſta dilectio quā dn̄s vt a carnali dilectiōe diſtingueret
addidit. Sicut dilexi vos vt ⁊ vos diligatis inuicē. nō ſi
cut ſe diligunt qui coꝛrūpūt:nec ſicut ſe diligūt homines
quia homines ſunt:ſed ſicut ſe diligunt qui dei ſunt: ⁊ fi
lij altiſſimi oēs:vt ſint filio eius vnico fratres ea dilectōe
inuicem diligētes:qua ipſe dilexit eos:perducturus eos
ad illum finem : vbi ſaciabitur in bonis deſiderium eo
rum. CHRY. Uel dicit: Sicut dilexi vos. non enī pꝛe
exiſtentibus veſtris iuſticijs debitū vobis reddidi: ſꝫ ip
ſe incepi:ita ⁊ vos benefacere opoꝛtet etiā nihil deben
tes. AVG. Noli autem putare illud maius pꝛetermiſ
ſum eſſe mandatum quo pꝛecipitur:vt diligamus domi
num deum noſtrum:ſed bene intelligentibus vtrunqꝫ in
uenitur in ſingulis. nam ⁊ qui diligit deum non eum pōt
contēnere pꝛecipientem vt diligat pꝛoximum: ⁊ qui ſuper
ne ac ſpiritaliter diligit pꝛoximum : Quid in eo diligit
niſi deum:ipſe eſt dilectio quam ab omni mundana dile
ctione diſtinguendo addidit dominus: Sicut dilexi vos
Quid enī niſi deum dilexit in nobis non quem habeba
mus ſed vt haberemus:ſic ergo ⁊ nos inuicem diligamꝰ
vt quantū poſſumus inuicem ad habendum in nobis de
um cura dilectionis attrahamus. CHRY. Pꝛetermit
tens autē miracula que erant facturi:ab amoꝛe eos deſi
gnat ſubdens: In hoc cognoſcent oēs quia mei eſtis di
ſcipuli:ſi dilectionē habueritis ad inuicē. hoc enim eſt ꝙ
maxime homines ſanctos oſtendit:hos enī dicit eſſe di
ſcipulos. AVG. Tanꝙ diceret: Alia munera mea ha
bent vobiſcum etiam non mei:non ſolum naturam:vitā
ſenſum:rationem: ⁊ eam ſalutem que hominibus pecoꝛi
buſqꝫ cōmunis eſt:verum etiam linguam:ſacramenta:ꝓ
phetiā:ſcientiam:fidem:diſtributionem reruꝫ ſuarū pau
peribus: ⁊ traditionem coꝛpoꝛis ſui vt ardeant:ſed quo
niam charitatem non habent vt cymbala concrepent ni
hil ſunt:nihil eis pꝛodeſt.

**Dicit ei ſimō petrus. Domie quo vadis? Re
ſpondit ei Jeſus: Quo vado ego:non potes me
modo ſequi:ſequeris autem poſtea. Dicit ei Pe
trus. Quare non poſſum te modo ſequi? animaꝫ
meam pꝛo te ponam: Reſpondit Jeſus . Animā
tuam pꝛo me poneſ. Amen amen dico tibi:nō cā
tabit gallus donec ter me neges.**

CHRY. Magnus amoꝛ ⁊ ipſo igne vehementioꝛ: ⁊
nulla eſt pꝛohibitio que eius pꝛomptum impetum deti
nere poſſit. Ardentiſſimꝰ itaqꝫ petrus audiēs: Quo ego
vado vos non poteſtis venire:euꝫ interrogauit. vnde ſe
quit: Dicit ei ſimō petrus. Domine quo vadis. AVG.
Sic vtiqꝫ hoc dixit magiſtro diſcipulus tanꝙ ſequi para
tus:pꝛopterea dominus qui eius animū vidit:ſic ei reſpō
dit:nam ſequitur. Reſpondit ei ieſus:quo ego vado:non
potes me modo ſequi. Dilationem intulit : non ſpem ab
ſtulit:ſed eam ſequenti voce firmauit dicens: Sequeri āt
poſtea. Quid feſtinas petre:nondum te ſuo ſpiritu ſoli
dauerat petra:noli extolli pꝛeſumendo:non potes mō :
noli deijci deſperando: Sequeris enī poſtea. CHRY.
Audiens autem hoc petrus:neqꝫ ita deſiderium detinu
it ſed benignam ſpem accipiens pꝛoperat. ⁊ quia timoꝛē
excuſſit pꝛoditionis cum ſecuritate per ſeipſum de reli
quo interrogat alijs ſilentibus. vnde ſequitur: Dicit ei pe
trus. Quare non poſſum te modo ſequi:animam meam
pꝛo te ponam. Quid dicis petre? Dixi quoniam non po
tes: ⁊ tu dicis quoniam poſſum:quocirca ſcies per expe
rientiam quoniam nihil eſt tuus amoꝛ:niſi pꝛeſente ſup
na liberatione. vnde ſequitur: Reſpondit ieſus: Animam
tuam pꝛo me pones? BED. Que ſentētia duobus mo
dis poteſt pꝛonunciari:vno modo affirmando : ac ſi di
cat: Animam tuam pꝛo me pones:ſed nunc timēdo moꝛ
tem carnis anime moꝛtem incurres:alio modo inſultan
do quaſi diceret. AVG. Ita ne facies pꝛo me: qḋ non
dum ego pꝛo te:perire potes qui ſequi non potes. Quid
tamen pꝛeſumis? audi quis ſis: Amen amen dico tibi:nō
cantabit gallus donec ter me neges. Qui mihi pꝛomittis
moꝛtem tuam:ter negabis vitam meꝫ:quid in animo eiꝰ
eſſet cupiditatis videbat:quid virium:non videbat. vo
luntatem ſuam iactabat infirmus : Sed inſpiciebat vali
tudinem medicus. An apoſtolus Petrus ſicuti eum
fauoꝛe peruerſo excuſare quidam nituntur: chꝛiſtum nō
negauit qui ⁊ interrogatus ab ancilla hominem ſe neſci
re reſpondit ſicut alij euangeliſte teſtantur expꝛeſſius:q̄ſi
qui hominem chꝛiſtum negat:non chꝛiſtum neget: ⁊ hoc
in eo negat quod factus eſt pꝛopter nos:ne periret quod
fecerat nos per quid autem caput eſt eccleſie niſi per ho
minem. quomodo eſt igit in coꝛpoꝛe chꝛiſti qui negat ho
minem chꝛiſtum. Sed quid multis imoꝛer: non enim do
minꝰ ait: Nō cantabit gallus donec hoieꝫ aut filiū hoīs
negeſ ſꝫ dōec me neges. Quid ē me:niſi qḋ erat:q̄cq̄d eiꝰ
negauit xp̄m negauit. Siq̄dē dubitare nephaſ ē:xp̄s hoc
dixit verūqꝫ pꝛedixit:ꝓculdubio petrus chꝛiſtū negauit
Non accuſemus xp̄m cū defendimꝰ petrū. agnouit plane
pctm̄ ſuū infirmitas petri. Et quātū mali xp̄m negādo cō
miſerit:ploꝛando mōſtrauit. neqꝫ nos cū ita diximꝰ pꝛi
mū apſtoꝛū accuſare delectat:ſed hunc intuēdo admone
ri nos oꝫ ne hō quiſꝙ de hūanis viribꝰ fidat. BE. Re
ſipiſcēdi nihilominꝰ vnuſq̄ſqꝫ ſi in lapſuꝫ ꝯuerterit exē
plū capiat ne deſperet:ſed incūctanter veniā ſe poſſe ꝓ
mereri credat. CHRY. Unde manifeſtū eſt qm̄ ⁊ caſū
petri dn̄s ꝯceſſit. nā poterat quidē ⁊ a pꝛincipio reuoca
re:ſꝫ q2 ꝑmanebat in vehemētia ipſe quidē nō ipulit ad
negationē:ſed dimiſit deſertū vt diſcat pꝛopꝛiā imbecilli
tatē: ⁊ vt poſt hec talis nō patiat cū oꝛbis terrarū diſpen
ſationē ſuſcepit:ſed reminiſcēs eoꝛū que paſſus ē cogno
ſcat ſeipſum. AVG. In eis itaqꝫ cōtigit petri qḋ offere
bat in coꝛpe:ſed aliter ꝙ putabat. nā ante moꝛtē ⁊ reſure
ctionē dn̄i ⁊ moꝛtuus eſt negando: ⁊ reuixit ploꝛando.

AVG. de con. euā. Hoc aūt de p̄dicta negatōe ſua pe
tro non ſolū ioannes:ſed ⁊ ceteri tres cōmemoꝛāt nō ſa
ne oēs ex vna eadēqꝫ occaſione ſermonis ad eā ꝯmemo
randā veniunt. nā matheꝰ ⁊ marcꝰ eā ſubnectunt poſtꝙ
dn̄s egreſſus eſt ex illa domo vbi māducauerat paſca. lu
cas vō ⁊ ioānes anteꝙ inde eēt egreſſus. Sꝫ facile poſſu
mus itelligere:aut illos duos eā recapitulādo poſuiſſe:
aut iſtos ꝓoccupādo:niſi magis moueret ꝙ tā diuerſa ñ
tm̄ verba ſed etiā ſn̄ias dn̄i pꝛemittūt:quibꝰ ꝑmotus pe
trus illam pꝛeſumptionem pꝛoferret pꝛo dn̄o vel cū do
mino moꝛiendi:vt magis cogant intelligi ter eum expꝛeſ
ſiſſe pꝛeſumptionē ſuam diuerſis locis ſermonis chꝛiſti:
⁊ ter illi a domino reſponſum ꝙ eum eſſet ante galli can
tum ter negaturus.

CA. XIIII.

**Et ait diſcipulis ſuis. Non turbetur
coꝛ veſtrum. Creditis in deum : ⁊ in
me credite. In domo patris mei mā
ſiones multe ſunt. Siquo minus di
xiſſem vobis:quia vado parare vo
bis locum. Et ſi abiero ⁊ pꝛeparauero vobis lo
cum:iterum venio ⁊ accipio vos ad meipſum:vt
vbi ſum ego ⁊ vos ſitis. Et quo ego vado ſcitis
⁊ viam ſcitis.**

AV. Ne diſcipli moꝛtē xp̄i tāꝙ hoieſ timerēt ⁊ iō turba

rit: ꝯſolat eos ⁊ deū ſe eē ꝓteſtās. vñ dī: Et ait diſ. ſuis: Non turbetur coꝛ veſtrū: cre. in deū ⁊ in me cre. q. d. Cōſequēs ē ſi i deū creditiſ vt i me credē debeatiſ: qḋ ñ eēt ꝯſeqns ſi xp̄s nō eēt de⁹. Moꝛtē metuiſtis huic forme ſeruiēti, nō turbetur coꝛ veſtrū: ſuſcitabit illam forma dei. CHRY. Ea etiam que in me eſt fides ⁊ in patrē qui genuit: potentioꝛ eſt his que ſupueniant: ⁊ nihil cōtra eam pōt preualere difficiliū: hoc etiā modo diuinitatis virtutem oſtendit: quia ea que in mente hñant ducit in mediū dicēs. nō turbetur coꝛ ve. AVG. Quia igitur etiam ſibi metuebant diſcipuli cum petro dictum eſſet fidētioꝛi atqꝫ ꝓmptioꝛi. Non cantabit gallus donec ter me neges. ſubiungit. In domo patris mei man. multe ſunt. Per qḋ a turbatione recreant ceteri ac fidentes etiam poſt picula tentationū: ſe apud deū cū chꝛiſto eē manſuros: qꝛ ſi ali⁹ eſt alio foꝛtioꝛ: ſapientioꝛ: iuſtioꝛ: ſanctioꝛ: nullus alienabit ab illa domo: vbi manſionē pꝛo ſuo quiſqꝫ acceptur⁹ eſt merito. Denarius quidē ille equalis ē oibus quē paterfamilias eis qui opati ſunt in vinea iubet dari. Quo vtiqꝫ denario vita ſignificat eterna: vbi amplius alio nemo viuit: quoniā viuendi non eſt diuerſitas in eternitate māſura: ſed multe manſiones diuerſas meritoꝛū in vna vita eterna ſignificat dignitates. GRE. ſup ezechielez. Uel hac ratione cōueniūt manſiones multe: cū vno denario: quia etſi alter minus atqꝫ alius amplius exultat: oēs tñ vnū gaudiū ꝯditoꝛis ſui viſione letificat. AVG. Atqꝫ ita deus erit oia in oibus: vt qm̄ deus charitas ē per charitatē fiat: vt quod hñt ſinguli: cōe ſit oibus. Sic eni qſqꝫ etiā ipſe habet cū amat in altero quod ipſe non hab3. nō eni erit ita aliqua inuidia imparis claritatis qm̄ regnabit in omnibus vnitas charitatis. GRE. vlti. moꝛa. Eiuſdē etiam diſparilitatis damna non ſentiunt: quia tm̄ ſibi vnuſquiſqꝫ quantū pcepit: ſufficit. AVG. Reſpuēdi āt ſunt a coꝛde chꝛiſtiano: qui putant iō dictū multaſ eē māſiones: quia extra regnū celoꝛū erit aliquid vbi maneant beate inocentes: cū ſine baptiſmo ex hac vita emigrauerunt: ſine quo in regnū celoꝛū intrare nō pñt. abſit autem vt cum ois domus regnantiū filioꝛū non ſit alibi niſi in regno: ipſius regie domus pars aliqua non ſit in regno. non eni ait dñs. In beatitudine ſempiterna māſioneſ multe ſunt: ſed: in domo patris mei. CHRY. Uel aliť cōtinua: Quia dominuſ ſupꝛa dixerat petro: Quo ego vado non potes me ſequi mō: ſequeris aūt poſtea: ne eſtiment ſoli petro hanc pꝛomiſſionē eſſe datā dixit: In do. pa. mei man. mul. ſunt. Hoc eſt: ⁊ vos regio illa ſuſcipiet q̄ ⁊ petrū. copia eni eſt ibi multa manſionū. ⁊ non eſt dicere: quoniā pꝛepatione indigent. Et ꝓpter hoc ſubdit: Si quo mi. dixi. vo. qꝛ va. pa. vo. locum. AVG. Ubi ſat oſtendit ideo ſe hoc illis non dixiſſe: quia iam ibi manſiones multe ſunt: ⁊ non eſt opus illi aliquā pꝛepararare.

CHRY. Quia vō dixerat: Non poteris me mō ſeq: vt nō eſtiment ſe ab eo finaliter abſciſos eē ſubiungit: Et ſi abie. ⁊ pꝛepa. vo. lo. iterū ve. ⁊ acci. vos ad meipſum: vt vbi ego ſum ⁊ vos ſitis. Ex quo oſtēdit ꝙ opoꝛtet eoſ vehementer confidere. THEO. Ac ſi dicat vtrunqꝫ: Uos turbari non opoꝛtet ſiue pate ſint ſiue non. Nam etſi parati nō ſint: ego cum omni ſolertia pꝛeparē vobis illas. AVG. Sed quō vadit ⁊ parat locū: ſi iam manſiones multe ſunt: ſed nondū ſunt ſicut parande ſunt. Eaſdem eni manſiones quas pꝛedeſtinando pꝛeparauit: pꝛeparat operando. Iam ergo ſunt in pꝛedeſtinatione: ſiquo minus dixiſſet: Ibo ⁊ pꝛepabo: hoc ē pꝛedeſtinabo: ſed quia nondū ſunt in operatione dicit: Etſi abiero ⁊ pꝛeparauero vobis locum. Parat autē modo manſiones māſionibus pꝛeparando manſoꝛes. Quippe cum dixit. In domo patris mei manſiones multe ſunt. Quid putam⁹ eſſe domū dei: niſi templum dei: de quo apoſtolus dicit. Templum dei ſanctum eſt: quod eſtis vos. Hec ergo domus dei adhuc edificatur: adhuc pꝛeparatur. Sed quid eſt quod vt pꝛepararet abijt: cum noſipſos pꝛepararet qḋ nō faciet ſi reliquerit. Sed illud ſignificat: quia vt parent iſte manſiones viuere debet iuſtus ex fide. ſi autem vides: ñ eſt fides. Erat ergo ne videatur: lateat vt credatur. Tunc enim locus paratur: ſi ex fide viuatur: credimus deſideret vt deſideratus habeatur. ſi bene intelligendo nec vñ vadis: nec vnde venis recedis. vadit ergo latendo: venit apparendo. Sed niſi maneat regendo vt pꝛoficiamus bene viuendo: non parabitur locus vbi poſſumus manere pꝛfruendo. ALCVI. Dicit ergo. Si abiero. per carnis abſentiam. Iterum veniam: per diuinitatis pꝛeſentiam. vel: iterum veniam iudicare viuos ⁊ moꝛtuos. Et quia ſciebat eos interrogaturos quo iret: vel per quam viam iter ſubiungit. Et quo ego vado ſcitis. ſ. ad patrem. Et viam ſcitis. ſ. per meipſum. CHRY. Hoc autem dicens deſiderium quod in eoꝛum mente erat oſtendit: et dat eis deſiderium interrogandi.

Dicit ei thomas. Domine neſcimus quo vadis: Et quomodo poſſimus viam ſcire? Dicit ei Jeſus: Ego ſum via ⁊ veritas ⁊ vita. Nemo venit ad patrem niſi per me. Si cognouiſſetis me ⁊ patrem meum vtiqꝫ cognouiſſetis. Et amodo cognoſcetis eum: ⁊ vidiſtis eum.

CHRY. Si iudei volentes a chꝛiſto ſeparari querebant quo iturus eſſet: multomagis diſcipuli nunꝙ̄ ab eo ſeparari volentes: hoc diſcere cupiebant: et interrogant eum ex multa dilectione et timoꝛe. et ideo dicitur: Dicit ei thomas. Domine neſcimus quo vadis: Et quomodo poſſimus viam ſcire? AVG. Utrunqꝫ illos domin⁹ dixerat ſcire: vtrunqꝫ dicit iſte neſcire. Sed neſcit ille mētiri: ergo iſti ſciebant: ⁊ ſe ſcire neſciebant. conuincit ergo eos hoc ſcire. vnde ſubditur: Dicit ei ieſus: Ego ſum via veritas ⁊ vita. AVG. de verbiſ domini. q. d. qua vis ire: ego ſum via: quo vis ire. ego ſum veritas: vbi vis pmanere. ego ſum vita: veritatem ⁊ vitā omnis homo capit. ſed viam non omnis inuenit. deum eſſe quandam vitam eternam: veritatem ſcibilem etiam huius ſeculi philoſophi viderunt. verbum ergo dei: qui apud patrem eſt veritas ⁊ vita aſſumendo hominem factum eſt via. Ambula per hominem: et peruenies ad deum. Melius eniꝫ eſt in via claudicare ꝙ̄ pꝛeter viam foꝛtiter ambulare.

HILA: vij. de trinitate. Non enim nos in erratica atqꝫ in inuia deducit ille qui via eſt: neqꝫ illudit per falſa q̄ veritas eſt: neqꝫ in moꝛtis relinquit erroꝛe qui vita eſt.

THEO. Cum itaqꝫ actiuam exerces: fit tibi chꝛiſt⁹ via. Cum autem in contemplatiua perſeueras: efficitur tibi veritas. Adiecta autem vita eſt actiuo ⁊ contemplatiuo. Decet enim ire ⁊ pꝛedicare pꝛo futuro ſeculo.

AVG. Sciebant ergo viam: quia ſciebant ipſum qui eſt via. Quid autem opus erat vt adderet veritas et vita cum reſtaret noſſe quo iret: quia ad veritatem ibat: et ad vitam. Ibat ergo ad ſeipſum per ſeipſum: ſed nunqd o domine vt venires ad nos: reliqueres te? ſcio quidem ꝙ foꝛmam ſerui accepiſti ⁊ in carne veniſti: manens vbi eras: et per hanc rediſti: non relinquens quo veneras. Si ergo per hanc ⁊ veniſti ⁊ rediſti: per hanc nobis non ſolum qua veniremus ad te: verum etiam tibi qua venires ⁊ redires via fuiſti. cum vero ad vitam quod es ipſe iſti: eandem carnem tuam de moꝛte ad vitam duxiſti: itaqꝫ dum caro de moꝛte venit ad vitam: chꝛiſtus venit ad vitam. Et quia verbum eſt vita: chꝛiſtus venit ad ſeipſū: quoniam vtrunqꝫ eſt chꝛiſtus: vna perſona: ſcilicet verbum caro. venerat etiam per carnem deus ad homines: veritas ad mendaces. Eſt enim deus verax: omnis autē homo mendax. Cu3 itaqꝫ ſe ab hominibus abſtulit: atqꝫ illuc vbi nemo mentitur: carnem ſuam leuauit: idem ipſe qꝛ vbū caro factū eſt: per ſeipſū. i. p carnē ſuā ad veritatē

quod eſt ipſe remeauit: quā quidem veritatē ꝗuis inter mendaces etiā in moꝛte ſeruauit. Ecce ego ipſe ſi loquoꝛ vobis ꝙ intelligatis: quodāmodo ad vos pꝛocedo: nec me relinquo. Cū aūt tacuero quodāmodo ad me redeo ⁊ vobiſcū maneo ſi tenueritis quod audiſtis. Si hoc poteſt imago quā3 fecit deus: quid pōt ex deo nata imago. Ac per hoc ⁊ ipſe per ſeipſum: ⁊ ad ſeipſu3 ⁊ ad patrem: ⁊ nos per ipſu3 ⁊ ad ipſu3 ⁊ ad patrē imus. CHRY. Si eni dicit. Ego ſum dñs ducēdi ad patrē oino venietis illuc. neqꝫ eni eſt poſſibile alia venire via. Cū autē ſupꝛa dixerit. Nemo pōt ve. ad me niſi pater traxerit illū. Nūc dicens: Quī nullus pōt ve. ad pa. niſi per me. exequat ſe ipſum ei qui genuit. Qualiter aūt dixerit. Quo vado ſci. ⁊ viam ſcitis. oñdit ſubdens: Si cog. me ⁊ pa. meū vtiqꝫ cognouiſſetis. q. d. Si ſciretis meā ſubſtantiam ⁊ dignitatē ⁊ eam que patris eſt ſciretis: nouerāt quidē eum ſed non ita vt opoꝛtebat: poſtea aūt ſpūs veniēs: pfectā ieis cōſtruxit cognitionē: ⁊ ꝓpter hoc ſubdit. Amodo cognoſcetis eū. Dicit aūt eā que ſm̄ mentē cognitionē. Et vidiſtis eū. ſ. per me oſtendens: qm̄ qui videt eū ⁊ patrē vid3 Uiderunt aūt eū: non in nuda ſubſtantia ſed carne indutū

BE. Sed querendū eſt quō nūc dicat dñs: Si cognouiſſetis me ⁊c̄. cū pꝛemiſerit ſupꝛa: Quo ego va. ſci. ⁊ viā ſcitis. Datur ergo intelligi quia quidam eoꝛum ſciebāt: quidam vero neſciebant: quoꝛum vnus erat Thomas

HILARI. vij. de trini. Uel aliter cōtinua: Cu3 iter ad patrē p filiū ſit: qrendū ē vtrū hoc p doctrīe admonitōnē an per nature fidē ſit. Intelligentie igitur ſenſum in conſequentibus requiram⁹. nā ſequit: Si cog. me: ⁊ patrē meū vtiqꝫ cognouiſſetis. In ſacro eni aſſumpti coꝛpis diuinitatis paterne naturā confirmans: hunc oꝛdinem tenuit. tēpus aūt viſionis ſepauit a tēpoꝛe cognitionis. nam quē cognoſcendū ait: eundē iam dixit ⁊ viſum: vt nature iam pꝛidem in ſe conſpecte: ſcientiam ex tempoꝛe nunc huius reuelationis acciperent.

Dicit ei philippus: Dñe oſtende nobis prē3 ⁊ ſufficit nobis. Dicit ei ieſus. Tanto tēpoꝛe vobiſcū ſum ⁊ non cognouiſtis me? Philippe qui videt me videt ⁊ patrem. Quō tu dicis oſtende nobis patrem? Nō credis quia ego in patre ⁊ pater in me eſt? Uerba que ego loquoꝛ vobis a me ipſo non loquoꝛ. Pater autem in me manēs ipſe facit opera. Non creditis quia ego in patre ⁊ pr̄ in me ē? Alioquin ꝓpť opa ipſa credite.

HILA. vij. de tri. Cōmouit apoſtolū philippū nouitas dictoꝝ homo cernitur: dei ſe filiū confitetur. cognito ſe cognoſcendū patrē fatetur. patrē viſum eſſe dicit. Pꝛorupit igitur apoſtolica familiaritas dñm interrogās: vñ dī. Dicit ei philippus: Dñe oſten. no. pa. ⁊ ſuffi. no. Non viſum negauit: ſed oſtendi ſibi rogauit. neqꝫ oſtenſionem veluti coꝛpalis cōtēplationis intuitū deſiderauit: ſed demonſtrationē intelligendi eius qui viſus ē poſtulauit. filiū eni in habitu hoīs viderat: ſed quō per id patrē viderit neſcit. nam ⁊ oſtenſio illa intelligendi potius eēt demōſtratio ꝙ̄ videndi ſubiecit: et ſufficit nobis. AVG. j. de trini. Illa enim leticia qua nos adimplebit cu3 vultu ſuo nihil amplius requiret. quod bene intellexerat philipp⁹: vt diceret. Dñe oſten. no. pa. ⁊ ſuf. no. Sed nondū intellexerat eo quoqꝫ modo ad ipſu3 ſe potuiſſe dicere: Domine oñde nobis te ⁊ ſufficit nobis. Ut eni hoc intelligeret rñſum eſt ei a dño. vnde ſequit: Dixit ei ieſus. Tanto tpe vo. ſum: ⁊ nō cogno. me. AVG. ſup io. S3 quō hoc dicit: cū ⁊ quo iret ſcirent: non ob aliud niſi ꝙ ipſum ſcirēt. Sed facile iſta qō ſoluitur ſi dicamus ꝙ eū aliqui eoꝛu3 ſciebant: aliqui neſciebāt de quibus erat philippus.

HILA. vij. de trini. Arguit ergo aplm̄ in cognoſcēdo ſe ignoꝛantē. cū eni ea que gereret ꝓpꝛia deo eſſent: calcare vndas: iubere ventis: pctā dimittere: moꝛtuis vitā reddere: huic querele ois oꝛta cōqueſtio ē ꝙ in hoīe aſſūpto dei nō intellecta nā ē. Et iō poſtulāti vt ſibi pr̄em oñderet ait: Philip. q vi. me. vi. ⁊ pa AVG. Solem⁹. n. de ſimillimis duob⁹ ita loqui: Uidiſtis illū. ſic ergo dictū eſt: Qui vi. me: vi. ⁊ pa. nō ꝙ ipſe ſit pr̄ ⁊ fili⁹: ſ3 ꝙ a pr̄is ſimilitudie in nullo pꝛius diſcrepet filius HILA. vij. ō tri. Non aūt ille hic viſum oculoꝝ carnaliū ſignificat: nō. n. hoc qḋ ex partu vginis carnale ē: ad contēplandū in eo dei foꝛmā ⁊ imaginē pficit: ſed intellectus dei fili⁹ id pꝛeſtat: vt intellectus ⁊ pr̄ ſit. Dū ita imago ē vt non differat genere ſ3 ſignificet auctoꝛitatē. nō eni ſolitariū ſermo ſignificat ⁊ indifferentē: tñ naturā pfeſſio docet. Cū enim dicit: Et pr̄em: excluſa eſt ſingularis atqꝫ vnici intelligentia. Et quid reliquū ē: niſi per nature vnicā ſimilitudinē3 pater per filiū viſus ſit. AVG. Sed nūquid obiurgād⁹ eſt qui cū ſimilē viderat: etiā illum cui eſt ſimilis vult videre. S3 iō diſcipulū dñs arguebat: qm̄ coꝛ poſtulantis videbat. Tanꝙ̄ eni melioꝛ eēt pr̄ ꝙ̄ fili⁹: ita philipp⁹ pr̄em noſſe cupiebat. ⁊ iō nec filiū ſciebat: quo aliū melioꝛē eſſe credebat. Ad hunc ergo ſenſū contingendū dictū ē: Non credis qꝛ ego in patre ⁊ pr̄ in me ē. q. d. Si ad te multum eſt hoc videre: ſaltē qḋ non vides crede. HILA. Que eni ignoꝛandi pr̄em aut oſtēdendi ignoꝛātibuſ neceſſitas relinquebat: cu3 pr̄ in filio viſus eēt ex ꝓpꝛietate nature: dū ex indifferentia vnitatis vnū ſint natus ⁊ generās: vt hic ſermo dñi ſequeretur: Nō cre. qꝛ ego in pa. ⁊ pr̄ i me eſt. AVG. j. de tri. Uolebat eni eū ex fide viuere: anteꝙ̄ illud poſſet videre. ⁊ iō dicit: Non credis. Cōtēplatō quippe merces eſt fidei cui mercedi per fidem coꝛda mundantur. HILA. vij. de tri. Pater autē in filio eſt: ⁊ filius in patre: non per duplicem conuenientium generū coniunctionem: neqꝫ per inſitā capacioꝛis ſubſtantie naturā: qꝛ per coꝛpalē neceſſitatē exterioꝛa fieri his quibus cōtinētur interioꝛa non pñt: ſed per natiuitatē viuentis nature ex viuente dū nō aliud ex deo ꝙ̄ deus naſcit. HILA. vij. de tri. Naturā eni ſuā vt ita dicam: ſequit: Indemutabilis deus: indemutabilē gignens deum. Nec naturā ſuā deſerit ex indemutabili deo indemutabilis dei perfecta natiuitas. Subſiſtente3 igitur in eo dei naturam intelligimus cum in deo deus ſit: nec pꝛeter eū qui eſt deus: qſꝙ̄ alius deus ſit. CHRY. Uel aliter: Totū philippuſ hic coꝛpoꝛeis oculis patrē volebat videre: qꝛ ⁊ ipſum filiu3 ita ſe exiſtimabat vidiſſe foꝛtaſſis a ꝓphetis audiēs qm̄ vidi dñm: ⁊ iō dixit. Oſtende nobis patrē. Eteni iudei interrogauerunt. Quis eſt pater tuus: ⁊ petrus ⁊ thomas: quo iret: ⁊ nullus didicit manifeſte. vt ergo non videatur oneroſus eē philippus: ⁊ ipſe interrogans: oſtēde nobis patrē. adiūgit: Et ſufficit nobis. i. nihil pluſ querim⁹. Dominuſ aūt nō dixit ei: Impoſſibile petis: ſed oſtendit. qm̄ neqꝫ ipſum filiū vidit. nā ſi hunc potuiſſet videre: ⁊ illu3 vidiſſet. Et iō dicit: Tanto tēpoꝛe vo. ſum. ⁊ nō cogn. me philippe. Nō dixit: non vidiſtis me: ſed: non cognouiſtis me. quātū ad hoc. ſ. ꝙ filius hic manens quod pr̄ decent in ſeipſo oſtendit eū qui genuit. Deinde diuidens hypoſtaſes ait: qui vi. me: vi. ⁊ pa. ne quis dicat ꝙ ipſe eſt pat: ipſe filius. Oſtendit aūt per hoc: quoniā neqꝫ filiu3 viſu coꝛpoꝛeo vidit. Si autē aliquis hic viſū cognitionē dicere velit non contradico. q. d. qui cognouit me cognouit ⁊ patrē. ſed non dixit hoc: ſed conſubſtantialitatē repꝛeſentare volens dixit. qui meam ſubſtantiam vidit: vidit ⁊ eā que pr̄is. Unde patet ꝙ non ē creatura. creaturam enim videntes deum neſciunt oēs. Philippus etia3 ſubſtātiā pr̄is videre querebat. Si ergo alterius ſubſtantie eēt nō diceret: qui videt me: videt ⁊ patrē. Sed nec aliquis i argento auri ſubſtantiā videre pōt. non enim alia per a'iam apparet natura. AVG. Deinde non ad ſolum philippū ſed ad oēs pluraliter loquit dicēs. Uerba q̄ ego lo. vo. a meipſo non loquoꝛ. quid eſt: A meipſo non loquoꝛ: niſi

a meipſo nō ſū qui loquor: cui ꝗppe tribuit qḋ facit: ò quo eſt ipſe qui facit. HILA. vij. de tri. Unde neq; ſe filiū denegauit nec naturā in ſe paterne virtutis abſcōdit. nā dū loquit ipſe in ſubſtantia manēs loquit: dū aūt nō a ſe loquit: natiuitatē in ſe dei a deo teſtat. CHRY. Uide aūt abundantē ſuper vnius ſubſtātie demōſtrationē. nā ſubditur: Pater aūt in me ma. ip. fa. ope. q. d. Nequaꝗ̄: aliter facit pr̄ ⁊ alit ego: ſicut ⁊ alibi ait. Si nō facio opa pr̄is mei non credatis mihi. Sed quō a verbis incipiēs ad opa venit? Conueniens. n. erat dicere: Ipſe loquitur verba. Sed duo ponit de doctrina ⁊ ſignis: aut qꝛ ⁊ vba opa erant. AVG. Nam ꝗ ꝓximū loquēdo edificat bonū opus opatur. In his duabus ſententijs diuerſi nobis aduerſant heretici. Arriani dicunt: Ecce inequalis ē pr̄i filius: non a ſeipſo loquit. Dicūt ſabelliani. Ecce qui pat̄ eſt ipſe ē filius. Quid ē: Pr̄ in me manēs: ipſe facit niſi in me maneo ego ꝗ facio? HILA. vij. de tri. Sed manere in filio patrē nō ē ſingularis atq; vnici. opari vo ꝑ filium pr̄em non ē differentis aut extere: ſicut nō vnius ē non a ſe loqui qui loquit: neq; rurſus alieni ac ſepabilis loqui ꝑ loquētē. Et qꝛ in ſe patrē loqui ⁊ opari docuerat: perfecte huiꝰ vnitatis fidē ſtatuit dicēs: Credite mihi: qꝛ ego i pr̄e: ⁊ pr̄ in me eſt. ne. ſ. ꝑ virtutis efficientiā ⁊ nō ꝑ naturē que ſcd̄m natiuitatē ē: ꝓprietatē pr̄i in filio ⁊ opari crederet ⁊ loqui: ſic eni habet in greco. Noſtra lr̄a hʒ: Non creditis qꝛ ego in pr̄e ⁊ pr̄ in me eſt. AVG. Antea ſolꝰ philippus arguebat. CHRY. Si vo non ſufficit hoc ad oſtendendū cōſubſtantialitatē: ſaltē ab opibus diſcite vnde ſubdit: Alioquin ꝓpter opa ipſa credite. Uidiſtis eni ſigna cū auctoritate ⁊ oia que deitatis erāt ꝓpria: ⁊ q̄ ſolus pr̄ opatur: pctā ſoluta: mortē recedentē ⁊ huiuſmodi. AVG. Hoc ergo ꝓpter opa credite: qꝛ ego in pr̄e ⁊ pater in me ē. Neq; enim ſi ſeparati eſſemus inſeparabiliter operari vlla ratione poſſemus.

Amen amen dico vobis qui credit i me: opa que ego facio ⁊ ipſe faciet: ⁊ maiora horū faciet: quia ego ad patrē vado. Et quodcūq; petieritis patrē in noīe meo hoc faciā vt glorificet pr̄ i filio Siquid petieritis i nomine meo hoc faciā vt glorificetur pater in filio.

CHRY. Quia dominus dixerat: ꝓpter opa credite oſtdens qm̄ nō hoc ſolū pōt: ſʒ multo maiora: ⁊ qḋ ē mirabilius alijs pōt dare adiūxit: Amē amen di. vo. q cre. in me: opa que ego fac. ⁊ ip. fa. ⁊ mā. ho. fa. AVG. Sʒ que ſunt iſta maiora? an forte ꝙ egros ipſis tranſeuntibꝰ etiā eorū vmbra ſanabat? Maius ē enim ꝙ ſanet vmbra ꝙ̄ fimbria. verūtn̄ qn̄ iſta dicebat: verboꝝ ſuorū facta et opa cōmēdabat. Cū eni dixit: Pr̄ in me manēs ipſe facit opera: que opera tūc dicebat niſi verba que loquebatur ⁊ eorū verborū fructꝰ erat fides illorū. Uerūtamen euāgelizantibꝰ diſcipulis nō tā pauci ꝙ̄ illi erant: ſed gentes etiā crediderūt. Nōne ab ore ipſius diues ille triſtis abſceſſit: ⁊ tn̄ poſtea quod ab illo auditū non fecit vnꝰ: fecerunt multi: cum per diſcipulos loqueret. Ecce maiora fecit predicatus a credentibus ꝙ̄ locutus audiētibus. Uerū hoc adhuc mouet ꝙ hec maiora per aplos fecit: nō autē ipſos tm̄ ſignificans ait: Qui credit in me: nūquid int̄ credentes in chriſtum non ē cōputandus qui nō fecerit opa maiora ꝙ̄ chriſtus? durū eſt niſi intelligatur. Apoſtolꝰ dicit credenti in eum qui iuſtificat impiū: deputatur fides ad iuſticiā. In hoc opere faciemus opera chriſti: qꝛ ⁊ ipſū credere in chriſtū opus ē xp̄i: hoc operat in nobis: non vtiq; ſine nobis. Audi ergo. Qui credit in me: ope. q ego fa. ⁊ ipſe fa. Prius ego facio: deide ⁊ ipſe faciet: qꝛ facio vt faciat: que opera: niſi vt ex impio iuſtus fiat? qḋ vtiq; i illo ſed nō ſine illo chriſtus operat. prorſus hoc maius eē dixeri ꝙ̄ creare celū ⁊ terrā. Celū eni ⁊ terra trāſibūt: predeſtinatorū aūt ſalus ⁊ iuſtificatio permanebit: ſed in celis angeli opera ſunt chriſti. nunquid etiā his opibꝰ maiora facit qui cooperatur chriſto ad ſuā iuſtificationē? iudicet qui pōt vtrū maius ſit iuſtos creare ꝙ̄ impios iuſtificare. certe ſi equalis ſit vtrūq; potentie: hoc maioris eſt miſericordie: ſed oīa opera intellige chriſti vbi ait: Maiora horum faciet. Nulla neceſſitas cogit. horū enim fortaſſis dixit que illa hora faciebat: tunc aūt verba fidei faciebat: ⁊ vtiq; minus eſt verba iuſticie ꝑdicare: quod fecit preter nos: ꝙ impios iuſtificare: quod ita facit in nobis vt faciamꝰ ⁊ nos. Magnā autē ſpem dn̄s ſuis ꝓmiſit orantibus dicens: Quia ego ad patrē vado. CHRY. Hoc eſt nō pereo: ſed in propria manebo dignitate ⁊ i celis ero. vel hoc dicit: ac ſi diceret: Ueſtrū eſt ò cetero miracula facere. ego eni vado. AVG. Et ne quiſꝙ̄ hoc ſibi tribueret vt etiam illa opera maiora ſeipſum facē oſtēderet adiecit: Et quodcūq; pe. pa. in no. me. hoc faciam. Qui dixerat: Faciet. poſt ait: faciā. tanꝙ̄ diceret. Nō vobis hoc ipoſſibile videatur: non eni poterit eē maior me qui credit in me: ſed ego ſum facturꝰ: ⁊ tūc maiora ꝙ̄ nūc maiora per eū qui credit in me ꝙ̄ nūc per me qḋ nō ē defectio: ſed dignatio. CHRY. Dicit aūt in noīe meo: qꝛ ⁊ apl̄i dicebāt: In noīe xp̄i ieſu ſurge ⁊ ambula. Oīa eni ſigna que fecerūt: ipſe faciebat: ⁊ manꝰ dn̄i erat cū illis.

THEO. Exponit aūt nobis per hoc miraculorū doctrinā. nā per orationē ac inuocationē ſui noīs pōt ꝗs exercere ꝓdigia. AVG. Sed qd ē: Quodcūq; petieritis? cum videamꝰ plerūq; fideles eius petere ⁊ nō accipe: an forte ꝓpterea quia male petūt: male eni vſurus eo quod vult accipere: deo potius miſerante nō accipit: quō ergo intelligendū eſt. Quodcūq; petieritis hoc faciā: ſi deꝰ aliqua petentibꝰ fidelibꝰ etiā cōſulēdo nō facit: an forte ſolis aplis hoc dictū debemus accipere: abſit. ſuperius. n. dixerat: Qui cre. in me: ope. que ego fa. ⁊ ipſe fa. Ipſos quoq; ſi cogitemus aplos: inuenimꝰ eū qui plus oibꝰ laborauit rogaſſe: vt ab eo diſcederet angelus ſathane: nec tn̄ quod rogauerat accepiſſe. Sed audi quod illuc poſitū eſt: In no. me. quod ē chriſtꝰ ieſus: xp̄us regē: ieſus ſaluatorē ſignificat: ac per hoc quodcūq; petimꝰ aduerſus vtilitatē ſalutis: nō petimus in noīe ſaluatoris: ⁊ tn̄ ipſe ſaluator ē non ſolū qn̄ facit quod petimus: verū etiā qn̄ nō facit. qm̄ quod videt peti ꝯtra ſalutē: nō faciēdo ſe exhibʒ ſaluatorē. Nouit eni medicꝰ ꝗd pro ſua: quid contra ſuā ſalutē poſcat egrotus. ⁊ iō cōtraria poſcentis nō facit voluntatē vt faciat ſanitatē. Sane quedā ꝗuis in noīe eius petamus: nō tunc qn̄ petimꝰ facit: ſed tn̄ facit. differt eni quod petimus: nō negat. Continuo aūt ſubiecit: Ut glo. pater in fi. ſiꝗd peti. in noīe meo hoc faciā. Nullo modo igitur ſine pr̄e filius facit: qn̄quidē vt in illo pr̄ glorificet ꝓpterea facit. CHRY. Cū eni filius oſtdatur magna potens: glorificabitur ille qui genuit. ideo aūt ſecundo idē ponit vt certificet ſuiipſius ſermonē. THEO. Attēde etiā ſeriē paterne glorificationis. In noīe ieſu facta ſunt ſigna. ꝑ que credebāt aplorū ſermonibus: ⁊ ſic dū ad noticiā pr̄is ꝑuenirent: glorificabatur pater in filio.

Si diligitis me mādata mea ſeruate ⁊ ego rogabo patrē: ⁊ aliū ꝑaclytū dabit vobis vt maneat vobiſcū in eternū: ſpūm veritatis quē mundus non pōt accipe: qꝛ non videt eū nec ſcit euʒ. Uos autem cognoſcetis eum: qꝛ apud vos manebit: ⁊ in vobis erit.

CHRY. Quia dn̄s dixerat: Quodcunq; petieritis: hoc faciā vt nō eſtimēt oēm ſimplicit̄ petitionē valere induxit: Si di. me. mā. mea ſer. q. d. tunc faciā quod petit̄. Uel qꝛ audiētes: qm̄ ad pr̄em vado: conſequēs erat eos turbari dic: nō ē hoc me amare vt turbemini: ſʒ vt faciat̄ mādata mea. hoc ē eni amor obedire ⁊ credē ei ꝗ diligit.

Quia vo conſequēs erat eos vehemēter inquirere carnis pn̄tiā: ⁊ illā hīc cōſolationē quā prius habuerūt ſubiūgit Et ego ro. pa. ⁊ aliū para. da. vobis. AVG. In quo oſtdit ⁊ ſeipſū eē ꝑaclytū. Paraclytꝰ aūt latine dr̄ aduocatꝰ ⁊ dictū ē de chriſto: aduocatū hēmus apud patrē ieſum xp̄m iuſtū. ALCVI. Uel ꝑaclytū. i. cōſolatorē. hēbāt eni ⁊ tūc vnū cōſolatorē qui miraculorū dulcedine ⁊ ꝑdicatione eos erigere ⁊ ꝯfortare ſolebat. DIDI. de ſpiritusſcō. Sed ſpūmſanctū aliū ꝑaclytū noīauit: non iuxta nature differentiā ſed iuxta opationis diuerſitatē. Cum eni ſaluator mediatoris ⁊ legati pſonā hēbat: ex qua pōtifex deprecetur ꝑ peccatis nr̄is: ſpūſſanctus ſm aliā ſignificationē ꝑaclytus: ab eo ꝙ cōſolet i triſticia poſitos nūcupatus ē: verū noli ex filij ⁊ ſpūſſancti opatione diuerſa varias eſtimare naturas: ſiquidē in alio loco reperitur ꝑaclytus ſpūs legati apud patrem perſona fungi vt ibi. Ipſe ſpūs interpellat pro nobis. Saluator quoq; cōſolationē opatur in cordibus eorū: quia indigēt. ſcriptū eſt eni: Et humiles populi ſui cōſolatus eſt. CHRY. Ait aūt: Rogabo patrē: vt fidedignū faciat eis ſermonē qm̄ ſi dixiſſet: Ego mittā non ſimpliciter credidiſſent.

AVG. cōtra arrianos: Qui tn̄ vt inſepabilia ſua ⁊ patris opa demōſtrarꝫ alibi ait: Cū abiero mittā eū ad voſ

CHRY. Quid aūt aplis plus hīet: ſi patrē ſolū rogaret vt ſpūm alijs daret: qm̄ illi multotiēs ⁊ ſine oratione oſtdunt hoc facientes. ALCVI. Rogabo igit dic vt inferior ſm hūanitatē patrē meū: cui ſum equalis ⁊ ꝯſubſtantialis ſm diuinā nām. CHRY. Dicit aūt: Ut maneat vobiſcū in eternū: qm̄ neq; poſt mortē recedit. ꝑ hoc etiāꝰ occulte inſinuat ꝙ ſpūſſanctus nō patiet mortē vt ipſe neq; abibit: Ne aūt ꝑaclytū audiētes rurſus incarnationē aliā ſuſpicent: ⁊ oculis putent eū videre ſubiungit: Spūm veritatis quē mūdus nō pōt accipe: qꝛ nō videt eū: nec ſcit eū. AVG. Hic eſt vtiq; in trinitate ſpūſſanctus quē patri ⁊ filio cōſubſtantialē ⁊ coeternū fides catholica profitet. CHRY. Spiritū aūt veritatis eū vocat per hoc ꝙ figuras veteris teſtamēti manifeſtat. Mūdū aūt hic malos dicit. viſionē aūt certiſſimā cognitionē dicit: qꝛ viſus ē apertior ſenſus. BED. Nota etiā ꝙ cū ſpūmſanctū ſpiritū veritatis dicit: ſpūmſanctū eē ſpiritū ſuū oſtendit. deinde cū a pr̄e eum dari narrat: pr̄is etiam eum ſpūm eſſe declarat: ac per hoc ſpūſſanctus a patre ꝓcedit ⁊ filio. GRE. v. mora. Spūs aūt ſanctus oēm quē repleuerit: ad deſiderāda inuiſibilia accēdit: ⁊ qm̄ mūdana corda ſolū viſibilia diligūt: hūc mūdus nō accipit qꝛ ad diligenda inuiſibilia non aſſurgit. Seculares etenī mentes quāto ſe foras per deſideria dilatāt: tanto ad receptionē illius ſinū cordis anguſtāt. AVG. Sic autē mundū. i. mūdi dilectores dicit nō poſſe accipe ſpūmſanctū: velut ſi dicamꝰ. Iniuſticia iuſta eē nō pōt. Mundꝰ ergo. i. mundi dilectores nō pōt eū accipere: qꝛ nō videt eū Non eni habet inuiſibiles oculos mūdana dilectio: per quos videri ſpūſſanctus niſi inuiſibiliter nō pōt. Seqt: Uos aūt cog. eū: qꝛ apud vos manebit. Sed ne putarēt qḋ dictū ē: Apud vos manebit: ita dictū quēadmodum apud hoīes hoſpes viſibiliter manere cōſueuit adiecit. In vobis erit. CHRY. q. d. Non ita apud vos manebit ſicut ego: ſed in veſtris habitabit aīabus. AVG. Prius aūt ē eē alicui poſt manere. Sed expoſuit qḋ dixerat: Apud vos: cū adiūxit: In vobis. Si eni nō ſit i vobis: nō pōt eē in vobis eius ſcia. ſic eni a vobis videtur in vobis ⁊ vr̄a ꝯſcia. GRE. ij. mora. Si aūt ſpūſſanctus in diſcipulis manet: quō iā ſingulare ſignū erit qḋ i mediatore ꝑmanet: ſm illud: Supra quē videris ſpūʒ deſcendētē ⁊ manentē: hic ē qui baptiçat. qḋ tn̄ citius cognoſcimꝰ ſi dona eiuſdē ſpūs diſcernamꝰ. In his eni donis ſine ꝗbus ad vitā ꝑueniri nō pōt: ſpūſſanctus in electi oibus ſꝑ manet. In illis aūt ꝗbus nō nr̄a vita ſeruat: ſʒ aliorū querit: nequaꝙ̄ ſemꝑ manet. Aliqn̄ eni ſe a ſignorum oſtenſionibus ſubtrahit vt eo humilius virtutes eiꝰ habeantur. xp̄s aūt in cūctis eū ⁊ ſꝑ hʒ pn̄tē. CHRY. Hic aūt ſermo oppoſitas hereſes velut vno ictu ſuſtulit. naʒ dicere aliū oſtdit eius. i. ſpūs hypoſtaſeos diſiam: dicē vo ꝑaclytū ſubſtantie cognationē. AVG. cōtra ſer. arria. Conſolatorē eni quod officiū tanꝙ̄ pſone infime i trinitate ſpūiſancto deputant deū dicit apl̄s ſm illud: Ie qui conſolat humiles: ꝯſolatus ē nos deꝰ. Deꝰ ē itaq; ſpiritusſanctus ꝗ cōſolat humiles: aut ſi hoc de pr̄e vł filio dictū ab aplo volunt accipi: deſinant cōſolatōis tāꝙ̄ munere ꝓprio ſepare a pr̄e ⁊ filio ſpūmſanctū. AVG. ſup Io. Si cū charitas dei diffuſa ſit in cordibꝰ nr̄is per ſpiritūſanctū ꝗ datꝰ ē nobis: quō diligemus mandata xp̄i ſeruabimus vt eū accipiamus quē niſi habuerimꝰ: diligere ⁊ mandata ſeruare nō poſſumꝰ: an forte precedit in nobis charitas q̄ diligamꝰ xp̄m vt diligēdo chriſtū eiuſq; faciēdo mādata mereamur accipe ſpūmſanctū vt charitas dei pr̄is diffundat in cordibꝰ nr̄is: peruerſa ē iſta ſētētia. Qui. n. ſe filiū dei diligere credit ⁊ pr̄em nō diligit: ꝑfecto nec filiū diligit: ſʒ qḋ ſibiipſi videt cōfinxit. Reſtat ergo vt intelligamꝰ ſpūmſcūm hīe ꝗ diligit: ⁊ hn̄do mereri vt plus hēat: ⁊ plus hn̄do plus diligat. Iā itaq; hēbāt ſpūm diſcipuli quē dn̄s ꝓmittebat: ſed dādꝰ eis erat amplꝰ. hēbāt occulte accepturi erāt manifeſte. ꝓinde nō ſolū nō hn̄ti: verū etiā hn̄ti nō incaſſuʒ ꝓmittit: nō hn̄ti ꝗdē vt hēatur: hn̄ti aūt vt amplꝰ hēat. CHRY. Qm̄ igit diſcipulos purgauerat ꝑ ſacrificiū paſſionis: ⁊ pctm̄ ſolutū erat: ⁊ ipſi ad ꝑicula ⁊ agones mittebāt: oꝫ ſpūmſanctū venire abūdant. Nō aūt ſtati poſt reſurrectionē: vt in multo eius ꝯſtituti deſiderio: cū multa eū ſuſcipiāt gr̄a.

Nō relinquā vos orphanos: veniaʒ ad vos: Adhuc modicū: ⁊ mūdus iā me non videt. Uos aūt videtis me: qꝛ ego viuo: ⁊ vos viuetis. In illo die vos cognoſcetis: qꝛ ego ſum in pr̄e meo: ⁊ vos in me: ⁊ ego i vobis. Qui hʒ mādata mea ⁊ ſeruat ea: ille ē qui diligit me. Qui aūt diligit me: diliget a pr̄e meo: ⁊ ego diligam eum: ⁊ manifeſtabo ei meipſum.

AVG. Ne quiſꝙ̄ putaret ꝙ ita ſpiritumſanctum dominus daturus fuerat: velut per ſeipſum nō et ipſe eēt futurus cum eis adiecit ⁊ ait: Nō relinquā vos orphanos Orphani pupilli ſunt. Illud eni eſt grecum: hoc latinum: Quāuis ergo nos filiꝰ dei ſuo patri adoptauit filios: tamen in hoc etiā ipſe erga nos paternū oſtendit affectuʒ. Et quidē a principio dixerat: Uenietis quo ego vado. ſʒ quia hoc longū tēpus erat: ꝓmiſit ſpūm. Et qꝛ neſciebāt quid ē hoc: ꝓmittit eis ſuā pn̄tiam quā maxie querebāt cum dicit: Ueniā ad vos. Ne tn̄ rurſus eandē querāt pn̄tiam: qualē ⁊ prius habuerūt: occulte hoc excludit cū ſubdit: Adhuc mo. ⁊ mū. me iā non vi. vos autē vide. me. ac ſi diceret: Ueniā quidē ad vos: non tn̄ vt prius vobiſcuʒ per vnāquāq; diem conſiſtens. Et ne dicat: Qualiter igit iudeis dixiſti: Amodo nō videbitis me: ſoluit opinionē dicens: Ad vos ſolos veniam. AVG. Uidebat eni tūc eum mundus carneis oculis in carne cōſpicuum: nō autem videbat ꝙ in carne verbum latebat: ſed quoniā poſt reſurrectionem etiam carnem ſuam quam non ſolum videndam: verum etiam contractandam demōſtrauit ſuis noluit demonſtrare non ſuis: hinc dictuʒ eſt: Adhuc modicum ⁊ mundus iam me non videt: vos autem videbitis me. Sed qm̄ in iudicio eum mundus videbit: quo nomine ſignificati ſunt a regno eius alieni: melius intelligit illud etiam tempus ſignificare voluiſſe quando in fine ſeculi auferetur ab oculis dānatoꝝ: vt eū de cetero videāt diligētes. Modicū aūt dixit: quia id qḋ ꝓlixū videt hoibus: breuiſſimū ē añ oculos dei. Seqt: qꝛ ego viuo ⁊ vos viuet̄. THE. q. d. et ſi mortē ſubiero: tn̄ reſurgā. vos ꝗ

viuetis: hoc eſt cũ viderit me letabimini: ⁊ tanꝙ mortui
reuiuiſcetis in apparitõe mea. CHRY. Mihi aũt vĩ
vitã nõ pñtẽ dicere ſʒ futurã: ac ſi dicat: Mors cruci nõ
diſtare faciet vos a me in finẽ: ſʒ momẽto pũo occultabit
me a vobis. AVG. Cur aũt de pñti ſe dixerit viuere: il
los aũt de futuro eẽ victuros: niſi qꝛ ⁊ vitã carnis reſur
gentib⁹ qualis in ipſo pcedebat ⁊ illis ẽ pollicit⁹ ſecuturã
⁊ qꝛ ipſius mox futura erat reſurrectio: pñtis tpis ponit
verbũ: ppẽ ſignificandã celeritatẽ. Illorũ aũt qm̃ ſeclĩ diſ
fert in finẽ nõ ait: viuitis: ſʒ viuetis. Qꝛ võ viuet ille: idẽ et
nos viuem⁹ p hoiẽʒ qppe mors: ⁊ per hoiem reſurrectõ
mortuoꝝ. Sequit: In illo die. de quo. ſ. ait: Et vos viuetis
Uos cognoſcetis. cõtẽplãdo: ꝙuis ⁊ nũc credẽdo noueri
mus. qꝛ ego ſuʒ in pr̃e: ⁊ vos in me ⁊ ego in vobis. qꝛ qñ
viuem⁹ ea vita quã mors abſorbet: tũc pficiet hoc ipſum
qꝺ nũc inchoatũ ẽ iam p ipſũ: vt ſit in nobis ⁊ nos i ipſo
CHRY. Uel in illo die cũ reſurgã cognoſcetis: qꝛ cũ vi
derũt eũ reſurrexiſſe ⁊ eẽ cũ eis: tũc certiſſimã fidẽ didi
cerũt. Magna. n. erat vũs ſpũſſancti que oĩa eos doce
bat. Qꝺ aũt dictũ ẽ: Ego ſũ in pr̃e: hũilitatis ẽ. Qꝺ aũt di
cit: Et vos in me ⁊ ego in vobis. hũanitatis ẽ ⁊ auxiliũ qꝺ
eſt a deo. Cõſueuit eni ſcriptura multotiẽs eiſdẽ vbis in
deo ⁊ hoibus poſitis nõ ſimilit vti. HILA. viij. ð tri.
Uel hoc dicit vt cũ ille in pr̃e p naturã diuinitatis eſſet
nos aũt in eo p corꝑalẽ eius natiuitatẽ: ⁊ ille rurſus i no
bis p ſacrĩ myſteriũ ineſſe crederet. Ipſe eni teſtat⁹ ẽ: qui
edit carnẽ meã: ⁊ bibit ſanguinẽ meũ: in me manet ⁊ ego
in eo. ALCVI. Per dilectionẽ aũt ⁊ obſeruantiã man
datorũ eius: tũc pficiet hoc ipſũ qꝺ nũc inchoatũ ẽ p ipm
vt ſit in nobis ⁊ nos in ipſo. Et vt oĩb⁹ nõ tñ aplis hãc
beatitudinẽ pmiſiſſe videat adiũgit. qui hʒ mãdata mea
⁊ ſer. ea: ille ẽ q diligit me. AVG. Qui hʒ in memoria
⁊ ſeruat in vita: q hʒ in ſermonib⁹ ⁊ ſeruat in opib⁹: qui
habet audiẽdo ⁊ ſeruat faciẽdo: q hʒ faciẽdo ⁊ ſeruat pſe
uerãdo: ipẽ ẽ qui diligit me. Ope ẽ demonſtrãda dilectio
ne ſit infructuoſa nois appellatõ. THEO. Ac ſi dicat
vos putatis ꝙ ex affectione quadã: triſtamini de morte
mea: ſed ego ſignũ dilectõis reputo mãdata mea ſeruari.
Qualẽ aũt prerogatiuã obtineat q diligit oñdit ſubdẽs: q
aũt di. me: dili. a pa. meo ⁊ ego dili. eũ. AVG. Sʒ qd ẽ
Diligã. tanꝙ nũc nõ diligat: exponit p id quod ſeqt: Et
manifeſtabo ei meipſũ. i. ad hoc diligã vt manifeſtẽ: ⁊ ip
ſam viſionẽ mercedẽ fidei capiam⁹. Nũc eni ad hoc nos
dilexit vt credam⁹: tũc ad hoc vt videam⁹: qꝛ ⁊ nos nunc
diligim⁹ credẽdo qꝺ videbim⁹. Tũc aũt diligem⁹ viden
do qꝺ credidim⁹. AVG. ad paulinã de videndo deo:
Sic aũt pmiſit oñſurũ ſeipſũ dilectoribus ſuis cũ patre
deũ vnũ: nõ quõ in hoc ſeculo viſus ẽ in corꝑe ⁊ a maliſ
THEO. Uel qꝛ poſt reſurrectionẽ apparituus illis
erat in corꝑe magis repñtante diuinitatẽ: ne credant ipm
ſpũm fore ſeu phãtaſma: ob hoc pdixit illis: vt tũc vidẽ
tes illũ nõ diffidãt: ſed reminiſcant qꝛ pter mãdatorũ
ſuorũ cuſtodiam apparet eis: atqꝫ ideo tenent ſemper cu
ſtodire illa vt perpetuo eis appareat.

Dicit ei iudas: nõ ille ſcariothis. Dñe qd fa
ctũ ẽ qꝛ manifeſtaturus es nobis teipſũ ⁊ nõ mũ
do: Rñdit ieſus ⁊ dixit ei. Siquis diligit me ſer
monẽ meũ ſeruabit: ⁊ pr̃ meus diliget eũ ⁊ ad euʒ
veniemus ⁊ mãſionẽ apud eũ faciemus. Qui nõ
diligit me ſermones meos nõ ſeruat. Et ſermonẽ
quẽ audiſtis nõ ẽ meus ſʒ eius qui miſit me pr̃is.
Hec locutus ſũ vobis apud vos manens. Para
clytus aũt ſpũs ſcũs quẽ mittet pater in noĩe meo
ille vos docebit oĩa ⁊ ſuggerẽ vobis oĩa quecũqꝫ
dixero vobis. Pacẽ relinquo vobis pacẽ meam
do vobis. Nõ quõ mũdus dat ego do vobis.

AVG. Quia dñs dixerat: Adhuc modicũ ⁊ mũd⁹ me
iam nõ videt: vos aũt videbitis me. Interrogauit euʒ de
hoc ipſe iudas: nõ ille traditor eius q ſcariothis cognoia
tus ẽ: ſed cui⁹ epla int̃ ſcripturas canonicas legit: vñ dĩr
Dicit ei iudas: nõ ille ſcariothis: Dñe quid factũ ẽ: qꝛ no
bis manifeſtaturus es teipſũ ⁊ nõ mundo: Cãm queſiuit
quare nõ ſe mũdo: ſed ſuis manifeſtatur⁹ eẽt. Dñs aũt ex
ponit quare ſuis ſe manifeſtatur⁹ ẽ nõ alienis. qꝛ. ſ. hi di
ligũt: illi võ nõ diligũt. vñ ſequit: Rñdit ie. ⁊ di. ei. Siqs
dil. me ſer. me. ſer. GRE. in ho. Probatio eni dilectio
nis exhibitio ẽ opis: nũꝙ amor dei ẽ ocioſus: opat. n.
magna ſi ẽ. ſi võ opari renuerit: amor nõ ẽ. AVG. Di
lectio aũt ſcõs diſcernit a mũdo: que facit vnanimes ha
bitare in domo: in q̃ facit pr̃ ⁊ filI⁹ mãſionẽ q donãt ⁊ ip
ſam dilectionẽ: qbus in fine donabũt ſuã manifeſtationẽ
Eſt eni quedã dei manifeſtatio interior: quã pꝛſus ipĩ nõ
nouerũt quib⁹ dei pr̃is ⁊ ſpũſſancti manifeſtatio nulla ẽ
filij võ eſſe potuit: ſʒ in carne que nec talis ẽ qualis illa:
nec ſp illis adeſſe põt: ſed ad modicũ tẽpus ⁊ hoc ad iu
diciũ nõ ad gaudiũ: ad ſuppliciũ nõ ad pmiũ. vñ ſequit.
Et ad eũ veniem⁹. Ueniũt quidẽ ad nos dũ venimus ad
eos: veniũt ſubueniendo: venim⁹ obediendo. veniũt illu
minãdo: venim⁹ intuẽdo. veniũt iplẽdo: venim⁹ capien
do: vt ſit nobis eorũ nõ extranea viſio ſʒ interna: ⁊ i no
bis eoꝝ nõ trãſitoria manſio ſed eterna. vñ ſequit: Et mã
ſi. apud eũ faci. GRE. i ho. In quorũdã eteni corda ve
nit ⁊ mãſionẽ nõ facit: qꝛ p cõpunctionẽ quidẽ reſpectum
dei pcipiunt: ſʒ tẽtationis tpe hoc ipſũ qꝺ cõpũcti fuerãt
obliuiſcũtur. ſicqꝫ ad ppetrãda pctã redeũt: ac ſi hec mi
nime planxiſſent. Qui ergo deũ vere diligit in ei⁹ corde
dñs ⁊ venit ⁊ mãſionẽ facit: qꝛ ſic eũ diuinitatis amor pe
netrat: vt ab hoc amore tẽtationis tpe nõ recedat. Ille. n.
vere amat cuius mentẽ delectatõ praua ex cõſenſu nõ ſu
perat. AVG. An forte putabit manſionẽ in dilectore
ſuo faciẽtib⁹ pr̃e ⁊ filio excluſus eẽ ab hac mãſione ſpũs
ſanct⁹: Quid ẽ ergo qꝺ ſupi⁹ ait de ſpũſcõ: apud vos ma
nebit ⁊ in vobis erit: niſi forte qſqꝫ ſic abſurd⁹ ẽ vt arbi
tretur cũ pr̃ ⁊ filI⁹ venerint diſceſſurũ inde ſpũmſanctuʒ
tanꝙ locũ daturũ maiorib⁹. Sed ⁊ huic carnali cogitati
oni occurrit ſcriptura cũ dicit: Ut maneat vobiſcũ i eter
nũ. In eadẽ ergo mãſione cũ ipſis erit in ẽtnũ: qꝛ nec ille
ſine ipſis venit: nec ille ſine eo: ſed ppẽ inſinuationẽ trini
tatis: pſonis ſingulis noiatis dicunt quedã: nõ tñ alijs ſe
paratis itelligunt: ppẽ eiuſdẽ trinitatis ſubſtantiã. GRE.
in ho. Tãto aũt qſqꝫ a ſupno amore diſiũgit quãto infe
rius delectat. vñ ſubdit: Qui nõ dili. me ſer. meos nõ ſer
uat. De dilectione ergo cõditoris lingua mẽs ⁊ vita reqꝛ
ratur. CHRY. Uel aliẽ totũ: Eſtimauit iudas: ſicẽ mor
tuos videm⁹ in ſomno: ita ⁊ ſe eũ eſſe viſuros. vñ querit
Quid ẽ ꝙ debes te manifeſtare nobis ⁊ nõ mundo: q. d.
ve nobis qm̃ morieris: ⁊ vt mortu⁹ debes nobis aſſiſte
re. Ne igit hoc ſuſpicent dicit: Ego ⁊ pr̃ ad eũ veniemus
q. d. Sicut pr̃ manifeſtat ſeipſũ: ita ⁊ ego: ⁊ manſionem
apud eũ faciem⁹: qꝺ ſomniorũ nõ eſt. Sequit: Et ſer. quẽ
au. nõ ẽ me⁹: ſed ei⁹ q mi. me pr̃is. q. d. nõ me ſolũ: ſʒ ne
qꝫ patrẽ amat q hũc ñ audit ſermonẽ. Dicit aũt hoc: qm̃
nihil extra patrẽ loqt: neqꝫ pter id qꝺ illi videt. AVG.
Et fortaſſe ppẽ aliquã diſtictionẽ: vbi ſuos dixit: plura
liter ſermones dixit dicẽs. Qui nõ diligit me ſermones
meos nõ ſeruat. Ubi aũt ſermonẽ hoc ẽ vbũ nõ ſuũ eſſe
dixit: ſed pr̃is: ſeipſũ intelligi voluit. nõ eni ſuũ ſed pr̃is
eſt vbũ: quõ nec ſua imago ſʒ pr̃is: nec ſu⁹ filius ſʒ pr̃is.
Recte igit auctori tribuit qꝺ facit equalis a quo hʒ hoc
ipſum ꝙ illi ẽ idifferẽs equalis. CHRY. Quia võ eo
rũ que dixerat: quedã mãifeſta erãt: ⁊ quedã nõ itellexe
rũt: vt nõ turbarent ſubiũgit: Hec lo. ſũ vo. apud vos ma
nẽs. AVG. Alia ẽ illa manſio quã pmiſit futurã: alia
võ hec quã pñtẽ eẽ teſtat. illa ſpiritalis ẽ atqꝫ intriſec⁹ mẽ
tib⁹ reddit: hec corꝑalis forinſecus oculis atqꝫ auribus
adhibetur

adhibet. CHRY. Ut aũt eius corꝑalẽ receſſũ facil⁹
ſuſtinerẽt: prepat eos pmittẽs ꝙ eius receſſus magnoꝝ
eis eſſet futura cauſa bonoꝝ: qꝛ donec ipſe apud eos cor
poralit manebat: ⁊ ſpiritus nõ venerat nihil magnũ po
terant ſcire. vñ ſeqt. Paraclytus aũt ſpũſſcũs quẽ mit. pa
ter in no. meo ille vos do. oĩa: ⁊ ſug. vo. oĩa quecũqꝫ di
xero vobis. GRE. Greca locutiõe paclyt⁹: latine aduo
catus dicit vel cõſolator. Qui iccirco aduocat⁹ dicitur:
qꝛ p errore delinquẽtiũ apud iuſticiã patris interuenit:
dũ eos quos repleuerit exorãtes facit. Conſolator autẽʒ
idem ſpũs vocat: qꝛ de pctĩ ppetratiõe merẽtib⁹ dũ ſpẽ
venie preparat: ab afflictiõe triſticie mẽtẽ leuat. CHR.
Cõtinue aũt eũ paclytũ vocat ppter cõtinẽtes eos tribula
tiones. DIDIMVS. De ſpũſcõ: Spm̃ aũt ſanctũ a pa
tre in ſuo mitti noĩe ſaluator affirmat: cũ pprie nomẽ ſal
uatoris ſit filI⁹: ſiquidẽ nature cõſortiũ. ⁊ vt ita dicã ppri
etas perſonaꝝ ex iſta voce ſignificat: filij qppe tantũmo
do eſt in nomine patris venire: ſalua pprietate filij ad pa
trem: null⁹ aũt ali⁹ venit in noĩe patris: ſed verbi gratia:
In noĩe dñi dei ⁊ oĩpotẽtis. Quõ igit ſerui q in noĩe dñi
veniũt: p hoc ipſũ ꝙ ſubiecti ſũt ⁊ ſeruiũt indicãt dñʒ: ſer
ui qppe ſũt dñi: ſic ⁊ filI⁹ qui venit in nomine patris: por
tat eius nomẽ p hoc ꝙ vnigenit⁹ dei filI⁹ approbat. Quia
ergo ſpũſſcũs in noĩe filij a patre mittit: oñdit qꝛ vnitate
ſit iunct⁹ ad filiũ: vnde ⁊ filij dictus eſt ſpũs per adoptio
nẽ ſuam: filios faciens eos qui ſe recipere voluiſſent. Iſte
aũt ſpũſſcũs q venit in noĩe filij miſſus a patre: docebat
oĩa eos q in fide chriſti perfecti ſũt. Omnia autẽ illa que
ſpiritualia ſũt ⁊ intellectualia veritatis ⁊ ſapientie ſacra
menta. Docebit vero nõ ſicut qui artes aliqꝫ ⁊ ſapientiaʒ
ſtudio induſtriaqꝫ didicere: ſed quaſi ipſa ars atqꝫ doctri
na ⁊ ſapientia: veritatis ſpũs inuiſibiliter menti inſinuat
ſcientiã diuinoꝝ. GRE. Niſi aũt idẽ ſpiritus cordi ad
ſit audientis: ocioſus eſt ſermo doctoris: nemo ergo do
centi homini tribuat qꝺ ex ore docentis intelligit: qꝛ niſi
intus ſit qui doceat: doctoris lingua exterius in vacuum
laborat. Sed ⁊ ipſe cõditor nõ ad eruditionẽ hominis lo
quit: ſi eidem homini p vnctionẽ ſpiritus nõ loquatur.
AV. Nũquid aũt dicit filI⁹ ⁊ docet ſpũſſcũs vt docen
te filio verba capiam⁹: docente aũt ſpũſcõ eadẽ verba in
telligam⁹: Oĩs igit ⁊ dicit ⁊ docet trinitas. Sed niſi etiaʒ
ſigillatĩ commendaret: eam nullo modo humana capere
vtcũqꝫ poſſet infirmitas. GRE. Requirendũ võ nobis
eſt cur de eodem ſpiritu dicat: Suggerit vobis oĩa: cum
ſuggerere ſoleat eſſe minoris: ſed quia ſuggerere aliquã
do dicim⁹ ſubminiſtrare: inuiſibilis ſpirit⁹ ſuggerere di
citur: non ꝙ nobis ſcientiã ab imo inferat: ſed ab occulto
AV. Uel ꝙ addit: Suggeret. i. cõmemorabit vos intel
ligere debemus etiã ꝙ iubemur nõ obliuiſci ſaluberri
ma monita ad gratiã pertinere qua nos cõmemorat chri
ſtus. THEO. Spũs itaqꝫ ſanctus ⁊ docuit ⁊ cõmemo
rauit: docuit quidem quecunqꝫ non dixerat eis chriſtus
tanꝙ nõ valentibus portare. Commemorauit võ quecũ
qꝫ dñs dixerat: ſed obſcuritatis cauſa vel intellect⁹ tardi
tate: cõmendare memorie nequiuerũt. CHRY. Quia
võ ⁊ hec audientes turbabãt excogitãtes odia ⁊ prelia
ſibi iminere poſt ei⁹ receſſũ: rurſus eos conſolat dicens:
Pacẽ relinquo vobis pacẽ meã do vobis. AV. Paceʒ
nobis relinquit in hoc ſeculo in qua manentes hoſtẽ vin
cimus ⁊ vt etiã hic inuicẽ diligamus: paceʒ ſuam nobis
dabit in futuro ſeculo: qñ ſine hoſte regnabimus: vbi nũ
ꝙ diſſentire poſſum⁹. Pax aũt nobis ipſe eſt ⁊ cum credi
mus qꝛ eſt: ⁊ cũ videbim⁹ eũ ſicuti eſt. Sed quid ẽ ꝙ vbi
dicit: Pacẽ relinquo vobis: non addit: meã: vbi vero ait:
Do vobis: ibi dixit meã: vtrũ ſubaudiendũ eſt meam: ⁊
vbi dictum non eſt: an forte ⁊ hic aliquid latet: Paceʒ eni
ſuam eam voluit intelligi qualem habet ipſe. Pax võ iſta
quã nobis reliquit in hoc ſeculo: noſtra potius dicenda
eſt ꝙ ipſius. Illi quippe nihil repugnat in ſeipſo: quia nul
lum habet oĩno peccatum. Nos autẽ talẽ pacem nunc ha
bemus in q̃ adhuc dicamus: Dimitte nobis debita nr̃a.
Itaqꝫ int̃ noſipſos ẽ nob pax: qꝛ inuicẽ nob credim⁹ ꝙ in
uicẽ diligam⁹. Sed nec ipſa plena eſt: qꝛ cogitatiões cor
dis noſtri inuicem non videmus: Nec ignoro iſta domi
ni verba etiam ſic accipi poſſe: vt eiuſdem ſentẽtie repeti
tio videat. Qꝺ võ dñs adiunxit: Non quõ mundus dat
ego do vobis. Quid eſt aliud: niſi nõ quõ homines dãt
q diligunt mũduʒ: qui ppterea ſibi dant pacem: vt ſine
moleſtia perfruantur. Et quando iuſtis dant pacẽ vt non
eos perſequant: pax eſſe nõ põt vera: vbi nõ eſt vera con
cordia: quia diſiuncta ſũt corda. CHRY. Pax etiã ex
terior ad malũ ſit multotiens: ⁊ eis qui habent eam nihil
prodeſt. AV. de ver. do. Eſt aũt pax ſerenitas mentis:
tranquillitas animi: ſimplicitas cordis: amoris vinculuʒ
conſortiũ charitatis. Nec poterit ad hereditatem domi
ni peruenire qui teſtamẽtũ pacis noluerit obſeruare: nec
poteſt concordiam habere cum chriſto qui diſcors volu
erit eſſe cum chriſtiano.

Non turbetur cor veſtrũ neqꝫ formidet. Au
diſtis: quia ego dixi vobis vado ⁊ venio ad vos
Si diligeretis me gauderetis vtiqꝫ: quia vado ad
patrem quia pater maior me eſt. Et nunc dixi vo
bis priuſqꝫ fiat: ut cum factũ fuerit credatis. Jam
non multa loquar vobiſcum. Uenit eni princeps
mundi huius: et in me non habet quicqꝫ. Sed vt
cognoſcat mundus quia diligo patrẽ. et ſicut mã
datum dedit mihi pater. ſic facio. Surgite eamus
hinc.

CHRY. Qui dixerat. Pacem relinquo vobis: quod
erat recedentis: hoc poterat eos conturbare: ideo dic̃. nõ
turbet cor veſtrũ neqꝫ formidet quoniaʒ hoc quidem ex
dilectione: illa vero ex formidine patiebant. AV. Hinc
autẽ turbari ⁊ formidare poterat cor illoꝝ ꝙ ibat ab eis
ꝙuis venturus ad eos ne forſitan gregem lupus hoc in
teruallo inuaderet paſtoris abſentia. vnde ſequitur: Au
diſtis quia ego dixi vobis: Uado ⁊ venio ad vos. Ibat
aũt per id qꝺ homo erat: ⁊ manebat per id qꝺ deus erat
Cur itaqꝫ turbaret ⁊ formidaret cor: quãdo ſic deſerebat
oculos vt nõ deſereret cor. Ut aũt intelligerent ſm id qꝺ
homo erat eum dixiſſe. Uado ⁊ venio ad vos: ſubiecit
atqꝫ ait: Si diligeretis me: gauderetis vtiqꝫ: qꝛ vado ad
patrẽ: quia pater maior me eſt. Per quod ergo filius nõ
eſt equalis patri: per hoc erat iturus ad patrẽ: a quo ⁊ vẽ
turus eſt iudicaturus viuos ⁊ mortuos. Per illud i quo
eſt equalis gignenti: nũꝙ recedit a patre: ſed cum illo eſt
vbiqꝫ totus pari diuinitate quã nullus continet locus.
Ipſe ergo filius dei equalis patri in forma dei: qꝛ ſemet
ipſum exinaniuit: non formã dei amittens: ſed formã ſer
ui accipiens: maior eſt etiã ſeipſo: qꝛ maior eſt forma dei
que amiſſa non eſt ꝙ forma ſerui que accepta eſt. Hec igi
tur eſt forma ſerui in qua dei filius minor eſt nõ patre ſo
lo ſed etiam ſpirituſancto: ſcõm hanc formam ſerui puer
chriſtus etiam parentib⁹ minor erat: quando paru⁹ ma
ioribus ſicut ſcriptũ eſt: ſubditus erat. Agnoſcam⁹ igitur
geminã ſubſtantiã chriſti: diuinã. ſ. qua equalis eſt patri:
⁊ humanã qua maior eſt pater: vtrũqꝫ aũt ſimul: nõ duo
ſed vnus eſt chriſtus: ne ſit quaternitas: ſed trinitas de⁹.
ideo ergo dixit. Si dili. me gau. vtiqꝫ: qꝛ va. ad patreʒ. qꝛ
nature humane gratulandũ eſt: eo ꝙ ſic aſſumpta ẽ a ver
bo vnigenito: vt imortalis cõſtitueret in celo: atqꝫ ita fie
ret terra ſublimis: vt incorruptibilis puluis ſederet ad
dexteram patris. Quis non hinc gaudeat qui ſic diligit
chriſtũ: vt ſuã naturã iam imortalẽ gratulet in chriſto: at
qꝫ ipſum ſperet futurũ eſſe per chriſtũ: HYLA. ix. de
trini. Uel aliter: Si donãtis auctoritate pater maior me

eſt: nūquid per donī confeſſionē minor filius eſt? Maior itaq; donās eſt: ſed minor iam nō eſt cui vnū eſſe donat. CHRY. Vel aliter: Nondū nouerant apoſtoli quid ſit reſurrectio quā predixerat dicēs: Vado ⁊ venio ad vos. Neq; qualē oportebat de eo opinionē habebāt: patrem vero magnū eſſe eſtimabāt. Dicit igitur eis: Etſi de me formidatis vt non ſufficiente mihi ipſi aſſiſtere: neq; ꝯfiditis ꝙ poſt crucē rurſus vos videbo: tn̄ audientes qm̄ ad patrem vado oportebat letari: ⁊ de reliquo quoniā ad maiorem vado: ⁊ potentē omnia verſuta diſſoluere. Hec autem oīa ad imbecillitatē diſcipuloꝝ dicebāt. Et iō ſubdidit: Et nunc dixi vobis priuſꝙ fiat vt cū factū fuerit credatis. AV. Quid eſt hoc cū magis credere homo debeat anteꝙ fiat id qd̓ credendum eſt? Hec eſt enim laus fidei ſi qd̓ creditur non videtur. nam ⁊ ille cui dictū eſt. Quia vidiſti credidiſti: aliud vidit: aliud credidit: vidit hominē credidit deum. Sed ſi dicunt credi que vident ſicut dicit vnuſquiſq; oculis ſuis ſe crediſſe: nō tn̄ ipſa eſt que in nobis edificat fides: ſed ex rebus que videntur acquiritur in nobis vt ea credantur que non vident. Illud itaq; dicit: Cum factū fuerit: ꝙ eum poſt mortē viſuri erāt viuentē: ⁊ ad patrē aſcendentem: quo viſu fuerant credituri ꝙ ipſe eſſet chriſtus filius dei qui hoc potuit facere ⁊ predicere anteꝙ faceret. Credituri aūt hoc non fide noua: ſꝫ aucta: aut certe cū mortuꝰ eſſet defecta: cū reſurrexiſſꝫ refecta. HYLA. ix. de trini. Glorie aūt reſumende meritum: continuo ſubiecit dicens: Jam nō multa loquar vobiſcum. BEDA. Ideo hoc dicebat: qm̄ iam inſtabat tēpus vt comprehenderet: ⁊ ad mortem traderet: Venit enī princeps mundi huiꝰ. AV. Quis niſi diabolꝰ? nō aūt creaturarū: ſed peccatoꝝ princeps eſt diabolus. Vn̄ apoſtolus cū dixiſſet aduerſus rectores mundi: ſequēti verbo expoſuit quid dixiſſet mūdi: cū ſubiungit tenebrarū harum. i. hominū impioꝝ. Et in me nō habet qcꝙ. Quia neq; cū peccato deꝰ venerat: nec eius carnē de peccati ꝓpagine virgo peperat. Et tanꝙ ei diceret: Cur ergo moreris: ſi non habes peccatū cui debet mortis ſupplicium continuo ſubiūgit: Sed vt cog. mundꝰ q2 diligo pa. ⁊ ſicut man. de. mihi pater ſic facio. Surgite eamꝰ hinc. Diſcumbens enī diſcumbentibꝰ loquebat. Eamꝰ aūt dixit ad illum locū: vnde fuerat tradendꝰ ad mortē qui nullū habebat meritū mortis ſed habebat: vt moreret mandatum patris. AV. Contra arrianos: Quod autē voluntati ⁊ precepto patris obediens eſt filius: nec in hominibꝰ demonſtrat diuerſam imparēq; naturā patris precipientis: ⁊ filij obedientis: huc accedit ꝙ chriſtus non tm̄ deus eſt: qua natura equalis eſt patri: ſed etiam homo: qua natura minor eſt patre. CHRY. Vel hoc qd̓ dicit. Surgite eamus hinc: principiū eſt alteriꝰ ſententie cōſequēs. n. erat eos formidare: ⁊ a tempore ⁊ a loco in villa manifeſte exiſtentes: etenim nox profunda erat: ⁊ erat cōſequēs eos non attēdere his que dicebant: ſed ſemꝑ circūuoluere oculos: ⁊ imaginari eos qui aggreſſuri eos erāt: ⁊ maxime audientes: Adhuc modicū vobiſcū ſū. Et venit princeps mūdi huiꝰ. Quia igitur hec ⁊ huiuſmodi audiētes turbabant vt mox capiēdi ducit eos in locū aliū: vt eſtimantes ſe in cautela eſſe cum ocio de reliquo audiāt: magna enim dogmata erant audituri.

CA. XV.

Ego ſum vitis vera: ⁊ pater meꝰ agricola eſt. Omnem palmitē in me nō ferentem fructum tollet eum: ⁊ omnē qui fert fructum purgabit eum ut fructum plus afferat. Jam vos mundi eſtis propter ſermonem quē locutus ſū vobis.

HYLA. ix. de tri. Ad conſumāde corporee paſſionis ſacramētū per dilectionē efficiēdi mādati paterni feſtinat exurgēs: corporee tn̄ aſſumptiōis ſtatim myſteriū pādēs per quā ei tāꝙ in vite modo palmitis inceſſanter adiecti: Ego ſum vitis vera. AV. Qd̓ ſm̄ hoc dicit ꝙ eſt caput eccleſie: noſq; mēbra eius: homo chriſtus ieſus. Vniꝰ ꝗppe nature ſunt vitis ⁊ palmites: ſed cum dicit: Ego ſū vitis vera: nūquid vt adderet vera: ad eam vitē retulit vn̄ iſta ſimilitudo tranſlata eſt. Sic autē dicit vitis per ſimilitudinem: non per proprietatē: ſicut agnus: ouis: ⁊ cetera huiuſmodi: vt magis ipſa ſint vera ex quibus ducuntur iſte ſimilitudines. Sed dicēdo: Ego ſum vitis vera: ab illa ſe diſcernit cui dicitur: Quō conuerſa es in amaritudinem vitis aliene? Nam quo pacto eſt vitis vera: que expectata eſt vt faceret vuam: fecit autem ſpinas. HYLA. nono de trini. Sed a corporee huiꝰ humilitatis aſſumptione formā paterne maieſtatis alienās agricolā patrē curioſum huiꝰ vitis oſtendit dicens. Et pater meꝰ agricola eſt. AV. Colimꝰ enī deum: ⁊ colit nos deus: ſed ſic deum colimꝰ vt nō meliorē eū faciamus: colimꝰ enī eū adorando: non arando. Qd̓ autē ille nos colit: meliores nos reddit. Cultura ipſius eſt in nos: ꝙ non ceſſat verbo ſuo extirpare mala ſemina de cordibus noſtris: aperire cor noſtrū tāꝙ aratro ſermonis: plantare ſemina preceptoꝝ: expectare fructū pietatis. CHRY. Et quia chriſtus ſibi ſufficit: diſcipuli vero multo indigent agricole auxilio ꝓpterea de vite nihil dicit: ſed de palmitibus cū ſubdit. Omnē pal. in me nō feren. fru. tollet eū. Fructū aūt hic vitam occulte inſinuat: oñdens ꝙ ſine operibus non poteſt aliquis eſſe in eo. HYLA. ix. de trini. Inutiles autem ⁊ inueraces palmites deſecans deputabit arſuros. CHRY. Et quia etiā qui valde virtuoſi ſunt: indigent agricole opere: adiūgit. Et oēm qui fert fructū purgabit eū vt fructū plus afferat. Hoc dixit ꝓpter tribulationes eorum que tūc inducebant: oñdens ꝙ tētationes fortiores eos faciebāt ſicut ⁊ purgare: hoc eſt circūcidere palmitē eum magis germinare facit. AV. Quis autem eſt i hac vita ſic mundus: vt non ſit magis magiſq; mundandus? Ubi ſi dixerimꝰ q2 peccatū non habemꝰ noſmetipſos ſeducimꝰ. Mundat itaq; mūdos. i. fructuoſos: vt tāto ſint fructuoſiores quanto ſūt mundiores. Scd̓m hoc ergo vitis eſt chriſtus qd̓ ait: Pater maior me eſt. Sm̄ illud autē qd̓ ait: Ego ⁊ pater vnū ſumꝰ ⁊ ipſe agricola eſt. Nec talis quales ſūt qui extrinſecꝰ operādo exhibēt miniſteriū: ſed talis vt det etiā intrinſecus incremētū. vn̄ cōtinuo ⁊ ſeipſum mundatorē palmitū oſtendit dicens. Jam vos mundi eſtis ꝓpter ſermonē quem locu. ſum vo. Ecce ipſe mundator eſt palmitū: qd̓ eſt agricole nō vitis officium. Sed quare nō ait: Mundi eſtis ꝓpter baptiſmū quo abluti eſtis niſi quia ⁊ in aqua verbū mundat? Detrahe verbum: ⁊ qd̓ eſt aqua niſi aqua. Accedit verbū ad elementū ⁊ fit ſacramētū: vn̄ iſta tāta virtus aque vt corpus tangat ⁊ cor abluat: niſi faciēte verbo: nō q2 dicit: ſed q2 credit. Nam in ipſo verbo aliud eſt ſonus tranſiens: aliud virtꝰ manens. Hoc verbū fidei tantū valet in eccleſia dei: vt per ipſū credentē: offerentē: benedicentē: tingentē mundet infantē ꝗuis credere nō valentē. CHRY. Vel dicit: Mundi eſtis: ꝓpter ſermonē quē locutus ſum vobis. i. interim lumen doctrine iā ſuſcepiſtis ⁊ a iudaico errore eruti eſtis.

Manete in me ⁊ ego in vobis. Sicut palmes non poteſt ferre fructum a ſemetipſo niſi manſerit in vite: ſic nec vos niſi in me manſeritis. Ego ſū vitis vos palmites. Qui manet in me ⁊ ego in eo: hic fert fructum multū: quia ſine me nihil poteſtis facere. Siquis in me non manſerit: mittetur foras ſicut palmes ⁊ areſcet: ⁊ colligent eum ⁊ in ignē mittent ⁊ ardet. Si manſeritis in me ⁊ verba mea in vobis manſerint: quodcūq; volueritis petetis ⁊ fiet vobis.

CHRY. Quia iam mundos eos dixerat ꝓpter ſermonem quē locutus fuerat eis: docet ꝙ oportet de reliquo incipere ea que ab eis ſunt ⁊ ideo dicit: Manete in me ⁊ ego in vobis. AUG. Nō eo modo illi in ipſo ſicut ipſe in illis: vtrūq; enī ꝓdeſt: non ipſi ſed illis. Ita ſūt ꝗppe in vite palmites: vt viti non cōferant: ſed inde accipiāt vnde viuant. Ita vero vitis eſt in palmitibus: vt vitale alimētū ſubminiſtret eis: non ſumat ab eis: ac per hoc vt manentem in ſe habeāt chriſtū: ⁊ manerent in chriſto: diſcipulis prodeſt vtrūq;: nō chriſto: vnde ſubdit: Sicut palmes nō poteſt ferre fructū a ſemetipſo: niſi manſerit in vite: ſic nec vos niſi in me manſeritis. Magna gratie cōmēdatio corda inſtruit humiliū: ora obſtruit ſuperborū. Nōne hi ſic reſiſtunt veritati: ad bona opera faciēda deū ſibi neceſſariū nō putātes: nō aſſertores: ſed precipitatores liberi arbitrij. Qui enī a ſemetipſo ſe fructū eſtimat ferre in vite nō ē. Qui in vite n̄ ē: i xp̄o nō ē. q̄ in xp̄o non ē: xp̄ianꝰ nō eſt. ALCV. Omnis enī fructus boni operis ab illa radice procedit: qui nos ſua gratia liberauit: ⁊ ſuo auxilio prouehit: vt fructū plus afferre valeamus: vnde cum repetitione ⁊ ſuperiorū explanatione ſubdit: Ego ſum vitis ⁊ vos palmites: Qui ma. in me. credēdo: obediendo: perſeuerādo. Et ego in eo. illuminādo: ſubueniēdo: perſeuerantiā donādo: Hic: ⁊ nō aliꝰ fert fructū multū. AV. Sed ne quiſꝙ putaret ſaltē paruū aliquē fructū poſſe a ſemetipſo palmitē ferre ſubdit: Quia ſine me po. fa. non ait paruū poteſtis facere: q2 niſi palmes in vite manſerit: ⁊ vixerit de radice quātūlibet fructū a ſemetipſo nō pōt ferre. Quāuis aūt xp̄s vitis nō eſſet: niſi hō eēt tn̄ iſtam grāꝫ palmitibꝰ nō ꝑberet: niſi etiā deꝰ eſſet. CHR. Vide ergo filiū nō minꝰ patre cōferentē ad diſcipuloꝝ procurationē. Nā pater quidē purgat: ipſe vero in ſe tenet: qd̓ facit palmites fructificare. Sed tamē et purgare filij monſtratum eſt eſſe: ⁊ manere in radice eſt patris: qui radicē genuit. Igitur magnū quidē damnū eſt nihil poſſe facere verū nō vſq; ad hoc ſiſtit: ſed vlterius ꝓducit ſermonem dicens: Siquis in me nō manſerit: mittet foras ſicut palmes. i. agricole non potiet manu. Et areſcet. hoc eſt: Si quid habebat a radice amittet: denudatus eius auxilio ⁊ vita. Et colligent eum. ALCV. Meſſores angeli ⁊ in ignē eternū. ſ. mittent: ⁊ ardet. AV. Ligna enī vitis tāto ſunt contēptibiliora ſi in vite non manſerint: quāto glorioſiora ſi manſerint vnum ex duobꝰ palmiti congruit: aut vitis: aut ignis: ſi in vite non eſt: in igne erit. CHRY. Deinde oñdens quid eſt manere in eo ſubdit: Si manſeritis in me ⁊ ver. mea in vo. man. quodcūq; volue. pe. ⁊ fiet vobis. Eam enī que ꝑ opa oñſionē querit. AV. Tūc enim ſūt dicenda verba eius in nobis manere: quādo facimꝰ que precepit: ⁊ diligimus que promiſit. Quādo autem verba eiꝰ manent in memoria: nec inueniunt in vita: nō computat palmes in vite: quia vitā nō attrahit ex radice. Quid autem velle poſſunt manēdo in ſaluatore: niſi qd̓ nō alienū eſt a ſalute? Aliud quippe volumus: q2 ſumꝰ in chriſto: ⁊ aliud volumꝰ: q2 ſumꝰ adhuc in hoc ſeculo. De manſione aūt huius ſeculi nobis aliquando ſurrepit: vt hoc petamꝰ quod nobis nō expedire neſcimꝰ. Sed abſit vt faciat nobis ſi maneamus in chriſto qui non facit quādo petimꝰ: niſi quod expedit nobis. Ad verba autem eius pertinet oratio Pater noſter: ab huius oratiōis verbis ⁊ ſenſibus non recedamus in petitionibꝰ noſtris ⁊ quicquid petimus fiet nobis.

In hoc clarificatus eſt pater meus ut fructū plurimū afferatis. et efficiamini mei diſcipuli. Sicut dilexit me pater. ⁊ ego dilexi vos. Manete in dilectione mea. Si precepta mea ſeruaueritis. manebitis in dilectiōe mea. ſicut ⁊ ego patris mei precepta ſeruaui ⁊ maneo in eius dilectione. Hec locutus ſum vobis. ut gaudium meum in vobis ſit ⁊ gaudium veſtrum impleatur.

CHRY. Oſtendit ſupra dñs quoniā qui eis inſidiabātur ardebunt: nō manentes in chriſto: deinde oſtendens quoniā ipſi inexpugnabiles erūt: ita. ſ. vt multum fructificent ait. In hoc clari. eſt pa. vt plu. fru. affe. q. d. Si ad gloriam patris pertinet ꝙ vos fructificetis: nō cōtēnet gloriam ſuam: qui aūt fructum facit: ille eſt diſcipulus chriſti. vnde ſubdit: Et effi. mei diſci. THEO. Fructꝰ aūt apoſtoloꝝ ſunt gētes que ꝑ eoꝝ doctrinā aſtricte ſunt fidei: necnō ad dei redacte ſunt gloriā. AV. Siue enī clarificatus: ſiue glorificatꝰ dicat: ex vno verbo greco vtrūq; trāſlatū eſt. Doxa ergo grece dicit: latine gloria eſt: quod ideo cōmemorandū putaui: ne hoc noſtre glorie tribuamus: tāꝙ ex nobiſipſis habeamꝰ: eiꝰ eſt enī hec gratia: ⁊ ideo in hoc nō noſtra: ſed eius eſt gloria. A quo enī faciemus fructū: niſi ab illo cuiꝰ miſericordia preuenit nos: vn̄ ſubdit. Sicut dile. me pa. et ego dile. vos. Ecce vnde ſunt nobis opera bona. nā vnde nobis eſſent: niſi quia fides per dilectionē operat vnde aūt diligeremꝰ niſi prius diligeremur? Qd̓ aūt ait. Sicut dilexit me pa. ⁊ ego dile. vos. nō equalitatē nature oſtendit noſtre ⁊ ſue: ſicut ē patris ⁊ ipſius: ſed gratiam qua mediator eſt dei ⁊ hominū homo xp̄s ieſus. Mediator ꝗppe monſtrat cum dicit: Pater dile. me ⁊ ego vos. Nā pater vtiq; diligit ⁊ nos: ſed in ipſo. CHRY. Si igit pater amat nos: cōfidite. ſi patris eſt gloria: fructificate. Deinde vt nō pigros eos faciat ſubdit: Mane. in dile. mea. Qualr aūt hoc erit oñdit ſubdens: Si prece. mea ſeruaue. ma. in dile. mea. AV. Quis ambigat dilectio precedat obſeruantiā preceptoꝝ: vn̄ ei precepta ſeruet nō hꝫ: q̄ nō diligit: ꝙ ergo hoc ait: oſtēdit nō vn̄ dilectio generet: ſed vn̄ mōſtret. vt nemo ſe fallat dicēdo ꝙ eū diligat ſi eius precepta nō ſeruat: ꝗuis ꝙ dicit manete in dile. mea: nō apparet quā dixerit dilectionē: vtrū qua eū diligimꝰ: an qua ipſe nos diligit: ſed ex verbo ſuperiore dinoſcit. Dixerat ꝗppe: Ego dilexi vos ⁊ continuo ſubiecit: Manete in dilec. mea. Illa ergo qua dilexit eos. Quid eſt ergo: Manete in dilectione mea: niſi manete in gratia mea. Et quid eſt: Si precepta mea ſeruaueritis: manebitis in dile. mea: niſi ex hoc ſciatis ꝙ in dilectione mea qua vos diligo manetis: ſi mea ꝓcepta ſeruatis. Nō ergo vt nos diligat: priꝰ ꝓcepta eiꝰ ſeruamus ſed niſi nos diligat: ꝓcepta eiꝰ ſeruare nō poſſumꝰ. hec ē gratia que humilibꝰ patet: ſuꝑbos latet. Sed qd̓ illud ē qd̓ adiungit: Sicut ⁊ ego ꝓcepta pa. mei ſeruaui: ⁊ ma. in eiꝰ dile. vtiq; etiā hic dilectionē patris intelligi voluit: qua eū diligit pat. Sed nūqd ⁊ hec gratia intelligēda ē: q̄ pat diligit filiū: ſicut grā eſt qua nos diligit filiꝰ: cū ſimꝰ nos filij grā nō natura: vnigenitꝰ aūt natura: nō grā. An hoc etiā in ipſo filio ad hominē referēdū eſt. Ita ſane. nā dicēdo. Sicut dilexit me pa. ⁊ ego dile. vos; grām mediatoris oñdit: mediator aūt dei ⁊ hoīꝫ: nō inꝗtū deus: ſꝫ inꝗtum hō ē xp̄s. Igit hoc recte poſſumꝰ dicere: ꝙ cū ad naturā dei non pertineat humana natura ad perſonam tamē filij dei per gratiā pertinet: qua nulla eſt maior: nulla prorſus equalis. Neq; enim illam ſuſceptionē vlla hominis merita preceſſerūt: ſed ab illa ſuſceptiōe merita eiꝰ cūcta ceperūt. ALCV. Que aūt ꝓcepta dixerit exponit apoſtolꝰ dicens: Chriſtꝰ factus eſt obediens patri vſq; ad mortē: mortē aūt crucis. CHRYSO. Deinde q2 futura paſſio ⁊ triſtia verba interruptura erāt eorum leticiam: ſubiungit: Hec locu. ſū. vo. vt gau. meū in vo. ſit: ⁊ gaudiū ve. implea. q. d. Et ſi incidat triſticia: hāc auferam: vt ad finem veniat gaudiū. AV. Qd̓ eſt aūt gaudium chriſti in nobis: niſi ꝙ dignat gaudere de nobis. Et qd̓ eſt gaudium noſtrū qd̓ dicit implendū: niſi eius habere ꝯſortiū. Gaudiū aūt iam ipſe perfectū de nobis habebat: quādo nos preſciēdo ⁊ ꝑdeſtinādo gaudebat: ſꝫ illō

gaudium in nobis non erat: quia nec nos in quibus eſſe poſſet: eramus. cepit autem eſſe in nobis quando vocauit nos. Et hoc gaudium noſtrū merito dicimus: quo nos beati futuri ſumus: qḋ inchoat̄ in fide renaſcētiū: implebitur in premio reſurgentium.

Hoc eſt preceptū meū vt diligatis inuicem ſicut dilexi vos. Maiorē hac dilectioneȝ nemo habet q̄ȝ ut aiaȝ ſuā qs ponat pro amicis ſuis. Uos amici mei eſtis ſi feceritis que ego p̄cipio vobis. Jam non dicam vos ſeruos. quia ſeruus neſcit quid faciat dn̄s eius. Uos autē dixi amicos. quia oia quecūq̄ȝ audiui a patre meo nota feci vobis Non vos me elegiſtis. ſed ego elegi vos. ⁊ poſui vos ut eatis ⁊ fructum afferatis. ⁊ fructus veſter maneat. ut quodcūq̄ȝ petieritis patrem in nomine meo det vobis.

THEO. Quia predixerat: q̄ ſi mandata mea cuſtodieritis: tunc in me permanebitis: hic oſtendit que mandata obſeruare oportet dicēs: Hoc eſt preceptū meū vt diligatis inuicē. GRE. in ho. Cū aūt cūcta ſacra eloquia dn̄icis ſint plena preceptis: qḋ eſt quod de dilectiōe quaſi de ſpeciali mandato hic dicit: niſi quia omne mandatū de ſola dilectione eſt: ⁊ oia precepta vnū ſunt: quia qcq̄d precipit in ſola charitate ſolidat: vt enim multi arboris rami ex vna radice prodeunt: ſic multe virtutes ex vna charitate generant. Nec habet aliquid viriditatis ramus boni opis: ſi non manet in radice charitatis. AV. Ubi ergo charitas eſt: qḋ eſt qḋ poſſit deeſſe? Ubi aūt nō ē qḋ eſt qḋ poſſit ꝓdeſſe? Diſcernit aūt iſta dilectio ab ea q̄ ſe inuicem diligūt hoīes ſicut hoīes. vn̄ adiunctū eſt: Sicut dilexi vos. Ut qḋ eni nos dilexit xp̄s niſi vt poſſimꝰ regnare cum xp̄o? Ad hoc ergo ⁊ nos inuicē diligamus: vt dilectionē noſtrā diſcernamꝰ a ceteris: q̄ nō ad hoc ſe inuicem diligūt vt deꝰ diligat: q2 nec vere diligūt. Qui aūt ſe ꝑpter habēdū deū diligūt: ipi ſe diligūt. GRE. Una aūt ⁊ ſūma eſt ꝓbatio charitatis: ſi ⁊ ipſe diligat q̄ aduerſatur. nā ⁊ ipa vitas ⁊ crucis patibulū ſuſtinet: ⁊ tn̄ ipis ſuis perſecutoribꝰ affectū dilectiōis impēdit dicēs: Pater ignoſce il. q2 neſciūt qḋ fa. cuiꝰ dilectiōis ſūmā exprimit cum ſubiūgit: Maio. hac dilecti. ne ha. q̄ vt ani. ſuā po. qs pro amicis ſuis. Mori ꝑ inimicis dn̄s venerat: ⁊ tn̄ poſiturū ſe aiam ꝑ amicis dicebat: vt nobis oſtenderet q2 cum diligendo lucrū facere de inimicis poſſumus etiā ipſi amici ſūt qui ꝑſequūt. AV. Quia ergo ſuperiꝰ dixerat: Hoc eſt preceptū meū vt diligatis inuicē ſicut dilexi vos: fit ex hoc cōſequēs qḋ idē ioannes in epiſtola ſua dicit: vt queādmodū chriſtꝰ pro nobis aiam ſuā poſuit: ſic ⁊ nos debemꝰ aias ꝑ fratribꝰ ponere. Hoc e martyres ardenti dilectiōe fecerūt: iō ad menſā xp̄i: nō ſic eos cōmemoramꝰ queādmodū alios: vt etiā ꝑ eis oremꝰ: ſȝ magis vt eoꝝ veſtigijs hereamꝰ. Talia eni ſuis fratribꝰ exhibuerunt: q̄lia de dn̄i mēſa parit acceperūt. GRE. Qui v̄o tranquillitatis tpe nō dat ꝑ eo tunicā ſuā: quāū in ꝑſecutiōe daturꝰ eſt aiam ſuā? Uirtꝰ ergo charitatis vt inuicta ſit in ꝑturbatiōe: nutriat ꝑ miſericordiā i trāquillitate. AV. viij. de tri. Ex vna aūt eadēq̄ȝ charitate deum ꝓximūq̄ȝ diligimꝰ: ſed deū ꝑpter deū: nos aūt ⁊ proximū propt̄ deū. Cū ergo duo ſint p̄cepta charitatis in q̄bꝰ tota lex pendet ⁊ ꝓphete: dilectio dei ⁊ ꝓximi nō immerito plerūq̄ȝ ſcriptura ꝓ vtroq̄ȝ vnū ponit: q2 q̄ diligit deū cōſequēs eſt vt faciat q̄ p̄cepit deꝰ. Cōſequēs ergo eſt vt ꝓximū diligat q2 ⁊ hoc p̄cepit deꝰ: vn̄ ⁊ hic ſequit: Uos amici mei eſtis ſi feceritis q̄ p̄cipio vo. GRE. xxvij. mor. Amicꝰ q̄ppe quaſi aīe cuſtos dicit: vn̄ nō immerito q̄ voluntatē dei cuſtodire in p̄ceptis illiꝰ dicit: eiꝰ amicꝰ vocat. AV. Magna dignatio cū ſeruꝰ bonus eſſe nō poſſit: ſi p̄cepta dn̄i ſui nō fecerit: hinc amicos ſuos voluit intelligi: vn̄ boni ſerui poſſūt ꝓbari. Pōt igit eſſe ⁊ ſeruus ⁊ amicꝰ q̄ ſeruꝰ eſt bonꝰ. Quō aūt intellecturi ſumꝰ ⁊ ſuū ⁊ amicū eē ſuū bonū declarat cū ſubdit: Jā nō dicā vos ſuos q2 ſer. ne. qḋ fa. do. eiꝰ. Jtaq̄ȝ tūc ſerui nō erimꝰ: qn̄ boni ſerui fuerimꝰ. Nūqḋ ſeruo bono ⁊ ꝓbato dn̄s eius nō etiā ſua ſecreta cōmittit? Sed ſicut ſūt duo timores: ſic ſūt due ſeruitutes. Eſt timor quē ꝑfecta charitas mittit foras: in quo etiā eſt ſeruitꝰ ſimul foras cū ipſo timore mittenda. Et eſt aliꝰ timor caſtus: ꝑmanens in ſeculū ſeculi. Ad primā ergo ſeruitutē ſeruos ꝑtinentes intuebat dn̄s dicens: Jam nō dicā vos ſer. q2 ſer. neſcit qḋ fa. do. eius Nō ille vtiq̄ȝ ſeruꝰ ad timorē pertinēs caſtū cui dicit: Euge ſerue bone: intra in gaudiū dn̄i tui: ſed ille ſeruus pertinēs ad timorē foras a charitate mittendū: de quo alibi dicit: Seruꝰ nō manet in domo in eternū: filiꝰ aūt manet in eternū. Qm̄ itaq̄ȝ dedit nobis ptātē filios dei fieri: vt miro mō ſerui nō ſerui eſſe poſſimꝰ hoc dn̄ȝ facere ſcimꝰ hoc ſeruꝰ ille neſcit q̄ neſcit qḋ faciat dn̄s eiꝰ: ⁊ cū aliqḋ boni facit: ſic extollit quaſi hoc ipſe faciat: ⁊ nō dn̄s eiꝰ: ⁊ in ſe ⁊ non in dn̄o gloriat. Sequit: Uos autē di. ami. q2 oia quecunq̄ȝ audiui a pa. meo nota feci vo. THEO. q. d. Seruus nō nouit cōſilia ſui dn̄i: vos aūt cū amicos reputē: ſecreta mea vobis cōicaui. AV. Quo autē pacto intellecturi ſumꝰ: oia eni nota feciſſe diſcipulis quecūq̄ȝ audiuit a patre: cū ꝑpterea multa nō dicat eis: quia ſcit eos modo portare non poſſe. Sed oia ſe nota feciſſe diſcipulis dicit: que ſe nouit nota eſſe facturū: in illa plenitudine de qua dicit apoſtolus: Tūc cognoſcā ſicut ⁊ cognitus ſū. ſicut eni immortalitatē carnis ⁊ ſalutē aiarū futurarū expectamꝰ: ita oēm noticiā q̄cūq̄ȝ vnigenitꝰ audiuit a patre futurā expectare debemꝰ. GRE. Uel oia q̄ audiuit a patre q̄ nō fieri voluit ſeruis ſuis: ſūt gaudia interne charitatis ⁊ feſta ſuperne patrie: que nr̄is quottidie mentibus ꝑ aſpirationē ſui amoris imprimit: dū eni audita ſuperna celeſtia amamꝰ: amata iam nouimus q2 amor ipſa noticia eſt. Oia ergo nota eis fecerat: q2 a terrenis deſiderijs immutati amoris ſūmi facibꝰ ardebāt. CHRY. Uł oia dicit quecūq̄ȝ eos audire oportebat. Per hoc autem q̄ dicit ſe audiſſe: oſ̄dit q̄ nihil alienū loquit: ſed que patris. GRE. Sed q̄ſq̄s ad hanc ꝑuenit dignitatē vt amicus dei vocet: dona que ꝑcepit ſup ſe nō ſuis meritis tribuat. vnde ſubdit: Non vos me elegiſtis: ſed ego elegi vos. AV. Hec eſt ineffabilis gratia: qḋ eni eramꝰ quādo xp̄m nōdū elegeramꝰ: niſi iniq̄ ⁊ ꝑditi. Neq̄ȝ eni crediderámꝰ i eū vt eligeret nos. nā ſi credētes elegit: eligētes elegit. Hic certe vacat vana illoꝝ ratio q̄ iō nos dicūt electos ante mūdi cōſtitutionē: q2 p̄ſciuit nos deus futuros bonos: non ſeipſū nos facturū bonos: qm̄ ſi ꝑpterea nos elegiſſet quia bonos futuros eſſe preſcierat: ſimul etiam preſciſſet q̄ eū nos fuiſſemus p̄us electuri. nō eni aliter poſſumus eſſe boni: niſi forte dicēdus eſt bonus q̄ nō elegit bonū. Quid ergo elegit in nō bonis. Nō eſt vt dicas: Jō electus ſū: q2 iā credebā. Si eni credebas in eū: iā elegeras eum. Nec ē vt dicas: Anteq̄ crederē iā bona operabar: ideo electus ſū. Quid enim eſt boni operis ante fidem: qḋ ergo dicturi ſumus: niſi quia mali eramus: ⁊ electi ſumus: vt boni ꝑ gratiā nos eligētis eſſemꝰ. AV. de predeſtinatiōe ſcōꝝ: electi ſūt itaq̄ȝ ante mūdi conſtitutionem ea predeſtinatiōe: in qua deꝰ ſua futura facta preſciuit: electi aūt de mūdo ea vocatiōe qua deus id quod predeſtinauit impleuit. quos eni predeſtinauit: hos ⁊ vocauit AV. ſup ioannē: Et videte queādmodū nō eligat bonos: ſed quos elegit faciat bonos. nā ſequit: Et poſui vos vt eatis ⁊ fructū afferatis. Jſte eſt fructꝰ de quo iam dixerat: Sine me nihil poteſtis facere: ipſe eſt via in qua nos poſuit ut eamꝰ. GRE. in ho. Poſui ergo vos. ſ. ad gratiā. Plātaui: vt eatis: quia velle iā mente ire eſt: Et fructuȝ afferatis, opādo. Qualē v̄o fructū afferre debeāt: Et fructus veſter maneat. oē eni quod ſm preſens ſeculū laboramus: vix vſq̄ȝ ad mortē ſufficit: mors nāq̄ȝ interueniēs fructū noſtri laboris abſcidit. quod vero pro eterna vita agit: etiam poſt mortē ſeruat: ⁊ tūc apparere incipt: cū laborū carnaliū fructꝰ ceperit non videri. Tales ergo fructus operemur qui maneant: qui cum mors cūcta interimat: ipſi exordiū a morte ſumant. AV. Dilectio ergo eſt fructus noſter: que nūc eſt in deſiderio nondū in ſaturitate. Et ipſo deſiderio quodcūq̄ȝ petierimꝰ in noīe vnigeniti filij dat nobis pater. vn̄ ſequit: Et quodcūq̄ȝ petieritis patrem in nomine meo det vobis. Hoc petimus in nomine ſaluatoris quod pertinet ad rationē ſalutis.

Hec mando vobis ut diligatis inuiceȝ. Si mūdus vos odit ſcitote quia me prioreȝ vobis odio habuit. Si de mundo fuiſſetis: mundus quod ſuum erat diligeret. Quia vero de mundo non eſtis ſed ego elegi vos de mundo propterea odit vos mundus. Mementote ſermonis mei quē ego dixi vobis. Non eſt ſeruus maior domino ſuo. Si me perſecuti ſunt: ⁊ vos perſequentur. Si ſermonem meū ſeruauerūt: ⁊ veſtrū ſeruabunt. Sed hec oia facient vobis propter nomen meuȝ: quia neſciunt eum qui miſit me.

AV. Dixerat dn̄s: Poſui vos, vt eatis ⁊ fructū afferatis: Charitas aūt fructꝰ noſter eſt: de hoc itaq̄ȝ fructu mādans nobis dicit: Hec mādo vobis vt diligatis inuicem Unde ⁊ apoſtolus: Fructꝰ in q̄t ſpiritꝰ charitas: ac deinde cetera tanq̄ ex iſto capite exorta ⁊ religata contexuit. Merito itaq̄ȝ ſic dilectionē ſepe cōmendat: tāq̄ ſola precipienda ſit: ſine qua nō poſſunt prodeſſe cetera bona: ⁊ que nō pōt haberi ſine ceteris bonis quibꝰ hō efficit bonus. CHRY. Uel aliter cōtinua: Dixi qm̄ aiam meā ꝑ vobis pono. ⁊ q2 primū vos elegi: Hec aūt oia nō exprobrans dixi: ſed ad dilectionē vos inducēs vt diligatis inuicem: deinde q2 perſecutionē pati: ⁊ a multis exprobrari, difficile erat: oſtendit conſequēter q̄ nō dolere: ſed letari oportet. vn̄ ſeq̄t: Si mundus vos odit: ſcitote: q2 me priorem vobis odio habuit. q. d. Scio hoc eſſe durū: ſed ꝑpter me patiemini. AV. Cur eni ſe mēbra ſupra verticē extollunt: recuſas eſſe in corpore: ſi nō vis mūdi odium ſuſtinere cū capite. Pro dilectiōe aūt patienter debemus etiā mundi odiū ſuſtinere: neceſſe eſt enim vt nos oderit: quos cernit nolle quod diligit: vnde ſeq̄t: Si de mūdo fuiſſetis: mūdus qḋ ſuū erat diligeret. CHRY. Quia. ſ. ꝑpter xp̄m pati nōdū erat eis ſufficiēs mitigationis cauſa: illa ea dimiſſa hāc adiecit: oſ̄dens q̄ hoc eſt virtutis argumētū: a mūdo odio haberi. vn̄ dolere oporteret: ſi a mundo diligeremini. hoc eni eſt malitie veſtre oſtenſiuū.

AV. Uniuerſe aūt hoc dicit eccleſie: quā plurimū mūdi noīe appellat: ſicut eſt illud: Deus erat in xp̄o mundū recōcilians ſibi. Totus ergo mundꝰ eccleſia eſt: ⁊ totus mundus odit eccleſiā. Mundꝰ igit odit mūdū: inimicus recōciliatū: inquinatꝰ mundatū. Queri ergo pōt ſi etiam mali faciūt ꝑſecutionē malis: ſicut impij reges ⁊ iudices: cū eſſent ꝑſecutores pioꝝ: vtiq̄ȝ ⁊ homicidas ⁊ adulteros puniebāt: quō intelligendū ē qḋ dn̄s ait: Si de mūdo eſſetis: mūdus qḋ ſuū eſt diligeret: niſi q2 mūdꝰ eſt in eis a quibꝰ talia ſcelera puniūt: ⁊ mūdꝰ eſt in eis a quibꝰ diligunt. Mundꝰ ergo odit qḋ ſuū eſt: ex ea parte hominuȝ qua ſceleratis nocet: ⁊ diligit qḋ ſuū eſt: ex ea parte q̄ ipis fauet. Si etiā querat: quō ſe diligat mūdꝰ q̄ odit modum redēptiōis? Diligit vtiq̄ȝ falſa dilectiōe nō vera: qm̄ qḋ ei nocet hoc diligit odit naturā: diligit vitiū. vn̄ ⁊ nos ꝓhibemur diligere in illo qḋ ipſe diligit: ⁊ iubemur diligere qḋ ipſe odit in ſeipſo. Uitiū quippe in illo diligere prohibemur: iubemurq̄ȝ naturā. Ut autē de hoc mūdo danato non eſſent: electi ſunt inde. nō meritis ſuis: quoꝝ nulla bona precceſſerāt opa: nō natura: q̄ tota fuerat in ipſa radice viciata: ſed gratia. vn̄ ſequit: Quia v̄o de mūdo nō eſtis: ſed ego elegi vos de mūdo: ꝑpterea odit vos mundus. GRE. ſup ezechielē in homelia nona. Nā puerſoꝝ derogatio vite noſtre approbatio eſt: q2 iā oſ̄dit nos aliqḋ iuſticie habere: ſi illis diſplicere incipimꝰ qui nō placēt deo nemo eni pōt in vna eadēq̄ȝ re dipotenti dn̄o atq̄ȝ eiꝰ hoſtibus gratꝰ exiſtere. Nā ſe deo amicū denegat: q̄ eiꝰ placet inimico: ⁊ inimicis veritatis aduerſabit: q̄ eidem veritati in mente ſubiugabit. AV. Exhortās autē dn̄s ſuos ſeruos ad mūdi odia perferēda patiēter: nullū eiꝰ maius ⁊ meliꝰ q̄ de ſeipſo ꝓponit exēpluȝ. vn̄ ſequit: Mementote ſermonis mei quē ego dixi vobis: Nō eſt ſeruꝰ maior domino ſuo. Si me ꝑſecuti ſūt: ⁊ vos ꝑſequent. ſi ſermoneȝ meū ſeruauerūt: ⁊ veſtrū ſeruabūt. GLO. Jdem obſeruauerūt vt calūniarent: iuxta illud: Obſeruabit peccator iuſtū. THEO. Uel aliter: Si dn̄m inquit perſecuti ſūt vos etiā ſeruos multomagis: Si nō ꝑſecuti fuiſſent: ſȝ ſermonē cuſtodiuiſſent: veſtrū etiā cuſtodirēt. CHRY. q. d. Non vos turbari oportet ſi cōmunicabitis meis paſſionibꝰ: quia vos nō eſtis me potiores. AV. Hic aūt vbi dicit: Nō eſt ſeruꝰ maior dn̄o: illū ſignificat ſeruū pertinētem ad timorē caſtū: q̄ ꝑmanet in ſeculū ſeculi. CHR. Deinde ⁊ aliā mitigationē ponit: qm̄ ⁊ pater cū eis contumeliā patitur cui iniuriant. vn̄ ſequitur; Sed hec oia facient vobis ꝑpter nomē meum. AV. Que oia niſi que dixit que odio habebūt ⁊ perſequēt ſermonēq̄ȝ cōtēnēt? Quid eſt aūt aliud dicere: Propter nomē meuȝ: q̄ me in vobis odio habebunt: me in vobis ꝑſequent: ⁊ ſermonē veſtrū: q2 meꝰ eſt: iō nō ſeruabūt. Tāto igit miſeriores q̄ ꝑpter hoc nomē iſta faciūt: quāto beatiores q̄ ꝑpter hoc nomē iſta patiunt. faciūt aūt ⁊ iſta mali malis: ſed vtriq̄ȝ miſeri: ⁊ q̄ faciūt. ⁊ q̄ patiunt. Quō autē hoc erit verum: Hec oia facient vo, propter nomē meū: cū illi non ꝑpter nomē chriſti faciāt hoc eſt ꝑpter iuſticiā: ſed ꝑpter iniquitatem ſuam. Hec queſtio ita ſoluit: ſi totū referat ad iuſtos tanq̄ dictū ſit: Hec oia patiemini ab eis ꝑpter nomē meū ſi aūt Propter nomē meū: ſic accipitur ideſt quod in vobis oderunt et propter iuſticiam q̄ in vobis videretur ſimiliter recte dici poſſunt ⁊ boni: cū perſecutionem faciunt malis: ⁊ ꝑpter iuſticiā facere quā diligēdo ꝑſequunt malos ⁊ ꝑpter iniquitatē quā oderūt in ipis malis. Qḋ aūt addidit: Quia neſciūt eum q̄ miſit me: ſm̄ eam ſcientiam dictū eſt: q̄ dicit ſcire te: ſenſus eſt cōſummatus.

Si non veniſſem ⁊ locutus fuiſſem eis: peccatum non haberēt. Nunc autē excuſationē non habent de peccato ſuo. Qui me odit: ⁊ patrem meū odit. Si opera non feciſſem in eis que nemo aliꝰ fecit peccatū nō haberent. Nunc autem ⁊ viderūt et oderūt ⁊ me ⁊ patrem meū. Sed ut adipleatur ſermo qui in lege eoꝝ ſcriptꝰ eſt: Quia odio habuerunt me gratis.

CHRY. Ponit iterum dn̄s aliā diſcipuloꝝ mitigationem: oſtendēs quoniā iniuſte ⁊ in ipm ⁊ in diſcipulos talia operabunt. vn̄ dicit: Si nō veni. ⁊ locutus eis non fuiſſem: peccatū nō haberēt. AV. Judeis locutꝰ eſt xp̄s nō alijs gentibꝰ. Jn eis ergo voluit intelligi mūdū: q̄ odit chriſtū ⁊ diſcipulos eius: imo vero nō in eis ſolis: ſȝ nos quoq̄ȝ ad eundē mundū ꝑtinere mōſtrauit. Nūqḋ ergo ſine peccato erant iudei: q̄bus chriſtus locutꝰ ē: anteq̄ xp̄s in carne veniſſet. Sed magnū quoddā peccatū: nō omne peccatū ſub generali nomine vult intelligi. Hoc eſt enim peccatū: quo tenent cūcta peccata: quod vnuſquiſq̄ȝ ſi nō habeat: dimittunt ei cūcta peccata. Hoc aūt eſt: quia non crediderūt in chriſtuȝ: q̄ ꝑpterea venit vt credat in eum. Hoc ergo peccatū ſi nō veniſſet: nō vtiq̄ȝ haberent. Ad-

uentus enī eius quantū credentib⁹ ſalutaris: tantū nō credentibus exitialis factus eſt. Sequit̄: Nūc autē excuſationem non habent de peccato ſuo. Si aūt hi ad quos nō venit chriſt⁹: nec locut⁹ eſt eis excuſationē nō habent de peccato ſuo: cur hic dictū eſt ꝓpterea iſtos nō habere. q2 venit ⁊ locutus eſt eis. Si aūt habent. vtrū ad hoc habēt vt a penis alienent. aut ut mitius puniant. Ad hec inquiſita rñdeo eos habere excuſationē. nō de oī peccato ſuo: ſed de hoc peccato ſuo. ꝙ in chriſtū nō crediderunt. Sed nō in eo ſūt numero. ad quos per diſcipulos venit. non ſunt enim in pena leuiori ponēdi. qui oīno legez chriſti accipere noluerūt: ⁊ eā quantū ad ipſos attinet oīno nullam eſſe voluerūt. Hanc etiā excuſationē poſſunt habere: qui priuſꝗ euāgeliū xp̄i audirent: vite hui⁹ fine ꝑuenti ſūt: ſ3 nō ideo pñt effugere dānationē. Quicūꝗ3 enī homies nō ſūt in eo ſaluato re ſaluentur: qui venit querere qd̄ perierat ad perditionē ſine dubio ptinebūt quāuis dici poſſit: alios leuiores: alios grauiores penas paſſuros. Ille enī perire deo dicit̄: q ab illa beatitudine quā dat ſanctis ſuis ꝑ ſuppliciū ſeparat. Tāta eſt diuerſitas aūt ſuppliciorum: quanta eſt diuerſitas peccatorū: que quō ſe habeat: alci⁹ iudicat ſapiētia diuina: ꝙ coniectura ſcrutat̄: aut effat̄ humana. CHRY. Quia vero hincinde cauſabant̄: qm̄ ꝓpt̄ patrē eū perſequebāt̄: deſtruēs eoꝝ excuſationez dicit: Qui me odit: ⁊ patrē meū odit. ALCV. Sicut. n. qui diligit filiū diligit ⁊ patrē. quia vna eſt dilectio patris ⁊ filij: ſicut vna natura: ita ⁊ q odit filium odit patrem.

AV. Sed cū ſuperi⁹ dixerit: Neſciūt eū q me miſit: quō poſſunt odiſſe quē neſciūt: Si enī deū nō qd̄ eſt ipe: ſ3 neſcio qd̄ aliud eū ſuſpicant̄ aut credūt: nō vtiꝗ3 ipm̄ oderunt: ⁊ de hoīb⁹ qd̄ē fieri pōt vt eos ſepe quos nūꝗ̄ vidimus oderim⁹ vel diligam⁹: fama de aliquo ſermo donāte: vel bene vel male. Sed quō de quo natura nobis intimat̄ dicend⁹ eſt ignot⁹: Nō enī eius facie corꝑali nobis intimat̄: ſed tūc nobis ad cognitionē patet: qñ ei⁹ mores ⁊ vita nō latent: alioquin nec ſeipm̄ noſſe quiſꝗ̄ pōt: q videre faciē ſuā nō pōt. Sed plerūꝗ3 in eis nr̄a credulitas fallit: q2 nōnūꝗ̄ ⁊ hiſtoria: ⁊ multo magis fama mētit̄. Pertinet aūt ad nos: vt q2 nō poſſum⁹ hominū indagare conſcientiā: de ipſis reb⁹ habeam⁹ verā certāꝗ3 ſententiā. Quādo ergo nō errat̄ in reb⁹ vt recta ſit iprobatio vitiorū virtutūꝗ3 approbatio: ſi errat̄ in hoīb⁹. venialis ē humana tētatio. ꝓinde ſicut fieri pōt vt hō bon⁹ hoiez bonū oderit: neſciēs nō ipm̄: ſed qd̄ putat eſſe ipſū: vel potius diligat neſciēs cū bonū diligit: qd̄ eſt ille: ita fieri pōt vt hō iniuſt⁹ hoiez oderit iuſtū: ⁊ tñ dū euz credit iniuſtū: diligat non ipm̄ ſ3 qd̄ putat eſſe ipm̄: quēadmodū aūt hoīes: ſic ⁊ deū. Deinde ſi interrogarent iudei vtrū diligerēt deū: ſe diligere rñderēt: nō ex aīo mētientes: ſed errādo potius opinātes: quō enī diligerēt patrē veritatis q hñt odio veritatē: Nolūt enī ſua facta dānari: ⁊ hoc h3 veritas. Tantum igit̄ oderūt veritatē: quātū oderūt ſuas penas quas talib⁹ irrogat. Neſciūt aūt illā eē v̄itatē: q tales q̄les ipſi ſunt dānat: ac ꝑ hoc q2 veritatē qua iudicante dānant̄: de patre deo natam neſciūt: etiā ipm̄ ⁊ neſciūt ⁊ oderunt.

CHRY. Sic igit̄ nō habēt iudei excuſationem: ꝑ hoc ꝙ eam que a ſermonib⁹ doctrinā tribuebā: ſed ⁊ eā que ab operib⁹ adieci ſcd̄m moyſi legē: q ab eo ꝙ hoc facit ꝑſuaderi vniuerſos iuſſit: cū ad pietatē ducat: ⁊ miracula tribuat. vñ ſubdit: Si opa nō feciſſē in eis q nemo alius fecit: peccatū non haberent. AV. Hoc. ſ. peccatū qd̄ in eū loquentē ⁊ operātē nō crediderūt. Sed qd̄ eſt qd̄ addidit que nemo alius fecit: Nulla qppe in opib⁹ chriſti vident̄ eſſe maiora ꝙ̄ ſuſcitatio mortuoꝝ: qd̄ ſcim⁹ etiā antiquos feciſſe prophetas: fecit tñ aliq̄ xp̄s que nemo alius fecit. Sed rñdet̄ nobis ⁊ alios feciſſe: que nec ipe nec ali⁹ fecit. Sed ꝙ tā multa vitia ⁊ malas valitudines vexationeſꝗ3 mortaliū tāta ptāte ſanaret: null⁹ oīno legit̄ antiquoꝝ: vt enī taceat̄ ꝙ iubēdo ſicut occurrebāt: ſaluos ſingulos fecit: Marc⁹ dicit ꝙ quocūꝗ3 introibat in vicos vel villas aut in ciuitates: in plateis ponebāt infirmos: ⁊ deprecabant: vt vel fimbriā veſtimēti ei⁹ tangerēt: ⁊ quotquot tangebāt eū ſalui fiebant. Hec nemo ali⁹ fecit in eis. Sic enī intelligendū eſt quod ait: In eis: non inter eos: vel corā eis: ſed ꝓrſus in eis: q2 ſanauit eos: nemo tñ ali⁹ fecit qui cūꝗ3 talia ope in eis fecit: qm̄ q̄cq̄d ali⁹ hō aliqd eorū fecit ipo faciēte fecit: hec aūt ipſe nō illis facientib⁹ fecit: ſ3 hec ⁊ ſi pater aut ſpūſſcūs fecit: nemo ali⁹ fecit: q2 totius trinitatis vna ſubſtātia eſt: his ergo bñficijs amorez non odium retribuere debuerūt: ⁊ hoc eis exprobrās adiungit dicens: Nūc aūt vide. ⁊ ode. me ⁊ pa. meū. CHR. Hoc aūt dicit: ne diſcipuli dicāt: Cur igit̄ intra tot nos induxiſti mala: Nōne prelia ⁊ odiū preuidiſti: ſed ⁊ ꝓphetiam inducit cū ſubdit: Sed vt adimpleat̄ ſermo q in lege eo. ſcri. ē: q2 odio habue. me gra. AV. xij. de tri. Legis noīe aliqñ ſimul oīa veteris teſtamēti ſcāꝝ ſcripturarū ſignificāt eloq̄a: ⁊ ita dñs hic dicit: In lege eo. ſcri. eſt: cū legat̄ in pſalmis. AV. ſup ioannem: Eoꝝ aūt legem dicit nō ab ipſis inuentā: ſed ipſis datā. Gratis aūt odit q nullum ex odio cōmodū querit: vl̄ incōmodū fugit: ſic oderunt deū impij: ſic diligūt iuſti: vt alia pret̄ illuz bona non expectēt qm̄ ipſe erit in oīb⁹ oīa. GRE. xxv. mor. Aliud eſt aūt bona nō facere: aliud bonoꝝ odiſſe doctorē: ſicut aliud ē ex ꝑcipitatiōe aliud ex deliberatiōe peccare. Ex infirmitate enī plerūꝗ3 ſolet accidere: amare bonū: ſed iplere nō poſſe. Ex ſtudio aūt peccare: ē bonū nec facere nec amare. Sicut ergo nōnūꝗ̄ grauī⁹ eſt peccatuz diligere ꝙ̄ ꝑpetrare: ita nequs ē odiſſe iuſticiā ꝙ̄ nō feciſſe. Sūt ergo nonnulli in eccleſia q nō ſolū bona nō faciūt: ſ3 etiam perſequūtur: ⁊ q̄ ipi facere negligūt etiā in alijs deteſtātur. Horum peccatū nō ex infirmitate aut ignorātia: ſ3 ex ſolo ſtudio perpetratur.

Cum aūt venerit paraclytus quē ego mittā vobis a patre: ſpiritū veritatis qui a patre procedit: ille teſtimoniū perhibebit de me. Et vos teſtimoniū perhibebitis: quia ab initio mecum eſtis.

CHRY. Poſſent diſcipuli dño dicere. Si verba a te audierūt q nullus dixit: ſi opa viderūt q null⁹ ali⁹ fecit: ⁊ tñ nō ꝓfuerūt. Si oderūt ⁊ patrē tuū ⁊ te cum eo cuius gr̄a nos mittis: q̄lit̄ digni fide erim⁹. Ne igitur hec cogitātes turbentur: ꝯſolationē inducit dicēs: Cū au. vene. paraclytus quē ego mittā vobis a patre: ſpiritū veritatis q a patre ꝓcedit: ille teſtimoniū ꝑhibebit de me. AV. Tāꝗ̄ diceret: Odio me habuerūt ⁊ occiderūt vidētes: ſ3 tale de me teſtimoniū paclyt⁹ ꝑhibebit: vt eos faciat i me credere nō vidētes: ⁊ q2 ille ꝑhibebit: ⁊ vos ꝑhibebitis. vñ ſequitur. Et vos teſtimoniū ꝑhibebitis. Ille cordib⁹ vr̄is īſpirādo: vos vocib⁹ veſtris ſonādo. vñ poteritis ꝑdicare qd̄ noſtis. Quia ab ini. me. eſtis. qd̄ mō nō facitis quia illi⁹ ſpūs plenitudo nōdū adeſt vobis. Dabit enī vobis fiduciā teſtimoniū ꝑhibēdi charitas dei diffuſa in cordibus veſtris. ꝑ ſpm̄ ſcm̄ q dabitur vobis. Ille quippe teſtimoniū perhibēs ⁊ teſtes fortiſſimos faciens. abſtulit amicis xp̄i timorē. ⁊ inimicoꝝ odium cōuertit in amorem.

DIDY. de ſpū ſcō. Spm̄ aūt ſcm̄ venientē cōſolatorē dicit. ab opatiōe ei nomē iponēs: q2 nō ſolū eos quos ſe dignos eſſe repperit ab oī ꝑturbatiōe reddit alienos: veruz incredibile quoddā gaudiū eis tribuit. Sempiterna qppe leticia in eoꝝ corde verſatur: quoruz ſpūſſcūs habitator eſt. Iſte ſpūs cōſolator a filio mittitur: nō ſm̄ angeloꝝ aut ꝓphetaꝝ aut aploꝝ miniſteriuz: ſ3 vt mitti decet a ſapientia ⁊ virtute ſpm̄ dei indiuiſā habētē cū eadē ſapientia ⁊ virtute naturā. Eteni fili⁹ miſſus a patre nō ſeparat̄ atꝗ3 diſiūgit̄ ab eo: manēs in illo ⁊ habēs illū i ſemetipo q ſpūſſcūs ſupradicto mō miſſus a filio: de patre egredit̄ nō aliūde ad alia trāſmigrās. Quō enī pater nō cōſiſtit i loco cū vltra oēm corpoꝝ ſit naturā: ita ⁊ ſpūs veritatis nequaꝗ̄ locoꝝ fine claudit̄. cū ſit incorꝑalis ⁊ excellēs vniuerſā creaturaꝝ eſſentiā. CHR. Propterea vo nō ſpm̄ ſcm̄: ſ3 ſpm̄ veritatis eū vocauit: vt oſdat ꝙ erit fide dignus: dicit aūt ꝙ a patre ꝓcedit: q2 oīa certiſſime nouit: quēadmoduz ipe ait de ſeipo: Qm̄ noui vñ venio ⁊ quo vado. DIDY. Sed cū poſſet dicere a deo ſiue oipotēte nihiloꝝ tetigit: ſ3 ait: A pr̄e: nō ꝙ pater a deo oipotēte ſit alius: ſ3 ſm̄ ꝓprietatē patris intellectū parentis: egredi ab eo dicit ſpūs veritatis. Mittēte aūt filio ſpiritū veritatis: ſimul mittit ⁊ pater: cū eadē volūtate patris ⁊ filij ſpūs veniat. THEO. Et alis qdem patrē dicit mittere ſpm̄: nūc aūt cū ſe miſſurū dixit: eqpollentiā denotat. Ne aūt cēſeret̄ renti cōtra patrē. velut ab illa ptāte trāſmittēs ſpiritū addidit: A p̄re quaſi acceptāte patre ⁊ pariter deſtinante: cū aūt audis ꝙ ꝓcedit: ne intelligas ꝓceſſū miſſionē eſſe illatā extrinſec⁹: q mittūt adminiſtratorij ſpiritus ſ3 quoddā differens ⁊ excepte actionis ꝓpriū ꝓceſſum appellat vni principali ſpiritui attributū: originalis enī conſiſtētia ſpūs eſt ꝓceſſus: nō ergo ꝓcedere ꝓmittere ſumēdū eſt: ſ3 ex parte naturalē eſſētiā obtinere. AV. Hic aliqs forſitan q̄rit: vtrū ⁊ a filio ꝓcedat ſpūſſanctus fili⁹ enī ſoli⁹ patris ē fili⁹: ⁊ pater ſoli⁹ filij eſt pater. Spiritus aūt ſcūs nō eſt vni⁹ eoꝝ ſpūs ſ3 amborū: qñqdem dicit ipe xp̄s: Spūs pr̄is veſtri q loqt̄ in vobis. Et dicit aplſ: Miſit de⁹ ſpm̄ filij ſui in corda vr̄a. Nec ob aliud eſtimo ipſū ꝓprie vocari ſpiritū: cū etiā ſi de ſingulis int̄rogemur. ñ poſſum⁹ niſi ⁊ patrē ⁊ filiū ſpm̄ dicere: ꝙ ergo cōit̄er vocant ⁊ ſinguli: hoc ꝓprie vocari oportuit eum q non eſt vn⁹ eoꝝ: ſ3 in quo cōitas apparet eoꝝ amboruz. Cur ergo nō credam⁹ ꝙ etiā de filio ꝓcedat ſpūſſcūs: cū filij quoꝗ3 ipſe ſit ſpūs: Si enī ab eo ñ ꝓcederet: nō p⁹ reſurrectionē diſcipulis ſuis inſuflaſſet dicēs: Accipite ſpiritūſanctū. De hac quoꝗ3 virtute credēdus eſt dicere euāgeliſta: Uirtus de illo exibat ⁊ ſanabat oēs. Si ergo ⁊ de patre ⁊ de filio ꝓcedat ſpūſſcūs. cur fili⁹ dixit: De patre ꝓcedit: niſi quēadmodū ſolet ad eū referre: ⁊ qd̄ ipſius eſt de quo ipſe eſt. vñ illud ē qd̄ ait: Mea doctrina nō ē mea ſed ei⁹ q me miſit. Si igit̄ hec intelligat̄ ei⁹ doctrina: quā tñ dixit nō ſuā ſ3 patris: quātomagis ⁊ intelligend⁹ ē ⁊ de ipo ꝓcedere ſpūſſcūs: vbi ſic ait: De patre ꝓcedit. vt nō diceret: De me nō ꝓcedit. A quo aūt h3 fili⁹ vt ſit de⁹: ab illo h3 vtiꝗ3 vt ꝓcedat ab eo ſpiritusſcūs. Hinc vtcunꝗ3 etiā illud intelligit̄: cur nō dicat̄ nat⁹ eē: ſ3 poti⁹ ꝓcedere ſpūſſcūs: qm̄ ſi ⁊ ipe fili⁹ diceret̄: amboꝝ vtiꝗ3 filius diceret̄: qd̄ abſurdiſſimū ē: fili⁹ qppe nullus eſt duoꝝ niſi patris ⁊ matris. Abſit aūt vt inter deū patrē ⁊ deū filiū tale aliqd ſuſpicemur: q2 nec filius hoīum ſimul ex patre ⁊ ex matre ꝓcedit: ſ3 cū in matrē ꝓcedit ex patre: nō tūc ꝓcedit ⁊ ex matre. Spūs aūt ſcūs nō de patre ꝓcedit in filiū ⁊ de filio procedit ad ſanctificandā creaturā: ſ3 ſimul de vtroꝗ3 ꝓcedit. Neꝗ3 enī poſſum⁹ dicere ꝙ nō ſit vita ſpiritusſcūs: cū vita pater: vita ſit filius: ac per hoc ſicut pat̄ cum habeat vitā in ſemetipſo: dedit ⁊ filio vitam habere in ſemetipſo: ſic ei dedit vitam ꝓcedere de illo ſicut procedit ⁊ de ſeipſo.

CA. XVI.

Hec locutus ſū vobis ut nō ſcādalizemini. Abſꝗ3 ſynagogis facient vos. Sed venit hora ut oīs qui interficit vos arbitret̄ obſequiū ſe preſtare deo Et hec facient vobis q2 nō nouerunt patrē neꝗ3 me. Sed hec locutus ſū vobis: vt cum venerit hora eoruz: reminiſcamini: q2 ego dixi vobis. Hec aūt vobis ab initio non dixi: quia vobiſcum eram.

AV. Merito ꝓmiſſo ſpūſſcō quo in eis opante fierēt teſtes ei⁹ ſubiūxit: Hec lo. ſū vo. vt nō ſcan. Cū enī charitas dei diffundit̄ in cordib⁹ noſtris ꝑ ſpiritūſcm̄: q datus eſt nobis: ſi⁹ pax multa diligētib⁹ legē dei vt non ſit illis ſcandalū. Deindeꝗ̄ paſſuri eēnt exprimens ait: Abſꝗ3 ſynagogis fa. vos. CHRYSOST. Iā enī ꝯpoſuerāt: vt ſiquis confeſſus fuerit chriſtum: extra ſynagogam fieret. AV. Quid aūt mali erat aplis expelli de iudaicis ſynagogis q̄ſi nō fuerint inde exituri: etiā ſi eos null⁹ expelleret. Sed hoc voluit denūciare: q2 iudei chriſtū non fuerāt recepturi a quo iſti nō fuerāt receſſuri. Naz q2 non erat vll⁹ alius ꝑpls dei: ꝙ illud ſemē abrae: ſi cognoſcerent xp̄3: nō alie fierent eccleſie xp̄i alie ſynagoge iudeoꝝ. Qd̄ q2 noluerūt: qd̄ reſtabat niſi vt remanētes extra xp̄3 extra ſynagogā facerēt eos: q nō reliq̄rūt xp̄m: deīn cū hoc eis dixiſſet adiecit: Sed ve. ho. vt oīs q interfi. vos: arbitret̄ obſe. ſe ꝑſta. deo. Que verba ita ſubiecit tāꝗ̄ ex hoc conſolaret̄ eos: q de ſynagogis iudaicis pellerentur an forte de ſynagogis illa ſepatio ſic eos fuerat turbatura vt mori vellēt poti⁹ ꝙ̄ in hac vita ſine iudeoꝝ congregatiōib⁹ morari. Abſit vt ſic turbarent̄: q dei nō hominū gloriā reqrebāt. Iſte itaꝗ3 ſenſus ē in his v̄bis: Extra ſynagogā faciēt vos: ſ3 nolite ſolitudinē formidare. Separatim qppe a cōgregatiōib⁹ eorū: tā multos in noie meo cōgregabitis: vt illi metuētes ne tēpliū qd̄ erat apud eos: ⁊ oīa legis veteris ſacramēta deſerant: ſic interficiēt vos vt deo arbitrēt̄ ſe preſtare obſequiū: zelū dei habētes: ſed nō ſcd̄m ſciam. Hoc enī de iudeis dictuz debem⁹ accipe de q̄b⁹ dixerat: Extra ſynagogā faciēt vos. Nā teſtes. i. martyres chriſti: etiā ſi occiſi ſūt a gentilib⁹ nō tñ illi arbitrati ſūt deo ſ3 dijs ſuis falſis obſequiū ſe ꝑſtare: iudeoꝝ aūt oīs q occidit ꝑdicatores xp̄i: deo ſe putauit ꝑſtare obſequiū credēs ꝙ deſererent deū iſrael qcūꝗ3 cōuerterent ad xp̄m. Hinc ergo accēſi ⁊ zelū dei habentes: ſ3 nō ſm̄ ſciam obſequiū ſe deo ꝑſtare credētes occidebant eos.

CHRY. Deinde ꝯſolationē iducit dicēs: Et hec oīa fa. vo. q2 nō noue. pa. neꝗ3 me. q. d. Sufficit vobis in cōſolationē ꝓpter me ⁊ patrē hec pati. AV. Ne autez ignaros atꝗ3 imparatos aīos mala iprouiſa: ꝗuis cito trāſitura turbarēt: hāc fuiſſe cām: vt hec eis prenūtiaret oñdit ſubdens: Hec lo. ſū. vo. vt cum ve. ho. eo. remini. q2 dixi vo. Hora eoꝝ: hora tenebroſa: hora nocturna: ſed nox iudeorū ſepauit a ſe diem xp̄ianoꝝ nulla cōfuſione fuſcauit.

CHRY. Sed ⁊ ꝓpt̄ aliā cām hoc ꝑdixit: vt nō dicerēt qm̄ nō ꝑuidit futura: ⁊ hoc ſignificat cū dicit: Remini. q2 ego dixi vo. ⁊ ut nō poſſēt dicere: Qm̄ blādiēs nobis ea q ad gratiā dicebat ſolū. cui⁹ aūt gr̄a hoc a principio nō dixit: oñdit dicēs: Hec aūt ab ini. vo. nō di. q2 vobi. erā. q2. ſ. in cuſtodia mea eratis: ⁊ licitū erat interrogare: quādo volebatis ⁊ ſup me totū preliū vertebat̄. Uñ ſupfluuz erat hoc a principio vobis dicere: nō q2 hec tūc nō nouerā ꝓpterea nō dixi. AV. Sed alij tres euāgeliſte cum ꝑdixiſſe iſta demōſtrāt: anteꝙ̄ vētū eēt ad cenam: q̄ pacta ſm̄ ioannē iſta locut⁹ eſt. An forte hinc iſta ſoluit̄ q̄ſtio: q2 ⁊ illi eū narrāt ꝓximū fuiſſe paſſioni cū hoc diceret: non ergo ab initio qñ cū illis erat. Sed matthe⁹ nō ſolū iminēte paſſione: verū etiā ab initio hec denūciata eſſe commemorat. Quid ſibi ergo vult ꝙ hic dicit: Hec aūt ab initio nō di. niſi q2 ea q̄ hic dicit de ſpūſſcō: ꝙ ſit vētur⁹ ad eos ⁊ teſtimoniū ꝑhibiturus qñ mala paſſuri ſunt: hec eis ab initio nō dixit: qm̄ cū ipſis erat: ⁊ ei⁹ ꝑſētia cōſolabant̄. Abſceſſur⁹ autē oportebat vt diceret illuz eſſe venturuz ꝑ quē charitate diffuſa i cordib⁹ ſuis verbuz dei cum fiducia ꝑdicarēt. CHRY. Uel predixit qdez qm̄ flagella patient̄. Nō autē ꝙ mors eoruz reputaret̄ vt dei cultura: qd̄ maxime poterat eos attonitos facere. Uel q2 illic ea q̄ a gentib⁹ debebāt pati dixit: hic autē ⁊ iudaica adiecit.

Et nūc vado ad eū qui miſit me: ⁊ nemo ex vobis interrogat me quo vadis. Sed quia hec locutus ſū vobis: triſtitia ipleuit cor veſtruz. Sed ego veritatē dico vobis: expedit vobis ut ego vadam

Si eni nõ abiero ꝑaclytus nõ veniet ad vos. Si aũt abiero: mittã eũ ad vos. Et cũ venerit ille arguet mũdũ de peccato. ⁊ de iuſticia: ⁊ de iudicio. De peccato quidẽ. qꝛ nõ crediderũt in me. De iuſticia vero qꝛ ad patrẽ vado. ⁊ iam non videbitis me. De iudicio aũt qꝛ princeps huius mũdi iam iudicatus eſt.

CHRY. Quia diſcipulos nõdũ ꝑfectos triſticia ipugnabat: eos dñs increpãdo dirigit dicẽs: Et nunc va. ad eũ q me miſit: ⁊ ne. ex vo. interro. me quo va. Audientes eni qm̃ q interficiet vos: opinabit ſe obſequiũ ꝑſtare deo ita ceciderũt vt nihil ei loquerẽt. Et iõ ſubdit: Sed quia hec lo. ſũ vo. triſti. imple. cor ve. Nõ parua aũt ⁊ hec mitigatio ſcire eos: qm̃ ſciuerat dñs triſticie coꝝ ſupabũdãtiã: ⁊ ꝓpt deſertionẽ ei⁹: ⁊ ꝑꝑ mala q didicerãt ſe paſſuros: ⁊ neſciebãt ſi poſſent viriliter ferre. AV. Uel quia ſuperi⁹ interrogauerũt eũ quo eẽt iturus: ⁊ rñderat eis ſe iturũ quo ipi tũc venire nõ poſſent nũc ita ſe ꝓmittit iturũ vt null⁹ coꝝ quo vadat interroget. Et hoc eſt qd dicit Et ne. ex vo. interro. me quo vadis? Eũtẽ eni in celũ non verbis q̃ſierũt: ſꝫ oculis deduxerũt: videbat aũt dñs qd ſua verba in coꝝ cordib⁹ agerẽt: ſpũalẽ q̃ppe nõdũ interius hñtes ꝯſolationẽ quã ꝑ ſpm̃ſcm̃ fuerat habituri: id qd exteri⁹ i xp̄o videbãt amittere metuebãt: ⁊ qꝛ ſe amiſſuros eſſe illo veri a denũtiãte dubitare nõ poterãt: cõtriſtabat hũan⁹ affect⁹: qꝛ carnalis deſolabat aſpectus. vñ ſeqt: Sed qꝛ hec lo. ſũ vo. triſti. iple. cor ve. Nouerat aũt ille qd eis poti⁹ expediret: qꝛ viſus interior ipe eſt melior quo eos cõſolatur⁹ erat ſpũſſcũs. vñ ſubdit: Sꝫ ego veritatẽ dico vo. expe. vo. vt ego va. CHRY. q. d. Et ſi millies contriſtemini oportet vos audire: quia me recedere vobis confert. Quid autem conferat oſtendit ſubdens Si eni abie. pacly. nõ ve. ad vos. AV. Primo de tri. Hec aũt dixi nõ ꝓpter ineq̃litatẽ verbi dei: ⁊ ſpiritusſci: ſꝫ tãq̃ impedimẽto eſſet pñtia filij hoĩs apud eos: quo minus veniret ille q minor nõ eẽt: qꝛ nõ ſemetipm exinaniuit ſicut fili⁹ formã ſerui accipiẽs. Oportebat g̃ vt auferret ab eoꝝ oculis forma ſerui quã intuẽtes hoc ſolũ xp̄m eẽ putabãt: qd videbãt. vñ ſeqt: Si au. abie. mit. eũ ad vos. AV. Nũqd aũt hic poſit⁹: eũ nõ poterat mittere quez ſcim⁹ ſup eũ baptizatuz veniſſe atq̃ manſiſſe? immo vo a quo ſcim⁹ eũ nũq̃ ſeꝑabilẽ fuiſſe. Quid eſt ergo: Si non abie. pacly. nõ ve. ad vos: niſi nõ poteſtis capere ſpm̃ q̃ diu ſcdm carnẽ noſſe ꝑſiſtitis xp̄m. Chriſto aũt diſcedẽte corpalit nõ ſolũ ſpũſſcũs: ſꝫ ⁊ pater ⁊ fili⁹ illis affuit ſpũaliter. GRE. viij. mor. Ac ſi aperte diceret: Si ab intẽtione vr̃e oculis corp⁹ nõ ſubtraho: ad intellectũ vos inuiſibilẽ ꝑ cõſolatorẽ ſpm̃ nõ ꝑduco. AV. de ver. do. Hãc aũt habitudinẽ ſpũſſcũs paclyt⁹ attulit: vt ab oculis carnis forma ſerui remota: quaz de v̾ginis vtero accepit: in ipſa dei forma in qua patri eq̃lis: etiã cũ in carne dignat⁹ eſt apparere ꝑmanſit: purgata mẽtis acie oſtenderetur.

CHRY. Quid aũt hic dicũt: q nõ cõuenientẽ de ſpũſãcto hñt opinionẽ? Nũqd expedit dñatorẽ abire: ⁊ ſeruum accedere? Que aũt ſit vtilitas aduenĩẽtis ſpũs oñdit cum ſubdit: Et cũ ve. ille. ar. mũdũ de pecca. de iuſti. ⁊ de iudicio. AV. Nũqd aũt xp̄s nõ arguit mũdũ? an forte quia xp̄s in iudeoꝝ tm̃ gẽte locut⁹ eſt: mũdũ nõ videt arguiſſe Spũs aũt ſcũs in diſcipulis eius toto orbe diffuſis: non vnã gentẽ intelligit arguiſſe ſed mũdũ. Sed qs audeat dicere q ꝑ diſcipulos xp̄i arguat mũdũ ſpũſſcũs: ⁊ nõ arguat xp̄s: cũ clamet apoſtol⁹: An experimẽtũ queritis ei⁹ q in me loquit xp̄s? Quos itaq̃ arguit ſpũſſcũs vtiq̃ ⁊ xp̄s. Sed dixit: Ille arguet mũdũ. q. d. Ille diffundet in cordib⁹ vr̃is charitatẽ: Sic eni timore depulſo arguendi habebitis libertatẽ. Exponit deinde qd dixerit dicens: De peccato quidẽ: qꝛ nõ crediderũt in me: hoc eni peccatum quaſi ſolũ pre ceteris poſuit: qꝛ hoc manente cetera detinent: ⁊ hoc diſcedẽte cetera dimittunt. AV. de verbis do. Sed multũ intereſt: vtꝝ qſq̃ credat ipſũ eſſe xp̄ꝫ ⁊ vtrũ credat in chriſtũ. nã ipſum eſſe chriſtũ ⁊ demones crediderũt: ille vero credit in chriſtũ: qui ⁊ ſperat in xp̄m ⁊ diligit xp̄m. AV. ſup ioannẽ: Arguit ergo mũdus de peccato: qꝛ in xp̄m nõ credit: ⁊ arguit de iuſticia coꝝ qui credũt: Ipſa q̃ppe fideliũ cõꝑatio: infideliũ eſt vituꝑatio de iuſticia v̾o qꝛ ad patrẽ vado. Et qm̃ iſta vox infideliũ eſſe cõſueuit: quõ credim⁹ qd nõ videm⁹. Ideo credẽtiũ iuſticiã ſic oportuit diffiniri: Quia ad patrẽ vado: ⁊ iam nõ videbitis me. Beati eni q nõ vident ⁊ credũt. Nã ⁊ q viderũt xp̄m: nõ in eo laudata eſt fides coꝝ: qꝛ credebãt qd videbãt. i. filiũ hoĩs: ſꝫ qꝛ credebãt qd nõ videbant. i. filiũ dei. Cũ v̾o ⁊ ipſa forma ſerui ſubtracta coꝝ eẽt aſpectib⁹: tũc ex oi parte impletũ eſt: Iuſt⁹ ex fide viuit. Erit itaq̃ nr̃a iuſticia de q mund⁹ arguit: qm̃ in me quẽ nõ videbitis credetis. Et qñ me videbitis: quoniã tũc ſicuti ero videbitis me: nõ qd ſũ vobiſcũ mõ. i. nõ videbitis mortalem: ſꝫ ſempiternũ. Dicẽdo eni: Iã nõ videbitis me: velut nũq̃ eos decetero viſuros chriſtũ prenũciauit. AV. de ver. do. Uel aliter: Illi non crediderũt: ipſe ad patrem vadit: illoꝝ ergo peccatũ: ipſi⁹ aũt iuſticia. Qd eni a pr̃e ad nos venit: miſericordie eſt: iuſticia v̾o q ad patrẽ vadit ſcdm illud apli: Propt qd ⁊ deus exaltauit illũ. Sed ſi ſolus vadit ad patrẽ qd nobis ꝓdeſt. An iõ ſolus qꝛ xp̄s vnus eſt cũ oib⁹ mẽbris ſuis: tãq̃ caput cũ corpore ſuo. Arguit ergo mũd⁹ de peccato in eis q nõ credũt in xp̄m ⁊ de iuſticia in eis q reſurgũt in mẽbris chriſti. Seqt: De iudicio aũt qꝛ princeps mũdi huius iã iudi. ẽ. i. diabol⁹ princeps iniquoꝝ: q corde nõ habitãt: niſi in hoc mundo quẽ diligũt. Hoc aũt ipſo quo foris miſſus ẽ iudicat⁹ eſt ⁊ de hoc iudicio mund⁹ arguit: qꝛ fruſtra de diabolo q̃ritur: q nõ vult credere in xp̄m quẽ iudicatũ. i. foras miſſũ ⁊ ꝑꝑ noſtrã exercitationẽ forinſecus expugnare ꝑmiſſuꝫ nõ ſolũ viri: ſꝫ etiam mulieres ⁊ pueri ⁊ puelle martyres vicerunt. AV. ſup ioannẽ. Uel iudicat⁹ eſt: quoniã iudicio ignis eterni irreuocabilit̾ deſtinat⁹ ẽ. Et de hoc iudicio mũd⁹ arguit: quoniã cũ ſuo principe iudicat quẽ ſuꝑbum atq̃ ipiũ imitat. Credãt itaq̃ hoĩes in chriſtũ: ne arguant de pctõ infidelitatis ſue: quo pctã oĩa detinẽt tranſeãt in nũerũ fideliũ: ne arguant de iuſticia coꝝ q iuſtificatos nõ imitant. Caueant futuꝝ iudiciũ: ne cũ mũdi principe iudicent: quẽ iudicatũ imitant. CHRY. Uel aliter Arguet mũdũ de peccato. i. oẽm coꝝ excuſationẽ abſcidet: ⁊ oñdet eos peccaſſe nõ credẽtes in me: dũ videbũt ſpiritusſci donationẽ ineffabilẽ inuocato me fieri. AV. de queſti. no. ⁊ vete. te. Hoc etiaꝫ modo ſpiritusſcũs de pctõ arguit munduꝫ: qꝛ in noĩe ſaluatoris q reprobat⁹ ẽ a mũdo virtutes opat⁹ eſt. Saluator autẽ ſeruata iuſticia: nõ trepidauit reuerti ad eũ q ſe miſerat: ⁊ ꝑ id q regreſſus ẽ ꝓbauit ſe inde veniſſe. vnde ſeqt: Et de iuſticia: qꝛ ad patrẽ vado. CHRY. i. ire ad patrẽ erit argumentuꝫ q irreprehẽſibilẽ agebã vitã: vt nõ poſſint adhuc dicere: qm̃ hic hõ peccator eſt: ⁊ nõ eſt ex deo. Rurſus qm̃ expugnauit aduerſariuꝫ: nequaq̃ autẽ peccator exiſtẽs expugnaſſet. Nõ pñt dicere q demoniuꝫ habeo: ⁊ q ſeductor ſum Qm̃ autẽ cõdẽnat⁹ eſt ꝓpter me: ſciẽt q cõculcabunt cuꝫ poſtea: ⁊ reſurrectionẽ meã manifeſte ſciẽt: nõ eni me valuit detinere. AV. de. que. vete. ⁊ no. teſta. Uidẽtes ẽt demones aĩas de inferis ire ad celos: cognouerunt adiudicatuꝫ eẽ principẽ hui⁹ mundi vt re⁹ fact⁹ in cauſa ſaluatoris q tenebat amitteret. Hec q̃dẽ aſcẽdente ſaluatore viſa ſunt: ſed ſuperueniente in diſcipulis ſpiritusſcõ palaꝫ aperteq̃ manifeſta ſunt.

Adhuc multa habeo vobis dicere. ſed non poteſtis portare modo. Cũ aũt venerit ille ſpiritus veritatis docebit vos oẽm veritatẽ. Nõ eni loquet a ſemetipſo

ſemetipſo: ſed quecunq̃ audiet loquet. ⁊ que futura ſunt annũciabit vobis. Ille me clarificabit. qꝛ de meo accipiet ⁊ annũciabit vobis. Omnia que cũq̃ habet pater mea ſũt propterea dixi. quia de meo accipiet ⁊ annũciabit vobis.

THEO. Quia ſupra dixerat dñs: Expedit vobis vt ego vadã: iam hoc amplificat dicens: Adhuc multa habeo vobis dicere: ſed nõ poteſtis portare mõ. AV. Oẽs heretici audacias figmẽtoꝝ ſuoꝝ quas maxime exhorret ſenſus human⁹: hac occaſione euãgelice ſentẽtie colorare conãt: q̃ſi hec ipa ſint q tũc diſcipuli portare nõ poterãt: ⁊ ea docuerit ſpũſſcũs: q palã docere atq̃ ꝑdicare ſpũs erubeſcit imũd⁹: ſꝫ alia ſũt mala q portare nõ põt q̃liſcũq̃ pudor hũan⁹ ⁊ alia ſũt bona q portare ñ põt ꝑu⁹ ſenſus hũan⁹. Iſta ſũt in corpib⁹ ipudicis: illa remota ſũt a corpis vniuerſis. Quis aũt noſtrũ audeat coꝝ ſe dicere capacẽ: que illi capere non valebãt: ac ꝑ hoc nec a me expectẽda ſũt vt dicãt. Sed dicet aliquis: ſic multi pñt qd tũc nõ poterat petr⁹: ſicut multi pñt martyrio coronari: qd tunc nõ poterat petr⁹: preſertĩ iã miſſo ſpũſſcõ: q tũc nõdũ erat miſſus. Sed nũqd ideo ſcim⁹ q ſunt: que dicere voluit? abſurdiſſime. n. mihi videt dici tũc nõ potuiſſe portare diſcipulos: que de altiſſimis reb⁹ inuenimus in aplicis literis. q poſtmodũ ſcripta ſũt: nec ea dñm dixiſſe narrat. ꝑuerſarũ quidẽ ſectaꝝ hoĩes ferre non pñt qd i ſcripturis ſanctis de fide catholica reperit: ſicut nos ferre nõ poſſum⁹ ſacrilegas coꝝ vanitates. quid eni eſt ferre nõ poſſe: niſi equo aĩo nõ habere? Quis aũt fidelis vel etiã cathecumin⁹ anteq̃ ſpiritũ ſcm̃ baptizat⁹ accipiat nõ equo aĩo legit atq̃ audit: etiã ſi nõ itelligit ea que p⁹ aſcẽſionẽ dñi ſcripta ſũt. Dicet aũt aliquis: Nihil ne ſpũales viri hñt in doctrina qd carnalibus taceãt: ⁊ ſpũalib⁹ eloquant: Nulla quidẽ neceſſitas eſt: vt aliq̃ ſecreta doctrine taceant fidelib⁹ paruulis: ſeorſũ dicẽda maiorib⁹ ſꝫ ſpiritales ſpũalia carnalib⁹ nõ oĩno taceãt ꝓpt catholicã fidem que oib⁹ ꝑdicanda eſt: nec tñ ſic ediſſerãt: vt volẽtes ea percipere ad intelligẽtiã: nõ capacib⁹ facili⁹ faſtidire faciãt in veritate ſermonẽ: q̃ in ſermone percepi veritatem Nõ ergo in his dñi verbis neſcio que ſecreta ſuſcipimus que cũ dici a docẽte poſſint portari a diſcẽte non poſſint: Sed ea ipa q in doctrina religionis in quorũlibet hoĩum noticia dicimus: ſi vellet nobis xp̄s dicere: ſicut ea dicit angelis ſuis: q nã hoĩes portare poſſent: etiã ſi eẽnt ſpiritales: quales adhuc apli nõ erant. Nã vtiq̃ q̃cq̃d de creatura ſciri põt: min⁹ eſt ipo creatore ⁊ qs eũ tacet. quis aũt viuens in hoc corpore poſſet oẽm cognoſcere veritatem: cũ dicat apl̾s: Ex parte ſcim⁹. Sed qꝛ ꝑ ſpiritũſãctũ fit: vt ad ipam quoq̃ plenitudinẽ veniam⁹: de q idẽ dicit apl̾s: Tũc aũt facie ad faciẽ. Nõ qd eſt in hac tm̃ vita dñs nobis ꝓmiſit dicẽs: Cũ aũt venerit ille ſpũs v̾itatis: docebit vos oẽm veritatẽ: vel deducet vos in oẽm veritatẽ quo verbo intelligim⁹ ei⁹ nobis: plenitudinẽ in vita alia reſeruari. Ipe aũt ſpũſſcũs ⁊ nũc docet fideles: q̃ta quiſq̃ põt capere ſpiritalia: ⁊ in eoꝝ cordib⁹ deſideriũ mai⁹ accendit. DIDY. Uel hoc dicit q auditores verborum eius nõdũ fuerãt oĩa ꝯſecuti: que poſtea ꝓ noĩe ei⁹ ſufferre poterãt: ſꝫ aliqua tradẽs eis: illa que maiora erãt in poſterũ diſtulit: que tũc nõ poterãt niſi primit⁹ in capite noſtro magiſteriũ ⁊ forma crucis preiret. Adhuc etiã typo legis ⁊ vmbre ⁊ imaginib⁹ ſeruientes nõ poterãt veritatem cui⁹ vmbram lex portabat inſpicere. Cũ aũt venerit ſpũs veritatis: diriget vos in oẽm veritatẽ ſua doctrina ⁊ inſtitutione nos trãſferrẽs a morte littere ad ſpiritũ viuificãtẽ: in quo ſolo omnis ſcripture veritas poſita eſt.

CHRY. Quia ergo dixerat: Nũc nõ poteſtis portare tũc aũt poteritis. Et qm̃ ſpũſſcũs ducet vos in oẽm veritatẽ: ne hoc audiẽtes maiorẽ ſpiritũſſcũꝫ exiſtimẽt ſubiũgit: Nõ eni loquet a ſemetipo: ſꝫ quecũq̃ audiet loquet.

AV. Simile ẽ hoc ei qd de ipſo dixit: Nõ poſſũ a me ipſo facere quicq̃: ſꝫ ſicut audio iudico: ſꝫ illud ſcdm hoĩeꝫ poſſe accipi dicim⁹. Cũ igit ſpũſſcũs nulla ſuſceptiõe cuiuſq̃ creature creatura ſit fact⁹: quõ de illo hoc intelligẽdum eſt. Sic itaq̃ debem⁹ accipe: vt intelligam⁹ nõ eum eſſe a ſeipſo. Nã fili⁹ de patre nat⁹ eſt: ⁊ ſpũſſcũs de pr̃e ꝓcedit. Quid aũt illic interſit int̾ ꝓcedere ⁊ naſci: ⁊ lõgũ ẽ diſſerere: ⁊ temerariũ diffinire. Audire aũt illi ſcire ẽ: ſcire v̾o eſſe. Quia ergo nõ eſt a ſemetipo: ſed ab illo a quo ꝓcedit: a quo illi eſt eſſentia: ab illo ſciẽtia: ab illo igit audientia. Semp itaq̃ audit ſpiritusſcũs: qꝛ ſẽp ſcit: ab illo ergo audiuit audit ⁊ audiet: a quo eſt. DIDY. Ait ergo Nõ loquet a ſemetipſo. hoc ẽ: nõ ſine me: ⁊ ſine meo ⁊ patris arbitrio: qꝛ nõ ex ſe eſt: ſꝫ ex patre ⁊ me eſt. Hoc eni ipm q ſubſiſtit ⁊ loquit: a patre ⁊ a me illi eſt. Ego veritatẽ loquor. i. inſpiro q loquor. ſiqdẽ ſpũs veritatis eſt. Dicere aũt ⁊ loq in trinitate. nõ ſcdm ꝯſuetudinẽ noſtrã accipiendũ eſt: ſꝫ iuxta formã incorpalium naturaꝝ: ⁊ maxime trinitatis: q voluñtatẽ ſuã inſerit cordib⁹ credentiũ: ⁊ eoꝝ q audire eã ſũt digni. Loqui ergo patrẽ ⁊ audire filiũ eiuſdem nature in patre ⁊ filio cõſenſuſq̃ ſignificatio ẽ. Spiritus v̾o ſcũs q eſt ſpũs veritatis: ſpũſq̃ ſapiẽtie: nõ põt filio loquente audire que neſcit: cũ hoc ipſũ ſit qd ꝓfert a filio. i. ꝓcedens veritas a v̾itate: cõſolator manãs a conſolatore: deus de deo ſpũs veritatis procedens. Deniq̃ neq̃ illũ a patris ⁊ filij voluntate ⁊ ſocietate diſcerneret ſcriptũ eſt: Sed q audiet loqt. AV. iij. de tri. Nõ aũt hic efficit vt minor ſit ſpũſſcũs: ſꝫ hoc. n. dictũ eſt q de patre ꝓcedit. AV. ſup ioan. Nec moueat q v̾bũ futuri temporis poſitũ eſt. Illa q̃ppe audientia ſempiterna eſt: qꝛ ſempiterna ſciẽtia. In eo aũt q ſempit̾nũ eſt: ſine initio ⁊ ſine fine cuiuſlibet tp̄is v̾buꝫ ponat: q̃uis. n. natura il'a imutabilis nõ recipiat fuit ⁊ erit: ſꝫ tm̃ eſt: nõ tñ mẽdacit̾ dicim⁹ fuit ⁊ eſt ⁊ erit. fuit: qꝛ nũq̃ defuit. erit: qꝛ nũq̃ deerit. eſt: quia ſemp eſt. DIDY. Per ſpiritũ etiã veritatis futurorũ ſanctis viris ſciã certa cõcedit. Unde ⁊ ꝓphete hoc eodẽ repleti ſpũ ꝑnũciabãt ⁊ quaſi pñtia intuebãt q erãt deinceps ſecutura. vnde ſeqt. Et q ve. ſunt annũ. vobis.

BE. Conſtat qꝛ multi ſpũſſci gr̃a repleti: q ventura erãt agnouerũt. Sed qꝛ multi varijs coruſcant virtutibus: nec tñ q ventura ſũt agnoſcunt: põt hic ſermo ſic accipi: Que ventura ſũt vobis annũciabit. i. gaudia vobis celeſtis patrie ad memoriã reducet. Uẽtura v̾o aplis nũciauit: mala. ſ. que ꝓ ꝯfeſſione xp̄i erãt paſſuri: ⁊ bona q ꝓ eiſdem malis erãt ꝑcepturi. CHRY. Eleuauit igit ꝑ hoc eorũ mẽtẽ cũ ad nihil ita auidũ ſit humanũ gen⁹ vt ad ſciendũ futura. ab hac igit eos eruit ſolicitudine: oſtẽdens qm̃ futura eis ꝑicula ꝑdicet: vt nõ incidãt non obſeruantes. Deinde oñdẽs qm̃ dixerit oẽm veritatẽ: in quã ſpũſſcũs adducet ſubiũgit: Ille me clarificabit. AV. Quia. ſ. diffundẽdo in credentiuꝫ cordib⁹ charitatẽ ſpiritualeſq̃ faciendo declarauit eis: q̃lr patri fili⁹ eſſet equalis quez ſcdm carnem prius tãtummõ nouerant: ⁊ hoĩem ſicut hoĩes cogitabant. Uel certe: qꝛ ꝑ ipam claritatem fiducia repleti ⁊ timore depulſo: annuntiauerunt hoĩb⁹ xp̄m: ac ſic fama ei⁹ diffuſa eſt toto orbe terrarum. Qd. n. facturi erant in ſpiritusſcõ hoc eundẽ ſpiritũ dixit eſſe facturũ. CHRY. Et qꝛ dñs dixerat: Magiſter vr̃ vn⁹ eſt chriſtus vt ⁊ ſpiritusſanctus ſuſcipiat ab eis ſubiunxit: Quia de meo acci. ⁊ annũ. vobis. DIDY. Accipere hic vt diuine nature conueniãt intelligendũ ẽ. quõ. n. filius dans non priuat his que tribuit: neq̃ cum dãno ſuo impartit alqs: ſic ⁊ ſpiritusſanctus nõ accipit qd ante nõ habuit. Si eni prius qd non habebat accepit: trãſlato in aliũ munere vacuus largitor effectus eſt. Sic igit ſpiritũſanctũ a filio accipere id qd ſue nature fuerat cognoſcẽdum eſt: ⁊ nõ aliam danteꝫ ⁊ accipientẽ: ſed vnã ſignificare ſubſtantiam. Siquidẽ et filius eadem a patre ſuſcipere dicit: in quibus ipſe ſubſiſtit. Neq̃ eni quid aliud eſt filius exceptis his que ei dãt

Si eni nõ abiero paclytus nõ veniet ad vos. Si aũt abiero: mittã eũ ad vos. Et cũ venerit ille arguet mũdũ de peccato. ⁊ de iuſticia: ⁊ de iudicio. De peccato quidẽ. qꝛ nõ crediderũt in me. De iuſticia vero qꝛ ad patrẽ vado. ⁊ iam non videbitis me. De iudicio aũt qꝛ princeps huius mũdi iam iudicatus eſt.

CHRY. Quia diſcipulos nõdũ ꝑfectos triſticia ipugnabat: eos dñs increpãdo dirigit dicẽs: Et nunc va. ad eũ q me miſit: ⁊ ne. ex vo. interro. me quo va. Audientes eni qm q interficiet vos: opinabit ſe obſequiũ ꝓſtare deo ita ceciderũt vt nihil ei loquerẽt. Et iõ ſubdit: Sed quia hec lo. ſũ vo. triſti. imple. cor ve. Nõ parua aũt ⁊ hec mitigatio ſcire eos: qm ſciuerat dñs triſticie eoꝝ ſupabũdãtiã: ⁊ ꝓpt deſertionẽ ei⁹: ⁊ pp mala q didicerãt ſe paſſuros: ⁊ neſciebãt ſi poſſent viriliter ferre. AV. Uel quia ſuperi⁹ interrogauerũt eũ quo eẽt iturus: ⁊ rñderat eis ſe iturũ quo ipi tũc venire nõ poſſent nũc ita ſe ꝓmittit iturũ vt null⁹ eoꝝ quo vadat interroget. Et hoc eſt qd dicit Et ne. ex vo. interro. me quo vadis? Eũtẽ eni in celũ non verbis qſierũt: ſꝫ oculis deduxerũt: videbat aũt dñs qd ſua verba in eoꝝ cordib⁹ agerẽt: ſpũalẽ qppe nõdũ interius hñtes ꝯſolationẽ quã ꝑ ſpm ſcm̃ fuerat habituri: id qd exteri⁹ i xpo videbãt amittere metuebãt: ⁊ qꝛ ſe amiſſuros eſſe illo vera denũtiãte dubitare nõ poterãt: cõtriſtabat hũan⁹ affect⁹: qꝛ carnalis deſolabat aſpectus. vñ ſeqt: Sed qꝛ hec lo. ſũ vo. triſti. iple. cor ve. Nouerat aũt ille qd eis poti⁹ expediret: qꝛ viſus interior ipe eſt melior quo eos cõſolatur⁹ erat ſpũſcũs. vñ ſubdit: Sꝫ ego veritatẽ dico vo. expe. vo. vt ego va. CHRY. q. d. Et ſi millies contriſtemini opoꝛtet vos audire: quia me recedere vobis confert. Quid autem conferat oſtendit ſubdens Si eni abie. pacly. nõ ve. ad vos. AV. Primo de tri. Hec aũt dixi nõ ꝓpter ineqlitatẽ verbi dei: ⁊ ſpiritusſci: ſꝫ tãq impedimẽto eſſet pñtia filij hoĩs apud eos: quo minus veniret ille q minor nõ eẽt: qꝛ nõ ſemetipm exinaniuit ſicut fili⁹ formã ſerui accipiẽs. Opoꝛtebat ḡ vt auferret ab eoꝝ oculis forma ſerui quã intuẽtes hoc ſolũ xpm eẽ putabãt: qd videbãt. vñ ſeqt: Si au. abie. mit. eũ ad vos.

AV. Nũqd aũt hic poſit⁹: eũ nõ poterat mittere quẽ ſcim⁹ ſup eũ baptizatũ veniſſe atq māſiſſe? immo vo a quo ſcim⁹ eũ nũq ſepabilẽ fuiſſe. Quid eſt ergo: Si non abie. pacly. nõ ve. ad vos? niſi nõ poteſtis capere ſpm q diu ſcdm carnẽ noſſe ꝑſiſtitis xpm. Chriſto aũt diſcedẽte corpalit nõ ſolũ ſpũſcũs: ſꝫ ⁊ pater ⁊ fili⁹ illis affuit ſpũaliter. GRE. viij. mor. Ac ſi aperte diceret: Si ab intẽtionis vr̃e oculis corp⁹ nõ ſubtraho: ad intellectũ vos inuiſibilẽ ꝑ cõſolatorẽ ſpm nõ ꝑduco. AV. de ver. do. Hãc aũt habitudinẽ ſpũſcũs paclyt⁹ attulit: vt ab oculis carnis forma ſerui remota: quã de vginis vtero accepit: in ipſa dei forma in qua patri eqlis: etiã cũ in carne dignat⁹ eſt apparere ꝑmanſit: purgata mẽtis acie oſtenderetur.

CHRY. Quid aũt hic dicũt: q nõ cõuenientẽ de ſpũſcto hñt opinionẽ? Nũqd expedit dñatorẽ abire: ⁊ ſeruum accedere? Que aũt ſit vtilitas aduenientis ſpũs oñdit cum ſubdit: Et cũ ve. ille. ar. mũdũ de pecca. de iuſti. ⁊ de iudicio. AV. Nũqd aũt xps nõ arguit mũdũ? an forte quia xps in iudeoꝝ tm̃ gẽte locut⁹ eſt: mũdũ nõ videt arguiſſe Spũs aũt ſcũs in diſcipulis eius toto orbe diffuſis: non vnã gentẽ intelligit arguiſſe ſed mũdũ. Sed qs audeat dicere q ꝑ diſcipulos xpi arguat mũdũ ſpũſcũs: ⁊ nõ arguat xps: cũ clamet apoſtol⁹: An experimẽtũ queritis ei⁹ q in me loquit xps? Quos itaq arguit ſpũſcũs vtiq ⁊ xps. Sed dixit: Ille arguet mũdũ. q. d. Ille diffundet in cordib⁹ vr̃is charitatẽ: Sic eni timore depulſo arguendi habebitis libertatẽ. Exponit deinde qd dixerit dicens: De peccato quidẽ: qꝛ nõ crediderũt in me: hoc eni peccatum quaſi ſolũ pre ceteris poſuit: qꝛ hoc manente cetera detinent: ⁊ hoc diſcedẽte cetera dimittunt. AV. de verbis do. Sed multũ intereſt: vtꝝ quiſq credat ipſũ eſſe xpm ⁊ vtrũ credat in chriſtũ. nã ipſum eſſe chriſtũ ⁊ demones crediderũt: ille vero credit in chriſtũ: qui ⁊ ſperat in xpm ⁊ diligit xpm. AV. ſup ioannẽ: Arguit ergo mũdus de peccato: qꝛ in xpm nõ credit: ⁊ arguit de iuſticia eoꝝ qui credũt: Ipſa qppe fideliũ cõparatio: infideliũ eſt vituperatio de iuſticia vo qꝛ ad patrẽ vado. Et qm iſta vox infideliũ eſſe cõſueuit: quõ credim⁹ qd nõ videm⁹. Ideo credẽtiũ iuſticiã ſic opoꝛtuit diffiniri: Quia ad patrẽ vado: ⁊ iam nõ videbitis me. Beati eni q nõ vident ⁊ credũt. Nã ⁊ q viderũt xpm: nõ in eo laudata eſt fides eoꝝ: qꝛ credebãt qd videbãt. i. filiũ hoĩs: ſꝫ qꝛ credebãt qd nõ videbant. i. filiũ dei. Cũ vo ⁊ ipſa forma ſerui ſubtracta eoꝝ eẽt aſpectib⁹: tũc ex oĩ parte impletũ eſt: Iuſt⁹ ex fide viuit. Erit itaq nr̃a iuſticia de q mund⁹ arguit: qm in me quẽ nõ videbitis credetis. Et qñ me videbitis: quoniã tũc ſicut ero videbitis me: nõ qd ſũ vobiſcũ mõ. i. nõ videbitis moꝛtalem: ſꝫ ſempiternũ. Dicẽdo eni: Iã nõ videbitis me: velut nũq eos decetero viſuros chriſtũ prenũciauit. AV. de ver. do. Uel aliter: Illi non crediderũt: ipſe ad patrem vadit: illoꝝ ergo peccatũ: ipſi⁹ aũt iuſticia. Qd eni a pr̃e ad nos venit: miſericoꝛdie eſt: iuſticia vo q ad patrẽ vadit ſcdm illud apli: Propt qd ⁊ deus exaltauit illũ. Sed ſi ſolus vadit ad patrẽ qd nobis ꝓdeſt. An iõ ſolus qꝛ xps vnus eſt cũ oĩb⁹ mẽbꝛis ſuis: tãq caput cũ corpore ſuo. Arguit ergo mũd⁹ de peccato in eis q nõ credũt in xpm ⁊ de iuſticia in eis q reſurgũt in mẽbꝛis chriſti. Seqt: De iudicio aũt qꝛ princeps mũdi huius iã iudi. ẽ. i. diabol⁹ princeps iniquoꝝ: q coꝛde nõ habitãt: niſi in hoc mundo quẽ diligũt. Hoc aũt ipſo quo foꝛis miſſus ẽ iudicat⁹ eſt ⁊ de hoc iudicio mund⁹ arguit: qꝛ fruſtra de diabolo qritur: q nõ vult credere in xpm quẽ iudicatũ. i. foꝛas miſſũ ⁊ pp noſtrã exercitationẽ foꝛinſecus expugnare ꝑmiſſũ nõ ſolũ viri: ſꝫ etiam mulieres ⁊ pueri ⁊ puelle martyres vicerunt. AV. ſup ioannẽ. Uel iudicat⁹ eſt: quoniã iudicio ignis eterni irreuocabilit deſtinat⁹ ẽ. Et de hoc iudicio mũd⁹ arguit: qnoniã cũ ſuo principe iudicat quẽ ſupbum atq ipſũ imitat. Credãt itaq hoĩes in chriſtũ: ne arguant de pctõ infidelitatis ſue: quo pctã oĩa detinẽt tranſeãt in nũerũ fideliũ: ne arguant de iuſticia eoꝝ q iuſtificatos nõ imitant. Caueant futuꝝ iudiciũ: ne cũ mũdi principe iudicent: quẽ iudicatũ imitant. CHRY. Uel aliter Arguet mũdũ de peccato. i. oẽm eoꝝ excuſationẽ abſcidet: ⁊ oñdet eos peccaſſe nõ credẽtes in me: dũ videbũt ſpiritusſci donationẽ ineffabilẽ inocato me fieri. AV. de queſti. no. ⁊ vete. te. Hoc etiã modo ſpiritusſcũs de pctõ arguit mundũ: qꝛ in noĩe ſaluatoris q reprobat⁹ ẽ a mũdo virtutes opat⁹ eſt. Saluator autẽ ſeruata iuſticia: nõ trepidauit reuerti ad eũ q ſe miſeret: ⁊ ꝑ id q regreſſus ẽ ꝓbauit ſe inde veniſſe. vnde ſeqt: Et de iuſticia: qꝛ ad patrẽ vado. CHRY. Ire ad patrẽ erit argumentũ q irreprehẽſibilẽ agebã vitã: vt nõ poſſint adhuc dicere: qm hic hõ peccator eſt: ⁊ nõ eſt ex deo. Rurſus qm expugnauit aduerſariũ: nequaq autẽ peccator exiſtẽs expugnaſſet. Nõ pñt dicere q demoniũ habeo: ⁊ q ſeductor ſum Qui autẽ cõdẽnat⁹ eſt ꝓpter me: ſciẽt q cõculcabunt eũ poſtea: ⁊ reſurrectionẽ meã manifeſte ſciẽt: nõ eni me valuit detinere. AV. de. que. vete. ⁊ no. teſta. Uidẽtes ẽt demones aĩas de inferis ire ad celos: cognouerunt adiudicatũ eẽ principẽ hui⁹ mundi vt re⁹ fact⁹ in cauſa ſaluatoris q tenebat amitteret. Hec qdẽ aſcẽdente ſaluatore viſa ſunt: ſed ſuperueniente in diſcipulis ſpiritusſcõ palã aperteq manifeſta ſunt.

Adhuc multa habeo vobis dicere. ſed non poteſtis poꝛtare modo. Cũ aũt venerit ille ſpiritus veritatis docebit vos oẽm veritatẽ. Nõ eni loquet a ſemetipſo: ſed quecũq audiet loquet. ⁊ que futura ſunt annũtiabit vobis. Ille me clarificabit. qꝛ de meo accipiet ⁊ annũtiabit vobis. Omnia que cũq habet pater mea ſũt propterea dixi. quia de meo accipiet ⁊ annũtiabit vobis.

THEO. Quia ſupra dixerat dñs: Expedit vobis vt ego vadã: iam hoc amplificat dicens: Adhuc multa habeo vobis dicere: ſed nõ poteſtis poꝛtare mõ. AV. Oẽs heretici audacias figmẽtoꝝ ſuoꝝ quas maxime exhoꝛret ſenſus human⁹: hac occaſione euãgelice ſentẽtie colorare conãt: qſi hec ipſa ſint q tũc diſcipuli poꝛtare nõ poterãt: ⁊ ea docuerit ſpũſcũs: q palã docere atq ꝑdicare ſpũs erubeſcit immũd⁹: ſꝫ alia ſũt mala q poꝛtare nõ põt q liſcũq pudor hũan⁹ ⁊ alia ſũt bona q poꝛtare ñ põt pu⁹ ſenſus hũan⁹. Iſta ſũt in corꝑib⁹ ipudicis: illa remota ſũt a corꝑis vniuerſis. Quis aũt noſtrũ audeat eoꝝ ſe dicere capacẽ: que illi capere non valebãt: ac ꝑ hoc neca me expectãda ſũt vt dicãt. Sed dicet aliquis: ſic multi pñt qd tũc nõ poterat petr⁹: ſicut multi pñt martyrio coronari: qd tunc nõ poterat petr⁹: preſertĩ iã miſſo ſpũſcõ: q tũc nõdũ erat miſſus. Sed nũqd ideo ſcim⁹ q ſunt: que dicere voluit? abſurdiſſime. n. mihi videt dici tũc nõ potuiſſe poꝛtare diſcipulos: que de altiſſimis reb⁹ inuenimus in aplicis litteris. q poſtmodũ ſcripta ſũt: nec ea dñm dixiſſe narrat. ꝑuerſarũ quidẽ ſectaꝝ hoĩes ferre non pñt qd i ſcripturis ſanctis de fide catholica reperit: ſicut nos ferre nõ poſſum⁹ ſacrilegas eoꝝ vanitates. quid eni eſt ferre nõ poſſe: niſi equo aĩo nõ habere? Quis aũt fidelis vel etiã cathecumin⁹ anteq ſpiritũ ſcm̃ baptizat⁹ accipiat nõ equo aĩo legit atq audit: etiã ſi nõ itelligit ea que p⁹ aſcẽſionẽ dñi ſcripta ſũt. Dicet aũt aliquis: Nihil ne ſpũales viri hñt in doctrina qd carnalibus taceãt: ⁊ ſpũalib⁹ eloquant: Nulla quidẽ neceſſitas eſt: vt aliq ſecreta doctrine taceant fidelib⁹ paruulis: ſeoꝛſũ dicẽda maioꝛib⁹ ſꝫ ſpiritales ſpũalia carnalib⁹ nõ oĩno taceãt ꝓpt catholicã fidem que oĩb⁹ ꝑdicanda eſt: nec tñ ſic edifſerãt: vt volẽtes ea percipere ad intelligẽtiã: nõ capacib⁹ facili⁹ faſtidire faciãt in veritate ſermonẽ: q in ſermone percepi veritatem Nõ ergo in his dñi verbis neſcio que ſecreta ſuſcipimus que cũ dici a docẽte poſſint poꝛtari a diſcẽte non poſſint: Sed ea ipſa q in doctrina religionis in quoꝛũlibet hoĩum noticia dicimus: ſi vellet nobis xps dicere: ſicut ea dicit angelis ſuis: q nã hoĩes poꝛtare poſſent: etiã ſi eẽnt ſpiritales: quales adhuc apli nõ erant. Nã vtiq qcqd de creatura ſciri põt: min⁹ eſt ipo creatore ⁊ qs eũ tacet. quis aũt viuens in hoc coꝛpore poſſet oẽm cognoſcere veritatem: cũ dicat apls: Ex parte ſcim⁹. Sed qꝛ ꝑ ſpiritũſactũ fit: vt ad ipam quoq plenitudinẽ veniam⁹: de q idẽ dicit apls: Tũc aũt facie ad faciẽ. Nõ qd eſt in hac tm̃ vita dñs nobis ꝓmiſit dicẽs: Cũ aũt venerit ille ſpũs vitatis: docebit vos oẽm veritatẽ: vel deducet vos in oẽm veritatẽ quo verbo intelligim⁹ ei⁹ nobiſ: plenitudinẽ in vita alia reſeruari. Ipe aũt ſpũſcũs ⁊ nũc docet fideles: qta quiſq põt capere ſpiritalia: ⁊ in eoꝝ coꝛdib⁹ deſideriũ mai⁹ accendit. DIDY. Uel hoc dicit q auditores verboꝛum eius nõdũ fuerãt oĩa ꝯſecuti: que poſtea ꝓ noĩe ei⁹ ſufferre poterãt: ſꝫ aliqua tradẽs eis: illa que maioꝛa erãt in poſterũ diſtulit: que tũc nõ poterãt niſi primit⁹ in capite noſtro magiſteriũ ⁊ forma crucis preiret. Adhuc etiã typo legis ⁊ vmbre ⁊ imaginib⁹ ſeruientes nõ poterãt veritatem cui⁹ vmbram lex poꝛtabat inſpicere. Cũ aũt venerit ſpũs veritatis: diriget vos in oẽm veritatẽ ſua doctrina ⁊ inſtitutione nos trãſferrẽs a moꝛte littere ad ſpiritũ viuificãtẽ: in quo ſolo omnis ſcripture veritas poſita eſt.

CHRY. Quia ergo dixerat: Nũc nõ poteſtis poꝛtare tũc aũt poteritis. Et qm ſpũſcũs ducet vos in oẽm veritatẽ: ne hoc audiẽtes maioꝛẽ ſpiritũſcũ exiſtimẽt ſubiũgit: Nõ eni loquet a ſemetipo: ſꝫ quecũq audiet loquet. AV. Simile ẽ hoc ei qd de ipſo dixit: Nõ poſſũ a me ipſo facere quicq: ſꝫ ſicut audio iudico: ſꝫ illud ſcdm hoĩeꝫ poſſe accipi dicim⁹. Cũ igit ſpũſcũs nulla ſuſceptiõe cuiuſq creature creatura ſit fact⁹: quõ de illo hoc intelligẽdum eſt. Sic itaq debem⁹ accipe: vt intelligam⁹ nõ eum eſſe a ſeipſo. Nã fili⁹ de patre nat⁹ eſt: ⁊ ſpũſcũs de pr̃e ꝓcedit. Quid aũt illic interſit int ꝓcedere ⁊ naſci: ⁊ lõgũ ẽ diſſerere: ⁊ temerariũ diffinire. Audire aũt illi ſcire ẽ: ſcire vo eſſe. Quia ergo nõ eſt a ſemetipo: ſed ab illo a quo ꝓcedit: a quo illi eſt eſſentia: ab illo ſciẽtia: ab illo igit audientia. Semp itaq audit ſpiritusſcũs: qꝛ ſep ſcit: ab illo ergo audiuit audit ⁊ audiet: a quo eſt. DIDY. Ait ergo Nõ loquet a ſemetipſo. hoc ẽ nõ ſine me: ⁊ ſine meo ⁊ patris arbitrio: qꝛ nõ ex ſe eſt: ſꝫ ex patre ⁊ me eſt. Hoc eni ipm q ſubſiſtit ⁊ loquit: a patre ⁊ a me illi eſt. Ego veritatẽ loquor. i. inſpiro q loquor. ſiqdẽ ſpũs veritatis eſt. Dicere aũt ⁊ loq in trinitate. nõ ſcdm ꝯſuetudinẽ noſtrã accipiendũ eſt: ſꝫ iuxta formã incoꝛpalium naturaꝝ: ⁊ maxime trinitatis: q volũtatẽ ſuã inſerit coꝛdib⁹ credentiũ: ⁊ eoꝝ q audire eã ſũt digni. Loqui ergo patrẽ ⁊ audire filiũ eiuſdem nature in patre ⁊ filio cõſenſuſq ſignificatio ẽ. Spiritus vo ſcũs q eſt ſpũs veritatis: ſpũſq ſapiẽtie: nõ põt filio loquente audire que neſcit: cũ hoc ipſũ ſit qd ꝓfert a filio. i. ꝓcedens veritas a vitate: cõſolator manãs a conſolatore: deus de deo ſpũs veritatis procedens. Deniq neqs illũ a patris ⁊ filij voluntate ⁊ ſocietate diſcerneret ſcriptũ eſt: Sed q audiet loqt. AV. iij. de tri. Nõ aũt hic efficit vt minor ſit ſpũſcũs: ſꝫ hoc. n. dictũ eſt q de patre ꝓcedit. AV. ſup ioan. Nec moueat q vbũ futuri temporis poſitũ eſt. Illa qppe audientia ſempiterna eſt: qꝛ ſempiterna ſciẽtia. In eo aũt q ſempitnũ eſt: ſine initio ⁊ ſine fine cuiuſlibet tpis vbũ ponat: q̃uis. n. natura il'a imutabilis nõ recipiat fuit ⁊ erit: ſꝫ tm̃ eſt: nõ tñ mẽdacit dicim⁹ fuit ⁊ eſt ⁊ erit. fuit: qꝛ nũq defuit. erit: qꝛ nũq deerit. eſt: quia ſemp eſt. DIDY. Per ſpiritũ etiã veritatis futuroꝝ ſanctis viris ſcia certa cõcedit. Unde ⁊ ꝓphete hoc eodẽ repleti ſpũ ꝓnũciabãt ⁊ quaſi pñtia intuebãt q erãt deinceps ſecutura. vnde ſeqt. Et q ve. ſunt annũ. vobis.

BE. Conſtat qꝛ multi ſpũſci grã repleti: q ventura erãt agnouerũt. Sed qꝛ multi varijs coꝛuſcant virtutibus: nec tñ q ventura ſũt agnoſcunt: põt hic ſermo ſic accipi: Que ventura ſũt vobis annũtiabit. i. gaudia vobis celeſtis patrie ad memoꝛiã reducet. Uẽtura vo aplis nũtiauit: mala. ſ. que ꝓ ꝯfeſſione xpi erãt paſſuri: ⁊ bona q ꝓ eiſdem malis erãt ꝑcepturi. CHRY. Eleuauit igit ꝑ hoc eoꝛũ mẽtẽ: cũ ad nihil ita auidũ ſit humanũ gen⁹ vt ad ſciendũ futura. ab hac igit eos eruit ſolicitudine: oſtẽdens qm futura eis ꝑicula ꝑdicet: vt nõ incidãt non obſeruantes. Deinde oñdẽs qm dixerit oẽm veritatẽ: in quã ſpũſcũs adducet ſubiũgit: Ille me clarificabit. AV. Quia. ſ. diffundẽdo in credentiũ coꝛdib⁹ charitatẽ ſpiritualeſq faciendo declarauit eis: qlr patri fili⁹ eſſet equalis quẽ ſcdm carnem prius tãtummõ nouerant: ⁊ hoĩem ſicut hoĩes cogitabant. Uel certe: qꝛ ꝑ ipam claritatem fiducia repleti ⁊ timore depulſo: annuntiauerunt hoĩb⁹ xpm: ac ſic fama ei⁹ diffuſa eſt toto orbe terrarum. Qd. n. facturi erant in ſpiritusſcõ hoc eundẽ ſpiritũ dixit eſſe facturũ. CHRY. Et qꝛ dñs dixerat: Magiſter vr̃ vn⁹ eſt chriſtus vt ⁊ ſpiritus ſanctus ſuſcipiat ab eis ſubiunxit: Quia de meo acci. ⁊ annũ. vobis. DIDY. Accipere hic vt diuine nature conueniãt intelligendũ ẽ. quõ. n. filius dans non priuat his que tribuit: neq cum dãno ſuo impartit alijs: ſic ⁊ ſpiritusſanctus nõ accipit qd ante nõ habuit. Si eni prius qd non habebat accepit: trãſlato in aliũ munere vacuus largitor effectus eſt. Sic igit ſpiritũſanctũ a filio accipere id qd ſue nature fuerat cognoſcẽdum eſt: ⁊ nõ aliam danteꝫ ⁊ accipientẽ: ſed vnã ſignificare ſubſtantiam. Siquidẽ et filius eadem a patre ſuſcipere dicit: in quibus ipſe ſubſiſtit. Neq eni quid aliud eſt filius exceptis his que ei dãt

a patre: neq; alia eſt ſpiritusſancti ſubſtantia preter id qđ datur a filio. AVGV. Nō autē ppterea ſicut quidā hereticí putauerunt: minor eſt filio ſpiritusſanctus: quia filius accipiat a patre: ſpiritusſanctus a filio: quaſi quibuſdam gradibus naturarum. Unde ipſe queſtionem ſoluēs cur hoc dixerit explanat dicens: Oīa que habet pať mea ſunt: propterea dixi vobis: quia de meo accipiet: ⁊ annūciabit vobis. DIDY. ij. de. ſpi. ſanc. Licet a patre procedat ſpiritus veritatis: tamen quia oīa que habet pater mea ſunt: ⁊ ipſe patris ſpiritus meus eſt: ⁊ de meo accipiet. Caue autem ne cum iſta dicunt: putes rem eſſe aliquā ⁊ poſſeſſionem que a patre habeať ac a filio: verum que habet pať iuxta ſubſtantiam. i. eternitatē: immutabilitatē: bonitatē: hec eadem habet ⁊ filius. Procul hinc abſint dialecticorum tendicule: dicunt enim. Ergo ⁊ pater ē filius. Si autē dixiſſet: Omnia quecūq; habet deus mea ſunt: haberet occaſionem impietatis cōſurgendi. cū vero dixerit: Oīa que habet pater mea ſunt: patris nomine ſe filium declarauit: paternitatē qui filius erat nō vſurpauit: q̄uis ⁊ ipſe per adoptionis gratiam multorum ſanctorum ſit pater.

HYLA. viij. de tri. Non ergo in incerto dominus reliquit vtrum ex patre an ex filio ſpiritus paraclytus eē putetur: a filio enim accepit q̄ ab illo mittitur: ⁊ a patre pcedit. Et interrogo vtrum idipſum ſit a filio accipere quod a patre procedere. Certe idipſum atq; vnum eſſe exiſtimabitur a filio accipere: quod ſi acciperet a patre. cū enim ait: Omnia quecūq; habet pater ſua eſſe: ⁊ iccirco dixiſſe de ſuo accipiendum eſſe: docet etiam a patre accipienda a ſe tamē accipi: quia omnia que patris ſunt ſua ſunt. Nō habet hec vnitas diuerſitatem: nec differt a quo acceptū ſit. qđ datū a patre: datū referať a filio.

Modicū ⁊ iam nō videbitis me: ⁊ iterū modicū ⁊ videbitis me: quia vado ad patrem. Dixerunt ergo ex diſcipulis eius adinuicē: Quid ē hoc quod dicit nobis: modicū ⁊ nō videbitiſ me: ⁊ iterum modicū ⁊ videbitis me: ⁊ quia vado ad patrem? Dicebāt ergo: Quid eſt hoc q̄ dicit nobis modicum? Neſcimus quid loquitur. Cognouit aūt ieſus: q2 volebant eum interrogare: ⁊ dixit eis De hoc queritis inter voſ q2 dixi: modicū ⁊ nō uidebitis me: ⁊ iterū modicū ⁊ videbitis me. Amē amē dico vobis. q2 plorabitis ⁊ flebitis vos: mūdus aūt gaudebit. Vos aūt cōtriſtabimini. ſed triſticia veſtra vertetur in gaudiū. Mulier cum parit triſticiā habet: quia venit hora eius. Cum autē peperit puerum: iam non meminit preſſure propter gaudium: quia natus eſt homo in mundum. Et vos igitur nunc quidem triſticiam habetis. Iterum autem videbo vos ⁊ gaudebit cor veſtrū ⁊ gaudium veſtrū nemo tollet a vobis.

CHRY. Poſtq̄ dominus diſcipulos reuelauit per ea que de ſpiritusſancto promiſit: rurſus eorum oppreſſit ſē ſum dicens: Modicū ⁊ iam nō videbitis me. Hoc autem facit: vt aſſuefaciat eos per triſtium auditionem: bene ferre ſuam ſeparationē: eam eni que dolet animā ⁊ a triſticia multa detinet: nihil ita conſueuit quietare: vt que triſticiā pariunt verba reuoluta continue. BE. Dicit enim: Modicum ⁊ iam non videbitis me. quia tentus eſt nocte illa a iudeis: ⁊ in mane crucifixus ⁊ ſepultus ab humanis eſt ſecluſus obtutibus. CHRY. Si vero quis diligenter ſcrutabitur hoc conſolationis eſt dicere. Quoniā ad patrem vado. Hoc enim eſt oſtendere q̄ non periret: ſed mors eius tranſlatio ſit: ⁊ aliam conſolationē eis impoſuit cum adiecit: Et iterum modicum ⁊ videbitis me: oſtēdens quoniā ⁊ redibit ⁊ in pauco erit ſeparatio ⁊ cōtinua q̄ cū eis coexiſtētia. AV. Hec aūt verba dn̄i obſcura erāt diſcipulis: anteq̄ id qđ dicit eſſe impletū vnde ſequitur. Dixerūt ergo ex diſcipulis eiꝰ adinuicē: quid ē hoc quod dicit nobis: Modicū ⁊ nō videbitis me: ⁊ iterū modicū ⁊ videbitis me: q2 vado ad patrem. CHRY. Hoc autem nō intelligebant: aut ppter triſticiā q̄ amouebat a mēte eoꝝ ea que dicebanť: aut ppter imanifeſtationē eorū que dicebanť: iccirco videbať eis duo cōtraria ponere nō exiſtētia cōtraria. Si eni videbimꝰ te aiunt: quo vadis? ſi vero vadis: qualiť te videbimꝰ: ppterea dicūt: Quid ē hoc quod dicit nobis: Modicū: neſcimꝰ quid loquitur.

AVG. Nā in precedentibꝰ q2 nō dixerat: Modicum: ſed dixerat. Ad patrem vado: aperte illis viſus eſt loqui. Nunc ergo qđ illis tunc obſcurū fuit: ⁊ mox manifeſtum eſt: iā nobis vtiq; manifeſtū eſt. Poſt paululū eni paſſus eſt: ⁊ non viderunt eum rurſus poſt paululū reſurrexit ⁊ viderūt eum. dicit aūt: Etiam videbitis me. quia. ſ. mortalem chriſtū vlterius non viderent. ALCV. Uel aliter: Modicū tempꝰ eſt futurū: quo nō videbitis me. i. illud triduū: quo in ſepulchro quieuit: et iterū eſt modicū futurū tempus quo videbitis me. i. illi. xl. dies: in quibꝰ eis ſepius poſt paſſionē ſuam vſq; ad tempus aſcenſionis ſue apparuit. ⁊ ideo illo modico tempore videbitis me: Quia vado ad patrem: quia non ſemper in terra corporaliter ſum manſurus: ſed p humanitatē quā aſſumpſi aſcenſurus in celū. Sequitur: Cognouit autē ieſus q2 volebant eum interrogare ⁊ dixit eis: De hoc queritis inter vos: q2 dixi vobis: Modicum ⁊ non videbitis me. Amē amē dico vobis: q2 plorabitis ⁊ flebitis vos. Ignorantiā ipſorū pius magiſter intelligēs ſm̄ illoꝝ dubitationem reddit: q̄ſi expoſiturus quid eſſet qđ dixit. AVG. Quod ſic accipi pōt: q2 contriſtati ſunt diſcipuli de morte domini: ⁊ confeſtim de reſurrectione letati. Mundꝰ autem quo noīe ſignificati ſunt inimici a quibus xp̄s occiꝰ eſt: nunc itaq; letati ſunt occiſo chriſto: quando ſunt diſcipuli contriſtati. vnde ſequiť: Mūdus autē gaudebit: vos aūt contriſtabimini: ſed triſticia veſtra vertet in gaudiū.

ALCV. Sed ⁊ cunctis fidelibus cōuenit hic ſermo domini: qui per lachrymas preſſuraſq; preſentes ad gaudia eterna contendunt. Flentibus autem iuſtis: mundus gaudet: quia in preſenti delectanť: alterius vite nulla gaudia ſperātes. CHRY. Deinde oſtendēs quoniā triſticia parit gaudiū: ⁊ q̄m triſticia breuis. Leticia vero infinita eſt: ad exemplū venit mundanū dicens: Mulier cū parit triſticiam habet: q2 venit hora eius. Cū aūt peperit puerū: iam nō meminit preſſure gaudiū: q2 natus eſt hō in mundū. AV. Iſta ſimilitudo ad intelligendū nō videtur eſſe difficilis: q̄m comparatio eius in promptu eſt eodem ipſo exponēte cur dicta ſit. Nam ſequiť: Et vos igiť nunc quidē triſticiā habetis. Iterū autem videbo vos: ⁊ gaudebit cor veſtrum. Parturitio quippe triſticie: partus autem gaudio comparatur: quod tunc magis eſſe conſueuit quando non puella ſed puer naſcitur: quod vero ſubdit: Et gaudium veſtrum nemo tollet a vobis: quia gaudium ipſorum ipſe ieſus eſt: ſignificat quod ait apoſtolꝰ Chriſtus reſurgens ex mortuis iam nō moriť. CHRY. Significat etiā predicto exemplo quoniā ſoluit ipſe mortis preſſuras ⁊ nouū hominē regenerans eſſe fecit: ⁊ nō dixit quoniā non erit ei tribulatio: ſed neq; meminit eius tantū eſt quod ſuccedit gaudium: ita erit ⁊ ſanctis. Et nō dixit: Quoniam natus eſt puer: ſed quoniā homo: occulte ſuam reſurrectionem inſinuans. AVGVSTINꝰ. De futuris viſione ⁊ gaudio: que ſuperius dicta ſunt melius exiſtimo intelľigi: Modicum ⁊ iam non videbitis me. Modicum enim eſt hoc totum ſpacium: quo preſens peruolat ſeculū. ideo nāq; addidit. Quia vado ad patrē quia ad ſuperiorē ſentētiam referendum eſt vbi ait: Modicum ⁊ iam non videbitis me. Nō ad poſteriorē vbi ait Modicū

⁊ videbitis me: Eundo quippe ad patrē facturus erat vt eū non viderent. illis ergo ait: Modicū ⁊ iā non videbitis me. Qui eū tunc corpaliter videbāt: quia iturus erat ad patrem: ⁊ eum deinceps mortales viſuri non erant: qualem cum iſta loquebať videbāt: qđ vō addidit: Et iterū modicū ⁊ videbitis me: vniuerſe pmiſit eccleſie. Hoc āt modicū longū nobis videť: q̄m adhuc agit cū finitū fuerit: tūc ſentiemꝰ q̄ modicū fuerit. ALCV. Mulier aūt ſancta eccleſia eſt: ppter fecūditatē bonorū operū: ⁊ quia ſpiritales deo filios generat. Hec mulier dū parit. i. dū in mundo virtutū profectibus inſiſtit: dū vndiq; tētatur ⁊ affligitur: triſticiā hʒ de hoc: quia venit hora eius vt patiať: q2 nēo carnē ſuā odio hūit. AVG. Nec tū in huius gaudij parturitōe ſine gaudio triſtes ſumus: ſed ſicˀ aplˀs ait: Spe gaudētes: q2 ⁊ ipſa mulier parturiens cui cōpati ſumus: plus gaudet de mox futura ple: q̄ triſtis eſt de pn̄ti dolore. ALCVI. Sʒ cū pepit i. cū deuicto laborū certamine ad palmā peruenerit: iam non meminit preſſure precedent ppter gaudiū percepte retributionis: quia natus eſt hō in mundū. Sicut eni mulier nato in hoc mūdo hoīe letať: ita eccleſia nato in vitā eternā fideliū populo exultatione repletur. BE. Nec nouū debet videri ſi natus dicať qui ex hac vita migrauerit: Sicut eni conſuete naſci dr̄: cū quis de vtero mr̄is procedens in hanc lucē ingreditur: ita pōt natus appellari: qui ſolutus a vinculis carnis ad lucē eternā ſublimatur. vnde ſanctorū ſolēnia: nō funebria ſed natalicia vocanť. ALCVI. Quod aūt dicit: Iterū videbo vos. i. aſſumā vos ad meipſum. Uel iterū videbo vos. i. iterū vidēdus apparebo: ⁊ gaudebit cor veſtrū. AVG. Hūc eni totius laboris ſui fructū eccleſia nūc parturit deſideranda: tunc ē paritura cernēdo. Et iō maſculū q̄m ad iſtū fructū cōtēplatōis cūcta officia referunť actōis: ſolus. n. liber ē qui ppter ſe appetiť: nō referť ad aliud: huic ſeruit actō. Ad hoc. n. referť q̄cq̄d bn̄ agit ibi ē finis qui ſufficit nobis: eternus igiť erit. Neq; eni finis nobis ſufficit: niſi cuius nullus ē finis. De hoc igiť quod ſufficit nobis recitiſſime audiuimus: Gaudiū veſtrū nēo tollet a vobis.

Et in illo die me nō interrogabitis quicquā. Amen amen dico vobis: ſiquid petieritis patrem in noīe meo dabit vobis. Uſq; modo non petiſtis quicq̄ʒ i noīe meo. Petite ⁊ accipietis: vt gaudium veſtrum ſit plenū. Hec in prouerbijs locutus ſum vobis: Uenit hora cum iam non in prouerbijs loquar vobis: ſed palaʒ de patre meo annunciabo vobis. In illo die in noīe meo petiſtis Et non dico vobis: quia ego rogabo patrē đ vobis. Ipſe enim pater amat vos quia vos me amaſtis ⁊ credidiſtis quia a deo exiui. Exiui a patre ⁊ veni i mūdum iterum relinquo mundum ⁊ vado ad patrem.

CHRY. Rurſus oſ̄dit dn̄s q̄ expedit eū abire cū dicit: Et in illo die me nō rogabiť quicq̄. AVG. Hoc v̄bū quod ē rogare: nō ſolū petere: verū ⁊ interrogare ſignificat: ⁊ grecū euangeliū vnde hoc tranſlatū eſt: tale hʒ verbū quod vtrūq; poſſit intelligi. CHRY. Dicit ergo: Et in illo die. ſ. cū reſurrexero: Me nō rogabitis q̄cq̄. i. nō dicetis: Oſtēde nobis patrē ⁊ quo vadis. q̄m ſcietis per ſpūmſcūm. vel nō rogabitis me. i. non indigebitis mediatore ad ipetrandū: ſed ſufficiet nomē meū qđ inuocātes oīa accipietis. vnde ſequiť: Amen amē di. vo. ſiq̄d petie. pa. in no. meo da. vobis. Oſ̄dit aūt noīs virtutē: ſi nō viſus neq; rogatus: ſed noīatus ſolū apud patrē facit mirabilia. non ergo ait. Exiſtimetis quia de reliquo nō ero vobiſcū: vos derelictos eē. nomen. n. meū maiorē dabit vobis ſecuritatē. vn̄ ſequiť: Uſq; mō nō pe. q̄c. i no. meo pe. ⁊ ac. vt gau. ve. ſit plenū. THEO. Alacritas. n. vr̄a tunc erit integerrima: cū ad vota vobis petita ſuccedent.

CHRY. Quia igitur obūbrata erāt que dicta ſūt ſubiunxit: Hec in p. lo. ſū vo. ve. ho. cū iam nō in p. lo. vo. i. erit tēpus q̄n ſcietis oīa manifeſte. dicit aūt reſurrectōis tēpus: Sed palā de patre meo annū. vo. Etenī. xl. dieb꞉ diſputauit cū eis congregatis loquens de regno dei: Et nunc inquit in timore exn̄tes non attenditis his que dicunť. tunc aūt reſuſcitatū videntes: poteritis palā oīa dicere. THEO. Adhuc prebet illis fiduciā: q̄m recipiēt in tētationibus auxiliū deſup: cū ſubdit: In il. die in nomē. petetis. ⁊ adeo aſſero vobis patrē fauere q̄ neq; interuentu meo vlterius indigebitis. vn̄ ſubdit: Et non di. vo. quia ego ro. pa. p vo. ipſe eni pater amat vos. Porro ne reſiliant a dn̄o: velut eo vlterius nō egentes ſubiungit: Quia vos me amaſtis. q. d. Ob hoc diligit vos pater quia vos me dilexiſtis. cū itaq; exciderit ab amore meo confeſtim ⁊ a p̄ino decidetis. AVG. Sʒ nūq̄d iō amat ille: q2 nos amamus: an potius quia ille amat: iō nos amamus: hoc ipſe euāgeliſta in ep̄la ſua dicit: Nos diligamus: q2 ipſe prior dilexit nos. Amat ergo nos pr̄: q2 nos amamus filiū: cū a p̄re ⁊ filio accepimus vt ⁊ patrē amemus ⁊ filiū. Amauit ipſe qđ fecit: ſʒ nō i nobis faceret qđ amaret: niſi anteq̄ id faceret nos amaret. HILA. vj. đ tri. Caret etiā apud patrē interceſſioniſ neceſſitate pfecta de filio fides: qui quod a deo exierit credit atq; amat: ⁊ p ſeipſam iā ⁊ audiri mereť ⁊ amari: natū ex deo filiū miſſumq; confeſſa. vn̄ ſequiť: Et credi. q2 a de. exiui. Natiuitas itaq; eius ⁊ aduētus oſtēdit cū ſubdit: Exiui a pa. et ve. in mun. Alterū in diſpenſatōe: alterū in natura eſt. A patre eni veniſſe: ⁊ a deo exiſſe: nō ē ſignificatōis eiuſdeʒ cū aliud ſit a deo in ſubſtātiā natiuitati exiſſe: aliud a patre in hunc mundū ad cōſūmanda ſaluti noſtre ſacramēta veniſſe. Cū aūt exire a deo ſit ex natiuitate ſubſiſtere: q̄d aliud q̄ deus eē poſſet? CHRY. Quia vō reſurrectionis ſermo non modicū eos mitigabat: ⁊ cū hoc audire q̄ a deo exiuit: ⁊ illuc vadit: continue ea circūuoluit vnde ſequiť. Iterū relin. mū. ⁊ va. ad pa. Nam hoc quidē certificabat q̄m recte in ip̄m credebant: hoc vō q̄m ſub munitione eius futuri erant. AVG. Exiuit eni a p̄re: q2 de p̄re eſt. in mundū venit: quia mundo ſuū corpus oſtēdit. Mūdū reliquit corpali diſceſſione: preexit ad patreʒ hoīs aſcenſione: nec mundū deſeruit pn̄tie gubernatione quia ſic in mundum venit exiens a patre: vt nō deſereret patrem. Sed dn̄m Ieſum chriſtum poſtea q̄ reſurrexit: ⁊ interrogatum legimus ⁊ rogatū. nam interrogatus ē a diſcipulˀ aſcēſurꝰ in celū q̄n regnū reſtitueret iſrael. Rogatus ē a ſtephano cū eēt in celo: vt ſpiritū eius ſuſcipet. Et q̄s audeat dicere rogādū nō eē imortalē: rogari debuiſſe mortalē: puto ergo quod dicit: In illa die me nō rogabitiſ quicq̄ nō ad illud tēpꝰ referendū eē quo reſurrexit: ſʒ ad illud q̄n videbimꝰ eū ſicuti eſt: que viſio nō tēporalis vite eſt: ſed eterne: vbi iā nihil rogemus: nihil interrogemꝰ quia nihil deſiderandū remanebit nihil querēdū latebit.

ALCVI. Sic ergo dicit: In futuro me non rogabitis quicq̄. ſed interi dum in peregrinatiōe huius miſerie cōuerſamini: ſi petieritis patreʒ dabit vobis. vnde ſubdit: Amē amē dico vobis: ſiq̄d petieritis patreʒ in noīe meo dabit vobis. AVG. Hoc quod ait: Siq̄d: n̄ quodlibet intelligiť: ſʒ aliq̄d qđ nō in hūe vite cōparatione ſit nihil. nō aūt petiť in noīe ſaluatoris q̄cq̄d petiť cōtra rōnē ſalutis non eni ſonū litterarū aut ſyllabarum: ſed quod ſono recte ac veraciter intelligitur hic accipiendum eſt: cū dicit. In nomine meo. Unde qui hoc ſentit de Chriſto qđ non eſt de vnico filio dei ſentiendū: nō petit in eius noīe. Qui vero qđ eſt de illo ſentiendū ſentit: ipſe in eiꝰ noīe petit: ⁊ accipit quod petit ſi non contra ſuaʒ ſalutem ſempiternā petit: accipit autē quando debet accipere. Quedam eni non neganť: ſed vt cōgruo dent tpe differuntur.

Ita ſane intelligendū eſt quod ait: Dabit vobis: vt ea bñficia ſignificata ſciāt: his verbis que ad eos qui petunt ꝓprie pertinent. Exaudiuntur quippe omnes ſancti ꝓ ſe ipſis: non aūt pro omnibus: quia non vnicuiq; dictū eſt dabit: ſed: Dabit vobis. Quod aūt ſequit: Uſq; mō non petiſtis quicq̄ in noīe meo: duobus modis intelligi pōt. Uel quia in noīe meo non petiſtis: quod nomē non ſicut cognoſcendū ē cognouiſtis: vel: Nō petiſtis q̄cq̄: qm̄ in cōparatione rei quā petere debuiſtis pro nihilo habēdum eſt quod petiſtis: Ut igitur in nomine eius nō nihil: ſ; gaudiū plenū petant ſubdit: Petite ⁊ accipietis: vt gaudium veſtrum ſit plenū hoc quod dicit: gaudiū plenum: nō carnale ſed ſpiritale gaudiū eſt. ⁊ qñ tm̄ erit vt aliquid ei iā; non ſit addendū tunc erit plenū. AVG. j. de trini. Hoc ē aūt plenū gaudiū veſtrū quo amplius nō ē: frui deo: trinitate: ad cuius imaginē facti ſumꝰ. AVG. ſuper ioan. Quicq̄d ergo petit quod ꝑtinet ad hoc gaudiū cōſequendū: hoc eſt in noīe xp̄i petendū. Iſto eni bono in petēdo perſeuerantes ſanctos ſuos nequaq̄ miſa diuina fraudabit. quicq̄d aūt aliud petit nihil petit: nō q2 nulla res ē: ſ; quia in tante rei cōparatione q̄cq̄d aliud cōcupiſcit nihil ē. Sequit: Hec in ꝓuer. lo. ſū vo. ve. ho. cū iā nō i ꝓuer. lo. vo. ſed pa. de pa. annū. vo. Poſſem dicere hanc de q̄ loq̄tur horā futurū ſeculū intelligi: vbi videbimꝰ palā quod aplus dicit: facie ad faciē. vt quod ait: Hec in ꝓuer. lo. ſū vo. hoc ſit quod ab aplo dictū eſt: Uidemus nūc ꝑ ſpeculū in enigmate. Annūciabo aūt vobis q2 per filiu; pat' videbitur. neq;. n. pr̄e; quis cognoſcit niſi filius: ⁊ cui voluerit filius reuelare. GRE. xxx. mo. Palā quippe de pr̄e annūciare ſe aſſerit: quia ꝑ patefactā tunc maieſtatis ſue ſpēm: ⁊ quō ipſe gignēti nō ipar oritur: ⁊ quō vtrorūq; ſpūs vtriuſq; coeternus ꝓcedat oñdet. AVG. S; iſtū ſenſū videtur ipedire quod ſequit: In illo die i noīe meo petetis. In futuro eni ſeculo quid petituri ſumꝰ qñ ſatiabitur in bonis deſideriū noſtrū: petitio nāq; alicuius eſt indigentie. Relinquit itaq; vt intelligat ieſus diſcipulos ſuos de carnalibus vel aīalibus ſe ſpiritales eſſe facturꝫ. Hō aūt aīalis ſic audit q̄cūq; audit de dei natura: vt aliud q̄ corpus cogitare nō poſſit. Jō prouerbia illi ſūt quecūq; dicta ſapiētie de incorporea imutabiliq; ſubſtantia nō q̄ tanq̄ ꝓuerbia deputet: ſed quia ſic cogitat quō qui prouerbia ſolent audire neq; intelligere. Cū vō ſpiritalis cepit oīa diiudicare: etiā ſi in hac vita velut per ſpeculu; ⁊ ex parte ꝑſpicit: tn̄ nullo corporis ſenſu: nulla imaginaria cogitatione: ſed mentis certiſſima intelligentia: capit deum non corpus eē: ſed ſpūm. Ita pala; de patre annūciante filio vt eiuſdē ſubſtātie conſpiciat ⁊ ipſe qui annūciat: tunc in eius noīe petunt qui petunt: quia in ſono eiꝰ nominis non aliud q̄ res ipſa eſt que hoc noīe vocat' intelligunt. Hi pñt cogitare dñm noſtrum Jeſum chriſtum inquantū homo eſt pro nobis īterpellare patrē: inq̄tu; deus eſt vos exaudire cum pr̄e: quod eū ſignificaſſe arbitror vbi ait: Et non dico vobis quia ego rogabo patrem pro vobis. Ad hoc quippe intuendū qnō non rogat patrem filius: ſed ſimul exaudiant rogantes pater ⁊ filius: ñ niſi ſpiritalis oculus mentis aſcendit.

Dicunt ei diſcipuli eius: Ecce nunc palam loqueris: ⁊ prouerbium nullum dicis. Nunc ſcimꝰ quia ſcis omnia: ⁊ non opus eſt tibi vt quis te interroget. In hoc credimus: quia a deo exiſti. Reſpondit eis Jeſus: Modo creditis. Ecce veniet hora ⁊ iam venit vt diſpergamini vnuſquiſq; in propria et me ſolum relinquatis: ⁊ non ſum ſolꝰ quia pater mecum eſt. Hec locutus ſu; vobis: vt in me pacem habeatis. In mundo preſſura; habebitis: ſed confidite ego vici mundum.

CHRY. Quia diſcipulos hoc maxime reſpirare fecit q̄ erāt p'is amici: ꝓpterea dicūt ſe cognoſcere q̄ oīa noſſet. vnde ſequit: Di. ei diſ. eiꝰ: Ecce nūc pa. lo. ⁊ ꝓuer. nul. dicis. AVG. Cū aūt adhuc promittat futura illa hora in qua ſine ꝓuerbiis locuturus ē: cur iſti hoc dicūt niſi quia illa que ſcit ipſis non intelligentibus ē prouerbia: vſq; adeo non intelligunt: vt nec ſaltē non ſe intelligere intelligant. CHRY. Qm̄ aūt ad id quod in eorum mente erat reſpondit ſubdunt: Nunc ſcimus q̄m ſcis oīa. Uides qualiter iperfecte ſe habebant: qui poſt tot ⁊ tāta demonſtrata dicunt: Nunc ſcimus. ⁊ hoc dicunt tanq̄ ei quandā gratiā tribuentes. Et non eſt opus tibi vt q̄s te interroget. hoc ē anteq̄ audias noſti ea que ſcandaliçant nos: ⁊ quieſcere nos feciſti dicens: Qm̄ pater vos amat. AVG. Quid ergo vult ſibi: q̄ ei quē ſciebāt noſſe oīa cum dicere debuiſſe videant: Non eſt opus tibi vt quicq̄ interroges: dicendū potius putauerūt: Nō eſt opus tibi vt quis te interroget. Quod vtrūq; legimus factū: ⁊ interrogaſſe. ſ. dñ; ⁊ interrogatū fuiſſe. Sed hoc cito ſoluitur qui hoc non ei: ſed illis potius opus erat quos interrogat: vel a quibus interrogabatur. Neq; eni aliquos ille interrogabat: vt ab eis aliquid diſceret: ſed eos potius vt doceret: ⁊ qui interrogabant eum volentes ab eo aliq̄d diſcere illis profecto id opus erat: vt ſcirēt ab eo aliqua: qui nouerat oīa. Ille autē non opus habebat vt q̄ ab eo ſcire quiſq; vellet per ipſius cognoſceret interrogatōnē quia priuſq̄ interrogaretur: interrogatorū nouerat volūtatē. Preuidere aūt cogitationes hominum: magnu; domino non erat: ſed magnū paruulis erat qui ſubdūt: In hoc credimus quia a deo exiſti. HILA. vij. de tri. Per id eni credunt q̄ a deo exijt: quia ea que dei ſunt agit. nā cu; dñs vtrūq; dixiſſet: A deo exiui: ⁊ a patre veni i hūc mundū: nihil admirationis in eo habuerūt: quod frequēter audierunt. vnde nō addunt: A patre vēiſti in hūc mūdum. Sciebant enim a deo miſſum ⁊ exiſſe tamen a deo neſciebant. Inenarrabilem vero illam filij natiuitatē per virtutem dicti iſtius intelligentes: tunc primum ceperūt aduertere: cum illum ſine prouerbiis profiterentur eē locutum. Non enim per conſuetudine; humani partus deus ex deo naſcitur: cuius a deo exitio potiuſq̄ partus ē. Eſt enim vnus ex vno: non eſt portio: non eſt defectio: nō eſt diminutio: non deriuatio: non eſt protenſio: nō paſſio ſed viuentis nature ex viuente natiuitas eſt. Deꝰ ex deo exiens eſt: non creatura in dei nomen electa: non vt eſſet cepit ex nihilo: ſed exijt a manente: ⁊ exiſſe ſignificationē habet natiuitatis: non inchoationis. AVG. Deniq; ꝺ ipſa eorum etate adhuc ſm̄ interiorem hominem parua ⁊ infirma eos admonet. vnde ſubditur. Reſpondit eis ieſus: Modo creditis. BED. Quod duobus modis ꝓnunciari poteſt affirmando: ſcilicet ⁊ inſultādo. Si inſultando: hic eſt ſenſus: tardius ad credendum euigilaſtis. Ecce enim venit hora ⁊c̄. Si affirmando: ſenſus eſt. Uerum eſt quod creditis: Sed ecce venit hora vt diſpergamini vnuſquiſq; in propria: ⁊ me ſolum relinquatis.
AVG. Non enim quando comprehenſus eſt: tm̄mō carne ſua eius carnem verū etiā mente reliquerunt fide;.
CHRY. Dicit aūt: Diſꝑgamini. ſ. qñ tradar: tantū eni vobis dñabit timor: vt neq; ſimul poſſitis recedere. Sed ego ex hoc nullū patiar malū. vnde ſubdit: Et non ſu; ſolus quia pater mecum eſt. AVG. Ad hoc ītelligēdu; eos volebat extēdi ⁊ creſcere: ne ſic a pr̄e filiū cogitarent exiſſe: vt putarent etiam receſſiſſe. deinde ſermonem concludit dicens: Hec locutus ſum vobis: vt in me pacē habeatis. CHRY. i. vt non abijciatis me a mēte veſtra. Nō eni nunc ſolū qū cōꝑhendar fiēt vobis aduerſa: ſ; do nec eritis in mūdo ꝑſſurā hēbitis. i. tribulationē: ⁊ hoc ē quod ſubdit: In mūdo ꝑſſurā hēbitis. GRE. xvj. mo. q. d. Sit vobis de me interius qd̄ cōſolando reficiat: q2 erit de mundo exterius quod ſeuiēdo grauit' premat.

AVG. Illud initiū hiture fuerat iſta ꝑſſura de quo dix' Uenit hora vt diſꝑgamini: vnuſq̄ſq; in ꝓpria: ſ; ñ eo mō erat ꝑſeueratura. qd̄. n. adiūxit: Et me ſolū relinq̄ri: non vult eos tales eē i ꝯſtti ꝑſſura: quā pꝰ eiꝰ aſcēſionē fuerāt in mūdo hituri: vt reliquāt eū: ſ; vt i illo pacē hēant permanētes i eo. vñ ſeq̄t: S; ꝯfidite. CHRY. i. reſurgite mēte. Magr̄. n. ſupante inimicos: ñ o; diſcipulos ēxiari. vñ ſubdit: Q2 ego vici mūdū. AVG. Dato aūt ſpūſcō ꝯfiderūt ⁊ vicerūt: nō niſi in illo. nō eni viciſſet ille mūdū ſi mēbra eius viceret mūdꝰ. cū aūt dic: Hec locutꝰ ſū vobis: vt in me pacē hēatis. nō recētiora paulo an̄ ab eo dcā ſ; oīa dēmꝰ accipe: ſiue quecūq; illis locutꝰ ē ex quo eos cepit hr̄e diſcipulos: ſiue ex quo pꝰ cenā exorſus ē: hunc mirabilē ꝓlixūq; ſermonē. Hāc. n. cām cōmēdauit ſermonis ſui: vt i illo pacē hēāt hec pax finē tpis nō hēbit: ſed oīs pie nr̄e itētōis actōniſq; finis ipſa erit. CA. XVII.

Ec locutꝰ ē ieſus ⁊ ſubleuatis oculis in celū dixit. Pr̄ venit hora clarifica filiū tuū vt filiꝰ tuꝰ clarificet te. Sicut dediſti ei ptāte; oīs carnis: vt oē qd̄ dediſti ei: det eis vitā eternā. Hec eſt aūt vita eterna: ut cognoſcāt te ſolū deū uerum: ⁊ quē miſiſti ieſū xp̄m. Ego te clarificaui ſup terrā: opꝰ ꝯſūmaui qd̄ dediſti mihi ut facerē. Et nūc clarifica me tu pr̄ apud temetipſu; claritate quā hūi priuſq; mundus fieret apud te.

CHRY. Q2 dixerat dñs: In mūdo ꝑſſurā hēbitis: pꝰ admonitionē in orōnē ꝯuertit erudiēs nos in tribulatōibus oīa dimittētes ad deū refugē. vñ dr̄: Hec locutꝰ ē ieſus. BED. Illa ītelligi debēt q̄ i cena locutꝰ ē: q̄dā q̄dē ſedēdo vſq; ibi: Surgite eamꝰ hic. Deīde ſtando vſq; ad hymni finē: cuiꝰ hoc ē initiū: Et ſubleuatī oculī i celū dixit Pr̄ venit hora clarifica filiū tuū. CHRY. Propt' hoc i celū oculos eleuauit vt nos doceret extēſionē q̄ ē i orōibꝰ vt ſtātes ſurſū aſpiciamꝰ: ñ oculꝰ carnis ſolū ſ; ⁊ mētꝫ.
AVG. Poterat āt dñs i forma ſerui ſi hoc opꝰ eēt orare ſilētio. ſ; ita ſe p'ri exhiberi voluit ꝓcatorē: vt meminiſſet nr̄m ſe eē doctorē. Proide nō ſolū ad ipos ſermocinatio: ſ; ēt ꝓ ipſis ad pr̄em orō diſcipulorꝫ ē edificatō. Profecto ⁊ nr̄m q̄ fueramꝰ ꝯſcripta lecturi. hoc aūt qd̄ ait: Pr̄ venit hora. oñdit oē tp̄s ⁊ q̄d qñ faceret: vel fieri ſineret: ab illo eē diſpoſitū: q̄ tp̄i ſubditꝰ ñ ē: nō āt credat hec hora fato vrgēte veniſſe: ſ; deo potiꝰ ordināte. abſit. n. vt ſidera mori cogerēt ſiderꝫ ꝯditorē. HILA. iij. ꝺ tri. Nō dic aūt ñ tp̄s ſ; horā veniſſe dic: In hora diei portō ē. et q̄ erat hec hora: iā nūc ꝯſpuēdꝰ: flagellādꝰ: crucifigēdus erat: ſ; clarificat pr̄ filiū. Sol ꝺ curſu opis defecit: ⁊ iteritū ſuū cū eo reliqua mūdi elemēta ſenſerūt: ad onꝰ dñi in cruce pēdētꝫ t'ra tremuit: ⁊ i eū q̄ moriturꝰ erat itra ſe ꝯteſtata ē ñ cape. Proclamat cēturio: Uere filiꝰ dei erat iſte. ꝑdictōi ꝯſentit effectꝰ dñs dixerat: Clarifica filiū tuū. nō ſolū noīe ꝯteſtatꝰ ē eē ſe filiū: ſ; ⁊ ꝓprietate q̄ dr̄: Tuum. multi. n. nos filij dei: ſ; nō talis h' filiꝰ. h. n. ꝓpriꝰ ⁊ verꝰ ē filiꝰ origie: ñ adoptōe: vitate nō nūcupatōe: natiuitate nō creatōe. ergo pꝰ clarificationē eiꝰ vitatē ꝯfeſſio ſecuta eſt nā verꝫ dei filiū cēturio ꝯfitet: ne q̄s credētiū ambigeret: qd̄ aliq̄s ꝑſequētiū nō negaſſet. AVG. S; ſi paſſione clarificatꝰ dr̄: q̄tomagi reſurrectōe? Nā in paſſiōe magis eē hūilitas q̄ claritas cōmendat. qd̄ ergo ait: Pr̄ vēit hora: clarifica filiū tuū. ſic itelligendū ē tanq̄ dixerit: Uenit hora ſemiande hūilitatī: fructū ñ differas claritatī. HIL. iij. de tri. S; forte īfirmꝰ replet filiꝰ dū clarificatō; potioris expectat. Et q̄s ñ pr̄e; potiorē ꝯfitebit cū ipe dicat: Pr̄ maior me ē. S; cauēdū ē: ne apd̄ impios gloria; filij honor p'ris īfirmet. nā ſeq̄t: Ut filiꝰ tuꝰ clarificet te. Nō ergo īfirmꝰ ē filiꝰ: vicē clarificatōis ipſe cū clarificādus ſit redditurꝰ. Ergo expoſtulatō clarificatōis dādē: viciſſimq; reddēde eādē i vtroq; oñdit diuinitatī vtutē. AVG. Merito āt q̄rit: quō pr̄e; clarificauerit filiꝰ: cū ſempiterna claritas p'ris nec diminuta fuerit i forma hūana: nec augeri potuerit i ſua ꝑfectōe diuina. S; apud hoīes minor erat qñ i iudea tm̄mō deꝰ notꝰ erat. q2 vō ꝑ euāgeliū xp̄i factū ē: vt pr̄ inoteſceret gētibꝰ: patrē clarificauit ⁊ filius dicit ergo: Clarifica filiū tuū: vt filiꝰ tuꝰ clarificet te. ac ſi dicat: Reſuſcita me: vt inoteſcas toti orbi ꝑ me. deīde magis pādēs quō clarificet pr̄e; filiꝰ ſubiūgit: Sicut dediſti ei ptātē oīs carnis: vt oē qd̄ dediſti ei: det eis vitā ētnā. Oēm carnē dixit oēm hoīem: a pte totū ſignificās. hoc āt q̄ ptās xp̄o a pr̄e data ē oīs carnis: ſm̄ hoīem itelligēdū ē. HILA. iij. de tri. Caro. n. factꝰ ipe vite ētnitate; erat caducis ⁊ corporeis ⁊ mortalibꝰ redditurꝰ. HILA. ix. de tri. Uel acceptio ptātis ſola ē ſignificatō natiuitatī: in qua accepit id qd̄ ē. Nō ē īfirmitati datō deputāda: cū in eo ſignificet pr̄ eē qd̄ dederit: ⁊ i eo filiꝰ deꝰ maneat: q̄ vite ētne dāde ſūpſerit ptātē. CHRY. Dicit aūt: Dediſti ei po. om. car. vt oñdat q̄ nō ad iudeos ſolos ſua ꝑdicatio ſ; ad totū orbē terrarꝫ extēdit. S; q̄d ē qd̄ dic: oīs carnis: Nō. n. vtiq; oēs crediderūt. Et q̄dē q̄tū ex eo ē: oēs crediderūt. Si vō nō attēdebāt his q̄ dicebant: nō eiꝰ qui dicebat ē crimiatō ſ; eorꝫ q̄ nō ſuſceperūt. AVG. Dicit ergo ſicut dedi. ei po. om. car. ita te glo. filiꝰ. i. notū te faciat oi carni quā dediſti ei. Sic. n. dediſti vt oē qd̄ dediſti ei: det eis vitā ētnā. HILA. iij. de tri. S; in quo tandē eternitatī vita ē oñdit cū ſubdit: Hec ē au. vi. et. vt cog. te ſo. ve. de. Uita ē verū deū noſſe: ſ; ſolū hoc nō facit vitā q̄d ergo ꝯnectit: Et quē miſiſti ieſū xp̄m. HIL. iiij. ꝺ tri. Dū aūt arriani intelligūt ſolū patrē verū deū: ſolū iuſtū: ſolū ſapientē: a cōione horū ſm̄ hos filius ſepat. Soli. n. vt aiūt ꝓpria nō ꝑticipantur ab altero: que ſi in patre ſolo ⁊ nō in filio exiſtimabunt neceſſe eſt vt filius deus falſus ⁊ inſipiens eē credatur. HIL. v. ꝺ tri. Nulli aūt dubiū eſt veritatē ex natura ⁊ ex virtute eē. verū eni triticū eſt quod in far cōminutū ⁊ in panē coctū ⁊ in cibū ſūptū reddit ex ſe ⁊ naturā panis ⁊ munus. Quero ergo i quo filio veritas dei deſit: cui nō deſit dei nec natura nec virtus. Nature eni ſue virtute vſus eſt: vt eſſent que nō erāt ⁊ fierent que placerent. HIL. ix. de tri. An forte quod ait: Te ſolum: cōionem atq; vnitatē ſuam a deo ſeparat. Separat ſane ſi non ad id quod ait: Te ſolū verū deum: continue ſubiecit: Et quem miſiſti Jeſum chriſtum. Per id enim eccleſie fides chriſtū verū deum cōfeſſa ē: q̄ ſolū verū deum cōfeſſa patrē ſit. non eni vnigenito deo nature demutationē naturalis natiuitatis intulit. AVGV. vj. de trini. Uidendū eſt ergo an intelligere cogamur: cū; dictū eſt patri: Ut cognoſcant te ſolum verum deū. tanq̄ hoc inſinuare voluerit: quia et ſolus pater deus verꝰ ē: ne nō niſi ipſa tria ſimul: patrē ⁊ filiū ⁊ ſpūmſanctū itelligeremus eē deum. Nūc ergo ex dñi teſtionio: ⁊ patrē ſolū verū deū dicimus: ⁊ filiū ſolū deū verū: ⁊ ſpiritūſanctū ſolū verū deū: ⁊ ſil' patrē ⁊ filiū ⁊ ſpūmſanctū. i. ſimul ipam trinitatē non tres veros deos: ſed vnū verū deu;.
AVG. ſup io. Uel ordo verborū eſt: vt te ⁊ quē miſiſti Jeſum chriſtū cognoſcāt ſolū verū deū. ꝯſ'ter eni ⁊ ſpūſſanctus intelligit: q2 ſpūs eſt p'ris ⁊ filij tanq̄ charitas cōſubſtantialis amborꝫ. Sic igitur filius glorificat te: vt oībus quos dediſti ei te cognitum faciat. Porro ſi cognitō dei eſt vita eterna. tātomagis in vita eterna quātomagis in hac cognitione proficimus: non autem moriemur i vita eterna. Tunc ḡ dei cognitio ꝑfecta erit: qñ nulla mors erit ſūma tūc dei clarificatio: q2 ſūma gloria. A veteribꝰ autē gloria diffinita ēſt frequens de aliquo fama cū laude: at ſi homo laudatur: cū fame creditur: quō deus laudabitur: qm̄ ipſe videbit. ꝓpter quod ſcriptū eſt: Beati q̄ habitant in domo tua: in ſecula ſeculorū laudabūt te. ibi erit dei ſine fine laudatio: vbi erit dei plena cognitio:

ut iō clarificatio. AVG.i.de tri. Quod aūt dixerit famulo ſuo moyſi: Ego ſuꝫ qui ſū. hoc cōtēplabimur cū viuemus in eternū. AVG.iiij.de tri. Cum.n. fides nr̄a videdo fiat veritas: tunc mortalitatē noſtrā cōmutatā tenebit eternitas. AVG.ſup io. Sed prius hic clarificat de⁹: cū annūciatus hoībus innoteſcit: ꝛ ꝑ fidē credentibus ꝑdicatur. ꝓpter quod dicit: Ego te clarificaui ſup terram.

HILA.iij.de tri. Hec quidē clarificationis viciſſitudo non pertinet ad diuinitatis profectū: ſed ad honorē qui ex cognitione ignorantiū ſuſcipiebatur. CHRY. Unde bene dixit: Sup terrā. In celo enī glorificatus fuerat: ꝛ in natura gloriā habens: ꝛ ab angelis adorat⁹. non igitur de illa gloria ait que ſubſtantie eius eſt: ſed de ea q̄ ad culturā hominū pertinet. vnde ſubdit: Opus cōſum. quod dedi. mi. vt facerē. AVG. Non ait: Juſſiſti: ſꝫ dediſti. vbi cōmendatur euidens gratia. quid enī habet qḋ nō accepit etiā in vnigenito hūana natura: Sed quō conſūmauit opus quod accepit vt faciat: cū reſtet adhuc paſſionis experimentū: niſi conſummaſſe ſe dicit: quod ſe conſūmaturū certiſſime nouit. CHRY. Uel dicit: Conſūmaui. quaſi ea que ex parte mea ſunt oīa feci: aut quia cū id quod maximū ē factū ē: dici pōt totū iam factum eſſe. Radix enī honorū ſubmiſſa erat: quā oīno debebat ſequi fructus: ꝛ quia his que futura erant: ipſe iā aderat ꝛ copulabatur. HILA.ix.de tri. Poſt que: vt meritū obedientie: ꝛ ſacramentū totius diſpenſationis itelligerem⁹ adiecit: Et nūc clari. me tu pa. apud temetip. AVG. Supra dixerat. Pater venit hora: clarifica filiū tuū: vt filius tuus clarificet te. In quo verborū ordine oñderat pri⁹ a prē clarificandū filiū: vt patrē clarificaret filius. modo aūt dixit: Ego te clarificaui: ꝛ nunc clarifica me. tanq̄ prior ipſe patrē clarificauerit: a quo deinde vt clarificet expoſcit. Ergo intelligendū ē vtroq̄ verbo ſupius viſꝫ eo ordine quo futurū erat: modo vero viſum fuiſſe verbo preteriti tpis de re futura: velut ſi dixiſſet: Ego te clarificabo ſuper terrā: opus cōſūmando quod dediſti mihi vt faciaꝫ ꝛ nūc clarifica me tu pater: que ē oio eadē ſententia: niſi ꝙ hic additur clarificationis modus cū ſubdit: Claritatē quā habui: priuſq̄ mūdus fieret apud te. Ordo verborū eſt: Quā habui apud te: priuſq̄ mūdus eēt. hoc quidā ſic intelligendū putauerunt: tanq̄ natura hūana que ſuſcepta eſt a verbo conuerteret in verbū: ꝛ hō mutaret in deum: imo ſi diligentius cogitemus hō periret in deo. Non enī quiſq̄ ex iſta mutatione hoīs: vel duplicari dei verbū dicturus eſt: vel augeri ſed quiſq̄s dei filiū predeſtinatum negat: hunc eundē filiū hominis negat. Cum ergo videret illius ꝑdeſtinate ſue glorificationis veniſſe iam tempus: vt ꝛ nūc fieret in redditione: quod fuerat in predeſtinatione iam factū orauit dicēs: Et nūc clarifica me tu pr̄ ꝛc. i. illā claritatē quā habui apud te in predeſtinatōe tua tempus eſt vt apud te habeam etiā viuens in dextera tua.

HILA.iij.de tri. Uel orabat vt id quod ex tpe erat: gloriam eius que ſine tēpore eſt claritatis acciperet: vt in dei virtutem ꝛ ſpūs incorruptionem tranſformata carnis corruptio abſorbeatur.

Maniſeſtaui nomen tuuꝫ hominibus quos dediſti mihi de mundo. Tui erant ꝛ mihi eos dediſti: ꝛ ſermonē tuū ſeruauerunt. Nunc cognouerunt quia oīa que dediſti mihi abs te ſunt. Quia verba que dediſti mihi: dedi eis: ꝛ ipſi acceperūt ꝛ cognouerunt vere quia a te exiui: ꝛ crediderunt quia tu me miſiſti.

CHRY. Quia dixerat: Opus cōſūmaui. manifeſtat quale opus: vt. ſ. nomē dei manifeſtaret. vnde dicit: Mani.no.tu.ho.quos de.mi.de mūdo. AVG. Quod ſi hō his tm̄ dicit diſcipulis cū quibus cenauit: non pertinet hoc ad illam clarificationē: de qua ſupius loquebat qua filius clarificat patrē. quanta eſt enī gloria. xij. vel. xj. innoteſcere potuiſſe mortalibus. Si aūt quod ait: Manifeſtaui nomen tuū hoībus quos dediſti mihi de mundo: oēs itelligi voluit q̄ i eū fuerāt crediturī: ē plane iſta clarificatio q̄ fili⁹ clarificat prēꝫ. ꝛ tale ē qḋ ait: Ma.no. t. q̄le illō qḋ ſupra dixerat: Ego te clarificaui. ꝑ tpe futuro: ꝛ illic ꝛ hic ꝑteritū ponēs: ſꝫ ḋ his q̄ iā erāt diſcipli: n̄ ḋ oīb⁹ q̄ i illū fuerāt crediturī eū hoc dixiſſe ea q̄ ſequūt credibili⁹ demrāt. ab ipo ḡ oīonis ſue exordio oēs ſuos dn̄s volebat itelligi: qbus notū faciēdo prēꝫ clarificat eū. Cū.n. dixiſſet: Fili⁹ tu⁹ clarificꝫ te mox queadmodū id fierꝫ demōſtrauit dicēs: Si. de. ei po. om. car. iā nūc qd ḋ illis a qbus nūc audiebat diſcipul ſuis dicat: Ma.no.tu.ho.q.de.mi.ḋ mū. Nō ergo dei nomē nouerāt cū eēnt iudei: ꝛ vbi ē qḋ legit: Not⁹ i iudea de⁹: ꝛ i iſrl magnū nomē eius Ergo itelligēdū ē: Ma.no.tu.ho.iſtis quos dediſti mihi de mūdo. q̄ me audiūt hec dicētē: nō illud nomē tuuꝫ qḋ vocari de⁹: ſꝫ illud qḋ vocari pr̄ me⁹: qḋ nomē manifeſtari ſine ipſi⁹ filij manifeſtatōe nō poſſit. nā ꝙ deus ſit vniuerſe creature etiā oībus gētibus anteq̄ in xp̄m crederēt nō oimode eē potuit hoc nomē icognitū. In hoc ergo ꝙ fecit hūc mūdū: ꝛ anq̄ ibuerent in fide xp̄i: not⁹ i oīb⁹ gētib⁹ de⁹. In hoc aūt ꝙ nō ē cū dijs falſis coled⁹: not⁹ in iudea de⁹. In hoc vo ꝙ pr̄ ē hui⁹ xp̄i: ꝑ quē tollit peccatū mūdi. hoc nomē ei⁹ pri⁹ occultū: nūc manifeſtauit eis quos dedit ei pr̄ ipſe de mūdo. Sꝫ quō manifeſtauit ſi n̄dū venit hora: de qua ſupius dixerat: ꝙ veniet hora cū iā nō in ꝓuerbijs loquar vobis: ꝑinde intelligendū ē ꝑ tpe futuro ꝑteritū poſitū. CHRY. Uel ꝙ ipm xp̄m filiū hēat: manifeſtauerat eis iā ꝛ vbis ꝛ rebus. AVG. Per hoc aūt qḋ dicit: Dediſti mihi ḋ mūdo: dictū ē ḋ illis ꝙ nō eēnt de mūdo: ſꝫ hoc eis regnātio ꝑſtitit: n̄ generatō Quid ē aūt qḋ ſequit: Tui erāt: ꝛ mihi eos dediſti: An aliqn̄ habuit pater aliquid ſine filio: abſit. Uerūtamē hūit aliquid aliqn̄ dei filius quod nōdū hūit idē ipſe hoīs filius q̄ nōdū erat hō fact⁹ ex matre. quaꝓpt qḋ dixit: Tui erāt nō inde ſe ſeparauit dei filius: ſꝫ ſolet ei tribuere oē qḋ pōt a quo ē ipſe qui pōt. ꝙ itaq̄ ait: Et mihi eos dediſti. ſm hoiem ſe accepiſſe hanc ptāte vt eos hēret oñdit: ꝛ etiā ipſe ſibi eos dedit: hoc ē cū prē de⁹ xp̄s: hoi xp̄o: qḋ cuꝫ prē nō ē. Hoc aūt dixit vt oñdat eā que ad prēꝫ vnanimitatē: ꝛ qm̄ placet prī vt filio credāt. vn̄ ſeqt: Et ſer. tu. ſeruauerūt. BED. Sermonē prīs ſemetipſū appellat: qꝛ ꝑ ipm pater oīa cōdidit: ꝛ in ſe continet oēs ſermones ac ſi diceret: Me memorie cōmendauerunt vt nunq̄ obliuiſcant. vel dicit: Et ſermonē tuū ſeruauerūt. i eo. ſ. ꝙ mihi crediderūt. vn̄ ſequit: Et nūc cogno. qꝛ om. que dedi. mi. abs te ſunt. Quidā aūt dicūt hāc eē lrām: Nunc cognoui qꝛ oīa que dediſti mihi: abs te ſunt: ſed hi nō hn̄t rōnem. Quō enī poterat ignorare filius que ſunt prīs: ſed de diſcipulis dictū ē. q. d. Didicerunt ꝙ nihil ē in me alienum extra te: ꝛ ꝙ quecūq̄ doceo tua ſunt. AVG. Simul at pater dedit ei oīa cū genuit q̄ hꝫ oīa. CHRY. Et vn̄ didicerunt: ex verbis meis quibus docebā eos: qm̄ a te exiui. hoc enī per totū ſtudebat oñdere euāgeliū. vn̄ ſeqt: Quia ver. q̄ de mi. de. eis: ꝛ ip. acceperūt. AVG. i. intellexerūt atq̄ tenuerūt. Tunc enī verbū accipit qn̄ mēte ꝑcipit. vn̄ ſequit: Et cogno. ve. qꝛ a te exiui. Et ne qſq̄ putaret iſtā cognitionē iam ꝑ ſpēm factā nō ꝑ fidē exponēdo addidit: Et crediderūt vt ſubaudiam⁹ vere. Quia tu me miſiſti. Hoc itaq̄ crediderūt vere qḋ cognouerunt vere. Idē enī eſt: A te exiui: qḋ eſt: Tu me miſiſti. ꝙ autē dicit: Crediderunt. vere intelligendū eſt: non eo quo ſupra dixit mō crediderūt: ſed vere. i. quō credendū eſt incōcuſſe firme: ſtabiliter: non iam ad ꝓpria redituri: ꝛ chriſtū relicturi. Adhuc ergo diſcipuli nō erant tales: quales eos dicit verbis ꝑteriti tpis: quaſi iam eēt ꝓnūciās q̄les futuri eēnt accepto ſpūſancto. Quō autē pater ea verba filio dederit: facilior queſtio videtur: ſi ſm ꝙ eſt fili⁹ hominis

accepiſſe a prē credat. ſi vo ſm id qḋ ē de prē genit⁹: acceptiſſe a prē iſta vbs cogitat: nihil ibi tpū cogitet q̄ſi prī⁹ fuerit ꝛ ea n̄ hūerit: qm̄ qcq̄d deus pater deo filio dedit gignendo dedit.

Ego pro eis rogo: nō pro mūdo: ſed ꝑ his quos dediſti mihi qꝛ tui ſunt. Et mea oīa tua ſūt: ꝛ tua mea ſunt: ꝛ clarificatus ſum in eis. Et iā nō ſum in mūdo ꝛ hi i mūdo ſunt ꝛ ego ad te venio. Pater ſancte ſerua eos in noīe tuo quos dediſti mihi vt ſint vnū ſicut ꝛ nos. Cum eēm cū eis ego ſeruabā eos in noīe tuo. Quos dediſti mihi ego cuſtodiui ꝛ nemo ex eis perijt niſi filius ꝑditōnis vt ſcriptura impleat. Nūc aūt ad te venio: ꝛ hec loquor in mundo: vt hēant gaudium meum impletum in ſemetipſis.

CHRY. Quia multas a dn̄o ꝯſolatōes diſcipuli audientes nōdū perſuaſi erant: de reliquo patri loquit: dilectionē quam ad eos hēbat oſtēdens. vnde ſequit: Ego pro eis rogo. q. d. Non ſolū que a me ſunt tribuo eis: ſꝫ ꝛ aliū pro hoc rogo vt ampliorē oñdat amorē. AVG. Cū ergo addit: Non pro mūdo. mundū vult itelligi eos qui viuūt ſm concupiſcentiā mundi: ꝛ nō ſunt in ea ſorte gr̄e: vt ab illo eligant ex mūdo: quā ſortē ſignificat cum ſubdit. Sed pro his quos dediſti mihi. Per hoc enim ꝙ eos illi pr̄ iam dedit: factū eſt vt nō ꝑtineāt ad eū mūdū pro quo non rogat. neq̄ aūt qꝛ pater eos filio dedit: amiſit ipſe quos dedit. vn̄ ſubdit: Quia tui ſunt. CHRY. Frequēter aūt hoc ponit: dediſti mihi. vt diſcat qm̄ patri hoc placet: ꝛ qm̄ nō vt alienuſ veniens eos ſeduxit: ſꝫ vt ꝓprios accepit. deinde ne quis eſtimet nouū eſſe ei⁹ principatū: ꝛ nuper eos ſuſcepiſſe a patre ſubiūgit: Et oia. m. t. ſ. ꝛ. t. m. ſ. ac ſi dicat. Neq̄ audiēſ aliqs qm̄ mihi eoſ dediſti. eſtimet eos alienos eē a prē. mea. n. eius ſūt. nec audiens: Quī tui erāt: eſtimet alienos eos fuiſſe a me. q̄ enī ſunt eius mea ſunt. AVG. Satis aūt hic apparet: quoniā vnigeniti filij ſunt oīa que ſunt prīs. per hoc vtiq̄ ꝙ etiā ipſe deus ē ꝛ de prē natus: patri equalis. non quō dictū ē maiori ex duobus filijs: Oīa mea tua ſunt. Illud. n. de oībus dictū ē creaturis que infra creaturā ſanctā rōnabilē ſunt. Hoc aūt ita dictū eſt vt ſit hec etiā ipſa creatura rōnalis que nō niſi deo ſubdit: Hoc ergo cuꝫ ſit dei prīs nō ſimul eēt ꝛ filij: niſi prī eēt equalis. Nefas ē enim vt ſancti de qbus hec locutus ē cuiuſq̄ ſint: niſi ei⁹ a quo creati ꝛ ſcificati ſunt: hoc aūt qḋ ait cū de ſpūſcō loqueretur: Oīa que hꝫ pr̄: mea ſunt. de his dixit: que ad ipſam prīs ꝑtinēt diuinitatē: neq̄ enī ſpūſcūs de creatura que prī eſt ſubdita: ꝛ filio fuerat acceptur⁹: cuꝫ dicat de meo accipiet. CHRY. Deinde demōſtrationē ꝑdictorū ponit dicēs: Et clarificatus ſū in eis. Ex quo pꝫ: qm̄ ptātem ſup eos habeo: qm̄ glorificāt me tibi credētes ꝛ mihi. nullus enī in quibus nō hꝫ ptātē glorificatus ē. AVG. Dicendo aūt iā eē factū: oñdit iā fuiſſe predeſtinatū: ꝛ certū hūi voluit ꝙ eſſet futurū: Sed vtrū ipſa ſit clarificatio ḋ qua dixerat: Et nūc clarifica me tu pr̄ apud temetipſū. ſi enī apud te: quō in eis: an cū hoc ipſū inoteſcit eis: ꝛ per eos oībus qui credūt eis quaſi teſtib⁹ ſuis. vn̄ ſubdit: et iā non ſum in mūdo: ꝛ hi in mūdo ſūt. CHRY. Hoc ē Et ſi nō appareā ſm carnē: ꝑ hos glorificor: q̄ ꝑ me moriunt: ſicut ꝛ ꝑ prē ꝛ ꝑdicant me: ſicut ꝛ prēm. AVGV. Sed ſi horā illā qua loquebat attendas: vtriq̄ in mūdo adhuc erant. Non enī ſcdm profectū cordis ꝛ vite id accipere poſſumus cū dicat: Iā nō ſum in mūdo. nūqd ergo fas ē: vt eū credamus aliqn̄ mūdana ſapuiſſe. Reſtat igit vt ſcdm illud: quod etiā ipſe in mundo prius erat: i mundo ſe dixit iam nō eſſe pñtia corpali: an nō quotidie dicimus: iā non ē hic de aliquo q̄ totius vitaro ꝛ maxie moriturō. vnde exponēs cur hoc dixerit adiecit: Et ego ad te venio. Cōmendat igitur prī eos quos corpali abſentia relicturus ē dicēs: Pr̄ ſancte ſerua eos in noīe tuo: quos dediſti mihi. Sicut hō deū rogat ꝑ diſcipulis ſuis: quoſ accipit a deo. Sed attende qḋ ſequit: Ut ſint vnū ſicut et nos. non ait: Ut ſim⁹ vnū ipſi nos: ſicut ꝛ nos vnū ſum⁹. ipſi vtiq̄ in natura ſua vnū ſunt: ſicut nos in noſtra vnuꝫ ſumus. quia enī vna eadēq̄ pſona ē deus ꝛ hō: intelligimus hoīeꝫ in eo ꝙ rogat: ꝛ deū in eo ꝙ vnū ſunt: ꝛ ille ꝛ ipſe quē rogat. poterat quidē dicē ꝑ id ꝙ eccleſie caput ē ꝛ corpus eius eccleſia: Ego ꝛ ipſi nō vnū ſed vn⁹ ſumus. quia caput ꝛ corpus vnus eſt chriſtus. Sed diuinitateꝫ ſuā conſubſtantialē prī oſtendens: vult eſſe ſuos vnū ſed in xp̄o: nō tm̄ ꝑ eandē naturā qua oēs ex hoībus mortalibus equales angelis fiunt: ſed ēt ꝑ eandē in eandē hitudinē cōſpirantē cōcordiſſimā volūtatē in vnū ſpūm quodāmodo charitatis igne cōflati. Ad hoc enī valet quod ait: Ut ſint vnū: ſicut ꝛ nos vnū ſum⁹: vt queadmodū pr̄ ꝛ filius nō tm̄ eq̄litate ſubſtātie: ſꝫ ēt volūtate vnū ſūt: ita ꝛ hi inter quos ꝛ deū mediator ē filius: nō tantū per hoc ꝙ eiuſdē nature ſunt: ſed etiā per eandē dilectionis ſocietatē vnū ſint. CHRY. Rurſus vt hō loquit ſubdens. Cum eēm cū eis ego ſeruabā eos i noīe tuo: hoc eſt ꝑ tuū adiutoriū. hūane enī loquit: ꝛ ad eorū mentē eſtimatium ꝙ maiorē quandam haberent vtilitatem ab eius pñtia.

AVG. In noīe enī prīs ſeruabat diſcipulos ſuos fili⁹ hō: cum eis hūana preſentia conſtitutus: ſed ꝛ pr̄ in noīe filij ſeruabat quos in noīe filij petētes exaudiebat. Neq̄ hoc tam carnaliter debem⁹ accipe velut viciſſim nos ſeruent pater ꝛ filius. ſimul enī nos cuſtodiūt ꝛ pr̄ ꝛ filius ꝛ ſpūſanct⁹: ſꝫ ſcriptura nos nō leuat niſi deſcēdat ad nos Intelligam⁹ ḡ cū ita dn̄s loqt: pſonas eū diſtiguere nō ſeparare naturā. Qn̄ ergo ſeruabat diſcipulos ſuos filius pñtia corpali: nō expectabat pr̄ ad cuſtodienduꝫ ſuccedē filio diſcedēti: ſed eos ambo ſeruabāt potentia ſpirituali. ꝛ qn̄ ab eis abſtulit filius pñtiam corpalē: tenuit cum patre cuſtodiā ſpiritalē: quia ꝛ cuſtodiendos qn̄ fili⁹ hō accepit: cuſtodie pñe nō abſtulit: ꝛ cū pr̄ filio cuſtodiēdos dedit: non dedit ſine ipſo cui dedit: ſed dedit hoi filio: n̄ ſine deo eodē ipſo filio. Sequit enī: Quos dediſti mihi: ego cuſtodiui: ꝛ nemo ex ipſis pijt: niſi fili⁹ ꝑditōis. i. traditor xp̄i ꝑditione predeſtinat⁹: vt ſcriptura ipleret: que. ſ. de illo maxime in pſalmo. cviij. ꝓphetat. CHRY. Et nimirū ſolus ille tunc pijt: ſed multi poſtea. Dicit aūt: Nēo ex eis perijt. i. q̄tū ex mea pte nō perdā qḋ manifeſti⁹ alibi dicit: Nō ejciā foras. Si vo ꝑ ſeipſos exiliāt nō ex neceſſitate ad me traho. Sequit: Nūc aūt ad te venio. Sed qꝛ poſſet aliquis querere: Nūquid nō potes eos ꝯſeruare recedēs: Pōt quidē. ſed cuius grā hoc dicat: oñdit ſubdēs: Et hec lo. i mū. vt ha. gau. me. iple. i ſemetipſis. i. vt nō tumultuēt iperfectiores exñtes: ꝑ quod idicauit ꝙ ꝓ eorū gaudiū ꝛ requiē: oia hec ifima loq̄bat. AVG. Ut aliter: Qḋ ſit hoc gaudiū: iā ſupius expſſum ē vbi ait: Ut ſint vnū ſicut ꝛ nos vnū ſum⁹. Hoc gaudiū ſuū. i. a ſe in eos collatū: in eis dicit iplendū. ꝓpter quod ſe locutū dixit in mūdo: Hec eſt pax ꝛ hūido futuri ſeculi. In mundo aūt loqui ſe dicit qui paulo añ dixerat: Iam nō ſuꝫ in mundo: qꝛ enī nōdū abierat: hic adhuc erat. ꝛ qꝛ mox fuerat abiturus: hic quodāmodo iam non erat.

Ego dedi eis ſermonē tuū ꝛ mūd⁹ eos odio hūit: qꝛ nō ſunt de mūdo ſicut ꝛ ego nō ſuꝫ ḋ mūdo. Nō rogo vt tollas eos de mūdo: ſꝫ vt ſerues eos a malo. De mūdo nō ſunt ſicut ꝛ ego nō ſuꝫ de mūdo. Scifica eos in veritate. Sermo tuuſ veritas ē. Sicut tu me miſiſti in mūdū: ita ꝛ ego miſi eos in mundū. Et pro eis ego ſanctifico meipꝫ vt ſint ꝛ ipſi ſanctificati in veritate.

CHRY. Rurſus dñs aſſignat cām ꝓpter quā digni ſunt diſcipuli multa diligētia potiri a pr̄e dicēs: Ego dedi eis ſermonē tuū: ⁊ mūdꝰ eos odio hūit. q.d. ꝓpt̄ te odio hūit ſūc: ⁊ ꝓp ſermonē tuū. AVG. Nondū aūt id expti fuerāt paſſiōibꝰ ſuis q̄ illos poſtea ſūt ſecute: ſ; more ſuo dicit iſta: vbis p̄teriti tpis futura p̄nūciās. Deīde cāz ſubijcit cur eos oderit mūdꝰ dicēs: Q2 nō ſūt d̄ mūdo. hoc eis regeneratōe collatū ē. nam generatōe de mundo erāt. Donatū ē ergo eis: vt ſicut nec ipſe: ita nec ipſi de mūdo eēnt. vnde ſequit: Sicut ⁊ ego non ſum de mūdo. Ipſe de mūdo nunq̄ fuit: q2 etiā ſm formā ſerui de ſpūſancto natus ē: de quo illi renati. Quāuis aūt iā nō eēnt de mūdo adhuc tñ neceſſariuz erat eos eē in mundo. vnde ſubdit: Non rogo vt tollas eos de mūdo. BED. q.d. Jam imminet tēpus vt tollar ego de mundo: idcirco neceſſe eſt vt nūc non tollantur de mundo: vt me ⁊ te p̄mū annunciēt mūdo. quod vō ſubdit: Sed vt ſerues eos a malo. lz omne malū intelligi poſſit: maxime vult intelligi malū ſeceſſionis. AVG. Repetit autē eandem ſniam dicēs: De mūdo non ſunt ſicut ⁊ ego non ſum de mūdo. CHRY. Supra aūt dixit: Quos dediſti mihi de mundo: illic naturā dicens: hic aūt de actibus malis. Dicit autē: Nō ſūt de mundo. quia nihil cōe cum terra eſt eis: ſed celeſtiū facti ſunt ciues: in quo amorē ſuum eiſ oſtendit: dum patri eos laudat. hoc aūt ꝙ dicit ſicut cum in ipſo ⁊ patre ponitur: parilitas oſtenditur ꝓpter nature vnitatē: ſed cum de nobis ⁊ chriſto dicitur: multa diſtantia intermedia inter vtrunq3 exiſtit. cum aūt prius dixit: Serua eos a malo. non de periculorū ereptione ait ſolū: ſed de permanētia in fide. vnde ſubdit: Sanctifica eos in veritate. AVG. Sic enī ſeruantur a malo: quod ſupius orauit vt fieret. Queri aūt pōt quō de mūdo iā non erant: ſi ſanctificati ī veritate nondū erant: an quia ⁊ ſanctificati in eadē ꝑficiunt ſanctitate: neq3 hoc ſine adiutorio grē dei. Scificant aūt in veritate heredes teſtamenti noui cuiꝰ veritatis vmbre fuerūt ſcificatōes veteris teſti: ⁊ cū ſcificant in vitate ſcificant in xp̄o q̄ dixit: Ego ſū via vitas ⁊ vita. vn̄ ſeqtur Sermo tuus vitas ē. Grecū euangeliū logos hz .i. vbuz. Scificauit ergo pr̄ in vitate. i. ī verbo ſuo vnigenito ſuos hides eiuſq3 coheredes. CHRY. Uel aliter: Scifica eos in veritate. i. ſanctos fac per ſcīſpūs donationē ⁊ recta dogmata. Recta eni dogmata de deo docēt ⁊ ſcificāt aiam. ⁊ quia hic de dogmatibuſ ait ſubiūxit: Sermo tuꝰ vitas ē. hoc ē: nullū mendaciū eſt in eo: ⁊ nihil typicū oſtēdit neq3 corporeū. videtur aūt mihi ⁊ aliud oſtēdere hoc quod dicit: Scifica eos in veritate. i. ſegrega eos ſermoni ⁊ predicationi. vnde ſubdit: Sicut tu me miſiſti ī mundū: ita ⁊ ego miſi eos in mun. GLO. Pro quo enī chriſtus miſſus eſt: ꝓ hoc ⁊ hi. vn̄ paulus: Deus erat in xp̄o mundū reconcilians ſibi: ⁊ poſuit in nobis vbū recōciliatōis. hoc aūt quod dicit: ſicut: nō ſimiliter de eo ⁊ d̄ apoſtolis ponit: ſed vt erat poſſibile hoībꝰ. Dicit autē ſe eos miſiſſe in mundū: ſm ꝙ erat ei cōſuetudo: futurū vt factū dicere. AVG. Manifeſtū eſt aūt per hoc qd̄ nūc adhuc de apoſtolis loquitur. nam ipſum nomē aploꝝ q̄m grecū ē: miſſus ſignificat in latino. ſz q̄m per hoc ꝙ xp̄us factus ē caput eccleſie: illi mēbra ſunt eiꝰ. iō ait: Et ꝓ eis ego ſcifico meipſū. i. eos in meipſo ſcifico. cum ⁊ ipſi ſint ego: ⁊ vt intelligeremus cū dixit: Pro eis ſcifico meipſū hoc eū dixiſſe ꝙ eos ipſe ſcificaret: mox addidit: Ut ſint ⁊ ipſi ſcificati in veritate. i. in me: ſm ꝙ verbū veritas eſt in quo ⁊ ipſe filius hoīs ſcificatꝰ ē ab initio: q̄n verbū caro factū ē. Tūc eni ſcificauit ſe in ſe. i. hominē ſe in verbo ſe: quia vnus chriſtuſ verbū ⁊ hō: ꝓpter ſua vō mēbra dicit: Et pro eis ego ſcifico meipſum. hoc ē ipſos in me q̄m in me etiā ipſi ſunt ⁊ ego: Ut ſint ⁊ ipſi ſcificati in veritate Quid eſt: Et ipſi: niſi quēadmodū ego: ⁊: In veritate qd̄ ſum ego? CHRY. Uel aliter: Pro eis ſcifico meipſū id eſt meipſum offero tibi hoſtiā. hoſtie eni oēs ſcē dicuntur: ⁊ quecūq3 deo dicat: quia vō antiquitus in figura ſcificatio erat vtputa in oue: nūc aūt ē in ipſa veritate. iō ſubdit: Ut ſint ⁊ ipſi ſcificati in vitate: q2 ⁊ eos tibi facio oblationem: quod ꝓpterea dicit: quia ipſe qui offert ē caput eorū aut quia ⁊ ipſi imolant. Exhibete eni ait apoſtolus membra veſtra hoſtiam viuentem ſanctam.

Non pro eis aūt rogo tm̄: ſed ⁊ pro eis qui credituri ſunt per verbū eorum in me vt oēs vnū ſint ſicut tu pater in me ⁊ ego in te vt ⁊ ipſi in nobis vnū ſint. vt credat mundus quia tu me miſiſti Et ego claritatē quam tu dediſti mihi dedi eis vt ſint vnū ſicut ⁊ nos vnū ſumus ego ī eis ⁊ tu ī me vt ſint conſūmati ī vnū. ⁊ cognoſcat mūdus q2 tu me miſiſti ⁊ dilexiſti eoſ ſicut ⁊ tu me dilexiſti.

AVG. Cū oraſſet dñs ꝓ diſcipulꝭ ſuis: quos ⁊ aplos noīauit: adiūxit ⁊ ceteros q̄ in eū fuerāt credituri dicēs: Non ꝓ eis aūt rogo tm̄: ſed ꝓ eis q̄ credituri ſūt ꝑ vbuz eorū in me. CHRY. Hinc rurſus ꝯſolat eos: oſidēs alioꝝ ſaluti cām futurorū cū dicit: Qui credituri ſūt per verbū eoꝝ ī me. AVG. Ubi oēs ſuos intelligi voluit nō ſolū qui tūc erāt in carne: ſed ēt qui futuri erant: neq3 hi tm̄: qui ipſos cū in carne viuerent aplos audierūt: ſed ⁊ poſt obitū eorū ⁊ nos lōge pꝰ nati ꝑ vbū eorū credidimus ī xp̄m: q̄m ipſi q̄ cū illo tūc fuerūt: qd̄ ab illo audierūt ⁊ ceteris p̄dicauerūt: atq3 ita verbū eorū ad nos vſq3 puenit ⁊ puēturū ē ad poſteros q̄cūq3 credituri ſunt. pōt aūt videri ī hac orōne nō oraſſe ꝓ quibuſdā ſuis: ꝓ illis ſ. q̄ neq3 tūc erāt cū illo: neq3 ꝑ verbū eorū poſtea: ſz ī eū aī crediderūt: nūq̄d etiā cū illo erat tūc nathnael: ioſeph abarimathia ⁊ multi aliq̄ de q̄bus ioānes dicit ꝙ crediderūt in eū? Omitto dicē de ſymeone ſene: de anna ꝓphetiſſa: çacharia: heliçabeth: ioāne p̄curſore: q̄m rīderi pōt orandū ꝓ talibꝰ mortuis nō fuiſſe: q̄ cū magnis ſuis meritis hic abierāt. hoc enī ⁊ d̄ antiq̄s iuſtis ſimilit̄ rīdetur. Intelligendū ē igit̄ ꝙ nōdū ei ſic crediderāt: quō ipſe in ſe credi volebat. ſz poſt eius reſurrectionē ſpūſcō impartito edoctis ⁊ ꝯfirmati apl̄is ſic alios crediduiſſe: quēadmodū chriſto credi oportebat. Sz reſtat ad qō3: paulus apl̄s nō ab hoībꝰ neq3 ꝑ hoīem ⁊ latro q̄ tūc credidit q̄n in ipſis doctoribus fides q̄ fuerat q̄liſcūq3 defecit. ꝓinde relinquit̄ vt ſic intelligamꝰ: quod dictū ē ꝑ vbū eoꝝ vt ipſū verbū fidei quod p̄dicauerūt in mūdo: ſic ſignificatū eē credamus. Dictū aūt eē vbū eorū: q̄m ab ipſis eſt primitus ac precipue predicatū: nā quidē ab ipſis p̄dicabatur in trā q̄n ꝑ reuelationē ieſu xp̄i ipm̄ verbū eorum paulus accepit: ac ꝑ hoc ⁊ ille latro in fide ſua verbū eorū habebat. ergo illa orōne pro oībus quos redemit: ſiue tūc in carne viuētes ſiue poſtea futuros redēptor noſter orauit. Quid aūt vel quare ꝓ eis rogaret: continuo ſubiūxit dicens: Ut oēs vnū ſint. hic pro nobis rogauit qd̄ vt ſupra pro illis vt oēs: hoc eſt vt nos ⁊ illi vnum ſimus. CHRY. Et ſic in vnanimitate ſermonē concludit. vnde incepit ibi finiens: nā incipiens dixit: Mādatū nouū do vobis: vt diligatis inicē. HILA. viij. de tri. Tū demū vnitatis profectus exēplo vnitatis oſtēdit cum ait: Sicut tu pater in me ⁊ ego ī te: vt ⁊ ipſi in nobis vnū ſint: vt. ſ. ſicut pater in filio ⁊ filius in pr̄e eſt: ita ꝑ huius vnitatis formā in pr̄e ⁊ filio vnum omnes eſſent.

CHRY. Rurſus autē ⁊ hoc quod dicit: Sicut: nō certiſſime parilitatis in eis eſt: ſed vt hoībus poſſibile eſt ſicut ⁊ cuz dicit: Eſtote miſericordes ſicut ⁊c. AVG. Eſt autē hic diligenter aduertendū: non dixiſſe dominū. Ut oēs vnum ſimus. ſed: Ut omnes vnuz ſint. ſicut tu pater in me ⁊ ego in te: ſubintelligitur: Unuz ſumus. Ita eſt enī pater in filio vt vnum ſint. quia vnius ſubſtātie ſunt. nos vero eſſe quidē poſſumus in eis vnum: vnum tñ cuz eis eſſe nō poſſumus. quia vniꝰ ſubſtantie nos ⁊ ipi n̄ ſumꝰ.

Sic aūt ſunt in nobis vel nos in illis: vt illi vnū ſint ī nā ſua: nos vnū in noſtra. Sunt quippe ⁊ ipſi in nobis: ſicut deus in tēplo. ſumꝰ aūt nos in illis ſicut creatura in creatore ſuo: iō ḡ addidit: In nobis: vt ꝙ vnū efficimur fideliſſima charitate: grē dei tribuendum eēt non nobis.

AVG. iiij. de trini. Uel q2 in ſeipſis vnū eē nō pn̄t: diſſociati ab inicē ꝑ diuerſas voluptates ⁊ cupiditates ⁊ imundiciā peccatorū. vn̄ mundent ꝑ mediatorē: vt ſint in illo vnū. HILA. viij. d̄ tri. Laborātes aūt heretici fallere ne ꝑ id quod dictū ē: Ego ⁊ pr̄ vnū ſumꝰ: nature ī hiſ vnitas ⁊ indifferēs diuinitatis ſubſtātia crederet ſz ex dilectiōe mutua ⁊ volūtatū concordia vnū eēnt: exēplū vnitatis iſtius ex his dictis dn̄icis ꝓtulerūt: Ut oēs vnum ſint ⁊c. ſed lz ipm̄ intelligētie ſue ſenſū īpietas demutet: nō tñ pōt itelligētia nō extare dictoꝝ: ſi. n. regenerati ī vniꝰ vite atq3 eternitatis natura ſunt: ceſſat in his ſolus vnitati aſſenſus qui vnū ſunt in eiuſdē regeneratōe nature. ſoli aūt patri ⁊ filio ex natura propriū eſt: vt vnū ſint: q2 deꝰ ex deo vnigenitus: nō pōt niſi in originis ſue eē natura.

AVG. Quid ē aūt hoc qd̄ ſubdit: Ut mūdus credat: q2 tu me miſiſti: nūq̄d tūc crediturus ē mundꝰ q̄m in pr̄e ⁊ filio oēs vnū erimus: nōne iſta ē pax illa perpetua: potius fidei merces ꝙ fides: ſed etſi in hac vita ꝓpter ipaz cōem fidē oēs qui vnū credimus vnū ſumus: etiā ſic non vt credamus: ſed q2 credimꝰ vnū ſumꝰ. q̄d ē ḡ. Oēs vnū ſint: vt mūdus credat: Ipſi quippe oēs: mūdus ē credēs: cū de his dicat de quibus dixerat. Non ꝓ his ergo tm̄: ſed pro his qui credituri ſunt ꝑ vba eoꝝ ī me. Quō rogo intellecturi ſumꝰ: niſi q2 nō ī eo cām poſuit vt credat mūdus: q2 illi vnū ſunt: ſz orando dixit: Ut mūdus credat: ſicut orādo dixerat: Ut vnū ſint. Denique ſi vbū ꝙ ait: rogo: vbiq3 ponamꝰ erit huiꝰ expoſitio ſentētie manifeſtior: Rogo vt oēs vnū ſint: rogo vt ⁊ ipſi in nobis vnū ſint: rogo vt mūdus credat: q2 tu me miſiſti. HILA. iiij. de tri. Uel ꝑ id mūdus crediturus ē filiū a pr̄e miſſuz eē: ꝙ oēs q̄ credituri ī illū ſūt: vnū ī pr̄e ⁊ filio erūt. CHRY. Nihil enī ita ſcādaliçat oēs vt ab inicē diuidi ꝙ credētes fiant vnū: hoc edificat ad fidē: ⁊ hoc etiā a principio dixit: In hoc cognoſcent oēs: q2 mei eſtis diſcipuli: ſi dilectionē habueritis ad inicē: Si enī altercent: non dicentur pacifici magiſtri eē diſcipuli: me vō inquit nō exiſtēte pacifico: nō ꝯfitebūt a te miſſum. AVG. Deide ſaluator nr̄ qui rogādo pr̄em ſe hoīem demōſtrabat: nūc demonſtrat ſeipſū: q̄m cum pr̄e deus eſt: facere quod rogat. vn̄ ſubdit: Et ego claritatē quā dediſti mihi dedi illis. quaz claritatē: niſi imortalitatē quā natura hūana in illo fuerit acceptura: ꝓpter immutabilitatem enī predeſtinationis p̄teriti tpis verbis futura ſignificat. imortalitatis aūt claritatē quā ſibi a patre datā dicit: etiā ſe ſibi dediſſe intelligendū eſt. Cum enī tacet filius in ope pr̄is opationē ſuaz hūilitatē cōmendat: cum vō in ope ſuo tacet opationem patris: parilitatē cōmēdat. Iſto igitur mō: ⁊ hoc loco nec ſe fecit alienū a pr̄is ope: q̄uis dixerit: Claritatē quā dediſti mihi: nec pr̄ez fecit alienū ab ope ſuo q̄uis dixerat Dedi eis. Sicut aūt ex eo ꝙ pr̄em ꝓ ſuis oībus rogauit hoc fieri voluit vt oēs vnū ſint: ita etiā ſuo beneficio id fieri voluit. vnde adiūxit: Ut vnū ſint in nobis: ſicut ⁊ nos vnū ſumus. CHRY. Uel claritatē dicit gloriam que eſt per ſigna ⁊ dogmata: ⁊ vt vnanimes ſint. vnd̄ ſubdit: Ut vnū ſint in nobis: ſicut ⁊ nos vnū ſumus. Hec enī gloria vt ſint vnū: etiam ſignis maior eſt. Uniuerſi enī qui ꝑ apoſtolos crediderunt vnū ſunt: ⁊ ſi quidā ex ipſiſ diuiſi ſunt. hoc eorū deſidie fuit: quod tamen eū non latuit.

HILARI. Per acceptum igitur ⁊ datū honorē oēs vnū ſunt. ſed nondū apprehendo rōne: q̄m datus honor vnū oēs eē ꝑficiat: ſed dn̄s gradū quēdā atq3 ordinē cōſūmande vnitatis expoſuit cum ſubdit: Ut vnū ſint in nobis: vt cū ille in patre ꝑ naturā diuinitatis eſſet: nos contra in eo ꝑ corꝑalē eius natiuitatē: ⁊ ille iteruz in nobis ꝑ ſacramenti eſſe myſteriū crederet: ꝑfecta per mediatorez vnitas doceret. CHRY. Alibi vō ait de ſe ⁊ pr̄e: veniemus et manſionem apud eum faciemus. illic quidez ſabellianorum obſtruens ora: dū. ſ. ponit duas perſonas. hic vō arrij ſuſpitionem deſtruit cum patrem per ſe dicit diſcipulis aduenire. AVG. Neq3 tamen hoc ita dcm̄ eſt tanq̄ pr̄ non in nobis aut nos in pr̄e non ſimus: ſed ꝑ hoc mediatorē inter deum ⁊ hominē ſe breuiter intimauit. quod vō addidit: vt ſint conſummati in vnum: oſtendit eo perduci reconciliationē que fit per mediatorem vt perfecta beatitudine ꝑfruamur. vnde id quod ſequit̄: vt cognoſcat mundus quia tu me miſiſti: non ſic accipiēduz puto: tanq̄ iterū dixerit: vt credat mundus. Quādiu enī credimus quod nō videmus: nondū ſumus conſūmati: ſicut erimus cū meruerimus videre quod credimus. q̄m ergo de conſūmatione loquitur: talis eſt intelligenda cognitio qualis erit per ſpēm: non qualis nunc ē per fidez. Ipſi quippe credentes ſunt mundus non permanēs inimicus: ſed ex inimico amicus affectus. ꝓpterea ſequitur Et dilexiſti eos ſicut me dilexiſti. In filio quippe nos pr̄ diligit: q2 in eo nos elegit: nec ideo pares ſumus vnigenito filio: neq3 enī ſemper equalitatē ſignificat. quod dicit Sicut illud ita ⁊ iſtud: ſed aliquando tm̄ quod illud ē: eſt ⁊ illud: ita in hoc loco nihil eſt aliud: Dilexiſti eos ſicut me dilexiſti: qui dilexiſti eos quoniā ⁊ me dilexiſti. Non enim alia cauſa eſt diligendi membra eius niſi quia diligit eum. cum igitur eorum que fecerit: nihil oderit: q̄s digne poſſit eloqui quantū diligat mēbra vnigeniti filij ſui: ⁊ quanto amplius ipſum vnigenitum.

Pr̄ quos dediſti mihi volo vt vbi ſū ego ⁊ illi ſint mecū vt videāt claritatē meā quam dediſti mihi. q2 dilexiſti me aī cōſtitutōnē mūdi. Pr̄ iuſte mūdus te nō cognouit. Ego aūt te cognoui: ⁊ hi cognouerūt q2 tu me miſiſti. Et notum feci eis nomē tuū ⁊ notū faciam: vt dilectio qua dilexiſti me in ipſis ſit: ⁊ ego in ipſis.

CHRY. Poſtq̄ dixerat: quia multi credent per eos ⁊ multa gloria potientur: loquitur de reliquo de coronis eis repoſitis dicēſ: Pater quoſ dediſti mihi: volo vt vbi ego ſum: ⁊ illi ſint mecū. AVG. Ipſi ſunt quos a patre accepit: quos ⁊ ipſe de mūdo elegit. ſicut enī ait in huius orationis exordio: Dedit eis poteſtatem omnis carnis. id eſt omnis hominis vt det eis vitam eternam: vbi oſtēdit poteſtatem ſe omnis hominis accepiſſe vt liberaret quos voluerit: ⁊ dānaret quos voluerit: Quapropter omnibus membris ſuis promiſit hoc premium. vt vbi ē ipſe ⁊ nos cum illo ſimus: nec poterat non fieri: quod oīpotenti patri ſe velle dixerit omnipotens filius: vna vō eſt patris ⁊ filij voluntas. etſi intelligere nondum permittit infirmitas: credat pietas. Quantū ergo attinet ad creaturā in qua factus eſt ex ſemie dauid ſm carnem: eo mō dicere potuit. vbi ego ſum: vt iam ibi ſe eſſe diceret: vbi fuerat mox futurus. in celo ergo nos futuros eſſe promiſit. Illo enim forma ſerui leuata eſt: quam ſumpſit ex virgine: ⁊ ad dextram patris collocata. GREGO. xxvij moralium. Ubi eſt ergo quod rurſus veritas dicit: Nemo aſcendit in celum: niſi qui de celo deſcendit: que ſibi in verbis ſuis non diſcrepat: quia enim membrorum ſuorum caput dn̄s factus eſt: repulſa reproborum multitudine: ſolus etiam eſt nobiſcum: et ſic dum nos cum illo vnum iam facti ſumus. vnde ſolus venit in ſe: illuc etiam ſolus redit in nobis. AVGV. Quod vero attinet ad formam dei in qua equalis eſt patri ſi ſecundum eam velimus intelligere quod dictum eſt. vbi ego ſum: ⁊ illi ſint mecum. abſcedat ab animo oīs imaginum corporalium cogitatio: ⁊ non inquirat equalis patri filius vbi ſit: q̄m nemo inuenit vbi non ſit. ꝓpterea non eis ſatis fuit dicē:

Uolo vt vbi ego ſum: ⁊ ipſi ſint. ſed addidit: Mecū. Eſſe enī cum illo magnū bonū eſt. nā ⁊ miſeri pñt eē vbi ē ille: ſed beati ſoli ſunt cum illo. ⁊ vt de viſibili quāuis lōge diſſimili qualecunqꝫ ſumamus exēplū ſicut cecus etiā ſi ibi ſit vbi lux ē: non eſt tñ ipſe cum luce: ſed abſens eſt a pñte: ita non ſolū infidelis ſed etiā fidelis: eſſe nunq̄ poſſit vbi non ſit chriſtus: non ē tñ ipſe cū chriſto per ſpem. nā fidelē non eſt dubitandū eē cū chriſto ꝑ fidē. ſed hic ō ſpecie illa dicebat: in qua videbimus eū ſicuti ē. vñ adiūxit: Ut videant claritatē meā quā dediſti mihi. Ut videāt dixit: nō: Ut credāt. fidei merces ē iſta: nō fides. CHRY. Non aūt dixit: Ut ꝑcipiant gloriā meā: ſed Ut videant: hoc occulte inſinuans qm̄ ōis requies ibi eſt filiū dei videre. Dedit aūt ei pater claritatē qñ eūꝫ genuit. AUG. Cū ergo viderim⁹ claritatē quā dedit pr̄ filio: etiā ſi eam dici hoc loco intelligamus: nō quā pr̄ equali filio gignēs eū dedit: ſed quā facto hoī filio dedit poſt mortē crucis. Tunc fiet iudiciū: tunc tolletur impius ne videat claritatē dñi quā niſi illam qua deus ē. ſi ergo ſm̄ id qḋ filius de⁹ ē: accipiamus hoc dictū: Uolo vt vbi ego ſum ⁊ ipſi ſint mecū. in pr̄e cū chriſto erimus: q̄ cū dixiſſet: Et videant claritatē quā dediſti mihi. cōtinuo ſubiūxit: Quia dilexiſti me añ ꝯſtitutionē mūdi. In illo enī dilexit ⁊ nos añ cōſtitutionē mūdi: ⁊ tunc predeſtinauit quod in fine facturus eſt mūdi. BED. Claritatē igitur vocat dilectionē q̄ ipſe dilectus eſt a pr̄e ante mūdi conſtitutionē: in illa claritate ⁊ nos dilexit ante conſtitutionē mūdi. THEO. Poſt h̄ ergo pro fidelibus orauit: ⁊ tot illis ꝓſpera ꝓmiſit: poſuit quoddā piū: ⁊ ꝓpria manſuetudine dignū dicēs: Pr̄ iuſte mundus te nō cognouit. q. d. ego cuperē cūctos homines cōſequi dicta bona que quidē pro fidelib⁹ imploraui: ſed qꝛ ignorauerunt te: idō non cōtingent gloriā ⁊ coronas. CHRY. Uidetur aūt mihi hoc ⁊ anxius dicere: qm̄ eū qui ita bonus ⁊ iuſtus ē: cognoſcere noluerūt. nō igitur hoc ē qḋ iudei dicūt: Qm̄ ipſi quidē te cognoſcunt ego vō ignoro: ſed ecōtrario ē. vñ ſubdit: Ego aūt cognoui te: ⁊ hi cognouerūt: quia tu me miſiſti: ⁊ notū feci eis nomē tuū: ⁊ notū faciā per ſpūm ſanctū eis perfectāꝫ cognitionē dando. Si aūt didicerint quis es tu: ſcient quia ego nō ſum ſeparatus a te: ſed valde amatus ⁊ ꝓprius filius ⁊ coniūctus. Hoc vō ſuaſi eis: vt ego manēs in eis: et ſic fidē que eſt i me ⁊ amatorē ſeruabūt certiſſime ⁊ hoc eſt quod ſubdit: Ut dilectio qua dilexiſti me in ipſis ſit: ⁊ ego in ipſis. q. d. Ipſis me amantibus ego manebo i eis.

AUG. Uel aliter. Quid ē eū cognoſcere niſi vita eterna quā mundo dānato non dedit: recōciliato dedit. Propterea itaqꝫ mūdus nō cognouit: quia iuſtus es. hoc meriti eius vt nō cognoſceret retribuiſti: ⁊ ꝓpterea mundus reconciliatus cognouit qꝛ miſericors es: ⁊ vt cognoſceret nō ei merito ſed grā ſubueniſti. deniqꝫ ſequit: Ego autē cognoui te. Ipſe fons grē eſt deus natura: hō autē de ſpiritu ſcō ⁊ virgine ineffabili gratia. deniqꝫ quia grā dei ꝑ ieſum xp̄m eſt dn̄: Et hi cognouerūt: ipſe eſt mundus reconciliatus: ſed idō qꝛ tu me miſiſti. ergo grā cognouerunt Et notū feci eis nomē tuūꝫ ꝑ fidē: ⁊ notū faciā ꝑ ſpēm: vt dilectio qua dilexiſti me in ipſis ſit. Qualis ē iſta locutō tali ⁊ apl̄s vſus eſt: Bonū certamē certaui: nō ait: Bono certamie: quod vſitatius diceret. quō aūt dilectō qua pr̄ dilexit filiū eēt in nobis: niſi quia mēbra eius ſum⁹: ⁊ in illo diligimur cū ipſe diligit totus. i. caput ⁊ corp⁹. Et idō ſubiunxit: Et ego in ipſis. Eſt enī in nobis tanq̄ in templo ſuo: nos aūt in illo ſm̄ q̄ caput noſtrū ē. CA. XVIII.

Ec cum dixiſſet ieſus: egreſſus eſt cū diſcipulis ſuis trās torrentē cedron: vbi erat hortus in quē introiuit ipſe ⁊ diſcipuli eius: Sciebat autem ⁊ iudas qui tradebat eum locū: quia frequenter Jeſus cōuenerat illuc cū diſcipulis ſuis.

AUG. Terminato ſermone quē poſt cenā dñs ad diſcipulos habuit: adiuncta oōne quā dixerat ad patrem eius paſſionē ioannes euangeliſta ſic exorſus eſt. Hec cū dixiſſet ieſus: egreſſus eſt cū diſcipulis ſuis trans torrentem cedron: vbi erat hortus: in quē introiuit ipſe ⁊ diſcipuli eius. Non aūt continuo hoc factum eſt cūꝫ eius illa finita eſſet oratio. ſed alia quedā ſunt interpoſita que ab iſto pretermiſſa apud alios euangeliſtas legūt. AUG. de concor. euan. Facta ē enī contētio inter eos quis eorū videretur eē maior: ſicut lucas cōmemorat. Dixit etiam ipſe petro: ſicut ipſe Lucas ſubiungit: Ecce ſathanas expetiuit vos vt cribaret ſicut triticum: ⁊ cetera que ibi ſequuntur: Et hymno dicto: ſicut Mattheus et Marcus commemorant: Exierunt in montem oliueti. Contexit ergo narrationem Mattheus et dixit: Tunc venit Jeſus cum illis in villam que dicitur Gethſemani. Iſte locus eſt quem commemorat hic Joānes: vbi erat hortus in quem introiuit ipſe et diſcipuli eius. AUGUSTINUS ſuper Joannem: Ad hoc ergo valeat quod dictū eſt: Hec cum dixiſſet: vt non eum ante opinemur ingreſſum quā illa verba finiret. CHRYSOTOMUS. Sed propter quid non dixit: Ceſſans ab oratione venit illuc: quoniam oratio illa fuit loquela propter diſcipulos facta. De nocte autem vadit et flumen pertranſit: et properat ad locum proditori cognitum: auferēs his qui inſidiabantur laborem. et oſtendens diſcipulis quoniāꝫ volēs ad mortem venit. ALCUINUS. Dicit autem Trans torrentem cedron: id eſt cedrorum. genitiuus enī eſt grecus. Tranſit torrentem: quia de torrente paſſionis bibit: vbi erat hortus vt peccatūꝫ quod in horto cōmiſſum fuerat: in horto deleret. Paradiſus enim hortus deliciarum interpretatur. CHRYSOTO. Ne autem audiens hortum eum occultari eſtimes ſubiungit. Sciebat autem et iudas qui tradebat eum locum: quia frequenter Jeſus conuenerat illuc cum diſcipulis ſuis.

AUG. Ibi ergo lupus ouina pelle contectus: ⁊ inter oues alto patriſfamilias conſilio toleratus didicit: vbi ad tempus exiguum diſpergeret gregem inſidijs appetendo paſtorem. CHRYSOSTOMUS. Multotiens autem ibi cum diſcipulis Jeſus ſingulariter conuenerat: de neceſſarijs loquens: et que non erat fas alios audire. Facit autem hoc in montibus et in hortis maxime purum a tumultibus inquirens ſemper locum: ne mens impediatur ab auditione. Ideo autem iudas illuc venit quoniam multotiens chriſtus extra pernoctabat. Iuiſſet autem ad domum ſi putaſſet eūꝫ ibi inuenire dormientem. THEOPHILUS. Nouerat etiāꝫ iudas dominum feſto tempore conſueuiſſe ſemper docere diſcipulos aliquod ſublime. Erat autem ſolitus docere huiuſmodi myſtica in talibus locis: ac quoniam tunc dies erat ſolennis: arbitratus eſt illum eſſe illic et diſcipulos docere que ad celebritatem ſpectabant.

Judas ergo cū accepiſſet cohortē: ⁊ a pontificibus ⁊ phariſeis miniſtros: venit illuc cū laternis ⁊ facibus ⁊ armis. Jeſus itaqꝫ ſciens oīa que ventura erant ſuper eum: proceſſit ⁊ dixit ad eos Quē queritis? Rñderunt ei: Jeſum nazarenū. Dicit ei ieſus: Ego ſum. Stabat aūt ⁊ iudas: qui tradebat eum cū ipſis. Ut ergo dixit eis: Ego ſum: abierunt retrorſum: ⁊ ceciderūt in terrā. Iterū ergo iterrogauit eos: quē queritis? Illi aūt dixerūt. Jeſum nazarenū. Rñdit Jeſus. Dixi vobis quia ego ſum. Si ergo me queritis ſinite hos abire: Ut impleret̄ ſermo quē dixit. qꝛ quos dediſti mihi non ꝑdidi ex eis quēq̄.

GLO. Oſtenderat euangeliſta quomodo iudas ad locū vbi chriſtus erat puenire potuerit: nūc oſtendit quō illuc peruenit dicens: Judas ergo cū accepiſſet cohortem ⁊ a pontificibus ⁊ phariſeis miniſtros: venit illuc cū laternis ⁊ facibus ⁊ armis. AUG. Cohors nō iudeorū ſed militū fuit. A preſide itaqꝫ intelligat accepta tāq̄ ad tenendū reū ſeruato ordine legitime poteſtatis: vt nullus tenentibus auderet obſiſtere: q̄uq̄ ⁊ manus tanta fuerat congregata: ⁊ ſic armata veniebat: vt vel terreret vel etiā repugnaret: ſi quiſq̄ chriſtū defēdere auderet. CHRY. Sed qualiter cohortē ſuaſerunt: quia milites erant: pecuniarū grā oīa facē meditātes. THE. Faces aūt afferūt ⁊ laternas: ne chriſt⁹ latēs i tenebris fugeret. CHRY. Multotiens autēꝫ alios miſerunt cōprehendere eum: ſed non valuerunt. vnde manifeſtum eſt q̄ tunc ſponte ſeipm dedit. Propter quod ſubditur: Jeſus aūt ſciens omnia que ventura erant ſuper eū: proceſſit ⁊ dixit ad eos: quē queritis? THEO. Querit autem non vt volens ſcire. Nam vtiqꝫ nouerat omnia que ventura erāt ſuper eū ſed oſtēdere volens quoniā cum preſens eſſet: ab eis videri non poterat vel diſcerni. nam ſequitur. Dicit ei ieſus Ego ſum. CHRY. In medio enī eorū exiſtens excecauit eorū oculos. quoniā enī non tenebre cauſa erat: indicauit euangeliſta dicens: Qm̄ habuerūt lāpades. ſi vō lāpades non eſſent: a voce ſaltē debebant agnoſcere. Si vō ⁊ illi ignorabāt: qualiter iudas ignorauit qui cum eo fuerat continue? Et ideo ſubdit: Stabat autē ⁊ iudas qui tradebat eum cum ipſis. Fecit autem hoc ieſus oſtēdens qm̄ non ſolum comprehendere eum non poſſent: ſed nec videre in medio exiſtentē: niſi ipſe concederet. vnde ſubditur: Ut ergo dixit eis: Ego ſum: abierunt retrorſūꝫ: ⁊ ceciderunt in terram. AUG. Ubi nunc militum cohors vbi terror ⁊ munimen armorū: vna vox turbā odijs ferocē armiſqꝫ terribilē ſine telo vllo percuſſit: repulit: ſtrauit. Deus enī latebat in carne: ⁊ ſempiternus dies ita mēbris occultabatur humanis: Ut cū laternis ⁊ facibus q̄reretur occidendus a tenebris: quid iudicaturus faciet q̄ iudicandus hoc fecit. Et nunc vtiqꝫ per euangeliūꝫ: Ego ſum dicit chriſtus: ⁊ a iudeis expectatur antichriſtus: vt retro redeant ⁊ in terram cadant: qm̄ deſerentes celeſtia terrena deſiderant. GRE. ſuper ezechielēꝫ: Quid aūt hoc q̄ electi in facieꝫ: ⁊ reprobi retrorſum cadunt: niſi q̄ omnis qui poſt ſe cadit: ibi cadit vbi no videt. qui vō añ ſe ceciderit: ibi cadit vbi videt. Iniqui ergo quia in inuiſibilibus cadunt: poſt ſe cadere dicuntur: quia ibi corruūt vbi quod tunc eos ſequitur modo videre non poſſunt. Iſti vō quia in iſtis viſibilibus ſemetipſos ſpōte deijciūt vt in inuiſibilibus erigantur quaſi in faciem cadunt: qꝛ timore cōpuncti videntes humiliantur. CHRY. Demū ne quis dicat: quoniā ipſe iudeos ad hoc induxit vt eū occiderent: ſeipſum in manibus eorum tradens: manifeſte oſtendit eis omnia que ſufficiebant eos reuocare. Sꝫ quia permanebant in malitia ⁊ nullam habebant excuſationem tunc ſeipſum in manibus eorūꝫ tradidit. vnde ſequitur. Iterum ergo interrogauit eos: Quē queritis. Illi ergo dixerunt: ieſum nazarenū. Reſpondit ieſus: Dixi vobis quia ego ſum. AUG. Audierant primo: Ego ſum ſed non cōprehenderāt: quia hoc noluit qui potuit q̄cq̄d voluit. verū ſi nunq̄ ſe ab eis permitteret apprehēdi: nō quidē illi facerent ꝓpter quod venerant: ſed nec ipſe faceret ꝓpter quod venerat proinde quia tenere volentibus ⁊ non valentibus oſtendit poteſtatem ſuam. iā teneant eū vt faciat de neſciētibus volūtatē ſuā. vñ ſubdit: Si ergo me queritis: ſinite hos abire. CHRY. q. d. Si me queritis: nihil vobis ad hos cōe ē. Ecce meipſūꝫ trado vſqꝫ ad vltimā horā ad ſuos dilectionis conſeruantiam demōſtrās. AUG. Inimicos iubet: ⁊ hoc faciūt quod iubet: ſinunt. ſ. nunc eos abire quos non vult perire.

CHRY. Unde euangeliſta oſtēdens q̄ hoc non fuit eorum ꝓpoſiti: ſed vtus eius qui cōprehenſus fuerat ſubiūgit: Ut impleretur ſermo quē dixit quia quos dediſti mihi non perdidi ex eis quēq̄. Perditionē aūt non hanc dixerat que ē mortis: ſed illā eternam: euangeliſta vō ⁊ ō pñti morte id accepit. AUG. Nunquid aūt non erant poſtea morituri. Cur ergo ſi tunc morerent: ꝑderet eos. niſi qꝛ nondū in eū ſic credebāt: quō credūt q̄cūqꝫ nō pereunt.

Simon ergo petrus hñs gladiū eduxit eum ⁊ percuſſit pontificis ſeruū ⁊ abſcidit auriculā ei⁹ dextram. Erat aūt nomen ſeruo malchus. Dicit ergo ieſus petro: Mitte gladiū tuū in vaginam. Calicē quē dedit mihi pr̄ ñ vis vt bibā illum.

CHRY. Petrus ꝯfidēs in ꝑdicta voce dñi ⁊ in his q̄ iam facta erāt: armat aduerſus eos qui ſuperuenerāt: vñ dr̄: Simō ḡ pe. ha. gla. edu. eū ⁊ p. pō. ſer. Sꝫ qualiter q̄ iuſſus erat nō perā hr̄e: neqꝫ duo veſtimēta gladiū hꝫ: Mihi videt hunc formidās preparaſſe dudū. THE. Uel ad opus agni illo indigēs ferebat hūc etiā poſt cenā. CHRY. Sꝫ qualit̄ q̄ iuſſus erat nō alapā dare: homicida fit quia maxie nō ſe vlciſci iuſſus ē: hic aūt nō ſe vlciſcebat: ſꝫ magiſtrū. Demū nondū ꝑfecti adhuc erāt ſꝫ videbis poſtea petrū verberatū ⁊ humiliter ferentē. non ſine cā aūt ſubdit Et abſcidit eius auriculā dextrā. Uidet mihi enī ꝓptum apoſtoli ſignificare: qm̄ ad ipꝫ caput ipetū fecit. AUG. Solus aūt hic euāgeliſta ēt nomē ſui hui⁹ expreſſit cum dicit: Erat aūt no. ſer. mal. ſicut lucas ſolus q̄ eius auriculā dñs tetigerit ⁊ ſanauerit eū. CHRY. Tūc. n. miraculū fecit: ⁊ erudiēs nos qm̄ eis qui male faciūt hñfacē oꝫ: ⁊ vtutē reuelās ſuā. nomē aūt ꝓpterea poſuit euāgeliſta: vt his qui tunc legerēt: liceret q̄rere ſi vere factūꝫ ſit. Seruū aūt eū ſūmi pontificis dicit: qꝛ magnū eſt qḋ factū eſt: non ſolū quia curauit: ſed qꝛ curauit eū qui ſup eū venerat: ⁊ paulopoſt alapā datur⁹ erat. AUG. Malch⁹ aūt interꝑtat regnatur⁹. q̄d ergo auris pro dño āputata: ⁊ a dño ſanata ſignificat: niſi auditū amputata vetuſtate renouatū: vt ſit in nouitate ſpūs ⁊ nō in vetuſtate lr̄e: qḋ cui ꝑſtitū fuerit a xp̄o quis dubitet regnaturū eē cū xp̄o: quod aūt ſeruus inuētus eſt: ⁊ hoc ad illā ptinet vetuſtatē: que in ſeruitutē generat: ſed cū acceſſit ſanitas figurata eſt ⁊ libertas. THE. Uel ceſio auris dextre ſerui principis ſacerdotū ſignū erat ſurditatis eorū: que precipue in principibus ſacerdotū inoleuerat. q̄ aūt denuo reſtituta ſit auris: ſignificat vltimā repatione intellect⁹ i iſraeliticis veniēte helia. AUG. Factū aūt petri dñs iprobauit ⁊ ꝓgredi vltra ꝓhibuit. vnde ſeq̄t: Di. er. ie. pe. Mitte gladiū tuū in vaginam. Etenim ille ad patientiāꝫ cōmonendus fuit: ⁊ hoc ad intelligentiā conſcribendūꝫ.

CHRY. Non ſolum aūt minis eū cohibuit: vt mattheus refert: ſed ⁊ aliter conſolatur eū dicens: Calicē quē dedit mihi pr̄: non vis vt bibam illū. oſtendens qm̄ non illorū vtutis que fiebant erant: ſed ſue conceſſionis: ⁊ q̄ non eſt deo contrarius: ſed obediēs vſqꝫ ad mortem.

THE. In eo autē q̄ ipſam calicē dicit q̄ ſibi grata et acceptabilis pro ſalute mortalium mors videatur ediſſerit. AUG. Quod aūt a patre traditūꝫ ſibi dicit calicē paſſionis: illud eſt quod ait apoſtolus. Filio ꝓprio non pepercit: ſed pro nobis oībus tradidit eum. verum auctor calicis huius eſt etiam ipſe qui bibit. vnde idē apl̄s dicit: Chriſtus dilexit nos: ⁊ tradidit ſeipſum ꝓ nobis.

Cohors autē ⁊ tribunus ⁊ miniſtri iudeorū comprehenderunt ieſum: ⁊ ligauerunt eum ⁊ adduxerunt eū ad annāꝫ primū. Erat enī ſocer cayphe qui erat pontifex anni illius. Erat autēꝫ cayphas qui conſilium dederat iudeis: quia expedit vnum hominem mori pro populo.

THE. Peractis cūctis que ſufficiēter ſe habebāt ad prohibendū iudeos: cū illi hoc nequaꝙ̄ diſcernerēt: tunc duci ſe ꝑmiſit. vnde dicitur: Cohors ergo ⁊ tribun⁹ ⁊ miniſtri iudeoꝝ cōprehenderunt Jeſum. AVG. Comprehenderunt ad quē non acceſſerunt nec audierunt: Accedite ad eum ⁊ illuminamini. Si eni ſic accederent nō eū manibus occidendū: ſed recipiendū corde comprehēderent. Nunc aūt qn̄ eum illo modo cōprehenderunt ab eo longius receſſerunt. Sequitur: Et ligauerunt eum. a quo ſolui potius velle debuerunt: ⁊ erāt forte in eis q̄ poſtea liberati ab eo dixerunt: Dirupiſti vincula mea. Poſtea vō ꝙ̄ perſecutores tradente iuda dn̄m ligauerunt: vt intelligatur iudas non laudabilis vtilitate traditionis huius: ſed ſceleris voluntate dānabilis ſubditur: Et adduxerunt eum ad annā primū. CHRY. Pre delectatōe enim gloriabant in his que fiebant quaſi tropheum ſtatuentes. AVG. Nec tacet cām cur ita factū ſit ſubdēs Erat eni ſocer cayphe: qui erat pontifex anni illius. Merito ⁊ mattheus cum id breuius narrare voluiſſet: eū ad cayphan ductū fuiſſe cōmemorat: quia ⁊ ad annam ꝑus ideo ductus eſt: ꝙ ſocer eius fuerit: vt intelligēdū ſit hoc eundem cayphā fieri voluiſſe. BED. Quatenus dn̄s a cōſimili pontifice dānaretur: ipſe quoq̄ minoris criminis reus haberetur. vel fortaſſis ſic domus eius ſita erat vt preterire eam non poſſent: ſiue diuinitus actum ē: vt qui erant affines ſanguine ſociarent in ſcelere. Sed quod dicit ꝙ eſſet pontifex anni illius: ſonat contrariū legi: in qua p̄ceptū erat: vt vnus eſſet pontifex ſummus: quo mortuo ſuccederet ei filius ſuus: ſed iam pontificatus ambitione erat infectus. ALCVI. Refert eni ioſephus iſtum cayphan vnius anni ſacerdotium redemiſſe. Non ergo mirum ſi iniquus pōtifex inique iudicauerit: ſepe qui ꝑ auaritiā ad ſacerdotium accedit: per iniuſticiā in eo ſeruatur.

CHRY. Ne aūt audiens vincula auditor tumultuet recoluit ꝓphetie qm̄ more eius ſalus fuit orbis terrarū. vnde ſequit: Erat aūt cayphas qui conſiliū dederat iudeis: quia expedit vnū hominem mori pro populo: tāta eni ē vītatis ſupabūdantia: vt ⁊ inimici eā ꝓſonent.

Sequebatur autē Jeſum ſimon petrus ⁊ ali⁹ diſcipulus. Diſcipulus aūt ille erat notus pōtifici ⁊ introiuit cū Jeſu in atriū pontificis. Petrus autem ſtabat ad oſtiū foris. Exiuit ergo diſcipulus alius qui erat notus pontifici: ⁊ dixit oſtiarie: ⁊ introduxit petrū. dixit ergo petro ancilla oſtiaria. Nunquid ⁊ tu ex diſcipulis es hominis iſtius: dicit ille: Non ſum. Stabant aūt ſerui ⁊ miniſtri ad prunas quia frigus erat: ⁊ calefaciebant ſe. Erat aūt cū eis ⁊ petrus ſtans ⁊ calefaciēs ſe.

AVG. de con. euan. De petri tētatione que inter dn̄i contumelias facta eſt: non eodem ordine oēs narrāt. nā ipſas primo cōmemorat mattheus ⁊ marcus: deīde petri tentationem. Lucas vō explicat prius tentationes petri: demū dn̄i contumelias. Joannes autē incipit petri tētationem dicere cum dicit: Sequebatur aūt ieſum ſimon petrus: ⁊ alius diſcipulus. ALCVI. Ex deuotione ſequebatur magiſtrū: ꝙuis a longe ꝓpter timorē. AVG. Quis ſit aūt ille alius diſcipulus: non temere affirmādū eſt: quia tacet. Solet aūt ſe idē ioannes ita ſignificare et addere: quē diligebat ieſus: fortaſſis ergo ⁊ hic ipſe eſt. CHRY. Se aūt occultat humilitatis gratia: eteni h̄ magnā rectitudinē enarrat quō oībus fugientibus ipſe ſequitur: ſed preponit ſibi petrū ⁊ ſuipſius coactus eſt meminiſſe: vt diſcas qm̄ certius aliis enarrat ea que facta ſunt in atrio quaſi intus exn̄s. Succidit aūt ꝓpriā laudē ſubdens: Diſcipulus aūt ille erat notus pontifici: ⁊ introiuit cum Jeſu in atriū pontificis: non eni hoc vt magnū quid de ſeipſo ponit: ſed quia dixit ꝙ intrauit cum Jeſu ſolus: vt non eſtimes hoc excelſe mentis eē addit cām. Igit petrū veniſſe illuc amoris fuit: non intraſſe aūt intra timoris vnde ſequit: petrus aūt ſtabat ad oſtiū foris. ALCV. Foris ſtabat qui negaturus erat dn̄m: nec erat in chriſto: qui chriſtū confiteri non erat auſus. CHRY. Sȝ quoniā ⁊ petrus intraſſet vſq̄ domū ſi ei conceſſum eēt indicauit ſubdens: Exiuit ergo diſcipulus alius: qui erat notus pontifici: ⁊ dix. oſ. ⁊ introduxit petrū. Ideo aūt ipſe eū non introduxit: quia chriſto adherebat ⁊ ſequebat eū Sequitur: Dixit ergo ancilla oſtiaria: Nūquid ⁊ tu ex diſcipulis es hoīs iſtius: Dicit ille: Non ſum. Quid dicis o petre: Nōne prius dixiſti: Et ſi oportuerit aīam meam ꝓ te ponam: quid ergo factū eſt: qm̄ nec oſtiarie fers interrogationē: non erat miles qui interrogabat: ſed oſtiaria vilis. neq̄ dixit: Seductoris diſcipulus es: ſed hoīs illius: quod miſerentis erat. Dicit aūt: Nunquid ⁊ tu: q̄a ioannes intus erat. AVG. Sed quid mirū ſi de⁹ vera predixit: hō aūt falſa preſumpſit. Sane in iſta que iam cepta ē negatione petri debemus aduertere non ſolū ab eo negari chriſtū: qui dicit eū non eſſe chriſtū: ſed ab illo etiā qui negat ſe eſſe chriſtianū. Dn̄s eni non ait petro: Diſcipulū meum te negabis: ſed me negabis. negauit ergo ipſum cum ſe negauit eē diſcipulū. Quid aūt aliud iſto mō ꝙ̄ ſe negauit eē xp̄ianū: ꝙ̄ multi poſtea etiā pueri ⁊ puelle potuerunt mortē pro chriſti confeſſione contēnere et regnū celorū fortiter introire: quod tunc iſte nō potuit qui claues regni eius accepit. ecce vnde dictū eſt: Sinite hos abire: quia quos dediſti mihi: n̄ ꝑdidi ex eis queꝙ̄. vſq̄ eni petrus ſi negato chriſto hinc iret: qd aliud ꝙ̄ periret:

CHRY. in ſermone de petro ⁊ helia: Jccirco aūt diuine ꝓuidentie ſecretū ꝑmiſit vt primus ipſe laberet petrus. quo erga peccantes duriorē ſnīam ꝓpriī caſus intuitu ꝑaret. Petrus eni orbis terrarū doctor ⁊ magiſter peccauit ⁊ veniā impetrauit: vt hec indulgentie norma ⁊ regula iudicantibus preberet. Jccirco eni non angelis arbitrio cōmiſſam ſacerdotiī ꝑtātem: ne cum ipſi minime peccarent: in peccatoribus ſine miſericordia vindicarēt. Hō paſſibilis ſupra hoīes ordinatur vt dū ipſe i aliis ſuas recolit paſſiones: mitē apud eos ſe prebeat ⁊ benignū

THEO. Quidā tn̄ inanē quandā gr̄am appropriantes petro dicunt ꝙ ideo negauit petrus quoniā volebat ſemper eſſe cū chriſto: ⁊ ſequi continue. Nouit eni ꝙ ſi fateretur ſe eē de chriſti diſcipulis: diuideret ab eo: ⁊ non hiet vltra ſpaciū ſequendi videndiq̄ dilectū. vnde ſimulabat ſe officiū gerere miniſtrorū: ne vultus meſticia cognitus excluderetur. vnde ſequit: Stabant aūt ſerui ⁊ miniſtri ad prunas: quia frigus erat ⁊ calefaciebant ſe. Erat autem ⁊ Petrus ſtans cum eis ⁊ calefaciens ſe. AVGVST. Nō hyems erat ⁊ tn̄ frigus erat quale ſolet ē equinoctio verno accidere. GRE. ii. mo. Jam aūt int⁹ a charitatis calore petrus torpuerat ⁊ ad amorē ꝑn̄ti vite quaſi ad ꝑſecutorū prunas infirmitate eſtuāte recalebat.

Pontifex ergo interrogauit Jeſum de diſcipulis ſuis ⁊ de doctrina eius. Reſpondit ei ieſus: Ego palam locutus ſuȝ mūdo. Ego ſemꝑ docui in ſynagoga ⁊ in templo quo oēs iudei cōueniunt: ⁊ in occulto locutus ſum nihil. Quid me interrogas: Interroga eos qui audierūt quid locutus ſim ipſis: ecce hi ſciunt que dixerim ego.

CHRY. Quia xp̄o nullū crimen inferre poterāt de diſcipulis interrogabāt. vnde di: Pōti. er. in. ie. de di. ſu. fortaſſis vbi erant: vel cuius gr̄a eos collegit. hoc autē dicebat quaſi ſeditioſum ⁊ nouarū rerū factorē eū redarguere volens: quaſi nullo alio attēdente ei ꝙ̄ eius diſcipulis. THE. Explorat inſuꝑ de doctrina. vn̄ ſequitur Et de doctrina eius cuiuſmōi. ſ. foret vtrū a lege diſcrepans ⁊ aduerſa moyſi: vt exinde occaſione concepta vt dei emulū perdat. ALCVI. Non enim cognoſcēde veritatis amore iterrogat: ſed vt cām inueniret qua eū accuſare potuiſſȝ ⁊ tradere romano preſidi ad dānādū. Sed dn̄s ita ꝯpauit rn̄ſionē: vt nec veritatē taceret nec ſe defēdere videret. Seqtur eni: Rn̄dit ei ieſus: Ego palā locut⁹ ſum mundo. ego ſemꝑ docui in ſynagoga ⁊ in tēplo quo omnes iudei ꝯueniūt: ⁊ in occulto locut⁹ ſū nihil. AVG. Non pretereūda naſcitur hic queſtio. ſi eniȝ ipſis diſcipulis nō loquebat palā: ſed horā ꝓmittebat qn̄ palā fuerat locuturus: quō palā locutus ē mūdo. Deinde ipſis diſcipulis ſuis multo manifeſtius loquebat qn̄ cū eis erat remotus a turbis. tūc eni ⁊ parabolas aꝑiebat: quas clauſas ꝓferebat ad alios. Sed itelligendū eſt ita euȝ dixiſſe Palam locutus ſū mūdo: ac ſi dixiſſet. Multi me audierunt ⁊ rurſus nō erat palam: q2 nō intelligebāt: ⁊ ꝙ ſeorſuȝ diſcipulis loq̄batur nō in occulto vtiq̄ loquebatur. Quis naq̄ in occulto loqtur qui coram tot hoībus loqtur: preſertim ſi hoc loqtur paucis: quod per eos velit inoteſceī multis. THEO. Reminiſcitur aūt hic ꝓphetie q̄ dicit. Nō in occulto locutus ſū: nec in occulto terre tenebroſo.

CHRY. Uel locutus ē quidē in occulto: ſȝ non vt hi eſtimabāt trepidās ⁊ ſeditionē faciēs: ſȝ vbi multorū auditione ſupiora erant que dicebant. volēs autē ex ſuphabundantia fidedignū ꝯſtituere ſuum teſtimoniū ſubdit: Quid me iterro. Inter. eos qui audi. qd lo. ſū ipſis: Ecce hi ſciūt que dixeri ego. q. d. Tu me de meis iterrogas: interroga inimicos meos q̄ inſidiātur mihi. ſicut aūt hec verba ꝯfidentis in eoꝝ que dicta erāt veritate. Hec ē eni veritatis ialtercabilis demonſtratio: cū inimicos q̄s inuocat teſtes. AVG. Ipſa eni que audierāt ⁊ nō itellexerāt talia erāt vt nō poſſēt iuſte ac veraciter crimiari: Et quotidiēcūq̄ iterrogando tentarūt vt inuenirēt vnde accuſarēt eum: ſic eis rn̄dit: vt oēs eoꝝ retūderent doli: ⁊ calūnie eorum fruſtarentur.

Hec aūt cum dixiſſet: vnus aſſiſtēs miniſtrorū dedit alapam ieſu dicens: Sic reſpondes pontifici: Reſpondit ei ieſus: Si male locutus ſum: teſtimoniū perhibe de malo: ſi autem bene: quid me cedis: Et miſit eum annas ligatum ad cayphan pontificem.

THEO. Cum ieſus aſtātiū iterpellaſſet teſtimoniuȝ volēs ſe miniſter excuſare ꝙ nō eēt de his q̄ admirabant ieſū ꝑcuſſit eū. vn̄ dr̄: Hec aūt cū dixiſſet vn⁹ aſſiſtēs miniſtrorū dedit alapā ieſu dicēs: ſic rn̄des pōtifici. AVG. de cō. euā. Hic ſane oñdit ꝙ ānas pōtifex erat: nōdū eni erat miſſus ad cayphā cū hoc diceret: Et hos duos ānā ⁊ cayphā pōtifices cōmemorat ēt lucas i initio euāgelii ſui. ALCVI. Hic iplet ꝓphetia: Dedi maxillā meā ꝑcutiētib⁹: ſȝ ieſus iiuſte ꝑcuſſus māſuete rn̄dit. vn̄ ſeqt: Rn̄dit ei ieſus: Si male locut⁹ ſū teſtimoniū ꝑhibe de malo: ſi āt bn̄ qd me cedis: THEO. q. d. Si hēs ex his q̄ nūc a me ꝑlata ſūt rephēdere: oñde ꝙ male dixeri: qō ſi neq̄s qd furis: vel ēt ſic: Si ꝑperā docui cū i ſynagogis docebā: certifica pricipē ſacerdotū: ꝙ ſic recte docui: ita vt ēt vos miniſtri miraremini: qd me nūc cedis. quē pri⁹ admirabaris. AVG. Quid iſta rn̄ſione veri⁹: māſueti⁹: iuſti⁹: Qui eni accepit alapā nūqd vellet eū qui ꝑcuſſit aut celeſti igne ꝯſumi: aut terra dehiſcēte ſorberi: aut correptū demonio voluitari: aut ēt alia huiuſmōi q̄libet pēa vel ēt grauiori pūiri. qd hoꝝ ꝑ potētiā iubeī n̄ potuiſſȝ ꝑ quē fact⁹ ē mūd⁹. niſi patietiā nos doceī maluiſſet q̄ vicit mūdus. Hic dicet aliqs: cur nō fecit qō ipſe precepit: ꝑcutiēti .ſ. nō ſic rn̄dere: ſȝ maxillā debuit alterā prebeī. Quid ꝙ ⁊ māſuete rn̄dit: ⁊ nō ſolū maxillā alterā itez ꝑcuſſuro: ſȝ totū corꝑ⁹ figendū preꝑauit i ligno ⁊ hic poti⁹ demōſtrauit ſua illa precepta patiēte nō oſtētatōe corporis: ſȝ cordis preꝑatōe fiēda. Fieri eni pōt vt alterā maxillā viſibili ter hō prebeat irat⁹ quāto ergo melius ⁊ reſpondet vera placatus: ⁊ ad perferenda grauiora tranquillo animo ſit paratus. CHRY. Quid igitur conſequēs erat: niſi aut redarguere aut acceptare quod dictum ē. ſed hoc non fit ea enim q̄ fiebāt nō erant iudiciū: ſed ſeditio ⁊ tyrannis. Non inueniētes aūt quid plus facerēt: mittunt eū ligatum ad cayphā. vnde ſequitur: Et miſit eū annas ligatū ad cayphan pontificem. THE. Suſpicantes hunc cum aſtutior eſſet excogitare aliquid poſſe aduerſum ieſum dignū morte. AV. Ad illum aūt ſicut matthe⁹ dicit. Ab initio ducebatur qm̄ ipſe erat illius anni princeps ſacerdotum. Alternis quippe itelligēdi ſūt ſolere anniſ agere pontificatum: ⁊ credendū ē ſm̄ voluntatē cayphe id eſſe factū. vt ieſum primo ad annā ducerent: vel ēt domos eorum ita fuiſſe poſitas: vt non deberet annas a tranſeuntibus preteriri. BED. Quod autem dicit Ligatum: non ſic intelligendū ꝙ tunc tm̄ fuerit ligat⁹ ſed tunc ligatus ē cū eſt captus: itaq̄ ligatū ad cayphan miſit: ſicut ſibi fuerat preſentatus: ſiue fieri potuit vt ad horā ſolueretur quaten⁹ diſcuteretur: poſt hoc diſcuſſus iterum ligaretur: ⁊ ſic ad cayphaȝ mitteretur.

Erat autem ſimon petrus ſtans ⁊ calefaciens ſe. Dixerunt ergo ei: Nunquid ⁊ tu ex diſcipulis eius es: Negauit ille ⁊ dixit: Non ſū. Dicit ei vn⁹ ex ſeruis pontificis cognatus eius cui⁹ abſcidit petrus auriculam. Nōne ego te vidi in horto cū illo Iterum ergo negauit petrus: ⁊ ſtatim gallus cantauit.

AV. Cum dixiſſet euangeliſta ꝙ ieſū ligatū miſerat annas ad cayphā: reuerſus ē ad locū narrationis: vbi reliq̄rat petrū: vt explicaret quod in domo anne de trina eius negatione cōtigerat. vnde dicitur: Erat aūt ſimō petrus ſtans ⁊ calefaciēs ſe. Hic recapitulat ꝙ ante iā dixerat.

CHRY. Uel multo ſtupore detinebatur: qui feruidus erat: vt deducto ieſu de cetero non moueret. Sed hoc fit vt diſcas. quāta nature ſit ibecillitas: cū de⁹ hominem dereliquerit: ⁊ interrogat⁹ rurſus ēt negat. vnde ſequitur. Dixerūt ergo ei: Nūquid ⁊ tu ex diſcipulis eius es. Negauit ille: ⁊ dixit. Non ſū. AV. de con. euā. Hoc loco inuenimus nō ante ianuā ſed ad focū ſtantē: ſecundo negaſſe petrū quod fieri nō poſſet: niſi iā rediſſet poſtea ꝙ foras exierat vt mattheus dicit. neq̄ eniȝ iā exierat: ⁊ foris vidit eū altera ancilla: ſed cū exire eum vidit. i. cū ſurgeret ⁊ exiret: animaduertit eum: ⁊ dixit his qui erant ibi. i. q̄ ſimul erāt ad ignē it⁹ i atrio. Et hic cū ieſu nazareno erat. Ille āt q̄ foras exierat hoc audito rediēs iurauit illis cōtra nitētib⁹ q2 nō noui hominē. deīde in eo ꝙ ioannes hic ait: Dixerūt: Nūquid ⁊ tu ex diſcipulis ei⁹ es. qō redeūti ⁊ ſtanti dictū intelligim⁹. Hoc quoq̄ confirmat: nō illā tm̄ alterā ancillā quā ꝯmemorat: in hac ſecūda negatiōe mattheus ⁊ marcus: ſed ⁊ aliū quēdā ꝯmemorat lucas cū petro illud egiſſe. vn̄ ioānes dicit: Dixerūt ergo ei. Joannes aūt ſecutus de tertia petri negatione ita explicat: Dicit vn⁹ ex ſeruis pontificis: cognatus eius cui⁹ abſcidit petr⁹ auriculā: Nōne ego vidi te in horto cū illo. Quod mattheus et marcus nō ſingulari ſed plurali numero enunciāt eos q̄ cū petro agebāt: cū lucas vnū dicat: Joānes quoq̄ vnū eū cognatū ei⁹ cuius abſcidit petrus auriculā: facile ē intelligere aut pluralē numerū pro ſingulari vſitata locutione vſurpaſſe mattheū ⁊ marcū: aut ꝙ vnus maxime tāꝙ̄ ſciens ⁊ qui eū viderat affirmabat. ceteri aūt ſecuti ei⁹ fidē petrū ſimul vrgebant. CHRY. Sed neq̄ hortus i memoriā ei⁹ reduxit eorū que ibi dicta ſunt: neq̄ multa dilectio quā illic per verba multa. vnde ſequit: Iterum ergo negauit petrus ⁊ ſtatim gallus cantauit. AV. Ecce medici cōpleta ē predictio: egroti conuincta preſumptio. nō enim factū ē quod ille dixerat: Animaȝ meam pro te po-

nā: ſed factum eſt quod ille predixerat: Ter me negabis.

CHRY. Euangeliſte vero ꝯcorditer negationē petri ſcripſerūt: nō diſcipulū accuſantes: ſꝫ nos erudire volentes quātū malū ſit: nō deo totū ꝯcedere. ſed in ſemetipſo ꝯfidere. BED. Myſtice aūt p primaꝫ petri negationem illi deſignātur: qui ante paſſionē ipſi⁹ negauerūt eū eē deum: p ſecūdā vero illi qui poſt reſurrectionē ei⁹ in diuinitatē pariter ⁊ hūanitatē offenderūt. Itē p primū gallicantū ipſi⁹ deſignat capitis reſurrectio: p ſecūduꝫ illa que in fine celebrabitur totius corporis. Per primā aūt ancillaꝫ que petrū negare coegit deſignatur cupiditas: p ſecūdaꝫ carnalis delectatio: p vnū ſeu plures ſeruos demones q̄ ſuadent chriſtum negare:

Adducūt ergo ieſum ad cayphaꝫ in pretorium. Erat auteꝫ mane. Et ipſi nō introierūt in pretoriū vt nō cōtaminarētur: ſed vt mādūcarent paſcha. Exiuit ergo pilat⁹ ad eos foras: ⁊ dixit quā accuſationē affertis aduerſus hoiem hūc? Repōderūt ⁊ dixerūt ei: Si nō eſſet hic malefactor nō tibi tradidiſſemus eū. Dicit ergo eis pilatus: Accipite ergo eum vos: ⁊ ſm legem veſtraꝫ iudicate eum. Dixerunt ergo ei iudei: Nobis nō licet īterficere quēq̄. Ut ſermo ieſu impleretur quem dixit ſignificans qua morte eſſet moriturus.

AVG. Reddit euangeliſta ad locū narrationis ſue vbi eaꝫ reliquerat vt explicaret petri negationē. vñ dicit: Adducūt ergo ieſum ad cayphā in pretoriū. Ad caypham q̄ppe ab anna collega ⁊ ſocero eius dixerat miſſū: ſꝫ ſi ad cayphā: cur ad pretoriū quod nil aliud vult ītelligi ꝙ vbi preſes pilatus habitauit. BED. Pretoriū enī dicitur ſedes pretoris. Pretores vero dicūtur pfecti ſiue pceptores: eo ꝙ ciuibus precepta donēt. AVG. Aut igit aliq̄ vrgente cā de domo anne: quo ad audiēdū ambo ꝯuenerant. Cayphas prexerat ad ptoriū preſidis ⁊ ſocero ſuo ieſū reliq̄rat audiēdū: aut ī domo cayphe ptoriū pilat⁹ acceperat: ⁊ tāta dom⁹ erat vt ſeorſū hītatē dñꝫ ſuū ſeorſū iudicē ferret. AVG. de cō. euā. Tn̄ ad ipſū cayphaꝫ ab initio ducebatur ad quē in extremo pductus ē. ſed q2 iam tanq̄ ꝯuictū reum adducebant: cayphe iā antea viſuꝫ fuerat vt ieſus moreretur: nulla mora īterpoſita ē quin occidendus pilato traderetur. Sequitur: Erat autem mane.

CHRY. Anteq̄ gallus cantaret ad cayphaꝫ ducitur: mane vero ad pilatū: p que demōſtrat euangeliſta: qm̄ p totū intermediū noctis: a caypha īterrogatus in nullo redarguitur: ⁊ iccirco miſit eū pilato: ſꝫ illa alijs dimittens enarranda: ipſe queſiuit qd deinceps ē. Sequitur eniꝫ: Et ipſi nō introierūt in pretoriū. AVG. Hoc ē in eaꝫ ptē domus quā pilatus tenebat ſi ipſa erat domus cayphe: Cur aūt nō īt roierūt exponit ſubdēs. Ut nō cōtaminarent ſed manducarēt paſcha. CHRY. Quoniā tunc iudei faciebāt paſcha: ipſe vero ante vnā diē tradidit paſcha. reſeruās ſuā occiſionē ſexte ferie qn̄ vetus paſcha fiebat vel paſcha dicit totū feſtū. AVG. Dies enī agere cepāt azimorū: quibus diebus cōtaminatio illis erat: in alienigene habitaculū ītrare. ALCVI. Paſcha enī proprie dicebatur dies illa qua agnus ad veſperā quartadecima luna occidebat. Septē vero dies ſequētes dies azimorū dicebantur: in q̄bus nihil fermētatū in domibus eorū debuit īueniri: ſed tn̄ dies paſchalis īuenit īter dies azimorū: vt apud matheū. Prima aūt die azimorū acceſſerunt diſcipuli ad ieſum dicētes: Ubi vis paremus tibi comedere paſcha. Paſcha ēt dies azimorū inueniūtur noiati ſicut hic: Ut manducarent paſcha. paſcha enī nō imolationeꝫ agni hic notat que fiebat q̄rtadecima luna ad veſperā: ſꝫ magnā ſolēnitatē que. xv. luna celebrabatur poſt agni immolationē. quartadecima enī luna dñs ſicut ⁊ alij iudei paſcha celebrauit. q̄ntadecima luna qn̄ magna ſolēnitas celebratur ē crucifixus: quartadecima vo luna cepit eē immolatio ex quo captus ē in horto. AVG. O ipſa cecitas alienigene iudicis pretorio cōtaminari timebāt ⁊ fratris inocentis ſanguinē nō timebāt. Nam ꝙ etiā dñs erat ⁊ vite dator q̄ occidebatur: nō eorū ꝯſcientie ſed neſcientie deputetur. THEO. Si pilatus vicūq̄ pcedēs mitius ipſe idē egreditur. vñ ſeq̄tur: Exiuit ergo pilat⁹ ad eos foras. BED. Hec āt erat ꝯſuetudo iudeorū: vt quē morti reū iudicarēt: victū preſidi traderent: vt dū preſes vinctū cerneret: ītelligeret morti addictū. CHRY. Sed vidēs eū ligatū ⁊ a tot ductū: nō eſtimauit hoc argumētū eē īalterca bile accuſatōnis: ſed īterrogat. vnde ſeq̄tur: Et dixit eis: Quā accuſa. affer. aduer. hominē hūc? Incōueniēs. n. dicit eē iudiciū eos rapuiſſe: ſupplicium autem illi cōceder̄. Sed illi renuētes ex directo accuſationē: ⁊ ꝯiecturis quibuſdā vtūtur. vñ ſeq̄tur: Rñderūt ⁊ dixerūt: Si nō eēt hic malefactor nō tibi tradidiſſemus eū. AVG. Interrogētur atq̄ rñdeāt ab imūdis ſpiritibus liberati: ceci vidētes mortui reſurgētes: ⁊ quod oia ſupat: ſtulti ſapiētes: vtrū ſit malefactor ieſus: ſed iſta dicebant de q̄bus p ꝓphetaꝫ iam ipſe predixerat: Retribuebāt mihi mala p bonis.

AVG. de cō. euan. Sed videndū eſt ne ꝯtra ſit qd lucas dicit certa in eo dicta eē crimina: Ceperūt aūt illū inquit accuſare dicētes: Hunc īuenimus ſubuertētē gentē nrām: ⁊ ꝓhibentē tributa dari ceſari: ⁊ dicentē ſe chriſtū regeꝫ eē. ſed ſm ioannē videtur iudei noluiſſe dicere cria: vt eorū auctoritatē ſecutus pilat⁹: q̄d ei obijcerēt deſineret quādo ob hoc tm̄ nocentē crederet ꝙ ſibi ab eis tradi meruiſſe. ergo ītelligere debem⁹ ⁊ hoc dictū eē: ⁊ illud qd lucas cōmemorauit. Multa enī dicta ⁊ multa rñſa ſūt. Unde in narrationē ſuā q̄ſq̄ poſuit: qd ſatis eē iudicauit. nā ⁊ ipſe ioānes dicit quedā que obiecta ſūt quibus locis videbimus. Itaq̄ ſeq̄tur: Dicit ergo eis pila. Acci. eū vos ⁊ ſm legē vrām iu. eū. THEO. q. d. Qm̄ ad voſtrū iudicium poſcitis ⁊ ſupbitis: ac ſi nihil vnq̄ ꝓphanū egeritis accipite vos ⁊ dānate. ego nequaq̄ talis iudex efficiar. ALCVI. Uel hoc dicit. q. d. vos q̄ legē habetis: ſcitis quid lex de talibus iudicet: ſm quod iuſtū eſſe ſcitis: ita facite. Seq̄tur: Dixerūt ergo iu. no. nō licet īterfi. quēq̄. AVG. Sꝫ nōne lex pcepit ne malefactoribus preſerti ſeductoribus adeo q̄lē iſtū putabāt pcant? Sed ītelligendū ē eos dixiſſe nō ſibi licere īterficere quēq̄ ꝓpter feſti diei ſanctitatē quē celebrare iā ceperant. Ita ne oēꝫ ſenſū nimia malicia pdidiſtis: vt iō vos a ſanguie inocētis īpollutos eē credatis: q2 eū fūdendū alteri traditis. CHR. Uel iō ipſi eū nō īterfecerūt: q2 multū de ptāte eorū abſciſū erat eis romanis rebus ſubiacētibus. Uel aliter: q2 dixerat eis: ſm legē vrām īterficite eū: volētes oñdere ꝙ peccatū eius nō ē iudaicū dicūt: Non licet nobis. Nō enī ſm legē nrām peccauit: ſꝫ crimē eius ē publicū q2 ſe regē dixit: vel q2 eū crucifigi cupiebāt: vt ēt mō mortis eū diffament. nō aūt licebat eis crucifigere. Sꝫ quod alio mō īterficiebāt: mōſtrat ſtephanus ab eis lapidatus. Et iō ſubdit: Ut ſermo ieſu ipleret quē di. ſignificās q̄ morte eēt moritur⁹: qm̄. ſ. iudeis crucifigere nō licebat. aut dicit hoc euāgeliſta: qm̄ non ab eis ſolū: ſꝫ ⁊ a gentibus debeat īterfici. AVG. Sic enim legimus apud marcū vbi ait. Ecce aſcēdimus hieroſolymā ⁊ filius hois tradet principibus ſacerdotū ⁊ ſcribis: ⁊ tradēt eū gentib⁹. Pilatus aūt roman⁹ erat eūq̄ in iudeā romani preſidē miſerāt. Ut ergo iſte ſermo ieſu impleretur. i. vt eum ſibi traditū gentes interficerent noluerunt eum accipere dicentes: Nobis non licet.

Introiuit ergo iterum in pretorium pilatus: ⁊ vocauit ieſum. ⁊ dixit ei: Tu es rex iudeorum? Reſpondit ieſus: a temetipſo hoc dicis: an alij dixerunt tibi de me? Reſpondit pilatus: Nunquid ego iudeus ſum? Gens tua ⁊ pontifices tui tradiderunt

te mihi. Quid feciſti? Rñdit ieſus: Regnū meum non ē de hoc mūdo. Si ex hoc mūdo eſſꝫ regnum meuꝫ: miniſtri mei vtiq̄ decertarent vt nō traderer iudeis. Nūc autē regnum meū nō ē hic. Dixit itaq̄ ei pilatus: Ergo rex es tu? Reſpondit ieſus. Tu dicis: q2 rex ſum ego. Ego in hoc nat⁹ ſum: ⁊ ad hoc veni in mūdum: vt teſtimoniū phibeam veritati. Omnis qui ē ex veritate audit vocem meā. Dicit ei pilatus: Quid eſt veritas?

CHRY. Pilatus ab odio iudeorū eripi volens iudicium nō ptraxit in longū. vnde dicit: Introiuit ergo iterū in pto. pila. ⁊ vo. ieſū. THEO. Seorſū eo ꝙ magnā hēbat de eo ſuſpitionē. Proponebat aūt oia exquiſite rimari: amoto ſtrepitu iudeorū. vnde ſeq̄tur: Et dixit ei: Tu es rex iudeorū. ALCVI. His verbis oñdit pilatus iudeos obiecīſſe hoc criminis vt diceret ſe eē regē iudeorū.

CHRY. Uel hoc pilatus a multis audierat q2 vo nihil illi hēbāt dicere: vt nō multa fieret īueſtigatio: qd cōtīter dicebatur hoc ī mediū ducere vult. Seq̄tur ⁊ rñdit ie. A temetipſo hoc di. an alij ti. di. de me. THEO. Innuit ex hoc pilatū eē vecordē ac idiſcrete iudicantē: ac ſi diceret: Si hoc ex teipſo loq̄ris pande ſigna mee rebellionis: at ſi ab alijs pcepiſti: inq̄ſitionē fac ordiariā. AV. Sciebat vtiq̄ dñs ⁊ quod ipſe īterrogauit: ⁊ qd ille rñſurus fuit: ſꝫ tn̄ dici voluit: nō vt ipſe ſciret: ſꝫ vt ꝯſcriberet quod voluit vt ſciretur. CHRY. Nō ergo ignorās īterrogat: ſed ab ipſo accuſari iudeos volēs. vñ ſeq̄tur: Rñdit pilatus: Nūq̄d ego iudeus ſū? AV. Abſtulit a ſe ſuſpitionē qua poſſet putari a ſemetipſo dixiſſe: id ſe a iudeis audiſſe demōſtrans. vnde ſubdit: Gens tua ⁊ pōtifices tui tradiderūt te mihi. Deinde dicēdo: Quid feciſti: ſatis oſtēdit illud ei pro crīe obiectū: tanq̄ diceret: Si te regeꝫ negas: q̄d feciſti. vt traderis mihi. q̄ſi mirū nō eēt: ſi pūiēd⁹ iudici traderet q̄ ſe diceret regē. CHRY. Reducit aūt pilatū nō valde malū exñtem: ⁊ vult oñdere ꝙ nō ē hō nudus: ſed deus ⁊ dei filius: ⁊ quod formidauerat pilatus diſſoluit tyrānidis ſuſpitionē. vñ ſeq̄tur: Rñdit ieſus: Regnū meū nō ē de hoc mūdo. AVG. Hoc ē quod bon⁹ magiſter ſcire nos voluit: ſed nos voluit: ſed pri⁹ nobis demonſtrāda fuerat vana hoiuꝫ de regno ei⁹ opinio: ſiue gentiū ſiue iudeorū. a q̄bus id pilat⁹ audierat: q̄ſi ꝓpterea fuiſſet morte plectend⁹ ꝙ illicitū affectauerit regnū. vel qm̄ ſolēt regnaturi inuidere regnāti: ⁊ vꝫ cauendū erat: ne huius regnū ſiue romanis ſiue iudeis eēt aduerſū. Quod ſi īterrogante pilato ꝯtinuo rñdiſſet: nō ēt iudeis: ſꝫ ſolis gentib⁹ hoc de ſe opinātib⁹ reſpōdiſſe videret. Sꝫ poſt rñſionē pilati: iā iudeis ⁊ gētib⁹ opportun⁹ aptiuſq̄ reſpōdit. q. d. Audite iudei ⁊ gētes: nō īpedio dominationē vrāꝫ in hoc mūdo. Quid vultis āpliuſ. Uenite credēdo ad regnū qd nō ē de hoc mūdo. Quid ē enī ei⁹ regnū: niſi credētes in eū q̄bus dicit. De hoc mūdo nō eſtis q̄uis eos eē vellet in mūdo. vñ ⁊ hic nō ait: Regnū meum nō eſt in hoc mūdo: ſed nō ē de hoc mūdo. De mūdo ei ē quicq̄d hoīum a deo q̄dē creatū: ſꝫ ex adā viciata ſtirpe gnātum ē. factū ē aūt regnū nō iaꝫ de mūdo: q̄cq̄d inde in chriſto regeneratū ē. Sic enī nos deus eruit de ptāte tenebrarūꝫ ⁊ trāſtulit in regnū filij charitatis ſue. CHRY. Uł hoc dicit. qm̄ nō tenet regnū vt hic reges terreni tenēt: ſed qm̄ deſup hꝫ principatū q̄ nō ē hūanuſ: ſꝫ multo maior ⁊ clarior. vñ ſubdit: Si ex hoc mūdo eſſet regnū meū miniſtri mei vtiq̄ decertarēt: vt nō traderer iudeis. Oñdit hic regnū eius quod apud nos ē ībecillitatē: qm̄ a miniſtris hꝫ fortitudinē. ſupius vero regnū ſufficiēs ē ſibiipſi nullo indigens. Si igitur maius ē illud regnū: volēs captus ē ſe ipſum tradēs. AVG. Cū autem pbaſſet regnū ſuū nō eē de hoc mūdo ſubdit: Nūc aūt regnū meū nō ē hinc. non dicit: Non ē hic. hic enim ē regnū eius vſq̄ ad finē ſeculi habens intra ſe cōmixta zizania vſq̄ ad meſſem: ſed tn̄ nō ē hinc: q2 pegrinatur in mūdo. THEO. Uel ideo nō dicit. Nō eſt hic: ſed nō ē hinc. nam regnat in mūdo ⁊ vtitur eis ꝓuiſione: ⁊ iuxta votū cūcta diſponit. Nō eſt aūt ab infimis ꝯſtitutū regnū eius: ſed celitus ⁊ ante ſecula. CHRY. Hinc aūt heretici accipientes occaſioneꝫ alienū eum eē a mūdi conditione dicūt. Sꝫ cū dicit: Regnū meū non ē hinc: non priuat mūdum a ſua ꝓuidentia ⁊ prelatione: ſꝫ oñdit regnū ſuū nō eſſe humanū neq̄ corruptibile. Seq̄tur: Dicit itaq̄ ei pilatus: Ergo rex es tu. reſpondit ieſus: Tu dicis: q2 rex ſum ego. AVG. Non q2 regem ſe timuit confiteri: ſed ita dictū ē: vt neq̄ regē ſe negeꝫ: neq̄ regem ſe talē eſſe fateatur: cui⁹ regnū putet eē de hoc mūdo. Dictū eſt enim: Tu dicis. ac ſi diceret. Carnalis carnaliter dicis. Deinde ſubiūgit: Ego in hoc nat⁹ ſū: ⁊ ad hoc veni in mūdū: vt teſti. phibe. veritati. Non ē pducenda huius pnois ſyllaba quod ait: In hoc natus ſū: tanq̄ dixerit In hoc natus ſum: ſed corripienda tanq̄ dixerit: Ad hoc natus ſum: ſicut ⁊ ait: Ad hoc veni in mūdum. vnde manifeſtuꝫ ē eum tēporalē natiuitatē ſuaꝫ hic cōmemoraſſe: qua īcarnatus venit in mūdum: non illam ſine initio qua deus erat. THEO. Uel aliter queſito p pilatum ſi dñs eſſet rex. Ego inq̄t in hoc natus ſum. i. ad hoc quia rex ſum. hoc enim ipſo ꝙ a rege pductus ſū: me quoq̄ teſtor fore regem. CHRY. Si igitur rex natus ē nihil niſi accipiens hꝫ. Ad hoc inquit veni: vt teſtimonium phibeam veritati: hoc ē vt hoc ipſum ſuadeā oib⁹. Et notandū ē ꝙ ſuā humilitatē oñdit: dūꝫ dicentib⁹. Qm̄ malefactor ē: ferebat ſilens. quādo vero īterrogatus ē de regno: tūc locutus ē ad pilatū: erudiēs eum ⁊ reducēs ad altiora: ⁊ oſtendit ſe nihil verſutū opatum eē p hoc quod dicit: Ut teſtimoniū phibeā veritati. AVG. Cum autē chriſtus teſtimoniū phibet veritati: teſtimoniū phibet ſibi. eius quippe ē vox: Ego ſum veritas. Sed q2 nō oium ē fides: adiungit atq̄ ait: Omnis qui ē ex veritate: audit vocem meā. Audit vtiq̄ interioribus auribus. i. obedit mee voci: ac ſi diceret: Credit mihi. Quod vero ait: Ois qui ē ex veritate grām cōmendauit: qua ſm ꝓpoſituꝫ vocat: Nam ſi naturā cogitemus in qua creati ſumus: cum oēs veritas creauerit: quis non ē ex veritate. ſed non oēs ſūt: q̄bus vt obediāt veritati ex ipſa veritate pſtatur. Si enim dixiſſet: omnis qui audit vocē meā ex veritate eſt: ideo dictus ex veritate putaretur: q2 obtemperat veritati. Nō aūt hoc dicit: ſed ait: omnis qui ē ex veritate audit vocem meā. Audit vtiq̄ ac per hoc nō ideo ē ex veritate q2 eius audit vocem: ſed ideo audit: q2 ex veritate ē: quia hoc illi donum ex veritate collatū ē. CHRY. Hec aūt dicens: attrahit ⁊ ſuadet fieri eorū que dicūtur auditorē. ita deniq̄ ⁊ eum cepit his breuibus verbis vt quereret: Quid eſt veritas. ſequitur enim: Dixit ei pilatus: Quid eſt veritas. THEO. Nam fere ab hominibus euanuerunt: ⁊ a cunctis erat incognita dum eſſent increduli.

Et cum hoc dixiſſet iterum exiuit ad iudeos: ⁊ dicit eis: Ego nullam inuenio in eo cauſam. Eſt autem conſuetudo vobis vt vnum dimittā vobis in paſcha. Uultis ergo dimittam vobis regem iudeorum? Clamauerunt rurſum omnes dicentes: Non hunc ſed barrabaꝫ. Erat āt barrabas latro

AVG. Cum dixiſſet pilatus: Quid eſt veritas. credo in mentem illi veniſſe continuo ꝯſuetudineꝫ iudeorū qua ſolet eis dimitti vnus in paſcha: ⁊ ideo non expectauit vt reſponderet ei ieſus: ne mora fieret cum recoluiſſet morē quo poſſet eis in paſcha dimitti: quod eū valde voluiſſe manifeſtū eſt. vnde dicit: Et cum hoc dixiſſet: iterum exiuit ad iudeos. CHRY. Sciebat enim quidem quoniam hec indigebat tempore interrogatio. oportebat autē eum eripere ab impetu iudeorum. iccirco ⁊ exiuit. ALCVI. Uel non expectabat audire reſponſum: q2 forte in

dignus fuit audire. Seqtur: Et dixit eis: Ego nullã in eo inuenio cãm. CHR. Non dixit: quia peccauit ⁊ dign⁹ ē morte: donate eum feſto: ſed primũ eũ excuſans tunc rogat ex abundanti: vt ſi nollẽt eum vt innocentem dimittere ſaltem obnoxium donarẽt tpi. Ideoqȝ idduxit. Eſt autem ꝯſuetudo vobis: vt vnũ dimittã vobis in paſcha. BED. Hec conſuetudo non erat legiſ ꝑceptũ: ſed ex antiqua patrũ traditione deſcendit: vt ob recordationem liberationis ex egypto vnũ etiaȝ in die paſce dimitterent vinctũ. Deide exhortatiue dicit: vultiſ ergo dimittã vobis regeȝ iudeoꝝ. AVG. Auelli enim ex eius corde nõ potuit ipſum regeȝ iudeoꝝ eſſe tanq̃ hoc ibi ſicut in titulo ipſa veritas fixit de qua q̃d eſſet interrogauit. THE. Pulchre aũt pilatus rñdet per hoc ꝙ in nullo ieſus errauerit: ſed fruſtra inquietat ab eis velut regnũ deſiderãs. Non eniȝ eum qui ſe regẽ aſſereret: ac emulũ romane ptãtis romanoꝝ vicarius abſoluiſſet. Quãobrẽ in hoc quod dixit: Regẽ iudeoꝝ abſoluã: ꝓſus inoxiũ ieſum ꝓdit illuditqȝ iudeos. q. d. quẽ vos criminamini vt regẽ: ſe putantẽ hũc ego abſolui iubeo: quaſi talẽ nõ exiſtentẽ. AVG. Sed hoc audito: clamauerũt. vnde ſeqtur: Clamauerũt oẽs rurſum dicentes. Non hũc ſed barrabã. Erat aũt barrabas latro. Nõ reprehendimuſ o iudei ꝙ ꝑ paſcha liberaſtis nocentẽ ſed occidiſtis inocentẽ: quod tamẽ niſi fieret verꝫ paſcha non fieret. BED. Quia ergo reliquerũt ſaluatorẽ ⁊ petiuerũt latronẽ: vſqȝ hodie diabolus ſua latrocinia exercet in ipſos. ALCVI. Barrabas aũt interpretatur: Iſte filius magiſtri eoꝝ. i. diaboli qui huic latroni in ſuo ſcelẽ: iudeis in ſua ꝑfidia magiſter fuit. CA. XIX.

Tunc ergo apprehendit pilatus ieſũ ⁊ flagellauit. Et milites plectentes coronam de ſpinis impoſuerũt in capite eius: ⁊ veſte purpurea circũdederũt euȝ: Et veniebãt ad eum ⁊ dicebant Aue rex iudeorum. ⁊ dabãt eis alapas. Exiuit iterum pilatus foras: ⁊ dicit eis: Ecce adduco vobiſ eum foras vt cognoſcatis quia nullam inuenio in eo cãm. Exiuit ergo ieſus portãs ſpineam coronam ⁊ purpureum veſtimentũ. ⁊ dicit eis: ecce homo.

AVG. Cum iudei clamaſſent non ieſũ ſibi dimitti a pilato velle ꝓpter paſcha: ſȝ barrabã latronẽ: ſubdit. Tunc ergo apprehẽ. pi. ie. ⁊ flagellauit. Hoc pilatus nõ ob aliud feciſſe credend⁹ ē: niſi vt ei⁹ iniuriis iudei ſatiati ſufficere ſibi eſtimarẽt: ⁊ vſqȝ ad eius mortẽ ſeuire deſiſterẽt. Ad hoc ptinet ꝙ idẽ preſes ẽt cohortẽ ſuaȝ permiſit facere q̃ ſequũtur aut fortaſſis ⁊ iuſſit. dixit enĩ q̃d deinde fecerit milites: pilatũ tñ id iuſſiſſe nõ dixit. Seqtur enĩ: Et mili. plec. coro. de ſpi. ipo. ca. eius: ⁊ veſte pur. cir. eũ: ⁊ ve. ad eũ ⁊ di. Aue rex iu. ⁊ da. ei alapas. CHR. Quia enim pilatus dixit eũ regẽ iudeoꝝ ſchema ei ꝯtumelie de reliquo imponũt. BED. Nã pro diademate ſpineã illi impoſuerũt coronã: ⁊ pro purpureo veſtimẽto quo reges veteres vtebãtur: veſtẽ purpureã ei circũdãt: vbi non dȝ videri ꝯtrariũ: qđ matheus dicit circũdediſſe chlamidẽ coccineã: quia vt origenes refert: vni⁹ ſũt materie cocc⁹ ⁊ purpura. coccule enĩ inciduntur: ⁊ ex his gutte ſanguiniſ fluũt: ex quib⁹ vtriuſqȝ generis tingit veſtimũ. et q̃uiſ hoc milites illudẽdo facerẽt nobis: tñ opabant myſteria. Nam ꝑ ſpineã coronã nr̃oꝝ deſignatur pctõꝝ ſuſceptio: q̃ ſicut ſpinas terra noſtri corporis geminat. In veſtimento purpureo caro paſſionibus ſubiecta ſignificat. Purpura etiam veſtitur cũ de triũphis ſcõꝝ martyrũ gloriat. CHR. Nõ autẽ iniũctio principis erat qđ faciebãt: ſed ad grãm iudaicaȝ hoc faciebãt: quia neqȝ circa initiũ ab illo iuſſu iuerũt nocte: ſȝ iudeis pecuniarũ grã gratificãtes oĩa audebãt. tot aũt ⁊ talibus factis ipſe ſtabat ſilẽſ. Tu vero audiẽs hec in mẽte habe ꝯtinue: ⁊ regẽ orbis terrarũ ⁊ angeloꝝ dñȝ videns ꝯtumeliã patientẽ: ⁊ oĩa ferentẽ ſilentio imitare.

AVG. Sic ẽt implebãtur que de ſe dixerat xp̃s. ſic martyres informabãtur ad oĩa que per perſecutores libuit facere ꝑferenda. ſic regnũ qđ de hoc mũdo nõ erat: ſupbũ mundũ nõ atrocitate pugnãdi ſȝ patiẽdi humilitate vincebat.

CHR. Ut aũt ꝯtinctũ qđ a militibus factũ erat: in euȝ videntes reſpirẽt a paſſiõe coronatũ ieſũ adduxit ad eos. vñ ſeqtur: Exiuit iterũ pi. fo. ⁊ di. eiſ: Ecce adduco vo. eũ fo. vt cog. quia nullã in eo cãm inuenio. AVG. Hinc apparet nõ ignorãte pilato hec a militibus facta: ſiue iuſſerit ea ſiue permiſerit illa. ſ. cã quã ſupra diximus: vt hec ei⁹ ludibria inimici libẽtiſſime viderẽt ⁊ vlterius ſanguinem nõ ſitirẽt. vñ ſeqtur: Exiuit ergo ie. por. ſpi. co. ⁊ pur. ve. Nõ clarus imperio ſed plen⁹ obprobrio. Sequitur: Et dicit eis: Ecce homo. q. d. Si regi inuidetis iã parcite: quia abiectũ videtis feruet ignominia: frigeſcat inuidia.

Cuȝ ergo vidiſſent eum pontifices ⁊ miniſtri clamabant dicentes: Crucifige crucifige eũ. Dicit eis pilatus: Accipite eum vos ⁊ crucifigite eum. Ego non inuenio in eo cãm. Reſponderunt ei iudei: Nos legem habemus: ⁊ ſm legẽ dȝ mori: quia filium dei ſe fecit. Cum ergo audiſſet pilatus hũc ſermonem magis timuit.

AVG. Iudeorum inuidia pro chriſti ignominia non frigeſcit: inardeſcit potius ⁊ increſcit: vñ dr̃. Cũ ergo vidiſ. eum pon. ⁊ mi. cla. di. crucifi. cru. eũ. CHR. Uidit ergo pilatus oĩa inaniter fieri. vnde ſeqtur: Dicit eis pi. acci. eum vos ⁊ crucifigite. Execrãtis ē hoc verbũ ad rem non cõceſſam eos impellantis. Ipſi enim ducebãt eum: vt cũ preſidis iudicio hoc fieret: Contingit aũt ꝯtrariũ: iudicio preſidis eũ magiſ abſolui. vñ ſeqtur: Ego enĩ nõ inuenio in eo cãm. Continue enĩ eũ ab accuſationibus eruit. Uñ manifeſtum ē qm̃ ⁊ priora ꝓpter illoꝝ ꝯceſſit inſaniã ſed iudeos canes nil hoꝝ inuerecũdiã cõuertit. nam ſequitur Rñderũt iudei: Nos legẽ ha. ⁊ ſm le. dȝ mori: quia fi. dei ſe fecit. AVG. Ecce alia maior inuidia. pua q̃dẽ illa videbatur velut affectare illicito auſu regie ptãtis: ⁊ tñ neutrũ ſibi ieſus mendaciter vſurpauit: ſed vtrũqȝ verũ ē. ⁊ vnigenitus ē dei filius. ⁊ rex a deo ꝯſtitutus ſup ſyon montẽ ſanctũ eius: ⁊ vtrũqȝ nũc demõſtraret: niſi quãto erat potentior: tãto maluiſſe ẽ patiẽtior. CHR. Adinuicẽ enim ipſis diſputãtibus ſilebat: implens ꝓpheticũ illũd: ꝙ nõ aperuit oſ ſuũ in humilitate ſua iudiciũ enĩ ſublatũ ē. AVG. de con. euan. Hoc aũt poteſt congruere ei quod lucas cõmemorat: in accuſatõe iudeorũ dictũ: hũc inuenimus ſubuertentẽ gentẽ nr̃am: vt adiungatur: quia filium dei ſe fecit.

CHR. Deinde pilatus quidẽ timet ab ipſis auditis: formidauit: ne forte verꝫ eẽt quod dicebatur: ⁊ videretur inique agere. vnde ſequitur: Cum ergo audiſſet pilatus hunc ſermonem magis timuit. BED. Non timuit quia legem audiuit. quia alienigena erat: ſed magis timuit ne filiũ dei occideret. CHR. Illi vero hoc dicẽtes ñ horruerũt: ſed interficiunt eũ pro q̃b⁹ oportuerat adorare.

Et ingreſſus ē pretorium iterum: ⁊ dicit ad ieſum: Unde es tu? Ieſus aũt reſponſum nõ dedit ei. Dicit ergo ei pilatus: Mihi non loqueriſ? Neſcis quia ptãtem habeo crucifigere te: ⁊ ptãtem habeo dimittere te? Reſpondit ieſus: Non haberes poteſtatem aduerſum me vllam: niſi tibi datuȝ eſſet deſup. Propterea q me tradidit tibi mai⁹ pctm̃ habȝ. Et exinde querebat pilatus dimittere eum.

CHR. Pilatus timore concuſſus: rurſus inquiſitõeȝ facit. vnde dicitur: Et ingreſſus eſt pretoriuȝ iterum: ⁊ dicit ad ieſum: vnde es tu. Non autẽ vltra interrogat Quid feciſti? Sequitur: Ieſus autem rñſuȝ non dedit ei. Qui. n. audiuit qm̃ in hoc natus ſũ: ⁊ ad hoc veni: ⁊ qm̃ regnum meũ non ē hinc: cũ debuiſſet reſiſtere ⁊ eripere eũ: hoc q̃dẽ non fecit: ſȝ ſecutuſ ē iudaicũ impetũ. Propterea ergo nihil ei rñdit: qm̃ inaniter oĩa interrogabat. Sȝ ⁊ aliter opibus teſtantib⁹ ei: volebat ꝑ ſermones vincere ⁊ excuſationes cõponere: oſtendẽs qm̃ ad hoc venit. AVG. Hoc aũt ſilentiũ dñi nr̃i ieſu xp̃i nõ ſemel factũ collatis oium euangeliſtarũ narrationib⁹ reperitur ⁊ apud principẽ ſacerdotũ: ⁊ apud herodẽ: ⁊ apud ipſũ pilatũ: vt nõ fruſtra de illo ꝓphetia ꝓceſſerit. Sicut agnus corã tondẽte fuit ſine voce ſic non aperuit os ſuũ: tũc vtiqȝ qñ interrogãtibuſ nõ rñdit. q̃uis enĩ quibuſdã interrogantibus ſepe rñdit: tamen ꝓpter illa in q̃bus noluit rñdere ad hoc data eſt ad agnũ ſimilitudo: vt in ſuo ſilentio non reuſ ſȝ inocẽs haberetur. i. non ſicut male ſibi ꝯſcius q̃ de pctiſ ꝯuincebatur ſuis: ſed ſicut mãſuetuſ q̃ ꝑ pctis imolabatur alienis.

CHR. Quia igit ſiluit. ſeqtur. Dicit ergo ei pila. Mi. nõ lo. neſcis quia po. ha. cru. te: ⁊ po. ha. dimittere te. Uide qualiť ſeipm̃ ꝯdẽnauit. ſi enĩ in te totũ poſitũ ē: cuius grã nullã cãm inueniẽs nõ abſoluis? Quia igitur aduerſus ſeipm̃ ꝓtulit: rñdit ieſus: Nõ haberes ptãtẽ aduerſuȝ me vllã: niſi datũ eẽt tibi deſup. oñdens qm̃ non ſimpliciter ⁊ ſm alioꝝ ꝯñiã hoc fit: ſȝ myſtice ꝯſumat. Ne igit hoc audiẽs eſtimes eũ ab oi crimiȝ ẽe ſubdit: Propterea q̃ tradidit me tibi peccatũ maius hȝ. Enimuero ſi datũ erat neqȝ hic neqȝ illi obnoxii ſũt criminib⁹ inaniter dicis: Hoc enĩ datũ ē. i. ꝯceſſũ. ac ſi diceret: ꝑmiſit hoc fieri neqȝ tamẽ ꝓpterea extra neqtiã ſũt. AVG. Ecce rñdit ꝓinde vbi nõ rñdebat: nõ ſicut reus ſiue doloſus: ſȝ ſicut ouis ſilebat. vbi rñdebat: ſicut paſtor docebat. Dicamuſ ergo. qđ dixit: qđ ⁊ ꝑ aplm̃ docuit: quia nõ ē ptãs niſi a deo. Et quia plus peccat q̃ ptãti inocentẽ occidẽdũ liuore tradit: q̃ poteſtas ipſa ſi eũ timore alicuius maioris ptãtis occidit. Talẽ q̃ppe de⁹ dederat illi ptãtem: vt eẽt ẽt ſub ceſaris ptãte. quapropť iqt: Nõ hres aduerſũ me ptãtẽ vllã. i. q̃tulãcqȝ hẽs: niſi hoc ipm q̃cq̃d ē tibi eẽt datũ deſup: ſed quia ſcio quãtũ ſit: nõ enĩ tm̃ ē vt tibi omodo liberꝫ ſit: ꝓpterea q̃ tradidit me tibi maius pctm̃ hȝ. Ille q̃ppe me tue ptãti tradidit inuidẽdo: tu vo eandẽ ptãtẽ in me exercitur⁹ es metuẽdo. nec timẽdo q̃dẽ ꝑſertim inocentẽ hoiem hõ dȝ occidere: ſȝ id celãdo facere multo mai⁹ malũ ē ꝙ timẽdo ⁊ ideo nõ ait: Qui me tibi tradidit: ipſe hȝ pctm̃: tanq̃ ille nõ haberet: ſȝ ait. Maius pctm̃ hȝ: vt ẽt ſe hre intelligeret.

THEO. Dicit aũt q̃ tradidit me tibi. i. iudas vel etiã turba. Cũ ergo patens rñſũ ieſus ediderit: ꝙ niſi ego memetipſũ ꝑberẽ ⁊ pr̃ ꝯcederet: nõ haberes ptãtem in me: ex hoc potius ipm abſoluere pilatus ſatagebat. vñ ſeqt: Et exinde querebat pilatus dimittere eũ. AVG. Lege ſupiora ⁊ inuenies iã dudũ eũ querere dimittere ieſum. Exinde itaqȝ itelligenduȝ ē. Propter hoc. i. ex hac cauſa ne haberet peccatũ occidẽdo inocentem ſibi traditum.

Iudei autem clamabant dicentes: Si hunc dimittis non es amicus ceſaris. Omnis enim qui ſe regem facit contradicit ceſari. Pilatus autẽ cũ audiſſet hos ſermones: adduxit foras ieſum: ⁊ ſedit pro tribunali in loco qui dicitur licoſtratos: hebraice autem gabatha. Erat autem paraſceue paſce hora quaſi ſexta: ⁊ dicit iudeis: Ecce rex veſter. Illi autem clamabant: Tolle tolle crucifige eum. Dicit eis pilatus: Regem veſtrum crucifigã. Reſponderunt pontifices: Non habemus regeȝ niſi ceſarem. Tunc ergo tradidit eis illum vt crucifigeretur.

AVG. Maiorẽ timorẽ ſe ingerere putauerũt iudei pilato terrendo de ceſare vt occideret chriſtũ: q̃ ſupius ibi dixerunt: Nos legem habemus: ⁊ ſm legem dȝ mori: quia filium dei ſe fecit. vñ dicit: Iudei aũt clamabãt di. Si hũc di. non es ami. ceſaris. Omnis enĩ qui ſe re. fa. cõ. ceſari. CHR. Sed vnde habetis hoc demõſtrare: a purpura a diademate: a curru: a militibus: Nõne ſolus ſemꝑ cum .xii. diſcipulis incedebat: ꝑ oĩa vilia tranſiẽs ⁊ cibũ ⁊ ſtolã ⁊ habitationẽ. AVG. Pilatus aũt eoꝝ legẽ nõ timuit vt occideret: ſȝ magiſ filiũ dei timuit ne occideret. Nũc vo non ſic potuit ꝯtemnere ceſarẽ auctorẽ ptãtis ſue: quẽadmodũ legẽ gẽtis aliene. vñ ſubditur: Pilatus autẽ cuȝ audiſſet hos ſermones adduxit foras ieſũ ⁊ ſedit pro tribunali in lo. qui dicitur licoſtratos: hebraice ãt gabatha. CHRY. Exiit quidẽ vt ſcrutaturuſ rẽ. ſedere enĩ pro tribunali hoc oñdebat. GLO. Sicut enĩ tribunal ē iudicũ: ſic tronus vel ſoliũ regũ: ⁊ cathedra doctorũ. BED. Licoſtratos aũt dicitur quaſi lapideſtratũ: erat locus ſublimiſ. Seqtur: Erat aũt paraſceue paſce hora quaſi ſexta.

ALCVI. Paraſceue. i. preparatio. hoc noie dicebatur ſexta ſabbati in qua preparabãt neceſſaria ſabbato: vt de mãna dictũ ē. Sexta die colligetis dupluȝ: quia enim ſexta die homo ē factus: ⁊ in ſeptima requieuit deus: ideo ſexta die pro hoie patitur: ſabbato quieſcit in ſepulchro. hora aũt erat quaſi ſexta. AVG. Quid ē ergo qđ marcus dicit. Erat hora tertia qñ crucifixerũt eũ: niſi quia hora tertia crucifixus ē dñs linguis iudeoꝝ: hora ſexta manib⁹ militum: vt itelligamus horã quintã iam fuiſſe tranſactaȝ: ⁊ aliqđ de ſexta ceptũ: quando ſedit pro tribunali pilatus: que dicta ē a ioanne hora quaſi ſexta: ⁊ cum duceretur ⁊ crucifigeret: ⁊ iuxta eius crucẽ gererẽtur que geſta narrãtur. hora ſexta itegra ꝯpleretur. Ex qua hora vſqȝ ad nonã ſole obſcurato: tenebras factas triũ euangeliſtarũ mathei marci ⁊ luce ꝯteſtatur auctoritas. Sȝ qm̃ iudei facinus iterfecti chriſti a ſe in romanos. i. pilatum ⁊ eius milites trãſferre conati ſũt. ꝓpterea marchuſ ea hora q̃ chriſtus a militibus crucifixus ē pretermiſſa: tertiã poti⁹ horã recordatus expreſſit: vt nõ tm̃ milites repiantur crucifixiſſe ieſum: verũ ẽt iudei qui vt crucifigeretur hora tertia clamauerũt. Eſt ⁊ alia huius ſolutio qõnis: vt non hic accipiatur hora ſexta diei: quia neqȝ ioannes ait: Erat hora diei quaſi ſexta. Sed ait. Erat paraſceue hora quaſi ſexta. paraſceue autem latine preparatõ eſt. Paſcha enĩ noſtrũ vt dicit apls imolatus ē chriſtus. Cuius paſce preꝑationem ſi ab hora noctis nona cõputemus quãdo videntur principes ſacerdotũ ꝓnũciaſſe dñi imolationem dicẽtes: Reuſ ē mortis: vſqȝ ad horã diei tertiã q̃ crucifixũ eſſe chriſtũ marcus euangeliſta teſtatur: ſex hore ſũt: tres nocturne ⁊ tres diurne. THEO. Soluũt aũt quidaȝ ꝙ ex pctõ ſcriptoris ꝯtigerit apud grecos. nam quedam lr̃a greca nomine gama cuius talis eſt figura: tertiã horã importat quedam autem figura que ab eis vocatur epiſimon que talis ē. ſextã horã importat. Ex negligentia ergo ſcriptorũ precedẽs figura cedere potuit in ſequentem.

CHR. Pilatus ergo vt ſcrutaturus exiens nullam tamen ſcrutationẽ faciens tradit eum: eſtimãs mouendos eẽ eos. vñ ſeqtur: Et dicit iudeis: Ecce rex veſter. THE. q. d. Ecce qualem hominẽ fatemini ꝙ imperiũ vr̃m capeſſeret humilis. vt nihil tale poſſit tẽtare. CHR. Et nimirum q̃ dicta ſũt erãt ſufficientia vt facerent eos de cetero ab ira ceſſare: ſed trepidabãt ne dimiſſus rurſus turbam ducat. Amor etenim principatus verſutuȝ quid eſt ⁊ animum ſufficiens ꝑdere: ꝓpterea magis inſiſtut. vnde ſeqt: Illi aũt clamabant: Tolle: tolle. Interficere enim euȝ conãtur ⁊ exprobatiſſima morte. vnde ſubdũt: Crucifige eũ formidantes ne aliqua eius poſt ipſum fiat memoria.

AVG. Adhuc aũt pilatus terrorẽ quẽ de ceſare ingeſſerant: ſupare conatur. vñ ſubditur: Dixit eis pilatus: Regem veſtrum crucifigam. de ignominia eorum volẽs eoſ frangere quos de ignominia chriſti mitigare non potuit. Sequitur: Reſponderũt pontifices: Non habemus regẽ

niſi ceſarem. CHR. Uolentes ſeipſos ſubmiſerunt ſupplicio. ppterea ⁊ deus tradidit eos. Quia eni cõcoꝛditer negauerũt regnũ dei: dimiſit eos in ſuum iudicium incidere regnũ enim chꝛiſti reſutantes id quod ceſaris ē ſup ſeipſos vocabãt. AVG. Sed pilatuſ timoꝛe moꝝ vincitur. vñ ſeqtur: Tũc ergo tradidit eis illũ vt crucifigeret. Apertiſſime eni cõtra ceſarẽ venire videret: ſi regez ſe nõ hñe niſi ceſarẽ pꝛofitẽtibus: aliũ regẽ vellet ingerere dimittendo ĩpunitũ quẽ ppter hoc auſus ei tradiderũt occidendũ. non aũt dictũ ē: Tradidit eis illũ vt crucifigerẽt illũ: ſed vt crucifigeret. ſ. iudicio ac ptãte pꝛeſidis. Sz idõ illis traditũ dixit euangeliſta: vt eos crimine implicatos a quo alieni eẽ conabãtur oñderet. non enim faceret hoc pilatus: niſi vt id quod eos cupere cernebat impleret.

Suſceperunt autem ieſum: ⁊ eduxerunt: Et baiulans ſibi crucem exiuit in eum qui dicitur caluarie locum: hebꝛaice autem golgotha: Ubi crucifixerunt eum: ⁊ cum eo alios duos hinc ⁊ inde: medium autem ieſum.

GLO. Ad mandatũ pꝛeſidis milites chꝛiſtum ſuſceperunt crucifigendũ. vñ dicitur. Suſceperũt autem ieſuz ⁊ eduxerunt. AVG. Poteſt enim hoc iam referri ad milites apparitoꝛes pꝛeſidis. nam poſtea euidentius dicitur: Milites ergo cũ crucifixiſſent eũ: q̃uis euangeliſta ẽt ſi totum iudeis tribuit: merito facit. ipſi enim fecerunt quicqd vt fieret extoꝛſerũt. CHR. Sed q2 lignuz vt pphanũ putabant ⁊ vitabãt: ⁊ neq3 tangere ipſũ ſuſtinebãt crucez ieſu vt ꝯdemnato iponũt. vnde ſeqtur: Et baiulãſ ſibi cru. exi. in eũ qui dicit cal. lo. hebꝛa. aũt gol. vbi eum crucifixerũt. Ita ⁊ typo factũ ē: Iſaac rei ligna poꝛtauit ſed tũc qdẽ vſq3 ad pris beneplacitũ res pceſſit. nũc autẽ in rebus effectũ obtinuit: veritas eni erat. THE. Sz quodãmodo vt illic iſaac dimiſſus ē: ⁊ mactatus ē aries: ſic ⁊ hic diuina natura manet ĩpaſſibilis: ſed humanitas ſm quã aries dicit: tanq̃ errãtis arietis ade filius hic mactata ē. Sed qualiter alius euãgeliſta dicit q᷑ angariauerũt ſimonẽ vt crucẽ poꝛtaret. AVG. de cõ. euã. Utrũq3 factum inuenimus. pꝛimo id quod ioãnes dicit. deinde quod ceteri tres. vnde itelligitur q᷑ ipſe ſibi poꝛtabat crucẽ: cũ exiret in locũ memoꝛatũ. AVG. ſup Jo. Grande ſpectaculũ: ſed ſi ſpectet ipietas grãde ludibꝛiũ: ſi pietas grãde myſteriũ. Uidet ipietas regẽ: pꝛo vĩga regni lignum ſui poꝛtare ſupplicij. videt pietas regẽ baiulãtẽ lignũ ad ſeipſũ figendũ quod fixurus fuerat: ẽt in frontibus reguz ſpernẽdũ oculiſ ipſoꝛũ in qua erãt gloꝛificatura coꝛda ſctoꝝ: ipſã crucẽ ſuã geſtãſ humero cõmẽdabat ⁊ lucerne arſure q̃ ſub modio ponẽda nõ erat: cãdelabꝛũ ferebat. CHR. Et ſicut victoꝛes ita ⁊ ipſe in humeris poꝛtabat victoꝛie ſignũ. Quidã aũt dicũt q᷑ in illo loco q̃ caluarie dicebaſ adã moꝛtuus ē ⁊ ſepult᷒: vt in loco vbi moꝛs regnauit: illic ⁊ ieſus tropheũ ſtatuerit. HIE. ſup math. Fauoꝛabilis iterp̃tatio ⁊ mulcẽs aurẽ populi: nec tñ vera. Extra vrbẽ eni ⁊ foꝛis poꝛtã loca ſũt in qbus trũcant capita dãnatoꝝ: ⁊ caluarie quaſi decollatoꝛũ ſũpſere nomẽ Adã vo ſepultũ iuxta ebꝛon ⁊ arbee in ieſu filij naue volumine legimus. CHR. Crucifigebãt aũt eũ cũ latrõibus: Unde ſeqtur: Et cũ eo alios duos hinc ⁊ ide: me. aũt ieſũ. In hoc pphetiam iplẽtes: qm̃ cũ iniqs reputatus ē. Que eni cõuitiãtes faciebãt: hec veritati ꝯferebãt. volebat eni demon qđ fiebat obũbꝛare: ſz nõ valuit. Tribus eni in cruce affixis miracula q̃ fiebãt: nulli aſcripſit niſi ſoli ieſu: ita inanes diaboli artes facte ſũt. nec ſolũ nõ obfuit glorie eius: ſed ꝯtulit nõ parũ. nã latronẽ in cruce cõuertere ⁊ in padiſũ iducere: nõ min᷒ fuit q̃ ꝯcuter petras. AVG. Tamẽ ⁊ ipſa crux ſi attẽdas tribunal ſũt. i medio enim iudice ꝯſtituto: vn᷒ latro q̃ credidit liberatus: alter q̃ iſultauit dãnatus ē: iã ſignificabat qđ factur᷒ ē de viuiſ

⁊ moꝛtuis: alios poſitur᷒ ad dextrã: alios vo ad ſiniſtrã.

Scripſit autem ⁊ titulu3 pilatus: ⁊ poſuit ſuper crucem. Erat autem ſcriptum: Jeſus nazarenus rex iudeoꝛum. [illegible] ergo titulum multi legerũt iudeoꝛum: q2 pꝛope ciuitatem erat locus vbi crucifixus ē ieſus. Et erat ſcriptum hebꝛaice: grece: ⁊ latine. Dicebant ergo pilato pontifices iudeoꝛu3. Noli ſcribere rex iudeoꝛu3: ſed quia ipſe dixit rex ſum iudeoꝛũ. Rñdit pilatus. Qđ ſcripſi ſcripſi.

CHRY. Sicut in tropheo littere ponũtur victoꝛiam oñdentes ita pilatus titulũ cruci chꝛiſti inſcripſit. vñ dr. Scripſit aũt ⁊ titulũ pilatus ⁊ poſuit ſuper crucẽ. ſimul qdem pꝛo chꝛiſto rñdens vt eum a cõione latronũ diſcerneret ſimul autẽ ⁊ de iudeis vlciſcens: oñdens. ſ. ipſoꝛu3 maliciã dum in ſuũ regẽ inſurrexerũt. vñ ſeqtur. Erat aũt ſcriptũ: Jeſus naza. rex iudeoꝝ. BED. In quo mõſtrabatur iam tũc regnũ ipſius. nõ vt ipſi putabãt deſtructũ ſed potius augmentatũ. AVG. Sed iudeoꝛũ tm̃ rex chꝛiſtus ē. an ẽt gentiũ: imo ⁊ gentiũ. Cum eni dixiſſz: Ego aũt ſum conſtitutus rex ab eo ſup ſyon montẽ ſanctũ ei᷒. ſubiecit. poſtula a me ⁊ dabo tibi gẽtes hẽditatẽ tuã. magnũ q̃ volum᷒ itelligi i hoc titulo ſacramẽtũ: q2. ſ. oleaſter fac᷒ ē pꝛiceps pĩguedis olee ñ olea. pꝛĩcepſ facta ē amaritudiſ oleaſtri: rex q̃ iudeoꝝ xp̃i iudeoꝛũ circũciſiõe nõ carnis ſz coꝛdiſ: nõ lr̃a ſed ſpũ. Seqt. Hũc ergo titulũ multi legebãt iudeoꝛũ: q2 ppe ciui. erat lo. vbi cru. ē ieſus. CHR. Credibile aũt ē multos gentiles ſimul cũ iudeis ppter feſtũ ꝯueniſſe: ⁊ ideo vt nullus ignoꝛaret: non in vna ligua ſed in tribus ſcripſit. vñ ſubditur: Et erat ſcriptum hebꝛaice: grece: ⁊ latine. AVG. Hec qppe tres lingue ibi p̃ ceteris eminebãt. Hebrea ppter iudeos in lege dei gloꝛiantes: Greca ppter gentiũ ſapiẽtes: Latina ppter romanos multis ⁊ pene oibus tunc gentibus ĩpantes. THE. Significat aũt ſupſcriptio triplici ſermone figurata dñm eſſe regem pꝛactice: phyſice necnõ theologice. Naz p latinas lr̃as figuraſ pꝛactica: eo q᷑ romanoꝝ ĩperiũ potẽtiſſimũ ſatiſq3 officioſũ in expeditionibus fuerit. Per grecaſ vo lr̃as phyſica figuratur. greci nãq3 erga naturaliu3 ſpeculationem inſudauerũt. Denum per hebꝛaicas theologia pꝛetenditur: dum iudeis eſt credita rerum diuinarum ꝯgnitio. CHR. Judei autem crucifixo inuidebant. vnde ſequitur: Dicebant ergo pila. pon. iu. Noli ſcri. Rex iude. ſed q2 di. rex ſum iudeoꝛum. Nam hec quidem enũciatio eſt ⁊ cõmunis ſententia. Si vero adijciatur: Quoniã ipſe dixit: ipſius petulantie ⁊ extollentie oſtenderetur crimen eſſe. ſed pilatus in pꝛioꝛi ſtetit mente. vnde ſequitur: Reſpondit pilatus: Quod ſcripſi ſcripſi: O ineffabilem vim diuine operationis etiam in coꝛdibus ignoꝛantium: nonne occulta vox quedam Pilato intus quodam ſi dici poteſt clamoſo ſilentio perſonabat: quod tanto ante in pſalmoꝛum litteris pꝛophetatum eſt. Ne coꝛrumpas tituli inſcriptionẽ. Sed quid loquimini inſani pontifices. nũquid enim propterea non erit verum: quia ieſus ait. Rex ſum iudeoꝛum. Si coꝛrumpi non poteſt quod pilat᷒ ſcripſit: coꝛrumpi poteſt quod veritas dixit. Ideo enim pilatus quod ſcripſit: ſcripſit: quia dñs quod dixit: dixit:

Milites ergo cum crucifixiſſent eum: accepe runt veſtimenta eius: ⁊ fecerunt quatuoꝛ partes vnicuiq3 militi partem ⁊ tunicam. Erat autem tunica inconſutilis: deſuper contexta per totum. Dixerunt ergo adinuicem. Non ſcindamuſ eam: ſed ſoꝛtiamur de illa cuius ſit. Ut ſcriptura impleretur dicens. partiti ſunt veſtimenta mea ſibi ⁊ in veſtem meam miſerunt ſoꝛte3.

AVG.

AVG. Judicante pilato milites qui ei parebãt crucifixerunt ieſum. vñ dr: Milites ergo cũ crucifixiſſent eum: acceperunt veſtimẽta eius: ⁊ tñ ſi voluntates: ſi clamoꝛes eoꝝ cogitemus: iudei magis crucifixerũt. ſed de ptitione ſoꝛteq3 veſtimẽtoꝝ eius ceteri euangeliſte breui᷒ ⁊ clauſe iſte vo aptiſſime locutus ē. nã ſeqtur. Et fece. q̃tuoꝛ ptes vnicui. mi. ptẽ. vñ appet quattuoꝛ fuiſſe milites q̃ i eo crucifigẽdo pꝛeſidi paruerũt. ſeqtur: Et tunicã. ſubaudiẽdu3 ē: Acceperũt: vt iſte ſit ſenſus: Acceperũt aũt ⁊ tunicaz. ⁊ ſic locutus ē vt de ceteris veſtimẽtis nullã ſoꝛtẽ miſſã eẽ videamus: ſed de tunica quã ſimul cũ ceteris acceperũt: ſz nõ ſiliter diuiſerũt. De hac eni ſeqtur exponẽs: Erat aũt tu. incõ. deſup ꝯtexta per totũ. CHR. Ipſã ſpẽz tunice euangeliſta hiſtoꝛice deſignat. q2 eni in paleſtina duos pãnos ꝯnectẽtes ſubtexũt. idumẽta: oñdit ioãnes q᷑ tal᷒ erat tunica ieſu: occulte vilitatẽ veſtimẽtoꝝ inſinuãs. THE. Alij vo dicũt q᷑ apud paleſtinã telas ꝯtexunt: non velut apud nos texuntur: exiſtente ſupius ſtamine: iferius vo texentibus: vt ſic nõ verſus ptẽ ſupꝛemã textura pcedat ſed ecõtra. AVG. Cur aũt de illa ſoꝛtẽ miſerit narrat: dicẽs: Dixerũt ergo ad iui. nõ ſcin. eã. ſed ſoꝛ. de illa cui᷒ ſit. Apparet itaq3 in alijs veſtimẽtis equales ſe hũiſſe ptes vt ſoꝛtiri neceſſe nõ fuerit. In illa vo vna nõ eos habere potuiſſe ſingulas ptes niſi ſcinderẽt vt pãnos eius inutiliter tollerẽt quod ne facerẽt ad vnũ eã puenire ſoꝛtitiõe maluerũt. Huius euangeliſte narrationi cõſonat ⁊ pphe ticũ teſtimoniũ. vñ ſubiũgit: Ut ſcriptura adimple. di. parti. ſunt veſti. mea ſibi ⁊ in ve. meã mi. ſoꝛtẽ. CHR. Intuere pphetie certitudinẽ. non eni que partiti ſũt ſolũ: ſed ⁊ que nõ ptiti ſũt. Dixit igitur ppheta veſtimẽta quidẽ diuiſerũt: ſed veſtẽ ſoꝛti ꝯceſſerũt. AVG. Matheus dicẽdo diuiſerũt veſtimẽta eius ſoꝛtẽ mittẽtes: ad totã diuiſiõe3 veſtimẽtoꝛũ voluit itelligi ⁊ illã tunicã ptinere de qua ſoꝛtẽ miſerũt. Tale ē quod ẽt ait lucas: Diuidẽtes veſtimẽta eius miſerũt ſoꝛtes. Diuidẽtes enim venerũt ad tunica3 de qua facta ē ſoꝛtitio. Dicẽdo aũt ſoꝛtes pluralẽ numerũ p ſingulari poſuit. Marcus aũt ſolus videtur iuoluiſſe aliquã q̃onem. dicendo eni. Mittẽtes ſoꝛtẽ ſuper eis q̃s qđ tolleret. tanq̃ ſup oibus veſtimẽtis nõ ſuper ſola tunica ſoꝛs miſſa ſit locutus videatur: ſed hec bꝛeuitas obſcuritatẽ facit. Sic eni dictũ ē. mittẽtes ſoꝛtẽ ſuper eis ac ſi diceret: mittẽtes ſoꝛtẽ cũ diuiderẽtur. Cũ aũt dicit. Quiſ qđ tollere3. i. quiſ tunicã tolleret: tãq̃ ſi totũ ita diceret. mittẽtes ſoꝛtẽ ſuper eis: q̃s tunicã que ptibus equalibus ſupfuerat tolleret. Quadripartita aũt veſtis dñi noſtri ieſu xp̃i quadriptitã figurauit eiuſ eccleſiã: quatuoꝛ. ſ. ptib᷒ in oꝛbe diffuſã: ⁊ in eiſdẽ eq̃liter. i. ꝯcoꝛditer diſtributã. Tunica vo illa ſoꝛtita oium ptiũ ſignificat vnitatẽ q̃ charitatis vinculo ꝯtinetur: Si aũt charitas ⁊ ſupeminẽtioꝛẽ h3 viam ⁊ ſupeminet ſcientie ⁊ ſup oia p̃cepta ē: ſm illud: Sup oia aũt hec charitatẽ habete: merito veſtis q̃ ſignificaſ deſuper ꝯtexta phibetur. Et addidit: Per totũ. q2 nẽo ei᷒ ē expers q̃ ptẽ e iuenitur ad totũ: a quo toto catholica vocatur eccleſia. Incõſutilis aũt ne aliquando diſſuaſ. ⁊ ad vnũ puenit: q2 in vnũ oẽs colligit. In ſoꝛte aũt dei gratia cõmendata ē. cũ eni ſoꝛs mittiſ: non pſone cuiuſq3 vel meritis: ſed occulto iudicio dei credit: CHR. Uel ſicut q̃dã dicũt tunica icõſutilis deſup ꝯtexta per totũ: ſm allegoꝛiã oñdit: qm̃ nõ ſimpliciter hõ erat q̃ crucifixus ē: ſed ⁊ deſup deitatẽ hẽbat. THE. Uel aliter: Ueſtis icõſutilis denotat coꝛpus xp̃i: qđ a ſuperioꝛi ſeꝑte ꝯtextu3 eſt. Spũs eni ſcũs ſuperuenit: ⁊ vtus altiſſimi vgini obũbꝛauit. Hoc ergo ſacroſanctum chꝛiſti coꝛpus indiuiſibile ꝯſtat. nã ⁊ ſi diuidatur per ſingulos ſcificãſ vniuſcuiuſq3 aĩam ſimul ⁊ coꝛp᷒ itegre tamen ⁊ idiuiſibiliter conſiſtit in oibus. At qm̃ ex quattuoꝛ elemẽtiſ mũdus ꝯſiſtit itelligendũ ē pꝛo xp̃i veſtimẽtis: viſibilẽ creaturã quã inter ſe diuidũt demones quotiẽs moꝛti tradũt verbũ dei quod habitat in nobis: ac ſatagũt nos ſue partis efficere p mũ

danas illecebꝛas. AVG. Et idõ iſta nõ aliqđ boni ſignificaſſe q̃s dixerit: q2 per malos facta ſũt: quid ei de ipſa cruce dicturi ſumus: q̃ ſiliter ab ipſis facta ē. ⁊ tamen ea ſignificari recte itelligitur qđ ait aplſ: Que ſit latitudo lõgitudo altitudo ⁊ pfundũ. Lata ē qppe i trãſuerſo ligno quo extendũtur pendẽtes manus: ⁊ ſignificat opera bõa in latitudine charitatiſ: Lõga ē a tranſuerſo ligno vſq3 ad terrã: ⁊ ſignificat perſeuerãtiã in lõgitudine tẽpoꝛis. Alta ē in cacumine quo trãſuerſũ lignũ ſurſũ verſus excedit: ⁊ ſignificat ſupernũ finẽ quo cũcta opa referũt. Profũda ē in ea parte q̃ in terra figitur: ibi qppe occulta ē: ſed cuncta eius apparẽtia ide ꝯſurgũt: ſicut bona nr̃a de pfunditate gr̃e dei que cõpꝛehẽdi nõ põt: vniuerſa pcedũt. Sed etſi crux chꝛiſti hoc ſolũ ſignificet quod ait aplſ: Qui chꝛiſti ſunt carnẽ ſuã crucifixerũt cũ paſſionibus ⁊ ꝯcupiſcẽtijs q̃ magnũ bonũ ē. Poſtremo qđ ē ſignũ xp̃i: niſi crux chꝛiſti quod ſignũ niſi adhibeaſ ſiue frõtibus credẽtiũ: ſiue ipſi aq̃ ex q̃ regenerãtur: ſiue oleo quo chꝛiſmate vngũtur ſiue ſacrificio quo alũtur nihil eoꝛum rite pꝛoficitur.

Et milites quidem hec fecerunt. Stabant autem iuxta crucẽ ieſu mater eius: ⁊ ſoꝛoꝛ matris ei᷒ maria cleophe: ⁊ maria magdalene. Cum vidiſſ3 ergo ieſus matrem ⁊ diſcipulum ſtantem quẽ diligebat: dicit matri ſue. Mulier: ecce filius tuus. Deinde dicit diſcipulo. Ecce mater tua. Et ex illa hoꝛa accepit eam diſcipulus in ſua3.

THE. Cũ milites que ad pꝛiam ſpectabãt ſecoꝛdiã pſeq̃bãtur: ipſe genitricis cura ſollicitus ē. vñ dr: Et milites quidẽ hec fecerũt. Stabãt aũt iuxta crucẽ ieſu mr̃ ei᷒ ⁊ ſoꝛoꝛ mr̃is eius: maria cleophe. ⁊ maria magdalene.

AMBRO. in ep̃lis: Maria mater dñi ante crucẽ ſtabat filij. nullus me hoc docuit niſi ſcũs ioãnes euangeliſta. Mũdu3 alij ꝯcuſſu3 in paſſione domini ꝯſcripſerũt: celũ tenebꝛis obductũ: refugiſſe ſolẽ: in paradiſũ latronẽ ſed poſt piã ꝯfeſſionẽ receptũ. Joannes docuit qđ alij ñ docuerũt: queãdmodũ i cruce poſitus matrẽ appellauerit. Pluris putauit q᷑ victoꝛ ſuppliciorũ pietatis officia matri exhibebat. q̃ q᷑ regnũ celeſte donabatur vite etne. nam ſi religioſũ ē q᷑ latroni donaſ vita: multo vberioꝛis pietatis ē q᷑ a filio mater tanto effectu honoꝛat: Ecce idẽ filius tuus: ecce mater tua. Teſtabatur de cruce chꝛiſtus ⁊ inter matrẽ atq3 diſcipulum diuidebat pietatis officia. Cõdebat dñs nõ ſolũ publicũ: ſed ẽt domeſticũ teſtamẽtũ. Et hoc eius teſtm̃ ſignificabat ioãnes: digno tãto teſtatoꝛe teſtis. Bonũ teſtm̃ nõ pecunie: ſz vite etne: qđ nõ atramẽto ſcriptũ: ſed ſpũ dei viui. Lingua mea calamus ſcribe velociter ſcribẽtis. Sed nec maria mioꝛ q̃ matrẽ chꝛiſti decebat: fugiẽtibus aplis ante crucẽ ſtabat: ⁊ pijs ſpectabat oculis filij vulnera: q2 expectabat non in pignoꝛis moꝛtẽ: ſed mũdi ſalutẽ: aut foꝛtaſſe q2 cognouerat per filij moꝛtẽ mũdi redemptione3. Aula regalis ẽt ſua moꝛte putabat ſe aliquid publico auditurã muneri. ſed ieſuſ nõ egebat adiutoꝛe ad redẽptõnẽ oium: qui oẽs ſine adiutoꝛe ſeruauit. vñ ⁊ dicit: fact᷒ ſũ hõ ſine adiutoꝛio int̃ moꝛtuos liber. Suſcepit qdem affectu parẽtis: ſz nõ q̃ſiuit alterius auxiliũ. Hanc imitamini mr̃es ſcẽ que i vnico filio dilectiſſimo tm̃ materne virtutis exẽplũ dedit. neq3 eni3 vos dulcioꝛes liberos habetiſ: neq3 illud virgo querebat ſolatium vt alium poſſet generare filiũ. HIE. ꝯ eluidiũ Maria iſta que in marco ⁊ matheo Jacobi ⁊ ioſeph mater dicitur: fuit vxoꝛ alphei ⁊ ſoꝛoꝛ marie matris domini: quã mariã cleophe nunc ioãnes cognominat. a pr̃e ſiue a gentilitate familie aut quacũq3 alia cauſa ei nomen ĩponẽs. Si autem inde tibi alia atq3 alia videtur q᷑ alibi dicaſ maria iacobi minoꝛis mater: ⁊ hic maria cleophe: diſce ſcripture conſuetudinem eundem hominem diuerſis nominibus appellari. CHR. Et conſidera q᷑ inhe

cilliſ genus.ſ.mulierum virilius apparuit iuxta crucẽ ſtando fugientibus diſcipulis. AVG.de con.euã. Niſi aũt matheus ⁊ lucas mariã magdalene noĩaſſent:poꝛ iſſem⁹ dicere alias a longe:alias iuxta crucẽ fuiſſe.null⁹.n. eoꝛũ pter ioãnez mrẽz dñi cõmemoꝛauit. Nũc ergo quõ itelligitur eadẽ maria magdalene ⁊ a longe ſtetiſſe cũ aliis mulieribus ſicut matheus ⁊ lucas dicũt:⁊ iuxta crucẽ fuiſſet ſicut ioãnes dicit.niſi quia in tãto iteruallo erant vt iuxta dici poſſent:quia in conſpectu eius pſto aderãt: ⁊ a longe in ꝯſpectu turbe ꝓpinquius circũſtantis cũ cẽturione ⁊ militibus. Poſſumus ẽt itelligere ꝙ ille que ſimul aderãt cũ matre dñi:poſtꝙ eã diſcipulo cõmendauit:abire iam cepant:vt a denſitate turbe ſe eruerẽt:⁊ cetera q̃ ſacta ſũt longi⁹ intuerent:vt ceteri euangeliſte q̃ poſt moꝛtẽ dñi eas cõmemoꝛauerũt:iam lõge ſtantes cõmemoꝛarẽt. Quid aũt itereſt ad veritatẽ ꝙ quaſdã mulieres pariter q̃ſdam ſinguli noĩauerũt. CHR. Et cũ alie mulieres aſtarent nullius alterius meminit niſi matris:docẽs nos pl⁹ aliquid matrib⁹ prebere. Sicut enĩ parentes circa ſpũalia aduerſãtes:neq3 noſſe oꝫ:ita qñ nihil ipediũt oĩa decet eis pbere ⁊ aliis preferre. vnde ſubdit: Cũ vidiſſet ergo ieſus ma. ⁊ diſci. ſtãtẽ quẽ di. dicit ma. ſue. Mu. ecce fi. tuus.

BED. Dilectionis idicio euangeliſta ſuã demonſtrat pſonã:nõ ꝙ exceptis cetis ſol⁹:ſꝫ p cetis familiari⁹ ppter priuilegiũ caſtitatis a dño amabat:qm̃ vgo ab eo vocat⁹:vgo pmãſit i euũ. CHR. Pape quãto diſcipulũ honoꝛauit honoꝛe: ſed ipſe ſeipſũ occultat:moderate ſapiẽs.ſi.n.voluiſſet gloꝛiari:⁊ cãm vtiq3 adiecĩſſet ppter quaꝫ amabat. Et enĩ ꝯueniẽs ẽ magnã quandã ⁊ mirabilẽ eſſe cãm. Jdeo aũt nihil aliud ioãni loquitur:neq3 conſolatur triſtantem qm̃ tempus nõ erat verboꝝ ꝯſolatione. Sed neq3 paruꝫ erat honoꝛari cum tali honoꝛe. Quia vo ꝯueniens erat matrẽ exĩtem doloꝛe oppꝛeſſã pcuratione querẽ quia ipſe aberat diſcipulo qui diligebatur tradidit diligentiã habituro. vñ ſequitur. Deide di. diſci. Ecce ma. tua. AVG. Hec nimirũ ẽ illa hoꝛa de qua ieſus aquã cõuerſurus in vinũ dixerat matri: Quid mihi ⁊ tibi ẽ mulier. nõdũ venit hoꝛa mea. Tũc enĩ diuina facturus:nõ diuinitatis:ſꝫ hũanitatis vel ifirmitatis matrẽ velut icognitaꝫ repellebat. nũc aũt humana iã patiẽs ex qua factus fuerat hõ:affectu cõmendabat hũano. Moꝛalis igitur iſinuatur loc⁹ ⁊ exẽplo ſuo iſtruit preceptoꝛ bonus:vt a filiis piis ipendatur cura parẽtibus tanꝙ lignũ illud vbi erãt fixa membꝛa moꝛiẽtis ẽt cathedra fuerit magiſtri docẽtis. CHR. Jtaq3 ẽt marciõis obſtruit inerecũdiã. ſi enĩ nõ gẽitus eſt ſm carnẽ:neq3 matrẽ habuit:cuius grã tãtã circa eam ſolaꝫ facit puidẽtiã. Jntuere aũt q̃lr cũ crucifigeret vniuerſa ipturbate agebat:diſcipulo loquẽs de mrẽ:pphetias iplens:latroni bonã ſpẽ tribuẽs. anteꝙ aũt crucifigeret: trepidãs videtur. nã illic q̃dem nature ibecillitas demonſtrata ẽ:hic aũt virtutis ſupabũdantia oñdebatur. Sed ⁊ nos per hoc erudit:ſed ante aduerſa cõturbamur. nõ ppterea deſiſtere cũ in agonẽ igreſſi fuerimus oĩa ſuſtinerẽ vt facilia ⁊ leuia. AVG. Quia ergo matri quã relinquebat:alterũ pro ſe filiũ quodãmodo puidebat cur hoc fecerit oñdit in hoc qð ſubdit: Et ex illa hoꝛa accepit eã diſcipul⁹ i ſuã: Sꝫ i q̃ ſua ioãnes mrẽꝫ dñi accepit. Neq3.n. nõ ex eis erat que dixerãt ei: Ecce nos dimiſim⁹ oĩa ⁊ ſecuti ſum⁹ te. Suſcepit g̃ eã i ſua:nõ predia que nulla ppꝛia poſſidebat:ſꝫ officia que ppꝛia diſpẽſatione exequenda curabat. BED. Alia lr̃a hꝫ:accepit eam diſcipul⁹ i ſuã. q̃dã volũt in ſuã mrẽꝫ:ſꝫ ꝯgruẽti⁹ ſubaudit i ſua curã.

Poſtea ſciẽs ieſus q2 oĩa cõſumata ſũt:vt cõſumaret ſcriptura:dicit Sitio. Vas aũt erat poſitũ aceto plenũ. Jlli ergo ſpõgiã plenã aceto: hyſopo circũponẽtes obtulerũt oꝛi eius. Cum ergo accepiſſet ieſus acetuꝫ dixit: Cõſumatũ ẽ: Et inclinato capite tradidit ſpiritus.

AVG. Pendebant hec oĩa q̃ apparebat hõ:⁊ ipſe idẽ diſpõebat h oĩa q̃ latebat de⁹. vñ dr̃: poſtea ſciẽs qm̃ oĩa ꝯſũata ſũt:vt ꝯſũaret ſcriptura. i. qð ſcriptura pdixerat. Et in ſiti mea potauerũt me aceto :dicit Sitio. tãꝙ diceret: hoc min⁹ feciſtis. date qð eſtis. Judei q̃ppe ipſi erãt acetũ degnãtes a vino pꝛiarchaꝝ ⁊ pphetarũ. Vas ergo poſitũ erat aceto plenũ:tanꝙ enĩ de pleno vaſe:de iniq̃tate mũdi hauſ⁹ iplerũ coꝛ hñtes:velut ſpongia cauernoſis quodãmodo atq3 toꝛtuoſis latibulis fraudulẽtũ. vñ ſequitur. Jlli ãt ſpõgiã plenã aceto hyſopo circũponentes obtulerũt oꝛi eius. CHR. Neq3 enĩ ex his que videbãt facti ſũt mãſueti:ſꝫ ſeuiebãt magis:⁊ eũ potabãt:ꝯdẽnatoꝝ pocula offerẽtes:ppterea enĩ hyſop⁹ appoſit⁹ erat. AVG. Hyſopũ ãt cui circũpoſuerũt ſpongiã aceto plenã: qm̃ herba ẽ hũilis ⁊ pect⁹ purgat: chriſti hũilitatẽ congruent accipim⁹:quã circũdederũt ⁊ ſe circũueniſſe putauerũt:chriſti nãq3 hũilitate mũdamur. Nec moueat quõ ſpongiã oꝛi ei⁹ potuerũt admouere.q̃ i cruce fuerat exaltatus a t̃ra. Sicut enĩ apud alios euãgeliſtas legitur ꝙ h pretermiſit:in arũdine factũ ẽ:vt i ſpongia talis pot⁹ ad crucis ſublimia leuaretur. THE. Quidã vo hyſopũ dicũt vocari arũdinẽ.nã frondes hꝫ arũdini ꝯſimiles. Sequit: Cũ ergo accepiſſet ieſus acetũ dixit: Cõſumatũ ẽ. AVG. Quid niſi ꝙ pphetia tanto añ predixerat. BED. Hic q̃ri poteſt:quõ hic dicit. Cũ accepiſſet acetum:cuꝫ ali⁹ euangeliſta dicat. Noluit biberẽ: Sꝫ hoc facile ſoluitur:qm̃ ñ accepit vt biberꝫ:ſꝫ ut qð ſcriptũ erat ipleret. AVG. Deinde q2 nihil remanſerat qð anteꝙ moꝛeret fieri. adhuc opoꝛteret. ſequitur: Et iclinato capite tradi. ſpiritũ. Peractis oĩbus que vt pagerent expectabat:tanꝙ ille q̃ ptatẽ hẽbat ponẽdi aĩam ſuam ⁊ iterũ ſumẽdi eam. GRE. xi moꝛ. Spũs aũt h pro aĩa ponitur. Si ei aliud ſpũꝫ ꝙ animaꝫ euangeliſta diceret: Exeũte ſpũ anima remanſiſſet.

CHR. Nõ autem quoniã expirauit inclinauit caput: ſed q2 iclinauit caput tunc expirauit. p que omnia indicauit euangeliſta qm̃ oĩum dñs ipſe erat. AVG. Quis.n. ita doꝛmit qñ voluerit:ſicut ieſus moꝛtuus ẽ quãdo voluit. Quanta ſperanda vel timẽda ptãs ẽ iudicantis: ſi apparuit tãta moꝛiẽtis. THE. Tradidit aũt dñs ſpiritũ deo ⁊ patri oñdens ꝙ nequaꝙ ſanctoꝝ aĩe conuerſatur in tumulis. imo deueniũt ad manus patris omniũ peccatoꝛibus ad locũ penarũ delatis videlicet ad infernum.

Judei ergo quoniã paraſceue erat: vt non remanerẽt in cruce coꝛpoꝛa ſabbato. Erat eniꝫ magnus dies ille ſabbati:rogauerũt pilatum vt frangerentur crura ⁊ tollerẽtur. Venerũt ergo milites ⁊ pꝛimi quidẽ fregerũt crura:⁊ alterius qui crucifixus ẽ cum eo: Ad ieſũ aũt cũ veniſſent. vt viderũt eum iã moꝛtuũ nõ fregerũt eius crura: ſed vn⁹ militũ lancea latus eius apuit:⁊ continuo exiuit ſanguis ⁊ aqua. Et qui vidit teſtimonium phibuit:⁊ verum ẽ teſtimonium eius.⁊ ille ſcit q2 vera dicit vt ⁊ vos credatis. Facta ſunt eniꝫ hec vt ſcriptura impleretur. Os nõ cõminuetis ex eo:⁊ iteruꝫ alia ſcriptura dicit: Videbunt in quem tranſfixerunt.

CHR. Judei qui camelum tranſglutiebant:culicẽ ãt eollaudabant:cũ tantã fuiſſet operati audaciã:de die diligenter rõcinãtur. vnde dr̃: Judei ergo qm̃ paſce. erat:vt non rema. in cru. coꝛ. ſab. BED. Paraſceue. i. preparatio dicta ẽ ſexta feria:quia eo die duplices ſibi cibos filii iſrael preparabant. Erat enim ma. di. il. ſab. ſ. ppter ſolemnitatẽ paſchalẽ. Rogaue. Pi. vt frãge. cru. eo. AVG. Non crura tollerentur:ſed hi quibus ideo frangebant vt moꝛerentur auferrẽtur ex ligno:ne pendẽtes in crucibus magnuꝫ

magnũ diem feſtum ſui diurni cruciatus hoꝛroꝛe fedarẽt. THE. Sic enĩ iubeãtur in lege. non occidere ſolẽ i hominis ſupplicio. vel q2 noluerũt in die feſto toꝛtoꝛes aut homicide cẽſeri. CHR. Vide aũt qualiter valida ẽ veritas. p eoꝝ enĩ ſtudia pphetia cõpletur. vnde ſubditur: Vene. ergo mili. ⁊ pꝛimi qui. frege. cru. ⁊ alte. q̃ cruci. ẽ cũ eo. Ad ie. aũt cũ venis. vt vide. eũ iã moꝛtuũ:nõ frege. ei⁹ cru. ſꝫ vnus mili. lan. la. eius apuit. THE. Ut iudeis cõplaceant lanceãt chriſtũ circa coꝛpus ex aĩe cõtumelias iferẽtes:ſed ꝯtumelia in ſignũ pduit. ſanguinẽ enim de coꝛpoꝛe extincto manare miraculoſũ ẽ. AV. Vigilanti verbo euãgeliſta vſus ẽ:vt nõ diceret: Latus eius pcuſſit aut vulnerauit:ſed apuit:vt illic quodãmodo vite oſtiũ panderet. vñ ſacramẽta eccl̃ie manauerũt:ſine q̃bus ad vitã q̃ ve vita eſt nõ itrat. vñ ſequitur: Et ꝯtinuo exiuit ſãguis ⁊ aqua. Jlle ſanguis i remiſſionẽ fuſus ẽ peccatoꝝ:aqua illa ſalutare tẽperat poculũ. hoc ⁊ lauacrũ pſtat ⁊ potuꝫ. Hoc preanũciabat:ꝙ noe in latere arce oſtiũ facere iuſſus ẽ quo itrarent aĩalia que nõ erãt diluuio pitura:q̃bus p figurabatur eccleſia. pp hoc pꝛia mulier facta ẽ de viri latere doꝛmiẽtis. ⁊ hic ſecũdus adã iclinato capite in cruce doꝛmiuit:vt inde iformaret ei ꝯiunx p id qð de latere doꝛmiẽtis effluxit. O moꝛs vñ moꝛtui reuiuiſcũt:q̃d iſto ſanguine mũdi⁹. q̃d iſto vulnere ſalubꝛius. CHR. Et quia ſuſcipiũt pꝛincipia ſacra myſteria cũ acceſſeris ad tremẽdũ calicẽ:vt ab ipſa bibiturus chriſti coſta ita accedas.

THEO. Erubeſcãt igitur q̃ vinũ i ſacris nõ limphãt myſteriis. videntur enĩ nõ credere ꝙ aqua de latere fluxerit. Põt tñ q̃s calũnioſe dicere ꝙ aliq̃ vtus vitalis erat in coꝛpoꝛe:⁊ iõ ſanguis effluxit:aq vo manãs iexpugnabile ſignũ fuit. ⁊ iõ euãgeliſta ſubiũgit: Et q̃ vidit teſtimonium phibuit. CHR. q.d. Nõ ab aliis audiui:ſꝫ ipſe pñs vidi. Et verũ ẽ teſtimoniũ eius. Qð ꝯueniẽter ſubiũgit cõ...iciũ chriſti enarrãs:nõ magnũ aliqð ⁊ admirabile ſignũ vt ſic ſuſpectus ſermo redderet:ſꝫ ipſe hoc dixit: hereticoꝝ oꝛa precludẽs:⁊ futura pſonãs myſteria:⁊ eũ q̃ latebat i eis iſpiciẽs theſauꝝ. Sequitur: Et ille ſcit:q2 ve. di. vt ⁊ vos cre. AVG. Scit enĩ qui vidit:cuius credat teſtimonio q̃ nõ vidit. Duo ãt teſtimonia de ſcripturis reddidit ſingulis rebus:q̃s factas fuiſſe narrauit. Nã q2 dixerat. Nõ fregerũt crura ieſu ſubdidit. Fcã ſunt enĩ h vt ſcriptura ipleret. os nõ cõmi. ex eo. Qð preceptũ ẽ eis:q̃ celebꝛare paſcha iuſſi ſũt ouis imolatoẽ i veteri lege:q̃ dñice paſſionis vmbꝛa preceſſerat. Jtẽ q2 ſubiũxerat: Un⁹ mili. lãcea la. eius ape. ad hoc ptiet alterũ teſtimoniũ qð ſubdit dicẽs: Et iterũ alia ſcriptura di. Vide. i quẽ traſfi. vbi pmiſſus ẽ chriſtus i ea qua crucifixus ẽ carne futurus. HIE. Hoc aũt teſtimoniũ ſumptũ ẽ de zacharia.

Poſt hec aũt rogauit pilatum ioſeph ab arimathia eo quod eẽt diſcipulus ieſu:occultus aũt propter metũ iudeoꝛum: vt tolleret coꝛpus ieſu. Et permiſit pilatus. Venit ergo ⁊ tulit coꝛpus ieſu. Venit autem ⁊ nicodemus qui venerat ad ieſũ nocte pꝛimũ ferens mixturã myrrhe ⁊ aloes quaſi libꝛas centũ. Acceperunt ergo coꝛpus ieſu:⁊ ligauerũt eum lintheis cum aromatibus ſicut mos ẽ iudeis ſepellire. Erat aũt in loco vbi crucifixus ẽ hoꝛtus:⁊ in hoꝛto monumentũ nouum in quo nõdum quiſquã poſitus erat. Jbi ergo propter paraſceuem iudeoꝛum quia iuxta erat monumẽtum poſuerunt ieſũ.

CHR. Eſtimãs ioſeph extinctũ eẽ iudeoꝛũ furoꝛem chriſto crucifixo:cum fiducia acceſſit vt deponẽdum funus pcuraret. vñ dr̃: Poſt hec au. ro. pi. io. ab arimathia BED. Arimathia ipſa ẽ ramatha ciuitas helcane ⁊ ſamuelis. Celſ⁹ ãt puiſũ ẽ vt eẽt diues ⁊ ad preſidẽ poſſet accedere:⁊ vt eẽt iuſtus:vt coꝛpus dñi accipere mereret vnde ſeq̃t: Ut tolleret coꝛ. ie. eo ꝙ eẽt diſci. ieſu. CHR. Non ex. xii. ſed ex ſeptuaginta:ſed quõ nullus ex. xii. acceſſerit. Et ſi timoꝛẽ iudeoꝝ q̃s pro cã aſſũpſerit: h eodẽ detinebatur timoꝛe. vñ dr̃: occul. aũt ppter metũ iu. Sꝫ valde inſignis erat:⁊ pilato notus. vñ ⁊ grãm accepit ⁊ hoc ẽ quod ſubditur: Et permi. pi. Et ſepe de reliquo: nõ vt ꝯdẽnatũ:ſed vt magnũ quẽdã ⁊ mirabilẽ. vñ ſubditur Ve. ergo ⁊ tulit coꝛ. ie. AVG. de cõ. euã. Jn extremo enĩ illo officio funeri exhibẽdo minus curauit a iudeis: ꝙuis ſoleret in dño audiẽdo eoꝛũ inimicitias deuitare.

BED. Sedata enĩ vtcũq3 eorum ſeuitia eo ꝙ ſe aduerſus chriſtum preualuiſſe gaudebãt:coꝛpus chriſti petijt qm̃ nõ videbatur cã diſcipulatus:ſed pietatis veniſſe vt funeri officiũ ipenderet ꝙ homines nõ ſolum bonis:ſed ẽt malis ſolẽt ipendere. Adiungitur aũt ei ⁊ nicodemus vñ ſeq̃t. Ve. au. ⁊ nico. q̃ ve. ad ie. no. pꝛi. fe. mixtu. myr. ⁊ aloes quaſi. li. cen. AV. Non ita diſtinguendũ ẽ:vt dicamus pꝛemiũ ferẽs mixturã myrrhe:ſed vt qð dictũ eſt: pꝛimũ ad ſupioꝛẽ ſenſum ptineat. Venerat enĩ ad ieſũ nicodemus nocte pꝛimũ quod idẽ ioãnes narrauit in pꝛioribus euãgelii ſui ptibus. hic ergo itelligendũ ẽ ad ieſum nõ tunc ſolũ:ſed tũc pꝛimũ veniſſe nicodemũ:veniſſe aũt poſtea vt fieret audiẽdo diſcipulus chri. erũt aũt pigmẽta que maxie coꝛpus apta ſũt ꝙ plurimũ ꝯſeruare: ⁊ nõ pmittere cito ſubiici coꝛruptiõi:adhuc enim vt de nudo homine diſponebãt:ſed tamẽ multã dilectionẽ demonſtrabãt. BED. Notandũ ẽ autẽ ꝙ ſimplex vnguentum fuerit:q2 ex diuerſis aromatibus licentiã conficiẽdi non haberẽt. ſequitur: Acce. er. coꝛ. ie. ⁊ liga. eũ lintheis cũ aroma. ſicut mos ẽ iudeis ſepeli. AVG. Jn quo euãgeliſta admonuit in huiuſmodi officiis que moꝛtuis exhibẽtur moꝛẽ cuiuſq3 gentis eẽ ſeruanduꝫ. Erat aũt illius gentis ꝯſuetudo vt moꝛtuoꝛũ coꝛpoꝛa variis aromatibus cõdirentur:vt diutius ſeruarẽtur illeſa. AV. de con. euan. Neq3 aũt hic ioãnes aliis repugnat. neq3 enĩ illi qui nicodemũ tacuerũt:affirmauerũt a ſolo ioſeph dñm ſepultũ ꝙuis ſolius cõmemoꝛationẽ fecerint:aut q2 illi vna ſyndone a ioſeph inuolutũ dixerũt: ppterea phibuerunt itelligi:⁊ alia linthea potuiſſe afferri a nicodemo ⁊ ſupaddi vt verum narret ioannes ꝙ non vno lintheo ſed lintheis inolutus ſit:ꝙuis ⁊ ppter ſudariũ quod capiti adhibebatur:⁊ inſtitas quibus coꝛpus totum alligatũ ẽ:q2 oĩa de lino erãt:ẽt ſi vna ſyndo ibi fuit:veraciſſime dici potuit: Ligauerunt eum lintheis. Linthea q̃ppe generaliter dicũtur que lino texũtur. BE. Hinc eccleſie cõſuetudo deſcendit vt coꝛpus domini nõ in ſericis ⁊ auro textis cõſecretur:ſed in ſyndone munda. CHR. Quia vero breuitate tempoꝛis vrgebãtur:nona enĩ hoꝛa moꝛtuo chriſto:deinde accedentibus ad pilatum:⁊ deponẽtibus chriſti coꝛpus veſpa iminebat:ideo ponũt eũ in pximũ monumentum. vñ ſubditur: Erat au. in lo. vbi cruci. ẽ hoꝛt⁹ ⁊ in hoꝛ. monu. no. in quo nondũ quiſꝙ po. fuerat. Qð diſpenſatione factum eſt:ne alterius alicuius q̃ cum eo iaceret eſtimaretur reſurrectio facta eẽ. AV. Sicut etiã in marie virginis vtero nemo ante illũ: nemo poſt illum conceptus ẽ:ita in hoc monumento nemo ante illum: nemo poſt illum ſepultus ẽ. THEO. Per hoc ẽt ꝙ nouum fuit ſepulchruꝫ. myſtice datur itelligi ꝙ per chriſti ſepulturam omnes inouamur moꝛte ⁊ coꝛruptiõe deſtructa. Attende etiam abundantiaꝫ pro nobis ſuſcepte paupertatis: Nam qui domum in vita non habuit:poſt moꝛtẽ quoq3 in alieno ſepulchꝛo reconditur:⁊ nudus exiſtens a ioſeph opitur. Sequitur: Jbi ergo ppter paſce. iu. quia iu. erat monu. poſue. ie. AV. Acceleratam vult intelligi ſepulturam:ne aduesꝑaſceret quãdo iam ppter paſceueꝫ quam cenam puram iudei latine vſitatius apud nos vocant facere tale aliquid non licebat. CHR. Propinquam autem fuit ſepulchꝛum:vt diſcipuli poſſent cuꝫ fa

cilitate accedere ⁊ conſideratores fieri eoꝝ q̄ eueniebāt ꝓpe exiſtēt loco: ⁊ vt ſepulture teſtes eēnt ⁊ inimici cuſtodientes ſepulchꝝ: ⁊ vt falſus oñderetur is qui de furto ſermo. BE. Myſtice aūt ioſeph interpretat̄ auctus ꝓ acceptōe boni opis: ad qḋ monemur vt corpus dñi digne ꝑcipe mereamur. THE. Nūc ēt quodāmō xp̄s apud auaros mortificat̄ in paupe famē patiēte. Eſto ḡ ioſeph ⁊ tege xp̄i nudicatē: nō ſemel ſʒ in tuo tumulo ſpūali cōſiderādo recōde ⁊ coopi ⁊ miſce myrrham ⁊ aloem amaricātia cōſiderādo vocē illam: Ite maledicti in ignē eternum qua nihil amarius eſtimo. CA. XX.

Na autem ſabbati maria magdalene venit mane cum adhuc tenebre eſſēt ad monumentū: ⁊ vidit lapidē reuolutū a monumēto. Cucurrit ergo ⁊ venit ad ſimonē petruʒ ⁊ alium diſcipulum quem amabat ieſus. ⁊ dicit illis: Tulerūt dominū de monumēto: ⁊ neſcimus vbi poſuerūt eum. Exijt ergo petrus ⁊ ille alius diſcipulus: ⁊ venerunt ad monumētum. Currebāt autem duo ſimul: ⁊ ille alius diſcipulus precurrit citius petro: ⁊ venit primus ad monumentuʒ. Et cum ſe inclinaſſet vidit poſita lintheamina: nō tamē introiuit. Uenit ergo ſimon petrus ſequens eum: ⁊ introiuit in monumentū. Et vidit lintheamina poſita ⁊ ſudarium quod fuerat ſuper caput eius non cum lintheaminibus poſitum: ſed ſeparatim inuolutum in vnum locum. Tūc ergo introiuit ⁊ ille diſcipulus qui venerat primus ad monumētū: ⁊ vidit ⁊ credit. Nōdū. n. ſciebant ſcripturam: quia oportuit eum a mortis reſurgere.

CHR. Quia iā trāſierat ſabbatū: i quo ipediebat a lege nō potuit maria magdalene q̄eſcere: ſʒ vēit ꝓfūdo diluculo ꝯſolationē quādā a loco ſepulture iuenire volens. vñ dr̄: Una aūt ſabbati maria magdalene venit mane cū adhuc tenebre eēnt ad monumētū. AV. de cō. euā. Uenit q̄dē maria magdalene: ſine dubio ceteris mulieribus q̄ dño miniſtrauerāt plurimū dilectōe feruētior: vt n̄ imerito ioānes ſolā cōmemoraret: tacitis eis q̄ cū illa fuerāt ſicut alij teſtātur. AV. ſup ioānē. Una aūt ſabbati ē: quē iā diē dñicum ꝓpter dñi reſurrectionē mos chriſtianꝰ appellat: quē matheꝰ primā ſabbati noiauit. BE. Dicit ḡ: Una ſabbati. hoc ē altera ſiue prima die poſt ſabbatum. THE. Uel aliter: Hebdomade dies iudei ſabbatū nominabāt: vnā aūt ex ſabbati diebus primā futuri āt ſeculi exēplar ē hec dies: qm̄ futuri ſeculi vna dies ē nequaq̄ nocte iterpollata. Deus eni ibi ſol eſt: q̄ nunquā occidit. In hac igitur die dñs reſurrexit icorruptibilitatē corporis aſſumēs ſicut nos in futuro ſeculo icorruptōe iduemur. AV. de cō. euā. Qḋ āt marcꝰ dicit: Ualde mane oriente iā ſole: n̄ rpugnat ei qḋ hdr̄: Cū adhuc tenebr̄ eēnt. die q̄ppe ſurgēte aliq̄ reliq̄e tenebraꝝ tātomagis extenuāt: quātomagis orit̄ lux. Nec ſic acciēdū ē qḋ ait marcꝰ: Ualde mane orto iā ſole: tāq̄ ſol ipe iā videret ſup terrā: ſed potius ſicut dicere ſolemꝰ eis qbus volumꝰ ſignificare tēpꝰ aliq̄d faciēdū: orto iā ſole dī. i. de ꝓximo aduenīēte i has ptes. GRE. i ho. Cōgrue āt dr̄: Cū adhuc tenebre eēnt. Maria eni auctorē oīum quē carne viderat: mortuū q̄rebat in monumēto. ⁊ q: hūc minime iuenit: furatū credidit. Adhuc ergo erāt tenebre cū venit ad monumētū. Sequr ⁊ vidit lapidē reuolutū a monumēto. AV. de cō. euā. Iā ergo factū erat qḋ ſolus matheꝰ cōmemorat de terremotu ⁊ lapide reuoluto cōterritiſq̄ cuſtodibus. CHR. Surrexit q̄dē dñs lapide ⁊ ſignaculis ſepulchro iniacētibus q: vō oportebat ⁊ alios certificari apitur monumētū poſt reſurrectionē: ⁊ ita creditur qḋ factū ē. hoc deniq̄ ⁊ mariā mouit. vidēs eni lapidē ſublatū nō intrauit neq̄ ꝓſpexit: ſed ad diſcipulos ex multo amore cū velocitate cucurrit. Nōdū aūt de reſurrectione nouerat aliq̄d manifeſtū: ſʒ putabat trāſlationē corporis eſſe factā. GLO. Et iō cucurrit nūciare diſcipulis: vt aut ſecū q̄rerēt: aut ſecū dolerēt. Et hoc ē qḋ ſeq̄tur: Cucurrit ergo: ⁊ vēit ad ſimonē petrū ⁊ ad aliū diſcipulū quē diligebat ieſus. AVG. Ita ſe cōmemorare ſolet ꝙ eum diligebat ieſus qui vtiq̄ oēs. ſed ipm ꝑ ceteris ⁊ familiarius diligebat: Seqt: Et dixit eis: Tulerūt dñm meū ⁊ neſcio vbi poſuerūt eum. GRE. iij. mo. Hoc aūt dicēs totū pro parte ſūmat: ſolū q̄ppe corpus dñi q̄ſitura venerat: ⁊ quaſi totū dñz ſublatū deplorat. AV. Nōnulli aūt codices greci ēt habēt: Tulerunt dñm meū qḋ videri dictū pōt ꝓpenſiore charitatis vel famulatꝰ affectu. Sʒ hoc in pluribꝰ codicibus quos in ꝓmptu nō habemus. Diſcipulū āt quē diligebat ieſus ſeipm dicit. nam quippe ita cōmemorare ſolet ꝙ eum diligebat ieſus qui vtiq̄ oēs ſed ipſū pre ceteris ⁊ familiarius diligebat. CHR. Euāgeliſta vero nō priuauit mulierē hac laude: nec verecūdū exiſtiauit ꝙ ab ea priꝰ addiſcerēt. Audiētes ergo illi cū multo ſtudio monumēto inſiſtūt. GRE. Illi aūt pre ceteris cucurrerūt: qui pre ceteris amauerūt: vʒ petrus ⁊ ioānes. vñ ſequit: Exijt ergo petrꝰ ⁊ ille alius diſcipulus: ⁊ venerūt ad monumētū. THE. Sʒ ſi q̄ras qūo aſtātibus cuſtodibus venerūt ad monumētū. Rudis qō: qm̄ poſtq̄ dñs reſurrexit ⁊ vna cū terremotu affuit āgelus i ſepulchro: receſſerūt cuſtodes anūciantes phariſeis. AV. Cū aūt iā dixiſſet. venerūt ad monumētū: regreſſus ē vt narret qūo venerūt atq̄ ait. Currebāt āt duo ſimul, ⁊ ille aliꝰ diſcipulꝰ precurrit citius petro ⁊ venit prior ad monumētuʒ. vbi oñdit ꝙ ipſe prior venerit ſʒ tanq̄ de alio cūcta narrat. CHR. Ueniēs aūt cōſiderat lintheamia poſita. vñ ſeqtur: Et cū ſe iclinaſſʒ vidit poſita lintheamia: nihil tñ ipſe plꝰ ꝑſcrutat̄: ſʒ deſiſtit. ⁊ hō ē qḋ ſubdit: Nō tñ itroiuit. Petrꝰ vō vt feruidꝰ itroiens: vniuerſa iſpexit diligēter ⁊ ampliꝰ uidit. vnō ſeqtur: Uēit ḡ ſimon petrꝰ ſeqns eū, ⁊ itro. i mo. ⁊ vidit lin. po. ⁊ ſud. qḋ fu. ſu. ca. eiꝰ nō cū li. po. ſʒ ſep. iuol. i vn. lo. qḋ erat reſurrectōis ſignū. Neq̄ eni ſi q̄dē eū trāſtuliſſet: corpꝰ eiꝰ dnudaſſent: neq̄. ſi furati eēnt: huius rei fuiſſēt ſolliciti vt leuarēt ſudariū ⁊ inoluerēt: ⁊ ponerēt i vnū locū ſeorſū a lintheaminibꝰ: ſʒ ſimplr̄ vt ſe hēbat ſuſcepiſſēt corpus. iō ei ioānes premiſerat qm̄ ſepultꝰ ē cū myrrha q̄ ꝯglutiat corpori lintheamia: vt nō decipiaris ab his q̄ dicūt eū furto ſublatū eē. Nō eni ita iſenſatꝰ eēt q̄ furaret: vt circa rē ſuꝑfluā tñ ſtudiū ꝯſūeret. Poſt petrū aūt ⁊ ioānes itroiuit. vñ ſeqtur: Tūc ergo itro. ⁊ ille diſci. q̄ vene. pri. ad mo. ⁊ vidit ⁊ credidit. AV. Nōnulli putāt hoc ioānē crediſſe ꝙ ieſus reſurrexerit: ſʒ qḋ ſeqt hoc n̄ idicat. vidit ḡ mane monumētū ⁊ credidit qḋ dixerat mulr̄. nā ſeqt: Nōdū. n. ſciebāt ſcriptu. q: opo. eū a mor. reſur. Nō ergo eū credidit reſurrexiſſe: quē neſciebat oportere reſurgere. qn̄ aūt ab ipſo dño audiebāt q̄uis apertiſſime diceret: ꝯſuetudine tñ audiēdi ab illo ꝑabolas n̄ itelligebāt: ⁊ aliq̄d aliud eū ſignificare credebāt. GRE. i ho. Hec āt tā ſubtilis euāgeliſte deſcriptō a myſterijs vacat̄ credēda n̄ ē: ꝑ ioānē iuniorē ſynagoga: ꝑ ſeniorē vō petrū ecclia gētiū deſignat: q: ⁊ ſi ad dei cultū ē prior ē ſynagoga q̄ ecclia gētiū. ad vſū tñ ſeclī prior ē multitudo gētiū q̄ ſynagoga. Cucurrerūt āt ſiꝰ q: ab ortꝰ ſui tpe vſq̄ ad occaſū pi ⁊ cōi via: ⁊ ſi n̄ pari ⁊ cōi ſēſu gētilitas cū ſynagoga decurrit: vēit ſynagoga prior ad monumētū ſed minime intrauit: q: legiſ q̄dē mādata ꝑcepit ꝓphetias ō icarnatōe ac paſſiōe dñica audiuit: ſed credere i mortuū noluit. Uēit āt ſimō petrꝰ ⁊ itroiuit i monumētū: q: ſecuta poſterior ecclia gētiū chriſtū ieſū ⁊ cognouit carne mortuum ⁊ viuentem credidit deum. Sudarium autem capitis domini cum lintheaminibus non inuenitur quia caput chriſti deus ⁊ diuinitatis incomprehenſibilia ſacramenta ab infirmitatis noſtre cognitione di

ne di

ne diſtincta ſunt: eiuſq̄ potentia creature tranſcendit naturā. Nō ſolū aūt ſeparatiʒ ſed inuolutū inueniri dicitur: q: linthei quo inuoluitur: nec initiū nec finis aſpicit. Celſitudo aūt diuinitatis nec recipit eē nec deſinit. Bene aūt additur in vno loco: q: in ſciſſura mentium deus non eſt: ⁊ illi eius gratiā hēre merētur qui ſe ab inuicē per ſectarū ſcandala nō diuidūt. Sed q: ſolet per ſudariū laborātiuʒ ſudor detergi: pōt ⁊ ſudarij noie intelligi labor dei. Sudariū ergo qḋ ſup caput eiꝰ fuerat: ſeorſū inuenit: q: ipſa redēptoris noſtri paſſio lōge a noſtra paſſione diſtincta eſt qm̄ ipſe ſine culpa pertulit qḋ nos cū culpa toleramꝰ. Ipſe ſponte morti ſuccūbere voluit: ad quā nos venimꝰ inuiti. Poſtq̄ aūt intrauit petrus: ingreſſus ē ⁊ ioānes: q: in fine mūdi ad redēptoris fidē ēt iudea colligetur. THEO. Uel aliter: Intellige petrū actiuū ⁊ ꝓmptū: Ioannē vero contēplatiuum: ⁊ docilē erga rerū diuinarū habuiſſe peritiā. plerūq̄ aūt preuenit cōtēplatiuus notitia ⁊ docilitate ſed actiuus inſtātia feruoris ⁊ ſedulitate precedit illius acumē: ⁊ prius inſpicit diuinū myſteriū.

Abierunt ergo iterum diſcipuli ad ſemetipſos Maria autem ſtabat ad monumentum foris plorans. dum ergo fleret inclinauit ſe ⁊ proſpexit in monumentū: Et vidit duos angelos in albis ſedētes: vnum ad caput: ⁊ vnum ad pedes vbi poſitū erat corpus ieſu. Dicunt ei illi: Mulier quid ploras? Dicit eis: Quia tulerunt dominum meum: ⁊ neſcio vbi poſuerunt eum. Hec cum dixiſſet cōuerſa eſt retrorſum: ⁊ vidit ieſum ſtantem ⁊ nō ſciebat quia ieſus eſt. Dicit ei ieſus: Mulier: qd ploras? Quē queris? Illa exiſtimans quia hortulanus eſſet: Dicit ei: Domine ſi tu ſuſtuliſti eum dicito mihi vbi poſuiſti eum: ⁊ ego eum tollam. Dicit ei ieſus: Maria. Conuerſa illa dicit ei: Rabboni: quod dicitur magiſter. Dicit ei ieſus: Noli me tangere: Nondū enim aſcendi ad patre meū. Uade autem ad fratres meos ⁊ dic eis: Aſcendo ad patrem meum ⁊ patrem veſtrum: deū meum ⁊ deum veſtrum. Uenit maria magdalene annuncians diſcipulis quia vidi dominum ⁊ hec dixit mihi.

GRE. in ho. Maria aūt magdalene q̄ fuerat in ciuitate peccatrix amādo veritatē lauerat lachrymis maculas criminis: cuiꝰ mētē magna vis amoris accēderat: que a monumēto dñi ēt diſcipulis recedētibꝰ nō recedebat. Dicitur enim: Abierūt ergo iterū diſcipuli ad ſemetipſos. AV. i. vbi habitabāt: ⁊ vñ ad monumētū cucurrerant. Uiris āt redeūtibꝰ infirmiorē ſexū in eodē loco fortior figebat affectus. vñ ſequitur: Maria aūt ſtabat ad monumentū foris plorans. AV. de con. euā. i. ante illū ſaxei ſepulchri locū: ſed tñ intra illud ſpatiū quo iā ingreſſe fuerant: hortꝰ quippe illic erat. CHR. Ne mireris aūt ꝙ maria amare flebat ad ſepulchrū: petrus vero nihil tale paſſus ē. cōpaſſibile. n. ē muliebre genꝰ ⁊ natura flebile. AV. Oculi igit̄ q̄ dñz queſierāt: ⁊ nō inuenerāt lachrymis vacabāt: ampliꝰ dolētes ꝙ fuerat ablatus de monumento q̄ ꝙ fuerat occiſus i ligno: qm̄ magri tāti cuius vita ſubtracta fuerat nec memoria remanebat. AV. de con. euā. Uiderat aūt cū alijs mulieribꝰ angelū ſedētē ad dextris ſup lapidē reuolutū a monumēto: ad cuiꝰ verba cū fleret: ꝓſpexit i monumētū. CHRY. Magnū. n. ad mitigationē ē monumētū apparēs vide deniq̄ eā vt plus requieſceret: ⁊ inclināte ſe ⁊ volēte locū videre vbi iacuit corpꝰ. vñ ſeq̄it: Duz ergo fleret inclinauit ſe ⁊ proſpexit i monumētū. GRE. Amāti. n. ſemel aſpexiſſe nō ſufficit: q: vis amoris intentionē multiplicat inquiſitionis. AV. Nimiū eni dolebat nec ſuis nec diſcipulorum oculis facile putabat eē credēdū: an potius diuino inſtinctu in animo eius effectum eſt vt proſpiceret. GRE. Queſiuit enim corpus ⁊ minime inuenit perſeuerauit vt quereret: vnde ⁊ cōtigit vt inueniret actūq̄ eſt vt deſideria dilatata creſcerēt: ⁊ creſcentia caperent qḋ inueniſſent: Sancta. n. deſideria dilatiōe creſcunt. Si aūt dilatiōe deficiūt: deſideria non fuerunt. Iſta itaq̄ que ſic amat: q̄ ſe ad monumētū quod proſpexerat iteruʒ inclinat: videamus quo fructu vis amoris in ea igeminat opus inquiſitionis. Sequit̄ enim: Et vi. duos ange. in al. ſeden. vnum ad ca. ⁊ vnum ad pe. vbi po. fuerat cor. ie.

CHRY. Quia enim non erat excelſa mulieris mens vt ex ſudarijs perciperet reſurrectionē: angelos videt in leto habitu: vt ⁊ ipſa a paſſione mitiget. AV. Quid ē āt ꝙ vnus ad caput ⁊ alter ad pedes ſedebat: an qm̄ qui grece angeli dicuntur: latine ſūt nūcij. Iſto modo chriſti euāgeliū velut a capite vſq̄ ad pedes: ab initio vſq̄ in finem ſignabant eſſe nunciandum. GVE. Uel ad caput ſedet angelus cū per apoſtolos predicatur: q: in ꝑcipio erat verbum. ⁊ quaſi ad pedes ſedet cū dī. Uerbū caro factuʒ ē. Poſſumus ēt per duos angelos duo teſtamenta agnoſcere: que dum pari ſenſu incarnatū ⁊ mortuū ac reſurrexiſſe dñm nūciant: q̄ſi teſtamētū priuſ ad caput ⁊ teſtamētū poſterius ad pedes ſedet. CHRY. Angeli aūt apparentes nihil de reſurrectione dicūt: ſed paulatim in euʒ q̄ de reſurrectiōe ē intrant ſermonē. Quia. n. mulier vltra conſuetudinē preclarū habitū viderat: ne turbetur audiuit cōpaſſionis vocem. vnde ſequitur: Dicūt ei illi: mulier quid ploras? Angeli lachrymas prohibebant: ⁊ futurum quodāmodo gaudiū nunciabant. Ita eniʒ dixerūt: Quid ploras? ac ſi dicerent: plorare noli. GRE. Ipſa. n. ſacra eloquia q̄ in nos lachrymas amoris excitant: eaſdem lachrymas conſolantur dū nobis redēptoris noſtri ſpeciē repromittunt. AV. At illa eos putat interrogaſſe neſcientes cauſas prodit lachrymarum. vnde ſequitur: Dicit eis: q: tulerunt dominū meuʒ. Dñm ſuum vocat dñi ſui corpus exanime: a toto partē ſignificās: ſicut oēs confitemur ieſū chriſtū filiū dei ſepultū: cum ſola eius ſepulta ſit caro. Sequitur: Et neſcio vbi poſuerunt eum. Hec erat cauſa maioris doloris: quia neſciebat quo iret ad conſolandū dolorē. CHRY. Nondū aūt de reſurrectiōe aliquid nouerat: ſed adhuc trāſlationē imaginabatur. AV. de cō. euā. Hic intelligēdi ſūt ſurrexiſſe angeli: vt ēt ſtātes viderētur: ſicut lucas eos viſos eē cōmemorat. AV. ſuper ioā: Sed hora iā venerat qua id quod nūciatū quodāmodo fuerat ab angelis flere prohibentibꝰ: gaudium ſuccederet flentibꝰ. vndē ſequit̄: Hec cū dixiſſet conuerſa ē retrorſū. CHR. Sed quare ad angelos loquēs ⁊ nōdū ab eis aliquid audiēs conuertitur retrorſū? Mihi videt̄ ꝙ hec ea dicente: chriſtus poſt eā apparuit: ⁊ angeli conſiderantes dominatorē: ⁊ figura ⁊ inſpectione ⁊ motu confeſtim oñderūt qm̄ dñm viderunt: ⁊ hoc ē qḋ mulierē conuerti retrorſum fecit. GRE. Notandū etiā ꝙ maria que adhuc de dñi reſurrectione dubitabat cōuerſa retrorſū ē vt videret ieſū: q: videlicet per eādē dubitationē ſuā quaſi tergū i dñi faciē miſerat quē reſurrexiſſe minime credebat. Sʒ q: amabat ⁊ dubitabat: videbat ⁊ nō agnoſcebat eū. vñ ſeqtur: Et vidit ieſum ſtantē ⁊ nō ſciebat q: ieſus eſſet. CHRY. Angelis. n. vt dominator apparuit: mulieri vero nō ita ne eā ex prima viſiōe ſtupefaceret. nō enim oportebat eā repēte ad excelſa reducere: ſed paulatim. Sequit̄: Dicit ei ieſus. Mulier quid ploras? quē queris? GRE. Interrogat̄ doloris cā: vt augeat̄ deſideriū quatenus cum nominaret quē quereret: in amorē eius ardētiꝰ eſtuaret. CHRY. Et q: i cōi figura apparuit: eſtimauit eū hortulanū eē. vñ ſequitur: Illa eſtimās q: hortulanus eēt: dicit ei: Dñe ſi tu ſuſtuliſti eū dicito mihi vbi poſuiſti eū: vt ego eū tollam. hoc ē: ſi propter timorē iudeorum leuaſti eum dicito mihi ⁊ ego eū accipiam. THE.

Timebat enī ne iudei ēt corpori īſeuirēt exanimi: ⁊ ideo volebat ī alio loco incognito illud tranſponere. GRE. Forſitā aūt nec errādo hec mulier errauit ꝗ̄ ieſuꝫ hortulanū credidit: an nō ei ſpiritualiter hortulanꝰ erat qui in eiꝰ pectore per amoris ſui vim ſemina virtutū virētia plantabat. Sꝫ quid ē ꝙ viſo eo quē hortulanū credidit: cui nec dū dixerat quē querebat ait: Dn̄e ſi tu ſuſtuliſti eum: Sed vis amoris hoc agere ſolet in aīo: vt quē ipſe ſemꝑ cogitat: nullū aliū credat ignorare. Poſtꝙ̄ aūt eā dn̄s cōi vocabulo appellauit ex ſexu: ⁊ agnitꝰ nō ē: vocat ex noīe. vn̄ ſequit: Dicit ei ieſus. Maria. ac ſi dicat: Recognoſce eum a quo recognoſceris. Maria ergo qꝛ vocatur ex noīe recognoſcit auctorē: qꝛ ⁊ ipſe erat q̄ querebat exteriꝰ: ⁊ ipſe q̄ eā interius vt quereret docebat. vn̄ ſeqt: Conuerſa illa dicit ei: Rabboni. qḋ dicit magiſter. CHRY. Sicut. n. iudeis qn̄qꝫ imanifeſtꝰ erat ⁊ p̄ns: ita ⁊ loquēs cū volebat ſeipſuꝫ notū faciebat. Qualiter aūt cōuerſa dicit cū chriſtus ad eā loqueret. Mihi videt ꝙ dicente ea: Ubi poſuiſti eū: cōuerſa ē ad angelos vt interrogaret: cur ſtupefacti eēnt. deinde xp̄s vocās eā conuertit eā ad ſeipſum: ⁊ per vocē manifeſtū ſeipſuꝫ fecit. AV. Uel qꝛ priꝰ conuerſa corpore quod nō erat putauit: nūc corde conuerſa quod erat agnouit. Nemo aūt calūniet mulierē ꝙ hortulanū dixerit dn̄ꝫ ⁊ ieſuꝫ magiſtrū. ibi. n. honorabat hominem a quo beneficiū poſtulabat. hic recolebat doctorē: a quo diſcernere humana ⁊ diuina diſcebat. Aliter ergo dū dixit: Suſtulerūt dn̄ꝫ meū. aliter autem: Dn̄e ſi tu ſuſtuliſti euꝫ.

GRE. Iā vero ab euāgeliſta nō ſubdit qḋ mulier fecit: ſed ex eo inuit quod audiuit. Sequit: Dicit ei ieſus: Noli me tangere. In his nāqꝫ verbis oſtēdit ꝙ maria āplecti voluit eius veſtigia quē recognouit. Sed cur tāgi nō debeat ratio quoqꝫ addit cū ſubiūgit: Nōdū. n. aſcē. ad pa. meum

AV. Sed ſi ſtās i terra nō tāgit: ſedēs i celo qūo ab homine tāget: q̄ certe anteꝙ̄ aſcēderet diſcipulis ſuis ſe obtulit tāgēdū dicēs: Palpate ⁊ videte: qꝛ ſp̄us carnē ⁊ oſſa nō hꝫ: vt lucas teſtat. Quis aūt tā ſit abſurdus vt dicat eū a diſcipulis quidē anteꝙ̄ aſcendiſſet ad patrē: ſe voluiſſe tangi: a mulieribꝰ aūt noluiſſe: niſi cū aſcēdiſſet ad patrem Sꝫ leguntur ēt femine poſt reſurrectionē anteꝙ̄ ad patrē aſcenderet tetigiſſe ieſum: in qbꝰ erat etiā ipſa maria magdalena: narrante mattheo. Aut ergo hoc ſic dictū ē: vt in illa femina figuraret eccleſia de gentibꝰ: q̄ in chriſtū nō credidit: niſi cū aſcendiſſet ad patrē: aut ſic in ſe credi voluit ieſus: hoc ē ſic ſe ſp̄ualiter tangi ꝙ ipſe ⁊ pater vnū ſunt. Eiꝰ quippe in intimis ſenſibꝰ quodāmodo aſcēdit ad patrē qui ſic ī eo ꝑfecerit vt patri agnoſcat equalē. Qūo aūt hec nō carnaliter adhuc ī eū credebat: quē ſicut hoīeꝫ flebat. AV. i. de tri. Tactꝰ aūt tanꝙ̄ finē facit notionis: Iō qꝫ nolebat in eo eē finē intēti cordis in ſe: vt hoc quod videbatur tm̄mō putaret. CHRY. Uel aliter: Uolebat hec mulier adhuc cū xp̄o eē: ſicut ⁊ ante paſſionem: ⁊ pre gaudio nihil magnū excogitabat: quāuis caro chriſti multo melior facta fuerit reſurgēdo. Ab hac ergo itelligentia eā abducēs dixit: Noli me tāgere: vt cū multa reuerentia ei loquatur. vn̄ nec diſcipulis apparet de reliquo cuꝫ eis cōuerſans: vt reuerētiꝰ ei attēdat, dicēs: Nōdū. n. aſcendi oſtēdit quoniā illuc properat ⁊ feſtinat. Eū aūt qui illuc debet abire: ⁊ nō vltra cū hoībꝰ conuerſari nō oportebat cū eadē videre mēte qua ⁊ an̄. ⁊ hoc manifeſtat cōſequenter dicēs. Uade au. ad fra. meos ⁊ dic eis: Aſcē. ad pa. meuꝫ ⁊ pa. ve. deū meū ⁊ deū ve. HILA. xi. de tri. Inter ceteras ipietates ſuas ēt hoc dicto dn̄i vti ſolēt heretici: vt ꝑ id ꝙ pater eiꝰ pater eoꝝ eſt: ⁊ deꝰ eiꝰ deus eoꝝ ē in natura dei non ſit: ſed in forma dei manens formā ſerui aſſūpſit Et cū hoc ad homines in ſerui forma chriſtꝰ ieſus loquat nō ambigit qn pater ſibi vt ceteris ſit ex ea parte qua hō ē: ⁊ deꝰ ſibi vt cūctis ſit ex ea natura q̄ ſeruus eſt. Deniqꝫ hunc eundē ſermonē cepit dicens: Uade ad fratres meos Fratres aūt ex carne ſūt deo. Ceterum vnigenitus deus ſine fratribꝰ ē. AV. Uel aliter: Non ait patrem noſtrū. ſed patrē meū ⁊ patrē veſtrū. aliter ergo meū: aliter veſtrū. natura meū: gratia veſtrū. Neqꝫ dixit deū noſtrū: ſed deū meū: ſub quo ego homo ⁊ deū veſtrū: inter quos ⁊ ipſum mediator ſum. AV. de con. euā. Tūc ergo egreſſa eſt a monumēto: hoc ē ab illo loco vbi erat horti ſpaciuꝫ ante lapidē effoſſuꝫ: ⁊ cū illa alie quas ſcḋm marcū inuaſerat tremor ⁊ pauor: ⁊ nemini. ſ. aliorū quicꝙ̄ dicebant. vn̄ ⁊ hic dicitur: Uenit maria magdalene annuncians diſcipulis: quia vidi dominū: ⁊ hec dixit mihi. GRE. Ecce humani generis culpa ibi abſcinditur vnde proceſſit. quia enīꝫ in paradiſo mulier viro propinauit mortem: a ſepulchro mulier viris annunciauit vitam: ⁊ dicta ſui viuificatoris narrat: que mortiferi ſerpentis verba narrauerat. AV. de con. euan. Dum autem cum alijs veniret: tunc ſm̄ mattheum occurrit illis ieſus dicens: Auete. Sic ergo colligimus angelorum collocutionem bis numero eas habuiſſe venientes ad monumentum: ⁊ etiam ipſius domini. ſemel. ſ. quando maria hortulanum putauit: ⁊ iterum cum eis occurrit in via vt eas repetitione firmaret. ⁊ ſic venit maria magdalene annuncians diſcipulis: non ſolum ipſa ſed ⁊ alie quas lucas commemorat. BED. Myſtice autem maria que interpretat domina illuminata: illuminatrix: ſeu ſtella maris: ſignificat eccleſiam que magdalena. i. turrenſis dicitur. nam magdalon grece: latine turris dicitur: propter illud quod dicitur in pſalmo: Factus eſt mihi turris fortitudinis. In eo autem ꝙ hec mulier diſcipulis chriſtum reſurrexiſſe nunciauit: omnes monentur maxime quibus eſt cōmiſſum predicandi officium vt ſiqd ei celitus reuelatum fuerit: ſtudioſe proximis propinēt.

Cum ergo ſero eſſet die illo vna ſabbatorum ⁊ fores eſſent clauſe vbi erant diſcipuli congregati propter metum iudeorum: venit ieſus ⁊ ſtetit ī medio: ⁊ dixit eis: Pax vobis. Et cum hoc dixiſſet oſtendit eis manus ⁊ latus. Gauiſi ſunt ergo diſcipuli viſo domino. Dixit ergo eis iterū: Pax vobis. Sicut miſit me pater: ⁊ ego mitto vos. Hec cū dixiſſet: inſufflauit: ⁊ dixit eis: Accipite ſpirituꝫ ſanctum. Quorum remiſeritis peccata remittūtur eis: ⁊ quorum retinueritis retenta ſunt. Thomas autem vnus ex duodecim qui dicitur didymꝰ non erat cum eis quando venit ieſus. Dixerunt ergo ei alij diſcipuli: Uidimus dominū. Ille aūt dixit eis: Niſi videro in manibus eius fixurā clauorum ⁊ mittam digitum meum in loco clauorū: ⁊ mittā manū meaꝫ in latus eius non credā.

CHRY. Audientes diſcipuli qḋ maria annunciauit cōſequens erat vt aut diſcrederent: aut credentes dolerent quoniam eos non reputauit dignos ſua viſione. Hoc igitur recogitantes: neqꝫ per vnam diem dimiſit pertranſire ſed ex eo ꝙ ſciebant iam ſuſcitatū eē: videre ſitiētibꝰ ⁊ timidis exiſtentibꝰ cū ſero factū eēt ipſis aſtitit. vnde dicitur: Cum ergo ſe. eēt die illo vna ſabba. ⁊ fo. eſſent clauſe: vbi erant diſci. congre. propter metū iu. BED. In hoc infirmitas apoſtolorū monſtratur: qui foribus clauſis intus congregati reſident propter timorē iudeorum: quorū metu fuerant prius diſperſi. Uenit ieſus ⁊ ſtetit in medio. Ideo autem ſero apparuit: quia conſequens erat tūc maxime eos timidos eſſe THE. Uel quia preſtolabatur vt omnes conuenirent. Oſtijs vero clauſis vt oſtēdat: qꝛ eodē modo reſurrexit adiacente lapide ſuper monumentū. AV. in ſer. paſch. Non nulli autem de hac re ita mouentur: vt pene periclitentur afferētes contra miracula diuina ꝓiudicia rōcinationū ſuarū. Sic. n. diſputāt: Si corpus erat: ſi hoc ſurrexit de ſepulchro qḋ pependit in ligno

Quomodo per oſtia clauſa intrare potuit. Si cōprehendis modū: non ē miraculū. vbi deficit ratio: ibi ē fidei edificatio. AV. ſuper ioan. Moli quidē corporis vbi diuinitas erat oſtia clauſa non obſtiterūt. Ille quippe nō eis apertis intrare potuit quo naſcēte virginitas matris inuiolata permāſit. CHRY. Sed mirabile ē qualiter phantaſma eū nō eſtimarūt: ſed hoc fuit: qꝛ mulier preueniens in eis multā fidē operata eſt. Sed ⁊ ipſe per viſū manifeſtū ſe eis oſtēdit: ⁊ voce eoꝝ fluctuātē mētē firmauit. vnde ſequitur: Et dixit eis: Pax vobis. i. ne tumultuemini. In quo ēt cōmemorat verbū quod ante crucē dixerat: Pacē meā do vobis: ⁊ rurſus In me pacē habebitis. GRE. Et qꝛ ad illud corpus quod videri poterat fides inueniendū dubitabat: oſtēdit eis ꝓtinus manꝰ ⁊ latus. vnde ſequitur: Et cū hoc dixiſſet: oſtēdit eis manus ⁊ latꝰ. Claui enim manꝰ fixerāt: lancea latꝰ aperuerat. ibi ad dubitādū corda ſanāda: vulnerū ſūt ſeruata veſtigia. CHRY. Et qꝛ ante crucē eis dixerat: Iterū videbo vos ⁊ gaudebit cor veſtrū. hoc ope ipletur. vnde ſequit: Gauiſi ſunt diſcipuli viſo dn̄o. AV. xij. de ci. dei. Claritas qua iuſti fulgebūt ſicut ſol ī regno pr̄is ſui: in xp̄i corpore cuꝫ reſurrexit ab oculis diſcipulorū potiꝰ abſcōdita fuiſſe ꝙ defuiſſe credēda ē. nō enī eā ferret humanꝰ atqꝫ infirmus aſpectꝰ qn̄ ille a ſuis ita debēt attēdi vt poſſet agnoſci. CHR. Uniuerſa aūt hec eos ad fidē certiſſimā inducebāt: qꝛ vero preliū iexpugnabile habebāt ad iudeos: rurſus eis pacē annunciat. vn̄ ſeqtur: Dixit eis ergo iterū: Pax vobis. BED. Iteratio cōfirmatio ē: ſiue iō repetit: qꝛ gemina ē virtꝰ charitatis vel qꝛ ipſe ē q̄ fecit vtraqꝫ vnū. CHRY. Simul quoqꝫ demōſtrat crucis efficaciā: per quaꝫ ſoluit omnia triſtia ⁊ cōtulit oīa bona: ⁊ hoc ē pax. mulieribꝰ aūt ſupra annūciatū ē gaudiū: qꝛ in triſtitijs illud genꝰ erat: ⁊ hāc ſuſcepit maledictionē dicēte dn̄o: In dolore paries. qꝛ ergo vniuerſa ꝓhibētia ſunt deſtructa: ⁊ directa ſūt oīa de reliquo ſubdit: Sicut miſit me pater: ⁊ ego mitto vos. GRE. Pr̄ quidē filiū miſit: qui hūc pro redēptione generis hūani incarnari cōſtituit. Itaqꝫ dicit: Sicut miſit me pater et ego mitto vos. i. ea charitate vos diligo: cū inter ſcandalū perſecutorē mitto: q̄ me charitate pater diligit: quē venire ad tolerādas paſſiones fecit. AV. Equalē aūt pr̄i filiuꝫ nouimꝰ: ſꝫ h̄ vba mediatoris agnoſcimꝰ. Mediū qppe ſe oſtēdit dicēdo: Ille me ⁊ ego vos. CHRY. Sic igit eleuauit eoꝝ animū ⁊ ab his q̄ fcā ſūt: ⁊ a dignitate mittētis: ⁊ nō adhuc deprecatio ad patrē fit: ſed ſua auctoritate dat eis virtutē. vn̄ ſeqtur: Hec cū dixiſſet: inſufflauit ⁊ dixit eis: Accipite ſpiritūſanctū. AV. ix. de tri. Flatꝰ ergo ille corporeꝰ ſubſtātia ſp̄uſſci nō fuit: ſꝫ demōſtratio per congruā ſignificationē nō tm̄ a pr̄e: ſꝫ ēt a filio ꝓcedere ſp̄um ſanctū. Quis. n. demētiſſimꝰ diceret aliū fuiſſe ſp̄um quē ſufflās dedit: ⁊ aliū quē poſt aſcenſionē ſuā miſit. GRE. Cur aūt priꝰ in terra diſcipulis dat: poſtmodum de celo mittitur: niſi ꝙ duo ſūt precepta charitatis: dilectio videlicet dei: ⁊ dilectio ꝓximi. in terra dat ſp̄us: vt diligatur proximus. ex celo datur ſp̄us: vt diligat deus. ſicut ergo vna ē charitas: ⁊ duo precepta: ita vnꝰ ē ſp̄us ⁊ duo data priꝰ a cōſiſtēte dn̄o in terra: poſtmodū dat ex celo: qꝛ proximi amore dī qualiter ꝑueniri debeat ad amorem dei. CHR. Quidā aūt dicūt qm̄ nō ſp̄uꝫ dedit: ſꝫ aptos eos ad ſuſceptionēꝫ ſpiritus per inſufflationē ꝯſtruxit. Si enim angelū vidēs daniel exceſſum mētis paſſus ē: quid ineffabilē illā gratiā ſuſcipiētes paſſi eēnt niſi diſcipulos ſuos [illegible]mitꝰ inſtruxiſſet: Nequaꝙ̄ aūt quis peccabit dicēs tunc [illegible]cepiſſe eos quādā ꝑtātē ſp̄ualis gratie: nō vt mortuos [illegible]citēt: ⁊ miracula faciēt: ſꝫ vt dimittant peccata. vn̄ ſeqtur: [illegible]oꝝ remi. pec. remit. eis: ⁊ quo. retinu. retē. ſūt eis. A[illegible] Eccleſie charitas q̄ ꝑ ſp̄mſcm̄ diffūdit ī cordibus nr̄[illegible]cipū ſuoꝝ peccata dimittit. eoꝝ aūt qui non ſunt ei[illegible]cipes tenet. iō poſtꝙ̄ dixit: Accipite ſp̄mſcm̄ꝫ co[illegible]o de peccatorū remiſſione ⁊ retentione ſubiecit.

GRE. Sciēdū vero ē ꝙ hi qui priꝰ ſp̄mſcm̄ꝫ habuerūt vt ⁊ ipſi inocētes viuerent: ⁊ in predicatiōe quibuſdā prodeſſent: iccirco hunc poſt reſurrectionē dn̄i patenter acceperunt: vt prodeſſe non paucis ſed pluribus poſſent. Libet ergo intueri illi diſcipuli ad tanta onera humilitatis vocati ad quantū culmē glorie ſint producti. Ecce nō ſolū de ſeipſis ſecuri fiunt: ſꝫ ēt principatū ſupni iudicij ſortiūtur vt vice dei quibuſdam peccata retineāt: quibuſdā vero relaxent: hoꝝ nūc eccleſia ep̄i locū tenēt: ⁊ ſoluēdi ac ligādi auctoritatem ſuſcipiunt: qui gradū regiminis ſortiunt. Grādis honor: ſed graue pondus iſtius ē honoris. Duꝝ quippe eſt vt qui neſcit tenere moderamina vite ſue iudex fiat vite aliene. CHRY. Sacerdos. n. ⁊ ſi ꝓpriā bene diſpēſauerit vitā: aliorū vō nō cū diligētia curā habuerit cū pernitioſis in gehennā vadit. Sciētes igit periculi magnitudinē: multā tribuite eis deuotionē: ⁊ ēt ſi nō valde nobiles fuerint: non aūt iuſtum eſt ab his qui in pꝛ̄cipatu ſubiciūtur iudicari: ⁊ ſi vita eorū fuerit valde detractabilis: ī nullo ledens in his que ſunt eis cōmiſſa a deo. non enim ſacerdos: ſed neqꝫ angelus aut archangelus operari aliquid poteſt in his que ſunt data a deo. Sed pater ⁊ filius ⁊ ſp̄uſſcūs oīa diſpēſant. Sacerdos aūt ſuā linguā ⁊ manū tribuit. nō enī iuſtū eēt vt propter alteriꝰ maliciaꝫ circa ſymbola noſtre ſalutis ledi eos q̄ ad fidē veniūt. Oībus aūt diſcipulis congregatis ſolus thomas deficiebat a diſperſione q̄ iā facta erat. vn̄ dī. Thomas aūt vnꝰ ex duodecim q̄ dicit didymꝰ nō erat cū eis quando venit ieſus. ALCVI. Didymus grece: latine geminꝰ: ꝓpter dubium cor in credendo: thomas abyſſus qꝛ altitudinē diuinitatis certa fide penetrauit. GRE. Non aūt caſu geſtuꝫ eſt vt electus ille diſcipulus tūc deeſſet. Egit nāqꝫ miro mō ſuperna clementia vt diſcipulus dubitans dū ī magiſtro ſuo vulnera palparet carnis: in nobis vulnera ſanaret infidelitatis. Plus enim nobis infidelitas thome ad fidem ꝙ̄ fides credentiū diſcipulorū profuit: qꝛ dū ille ad fidem palpando reducitur: nr̄a mēs oī dubitatione poſtpoſita ī fide ſolidatur. BED. Queri aūt poteſt quare hic euangeliſta tunc thomā defuiſſe dicat cū lucas ſcribat ꝙ duo diſcipuli euntes in Emaus reuerſi in hieruſalē inuenerūt vndecim congregatos: ſed datur intelligi quoddam fuiſſe interuallum ꝙ ad horā thomas egreſſus ſit: ⁊ ieſus veniens in medio eorū ſtetit. CHRY. Sicut aūt ſimpliciter ⁊ qualitercūqꝫ credere facilitatis ē: ita multum inueſtigare ē groſſiſſime mentis: ⁊ propter hoc thomas accuſatur Apoſtolis enim dicentibꝰ: qm̄ vidimus dn̄m nō credidit non tm̄ illis diſcredēs: quātū rē putās īpoſſibilē eē. vnde ſequitur. Dixerūt ergo ei alij diſcipuli: vidimꝰ dominum. Ille autem dixit eis: Niſi videro in manibꝰ eius fixuram clauorū: ⁊ mittā digitū meū in locū clauorum: ⁊ mittā manū meā ī latꝰ eiꝰ nō credā. Alijſ. n. groſſior exiſtēs eaꝫ que eſt per ſenſum groſſiſſimū. ſ. tactū querebat fidem ⁊ neqꝫ oculis credebat. vn̄ nō ſufficit ei dicere: Niſi videro ſꝫ addidit: Et miſero digitū ⁊c̄.

Et poſt dies octo iterum erant diſcipuli eius intus ⁊ thomas cū eis. Uenit ieſus ianuis clauſis ⁊ ſtetit in medio ⁊ dixit eis. Pax vobis. Deinde dicit thome: Infer digitū tuū huc: ⁊ vide manus meas: ⁊ affer manū tuā: ⁊ mitte in latus meū: ⁊ noli eſſe incredulus ſed fidelis. Reſpondit thomas ⁊ dixit: Dominus meus ⁊ deus meus. Dicit ei ieſus: Quia vidiſti me thoma credidiſti: beati q̄ nō viderunt ⁊ crediderunt. Multa qdē ⁊ alia ſigna fecit ieſus in conſpectu diſcipulorū ſuorū que nō ſunt ſcripta in libro hoc. Hec autēꝫ ſcripta ſūt vt credatis: quia ieſus eſt filius dei: ⁊ vt credentes vitā habeatis in nomine eius.

CHRY. Conſidera dominatoris clemētiā: qualiter et pro vna aīa oſtendit ſeipſū vulnera habētem ⁊ accedit vt ſaluet vnū: ⁊ nimirū diſcipuli annunciantes digni erant fide: ⁊ ipſe promittēs. Sed tñ qꝛ ſolus thomas quęſiuit: ne qꝫ hoc cū priuauit chriſtus: nō aūt ſtatim ei apparet: ſed poſt dies octo: vt in medio a diſcipulis admonit⁹ accendatur in maius deſideriū ⁊ fidelioꝛ fieret in futurū. vnde dicit: Et poſt dies octo iterū erant diſcipuli eius intus et thomas cū eis. Venit ieſus ianuis clauſis: ⁊ ſtetit in medio: ⁊ dixit: Pax vobis. AV. in ſer. paſ. Queris a me: et dicis: ſi per oſtia clauſa intrauit: vbi ē corporis modus: et ego reſpōdeo: ſi ſuper mare ambulauit: vbi ē corporis pōdus: ſed fecit illud dñs tanq̄ dñs: nūquid igitur quia reſurrexit deſiit eē dominus. CHRY. Stat itaqꝫ ieſus ⁊ nō expectat a thoma interrogari: ſed vt oſtendat quoniam cū loquebat ad condiſcipulos aderat: eiſdem verbis viſus eſt. Et primo quidem increpat vel improperat. vnde ſequitur: Deinde dicit thome: infer digitum tuū huc: ⁊ vide manus meas: ⁊ affer manū tuā: ⁊ mitte in latus meū. ſecūdo autē erudit dicēs: Et noli eſſe incredulus ſed fidelis. vide qm̄ infidelitatis erat ābiguitas⁹: anteq̄ ſpiritūſanctuꝫ acciperet: poſtea aūt nō: ſed firmi erant de reliquo. Dignū aūt eſt querere qualiter corpus incorruptibile typos habebat clauorū: ſed ne tumultueris: cōdeſcenſionis. n. erat vt diſcerent: quoniā ipſe erat qui crucifixus fuerat. AV. de ſymbolo: Poſſet autē ſi vellet de corpore ſuſcitato et clarificato omnē maculā cuiuſlibet cicatricis abſtergere. ſꝫ ſciebat quare cicatrices in ſuo corpore reſeruaret. Sicut enim demonſtrauit thome non credenti niſi tangeret ⁊ videret: ita ⁊ inimicis ſuis vulnera demonſtraturus eſt ſua nō ꝙ eis dicat ſicut thome: Quia vidiſti credidiſti: ſed vt conuincēs eos veritas dicat: Ecce hominem quē crucifixiſtis: videtis vulnera que infixiſtis: agnoſcitis latus qꝺ pungiſtis: qm̄ per vos ⁊ propter vos apertū ē: nec tamen intrare voluiſtis. AV. xxij. de ci. dei: Neſcio autē quo modo etiaꝫ ſic afficimur amore martyrū beatorū: vt velimus in illo regno in eorū corporib⁹ videre vulnerum cicatrices que pro chriſti noīe pertulerunt: ⁊ forſaſſe videbimus. nō. n. deformitas in eis: ſed dignitas erit: ⁊ quedaꝫ q̄uis in corpore non corporis ſed virtutis pulchritudo fulgebit. nec ideo tñ ſi aliqua martyribus āputata ⁊ ablata ſunt mēbra: ſine ipſis mēbris in reſurrectiōe erūt mortuorū: quibus dictū ē: Capillus capitis veſtri nō peribit. Sed ſi hoc decebit in illo nouo ſeculo: vt indicia glorioſorū vulnerum in illa imortali carne cernant vbi mēbra vt precideꝛent percuſſa vel ſecta ſunt ibi cicatrices: ſed tamē eiſdē mēbris redditis nō perditis apparebunt. Quāuis igitur oīa que acciderāt corpori vitia tunc nō erūt: nō ſūt tamē appellāda vitia: ſed virtutis indicia. GRE. in ho. Palpādā autem carnē domin⁹ prebuit quā clauſis ianuis introduxit: qua in re duo mira ⁊ iuxta humanā ratiōeꝫ valde ſibi contraria oſtendit: dū poſt reſurrectionē corp⁹ ſuum ⁊ incorruptibile: ⁊ tamen palpabile demonſtrauit. Nam ⁊ corrūpi neceſſe eſt quod palpatur: ⁊ palpari non poteſt quod non corrumpitur: ⁊ incorruptibilem ſe ergo ⁊ palpabilem demonſtrauit: vt profecto poſt reſurrectionem eſſe oſtenderetur corpus ſuum ⁊ eiuſdeꝫ nature ⁊ alterius glorie. GRE. xiiij. mora. Corpus etiam noſtrum in illa reſurrectionis gloria erit quideꝫ ſubtile per effectū ſpiritalis potētie: ſꝫ palpabile ꝑ veritatē nature: Nō autē ſicut euticius ſcripſit ipalpabile: ⁊ vētis aereqꝫ ſubtilius. AV. Videbat aūt thomas tāgebatqꝫ hominē: ⁊ cōfitebat deū quē nō videbat neqꝫ tāgebat: ſꝫ per hoc qꝺ videbat atqꝫ tāgebat: illud iā remota dubitatiōe credebat. vñ ſequit: Rñdit thomas: ⁊ dixit ei: Dñs me⁹ ⁊ deus me⁹. THE. Qui pri⁹ infidelis fuerat: poſt lateris tactū optimū ſe theologū oſtēdit. Nā duplicē naturā vnicāqꝫ hypoſtaſim chriſti ediſſeruit. dicēdo. n. Dñs me⁹ humanā naturā: dicēdo vero deus meus: diuinā confeſſus ē: ⁊ vnuꝫ ⁊ eundem deum ⁊ dñꝫ. Sequitur: Dicit ei ieſus: Quia vidiſti me credidiſti. AV. Non ait tetigiſti me ſed vidiſti me qm̄ generalis quodāmodo ē ſenſus viſus. nā ⁊ per quatuor alios ſenſus noīari ſolet velut cū dicim⁹: Audi ⁊ vide q̄ bene ſonet: olfac ⁊ vide q̄ bene oleat: guſta ⁊ vide q̄ bene ſapiat: tange ⁊ vide q̄ bene caleat. vnde ⁊ hic dñs dicit Infer digitū tuū huc ⁊ vide manus meas. Quid aliud ait q̄ tange ⁊ vide: nec tñ ille oculos habebat i digito: ergo ſiue intuendo ſiue etiaꝫ tangendo hinc ait: Quia vidiſti me credidiſti: quāuis dici poſſit nō auſū fuiſſe diſcipulū tangere cū ſe offerret ille tangēdū. GRE. Sed cū apoſtolus dicat fides ē ſubſtātia ſperandorū rerum argumētum nō apparentium: profecto liquet: quia que apparēt: iā fidem non habent: ſed agnitionē. Dum ergo vidit thomas: cum palpauit: cur ei dicitur: Quia vidiſti me credidiſti. ſed aliud vidit: aliud credidit: hominē vidit: ⁊ deū confeſſus eſt. Letificat aūt valde quod ſequitur: Beati qui non viderūt ⁊ crediderunt. In qua ſententia nos ſpecialiter ſignificati ſumus: qui eum quē carne non vidim⁹ mente retinem⁹: ſi tñ fidē nraꝫ opib⁹ ſeqmur. Ille. n. vere credit: qui exercet opādo qꝺ credit. AV. Preteriti aūt tpīs viſus ē verbis tanq̄ ille q̄ id qꝺ erat futurū in ſua nouerat predeſtinatione iā factū. CHRY. Cū ḡ aliq̄s nūc dixerit: Vtinā in tēporib⁹ illis fuiſſē: ⁊ vidiſſeꝫ xp̄m miracula faciētē: excogitet: Beati q̄ nō viderūt ⁊ crediderūt. THE. Expͥmit āt ⁊ hic diſcipulos q̄ nec plagas clauoꝝ nec lat⁹ palpantes crediderūt. CHRY. Quia vero ioānes pauciora alijs euangeliſtis dixerat ſubiūgit. Multa q̄dē ⁊ alia ſigna fecit ieſus ī cōſpectu diſcipuloꝝ ſuoꝝ: que nō ſūt ſcripta i libro hoc: ſed nec alij oīa dixerūt: ſed que erāt ſufficiētia attrahere ad fidē audiētes. Mihi aūt videtur hic dicere ea q̄ poſt reſurrectionē ſunt ſigna: ⁊ ideo dicit in conſpectu diſcipulorū ſuorum cū q̄b⁹ ſolis poſt reſurrectionē cōuerſatus ē. deinde vt diſcas qm̄ nō ſolū diſcipulorū grā ſigna fiebāt: induxit: Hec aūt ſcripta ſunt vt credatis qꝛ ieſus ē chriſtus fili⁹ dei: cōiter ad humanam naturā loquēs: ⁊ vt oſtendat qm̄ nō illi q̄ credit: ſed nobiſipſis vtile ē credere ſubdit: Et vt credētes vitam habeatis in nomine eius. i. per ieſum: ipſe autē ē vita.

CA. XXI.

Poſtea manifeſtauit ſe iteruꝫ ieſus ad mare tyberiadis. Manifeſtauit autē ſic: Erant ſimul ſimon petrus ⁊ thomas q dicitur didymus ⁊ nathanael qui erat a chana galilee: ⁊ filij zebedei ⁊ alij ex diſcipulis eius duo. Dicit ei ſimon petrus Vado piſcari. Dicūt ei: Venimus ⁊ nos tecū. Et exierunt ⁊ aſcenderunt in nauiꝫ: ⁊ illa nocte nihil prendiderūt. Mane aūt facto ſtetit ieſus i littore: non tamē cognouerūt diſcipuli: quia ieſus ē. Dicit ergo eis ieſus: Pueri: nūquid pulmentariū habetis? Reſpōderūt ei: Nō. Dicit eis: Mittite i dexterā nauigij rhete: ⁊ inuenietis. Miſerūt ergo ⁊ iaꝫ nō valebant illud trahere pre multitudine piſciū: Dicit ergo diſcipulus ille quē diligebat ieſus petro: Dominus ē. Simon petrus cū audiſſet qꝛ dñs eſt tunica ſuccinxit ſe. Erat enim nudus ⁊ miſit ſe i mare. Alij aūt diſcipuli nauigio venerunt. Nō. n. longe erant a terra: ſed quaſi cubitis ducentis [illegible] trahentes rhete piſciū. Vt ergo deſcēderūt in terrā: viderunt prunas poſitas ⁊ piſcē ſuperpoſitū ⁊ panem. Dicit eis ieſus: Afferte de piſcib⁹ quos p[illegible]didiſtis nūc. Aſcedit ſimō petr⁹ ⁊ traxit rhete i terrā plenū magnis piſcib⁹ cētūqnq̄gītatrib⁹. Et cū tan[illegible] non eſt ſciſſuꝫ rhete.

AV. Qꝺ imediate euangeliſta premiſerat: veluti huius libri indicat finē: ſed narrat hic deinde quēadmodum ſe manifeſtauerit dñs ad mare tyberiadis. vnde dī: Poſtea manifeſtauit ſe ieſu iteruꝫ ad mare tyberiadis. CHRY. Dicit aūt poſtea: qꝛ nō continue cū eis ābulabat vt antea Dicit ei etiā: Manifeſtauit ſe: qꝛ nō videret niſi cōdeſcenderet: qꝛ incorruptibile erat corp⁹. Loci aūt meminit oſtēdēs qm̄ plurimū timoris eis dñs abſtulerat: vt de reliquo ipſi lōge a domo ꝓcedāt nō vltra in domo conclusi: ſꝫ in galilea ierāt piculū declināte iudaicū. BED. More āt ſolito euāgeliſta prius retulit cāꝫ: deinde quēadmodum res geſta ſit enarrat. vnde ſequitur: Manifeſtauit aūt ſic. CHRY. Quia vero neqꝫ dñs cū eis cōtinue erat: neqꝫ ſpūs dat⁹ erat: neqꝫ aliquid tūc erat eis cōmiſſū: neqꝫ aliquid habebāt agere: artē piſcatoriā tractabāt. vnde ſequitur: Manifeſtauit aūt ſic: Erāt ſimul ſimō petr⁹ ⁊ thomas q̄ dī didymus: ⁊ nathanael q̄ erat a chana galilee: q̄. ſ. vocat⁹ ē a philippo: ⁊ filij zebedei. ſ. iacob⁹ ⁊ ioānes ⁊ alij ex diſcipulis ei⁹ duo. Dicit eis ſimon petrus: Vado piſcari. GRE. in ho. Queri pōt cur petr⁹ q̄ piſcator ante cōuerſionē fuit: poſt cōuerſionē ad piſcationem redijt: cū veritas dicat: Nemo mittēs manū ad aratrū: ⁊ reſpiciēs retro apt⁹ ē regno dei. AV. Qꝺ ſi feciſſent diſcipuli: defūcto ieſu priuſq̄ reſurrexiſſet a mortuis: putarem⁹ eos illa que aīos eoꝝ occupauerat deſperatione feciſſe. Nunc vero poſt eū ſibi de ſepulchro redditū viuū poſt inſpecta vulnerū loca: poſt acceptū ei⁹ inſufflatiōe ſpiritūſanctū ſubito fiūt ſicut fuerant nō hominū ſꝫ piſciū piſcatores. Rñdēdū ē ergo nō eos fuiſſe prohibitos ex arte ſua licita victū neceſſariū q̄rere: ſui apoſtolat⁹ integritate ſeruata: ſi qñ vñ viuerēt aliud nō haberēt. Sic eni beatus paulus ea prāte quā profecto cū ceteris euāgelij pdicatorib⁹ habebat: nō cū ceteris vteret ſꝫ ſtipēdio ſuo militaret: ne gētes a noīe chriſti poſitas alienas: doctrine ei⁹ q̄ſi venalis offenderet: aliter educat⁹ artē quā nō nouerat didicit vt dū ſuis manib⁹ trāſigit doctor: nullus grauaretur auditor: quāto magis btūs petr⁹ q̄ iā piſcator fuerat qꝺ nouerat fecit: ſi ad pñs illud tēp⁹: aliud vñ viueret nō inuenit. Sꝫ rñdebit q̄ſpiā: Et cur nō inuenit cū dñs ꝓmiſerit dicēs: Querite ꝑmū regnū dei ⁊ iuſtitiā ei⁹: ⁊ hec oīa apponētur vobis? Prorſus ⁊ dñs qꝺ ꝓmiſit ipleuit. nā q̄s ali⁹ piſcēs q̄ caperētur appoſuit: q̄ nō ob aliud credēdus ē eis ingeſſiſſe penuriā q̄ cogerētur ire piſcatū niſi diſpoſitū volens exhibere miraculū? GRE. in ho. Negocium ergo qꝺ ante conuerſionē ſine pctō extitit: hoc ⁊ poſt cōuerſionē repetere culpa ñ fuit. vñ p⁹ ꝯuerſionē ſuā ad piſcationē petr⁹ rediit. Mattheus vero ad thelonij negociū nō reſedit: Sūt enim pleraqꝫ negocia que ſine peccatis exhiberi aut vix aut nullatenus poſſunt. Que ergo ad peccatū implicant: ad hec neceſſe ē vt poſt cōuerſionē animus non recurrat. CHRY. Alij aūt diſcipuli ſequebātur petrū. vñ dicit: Dicunt ei: venim⁹ ⁊ nos tecū. Colligati. n. de reliquo ſibi inuicē erāt. Simul volebāt piſcationē videre. Sequit: Et exie. ⁊ aſcē. i nauiꝫ. In nocte aūt piſcabāt: qꝛ adhuc formidoloſi erāt. GRE. Facta ē aūt diſcipul piſcatiōis magna difficultas: vt veniēte magr̄o: fieret admirationis magna ſublimitas. vñ ſeq̄t: Et illa no. nihil prēdiderūt. CHR. Laborātib⁹ aūt: ⁊ afflictis diſcipulis aſſiſtit ieſus. vñ ſeq̄tur: Mane aūt fa. ſte. ie. in lit. nō tñ cog. diſci. qꝛ ieſus eſt. Nō. n. ſeipſū mox eis oñdit: ſꝫ voluit ⁊ allocutionē cū eis inire. Et primo loquit eis humani⁹. nā ſequit: Dicit eis ie. pu. nū[illegible]d pulmē. habetis? Hoc aūt dicit q̄ſi ab eis aliq̄d emere [illegible]ellet. vt aūt timuerūt: eis ſignū oñdit ꝑ qꝺ cognoſcerēt. S[illegible]quit. n. Dixit eis: Mitti. in dex. na. rhe. ⁊ inuenietis. M[illegible] aūt conſequēter facta ſūt: quorū primū ē multos piſc[illegible] cōprehēdere. vñ ſeq̄tur: Miſerūt ergo rhe. et iā non [illegible] illud tra. pre mul. piſciū. Sꝫ in xp̄i cognitiōe petr[illegible] [illegible]anes ſuos ꝓprios modos oñderūt. Joannes. n. perſpicatior erat: ⁊ iō primo cognouit xp̄ꝫ. vñ ſeq̄tur. Dicit ergo diſci. il. quē di. ie. pe. dñs ē. BED. Hoc inditio ſicut ſepe: ita ⁊ hic ſuā demōſtrat pſonā. Cognouit aūt primus dñm ſiue miraculo iſti⁹ piſcatiōis: ſiue ſono precognite vocis: ſiue prime reminiſcens piſcationis. CHR. Petrus aūt feruētior erat: ⁊ iō ꝓmptius venit ad chriſtū. Sequitur. n. Simō petrus cū audiſſet: qꝛ dñs ē tunica ſuccinxit ſe. erat. n. nudus. BED. Dī aūt petr⁹ nudus fuiſſe ad cōparationem ceterorum veſtimentorum quib⁹ vti ſolebat: ſicut ſolemus dicere cum aliquē ſimplici veſtimēto videmus indutū: quare nudus incedis. Siue poteſt intelligi ꝙ more piſcatorum ſtudio piſcandi nudus inceſſerit. THEO. Quod vero ſe precinxit petrus pudoris ē ſignum. precinxit autē ſe lineo amictu quē fenices ⁊ tyrij piſcatores circūuoluūt ſibi cum nudi ſunt ſiue etiam ceteris indumentis apponunt. BED. Eodem autē ardore quo ⁊ multa alia fecerat: venit ad ieſuꝫ. vñ ſeq̄tur: Et mi. ſe in mare: alij aūt diſ. na. venerunt. Non tamē intelligendū eſt petrum ſuper fluctus veniſſe: ſed aut natando aut pedib⁹ proprijs: quia erant prope terram. Sequitur. n. Nō lon. enim erant a terra: ſed quaſi cub. ducentis. GLO. Interpoſitio eſt. Sequit enim. Trahentes rhete piſcium. vt ſit ordo lrē: Alij diſcipuli nauigio venerūt trahētes rhete piſciū. Nō longe. n. ⁊c̄. CHRY. Deinde aliud ſignū ponitur cū ſubdit: Vt ḡ deſcē. in terrā: viderūt pru. po. ⁊ piſ. ſuppo. ⁊ panē. Nō. n. adhuc ex materia ſuppoſita opat: ſed ad id qꝺ ē mirabili⁹ ducit ſigna oñdēs: qm̄ ⁊ ex ſubiecta materia āte crucē miracula faciebat ꝓpter quādā diſpenſationē. AV. Nō aūt hic intelligēdū ⁊ panē fuiſſe prunis ſuppoſitū: ſꝫ q̄ſi diceret: Viderūt prunas poſitas ⁊ piſcē ſuppoſitū prunis: ⁊ viderūt panē. CHRY. Vt aūt oñderet nō eē phātaſma qꝺ factū ē: iubet ex piſcib⁹ ab eis captis afferri. Sequit. n. Dicit ei ie. Affer. ex piſci. quos prendi. nūc. Deinde ⁊ aliud ſignū fuit ꝙ ex multitudine piſciū rhete non ē ſciſſū. vñ ſequit: Aſcē. ſi. pe. ⁊ traxit rhe. ad terraꝫ ple. mag. piſ. centūquinq̄gintatrib⁹. Et cū tanti eēnt nō ē ſciſſuꝫ rhete. AV. Myſtice aūt in captura piſciū cōmendauit eccleſie ſacramētū: qlis futura ē in vltima reſurrectione mortuorū. Et ad hoc cōmēdādū valet ꝙ tanq̄ finis ē interpoſitus libri: ꝙ eēt ⁊ ſecuture narratiōis q̄ſi ꝓhemiū. Qꝺ aūt ſeptē diſcipuli fuerūt in illa piſcatiōe: ſuo ſeptenario numero finē ſignificat tēporis. vniuerſum quippe ſeptē dieb⁹ voluit tēpus. THE. Cū aūt nox erat: ante ſolis xp̄i pñtiā ꝓphete nihil ceperūt: qꝛ etſi vnā nationē iſrael corrigere conarētur: illa tñ frequēter in idolatriā labebatur. GRE. in ho. Queri aūt pōt cur diſcipulis in mare laborātib⁹: poſt reſurrectionē ſuā corā diſcipulis i fluctib⁹ maris ambulauit: Sꝫ mare pñs ſeculū ſignificat: qꝺ ſe cauſarū tumultibus ⁊ vndis vite corruptibilis illidit. per ſoliditatē aūt littoris ꝑpetuitas quietis eterne figurat. Quia igitur diſcipuli adhuc fluctib⁹ mortalis vite inerāt in mari laborabāt. qꝛ aūt redēptor noſter iā corruptionē carnis exceſſerat: poſt reſurrectionē ſuā i littore ſtabat. AV. Littus ē finis ē maris: ⁊ iō finē ſignificat ſeculi. Sicut. n. in hoc loco qualiter in fine ſeculi futura ſit: ita dñs alia piſcatiōe ſignificauit eccleſiam q̄liter nūc ſit. vñ ibi ieſus nō ſtabat i littore: ſꝫ aſcēdēs i vnā nauiꝫ q̄ erat ſimonis: rogauit eū a terra reducere puſillū. In alia piſcatiōe nō mittūtur rhetia i dexterā ne ſolos ſignificēt bonos: nec i ſiniſtrā ne ſolos malos: ſꝫ idīnter. Laxate inq̄t rhetia veſtra i capturā: ⁊ ꝑmixtos itelligam⁹ bonos ⁊ malos. Hic āt mittite iquit i dexteraꝫ nauigij rhete: vt ſignificaret eos q̄ ſtabāt ad dexterā ſolos bonos. Illud fec̄ i initio pdicationis ſue: hoc p⁹ reſurrectionē ſuā: hic oñdēs illā capturā piſciū bonos ⁊ malos ſignificare quos nunc hꝫ eccl̄ia. iſta vo tm̄mō bonos quos hēbit i etnū: ꝯpleta i fine hui⁹ ſecli ſurrectiōe mortuoꝝ. Illi āt q̄ ptinēt ad reſurrectiōeꝫ vite i. ad dexteraꝫ: ⁊ itер xp̄iāi noīs rhetia ōſigūt: ñ niſi i littore. i. i fine ſecli cū reſurrexerit appebūt: iō nō valuerūt ſic tra

bere rhetia vt in nauem reſiderent quos ceperant piſces
ſicut de alijs factū ē. Habet autē iſtos dexteros eccleſia
poſt finē vite huiꝰ i ſōno pacis: velut in profundo latētes
donec ad litꝰ rhete pueniat: qḋ in prima piſcatione dua-
bus nauiculis hoc iſto loco ducētis cubitis tn̄: centū ⁊ cē
tū exiſtimo figuratū: pp̄ter vtriuſq̧ generis electos ⁊ cir
cūciſiōis ⁊ p̄putij. BED. Uel per ducētos cubitos ge-
mina charitatis virtutis exprimitur. per dilectionē enim
dei ⁊ proximi xp̄o appropinquamꝰ. Piſcis aūt aſſus ē
xp̄s paſſus. Ipſe latere dignatꝰ ē in aquis generis huma-
ni. Capi voluit laqueo nr̄e noctis: ⁊ qui nobis factꝰ eſt pi-
ſcis humanitate: extitit nobis panis nos reficiēs ſua diui
nitate. GRE. Petro aūt ſcā eccl̄ia ē cōmiſſa. ipſi ſpecia-
liter dicit: Paſce oues meas. qḋ ḡ poſtmodū aperit in vo
ce nūc ſignificat i ope. Ipſe. n. piſces ad ſoliditatē litto-
ris pertrahit: q꜡ ſtabilitatē eterne patrie fidelibꝰ oſtendit:
hoc egit verbis: hoc epiſtolis: hoc agit quotidie miracu
loꝝ ſignis: ſed cū rhete magnis piſcibꝰ plenū dr̄: additur
⁊ quātis. ⁊ hoc ē qḋ ſubdit: Plenā magnis piſcibꝰ: cētum
quīquagintatribꝰ. AV. In alia piſcatione numerus piſciū
nō exprimit tanq̄ illud ibi fiat qḋ p̄dictū ē p ꝓphetā. An
nūciaui ⁊ locutꝰ ſū: multiplicati ſūt ſup numerū. Hic vero
certꝰ ē numerꝰ cuiꝰ reddēda ē rō. Numerus. n. q̄ legē ſigni
ficat decē ē ꝓpter decalogū. Cū aūt accedit ad legē grā. i.
ad litterā ſp̄us: quodāmodo denario numero addit ſepte
nariꝰ: ſeptenario quippe numero ſignificatur ſpūſſcūs ad
quē ſignificatio ꝓprie pertinet. Primū. n. in lege ſonuit ſā
ctificatio in die ſeptimo. Iſaias ēt ꝓpheta eū ꝯmēdat ope
vel munere ſeptenario. Cū itaq̧ legis denario ſpūſſcūs p
ſeptenariū numerū accedit: fiūt. x. ⁊ vij. qui numerus ab
vno vſq̧ ad ſeipſū cōputatis oibꝰ creſcens ad centū q̄nq̄
gintatres peruenit. GRE. Ducamꝰ ēt p trigonū. x. ⁊. vij.
veniunt quinquagintaunū. In quinq̄geſimo aūt āno cun-
ctus ꝑpl̄s ab oi opatione quieſcebat: ſꝫ vera requies in
vnitate ē. vbi. n. ſciſſura diuiſiōis ē: vera reqes nō ē. AV.
Nō ergo tātūmodo centū quinquagintatres ſancti ad vi-
tā reſurrecturi ſignificātur eternā: ſꝫ oēs ad gratiā ſp̄us p-
tinētes hoc numero figurātur: q̄ ēt numerꝰ ter hꝫ quinqua
genariū numerū: ⁊ inſuper ipſa tria ꝓpter myſteriū trini-
tatis. Quinquagenariꝰ aūt multiplicatis ſeptē p ſeptem ⁊
vniꝰ adiectiōe cōplet. vnꝰ aūt addit: vt eos ſignificet eſſe
vnū. Nō aūt fruſtra dictū ē q̄ erāt magni. Cū. n. dixiſſet
dn̄s: Nō veni ſoluere legē: ſed implere: daturus ſp̄ū vti-
q̧ per quem lex poſſet ipleri: paucis verbis interpoſitis
ait: Qui fecerit ⁊ docuerit: magnꝰ vocabit i regno celoꝝ.
In prima aūt piſcatiōe rhete ꝓpter ſignificanda ſciſmata
rūpebatur: h̄ vo qm̄ i illa ſūma pace ſcōꝝ nulla erūt ſci-
ſmata pertinuit ad euangeliſtā cōſequēter dicere: Et cū tan
ti eēnt. i. tā magni nō ē ſciſſum rhete: tanq̄ illud reſpiceret
vbi ſciſſū ē: ⁊ i illiꝰ mali ꝯparatiōe cōmēdaret hoc bonū.

**Dicit eis ieſus: Uenite prādete. Et nemo au
debat diſcūbētiū interrogare eū: tu qs es? ſciētes
q꜡ dn̄s ē. Et venit ieſus ⁊ accepit panē ⁊ dabat eis
⁊ piſcē ſimiliter. Hoc iā tertio manifeſtatus ē ieſus
diſcipulis ſuis cū reſurrexiſſet a mortuis.**

AV. Peracta piſcatiōe dn̄s eos ad prandiū vocat. vnde
dr̄: Di. eis ie. veni. prandete. CHRY. Hic q̄dē nō dicit
q̄ comedit cū eis: ſꝫ lucas hoc dicit. Hoc aūt fiebat: nō vt
natura indigēte cibis de reliquo ſed cōdeſcēſione ad de-
mōſtrationē reſurrectiōis fcā. AV. xiij. de ci. dei: Corpo
ra aūt iuſtoꝝ q̄ in reſurrectione futura ſunt: neq̧ ligno vi
te indigebūt: quo fiat vt nullo morbo vel ſenectute inuete
rata moriātur: neq̧ vllis alijs corporalibꝰ nutrimentis:
quibꝰ eſuriēdi atq̧ ſitiēdi q̄liſcūq̧ moleſtia deuitet: quoni
am certo ⁊ inuiolabili munere imortalitatis induentur. vt
nō niſi velint poſſibilitate nō neceſſitate veſcant. nō. n. po
teſtas ſed egeſtas edēdi ⁊ bibēdi talibꝰ corporibꝰ auferet
ſicut ⁊ ſaluator nr̄ poſt reſurrectionē iā q̄dē i ſp̄ū ali carne

ſed tn̄ vera: cibū ac potū cū diſcipulis ſumpſit: nō alimen
toꝝ indigentia: ſed ea q̄ ⁊ hoc poterat p̄tāte. Sequitur: Et
ne. au. diſcū. inter. eū: tu qs es: ſci. q꜡ dn̄s ē. Ac ſi diceret.
AV. ſup ioā. Nemo audebat dubitare q̄ ipſe eēt. Tan-
ta eniꝫ erat euidentia veritatis: vt eoꝝ non ſoluꝫ negare
ſed nec dubitare q̄dē vllus auderet: qm̄ ſi quiſq̄ dubitarꝫ
vtiq̧ iterrogaret. CHRY. Uel hoc dicit: q꜡ de reliquo
nō ſimilit cōfidebāt ei loqui vt priꝰ: ſꝫ cū ſilētio ⁊ reueren
tia multa ſedebāt attēdētes i eū: ⁊ formā q̄dē alteratā vi
dētes ⁊ multa admiratiōe plenā valde ſtupefacti volebāt
iterrogare. Sed formido i hoc q̄ ſciebāt q̄ dn̄s ē detine-
bat iterrogationē: ⁊ ſolū comedebāt q̄ eis dabat cū prio
ri p̄tāte. h̄ aūt nō reſpicit in celū: neq̧ hūana illa facit: oſ
dēs qm̄ cōdeſcenſionis gratia fiebat. vn̄ ſubdit: Et ve. ie.
⁊ acce. pa. ⁊ da. eis: ⁊ piſ. ſilr. AV. Myſtice aūt piſcis aſ
ſus xp̄s ē paſſus. Ipſe ē ⁊ panis qui de celo deſcēdit. huc
incorporatur eccleſia ad participandum beatitudinē ſem
piternam. propter hoc dictuꝫ eſt: Afferte de piſcibꝰ quos
prendidiſtis nunc: vt omnes qui hanc ſpem gerimus per
illum ſeptenarium numerum diſcipuloꝝ per queꝫ pōt
in hoc loco noſtra vniuerſitas intelligi figurata tāto ſacra
mento nos cōmunicare noſſemus: ⁊ eideꝫ beatitudini ſo
ciari. GRE. Per hoc etiam q̄ ſeptem diſcipulis vltimū
conuiuium celebrat: eos tantūmodo qui ſeptiformi gra
tia ſancti ſpiritus pleni ſunt: futuros ſecum in eterna refe
ctione denunciat. ſeptem quoq̧ diebus omne hoc tem
pus euoluitur: ⁊ ſepe ſeptenario numero pfectio deſignat
Illi ergo vltimo conuiuio de preſentia veritatis epulant:
qui nunc perfectiōis ſtudio terrena trāſcendūt. CHRY.
Quia vero non continuo cum eis conuerſabatur: neq̧ ſi
militer vt prius: ſubdit euangeliſta dicens: Hoc iaꝫ tertio
manifeſtatus eſt ieſus diſcipulis ſuis cum reſurrexiſſet a
mortuis. AV. Quod non ad ipſas demonſtrationes ſꝫ
ad dies referre debemꝰ. i. primo die cum reſurrexiſſet: et
poſt dies octo quando thomas vidit ⁊ credidit: ⁊ hoc die
quando hoc de piſcibus fecit: ⁊ deinde quotiens voluit
vſq̧ ad diem quadrageſimum quo aſcendit in celū. AV.
de con. euā. Inuenimus autem apud quatuor euangeli-
ſtas decies commemoratum dominuꝫ viſum eſſe poſt re
ſurrectionem: ſemel ad monumentum a mulieribus: iterū
eiſdem regredientibus a monumento in itinere: tertio pe
tro: quarto duobus euntibus in caſtellum: quinto pluri
bus in hieruſalem: vbi non erat thomas: ſexto vbi vidit
eum thomas: ſeptimo ad mare tyberiadis: octauo omni
bus vndeciꝫ in monte galilee ſm mat.: nono vt dicit mar
cus nouiſſime recumbentibus. q꜡ iam non erant in terra
cum illo conuiuaturi.: decimo ipſo die aſcenſionis nō iā
in terra: ſed eleuatum in nube.

**Cū ergo prādiſſent dixit ſimoni petro ieſus:
Simō ioannis diligis me plus his? Dicit ei: Etiā
dn̄e: tu ſcis q꜡ amo te. Dicit ei: Paſce agnos me
os. Dicit ei iterū: Simō ioānis diligis me? Ait illi
Etiā dn̄e: tu ſcis q꜡ amo te. Dicit ei iterū: Paſce
agnos meos. Dicit ei tertio: Simō ioannis amas
me? Contriſtatus ē petrꝰ q꜡ dixit ei tertio: Amas
me. Et dixit ei: Domine tu oia noſti: tu ſcis q꜡ amo
te. Dicit ei: Paſce oues meas.**

THE. Finito prandio: commiſſionem ouium mūdi pe
tro commendat. non aliꝭ. vnde dicitur: Cum ergo prādiſ
ſent dicit ſimoni petro ieſus: Simon ioannis diligis me
plus his? AV. Sciens dominus interrogat. Sci[illegible]. n.
dominus q̄ non ſolum eum diligeret: verū ēt q̄ [illegible]us oi
bus eum diligeret petrus. ALCV. Dicitur a[illegible] ſimon
ioannis. i. filius ionannis carnalis patris. My[illegible]ce autē
ſimon obediens: ioannes gratia merito hoc n[illegible]e vo
catur ideſt obediens gratie dei: vt oſtendat q̄ [illegible]iori
eū charitate ēplectit nō meriti hūani: ſꝫ diuini [illegible]i.

AVG. in ſermone paſ. Cū aūt dn̄s moreretur timuit et
negauit: reſurgēs aūt dn̄s amorē inſeruit: timorē fugauit
nā qn̄ negauit mori timuit: reſurgente dn̄o quid timeret: in
quo mortē mortuā reperiret. vnde ſequit: Ait illi: ēt domi
ne tu ſcis q꜡ amo te. Confitēti aūt amorē ſuū: oues ſuas
cōmēdauit. vnde ſequit: Dicit ei: paſce agnos meos. tā-
q̄ nō eēt vbi oñderet petrus amorē ſuū in xp̄m niſi eēt pa
ſtor fidelis ſub p̄ncipe oiuꝫ paſtorū. CHRY. Qḋ eni
maxime oiuꝫ tribuit nobis eā que deſuper ē beniuolētiā
ē proximorū procuratio. Preteriēs aūt dn̄s alios petro
de talibꝰ loquit. eximiꝰ eni apoſtoloꝝ erat petrus: ⁊ os di
ſcipuloꝝ ⁊ vertex collegij: vn̄ ⁊ negatione deleta: cōmit-
tit ei prelationē fratrū. Et negationē quidē ei non expro-
brat ſed dicit: Si diligis me: p̄ſiſte fratribꝰ: ⁊ feruētē amo
rem quē p oia demōſtraſti nūc oñde: ⁊ aiaꝫ quā dixiſti te
eē poſiturū pro me: hāc da pro ouibꝰ meis. Sequitur: Di
cit ei ite. ſi. ioā. dili. me. Ait il. etiam do. tu ſcis q꜡ amo te.
AV. Merito dr̄ petro: Diligis me. ⁊ r̄ndet: Amo te. eiq̧
dicit: Paſce agnos meos. vbi ēt demōſtrat vnū atq̧ ideꝫ
eē amorē ⁊ dilectionē. nā ēt dn̄s nouiſſime non ait: Dili-
gis me: ſed amas me. Sequit: Di. ei ter. ſi. ioā. amas me.
Tertio vtrū petrꝰ eū diligat dn̄s interrogat. Reddit eniꝫ
negationi trine trina ꝯfeſſio: ne minꝰ amori lingua ſeruiat
q̄ timori: ⁊ plus vocis elicuiſſe videat mors iminens q̄
vita p̄ns. CHRY. Tertio ēt iterrogat ⁊ tertio iiungit ea
dē: oñdēs quātū appreciat p̄lationē ꝓpriarū ouiuꝫ: ⁊ qm̄
hoc ē maxie eiꝰ amoris ſignū. THEO. Ex tūc ēt inole
uit cōſuetudo vt ter cōfiteātur q̄ veniunt ad baptiſmum.
CHRY. Deīde tertio iterrogatꝰ conturbatꝰ ē. vn̄ ſequit
Cōtriſta. ē pe. q꜡ di. ei ter. amas me. Rurſus formidās pri
ora ne forte eſtimās ſe diligere ſi nō diligat: corripiatur ſi
cut ⁊ p̄us correptꝰ ē: multū ſe eſtimās forte: vn̄ ad ipſum
xp̄m refugit. vnde ſequitur: Et dicit ei. dn̄e tu oia ſcis. i. i-
neffabilia cordis p̄ntia ⁊ futura. AVG. de ver. do. Inde
ergo cōtriſtatꝰ ē q̄ ſepe iterrogatꝰ eēt ab eo q̄ ſciuerat qḋ
iterrogabat: ⁊ donauerat qḋ audiebat. Ueraciter ergo r̄ndit
⁊ de intimo cordis ꝓtulit amātis vocē dicēs: Tu ſcis q꜡
amo te. AV. ſup ioā. Nō aūt addidit plus his. hoc eni
r̄ndit qḋ de ſeipſo ſciebat: nō eni q̄tū ab alio quolibet dili
geret ſcire poterat: q̄ cor alterius vidē nō poterat. Sequit:
Di. ei: pa. oues meas. q. d. Sit amoris officiū paſcē dn̄icū
gregē ſicut fuit timoris indiciū negare paſtorē. THE.
Pōt aūt qs aſſignare driaꝫ inter agnos ⁊ oues. Agni ſūt
q̄ introducūtur: oues vo pfecti. ALCVI. Paſcere autē
oues ē credētes i xp̄o ne a fide deficiāt cōfortare: terrena
ſubſidia ſi neceſſe ē ſubditis ꝓuidē: ⁊ exēpla virtutū cum
verbo p̄dicatiōis ipēdere: aduerſarijs obſiſtere: errātes
ſubditos corrigē. AV. Qui hoc aūt aio paſcūt oues xp̄i
vt ſuas velint eē nō xp̄i: ſe cōuincūt amare non xp̄m: vel
gloriādi, vel dn̄andi vel acq̄rēdi cupiditate: nō obuenien
di ⁊ ſubueniēdi ⁊ deo placēdi charitate. Nō ḡ nos ſꝫ ipſū
amemꝰ: ⁊ i paſcēdis ouibꝰ eiꝰ ea q̄ ſūt eiꝰ nō q̄ nr̄a ſūt que-
ramꝰ. q̄ſquis. n. ſeipſū nō deū amat: nō amat ſe. q̄. n. non
pōt viuere de ſe: morit vtiq̧ amādo ſe. nō ḡ ſe amat: q̄ ne
viuat ſe amat. Cū vo ille diligit de quo viuit: nō ſe diligē
do magis ſe diligit: q̄ ꝓpterea nō ſe diligit vt euꝫ diligat de
quo viuit. AV. in ſer. paſ. Extiterūt aūt q̄dā ſꝫ ifideles:
diuiſerūt gregē xp̄i: ⁊ furtis ſuis pecculia ſibi fecerūt: ⁊ au
dis eos dicere. Oues mee ſūt ille. q̄d q̄ris ad oues meas
nō te inueniā ad oues meas: ſic ⁊ nos dicamꝰ meas: ⁊ illi
dicāt ſuas perdidit chriſtus oues ſuas.

**[illegible]mē amē dico tibi: Cū eēs iunior cingebas
te: ⁊ [illegible]mbulabas vbi volebas. Cū aūt ſenueris: ex
tēdes [illegible]anꝰ tuas: ⁊ aliꝰ te cinget: ⁊ ducet quo tu nō
vis. [illegible]c aūt dixit ſignificās qua morte clarifica
turus [illegible]t deum.**

C[illegible]. Cū dixiſſet petro dn̄s de amore quē habebat
[illegible]pſū: prenūciat ei martyriū qḋ pro ipſo debebat ſuſti

nere: erudire nos volēs quomodo eū amare oportet. vn̄
dicit. Amen amē di. ti. Cū eſſes iu. cin. te ⁊ ābu. vbi vole.
Meminit prioris vite: q꜡ in ſecularibꝰ iuuenis quidē vti
lis ē: qui vero ſenuerit inutilis. In diuinis aūt nō ita ē: ſꝫ
cū ſuperuenerit ſenectꝰ tūc virtꝰ clarior: tūc virilitas idu-
ſtrior: in nullo ab etate ꝓhibita: q꜡ ergo petrꝰ ſemper vole
bat in piculis eē cū xp̄o dicit ei: Cōfide: ita ipleho tuum
deſideriū. vt q̄ paſſus nō es iuuenis ex n̄s: oportet te pa
ti ſenē. vn̄ ſequit: Cū aūt ſenueris. Per qḋ oſtendit q̄ neq̧
tūc iuuenis erat neq̧ ſenex: ſed vir perfectus. ORI. ſup
math. Et attende q̄ non facile inuenitur quis ex eis qui
apti fuerint ad hoc opus vt cito tranſeat de hac vita. vn̄
nūc petro dicit: Cū ſenu. extē. ma. tuas. AV. hoc ē cru-
cifigeris. Ad hoc aūt vt venias: Alius te cinget ⁊ ducet
quo non vis. Prius dixit quod fieret: ⁊ deinde q̄uo fieret
nō enim crucifixus: ſed crucifigendus quo nollet eſt du-
ctus. Solutus quippe a corpore eē volebat cū chriſto: ſꝫ
ſi fieri poſſet preter mortis moleſtiam vitā concupiſcebat
eternam: ad quā moleſtiā nolens venit: ſed volens eā vi-
cit: ⁊ reliquit hunc infirmitatis affectū quo nemo vult mo
ri vſq̧ adeo naturalē vt eū beato petro nec ſenectus au-
ferre potuerit: ſed moleſtia quātacūq̧ ſit mortis debet eā
vincere vis amoris quo amat ille: qui cum ſit vita noſtra
etiā mortem voluit ferrē pro nobis. Nā ſi nulla eēt mor
tis vel parua moleſtia: nō eēt taꝫ magna martyrij gloria.
CHRY. Dicit ergo: Quo nō vis ꝓpter naturalē cōpaſ
ſionē anime: que in vita ſeparat a corpore: deo hoc vtilit
diſpenſante: vt nō multi ſibi mortē inferāt violentā. dein
de erigens auditorē euāgeliſta induxit: Hoc aūt dixit ſigni
ficās qua morte clarificaturus eēt deum. Non dixit: Mo
riturus eēt: vt diſcas quoniam pati pro chriſto: gloria eſt
patientis ⁊ honor. Niſi autem certificaretur animus quia
vere deus ē: minime eius interim mortē toleraret: quo fit
vt ſanctorū mors diuine ſit glorie certitudo. AV. Hunc
inuenit exitū ille negator ⁊ amator: vt pro eius nomine p
fecta dilectione moreret: cū quo ſe moriturum peruerſa fe
ſtinatiōe ꝓmiſerat. Hoc. n. oportebat: vt prius chriſtus p
petri ſalute: deīde petrꝰ pro xp̄i predicatione moreret.

**Et cū hoc dixiſſet: dicit ei: Sequere me. Con
uerſus petrꝰ vidit illū diſcipulū quē diligebat ih̄s
ſequētē q ⁊ recubuit i cena ſup pectꝰ eiꝰ ⁊ dixit: Do
mine qs ē q tradet te? Hūc ergo cū vidiſſet petrus
dicit ieſu: Dn̄e hic aūt qd? Dicit ei ih̄s: Sic eū vo
lo manere donec veniā. Quid ad te? Tu me ſeq̄re
Exijt ergo ſermo iſte inter fratres: q꜡ diſcipulus il
le nō moritur. Et nō dixit ei ieſus. nō moritur: ſed
ſic eū volo manere donec veniā: quid ad te?.**

AVG. Cū p̄nūciaſſet dn̄s petro q̄ morte clarificaturus
eēt eū inuitat eū ad ſui ſequelā. vn̄ di: Et cū hoc dixi. di.
ei: Sequere me. Cur dr̄ petro: Seq̄re me: nec dr̄ ceteris q̄
ſimul aderāt: q̄ eū ſicut magr̄m diſcipuli ſequebāt. Sed ſi
ad paſſionē intelligēdū ē: nūquid ſolus pro xp̄iana veritate
paſſus ē petrꝰ: nōne ibi erat iacobus q̄ ab herode mani
feſtat occiſus. Uerū aliq̄d dixerit: qm̄ nō ē iacobꝰ crucifi
xus: merito dictū eē petre: Sequere me qui non ſolū mor
tem: ſꝫ ⁊ mortē crucis ſicut xp̄s expertus eſt. THEO.
Audiens autem petrus quia mortem pro chriſto paſſurꝰ
eſt: querit de ioanne an moriatur. vnde ſequitur: Conuer
ſus petrus vidit illum diſcipulum quem diligebat ieſus
ſequentē: qui recubuit in cena ſupra pectus eius ⁊ dixit:
dn̄e quis ē q tradet te? AV. Seipſū dicit diſcipulū queꝫ
diligebat ieſus: quia ipſum pre ceteris ⁊ familiarius dili
gebat: ita vt in conuiuio ſupra pectus ſuum diſcumbere
faceret. Credo vt iſtius euangelij quod per eum fuerat
predicaturus: diuinam excellentiam hoc modo altius
commendaret. ſunt qui ſenſerint: ⁊ hi non contentibiles
ſacri eloquij tractatores a chriſto ioannem propterea

plus amatū:q2 ab ineūte pueritia caſtiſſim⁹ vixerit. Seqtur: Hūc ergo cū vidiſſet petr⁹ dixit ieſu: Dñe h autē qd: THE. i. nūquid nō morieť ⁊ ipſe: vt qdā exponūt. Sequitur: Dicit ei ie. Sic eū vo. ma. do. ve. qd ad te: AV. ⁊ repetitū ē: Tu me ſeqre tanq̄ ille ideo nō ſeqreť: qm̄ eū manere voluit, donec veniret. Quis facile aliud eē credat q̄ qđ fratres crediderunt q̄ tūc erāt. Sequitur. n. Exijt ergo ſer. iſte inter fra. q2 diſci. il. nō moriť. Sed hāc opinionē ioānes ipſe abſtulit ſubdēs: Et non dix. ie. non mo. ſ3 ſic eū vo. ma. do. ve. qd ad te: S3 cui placet adhuc reſiſtat ⁊ dicat verū eē qđ ait ioānes: nō dixiſſe dñz q̄ diſcipul⁹ ille nō moriť: ſ3 hoc tñ ſignificatū eē talib⁹ vbis: q̄lia eū dixiſſe narrauit. THE. Uel dicet: Chriſt⁹ nō negauit ioānē moriturū. nā q̄cqd oriť moriť: ſ3 dixit: Uolo eū manere. i. viuere vſq3 ad mūdi finē: tūc pro me patieť martyriū ⁊ iō fatētur adhuc illū viuere: ab antixpo vo debere occidi: vna cū helia predicaturū nomen xpi. Sed ⁊ ſi aſſigneť ei ſepulchrū: viuēs qdē illud itrauit: poſtea diſceſſit. AV. Uel forte aliquis in illo ſepulchro ei⁹ qđ ē apud ephēſu3 dormire potius eū: q̄ mortuū iacere cōtēdet: aſſumēs argumētū: q̄ illic terra ſenſim ſcaturire ⁊ quaſi ebulire phibetur: atq3 hoc ei⁹ anhelitu fieri pertinaciter aſſeuerans: Sed cur ei⁹ diſcipulo quē pre ceteris diligebat: pro magno munere lōgū in corpore donauerit ſonū: cū hm̄ petrū p īgētē martyrij gl̄iā ab onere corpis abſoluerit eiq3 conceſſerit qđ paulus ſe cōcupiſcere dixerit: Cupio diſſolui ⁊ eē cū xpo. Si aūt vere ibi qđ ſemper ſparſit fama aut iō fit: vt eo mō cōmēdeť pcioſa mors ei⁹: qm̄ nō eā ꝯmēdat martyriū: aut ppter aliqd aliud qđ nos latet: manet tñ qđ cur dixerit dñs de hoie morituro: Sic eū vo. manere donec veniā. Illud ēt mouet ad qrēdū: cur ioānē plus dilexerit dñs: cū ipſū dñz pl⁹ dilexerit petr⁹: q̄tū ipſe ſapio: melior ē q̄ pl⁹ diligit xp3: felicior ē vo quē plus diligit xps facile riderē: ſi iuſtitiā liberatoris nr̄i queadmodū defēderē puiderē. Aggrediar igiť de ſoluēda q̄ne tā īgēti duas vitas ſibi diuinit⁹ pdicatas nouit eccleſia: q̄ꝝ vna ē in fide: altera in ſpe. Iſta ſignificata ē p apl̄3 petrū ppť apoſtolat⁹ ſui pmatū: illa p ioānē. iō huic dr̄: Seqre me. p imitationē. ſ. pferēdi tpalia mala de illo vo dicitur: Sic eum vo. ma. donec veniā. q. d. Tu me ſeqre. p imitationē pferēdi tpalia mala. ille maneat donec ſempiterna venio redditur bona: qđ apti⁹ dici pōt: pfecta me ſeq̄tur actio īformata mee paſſiōis exēplo. Inchoata vo cōtēplatio maneat donec venio: pficiēda cū venero: quod nō ſic itelligēdū ē: q̄ſi dixerit remanē. vel pmanē ſ3 expectare: qm̄ qđ p eū ſignificať: cū veneit xps iplebiť: i hac aūt actiua vita quāto magis xp3 diligimus: tāto facili⁹ libamur a malo. at ipſe nos min⁹ diligit q̄les nos ſum⁹: ⁊ hic iō libat: ne ſemp tales ſim⁹. ibi vo apl̄i⁹ nos diligit: qm̄ qđ ei diſpliceat: ⁊ qđ a nobis auferat nō habebim⁹. amet ģ eum petr⁹: vt ab iſta mortalitate liberemur. am eť ab eo ioānes: vt i illa imortalitate ſuemur. Cur ģ ioānes min⁹ eū diligebat q̄ petrus ſi eā vitā ſignificabat i q̄ ē mlto apl̄i⁹ diligēd⁹: niſi q2 ppť ea dictū ē: Uolo eū manere. i. expectare: Donec veniā: qñ ⁊ ipſū amorē q̄ tūc mlto ampliorē erit nōdū habem⁹: ſ3 expectamus futurū: vt dū ipſe venerit habeam⁹. Hoc ergo p petrū ſignificatū ē pl⁹ amātē: ſ3 min⁹ amatū: q2 minus nos amat xps miſos q̄ btōs: vitatis aūt cōtēplationē q̄lis tūc futura ē min⁹ amam⁹: q2 nūc nōdū nouim⁹ nec habem⁹. Nemo tñ iſtos īſignes aplos ſepet: ⁊ iō eo qđ ſignificabat petr⁹ ābo erāt: ⁊ i eo qđ ſignificabat ioannes ābo futuri erāt. GLO. Uel aliter: Sic eū volo manere. i. nolo eum p martyriū ꝯſūmare: ſ3 expectare eū in placidā abſolutionem carnis ſue: qñ ego veniēs recipiā eū i eterna beatitudine. THEO. Uel aliť: Totū i hoc q̄ dicit dñs petro: Sequere me: cūctoꝝ fideliū platurā ei inſtituit. Simul āt ⁊ ſeq intelligas hic imitationē in cūctis ⁊ vbis ⁊ opibus. oñdit ēt affectiōe3 ad ipſū: q2 q̄ nob̄ aſtrictiores ſūt: hos ſeq nos volum⁹. CHRY. Si vo dixerit qs: q̄liť igiť iacobus thronū aſſūpſit hieroſolymoꝝ: illud itaq3 dicā: qm̄ petr⁹ orbis terrarū inthronizauit magiſtrū. Sequitur: Cōuerſus petr⁹ vidit illū diſcipulū ⁊c. Nō ſine cā recolit illā accubationē: ſ3 vt oñdat quātā petr⁹ habebat fiducia3 poſt negationē. Qui eni in cena nō audebat interrogare: ſed ioāni iterrogationē cōmiſit, huic ⁊ ppoſituram fratrum credita ē: ⁊ nō ſolū nō cōmittit alteri iterrogare q̄ ad ipſū ptinēt: ſ3 de reliquo ipſe pro alijs magr̄3 iterrogat. Quia igiť magna ei pdixerat dñs ⁊ orbē terraꝝ ꝯmiſerat: ⁊ martyriū pnūciauerat: ⁊ amorē ptēſtat⁹ ē ampliorē: volēs ⁊ ioānē cōmunicatorē accipe dixit: Hic aūt qd: q̄ſi diceret: Nōne eadē nobiſcū veniet via. Ualde eni ioānem amabat petrus: ⁊ p euāgeliū oñdiť eoꝝ colligatio: ⁊ i actib⁹ aploꝝ. Sic igiť nūc vicē reddit petr⁹ ioāni. Eſtimās aūt eū velle iterrogare: de ſeipſo: nō audere: ipſe pro eo ſuſcipit iterrogationē. Quia vo debebāt orbis terraꝝ pcurationē accipe: nec oportebat eos de reliquo ſibi inuicē eē ꝯiūctos: qđ eēt dānū orbi terrarū ppterea dñs dicit ſm lraz grecā Sic eū volo manere donec veniā: qd ad te: tu me ſequere. q. d. Op⁹ tibi cōmiſſum attēde ⁊ pfice: hūc vo ſi voluero manere hic qd ad te: THE. Quod vero dr̄ cū venero. quidā ſic itellexerūt: ac ſi diceret: Quouſq3 cōtra iudeos q̄ me crucifixerūt: veniā percutiēs illos baculo romanorū. Aiūt eni hūc aplm vſq3 ad veſpaſiani tp̄s cū hieruſalē capiēda erat i locis illis cōuerſatū. Uel dicit: Dū venero. i. dū hūc volēs dirigā ad pdicādū: te nāq3 nūc dirigo ad orbis pōtificatū: ⁊ i hoc ſeqre me. ipſe vo maneat hic donec ⁊ eū educā ſicut te. CHRY. Deinde euangeliſta diſcipuloꝝ opinionē ponit ⁊ corrigit: vt ſupra dictū ē.

Hic ē diſcipulus ille q̄ teſtimoniū phibet de his: ⁊ ſcripſit hec. Et ſcim⁹ q2 verū ē teſtimonium ei⁹. Sūt aūt ⁊ alia multa q̄ fecit ieſus: q̄ ſi ſcribātur per ſingula: nec ipſū arbitror mūdum cape poſſe eos qui ſcribēdi ſunt libros.

CHRY. Quia ex multa certitudine ſcripſit ioānes: nō refutat ſuiſpſi⁹ teſtimoniū i mediū ferre. vnde dicit. Hic ē diſcipulus ille q̄ teſtimoniū perhibet de his. Cōſuetudo eni ē cū valde vera dicam⁹ nr̄3 teſtimoniū nō denegare: ⁊ multo magis ille qui ſpū ſcō ſcribebat. vñ ⁊ alij apl̄i dicebāt: Nos ſum⁹ teſtes horū. Seqtur: Et ſcribebat hec: qđ ipſe ſolus dicit q2 poſterior ad ſcribēdū venit xpo monēte. vñ ⁊ frequēter oñdit xpi ad ſe amorē: occulte inſinuās cauſam ex qua ad ſcribēdū proceſſit: ⁊ fidedignū faciens hūc ſermonē ex ſua dignitate. Seqtur: Et ſcim⁹ q2 verū ē teſtimoniū e⁹. Omnib⁹ eni aderat: ⁊ neq3 cū crucifigereť defuit: ⁊ mater ei cōmiſſa ē: que ſunt ſigna amoris: ⁊ q̄ cū certitudine ſciat omnia. Et ſi aliqui non credant: inducantur ad credendu3 ex hoc quod ſubditur: Sunt aūt ⁊ alia multa q̄ fecit ieſus. Uñ manifeſtum ē q̄ nequaq̄ ſcripſi vt xpo gratiā pſtarē: cū tot exiſtētib⁹ nō tot ſcripſerim quot ceteri: ſed horū plura reliqui contumelias ⁊ cōuitia i mediū pponēs. Eū aūt q̄ ad gloriā3 alterius ſcribit: oportet ecōtrario, ea que ſūt exprobabiliora tacere: q̄ vero ſūt clara proponere. AV. Quod aūt ſubdit: Que ſi ſcri. p ſin. nec ipſū arbi. mū. cape. poſ. eos q̄ ſcribē. ſūt libros. Nō ſpacio locorū credēdū ē mundū capere nō poſſe: ſ3 capacitate legentiū cōprehēdi nō poſſe: quis ſalua rerum fide plerūq3 verba excedere videantur fidē: qđ nō fit qñ aliqd qđ erat obſcurū vel dubiū exponit: ſed quando id quod apertū eſt vel augetur vel extenuatur: nec tñ a tramite ſignificāde veritatis erratur: qm̄ ſic verba rē q̄ indica[...] excedūt: vt volūtas loquētis nec fallentis appareat. [...]c loquēdi modum greco nomine hyperbolē vocant: [...]mod⁹ ſicut i hoc loco ita in nōnullis alijs diuinis litter[...]uenitur. CHRY. Uel hoc referēdū ē ad ei⁹ poten[...] facie bat virtutē. ſicut enim nobis facile ē loqui: ita [...] multo facilius facere que volebat: quia ipſe eſt ſuper [...] benedictus in ſecula ſeculorum Amen.

Dominica tertia in aduentu
Miſerunt iudei ab hieroſoly. .i.
In natiuitate domini noſtri ieſu chriſti
In principio erat verbum: ⁊ verbum erat .i.
In feſto ſancti ioannis euangeliſte
Dixit ieſus petro: ſequere. vltio.
In octaua epiphanie
Nuptie facte ſunt in chana galilee ij.
Feria ſexta poſt dominicam primam i quadrageſima
Erat dies feſtus iudeorum v.
Feria ſecūda poſt dñicam ſecūdā in quadrageſima
Dixit ieſus turbis iudeorum: ego. viij.
Feria ſexta poſt dominicam tertiam in quadrageſima
Uenit ieſus in ciuitatem ſamarie iiij.
Sabbato poſt eandem
Perrexit ieſus in montem oliueti viij.
Dominica quarta in quadrageſima
Abijt ieſus trans mare vi.
Feria ſecunda poſt eandem
Erat paſca iudeorum ij.
Feria tertia poſt eandem
Jam die feſto mediante vi.
Feria quarta poſt eandem
Preteriens ieſus vidit hominem cecum a nati. ix.
Feria ſexta poſt eandem
Erat quidam lannguens xi.
Sabbato poſt eandem
Dicebat ieſus turbis iudeorum viij.
Dominica in paſſione
Dicebat ieſus turbis quis ex vobis viij.
Feria ſecunda. Miſerunt principes ⁊ phariſei vij.
Feria tertia. Ambulabat ieſus in galileam. vij.
Feria quarta. Facta ſunt encenia hiero. x.
Feria ſexta. Collegerunt ergo conſilium xi.
Sabbato. Cogitauerunt aūt principes xij.
Feria ſecunda poſt dominicam in ramis
Ante ſex dies paſce xij.
Feria quinta in cena domini
Ante diem feſtum paſce xiij.
Feria ſexta in paraſceue
Egreſſus ieſus cum diſcipulis xviij.
Feria quarta poſt dominicam reſurrectionis
Manifeſtauit ſe ieſus xx.
Feria quinta poſt eandem. Maria ſtabat xx.
Sabbato poſt eandem
Una ſabbati maria magdalene xx.
Dominica prima poſt paſce. Cum ſero eſſet xx.
Dominica ſecunda. Ego ſum paſtor bonus x.
Dominica tertia. Modicum ⁊ iam non xvi.
Dominica quarta.
Uado ad eum qui miſit me xvi.
Dominica quinta
Amen amen dico vobis: ſiquis petieritis xvi.
Dominica poſt aſcenſionem
Cum venerit paraclytus xvi.
In penthecoſte. Siquis diligit me xiiij.
Dominica vigeſima poſt penthecoſte.
Erat quidam regulus iiij.
In feſto ſancti thome appoſtoli
Thomas vnus de duodecim xx.
In feſto apoſtolorum philippi ⁊ iacobi
Non turbetur cor veſtrum xiiij.
In inuentione ſancte crucis. Erat hō ex phariſeis iij.
In feſto ſancti laurentij marty.
Niſi granum frumenti xij.
In exaltatione ſancte crucis. Nunc iudicium eſt xij.
In vigilia ſancti andree
Stabat ioannes ⁊ ex diſcipulis eius duo .i.
Thome martyris. Ego ſum paſtor bonus x.
In vigilia apoſtolorum petri ⁊ pauli
Dixit ieſus ſimoni petro xxi.
In vigilia vnius apoſtoli. Hoc eſt preceptū meū. xv.
Ego ſum vitis vera xv.
Hec mando vobis xv.
In natali vnius marty. Niſi granum frumenti xij.
A paſca vſq3 ad penthecoſtes
Ego ſum vitis ⁊ vos palmites xv.
De ſpiritu ſancto. Siquis diligit me xiiij.
De trinitate. Cum venerit paraclytus xv.
Ad miſſam beate virginis. Stabat iuxta crucem xix.
In agenda mortuorum. Dixit martha ad ieſum xi.
Omne quod dat mihi pater vi.
Amen amen dico vobis: quia venit hora v.
Ego ſum panis viuus vi.
In vigilia aſcenſiōis. Subleuatis oculis in celū. xvij.
In vigilia penthecoſte.
Si diligitis me mandata mea ſer. xiiij.
Feria ſecunda. Sic deus dilexit mundū iij.
Feria tertia. Amē amen dico vo. qui non intrat x.
Feria quarta. Nemo poteſt venire ad me vi.
In die corporis chriſti. Caro mea vere eſt cib⁹ vi.

Finit tabula.

Beati Thome Aquinatis Continuū in quattuor euangeliſtas finit feliciter: magna cura diligentiaq3 emendatū atq3 correctum: impreſſum Uenetijs impenſa ingenioq3 Andree de aſula ⁊ Thome de alexandria ſocioꝝ Anno dñici natalis. M. CCCCLXXXVI. xv. kl's Maij.

Regiſtrum.

a. b. c. d. e. f. g. h. i. k. l. m. n. p. q. r. v. x. y. z. ⁊. ꝯ. quaderni. o. quinterno. ſ. t. terni. A. B. C. D. E. F. G. H. I. K. L. M. quaderni. N. O. quinterni.